37
24 F
3

— ARA 1677

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ACTA
CONCILIORUM
ET
EPISTOLÆ DECRETALES,
AC CONSTITUTIONES
SUMMORUM PONTIFICUM.

TOMUS TERTIUS.

Ab anno DLI. ad annum DCCLXXXVII.

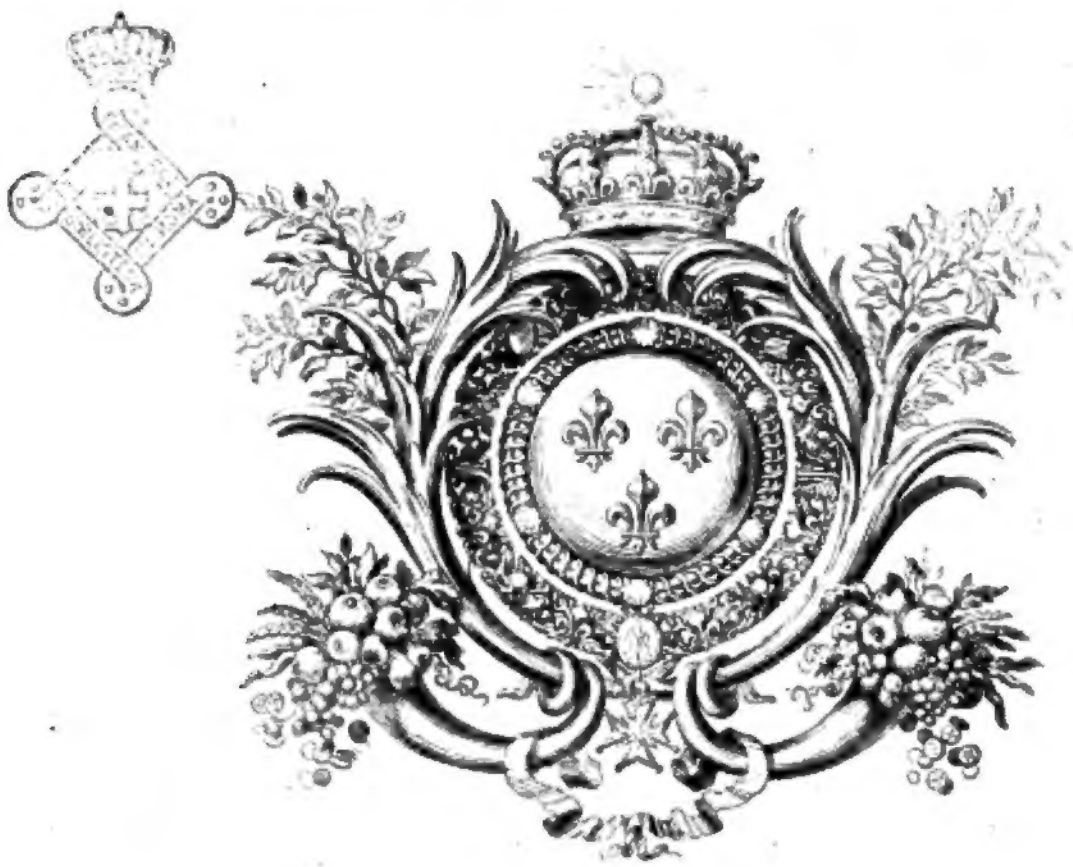

PARISIIS,
EX TYPOGRAPHIA REGIA.

MDCCXIV.

Digitized by Google

Digitized by Google

IHS

INDEX

EORUM QUÆ TOMO III. CONCILIORUM

CONTINENTUR.

ANNO CHRISTI

551. CONSTANTINOPOLITANUM II. Concilium, Generale V.

Acta quædam quæ quintam ſynodum præceſſerunt.

Epiſtola Pontiani epiſcopi ad Juſtinianum Imperatorem. 1.

552. Vigilii Papæ epiſtola ad univerſam Eccleſiam. 3.

551. Fragmentum damnationis Theodori Cæſareæ Cappadociæ epiſcopi a Vigilio factæ. 8.

553. *Conſtitutum Vigilii Papæ.* 10.

Epiſtola Clericorum Italiæ ad legatos Francorum. 47.

Confeſſio, ſive Collatio I. 51.

Juſtiniani Imp. epiſtola ad epiſcopos Conſtantinopoli degentes. 54.

Eutychii CP. epiſtola ad Vigilium Papam. 59.

Vigilii Papæ reſponſum. 62.

Collatio II. 64.

Collatio III. 70.

Collatio IV. 71.

Collatio V. 91.

Excerpta ex libris Cyrilli contra Theodorum. 92.

Ex libellis Proclo CP. porrectis contra Theodorum. 98.

Ex tomo Procli CP. ad Armenos contra Theodorum. 100.

Ex epiſtolis Cyrilli contra Theodorum. 101.

Ex aliis monumentis teſtimonia contra Theodorum. 103.

Concilium Mopſueſtenum anni 550. contra Theodorum. 113.

Synodica ejus Concilii ad Imp. 131.

Altera ad Vigilium Papam. 133.

Inquiſitio de Theodori ſcriptis adverſus Cyrillum. 134.

Collatio VI. 139.

Epiſtola Ibæ ad Marim Perſam. 140.

Procli CP. epiſtola ad Joannem Antiochenum. 142.

Collatio VII. 171.

Vigilii Papæ epiſtola ad Ruſticum & Sebaſtianum. 175.

Ad Valentianum Tomitanum. 181.

Ad Aurelianum Arelatenſem. 183.

Vigilii Papæ juramentum. 184.

Geſta Antiochiæ pro Theodoreto. 181.

Sacra Juſtiniani Imp. contra Vigilium Papam. 186.

Collatio VIII. 187.

Anathematiſmi XIV. & ſubſcriptiones. 193.

Fragmenta quintæ ſynodi. 207.

Vigilii Papæ epiſtola decretalis pro confirmatione quintæ ſynodi. 213.

554. Vigilii Papæ conſtitutum pro damnatione trium Capitulorum. 217.

545. Juſtiniani Imp. liber adverſus Origenem. 243.

Ejuſdem litteræ ad ſynodum CP. de Origene. 281.

553. Canones Concilii CP. adverſus Origenem. 283.

Edictum Juſtiniani Imp. adverſus tria Capitula. 286.

Ejuſdem ad ſynodum epiſtola Græce & Latine. 321.

Hieroſolymitanum concilium, *quo Acta ſynodi quintæ illuc ab Imperatore Juſtiniano tranſmiſſa, fuere comprobata, ut refertur in Concilio Nicæno II. actione 1.*

ANNO CHRISTI

113. *ex vita S. Sabæ, quam Cotelerius edidit tomo III. Monumentorum Eccleſiæ Græcæ: ubi vide pag. 375.*

Aquileienſe; *de quo hæc Beda breviter, libro de ſex ætatibus:* Synodus Aquileiæ facta ob imperitiam fidei quintum univerſale Concilium ſuſcipere diffidit, donec ſalutaribus beati Papæ Sergij monitis inſtructa, & ipſa huic cum cæteris eccleſiis annuere conſentit.

Arelatenſe V. 327.

PELAGII Papæ Decreta. 329.

Childeberti regis conſtitutio. 334.

Circiter 555. Pariſienſe II. Concilium. 335.

Concilium incerti loci in minore Britannia, *in quo Maclavius Venetenſis epiſcopus excommunicatus eſt, circiter hunc annum* DLV. *Vide Gregorium Turon. lib. IV. hiſt. cap. IV.*

Circiter 552. Pariſienſe III. 336.

559. *JOANNIS Papæ Decreta.* 339.

Circiter 560. *Clotharii regis conſtitutio.* 343.

Landavenſis I. ſynodus. *Ibid.*

561. Landavenſis II. 345.

Circ. 562. vel 563. Landavenſis III. *Ibid.*

Bracarenſe I. Concilium. 347.

Santonenſe. 353.

567. Lugdunenſe II. 354.

Turonenſe II. 355.

Epiſtola epiſcoporum provinciæ. 367.

Epiſtola ſanctæ Radegundis ad epiſcopos. 369.

Decretum epiſcoporum. 371.

569. Lucenſe Concilium. 373.

572. Bracarenſe II. 383.

Capitula Martini Bracarenſis, ex Græcorum ſynodis collecta. 390.

573. *BENEDICTI Papæ Decreta.* 399.

Pariſienſe IV. Concilium. 401.

Epiſtola S. Germani Pariſienſis ad Brunichildem reginam, cum ad Concilia non pertineat, dabitur in fine, inter Addenda.

577. Pariſienſe, in cauſa Prætextati epiſcopi Rotomagenſis. 405.

PELAGII II. Papæ Decreta. 409.

Epiſtolæ tres ad Eliam & epiſcopos Iſtriæ. 414.

Circiter 578. Autiſiodorenſis ſynodus. 443.

Epiſtolam Pelagii Papæ ad Aunarium Autiſiodorenſem, vide tomo I. Bibliothecæ novæ mſſ. P. Labbe, e Societate JESU.

579. Cabilonenſe Concilium. 447.

Santonenſe. 449.

580. Brennacenſe. *Ibid.*

581. Matiſconenſe I. *Ibid.*

Lugdunenſe III. 455.

Vide Gregor. Turon. lib. VI. cap. I. & Aimoinum, libro XXXIII. *cap.* XXIV.

584. Valentinum II. 457.

Verani Epiſcopi ſententia de caſtitate ſacerdotum. 458.

INDEX TOMI III.

ANNO CHRISTI

Matiſconenſe II. 459.
Atvernenſe, *in quo parochia Cadurcina adjudicata ſunt ſedi Rutenenſi, ut refert Gregorius Turonenſis, libro* VI. *hiſt. Franc. cap.* XXXVIII.

585. Conſtantinopolitanum, *in quo Gregorius Antiochenus inceſti cum ſorore accuſatus, a calumnia eſt abſolutus : teſte Evagrio, libro* VI. *cap.* VII.

589. Toletanum III. 467.
Edictum regis in confirmatione Concilii. 483.
Homilia S. Leandri poſt concilium. 486.
De hac ſynodo videndus eſt Iſidorus in Chronico, anno VIII. *Mauricii Imp.*

Sauriciacenſe Concilium. 489.

Conventus Pictavenſis & Cabilonenſis. *Ibid.*

Narbonenſe Concilium. 491.

590. *GREGORII Papæ Decreta.* 495.

591. Romana ſynodus. 496.
Privilegium Monaſterii ſancti Medardi, in Gregorii M. operibus exſtat.

590. Hiſpalenſe I. Concilium. 521.

Suggeſtio epiſcoporum Iſtriæ Mauricio Imp. de tribus Capitulis. 524.

Concilium in confinio trium civitatum, ſive provinciarum. 527.

Pictavenſe. *Ibid.*

Metenſe. 531.

591. Nemptodorenſis conventus. *Ibid.*

592. Cæſarauguſtanum II. Concilium. 533.
De fiſco Barcinonenſi. *Ibid.*

594. Cabilonenſe Concilium, *de ordine pſallendi in monaſterio S. Marcelli ſervando, qualis ad ſepulcrum S. Martini, & in monaſteriis S. Vincentii Pariſiis, & S. Dionyſii, ſervabatur. Vide Aimoinum, libro* III. *cap.* XXXI.

597. Toletanum. 535.

598. Oſcenſe. *Ibid.*

599. Barcinonenſe. 537.
Decretum Gregorii Papæ, de libertate Monachorum. *Ibid.*

601. Wigornienſis ſynodus. 539.

602. Eulogii Patriarchæ Alexandrini epiſtola ſynodica ad Gregorium Papam, circa hoc tempus ſcripta, exſtat apud Photium, in Bibliotheca, cod. CCXXX.

603. Cabilonenſe Concilium. 541.
Africana *Concilia quadam his temporibus habita fuiſſe, Gregorii M. epiſtola produnt.*

610. *BONIFACII IV. PAPÆ DECRETA.* 543.

Toletana ſynodus. 545.
Decretum Gundemari regis. 547.

614. Egarenſe concilium. 549.

DEUSDEDIT PAPÆ DECRETUM. *Ibid.*

615. Pariſienſe concilium. 551.
Edictum Clotarii II. regis. 554.

Incertii loci concilium. 555.

617. Cantianum *in Anglia concilium, habitum a Laurentio Cantuarienſi, Mellito Londinenſi, Juſto Roffenſi, &c. in quo decretum eſt, ut propter Saxonum ſævitiam & apoſtaſiam, omnes hi epiſcopi Britanniam abdicarent. Ita Beda, libro* 2. *hiſt. Eccleſ. Anglor. cap.* V.

619. Hiſpalenſe II. 557.

HONORII Papæ epiſtola ad Sergium CP. eſt in ſynodo VI.

627. Matiſconenſe Concilium. 569.
Hanc ſynodum refert Mabillonius ad annum 624. *ſæculo II. Benedict. pag.* 119. *Coinius in Annalibus Eccl. Francor. tomo* 2. *pag.* 719. *ad annum* 623.

628. Clipiacenſe, *cujus meminit Aimoinus, lib.* V. *hiſt. Francor. cap.* XV, *anno* XXIV. *regni Clotarii, Clipiaci.* Vulgo *Cloby.*

ANNO CHRISTI Circiter

630. Remenſe. *Ibid.*
Synodalia ſtatuta Eccleſiæ Remenſis. 574.

633. Alexandrina pſeudoſynodus, *a Cyro Alexandrino cœtta. Exſtant Acta, & epiſtola ſynodica, cum novem capitulis, in ſexta ſynodo, actione* XIII.
Clipiacenſe, *de quo pauca in ſylvulis Sirmondi, quæ in fine exhibebuntur inter Addenda.*

Toletanum IV. 575.

634. Aurelianenſe Concilium, *in quo hæreticus Græcus a Salvio epiſcopo Valentino ſuperatus eſt, & Gallia pulſus : uti refertur a S. Audoeno, in vita S. Eligii Noviomenſis, libro* I. *cap.* XXXIV. *Salvius martyr appellatur, in actis S. Audœni, ſcriptis a Fredegodo.*

636. Clipiacenſis ſynodus, *Kalendis Maii : cujus mentio eſt in vita S. Agili Abbatis, ſæculo II. Benedict. pag.* 323.
Epiſtola Dagoberti regis ad Sulpicium Bituricenſem, cum ad Concilia non pertinet, dabitur in fine, inter Addenda.

636. Toletanum V. 597.
Pariſienſe, *de quo pauca in ſylvulis Sirmondi, quæ dabuntur in fine, inter Addenda.*

638. Toletanum VI. 601.

639. Conſtantinopolitanum *conciliabulum, quo Heraclii Imp. Ecthеſis confirmata eſt. Exſtant Actorum fragmenta in Concilio Lateranenſi, ſub Martino Papa, Secretario III.*

640. *JOANNIS Papæ IV. epiſtolæ.* 609.
Romanum Concilium, *in quo Ecthеſis Heraclii, & hæreſis Monotheletarum damnatur. Vide quæ de eo Theophanes habet, & Baronius ad hunc annum Chriſti* 640.

642. *THEODORI Papæ epiſtolæ.* 613.
Africæ Concilia *quædam, contra Monotheletas. Epiſtolæ ſynodicæ quatuor referuntur in Concilio Lateranenſi, ſecretario ſecundo.*

646. Toletanum VII. 619.
De viſione quam habuit Roma Taio epiſcopus, & de libris Moralium Gregorii Papæ in Hiſpaniam perductis. 625.

648. Romanum Concilium, *in quo Paulus & Pyrrhus epiſcopi Conſtantinopolitani Monotheletarum hæreſeos damnatiſſuerunt, ut refert Anaſtaſius in vita Theodori Papæ; & ex eo Baronius ad hunc annum.*

649. Romanum Lateranenſe Concilium.

MARTINI Papæ epiſtola, quæ ad Lateranenſe Concilium pertinent. 626.
Synodica ad Conſtantinum Imp. *Ibid.*
Synodica ad Eccleſiam Carthaginenſem. 633.
Epiſtolæ aliæ ad diverſos. 639.

Lateranenſis Concilii Secretarius I. 687.
Mauri Ravennatis epiſtola ad Martinum Papam. 703.

Secretarius II. 710.
Libellus Stephani Dorenſis epiſcopi. 711.
Libellus monachorum Græcorum Urbis Romæ. 712.
Epiſtola Sergii Cyprii epiſcopi ad Theodorum Papam. 717.
Epiſtola Conciliorum trium, Numidiæ, Byzacenæ, & Mauritaniæ, ad eumdem. 734.
Epiſtola ſynodica concilii Byzaceni ad Conſtantinum Imp. 738.
Epiſtola concilii Proconſularis ad Paulum CP. 742.
Epiſtola Victoris Carthaginienſis ad Theodorum Papam. 754.

Secretarius III. 762.
Cyri Alexandrini capitulum ſeptimum. 775.
Sergii CP. epiſtola ad Cyrum Alexandrinum. 778.
Ecthеſis Heraclii Imp. 791.
Cyri Alexandrini epiſtola ad Sergium CP. 803.

Secretarius IV. 805.
Pauli CP. epiſtola dogmatica ad Theodorum Papam. 815.
Typus Conſtantis Imp. 823.
Symbolum Nicænum & CP. 831.
Cyrilli anathematiſmi XII. *Ibid.*
Definitio Concilii Chalcedonenſis. 834.
Definitio quintæ ſynodi, ſive Canones ipſius XIV. 838.

Digitized by Google

INDEX TOMI III.

ANNO CHRISTI

649. *Secretarius V.*
Teſtimonia Patrum. 852.
Teſtimonia hæreticorum. 891.
Canones XX. Concilii Lateranenſis. 922.
Epiſtola encyclica ſynodi ad omnes fideles. 933.
Epiſtola Martini Papæ ad Amandum Traject. 941.

Circiter 650. Cabilonenſe Concilium. 947.
Cointius annum aſſignat 644.

653. Toletanum VIII. 952.
Capitula XIII. 956.
Decretum editum in nomine Principis. 968.
Lex a rege edita in eodem Concilio. 970.
Placitum Judæorum, *ſive libellus eorumdem ad regem Receſvinthum, a nobis hic præterniſſus eſt, quoniam nec pars ſynodi eſt, neque in collectione Iſidori; & exſtat apud Baronium, ad annum* 653. *num.* V.

655. Toletanum IX. 971.
Vitaliani Papæ, ut aliorum Pontificum epiſtola, quæ nec ſynodica, nec in collectione Iſidori ſunt, Collectioni Epiſtolarum Romanorum Pontificum reſervantur.

656. Toletanum X. 977.
Canones VII. *Ibid.*
Decretum pro Potamio. 983.
Aliud Decretum. 984.

658. Namnetenſe. 985.
Privilegium monaſterii ſancti Dionyſii. Ibidem.

659. *Clipiacenſis conventus.* 987.

664. Pharenſis Collatio. 993.

666. Emeritenſe Concilium. 997.

ADEODATI Papæ epiſtola. 1007.

Circiter 669. *Corbeienſis Monaſterii fundatio & immunitas.* 1009.

Circiter 670. Senonenſis ſynodus. 1013.
Cointius in Annalibus, refert ad annum 657.

Circ. 670. *vel (ut alii)* 663. Auguſtodunenſe Concilium. *Ibid.*

673. Herufordienſe. 1015.

675. Toletanum XI. 1017.

Bracarenſe III. 1031.

677. *AGATHONIS Papæ epiſtolæ.* 1037.

679. Anglicum generale concilium, *ſive* Hæthfeldenſe. 1037.
De hac ſynodo vide etiam vitam Theodori Cantuar. ſæculo II. Benedict. pag. 1036.

Romanum. 1038.
Hoc anno ſynodum in Galliis habitam fuiſſe, vulgo quidem, ſed falſo colligitur ex iſtis ſynodi Romanæ ſub Agathone verbis: Felix humilis epiſcopus Arelatenſis eccleſiæ, legatus venerabilis ſynodi per Galliarum provincias conſtitutæ; *aliiſque ſimilibus Adendati Lucerini, & Taurini Telanenſis, ſubſcriptionibus prave intellectis. Aliud eſt enim ſynodus, hoc eſt, numerus epiſcoporum* per Galliarum provincias conſtitutus; *aliud congregata in Gallus, ſive in uno aliquo Galliarum loco, epiſcoporum ſynodus.*

680. Romanum: *in quo epiſtolæ ſcriptæ duæ recitantur in ſexta ſynodo, Actione quarta.*

680. & 681. CONSTANTINOPOLITANUM III. quod & Generale VI. 1043.
Latina interpretatio vetus eſt ex editione Jac. Merlini; quæ eſt & in codice mſ. Bellovacenſi, & in vetuſtiſſimo apographo Collegii Pariſienſis Societatis Jesu.

678. Sacra Conſtantini Imp. ad Donum Papam. 1044.

679. Sacra ejuſdem ad Georgium CP. 1049.

Manſueti epiſcopi Mediolan. epiſtola ad Imp. cum expoſitione fidei ſynodi Mediolanenſis. 1051.

680. Actio prima. 1055.
Actio II. 1062.
Actio III. 1066.
Agathonis Papæ epiſtola ad Imperatores. 1074.
Ejuſdem & Romanæ ſynodi epiſtola ad eoſdem. 1115.
Actio V. 1142.

ANNO CHRISTI

681. Actio VI. 1146.
Actio VII. 1150.
Actio VIII. 1154.
Expoſitio, ſive confeſſio fidei Macarii Antiocheni hæreſiarchæ. 1167.
Actio IX. 1191.
Actio X. 1198.
Actio XI. 1253.
Sophronii Hieroſolym. epiſcopi ad Sergium CP. epiſtola. 1257.
Actio XII. 1303.
Sergii CP. epiſtola ad Cyrum Phaſidis epiſcop. 1309.
Ejuſdem epiſtola ad Honorium Papam. 1311.
Honorii Papæ reſcriptum ad Sergium CP. 1319.
Actio XIII. 1327.
Epiſtola Cyri epiſcopi Phaſidis ad Sergium CP. 1337.
Alia ejuſdem jam epiſc. Alexandrini ad eumdem. 1339.
Capitula novem Cyri Alexandrini, ad unionem Theodoſianorum. *Ibid.*
Excerpta e ſcriptis Theodori epiſcopi Pharan. 1341.
Honorii Papæ epiſtola altera ad Sergium CP. 1351.
Actio XIV. 1355.
Actio XV. 1369.
Actio XVI. 1377.
Actio XVII. 1387.
Actio XVIII. 1389.
Definitio fidei. 1398.
Sermo proſphoneticus Concilii ad Imperatorem. 1415.
Subſcriptiones ſynodi. 1423.
Litteræ ſynodi ad Agathonem Papam. 1437.
Edictum Conſtantini Imp. 1446.
Sacra ejuſdem ad Leonem Papam. 1459.
Sacra ejuſdem ad ſynodum Romanam. 1463.
Reſcriptum Leonis Papæ ad eumdem Imp. 1469.

681. Juſtiniani Aug. epiſtola ad Joannem Papam, pro confirmatione ſextæ ſynodi. 1477.

682. Concilii VI. verſio altera longe accuratior. 1479.

Concilium in Trullo Palatii Imperatorii. 1645.
Admonitio ad lectorem. *Ibid.*

706. *Oratio allocutoria ad Juſtinianum Imp.* 1651.
Canones CII. 1655.
Capitula novem Concilio VI. attributa falſo: ſunt enim plane omnia e Theodulfi Aurelianenſis capitulis decerpta, ubi totidem verbis exſtant, a XVI. *ad* XXV. *inclusive.* 1711.

681. Toletanum XII. Concilium. 1715.

682. Rotomagenſe. 1727.

LEONIS II. Papæ epiſtolæ. 1729.

683. Toletanum XIII. Concilium. 1735.

684. *BENEDICTI II. Papæ epiſtolæ.* 1751.

Toletanum XV. 1753.

685. Cantuarienſe. 1757.
Adtwiſordenſe, *in quo S. Cuthbertus electus eſt epiſcopus Lindisfarnenſis, ut refertur in ejus vita, ſæculo II. Benedict. pag.* 299.

Concilium Gallic. in Villa Regia. 1758.

688. Toletanum XV. 1759.

Theodori Cantuarienſis Capitula. 1771.

691. Cæſarauguſtanum III. 1779.

Circiter 692. *Leges Eccleſiaſticæ Inæ regis occiduorum Saxonum.* 1781.

693. Toletanum XVI. Concilium. 1785.

694. Becanceldenſe. 1805.

Toletanum XVII. 1809.
Capitula ſive ſententiæ XXXIII. *ſubjiciuntur a hoc loco a Garſia Loaiſa: ſed excerpta omnia ex ſuperioribus Conciliis Gallicanis.*

695. Autiſiodorenſe, *in quo Tetricus epiſcopus conſtituit,* qualiter Abbates, vel Archipreſbyteri in eccleſia S. Stephani divinum perſolverent officium. Taliter

Digitized by Google

ANNO CHRISTI

695. vero ordinavit, ut deservirent, Kal. Januarii, i. hebdomada, basilica S. Germani, &c. ut prolixe describitur in historia episcoporum Autissiodorensium, cap. XXIV. tomo I. Nova Biblioth. mss. P. Labbe, p. 427.

697. Ultrajectinum Concilium, in quo statutum est, prædicatores ad barbaricas nationes mitti oportere. Acta refert Marcellinus, in vita S. Suviberti, apud Surium, die I. Martii.

ut alii placet, 702. Bergamstedense. 1817.

697. Aquileiense conciliabulum, in quo schismatici nonnulli quintam synodum, ob damnata tria Capitula, respuendam esse censuerunt: ut quidem narrat Beda, libro de sex ætatibus, Paulus diaconus, libro V. cap. XIV. & Sigebertus in Chronico.

698. Anglicanum Concilium. 1821.

701. Toletanum XVIII.

Acta non extant. Vide Baronium, ad an. 701. n. XV.

704. Merciana synodus. 1823.

Circiter 705. Romanum Concilium: in quo & Wilfridus Eboracensis absolutus est; & adnitente Justiniano Imp. ut Canones synodi Trullanæ examinarentur, & qui probabiles viderentur esse, reciperentur, Pontifex omnino renuavit. De priore illa synodi causa vide Bedam, libro V. cap. XX. De posteriore, Anastasium, in vita Joannis VII.

705. Niddense. 1825.

De hoc Concilio vide etiam vitam S. Wilfridi, sæculo III. Benedict. pag. 224.

Epistola Joannis Papæ VII. ad Ethelredum & Alfridum reges. Ibid.

Circiter 708. Synodus sub Ina rege. 1827.

709. CONSTANTINI Papæ epistola. Ibid.

Charta Kenredi & Offæ regum. 1829.

Charta Egwini episcopi Wigornensium. 1831.

712. Alnense in Anglia. Ibid.

Constantinopolitana pseudosynodus, in qua sexta synodus a Monotheletis est reprobata, uti referunt Theophanes, Zonaras, Cedrenus.

Agathonis diac. epilogus, ad acta synodi sextæ. 1834.

Joannis CP. epistola apologetica ad Constantinum Papam. 1835.

Londinense Concilium quidam hoc tempore promunt, in quo decretum de cultu Imaginum fuerit promulgatum: sed falso, ut eruditi viri jamdudum monuerunt: cum de eo cultu in Anglia ante annos centum recepto testis sit Beda, ubi de Augustino Anglorum Apostolo disserit. Vide Baronium, ad annum 714. num. III. & IV.

Concilium totius regni Britannici. 1847.

Ceolfredi abbatis epistola. 1850.

Decretum regis Naitani pro Catholico Pascha, & Romana tonsura. 1856.

714. GREGORII II. Papæ epistola. 1857.

Capitulare Gregorii Papæ. 1861.

711. Romanum Concilium. 1863.

714. Romanum, in quo S. Corbinianus dimissionem ab episcopatu petens a Pontifice, non obtinuit. Meminit Aribo in ejus vita apud Surium, die VIII. Septemb.

716. Romanum, in quo Iconoclastarum damnatur hæresis, & cultui Imaginum sacrarum confirmatur. Vide Hadrianum Papam, in epistola ad Carolum Magnum. Meminit & Zonaras anathematis ibi dicti Iconoclastis.

GREGORII III. Papæ epistola.

731. Excerptum a Gregorio Papa, in quo judicia congrua pœnitentibus. 1869.

731. 732. Romana duo Concilia, occasione sacrarum Imaginum, ut Anastasius refert in vita Gregorii Papæ.

741. ZACHARIÆ Papæ epistola. 1877.

Cloveshovience Concilium I. 1917.

Germanicum. 1919.

743. Liptinense. 1921.

Romanum I. 1927.

ANNO CHRISTI

744. Suessionense. 1931.

745. Germanicum III. 1933.

Romanum II. 1935.

Actio I. in qua inseritur epistola Bonifacii Moguntini ad Zachariam Papam. 1936.

Actio II. Inseritur initium vitæ Aldeberti hæretici. 1938.

Actio III. In ea inseritur oratio quam composuerat Aldebertus. 1939.

Statuta quædam S. Bonifacii Moguntini archiepiscopi. 1943.

742. Cloveshovience II. Concilium. 1945.

Canones XXX. 1953.

Egberti Eboracensis excerptiones CXLV. 1961.

Ex ejusdem Pœnitentialis libro secundo, excerptiones XXXV. 1976.

Ejusdem dialogus de institutione Ecclesiastica. 1979.

STEPHANI II. Papæ responsa. 1985.

754. Vermericense Concilium. 1989.

752. Metensis synodus. 1991.

753. Constantinopolitanum conciliabulum, adversus cultum sacrarum Imaginum. Acta recitantur in Actione sexta Concilii Nicæni II.

754. Vernense Concilium. 1994.

755. PAULI Papæ Constitutum. 1999.

761. Compendiense Concilium. 2003.

756. Chrodegangi Metensis archiepiscopi privilegium. 2007.

761. Conventus in villa Duria. 2009.

763. Conventus Nivernensis. Ibid.

764. Conventus Wormatiensis. Ibid.

765. Conventus Attiniacensis. Ibid.

766. Conventus Aurelianensis. 2011.

767. STEPHANUS III. Papa.

Gentiliacense concilium. Ibid.

768. Conventus apud S. Dionysium. Ibid.

769. Romanum Concilium. 2013.

770. Wormatiense. 2017.

Apud Valentianas. Ibid.

771. HADRIANI Papæ epist. quædam. Ibid.

772. Privilegium Monasterio S. Dionysii ab Hadriano Papa concessum. 2021.

772. Wormatiense II. 2029.

Bavaricum, Dingolvingense. Ibid.

773. Genavense. 2033.

Epitome Canonum, quam Hadrianus Papa Carolo M. Romæ obtulit, cum acrostichide. Ibid.

775. Concilium in Villa Duria. 2056.

776. Wormatiense III. Ibid.

779. Caroli M. regis Capitulare. Ibid.

Circiter 781. Antiochena synodus. 2059.

785. Hadriani Papæ Capitula LXXX. 2061.

786. Wormatiense IV. 2071.

787. Calchutense. Ibid.

Adde his Paderbornensia duo, alterum anno 777. ad stabiliendam Saxonum fidem, a Gobelino in Cosmodromio memoratum; alterum anno 786. ad fanum Ecclesiæ ibidem dispiendum, ut Krantzius refert in metropoli Saxonum, lib. I. cap. IX. & lib. 2. cap. XXIII.

Digitized by Google

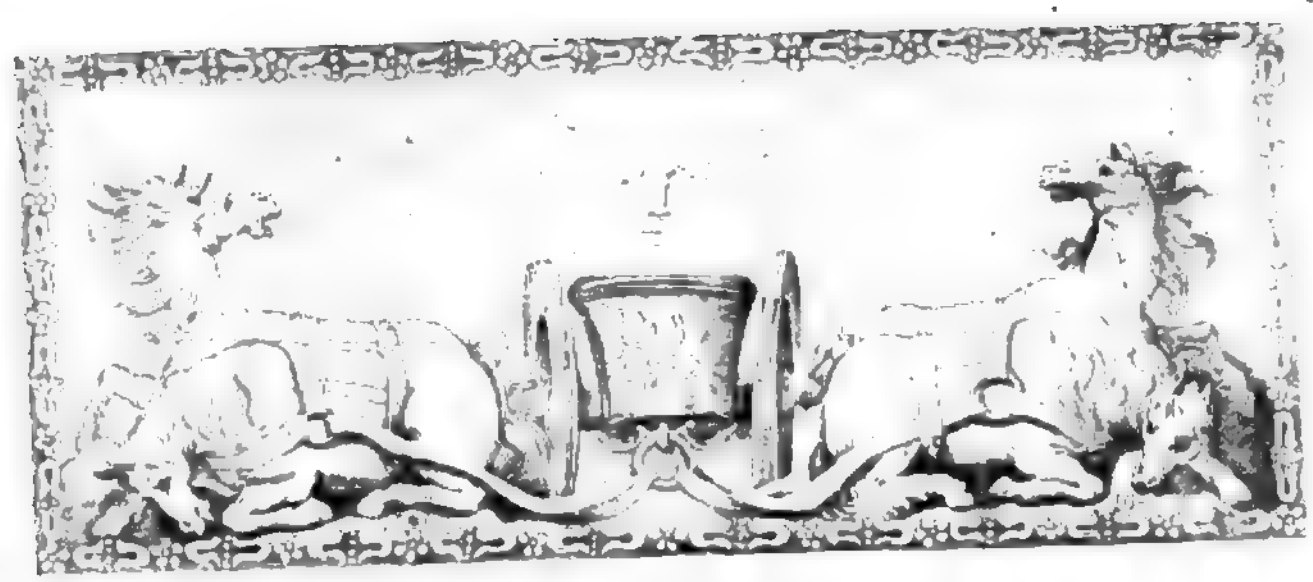

CONCILIUM OECUMENICUM QUINTUM,

QUOD ET CONSTANTINOPOLITANUM SECUNDUM.

ACTA QUÆDAM QUÆ QUINTAM SYNODUM PRÆCESSERUNT.

Epistola Pontiani Episcopi ad Justinianum Imperatorem.

De tribus capitulis.

Clementissimo atque piissimo filio Justiniano Imperatori, Pontianus episcopus in Domino salutem.

A

PRincipaliter nomen ab ipsis incunabulis justitiæ suscepisti: & justus Dominus qui ita præstitit, ut nomen ante justitiæ tribueris, cui imperii postmodum gubernacula contulisset. Adumata est igitur B gratia creatoris, non solum in nomine, verum etiam & merito, cujus vita exaltata est imperando, & imperium juste vivendo. Dignatus es nos in Africanis partibus commorantes litteris admonere, qualem fidem teneas & defendas. Cognovimus
Matth. 16. quod Dominus beato Petro statuit, dicens: *Super hanc petram ædificabo ecclesiam meam: & portæ inferi non prævalebunt adversus eam: & tibi dabo claves regni cælorum.* Exsultavit spiritus noster, hoc firmiter te piissime esse, Imperator, quod Apostolica fides prædicat: credentes quod a rectæ credulitatis tramite non declines. Talem enim decet esse Imperatorem, pium, justum, fidelem, qualem te nos esse cognovimus. In extremo itaque epistolæ vestræ cognovimus, quod nos non mediocriter remordet: debere nos Theodorum, & scripta Theodoreti, & epistolam Ibæ damnare. Eorum dicta ad nos usque nunc minime pervenerunt. Quod si & pervenerint, & aliqua ibi apocrypha, quæ contra fidei regulam dicta sint, legerimus; dicta possumus respicere, non auctores dictorum jam mortuos præcipiti condemnatione damnare. Quod si adhuc viverent, & correpti errorem suum non condemnarent, justissime damnarentur. Nunc autem quibus recitabitur sententia damnationis nostræ? Quod in eis recorrigatur non est. Sed timeo, piissime Imperator, ne sub obtentu damnationis istorum Eutychiana hæresis erigatur: & dum minima indicia non spernimus, ad majorem hæresim collisionemque veniamus. Et quid nobis cum mortuis inire bellum, ubi nulla invenitur in congressione victoria? Apud judicem verum jam tenentur, a quo nullus appellat. Per ipsum, in quo nos honoratis & diligitis, supplicamus clementiam tuam, ut pax permaneat temporibus tuis; ne dum quæris damnare jam mortuos, multos inobedientes interficias vivos: & exinde compellaris reddere rationem ei qui venturus est judicare vivos & mortuos.

VIGILII PAPÆ EPISTOLA ad universam ecclesiam.

Exponit causas secessus sui ad sanctam Euphemiam: & quid ibi egerit cum legatis Justiniani: simulque fidei suæ confessionem interserit.

Edidit Sirmondus, post Appendicem codicis Theodosiani. Est in ms. collectione perveteri, in Bibliotheca Collegii Parisiensis Societatis Jesu.

Vigilius episcopus ecclesiæ catholicæ, universo populo Dei.

DUm in sanctæ Euphemiæ basilica gravi laborantes ægritudine detineremur, piissimus atque clementissimus Imperator dominicorum die, id est, v. Kalendas Februarii, glorioſos judices suos ad nos destinare dignatus est: id est, Belisarium & Cethegum exconsules atque patricios, nec non & Petrum exconsulem patricium atque magistrum: sed & Justinum exconsulem & Curapalatii, & Marcellinum quæstorem: qui nobis dicerent, ut sacramenta percipere deberemus, & de sanctæ Euphemiæ ecclesia ad civitatem regiam remeare. Quibus tale dedimus Deo adjuvante responsum, dicentes: Nos quidem in hanc basilicam pro nulla pecuniaria vel privata causa confugimus: sed pro ecclesiæ tantum scandalo, quod jam in toto mundo pro peccatis innotuit. Et ideo, si causa ecclesiæ ordinatur, ut pacem ejus, quam avunculi sui piissimus princeps fecit temporibus, & modo restituat; ego sacramentis opus non habeo, sed statim egredior. Si autem causa ecclesiæ finita non fuerit, item sacramentis opus non habeo: quia numquam de sanctæ Euphemiæ basilica exire disposui, nisi scandalum ab ecclesia Dei fuerit amputatum. Nam posteaquam edicta sua piissimus princeps jussit appendi omnibus episcopis diversarum partium, sed & presbyteris atque diaconibus, nec non & clericis Constantinopolitanæ ecclesiæ ad nos venientibus; in Placidiana domo [a], antequam ad sancti Petri confugeremus basilicam [b], facie ad faciem ita locuti sumus: Rogate piissimum principem, ut edicta sua, quæ præcepit appendi, removere dignetur, & constitutum commune debeat exspectare: id est, ut scandalizati episcopi Latinæ linguæ, aut ad synodum veniant; aut certe, remota omni violentia, suas scripto declarent sententias. Quod si forte preces vestras audire noluerit, vos nulli rei præbeatis assensum, quæ ad divisionem tendit ecclesiæ; nec contra constitutum comminatione aliqua veniatis. Quia si hoc forsitan, quod non credimus, feceritis; noveritis vos ex præsenti die, ut prævaricatores, a beati Apostoli Petri sede per ministerium vocis meæ communione suspensos.

Et quoniam his actis non solum ea quæ commissa fuerant nullo modo sunt correcta: sed etiam ex aliis caulis die ipso, in præjudicium regularum ecclesiasticarum, vel injuriam sedis Apostolicæ, pejora præsumpta sunt: nec ulterius eos communionis nostræ permisimus esse participes, nec aspectus eorum, post tot prævaricationes, nostri oculi receperunt. Ea enim quæ verbo de memorata excommunicatione cunctis episcopis, presbyteris, & diaconibus, aliisque clericis Constantinopolitanæ ecclesiæ voce publica dixeramus, postea etiam [c] die XIX. Kalendarum Septembrium nuper præteritarum, in beati Petri basilica in Ormisda scripto firmavimus: in quo etiam [d] illum, qui sub habitu episcopali lupi rapacis dominico gregi semper tetendit insidias; & assumens totius ducatum scandali, universalem Dei perturbavit ac perturbat ecclesiam; de episcopatus ordine deponentes damnavimus: alios vero, qui superius memorati sunt, a communione suspendimus. Sed ob hoc hactenus paginam ipsius damnationis proferre noluimus: quoniam & clementissimum principem pro tali ac tanto scandalo ea quæ facta sunt, divini considerationc judicii, revocare confidimus: & prædictis omnibus oportebat nos spatium pœnitentiæ reservare; imitantes beatum Petrum, cujus sedem tenemus, etsi immeriti.

Chartam vero ipsam excommunicationis, atque damnationis, cuidam Christianæ personæ tradidimus conservandam: ut si forsitan hi qui excesserant nullo modo corrigere voluissent, aut si nobis vis aliqua irrogaretur, sive quælibet inquietudo fieret, vel certe humana sorte transitus de hac luce contingeret; mox eam in celebertimis locis proponeret: quatenus ejus notitia Christianis omnibus patefacta servaretur in posterum. Dum hæc autem præfatis judicibus diceremus, rogavimus & conjuravimus eos, invocato omnipotentis Dei judicio, ut clementissimo Imperatori hoc quoque ex nomine nostro suggererent: quia illis qui a nobis excommunicati sunt, in quibus & is quem prædiximus est, communicare non debet; ne grave, quod adsit, peccatum incurrat. Iis ita se habentibus, per magnificum virum Petrum referendarium die pridie Kalendas Februarias, quædam charta nobis est allata; quam a clementissimo principe nullo modo credidimus destinatam, quia nec fuerat pietatis ejus manu subscripta. Et dum memorato referendario diceremus, ut in ea subscriberet, diemque quo ab ipso fuerat allata pariter designaret, omnino refugit hoc facere: quæ res suspicionem nostram, quia charta ipsa a piissimo principe nescireturr, aperte firmavit. Tantis enim a veritate sepositis rebus atque injuriis probatur esse plenissima, ut hanc imperialis oris numquam credatur mansuetudo dictasse: maxime contra illius primi apostolorum vicarium, cujus olim reverentiæ se frequentibus scriptis professus est debitorem. Memorata autem charta licet per se nullas vires obtineat, tamen contra eam ad singula, Deo juvante, veraciter atque simpliciter respondetur: quatenus ejus falsitas, quæ, sapientibus viris semper est odiosa, a cunctorum animis plenius excludatur. Nunc autem omnibus hominibus hoc quoque curavimus indicandum; quoniam nos ad sanctæ Euphemiæ basilicam sub magno timore atque anxietate discessimus. Nam cum ad beati Petri basilicam in Ormisda fundatam Augusto mense nuper præterito fugissemus, nullum latere confidimus, quia cum in eadem ecclesia a comitatu prætoris, cum multitudine armatorum militum veniente tamquam ad bellum instructa acie, a sancto ejus altari tracti pedibus traheremur, tenuimus: & super nos etiam ipsa altaris mensa ceciderat, nisi clericorum nostrorum fuisset manibus sustentata.

Postea vero dum nobis dicitur, quod exinde, nisi sacramenta voluissemus accipere, sub omni violentia traheremur; memorati judices a piissimo Imperatore directi voluissent nobis sacramenta præstare: indiculum dedimus, per quod dari personæ nostræ scripto petivimus jusjurandum: quod clementissimus princeps non quale nos voluimus præberi concessit, sed quale ipsi placuit per judices suos dandum esse dictavit. Et dum sæpedicti judices, posito indiculo super altare, & cataracta beati Petri apostoli, & super crucem, quæ de ligno passionis Domini habet inclausum; sed & super claves beati Petri apostoli præstitissent corporale jusjurandum; ad Placidianas, tamquam nihil mali ulterius patientes, secundum piissimi principis redivimus voluntatem. In qua dum multa mala intolerabilia sæpius paterentur, quæ jam omnibus nota

Anno Christi 551. die 28. januarii.

[a] Anno 551. mense Augusto.
[b] In Hormisda dicitur.
[c] Anno 551. die 14. Aug.
[d] Theodorum Cæsareæ Palæstinæ episcopum intelligit.

eſſe confidimus; prædictos judices tam verbo, dum ad nos ſæpius a clementiſſimo fuiſſent principe deſtinati, quam etiam ſcriptis ſemel, ſecundo, & tertio credidimus conteſtandos, ut ſacramenta quæ dederant conſervarent; & piiſſimo Imperatore ſuggererent, quatenus nullas inquietudines aut moleſtias, ſicut nobis juratum fuerat, pateremur. Dumque nihil noſtra toties vel verbo vel ſcripto conteſtatio profeciſſet; ſed diebus ſingulis pejora etiam pateremur: ante biduum natalis Domini per nos ipſos agnovimus, & auribus noſtris audivimus, quia per ſingulos memoratæ domus cuſtodiremur ingreſſus: ita ut illi qui nobis ponebant inſidias, a noſtris hominibus plurimis viderentur; & eorum clamores in cubiculo, ubi manebamus, nocte qua diſceſſimus audiremus. Quo facto, cum ſub gravi deſperatione nocturnis horis, maximi & pavoris ægritudine teneremur, diffugimus; ſicut locus ille poterit cunctis hominibus indicare. Nam ſi circumſpiciatur quale quantumque diſcrimen metu faciente deſperavimus, ut per parvam maceriem fabricantium tranſire compediti dolore nimio in nocturna obſcuritate poſiti cogeremur; tunc poterit evidenter agnoſci, quanta nobis fuerit temporis pro ſola eccleſiæ cauſa neceſſitas, aut quanta cuſtodia, quæ nos ſub tali diſcrimine coëgit diſcedere. Sed ne quis forſitan, ut eſt perverſorum hominum malitia, de prædicatione noſtra religioſis animis ac Deum timentibus aliqua mentiatur; fidei noſtræ prædicationem huic parvæ relationi malorum quæ pertulimus, credidimus ſubjungendam. Sciant igitur univerſi, nos illam fidem prædicare, tenere, atque defendere, quam ab apoſtolis traditam, & per ſucceſſores eorum inviolabiliter cuſtoditam, reverenda Nicæna ſynodus CCCXVIII. patrum ſancto Spiritu ſibi revelante ſuſcipiens redegit in ſymbolum: ac deinde tres aliæ ſanctæ ſynodi: id eſt, Conſtantinopolitana CL. patrum ſub piæ memoriæ Theodoſio ſeniore principe facta: & Epheſina prima, cui beatæ memoriæ Papa Cæleſtinus deceſſor noſter, & Cyrillus Alexandrinus epiſcopus, præſederunt; ſed & Chalcedonenſis DCXXX. patrum, quæ ſub piæ memoriæ Marciano Imperatore convenit, cuique ſanctæ recordationis deceſſor noſter Papa Leo per legatos ſuos vicarioſque præſedit: & prout diverſarum hæreſium damnanda exigebat adverſitas, eamdem fidem uno eodemque ſenſu atque ſpiritu declarantes latiſſime ediderunt. Hinc eſt quod Deus noſter contra errorum hujuſmodi ſeritatem paſtorale cælitus armavit officium: quod beatiſſimo Petro apoſtolo trina præceptione commendans ait: *Paſce oves meas*: & recte illi paſcendarum eſt cura commiſſa, cujus fidei præclara confeſſio Dei eſt ore laudata. Confitenti enim ſalutariter, ac dicenti: *Tu es Chriſtus Filius Dei vivi*, perennis beatitudo rependitur, & columbæ filius vocitatur, & claves regni cæleſtis accipit. Interrogante ſiquidem Domino, quem eum dicerent eſſe filium hominis, eumdem ipſum hominis eſſe Deique filium ſub mirabili interrogationis reſponſionisque brevitate confeſſus eſt, *Tu es Chriſtus Filius Dei vivi*. Sacratiſſimæ ſcilicet myſterium incarnationis ejus aperiens, dum in unitate perſonæ, ſervata geminæ proprietate naturæ, homo idemque Deus, & quod ex matre ſemper virgine ſumpſit in tempore, & quod natus ex Patre eſt ante ſæcula, permaneret. Inconfuſe autem, & indiviſe, atque inconvertibiliter & ſubſiſtentialiter uniens ſibi carnem Deus Verbum Emmanuel noſter, qui lege & prophetis annuntiantibus exſpectabatur, advenit. *Verbum caro factum eſt, & habitavit in nobis*: totus in ſuis, totus in noſtris, aſſumens ex vulva carnem cum anima rationali & intellectuali: & ſicut ſcriptum eſt, *Ædificans ſibi domum, tamquam ſponſus procedens de thalamo ſuo*, ineffabili ſalutarique myſterio, qui in principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum, incarnatus Deus Dei Filius ex Spiritu ſancto, & ex beata Maria ſemper Virgine humanitatis ſumpſit initium, ut nos æternitatis ſuæ faceret coheredes, noſtræ conſors dignatus eſt eſſe naturæ, ut nos ſuæ immortalitatis faceret eſſe participes, pauper factus eſt, *cum eſſet dives, ut ejus inopia diſcaremur*: omnia quæ noſtra ſunt evacuato noxarum noſtrarum chirographo condonavit, ſicut Vas electionis edocuit: *Cum in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo: ſed ſemetipſum exinanivit, formam ſervi accipiens, in ſimilitudinem hominum factus & habitu inventus ut homo. Humiliavit ſe, factus obediens uſque ad mortem; mortem autem crucis.* Id peragens tam inſcrutabilis myſterii & diſpenſationis arcano, ut mediator Dei & hominum homo Chriſtus Jeſus maledicto, quo primus homo terrenus mortis vinculis tenebatur adſtrictus, ſecundus homo cæleſtis, dum mortem morte calcerat, abſolveret. Paſſus carne eſt pro nobis Dei Filius, crucifixus carne eſt, mortuus carne eſt, & die tertio reſurrexit: ut divina impaſſibili permanente natura, & carnis noſtræ veritate ſervata, unius ejuſdemque Domini Dei noſtri Jeſu Chriſti & paſſiones & miracula fateamur. Ut glorificationem capitis noſtri totius eccleſiæ corpus aſpiciens, quales primitias in capite noſtro, id eſt, in Chriſto Deo ac Domino, intueretur ex mortuis, tales in his qui ejus membra ſunt in futuræ gloriæ præſtoletur adventum. Ipſe igitur redemptor noſter ſedet ad dexteram Patris: unus idemque ſine confuſione utriuſque naturæ, ſine diviſione perſonæ, & ex duabus atque in duabus creditus permanenſque naturis, inde venturus judicare vivos & mortuos. Pater autem cum eodem unigenito Filio, & Spiritu ſancto, unus eſt in deitate, & æqualis indiſcretæque naturæ. Hujus fidei plenitudinem Dominus noſter poſt reſurrectionem mandavit apoſtolis, dicens: *Ite, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. In nomine*, inquit, dixit, non in nominibus; ut in quibus una virtus, una poteſtas, una deitas, una æternitas, una gloria, una omnipotentia, una beatitudo, una operatio eſt, unaque natura, unius quoque nominis exiſtat integritas. Nihil in deitate quippe diſcretum eſt, cum tantum perſonarum proprietas manifeſta diſtinctione ſignetur. Totum ergo quod Trinitas eſt permanet conſubſtantialis & indiſcreta divinitas. Hanc fidem a me ſub brevitate narratam, doctrinæ propheticæ atque apoſtolicæ congruentem ſuprafcriptorum patrum latius explanavit aſſertio; cum, ſicut diximus, aut hæreticorum infeſtantium convinceretur adverſitas, aut rectorum dogmatum efficaciter declararetur auctoritas. Hanc quoque fidem præfatarum quatuor ſynodorum, ſed & beatorum deceſſorum noſtrorum epiſtolis de fidei integritate conſcriptis, continet laudanda confeſſio: quæ doctrinæ ſedis primi Apoſtolorum per omnia probatur aſſimilis, & nulla ex parte diſcordans. Huic ergo fidei, vel omnibus quæ in ſupradictis quatuor conciliis a ſanctis patribus noſtris definita ſunt contradicentes, hæreticos condemnamus; id eſt, Arrium, Macedonium, Eunomium, cum dogmatibus ſuis, & omnes qui errori eorum conſenſerunt atque conſentiunt. Anathematizamus etiam Paulum Samoſatenum, Photinum, Bonoſum, atque Neſtorium, cum nefariis doctrinis ſuis, & quicumque eorum blaſphemiis præbent aut præbuerunt aliquando conſenſum. Item anathematizamus Valentinum, Manichæum, Apollinarem atque Eutychem, ſimulque Dioſcorum defenſorem, cum exſecrabilibus commentis & prædi-

Joan. 10.
Matth. 16.
Ibidem
Joan. 1.
Sanctus Leo epiſt. 10. Prov. 9. Pſalm. 18.
Matth. 28.
1. Cor. 8.
Philipp. 2
1. Tim. 2.
1. Cor 5.

cationibus fuis, & omnes qui erroribus eorum uſque A in die mortis ſuæ implicati manſerunt. Sed ſi quos hæreticos nominatim omiſimus, in cujuſlibet erroris morbo polhutos, & uſque ad ſuum exitum permanentes, cum proprtiis erroribus condemnamus, abjicimus, atque reſpuimus: ſolam fidem catholicam, quam in ſupraſcriptis quatuor ſanctis conciliis ab apoſtolis traditam ſuſceperunt, & ſuis expoſitionibus declaratam per ſucceſſores ſuos uſque ad noſtra tempora tranſmiſerunt, inviolabiliter operante gratia Domini cuſtodimus. Et quoniam nullus Chriſtianorum uſque ad præſentem diem geſtarum rerum incertam debet habere notitiam; etiam quæ poſt tantæ relationis ſupplementum facta ſunt, ſimili ratione narramus. Dum he-
9. Febr. anno 551. ſterna die, id eſt, dominicorum, qui fuit pridie Nonas B Februarias, magnificus vir Petrus referendarius ad nos cum mandatis clementiſſimi principis remeaſſet, dicens: Quando vultis ut veniant judices, & vobis præbeant ſacramenta, quatenus de hac, in qua reſidetis, eccleſia egredi debeatis, & ſecuri ad regiam civitatem remeare? ita ei publica voce reſpondimus: Et per glorioſos judices palatii, ſicut præfati ſumus, cum quibus & tua magnitudo ad ſanctam Euphemiam venerat, quæ ſuperius ſunt dicta mandavimus, & nunc per te denuo clementiſſimo principi hæc dicimus ſuggerenda. Nos ad pietatem tuam feſtinantes ante ſep-
Die 11. Novemb. an. 546. tem annos de civitate noſtra ſic egreſſi ſumus, ut nulla haberemus privata negotia. Nunc quoque ſuggerimus, & rogamus pro pace, quam per pietatem tuam C pridem Deus donavit eccleſiæ, ut eam nullorum hominum turbari amplius inſinuatione permittas: nec auctorem totius ſcandali Theodorum ultra vexare fidem catholicam patiaris: quoniam ante ſex menſes a nobis inter alios communione ſacra privatus eſt, & ab epiſcopatu pro ſua pravitate depoſitus: per eam videlicet paginam, quam adhuc pro manſuetudinis veſtræ intuitu, & ſpe converſionis ejus, ſicut dictum eſt, publice proferre diſtulimus. Illud etiam pari modo per magnitudinem tuam ejus auribus intimamus, quia de cauſa eccleſiæ per te nullum poſſumus dare reſponſum; ob hoc quod quædam, quæ tibi dicimus nuntianda ejus clementiæ, profiteris te non poſſe ſuggerere. Et ideo ▮ directis duobus judicibus, quorum D nomina tibi in præſenti prodidimus, ſacramenta præſtare dignetur, ut poſt hæc ſine metu periculi fratrem noſtrum Datium epiſcopum Mediolanenſis eccleſiæ, vel alios quos cum eo tranſmiſerimus, loco noſtro ſuſcipiat; parati ſumus dirigere, ut per eos de eccleſiaſtica cauſa quæcumque mandavimus, veraciter innoteſcant. Siquidem eccleſiæ cauſa nulla ſacramenta nobis dari depoſcimus: ſed mox pro gratiarum actione ejus occurrimus pietati: quia nihil aliud eſt, quod præter ſcandalum nos Deo adjuvante perterreat, unde amplius in ſanctæ Euphemiæ baſilica ſedeamus. Supplicamus enim Deo noſtro, & precibus indefeſſis optamus, ut per eum ſublata diſſenſione pax, quam piæ
Sub Juſtian. Imp. anno 19. memoriæ avunculi ſui fecit ipſe temporibus, reparetur E eccleſiæ. Nam ſi ulla provenerit ultra dilatio, nos neceſſe eſt cauſam modis omnibus definire: quia neque proximos, neque alios patentes, aut quamlibet ſubſtantiam, animæ noſtræ vel piiſſimi principis opinioni præponimus. Data Nonis Februarii, imperante domino Juſtiniano perpetuo Auguſto anno XXV. poſt Conſulatum Baſilii viri clariſſimi anno X.[a]

[a] *Anno 551. Duſti emendant anno 21. ni fit annus Chriſti 551.*

FRAGMENTUM DAMNATIONIS THEODORI EPISCOPI Cæſareæ Cappadociæ, a beato Vigilio Papa factæ.

Eſt in Collectione mſ. Collegii Pariſienſis Societatis Jesu.

Theodorus epiſcopus ſacerdotio & communione privatur. Conſtantinopolitanus & reliqui epiſcopi illius criminis conſcii excommunicantur.

Vigilius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ catholicæ urbis Romæ, dixit:

REs eſt quidem divinæ conſentiens juſſioni, pa- *Anno 550.* tientiam præbere peccantibus, quam non tamen aduſque decet extendi, ut ſpe continuæ impunitatis jugiter ſine correptione peccetur. Quoniam igitur tu, Theodore Cæſareæ Cappadociæ civitatis epiſcope; qui hactenus ab ordinationis tuæ tempore, unius anni ſpatio in eccleſia, cujus gubernacula ſuſceperas, non paſſus es reſidere; ſed auctoritate nominis epiſcopalis abuſus, univerſalis eccleſiæ ſcandala generare non ceſſas; & a nobis modo familiariter objurgatus, modo precibus obſecratus, nonnumquam vero fraterna increpatione correptus, ſæpe etiam divinarum ſcripturarum auctoritate commonitus, vel eccleſiaſticæ conſuetudinis convictus exemplis, ſemper emendationem ſermone promittens, quam factis nequiſſimis reſpuebas, numquam a prava intentione ceſſaſti. Nos vero longanimitatem noſtram divina largitate conceſſam, tam circa te, quam circa ſeductos abs te, pene hoc quinquennio elapſo monſtravimus. Primum quidem in eo, quod pro ſcandalo refrenando condeſcendentes, quorumdam animis, quos aliqua diſpenſatione credidimus temperandos, quia tu jam eos pluribus annis inquieriſſimus ſtimulator accenderas, quædam pro tempore medicinaliter exiſtimavimus ordinanda; tali ſcilicet conditione, ut omni in poſterum perturbatione ſopita, nihil ultra nec verbo nec litteris quiſquam facere ex eadem cauſa præſumeret. At tu pravæ conſuetudinis tractus audacia, neque tunc ceſſare a conſcribendis vel prædicandis novitatibus voluiſti: ita ut ſæpius libellis epiſcoporum redditis, & conſenſum tuum cum eis propria confeſſione condemnans, eorum vel tuis exceſſibus ſæpius a nobis concedi veniam poſtulaſſes. Poſt hæc autem cum te a præſumptione ſolita nec pudor humanæ verecundiæ, nec ſacerdotii pondus, nec timor divini judicii cohiberet; dum amplius quam juſtum fuerat, patientiam tuis facinoribus præberemus; ad hoc eſt cauſa perducta, quatenus ſemotis omnibus quæ de trium capitulorum a quibuſlibet dicto ſcriptove fuerant ordinata, quid de ipſa re facto opus eſſet, cum Africanarum, Illyricianarum, ſeu aliarum partium congregata ſynodo tractaremus; eorum maxime præſentiam requirentes, quorum fuerat ſcandalizata fraternitas. Illud quoque magnopere nobis cum clementiſſimo principe, præſentibus etiam Menna Conſtantinopolitanæ civitatis, & Dacio Me- *Confer cum ea, quæ ex Epiſt. Mediol. in Muſæo Ital. pag. 110. & cum Caſſiodoro l. 12. Variar. epiſt. 20.* diolanenſis urbis antiſtite, aliiſque tam Græcis quam Latinis epiſcopis, cum quibus omnibus etiam tu, Theodore, pariter adfuiſti: nec non & præſentibus judicibus atque proceribus univerſoque ſenatu convenit, ne uſque ad memoratam concilii diffinitionem quidquam de præfatis tribus capitulis ab aliquo fieri intentaretur. Ac deinde tuis ex conſuetudine incitamentis liber condemnationem capitulorum ipſorum continens, in palatio, te aſſiſtente & inſtruente, coram quibuſdam Græcis epiſcopis eſt relectus: a quibus aſſentationum

favorem tuis vocibus exigebas. Ex quo facto tam tu, A quam tibi conſentientes epiſcopi, mitius licet a nobis quam oportuit increpati, ad promerendam ficta ſatisfactione veniam convolaſtis. Quis autem commemorare ſufficiat quæ te incitante atque exſequente mala commiſſa ſunt? Nam ut de magnis exceſſibus tuis parva narremus, totius ſcandali incitamentum fuiſti atque ſeditio; qui domi tuæ ſedens, antiquarios pretio caro conducens, ea quæ jurata voce te non eſſe facturum uſque ad conſtitutum tempus frequentius firmaveras, conſcripſiſti: & ſub prætextu religionis, ea quæ Dei eccleſiam dividerent, ſicut etiam rebus ipſis agnoſcitur, perpetraſti. Nam uſque ad hoc animum Chriſtianiſſimi principis falſis ſuggeſtionibus perduxiſti, ut clementia ejus, quæ in ſuis hoſtibus pia B ſemper apparuit, contra nos graviter moveretur. Sed hæc omnia bona deſideria noſtra, quæ pro pace eccleſiæ procul dubio militant, ita animus tuus quietis impatiens diſſipavit; ut illa quæ fraterna collatione & tranquilla epiſcoporum fuerant reſervanda judicio, ſubito contra eccleſiaſticum morem, & contra paternas traditiones, contraque omnem auctoritatem evangelicæ apoſtolicæque doctrinæ, edictis propoſitis, ſecundum tuum damnarentur arbitrium: dum fidelium nullus ignoret, per quos Dominus ac Deus noſter doctrinis cæleſtibus plebem ſuam juſſerit erudiri, vel quibus ligandi ſolvendique ſuper terram dederit poteſtatem. Deinde in domo Placidiana cum Græcarum vel Latinarum partium epiſcopis, qui in urbe regia aderant, & preſbyteris ac diaconibus Conſtantinopolitanæ eccleſiæ conveniſti: ibique ſub magnæ vociferationis conteſtatione, tam nos quam frater noſter Mediolanenſis epiſcopus prohibuimus, ne aliquis veſtrum prævaricationi communis conſtituti, contempta fraternitate, præberet aſſenſum. Tu autem, ſedis Apoſtolicæ interdicentis per nos auctoritate deſpecta, ad eccleſiam, in qua edicta ipſa pendebant, reliquos tecum attrahens, perrexiſti; ibique aliis adjectis prævaricationibus miſſarum ſolemnia celebraſti: & quaſi nihil tibi eſſet primæ ſedis antiſtitem præſentem & contradicentem contempſiſſe, pontificem etiam Alexandrinæ eccleſiæ ſacerdotem fratrem noſtrum Zoïlum, cujus nomen uſque ad memoratum diem communicatum vobis fuerat, diptychis eximentes, Apolli- D narem quemdam perverſorem, atque eccleſiæ ipſius adulterum vobis ſociaſtis: ut veſtra iniquitas non ſolum in removendo ſimpliciſſimo ſacerdote, ſed etiam in recipiendo patefieret perverſore. Reticemus interim alia, quæ eodem die a vobis in Apoſtolicæ ſedis & in canonum perpetrata probantur injuriam: ne detenti enumeratione culparum, quarum inventor oſtenderis, quod tibi competit diutius differamus. Et licet ante triginta dies pro memoratis exceſſibus veſtris ab apoſtolicæ vos communionis removiſſemus conſortio: credentes quod ſacerdotali propoſito facilius, quæ male geſta fuerant, ſatisfactione congrua curaretis: ideoque ex perſona & auctoritate beati Petri apoſtoli, cujus, licet exigui, nos locum gerimus, cum Datio Mediolanenſi, Joanne Marſicano, Zacchæo Scyllaceno, Valentino Silvæ candidæ, Florentio Matellicatenſi, Juliano Signino, Romulo Numanatenſi, Dominico de Calliopoli, Primaſio Adrumetino, Verecundo Lunenſi, Stephano Ariminenſi, Paſchaſio Aletrino, atque Jordane Crotonenſi, fratribus & coëpiſcopis noſtris, hac Theodorum, Cæſareæ Cappadociæ civitatis quondam epiſcopum, ſententiæ promulgatione, tam ſacerdotali honore & communione catholica, quam omni officio epiſcopali ſeu poteſtate ſpoliarum eſſe decernimus; nullis te vanare ulterius rebus, niſi pœnitentiæ lacrymis cenſentes: quibus per- E cepta remiſſione culparum, locum communionemque tuam aut a me, aut poſt obitum meum a ſucceſſore meo (ſi meruerit) indulgentiæ recipias. Teque Mennam Conſtantinopolitanæ civitatis epiſcopum, qui non diſſimili culpa conſtringeris, cum omnibus metropolitanis & micropolitanis epiſcopis, ad tuam diœceſim pertinentibus; ſed & tuos Orientales, vel diverſarum provinciarum majorum minorumque civitatum epiſcopos, qui his exceſſibus, pro quibus Theodorum Cæſareæ Cappadociæ quondam epiſcopum condemnavimus, præbuiſtis aſſenſum; humaniore ſententia, pro Dei conſideratione, tamdiu a ſacra communione ſuſpendimus, donec unuſquiſque veſtrum errorem ſuæ prævaricationis agnoſcens, culpam apud nos propriam competenti ſatisfactione diluerit. *Hæc eſt ſubſcriptio ſancti Papæ.* Deo juvante, & ipſius gratia, Vigilius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ catholicæ urbis Romæ, huic damnationi atque excommunicationi Theodori Cæſareæ Cappadociæ, & huic communicantis Mennæ Conſtantinopolitanæ urbis epiſcopi, vel aliorum præfectorum, ſubſcripſi. Data XIX. Kalendas Septembris, imperante domino Juſtiniano perpetuo Auguſto, anno XXV. poſt Conſulatum Baſilii viri clariſſimi anno XI. *Anno Chriſti 551.*

Liberatus in Breviario cap. 24.

CONSTITUTUM VIGILII PAPÆ.

De tribus capitulis.

C Glorioſiſſimo & clementiſſimo filio Juſtiniano Auguſto, Vigilius epiſcopus.

INter innumeras ſolicitudines, quibus oneratur imperiale faſtigium, laudabile clementiæ veſtræ cognovimus eſſe propoſitum; per quod ſubmotis omnibus diſcordiæ ſeminibus, quæ in agro Domini humani generis inimicus aſperſerat, univerſos Domini ſacerdotes præmiſſis ad teſtimonium conſcientiæ ſuæ profeſſionibus, per quas ſanctorum patrum & venerabilium quatuor ſynodorum ac præſulum ſedis apoſtolicæ inhærere definitionibus atque judiciis monſtrarentur, ad unitatem atque concordiam reſtituere properaſtis: quarum profeſſionum formam, ut eccleſiaſticæ pacis amplectendum poſteris tradatur exemplum, præſenti, quemadmodum ſe habet, inſerta pagina declaramus. D

Ex ms. Vaticano apud Baron. anno 551. num. 60.

Exemplum primæ profeſſionis, quam ad ſanctæ Euphemiæ templum fecerunt.

Omnes quidem fideles, maxime vero Dei ſacerdotes, pacem & ſanctificationem ſequi cum omnibus oportet, ſine quibus nemo, ſecundum Apoſtolum, videbit Dominum. Nos igitur apoſtolicam ſequentes doctrinam, & feſtinantes concordiam eccleſiaſticam ſervare, præſentem facimus libellum. In primis quatuor ſanctas ſynodos, Nicænam trecentorum decem & octo, Conſtantinopolitanam centum quinquaginta, Epheſinam primam ducentorum, in qua in legatis ſuis atque vicariis, id eſt, beatiſſimo Cyrillo Alexandrinæ urbis epiſcopo, Arcadio & Projecto epiſcopis, & Philippo preſbytero, beatiſſimus Cæleſtinus papa ſenioris Romæ noſcitur præſediſſe; & Chalcedonenſem ſexcentorum triginta ſanctorum patrum, ſuſcipimus. Et per omnia & in omnibus, quæcumque in omnibus geſtis Chalcedonenſis concilii, aliarumque prædictarum ſynodorum, ſicut in iiſdem quatuor ſynodis ſcriptum inveniturr, communi conſenſu cum legatis atque vicariis ſedis apoſtolicæ, in quibus juxta tempora ſua prædeceſſores ſanctitatis veſtræ beatiſſimi papæ ſenioris Romæ ipſis ſynodis præſederunt, tam de fide, quam de aliis omnibus cauſis, judiciis, *1. Theſſ. 4.*

conſtitutionibus, aut diſpoſitionibus definita aut judicata, vel conſtituta, ſive diſpoſita ſunt, inconcuſſe, inviolabiliter, irreprehenſibiliter, atque irretractabiliter, ſine adjectione vel imminutione aliqua nos promittimus ſecuturos; nec quidquam contrarium, quod ad earum reprehenſionem & retractationem vel permutationem ſive injuriam ſub qualibet occaſione vel novitate pertineat, admiſſuros, aut tale aliquid præſumentibus conſenſuros: ſed quæcumque communi conſenſu cum legatis atque vicariis ſedis Apoſtolicæ orthodoxe ibidem dicta ſunt, ea orthodoxa veneramur atque ſuſcipimus.

Quæcumque anathematizaverunt vel damnaverunt, anathematizamus & nos, atque damnamus; & univerſa, ſicut ab iiſdem ſynodis communi conſenſu cum vicariis ſedis apoſtolicæ judicata, aut definita, vel conſtituta, ſive diſpoſita lecta inveniuntur, irretractabiliter atque impermutabiliter conſervamus. Sed & beatæ recordationis papæ Leonis epiſtolas, & ſedis Apoſtolicæ conſtituta, quæ tam de fide, quam de firmitate ſupradictarum quatuor ſynodorum, proceſſerunt, nos in omnibus ſecuturos ſervaturoſque promittimus. Anathematizantes omnem hominem ad ordines & dignitates eccleſiaſticas pertinentem, quicumque contra ea quæ ſuperius promiſimus ſub qualibet occaſione vel altercatione venire tentaverit. Libellum autem in cauſa trium capitulorum, de quibus quæſtio nata eſt, contra conſtitutum piiſſimi principis & beatitudinis veſtræ ego quidem nullum feci; ſed volo atque conſentio, ut omnes libelli qui facti ſunt ſub hac forma beatitudini veſtræ reddantur. De injuriis autem, quæcumque beatitudini vel ſedi veſtræ factæ ſunt, eas quidem non feci; ſed quia pro pace eccleſiæ modis eſt omnibus feſtinandum, velut ſi eas feciſſem, veniam poſtulo. Quia vero tempore diſcordiæ excommunicatos vel non receptos a beatitudine veſtra in communionem ſuſcepi, pariter veniam poſtulo.

In hac forma fecerunt Menas Conſtantinopolitanus epiſcopus, Theodorus Cæſareæ Cappadociæ epiſcopus, Andreas Epheſinus epiſcopus, Theodorus Antiochiæ Piſidiæ epiſcopus, Petrus Tarſenſis epiſcopus: ſed multi alii epiſcopi idem fecerunt.

Exemplar profeſſionis, quam reſidui epiſcopi Theophaniorum die nobis fecerunt.

Scientes quantorum bonorum cauſa eſt pax Dei, cuſtodiens corda & ſenſus fidelium, & colligens eos, ut unum idemque ſapiant in recta fidei confeſſione, & ad perficienda divina mandata, & propitium Deum faciens in his quæ recta ſunt concordantibus: ideo feſtinantes unitatem conſervare, ad apoſtolicam ſedem veſtræ beatitudinis manifeſtum facimus, quod nos ſemper conſervavimus & conſervamus fidem ab initio traditam a magno Deo & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto ſanctis apoſtolis, & ab illis in omni mundo prædicatam, & a ſanctis patribus explanatam; & maxime ab his qui in ſanctis quatuor ſynodis congregati ſunt: quos per omnia & in omnibus ſequimur & ſuſcipimus: id eſt, trecentos decem & octo ſanctos patres, qui Nicææ congregati ſunt, & ſanctum ſymbolum ſive mathema fidei expoſuerunt, & Arianam impietatem anathematizaverunt, & eos qui eadem ſapuerunt vel ſapiunt. Suſcipimus autem & centum quinquaginta ſanctos patres Conſtantinopoli congregatos, qui idem ſanctum mathema explanaverunt, & de deitate Spiritus ſancti dilucidaverunt, & hæreſim Macedonianam Spiritum ſanctum impugnantem, & impium Apollinarium condemnaverunt, cum his qui eadem cum illis ſapuerunt vel ſapiunt. Suſcipimus autem & ſanctos ducentos patres in Epheſina prima ſynodo collectos, qui per omnia ſecuti ſunt idem ſanctum ſymbolum ſive mathema, & condemnaverunt Neſtorium impium & ſceleratæ ejus dogmata, & eos qui ſimilia ei aliquando ſapuerunt vel ſapiunt.

Ad hæc autem etiam ſuſcipimus ſexcentos triginta ſanctos patres Chalcedone congregatos; qui etiam ipſi per omnia conſenſerunt prædictis ſanctis tribus ſynodis, & ſecuti ſunt prædictum ſymbolum ſive mathema a trecentis decem & octo ſanctis patribus expoſitum, & a centum quinquaginta ſanctis patribus explanatum: & anathematizaverunt eos qui aliud præter prædictum ſymbolum præſumunt docere, aut exponere, & tradere ſanctis Dei eccleſiis; condemnaverunt autem & anathematizaverunt & Eutychetem, & Neſtorium, & impia eorum dogmata, & eos qui ſimilia eis ſapuerunt vel ſapiunt. His ita ſe habentibus, certum facimus, quod omnia quæ a prædictis ſanctis quatuor ſynodis judicata & definita ſunt ſervamus: quia etſi per diverſa tempora prædictæ ſanctæ quatuor ſynodi factæ ſunt, tamen unam eamdemque confeſſionem fidei ſervaverunt & prædicaverunt.

Suſcipimus autem & amplectimur epiſtolas præſulum Romanæ ſedis Apoſtolicæ, tam aliorum, quam Leonis ſanctæ memoriæ de recta fide ſcriptas, & de quatuor ſanctis conciliis, vel de uno eorum. Cum igitur prædicta omnia & ſervavimus & ſervamus, & in iiſdem nobis invicem conſentimus, neceſſarium eſt conferri de tribus capitulis, unde quibuſdam quæſtio nata eſt. Et ideo petimus, præſidente nobis veſtra beatitudine, ſub tranquillitate & ſacerdotali manſuetudine, ſanctis propoſitis evangeliis, communi tractatu eadem capitula in medio proponenda quæri & conferri; & finem quæſtioni imponi Deo placitum & convenientem his quæ a ſanctis quatuor conciliis definita ſunt: quoniam ad augmentum pacis, & concordiam eccleſiarum pertinet, ut omni de medio diſſenſione ſublata, quæ a prædictis ſanctis quatuor conciliis definita ſunt inconcuſſa ſerventur, ſanctarum ſynodorum reverentia in omnibus cuſtodita. His autem & ſubſcripſimus in hunc modum fratres & coëpiſcopi noſtri:

Eutychius epiſcopus Conſtantinopolitanus, Apollinaris epiſcopus Alexandrinus, [a] Domninus Antiochiæ Syriæ epiſcopus, Elias epiſcopus Theſſalonicenſis; ſed & ceteri qui primam profeſſionem non fecerunt, & in hac ſecunda profeſſione aut ſubſcripſerunt, aut ſeorſum eamdem fecerunt.

[a] Pro Domnino.

His igitur diſpoſitis, optavimus quidem, venerabilis Imperator, (ſicut frequentiſſime ſupplici prece popoſcimus,) eumdem ad quemlibet Italiæ locum, aut certe ad Siciliam, & convocatis ad nos Africanæ & aliarum provinciarum Latinæ linguæ ſacerdotibus, vel eccleſiæ noſtræ ſacratis ordinibus, ſecundum conſuetudinem tractaremus, & de quæſtionibus trium capitulorum pietati veſtræ redderemus plena deliberatione reſponſum: quod quia fieri ſerenitas veſtra non annuit, hoc iterum noſcitur conſtitutum; ut oblatis a nobis manſuetudini veſtræ nominibus de ſupraſcriptis provinciis, qui nobiſcum ad tractandum adhiberentur antiſtites, clementia veſtra faceret advenire: cui diſpoſitioni item præbuimus eccleſiaſticæ pacis amore conſenſum. Poſtea vero hoc magis cum conſenſu fratrum noſtrorum, noſtrarum partium epiſcoporum, nuper ante ſanctum paſchæ diem pietas veſtra conſtituit; ut exæquato numero his pontificibus, qui in Conſtantinopolitana urbe præſentes ſunt, de tribus capitulis, ex quibus quæſtio vertitur, ſecundum ſuperius deſignatam fratrum noſtrorum epiſcoporum profeſſionem deberemus inire tractatum.

Præfat. Vigilii Papæ ad Imp.

Sed quia, dum ea quæ pro conſervanda eccleſia-

rum pace cum fratribus noſtris fieri, veſtra diſpoſitione convenerant, feſtinaremus impleri; ut adhibita ſalubri deliberatione communiter, & propter informandam univerſalem eccleſiam, cunctis quæ inter nos geruntur in ſcriptis deductis atque jacentibus, noſtrum ex his collectum de tribus capitulis in quæſtionem deductis judicium proveniret: continuo pietas veſtra [a] poſt illud volumen, quod nobis ante multos Paſchæ dies per virum magnificum Theodorum decurionem palatii deſtinavit; in quo vos interim quid de tribus ſentiretis capitulis exponentes, noſtrum poſcitis dari ex eadem cauſa reſponſum.

[a] Forte, promſit illud.

Ideoque cum fratres noſtri, neque exæquato nobiſcum numero reſidere, neque in ſcriptum quæ ageremus vel tractaremus redigi paterentur; tamquam (quod abſit) non convenientia rectitudini loqueremur, quæ ſcribere timeremus: & inſuper glorioſiſſimis ad nos proceribus deſtinatis inſiſteret veſtra clementia, noſtrum de trium capitulorum negotio quam celerrime proferre debere reſponſum; nec ſic deſtitimus veſtræ obedire velle clementiæ: hoc ſolummodo poſtulantes, ut pro infirmitate corporis noſtri, quæ nulli habetur incognita, viginti dierum nobis daretis inducias: quatenus habito nobiſcum, Deo auxiliante, tractatu, definitionis noſtræ, conſtituto die ſcripto, ſententiam diceremus: ad fratres & coëpiſcopos noſtros, a quibus ſimiliter de eadem cauſa reſponſum vos flagitare dixiſtis, filium noſtrum diaconum Pelagium cum hujuſmodi mandato direximus, dicentes: Ut quia conſtitutus collationis faciendæ modus fuerat prætermiſſus, ſaltem viginti dies, antedicta noſtri corporis imbecillitate, quam norunt, noſtrum deberent definitum de tribus capitulis ſuſtinere reſponſum: antiquum & regularem cuſtodientes ordinem, ne ante noſtræ, hoc eſt, ſedis Apoſtolicæ, cui per Dei gratiam præſidemus, promulgationem ſententiæ, quidquam proferre tentarent; unde ſcandali rurſus, quæ ſopita fuerat, oriri poſſet occaſio.

Propoſitis itaque nobis & diligenter inſpectis, in quantum uniuſcujuſque capituli in quæſtionem deducti ratio poſtulabat, ſynodalibus codicibus atque geſtis; prolatis, quæ in aliis eorumdem patrum vel in ſanctis quatuor ſynodis, aut in una earum [b] reſcripſiſſe monſtrantur, ſynodalibus epiſtolis; inſpectis nihilo minus prædeceſſorum noſtrorum ſedis Apoſtolicæ præſulum conſtitutis; aliiſque probatorum patrum neceſſariis inſtructionibus pertractatis: ſi qua de his quæ in quæſtionem deducta ſunt, apud patres noſtros examinata fuerint, finita atque diſpoſita, memores ſuperius deſignatarum profeſſionum, inveſtigare curavimus: inſpicientes dogmata quædam in prima chartacei voluminis parte per fratrem noſtrum Benignum epiſcopum Heraclæ Paphlagoniæ a veſtra parte tranſmiſſi jacentia: quorum tenor ſecundum intellectum ſubter expoſitum ad excludendum totius ambiguitatis errorem præſenti definitioni noſtræ tenetur inſertus; plena exſecrabilibus blaſphemiis, & orthodoxæ fidei (quæ ſecundum evangelicam apoſtolicamque doctrinam a ſanctis quatuor ſynodis, Nicæna, Conſtantinopolitana, Epheſina, atque Chalcedonenſi probabiliter atque irreprehenſibiliter, ſancti Spiritus cooperante præſentia, legitur definita) valde inimica eſſe perſpeximus, & procul a Chriſtianis ſenſibus repellenda. Propterea ergo, utpote exſecrabilia, atque a ſanctis patribus olim ſine dubitatione damnata, noſtra quoque ſententia anathematizamus atque damnamus. Quorum primum capitulum ita ſe habet:

[b] al. refediſſe.

THEODORI CAPITULUM I.

Vi in Conc. V. coll. 4.

Quomodo igitur tu, quem ſuper omnes maxime decet animarum regimen, illum eumdem, qui ex Virgine natus eſt, Deum eſſe, & ex Deo conſubſtantialem Patri exiſtimari dicis, niſi forte ſancto Spiritui imputari illius creationem non jubes? Sed quis eſt Deus ex Deo & conſubſtantialis Patri? is idem qui ex Virgine natus erat, (o mirandum!) & qui per Spiritum ſanctum ſecundum divinas ſcripturas plaſmatus eſt, & conſitionem in muliebri accepit ventre? Inerat forſitan, quia mox quam plaſmatus eſt, & ut templum Dei eſſet, accepit: non tamen exiſtimandum nobis eſt, Deum de Virgine natum eſſe: niſi forte idem exiſtimandum nobis eſt & quod natum eſt, & quod eſt in nato templo, & qui in templo eſt Deus Verbum: non tamen nec ſecundum tuam vocem pronuntiandum eſt omnino, ex Virgine natum Deum eſſe & ex Deo conſubſtantialem Patri. Nam ſi homo non eſt, ſicut dicis, aſſumptus, qui natus eſt ex Virgine, Deus vero incarnatus: quomodo qui natus eſt, Deus ex Deo & conſubſtantialis dicetur Patri, carne non potente hanc vocem ſuſcipere? Nam eſt quidem dementia Deum ex Virgine natum eſſe dicere: hoc enim nihil aliud eſt, quam ex ſemine eum dicere David de ſubſtantia Virginis genitum & in ipſa plaſmatum: quia quod ex ſemine David & de ſubſtantia Virginis eſt, in materno ventre conſiſtit; & ſancti Spiritus plaſmatum virtute, natum fuiſſe dicimus de Virgine. Ut autem aliquis ex hoc concedat dicere ipſis, quod Deus ex Deo & conſubſtantialis Patri natus ex Virgine, eo quod eſt in templo nato, ſed non per ſe natus eſt Deus Verbum: incarnatus vero, ſicut dicit iſte ſapiens. Si igitur cum carne eum natum eſſe dicunt; quod autem natum eſt Deus ex Deo & conſubſtantialis Patri eſt: neceſſe eſt hoc & carnem dicere. Quod ſi non idcirco caro eſt, quoniam nec Deus ex Deo, nec conſubſtantialis Patri, ſed ex ſemine David, & conſubſtantialis ei cujus ſemen eſt; & non id quod natum eſt ex Virgine Deus eſt, & ex Deo, & conſubſtantialis Patri: niſi forte pars nati, prout ipſe in inferioribus partem Chriſti nominat deitatem; ſed non divina natura ex Virgine nata eſt. Natus autem eſt ex Virgine, qui ex ſubſtantia virginis conſtat; non Deus Verbum ex Maria natus eſt: natus eſt autem ex Maria, qui ex ſemine eſt David, non Deus Verbum ex muliere natus eſt: ſed natus ex muliere, qui virtute ſancti Spiritus plaſmatus eſt in ea. Non ex matre natus eſt conſubſtantialis Patri; (ſine matre enim eſt, ſecundum beati Pauli vocem:) ſed qui in poſterioribus temporibus in materno ventre ſancti Spiritus virtute plaſmatus eſt, utpote ſine Patre propter hoc dictus.

VIGILII RESPONSIO.

In ſuprafcripto primo capitulo quoniam per circuitus id videtur adſtrui, quia homo purus ex ſancta Virgine Maria natus ſit, dicendo: Si fatemur Deum Verbum, qui conſubſtantialis eſt Patri, carne ex eadem Virgine natum, neceſſe eſt ut carnem conſubſtantialem Patri conſequenter eſſe dicamus. Ideoque quicumque hujuſmodi intellectus ſapit, docet, credit, aut prædicat, & non eumdem Verbum ac Filium Dei per ſecundam nativitatem ex ſancta Maria incarnatum & natum credit, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM II.

In Conc. V. coll. 4. eadem Theodori excerpta leguntur, quæ hic ſunt uſque ad capitulum XIII.

Mox autem in ipſo plaſmate Deus Verbum factus eſt: nec enim in cælum aſcendenti ſolum inerat, ſed etiam ex mortuis reſurgenti, utpote & reſuſcitans eum ſecundum ſuam promiſſionem: nec reſurgenti ſolum inerat, ſed etiam crucifixo & baptizato, & evangelicam poſt baptiſma converſionem peragenti; nec non etiam de baptiſmo legalem adimplenti conſtitutionem, & præſentato ſecundum legem, & circumciſo, & fetui pannis obvoluto: erat autem forte in ipſo & naſcente; & cum in utero eſſet a prima ſtatim plaſmatione: diſpenſationi enim qua circa eum erat ordinem imponebat, & particulatim ipſum ad perfectionem perducens.

THEODORI CAPITULUM III.

Et per tempus ad baptiſma ducens, poſt illud autem ad mortem, deinde ſecundum ſuam pronunciationem reſuſcitans, ducens in cælum, collocans eum ad dexteram Dei per ſuam conjunctionem, ex qua ſedet & adoratur ab omnibus, & omnes judicabit. Iſtorum autem omnium finem apud ſe habebat Deus Verbum, cum in eo erat, & omnia per ordinem complebat: quem ordinem ipſe arbitrabatur bene habere per finitionem quidem & voluntatem, quam antea ſtatuit pro his quæ eventura erant, & bona voluntate, quam circa eum habebat. Ab initio ſimiliter inerat ei: per ordinem autem placitum ad perfectionem ducebat ipſum.

VIGILII RESPONSIO.

In ſupraſcriptis ſecundo & tertio capitulis hoc videtur adſtrui, quia Deus Verbum homini plaſmato inerat tamquam alter in altero. Dicendo enim, ut particulatim diſpenſationi, quæ circa eum erat, ordinem videretur imponere; & eum propter bonam voluntatem, quam circa ipſum habebat; & parabat eum qui aſſumptus eſt ad provectum perfectionis adducere; talibus verbis dualitas perſonarum in Domino uno & Deo noſtro Jeſu Chriſto exſecrabiliter videtur induci, & tamquam quemlibet hominem Dei Verbi gratia per ſpatia temporum profeciſſe. Ideoque quicumque eo intellectu ſapit, docet, credit, aut prædicat, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM IV.

Suam autem cooperationem ad propoſita opera præſtabat ei qui aſſumptus eſt: ubi hoc facit in loco ſenſus fuiſſe diſtantem illi qui aſſumptus eſt: nec enim eis quibuſcumque donavit cooperationem; ſenſus locum ejus obtinebat: ſi autem & modo præcipuam quandam cooperationem donavit illi qui aſſumptus eſt, non hoc faciebat locum ſenſus deitatem obtinere. Sed ſi deitas pro ſenſu fiebat illi qui aſſumptus eſt, ſecundum veſtra verba, quomodo timorem in paſſione ſuſcipiebat? Quid vehementioribus orationibus ad imminentem neceſſitatem indigebat: quas cum magna quidem & clamoroſa voce, cum pluri-

Heb. 5. Luc. 22.

mis etiam lacrymis ſecundum beatum Paulum referebat Deo: evangeliſta aperte dicente, quod globis ſanguinis ſimilis ſuper eum deſcendebat? Quid autem angeli adventu & viſitatione egebat, animam reficientis in exercitamento malorum, confortantis ejus alacritatem, exercitantis eum ad imminentem paſſionis neceſſitatem, tolerare fortiter mala ſuadentis, urgentis ad patientiam & tolerationem malorum, oſtendentis præſentium malorum fructum ex paſſione, mutationem in gloriam bonam circa eum poſt paſſionem futuram? qui enim ſecundum evangeliſtæ vocem confortabat eum, angelus ſcilicet, verbis iſtis fortem eum faciebat, & inſi-mutati naturæ ſuperiorem fieri hortabatur, & corroborando cogitationes ejus fortem eum faciebat.

Ibidem.

VIGILII RESPONSIO.

In ſupraſcripto quarto capitulo, quia dici intelligitur, quod ſicut aliis hominibus donavit ſuam cooperationem Deus; ita & ei qui aſſumptus eſt, licet præcipuam, tamen ſimiliter ut aliis hominibus dicitur eſſe donatam: & ita purum atque infirmum hominem circa paſſionem angeli eguiſſe præſidio, ut ei pro corroborandis cogitationibus ejus futura gloria promitteretur de tolerantia paſſionis. Quæ ſi quis ita ſapit, docet, credit, aut prædicat, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM V.

Matth. 16. Marc. 8.

Vade poſt me ſatana, ſcandalum mihi es, quod non ſapis ea quæ Dei ſunt, ſed ea quæ hominum, *non eſt confuſio mihi mors, non fugio ipſam ut indecentem, ad humanam gloriam reſpiciens. Suſtinebo autem meliori animo experimentum mortis pro plurimis bonis futuris, in quibus & ipſe fuero: & per omnes, ne mihi animum ladas atque turbes, tamquam confuſione dignum fubere admones mortis experimentum.*

VIGILII RESPONSIO.

In ſupradicto quinto capitulo dicitur, quod ideo Jeſus Chriſtus verba Petri apoſtoli fuerat aſpernatus, quando ei dixit: *Vade poſt me ſatana, ſcandalum mihi es, quia non ſapis ea quæ Dei ſunt:* ne diſſuaſione ejus animus ipſius perturbatus refugeret paſſionem, & quia paſſione ſua proficeret, & pro pluribus bonis exinde adipiſcendis. Qui igitur hæc ita ſapit, docet, credit, aut prædicat, & non magis nobis mortem ipſius, quam propria carne ſuſcepit, æternæ credic vitæ præmia contuliſſe, anathema ſit. *Ibidem.*

THEODORI CAPITULUM VI.

Quod enim dictum eſt: Ducebatur a Spiritu; *aperte hoc ſignificat, quod ab eo regebatur, ab eo ad virtutem propoſitorum confortabatur, ab eo ad hæc quæ oportebat ducebatur, ab eo quod decebat docebatur, ab eo cogitationibus corroborabatur: ut in tantum certamen ſufficeret, ſicut & beatus dicit Paulus:* Quicumque Spiritu Dei aguntur, hi ſunt filii Dei; *Duci Spiritu dicens illos qui ab eo gubernantur, ab eo docentur, ab eo ad melius conſtituuntur, ab eo competentium doctrinam accipiunt. Cum diviſſet autem evangeliſta, quod Spiritu ſancto plenus regreſſus eſt ab Jordane: aperte demonſtravit, quod hujus cauſa ſancti Spiritus habitationem in baptiſmate ſuſcepit, ut inde propoſitam caperet virtutem: unde & ad certamen illud, quod pro nobis erat ad diabolum effecturus, Spiritu ducebatur.* *Matth. 4. Rom. 8.*

VIGILII RESPONSIO.

In ſupraſcripto ſexto capitulo rurſus tamquam purus homo a ſpiritu, cujus præſentiam poſt baptiſma ſuſcepiſſe dicitur, ad omnia ductus perhibetur, confortatus & edoctus, ſicut ceteri homines, de quibus, ut hic videtur dici, apoſtolus ait: *Quicumque ſpiritu Dei aguntur, hi ſunt filii Dei.* Si quis hæc ita ſapit, docet, credit, aut prædicat; & non Deum Verbum incarnatum unum eſſe credit, & confitetur, & prædicat Chriſtum, anathema ſit. *Ibidem.*

THEODORI CAPITULUM VII.

Dicant igitur nobis omnium ſapientiſſimi: Si pro ſenſu Domino Chriſto, qui eſt ſecundum carnem, deitas facta eſſet, ſicut dicunt, quid ſancti Spiritus operatione ad hæc Chriſtus indigebat? Nec enim Unigeniti deitas Spiritu indigebat ad juſtificationem, Spiritu indigebat ad vincendum diabolum, Spiritu indigebat ad operanda miracula, Spiritu indigebat ut doceretur ea quæ decebat peragere, Spiritu indigebat ut immaculatus appareret. Si enim pro ſenſu quidem deitas ſufficiebat, ad omnia autem ejus virtus, neceſſe erat inde omnia fieri, ut ſuperflua eſſet ſancti Spiritus habitatio. Sed nunc unctum eſſe dicit ipſum Spiritu, & habitaſſe in eo Spiritum, & ad omnia adjuviſſe propoſita, & doctrinam inde ipſum accepiſſe, & virtutem, & inde impetraſſe juſtificationem, & inde immaculatum factum eſſe. *Act. 10.*

VIGILII RESPONSIO.

In ſupraſcripto ſeptimo capitulo hoc dici intelligitur; quia ut ceteri homines ad juſtificationem ſuam & ad vincendum diabolum, & ad operanda miracula, & ut doceretur ea quæ decebat eum agere, & ut immaculatus appareret, habitatione ſancti Spiritus eguiſſe, & ipſo Spiritu eum ad omnia adjutum fuiſſe propoſita. Quicumque hæc ita ſapit, docet, credit, aut prædicat; & non ſua deitate, Chriſtum, utpote verum Deum, omnia operatum fuiſſe quæ voluit, & operari quæ volet, ſed tamquam purum hominem ſancti Spiritus eguiſſe ſolatio, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM VIII.

Hoc quod ante ſæcula erat, dicit in ultimis factum eſſe temporibus, utpote quibuſdam hoc confitentibus;

cum

eum nemo ex his qui pietatis curam habent, iſtum patiatur morbum habere dementia, ut dicat eum qui ante ſæcula eſt, in ultimis factum eſſe. Et ex his infert quod neceſſe eſt, & hoc quod in ultimis eſt, ante ſæcula eſſe; & accuſat eos qui non omnia ſimiliter cum obverſione dicunt: quaſi hi qui unum eſſe Filium confitentur, neceſſitatem habeant cum obverſione omnia dicere. Et quis non beatificet veſtram dementiam? Quis autem non optet tales impetrare doctores, tantam confuſionem rationi pietatis introducentes, ut dicerent: Hoc quod ante ſæcula eſt, factum eſt in ultimis: & hoc alienarent ſua natura, & ad deterius deducerent: deinde obverterent, quod & hoc quod eſt in ultimis, ante ſæcula eſt; cum oporteret forte dicere, quia quod ante ſæcula erat, aſſumpſit hunc qui in ultimis erat, ſecundum beati Pauli vocem. Veſtras igitur leges ſequentes, & a tua ſapientia conſtitutam obverſionem, immo magis ſubverſionem ſuſcipientes, age omnia ſimul confundamus: & nulla jam ſit diſcretio, nec Dei forma, nec ſervi forma; nec templi ſumpti, nec ejus qui in templo habitavit; nec ejus qui ſolutus eſt, nec ejus qui ſuſcitavit; nec ejus qui perfectus eſt in paſſionibus, nec ejus qui perfecit, nec ejus qui memoriam meritus eſt, nec ejus qui memor factus eſt; nec ejus qui viſitatus eſt, nec ejus qui viſitavit; nec ejus qui paulo minus ab angelis minoratus eſt, nec ejus qui minoravit; nec ejus qui gloria & honore coronatus eſt, nec ejus qui coronavit; nec ejus qui conſtitutus eſt ſuper opera manuum Dei, nec ejus qui conſtituit; nec ejus qui accepit iſta ad ſublevationem, nec ejus qui dedit ſublevationem.

VIGILII RESPONSIO.

In ſuprascripto octavo capitulo diverſis modis videtur induci dualitas perſonarum per hoc quod dicitur: Non ipſe qui ante ſæcula erat, in ultimis dicendus eſt veniſſe temporibus; ſed quaſi altera ſit aſſumentis humanitatem, altera aſſumpti perſona. Si quis igitur hæc ita ſapit, docet, credit, aut prædicat, & non eumdem Deum Verbum, qui ante ſæcula ex Patre natus eſt, in ultimis temporibus ex beata Virgine Maria incarnatum & natum eſſe fatetur, ut unus idemque ſit Chriſtus in utraque natura, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM IX.

Iſtum igitur virum, in quo ſtatuit omnium facere judicium ad fidem futurorum, cum reſuſcitaſſet eum ex mortuis, & judicem omnium demonſtraſſet, ſecundum beati Pauli vocem, [a] *meriti unitate ad ſeipſum dignatus eſt: & per conjunctionem a ſe factam, talium participem fecit, ut & adorationis communionem haberet: omnibus quidem divina natura debitam adorationem reddentibus, comprehendentibus autem adoratione & illum quem inſeparabiliter ſcit eſſe conjunctum. Ex quo manifeſtum eſt, quod ad majora eum perduxerit.*

Act. 17.

[a] In Collat. 4. mendo.

VIGILII RESPONSIO.

In ſuprascripto nono capitulo conjunctionis & participationis cujuſdam vocabulo, quaſi Dei ad hominem Chriſtum facta, divinis Chriſtus aſſeritur operibus decorari; per quæ rurſus dualitas inducitur perſonarum. Si quis igitur ita ſapit, docet, credit, aut prædicat, & non unum eumdemque Chriſtum Deum ac Dominum noſtrum, manentibus in ſuis proprietatibus differentiis naturarum, agnoſcit & credit, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM X.

Ego quidem, quem videris, nihil quidem facere poſſum ſecundum meam naturam, cum homo ſim: operor autem, quia in me manens Pater omnia facit: quoniam enim & ego in Patre, & Pater in me, Deus autem Verbum unigenitus in me eſt: certum eſt quod & Pater cum ipſo in me manet, & opera facit. Et non eſt mirandum de Chriſto hæc exiſtimari, cum evidenter ipſe de ceteris

Joan. 14.

A *hominibus dicat:* Qui diligit me, verbum meum obſervabit, & Pater meus diliget eum; & ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus. *Si enim apud unumquemque hujuſmodi hominum & Pater & Filius manſionem faciunt; quid exiſtimandum eſt, ut in Domino ſecundum carnem Chriſti ambo ſimul putarentur manere, communionem eorum ſecundum ſubſtantiam, communionem etiam manſionis forſitan ſuſcipientem?* Ibidem.

VIGILII RESPONSIO.

In ſuprascripto decimo capitulo ita in homine Chriſto Deus Verbum ineſſe dicitur, ſicut Pater: ut per hoc aut & Pater incarnatus eſſe videatur, ſicut & Filius; aut nec Filius ſit incarnatus, ſicut nec Pater; aut magis uterque in tertia perſona hominis habitare. Qui
B igitur ita ſapit, docet, credit, aut prædicat, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM XI.

Ita & animam, utpote humanam & immortalem conſtitutam, & ſenſus participem prius accipiens, & per reſurrectionem in immutabilitatem conſtituens, ſic & nobis earumdem iſtorum per reſurrectionem præbuit communionem. Ideo autem ante reſurrectionem ex mortuis increpat quidem Petrum, ut ſuis eum vocibus ſcandalizantem; & in magna trepidatione per tempus paſſionis conſtitutus, apparitione angeli indiget confortantis eum ad patientiam & tolerantiam imminentium malorum. Poſt reſurrectionem autem ex mortuis, & in cælos aſcenſum, impaſſibilis factus & immutabilis omnino, & ad dexteram Dei ſedens, judex univerſi eſt orbis terrarum,
C *utpote in eo divina natura faciente judicium.*

VIGILII RESPONSIO.

In ſuprascripto undecimo capitulo eadem repeti videntur, quæ ſuperius in quarto jam dicta ſunt: quod ante paſſionem ita infirmus fuerit Chriſtus, ut in magna trepidatione paſſionis tempore conſtitutus angeli videretur eguiſſe ſolatio. Quod quia velut purum hominem, qui hujuſmodi auxiliis egeat, ſignificare videtur; ſi quis ita ſapit, docet, credit, aut prædicat, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM XII.

Sic igitur & hic [a] *ſapientiſſimum omnium habere nos docet Chriſti ſenſum, ut ſanctum Spiritum* [b] *habentem*
D *illum, qui ſenſus Chriſti aliquam virtutem adimplebat, prudentiam* [c] *ejus præſtans ad omnia quæ agenda erant: ſicut & in præcedentibus demonſtravimus, quod ab ipſo quidem in eremum ad certamina quæ contra diabolum erant, ducebatur; unctionem autem illius & ſcientiam & vim eorum quæ agenda erant, accipiebat; & illius particeps factus, non ſolum miracula faciebat, ſed etiam quomodo uti oporteret miraculis, ſciebat ſubtiliter: ut notam quidem faceret gentibus pietatem, pateretur autem laborantium infirmitates: & ſic ad effectum ſuum voluntatem duceret: & juſtificabatur inde, & immaculatus oſtendebatur, ſive reparatione pejorum, ſive cuſtodia meliorum, ſive etiam paulatim ad meliora profectibus.*

[a] Forte, ſapientiſſimus.
[b] Forte, habentem illum qui ſenſus Chriſto.
[c] Forte, ei.

VIGILII RESPONSIO.

E In ſuprascripto duodecimo capitulo eadem, quæ in ſeptimo capitulo, videntur exponi: aſſerendo Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum per habitationem ſancti Spiritus ad omnia informatum, & per tempora ad perfectionem unctionis ejus auxilio perveniſſe. Si quis igitur eum non ſua deitate perfectum eſſe credens, ſed tamquam purum hominem unctione ſancti Spiritus indigentem fuiſſe adjutum ſapit, docet, credit, aut prædicat, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM XIII.

Quomodo igitur ſequentiam habet, eo quod homo factus eſt Deus, juſtum hominem Deum Verbum eſſe dicere? Si enim homo eſt Deus Verbum, ut ipſe dicis, em-

Sum. 4. *nimode de homine dicemus ea quæ de Deo Verbo evangeliſta dicit. Quid autem dicit?* In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum: iſte erat in principio apud Deum: omnia per ipſum facta ſunt, & ſine ipſo factum eſt nihil quod factum eſt. *Ergo ſi homo eſt Deus Verbum, dicemus de ipſo: In principio erat homo, & homo erat apud Deum, & Deus erat homo, erat homo in principio apud Deum: omnia per ipſum facta ſunt, & ſine ipſo factum eſt nihil quod factum eſt. Si enim homo eſt Deus Verbum, ſicut dicis, convenient omnia ipſi, quæ de Deo Verbo dicit evangeliſta.*

VIGILII RESPONSIO.

In ſupraſcripto decimotertio capitulo negari videtur Deum Verbum hominem factum, & rurſus hominem Verbum Deum eſſe: ut per hoc inducatur, ſicut ſuperius dictum eſt, dualitas perſonarum. Si quis igitur ita ſapit, docet, credit, aut prædicat, & non potius, manente in Domino Deo noſtro Jeſu Chriſto inconvertibiliter atque indiviſe differentia naturarum, ſic una perſona, ſive ſubſiſtentia ejus eſſe creditur, ut & Deus Verbum ſine ulla divinæ naturæ ſuæ convertibilitate homo eſſe, & aſſumpta humanitas propter ſingularitatem perſonæ inconvertibiliter Deus eſſe credatur, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM XIV.

Joan. 20. *Hoc quidem quid eſt,* Ad patrem meum & patrem veſtrum, & Deum meum & Deum veſtrum? *Nemo ſic demens eſt, ut alii cuidam convenire diceret, niſi templo Dei Verbi, aſſumpto pro noſtra ſalute homini, qui eſt mortuus, & reſurrexit, & aſcenſurus eſſet in cælos: & patrem ſibi adſcribit cum diſcipulis ſuis Deum, & ipſe gratia adoptionem meritus: & Deum ſuum appellat, quia cum ceteris hominibus ſimiliter ut eſſet accepit. Unde propter communitatem quidem naturæ, Patrem meum & Patrem veſtrum dicit, & Deum meum & Deum veſtrum. Diviſit autem iterum ſuam perſonam ipſis, principium gratiæ ſignificans, propter quam ad Deum Verbum conjunctione in loco veri Filii ab omnibus honoratur hominibus.*

Eadem excerpta Theodori uſque ad ea quæ in his ſive, legas & in Conc. V. collat. c. eodem ordine.

VIGILII RESPONSIO.

In ſupraſcripto quartodecimo capitulo per hoc quod legitur in evangelio: *Aſcendo ad Patrem meum & Patrem veſtrum, Deum meum & Deum veſtrum:* ita intelligitur, quod Jeſus Chriſtus Dominus & Deus noſter, ſicut ceteri homines, gratiam adoptionis, ut Filius Dei diceretur, acceperit; & quaſi per conjunctionem ad Deum Verbum in locum veri Filii ab omnibus adoretur. Quod ſi quis ita ſapit, docet, credit, aut prædicat, & non magis unum Jeſum Chriſtum Filium Dei & Dominum noſtrum in duabus inconfuſis & inſeparabilibus intelligit & credit eſſe naturis, anathema ſit.

Ibidem.

THEODORI CAPITULUM XV.

Hoc quod dictum eſt: Accipite, *pro accipietis, dicit. Si enim cum inſufflaſſet, Spiritum dediſſet diſcipulis, (quod valde qui dem ſtulte exiſtimaverunt) ſuperfluum erat dicere poſtea his, & maxime tempore aſcenſus in cælos non ſeparari ab Jeruſalem ſed* [a] *exſpectarent promiſſionem Spiritus: & in ſequentibus:* Sed accipietis virtutem, ſuperveniente Spiritu ſancto in vos. *Adventum autem ipſum ſancti Spiritus ſuper diſcipulos Lucas factum eſſe dicit quinquageſimo die reſurrectionis, poſt aſcenſum. Et illud tamen animadvertendum eſt, quod ſi ab inſufflatu ſuſcepiſſent Spiritum, non diceret:* Accipite: *ſed, quoniam accepiſtis: hoc enim quod dictum eſt,* Accipite, *his convenit qui nondum acceperunt.*

[a] *Forte, exſpectare. edit. 1.*

VIGILII RESPONSIO.

In ſupraſcripto decimo quinto capitulo dicitur, quia inſufflans Dominus noſter Jeſus Chriſtus poſt reſurrectionem ſuam in facies diſcipulorum ſuorum non dederit eis Spiritum ſanctum, ſed dandum ſignificaverit: ut per hoc aut Veritas ipſa (quod abſit) putetur eſſe mentita: aut tamquam purum hominem illo flatu non habuiſſe quod daret, aut dare minime potuiſſe. Si quis igitur hæc ita ſapit, docet, aut prædicat, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM XVI.

Joan. 20. *Dicit ad Thomam:* Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & porrige manum tuam, & mitte in latus meum, & noli eſſe incredulus, ſed fidelis. *Quoniam, dicit, non credis, & tactum ſolum ſufficere tibi ad credendum putas, (hæc enim dicens non me latuiſti) tange manu, & cape experimentum, & diſce credere, & non diffidere. Thomas quidem cum ſic credidiſſet:* Dominus meus & Deus meus, *dicit: Non ipſum Dominum & Deum dicens. Non enim reſurrectionis ſcientia docebat etiam Deum eſſe eum qui reſurrexit, ſed quaſi pro miraculo facto Deum collaudat.*

VIGILII RESPONSIO.

In ſupraſcripto decimo ſexto capitulo de illo loco evangelii, ubi Thomas apoſtolus palpans [a] figuras clavorum dixit: *Dominus meus & Deus meus:* aſſeritur quod Thomas apoſtolus non ipſum Jeſum Chriſtum Dominum Deumque confeſſus ſit: & quia reſurrectionis ſcientiam non doceret, vel quia Deus eſſet qui reſurrexit; ſed quia magis pro miraculo facto Thomas apoſtolus Deum laudaverit. Si quis igitur hæc ita ſapit, docet, credit, aut prædicat, & non potius Thomæ confeſſione, & verum Deum eſſe Jeſum Chriſtum, & in vera carne eum reſurrexiſſe declaratum credit, anathema ſit.

[a] *In Vulg. editione, palmas, & apud Bar-onium.*

THEODORI CAPITULUM XVII.

Ille autem dixit oportere pœnitentiam agere eos pro crucis iniquitate: & agnoſcentes Salvatorem & auctorem bonorum omnium Jeſum Chriſtum, quoniam propter iſta pervenit & aſſumptus eſt de divina natura, in ipſum fidem ſuſcipere, & ejus diſcipulos fieri: ante omnia autem ad baptiſma accedentes, quod ipſe tradidit nobis, præformationem quidem habens ſpherationis futurorum, in nomine autem celebrandum Patris, & Filii, & Spiritus ſancti: hoc enim quod eſt, Ut baptizetur unuſquiſque in nomine Jeſu Chriſti: *non hoc dicit, ut vocationem quæ in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti eſt, relinquentes, Jeſum Chriſtum in baptiſmate vocent: ſed quale hoc eſt, quod in Moyſe baptizati ſunt in nube & in mari, ut diceret, quia ſub nube & mari Ægyptiorum ſeparati ſunt, liberari eorum ſervitute, ut Moyſis leges attenderent: tale hoc eſt, ut cum ad ipſum acceſſiſſent tamquam Salvatorem & omnium bonorum auctorem & doctorem veritatis, ab ipſo, utpote auctore bonorum & doctore veritatis, vocarentur: ſicut omnibus hominibus quamque ſectam ſequentibus conſuetudo eſt ab ipſo dogmatis inventore vocari: ut Platonici, Epicurei, Manichæi, & Marcioniſtæ, & ſi quidem tales dicuntur: eodem enim modo & nos nominari Chriſtianos judicaverunt apoſtoli, tamquam per hoc certum facientes, quod iſtius doctrinam oportet attendere: ſic & quod ab ipſo datum eſt ſuſciperent baptiſma, in ipſo quidem primo conſtitutum, qui & primus baptizatus eſt, ab ipſo autem & ceteris traditum, ut ſecundum præformationem futurorum celebretur.*

Act. 2.

VIGILII RESPONSIO.

In ſupradicto decimoſeptimo capitulo ex verbis beati Petri, quibus in Actis apoſtolorum dicit: *Baptizetur unuſquiſque veſtrum in nomine Jeſu Chriſti,* hoc adſtruitur, quia in ea invocatione, quæ in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti fit, non contineatur & Chriſtus: & quod dixit Petrus apoſtolus, debere eos in Chriſti nomine baptizari; ut ſecundum hunc intellectum appareat introducta quaternitas.

Ibidem.

Adjicitur etiam in eodem capitulo, quia ſic a Chriſto Chriſtiani vocemur, quemadmodum diverſarum ſectarum & errorum ſequaces ab inventoribus & magiſtris ſuis ſunt ſortiti vocabula, ut a Platone Platonici, a Marcione Marcioniſtæ, & a Manichæo Manichæi. Si quis hæc ita ſapit, docet, credit, aut prædicat, anathema ſit. Nos enim ideo Chriſtiani vocamur & ſumus, quia ipſum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum in baptiſma percipientes induimus, ipſo nobis exiſtente capite omnes in eodem unum corpus efficimur.

THEODORI CAPITULUM XVIII.

Et ſecundum duas rationes locum imaginis obtinet: qui enim amant quoſdam, poſt mortem eorum ſapius imagines ſtatuentes, hoc ſufficiens mortis ſolatium habere arbitrantur: & cum qui non videtur, nec præſens eſt, tamquam in imagine aſpicientes, putant videre; ita flammam deſiderii & vigorem placantes: ſed etiam illi qui per civitates habent imperatorum imagines, tamquam præſentes & videntes honorare videntur eos qui non ſunt præſentes, cultu & adoratione imaginum. Iſta autem utraque per illum adimplentur: omnes enim qui cum illo ſunt, & virtutem ſequuntur, & debitorum Dei parati reddituros, diligunt eum & valde honorant: & caritatem quidem ei, divina natura licet non aſpiciatur, adimplent in illo qui ab omnibus videtur: ſic omnibus exiſtimantibus, ut ipſum videntibus per illum, & illi ſemper præſentibus, & honorem vero omnem ſic attribuunt tamquam imagini imperiali; cum quaſi in ipſo ſit divina natura, & in ipſo ſpectetur. Si enim & Filius eſt qui inhabitare dicitur, ſed cum eo eſt etiam Pater; & inſeparabiliter omnimodo ad Filium eſſe ab omni creditur creatura; & Spiritus autem non abeſt, utpote etiam in loco unctionis factus ei, & cum eo eſt ſemper qui aſſumptus eſt; & non mirandum eſt, cum etiam in quibuſlibet hominibus virtutem ſequentibus cum Filio & Patre eſſe dicitur: Venietmus enim & ego & Pater, & mansionem apud eum faciemus. *Quod autem & Spiritus hujuſmodi hominum inſeparabilis eſt, certum eſt omnibus.* Joan. 14.

VIGILII RESPONSIO.

In ſupraſcripto decimo octavo capitulo ita inviſibilis Dei imago aſſeritur eſſe Chriſtus, tamquam ſi abſentium principum imagines pro eorum colantur honoribus. Quæ ſi quis ita ſapit, docet, credit, aut prædicat, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM XIX.

Hoc enim quod, Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi complacuit, *in baptiſmate adoptionem demonſtrat, ſed non* [a] *comparatione judaica adoptionis: quia & ad illos dictum erat:* Ego dixi: Dii eſtis, & filii Excelſi omnes: *&:* Filios genui & exaltavi: *ejus adoptionis præcipuum, eo quod dixit,* Dilectus, *& in eo mihi complacuit, oſtendens. Propter hoc & vox Patris ſiebat adoptionem confirmans, & Filii nominatione per adoptionem ſecundum gratiam eum qui vere Filius eſt demonſtrabat: cujus conjunctio ad veram & firmam adoptionem iſtum conſtituebat: & Spiritus ſanctus in ſpecie columbæ deſcendens permanſit ſuper eum: quatenus in conjunctione ad eum qui vere Filius eſt, ejus cooperationi intentus maneat, firmam adoptionis habens dignitatem. Per omnia autem in quo primo adoptionis præformabatur baptiſma, dico autem Domini Chriſti ex Patre, & Filio, & Spiritu ſancto, hoc quod fiebat complebatur.* Luc. 3. [a] Forte, ſecundum comparationem. Pſalm. 81. Iſaiæ 1.

VIGILII RESPONSIO.

In ſupraſcripto decimonono capitulo, ubi evangelium ſecundum Lucam de baptiſmo Chriſti videtur exponi, duæ ſunt reprehenſiones: una, quia dualitas inducitur filiorum, cum per adoptionem videtur dici Chriſtus Filius Dei: alia, quia in nomine Trinitatis ipſe quoque aſſeritur baptizatus, per quod quaternitas ſine dubitatione monſtratur. Si quis igitur hæc ita ſapit, docet, credit, aut prædicat, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM XX.

Ideo ergo differentiam quidem Dei Verbi & recepti hominis tantum nobis oſtendit pſalmus: diviſa vero hæc in novo teſtamento reperiuntur: Domino quidem in ſe accipiente primordia pſalmi, in quibus factorem eum dicit eſſe creaturæ, & elevatam habere ſuper cælos magnificentiam, & mirificari in omni terra: Apoſtolo autem ſupradicta qua de homine dicuntur, qui tantum beneficiorum meruit: quomodo non manifeſtum, quod alterum quidem nos divina ſcriptura docet evidenter eſſe Deum Verbum, alterum vero hominem: & multam eorum eſſe oſtendit nobis differentiam? Nam iſte quidem memoratur, ille autem memoriam meretur: & iſte quidem viſitat, alter autem cum viſitationem meretur, beatus dicitur: & iſte quidem beneficium dando, minuit paulo minus ab angelis; ille autem & per talem minutionem beneficium accepit: & iſte quidem gloria & honore coronat, alter autem coronatur, & pro his beatus dicitur: & iſte quidem conſtituit ipſum ſuper omnia opera manuum ejus, & omnia ſubjecit ſub pedibus ejus; alter autem meritus eſt dominari eis, quorum antea non habebat poteſtatem.

VIGILII RESPONSIO.

In ſupraſcripto vigeſimo capitulo, ubi octavus pſalmus videtur exponi; & nudus homo (ſicut & in aliis jam dictum eſt) Chriſtus aſſeritur: & diviſus a Verbo monſtratur, & dualitas inducitur perſonarum. Quæ ſi quis ita ſapit, docet, credit, aut prædicat, & non ita in Chriſto Domino duas naturas indiviſibiliter & inconfuſe unitas intelligat, ut manente earumdem differentia naturarum, ipſe unus atque idem verus ſit Dei & verus hominis Filius, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM XXI.

Sed non volentes iſta conſiderare, voces omnes trahere ad Dominum tentant Chriſtum; ut ea quæ de populo facta ſunt, ſimili modo intelligerent; & riſum præſtarent Judæis, quando ex ſcripturarum ſequentia nihil ad Dominum Chriſtum pertinentes oſtendant voces.

THEODORI CAPITULUM XXII.

Tale eſt, & quod non derelicta eſt anima ejus in inferno, nec caro ejus vidit corruptionem. *Nam prophetæ quidem ſupra modum ipſam ponit circa populum providentiam, volens dicere, quoniam inextentabiles eos ab omnibus conſervavit malis. Quoniam autem hoc verum & ex ipſis rebus eventum accepit in Domino Chriſto, frequentiſſime de eo loquens beatus Petrus, utitur voce; oſtendens quoniam quod de populo ſupra modum dictum eſt, ex quadam ratione utente voce prophetæ, hoc verum eventum in ipſis rebus accepit nunc in Domino Chriſto.* Pſalm. 15.

VIGILII RESPONSIO.

In ſupraſcriptis vigeſimo primo & vigeſimo ſecundo capitulis hoc videtur dici, quod prophetiam, quæ ex perſona Chriſti loquens ait: *Non derelinques animam meam in infernum, nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem*; non de ipſo Chriſto prædictam fuiſſe, ſed de populo Iſraëliticæ generationis; beatum vero Petrum apoſtolum ad Chriſtum hanc prophetiam per evenum aptare voluiſſe. Et ideo qui hæc ita ſapit, docet, credit, aut prædicat; anathema ſit. Pſal. 15. Act. 2.

THEODORI CAPITULUM XXIII.

Eumdem intellectum habet & illud: Diviſerunt ſibi veſtimenta mea, & ſuper veſtimentum meum miſerunt ſortem. *Quod etenim pſalmus nullatenus convenit Domino, certum eſt: neque enim erat Domini Chriſti,* qui peccatum non fecit, nec inventus eſt dolus in ore ejus, *dicens:* Longe a ſalute mea verba delictorum meorum. *Sed & ipſe Dominus, cum ſecundum* Pſal. 21. 1. Petr. 2. Pſal. 21.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

communem hominum legem in passione opprimeretur, Matth. 27. Deus meus, Deus meus, quare me dereliquisti? misit Psal. 21. vocem: & apostoli, diviserunt sibi vestimenta mea, & super vestimentum meum miserunt sortem, ad eum traverunt manifeste: quoniam quod supra modum dictum fuerat prius a David, propter illata ei mala, hoc ex operibus evenit in Domino Christo, cujus & vestimenta diviserunt, & sorti tunicam subjecerunt.

VIGILII RESPONSIO.

Ibidem. In suprascripto vigesimo tertio capitulo exponendo quædam vigesimi primi psalmi verba, quibus dicitur: *Diviserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem:* negantur Jesu Christo Domino convenire; sed quod David propter quædam mala quæ perpessus est, de se dixerit, evangelistam ex B Ibidem. eventu ad Christum traxisse: & adjicitur, quia non poterat dicere Dominus Jesus, *quia peccatum non fecit, Longe a salute mea verba delictorum meorum.* Et ideo qui hæc sapit, docet, credit, aut prædicat, & non ea, in quibus delictorum meminit, ad corpus ipsius, quod est ecclesia, quæ in hoc mundo sine delicto esse non potest, intelligit pertinere: illa autem de divisione vestimentorum, non specialiter de ipso capite, id est, Domino Deo nostro Jesu Christo prædicta, & in ipso credit esse completa, anathema sit.

THEODORI CAPITULUM XXIV.

Psal. 21. Foderunt manus meas & pedes, *& omnia perscrutabantur, & qua agebam, & qua conabar. Nam foderunt, ex translatione dicit eorum, qui per fossionem scru-* C Ibidem. *tari qua in profundo sunt tentant.* Dinumeraverunt omnia ossa mea: *totius meæ fortitudinis & totius meæ substantiæ detemoret facti sunt, ut etiam numero mea subjicerent. Istud autem ex consuetudine, quam habent hostes, dixit; qui quando obtinuerint,* [a] *numero & talis subtilem notitiam inventorum faciunt. Propterea & sequenter dicens:* Ipsi vero consideraverunt, & conspexerunt me, *intulit:* Diviserunt sibi vestimenta mea, & super vestimentum meum miserunt sortem. *Considerantes enim me, ait, & conspicientes quod omnia eis evenerant in me desiderata (conspicere enim, ita ut apud nos dicitur, pro eo quod est, Vidit in eum qua volebat pati eum:) jam, tamquam me omnino malis dedito, sicut hostes, mea post vastationem & captivitatem diviserunt, sorte divisionem eorum facientes. Et evangelista quidem in Domino verba ex rebus assument, eis usus est, sicut & in aliis diximus. Nam quod non pertineat ad Dominum psalmus, in superioribus evidenter ostendimus. At vero beatus David supra modum ista magis in his qua ab Absalom facta sunt, dixit: quoniam dum recessisset David, jure belli metropolim ingressus, omnes quidem obtinuit res regales, non piguit autem patris cubile inquinare.*

a Sic etiam legitur in Collat. 4.

VIGILII RESPONSIO.

Psalm. 21. In suprascripto vigesimo quarto capitulo memorato eodem vigesimo primo psalmo illa verba, ubi dicit: *Foderunt manus meas & pedes meos, dinumeraverunt omnia ossa mea: ipsi vero consideraverunt & inspexerunt in me;* asseritur non de Christo esse prædicta, sed David hoc de se dixisse propter tyrannidem Ablalom; qui regiam urbem substantiamque pervaserat, atque in terra omnia dinumeraverat patris: sed evangelistam hæc ex eventu ad Christi traxisse personam. Qui igitur hæc ita credit, sapit, docet, aut prædicat, anathema sit.

THEODORI CAPITULUM XXV.

b al. Quomodo. [b] *Quoniam civi & potus suaves quidem sunt in tempore gaudii, insuaviaautem & amara in tristitia: talia erant (inquit) qua ab illis fiebant, ut ex tristitia & ira esset quidem mihi in locum fellis cibus, esset autem & potio aceto nihil differens. Maxime autem hoc fit in* A *iracundiis qua cum tribulatione fiunt: quod verisimile* Joan. 6. *erat pati eos contra suos. Usus est autem evangelista hoc testimonio in Domino, & ipse autem Dominus:* Zelus domus tuæ comedit me, *de se ipso dicens. Et beatus* Rom. 11. *Paulus de Judæis loquens:* Fiat mensa eorum, &c. *& beatus Petrus de Juda:* Fiat habitatio ejus deserta. *Et certe diversis constitutis rebus, non quasi psalmo modo pro* Act. 1. *his dicto, iterum autem de illo, & iterum de alio: sed quia de Judæis dicta sunt plura, qui se separaverunt de Deo & lege, convincentia illorum indevotionem, necessarius est testimoniorum usus simul ex rebus captus: qualis est,* Dederunt in escam meam fel, & in siti mea po- Psal. 68. taverunt me aceto.

VIGILII RESPONSIO.

In suprascripto vigesimo quinto capitulo de eo loco psalmi; ubi dicit: *Dederunt in escam meam fel, & in siti mea potaverunt me aceto;* contra evidentem evangelii veritatem exponitur, dicendo: quia nec vero aceto potatus est Dominus, sed ad tristitiam & iracundiam offerentium habuerit potationem in aceti loco, & escam in fellis; nec de ipso prædictum, sed evangelistam hoc testimonio usum fuisse ex eventu in Domino. Propterea qui hæc ita sapit, docet, credit, aut prædicat, anathema sit.

THEODORI CAPITULUM XXVI.

Sicut igitur per hujusmodi confessionem non deitatis Nathanael habens scientiam ostenditur, (Judæi & Samarita talia sperantes plurimum, quantum a Dei Verbi C *scientia longe erant?) sic & Martha per confessionem illam, non deitatis habens tunc scientiam probatur: manifeste autem nec beatus Petrus: adhuc etenim ipsis sufficiebat tunc revelationem illam suscipientibus præcipuum aliquid majus de ipso prater ceterorum hominum phantasiam accipere: post resurrectionem autem Spiritu perducti ad scientiam, tunc & revelationis perfectam scientiam suscipiebant: ut scirent quia præcipuum ipsi prater ceteros homines non aliquo puro honore ex Deo pervenit, sicut in ceteris hominibus; sed per unitatem ad Deum Verbum, per quam omnis honoris ei particeps est post in cælos ascensum.*

VIGILII RESPONSIO.

In suprascripto vigesimo sexto capitulo & agnitionem deitatis Christi ante resurrectionem ejus Petrus D habuisse negatur, phantasiam vero intelligentiæ præ ceteris hominibus accepisse dicitur: & rursus dualitas filiorum inducitur: dum hominem participem dicit ad Verbum, postquam in cælos ascendit. Qui ergo ita sapit, docet, credit, aut prædicat, & non unum eumdemque esse intelligit Christum & Dominum nostrum Dei & hominis Filium, manente in ipso unitanum differentia naturarum, anathema sit.

THEODORI CAPITULUM XXVII.

Matthæus quidem evangelista post tentationes dicit: Matth. 4. *quod* accedentes angeli ministrabant ei: *scilicet cum eo constituti cooperantes, & omnibus circa eum Deo ministrantes, quod jam per certamina ad diabolum ostensus est clarior: sed & quod passuro ei aderant angeli,* E *ex evangeliis discimus.* Et cum resurrexit, in monu- Matth. 28. mento visi sunt. *Per omnia enim ista monstratur digni-* Luc. 22. *tas Christi, quod inseparate ei angeli aderant, & omnibus circa eum ministrabant: sicut enim a peccatoribus separantur, sic & per meritum honoratis subveniunt. Propter quod bene Dominus ait:* Quod majus videbi- Joan. 1. tis, & quod cælum aperietur omnibus per me, & omnes angeli semper mecum erunt, nunc quidem ascendentes, nunc vero descendentes, sicut ad domesticum Dei & amicum.

VIGILII RESPONSIO.

In suprascripto vigesimo septimo capitulo, ubi de Matthæo evangelista exponitur, quia consumma-

tis tentationibus acceſſerunt angeli, ut miniſtrarent Chriſto, dicitur: Quia ſicut & alii per meritum honorato, Chriſto ſubvenerint angeli; & quia ſic ad Chriſtum in cælos aſcenderint & deſcenderint angeli, tamquam ad amicum & domeſticum Dei. Qui ergo hæc ita ſapit, docet, credit, aut prædicat; & non ut vero Deo, veri Dei Filio, uni eidemque cum aſſumpta ex utero Virginis perfecta humanitate, angeli utpote creatori & domino deſervierint atque deſerviant, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM XXVIII.

Plus inquietabatur Dominus, & certamen habebat ad anima paſſiones, quam corporis: & meliore enimo libidines vincebat, mediante ei deitate ad perfectionem: unde & Dominus ad hæc maxime inſtituens videtur certamen: cupiditate enim pecuniarum non decerptus, & gloria deſiderio non tentus, carni quidem prebuit nihil: nec enim illius erat talibus vinci: animam autem ſi non recepiſſet, ſed deitas eſt quæ ea vinceret, nullatenus eorum quæ facta ſunt, ad nos reſpicit lucrum: quæ enim ad converſationis perfectionem ſimilitudo deitatis & anima humane? Etiam videntur Domini certamina non ad nos reſpiciens habere lucrum, ſed oſtentationis cujuſdam gratia fuiſſe. Quod ſi hoc dicere non eſt poſſibile (certum etenim eſt quod illa propter nos facta ſunt, & majus certamen inſtituit ad anima paſſiones, minus autem ad carnis) quanto & amplius & magis inquietare illos contingebat, & magis illa erant, quæ & ampliori indigebant medicina: videlicet quod & carnem & animam aſſumens pro utraque certabat, mortificans quidem in carne peccatum, & manſuetans ejus libidines, & facile capiendas meliori ratione anima faciens: erudiens autem animam, & exercitans & ſuas paſſiones vincere, & carnis refrenare libidines: hæc autem deitas inhabitans operabatur, hæc inhabitans medebatur utrique eorum.

VIGILII RESPONSIO.

In ſuprafcripto vigeſimo octavo capitulo iterum purus homo Chriſtus inducitur, qui ratione animæ, corporis dicitur mantietas feciſſe libidines, & eruditſſe animam, & exercitaſſe eam, ut paſſiones ſuas vinceret, & carnis in ſe libidines refrenaret: quæ tamen utraque, mediante deitate, operatam fuiſſe dicit animam: ut ſecundum hæc jam nec ipſum unum eumdemque Jeſum Chriſtum mediatorem Dei & hominum habeamus, ſed carni & animæ mediatrix deitas fuiſſe videatur. Qui igitur hæc ita ſapit, docet, credit, aut prædicat, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM XXIX.

Sed ſi caro erat, inquis, crucifixa, quomodo ſol radios averſit, & tenebræ occupaverunt terram omnem, & terræ motus, & petræ diruinpebantur, & mortui ſurrexerunt? Quid igitur dicant & de tenebris in Ægypto factis temporibus Moyſi, non per tres horas, ſed per tres dies? quid autem propter alia per Moyſem facta miracula? & quæ per Jeſum Nave, qui ſolem ſtare fecit? qui ſol & in temporibus Ezechiæ regis & contra naturam retrorerſus eſt? Et de Eli, ai reliquiis quæ mortuum ſuſcitarunt? Si enim Verbum Deum paſſum demonſtrant quæ in cruce facta ſunt, & propter hominem non concedunt facta eſſe: & quæ in temporibus Moyſi, propter gentis Abraham non erant, & quæ in temporibus Jeſu Nave, & quæ in Ezechiæ regis. Quod ſi illa propter Judæorum populum mirabiliter facta ſunt, quomodo non magis quæ in cruce facta ſunt, propter Dei Verbi templum?

VIGILII RESPONSIO.

In ſuprafcripto vigeſimonono capitulo, dum quaſi Apollinari, qui divinam naturam paſſionibus implicabat, contradicitur; a recto tramite declinatur, & modus aſſertionis exceditur, ut purus homo pependiſſe putetur in cruce. Et ideo qui hoc ita ſapit, docet, credit, aut prædicat, & non Chriſtum Deum verum credens, manente impaſſibili deitate, eumdem carne propria paſſum eſſe confitetur, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM XXX.

Manifeſtum eſt autem quod unitas convenit: per eam enim natura collecta unam perſonam ſecundum unitatem effecerunt. Sicut enim de viro & muliere dicitur: quod Matth. 19. *jam non ſunt duo ſed una caro; dicamus & nos rationabiliter ſecundum unitatis rationem, quoniam non ſunt duæ perſonæ, ſed una, ſcilicet naturis diſcretis. Sicut enim ibi non nocet numero duorum unam dici carnem, (certum eſt enim ſecundum quod una dicitur): ita & hic non nocet naturarum differentia perſona unitas. Quando etiam & naturas diſcernimus, perfectam naturam Dei Verbi dicimus, & perfectam perſonam: nec enim ſine perſona eſt ſubſiſtentiam dicere perfectam: perfectam autem & hominis naturam & perſonam ſimiliter. Quando autem ad conjunctionem reſpicianus, unam perſonam tunc dicimus.*

VIGILII RESPONSIO.

In ſuprafcripto trigeſimo capitulo peſſimo exemplo tentatur oſtendi, quomodo una perſona Chriſti poſſit intelligi, id eſt, ſicut de viro & de muliere convenientibus legitur, ſic & in Chriſto diſcretis naturis quaſi unam eſſe perſonam: & ſequitur perfectam eſſe naturam Dei Verbi, & perfectam perſonam, & perfectam hominis naturam atque perſonam ſimiliter: unde apparet quia & de exemplo viri ac mulieris, ubi duæ perſonæ ſunt, & de his quæ ſequuntur, tametſi tacetur numerus, duæ autem inducuntur unius Chriſti perſonæ. Quod qui ita ſapit, docet, credit, aut prædicat, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM XXXI.

Sed Chriſtum quidem ſecundum carnem & aſſumptam ſervi formam, eum autem qui eam aſſumpſit ſuper omnia nominans Deum, intulit tamen hoc ſecundum conjunctionem: ut per ſignificationem nominum, naturarum manifeſtam diviſionem faciat. Nemo igitur, neque enim qui ſecundum carnem ex Judæis eſt, dicat Deum: nec iterum Deum qui eſt ſuper omnia, ſecundum carnem ex Judæis.

VIGILII RESPONSIO.

In ſuprafcripto trigeſimo primo capitulo, in expoſitione quæ de ſymbolo trecentorum decem & octo patrum facta videtur, non ſolum diviſio naturarum aſſeritur; ſed & abſolute dicendo, neque eum qui ſecundum carnem ex Judæis nudus deitate homo, & purus ſine carne Deus, quaſi ſeorſum & ſeorſum duæ pronunciantur eſſe perſonæ. Si quis ergo hæc ita ſapit, docet, credit, aut prædicat, & non ſic in uno Chriſto unitas confiterur eſſe naturas, ut perſonæ ſive ſubſiſtentiæ ſingularitas agnoſcatur, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM XXXII.

Jeſum enim dicit a Nazareth, quem unxit Deus *Alibi n.* Spiritu ſancto & virtute: *qui autem Dei Spiritu unctus eſt, omnino aliquid in ſe aſſumpſit. Quis autem furens dicat de Spiritu aliquid aſſumpſiſſe divinam naturam, nec non & participem? participes enim ejus videlicet vocat, qui & ipſi uncti ſunt: qui autem uncti ſunt, & in hoc participes ejus juſte facti, non aliter unctionis communicare dicuntur, niſi ei qui aſſumptus eſt: Hoc ipſum autem demonſtratur, quod mercedem juſtam accepit:* Pro hoc enim, *inquit*, quod dilexiſti juſtitiam, & odiſti iniquitatem, pro his præcipuam unctionem meruiſti.

VIGILII RESPONSIO.

In ſuprafcripto trigeſimo ſecundo capitulo in com-

Act. 10. mento epistolæ ad Hebræos adhibetur illud Petri, ubi dixit: *Jesum a Nazareth, quem unxit Deus Spiritu sancto & virtute:* & infertur: Qui autem Dei Spiritu unctus est, omnimode aliquid inde assumpsit, & additur: Quis autem furens dicat de Spiritu aliquid assumpsisse divinam naturam? per quæ verba purus homo Christus inducitur, qui unctione Spiritus sancti particeps factus sit divinæ naturæ, sicut & alii: & mercedis justæ nomine, quia dilexerit justitiam, & oderit iniquitatem, præcipuam meruerit unctionem. Qui ergo ita sapit, docet, credit, aut prædicat, anathema sit.

THEODORI CAPITULUM XXXIII.

Rabbi, Tu es Filius Dei, tu es rex Israël: *hoc est, tu es ille qui de longe prædicatus es Christus: hæc enim* B *scilicet de Christo sperabat, sicut domestico constituto prater omnes Deo.*

THEODORI CAPITULUM XXXIV.

Certus quidem & ipse erat Filius Dei, non secundum deitatis dicens nativitatem, sed secundum quod domesticus Deo erat: per quod filii Dei, qui per virtutem domestici Deo constituti, homines interim vocabantur.

VIGILII RESPONSIO.

In suprascriptis trigesimo tertio & trigesimo quarto capitulis de interpretatione evangelii secundum Joannem adhibentur verba Nathanaëlis dicentis Domino: *Tu es Filius Dei: tu es rex Israël:* & infertur dictum esse Christo tamquam domestico Dei, ut non ipse Christus sit Deus, sed plusquam alii homines sit C domesticus Deo: & dicitur, quia sicut alii sancti homines Filii Dei dicuntur, sic & Christus per familiaritatem, quam ad Deum habet, a Nathanaële, cum quo loquebatur, Deus sit nominatus. Quæ qui ita sapit, docet, credit, aut prædicat, & non eumdem Christum verum Deum & verum hominem confitetur, unum in utraque natura perfectum, anathema sit.

THEODORI CAPITULUM XXXV.

Rom. 1. *Quando enim dicit:* De Filio suo, qui factus est ex semine David secundum carnem, *certum quidem quod Filium hic eum qui ex semine David factus est secundum carnem, non Deum dicit Verbum, sed assumptam servi formam. Nec enim Deus secundum carnem, nec* D *Deus ex semine factus est David; sed sumptus pro nobis homo, quem Filium beatus apostolus manifeste vocat.*

VIGILII RESPONSIO.

In suprascripto capitulo trigesimo quinto cum exponitur locus apostoli de epistola ad Romanos, ubi dicit: *De Filio suo qui factus est ex semine David secundum carnem*, nuda servi forma depromitur, dicendo quod hic Filium eum qui ex semine David factus est secundum carnem, non Deum Verbum dicat, sed sumptum pro nobis hominem, quem Filium beatus apostolus manifeste vocet: quæ verba ostendunt nudum, sicut dictum est, hominem prædicari. Qui ergo ita sapit, docet, credit, aut prædicat, & non eumdem, qui ex semine David secundum carnem natus E est, juxta David & Pauli apostoli vocem, ipsum credit esse etiam super omnia Deum, anathema sit.

THEODORI CAPITULUM XXXVI.

Renatus alter factus est pro altero, non jam pars Adam mutabilis & peccatis circumfusi, sed Christi, qui omnino inculpabilis per resurrectionem factus est.

VIGILII RESPONSIO.

In suprascripto trigesimo sexto capitulo, ubi ad baptizatum dicitur, Quia renatus alter factus est ex altero, non jam pars Adam mutabilis & peccatis circumfusi, sed Christi, qui omnino inculpabilis per resurrectionem factus est: quibus verbis Christum ante resurrectionem, quod absit, vult videri fuisse culpabilem. Qui ergo hæc sapit, docet, credit, aut prædicat, anathema sit. A

THEODORI CAPITULUM XXXVII.

Ut multam quidem ejus faceret diligentiam, omnia autem illius propria faceret & toleraret, per omnes conductus passiones, per quas enim secundum suam virtutem perfectum fecit; nec a mortuis secundum sua natura legem recedens, sed sua præsentia & operatione & gratia liberans eum quidem de morte & malis quæ inde sunt, resuscitans autem eum de mortuis, & ad meliorem finem perducens.

VIGILII RESPONSIO.

In suprascripto trigesimo septimo capitulo dicitur, quia Christo in passionibus & morte Deus Verbum præsentia & oratione & ad gratiam adfuerit. Quod si ita est, tamquam alter alteri præsens gratiam & operationem impendisse videbitur. Qui ergo hæc ita sapit, docet, credit, aut prædicat, & non ipsum Deum Verbum, servata impassibilitate divinitatis suæ in carne anima rationali & intellectuali animata, quam sibi ab ipso conceptu univit ex Virgine, omnia quæ de passione ejus scripta sunt, voluntarie sustinuisse dicit, anathema sit.

THEODORI CAPITULUM XXXVIII.

Deinde ostendens cujus gratia passus est, diminutionem infert: Quatenus [a] circa Deum pro omnibus gustaret mortem: *quia, divina natura ita volente, separata illa, ipse* [b] *pro se, pro omnium utilitate gustavit mortem: & ostendens quod deitas separata quidem erat ab illo qui passus est secundum mortis experimentum accipere, non tamen illi qui passus est abfuerat secundum diligentiam.* Hebr. 2. [a] al. circa. [b] Forte, per se pro omnibus.

VIGILII RESPONSIO.

In suprascripto trigesimo octavo capitulo & falsatum testimonium apostoli agnoscimus: quia ubi legitur: *Ut gratia Dei pro omnibus gustaret mortem*, hic Ibidem. invenitur: Ut sine Deo pro omnibus gustaret mortem: Et hoc quasi adstruendo dicitur: quia, divina natura separata, ipse pro se, vel ut purus homo pro omnium utilitate gustaverit mortem. Qui ergo ita sapit, docet, credit, aut prædicat, & non confitetur quia Deus Verbum carnem, quam sibi ex ipsa conceptione secundum substantiam adunivit, nec in passionibus nec in morte unquam deseruerit, anathema sit.

THEODORI CAPITULUM XXXIX.

Jesum autem, *ait*, de Nazareth, quem unxit Deus Act. 10. Spiritu & virtute, *cujus unctionem meritus, & immaculatus effectus est per omnia, & ad divinam naturam meruit conjunctionem. Neque enim conjunctionem susceperat illam, nisi prius immaculatus factus fuisset, ut sic conderetur illius unitatem.*

VIGILII RESPONSIO.

In suprascripto trigesimo nono capitulo rursum Ibidem. illud quod beatus Petrus dixit: *Jesum a Nazareth, quem unxit Deus Spiritu & virtute:* exponens dicit, per unctionem Spiritus, quod meruit, & immaculatum eum per omnia factum, & ad divinam naturam meruisse conjunctionem: quæ verba Christum purum hominem aperte signant. Qui ergo hæc ita sapit, docet, credit, aut prædicat, anathema sit.

THEODORI CAPITULUM XL.

Nam & illud: Hic est Filius meus dilectus, in Matth. 3. quo mihi complacuit, *insania evidens est de Deo Verbo putare dicere eum. Qui enim dixit:* Hic est Filius meus dilectus; *& intulit:* In quo mihi complacuit, *significavit quod aperte ad comparationem hoc dicit aliorum filiorum, qui nec dilecti facti sunt, nec placere nimis potuerunt ei.*

VIGILII RESPONSIO.

In suprascripto capitulo quadragesimo de interpre-

tatione evangelii ſecundum Matthæum, ubi dicitur: *Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi complacuit*, ſubjungitur & dicitur: Inſania evidens eſt de Deo dicere eum. Qui enim dixit: *Hic eſt Filius meus dilectus*, & intulit: *In quo mihi complacuit*, ſignificavit quod aperte ad comparationem hoc dicit filiorum, qui nec dilecti ei facti ſunt, nec placere nimis potuerunt. Quæ verba Chriſtum Jeſum purum rurſus hominem & adoptivum filium evidenter oſtendunt. Qui igitur hæc ita ſapit, docet, credit, aut prædicat, anathema ſit.

Ibidem.

THEODORI CAPITULUM XLI.

Permanens autem, & nec ſecundum ſuam creaturam & virtutem ſolvens mortis dolores, liberavit eum ineffabilibus illis vinculis, & de mortuis reſuſcitans, tranſtulit quidem in immortalem vitam: incorruptum autem eum & immortalem & immutabilem efficiens, in cælum duxit.

VIGILII RESPONSIO.

In ſuprafcripto quadrageſimo primo capitulo dicitur, quod ſolvens mortis dolores, liberavit Chriſtum ineffabilibus illis vinculis; & de morte reſuſcitans tranſtulerit quidem ad immortalem vitam, incorruptum autem eum & immortalem & immutabilem efficiens, in cælum eduxerit: per quæ omnia verba declaratur nudum hominem eſſe Jeſum Chriſtum. Qui ergo ita ſapit, docet, credit, aut prædicat, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM XLII.

Chriſtum juſtificatum & immaculatum factum ſecundum virtutem ſancti Spiritus (ſicut beatus apoſtolus modo quidem dicit: Quod juſtificatus eſt in Spiritu: *modo vero:* Quod per Spiritum æternum immaculatum ſe obtulit Deo:) *mori quidem fecit ſecundum legem hominum: utpote autem impeccabilem virtute ſancti Spiritus factum reſuſcitavit de mortuis, & ad vitam conſtituit meliorem; immutabilem quidem animæ cogitationibus, incorruptum autem & indiſſolutum ex carne faciens.*

1. Tim. 3. Heb. 9.

VIGILII RESPONSIO.

In ſuprafcripto quadrageſimo ſecundo capitulo dicitur Chriſtum juſtificatum & immaculatum factum eſſe virtute Spiritus ſancti: & adjicit: Mori quidem eum fecit ſecundum legem hominum: utpote autem impeccabilem virtute Spiritus ſancti factum reſuſcitavit de mortuis: quibus verbis ſic ſeparatus a Verbo Dei inſinuatur homo, ut ſancti Spiritus virtute immaculatus & impeccabilis, quaſi aliquis juſtus homo aſſeratur effectus. Qui ergo hæc ita ſapit, docet, credit, aut prædicat, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM XLIII.

2. Cor. 15.

Deo autem gratias, qui nobis dedit victoriam per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum; *iſtorum cauſam nobis fuiſſe dicens Deum, qui contra omnes adverſarios dedit nobis victoriam ſive mortis, ſive peccati, ſive cujuſcunque hinc naſcendi mali: qui Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum pro nobis hominem ſumens, & ipſum per reſurrectionem de mortuis ad meliorem tranſtulit finem, & in dextera ſua ſedere fecit, & nobis ad eum donavit communionem.*

VIGILII RESPONSIO.

In ſuprafcripto quadrageſimo tertio capitulo, exponendo verba apoſtoli Pauli, quibus dicit; *Deo autem gratias, qui nobis dedit victoriam per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.* Et poſt plura ſubjungitur: Dominus noſter Jeſus Chriſtus pro nobis hominem ſumens, & ipſum per reſurrectionem de mortuis ad meliorem tranſtulit finem, per quæ jam quaſi exiſtens homo, a Deo Verbo ſignificatur aſſumptus, ut duo fuiſſe videantur, & alter alteri præſtitiſſe. Qui ita ſapit, docet, credit, aut prædicat, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM XLIV.

Cum ergo interrogent: Hominis genitrix, aut Dei genitrix Maria dicatur a nobis? Utraque, unum quidem natura rei, alterum autem relatione: hominis enim genitrix natura, quia homo erat & in ventre Mariæ, qui & proceſſit inde: Dei autem genitrix, quia Deus erat in homine nato; non in illo circumſcriptus ſecundum naturam, ſed quod in eo erat affectu voluntatis.

VIGILII RESPONSIO.

In ſuprafcripto quadrageſimo quarto capitulo dicitur: Cum ergo interrogent: Hominis genitrix, an Dei genitrix Maria dicatur; quaſi ex reſpondentis perſona dicitur, utraque dici; & adjungitur: Unum quidem natura rei, alterum autem relatione: & addidit: Hominis enim genitrix natura, quia homo erat & in ventre Mariæ, qui & proceſſit inde: Dei autem genitrix, quia Deus erat in homine nato: & adjicitur: Non ille circumſcriptus ſecundum naturam, ſed quod in eo erat affectu voluntatis. Quæ verba idem & unum hominem Chriſtum, & duos filios beatæ Mariæ demonſtrant. Quod qui ita ſapit, docet, credit, aut prædicat; & non Deum Verbum, qui ante omnia ſæcula ex Patre ineffabiliter natus eſt, eumdem ex ſancta Virgine Maria (ſicut in primo capitulo diximus) per ſecundam nativitatem ſuam incarnatum & natum, unum in utraque natura inconfuſa inſeparabilique cognoſcit, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM XLV.

Gratia filius qui ex Maria eſt homo, natura autem Deus Verbum: quod autem ſecundum gratiam, non natura; & quod ſecundum naturam, non gratia: non duo filii. Sufficiat corpori, quod ex nobis eſt, ſecundum gratiam filiatio, gloria & immortalitas: quia templum Dei Verbi factum eſt, non ſupra naturam elevetur: & Deus Verbum pro debita a nobis gratiarum actione non injurietur. Et qua eſt injuria componere eum cum corpore, & putare indigere corporis ad perfectam filiationem? Nec ipſe Deus Verbum vult ſe David filium eſſe, ſed Dominum; corpus autem hoc vocari David filium non ſolum non invidit, ſed & propter hoc adfuit.

Vide Conc. V. coll. 4. & 5.

VIGILII RESPONSIO.

In ſuprafcripto quadrageſimo quinto capitulo dicitur, quia per gratiam ſit Filius qui ex Maria natus eſt homo, natura autem Deus Verbum: & quaſi ratiocinatur dicendo: Quod gratia, non natura: & quod natura, non gratia. Et adjungitur: Sufficiat corpori quod ex nobis eſt ſecundum gratiam filiatio, & non ſupra naturam elevetur: & Deus Verbum pro debita a nobis gratiarum actione non injurietur. Quæ verba nudum hominem ex Virgine Maria ſignificant, qui per gratiam appelletur Filius Dei. Qui ergo hæc ita ſapit, docet, credit, aut prædicat, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM XLVI.

Quando erit quæſtio de nativitatibus ſecundum naturam, ne Maria filius Verbum Dei exiſtimetur: mortales enim mortales generant ſecundum naturam, & corpus ſimile ſibi: & duas nativitates Deus Verbum non ſuſtinuit, unam quidem ante ſæcula, alteram vero in poſterioribus temporibus.

Vide Conc. V. coll. 5.

VIGILII RESPONSIO.

In ſupradicto quadrageſimo ſexto capitulo dicitur, ut Mariæ Filius Deus Verbum non exiſtimetur: adjiciendo, Quia mortalis mortalem generat ſecundum naturam, & corpus ſimile ſibi. Quæ verba & purum hominem de ſancta Virgine Maria ſignificant, & duos filios introducunt. Qui ergo ita ſapit, docet, credit, aut prædicat, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM XLVII.

Ergo jam ceſſabunt ab impudente pugna, deſiſtent

autem a vana contentione, erubescentes evidentiam prædictorum: plurimos enim dicunt filios in gloriam ducentes. 2. Tim. 2. *Ecce igitur in filiationis ratione apostolus apparuit, assumptum hominem ceteris connumerans, non secundum* b Forte, illius. *quod* b *illis filiationis particeps est; sed secundum quod similiter gratia filiationem assumpsit, deitate sola naturalem filiationem possidente.*

VIGILII RESPONSIO.

In suprascripto quadragesimo septimo capitulo id quod dicit apostolus, *Qui multos filios ad gloriam adduxerat*, exponendo dicitur, quod assumptum hominem ceteris connumeret sanctus apostolus, eo quod similiter gratiam filiationis acceperit, sola deitate naturalem filiationem possidente: quæ quidem verba, sicut superius dictum est, duos introducunt filios; id est unum per gratiam, alterum per naturam. Quod qui ita sapit, docet, credit, aut prædicat, anathema sit. Hebr. 2. 10.

THEODORI CAPITULUM XLVIII.

Sed ad hoc dicunt, quod Jesus nomen Salvatorem significat. Salvator autem si dicitur, quomodo ille homo dicatur? obliti quod Jesus dicebatur etiam filius Nave: & quod mirandum est, quia non sit vocatus fortuito in generatione, sed transnominatus a Moyse. Certum autem est quod non hoc imponere homini patiebatur, si divinam naturam omnimodo significabat.

VIGILII RESPONSIO.

In suprascripto quadragesimo octavo capitulo de nomine Jesu, quod Salvatorem significat, argumentando negatur, & dicitur: Quia si Salvator divinam naturam significaret, numquam tale nomen homini imponeretur. Quibus verbis absolute & purus homo Christus ostenditur, & duæ personæ intelliguntur. Quæ qui ita sapit, credit, aut prædicat, anathema sit.

THEODORI CAPITULUM XLIX.

Itaque non solum Filium ipsum vocat a Deo Verbo separans, sed etiam secundum rationem filiationis communicans ceteris participibus filiationis convincitur: quoniam gratia & ipse particeps fuit filiationis, non naturaliter ex Patre natus; habens tamen ad ceteros excellentiam, qui unitate ad ipsum filiationem possidet, quod ei firmiorem ipsius rei donat participationem.

VIGILII RESPONSIO.

In suprascripto quadragesimo nono capitulo dicitur, quia Christus per gratiam particeps fuit filiationis, habens tamen ad ceteros excellentiam, quod ei firmior ipsius rei donata fuerit participatio. Quod qui ita sapit, docet, credit, aut prædicat, & non magis Deus Verbum cum assumpta carne unus atque idem Dominus Jesus Christus & verus Filius Dei & idem ipse verus Filius hominis intelligitur & creditur, anathema sit.

THEODORI CAPITULUM L.

Homo Jesus similiter omnibus hominibus, nihil differens connaturalibus hominibus, quam quod ipsi gratiam dedit; gratia autem data naturam non mutat: sed post mortis destructionem donavit ei Deus nomen super omne nomen.

VIGILII RESPONSIO.

In suprascripto quinquagesimo capitulo dicitur, quod homo Jesus nihil differat ab omnibus connaturalibus hominibus, nisi quod ei gratiam dedit: quæ verba Dominum nostrum Jesum Christum velut unum de justis hominibus faciunt æstimari; qui non deitate sua excelsus intelligatur, sed gratia aliquid amplius quam ceteri homines asseratur adeptus. Quod si quis ita sapit, docet, credit, aut prædicat, anathema sit.

THEODORI CAPITULUM LI.

Sed mei fratres, qui ejusdem mihi matris sunt filii, dicunt mihi: Non separa hominem & Deum, sed unum eumdemque dic hominem, dicens: Dico connaturalem mihi, dico Deum. Si dicam connaturalem Deo, dico: Quomodo homo & Deus unum sunt? Numquid una natura hominis & Dei, domini & servi, facturis & factura? Homo homini consubstantialis est, Deus autem Deo consubstantialis est: quomodo igitur homo & Deus unus per unitatem esse potest: qui salvificatur, & qui salvificat: qui ante sæcula, & qui ex Maria apparuit?

VIGILII RESPONSIO.

In suprascripto quinquagesimo primo capitulo negatur quod unus idemque dici possit Deus & homo, dicendo: Quomodo homo & Deus unus per unitatem esse potest: qui salvificat, & qui salvificatur: qui ante sæcula est, & qui ex Maria apparuit? Quæ verba duas introducunt in Christo personas. Si quis igitur ita sapit, docet, credit, aut prædicat, anathema sit.

THEODORI CAPITULUM LII.

Bene intulit: Namque & ego homo sum, *ne dicat: Nihil mirandum si hoc potes, cum sis homo accipiens a Deo: quoniam & ego cum hoc sim, accipio obedientes, semel habens jubendi potestatem propter datoris indulgentiam.* Matth. 8.

THEODORI CAPITULUM LIII.

Quapropter & nec incongruum est & te, accepta ista a Deo potestate, verbo solo jubentem abigere passiones: nec enim tanquam Filio Dei, & ante universam creaturam exsistenti, & creatori eorum quæ sunt, accessit centurio.

VIGILII RESPONSIO.

In suprascriptis quinquagesimo secundo & quinquagesimo tertio capitulis dicitur, quia Christo dixerit centurio, nihil mirandum esse si hoc potes, cum sis homo accipiens a Deo: quoniam & ego cum hoc sim, accipio obedientes, semel habens jubendi potestatem propter datoris indulgentiam. Et quamvis ex eo quod sequitur, centurionem non tanquam Filium Dei adiisse, qui universam condiderit creaturam; videatur quidem esse confiteri eum esse Filium Dei & creaturæ totius opificem. Tamen quia nec de centurionis intellectu bene existimavit, cujus Dominus fidem non laudaret dicendo: *Non inveni tantam fidem in Israel*, nisi sciret eum intellexisse quia Deus est; & ex his & superioribus capitulis & aliis dictis jam non per unitatem subsistentiæ, sed per gratiam dicitur Christus esse Filius Dei, & ex eo Christus purus homo videtur induci, qui pro merito suo acciperet per datoris indulgentiam potestatem. Si quis ergo hæc ita sapit, docet, credit, aut prædicat, anathema sit. Matth. 8.

THEODORI CAPITULUM LIV.

Consonantia & apostolus dicit: Et manifeste magnum est pietatis mysterium, quod manifestatum est in carne, justificatum est in Spiritu: *justificatum esse in Spiritu dicens ipsum, sive quod ante baptisma cum subtilitate competente legem custodivit, sive quod etiam post illud gratiæ conversationem cooperatione Spiritus cum magna complevit subtilitate.* 1. Tim. 3.

VIGILII RESPONSIO.

In suprascripto quinquagesimo quarto capitulo id quod apostolus dicit. *Quod manifestatum est in carne, justificatum est in Spiritu:* Christus justificatus esse asseritur: sive quod ante baptismum cum subtilitate competenti legem custodivit, sive quod etiam post illud gratiæ conversationem cooperatione Spiritus cum magna subtilitate compleverit. Quæ verba quia item purum hominem Christum justificatione eguisse demonstrant; si quis ita sapit, docet, credit, aut prædicat, & non magis ipsum ut verum Deum consubstantialem

ſtantialem Patri & Spiritui ſancto juſtificare impios per fidem credit, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM LV.

Idem hoc dicimus juſte & de Domino: quod Deus Verbum ſciens ejus virtutem, & ſecundum præſcientiam ſtatim in ipſo initio complaſmationis cohabitare bene voluit, & uniens eum ſibi affectu voluntatis, majorem quamdam præſtabat ei gratiam: utpote gratia quæ in eum eſt, & in omnes homines dividenda. Unde & circa bona voluntatem integram ei cuſtodiebat. Non enim hoc dicemus, quod ille bonæ voluntatem habebat nullam: ſed quod volebat quidem bonum, magis autem ei voluntarie plurimum aderat & boni deſiderium, & contrarii odium: conſervabatur vero a divina gratia illi voluntas integra ab initio, Deo qualis erit ſubtiliter ſciente: qui & ad confirmandum eum magnam illi cooperationem habitatione ſua præſtabat pro omnium noſtrum ſalute: unde nec injuſtum dicat aliquis eſſe, quod præter omnes præcipuum aliquid datum eſt illi homini, qui a Domino aſſumptus eſt.

VIGILII RESPONSIO.

In ſuprafcripto quinquageſimo quinto capitulo dicitur, quia Deus Verbum ſecundum præſcientiam ſciens hominis Chriſti virtutem, initio complaſmationis ſtatim inhabitare in ipſo bene voluerit, & uniens eum ſibi affectu voluntatis majorem quamdam ei præſtabat gratiam. Ex quibus verbis, & ex aliis quæ ſequuntur, duæ evidenter inducuntur eſſe perſonæ; & quia Filius Dei in filio hominis per affectum & gratiam & relationem habitare videatur. Si quis ergo hæc ita ſapit, docet, credit, aut prædicat; & non unum eumdemque Chriſtum in duabus perfectis & individuis inconfuſiſque agnoſcit & credit naturis; anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM LVI.

Nam rationalis quidem proprium eſt diſcretio bonorum & malorum: cum vero non ſint contraria, non erat ei poſſibile aliquid diſcernere. Primum igitur in his quæ creata ſunt magnam contrarietatem fecit.

VIGILII RESPONSIO.

In ſuprafcripto quinquageſimo ſexto capitulo dicitur, rationalis proprium eſſe diſcretionem bonorum & malorum: & poſt pauca ſequitur: Primum igitur in his quæ creata ſunt magnam contrarietatem fecit. Quæ verba ſi ea intentione dicantur, ut mali natura, ſicut & boni, introducatur, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM LVII.

Quoniam autem non obaudiit Adam, deinde ſubditus eſt morti; & factum eſt hoc propter inobedientiam: quod & circa inobedientiam propter utilitatem noſtram a creatore factum eſt, edocti ſumus omnes peccatum.

VIGILII RESPONSIO.

In ſuprafcripto quinquageſimo ſeptimo capitulo dicitur, quia etſi non fuiſſet Adam inobediens, tamen propter utilitatem hominum a creatore factum eſſe, & edoctos nos eſſe peccatum: quod abſit ut catholica fides credat, a Deo nos, ut peccatores efficeremur, doceri potuiſſe peccatum. Si quis ergo hoc ita ſapit, docet, credit, aut prædicat, & non magis prohibente Deo, primi hominis culpa introductum fatetur eſſe peccatum, & juſto Dei judicio eum atque ejus progeniem propter inobedientiam ſuam mortis ſubiiſſe ſupplicium, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM LVIII.

Nec igitur mortem non ſponte & præter judicium ſuum intulit hominibus peccato, nec aditum ad nullam utilitatem dedit: nec enim hoc fieri, nolente ipſo, non poterat: ſed quoniam ſciebat utile eſſe nobis, magis autem omnibus rationabilibus prius quidem malorum & deteriorum fieri aditum, poſtea autem deleri quidem hæc, introduci autem meliora: ideo in duos ſtatus diviſit Deus creaturam, præſentem, & futurum: in iſto quidem ad immortalitatem & immutabilitatem omnia adduſturus, in præſenti vero creaturam in mortem & mutabilitatem interim dimittens. Nam ſi quidem ſtatim ab initio immortales nos feceris & immutabiles, nullam differentiam ad irrationabilia haberemus, proprium neſcientes bonum. Ignorantes enim mutabilitatem, immutabilitatis ignorabamus bonum: neſcientes mortem, immortalitatis lucrum neſciebamus: ignorantes corruptionem, non laudabamus incorruptionem: neſcientes paſſionum gravamen, impaſſibilitatem non mirabamur: (compendioſe dicam, ne longum ſermonem faciam) neſcientes malorum experimentum, bonorum illorum non poteramus ſcientiam mereri.

VIGILII RESPONSIO.

In ſuprafcripto quinquageſimo octavo capitulo dicitur, ideo Deum dediſſe peccato aditum, quia utile hoc ſciebat eſſe nobis, magis autem omnibus rationabilibus: ut prius videlicet malis & deterioribus rebus fieret aditus, poſtea autem his deletis introduci meliora: & adjicitur: Quia ſi ſtatim ab initio immortales nos feciſſet & immutabiles, nullam differentiam ad irrationabilia haberemus, proprium neſcientes bonum. Quibus verbis primum contra regulam fidei Deus aſſeritur tamquam nobis utile introduxiſſe peccatum. Secundo, cum omnia rationabilia complectitur, hoc etiam de angelis & de univerſa cæleſti militia, quæ ratione eſt prædita, facit intelligi. Tertio quia illud, quod diabolus ab decipiendum primis hominibus perſuaſerit, quia ſi de ligno prohibito manducarent, [a] ſicut dii ſcientes bonum & malum, beneficii loco aſſeritur profuiſſe. Quæ ſi quis ita ſapit, docet, credit, aut prædicat, anathema ſit.

[a] *Forte*, eſſent ſicut dii.

THEODORI CAPITULUM LIX.

Neceſſe eſt autem omnia ſimul rationabilia, inviſibilia dico, & noſipſos, quibus mortale quidem eſt corpus, anima autem per omnia ejuſdem generis inviſibilibus & rationabilibus ſubſtantiis, hic quidem præſentem mutabilitatem pati, ut optima erudiamur doctrina religioſitatis, & ad benevolentiam conſtituamur.

VIGILII RESPONSIO.

In ſuprafcripto quinquageſimo nono capitulo dicitur: Neceſſe eſt omnia ſimul rationabilia, inviſibilia, & nos ipſos, quibus mortale quidem eſt corpus, anima autem per omnia ejuſdem generis inviſibilibus & rationabilibus ſubſtantiis, hic quidem præſentem mutationem pati, ut optima erudiamur doctrina religioſitatis, & ad benevolentiam conſtituamur. Quibus verbis ſi & angeli lucis, & univerſæ cæleſtes inviſibileſque virtutes ſic mutabilitati hactenus ſubjacere, ſicut humanæ animæ, aſſeruntur, anathema ſit.

THEODORI CAPITULUM LX.

Nam ſciebat quidem quod peccabunt omnimodo: concedebat vero hoc fieri, expedire eis cognoſcent: quoniam nec erat impoſſibile eum, qui cum fecerit non exſtantes, & tantorum quidem demonſtraverit dominos, tanta vero bona propoſuerit, ut eis fruantur, nec prohibere peccati aditum, ſi expedire eis hoc cognoſceret. Sed enim non erat poſſibile nos aliter diſcere peccatum, & paſſionum moleſtias, & deteriora, & noſtram infirmitatem in his demonſtrandam, ad oſtendendam magnitudinem immutabilitatis, quam poſtea nobis eſſet donaturus, niſi ſic ab initio hæc fuiſſent a Deo diſpenſata, ut collatione & experimento infinitorum malorum, bonorum poſſemus ſcire magnitudinem: & hujus gratia, utpote profuturum nobis, peccatum intrare dimittens, magnum in ejus bellum auxilium invenit.

VIGILII RESPONSIO.

In ſuprafcripto ſexageſimo capitulo dicitur, quia Deus ſciens hominem peccaturum, ideo peccare per-

miſerit, quia hoc ei noverat expedire: & propterea non prohibuiſſe peccati aditum, quia ſic ab initio a Deo fuerit diſpenſatum, ut collatione & experimento infinitorum malorum, bonorum poſſemus ſcire magnitudinem: & hujus rei gratia, utpote profuturum nobis, peccatum intrare dimittens, magnum in ejus peccati bello auxilium invenerit homo. Quæ verba quoniam aliena ſunt a ſenſu divinæ ſcripturæ, ut dicatur, quia peccatum a Deo pro utilitate nobis introductum ſit: ſi quis ita ſapit, docet, credit, aut prædicat, anathema ſit. Sancta enim catholica eccleſia hoc certum tenet & credit, quia Deus & prohibuerit a peccato primum hominem, & per inobedientiam peccatum punierit juſto ſupplicio: ſed bene utens etiam malis noſtris, ſingulari nos remedio, per unigeniti Filii ſui incarnationem, paſſionem, mortem, & reſurrectionem, hoc eſt, Domini noſtri Jeſu Chriſti, ab omnium peccatorum nexibus liberavit.

His igitur competenter & per orthodoxæ fidei rectitudinem apoſtolicæ ſententiæ auctoritate damnatis, conſtituimus: ut ex omnibus iſtis, quæ nos patrum ſtatutis atque traditionibus inhærentes apoſtolica auctoritate damnavimus, nulla injuriandi præcedentes patres, vel doctores eccleſiæ (quæ proculdubio ſcandala ſacroſanctæ eccleſiæ ſuſcitat) præbeatur occaſio: anathematizantes omnem ad ordines eccleſiaſticos pertinentem, qui patribus atque doctoribus eccleſiæ contumeliam ex ſupraſcriptis impietatibus quodammodo adſcribere vel irrogare voluerit. Et quoniam præfata dogmata, quæ ſecundum intellectum de his expoſitum anathemati atque damnationi ſubjecimus in eo volumine, quod nobis per fratrem noſtrum Benignum epiſcopum nuper a pietate veſtra tranſmiſſum ſub Theodori Mopſueſteni epiſcopi perhibentur nomine prænotata; ad hoc ſolicitudinis noſtræ animum conſequenter admovimus, ut ſi quid de perſona vel nomine memorati Theodori apud patres quæſitum ſit, vel ſi qua ſuper ejus nomine ab eis regulariter fuerint conſtituta, ſive diſpoſita, diligentiſſima indagatione quærere curaremus. Et hæc inveſtigantes, advertimus beatæ recordationis Cyrillum Alexandrinæ civitatis antiſtitem de perſona jam mortui Theodori epiſcopi Joanni reverendæ memoriæ Antiochenæ civitatis epiſcopo, vel Orientali ſynodo ad ejus litteras reſcribentem, inter alia ita tradidiſſe: « Quæ prolata eſt in ſancta ſynodo Epheſina definitio, « veluti a Theodoro diſpoſita, ſicut offerentes dicebant, « nihil habens ſanum; evacuavit quidem eam ſancta ſy« nodus veluti perverſarum plenam intelligentiarum, « condemnans item eos qui ſic ſapiunt. Diſpenſatim vero mentionem viri non fecit, neque eum nominatim « anathemati ſubdidit, neque alios. Ipſam vero ſynodum Epheſinam primam ſolicite recenſentes, nihil de Theodori Mopſueſteni perſona referre comperimus: ſed ſymbolum, quod Chariſius preſbyter illic prodidit, magis quia ab Athanaſio & Photio, qui tunc temporis hæretico Neſtorio adhærebant, per Antonium & Jacobum nomina tantum preſbyterorum habentes ad Philadelphiorum eccleſias fuerit deſtinatum. Ex quo claret beatum Cyrillum hoc quod per litteras profitetur a prolatoribus ſcilicet ſymboli jam defuncti Theodori epiſcopi nomen fuiſſe delatum, ſua providentia eccleſiaſticam moderationem circa mortuum ſapientia ſacerdotali ſervantem, noluiſſe nomen ejus, ne monumentis quidem ſynodalibus, propter regulam quæ de mortuis in ſacerdotio ſervanda eſt, contineri. Quomodo autem hoc quod ſupra dixit beatus Cyrillus diſpenſative factum, ut minime anathemati nomen viri ſubjicere voluiſſet, intelligit ad eccleſiaſticam regulam porrigendum, in eadem epiſtola ſua ſubter adjecit, dicens: « Sed juſte audient, tametſi nolint, « qui hujuſmodi cauſas præbent. Obliviſcimini veſtri« ſos, quando adverſus cineres arcus extenditis: non « enim ſupereſt qui apud eos inſcriptus eſt: & me nul« lus culpet in hæc verba progreſſum, ſed cedant valde, « nimirum prædeceſſori. «

Grave eſt enim inſultare defunctis, vel ſi laici fuerint, nedum illis qui in epiſcopatu hanc vitam depoſuerunt. Juſtiſſimum enim apparet prudentibus viris cedere præſcienti, *Deo ſcilicet*, uniuſcujuſque voluntatem; & cognoſcenti qualiſcumque quiſque futurus ſit. Beatum quinetiam Proclum hujus regiæ civitatis antiſtitem ita memorati Joannis Antiocheni epiſcopi ſimiliter conſtat reſpondiſſe reſcriptis, dicentem inter alia: « Quando enim ſcripſi tuæ ſanctitati, opor« tere aut Theodorum, aut alios quoſdam, qui pridem « defuncti ſunt, anathemati ſubdi; aut nominatim ali« cujus feci mentionem? Et poſt pauca: Et illa capitu« la quæ ſubjecta ſunt repuli, utpote ſubtilitatem non « habentia pietatis: neque autem de Theodoro, neque « de alio quoquam qui jam defuncti ſunt ſcripſi, Deo « amantiſſimi, aut ut anathematizaretur, aut ut abdice« tur. Sed neque cariſſimus Theodotus, qui a nobis di« rectus eſt, diaconus talia mandata ſuſcepit. Item ipſe « beatus Proclus in epiſtola ad Maximum diaconum « poſt alia ita dicit: Quomodo igitur per litteras didici « nunc, quia Theodori Mopſueſteni, & aliorum quo« rumdam nomina præpoſita ſunt capitulis ad anathe« matizandum, cum illi ad Deum jam migraverint: « & eos qui jam vitam reliquerunt, ſupervacuum eſt in« juriari poſt mortem, quos nec vivos aliquando culpa« vimus? Et poſt pauca: Poſt ſubſcriptionem autem « tomi, & poſt abjectionem capitulorum, quæ cujus « ſint ignoramus, continuo præpara diaconum Theo« dotum venire ad regiam civitatem. «

Perpendat ergo pietatis veſtræ ſapientia ſingularis, quia Proclus eruditiſſimus ſacerdotum, & non longe a Theodori Mopſueſteni vita repertus, mala quæ libenter damnaverat cujus eſſent ſe jam tunc profeſſus eſt ignorare. Sed neque in ſancto ac venerando Chalcedonenſi concilio aliquid de ſæpius deſignati Mopſueſteni Theodori epiſcopi nomine invenimus ſtatutum vel dictum eſſe contrarium: dum in relatione, quam eadem veneranda ſynodus piæ memoriæ Marciano tunc Imperatori tranſmiſit, quam vos quoque veſtris legibus, dum orthodoxa profeſſione unum de ſancta Trinitate Chriſtum Deum ac Dominum noſtrum confitendum adſtruitis, ad teſtimonium laudabiliter adduxiſtis; litteræ Antiocheni Joannis cum orientali ſynodo ad Theodoſium tunc piiſſimæ recordationis principem deſtinatæ venerabiliter memorentur, quibus Mopſueſteni Theodori epiſcopi perſona, ne poſt mortem damnari deberet, excuſatur.

Poſt hæc ampliori cura proſpeximus, ſi quid in his qui jam defuncti ſunt, & minime reperiuntur in vita damnati, etiam ſanctæ recordationis prædeceſſores noſtri decreverint. Quibus inſpectis, agnovimus, quod hujus cautelæ providentiæque formam veneranda prædeceſſorum noſtrorum ſedis Apoſtolicæ præſulum conſtituta nobis apertiſſime tradiderunt. Nam beatiſſimus Papa Leo ad Theodorum epiſcopum Forojulienſem poſt alia ita dicit: « Non neceſſe « eſt nos eorum qui ſic obierunt merita actuſque diſ« cutere; cum Dominus Deus noſter, cujus judicia « nequeunt comprehendi, quod ſacerdotale myſterium « implere non poterat, ſuæ juſtitiæ reſervavit. Item « beatus Gelaſius Papa in epiſtola quam ad epiſcopos Dardaniæ de cauſa Acacii ſcripſit, poſt alia ita dicit: « Qui poſtquam in collegium recidens pravitatis, jure « meruit ab apoſtolica communione ſecludi, in hac au«

» tem perſiſtens damnatione defunctus eſt; abſolutio-
» nem, quam ſuperſtes nec quæſivit omnino nec me-
» ruit, mortuus jam non poteſt impetrare. Siquidem
Matth. 16. » ipſis apoſtolis Chriſti voce delegatum eſt: *Quæ ligaveritis ſuper terram, & quæ ſolveritis ſuper terram.*
» Ceterum jam de eo qui in divino eſt judicio conſtitu-
» tus nobis fas aliud decernere non eſt, præter id in quo
» eum dies ſupremus invenit.

Item memoratus beatæ recordationis Papa Gela-
Vide & Facund. lib. contra Mocian. p. 510. Ex Conc. Rom. ſub Gelaſio, an. 496. » ſius in geſtis ſynodalibus de Miſeni epiſcopi Cumani
» abſolutione confectis, hoc evidenter edocuit, dicens:
» Totum quod ſupra facultatis eſt modulum, divino
» judicio relinquamus: non autem nobis poterunt im-
» putare, cur prævaricationis offenſam viventibus re-
» mittamus; quod eccleſiæ, Deo largiente, poſſibile
» eſt: nec nos jam mortuis veniam præſtare depoſcant;
» quod nobis non eſſe poſſibile manifeſtum eſt: quia
Matth. 16. » cum dictum ſit: *Quæ ligaveritis & ſolveritis ſuper terram*; hos, quos ſuper terram jam non eſſe conſtat,
» non humano, ſed ſuo Deus judicio reſervavit: nec
» audet eccleſia ſibimet vindicare, quod ipſis apoſto-
» lis conſpicit non fuiſſe conceſſum: quia alia eſt cauſa
» ſuperſtitum, alia defunctorum. Hanc autem regulam
& in ſanctorum Joannis Conſtantinopolitani epi-
ſcopi, quem Chryſoſtomum vocant, atque Flaviani
ejuſdem civitatis epiſcopi, veneranda memoria con-
ſtat eſſe ſervatam: qui licet violenter excluſi ſunt,
non tamen pro damnatis ſunt habiti, eo quod ſemper
inviolatam eorum communionem Romani Pontifices
ſervaverunt: nec abſcindi ab eccleſia dici potuerunt
vel poterunt, quos ſibi inconvulſe unitos apoſtolica
judicavit auctoritas.

In Euſebii etiam cognomento Pamphili hiſtoriæ
libro ſeptimo legitur, Dionyſium Alexandrinæ civi-
tatis epiſcopum, qui longe ante fuerat, de Nepote
quodam epiſcopo Ægypti ita feciſſe. Hic enim Ne-
pos epiſcopus de mille annis, quibus poſt primam re-
ſurrectionem ſanctos cum Chriſto regnaturos eſſe
beatus Joannes apoſtolus in Apocalypſi dicit, ſcripſiſ-
ſe aſſeritur; in quibus Judaicum intellectum habuiſ-
ſe narratur. Poſt cujus mortem, cum ad Dionyſium
Alexandriæ epiſcopum perveniſſet, quod tota Ægy-
ptus ipſos libros, quos Nepos reliquerat, veluti ma-
gnum aliquod & occultum myſterium ſe habere pu-
taret: & pergens ad eum locum (in Arſinoite enim
quæſtionem ipſam motam fuiſſe refert) ſcribenſque
deſtruxit eoſdem libros atque evertit: Neporem vero
qui eos ſcripſerat, propter hoc maxime, quia jam
defunctus fuerat, nulla ſit aggreſſus injuria. Quæ ſi
quis latius agnoſcere velit, in memorato ſeptimo hi-
ſtoriæ ejuſdem Euſebii libro reperiet.

Quibus omnibus diligenter inſpectis, quia licet di-
verſo patres noſtri verborum modo, unius tamen ductu
intelligentiæ differentes, illæſis ſacerdotum in pa-
ce eccleſiaſtica defunctorum ſervavere perſonas; idem-
que regulariter Apoſtolicæ ſedis quæ ſupra diximus
definiunt conſtituta: Nulli licere noviter aliquid de
mortuorum judicare perſonis: ſed in hoc relinqui, in
quo unumquemque dies ſupremus invenit: & ſpecia-
liter de Theodori Mopſueſteni nomine, quid ſancti
patres noſtri diſpoſuerint, ſuperius evidenter expreſ-
ſum eſt: eum noſtra non audemus damnare ſententia,
ſed nec ab alio quopiam condemnari concedimus. Ab-
ſit tamen, ut ſuprafcripta capitula dogmatum, quæ ſe-
cundum ſubjectos intelligentiæ ſenſus a nobis conſtat
eſſe damnata, vel quæcumque dicta cujuſlibet ſine no-
mine prænotata, evangelicis tamen & apoſtolicis, ac
quatuor ſynodorum, Nicænæ, Conſtantinopolitanæ,
Epheſinæ primæ, atque Chalcedonenſis, & Apoſto-
licæ ſedis non congruentia conſonaque doctrinis, non
ſolum ſenſu, ſed vel etiam aure patiamur admittere.

De ſcriptis vero, quæ ſub viri venerabilis Theodo-
reti quondam epiſcopi nomine proferuntur; miramur
primum, cur neceſſe ſit ejus ſacerdotis nomine in ob-
trectationem quidquam cujuſlibet ſtudio devocari, qui
ante centum & amplius annos in ſanctæ ac veneran-
dæ Chalcedonenſis ſynodi judicio conſtitutus ſine ali-
qua cunctatione ſubſcripſit, & beatiſſimi Papæ Leo-
nis epiſtolis prona devotione conſenſit. Dehinc cum
exiſterent tunc Dioſcorus & Ægyptii epiſcopi, qui
eum dicerent ſanctum Cyrillum anathematizaſſe, &
eumdem Theodoretum etiam hæreticum eſſe: tamen
ſancti patres noſtri hæc audientes, diligentiſſime eo-
dem Theodoreto poſthac examinatione diſcuſſo, &
præſente a præſentibus inquiſito, nihil aliud ab eo exe-
giſſe noſcuntur, niſi ut ſtatim Neſtorium ejuſque im-
pia dogmata anathematizaret atque damnaret; hoc ſi-
bi tantummodo ſufficere judicantes. Quod ille coram
univerſo concilio faciens, Neſtorium cum dogmati-
bus ſuis, univerſis patribus audientibus, clara voce
damnavit. Ex quo evidenter apparet, quia quidquid
ſit vel fuerit ſub cujuſlibet prolatum nomine, quod
impii Neſtorii videatur concordare dogmatibus, hoc
tunc in illo ſancto concilio a viro venerabili Theodo-
reto fuerit ſine dubitatione damnatum: & ſit valde
contrarium, & Chalcedonenſis ſynodi judicio indu-
bitabiliter inimicum, quædam Neſtoriana dogmata
nunc ſub ejus ſacerdotis nomine condemnari, qui cum
ſanctis patribus eumdem impium Neſtorium & exſe-
crabilia ejus dogmata (ſicut diximus) tunc aperti-
me anathematizavit. Quid enim aliud eſt, mendaces
aut ſimulantes profeſſionem rectæ fidei patres in ſan-
cta Chalcedonenſi ſynodo reſidentes oſtendere; quam
dicere aliquos ex eis ſimilia ſapuiſſe Neſtorio, quo-
rum judicio videas Neſtorium ejuſque dogmata fuiſſe
damnata?

Nec illud arbitrandum eſt, quia ſanctæ memoriæ
Cyrilli injuriis per duodecim capitulorum ejus repre-
henſionem a viro venerabili Theodoreto (ut putatur)
ingeſta beatiſſimi patres noſtri in ſancta ſynodo Chal-
cedonenſi neglexerint: ſed aut (utpote rebus de pro-
ximo geſtis cuncta præ oculis habentes) Theodore-
tum nihil tale feciſſe probaverunt: aut exemplum ip-
ſius ſanctæ memoriæ Cyrilli judicaverunt eſſe ſequen-
dum, qui poſt multa & gravia contra ſe ab Orienta-
libus apud Epheſum ſcripto geſta, tempore quo cum
ipſis in concordiam remeavit, tamquam ſi acta non
fuiſſent, pacis amore, ſilentio dereliquit; ut impleret
utique illud apoſtolicum dictum, quo Corinthiis ſcri-
bit, dicens: *Cui enim aliquid donaſtis, & ego.* Nam & 2. Cor. 2.
illud ſancta ſynodus Chalcedonenſis intendiſſe cre-
denda eſt: quia dum doctrinam ſancti Cyrilli ex epi-
ſtolis ejus in eadem ſynodo reſeratis atque receptis me-
moratus epiſcopus Theodoretus ita devota mente ſuſ-
cepit, ut doctrinæ quoque ejus ad laudandam beatiſſi-
mi Papæ Leonis epiſtolam teſtimoniis uteretur; etiam-
ſi in eum injurias intuliſſe conſtaret, pleniſſime ſatis-
feciſſe videretur, illius venerabiliter amplectendo fi-
dem, cujus falſo fuerat ſuſpicatus errorem. Et ideo
nos nec aliquid velut omiſſum a patribus noſtris quæ-
rere nunc aut retractare convenit; & eos, quibus ſan-
cti Cyrilli reprehenſio nunc placet, aut iiſdem ſanctis
patribus noſtris æſtimant placuiſſe, modis omnibus
refutamus.

Hac ergo rerum veritate perpenſa, ſtatuimus atque
decernimus, nihil in injuriam atque obtrectationem
probatiſſimi in Chalcedonenſi ſynodo viri, hoc eſt,
Theodoreti epiſcopi Cyri, ſub taxatione nominis ejus
a quoquam fieri, vel proferri: ſed, cuſtodita in om-
nibus perſonæ ejus reverentia, quæcumque ſcripta,

vel dogmata [a] ejus cujuſlibet nomine prolata ſceleratorum Neſtorii atque Eutychetis manifeſtantur erroribus conſonare, anathematizamus atque damnamus. Etenim ſatis habet, abundeque ſufficere debet, quod damnantes atque anathematizantes cum Paulo Samoſateno & Bonoſo Neſtorium, & e diverſo cum Valentino atque Apollinare Eutychetem, ſimul & errores eorum, alioſque hæreticos omnes cum dogmatibus ſuis, illos quoque pariter condemnamus, qui erroribus eorum impliciti & inemendabiles permanentes de vita præſentis ſæculi migraverunt. Siquidem per hoc nihil perverſæ doctrinæ relinquimus, quod non per hanc ſententiam a nobis prolatam a ſancta Dei eccleſia apoſtolica auctoritate inveniatur excluſum.

[a] Forte, ejus aut alterius cujuſlibet.

I. Rurſus tamen hoc ſpecialiter dicimus: ut ſi quis, ſervata inconvertibilitate naturæ divinæ, non confitetur Verbum carnem factum, & ex ipſa conceptione de utero Virginis humanæ naturæ ſibi ſecundum ſubſiſtentiam uniſſe principia; ſed tamquam cum exſiſtenti jam homine fuerit Deus Verbum; ut per hoc non ſancta virgo vere Dei genitrix eſſe credatur, ſed verbo tenus appelletur; anathema ſit.

II. Si quis ſecundum ſubſiſtentiam unitatem naturarum in Chriſto factam denegat, ſed ſeorſum exſiſtenti homini tamquam uni juſtorum inhabitare Deum Verbum; & non ita confiteatur naturarum ſecundum ſubſiſtentiam unitatem, ut Deus Verbum cum aſſumpta carne una permanſerit permaneatque ſubſiſtentia ſive perſona; anathema ſit.

III. Si quis voces evangelicas & apoſtolicas in uno Chriſto ita dividit, ut etiam naturarum in ipſo unitarum diviſionem introducat, anathema ſit.

IV. Si quis unum Jeſum Chriſtum verum Dei & eumdem ipſum verum hominis filium futurorum ignorantiam aut diei ultimi judicii habuiſſe dicit; & tanta ſcire potuiſſe, quanta ei deitas, quaſi alteri cuidam inhabitans, revelabat; anathema ſit.

V. Si quis illud apoſtoli, quod eſt in epiſtola ad Hebræos dictum, quod experimento cognovit obedientiam, & cum clamore forti & lacrymis preces ſupplicationeſque obtulit ad Deum, qui ſalvum illum poſſet a morte facere, tamquam nudo deitate Chriſto deputans, qui laboribus virtutis perfectus ſit: ut ex hoc duos introducere Chriſtos vel duos filios videatur; & non unum eumdemque credit Chriſtum Dei & hominis Filium ex duabus & in duabus naturis inſeparabilibus indiviſiſque confitendum atque adorandum; anathema ſit.

Heb. 5.

His omnibus & hujuſmodi blaſphemiis ita a nobis abdicatis atque damnatis, hac præſentis conſtitutionis diſpoſitione quam maxime providemus, ne (ſicut ſupra diximus) perſonis, quæ in pace & communione univerſalis eccleſiæ quieverunt, ſub hac damnati a nobis perverſi dogmatis occaſione aliquid derogetur: ſed exſecrabilibus dogmatibus in Neſtorio atque Eutychete hæreſiarchis, univerſiſque eorum ſequacibus condemnatis, illis ſacerdotibus, qui in pace catholica eccleſiæ (ſicut dictum eſt) ſunt defuncti, nulla contumelia generetur: ne inde injuriarum naſcatur occaſio, unde potius debeat ſanctorum patrum reverentia cuſtodiri.

De epiſtola quoque venerabilis viri Ibæ, quondam Edeſſenæ civitatis epiſcopi, de qua pariter inquiſitis, diligenti nihilo minus inveſtigatione quæſivimus, ſi quid de ea priſcis temporibus apud patres noſtros motum vel agitatum, ſive quæſitum, ſeu fuerit conſtitutum. Et quia Græcæ linguæ (ſicut cunctis & maxime pietati veſtræ notum eſt) ſumus ignari, nunc per noſtros, qui ejuſdem linguæ videntur habere notitiam, geſta ſancti venerandique Chalcedonenſis concilii in ſynodalibus codicibus diligentiſſime perquirentes, dilucide aperteque reperimus, duabus in eadem ſynodo actionibus prædicti viri venerabilis Ibæ examinatum fuiſſe negotium: ibique ex geſtis apud Photium Tyri & Euſtathium Beryti epiſcopos habitis, hanc de qua quæritur, inter cetera prolatam fuiſſe contra eum ab accuſatoribus ejus epiſtolam: cumque conſummata ipſius diſceptatione negotii, a venerandis fuiſſet patribus requiſitum, quid de ejuſdem conſtituendum videretur Ibæ negotio, conſequenter hujuſmodi proceſſiſſe ſententias.

Conc. Chalced. act. 10. prope finem.

Paſchaſinus & Lucentius reverentiſſimi epiſcopi, & Bonifacius preſbyter, tenentes locum ſedis Apoſtolicæ (quia miſſi apoſtolici ſemper in ſynodis prius loqui & confirmare ſoliti ſunt) *per Paſchaſinum dixerunt: Relectis chartis, agnovimus ex ſententia reverentiſſimorum epiſcoporum, Ibam reverentiſſimum innoxium approbari: relecta enim ejus epiſtola agnovimus eum orthodoxum. Et ob hoc decernimus ei honorem epiſcopatus reſtituendum; & eccleſiam, a qua injuſte & abſens expulſus eſt, reparandam. De epiſcopo igitur ſanctiſſimo Nonno, qui pro eo paulo ante factus eſt, exiſtimationis erit venerabilis epiſcopi Antiochenæ eccleſiæ quid oporteat de eo [a] formari ſive ſtatui.*

[a] Forte, firmari.

Anatolius reverentiſſimus archiepiſcopus Conſtantinopolis novæ Romæ dixit: Dei amantiſſimorum epiſcoporum & judicum fides, ac lectio omnium horum quæ ſunt ſubſecuta, demonſtrant innoxium Ibam reverentiſſimum ab accuſationibus quæ illatæ ſunt in eum: unde omnem in præſenti ſuſpicionem abjicio: quoniam conſentit & ſubſcribit ei quæ nunc de fide ſententia data eſt a ſancto concilio, & epiſtolæ ſanctiſſimi archiepiſcopi Romæ Leonis: & dignum eum judico epiſcopatu, & habere curam in qua pridem exſiſtebat eccleſia.

Maximus reverentiſſimus epiſcopus Antiochenus dixit: Ex iis quæ modo relecta ſunt, conſtitui manifeſtum eſſe, quia ab omnibus ei illatis reverentiſſimus Ibas innocens eſt repertus: ex relecto vero reſcripto epiſtolæ, quæ probata eſt ab eo qui adverſarius ejus exſiſtit, orthodoxa eſt ejus declarata dictatio.

His igitur ita in ſanctæ Chalcedonenſis ſynodi judicio diſpoſitioneque jacentibus, & ita vicariatum ſedis Apoſtolicæ venerandorum præſulum ſuſtinentium & ceterorum patrum interlocutionibus declaratis, evidenter advertimus: quod ab his, qui in eadem ſancta Chalcedonenſi ſynodo locum beatiſſimi prædeceſſoris noſtri Papæ Leonis tenuiſſe noſcuntur, dictum ſit: *Relecta ejus epiſtola agnovimus eum eſſe catholicum*; & ab Anatolio Conſtantinopolitano dictum ſit: *Lectio omnium quæ ſunt ſubſecuta demonſtrat innoxium Ibam reverentiſſimum ab his quæ in eum accuſatores intulerunt*; a Maximo vero Antiocheno dictum ſit: *Ex relecto ſcripto epiſtolæ, quod perlatum eſt ab adverſario ejus, catholica eſt ejus declarata dictatio*: quorum interlocutionibus ceteri epiſcopi non ſolum non contradixiſſe, verum etiam apertiſſimum noſcuntur præbuiſſe conſenſum.

Propter prædicationem fidei, per quam venerandæ recordationis Cyrillus Alexandrinus epiſcopus, & reverentiſſimus Joannes Antiochenus antiſtes, atque omnes Orientales epiſcopi per Paulum Emeſenæ civitatis epiſcopum ad concordiam redierunt; quam Ibas quoque in eadem epiſtola laudans, libenter amplectitur; orthodoxa eſt Ibæ epiſcopi a patribus pronuntiata dictatio. Illa vero quæ in ipſa Ibæ ſacerdotis epiſtola in injuriis beatæ recordationis Cyrilli per errorem intelligentiæ dicta ſunt, patres in ſancta Chalcedonenſi ſynodo epiſtolam pronuntiantes orthodoxam, nullatenus receperunt: quippe quæ etiam ipſe venerabilis epiſcopus, intellectu capitulorum ejus me-

liore recepto, mutando refutavit; ſicut interlocutione venerandæ memoriæ Eunomii Nicomediensis epiſcopi in eadem ſancta Chalcedonenſi ſynodo reſidentis evidentiſſime declaratur; quod ita ſe habet. *Eunomius epiſcopus Nicomediæ dixit: Jam quidem ex his quæ relecta ſunt innoxius approbatus eſt beatus Ibas: in quibus etiam dicendo male culpare viſus eſt beatiſſimum Cyrillum, & in poſtremis recte confeſſus illa quæ culpaverat refutavit. Unde & ego anathematizans eum Neſtorium & Eutychetem & impia eorum dogmata, & conſentientem his quæ a ſanctiſſimo archiepiſcopo Leone ſcripta ſunt, & in hac univerſali ſynodo, dignum eſſe epiſcopatu decerno.*

Nam & venerabilis memoriæ Juvenalis interlocutio hoc idem ſignificat: quod Ibas epiſcopus de eo quod ſancto Cyrillo capitula ejus aliter intelligendo detraxerat; poſtea profeſſus, quia his ab eo explanatis & a ſe intellectis in communionem ejus devote concurrerit, & de his quæ prius aliter intellexerat ſit converſus: propterea recipere eum epiſcopatum decrevit, utpote quantum ad profeſſionem fidei orthodoxum exiſtentem, ita dicens: *Qui convertuntur, ſcriptura divina ſuſcipi jubet: quapropter & ab hæreticis reverentes ſuſcipimus. Unde prævideo reverentiſſimum Ibam mereri clementiam, quia & ſenex eſt, ut habeat epiſcopatus gradum, orthodoxum exiſtentem.* Quibus verbis hoc intelligitur; quod ſi ab hæreticis venientes ſuſcipimus, quomodo Ibam qui eſt orthodoxus, & intellectu capitulorum beati Cyrilli hæſitans ei obloqui viſus eſt, nunc ab eo in quo fallebatur intellectu converſum non ſuſcipiamus, cum cum orthodoxum conſtet exiſtere? Neque enim orthodoxum exiſtere Ibam diceret Juvenalis epiſcopus, niſi ex verbis epiſtolæ ejus confeſſionem fidei orthodoxam comprobaret. Ut autem appareat, quia interlocutio Juvenalis Eunomii interlocutioni concordat, verba ipſa ex interlocutione Eunomii nos edocent; quæ inter alia ita ſe habent: *In quibus enim dicendo male culpare viſus eſt beatiſſimum Cyrillum, in poſtremis recte confeſſus, illa quæ culpaverat refutavit.* Ex quibus verbis evidenter declaratur, in Iba epiſcopo nihil de confeſſione fidei reprehenſum, quam conſtat eſſe laudatam; ſed eumdem Ibam, quod fallente intelligentia de beato Cyrillo male ſenſerat, refutaſſe.

Nam idem venerabilis epiſcopus Ibas ex ipſis geſtis præcedentibus, ſicut Photii & Euſtathii ſententia continet, apertiſſime perhibetur habere ſe & recipere omnia quæ in Epheſina prima ſynodo geſta ſunt; & æqua judicare quæ in Nicæa ſunt conſtituta; & nullam differentiam arbitrari ejus ad alia; & nimis ejus ſanctitatem ſe laudaſſe pronuntians, quod prone Ibas ſapuerit curare eos qui vel ſuſpicione, vel alio aliquo modo ejus læderent opinionem doctrinæ. Nam & poſt explanationem duodecim capitulorum beati Cyrilli factam, & intellectum ejus ſibi quem ſanctus Cyrillus in ipſis capitulis habuit declaratum, & orthodoxum eum ſe cum omnibus Orientalibus epiſcopis habuiſſe, & in communione ipſius uſque ad exitum permanſiſſe profeſſus eſt. Ex quo apparet eumdem Ibam, & priuſquam duodecim capitula beati Cyrilli intelligeret, & cum in eis ſuſpicaretur unam Chriſti prædicari naturam, orthodoxo ſenſu quod male dictum exiſtimaverat reprobaſſe; & poſt explanationem eorumdem, orthodoxo ſenſu quæ recte dicta cognoverat venerabiliter ſuſcepiſſe.

Sed & illud indubitanter cunctorum fidelium mentibus patet, quod magis in Epheſina ſecunda hæretico intellectu Dioſcorus cum Eutychete beato Cyrillo, & primo Epheſino concilio contumelias irrogarint: qui crediderint ſanctum Cyrillum unam naturam in Domino Deo noſtro Jeſu Chriſto per duodecim ſua prædicaſſe capitula: & ob hoc aliquos Orientales epiſcopos, qui unius naturæ prædicationem noluerunt ſuſcipere, Dioſcorus condemnavit: inter quos & Ibam epiſcopum propter hanc ſpecialiter fidei ejus profeſſionem, qua duas naturas, unam virtutem, unam perſonam, quod eſt unus Filius Dominus noſter Jeſus Chriſtus, apertiſſime confitetur, hæreticum condemnavit; & Eutychetem propter unius naturæ prædicationem ſicut catholicum revocavit: damnans quoque propter duarum naturarum vocem ſanctæ recordationis Flaviani perſonam: & inventus eſt ipſe magis Dioſcorus Epheſinam primam ſynodum conari deſtruere, qui eam ſub exſecrabilis intellectus imagine defendebat; & amplius beatum Cyrillum criminatus eſt laudans Dioſcorus atque Eutyches, quam Ibas ſub falſi intellectus errore vituperans. Namque cum laus atque vituperatio ad unum tenderent intellectum; Dioſcorus & Eutyches, qui laudaverunt, hæretico ſpiritu laudaſſe reperti ſunt, atque ideo ſunt a ſancta Chalcedonenſi ſynodo damnati: at vero Ibas epiſcopus, qui per errorem, unam putans in his prædicari naturam, prius vituperavit capitula; & poſt declaratum ſibi intellectum eorum, communicatorem ſe beati Cyrilli cum omnibus Orientalibus eſſe profeſſus eſt, & in catholicæ fidei rectitudine ab eadem Chalcedonenſi ſynodo judicatus eſt permanſiſſe. Hæc ergo eadem ſynodus in Dioſcoro atque Eutychete, qui ſe falſo per beatum Cyrillum velamine tegere nitebantur, videns potius beati Cyrilli prædicationibus Dioſcorum atque Eutychetem apparere contrarios, per hoc quod unam poſt adunationem naturam blaſphemo ſpiritu prædicabant; ſimili atque eadem Dioſcorum cum Eutychete ſententia condemnavit, deſtruens Epheſinam ſecundam, primamque confirmans.

Et quia nobis de Ezechielis prophetæ verbis objicitur illud, quod ad ſacerdotes Jeruſalem malum a bono non diſcernentes ex perſona Domini dicebat: *Sacerdotes ejus ſpernentes legem meam coinquinaverunt ſancta mea: inter ſanctum & pollutum non diſtinguebant, & inter medium mundi & immundi non ſecernebant:* Debet veſtra pietas pariter nobiſcum & univerſorum corda fidelium ex his verbis advertere; ideo nos non audere Chalcedonenſis ſynodi retractare judicium, ne ibidem conſidentibus ſacerdotibus iſta (quod abſit) ab hæreticorum inſidiis macula inuratur: ut eos inter ſanctum & pollutum, & inter medium mundi & immundi non potuiſſe diſcernere criminentur; ſi nos modo cauſas ejuſdem ſanctæ ſynodi cum conſenſu ſedis Apoſtolicæ judicio terminatas, ſub qualibet occaſione viderint retractare. Propterea ergo diſciplinam atque judicium ſanctorum patrum nos in omnibus conſervantes, & rerum omnium diſpoſitionem ſecundum eam quam reddimus rationem ex Chalcedonenſis ſynodi judicio declaratam; cum ſatis apertiſſima luceat veritate, ex verbis epiſtolæ viri venerabilis Ibæ rectiſſimo ac piiſſimo intellectu perſpectis, & ex geſtis apud Photium & Euſtathium habitis, & ex ipſius Ibæ epiſcopi præſentis a præſentibus intentione diſcuſſa, patres noſtros in Chalcedone reſidentes juſtiſſime orthodoxam ejuſdem viri venerabilis Ibæ epiſcopi pronuntiaſſe fidem; & reprehenſionem beati Cyrilli, quam humanitus per errorem intelligentiæ eveniſſe cognoverant, congrua ſatisfactione purgatam: præſentis ſententiæ noſtræ auctoritate ſtatuimus atque decernimus, cum in omnibus, tum etiam in ſæpius memorata venerabilis Ibæ epiſtola intemeratum patrum in Chalcedone reſidentium manere judicium.

Evod. ut

Nec quemquam ad ordines & dignitates eccleſiaſticas pertinentem hoc conſtituto noſtro permittimus aliquando præſumere, vel ſuper ejuſdem epiſtolæ negotium, vel aliis in Chalcedonenſi concilio conſenſu vicariorum ſedis Apoſtolicæ judicatis, ordinatis, definitis atque diſpoſitis, tamquam imperfectis atque reprehenſibilibus, ſive per additamentum, ſive per diminutionem, ſive per immutationem, vel quoquo modo aliquid temeratiæ novitatis inferre.

Pari ratione decernimus, ne quiſquam epiſtolæ beati Cyrilli, cui duodecim ſunt ſubjecta capitula, vel ipſis capitibus adverſus Neſtorii perfidiam promulgatis exiſtimet derogandum: cum conſtet eumdem Ibam, vel inter omnes Orientales epiſcopos, poſt explanatum ſibi eorumdem capitulorum intellectum, beati Cyrilli communicatorem toto vitæ ejus tempore permanſiſſe; abjicientem ea, & a veri intellectus rectitudine repellentem, in quibus vel ex ſuprafcripta epiſtola unius Ibæ epiſcopi, vel ex omnibus quæ in ſancta ſynodo Chalcedonenſi judicata, ordinata, definita atque diſpoſita ſunt, ita quidquam aptatur, ut per auctoritatem ejuſdem ſynodi aut perverſum dogma aſſertum eſſe Neſtorii, aut ipſe dicatur Neſtorius excuſatus.

Et ne quis forſitan arbitretur ambiguum, quod præfatis legatis atque vicariis ſedis Apoſtolicæ a beatiſſimo Papa Leone tantum fidei cauſa, & non etiam de depoſitorum incomperenter epiſcoporum fuerit revocatione mandatum; & quaſi ſuperflue Ibæ quoque Edeſſenæ civitatis epiſcopi cauſam coram ſanctis patribus exiſtimet agitatam; noverit beatiſſimum Papam Leonem ſanctæ Calcedonenſi ſynodo hæc inter cetera ſcripſiſſe, dicendo: Quia vero non ignoramus per pravas æmulationes ſtatum multarum eccleſiarum fuiſſe turbatum: plurimoſque epiſcopos, qui hæreſim non reciperent, ſedibus ſuis pulſos, & in exſilia deportatos, atque in locum ſuperſtitum alios ſubſtitutos; his primitus vulneribus adhibenda eſt medicina juſtitiæ, ne quiſquam careat propriis, vel aliter utatur alienis.

Et ne quis dubitet utrum ea quæ de reſtitutione epiſcoporum geſta ſunt in Calcedonenſi ſynodo ad beatiſſimi Leonis fuerint perducta notitiam, & ab eodem confirmata; ipſam potius ſynodi relationem ad beatiſſimum Leonem prædeceſſorem noſtrum directam congrua legere ſolicitudine non omittat: cujus poſt alia in fine hæc verba ſunt: Omnem vobis geſtorum vim inſinuare curavimus ad conſiſtentiam noſtram, & eorum quæ a nobis acta ſunt confirmationem & diſpoſitionem. Poſt quorum notitiam idem beatiſſimus Papa Leo ad piæ memoriæ Pulcheriam Auguſtam gratias referens de reſtitutis epiſcopis, ita ſcribit: Clementia igitur veſtra cognoſcat omnem Romanam eccleſiam de univerſis fidei veſtræ operibus plurimum gratulari: ſive quod legationem noſtram pio per omnia juviſtis affectu; & quod ſacerdotes catholicos, qui ab eccleſiis ſuis injuſta fuerant ejecti ſententia, reduxiſtis. Ecce & in eo quod omnia geſta beatiſſimo Papæ Leoni directa ſunt, rerum geſtarum ad eum perducta notitia eſt, & in recurrentium actione gratiarum rerum geſtarum confirmatio declaratur.

Non dubitamus igitur omnium fidelium ſenſibus patefactum, quæ vicariis beati Leonis Papæ, loco ejus ſynodo præſentibus, ab eodem fuerit diſpenſandarum rerum forma mandata; vel quales ad expungendum perceperint actiones, vel quæ ab illo generali concilio, præſidente ac conſentiente per vicarios ſuos ſedis Apoſtolicæ præſule, fuerint conſtituta: quæ neque minui, neque augeri, neque perſtringi, neque poſſe fas eſt ab aliquo retractari. Non licere autem venerandæ Chalcedonenſis ſynodi ſtatuta convelli, vel quolibet colore ſeu titulo retractari, prædeceſſorum noſtrorum pauca de innumeris prolata conſtituta nos docent: ex illius præcipue beati Leonis prædeceſſoris noſtri epiſtolis, quo in vicariis ſuis ſummo præſule floruit ſanctum Chalcedonenſe concilium. Ait namque in epiſtola ad piæ memoriæ Leonem Auguſtum ita: Hæc autem Dei munera ita demum nobis divinitus conferuntur, ſi de his quæ ſunt præſtita non inveniamur ingrati; & tamquam nulla ſint quæ adepti ſumus, contraria potius exſpectemus. Nam quæ patefacta ſunt quærere, quæ perfecta ſunt retractare, & quæ ſunt definita convelli, quid aliud eſt, quam de adeptis gratias non referre, & ad interdictæ arboris cibum in pravos appetitus mortiferæ cupiditatis extendere. Et poſt aliquanta: Ita præneſcat, inquit, igitur pietas tua, venerabilis Imperator, hos, quos ſpondeo dirigendos, non ad conſligendum cum hoſtibus fidei, nec certandum contra illos, a ſede Apoſtolica perfecturos: quia de rebus & apud Nicæam & apud Chalcedonem, ſicut Deo placuit, definitis nullum audemus inire tractatum; tamquam dubia vel infirma ſint, quæ tanta per Spiritum ſanctum fixit auctoritas.

Nec non idem beatus prædeceſſor noſter Papa Leo ad præfatum venerabilem Auguſtum in alia epiſtola: Non ſinas, ait, contra dexteræ omnipotentis triumphos redivivis exſurgere motibus extincta certamina; præſertim cum [a] in damnatis jamdudum hæreticorum auſibus omnino non liceat: & hic fructus piis laboribus debeatur, ut omnis eccleſiæ plenitudo in ſuæ unitatis ſoliditate ſecura permaneat, nihilque prorſus de bene conſtitutis retractetur; quia poſt legitimas & divinitus inſpiratas conſtitutiones velle confligere, non pacifici eſt animi, ſed rebellis: dicente apoſtolo: *Verbis enim contendere ad nihil utile eſt, niſi ad ſubverſionem audientium.* Nam ſi humanis perſuaſionibus ſemper diſceptare ſit liberum, nunquam deeſſe poterunt qui veritati audeant reſultare, & de mundanæ ſapientiæ loquacitate confidere. Item poſt pauca: Pie nobis & conſtanter videndum eſt, ne, dum talium diſputatio admittitur, his quæ divinitus definita ſunt auctoritas derogetur. Item in epiſtola Papæ Leonis ab Anatolium Conſtantinopolitanum epiſcopum: Ut autem hæc exhortatio ad omnium fratrum poſſit notitiam pervenire, diligentiæ veſtræ cura perficiat: quia, quod ſæpe dicendum eſt, tota religio Chriſtiana turbatur, ſi quidquam de his quæ apud Chalcedonem conſtituta ſunt convellatur: & quæ ex divina ſunt diſpoſitione compoſita, ulla patiamini novitate temerari.

Sed & beatiſſimus prædeceſſor noſter Papa Simplicius ad Zenonem Auguſtum ſic inter cetera dicit: *Neque aliquis dubius rationis & trepidus mentis exſpectet novi aliquid poſt Chalcedonenſe concilium contra definitiones ipſius retractari: quia per univerſum mundum inſolubili obſervatione retinetur, quod a ſacerdotum univerſitate eſt conſtitutum.*

Item memoratus Papa Simplicius Zenoni Auguſto: *Nullus ad aures veſtræ pietatis perniciofis mentibus pandatur acceſſus: nulla retractandi de veterrimis fiducia concedatur: ſic hæreſum denique machinamenta cunctarum eccleſiaſticis proſtrata decretis, nunquam ſinuntur oppugnationibus eliſa reparare certamina.*

Item prædictus Papa Simplicius ad præfatum Zenonem Auguſtum: *Ita Chalcedonenſis ſynodi conſtituta, vel qua beata memoria prædeceſſor meus Leo apoſtolica traditione perdocuit, intemerata vigere jubeatis: quia nec ulla modo retractari poteſt, quod illorum definitione ſopitum eſt.*

[a] Forte, id.

Conſtat ergo ex præfatis teſtimoniis patrum, quam tenere debeamus pro Apoſtolicæ ſedis rectitudine, & pro univerſalis eccleſiæ conſideratione, cautelam: cujus nos quoque cautelæ jamdudum memores, in eam quam tunc dederamus ad Mennam Conſtantinopolitanum epiſcopum epiſtolam, quam tum præſentibus pluribus ſacerdotibus & glorioſo ſenatu, Menna ſanctæ recordationis epiſcopo veſtræ clementiæ offerente, & pietate veſtra nobis cum ejus conſenſu reſtituente receptam, quantum ad trium capitulorum cauſam pertinet, evacuamus; nullatenus a loci noſtri atque propoſiti circumſpectione ceſſantes, competentem Chalcedonenſis ſynodi reverentiam curavimus omnibus exhibere, ſicut ſeries ejuſdem teſtatur epiſtolæ: cujus ad probandam cautelam noſtram ſubjecimus perpauca de plurimis: quibus diligenter inſpectis, qualiter aqud nos ſancta Chalcedonenſis ſynodus inviolata permanſerit atque permaneat, evidenter oſtenditur. Siquidem de eadem ſynodo ita nos in ipſa epiſtola noſtra certum eſt inter cetera poſuiſſe, dicentes: Cum apud nos manifeſta ratione perclareat, quicumque in contumeliam antefatæ ſynodi aliquid tentat agere, ſibi potius nociturum. Item poſt alia:

» Sed ſi evidenter nobis fuiſſet oſtenſum in ipſis geſtis potius contineri, nullus auderet tantæ præſumptionis auctor exiſtere, ut aliquid, quod in illud ſanctiſſimum judicium productum eſt, velut dubium judicaret: cum credendum ſit, illos tunc præſentes a præſenti rerum memoria diligentius etiam præter ſcriptum aliqua requirere, vel definire certius potuiſſe, quod nobis nunc poſt tanta tempora velut ignota cauſa videatur ambiguum: cum & hoc deferatur reverentiæ ſynodorum, ut & in his quæ minus intelliguntur, eorum cedatur auctoritati. Item poſt alia: Salvis omnibus atque in ſua perpetua firmitate durantibus, quæ in Nicæno, Conſtantinopolitano, Epheſino primo, atque Chalcedonenſi, venerandis conſtant conciliis definita, & prædeceſſorum noſtrorum auctoritate firmata; & cunctis, qui in memoratis ſanctis conciliis abdicati ſunt, ſine dubitatione damnatis; & his nihilominus abſolutis, de quorum ab iiſdem ſynodis abſolutione decretum eſt. Item poſt alia:

» Anathematis ſententiæ eum quoque ſubdentes, qui quævis contra prædictam ſynodum Chalcedonenſem, vel præſenti, vel quælibet in hac cauſa ſive a nobis, ſive a quibuſcumque geſta ſcriptave inveniuntur, pro aliqua ſuſceperit firmitate: & ſancta Chalcedonenſis ſynodus, cujus magna & inconcuſſa eſt firmitas, perpetua & veneranda, ſicut Nicæna, Conſtantinopolitana, atque Epheſina prima habent, ſuam teneant firmitatem. Item poſt alia: Anathematizamus & eum quoque, quicumque ſanctam Nicænam, Conſtantinopolitanam, Epheſinam primam, atque Chalcedonenſem ſanctiſſimas ſynodos in una & immaculata fide apoſtolis conſonantes, & ab Apoſtolicæ ſedis præſulibus roboratas, non & fideliter ſequitur, & æqualiter veneratur: & qui ea quæ in ipſis conciliis, quæ præfati ſumus, geſta ſunt, vult quaſi prave dicta corrigere, aut vult imperfecta ſupplere.

Ecce, venerabilis Imperator, luce clarius demonſtratur, hanc nos habuiſſe ſemper in ſanctarum quatuor ſynodorum reverentia voluntatem, & quæcumque a ſanctis patribus in eiſdem conſidentibus definita vel ſtatuta ſive judicata ſunt, intemerata permanere. Manentibus ergo omnibus quæ de epiſtola Ibæ perſonaque ejus in ſanctorum patrum & ſedis Apoſtolicæ vicariorum interlocutionibus continentur; illud nobis omnibuſque catholicis æquali voluntate ſufficiat, quod illic ſibi ſancta ſynodus ſufficere poſſe clamavit, dicendo: *Neſtorium & ejus dogmata modo anathematizet*: quo anathemate nefandiſſimorum Neſtorii & Eutychetis ab Iba epiſcopo toties iterato, totius ſatisfactum eſſe ſynodi voluntati.

His igitur a nobis cum omni undique cautela atque diligentia propter ſervandam inviolabilem reverentiam prædictarum ſynodorum & earumdem venerabilia conſtituta diſpoſitis, memores ſcriptum eſſe, terminos patrum noſtrorum nos tranſcendere non debere, ſtatuimus & decernimus: nulli ad ordines & dignitates eccleſiaſticas pertinenti licere quidquam contrarium his quæ præſenti aſſeruimus vel ſtatuimus conſtituto de ſæpe dictis tribus capitulis aut conſcribere, vel proferre, aut componere, vel docere, aut aliquam poſt præſentem diffinitionem movere ulterius quæſtionem. Si quid vero de iiſdem tribus capitulis contra hæc quæ hic aſſeruimus vel ſtatuimus, nomine cujuſcumque ad ordines & dignitates eccleſiaſticas pertinentis factum, dictum, atque conſcriptum eſt, vel fuerit, & a quolibet ubicumque repertum, hoc modis omnibus ex auctoritate ſedis Apoſtolicæ, cui per gratiam Dei præſidemus refutamus. Prov. xxii.

SUBSCRIPTIO.

Juvante Deo & per ipſius gratiam Vigilius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ catholicæ urbis Romæ, huic conſtituto noſtro, ſubſcripſi.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

Joannes epiſcopus eccleſiæ Marſorum, huic conſtituto conſentiens, ſubſcripſi.

Zacchæus epiſcopus eccleſiæ Scyllacenæ, huic conſtituto conſentiens, ſubſcripſi.

Paſtor miſericordia Dei epiſcopus eccleſiæ Iconienſis metropolis, huic conſtituto conſentiens, ſubſcripſi.

Vincentius epiſcopus Claudiopolitanus metropoleos, huic conſtituto conſentiens, ſubſcripſi.

Zacchæus epiſcopus, rogatus a fratre Valentino epiſcopo Silvæ candidæ, ipſo præſente & conſentiente & mihi dictante, huic conſtituto pro ipſo, ſubſcripſi.

Julianus humilis epiſcopus eccleſiæ Cingulanæ, huic conſtituto conſentiens, ſubſcripſi.

Paulus humilis gratia Dei epiſcopus eccleſiæ Ulpianenſis huic conſtituto, quod beatiſſimus Papa Vigilius in cauſa trium capitulorum protulit, ad omnia ſuprafcripta conſentiens, ſubſcripſi.

Projectus epiſcopus Naïſſitanæ civitatis, huic conſtituto conſentiens, ſubſcripſi.

Fabianus gratia Dei epiſcopus Zapparenæ civitatis, huic conſtituto, quod beatiſſimus Papa Vigilius in cauſa trium capitulorum protulit, ad omnia ſuprafcripta conſentiens, ſubſcripſi.

Primaſius Dei gratia epiſcopus civitatis Adrumetinæ, quæ etiam Juſtinianopolis dicitur, concilii Byzaceni, huic conſtituto, quod beatus Papa Vigilius in cauſa trium capitulorum protulit, conſentiens ſubſcripſi.

Stephanus epiſcopus eccleſiæ Ariminenſis, huic conſtituto conſentiens, ſubſcripſi.

Alexander epiſcopus eccleſiæ Melitenæ, huic conſtituto conſentiens, ſubſcripſi.

Julianus epiſcopus eccleſiæ Melitenſis, huic conſtituto conſentiens, ſubſcripſi.

Redemptus epiſcopus eccleſiæ Nomentanæ, huic conſtituto conſentiens, ſubſcripſi.

Venantius epiſcopus eccleſiæ [a] Lippienſis, huic conſtituto conſentiens, ſubſcripſi.

Quodvultdeus epiſcopus eccleſiæ [b] Numanæ huic conſtituto conſentiens, ſubſcripſi.

[a] Forte, Lipaenſis.

[b] Forte, Nucerinæ.

Theophanius archidiaconus ſanctæ eccleſiæ Romanæ, huic conſtituto conſentiens, ſubſcripſi.
Pelagius miſerante Deo diaconus ſanctæ eccleſiæ Romanæ, huic conſtituto conſentiens, ſubſcripſi.
Petrus miſerante Deo ſanctæ eccleſiæ Romanæ diaconus, huic conſtituto conſentiens, ſubſcripſi.
Datum pridie Idus Maii, imperante domino noſtro Juſtiniano perpetuo Auguſto, anno XXVII. poſt Conſulatum Baſilii viri clariſſimi anno XII. in Conſtantinopolitana civitate.[a]

[a] *Anno Chriſti 553.*

ANNO CHRISTI 553.

EPISTOLA LEGATIS FRANCORUM, QUI CONSTANTINOPOLIM PROFICISCEBANTUR, ab Italiæ clericis directa.

Quæ ſuggerunt ut Vigilio Papæ & Datio epiſcopo Mediolanenſi, qui in eadem urbe ob trium capitulorum controverſiam ab Imperatore Juſtiniano vexabantur, ſolatio atque auxilio eſſe ſtudeant.

EPISTOLA LEGATARIIS.

Edidit Sirmondus ex mſ. Remenſi. Eſt & in perveluſto codice mſ. Collegii Pariſienſis Societatis JESU.

ITa ſe in omnibus gentibus Chriſtiana fides gratia divina operante diffundit; ut quantumlibet quis in iſto ſæculo proficiat, illa magis quæ æterna ſunt per ipſius fidem & amorem cupiat obtinere: ſciens quia in hac vita nemo eſſe perpetuo poteſt; in illa autem, aut in requie, aut in pœnis perpetuis ſit futurus. Et propterea audientes veſtram gloriam ad regiam urbem in legationem eſſe directam: cognoſcentes etiam per aliquos, qui ſe veſtri notitiam habere dixerunt, famam & ſapientiam veſtram; hæc vobis de multis quæ acta ſunt, pauca ad inſtructionem quacumque occaſione referenda tranſmiſimus: per quæ cognoſcatis perſecutiones & violentias, quas illic ſacerdotes catholici, & quicumque eccleſiaſticas regulas ſervare voluerint, patiuntur. Veniens enim ibi ante[a] ſex annos iſtos beatiſſimus Papa Vigilius; magis autem, ut quod verius eſt dicatur, prope violenter deductus; cœperunt ibi ipſum exſpectare, ut damnationem aliquorum capitulorum faceret: per quam ſancta ſynodus Chalcedonenſis, quæ fidem catholicam, inſiſtente tunc beatiſſimo Papa Leone, contra diverſas hæreſes vindicavit, modis omnibus ſolveretur. Sed cum Papa Vigilius in hac parte non vellet adhibere conſenſum, jam tunc talis violentia facta eſt, ut publice in conventu clamarit: Conteſtor quia etſi me captivum tenetis, beatum Petrum apoſtolum captivum facere non poteſtis. Poſtea tamen tractatu habito prædictus ſanctus Papa Vigilius ſub aliqua diſpenſatione ipſam cauſam ordinaverit, ſolicite monendo ne per occaſionem aliquam ſupradicta ſynodus pateretur injuriam. Et quamvis nec hoc quod Papa fecerat, acquieverunt Afri & Illyriciani atque Dalmatæ ſacerdotes recipere; tamen cœpit iterum ſæpedictus beatiſſimus Papa Vigilius ad hoc compelli, ut abſolute ipſa capitula ſine ſynodi Chalcedonenſis mentione damnaret. Sed Papa non acquieſcens hoc facere, & videns ſe nimium ingravari, dixit tunc ſereniſſimo principi: Veniant huc fratres noſtri ex omnibus provinciis quini aut ſeni epiſcopi: & quidquid ſub tranquillitate, tractatu habito, omnibus viſum fuerit, cum pace diſponemus: quia ſine conſenſu omnium iſta, quæ & ſynodum Chalcedonenſem in dubium venire faciunt, & ſcandalum fratribus meis generant, ſolus facere nullatenus acquieſcam. Miſſi ſunt ergo a clementiſſimo principe ad Africam & Illyricum, ut venire epiſcopi debuiſſent. Sed de Illyrico nullus venire voluit. De Africa vero cum jam aliqui proximare civitati regiæ dicerentur, dixit Papa Vigilius principi, ut ſi ei non ſufficeret illud quod ante decreverat, redderet, & tamquam de novo cauſa cum his qui venire nuntiati ſunt tractaretur. Præſtitit igitur Deus, ut hac ratione ſanctus Papa Vigilius[b] Conſtitutum, quod in ipſa cauſa fecerat, publice in conventu reciperet: denuntians, quia ſi quis Græcorum epiſcoporum, uſque ad univerſalis concilii tractatum, de iſtis capitulis aliquid feciſſet, aut facientibus acquieviſſet, a communione ſedis Apoſtolicæ alienus exſiſteret: quoniam frequenter ipſi epiſcopi Græci ad voluntatem principis damnaverant capitula ipſa, unde cauſa mota eſt: ſed beatiſſimus Papa manus eorum a ſereniſſimo Imperatore receperat. Sunt Græci epiſcopi habentes divites & opulentas eccleſias, & non patiuntur duos menſes a rerum eccleſiaſticarum dominatione ſuſpendi: pro qua re ſecundum tempus, & ſecundum voluntatem principum, quidquid ab eis quæſitum fuerit ſine altercatione conſentiunt. Cum Afri epiſcopi, de quibus ſæpius dictum eſt, in civitatem regiam perveniſſent, cœperunt eis nunc blandimentis, nunc terroribus extorquere, ut præberent in capitulorum damnatione conſenſum. Sed cum nullatenus eis extorquere potuiſſent, concinnata eſt cauſa ſancto Reparato epiſcopo Carthaginienſi, quaſi Arcobindam magiſtrum militum a Guntarit tyranno in Africa feciſſet occidi: & ſub hoc colore in exſilio deportatus eſt. Hoc videntes alii duo, qui inter ipſos & ſanctitate vitæ & divinarum ſcripturarum ſcientia ſunt ornati, ad ſanctam Euphemiam Chalcedonem fugerunt: & ibi uſque hodie ſub tanta neceſſitate jacent, ut cum infirmitate corporis laborantes nec medicum invenire mereantur, pericula immenſa ſuſtineant. Præfectus vero Africæ, ſi quos invenit in Africa epiſcopos, aut cauſas proprias habentes, aut ſimplices vel ignaros, aut venales & paratos ad præmium, collegit & direxit inde unumquemque. Ex quibus tamen unus ante iſtos ſeptem annos pro adulteriis ſuis tunc de civitate regia cum opprobrio ejectus, & in navem impoſitus, ad Africam eſt directus. Et ecce per quales homines in ſingulis provinciis ſanctæ eccleſiæ diſſenſiones & ſcandala generantur. Mittunt etiam ad Carthaginem, & alium in loco ſancti Reparati epiſcopi contra omnes regulas & contra omnia ſtatuta patrum epiſcopum ordinari fecerunt: quod cum nimia effuſione ſanguinis, & interitu multorum innocentum hominum feciſſe dicuntur. Conſtantinopoli vero cœperunt iterum beatiſſimum Papam Vigilium compellere; ut ſi Afri, atque Illyriciani, vel Dalmatæ epiſcopi nollent, ipſe cum Græcis epiſcopis eadem capitula condemnaret. Sed beatiſſimo Papa Vigilio nullatenus acquieſcente, edicta ex nomine imperiali, tam in eccleſia Conſtantinopolitana, quam in diverſis locis ſuſpendi fecerunt, per quæ eadem capitula damnarentur. Quo facto beatiſſimus Papa omnes epiſcopos

[a] *Anno 547. verſi finem.*

[b] *De quo ſupra.*

Victor Tunn. P. C. Baſilii anno ſexto.

epiſcopos admonuit, dicens: Quicumque edictis iſtis A conſenſum præbere voluerit, ſciat ſe ab Apoſtolicæ ſedis communione ſuſpenſum. Sed & ſanctus Datius Mediolanenſis epiſcopus conteſtationem omnibus ſub magna vociferatione depoſuit, dicens: Ecce ego & pars omnium ſacerdotum, inter quos eccleſia mea conſtituta eſt, id eſt, Galliæ, Burgundiæ, Spaniæ, Liguriæ, Æmiliæ, atque Venetiæ, conteſtor quia quicumque in edicta iſta conſenſerit, ſuprafcriptarum provinciarum pontifices communicatores habere non poterit; quia conſtat apud me edicta iſta ſanctam ſynodum Chalcedonenſem & fidem catholicam perturbare. De qua ■ accenſa eſt contra beatiſſimum Papam & contra Datium epiſcopum iracundia principalis: & tanta contra eos agere cœperunt, ut niſi ad ſanctorum baſilicas confugiſſent, ad interitum vitæ pervenerant. Et tamen beatiſſimus Papa Vigilius, nec in baſilica beati Petri ſedes tutas habere meruit; in tantum ut illic prætor, ad quem fures & homicidæ tantummodo pertinent, mitteretur. Qui cum multitudine militum, ſpathas nudatas & arcus tenſos portantium, ſupradictam baſilicam introivit. Quo viſo, ſanctus Papa columnas altaris amplexus eſt. Sed ille ferocitate & animo concitatus, primo de altari diaconos ejus & clericos a capillis tentos ejecit: poſtea vero ipſum ſanctum Papam alii a pedibus, alii a capillis C & barba tentum crudeliter abſtrahebant. Sed cum ille altaris columnas non dimitteret, cecidit altare, & columnæ aliquæ fractæ ſunt, & quantum ad ipſos, ibi ſuper ipſum altare in partibus mitti habuit. Sed Deus, qui in talibus anguſtiis ſemper adeſſe dignatur, tam aliquorum ex ipſis militibus, quam populi, qui ad tumultum venerat, animos ad miſericordiam provocavit: & cœperunt voces atque ſtridores mittere: & ſic contigit ut judex iniquitatis ſupradictus prætor cum miniſtris crudelitatis luæ territus fugiendo diſcederet. Poſtea tamen ſacramenta accepit beatiſſimus Papa, & ſanctus Datius epiſcopus, vel omnes qui cum ipſis ad D loca ſancta confugerant, quia eis nemo ultra violentiam faceret, nec invitis de eccleſiaſtica cauſa aliquid extorqueret: & ſic interim ſunt egreſſi. Sed & hodie, tam ipſis, quam diverſis qui in obſequio eorum ſunt, varias inquietudines & moleſtias generant, præmiis clericos & ſervos eorum immittentes; ut in facie ipſorum ſtantes injurias eis publice faciant, & de manſionibus aliquos in obſequio eorum poſitos jactant. Sed illi omnia cum Dei auxilio patienter accipiunt, dummodo nullis præjudiciis ſanctæ eccleſiæ, nullis novitatibus præbere videantur aſſenſum. Miſſi ſunt etiam aliqui in provincias Italiæ, ut ſi poſſent mentiendo aliqua de nomine ipſorum, hoc eſt, beatiſſimi Papæ, & ſancti epiſcopi Datii, odia eis in illis partibus faciant; & in locum eorum alios epiſcopos, qui novitatibus conſentiant, ſuadeant ordinari: in tantum ut & unum notarium ex ſervis beatiſſimi Papæ progenitum ſimul ſolicitaverint, qui manum ſancti Papæ imitari dicitur: &, quantum comperimus, chartas aliquas de nomine ipſius falſas conſcribi fecerunt: & cum ipſis chartis Stephanum quemdam de iis quos ſolicitaverunt, ad Italiam cum legatis Gothorum miſerunt, ut per falſitates & dolos aliquorum animos contra beatiſſimum Papam, quod Deus fieri non permittat, in illis partibus excitare videantur. Unde rogamus & conteſtamur gloriam veſtram per futurum Dei noſtri judicium, quod omnis conditio humana formidat; ut ad provincias veſtras hæc omnia velociter indicetis: ne aut iſti ſubripiant qui miſſi ſunt; aut Anaſtaſius quidam, quem ſanctus epiſcopus Aurelianus Arelatenſis civitatis ad beatiſſimum Papam ante hoc biennium direxerat, ibidem in Galliis aliqua mentiatur: quia & ipſe, cum de Conſtantinopoli exire non poſſet, uſus eſt conſilio, ut promitteret ſe omnium epiſcoporum Gallicanorum ad damnanda capitula, pro quibus hæc ſcandala orta ſunt, animos inclinare. Cui B & præmia plurima dantes diſtricte ibi de hoc implendo ſacramenta præſtare fecerunt: & non permiſerunt per eumdem Anaſtaſium beatiſſimum Papam quid in ipſa cauſa ageretur fratribus ſuis epiſcopis Gallicanis ſcribere, niſi tantum de aliis cauſis; & quia fidem catholicam, & quatuor ſynodorum reverentiam, ſecundum traditionem patrum cuſtodit atque conſervat. Hæc ergo prudentia veſtra, ut & in illo ſæculo magnam viciſſitudinem, & in futuro vitam æternam a Deo omnipotente recipiat, ſub omni cautela & celeritate ad provinciam dignetur ſcribere: admonendo ut epiſcopi illarum partium beatiſſimo Papæ, & ſancto Datio epiſcopo epiſtolas dirigant: conteſtantes ne novitates aliquas recipere patiantur, & ut animos eorum fraterna conſolatione confirment. Sed & in civitate regia, quod poteſtis in ipſa cauſa, maxime ſancto epiſcopo Datio adeſſe cum Dei auxilio feſtinate: poſtulantes ut eum poſt XV. aut XVI. annos ad ſuam eccleſiam redire concedat: quia cum pæne omnes epiſcopi, quos ordinare ſolet, ſicut bene ſcitis, mortui ſint, immenſa populi multitudo ſine baptiſmo moritur. Petite etiam, ut eumdem ſanctum Datium vobis videre liceat; & ab ſe quærere quæ cauſa ſit, quod tam longo tempore ad eccleſiam ſuam minime ſit reverſus. Solicitu tamen eſſe dignemini, quia ſi qui capitula damnari volunt, fingunt ſe & fidem catholicam vindicare, & Chalcedonenſem ſynodum venerari cum nobis omnibus; ut qui ignorant intentionem eorum, videantur aliquid injuſtum expetere. Vos, Chriſtiani & nobiles viri, cauti eſtote: ut quod poteſtis ſacerdotibus Chriſtianæ plebis, qui perſecutionis pondere gemitus de ipſis medullis emittunt, aliquod remedium vel ſolatium videamini præſtitiſſe: quatenus Deus in die retributionis magnam mercedem & præclara munera pro hac compenſatione retribuat. Hæc enim omnia quædam fideliſſimæ perſonæ de Conſtantinopoli E venientes ita acta eſſe veraciter confirmaverunt. Sed & multa crudeliter circa diverſos diaconos & clericos Afros, qui eis conſentire nolunt, acta eſſe vel agi: interdictumque eſſe omnibus Romanis, ne ad beatiſſimum Papam accedant. De quibus omnibus hæc pauca ſub anxietate gloriæ veſtræ feſtinavimus indicare, ut pro remedio animarum veſtrarum cura vobis ſit ſupra omnes actus de iſta cauſa, quæ ſpecialiter Dei eſt, cogitare: ut in die judicii, ſicut dictum eſt, non offenſam de negligentia, ſed mercedem de bono actu invenire poſſitis.

CONCILIUM CONSTANTINOPOLITANUM II.

Hujus Concilii duo tantum vifi ſunt adhuc mſſ. iique Latini, Pariſienſis & Bellov. Roma nullus eſt. Varietatem aliquot lectionum ad marginem appoſuit P. Labbeus Societatis Jesu, ex mſ. Viri Cl. D. Joly, Canonici Pariſienſis. Editionem Surii cæteroqui ſecutus eſt, qua ſimillima eſt Bellovacenſi codici.

Consessio seu collatio prima.

A

a al. Imperante D. N. Just. PP. Aug.

Imperii [a] domini Juſtiniani perpetui Auguſti anno xxvii. poſt Conſulatum Baſilii V. C. anno xii. die iii. Nonas Maias, indictione i. conſidentibus in ſecretario venerabilis epiſcopis hujus regiæ civitatis,
Eutychio ſanctiſſimo patriarcha regiæ Conſtantinopolis novæ Romæ,
Apollinario ſanctiſſimo archiepiſcopo Alexandrinæ magnæ civitatis,
Domnino ſanctiſſimo patriarcha Theopolitanæ magnæ civitatis,
Stephano religioſiſſimo epiſcopo Raphiæ, &
Georgio religioſiſſimo epiſcopo Tiberiadis, &
Damiano religioſiſſimo epiſcopo Sozuſæ, vicem agentibus Euſtochii ſanctiſſimi epiſcopi Hieroſolymitani,
Benigno religioſiſſimo epiſcopo Heracleæ Pelagoniæ, vicem agente Heliæ beatiſſimi epiſcopi Theſſalonicenſis,
Theodoro religioſiſſimo epiſcopo Cæſareæ primæ Cappadociæ provinciæ,
Andrea religioſiſſimo epiſcopo Epheſi,
Sextiliano religioſiſſimo epiſcopo Tunienſi, vicem agente Primoſi religioſiſſimi epiſcopi Carthaginis,
Megethio religioſiſſimo epiſcopo Heracleæ Thraciæ,
Anaſtaſio religioſiſſimo epiſcopo Tabiæ, vicem agente Dorothei religioſiſſimi epiſcopi Ancyræ,
Joanne religioſiſſimo epiſcopo Ilienſi, vicem agente Euprepii religioſiſſimi epiſcopi Cyzicenæ civitatis,
Euſebio religioſiſſimo epiſcopo Tyri,
Joanne religioſiſſimo epiſcopo Nicomediæ,
Conſtantino religioſiſſimo epiſcopo Chalcedonenſi,
Petro religioſiſſimo epiſcopo Tarſi,

b al. Cleroforum

Joanne religioſiſſimo epiſcopo [b] Cucuſorum, vicem agente Palladii religioſiſſimi epiſcopi Melitenæ,
Joanne religioſiſſimo epiſcopo Cæſareæ Palæſtinæ,
Pompeiano religioſiſſimo epiſcopo Byzacii,
Amazonio religioſiſſimo epiſcopo Edeſſæ,
Alexandro religioſiſſimo epiſcopo Gangrorum,
Thoma religioſiſſimo epiſcopo Apamenæ Syriæ,
Euphranta religioſiſſimo epiſcopo Tyanorum,
Theodoro religioſiſſimo epiſcopo Hierapolis Syriæ,
Boſporio religioſiſſimo epiſcopo Neocæſareæ,
Joanne religioſiſſimo epiſcopo Boſtræ,
Philippo religioſiſſimo epiſcopo Myrorum,
Theodoro religioſiſſimo epiſcopo Seleuciæ Iſauriæ,
Juliano religioſiſſimo epiſcopo Sardienſi,
Theodoro religioſiſſimo epiſcopo Gortynæ,
Euſtathio religioſiſſimo epiſcopo Damaſci,
Theodoſio religioſiſſimo epiſcopo Rhodi,
Firmo religioſiſſimo epiſcopo Tipaſenſi Africanæ provinciæ,
Theodoro religioſiſſimo epiſcopo Antiochiæ Piſidiæ,

c al. Italienſis

Phoca religioſiſſimo epiſcopo [c] Stalienſi,
Eulogio religioſiſſimo epiſcopo Pergæ,
Severiano religioſiſſimo epiſcopo Aphrodiſiadis,
Cyriaco religioſiſſimo epiſcopo Amidæ,
Severo religioſiſſimo epiſcopo Synnadorum,
Petro religioſiſſimo epiſcopo Sidæ,
Abraamio religioſiſſimo epiſcopo Sergiopolitano,
Aſignio reverentiſſimo epiſcopo Traianopolitano, vicem agente Joannis religioſiſſimi epiſcopi Laodiceæ Phrygiæ [a] Pacatianæ,

a al. Capatianæ

Joanne religioſiſſimo epiſcopo Adrianopolitano Thraciæ,
Creſconio religioſiſſimo epiſcopo Cuiculi,
Theodoſio religioſiſſimo epiſcopo Juſtinianopolitano ſecundæ Cappadociæ,
Stephano religioſiſſimo epiſcopo Laodiceæ, ſive Theodoriadis,
Auxanone religioſiſſimo epiſcopo Hierapolis Phrygiæ,
Euſtathio religioſiſſimo epiſcopo Maximianopolitano,

B

Ætherio religioſiſſimo epiſcopo Anazarbi,

b al. Domitio.

[d] Dometio religioſiſſimo epiſcopo Chalcidis,
Valeriano religioſiſſimo epiſcopo Obbæ Africanæ provinciæ,

c al. Hamiæ.

Dionyſio religioſiſſimo epiſcopo Seleuciæ [e] Syriæ,
Theodoro religioſiſſimo epiſcopo Dryziparorum,
Severo religioſiſſimo epiſcopo Pompeianopolitano Paphlagoniæ,

d al. Cypſelitan.

Georgio religioſiſſimo epiſcopo Juſtinianæ [f] Cypſelitanorum,

e al. Gazalan.

Romano religioſiſſimo epiſcopo [g] Gabalorum,
Gregorio reverentiſſimo epiſcopo Juſtinianopolitano Armeniæ,

f al. Myſiæ.

Joanne reverentiſſimo epiſcopo [h] Nyſſæ,

C

Baſilio reverentiſſimo epiſcopo Juſtinianopolitano Camulianorum,
Joanne reverentiſſimo epiſcopo Barcuſorum,
Creſconio reverentiſſimo epiſcopo Zatarenſi, provinciæ Numidiæ,
Sergio reverentiſſimo epiſcopo Cynon ſecundæ Ægypti,
Chriſtophoro reverentiſſimo epiſcopo Arcadianopolitano Aſiæ,
Theodoſio reverentiſſimo epiſcopo Bybli,
Leontio reverentiſſimo epiſcopo Arcæ,
Joanne reverentiſſimo epiſcopo Myrinæ,
Alexandro reverentiſſimo epiſcopo Amphipolitano,
Stephano reverentiſſimo epiſcopo Clyſmatis,
Thoma reverentiſſimo epiſcopo Beriſſæ,
Ariſtodemo reverentiſſimo epiſcopo Philomelii,

D

Thaleläo reverentiſſimo epiſcopo Adrianopolis Piſidiæ,
Theoctiſto reverentiſſimo epiſcopo Erythrorum,
Diogeniano reverentiſſimo epiſcopo Sozopolitano,
Baſſo reverentiſſimo epiſcopo Thamiatenſi,
Anatolio reverentiſſimo epiſcopo Cymæ,
Diogene reverentiſſimo epiſcopo Cratiæ,

g al. Milevitano.

Reſtituto reverentiſſimo epiſcopo [g] Mileon Africanæ provinciæ,
Theodoro reverentiſſimo epiſcopo Leontopolitano Ægypti,
Æmiliano reverentiſſimo epiſcopo Antipyrgi,

h al. Magdalenſi.

Conone reverentiſſimo epiſcopo [h] Magœdenſi,
Theoctiſto reverentiſſimo epiſcopo Pruſæ,

ANNO CHRISTI 553.

Georgio religioſiſſimo epiſcopo Ptolemaïdis,
Sotero reverentiſſimo epiſcopo Aulonis,
Zoſimo reverentiſſimo epiſcopo Antandri,
Cypriano reverentiſſimo epiſcopo Coryci,
Helia reverentiſſimo epiſcopo Diocletianopolitano,
Theona reverentiſſimo epiſcopo [a] Cyſſon,
Theodoro reverentiſſimo epiſcopo Limyrorum,
Gennadio reverentiſſimo epiſcopo Zenopolitano,
Aſyncretio reverentiſſimo epiſcopo Aradi,
Stephano reverentiſſimo epiſcopo Botryon,
Philippo reverentiſſimo epiſcopo Phelli,
Mena reverentiſſimo epiſcopo Demyriangelis,
Genethlio reverentiſſimo epiſcopo Dorylæi,
Thoma reverentiſſimo epiſcopo Conſtantinæ,
Theodoro reverentiſſimo epiſcopo Leontopolitano,
Severo reverentiſſimo epiſcopo Taborum,
Theoctiſto reverentiſſimo epiſcopo Halicarnaſſi,
Coſma reverentiſſimo epiſcopo Malli,
Dionyſio reverentiſſimo epiſcopo Megarenſi,
Callinico reverentiſſimo epiſcopo Opuntis,
Paſchaſio reverentiſſimo epiſcopo Ægii,
[b] Eraſmo reverentiſſimo epiſcopo Cibyræ,
Joanne reverentiſſimo epiſcopo Neocæſareæ Euphratenſis,
Nonno reverentiſſimo epiſcopo Dauſarorum,
Stephano reverentiſſimo epiſcopo Balancon,
Thoma reverentiſſimo epiſcopo Circeſii,
Anatolio reverentiſſimo epiſcopo Sebaſtæ,
Conſtantino reverentiſſimo epiſcopo [c] Midaii,
Macario reverentiſſimo epiſcopo Prymneſiæ,
Megalo reverentiſſimo epiſcopo [d] Myrenorum,
Thalelæo reverentiſſimo epiſcopo Iſindorum,
Niceta reverentiſſimo epiſcopo Epiphaniæ,
Alexandro reverentiſſimo epiſcopo Dionyſii,
Pelagio reverentiſſimo epiſcopo Azanorum,
Hierone reverentiſſimo epiſcopo Anaſtaſiopolitano Phrygiæ,
Glauco reverentiſſimo epiſcopo Alionorum,
Procopio reverentiſſimo epiſcopo Antenon,
Petro reverentiſſimo epiſcopo Domitianopolitano,
Joanne reverentiſſimo epiſcopo Coloniæ,
Uranio reverentiſſimo epiſcopo Trallienſi,
Joanne reverentiſſimo epiſcopo Ceraſuntis,
Phronimo reverentiſſimo epiſcopo Synnaii,
Macedonio reverentiſſimo epiſcopo Juſtinianopolitano Bithyniæ,
Edicio reverentiſſimo epiſcopo Teni inſulæ,
Eulogio reverentiſſimo epiſcopo Danaborum,
Theodoro reverentiſſimo epiſcopo Coradenſium,
Elpidophoro reverentiſſimo epiſcopo Anaſtaſiopolitano Cariæ,
Cyrione reverentiſſimo epiſcopo Dadimorum,
Theodoro reverentiſſimo epiſcopo Laodiceæ,
Sila reverentiſſimo epiſcopo Tiberiopolitano,
Diogene reverentiſſimo epiſcopo Auguſtopolitano,
Theodoro reverentiſſimo epiſcopo Ingelon,
Juliano reverentiſſimo epiſcopo Zeugmatis,
Dorymenio reverentiſſimo epiſcopo Adraon,
Joanne reverentiſſimo epiſcopo Lari,
Theodoro reverentiſſimo epiſcopo Gargaron,
Theodoro reverentiſſimo epiſcopo Comanorum,
Rufino reverentiſſimo epiſcopo Sebaſtiæ Armeniæ,
Conone reverentiſſimo epiſcopo Semneon,
Cyriaco reverentiſſimo epiſcopo [e] Caſatanorum,
Siſinnio reverentiſſimo epiſcopo Præneti,
Juliano reverentiſſimo epiſcopo Batnon,
Anaſtaſio reverentiſſimo epiſcopo Rachlæ,
Theodoro reverentiſſimo epiſcopo Porthmi,
Paulo reverentiſſimo epiſcopo Stectorii,
Stephano reverentiſſimo epiſcopo Amaſiæ,

[a] *Al.* Caſſionum.
[b] *Paſſ.* Eraſtum.
[c] *Al.* Mydaii.
[d] *Al.* Myri
[e] *Al.* Caſanorum.

A Paulo reverentiſſimo epiſcopo Adraſſi,
Euandro reverentiſſimo epiſcopo Gnidi,
Mena reverentiſſimo epiſcopo Carpathii:

ANNO CHRISTI 553.

Diodorus archidiaconus & primicerius reverentiſſimorum notariorum dixit: Theodorus vir ſpectabilis ſilentiarius ante glorioſiſſimum veſtrum [a] ſecretum eſt, miſſus a piiſſimo & Chriſtianiſſimo Imperatore: & ſuggerimus ad quod placuerit. Sanctiſſimus archiepiſcopus & patriarcha Eutychius dixit: Ingrediatur. Quo facto, ſanctiſſimus archiepiſcopus & patriarcha Apollinarius dixit: Pro qua cauſa veſtra magnitudo ad nos venit? Theodorus vir ſpectabilis ſilentiarius dixit: Piiſſimus & Chriſtianiſſimus noſter dominus miſit me ad veſtram beatitudinem dare vobis piiſſimam formam legendam ante ſanctam veſtram ſynodum. Sanctiſſimus archiepiſcopus & patriarcha Dominus dixit: Piiſſima forma, cujus mentionem fecit Theodorus magnificus, competenter ſuſcepta recitetur. Et cum ſuſcepiſſet Stephanus diaconus & notarius & inſtrumentarius, recitavit:

[a] *Al.* ſecretum eſt.

IN NOMINE DOMINI DEI NOSTRI JESU CHRISTI.

Imperator Cæſar Flavius Juſtinianus, Alamanicus, Gothicus, Francicus, Germanicus, Anticus, Alanicus, Vandalicus, Africanus, Pius, Felix, Inclytus, Victor, ac triumphator, ſemper Auguſtus, beatiſſimis epiſcopis & patriarchis, Eutychio Conſtantinopolitano, Apollinario Alexandrino, Domnino Theopolitano, Stephano, Georgio, & Damiano, religioſiſſimis epiſcopis vicem agentibus Euſtochii viri beatiſſimi archiepiſcopi Hieroſolymitani & patriarchæ, & reliquis religioſiſſimis epiſcopis ex diverſis provinciis in hac regia urbe degentibus.

Eſt hæc epiſtola integra, cum epiſtolis ſequentibus Vigilii Papæ, & Eutychii C. P. in perveluſto codice, inter mſſ. codices Bibliothecæ Collegii Pariſienſis Societatis JESU: *ſcripto (ſi quidem animum fallit) anno Chriſti* DCCC.

SEmper ſtudium fuit orthodoxis & piis Imperatoribus patribus noſtris, pro tempore exortas hæreſes per congregationem religioſiſſimorum epiſcoporum amputare; & recta fide ſincere prædicata, in pace ſanctam Dei eccleſiam cuſtodire. Quapropter & Conſtantinus piæ recordationis Arrio blaſphemante, & dicente, non eſſe Filium conſubſtantialem Deo Patri, ſed creaturam, & ex non exſtantibus factum eſſe, congregavit Nicææ ex diverſis diœceſibus trecentos decem & octo ſanctos patres: & cum ipſe etiam concilio interfuiſſet, & adjuviſſet eos qui conſubſtantialem Filium Patri confeſſi ſunt, condemnata Arriana impietate, ſtudium habuit rectam fidem obtinere. Expoſito itaque ſancto ſymbolo, vel mathemate fidei, per hoc ſancti patres confeſſi ſunt conſubſtantialem eſſe Filium Deo Patri, quod uſque tunc apud plurimos dubitabatur. Sed & Theodoſius ſenior piæ recordationis, Macedonio negante deitatem ſancti Spiritus, & Apollinario vel Magno ejus diſcipulo in diſpenſatione incarnati Dei Verbi blaſphemantibus, & dicentibus, ſenſum humanum non recepiſſe Deum Verbum, ſed carni unitum eſſe animam irrationabilem habenti: congregatis in regia urbe centum quinquaginta ſanctis patribus, cum & ipſe particeps fuiſſet concilii, damnatis prædictis hæreticis una cum im-

ANNO CHRISTI 553

piis eorum dogmatibus, fecit rectam prædicare fidem. Secuti enim iidem ſancti patres expoſitam rectam fidem a trecentis decem & octo ſanctis patribus, explanaverunt de deitate ſancti Spiritus, & perfecte de diſpenſatione incarnati Dei Verbi docuerunt. Iterum Neſtorio impio alium dicente Deum Verbum, & alium Chriſtum; & hunc quidem natura Filium Dei Patris, illum autem gratia filium impie introducente; & ſanctam glorioſam ſemper Virginem Dei genitricem eſſe negante: cum pæne omnes Orientales partes ſua impietate adimpleſſet idem Neſtorius; Theodoſius junior piæ recordationis congregavit priorem Epheſinam ſanctam ſynodum, cui præſidebant Cæleſtinus & Cyrillus ſancti patres: & directis judicibus, qui deberent concilio intereſſe, compulit & ipſum Neſtorium ibi pervenire, & judicium propter eum procedere: & tali examinatione facta, ſecuti iidem ſancti patres per omnia quæ de fide definita ſunt ab anterioribus ſanctis patribus, condemnaverunt Neſtorium una cum ejus impietate. His ita ſubſecutis, cum inſurrexiſſent contra Cyrillum ſequaces Neſtorii impii, feſtinaverunt (quantum in ipſis fuit) refutare condemnationem contra Neſtorium factam: ſed prædictus piæ recordationis Theodoſius, vindicans ea quæ ita recte contra Neſtorium & ejus impietatem fuerant judicata, fecit firmiter obtinere contra eum factam condemnationem. Et poſt hæc iterum cum Eutyches demens emerſiſſet, negando conſubſtantialem nobis eſſe carnem Domini, multis interea motis, tam Conſtantinopoli, quam Epheſi, tanta pro illa facta eſt hæreticorum circumventio, ut etiam ejiceretur propter eum Flavianus religioſæ memoriæ regiæ urbis epiſcopus. Piæ autem recordationis Marcianus congregavit Chalcedone ſanctos patres: & magna contentione inter epiſcopos facta, non ſolum per ſuos judices, ſed etiam per ſeipſum in concilium pervenit, & ad concordiam omnes perduxit. Qui ſancti patres in omnibus ſecuti ea quæ pro fide definita ſunt a prædictis tribus ſanctis conciliis, & quæ judicata ſunt de hæreticorum damnatione & impietate eorum, damnaverunt & anathematizaverunt Eutychen dementem, & impia ejus dogmata; nec non & Neſtorium cum impiis ejus dogmatibus, quoniam tunc feſtinaverunt quidam defendere Neſtorium & impia ejus dogmata. Super hæc autem iidem in Chalcedone ſancti patres anathematizaverunt eos qui aliud ſymbolum tradiderunt, aut tradunt, præter hoc quod expoſitum eſt a trecentis decem & octo ſanctis patribus, & explanatum a centum quinquaginta ſanctis patribus. His itaque omnibus per diverſa tempora ſubſecutis, prædicti piæ recordationis noſtri patres ea quæ in unoquoque concilio judicata ſunt, legibus ſuis corroboraverunt & confirmaverunt: & hæreticos qui definitionibus prædictorum ſanctorum quatuor conciliorum reſiſtere, & eccleſias conturbare conati ſunt, expulerunt. Defuncto autem Marciano divæ recordationis, cum contentio eſſet per diverſa loca de Chalcedonenſi ſancto concilio, Leo piæ recordationis ad omnes ubique ſacerdotes ſcripſit, ut unuſquiſque eorum propriam ſententiam manifeſtaret de eodem ſancto concilio: & cum alius alium epiſcopum non exſpectaſſet, ad hoc quod interrogati ſunt, reſponderunt. Exiguo autem tempore tranſacto, iterum inſurrexerunt Neſtorii & Eutychis ſequaces: & tantas turbas in ſanctis Dei eccleſiis fecerunt, ut diviſiones & ſchiſmata in eis fierent, & nullam communionem ad ſe invicem eccleſiæ haberent. Nec enim præſumebat aliquis de civitate ad civitatem veniens communicare, nec clericus ex alia civitate in aliam civitatem veniens in eccleſiam procedere. Cum autem ſecundum ſuam misericordiam Dominus Deus reipublicæ gubernationem nobis credidit, initium & fundamentum noſtri imperii fecimus, conjungere diviſos ſacerdotes ſanctarum Dei eccleſiarum ab Oriente uſque Occidentem; & omnem contentionem amputantes, quæ contra Chalcedonenſem ſanctam ſynodum ab Eutychis & Neſtorii impiorum ſequacibus movebatur, fecimus prædicare eamdem ſanctam ſynodum cum prædictis aliis ſanctis tribus conciliis in Dei eccleſiis: certo ſcientes, quod ea, quæ ab ea de fide expoſita ſunt, conſonant per omnia aliis tribus ſanctis conciliis. Et multis quidem ad eamdem ſanctam ſynodum contradicentibus ſatisfecimus; alios autem qui perſeveraverunt eidem ſancto concilio contradicentes, expulimus a ſanctis Dei eccleſiis & venerabilibus monaſteriis: ut concordia & pace ſanctarum eccleſiarum & earum ſacerdotum firmiter cuſtodita, una & eadem fides, quam ſanctæ quatuor ſynodi confeſſæ ſunt, in ſanctis Dei eccleſiis prædicetur. His ita pro firmitate ſanctarum quatuor ſynodorum Deo propitio per nos factis & obtinentibus in ſancta Dei eccleſia, Neſtorii ſequaces propriam impietatem applicare volentes ſanctæ Dei eccleſiæ, & non potentes hoc per Neſtorium facere; feſtinaverunt eam introducere per Theodorum Mopſueſtenum doctorem Neſtorii, qui multa pejora Neſtorio blaſphemavit: & ſuper alias innumerabiles ſuas blaſphemias contra Chriſtum Deum noſtrum factas, alium dixit Deum Verbum, & alium Chriſtum: nec non & per impia conſcripta Theodoreti, quæ contra rectam fidem & Epheſinam primam ſanctam ſynodum, & contra ſanctæ memoriæ Cyrillum & duodecim ejus capitula expoſuit: & inſuper per ſceleratam epiſtolam, quam dicitur Ibas ad Marin Perſam ſcripſiſſe, quæ plena eſt omni impietate Theodori & Neſtorii. Per hanc etenim impiam epiſtolam non ſolum impietatem, ſed etiam ipſas perſonas Theodori & Neſtorii, quas maxime [a] laudat & judicat, eadem impia epiſtola feſtinaverunt a condemnatione liberare, dicentes eam ſuſceptam eſſe a ſancta Chalcedonenſi ſynodo. Hoc autem dicunt non pro defenſione ſanctæ ſynodi, ſed nomine ejus, ſicut putant, ſuam impietatem confirmare feſtinantes. Certum autem eſt, quod impia intentio eſt iſta vindicantium: ut ſi eis evenerit, non prædicetur Deus Verbum homo factus eſſe, nec ſancta glorioſa ſemper Virgo Maria Dei genitrix prædicetur. Hæc enim Theodorus & Neſtorius in ſuis conſcriptis impie expoſuerunt, & qui epiſtolam ſcripſit, in ea blaſphemat. Nos igitur ſequentes ſanctos patres, & volentes rectam fidem ſine quadam macula ■ Dei eccleſiis prædicari, & impiorum conatum reſecare; primum quidem & in veſtris vos degentes eccleſiis interrogavimus de prædictis impiis tribus capitulis, & veſtram nobis voluntatem manifeſtam feciſtis: pro qua & comprobavimus vos, quod indubitanter & cum omni alacritate rectam fidem confeſſi eſtis & impiam condemnaſtis. Quoniam vero & poſt condemnationem a vobis factam, in eiſdem ipſis permanent quidam, eadem impia tria capitula vindicantes; ideo vocavimus vos ad regiam urbem, hortantes communiter convenientes, quam habetis pro his voluntatem, iterum manifeſtate. Vigilio enim religioſiſſimo Papæ antiquioris Romæ, cum perveniſſet ad hanc regiam civitatem, de tribus capitulis ſubtiliter omnia manifeſtavimus: & interrogavimus eum quid [b] ſapit de hoc: & ipſe non ſemel, nec bis, ſed etiam ſæpius in ſcriptis anathematizavit impia tria capitula. Quod vero ejuſdem voluntatis ſemper fuit de condemnatione trium capitulorum, & per plurima alia declaravit, & per condemnationem Ruſtici & Sebaſtiani aliquando diaconorum antiquioris

ANNO CHRISTI 553

[a] al. vindicat ex cod. ſubjo.

[b] al. de hac cauſa ſapit.

ANNO CHRISTI 553.

Ex mſſ. ed. Pariſ. & Claudii Joly Can. & Canonic Eccleſiæ Pariſ.

Romæ, cujus etiam chirographa apud nos conſervantur. Et poſt hæc fecit quod dicitur Judicatum, quod omnibus ſacerdotibus ab ipſo editum manifeſtum factum eſt: & pariter in eo [a] prædicata impia capitula anathematizavit his verbis: *Et quoniam his verbis quæ nobis de nomine Theodori Mopſueſteni ſcripta perrecta ſunt, multa contraria rectæ fidei relegantur: non monita Pauli ſequentes Apoſtoli dicentis*, Omnia probate, quod bonum eſt retinete; *ideoque anathematizamus Theodorum, qui fuit Mopſueſtiæ epiſcopus, cum omnibus ſuis impiis ſcriptis, & qui vindicant eum. Anathematizamus & impiam epiſtolam quæ ad Marim Perſam ſcripta eſſe ab Iba dicitur, tamquam contrariam rectæ Chriſtianorum fidei, & omnes qui eam vindicant, vel rectam eſſe dicunt. Anathematizamus & ſcripta Theodereti, quæ contra rectam fidem & duodecim capitula ſancti Cyrilli ſcripta ſunt.* Et hæc quidem in ea quæ dicitur *Judicatum* inſerta ſunt. Putamus autem, quod nec hoc veſtram latuit religioſitatem, quod Ruſticum & Sebaſtianum ſuos diaconos, & alios clericos, qui primo quidem ſuſceperunt quod fecit Judicatum; in quo, ſicut dictum eſt, anathematizavit eadem impia capitula; poſtea vero vindicarunt & defenderunt eadem impia capitula, depoſuit. Et non ſolum hoc, ſed etiam ad Valentinianum epiſcopum Scythiæ, & Aurelianum epiſcopum Arelati, quæ eſt prima Galliæ eccleſiarum, ſcribens, manifeſtavit condemnationem eorumdem capitulorum, præcipiens eis nihil ſuſcipere a condemnatis ſcriptum contra prædictum Judicatum; & [b] compendioſe dicere, ſemper in eadem voluntate perſeveravit. Et hæc omnia juſſimus vobis inſinuari. Quoniam vero cum poſtea veniſtis ad regiam civitatem, ſcripta facta ſunt inter veſtram ſanctitatem & Vigilium religioſiſſimum Papam ſenioris Romæ; ut vos omnes conveniatis: & propter eos qui vel ex ignorantia vel ſcientia impietatem capitulorum vindicant, convenientem his quæ a ſanctis quatuor conciliis definita ſunt ſententiam dare. Et nunc idem religioſiſſimus Vigilius contrarie factus eſt ſuæ voluntatis, nolens una cum omnibus ſecundum quod placuit convenire: ſed ſolos tres patriarchas & alium unum epiſcopum, [c] & per contradictionem cauſa moveretur, dicens tres tantum epiſcopos [d] habere, cum multi epiſcopi ab Occidente cum ipſo ſint. Nos hoc audientes, ſæpius mandavimus ei, & per noſtros judices, & per aliquantos ex vobis, ut cum omnibus conveniret; [e] & ſententia detur rectæ fidei conveniens: vel unuſquiſque patriarcha una cum quinque aut tribus epiſcopis conveniret cum ipſo & epiſcopi ejus; aut ſi hoc non elegerit, ſed per contradictionem voluerit cauſam exercitari, ut judices dentur ſecundum conſuetudinem ſynodorum, & ſicut anteceſſores noſtri fecerunt; qui de-

[a] *Forte*, prædicta.

[b] *Hoc eſt*, & ut verbo dicam.

[c] *Forte*, per.

[d] *Forte*, ſe habere.

[e] *Forte*, ut.

Romæ: qui cum primum ſuſcepiſſent factum ab eo Judicatum, in quo anathematizavit eadem impia capitula, poſtea ſuſceperunt & defenderunt eorum impietatem. Sed etiam Valentiniano epiſcopo Scythiæ, & Aureliano Arelati, quæ eſt prima ſanctiſſimarum Galliæ eccleſiarum, ſcripſit & manifeſtavit de condemnatione iſtorum capitulorum: & præcepit eis nihil ſuſcipere quod a condemnatis diaconis ſcribitur contrarium prædicto Judicato: & compendioſe dicere, ſemper in eadem voluntate perſeveravit. Et hæc omnia per ſuum tempus vobis manifeſta faciemus. Quoniam vero poſtea, cum perveniſſetis, ſicut dictum eſt ad hanc regiam civitatem, ſcripta facta ſunt adinvicem a veſtra ſanctitate, & a Vigilio religioſiſſimo Papa antiquioris Romæ, ut omnes vos uniti conveniatis; & propter illos qui ſive ex ignorantia, ſive ſcientia, impietatem capitulorum defendunt, congruum judicium eis quæ a ſanctis quatuor ſynodis pro fide definita ſunt, proferatis; mandavimus illi etiam per noſtros judices, & per quoſdam ex vobis, ut una cum omnibus conveniret, & communiter diſceptaret de prædictis capitulis: ut forma daretur rectæ fidei conveniens: & quod & ipſum & veſtram ſanctitatem in ſcriptis interrogavimus de hoc, ut aut tamquam impia capitula ab omnibus condemnarentur, aut ſi putat recta eſſe, aperte ſuam manifeſtaret voluntatem. Alienum enim eſt Chriſtianorum, cum recta fide impia ſuſcipere, & non a malis recta diſcernere. Ille vero nobis mandavit, quod de prædictis tribus capi-

A bent hæc quæ ab unaquaque parte moventur diſceptare; eo quod non eſt poſſibile eoſdem & contradicere & judicare. Cum autem ad nullam propoſitionem voluiſſet convenire, mandavimus ei quod & veſtram ſanctitatem & alios patriarchas in ſcriptis de hoc interrogavimus; ut tamquam impia iſta capitula ab omnibus condemnentur: vel ſi quis putaverit recta ea eſſe, evidenter ſuam voluntatem manifeſtet. Alienum enim Chriſtianis eſt, cum recta fide impietatem ſuſcipere, & non diſcernere recta a malis. Scire enim vos volumus, &c.

B

C

D

E

tulis per ſemetipſum faciens, porriget nobis. Adhortamur igitur etiam vos de his diſceptare. Scire etenim vos volumus, quod nos ea quæ a ſanctis quatuor conciliis, Nicæno, Conſtantinopolitano, Epheſino [a] primo, & Chalcedonenſi, de una eademque fide expoſita & definita ſunt, & de eccleſiaſtico ſtatu regulariter diſpoſita ſervamus, & defendimus, & ea ſequimur, & omnia quæ conſonant iſtis ſuſcipimus & amplectimur. Quidquid autem non conſonat iſtis, vel a quacumque perſona ſcriptum inveniatur contra ea quæ de una eademque fide a ſanctis quatuor conciliis, vel uno ex his, definita ſunt, hoc tamquam alienum omnino pietatis exſecramur. Sequimur autem in omnibus ſanctos patres & doctores ſanctæ Dei eccleſiæ, id eſt, Athanaſium, Hilarium, Baſilium, Gregorium theologum, & Gregorium Nyſſenum, Ambroſium, Theophilum, Joannem Conſtantinopolitanum, Cyrillum, Auguſtinum, [b] Proculum, Leonem: & omnia quæ ab his de fide recta & ad condemnationem hæreticorum conſcripta & expoſita ſunt, ſuſcipimus. In prædictis igitur omnibus permanentes, illos patres & ſacerdotes ſuſcipimus, qui ea quæ a ſanctis quatuor conciliis de fide expoſita ſunt, & a prædictis ſanctis patribus prædicata ſunt, ſervant & prædicant in ſancta Dei eccleſia. Quoniam vero hæretici per omnia Theodorum & Neſtorium & eorum impietatem vindicare volentes, ſicut prædictum eſt, & ſuſcepeam eſſe dicunt a ſancto Chalcedonenſi concilio impiam epiſtolam quæ ad Marim Perſam ab Iba ſcripta eſſe dicitur; hortamur vos ea quæ conſiderare ea quæ a Theodoro impie tam in aliis ſcripta ſunt, quam in Judaïco ſymbolo; quod & Epheſi & Chalcedone prolatum, anathematizatum eſt ab utraque ſynodo cum his qui ita ſapuerunt, vel ſapiunt: conſiderare autem & quæ de ipſo & ejus blaſphemiis ſancti patres conſcripſerunt, & anteceſſores noſtri promulgaverunt, nec non & quæ eccleſiaſticarum hiſtoriarum ſcriptores de eo expoſuerunt. Ex his etenim omnibus cognoſcetis, quod ab illo tempore condemnatus eſt tam ipſe quam blaſphemiæ ejus a ſanctis patribus: & quod propter iſtas ſuperioribus temporibus deletum eſt & nomen ejus a ſacris diptychis eccleſiæ, cujus fuit epiſcopus. Hortamur autem [c] etiam illud diſceptare, quod vane profertur ab eis qui dicunt non oportere poſt mortem hæreticos anathematizari; & ſequi in hoc doctrinam ſanctorum patrum, qui non ſolum viventes hæreticos condemnaverunt, ſed & poſt mortem, utpote in ſua impietate mortuos, anathematizaverunt; ſicut eos qui injuſte condemnati ſunt, revocaverunt poſt mortem, & in ſacris diptychis ſcripſerunt: quod factum eſt & in Joanne, & in Flaviano religioſæ memoriæ epiſcopis Conſtantinopolitanis. Scit enim veſtra reverentia, quod poſitum eſt a Domino in evangelio de ipſo: *Quod qui credit in eum, non judicatur: qui autem non credit in eum, jam judicatus eſt, quod non credit in nomine unigeniti Filii Dei.* Manifeſtum autem eſt, quod hoc non tantum de vivis, ſed etiam de his dictum eſt, qui in ſua impietate mortui ſunt. Inſuper autem hortamur vos inſpicere & quæ impie ſcripta ſunt a Theodoreto contra rectam fidem & Epheſinam primam ſan-

ANNO CHRISTI 553.

[a] *Per primo abeſt in Julpiano codice.*

[c] *al. vero etiam.*

Chryſoſtomum intelligit.

Joan. 3.

Symbolum Theodori recitatur, quod eſt infra in Collat. 10.

ANNO CHRISTI 553.

ctam ſynodum, & contra ſanctæ memoriæ Cyrillum, & contra duodecim ejus capitula: & quæ impie idem Theodoretus conſcripſit pro Theodoro & Neſtorio & blaſphemiis eorum, contra ſanctæ memoriæ Cyrillum. Examinare autem & de impia epiſtola, quæ dicitur ab Iba ad Marim Perſam ſcripta eſſe: in qua ſcriptor ejus abnegat, Deum Verbum hominem factum eſſe: & ſanctam glorioſam ſemper virginem Mariam Dei genitricem eſſe. Condemnat autem eadem impia epiſtola & Epheſinam primam ſanctam ſynodum, tamquam ſine judicio & quæſtione Neſtorio condemnato: & ſanctæ quidem memoriæ Cyrillum eccleſiæ doctorem, hæreticum vocat; & impia dicit duodecim ejus capitula; Theodorum autem & Neſtorium & eorum impietatem defendit & laudat. Et quoniam, ſicut dictum eſt, præſumunt quidam dicere, & epiſtolam quæ prædictam impietatem continet ſuſceptam eſſe a Chalcedonenſi ſancto concilio; hortamur vos conferre ea quæ dicta ſunt ab eodem ſancto concilio in definitione pro fide expoſita, cum his quæ in impia epiſtola continentur: ut undique recta quidem confirmentur, impia autem condemnentur. Omnia igitur prædicta cum omni ſubtilitate diſceptantes, ſicut ſacerdotes decet, in mente habentes Dei timorem & futurum judicium; & nihil pietati & rectæ fidei & veritati & Dei gloriæ & honori præponentes; in mente autem habentes & apoſtolicam pronuntiationem, quæ contra eos qui contraria rectæ fidei tradunt, prolata eſt, manifeſte dicentem: *quod licet nos vel angelus de cælo evangelizaverit vobis præter-*

Galat. 1.

quam quod evangelizavimus vobis, anathema ſit. Sicut prædiximus, & modo iterum dico; ſi quis vobis evangelizaverit præterquam accepiſtis, anathema ſit. Scientes autem & Petri apoſtoli præceptum dicentis: *Parati ſemper eſtote ad ſatisfactionem omni petenti vos rationem de ſpe quæ in vobis eſt*; coleriter de his quæ interrogavimus, veſtram manifeſtate voluntatem. Cum enim qui de recta fide interrogatur, diu protrahit; nihil aliud eſt, niſi abnegatio rectæ confeſſionis. In interrogationibus enim & reſponſis quæ de fide ſunt, non eſt primus vel ſecundus: ſed qui in recta confeſſione paratior invenitur, acceptabilis apud Deum eſt. Divinitas vos ſervet per multos annos, ſancti ac religioſiſſimi patres. Datum IV. Nonas Maias, Conſtantinopoli, imperii D. N. Juſtiniani perpetui Auguſti anno XXVII. poſt Conſulatum Baſilii viri clariſſimi anno XII.

ANNO CHRISTI 553.

1. Petr. 3.

Stephanus & Georgius & Damianus religioſiſſimi epiſcopi, vicem agentes Euſtochii ſanctiſſimi patriarchæ Hieroſolymitani, per unum ex ipſis, Stephanum religioſiſſimum epiſcopum Raphiæ, dixerunt: Theodorus vir magnificus exeat, cum ſatisfecerit piiſſimi Imperatoris juſſioni. Et cum exiſſet vir ſpectabilis ſilentiarius, ſancta ſynodus dixit: Certis conſtitutis, quæ lecta imperiali forma continentur, quoniam inter nos & Vigilium ſanctiſſimum antiquioris Romæ Papam ſcripta quædam facta ſunt ad præſentem cauſam reſpicientia, neceſſarium eſſe putamus ante alia omnia hæc lectione manifeſtari. Et cum ſuſcepiſſet, Stephanus notarius & inſtrumentarius, recitavit:

Sanctiſſimo & beatiſſimo domino fratri & conſacerdoti Vigilio, Eutychius.

SCientes quantorum bonorum cauſa eſt pax Dei, cuſtodiens corda & ſenſus fidelium, & colligens eos ut unum idemque ſapiant in recta fidei confeſſione, & ad perficienda divina mandata, & propitium Deum faciens in his quæ recta ſunt concordantibus: ideo feſtinantes unitatem conſervare ad Apoſtolicam ſedem veſtræ beatitudinis manifeſtum facimus, quod nos ſemper & ſervavimus & ſervamus fidem ab initio traditam a magno Deo & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto ſanctis apoſtolis, & ab illis in omni mundo prædicatam, & a ſanctis patribus explanatam, & maxime ab his qui in ſanctis quatuor ſynodis congregati ſunt, quos per omnia & in omnibus amplectimur & ſuſcipimus: id eſt, trecentos decem & octo ſanctos patres qui Nicææ congregati ſunt, & ſanctum ſymbolum ſive mathema fidei expoſuerunt, & Arrianam impietatem anathematizaverunt, & eos qui ſimilia eis ſapuerunt vel ſapiunt. Suſcipimus autem & centum quinquaginta ſanctos patres Conſtantinopoli congregatos, qui idem ſanctum mathema explanaverunt, & de deitate ſancti Spiritus dilucidaverunt; & hæreſim Macedonianam, ſanctum Spiritum impugnantem, & impium Apollinarium condemnaverunt, cum his qui ſimilia illis ſapuerunt vel ſapiunt. Suſcipimus autem & ſanctos ducentos patres in Epheſina prima ſynodo congregatos, qui per omnia ſecuti ſunt idem ſanctum ſymbolum ſive mathema, & condemnaverunt Neſtorium impium, & impia eorum dogmata, & eos qui ſimilia eis aliquando ſapuerunt vel ſapiunt. Ad hæc autem ſuſcipimus & ſexcentos triginta ſanctos patres Chalcedone congregatos, qui etiam ipſi per omnia conſenſerunt prædictis tribus ſynodis, & ſecuti ſunt prædictum ſymbolum ſive mathema a trecentis decem & octo ſanctis patribus expoſitum, & a centum quinquaginta ſanctis patribus explanatum, & anathe-

Τῷ τὰ πάντα ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ καὶ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ τῆς μεγάλης Ῥώμης Βιγιλίῳ, Εὐτύχιος.

Ex codice ms. Biblioth. Regiæ, num. 2511. ol. 1020. fol. 8.

ΙΔόντες ὑπὲρ ἀγαθῶν αἰτίας ὅλην ἐν τῷ Θεῷ εἰρήνην φυλάττουσαν τὰς καρδίας καὶ τὰ νοήματα τῶν πιστῶν, καὶ συνάγουσαν αὐτοὺς εἰς τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν, ἐν τῇ περὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως ὁμολογίᾳ, καὶ τῇ περὶ θείων ἐντολῶν κατορθώσει, καὶ τὸν Θεὸν εὐδοκῶν ποιεῖσθαι πρὸς τὰ ὁμοῦ ἀμφοτέροις. Διὰ ταῦτα σπουδάζοντες πρὸς ἕνωσιν φυλάξαι, ὡς πρὸς καθολικὴν καὶ ἀπόστολον τῆς ὑμετέρας μακαριότητος φανερὸν ποιοῦμεν, ὅτι ἀεὶ ἡμεῖς ἐφυλάξαμεν καὶ φυλάττομεν τὴν πίστιν, τὴν ἐξαρχῆς παραδοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις, καὶ παρ' ἐκείνων ὑπὸ πάντα τὸν κόσμον κηρυχθεῖσαν, καὶ ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων ἐκτεθεῖσαν, καὶ μάλιστα ὑπὸ τῶν τῆς ἁγίας τριάδος συνόδοις συναθροίσαντων, οὓς ἀσπαζόμεθα καὶ ὑπὲρ πάντων ἀποδεχόμεθα· τουτέστι τοὺς τριακοσίους δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίους πατέρας τοὺς ἐν Νικαίᾳ συναθροίσαντας, καὶ τὸ ἅγιον σύμβολον ὅπερ μάθημα ἐξέθεντο πίστεως ἀναθεματίσαντας, καὶ τὸν Ἀρείου μανίαν ἀναθεματίσαντας, καὶ τοὺς τούτων φρονήσαντας ἢ φρονοῦντας. Δεχόμεθα δὲ καὶ τοὺς ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίους πατέρας τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει συναθροίσαντας, οἵτινες τὸ αὐτὸ ἅγιον μάθημα ἐκθέμενοι, καὶ περὶ τῆς θεότητος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκφάναντες, καὶ τὸν αἱρεσιάρχην Μακεδόνιον τὸν πνευματομάχον, καὶ τὸν ἀσεβῆ Ἀπολιναρίου κατέκριναν, μετὰ τῶν τὰ αὐτὰ ἐκείνοις φρονησάντων ἢ φρονούντων. Δεχόμεθα δὲ καὶ τοὺς διακοσίους ἁγίους πατέρας τοὺς ἐν τῇ κατ' Ἔφεσον πρώτῃ συνόδῳ ἀθροισθέντας, οἵτινες διὰ πάντων ἠκολούθησαν τῇ αὐτῇ ἁγίᾳ συμβόλῳ ὅπερ μαθήματι, κατέκριναν δὲ Νεστόριον τὸν ἀσεβῆ καὶ τὰ μυσαρὰ αὐτοῦ δόγματα, καὶ τοὺς τὰ ἴσα αὐτῷ ἐπιδόντα φρονήσαντας ἢ φρονοῦντας. Πρὸς τούτοις δεχόμεθα καὶ τοὺς ἑξακοσίους τριάκοντα ἁγίους πατέρας τοὺς ἐν Χαλκηδόνι συναθροίσαντας· οἵτινες καὶ αὐτοὶ διὰ πάντων συνήνεσαν τοῖς προειρημένοις ἁγίοις θεοῖ συνόδοις, καὶ ἀκολούθησαν τῇ προκειμένῃ συμβόλῳ, ὅπερ μαθήματι, τῇ περὶ τῶν ἁγίων πατέρων ἀκριβείᾳ, καὶ ὅτι τοὺς ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίους πατέρας συναθροίσαντες· καὶ

ANNO CHRISTI 553.

ἀνεθεμάτισαν τοὺς ἕνωσιν παρὰ τὸ ἁγιωθὲν σύμβολον ἐλομένους A
διδάσκειν, ἢ ἐκτιθέσθαι, ἢ παραδίδοναι τοῖς ἁγίαις τοῦ Θεοῦ
ἐκκλησίαις. κατέκριναν δὲ, καὶ ἀνεθεμάτισαν καὶ Εὐτυχῆ, καὶ
Νεστόριον, ἢ τὰ ἀσεβῆ αὐτῶν δόγματα, ἢ τοὺς τούτοις ὁμοίως
αὐτοῖς φρονήσαντας ἢ φρονοῦντας. Τούτων οὕτως ἐχόντων, δῆλον
ποιοῦμεν, ὅτι πάντα τὰ ὑπὸ τῶν ἁγιωτάτων ἁγίων τεσσάρων συνόδων
κριθέντα τε καὶ ὁρισθέντα, καὶ ἐφυλάξαμεν, καὶ φυλάττομεν. ἐπειδὴ καὶ
κατὰ διαφόρους χρόνους αἱ ἁγιωτάτων ἁγίων τεσσάρων συνόδων ἐτέθησαν,
ἕνωσιν μέντοι καὶ τὴν αὐτὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως ἐφύλαξαν ἢ ἐκήρυξαν. Ἀσπαζόμεθα δὲ ἢ παραδεχόμεθα καὶ τὰς ἐπιστολὰς τοῦ θρόνου τῆς ἐν Ῥώμῃ ἀποστολικῆς καθέδρας, τοῦ τε ἁγίου, καὶ ἐνδόξου τῆς ἐν ἁγίοις, καὶ
μακαρίας τῶν ἁγίων πατέρων γεγραμμένας, περὶ τῆς ἀγίων πατέρων
συνόδου, ἢ μετ' ἐκείνου. Οὕπερ ἔσται τὰ προτεθέντα πάντα
ἢ ἐφυλάξαμεν, καὶ φυλάττομεν, καὶ ἐν ἕνωσις ἀκλονήτου
μενούσης ἀλλήλοις, ἀναλήψεται ἡ διαπεφωνημένων περὶ τῆς τριῶν
κεφαλαίων, περὶ ὧν καὶ ζήτησις ἐτέθη. Καὶ διὰ τοῦτο αἰτοῦμεν, προεπομένης ἡμῖν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, ἀναστρεφόντων καὶ μετὰ ἡσυχαστῆς γαλήνης, τῆς ἁγίων προκειμένων εὐαγγελίων, τὰ αὐτὰ κεφάλαια ἐν μέσῳ προτεθέντα πρῶτα ζητηθῆναι, καὶ ἀνακριθῆναι, καὶ τέλος ἐπιθῆναι τῇ ζητήσει Θεοῦ δόξαντι, καὶ ἁρμόσαντα τοῖς παρὰ τῶν ἁγίων τεσσάρων ἁγίων συνόδων ὁρισθεῖσι· ἐπειδὴ εἰς αὔξησιν τῆς εἰρήνης, ἢ εἰς ὁμόνοιαν τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν ἐστι τὸ πάντων ἀναιρεθῆναι, τὰ ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων συνόδων ὁρισθέντα, ἀποβλῆτα γενέσθαι, τῶν σεβασμίων τῶν ἁγίων συνόδων ἐν ἅπασι φυλαττόντων. Τούτοις δὲ καὶ ὑπεταξάμην. ἢ Εὐτυχὴς ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος ὁ τυχὸν ὑπάρχων ὑμῶν, ἀγάπητε καὶ μακαριότατε ἀδελφέ.

Ego Eutychius misericordia Dei episcopus Constantinopolis novæ Romæ omnibus suprascriptis subscripsi.

Idem libellus scriptus est & ab Apollinario sanctissimo archiepiscopo magnæ civitatis Alexandriæ, & a Domino sanctissimo archiepiscopo Theopoleos, & a Decemantissimis episcopis qui sub ipsis sunt, qui & præsentes erant in hac regia civitate, ad eumdem sanctissimum Vigilium.

Item reverentissimus Stephanus recitavit:

Τῷ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ Εὐτυχίῳ καὶ τοῖς ὑπὸ σὲ ὄντας ἐπισκόποις, Βιγίλιος. D

Dilectissimo fratri *Eutychio & episcopis sub te constitutis, Vigilius.

* al. mastr. Eutychio.

Ἐπληρώθη χαρᾶς τὸ στόμα ἡμῶν, καὶ ἡ γλῶσσα ἡμῶν ἀγαλλιάσεως, ὅτι τῆς συζύγου τῆς ἀληθοῦς ἀγάπης, τοῦ ἁγίου ἡμῶν Θεοῦ τῇ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ ἐπιτέτευκται ἀκλινὴς· ἵνα πληρωθῇ τὸ γεγραμμένον· ἰδοὺ δὴ τί καλὸν, ἢ τί τερπνὸν, ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφοὺς ἐπὶ τὸ αὐτό; Πάνυ γὰρ ἡμᾶς ἐν τοῦτῳ ἀγαλλιᾶσθαι πρέπει, ὅτι περ ἐγγράπτως * ἡμῶν πρεσβεύσει πληροφορίαν τῆς ὑμετέρας ἀγάπης, ἧς ἡ δύναμις οὕτως ἔχει.

Plen. ἡμῖν.

Repletum est gaudio os nostrum, & lingua nostra exsultatione, quod discordiæ confusione submota, pacem Deus suæ reformavit ecclesiæ, ut impleretur quod dictum est: *Ecce quam bonum & quam jucundum habitare fratres in unum.* Valde enim nos in Domino exsultare convenit, quod caritatis vestræ scripto nobis est oblata professio, cujus tenor ita sese habet: *Scientes quæcumque bonorum causa est pax Dei, custodiens corda & sensus fidelium, & colligens eos ut unum idemque sapiant in recta fidei confessione;* &c. Psal. 132. Psal. 132.

Inserta est hoc loco superior Eutychii epistola integra: deinde Vigilii Papæ ad eamdem responsio subjicitur, his verbis:

Τούτοις δὲ καὶ ὑπεταξάμεθα, ταύτης τῆς ἐνδόξου ὁμολογίας τὴν φαιδρότητα ἀσμένως ἀσπασάμενοι, τὰ αὐτὰ ἡμᾶς ἐφ' πάντων καὶ ἐν ἅπασιν λογιζόμενοι, φυλάξειν τε καὶ ἀμετακινήτως τηρήσειν, τῷ Θεῷ ἡμῶν ὁμολογοῦμεν, ἐπιγραπτόμενοι. Ἀπάντων οὖν ἐφ' τῇ ὑμετέρᾳ ἀγαπητῇ ὁμολογίᾳ ἐν τῇ αὐτῇ διανοίᾳ εἰς τὰ διωρισμένα μένόντων, ἤτησεν ἡ ἀδελφότης ὑμῶν, οὗτινος ἡμῶν προκαθημένων, ἐφ' οἷς ἐκ μέσου προβλήματα ἐστὶ, καὶ μετὰ ἡσυχαστῆς γαλήνης, ἐφ' ἁγίων προκειμένων εὐαγγελίων, συζητηθῆναι, καὶ τέλος τῇ ζητήσει ταύτῃ τῷ Θεῷ ἁρέσαν, καὶ συμβαῖνον τοῖς παρὰ ἐφ' μακαριωτάτων πατέρων ἁγίων συνόδων ὡρισμένοις, ἐπιτεθῆναι· ἵνα πάσης ἐκ μέσου διχονοίας ἀναιρουμένης, τὰ ὑπὸ ἐφ' ἁγίων πατέρων συνόδων ὡρισμένα, ἀποβλῆτα γενέσθαι φυλαχθέντα,

Dilectissimo fratri *Eutychio & episcopis sub te constitutis, Vigilius.

* al. mastr. Eutychio.

His autem & subscripsimus, hujus professionis orthodoxæ claritatem libenter amplexi, eadem nos per omnia & in omnibus approbantes, custodituros atque inviolabiliter servaturos Deo nostro profitemur auctore. Omnibus igitur, quæ professio vestra continet, in sua perenniter firmitate durantibus, poposcit vestra fraternitas, ut nobis præsidentibus de tribus capitulis, ex quibus quæstio nata est, sub tranquillitate & sacerdotali mansuetudine sanctis propositis evangeliis conferatur; & finis quæstioni ipsi Deo placitus, & conveniens iis quæ a memoratis sanctis quatuor conciliis definita sunt, imponatur: ut omni de medio dissensione sublata, quæ ab eisdem quatuor sanctis synodis definita sunt, inconcussa serventur,

ANNO CHRISTI 553.

carumdem ſynodorum reverentia in omnibus cuſtodita. Quam profeſſionem paternarum traditionum memorem & ſequacem, tam in fraternitate veſtra, quam in omnibus ſimilia confeſſis atque confitentibus, omni laude pleniſſimam judicavimus, & noſtros ex ea re vere fratres agnoſcimus. Unde divinæ clementiæ ſupplicamus, ut omnes nos in hac confeſſione & paternis traditionibus permanentes, noſtro digni reperiamur officio, & in die divini judicii nulli prævaricationi paternarum conſtitutionum inveniamur obnoxii. Quibus ita prædictis [a] poſtulationibus veſtrum deſiderium cognoſcentes annuimus, ut de tribus capitulis, ex quibus quæſtio nata eſt, facto regulari conventu, ſervata æquitate, mediis ſacroſanctis evangeliis, collationem cum unitis fratribus habeamus; & finis detur placitus Deo, & conveniens his quæ a ſanctis quatuor ſunt definita conciliis: ſcientes utique, ſicut & communis profeſſionis teſtimonio declaratur, memoratarum ſynodorum in omnibus reverentiam cuſtoditi. Deus te incolumem cuſtodiat, frater cariſſime. Datum [b] VIII. Idus Januarias, imperii Domini Juſtiniani perpetui Auguſti anno XXVII. poſt conſulatum Baſilii viri clariſſimi anno XII.

[a] al. poſtulationum veſtrarum

[b] al. VII.

Eadem forma ſcripſit & ad Apollinarium ſanctiſſimum archiepiſcopum magnæ civitatis Alexandriæ, & ad Domninum ſanctiſſimum archiepiſcopum Theopoleos, & ad ſynodum ipſis ſubjectam.

Sancta ſynodus dixit: Licet ſæpius, glorioſiſſimi judices, & quidam ex nobis, ſicut imperialibus litteris continetur, adhortati ſunt Vigilium religioſiſſimum Papam antiquioris Romæ communiter convenire pro his quæ moventur de tribus capitulis, rationabile tamen & Deo amabile arbitramur eſſe & nunc convenire [c] nobiſcum, & de iiſdem tribus capitulis diſceptare, & formam [d] una nobiſcum imponere rectæ fidei convenientem. Hoc igitur jam nunc procedat. Et cum [e] acceſſiſſent ex petitione ſanctæ ſynodi ſanctiſſimi [f] patriarchæ, Eutychius Conſtantinopolitanus, Apollinarius Alexandrinus, Domninus Theopolitanus, Benignus Heracleæ Pelagonienſis, vicem agens Heliæ epiſcopi Theſſalonicenſis, Theodorus epiſcopus Cæſareæ Cappadociæ, Andreas Epheſi, Megethius Heracleæ Thraciæ, Joannes Nicomediæ, Stephanus Nicææ, Conſtantinus Chalcedonis, Euſebius Tyri, Joannes Cæſareæ Palæſtinæ, Amazonius Edeſſæ, [g] Thomas Apameæ Syriæ, Pompeianus de Byzacio, Phocas Stalienſis provinciæ Prævalienſis, Theodorus Leontopolitanus, Stephanus de Clyſmate, Æmilianus Antipyrgi, religioſiſſimi epiſcopi, ex nomine totius concilii ad ſanctiſſimum Papam Vigilium, aliis epiſcopis in eodem venerabili epiſcopio relictis: & rediſſent iidem ſanctiſſimi patriarchæ una cum religioſiſſimis epiſcopis: ſanctiſſimi patriarchæ, & qui cum eis pervenerunt ad ſanctiſſimum Papam religioſiſſimi epiſcopi, dixerunt: Sicut nobis omnibus viſum eſt, pervenientes ad ſanctiſſimum Papam antiquioris Romæ Vigilium, petivimus ejus beatitudinem convenire, & diſceptare una nobiſcum de tribus capitulis ſecundum ſcripta quæ inter nos & ipſum facta ſunt, manifeſtantes ejus beatitudini, quod ſereniſſimus noſter Imperator pias litteras ad nos direxit, adhortans nos de eiſdem tribus capitulis reſpondere: qui modo quidem propter corporis infirmitatem dixit non poſſe ad hanc petitionem reſpondere: in poſtero autem die pollicitus eſt manifeſtare quod ei de tali conventu placuerit. Oportet igitur præſentem differre diem. [h]

[c] Bellov. nos apud ipſum ſanctitatem: & petere eum convenire nobiſcum.

[d] al. unam.

[e] al. acceptiſſent experimentum.

[f] al. ſupra ſcripti.

[g] al. Theodorus Seleuciæ Iſauriæ.

[h] al. Explicit conſeſſus primus: recipit ſecundus.

ANNO CHRISTI 553.

Τῷ διαλάμπατι τῷ αὐτῷ συνόδῳ ἐν ἁγίοις φυλαττομένῳ. Ὅτι περ ὁμολογίαν τῆς πατρικῆς παραδόσεως μνημονεύσαντες, ἢ αὐτοῖς ἐκαλλυνθείσης, ποθ' μὲν ἐν τῇ ὑμῶν ἀδελφότητι, τοῦτο δὲ ἐν ἅπασι τοῖς τὰ ἴσα ὁμολογοῦσι τε καὶ ὁμολογοῦσι, πάντας ἐπαίνου παντοκρατόρων κρίναμεν, ἢ ὑμᾶς ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος ἀληθῶς ἀδελφοὺς ἐπιγινώσκομεν. Ὅθεν τὴν τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν ἱκετεύομεν, ὅπως πάντας ἡμᾶς ἐν ταύτῃ τῇ ὁμολογίᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς παραδόσεσιν ἐμμένοντας, ἀξίους εὑρεθῆναι τῆς ἐπιβαλλούσης ἡμῖν, ἢ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς θείας κρίσεως ἐπ' αἰδήμονι παραβάσεως τῆς πατρικῶν διαταγμάτων ὑπευθύνους εὑρεθῆναι. Τούτων οὕτως εἰρημένων, τῆς ὑμετέρας αἰτήσεως τὸν τόπον ἐποιήσαμεν, ὑποθέσθαι, ἵνα ἀφ' οὗ περὶ τριῶν κεφαλαίων, ἐξ ὧν ζήτησις ἀνέκυψεν, γενομένης κανονικῆς συνόδου, ἢ τῆς δικαίου φυλαττομένου, ἐν μέσῳ (τῶν) ἁγιωτάτων τῶν ἁγίων εὐαγγελίων, κοινὰ τοῖς ἑνωθεῖσιν ἡμῖν ἀδελφοῖς, συζήτησιν ποιησώμεθα· ἢ τέλος δοθῇ τῷ Θεῷ ἀρέσαν, καὶ συμφέρον τοῖς περὶ τὴν ἁγίαν πατέρων συνόδων ἐκκλεῖσαν· εἰδότες δηλαδὴ, καθὼς καὶ ἡ τῆς πάσης ὁμολογίας μαρτυρεῖα δείκνυσι, τῶν μνημονευθέντων πατέρων συνόδων ἐν ἅπασι τὸ σέβας φυλάττεσθαι. Τυγχανεῖ. Ὁ Θεὸς σε ὑγιῆ διαφυλάξει, ἀδελφὲ τιμιώτατε. Εἰδότι δὲ ἐπὶ αὐτῷ Ἰουστινιανῷ, βασιλεύοντος τοῦ εὐσεβεστάτου Ἰουστινιανοῦ τοῦ αἰωνίου Αὐγούστου ἔτους εἰκοστοῦ δευτέρου μετὰ τὴν ὑπατείαν Βασιλείου τοῦ λαμπροτάτου, ἔτους δευτέρου.

Τοῦ αὐτοῦ πάπα ἔχοντα ἡ θεία Ἀπολινάριος τὸν ἐκκλησιαστὴν ἀρχιεπίσκοπον τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως, καὶ θεῖος Δομνῖνος τὸν ἐκκλησιαστὴν ἀρχιεπίσκοπον τῆς Θεουπολιτῶν, καὶ πᾶν ὑπ' αὐτὴν σύνοδον.

COLLATIO SECUNDA.

IMperii domini Juſtiniani perpetui Auguſti anno XXVII. poſt conſulatum Baſilii viri clariſſimi anno XII. die VIII. Idus Maias, indictione I. conſidentibus in ſecretario [a] venerabilibus epiſcopis hujus regiæ civitatis,

[a] al. venerabilis epiſcopi.

Eutychio ſanctiſſimo patriarcha regiæ Conſtantinopolis novæ Romæ,

Apollinario ſanctiſſimo archiepiſcopo Alexandrinæ magnæ civitatis,

Domnino ſanctiſſimo patriarcha Theopolitanæ magnæ civitatis,

Stephano religioſiſſimo epiſcopo Raphiæ, &

Georgio religioſiſſimo epiſcopo Tiberiadis, [b] & *ceteris ut ſupra, collatione I.*

[b] al. una cum univerſis epiſcopis quorum nomina in primi conſeſſione ſcripta.

Diodorus archidiaconus & primicerius reverentiſſimorum notariorum dixit: Meminit ſancta veſtra ſynodus geſtorum quæ apud vos habita ſunt pro inſinuatione ſacrorum apicum, quos invictus noſter Imperator direxit ad veſtram beatitudinem: & quod ante duos iſtos dies iterum conveniſtis ad beatiſſimum Papam antiquioris Romæ, tam Eutychius, quam Apollinarius, & Domninus ſanctiſſimi patriarchæ, & religioſiſſimi epiſcopi Benignus Heracleæ Pelagoniæ, vicem agens Heliæ religioſiſſimi epiſcopi Theſſalonicenſis, Theodorus Cæſareæ Cappadociæ, Andreas Epheſi, Megethius Heracleæ Thraciæ, Joannes Nicomediæ, Stephanus Nicææ, Conſtantinus Chalcedonis, Euſebius Tyri, Joannes Cæſareæ Palæſtinæ, Amazonius Edeſſæ, Theodorus Seleuciæ, Thomas Apameæ Syriæ, Pompeianus Byzacii, Phocas Stalienſis, Theodorus Leontopoleos, Stephanus de Clyſmate, Æmilianus Antipyrgi: quatenus idem religioſiſſimus Papa ſecundum promiſſa ſua de ſuo conventu manifeſtet. *Sancta ſynodus dixit:* Ordinis gratia, ea quæ acta ſunt in iſto ſancto concilio, manifeſtentur. *Et lecta ſunt. Diodorus archidiaconus & primicerius reverentiſſimorum notariorum dixit:* Petunt omnes alii religioſiſſimi epiſcopi, & vos ſanctiſſimos

ANNO CHRISTI 553.

ctiſſimos patriarchas, & religioſiſſimos epiſcopos qui vobiſcum fuerunt ad ſanctiſſimum Papam Vigilium, explanare quæ ſubſecuta ſunt.

Sanctiſſimi patriarcha & religioſiſſimi epiſcopi, qui cum illis convenerunt ad ſanctiſſimum Papam Vigilium, dixerunt : [a] Secundum promiſſionem heſterno die factam a beatiſſimo Papa antiquioris Romæ Vigilio, pervenimus ad eum ſexto die inſtantis Maii menſis, id eſt, ante duos dies, commonentes quidem ejus beatitudinem quæ inter nos in ſcriptis complacuerunt; adhortantes vero eum convenire una nobiſcum, & tractare & diſponere de tribus capitulis, de quibus piiſſimus Imperator nos ejuſque beatitudinem in ſcriptis interrogavit. Ille vero reſpondit, non poſſe una nobiſcum convenire, eo quod plurimi quidem hic ſint Orientales epiſcopi, pauci vero cum eo: facere autem per ſemetipſum in ſcriptis ſuam ſententiam, & offerre piiſſimo domino. Ideo enim & inducias poſtulaſſe ab ejus ſerenitate, ut intra eas ſuam voluntatem manifeſtaret. Nos vero dicebamus: Scit veſtra beatitudo, quod in his quæ inter nos in ſcriptis facta ſunt, promiſiſtis una cum epiſcopis qui nobiſcum & communicant & uniti ſunt convenire, & requirere de his tribus capitulis. Nos vero & communicamus & uniti vobiſcum ſumus, & non decet omnium noſtrorum conventum differri propter Occidentales. Nec enim in ſanctis quatuor ſynodis multitudo Occidentalium epiſcoporum inventa eſt unquam, ſed duo vel tres epiſcopi, & certi clerici. Nunc vero adeſt quidem veſtra beatitudo, multi etiam alii ex Italia præſto ſunt epiſcopi, ſunt etiam ex Africa epiſcopi, & ab Illyrico, & nihil eſt quod prohibeat convenire vos una nobiſcum ſecundum ea quæ inter nos in ſcriptis facta ſunt: & melius eſt cum caritate decente ſacerdotes convenire, & unam pro cauſa ſententiam ſtatuere, ut tunc quæſtio communem in ſcriptis definitionem ſuſcipiat. Hoc enim cognoſcens & piiſſimus Imperator, inducias dabit omni modo, cum promiſſio communis a nobis omnibus ei data fuerit pro cauſæ definitione. Si vero non vultis, ſecundum ea quæ in ſcriptis nobis placuerunt, convenire; cognoſcat veſtra beatitudo, quod oportet & nos in unum convenientes noſtram manifeſtare voluntatem. Nec enim juſtum eſt, vel tam Chriſtianiſſimum Imperatorem, vel fidelem populum ſcandalizari ex dilatione, quæ in medio circa reſponſionem efficitur. Et his dictis, promiſimus omnia ſuggerere piiſſimo domino. Quo a nobis facto, promiſit ejus ſerenitas tranſmittere quoſdam glorioſiſſimos judices una cum religioſiſſimis epiſcopis ad eumdem beatiſſimum virum, ut de iiſdem etiam iterum eum adhortarentur.

[a] *Editio Surii & Labbæana, & mſ. Bellov.* [a] *Exc. mſ. Parisienſi Ch. Lupi. Caeteris Eccleſiæ Patriſ.*

[a] *dixerunt*: Secundum quod antecedenti conventu promiſit beatiſſimus Papa antiquioris Romæ Vigilius, fuimus ad ipſum ſexto die inſtantis menſis Maii, id eſt, ante duos dies iſtos, reducentes illum ad memoriam eorum quæ inter nos ſcriptis convenerunt; & hortantes eum, ſecundum quod tranſacto die promiſit, manifeſtam ſuam facere voluntatem, quam habet pro conventu quem nobiſcum debet facere, ut tractaret & diſceptaret pro tribus capitulis, de quibus piiſſimus Imperator tam nos quam ipſius beatitudinem ſcriptis interrogavit. Qui reſpondit [b] non convenire nobiſcum: dicens multos quidem hic eſſe Orientales epiſcopos, paucos autem cum eo; propter hoc etenim & periſſe piiſſimum Imperatorem, ut ducantur alii epiſcopi de Italia. Nos autem reſpondimus ad ipſum, quod nec promiſimus aliquando Occidentalium epiſcoporum præſentiam exſpectare; ſed etiam cognovimus de piiſſimo Imperatore, quod nihil tale promiſit. Scit autem veſtra beatitudo, quod in pactis inter nos ſcriptis habitis, promiſiſtis una cum unitis & communicantibus nobis epiſcopis convenire, & quærere de tribus capitulis. Nos autem & communicamus & uniti vobiſcum ſumus, & non oportet protrahi conventum per occaſionem præſentiæ aliorum epiſcoporum; aut dividi Occidentales epiſcopos ab Orientalibus, qui uniti ſibi inviccm ſunt, & eadem ſapiunt. Nec enim in ſanctis quatuor ſynodis multitudo Occidentalium epiſcoporum inventa eſt aliquando; ſed duo vel tres epiſcopi, & certi clerici. Nunc autem multi quidem ab Italia epiſcopi præſentes ſunt. Præſto autem eſt & veſtra beatitudo. Sunt autem & Africani, & Illyriciani. Et nihil prohibet convenire vobiſcum, ſecundum quod in ſcriptis inter nos placuit. Ille autem nobis dixit: Cum multis quidem convenire non poſſum, ſed æquo numero conveniamus. Et ego quidem adhibeo mecum tres epiſcopos, qui debent convenire. Conveniant autem & tres patriarchæ cum uno epiſcopo, ut inveniamur quatuor & quatuor, quatenus inter nos in ſcriptis conferatur de tribus capitulis. Nos autem diximus ad eum: Maxime quidem multi Occidentales epiſcopi præſto ſunt una cum veſtra beatitudine, ſicut ante diximus. Tamen nec decet tres patriarchas convenientes unum tantum epiſcopum habere. Sed ſi omni modo hoc vultis fieri, oportet unumquemque patriarcham tantos ſecum epiſcopos habere ſuæ diœceſeos, quantos adſumit veſtra beatitudo. Tanta autem epiſcoporum multitudine præſente tres vel quatuor ſolos convenire, & geſta per ſe componere, abſentibus aliis epiſcopis & deſpectis, nec condecens, nec firmum eſt. Continebitur hoc in ſcriptis [c] interrogabitis. Paucis enim convenientibus, ſiquidem vos, vel quidam ex his qui vobiſcum ſunt contradicunt; non eſt poſſibile eoſdem & adverſarios & judices eſſe negotii. Si autem non in partes vos ſeparatis, neceſſe autem eſt communes quæſtiones in ſynodo moveri; ſcripta quidem ſecreto fieri ſub paucis epiſcopis, & non hoc multis præſentibus, non eſt cautum. Melius autem cum caritate ſacerdotibus convenientibus convenire, & unam pro cauſæ ordinatione ſtatuere voluntatem, & hanc manifeſtam facere reliquis ſacerdotibus, ut tunc communis in ſcriptis ſententia cauſæ imponatur. Cum autem nulli illorum conſenſit, dixerimus ad eum, quod piiſſimus Imperator tam ad veſtram beatitudinem, quam ad nos ſcripſit interrogans, cujus de tribus capitulis ſententiæ ſitimus. Et ſi non vultis ſecundum quod in ſcriptis inter nos placuit convenire, ſciat veſtra beatitudo, quod oportet nos communiter convenientes noſtram manifeſtare voluntatem. Nec enim juſtum eſt, vel tam Chriſtianiſſimum Imperatorem, vel fidelem ſcandalizari populum, ex media protractione reſponſi. Ille autem ad hæc nobis dixit: Quod petivi piiſſimum Imperatorem, ut viginti dierum mihi daret inducias, ut reſpondeam ad interrogationem, quam in ſcriptis ejus tranquillitas ad me fecit: Et vobis autem ſimilia dico, hoc adjiciens: quod niſi intra prædictos dies manifeſtam meam faciam voluntatem, quidquid vos de capitulis illis ordinaveritis, ſequor vos, & non ſeparo me de veſtra communione. Nos autem reſpondimus ad ea, quod in ſcriptis quidem quæ inter nos facta ſunt, non placuit ſeparatim & diviſe nos reſpondere; ſed communi tractatu pro iſtis capitulis definire. Si autem ſub occaſione diſceptationis dilationem quærit veſtra beatitudo, per ſeptem annos jam iſta cauſa mota; ex quo advenit veſtra beatitudo in hac regia civitate; & cum vos pro omnibus ſubtiliter inſtructi eſtis, & condemnaſtis ſcriptis in ſcriptis & ſine ſcriptis hæc tria capitula; non eſt juſtum, cum piiſſimus Imperator & nos & veſtram beatitudinem interrogavit, per aliam dilationem protrahi reſponſum. Si autem volueritis vel cum omnibus [b] vobis vel aliquibus tractare, quatenus ſententia prius manifeſtetur aliis omnibus religioſiſſimis epiſcopis, qui in hac regia civitate præſto ſunt: & tunc definitione communi firmetur, & cauſa finem accipiat; concedet omnino piiſſimus Imperator, communi data promiſſione a nobis omnibus pro cauſæ definitione. Si autem vultis cum aliis quibuſdam tractare, qui non eadem nobiſcum ſapiunt, nec ad eccleſiæ pacem feſtinant; neceſſe eſt nos, ut interrogatos a piiſſimo Imperatore, communiter reſpondere, quod nobis de tribus videtur capitulis. Verumtamen & hoc pro pace eccleſiarum petimus vos manifeſtare: Si hoc quod intra ſupradictos dies facitis, non ſufficiet ad ſatisfactionem ſcandalizatis, permanetis in noſtra communione & condemnatis a nobis tribus capitulis? Reſpondit ejus beatitudo: Ad hoc non reſpondeo vobis: nam quod & ante dixi, pro pœna mihi inuli, ſi mea promiſſa non adimplebuntur, & non manifeſtem voluntatem meam intra eoſdem dies. Nos autem iterum ad hoc perſeveravimus, dicentes quod petimus vos convenire nobiſcum cum caritate ſacerdotali, communi voluntate definite de tribus capitulis. Ita etenim & veſtra beatitudo & nos una cum ea juſte petimus piiſſimum Imperatorem dare nobis certas inducias, utpote communi voluntate cauſa definienda. Illis & multis talibus motis, quoniam ad prolixitatem infinitam videbamus extendi colloquium, & nullum finem accipiens, promiſimus ea ſuggerere Chriſtianiſſimo Imperatori. Quo a nobis facto, promiſit ejus tranquillitas deſtinare quoſ-

[b] *Forte*, ſi non.

[c] *Lege* interrogabitis.

[b] *Forte*, nobis.

ANNO CHRISTI 553.

dam ex glorioſiſſimis judicibus, una cum religioſiſſimis epiſcopis, ad eumdem religioſiſſimum virum, ut pro iiſdem ipſis iterum eum hortentur.

Diodorus archidiaconus & primicerius reverentiſſimorum notariorum dixit: Quoniam ſicut promiſit piiſſimus Imperator, heſterno die deſtinavit ad religioſiſſimum Papam, Liberium, Petrum, Patricium, & Conſtantinum, viros glorioſiſſimos, miſſi autem ſunt & a veſtro ſancto concilio Theodorus Cæſareæ Cappadociæ, Benignus Heracleæ Paphlagoniæ, Andreas Epheſi, Megethius Heracleæ Thraciæ, Conſtantinus Chalcedonis, Euſebius Tyri, Joannes Cæſareæ Paleſtinæ, Amazonius Edeſſæ, Theodotus Seleuciæ, Phocas Stalienſis, Theodorus Leontopoleos, Æmilianus Antipyrgi, religioſiſſimi epiſcopi, & præſto ſunt prædicti glorioſiſſimi judices, juſſi a piiſſimo Imperatore dicere ante ſanctam synodum quæ præſentibus eis ſubſecuta ſunt: hoc ipſum ſuggerimus.

Sancta ſynodus dixit: Prædicti glorioſiſſimi viri, ſecundum quod juſſum eſt a piiſſimo Imperatore, dignentur dicere quæ ipſis præſentibus ſubſecuta ſunt. *Liberius glorioſiſſimus Patricius, Petrus glorioſiſſimus Patricius & magiſter officiorum, Patricius glorioſiſſimus Patricius, & Conſtantinus glorioſiſſimus Quæſtor ſacri palatii, per glorioſiſſimum Quæſtorem Conſtantinum dixerunt:* Et primo die inſtantis Maii menſis ſecundum juſſionem pii domini pervenimus ad beatiſſimum Papam Vigilium, una cum glorioſiſſimis patriciis, Beliſario, Cethego, & Ruſticо; & ſeptimo die inſtantis Maii menſis pervenimus iterum ad eumdem beatiſſimum virum una cum Theodoro Cæſareæ Cappadociæ, Benigno Heracleæ Paphlagoniæ, Andrea Epheſi, Megethio Heracleæ Thraciæ, Conſtantino Chalcedonis, Euſebio Tyri, Joanne Cæſareæ Paleſtinæ, Amazonio Edeſſæ, Theodoto Seleuciæ, Phoca Stalienſis civitatis, Theodoro Leontopoleos, & Æmiliano Antipyrgi, religioſiſſimis epiſcopis.

* Edidio Sirmi & Labbeana, & mſſ. Bellov. et

† Et mſſ. Pariſienſi Cl. Tolzi Carnot. & Carn. Eccleſiæ Pariſ.

[a] In utroque autem die eamdem reſponſionem diximus a piiſſimo domino, id eſt, & ut conveniret una nobiſcum omnibus, & tractaret de tribus capitulis, his qui volunt fiduciam habentibus contradicendi: ut per communem conſenſum omnium finem ſuſciperet cauſa trium capitulorum. Et plurimis de hoc motis, poſtulavit inducias accipere, ut ſolus reſpondeat. Nos vero ad eum diximus: Quod ſolus quidem ſæpius in ſcriptis & ſine ſcriptis condemnaſti iſta tria capitula: piiſſimus autem dominus in communi vult te una cum aliis convenire, & ſic de his judicium fieri. De induciis vero & per alios ſuggeſſit tua beatitudo piiſſimo domino: & reſpondit ejus majeſtas, quod ſi quidem conveniatis una cum beatiſſimis patriarchis & religioſiſſimis epiſcopis, ſecundum quod inter vos viſum eſt, debentes tractare, & communiter de tribus capitulis diſponere, præbeo non ſolum quantas nunc dicitis inducias, ſed etiam longiores: ſit autem per ſemetipſam vult tua beatitudo ſuam manifeſtare voluntatem, neceſſe eſt nos etiam ab his qui propter hoc vocati ſunt religioſiſſimi ſacerdotes, & tantum tempus hic commorati ſunt, ſynodice diſcere quam de his habent voluntatem. Nos enim non poſſumus Dei eccleſiam ulterius in confuſione relinquere; maxime hæreticis calumniantibus ejus ſacerdotes tamquam Neſtorii ſequaces. Et iterum promiſit ſolus facere & tranſmittere piiſſimo domino.

[b] In utroque autem idem reſponſum diximus a piiſſimo Imperatore, hoc eſt, ut aut conveniret cum omnibus vobis, aut tractaret pro tribus capitulis, licentia contradicendi volentibus data: aut ſi non voluerit convenire una cum beatiſſimis patriarchis, id eſt, Eutychio Conſtantinopolitano, Apollinario Alexandrino, Domnino Theopolitano, & aliis, & ceteris epiſcopis, & cum ipſis tractare pro ſententia quæ decet pro tribus capitulis dari, & quod eis viſum fuerit aliis epiſcopis manifeſtent, quatenus communi omnium conſenſu finis imponatur cauſæ trium capitulorum; aut cum omnibus religioſiſſimis epiſcopis, aut cum ſanctiſſimis patriarchis & ceteris epiſcopis, ſecundum quod piiſſimus Imperator propoſuit, non eſt paſſus. Petivit autem inducias accipere, ut ſolus reſponderet. Nos autem ad eum diximus. Quod ſolus quidem ſæpius in ſcriptis & ſine ſcriptis condemnaſti tria iſta capitula: piiſſimus autem Imperator communiter te vult cum aliis convenire, & commune pro iſtis judicium fieri. De dilatione autem & per alios retulisti piiſſimo Imperatori: & reſpondit ejus majeſtas, quod ſiquidem convenire velis cum beatiſſimis patriarchis & religioſiſſimis epiſcopis, ſecundum quod inter vos placuit, ut tractares & communiter de tribus capitulis definiatis, non tantum quantas modo dicitis inducias præbeo vobis, ſed etiam longiores. Quoniam vero & poſt tantum tempus videmus te dilationibus utentem; neceſſe eſt nos a religioſiſſimis ſacerdotibus, qui ad hoc convocati tempus tantum hic commorantur, ſynodice cognoſcere, qualem pro iſtis voluntatem habent. Nos etenim non poſſumus Dei eccleſiam in tanta confuſione relinquere: maxime hæreticis calumniantibus ejus ſacerdotes, quaſi Neſtorianam inſaniam ſapientes. Hoc igitur reſponſo per nos facto, ſæpius petivimus eum per nos convenire una cum veſtra ſancta ſynodo. Ille autem hoc facere non ſuſtinuit.

ANNO CHRISTI 553.

Sancta ſynodus dixit: Et religioſiſſimi epiſcopi, qui una cum glorioſiſſimis judicibus ad ſanctiſſimum Papam Vigilium fuerunt, quæ ſubſecuta ſunt dicant. Religioſiſſimi epiſcopi dixerunt: Secundum juſſionem piiſſimi Imperatoris & præceptum veſtræ ſanctitatis fuimus, una cum Liberio glorioſiſſimo Patricio, Petro glorioſiſſimo Patricio & magiſtro officiorum, & Patricio glorioſiſſimo Patricio, & Conſtantino glorioſiſſimo Quæſtore ſacri palatii, ad ſanctiſſimum Papam Vigilium, & ingreſſis nobis glorioſiſſimus magiſter & glorioſiſſimus Quæſtor propoſuerunt præſentibus nobis juſſionem piiſſimi Imperatoris ſanctiſſimo Papæ: & multa dicta ſunt ſimilia illis, quæ & ante a veſtra ſanctitate præcedenti die apud eumdem ſanctiſſimum Papam mota ſunt: & quæ nunc expoſuerunt glorioſiſſimi judices, ſcimus & nos mota eſſe apud ipſius ſanctitatem. Glorioſiſſimi judices dixerunt: Nos quidem hoc quod juſſi ſumus a piiſſimo Imperatore, implevimus; & imus ad ſacrum ejus palatium, in ejus obſequium permanſuri: vos autem Dei timorem præ oculi habentes, celerem finem imponere cauſæ dignamini, convenientem his quæ a ſanctis quatuor conciliis de fide recta definita ſunt: ſcientes quod piiſſimus Imperator ſpecialiter juſſit nobis dicere veſtræ ſanctitati, quod ipſe quæ a ſanctis quatuor conciliis de una eademque fide definita & judicata ſunt, & ſervavit & ſervat; & vindicavit & vindicat: & omnia quidem quæ conveniunt his quæ ab iiſdem ſanctis conciliis pro recta fide definita ſunt, & ſuſcipit & ſervat: omnia autem contraria his quæ ab ipſis de fide recta judicata ſunt, & rejicit, & aliena de eccleſia judicat eſſe. Nam & ſanctas quatuor ſynodos majeſtas ipſius ſacris eccleſiæ diptychis inſeri & prædicari fecit: quod ante imperium divinitus ei datum, in ſancta eccleſia non procedebat.

Et cum receſſiſſent glorioſiſſimi judices, ſancta ſynodus dixit: Certis conſtitutis, quæ ab nunc apud beatiſſimum Papam Vigilium ſubſecuta ſunt per expoſitionem glorioſiſſimorum judicum & religioſiſſimorum epiſcoporum, cum nos per omnia quod decet & ſervavimus & ſervamus; & ſæpius petivimus ſanctiſſimum Papam Vigilium una nobiſcum convenire, & definitionem una nobiſcum his quæ moventur imponere, quoniam ex religioſiſſimis epiſcopis qui in hac regia civitate degere noſcuntur, non ſunt in noſtro concilio præſentes, de Africanis quidem Primaſius reverentiſſimus unus Byzacenæ [a] paræciæ

[a] al. provinciæ

ANNO CHRISTI 553. Ind. Cæsar.

episcopus, de Illyrico autem Sabinianus, & Projectus, & Paulus religiosissimi episcopi: Theodorus reverentissimus episcopus Limyron, Anatolius reverentissimus episcopus [a] Cymæ, Diogenianus reverentissimus episcopus Sozopolitanus, una cum Ammonio, Petro, & Theodoro, reverentissimis presbyteris, & ecclesiæ hujus regiæ urbis defensoribus; pergant, & adhortentur eos venire, & partem fieri hujus sancti concilii. Et cum essent destinati reverentissimi viri ad prædictos religiosissimos episcopos, & reversi sunt, Theodorus episcopus Limyron dixit: Pro jussione vestræ beatitudinis fuimus tam ego, quam Ammonius reverentissimus presbyter & hujus sanctæ magnæ ecclesiæ defensor, in domum Marinæ ad Primasium reverentissimum episcopum Afrum; & adhortati sumus eum ut veniret, & consideret vestræ sanctitati. Ille autem dixit: Papa non præsente, non venio. Ammonius presbyter & defensor ecclesiæ dixit: Vera docuit Theodorus reverentissimus episcopus Limyron: ita enim diximus, & audivimus ab eo. Anatolius episcopus Cymæ dixit: Secundum jussionem beatitudinis vestræ fuimus tam ego, quam Petrus reverentissimus presbyter & defensor hujus sanctæ magnæ ecclesiæ in loco qui dicitur Palea, in domo piissimi & tranquillissimi Imperatoris, ad Sabinianum reverentissimum episcopum [b] Zaparenæ civitatis Illyricianæ diœceseos; & adhortati sumus eum ut conveniret, & consideret vestræ sanctissimæ synodo: qui dixit non posse venire, eo quod non præsto est archiepiscopus ejus Benenatus: dixit autem, Quod ego illi respondeo. Petrus presbyter & defensor ecclesiæ dixit: Vera dixit Anatolius reverentissimus episcopus Cymæ: sic etenim & diximus, & audivimus ab eo. Diogenianus episcopus Sozopolitanus Pisidiæ dixit: Secundum jussionem vestræ beatitudinis perveni una cum Theodoro reverentissimo presbytero & defensore hujus sanctæ ecclesiæ ad Projectum reverentissimum episcopum Naisitanum Illyricæ diœceseos, qui habitat in domo Maxentiani, & diximus ei tale responsum: Quod hortantur vos sanctissimi patriarchæ & reliqui omnes fratres vestri religiosissimi episcopi venire, in sanctam synodum: & dixit, Quod ad archiepiscopum Benenatum accedo, & ad eum respondeo. Cum autem pervenissemus ad Paulum religiosissimum episcopum secundæ Justinianæ, qui habitat in domo Germani prope portum Cæsarii, & dixissemus ei quæ vestra sanctitas jussit; respondit, Quod archiepiscopum habeo, & ei respondeo. Theodorus presbyter & defensor ecclesiæ dixit: Secundum jussionem vestræ beatitudinis cum pervenissem una cum Diogeniano reverentissimo episcopo Sozopolitano ad prædictos reverentissimos episcopos, Projectum Naisitanum, & Paulum secundæ Justinianæ, adhortati sumus eos venire in isto sancto concilio: responderunt illa quæ edocuit prædictus reverentissimus episcopus Diogenianus.

Sancta synodus dixit: Oportebat quidem Primasium, & Sabinianum, & Projectum, & Paulum religiosissimos episcopos, convocatos ab hoc sancto concilio, advenire, & participes fieri omnium quæ moventur: maxime cum & piissimus Imperator & nos ipsi licentiam dedimus unicuique suam voluntatem, quam pro his quæ moventur, habet, facere manifestam. Quoniam vero hoc non fecerunt, de Primasio quidem secundum ecclesiasticam traditionem opportuno tempore quæ oportet disponantur: Sabiniano autem, & Projecto, & Paulo reverentissimis episcopis licebit, secundum quod petierunt, ad Benenatum religiosissimum episcopum accedere, qui communicat nobis, & consentit his quæ ab ista synodo aguntur, sicut ostendunt ea quæ sæpius scripsit & fecit: & quod Phocas religiosissimus episcopus sub ejus diœcesi constitutus, præsto est huic sancto concilio, & ejus vices agit: & hæc quidem sic ordinentur. Incongruum autem sacerdotibus esse putantes protrahere dandum a nobis responsum Christianissimo Imperatori, apostolo maxime Petro dicente: *Oportet nos paratos esse ad satisfactionem omni poscenti nos rationem de nostra salute*; Deo juvante, futuro die convenientes, quæ oportet agemus.

ANNO CHRISTI 553.

1. Petr. iij.

COLLATIO TERTIA.

IMperii domini Justiniani perpetui Augusti anno xxvii, post consulatum Basilii viri clarissimi anno xii. die [a] vii. Idus Maias, indictione i. considentibus in secretario [b] venerabilibus episcopis hujus regiæ civitatis,

Eutychio sanctissimo patriarcha regiæ Constantinopolis novæ Romæ,

Apollinario sanctissimo archiepiscopo Alexandrinæ magnæ civitatis,

Domnino sanctissimo patriarcha Theopolitanæ magnæ civitatis,

Stephano religiosissimo episcopo Raphiæ,

Georgio religiosissimo episcopo Tiberiadis, [c] *& ceteris ut supra, collatione I.*

Diodorus archidiaconus & primicerius reverentissimorum notariorum dixit: Hesterno die conventione facta, interlocuta est vestra sanctitas, ut hodierno die sancta vestra synodus colligatur, & suggerimus ad quod placuerit. Sancta synodus dixit: Ordinis gratia omnia quæ gesta sunt recitentur. Quo facto, sancta synodus dixit: Omnibus proponentes, & sacerdotibus convenire putantes initium facere gestorum, quæ apud nos habentur, de tribus capitulis, de quibus in scriptis interrogati sumus a piissimo & tranquillissimo Imperatore; & manifestum omnibus facere de fide recta, & sanctis patribus & doctoribus, qui per diversa tempora in sancta Dei ecclesia splenduerunt: Confitemur fidem tenere & prædicare ab initio donatam a magno Deo & salvatore nostro Jesu Christo sanctis apostolis, & ab illis in universo mundo prædicatam; quam & sancti patres confessi sunt, & explanaverunt, & sanctis ecclesiis tradiderunt, & maxime qui in sanctis quatuor synodis convenerunt; quos per omnia & in omnibus [d] sequimur, & suscipimus cum aliis sanctis patribus: & sanctas quatuor synodos, id est, trecentos decem & octo sanctos patres Nicææ congregatos, & centum quinquaginta qui Constantinopoli convenerunt, & Ephesi prima ducentos, & Chalcedone sexcentos triginta: & omnia quæ a prædictis sanctis quatuor conciliis pro una eademque fide definita sunt, suscipimus: & omnes condemnatos a prædictis sanctis quatuor concilis, tamquam condemnatos & anathematizatos habemus una cum aliis hæreticis. [e] His ita se habentibus, certum facimus, quod omnia quæ a prædictis sanctis quatuor conciliis, sicut prædictum est, pro recta fide definita sunt, & de statu ecclesiastico regulariter disposita, & servavimus, & servamus. Licet enim per diversa tempora contra exortos hæreticos prædictæ sanctæ quatuor synodi factæ sint; tamen unam eamdemque confessionem rectæ fidei servaverunt & prædicaverunt: & ideo omnia quidem consonantia his quæ a memoratis sanctis quatuor conciliis pro recta fide definita sunt, suscipimus; omnia vero quæ non consonant his quæ definita sunt ab iisdem quatuor sanctis conciliis pro recta fide, vel ad inju-

[a] Paulo plus.
[b] al. venerabilis episcopi: atque ita fane legendum est.
[c] Bellov. eadem omnes recusavit etiam hoc loco, & Surius: sed ea repetitio non minimum mereto visa est superflua hic quo antea ne hoc edi deberet.
[d] al. sequamur
[e] Hujus loci alia Latinitas est in Concilio Lateran. sub Martino Papa. Secret. Labbeus & Cossa ex stat.

ANNO CHRISTI 553.

riam, vel ad contrarietatem earumdem quatuor synodorum, vel unius ex his, & ad defensionem hæreticorum & eorum impietatis scripta sunt, aliena pietatis judicantes, condemnamus & anathematizamus. Super hæc sequimur per omnia & sanctos patres & doctores ecclesiæ, Athanasium, Hilarium, Basilium, Gregorium theologum, & Gregorium Nyssenum, Ambrosium, Augustinum, Theophilum, Joannem Constantinopolitanum, Cyrillum, Leonem, [a] Proculum; & suscipimus omnia quæ de recta fide & condemnatione hæreticorum exposuerunt. Suscipimus autem & alios sanctos & orthodoxos patres, qui in sancta Dei ecclesia rectam fidem irreprehensibiliter usque ad finem suæ vitæ prædicaverunt. Hac igitur recta confessione in sancta Dei catholica & apostolica ecclesia servanda & prædicanda, si quis semetipsum ab ejus communione separet, contraria ei sapiens, talis semetipsum alienans rectæ fidei, & hæreticis connumerans, juste a sancta Dei ecclesia condemnatur & anathematizatur. De disceptatione autem trium capitulorum, hoc est, de Theodoro Mopsuesteno & scriptis ejus, & de epistola quæ dicitur Ibæ ad Marin Persam scripta, & de conscriptis Theodoreti, quæ contra rectam fidem & sanctæ memoriæ Cyrillum, & contra duodecim ejus capitula exposita sunt, pro quibus & interrogavit nos piissimus & tranquillissimus Imperator, quoniam speciali indigent conventu, alio die, Deo adjuvante, conveniamus.

Cited here by Manuel Calecas l. 1. de process. S. Spir. c. 14.

[a] al. Proclum.

COLLATIO QUARTA.

IMperii domini Justiniani perpetui Augusti anno XXVII. post Consulatum Basilii viri clarissimi anno XII. die [b] IV. Idus Maias, indictione I. considentibus in secretario [c] venerabilibus episcopis hujus regiæ civitatis,

Eutychio sanctissimo patriarcha regiæ Constantinopolis novæ Romæ,

Apollinario sanctissimo archiepiscopo Alexandrinæ magnæ civitatis,

Domnino sanctissimo patriarcha Theopolitanæ magnæ civitatis,

Stephano religiosissimo episcopo Raphiæ,

Georgio religiosissimo episcopo Tiberiadis, *& ceteris: ut supra, collatione I.*

Diodorus archidiaconus & primicerius reverentissimorum notariorum dixit: Anteriore die cum convenisset vestrum sanctum concilium, & quædam lecta fuissent, interlocuti estis ut alio die de exortis tribus capitulis quæstio procedat. Nunc igitur collecta vestra sancta synodo, suggerimus ad quod placuerit. Sancta synodus dixit: Quæ jam gesta sunt, recitentur. Quo facto, sancta synodus dixit: Ad longum tempus extensis quæ de Theodoro moventur, qui Mopsuestenæ sanctæ ecclesiæ fuit episcopus; & epistola quæ dicitur Ibæ, nec non Theodoreti conscriptis; neminem quidem omnium latuit quæ ipse Theodorus in diversis codicibus exposuit, & quæ ad aliorum duorum capitulorum examinationem pertinent. Necessario autem constituto quæsbonem de his communiter procedere, notarii nostri prima vice scripta ex Theodori codicibus in medio proferant, quorum gratia & a sanctis patribus scimus eum accusatum esse. Notarii dixerunt: Habemus præ manibus scripta quæ ex Theodori codicibus collegistis. Sancta synodus dixit: Legantur. Et cum accepisset Callonymus diaconus & notarius, recitavit.

[b] Paris. III.

[c] al. venerabilis episcopis, *ut supra.*

I.

THEODORI MOPSUESTENI ex tertio libro contra impium Apollinarium.

ANNO CHRISTI 553.

QUomodo igitur tu, cui super omnes maxime decet dementium reginen, illum qui ex Virgine natus est, Deum esse, & ex Deo consubstantialem Patri existimari dicis, nisi forte sancto Spiritui imputare illius creationem nos jubes? Sed quis est Deus ex Deo, & consubstantialis Patri? Is idem qui ex Virgine natus erat, o miranda! & qui per Spiritum sanctum secundum divinas scripturas psalmatus est, & conceptionem in muliebri accepit ventre? Inerat forsitan, quia mox quam plasmatus est, & ut templum Dei esset accepit: non tamen existimandum nobis est Deum de virgine natum esse: nisi forte idem existimandum nobis est, & quod natum est, & quod est in nato templo, & qui in templo est Deus Verbum: non tamen nec secundum tuam vocem pronuntiandum est, omnino ex Virgine Deum natum esse, & ex Deo consubstantialem Patri. Nam si non homo est, sicut dicis, assumptus, qui natus est ex virgine; Deus vero incarnatus: quomodo qui natus est, Deus ex Deo, & consubstantialis dicetur Patri, carne non potens hanc vocem suscipere? Nam est quidem dementia, Deum ex virgine natum esse dicere. Hoc enim nihil aliud est, quam ex femine eum dicere David de substantia virginis genitum, & in ipsa plasmatum: quia quod ex semine David & de substantia virginis est, in materno ventre constitit; & sancti Spiritus psalmatum virtute, natum fuisse dicimus de virgine. Ut autem aliquis ex hoc concedat dicere ipsis, quod Deus ex Deo & consubstantialis Patri natus est ex virgine, eo quod est in templo nato; sed non per se natus est Deus Verbum: incarnatus vero, sicut dicit iste sapiens. Si igitur cum carne eum natum esse dicunt; quod autem natum est, Deus ex Deo, & consubstantialis Patri est, necesse est hoc & carnem dicere. Quod si non idcirco caro est, quoniam nec Deus ex Deo, nec consubstantialis Patri, sed ex semine David, & consubstantialis ei, cujus semen est: & non id quod natum est ex Virgine, Deus est ex Deo, & consubstantialis Patri: nisi forte pars nati, prout ipse in inferioribus partem Christi nominat deitatem, sed non divina natura ex Virgine nata est. Natus autem est ex virgine, qui ex substantia virginis constat: non Deus Verbum ex Maria natus est. Natus autem est ex Maria, qui ex semine est David. Non Deus Verbum ex muliere natus est: sed natus est ex muliere, qui virtute sancti Spiritus plasmatus est in ea. Non ex matre natus, est consubstantialis Patri: sine matre enim iste, secundum beati Pauli vocem; sed qui in posterioribus temporibus in materno ventre sancti Spiritus virtute plasmatus est, utpote sine patre propterea dictus.

Pelag. II. epist. 1. ad episcopos Istriæ.

II. Et post alia.

Mox autem in ipso plasmato Deus Verbum fuit est: nec enim, in cælum ascendenti solum inerat, sed etiam ex mortuis resurgenti, utpote & resuscitans eum secundum suam promissionem. Nec resurgenti ex mortuis solum inerat, sed etiam crucifixo, & baptizato, & evangelicam post baptisma conversationem peragenti, nec non etiam ante baptisma legalem adimplenti constitutionem, & præsentato secundum legem, & circumciso, & partus pannis obvoluto. Erat autem forte in ipso & nascente, & cum in materno utero esset a prima statim plasmatione: dispensationi enim quæ circa eum erat, ordinem imponebat, utpote & particulatim ipsum ad perfectionem perducens.

ANNO CHRISTI 553.

III. Et poſt alia.

Et per tempus quidem ad baptiſma ducunt, poſt illud autem ad mortem: deinde ſecundum ſuam promissionem reſuſcitans, ducens in cælum, collocans eum ad dexteram Dei per ſuam conjunctionem; ex qua ſedet & adoratur ab omnibus, & omnes judicabit. Iſtorum autem omnium finem apud ſe habebat Deus Verbum, cum in eo erat, & omnia per ordinem complebat: quem ordinem ipſe arbitrabatur bene habere præfinitione quidem & voluntate, quam antea ſtatuit pro his quæ eventura erant, & bona voluntate quam circa eum habebat, ab initio ſimiliter inerat ei: per ordinem autem ſibi placitum ad perfectionem ducebat ipſum.

IV. Ex eodem libro.

Suam autem cooperationem ad propoſita opera præſtabat ei qui aſſumptus eſt: ubi hoc facit, in loco ſenſus fuiſſe deitatem illi qui aſſumptus eſt? Nec enim eis, quibuſcumque ſuam donavit cooperationem, ſenſus locum ejus obtinebat. Si autem & modo præcipuam quamdam cooperationem donavit illi qui aſſumptus eſt, non hoc faciebat locum ſenſus deitatem obtinere. Sed ſi deitas pro ſenſu fiebat illi qui aſſumptus eſt, ſecundum veſtra verba, quomodo timorem in paſſione ſuſcipiebat? quid vehementioribus orationibus ad imminentem neceſſitatem indigebat, quas cum magna quidem & clamoſa voce, cum plurimis autem lacrymis (ſecundum beatum Paulum) referebat Deo? quomodo timore tanto detinebatur, ut ex immenſa trepidatione fontes ſudoris dimitteret, evangeliſta aperte dicente, quod globis ſanguinis ſimilis ſudor deſcendebat? Quid autem & angeli adventu & viſitatione egebat, animam reficientis in experimento malorum, confortantis ejus alacritatem, excitantis eum ad imminentem paſſionis neceſſitatem, tolerare fortiter mala ſuadentis, urgentis ad patientiam & tolerantiam malorum, oſtendentis præſentium malorum fructum ex paſſione, mutationem in gloriam bonam circa eum poſt paſſionem futuram? Quis enim (ſecundum evangeliſtæ vocem) confortabat eum, angelus ſcilicet, verbis iſtis fortem eum faciebat, & infirmitati naturæ ſuperiorem fieri cohortabatur, & corroborando cogitationes ejus, fortem eum faciebat.

Matth. 26.

Matth. 27. Heb. 5.

Luc. 22.

Ibidem.

Ibidem.

V. Et poſt alia, in eodem libro idem Theodorus ex perſona Chriſti quaſi reſpondentis ad Petrum dicentem Chriſto de paſſione crucis, *Propitius tibi Domine, non eris tibi iſtud*: ita intulit:

Matth. 16.

Vade poſt me, ſatana; ſcandalum mihi es, quod non ſapis ea quæ Dei ſunt, ſed ea quæ hominum. *Non eſt confuſio mihi mors, non fugiam ipſam ut indecentem, ad humanam gloriam reſpiciens: ſuſtinebo autem meliore animo experimentum mortis pro plurimis bonis futuris, in quibus & ipſe fuero, & per me omnes: ne mihi animum ladas, neque turbes, tanquam confuſione dignum fugere admonens mortis experimentum.*

VI. Et poſt alia.

Matth. 4.

Quod enim dictum eſt: Ducebatur a ſpiritu, *aperte hoc ſignificat, quod ab eo regebatur, ab eo ad virtutem propoſitorum confortabatur; ab eo ad hæc quæ oportebat ducebatur; ab eo, quod decebat, docebatur; ab eo cogitationibus corroborabatur, ut ad tantum certamen ſufficeret, ſicut & beatus dicit Paulus:* Quicumque enim ſpiritu Dei aguntur, hi ſunt filii Dei: *duci ſpiritu dicens illos, qui ab eo gubernantur, ab eo docentur, ab eo ad melius conſtituuntur, ab eo competentium doctrinam accipiunt. Cum dixiſſet autem evangeliſta, quod* Spiritu ſancto plenus regreſſus eſt a Jordane, *aperte demonſtravit, quod ejus cauſa Spiritus*

Rom. 8.

Luc. 4.

A *ſancti habitationem in baptiſmate ſuſcepit, ut inde propoſitam caperet virtutem. Unde & ad certamen illud, quod pro nobis erat ad diabolum effecturus, ſpiritu ducebatur.*

ANNO CHRISTI 553.

VII. Et poſt alia.

Dicant igitur nobis omnium ſapientiſſimi: Si pro ſenſu Domino Chriſto qui eſt ſecundum carnem deitas facta eſſet, ſicut dicunt, quid ſancti Spiritus cooperatione ad hæc Chriſtus indigebat? nec enim Unigeniti deitas ſpiritu indigebat ad juſtificationem, ſpiritu indigebat ad vincendum diabolum, ſpiritu indigebat ad operanda miracula, ſpiritu indigebat ut doceretur ea quæ decebat peragere, ſpiritu indigebat ut immaculatus apB parerut. Si enim pro ſenſu quidem deitas, ſufficiebat autem ad omnia ejus virtus: neceſſe erat inde omnia fieri, ut ſuperflua eſſet ſancti Spiritus habitatio. Sed nunc unctum eſſe dicit ipſum ſpiritu, & habitaſſe in eo ſpiritum, & ad omnia adjuviſſe propoſita, & doctrinam inde ipſum accepiſſe & virtutem, & inde impetraſſe juſtificationem, & inde immaculatum factum eſſe.

VIII. Ejuſdem Theodori ex quarto libro contra impium Apollinarium.

Hoc quod ante ſecula erat, dicit in ultimis factum eſſe temporibus, utpote quibuſdam hoc confitentibus: cum nemo ex his qui pietatis curam habent, iſtum patiC tur morbum habere dementiæ, ut dicat eum qui ante ſecula eſt, in ultimis factum eſſe. Et ex his infert, quod neceſſe eſt & hoc quod in ultimis eſt, ante ſecula eſſe: & accuſat eos qui non omnia ſimiliter cum obverſione dicunt, quaſi his qui unum eſſe Filium confitentur, neceſſitatem habentibus cum obverſione omnia dicere. Et quis non beatificet veſtram dementiam? Quis autem non optet tales impetrare doctores, tantam confuſionem rationi pietatis introducentes, ut dicerent, quod hoc quod ante ſecula eſt, factum eſt in ultimis: & hoc alienarent ſua natura, & ad deterius deducerent: deinde obverterent, quod & hoc quod eſt in ultimis, ante ſecula eſt? Cum oporteret forte dicere, quod qui ante ſecula erat, aſſumpſit hunc qui in ultimis erat, ſecundum beati Pauli vocem. Veſtras igitur leges ſequentes, & a tua ſapientia conſtitutam obverſionem, immo magis ſubverſionem, ſuſcipientes, age omnia ſimul confundamus, & nulla jam ſit diſcretio nec Dei forma nec ſervi forma; nec Dei templi, nec ejus qui in templo habitavit; nec ejus qui ſolutus eſt, nec ejus qui ſuſcitavit; nec ejus qui perfectus eſt in paſſionibus, nec ejus qui perfecit; nec ejus qui memoriam meritus eſt, nec ejus qui memor factus eſt; nec ejus qui viſitatus eſt, nec ejus qui viſitavit; nec ejus qui paulo minus ab angelis minoratus eſt, *nec ejus qui minoravit; nec ejus qui gloria & honore coronatus eſt, nec ejus qui coronavit; nec ejus qui conſtitutus eſt ſupra opera manuum Dei, nec ejus qui conſtituit; nec ejus qui accepit iſta ad [a] ſublevationem, nec ejus qui dedit ſublevationem.*

Cirat hunc locum Leontius l. 3. apud Canisium tom. 4. pag. 55.

Pſal. 8.

a al. ſubjectionem.

IX. Ejuſdem Theodori ex tertio libro contra impium Apollinarium.

Iſtum igitur virum, in quo ſtatuit omnium facere judicium, ad fidem futurorum, cum reſuſcitaſſet eum ex mortuis, & judicem omnium demonſtraſſet, ſecundum beati Pauli vocem, *merito unitate ad ſeipſum dignatus eſt: & per conjunctionem ad ſe factam, talium participem fecit, ut & adorationis communionem haberet: omnibus quidem divina natura debitam adorationem reddentibus, comprehendentibus autem adoratione & illum quem inſeparabiliter ſcit ſibi conjunctum; ex quo manifeſtum eſt, quod ad majora eum perduxit.*

Act. 17.

ANNO CHRISTI 553.

X. Et post alia.

Joan. 14. Ego quidem quem videtis, nihil quidem facere possum secundum meam naturam, cum homo sim; operor autem, quia in me manens Pater omnia facit. Quoniam enim & ego in Patre, & Pater in me; Deus autem Verbum unigenitus Dei in me est; certum est, quod & Pater cum ipso in me manet, & opera facit. *Et non est mirandum de Christo hæc existimari, cum evidenter ipse de cæteris hominibus dicat:* Qui diligit me, verbum meum observabit, & Pater meus diligetque eum: & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. *Si enim apud unumquemque hujusmodi hominum & Pater & Filius mansionem faciunt, quid mirandum est si in Domino secundum carnem Christo ambo simul putarentur manere, communione eorum secundum substantiam, communionem etiam mansionis forsitan suscipiente?*

Ibidem.

X I. Et post alia.

Ita & animam, ut pote humanam, & immortalem constituram, & sensus participem prius accipiens, & per resurrectionem in immutabilitatem constituens, sic & nobis eorumdem iturum per resurrectionem præbuit communionem. Ideo ante resurrectionem ex mortuis incepit quidem Petrum ut suis cum vocibus scandalizantem: & in magna trepidatione per tempus passionis constitutus, apparitione angeli indiget, confortantis eum ad patientiam & tolerantiam imminentium malorum: post resurrectionem autem ex mortuis, & in cælos ascensum, impassibilis factus & immutabilis omnino, & ad dexteram sedens Dei, judex est universi orbis terrarum, ut pote in eo divina natura faciente judicium.

Matth. 16. Luc. 22.

X II. Et post alia.

Sic igitur & hic sapientissime omnium habere nos docet Christi sensum, ut sanctum Spiritum habentes, illum qui sensus Christo aliquam virtutem adimplebat, prudentiam ei præstans ad omnia quæ agenda erant, sicut & in præcedentibus demonstravimus, quod ab ipso quidem in cremum ad certamina quæ contra diabolum erant, ducebatur; unctione autem illius & scientiam, & vim eorum quæ agenda erant, accipiebat: & illius particeps factus, non solum miracula faciebat, sed etiam quomodo uti oportebat miraculis, sciebat subtiliter: ut notam quidem faceret gentibus pietatem, pateretur autem laborantium infirmitates, & sic ad effectum suam voluntatem educeret: & justificabatur inde, & immaculatus ostendebatur, sive [a] *separatione pejorum, sive custodia meliorum, sive etiam paulatim ad meliora profectibus.*

Matth. 4.

[a] Forte, reparatione

X III. Ejusdem ex interpretatione evangelii secundum Joannem, libro [b] sexto.

[b] al. tertio

Joan. 20. *Hoc quidem quod est,* Ad Patrem meum & Patrem vestrum, & Deum meum & Deum vestrum, *nemo sic demens est, ut alii cuidam convenire diceret, nisi templo Dei Verbi, assumpto pro nostra salute homini; qui & mortuus est, & resurrexit, & ascensurus esset in cælos, & Patrem sibi adscripsit cum discipulis* [c] *Domini, & ipse gratia adoptionem meritus, & Deum suum appellat, quia cum cæteris hominibus similiter ut esset accepit. Unde propter communitatem quidem naturæ,* Patrem meum & Patrem vestrum *dicit,* & Deum meum & Deum vestrum: *divisit autem iterum suam personam ab ipsis; præcipuum gratia significans, propter quam ad Deum Verbum conjunctionem in loco veri Filii ab omnibus honoratur hominibus.*

[c] Forte, sibi Deum,

ANNO CHRISTI 553.

X IV. Ejusdem Theodori ex eodem libro commenti secundum Joannem: quibus dicit, quod dementiæ est dicere, quod post resurrectionem insufflans Dominus suis discipulis, dedit illis Spiritum sanctum.

Joan. 20.

Hoc quod dictum est, Accipite, *pro accipietis, dicit. Si enim cum insufflasset, Spiritum dedisset discipulis, quod valde quidam stulte existimaverunt, superfluum erat dicere postea his, & maxime in tempore ascensus ad cælos,* non separari ab Jerusalem, sed exspectare promissionem Spiritus. *Et in sequentibus:* Sed accipietis virtutem superveniente Spiritu sancto in vos. *Et adventum autem ipsum sancti Spiritus super discipulos, aperte Lucas factum esse dicit quinquagesimo die resurrectionis post ascensum. Et illud* [a] *autem animadvertendum est, quod si ab insufflatu suscepissent Spiritum, non diceret,* Accipite, *sed,* Quoniam accepistis. *Hoc enim quod dictum est,* Accipite, *his convenit qui nondum acceperunt.*

Luc. 24. Act. 1. Act. 2.

[a] Forte, illum

X V. Ejusdem Theodori ex commento secundum Joannem evangelii, ubi dicit: quod cum palpasset Thomas post resurrectionem Dominum, & dixisset, *Dominus meus & Deus meus,* non dixit hoc de Christo tamquam Domino & Deo, sed quasi de puro homine, stupefactus quod resuscitavit eum Deus, & propter hoc glorificationem obtulit Thomas Deo.

Dicit ad Thomam: Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & porrige manum tuam, & mitte in latus meum: & noli esse incredulus, sed fidelis. *Quoniam, dicit, non credis, & tactum solum sufficere tibi ad credendum putas, (hæc enim dicens, non me latuisti:) tange manu, & cape experimentum, & disce credere, & non diffidere. Thomas quidem cum sic credidisset,* Dominus meus & Deus meus *dicit, non ipsum Dominum & Deum dicens, (non enim resurrectionis scientia docebat & Deum esse cum qui resurrexit) sed quasi pro miraculo facto Deum collaudat.*

Joan. 20.

X V I. Ejusdem Theodori ex commento quod est in Actus apostolorum, libro primo, in quo dicit, quod baptizari in nomine Jesu Christi, simile est scripto illi, quod baptizati sunt in Moyse: & vocari Christianos, simile est illi, quod vocantur Platonici, & Epicurei, & Manichæi, & Marcionistæ, ab inventoribus dogmatum.

Ille autem dixit, oportere pœnitentiam agentes eos pro crucis iniquitate, & agnoscentes Salvatorem & Dominum & omnium auctorem bonorum Jesum Christum, [b] *quomodo propter ista pervenit & assumptus est de divina natura, in ipsum quidem fidem suscipere, & ejus discipulos fieri ante omnia ad baptisma accedentes, quod & ipse tradidit nobis, præformationem quidem habens speratarum futurorum, in nomine autem celebrandum Patris & Filii & sancti Spiritus. Hoc enim quod est,* Ut baptizetur unusquisque in nomine Jesu Christi, *non hoc dicit, ut vocationem quæ in nomine Patris & Filii & sancti Spiritus est, relinquentes, Jesum Christum in baptismate vocent: sed quale est hoc, quod in Moyse baptizati sunt in nube & in mari, ut diceret, quia sub nube & mari Ægyptiorum separati sunt, liberati eorum servitute, ut Moysis leges attenderent; tale est:* Et baptizetur unusquisque in nomine Jesu Christi, *ut cum ad ipsum accessissent tamquam Salvatorem & omnium bonorum auctorem, & doctorem veritatis, ab ipso, ut pote auctore bonorum & doctore veritatis vocarentur: sicut eminibus hominibus quacumque sectam sequentibus, consuetudo est ab ipso dogmatis inventore vocari, ut Plato-*

[b] Forte, quoniam

Act. 2.

1. Cor. 10.

ANNO CHRISTI 313.

nici, & Epicurei, Manichæi, & Marcioniſtæ, & ſi quidam tales dicuntur. Eodem enim modo & nos nominari Chriſtianos judicaverunt apoſtoli, tamquam per hoc certum facientes, quod iſtius doctrinam oportet attendere: ſic quod & ab ipſo datum eſt, ſuſciperent baptiſma, in ipſo quidem primo conſtitutum, qui & primus baptizatus eſt: ab ipſo autem & ceteris traditum, ut ſecundum præformationem futurorum celebretur.

XVII. Ejuſdem Theodori ex libro quartodecimo de incarnatione, ubi dicit, quod imago erat Chriſtus Dei Verbi, & ſicut imago imperialis adorabatur ab omnibus.

Et ſecundum duas rationes locum imaginis obtinet. Qui enim amant quoſdam, poſt mortem eorum ſæpius imagines ſtatuentes, hoc ſufficiens mortis ſolatium habere arbitrantur; & eum qui non videtur, nec præſens eſt, tamquam in imagine aſpicientes putant videre, ita flammam deſideri & vigorem placantes. Sed etiam idi, qui per civitates habent Imperatorum imagines, tamquam præſentes & videndas honorare videntur eos qui non ſunt præſentes, cultu & adoratione imaginum. Iſta autem utraque per illum adimplentur: omnes enim qui cum illo ſunt, & virtutem ſequuntur, & debitorum Dei parati redditores, diligunt eum & valde honorant: & caritatem quidem ei divina natura, licet non aſpiciatur, adimplet in illo qui ab omnibus videtur: ſic omnibus exiſtimantibus, ut ipſum videntibus per illum, & illi ſemper præſentibus: & honorem vero omnem ſic attribuunt, tamquam imagini imperiali, cum quaſi in ipſo ſit divina natura, & in ipſo ſpectetur. Si enim & Filius eſt qui inhabitare dicitur, ſed cum eo eſt etiam Pater, & inſeparabiliter omnimodo ad Filium eſſe ab omni creatura creatura; & Spiritus autem non abeſt, ut pote etiam in loco unctionis factus ei, & cum eo eſt ſemper qui aſſumptus eſt; & non mirandum eſt, cum etiam in quibuſlibet hominibus virtutem ſequentibus cum Filio & Pater eſſe dicitur: Veniemus enim & ego & Pater, & manſionem apud ipſum faciemus. *Quod autem & ſpiritus ejuſmodi hominum inſeparabilis eſt, certum eſt omnibus.*

Joan. 14.

XVIII. Ejuſdem Theodori Mopſueſteni de commento ſecundum Lucam evangelii.

Luc. 3.

Hoc enim, quod, Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi complacuit, *in baptiſmate adoptionem demonſtrat* [a] *ſecundum comparationem Judaicæ adoptionis, quia & ad illos dictum erat:* Ego dixi, dii iſtis, & filii Excelſi omnes: & , Filios genui & exaltavi: *ejus adoptionis præcipuum, eo quod dixit,* dilectus, & in quo mihi complacuit, *oſtendens. Propter hoc & vox Patris fiebat adoptionem confirmans, & Filii nominatione per adoptionem ſecundum gratiam eum qui vere Filius eſt, demonſtrabat: cujus conjunctio ad veram & firmam adoptionem iſtum conſtituebat:* & Spiritus ſanctus in ſpecie columbæ deſcendens, permanſit ſuper eum: *quatenus in conjunctione ad eum qui vere Filius eſt, ejus cooperationi intentus maneat, firmam adoptionis habens dignitatem: per omnia autem in quo primo adoptionis præformabatur baptiſma, dico autem Domini Chriſti, ex Patre & Filio & Spiritu ſancto hoc quod fiebat, complebatur.*

a Pater, sed non composite. Pſal. 81. Iſai. 1.

Luc. 3.

XIX. Ejuſdem ex interpretatione octavi pſalmi.

Ideo ergo differentiam quidem Dei Verbi & recepti hominis tantam nobis oſtendit pſalmus: diviſa vero hæc in novo teſtamento inveniuntur, Domino quidem in ſe accipiente primordia pſalmi, in quibus factorem eum dicit eſſe creaturæ, & elevatam habere ſuper cælos magnificentiam, & mirificari in omni terra; Apoſtolo autem ſecunda, quæ de homine ſunt, qui tantum beneficium meruit, in Jeſu accipiente: quomodo non manifeſtum, quod alterum quidem nos divina ſcriptura docet evidenter eſſe Deum Verbum, alterum vero hominem, & multam eorum eſſe nobis oſtendit differentiam? Nam iſte quidem memorat, ille autem memoriam meretur: & iſte quidem viſitat, alter autem cum viſitationem meretur, beatus dicitur: & iſte quidem beneficium dando minuit paulo minus ab angelis, ille autem & per talem minutionem beneficium accepit: & iſte quidem gloria & honore coronat, alter autem coronatur, & pro his beatus dicitur: & iſte quidem conſtituit ipſum ſupra omnia opera manuum ejus, & omnia ſubjecit ſub pedibus ejus; alter autem meritus eſt dominari eis, quorum antea non habebat poteſtatem.

ANNO CHRISTI 313.

Pſal. 8.

XX. Ejuſdem ex principio commenti quod in duodecim prophetas ſcripſit, abnegans prophetias de Chriſto eſſe prædictas.

Sed non volentes iſta conſiderare, voces omnes trahere ad Dominum tentant Chriſtum: ut & quæ de populo facta ſunt, ſimili modo intelligerent, & riſum præſtarent Judæis, quando ex ſcripturarum ſequentia nihil ad Dominum Chriſtum pertinentes oſtendunt voces.

XXI. Et poſt alia infert.

Pſal. 15. Act. 2. & 13.

Tale eſt, Et quod non derelicta eſt anima ejus in inferno, nec caro ejus vidit corruptionem. *Nam propheta quidem ſupra modum ipſum ponit circa populum providentiam, volens dicere, quoniam inextentabiles eos ab omnibus conſervavit malis. Quoniam autem hoc verum & ex ipſis rebus eventum accepit in Domino Chriſto, frequentiſſime de eo loquens beatus Petrus, utitur voce: oſtendens quoniam quod de populo ſupra modum dictum eſt, ex quadam ratione utenta voce prophetæ, hoc verum eventum in ipſis rebus accepit nunc in Domino Chriſto.*

XXII. Et poſt alia infert.

Pſal. 10. Pſal. 21. 1. Petr. 2. Pſal. 21.

Eumdem intellectum habet & illud: Diviſerunt ſibi veſtimenta mea, & ſupra veſtimentum meum miſerunt ſortem. *Quod enim pſalmus nullatenus convenit Domino, certum eſt. Neque enim erat Domini Chriſti, qui peccatum non fecit, nec inventus eſt dolus in ore ejus, dicere:* Longe a ſalute mea verba delictorum meorum. *Sed & ipſe Dominus dum ſecundum communem hominum legem in paſſione opprimeretur,* Deus meus, Deus meus, quare me dereliquiſti? *emiſit vocem: & Apoſtoli,* Diviſerunt ſibi veſtimenta mea, & ſuper veſtimentum meum miſerunt ſortem, *ad eum traxerunt manifeſte: quoniam quod ſupra modum dictum fuerat prius a David propter illata ei mala, hoc ex operibus evenit in Domino Chriſto, cujus & veſtimenta diviſerunt, & ſorti tunicam ſubjecerunt.*

Matth. 27. Pſal. 68.

XXIII. Ejuſdem in pſalmo vigeſimo primo.

Pſal. 21.

Foderunt manus meas & pedes, & omnia perſcrutabantur, & quæ agebam, & quæ conabar. *Nam foderunt, ex tranſlatione dixit eorum, qui per effoſſionem ſcrutari quæ in profundo ſunt tentant.* Dinumeraverunt omnia oſſa mea, *totius meæ fortitudinis & totius meæ ſubſtantiæ detentores falli ſunt, ut etiam numero mea ſubjicerent. Iſtud autem ex conſuetudine quam habent hoſtes, dixit: qui quando obtinuerint, numero & talis* [a] *ſubtilem notitiam inventorum faciunt. Propterea & ſequenter dicens:* Ipſi vero conſideraverunt & conſpexerunt me, *inquit:* Diviſerunt ſibi veſtimenta mea, & ſupra veſtimentum meum miſerunt ſortem. *Conſiderantes autem me ait, & conſpicientes quod omnia eis evenerunt in me deſiderata (conſpicere enim ita ut apud nos, dicitur pro eo, quod eſt, Vidit in eum qua volebat*

Ibidem.

a Qui Græce ea ſunt ἀριθμοῦ.

ANNO CHRISTI 553.

pati eum:) jam tanquam me omnino malis dedito, sicut & hostes mea post vastationem & captivitatem divisérunt, sorte divisionem eorum facientes. Et evangelista quidem in Domino verba ex rebus assumens, eis usus est, sicut & in aliis diximus. Nam quod non pertineat ad Dominum psalmus, in superioribus evidenter ostendimus. At vero beatus David supra modum ista magis ex his quæ ab Absalom facta sunt, dixit: quoniam dum recessisset David, jure belli metropolim ingressus, omnes quidem obtinuit res regales, non piguit autem etiam patris cubile inquinare.

Matth. 17. Joan. 1. Psal. 21. 2. Reg. 16.

XXIV. Ejusdem de interpretatione sexagesimi octavi psalmi, in verbo illo: *Dederunt in escam meam fel, & in siti mea potaverunt me aceto.*

Psal. 68.

Quomodo cibi & potus suaves quidem sunt in tempore gaudii, insuavia autem & amara in tristitia; talia erant, inquit, quæ ab illis fiebant, ut ex tristitia & ira esset quidem mihi in locum fellis cibus, esset autem & potio aceto nihil differens. Maxime autem hoc fit in iracundiis quæ in tribulatione sunt, quod verisimile erat pati eos contra suos. Usus autem est evangelista hoc testimonio in Domino. Et ipse autem Dominus, Zelus domus tuæ comedit me, *de seipso dicens; & beatus Paulus de Judæis loquens,* Fiat mensa eorum, *&c. & beatus Petrus de Juda,* Fiat habitatio ejus deserta. *Et certe diversis constitutis rebus, non quasi psalmo modo quidem pro his dicto, iterum autem de illo, & iterum de alio: sed quia de Judæis dicta sunt plura, qui se separaverunt de Deo & lege, convincentia illorum inde-*

Joan. 2. Rom. 11. Act. 1.

votionem, necessarius est testimoniorum usus simul & ex rebus captus: qualis est, Dederunt in escam meam

Psal. 68.

fel, & in siti mea potaverunt me aceto.

XXV. Ejusdem Theodori ex libro primo de incarnatione, interpretationem facientes de confessione Petri, in qua dicit: *Tu es Christus Filius Dei vivi.*

Matth. 16. Joan. 1. Joan. 11. Matth. 14.

Sicut igitur per hujusmodi confessionem non deitatis Nathanael habens scientiam ostenditur (: Judæi & Samarita talia sperantes plurimum, quantum Dei Verbi a scientia longe erant?) sic & Martha per confessionem illam, non deitatis habens tunc scientiam probatur, manifeste autem nec beatus Petrus. Adhuc etenim ipsis sufficiebat tunc, revelationem illam suscipientibus, præcipuum aliquid & majus de ipso præter cæterorum hominum phantasiam accipere. Post resurrectionem autem spiritu perducti ad scientiam, tunc revelationis perfectam scientiam suscipiebant: ut scirent, quia præcipuum ipsi præter ceteros homines non aliquo puro honore ex Deo pervenit, sicut ut ceteris hominibus; sed per unitatem ad Deum Verbum, per quam omnis honoris ei particeps est post in cælos ascensum.

XXVI. Ejusdem de interpretatione evangelii, libro primo.

Matth. 4.

Matthæus quidem evangelista post tentationes dicit, quod accedentes angeli ministrabant ei: *scilicet cum eo constituti, & cooperantes, & omnibus circa eum Deo ministrantes, quod jam per certamina ad diabolum ostensus est clarior. Sed & quod passuro ei aderant angeli, ex evangeliis discimus: & cum resurrexit, in monu-*

Luc. 22. Matth. 28.

mento visi sunt. Per omnia etenim ista monstrabatur dignitas Christi, quod inseparate ei angeli aderant, & omnibus circa eum ministrabant. Sicut enim a peccantibus separantur, sic & per meritum honoratis subve-

Joan. 1.

niunt. Propter quod bene Dominus ait: Quod majus videbitis: & quod cælum aperietur omnibus per me: & omnes angeli semper mecum erunt, nunc quidem ascendentes, nunc vero descendentes, *sicut ad domesticum & Dei amicum.*

ANNO CHRISTI 553.

XXVII. Ejusdem Theodori ex libris de incarnatione.

Plus inquietabatur Dominus, & certamen habebat ad anima passiones, quam corporis; & meliore animo libidines vincebat, mediante deitate ad perfectionem. Unde & Dominus ad hæc maxime instituens videtur certamen. Cupiditate enim pecuniarum non deceptus, & gloriæ desiderio non tentus, carni quidem præbuit nihil; nec enim illius erat talibus vinci: animam autem si non recepisset, sed deitas est quæ ea vicerat, nullatenus eorum quæ facta sunt, ad nos respicit lucrum: quæ enim ad conversationis perfectionem, similitudo deitatis & animæ humanæ? Et videntur Domini certamina non ad nos respiciens habere lucrum, sed ostentationis cujusdam gratia fuisse. Quod si hoc dicere non est possibile, (certum etenim est quod illa propter nos facta sunt:) & majus certamen instituit ad animæ passiones, minus autem ad carnis: quanto & amplius & magis inquietare illas contingebat, & magis illa erat quæ & amplioris indigebat medicina, videlicet quod & carnem & animam assumens, per utraque pro utriusque certabat: mortificans quidem in carne peccatum, & mansuetans ejus libidines, & facile capiendas meliore ratione animæ faciens; eruditens autem animam, & exercitans & suas passiones vincere, & carnis refrenare libidines? Hæc enim deitas inhabitans operabatur, hæc inhabitans medebatur utrique eorum.

Et dum recitabantur blasphemiæ Theodori, sancta synodus exclamavit: Hæc jam condemnavimus, Hæc jam anathematizavimus: Anathema Theodoro Mopsuesteno, Anathema Theodoro, & conscriptis ejus. Hæc aliena ecclesiæ sunt: Hæc aliena orthodoxis sunt: Hæc aliena patribus sunt: Hæc impietate plena sunt: Hæc aliena synodis sunt: Hæc divinas scripturas impugnant. Unus Theodorus, Unus Judas.

Idem reverentissimus diaconus & notarius de eadem charta sequentia recitavit:

XXVIII. Ejusdem ex libro contra Synusiastas vel Apollinaristas: quæ & proposuit beatus Cyrillus, & refutavit.

Sed si caro erat, inquit, crucifixa, quomodo sol radios avertit, & tenebræ occupaverunt terram omnem, & terra motus, & petra dirumpebantur, & mortui surrexerunt? Quid igitur dicunt & de tenebris in Ægypto factis in temporibus Mosis, non per tres horas, sed per tres dies? Quid autem propter alia per Mosen facta miracula, & quæ per Jesum Nave, qui solem staro fecit? qui sol & in temporibus Ezechiæ regis & contra naturam retroversus est? & de Elisæi reliquiis, quæ mortuum suscitarunt? Si enim Verbum Deum passum demonstrant quæ in cruce facta sunt, & propter hominem non concedunt hæc facta esse; & quæ in temporibus Mosis, propter genus Abraham non erant, & quæ in temporibus Jesu Nave, & quæ in Ezechiæ regis? Quod si illa propter Judæorum populum mirabiliter facta sunt, quomodo non magis quæ in cruce facta sunt, propter Dei Verbi templum?

Matth. 27. Exod. 10. Josue 10. 4. Reg. 20. 4. Reg. 13.

XXIX. Ejusdem ex libro octavo de incarnatione.

Manifestum autem est, quod unitas convenit. Per eam enim collecta natura unam personam secundum unitatem effecerunt. Sicut enim de viro & muliere dicitur, quod jam non sunt duo, sed una caro; dicamus & nos rationabiliter secundum unitatis rationem, quoniam non sunt duæ personæ, sed una, scilicet naturis discretis. Sicut enim

Citatur & a Leonio, l. 3. apud Canis. tom. 2. pag. 89. Genes. 2. Matth. 19.

ANNO CHRISTI 553.

cui enim ibi non nocet numero duorum unam dici carnem : certum est enim, secundum a *quod una dicitur : ita & hic non nocet naturarum differentia persona unitas. Quando etenim naturas discerninus, perfectam naturam Dei Verbi dicimus & perfectam personam : nec enim sine persona est subsistentium dicere perfectam : perfectam autem & hominis naturam, & personam similiter. Quando autem ad conjunctionem respicimus, unam personam tunc dicimus.*

a Forte, quid.

XXX. Ejusdem ex septimo libro de Incarnatione : in quibus dicit, nec secundum substantiam, nec secundum operationem unitatem Dei Verbi factam esse, sed secundum bonam voluntatem.

Neque igitur substantia dicere neque operatione possibile est, habitationem Deum Verbum facere. Quid itaque supereſt, qua utamur ratione, qua in his propria videbitur servari? Certum igitur est, quod bona voluntate oportet dicere inhabitationem factam esse. Bona autem voluntas, dicitur bona & optima Dei voluntas, quam faciat illis placitus, qui ei adhaerere festinant, eo quod visa sunt ei de ipsis.

Ecumen. ibid. pag. 81.

Et post alia. *Cognosci autem persona unitatem, eo quod omnia per eum perficit : qua unitas facta est ex inhabitatione qua est secundum bonam voluntatem. Unde dicentes Filium Dei judicem venturum esse de caelis, simul hominis & Dei Verbi adventum intelligimus : non quod similiter ei Deus Verbum traducitur secundum naturam ; sed quod bona voluntate unitas omni modo cum eo erit ubicumque fuerit, eo quod & omnia perficit per eum.*

Ecumen. ibid. pag. 81.

XXXI. Ejusdem ex interpretatione symboli trecentorum decem & octo sanctorum patrum.

Sed Christum quidem secundum carnem & assumptam servi formam, eum autem qui eam assumpsit, super omnia nominant Deum ; intulit tamen hoc secundum conjunctionem, ut per significationem nominum naturarum, manifestam & divisionem faciat. Nemo igitur neque eum qui secundum carnem ex Judaeis est, dicat Deum qui est super omnia, secundum carnem ex Judaeis.

XXXII. Ejusdem ex commento epistolae ad Hebraeos.

Jesum enim dicit a Nazareth, quem unxit Deus Spiritu sancto & virtute. *Qui autem de Spiritu unctus est, omnimodo aliquid assumpsit. Quis autem fuerit dicat de spiritu aliquid assumpsisse divinam naturam, nec non & participium? Participes enim ejus videlicet vocat, qui & ipsi uncti sunt. Qui autem uncti sunt, & in hoc participes enim ejus juste facti, non aliter unctionis communicare dicantur, nisi ei qui assumptus est. Et hoc ipsum autem demonstratur, quod mercedem justam accepit.* Pro hoc enim, *inquit*, quod dilexisti justitiam, & odisti iniquitatem, pro his praecipuam unctionem meruisti.

Act. 10.

Psal. 44.

XXXIII. Ejusdem Theodori, de interpretatione secundum Joannem evangelii, de libro primo.

Rabbi, tu es Filius Dei, tu es rex Israël : *hoc est : Tu es ille qui de longe praedicatus est Christus. Hoc enim scilicet de Christo sperabat, sicut domestico constituto prae omnes Deo.*

XXXIV. Et post alia.

Certus quidem & ipse erat, Filium Dei non secundum deitatis dicens nativitatem, sed secundum quod domesticus Deo erat : per quod filii Dei, qui per virtutem domestici Deo constituti homines, interim vocabantur.

XXXV. Ejusdem Theodori, ex libro ad baptizandos.

Quando enim dicit : De Filio suo, qui factus est ex semine David secundum carnem, *certum quidem quod Filium hic eum qui ex semine David factus est secundum carnem, non Deum dicit Verbum, sed assumptam servi formam. Nec enim Deus secundum carnem, nec Deus ex semine factus est David ; sed sumptus pro nobis homo, quem Filium beatus apostolus manifeste vocat.*

Rom. 1.

Cita hoc fragmentum Marius Mercator.

XXXVI. Ejusdem Theodori, ex eodem libro.

Renatus, alter factus ex pro altero : non jam pars Adam mutabilis & peccatis circumfusi ; sed Christi, qui omnino inculpabilis per resurrectionem factus est.

Ibidem.

XXXVII. Ejusdem ex eodem libro.

Ut multam quidem ejus faceret diligentiam, omnia autem illius propria faceret & toleraret, per omnes eo ducto passiones, per quas eum secundum suam virtutem perfectum fecit ; nec a mortuo secundum sua naturae leges recedent, sed sua praesentia & a operatione & gratia liberans quidem eum de morte, & malis qua inde sunt ; resuscitans autem eum a mortuis, & ad meliorem finem perducens.

a al. moderatione.

XXXVIII. Ejusdem Theodori, ex eodem libro.

Deinde ostendens cujus gratia passus est, diminutionem infert : Quatenus citra Deum pro omnibus gustaret mortem : *quia, divina natura ita volente, separata illa, ipse per se pro omnium utilitate gustavit mortem ; ostendens quod deitas separata quidem erat ab illo qui passus est secundum mortis experimentum, quia nec possibile erat illam mortis experimentum accipere ; non tamen illi qui passus est, abfuerat secundum diligentiam.*

Hebr. 2.

XXXIX. Ejusdem ex eodem libro.

Jesum enim, *ait*, de Nazareth, quem unxit Deus Spiritu & virtute : *cujus unctionem meritus, & immaculatus effectus est per omnia, & ad divinam naturam meruit conjunctionem. Neque enim conjunctionem suscepisset illam, nisi prius immaculatus factus fuisset, ut sic condeceat illius unitatem.*

Act. 10.

XL. Ejusdem Theodori, ex interpretatione secundum Matthaeum evangelii.

Nam & illud : Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacuit, *insania evidens est de Deo Verbo putare dicere eum. Qui enim dixit :* Hic est Filius meus dilectus ; *& intulit :* In quo mihi complacuit ; *significavit quod aperte ad comparationem hoc dicit aliorum filiorum, qui nec dilecti ei sunt, nec placere nimis poterunt ei.*

Matth. 3.

XLI. Ejusdem ex libro ad baptizandos.

Permanens autem, donec secundum suam creaturam & virtutem solvens mortis dolores, liberavit eum ineffabilibus illis vinculis, & a mortuis resuscitans, transtulit quidem in immortalem vitam : incorruptum autem eum & immortalem & immutabilem efficiens, in caelum duxit.

XLII. Et post alia.

Christum justificatum & immaculatum factum virtute sancti Spiritus, sicut beatus Paulus modo quidem dicit : Quod justificatus est in spiritu : *modo vero :* Qui per Spiritum aeternum, immaculatum se obtulit Deo ; *mori quidem fecit secundum legem hominum, utpote autem impeccabilem virtute sancti Spiritus factum, resus-*

1. Tim. 3. Hebr. 9.

ANNO CHRISTI 553. 2. Cor. 11.

citavit de mortuis, & ad vitam constituit meliorem: A immutabilem quidem animæ cogitationibus, incorruptum autem & indissolutum & carne faciens.

Et post alia. *Deo autem gratias*, qui nobis dedit victoriam per Dominum nostrum Jesum Christum; *isturum causam fuisse nobis dicens Deum, qui contra omnes adversarios nobis dedit victoriam, sive mortis, sive peccati, sive cujuscumque hinc nascendi mali: qui Dominum nostrum Jesum Christum pro nobis hominem sumens, & ipsum per resurrectionem de mortuis ad meliorem transtulit finem, & in dextera sua sedere fecit, & nobis ad eum donavit communionem.*

XLIII. Ejusdem ex libro duodecimo de Incarnatione.

Cum ergo interrogent: Hominis genitrix, aut Dei genitrix Maria? Dicatur a nobis: Utraque: unum quidem natura rei, alterum autem relatione. Hominis enim genitrix natura, quia homo erat in ventre Mariæ, qui & processit inde: Dei autem genitrix, quia Deus erat in homine nato; non in illo circumscriptus secundum naturam, sed quod in eo erat effectu voluntatis. B

XLIV. Ejusdem Theodori, quæ proposuit sanctus Cyrillus & refutavit.

Gratia filius qui ex Maria est homo, natura autem Deus Verbum. Quod autem secundum gratiam, non natura: & quod secundum naturam, non gratia. Non duo filii. Sufficiat corpori quod ex nobis est, secundum C *gratiam filiatio, gloria, & immortalitas, quia templum Dei Verbi factum est. Non supra naturam elevetur: & Deus Verbum pro debita a nobis gratiarum actione non injurietur. Et quæ est injuria? Componere eum cum corpore, & putare indigere corporis ad perfectam filiationem. Nec ipse Deus Verbum vult se David filium esse, sed Dominum: corpus autem hoc vocari David filium, non solum non invidit, sed & propter hoc adfuit.*

XLV. Ejusdem Theodori, ex his quæ refutavit sanctus Cyrillus.

Quando erit quæstio de nativitatibus secundum naturam, nec Maria Filius Deus Verbum existimetur: mortalis enim mortalem generat secundum naturam, & corpus simile sibi. Et duas nativitates Deus Verbum non sustinuit, unam quidem ante sæcula, alteram autem in posterioribus temporibus. D

XLVI. Ejusdem ex interpretatione epistolæ ad Hebræos.

Ergo jam cessabunt ab impudente pugna: desistent autem a vana contentione, erubescentes evidentium prædictorum. Plurimos enim, *dicit*, filios in gloriam ducentem. *Ecce igitur in filiationis ratione Apostolus apparet, assumptum hominem ceteris commemorans: non secundum quod illis similiter filiationis particeps est, sed secundum quod similiter gratia filiationem assumpsit deitate sola naturalem filiationem possidente.* E

Hebr. 2. 10.

XLVII. Ejusdem ex libro duodecimo de Incarnatione.

Sed ad hoc dicunt, quod Jesus nomen, Salvatorem significat. Salvator autem, dicit, quomodo ille homo dicatur? Obtusi quod Jesus dicebatur etiam filius Nave: & quod mirandum est, [a] qui ante sic vocatus est, fortasse in generatione, sed transnominatus a Mose. Certum est quod non hoc imponere homini patiebatur, si diversam naturam omnimode significabat.

[a] Forte, quia non fit vocatus formico.

XLVIII. Ejusdem ex eodem libro.

ANNO CHRISTI 553.

Itaque non solum Filium ipsum vocat a Deo Verbo separans: sed etiam secundum filiationis rationem connumerans, ceteris participibus filiationis convincitur: quoniam gratia & ipse particeps fuit filiationis, non naturaliter ex Patre natus: habens tamen ad cetera excellentiam, quia unitate ad ipsum filiationem possidet, quod ei firmiorem ipsius rei donat participationem.

XLIX. Theodori, ex libro secundo de Incarnatione.

Homo Jesus similiter omnis hominibus, nihil differens connaturalibus hominibus, [b] quamque ipsi gratiam dedit, gratia autem data naturam non immutat: sed post mortis destructionem donavit ei Deus nomen supra omne nomen.

[b] Forte, quam quod. Philip. 2.

L. Ejusdem ex eodem libro.

Sed mei fratres, qui ejusdem mihi matris filii, dicunt mihi: Non separa hominem & Deum, sed unum eumdemque dic hominem. Dico connaturalem mihi, dico Deum. Si dicam connaturalem Deo, dico, quomodo homo & Deus unum est? Numquid una natura hominis & Dei, domini & servi, factoris & factura? Homo homini consubstantialis est, Deus autem Deo consubstantialis est. Quomodo igitur homo & Deus unum per unitatem esse potest: qui salvificat, & qui salvificatur; qui ante sæcula est, & qui ex Maria apparuit?

LI. Ejusdem ex quarto libro commenti secundum Matthæum [b] de hecatontarcho.

[b] Id est, centurione. Matth. 8.

Bene intulit, Namque & ego homo sum, *ut dicat, Nihil mirandum si hoc potes, cum sis homo accipiens a Deo: quoniam & ego cum hoc sim, accipio obedientes [c] semel habens jubendi potestatem propter datoris indulgentiam.*

[c] Forte, simul

LII. Ejusdem ex eodem libro.

Quapropter nec incongruum est, & te accepta ista a Deo potestate, verbo solo jubentem abigere passiones. Nec enim tanquam Filio Dei & ante universam creaturam existenti, & creatori eorum quæ sunt, accessit centurio.

LIII. Ejusdem ex libro decimotertio de Incarnatione.

Consonantia & Apostolus dicit: Et manifeste magnum est pietatis mysterium; qui manifestatus est in carne, justificatus est in spiritu: *justificatum esse in spiritu dicens ipsum, sive quod ante baptismum cum subtilitate competente legem custodiit, sive quod etiam post illud gratiæ conversationem cooperatione spiritus cum magna complevit subtilitate.*

1. Tim. 3.

LIV. Ejusdem Theodori, ex quartodecimo libro ejusdem opusculi.

Idem hoc dicemus juste & de Domino, quod Deus Verbum sciens ejus virtutem, & secundum præscientiam, statim in ipso initio complasmationis inhabitare homine voluit; & uniens eum sibi affectu voluntatis, majorem quamdam præstabat ei gratiam, utpote gratia quæ in eum est, & in omnes homines dividenda. Unde & circa bona voluntatem integram ei custodiebat. Non enim hoc dicemus, quod ille homo voluntatem habebat nullam; sed quod volebat quidem bonum, magis autem ei voluntarie plurimum aderat & boni desiderium, & contrarii odium. Conservabatur vero a divina gratia illi voluntas integra ab initio, Deo, qualis erit, subtiliter sciente: qui & ad confirmandum cum magnam illi con-

ANNO CHRISTI 353.

perationem habitatione ſua præſtabat pro omnium no- A
ſtrum ſalute. Unde nec injuſtum dicat aliquis eſſe, quod
præter omnes præcipuum aliquid datum eſt illi homini,
qui a Domino aſſumptus eſt.

LV. Ejuſdem Theodori, ex his quæ ſunt in evangelium ſecundum Matthæum, in quibus dixit: quod Deus creavit contraria, id eſt, bona & mala.

Nam rationalis quidem proprium eſt, diſcretio bono-
rum & malorum. Cum vero non eſſent contraria, non
erat ei poſſibile aliquid diſcernere. Primum igitur in his
quæ creata ſunt, magnam contrarietatem fecit.

LVI. Ejuſdem ex libro, quod Deus peccatum docuit, & mortem introduxit.

Quoniam autem non obaudiit Adam, deinde ſubdi-
tus eſt morti; & factum eſt hoc propter inobedientiam,
quod & circa inobedientiam propter utilitatem noſtram
a creatore factum eſt, edocti ſumus omnes peccatum.

LVII. Ejuſdem Theodori, ex libro quinto commenti de creatura, in quibus & bona & mala a Deo eſſe facta dicit.

Nec igitur mortem non ſponte & præter judicium
ſuum intulit hominibus, neque peccato aditum ad nul-
lam utilitatem dedit: nec enim hoc fieri nolens non pote-
rat: ſed quoniam ſciebat utile eſſe nobis, magis autem
omnibus rationabilibus, prius quidem malorum & dete-
riorum fieri aditum, poſtea autem deleri quidem hæc, C
introduci autem meliora: ideo in duos ſtatus diviſit Deus
creaturam, præſentem & futurum: in illo quidem ad
immortalitatem & immutabilitatem omnia ducturus, in
præſenti vero creatura in mortem & mutabilitatem inte-
rim nos diminens. Nam ſi quidem ſtatim ab initio im-
mortales nos feceris & immutabiles, nullam differentiam
ad irrationabilia haberemus, propriam neſcientes bo-
num. Ignorantes enim mutabilitatem, immutabilitatis
ignorabamus bonum: neſcientes mortem, immortalitatis
lucrum neſciebamus: ignorantes corruptionem, non lau-
dabamus incorruptionem: neſcientes paſſionum grava-
men, impaſſibilitatem non mirabamur. Compendioſe di-
cere, ne longum ſermonem faciam: neſcientes malorum
experimentum, bonorum illorum non poteramus ſcien- D
tiam mereri.

LVIII. Ejuſdem de eiſdem, & angelos, & homines, & dæmones ſimiliter malos eſſe dicentis.

Neceſſe eſt autem, omnia ſimul rationabilia, invi-
ſibilia dico, & noſipſos, quibus mortale quidem eſt cor-
* *philologi* . *pus, anima autem per omnia* * *ejuſdem inviſibilibus &*
rationalibus ſubſtantiis; hic quidem præſentem mutabi-
litatem pati, ut optima eruditamur doctrina religioſita-
tis, & ad benevolentiam conſtituamur.

LIX. Ejuſdem interimentis judicium; & dicentis, quod mutabilia & mortalia omnia facta ſunt: & E
iterum omnia immutabilia & immortalia ſtatim poſt reſurrectionem erunt ſecundum ſimilitudinem Chriſti.

Quod quidem planxit Deo, hoc erat in duas ſtatus
dividere creaturam: unum quidem qui preſens eſt, in
quo mutabilia omnia fecit: alterum autem qui futurus
eſt, cum renovans omnia ad immutabilitatem transfe-
ret: quorum principium nobis oſtendit in diſpenſatione
Domini Chriſti; quem ex nobis exiſtentem reſuſcitavit
ex mortuis, & immortalem corpore, & immutabilem
* *Forte, ani-* *ma.* *fecit* * *animam: per quod demonſtravit, quia circa uni-*
verſam creaturam hoc futurum eſt.

Concil. Tom. III.

LX. Ejuſdem ex quarto libro de creatura.

ANNO CHRISTI 353.

Illo certo conſtante, quod quemadmodum nobis per
reſurrectionem & corpus incorruptum & immutabilis
anima erit; eodem modo & inviſibilibus & rationabi-
libus naturis immutabilem mereri contingit; nunc qui-
dem accipientibus converſionem, ſicut verſa multoties
decem millia dæmonum oſtendunt, tunc autem in immu-
tabilitatem nobiſcum futuris.

LXI. Ejuſdem ex quinto libro, quod ſciens Deus expedire hominibus peccatum, hoc fieri diſpoſuit.

Nam ſciebat quidem quod peccabunt omnimodo; con-
B *cedebat vero hoc fieri, expedire eis cognoſcens: quoniam*
nec erat poſſibile eum, qui cum fecerit non exſtantes, &
tanterum quidem demonſtraverit dominos, tanta vero
bona propoſuerit ut eis fruantur, non prohibere peccati
aditum, ſi expedire eis hoc cognoſceret. Sed enim non
erat poſſibile, nos aliter diſcere peccatum, & paſſionum
moleſtiam, & deteriora, & noſtram infirmitatem in
his demonſtrandam, ad oſtendendam magnitudinem im-
mutabilitatis, quam poſtea nobis eſſet donaturus, niſi
ſic ab initio hæc fuiſſent a Deo diſpenſata, ut collatione
& experimento infinitorum illorum bonorum poſſemus
ſcire magnitudinem: & hujus gratia, utpote profutu-
ram nobis, peccatum intrare dimittens, magnum in ejus
bello auxilium invenit.

C LXII. Ejuſdem Theodori, detrahentis quæ ſunt de flammea framea & de Cherubim dicta. Genes. 3.

Nam flammeam quidem frameam dicunt, ut dicat
quia ignis eſt terribilis coruſcans, in habitu gladii ex-
tenſus; ut biſariam terribilis quidam viſus eſſet viden-
tium, & ex natura & ex habitu ejus quod oſtendebatur: quam & verti dixit, ut aſſiduitate motus coruſ-
cans, terribilem & majorem videnti timorem faceret.
Cherubim vero animalium dicit quaſdam formas terri-
biles, & potentes tremefacere videntem. Sicut enim nos
animalia quædam forſitan jumis conſtituimus, ſic Deus
flammeam frameam conſtituit & Cherubim, ut per ea
Adam cum timore, quæ eſt terribilis de viſu, prohibi-
tus introitu paradiſi, merito caſtigaretur. Non enim in-
viſibiles quaſdam virtutes dicit Cherubim hic, ſicut
qui ſua arbitrantur: quoniam non aliquid valebat in-
viſibilis natura ibi, cum ſenſibilis viſus eſſe deberet,
& quæ Adam caſtigaret. Nec igitur flammea framea
natura erat ignis, ſed talis viſus: nec Cherubim ani-
malia, ſed viſus talis.

LXIII. Ejuſdem Theodori, reprobantis & librum Job, & contra conſcriptorem ejus, id eſt, ſanctum Spiritum, dicentis quod pagana ſapiens hunc librum conſcripſit.

His quæ pro doctrina hominum ſcripta ſunt, & Sa-
lomonis libri connumerandi ſunt, id eſt, Proverbia &
Eccleſiaſtes: quæ ipſe ex ſua perſona ad aliorum utili-
tatem compoſuit, cum prophetia quidem gratiam non
accepiſſet, prudentiæ vero gratiam, quæ evidenter alte-
ra eſt præter illam, ſecundum beati Pauli vocem. 1. Cor. 12.

LXIV. Et poſt alia.

Erat igitur ſatis idoneum, ſupervacua quidem om-
nia verba auferre ſcripturæ: quæ autem ad ſignifica-
tionem vitæ ejus neceſſaria erant exponere, quæ omnia
ſufficiebant quemlibet ad meliora convertere, & emu-
latorem facere boni. Nunc vero cum hoc non feciſſet, ad
vani honoris amatorem non neceſſarium reſticiens, non in
minimis exiſtimationi juſti nocuit apud eos, qui divinas
ſcripturas non cum debita devotione judicare ſolent, &

ex hoc multos fecit scripta inculpare, & ad accusationem ea trahere beati Job.

ANNO CHRISTI 553.

LXV. Et post alia.

Ipsa statim verba, ex quibus incipere eum dicit conscriptor, cum pervenissent amici; *quis consideranter omnia videns, omnia vel dicens, putet aut dicat justi umquam menti convenire? Maledicta enim tam multa colligere statim ab initio, & rebus ea imponere quæ maledictum, suscipere non possunt, quia nec subsistere creduntur, quis existimet viro convenire, qui cum tanta sapientia & virtute & reverentia sua vitam gubernasset?*

Job 2.

LXVI. Et per omnia reprobans scripturam Job, & conscriptori maledicens, (idem autem est dicere sancto Spiritui) in fine interpretationis blasphemiæ suæ ita dicit:

B

Parvum autem & istud flagitium ad hoc quod in fine positum est. Hic enim quod dixit, tertiam filiam suam Amalthea cornu eum vocasse, nihil aliud est, quam ostendere eum paganicis fabulis assentientem, & idololatria figmenta diligentem, certo quidem constituto, quod nec scire quilem de Jove & Saturno & Junone paganicas fabulas poterat Job beatus, homo barbarus & Edomitanus genere. Quod si & sciret, sed non filia sua mirabiliter divinitus nata, ex idololatria paganis fabulis nomen imponeret, decorare eam existimans si ita nominata fuisset. Hoc enim erat paganicis fabulis consentientis, & idololatriæ diligentis figmenta, & filiam decorare per ea volentis, & desiderantis & sibi & filiæ suæ ad fabularum figmenta communionem esse videri. Sed quod omne hoc figmentum est, omnibus certum est.

Job 42.

LXVII. Et post alia.

Et conscriptor quidem manifestus est, ex amore magno & importuno vani honoris hoc passus. Ut enim semetipsum ostenderet & extranea eruditum esse doctrina, & paganorum fabularum scientiam habuisse, quas de illis quos deos putabant, firmas habebant; minimum existimavit nominum eorum istam inde acceptam justo imponere, quasi per eam filiam suam decorare volenti. Mihi vero ex tota libri conscriptione certus est conscriptor paganica scientia esse eruditus: ad cujus imitationem præsentem volens scripturam componere, nocuit historia pulcritudini. Qui enim apud illos tragedias componunt, causas quidem accipiunt ab his quæ multi loquuntur, quando etiam eas contigerit quodammodo apud plurimos opinionem veritatis habere: pura autem causa utentes, suam artem & sapientiam in compositione fabularum ostendere festinant; & personas introducentes sibi placitas, & voces circumponentes eis, a quibus clariores fieri arbitrantur & decorari: ut & querimoniam & laudem quæ a scriptis infertur, sive per intellectum, sive per ipsa verba scriptor peccaverit, non ad personas quarum verba confingit, legentes referant, sed ad fabulæ conscriptorem. Et iste autem cum invenisset & de beato Job historiam maximam & claram, quæ in ore omnium similiter ferebatur non solum Israëlitici generis, sed & aliorum: quem etiam clariorem Dei testimonium faciebat quod factum est ad prophetam: gloriam ex magnitudine causæ volens suscipere, hunc scripturam composuit: non cogitans quod multa differentia est inter hujus iam justi secundum divina scripturæ & simplicitatem & subtilitatem propositam, & inter verba superflua, & ad probationem conficta. Inde & illas plagiationes fecit, in quibus certantem ad Deum fecit diabolum: & voces sicut voluit circumposuit, alias quidem justo, alias vero amicis: in quibus vocibus quantum competentis excessit, dictum est etiam in superioribus. Il-

Job 1. & seq.

Job 42.

lum autem Elium in postremo introduxit tanta injuria plena dicentem adversus justum; & in fine persona magnitudinis divina natura circumposuit talem dictionem, in qua non piguit etiam figmentum a *cornus addere. Ex hoc autem importuno vani honoris amore, & nominationem hanc ex fabulis paganicis arreptam, beato Job applicavit.*

ANNO CHRISTI 553.

a Forte, cornu

LXVIII. Ad hæc autem despernit idem Theodorus & Canticum canticorum: & sicut ad amatam sibi hæc Salomonem scripsisse dicit, infanda Christianorum auribus de hoc exponens. Habet autem sic:

Cum me piguisset Cantica canticorum perlegere, quoniam neque secundum propheticam speciem e posita sunt, neque secundum historiarum traditionem, sicut scriptura Regnorum, neque demonstrativa admonitione sibi invicem struuntur; nescio quomodo tuarum litterarum præceptum de Cantico canticorum exigens a nobis irrecusabiliter causam, fecit me circa eum diligentiorem, violenter quidem. Et sic nec enim cessavi, & initio ipso lectionis quasi studiosa alacritate ascitans frequenter & dormitans, sicut convivio codicis nuptiali, & hac regali, percantatus.

LXIX. Et post pauca.

Sed sic ipsum per sapientiam Gentilibus & Judæis prædicabilem & terribilem exsistentem ut solerem. Unde & pax ei firmior, quam in anterioribus temporibus erat, timore summa circa ea prudentia frenatis gentibus bella amantibus, Ægyptiacum b *convivium fecit, Salomonem apud Judæos vitiosum, tanquam legum paternarum prævaricatorem, ab Icaniorum alienigenas nuptias: & ad puella convivium excidit, fugienda quidem etiam ipso patrio deformi colore (nocturnorum enim colorum Ægyptus genitrix) magis vero fugienda, quoniam genus habebat ex Cham, qui heres fuit antiqua maledictionis Noë: ex quibus passus est aliquid Salomon circa conjugis desiderium, & opprobrio prævaricationis irritatus, componit canticam excusationem, ut gratior etiam uxori sit, canticis delectatus pro ea factis: & improperantes sapienter percussit, tanquam conscripti causam illi dantes lætitiarum, & non pœnitentia propter nuptias tanquam pravas. Unde ab osculis nuptialibus statim ei & initium est, tanquam sistenti novam nuptam reclamantem vituperantibus:* Osculetur me sponsus ab osculis oris ejus: *& vestrum mihi cura nulla opprobrium latrantium. Et iterum irritatio ad vituperationes pro sponsa sua calidior:* Nigra sum & bona, filiæ Jerusalem, sicut tabernacula Cedar, sicut pellis Salomonis. *Ne mihi, dicit, colorem ad vituperationem proponite: nisi forte etiam bene compositarum ædificationum ex nigro lapide Arabia miraculum, vituperationem esse putatis: quarum lapidum mihi membra similia sunt, sicut quidam lapides pretiosi. Cæruleo enim ipso colore, quod vituperantes canitis, similitudo est talium lapidum, & regalis purpura, & regalis non simpliciter, sed qualem Salomon circumdatur, qui plus omnibus regibus ornamenta amat. Sed & ceteri cantici expositio, irritatio est vituperationum tanquam insipientium, & sine causa alienigena vocantium ea quæ cognita sunt.*

b Forte, connubium.

Cant. 1.

Ibidem.

LXX. Et post alia.

Qui enim canit omnem cantationem, se delectat: ego vero quidem cano propositam cantationem: quibus vero cano, non cum illis me delectans cano: nolebam enim interum nuptiarum detractionis esse in sæcul. conscriptor. Necessitate autem excusationis volens cavere, quarum non volo, cantationem cavere cogor: ut sit mihi cau-

Exod. 34. 1. Reg. 3. Genes. 9.

ANNO CHRISTI 513.

ticum ſuper morem cantici. Canere enim modo cum ſponſa cogor, qua vituperant publicam excuſationem, & clamare ea quæ abſcondere nubentibus decet. Quoniam enim confligere nos vituperationibus putant, & reprehenſionum opprobriis dividere: audiant nos noſtros amplexus canentes calidius, & nuptialium noſtrorum unguentorum amplius odorem accipiant: circumſonent canticis tragicis noſtrorum oſculorum: clama tuam nigritudinem ſponſa purpuream, gratioſum clama: tuum genus vituperatur laudabilis originis, Iſraël congenitale. Incipe initio reſponſionis ad eos: Ex calidis oſculis meis cognoſcant, quod amatoriis ſermonibus adinvicem fruimur: diſcant percutientes vituperationibus taciturn citharam nuptias amantem: cognoſcant maledictionibus, quod ſaltare in meis nuptiis a nobis putati ſunt. Non maledicere ſciant, quod excitaverunt amorem reſonantem jucundiora vituperatoribus: intres autem eorum amarus aliquis in corde ſtimulus noſtrorum oſculorum. Sed intellectus quidem conſcriptori ejuſmodi eſt, hebetat vero intellectum, eo quod ſine nomine conſcriptionem fecit, tantummodo non clamans ad Iſrael, quod non ipſius Salomonis eſt conſcriptum, ſed neceſſitate æmulationis.

LXXI. Et poſt pauca.

Quæ omnia oportet legentes librum cogitando, nec ad impudicitiæ hortationem putare eſſe conſcriptionem ſapientiſſimi, & propter hoc odiſſe: (qualis enim eſſet utilitas Salomoni ſuſtinare ad conſcriptionem impudicitiæ, cui & ſine conſcriptione poteſtas erat impudicitiæ?) nec collaudare codicem, ſicut habentem propheticam dilationem bonorum eccleſiæ. Si enim propheticam gratiam meruiſſet, mentionem alicubi Dei feciſſet: (in nulla enim prophetica ſcriptura Deus non memoratur:) ſed ſcire debent omnes, æmulationis nuptialis codicem menſale canticum eſſe, ſicut & de amore poſtea convivium Plato conſcripſit. Unde nec Judæis, nec nobis publica lectio unquam cantici canticorum facta eſt, tanquam domeſticus & nuptialis Salomonis conviviis cantus opprobria ſponſæ ſonans.

Iſti ſunt theſauri impietatis Theodori.

[b] Scleratum ſymbolum impii Theodori.

[a] al. Tradyla ſcelerum. Lib. 12 tom. col. 6. Conc. Eph. 5.

EOs qui nunc primum erudituntur eccleſiaſticorum dogmatum ſubtilitatem, ſeu aliquo hæretico errore tranſire volunt ad veritatem, docti oportet & confiteri, quod credimus in unum Deum Patrem ſempiternum, qui non poſtea cœpit eſſe, ſed ſupra conſtitutum ſempiternum: ſed neque poſtremo factum Patrem, quia ſemper & Deus erat & Pater. Credimus autem & in unum Filium Dei unigenitum, qui eſt de ſubſtantia Patris, ut vere Filium, qui & ejuſdem ſubſtantiæ eſt, ejus cujus & eſt & creditur Filius. Et in Spiritum autem ſanctum, qui ex Dei eſt ſubſtantia: qui non Filius: Deus autem eſt ſecundum ſubſtantiam, quia illius eſt ſubſtantia, cujus eſt Deus & Pater, ex quo ſecundum ſubſtantiam eſt. 1. Cor. 6. Nos enim, *inquit*, non ſpiritum hujus mundi accepimus, ſed Spiritum qui ex Deo eſt: *a creatura quidem ipſum ſegregans omni, Deo autem conjungens ex quo ſecundum ſubſtantiam eſt: propria autem ratione præter omnem creaturam, quam non ſecundum ſubſtantiam, ſed cauſa opificationis ex Deo putamus eſſe: & neque Filium putantes, neque per Filium eſſentiam accipientem. Confitemur autem Patrem unum perfectum perſona, & Filium ſimiliter, & Spiritum ſanctum eodem modo. Salva autem ratione pietatis nobis, Patrem & Filium & Spiritum ſanctum non tres aliquas ſubſtantias diverſas putare, ſed unam eamdem naturam deitatis cognoſcentes. Oportet autem & de diſpenſatione, quam pro noſtra ſalute in eo diſpenſatione quæ eſt circa Dominum Chriſtum Dominus effecit Deus, ſcire quod Deus verum hominem aſſumpſit perfectum, a femine conſtitutum Abraham & Davidi; ſecundum declarationem ſcripturarum divinarum, hoc conſtitutum natura, quod erat illi quorum de ſemine erat: hominem perfectum ſecundum naturam, & ex anima intellectuali & carne conſiſtentem: quem hominem conſtitutum ſecundum nos naturæ Spiritus ſancti virtute in Virginis utero factum, &* natum ex muliere, & factum ſub lege, ut omnes nos redimeret a legis ſervitute, *quam longe ante ſtatuit, adoptionem recipientes ineffabiliter conjunxit ſibi: qui mortem quidem eam ſecundum legem hominum ſuſtinere fecit; reſuſcitavit autem ex mortuis, & eduxit in cælum, & ſedere fecit in dextera Dei: unde ſuper omnem conſtitutus principatum, & poteſtatem, & dominationem, & virtutem, & omne nomen quod nominatur non ſolum in hoc ſæculo, ſed etiam in futuro, ab omni creatura ſuſcipit venerationem, ut inſeparabilem ad divinam naturam habens conjunctionem, relatione Dei & intellectu, omni ei creatura venerationem attribuente. Et neque duos dicimus filios, neque duos dominos: quoniam unus Filius ſecundum ſubſtantiam Deus Verbum, unigenitus Filius Patris: cui iſte conjunctus, & particeps, communionem habet Filii nomine & honoris: & Dominus ſecundum ſubſtantiam Deus Verbum, cui conjunctus iſte communionem habet honoris. Et ideo nec duos dicimus filios, nec duos dominos: quoniam certo conſtituto ſecundum naturam Domino & Filio, inſeparabilem habens ad eum conjunctionem, qui pro noſtra aſſumptus eſt ſalute, cum illo honorem & nominationem Filii & Domini habet: non tanquam noſtrum unuſquiſque per ſeipſum ſubſiſtens Filius,* (unde & multi filii ſecundum beatum dicimur Paulum) *ſed ſolus præcipuum habens hoc, ut conjunctione ad Deum Verbum, tam filiationis quam dominationis particeps ſit, amputans omnem intellectum dualitatis filiorum & dominorum. Præbet autem nobis in conjunctione ad Deum Verbum, omnem habere ejus & fidem, & intellectum, & viſionem; pro quibus & venerationem relatione Dei ab omni ſuſcipit creatura. Unum ergo Filium dicimus & Dominum Jeſum Chriſtum, per quem omnia facta ſunt: principaliter quidem Deum Verbum intelligentes, qui ſecundum ſubſtantiam & Filius Dei, & Dominus eſt. Deinde ſimul nunc accipientes ſumptum Jeſum, qui* Act. 10. *eſt de Nazareth, quam unxit Deus ſpiritu & virtute: ut conjunctiſſime ad Deum Verbum, filiationis & dominationis participem conſtitutum, qui ſecundus Adam a* 1. Cor. 15. *beato vocatur Paulo; ejuſdem quidem naturæ conſtitutus Adam, & oſtendens nobis futurum ſtatum: & tantam habens ad illum differentiam, quanta fiet ejus qui ineffabilia præbet futuri ſtatus bona, ad eum qui præſentium triſtium dedit initium. Simili autem modo & ſecundus homo vocatur, ut ſtatum ſecundum manifeſtans: quia prioris quidem initium dedit Adam mortalis & paſſibilis & multorum pleni dolorum, in quo & demonſtravit ad eum habere ſimilitudinem: ſecundum autem oſtendit Dominus Chriſtus. Iſte de cælis in futuro viſus, omnes nos in communionem educet ſuam.* Nam *Eadem.* primus, *dicit*, homo de terra terrenus, ſecundus homo Dominus de cælo: *id eſt, in futuro inde appariturus, ut omnes ad imitationem adducat ſui. Unde addit:* Qualis terrenus, tales & terreni; & qualis cæleſtis, tales & cæleſtes. Et quomodo induimus imaginem terreni, induamus & imaginem ejus qui de cælo eſt. *In eo* [a] *apparente, & eum omnibus videntibus qui judicandi ſunt, in occulto conſtituta divina natura faciet judicium.* Tempora enim ignorantiæ noſtræ deſpiciens Deus, nunc annuntiat hominibus, ut omnes ubique pœnitentiam agant: quoniam ſtatuit diem, quo judicet de orbe terrarum in æquitate, in viro, cui

[a] al. apparente et cum omnibus..... facit judicium. Act. 17.

ANNO CHRISTI 553.

constituit fidem præstare, suscitans cum de mortuis. *Ista ecclesiasticorum dogmatum doctrina. & omnis qui contraria ei sapit, anathema sit.*

Et postquam lectæ sunt blasphemiæ Theodori Mopsuesteni, & impium ejus symbolum, sancta synodus exclamavit: Hoc symbolum satanas composuit. Anathema ei qui hoc symbolum composuit. Hoc symbolum Ephesina prima synodus una cum auctore ejus anathematizavit. Unum tantum symbolum fidei scimus, quod Nicæni sancti patres exposuerunt & tradiderunt. Hoc & sanctæ tres synodi tradiderunt: in hoc omnes baptizati sumus, & nos in hoc baptizamus. Anathema Theodoro Mopsuesteno. Iste evangelia reprobavit, iste dispensationem injuriavit. Anathema illis qui non anathematizant eum. Defensores ejus, Judæi sunt: sequaces ejus, pagani sunt. [a] Multis annis Imperatorem: Orthodoxum Imperatorem multis annis: Christianum Imperatorem multis annis. Et hoc bonum tibi servabatur. Zizania tu ejecisti: Ecclesias tu emundasti. Theodorum Mopsuestenum omnes anathematizamus. Theodorum & conscripta ejus omnes anathematizamus.

[a] al. Multos annos Imperatori.

Et post [b] acclamationes sancta synodus dixit: Multitudo lectarum blasphemiarum, quas contra magnum Deum & Salvatorem nostrum Jesum Christum, immo magis contra suam animam Theodorus Mopsuestenus evomuit, justam ejus facit condemnationem. Unde oportebat quidem nos nihil aliud exspectantes, & per synodicam sententiam anathemati subjicere. Verumtamen licet manifesta sint, quæ sancti patres, & leges imperiales, & historiarum conscriptores contra eum dixerunt; tamen quia oportet in examinatione quæ contra eum [c] provenit, nihil prætermitti subtilitatis, alio die etiam cetera audiamus.

[b] exclamationes, Bell.

[c] al. proveniit

COLLATIO QUINTA.

IMperii domini Justiniani perpetui Augusti anno XXVII. post consulatum Basilii viri clarissimi anno XII. die XVI. Kal. Junias, indictione I. considentibus in secretario [d] venerabilibus episcopis hujus regiæ civitatis,

[d] al. venerabilia episcopi, ut supra in aliis collationibus.

Eutychio sanctissimo patriarcha regiæ Constantinopolis novæ Romæ,

Apollinario sanctissimo archiepiscopo Alexandrinæ magnæ civitatis,

Domnino sanctissimo patriarcha Theopolitanæ magnæ civitatis,

Stephano religiosissimo episcopo Raphiæ,

Georgio religiosissimo episcopo Tiberiadis, *& ceteris ut supra, collatione I.*

Diodorus archidiaconus & primicerius reverentissimorum notariorum dixit: Scit vestra sancta synodus, quod anteriore die lectis blasphemiis Theodori Mopsuesteni, interlocutionem fecistis; ostendentem quidem impietatem ipsius Theodori & ejus conscripeorum, jubentem autem altero die recitari quæ de ipso sancti patres dixerunt, & imperialibus legibus & historicis conscriptis continentur. Quoniam igitur hæc præ manibus habemus, suggerimus ad quod placuerit. Sancta synodus dixit: Ea quæ jam gesta sunt recitentur. Quo facto sancta synodus dixit: Sicut & antea interlocuti sumus, recitentur ea quæ contra Theodorum Mopsuestenum & ejus blasphemias sancti patres scripserunt, & quæ imperialibus legibus & historicis conscriptis continentur. Et cum suscepisset, [e] Theodorus reverentissimus diaconus & notarius, recitavit:

[e] qui fuerat Diodorus.

Sanctæ memoriæ Cyrilli, ex primo libro eorum quæ contra Theodorum scripsit:

ANNO CHRISTI 553.

THEODORUS.

Si quis velit abusive Filium Dei Deum Verbum filium David nominare, propter Dei Verbi templum quod ex David est, nominet; & illum qui est ex semine David, Filium Dei, gratia non natura appellet; naturales patres non ignorans, neque ordinem subvertens: neque eum qui incorporalis est, etiam corpus dicens; & ante sæcula ex Deo, & ex David: & passum, & impassibile. Corpus, non est incorporale: quod est deorsum, non est desursum: quod est ante sæcula, non est ex semine David: quod passum est, non est impassibile: nec enim ista ad eumdem intellectum obvertuntur: & quæ sunt corporis, non sunt Dei Verbi: & quæ sunt Dei Verbi, propria non habet corpus. Naturas confiteamur, & dispensationes non abnegemus.

CYRILLUS.

Qui dicit oportere non abnegari dispensationes, humanitatis mysterium omnino eradicat. Præsumit enim dicere, quod neque factus est homo unigenitus Dei Verbum, neque ex semine apparuit sancti David: sed filiorum introducit aperte dualitatem, inæqualem naturam & falsam nomine. Hoc enim quod abusive dicitur, omnimodo ostendit utique quod vere non est hoc quod dicitur: mutuatur enim alterius appellationem. Ergo si abusive Dei Verbum vocatur homo, non est factus homo manifeste. Si abusive Filius & Deus ille qui ex semine est David, neque Deus neque Filius natura & veritate est. Falsa igitur in utroque hæc appellatio, & ipsa res esse merito intelligitur: uterque enim hoc nominatur, quod non est.

Ex eodem libro. THEODORUS.

Et convenit eos qui bene [a] aspiciunt, quandoquidem naturales patres quærimus, neque Deum Verbum, David vel Abraha filium nominare, sed factorem: neque corpus ante sæcula ex Patre, sed semen Abraha & David ex Maria natum. Et cum de naturalibus nativitatibus sit ratio, neque Maria Filius Deus esse Verbum existimetur. Mortalis enim mortalem generat secundum naturam, & corpus, quod sibi simile est. Duas nativitates Deus Verbum non sustinuit, unam quidem ante sæcula, alteram autem in ultimis temporibus: sed ex Patre quidem natura genitus est, templum vero quod ex Maria natum est, ex ipso utero sibi fabricavit.

[a] al. sapiunt.

CYRILLUS.

Deinde breve procedens, & quibusdam per medium interpositis iterum dixit.

THEODORUS.

Cum vero de salutari dispensatione ratio movetur, & Deus vocetur homo: non quod hoc factus est, sed quod hoc assumpsit: & homo Deus, non tanquam incircumscriptibilis factus, nec ubique existens; corpus enim erat & post resurrectionem palpabile, & tale receptum est in cælum, & sic veniet sicut receptum est.

CYRILLUS.

Ecce plane & evidenter contra divinam quidem fertur scripturam, reprobat vero Christi mysterium; & quasi increpat Deus Verbum, quod propter nos exinanitionem pati voluit; & quod factus est homo, contristare videtur. Interimit enim omnino humanationem, & adversus ineffabilem sapientiam extollit se, pæne dicens Judaïce omnium nostrum Salvatori Christo: *De bono opere non te lapidamus, sed de blasphemia, quod tu cum sis homo, facis te Deum.* Audiat igitur dicentem aperte: *Si igitur non facio opera Patris mei, ne mihi credite: si vero facio, licet mihi non credatis, operibus meis credite.* Cum enim sciret quod divina virtute & potestate utebatur, & cum apparuisset homo Dei Verbum, abnegat ipsum esse Deum; & in homine magis habitasse dicit eum, ut Dei Verbum nobis hominem ostenderet adorandum, & pura

Joan. x. Joan. x.

deitatis nominatione honoratum. Convictus igitur est ignoraſſe omnino virtutem myſterii Chriſti.

ANNO CHRISTI 553.

Ex eodem libro. THEODORUS.

Sed ſi caro, dicit, erat quæ crucifixa eſt, quomodo ſol radios averſit, & tenebræ occupaverunt totam terram, & terra motus, & petræ diſrumpebantur, & mortui reſurgebant? Quid igitur dicunt & de tenebris in Ægypto factis ſub tempore Moſis: non in tribus horis, ſed in tribus diebus? Quid vero de aliis per Moſen factis miraculis, & per Jeſum Nave, qui ſolem ſtare fecit, qui ſol ſub rege Ezechia & præter naturam retroverſus eſt? & de Eliſæi reliquiis, quæ mortuum reſuſcitaverunt? Si enim Deum Verbum paſſum eſſe oſtendunt, quæ in tempore crucis facta ſunt, & propter hominem non concedant ea facta eſſe; & quæ ſub tempore Moſis propter genus Abrahæ, & quæ ſub tempore Jeſu Nave, & Ezechiæ regis, non erunt. Si vero illa propter Judæorum populum miracula facta ſunt; multo magis quæ in cruce, propter Dei Verbi templum.

Exod. 10.

4. Reg. 20.

6. Reg. 13.

CYRILLUS.

Stupefactum eſt cælum ſuper hoc, & contremuit amplius vehementer, dicit Dominus. O intolerabilem malignitatem! O linguam loquentem iniquitatem adverſus Deum, & montem in altitudinem cornu extollentem! Parum eſſe tibi videtur, affixum eſſe ligno Dominum gloriæ? Quem tu quidem neque Filium verum, neque Deum eſſe dicis: nos autem credimus, quod eſt vere Filius & Deus, creator & opifex omnium. Neque enim erat homo ſimpliciter, ſed in ſpecie humana, qui eſt ex Deo Patre Deus Verbum: non tranſlationem vel mutationem, quæ eſt in carne, paſſus, unitus vero magis ei ſecundum fidem ſacrarum litterarum. Iſte qui in carne paſſus, & ſuſpenſus in ligno eſt, miracula fecit in Ægypto, per in omnibus ſapientem Moſen ſuam gloriam manifeſtans.

Jer. 2.

Ex eodem libro. THEODORUS.

Gratia Filius, qui ex Maria eſt homo, natura vero Deus Verbum. Quod vero eſt gratia, non natura eſt: & quod eſt natura, non gratia: non duo filii. Sufficiat corpori quod ex nobis eſt, ſecundum gratiam filiatio, gloria, immortalitas, quod templum Dei Verbi factum eſt: non ſupra naturam elevetur, & Deus Verbum pro debita a nobis gratiarum actione non injurietur. Et quæ eſt injuria? Compònere ipſum cum corpore, & putare eum ad perfectum filiationem corporis indigere. Neque ipſe Deus Verbum vult ſeipſum filium David eſſe, ſed Dominus: corpus vero vocari filium David, non ſolum non invidit, ſed etiam propter hoc pervenit.

CYRILLUS.

Ergo quoniam quod eſt gratia, non natura; & quod eſt natura, non gratia; non ſunt filii duo ſecundum tuam rationem. Qui gratia quidem & non natura Filius eſt, non eſt vere Filius: ſupereſt autem, ut ſtaret veræ filiationis gloria in eo qui eſt natura & non gratia, id eſt, in Deo Verbo, qui eſt ex Deo Patre. Expulſus eſt igitur, ſicut dixi, eſſe & dici Filius Dei Chriſtus Jeſus, per quem & [a] ſalvificati ſumus, mortem ejus annuntiantes, & confitentes reſurrectionem. Verbum enim fidei quod prædicamus, ad iſtam nos confeſſionem perducit. Ergo in hominem fides eſt, & non in eum qui natura & vere Dei Filius eſt. Si enim verum eſt, qui dicit gratia filiationem ſortitum eſſe ipſum, multitudini filiorum connumerabitur, id eſt nobis, quibus ſuperna gratia filiationem donat, *ad quam vocati ſumus per Jeſum Chriſtum, qui ex ſemine David eſt ſecundum carnem.* Et certum te faciat dicens divinus evangeliſta: *Qui vero acceperunt* [b] *eum, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri, credentibus in nomine ejus.* Deinde quomodo qui ab altero datam dignitatem filiationis ſortitus eſt, & nobis ipſis donare non ſuam magis, ſed acquiſitam ei extrinſecus gratiam?

[a] al. falvi facti.

Rom. 1.

[b] al. eum, ſcilicet, gratiam.

ANNO CHRISTI 553.

Et poſt pauca. Dedit ſeipſum in exinanitionem Filius, & cum in omnibus eſſet perfectus, voluit pati humilitatem, & ſecundum carnem ex muliere ſuſtinere nativitatem, & appellatus eſt filius Abrahæ & David. Non miratus es tam bonum diſpenſationis artificium, magis vero reprehendis myſterium: injuriam eſſe dicens incarnationem Unigeniti, increpas conſilium Dei & Patris: inclamas vero etiam ipſum Filium, qui pati voluit propter te exinanitionem. Cum igitur audieris dicentem ad cæleſtem Patrem & Deum: *Sacrificium & oblationem noluiſti, holocauſta & pro delicto non poſtulaſti, corpus autem perfeciſti mihi: tum dixi; Ecce venio: in capite libri ſcriptum eſt de me, ut faciam voluntatem tuam Deus, volui:* non recta cogitare forſitan Filium de ſua gloria dices. Elegit enim corporis perfectionem, & non alii magis factam, ſed ſibi ſecundum verba ipſius. *Corpus enim perfeciſti*, dicit: licet audieris Paulum dicentem de Deo Verbo: *Ergo quia filii participes ſunt ſanguinis & carnis, & ipſe ſimiliter particeps factus eſt eorumdem.* Et ſic ſapiens Joannes ſcribit: *Et Verbum caro factum eſt, & habitavit in nobis.* Surge contra eos clamans: *Non pro debita gratiarum actione a nobis injurietur. Deus Verbum non factus eſt caro, Deus Verbum non particeps fuit vere ſanguinis & carnis: ſimiliter nobis non natus eſt ſecundum carnem ex muliere, non appellatus eſt filius David. Hoc enim quod & nominari eum* [a] *injurium eſt, & non ſecundum voluntatem ipſius, quomodo pati voluiſſet?* Sed nos, o ſapiens, glorificare conſuevimus Deum & Patrem, qui corpus perfecerit Filio: & ipſum vero dicimus Filium factum carnem, id eſt, hominem: paſſum eſſe quidem propter nos exinanitionem, & noſtræ paupertatis ſubiiſſe humilitatem; permanſiſſe vero & ſic Deum, & Filium verum Dei & Patris. Quomodo igitur non voluit filius nominari David, ſi humanatus eſt, & hoc non invitus?

Heb. 2.

Joan. 1.

[a] al. minuitur eſt.

Ex ſecundo libro Cyrilli. THEODORUS.

Quid eſt homo quod memor es ejus? aut filius hominis, quod viſitas eum? *Conſideremus igitur, quis homo ſit, de quo ſtupeſcis & miratur, quod Unigenitus dignatus eſt ejus memoriam viſitationemque facere. Sed quod quidem non dictum eſt de omni, in ſuperioribus demonſtratum eſt: quod autem non de uno qualibet, & hoc certum eſt. Ut autem omnia prætermittamus, quod omnibus credibilius eſt, apoſtolicum teſtimonium excipiamus. Scribit igitur Apoſtolus ad Hebræos, narrans de Chriſto, perſonamque ſuam non acceptabilem apud eos confirmans, ita dicit: Teſtificatus eſt vero alicubi quidam dicens:* Quid eſt homo quod memor es ejus? aut filius hominis, quod viſitas eum? Minoraſti eum paulo minus ab angelis, gloria & honore coronaſti eum, & conſtituiſti eum ſupra opera manuum tuarum: omnia ſubjeciſti ſub pedibus ejus. *Et cum teſtimonium dixiſſet, interpretans ipſum intulit: Subjiciendo autem omnia, nihil dimiſit non ſubjectum. Modo autem nondum videmus omnia ei ſubjecta. Et quis homo eſt, docens nos, quoniam dubium erat a voce poſita apud beatum David, intulit:* Paulo autem minus ab angelis minoratum videmus Jeſum, propter paſſionem mortis gloria & honore coronatum. *Si igitur ex evangeliis quidem erudimur, ad Dominum dixiſſe beatum David omnia quæ ſunt pſalmi, & cetera, & quod memor es, & viſitas, & minoraſti, & ſubjeciſti: ex Apoſtolo vero Jeſum eſſe diſcimus, de quo loquens David dicit, quod ejus memor eſt, & quod eum viſitavit; ſed etiam quod omnia ſubjecit ei, cum paulo minus ab angelis minoraſſet eum: ceſſate vel vix aliquando a veſtra impudentia, co-*

Pſal. 8.

Heb. 2.

Pſal. 8.

ANNO CHRISTI 553.

gnoſcentes quod oportet. Videtis enim, hominum ſceleratiſſimi, quanta naturarum eſt differentia: quod hic quidem ſtupefactus eſt, quia & memor eſſe hominis dignatur, & viſitare eum, ceterorumque participem facere, quorum eum participem fecit: ille vero e contrario miratur, quod tantorum particeps eſſe ſupra ſuam naturam meruit: & hic quidem tamquam beneficium dans mirificatur, & magna præſtans, & ſupra naturam ejus qui conſequitur beneficium: ille vero tamquam beneficium conſequens, & majora, quam eſt, ab eo ſuſcipiens.

SANCTI CYRILLI.

1. Petr. 5. Sobrii eſtote, ebrii ex vino eorum, declamet aliquis ſic errantibus. Pſal. 140. Pſal. 74. *Impone homo tuæ linguæ oſtium & ſeram: ceſſa cornu in altitudinem extollens, & loquens iniquitatem adverſum Deum. Quouſque inſultas patienti Chriſto?* In mente habe quod ſcriptum eſt a divino 1. Cor. 8. Paulo: *Sic vero peccantes in fratres, & percutientes eorum infirmam conſcientiam, in Chriſtum peccatis.* Et Exod. 16. ut aliquid etiam ex propheticis loquar codicibus: *Juſtificata ſunt Sodoma ex te, ſuperaſti paganorum verboſitates, quas fecerunt contra Chriſtum, ſtultitiam exiſtimantes crucem:* nihil eſſe oſtendiſti Judaïcæ ſuperbiæ crimina. Minorare præſumis, & quod ad te pertinet, detrahis ad infamiam eum qui ſupernas ſedes condecet, & una cum Deo & Patre eamdem ſedem habet. Eum enim qui ex mortuis reſurrexit, in ſedibus deitatis ſedere dicit ſapientiſſimus Paulus. Dixit enim, Hebr. 8. Ephes. 1. *quod talem habemus principem ſacerdotum, qui ſedet in dextera ſedis majeſtatis in excelſis, qui eſt ſuper omnem principatum, & poteſtatem, & dominationem, & nomen, quod nominatur non ſolum in hoc ſeculo, ſed & in futuro.* Philip. 2. *Flectitur enim ei omne genu, & omnis lingua confitetur, quod Dominus Jeſus Chriſtus in gloria eſt Dei Patris.* Et quis eſt qui in his eſt tamquam Deus? Iterum idem ipſe explanavit, qui ejus myſteriorum ſacerdos eſt. Ibidem. Dixit enim, *quod exinanivit ſeipſum, in ſimilitudine hominis factus eſt, & in habitu inventus tamquam homo: & humiliavit ſeipſum factus obediens uſque ad mortem; mortem autem crucis.* Flectitur omne genu cæleſtium & terreſtrium & inferorum ei, qui crucem ſuſtinuit: quem puris & ſolis humanitatis menſuris injiciens adverſarius, memoriam & viſitationem meruiſſe dicit a Deo Verbo: cum certe oporteret ſcire & ſapere, quod non alter Deus Verbum erat præter ipſum Filius ſeparatim & per partem, qui ex ſemine David, ſicut dicit, homo: ſed erat ipſe ex Deo Patre Deus Verbum, factus ſecundum nos, homo videlicet; & non alium quemdam magis quam ſeipſum viſitatione & memoria dignans.

Et ex eodem libro. THEODORUS.

Ceſſabuntne jam ab impudente pugna? deſiſtent vero vana contentione, erubeſcentes dictorum evidentiam? Matth. 1. Multos enim, *dicit*, filios in gloriam ducentem. *Ecce igitur in ratione filiationis communerans Apoſtolus apparet aſſumptum hominem ceteris: non ſecundum quod ſimiliter illis filiationis particeps eſt, ſed ſecundum quod ſimiliter gratiam aſſumpſit filiationis, deitate ſola naturalem filiationem poſſidente. Certum enim eſt illud, quod filiationis gloria prater ceteros homines ineſt ei præcipue per unitatem quæ eſt ad illum. Unde & in ipſa voce ſignificante Filium, ſimiliter etiam ille comprehenditur. Sed fermocinantur ad nos: Si duo perfecta dicitis omni modo, & duos filios dicemus. Sed ecce & Filius dictus eſt in divina ſcriptura per ſeipſum, divinitate excepta, ceteris hominibus communerans, & non jam duos dicimus filios. Unus vero Filius in confeſſione eſt juſte, quoniam naturarum diviſio neceſſario debet permanere, & perſona unitio indiſſipabilis cuſtodiri.*

ANNO CHRISTI 553.

CYRILLUS.

Papæ inſaniam! Ignoravit omnifariam altitudinem myſterii Chriſti, qui ita frigidis & puerilibus verbis confiſus eſt. Quod autem & prolati ſcripti virtutem minime intelligit, rectam vero ſemitam declinat & transfertur iterum in ſceleratam ſibi propoſitam intentionem, ſtatim docemus. Quod enim ante omnia ſtudium ei eſt, purum nobis hominem velle demonſtrare confeſſorem Patri, & ab univerſa creatura tamquam Deum adorandum, ipſe teſtis ingredietur. His enim qui ſecundum gratiam filii ſunt, & humanæ multitudini connumerans eum, Verbi deitatem ſolam veræ filiationis gloriam habere contendit, pæne etiam increpans eum qui propter nos exinanitionem pati voluit: vel forſitan etiam objiciens inhoneſtam ſuam dementiam diſcipulo dicenti: *Et Verbum caro factum eſt.* Joan. 1. Sciendum igitur, quod licet unum alicubi dicat, & non magis duos filios, ejiciens omnino eſſe Deum & Filium eum, qui ſicut ipſe dicit, de ſemine eſt David; ad ſolum refert Deum Verbum qui ex Deo Patre eſt, veræ filiationis gloriam. Hoc vero nihil aliud eſt, ſicut dixi, quam non ſuſcipere modum humanitatis: omnino autem interimere diſpenſationem, per quam & ſalvi facti ſumus, & mortem & peccatum tranſivimus, & diabolicæ avaritiæ jugum depoſuimus.

Ex eodem libro. THEODORUS.

Nemo artificio interrogationum decipiatur. Flagitioſum enim eſt, deponere quidem tantam teſtium nubem, ſecundum quod Apoſtolus dixit; aſtutis autem interrogationibus deceptos, adverſariorum parti conjungi. Qua vero ſunt, qua cum arte interrogant? Hominis genitrix Maria, an Dei genitrix? Et, Qui crucifixus eſt, utrum Deus, an homo? Sed iſtarum quidem curta eſt abſolutio & ex his quæ prædiximus in reſponſis, quæ ad interrogationes fuerunt: tamen vero dicatur & jam nunc, quæ compendioſe reſpondere oportet, ut nulla eis occaſio aſtutiæ relinquatur. Cum igitur interrogant, Hominis genitrix, an Dei genitrix eſt Maria? dicatur a nobis, utraque: unum quidem natura rei, alterum vero relatione, Hominis enim genitrix eſt naturaliter, quoniam homo erat in utero Mariæ, qui & inde proceſſit: Dei autem genitrix, quoniam Deus erat in homine nato: non in eo circumſcriptus ſecundum naturam, ſed quod in eo eſt ſecundum affectum voluntatis. Itaque utraque quidem dici juſtum eſt, non autem ſecundum ſimilem rationem. Nec enim ſicut homo in utero ut eſſet ſuſcepit initium, ſic & Deus Verbum. Erat enim ante omnem creaturam. Itaque & utraque dici juſtum eſt, & utrumque eorum ſecundum propriam rationem. Idem autem reſpondendum & ſi interrogant: Deus crucifixus eſt, an homo? quod utraque quidem, non autem ſecundum ſimilem rationem. Nam hic quidem crucifixus eſt, utpote & paſſionem ſuſcipiens, & ligno affixus, & ab Judæis detentus: ille autem, quod erat cum ipſo ſecundum prædictam cauſam.

CYRILLUS.

Inſuper autem his infert ſtatim procedens, quod crucifixus homo erat habens Deum inhabitantem.

Iterum Cyrilli. Quid dicis, o fortis? Dei genitrix erat ſancta Virgo, quod nato ex ipſa Deus inerat, habitans ſecundum ſolum affectum voluntatis? Iſtam eſſe affirmas unitatem? Ergo cum etiam in nobiſipſis manſionem faciat Deus exiſtens Verbum, (inhabitat enim animabus ſanctorum per ſanctum Spiritum) confiteatis ne ſecundum ſimilem modum etiam noſipſos ad ipſum habere unitatem? Ubi igitur miraculum myſterii Chriſti aſpiciat aliquis? Nam quandoquidem creditur ſecundum nos homo fieri Deus Verbum, mirabile eſt vere myſterium, & miretur utique

aliquis

ANNO CHRISTI 553.

aliquis hoc merito & vehementer. Si autem in homine habitare dicatur ſecundum affectum voluntatis, aliam habet rationem res diſpenſationis. Meruimus enim, ſicut dixit, ejuſmodi gratiam; qui fide, quæ in ipſum eſt, ſplenduimus. Non enim aliquis utique dicat, quod non voluntarie ineſt nobis: magis vero voluntarie ſive ſecundum voluntatem inſitam ei ad nos affectum fecerat. Sed nec a carne ſanctæ Virginis initium eſſentiæ habuiſſe dicimus Deum Verbum, qui conſubſtantialis eſt Patri: erat enim ſemper una cum eo ſubſiſtens: magis autem ſcimus ſecundum nos factum eſſe hominem. Itaque [a] juſte Dei genitrix dicatur a nobis ſancta Virgo, quam hominis genitrix, cum certe ſecundum carnem Chriſtum peperiſſet.

[a] Forte, cum juſto.

Et poſt alia. Cum enim ei ad explanationem hoc propoſitum eſt, Quid eſt quod: *Cum introducit primogenitum in orbem terrarum*, dicit: *Et adorent eum univerſi angeli Dei!* ſcribit iterum ſic:

Hebr. 1. Pſal. 96.

THEODORUS.

Quis eſt igitur qui in orbem terrarum introducitur, & dominationem ejus accipit, de qua ei & adorari ab angelis acquiritur? Nec enim inſaniens aliquis dicat, Deum Verbum eſſe introductum, [b] qui omnia non exſtantia fecit, ineffabili ejus virtute donans eis ut eſſent.

[b] Paſſ. quomodo eſſentiæ facit.

CYRILLUS.

Inſaniam igitur eſſe dicis, velle ſapere recte, & in mente habere veram & rectam & inadulteratam fidem? Cum certe plenos ſermones inſaniæ dicat aliquis eſſe, & valde merito, eos qui unigenitum Dei Verbum abnegant introductum eſſe a Deo & Patre in orbem terrarum, cum factus eſt homo. Qui enim ſecundum naturam & differentiam aliis omnibus ſuperior eſt, quoniam eſt creator eorum, & tantum eis ſubſtantialiter ſuperior & ſuperpoſitus eſt, quantum eſt minor factura factore; ingreſſus eſt in orbem terrarum quando appellatus eſt pars ejus, ſecundum quod homo apparuit.

Et poſt pauca. Mirot vero adverſatium ſcripſiſſe, quod numquam conjunctionem ad Deum Verbum meruiſſet Jeſus, niſi prius immaculatus eſſet effectus per unctionem. Nam primum quidem disjungit manifeſte & diſcernit, aperte duos dicens filios. Deinde dicat, quando (ſicut ait) immaculatus effectus eſt, & ad Deum Verbum conjunctionem meruit, utrum ex ipſo utero, aut cum tricesimo anno eſſet. Pervenit quidem ad Jordanem, quæſivit vero etiam Joannis baptiſmum. Si quidem ex utero ſanctus eſſet, quomodo dicit ſanctum effici eum, & non magis eſſe? Quod enim dicitur fieri, omni modo neceſſe eſt intelligere quod non erat quod factum eſt. Sin autem erat ſanctus ſemper, & hoc non in tempore factus eſt; quomodo dicit Spiritum ſuper eum devolaſſe, & conjunctione dignum ipſum demonſtraſſe, & addidiſſe ei quod deerat? Et hoc enim in aliis ſuis poſuit libris. Quid enim erat, quod omnino ad ſanctificationem deerat ei ex ipſo utero, magis vero & ante ſecundum carnem nativitatem ſancto & immaculato, & ſanctificanti creaturam? Cum igitur dicat, quod non utique meruiſſet Jeſus conjunctionem ad Deum Verbum, niſi prius immaculatus effectus eſſet, plurimas ſimul acculationes adverſus ſua ſcribit vaniloquia. Nam primum quidem indecenter dicit, meruiſſe: deinde disjungit in alterum ſeparatim filium, qui ex ſemine eſt David; quem ipſum ſolum ſeparatim Jeſum nominare impudenter contendit. Ad hæc, immaculatum effici eum dicere, tamquam hoc aliquando non habentem, plurimam hoc habet blaſphemiam. Unitus enim Deus Verbum ex ipſo utero carni ſuæ, unus erat, & ſic immaculatus filius, ſanctus ſanctorum, & de ſua plenitudine ſpiritum dans non ſolum hominibus,

Matth. 3.

ſed etiam ſurſum & in cælo rationabilibus virtutibus.

Et poſt pauca. THEODORUS.

ANNO CHRISTI 553.

Multifarie multiſque modis olim Deus loquens patribus in prophetis, in noviſſimis diebus his locutus eſt nobis in Filio. *Per Filium enim locutus eſt nobis: certum eſt vero, quod de aſſumpto homine.* Cui enim dixit aliquando angelorum: Filius meus es tu, ego hodie genui te? *Nullum, dicit, angelorum participem fecit dignitatis Filii. Hoc enim quod dixit, genui te, quaſi per hoc participationem filiationis dedit: omnino vero aperte nullam habens ad Deum Verbum communionem, apparet hoc quod dictum eſt.*

Citat hunc locum Leontius, lib. 2. apud Canis. tom. 4. antiq. lect. pag. 19.

CYRILLUS.

Certe & in allocutionibus, quas fecit ad baptizandos, iterum dixit idem Theodorus: *Hoc vero non ex nobiſipſis invenimus teſtimonium; ſed ex divina edocti ſumus ſcriptura, quoniam & beatus Paulus ita dicit:* Ex quibus Chriſtus ſecundum carnem, qui eſt ſuper omnia Deus. *Non quod ex Judæis ſecundum carnem eſt, qui ſuper omnia Deus eſt: ſed hoc quidem ad ſignificandum humanam naturam dixit, quam ab Iſraelitico genere eſſe ſciebat: illud autem ad oſtendendam divinam naturam, quam ſupra omnia & omnibus dominantem ſciebat. O ſurdi audite, & cæci videte*, acclamavit aliquis ſanctorum eis qui fuerunt ex ſanguine Iſraël. Ego autem arbitror, & valde merito hoc aptum eſſe non habentibus, vel non volentibus recte intelligere Chriſti myſterium. Nam obcæcavit quidem Deus ſæculi iſtius intelligentias infidelium & lumen divinum intelligibile in mente & in corde non habentes merito erraverunt. Si vero quidam ſunt illuminati, magis vero etiam doctoribus connumerati, qui ſimilibus morbis neſcio quomodo detenti ſunt; quid aliud eis aliquis acclamet, quam hoc quod a Deo dictum eſt per unum ſanctorum prophetarum: *Quod laqueus factus eſtis ſpeculæ in viſitatione, & ſicut retia extenſa in ſtatumine, quam qui venantur, confixerunt?* Qui enim quamplurimam utilitatem ſubjectis magis facere debent, iſti fuerunt & laqueus, & rete, & ſcandali occaſio, & petaurum inferni. Et iſta dico miratus valde, & videre non potens ad quid reſpicit intentio adverſarii. Nam confeſſus eſt quidem evidenter, quod per Filium locutus eſt nobis Deus & Pater: eſſe vero iſtum dicit aſſumptum hominem, nullam habente Deo Verbo ad hoc dictum communionem. Quomodo igitur non omnibus manifeſta eſt adverſus beatum Paulum calumnia, magis vero ipſius veritatis accuſatio? Nec enim ſic intellexit Spiritum ſanctum habens Apoſtolus. Iterum vero derivat dogmatum rectitudinem ad ſuam placentiam adverſarius.

Rom. 9. : Gen. 4. Iſai. 40. Oſee 5.

EX LIBELLIS

porrectis a preſbyteris & diaconis, qui tranſmiſſi ſunt ab epiſcopis & clericis & monachis, & ceteris magna Armenia, & Perſidis, & aliis gentibus, [a] *Proclo ſanctiſſimo epiſcopo Conſtantinopolitanæ civitatis.*

[a] Bellovac. & veteres libri, Proculo.

FUit aliquis peſtifer homo, magis autem [b] fera, hominibus habens formam diabolicam, mentito nomine Theodorus: qui ſchema & nomen epiſcopi habuit, in angulo & ignobili loco orbis terrarum latitans, in Mopſueſteno ſecundæ Ciliciæ vili oppido, vere quidem & principaliter a Paulo Samoſateno deſcendens, licet Photino & ceteris hæreſiarchis in libro de Incarnatione Domini noſtri Jeſu Chriſti, in toto ſuo propoſito ipſis verbis inveniatur uſus, & ſi quid pejus. Iſte per machinationem & audaciam & errorem diaboli volebat omnes homines acuta ſua ſicut colubri lingua, & veneno quod ſub lingua aſpidis eſt, deperire. Et interim quidem retinebatur ſuo

[b] al. fera hominis habens. Pelag. II. epiſt. 2. ad epiſc. Iſtriæ.

ANNO CHRISTI 553.

latibulo, timens poteſtatem eorum qui a magno Deo & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto acceperunt calcare ſupra colubros, & ſcorpios, & omnes vires inimici: dico autem ſanctos Apoſtolos, & qui conſequenter ab his ſuſceperunt, martyres, & confeſſores, & epiſcopos, & ceteros ſanctos. Invento autem, neſcio quomodo, tempore, cœpit repere, & extra fines ſuos, fiduciam gerens & in parœcia ad eum non pertinente, tamquam eruditus ſermocinator, & in Antiochia Syriæ in eccleſia alloquens, ſic dixit: *Homo Jeſus.* Quid eſt enim homo, quod memor es ejus? *Apoſtolus autem, de Jeſu dictum fuiſſe hoc, dixit:* Eum enim, qui paulo minus ab angelis minoratus eſt, videmus, *inquit*, Jeſum. *Quid ergo? Homo Jeſus ſimiliter omnibus hominibus, nullam habens differentiam ad homines ejuſdem generis, præter ea quæ gratia ei dedit: gratia autem data naturam non immutat: ſed poſt mortis deſtructionem* donavit ei Deus nomen ſupra omne nomen. *Qui donavit, Deus eſt: cui donavit, homo eſt Jeſus Chriſtus, primitiæ reſurgentium.* Eſt enim primogenitus ex mortuis. *Aſcendit ergo, & ad dexteram Patris ſedet, & eſt ſuper omnia. O gratia, quæ ſuper omnia data eſt Jeſu! O gratia, quæ ſuperavit omnium naturam! Qui eſt ejuſdem mihi naturæ, ſuper cælum demonſtratus eſt: in dextera Patris ſedet, & dico ad eum: Non una natura mea & tua? & tu quidem in cælo, ego autem in terra: & tu quidem in dextera Patris: ego autem in paſſionibus: & tu quidem ſupra omnem principatum & poteſtatem, ego autem in cœno. Sed audiam ad ea, quod bene complacuit in me Patri.* Numquid dicit figmentum ei qui ſe finxit: Quare ſic me feciſti? *Nihil habeo ad hoc quod dicam: ſed mei fratres, qui ejuſdem matris filii ſunt, dicunt mihi: Ne disjungas hominem & Deum, ſed unum eumdemque dic hominem. Dico connaturalem mihi, dico Deum. Si dixero connaturalem Deo, dico: Quomodo homo & Deus unus? Numquid una natura hominis & Dei, domini & ſervi, factoris & facturæ? Homo homini conſubſtantialis, Deus autem Deo conſubſtantialis. Quomodo ergo Deus & homo unus per unitatem eſſe poſſunt? ſalvans, & qui ſalvatur? qui ante ſæcula, & qui ex Maria apparuit? Sed vehementer doleo, quia mei fratres hæc mihi dicunt, ut loquar in eccleſia, quæ non eſt poſſibile dicere bene ſapientes.* Hæc ab impio Theodoro dicta poſuerunt, & inferunt ſic: Non qualemcumque autem tumultum ex impiiſſimis ſuis verbis eccleſiæ movens, cognitus eſt huc atque illuc a rectitudine dogmatum declinans: nec enim recta via ejus, qui perverſus eſt. Unde multi clericorum tunc fiduciam habuerunt eum convincentes: & miſerum autem Neſtorium moveri, & tædioſe, quæ ab eo dicta ſunt, ſuſcepiſſe: & alia multa perturbatio a populo facta eſt ex diſſonantibus Chriſtianorum eccleſiæ verbis ejus, ſicut continet epiſtola Joannis Antiochiæ ad Neſtorium. Multo autem tempore ſcilicet perſeverans Theodorus, perſuaſit multis & Neſtorio, quod Chriſtus Filius Dei vivi, qui de ſancta Virgine Maria natus eſt, non eſt qui ex Patre natus Deus Verbum, conſubſtantialis genitori: ſed homo pro quantitate ſuæ voluntatis ex Deo Verbo cooperationem ſuſcipiens: & non prius meritus conjunctionem Dei Verbi, antequam immaculatus fieret, ut particeps fiat immaculationis, ſolius nominis filiationis & dominationis. *Quomodo enim*, inquit, *homo & Deus unum per unitatem eſſe poteſt? qui ſalvat, & qui ſalvatur? qui ante ſæcula, & qui ex Maria apparuit? Dominus & ſervus? factor & factura?* [a] Ita & talia ipſe Chriſti impugnator Theodorus auſus eſt dicere, & in ſuis conſcriptis inſeri fecit, fingens quaſi contradicere Arrio, & Eunomio, & Apollinario: & non penitus Deo Verbo de ſubſtantia Dei Patris genito dans aut ſecundum carnem de ſancta Virgine Maria nativitatem, aut aliud aliquid de incarnatione & humanatione: ſed Jeſu Chriſto, qui & unctus eſt, & participatur honorem, cujus particeps eſt propter ex Deo Verbo & vero & conſubſtantiali Filio præparationem ſibi factam, ut converſetur bene. Perſuaſo autem impio Neſtorio una cum aliis, gaudebat jam diabolus, quod per filium ſuum Theodorum perſuaſiſſet multis & Neſtorio errori ſervire. Non eſt autem contentus quorumdam in locis Syriæ perditione, ſed volebat multo amplius terram comprehendere. Contigit autem iſtam eccleſiam viduam fieri, & neſcimus ex quibus peccatis, aut quomodo obtinuit epiſcopatum Neſtorius, quorumdam circumventione non habentium nec ex Deo accipientium gratiam: & poteſtate abutens, exſultabat ſua impietate ſuperare auctorem ſuum Theodorum. Miſeratus autem Deus eccleſias, ſuſcitavit multos contra eum: in quibus & humiles conſtituti, nihil prætermiſimus uſque ad mortem pro veritate certantes, ſicut & in noſtris contra Theodorum & ſcripta ejus libellis ad Alexandrinum religioſiſſimum epiſcopum Cyrillum direximus, & in his quæ ad veſtram dicimus beatitudinem: & petimus, poſtquam iſti perlecti fuerint, & illos perlegere, quatenus fiat unitas veſtra contra Theodorum, & ſacrilega capitula & dogmata ejus, & eorum qui ſimilia ſapiunt vel docent: & ſicut Domino placuit condemnari manifeſte & nominatim in Epheſo ab univerſali ſynodo ſacrilegum Neſtorium; ſic per vos etiam antea condemnatum ſine nomine, ſacrilegiorem in varia impietate Theodorum nominatim condemnari, & eos qui ſecundum impiiſſimam ejus expoſitionem hactenus in Syria & Cilicia ſapiunt & docent.

Porrecta ſunt autem & impia capitula ex Theodori codicibus ſanctæ memoriæ Proclo ab Armeniis, quorum multa in antelatis continentur. Ad tales igitur libellos Armeniorum reſcribens ſanctæ memoriæ Proclus, inter alia dogmata, de Theodoro & ejus impietate dicit:

PROCLI SANCTÆ MEMORIÆ.

[a] a tomo ad Armenios ſcripto.

Habetur integr. Gr. & Lat. in tomo I. Conc. poſt Conc. Epheſ. edit.

FUgiamus turbulentos & cænoſos fallacia rivos, ſectas Deum impugnantes: dico Arrii furorem dividentem individuam Trinitatem; Eunomii audaciam circumcludentem ſcientia incomprehenſibilem naturam; Macedonii rabiem ſeparantem a deitate inſeparabiliter procedentem Spiritum; & novam iſtam & recentem blaſphemiam, qua Judæorum multo amplius blaſphemiam ſuperet. Nam illi quidem eum qui eſt Filius, denegant, fraudantes ramo radicem: iſti vero ei qui eſt, alterum introducunt, detrahentes ſincerum naturam, utpote multa generantem. Dicamus ergo cum Paulo: Epheſ. 2. *Chriſtus eſt pax noſtra, qui fecit utraque unum. Nam Judæum & paganum per baptiſma in unum novum creabit hominem, virtute unienti converſatione diſtantia. Terreantur condemnatione novæ impietatis inventores: ſiquidem ea quæ diſtant, in conſonantiam unita ſunt: qui autem univit, in dualitatem, quantum ad ipſos, diviſus eſt.*

Idem ſanctus Proclus in eodem tomo ad Armenios ſcripto, adverſus eumdem impium Theodorum.

Iſta autem ad veſtram direximus caritatem, ex veſtris invitati libellis, quos ad nos tranſmiſiſtis, dicentes quoſdam peſtiferos & monſtriloquos homines inviſiſſe provinciam veſtram, volentes per malitioſa conſcripta & objectiones falſæ ſcientiæ, perverſere ſimplicem & [b] *ſine machinatione orthodoxæ fidei pulcritudi-*

[a] *al.* Illa & alia.

[b] *al.* infecatum.

Anno Christi 553. Coleſſ. 1. v. Cor. 3.

nem. Sed quæ ſunt Pauli, iterum dico vobis: Videte A ne quis ſit qui vos decipiat per philoſophiam & novam fallaciam, ſecundum traditionem vani conſilii hominum, & non ſecundum Chriſtum. Fundamentum enim aliud ponere nemo poteſt præter poſitum, quod eſt Chriſtus Jeſus.

Sancti Cyrilli ad clericos & Lamponem preſbyterum.

[a] mſſ. Bellov. & alii, Hellam.

Cum apud [a] Ælium commorarer, vir aliquis ex his qui nobiliter militant in palatio, epiſtolam multorum verſuum & grandem obtulit mihi ſignatam, quam ſe dicebat accepiſſe ab Antiochenis orthodoxis. Subſcriptiones autem erant in ea plurimorum clericorum, & monachorum, & laicorum. Accuſabant autem Orientales epiſcopos, quaſi tacentes quidem Neſtorii nomen, [b] & diſſimulantes eum averſari; tranſilientes autem ad Theodori codices de incarnatione factos, in quibus multo pejores Neſtorii blaſphemiis poſita ſunt. Pater enim fuit Neſtorii perfidiæ, & illius mala locutus, impius in his factus eſt in quibus modo eſt. Et ſcripſi quidem reverentiſſimo epiſcopo Antiocheno, ut Theodori impia dogmata in eccleſia nemo loquatur: accedens autem ad Alexandriam reverentiſſimus diaconus & archimandrita Maximus, plurima inclamavit in Orientales; dicens orthodoxos nullum ibi locum habere, nec fiduciam loquendi de recta fide. Dixit vero, quod confingunt quidem confiteri ſymbolum expoſitum Nicææ a ſanctis patribus, male autem illud interpretantur: & adhortatus eſt me omnem expoſitionem Nicænæ ſynodi interpretari plane, ut non ſubripiant quidam alia pro aliis exponentes: quod & feci. Habes igitur tomos, ut offerantur & piiſſimis regibus, & Chriſtianiſſimo & piiſſimo domino. Feci enim in membranis ſcribi tomum. Cum conſilio igitur ejus ſicut bene habere perſpiciatis opportune [c] offerte. Oportet enim nos undique pro recta fide certare, & [d] exoriam adverſus Chriſtum impietatem, quantum poſſibile eſt, a medio expellere feſtinare.

[b] al. adnutet.

[c] al. offerantur.

[d] al. exhortamur.

Ejusdem Sancti Cyrilli Epistola ad Acacium epiſcopum Melitenæ.

Scripſit vero eamdem ad Theodotum Ancyræ, & ad Firmum Cæſareæ Cappadociæ.

Non oportebat latere ſanctitatem tuam, aut forſitan & cognovit, quod omnes Orientales religioſiſſimi epiſcopi in Antiochia convenerunt, cum tranſmiſiſſet eis tomum dominus meus ſanctiſſimus epiſcopus Proclus, bonorum plenum intellectuum, & rectorum dogmatum. Erat enim ratio multa & longa de diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti: ſuppoſuit vero etiam capitula quæ jam collecta a Theodori codicibus, quæ conſonantem Neſtorii perfidiis intellectum habent, & adhortatus eſt etiam illa anathematizare. Illi vero non paſſi ſunt, & ſcripſerunt ad me; quod ſi contigerit anathematizari ea quæ ſunt Theodori, pervenit omnimodo macula etiam ad ſanctos noſtros patres, Athanaſium dico, & Baſilium, & [e] Gregorios, & Theophilum, & ceteros. Nam ſcripſerunt & ipſi quædam conſonantia eis quæ ſunt Theodori. Et erat neceſſarium etiam me ad eos reſcribere, qua & nota faciet tuæ ſanctitati religioſiſſimus epiſcopus Daniel, qui Alexandria inventus eſt; & ſingula eorum quæ mota ſunt, ſubtiliter cognoſcit.

[e] Pauſ. Gregorium.

Epistola Cyrilli ad Rabbulam epiſcopum Edeſſæ.

Anno Christi 553.

Ad incomparabilem quamdam alacritatem & ad inexpugnabilem confidentiam noſtras excitas animas ſapientiſſimus Paulus ſic ſcribens: Quis nos ſeparabit a caritate Chriſti? Tribulatio? an anguſtia? an perſecutio? an fames? an nuditas? an periculum? an gladius? *Nihil enim intolerabile eſt eis qui firmiter apud ſe ſtatuunt certamen fidei certare, curſum perficere, fidem ſervare, ut & incorruptionis mereantur coronam. Sicut vero ſolicitos optime gubernare, non in ſerenitate navigare, ſed in tempeſtate poſſe navem ſervare, probatiſſimos declarat: ſic etiam fortitos eccleſiis præſidere, non omnimode rerum ſerenitas claros demonſtrat; magis vero ſolertia in tribulationibus, & fortitudo, & patientia, & fortiter inſiſtere inſtabilibus hæreticorum ſermonibus. Semper quidem tua ſplenduit ſanctitas: præcipue autem nunc, facta omnibus Orientalibus columna & fundamentum veritatis; & ſicut quemdam peſtiferum expellens morbum, nova & abominanda hæreſeos Neſtorii blaſphemiam. Nam procedit quidem ex altera radice (illius dico qui de Cilicia erat) iſta impietas: arbitratus vero eſt, quod [a] tenebit orbem terrarum propter potentiam neſcio quomodo illi datam. Rapuit enim ſedem fortiſſimam, & factus eſt cibus draconi multa capita habenti; [b] ſperavit vero etiam ipſe, anclas Dei eccleſias devorare, & omnes apprehendere: & niſi nos, adjuvaſſet Deus omniparens, prævaluiſſet utique, quantum ad potentiam conatuum pertinet ejus, ſceleratoſque concurſiones illorum qui cum continent.*

Rom. 8.

[a] Theodorum Mopſueſtenum. [b] Pauſ. ut ante. Act. 12.

Epistola Cyrilli ad Monachos.

Cariſſimis & deſiderantiſſimis, Anaſtaſio, Alexandro, Martiniano, Joanni, Paregorio, preſbyteris, & Maximino diacono, & ceteris orthodoxis patribus monachorum, & eis qui vobiſcum ſolitariam vitam exercent, & in fide Dei confirmati ſunt, Cyrillus in Domino ſalutem.

Deſiderium ſtudiumque, quod circa doctrinam veſtra caritas habet etiamnum, non mediocriter collaudavi, dignumque eſſe dico omni ratione. Nam divinas deſiderare doctrinas, ſacrorumque dogmatum ſolere defendere rectitudinem, quomodo non aliquis miretur? Hæc enim res vitæ infinitæ & beatæ proviſor eſt, & ſtudium quod in his eſt, non ſine mercede exiſtit.

Et poſt alia. *Quoniam vero ſcripſit veſtra reverentia, quod derivant quidam ad id quod non convenit, vim verborum quæ in ſymbolo ſunt aut non intelligentes recte, aut diligentes quorumdam conſcripta, in reprobum ſenſum abiiſſe: idcirco ſcripſiſtis, quod propter hoc oporteret me de his ipſis ad vos facere doctrinam, & plane interpretari expoſitionis fidei tenorem; arbitratus ſum oportere, quæ in mentem veniunt meam, breviter dicere.* [c] *Sequamur vero ubique ſanctorum patrum confeſſiones & dogmata, recte & indeclinabiliter diſcutiendo quæ ab eis dicta ſunt. Nam jam quidem & ſancta ſynodus Epheſi collecta Dei voluntate, contra Neſtorii perfidiam juſtum & ſubtilem ſententiam proferens, & aliorum vaniloquia, qui poſt ipſum erant, aut ante ipſum fuerunt, æqualia ſapientes ei, & dicere aut ſcribere præſumpſerunt, cum illo condemnavit, ſimilem eis eis condemnationem imponens. Conſequens enim erat, uno ſemel propter tam profana vaniloquia inculpato, non contra unum magis pervenire; ſed, ut ſic dicam, contra omnem eorum ſectam, ſive calumniam quam fecerunt adverſus pia eccleſiæ dogmata, duos cælestes filios, & dividentes in-*

[c] Bellov. Sequamur. Pauſ. ſequimur.

ANNO CHRISTI 553.

dividuum, & crimen adſcribentes cælo & terræ, tanquam homini ſervientibus. Aderat enim nobiſcum ſupernorum ſpirituum ſancta multitudo unum Dominum Jeſum Chriſtum. Ne autem apud quoſdam tenor ſymboli ignoretur, quod in univerſis ſanctis Dei eccleſiis & [a] tenet & prædicatur; ſanctorum patrum dogmata ſive expoſitiones geſtis inſerui ibi confectis: ut ſciant legentes, quem debet intelligi ad modum ſanctorum patrum expoſitio, ſive ſincerum rectæ fidei ſymbolum. Arbitror caritatem veſtram & legiſſe librum quem de his conſcripſimus. Ipſum vero etiam nunc, ſicut dixi, ipſis verbis apponens ſymbolum, ad hoc convertar Deo juvante, ut ſingula plane interpreter quæ in ipſo poſita ſunt. Scripſiſſe enim ſcio prædicabilem Petrum: Parati ſemper ad ſatisfactionem omni petenti vos rationem de ſpe quæ in [b] vobis eſt.

[a] Paſſ. tenetur.

1. Petr. 3.

[b] Bellov. nobis.

Ex EPISTOLA RABBULÆ BEATÆ MEMORIÆ, ſcripta ad ſanctum Cyrillum contra impium Neſtorium.

JAm vero quidam unitatem ſecundum ſubſiſtentiam omnibus modis abdicant. Morbus enim aliquis ſubrepens inveteravit Orienti, immedicabilis modo vulneris depaſcens eccleſiæ corpus: & plurimos quidem latens, apud aliquos quaſi ſtudioſos, & ſupercilia extollentes eruditione, latenter honoratus. Epiſcopus enim quidam provincia Ciricum Theodorus, vir veriſimilis dicendi, & potens perſuadere, aliqua quidem ſuper tribunali eccleſiæ ſtatim dicebat ad populi placentiam, alios autem laqueos perditionis in ſcriptis ponebat: qui in [c] principiis quorundam ejus codicum anathemate circumcludebat [d] inſpicientem non manifeſtare aliis ſcripta iſta. Primum expoſuit, non eſſe vere Dei genitricem ſanctam Virginem, tanquam Deo Verbo non ſuſcipiente ſecundum nos nativitatem. Hoc uſque adhuc latens, ne tempore ampliore confirmatum fortius putaretur, ſecundum judicium Dei oblitus Neſtorius novæ inciſionis auctor publicatur. Sequitur autem hoc & quod eſt de humanatione. Nec enim dicunt ſecundum ſubſtantiam, vel ſecundum ſubſiſtentiam unitum eſſe Deo Verbo hominem: ſed bona voluntate quadam, tanquam divina natura non ſuſcipiente alterum modum unitatis propter non circumſcriptibile. Iſte & Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum dixit non oportere adorare ſicut [e] Dominum, ſed relatione Dei, honorari ſicut imaginem quandam; magis autem [f] manifeſtius ſecundum eos dicere, ſicut inſtar aliquid relatione aſſidentis dæmonis. Iſte & carnem Domini pronuntiavit nihil omnino prodeſſe, diſſipans Domini vocem, quæ eſt: Caro nihil prodeſt. *Iſte & [g] Apoſtolum dicit non cognoviſſe Chriſtum quod Deus erat, ſed ſupra fidem quæ eſt in homine, ædificatam eſſe eccleſiam. De gehenna hic ratiocinationes eorum non eſt tutum per litteras ſignificare. Iſti ſunt theſauri impietatis eorum, quibus jamdudum latenter frenebantur; & volunt, ſi poſſibile eſt, uſque ad finem obumbrare timentes pias aures populi.*

c al. principio.

d Paſſ. inſpicii omnes & volens manifeſtare alia ſcripta ille primus expoſuit; atque ad veteres libri.

e Paſſ. Deum.

f Paſſ. manifeſtiana.

Jacob. 6.

Matth. 16.

g Incipit Pelagii Apoſtolos, omnes hæreſes.

AB ECCLESIASTICA HISTORIA Heſychii preſbyteri Hieroſolymorum, de Theodoro.

ITa Photinum multis & aliis apud eos [h] ſeculis, Theodorus quidam præcipue imitatus eſt: malitioſus quidem loquendi, & lingua paratiſſimus; & ipſe tamen inſtabilis voluntate, qui huc & illuc inclinans ferebatur. Clericatui enim Antiocheno a prima ætate communeratus, & bene converſari pollicitus, ad ſæculares libidines reverſus, iterum delectabatur. In omnibus autem bonis imitabilis & beatus vir Joannes Conſtantinopolitanus epiſcopus ſcripſit epiſtolam, quæ uſque adhuc in codicibus legitur, & a pejore ad meliorem pœnitentiam eum transferre prævaluit: & iterum bene converſari, iterum in clericatu eſſe cœpit, & Antiochia relicta in Tarſum tranſmigravit: ex qua in Mopſueſtiam tranſiit, ordinatus in ea epiſcopus, nondum Deo volente manifeſtam impietatis illius prædicationem fieri. Prima autem elementa ſua doctrinæ ex Judaico vaniloquio incipiens, codicem in prophetiam pſalmorum conſcripſit, omnes de Domino prædicationes abnegantem. Culpatus vero & periclitatus, contraria ſibi dixit, non ex voluntate, ſed compulſus omnium querimoniis, & codicem ipſum delere pollicitus, latenter conſervabat Judaïca impietatis viaticum. Igni enim ſua commentaria ſimulans tradere, malitioſe abſcondere illecebram conabatur. Tempus quidem plurimum in exiguo loco [a] prava loquens, qui eſſet merito, latebat. Quoniam vero [b] loquens conſtitutus, vana ſolitus loqui, dilatoris famam conſecutus eſt; paucis quibuſdam apud eum ſtudentibus, qui veneno dictionum decipiebantur, calicem bibentes verbis quidem bene compoſitis coloratum, blaſphemis vero intellectibus & veneno plenum. Senectute jam cana debilitatus, [c] ſed minima pietatis ſcintilla, ſi qua forte in eo fuiſſet, inveterata, libros componere adverſus Domini Dei apparitionem præſumpſit: quorum multitudinem prætermittentes (nec enim fas eſt impios [d] revolvere ſermones) unius in præſenti memoriam facimus. Chriſtum enim Jeſum, generis noſtri Salvatorem & Dominum, quem ſplendorem paternæ gloriæ & imaginem ſubſtantiæ Paulus vocat, ſer- Hebr. 1. *re eum omnia dicens verbo ſuæ virtutis: qui purificationem noſtrorum fecit peccatorum, & ad dexteram paternæ majeſtatis conſedit: de quo ad Coloſſenſes ſcripſit epiſtolam, quod in eo omnia ſunt creata, quæ ſunt &* Coloſſ. 1. *in cælis & in terra, viſibilia & inviſibilia, quod per eum & in eum creata ſunt omnia, & ipſe eſt ante omnia: hunc non incarnatum Verbum, ſicut evangelicis vocibus edocti ſumus; ſed hominem per vitæ profectionem & paſſionum perfectionem conjunctum Deo Verbo ſcripſit ſtultus in omnibus, & hac in myſticis ſermonibus auſus eſt: & ille quidem talia. Sed & ſequaces ejus extollebantur, de quibus dicere convenit:* dicentes ſe ſapientes, ſtulti facti ſunt: mutaverunt enim vere & iſti gloriam incorruptibilis Dei in ſimilitudinem corruptibilis hominis: *Chriſtum non ſicut Deum incarnatum glorificantes, ſed ſicut unum ſimilem nobis hominem injuriantes. Nos vero ad cetera orationis procedimus. Non enim multum tempus ſupervivens Theodorus, prædictis contra myſterium blaſphemiis & novæ Jeruſalem injuriam addidit, minorare & eam tanquam patriam incarnationis myſterii properans.*

Rom. 1.

[a] Paſſ. probus.

[b] Paſſ. loquax.

[c] Paſſ. & minima.

[d] Paſſ. ejus profetæ.

LEX DIVINÆ RECORDATIONIS Theodoſii & Valentiniani.

DEbitam a nobis venerationem piiſſima doctrina reddentes, eos qui auſi ſunt contra Deum impie conſcribere, debita condemnationi ſubjicere, & nominibus dignis vocari oportere exiſtimavimus. Juſtum igitur circumdare eos in confuſione ſuorum peccatorum, & in tali vocabulo permanere in æternum: quatenus nec vivi liberentur, & poſt mortem permaneant contempti & condemnati. Iterum igitur doctrina Diodori & [e] Theodori & Neſtorii impiorum & peſtiferorum viſa eſt nobis abominanda eſſe: ſimiliter autem & omnes qui ſequuntur eorum errorem, & conſentiunt eorum impietati, juſtum & ipſos eandem nominationem mereri, & confuſionem indui: ne, dum nominantur Chriſtiani, ex ipſo inveniantur decorati vocabulo, longe conſtituti a Chriſtianorum propoſito, & alienati a recta & immaculata fide. Quapropter per hanc noſtram legem ſancimus, eos qui in omni terra ubique inveniuntur impiiſſimo & inſtabili

Epiſtola Latinitate ſub finem textus parva Conc. Epheſini.

[e] Suſpectum hoc loco eſſe Theodori nomen, cum in Epiſtola Concilii & in ſequentibus non legatur, dixit Sirmondus in Notis ad Facundum ad lib. 12. cap. 4.

Epiſt. ad Theodoſium Legiſlat.

ANNO CHRISTI 553.

Nestorii & Theodori proposito consentientes, Simonianos a praesenti nominari. Oportet enim eos qui antea in divina doctrina creverunt, postea vero ad illorum impietatem inclinatos, & illorum imitatos errorem, eadem nominatione Simonianos probari: ad similitudinem Arrii per sanctionem divinae recordationis mirabilis & praedicabilis Constantini, qui constituit Porphyrianos nominari Arrianos: qui propter similitudinem impietatis, nominationem Porphyrii imposuit ei qui ausus est & existimavit veram fidem humanorum potentia verborum circumscribere, & codices pestilentes & inerudites ad memoriam relinquere posterorum. Nemo igitur audeat sacrilegos codices ab eis expositos, & maxime a Theodoro & Nestorio, & contrarios verae doctrinae & expositioni venerabilium episcoporum qui Ephesi collecti sunt, legere aut possidere, aut scribere. Oportere enim eos codices cum omni diligentia requiri, & inventos publice coram omnibus combureri. Per hoc enim radix impietatis amputabitur, ne in posterum erroris semina generentur ad errorem simplicium, qui facile ad illius laqueos collabantur. Neque de cetero inveniatur praeditorum hominum memoria, vel alia appellatio praeter Simonis. Sed neque in loco, vel in domo, vel in vico, aut in agro, aut in civitate, vel in ejus suburbanis conventiculum eorum fiat, nec in manifesto, nec in occulto. Tales enim jubemus omni privari conventiculo viventes. Et hoc certum omnibus sit, quod si quis praeterierit praesentem nostram sanctionem, & Theodoro & Nestorio assenserit, illorum socius imitatus, ejus post gladii ultionem omnis substantia fisco addicetur. Tua igitur illustris eminentia praesentem a nobis expositam legem manifestam faciat per omnem terram habitantibus, & proponi per singulas civitates dignetur: quatenus per hujus legis recitationem cognoscant omnes, qui in quacunque provincia sunt, quae super his a nobis dispositae sunt. Eandem autem legem nostram Graecis & Latinis scripsimus verbis ad recitantium [a] *felicitatem.*

[a] Forte, Stellionum.

LEX THEODOSII ET VALENTINIANI,

piae recordationis Imperatorum, adversus Nestorium & Theodorum, & eos qui similia eis sapiunt.

Restat alia Latinitatis pars: Conc. Chalced. Act. VII.

JAm prius quidem Nestorius, qui Constantinopolitanae civitatis fuit episcopus, nova & monstrosa dogmata pertentans introducere sincera & orthodoxa fidei Christianorum, ejectus est a sancta synodo, quae per sanctionem Imperialem ex omni orbe terrarum Ephesi congregata est: quae eadem sancta synodus simul etiam confirmavit expositam a Nicaenis trecentis decem & octo episcopis orthodoxam fidem. Et nos corroborantes ea quae pie decreta sunt ab eodem sancto concilio Ephesi congregato, generalem constitutionem protulimus, condemnantem eumdem Nestorium, eosque qui similia illi sapiunt, ut non mereantur nominationem Christianorum, sed magis vocentur Simoniani, quoniam Simonis blasphemiam dilexerunt: & statuimus certas adversus eos poenas, quae praesenti constitutione continentur. Sed nec habeat aliquis, aut legat, aut scribat, aut proferat Nestorium, seu illius libros, vel codices omnino nocibiles, vel ipsius Nestorii, vel alterius, & maxime Nestorii adversus solos Christianos conscripta, aut Diodori, & Theodori, & Theodoreti conscripta: sed unusquisque habens tales codices, illos publice proferat, & in conspectu omnium igni tradat. Et nemo eos qui talem sectam colunt, vel illorum doctores, aut in civitate, aut in agro, aut in suburbano suscipiat, aut una cum eis conveniat. Quod si quicumque tale aliquid perpetraverit, publicatus perpetuo tradetur exsilio: qui autem habet codices contientes abdicatam fidem Nestorii & Theodori, vel illorum interpretationes, & allocutiones, vel traditiones, eisdem subjicietur suppliciis, licet in nomine aliorum videantur, quae ab illis composita sunt.

ANNO CHRISTI 453.

Et sancti vero Theophilus Alexandrinus, & Gregorius Nyssenus, susceptis querimoniis adversus Theodorum adhuc viventem, & adversus impia ejus conscripta, scripserunt adversus eum epistolas, quarum pars ista est:

SANCTAE MEMORIAE THEOPHILI ad Porphyrium Antiochiae episcopum.

QUod enim non patieris illos qui occasione adventionis Salvatoris nostri Jesu Christi praesumunt renovare Samosateni Pauli dementiam, manifestum est: quoniam & qui in Nicaea convenerunt patres nostri, [a] *& istam sectam cum Arrianorum pravitate anathematizaverunt, qui nec baptisma sequacium Pauli comprobaverunt, sicut scripta ab eis definitiones continent. Et ipse autem beatae memoriae episcopus Athanasius ultimum praedicti Pauli Samosateni impietatem condemnavit in tomo quem dictavit.*

[a] Paris. non habet &.

Et post alia. *Quoniam autem accusant quosdam, tamquam sc ibentes ea quae pertinent ad renovationem scelerata secta Pauli Samosateni a patribus condemnari, & propter hanc occasionem commonendam porrexisse tua reverentia affirmant, cujus exemplum litteris ad me directis a tua reverentia supposuisti: inspiciens tua bonitas una cum convenientibus religiosissimis episcopis ea quae ab ipsis* [b] *ostenduntur, (dicunt enim probationes habere se) si invenerit scripta contraria apostolicis dogmatibus, dignetur apostolicum amplecti zelum adversus talia innovantes. Justum enim est, ea quae impie scripta sunt, pie amputari, & nusquam inemendabiles permanere eos, qui qualiacunque incaute per inscientiam & vanam gloriam scribere praesumpserunt.*

[b] Paris. prehendunt.

Porrecta autem sunt & ipsi sanctae memoriae Theophilo impia capitula ex codicibus Theodori.

SANCTI GREGORII AD THEOPHILUM.

QUi Apollinarii dogmata defendunt, per querimoniam, quam adversus nos faciunt, sua confirmare conantur: carnale Verbum, & Dominum saeculorum hominis filium, immortalem Filii deitatem confitentes. Proferunt enim quo[d] aliqui quasi catholicae ecclesiae existentes, duos colunt filios in dogmate: unum quidem secundum naturam, alterum autem secundum adoptionem postea acquisitam: nescio a quo [c] *talia audientes, & ad quam personam contendentes: nondum enim novi eum qui haec subloquitur. Verumtamen quoniam hanc proponentes adversus nos causam, per hoc quod videntur huic flagitioso negotio repugnare, suas opiniones corroborant, bonum est tuam in Christo perfectionem, secundum quod in mente tibi* [d] *injiciat sanctus Spiritus, excindere occasiones eorum qui quaerunt adversus nos occasiones; & persuadere eis qui ista calumniabiliter adscribunt Dei ecclesiae, quod est dogma tale in Christianis nullum, neque praedicatur.*

[c] al. talia.

[d] Forte, injiciet.

EX HIS QUAE THEODORITUS defendens Theodorum, contra Cyrillum scripsit: per quae testimonium praebet idem Theodoritus, quod Theodori sunt istae impietates, contra quas sanctae memoriae Cyrillus scripsit.

POstea interpretationem accusat octavi psalmi, & inculpat haec verba divini Theodori: Consideremus

ANNO CHRISTI 553.

igitur, quis eſt homo de quo ſtupeſcit & miratur quod Unigenitus dignatus eſt ejus memoriam & viſitationem facere. Sed quod quidem non dictum eſt de omni homine, in ſuperioribus demonſtratum eſt: quod autem nec de uno quolibet, & hoc certum eſt.

Et poſt panca, ejuſdem Theodori verba poſuit memoratus Theodoritus ſic habentia:

Ceſſate vel nunc vix aliquando a veſtra impudentia, agnoſcentes quod oportet. Videte enim, o omnium hominum ſceleratiſſimi, quanta naturarum eſt differentia: quod iſte quidem ſtupeſcit, quia & memoriam facere hominis dignatur, & viſitare eum, & ceterorum participem facere, quorum participem jam fecit ipſum: ille autem e contrario miratur, quod tantorum particeps fieri ſuper ſuam naturam meruit. Et ille quidem, utpote beneficium dans, mirificatur magna præſtans, & ſuper naturam beneficium accipientis: ille autem, ut poſt beneficium accipiens, & majora, quam eſt ipſe dignus, accipiens.

Et poſt hæc Theodoritus intulit iſta:

Cum poſuiſſet Cyrillus ex his quæ divinus Theodorus contra Apollinarium ſcripſit, ſtatim injurias infert, & contumelias & vituperationes, & dicit: Sobrii eſtote ebrii ex vino veſtro, adclamet aliquis ita errantibus: *Impone homo tuæ linguæ oſtium & ſeram: ceſſa cornu in altitudinem extollens, & loquens contra Deum iniquitatem.* Quouſque inſultas contra patientem Chriſtum? in mente habe ſcriptum a divino Paulo: *Ita autem peccantes in fratres, & percutientes eorum agrotantem conſcientiam, in Chriſtum peccatis.* Et ut aliquid ex propheticis loquar codicibus: *Juſtificata ſunt Sodoma a te, ſuperaſti paganorum verboſitates, quas fecerunt contra Chriſtum, ſtultitiam exiſtimantes crucem:* nihil eſſe oſtendiſti Judaïcæ ſuperbiæ crimina.

Et cum hæc poſuiſſet verba Cyrilli contra Theodorum dicta Theodoritus, ſic intulit:

Quid tibi zelum in tantum inflammavit, o veritatis defenſor, ut hanc & talem adverſus eum pompam faceres; & paganis ſimul & Judæis & Sodomitanis oſtenderes magis impium, & poſitas contra impios a divina ſcriptura voces adſcriberes pietatis propugnatori? Nonne Dominus Chriſtus in ſacris evangeliis in ſeipſum traxit David divinationem? Nonne pueris clamantibus, Hoſanna filio David, *ipſe dixit Judæis: Non legiſtis:* Ab ore infantium & lactentium perfeciſti laudem? *Non divinus Apoſtolus ex his deductum verbum ei adaptavit & cetera pſalmi? Quid igitur novum dixit Theodorus, quod tantis eum blaſphemiis lapidaſti: & jubens illi frenare linguam, ipſe percurrere iſtam effrenatam dimiſiſti? Vide ne quis te callidiorem exiſtimet his adverſus Theodorum uti injuriis, quod & ille Apollinarium, & qui ea quæ ſunt illius ſapiunt, ſceleratiſſimos vocavit. Si hoc non eſt, quo abſono dicto ſicut crapulam, quantas ejuſmodi adverſus eum blaſphemias effudiſti? Quid autem novum præter veteres illos doctores [a] dixerit? Illorum enim unuſquiſque humanam naturam & viſitatam, & aſſumptam, & unctam eſſe a ſancto Spiritu, & crucifixam, & mortuam eſſe, & reſurrexiſſe, & in cælos receptam eſſe, & ſedem meruiſſe quæ ad dexteram eſt, aperte & dilucide docuerunt. Tu vero cum ineffabilia, ut videtur, verba audiſſes, quæ Paulus audivit, magis hic alia quædam & diviniora, (alias vero nobis introducis præter Pauli doctrinas) ſic Paulum interpretaris, & dicis:* Sed erat ipſum ex Deo Patre Verbum, factus certe ſecundum nos homo, & non alium quemdam, ſed ſeipſum viſitatione & memoria dignans. *Quid his verbis magis ridiculum? Cujus enim Deus Verbum viſitationis indigeret?* Atqui cum in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt æqualis eſſe Deo: ſed ſemetipſum exinanivit, formam ſervi accipiens: & angelicam quidem naturam non aſſumpſit, ſemen autem Abraham aſſumpſit. *Merito igitur Theodorus dixit, eum qui accepit, viſitare, aſſumptum eſſe: ita autem & propheta docens, Dominum quidem eum qui viſitavit, hominem vero eum qui viſitationem meruit.*

ANNO CHRISTI 553.

Hebr. 2.

EX EPISTOLA THEODORITI AD [a] Hierenatum digamum: teſtimonium præbentis quod ſub accuſatione erat Theodorus, & dubitabatur de eo.

[a] Forte, de Paſc. vellet.

QUoniam vero inculpatis me, quod ſanctum & beatum reliqui patrem Theodorum in commemoratione doctorum, neceſſarium exiſtimavi & de hoc breviter dicere. Primum etenim, amantiſſimum mihi caput, multos & alios nobiles viros & nimis claros factus tacuimus. Deinde illud oportet conſiderare, quod qui accuſatur, indubitabiles teſtes debet producere, quos neque accuſatorum aliquis inculpare poteſt. Si autem a perſecutoribus accuſatus, qui accuſatus eſt, ad teſtimonium vocet, nec ipſe qui judex eſt patiatur ſuſcipere. Nam ſi laudes patrum conſcribens, iſtum ſanctum præterniſi, iniquum feciſſe confiteor, & circa doctores ingratus fuiſſe. Si vero accuſatus ſatisfactionem obtuli, & indubitabiles produxi teſtes: quid ſine cauſa, qui horum nihil volunt videre, inculpant? Quomodo autem veneror virum, teſtis eſt qui a nobis pro illo codex conſcriptus eſt, in quo adverſus eum factam [b] inſcriptionem diſſolvimus, non timentes accuſatorum potentiam, nec futuras contra nos inſidias.

[b] Pauſ. teſtimonium.

Diodorus archidiaconus & primicerius reverentiſſimorum notariorum dixit: Quoniam quidam dicunt, quod ſanctæ memoriæ Cyrillus laudavit Theodorum Mopſueſtenum in quodam ſuo [c] ſcripto, in quo dicit quod ſcriptum eſt: Bono Theodoro: & ſuper hæc, quod & ſanctæ memoriæ Gregorius Nazianzenus litteris uſus eſt ad Theodorum Mopſueſtenum, laudans eum. Qui autem ita hæc dicunt, & hoc adjiciunt, quod non oportet poſt mortem hæreticos anathematizari: [d] hoc hic & ad ſcientiam venit ſancti veſtri concilii. Et ne quid eorum indiſcuſſum relinquatur, neceſſarium putavimus & hæc veſtræ ſanctitati ſuggerere.

[c] Pauſ. conſcripto.

[d] verum libris hoc autem &c.

Sancta ſynodus dixit: Quoniam proferunt quidam, quod dictum eſt a ſancto Cyrillo, hoc eſt, quod ſcriptum eſt, *Bono Theodoro*; recitentur tam quæ antea, quam quæ poſtea per ſequentiam dicta ſunt; ad perfectiorem rei ſcientiam. Et cum ſuſcepiſſet Theodulus reverentiſſimus diaconus & notarius, recitavit:

EX SECUNDO LIBRO CYRILLI epiſcopi Alexandriæ, de eo quod unus eſt Chriſtus, contra Theodorum.

QUod tamen voluit impius Neſtorius dogmata Theodori ſequi, non abſolutionem ei accuſationum facit: magis vero grandiorem adverſus eum inclamationem operabitur. Dum enim liceret ei ſanctorum patrum rectis verbis & immaculatis de deitate ſermonibus potiri, præpoſuiſſe dignoſcitur veritati mendacium. Prætermiſit enim quæ illorum ſunt; magis vero elegit turpibus adhærere, & tam diſertis lætificari ſermonibus. Hunc vero qui talem habet voluntatem & dementiam, in hoc deſiliſſe inculpet aliquis, arbitror & valde meruit. Oportebat enim memoriam habere ſanctiſſimi

Pſal. 140. Pſal. 74. 2. Cor. 8. Exod. 16. 1. Cor. 8. Matth. 21. Matth. 21. Pſal. 8. Hebr. 1. Phil. 2. 2. Cor. 12.

ANNO CHRISTI 553.

Pauli, plane ſcribentis nobis: Eſtote prudentes nummularii: omnia probate, quod bonum eſt tenete: ab omni ſpecie mala abſtinete vos. *Quod & agere ſolliciti ſumus, & ſolidorum probatores imitari feſtinantes, illa quidem quæ ſunt turpia & reproba dogmata reprobamus; ſuſcipimus vero & valde libenter omnia quæ reſplendent clara veritatis pulcritudine. Iterum vero nobis ratio converteretur ad decentem ei & propoſitam viam.*

a Forte, Scripti ſunt ignari a bono.

a *Scriptum eſt igitur bono Theodoro adverſus hæreſim Arrianorum & Eunomianorum viginti pene numero vel ampliores libri: nec non etiam alii, interpretantes evangelicos libros: quos quidem labores nollet aliquis increpare, magis autem decreto veſtro ſtudium honoraret, ſi inceſſet eis dogmatum rectitudo. Si vero quidam extra deſtinatum ambulet, & rectam viam veritatis relinquens, per* B *ſeminium eat diſtortam, ſimpliciorumque corda vulneret, adulteratorum eis injiciens intellectum ſeminis: tunc requieſcere non ſine damno erit eis qui populis præſidents mercedem vero habebunt & lucrum, ſi reſiſtant. Ergo quoniam in his libris ſive memorati viri conſcripti quæ modo nominavimus, inventa ſunt quædam ultimæ impietatis plena, quomodo erat conſequens vel tacere? Dividit enim individuum Chriſtum: & pro uno Filio dualitatem colit a veritate excidentem, & quaſi falſis nominibus coloratam. Nam Deum Verbum, qui ex Deo Patre eſt, hominem vocari dicit, non tamen & hoc factum eſſe ſecundum veritatem; hominem vero eum qui ex Maria eſt, ſicut dicit, quem & carnem aſſumſiſſe nobis* C *nominat in multis locis,* b *Deum qui lem dicit & Filium Dei, non autem hoc eſſe ſecundum veritatem.*

b Pauſ. Damianum.

Sancta ſynodus dixit: Oſtenderunt ea quæ recitata ſunt, quod arguens magis Theodorum & impia ejus conſcripta Cyrillus religioſæ memoriæ, non tamen laudem quamdam faciens de eo, hujuſmodi verbis uſus eſt. Recitentur autem & epiſtolæ Gregorii ſanctæ memoriæ, quas quidam dicunt ad Theodorum Mopſueſtenum ſcriptas eſſe.

Et cum ſuſcepiſſet idem reverentiſſimus diaconus & c al. Diodorum. *notarius* c *Theodori, recitavit:*

Greg. Nazian. epiſt. 89. ad Theodor. Tyan.

Theodoro Gregorius, commendans quoſdam adinviccm litigantes, & ſignificans quod tam ſub ſua, quam illius gubernatione ſint. Dicit autem ſic:

Quæ a dominis meis carissimis epiſcopis ſcripta ſunt D *ad tuam reverentiam, hæc etiam a nobis ad te ſcripta eſſe exiſtimans, da obſecro manum mulieribus: nec deſpiciat eas tyrannicam violentiam patientes, ſub viri potentia, contra quem interpellaverunt.*

d al. pauca.

Et poſt d alia. *Duos qui in hac re gravantur, cognoſco: id eſt, tuam reverentiam, & nos, ſi quod juſtum eſt diſpiciatur. Sub eorum enim gubernatione ſunt qui judicantur: & timor eſt, ne veritas veriſimilibus verbis ſuperetur. Quapropter & judica, & pro noſtra infirmitate pugnare feſtina.*

Iterum aliam epiſtolam proferunt, quaſi ad Theodorum Mopſueſtenum ſcriptam a prædicto ſancto Gregorio. Ex ipſa vero maxime convincuntur mentientes. Adhortatur enim magis Tyanenſem epiſcopum ad martyrum feſtivitatem pervenire, quæ in Arianzis, prædio ejuſdem ſancti Gregorii, celebratur in menſe, quem ipſe Cappadocum lingua Dathuſa nominat. Arianza vero prædium eſt ſub Nazianzo. Nazianzus autem videlicet ſub Tyanenſi civitate tunc erat. Habet autem epiſtola ſic:

Epiſt. 91. ad eumdem.

Debes quidem nobis ut infirmis remedium, cum unum eſt a mandatis ægrotantium viſitatio. Debes autem etiam ſanctis martyribus annualem honorem, quem in tuis Arianzis ſolenniter celebramus die vigeſimo ſecundo noſtri menſis Dathuſæ: & non pauca eccleſiaſticorum communis indigent diſceptationis. Propter omnia igitur impigre pervenire digneris: licet enim nimius ſit labor, ſed æqualis eſt merces.

ANNO CHRISTI 553.

Alia epiſtola ad eumdem Theodorum ſcripta, per quam rogat de pauperibus, & ptochotrophis ſuæ paroeciæ, qui peccaverunt. Initium vero epiſtolæ ſic eſt:

Epiſt. 11. a Forte, nobis.

Audio te graviter ferre factas a *vobis a monachis & pauperibus injurias.*

Et in fine: *Nunc puta omnes quidem ante pedes tuos cadere, & pauperes, & prochotrophos: omnes vero monachos, & virgines pro eis ſupplicantes: da omnibus pro his gratiam, quoniam profligati ſunt ſatis, ſicut certum eſt, ex quibus nos rogaverunt: & ante omnes da nobis, qui pro his precamur. Et ſi tibi grave eſſe videtur* b *ab illis eſſe exhonoratum; multo pejus eſſe appareat, ſi te admonentes hæc nos non audiamur.*

b Forte, non ab illis eſſe exhonoratum.

Utuntur autem & alia epiſtola ejuſdem ſancti Gregorii ad eumdem Theodorum, habente laudes ejuſdem Theodori. Oſtenditur autem etiam iſta magis ad Tyanenſem epiſcopum eſſe ſcripta, per quam meminit monaſterii adhuc conſtituti in prædio, quod dicitur Paſa, ſub Tyanenſium poſitum civitate. Habet autem ſic:

Deus te donavit eccleſiis ad gloriam noſtram, multorumque ad utilitatem: cum ita ſis ſubtilis cautuſque circa ſpiritalia, ut etiam nos facias cautiores, qui plus aliquid habere per ætatem putamur. Quoniam igitur voluiſti participes nos ſpiritalis habere diſceptationis (dico autem propter juramentum, quod Georgius c *Paſſenus* c al. Phaſianus *juraſſe apparet) quod placuit nobis, tua reverentia demonſtremus: & cetera.*

Et alia epiſtola ad eumdem, ex qua maxime oſtenditur, quod ad epiſcopum Tyanenſem omnes ſunt ſcriptæ. Rogat enim eum dare epiſcopum Nazianzo, tanquam primum provinciæ. Habet autem ſic:

Epiſt. 66. Habet. a.

Tempus eſt mihi dicere quod habet ſcriptura: Ad quem clamabo, patiens iniquitatem? Quis porriget mihi manum tribulato? *In quem gravamen eccleſia perveniet, male ſic habentis & deſolatæ? Obteſtor coram Deo & electis angelis, quod non juſta patitur grex Dei, ſine paſtore & ſine viſitatione conſtituens propter noſtram infirmitatem. Me enim morbus detinet, citiuſque abduxit eccleſia: & nunc omnino ultima exſpirantem, & amplius contribulatum difficultatibus. Et ſi quidem aliud caput haberet provincia, ad illud clamare oportebat & teſtificari. Tua vero ſuperpoſita reverentia, ad te reſpicere neceſſe eſt. Procura tuam eccleſiam per quemvis modum, nec eam deſpicias indigne agentem. Ut enim alia prætermittam, qualia nunc advenientes Apollinaris ſequaces aliqua quidem commiſerunt, aliqua vero interminantur, a dominis meis preſbyteris cognoſces, Eulalio chorepiſcopo & Eleuſio, quos ſtudioſe ad tuam reverentiam direximus. Et hæc compeſcere non eſt noſtra ætatis & infirmitatis, ſed tua ſolertia & virtutis: quoniam tibi cum aliis etiam prævalere Deus præbuit ad commune patrocinium eccleſiæ. Sin autem hæc dicens & ſcribens non audiar, quod reliquum eſt, ſolum hoc fiet; publice prædicare omnibus & notum conſtituere, quoniam epiſcopo indiget eccleſia, ne a noſtra infirmitate lædatur: vos autem hoc quod ſequitur, cognoſcetis.*

Et aliam epiſtolam ſcripſit ad eumdem Tyanenſem epiſcopum, per quam inculpavit eos, qui trahere eum volebant ad epiſcopatum Saſimorum, & maxime Helladium Cæſareæ: & cum multa de eo dixiſſet, rogat & de Boſphorio Doharon epiſcopo, qui ad Tyanenſem tunc epiſcopum accuſatus eſt, & judicabatur apud eum. Habet autem ſic:

Addatur autem etiam illud litteris, dominum meum religioſiſſimum comminiſtrum Boſphorium, ſi quidem veſtra ex damnatione circa fidem invenerit malum, quod nec dicere fas eſt, ut relinquam longum tempus noſtrumque teſtimonium, ipſi hoc judicate. Si vero paru-

ANNO CHRISTI 553.

ciarum cauſa perfidiam illi inferunt, novumque crimen; ne criminationibus ſubtrahamini, neque fortiores eas veritate faciatis, obſecro, ne multis triſtitiam injiciatis bene agere volentibus.

Et cum ſurrexiſſet Euphranta vir religioſiſſimus epiſcopus Tyanenſis, dixit: Doceo veſtram ſanctam ſynodum, quæ & ante verba mea cognoſcitis: quod ſine cauſa ſemetipſos decipiunt, qui putant quod Gregorius ſanctæ memoriæ ad Theodorum Mopſueſtenum ſcripſit recitatas epiſtolas. Ego enim, ut & Tyanenſis eccleſiæ epiſcopus conſtitutus, & ex ipſa ortus provincia, veritatem expono. Theodorus epiſcopus fuit in mea civitate temporibus Gregorii ſanctæ memoriæ. Prædicatur enim in ſacris diptychis ita: Pro [a] Eupſychio, Anthemio, Ætherio, Deodato, Calliopio, Longino, & Theodoro. In illo autem tempore ſub Tyanenſi civitate erat & Dohara, & Nazianzus, uſque ad tempora hujus pii imperii. Piiſſimus autem Imperator cum metropolitana jura dediſſet civitati, quæ quondam quidem Muciſſos, nunc vero Juſtinianopolis nuncupatur, cum aliis civitatibus & Dohara & Nazianzum ſubjecit ei. Et Arianzus quidem prædium eſt unde ortus fuit idem ſanctæ memoriæ Gregorius ſub Nazianzo conſtitutus, in quo prædio feſtivitatem adhortatus eſt facere beatum Theodorum: & menſis autem apud Cappadocas provinciali vocabulo Dathuſa dicitur, cujus & ipſius una ex epiſtolis memoriam facit. Prædium autem, quod dicitur Paſa, in quo & monaſterium poſitum eſt, cui tunc præſidebat Georgius monachus, quem epiſtola [b] Paſinum vocat, duodecim [c] milliis Tyanenſis diſtat metropoleos, & ſub eadem civitate eſt uſque hodie. Sed & Dohara civitas, ſicut dixi, ſub gubernatione ejuſdem Tyanenſis metropoleos nunc erat, & ordinationem epiſcoporum Tyanenſis epiſcopus faciebat. Unde & hortatur eumdem beatum Theodorum tamquam metropolitanum prædictarum civitatum, ipſe jam ſenectute fatigatus, ordinare epiſcopum in Nazianzo pro ſeipſo. Secunda vero Cilicia, ſub qua Mopſueſtia conſtituta eſt, nullam communionem nec umquam habuit, nec habet ad ſecundam Cappadociam, aut ad prædia, vel ad civitates ejus, cum media ſit prima Cilicia, & dividat Cappadociam ac ſecundam Ciliciam. Secundæ autem Ciliciæ pars Mopſueſtia eſt. Nec poſſibile erat ſanctæ memoriæ Gregorium pro gubernatione eccleſiarum ſecundæ Cappadociæ, & pro ordinatione epiſcoporum ſcribere epiſcopo oppidi, & ejus ſub alia parœcia conſtituti, & ſub metropolitano alio, ut nec jus creandi haberet epiſcopum.

[a] Eupſicio, in Pariſ.

[b] al. Paſſenum.

[c] Forte, mill. ſtadia.

His ita dictis ab [d] Euphranta reverentiſſimo epiſcopo metropolitano Tyanenſi, ſurrexit & Theodoſius reverentiſſimus epiſcopus civitatis, quæ olim quidem Muciſſos, nunc vero Juſtinianopolis nuncupatur, & hæc dixit: Vere omnia docuit veſtram ſanctam ſynodum Euphranta religioſiſſimus epiſcopus. Ego autem hæc ſcio, qui & de illa provincia ſum: & ſub mea gubernatione modo eſt & Dohora & Nazianzus, ſub qua Nazianzo & Arianzos prædium conſtitutum eſt & nullam communionem umquam habuit ad prædicta prædia vel civitates ſecunda Cilicia, vel ejus epiſcopi.

[d] al. Euſtata.

Sancta ſynodus dixit: Et ipſæ quidem per ſe epiſtolæ ſancti Gregorii demonſtraverunt, quod ad Theodorum religioſæ memoriæ Tyanenſem epiſcopum, quæ ſecundæ Cappadociæ metropolis eſt, ſcriptæ ſunt, non [e] tamen ad impium Theodorum Mopſueſtenum. Adjectæ ſunt autem & reverentiſſimorum epiſcoporum depoſitiones. De eo autem, quod oportet & poſt mortem hæreticos anathematizari, jam quidem aliqua lecta ſunt: verumtamen & ſi quid aliud ad hoc pertinet, recitetur.

[e] Forte, eorum

ANNO CHRISTI 553.

Diodorus archidiaconus & primicerius reverentiſſimorum notariorum dixit: Sunt nobis præ manibus quæ electa ſunt ad præſentem quæſtionem pertinentia, eo quod oportet hæreticos & poſt mortem condemnari.

Sancta ſynodus dixit: Recitentur. Et cum ſuſcepiſſet Photinus reverentiſſimus diaconus & notarius, recitavit:

EX PRIMO LIBRO ſanctæ memoriæ Cyrilli, de eo quod unus eſt Chriſtus, contra Theodorum.

SUnt enim, ſunt qui redemptorem & Dominum ſuum negant, & Filium quidem verum Dei Patris non dicunt eum eſſe, qui in ultimis ſæculi temporibus ex muliere ſecundum carnem nativitatem propter nos ſuſtinuit: apparuiſſe autem magis orbi terrarum Deum recentem & poſterum, filiationis gloriam extrinſecus acquiſitam habentem ſicut & nos, & quaſi quibuſdam adulterinis gloriantem honoribus: ut jam anthropolatria, & nihil aliud eſſet; & adoretur homo aliquis cum ſancta Trinitate tam a nobis, quam a ſanctis angelis. Hæc quidam valde ſuperbi, & magna ſapientes in divinarum ſcripturarum ſcientia, ſuis ſcriptis inſeruerunt: & ſicut dicit omnium Dominus per nauem ſanctorum prophetarum, laqueum ſtatuit ad corrumpendos homines. *Quid enim aliud ſit, quam laqueus & ſcandalum, lingua laqueus diſtorta, & ſacris litteris abhorrentia, & traditioni ſanctorum Apoſtolorum & evangeliſtarum impudenter reſiſtentia? Recuſandum igitur eos, qui tam malis culpis obnoxii ſunt, ſive in vivis ſint, ſive non. Ab illo enim quod nocet, recedere neceſſarium eſt; & non ad perſonam reſpicere, ſed ad quod Deo placet.* Pſal. 54. 21. 139. 140. 141.

Oportet conſiderare quod ſanctæ memoriæ Cyrillus apoſtolica verba ſecutus, quæ dicunt: *Hæreticum* Tit. 3. *hominem poſt unam & ſecundam correptionem recuſa, ſciens quia perverſus eſt ejuſmodi, & peccat, & eſt a ſemetipſo damnatus*, uſus eſt verbo quod eſt: *& recuſandos nobis tales eſſe, ſive in vivis ſint, ſive non.*

Sed etiam in epiſtola ad Martinianum & alios monachos ſcripta, idem ſanctæ memoriæ Cyrillus ita dicit:

Nam jam quidem & ſancta ſynodus Epheſi collecta Dei voluntate, contra Neſtorii perfidiam juſtam & ſubtilem ſententiam proferens, & aliorum vaniloquia qui poſt ipſum erunt, aut ante ipſum fuerunt, æqualia ſapientes ei, & dicere aut ſcribere præſumpſerunt, cum illo condemnavit, ſimilem eis condemnationem imponens. Conſequens enim erat, uno ſemel propter tam profana vaniloquia inculpato, non contra unum magis pervenire, ſed, ut ſic dicam, contra omnem eorum ſectam, ſive calumniam quam fecerunt adverſus pia eccleſia dogmata, duos colentes filios, & dividentes individuum, & crimen adſcribentes cælo & terræ tamquam homini ſervientibus. Adorat enim nobiſcum ſupernorum ſpirituum ſancta multitudo unum Dominum Jeſum Chriſtum.

Et his recitatis, ſurrexit Sextilianus reverentiſſimus epiſcopus de Africana provincia, vicem agens Primoſi religioſiſſimi epiſcopi Carthaginienſis, & in medio ſtans, hæc dixit: Quoniam propoſita ſunt ſancta evangelia, & oportet unumquemque ea quæ ſunt ſuæ ſcientiæ, ad propoſitam quæſtionem pertinentia, facere manifeſta; doceo ſanctum veſtrum concilium, quod anterioribus temporibus in noſtra provincia multi epiſcopi congregati, & quædam de diverſis cauſis ad eccleſiaſticum ſtatum pertinentibus diſpe-

pentes,

ANNO CHRISTI 553.

nentes, statuerunt de episcopis defunctis, qui hæreticis suas facultates relinquunt, ita ut & post mortem anathemati subjiciantur. Sunt autem etiam Augustini sanctæ memoriæ epistolæ dicentes, quod si qui in vita sua non recte sapuerunt, licet non condemnati fuissent adhuc viventes, ut demonstrato peccato, isti & post mortem anathemati subjiciantur. Et si placet vobis, hæc ad lectionem porrigo.

Sancta synodus dixit: Recitentur. Et cum suscepisset idem diaconus & notarius [a] oblatam chartam, recitavit:

[a] Pulsf. de manibus ejus sublatam. Epist. 50. n. 6.

Sancti Augustini ad Bonifacium comitem, de quibusdam Donatistis accusantibus Cæcilianum episcopum, quod in vita sua codices Christianicos ad concremandum tradidit, qui propter hanc causam semetipsos separabant ab ecclesia: cujus principium sic habet:

[b] Bellovac. Valde mihi gratum quod inter occupationes bellicas curam quoque religionis habere non negligas. Aut hæc ex alio ingressus libro scripta sunt; aut si ex hac epistola sunt verba ipsius, sed forte transposita. Epist. 2.

[b] *Laudo, & gratulor, & admiror, fili dilectissime Bonifaci, quod inter curas armorum & bellorum, vehementer desideras ea nosse quæ Dei sunt.*

Et post alia. *Et Cæcilianum nequaquam fuisse traditorem, sed a majoribus istorum falsis criminationibus & calumniosis accusationibus appetitum: non quia in ea ecclesia causa consistat, nullius enim iniquitas obsistit promissionibus Dei, nec potest alicujus perire criminibus hereditas Christi, quam ei donavit Pater, dicens:* Pete a me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ. *Tamen quia propter ipsum occasionem inveneruntschismatis perpetrandi, ostendendum est, purgatum fuisse in judicio episcopali, & innocentem pronuntiatum non solum ab episcopis judicibus, sed etiam ab ipso Constantino Imperatore, apud quem calumniose ab istorum patribus accusatus est: ut agnoscant, quia injuste ab ecclesia toto diffusa orbe dividuntur propter eum, cujus nullum unquam crimen non ipsi, non præcessores eorum ostendere potuerunt: quamvis (sicut etiam in memorata epistola diximus) etsi vera essent quæ objecta sunt Cæciliano, & nobis possent aliquando monstrari: ipsum jam mortuum anathematizaremus; sed tamen ecclesiam Christi, quæ non litigiosis opinionibus fingitur, sed divinis attestationibus comprobatur, propter quemlibet hominem relinquere non debemus.*

Epist. 50.

Collat. Carthagin. in præsent. 3. dieb.

Ejusdem sancti Augustini, ex gestis quæ apud Marcellinum virum clarissimum tribunum & notarium acta sunt, capitulo centesimo octogesimo septimo.

Augustinus episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Non in hominibus spes ponenda est ecclesiæ, si boni sunt: neque si mali sunt, judicandum est ecclesiam Dei periisse. Sed tamen etiam ipsorum causam tamquam fratrum nostrorum suscipimus: & si nobis ostendi potuerint criminosi, hodie illos anathematizamus: non tamen propter illos ecclesiam a Deo promissam & exhibitam dejerimus aut relinquimus.

Ejusdem ex epistola ad catholicos. *Si forte isti libri ita designant traditorem unum, sicut designavit Dominus Judam, legant in eis nominatim & expresse vel Cæcilianum vel ordinatores ejus, eorumdem librorum fuisse traditores, & si non eos anathematizavero, ipse cum eis judicer tradidisse.*

De epist. de unitate ecclesiæ contra Petilianum epistolam cap. 3. tom. 7. & habetur 24. quæst. 1. cap. Item. Lib. 1. cap. 21.

Ejusdem ex opere [b] adversus Cresconium Grammaticum Donatistam, libro tertio.

Ego in ecclesia sum, cujus membra sunt illæ omnes ecclesiæ, quas ex laboribus apostolorum natas atque firmatas simul in literis canonicis novimus. Earum communionem, quantum me adjuvat Dominus, sive in Africa, sive ubicunque, non dejeram. In hoc communione si fuerunt, quos nescio, traditores, cum eos demonstra-

ANNO CHRISTI 553.

veris, & carne & corde mortuos detestabar: nequaquam tamen a vivis in ejusdem ecclesiæ sanctæ unitate manentibus, [a] propter mortuos alienabar.

[a] Hæc duo verba non sunt in mss. Cap. 16.

Et post pauca. *Sed dicis licere mihi etiam [b] hodie de mortuis judicare, quia judicium non tantum de vivis, sed etiam de mortuis fieri potest. Ecce volo judicare, sed vos causam ipsam non vultis agere.*

[b] Hæc vox hodie, non est in mss.

Et cum surrexissent Benignus episcopus Heracleæ Pelagoniæ, vicem agens Eliæ viri reverentissimi episcopi Thessalonicæ, ita dixit: Et quæ modo recitata sunt Augustini sanctæ memoriæ, conveniunt statui tenenti ab initio in ecclesia. Impium enim dogma jam [c] inculpatum & condemnatum, & eos qui tali dogmati obnoxii sunt, anathematizari vult ecclesiæ traditio, licet mortui essent. Ideo & sanctæ memoriæ Augustinus dicit: Quod si modo convinceretur Cæcilianus de his quæ inferuntur ei, etiam post mortem eum anathematizo. Et hæc dicebat de Cæciliano episcopo Carthaginis, qui solus ex tota Africa pervenit ad Nicænum sanctum concilium. Sed etiam Valentinum, & Marcionem, & Basilidem a nulla synodo anathematizatos, tamen eo quod alienum pietatis erat dogma quod illi defendebant, etiam post mortem anathematizat Dei ecclesia. Hoc vero etiam in Eunomium & Apollinarium factum. Hanc vero ecclesiasticam traditionem custodiens & [d] Rambulas sanctæ memoriæ episcopus factus Edessenæ civitatis, qui in sacerdotibus exsplenduit, Theodorum istum Mopsuestenum etiam post mortem in ecclesia anathematizavit propter impia ejus conscripta; sicut testimonium præbet etiam epistola quæ ab Iba ad Marim hæreticum Persam scripta esse dicitur; nec non etiam illi qui cum Eusebio erant Nicomediæ episcopo, prius ea quæ sunt Arrii sapientes, nunc vero consentientes fidei prædicatæ a sanctis patribus Nicææ congregatis, & subscribentes in ea, quoniam ad suum vomitum Arrianicæ impietatis reversi sunt, alii quidem viventes, alii vero etiam post mortem anathematizati sunt, & ex ecclesia Dei expulsi sunt, sicut est a sancti Athanasii de hoc scriptis in historica narratione invenire. Maxime vero fidem eis imponit Constantinus piæ recordationis per suam [e] scriptionem ad Theodotum factam: significans per eam, quod & Eusebius & Theognius, illisque consentientes ejecti sunt de universali ecclesia, tamquam contraria Nicænæ sanctæ synodo sapientes, cujus pars fuerunt. Sed etiam Romanorum ecclesia ante paucos annos Dioscorum, qui fuit Papa ejusdem ecclesiæ, & post mortem anathematizavit, cum nec in fidem peccasset: & hoc sciunt omnes qui [f] hic degunt, & maxime qui in dignitatibus exsistunt, qui etiam eidem Dioscoro communicatores permanserunt usque ad ejus mortem.

[c] Id est, valde culpatum.

Epist. 50.

[d] Forte, Rabbulas.

[e] al. restitutionem.

Non fuit Papa, sed clerus ob schisma contra Bonifacium sic vocatur.

[f] Ita mss. Hoc est, Constantinopoli.

Et postquam dixisset Benignus religiosissimus episcopus propositam depositionem, [g] surrexit Theodorus episcopus Cæsareæ Cappadociæ, Joannes episcopus Nyssæ, Basilius episcopus novæ Justinianopoleos, quondam Camulianensium, & dixerunt: Jam quidem quam habet voluntatem sancta synodus vestra de Theodoro Mopsuesteno, fecistis manifestum; secundum Deum decentem zelum excitati adversus eum, & quæ ille blasphemavit contra magnum Deum & Salvatorem nostrum Jesum Christum. Quoniam vero quidam diligentes Nestorii perfidiam, idem autem est dicere Theodori insaniam, non recusant confingere quædam, & utuntur verbis tamquam in epistola positis scripta a sanctæ memoriæ Cyrillo ad Joannem Antiochiæ episcopum, pro hoc quod non oportet quasi Theodoro insultare, eo quod jam defunctus est: ut nihil eorum quæ ab eis dicuntur vestram lateat beatitudinem, aut indiscussum permaneat,

[g] al. surrexerunt.

ANNO CHRISTI 553.

necessarium putavimus ista ad vos referre. Nusquam enim talis epistola scripta est a sanctæ memoriæ Cyrillo, nec in ejus fertur codicibus, qualem divulgant illi. Habet autem conficta epistola sic:

Alterius latini tractatus fragmenta quædam recitat Facundus lib. 3. cap. 4. & lib. 8.

INspexi literas, quibus in unum vestra religiositas congregata, tamquam ex communi concilii voluntate ad me usa est. Et de epistola quidem primordiis aliquid dicere, vel etiam eloqui, superfluum existimavi valde merito. Cum enim aspexissem tamquam, ut aliquis dicat, vos spiritu excitatos, & nimis obstupuissem: hoc quod necessarium est, facere festinavi. Quomodo enim non essem in mente habiturus tam mirandum solicitumque vestrum studium, addam autem etiam agonem quem universaliter suscepistis pro viro non tantummodo mirabili, sed etiam maximam gloriam apud vos consecuto, Theodoro dico, inclamantibus quibusdam, sicut videtur, adium ad virum habentibus, occasionemque facientibus impictatis, qua tenentur quædam prava capitula, sicut quidam dixerunt, de quibus etiam vestram reverentiam perturbaverunt, exigentes illorum abdicationem. Hoc autem etiam nunc, sicut epistola significat vestra, ad regiam accedentes urbem perturbant: si forte eis contigerit persuadere tibi circumventione quorumdam, per formas imperiales anathemati subjici ea qua ab eis proferuntur, ad criminandos eorum defensores. Et propter hoc, sicut mihi videtur & omni mentem habenti, non est fas contristari, vel graviter ferre eos qui recte sapiunt, sed etiam quam longissime relinquere ejusmodi habentes voluntatem, non dicam etiam in mente habere quod excogitaverunt; cum maxime nec certa est persona, quam supponit querimonia capitulorum convictio. Incerta autem constituta, etiam hi qui hoc egerunt, super incertum currentes, & aerem verberantes inveniantur. Sed his prætermissis, illud dicam, quod convenit eos qui quocumque modo vel docere a *prodeunt, vel scribere volunt, sincera mentis oculo intueri divina intellectum scripturæ, & ad ejus intentionem recte pergere, & sic suos sermones disponere in judicio; timentes ne forte aliter quam ut habet, e contrario docentes vel sapientes, minimi vocentur in regno cælorum: cujus desiderium eos qui ad hoc respiciunt, declinare compellit errores vie, quæ ad illud regnum perducit, & ad illam beatam vitam festinare. Dicam autem compendiose ad vos religiosissimos hoc, quod etiam ad reverentissimum episcopum Constantinopolitanæ civitatis Proclum, vestris literis satisfaciens, scripsi ipsis verbis sic: Quod prolata apud Ephesinam sanctam synodum expositione, tamquam a Theodoro exposita, sicut dicebant qui protulerunt, nihil sanum habente, reprobavit quidem eam sancta synodus tamquam perversis plenam intellectibus; condemnans autem eos qui ita sapiunt, dispensative nullam fecit viri mentionem, nec ipsum nominatim anathemati subjecit, nec vero alios, propter dispensationem, sicut videtur; ne forte magnam existimationem viri, qua mirificatur, attendentes Orientales, seipsos separarent* b *conjunctione universalis ecclesiæ corporis, & adderentur conjurtio odioso & exsecrando, & quamplurimis occasiones scandalorum generarent. Solet enim vulgus rumoribus quibuslibet cum plurima voluptate aures præstare, & dicto citius a competenti ratione recedere. Sed juste audient, licet non volunt, auctores istorum: Latetis vosipsos, adversus cinerem tendentes arcus: non enim superest qui a vobis accusatur. Ac me nemo inculpet in ista verba prolatum; sed credo existimantibus grave esse defunctis insultare, licet sæculares sint; quanto magis etiam eis qui in episcopatu a vita* c *discesserunt? Prudentium enim est virorum, justissime cedere pranoscenti uniuscujusque voluntatem, & scienti qualis unusquisque nostrum fiet. Bene valentes vos & orantes pro nobis conservet Dominus, in omnibus religiosissimi.*

a al. producimur.

b Paris. communione.

c al. decesserunt.

ANNO CHRISTI 553.

Et ista quidem continet conficta epistola. Quis autem inspiciens eam, non statim inveniet alienam esse compositionem intellectuum & verborum, conferens ea cum aliis scriptis sanctæ memoriæ Cyrilli? Verumtamen aperte inde falsitas ejus ostenditur. Joannes enim Antiochiæ episcopus scripsit ad sanctæ memoriæ Cyrillum, dicens quædam de hoc, quod non oportet anathematizari neque Theodorum ipsum, neque conscripta ejus, tamquam convenientia dictis a sanctis patribus: & ad ea rescripsit sanctus Cyrillus, plane rejiciens Theodori conscripta, & increpans dicentes ista consonare illis quæ sancti patres exposuerunt: addens literis etiam hoc, quod non oportet Theodori scripta defendere tamquam consonantia in omnibus Nestorii vaniloquiis, & merito ejecta cum illis, utpote anathemate, quod adversus Nestorium factum est, procedente etiam adversus eos qui ante illum similia ei sapuerunt. Habet igitur sic epistola sancti Cyrilli ad Joannem rescripta:

NOn requievit draco apostata, pessima vere ac Deum impugnans bestia, nec cessabit unquam ab insita sibi pravitate: infinitam autem invidiam adversus sanctas ecclesias nutriens in seipso, linguas effrenatas sceleratorum & profanorum hominum, cauteriatam habentium conscientiam, excitare ausus est adversus dogmata veritatis. Sed captus ubique & victus est. Inefficacem enim ejus pravitatem, inceptorumque potentiam, omnium nostrum Salvator Christus demonstravit. 1. Tim. 4.

Et post alia. *Erat igitur necessarium, claram nos propterea ducere festivitatem, expulsa certe omni voce a quocumque dicta, qua consonat Nestorii blasphemiis. Processit enim adversus omnes eadem sequentes, vel jam secutos, quod absolute nos & vestra sanctitas dixit: Anathematizamus illos qui dicunt filios duos, & duos Christos. Unus enim, ut dictum est, prædicatur a nobis & vobis Christus & Filius & Dominus, unigenitus Deus Verbum*, in similitudine hominum factus & in habitu inventus ut homo, *secundum vocem sapientissimi Pauli.* Philip. 2.

Et iterum. *Culpabiles autem sectas Diodori & Theodori, & aliorum quorumdam, quos melius est non laudare, ne aliquid grave dicam, eo quod* a *sicut velis omnibus dejecti sunt a gloria Christi, ne quis divulget, rogamus, sanctis & orthodoxis nostris patribus, Athanasio, Basilio,* b *Gregoriis, & Theophilo, & aliis; ne quo modo scandali occasio res fieret; quibusdam putantibus secundum veritatem sic sapere & docere eos, qui totius rectitudinis cultores fuerunt, & qui non Nestorii solius blasphemiis codices repugnantes reliquerunt, sed etiam aliorum, qui dogmata Nestorii ante eum sapuerunt & conscripserunt.*

a Forte, plenis quodammodo velis adversus Cyrilli gloriam kramur.

b In libro vetusto, Gregoriis.

Ista sunt quæ vere ad Joannem Antiochenum scripsit sanctus Cyrillus. Quod autem nihil eorum quæ in conficta epistola continentur scriptum est ab ipso, ostenditur etiam ex c quibus scripsit ad Acacium Melitenæ episcopum, in quibus aperte narrat quæ ad Joannem rescripsit. Habent autem de hoc verba epistolæ sic:

c Forte, Ita quo.

REverentissimus & religiosissimus diaconus & archimandrita Maximus ad me pervenit, & talem virum aspexi, sicut oportebat in longo tempore desiderantem videre. Vidi autem zelum ejus & rectitudinem, & stimulum pietatis quem habebat in Christo. Contristatur vero ita, & plenum solicitudinis animum habet, ut & omnem laborem subire velit, quatenus Nestorii perfidiam a partibus Orientis radicitus perderet. Perle-

ANNO CHRISTI 553.

gi autem epiſtolam tuæ ſanctitatis, ſcriptam ad religioſiſſimum & reverentiſſimum epiſcopum Antiochiæ Joannem, plurima plenam confidentia ſimul & amoris Dei. Scripſi autem & ego tales epiſtolas ad ipſum: ſed ut videtur, pejora vincunt. Confingentes enim quæ Neſtorii ſunt odiſſe, alio iterum ea introducunt modo, quæ Theodori ſunt admirantes, & certe æqualem, magis autem multo pejorem morbum impietatis habentia. Nec enim Theodorus Neſtorii fuit diſcipulus, ſed iſte illius: & velut ex uno loquuntur ore, & unum mala doctrina ex ſuo corde evomunt venenum. Scripſerunt ergo ad me Orientales, quod non oportet quæ Theodori ſunt accuſare, ne, ſicut dicunt, & beati Athanaſii, & Theophili, & Baſilii, & Gregorii dicta accuſentur. Quæ enim locutus eſt Theodorus, eadem & illi. Ego vero ſcribentes iſta non ſuſtinui, ſed fiducialiter dixi: quod Theodorus quidem blaſphemam habuit linguam, & calamum miniſtrantem ei: illi autem fuerunt totius orthodoxiæ doctores, & ſplenduerunt in ea. Perſuaſerunt autem ita Orientalibus, ut exclamationes fierent in eccleſiis a populis: Creſcat fides Theodori: Sic credimus, ſicut Theodorus; cum eum aliquando lapidaſſent in ſua eccleſia auſum aliquid ſubloqui breve. Sed ſicut doctor vult, ſic ſapit grex. Ego quidem nec ceſſavi increpans ea quæ ſcripſerunt, nec ceſſabo. Quoniam autem oportebat & contradictiones ſcriptas eſſe apud eos, inſpectis Theodori & Diodori libris, quos ſcripſerunt non de Incarnatione Unigeniti, ſed magis contra Incarnationem: poſui aliqua capitulorum, & quo potui modo contradixi eis, declarans ubique abominationis plenam eſſe ſectam eorum.

Sed etiam ad Theodoſium piæ recordationis Imperatorem conſonantia antelatis ſcribens, ita dicit:

Theodorus quidam fuit, & ante eum Diodorus: hic quidem Tarſi civitatis, ille vero Mopſueſtia. Iſti Neſtorii impietatis patres fuerunt. In ſuis enim libris, quos compoſuerunt, inmaniter blaſphemaverunt contra Chriſtum omnium noſtrum Salvatorem, neſcientes ipſius myſterium. Voluit igitur impius Neſtorius, quæ ſunt illorum, in medium proferre, & expulſus eſt a Deo de ſacra aula. Cum autem anathemati ſubjeciſſent dicta Neſtorii, aliqui Orientis epiſcoporum alio modo iterum ea introducunt, admirantes ſcripta Theodori, & dicentes eum recta ſapuiſſe & conſonantia ſanctis patribus noſtris Athanaſio & Gregorio & Baſilio: mentiuntur vero contra ſanctos viros: ſcripſerunt enim quæ Theodori & Neſtorii blaſphemias impugnant. Quoniam igitur didici, quod & ad piiſſimas veſtras aures quædam eorum referunt, rogo ut intactas & inviolatas animas conſervetis ab impietatibus Theodori & Diodori. Sicut enim jam dixi, Neſtorius eorum verba locutus eſt: & propter hanc cauſam, ut impius condemnatus eſt ab univerſali ſynodo quæ collecta fuit in Epheſo Dei voluntate.

Et iſta quidem ad convictionem epiſtolæ quæ a defenſoribus Theodori falſo compoſita eſt. Conantur autem etiam aliud aliquid malignum peragere. Circumcidunt enim verba quædam dicta a ſancto Cyrillo contra Synuſiaſtas: per quæ etiam ipſa volunt oſtendere illum dicentem, quod non oportet defunctis inſultare. Omne autem contrarium continent ea quæ ab ipſo in eodem libro dicta ſunt. Dicit enim quod ſine cauſa quidem ferri adverſus defunctos non oportet, ne inimicitiæ hoc eſſe videantur: dogmatica vero propoſita quæſtione, licet defuncti ſint illi de quibus dicitur aliquid tale, non oportet tacere, ſed convincere ea quæ male illi dixerunt. Habet autem ita pars quæ de hoc eſt:

Longa nobis modo elaborata eſt expoſitio, pro dogmatibus veritatis certare volentibus. Unum enim Dominum Jeſum Chriſtum declarat ubique, qui ex Deo Patre divine proceſſit Deus Verbum, humaniter autem & ſecundum carnem ex muliere. Nec aliquis dicat, mentem habens circumſpicere ſingulas res ſcientem, quod talem non habentibus fidem immaniter ſumus invecti, vocante ad hoc interdum quadam triſtitia, qua ad illos eſt quibus contradiximus. Habet enim inde res ipſa convictionem, nec ignavam ſatisfactionem. Nam illi quidem jam mortui ſunt, & ab humanis rebus proficiſcentes, ad aliam vitam migraverunt: inſipientia vero eſt, omnino non viventibus, ſed jam defunctis inimicaliter inſultare. Quoniam vero dogmatica rectitudinis amatoribus dilecta eſt veritas, & vera dicere eos neceſſario decet, & exercitatos eſſe, ut poſſint vana ſolentibus loqui fortiter reſiſtere: arbitratus ſum oportere innumerabilium multitudinem fratrum non mediocriter iniquitatem paſſam, ex quibus ſcripſerunt de omnium noſtrum Domino & Salvatore Chriſto Diodorus Tarſi civitatis, & qui Mopſueſtia fuit epiſcopus eloquentiſſimus Theodorus, pauca quædam dicere ad ea quæ illi dixerunt, & ſecta amborum deformitatem legentibus demonſtrare.

Intentione igitur ſancti Cyrilli, quæ in prolatis continetur, demonſtrata; certum facimus, quod etiam alia utuntur epiſtola ſcripta ad ſanctum Proclum ab eodem ſanctæ memoriæ Cyrillo, quædam de anathemate Theodori continente. Coactus autem eſt illa ſcribere ex litteris ſcriptis ab Joanne & aliis epiſcopis Orientalibus pro Theodoro, cum exigerentur anathematizare capitula Theodori, directa ipſis a Proclo ſanctæ memoriæ.

C Habet autem epiſtola ad ſanctum Proclum a ſanctæ memoriæ Cyrillo ſcripta, ſic:

VIx aliquando multiſque ſudoribus ſanctitatis tuæ ſanctique concilii apud Epheſum congregati, Neſtorii vaniloquia rejecerunt ubique Dei eccleſiæ: nimium vero contriſtantur propter hoc quidam Orientalium, non ſolum laicorum, ſed etiam ſacerdotum. Sicut enim diuturna paſſiones difficiliores ad medicandum exiſtunt, vel forſitan etiam hoc omnino abnegant, ita & anima ægrotans perverſorum intellectuum & dogmatum a putredine inſanabilem habet paſſionem. Verumtamen Dei gratia ſive occaſione, ſive veritate unum Chriſtum & loquuntur & prædicant, & impias Neſtorii verboſitates anathematizaverunt: & interim multa tranquillitas ibi eſt: & in fide quotidie confirmantur etiam illi, qui aliquando dubitabant. Nunc vero, ſicut ſcripſit ad me dominus meus ſanctiſſimus epiſcopus Antiochiæ Joannes, initium apud ipſos alterius tempeſtatis ſurrexit: & plurimus eſt timor, ne forſitan quidam inſtabiles ad priora revertantur. Dicunt enim quoſdam ad magnam illam civitatem perveniſſe, deinde interpellaſſe piiſſimos & Chriſtianiſſimos Imperatores, & poſtulaſſe per divinam eorum ſanctionem anathematizari libros Theodori Mopſueſteni, ipſumque memoratum virum: magnum vero ejus nomen eſſe per Orientem, & mirificari nimium conſcripta ejus: & ſicut dicunt, contriſtantur omnes, quod vir nobilis & defunctus in communione eccleſiarum, anathematizatur. Nunc quod enim in ſcriptis ejus inveniunt quædam nefarie dicta, & nimia plena blaſphemiæ, nulli dubium eſt recte ſapientium. Sciat vero tua ſanctitas, quod prolata apud ſanctam ſynodum expoſitione ab eo compoſita, ſicut dicebant qui protulerunt, nihil ſanum habente: reprobavit quidem eam ſancta ſynodus, utpote perverſis plenam intellectibus, & Neſtorianam impietatem quaſi effluentem: his vero condemnatis qui ſic ſapiunt, nullam viri memoriam fecerat diſpenſative, nec ipſum nominatim anathemati ſubjecit propter diſpenſationem: ne quidam ad exiſtimationem viri reſpicientes, ſeipſos ab eccleſiis ſeparent.

a *In Paris. hæc duæ voces, putredine, & habet, non leguntur.*

Et poſt alia. *Et per alium vero modum anathemati-*

ANNO CHRISTI 553.

zatis & ejectis Neſtorii blaſphemiis, una cum eis ejecta ſunt & qua illius ſunt, plurimam habentia ad iſta conſonantiam. Et ſi quidem hoc agerent indubitanter per Orientem, nullumque eſſet tumultum inde ſperare: dicebam utique nullum eſſe impedimentum, nunc exigi eos etiam in ſcriptis hoc facere. Si vero, ſicut ſcribit dominus meus ſanctiſſimus epiſcopus Antiochiæ Joannes, eligant utique magis comburi, quam aliquid ejuſmodi peragere; quare flammam ſopitam reſuſcitamus, ſedatoſque tumultus non oportune commovemus, ne forſitan umquam ultima primis pejora inveniantur? Et hæc dico, vehementer quidem increpans qua ſcripſit memoratus Theodorus, timens vero futuros a quibuſdam propter eam rem tumultus; ne forſitan aliquo modo ea qua Neſtorii ſunt, lugere quidem coloratim incipiant, ſecundum illud quod alicubi a poeta dictum eſt apud Græcos, quod occaſione Patrocli ſuas calamitates unaquaque lugebat.

Homer. Iliad. ψ.

Iſta omnia demonſtrantia intentionem quam habuit ſanctus Cyrillus de anathemate Theodori, relinquentes, illis utuntur ſolis, quæ propter diſpenſationem dicta ſunt, ut perfecte a Neſtoriano errore illos abduceret adhuc in eo detentos, & compeſceret tumultus, quos ab hæreticis fore ſuſpicabantur. Proclus igitur ſanctæ memoriæ, acceptis a ſancto Cyrillo ſcriptis, acceptis vero etiam ab Orientalibus plurimis deprecationibus, ut ne anathematizaretur Theodorus, nec impia ejus conſcripta; ſcribit adhortans eos vel Theodori blaſphemias anathematizare, & liberos ſeipſos tali ſuſpicione demonſtrare. Quoniam vero ejuſmodi diſpenſationem Cyrilli & Procli ſanctæ memoriæ non ſuſceperunt, e contrario autem permanſerunt defendentes etiam ipſas blaſphemias Theodori, & dicentes eas conſonare ſcriptis a ſanctis patribus: videns ſanctus Cyrillus creſcentem impietatem, & inde ſimpliciorum læſionem timens, coactus eſt libros conſcribere adverſus Theodorum, & adverſus ejus blaſphemias, & poſt mortem ejuſdem Theodori & hæreticum & impium, & ſuper paganos & ſuper Judæos blaſphemum eum oſtendere, his verbis:

Jerem. 8. *Hæc illorum teſtimonia ſupra ſuperius p. fuit ſunt in hac ipſa Collatione quinta, pag. 92. & 93.*

Expavit cælum propter hoc, & contremuit amplius vehementer, dicit Dominus. *O intolerabilem malignitatem! o linguam loquentem iniquitatem contra Deum, & mentem cornu in altitudinem extollentem! Parum tibi eſſe videtur, affixum eſſe ligno Dominum gloriæ, quem tu quidem neque Filium verum, neque* a *Dominum eſſe dicis? Nos autem credimus, quod vere eſt* b *& Deus, creator & opifex omnium. Nec enim erat homo ſimpliciter, ſed in ſpecie humana ex Deo Patre Verbum: non tranſlationem, nec mutationem in carnem paſſum, magis vero unitum ei, ſecundum fidem ſacrarum litterarum. Iſte qui carne paſſus eſt, & ſuſpenſus eſt in ligno, miracula fecit in Ægypto, per ſapientem Moyſen ſuam gloriam manifeſtans.*

a al. Deum.
b al. Filium.

Et iterum idem ſanctus Cyrillus adverſus Theodorum & ejus blaſphemias, tradit:

1. Petr. 5. *Sobrii eſtote, ebrii ex vino veſtro, adclamet aliquis ſic errantibus.* Impone homo tuæ linguæ oſtium & ſeram: ceſſa cornu in altitudinem extollens, & loquens iniquitatem adverſus Deum. *Quouſque inſultas patienti Chriſto? In mente habe ſcriptum a divino Paulo:* Sic autem peccantes in fratres, & percutientes eorum infirmam conſcientiam, in Chriſtum peccatis. *Et ut aliquid ex prophetici loquar codicibus:* Juſtificata ſunt Sodoma ex te. *Superaſti paganorum verboſitates, quas contra Chriſtum fecerunt, ſtultitiam exiſtimantes crucem: nihil eſſe oſtendiſti Judaica ſuperbiæ crimina. Minorare præſumis, & quod ad te pertinet, detrahis ad infaniam eum qui ſupernas ſedes* c *condecet, & una cum Patre & Deo eamdem ſedem habet. Illum enim, qui ex mortuis reſurrexit, in deitatis ſedibus ſedere inquit ſapientiſſimus Paulus.*

1. Cor. 8.
Rom. 16.
1. Cor. 2.
c Paraſ. conſidat.

ANNO CHRISTI 553.

Et Proclus autem sanctæ memoriæ adverſus Theodorum & ejus impietatem, ad Armenios ita dicit:

Hebr. 1.

Fugiamus turbulentos & cænoſos fallacia rivos: Deum impugnantes dico fellas: Arrii inſaniam dividentem individuam Trinitatem: Eunomii audaciam circumcludentem ſcientia inoccupabilem naturam: Macedonii rabiem ſeparantem a deitate inſeparabiliter procedentem Spiritum: & novam iſtam & vanam blaſphemiam qua Judaiſmum plurimum vincis in blaſphemiam. Illi enim cum qui eſt vere Filius reprobant, fraudantes ramo radicem: iſti autem ei qui eſt & alterum ſuperinducunt, divulgantes tamquam multa generantem incorruptibilem naturam. Dicamus igitur cum Paulo: Chriſtus eſt pax noſtra, qui fecit utraque unum. *Judæum enim & paganum per baptiſma in unum novum hominem creavit, uniens virtute converſatione diſtantia. Horrent condemnationem factores novæ impietatis: ſiquidem diſtantia in conventionem unita ſunt: ille autem qui unit, in dualitatem (quantum eſt in eis) diviſus eſt.*

Integra epiſtola exſtat post Conc. Epheſ. Hoc loco nomen Procli jam ſuperius poſitum eſt in hac ipſa Collatione quinta pag. 100.

Ephes. 2.

Et iterum idem ex epiſtola ad Joannem Antiochenum epiſcopum, adverſus eaſdem blaſphemias Theodori, ita dicit:

Multi inclamant hic religioſiſſimum epiſcopum Edeſſenorum Ibam, non ſolum clerici quidem Edeſseni, & monachi, ſed etiam primates & clari militia, quibus recta fidei calidus zelus accenditur; quia tantum Neſtorii dementiam diligit, ut & quædam capitula, quæ ſuppoſita ſcripto a nobis ad Armenios tomo direxi tuæ reverentiæ, ſtulta ac profana conſtituta, & omni impietate plena, transferret Syrorum voce, & tranſmitteret ubique: ut multis ſimpliciorum inconſiderato auditu læſionem pernicioſorum ſuſcipientibus perſuaderet ita ſapere, ſicut abdicatum eſt Dei eccleſia. Quæ quando poſt lectionem cognoveris, feſtinare digneris cum omni alacritate cum compellere tomo quidem ſcripto ad Armenios ſubſcribere: vaniloquium autem, magis vero monſtriloquium, vel, quod eſt verius dicere, Judaicam impietatem capitulorum illorum condemnantem, viva voce & ſana mann anathematizare dementiam.

Et poſt pauca. *Hic igitur eſt unus Filius unigenitus. Sed non ita ſicut quidam perverſa mente & cogitationis dementia iſtorum capitulorum genitores facti, impiorum abortivorum & ſibi pernicioſorum patres apparuerunt. Deinde ſi memoratus comminiſter Ibas cognoſcit ea quæ ad legentium & audientium deſtructionem evomita ſunt capitula, ſicut arbitror eum, cum ſit prudens, & a puerilia in divinis ſcripturis nutritus, abominari ea & rejicere; confidenti voce & non erubeſcenti fronte quod in anima ſapit oſtendat, omnia ſuppoſita ad Armenios epiſtola capitula rejiciens ac deculcans, utpote diabolica inſania conſtituta, & inventiones; & omnia anathemate digna judicans.*

1 Tom. 2.

Dicant igitur, qui uruntur dictis ſancti Cyrilli & Procli quæ de Theodoro ſcripta ſunt, ſi non Judæis, aut paganis, aut Sodomitanis, & hæreticis connumeratur: immo magis eorum omnium impietatem magnitudine ſuarum blaſphemiarum ſuperans, & perverſa mente & cogitationis dementia iſtarum blaſphemiarum genitor factus, impiorum abortivorum, & ſibi perniciſorum pater apparens, & ad deſtructionem legentium & audientium evomens ejuſmodi blaſphemias, anathemati ſubjectus eſt. Certum enim eſt, quod qui impius demonſtratus eſt, omnimodo ſepara-

ANNO CHRISTI 553.

tus est a Deo : sicut etiam ille qui anathematizatus tamquam impius separatus est. Nihil enim aliud significat anathema, nisi a Deo separationem. Si verb & propter dispensationem aliquid patres dixerunt, ut separarent ab errore Nestorii tunc defensores ejus; tamen quoniam nec susceperunt dicta illorum, & tempus quod dispensationis indigeret præteriit, jam ad perfectum venerunt, & scripserunt quæ superius dicta sunt, & post mortem ejus adversus eum & impia ejus conscripta : sicut etiam Paulus Apostolus cum ad tempus concessisset circumcisionem Hebræis, nec non etiam ipse circumcidisset propter dispensationem Timotheum; postea vero quod est perfectum docens, in epistola ad Galatas, inquit : *Ecce ego Paulus dico vobis, quod si circumcidamini, Christus vobis nihil prodest. Testificor autem rursum omni homini circumcidenti se, quoniam debitor est legis faciendæ. Evacuati estis a Christo : qui in lege justificamini, a gratia excidistis. Nos enim spiritu ex fide spem justitiæ exspectamus. Nam in Christo Jesu neque circumcisio aliquid valet, neque præputium : sed fides quæ per caritatem operatur.* Et iterum : *Ego vero fratres, si circumcisionem prædico, quid adhuc persecutionem patior? Ergo evacuatum est scandalum crucis. Utinam & abscindantur qui vos conturbant.*

Galat. 5.

Ibidem. cap. 11.

Et propter dispensationem iterum quamdam castificatus in templo cum aliis, etiam statutas pro castificatione legales oblationes offerens, infirmisque condescendens, ad perfectum iterum redit, dicens in epistola ad Colossenses : *Nemo ergo vos judicet in cibo aut in potu, aut in parte diei festi, aut neomenia, aut sabbatorum, quæ sunt umbra futurorum.* Et iterum : *Si mortui estis cum Christo ab elementis mundi, quid adhuc tamquam viventes in mundo, decernitis? Ne tetigeris, neque gustaveris, neque contrectaveris : quæ sunt omnia in corruptelam ipso usu, secundum præcepta & doctrinas hominum.* Per ista vero apostolus legalem dispositionem & quasi corporalia legis recusans, docet quod interdum dispensatio per congruum tempus prodest, & interdum efficit lasionem ad temporis qualitatem. Cum enim opus est ignorantes vel errantes docere, tunc maxima dispensationis utilitas est. Quando vero in doctrina perfectionis tempus est, tunc relinquentes patientiam, ad perfectionem dogmatum pervenimus. Verumtamen nihil prohibet, etiam per alia exempla persuadere defendentibus Theodorum, ejusque conscripta, quod nihil prodest impie agentibus, si contigerit quosdam vel ignorantia, vel præsumptione, vel etiam dispensatione quadam scripsisse aliquid pro eis. Nam Basilius sanctus quædam scripsit de Apollinario, sed non propter hoc eum condemnatione liberavit. Sunt vero quæ Basilius ad Patrophilum episcopum [a] Megarum scriptit ista :

Ibidem. cap. 11.

Ibidem.

[a] *Paris. Ægeatum : forte pro Ægearum.*

Epist. 80. pag. 1000.

Non multum autem tempus in medio & profectio usque ad Cilicas, & inde rediens, & statim litera abdicationem habentes nostræ communionis. Causa vero disruptionis, quod Apollinario scripsimus, & compresbyterum nostrum Diodorum habemus nobis communicantem. Ego autem Apollinarium quidem inimicum nunquam existimavi, sed sunt pro quibus hominem erubesco : non tamen sic meipsum homini conjunxi, ut illius crimina ipse suscipiam : cum habeo quadam etiam ego accusare eum, inspectis quibusdam conscriptis ejus.

Et Athanasius diversas epistolas ad Apollinarium scribit, tamquam eadem in fide sapientem : & tamen postea libros integros etiam post mortem Apollinarii scripsit adversus eum, cognitis illius in scripto blasphemiis : & nihil Apollinario profuerunt, quæ ante ad illum, tamquam eadem in fide sapientem, scripta sunt. Sed etiam Leo sanctæ memoriæ Papa antiquioris Romæ & suscepit Eutychem, & rescripsit, comprobans eum : & tamen postea condemnavit & anathematizavit eum, tamquam hæreticum. Et multos quidem etiam alios invenimus post mortem anathematizatos. Nec non etiam Origenem, & si ad tempora Theophili sanctæ memoriæ vel superius aliquis recurrerit, post mortem inveniet anathematizatum : quod etiam nunc in ipso fecit & vestra sanctitas, & Vigilius religiosissimus Papa antiquioris Romæ. Præsumpserunt vero Theodori defensores etiam Joannis sanctæ memoriæ episcopi Constantinopolitani litteras proferre quasi ad Theodorum factas, laudes ejusdem Theodori continentes. Quod autem falsa ista sunt, testimonium præbent qui ecclesiasticas historias studiose scripserunt, aperte narrantes quod ad Theodorum Mopsuestenum, cum a solitaria vita excidisset, scripta est epistola ab Joanne multorum versuum & utilissima. Sed etiam Theodoritus ipse in sua ecclesiastica historia mentionem fecerat conversationis quam Joannes & Theodorus simul in monasterio exercuerunt : quod aperte demonstrat eadem epistola, a sæculari conversatione ad pudicam in monasterio vitam revocans eum. Sin autem & aliquis concedat ad ipsum Theodorum scriptam eam, quod non est : sed certum est, quod Joannes, qui cum per totum suum pontificatum veritatis verbum recte tractasset, ignorans tales blasphemias conscripsisse Theodorum, ejusmodi ad illum litteras fecerat. Et quod dicitur a quibusdam, quod in communicatione & pace ecclesiarum defunctus est Theodorus, mendacium est, & calumnia magis adversus ecclesiam. Ille enim in communicatione & pace ecclesiarum defunctus est, qui usque ad mortem recta ecclesiæ dogmata & servavit & prædicavit. Quod vero Theodorus non servavit neque prædicavit recta ecclesiæ dogmata, certum est etiam ex ejus blasphemiis. Verumtamen testimonium præbet etiam Gregorius Nyssenus. Defensoribus enim impietatis Apollinarii, criminantibus ecclesiæ sacerdotes propter Theodorum Mopsuestenum, illiusque blasphemias proferentibus, in quibus aperte duos filios colens ostendebatur, dicit idem Gregorius in epistola ad Theophilum sic :

ANNO CHRISTI 553.

Lib. 1. cap. ult.

Apollinarii dogmatum defensores per querimoniam, quæ contra nos est, conantur sua confirmare, carnale Verbum, & Dominum sæculorum hominis filium, & mortalem Filii deitatem facientes. Dicunt enim tamquam quibusdam in catholica ecclesia duos filios colentibus in dogmate, unum quidem secundum naturam, alterum autem secundum adoptionem postea assumptum. Nescio a quo tale audierunt, & ad quam personam reluctantur. Nondum enim cognovi eum qui talia loqui ausus est. Verumtamen quoniam istam proponentes adversus nos causam, per hoc quod videntur tale flagitium impugnare, suas sectas confirmant; bonum est ut tua in gratia perfectio, sicut tibi in mentem ducet Spiritus sanctus, incidat occasiones, & persuadeat eis qui ista calumnialiter applicant Dei ecclesiæ, quod nullum est ejusmodi dogma apud Christianos, nec prædicatur.

Gregorius Nyssenus, tomo 2. pag. 691. & 692.

Gregorio igitur sancto clamante, apud Christianos nullum esse ejusmodi dogma colentium duos filios, Theodoro autem hoc colente per tota sua conscripta; quomodo conantur dicere, in communione ecclesiarum talem impium & blasphemum mortuum esse; cum neque sancti patres susceperunt eos qui dixerunt aut scripserunt, quod consonantia Athanasio, & Basilio, & Gregoriis, & aliis, impius Theodorus in suis libris exposuit? Et merito. Qui enim talia scripserunt, aliena piæ doctrinæ prædictorum sanctorum patrum sapuerunt; sicut licet, volenti cum scriptis memoratum sanctorum patrum conferre ea quæ sunt Theodo-

ANNO CHRISTI 553.

ri, invenire. Ille enim nimiæ blasphemiæ sua conscripta adimplens, ad perniciem legentium & consentientium illius impietati edidit: illi vero maxima lumina ecclesiæ, constituti super excelsa tecta suorum operum firmæ ædificationis, pietatem cum plurimis periculis & omni fiducia prædicaverunt. Decet igitur vestram sanctitatem ea quidem quæ dicta sunt pro hæreticis aversari: traditionem autem ecclesiæ, quod certe facietis, in omnibus sequi, & ecclesiam liberare criminatione, quæ infertur ei propter Theodorum & ejus conscripta.

Diodorus archidiaconus & primicerius notariorum dixit: Præ manibus habemus & gesta quæ Mopsuestiæ confecta sunt apud religiosam synodum provinciæ secundæ Ciliciæ, ex quibus manifestatur, quod ex anterioribus temporibus nomen Theodori sacris diptychis ejectum est. Sancta synodus dixit: Recitentur. Et cum accepisset Theodulus reverentissimus diaconus & notarius, recitavit:

EXEMPLUM SACRÆ EPISTOLÆ scriptæ ad beatissimum Joannem metropolitanum episcopum.

Hoc loco ponitur in mss. Bellovac. epist. de synodo Mopsuestena, quæ est in seria & integra. Semper quidem.

Significamus tua sanctitati colligere omnes religiosissimos episcopos, qui de tua synodo sunt, & pervenire in Mopsuesthenam civitatem & requisitionem subtilem facere, convenientibus universis ibi constituris senioribus hominibus, sive clericis, sive laicis: & discere ab ipsis, si cognoscunt tempus ex quo ablatum est nomen Theodori a sacris diptychis. Si autem non meminerint ex quo hoc factum est, confiteantur hoc ipsum, quod non cognoscunt insertum aut prælicatum in sanctis diptychis nomen Theodori: & proferantur vobis & ipsa diptycha, ut cognoscatis quis pro illo insertus est: & tales confessiones gestis recipientes, & vestris suggestionibus conjungentes, subscribat & tua sanctitas in ipsis, & ceteri religiosissimi episcopi: & sic dirigite unam quidem ad nos, alteram autem ad sanctissimum Papam. Et hoc tamen manifestum fiat, & unusquisque eorum qui confitentur, dicant & manifestent quot est annorum: & vos autem in propriis confessionibus significate de prædicto capitulo, & quem pro Theodoro insertum inveniistis. Scripsimus autem & Marthanio viro magnifico pro hoc, ut sine ulla dilatione ista agerentur, & nobis mitterentur. Legi.

Datum decimo Kalendas Junias Constantinopoli, imperii domini nostri Justiniani perpetui Augusti anno vigesimoquarto, post Consulatum Basilii viri clarissimi anno nono.

[a] *Anno Christi 550.*

COSMÆ SANCTISSIMO episcopo Mopsuestiæ.

[b] *Ipsa, Justiniana politana.*

Significamus tua sanctitati, quod jussimus Joanni beatissimo metropolitano [b] Anazarbeno civitatis colligere omnes provincia episcopos, & pervenire in vestram civitatem, & subtilem inquisitionem facere, convenientibus omnibus apud vos constitutis senioribus hominibus, sive clericis, sive laicis: & discere ab illis, si cognoscunt ex quo ablatum est nomen Theodori a sanctis diptychis: si vero non meminerint de tempore, & quando hoc ipsum factum est, & hoc ipsum confiteantur, quod non cognoscunt nomen Theodori in sanctis diptychis insertum, vel prælicatum ipsum in ecclesia. Oportet igitur proferri & ipsa sacra diptycha, ut omnes cognoscant religiosissimi episcopi, quo ordine nomina episcoporum in diptychis recitantur: & hoc ipsum manifestum vos facere per suggestionem vestram: & confessiones gestis intervenientibus recipientes, & vestris conjungentes suggestionibus, subscribite omnes collecti episcopi: & sic dirigite unam quidem ad nos, alteram vero ad sanctissimum Papam. Et hoc vero fiat manifestum in confessionibus eorum, ut unusquisque dicat & manifestet, quot est annorum. Legi.

ANNO CHRISTI 553.

Datum undecimo Kalendas Junias Constantinopoli, imperii domini nostri Justiniani perpetui Augusti, anno vigesimoquarto, post Consulatum Basilii viri clarissimi anno nono.

SYNODUS MOPSUESTENA.

Imperii divini & pissimi nostri domini Flavii Justiniani perpetui Augusti & Imperatoris anno vigesimo quarto, post Consulatum Flavii Basilii, viri clarissimi anno nono, ante decimum quintum Kalendas [a] Julias, instantis decima tertia indictionis, in Mopsuestia colonia Christianissima: præsidente in religiosissimo secreto venerandi episcopii Joanne religiosissimo & sanctissimo metropolitano: considentibus autem, Thoma religiosissimo episcopo Ægeæ civitatis, Stephano religiosissimo episcopo Castabalea civitatis, & Niceta religiosissimo episcopo Epiphaniorum, & Andrea religiosissimo episcopo Flaviadeorum, & Procopio religiosissimo episcopo Iremopolitanorum, & Urbicio religiosissimo episcopo Alexandrini oppidi, & Antonino religiosissimo episcopo Roscorum, & Cosma religiosissimo episcopo Mopsuestiæ civitatis: nec non etiam Marthanio viro magnifico, Comite domesticorum: & omnibus religiosissimis presbyteris: præsentibus autem & omnibus religiosissimis diaconis, & subdiaconis, & lectoribus prædictæ Mopsuestena civitatis sanctissimæ ecclesiæ: insuper præsentibus [b] Eumolpio & Theodoro clarissimis Comitibus, & Hypatio & Paulo clarissimis tribunis, & Eusebena clarissimo Palatino, & Paulo viro honesto Defensore, & Stephano viro laudabili, & Paulo cognomine Neonis, aliisque laudabilibus habitatoribus ejusdem Mopsuestena civitatis: Julianus diaconus & notarius dixit: Pissima jussio serenissimi & Christianissimi nostri domini ad vestram pervenit sanctitatem, quadam de Theodoro facto olim istius Mopsuestena civitatis episcopo, dicens agere vosmetipsos, & vestrum sanctum concilium: & hanc Marthanius vir magnificus per metropolim degenti vestræ sanctitati transmisit: qua susceptæ, competentibus præceptis prompto animo finem imponere festinans, statim usa est litteris ad omnes sanctissimos provinciæ episcopos, adhortando eos celeriter pervenire ad istam Mopsuestenam civitatem, & agere ea quæ pie jussa sunt. Similia autem & ad Cosmam religiosissimum hujus Mopsuestenæ optimæ civitatis episcopum scripta sunt ab ejus pietate. Cum ista igitur sic processissent, adsunt, sicut videtis, omnes sanctissimi provinciæ episcopi, nec non etiam Marthanius vir magnificus, & ipse ex divinis præceptis jussus ea quæ pie præcepta sunt ad effectum perducere. Adsunt nihilo minus ex vestra jussione & omnes religiosissimi clerici per istam civitatem sanctæ ecclesiæ, nec non etiam ejus Defensor benestus vir: insuper & clarissimi istius possessores & laudabiles habitatores, & illi quos seniores esse hujus Defensor putans, manifestos nobis fecit. Habemus præ manibus utramque piam jussionem, & hoc ipsum per jussionem sanctitatis vestræ suggerimus.

[a] *Ita mss. non Junias.*

[b] *al. Olympio.*

Joannes per misericordiam Dei episcopus Justinianopolitanæ metropolis, & Thomas episcopus Ægon, & Stephanus episcopus Castabalcorum, & Nicetas episcopus Epiphaneorum, & Andreas episcopus Flaviadeorum, & Procopius episcopus Iremopoleos, & Urbicius episcopus Alexandrini oppidi, & Antoninus episcopus Roscorum, & Cosmas episcopus Mopsuestiæ, dixerunt: Primum omnium semper studium facit Christianissimus noster & serenissimus Imperator circa Deum vigilan-

Anazarbus apud Evagrium Justinianopolis est.

ANNO CHRISTI 553.

tiam & inculpabilem veneratione[m]. Cum igitur ad sanctarum ecclesiarum statum, quædam acciderit causa, solitam & Deo vere dilectam alacritatem ostendit. Et nos igitur piis & Deo placitis ab Imperatore præceptis administrantes, omnis diligenter agamus, quæ juste placita sunt ejus imperio. Divinis igitur in medium prolatis scripturis, & his quæ aguntur testimonium præbentibus, manifesta fiant piissima jussiones serenissimi Imperatoris, & agendis anteponantur.

Et prolata sunt in medium sancta evangelia, & recitata & antepositæ sunt piissimæ jussiones.

Joannes misericordia Dei episcopus, & ceteri reverentissimi episcopi dixerunt: Illos ad [a] explananda & probanda capitula, quæ a piissimo Imperatore exquisita sunt, productos reverentissimos viros, & ætate subtilem scientiam habentes, oportet sua explanare vocabula, & quem habendum sacerdotii gradum sortiti sunt. Provectos igitur ætate reverentissimus ecclesiæ Defensor ab aliis separet. Eugenius diaconus & Defensor Mopsuestenæ sanctæ ecclesiæ, dixit: Secundum interlocutionem vestræ sanctitatis provectos ætate reverentissimos presbyteros & diaconos a ceteris separavi, & stant sicut videtis. Sanctissimi episcopi dixerunt: Agatur quod pronuntiatum est.

Martyrius dixit: Martyrius dicor, presbyter sum istius sanctæ ecclesiæ. [b] Paulinus dixit: Paulinus dicor, presbyter sum istius sanctæ ecclesiæ. Stephanus dixit: Stephanus dicor, presbyter sum istius sanctissimæ ecclesiæ. Olympius dixit: Olympius dicor, presbyter sum istius sanctissimæ ecclesiæ. Joannes dixit: Joannes dicor, presbyter sum istius sanctæ ecclesiæ. Thomas dixit: Thomas dicor, presbyter sum istius sanctæ ecclesiæ. Theodorus dixit: Theodorus dicor, presbyter sum istius sanctæ ecclesiæ. Thomas dixit: Thomas dicor, presbyter sum istius sanctæ ecclesiæ. Eudoxius dixit: Eudoxius dicor, presbyter sum istius sanctæ ecclesiæ. Paulus dixit: Paulus dicor, presbyter sum istius sanctæ ecclesiæ. Theodorus dixit: Theodorus dicor, presbyter sum istius sanctæ ecclesiæ. Paregorius dixit: Paregorius dicor, archidiaconus sum istius sanctæ ecclesiæ. Joannes dixit: Joannes dicor, diaconus sum istius sanctæ ecclesiæ. Theodorus dixit: Theodorus dicor, diaconus sum in hac civitate natus. Paulus dixit: Paulus dicor, diaconus sum in hac civitate natus. Joannes dixit: Joannes dicor, diaconus sum in hac civitate natus. Thomas dixit: Thomas dicor, diaconus sum in hac civitate natus.

Sanctissimi episcopi dixerunt: Idem ipsum agant & clarissimi possessores & laudabiles hujus habitatores, quos seniores istius civitatis honestus Defensor demonstravit: & ab aliis separati, sua dicant vocabula & status.

Eumolpius dixit: Eumolpius dicor, Comes sum, in hac civitate natus. Theodorus dixit: Theodorus dicor, Comes sum, in hac civitate natus. Eusebonas dixit: Eusebonas dicor, Palatinus sum, in hac civitate natus. Stephanus dixit: Stephanus dicor, Præfectianus sum, in hac civitate natus. Paulus dixit: Paulus dicor, cognomine Neonis, in hac civitate natus. Anatolius dixit: Anatolius dicor, principalis, in hac civitate natus. [c] Marinus dixit: Marinus dicor, in hac civitate natus. [d] Eustachius dixit: Eustachius dicor, cognomine Rhoda, in hac civitate natus. Anatolius dixit: Anatolius dicor, in hac civitate natus. Rufinus dixit: Rufinus dicor, architectus, in hac civitate natus. Comitas dixit: Comitas dicor, agens in rebus, & pater istius civitatis. Theodorus dixit: Theodorus dicor, agens in rebus, in hac civitate natus. Joannes dixit: Joannes dicor, tabularius, in hac civitate natus. Addæus dixit: Addæus dicor, civis sum. Marcus dixit: Marcus dicor, Præfectianus, in hac civitate natus. Joannes dixit: Joannes dicor, tabularius, in hac civitate natus. Nicetas dixit: Nicetas dicor, tabularius sum, in hac civitate natus.

ANNO CHRISTI 553.

Sanctissimi episcopi dixerunt: Quoniam adest honestus hujus civitatis Defensor, & quæ dicta sunt a nostris notariis audivit; insuper planius nos per suum docet vocem, si seniores de his viris qui ab ipso in præsenti demonstrati sunt, non cognoscit per istam civitatem. Paulus Præfectianus & Defensor dixit: Jussus a vestra sanctitate, quos potui invenire vere seniores in Laicis constituros, clarissimos & honestissimos viros produxi: qui interrogati propositis scripturis de suo statu, manifestantes subtilius explanant & sua tempora, & quæ sciunt ipsi illi magis [a] pro semetipsis cognoscentes.

[a] al. per semetipsos.

Sanctissimi episcopi dixerunt: Reverentissimus sacrorum custos vasorum istius sanctissimæ ecclesiæ afferat ad considerationem nobis & recitationem [b] hujus sacra diptycha, in quibus sancta memoria sacerdotum istius optimæ civitatis scripta continentur vocabula. Joannes presbyter & cimiliarcha dixit: Secundum jussionem vestræ sanctitatis, inter sacra vasa quæ a me servantur, habentes diptycha ista protuli, & ad recitationem porrigo. Habeo autem & alios duos membraneos quaterniones veteriores istis, quæ nunc sunt & recitantur: quos & ipsos protuli, sicut videtis.

[b] Forte, habeam: vel subintellige, ecclesiæ.

Sanctissimi episcopi dixerunt: Ad auditum nostræ mediocritatis, sed etiam illorum qui ad testimonium prodicti sunt reverentissimi & clarissimi & honestissimi viri, recitentur sacra diptycha; quæ declarant sanctæ memoriæ commemorationem sacerdotum istius Mopsuestenæ civitatis, ex quo immaculata & orthodoxa fides prædicatur, usque ad hunc sacerdotem qui in præsenti tertiadecima indictione defunctus est. Et recitati sunt, & habent sic: Pro requiescentibus episcopis, Protogene, Zosimo, Olympio, Cyrillo, Thoma, Bassiano, Joanne, Auxentio, Palatino, Jacobo, Zosimo, Theodoro, Symeone. Item ex alio diptycho: Pro requiescentibus episcopis, Protogene, Zosimo, Olympio, Cyrillo, Thoma, Bassiano, Joanne, Auxentio, Palatino, Jacobo, Zosimo, Theodoro, Symeone. Et ex aliis diptychis: Pro requiescentibus episcopis, Protogene, Zosimo, Olympio, Cyrillo, Thoma, Bassiano, Joanne, Auxentio, Palatino, Jacobo. Sanctissimi episcopi dixerunt: Porrigantur & nobis ad recitationem & considerationem quæ manifesta facta sunt sacra diptycha, ut unusquisque nostrum ista perlegat & inspiciat. Et [c] oblata sunt sanctissimis episcopis. Sanctissimi episcopi dixerunt: Sunt etiam alia prolatis veteriora apud tuam reverentiam? Joannes presbyter & cimiliarcha dixit: Ista habeo, domine, quæ & protuli. Sanctissimi episcopi dixerunt: Propositis divinis scripturis, hoc ipsum explana. Joannes presbyter & cimiliarcha dixit: Per istam virtutem, non habeo alia diptycha istis veteriora: sed omnia quæ habeo, protuli.

[c] al. porrecta.

Sanctissimi episcopi dixerunt: Cum ipsa causa quoniam ad animæ respicit salutem, & reverentissimus habitus vester adhortatur vos nihil extra veritatem dicere, certum est quod multam curam subtilitatis facietis. Ut autem omnis cogitatio prava foras rejiciatur ab his quæ aguntur, & venerabilibus vos oportet juramentis confirmare quæ dicturi estis: Sed unusquisque sanctas & inviolatas tangens scripturas, per ipsas fidem præbeat nihil extra ea quæ cum veritate cognovit, in his quæ aguntur, dicere. Ad eandem autem juramenti fidem respicientes, etiam suam ætatem explanem, & piissimi domini rerum jussionem sequentes, dicam si tempus sciunt & retinent, per quod Theodorus olim episcopus factus istius civitatis, sacrorum prædicatione diptychorum ejectus est, & quis illius in iisdem sacris diptychis locum supplevit.

Martyrius presbyter dixit: Per istam virtutem, quidquid scio, veritatem dicam. Sum annorum octoginta plus minus, habeo autem in clero ordinatus sexaginta [d] plus:

[d] al. annos.

[a] Forte, explanandi & probandi.

[b] al. Paulinus.

[c] Paris. Martinus.

[d] Paris. Eustachius.

ANNO CHRISTI 553.

& neque ſcio, neque audivi, quod recitatus eſt Theodorus, olim factus iſtius civitatis epiſcopus, in ſacris diptychis: ſed audivi, quod ſanctus Cyrillus Alexandriæ magnæ civitatis epiſcopus factus, pro Theodoro taxatus eſt in diptychis, quibus inſcripti ſunt defuncti ſanctiſſimi epiſcopi: & uſque adhuc ipſe inſcriptus eſt, & prædicatur cum aliis epiſcopis. Epiſcopum enim in noſtra civitate nomine Cyrillum neque ſcio, neque audivi factum. Qui autem nunc inſertus eſt Theodorus, ante tres annos obiit, & de Galatia erat.

a al. Paulus.

a Paulinus preſbyter dixit: Per iſtas ſanctas ſcripturas, quod ſcio, cum veritate dico. Preſbyter ſum Mopſueſtenæ ſanctiſſimæ eccleſiæ, & ſum annorum ſeptuaginta novem: habeo autem quadraginta novem annos in clero: & neque ſcio, neque audivi Theodorum veterem, qui fuit epiſcopus in iſta civitate, prædicari in ſacris diptychis ſanctiſſimæ noſtræ eccleſiæ, aut quando ablatum eſt nomen ipſius ex diptychis. Audio autem cum diptycha leguntur in divino miniſterio, nomen Cyrilli in connumeratione requieſcentium epiſcoporum. Factum autem epiſcopum Cyrillum in hac civitate neque ſcio, neque audivi.

Stephanus preſbyter dixit: Per iſtam virtutem, quidquid ſcio, cum veritate dico. Sexaginta novem annorum plus minuſve ſum: factus vero ſum preſbyter ante hos tres annos: & nullatenus ſcio vel audivi Theodorum, qui olim in noſtra civitate fuit epiſcopus, nominatum in ſacris diptychis. Cognovi autem, ex quo venerabili huic connumeror clero, quod illo adempto ex ipſis aliquando, Cyrillus Alexandrinæ civitatis epiſcopus in illius loco

b al. ſuſcepit.

b inſertus eſt ſacris diptychis requieſcentium epiſcoporum, qui uſque nunc pro ipſo prædicatur. Cyrillum autem factum noſtræ civitatis epiſcopum neque ſcio, neque audivi. Theodorus vero qui inſcriptus eſt ſacris diptychis, ante tres annos defunctus eſt.

c al. cum veritate.

Olympius preſbyter dixit: Per iſtas ſanctas ſcripturas, qui quid ſcio, veritatem dico. Annorum ſum ſexaginta quinque, in clero autem connumeror annos quinquaginta quinque: & non ſcio inſcriptum fuiſſe nomen Theodori ſacris diptychis, qui antea fuit hic epiſcopus, neque audivi eum unquam numerari: audivi vero ab illis qui ante me erant, quod pro ipſo inſertus eſt ſanctus Cyrillus, qui fuit Alexandrinæ civitatis epiſcopus. Quando autem ademptum eſt nomen Theodori, & inſertus eſt pro ipſo Cyrillus, non memini. Factum autem epiſcopum in iſta civitate Cyrillum, nunquam audivi. Iſte enim qui nunc nominatur Theodorus in diptychis, ille eſt qui ante tres annos defunctus eſt Galata.

Joannes preſbyter dixit: Per iſtam virtutem, & Deum qui locutus eſt per iſtas ſcripturas, veritatem dico. Annorum ſum ſexaginta quinque plus minus, habeo autem in clero annos viginti octo: & neque ſcio, nec cum eſſem laicus, nec poſtquam factus ſum clericus, Theodorum, qui olim epiſcopus fuit iſtius civitatis, neque numerari in ſacris diptychis, nec quando ejectus eſt: prædicari autem ſcio in diptychis in connumeratione requieſcentium epiſcoporum noſtræ civitatis ſanctum Cyrillum archiepiſcopum Alexandrinæ civitatis. Epiſcopum autem nomine Cyrillum non ſcio fuiſſe, nec audivi in noſtra civitate. Ille enim qui nunc nominatur Theodorus in diptychis, ante tres annos obiit, & de Galatia erat.

Thomas preſbyter dixit: Per iſtas ſanctas ſcripturas, & Deum qui locutus eſt per ipſas, quidquid ſcio, veritatem dico. Sexaginta annorum ſum, domine; habeo autem in clero, licet peccator ſim, quinquaginta quinque annos; & non ſcio, neque audivi nomen veteris Theodori, qui hic epiſcopus fuit, prædicari in ſacris diptychis; nec quando ablatus eſt, nec quis ipſum ejecit. Audivi autem a ſenioribus, quod Cyrillus, qui fuit Alexandrinæ civitatis epiſcopus, inſertus eſt ſacris diptychis pro Theodoro in connumeratione epiſcoporum noſtræ civitatis, qui & uſque nunc prædicatus; Cyrillum autem epiſcopum fuiſſe hic, neque audivi, neque ſcio. Iſte autem qui nunc nominatur cum mortuis epiſcopis, Theodorus de Galatia oriundus, ante tres annos defunctus eſt.

ANNO CHRISTI 553.

Theodorus preſbyter dixit: Per iſtam virtutem, quidquid ſcio cum veritate dico. Sum annorum ſexaginta duorum plus minus; quinquaginta quinque autem annos habeo in venerabili clero iſtius ſanctiſſimæ eccleſiæ: & nunquam audivi nomen Theodori veteris, qui fuit hic epiſcopus, neque inſertum eſſe ſacris diptychis, neque recitari. Audivi autem ab antiquioribus, quod pro Theodoro inſertus eſt ſanctus Cyrillus epiſcopus Alexandriæ in requieſcentibus epiſcopis. Cyrillum vero fuiſſe noſtræ eccleſiæ, neque ſcio, neque audivi. Iſte autem qui nunc inſertus eſt diptychis Theodorus, Galata fuit, & ante tres annos defunctus eſt.

Thomas preſbyter dixit: Per iſtas ſanctas ſcripturas, quidquid ſcio cum veritate dico. Sexaginta annorum ſum plus minus; in clero autem quinquaginta annos habeo: & non ſcio, neque audivi inſertum Theodorum, olim noſtræ civitatis epiſcopum factum, neque audivi ipſum recitari cum requieſcentibus ſacerdotibus noſtræ civitatis. Fuiſſe autem in noſtra civitate epiſcopum nomine Cyrillum, neque ſcio, neque audivi per quodcunque tempus. Iſte autem qui nunc recitatur Theodorus in ſacris diptychis, ille qui eſt ante tres annos obiit, & de Galatia erat.

Eudoxius preſbyter dixit: Per ſanctas ſcripturas veritatem dico. Annos habeo in clero ſanctiſſimæ eccleſiæ quadraginta duos; ſunt autem annorum ſexaginta trium, & nec cum eſſem laicus, nec clericus factus, ſcio hic inſcriptum eſſe aut prædicari in ſacris diptychis Theodorum veterem, qui fuit hic epiſcopus: nec quando vel quis dejecit ipſum ex ſacris diptychis, ſcio. Audio autem prædicari in diptychis mortuorum epiſcoporum noſtræ civitatis Cyrillum epiſcopum Alexandriæ. Epiſcopum enim fuiſſe in noſtra civitate, nomine Cyrillum, neque audivi, neque ſcio. Iſte autem qui prædicatur Theodorus in diptychis, qui ante tres annos obiit, de Galatia erat.

Paulus preſbyter dixit: Per iſtam virtutem, quidquid ſcio, veritatem dico. Quinquaginta octo annorum ſum, domine: habeo autem in clero viginti octo annos: & non ſcio Theodorum, qui olim fuit epiſcopus noſtræ civitatis, prædicari in ſacris diptychis; ſed neque pro ipſo quemquam inſertum ſcio. Theodorus autem, qui nunc recitatur, de Galatia erat, qui ante tres annos defunctus eſt.

Theodorus preſbyter dixit: Per iſtam virtutem, quidquid ſcio cum veritate dico. Sum plus minus annorum quinquaginta duorum; ex quo autem clericus ſum, viginti octo anni ſunt: & non ſcio neque audivi, nec cum laicus eſſem, nec ex quo clericus factus ſum, Theodorum, qui olim fuit epiſcopus noſtræ civitatis, recitari vel inſcriptum eſſe ſacris diptychis. Audivi autem a ſenioribus, quod ſanctus Cyrillus epiſcopus Alexandriæ ipſe pro illo inſertus eſt ſacris diptychis mortuorum epiſcoporum noſtræ civitatis. Qui vero inſertus eſt ſacris diptychis Theodorus, ante tres annos defunctus, qui fuit noſter epiſcopus, de Galatia erat.

Paregorius archidiaconus dixit: Per iſtam virtutem, veritatem dico. Annorum ſum ſexaginta ſex: habeo vero connumeratus venerabili clero annos viginti octo: & non ſcio nec cum laicus eſſem, nec poſtquam factus ſum clericus, inſertum ſacris diptychis nomen Theodori, qui ante fuit hic epiſcopus, neque audivi ipſum recitari. Audivi autem a ſenioribus, quod pro ipſo inſertus eſt ſanctus Cyrillus epiſcopus Alexandrinæ civitatis, qui & uſque nunc prædicatur. Hic vero fuiſſe Cyrillum epiſcopum, neque ſcio, neque audivi. Qui vero nunc

recitatur

ANNO CHRISTI 553.

recitatur Theodorus in ſacris diptychis, Galata erat, qui ante tres annos defunctus eſt.

Joannes diaconus dixit: Per iſtas ſanctas ſcripturas, quidquid ſcio, cum veritate dico. Annorum ſum quinquaginta octo: habeo autem connumeratus venerabili clero annos quadraginta octo: & non ſcio neque audivi inſertum nomen Theodori ſacris diptychis, qui antea hic fuit epiſcopus, nec pradicari ipſum. Audivi vero aliquando, quod pro ipſo inſertus eſt ſanctus Cyrillus Alexandrina civitatis epiſcopus, qui & uſque nunc pradicatur: neque ſcio, neque audivi hic fuiſſe Cyrillum epiſcopum. Iſte vero qui nunc recitatur Theodorus in ſacris diptychis, Galata erat, qui ante tres annos defunctus eſt.

Thomas diaconus dixit: Per iſtas ſanctas ſcripturas, veritatem dico. Quinquaginta quinque annorum ſum, quadraginta novem autem habeo in clero: & non ſcio, neque audivi inſcriptum eſſe ſacris diptychis vel recitari eum, qui olim fuit noſtra civitatis epiſcopus Theodorus. Audivi autem a ſenioribus hominibus, quod beatus Cyrillus pro ipſo inſertus eſt, Alexandrina civitatis pontifex, qui & uſque nunc recitatur in ſacris diptychis cum requieſcentibus epiſcopis noſtra civitatis. Cyrillum autem epiſcopum fuiſſe in noſtra civitate neſcio, neque audivi. Iſte vero qui nunc recitatur in ſacris diptychis Theodorus, ante tres annos mortuus, de Galatia erat.

Joannes diaconus dixit: Per iſtas ſanctas ſcripturas, veritatem dico. Annorum ſum ſexaginta quinque plus minus; habeo autem in clero quinquaginta annos: & non audivi unquam Theodorum, qui olim fuit epiſcopus noſtra civitatis, in ſacris diptychis: neſcio quando inſertus eſt Cyrillus pro memorato Theodoro: ſcio autem pradicari in diptychis in commemoratione requieſcentium epiſcoporum noſtra civitatis Cyrillum pontificem Alexandria, qui & uſque nunc pradicatur. Epiſcopum autem nomine Cyrillum nec ſcio, nec audivi noſtra civitatis fuiſſe. Theodorus autem qui nunc recitatur in ſacris diptychis, ante tres annos defunctus, de Galatia erat.

Paulus diaconus dixit: Per iſtam virtutem, qua ſcio, dico cum veritate. Sum annorum quinquaginta ſex plus minus; habeo vero in clero connumeratus annos viginti tres: & nec cum laicus eſſem, nec poſtquam factus ſum clericus, ſcio Theodorum veterem noſtra civitatis epiſcopum inſcriptum eſſe ſacris diptychis vel pradicari. Audivi autem, pro memorato Theodoro ſanctum Cyrillum pontificem Alexandrina civitatis inſertum eſſe, & pradicari in diptychis in connumeratione requieſcentium epiſcoporum noſtra civitatis, & uſque nunc recitari. Cyrillum vero nomine noſtra fuiſſe civitatis epiſcopum neſcio, nec audivi. Iſte vero qui nunc recitatur in ſacris diptychis Theodorus, ante tres annos defunctus, de Galatia erat.

Sanctiſſimi epiſcopi dixerunt: Iſta quidem qua reverentiſſimorum clericorum ſcientia & memoria ſunt, declarant robur eorum qua mota ſunt: ſupereſt autem, ut etiam præſentem rem teſtimoniis conſequatur eorum qui extra ſacrum concilium ſunt. Singulatim igitur præſentes clariſſimi & honeſtiſſimi & laudabiles viri introducti, qui etiam ætate priores demonſtrati ſunt, declarent tam vitæ tempus, quam ea quacunque ſciunt, propter cauſam qua nunc movetur: per præſentia divina & venerabilia evangelia prius confirmantes ea qua dicturi ſunt.

Eumolpius comes dixit: Per iſtam virtutem, quidquid ſcio, veritatem dico. Sum annorum plus minus ſexaginta: cognovit vero veſtra ſanctitas, quod militabam miniſtrans divinis & maximis juſſionibus: & cum perveniſſem ad iſtam civitatem, communicans in ſancta eccleſia, numquam audivi pradicari in ſanctis diptychis nomen Theodori, qui fuit, ſicut dicitur a ſenioribus, epiſcopus hujus civitatis. Iſte enim qui nunc recitatur Theodorus, de Galatia erat, qui ante tres annos defunctus eſt.

ANNO CHRISTI 553.

Theodorus comes dixit: Per iſtas ſanctas ſcripturas, quidquid ſcio, cum veritate dico. Quadraginta quinque annorum ſum plus minus, & non ſcio nomen Theodori veteris, qui dicitur fuiſſe noſtra civitatis epiſcopus, recitari in ſacris diptychis. Theodorus autem qui diptychis nunc inſcriptus eſt, & pradicatur cum mortuis epiſcopis, de Galatia erat, & ante tres annos defunctus eſt.

Euſebonas Palatinus dixit: Per iſtam virtutem ſanctorum evangeliorum, quidquid ſcio, cum veritate dico. Ex qua memini & convenio in ſanctam eccleſiam, non ſcio nomen Theodori veteris, quem dicunt hujus civitatis epiſcopum fuiſſe, in ſacris diptychis pradicatum: plus tamen ſum annorum quinquaginta.

Stephanus Prefectianus dixit: Per iſtas ſanctas ſcripturas, quidquid ſcio, veritatem dico. Annorum ſum ſexaginta unius: nomen Theodori veteris epiſcopi Aſepſueſtene civitatis non audivi in ſacris diptychis recitari. Audio autem in commemoratione epiſcoporum noſtra civitatis pradicari Cyrillum, qui, ſicut dicebant ſeniores, fuit epiſcopus Alexandria magna civitatis, qui & uſque nunc cum requieſcentibus epiſcopis noſtra Mopſueſtene civitatis recitatur: quoniam ſimplicius magis quam curioſius accedens, divina & inviolata ſolitus ſum myſteria ſuſcipere. Ille enim qui nunc inſertus eſt Theodorus, ante tres annos defunctus, de Galatia erat.

Paulus Neonis dixit: Per iſtas ſanctas ſcripturas, quidquid ſcio, cum veritate dico. Annorum ſum ſeptuaginta: & neque ſcio, neque audivi pradicari Theodorum veterem in ſacris diptychis, qui fuit epiſcopus noſtra civitatis, nec quando levatus eſt, vel quis pro illo inſertus eſt ſcio: niſi iſtum Theodorum de Galatia audio pradicari, qui ante tres annos defunctus eſt.

Anatolius Principalis dixit: Per iſtam virtutem, veritatem dico. Sum annorum ſexaginta quinque plus minuſve: Theodorum veterem Antiochenum, noſtra civitatis epiſcopum neſcio in ſacris diptychis recitari, niſi Theodorum ante tres annos defunctum, qui de Galatia erat.

Marinus Prefectianus dixit: Per iſtas ſanctas ſcripturas, quidquid ſcio, veritatem dico. Annorum ſum ſexaginta trium plus minuſve: & non ſcio vel inſertum eſſe, vel pradicari in ſacris diptychis nomen Theodori veteris, qui fuit epiſcopus iſtius civitatis. Theodorus autem qui nunc recitatur, de Galatia erat, & ante tres annos defunctus eſt.

[a] Euſtachius dixit: Per iſtam virtutem, qua ſcio, cum veritate dico. Sum annorum ſeptuaginta plus minuſve, & non ſcio [b] Theodorum, qui olim epiſcopus fuit Mopſueſtena civitatis, inſertum eſſe vel pradicari in ſacris diptychis noſtra ſanctiſſima eccleſia. Qui autem nunc recitatur in diptychis Theodorus, ante tres annos defunctus, de Galatia erat.

[a] Paris. Euſtathius.

[b] Paris. nomen Theodoreti.

Anatolius dixit: Per iſtas ſanctas ſcripturas, quidquid ſcio, cum veritate dico. Annorum ſum ſeptuaginta trium: & neſcio vel taxatum in ſacris diptychis ſacroſancta eccleſia, vel pradicatum Theodorum veterem factum noſtra civitatis epiſcopum. Qui nunc enim nominatur, Theodorus eſt, qui ante tres annos defunctus eſt, Galata.

Rufinus architectus dixit: Per iſtam virtutem, quidquid ſcio, cum veritate dico. Septuaginta annorum ſum: & nec a parentibus meis audivi, nec ſcio, vel ex alio quodam audivi inſertum eſſe vel pradicari in ſacris diptychis nomen Theodori, qui olim fuit epiſcopus. Theodorus autem, qui nunc pradicatur in ſacris diptychis, ille eſt qui ante tres annos obiit.

Comitas agens in rebus, & pater civitatis, dixit: Per iſtas ſanctas ſcripturas quidquid ſcio, veritatem dico. Nec ſcio nec audivi recitari nomen Theodori, qui olim

ANNO CHRISTI 553.

fuit, ſicut dicunt, epiſcopus noſtræ civitatis. Sunt vero annorum [a] quadraginta.

[a] al. quinquaginta.

Theodorus agens in rebus dixit: Per iſtam virtutem, quidquid ſcio, veritatem dico. Sunt annorum quinquaginta: & non ſcio vel audivi inſertum eſſe ſacris diptychis nomen Theodori veteris, qui fuit in hac civitate, ſicut dicunt, epiſcopus.

Joannes [b] tabulatarius dixit: Per iſtam virtutem ſanctorum evangeliorum, quidquid ſcio, veritatem dico. Sunt annorum ſexaginta ſeptem plus minuſve: & Theodorum veterem, qui fuit epiſcopus noſtræ civitatis, non ſcio recitari. Iſte vero qui nunc prædicatur Theodorus, eſt de Galatia, qui ante tres annos mortuus eſt, qui fuit noſter epiſcopus.

[b] al. tabularius.

Addæus civis dixit: Per iſtas ſanctas ſcripturas, quidquid ſcio, cum veritate dico. Sum, domine, ſexaginta annorum, & non ſcio nec audivi unquam prædicari in ſacris diptychis nomen Theodori veteris, qui hic epiſcopus fuit. Ante tres autem annos defunctus eſt Theodorus de Galatia, qui hic epiſcopus fuit, & ipſe prædicatur cum aliis epiſcopis mortuis.

B

Marcus Præfectianus dixit: Per iſtam virtutem ſanctorum evangeliorum, qui quid ſcio, cum veritate dico. Sum annorum quinquaginta quinque: & non ſcio, nec audivi in ſacris diptychis recitari Theodorum veterem, qui hic epiſcopus fuit, niſi iſtum Theodorum Galatam, qui ante tres annos mortuus eſt.

Joannes leviciarius dixit: Per iſtas ſanctas ſcripturas, qui quid ſcio, veritatem dico. Sum annorum ſeptuaginta: & non ſcio, nec audivi prædicari in ſacris diptychis nomen Theodori veteris, qui hic fuit epiſcopus, niſi iſtum Theodorum Galatam, qui ante tres annos mortuus eſt.

C

Nicetas tabulatarius dixit: Per iſtam virtutem, quidquid ſcio, cum veritate dico. Sum annorum quinquaginta quatuor: & non ſcio, nec audivi nomen Theodori veteris in ſacris diptychis recitari ſanctiſſima noſtræ eccleſiæ: ed qui nunc recitatur, Theodorus eſt, qui ante tres annos mortuus eſt epiſcopus.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus [c] Juſtinianopolitanæ metropoleos, & Thomas epiſcopus Ægeæ civitatis, & Stephanus epiſcopus Caſtabalorum, & Nicetas epiſcopus Epiphaneorum, & Andreas epiſcopus Flaviadorum, & Procopius epiſcopus Irenopolitanorum, & Urbicius epiſcopus Alexandrinæ civitatis, & Antoninus epiſcopus Roſeorum, & Coſmas epiſcopus Mopſueſtiæ, dixerunt: Nec civitatem in alio poſitam tegere aliquis, nec abſcondere poterit, nec veritatis lumen obumbrare ſemper aliquis valet. Splendet enim dilucide recta & immaculata fidei lumen, & ſub nulla hæreſeos nube tenebris cooperitur. Et nunc veritatis revelata eſt [d] ratio, & valde evidenter declarata eſt: Theodorum veterem, qui per iſtam civitatem fuit epiſcopus, in antiquis temporibus extra prædicationem divini myſterii fuiſſe, & a ſacris diptychis ejectum eſſe: pro illo autem alterum conſtitutum eſſe; & in illius vocabulum, inſcriptum eſſe Cyrillum ſancta memoria. Iſta enim demonſtravit plane & ſine dubio teſtimonium, quod cum juramentis factum eſt, virorum religioſiſſimorum, & clariſſimorum, & laudabilium, qui in præſenti in medium producti ſunt. Sed etiam noſtri, ſacra pro manibus gerentes diptycha eorum qui anteceſſerunt ſanctorum hujus civitatis epiſcoporum, invenimus cum veritate, Theodori quidem veteris nullam penitus inſertam eſſe memoriam, Cyrilli vero ſancta memoria vocabulum [e] inſertum eſſe: & inadulterata eſſe ſacra diptycha quæ prolata ſunt, ex ipſo conſideravimus viſu. Demonſtrant vero evidenter, Cyrillum ſancta memoria in alterius loco inſertum eſſe, eo quod nullus per iſtam civitatem fuit paſtor ejuſdem vocabuli, ſecundum quod teſtimoniorum robur explanat.

[c] Bellov. Juſtinianopolitanæ.

[d] al. gratia.

[e] Paris. ſcriptum eſſe.

D

E

Manifeſtum vero & illud teſtium facit aſſertio, Theodorum, qui in fine ſacrorum diptychorum ſcriptus eſt, non eſſe illum veterem, ſed eum qui ante tres annos mortuus eſt, qui ex Galatia erat, quem & nos noſtræ communionis fuiſſe [a] cognoſcimus. His igitur pro veritate demonſtratis, Chriſtianiſſimo & piiſſimo noſtro Imperatori nota omnia, ſecundum quod placuit ejus Chriſtianæ ſerenitati, faciemus, & in omnibus ſanctiſſimo & beatiſſimo antiquioris Romæ Papæ. Sed communi omnes voce cæleſtem ſupplicamus Deum: Salvum fac Domine Imperatorem, & exaudi eum in quacunque die te invocaverit.

[a] al. cognitum.

Pſal. 19.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus [b] Juſtinianopolitanæ [c] metropoleos: apud me confecta ſunt ante poſita geſta, & ſubſcripſi.

[b] Bellov. Juſtinopolitanæ.

[c] al. Ciliciæ ſecundæ.

Thomas miſericordia Dei epiſcopus Ægeæ civitatis: in conſpectu meo confecta ſunt ante poſita geſta, & ſubſcripſi.

Stephanus miſericordia Dei epiſcopus Caſtabalorum civitatis: coram me confecta ſunt ante poſita geſta, & ſubſcripſi.

Nicetas miſericordia Dei epiſcopus Epiphaneorum civitatis: coram me confecta ſunt ante poſita geſta, & ſubſcripſi.

Andreas miſericordia Dei epiſcopus Flaviadorum civitatis: coram me confecta ſunt ante poſita geſta, & ſubſcripſi.

Procopius miſericordia Dei epiſcopus Irenopolitanæ civitatis: coram me confecta ſunt ante poſita geſta, & ſubſcripſi.

Urbicius miſericordia Dei epiſcopus Alexandrini oppidi: coram me confecta ſunt ante poſita geſta, & ſubſcripſi.

Antoninus miſericordia Dei epiſcopus [d] Roſeorum civitatis: coram me confecta ſunt ante poſita geſta, & ſubſcripſi.

[d] al. Roſenſium.

Coſmas miſericordia Dei epiſcopus Mopſueſtenæ civitatis: coram me confecta ſunt ante poſita geſta, & ſubſcripſi.

PIISSIMO ET CHRISTIANISSIMO noſtro principi, merito divinitus honorato, Flavio Juſtiniano Auguſto & Imperatori, Joannes, Thomas, Stephanus, Nicetas, Andreas, Procopius, Urbicius, Antoninus, & Coſmas, humiles epiſcopi veſtræ ſecundæ Cilicum provinciæ.

SEmper quidem pro pietate ad Deum pertinente labores veſtræ Chriſtianitatis mirati ſumus: & mercedem vobis ſtudii, quod circa meliora & optima humanorum habetis, redditurum eſſe credimus cæleſtis regni participationem. Nihilo minus autem & nunc feſtinantiam, piiſſime, veſtram circa ſanctam univerſalis eccleſiæ pacem conſiderantes, ex his quæ de Theodoro olim Mopſueſtenæ civitatis epiſcopo pie nobis directa ſunt a veſtra Chriſtianiſſima ſerenitate; ſuperlaudamus & miramur circa recte dogmata zelum, invictiſſime, tuum. Acceſſimus enim ad Mopſueſtenam civitatem univerſi qui per veſtram ſecundam Ciliciam ſacerdotium ſumus ſortiti, Maribanio viro magnifico nobis ea quæ agenda complente, cum hoc veſtra pietas juſſiſſet: & religioſiſſimos ejus clericos advocavimus, nec non etiam clariſſimos & laudabiles hujus habitatores, electis ab ipſis his qui ætate provecti fuerunt: hoc quod juſte a Chriſtianiſſimis vobis præceptum eſt, interrogabamus quando Theodorus prior ſacris diptychis ejectus eſt, ſed etiam quis loco illius inſcriptus eſt. Iſta autem eos dicere admonebamus, ſanctis & adorandis propoſitis evangeliis. Illi

ANNO CHRISTI 553.

vero nobis fidem eorum quæ dicenda erant, per venerabilia juramenta affirmantes, & ætatem ſuam explanantes, ignorare dicebant ex quo Theodori vetuſti vocabulum ſacris diptychis deletum eſt. Cyrillus autem ſanctæ memoriæ Alexandrinæ magnæ civitatis pontifex in illius loco inſertus eſt. Iſtis conſonare etiam ipſa præ manibus habentes ſacra diptycha, teſte Deo, invenimus. Sancta enim memoria pontificum memorata Mopſueſtena civitatis nomina recitantes, Theodori quidem nullam memoriam inſertam eſſe reperiunt: Cyrillum autem una cum ſanctis, qui ad Deum ante abierunt, conſcriptum, cum nullus Cyrillus Mopſueſtenæ fuiſſet civitatis epiſcopus. In fine autem commemorationis Theodorum conſcriptum eſſe juniorem invenimus, qui ex Galatia ortus, annis noſtri factus concilii, ante tres annos defunctus eſt. Omnia igitur geſtis inſerentes, & humili huic ſuggeſtioni conjungentes, manifeſta ea quæ mota ſunt, vobis Chriſtianiſſimis facimus: orantes magnum & Salvatorem Deum, ut nobis & pati ſanctarum eccleſiarum te longævum & veſtram Chriſtianiſſimam ſerenitatem cuſtodiat.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus veſtræ Juſtinianopolitanæ metropolis, ſubſcripſi.

Thomas miſericordia Dei epiſcopus veſtræ Ægæ civitatis, ſuggerens ſubſcripſi.

Stephanus miſericordia Dei epiſcopus Caſtabalæ civitatis, referens ſubſcripſi.

Nicetas miſericordia Dei epiſcopus Epiphaniæ civitatis, ſuggerens ſubſcripſi.

Andreas miſericordia Dei epiſcopus veſtræ Flaviadæ civitatis, ſuggerens ſubſcripſi.

Procopius miſericordia Dei epiſcopus veſtræ Irenopolitanæ civitatis, ſubſcripſi.

Urbicius miſericordia Dei epiſcopus veſtri Alexandrini oppidi, ſuggerens ſubſcripſi.

Antonius miſericordia Dei epiſcopus veſtræ Roſeæ civitatis, ſuggerens ſubſcripſi.

Coſmas miſericordia Dei epiſcopus veſtræ Mopſueſtenæ civitatis, ſuggerens ſubſcripſi.

Facta eſt autem & ſuggeſtio ad ſanctiſſimum Papam antiquioris Romæ Vigilium ab iiſdem epiſcopis, ita habens:

[a] *Decebat vere, cum primum ſacerdotii dignitatem ſortiti eſtis, [a] ſanctiſſimi, ea quæ ad ſanctarum eccleſiarum ſtatum reſpiciunt, manifeſta veſtra divinitus honorata beatitudini fieri. Hoc vehementer & Chriſtianiſſimus noſter Imperator conſiderans, & ad veſtram ſcientiam quædam, quæ de Theodoro quondam Mopſueſtenæ eccleſiæ epiſcopo mota ſunt, juſſit referri. Piiſſimis enim ad nos litteris deſtinatis uſus, hortatus eſt ad Mopſueſtenam civitatem convenire, quæ una ſecunda Ciliciæ eſt: & cum ſubtilitate perſcrutari, quando Theodorus, qui olim prædictæ civitatis fuit epiſcopus, ſacris diptychis ejectus eſt: & manifeſta ea tam ejus tranquillitati, quam veſtra divinitus honorata facere beatitudini. Statim igitur Mopſueſtiam accedentes, religioſiſſimum congregavimus clerum, & fidelem ejus populum: eligentes eos qui ſeniores ſunt, qui & retinere forſitan memoria poſſunt ſubtilitatem ejus, quod quærebatur: & divina & adoranda eis proponentes evangelia, ut ſuſpicionem ſui teſtimonii emundarent, dicere invitavimus, ſi ſciunt quo tempore Theodori antiqui nomen ſacris ejectum eſt diptychis. Illi autem multos annos, & ſuam excedentes memoriam eſſe juraverunt, ex quo nulla ejuſdem Theodori memoria ſacris diptychis infertur. Cyrillum autem religioſæ memoriæ Alexandrinæ civitatis pontificem in ejus loco inſcriptum eſſe: quæ ex patribus ſuis audiſſe aſſeruerunt. Sed eorum quæ dicebantur ſubtilitatem inveſtigantes, & [b] per ipſa veni-*

[a] Pontif. Sanctiſſima.

[b] al perfectaci ſumma.

omnis ſacra diptycha, & mortuorum epiſcoporum commemorationem [a] conſiderabamus; & Theodori quidem in antiquioribus temporibus nullam memoriam invenimus; in ipſo autem fine ſacrorum diptychorum Theodorus ſcriptus eſt, quem omnes nuper quidem mortuum eſſe dixerunt, ex Galatia autem ortum eſſe provincia. Hunc & nos omnes noſtri concilii partem factum, ante triennium mortuum eſſe cognoſcimus. Hæc ita habere, ipſa geſta vobis ſanctiſſimis manifeſtent; quæ humili ſuggeſtioni conjungentes, ad ſcientiam veſtram deſtinavimus. Sed petimus divinitus inſpiratos vos religioſiſſimis & Deum placentibus veſtris orationibus nos humiles ſuffulcire.

[a] al conſiderevimus.

Et ſubſcripſerunt epiſcopi in ea.

Sancta ſynodus dixit: Sufficiunt quidem quæ dicta & prolata ſunt, eccleſiaſticam traditionem demonſtrare, eo quod oportet hæreticos & poſt mortem anathematizari. Et reliqua autem omnia quæ mota ſunt, oſtendunt quemadmodum ex prolixis temporibus Theodorus Mopſueſtenus propter impia ſua conſcripta & poſt mortem a catholica eccleſia ejectus eſt. Sed de his quidem ſententiam paulo poſt manifeſtemus: nunc autem & quæ collecta ſunt ex Theodoriti conſcriptis contra rectam fidem expoſitis, & contra ſanctæ memoriæ Cyrillum & duodecim ejus capitula, nec non pro Theodoro & Neſtorio, & eorum blaſphemiis, recitentur. Et cum ſuſcepiſſet Photinus reverentiſſimus diaconus & notarius, recitavit:

EX HIS QUÆ A THEODORITO *ſcripta ſunt adverſus duodecim capitula ſancti Cyrilli.*

Ex his quæ ad primum anathematiſmum ſcripſit.

CErtum igitur eſt ex prædictis, quod Dei forma non immutata in ſervi formam, ſed manens quod erat, ſumpſit ſervi formam. Si igitur non factus eſt caro Deus Verbum, ſed carnem vivam & rationabilem recepit, non ipſe natura ex Virgine natus eſt, conceptus eſt, complaſmatus eſt & formatus, & initium inde ut eſſet accipiens, qui ante ſecula eſt, & Deus eſt, & [b] ad Deum eſt, & cum Patre eſt, & cum Patre cognoſcitur & adoratur: ſed cum ſibi templum in virginali utero complaſmavit, cum illo erat, qui complaſmatus & conceptus & formatus & natus eſt. Quapropter & ſanctam illam Virginem Dei genitricem appellamus, non quod Deum natura genuit, ſed quod hominem Deo unitum, qui eum complaſmavit.

[b] al. apud.

Ejuſdem Theodoriti, ex his quæ ſunt adverſus anathematiſmum ſecundum.

Unum quidem Chriſtum confitemur, divinis doctrinis apoſtolorum obedientes, & eumdem propter unitatem & Deum & hominem nominamus: unitatem vero quæ eſt ſecundum ſubſiſtentiam, omnino ignoramus tamquam novam & alienigenam divinarum ſcripturarum, & Patrum qui eas interpretati ſunt.

Ejuſdem, ex his quæ ſunt contra quartum anathematiſmum.

Cui igitur adſcribamus hoc quod eſt: Deus meus, Deus meus, quare me dereliquiſti? *& hoc quod eſt:* Pater, ſi poteſt fieri, tranſeat calix iſte a me: *& hoc quod eſt:* Pater, ſalvum me fac ab iſta hora: *& hoc quod eſt:* Horam illam nemo cognovit, neque filius hominis: *& alia quæ humiliter ab ipſo & a ſacris apoſtolis de ipſo dicta & ſcripta ſunt? Cui eſuritionem & ſitim applicemus? cui laborem & ſomnum? cui ignorantiam & formidinem? Quis eſt qui angelico indiguit auxilio? Si Dei Verbi hæc ſunt, quomodo ignoravit ſapientia?*

Matth. 27. Matth. 26. Joan. 12. Marc. 13. Matth. 4. Joan. 4. Luc. 22.

ANNO CHRISTI 553.

Et post alia. *Non erat Dei Verbi ignorantia, sed servi forma, quæ tanta in illo tempore cognoscebat, quanta inhabitans deitas revelavit.*

Ejusdem, ex iis quæ sunt adversus decimum anathematismum.

Quis est, qui laboribus virtutis perfectus est, & non natura perfectus exsistens? Quis est, qui experimento cognovit obedientiam, & ipsam ignorans ante experimentum? Quis est, qui cum reverentia vixit, & cum labore forti & lacrymis supplicavi nec obtulit, & salvum se facere non potens; ed ob eorum illum qui poterat salvum facere, & mortis liberationem postulavit? Non Deus Verbum, qui immortalis est, qui impassibilis, qui incorporalis.

Hebr. 11.

Et post alia. *Sed id quod ex semine David sumptum ab ipso est, quod est mortale, quod est passibile, quod timet mortem, licet postea destruxerit mortis potentiam propter unitatem Dei qui hoc recepit, quod per omnem ambulavit justitiam, & ad Joannem dixit:* Sine modo, sic enim decet nos implere omnem justitiam: *hoc summi sacerdotii appellationem accepit secundum ordinem Melchisedec: illud enim habebat naturæ infirmitatem.*

Matth. 3.

Ejusdem, ex epistola quam ad monasteria contra sanctum Cyrillum scripsit.

Qui prope stant, deridunt nostram pugnam, & nostris fruuntur malis, & gaudent videntes nos a nobismetipsis consumptos. Cum autem istorum sunt, qui apostolicam corrumpere fidem contendunt, & evangelicis dogmatibus instabilem dolose manum imponere præsumunt; & impii Cyrilli capitula cum anathemate in regiam civitatem transmiserunt suscipientes, & suis scriptionibus, ut putaverunt, confirmantes, quæ manifeste ex amara Apollinarii radice exorta sunt: eamdem vero habent Arrii & Eunomii blasphemiam: [a] *quod si quis subtiliter perspicere voluerit, nec ab insania Valentini & Manæ & Marcionis aliena sunt. Nam in primo quidem capitulo dispensationem pro nobis factam ejecit: non recepit se Deum Verbum naturam humanam, sed ipsum in carnem mutatum esse docens: & suspicione & phantasia Salvatoris nostri humanationem, sed non vere factam esse dogmatizant. Hæc autem ab impietate Marcionis & Manæ & Valentini generata sunt. In secundo autem & tertio capitulo quasi obitus eorum quæ in principiis exposuit, unitatem quæ est secundum subsistentiam introducit, & conventum per unitatem naturalem: temperationem quamdam & confusionem per hæc nomina factam esse docens divinæ naturæ & servi formæ. Hoc autem ab Apollinarii hæretica insania natum est. In quarto autem capitulo evangelicarum & apostolicarum vocum divisionem abdicat: & non permittit secundum orthodoxorum patrum doctrinas, eas quidem quæ Deo conveniunt voces in divina excipere natura, humiliores autem & humaniter dictas recipi & applicari humanitati; & inde igitur est invenire bene sapientes impietatis cognationem. Arrius etenim & Eunomius creaturam, & ex his quæ non sunt, & servum unigenitum Dei Filium dicentes, humana, quæ a Domino Christo humaniter dicta sunt, deitati ipsius applicare ausi sunt, alienum paterna substantiæ & dissimilem inde eum ostendere festinantes. Super hæc, ut compendiose dicam ipsam impassibilem & non mutabilem Christi deitatem; & pati, & crucifigi, & mori, dicit. Hoc autem & Arrii & Eunomii insaniam superat. Nec enim hi, qui creaturam audent dicere creatorem omnium & opificem, in istam excesserunt impietatem. Blasphemat autem & sanctum Spiritum, non ex Patre ipsum procedere dicens, secundum Domini vocem, sed ex Filio esse. Et iste autem Apollinarii seminum fructus est: propinquat vero & Macedonii maligna cultura. Tales sunt* [a] *Ægyptii partus maligni: patris vero pejor progenies. Hæc cum oporteret vel abortiva facere in ipsa conceptione, aut statim nata corrumpere eos quibus animarum medicina commissa est, utpote perniciosa, & nostræ naturæ lasiones: nutriunt magnanimi, & multo digna esse studio judicant, ad perniciem tam suam quam aliorum, qui aures eis* [b] *patientur præstare.*

a Hæresi, Cyrilli, Alexandrini.

b Scilicet, adplaudentes.

Ex allocutione Theodoriti dicta adversus sanctum Cyrillum Chalcedone, statim post Ephesinam primam synodum, cum ab Epheso ascendisset ad Constantinopolim una cum Orientalibus, pro Nestorio quasi injuste condemnato.

Vides quomodo & differentiam naturarum scio, & unitatem non solvo, o nove Christi impugnator, magis autem Dei impugnator? Hunc præscripto consilio & præscientia Dei traditum capientes, per manum iniquorum affigentes interfecistis, quem Deus resuscitavit ex mortuis, solutis vinculis inferni.

Act. 4.

Ex alia allocutione dicta in eadem civitate contra sanctæ memoriæ Cyrillum.

Numquid solvo unitatem, o nove hæretice? neque tu confundas naturas. Dic inconfusam unitatem, & suscipio vocem. Sed quid dicis, quod una natura duæ naturæ factæ sunt? Quis te hæc prophetæ erudiit? Quis apostolorum primus, secundus, medius, ultimus, qui est post duodecim, Paulus, Barnabas? Qui posterior illis doctor? Dic tuum doctorem. Hoc Asterius Arrianus genuit, & Apollinarius tuus pater. Teipsum enim filium illius constituisti: cujus dogmatum hæres factus es, sis & apellationis hæres merito.

Ejusdem ex allocutione scripta in eadem civitate, pro Nestorio.

Nestorium intelligit.

Christus nobis præcedat sermonem: Christus propter quem terribiles Propontidis contemnitis fluctus, ut nostram vocem exaudiretis, imaginem putantes esse eam vocis vestri [c] *pastoris, quem* [d] *compastores arundinibus occiderunt, sicut arbitrantur: ad quos Deus per prophetam clamat:* Pastores plurimi corruperunt vineas meas, contaminaverunt portionem meam, posuerunt portionem meam amabilem in desertum invium.

c Nestorium intelligit.

d Hoc est, pastores facti. Jerem. 12.

EPISTOLA THEODORITI AD episcopum Andream Samosatenum scripta ab Epheso.

AB Epheso scribens saluto tuam sanctitatem: quam beatificio quidem infirmitatis, amabilem autem Deo existimo, quoniam auditu, non experimento, cognovit mala quæ hic facta sunt: mala omnem narrationis vim superantia, & historicam vincentia narrationem, continuisque lacrymis & perpetuis fletibus digna. Periclitatur enim ecclesiæ corpus dirumpi, magis autem jam incisionem suscepit, nisi ille sapiens medicus divisa & putrefacta membra reficeret & conjungeret. Insanit iterum Ægyptus adversus Deum, & bellat cum Mose & Aaron & similis ejus; & plurima pars Israël adversariis consensit: nimis vero pauci sunt sani, qui & pro pietate labores sponte sustinent. Decimata sunt pietatis venerabilia. Illi qui depositi sunt, sacerdotalia ministeria peragunt: & qui deposuerunt, domi sedent gementes. Illi qui cum depositis excommunicati sunt, depositos liberaverunt depositione, sicut arbitrati sunt. Talem luctum synodum Ægypti, & Palæstini, & Pontici, & Asiani, & cum his Occasus. Plurima enim pars orbis terrarum morbum suscepit. Quales

ANNO CHRISTI 553.

vimi ridiculorum in tempore impietatis, ſic pietatem in comœdia deluſerunt? Qualis vero comœdia ſcriptor talem unquam fabulam recitaverit? Qualis vero tragœdiæ poëta digne fletus eorum conſcripſerit? Tanta & talia Dei eccleſiæ mala inſultaverunt: magis vero breviſſimam particulam narravi eorum quæ præſumpta ſunt.

EJUSDEM AD NESTORIUM POST UNITATEM *inter Orientales & ſanctiſſimum Cyrillum factam.*

Domino meo reverentiſſimo, & religioſiſſimo, & ſanctiſſimo patri epiſcopo Neſtorio, Theodoritus in Domino gaudere.

Quod non urbana converſatione delector, nec ſæculari curatione, nec gloria, nec altis ſedibus jam alligatus, arbitror ſcire tuam ſanctitatem. Licet enim & nihil aliud, ipſa tamen ſolitudo civitatis quam gubernare ſortitus ſum, ſufficit hanc me philoſophiam docere. Non ſolum enim ſolitudinem, ſed etiam plurimos habet rerum tumultus, qui poſſunt facere pigros etiam eos qui valde eis gaudent. Nemo igitur perſuadeat tuæ ſanctitati, quod ego epiſcopalem ſedem cupiens, [a] conbibendo oculos meos, tanquam orthodoxas ſuſcepi Ægyptiacas litteras. Ut enim cum ipſa veritate dicam, lapius eas perlegi, & ſubtiliter diſcuſſi, & hæretica illas amaritudine liberatas eſſe inveni, & timui quandam maculam eis imponere: & certe in odio habens [b] quam alius quidam, patrem illarum, tanquam auctorem tumultuum exiſtentem orbis terrarum: & ſpero nullas pœnas ſuſtinere hujus gratia in die judicii, quoniam inimicitiam juſtus judex exquirit. His vero quæ adverſus tuam ſanctitatem injuſte & contra leges facta ſunt, nec ſi ambas manus meas aliquis incideret, patiar conſentire, divina videlicet gratia me adjuvante, & infirmitatem animæ ſupportante. Et hoc certum etiam exigentibus per litteras feci: direxi vero etiam tuæ ſanctitati, quæ reſcripſimus ad ea quæ ſcripſit nobis, ut cognoſcas quod nullum nos tempus propter divinam virtutem mutavit: nec [c] multipedes vel verſipelliones docuit; quorum hi quidem petras, illi folia per colorem imitantur. Univerſam fraternitatem, quæ tecum eſt, in Domino ego & qui mecum ſunt plurimum ſalutamus.

Epiſtola quæ ſequitur, edita eſt maxima ex parte etiam Græce apud Allatium, deinde & apud Cotelerium, tom. 1 Monum. eccl. Græcæ, pag. 48. Ille ſuppoſititiam eſſe putat. In Collectione Chriſt. Lupi exſtat eadem integra, hoc præfixo titulo: *Incipit epiſtola, ut aiunt, Theodoreti epiſcopi ad Johannem Antiochiæ.* In fine autem epiſtolæ hæc ſubjiciuntur adnotata: *Hanc quoque ſcripturam ex nomine Theodoreti epiſcopi interſerit Irenæus: qua utrum ſit vera, neſcimus: quippe quam coævi ei nullus legatur objeciſſe, vel docuiſſe quod ejus ſit.*

THEODORITI AD JOANNEM epiſcopum Antiochiæ.

Qui omnia ſapienter gubernat Deus, & noſtræ providens concordiæ, & populorum procurans ſalutem, congregari nos in unum præparavit, & conſonantes ſibi omnium oſtendit voluntates. Communiter enim perlegentes Ægyptiacas litteras: & examinantes earum ſubtiliter ſenſum, invenimus conſonantes dictis a nobis eas quæ inde directa ſunt, & palam contrarias duodecim capitulis, quibus uſque ad præſens, ut alienis a pietate, repugnantes permanſimus. Nam illa quidem habebant, carnaliter carnem factum eſſe Dei Verbum; & per [a] ſubſiſtentiam unitatem, & conventum per unitatem naturalem, & Deum Verbum primogenitum factum ex mortuis. Abdicabant autem & vocum diviſionem quæ de Domino facta ſunt: & alia vero ad hæc habebant apoſtolicis quidem aliena, hæreticorum autem germina zizaniorum. Quæ autem nunc directa ſunt, evangelica generoſitate decorantur.

ANNO CHRISTI 553.

THEODORITI AD JOANNEM archiepiſcopum Antiochiæ epiſtola ſcripta, cum mortuus eſſet Cyrillus archiepiſcopus Alexandriæ.

Sero tandem & vix malus homo defunctus eſt. Boni enim & benigni ante tempus inde demigrant: mali vero in multo tempore vitam producunt. Et arbitror omnium diſpenſatorem bonorum providentem, celerius quam tempus eſt, humanis tribulationibus eos abducere, & tanquam victores liberare luctationibus, & in meliorem vitam tranſducere: quæ vita præmium propoſitum eſt his qui pro virtute luctantur, ſine & triſtitia & ſollicitudine libera. Malitiæ autem amatores & operatores diutius concedit præſenti vita frui, ut aut ſatietatem caperent malignitatis, & virtutem poſtea diſcerent, aut pœnas darent & in hoc ſæculo, [a] pro moleſtia ſuorum morum longo tempore amaris & malis vitæ præſentis fluctibus æſtuantes. Illum vero miſerum nec ad ſimilitudinem aliorum dimiſit noſtrarum animarum gubernator diutius eorum potiri quæ videntur eſſe delectabilia: ſed crescentem quotidie viri malignitatem ſciens & corpori eccleſiæ nocentem, quaſi quandam peſtem amputavit, & abſtulit opprobrium a filiis Iſrael. Lætificavit quidem ſuperſtites illius diſceſſio: contriſtavit autem forſitan mortuos: & timor eſt ne pragravati ejus converſatione iterum ad nos remittant: vel illos diffugiat qui eum abducunt, ſicut ille tyrannus Cynici Luciani. Procurandum igitur eſt, & oportet tuam ſanctitatem maxime hanc ſuſcipere feſtinantiam, & jubere collegio mortuos afportantium, lapidem aliquem maximum & gravisſimum ſepulcro imponere, ne iterum huc perveniret, & inſtabilem voluntatem iterum demonſtraret. Infernis nova dogmata afferat: ibi diu noctuque ſicut vult ſermocinetur. Non enim timemus ne & illos divideret, adverſus pietatem publice alloquens, & morte circumdans naturam immortalem. Lapidabunt enim eum non ſolum qui divina eruditi ſunt, ſed etiam & Nemrod, & Pharao, & Sennacherib, & ſi quis eorum ſimilis eſt Dei impugnator. Sed enim ſine cauſa multa loquar: ſilet enim miſer invitus. Egredietur enim, *dicit*, ſpiritus ejus, & revertetur in pulverem ſuum: in illo die peribunt omnes cogitationes. *Iſte autem & aliud habet ſilentium. Nudata enim illius facta alligant linguam, obſtruunt os, frenant ſenſum, ſilere faciunt, in terram inclinare cogunt. Ideo plango miſerum & ploro: nec enim puram mihi delectationem fecit mortis ejus nuntiatio, ſed dolore permixtam. Lætor enim & jucundor, ejuſmodi peſtilentia communem eccleſiam videns liberatam: contriſtor vero & ploro, cogitans quod nec requiem malorum miſerabilis ſuſceperit, ſed majora & pejora pertentans defunctus eſt. Semiaviit enim, ſicut dicunt, & regiam urbem perturbare, & piis iterum dogmatibus repugnare, & tuam ſanctitatem accuſare, ut pote ea colentem. Sed vidit Deus, & non deſpexit: immiſit vero [b] ſimum in os ejus, & frenum in labia ejus, & avertit eum in terra, ex qua ſumptus eſt. Fiat vero orationibus tuæ ſanctitatis, ut miſericordiam & veniam conſequatur, & vincat immenſa Dei clementia illius malignitatem. Rogo autem tuam ſanctitatem ſolvere nobis animæ tumultus. Plurimi enim & diverſæ famæ circumſonant, & nos perturbant, communes calamitates annuntiantes. Quidam autem & tuam reverentiam proficiſci dicunt ad Comitatum ſine voluntate: & uſque nunc deſpiciebam, utpote falſa, iſta quæ divulgantur. Quoniam vero vidi ſola eademque omnes dicentes, neceſſarium exi-*

Marius Mercator huic epiſtolæ hunc titulum aſſignat, in Cod. Vaticano legitur: Item epiſtola ejuſdem beatiſſimi Theodoreti directa Neſtorio, jam in exſilio pro ſua perfidia commoranto; qua ſanctificat non honoris amore ſed ipſa veritate compulſus, profeſſe fidei dogma beati Cyrilli, quem vocat Ægyptium; in damnationem vero ejuſdem Neſtorii nullo modo parebe conſentiens.

Hæc epiſtola non videtur eſſe Theodoreti, ſed potius ab hæreticis conficta: & vel ex ea falſitatis convincitur, qua a Joanne Antiochenæ urbis ante beatum Cyrillum archiepiſcopum ejus epiſtola ad Dominum Joannis ſucceſſorem, lecta in Conc. Chalced. act. xiv. qui Dominus ſuſceſſerit in locum prædicti Joannis jam defuncti, ut habetur in ſequentibus. Petrus de Marca, & Joannes Garnerius, commentatus in titulo ejus epiſtolæ ſcriptum eſſe, ad Dominum; hæreticorum autem errore poſitum fuiſſe Joannem pro Domno.

[a] Forte, pluſquam.

[b] Forte, prætermittendo.

[c] Polypus & chamæleontes intelligit.

[a] Paſſ. pro latitia ſuorum longo tempore.

[a] Paſſ. ſubſtantiam.

[b] φιμὸν, id eſt, canum, capiſtrum.

ANNO CHRISTI 553.

stimavi veritatem a tua discere sanctitate, ut vel ridea- A
mus nepote falsa, aut ut vera merito lugeamus.

Et iterum post mortem beati Cyrilli idem Theodoritus in allocutione dicta Antiochiæ, præsente Domno, insultans morti ejus, hæc dicit:

Est et apud Marium Mercat. edit. Baluz. pag. mo.

Nemo neminem jam cogit blasphemare. Ubi sunt dicentes, quod Deus est, qui crucifixus est? Non crucifigitur Deus. Homo crucifixus est Jesus Christus, qui ex semine est David, filii Abraha. Homo est qui mortuus est, Jesus Christus: Deus autem Verbum resuscitavit suum templum. Qui est ex David, sicut David est. Homo homine natus: qui autem natura Filius Dei est, hoc est Deus Verbum, Christus autem est filius David, sed templum est Filii Dei. Non jam est contentio: Oriens & Ægyptus sub uno jugo est. Mortua est invidia, & cum ea obruta est contentio: requiescant Theopaschita.

Et iterum in alia allocutione sic dixit:

Palpavit Thomas eum qui resurrexit, & adoravit eum qui resuscitavit.

Sancta synodus dixit: Et ex his quæ Theodoritus impie conscripsit, miranda est subtilitas sancti Chalcedonensis concilii. Sciens enim ejus blasphemias, prius quidem multis sæpius usa est contra eum exclamationibus: postea vero non aliter eum susceptisset, nisi prius anathematizasset Nestorium & ejus blasphemias, pro quibus antea scripsit defendens eas. Cum itaque & quæ de his proposita sunt finem acceperunt, alio die de reliquo capitulo nobis quæstio proponetur. *Explicit confessus quintus. Incipit confessus sextus.*

COLLATIO SEXTA.

IMperii domini Justiniani perpetui Augusti anno XXVII. post consulatum Basilii viri clarissimi anno XII. die XVI. Kalendas Junias, indictione I. consilentibus in secretario *venerabilibus episcopis hujus regiæ civitatis,

a al. venerabilia episcopi, aut etiam legendum sic in sequ. ut Collatione nona admonemus.

Eutychio sanctissimo patriarcha regiæ Constantinopolis novæ Romæ,

Apollinario sanctissimo archiepiscopo Alexandrinæ magnæ civitatis,

Domnino sanctissimo patriarcha Theopolitanæ magnæ civitatis,

Stephano religiosissimo episcopo Raphiæ,

Georgio religiosissimo episcopo Tiberiadis, *& ceteris ut supra, collatione I.*

Diodorus archidiaconus & primicerius reverentissimorum notariorum dixit: Scit vestra sancta synodus, quod præcedenti die post quæstionem factam de Theodoriti conscriptis, promisistis alio die & quod supererat examinare capitulum, id est, de epistola quæ dicitur Ibæ. Hoc igitur ipsum suggerimus, ad quod placuerit.

Sancta synodus dixit: Quæ jam gesta sunt, relegantur. Quo facto, sancta synodus dixit:

Quoniam pissimus Imperator his quæ ad nos scripsit, & ad hoc adjecit, quod vindicare quidam conantes epistolam quam Ibas scripsisse dicitur, præsumunt dicere susceptam eam esse a sancto Chalcedonensi concilio, verbis usi unius vel duorum religiosissimorum episcoporum, qui in eodem sancto concilio convenerunt, quasi pro eadem epistola dictis, cum alii omnes non ejusdem facti sint voluntatis; necessarium esse putamus, proposita quæstione, recitationem b ad Marim scripæ epistolæ fieri. Et cum susceperisset Theodolus reverentissimus diaconus & notarius, recitavit:

b al. ad Marim Persam.

ANNO CHRISTI 553.

INTERPRETATIO
epistolæ quæ dicitur ab Iba episcopo scripta esse ad Marim Persam.

Alia versio Latina est pulcra existens in Concil. Constantinop. II. collatione apud Facund. lib. 6. cap. 3.

COmpendiose autem sapientia tua lucida, qua per pauca multa cognoscit, qualia ante hoc & nunc facta sunt, manifestare festinavimus: scientes quia hæc tua reverentia scribentes, omnibus per tuum studium, qui ibi sunt, fuerint manifesta quæ a nobis scribuntur, quia nullam immutationem a Deo data scriptura acceperunt. Facis autem initium causæ ex verbis quæ & ipse cognoscis. Factum est certamen ex quo tua reverentia hic fuit, duobus hominibus istis, Nestorio & Cyrillo: & B conscripserunt contra se vana nocibilia, quæ scandala erant audientibus. Nestorius enim dixit in suis libris, sicut & tua reverentia cognoscit, quia beata Maria Dei genitrix non est: ut putaretur pluribus de secta Pauli Samosateni esse, dicentis hominem purum esse Christum. Cyrillus autem volens verba Nestorii refutare, lubricavit, & inventus est cecidisse in dogma Apollinarii. Conscripsit enim & iste similiter illi, quod ipse Deus Verbum factus est homo, ut non sit differentia inter templum & habitantem in eo. Conscripsit enim duodecim capitula, quæ puto & tuam reverentiam cognovisse: quod una natura est deitatis & humanitatis Domini nostri Jesu Christi: & quia non oportet, inquit, dividere voces dictas, quas aut ipse Dominus pro C se dixit, aut evangelista de ipso. Omni autem impietate ea plena sunt & antequam nos dicamus, sicut & tua sanctitas cognovit. Quomodo enim possibile est accipi Verbum, quod ab initio est, pro templo quod ex Maria natum est? aut illud, Minorasti eum paulo minus ab angelis, de deitate Unigeniti factum fuisse? Ecclesia enim sic dicit, sicut & tua reverentia cognoscit, & ab initio edocta est, & firmata divina doctrina ex verbis beatissimorum patrum: Duæ naturæ, una virtus, una persona, quod est unus Filius Dominus Jesus Christus. Propter hoc certamen victores & pii Imperatores jusserunt primates episcoporum in Ephesinam civitatem congregari, & sub omnibus libris Nestorii & Cyrilli judicari. Antequam autem omnes episcopi qui jussi sunt congregari, in Ephesum pervenirent, antecedens idem Cyrillus aures omnium veneno obcæcanti oculos sapientium D obtinuit: invenit autem clausas ex odio contra Nestorium. Et antequam in synodum pervenirent vir sanctissimus & reverentissimus archiepiscopus Joannes, de episcopatu Nestorium dejecerunt, judicio & inquisitione non facta. Post dues autem dies dejectionis ejus venimus in Ephesum: & cum didicissemus quod in dejectione Nestorii, quæ ab iis facta est, duodecim capitula conscripta a Cyrillo contra constituta fidei vera proposuerunt & confirmaverunt, & eis consenserunt utpote vera fidei consonantibus; omnes Orientis episcopi ipsum Cyrillum dejecerunt, & contra alios episcopos qui consenserunt capitulis, excommunicationem statuerunt. Et post hanc confu- E sionem unusquisque in suam civitatem reversus est. Nestorius autem, quoniam odio habebatur suæ civitati, & majoribus in ea constitutis, illuc reverti non potuit. Et mansit synodus Orientalis non communicans episcopis communicantibus Cyrillo. Et propter hæc tribulatio multa inter eos facta est, & in certamine episcopi ad episcopos facti sunt, & populi ad populos; & quæ scripta *Matth. 10.* sunt, opere impleta sunt, quod erunt inimici hominis *Matth. 10.* domestici ejus. Et ex hoc maliloquia multa contra nos facta sunt, tam paganorum quam hæreticorum; nec enim audebat aliquis de civitate in civitatem, & a provincia in provinciam ire: sed unusquisque proximum ut inimicum persequebatur. Multi vero non habentes timorem Dei ante oculos, occasione zeli pro ecclesiis, quam habe-

ANNO CHRISTI 153.

bant inimicitiam occultam in corde ſuo, ad effectum perducere feſtinaverunt. Quorum unus ex ipſis eſt noſtræ civitatis [a] tyrannus, quem & ipſe non ignoras: qui eccleſiæ fidei non ſolum cum eo viventes perſequitur, ſed etiam eos qui dudum ad Dominum abierunt. Qui unus ex ipſis eſt beatus Theodorus, prædicator veritatis & doctor eccleſiæ, non ſolum in vita ſua hæreticos perculſit in veram ſuam fidem; ſed etiam poſt mortem arma ſpiritalia in ſuis libris filiis eccleſiæ dereliquit, ſicut & tua reverentia cum eo collecuta cognovit, & iis quæ ab eo conſcripta ſunt, credidit. Illum auſus eſt, qui omnia audet, in eccleſia manifeſte anathematizare, qui propter zelum Dei non ſolum ſuam civitatem ab errore in veritatem convertit, ſed etiam longe agrotantes eccleſias erudivit ſua doctrina. Et de codicibus autem ejus multa ubique inveſtigatio facta eſt, non quod fidei vera alieni fuerant (vidi enim quod illum viventem frequenter laudabat, & in codicibus ejus legebat) ſed propter inimicitiam occultam, quam habebat ad eum, quoniam convicit eum manifeſte in ſynodo. Illis autem malis inter eos tenentibus, & unoquoque ut volebat, ſicut ſcriptum eſt, eunte: Deus noſter adjuvandus, qui ſemper ſua clementia curat eccleſiam, excitavit fideliſſimi & victoris Imperatoris cor, mittere virum magnum & cognitum de ſuo palatio, qui compelleret virum religioſiſſimum & ſanctiſſimum archiepiſcopum Orientis dominum Joannem conciliari Cyrillo: ab ipſo enim epiſcopatu dejectus erat. Et poſtquam ſuſcepit litteras Imperatoris direxit, ſanctiſſimum & reverentiſſimum Paulum epiſcopum Emeſæ, ſcribens per eum veram fidem; & mandans ei, quod ſi iſti fidei conſenſerit Cyrillus, & anathematizaverit dicentes quod deitas paſſa eſt, & dicentes quod una natura eſt deitatis & humanitatis, ut ei communicet. Voluit autem Dominus, ſemper curans pro ſua eccleſia ſanguine ſuo redempta, & cor Ægyptii mollire, ut ſine vexatione fidei conſentiret, ut eum ſuſciperet, & omnes extra eum credentes anathematizaret. Et cum communicaſſent invicem, certamen de medio ablatum eſt, & pax in eccleſia facta eſt, & non jam de cetero in ea diſcidium, ſed pax ſicut prius eſt. Quæ autem ſunt verba a viro ſanctiſſimo & reverentiſſimo archiepiſcopo Joanne ſcripta, & quæ reſcripta ſuſcepit a Cyrillo, ipſas epiſtolas huic, quæ ad tuam reverentiam ſcripta eſt, conjungens, direxi tua reverentia: ut legens cognoſcas, & omnibus fratribus noſtris pacem amantibus annunties, quia certamen jam ceſſavit, & medius paries ablatus eſt inimicitiæ, & qui inordinate contra viventes & mortuos irruerunt, in confuſione ſunt, ſatisfacientes pro ſuis culpis, & contraria priori ſua doctrina docentes. Non enim præſumit aliquis dicere, quod una eſt natura deitatis & humanitatis; ſed confitentur in templum & inhabitantem in eo, qui eſt unus Filius Jeſus Chriſtus. Hæc autem ſcripſi tua reverentia ex multo affectu quem habeo ad te, confidens quod tua ſanctitas multo dieque in doctrina Dei ipſum exerces, ut & multis [b] prodeſſe poſſis.

Sancta ſynodus dixit: Scimus Proclum religioſæ memoriæ litteris uſum eſſe ad Joannem reverentiſſimæ memoriæ Antiochenum epiſcopum, in quibus ſcripſit apud ſe accuſatum eſſe Ibam eo quod Neſtorii dogmata diligit, & quædam ex impiis Theodori capitulis in Syrorum tranſtulit linguam, & hæc ſcripta ubique tranſmiſit. Relegatur igitur prædicta epiſtola, ad præſentem quæſtionem reſpiciens. Et cum ſuſcepiſſet Callonymus reverentiſſimus diaconus & notarius, recitavit:

[a] Hoc eſt, Rabulas epiſcopus Edeſſenus.

[b] Patres libri, prodeſſe. In Cod. Chalced. ut multis ſis utile.

EPISTOLA PROCLI EPISCOPI Conſtantinopolitani ad Joannem epiſcopum Antiochenum.

ANNO CHRISTI 153.

ARbitror te cognoſcere, religioſiſſime, magis autem certe ſcio, non quamlibet a Deo colligere mercedem eos qui indormitabili mentis oculo eccleſiaſticis invigilant neceſſitatibus, nocte dieque procurare & conſulere quatenus bene quidem regatur omne, quantum populi familiariter conjunctum eſt, & a reprobis Nizæniis pura ſit orthodoxa fides: providentiam autem mereatur hoc, quod ſecundum præſumptionem interim adverſariorum habeat morbum, ut & in eumdem ſenſum & obedientiam transferatur, maxime divina clamante ſcriptura: Qui eduxit dignum ab indigno, ſicut os meum erit. Si enim negligere proximos lubentes ad deteriora, & ſocordia præpoſiti rapinam factos fancibus lupi voracis hominum, irrecuſabilis damnationis experimentum minitatur dormitanti; mercenarium, ſed non paſtorem, deſidioſum & diſſolutum ſcriptura vocante: quomodo non per omnia juſtum eſt, ſtudioſum quidem in talibus perſequi, deſidioſum autem in urgentibus effugitare? In eadem enim utraque ſimilia ad vituperationem exſiſtunt, & irrecuſabilia ad condemnationem: & hoc quod ex quibus aliquis ipſe negligenter vivit, videntes adhortatur in æmulationem deteriorum: & quod peccantes in fidem & delinquentes in vitam, non ſtatim corrigit, licet deſpiciens, extra tale ſupplicium non eſt conſtitutus. Ejuſmodi autem exemplum non ex me ipſo fingo, ſed ex divinis ſcripturis eruditus ſcribo. Heli ille ætate fatigatus, & in Silo pertinentia ad legem ſacrificans, ipſe quidem non operabatur qua pueri audebant: cooperabatur autem illis, poſtquam non prohibebat peccantes: quoniam ſecundum veram rationem, non prohibere flagitia, agenti cognatum eſt. Et iterum pueri actionibus gradum injuriantes, indignos ſe, per quæ peccabant, ſacerdotio demonſtrantes, non ſolum eis quibus operabantur, cadebant: ſed enim & ad peccandum alios evocabant, imaginem peccati ſeſe æmulantibus proponentes. Propter quod pariter illatum eſt ſupplicium & eis qui impia fecerunt, & ei qui non prohibuit. Patri enim ad virtutem nocuit ſocordia, filiis autem perniciem intulit inemendatio: & ſenex in juvenum tempeſtate naufragium paſſus eſt, pro quibus effectum non gubernavit increpatione. Ita oportet, religioſiſſime, eum qui ſortitus eſt præeſſe populo, & tenere habenas ſacerdotii, non ſolum procurare quomodo ipſe probus appareat; ſed ut & hoc quod ab ipſo dicitur, ſit purum ab omni vituperatione. Hoc enim quod prius eſt, etſi mirandum, ſed non tale, quale eſt hoc quod poſt illud dictum; quanto illud quidem in unum ſolum perficientem ea quæ ad virtutem pertinent concludit, hoc vero multos providentia ſalvos faciens, per ſingulos pietatis induitur confidentiam. Ad quid vero dico? quod multi inclamant hic religioſiſſimum Edeſſenorum epiſcopum Ibam, non ſolum quidem clerici Edeſſeni & monachi, ſed enim etiam primates & clari militia, quibus recta fidei calidus zelus accenditur; quia tantum diligit Neſtorii inſaniam, ut & quædam capitula, quæ ſuppoſui ſcripto a nobis ad Armenios, & direxi tua reverentia, quæ ſunt ſtulta & profana, & omni plena impietate, tranferret voce Syrorum, & tranſmitteret ubique, [a] & multis ſimpliciorum inconſiderato auditu laſionem pernicioſorum ſuſcipientibus, perſuaderet ſapere ſicut abdicatum eſt Dei eccleſiæ. Quæ quando per lectionem cognoveris, feſtinare digneris cum omni alacritate eum compellere, tomo quidem ſcripto ad Armenios ſubſcribere; vaniloquium autem, magis vero monſtriloquium, vel quod eſt verius dicere, Judaicam impietatem capitulorum il-

Genes. non eſſet.

Sentn. 17.

1. Reg. 2. Hoc locus eſt quæ ad ea verba. Hoc enim quod prius eſt, exſtat Græce in bibl. Regiæ Chriſtianiſſ. Cod. 1251. fol. 20.

Rom. 1.

1. Reg. 4.

Iſtud jam ſuperius recitatum in Collat. quinta, pag. 110.

[a] al. in.

ANNO CHRISTI 553.

lorum condemnantem, viva voce & [a] salva manu anathematizare dementiam. Flagitium enim est, virum non manifeste ostendi, qualis est. Siquidem enim capitulorum illorum, quod non credo, morbum habeat, defendat: si adest instabilibus cogitationibus fidei vel verborum tenor, quomodo duos dicit filios, unum quidem ante secula, alterum autem in ultimis? Vel quomodo Christus alter præter Deum Verbum? Vel quomodo super terram visus, & cum hominibus conversatum calumniatur parum aliquem, sicut unum ex coitu natis, sed non ipsum qui est sine principio & increabilis, ad quem non æstimabitur alter, secundum prophetam? Si enim & visus est carne, sed illa erat incarnatus, qui omni quidem principio superior, omni autem passione liber, omni autem transformatione & immutatione alienus, qui ex Patre splenduit super sensum, & ex Virgine ortus est super rationem; qui hoc quod est creabile, in deitate non admisit; & hoc quod est phantasia, in carne rejicit: qui secundum veritatem & Deus est & factus est homo, & illud quidem quod erat, permansit: hoc vero quod factus est, salvum fecit. Hic igitur est unus Filius unigenitus. Sed non ita quidam perversa mente, & cogitationis dementia capitulorum ipsorum genitores falli, impiorum abortivorum & sibi perniciosorum patres apparuerunt. Deinde si memoratus comministrer Ibas cognoscit ea quæ ad destructionem legentium & audientium evomita sunt capitula, sicut & arbitror eum prudentem constitutum, & a pueritia divinis scripturis nutritum, abominari ea & rejicere; confidenti voce & non erubescente fronte quod in anima sapit ostendat, omnia subjecta ad Armenios epistola capitula abjiciens & calcans, utpote diabolica insaniæ inventione constituta, & omnia anathemate digna esse judicans: ut de viro hoc verum scientes qui hic sunt omnes, jam indiscretum confidenter cogitationem ad illam habeant. Nec enim oportet, religiosissime, sicut & ipse nobis consentiens, eos despicere qui sine causa laduntur, ad deteriora impetum habentes: sed plurimum facere rationem eorum qui scandalizantur, ut indiscretio extendatur in omnes cum concordia, horrescentes maxime terribilissimam illam in evangeliis condemnationem, quæ pro uno humilium scandalizato infertur audentibus vel despicientibus. Si enim beatus Paulus exempla bonorum operum sacerdotes esse legitime statuit: quomodo non magis fidei auctores & doctores, sine qua placere impossibile est? Nam alia quædam virtutes, utpote ex moribus perfectionem accipientes, naturam habent ad emendationem doctricem: fides vero sola, quæ est natura & ratione superior, utpote huic propinquans quod semper est & natura intelligibile & inoccupabile, deprehensione & omni virtute melior est; per hoc solum cedens caritati, quod qui creditur Deus, [b] propter solam caritatem homo factus est. Rogo igitur studium adsit effectum. Cognosce enim, religiosissime, quod non alii cuilam gratificabitur memoratus episcopus Ibas, obsecundans præsenti epistolæ, quantum sibiipsi. Habebit enim non solum eos qui nunc de ipso dubitant, mirantes cum; sed enim etiam sanctissimum nostrum patrem presbyterum & archimandritam Dalmatium nimium honorantem & mirantem, si videat sapientem ea quæ pia fidei sunt. Modo enim, utpote super alios eo vulgato, memoratus sanctissimus propter caritatem non mediocriter laceratur, quod ii qui debent in ecclesiasticis prælicari, in adversis accusantur, sive zelo dicentium, sive invidia criminantium. Propter quod & Theodorum reverentissimum nostræ ecclesiæ diaconum ad tuam cum charis reverentiam direxi, ut cognoscas, religiosissime, quod non contemptibilem, sed studiosum existimo cunctæ perfectionem.

Sancta synodus dixit: Omnibus manifestum esse puamus ex epistola a Proclo religiosæ memoriæ scripta, quod non libera est ab accusatione apud eum proposita ad Marim Persam epistola. Nam quæ Nestorii impia vindicat, & impii Theodori conscripta per omnia comprobat, quæ sanctæ memoriæ Proclus præcepit eum anathematizare, utpote [a] duo per hæc colentem. Consequens autem & ceterorum examinationem procedere, quæ ad præsens capitulum pertinent.

ANNO CHRISTI 553.

[a] al. duos filios.

Et cum surrexissent Theodorus Cæsareæ Cappadociæ episcopus, Andreas Ephesi, Megethius Heracleæ Thraciæ, & Eulebius Tyri, dixerunt: Commonemus vestram sanctitatem, subtiliter scientem, quod antequam sancta synodus Chalcedone congregaretur, multis vicibus dignoscitur Ibas accusatus propter impia & capitula & dogmata inserta epistolæ, quam ipse ad Marim Persam scripsisse dicitur. Et primo quidem aliqui clerici ecclesiæ Edessenæ civitatis & militantes, cum ad regiam urbem pervenissent, interpellaverunt piæ recordationis Theodosium, & Proclum sanctæ memoriæ episcopum tunc Constantinopolitanæ urbis adversus eumdem Ibam, eo quod diceretur Nestorii defendere impietatem, capitula impia Theodori transtulisse lingua Syrorum, & ubique transmisisse: de quibus etiam scripsit sanctæ memoriæ Proclus, sicut cognovistis, ad Joannem episcopum Antiochiæ, ut compelleret Ibam recedere ab impietate Nestorii, capitulorumque Theodori, de qua accusabatur.

Cum vero a scriptis Procli religiosissimæ memoriæ nulla emendatio pro querimonus accusatorum facta est, defuncto Joanne, interpellaverunt Domnum ejus successorem, iterum Ibam accusantes. Quoniam autem non eos Domnus suscepisset, iterum iidem accusatores occupata regia urbe, de iisdem interpellaverunt memoratum piæ recordationis Theodosium, & Flavianum sanctæ memoriæ tunc episcopum Constantinopolitanæ urbis factum post Proclum sanctæ memoriæ. Et precibus susceptis, tam divinæ recordationis Theodosius, quam Flavianus sanctæ memoriæ, delegaverunt examinationem, de quibus Ibas accusabatur, Photio episcopo Tyri, & Eustathio episcopo Berytiorum civitatis: & deputati sunt executores causæ ab Imperatore quidem divinæ recordationis Theodosio, Damascius tribunus, imperialibus litteris hoc ei permittentibus: a Flaviano vero sanctæ memoriæ, Eulogius diaconus Constantinopolitanæ sanctæ ecclesiæ, cum ejus litteris factis ad Photium & Eustathium. Qui executores cum ad Tyrum pervenissent, deduxerunt Ibam & ejus accusatores Photio & Eustathio episcopis. Accusatores igitur Ibæ tam alias blasphemias, quam impiam epistolam ad criminandum eumdem Ibam proposuerunt, quæ super alias insertis ei blasphemiis, sanctum quidem Cyrillum hæreticum vocat, & impia ejus duodecim capitula; primam vero Ephesinam sanctam synodum reprobat, tamquam sine examinatione & quæstione Nestorio ab ea condemnato. Ibas igitur propositam super his accusationem effugiens, & satisfaciens, inquit nihil ejusmodi de sancto Cyrillo dixisse postquam Orientalibus unitus esset. Impia autem epistola per illa quæ in ea continentur, post unitatem scripta esse ostenditur. Apparet igitur Ibas per hoc quod dicit, nihil adversus Cyrillum post unitatem dixisse, abnegans epistolam. Photius vero & Eustathius non ejusmodi abnegatione contenti, perspexerunt per suam definitionem Ibam ad Edessam pervenire, & manifeste in ecclesia anathematizare Nestorium, & impia ejus dogmata, quæ impia epistola vindicabat; & Ephesinam primam synodum ab eadem impia epistola reprobatam suscipere, tamquam a sancto Spiritu congregatam, & æqualem eam habere sanctæ synodo trecentorum decem & octo

Act. 2. Conc. Chalced.

a Tim. 4. & Tit. 1.

Hebr. 11.

b Perf. propter scholam caritatis.

Matth. 18.

Hic licet jam fecerit mentionem Ibæ in collatione 1. pag. 220.

Rursus 3.

ANNO CHRISTI 553.

octo ſanctorum patrum. Cum hæc ita judicata eſſent, & finem non ſuſcepiſſent, ſicut eſt invenire ex his quæ poſtea mota ſunt, ejicitur Ibas ab epiſcopatu, nec non etiam Domnus Antiochiæ epiſcopus; accuſati tamquam ſanctum Cyrillum & ab eo prædicatam rectam fidem injuriantes & reprobantes. Et in loco quidem Domni ordinatur Maximus; in loco vero Ibæ Nonnus Edeſſenæ eccleſiæ a Maximo ordinatur. Unde ſanctiſſimis epiſcopis in univerſalem ſanctam ſynodum Chalcedone convocatis, non vocatus eſt Ibas: ſed Nonnus in ſancta ſynodo conſedit ut Edeſſenæ eccleſiæ epiſcopus: qui etiam poſtea cum ſua Oſtroëna ſynodo ad Leonem piæ recordationis interrogantem de Chalcedonenſi concilio & aliis quibuſdam reſcribens, pars fuit eorum qui in concilio encyclias epiſtolas ſcripſerunt.

Habetur in tertia parte Conc. Chalced. cap. xxx.

Poſt pronuntiatam igitur de fide definitionem a ſancto Chalcedonenſi concilio, cauſa de Iba movetur: & priori [a] vice in his quæ contra eum movebantur, volens querimonias eorum de quibus accuſabatur evitare, ipſe quidem uſus eſt judicio Photii & Euſtathii: accuſator vero geſtis apud eos habitis, nec non impia epiſtola, etiam apud Chalcedonenſem ſynodum recitata. Iterum effugiens Ibas de ea accuſationem ſtatim poſtea recitatam, nulla interlocutione de hoc facta, [b] ſubſapiens idem Ibas dixit: Jubeat veſtra clementia litteras recitari clericorum Edeſſenæ civitatis, ut [c] cognoſceretis quod alienus ſum eorum quæ mihi inferuntur. Et utitur litteris magis clericorum Edeſſenæ civitatis, ubique timens pro impia epiſtola accuſationem. Et quod veritatem docuimus, cognoſcit veſtra ſancta ſynodus; in memoria tenens etiam alia, & maxime geſta Chalcedone confecta. Mirari igitur eſt quomodo his ita ſubſecutis, & manifeſta impietate conſtituta quæ in epiſtola continetur, quam etiam ipſe Ibas abnegavit, defendere iſtam aliqui conantur nomine ſancti Chalcedonenſis concilii; non tamquam pro illa curam habentes, ſed ſuam confirmantes impietatem. Aſtutia enim hæretica utentes, ex interlocutionibus de Iba factis in geſtis apud Chalcedonenſem ſanctam ſynodum habitis, una quidem ſive ſecunda utuntur, prolata quaſi pro epiſtola ad Marim Perſam ſcripta; tentant vero etiam alias [d] falſas interpretari. Neceſſarium igitur eſſe putavimus, veſtræ beatitudini etiam hæc ſcienti manifeſta facere quæ ad hoc pertinent: illo certo conſtituto, quod in conciliis non unius vel ſecundi interlocutionem attendere oportet, ſed hæc quæ communiter ab omnibus vel amplioribus definiuntur. Verum etiam ſi aliquis ſubtiliter requiſierit, & ea quæ ab uno vel ſecundo quaſi pro eadem epiſtola dicta ſunt, planiſſimam in ipſis inveniet epiſtolæ ejectionem. Cum enim etiam ipſi comprobaſſent judicium Photii & Euſtathii, nihil aliud eſt quam condemnare impiam epiſtolam. Nam adverſus eam & quæ in ea continentur, pronuntiatum eſt Photii & Euſtathii judicium, per quod juſſus eſt Ibas ſuſcipere Epheſinam primam ſanctam ſynodum ab impia epiſtola reprobatam, & anathematizare auctorem malignæ impietatis Neſtorium & ſequaces ejus, [e] quæ defendebat eadem impia epiſtola. Hoc autem judicium Photii & Euſtathii etiam omnes epiſcopi ſecuti, perſpexerunt ipſum anathematizare Neſtorium & impia ejus dogmata. Juvenalis vero Hieroſolymitanæ civitatis epiſcopus, ut de hæreſi pœnitentiam agentem Ibam, veniam & clementiam, maxime propter ſenectutem, meruiſſe interlocutus eſt, ſecundum eccleſiæ traditionem: quam interlocutionem ita aperte prolatam adverſus impiam epiſtolam, male interpretari non recuſaverunt ejus defenſores. [f] Thalaſſius Cæſareæ primæ Cappadociæ epiſcopus aperte oſtendit in ſua interlocutione, quod numquam ſuſcepiſſet Ibam, niſi pollicitus eſſet anathematizare ea quæ ab accuſatoribus ejus in ſcriptis adverſum eum depoſita ſunt. Certum autem eſt, quod accuſatores Ibæ epiſtolam protulerunt ad Marim Perſam ſcriptam, in ejus accuſationem. Joannes vero Sebaſtiæ epiſcopus, & Seleucus Amaſiæ, & Conſtantinus Melitenæ, & Patricius Tyanenſium, & Petrus Gangrorum, & Atarbius Trapezuntenſium, vicem agens Dorothei Neocæſareæ, omnes metropolitani, pariter [a] ſimul interlocuti, eo quod abnegavit Ibas illa quæ ei inferebantur ad adverſariis ejus, quorum pars magna eſt epiſtola, perſpexerunt ſuſcipi eum. Habet autem interlocutio ſic: Definitio religioſiſſimorum epiſcoporum Photii & Euſtathii innocentem oſtendit reverentiſſimum Ibam: ſimiliter autem & abnegatio ejus promptiores nos ad ſuſcipiendum eum conſtituit. Placet enim ſemper Chriſto miſericordia. Si igitur & Juvenalis tamquam ab aliqua hæreſi pœnitentiam agentem Ibam ſuſcipi perſpexit, & Talaſſius, & nominati metropolitani tamquam in geſtis apud Photium habitis abnegantem ea quæ ab adverſariis ejus inferebantur, id eſt, prolatam ad accuſationem ejus epiſtolam ad Marim Perſam ſcriptam; & omnes religioſiſſimi epiſcopi perſpexerunt eum anathematizare Neſtorium, qui ab epiſtola defenditur: quomodo præſumunt iſtius defenſores calumniari interlocutionem Eunomii, quaſi partem quidem condemnantem epiſtolæ, partem autem comprobantem, cum tota epiſtola impietatis plena eſt? Unde & Ibas eam abnegavit, eo quod dicit, quod poſt unitatem non invenior dixiſſe aliquid adverſum ſanctum Cyrillum: nec non etiam Photio & Euſtathio ad ejuſmodi abnegationem dicentibus, quod ſufficit abnegatio hæreſeos ad pietatem. Si vero aliquis concedat, prout illi dicunt, priora quidem epiſtolæ impia eſſe, ultima autem recta eſſe, nec ſic epiſtola effugiet debitam ſibi condemnationem. In omnibus enim hæreſibus, licet contigerit quædam hæreticos recta dicere, non ideo impia condemnatione liberantur. Hic vero nullam partem epiſtolæ apparet Eunomius comprobaſſe: contrarius enim utique per hoc ipſi ſibi inveniretur, eadem collaudans & vituperans. Habet autem interlocutio Eunomii ſic: Ex recitatis oſtenditur reverentiſſimus Ibas innocens eſſe. De quibus enim viſus eſt inculpari, tamquam maledixiſſet ſancto Cyrillo, in poſterioribus recte confeſſus recuſavit illa de quibus inculpatus eſt. Unde & ego, ſi anathematizet Neſtorium & Eutychem, & impia eorum dogmata, & conſentiat eis quæ a religioſiſſimo epiſcopo Leone ſcripta ſunt, & huic univerſali ſynodo, dignum eſſe epiſcopatu judico. Ex his Eunomius oſtenditur, quod ejuſmodi fecit interlocutionem, geſta apud Photium & Euſtathium habita attendens: in quibus apparet Ibas confeſſus, quod ante unitionem quidem factam inter beatum Cyrillum & Orientales, cum aliis ei maledixit: poſt unitionem vero non inveniuntur, ſicut dicit, dixiſſe aliquid adverſus ſanctum Cyrillum. Qui vero dicunt priora quidem epiſtolæ impia eſſe, ultima eſſe recta, calumniatores demonſtrantur. Poſteriora enim inſerta epiſtolæ, majori impietate plena ſunt, ſanctæ memoriæ Cyrillum & ſimilia ei ſapientes injuriantia, & omnino impiam ſectam Neſtorii vindicantia. Propter hæc enim omnes ſimul epiſcopi conſonanter poſt factas interlocutiones exclamaverunt: Neſtorium modo anathematizet: dogma ejus modo anathematizet. Et ſic Ibas, Neſtorio anathematizato & Eutyche, & impiis eorum dogmatibus, nec non etiam anathematizatis omnibus non ita ſapientibus ſicut ſapit ſancta ſynodus, ſic ſuſceptus eſt. Oſtenditur igitur Ibas etiam

ANNO CHRISTI 553.

[a] *Poſſ. ſimul.*

[a] *Poſſ. vice.*

[b] *al. ſubſapiens aff. x. Conc. Chalced.*

[c] *al. cognoſcentia.*

[d] *al. falſo.*

[e] *Poſſ. quæ.*

[f] *al. Talaſius vero.*

ANNO CHRISTI 553.

inde, quod non ſolum abnegavit, ſed etiam anathematizavit epiſtolam, contrariam per omnia conſtitutam expoſitæ definitioni a ſancto Chalcedonenſi concilio, ſicut & veſtra beatitudo per inquiſitionem [a] inveniet.

[a] Paris. invenit.

Sancta ſynodus dixit: Scimus & nos hæc ita ſubſecuta eſſe: tamen cautius æſtimantes talia judicare ex his quæ in antecedentibus ſanctis ſynodis diſpoſita ſunt; & ſcientes quod & in Epheſina prima ſancta ſynodo de epiſtolis ſancti Cyrilli, & in ipſo Chalcedonenſi concilio de epiſtola ſanctæ memoriæ Papæ Leonis quædam mota ſunt; neceſſarium eſſe putavimus, ex his quæ in prædictis ſanctis ſynodis geſta ſunt, partes illas, quæ hæc continent, manifeſtari: ut pro ampliore ſubtilitate & inde inſtructi ſic propoſitorum diſceptationem faciamus.

Et cum ſuſcepiſſet Callonymus reverentiſſimus diaconus & notarius, recitavit:

Vol. I.

PARS GESTORUM quæ in prima Epheſina ſancta ſynodo habita ſunt pro epiſtolis ſanctæ memoriæ Cyrilli.

PEtrus preſbyter Alexandriæ & primicerius notariorum dixit: Habemus præmandatis ſanctiſſimi & reverentiſſimi Cyrilli archiepiſcopi epiſtolam ſcriptam ad reverentiſſimum Neſtorium, ſuaſionis & admonitionis plenam, utpote non recte ſapiente eo: quam ſi juſſerit veſtra ſanctitas, legam. Acacius epiſcopus Melitenæ dixit: Quoniam religioſiſſimus & reverentiſſimus preſbyter Petrus, principium ſermonis faciens, ait miſſa eſſe quædam a reverentiſſimo & ſanctiſſimo epiſcopo Cyrillo ad reverentiſſimum Neſtorium, utpote non recta doctrina utentem, conſequens eſt & hæc legi.

Et prolata eſt epiſtola ſanctæ memoriæ Cyrilli in Epheſo, ita habens:

Reverentiſſimo & Dei cultori & conſacerdoti Neſtorio, Cyrillus in Domino ſalutem.

Habetur in Conc. Epheſ. tom. parte 1. c. 1. & in Conciliis Chalced. allis.

OBloquuntur quidam, ſicut audio, de mea opinione apud tuam reverentiam, & hoc frequentius, conventus maxime nobilium obſervantes; ut puto, delectare tuum æſtimantes auditum: & inconſultas emittunt voces, læſi quidem nihil, convicii autem, & hoc miſeriter; unus quidem quia cæcos ladebat & pauperes, alter vero quod contra matrem tetendit gladium; alius vero quod cum ancilla aurum furatus ſit alienum, & hujuſmodi ſemper habens opinionem, quam non optet aliquis contingere aliquibus etiam valde inimicis. Verumtamen non mihi multus de talibus ſermo eſt, ut non ultra Dominum & doctorem, neque ſuper patres exiſtentis in me brevitatis extendam menſuram. Non enim poſſibile eſt prævorum importunitates evitare, ſi quoquo modo quis eligat vivere. Sed illi quidem maledictione & amaritudine plenum habentes os, reddent omnium judici rationem: convertar autem rurſus ego ad hoc, quod me magis condecet, & commonebo etiam nunc ut fratrem in Chriſto, doctrina verbum & fidei ſenſum cum omni cautela facere ad populos: cogitare etiam, quod ſcandalizare unum ſolum ex puſillis credentibus in Chriſtum, intolerabilem habet indignationem: ſi autem multitudo ſumat [b] mœrentium, quomodo non omni arte neceſſe eſt, ut oporteat prudentius auferre ſcandala, & ſanum fidei dilatare ſermonem quærentibus veritatem? Erit autem hoc & valde recte, ſi ſanctorum patrum legentes libros, magni aut æſtimare feſtinemus: & probantes noſmetipſos, ſi ſumus in fide, ſecundum quod ſcriptum eſt, illorum rectis & irreprehenſibilibus [a] teſtis noſtros intellectus optime conjungamus. Aio igitur ſancta & magna ſynodus, ipſum ex Deo Patre naturaliter genitum Filium unigenitum, ex Deo vero Deum verum, lumen de lumine, per quem omnia fecit Pater, deſcendiſſe, incarnari, humanari, pati, reſurgere tertia die, aſcendere ad cælos. Hæc & nos ſequi oportet verba & dogmata, cogitantes quid incarnari & humanari ſignificet ex Deo Verbum. Non enim dicimus, quod Verbi natura converſa facta eſt caro, neque quod in totum hominem, qui ex anima & corpore, tranſlata eſt: illud vero magis, quod carnem animatam anima rationabili uniens Verbum ſibi ſecundum ſubſiſtentiam, ineffabiliter & incomprehenſibiliter factus eſt homo, & appellatus eſt Filius hominis, non ſecundum voluntatem ſolam aut complacitum, ſed neque ut in aſſumptione perſonæ ſolius: & quod differunt quidem quæ ad unitatem veram collata naturæ, unus autem ex utriſque Chriſtus & Filius; non quaſi differentia naturarum ablata propter adunationem, perfecerunt vero magis nobis unum Dominum & Chriſtum & Filium deitatis & humanitatis per ineffabilem & arcanum adunationis concurſum. Sic etiam dicitur, cum ante ſæcula habeat eſſentiam, & genitus ſit ex Patre, naſci etiam ſecundum carnem ex muliere: non quaſi divina ejus natura in ſancta Virgine initium ut eſſet acceperit, neque quod indiguerit neceſſario propter ſe ſecunda nativitate poſt eam quæ ex Patre eſt: (eſt enim ſatuum ſimul & indefectum exiſtentem ante omnia ſæcula: & conſempiternum Patri, dicere opus habere ut eſſet ſecundum initium:) quoniam vero propter nos & propter noſtram ſalutem uniens ſibi ſecundum ſubſiſtentiam humanitatem, proceſſit ex muliere, ob hoc dicitur naſci carnaliter. Non enim primum homo natus eſt communis de ſancta Virgine, & ſic deſcendit in eum Verbum: ſed ex ipſa vulva adunitam ſuſtinuiſſe dicitur nativitatem carnalem, utpote ſua carnis nativitatem propriam faciens. Sic dicimus eum & pati & reſurgere; non quaſi quod Dei Verbum paſſum ſit in ſua natura, aut plagas, aut perforaturas clavorum, aut quæcumque alia vulnera, (impaſſibilis enim eſt deitas, quia & incorporea eſt:) ſed quoniam quod factum eſt ejus proprium corpus, paſſum eſt, hæc iterum ipſe dicitur pati pro nobis: erat enim impaſſibilis in corpore paſſibili. Secundum eumdem autem modum & in moriendo intelligimus immortalem: etenim ſecundum naturam & incorruptibile, & vita, & vivificans eſt Dei Verbum. Quoniam autem proprium ejus iterum corpus, gratia Dei, ſecundum quod ait Paulus, pro omnibus guſtavit mortem, dicitur ipſe pati pro nobis mortem: non quaſi quod in experimentum mortis venit, quod attinet ad ejus naturam, ([b] ſtuporis enim eſt iſtud dicere aut ſentire) ſed ſicut nuper dixi, caro ejus guſtavit mortem. Sic & reſurgente carne ejus, iterum reſurrectio ipſius dicitur: non quaſi quod ceciderit in corruptionem, abſit ſed quia ejus iterum reſurrexit corpus. Sic Chriſtum unum & Dominum confitemur, non quaſi hominem coadorantes Verbo, ut non ſectionis phantaſia introducatur, cum dicitur, con: ſed ut unum & eumdem adorantes, quia non alienum eſt a Verbo corpus ejus, cum quo & ipſi conſidet Patri: non ut duobus iterum conſidentibus filiis, ſed ut uno ſecundum unitionem cum propria carne. Si autem ſecundum [c] ſubſiſtentiam unitionem vel quaſi impoſſibilem aut indecoram recuſamus, incidimus ut duos dicamus filios. Omnino enim neceſſe eſt diſtinguere & dicere, hominem quidem ſpecialiter Filii vocatione honoratum, ſpecialiter autem iterum Dei Verbum filiationis nomen & rem naturaliter habentem. Non ergo dividendus eſt in duos filios unus Dominus Jeſus Chriſtus. Proderit autem nullo modo recto fidei rationi ita dicere, licet perſonarum unitionem divulgent quidam. Non enim dixit ſcriptura, quia Ver-

ANNO CHRISTI 553.

[a] Paris. teſtis.

Pſal. 9.

Pſalm. 9.

[b] Paris. mœrentium credentium.

1. Cor. 9.

Hebr. 2.

[b] Paris. nullo.

[c] Paris. ſubſiſtentiam.

ANNO CHRISTI 153.

bum hominis perſonam aduniit ſibi, ſed quia factum A *pendioſam narrationem facere tentabo, obſcura & indi-* ANNO CHRISTI 153.

Joan. 1. Matth. 2.

eſt caro. Quod vero caro factum eſt Verbum, *nihil aliud eſt, niſi quod ſimiliter nobis participavit ſanguinem & carnem, propriumque corpus noſtrum fecit, & proceſſit homo ex muliere, non abjiciens eſſe Deus, & ex Deo naſci Patre; ſed in aſſumptione carnis permanens quod erat. Hoc annuntiat ubique integra fidei ratio: ita reperimus ſanctos ſapuiſſe patres: ſic præſumpſerunt Dei genitricem dicere ſanctam Virginem: non quod Verbi natura aut deitatis ejus initium ut eſſet acceperit a ſancta Virgine, ſed ut nato ex ipſa ſancto corpore, animato etiam rationabiliter, cui & ſecundum ſubſiſtentiam adunitum Verbum, naſci dicitur ſecundum carnem. Hæc & nunc ex dilectione, quæ in Chriſto eſt, ſcribo, petens ut fratrem, & conteſtans coram Deo &* B *electis angelis, hæc nobiſcum & ſapere & docere: ut cuſtodiatur eccleſiarum pax, & concordia & dilectionis vinculum indiſruptum permaneat ſacerdotibus Dei.*

Conc. Epheſ. act. 1. & Chalcedon. act. 1.

Cyrillus epiſcopus Alexandriæ dixit: Audivit ſancta & magna hæc ſynodus quæ ſcripſi reverentiſſimo Neſtorio, defendens rectam fidem. Certus autem ſum, quod nullo modo egreſſus invenior a recta fidei ratione, aut prætergreſſus expoſitum a ſancta & magna ſynodo, quæ illo tempore in Nicæa congregata eſt, ſymbolum: & pero veſtram ſanctitatem dicere, utrum recte & irreprehenſibiliter, & conſonanter ſancta illi ſynodo talia ſcripſerim, an non.

Juvenalis epiſcopus Hieroſolymorum dixit: Perfecta ſancta fides quæ in Nicæa, & epiſtola ſanctiſſimi & reverentiſſimi epiſcopi Cyrilli, & quæ a ſancta ſynodo expoſita ſunt, conſona inveniuntur: & his pus dogmatibus conſentio, & hæc probo. C

Firmus epiſcopus Cæſarea Cappadocia dixit: Compendioſe & capitula iter dicta a ſancta ſynodo, quæ in Nicæa eſt, exponens tua reverentia, ſubtiliter & ante pedes manifeſtam rem nobis & liquidiorem comprehenſionem expoſitæ fidei fecit; ut nihil ſit in dictis ambi-

a al. firmata.

guum, omnibus ſibi invicem conſonantibus & fidei a *firmatæ. His igitur integre ſe habentibus & inconvertibiliter, & nullam innovationem inferentibus, & ego conſentio, eamdem fidem a ſanctiſſimis epiſcopis meis patribus ſuſcipiens.*

Memnon epiſcopus Epheſi metropoleos dixit: Fidei expoſitæ a ſanctis patribus trecentis decem & octo Ni- D

b Paſſ. conſonat epiſtolæ.

cæe congregatis, b *conſona & epiſtola quæ lecta eſt ſanctiſſimi & reverentiſſimi patris Cyrilli continet, quibus conſentimus atque probamus, nihil minus inventes neque diſſonans.*

Act. 1. Conc. Epheſ.

Et poſtquam dixerunt centum viginti quatuor epiſcopi conſonanter, in fine ita ſcriptum eſt: Et omnes qui ſupra ſcripti ſunt epiſcopi, eadem deponunt, & ſic credunt ſicut patres expoſuerunt, & epiſtola ſanctiſſimi archiepiſcopi Cyrilli ſcripta ad Neſtorium epiſcopum manifeſtat.

Act. 1. Conc. Epheſ.

Palladius epiſcopus Amaſea dixit: Conſequens eſt & epiſtolam reverentiſſimi Neſtorii relegi, cujus mentionem fecit in initio religioſiſſimus preſbyter Petrus: ut cognoſcamus, ſi & illa conſonans eſt his quæ expoſita E *ſunt a ſanctis patribus in Nicæa. Et relecta eſt.*

Venerabili & reverentiſſimo comminiſtro Cyrillo, Neſtorius in Domino ſalutem.

In Conc. Epheſ. parte 2.

INjurias quidem, quæ contra nos ſunt, mirandarum tuarum litterarum, dimitto; utpote medicinalis patientia dignas, dilata rerum ipſarum reſponſione uſque ad tempus ideneum. Quod vero taciturnitatem non patitur, quaſi magnum ferat, ſi taceatur, periculum; hoc, ut poſſibile eſt, non ad multiloquium tendens, com-

ſcire tentabo, obſcura & indigeſte loquacitatis cavens faſtidium. Incipiam vero a ſapientiſſimis tuæ dilectionis vocibus, ipſas iiſdem ſermonibus apponens. Quæ ſunt igitur admiranda tuarum litterarum doctrinæ voces? Sancta, a *inquis, & magna* a Forte, inquit. *ſynodus, ipſum ex Deo & Patre ſecundum naturam genitum Filium Unigenitum, ex Deo vero Deum verum, lumen de lumine, per quem omnia fecit Pater, deſcendiſſe, incarnari, humanari, pati, reſurgere. Hæc ſunt tua reverentiæ verba, & cognoſcis forte tua. Audi vero & a nobis fraternam pro pietate admonitionem, & quam magnus ille Paulus amato a ſe Timotheo conteſtatus eſt:* Attende lectioni, conſolationi, doctrinæ: hoc 1. Tim. 4. enim faciens, & teipſum ſalvum facies, & audientes te. *Quid vero vult hoc quod dico,* Attende? *Quia ſanctorum* b *tranſitorie legens traditionem, venia dignam* b Forſ. ex ſuperſtitione le- *ignorantiam ignoraſti, eos paſſibilem dixiſſe arbitratus, Patri conſempiternum Verbum. Inſpice autem, ſi placet, dicta diligentius, & divinum illum reperies Patrum chorum non conſubſtantialem deitatem paſſibilem dicentes, nec recens natam Patri conſempiternam, nec reſurrexiſſe eam quæ ſolutum templum ſuſcitavit. Et ſi mihi aures in fraternam medelam præbueris, ipſas tibi ſanctorum patrum voces apponens, a calumnia quæ contra illos eſt, liberabo, & ab illa quæ contra divinas ſcripturas per illos eſt. Credo igitur & in Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium ejus unigenitum. Conſidera quomodo* Dominus, & Jeſus, & Chriſtus, & Unigenitus, & Filius *primum ponentes communia deitatis & humanitatis, ut fundamenta, nomina, tunc humanationis & paſſionis & reſurrectionis ſuperædificant traditionem, ut nominibus naturæ utriuſque communibus, quibuſdam ſignificativis propoſitis, neque filiationis proprietates fecerint; neque ea, quæ naturarum ſunt, in filiationis ſingularitate confuſionis exterminatione pericliterentur. In hoc enim eis erudior Paulus factus eſt, qui humanationis divinæ mentionem faciens, & ea quæ paſſionis ſunt illaturus, prius ponens,* Chriſtus, *commune (ſicut paulo ante dixi) naturarum nomen, infert dictum ut iſque condecens naturis. Quid enim dixit:* Hoc ſapiatis in vobis, quod & in Chriſto Jeſu: qui Philip. 2. cum in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt eſſe æqualis Deo: ſed *(ne per ſingula diſcurram)* obediens factus eſt uſque ad mortem, mortem autem crucis. *Quoniam enim memoriam mortis facturus erat, ne Deum Verbum ex hoc quiſquam paſſibile ſuſpiceretur, ponit Chriſtum, tamquam impaſſibilis & paſſibilis ſubſtantia in ſingulari perſona appellationem ſignificativam; quatenus & impaſſibilis Chriſtus & paſſibilis ſine periculo voceretur: impaſſibilis quidem deitate, paſſibilis autem corporis natura. Multa de hoc potens dicere, & primum quidem, non nativitatem in diſpenſatione, ſed humanationem ſanctos illos patres commemoraſſe: premiſſionem breviloquii a me in principiis factam; refrenantem ſentio ſermonem, & ad ſecundum tuæ dilectionis pergentem capitulum: in quo naturarum quidem laudabam diviſionem, ſecundum humanationis & deitatis rationem; & earum in unius perſonæ conjunctionem, & Deum Verbum ſecunda ex muliere dicere non eguiſſe nativitate, & paſſionis incapabilem profiteri deitatem. Orthodoxa enim, ut veritas habet, hæc hujuſmodi ſunt, & omnium hæreſum malis ſectis circa dominicas naturas contraria. Reliqua vero ſi quidem aliquam ſapientiam occultam inferebant legentium auribus incomprehenſibilem, tua eſt diligentia ſcire: mihi enim videbantur prima pervertere. In primis enim impaſſibilem prædicatum, & ſecunda nativitatis incapabilem iterum paſſibilem & recens creatum, neſcio quo modo* c *intulit, quaſi ſecundum naturam Deo Verbo ac-* c al. intuliſti. *cidentibus templi copulatione corruptis: aut parum ali-*

ANNO CHRISTI 553.

quid hominibus putatur, quod ſine peccato templum, & a divina inſeparabile natura, pro peccatoribus nativitatem & mortem ſuſtinet: aut non [a] crediderit, quod Dominica vox ad Judæos clamat: Solvite templum hoc, & in tribus diebus ſuſcitabo illud: non, Solvite divinitatem meam, & in tribus diebus reſurget. Iterum & hic latius volens dicere, promiſſionis mea memoria [b] conticeo. Dicendum eſt tamen, brevi ſermone me utente ubique. Divina ſcriptura [c] quandoque memoriam facit Dominicæ diſpenſationis, nativitatem nobis aut paſſionem non deitatis, ſed humanationis Chriſti tradidit, ut vocetur ſecundum ſcrupuloſam appellationem ſancta Virgo Chriſti genitrix, non Dei genitrix. Et audi hæc evangeliis clamantibus: Liber, ait, generationis Jeſu Chriſti filii David, filii Abraham. Et certum eſt, quia David filius Deus Verbum non erat. Aciipe & aliud, ſi placet, teſtimonium: Jacob autem genuit Joſeph virum Mariæ, de qua natus eſt Jeſus, qui vocatur Chriſtus. Conſidera iterum atteſtantem nos vocem: Jeſu vero generatio ita eſt. Deſponſata enim matre ejus Maria Joſeph, inventa eſt in utero habens de Spiritu ſancto. Creaturam vero Spiritus quis utique Unigeniti æſtimabit deitatem? Quid oportet dicere, quod mater Jeſu erat ibi, & rurſus: Cum Maria matre Jeſu: & , Quod in ea natum eſt, ex Spiritu ſancto eſt: & , Accipe puerum & matrem ejus & fuge in Ægyptum: & , De filio ejus, qui factus eſt ex ſemine David ſecundum carnem: & de paſſione rurſus: Quia Deus ſuum Filium miſit in ſimilitudinem carnis peccati, & de peccato condemnavit peccatum in carne. Et iterum: Chriſtus mortuus eſt pro peccatis noſtris: & , Chriſto paſſo carne: & , Hoc non eſt deitas, ſed corpus meum, quod pro vobis frangitur: & mille aliis vocibus atteſtantibus hominum genus, non Filii putare deitatem recentem, aut paſſionis corporeæ capabilem, ſed conjunctam naturæ deitatis carnem. Unde & Dominum David Chriſtus ſemetipſum & filium nominat. Quid enim, ait, vobis videtur de Chriſto? cujus filius eſt? Dicunt : David. Reſpondit Jeſus, & dixit eis: Quomodo ergo David in ſpiritu Dominum eum vocat, dicens: Dixit Dominus Domino meo, ſede a dextris meis? utpote filius exiſtens omnino David ſecundum carnem, ſecundum deitatem autem Dominus. Eſſe quidem deitatis Filii corpus templum ſecundum ſummam quandam & divinam unitam conjunctionem, ut quæ ſunt corporis, deitas propria ducat, bonum eſt confiteri, & evangelicis traditionibus dignum. Nomini vero proprietatis adſcribere & carnis proprietates, nativitatem dico, & paſſionem, & mortem, errantis eſt, frater, intelligentiæ ſecundum paganos, aut deſipientis Apollinarii & Arrii, & quæ ſunt aliarum agrotantium hæreſum, magis vero ſi quid eſt illis gravius. Neceſſe eſt enim ejuſmodi, qui proprietatis nomine attrahuntur, & lactationis conſortem propter proprietatem Deum Verbum facere, & paulatim incrementi participem, & paveris tempore paſſionis, auxilio etiam angelico indigentem. Et taceo circumciſionem, & ſacrificium, & ſudores, & eſuritionem, quæ propter nos carni contigerunt, adorabilia contingentia. In deitate vero hæc falſe ſuſcepta, & nobis tanquam calumniatoribus juſtæ condemnationis cauſa ſunt. Hæ ſunt ſanctorum patrum traditiones, hæc divinarum ſcripturarum præcepta. Si quiſpiam & quæ ſunt miſericordiæ divinæ, & quæ ſunt auctoritatis divinæ, loquitur, hæc meditare, in his eſto, ut tuus profectus manifeſtus ſit omnibus, Paulus ad omnes dicit. Quod vero proſcandalizatis curam geras, bene facis eſſe ſolicitus, & gratulamur divinorum curam gerenti animæ tuæ, & de nobis ſolicitæ. Cognoſce vero deceptum eſſe temetipſum ab eis qui hic a ſancta ſynodo depoſiti ſunt, utpote ſapientes ea quæ Manichæorum ſunt, aut certe forſitan a dilectionis tuæ cleri cis. Qui ſunt enim eccleſiæ, quotidie proficiunt, & populorum tanta multitudo creſcit per gratiam Chriſti, ut videntes multitudines, quæ ſunt prophetæ clament: Implebitur terra ad cognoſcendum Dominum, quaſi aqua multa cooperire maria. Principes vero incredibile odium habent, etiam quæ regni ſunt, illuminati dogmate. Et ut compendioſe dicam, illa in omnibus hæreſibus quæ contra Deum certant, & contra eccleſiæ recta dogmata, quotidie quis reperiet apud nos voce impleri: Domus Saül ibat & infirmabatur, & domus David ibat & confortabatur. Hæc a nobis, utpote a fratribus ad fratrem ſuaſiones ſunt. Si vero aliquis contendit, clamabit per nos ad hujuſmodi Paulus: Nos talem conſuetudinem non habemus, nec eccleſiæ Dei. Omnem quæ tecum eſt in Chriſto fraternitatem ego & qui mecum ſunt plurimum ſalutamus. Salvus & pro nobis orans permaneas, domine honoratiſſime & Dei cultor.

Cyrillus epiſcopus Alexandriæ dixit: Quid videtur ſanctæ & magnæ huic ſynodo de nuper lecta epiſtola? Putas videtur & ipſa conſona eſſe definitæ fidei in ſynodo ſanctorum patrum, qui illo tempore congregati ſunt in Nicæa urbe, an non?

Juvenalis epiſcopus Hieroſolymorum, dixit: Nullo modo conſona exiſtit pia fidei expoſita a ſanctis patribus qui in Nicæa fuerunt: & anathematizentur ita credentes; aliena enim hæc omnia exiſtunt ab orthodoxa fide.

Flavianus epiſcopus Philippenſium, dixit: Quæ ſunt in relecta epiſtola, ſimul omnia pugnantia exiſtunt omnino, & aliena procul dubio ab expoſita fide in Nicæa a ſanctiſſimis patribus: & alienos eſſe a recta fide ita credentes judicamus.

Firmus epiſcopus Cæſareæ Cappadociæ, dixit: Formam pietatis apponens in principio epiſtolæ, procedente ſermone nullo modo ſuum ſenſum obumbrare valens, nudum a velamine ſuum apoſuit ſenſum, diſſentientem a fide ſanctorum patrum trecentorum decem & octo: & epiſtolæ ſanctiſſimi epiſcopi Cyrilli contraria habentem.

Valerianus epiſcopus Iconii, dixit: Omnibus conſpicua eſt epiſtola diverſitas reverentiſſimi Neſtorii, non ſolum fidei ſanctorum patrum Nicæa, & epiſtola reverentiſſimi & ſanctiſſimi archiepiſcopi Cyrilli diſſonans, ſed nec ſibi conveniens.

Et cum interlocuti eſſent ſequenter triginta tres epiſcopi, omnes epiſcopi ſimul clamaverunt: Qui non anathematizat Neſtorium, anathema ſit. Iſtum recta fides anathematizat: iſtum ſancta ſynodus anathematizat. Qui communicat Neſtorio, anathema ſit. Omnes anathematizamus epiſtolam & dogmata Neſtorii. Hereticum Neſtorium omnes anathematizamus. Communicantes Neſtorio omnes anathematizamus. Impiam fidem Neſtorii omnes anathematizamus. Impium dogma Neſtorii omnes anathematizamus. Omnis mundus anathematizat impiam ſectam Neſtorii. Qui hunc non anathematizat, anathema ſit. Hunc recta fides anathematizat, hunc ſancta ſynodus anathematizat. Qui communicat Neſtorio, anathema ſit.

Juvenalis epiſcopus Hieroſolymorum, dixit: Legantur & littera reverentiſſimi & ſanctiſſimi archiepiſcopi Romanorum Cæleſtini, quas deſtinavit de fide.

EPISTOLA CÆLESTINI EPISCOPI ROMÆ, *ad Neſtorium.*

Dilectiſſimo fratri Neſtorio, Cæleſtinus.

ALiquantis diebus vita noſtra, poſt nefandum & ſæpe damnatum dogma Pelagii atque Cæleſtii, catholica fides quietem habuit, quando eos cum ſuæ diſputationis ſequacibus telo unius ſenten-

[a] al. credi debeat.
Joan. 2.
[b] al. contabeſco.
[c] Forte, quandocunque
Matth. 1.
Ibidem.
Ibidem.
Joan. 1. Act. 1. Matth. 2. Matth. 2. Rom. 1.
Rom. 8.
1. Petr. 3.
1. Petr. 4.
Luc. 22.
Matth. 22.
Pſal. 109.
Luc. 22.
1. Tim. 4.
Ex Act. 1. Conc. Epheſ.
Habetur Græce et Latine in Concilio Labbeano parte 1.
a Forte, optimorum.

ANNO CHRISTI 153.

tia Occidens Oriensque peruasit. Denique sancta recordationis Atticus, catholicæ magister fidei, & vere [a] beati Joannis etiam ad ista successor, eos ita persecutus est pro rege communi, ut his ne standi quidem illic copia præstaretur. Mansit nos post ejus exitum solicitudo vel maxima, cum successor suus utrum etiam in ejus fidem succederet, quæreremus; quia difficile est continuari qua bona sunt: nam sibi sæpe alternis vicibus adversa succedunt. Habuimus tamen post hunc, a quo eramus continuo deferendi, sanctum Sisinnium, celebratum simplicitate & sanctitate collegam, eam fidem quam inveneras prædicantem. Legerat profecto simplex sanctitas, & sancta simplicitas, timendum magis, quam alte sibi esse sapiendum. Et alibi, altiora scrutanda non esse. Et iterum: Si quis aliud prædicaverit, quam quod prædicavimus, anathema sit. Hoc tamen exeunte de sæculo, cum se solicitudo nostra in tantum, in quantum ei Dominus permisit, extenderet; lætificavit animum nostrum venientium narratio mutiorum, quam mox firmavit eorum, qui interfuerunt ordinationi tua, relatio collegarum; qui tibi testimonii tantum detulerunt, quantum fieri huic debuit, qui aliunde videbatur electus. [b] Tanta enim ante opinione vixisti, ut tuis te aliena civitas invideret: tanto nunc horrore vitaris, ut tui in aliis videant qualiter fuerint liberati. Dudum sumpsimus tuas epistolas, quibus in angusto nihil potuimus dare responsi. Erat enim in Latinum sermo vertendus: quod cum, licet sero, facimus, sancti fratris & coëpiscopi mei Cyrilli probatissimi sacerdotis per filium meum Possidonium diaconum talia de te scripta suscepimus, quibus his qui de tua ordinatione retulerant, periisse suum testimonium doleremus. Bonis enim principiis tuis malus, quantum videmus, successit eventus: bonis, inquam, principiis, qua apud nos ita celebrata fuerant, ut responsum dantes ad relationem fratrum, nos faceremus participes gaudiorum. Sed considerantes nunc & querelam præditi fratris & interpretatas tandem epistolas tuas, apertas blasphemias continentes, illud nobis apostolicum videmus esse dicendum: Vellem mutare vocem meam, quia confundor in vobis: quin immo mutavi, nisi de præcipiti se revocet impius disputator. Necesse est enim malum ex nobis ipsis, sicut præcipitur, auferamus. Legimus ergo epistolarium tenorem, & eos libros, quos illustri viro filio meo Antiocho reddente suscepimus. [c] In his quidem a nobis vestigatus, deprehensus & tenus, quodam multiloquio uteharis, dum vera involvis obscuris; rursus utraque confundens, vel confiteris negata, vel niteris negare confessa. Sed in epistolis tuis apertam non tam de fide nostra, quam de te tulisti sententiam, volens de Deo Verbo, aliter quam fides habet omnium, disputare. Ecce in quam de te vocamur sententiam: ecce qua tuarum sunt beneficia novitatum: postquam ignoratus electus es, & cognitus accusaris. Jam nunc cum illo gentium doctore dicendum est: Nam quid oremus, secundum quod oportet, nescimus. *Nonne hæc ecclesia illi verba conveniunt, qua probatos sibi viros, non notitiam tuam, sed famam secuta, contempsit? Impositum est opinioni bene de te credentium. Quis enim intra ovile velut rapacem lupum putaret abscondi? Vox est ejusdem apostoli*, oportere etiam hæreses esse, ut probati manifesti fiant. *Aperi aures tuas, & ejus ad Timotheum vel Titum dictos audite sermones. Quid his aliud præcipit, quam ut novitates evitent vocum profanas? Ad impietatem quippe ista proficiunt, qua semper spinas & tribulos intulerunt.* Timotheum certe etiam rogasse se dicit, ut Epheſi remanens denuntiaret quibusdam, ne quis aliter prædicaret. *Ante oculos mihi Jeremiæ prophetæ verba sunt:* Horribilia, inquit, facta sunt super terram: prophetæ iniquitatem prophetant. *Hæc, dicas volo, quasi ignota te transeunt, aut quasi nota contemnit? Si quasi ignota te transeunt, non sit pudori rectum discere, quando timori non fuit docere perversum. Si quasi nota contemnis, intellige te inexcusabilem fore, cum a te commissi tibi talenti quæsierit ille rationem, qui per nos de hoc* [a] *sanctum fenus vel lucrum semper exspectat. Aspice qua pœna illum maneat, qui abscondit acceptum: qui integrum certe restituit quod accepit. Unde evidenter adverte, quod sit & quale periculum, nec hoc quod acceperis reddidisse. An tu Domino nostro dicturus es:* Quos dedisti mihi custodivi, *cum sic scindi in partes audiamus ejus ecclesiam? Qua conscientia vivis, pene ab omnibus in hac civitate derelictus? Optaveram eos tunc fuisse tam cautos, quam nunc sunt, cum sibi desiderant subveniri. Unde tibi in has quæstiones verba dirigere, quas sit blasphemiam cogitasse? Unde in populos hac episcopo prædicare, quibus virginei partus reverentia saucietur? Non debent veteris fidei puritatem blasphema in Deum verba turbare. Quis unquam non dignus est anathemate judicatus vel adjiciens vel detrahens fidei? Plene etenim ac manifeste tradita ab apostolis nobis, nec augmentum nec imminutionem requirunt. Legimus in nostris libris non addi debere, nec detrahi: magna quippe & addentem & detrahentem pœna constringit. Unde cauterium paramus & ferrum, quod ultra non erunt fovenda vulnera, qua merentur abscidi. Scimus certe, majora vitia majore semper dolore sanari. Inter multa, qua a te impie prædicata, universalis recusat ecclesia, symbolo ab apostolis tradito plangimus hæc verba fuisse sublata, qua nobis totius spem vitæ salutisque promittunt. Quod quare fiat, loquuntur epistolæ tuæ, de quibus nulla dubitatio est, quia eas ipse misisti: quas in manus nostras nolueramus venire, ne de tanti cogeremur sceleris genere judicare. Omnium disputationum tuarum vias brevis earum sermo concluſit. Extendisti te latius, multis anfractibus circuisti; sero tamen diverso itinere pervenisti ad impium constitutum. Scimus quid ille caverit, qui præcipit contentiones & pugnas legis esse vitandas:* Sunt enim, *inquit*, inutiles & vanæ. *Quod igitur vanum & inutile judicatur, nemo dubitet minime profuturum. Itaque quamvis jam frater Cyrillus secundis te epistolis suis asserat esse* [b] *convictum, intelligas volo, post primam & secundam illius & hanc correptionem nostram, quam constat esse jam tertiam, ab universitate collegii & conventu Christianorum te prorsus esse sejunctum, nisi mox qua male dicta sunt corrigantur; nisi in eam viam redeas, quam se Christus esse testatur. Male in hunc arma desperatione movisti, qui te super familiam suam, velut fidelem prudentemque servum præposuerat ante constituit. Perit tibi hujus vice officii beatitudo promissa: non solum non das cibum in tempore, verum etiam veneno interficis, quos ille suo sanguine & sua morte quæsivit. Venenum namque est sub tuis labiis, qua maledictionis & amaritudinis plena videmus, cum contra eum qui suavis est, niteris disputare. Ubi est diligentia pastoralis?* Pastor bonus animam suam ponit pro ovibus suis: mercenarius vero est, qui eas lupis dimittit & tradit. *Quid hic tu pastor actarus es, qui dominicum gregem pro lupis ipse* [c] *discerpis? Ad qua jam grex sanctus septa confugiet, si intra ovilia ecclesiæ saucietur?* [d] *Quis futurus est tuitione defensus, qui te patitur pro custode raptorem?* Et alias, *inquit Dominus*, habeo oves, quæ non sunt de hoc ovili; & illas oportet me adducere. *Ille alias se promittit adducere; tibi perunt quas habebas: siquidem certum sit, quoties ista contingunt, non oves pastoribus, sed magis ovibus perire pastores.* Et vocem, *inquit*, meam audient. *Quare? Ut fiat unus grex. Ad illius vocem unus sit grex: ad tuam autem aut inspicitur, aut fugatur. Durum est, ut in te de Actibus apostolo-*

ANNO CHRISTI 153.

[a] al. beati Joannis.

[a] sanctum fenore sibi lucrum.

[b] Tanta ante.

[b] Forte, convenimus.

[c] In his quidem a nobis vestigatus.

[c] Forte dispergis.

[d] Forte, Quis.

Rom. 11. Eccl. 3. Galat. 2. 2. Cor. 10. 1. Tim. 6. Tit. 3. 2. Tim. 2. Jerem. 5.

ANNO CHRISTI 553.

rum beati Pauli verba conveniant: Ego, inquit, scio, quia intrabunt post discessum meum lupi graves in vos, non parcentes gregi: & ex vobismetipsis exsurgent homines loquentes perversa, ut abducant discipulos post se. *Act. 20.* *Hæc a te aliis quam tibi dicta velimus: docenda enim tibi fuerant, non dicenda, quæ dicimus. Num quis ferat docere episcopum, qualiter esse debeat Christianus? Diligenter aspice, in quam conditionem veneris. Incesseris, argueris, accusaris. Quid horum convenit sacerdoti? Duris dura respondes: si tamen vicissitudo est, verbis blasphemis vindicare. An tibi a nobis existimas esse parcendum, cum anima tua ita ipse non parcas, ut omnibus velis & præteritis & præsentibus & futuris beneficium salutis auferre? Persequar plane boni Domini mei fidelis servus inimicos: cum propheta asserat, eos odio se odisse perfecto.* *Psal. 138.* *Ad hæc rursus altera loquente, ne parcam. Quem hic ego re piciam? cui honoris aliquid servem, quando agitur ut mihi totius spei meæ causa tollatur?* *Deut. 7. & 13.* *Ipsius in evangelio verba sunt Domini, quibus ait, non tibi patrem, non matrem, non filios, non aliquam necessitatem debere præponi.* *Matth. 10.* *Est enim talis frequenter pietas, ex qua nascatur impietas: cum vincente carnis affectu, caritati illi quæ Deus est, caritas præponitur corporalis. Ejus intuitu aliquibus sæpe deferimus: at cum in hunc tenditur qui est ipsa dilectio, necesse est nec illa serventur, quorum auctor vocatur ad causam. Expergiscere tandem: quia non sunt iste dicenda vigilia, quæ non exhibes custodia, sed rapina.* *1. Joan. 4.* *Dormire te volumus in hoc quod prædicas, & vigilare ad hoc quod impugnas.* [a] *Quid dico? Levius certe ferremus, si in utroque dormires: nemo tibi perditus esset, nemo quæsitus, nullo animarum dispendio mœreret ecclesia, nullo compendio lætaretur: satius ei esset, si hanc sponsæ suæ ita ut susceperas, resignares. Sed quid multis immoror? Loquente architecto Paulo, frustra per te superædificatum aliquid quæro, in quo non inveni fundamentum.* *1. Cor. 3.* *Audio vim maximam catholicæ sententiæ, quibus nos communicamus, clericos sustinere, ita ut his etiam civitas interdicta dicatur. Laudamus eos præmium confessionis acquirere: sed dolemus, quod episcopo persequente.* *Act. 6.* *Beatus apostolus Paulus persecutorem prædicatore mutavit: nefas est maximum, prædicatorem persecutore mutatum dicere. Enumera retro hæreticos, qui hanc mihi quæstionem ecclesiis intulerunt. Quis unquam de hoc certamine victor revertit? Habes certe tuæ civitatis exemplum. Paulus civis Samosatenus, occupata Antiochena ecclesia, cum aliqua prædicaret, collegit sanctum seminum messem. Reliquos inventores malorum, ecclesiis occupatis, sententia censura semper non dispar ejecit. Hos quoque hæreticos, de quibus nos velut eorum quæ gesta sunt nescius, consulere voluisti, sedibus suis injusta licentes expulit justa damnatio: quos illic invenisse requiem, non putamus esse mirandum. Invenerunt enim impiam prædicationem, cujus comparatione se æstiment innocentes. Hoc loco, quia opportunitas sermonis exposcit, tacere non possumus, quod stupemus. Legimus quam bene teneas originale peccatum, quale ipsam naturam sceleris debitricem, & cum debitum merito reddere, qui descendis de genere debitoris. Quid tecum faciunt, qui sunt hac negando damnati? Numquam sine suæ pernicione ea quæ sibi, sunt adversa convenunt. Ejicerentur denique, si tibi quoque similiter displicerent. Cur tamen nunc ea, quæ in hoc tunc sunt alta, quærumtur: cum certum sit illinc ad nos a catholico tunc antistite Attico gesta directa? Cur non sanctæ memoriæ Sisinnius ista quæsivit? quia utique sub decessore suo probaverat eos juste damnatos. Desideans infelices, spe se boni virum fuisse receptos, quibus jam potuit propter communionem sola pœnitentia subvenire. Ecce scire de his incepisti, si qua ante nescisti. Causam tuam magis modo, quam alie-*

[a] Paris. utroque te fefellimus.

ANNO CHRISTI 553.

rum, catholica & festina deliberatione curato: quia convenienter dicimus: Medice, cura teipsum, *qui aliis desideras subvenire. Ægritudinis tuæ qualitas non recipit aut præstari permittit inducias. Alexandrinæ ecclesiæ sacerdotii fidem & probavimus & probamus: & tu admonitus per eum, rursus senti nobiscum, si vis esse nobiscum: cui fratri si a te præbetur assensus, damnatis omnibus quæ hucusque sensisti, statim hæc volumus prædices, quæ ipsum videas prædicare. Nos enim quod contra fas est, etiam sacerdotes volumus esse* [a] *correctos: quibus ut præmissa conveniens consulimus, ita in hos necesse est damnationis sententiam, si aburuntur nostra salubri admonitione, firmemus. Hoc tamen erit post damnationem pravi dogmatis plenum correctionis indicium, si revocentur omnes ad ecclesiam, qui propter Christum caput ejus videntur* [b] *exclusi. Quod nisi fiat quod dicimus, ejiciendus ejecit: quantus in nostra communione sint isti, in quos talis cognoscitur exstitisse. Ad clerum quoque ecclesiæ Constantinopolitanæ, vel omnes qui sentiuntur nomine Christiano, qualia necessitas exigit scripta direximus: ut si in perversæ disputationis obstinatione persistes, neque hæc quæ frater Cyrillus nobiscum prædicat, prædicaris; a nostro collegio, cum quibus tibi non potest esse communio, te intelligant separatum: sciturі, & exemplo jam cauti, qualiter anima sua decocto & maturo judicio debeant providere. Aperte igitur hanc nostram sciat esse sententiam, ut nisi de Christo Deo nostro ea prædices, quæ & Romana, & Alexandrina, & universalis ecclesia catholica tenet, sicut & sacrosancta Constantinopolitana urbis ecclesia ad te usque optime tenuit, & hanc perfidam novitatem, quæ hoc quod venerabilis scriptura conjungit, nititur separare, intra decimum diem a primo innotescentis tibi hujus conventionis die numerandum, aperta & scripta professione damnaveris, ab unive salis te ecclesia catholica communione dejectum. Quam formam ad te nostri judicii per memoratum filium meum Possidonium diaconum cum omnibus chartis ad sanctum consacerdotem meum memorata Alexandrinæ urbis antistitem, qui ad nos super hoc ipso plenius retulit, destinavimus, ut agat vice nostra, quatenus statutum nostrum & tibi vel universis fratribus innotescat: quia omnes debent nosse quod agitur, quoties omnium causa tractatur.*

[a] Paris. correptos.

[b] Paris. excludi.

D *Petrus presbyter Alexandriæ & primicerius notariorum dixit: His quæ lecta sunt consona rescripsit sanctitas reverentissimi episcopi nostri Cyrilli, quæ & pramanibus habemus: & , si jubet vestra reverentia, legimus. Flavianus episcopus Philippensium dixit: Lecta & hæc inserantur gestis. Petrus presbyter & primicerius notariorum legit:*

Conc. Ephes. Act. 1.

Reverentissimo & sanctissimo comministro Nestorio, Cyrillus & quæ convenit synodus Alexandriæ de Ægyptiaca diœcesi, in Domino salutem.

Habetur in Conc. Ephes.

E SAlvatore nostro aperte dicente: Qui diligit patrem aut matrem super me, non est me dignus: & qui diligit filium vel filiam super me, non est me dignus: *quid patiemur nos, qui a tua reverentia exigimur te diligere super Christum Salvatorem omnium nostrum? Quis nos in die judicii juvare poterit? aut quam inveniemus excusationem, qui silentium ita longum dilexerimus de factis a te contra ipsum blasphemiis? Et si quidem temetipsum solum lederes, talia sapiens & docens, minus utique cura esset: quoniam vero omnem scandalizasti ecclesiam, & fermentum insolitæ hæreseos & extraneæ injecisti populis, & non ibi solummodo constituis, sed etiam his qui ubique sunt; (circumductæ sunt etenim tuarum expositionum codices:) quæ jam pro*

ANNO CHRISTI 153.

noſtra taciturnitate ſufficiet ratio? aut quomodo non ne-
ceſſarium eſt meminiſſe dicentis Chriſti: Non putaveritis quia veni mittere pacem ſuper terram: non veni mittere pacem, ſed gladium: veni enim dividere hominem contra patrem ſuum, & filiam contra matrem ſuam. *Cum enim fides laditur, valeat quidem, ut irrita & infirma, circa parentes reverentia; quieſcat autem & qua in filios & fratres eſt affectionis lex: & piis jam melior ſit mors quam vita, ut meliorem reſurrectionem* Matth. 10. Heb. 11. *mereantur, ſecundum quod ſcriptum eſt. Ecce igitur una cum ſynodo qua in magna Roma congregata eſt, præſidente ſanctiſſimo & reverentiſſimo fratre & comminiſtro noſtro Cæleſtino epiſcopo, etiam tertia te hac conteſtamur epiſtola; adhortantes deſiſtere a* [a] *pravis ſic & diſtortis dogmatibus, qua & ſapis & docet: pro his autem eligere rectam fidem, qua eccleſiis ab initio* a Pravis, vanissimis &c. *tradita eſt per ſanctos apoſtolos & evangeliſtas, qui & perſpectores & miniſtri Verbi facti ſunt. Aut ſi hoc non egeris tua reverentia, ſecundum ſtatutas inducias in literis memorati ſanctiſſimi & reverentiſſimi comminiſtri noſtri Romanæ urbis epiſcopi Cæleſtini; cognoſce teipſum nullam communionem habere nobiſcum, neque locum aut verbum inter ſacerdotes Dei & epiſcopos. Nec enim poſſibile eſt deſpicere nos eccleſias ſic perturbatas, & ſcandalizatos populos, & rectam fidem diſpretam, & diſſipatos a te greges: qui ſalvare debueras, ſi quidem eſſes ſecundum nos recta gloria amator, ſanctorum patrum inveſtigans pietatem. Omnibus autem a tua reverentia ſeparatis propter fidem, vel depoſitis, tam clericis, quam laicis, communicatores ſumus omnes. Nec enim juſtum eſt, illas qui recte ſapere cognoverunt, tuis condemnari ſententiis, quia bene facientes contradixerunt tibi. Hoc enim ipſum indicaſti in epiſtola qua ſcripta eſt a te ad magnæ Romæ ſanctiſſimum epiſcopum noſtrum Cæleſtinum. Non ſufficiet autem tua reverentia confiteri ſolum fidei ſymbolum, quod expoſitum eſt illo tempore in ſancto Spiritu a ſancta & magna ſynodo tunc temporis congregata in Nicænorum civitate: (intellexiſti enim & interpretatus es illud non recte; diſtorte autem magis, quamvis confitearis voce dictionem:) ſed enim conſequens eſt in ſcriptis & cum jurejurando confiteri, quia & anathematizas quidem tua ſcelerata & abominanda dogmata, ſcipies autem & docebis ea qua & nos omnes qui per Occidentem & Orientem epiſcopi, & doctores, & populis præſidentes ſumus. Conſenſit autem & Romana ſancta ſynodus, & nos omnes, ut recte habentibus & irreprehenſibiliter epiſtolis ad tuam reverentiam ſcriptis ab Alexandrina eccleſia. Subjecimus autem his noſtris litteris qua te oporteat ſapere & docere, & a quibus convenit abſtinere. Hæc enim catholica & apoſtolica eccleſiæ fides eſt, cui conſentiunt omnes & qui in Occidente ſunt, & qui in Oriente* [b] *Orthodoxi epiſcopi.*

[b] In teſt. non eſt vox Il.; Orthodoxi.

Credimus in unum Deum, Patrem omnipotentem, omnium viſibilium & inviſibilium factorum. Et in unum Dominum Jeſum Chriſtum Filium Dei, natum de Patre Unigenitum, hoc eſt, ex ſubſtantia Patris, Deum ex Deo, lumen ex lumine, Deum verum ex Deo vero, natum, non factum, conſubſtantialem Patri; per quem omnia facta ſunt, qua in cælo & in terra ſunt. Qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit, & incarnatus eſt, & homo factus, & paſſus eſt, & reſurrexit tertia die, & aſcendit in cælos, venturus judicare vivos & mortuos. Eos autem qui dicunt, Erat aliquando quando non erat, & priuſquam naſceretur, non erat; & quia ex non exſtantibus factus eſt, aut ex alia ſubſtantia aut eſſentia; dicentes convertibilem eſſe aut mutabilem Filium Dei; eos anathematizat catholica & apoſtolica eccleſia. Sequentes autem ubique ſanctorum patrum confeſſiones, quas fecerunt loquente in eis ſancto Spiritu, & ſenſuum

ANNO CHRISTI 155.

qui in eis ſunt inveſtigantes intentionem, tanquam regalem ſemitam ambulantes, dicimus quod ipſe Unigenitus Dei Verbum, qui ex ipſa natus eſt Patris ſubſtantia, quia ex Deo vero Deus verus, lumen de lumine, per quem omnia facta ſunt qua in cælo & in terra, propter noſtram ſalutem deſcendit, & ſemetipſum dedit in exinanitionem, & incarnatus eſt, & homo factus eſt, hoc eſt, carnem accepit de ſancta Virgine, & ſuam eam fecit ex utero, & ſecundum nos pertulit nativitatem, & proceſſit homo ex muliere: non hoc quod erat amittens: ſed quamvis factus eſt in aſſumptione carnis & ſanguinis, etiam ſic manſit quod erat, Deus videlicet natura & veritate. Neque autem carnem dicimus in deitatis naturam eſſe converſam, neque in naturam carnis ineffabilem Dei Verbi tranſlatam eſſe naturam: inconvertibilis enim eſt & immutabilis omnino, idem ipſe ſemper manens, ſecundum ſcripturas. Cum videretur autem & infans, & pannis involutus adhuc, & in ſinu genitricis Virginis, & tunc omnem implebat creaturam ut Deus, & conſidebat Genitori. Divinitas etenim ſine quantitate & ſine menſura eſt, & circumterminationem non ſuſcepit. Unitum autem eſſe carni ſecundum ſubſiſtentiam confitentes Verbum, unum adoramus Filium & Dominum Jeſum Chriſtum: neque per partem ponentes & dividentes hominem & Deum, utpote conjunctos ſibi invicem dignitatis & auctoritatis unitione, (novitas enim vocis hoc eſt. & aliud nihil:) neque Verbum quod ex Deo eſt ſpecialiter Chriſtum nominantes; & ſimili modo ſpecialiter quaſi Chriſtum, alterum eum qui ex muliere eſt: ſed unum ſolum ſcientes Chriſtum, Verbum quod ex Deo Patre eſt, cum ſua carne. Tunc enim humaniter junctus eſt nobiſcum, ipſe dans his qui digni ſunt accipere Spiritum, & non ad menſuram, ſicut dicit beatus evangeliſta Joannes. Sed neque illud dicimus, quod habitavit Deus Verbum quaſi in homine quodam de ſancta Virgine nato, ut non deifer homo intelligatur Chriſtus. Si enim & habitavit in nobis Deus Verbum, dictum eſt autem etiam in Chriſto, quod habitat omnis plenitudo deitatis corporaliter: ſed tamen conſideravimus, quia factus caro, non ſicut in ſanctis habitare dicitur, eodem modo & in eo factam eſſe habitationem pronuntiamus: ſed unitus ſecundum naturam, & non in carnem mutatus, talem fecit habitationem, qualem unique habere dicitur & hominis anima in ſuo corpore. Unus igitur Chriſtus, & Filius, & Dominus, non velut conjunctionem ſimpliciter habente homine ad Deum per unitatem dignitatis vel auctoritatis: non enim æqualitas honoris unit naturas. Ecce enim Petrus & Joannes æquales quidem honore ſibi ſunt, eo quod & apoſtoli & ſancti diſcipuli: verumtamen duo unus non ſunt. Neque quidem ſecundum appoſitionem intelligimus modum conjunctionis: non ſufficit enim hoc ad unitionem naturalem: neque quaſi ſecundum participationem [a] *ſervilem factam eſſe conjunctionem dicimus, ſicut nos adhærentes Domino: ſecundum quod ſcriptum eſt:* Unus Spiritus ſumus ad eum. *Magis autem conjunctionis nomen recuſamus, quia non poteſt ſignificare unitionem: ſed nec Deum aut Dominum Chriſti, Verbum quod ex Patre eſt, nominamus; ne iterum aperte incidamus in duo unum Chriſtum, & Filium, & Dominum; & blaſphemiæ crimen incurramus, Deum & Dominum ſibi ipſum facientes. Unitum enim, ſicut prediximus, Dei Verbum carni ſecundum ſubſiſtentiam, Deus quidem eſt omnium, dominatur autem univerſitati. Neque vero ipſe ſui ſervus eſt aut dominus; ſtultum enim eſt, magis autem & impium, ita ſapere vel dicere. Dixit enim Deum ſuum Patrem, cum ſit Deus natura & de ſubſtantia ejus: ſed non ignoravimus, quia cum eſſet Deus, & homo factus eſt ſub Deo, ſecundum legem convenientem natura humanitatis. Ipſe vero ſui quomodo ſic-*

[a] al. affectionem.

Joan. 7. Coloſſ. 2. Joan. 20. 1. Cor. 6.

ret Deus aut Dominus? Ergo ut homo, & quantum pertinet ad hoc quod decet exinanitionis mensuras, sub Deo nobiscum semetipsum esse dicit. Sic factus est & sub lege, cum certe locutus esset ipse legem, & legislator exsisteret ut Deus. Recusamus autem dicere de Christo: Propter eum qui indutus est veneror: propter invisibilem, adoro eum qui invisibilis est. Horribile est ad hoc etiam illud dicere, quod ille qui assumptus est, ei qui assumpsit, coappellatur Deus. Qui enim hoc dicit, incidit iterum in duos Christum; & hominem separatim ponit, & Deum similiter. Denegat enim evidenter [a] unitatem, per quam non ut alter quidem alteri coadoratur, neque quidem coappellatur Deus: sed unus intelligitur Christus Jesus Filius unigenitus, una adoratione venerandus cum sua carne. Confitemur autem, quia ipse qui ex Deo Patre natus est Filius & Deus unigenitus, cum utique secundum suam naturam impassibilis esset, carne passus est pro nobis, secundum scripturas, & erat in crucifixo corpore, sua carnis impassibiliter propriam faciens passionem. Gratia autem Dei & pro omnibus gustavit mortem, dans ei suum corpus, quamvis secundum naturam ipse sit vita & resurrectio. Ut enim ineffabili virtute calcans mortem, in prima sua carne fieret primogenitus ex mortuis, & primitiæ dormientium, & viam faceret etiam humana natura ad incorruptionis recursum, gratia Dei, sicut modo diximus, pro omnibus gustavit mortem; tertio autem die resurrexit, cum infernum spoliasset. Unde licet dicatur per hominem facta resurrectio mortuorum, sed intelligimus hominem factum ex Deo Patre Verbum, & solutam esse per eum mortis potestatem. Veniet autem in tempore ut unus Filius & Dominus in gloria Patris, ut judicet mundum secundum justitiam, sicut scriptum est. Necessario vero & illud adjiciemus: annuntiantes enim secundum carnem mortem unigeniti Filii Dei, hoc est, Jesu Christi, & ex mortuis resurrectionem, & ad cælos ascensionem confitentes, [b] sine sanguine in ecclesiis ministerium celebramus. Accedimus etiam ita ad mysticas benedictiones, & sanctificemur, participes facti tam sanctæ carnis, quam venerabilis sanguinis omnium nostrum Salvatoris Christi: & non ut carnem communem accipientes, absit: neque qui tales ut viri sanctificati & conjuncti Verbo secundum unitionem dignitatis, vel etiam quasi inhabitationem divinam habentis; sed ut vivificam vere, & suam ipsius Verbi. Vita enim exsistens secundum naturam ut Deus, quoniam factus est unum cum sua carne, vivificam eam ostendit. Itaque licet ad nos dicat: Amen, amen dico vobis: Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem: non ut hominis secundum nos unius & hanc esse æstimamus, (quomodo enim hominis caro vivifica erit secundum naturam suam?) sed ut propriam vere factam ejus, qui propter nos & filius hominis factus & appellatus est. Evangelicas autem Salvatoris nostri voces nec subsistentiis duabus, neque quidem personis dividimus: (nec enim est duplex, unus & solus Christus, licet ex duabus intelligatur & diversis rebus in unitionem individuam coadunatus; sicut certe & homo ex anima intelligitur & corpore; & non duplex magis, sed unus ex utroque:) sed humanas etiam, & præterea divinas voces ab uno dictas esse est manus, recte sapientes. Quando enim divina dicit de seipso: Qui videt me, videt & Patrem: &, Ego & Pater unum sumus: divinam ejus & ineffabilem intelligimus naturam, secundum quam & unum est ad suum Patrem propter identitatem substantiæ, imago etiam, & figura, & splendor gloriæ ejus. Quando autem humanitatis mensuram non dedignans Judæos alloquitur: Modo me quæritis interficere hominem, qui veritatem vobis locutus sum: iterum nihilo minus ipsum, qui in æqualitate & similitudine est Patris, Deum Verbum & ex humanitatis ejus mensuris agnoscimus. Si enim est necessarium credere, quia Deus exsistens natura, factus est caro, sive homo animatus anima rationali; qualem utique habeat rationem erubescere quosdam in vocibus ejus, si facta sunt homini congruentes? Si enim recusat homini decentia verba, quis est qui coëgit eum fieri secundum nos hominem? Qui vero decidit propter nos in spontaneam exinanitionem, ob quam causam recusaret exinanitioni convenientia verba? Uni igitur personæ omnes voces evangeliis inserta applicanda sunt, id est, uni subsistentiæ incarnati Verbi. Dominus enim unus Jesus Christus, secundum scripturas. Sin autem vocetur apostolus & princeps sacerdotum confessionis nostræ, utpote sacrificans Deo & Patri fidei confessionem, quam a nobismetipsis, & per ipsum Deo & Patri offertur, nec non & sancto Spiritui: iterum ipsum esse dicimus ex Deo secundum naturam Filium unigenitum; & non homini attribuemus præter ipsum alteri sacerdotii nomen & ipsam rem. Factus est enim mediator Dei & hominum, & conciliator [a] in pace, semetipsum dedicans in odorem suavitatis Deo & Patri. *Nam & dicebat:* Sacrificium & oblationem noluisti, holocaustomata & de peccato tibi non complacuerunt, corpus autem perfecisti mihi: tunc dixi: Ecce venio; in capite libri scriptum est de me, facere Deus voluntatem tuam. *Obtulit enim pro nobis in odorem suavitatis suum corpus, & non magis pro seipso. Qua enim indigeret oblatione vel sacrificio pro se, superior omni peccato exsistens ut Deus? Si enim omnes peccaverunt, & deest illis gloria Dei, secundum quod facti sumus nos prompti ad transgressiones, & infirmata est humana natura in peccato: ipse vero non ita, & vincimur ob hoc gloria ejus: quomodo jam erit ambiguum, quia immolatus est propter nos & pro nobis agnus verus? & dicere quia obtulit semetipsum pro se & pro nobis, nullo modo [b] excedit impietatis crimine. Deliquit enim nullo modo, neque fecit peccatum. Qua ergo opus habuit oblatione, dum peccatum non esset, pro quo merito fieret? Cum autem dicit de Spiritu:* Ille me glorificabit; *intelligentes recte, non ut gloria indigentem alterius dicimus unum Christum & Filium a sancto Spiritu gloriam accipere, quia nec potior eo est, nec supra eum Spiritus ipsius. Quoniam autem ad demonstrationem sua divinitatis utebatur suo Spiritu magna operatione, glorificatus esse ab eo dicitur; veluti si quidam homo dicat de insita sibi fortitudine, forsan vel disciplina qualibet, Quia glorificabunt me. Quamvis enim est in subsistentia speciali Spiritus, & intelligitur separatim secundum quod Spiritus est, & non est Filius; sed tamen non est alienus ab eo. Spiritus enim veritatis nominatur, & est Christus veritas: & effunditur ab eo, sicut & ex Deo & Patre. Operatus igitur Spiritus & per manum sanctorum apostolorum miracula post ascensum Domini nostri Jesu Christi ad cælos, glorificavit eum. Creditus est enim quia Deus secundum naturam est iterum ipse operans per suum Spiritum. Propter hoc & dicebat:* De meo accipiet, & nuntiabit vobis. *Et non dicimus, quod ex participatione sapiens est Spiritus & potens: omnino enim perfectus est, & non deest illi quodcumque bonum. Quoniam autem Patris virtutis & sapientia, quæ est Filius, Spiritus est; est vere & sapientia & virtus. Quoniam vero Deum unitum carni secundum subsistentiam sancta Virgo genuit carnaliter, ideo & Dei genitricem dicimus eam: non quia Verbi natura essentia sua initium habeat ex carne,* (erat enim in principio, & Deus erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & ipse est calorum factor consempiternus Patri, & omnium opifex) *sed sicut jam præmisimus, quoniam secundum subsistentiam unienti sibi humanam naturam,*

ANNO CHRISTI 553. Edict. 4.

[a] Forte, unitionem.

Hebr. 2.

Coloss. 1.
1. Cor. 15.
Hebr. 2.
1. Cor. 15.

Psal. 21.

2. Cor. 11.

[b] Incruentum ministerium.

Joan. 6.

Joan. 14.
Joan. 10.

Hebr. 1.

ANNO CHRISTI 553.

1. Cor. 8.
Hebr. 3.

1. Tim. 2.
Ephes. 5.
Hebr. 10.
[a] al. pacis.

Psal. 39.

Rom. 8.

[b] al. exeat nulla impietatis.
Isa. 53.
1. Petr. 2.
Joan. 16.

Ibidem.
Joan. 16.

Joan. 16.

Joan. 1.

ANNO CHRISTI 513.

naturam, & ex ipſo utero nativitatem ſuſtinuit carnalem: non quia indigebat neceſſario propter propriam naturam & generationem temporali, & in ultimis ſæculi temporibus; ſed ut ipſum eſſentiæ noſtræ benedicat initium; & eo quod peperit eum mulier, ceſſet jam contra omne genus hominum maledictio, tranſmittens ad mortem terrena noſtra corpora: & illud quod dictum eſt, In triſtitia paries filios, *per ipſum deſtructum, verum oſtenderet quod per prophetam vocem dictum eſt:* Devoravit mors prævalens: *& iterum:* Abſtulit Deus omnem lacrymam ab omni facie. *Propter hanc enim cauſam dicimus eum diſpenſative & ipſas benedixiſſe nuptias, & veniſſe vocatum in Cana Galilææ una cum apoſtolis. Hæc ſapere edocti ſumus tam a ſanctis apoſtolis, quam evangeliſtis, & ab omni divina ſcriptura, & ex beatiſſimorum patrum vera confeſſione. In his omnibus & tuam reverentiam conſentire oportet* [a] *ſine omni dolo. Quæ vero neceſſario oportet anathematizare tuam reverentiam, ſubjecta ſunt huic noſtræ epiſtolæ.*

[a] al. ac polliciti.

I.

SI quis non confitetur, Deum eſſe ſecundum veritatem Emmanuel, & propter hoc Dei genitricem ſanctam Virginem, (genuit enim carnaliter carnem factum Verbum quod eſt ex Deo:) anathema ſit.

II.

Si quis non confitetur carni ſecundum ſubſiſtentiam unitum eſſe Verbum quod eſt ex Deo Patre, & unum eſſe Chriſtum cum ſua carne, eundem ipſum videlicet Deum ſimul & hominem, anathema ſit.

III.

[b] al. ſubſiſtentiæ.

Si quis in uno Chriſto dividit [b] *ſubſtantias poſt adunationem, ſola jungens eas conjunctione quæ eſt ſecundum dignitatem vel auctoritatem, aut potentiam; & non magis* [c] *concurſu ſecundum naturalem unitionem, anathema ſit.*

[c] al. eſth concurſum.

IV.

Si quis in perſonis duabus ſeu ſubſiſtentiis dividit voces in evangelicis vel apoſtolicis ſcriptis de Chriſto a ſanctis dictas, aut ab ipſo de ſe; & quaſdam quidem ut homini præter Deum Verbum intelligendo ſpecialiter applicat; quaſdam vero ut Deo decentes, ſoli Verbo qui eſt ex Deo Patre, adſcribit; anathema ſit.

V.

Si quis audet dicere hominem deiferum eſſe Chriſtum, & non magis Deum eſſe ſecundum veritatem, ut unum natura Filium, ſecundum quod ipſum Verbum factum eſt caro, & communicavit ſimiliter nobis ſanguini & carni, anathema ſit.

VI.

[d] Pariſ. Chriſtii.

Si quis dicit Deum aut Dominum [d] *Chriſtum eſſe Verbum quod ex Deo Patre eſt, & non magis eumdem confitetur ſimul Deum & hominem eſſe, utpote facto carne Verbo ſecundum ſcripturas, anathema ſit.*

VII.

Si quis ait tanquam hominem purum operationem ſuſcepiſſe ex Deo Verbo Jeſum, & Unigeniti gloria circumdatum eſſe, tanquam alterum præter Deum Verbum hominem exiſtentem, anathema ſit.

VIII.

Si quis audet dicere hominem receptum adorari oportere cum Deo Verbo, & glorificari, & coappellari ut alterum cum altero, (nam qui addit, Cum, manifeſte oſtendit alterum cum altero adorari:) & non magis una adoratione honorificat Emmanuel, & unam ei glorificationem refert propter hoc, quod Verbum factum eſt caro, *anathema ſit.*

IX.

Si quis ait unum Dominum Jeſum Chriſtum glorificatum eſſe a Spiritu, quaſi aliena virtute ab illo data uſentem: & ab ipſo accepiſſe ut poſſet operari contra ſpiritus immundos, & adimplere in hominibus deitatis miracula; & non magis ejus eſſe Spiritum dicit, per quem & operatus eſt deitatis miracula, anathema ſit.

ANNO CHRISTI 513.

X.

Principem ſacerdotum & apoſtolum confeſſionis noſtræ factum eſſe Chriſtum divina dicit ſcriptura: Obtulit enim ſemetipſum pro nobis in odorem ſuavitatis Deo & Patri. Epheſ. 5. *Si quis ergo principem ſacerdotum & apoſtolum nobis factum eſſe dicit non ipſum Deum Verbum, quando factus eſt caro & ſecundum nos homo, ſed ut alterum præter ipſum ſpecialiter hominem ex muliere: aut ſi quis dicit & pro ſeipſo obtuliſſe ſemetipſum oblationem, & non magis pro nobis ſolis, (nec enim indiguit oblatione qui neſcii peccatum:) anathema ſit.*

XI.

Si quis non confitetur Domini carnem vivificam eſſe, & propriam ipſius Verbi quod eſt ex Deo Patre, ſed ut altero quodam præter ipſum, conjuncto ei ſecundum dignitatem, ſive ut ſolam divinam inhabitationem habente: & non magis vivificam, ſicut dixi, quia facta eſt caro propria Verbi quod omnia vivificare valet: anathema ſit.

XII.

Si quis non confitetur Dei Verbum paſſum carne, & crucifixum eſſe carne, & mortem guſtaſſe carne, factum etiam primogenitum ex mortuis ſecundum quod vita eſt, & vivificus ut Deus, anathema ſit.

Et collatione facta eorum quæ a ſanctis patribus dicta ſunt, & eorum quæ Cyrillus religioſæ memoriæ in prolatis duabus epiſtolis ſcripſit ad epiſtolam Neſtorii, & teſtimonia ejuſdem Neſtorii prolata, & ſic manifeſtata impietate Neſtorii, facta eſt depoſitio ejus. Et hæc quidem eſt pars geſtorum quæ Epheſi acta ſunt. Pars autem geſtorum quæ Chalcedone habita ſunt de epiſtola ſanctæ memoriæ Leonis, ita habet:

Ex [a] tertia actione eorum quæ Chalcedone ſunt acta.

[a] ſecunda. Vide Fascic. quo ſuprà error. admonet. pag. 98.

MAgnificentiſſimi & glorioſiſſimi judices & ampliſſimus ſenatus dixerunt: Priore conventu de damnatione beatæ memoriæ Flaviani & Euſebii religioſiſſimi epiſcopi inquiſitio facta eſt, & omnibus nobis manifeſtum eſt conſtitutum, quam [b] *juſte & ſecundum conſequentiam provenit examinatio; & oſtenſi ſunt tunc cruditer & non decenter damnati. Quæ nobis igitur viſa ſunt ſuper hoc capitulo fieri oportere, tunc per interlocutiones vobis manifeſta facta ſunt. Nunc autem quærendum & judicandum, ut vera fides contineatur, pro qua maxime & concilium factum eſt. Scientes igitur quia & Deo rationem reddituri eſtis tam pro propriis animabus ſinguli veſtrum, quam & pro noſtris omnibus, qui & doceri quæ ad religionem pertinent velle deſideramus, & omnem ambiguitatem auferri; ex omnium ſanctorum patrum concordia & conſenſu, & conſona expoſitione & doctrina, feſtinate ſine ullo timore & gratia atque inimicitia fidem puram exponere: ita ut qui videntur non eadem cum omnibus ſapere, per veritatis agnitionem ad concordiam revocentur. Scire enim vos volumus, quia tam ſacratiſſimus & piiſſimus orbis terræ Dominus, quam nos, catholicam fidem a ſanctis trecentis decem & octo, & a ſanctis centum quinquaginta, nec non etiam & a ceteris ſanctiſſimis & glorioſiſſimis patribus traditam cuſtodimus, & ſecundum ipſam credimus.*

[b] Pariſ. inſpexiſſe.

Et recitato ſymbolo trecentorum decem & octo ſanctorum patrum, nec non expoſitione centum quinquaginta ſanctorum patrum, & epiſtolis ſanctæ memoriæ

ANNO CHRISTI 553.

Cyrilli, oblata eſt legenda & epiſtola ſanctæ memoriæ Leonis, quæ ſic habet:

Dilectiſſimo fratri Flaviano, Leo epiſcopus.

Lectis dilectionis tuæ litteris, quas miramur fuiſſe tam feras, &c. ut in Concilio Chalcedonenſi, Actione ſecunda.

Ex eadem actione.

Aticus reverentiſſimus epiſcopus Nicopolitanæ civitatis, dixit: Quoniam præſtitit magnificentia veſtra ſuarum aurium facilitatem cum patientia, precamur & inducias dari nobis, ut intra paucos dies tranquilla mente & [a] non turbato animo, quæ Deo placent, a ſanctis patribus ordinentur. Quoniam vero nunc domini noſtri & ſanctiſſimi patris & archiepiſcopi Leonis, adornantis Apoſtolicam ſedem, lecta eſt epiſtola; oportet vero & beatæ memoriæ Cyrilli epiſtolam ſcriptam ad Neſtorium (in qua jubet eum conſentire duodecim capitulis) & hanc dari nobis, ut in tempore diſceptationis parati inveniamur. Reverentiſſimi epiſcopi clamaverunt: Si jubetis dari nobis inducias, petimus patres perſcrutari. Magnificentiſſimi judices & ampliſſimus Senatus dixerunt: Differatur audientia uſque ad quinque dies, ut inter hos conveniens veſtra ſanctitas ad ſanctiſſimum archiepiſcopum Anatolium, communiter de fide tractetis; ut qui dubitant, doceantur.

a Paris. Interbibio: & mox, &c. ea a ſimilibus.

Ex quarta actione ejuſdem ſancti Concilii.

Magnificentiſſimi & glorioſiſſimi judices & ampliſſimus Senatus dixerunt: Unuſquiſque reverentiſſimorum epiſcoporum hujus præſentis ſancti concilii, quemodo credit per ſcripturam ſine aliquo metu, Deum pra oculis habens, feſtinet exponere: ſciens quia ſacratiſſimus & piiſſimus noſter dominus ſecundum expoſitionem ſanctorum patrum trecentorum decem & octo, & ſecundum expoſitionem ſanctorum centum quinquaginta, qui poſt hæc collecti ſunt; & ſecundum canonicas epiſtolas & expoſitiones ſanctorum patrum, Gregorii, Baſilii, Hilarii, Athanaſii, Ambroſii, & Cyrilli, canonicas duas epiſtolas, quæ ſunt in primo Epheſino publicata concilio atque firmata; credit nullo modo ab eorum fide recedens. Nam & reverentiſſimus archiepiſcopus ſenioris Romæ Leo pro contentione quæ ab Eutyche infideliter contra catholicam religionem facta eſt, videtur ad reverentiſſimæ memoriæ Flavianum epiſtolam direxiſſe.

Et poſt alia.

Glorioſiſſimi judices & ampliſſimus Senatus dixerunt: Quoniam ſancta evangelia poſita a reverentia veſtra [b] perſpeximus; ſinguli reverentiſſimi epiſcopi qui convenerunt, deceant ſi expoſitio trecentorum decem & octo ſanctorum patrum qui olim in Nicæa collecti ſunt, & poſt hæc centum quinquaginta qui in regia congregati ſunt civitate, conſonat epiſtolæ reverentiſſimi Papæ Leonis.

b al. perſpici-mus.

Anatolius reverentiſſimus epiſcopus regiæ Conſtantinopolis, dixit: Epiſtola ſanctiſſimi & Apoſtolici archiepiſcopi Leonis conſonat ſymbolo trecentorum decem & octo ſanctorum patrum qui apud Nicæam, & centum quinquaginta qui apud Conſtantinopolim poſtea ſunt collecti, qui eamdem fidem confirmaverunt: ſed & iis quæ in Epheſo ſub beatiſſimo & ſanctiſſimo Cyrillo geſta ſunt ab univerſali & ſancto concilio, quando maledictum Neſtorium condemnavit. Quapropter conſenſi, & eidem epiſtolæ libenter ſubſcripſi.

Paſchaſinus & Lucentius viri reverentiſſimi epiſcopi, & Bonifacius vir reverentiſſimus preſbyter, vicarii ſedis Apoſtolicæ, per Paſchaſinum dixerunt: Manifeſtum eſt, nec poterit dubitari, unam fidem beatiſſimi Papæ ſedis Apoſtolicæ rectoris Leonis cum trecentorum decem & octo apud Nicæam patrum concordare, atque ſervari: ſed & centum quinquaginta apud Conſtantinopolim congregatorum ſacerdotum, qui eamdem fidem firmaverunt; ſed & Cyrilli ſanctæ recordationis viri apud Epheſum (quando Neſtorius pro ſuo errore damnatus eſt) ſtatuta in nullo penitus diſcordare. Ideoque etiam beatiſſimi Papæ Leonis epiſtola, quæ eamdem fidem expoſuiſſe pro erroris Eutychis cauſa dignoſcitur, uno ſenſu unoque ſpiritu videtur illi fidei eſſe conjuncta.

Maximus reverentiſſimus epiſcopus Antiochiæ Syriæ dixit: Concordat epiſtola ſanctiſſimi archiepiſcopi regiæ Romæ Leonis expoſitionibus trecentorum decem & octo apud Nicæam ſanctorum patrum, & centum quinquaginta apud Conſtantinopolim novam Romam, & in Epheſo a ſanctiſſimo Cyrillo expoſitæ fidei, & ſubſcripſi.

Stephanus reverentiſſimus epiſcopus Epheſi dixit: Conſonat, & ſubſcripſi.

Diogenes reverentiſſimus epiſcopus Cyzici dixit: Conſonat, & ſubſcripſi.

Et cum omnes ſequenter eadem interlocuti eſſent, omnes reverentiſſimi epiſcopi clamaverunt: Omnes conſentimus, omnes confitemur, omnes ſimiliter credimus, omnes eadem ſapimus: ſic ſapimus, ſic credimus.

Sancta ſynodus dixit: Ex his quæ recitata ſunt, manifeſtum factum eſt, quomodo ſancta ſynodi ea quæ apud eas proferuntur, probare ſolent. Cum enim illi ſanctiſſimi viri qui recitatas epiſtolas ſcripſerunt, ſic ſplenduerint; tamen epiſtolarum eorum comprobationem non ſimpliciter, nec ſine inquiſitione fecerunt, niſi per omnia cognoviſſent conſonare eas expoſitioni & doctrinæ ſanctorum patrum, ad quam & collatio facta eſt. Unde omnes qui in ſynodo fuerunt, una voce & conſonantia uſi ſunt. Hanc igitur regulam ſequentes, perſpicimus recitari definitionem pro fide expoſitam a ſancto Chalcedonenſi concilio. Et cum ſuſcepiſſet Stephanus reverentiſſimus diaconus & notarius & inſtrumentarius, recitavit:

Conc. Chalced. Act. 5.

Sancta & magna & univerſalis ſynodus, quæ ſecundum gratiam Dei & decretum piiſſimorum Imperatorum Valentiniani & Marciani Auguſtorum, congregata eſt in Chalcedonenſi civitate, metropoli provinciæ Bithyniæ, in baſilica ſancta ac triumphatricis martyris Euphemiæ, ſtatuit quæ ſubter comprehenſa ſunt.

Dominus & Salvator noſter Jeſus Chriſtus, fidei agnitione propriis confirmans diſcipulos, ait: Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis: *ut nulla fidei diſſenſio inter proximos oriatur, ſed ex æquo veritatis prædicatio oſtendatur. Sed quia non deſinit malignus in ipſis pietatis ſeminibus zizania inſerere, & novi quiddam adverſus veritatem ſemper excogitare: idcirco Dominus noſter humano generi ſolito ſupiens providere, piiſſimum hunc & fideliſſimum Imperatorem erexit ad zelum: qui undique ſacerdotum pontifices ad ſe convocavit, ut gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti cooperante, omnem mendacii peſtilentiam ab ovibus Chriſti removeat, eaſque veritatis germinibus reficiat. Quod & communi decreto peregimus, erroris quidem ſectam abjicientes, & puram & rectam patrum fidem renovantes, trecentorum decem & octo patrum ſymbolum omnibus prædicantes: & velut [a] patres alios centum quinquaginta huic piiſſimo titulo conſentientes notavimus, qui poſt hæc in ampliſſima urbe Conſtantinopolitana convenientes, etiam ipſi eamdem fidem conſignaverunt. Statuimus igitur, ordinem & omnes fidei formulas cuſtodientes, & nos etiam ſancta ſynodi dudum Epheſi*

Joan. 14.

a Paris. velut ſuum ſtatum.

ANNO CHRISTI 553.

ANNO CHRISTI 553.

facta, cujus fuerunt auctores venerabilis memoria Cœleſtinus Romanæ urbis, & Cyrillus Alexandrinæ eccleſiæ ſacerdotes, ut prafulgeat quidem recta & inculpabilis fidei expoſitio trecentorum decem & octo ſanctorum ac beatiſſimorum patrum qui in Nicæa ſub Conſtantino pia memoria Imperatore convenerunt: obtinere autem & centum quinquaginta ſanctorum patrum qui in urbe Conſtantinopolitana convenerunt, decretum, ad peremptionem quidem ſectarum tunc pullulantium: confirmationem vero ipſius catholicæ atque apoſtolicæ noſtræ fidei.

Symbolum trecentorum decem & octo ſanctorum Patrum, qui in Nicæa convenerunt.

CRedimus in unum Deum, Patrem omnipotentem, omnium viſibilium & inviſibilium conditorem. Et in unum Dominum Jeſum Chriſtum, Filium Dei, de Patre natum unigenitum, hoc eſt, de ſubſtantia Patris: Deum ex Deo, lumen ex lumine, Deum vero ex Deo vere: natum, non factum, homouſion Patri, hoc eſt, ejuſdem cum Patre ſubſtantiæ, per quem omnia facta ſunt quæ in cœlo & quæ in terra. Qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit, & incarnatus, & homo factus, paſſus eſt, & reſurrexit tertio die, & aſcendit in cœlos, inde venturus judicare vivos & mortuos. Et in ſanctum Spiritum. Eos autem qui dicunt, Erat aliquando quando non erat; & antequam naſceretur non erat; & quia ex non exiſtentibus factus eſt, aut ex alia ſubſiſtentia vel ſubſtantia dicunt eſſe, aut convertibilem aut mutabilem Filium Dei; anathematizat catholica & apoſtolica eccleſia.

Symbolum CL. Patrum.

CRedimus in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cœli ac terræ, viſibilium omnium & inviſibilium. Et in unum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, Filium Dei unigenitum, ex Patre natum ante omnia ſæcula; Deum ex Deo, lumen ex lumine, Deum verum ex Deo vero: natum, non factum, homouſion Patri, hoc eſt, ejuſdem cum Patre ſubſtantiæ, per quem omnia facta ſunt. Qui propter nos homines & propter noſtram ſalutem deſcendit, & incarnatus eſt de Spiritu ſancto ex Maria Virgine, homo factus, crucifixus eſt pro nobis ſub Pontio Pilato, & ſepultus, tertio die reſurrexit, aſcendit ad cœlos, ſedet ad dexteram Patris, iterum venturus eſt in gloria judicare vivos & mortuos, cujus regni non erit finis. Et in Spiritum ſanctum Dominum & vivificatorem, ex Patre procedentem, cum Patre & Filio coadorandum & conglorificandum, qui locutus eſt per prophetas. In unam catholicam & apoſtolicam eccleſiam. Confitemur unum baptiſma in remiſſionem peccatorum: exſpectamus reſurrectionem mortuorum, & vitam futuri ſæculi. Amen.

Sufficeret quidem ad pleniſſimam pietatis agnitionem & confirmationem, ſapientiſſimum hoc & ſalutare divina gratia ſymbolum. De Patre enim & Filio & Spiritu ſancto doctrinam perfectam edocet, & incarnationem Domini fideliter ſuſcipientibus manifeſtat. Sed quoniam hi qui prædicationem veritatis deſtruere nituntur, quaſdam per proprias hæreſes vocum novitates parturiunt, (quidam enim dominicæ diſpenſationis myſterium pro nobis actum audentes corrumpere, & vocabulum Θεότοκος, quod eſt Dei genitrix, in Virgine denegantes, alii autem temperamentum confuſionemque inducentes, & unam eſſe naturam carnis & deitatis inſenſate componentes, paſſibilem Unigeniti divinam naturam tali confuſione prodigioſe divulgant:) idcirco omnem adverſus veritatem oppugnandam ab ipſis machinationem volens excludere hæc ſancta magna & univerſalis ſynodus, antiquam prædicationem immobilem docens, ſtatuit præcipue trecentorum decem & octo ſanctorum patrum fidem incontaminatam manere: & propter eos qui Spiritui ſancto adverſantur, Patrum paulo poſteriore tempore in urbe Conſtantinopolitana centum quinquaginta convenientium de ſubſtantia Spiritus ſancti traditam doctrinam corroboravit: quam etiam illi omnibus inſinuaverunt: non quod præcedentibus aliquid deeſſet adjicientes; ſed de Spiritu ſancto eorumdem intellectum adverſus eos qui deitatis ejus dominationem nituntur adimere ſcripturarum teſtimoniis plenius manifeſtantes. Propter eos ſane qui diſpenſationis myſterium temere corrumpere, & purum hominem eſſe qui ex ſancta Virgine natus eſt, impudenter divulgant, beatiſſimi Cyrilli Alexandrinæ quondam eccleſiæ ſacerdotis ſynodicas epiſtolas, tam ad Neſtorium, quam ad cæteros per Orientem, congruas ſuſcepit: ad confutationem quidem Neſtorianæ amentiæ, interpretationem vero eorum qui religioſo zelo ſalutaris ſymboli cupiunt intellectum. Quibus & epiſtolam ſancti & beatiſſimi primæ ſedis archiepiſcopi Leonis, ſcriptam ad Flavianum ſanctæ recordationis archiepiſcopum, ad perimendam Eutychis malignitatem, quæque magni Petri confeſſioni concordat, & communem quandam [a] paginam exiſtentem contra eos qui male credunt, ad confirmationem catholicæ religionis evidenter ſubjunxit. Nam & eos qui in duos filios diſpenſationis dominicæ myſterium ſcindere moliuntur, exſecratur: & eos qui paſſibilem divinitatem unigeniti Filii audent aſſerere, de concilio ſacerdotum expellit: & eos qui in duabus naturis Chriſti temperamentum vel confuſionem argumentantur, averſatur, & qui cœleſtem aut alterius cujuſcumque ſubſtantiæ exiſtere formam ſervi quam ex nobis aſſumpſit inſaniendo aſſerunt, procul abjicit: & eos qui duas quidem ante adunationem naturas Domini deliravit, unam vero poſt adunationem confingunt, anathema facit. Conſentientes igitur ſanctis Patribus, unum eumdemque Filium confiteri Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum conſona voce pariter edocemus: perfectum eumdem in divinitate, perfectum eumdem in humanitate: Deum verum, & hominem verum eumdem ex anima rationali & corpore: ſecundum divinitatem unius cum Patre naturæ, ſecundum humanitatem eumdem unius naturæ nobiſcum, per omnia ſimilem nobis abſque peccato: ante ſæcula quidem ex Patre natum ſecundum divinitatem, in noviſſimis vero diebus eumdem propter nos & propter noſtram ſalutem ex Maria Virgine Dei genitrice ſecundum humanitatem: unum eumdemque Chriſtum, Filium, Dominum, Unigenitum, in duabus naturis inconfuſe, immutabiliter, indiviſe, inſeparabiliter cognoſcendum: in nullo naturarum differentiæ propter unitatem perimendæ, magis autem ſalva utriuſque naturæ proprietate, & in una perſona unaque [b] ſubſiſtentia concurrente, non in duabus perſonis partiendum, vel dividendum, ſed unum eumdemque Filium unigenitum, Deum Verbum, Dominum Jeſum Chriſtum, ſicut ab exordio prophetæ de eo, & ipſe nos Jeſus Chriſtus erudivit, & patrum nobis tradidit ſymbolum. His itaque cum omni undique ſubtilitate & diligentia a nobis ordinatis, ſtatuit ſancta & univerſalis ſynodus, aliam fidem nulli licere proferre, aut ſcribere, aut componere, aut ſapere, aut docere aliter. Qui autem audent aut exponere aliam fidem, aut proferre, aut docere, aut tradere aliud ſymbolum volentibus converti ad ſcientiam veritatis ex gentibus, aut ex Judæis, vel hæreticis quibuſcumque: ſi quidem epiſcopi aut clerici fuerint, alienos eſſe epiſcopatu, & clericos a clero; ſi vero monachi vel laici fuerint, anathema fieri.

[a] al. columnam.

[b] Parif. ſubſtantia.

ANNO CHRISTI 553.

Sancta ſynodus dixit: Nunc neceſſarium nobis eſſe videtur conferre epiſtolam quam Ibas ſcripſiſſe dicitur, cum definitione pro fide a Chalcedonenſi concilio prolata, & inſuper ad ea quæ ibi acta ſunt, nec non etiam cum his quæ ſancti patres ſcripſerunt: conſiderate autem & quæ conſonanter prædictæ epiſtolæ, [a] & Theodoro & Neſtorio hæreticis expoſita ſunt. Notarii dixerunt: Ea quæ pro his annotatis, præ manibus habemus. Sancta ſynodus dixit: Recitentur. Et cum accepiſſet Thomas reverentiſſimus diaconus & notarius, recitavit:

[a] *Pariſ.* a Theodoto & Theodoreto, nec non & Neſtorio.

Chalcedonenſis ſancta ſynodus in definitione, quam de fide fecit, prædicat Deum Verbum incarnatum hominem factum eſſe, qui eſt Dominus noſter Jeſus Chriſtus, unus de ſancta Trinitate: Epiſtola eos qui Deum Verbum incarnatum & hominem factum eſſe dicunt, hæreticos & Apollinariſtas vocat.

Sancta Chalcedonenſis ſynodus Dei genitricem ſanctam Virginem Mariam prædicat: Epiſtola autem ſanctam Virginem Mariam abnegat Dei genitricem eſſe. Dicit enim: *Quomodo poſſibile eſt accipi Deum Verbum, qui ab initio eſt, pro templo ex Maria nato? aut illud*, Minoratſi eum paulo minus ab angelis, *de deitate Unigeniti? Divina ſcriptura, & ſancti patres, & doctores eccleſiæ, exinanitionem & minorationem Dei Verbi incarnati eſſe dicunt.*

Iterum Chalcedonenſis ſancta ſynodus, in definitione quam pro fide expoſuit, omnes ſequi ſe dicit formas ſancti Epheſini primi concilii, & Neſtorium anathematizat: Epiſtola autem injuriat Epheſinam primam ſanctam ſynodum, & Neſtorium defendit, eamquam ſine examinatione & quæſtione ab ea damnatum.

Chalcedonenſis ſancta ſynodus Cyrillum ſanctæ memoriæ [b] & doctorem ſibi adſcribit: & ſuſcipit ſynodicas ejus epiſtolas; quarum uni duodecim capitula ſuppoſita ſunt, ex quibus Neſtorius condemnatus eſt: Epiſtola autem, de Neſtorio quidem, qui tanta blaſphemavit, & condemnatus eſt, dicit quod putatus eſt quibuſdam de ſecta Pauli Samoſateni eſſe: Cyrillum autem ſanctæ memoriæ hæreticum vocat: & dicit de eo, quod lapſus eſt in Apollinarii dogma, eo quod dicit quod ipſe Deus Verbum homo factus eſt: & cum impia vocaſſet duodecim capitula, dicit quod in eis unam naturam dixit Cyrillus deitatis & humanitatis Domini noſtri Jeſu Chriſti, ut non ſit differentia inter templum, & eum qui in templo habitat. Ex quibus manifeſte oſtenditur ſcriptor epiſtolæ, quod duas introducens perſonas, accuſat ſanctum Cyrillum, qui ſecutus eſt anteriores ſanctos patres & doctores eccleſiæ, & duarum naturarum ſecundum ſubſiſtentiam unitatem edocuit; quod non unam naturam deitatis & humanitatis Domini noſtri Jeſu Chriſti ſignificat, ſed quod Deus Verbum incarnatus, homo factus eſt. Qui enim impietatem Theodori & Neſtorii inſertam epiſtolæ vindicant, diviſionem diligentes, & propter hoc duas perſonas introducentes, accuſant unitatem, quæ ſecundum ſubſiſtentiam eſt. Hanc autem faciunt accuſationem contra hujuſmodi confeſſionem, quoniam diviſionem non ſuſcipit. Certum etenim eſt quod unitas ſecundum ſubſiſtentiam, inconfuſa & indiviſa cuſtodit ea quæ convenerunt, ex quibus ineffabilis unitio facta eſt.

[b] *Pariſ.* patrem & doctorem.

Iterum impiæ ſcriptor epiſtolæ, volens ſecundum Theodori & Neſtorii impietatem ſeparatim Deo Verbo, & ſeparatim homini evangelicas & apoſtolicas voces dividere, accuſat ſanctæ memoriæ Cyrillum, eo quod non ſecundum eorum inſaniam per partes duabus perſonis voces dividit. Quod autem ſanctæ memoriæ Cyrillus vocum quidem ſcit differentiam in uno Domino noſtro Jeſu Chriſto Deo Verbo incarnato, non autem dividit eas per partes, & diſtribuit ſeparatim Deo Verbo, & ſeparatim homini, evidenter in ſuis expoſitionibus ita ſcribit: Vocum autem differentiam nullo modo interimimus, licet interdiximus dividere eas, ut Filio ſeparatim Deo Verbo qui ex Patre eſt, & ut homini iterum ſeparatim filio intelligendo, qui ex muliere eſt. Ex quibus oſtenditur ſcriptor epiſtolæ hæreticus & calumniator.

ANNO CHRISTI 433.

Iterum Chalcedone congregati ſancti patres conſonanter in geſtis apud eos habitis confitentur ita credere, ſicut expoſuit ſanctæ memoriæ Cyrillus, & anathematizant eos qui ita non credunt: Epiſtola, de eo, & qui ſimilia ei ſapiunt, dicit quod in confuſione & pœnitentia ſunt, contraria priori ſuæ doctrinæ docentes.

Chalcedonenſe ſanctum concilium in definitione quam de fide expoſuit, anathematizat eos qui aliud ſymbolum, præter quod expoſuerunt trecenti decem & octo ſancti patres, componunt aut tradunt: Epiſtola laudat Theodorum, qui ſuper alias innumerabiles blaſphemias auſus eſt & impium exponere ſymbolum, in quo aliud dicit Deum Verbum, & aliud Chriſtum; & anathematizat idem Theodotus eos qui non ſecundum ſceleratum quaſi ſymbolum ipſius ſapiunt, ut ſecundum inſaniam ipſius omnes ſanctos patres & doctores eccleſiæ condemnaret. Hoc autem impium Theodori ſymbolum in Epheſino primo concilio prolatum anathematizatum eſt cum ſuo ſcriptore.

Conc. Epheſ. act. 6. *Ibidem.*

Iterum Chalcedonenſis ſancta ſynodus Domnum Antiochiæ epiſcopum, eo quod ſcripſit debere taceri duodecim capitula ſanctæ memoriæ Cyrilli, & poſt mortem condemnavit, cum confirmaſſet condemnationem ejus, & ſuſcepiſſet Maximi ordinationem. Si igitur propter duodecim capitula Domnus condemnatus eſt; quomodo dicere præſumunt quidam epiſtolam, quæ impia eadem duodecim capitula dicit, ſuſceptam eſſe a ſancto Chalcedonenſi concilio?

Sancti patres & doctores eccleſiæ, quos ſecuta eſt ſancta Chalcedonenſis ſynodus, differentiam deitatis & humanitatis ſignificare volentes, duas dicentes naturas, unitatem earum ſecundum ſubſiſtentiam confitentur, quod eſt unus Dominus Jeſus Chriſtus, Dei Verbum, incarnatus & homo factus: Scriptor autem epiſtolæ dicens duas naturas, & unam virtutem, & unam perſonam, & unum Filium, & non confitens quod Deus Verbum incarnatus & homo factus eſt, (quod eſt duarum naturarum ſecundum ſubſiſtentiam unitas) cujus duas naturas dicit. Sed cerum eſt, quod pro perſonis naturas ponit, & affectualem unitatem dicit ſecundum Theodorum & Neſtorium impios, quos defendit & laudat ſcriptor epiſtolæ. Et iſti enim duas perſonas, & duos Chriſtos, & duos filios dicentes; ſuam impietatem obumbrare volentes, duas naturas & unum Filium dixerunt. Dicit enim impius Neſtorius in epiſtola ad Alexandrum Hierapolitanum epiſcopum, eadem ei ſapientem, hæc: *Oportet manere naturas in ſuis proprietatibus, & ſic per mirabilem & omnem rationem excedentem unitatem, unam intelligi gloriam, & unum confiteri Filium.* Et iterum: *Non duas perſonas unam perſonam facimus: ſed una appellatione Chriſti duas naturas ſimul ſignificamus.* Theodorus autem, ſicut prædiximus, affectualem unitatem dicens, & naturas pro perſonis ſive ſubſiſtentiis accipiens, ita dicit in undecimo libro de Incarnatione: *Ad hæc itaque ſufficiunt quidem & quæ diximus, ubi & naturarum differentiam oſtendimus, & perſonæ unitatem: & quod ſecundum naturas iſte quidem beneficium accipit, ille autem beneficium dat: certa conſtitu-*

ANNO CHRISTI 553.

ta unitate, ex qua indiviſe ab univerſa creatura honor impletur. Oportet conſiderare, quod cum naturas dixiſſet, & ad perſonas pervenit; inferens quod iſte quidem beneficium dat, ille autem beneficium accipit; per ſolum honorem duarum perſonarum unitatem dicens, ſicut & Neſtorius unum Filium ſecundum gloriam confitetur.

Quomodo autem & Neſtorius duas dicit naturas, & quod pro perſonis eas accipit, licet videatur unum dicere Filium, evidenter ex ejus blaſphemiis demonſtratur, quas ſanctæ memoriæ Cyrillus contra eum in Epheſo protulit, ita habentes: *Propter hoc & Chriſtus Verbum nominatur, quoniam habet conjunctionem ad Chriſtum perpetuam.* Et in aliis Neſtorius dicit: *Propter eum qui induit, eum qui indutus eſt adoro: propter eum qui occultus eſt, eum qui apparet adoro. Inſeparabilis ab eo qui apparet, Deus eſt: propter hoc ejus qui inſeparabilis eſt, honorem non ſeparo: ſeparo naturas, ſed unio adorationem.* Et iterum: *Quoniam enim Filius homo eſt*; & Deus, *dicit*, deſtinavit Filium ſuum, factum ex muliere: *cum audieris factum ex muliere, deinde videris nomen appoſitum quod duas naturas ſignificat, ne nativitatem ex Maria Virgine, filium quidem vocet, (Filium etenim Dei peperit & Chriſtotocos Virgo:) ſed quoniam Filius Dei duplex eſt, ſecundum naturas, non genuit quidem Filium Dei, ſed genuit humanitatem, quæ eſt filius propter conjunctum ei Filium.* Theodorus autem in octavo de Incarnatione libro, & ipſe naturas pro perſonis accipiens, ita dicit: *Sicut & Dominus de viro & muliere dicit, quod* jam non ſunt duo, ſed una caro: *dicamus & nos rationabiliter ſecundum unitatis rationem, quoniam non ſunt duæ perſonæ, ſed una, ſcilicet naturis diſcretis. Sicut enim ibi non nocet numero dualitatis, unam dici carnem, (certum eſt enim ſecundum quid una dicitur:) ita & hic non nocet naturarum differentia perſona unitas. Quando etenim naturas diſcernimus, perfectam naturam Dei Verbi dicimus, & perfectam perſonam, (nec enim ſine perſona eſt ſubſiſtentiam dicere:) perfectam autem & hominis naturam, & perſonam ſimiliter. Quando autem ad conjunctionem reſpicimus unam perſonam tunc dicimus.*

Inſuper epiſtola dicit, oportere confiteri in templum, & in eum qui in templo habitat: quod evidenter duas introducit perſonas. Sed & Neſtorius iiſdem uſus eſt verbis, ita dicens: *Eamus igitur & naturas confitentes, & conjunctionem naturarum conſtringentes: & dignitatem quidem dicentes unam, & dominationem unam templi & qui in templo habitat: duas autem naturas.* Et iterum idem dicit: *Dominus enim & templum eſt propter conjunctam ei dominationem.* Ex his autem Neſtorii verbis, & ex his quæ in epiſtola continentur, manifeſtum eſt quod alium dicunt Chriſtum, quem templum vocant; & alium Deum Verbum, quem dicunt habitare in templo: & ſecundum eorum impietatem, affectualem dicentium unitatem, nulla ſit differentia inter Chriſtum & fideles homines, de quibus dixit Apoſtolus: *Vos templum Dei eſtis, & Spiritus Dei habitat in vobis.*

Quoniam vero & unam virtutem in duabus naturis dicit ſcriptor epiſtolæ, hoc & Theodorus & Neſtorius dicunt, quos laudat & defendit. Theodorus quidem in duodecimo libro ejuſdem opuſculi, ita dicens: *Ad hæc autem beatus Apoſtolus reſpondens, conatur oſtendere, quomodo particeps eſt divini honoris, & quod eo fruitur: non propter ſuam naturam, ſed propter inhabitantem virtutem.* Oportet & conſiderare, quod purum hominem dicunt Chriſtum, non propter ſuam honorandum naturam, ſed propter in eo habitantem virtutem. Neſtorius autem de dicto in evangelio, quod *ſimile eſt regnum cœlorum homini regi*, ita dicit: *Conjunctionis & dignitatis, & ad quod videtur potentiæ, & divinæ filiationis, & ipſius nominis Chriſti; non eſt diviſio: rationis autem deitatis & humanitatis eſt diviſio.* Hanc autem impietatem unitatis quæ ſecundum virtutem eſt, beatus Cyrillus interimens, ita dicit: Si quis dicit per conjunctionem ſecundum dignitatem, vel auctoritatem, vel potentiam ſive virtutem, & non magis conventu, qui eſt ſecundum unitatem naturalem, unitionem factam eſſe, anathema ſit. Hanc doctrinam accepimus a ſanctis Patribus, per quam condemnant eos qui non confitentur quod Deus Verbum carni animatæ anima rationabili & intellectuali ſecundum ſubſiſtentiam unitus eſt, ſed dicunt unitatem factam eſſe ſecundum dignitatem & auctoritatem & virtutem. Una enim virtus & una gloria vel dignitas, non ſicut ſcriptor epiſtolæ & Theodorus & Neſtorius impie expoſuerunt, in diverſis naturis dicitur: ſed in diverſis perſonis eumdem honorem & dignitatem & æqualitatem habentibus, quod in ſancta Trinitate confitemur.

Sancta ſynodus dixit: Oſtendit manifeſte facta collatio, quod contraria per omnia eſt epiſtola, quam Ibas ſcripſiſſe dicitur, definitioni quam pro recta fide ſancta Chalcedonenſis ſynodus pronuntiavit. Unde & procedentes omnes exegerunt Ibam anathematizare Neſtorium, quem vindicabat impia epiſtola, & inſuper impia ejus dogmata: & ſubſcribere definitioni, quam pro fide expoſuerunt, ad refutanda certa ea quæ prædicta epiſtola vindicat. Et hæc fecerunt, pro nullo habentes ea quæ ab uno vel duobus [a] pro eadem epiſtola dicta ſunt: qui & ipſi ejuſdem omnibus facti voluntatis, Ibam ſuſceperunt, cum pœnitentiam egiſſet, & Neſtorium anathematizaſſet, & ſubſcripſiſſet definitioni ab eodem ſancto concilio expoſitæ.

Omnes epiſcopi exclamaverunt: Hæc omnes dicimus: epiſtola hæretica eſt: epiſtolam quæ dicitur Ibæ omnes condemnamus. Iſtam omnes anathematizamus: epiſtola aliena a ſynodo eſt: epiſtola contraria definitioni eſt: Tota epiſtola hæretica eſt: Tota epiſtola blaſphema eſt. Qui hanc non anathematizat, hæreticus eſt: Qui iſtam ſuſcipit, hæreticus eſt. Epiſtolam definitio ſancti Chalcedonenſis concilii condemnavit. Qui eam ſuſcipit, non confitetur Deum Verbum hominem factum eſſe. Qui eam ſuſcipit, Cyrillum non ſuſcipit. Definitio Chalcedonenſis concilii epiſtolam, quæ Ibæ dicitur, ejecit. Unus Neſtorius, unus Theodorus: Anathema Theodoro & Neſtorio, & epiſtolæ quæ dicitur Ibæ. Qui epiſtolam ſuſcipit, Cyrillum rejicit. Qui epiſtolam ſuſcipit, Chalcedonenſes ſanctos patres rejicit. Chalcedonenſis ſynodi & Cyrilli æterna memoria. Sanctarum quatuor ſynodorum æterna memoria. Qui non anathematizat epiſtolam, Chalcedonenſem ſynodum injuriat. Multis annis Imperatorem: Orthodoxum Imperatorem multis annis.

Et poſt iſtas exclamationes ſancta ſynodus dixit: Sufficiente quæſtione, quæ pro tribus capitulis facta eſt, alio die quod agendum eſt, conſideremus.

[a] al. de eadem.

COLLATIO SEPTIMA.

Ex mſ. Bellovacenſi.

ANNO CHRISTI 553.

Editio Labbeana quæ & Laur. Surii Carthuſiani.

IMperii domini Juſtiniani perpetui Auguſti anno XXVII. poſt conſulatum Baſilii viri clariſſimi anno XII. die VII. Kalendas Junias, indictione I. conſidentibus in ſecretario venerabilis epiſcopii hujus regiæ civitatis, Eutychio ſanctiſſimo patriarcha regiæ Conſtantinopolis novæ Romæ, Apollinario ſanctiſſimo archiepiſcopo Alexandrinæ magnæ civitatis, Domnino ſanctiſſimo patriarcha Theopolitanæ magnæ civitatis, Stephano religioſiſſimo epiſcopo Raphiæ, & Georgio religioſiſſimo epiſcopo Tiberiadis, *& ceteris ut ſupra, collatione prima*: Diodorus archidiaconus & primicerius notariorum, dixit: Superiore die collecta veſtra ſancta ſynodus quædam egit de epiſtola, quæ dicitur Ibæ, & promiſit altero die quæ agenda ſunt examinare; & ſuggerimus ad hoc quod placuerit. Sancta ſynodus dixit: Quæ jam acta ſunt, relegantur. Et relecta ſunt. Et priuſquam aliquid apud ſanctam ſynodum ageretur, Conſtantinus glorioſiſſimus Quæſtor ſacri palatii miſſus a piiſſimo Imperatore, & ingreſſus ita dixit: Certum eſt veſtræ beatitudini, quantum ſemper ſtudium victor habuit Imperator, ut finem contentio a quibuſdam exorta de tribus capitulis, quæ nunc apud vos requiruntur, ſuſciperet, & calumnia pro his illata liberaretur ſancta Dei eccleſia: non tamquam ignorans in dogmatibus rectitudinem veſtræ ſanctitatis, & voluntatem quam de his quæ moventur, habetis; ſed ut etiam ſynodice de his tribus capitulis definitio conſtituatur. Et Vigilium vero religioſiſſimum adhortatus eſt una vobiſcum convenire, & iſtorum capitulorum quæſtioni rectæ fidei convenientem finem imponere. Ille vero ſæpius in ſcripturis ſuam manifeſtavit voluntatem, condemnans prædicta tria capitula; quod etiam & ſine ſcriptis ſæpius dixit coram piiſſimo domino, præſentibus quidem glorioſiſſimis judicibus, præſentibus vero quamplurimis de veſtra ſancta ſynodo, & non intermiſit ſemper anathematizans defenſores Theodori Mopſueſteni, & epiſtolam quæ dicitur Ibæ, & conſcripta Theodoriti, quæ adverſus rectam fidem & duodecim capitula ſancti Cyrilli expoſuit. Communiter vero convenire invitatus, & hoc facere una cum veſtra ſancta ſynodo, pollicitus eſt per ſeipſum facere & dare piiſſimo domino. Ut igitur etiam ea quæ ſæpius ab ipſo facta ſunt, ad condemnationem trium capitulorum, vos audientes alacriores efficiamini de his formam celeriter proferre; direxit per me veſtræ ſanctitati condemnationem ab ipſo Vigilio religioſiſſimo prolatam adverſus Ruſticum & Sebaſtianum diaconos Romanæ ſanctæ eccleſiæ, & alios quoſdam: nec non etiam litteras, alias quidem ad Valentinianum religioſiſſimum Scythiæ epiſcopum ab ipſo ſcriptas, alias vero ad Aurelianum religioſiſſimum, qui præſidet Arelati venerandæ eccleſiæ, quæ prima eſt ſanctarum Galliæ eccleſiarum, omnibus tranſlatis ad Græcam linguam, ad faciliorem ſcientiam veſtræ ſanctitatis: per quas manifeſtum facit idem religioſiſſimus Vigilius, quod per totum tempus, eorumdem trium capitulorum impietatem averſatur. Et illud vero pars eſt eorum quæ permiſit mihi piiſſimus dominus veſtræ aſſerere beatitudini, quoniam illi qui iſtorum impietatem capitulorum applicare Dei eccleſiæ feſtinant; dicere tentaverunt ad piiſſimum dominum, quod deceat ejus pietatem cuſtodire ſtatum eccleſiæ, qui tenuit ſub divinæ recordationis patre ſuo. Volens piiſſimus dominus oſtendere veſtræ beatitudini, qualem etiam

Ex mſ. Pariſienſi.

ANNO CHRISTI 553.

IMperii domini noſtri Juſtiniani perpetui Auguſti, anno vigeſimo ſeptimo; poſt Conſulatum Baſilii viri clariſſimi anno duodecimo; die tertia Nonas Junias, indictione prima, conſidentibus in ſecretario venerabilis epiſcopii hujus regia civitatis, Eutychio ſanctiſſimo patriarcha regia Conſtantinopolis novæ Romæ, Apollinario ſanctiſſimo archiepiſcopo Alexandrina magna civitatis, Domnino ſanctiſſimo patriarcha Theopolitana magna civitatis, Stephano religioſiſſimo epiſcopo Raphia, Georgio religioſiſſimo epiſcopo Tiberiadis, Damiano religioſiſſimo epiſcopo vicem agente Euſtochii ſanctiſſimi epiſcopi Hieroſolymitani, Benigno religioſiſſimo epiſcopo Heraclia Pelagonia vicem agente Elia beatiſſimi epiſcopi Theſſalonicenſis, Theodoro religioſiſſimo epiſcopo Cæſareæ prima Cappadocia provincia, Andrea religioſiſſimo epiſcopo Epheſi, Sextiliano religioſiſſimo epiſcopo Tunienſi vicem agente Primoſi religioſiſſimi epiſcopi Carthaginis, & ceteris epiſcopis, quorum nomina in prima ſeſſione inveniuntur: Diodorus diaconus & primicerius reverentiſſimorum notariorum dixit: Superiori die collecta veſtra ſancta ſynodus quædam egit pro epiſtola quæ dicitur Ibæ, & promiſit altera die quæ agenda ſunt examinare. Et ſuggerimus ad quod placuerit.

Sancta ſynodus dixit: Quæ jam acta ſunt relegantur. *Et relecta ſunt. Et priuſquam aliquid apud ſanctam ſynodum ageretur, Conſtantinus glorioſiſſimus Quæſtor ſacri Palatii, miſſus a piiſſimo Imperatore, ingreſſus ita dixit:* Certum eſt veſtræ beatitudini, quantum ſtudium habuit invictiſſimus Imperator, ut dubitatio quæ exorta eſt pro tribus capitulis finem accipiat; pro quibus vobis diſceptatio eſt & calumnia ex his facta, ut Dei eccleſia liberetur; non ignorans veſtræ rectitudinem ſanctitatis, & quam pro iſtis capitulis voluntatem habetis: ſed ut etiam ſynodice de tribus capitulis ſententia proferatur. Ergo non intermiſit & Vigilium religioſiſſimum orthodoxe vobiſcum venire, & congruum rectæ fidei tribus iſtis capitulis finem imponere. Ille vero multoties quidem in ſcriptis ſecreto ſuam voluntatem manifeſtavit, condemnans iſta capitula. Quod & ſine ſcriptis ſæpius dixit coram piiſſimo Imperatore: præſentibus quidem glorioſiſſimis judicibus, præſentibus autem plurimis ex veſtro ſancto Concilio: & numquam intermiſit anathematizans eos qui vindicant Theodorum Mopſueſtenum, & epiſtolam quæ dicitur Ibæ, & Theodoreti conſcripta contra rectam fidem & duodecim capitula ſancti Cyrilli. Communiter vero convenire & hoc cum veſtro ſancto Concilio facere hactenus diſtulit. Cum piiſſimus dominus per ſuos judices, quorum ego ipſe pars fui, adhortatus ipſum communiter convenire vobiſcum, & ea ſynodice quærere, & fini tradere competenti; ſicut & factis inter vos & illum ſcriptis continetur. Quod ſi hoc non voluerit, manifeſtam ſuam facere voluntatem, ſi trium iſtorum capitulorum impietatem vindicat. Ille vero convenire quidem hactenus diſtulit, ſicut & veſtræ ſanctitati cognitum eſt. Heſterna autem die deſtinavit Servum-Dei reverentiſſimum ſubdiaconum Romanæ eccleſiæ; per quem ad ſe vocavit [a] Viliſarium & Cethegum glorioſiſſimos Patricios, nec non & Juſtinum & Conſtantianum glorioſiſſimos Conſulares, & Theodorum & Benignum & Phocam religioſiſſimos epiſcopos, utpote per eos aliquod reſponſum piiſſimo Imperatori miſſurus. Qui & abierunt. Et paulo poſt reverſi ſug-

[a] *al.* Beliſarium.

ANNO CHRISTI 553. Ex mſſ. Pariſiens.

gesserunt piissimo domino, quod fuimus apud Vigilium religiosissimum episcopum & dixit ad nos: Quod propterea vos convocavimus, quod scitis ea quæ in mediis istis diebus mota sunt. Quoniam igitur feci chartam pro tribus capitulis quæ moventur, scriptam ad piissimum Imperatorem; dignemini eam relegere, & ad ejus serenitatem proferre. Nos autem cum hæc audissemus, & vidissemus chartam ad vestram serenitatem scriptam, diximus ad ipsum, quod nos chartam ad piissimum Imperatorem scriptam sine jussione ipsius suscipere omnino non possumus. Habes autem diacones responsales, per quos licet tibi eam destinare. Ille autem dixit ad nos: Ut sciatis, quia ego chartam feci. Nos autem episcopi respondimus ad ipsum: Si secundum quod scriptis placuit inter nos & vestram beatitudinem, & sanctissimos patriarchas, & religiosissimos episcopos, jubetis convenire, & pro tribus capitulis disceptare, & formam cum omnibus dare rectæ fidei convenientem: sicut & sancti Apostoli, & sancti Patres, & quatuor Concilia fecerunt: communi quæstione exorta, & caput, & patrem, & primos vos habemus. Si autem ad piissimum Imperatorem fecit chartam vestra sanctitas, habetis responsorios, sicut dictum est; & per illos eam destinate. Et cum hæc a nobis audisset, misit Servum-Dei subdiaconum, qui exspectat vestræ serenitatis responsum. Et cum hæc pietas ejus audisset, mandavit per prædictos religiosissimos & glorioſissimos viros, memorato subdiacono renunciari Vigilio religiosissimo. Quod nos quidem invitavimus cum convenire una cum beatissimis patriarchis, & ceteris religiosissimis episcopis, & communiter cum ipsis de tribus istis capitulis tam examinare quam judicare. Cum autem hoc recusasti, dicis vero quædam solus scripsisse per te de his tribus capitulis; siquidem condemnasti ea consonanter his quæ jam facta ante sunt; habemus multa talia quæ fecisti, & altero non indigemus. Si autem aliquid contrarium his quæ jam ante facta sunt in præsenti fecisti, tu te ipsum per tua scripta condemnas, a rectis desistens dogmatibus, & impietatem defendens. Et quomodo a te habemus talem chartam suscipere? Et hoc dato responso a piissimo Imperatore, per eumdem diaconum a se scriptam chartam jam non destinavit. Et hæc omnia certa sine scriptis facta sunt & vestræ beatitudini. Propter hoc igitur necessarium esse putavit, priusquam finis perfectus a vobis tribus capitulis imponeretur, chartas quasdam vestro sancto manifestare Concilio, quas & ab initio scribens ad vos destinare promisit, & eas præ manibus habemus: Quarum una quidem ad piissimum Imperatorem manu Vigilii religiosissimi scripta est; alia vero ad piæ recordationis Theodoram dominam nostram facta, alterius quidem scripta manu, subscripta autem ab eodem religiosissimo viro: in quibus utrisque manifeste est invenire impiorum istorum capitulorum condemnationem. Est autem & depositio quam fecit in Rusticum suum cognatum, & Sebastianum, diaconos Romanæ sanctæ ecclesiæ, & alios quosdam: & aliæ insuper epistolæ, alia quidem ad Valentinianum religiosissimum episcopum Scythiæ; alia autem ad Aurelianum religiosissimum præsulem Arelatensis ecclesiæ, quæ prima est sanctarum ecclesiarum quæ in Gallia sunt: per quas iterum manifestum fecit idem religiosissimus Vigilius, quod in ea permanet voluntate de condemnatione capitulorum. Quoniam autem scit vestra beatitudo, quod & Judicatum idem vir religiosissimus ad Menam sanctæ memoriæ, hujus regiæ civitatis factum archiepiscopum destinavit, manifeste prædicta capitula condemnans; & verbis quibusdam dubiis promittebat quidem eorum emendationem facere, [a] & mundo undique eorumdem capitulorum condemnatio fit: dicebat autem non posse aliter hoc facere, nisi recipiat quod fecisset, cum ad omnes Judicatum directum fuisset ecclesias; multis pro eo motis idem vir religiosissimus paratum se esse dicebat terribilia sacramenta subire, quod recipiens prædictum Judicatum, puram trium capitulorum faciet condemnationem. Quod ut piissimus Imperator licet difficiliter tulit, & alienum & non conveniens esse putabat sacerdotes talia sacramenta subire; tamen ex ejus instantia victus juramenta scriptis [b] susciperc. Misit ergo & istam chartulam ad vestrum sanctum concilium, ut post insinuationem [c] iterum mihi reddatur, apud quem ipsius pietas æstimaverit custodiendam. Ne autem ea quæ hodie subsecuta sunt vestram latere beatitudinem possint, piissimus Imperator convocatis reverentissimis episcopis Occidentalibus, nec non clericis ejusdem religiosissimi Vigilii, insuper autem & Vincentio reverentissimo episcopo Claudiopolitano, misit ad eos Cethegum glorioſissimum Patricium, & Petrum glorioſissimum Patricium & magistrum officiorum, & Patricium glorioſissimum Patricium, & meipsum una cum eis. Et omnibus præsentibus cognoverunt quidem sua signacula eidem chartæ impositа, Vincentius religiosissimus, & Servus-Dei reverentissimus subdiaconus. Quibus disruptis, lecta est ante omnes charta; & cognovit seriem Vincentius reverentissimus: & confessus est quod ipse administravit negotio, subdiaconis Romanæ sanctæ ecclesiæ nunc connumeratus. Et hoc autem jussit mihi piissimus Imperator ad vestram beatitudinem dicere; quoniam Vigilius religiosissimus & clerici ejus frequenter ad piissimum dominum dicebant, quod decet ejus serenitatem statum ecclesiæ servare, qui temporibus piæ recordationis ipse divinæ recordationis pater ejus voluntatem habuit de his quæ nunc proposita sunt, sacram epistolam ab illo scriptam ad Hypatium, tum Magistrum militum Orientis, direxit vestræ beatitudini; ut cognoscatis quod voluntatem a patre divinæ recordationis de his acceptam semper custodivit, verumtamen pro recta fide zelum multiplicavit. Cum enim suggessissent ab Oriente quidam Justino piæ recordationis, quod clerici venerandæ ecclesiæ Cyri, imaginem Theodorici rhedæ imposuerunt, & in prædictam civitatem psallentes introduxerunt; Sergius vero tunc civitatis episcopus collectionem celebravit Theodori, & Diodori, & Theodoriti, & Nestorii, tamquam unius sanctorum martyrum: litteris usus est ad Hypatium Magistrum militum tunc Orientis, ut hoc requireret, & ad imperium referret. Et his ita habere demonstratis, ejectus est ab episcopatu Sergius, & usque ad mortem ita permansit, sicut omnes quidem Theopolitanæ sanctæ ecclesiæ clerici sciunt: & Dionysius vero religiosissimus episcopus Seleuciensis ecclesiæ, & Hermisigenes reverentissimus presbyter venerandæ ecclesiæ regiæ urbis, nec non etiam Heraclius reverentissimus presbyter Theopolitanæ sanctissimæ ecclesiæ, scientes quod usque ad mortem permansit Sergius extra sanctam ecclesiam, propter condemnationem de his contra illum tunc factam. Decet igitur vestram sanctam synodum, cum omnia cognoverit, mirari quidem piissimi domini patientiam, festinare vero celerem imponere causæ finem; ne per longiorem dilationem majus scandalum simpliciоribus efficiatur, & permaneant hæretici semper sanctissimæ ecclesiæ adscribentes istorum impietatem capitulorum.

Sancta synodus dixit: Chartæ quarum glorioſissimus quæstor mentionem facit, recitentur.

Et cum suscepisset Diodorus archidiaconus & primicerius reverentissimorum notariorum, recitavit

ANNO CHRISTI 553. Ex mſſ. Bellov. & edunt. ut Labbeana.

[a] *Forte* eorum pleni. *Forte*, & in mundo ubique.

[b] *Forte*, suscipere.

[c] *Forte*, iterum mihi reddatur.

ANNO CHRISTI 553.

tionis patris ejus obtinebat. Volens piiſſimus Imperator oſtendere veſtræ beatitudini, quam & piæ recordationis pater ejus de his [a] qui nunc moventur voluntatem [b] habeat, divinam epiſtolam ab illo ſcriptam ad Hypatium nunc magiſtrum militum Orientis miſit veſtræ beatitudini; ut ex hac cognoſcatis, quod piæ recordationis patris ſui voluntatem ſibi traditam non tantum hactenus cuſtodivit, ſed etiam zelum circa rectam fidem amplificavit. Cum enim quidam Orientales ſuggeſſiſſent Juſtino piæ recordationis, quod clerici Cyrenſis venerabilis eccleſiæ Theodoreti imaginem currui impoſuerunt, & in prædictam civitatem pſallentes introduxerunt; & Sergius tunc temporis epiſcopus collectam celebravit Theodori, & Diodori, & Theodoreti, & Neſtorii cujuſdam, quaſi unius de ſanctis martyribus; litteras deſtinavit ad Hypatium magiſtrum militum nunc temporis Orientis, ut ea requirat & ſuggerat. Quo facto, ejectus quidem eſt ab epiſcopatu Sergius, & uſque ad mortem in tali manſit infamia, ſicut cognoſcunt omnes Theopolitani clerici, præſertim vero Dionyſius religioſiſſimus epiſcopus Seleuciæ ſanctæ eccleſiæ, & Hermiſigenes reverentiſſimus preſbyter ſanctæ eccleſiæ hujus regiæ urbis, & Heraclius vir reverentiſſimus preſbyter Theopolitanæ ſanctæ eccleſiæ, quod uſque ad mortem Sergius permanſit ſacerdotio ejectus, propter condemnationem tunc temporis contra eum factam. Decet igitur veſtram ſanctam ſynodum omnia cognoſcentem, mirari quidem pietatem [c] domini; feſtinare autem celerem cauſæ finem imponere: ne per [d] longiores ſcandalum ſimplicioribus augeretur, & permanerent hæretici diutius iſtorum capitulorum impietatem ſanctæ Dei eccleſiæ applicantes: ſed audire chartas a piiſſimo deſtinatas Imperatore, ne quid vos lateret ex his quæ de iſto negotio adſecuta ſunt.

[a] Juſtiniani Imperatoris. [d] Lege, longiores moras.

Sanctiſſima ſynodus dixit: Chartæ quarum glorioſiſſimus Quæſtor mentionem fecit, recitentur. *Et cum ſuſcepiſſet Diodorus archidiaconus & primicerius reverentiſſimorum notariorum, recitavit:*

Hæ dicuntur epiſtolæ Vigilii ad Juſtinianum & Theodoram; paſſim ſub. ex his in Concilio VI. Adſunt & [e] Adde, ex ſeq. ipſiſſima, ſubſcripſi in hac charta. [f] Auſi ſtam hæc a ſa'ſaria quam operationem quaſi ſunt legati ſedis Apoſtolicæ in Conc. VI. [g] Lege, canon.

In nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti. Vigilius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ catholicæ urbis Romæ ſcribens manu mea totum hanc chartam, dico: Nos ſemper per virtutem ſanctæ Trinitatis hæretici numquam fuimus, nec ſumus. Jura vero, quæ a Deo donata ſunt ſedi meæ, exigo. Hoc ergo ne faciat exiſtimare veſtram pietatem quia hæreticos defendo. Ecce enim ſatisfaciens veſtro invicto imperio, anathematizans epiſtolam Ibæ, quæ dicitur ad Marim Perſam miſſa; anathematizans & dogmata Theodoreti; [e] anathematizans Theodorum, qui fuit epiſcopus Mopſueſtiæ, ſicut alienum ſemper illum fuiſſe ab eccleſiis & ſanctorum Patrum adverſatium. Qui non confitetur incarnatum Deum Verbum, id eſt, Chriſtum, eſſe unam ſubſiſtentiam, & unam perſonam, & [f] unam operationem, anathematizamus. Et ſi quis dicit alium paſſum, & alium miracula facientem; & non confitetur unius ejuſdemque miracula atque paſſiones, quas voluntarie perpeſſus eſt [g] carni, quæ eſt nobis conſubſtantialis, quod Græce dicitur homouſion, animata anima rationabili & intelligibili; hunc anathematizat & ſancta noſtra eccleſia, & nos ipſi.

Item ex alia charta recitatum eſt:

In nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti. Nos ſemper per virtutem ſanctæ Trinitatis hæretici numquam fuimus aliquando, neque ſumus; abſit: ſed ex infantia & Chriſtiani & orthodoxi & fuimus & ſumus. Jura vero quæ a Deo donata ſunt noſtræ ſedi, neque conceſſi, neque concedo: ſed quamdiu vivo, quæ juſta ſunt jura ſedis meæ, exigo. Hoc ergo ne faciat æſtimare pietatem veſtram quia hæreticos defendo. Ecce enim ad ſatisfactionem veſtro invicto imperio ſubſcripſi in hac charta, anathematizans & epiſtolam Ibæ quæ dicitur ad Marim Perſam directa, anathematizans vero & dogmata Theodoreti, anathematizans autem & Theodorum qui fuit epiſcopus Mopſueſtiæ, ſicut alienum ſemper eccleſiæ & ſanctorum. Et eos qui non confitentur incarnatum Deum Verbum, id eſt, Chriſtum, [h] eſſe ſubſiſtentiam & unam perſonam, & [i] unam ejus operationem, anathematizamus. Et ſi quis dicit alium paſſum, & alium qui miracula fecit, & non confitetur unius ejuſdemque miracula, ſive paſſiones, quas voluntarie paſſus eſt carne, noſtræ conſubſtantiali, id eſt, homouſio, animata anima rationabili & intellectuali; talem anathematizat & ſancta noſtra eccleſia, & nos, juvante Chriſto Domino noſtro. Vigilius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ catholicæ urbis Romæ, huic chartulæ a me factæ ſubſcripſi, legens quæ ſupra ſcripta ſunt conſenſi, & anathematizans ſubſcripſi.

[h] Lege, eſſe unam ſubſiſtentiam. [i] Et hoc unam operationem a Monotheliticæ infectum ſuiſſe dictum eſt in Concilio VI.

Item ex alia charta recitatum eſt:

Vigilius epiſcopus, Ruſtico & Sebaſtiano.

Diu vobis, Ruſtice & Sebaſtiane, canonibus & deceſſorum noſtrorum congruentem ultionem inferre pro apoſtolica moderatione diſtulimus: ſed quia doctoris gentium in cordis veſtri duritia (quod a nobis cum nimia triſtitia dicitur) verba videmus impleta, quibus ait: Neſcitis quia patientia Dei ad pœnitentiam vos adducit? tu autem ſecundum duritiam tuam & impœnitens cor, theſaurizas tibi iram in die iræ: *ut & exceſſus veſtros ex plurimis paucos interim, in quantum poſſumus, deſignemus; venientibus nobis hic in regiam civitatem, tu Ruſtice, dum aliqua nobis ignorantibus legeres, qua hominem loci tui omnino legere non decebat; & plura commiſtere diceretis, qua etiam noſtram, ſi te non prohibuiſſemus (quod abſit) opinionem atque animam ladere potuiſſent: dicente quoque de te nobis aliqua Paulo diacono, etiam te præſente, ſicut oportuit; & pro affinitate, qua nobis a germano, quem dileximus, jungebaris, & pro eo quod nos te ad Leviticum provexeramus officium, frequenter & ſecrete paterna monuimus caritate: ut ſi ea qua de te dicebantur, ex aliqua parte cognoſceres, a talibus temperares: ne quia Dei cauſam indiſcuſſam non pateremur qualibet ratione relinquere, canonicum per nos in te judicium proveniret. Tu autem non ſolum admonitionem noſtram audire malevolo ſpiritu noluiſti; ſed etiam, ſicut ſcriptum eſt,* Argue ſapientem, & adamabit te: ſtultum, & odio habebit te. *Et iterum:* Noluit intelligere ut bene ageret; iniquitatem meditatus eſt in cubili ſuo. *Ad hoc malitia tua perducta eſt, ut noſtra admonitione contempta, in odium potius proſilires: & occaſionem quæreres, quatenus cauſa capitularum, id eſt, de diſtis Theodori Mopſueſteni ejuſque perſona; ſed & epiſtola qua ab Iba ad Marim Perſam perhibetur ſcripta; nec non & dictorum Theodoriti, qua contra rectam fidem & epiſtolam beata recordationis Cyrilli ſynodicam ad Neſtorium cum duodecim capitulis, quam & ſancta ſynodus Epheſina prima ſuſcepit, & beata Chalcedonenſis ſynodus, ad convincendas Neſtorii veſanias in definitione fidei legitur poſuiſſe; qua te etiam inſtante certum eſt flagitata, ita ut filiis noſtris Sapato & Paulo diaconis, ſed & Surgentio notariorum primicerio clamitares dicens, non ſolum nomen & ſcripta Theodori Mopſueſteni a nobis debere damnari, ſed & territorium ejus ipſum ubi poſitus eſt, & ſi oſſa ejus evulſa quiſquam de ſepultura ejiceret, & cum eodem territorio incenderet, gratanter acciperes. Et cum neceſſe eſſet, ut negotium quod*

Rom. 2. Prov. 9. Pſal. 35.

fuerat

ANNO CHRISTE 553.

fuerat in judicio noſtro perductum, te etiam quam maxime inter alios tam ſacrati ordinis, quam ſequentis conſentiente, ſententia finiretur, quòd conſtat effectum: & quid de eodem Judicato feceris: quomodo etiam in palatio ut fratri noſtro Mennæ, ad quem ſcripſeramus, celeriter traderetur inſtiteris, nulli habetur incertum; ita ut filio noſtro Surgentio primicerio petenti ſchedam ipſam Judicati noſtri, ut apud ſe pro loco ſuo ſecundum conſuetudinem retineret, per multos dies dare penitus noluiſſes, donec exemplaria per plurimos ſacerdotes ac Laicos, ſed & per glorioſum virum Tyrannum Magiſtrum militum, alioſque Laicos in Africanam provinciam deſtinares, quod in eccleſia noſtra a diacono nunquam factum eſt; ac nobis etiam neſcientibus, ejus exemplaria deſtinares. Nam & ſabbato ſancto, quo ipſum te, ſicut B *præfati ſumus, imminente, protulimus Judicatum, in eccleſiam ſeſſum proceſſiſſe, & communicaſſe, & officium tuum impleſſe cognoſceris. Nam & eodem die revertens ab eccleſia, ceëpiſcopo noſtro, quantum perhibet, Juliano hoc diceres, quia melius fieri non potuit, quam quod factum eſt Judicatum: & hortareris ut Deus oraretur, ne quod factum eſt, tolleretur. Quod etiam ſuccedente Dominico die Paſcha ſimiliter effeciſti: & diu in eadem perdurando ſententia, alios, ut Judicatum noſtrum libenti animo ſequerentur, nihilo minus hortabaris. Nam dum Antiochena eccleſia apocriſariis ejuſdem Judicati exemplaria nos dare petentibus differremus; ſed hoc magis juſtum eſſe prædictis apocriſariis diceremus, ut a fratre noſtro Menna potius exemplaria peterent, ad* C *quem a nobis videbatur fuiſſe prolatum: tu autem publica voce depoſceres, dicens dominum Leonem ita de epiſtola ſua diverſis exemplaria deſtinaſſe, nos facere debere ſimiliter aſſerendo: quia metueres, niſi univerſitas Judicati noſtri exemplaria de ſcrinio noſtro edita teneret, qualibet ratione forſitan celaretur. Nam dum occaſionem eundi ad Siciliam reperiſſes, & Judicatum noſtrum laudeſque ejus, ubi etiam filii noſtri diaconus primicerinſque tecum manifeſtum eſt ſubſcripſiſſe, filiis noſtris Pelagio diacono aliiſque dirigere voluiſſes; pro cautela, ne ab aliquo inveniri forſitan potuiſſet; nobis etiam ignorantibus, in membrana conſcriptum, & in brevitate quadruplicatum, litteris ſcriptum minutiſſimis deſtinaſti.*

D *Nam & Vincentio ſecundæ regionis ſubdiacono, iterum a nobis poſtea ad Siciliam directo, per eum filio noſtro Pelagio diacono ſimiliter ſcripſiſti: ſed quia ita memoratus ſubdiaconus proſpere navigavit, ut illum qui in membrana ſcripta portaverat, præcedere potuiſſet, quantum nobis refulſit, ea qua in membrana ſcripſeras, Pelagius diaconus ipſo præſente percepit. Ergo dum & te pro omnibus imminente prolatum fuerit Judicatum, & tanta in ejus Judicati laudæ ſuccenſus per multum tempus ſcripſeris: feceriſve ut nunquam te crederemus ab hac poſſe rectitudine deviare; immutatum te ſubito poſt hæc quadam animi levitate, vulgante opinione comperimus: & cum adverſariis eccleſiæ, qui contra Judicati* E *noſtri ſeriem nitebantur, & a nobis ſunt per Judicati ipſius tenorem a communione ſuſpenſi, ſecrete tractare: & dum filius noſter Paulus diaconus ad Italiam diſcedere voluiſſet, poſteaquam & ad eum pervenit, quod ſcandalum eccleſiæ, in communione adhuc noſtra poſitus, ſecrete, & hic, & in Africana provincia, ubi antea defendendo & laudando Judicatum noſtrum, ejus exemplaria deſtinaſti, facere nitebaris; tunc tibi cœpit inſiſtere & dicere, ut ſi verum eſſet, producere debuiſſes; quod tu convictus, celare minime potuiſti. Tunc vero memoratus nobis cœpit imminere diaconus, ut aut corrigere te ab his quæ illicite faciebas, ſub noſtra præſentia clericorumque promitteres; aut certe petitionem adverſum te, & varietatem tuam atque fallaciam ab* A *ea, quam & pro manibus gerebat, debuiſſemus accipere: ad hoc es propria voluntate perductus, ut tactis evangeliis ſacramenta præſtares, & verba tua a* [a] *notario ſcripta in noſtro tenerentur ſcrinio, quibus inter alia legeretis promiſiſſe te numquam a noſtro penitus obſequio diſceſſurum. Poſtequam vero pejor te Sebaſtianus, pro ſolo ſcandalo faciendo, ſicut & initia ipſius venientis in Conſtantinopolim monſtraverunt, & exitus pejor edocuit, noſcitur adveniſſe: ita ut mox tui immemor ſacramenti, conjurationem inter vos contra ſtatuta canonum, nobis ignorantibus, facientes, in apertum utrque prorumperetis ſcandalum. Sed ut tua, Sebaſtiane, non in quantum ſunt, ſed in quantum referre poſſumus, mala qua feceris diverſi cognoſcant; & juſte te, nam magis* B *tarde, canonicam advertant ſubiiſſe ſententiam, ad tuæ ordinationis veniamus initia. Abſentibus filiis noſtris diaconibus, Pelagio, Anatolio, atque Stephano, a nobis poſtulaſti, ut ad tempus pro implendo officio, abſentium loco diaconum te interim faceremus. Quod ideo tibi ad præſens ſperanti conceſſimus, quia ante ordinationem tuam cautionem nobis propria voluntate legeris emiſiſſe, quam & teſtibus roborajti, & tactis evangeliis juramentum corporaliter præſtitiſti: ut quidquid tibi a nobis pro eccleſiaſtica utilitate fuiſſet injunctum, fideliter & ſine aliqua fraude compleres: officium vero locumque diaconi ſine aliquo vitio, ſine aliqua ſuperbia, ſine aliquo negletu, donec reverterentur diaconi memorati, aut quanto te tempore in Levitarum voluiſſemus ordinatione mi-* C *niſtrare, cum omni humilitate & ſtudio ſine negletu modis omnibus impleturum: in eadem cautione rurſus adjiciens, quod ſi de his omnibus quæ cum ſacramento, tactis corporaliter evangeliis, promiſiſti, aliquid minus impleſſes, tunc a ſancta communione eſſes ſuſpenſus: ita ut ſi a die exceſſus tui intra annum pœnitentia noluiſſes colla ſubmittere, tu tibi anathema manu propria ſcribendo dixiſti. Tunc ergo ad præſens factus es ſub ea quam ſperabas & pollicitus fueras conditione diaconus. Poſtea vero ut a nobis ad Dalmatiarum patrimonium mitteretis, ſummis precibus poſtulaſti. Quod nos ſecuri, quia talem feceras cautionem, animo libenti conceſſimus. Qui dum in Salonitanam urbem pro ordinatione patrimonii advenijſſes, quantum ad nos poſtea eſt plurimorum relatione* D *perductum, illicitis te & a ſede Apoſtolica prohibitis ordinationibus miniſtri: & quos Honorius, tunc præditæ civitatis epiſcopus, contra conſuetudinem Romanæ vel ſuæ eccleſiæ, & ſedis Apoſtolicæ conſtituta ſacris ordinibus applicaverat, non ſolum prohibere penitus noluiſti: ſed nec nobis ex hac cauſa vel ſcripto referre, vel quomodo Theſſalonica nobis occurreras, memor conſcientiæ tuæ, ne verbo quidem ſuggerere voluiſti: & cum illis, tamquam cum legitimo & rationabili ordine factis, cupiditatis ſpiritu acquieviſti procedere, & eorum ſocius es communionis venalitate repertus. Iterum de Theſſalonica ad Dalmatias patrimonii regendi cauſa remiſſus es: ex qua provincia frequenti te auctoritate monuimus, ut non ante diſcederes, niſi omnes ſecundum pollicitationem tuam de Dalmatiarum patrimonio, quam de Prævalitano colligeres penſiones.*

Sed tu omnia prætermittens, ad Conſtantinopolitanam urbem pro ſolo faciendo venire ſcandalo feſtinaſti, quantum & ſequens exitus declaravit. Relegens tamen conſtituti noſtri ſeriem, quam de prafatis capitulis ad Mennam hujus civitatis antiſtitem dediſſe relegimus, in conſpectu diaconorum, ſubdiaconorumque, vel univerſorum clericorum, publica voce [b] *laudabas, ut de calo Judicatum noſtrum ordinatum atque prolatum omnibus, ſicut præfati ſumus, clericis loquereris. Dicta vero Theodori Mopſueſteni aſſerebas te in Roma urbe inter aliquos codices inveniſſe, qua confirmabas omni exſecratione & blaſphemiis eſſe completa. Hæc dicendo, in noſtro obſe-*

[a] Paris. notatis.

[b] Paris. clamabas.

ANNO CHRISTI 553.

quio, & in eccleſia publice & in Placidias officium diaconatus implebas. Nativitatis Chriſti Dei Domini & Salvatoris noſtri ſecundum carnem preterito anno dies advenit: vocavimus te, quia ad nos, qua ſupra meminimus te feciſſe in Dalmatiis, de recenti pervenerunt: & ſicut oportuit, diximus tibi, ſi cum illis qui contra ſedis Apoſtolicæ conſtituta in ſacratis ſunt applicati ordinibus, proceſſiſti; aut eorum te communioni, ſicut dicitur, ſociaſti; neceſſe nobis eſt, ut ſi nos Deus ad noſtram dignatur eccleſiam revocare, quæramus iſta; & veritatem manifeſtius cognoſcentes, ſecundum canones vindicemus. Tu vero conſcientia tua reatu perterritus, quia contra apoſtolica feceras conſtituta, occaſionem tibi diſcedendi diſſimulans requirebas. Nam cum te pro certo mandato cum Joanne epiſcopo, & Surgentio primicerio, atque Saturnino conſulario noſtro ad Mennam fratrem noſtrum hujus civitatis antiſtitem miſiſſemus; reverſus in Placidias, multis præſentibus & officium diaconii tu & Ruſticus ex more compleſtis: & quando clementiſſimus princeps dominus filius noſter, ut alia die ad eccleſiam procedere deberemus, referendarium deſtinavit: ut ei promitteremus, cum aliis diaconibus & clericis nos tu & Ruſticus fuiſtis hortati. Nam & ad refectionem pariter in noſtra menſa ambo fuiſſe ſimili ratione probabimini. Sed ſicut Judas, poſtquam buccellam accepit, de traditione Domini cogitavit: ita & vos nocturnis horis pro concitando ſcandalo eccleſiæ diſceſſiſtis. Nos autem alio die mandantes vobis, ut aut procederetis locum diaconii ex more complentes, aut a communione vos cognoſceretis fuiſſe ſuſpenſos: tu vero Sebaſtiane his, quos inter alios miſeramus, fratribus noſtris Joanni & Juliano epiſcopis hoc, quantum renuntiaverunt, dixiſti. Ego Judicatum quod Papa protulit ſequor, ſi tamen in illos vindicat qui contra Judicatum faciunt. Nam & ſimili eis, quantum perhibent, ratione dixiſti: in tantum ut diceres ibi veniſſe Lampredium & Felicem monachos, qui noſtrum Judicatum ſuſcipere noluerunt, & mandaſſe vos eis: Non vos poſſumus videre, quia vos aliam cauſam habetis, & nos aliam. Poſtea vero ad hoc nequitia veſtra pervenit, ut excommunicatis communicare contra canones ſuperbo præſumeretis ſpiritu: id eſt, memoratis vel aliis, quod pro hoc quod contra Judicatum noſtrum ſcripſerant, per ejuſdem Judicati ſeriem conſtabat jam a nobis communione ſuſpenſos: cui Judicato, ſicut ſupra meminimus, vos acquieviſſe & conſenſiſſe & communicaſſe, catholica probavit eccleſia. Unde conſtat vos ſecundum regulas canonum juſte damnari. Definiunt enim canones: Si quis excommunicatus ante audientiam communicare præſumpſerit, ipſe in ſe damnationem protulit.

Item placuit univerſo concilio, ut qui excommunicatus fuerit pro ſuo neglectu, ſive epiſcopus, ſive quilibet clericus, & tempore excommunicationis ſuæ ante audientiam communicare præſumpſerit, ipſe in ſe damnationis judicetur protuliſſe ſententiam. Adjeciſtis etiam exſecranda ſuperbia, quæ nec leguntur, nec ſine ſui pontificis juſſione aliquando ordinis veſtri homines præſumpſerunt, auctoritatem vobis prædicationis contra omnem conſuetudinem vel canones vindicare: Epheſina prima ſynodi impugnationem & exprobrationem, ſed & beatæ recordationis Cyrilli; blaſphemiis quoque contra Chriſtum Dominum noſtrum diſtas ſimiles defendentes inſania: & per omnes provincias fallaciter ſcribentes, nos aliquid commiſiſſe, quod reperiatur adverſum definitioni ſanctæ Chalcedonenſis ſynodi, quæ precedentium se trium, id eſt, Nicænæ, Conſtantinopolitanæ, atque Epheſinæ primæ concordat fidei ſynodorum. Ita ergo cunctorum animos, qui veſtram malitiam neſcierunt, ſed tamquam a Romanis diaconibus ſuſcipientes ſcripta, ſimpliciter crediderunt, ad tantum ſcelus operatio fallaciæ veſtræ pervenit, ut humanus ſanguis in aliquibus locis intra eccleſiam (quod dici nefas eſt) funderetur: & omnem legem eccleſiaſticam ſuperbo ſpiritu conculcare voluiſtis: ſanctarum quoque regularum conſequentiam injuriis affeciſtis, impia & quæ non ſunt licita per univerſas contra nos provincias fallaciter indicando. Nuper etiam malis veſtris addentes pejora prioribus, dominum Leonem prædeceſſorem noſtrum in Theodori Mopſueſteni dictis, qua contra rectam fidem legitur ſcripſiſſe, conſenſum præbuiſſe atque firmaſſe, dato ſcripto ad Chriſtianiſſimum principem dominum filium noſtrum, auſi fuiſtis adſtruere. Abſit ergo quemlibet credere Chriſtianum, quod aliquid tale, contra rectam fidem, a quolibet inveniatur ſcriptum, illius tanti præſulis ſanctitas ſuſcepiſſet: quippe qui in univerſis epiſtolis ſuis & Neſtorium, & Eutychem, vel eis ſimilia ſapientes, pariter legitur ſententia condemnaſſe. In quo memorato ſcripto, etiam contra divinas ſcripturas, non ſolum pontificibus multis, ſed etiam (quod dici nefas eſt) ipſi quoque principi ſacrilegas injurias irrogare tentaſtis; quatenus ignorantem Chriſtianum populum diabolica amplius deciperetis aſtutia. Hæc ergo ſuſtinentes diu & per multa temporis ſpatia, patientia ſacerdotali reſecare diſtulimus; credentes vos forſitan reſipiſci, & ab illicitis temperare. Sed quia ſemel & ſecundo adhortatione noſtra per fratres noſtros epiſcopos, id eſt, Joannem Marſicanum, & Julianum Cingulanum, vel Sapatum filium noſtrum atque diaconum, nec non & per glorioſum virum patricium Cethegum, & religioſum virum item filium noſtrum Senatorem, aliosque filios noſtros commoniti noluiſtis audire: & neque ad eccleſiam, neque ad nos reverti, ſicut omnia facitis, voluiſtis deteſtanda ſuperbia: & ideo neceſſe nobis eſt in vobis canonice vindicare, ne videamur divinarum ſcripturarum increpationibus ſubjacere. Scriptum eſt enim: Videbas furem, & ſimul currebas cum eo, & cum adulteris portionem tuam ponebas. Et ipſe Dominus ac Salvator noſter dicit: Quod ſi oculus tuus dexter ſcandalizat te, erue eum, & projice abs te. Expedit enim tibi ut pereat unum membrum tuum, quam totum corpus mittatur in gehennam. Et quoniam iſte intellectus magis de officiis eccleſiarum, vel proximis non recte agentibus, & ſcandala in eccleſiis mittentibus ſano ſenſu debet aptari, ſicut & alibi nos admonet, dicens: Oportet venire ſcandala, ſed væ illi per quem veniunt. Et beatus apoſtolus ſimili prædicat ratione: Utinam & abſcindantur qui vos conturbant. Et iterum ſancta ſcriptura nos commonet, dicens: Ejice peſtilentem de concilio, & exiet cum eo jurgium. Oportet ergo nos jam poſt tantas admonitiones in vobis, Ruſtice & Sebaſtiane, per auctoritatem beati Petri, cujus nos Dominus ſibi voluit vice ſervire, regulariter vindicare: propterea ne ſi jam diutius differamus, omnis eccleſiaſticus ordo ſolvatur. Idcoque quod a nobis cum gemitu, ſed cum beati Petri auctoritate dicendum eſt, pro ſuprascriptis exceſſibus alienos vos a diaconii eſſe honore decernimus, & omni miniſterio officii Levitici, prædictum vobis honorem auferentes, penitus ſubmovemus: nullam ulterius licentiam habentes, ut ex Levitico nomine aut gradu aliquid facere præſumatis, vel ſub nomine diaconorum ſcribendo, iterum Dei conturbetis eccleſiam: quippe qui ex apoſtolica auctoritate & patrum regulis, contra quas multa ſpiritu ſuperbo atque irreligioſo feciſtis, vos olim dignos damnatione præſenti auctoritate deponimus. Et ut univerſi nos hac pro loco, in quo nos Deus eſſe voluit, & auctoritate beati Petri apoſtoli recte feciſſe cognoſcant, canonum conſtituta poſuimus, quæ ſancta Chalcedonenſis ſynodus apud ſe relecta laudavit. Actius archidiaconus relegit: Si quis preſbyter aut diaconus, ſuum contemnens epiſcopum, a communione ſemetipſum ſuſpendit

ANNO CHRISTI 553.

a Gall. Placidia Augusta dictum volunt hodiernum.

Joan. 12.

Pſal. 49.

Matth. 18.

Galat. 5.

Prov. 22.

Est canon 19. conc. eccl. Afric. cum duobus titulo. sive summa.

Canon 2. Concilii Antiochenæ lectus in 10 Concilio Chalcedonensi. Act. 10.

ANNO CHRISTI 553.

ecclesia, & secretius collectam facit, & altare constituit; & noluit evocanti episcopo consentire, & noluerit eidem acquiescere, neque obedire & prius & secundo vocanti; hunc omnino damnari, nec unquam hunc curationem mereri, nec recipere eum posse honorem. Si autem permanserit turbas faciens & seditiones ecclesiæ, per extremam potestatem tamquam seditiosum debere comprimi. [Omnes reverentissimi episcopi clamaverunt: Hæc justa regula, hæc regula patrum.] Pariter statuentes, ut si nobis vivemibus, sicut optamus, sub humilitate & mansuetudine canonice pœnitentes, matrem recognoveritis ecclesiam, competenter a nobis venia concedatur. Si vero (quod non optamus) sub regulari pœnitentia ad matrem ecclesiam consueta distuleritis redire superbia, conciliorum in vobis, quorum regulas posuimus, censura servetur: ut nullus post transitum nostrum, vos contra constitutum nostrum, quod ex beati Petri, cujus locum, licet immeriti, gerimus, auctoritate proferimus, canonum regulas exsequentes, in ecclesiastico gradu audeat revocare: Joannem, Gerontium, Severinum, Importunum, Joannem, atque Densdedit, quos constat vestræ conjurationis & conspirationis esse participes: quos nos putantes bonos, militare ecclesiæ, cui Deo præsidemus auctore, nostro tempore secravimus: tamen ut & ipsi possint & diversi cognoscere, de subdiaconorum & notariorum vel defensorum officio præsenti se sententia noverint fuisse depositos, & nullum penitus in ecclesia nostra gradum ulterius detinere; nisi forte, sicut prælati sumus, nobis in hac luce superstitibus, & ipsi pœnitentia canonice colla submiserint. Felicem etiam monachum Afrum, qui Gillitano monasterio dicitur præfuisse, & levitate sua atque inconstantia congregationem ejusdem monasterii per diversa loca certum est dispersisse, & vestræ pravitatis incentor est; cum universis, qui eum vel vos, tam clerici vel monachi, quam laici, post præsentia interdicta in aliqua vestra se societate pollucrint, aut consensum consiliumque præbuerint; regularem in his, quæ item superius legitur, constituimus manere sententiam: quatenus in his remediis, ordine servato canonico, nullus præsumat pacem, quam Dominus diligit, ulterius ecclesiæ perturbare. Præsentem autem sententiam per Joannem Marsicanum, Zacchæum [a] Scyllacenum, Julianum Cingulanum, fratres & coepiscopos nostros, sed & Sapatum atque Petrum filios nostros diaconos, nec non & filium nostrum Surgentium primicerium notariorum, atque Servum-Dei subdiaconum regionis primæ, nec non & Vincentium subdiaconum regionis secundæ, nostræ, cui Deo auctore præsidemus, ecclesiæ, vobis noscimur transmisisse.

[a] al. Squillacenum.

Item ex alia Chartula recitatum est.

Dilectissimo fratri Valentiniano episcopo de Tomis provinciæ Scythiæ, Vigilius.

Fraternitatis tua relegentes scripta, pontificalem in vobis solicitudinem inesse grauter accepimus: quia prophetica tibi possunt verba competenter aptari, quibus ait: Salvabo gregem meum, & suscitabo super eum pastorem qui pascat eum, servum meum. *Oportet ergo caritatem tuam ea quoque Domini nostri verba sectari, per quæ dixit:* Speculatorem te posui domui Israël, & audies de ore meo verbum, & annuntiabis eis ex me: *& convocatos eos, quos scandalizari diversis rumoribus retulisti, incessanter hortari; ne per hos forsitan seducantur, qui sub pretextu catholico, nequissimo spiritu simplicium Christianorum corda fallacia sua decipere moliuntur; & patris sui diaboli consuetudinem maligno sectantes spiritu, ecclesiam tibi commissam diversis mendacibus scriptis conturbare desiderant, quibus apostolica lectio congruenter aptatur, dicens:* Rogo autem vos, fratres, ut observetis eos qui dissensiones & offendicula præter doctrinam, quam vos didicistis faciunt, & declinate ab illis. *Et infra:* Et per dulces sermones & benedictiones seducunt corda innocentium. *Vestra autem obedientia in omni loco divulgata est; quatenus fraternitatis vestræ adhortatione sæpe commoniti, nulla fideles eorum animos a rectitudine viæ, quæ Christus est, qui ait:* Ego sum via, & veritas, & vita; *qualibet maligna annuntiatione submoveat: sed si quod non oportet, ab adversariis conturbati, aliquid (quod Deus avertat) contra fidem factum forte formidant, cum mansuetudine, quæ convenit Christianis, prophetica verba sectentur, dicentis:* Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi; seniores tuos, & dicent tibi: *& alius propheta:* Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirunt ex ore ejus. *Et quoniam Basilianus illustris & magnificus vir, filius noster, cum his qui pro actibus tua fraternitatis ecclesia in Constantinopoli observant, pari ratione dixisse noscuntur, etiam hoc Dei inimicos fuisse mentitos; quod personæ episcoporum Iba atque Theodoriti in nostro (quod absit) fuissent judicato damnatæ: legant ergo qua de causa, qua hic mota est, ad fratrem nostrum Mennam Constantinopolitanæ urbis episcopum scribentes legimur definisse: & tunc cognoscens nihil a nobis, Deo nos custodiente, commissum, vel certe dispositum, quod contra fidem prædicationemque venerandarum quatuor synodorum, quæ pro una eademque fide definita sunt, id est, Nicæna, Constantinopolitana, Ephesina prima, & Chalcedonensis reperiatur adversum: aut unius ex his, qui definitioni suprascriptæ Chalcedonensis fidei subscripserunt, tangat injuriam, vel quod decessorum præcessorumque nostrorum inveniatur (quod absit) constitutis forte contrarium: sed in omnibus Apostolicæ sedis præsulum, & beatæ recordationis Papæ Leonis, & prædictarum synodorum adversariis restitisse. Fraternitatem autem vestram credimus non latere, inimicos fidei Christianæ hoc semper sæculari & reprobanda molitos astutia, ut evangelistas quatuor contraria sibi (quod absit) dixisse monstrarent: quibus a sanctis patribus per evangeliorum concordia libros est cælesti sapientia contradictum. Quod nunc quoque sancti Chalcedonensis concilii adversarii (inter quos etiam Rusticum & Sebastianum comperimus istius auctores scandali, quos olim pro meritis suis a sacra communione suspendimus: in quibus nos, si non resipuerint celeriter, fraternitas tua cognoscat canonicam sententiam prolaturos) qui sub pretextu falsæ defensionis studeant, ut eamdem synodum contra prædictas tres synodos dixisse (quod absit) ostendant. Quibus hæc conantibus prophetæ dicta consonanter aptantur, dicentis:* Vere mendacium operatus est stilus mendax scribarum. *Verbum Domini nostri projecerunt, & sapientia nulla est in eis.* Docuerunt enim linguam suam loqui mendacium: ut inique agerent, laboraverunt. *Quibus, si non panituerint, veniæ psalmista invocata sententia, dicentis:* Ut destruas inimicum & defensorem. *Credimus enim catholicis ecclesiæ filiis ea quæ tunc ad fratrem & coepiscopum nostrum Mennam scripsimus: id est, de blasphemiis Theodori Mopsuestæni, ejusque personæ, vel de epistola quæ ad Marim Persam scripta ab Iba dicitur, & scriptis Theodoriti, quæ contra rectam fidem & duodecim capitula sancti Cyrilli facta sunt, abunde posse sufficere: quippe dum in Constituto nostro superius designato possit diligenter agnosci, quia in ipsa definitione fidei, quam sancti Chalcedonensis concilii sacerdotes secundum præcedentes eam tres alias sanctas synodos protulerunt, non aliquid mutaverunt; sed laudantes omnia quæ a superioribus acta sunt, sancta de-*

nitione ſua perpetuo robore firmaverunt. Tamen ſi poſt hac aliquis (quod non credimus) dubitare voluerit: hortamur, ut cum tua fraternitatis ordinatione ad nos venire feſtinet: quatenus lucida admonitione cognoſcat, omnia quæ deceſſorum noſtrorum & antefatarum quatuor ſynodorum ſunt de una eademque fide acta ſcriptaque temporibus, a nobis inviolabiliter fuiſſe ſervata. Qua ratione percepta, ſublato, ſicut oportet, de Chriſtianiſſimis animis ſcandalo, pax Deo placita in ejus eccleſia illibata perduret. Hoc quoque fraternitatem tuam credimus adhortandam, ne ulterius prædictorum Ruſtici & Sebaſtiani, aut illorum qui prava eorum præſumptionis probantur eſſe participes, ſcripta ſuſcipiat: ſed & univerſos ad tuam pertinentes ordinationem commoneas, ne vel ipſi a prædictis relegant aliquid deſtinatum, vel falſitati eorum ulterius animum ſua credulitatis accommodent. Deus te incolumem cuſtodiat, frater cariſſime. Data XV. Kalendas Aprilis, imperii domini Juſtiniani perpetui Auguſti anno XXIII. poſt Conſulatum Baſilii viri clariſſimi anno IX. per Joannem preſbyterum & apocriſiarium: & ipſe direxit eam per Maximianum hominem ſuum.

Anno Chriſti 553.

Item ex alia charta recitatum eſt:

Dilectiſſimo fratri [a] Aureliano epiſcopo Arelatenſi Vigilius.

a Præſ. & coëpiſcopo Aureliano.

FRaternitatis veſtræ litteras pridie Idus Julias, Anaſtaſio deferente, ſuſcepimus: & gratias referimus divinæ clementiæ, quia ſolicitudinem veſtram in fidei cauſa, vel in noſtra opinione perſona, ſacris relegimus convenire mandatis: ut digne caritati tuæ verba Dei & convenienter aptentur, quibus ait: Elegi te ſacerdotem ex omnibus, ut aſcendas ad altare meum, & portes coram me nomen magnum cunctis diebus vitæ tuæ. Neceſſe ergo nobis eſt caritatis veſtræ ſolicitudinem brevi interim, quantum pro temporis qualitate potuimus, relevare colloquio: quatenus modis omnibus confidatis, nihil nos penitus admiſiſſe quod deceſſorum noſtrorum conſtitutis, vel ſanctæ, quæ una eademque eſt, fidei quatuor ſynodorum, id eſt, Nicenæ, Conſtantinopolitanæ, Epheſinæ primæ, atque Chalcedonenſis, inveniatur (quod abſit) eſſe contrarium: aut quod ad perſonarum injuriam pertineat, quæ definitioni ejuſdem ſanctæ fidei ſubſcripſerunt: vel ſanctorum prædeceſſorum noſtrorum Cæleſtini, Xyſti, Leonis, aliorumque præcedentium atque ſequentium definitis reperiatur adverſum: ſed a nobis omnibus prædictis ſynodis unam venerationem, unamquæ fidei credulitatem indubitabiliter exhiberi: & eos qui omnes ſuprascriptas quatuor ſynodos in rectitudine fidei non ſequantur, vel unam ex ipſis vel omnes in fide [b] reprævant, aut [c] reprævare, aut injuriare, vel repudiare nituntur, abjicimus: ſed & ea quæ in ejuſdem ſanctæ fidei injuriam verbo dicta vel reperiuntur ſcripta, anathematizanda exſecrandaque judicavimus, & conſtituimus judicanda: ſimili pœna plectentes etiam eos qui fidem beati Cyrilli, quem ſanctæ recordationis Leo prædeceſſor noſter ad prædeceſſores veſtros alioſque datis probavit & laudavit ſcriptis, & Chalcedonenſis veneranda ſancta ſynodus legitur protuliſſe, aliorumque patrum, quos Apoſtolicæ ſedis præſules ſuſceperunt atque ſecuti ſunt, exſecranda ſuperbia impia vocaverunt. Fraternitas ergo tua, quem Apoſtolicæ ſedis per nos conſtat eſſe vicariam, univerſis epiſcopis innoteſcat, ut nullis aut falſis ſcriptis, aut mendacibus verbis, aut nuntiis qualibet ratione turbentur, ſed potius primi Apoſtolorum, ſicut convenit, verba ſectentur dicentis: Adverſarius veſter diabolus, ut leo rugiens, circuit, quærens quem devoret, cui reſiſtite fortes in fide. Et quod item doctor gentium dicit apoſtolus: Rogo autem vos, fratres, ut obſervetis eos qui diſſenſiones & offendicula præter doctrinam quam vos didiciſtis faciunt, & declinate ab illis: in Domino confidentes, quia ſicut prafati ſumus, ab apoſtolis fidem traditam, & a prædictis ſanctis quatuor conciliis declaratam, & a deceſſoribus noſtris & ab antedictis patribus prædicatam, atque inviolabiliter cuſtoditam, ſincera voluntate tenuimus, tenemus, venerati ſumus, veneramur atque defendimus, & contra eam facientes apoſtolica auctoritate damnamus. Sed quanta poſſumus, per filium noſtrum Anaſtaſium de his quæ geſta ſunt breviter nos indicare neceſſe eſt: & cum nos dominus filius noſter clementiſſimus Imperator, ſicut promiſit, Deo (qui cor ipſius tenet) juvante reverti præceperit, hominem, qui vobis ad ſingula ſubtiliter innoteſcat, Deo propitio deſtinamus. Quod ideo adhuc non fecimus, quia & hiemis aſperitas, & Italiæ, quæ vos non later, neceſſitas prepedivit: donec ſereniſſimus princeps, ſicut deſiderat, Domino ſibi auxiliante ſubveniat. Illud quoque credimus ſperandum, ut quia ſcriptum eſt: Frater fratrem adjuvans exaltabitur; & ſicut de credentibus in Domino Actuum Apoſtolicorum ſcriptura teſtatur, quia erat credentibus in Domino cor unum & anima una; ut ſit fraternitas veſtra in hac quoque parte ſolicita: & glorioſo filio noſtro Childeberto regi, quem Chriſtianitatis ſtudio venerationem integram ſedi Apoſtolicæ, cui nos Deus præeſſe voluit, cognovimus exhibere, ſuppliçare non deſinas: quatenus in tanta rerum neceſſitate circa eccleſiam Dei ſolicitudinem, ſicut & confidimus, Chriſtiana devotione perſolvat: ut quia Gothi cum rege ſuo in civitate Romana perhibentur ingreſſi, hoc ei dignetur ſcribere, ne ſe in eccleſia noſtra præjudicio, quippe velut aliena legis, immiſceat; & aliquid faciat, aut fieri qualibet ratione permittat, unde catholica poſſit eccleſia perturbari. Dignum enim eſt, & catholico, ſicut eſt, regi conveniens, ut fidem & eccleſiam, in qua Deus illum voluit baptizari, omni debeat virtute defendere. Scriptum eſt enim: Vivo ego, dicit Dominus, quia glorificantes me, glorificabo. Feſtina ergo, frater cariſſime, ut in ſancta fidei ſinceritate perſiſtens, eccleſiarum pacem, qua vel a Deo per meritum ſacerdotii tibi commiſſa eſt, vel a nobis per apoſtolicam auctoritatem vicaria poteſtate mandatur, competenti ſolicitudine, Deo propitiante, cuſtodias: & vicarium te ſedis noſtræ dignis Deo manifeſtes operibus. Deus te conſervet, frater cariſſime. Data III. Kalendas Maias, imperii domini noſtri Juſtiniani perpetui Auguſti anno XXIV. poſt Conſulatum Baſilii viri clariſſimi anno [a] octavo, per hominem quem Anaſtaſius direxit.

Anno Chriſti 553.

Rom. 16.

Prov. 18.

Act. 4.

1. Reg. 2.

a al. nono.

b al. reprobant.
c al. reprobare.

Item ex alia charta recitatum eſt:

Juravit beatiſſimus Papa Vigilius domino piiſſimo Imperatori, in præſentia noſtra, id eſt, mei, epiſcopi Cæſarea Cappadocia Theodori: & mei, Patricii Cethegi, per virtutem ſanctorum clavorum, ex quibus crucifixus eſt Dominus Deus noſter Jeſus Chriſtus, & per ſancta quatuor evangelia, ita per iſtam virtutem ſancti [b] freni, & per iſta ſancta quatuor evangelia: quod cum pietate veſtra uno animo, una voluntate, hoc velle, hoc tenari, ita agere, quantum poſſumus, ut iſta trium capitula, id eſt, Theodorum Mopſueſtenum cum ſcriptis ſuis, & epiſtolam quæ dicitur Iba, & conſcripta Theodoreti contra orthodoxam fidem & contra duodecim capitula ſancti Cyrilli dicta, condemnentur & anathematizentur: & nihil pro his capitulis, neque per me, neque per eos quibus credere poſſum, ex ordine clericorum, aut laicis, contra voluntatem pietatis veſtræ aut agere, aut loqui, aut conſilia dare ſecretius. Et ſi quis mi-

Quæ ſequuntur, ita mutata addita ſunt ex mſſ. Pariſ. Reg. & Colbert. poſt editionem Steph. Baluzii.

b Vide Gregor. Turon. lib. 1. de gloria Martyrum, cap. 6.

ANNO CHRISTI 553.

bi aliquid contrarium dixerit, aut de iſtis capitulis, aut de fide, aut contra rempublicam, iſtum ſine mortis periculo pietati veſtræ manifeſtabo, & qua mihi lecuens eſt: ita ut propter locum meum perſonam meam non prodas; & me iſta cuſtodiente erga pietatem veſtram, honorem meum in omnibus ſervare promiſiſti; ſed & perſonam epiſcopatumque meam cuſtodire, & cum Dei adjutorio defendere; ſed & privilegia eccleſiæ meæ ſervare. Sed & chartula iſta [a] *nulli oſtendantur, nihilominus promiſiſtis. Promitto præterea, quod in iſta cauſa trium capitulorum, quodcumque debet fieri communiter* [b] *tractamus: & quod utile nobis viſum fuerit, hoc faciamus cum adjutorio Dei. Datum eſt hoc juramentum, quintodecimo die menſis Auguſti, indictione* XIII. *Imperii domini noſtri Juſtiniani anno* XXIII. *noviès poſt Conſulatum Baſilii viri clariſſimi. Ego Theodorus miſericordia Dei epiſcopus Cæſarea Cappadocie, huic chartulæ juramenti teſtis ſubſcripſi. Flavius Cerbegus vir Patricius, huic chartulæ juramenti teſtis ſubſcripſi.*

a Forte, nulli.

b Forte, tractamus.

Item ex alia chartula recitatum eſt:

Lecta ſunt nobis geſta confecta apud Antiochena civitatis Defenſorem, quibus inferebantur teſtimonia militum ſignificantium, ut compendioſe dicamus, quod priuſquam Sergius reverentiſſimus Cyreſtenam civitatem accederet; quidam, id eſt, Andronicus preſbyter & defenſor, & Georgius diaconus, accipientes imaginem Theodoriti, qui undique inculpatur propter fidei errorem, in currum eam impoſuerunt, & in Cyreſtenam civitatem introduxerunt, pſallentes & oſtendentes quod ejuſdem illi ſecta ſunt. Sergius autem poſtea cum civitatem [a] *acceſſiſſet, & collectionem celebravit ipſius Theodoriti, & Diodori, & Theodori: nec non & Neſtorii cujuſdam quem martyrem eſſe dixit, cum provincia nullum habeat martyrium huic appellationi conveniens. Evidenter igitur mirati ſumus, primo quidem ſi latuerunt tuam eminentiam talia geſta in civitate confecta. Deinde ſi cum cognoviſſes quod factum eſt, non ſine dilatione quæſtionem feciſti negotii; maxime cum ibi degere Sergius diceretur, & cum Paulo reverentiſſimo eſſe. Verum etiam lecta ſunt nobis paulo poſt geſta confecta apud Cyreſtena civitatis defenſorem: qua reverentiſſimi reſponſales Sergii reverentiſſimi* [d] *dixerunt, multorum voces continentia, quod nulla unquam nec prædicata eſt, nec facta eſt collectio in Neſtorii cujuſdam nomine. Super hæc autem geſta, & preces audivimus tam ipſius Sergii, quam reliquorum epiſcoporum Euphratenſis provincia, qui repellunt ubique Neſtorii nomen; & declinare quidem ejus ſectam confitentur, conſentire autem ſanctis quatuor conciliis.* [e] *Sancimus igitur nihil ſubtilitatis vel ſtudii eminentiam tuam relinquere: ſed convocare quidem ſine dilatione Cyreſtenæ civitatis epiſcopum ibi degentem, ſicut audivimus: trahere autem ad ſe milites etiam, qui teſtimonia in geſtis Antiochia confectis præſtiiſſe inveniuntur de numero tertio* [f] *Stabiliſianorum: nec non etiam Andronicum & Georgium, qui ea quæ de imagine dicta ſunt feciſſe dicuntur: & ſingula cum ſubtilitate requirere; hoc eſt, ſi quod dicitur de imagine, factum eſt; & ſi pſalmum, cujus mentio geſtis Antiochia confectis inſerta eſt, pſallentes ad imaginis honorem præcedebant; & ſi Sergius reverentiſſimus cum hæc poſt cognoviſſet, & clericos admiſit, & divinis eis communicavit myſteriis: & ſi collectionem Theodoriti, & Theodori, & Diodori prædicari fecit, aut celebrari conceſſit; & ſi hoc idem factum eſt & in Neſtorii nomine: & omnem circumire viam tua magnitudo feſtinet, ut nihil ſubtilitatis poſſit latere. Ne autem eminentia tua noſtram tantummodo timeret indignationem, ſed etiam Dei iram; non piget nos & juramentum ei imponere in nomine Domini & Salvatoris Chriſti Dei noſtri, ad quem talia pertinent, ut ipſam veritatem undique requiras: & ſi quidem inveniantur milites per omnia falſa dixiſſe, & neque pro imagine, neque pro collectione vera dixiſſe, non tantum ea quæ in Neſtorium referuntur, ſed etiam illa quæ in Theodoritum & Theodorum & Diodorum: mox fortiſſimo numero ejiciantur, in quo militare noſcuntur, & omnibus tormentis eorum corpora crucientur. Si autem veritatem in ſuis depoſitionibus dixerunt, ſive pro imagine, ſive pro collectione vel Neſtorii, vel aliorum trium, de omnibus nobis ſuggere: ut cognoſcere poſſimus eos qui in veram & immaculatam, quam & nos colimus, fidem peccaverunt. Ne quid autem ex his quæ nobis lecta ſunt, tuam magnitudinem lateat, juſſimus eadem geſta, quæ Cyri confecta ſunt, & ad nos relata; nec non reſcripta eorum quæ Antiochia confecta ſunt, tibi tranſmitti: ut poſt confecta omnia quæ juſſimus, iterum nobis remittantur ipſa quæ in Cyro confecta ſunt. Pro hac etenim cauſa deſtinavimus Thomem devotiſſimum, agentem in rebus, & ſubadjuvam. Legi. Data* VII. *Idus Auguſti, Conſtantinopoli, Ruſtico viro clariſſimo Conſule.*

a Forte, ex prioribus intelligendum.

a Paris. acceſſiſſet.

d Paris. addixerunt.

e Paris. Sancimus autem.

f Cod. Bellov. Stapliciorum. In Novella imperat. Stabilesianorum. In epiſt. Theodoreti ad Alexandrum epiſcopum. Stabilianorum, ut hoc loco.

Anno Chriſti 550.

Sancta ſynodus dixit: Evidenter & nunc Deum placans intentio piiſſimi & tranquilliſſimi Imperatoris oſtenſa eſt: quia omnia ſemper fecit & facit, quæ ſanctam eccleſiam & recta dogmata conſervant: qui & modo recitatas chartas direxit, manifeſtantes & ipſas, quod nec latuit aliquem, alienam ab initio eſſe iſtorum capitulorum impietatis ſanctam Dei eccleſiam. Et Chriſtianiſſimus quidem Imperator mercedem pro his habebit de Chriſto magno Deo, qui talia multiplicare ſolet: nos autem orationes quotidianas facientes pro ejus ſerenitate, pro tribus capitulis altero die, adjuvante Deo, ſynodicam ſententiam proferemus.

Conſtantinus glorioſiſſimus Quæſtor dixit: Dum interſum ſancto veſtro concilio, propter recitationem chartarum, quæ apud vos inſinuatæ ſunt, piiſſimus Imperator formam deſtinavit ad veſtram ſanctam ſynodum de Vigilii nomine, ne jam ſacris diptychis eccleſiæ inferatur, propter impietatem quam vindicavit; nec & recitetur vobis, & conſervetur, tam in eccleſiam hujus regiæ civitatis, quam in ceteras eccleſias, quæ & vobis & reliquis epiſcopis creditæ ſunt in republica a Deo ei commiſſa. Audientes autem formam, iterum cognoſcetis per eam, quantum ſereniſſimus Imperator unitatem ſanctarum eccleſiarum & puritatem ſanctorum myſteriorum procurat.

Addentur iſta quæ ſequuntur uſque ad collat. VIII. in cod. mſ. D. Joly Can. Pariſ. Non ſunt in Bellov. neque in edit. Surii & Labbeana, aliaſque. Vide epiſt. Mich. Cerularii CP. epiſc. ad Petrum Antioch. apud Coteler tom. 1. Monum. Eccl. Græcæ, pag. 40. & epiſt. Petri Antiochi pag. 46.

Sancta ſynodus dixit: Sacra forma competenter ſuſcepta recitetur. Et cum ſuſcepiſſet Stephanus diaconus, notarius, & inſtrumentarius, recitavit:

Sacra Juſtiniani Imperatoris ad ipſum.

In nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti. Imperator Cæſar Flavius Juſtinianus, Alamannicus, Gothicus, Francicus, Germanicus, Anticus, Alanicus, Vandalicus, Africanus, Pius, Felix, Inclytus, Victor, ac Triumphator ſemper Auguſtus, beatiſſimis archiepiſcopis & patriarchis, Eutychio Conſtantinopolitano, Apollinario Alexandrino, Domitio Theopolitano, Stephano, Georgio, & Damiano, religioſiſſimis epiſcopis, vicem agentibus Euſtochii beatiſſimi archiepiſcopi Hieroſolymitani & patriarchæ, & ceteris religioſiſſimis epiſcopis ex diverſis provinciis in hac regia civitate degentibus. Una Chriſtianis ſalus eſt puro corde & bona conſcientia & fide non ficta accedere ad communionem ſanctorum ſacramentorum. Ex hac etenim unuſquiſque remiſſionem ſperat peccatorum, participationem myſteriorum dignatus a ſacerdotibus recte Deum colentibus. Hæc ideo diximus, quoniam quidam Neſtorii impietatem conantes, applicare eam Dei eccleſiæ conantur per Theodorum Mopſueſtenum & impia ejus conſcripta; nec non per ea quæ impie conſcripſit Theodoretus, & contra re-

ANNO CHRISTI 553.

ſtam fidem & Epheſinam primam ſynodum, & contra ſanctum Cyrillum & duodecim ejus capitula; & pro defenſione Neſtorii & Theodori impiorum; & ſuper hæc & per impiam epiſtolam quam Ibas ad Marim Perſam ſcripſiſſe dicitur: qua ſuper alias inſertas ei blaſphemias, eos qui confitentur Deum Verbum hominem factum eſſe hæreticos vocat, & Epheſinam primam ſynodum reprobat, tamquam ſine examinatione & quæſtione ab ea Neſtorio condemnato; & ſancta memoria Cyrillum hæreticum vocat, & impia duodecim ejus capitula dicit: Theodorum autem & Neſtorium hæreticos vindicat & laudat. Et jam quidem de hoc ex multo tempore quibuſdam motis, & veſtra religioſitas, & alii plures ſacerdotes iſtorum capitulorum impietatem alienam rectæ fidei eſſe vindicaſtis. Quando vero religioſiſſimus Papa antiquioris Romæ ad iſtam magnam civitatem pervenit, omnia iſta manifeſtata ſunt. Et cum hæc examinaſſet, & condemnavit, & ſatisfactionem in ſcriptis expoſuit, tam nobis quam piæ recordationis tunc conjugi noſtræ. Nec enim patiebamur, nec ab eo, nec ab alio quocumque, inviolatam communionem ſuſcipere, qui non iſtam impietatem condemnat. Sed & ſacramenta terribilia in ſcriptis juravit, ut in eadem permaneret voluntate, in condemnatione & anathemate prædictorum trium capitulorum: & nullo modo vel tempore cunctetur aliquid ad refutationem condemnationis prædictorum impiorum trium capitulorum. Quod autem ſine ſcriptis ſæpius condemnavit impia tria capitula, coram glorioſiſſimis judicibus & religioſiſſimis epiſcopis, & plures ex vobis qui conveniſtis cognoſcunt; & hæc agens permanſit ſeptem annos. Poſtea vero & ſcripta inter vos & illum proceſſerunt; in quibus invicem confeſſi eſtis convenire, & ſynodice prædictorum capitulorum facere condemnationem. Et poſtea invitatus tam a nobis, quam a veſtra religioſa ſynodo communiter quidem convenire, recuſavit. Contrarie autem factus eſt ſuæ voluntatis, ea defendens, quæ Neſtorii & Theodori ſequaces ſapiunt. Præterea ipſe ſemetipſum alienum catholicæ eccleſiæ fecit, defendens prædictorum capitulorum impietatem, ſeparans autem ſemetipſum a veſtra communione. His igitur ab eo factis alienum Chriſtianis judicavimus nomen ipſius ſacris diptychis recitari, ne eo modo inveniamur Neſtorii & Theodori impietati communicantes. Unde prius quidem ſine ſcriptis hoc manifeſtum vobis fecimus: nunc vero & in ſcriptis certum vobis facimus per noſtros [a] *pro ejus nomen ſacris diptychis non inferatur. Unitatem vero ad Apoſtolicam ſedem & nos ſervavimus, & certum eſt quod & vos cuſtodietis. Nec enim Vigilii, nec cujuſcumque alterius ad pejora* [b] *tranſmutati & paci eccleſiarum nocere poteſt. Divinitas vos ſalvet per multos annos, ſancti ac religioſiſſimi patres. Data pridie Id. Jul. Chalcedona, imperante Domno Juſtiniano P P. Auguſto, anno vigeſimo ſeptimo poſt Conſulatum Baſilii viri clariſſimi anno duodecimo.*

Sancta ſynodus dixit: Ea quæ nunc piiſſimo Imperatori viſa ſunt, congrua ſunt laboribus, quos pro unitate ſanctarum eccleſiarum pertulit. Servemus itaque unitatem ad apoſtolicam ſacroſanctæ eccleſiæ ſedem antiquioris Romæ, omnia ſecundum tenorem lectarum capitum peragentes. De propoſita vero quæſtione quod jam promiſimus procedat.

Explicit ſeſſio ſeptima. Incipit octava.

[a] *Forte, prædicti, ut ejus ſupr.*

[b] *Forte, tranſmutatis pacis.*

COLLATIO OCTAVA.

IMperii domini Juſtiniani perpetui Auguſti anno XXVII. poſt conſulatum Baſilii viri clariſſimi anno XII. die IV. Nonas Junias, indictione I. conſidentibus in ſecretario [c] venerabilibus epiſcopis hujus regiæ civitatis, Eutychio ſanctiſſimo patriarcha regiæ Conſtantinopolis novæ Romæ, Apollinario ſanctiſſimo archiepiſcopo Alexandrinæ magnæ civitatis, Domnino ſanctiſſimo patriarcha Theopolitanæ magnæ civitatis, Stephano religioſiſſimo epiſcopo Raphiæ, & Georgio religioſiſſimo epiſcopo Tiberiadis, *& ceteris ut ſupra, collatione prima:* Diodorus archidiaconus & primicerius reverentiſſimorum notariorum, dixit: Scit veſtra ſancta ſynodus, quod ante aliquantos dies in diverſis conventionibus acta ſunt quædam apud vos de Theodoro Mopſueſteno, & quæ impie conſcripſit Theodoritus, & impia epiſtola, quæ dicitur Ibæ ad Marim Perſam conſcripta, & quod in ultima actione promiſit veſtra ſancta ſynodus perfectam & ſynodicam ſententiam imponere his quæ examinantur. Quoniam igitur ad hoc ipſum conveniſtis, ſuggerimus ad quod placuerit. Sancta ſynodus dixit: Ea quæ de propoſitis quæſtionibus apud nos acta ſunt, manifeſtentur. Et poſt lectionem, cum ſuſcepiſſet Callonymus reverentiſſimus diaconus & notarius ſententiam, recitavit:

Magno Deo & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto, ſecundum parabolam in evangeliis dictam, pro uniuſcujuſque viribus talenta diſtribuente, & operam eorum opportuno tempore exigente, ſi is qui creditum ſibi unum talentum ſine diminutione ſervavit, eo quod non operatus eſt, & amplificavit hoc quod ſibi creditum eſt, condemnatur; quanto majori & horribili judicio ſubjacet, qui non ſolum de ipſo neglexerit, ſed etiam aliis ſcandali & perturbationis cauſam præbuerit? cum ſit omnibus fidelibus manifeſtum, quod quando de fide ratio movetur, non ſolum impius condemnatur, ſed etiam ille qui poteſt quidem prohibere impietatem, negligit vero aliorum correptionem. Et nos igitur, quibus regere eccleſiam Domini creditum eſt, timentes maledictionem, quæ imminet his qui negligenter opera Domini faciunt, feſtinamus bonum fidei ſemen purum conſervare ab impietatis zizaniis, quæ ab inimico inſeminantur. Quoniam igitur videbamus, quod Neſtorii ſequaces conati ſunt per Theodorum impium, qui Mopſueſtiæ fuit epiſcopus, & impia ejus conſcripta, & inſuper per ea quæ impie Theodoritus conſcripſit, & per epiſtolam ſceleratam, quæ ab Iba dicitur ad Marim Perſam ſcripta eſſe, ſuam impietatem Dei eccleſiæ applicare: ideo ad eorum quæ movebantur correctionem ſurreximus, & pro Dei voluntate, & juſſione piiſſimi Imperatoris vocati ad hanc regiam urbem convenimus.

Et quia contigit Vigilium religioſiſſimum, in hac regia urbe degere, & cum omnibus intereſſe debere; & quæ his tribus capitulis mota ſunt, tam ſine ſcriptis, quam in ſcriptis ea ſæpius condemnaſſe: poſtea tamen & conſenſit in ſcriptis in concilio convenire, & diſceptare una nobiſcum de his tribus capitulis, ut definitio communiter ab omnibus nobis præbeatur fidei rectæ conveniens; piiſſimus Imperator ſecundum quod inter nos placuit, tam ipſum quam nos hortatus eſt communiter convenire, eo quod ſacerdotes decet communibus quæſtionibus finem communem imponere. Unde neceſſario petivimus ipſius reverentiam ſcriptas ſuas promiſſiones adimplere; nec enim juſtum eſſe amplius ſcandalum pro tribus iſtis capitulis creſcere, & Dei eccleſiam conturbari. Et pro his ad memoriam ejus perduximus magna illa apoſtolorum exempla, & patrum traditiones. Licet enim ſancti Spiritus gratia & circa ſingulos apoſtolos abundaret, ut non indigerent alieno conſilio ad ea quæ agenda erant; non tamen aliter voluerunt de eo quod movebatur, ſi oporteret gentes circumcidi, definire, priuſquam communiter congregati divinarum

[c] *al.* venerabilibus epiſcopis.

ANNO CHRISTI 553.

Extant hæc Vigilii littera ſuperius in hac ipſa ſeſſione, pag. 176.

Evangel. lib. xix. cap. 12.

Sententia ſynodi.

Matth. 13.

[a] *Paris.* Cum ante ſæpius & a nobis omnibus invitatus & inſuper a glorioſiſſimis judicibus miſſis ad ipſum a piiſſimo Imperatore, illiſque tales petitiones & admonitiones audire & convenire ad memoriam ejus perduximus, *cet.*

ANNO CHRISTI 553.

scripturarum testimoniis unusquique sua dicta confirmaverunt.

Unde communiter omnes de eo sententiam protulerunt, ad gentes scribentes: [a] *Visum est Spiritui sancto & nobis, nihil aliud imponere vobis oneris, præter quæ necessaria sunt, ut abstineatis ab immolatis simulacrorum, & sanguine, & suffocato, & fornicatione.*

[a] Pauf. & pronuntiando dicentes, quod in unum sibi congregavit. Visum. Act. 15.

Sed & sancti patres, qui per tempora in sanctis quatuor conciliis convenerunt, antiquis exemplis utentes, communiter de exortis hæresibus & quæstionibus disposuerunt: certo constituto, quod in communibus disceptationibus cum proponuntur quæ ex utraque parte discutienda sunt, veritatis lumen tenebras expellit mendacii.

Nec enim potest [b] in communibus de fide discep- B tationibus aliter veritas manifestari, cum unusquisque proximi adjutorio indiget, sicut in Proverbiis dicit Salomon: *Frater fratri adjutorium præstans, exaltabitur sicut civitas munita: valet vero sicut regnum fundatum.* Et iterum in Ecclesiaste dicit: *Optimi duo quam unus, quibus est merces bona in labore ipsorum.* Sed etiam ipse Dominus dicit: *Amen dico vobis, si duo ex vobis convenerint super terram, de omni re quamcunque petierint, continget illis a Patre meo qui in cælis est. Ubicunque enim fuerint duo aut tres collecti in nomine meo, ego cum eis sum in medio ipsorum.* Cum autem [c] sæpius & a nobis omnibus invitatus, & insuper gloriosissimis judicibus missis ad ipsum a piissimo Imperatore, promisit per seipsum de iisdem tribus capitulis sententiam proferre: hujusmodi responso audito, Apostoli nos admonitiones in corde habentes, quod *unusquisque pro se rationem reddet Deo*: timentes autem & judicium imminens eis qui vel unum ex minimis scandalizant; quanto magis Imperatorem ita Christianissimum, & populos & ecclesias totas; & quod dictum est a Deo ad Paulum: *Ne timeas, sed loquere, & ne taceas, quoniam ego sum tecum, & nemo poteris nocere tibi*: Congregati ante omnia compendiose confessi sumus fidem illam tenere, quam Dominus noster Jesus Christus verus Deus tradidit sanctis suis apostolis, & per eos sanctis ecclesiis; & qui post illos fuerunt sancti patres & doctores ecclesiæ creditis sibi populis tradiderunt. Tenere autem & servare & prædicare sanctis ecclesiis confessi sumus hanc fidei confessionem, quam latius exposuerunt trecenti decem & octo sancti patres Nicææ congregati, qui sanctum mathema sive symbolum tradiderunt: insuper autem & centum quinquaginta in Constantinopoli collecti exposuerunt, qui eamdem fidei confessionem secuti sunt, & eam explanaverunt: & ducentorum sanctorum patrum prius Ephesi collectorum pro eadem fide consensum: & quæ a sexcentis triginta Chalcedone congregatis definita sunt pro una eademque fide, quam & ipsi secuti prædicaverunt. Eos autem qui pro tempore condemnati vel anathematizati a catholica ecclesia & prædictis quatuor conciliis sunt, confessi sumus condemnatos & anathematizatos habere. Cumque hæc ita confessi sumus, initium fecimus examinationis trium capitulorum, & proposuimus prius de Theodoro Mopsuesteno: & cum in medio prolatæ sunt blasphemiæ codicibus insertæ, mirati sumus Dei in his patientiam, quod non divino igni statim incensa est lingua & mens quæ hæc eructavit: & numquam [d] concessimus procedere lectorem prædictarum blasphemiarum, pro sola memoria illarum indignationem Dei timentes, (utpote unaquaque blasphemia magnitudine impietatis antecedentem superante, & mentem auditoris funditus permovente:) nisi eos qui talibus blasphemiis gloriantur videremus indigere confusione, per manifestationem earum eis inferenda: ut nos omnes zelo blasphemiarum contra Deum expositarum incensi & in medio lectionis & post ipsam inclamationes & anathematismos contra Theodorum ut viventem & præsentem faceremus. Propitius sis, Domine, dicentes; nec dæmones ausi sunt talia contra te loqui.

[b] Pauf. aliquis in fidei causa universali ecclesiæ præjudicium faceret; cum unusquisque. Prov. 18. Eccl. 4. Matth. 18.

[c] Pauf. & post hujusmodi exemplorum certissimarum virtutum distulit una nobiscum convenire, Apostoli admonitiones in corde, &c. Rom. 14. Matth. 18.

Act. 18.

[d] Pauf. concessimus

O intolerabilem linguam illam! o pravitatem viri! o altam illam manum, quam extendit contra creatorem suum! Scripturas scire miser ille pollicitus, non meminit Oseæ prophetæ dicentis: *Væ illis, quoniam exsilierunt a me: famosi facti sunt, quia impii fuerunt in me: iniqua locuti sunt adversum me, & adversum me excogitantes, locuti sunt pessima. Ideo cadent in framea propter improbitatem linguæ suæ. Hic contemptus eorum in sinu eorum: quia transierunt testamentum meum, & adversus legem meam impie egerunt.* Istis Theodorus impius merito subjicitur. Prophetias enim, quæ de Christo sunt, rejiciens, festinavit dispensationis pro nostra salute magnum mysterium; quantum ad se pertinet, reprobare: fabulas tantummodo ad risum propositas gentibus divina eloquia, multis modis conatus ostendere: & contempsit tam alias propheticas pronuntiationes contra impios factas, & quod dixit divinus Habacuc de his qui mendaciter docent: *Væ qui adjungit proximum sibi eversione turbata, & inebriat eum, ut inspiciat speluncas eorum*: id est, tenebrosas & omnino a luce alienas doctrinas eorum.

Oseæ 9.

Oseæ 7.

Habacuc 2. ex Græco.

C

Et quid oportet multa dicere? Liceat volentibus codices impii Theodori præ manibus accipere, vel quæ ex impiis codicibus ejus, gestis apud nos habitis inserta sunt, impia capitula, & invenire nimiam insaniam, & nefanda illa quæ dixit. Ulterius enim procedere, & iterum memoria repetere nefanda illa veremur. Recitata nobis sunt & quædam a sanctis patribus contra illum, & omnes hæreticos superantem ejus insaniam conscripta: & insuper historiæ, & leges imperiales, illius impietatem ab initio divulgantes. Et quoniam post hæc omnia impietatis illius defensores, injuriis contra creatorem suum dictis gloriantes, dicebant non oportere eum post mortem anathematizare: licet cognosceremus ecclesiasticam de D impiis traditionem, quod & post mortem hæretici anathematizantur; tamen necessarium putavimus & de hoc perscrutari. Et fertur in gestis, quomodo diversi hæretici & post mortem anathematizati sunt: & per multa manifestatum est apud nos, quod qui hæc dicunt, nullam curam Dei judicatorum faciunt, nec apostolicarum pronuntiationum, nec paternarum traditionum. Libenter utique interrogemus eos, quid dicant de Domino, dicente de seipso: *Qui crediderit in eum, non judicatur: qui autem non crediderit in eum, jam judicatus est, quia non crediderit in nomine Unigeniti Filii Dei.* Et Apostolo clamante: *Licet nos aut angelus de cælo evangelizaverit vobis, præterquam evangelizavimus vobis, anathema sit. Sicut prædiximus, & nunc iterum dico: Si quis vobis evangelizaverit, præterquam quod accepistis, anathema sit.* Domino enim, quod jam judicatus est, dicente; & Apostolo etiam E angelos, ‖ docerent præter quod evangelizati sumus, anathematizante, quomodo præsumunt dicere, qui omnia audent, de vivis tantummodo hæc dicta esse? Aut ignorant, magis autem scientes ignorare confingunt, quod judicium anathematis nihil aliud est nisi separatio a Deo? Quod impius licet non verbo ab aliquo susceptisset, tamen anathema re ipsa sibi infert, per suam impietatem semetipsum a vera vita separans. Quid autem dicunt & ad Apostolum iterum dicentem: *Hæreticum hominem post unam & secundam correptionem evita, sciens quoniam perversus est hujusmodi ho-*

Joan. 3.

Galat. 1.

Tit. 3.

ANNO CHRISTI 553.

mo, & peccat, & est a semetipso damnatus? Quibus consonantia sanctæ memoriæ Cyrillus in libris quos contra Theodorum scripsit, ita dicit: Evitandi sunt illi, qui tam pessimis culpis detinentur, sive in vivis sint, sive non. A nocente enim semper refugere necessarium est; & non ad personam magis respicere, sed ad hoc quod Deo placet. Et iterum idem sanctæ memoriæ Cyrillus, scribens ad Joannem episcopum Antiochiæ, & congregatam ibi synodum, de Theodoro utpote una cum Nestorio anathematizato, ita dicit: Erat igitur necessarium, claram nos propterea ducere festivitatem, expulsa certe omni voce a quocumque dicta, quæ consonat Nestorii blasphemiis. Processit enim adversus omnes qui eadem sapiunt, vel sapuerunt aliquando, quod absolute nos & vestra sanctitas dixit: Anathematizamus illos qui dicunt filios duos, & duos Christos. Unus enim, ut dictum est, prædicatur a nobis & vobis Christus & Filius & Dominus, Unigenitus Dei Verbum in similitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo, secundum vocem sapientissimi Pauli.

2. Cor. 2. 1. Tim. 2.

Sed etiam in epistola ad Alexandrum, & Martinianum, & Joannem, & Paregorium, & Maximum, presbyteros & patres monachorum, & eos qui cum ipsis erant solitariam vitam exercentes, ita dicit: Jam quidem & sancta synodus Ephesi secundum Dei voluntatem congregata, contra Nestorianam perfidiam justa & subtili prolata sententia, & aliorum vaniloquia, qui vel postea futuri sunt, vel jam fuerunt, eadem & illi sapientes, & dicere vel scribere tale aliquid præsumentes, una cum ipso condemnavit, æqualem condemnationem eis imponens. Consequens enim erat, uno semel pro suis tam profanis vaniloquiis condemnato, non contra unum tantum venire, sed (ut ita dicam) contra omnem eorum hæresim, sive calumniam quam fecerunt contra pia ecclesiæ dogmata, duos colentes filios, & dividentes individuum, & anthropolatriæ crimen inferentes cælo & terræ. Adorat enim nobiscum supernorum spirituum sancta multitudo unum Dominum Jesum Christum.

Sed etiam Augustini religiosæ memoriæ, qui inter Africanos episcopos splenduit, diversæ epistolæ recitatæ sunt, significantes quod oportet hæreticos & post mortem anathematizari. Talem autem ecclesiasticam traditionem, & alii Africani reverentissimi episcopi servaverunt: sed & Romana sancta ecclesia quosdam episcopos & post mortem anathematizavit, licet pro fide in vita sua non essent accusati: & utrumque apud nos habita gesta significant. Sed quoniam evidentissime veritatem impugnantes Theodori & ipsius impietatis discipuli: quædam verba sanctæ memoriæ Cyrilli & Procli proferre conantur, quasi pro Theodoro scripta; opportunum est propositis aptare verba prophetæ dicentis: *Quia rectæ sunt viæ Domini, & justi ambulant in eis: impii autem infirmabuntur in eis.* Nam & isti male excipientes ea quæ bene & opportune a sanctis istis patribus scripta sunt, & excusantes excusationes in peccatis, hæc verba proferunt. Apparent enim patres non liberantes anathemate Theodorum, sed dispensative talibus quibusdam utentes verbis propter defensores Nestorii & ejus impietatis, ut ab hujusmodi errore eos abstrahentes ad perfectum deducerent, & docerent non solum discipulum impietatis Nestorium addicere, sed etiam doctorem ejus Theodorum. Itaque & in ipsis dispensationis verbis suam patres intentionem ostendunt, de eo quod oportet anathematizari Theodorum, sicut per plurima in gestis apud nos habitis demonstratum est, ex his quæ ad condemnationem Theodori & ejus impietatis Cyrillus & Proclus sanctæ memoriæ scripserunt. Et talem dispensationem in divina scriptura est invenire. Et hoc & Paulus apostolus in principio prædicationis fecisse ostenditur, propter eos qui ex Hebræis erant, Timotheum circumcidens: ut per hanc dispensationem & condescensionem ad perfectum eos deduceret. Unde postea interdicens circumcisionem, ad Galatas ita scribit: *Ecce ego Paulus dico vobis, quia si circumcidamini, Christus vobis nihil prodest.* Invenimus autem & illud quod solent hæretici facere, & a Theodori defensoribus factum. Quædam enim ex his quæ sancti patres scripserunt, circumcidentes; quædam vero falsa ex semetipsis componentes & confingentes; Cyrilli sanctæ memoriæ epistola conabantur, quasi ex testimonio patrum, prædictum impium Theodorum anathemate liberare: in quibus & ipsis veritas demonstrata est, his quidem quæ circumcisa erant, per sequentiam anteriorum & posteriorum perlectis, mendacio autem falsitatis per collationem eorum quæ vera erant, per omnia convicto. In omnibus autem istis, qui talia vana loquuntur, secundum quod scriptum est, *Confidunt falsis, & loquuntur vana: quia concipiunt dolorem, & pariunt iniquitatem, telam aranea texentes.* His ita de Theodoro & ejus impietate discussis, pauca & ex his quæ impie a Theodorito conscripta sunt contra rectam fidem & duodecim capitula sancti Cyrilli, & contra Ephesinam primam synodum, nec non quædam ad defensionem Theodori & Nestorii impiorum ab eo conscripta, ad satisfactionem legentium in gestis apud nos confectis recitari & inseri perspeximus; ut sciant omnes, quod juste isti ejiciuntur & anathematizantur. Tertio loco epistola, quam dicitur Ibas ad Marim Persam scripsisse, ad examinationem proposita, necessarium esse perspeximus & eam recitari. Statim igitur ex ipsa lectione impietas ei inserta omnibus manifestata est.

ANNO CHRISTI 553.

Act. 16.

Galat. 5.

Isa. 59.

Collat. 5.

Collat. 6.

Et oporteret quidem, usque ad hoc quæstione facta, condemnationem & anathematismum prædictorum trium capitulorum facere: sed quia Theodori & Nestorii impiorum defensores alio modo machinabantur confirmare eorum personas & impietatem: & dicebant istam impiam epistolam, quæ laudat & defendit Theodorum & Nestorium, & eorum impietatem, susceptam esse a sancto Chalcedonensi concilio; necessarium esse putavimus per omnia ostendere, liberam esse sanctam synodum ab impietate quæ in epistola continetur: eo quod qui talia dicunt, non favore sancti concilii hoc faciunt, sed ut per ejus nomen suam impietatem confirmarent. Et ostendebatur in gestis quod & anterioribus temporibus accusatus est Ibas propter eamdem impietatem, quæ & in epistola continetur: primo quidem apud Proclum sanctæ memoriæ episcopum Constantinopolitanum, postea vero apud Theodosium piæ recordationis, & Flavianum, qui post Proclum episcopus ordinatus est, qui & causæ examinationem delegaverunt Photio episcopo Tyri, & Eustathio episcopo Berytiorum civitatis. Postea vero inculpatus idem Ibas ab episcopatu dejectus est. His ita subsecutis, quomodo præsumunt aliqui dicere istam impiam epistolam susceptam esse a sancto Chalcedonensi concilio, eamque [a] per omnia secutum esse sanctum Chalcedonense concilium? Tamen ne quacumque remaneret occasio eis qui tales calumnias applicant sancto Chalcedonensi concilio, recitari perspeximus ea quæ apud sanctas synodos, Ephesinam primam & Chalcedonensem, pro epistolis sanctæ memoriæ Cyrilli, & religiosæ memoriæ Papæ antiquioris Romæ Leonis mota sunt. Et cum ex his accepissemus, quod non aliter oportet suscipi quæ ab aliquo scribuntur, nisi prius rectæ fidei sanctorum patrum

Psal. 140.

[a] *In libris vetustis*: per omnia contrariam constitutam his quæ de fide a prædictis sanctis tribus synodis dehinc a nostra, quas per omnia secutum est sanctum, &c.

ANNO CHRISTI 553.

patrum conſonare demonſtrentur; interlocuti ſumus A recitari & definitionem, quæ de fide expoſita eſt a ſancto Chalcedonenſi concilio; ut conferantur quæ in epiſtola, & quæ in definitione continentur. Quo facto demonſtratum eſt, contrariam per omnia epiſtolam eſſe his quæ in definitione continentur. Nam definitio quidem conſonat his quæ judicata ſunt pro una eademque fide tam a trecentis decem & octo ſanctis patribus, quam a centum quinquaginta, & his qui prius Epheſi convenerunt: impia autem epiſtola illa continet quæ Theodorus & Neſtorius hæretici blaſphemaverunt; & defendit eos, & doctores ſibi adſcribit; ſanctos autem patres hæreticos vocat. Et illud autem omnibus facimus manifeſtum, quod nec partes interlocutionum unius vel ſecundi, quibus utuntur Theodori & Neſtorii ſequaces, præterire ſuſtinuimus: ſed & iſtis & aliis omnibus interlocutionibus in medio prolatis, & his quæ eis continentur conſideratis, invenimus quod non aliter paſſi ſunt prædictum Ibam ſuſcipere, priuſquam exegiſſent eum Neſtorium & impia ejus dogmata, quæ in epiſtola vindicantur, anathematizare. Et hoc fecerunt tam alii religioſi epiſcopi prædicti ſancti concilii, quam illi duo, quorum interlocutionibus quidam uti conantur. Hoc enim & in Theodorito obſervaverunt, & exegerunt eum anathematizare ea pro quibus accuſabatur. Si igitur Ibam non alio modo ſuſcipere ſuſtinuiſſent, niſi impietatem, quæ in epiſtola continetur, condemnaſſet; & ſubſcripſiſſet definitioni quæ pro fide a ſancto concilio data eſt: quomodo conantur dicere, ſuſceptam eſſe impiam epiſtolam ab eodem ſancto concilio? *Quæ enim*, ut vere dicamus, *participatio eſt juſtitiæ & iniquitati? & quæ ſocietas eſt lucis cum tenebris? quæ autem conventio eſt Chriſti ad Belial? aut quæ pars eſt fideli cum infideli? quæ autem eſt commixtio templo Dei cum idolis?*

2. Cor. 6.

Repetitis igitur omnibus quæ apud nos acta ſunt, iterum confitemur, quod ſuſcipimus ſanctas quatuor ſynodos: id eſt, Nicænam, Conſtantinopolitanam, Epheſinam primam, & Chalcedonenſem, & quæ pro una eademque fide definierunt, prædicavimus & prædicamus. Eos autem qui hæc non ſuſcipiunt, alienos catholicæ eccleſiæ judicamus. Condemnamus autem & anathematizamus una cum omnibus aliis hæreticis, qui condemnati & anathematizati ſunt a prædictis ſanctis quatuor conciliis, & a ſancta catholica & apoſtolica eccleſia, & Theodorum qui Mopſueſtiæ epiſcopus

Evagrius lib. 4. cap. 38. ut infra dicetur.

α'.

Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ πατρὸς, καὶ υἱοῦ, καὶ ἁγίου πνεύματος μίαν φύσιν, ἤτοι οὐσίαν, μίαν τε δύναμιν, καὶ ἐξουσίαν, τριάδα ὁμοούσιον, μίαν θεότητα ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν, ἤγουν προσώποις προσκυνητέαν· ἀνάθεμα ἔστω. Εἷς γὰρ θεὸς καὶ πατὴρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, δι' οὗ τὰ πάντα, ἐν ᾧ καὶ πνεῦμα ἅγιον, ἐν ᾧ τὰ πάντα.

Ex mſ. Bibl. Regiæ num. 1021 alia exhib. fol. 24.

β'.

Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ τὸν Θεοῦ λόγον εἶναι καὶ δύο γεγεννῆσθαι, τὸν μὲν πρὸ αἰώνων ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀχρόνως, καὶ ἀσωμάτως, τὸν δὲ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν, τὸν αὐτὸν κατελθόντα ἀπὸ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκοθέντα ἐκ τῆς ἁγίας ἐνδόξου θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ γεννηθέντα ἐξ αὐτῆς· ἀνάθεμα ἔστω.

γ'.

Εἴ τις λέγει ἄλλον εἶναι τὸν Θεοῦ λόγον, τὸν σταυρωθέντα, καὶ ἄλλον τὸν Χριστὸν τὸν παθητόν, ἢ τὸν Θεὸν λόγον συνεῖναι λέγει τῷ Χριστῷ γεννηθέντι ἐκ γυναικὸς, ἢ ἐν αὐτῷ εἶναι ὡς ἄλλον ἐν ἄλλῳ ἀλλ' οὐχ ἕνα, καὶ τὸν αὐτὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χρι-

fuit, & impia ejus conſcripta: & quæ impie Theodorus conſcripſit contra rectam fidem, & contra duodecim capitula ſancti Cyrilli, & contra Epheſinam primam ſynodum, & quæ ad defenſionem Theodori & Neſtorii ab eo ſcripta ſunt. Super hæc anathematizamus & impiam epiſtolam, quam dicitur Ibas ad Marim Perſam ſcripſiſſe, quæ denegat Deum Verbum de ſancta Dei genitrice & ſemper Virgine Maria incarnatum, hominem factum eſſe; & ſanctæ memoriæ Cyrillum, qui recte docuit, tamquam hæreticum, & ſimiliter Apollinario ſcribentem, criminatur; & inculpat quidem Epheſinam primam ſynodum, tamquam ſine examinatione & quæſtione Neſtorio ab ea depoſito: & duodecim ſancti Cyrilli capitula impia & contraria rectæ fidei vocat: defendit autem Theodorum & Neſtorium, & impia eorum dogmata & conſcripta. Prædicta igitur tria capitula anathematizamus: id eſt, Theodorum impium Mopſueſtenum cum nefandis ejus conſcriptis, & quæ impie Theodoritus conſcripſit, & impiam epiſtolam quæ dicitur Ibæ, & defenſores eorum: & qui ſcripſerunt vel qui ſcribunt ad defenſionem eorum, vel recta ea dicere præſumunt, vel omnino impietatem eorum nomine ſanctorum patrum, aut ſancti Chalcedonenſis concilii defenderunt, aut defendere conantur.

His ita cum omni ſubtilitate diſpoſitis, in memoria tenentes promiſſiones de ſancta eccleſia factas, & ejus qui dixit, quod *porta inferni non prævalebunt adverſus eam*, id eſt, hæreticorum mortiferæ linguæ; recordantes autem & quæ per Oſee de ea prophetata ſunt, in quibus dicit: *Et ſponſabo te mihi in fide, & cognoſces Dominum*: hæreticorum quidem effrenatas linguas, & eorum impiiſſima conſcripta, & eoſdem ipſos hæreticos, qui uſque ad mortem in ſua impietate permanſerunt, patri mendacii diabolo connumerantes, illis dicemus: *Ecce omnes vos ignem accenditis, & convalescere facitis flammam ignis: ambulabitis in lumine ignis veſtri, & per flammam quam accendistis.* Nos autem mandatum habentes, per doctrinam rectam exhortari populum, & loqui in cor Jeruſalem, id eſt, Dei eccleſiam, merito ſeminare quidem in juſtitia feſtinamus: vindemiantes autem fructum vitæ, & illuminantes nobiſipſis lumen ſcientiæ, ex divinis ſcripturis, & patrum doctrina; neceſſarium eſſe putavimus capitulis comprehendere & prædicationem veritatis, & hæreticorum, necnon eorum impietatis condemnationem.

Matth. 16.

Oſee 2.

Iſa. 50. Iſai. 40.

Oſee 6.

I.

SI quis non confitetur Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, unam naturam ſive ſubſtantiam, & unam virtutem & poteſtatem, Trinitatem conſubſtantialem, unam deitatem in tribus ſubſiſtentiis ſive perſonis adorandam: talis anathema ſit. Unus enim Deus & Pater, ex quo omnia; & unus Dominus Jeſus Chriſtus, per quem omnia; & unus Spiritus ſanctus, in quo omnia.

1. Cor. 8.

II.

Si quis non confitetur Dei Verbi duas eſſe nativitates, unam quidem ante ſæcula ex Patre ſine tempore incorporaliter, alteram vero in ultimis diebus ejuſdem ipſius qui de cælis deſcendit, & incarnatus de ſancta glorioſa Dei genitrice & ſemper Virgine Maria, natus eſt ex ipſa: talis anathema ſit.

III.

Si quis dicit, alium eſſe [a] Deum Verbum qui miracula fecit, & alium Chriſtum qui paſſus eſt; vel Deum Verbum cum Chriſto eſſe naſcente de muliere, vel in ipſo eſſe ut alterum in altero; & non unum eumdemque Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, Dei Ver-

[a] Bellon. Dei.

ANNO CHRISTI 553.

bum incarnatum & hominem factum, & ejuſdem ipſius miracula, & paſſiones quas voluntarie carne ſuſtinuit: talis anathema ſit.

IV.

Si quis dicit, ſecundum gratiam, vel ſecundum operationem, vel ſecundum dignitatem, vel ſecundum æqualitatem honoris, vel ſecundum auctoritatem, aut relationem, aut affectum, aut virtutem, unitionem Dei Verbi ad hominem factum eſſe; vel ſecundum bonam voluntatem, quaſi quod placuit Deo Verbo homo, eo quod bene viſum eſt ei de ipſo, ſicut Theodorus inſaniens dicit: vel ſecundum homonymiam, per quam Neſtoriani Deum Verbum Filium & Chriſtum vocantes, & hominem ſeparatim Chriſtum & [a] Filium nominantes, & duas perſonas evidenter dicentes, per ſolam nominationem, & honorem, & dignitatem, & adorationem, unam perſonam, & unum Filium, & unum Chriſtum, confingunt dicere; ſed non confitentur unitatem Dei Verbi ad carnem animatam anima rationabili & intellectuali, ſecundum compoſitionem, ſive ſecundum ſubſiſtentiam factam eſſe, ſicut ſancti patres docuerunt: & ideo unam ejus ſubſiſtentiam compoſitum, qui eſt Dominus noſter Jeſus Chriſtus, unus de ſancta Trinitate: talis anathema ſit. Cum enim multis modis unitas intelligitur, qui impietatem Apollinarii & Eutychetis ſequuntur, interemptionem eorum quæ convenerunt colentes, unitionem ſecundum confuſionem dicunt: Theodori autem & Neſtorii ſequaces, diviſione gaudentes, affectualem unitatem introducunt. Sancta vero Dei eccleſia utriuſque perfidiæ impietatem rejiciens, unitionem Dei Verbi ad carnem ſecundum compoſitionem confitetur, quod eſt ſecundum ſubſiſtentiam. Unitio enim per compoſitionem in myſterio Chriſti non ſolum inconfuſe ea quæ convenerunt conſervat, ſed nec diviſionem ſuſcipit.

[a] Forte, Jeſum.

V.

Si quis unam ſubſiſtentiam Domini noſtri Jeſu Chriſti ſic intelligit, tamquam ſuſcipientem plurimarum ſubſiſtentiarum ſignificationem; & per hoc introducere conatur in myſterio Chriſti duas ſubſiſtentias, ſeu duas perſonas: & duarum perſonarum quas introducit, unam perſonam dicit ſecundum dignitatem, & honorem, & adorationem, ſicut Theodorus & Neſtorius inſanientes conſcripſerunt: & calumniatur ſanctam Chalcedonenſem ſynodum utpote ſecundum iſtum impium intellectum unius ſubſiſtentiæ utentem vocabulo: ſed non confitetur Dei Verbum carni ſecundum ſubſiſtentiam unitum eſſe, & propter hoc unam ejus ſubſiſtentiam, ſeu unam perſonam: & ſic & ſanctum Chalcedonenſe concilium unam ſubſiſtentiam Domini noſtri Jeſu Chriſti confeſſum eſſe: talis anathema ſit. Nec enim adjectionem perſonæ vel ſubſiſtentiæ ſuſcepit ſancta Trinitas & incarnato uno de ſancta Trinitate Deo Verbo.

VI.

Si quis abuſive ſed non vere Dei genitricem dicit ſanctam glorioſam ſemper Virginem Mariam; vel ſecundum relationem, quaſi homine puro nato, ſed non Deo Verbo incarnato & nato ex ipſa; referenda autem, ſicut illi dicunt, hominis nativitate ad Deum Verbum, eo quod cum homine erat naſcente; & calumniatur ſanctam Chalcedonenſem ſynodum, tamquam ſecundum iſtum impium intellectum, quem Theodorus exſecrandus adinvenit, Dei genitricem Virginem dicentem; vel qui hominis genitricem eam vocat: aut Chriſtotocon, tamquam ſi Chriſtus Deus non eſſet, & non proprie & vere Dei genitricem ipſam confitetur, eo quod ipſe qui ante ſæcula ex Patre natus eſt Deus Verbum, in ultimis diebus ex ipſa in-

ANNO CHRISTI 553.

A τὸν, τὸν τῆ Θεοῦ λόγον, σαρκωθέντα ἐξ ἁγίας Θεοτόκου, ἢ τῆ αὐτοῦ πάντα τὰ ἐκείνῳ, καὶ τὰ πάθη, ἅπερ ἑκουσίως ὑπέμεινε σαρκί· ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

ΙΔ'.

Εἴτις λέγει κατὰ χάριν, ἢ κατὰ ἐνέργειαν, ἢ κατὰ ἀξίωμα, ἢ κατὰ ἰσοτιμίαν, ἢ κατὰ αὐθεντίαν, ἢ ἀναφορὰν, ἢ σχέσιν, ἢ δύναμιν, τὴν ἕνωσιν τῆ Θεοῦ λόγου πρὸς ἄνθρωπον γεγενῆσθαι· ἢ κατὰ εὐδοκίαν, ὡς ἀρεσθέντος τῆ Θεοῦ λόγου, τῆ ἀνθρώπου, ὡσὰ τῆ δόξαι ἐν καλοῖς δόξαι αὐτῆ περὶ αὐτοῦ, καλῶς Θεόδωρος μανιώδως λέγει· ἢ κατὰ ὁμωνυμίαν, καθ' ἣν οἱ Νεστοριανοὶ τὸν Θεὸν λόγον, [a] Ἰησοῦν, καὶ Χριστὸν καλοῦντες, καὶ τὸν ἄνθρωπον καχεκτικῶς [b] Χριστὸν, καὶ ἰδίᾳ ἑκάτερον, ἐν δύο σαφῶς προσώπους λέγοντες, κατὰ μόνην τὴν προσηγορίαν, ἐν τιμῆ, καὶ ἀξίαι, καὶ προσκύνησει, καὶ ἐν προσώπῳ, καὶ ἕνα Χριστὸν ὑποπλάττονται λέγειν· ἀλλ' οὐχ ὁμολογεῖ τὴν ἕνωσιν τῆ Θεοῦ λόγου πρὸς σάρκα ἐμψύχωμένην ψυχῆ λογικῆ, καὶ νοερᾷ, κατὰ σύνθεσιν, ἤγουν κατ' ὑπόστασιν γεγενῆσθαι, καθὼς οἱ ἅγιοι πατέρες ἐδίδαξαν· καὶ ἐξ ὧν μίαν αὐτοῦ τὴν ὑπόστασιν, ὁ ὢν πρὸς Ἰησοῦς Χριστὸς, ὃς τῆς ἁγίας τριάδος· ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω. Πολυτρόπως γὰρ νοουμένης τῆς ἑνώσεως, οἱ μὲν τῆ ἀσεβοῦς Ἀπολιναρίου καὶ Εὐτυχοῦς ἀκολουθοῦντες, τῆ ἀναιρεσιν τῶν συνελθόντων φρονοῦσιν, τὴν κατὰ σύγχυσιν τῶν ἑνωθέντων προσβάλλοντες. οἱ δὲ τῆ Θεοδώρου καὶ Νεστορίου φρονοῦντες, τῆ διαιρέσει χαίροντες, σχετικὴν τῶν ἑνώσεν εἰσηγοῦνται. ὁ μέντοι ἁγία τῆ Θεοῦ καθολικὴ ἐκκλησία τὰς αἱρέσεις τῶν δυσσεβῶν ἀποσκευαζομένη, τὴν ἕνωσιν τῆ Θεοῦ λόγου πρὸς τὴν σάρκα, κατὰ σύνθεσιν ὁμολογεῖ, ἤτοι ὑπόστασιν. Ἡ γὰρ κατὰ σύνθεσιν ἕνωσις, ὅλη τῆ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου, οὐ μόνον ἀσύγχυτα τὰ συνελθόντα φυλάττει, ἀλλ' οὐδὲ διαίρεσιν ἐπιδέχεται.

[a] Forte, πρὸς ἢ Χριστόν.
[b] Forte, Χριστὸν καὶ Ἰησοῦν.

ANNO CHRISTI 553.

ϛ'.

Εἴτις τὴν μίαν ὑπόστασιν τῆ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οὕτως ἐκλαμβάνει, ὡς ὑποδεχομένην πολλῶν ὑποστάσεων σημασίαν, καὶ ἐξ τούτου ἐπὶ τῆς ἁγίας Τριάδος ἕνα τῆ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου δύο ὑποστάσεις, ἤτοι δύο πρόσωπα, καὶ ἓν παρ' αὐτοῖς ἐπιγεγράφθαι δύο προσώπων, ἓν πρόσωπον λέγῃ κατὰ ἀξίαν, καὶ τιμὴν, καὶ προσκύνησιν, καθάπερ Θεόδωρος, καὶ Νεστόριος μανιώδως συνεγράψαντο· καὶ συκοφαντῆ τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι συνόδον, ὡς κατὰ ταύτην τὴν αὐτοῦ ἔννοιαν χρησαμένην τῆ τῆς μιᾶς ὑποστάσεως ῥήματι. Ἀλλὰ μὴ ὁμολογῆ τὸν τῆ Θεοῦ λόγον σεσαρκῶσθαι κατ' ὑπόστασιν ἑνωθέντα, καὶ ἐξ τοῦτο μίαν αὐτοῦ τὴν ὑπόστασιν, ἤτοι ἓν πρόσωπον· οὕτως τι καὶ τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι συνόδον, μίαν ὑπόστασιν τῆ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁμολογῆσαι· ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω. Οὔτε γὰρ προσθήκην προσώπου, ἤγουν ὑποστάσεως ἐπεδέξατο ἡ ἁγία τριάς, καὶ σαρκωθέντος τῆ ἑνὸς τῆς ἁγίας τριάδος Θεοῦ λόγου.

ϛ'.

Εἴτις καταχρηστικῶς, ἀλλ' οὐκ ἀληθῶς θεοτόκον λέγῃ τὴν ἁγίαν ἔνδοξον ἀειπαρθένον Μαρίαν· ἢ κατὰ ἀναφοράν, ὡς ἀνθρώπου ψιλοῦ ἡμῖν γεννηθέντος, ἀλλ' οὐχὶ τῆ Θεοῦ λόγου σαρκωθέντος, καὶ τῆς ἐξ αὐτῆς· ἀναφερομένης δὲ κατ' ἐκείνου τῆς τῆ ἀνθρώπου γεννήσεως ὅλη τὸν Θεὸν λόγον, ὡς συνόντα τῆ ἀνθρώπῳ γεννηθέντι· καὶ συκοφαντῆ τὴν ἁγίαν ■ Χαλκηδόνα σύνοδον, ὡς κατὰ ταύτην τὸν αὐτοῦ ὑποκείμενον περὶ Θεοδώρου ἔννοιαν, θεοτόκον τὴν παρθένον εἰσάγουσα· ἢ ἴδ τις ἀνθρωποτόκον αὐτὴν καλῆ, ἢ χριστοτόκον, ὡς τῆ Χριστοῦ μὴ ὄντος Θεοῦ· ἀλλὰ μὴ κυρίως, καὶ κατὰ ἀλήθειαν θεοτόκον αὐτὴν ὁμολογῆ, ἤγουν τὸ, τὸν ἐκ τῆς ἀϊδίου καὶ τῆ πατρὸς ἡμῶν Θεὸν λόγον, ὑπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐξ αὐτῆς σαρ-

ANNO CHRISTI 553.

καθίσαι, εἴτε τι διαιρέσεις ἐχ τοῦ ἑνὸς ἐκ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου δογμάτων αἰτοῦσι ἀποδέχεσθαι· ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

ANNO CHRISTI 553.

carnatus & natus eſt, & ſic pie & ſanctam Chalcedonenſem ſynodum Dei genitricem eam eſſe confeſſam: talis anathema ſit.

ζ'.

Εἴτις ἐν δύο φύσεσι λέγει, μὴ εἰς ἐν θεότητα καὶ ἀνθρωπότητα τὸν ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν γνωρίζεσθαι συνλογεῖ, ἵνα διὰ τούτου σημαίνῃ τοῦ διαφορὰν τῆς φύσεων, ἐξ ὧν ἀσυγχύτου καὶ ἀτρέπτου ἑνώσεως γέγονεν· οὔτε τῷ λόγῳ εἰς τοῦ σαρκὸς μεταποιεῖσθαι φύσιν, οὔτε τῆς σαρκὸς τοὐτέστι τοῦ τῷ λόγῳ φύσει μεταχωρησάσης· (μένει γὰρ ἑκάτερον ὅπερ ἦν τῇ φύσει, καὶ θεωρεῖται τῆς ἑνώσεως καθ' ὑπόστασιν·) ἀλλ' ἕνα λαμβάνει τῇ κατὰ μέρος, τοῦ ἑνικοῦ ἀριθμοῦ φωνοῦντος ἕνα τὸν κατὰ Χριστὸν μυστηρίου· ἢ τὸν ἀριθμὸν τῶν φύσεων ἀναλογῶν, ἕνα τὸν αὐτὸν ἐκ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένης, μὴ τῇ διανοίᾳ μόνῃ τοῦ διαφορὰν τούτων λαμβάνειν, ἐξ ὧν καὶ συνεστὼς, ἐκ ἀναιρουμένου διὰ τοῦ ἑνωσαι, (ἑνὸς γὰρ ἐκ ἀμφοῖν, καὶ δι' ἑνὸς ἀμφότερα·) ἀλλ' ἕνα τούτῳ κλήσεται τῷ ἀριθμῷ, εἰς συγκειμένους καὶ ἰδιοποιουμένους ἴχνη τοῦ φύσεις· ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

VII.

Si quis in duabus naturis dicens, non ut in deitate & humanitate, unum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum cognoſci confitetur; ut per hoc ſignificet differentiam naturarum, in quibus inconfuſe ineffabilis unitio facta eſt, neque Deo Verbo in carnis naturam tranſmutato, neque carne in Verbi naturam tranſducta: (manet enim utrumque hoc quod eſt ſecundum naturam, etiam facta unitate ſecundum ſubſiſtentiam:) ſed pro diviſione per partem, talem excipit vocem in myſterio Chriſti; vel numerum naturarum confitendo in eodem Domino noſtro Jeſu Chriſto Deo Verbo incarnato, non intellectu tantummodo differentiam excipit earum, ex quibus & compoſitus eſt, non interemptam propter unitatem, (unus enim ex utroque, & per unum utraque:) ſed in hoc numero utitur, ut ſeparatim unaquaque natura ſuam habente ſubſiſtentiam: talis anathema ſit.

η'.

Εἴτις ἐκ δύο φύσεων Χριστοῦ καὶ ἀσυγχύτων ὁμολογῶν τὴν ἕνωσιν γεγενῆσθαι, ἢ μίαν φύσιν τῆ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένην λέγει, μὴ οὕτως αὐτὰ λαμβάνων καθάπερ καὶ οἱ ἁγίοι πατέρες ἐδίδαξαν, ἕν ἐκ τῆς θείας φύσεως, καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, τῆς ἐνώσεως καθ' ὑπόστασιν γεγενημένης, ὡς Χριστὸν ἀπεφήναντο· ἀλλ' ἐκ τῆ τοιούτου φωνῆ μίαν φύσιν, ἢ οὐσίαν, Χριστοῦ καὶ σαρκὸς τῆ Χριστοῦ αὐτοῦ λέγειν ἐπιχειροῦν· ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω. Καθ' ὑπόστασιν γὰρ λέγοντες τὸν μονογενῆ λόγον ἑνωθῆναι, οὐ συγχύσεώς τινα τοῦ εἰς ἄλληλους τῶν φύσεων παραδεχόμεθα φαμέν· μᾶλλον δὲ μᾶλλον ἑκατέρας· ὅπερ ἦν, ἑνωθείσης σαρκὶ νοερᾷ τὸν λόγου. Διὸ καὶ εἷς ἐστιν ὁ Χριστὸς, Θεὸς καὶ ἄνθρωπος, ὁ αὐτὸς ὁμοούσιος τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιος ἡμῖν ὁ αὐτὸς κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· θεότης γὰρ καὶ σὰρξ μία ἐστὶν υἱοθεσία, ἵνα τιμῶντες, καὶ ἓν συνέχοντες τὸ τῆς θείας οἰκονομίας μυστήριον τῷ Χριστοῦ, ἀποῤῥίπτομεν καὶ ἀναθεματίζομεν ὃ τῆ Θεοῦ ἐκκλησία.

VIII.

Si quis ex duabus naturis deitatis & humanitatis confitens unitatem factam eſſe, vel unam naturam Dei Verbi incarnatam dicens, non ſic ea excipit ſicut patres docuerunt, quod ex divina natura & humana, unitione ſecundum ſubſiſtentiam facta, unus Chriſtus effectus eſt: ſed ex talibus vocibus unam naturam ſive ſubſtantiam deitatis & carnis Chriſti introducere conatur, talis anathema ſit. Secundum ſubſiſtentiam enim dicentes Unigenitum Deum Verbum carni unitum eſſe, non confuſionem aliquam naturarum in ſe invicem factam eſſe dicimus; ſed magis permanente utraque hoc quod eſt, unitum eſſe carni Deum Verbum intelligimus. Propter quod & unus eſt Chriſtus, Deus & homo, idem ipſe conſubſtantialis Patri ſecundum deitatem, & conſubſtantialis nobis idem ipſe ſecundum humanitatem. Æqualiter enim & eos qui per partem dividunt vel incidunt, & eos qui confundunt divinæ diſpenſationis myſterium Chriſti, rejicit & anathematizat Dei eccleſia.

θ'.

Εἴτις σεσημαῖνθαι τὸ ἐκ δυοῖν φύσεων λέγει τὸν Χριστὸν, ἐξ οὗ δύο σεσημάνσεις οἰσήσονται, ἰδία τοῦ Θεοῦ λόγου, καὶ ἰδία τοῦ ἀνθρώπου· ἢ ὅπως θεότητα καὶ σάρκα, ἢ θεὸν καὶ ἄνθρωπον τὸν Χριστὸν, ἢ μίαν φύσιν ἤγουν οὐσίαν τοῦ συνελθόντων πρόσωπα, οὕτω σεσημανθῆναι τὸν Χριστὸν· ἀλλ' οὐχὶ μιᾷ σεσημάνσει τὸν Θεὸν λόγον σεσαρκωμένον μετὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ σαρκὸς σεσημανθῆναι, καθάπερ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία παρέλαβεν ἐξ ἀρχῆς· ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

IX.

Si quis in duabus naturis adorari dicit Chriſtum, ex quo duæ adorationes introducuntur, ſeparatim Deo Verbo, & ſeparatim homini: vel ſi quis ad interemptionem vel ad confuſionem deitatis & humanitatis, vel unam naturam ſive ſubſtantiam eorum quæ convenerunt introducens, ſic Chriſtum adorat, ſed non una adoratione Deum Verbum incarnatum cum propria ipſius carne adorat, ſicut ab initio Dei eccleſiæ traditum eſt; talis anathema ſit.

ι'.

Εἴτις οὐχ ὁμολογεῖ τὸν ἐσταυρωμένον σαρκὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, εἶναι Θεὸν ἀληθινὸν, καὶ κύριον τῆς δόξης, καὶ ἕνα τῆς ἁγίας τριάδος· ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

X.

Si quis non confitetur Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, qui crucifixus eſt carne, Deum eſſe verum, & Dominum gloriæ, & unum de ſancta Trinitate; talis anathema ſit.

ια'.

Εἴτις μὴ ἀναθεματίζει Ἄρειον, Εὐνόμιον, Μακεδόνιον, Ἀπολλινάριον, Νεστόριον, Εὐτυχέα, καὶ Ὠριγένην, μετὰ τῶν ἀσεβῶν αὐτῶν συγγραμμάτων, καὶ τοὺς ἄλλους πάντας αἱρετικοὺς, τοὺς καθαιρεθέντας καὶ ἀναθεματισθέντας ὑπὸ τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, καὶ τῶν προειρημένων ἁγίων τεσσάρων συνόδων, καὶ τοὺς τὰ αὐτὰ τῶν προειρημένων αἱρετικῶν φρονήσαντας ἢ φρονοῦντας, καὶ μέχρι τέλους τῇ αἱρέσει ἀσεβῶς ἐμμείναντας· ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

XI.

Si quis non anathematizat Arrium, Eunomium, Macedonium, Apollinarium, Neſtorium, Eutychen, Origenem, cum impiis eorum conſcriptis, & alios omnes hæreticos qui condemnati & anathematizati ſunt a ſancta catholica & apoſtolica eccleſia, & a prædictis ſanctis quatuor conciliis, & eos qui ſimilia prædictis hæreticis ſapuerunt vel ſapiunt, & uſque ad mortem in ſua impietate permanſerunt vel permanent; talis anathema ſit.

ιβ'.

Εἴτις ὑπερασπίζεται Θεοδώρου τοῦ ἀσεβοῦς τοῦ Μοψουεστίας, τοῦ εἰπόντος ἄλλον εἶναι τὸν Θεὸν λόγον, καὶ ἄλλον τὸν Χριστὸν ὑπὸ παθῶν ψυχῆς καὶ τῶν τῆς σαρκὸς ἐπιθυμιῶν ἀναχωρήσαντα,

XII.

Si quis defendit impium Theodorum Mopſueſtenum, qui dixit alium eſſe Deum Verbum, & alium Chriſtum a paſſionibus animæ & deſideriis carnis

ANNO CHRISTI 553.

moleſtias patientem, & a deterioribus paulatim recedentem, & ſic ex profectu operum melioratum, & a converſatione immaculatum factum; & tamquam purum hominem baptizatum eſſe in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti; & per baptiſma ſancti Spiritus gratiam accepiſſe, & filiationem meruiſſe: & ad ſimilitudinem imperialis imaginis in perſona Dei Verbi adorari, & poſt reſurrectionem immutabilem cogitationibus & impeccabilem omnino factum fuiſſe. Et iterum dixit idem impius Theodorus, talem factam eſſe unitionem Dei Verbi ad Chriſtum, qualem dixit Apoſtolus de viro & muliere: *Ephes. 5.* *Erunt duo in carne una.* Et ſuper alias innumerabiles blaſphemias auſus eſt dicere, quod poſt reſurrectionem cum inſufflaſſet Dominus diſcipulis, & di- *Joan. 20.* xiſſet: *Accipite Spiritum ſanctum*, non dedit eis Spiritum ſanctum, ſed figuratim tantummodo inſufflavit. Ille enim & confeſſionem quam fecit Thomas *Ibidem.* cum palparet manus & latus Domini poſt reſurrectionem, dicens: *Dominus meus & Deus meus*, inquit, non eſſe dictam a Thoma de Chriſto; (nec enim dicit Theodorus Deum eſſe Chriſtum: (ſed ad miraculum reſurrectionis ſtupefactum Thomam glorificaſſe Deum, qui Chriſtum reſuſcitavit. Et, quod pejus eſt, etiam in interpretatione, quam in Actus apoſtolorum ſcripſit Theodorus, ſimilem fecit Chriſtum Platoni, & Manichæo, & Epicuro, & Marcioni, dicens: Quod ſicut illorum unuſquiſque ex dogmate quod invenit ſuos diſcipulos fecit vocari Platonicos, & Manichæos, & Epicureos, & Marcioniſtas: ſimili modo & cum Chriſtus dogma inveniſſet, ex ipſo Chriſtianos vocari. Si quis igitur defendit prædictum impium Theodorum, & impia ejus conſcripta, in quibus tam prædictas, quam alias innumerabiles blaſphemias effudit contra magnum Deum & Salvatorem Jeſum Chriſtum; ſed non anathematizat eum, & impia ejus conſcripta, & omnes qui ſuſcipiunt vel defendunt eum, & dicunt orthodoxe eum expoſuiſſe; & qui ſcripſerunt pro eo, & eadem illi ſapuerunt, vel ſcribunt pro eo, vel impiis ejus conſcriptis, & eos qui ſimilia illis ſapiunt, vel aliquando ſapuerunt, & uſque ad mortem permanſerunt vel permanent in tali impietate: talis anathema ſit.

A ὃς τὴν χάριν κατὰ μικρὸν προκόψαντα, καὶ ἄνωθεν ὑπὸ Θεοῦ βεβοηθημένον, καὶ ὑπὸ τελείας ἁγιασθέντα· εἰς ψιλὸν ἄνθρωπον βαπτισθῆναι εἰς ὄνομα πατρὸς, καὶ υἱοῦ, καὶ ἁγίου πνεύματος· καὶ διὰ τοῦ βαπτίσματος τὴν χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματος λαβεῖν, καὶ υἱοθεσίας ἀξιωθῆναι· καὶ κατ' εἰκόνα βασιλικὴν εἶναι, οὕτω τοῦ Θεοῦ λόγου σχετικωθέντα· καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἀπρεπῆ τοῖς ἐνθυμήμασι, καὶ ἁμαρτητικὴν παντελῶς γεγενῆσθαι. Καὶ πάλιν ἐμπτύσας τῷ αὐτοῦ ἀποστόλῳ Θεοδώρου, τὴν ἕνωσιν τοῦ Θεοῦ λόγου πρὸς τὴν Χριστὸν, παντὶ γεγράφθαι, οἷον ὁ ἀπόστολος ὅτι ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς· ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Καὶ πρὸς ταῖς ἄλλαις ἀναριθμήτοις αὐτοῦ βλασφημίαις, τολμήσαντος εἰπεῖν, ὅτι μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐμφυσήσας ὁ κύριος τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἰπὼν· λάβετε πνεῦμα ἅγιον, οὐ δίδωσιν αὐτοῖς πνεῦμα ἅγιον, ἀλλὰ χάριτα μόνον ἐνεφύσησεν. Οὗτος δὲ ἐπὶ τῇ ὁμολογίᾳ Θωμᾶ τὸν βάλ τῇ φιλανθρωπίᾳ τῇ χειρὶ, καὶ τὸν πλευρὸν τὸ κυρίου, μετὰ τὴν ἀνάστασιν, τὸ, ὁ κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου, εἶπε μὴ εἰρῆσθαι αὐτὸ τὸ Χριστοῦ περὶ τοῦ Θωμᾶ· ἀλλ' ὅτι τῷ παραδόξῳ τοῦ ἀναστάσεως ἐκπλαγέντα τὸν Θωμᾶ ὑμνῆσαι τὸν Θεὸν τὸν ἐγείραντα τὸν Χριστόν. Τὸ δὲ χεῖρον, καὶ ἐν τῇ πρὸς ἔκφρασιν τῆς ἀποστόλου φωνῆς παρ' αὐτοῦ δόξαν ἐμπεσέν, αὐτάρκως ὁ αὐτὸς Θεόδωρος τὸν Χριστὸν Πλάτωνι, καὶ Μανιχαίῳ, καὶ Ἐπικούρῳ, καὶ Μαρκίωνι, λέγει, ὅτι ἕκαστος αὐτῶν ἴδιος διδάσκαλος αἱρέσεων ἴδιων, ὃν εἶπεν μαθητὰς ποιήσας, τοιούτους καλεῖσθαι Πλατωνικοὺς, καὶ Μανιχαίους, καὶ Ἐπικουρείους, καὶ Μαρκιωνιστάς· τὸν ὅμοιον τρόπον καὶ τὸ Χριστοῦ δόγμα, ἐξ αὐτοῦ Χριστιανοὺς καλεῖσθαι. Εἴπερ τοίνυν ἀσεβοποιὸν τὸ εἰρημένον ἀσεβέστατον Θεοδώρου, καὶ τὰ ἀσεβῆ αὐτοῦ συγγράμματα, ἐν οἷς τοιαῦτά τε ἐνυβρίζει, καὶ ἄλλας ἀναριθμήτους βλασφημίας ἐξέχει κατὰ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἀλλὰ μὴ ἀναθεματίζει αὐτὸν, καὶ τὰ ἀσεβῆ αὐτοῦ συγγράμματα, καὶ πάντας τοὺς δεχομένους, ἢ καὶ συνηγοροῦντας αὐτῷ, ἢ λέγοντας ὀρθοδόξως αὐτὸν ἐκτεθεῖσθαι, καὶ τοὺς γράψαντας ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ τὰ αὐτῷ ἀσεβῆ αὐτοῦ συγγράμματα, καὶ τοὺς τὰ ὅμοια φρονοῦντας, ἃ φρονήσαντας πάντα, καὶ μέχρι τέλους ἐμμείναντας τῇ παρὰ τὴν αἵρεσιν· ἀνάθεμα ἔστω.

XIII.

Si quis defendit impia Theodoriti conſcripta, quæ contra rectam fidem & contra primam Epheſinam ſanctam ſynodum, & ſanctum Cyrillum, & duodecim ejus capitula expoſuit, & omnia quæ conſcripſit pro Theodoro & Neſtorio impiis, & pro aliis qui eadem prædictis Theodoro & Neſtorio ſapuerunt, defendens eos & eorum impietatem; & propter hoc impios vocans doctores eccleſiæ, qui unitatem ſecundum ſubſiſtentiam Dei Verbi ad carnem confitentur; & non anathematizat ea, & eos qui ſimilia eis ſapuerunt, vel ſapiunt; inſuper autem & omnes qui ſcripſerunt contra rectam fidem, & ſanctum Cyrillum & duodecim ejus capitula; & uſque ad mortem in tali impietate permanſerunt: talis anathema ſit.

ιγ'.

Εἴτις ἀσεβοποιὸν τὸ εἰρημένον συγγράμμασι Θεοδωρήτου, τὸ κατὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως, καὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ πρώτης ἁγίας συνόδου, καὶ τῶν ἐν ἁγίοις Κυρίλλου, καὶ τῶν ιβ'. αὐτοῦ κεφαλαίων· καὶ πάντων ὧν συνεχάλκευσε ὑπὲρ Θεοδώρου, καὶ Νεστορίου τῶν δυσσεβῶν, καὶ ὑπὲρ ἄλλων τῶν τὰ αὐτὰ τοῖς προκειμένοις Θεοδώρῳ καὶ Νεστορίῳ φρονούντων, καὶ ἀποδεξαμένων αὐτούς, καὶ τὴν αὐτὴν ἀσέβειαν, καὶ διὰ ταῦτα τοὺς αὐτοὺς καλοῦντας τοὺς τῆς ἐκκλησίας διδασκάλους, τοὺς καθ' ὑπόστασιν τὸν ἕνωσιν τῷ Θεοῦ λόγου φρονοῦντας, καὶ ὁμολογοῦντας· καὶ ἔτι οὐκ ἀναθεματίζει τὰ εἰρημένα αὐτοῦ συγγράμματα, καὶ τοὺς τὰ ὅμοια τούτοις φρονήσαντας ἢ φρονοῦντας, καὶ πάντας δὲ τοὺς γράψαντας κατὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως, ἢ τῶν ἐν ἁγίοις Κυρίλλου καὶ τῶν δώδεκα κεφαλαίων, ἢ ἐν τῇ τοιαύτῃ ἀσεβείᾳ τελευτήσαντας· ἀνάθεμα ἔστω.

XIV.

Si quis defendit epiſtolam, quam dicitur Ibas ad Marim Perſam hæreticum ſcripſiſſe, quæ abnegat quidem Deum Verbum de ſancta Dei genitrice ſemper Virgine Maria incarnatum, hominem factum eſſe, dicit autem purum hominem ex ipſa natum eſſe, quem templum vocat; ut alius ſit Deus Verbum, & alius homo: & ſanctum Cyrillum, qui rectam fidem Chriſtianorum prædicavit, tamquam hæreticum & ſimiliter Apollinario impio ſcripſiſſe criminatur: & inculpat primam Epheſinam ſanctam ſynodum tam-

ιδ'.

Εἴτις ἀσεβοποιὸν τὴν ἐπιστολὴν τὴν λεγομένην παρὰ Ἴβα γεγράφθαι πρὸς Μάριν τὸν Πέρσην, τὴν ἀρνουμένην μὲν τὸν Θεὸν λόγον ὁμοούσιον τοῦ ἁγίας θεοπάτορος καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας σεσαρκῶσθαι, ἄνθρωπον γεγονέναι· λεγούσης δὲ ψιλὸν ἄνθρωπον ἐξ αὐτῆς γεγενῆσθαι, ὃν ναὸν ὠνόμασεν· εἰς ἄλλον εἶναι τὸν Θεὸν λόγον, καὶ ἄλλον τὸν ἄνθρωπον· καὶ τὸν ἐν ἁγίοις Κύριλλον τὸν ὀρθῶς περὶ χριστιανῶν πίστιν κηρύξαντα ἀθεϐαλλαίοις, εἰς αἵρεσιν, καὶ ὁμοίως Ἀπολιναρίῳ τῷ δυσσεβῆ γεγράφθαι· καὶ μεμφομένης τὴν ἐν Ἐφέσῳ πρώτην ἁγίαν συνοδον, εἰς

ANNO CHRISTI 553

χουσε κρίνας ἢ ζητήσας Νεστόριον κατεδίκασεν. ἢ τὰ δύο- A
κα κεφάλαια τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἀπόβλη, ἢ ἑαυτὸν τῇ ὀρ-
θῇ πίστει ἀνάθεμα ἢ αὐτὴ ἀποβλὴς ὑπάρχῃ. καὶ ὁμοίως Θεόδω-
ρον, ἢ Νεστόριον ἢ τὰ ἀσεβῆ αὐτῶν δόγματα, ἢ συγγράμμα-
τα. Εἴτις τοίνυν τὴν εἰρημένην ἀσεβῆ ἐπιστολὴν ὑπερασπίσῃ,
ἢ μὴ ἀναθεματίζῃ αὐτὴν, ἢ τοὺς ὑπερασπιστὰς αὐτῆς, ἢ λέ-
γοντας αὐτὴν ὀρθὴν εἶναι, ἢ μέρος αὐτῆς, καὶ γράψαντας
ἢ γράφοντας ὑπὲρ αὐτῆς, ἢ τῇ ἀσεβεγραφίᾳ αὐτῇ ἀκολου-
θῆσαι, καὶ πεπεῖσθαι ταύτῃ ἀκόλουθοι, ἢ περὶ ἀσεβεγραφίας αὐτῇ ἀσεβείας
ἐνόμισαν τῶν ἁγίων πατέρων, ἢ τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνό-
δου, καὶ ἕως μέχρι τέλους ἐμμείνασιν· ἢ τοιοῦτος ἀνάθε-
μα ἔστω.

Τούτων τοίνυν οὕτως ὁμολογηθέντων, ἃ ἢ παρελάβομεν ἀπὸ B
τῶν θείων γραφῶν, καὶ τῶν τῶν ἁγίων πατέρων διδασκαλίας,
ἢ τῶν ὁμολογηθέντων περὶ τῆς μιᾶς ἢ τῆς αὐτῆς πίστεως παρὰ τῶν
προειρημένων ἁγίων πατέρων συνόδων· γνωρίμης δὲ καὶ παρ'
ἡμῶν τῆς περὶ τῶν αἱρετικῶν καὶ τῶν ἀσεβῶν αὐτῶν ἀσεβείας, ὅσες γε
καὶ τῶν τῷ ὑπεναντίῳ, ἢ ὑπεναντίως τοῖς εἰρημένοις περὶ τού-
τοις κεφαλαίοις, ἢ ἐφρονήσασιν, ἢ ἐμμείνασιν τῇ αὐτῶν πλάνῃ,
παραφρόνως· εἴτις δέποτε ἐπιτήδειον εὑρίσκοι τοῖς παρ' ἡμῶν βουλευ-
θεῖσιν ἐμπεπλεγμένον παραβαίνειν, ἢ διδάξαι, ἢ γράψαι, εἰ μὲν ἐπί-
σκοπος εἴη, ἢ ὁ τοῦ κλήρου ἀκροτηρίου, ὁ δοκῶν ἀλλότρια ἐ-
ρῶν ἢ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως φρονεῖν, χωρισθήσε-
ται τῆς ἐπισκοπῆς, ἢ τοῦ κλήρου· εἰ δὲ μοναχὸς, ἢ λαϊκὸς,
ἀναθεματισθήσεται.

Εὐτύχιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώ- C
μης, ὑφελαφησάμενος τὰ προτεθέντα, καὶ ὁμολογῶν οὕτως
ἔχειν, ὡς πάντα τὰ προτεθειμένα κεφάλαιά τε καὶ δόγ-
ματα περιέχει· καὶ δεχόμενος τὰς ἁγίας τέσσαρας συνό-
δους, τουτέστι τήν τε ἐν Νικαίᾳ, ἢ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει,
καὶ τὴν ἐν Ἐφέσῳ τὴν πρώτην, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι,
καὶ τὰ παρ' αὐτῶν σὺν τοῖς μιᾷ καὶ τοῖς αὐτοῖς πίστεως ἐ-
κτεθέντα, καὶ πᾶσι τοῖς ἡμετέροις, καθὼς προγέγραπται,
κατακρίνω καὶ ἀναθεματίζω σὺν τοῖς ἄλλοις αἱρετικοῖς,
καὶ τοῖς ἀσεβοῦσι αὐτοῦ συγγράμμασι, Θεόδωρον τὸν ἀσε-
βῆ τὸν Μοψουεστίας ἐπίσκοπον βλάσφημον, μετὰ τῶν ἀσεβῶν
αὐτοῦ συγγραμμάτων· καὶ πάσας τὰς ἀσεβεῖς συγγραφὰς
Θεοδωρήτου, καθὼ προέφημεν. καὶ τὴν ἀσεβῆ ἐπιστολὴν
τὴν λεγομένην Ἶβα, ἢ τοὺς τὰ ὅμοια πάντα φρονήσαντας.
ἢ φρονοῦντας· καὶ ὑπέγραψα.

Ἀπολλινάριος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας. D

Δομνῖνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Θεουπολιτῶν.

Ὁμοίως καὶ οἱ λοιποὶ ἐπίσκοποι ὑπέγραψαν.

ANNO CHRISTI 553.

quam ſine examinatione & quæſtione Neſtorium condemnantem: & duodecim capitula ſancti Cyrilli impia & contraria rectæ fidei vocat eadem impia epiſtola, & defendit Theodorum & Neſtorium, & impia eorum dogmata & conſcripta. Si quis igitur memoratam impiam epiſtolam defendit, ſed non anathematizat eam, & defenſores ejus, & eos qui dicunt eam rectam eſſe, vel partem ejus, & eos qui ſcripſerunt vel ſcribunt pro ea, vel pro impietate quæ in ea continetur, & præſumunt eam defendere, vel inſertam ei impietatem nomine ſanctorum patrum, vel ſancti Chalcedonenſis concilii, & in his uſque ad mortem permanent, talis anathema ſit.

Cum igitur hæc ita rite confeſſi ſumus, quæ tradita nobis ſunt tam a divinis ſcripturis, quam a ſanctorum patrum doctrina, & ab his quæ definita ſunt de una eademque fide a prædictis ſanctis quatuor conciliis: facta autem a nobis & condemnatione contra hæreticos & eorum impietatem, nec non etiam contra eos qui defenderunt vel defendunt prædicta impia tria capitula, & permanſerunt in ſuo errore, vel qui permanent: ſi quis conatus fuerit contra hæc quæ pie diſpoſuimus, vel tradere, vel docere, vel ſcribere, ſi quidem epiſcopus, vel clericus ſit, iſte tamquam aliena a ſacerdotibus & ſtatu eccleſiaſtico faciens, denudabitur epiſcopatu vel clericatu: ſi autem monachus vel laïcus ſit, anathematizabitur.

Eutychius miſericordia Dei epiſcopus Conſtantinopoleos novæ Romæ, decrevi quæ præpoſita ſunt, & confitens ſic habere, ſicut omnia ſupra capitula & dogmata continent: & ſuſcipiens ſanctas quatuor ſynodos, id eſt, Nicænam, Conſtantinopolitanam, Epheſinam primam, & Chalcedonenſem, & quæ ab ipſis de una eademque fide definita ſunt: & in his omnibus permanens, ſicut ſupra ſcriptum eſt, condemno & anathematizo ſuper alios hæreticos & impia eorum conſcripta, Theodorum impium, qui fuit Mopſueſtiæ epiſcopus, una cum impiis ejus conſcriptis; & omnia quæ impie Theodoritus conſcripſit, ſicut prædictum eſt; & impiam epiſtolam quæ dicitur Ibæ, & qui ſimilia eis ſapuerunt & ſapiunt: & ſubſcripſi.

Apollinarius miſericordia Dei epiſcopus Alexandriæ, decrevi quæ præpoſita ſunt, & confitens ſic habere, ſicut omnia ſupra capitula & dogmata continent, &c.

Domninus miſericordia Dei epiſcopus Theopolitanæ civitatis, ſimiliter.

Similiter & reliqui epiſcopi ſubſcripſerunt.

Stephanus miſericordia Dei epiſcopus Rapheotanæ civitatis, vicem agens Euſtochii ſanctiſſimi patriarchæ Hieroſolymitanæ civitatis, una cum Georgio & Damiano religioſiſſimis epiſcopis, ſimiliter.

Georgius miſericordia Dei epiſcopus Tiberiadis, agens vicem Euſtochii ſanctiſſimi patriarchæ Hieroſolymitanæ civitatis, una cum Stephano & Damiano religioſiſſimis epiſcopis, ſimiliter.

[a] al. Sozuſæ. Damianus miſericordia Dei epiſcopus [a] Sozytanæ civitatis, agens vicem Euſtochii ſanctiſſimi patriarchæ Hieroſolymitanæ civitatis, una cum Stephano & Georgio religioſiſſimis epiſcopis, ſimiliter.

[b] al. Heracleæ Pelagoniæ. Benignus miſericordia Dei epiſcopus [b] Heracleotanæ civitatis, quæ eſt primæ Macedoniæ, agens vicem Eliæ ſanctiſſimi archiepiſcopi Theſſalonicenſium civitatis, tam pro illo, quam pro me, ſimiliter.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus Cæſareæ primæ Cappadociæ, ſimiliter.

Andreas gratia Chriſti epiſcopus Epheſi, ſimiliter.

Sextilianus miſericordia Dei epiſcopus eccleſiæ catholicæ Tunienſis, agens vicem Primoſi archiepiſcopi Juſtinianæ Carthaginis, totiuſque concilii provinciæ Proconſularis, tam pro illo vel illis, quam pro meipſo, ſimiliter.

Megethius gratia Dei epiſcopus ſanctæ Dei catholicæ eccleſiæ civitatis Heracleæ Thraciæ, ſimiliter.

[a] al. Tabia. Anaſtaſius miſericordia Dei epiſcopus [a] Tabianenſium civitatis, agens vicem Dorothei religioſiſſimi epiſcopi Ancyranorum metropoleos, ſimiliter.

[b] al. Illenſis. Joannes miſericordia Dei epiſcopus [b] Iliorum civitatis, agens vicem Euprepii epiſcopi Cyzicenorum metropoleos, ſimiliter.

Euſebius miſericordia Dei epiſcopus Tyriorum metropoleos, ſimiliter.

Joannes humilis epiſcopus Nicomedenſium metropoleos, ſimiliter.

[c] al. Nicææ. Stephanus miſericordia Dei epiſcopus [c] Nicænorum, metropoleos, ſimiliter.

Conſtantinus miſericordia Dei epiſcopus ſanctæ Dei

ANNO CHRISTI 553.

ecclesiæ Chalcedonensium metropolitanæ civitatis, similiter.

Petrus misericordia Dei episcopus Tarsi metropolitanæ civitatis, similiter.

Joannes misericordia Dei episcopus [a] Cucusenorum civitatis, agens vicem Palladii religiosissimi episcopi Melitenorum metropoleos, similiter.

[a] al. Cucuso-sum.

Joannes misericordia Dei episcopus Cæsareæ Palæstinæ, similiter.

Pompeianus misericordia Dei episcopus [b] sanctæ ecclesiæ catholicæ civitatis Victorianæ, provinciæ Byzacenæ, similiter.

[b] al. Byzacii.

Amazonius gratia Christi episcopus Edessenorum metropolitanæ civitatis, similiter.

Alexander misericordia Dei episcopus [c] Gangrenorum metropoleos, similiter.

[c] al. Gangrorum.

Thomas misericordia Dei episcopus Apamenorum [d] metropolitanæ civitatis, similiter.

[d] al. Syriæ.

Euphrantas misericordia Dei episcopus Tyanensium metropoleos, similiter.

Theodorus misericordia Dei episcopus Hierapolitanorum [e] apud Euphratem metropoleos, similiter.

[e] al. Syriæ.

Bosphorius patientia Dei episcopus Neocæsariensium metropoleos, similiter.

Joannes misericordia Dei episcopus Bostrenorum metropoleos, similiter.

Philippus misericordia Dei episcopus Myrensium metropoleos Lyciæ provinciæ, similiter.

Theodorus misericordia Dei episcopus Seleuciensium apud Isauros metropoleos, similiter.

Julianus misericordia Dei episcopus Sardianorum, metropoleos Lydiæ provinciæ, similiter.

Theodorus misericordia Dei episcopus Gortynæ, quæ est metropolis Cretensium provinciæ, similiter.

Eustathius misericordia Dei episcopus Damasci metropolitanæ civitatis, similiter.

Theodosius misericordia Dei episcopus Rhodiorum metropoleos, similiter.

Theodorus misericordia Dei episcopus Antiochensium metropolis, Pisidiæ provinciæ, similiter.

Eulogius misericordia Dei episcopus Pergenorum metropolitanæ civitatis Pamphyliæ provinciæ similiter.

Cyriacus misericordia Dei episcopus [f] Amydenorum metropoleos, similiter.

[f] al. Amidæ.

Severianus misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ civitatis Aphrodisiadis [g] Carensium provinciæ, similiter.

[g] al. Cariæ.

Severus misericordia Dei episcopus Synnadensium metropoleos Phrygiæ Salutaris provinciæ, similiter.

Petrus misericordia Dei episcopus [h] Sidetanorum metropoleos Pamphyliæ provinciæ, similiter.

[h] al. Sidæ.

Abrahamus misericordia Dei episcopus Sergiopoleos metropolitanæ civitatis, similiter.

Asignius misericordia Dei episcopus Trajanopolitanorum civitatis, agens vicem Joannis religiosissimi episcopi Laodicensium metropoleos, Phrygiæ Pacatianæ provinciæ, similiter.

Joannes gratia Christi episcopus Adrianopolitanorum metropoleos Hæmimontiorum provinciæ, similiter.

Joannes misericordia Dei episcopus Maronitanorum metropoleos [i] Rhodiæ provinciæ, similiter.

[i] al. Rhodopes.

Theodosius misericordia Dei episcopus Justinianopolitanorum metropoleos secundæ Cappadociæ provinciæ, similiter.

Stephanus misericordia Dei episcopus Laodiceæ metropoleos [k] Theodotianorum provinciæ, similiter.

[k] al. sive Theodosiadis

Auxanon misericordia Dei episcopus Hierapolitanorum [a] metropoleos, similiter.

[a] al. Phrygiæ.

Eustathius misericordia Dei episcopus Maximianopolitanorum metropoleos, similiter.

Paulus misericordia Dei episcopus Æmorum, metropoleos [b] Rhodopiæ provinciæ, similiter.

[b] al. Rhodopes.

Dometius misericordia Dei episcopus Chalcidensium civitatis, similiter.

Ætherius misericordia Dei episcopus Anazarbensium, sive Justinianopolitanorum metropoleos, similiter.

Valerianus misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ catholicæ civitatis Obbæ, provinciæ [c] Proconsularis, similiter.

[c] al. Africanæ

Dionysius misericordia Dei episcopus Seleuciæ [d] civitatis, similiter.

[d] al. primæ.

Theodorus misericordia Dei episcopus Dryziparenorum metropoleos, similiter.

Severus misericordia Dei episcopus Pompeiopolitanorum civitatis, Paphlagoniæ provinciæ, similiter.

Georgius misericordia Dei episcopus novæ Justinianopolitanæ [e] Cypselitanorum civitatis, similiter.

[e] al. Cypselon

Crescens misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ catholicæ Cuiculitanæ, provinciæ Numidiæ, similiter.

Romanus misericordia Dei episcopus Gabalorum, similiter.

Gregorius misericordia Dei episcopus Justinianopolitanorum civitatis magnæ Armeniorum provinciæ, similiter.

Joannes misericordia Dei episcopus Nysſenorum civitatis, similiter.

Basilius misericordia Dei episcopus novæ Justinianæ, Camulianensium, similiter.

Joannes misericordia Dei episcopus [f] Justinianopolitanorum, sive Barcusenæ civitatis, similiter.

[f] al Justinopolis.

Sergius misericordia Dei episcopus novæ Justinianæ [g] secundæ Ægyptiorum, similiter.

[g] al. Cyprii.

Christophorus misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Arcadiopoleos, Asianorum provinciæ, similiter.

Stephanus misericordia Dei episcopus Clysmatis, similiter.

Theodosius misericordia Dei episcopus Bybliorum civitatis, similiter.

Leontius misericordia Dei episcopus Arces Armeniæ, similiter.

Joannes misericordia Dei episcopus Myrines provinciæ Asiæ, similiter.

Alexander episcopus Amphipoleos primæ Armeniæ, similiter.

Thomas gratia Christi episcopus sanctæ ecclesiæ Berissorum civitatis, similiter.

Theodorus misericordia Dei episcopus Leontopoleos [h], similiter.

[h] al. Ægypti

Æmilianus misericordia Dei episcopus Antipyrgi civitatis, similiter.

Aristodemus misericordia Dei episcopus [i] Philomelensium civitatis, similiter.

[i] al. Philomelii.

Thalelæus misericordia Dei episcopus Hadrianopolitanorum Pisidiæ provinciæ, similiter.

Theoctistus misericordia Dei episcopus Erythrarum civitatis, provinciæ Asiæ, similiter.

Diogenianus misericordia Dei episcopus Sozopolitanorum civitatis, Pisidiæ provinciæ, similiter.

Bassus misericordia Dei episcopus Thamiatensis, similiter.

Anatolius misericordia Dei episcopus Cymæorum civitatis, provinciæ Asianæ, similiter.

Conon humilis episcopus Magydensium civitatis

ANNO CHRISTI 553.

Pamphyliæ provinciæ, ſimiliter.
Diogenes miſericordia Dei epiſcopus Cratianorum civitatis, ſimiliter.
Theoctiſtus humillimus epiſcopus Pruſæ civitatis, ſimiliter.
Georgius miſericordia Dei epiſcopus Ptolemaïdis, ſimiliter.
Elias miſericordia Dei epiſcopus Diocletianopoleos, ſimiliter.
[a] al. Cyſſon Theonas miſericordia Dei epiſcopus [a] Cuſſitanorum civitatis, ſimiliter.
Theodorus miſericordia Dei epiſcopus Limyrenſium civitatis Lyciæ provinciæ, ſimiliter.
Zoſimus miſericordia Dei epiſcopus Antandrenſium civitatis, ſimiliter.
Aſyncretius miſericordia Dei epiſcopus Aradiorum civitatis, ſimiliter.
Stephanus miſericordia Dei epiſcopus Botryenorum, ſimiliter.
Philippus humilis epiſcopus Phellitanorum civitatis, ſimiliter.
[b] al. de Myriangelis. Menas miſericordia Dei epiſcopus [b] Myriangeli, ſimiliter.
[c] al. Coryci. Cyprianus miſericordia Dei epiſcopus [c] Corycæotanorum civitatis, ſimiliter.
Reſtitutus miſericordia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ catholicæ civitatis Mileon, provinciæ Numidiæ [d], ſimiliter.
[d] al. Aſiæ. Thomas miſericordia Dei epiſcopus Conſtantinæ civitatis Oſroënorum, provinciæ, ſimiliter.
Theodorus miſericordia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Helenopoleos, ſimiliter.
Severus miſericordia Dei epiſcopus Taborum, ſimiliter.
Theoctiſtus miſericordia Dei epiſcopus Halicarnaſſenſium civitatis, Cariæ provinciæ, ſimiliter.
Thomas miſericordia Dei epiſcopus Circeſii, ſimiliter.
[e] al. Soſus [e] Soterus miſericordia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Aulonenſium, ſimiliter.
Gennadius miſericordia Dei epiſcopus Zenopolitanorum civitatis, Pamphyliæ provinciæ, ſimiliter.
[f] al. Mall. Coſmas humilis epiſcopus [f] Mallcotanorum civitatis, ſimiliter.
Dionyſius miſericordia Dei epiſcopus Megarenſium civitatis, ſimiliter.
Callinicus miſericordia Domini Chriſti epiſcopus Opuntiorum civitatis, ſimiliter.
Paſchaſius miſericordia Chriſti epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Ægii civitatis, ſimiliter.
Eraſmus miſericordia Dei epiſcopus Cibyritanorum civitatis, ſimiliter.
Sergius miſericordia Dei epiſcopus Himereos, ſimiliter.
Joannes miſericordia Dei epiſcopus Neocæſareæ Euphrateſiæ, ſimiliter.
Thalelæus miſericordia Dei epiſcopus Iſindorum, Pamphyliæ provinciæ, ſimiliter.
Creſconius miſericordia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ catholicæ municipii Zattarenſis, provinciæ Numidiæ, ſimiliter.
Anatolius humilis epiſcopus Sebaſtenorum civitatis, ſimiliter.
[g] al. Daiſinorum. Nonnus miſericordia Dei epiſcopus [g] Dauron, ſimiliter.
Stephanus miſericordia Dei epiſcopus Balancotanorum, ſimiliter.
Victor miſericordia Dei epiſcopus catholicæ eccleſiæ municipii Sinna, provinciæ Proconſularis, ſimiliter.

A Conſtantinus miſericordia Dei epiſcopus Midaii, ſimiliter.
Macarius miſericordia Dei epiſcopus Prymneſiorum civitatis, Phrygiæ Salutaris provinciæ, ſimiliter.
Megalus miſericordia Dei epiſcopus Myrenorum civitatis, Phrygiæ Salutaris provinciæ, ſimiliter.
Genethlius miſericordia Dei epiſcopus Dorylæi, ſimiliter.
Creſcituras miſericordia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ catholicæ civitatis, Boſſæ provinciæ Proconſularis, ſimiliter.
Nicetas miſericordia Dei epiſcopus Epiphanienſium civitatis, ſecundæ Ciliciæ provinciæ, ſimiliter.
Alexander miſericordia Dei epiſcopus Dionyſi civitatis, ſimiliter.
B Pelagius miſericordia Dei epiſcopus Azanorum civitatis, provinciæ Phrygiæ Pacatianæ, ſimiliter.
Hieron miſericordia Dei epiſcopus Anaſtaſiopolitanorum civitatis, Phrygiæ Pacatianæ provinciæ, ſimiliter.
Glaucus miſericordia Dei epiſcopus Alionorum civitatis, Phrygiæ Pacatianæ provinciæ, ſimiliter.
Procopius miſericordia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Antinoi Thebanæ civitatis, ſimiliter.
Petrus miſericordia Dei epiſcopus Domitiopolitanorum civitatis, Iſauriæ proviuciæ, ſimiliter.
Joannes miſericordia Dei epiſcopus [a] Colonienſium, ſive Theodoriadis civitatis, ſimiliter. [a] al. Cobale.
C Phronimus miſericordia Dei epiſcopus [b] Synaitanorum, Phrygiæ Pacatianæ provinciæ, ſimiliter. [b] al. Synnaïl.
Uranius miſericordia Dei epiſcopus [c] Trallenorum civitatis Lydiæ provinciæ, ſimiliter. [c] al. Trallienſis.
Joannes miſericordia Dei epiſcopus Ceraſenorum civitatis Lyciæ provinciæ, ſimiliter.
Macedonius miſericordia Dei epiſcopus novæ Juſtinianæ Bithyniæ provinciæ, ſimiliter.
Ecdicius miſericordia Dei epiſcopus Teni inſulæ, ſimiliter.
Eulogius miſericordia Dei epiſcopus [d] Dabon civitatis, ſimiliter. [d] Supra, Danabenorum, in Gall. lege prima.
Theodorus miſericordia Dei epiſcopus claræ Gargarenſium civitatis, ſimiliter.
D Elpidiphorus miſericordia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Anaſtaſiopoleos Cariæ provinciæ, ſimiliter.
Cyrion miſericordia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Dadimorum, ſimiliter.
Theodorus miſericordia Dei epiſcopus Laodicenſium civitatis, ſimiliter.
Silas miſericordia Dei epiſcopus Tiberiopoleos Pacatianæ provinciæ, ſimiliter.
[e] al. Megalus Phrygiæ [f] al. Tabanorum. [e] Megas miſericordia Dei epiſcopus Myrenorum [f] civitatis, agens vicem Diogenis religioſiſſimi epiſcopi Auguſtopolitanæ civitatis, ſimiliter.
[g] al. Ingilon. Theodorus miſericordia Dei epiſcopus [g] Ingilon civitatis, ſimiliter.
Julianus miſericordia Dei epiſcopus civitatis Zeugmatis, ſimiliter.
E Dorymenes miſericordia Dei epiſcopus civitatis Adraon Arabiæ provinciæ, ſimiliter.
Joannes miſericordia Dei epiſcopus Leri civitatis, ſimiliter.
Theodorus miſericordia Dei epiſcopus Comanenſium, civitatis ſecundæ Armeniæ provinciæ, ſimiliter.
[h] al. Sebaſtia Armeniæ. Rufinus miſericordia Dei epiſcopus [h] Sebaſtenorum metropoleos, ſimiliter.
[i] al. Semneatanorum. Conon miſericordia Dei epiſcopus [i] Semneatanorum civitatis, ſimiliter.
[k] al. Caſianum. Cyriacus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ [k] Caſatanorum civitatis, ſimiliter.

ANNO CHRISTI 553.

Sifinnius misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Præneti civitatis, similiter.
Julianus misericordia Dei episcopus [a] Batnon civitatis, similiter.
[a] al. Bathon.
Anastasius misericordia Dei episcopus Rachlenorum civitatis, provinciæ Tyriorum, similiter.
Theodorus misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Porthmi Græciæ provinciæ, similiter.
Paulus misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Stectorii civitatis Pentapoliticæ regionis, Phrygiæ Salutaris provinciæ, similiter.
Stephanus misericordia Dei episcopus Amasenorum claræ metropoleos, similiter.
[b] al. Adrass.
Paulus misericordia Dei episcopus [b] Adrasenorum civitatis, similiter.
Evander humilis episcopus sanctæ Dei ecclesiæ Gnidi civitatis, similiter.
Mennas peccator & humilis episcopus Carpathiorum insularum, similiter.
Eleusinius misericordia Dei episcopus Traianopolitanorum metropoleos Rhodopiæ provinciæ, similiter.
Sabbatius misericordia Dei episcopus Arcadiopoleos, similiter.
Stephanus misericordia Dei episcopus metropoleos Justinianæ novæ, sive Darasi, similiter.
Stephanus misericordia Dei episcopus Chersonis, similiter.
Cyprianus misericordia Dei episcopus Adrianutheron civitatis, similiter.
Joannes misericordia Dei episcopus Aparnenorum civitatis Pisidiæ provinciæ, similiter.
B Leontius misericordia Dei episcopus Amadessenorum civitatis, similiter.
[a] al. Byzene. tani.
Theodorus gratia Christi episcopus [a] Byzanorum metropoleos, similiter.
Paulus misericordia Dei episcopus Anchiali civitatis, similiter.
Conon misericordia Dei episcopus Adrianitanæ civitatis, similiter.

In Conc. Vt. Act. 3. dicuntur fuisse centum sexaginta quatuor.

Explicit. In hac synodo sederunt episcopi centum sexaginta sex.

FRAGMENTA QUINTÆ SYNODI
GRÆCE REPERTA,
& alia quædam ad eamdem Synodum pertinentia.

Sexta synodus, Actione quarta in epistola Agathonis Papæ, ad Constantinum Imperatorem.

C Ἡ ἁγία συνόδος, συμβὰν ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ Ἀγαθῶνος πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πρὸς Κωνσταντῖνον βασιλέα.

HOc idem etiam & sancta synodus, quæ sub augustæ memoriæ Justiniano principe in Constantinopoli congregata est, in septimo definitionum capitulo prædicat: Si quis in duabus naturis, dicens, in deitate videlicet & humanitate, unum Dominum nostrum Jesum Christum cognosci non confitetur, ut per hoc significet differentiam naturarum, ex quibus inconfusa & ineffabilis unitas facta est, neque Verbo in naturam carnis transfigurato, neque carne in Verbi naturam translata: (manet enim utrumque quod est secundum naturam & post factam unitionem secundum subsistentiam:) sed in divisione per partem hujusmodi suscipit vocem in mysterio Christi: aut numerum naturarum confitens in uno eodemque Domino nostro Jesu Christo, Deo Verbo incarnato, non tantummodo contemplatione differentiam earum accipit, ex quibus & compositus est, non interemptam propter unitionem; (unus enim ex utrisque, & per unum utraque:) sed propterea numero utitur, tamquam divisas propriæ subsistentiæ confitentes naturaliter; talis anathema sit.

Collat. 1. supra, pag. 40.

Τοῦτο αὐτὸ καὶ ἡ ἁγία σύνοδος ἡ ἐπὶ τῆς εὐσεβοῦς μνήμης Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως ἐν Κωνσταντινουπόλει συναθροισθεῖσα ἐν τῷ ἑβδόμῳ κεφαλαίῳ τῶν ἁγίων κανόνων· Εἴ τις ἐν δυσὶ φύσεσι, λέγων, μιᾷ οὐκ ἐν θεότητι καὶ ἀνθρωπότητι τὸν ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν γνωρίζειν ὁμολογεῖ, ἵνα δηλῶν τὸν διαφορὸν τῶν φύσεων, ἐξ ὧν ἀσύγχυτος ἡ ἄφραστος ἕνωσις γέγονε, οὔτε τῷ λόγῳ εἰς τὴν τῆς σαρκὸς μετασκευάσας φύσιν, οὔτε τῆς σαρκὸς οὐδὲ τὸν τοῦ λόγου φύσιν μεταχωρήσασαν· μένει γὰρ ἑκάτερον ὅπερ ἦν τῇ φύσει, καὶ ἡνωμένης τῆς ἑνώσεως καθ' ὑπόστασιν· ἀλλ' ἐπὶ διαιρέσει τῆς ἐκ μέρους τοῦ παντὸς λαμβάνει φωνὴν ἐπὶ τῷ κατὰ Χριστὸν μυστηρίῳ· ἢ τὸν ἀριθμὸν τῶν φύσεων ὁμολογοῦν ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἑνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένου, μὴ τῇ θεωρίᾳ μόνῃ τὴν διαφορὰν τούτων λαμβάνῃ, ἐξ ὧν ἡ συνῄθη, ἐκ ἀναιρέσεως διὰ τὴν ἕνωσιν· ὃς γὰρ ἐξ ἀμφοῖν, καὶ δι' ἑνὸς ἀμφοῖν· ἀλλ' ἐπὶ τούτῳ πλέονται τῷ ἀριθμῷ, ὡς ὁμολογοῦντας καὶ ἰδιοτρόπους εἶναι τὰς φύσεις· ἡ τοιούτος ἀνάθεμα ἔστω.

Concilium Florentinum sessione quinta, habet partem epistolæ Eutychii episcopi Constantinopolitani ad Vigilium Papam, quam ipse Vigilius eidem Eutychio E *rescribens, suis literis inseruit. Ea epistola lecta fuit in prima Collatione quinta synodi.*

Collat. 1. supra, pag. 40. D.

Ideo festinantes unitatem conservare, ad Apostolicam sedem vestræ beatitudinis manifestum facimus, quod nos semper & servavimus & servamus fidem ab initio traditam a magno Deo & Salvatore nostro Jesu Christo sanctis apostolis, & ab illis in omni mundo prædicatam, & a sanctis patribus explanatam, & maxime ab his qui in sanctis quatuor synodis congregati sunt, quos per omnia & in omnibus amplectimur, & suscipimus: id est, trecentos decem & octo sanctos patres qui Nicææ congregati sunt, & sanctum

Διὰ τοῦτο σπουδάζοντες τὴν ἕνωσιν φυλάξαι, σαφῆ τὴν ἀποστολικὴν καθέδραν ὑμετέρας μακαριότητος φανερὰν ποιοῦμεν, ὅτι ἡμεῖς καὶ ἐφυλάξαμεν καὶ φυλάττομεν τὴν πίστιν, τὴν ἐξ ἀρχῆς παραδοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ ἀποστόλοις, ἢ παρ' ἐκείνων ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ κηρυχθεῖσαν, ἢ ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων σαφηνισθεῖσαν, ἢ μάλιστα ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς ἁγίαις τέσσαρσι συνόδοις συναλλόντων, οὓς ἐπὶ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν ἀπολουσόμεθα, καὶ δεχόμεθα· τουτέστι, τοὺς τριακοσίους δεκαοκτὼ ἁγίους πατέρας τοὺς ἐν Νικαίᾳ συναλλάξαντας, καὶ τὸ ἅγιον

σύμβολον

ANNO CHRISTI 553.

σύμβολον ἤτοι μάθημα τῆς πίστεως ἐκτιθέμενοι, καὶ τὸν Ἀρείου μανίαν ἀναθεματίσαντες, καὶ τοῖς αὐτὸν φρονήσασιν, ἢ φρονοῦσιν. δεχόμεθα δὲ ἡ ἁγίους τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίους πατέρας, οἵτινες τὸ αὐτὸ ἅγιον μάθημα ἐκτεθείκασι, καὶ τὴν περὶ τῆς θεότητος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐσαφήνισαν, καὶ τὴν αἵρεσιν Μακεδονίου τὸν πνευματομάχου, καὶ τὸν αὐτοῦ Ἀπολιναρίου κατέκριναν, μετὰ τῶν τὰ αὐτὰ ἐκείνοις φρονησάντων, ἢ φρονησάντων ποτέ. δεχόμεθα δὲ ἡ τοὺς ἑξακοσίους ἁγίους πατέρας, τοὺς ἐν τῇ κατ' Ἔφεσον πρώτῃ συνόδῳ ἀθροισθέντας, οἵτινες ἅπαντα τοῦτον ἐκτεθείκασι τὸν αὐτὸν ἅγιον σύμβολον ἤτοι μάθημα, καὶ τὸν Νεστόριον τὸν ἀσεβῆ, καὶ τὰ μυσαρὰ αὐτοῦ δόγματα, καὶ τοὺς τὰ ἴσα αὐτῷ ἐπεθύμησι φρονῆσαι ἢ φρονήσαντας. ἔτι δὲ πάντας δεχόμεθα καὶ τοὺς ἑξακοσίους τριάκοντα ἁγίους πατέρας τοὺς ἐν Χαλκηδόνι συναθροισθέντας· οἵτινες ἡ αὐτοὶ ἅπαντα συνήνεσαν τοῖς θεσπεσίοις τοῦτον ἁγίοις συνόδοις, ἡ ἐκολούθησαν τῷ θεσπεσθέντι συμβόλῳ ἤτοι μαθήματι, τῷ παρὰ τῶν τριακοσίων ἑκατὸν δεκαοκτὼ θεοφόρων πατέρων ἐκτεθέντι, καὶ λαβόντι τοὺς ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίους πατέρας ἐπιξενῶσαι, ἡ ἀναθεματίσαντι τοὺς ἅγιον παρὰ τὸ εἰρημένον σύμβολον ἕλκοντας διδάσκειν, ἢ ἀκούειν, ἢ παραδίδοναι τοῖς ἁγίοις τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαις.

Εὐάγριος σχολαστικὸς κεφ. λέ. τῆ δ'. βίβ. τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, ἐν τῷ ὅρῳ τῆς πέμπτης συνόδου φέρει ταῦτα·

Τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ τὸν ἐν τοῖς εὐαγγελίοις παραβολήν.

Καὶ μετ' ὀλίγα·

Καταδικάζομεν δὲ ἡ ἀναθεματίζομεν σὺν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν αἱρετικοῖς τοὺς καταδικασθέντας παρὰ τῶν εἰρημένων ἁγίων τεσσάρων συνόδων, καὶ σὺν τοῖς ἁγίοις καθολικῆς ἐκκλησίας, ἡ Θεόδωρον τὸν μεγάλην Ἐπίσκοπον Μοψουεστίας, καὶ τὰ ἀσεβῆ αὐτοῦ συγγράμματα, ἡ τὰ ἀσεβῆς συγγραφέντα παρὰ Θεοδωρήτου κατὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως, ἡ σὺν δώδεκα κεφαλαίοις τῶν ἁγίων Κυρίλλου, ἡ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἁγίας πρώτης συνόδου, ἡ ὅσα σὺν σωτηρίᾳ Θεοδώρου ἡ Νεστορίου αὐτῇ συνέγραψαν. ἡ σὺν τούτοις ἀναθεματίζομεν καὶ τὴν ἀσεβῆ ἐπιστολὴν, τὴν μεγάλην παρὰ Ἴβα γεγράφθαι σὺν Μάριν τὸν Πέρσην.

Καὶ μετ' ὀλίγα, ἐξέθεντο πίστεις ἡ δόγματα κεφάλαια σὺν τῆς ὀρθῆς ἡ ἀμωμήτου πίστεως.

Εἶτα προσθήκην ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ τῆς συνόδου σὺν Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα σὺν τῆς καταιρέσεως Ὠριγένους τούτου·

Τῆς ἄνωθεν ἀξιώσεως μετέχουσα πίστεως τὴν ψυχὴν, Χριστιανότατε βασιλεῦ.

Καὶ μετ' ὀλίγα·

Φεύγομεν οὖν, ἐφεύγομεν τοῦτον. οὐ γὰρ ἐγνωρίσαμεν σὺν ἀλλοτρίαν τὴν φωνὴν ἡ ὡς κλέπτην ἡ ὡς λῃστὴν τὸν τοιοῦτον τῆς ἀναθέματος βρόχοις ἀσφαλῶς ἐκπεριέξαντες, σὺν ἔξω πρὸ θύρας ἐκβεβλήκαμεν.

Καὶ μετ' ὀλίγα·

Τὸν δὲ παρ' ἡμῶν πεποιημένον σὺν τῆς τοιαύτης ἀναγνώσεως ἔσεσθαι τὴν διάκρισιν.

Καὶ τούτοις φέρει τὸ ε'. τῆς σὺν Ὠριγένους αἱρέσεως δόγματα κεφάλαια, τὰ μετὰ σὺν τοῦτον ἀφόρισται ἀναθεματιζόμενα.

Θεόδωρος ὁ Ἀσκιδᾶς ὁ Καππαδόκης εἶπεν· εἰ τῶν οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ μάρτυρες θαυματουργοῦσι, ἡ ἐν τῇ τοιαύτῃ τιμῇ

A symbolum ſive mathema fidei expoſuerunt, & Arrianam impietatem anathematizaverunt, & eos qui ſimilia eis ſapuerunt vel ſapiunt. Suſcipimus autem & centum quinquaginta ſanctos patres Conſtantinopoli congregatos, qui idem ſanctum mathema explanaverunt, & de deitate ſancti Spiritus dilucidaverunt; & hæreſim Macedonianam, ſanctum Spiritum impugnantem, & impium Apollinarium condemnaverunt, cum his qui ſimilia illis ſapuerunt vel ſapiunt. Suſcipimus autem & ſanctos ducentos patres in Epheſina prima ſynodo congregatos, qui per omnia ſecuti ſunt idem ſanctum ſymbolum ſive mathema, & condemnaverunt Neſtorium impium, & impia ejus dogmata, & eos qui ſimilia ei aliquando ſapuerunt vel
B ſapiunt. Ad hæc autem ſuſcipimus & ſexcentos triginta ſanctos patres Chalcedone congregatos, qui etiam ipſi per omnia conſenſerunt prædictis tribus ſynodis, & ſecuti ſunt prædictum ſymbolum ſive mathema a trecentis decem & octo ſanctis patribus explanatum, & anathematizaverunt eos, qui aliud præter prædictum ſymbolum præſumunt docere, aut exponere, aut tradere ſanctis eccleſiis Dei.

Evagrius Scholaſticus, libro quarto hiſtoriæ eccleſiaſticæ capite trigeſimo octavo, vitæ partem definitionis quintæ ſynodi.

Magno Deo & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto ſecundum parabolam in evangeliis dictam.
C

Et poſt alia:

Condemnamus autem & anathematizamus una cum omnibus aliis hæreticis, qui condemnati & anathematizati ſunt a prædictis ſanctis quatuor conciliis, & a ſancta catholica & apoſtolica eccleſia; & Theodorum, qui Mopſueſtiæ epiſcopus fuit, & impia ejus conſcripta; & quæ impie Theodoretus conſcripſit contra rectam fidem, & contra duodecim capitula ſancti Cyrilli, & contra Epheſinam primam ſynodum, & quæ in defenſionem Theodori & Neſtorii ab eo ſcripta ſunt. Super hæc anathematizamus & impiam epiſtolam, quam dicitur Ibas ad Marim
D Perſam ſcripſiſſe. *Supra pag. 191. & 194.*

Ac deinde ſubdit Evagrius, quod iidem Patres expoſuerunt quatuordecim capita de recta & irreprehenſibili fide.

Et paulo poſt ponit hæc verba ex relatione concilii ad Juſtinianum Imperatorem, de damnatione Origenis:

Qui animum nobilitatis antiquæ participem tenes, Imperator Chriſtianiſſime.

Et poſt quædam:

Effugimus igitur, effugimus iſtam doctrinam: non enim agnovimus vocem alienorum: atque ut furem & latronem, hunc vinculis anathematis firme conſtrictum extra eccleſiæ ſepta ejecimus.
E

Et paulo poſt:

Vim autem eorum quæ a nobis geſta ſunt, ex eorum lectione facile intelliges.

Poſtremo refert quintum caput eorum dogmatum, quæ ab Origenis ſectatoribus defendebantur, quæ ſimiliter a concilio damnata fuerunt.

Theodorus Aſcidas Cappadox dixit: Si jam apoſtoli & martyres miracula edunt, & in tanto honore

ANNO CHRISTI 553.

ſunt, in reſtitutione niſi fiant Chriſto pares, quæ erit ipſis reſtitutio?

ANNO CHRISTI 553.

Ἀνίσχυσαν, ἐν τῇ ἀναστάσει, εἰ μὴ ἴσοι γένωνται τῷ Χριστῷ, πῶς ἀναστήσονται αὐτοῖς ὄντες;

Oblata etiam ſunt ab iis qui hæc vel ſtudioſe ad modum collegerunt, multa alia blaſphemiæ Didymi, Evagrii, & Theodori.

Διελέγχθησαν αὐτῶν Διδύμου, καὶ Εὐαγρίου, καὶ Θεοδώρου ὑπερφυᾶ βλασφημίαις πᾶς μάλα συνάδοντες τοῖς ἀθέοις τούτων ἀνοσιουργήμασι.

Georgius Cedrenus in compendio hiſtoriarum, anno vigeſimo quinto Juſtiniani Imperatoris.

Ἐν τῷ αὐτῷ φησὶ ἱστορικὸς Γεώργιος ὁ Κεδρηνὸς κατὰ τὸ κε'. τῆς Ἰουστινιανοῦ βασιλείας ἔτος.

Coll. act. 1. pag. 111. & 112.

Nos autem præter reliquos omnes hæreticos a dictis quatuor ſanctis conciliis damnatos, atque eccleſia excluſos, damnamus etiam, atque proſcribimus Theodorum, qui fuit Mopſueſtiæ epiſcopus, ejuſque impios libros: nec non ea quæ Theodoretus male ſcripſit contra veram fidem & duodecim ſancti Cyrilli capita, ac primam ſanctam Epheſinam ſynodum, & pro defenſione Theodori ac Neſtorii. Præterea damnamus etiam impiam epiſtolam quam Ibas fertur ſcripſiſſe ad Marim Perſam, quæ negat Verbum Dei ex ſancta Virgine Deipara Maria incarnatum, hominem eſſe factum; & beatum Cyrillum pro hæretico traducit: ac primam quidem Epheſinam ſacram ſynodum reprehendit, ut quæ incognita cauſa Neſtorium damnaverit: duodecim autem capitula ſancti Cyrilli reſpuit, & Neſtorio & Theodoro, eorumque impiis ſcriptis & opinionibus patrocinatur. Quapropter effrenes hæreticorum iſtorum linguas, impiiſſimaque ſcripta, ipſoſque ad extremum in falſis ſuis opinionibus ac malitia perſeverantes, optimo jure patri mendaciorum diabolo adnumerantes, dicemus: *Ambulate in lumine ignis veſtri, & in flamma quam ſuccendiſtis.*

Ἡμεῖς δὲ καθαιροῦμεν καὶ ἀναθεματίζομεν σὺν τοῖς ἄλλοις ἁπάντων αἱρετικοῖς, τοῖς κατακριθεῖσι καὶ ἀναθεματισθεῖσι ὑπὸ τῶν εἰρημένων ἁγίων τεσσάρων συνόδων, καὶ Θεόδωρον τὸν γενόμενον Μοψουεστίας, καὶ τὰ ἀνοσίως συγγράμματα αὐτοῦ· καὶ μὴν καὶ τὰ κακῶς παρὰ Θεοδωρήτου συγγραφέντα κατὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως, καὶ τῶν δώδεκα κεφαλαίων τοῦ ἁγίου Κυρίλλου, καὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ πρώτης ἁγίας συνόδου, καὶ ὅσα ὑπὲρ ἀσεβείας Θεοδώρου καὶ Νεστορίου αὐτῷ γράφεται. ἔτι δὲ τὴν ἀσεβῆ λεγομένην τὸν λογάδην παρὰ Ἴβα γεγράφθαι φαμὲν πρὸς Μάριν τὸν Πέρσην, τὴν ἀρνουμένην τὸν Θεὸν Λόγον ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου τῆς Θεοτόκου Μαρίας σεσαρκῶσθαι ἀνθρωπον γεγενῆσθαι, καὶ τὸν θεσπέσιον Κύριλλον ὡς αἱρετικὸν διαβεβλῆσθαι· καὶ μεμφομένην μὲν πῶς ἐν Ἐφέσῳ πρώτην ἁγίαν σύνοδον, ὡς χωρὶς κρίσεως καὶ ζητήσεως τὸν Νεστορίου καθελοῦσαν, καὶ τὰ δώδεκα κεφάλαια τὰ μακαρίου Κυρίλλου ἀθετοῦσαν, ἀπολογουμένην δὲ Νεστορίου καὶ Θεοδώρου, καὶ τὰ ἐκείνων συγγράμματά τε καὶ δόγματα· διὸ δὴ τούτων τοὺς μὲν τῆς αἱρετικῆς τούτων καὶ πάντων ἀθεμίτους γλώσσας, καὶ τὰ τούτων δεινοτάτως συγγεγραμμένα, αὐτούς τε τοὺς αἱρετικοὺς τοὺς μέχρι τέλους ἐμμείναντας τῇ οἰκείᾳ κακοδοξίᾳ καὶ πονηρίᾳ, κατὰ τὸν πατρὸς τῶν ψεύδους διάβολον ἀναρριπτοῦντες ἐροῦμεν· πορεύεσθε τῷ φωτὶ τοῦ πυρὸς ὑμῶν, καὶ τῇ φλογὶ ἣν ἐξεκαύσατε.

Manuel Caleca, libro de Spiritu ſancto capite vigeſimo ſecundo, & in editione Latina libro II. capite 11.

Μανουὴλ ὁ Καλέκας ἐν τῷ περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος λόγῳ βιβλίῳ, κεφ. κβ'.

Anath. 9.

Si quis defendit impia Theodoriti conſcripta, quæ contra rectam fidem, & Cyrillum, & duodecim ejus capitula expoſuit; quæ eadem cum prædictis Theodoro & Neſtorio ſapuerunt, defendens eos & eorum impietatem; & non anathematizat dicta impia conſcripta, & eos qui ſimilia ſapuerunt vel ſapiunt, & omnes qui ſcripſerunt contra rectam fidem, & ſanctum Cyrillum, & duodecim ejus capita, & uſque ad mortem in tali impietate permanſerunt; anathema ſit.

Εἴτις ἀσεβοῦντας τῆς εἰκοῦς συγγεγραμμένα Θεοδωρήτου, τῆς κατὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως, καὶ τῶν Κυρίλλου, καὶ τῶν ιβ'. αὐτοῦ κεφαλαίων, τῆς τὰ αὐτὰ τοῖς προειρημένοις Θεοδώρῳ καὶ Νεστορίῳ φρονούσης, ἐπιδιαιρῶν αὐτοὺς τε καὶ τὰ αὐτῶν ἀσεβῆ συγγράμματα, καὶ τοὺς τὰ ὅμοια αὐτοῖς φρονήσαντας ἢ φρονοῦντας, καὶ πάντας τοὺς γράψαντας κατὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως, καὶ τὸ ἅγιον Κύριλλον, καὶ τῆς ιβ'. αὐτοῦ κεφαλαίων, καὶ ἐν τῇ δυσσεβείᾳ ταύτῃ πλανηθέντας, ἀνάθεμα ἔστω.

Idem cap. XXX. & in Latina edit. lib. II. cap. xxiv.

Ο αὐτὸς ἐν τῷ κ'. κεφαλαίῳ τῆς αὐτῆς βιβλίου.

a al. patres. Ex Collat. 8. ſub finem, ſupra, pag. 71.

Sequimur in omnibus ſanctos [a] & doctores ſanctæ Dei eccleſiæ, Athanaſium, Hilarium, Baſilium, Gregorium Theologum, Gregorium Nyſſenum, Ambroſium, Auguſtinum, Theophilum, Cyrillum, Joannem Conſtantinopolitanum, Leonem, Proclum; & omnia ab ipſis conſcripta de recta fide, atque in damnationem hæreticorum, recipimus.

Ἀκολουθοῦμεν ἐν πᾶσι τοῖς ἁγίοις καὶ διδασκάλοις τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, Ἀθανασίῳ, Ἱλαρίῳ, Βασιλείῳ, Γρηγορίῳ τῷ θεολόγῳ, Γρηγορίῳ τῷ Νύσσης, Ἀμβροσίῳ, Αὐγουστίνῳ, Κυρίλλῳ, Ἰωάννῃ τῷ Κωνσταντινουπόλεως, Λέοντι, Πρόκλῳ· καὶ πάντα τὰ παρ' αὐτῶν συγγεγραμμένα περὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως, καὶ ὅσοις κατέκριναν τοὺς αἱρετικοὺς, δεχόμεθα.

Idem cap. XXXII. & in Latina edit. lib. 2. cap. xxviii.

Ο αὐτὸς ἐν τῷ λϚ'. κεφαλαίῳ.

Anath. 10.

Si quis defendit Theodorum Mopſueſtiæ, qui dixit alium eſſe Deum Verbum, & alium Chriſtum: qui inter alias innumeras ſuas blaſphemias auſus eſt dicere, quod poſt reſurrectionem, cum inſufflaſſet Dominus diſcipulis, & dixiſſet, *Accipite Spiritum ſanctum*: non dedit eis Spiritum ſanctum, ſed figuratim tantum inſufflavit. Is igitur qui ſimilia aliquando ſapuerunt, & uſque ad mortem permanſerunt in eadem impietate; anathema.

Εἴτις ἀσεβοῦντα Θεοδώρου τῆς Μοψουεστίας, τὸν μὲν ἄλλον εἶναι τὸν Θεὸν Λόγον, καὶ ἄλλον τὸν Χριστόν· καὶ μετὰ τῆς ἄλλων ἀνοσιουργημάτων ἀσεβῆ βλασφημίαν τολμήσαντα εἰπεῖν, ὅτι μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐμφυσήσας ὁ κύριος τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἰπών, λάβετε πνεῦμα ἅγιον· οὐ δέδωκεν αὐτοῖς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἀλλὰ χάριτι μόνον ἐνεφύσησεν. ὃς οὖν τὰ αὐτὰ ἢ τὰ ὅμοια αὐτοῖς φρονήσας πάντα, καὶ μέχρι τέλους ἐμμείνας τῇ αὐτῇ ἀσεβείᾳ, ἀνάθεμα ἔστω.

ANNO CHRISTI 553.

EPISTOLA DECRETALIS VIGILII PAPÆ

pro confirmatione quintæ ſynodi Oecumenicæ.

ANNO CHRISTI 553.

Τῷ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ Εὐτυχίῳ, Βιγίλιος.

Τὰ σκάνδαλα, ἅπερ ὁ τῆ ἀνθρωπίνου γένους ἐχθρὸς τῷ σύμπαντι κόσμῳ διέγειρε, οὐδεὶς ἀγνοεῖ· ὥστε ὡς τὸ αἴτιον βούλημα ἕκαστος τὸ ἀναστρέψαι τὴν τῆ Θεοῦ ἐκκλησίαν ἐν ὅλη τῆ οἰκουμένῃ διεσπαρμένην, ἕκαστον φαίνειν σπουδῇ συγχύσεως, πληρώσαι οὖν δύναται τρόπῳ σπουδάζοντα, οὐ μόνον ἐξ ἑαυτοῦ ἰδίου, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἑτέρου, καὶ ἐξ ἄλλου, ἄλλῳ τῆ λόγῳ, ἢ τῆ γράφειν, διάφορα πράττοντας ποιεῖσθαι· ὡς ἔοικεν, ἵνα ἡμᾶς μετὰ τῆς ἀδελφότητος ἢ συνυπαίτιον ἡμῶν ἐν τῆ βασιλίδι πόλει διέγοντας, καὶ ἴσῳ σεβάσματι τοὺς πατρικοὺς συνόδους ἀσπαζομένους, καὶ ἐν τῆ τῆς πατρικῆς ἕνωσιν συνόδου μιᾷ καὶ τῆ αὐτῆ πίστει ἡμῖν διαμένοντας, τοῖς ἐφεξῆς τῆς αὐτῆς πανουργίας, αὐτὸν ἐπιχείρουσι διελεῖν. ὅτι ἡμᾶς ἓν καὶ ἐν μιᾷ πίστει ἑνότητος γεγενῆσθαι καὶ ὄντας, καταφρονήσαντες τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης εἰς διχόνοιαν ἐπεχείρουν· Ἀλλ' ἐπειδὴ Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὃς ἔστι φῶς ἀληθινόν, ἣν σκότος οὐ καταλαμβάνει, πάσας συγχύσεως τῆς ἡμῶν διανοίας ἀπαυγάσεις, τοῦ φιλίου τοῦ αἰτιωμένου ἀνακαλύπτει, καὶ ἐκκλησίαν· ὥστε τὰ ὑφ' ἡμῶν διαπεπλεῦσθαι περ' ἡμῶν, λόγῳ καλύπτοντος τῷ κυρίου, καὶ τῆς ἀληθείας ἀνιχνευθείσης, σπουδαίως πληροῦσθαι· Διὰ τοῦτο γινωσκέτω ὑμῶν σύμπασα ἀδελφότης, ὅτι περ τοὺς πατρικοὺς συνόδους, τουτέστι τοῦ τε Νικαίας, τοῦ τε Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ τε Ἐφέσου πρώτου, καὶ τὸν ἐν Χαλκηδόνι σὺν αὐτοῖς ἡμῶν ἀδελφοῖς, ἐν πᾶσι ᾧ διεχόμεθα, καὶ σεβασμῷ ἀμεταπτώτῳ φυλάττομεν, καὶ ἀμεμψίμοιρος φιλάδελφον. Καὶ οἵ τινες ἔνεστι τοῖς αὐτοῖς ἁγίαις συνόδοις, ἐν πᾶσι τοῖς ὑπ' αὐτῶν ὡρισμένοις ὁσιωτάτοις, ὡς ἀκολουθοῦσι, τουτέστι τοῦ τε ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου, καὶ τοῦ τε Θεοφίλου τοῦ πατρὸς Ἀλεξανδρείας, καὶ τοῦ τε Κυρίλλου τοῦ ἁγίου πατρὸς, καὶ τοῦ τε Θεοφίλου τοῦ τοτε Μοψουεστίας ἐπισκόπου, καὶ τοῦ αὐτοῦ συγγεγραμμένων, οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ τοῦ τε Θεοδωρήτου συγγεγραμμένων, ἢ τῆς ἔλεγχος τῆς λεγομένης παρ' Ἴβα χαρτάριος ὡσεὶ Μάριν τὸν Πέρσην· καὶ ἔμφασιν ἔχει τοῦ αὐτοῦ πεπαλαίων γεγράφηται τι καὶ γέγραφθαι· ἢ ἔμφ πάντα, ἔστιν ὁ πατὴ σφάλματα ὁ τῆς σοφίας λόγος ἐπιτρέπει τὸ ζητεῖν ἀνακαλύπτεσθαι, ἢ ἐν αἰδοῖ ἔσται ὀφείλει, ὥστε ἀποδεῖ τῆς ἀληθείας, τὸ παρὰ τῶν ἀρχὴν μὴ παραλειφθῆν, ἀλλὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἀμαυρωθῆναι· πόσῳ γε μᾶλλον τῆς οἰκουμενικῆς ὑποθέσεων τοῦτο ἁρμόζει φυλάττεσθαι; ἐπεὶ δῆλόν ἐστι ὅτι ὑπὲ ἡμῶν πατέρες, καὶ μάλιστα τὸν μακαριώτατον Αὐγουστῖνον, τὸν ἀναλαμβάνοντα ἐν τοῖς ἰδίοις λόγοις, τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας διδάσκαλον, ἀνακαλεῖσθαί τι τοῖς οἰκείοις λόγοις, ἢ διορθώσασθαι τὸ αὐτῷ ὑφηλόν, καὶ τὸ παραλειφθέντα, μετὰ ταῦτα δὲ ἀμαύρωτα φανερώτερον. Καὶ ἡμεῖς αὐτοὺς τοῖς ἰδίοις ὑποδείγμασι προτρεπόμενοι, ἐν τῇ ὑποθέσει τῶν μνημονευθέντων περὶ κεφαλαίων, οὐδέποτε ἀπέστημεν δι' ἐρεύνης γενόμενοι, τί ἐξεῖ τῶ προειρημένων περὶ κεφαλαίων, ἐν τοῖς τῶ ὑμετέρων πατέρων γράμμασι ἀνάγνωσιν τὸ ἀληθέστερον ἀμεταθέσαι. ἔδειν φανερὸν γέγονε ἐξῆ καθαρῶς ἀληθείας, ἐν τοῖς εἰρημένοις Θεοδώρου τῆ Μοψουεστίας λόγοις τοῖς πανταχοῦ πλανωμένοις, τὰ ἀναστὰ τῆ εἰρῆ πίστει, ἢ τοῖς διδασκαλίαις τῶν ἁγίων πατέρων ἐφεύρεθαι. ἀμέλει τε καὶ οἱ ἅγιοι πατέρες κατ' αὐτὴ χάτασης, ἰδίοις λόγοις ὡσεὶ διδασκάλιαι τοῖς ἁγίαις ἐκκλησίαις καταλελοίπασι. Καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἄλλαις αὐτῆ βλασφημίαις φανερῶς αὐτὸν εἰρήκασιν ἀλλότριον εἶναι τὸν Θεὸν Λόγον, ἢ ἄλλον τὸν Χριστὸν, καὶ τῶν τοῦ ἁγίου παθῶν, ἢ

A

Dilecto fratri Eutychio, Vigilius.

SCandala quæ humani generis inimicus in universo mundo excitavit, nullus ignorat: adeo ut unumquemque propositum suum ad subvertendam Dei ecclesiam per universum orbem diffusam, quocumque modo implere satagentem, non tantum suo nomine, sed etiam nostro, atque aliorum, diversa tum loquendo, tum scribendo, componere impulerit: in tantum ut nos ipsos una cum fratribus, & coëpiscopis nostris, in urbe regia degentes, & æquali reverentia quatuor synodos vindicantes, & in una eademque quatuor illarum synodorum fide sincere persistentes, cavillationibus, versutiis & dolo malo ab iis dividere conatus fuerit; ita ut nos ipsi qui ejusdem cum illis eramus, & sumus de fide sententiæ, insuper habita dilectione fraterna in discordiam abierimus. Sed quoniam Christus Deus noster, qui est lux vera, quem tenebræ non comprehendunt, omni confusione a mentibus nostris remota, universum orbem & ecclesiam ad pacem revocavit; ita ut quæ a nobis definiri debent, revelante Domino, & veritate investigata salubriter impleta sint: Idcirco sciat vestrum universa fraternitas, quod quatuor synodos, hoc est, Nicænam, Constantinopolitanam, Ephesinam primam, & Chalcedonensem, una cum iisdem fratribus nostris, in omnibus suscipimus, & devota mente veneramur, atque unanimiter servamus. Et si qui easdem sanctas synodos in omnibus quæ ab ipsis de sancta fide definita sunt non sequuntur, eos a cœtu sanctæ & catholicæ ecclesiæ alienos judicamus. Quapropter desiderantes ea scire fraternitatem vestram quæ a nobis facta sunt, his nostris litteris ipsi manifestum facimus. Quoniam nulli dubium est, quot quantaque mota sunt, ob tria capitula, hoc est, de Theodoro olim Mopsuestiæ episcopo, ejusque scriptis: quin etiam de scriptis Theodoreti: & de epistola quæ dicitur scripta ab Iba ad Marim Persam; & quam diversa de tribus illis capitulis dicta atque conscripta sunt. Ideo si in omni negotio sapientiæ ratio postulat, ut id de quo quæritur retractetur; neque pudori esse debet, cum ea quæ ab initio omissa, studio deinde veritatis inveniuntur, in publicum eduntur; quanto magis ecclesiasticis disceptationibus convenit, eamdem rationem in illis quoque observari? Præcipue cum manifestum sit patres nostros, & maxime beatissimum Augustinum, qui in divinis scripturis claruit, Romanæ eloquentiæ magistrum, propria scripta retractasse, dictaque sua correxisse; atque illa quæ omiserat, ac deinde invenerat, addidisse. Nos quoque similiter illis exemplis incitati, in controversia trium capitulorum supra memoratorum, numquam destitimus, quin investigaremus, quid de prædictis tribus capitulis in patrum nostrorum litteris verius inveniri posset. Unde patuit revera, dictis Theodori Mopsuestiæ sermonibus qui ubique redarguuntur, pleraque contraria rectæ fidei, & doctrinis sanctorum patrum contineri: quare ipsi sancti patres adversus eum scribentes, tractatus suos ad sanctæ ecclesiæ eruditionem reliquerunt. [a] Etenim inter ceteras ipsius blasphemias aperte ipsum dixisse invenimus, alium esse Deum Verbum, & alium Christum, a passionibus animæ, &

Ex mss. Codice Bibliothecæ Regii Christianissimi, num. 1951. Satis esse jam præmissum ejusdem probat R. P. Joannes Garnerius Societatis Jesu in Notis ad Breviarium Liberati.

[a] Descripta hæc sunt ex anathematismo XII. supersunt fragmenta pag. 191. & 192.

ANNO CHRISTI 553.

concupiſcentiis carnis vexatum, & paulatim a minoribus recedentem ad meliora per profectum operum perveniſſe, & converſatione irreprehenſibilem factum. Et ut nudum hominem baptizatum fuiſſe in nomine Patris, Filii, & Spiritus ſancti; & per baptiſma gratiam ſancti Spiritus accepiſſe, & adoptionem promeritum. Et ad exemplum imaginis Imperatoriæ, ob perſonam Dei Verbi Chriſtum adorari. Et poſt reſurrectionem immutabilem cogitationibus, & omnino impeccabilem factum. Præterea, dixit eam unionem Dei Verbi factam fuiſſe ad Chriſtum, qualem Apoſtolus dixit de viro & muliere: *Erunt duo in carne una.* Et quod poſt reſurrectionem, cum inſufflaſſet Dominus diſcipulis, & dixiſſet: *Accipite Spiritum ſanctum*, non dedit illis Spiritum ſanctum. Similiter hoc quoque auſus eſt dicere, quod confeſſionem quam Thomas edidit, attrectans manus & latus Domini poſt reſurrectionem, dicens: *Dominus meus, & Deus meus*, non ad Chriſtum retulit; (neque enim Theodorus ait Chriſtum eſſe Deum;) ſed propter miracula reſurrectionis ſtupentem Thomam laudaſſe Deum, eadem & verba dixiſſe. Quod autem pejus eſt, in interpretatione quam ſcilicet ad apoſtolorum Acta idem Theodorus ſcripſit, ſimilem fecit Chriſtum Platoni, & Manichæo, & Epicuro, & Marcioni, dicens; Quoniam ſicut illorum ſinguli ex proprio dogmate cujus auctores fuerunt, ſuos diſcipulos appellavere Platonicos, & Manichæos, & Epicureos, atque Marcioniſtas; eodem modo Chriſtus dogma inveniens, ex eo Chriſtianos appellavit. [a] Propterea igitur agnoſcat univerſa eccleſia catholica nos juſte & irreprehenſibiliter ad ea quæ hac noſtra conſtitutione comprehenduntur, deveniſſe. Unde condemnamus & anathematizamus, una cum aliis omnibus hæreticis, qui (ut manifeſtum eſt) damnati & anathematizati ſunt a prædictis ſanctis quatuor ſynodis, & ab eccleſia catholica, Theodorum olim Mopſueſtiæ epiſcopum, & impia ejus ſcripta: nihilo minus ea quoque quæ a Theodoreto ſcripta ſunt contra rectam fidem, & contra duodecim capitula ſancti Cyrilli, & contra ſynodum Epheſinam primam, quæque ab eo ſcripta ſunt pro defenſione Theodori & Neſtorii. Præterea anathematizamus & condemnamus epiſtolam ad Marim Perſam hæreticum, quæ ab Iba ſcripta dicitur: quæ Chriſtum Verbum ex ſancta Deipara & ſemper Virgine Maria incarnatum, hominem factum fuiſſe negat, nudum vero hominem ex ea natum: quem templum vocat, ita ut ex hoc intelligitur alium eſſe Deum Verbum, & alium Chriſtum: ſanctum vero Cyrillum rectæ fidei magiſtrum, & præconem, ut hæreticum, & ſimilia Apollinario ſcribentem calumniatur: & reprehendit primam Epheſinam ſynodum, quaſi abſque judicio & inquiſitione Neſtorium damnaverit; tum capita duodecim ſancti Cyrilli impia, & rectæ fidei contraria appellat eadem epiſtola; defendit autem Theodorum, & Neſtorium, & impia eorum dogmata atque ſcripta. Prædicta itaque tria impia capitula anathematizamus & condemnamus: ſcilicet impium Theodorum Mopſueſtiæ, una cum impiis ejus ſcriptis: & quæcumque impie Theodoretus ſcripſit: atque etiam epiſtolam quæ dicitur ab Iba ſcripta fuiſſe: qua ſuperius dictæ profanæ blaſphemiæ comprehenduntur. Quin etiam quemcumque qui crediderit, aliquo ullo tempore ea capitula debere ſuſcipi, aut defendi; vel conatus fuerit hanc præſentem condemnationem ſubvertere, ſimili anathemati ſubjicimus. Quoſcumque vero, qui rectam fidem ſervantes a dictis ſynodis prædicatam, memorata tria capitula condemnaverunt, vel etiam condemnant, fratres & conſacerdotes eſſe definimus. Quæ vero aut a

[a] Deſcripta hæc ſunt ex Collat. 1. pag. 201. & 194.

ANNO CHRISTI 553.

τῆς σαρκὸς ἐπιθυμιῶν ἀσχολούμενον, καὶ τῇ χάριτι κατὰ μικρὸν ἀφικόμενον ἐπὶ τὰ κρείττονα τῇ προκοπῇ τῶν ἔργων ἐπαλλάττεσθαι, καὶ τῇ πολιτείᾳ ἄμεμπτον γεγενῆσθαι. Ἢ ὡς γυμνὸν ἄνθρωπον βαπτιζόμενον ἐν ὀνόματι πατρὸς, υἱοῦ, καὶ ἁγίου πνεύματος, καὶ ἐκ τῷ βαπτίσματος τὴν χάριν τῷ ἁγίου πνεύματος εἰληφέναι, καὶ υἱοθεσίας ἀξιωθῆναι. Καὶ κατ' εἰκόνα βασιλικὴν εἰκόνος εἰς προσκυνεῖσθαι τῷ Θεοῦ Λόγου τὸν Χριστὸν προσεικονίζειν. καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἀπρεπῆ τοῖς ἤθεσι, καὶ παντελῶς ἀναμάρτητον γεγονέναι. Πρὸς τούτοις ἔτι, τοῦτον γεγονέναι τὴν ἕνωσιν τῷ Θεοῦ λόγου πρὸς τὸν Χριστὸν, ἡνίκαν ἀπόστολος ἔφη περὶ τῷ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός· ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Καὶ ὅτι μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐμφυσήσας ὁ κύριος τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἰπὼν, λάβετε πνεῦμα ἅγιον, οὐ δέδωκε αὐτοῖς πνεῦμα ἅγιον. Ὁμοίως καὶ τοῦτο ἐπιλαμπανόμενον εἰπεῖν, ὅτι τὴν ὁμολογίαν ἣν Θωμᾶς ἐπέθηκεν, ψηλαφήσας τὰς χεῖρας, καὶ τὴν πλευρὰν τῷ κυρίου, μετὰ τὴν ἀνάστασιν λέγων· ὁ κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου· μὴ εἰρῆσθαι τῷ Θωμᾷ πρὸς τὸν Χριστόν, (οὐδὲ γὰρ λέγει Θεόδωρος Θεὸν εἶναι τὸν Χριστὸν,) ἀλλὰ πρὸς τὰ θαύματα τῆς ἀναστάσεως ἐκπεπλῆχθαι τὸν Θωμᾶ δοξάσαι τὸν Θεὸν, καὶ τοῦτα εἰρηκέναι. Τὸ δὲ χεῖρον, ἐν μὲν ᾧ ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ, ἣν δὴ ἐν τοῖς πρόσθεν τῶν ἀποστόλων ἔγραψεν ὁ αὐτὸς Θεόδωρος, ὅμοιον ἐποίησε τὸν Χριστὸν Πλάτωνι, καὶ Μανιχαίῳ, καὶ Ἐπικούρῳ, καὶ Μαρκίωνι λέγων, ὅτι ἕκαστος ἐκείνων ἐκ τῷ οἰκείου ἐδόγματος δόγματος, ἐκ αἰτίους μαθητὰς ἐκάλεσε Πλατωνικοὺς, καὶ Μανιχαίους, καὶ Ἐπικουρείους, καὶ Μαρκιωνιστὰς, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ Χριστὸς τὸ δόγμα εὑρίσκων, ἐξ αὐτῷ τοὺς Χριστιανοὺς ἐκάλεσεν. Διὰ ταῦτα τοίνυν σύμπασα γνησίως ἡ καθολικὴ ἐκκλησία, δικαίως ἡμᾶς καὶ ἀνεπιλήπτως ἐπὶ τὰ κεφάλαια ταῦτα ἡμῶν τῇ διαγνώσει ἐλθεῖν. Οὗν καταψηφίζομεν καὶ ἀναθεματίζομεν ἅμα τοῖς ἄλλοις πᾶσι αἱρετικοῖς τοὺς καταψηφισθέντας καὶ ἀναθεματισθέντας (ὡς φανερόν ἐστιν) ὑπὸ τῶν προειρημένων ἁγίων πατέρων συνόδων, καὶ ὑπὸ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, καὶ Θεόδωρον τὸν τῆς Μοψουεστίας ἐπίσκοπον, καὶ τὰ πονηρὰ αὐτοῦ συγγράμματα, εἰδέ ἐστιν καὶ τὰ παρὰ Θεοδωρήτου συγγραφέντα κατὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως, καὶ κατὰ τῶν δώδεκα κεφαλαίων τῷ ἁγίᾳ Κυρίλλου, καὶ κατὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ πρώτης συνόδου, καὶ τὰ ὑπὲρ ἐκείνων Θεοδώρου καὶ Νεστορίου, ἅπερ αὐτοῦ συγγεγράφται. Πρὸς τούτοις ἀναθεματίζομεν καὶ καταγνόντες τὴν ὑπιστολὴν τὴν ὑπὲρ Μάριν τὸν Πέρσην αἱρετικὸν, παρὰ Ἴβα γεγράφθαι λεγομένην· ἣ τὸν Χριστὸν λέγει τὸν ἐκ τῆς ἁγίας θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας σαρκωθέντα, ἄνθρωπον γεγονέναι ἁπλοῦν, ψιλὸν δὲ ἄνθρωπον ἐξ αὐτῆς γεγενῆσθαι λέγει· ὃν καὶ ναὸν προσαγορεύει, ὅστε ἐκ τούτου ἄλλον νοεῖσθαι τὸν Θεὸν Λόγον, καὶ ἄλλον τὸν Χριστόν· καὶ ἄλλον δὲ Κύριλλον τῆς ὀρθῆς πίστεως διδάσκαλόν τε καὶ κήρυκα, ὡς αἱρετικὸν, καὶ ὅμοια Ἀπολιναρίου γράμματα διαβάλλει. Καὶ καταμεμφόμενος τὴν ἐν Ἐφέσῳ πρώτην συνόδου, ὡς χωρὶς κρίσεως τε καὶ ζητήσεως τὸν Νεστόριον καθαιρούσης· ἔτι τε δώδεκα κεφάλαια τὰ ὑπὲρ ἁγίου Κυρίλλου ἀνόσια καὶ ἐναντία τῇ ὀρθῇ πίστει λεγόντων ἐπαλλάττεσθαι. ἀναλαμβάνει δὲ Θεόδωρον καὶ Νεστόριον καὶ τὰ ἐκείνων ἀσεβῆ δόγματα καὶ συγγράμματα. Τὰ προειρημένα τοίνυν τρία ἀσεβῆ κεφάλαια ἀναθεματίζομεν καὶ καταγνώμεν· τουτέστι τὸν ἀσεβῆ Θεόδωρον τὸν Μοψουεστίας, μετὰ τῶν ἀσεβῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων· καὶ ὅσα ἀσεβῆς Θεοδώρητος συνεγράψατο· καὶ τὴν ὑπιστολὴν τὴν λεγομένην παρὰ Ἴβα γεγράφθαι, ἣ πᾶσι τοῖς ὀρθοῖς ἐστιν ἀθέμιτα βλασφημίαι. Καὶ τὸν ὅστινα δήποτε, τὰ προειρημένα ἐν οἱῳδήποτε χρόνῳ πιστεύσαντα ὑφέλειν δεχθῆναι, ἢ ἀναλαμβάνειν, ἢ ὑπερχρόνιά τινα τὴν παροῦσαν καταίρεσιν διαρρῆξαι, τῷ ἰδίῳ ἀναθέματι ὑποβάλλομεν. Τοὺς δὲ, ὅσοι φυλάττοντες τὴν ἐρθὴν πίστιν καὶ τῶν προειρημένων συνόδων κηρυχθέντα, τὰ μνημονευθέντα τρία κεφάλαια καταίρεσαν, ἤγουν καταψηφίσαντο, ἀδελφοὺς καὶ συνιερεῖς ὁρίζομεν. Α τινα δήποτε, ἢ παρ'

διηνεκὲς, ἔστι παρ' ἄλλων, οὐδὲ ἐκβέβηκεν ἐξ' προκειμένων κεφαλαίων γεγένηται, τῇ ἀθροτάτῃ τῶν παρόντων ἡμῶν γράμματος καταργοῦμεν. πόσης γὰρ τὰς ἐμφερομένας ἀσεβείας βλασφημίας, ἀνέχεται τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ἵνα τις ὅτι ἐν αἱ προκειμέναι τέσσαρες συνόδοι, ἢ μία ἐξ αὐτῶν ἐδέξατο, ἢ τοὺς ἅμοια φρονοῦντας, ἢ καταλειφθέντας ἀλλοῦ ἔστιν, ὑπὲρ ὧν τῶν μνημονευθέντων ἁγίων πατέρων, ἢ μάλιστα τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, εἰδεὶς οὐδὲ οὐ ὑποψία γέγονε ἐδέχθη, εἰ μὴ ὃς ἀπεβάλετο τὰς ἀσεβεῖς ἐμπεριεχομένας βλασφημίας, ἤγουν τὰ ἄκυρα ὄντας, ἢ τὴν αἵρεσιν οὐδὲ ἧς ὑποπτίας γέγονε, ἢ τὰς βλασφημίας ἀπηρνήσατο, καὶ κατέγνω, οὐδὲ οὗ ἐν ὑποπτίᾳ γέγονε.

me, aut ab aliis ad defensionem prædictorum trium capitulorum facta sunt, præsentis hujus scripti nostri definitione evacuamus. Absit enim ab ecclesia catholica, ut aliquis dicat omnes superius comprehensas blasphemias, a prædictis quatuor synodis, aut ab una ipsarum susceptas fuisse, vel eos qui similia sentiunt & sequuntur. Apertissimum autem est, quod a memoratis sanctis patribus, & maxime a sancta synodo Chalcedonensi, nullus de quo aliqua esset suspicio admissus est; nisi qui rejecisset superius comprehensas blasphemias, aut illis similia, vel hæresim de qua fuit suspectus, vel blasphemias denegavisset & condemnasset, in quarum suspicionem venit.

ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ.

Ὁ Θεὸς σε ὑγιῆ διαφυλάξαι, ἀδελφὲ τιμιώτατε. Ἐδόθη πρὸ ἐξ εἰδῶν Δεκεμβρίων, βασιλείας τοῦ δεσπότου ἡμῶν Ἰουστινιανοῦ τοῦ αἰωνίου Αὐγούστου ἔτους εἰκοστοῦ ἑβδόμου, μετὰ τὸν ὑπατείαν βασιλείου τοῦ λαμπροτάτου, ἔτους ιβ'.

SUBSCRIPTIO.

Deus te servet incolumem, frater honoratissime. Data ante sextum Idus Decembres, imperii domini nostri Justiniani æterni Augusti anno vigesimo septimo, post Consulatum Basilii viri clarissimi, anno duodecimo. *Anno Christi 553.*

Τέλος βιβλίου ἁ τῆς ἁγίας συνόδου τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει συναχθείσης. Χριστὲ ὁ Θεὸς δόξα σοι. Ἀμήν.

ANNO CHRISTI 554.

VIGILII PAPÆ CONSTITUTUM,

de damnatione trium Capitulorum.

Cura & studio viri clarissimi Stephani Baluzii prodiit ex mss. codice 4064. Bibliothecæ Colbertinæ, quod unicum esse in orbe credamus Constituti hujus exemplar, & idem αὐτόγραφον & ἀυτόκλητον. Post definitionem fidei ex Actione quinta Concilii Chalcedonensis, & exordium epistolæ Leonis magni ad Flavianum, quod iisdem præfigitur, hæc sequuntur:

1. POstquam beati Chalcedonensis concilii expositionem, vel beati Leonis epistolam de sancta & orthodoxa fide posuimus, quæ una eademque est trium præcedentium synodorum, id est, Nicænæ, Constantinopolitanæ, atque Ephesinæ primæ: & Deo juvante in ea nos omni sinceræ mentis devotione persistere fraternitas vestra, & universalis cognoscit ecclesia: necessarium valde credimus, pro ejus servanda per omnia reverentia, de suprascriptis trium capitulorum quæstionibus diligenter debere nos cuncta discutere, & cauta promulgatione sententiæ definire.

Arbitramur ergo esse conveniens primum, sicut proposuimus, quid de epistola, quæ ab Iba ad Marim Persam scripta dicitur, apertissima demonstratione declarare. Dum igitur Ibas episcopus improbe a Samuele, Mara, aliisque suis clericis impetitus; & pro gravi, tamquam ab eo impugnatæ sanctæ fidei, crimine, epistola ad Marim Persam ei ab eisdem accusatoribus fuisset opposita; nec non a Photio & Eustathio episcopis fuisset absolutus, quibus tunc a Theodosio piæ recordationis principe fuerat delegata cognitio: ac postea pro iisdem a quibus fuerat purgatus criminibus, per nefaria illa gesta Ephesini secundi concilii, absens falsorum responsis testium quam maxime eamdem ad Marim epistolam ejus esse adserentium, fuisset addictus; veniens ad sanctam Chalcedonensem synodum hæc pro sua legatione legitur adlegasse.

De synodo Chalcedonensi in actione de Iba episcopo habita, post alia, ita: [a] *Ingressus Ibas reverentissimus Edessena civitatis episcopus dixit: Injustitiam ob Eutychen & falsa figmenta perpessus, absens a quadraginta mansionibus, & condemnatus, hic adveni impetrare clementiam: & adii sacrum & immortalem verticem: & jussit vestram magnificentiam cum sancta hac & universali synodo quæ adversum me facta sunt gesta perquirere. Deprecor igitur vos, ut cognoscatis, quia falsam accusationem pertuli, & calumniam a quibusdam clericis. Jubete ergo ea quæ judicata sunt a Photio & Eustathio reverentissimis episcopis relegi. Uranius enim episcopus Himeriorum pro gratia Eutychis omnia agens, præparavit quosdam clericos accusare me, & judicium sibi prædictisque transmitti. Et inventus sum innocens a blasphemiis quæ mihi inlata sum: & Judicatum datum est a præfatis reverentissimis episcopis, accusationes quidem adversum me per calumniam factas arguens, testificans autem me esse catholicum. Jubete omnia quæ per absentiam meam in Epheso gesta sunt evacuari, & justitiam mihi servari, qui sum in nullo culpabilis: & reddi mihi episcopatum pariter & ecclesiam. Nam & omnes clerici Edesseni, per quos scripserunt præfatis episcopis, testantur me esse catholicum, & alienus sum a nefariis blasphemiis, quæ mihi inferuntur:* & cetera. [a] *Actione 9.*

Item ex ejusdem synodi actione undecima: *Ingressus Ibas prædictus reverentissimus vir dixit: Deprecor magnificentiam vestram & hanc universalem sanctam synodum: Eutyches adversum me quædam falsa confinxit, nec me in sancta synodo introire permisit.* Et post alia: *Ob hoc etenim, sicut jam edocui, adii sacrum & immortalem vertícem: & jussit vestram magnificentiam & sanctam synodum audire quæ adversum me gesta sunt. Et cognovistis ex decreto, quia in nullo culpabilis sum repertus.* *Actione 11.*

II. Claret igitur ab ipso initio quo Ibas Edessenæ civitatis episcopus sanctam Chalcedonensem synodum monstratur ingressus, epistolam quæ ad Marim Persam ab eo scripta [a] compingitur, quia sua fuerit denegasse; adeo ut apertissime fateatur, in secundi illius Ephesini concilii nefariis gestis injustitiam se ab Eutyche & falsa figmenta perpessum. Constat autem in eadem secunda Ephesina audientia, adversus absentem prædictum episcopum hoc quam maxime flagitatum, ut responsis testium jampridem productorum accusatores ejus niterentur ostendere, Ibam episcopum eam quæ ad Marim Persam scripta fuerat epistolam suam fuisse confessum. Ex qua causa apparet eum, sicut ip- [a] *Forte, confingitur.*

ANNO CHRISTI 554.

se queritur, injusta sententia fuisse damnatum. Quod quia Ibas episcopus falsis figmentis falsaque accusatione & per calumniam adversum se in secundo Ephesino pravo judicio asserit concinnatum; evidentissime declaratur a sæpedicto Iba episcopo memoratam ad Marim Persam epistolam, quia sua fuerat, denegatam.

Huc accedit, quod in illius concilii nefariis gestis ipsa responsorum testium ab adversariis episcopi Ibæ prælatio, quibus epistolam ejus fuisse falso nitebatur ostendere; nihil aliud indicat, nisi quia in memoratorum Photii & Eustathii judicio esse ejusdem Ibæ episcopi probari non potuit. Nam si probata illic esset, gestis potius apud Photium & Eustathium habitis, in Ephesina secunda synodo accusatores, quam testibus, uterentur. Non enim de manifestis, sed de incertis rebus producendorum testium necessitas inrogatur. Unde justissime Ibas episcopus agens apud sanctum Chalcedonense concilium, falsos eosdem testes redarguens, se absente in secunda Ephesina per figmenta potius, quam per veritatem, accusationem perpessum esse conqueritur: quippe qui noverat se in judicio præfatorum episcoporum Photii & Eustathii, nulla ab eisdem accusatoribus objectione convictum: contraque ad demonstrandam plenius innocentiam suam, Photii atque Eustathii episcoporum Judicatum relegi postulavit: in quorum judicio [a] dum ab accusatoribus libellus fuisset oblatus, incipiens ita: *Nos equidem optabamus omne tempus vitæ sine litigio vivere. Quoniam autem ea quæ audacter gesta sunt adversus nostram ecclesiam, & sanctissimam Patrum nostrorum fidem, a venerabili episcopo nostro Iba, injustitiæ proxima, impulerunt nos ad hanc accusationem descendere:* & reliqua. Dumque ab eisdem cognitoribus per interlocutionem decretum fuisset, ut a generali accusatione descendentes, singillatim ex scripto accusatores, quæ adversus Ibam episcopum dicerent, capitula designarent; nihil aliud, quantum ad fidei causas pertinet, id est, quod Patrum fidem, ut accusatores dixerant, impugnare videretur; nisi hoc tantummodo ab eis accusatio scriptis oblata noscitur continere, quia beatum Cyrillum appellat hæreticum; & ob hoc Nestorianus esse monstratur. Ita enim dicit: *Quia Nestorianus est, & beatum Cyrillum episcopum hæreticum appellat*: quod in se maxime, quæ ad Marim Persam scripta legitur, certum est epistolam continere. Quodque statim judices pro gravi hæreseos dictum ponderе se suscepisse, sua interlocutione testati sunt, dicentes ita: *Quando objurgatio capitulorum sequitur, anima periculum ferens, superfluum judicamus, inquisitionem fieri ceterorum. Quæ igitur manifeste indicta sunt, & canonibus, & legibus, & sunt aperte odiosa Deum timentibus, hæc eligite primitus, & istis insistate. Videtur autem nobis hæc esse integra: primo quidem recta esse fidei oportere, qui sacerdotio fungitur; & ita esse totius luxuria liberum*: & cetera.

III. Quis ergo dubitet ex eo judices capitulum ad animæ periculum pertinere dixisse, & ex eo censendum non rectæ fidei sacerdotem, qui beatum Cyrillum appellavit hæreticum: cum nihil aliud in accusatione, ante hanc interlocutionem propositam, de causis ad fidem pertinentibus dictum sit, nisi *quia Nestorianus est, & beatum Cyrillum appellavit hæreticum?* Ex quo satis apertum est, epistolam ad Marim Persam scriptam, quæ beati Cyrilli dogmata, quibus non consentientem Nestorium constat esse damnatum, definiendo rectæ fidei esse contraria, beatum Cyrillum appellaret hæreticum; ab adversariis Ibæ episcopi, quia ejusdem Ibæ fuerit, nullo modo comprobatam; nec eumdem Ibam, quia ejus fuerit, fuisse confessum. Quoniam si apud præfatos judices ab Iba factam doceri potuisset epistolam, numquam eorum sententia Ibas meruisset absolvi, cum tantæ interlocutionis suæ pondere fidei prius causam quæri magnopere voluerunt, quam in beatissimo Cyrillo, qui ab Iba nominatus dicebatur hæreticus, æstimaverunt fuisse gravissimam. Nam & subsequens Constituti textus his convenire quæ dicta sunt, per sua loca subter adnexa, evidenter ostenditur.

Ad petitionem namque Ibæ, Photii atque Eustathii episcoporum in memorato sancto Chalcedonensi concilio relecta serie Judicati; hæc post aliqua prædictos judices, dum de accusationis adversus Ibam episcopum institutæ ordine loqueretur, in sua claret dixisse sententia, quæ ita se habent: *His ergo dantibus capitula quædam, & rogantibus ut horum fieret subtilis inquisitio, incumbentes nos capitulis, & invenientes in his immissionem quamdam adversus Ibam reverentissimum episcopum, quasi non recte saperet, sed alia præter piam doctrinam doceret, necessarie ex hoc prius inquisitionem cum magna diligentia facere summus impulsi. Præcepimus etenim accusatoribus, dici quæ essent quæ ab episcopo Iba dicerentur, sicut ipsi dicebant, pii dogmatis aliena. Dixerunt eorum ipsorum quadam. Et cum multa mota fuissent, quæ in Actis inserta sunt.* Et post pauca iidem judices ita dixerunt: *Et consiliis pietatem ubique præponentes & inquirentes, præparavimus reverentissimum Ibam episcopum, quod & ipse ad satisfactionem eorum quæ [a] levi dicta fuerant sapuit, ex scripto dare quid sentit vel sapit de pia nostra fide: quod & fecit. Ex abundantia autem prædictus reverentissimus vir promisit, & in sua eloqui civitatis ecclesia, & manifeste anathematizare maligna impietatis principem Nestorium, & eos qui sicut ille sapiunt, & qui vel libris vel codicibus ejus utuntur. Confessus est autem sic se credere, sicut continent litteræ, quæ venerant inter reverentissimæ & sanctissimæ memoriæ Joannem magnæ Antiochenæ civitatis episcopum, & Cyrillum maximæ Alexandrinorum civitatis episcopum, quibus ministravit beatæ memoriæ Paulus Emesenorum civitatis episcopus; ex quibus universalis consensus efficitur. Consentire autem & in omnibus quæ nuper gesta sunt a sancta synodo quæ convenit in regia & Christiana Constantinopoli civitate: habere autem omnia, quæ placuerunt in Ephesino metropolitano concilio quod a sancto Spiritu movebatur: æqua autem huic judicare quæ in Nicæa sunt constituta, & nullam differentiam arbitrari ejus ad aliam. Et nimis ejus sanctitatem laudavimus, quod prone sapueris curare eos, qui vel suspicione vel alio quoquo modo ejus læderent opinionem doctrinæ*: & cetera.

IV. Constituti igitur, quod a vitis venerabilibus Photio & Eustathio prolatum est, tenore perpenso, in quo dicitur, *dantibus capitula accusatoribus*: quæ utique dari, sicut superius legitur, nisi scripto minime potuerunt; inventam illic immissionem adversus Ibam episcopum factam, quod alia præter piam doctrinam faceret vel doceret; nihil aliud pronuntiasse judices clarum est, negotio, ut ipsi memorant, subtiliter inquisito, quam per immissionis figmenta calumniose adversus Ibam episcopum accusationem esse propositam, non studio veritatis. Et quid est quod in capitulis scripto porrectis accusatores contra episcopum Ibam de fidei causa detulerant, nisi quod Nestorianus esset, beatum Cyrillum hæreticum nominando: quem in Apollinaris incidisse hæresim, & hæreticam conscripsisse epistolam, quæ ad Marim Persam scripta perhibetur, adfirmat? Unde clarum est Ibæ episcopi eamdem epistolam non fuisse; cum ei per immissionis falsitatem quod eadem epistola continet judices testentur objectum; quem memorati superius Constituti locum quæstioni episcopi Ibæ manifestum

[a] Forte, ibidem.

[a] Alibi 10.

[a] Forte, de fide.

Ibidem.

Ibidem.

ANNO CHRISTI 554.

est convenire; per quam in sancto ac reverendo Chalcedonensi concilio Uranium episcopum queritur, pro Eutychis agentem gratia, quosdam clericos, qui suæ accusationi insisterent, præparasse, Ex quo satis apparet, ipsam immissionem sua sententia Photium & Eustathium judices tacito immittentis nomine laceraſſe; quam Ibas episcopus palam in sancta Chalcedonensi synodo expresso concinnatoris vocabulo denotavit. Non est igitur ambiguum hoc quod ad criminandum beatum Cyrillum, & pro hæresis schismate Ibæ constat objectum, idque epistolam continere; manifestum est ab accusatoribus immissionis calliditate conflictum, & accusati negatione, & judicum definitione fuisse monstratum.

V. Adjicitur quoque ejusdem pagina constituti, quod ad satisfactionem eorum, quæ ab accusatoribus * levi dicta fuerant, sapuit Ibas episcopus ex scripto dare quid sentit vel sapit de pia fide. Unde apparet consequenter Ibæ episcopi accusatores notari per omnia falsitatis; qui inconsulto simultatis calore lapsi, leviter potius quam vere criminati fuisse Ibam monstrantur episcopum; adeo ut adversus ea, quæ tenor epistolæ ad Marim Persam scriptæ, in obtrectationem beati Cyrilli & duodecim capitulorum ejus adseriit, & eadem accusatorum levitate atque falsitate objecta Ibas dixisse convinci non potuit, ex scripto insuper idem Ibas quid de pia fide sentiret ostenderet; tamquam puritati suæ sufficere non judicans, quod convinci aliquid contra rectam fidem dixisse non potuit, nisi etiam ipsam fidem qualiter semper retinuisset animo sua sententia publicaret. Quod vel judicibus vel ipsi Ibæ episcopo necessarium minime fuerat, si supradicta epistola & ejus esse & orthodoxo sensu dicta potuisset ostendi.

* Forte, de fide.

Quapropter diligenter attendendum est, quod dicitur ad satisfactionem eorum, quæ levi dicta fuerant, prone sapuisse Ibam episcopum ex scripto ostendere, quid de pia fide sentiret. Evidenter etenim clarum est, ita epistolæ ad Marim textum pio dogmati inveniri contrarium, ut quamvis levitate accusantium potius quam rerum veritate Ibæ episcopo firmetur objecta; tamen ne vel hoc quod falsæ ipsius dicta fuerat, ejus catholicæ fidei derogaret; prone sapuit contra illius impietatem, quid de pia fide sentiret ostendere. Neque enim de orthodoxæ fidei sinceritate quid sapiebat necessarium esset scripto depromere, nisi in illa epistola, quæ ei objecta fuerat, clareret perfidiæ macula, quam vitabat. Constat igitur, & ejus non esse epistolam, quæ levitate accusantium objecta firmatur, & fidei rectæ adversariam; contra cujus objectionem ex scripto recta fides opponitur. Rursus consequenter & evidentius ad Ibæ episcopi purgationem in eodem adstruitur [a] Judicatum, quod Ibas episcopus ex abundanti promisisse memoratur; manifeste *anathematizare maligna impietatis principem Nestorium, & eos qui sicut ille sapiunt, vel qui libris aut codicibus ejus utuntur: habere autem se omnia, quæ placuerant in Ephesino concilio quod a Spiritu sancto movebatur, nihilque a Nicæno* [b] *differre concilio.*

[a] Forte, Judicatum.

[b] Forte, differre.

Porro autem epistola quæ ad Marim Persam scripta relegitur, non solum non habere quæ in Ephesino primo concilio gesta sunt, sed etiam gravi exsecratione respuisse & condemnasse monstratur: quippe cum & Nestorium judicio & inquisitione non facta memoret esse damnatum, & beatum Cyrillum in Apollinaris hæresim incidisse, & ei similia scripsisse [c] pertinacia sacrilego errore definiat, & duodecim beati Cyrilli capitula omni impietate plena & rectæ fidei contraria nuncupasset. Unde evidentissime declaratur, quia ex professione Ibæ episcopi, per quam ex abundanti, ut attestantur judices, universa quæ in Ephesino primo concilio gesta sunt servare & accipere profitetur, quia ejus fuerit, epistolam denegatam. Nam si ejus esse constitisset epistolam, in qua, ut dictum est, Ephesina prima synodus impugnatur; non dicerent judices Ibam episcopum ex abundanti inter alia promisisse habere omnia, quæ placuerunt in Ephesino primo concilio: sed pro correctione potius declaranda dicerent, necessarie coactum prædictum episcopum illa recipere, quæ ab eo quidem per epistolam fuerant improbata. Non enim ex abundanti professus Ibas diceretur episcopus, si ipsa rerum necessitate cogente, ut appareret orthodoxus, fateretur.

[c] Forte, pertinaci ac sacrilego.

Cui etiam dilucidæ rationi consequenter quæ inferius continentur ejusdem Judicati verba proficiunt; quibus dicitur: *Ita enim ejus sanctitatem laudavimus, quod prone sapuerit curare vos, qui vel suspicione vel quoquo modo ejus laderent opinionem doctrinæ*, & cetera. Ex quibus verbis apertissime claret, ex abundanti hoc quoque Ibam episcopum fuisse professum, per quod non veritas, quæ de eo probata non fuerat, sed etiam suspicio, si potuisset accedere, purgaretur. Cum autem epistola ad Marim Persam scripta, non ea quæ quamdam suspicionem facerent, sed apertissima & manifesta Ephesinæ primæ synodi & duodecim capitulorum beati Cyrilli legantur crimina continere; nemini venit in dubium, quin Ibæ episcopi minime probata fuisset epistola, qui ex abundanti etiam de suspicionibus liber ostensus est. Et quomodo de veritate reprehensibilis facti argui poterit, qui de suspicione quoque reddi voluit alienus?

Alium 9.

VI. His igitur ita se habentibus, congruenter & una eademque suadente justitia, etiam legatorum sedis Apostolicæ interlocutio prolata subsequitur: qua ex decreto proprio Photii atque Eustathii venerabilium episcoporum, tam de his quæ ex scripto accusatores dederunt, quam de his quæ inter gesta locuti sunt: id est, ab omni accusatione inculpabilem & liberum Ibam fateretur episcopum reperiri; & id tantummodo postulat, ut utrum sententiam suam Photius atque Eustathius venerabiles viri cognoscerent, sua professione signarent. Ita enim se habet: *Paschasinus & reliqui episcopi per presbyterum Apostolica sedis dixerunt: Sanctissimi episcopi, qui decreto proprio & inculpabilem & omni accusatione liberum Ibam reverentissimum declararunt, si propriam sententiam recognoscunt, edicant. Photius reverentissimus episcopus Tyri dixit: Etiam nostrum est decretum. Eustathius reverentissimus episcopus Beryti dixit: Mea est subscriptio:* & reliqua. Ex qua inquisitione, cum tantummodo de recognoscenda sententia judices monuissent, nihil de qualitate sententiæ dubitantes; immo etiam quia per eam Ibas episcopus liber ab omni accusatione inventus sit approbantes; dilucide aperteque monstratur, decreto venerabilium Photii atque Eustathii episcoporum, etiam legatorum Apostolicæ sedis indubitabilem accessisse consensum: quia, sicut dictum est, ab omni accusatione liber Ibas exstitisset episcopus. Relecto itaque Photii atque Eustathii episcoporum, quod pro se Ibas episcopus protulit, Judicato; & ab eisdem judicibus, sicut supra dictum est, repetita professione recognito: cum in subsequentem diem de persona ejusdem Ibæ episcopi fuisset cognitio protelata, rursus ingressus Ibas episcopus hæc legitur fuisse conquestus. *Deprecor magnificentiam vestram & hanc universalem sanctam synodum. Eutyches adversum me pro fide quadam falsa fide confinxit; nec me in sancta synodo introire permisit: per quadraginta mansiones invicem per diversos ordines direxis me: viginti & amplius carceres mutavi, tamquam non essem carcer in Antiochia, in*

Alium 10.

ANNO CHRISTI 554.

ordine Comitianorum dicentibus mihi, Quia damnatus es. Si videtur ergo magnificentiæ veſtræ, & ſanctæ veſtræ ſynodo, quæ ſine judicio in abſentia mea adverſum me geſta ſunt infringere, in veſtra erit poteſtate. Ob hoc etenim, ſicut jam edocui, adii ſacrum & immortalem verticem; & juſſit veſtram magnificentiam & ſanctam ſynodum audire quæ adverſum me geſta ſunt; & cognoviſtis ex decreto, quia in nullo culpabilis ſum repertus.

VII. His ergo in querelam deductis, claret Ibam epiſcopum apertiſſimis deplorationibus [a] alligare, quod in ſecretario ſuperiore conqueſtus eſt, ea quæ in ſceleratis illis geſtis Epheſinæ ſecundæ ſynodi, adverſus eum de fide geſta ſunt, ab Eutyche fuiſſe [b] confecta; ubi, ſicut jam ſuperius dictum eſt, per introducta contra abſentem reſponſa teſtium, maxime epiſtolam ad Marim Perſam ejuſdem fuiſſe docere conati ſunt.. Quam epiſtolam in eodem loco duplici modo ab Iba epiſcopo, ſicut & ſuperius adſertum eſt, denegatam evidenter apparet. Primo, quod accuſatoribus ejus ipſa productio teſtium niſi contra negantem neceſſaria non fuiſſe convincitur. Nemo enim contra illum teſtium reſponſis indiget, quem viderit, quod ab eo factum arguit, confiteri. Quam negationem ſuam Ibas epiſcopus evidentius ex formidine accuſatoris oſtendit, dicens: *Nec me in ſynodo introire permiſit.* Ita enim contra ſe falſos teſtes cum præparaſſe teſtatur; ut cum ſuam adverſarii ſtudio profligatam queratur abſentiam, confirmet ſe præſentem non poſſe convinci. Deinde quod in ſancto ac reverendo Chalcedonenſi concilio præſens Ibas epiſcopus, dum ea quæ adverſus eum in Epheſina ſecunda [c] teſtatus aliiſque modis geſta ſunt, [d] ficta conqueritur epiſtolam, quam ejus eſſe illic reſponſis teſtium dictum falſe fuerat, [e] alienaſſe procul dubio profitetur. Unde & competenter ſequitur, quia ſancti illic in Chalcedona reſidentes judices, ex decreto Photii atque Euſtathii in nullo eum cognoverint culpabilem; apertiſſime profitentes, quod ea quæ de fide adverſus eum accuſatores, tam in libello apud Photium & Euſtathium epiſcopos oblato, in quo dixerunt eum plurima contra fidem Patrum dicere, quam in capitulis ex ſcripto datis: in quibus dixerunt, *Neſtorianus eſt, & beatum Cyrillum appellat hæreticum.* Nec non & in his ſunt dicentes eum publice adlocutum, *Non invideo Chriſto facto Deo: in quantum enim factus eſt, & ego.* Quam accuſationem videlicet eorum, & in quibus Neſtorianum eſſe & beatum Cyrillum hæreticum appellaſſe dixerunt, falſe adverſus ſe ab accuſatoribus fuerint intimata: & ita quoque venerabilium Photii atque Euſtathii epiſcoporum quia leviter falſe dicta ſint conſtitutum; adeo ut ex eodem decreto ab omni accuſatione liber & in nullo inventus culpabilis diceretur.

Quod cum ita ſit, evidenter oſtenditur, epiſtolam ad Marim Perſam ſcriptam, quæ duodecim beati Cyrilli capitula omni impietate plena & rectæ fidei dicit eſſe contraria, & Neſtorium judicio & inquiſitione non facta damnatum; nullo modo, quia Ibæ fuerit, approbatum: quippe cum ipſe de ſe apertiſſime fateatur, quod ea quæ de fide adverſus ſe accuſatores dixerint, falſe dixiſſent: cum ſi aut ipſe ſuam eſſe epiſtolam fateretur, aut ab accuſatoribus aliqua fuiſſet probatione convictus, non utique Photii atque Euſtathii epiſcoporum judicio, in quorum examine hæc fuerunt agitata, abſolutiſſime cenſeretur. Quod leviter ac falſe ac per immiſſionem quamdam ab accuſatoribus ſuis Ibas epiſcopus fuerit impetitus neceſſitate, & Neſtorium anathematizaverit, & omnia quæ in Epheſino primo placuerunt concilio ſe habere tamquam ea quæ in Nicæa acta ſunt, voluntaria profeſſione teſtatus ſit: quæ utique ab epiſtola, quæ ad Marim Perſam ſcripta dicitur, excuſato Neſtorio conſtat eſſe rejecta. Propter quod nulli venit in dubium, quod ea quæ adverſus nos falſe dici aſſerimus, neque a nobis dicta, neque a nobis facta eſſe omnino diſfateamur, & quæ ex abundanti recepiſſe adſtruimus, & antea tenuiſſe firmemur.

VIII. Ad hujus quoque indubitabiliter oſtendendæ negationis argumentum, commode ſequentium geſtorum ordo connectitur. Cum enim quidam jam in ſancta Chalcedonenſi ſynodo abſolutioni Ibæ epiſcopi vocem curaſſent contradictionis opponere; & ingredi ejus accuſatores judices præcepiſſent; ingreſſus Theophilus diaconus cum aliis, dum interrogaretur, utrum accuſaturus Ibam veniſſet epiſcopum, ita reſpondit: *Accuſatores manifeſti ſunt, & hic non ſunt. Ego diaconus ſum, & ſcio violentiam civitatis. Et ſi accuſo, teſtes non adſunt, & denegat.* Quæ accuſatoris reſponſio manifeſtat, quod ita ea quæ apud Photium & Euſtathium epiſcopos objecta ſunt, denegaverit Ibas epiſcopus; ut in Chalcedonenſi ſynodo, cum ipſa idem a ſe objicienda noſſet, ab Iba epiſcopo deneganda confirmet. Unde quorumdam valde eſt ſtupenda contentio, qui epiſtolam ad Marim Perſam ſcriptam, ab accuſatoribus pro magno crimine objectam, & in Chalcedonenſi ſynodo ex geſtis apud Photium atque Euſtathium epiſcopos habitis, rurſus ad convincendum, ut putabant, Ibam epiſcopum proferendam, eumdem Ibam epiſcopum, quia ſua fuerit, mentiuntur eſſe confeſſum: cum, ut ſupra dictum eſt, accuſatores ipſius præcedentes negationes ejus experti, ea quæ a ſe ex memoratis geſtis objicienda noverant, certiſſime negaturum eſſe teſtentur. In tantum enim in illo Photii atque Euſtathii epiſcoporum judicio Ibam epiſcopum conſcientiæ ſuæ veritate [a] ſubnexum, ſciebant ea quæ ab accuſatoribus propoſita fuerant denegaſſe, ut in ſancto Chalcedonenſi concilio, etiam ipſis Photio atque Euſtathio præſentibus, quorum pridem judicio res fuerat agitata, confirment denuo negaturum. Numquam enim accuſator iiſdem rurſus in cognitione ſedentibus Ibam epiſcopum diceret negaturum, ſi apud eos in priore judicio ſciret jam fuiſſe confeſſum. Poſt hæc cum intercurrente judicum in Chalcedona reſidentium quæreret ab accuſatoribus Ibæ epiſcopi, utrum ſcriptas probationes præbere de re aliqua potuiſſent, Theophilus diaconus dixit: *Habeo monumenta quæ ſuper hac geſta ſunt in Beryto, & quæ in Epheſo:* & cetera.

IX. Animadvertendum eſt igitur, quod nihil aliud contra Ibam epiſcopum adverſarii ejus, quod in Chalcedonenſi proferrent ſynodo, ſe habere dixerunt, niſi quæ apud Photium & Euſtathium epiſcopos, & poſtea in Epheſina ſecunda, de eo ſunt habita monumenta. Ex quo apparet, non ſibi eos judicaſſe ſufficere, immo contra ſe futurum potius æſtimaſſe; ſi ea tantummodo, quæ apud memoratos Photium & Euſtathium epiſcopos adverſus Ibam epiſcopum geſta ſunt legerentur; in quibus neque teſtibus, neque ſua monſtrabatur confeſſione convictus, niſi & ea proferre, quæ nefarie in ſecunda Epheſina ſynodo acta ſunt, propoſuiſſent: in quibus illis falſitatibus uterentur, qui Ibam epiſcopum epiſtolam, quæ ad Marim Perſam ſcripta eſt, mendaciter ſuam eſſe dixerunt confeſſum.

Certum eſt igitur, nullum adverſus Ibam probationis, ut putabant, habuiſſe ejus adverſarios documentum; niſi hoc ſolummodo, quod in illa non dicenda ſynodo adverſum ſe Ibas epiſcopus per ſui abſentiam adſtruit fuiſſe confictum; quod in ſancta Chalcedonenſi

[a] *Forte*, allegare.

[b] *Forte*, confecta.

Ibidem.

[c] *Forte*, teſtibus.

[d] *Forte*, fictam.

[e] *Baluz. forte*, alienaſſe a ſe.

Allium ut.

Allium ut.

[a] *Lege*, ſubnexum.

Anno Christi 554.

nensi synodo residentes judices rei veritate permoti sunt, interlocutionis justitia submoverunt: interrogantes Thalassium atque Eusebium episcopos, qui tunc in secunda Ephesina cum aliis adfuerunt, utrum eorum audientiam præsens Ibas fuisset expertus. Qui dixerunt: *Non aderat.* Qua responsione cognita, Orientales & Pontici episcopi in Chalcedonensi concilio clamaverunt: *Absentem nullus addicit.* Quorum interlocutio ita prolata, ea quæ adversus Ibam episcopum in secunda Ephesina gesta sunt evidenter evacuat: ad illorum, id est, Photii & Eustathii, consequenter omne remittens acta negotium, quorum jam sententia Ibam episcopum noverant absolutum. Quod in sequentibus evidentiore judicum interlocutione signatur: qui gesta nefaria secundæ Ephesinæ synodi contra Ibam episcopum pro exsecratione atque mendacio sui habita relegi vetuerunt.

Nam ut apertius manifestetur, intelligi Ibam episcopum universa quæ ab adversariis in judicio Photii atque Eustathii episcoporum objecta fuerant, & nunc in sancto Chalcedonensi concilio ex gestis quæ Theophilus proferebat objicienda erant, indubitabiliter denegasse; interrogatio judicum in Chalcedona residentium, vel responsio Photii episcopi, sine cujusquam ambiguitatis patefecit obstaculo: quæ ita se habent: *Magnificentissimi & glorioſissimi judices dixerunt: Ibas igitur reverentissimus a suis accusatoribus est convictus? Photius reverentissimus episcopus dixit: Non:* & cetera. Quid hac probatione clarius, quid evidentius dici potest, quam ut ea quæ accusator propositurus, negaturus Ibam confirmavit episcopum? Hæc quoque ipse Photius judex, apud quem pridem gestum fuerat, confitens quia non convictus esset Ibas episcopus; eum procul dubio quæ objecta sunt negasse testatur. Quam negationem maxime ad epistolam, quæ ad Marim Persam scripta legitur, pertinere, sequentium declarat ordo gestorum. Nam cum ad documentum eorum, quæ in judicio Photii & Eustathii ex scripto dederant, id est, quia Nestorianus esset, & beatum Cyrillum appellasset hæreticum, blasphemias illas protulisset, quas se putabant testibus probaturos: id est, *Non invideo Christo Deo facto*; & reprobatis testibus, nihil ex his ostendere potuissent; ad illa quæ pridem ex scripto dederant redeuntes, hoc quod epistola ad Marim Persam scripta continet objecerunt; id est, quia beatæ memoriæ Cyrillum & duodecim ejus capitula appellasset hæretica. Cui parti Photius atque Eustathius judices, sicut superius ipsi professi sunt, diligentius incumbentes, modo ab eodem Iba episcopo perscrutantes, modo probationes ab accusatoribus exigentes, utrum aliquid post unitatem ecclesiarum factam, in obtrectatione beati Cyrilli a sæpedicto Iba episcopo dictum sit, vehementer & sagacissime quæsiverunt. Adversum quæ Ibas respondens episcopus, omnibus exceptionibus suis eam quæ ad Marim Persam scripta legitur impugnavit epistolam; asserendo quia post unitatem & pacem inter Cyrillum & Orientales factam, in nullo beato Cyrillo derogasset.

X. Porro autem sæpedicta ad Marim Persam scripta epistola, jam post unitatem pacemque ecclesiis restitutam, & beatum Cyrillum incidisse in Apollinaris hæresem, eique similia conscripsisse confirmat; & duodecim ejus capitula asserit rectæ fidei esse contraria; Nestorium autem judicio & inquisitione non facta esse damnatum. Quod scriptor epistolæ, non per suum aut alicujus alterius intelligentiæ evenisse dicit errorem, ut beatus Cyrillus conscripsisse hæretica dogmata putaretur; sed ita in ea pravitate idem confictor epistolæ permanens, illa orthodoxa beati Cyrilli dogmata hæretica videretur adstruere; ut ab eis potius beatum Cyrillum veluti abnegantem, quæ prave conscripserat, asserat recessisse. Quæ omnia Ibæ episcopi professioni quare ab adversariorum objectione tuetur esse contraria, quicumque pio ac recto corde legit, intelligit. Neque enim ipsi judices, si quod vel levi derogatione post unitatem dictum sit, exquirentes Ibam episcopum, si ejus esse tam aperte blasphemantem epistolam comprobassent, paterentur sine ultione transire, aut dicerent non esse convictum. Quæ autem beati Cyrilli major injuria potest vel exquiri vel fieri, quam dogmata ejus, quæ in Ephesina prima exposuit, hæretica definire; per quorum orthodoxam prædicationem vivus ac mortuus omnibus venerabilis & reverendus exsistit? Quæ dogmata beati Cyrilli dum per epistolam ad Marim Persam scriptam, posteaquam adunati sunt beatæ memoriæ Cyrillus & Joannes Antiochenæ civitatis episcopi, constet profana voce omnimodis impugnari; quis sana mente possit advertere Ibam, negantem quia post unitatem aliquid adversum beatum Cyrillum dixerit, epistolam non negasse, quæ post illam unitionem ejus dogmata definit esse hæretica? Nisi forte aliquis ita ab humani sensus ratione discedat, ut credat Ibam nihil de beato Cyrillo dixisse contrarium, si eum hæretica conscripsisse testetur; & circa ejus personam arbitretur eumdem Ibam servasse reverentiam, si sanctam doctrinam, qua reverendus est omnibus, accusavit. Atque ideo si singularis beati Cyrilli injuria est, ejus damnasse doctrinam; & hæreseos aperta videtur professio prædicationi derogare catholicæ; si Ibæ probaretur epistola, in qua utraque manifestum est contineri; numquam Ibas episcopus, utrumque negando, ex utroque meruisset absolvi.

Huc accedit, quod luce clarius demonstratur, nullum etiam tempus inveniri posse, neque ante adunationem, neque post unitionem beati Cyrilli cum Orientalibus factam, qua eadem epistola ab Iba episcopo scripta doceatur. Nam ipsius tenor epistolæ evidenter ostendit, quia post unitatem pacemque ecclesiis refotmatam, in derogatione beati Cyrilli ejusque dogmatum facta sit: Ibas vero post adunationem beati Cyrilli cum Orientalibus factam, nihil se tale aliquid dixisse testetur. Constat neque ante adunationem, quia hoc in ejusdem epistolæ tenore non legitur; neque post adunationem, quia hoc Ibas sua professione denegat, ab eodem Iba memoratam epistolam fuisse conscriptam.

XI. Et ut nulli prorsus habeatur ambiguum, in eadem negatione qua cœperat, Ibam episcopum perstitisse, & hoc ex præsentis Ibæ verbis judices ita sensisse; & accusatores eum tamquam negantem voluisse, nec prævaluisse convincere; ipsius necesse est interlocutionis judicum, & prosecutionis accusatorum, quæ in sancta Chalcedonensi synodo ex gestis Photii & Eustathii releguntur, verba pensemus, quæ ita se habent: *Reverentissimi episcopi*, id est, Photius & Eustathius, *dixerunt: Si post mortem beati Cyrilli reverentissimus Ibas episcopus eum visus est hæreticum nominasse, & hæreticum habuisse, monstrate. Maras dixit: Probamus.* Quod procul dubio neque judices adhuc probari quærerent, neque accusatores repromitterent probaturos, si hoc Ibas episcopus non negasset. Licet ea quæ superius in gestis apud Photium & Eustathium habitis, eorumque Judicato, ad negationem Ibæ episcopi demonstrandam, multimode ex interlocutionibus judicum, & accusatorum prosecutionibus, ipsiusque Ibæ exceptionibus claruerunt, abunde sufficerent; tamen etsi minus aliquid in Photii atque Eustathii episcoporum judicio legeretur expressum, ea quæ in Chal-

Anno Christi 554.

Allium ut

ANNO CHRISTI 554.

cedonensi synodo continetur Ibæ episcopi negantis epistolam, satisfaceret sola professio. Lecta enim ex gestis apud Photium & Eustathium habitis epistola ad Marim Persam scripta, confestim Ibas vocem negantis opposuit, dicens: *Jubeat vestra clementia relegi litteras clericorum Edessenorum, ut cognoscatis quia & ab his quæ mihi illata sunt alienus exsisto, & violentiam sum perpessus.*

Ubi primum diligenter est attendendum, quod post lectum ad Marim Persam scriptæ epistolæ textum, eamdem epistolam judices in Chalcedona residentes suo probantur omisisse silentio; quippe quam noverant toties jam accusati negationibus refutatam. Nam si vidissent in ea esse aliquid, quod Ibæ episcopi absolutioni proficeret, mox ejus lectione permoti decernerent frustra accusatores, ex gestis Photii & Eustathii episcoporum, pro crimine hæreseos illa producere, quibus e contrario Ibas episcopus ostendebatur orthodoxus. Postremo nec juberent suis interlocutionibus Edessenorum epistolam recenseri, quam contra eam, quæ ad Marim Persam scripta dicitur, Ibas episcopus pro se relegi postulavit; si per eam, quam accusator protulerat, laudabile potius, & non magis vituperabile, accusati meritum monstrabatur.

Quid quod ipse Ibas episcopus, relecta eadem ad Marim Persam epistola, non ejus assumpsit defendere qualitatem, nec suæ fidei rectitudinem ex ejusdem epistolæ professione monstrare? Continuo etenim si suam esse, aut recta non esse dogmata contineret, contra suos accusatores insurgeret, dicens: Cæco corde me impetunt, ut ea mihi pro hæreseos crimine objiciant, unde possum orthodoxus comprobari. Immo se ostenderunt hæreticos, qui epistolam cujus dictatio catholicam fidem adstruit, hæreticam criminantur. Verum Ibas episcopus, sciens nec suam esse epistolam, & per omnia piis dogmatibus inimicam, adversus eam magis illam Edessenorum epistolam, quæ eum nihil aliquando contra catholicam fidem dixisse adtestabatur opposuit; illud secutus, quod supra ingressus sanctum Chalcedonense concilium allegavit, dicens; *Nam & omnes Edesseni clerici, per quos memoratis episcopis scripserunt, testantur me esse catholicum.* In tantum jam tunc in Photii & Eustathii judicio, & postea in Chalcedonensi synodo, objectam sibi ad Marim Persam epistolam negans suam, orthodoxæ fidei scit esse contrariam; ut propriæ fidei documentum, non de istius textu, sed de Edessenorum clericorum attestatione requireret.

XII. Si igitur judices non solum nihil ex ea æstimantes accusati Ibæ episcopi juvari negotium; immo videntes absolute contrariam aliam, quam pro sui purgatione accusatus expetiit; statuerunt suis interlocutionibus relegendam; & ipse accusatus Ibas episcopus, non illam ad Marim Persam defendendo, immo potius ejus refutandæ causa illam Edessenorum relegi postulavit: constat eam quæ ad Marim Persam scripta est, interlocutione judicum & professione Ibæ episcopi quia ejus fuerit abnegatam, & quia scelesta dogmata contineat adprobatum. Ergo Ibas episcopus innocentis animi sui fervore permotus, evidentioris negationis etiam in Chalcedonensi synodo festinans adjicere documentum, relegendas Edessenorum litteras ex gestis ibidem apud Photium & Eustathium habitis, qua adversarius ejus protulerat, postulavit: quorum gestorum hanc partem, sicut in consequentibus demonstratur, ex industria accusator omiserat, qua Ibam evidentius noverat adjuvari.

Deinde quid ipsa verba Ibæ lucide adstruant, intuendum. Prosequitur enim, ut supra meminimus, ita: *Jubeat vestra clementia relegi litteras clericorum Edessenorum: ut cognoscatis, qui: & ab his quæ mihi illata sunt, alienus exsisto, & violentiam sum perpessus.* Quibus verbis apertissime declaratur, quod quia e vestigio, post lectam epistolam ad Marim Persam, adstruit Ibas episcopus alienum se & ab his quæ sibi inferuntur exsistere, & violentiam se perpessum; atque ob hoc Edessenorum debere relegi litteras clericorum; evidenter, tamquam manu ipsam epistolæ ad Marim Persam ostenderet lectionem, a cujus se purgari crimine festinaret, dixit: *Et ab his quæ mihi inferuntur alienus exsisto:* ostendens & ab aliis quæ præcedenti loco ei objecta sunt, & ab epistola ad Marim Persam scripta, quæ statim relecta fuerat, alienum se per omnia demonstrari. Ubi illud quoque, quod supra ingressus Ibas episcopus, sanctam Chalcedonensem synodum, gravissime legitur fuisse conquestus, a falsis se in secunda Ephesina accusationibus impetitum, in concilium ingredi non fuisse permissum: viginti autem plus carceres permutasse, nunc post lectionem epistolæ non omisit adjungere: ut appareat, illud quod, sicut dictum est, ingressus sanctam Chalcedonensem synodum, de injustitia in secunda Ephesina sibi illata conqueritur, ad hujus causam epistolæ pertinere. Post cujus lectionem adstruens alienum se ab his quæ sibi inferuntur exsistere, violentiam quam ab Eutyche est perpessus, adjunxit. Lecta itaque, ut Ibas petiit, ex gestis Photii atque Eustathii judicum, ad quos utique directa fuerat Edessenorum epistola clericorum, qui eam ut Photius & Eustathius in gestis innecterent petiverunt; quæ gesta ab adversariis Ibæ episcopi in Chalcedonensi synodo sunt prolata; ob quam causam ejusdem epistolæ desiderata sit lectio, ipsius verbis agnoscitur, quæ ita se habent: *A multis atque diversis de Phœnicia ad nos venientibus, cognovimus ea, quæ ab his qui insurrexerunt in sanctissimum & reverentissimum episcopum nostrum Ibam gesta sunt, perterriti in eo quod dictum est:* Transcendunt enim & illos qui sine Deo sunt, & infideles & hæretici & Judæi & pagani, quæ dicta sunt a nobis: quia nobis præsentibus dixisset idem reverentissimus episcopus: Non invideo Christo Deo facto; quoniam & ego, si volo, possum fieri secundum illum: *omnes nos, quos dicunt audisse ea quæ dicunt, manifestum facimus vestræ reverentiæ coram Dei clementia, quia neque ab eo, neque ab ullo alio tale dictum aliquando audivimus, neque in aures nostras ingressum est tale aliquid aliquando: anathematizantes nosipsos, & terribili gehenna nosmetipsos obnoxios facientes, si novimus aliquid tale dictum ab eo, aut aliquid aliud contrarium catholicæ fidei. Si enim aliquo tali dicto passi fuissemus communicare ei qui dixit, aut Missas cum eo tenere; ultimo supplicio fuissemus obnoxii, tamquam communicantes tali errori:* & cetera.

XIII. Quibus ita se habentibus, evidenter ostenditur, omnia in quibus ab accusatoribus, tam ex scripto libellis oblatis, quam deinceps inter gesta loquentibus, Ibas dixisse arguebatur episcopus, quia Ibas episcopus non dixerit, Edessenos clericos fuisse testatos. Nam cum dicant se non nosse, quod vel tale dictum, id est, *Non invideo Christo facto Deo*, vel huic simile; hoc est, quod ex quacumque parte Nestorii videatur dogmatibus convenire; vel aliud aliquid rectæ fidei contrarium dixerit Ibas episcopus; apertissime clarum est, quod & ab his quæ epistola ad Marim Persam scripta continet, Ibam episcopum sua attestatione purgaverint. Cum enim sæpedicta epistola, dicendo beatum Cyrillum in Apollinaris hæresim incidisse, & ei similia conscripsisse; ejusque duodecim capitula omni impietate plena & rectæ fidei contraria; Nestoriumque judicio & inquisitione non facta dam-

adstruat ib.

alienus ib.

Allium ib.

ANNO CHRISTI 554.

natum, non ſolum videatur aliquid contra rectam fidem dicere; verum etiam ipſam rectam fidem impugnando reſpuere; Edeſſeni vero clerici nihil Ibam epiſcopum ſuum rectæ fidei contrarium dixiſſe teſtentur; conſtat ex atteſtatione Edeſſeni cleri memoratam quæ ad Marim Perſam ſcripta legitur fuiſſe epiſtolam confutatam.

Quid e veſtigio Theophilus accuſator fuerit proſecutus, diligentius oportet attendi: qui non hanc Edeſſenorum velut ſuperfluam, aut ad epiſtolæ ad Marim Perſam ſcriptæ ſubverſiones nihil judicans profuturam, credidit omittendam: ſed mognopere tota mentis intentione nitus eſt has Edeſſenorum litteras clericorum eſſe falſatas, ex eo ſcilicet valde permotus, quod nihil contrarium catholicæ fidei Ibam dixiſſe teſtati ſunt. Quo dicto videns continuo illam epiſtolam ad Marim Perſam ſcriptam, quæ contra rectam fidem apertiſſime loquitur, impugnatam; iſtam Edeſſenorum voluit arguere falſitatis, per quam videbat omnes objectiones ſuas fuiſſe convictas. Cui rei adſtruendæ profuit ſubſequens ordo geſtorum. Dum enim Theophilus, adverſarius Ibæ, ſicut jam ſupra, ita & in hoc loco quæri ex geſtis in Epheſina ſecunda habitis, quæ nitebatur adſtruere, poposciſſet; ab omni epiſcoporum concilio in Chalcedona reſidentium, geſta in ſecunda Epheſina habita, ſunt prohibita recenſeri. Ex qua prohibitione conſtat aſſertionem Ibæ epiſcopi comprobatam, qua ſe per calumniam & falſis figmentis ab Eutyche perhibuit impetitum: ubi mendacibus productis teſtibus, quia epiſtolam ad Marim Perſam ſcriptam, ſuam eſſe Ibas epiſcopus dixerit conſtat eſſe confictum.

In his autem Patrum interlocutionibus, quæ de evacuanda Epheſina ſecunda ſynodo ſunt prolatæ, nihil aliud præter Domni depoſitionem, & ordinationem Maximi, certum eſt eſſe firmatum. Domnum vero pro nullo alio crimine, niſi quod beati Cyrilli duodecim capitula prohibuerat prædicari, clarum eſt fuiſſe damnatum. Unde manifeſta ratione & evidenti veritate conſtat, ſi epiſtolam ad Marim Perſam quæ duodecim capitula beati Cyrilli eſſe definit hæretica, ipſumque beatum Cyrillum Apollinari ſimilia conſcripſiſſe; ſancti Patres in Chalcedona reſidentes, Ibæ epiſcopi eumdem fuiſſe [a] quoquo modo reperiſſent, eum nullatenus in graviori ejuſdem cauſæ crimine abſolvendum eſſe decernerent; qui Domni Antiocheni epiſcopi damnationem, de ſola tantummodo eorumdem duodecim capitulorum prædicatione prohibita factam, convelli non paſſi ſunt, & ordinationem Maximi firmaverunt. Quomodo enim ipſi iidem judices in uno eodemque negotio Ibam & Domnum ab Epheſina ſecunda ſynodo condemnatos, ſua interlocutione Ibam abſolvi decernerent, Domnum paterentur manere damnatum: niſi eum quem abſolvi decreverunt, approbaſſent in eodem crimine non teneri? Nam cum apud ſanctam Chalcedonenſem ſynodum tam exſecrabilis obtrectatio beati Cyrilli & duodecim capitulorum ejus fuerit, ut pro eis etiam in reproba Epheſina ſecunda ſynodo addictum Domnum paterentur manere damnatum; quanta apud memoratam ſanctam Chalcedonenſem ſynodum innocentia Ibæ epiſcopi claruit, ut eum in ejuſdem Epheſinæ ſecundæ nefario examine pro eodem adjudicatum crimine, definiret abſolvi? In qua cauſa numquam innocens claruiſſet, ſi illa ad Marim Perſam ſceleſta epiſtola ejuſdem Ibæ epiſcopi potuiſſet oſtendi.

XIV. Tractatis igitur omnibus, & dilucida ratione diſſertis, per quæ tam ex geſtis apud Photium & Euſtathium epiſcopos habitis, quam ex eorum Judicato, aliiſque pluribus modis, evidenter apparuit, quod epiſtolam ad Marim Perſam ſcriptam, ſuam per omnia negaverit Ibas epiſcopus; numquamque poterit ex ejus objectione convinci: Reſtat ut veritate ſimili declaremus, quemadmodum a ſenſu vel definitione ſive profeſſionis venerabilium Patrum in Chalcedona reſidentium, ſæpedicta epiſtola ad Marim Perſam ſcripta, aliena videatur exſiſtere, & eorum ſententiis obviare. Quod ut omnium reddatur ſenſibus manifeſtum, primitus inſpicere nos oportet, quid Patres noſtri in Chalcedonenſi ſynodo reſidentes, in prædicatione receptioneque beatæ recordationis prædeceſſoris noſtri Papæ Leonis epiſtolæ, vel in explanatione ſanctæ fidei ſint profeſſi, & pia tenendum doctrina tradiderit: ut his inſpectis, quantum ab eorum definitione traditioneque epiſtola ad Marim Perſam ſcripta diſſonet ex his atque contraria demonſtretur; & ob hoc appareat eam Patrum noſtrorum ſententiis nullo modo comprobatam.

In actione quarta ſynodi Chalcedonenſis, dum poſt lectam beatæ recordationis Papæ Leonis epiſtolam, Patres noſtri de confirmatione ejuſdem epiſtolæ loquerentur, ita dixerunt: *Anatolius reverentiſſimus epiſcopus regiæ Conſtantinopolis dixit: Epiſtola ſanctiſſimi & Apoſtolici archiepiſcopi Leonis conſonat ſymbolo trecentorum decem & octo ſanctorum Patrum qui apud Nicæam, & centum quinquaginta qui apud Conſtantinopolim poſtea ſunt collecti, qui eamdem fidem confirmaverunt: ſed & his quæ in Epheſino ſub beatiſſimo & ſanctiſſimo Cyrillo geſta ſunt ab univerſali & ſancto concilio, quando maledictum Neſtorium damnavit. Quapropter conſenſi, & eidem epiſtolæ libenter ſubſcripſi. Paſchaſinus & Lucentius viri reverentiſſimi epiſcopi, & Bonifacius preſbyter, vicarii ſedis Apoſtolicæ per Paſchaſinum dixerunt: Manifeſtum eſt nec poterit dubitari, unam fidem beatiſſimi Papæ, ſedis Apoſtolicæ rectoris, cum trecentorum decem & octo apud Nicæam Patrum concordare atque ſervari: ſed & centum quinquaginta apud Conſtantinopolim congregatorum ſacerdotum, qui eamdem fidem firmaverunt: ſed & Cyrilli ſanctæ recordationis viri apud Epheſum, quando Neſtorius pro ſuo errore damnatus eſt, ſtatuto in nullo penitus diſcordare: ideoque etiam beatiſſimi Papæ epiſtola, quæ illam fidem expoſuiſſe pro erroris Eutychis cauſa dinoſcitur, uno ſenſu unoque ſpiritu videtur illi fidei eſſe conjuncta. Maximus reverentiſſimus epiſcopus Antiochiæ Syriæ dixit: Concordat epiſtola ſanctiſſimi archiepiſcopi regiæ Romæ Leonis expoſitionibus trecentorum decem & octo apud Nicæam ſanctorum Patrum, & centum quinquaginta apud Conſtantinopolim novam Romam, & in Epheſo a ſanctiſſimo Cyrillo epiſcopo expoſita fidei: & ſubſcripſi.* Et poſt reliquos ſimilia interloquentes epiſcopi Illyriciani triginta duo ex charta dictaverunt nobis per Sozontem epiſcopum Philippon, ita: *Sanctorum Patrum trecentorum decem & octo fidem, quæ eſt ſalus noſtra, & ſervamus, & cum ipſa vitam noſtram complere cramus; & centum quinquaginta [a] antedicta fide conſonant, & ſervantes perexſequimur, & omnia quæ acta ſunt & decreta in prima Epheſina ſynodo; cujus præſides fuerunt beatiſſimus Cæleſtinus Apoſtolicæ ſedis princeps, & beatiſſimus Cyrillus magna civitatis Alexandriæ, & [b] orthodoxorum eſſe ſanctum Patrem noſtrum archiepiſcopum Leonem cognovimus.* Sed & reliqui epiſcopi ſimilia ſunt profeſſi.

XV. His ergo ſe ita habentibus, nulli venit in dubium, quin Patres noſtri ita a ſe venerabiliter crederent ſuſcipi beati Leonis epiſtolam, ſi eam cum Nicænæ & Conſtantinopolitanæ ſynodorum, cum etiam beati Cyrilli in Epheſina prima expoſitis aſſererent convenire doctrinis. Et ſi illa tanti Pontificis & tanta

[a] Forte addenda vox ſenſum.

[a] Forte, antedicta fidei.

[b] Forte, orthodoxum.

Tom. 1. Conciliorum, Pag. 631.

ANNO CHRISTI 554

orthodoxæ fidei luce præfulgens epistola his exigit comparationibus approbari, quomodo illam ad Marim Persam epistolam, quæ specialiter Ephesinam primam synodum respuit, & beati Cyrilli exposita dogmata definivit hæretica, ab iisdem patribus credatur orthodoxa nominari; cum illa condemnet, quorum conlatione tanti Pontificis, ut dictum est, meruit doctrina laudari? Nam & universalis synodi Chalcedonensis acclamatio [a] una fuisse utriusque, id est, beati Leonis & beati Cyrilli fidem atque doctrinam evidentissime comprobavit, ita dicens: *Pie & vere Leo docuit. Cyrillus ita docuit. Cyrilli aterna memoria. Leo & Cyrillus similiter docuerunt. Anathema qui sic non credit.* Unde fit ut illa epistola ad Marim Persam non solum non suscepta, verum etiam anathematizata monstretur, dum dogmata Cyrilli in Ephesina prima exposita appellat hæretica: quæ qui non sequitur, anathema ex sententia sanctæ Chalcedonensis synodi pœna damnatur.

[a] Forte, unam.

Adliont 5.

Huc accedit ejusdem venerandæ Chalcedonensis synodi etiam fidei exclamatione sententia, quæ ad locum ita se habet: *Definimus igitur ordinem & omnes formas fidei conservantes, nosque, quæ apud Ephesum facta est sancta synodus, cujus præsides fuerunt sancta memoria Cælestinus Romanæ urbis antistes, & Cyrillus Alexandrinæ ecclesiæ, præfulgere quidem recta & immaculata fidei expositionem trecentorum decem & octo sanctorum & beatissimorum Patrum apud Nicæam, sub pia recordationis Constantino principe congregatorum: obtinere autem etiam centum quinquaginta sanctorum patrum apud Constantinopolim definita, ad interruptionem quidem exortarum hæreseon, confirmationem vero ejusdem catholicæ nostræ fidei. Symbolum apud Nicæam trecentorum decem & octo.* Et post alia: *Propter illos vero, qui mysterium dispensationis corrumpere moliuntur; & purum hominem esse, qui ex sancta Virgine Maria natus est, impudenter deliramentes; beati Cyrilli Alexandrinæ ecclesiæ præsulis synodicas ad Nestorium & ad alios per Orientem congruas exsistentes, suscipit, ad convincendas Nestorii insanias:* & reliqua.

Adliont 5.

XVI. Ecce omnium fidelium sensibus patet, quod sancti Patres nostri in Chalcedona residentes, cum jam de catholicæ fidei explanatione censerent, ordinem & omnes formas fidei quæ in Ephesina prima, cui beatæ memoriæ Cælestinus & beatus Cyrillus Alexandrinus episcopus præsederunt, habitæ sunt; sicut Nicæni atque Constantinopolitani [b] communi circumspectionem se servare professi sunt, illorum definita suam procul dubio fidem esse testantes. Per quod apparet, omne quidquid ab ordine vel formis in Ephesino primo concilio habitis discrepat, eisdemque monstratur esse contrarium, beatorum Chalcedonensium quoque [c] impugnare sententiis. Porro autem epistola ad Marim Persam scripta, dicendo beatum Cyrillum hæreticum, ejusque duodecim capitula impia & fidei rectæ contraria; Nestoriumque judicio & inquisitione non facta damnatum; omni ordini atque omnibus formis in Ephesina prima synodo habitis manifestatur esse contraria. Unde fit ut valde demonstretur absurdum, eorum decretis illam putari epistolam esse susceptam, quæ apertissime ipsorum impugnat de fide judicium; ut per hoc non solum præcedentes Patres, sed semetipsos, quod vel dici nefas est, aliqua videantur contrarietate destruere. Nam hujusmodi omnia quæ in derogatione Ephesini primi concilii dicta sunt vel dicenda erant, etiam in hac quam de fide sancti Patres Chalcedonensis synodi protulerunt explanatione fuisse damnata, ex his quæ subsequuntur, evidentissimæ veritatis luce conspicitur; quæ ita se habent: *His igitur cum omni undique scrupulositate & diligentia a nobis dispositis, definit sancta & universalis synodus alteram fidem nulli licere proferre, vel conscribere, aut componere, aut sentire, aut docere aliter. Eos autem qui ausi sunt componere fidem alteram, aut proferre, aut docere, aut tradere alterum symbolum, volentibus vel ex gentilitate ad agnitionem veritatis, vel ex Judæis vel ex hæresi quacumque conversi; hos, si episcopi fuerint aut clerici, alienos esse episcopos ab episcopatu, & clericos a clero: si vero laici aut monachi fuerint, anathematizari.* Cum ergo dixerint Patres nostri, ordinem & omnes formas fidei Ephesini primi concilii se servare, & nulli licere alteram fidem proferre, conscribere, vel sentire, seu tradere, aut aliter docere; omnesque qui præsumunt talia esse damnatos; epistolam vero ad Marim Persam scriptam, impugnantem per omnia beati Cyrilli expositam in Ephesina prima doctrinam, non solum aliter, sed & contrarie non dubitemus adstruere; constat synodali judicio ejusdem damnationis sententiam comprehensam; ac propterea ab eis, a quibus epistola ad Marim Persam apertissime prædamnata legitur, multo magis clarum est non fuisse susceptam.

[b] Forte, Concilii.

[c] Pro impugnari.

XVII. Nec quemquam debet permovere fidelium, quod quidam subsipiendo nituntur adstruere, quædam in hac epistola ad Marim ita dicta, & quasi his quæ bene dicuntur possint convenientia demonstrari; cum hæreticorum consuetudo sit venena sua fucatis celare sermonibus, & verba præmittere, quæ quasi orthodoxis videantur professionibus consonare, & reservare [a] indulgentia malignos aditus, per quos eorum pestilentia intromittatur erroris, sicut de eis propheta testatur: *Mollierunt sermones suos super oleum, & ipsi sunt jacula.* Et iterum: *Quoniam in multis erant mecum.* De quibus etiam & doctor gentium dicit Apostolus: *Habentes formam pietatis, virtutem autem ejus abnegantes.* Neque enim Nestorio prodest duas naturas & unum Filium confiteri, quamvis & orthodoxis sit communis ista professio: cum idem Nestorius duarum naturarum unam subsistentiam, quod est proprium orthodoxorum, dicere recusans, fraudulenter se duas naturas & unum Filium dixisse evidenter aperiat. Unde quia antedicta epistola ad Marim Persam per hoc tam manifestum malum, quod de beato Cyrillo & de Patribus qui primo in Epheso convenerunt adseruit; non dubitatur quid ejus scriptor defendendo Nestorio aut prava ejus recipienda doctrina senserit, qui de ejusdem Nestorii damnatoribus vel sanctis eorum dogmatibus tam impia & nefanda conscripsit; aperta veritate sit cognitum, eamdem ad Marim Persam epistolam Nestoriani sensus fraude atque perversitate conscriptam.

[a] Nic mendosum codex videtur. Psal. 5. 10. Psal. 54. 19. 2. Tim. 4. 3.

Et ideo quamvis hoc solum ad reverentiam sanctæ Chalcedonensis synodi conservandam, & ad hæreticorum excludendas insidias, qui ad Marim Persam epistolam a nostris approbatam Patribus mentiuntur, videatur satis superque sufficere, quod de eadem suscipienda Patres nostros nullo modo judicare potuisse, multipliciter superius disserta testantur: quibus ab ipso initio quo Ibas episcopus sanctam Chalcedonensem synodum videtur ingressus, violentias & falsas criminationes in secunda Ephesina queritur fuisse perpessus, ex gestis Photii & Eustathii eorumque Judicato, Ibæ claruit epistolam non fuisse. Quod post lectum ex gestis Photii & Eustathii ejusdem epistolæ in Chalcedonensi concilio textum, manifestissime ostendit negantis quoque Ibæ professio, ad excludendam illam ad Marim, aliam Edessenorum pro se relegi postulantis. Quod Theophili inimici Ibæ episcopi deserti suffragio veritatis, demonstrat nihilominus evidenti ratione suffragium; qui non illam ad Marim Per-

Ibidem.

ANNO CHRISTI 554.

ſam, quam objecerat, præſumpſit adſtruere; ſed illam potius, quam pro ſe Ibas epiſcopus relegi popoſcerat; & ſe incompetenter tamen niſus eſt arguere falſitatis. Quod ipſorum Patrum noſtrorum in Chalcedona reſidentium, Domnum in eodem accuſatum negotio [a] permittentes manere damnatum, Ibamque abſolvendum, patefecit abſque ambiguitate ſententia. Quod idem ejuſdem venerandæ Chalcedonenſis ſynodi evidentius multipliciter decretis oſtenditur: [b] dicentes ſuam fidem eſſe, quam illa ad Marim impugnat epiſtola: [c] & hoc eam eorum damnatam fuiſſe judicio, quorum fingitur interlocutione ſuſcepta.

[a] Forte, permittens-nam.

[b] Pro dicentis.

[c] Forte, & per hos.

XVIII. Quamvis igitur & ex ſuprascripta luce veritatis indubitanter appareat, nulla nos neceſſitate conſtringi quærere ex cujus epiſtolæ textu aliqui Patrum Chalcedona reſidentium ſuis interlocutionibus Ibam epiſcopum pronunciaverint apertiſſime catholicum; quod nobis valde ſufficiat evidentiſſime demonſtratum, quod de epiſtola ad Marim Perſam ſcripta nullum tale potuerint proferre judicium. Hoc enim nobis ſufficienter contra hæreticorum machinas ſuffragatur, qui volunt hanc ad Marim Perſam epiſtolam a ſancta Chalcedonenſi ſynodo videri ſuſceptam; quod non ſolum docuimus non videri ſuſceptam; verum etiam a Patribus noſtris omni modo refutatam fuiſſe monſtravimus; quippe qui eam inter hoſtes ſuæ rectæ fidei evidentiſſime prolata ſententia damnaverunt.

Ergo quia, ut diximus, contra adverſarios ſanctæ Chalcedonenſis ſynodi, utrum ſuſcepta, an non ſuſcepta vere poſſit oſtendi, videtur nobis fuiſſe negotium, & illis ſuſceptam ſupervacue ſuſpicantibus, nos ex ipſis etiam patrum vocibus potius declaravimus improbatam; non eſt neceſſarium nos cogi dicere de qua epiſtola Patres noſtri in illis ſuis interlocutionibus ſenſerint; cum nobis abunde ſufficiat, [d] quod de iſta unde vertatur cauſa non ſenſerint, tamen inſpectis ſingulorum Patrum interlocutionibus, & ſuperioti quam diſſerüimus rectitudini coaptatis, hoc quoque de qua epiſtola locuti ſunt, facile piam ſectantibus intelligentiam poterit apparere.

[d] Forte, quod licet iſta.

Ubi primum omnium nobis eſt diligenter atque ſegaciter intuendum, quod patrum noſtrorum uno ſenſu unaque mente de abſolutione Ibæ epiſcopi conſonæ fuerint prolatæ ſententiæ, dicentium quod idem Ibas epiſcopus ab omnibus quæ ei ab accuſatoribus objecta ſunt, ſit innoxius approbatus. Legatorum enim ſedis Apoſtolicæ interlocutio in prima ſui parte ita ſe habet: *Relectis chartis agnovimus ex ſententia reverentiſſimorum epiſcoporum Ibam reverentiſſimum innoxium adprobari.* Quam evidenter ab Anatolio Conſtantinopolitano epiſcopo interlocutio prolata ſubſequitur, exprimens quod ab his quæ in eum accuſatores intulerant innocens fuiſſet inventus. Sic enim dicit: *Reverentiſſimorum epiſcoporum & judicum fides, ac lectio omnium quæ ſunt ſubſecuta, demonſtrant innoxium Ibam reverentiſſimum, ab his quæ in eum accuſatores intulerant.* Cui planius adhuc ſuperiorum ſenſum adſtruens Maximi Antiocheni ſententia conſequenter adjungitur, ita ſe habens: *Ex his quæ modo relecta ſunt, manifeſtum eſt quia ab omnibus ei inlatis, reverentiſſimus Ibas innocens eſt repertus.*

Adhuc n.

Ibidem.

XIX. Oportet igitur intueri, quemadmodum interlocutionum trium iſtorum, primum locum tenentium judicum, ad abjiciendam & reprobandam ad Marim Perſam epiſtolam ſententia, etſi diverſo prolata ore, uno tamen ſpiritu dictata conveniat. Quid eſt enim quod dicitur per Photii & Euſtathii conſtitutum, & ex relectis chartis Ibam innoxium ab omnibus quæ ei accuſatores intulerant adprobari; niſi quia epiſtola illa in obtrectationem doctrinæ beati Cyrilli, & in defenſionem Neſtorii, ipſius, ut ita dicam, orthodoxæ fidei nitens fundamenta ſubvertere, ab adverſariis, ſicut revera eſt, pro magno crimine Ibæ objecta epiſcopo, ab eodem aliena reperta, ſuprascriptorum, ut dictum eſt, trium Patrum decretis evidentiſſime reprobatur? Neque enim ab omnibus, quæ ab accuſatoribus ei inlata ſunt, juſte pronunciari innocens videbitur, ſi epiſtolam ad Marim Perſam, quæ maxima pars eſt criminum; immo in qua omnia ei objecta crimina continentur, his interlocutionibus non probetur excluſa. Et ideo, quoniam certum eſt, ſi ejus doceretur epiſtola, quod innocens pronunciari non poſſit; conſtat, quia innocens pronunciatus eſt, ejus epiſtolam non fuiſſe.

ANNO CHRISTI 554.

His igitur interlocutionibus, quia maxime ad excludendam atque refutandam ad Marim Perſam epiſtolam, convenienti ſenſu atque ſtudio pro abſolutione Ibæ epiſcopi ſint prolatæ, apertiſſime demonſtratis, conſequens eſt ut ceterorum patrum idem ſentientium definitiones pari veritate debeamus inſpicere, tacitis pauliſper reverentiſſimorum Juvenalis atque Eunomii epiſcoporum interlocutionibus; quas licet ex alia parte, ipſi tamen ſenſui convenire ſuo loco monſtravimus. Itaque Thalaſſius Cæſareæ Cappadociæ epiſcopus ſic dicit: *Reverentiſſimis epiſcopis Photio & Euſtathio comprobantibus Iba negotium, & non adjudicantibus eum, horum opinione ſuaſus & ego volo haberi eum in ſacerdotio, ſicut & ſanctiſſimis præſulibus viſum eſt: quia maxime geſtis ſuſcepit, ut anathematizaret illa quæ ejus accuſatores adverſus eum depoſuerant ex ſcripto.* Cui fidelium & perſpicuæ veritatis amatori non clareat, omnem quam de abnegata vel refutata ad Marim Perſam epiſtola ſuperius reddidimus rationem, & præcedentium patrum interlocutionibus convenire monſtravimus; hæc quoque reverentiſſimi Thalaſſii prolata ſententia plene ac breviter explicari? Cum enim dicit Photii & Euſtathii comprobantium Ibæ negotium, & non adjudicantium, cum ſequi ſententiam; & conſequenter adjungit, quod ipſe Ibas epiſcopus, ad innocentiæ ſuæ cumulum, quæ ei ſunt ab accuſatoribus ex ſcripto objecta damnaverit: indubitanter oſtendit, ita & in Chalcedonenſis ſynodi examine, & in illo Photii & Euſtathii judicio, ab illius epiſtolæ ad Marim Perſam crimine alienam Ibæ dictationem atque conſcientiam fuiſſe repertam; ut illic omnia, non ſolum adverſariis non probantibus, aut Iba epiſcopo denegante, verum etiam damnante, fuerint improbata. Unde conſtat, epiſtolam ad Marim Perſam, illa quæ accuſatores objecerant crimina continentem, non ſolum Patrum in Chalcedona reſidentium judicio, ſed ipſius Ibæ ſententia, ſicut Photii atque Euſtathii conſtituto edocti memorati Patres adfirmant, fuiſſe damnatam.

Adhuc n.

Euſebii quoque Ancyræ, Stephani Epheſi, Diogenis Cyzici, & Romani Myrorum Lyciæ, quamvis diverſis locis, uno tamen ſenſu prolatæ ſententiæ ſuperiorum judicum decreta confirmant. Nam alii Photii & Euſtathii faciendo Judicati memoriam, alii ex damnatione Neſtorii ejuſque hæreſis, Ibæ epiſcopi innocentiam comprobantes; epiſtolam ad Marim Perſam, quæ excuſat Neſtorium, & beatum Cyrillum appellat hæreticum, ad Ibam epiſcopum non ſolum non adtenuiſſe, verum etiam ab eo damnatam eſſe teſtantur. Joannes epiſcopus Sebaſtiæ, Seleucus epiſcopus Amaſiæ, Conſtantinus epiſcopus Melitinæ, Patricius epiſcopus Tyanorum, Petrus epiſcopus Gangrorum, & Artanius epiſcopus Trapezuntis, ſimiliter conſenſerunt, ita dicentes: *Definitio reverentiſſimorum epiſcoporum Photii & Euſtathii, demonſtrat innoxium re-*

Adhuc n.

Anno Christi 554.

verentiſſimum Ibam. Similiter autem & ejus abnegatio facit nos in eo quod receperit proniores. Qua interlocutione memoratorum ſacerdotum evidenter apparet, per hæc duo Ibam epiſcopum de his quibus accuſatus eſt innoxium eſſe repertum; id eſt, ex definitione Photii atque Euſtathii epiſcoporum, & ex ſua abnegatione. Porro ex definitione Photii & Euſtathii declaratur, quia licet falſe ab accuſatoribus fuerit impetitus; tamen ad ſatisfactionem vel falſe objectorum prone ſapuerit ex ſcripto quid de recta fide ſenſerit profiteri, & ex abundanti anathematizaverit Neſtorium, & habere ſe dixerit omnia quæ in Epheſino primo concilio placuerunt. Deinde quia ejus quoque abnegatio, per quam ſe etiam in Chalcedonenſi concilio poſt lectionem ad Marim Perſam epiſtolæ, quæ ejuſdem Ibæ epiſcopi apertiſſime & piæ confeſſioni contraria eſt, ab his quæ ſibi inlata ſunt exſiſtere perhibuit alienum; proniores efficeret animos judicantum, ut crederent quia ſpretis & refutatis quæ ab eo negata ſunt, illa tantum & antea habuerit, quæ ſe habuiſſe & recepiſſe profeſſus eſt. Quibus ita monſtratis, clarum eſt epiſtolam ad Marim Perſam, omnibus quæ ſe recepiſſe Ibas dixit contrariam exſiſtentem, & illa potius quæ anathematizavit Ibas epiſcopus defendentem, nullatenus ab Iba epiſcopo fuiſſe dictatam.

XX. Nam ut omnibus fieret manifeſtum, quod Ibas negando ea quæ ab accuſatoribus inlata ſunt, illa quæ de pia fide confeſſus eſt reddiderit certiora, ita interlocutio dicit: *Et abnegatio ejus facit nos in eo quod receperit proniores.* Ac ſi diceret; Ex eo credibilius quæ de pia eſt fide profeſſus accipimus, quod illa quæ ei objecta fuerint, abnegavit: ut non velut objectorum veritate convictus, tamquam ex neceſſitate corrigens, quid de pia fide ſentiret oſtenderet; ſed objectorum magis negatione purgatus, ita & antea ſenſiſſe, quemadmodum ſentire profeſſus eſt, crederetur. Sicut enim facti confeſſio nocentem vel in præteritum facere potuit, ita non convicta negatio reddidit etiam de præteritis innocentem. Cui negationi per quam Ibas epiſcopus epiſtolam ad Marim Perſam oſtenditur refutaſſe, Eunomii atque Juvenalis epiſcoporum interlocutio convenienter aptatur. Quas interlocutiones primitus conſonare Deo juvante monſtrandum eſt: deinde docendum, quemadmodum epiſtolam ab Iba negatam eſſe confitment: quæ ita ſe habent: *Juvenalis reverentiſſimus epiſcopus Hieroſolymitanus dixit: Qui convertuntur, hos ſcripta divina ſuſcipi jubet: quopropter & ab hæreticis reverentes ſuſcipimus. Unde & prævideo reverentiſſimum Ibam meriri clementiam, quia & ſenex eſt, & ut habeat epiſcopatus gradum, eſſe catholicum. Eunomius epiſcopus Nicomedia dixit: Jam quidem ex his quæ relecta ſunt, innoxius approbatus eſt venerabilis Ibas. In quibus etenim dicendo male culpare viſus eſt beatiſſimum Cyrillum, in poſtremis recte confeſſus, illa quæ culpaverat, refutavit. Unde & ego anathematizantem eum Neſtorium & Eutychen, & impia eorum dogmata, & conſentientem his quæ a ſanctiſſimo archiepiſcopo Leone ſcripta ſunt, & ab hac univerſali ſynodo, dignum eſſe epiſcopatu decerno.*

Antea ergo nobis inſpicienda eſt Eunomii interlocutio, quæ planius Ibæ epiſcopi intellectum aſſerens, quid ex ea re etiam epiſcopus Juvenalis ſenſit exponit. Dicens enim ex his quæ relecta ſunt Ibam innoxium comprobatum, Photii & Euſtathii, ſicut & ſuperiores patres, comprobat ſine ambiguitate judicium; ut his verbis atteſtationem Edeſſenorum epiſtolæ clericorum comprehendere videatur. Pro qua re geſtorum apud Photium & Euſtathium habitorum ordinem competenter attendens, ne quis in aliquorum animis adverſus Ibam epiſcopum ex hoc ſcrupulus remaneret, quod aliquando ante unitionem beati Cyrilli doctrinæ fuerat oblocutus; neceſſarie purgat, quod correcta Ibas intelligentia ſua, beati Cyrilli orthodoxa dogmata ſuſcipiens, & ea recta eſſe confeſſus, prioris intelligentiæ, quam ante unitionem eccleſiarum habuit, refutavit errorem; oſtendens evidentiſſime ab Iba epiſcopo, quod ejus fuerit quæ ad Marim Perſam legitur epiſtola, denegatum. Cum enim approbet, ab his quæ ante unitionem eccleſiarum Ibas de beato Cyrillo dixerat recedentem, poſt unitatem quia ſe recte habeant fuiſſe confeſſum; epiſtola autem ad Marim Perſam poſt unitatem ſcriptam, beati Cyrilli dicta eſſe hæretica mentiatur, ipſumque in Apollinaris hæreſim incidiſſe confingat; certum eſt hunc ab Iba etiam præſentis interlocutionis teſtimonio denegatam. Cui ſenſui Juvenalis epiſcopi convenit ſine ambiguitate ſententia; quæ cum adſtruit Ibam orthodoxum exſtitiſſe, oſtendit ab eo epiſtolam, quæ ad Marim Perſam ſcripta eſt denegatam; quippe tamquam rectis dogmatibus inimicam, & Photii atque Euſtathii ceterorum decretis conveniens approbat Judicatum. Cum vero converſum dicit debere ſuſcipi, Eunomii interlocutioni congruens, de beati Cyrilli dogmatibus, de quibus ante unionem aliter ſenſerat, cum jam poſt recte ſicut oportuit ſentientem, ad congruæ intelligentiæ ſenſum adprobat eſſe converſum. Per quod, ſicut multipliciter jam oſtenſum eſt, conſtat illam epiſtolam, quæ poſt unitionem contraria loquitur, Ibæ epiſcopi non fuiſſe.

XXI. Quamvis igitur idonee ſufficienterque tam ex ſupra memoratis omnibus aſſertionibus, quam ex interlocutionibus Patrum in Chalcedona reſidentium, de Ibæ epiſcopi abſolutione ſibi per omnia conſonantibus, fuerit demonſtratum, quia epiſtola ad Marim Perſam rectis inimica dogmatibus, & ejuſdem Ibæ profeſſioni contraria, ab eodem fuerit abnegata, & Patrum multimode refutata judicio; & per hoc clareat a nullo ex eodem Patrum numero potuiſſe ſuſcipi, quam & ipſe cui objecta eſt negando a ſe repulit, & ubique eorumdem Patrum de pia fide ſententia prolata damnavit; tamen ex abundanti intelligere adjacet, de qua epiſtola legatorum ſedis Apoſtolicæ, vel Maximi Antiocheni interlocutio videatur; & ut illud quod fidelium decet ſenſibus inhærere, nihil in Patrum decretis inveniri contrarium demonſtremus. Apertiſſime creditur, de epiſtola Edeſſenorum clericorum, quam Ibas epiſcopus pro ſe relegi poſtulavit, Patres noſtros in ſuis feciſſe interlocutionibus mentionem. Quam utique Edeſſenorum clericorum epiſtolam, ex illa parte geſtorum apud Photium & Euſtathium habitorum, quam callide ac fraudulenter adverſarius ejus omiſerat, relegi feſtinavit, ut illam ad Marim, quæ ex ipſis item geſtis relecta fuerat, confutaret; per quam ſupradictam ad Marim Perſam epiſtolam, quia Ibas epiſcopus rectam fidem impugnaverit, & beati Cyrilli dogmata in Epheſina prima ſynodo tradita omni impietate plena & rectæ fidei dixerit eſſe contraria, adverſarii nitebantur oſtendere. Unde neceſſe fuit illam, quæ dirigentibus Edeſſenis clericis Photio & Euſtathio epiſcopis jam pridem tradita fuerat, & in eorum recenſita judicio, ipſiſque geſtis inſerta, ad ſui purgationem Ibas in Chalcedonenſi quoque ſynodo relegi precaretur: quæ inter cetera ita dicit: *Anathematizantis noſipſos, & terribili gehenna noſmetipſos obnoxios facientes, ſi novimus aliquid tale dilium ab eo, aut aliquid aliud contrarium catholica fidei. Si enim aliquo tali dicto paſſi fuiſſemus communicare ei qui dixit, aut Miſſas cum eo tenere, ultimo ſupplicio fuiſſemus obnoxii, tamquam com-*

Alium te.

ANNO CHRISTI 554.

municantes tali errori: & cetera. Ut per hoc quod aſſerunt Edeſſeni clerici, nihil eum tale vel aliquid aliud orthodoxæ fidei dixiſſe contrarium, illa omnia quæ rectæ fidei contraria ad Marim Perſam epiſtola continebat; & ab adverſariis ad impugnationem Ibæ epiſcopi, quia ab eo dicta fuerint, fingebantur [a] excludere; & negationem ſuam idem Ibas epiſcopus, in qua paulo ante dixerat, *Quia & ab his quæ mihi inlata ſunt alienus exſiſto, apertiſſime confirmavit.*

[a] Forte, excluderent.

XXII. Hanc ergo Edeſſenorum clericorum legati Apoſtolicæ ſedis ante oculos habentes epiſtolam, dum prius ex lectione chartarum, & ex Judicato Photii & Euſtathii epiſcoporum dixiſſent Ibam innoxium comprobatum, ſecuti ſunt dicentes: *Relecta enim ejus epiſtola agnovimus eum eſſe catholicum*: Ut primum ex ipſo rerum apud Photium & Euſtathium geſtarum ordine, de ea, id eſt, Edeſſenorum, quæ apud eos poſtremo loco relecta monſtratur epiſtola, ſuis credantur interlocutionibus cenſuiſſe. Quod autem ejus, id eſt, Ibæ epiſcopi, eam ſignificaſſe videntur epiſtolam, [b] ſignante magis hanc ipſius appellando, quam pro ſe relegi petiit; illam potius ad Marim Perſam, quæ contra eum prolata eſt, oſtendunt ipſius non fuiſſe; illo loquendi modo, quo indubitanter omnes homines & de aliis & de ſe uti ſolent, ut eorum documenta, chartæ, epiſtolæ dicantur, qui eis pro ſe utuntur, & quorum oſtenduntur prodeſſe negotiis. Quam enim illi ſanctiſſimi cognitores potius Ibæ, quem abſolvebant, eſſe epiſtolam judicarent? Illam ad Marim Perſam, quam pro magnis criminibus quæ in ea epiſtola continentur ad Ibam impugnandum objecerant adverſarii ejus; an illam Edeſſenorum, quæ eum ab omnibus purgat objectis? Illam ad Marim epiſtolam, quam objectam ſibiipſe Ibas, ſicut multipliciter oſtenſum eſt, abnegavit; an illam Edeſſenorum, quam ad illius epiſtolæ ad Marim impugnationem, & pro ſuæ orthodoxæ fidei approbatione relegeretur, exegit? Illam ad Marim Perſam, quæ eum, ſi ipſius probaretur, rectam fidem impugnaſſe adſtruit; an illam Edeſſenorum, quæ eum contra catholicam fidem nihil dixiſſe teſtatur? Illam ad Marim Perſam, poſt cujus lectionem ſtatim Ibas epiſcopus intulit, quia & ab his quæ ſibi inlata eſſent, alienus exſiſteret; an illam Edeſſenorum, per quam Theophilus adverſarius ejus cognoſcens ſe fuiſſe convictum, eum falſitatis crimine nitebatur infringere? Ergo illa ad Marim Perſam accuſatoris potius, qui eam protulit, nec probavit; quam Ibæ, qui eam negavit, eſſe juſtiſſime ab omnibus vel æſtimata eſt, vel æſtimari debet epiſtola.

[b] Forte, ſignaret.

Nunc illud nihilo minus eſt ſagacius intuendum, per quam potiſſimum orthodoxus Ibas epiſcopus a vicariis ſedis Apoſtolicæ fuerit judicatus; per illam ad Marim Perſam, quæ cum apertiſſime Epheſinæ primæ [c] & beati Cyrilli fidei ibi expoſitæ, quam Chalcedonenſe concilium firmat ac ſequitur, contradicit, ſcriptorem ſuum oſtendit hæreticum; an per iſtam Edeſſenorum, quæ nihil Ibam epiſcopum catholicæ fidei contrarium umquam dixiſſe, ſub terribilis juris-jurandi & anathematis interpoſitione confirmans, ab adverſariorum objectione purgatum pronunciari fecit orthodoxum: Per illam ad Marim Perſam, quam inter eos qui non credunt ſicut in Epheſina prima ſynodo Cyrillus expoſuit, ſancta Chalcedonenſis ſynodus anathematis pœna percuſſit; an per illam Edeſſenorum, quæ eorumdem Patrum judicio conſonans, eis magis qui aliquid contra fidem catholicam dicentibus communicant, infligit anathema. Quæ omnia etiam interlocutioni Maximi Antiocheni epiſcopi convenire, eadem quæ diſſerta eſt veritate perſpicitur: qui reſcriptum epiſtolæ nominando, non de illa ad Marim Perſam, ſed de Edeſſenorum clericorum epiſtola ſenſiſſe monſtratur. Quomodo enim de epiſtola ad Marim Perſam, a qua primam Epheſinam ſynodum, & beati Cyrilli illic prædicatam certum eſt impugnari doctrinam, aliquid memoratus Maximus orthodoxum dixiſſe putandus eſt: qui, ſicut ſupra plene jam diximus, dum de recipienda beatæ recordationis Papæ Leonis epiſtola cenſeretur, eam ob hoc recipiendam ſtatuit, quia beati Cyrilli in Epheſo expoſitæ fidei conveniret; dicendo ita: *Concordat epiſtolæ ſanctiſſimi archiepiſcopi regiæ Romæ Leonis, expoſitionibus trecentorum decem & octo apud Nicæam ſanctorum Patrum, & centum quinquaginta apud Conſtantinopolim novam Romam, & in Epheſo a ſanctiſſimo Cyrillo expoſitæ fidei, & ſubſcripſi?* Quis igitur ſic a totius humanitatis ratione ſepoſitus invenitur, ut credat hunc ſacerdotem in cauſa vel definitione fidei ita ſibi exſtitiſſe contrarium; ut qui tam præclari Pontificis atque doctoris, id eſt, beati Leonis, epiſtolam aperte pia dogmata continentem, beati Cyrilli quæ in Epheſo eſt expoſita comparando doctrinæ judicavit orthodoxam; illius e contrario epiſtolæ orthodoxum diceret eſſe ſcriptum, quod hæretica voce ipſa beati Cyrilli dogmata molitur evertere? Cum ergo impoſſibile ſit videri unum eumdemque judicem in definitione fidei, aut reſpuiſſe quod ſibi placuit, aut idem ſibi dicere placuiſſe quod reſpuit; neceſſe eſt ut omnibus clareat, non eum de illa epiſtola ad Marim Perſam, ſed de iſta potius Edeſſenorum, quæ poſterius lecta eſt, quia ſit ejus orthodoxa declarata dictatio, cenſuiſſe.

[c] Addit ſynodo.

XXIII. Nec aliquem moveat illud, quod in eadem interlocutione memoratur reſcriptum epiſtolæ, quod prolatum eſt ab eo, qui ejus adverſarius exſtitit: ut ex his verbis, ſicut inimici orthodoxæ fidei ad impugnandam primam Epheſinam ſynodum adſtrui cupiunt, quaſi de illa quæ ad Marim Perſam legitur epiſtola, quam contra Ibam epiſcopum in Photii & Euſtathii judicio ejus adverſarii protulerunt, intelligatur ita Maximum Antiochenum epiſcopum judicaſſe. Quod longe ab ejuſdem Maximi eſſe ſenſibus alienum, ſuperius idonea & multiplici ratione probavimus. Nam illud quod ab adverſario ejus ſcriptum prolatum [a] nomina, de iſta Edeſſenorum clericorum dictum eſſe non dubium eſt. Cum enim nihil aliud Theophilus adverſarius Ibæ epiſcopi contra eum in Chalcedonenſi ſynodo, niſi geſta apud Photium & Euſtathium habita protuliſſet; & eam partem geſtorum, ut evidenter apparet, in qua continebatur Edeſſenorum epiſtola clericorum, malevole ſupprimens, illam tantum, per quam gravari putabat Ibam epiſcopum, feciſſet recitari; tunc Ibas epiſcopus, ut eum evidentius conſtaret, [b] ex ipſis, quæ ab eodem adverſario prolatæ fuerant, chartis, illam partem ab eo fraudulenter omiſſam relegi petiit, per quam illa epiſtola, quæ adverſus eum lecta fuerat, probatur excluſa; ut per hoc, quod ipſe adverſarius Theophilus protulerat, convinci efficacius monſtraretur. Unde & Maximus epiſcopus, vim idoneæ probationis exprimens, poſt relectam Edeſſenorum epiſtolam clericorum, ex his chartis quas adverſarius protulerat, oſtenſum Ibam pronunciavit orthodoxum.

[a] Forte, nomine nat.

[b] Aliquid deeſt.

Ut autem plenius contentioſi hæreticorum animi ſuperentur, diverſis modis oſtenditur, hanc Edeſſenorum epiſtolam, non velut novam in Chalcedonenſi concilio ab Iba prolatam; ſed olim Photio & Euſtathio epiſcopis contraditam, & eorum geſtis inſertam. Primo enim ex eo quod tempore judicii ad eos data legitur, eis ad quos directa eſt tradita nullo modo dubitatur: quippe cum in eorum judicio per eam Ibas ad purgationem eorum quæ objecta fuerant indigue-

ANNO CHRISTI 554.

rit adjuvari. Deinde quod in eadem epistola petisse a memoratis Photio & Eustathio impensius Edesseni clerici releguntur, ut suis eam curarent gestis inserere: quod fieri nihilo minus & ipse judicii ordo poscebat. Quæ ita gesta non solum veritas præsentis ratiocinationis ostendit; sed & ipsius Ibæ restatur superius & in Chalcedonensi synodo, & in Photii atque Eustathii examine deprompta professio. Siquidem sanctum Chalcedonense concilium episcopus Ibas ingressus, dum se adserit absolutum Photii & Eustathii constituto, ita dicit: *Nam & omnes clerici Edesseni, per quos scripserunt prefatis episcopis, testantur me esse catholicum.* Ostendens utique ad eos scriptum, & in illorum jam judicio Edessenorum clericorum rescripto se ab objectis omnibus absolutum & catholicum declaratum. Deinde dum in illa parte gestorum apud Photium & Eustathium habitorum, quam (ut dictum est) contra eum adversarii relegi petiverunt; tres testes, quos in Photii & Eustathii judicio adversus eum adversarii producere nitebantur, memoratus episcopus reprobaret, ita dixit: *Est clerus noster plus minus nostri nominis ducentorum, aut plurium. Neque enim retineo numerum. Omnes clerici testati sunt, sive orthodoxus sim sive hæreticus, & per confessiones scriptas, quæ & dictæ sunt sanctissimo episcopo Domno, & ad vestram reverentiam scripserunt. Si consonat tantorum testimonium clericorum tribus, sicut dicit ipse, testibus, qui cum ipsis venerunt ad accusandum in Constantinopolim, & nunc cum ipsis exsistunt, vestrum est judicare.* Ex quo evidenter apparet, ita eum in ipso Photii & Eustathii judicio ad confutandos testes ab adversario producendos, clericorum Edessenorum epistolæ feciſſe memoriam, ut & eam judicibus jam traditam demonstraret, & ex cognito iisdem judicibus totius Edesseni cleri rescripto, paucorum clericorum exigeret non debere testificationes admitti. Unde minime dubitatur, per illam partem gestorum fuisse ab adversariis ex studio prætermissam, in qua Edessenorum clericorum pro Iba litteræ tenebantur insertæ, & Ibam necessarie hanc ipsam Edessenorum epistolam ex ea parte qua suppressa fuerat relegi postulasse; ac propterea episcopum Maximum pronunciasse, ex relecto rescripto de gestis ab adversario prolatis, ipsius rescripti epistolæ, id est, Edessenorum, dictationem orthodoxam declaratam.

Omissam vero ab adversariis illam gestorum partem, qua Ibas episcopus ab objectis evidentius purgabatur, & aliis modis ostenditur. Nam in eadem Photii atque Eustathii sententia, qua referunt universa quæ ab Iba episcopo in suo fuerint acta judicio, continetur quod prone sapuerit Ibas episcopus, ex scripto dare quid de pia fide sentiret; & ex abundanti anathematizaverit Nestorium, & ea se in suæ promiserit eloqui civitatis ecclesia; & alia quæ ejusdem Judicati tenore monstrantur. Quæ omnia pars illa gestorum pro adversariorum Ibæ episcopi voto in Chalcedonensi synodo relecta non continet. Gesta tamen in Photii atque Eustathii judicio esse eorum sententia declaratur. Per quod constat sine dubio eas partes ab adversariis malitiose suppressas, quas sciebant Ibæ episcopo amplius profuturas. Nam ut hæc apud Photium & Eustathium episcopos actis inserta fuisse minime dubitetur, Thalassii episcopi Cæsareæ Cappadociæ in Chalcedona residentis manifestat absque ambiguitate sententia, quæ post alia ita dicit: *Quia maxime gestis suscepit, ut anathematizaret illa, quæ ejus accusatores adversus eum deposuerant ex scripto.* Quod utique quia in parte illa gestorum, quæ adversariis Ibæ desiderantibus recensita est, non legitur: manifestum est ex his quæ Photius & Eustathius in suo judicio gesta referunt, quæ actis inserta fuerint, memoratum episcopum Thalassium cognovisse. Et ideo omni veritatis luce probatum est, ita & illam partem gestorum, in qua Edessenorum clericorum continebatur epistola, ab adversariis fuisse suppressam; sicut & hæc pars, ne relegeretur, omissa est: quæ non ex illa parte, quam adversarii relegi voluerunt, sed & Photii atque Eustathii episcoporum, quæ apud eos acta sint, sententia declaratur.

XXIV. Igitur indubitanter apparet ex illis gestis, quæ ab adversariis prolata quidem sunt, sed studiose pro parte suppressa, Edessenorum epistolam Ibam episcopum pro se relegi popoſciſſe; & de ejus epistolæ rescripto, quod ab adversario prolatum sit, Maximum Antiochenum episcopum sua interlocutione dixisse. Cujus autem epistolæ orthodoxa potuit pronunciari dictatio, valde est superius approbatum; & ex hoc manifestius apparebit, quia in præcedenti prosecutione sua Ibas ex Edessenorum rescripto se asseruit orthodoxum comprobari. Unde consequenter orthodoxa dictatio ejusdem Edessenorum epistolæ dicta est, per quam & ipse se orthodoxum petiit a judicibus æstimari, & eorum sententia est declaratus orthodoxus. Cedat itaque impudentia perversorum tam Eutychianæ hæreseos, quam Nestorianæ sequacium; qui hæretica fraude nituntur suadere, quod quilibet in Chalcedonensi synodo residens de illa ad Marim Persam epistola, totius impietatis plena, aliquid orthodoxum dicere vel sentire potuerit. Cum enim Ibas episcopus in principio quo sanctæ Chalcedonensis synodi examen ingressus est, ita fuerit prosecutus, dicendo se per clericorum Edessenorum attestationem æstimatum fuisse vel æstimari debere catholicum; idem apud Photium & Eustathium episcopos ad purgationem suam adstruit oportere sufficere, quod attestati sint Edesseni clerici per confessiones suas, quas ad eosdem episcopos scripserunt, se esse catholicum. Rursus in eadem defensione permanens, post illius ad Marim Persam epistolæ lectionem, cum Edessenorum clericorum pro se relegi, cujus sæpe mentionem fecerat, epistolam postulasset; quis tam lucidæ veritatis impugnator exsistat, qui non ex istius Edessenorum epistolæ textu, per quam ipse accusatus Ibas [a] æstimari popoſcit orthodoxum, a patribus orthodoxam dictationem, & eumdem Ibam catholicum pronunciatum fuisse cognoscat; sed illius epistolæ ad Marim Persam dictationem putet orthodoxam judicatam; quæ ei & pro crimine hæreseos objecta est; & si ejus probata fuisset, hæreticus potuit judicari?

[a] Forte, æstimari fe.

XXX. Itaque anathematizamus atque damnamus suprascriptam epistolam, quam ad Marim Persam hæreticum scripsisse Ibas confingitur, quæ Deum de sancta Dei genitrice & semper Virgine Maria incarnatum & hominem factum esse abnegat; sed purum hominem ex ipsa natum esse dicit, quem templum appellat; ut ex hoc alius Deus Verbum, & alius Christus intelligatur; & sanctum Cyrillum, qui rectæ fidei doctor & prædicator exstitit, ut hæreticum & similia Apollinari scribentem criminatur; & culpat primam Ephesinam synodum, tamquam sine examinatione & inquisitione Nestorium condemnaverit; & duodecim capitula sancti Cyrilli impia & contraria rectæ fidei vocat eadem epistola; defendit autem Theodorum & Nestorium, & impia eorum dogmata & conscripta. Prædictam igitur epistolam ad Marim Persam anathematizamus atque damnamus; in qua nefandæ superius designatæ blasphemiæ continentur. Et quicumque ea quoquo tempore crediderit accipienda vel defendenda, aut conatus fuerit aliquando præsentem damnationem resolvere, pari

anathemate

ANNO CHRISTI 554.

anathemate condemnamus. Eos autem qui memoratam epiſtolam ad Marim Perſam, deſignatas ſuperius blaſphemias continentem, a ſancta Chalcedonenſi ſynodo, a præſenti tempore, innoteſcente ſibi noſtri ſerie conſtituti, contenderent eſſe ſuſceptam; vel a quocumque eorumdem patrum in Chalcedona reſidentium orthodoxam pronunciatam nituntur adſtruere; pari anathematis pœna percellimus: quoniam non ſolum ſancto ac reverendo Chalcedonenſi concilio inrogare moliuntur injuriam; verum etiam inventores ac renovatores ſe ſopiti ſcandali profitentur; per quod univerſalis rurſus concuti poſſit eccleſia; ut doctoris gentium Apoſtoli juſte videantur feriri ſententia, quæ dicit: *Utinam & abſcindantur qui vos conturbant.* Gal. 5. 12.

XXVI. Expletis quæ de ſopienda primi capituli quæſtione, id eſt, de epiſtola ad Marim Perſam, differenda vel definienda erant; neceſſe nobis eſt, quid de Theodoro Mompſueſteno ejuſque dictis, eccleſiaſticæ unitatis ratio vel fidei a ſanctis patribus traditæ cautela fieri exigit expedire. Perpendimus itaque, quod hujus quoque quæſtionis exordium ex hæreticorum cœnoſo fonte manaverit. Cum enim Neſtoriani ante plures annos non valerent impia ejus dogmata ſub ipſius damnati Neſtorii nomine quorumdam ſenſibus decipiendis inſerere; hinc proferendi erroris ſui opportunitatem exquiſitis fraudibus invenerunt, ut ex Theodori Mompſueſteni libris, quem jactant in pace eccleſiæ defeciſſe, impia rurſus Neſtorii dogmata blaſphemiis immanioribus innovata introducere nitentur. Quorum venena diuturnis temporibus occulte ſerpentia, nunc apertæ profeſſione manantia, noſtros & Chriſtianiſſimi principis omniumque orthodoxorum animos permoverunt; attendentium non eſſe ulterius differenda remedia, ubi per patientiam diſſimulatione nutrita tam magni mali videtur creviſſe pernicies. Hoc enim memoratos Neſtorianos publice & inceſſanter adſtruere nulli venit in dubium, dicentes: Nos patrem non tam Neſtorium, quam Mompſueſtenum Theodorum veneramur, ejuſque libros tota noſtræ devotione mentis amplectimur: nec erit quiſquam, qui nobis * obſiſtere, cum dogma noſtrum ſic antiqui doctoris Theodori ubique vulgatis codicibus adſtruatur. Quorum Neſtorianorum vocibus nonnullus ineruditi vulgi numerus quotidianis diebus prava ſeductione decipitur.

* Forte, valent obſiſtere.

Cum ergo conſtet amplius per defuncti Theodori nomen atque conſcripta Neſtorianæ hæreſis errorem populis intromitti, quem vivus potuit inferre Neſtorius: non tam negligentiæ quam [b] conhibentiæ diſcrimen nos credidimus incurſuros; [a] ſi tamen neceſſariæ correctionis, quam periclitantis eccleſiæ diſpenſatio flagitat, differri ulterius remedia paterentur. Neque enim, ut quidam inaniter diffamabant, Theodori ejuſque dictorum poterit excuſationi proficere, quod in epiſtola ad Marim Perſam nomen Theodori vel ſcripta ejus videntur copioſe laudari: cum & præcedenti aſſertione multipliciter fuerit demonſtratum, eamdem epiſtolam, ſicut a nobis, ita & a ſanctis patribus in Chalcedona reſidentibus, juſte damnatam: & hoc potius ad malorum Theodori demonſtrationem abunde ſufficiat, quod illic nomen ſcriptaque ejus laudata ſunt, ubi beatus Cyrillus & Epheſina prima ſynodus impugnatur.

[b] *Sive* conniventiæ crimen.
[a] Pro *ſi tamen neceſſariæ.*

Quæ cum ita ſint, non tamen deſtitimus per fideliores interpretes ſcripta ejuſdem Theodori perſcrutari; quamvis nobis & ante utcumque fuerint publicata. Ex quo nunc perclaruit lucidiſſima veritate prædicti Theodori Mompſueſteni libros, contraria rectæ fidei & ſanctorum patrum continere doctrinis. Unde & ſancti patres contra eum ſcribentes, ſuos libros ad inſtructionem ſanctæ eccleſiæ reliquerunt. Nam inter alias blaſphemias, evidenter eum dixiſſe comperimus, alium eſſe Deum Verbum, & alium Chriſtum a paſſionibus animæ & deſideriis carnis moleſtias patientem, & a deterioribus paulatim recedentem, ad meliora profectu operum perveniſſe, & converſatione immaculatum factum, & tamquam purum hominem baptizatum eſſe in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti, & per baptiſmum gratiam ſancti Spiritus accepiſſe, & adfiliationem meruiſſe, & ad imperialis imaginis ſimilitudinem in perſona Dei Verbi Chriſtum adorari, & poſt reſurrectionem immutabilem cogitationibus & omnino impeccabilem factum. Dixit etiam talem factam eſſe unitionem Dei Verbi ad Chriſtum, qualem Apoſtolus dixit de viro & muliere, *Erunt duo in carne una*: & quod poſt reſurrectionem, cum inſufflaſſet Dominus in diſcipulis, & dixiſſet, *Accipite Spiritum ſanctum*, non dedit eis Spiritum ſanctum. Hoc quoque auſus eſt dicere; quia confeſſionem, quam fecit Thomas, cum palpaſſet manus & latus Domini poſt reſurrectionem, dicens *Dominus meus & Deus meus*, non eſſe dictam a Thoma de Chriſto, (nec enim dicit Theodorus Deum eſſe Chriſtum;) ſed ad miraculum reſurrectionis ſtupefactum Thomam glorificaſſe Deum, & iſta dixiſſe. Et quod pejus eſt, etiam in interpretatione, quam in Actibus apoſtolorum ſcripſit idem Theodorus, ſimilem fecit Chriſtum Platoni & Manichæo, & Epicuro, & Marcioni; dicens, quod ſicut illorum unuſquiſque ex dogmate quod invenit, ſuos diſcipulos fecit vocari Platonicos, & Manichæos, & Epicureos, & Marcioniſtas; ſimili modo & cum Chriſtus dogma inveniſſet, ex ipſo Chriſtianos vocari.

Quarum blaſphemiarum ex libris Theodori Mompſueſteni perverſitate reperta, evidenter apparet, falſiſſime quoſdam foventes dicta Theodori, opinari quod memoratus Theodorus non fuerit in ſua vita damnatus; cum perſpectis prædeceſſoris noſtri beatæ recordationis Damaſi ſynodalibus conſtitutis, quæ poſt Nicænum concilium de Spiritu ſancto tractantibus & convenientibus in urbe Roma catholicis epiſcopis, & beatæ recordationis Ambroſio Mediolanenſis civitatis antiſtite ſunt edita, longe antea quam Theodorus Mompſueſtinæ officium epiſcopatus adſumeret, inveniremus pleniſſime definitum, eos qui duos filios affirmant, unum ante ſæcula, & alterum poſt aſſumptionem carnis ex Virgine, ſicut ſuperius Theodorum aſſeruiſſe monſtratum eſt, anathematis pœna percuſſos. Ubi non ſolum illi, qui eodem tempore ipſius erant hæreſis ſectatores; verum etiam illi qui ſuccedentibus temporibus eumdem ſequerentur errorem, ejuſdem anathematis vinculis reperiuntur adſtricti. Cui damnationi Theodorum quoque Mompſueſtiæ neceſſe eſt fuiſſe ſubjectum, qui prædamnatæ hæreſis ſectator & prædicator effectus eſt. Neque enim aliter eos, quos nunc in Arrianam, vel in aliam quamlibet hæreſim reperimus implicatos, jam anathematis pœna damnatos accipimus, niſi quia in prædamnatis quos ſectantur erroribus, inveniuntur ipſi quoque damnati.

ANNO CHRISTI 554. *Deſcripta hæc ſunt ex anathematiſmo XII. ſuperius paſſim pag. 191. & 199.*

Vide tom. 2. Concil. pag. 621.

Nec illud omittendum eſſe perſpicimus, quod hi qui in ſuis libris ac diſputationibus duos filios credi docent, negent tamen ſe duos filios profiteri: cum eis nihil proſit hoc vacuis negare ſermonibus, quod doloſe per ſua dogmata libris etiam convincuntur adſtruere. Sic etenim Neſtorius, ut ſuperius jam diximus, duas naturas, unum Filium ſe ſimulans confiteri; & alterum eſſe, qui ex Deo Patre natus eſt, alterum qui ex Virgine matre progenitus, in ſuis diſputationibus omni fraudis intentione ſuadere perſiſtens,

ANNO CHRISTI 554.

non potuit debitæ pœnam damnationis effugere; nec A eum liberare valuit illa unius Filii doloſa profeſſio, cujus aliud convincebatur continere doctrina: quia perverſitatis hujuſmodi ſectatores ſeipſis puniuntur auctoribus; qui quod erubeſcunt profiteri, docere non deſinunt; & quæ loquenda negant, legenda non ſcribunt.

XXVII. Pro his igitur omnibus eccleſia univerſalis agnoſcat, (cujus utilitati, ne Chriſti Domini noſtri plebs amplius ſeducatur, noſtra ſervit intentio: quam utilitatem per Theodori nomen atque ſcripta lædi ſupra meminimus:) juſte nos & ſine aliqua reprehenſione ad ea quæ ſtatuimus deſcendiſſe. Et ideo condemnamus & anathematizamus ſimiliter, ut alios omnes hæreticos, quos condemnatos & anathematizatos conſtat a ſanctis quatuor conciliis & a catholica B eccleſia, & Theodorum, qui quondam Mompſueſtiæ epiſcopus fuit, & ejus impia conſcripta nihilo minus: & quæ Theodoritus conſcripſit contra rectam fidem, & contra duodecim ſancti Cyrilli capitula, & contra primam ſynodum Epheſinam, & quæ ad defenſionem Theodori & Neſtorii abeo ſcripta ſunt; quia [a] pro eccleſiaſticæ utilitatis cauſa popoſcit etiam memorata Theodoriti ſcripta damnari: eo quod ſæpediti Neſtoriani, ſub ejus epiſcopi nomine, qui a beatæ recordationis Leone Papa, & a ſancta Chalcedonenſi ſynodo legitur fuiſſe ſuſceptus; eadem ſcripta ad adſtruendi ſui erroris videntur adhibere ſuffragium: non aſpicientes, quon non ſolum ſancti patres in Chalcedona congregati, damnato Neſtorio cum ſuis C dogmatibus, & iſta damnaverint; ſed etiam ipſe epiſcopus Theodoritus omnia dicta, quæ beati Cyrilli in Epheſina prima expoſitis videbantur contraire dogmatibus, in ſancta Chalcedonenſi ſynodo aperta profeſſione reſpuerit; & ſuſceperit definitionem ſancti Chalcedonenſis concilii, in qua beati Cyrilli in Epheſina prima expoſitam manifeſtum eſt prædicari doctrinam. Et ita, ſicut omne concilium ſanctæ Chalcedonenſis ſynodi interlocutum eſt, ab eadem ſynodo conſtat fuiſſe ſuſceptum. Propter quod clarum eſt nihil novi nos per hanc damnationem ſtatuere; ſed ea anathematizaſſe, quæ & ſancta Chalcedonenſis ſynodus reſpuit, & ipſe quoque Theodoritus epiſcopus illic ſua profeſſione damnavit.

[a] *Forte delendum pro.*

XXVIII. Prædicta igitur tria impia capitula anathematizamus atque damnamus; id eſt, epiſtolam quæ dicitur Ibæ ad Marim Perſam, in qua nefandæ ſuperius deſignatæ blaſphemiæ continentur; & impium Theodorum Mompſueſtenum cum nefandis ejus conſcriptis: & quæ impie Theodoritus conſcripſit. Et quicumque ea quoquo tempore crediderit accipienda vel deferenda, aut conatus fuerit aliquando præſentem damnationem reſolvere, pari anathemate condemnamus. Eos autem, qui conſervantes rectam fidem, prædictis quatuor ſynodis prædicatam, memorata tria capitula damnaverunt vel damnant, fratres & conſacerdotes habemus. Quæcumque vero ſive meo nomine, five quorumlibet, pro defenſione memoratorum trium capitulorum, prolata fuerint vel ubicumque reperta, præſentis noſtri pleniſſimi Conſtituti auctoritate vacuamus. Quas omnes deſignatas blaſphemias abſit ab univerſali eccleſia ut quiſquam quatuor prædictas ſynodos, vel unam ex eis, adſerat ſuſcepiſſe; vel eos qui talia ſapuerunt atque ſecuti ſunt, cum conſtet a ſanctis memoratis patribus, & maxime a ſancto Chalcedonenſi concilio, nullum de quo fuit ſuſpicio fuiſſe ſuſceptum, niſi qui ſuperius deſignatas blaſphemias, vel his ſimilia, aut hæreſim de qua ſuſpectus fuit reſpuit; aut blaſphemias, de quibus de eo dubitatum eſt, abnegavit atque damnavit. Et ideo eos qui memoratam epiſtolam ad Marim Perſam, deſignatas ſuperius blaſphemias continentem, a ſancta Chalcedonenſi ſynodo, a præſenti tempore, innoteſcente ſibi hujus noſtri ſerie Conſtituti, adſerere voluerint eſſe ſuſceptam; vel a quocumque eorumdem patrum in Chalcedona reſidentium orthodoxam pronunciatam nituntur adſtruere, pari anathematis pœna percellimus; quoniam non ſolum ſancto ac reverendo Chalcedonenſi concilio inrogare moliuntur injuriam, verum etiam incentores ſe ac renovatores ſopiti ſcandali profitentur, per quod univerſalis rurſus concuti poſſit eccleſia; ut doctoris [a] Apoſtoli juſte videantur feriri ſententia, quæ dicit, *Utinam & abſcindantur qui vos conturbant.*

[a] *Lege, ut ſit pro.* doctoris gentium Apoſtoli.

ET POST SUBSCRIPTIONES. Data VII. Kalendarum Martiarum, imperante domino Juſtiniano perpetuo Auguſto, anno XXVII. & poſt Conſulatum Baſilii viri clariſſimi anno XIII. Conſtantinopolim. *Anno Chriſti 554.*

Ex codice mſ. Alexandri Auguſtini, Barnabitæ, anno 1581. manu.

JUSTINIANI IMPERATORIS LIBER ADVERSUS ORIGENEM.

ANNO CHRISTI 545. *Ut quidem colligitur ex vita ſancti Sabæ, cap. 15. pag. 265.*

Tractatus piiſſimi Imperatoris Juſtiniani, miſſus ad Mennam ſanctiſſimum & beatiſſimum archiepiſcopum felicis urbis & patriarcham, adverſus impium Origenem, & nefarias ejus ſententias.

Λόγος τῦ Θεοσεβεστάτου ἡμῶν βασιλέως Ἰουστινιανοῦ, καταπεμφθεὶς πρὸς Μηνᾶν τὸν ἁγιώτατον καὶ μακαριώτατον ἀρχιεπίσκοπον τῆς εὐδαίμονος πόλεως καὶ πατριάρχην, κατὰ Ὠριγένους τῦ ἀσεβοῦς καὶ τῶν αὐτοῦ ἀθέσμων δογμάτων.

Vide Liberatum in Breviar. cap. 23.

NObis ſemper ſtudio fuit, atque etiam nunc eſt, rectam & irreprehenſibilem Chriſtianorum fidem, ſtatumque ſanctiſſimæ Dei catholicæ & apoſtolicæ eccleſiæ, perturbationum expertem uſquequaque cuſtoditi. Hæc nobis prima & antiquiſſima cura eſt: per quam & nobis in præſenti ſæculo imperium a Deo traditum eſſe & conſervari credidimus, & reipublicæ noſtræ inimicos ſubdi, & in ſæculo futuro miſericordiam in conſpectu ejus bonitatis nos adepturos ſperamus. Nam etſi humani generis hoſtis varias occaſiones comminiſcitur, quibus hominum animas ſtudet lædere: Dei tamen humanitas, illius improbita-

Ἡμῖν μὲν ἀεὶ σπουδὴ γέγονέ τε, καὶ ἔτι νῦν ἐστὶ καὶ ἔσται μέλον τῶν Χριστιανῶν, καὶ τὴν καθέκαστα τῶν ἁγιωτάτων τῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας διάθεσιν ἀδιατάρακτον ἄχρι παντὸς φυλάττεσθαι, καὶ ταύτην παρέχειν ἀεὶ ἄπταιστον τὴν φροντίδα πάντως· δι' ἧς καὶ ἡ ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι βασιλεία ἡμῖν ὑπὸ Θεοῦ παραδέδοσθαι καὶ φυλάττεσθαι πεπιστεύκαμεν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς τῆς ἡμετέρας πολιτείας ὑποπίπτειν· δι' ἧς καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι ἵλεών τε τὸν αὐτὸν ἀγαθότητος θεμένοις ἐλπίζομεν· οἱ καὶ τὰ μέλλοντα γὰρ ἐκ τῦ παρόντος ἥμας πολλῶν ἀφορμὰς ἐφευρίσκειν σοφάτης, δι' ὧν σπουδάζει διαβαλλόντων πρὸς Θεὸν ἀπολέσαι ψυχάς· ἀλλ' οὐκ ἐᾷ τῦ Θεοῦ φιλανθρωπία τὸν ἀπάνθρω-

ANNO CHRISTI 545.

παρηρῶσι πανοῦργοι, καὶ τοῖς ἀκάκοις ἀπολέγουσι, οὐ συγχωρεῖ τὸν ἴδιον κατασκάπτεσθαι ὁ σωτήριος ποιμήν. Ταῦτα δὲ ἡμῖν εἴρηται, ἐπειδὴ ἦλθεν εἰς ἡμᾶς, ὡς ἔστι μὴ ἔχοντας κατὰ τῶν τοῦ Θεοῦ φόβον, μηδὲ τὸν περὶ αὐτῶν δεδιότα θεσπέσιον δέος ἐγκείμενον, δι' ὃς πᾶς ὁ χριστιανὸν τὸν ἀληθινὸν σκοπὸν ζητῶν, καταλείπων τὰς θείας γραφὰς, καὶ τοὺς ἁγίους πατέρας, οὓς ἡ καθολικὴ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία διδασκάλους ἔχει, ᾧ δι' ὧν πάσα μὲν πανταχοῦ αἵρεσις ἀπελήλαται, ἡ δὲ ὀρθόδοξος πίστις σπαρήσεται· ἃ Ὠριγένης τε καὶ οἱ Ἑλληνικῶν καὶ Ἀρειανικῶν ἢ Μανιχαϊκῶν ἀσεβῆ δογμάτων ἀντιποιοῦνται, δι' ὧν ἐκεῖνος εἰς βόθρον ἐπέπτωκεν. οἱ δὲ ἔνδυσιν τοῖς δικαίοις Χριστιανοῖς συκοφυλλίδας σφισὶν αὐτοῖς ἐπιτιθέντες, τὰ Ἑλλήνων καὶ Μανιχαίων ἢ Ἀρειανῶν ἢ τῶν ἄλλων αἱρετικῶν ἀποδέχεσθαι παρεσκεύασαν; ὅστις θεὸν πάντων εἰς αὐτὸν τὸν ἁγίαν ἢ ὑπερούσιον τριάδα βλασφημίαις ἐπάλμενος εἶπεν τὸν μὲν πατέρα μείζονα εἶναι τοῦ υἱοῦ, τὸν δὲ υἱὸν τοῦ ἁγίου πνεύματος, τὸ δὲ ἅγιον πνεῦμα τῶν ἄλλων πνευμάτων. προσέθετο δὲ ἢ τούτῳ τῇ ἰδιοτρόπῳ ἀσεβείᾳ, μηδὲ τὸν υἱὸν δύνασθαι τὸν πατέρα ἰδεῖν, μηδὲ τὸ ἅγιον πνεῦμα τὸν υἱόν· καὶ ὅτι ὁ υἱὸς καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα κτίσματα εἰσί. καὶ ὅπερ ἡμεῖς ἴσμεν περὶ τὸν υἱὸν, τοῦτο ὁ υἱὸς ἴσθι περὶ τὸν πατέρα. προσέθετο δὲ τοῖς ἰδιοτρόπως ἢ Θεὸν ἐκ τῆς ἀβύσσου ἀσεβείας λόγοις ἐπὶ τούτοις λέγων ἐπὶ αὐτοῖς λέξεσι, εἶπεν οὕτως· Ἐν τῇ ὑπερουσίῳ ἀρχῇ Θεοῦλον ἀριθμὸν τῆς βουλήματι ἀσεβοῦς τὸν Θεὸν τοσοῦτον ποιεῖν, ὅσον ἰδιώματα διαφέρειν· περιγραφὴν γὰρ ἔχειν καὶ τὸν λογισμὸν τοῦ Θεοῦ λέγειν· καὶ μὴ ὑπερβάλλειν δύνασθαι τὸν ἀδιόριστον αὐτῆς ἀδιαιρεσίαν· ἐκεῖ γὰρ ἢ ἄπειρος ἡ δύναμις, ἀναίρει αὐτὸν μηδὲ ἑαυτὸν νοεῖν· τῇ γὰρ φύσει τὸ ἄπειρον ἀκαθόριστον πάντως εἶναι πᾶσιν, ὃν ἰδιώματα περιεσχίσθαι, καὶ ἔχειν αὐτὰ ὑπὸ χεῖρας, ἢ συλλογιστὸν ὑπὸ τὸν αὐτὸν σφίγγειν. ὥσπερ καὶ ἑαυτὸν ὅλον καταπιόμενον, ὅσον ἰδιώματα καταπεσεῖσθαι. Ποίαν δ' οὖν μείζονα βλασφημίαν κατὰ Θεοῦ σφενδονῆσαι Ὠριγένης ἰδιώματι; ἢ ἢ ὅτι τὰς ἁγίας τριάδος βαθυφυεῖς ὑπονοίας, πολυθείαν ἢ ἀπιθάνου ἐπεισάγει βουλόμενος, ἢ αὐτὸν δὲ Θεοῦ τὸν δύνασθαι περιγραπτὸν ὅσα περιπαθῶς; κρεῖττον δὲ τὸ πάσης διανοίας ἀνάμεστον τῆς αὐτοῦ ὕβρεως τὸ λέγειν, ὅτι πάντα τὰ ἡμῖν, καὶ τὰ ἄλλα σπουδῇ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· ἢ ὅτι ἐν τῷ λογικῷ τὸ ἁμαρτάνειν τε, ἢ ἐξ ὧν ἔσται ἀπαύστου τῆς ἐν ᾗ ἔστιν κατασκάπτεσθαι, κατὰ τὸν ἀναλογίαν τῶν αἰωνίων ἁμαρτημάτων τιμωρίας χρέος πάντως ἐκτίνειν· ἢ καθαιρόμενα πάλιν ἀνάγεσθαι εἰς τὸ ἀρχαῖον ἔστιν κατασκάπτεσθαι, πανταλοῦς τῶν κακῶν λογισμῶν καὶ τὰ σώματα· καὶ πάλιν ἐκ δευτέρου, ἢ τρίτου, ἢ πλειόνως διαφόροις ἐμβάλλεσθαι σώμασι φαῦλα πάσχειν. Ὑποτίθεται δὲ ἢ διαφόρους κόσμους συστῆναί τε καὶ συνίστασθαι, τοὺς μὲν παρελθόντας, τοὺς δὲ μέλλοντας· καὶ ὡς οὔπω τῶν ἁπάντων, ὡς τε τῶν Ἑλλήνων ἀκούειν οἱ φεύξει τῶν ἀμέτρων ἀμῶν τῶν τῆς ἀπεράντου ἐπιβολῆς; ὡς δὲ ἐκ ἂν βδελύξεται τὸν μανέντα Ὠριγένη, ὑπὲρ πάντα παράνομόν τε καὶ ἐγκέφαλον ἀνθρώπου κατὰ Θεοῦ βλασφημίας; αἷς πάσας ὡς πᾶσι Χριστιανοῖς ἀπηγορευμένας, ἢ σαφῶς τῆς διανοίας ἐχούσας τὸ ἄτοπον, οὐδενὸν ἀναγκαῖον ἀπαρέγκλητον εἶναι. οἱ δ' οὖν ἅπαντες αἱρετικοὶ ὅτι ἐκ τοῦ ἑνὸς τοῦ διαβόλου δόγματος παρατρεπῆ ἀποβέβληνται τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, ἀποβλήτου ἀναθέματι μετὰ τῶν ἰδίων δογμάτων, ὡς ἅπας Χριστιανὸν ἀσέβειαν αὐτοῦ Ὠριγένης τε ἢ τῶν παρ' αὐτοῦ συγκεχυμένων ἀντιποιοῦνται τῷ πονηρῷ μὲν αἱρετικῆς βλασφημίας, πᾶσι δὲ χρὴ αἱρετικῆς πονηρὸν ὅλον ἀποβλῆτα καὶ βλασφημίας παρεκχεῖσθαι, καὶ ὅμ. ὅτι ἢ παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων ἔκπτωσις ὑπὸ ἀνάθεμα ἡμιμόρου μετὰ τῶν μαινομένων αὐτοῦ δογμάτων; οἱ γὰρ καὶ ὁπωσοῦν τις τὸν Ὠριγένη ὑπὲρ τῶν ἄλλων αἱρετικῶν διείπατο, [b]ἀναμίξαι παρὰ τοῖς πατράσι αὐτοῦ συγκείμενα ἐν τοῖς ἰδίοις δόγμασιν, ὅτου ἐν ἰδίᾳ ἀκούειν καθέστηκε, ἀλλὰ τῆς ἁγίας τῷ Θεοῦ ἐκκλησίας ὑπάρχει. ἢ πόθεν δὲ αὐτὰ καταμά-

[a] Forte, ἀναμιξεῖν. v. ἀναμίξαι

ANNO CHRISTI 545.

tem & malitiam frangens atque evacuans, adversatioſque redarguens, gregem ſuum damnum accipere aut diſſipari non permittit. Hæc autem a nobis ideo dicta ſunt, quod ad nos allatum eſt, nonnullos Dei timorem in animo non habentes, nec rectæ doctrinæ diſcrimen tenentes, quo ſalvatur quicumque veritatem cognoſcit; relictis divinis ſcripturis, ſanctiſque patribus quos catholica Dei eccleſia doctores habet, per quos omnis ubique hæreſis expulſa eſt, fides vero orthodoxa declarata; Origenem, ejuſque dogmata, paganorum & Arrianorum & Manichæorum erroribus affinia aſſerere: per quæ ille in foveam incidit. Qui ejuſmodi ſunt, quomodo poſſunt in Chriſtianis numerari, cum tuentes hominem, qui ea quæ pagani, Manichæi, Arriani, aliique hæretici ſentiunt, tradere ſtuduit? Qui ante omnia in ipſam ſanctam & conſubſtantialem Trinitatem blaſphemias auſus eſt dicere: Patrem majorem eſſe Filio, Filium ſancto Spiritu, ſanctum Spiritum aliis ſpiritibus. Porro hoc ad impietatem ſuam addidit, ut diceret, nec poſſe Filium Patrem videre, nec Spiritum ſanctum Filium: ipſum Filium & Spiritum ſanctum creaturas eſſe: quodque nos ſumus ad Filium, Filium eſſe ad Patrem. Ad ſuas autem blaſphemias hoc quoque adjunxit in primo ſermone Peri archon, his verbis, ſic dicens, *In illo, quod mente apprehenditur principio, tantum numerum voluntate ſua intelligibilium ſubſtantiarum conſtituit Deus, quanto poterat ſufficere: dicendum enim finitam eſſe Dei potentiam: nec ſub obtentu laudis ac bonorum verborum, tollenda ejus circumſcriptio eſt. Etenim ſi infinita ſit divina potentia, neceſſe eſt eam ne ſeipſam quidem intelligere: natura enim infinitum comprehendi non poteſt. Tanta igitur fecit, quanta poterat apprehendere, & ſub manu habere, & ſub providentia ſua continere: quemadmodum & tantam materiam apparavit, quantam regere, diſtinguere, ac exornare poterat.* An ullam majorem potuiſſet Origenes in Deum blaſphemiam proferre? qui & in ſancta Trinitate gradus excogitans, inde vult multitudinem deorum inducere, ac ipſam Dei potentiam circumſcriptam eſſe monſtroſe aſſerit. Hoc vero omni impietate plenum, ejus fabuloſitatis eſt dicere, omnia genera ſpecieſque coæternas eſſe Deo: quodque rationabilia quæ peccarunt, ac propterea de ſtatu ſuo exciderunt, pro ſuorum peccatorum proportione, ſupplicii cauſa in corpora injecta ſunt, ac expurgata, rurſum efferuntur in priſtinum ſtatum, omni depoſita malitia & corporibus: iterumque ac tertium, & compluries diverſis ad pœnam injiciuntur corporibus. Ponit porro diverſos conſtitiſſe & conſtare mundos, tum præteritos, tum futuros. Ecquiſnam adeo fatuus eſt, ut hæc audiens, animo non exhorreſcat propter ſummam impietatem? Quis non exſecretur inſanum Origenem, qui hujuſmodi finxerit ac ſcriptis mandarit in Deum blaſphemias? quas, ut omnibus Chriſtianis interdictas, manifeſtaque habentes impietatis argumenta, ſupervacaneum duximus refutatione dignari. Quare ſi hæretici omnes, ob unius forſitan aut alterius dogmatis perverſitatem, e ſanctiſſima eccleſia ſunt ejecti, ſubditique anathemati cum ſuis dogmatibus: quis prorſus Chriſtianorum ſuſtinebit Origenem ejuſque prava ſcripta tueri, qui tot blaſphemias dixerit, omnibuſque fere hæreticis, tantam exitii ac blaſphemiæ materiem præbuerit, ac idcirco pridem a ſanctis patribus anathemati ſubjectus ſit una cum ſceleratis ejus dogmatibus? Nam quamvis concedat quis, Deo repugnantem Origenem e recta doctrina (quod & apud alios hæreticos invenitur) aliquid expreſſiſſe in improbis ſuis ſcriptis: ea ipſius propria non eſt, ſed ſanctæ Dei eccleſiæ; atque hoc ipſum malitioſe in ſum-

Deſcribitur hæreſeos, ſed multis ſubinde præcantationibus Reg. cod. mſ. typis præſixo hoc titulo: Ἡ ἁγία καὶ ἀπερίγραπτος τριὰς τὰ ἀνθρώπινα τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας ἐπιγνοῦσα τοῦ ἁγίου Ἰωαννίου (pro Ἰουστινιανοῦ) βασιλέως, ὅτι ἀνεθεμάτισεν Ὠριγένην καὶ τὰ αὐτοῦ δόγματα, καὶ ἀλλήλοις διέγραψε βιβλία. Ἐπιγραφὴ καὶ Διάλογος μετὰ τοῦ Ὠριγένους φρονοῦντος. Διὰ δὲ τὸ βιβλίον τῆς ἀγίας τριάδος τὸ ἐπιγραφόμενον, εἰς δὲ λόγος δ' εἰσεκτάνω ἡμῶν βασιλέως Ἰουστινιανοῦ περὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως κατὰ τῶν ἀγνοούντων τὴν ἀληθινὴν θεογνωσίαν. Ὠριγένους τε λόγοι τε καὶ τῶν ἀσεβῶν αὐτοῦ Μανιχαίων αὐτοῦ δογμάτων, &c. Manuſcripti nonnulli antiquiores.

[a] Forte, ἀναμιξεῖν. v. ἀναμίξαι

ANNO CHRISTI 545.

pliciorum fraudem molitus est. Nam in paganorum commentis enutritus, eaque propagare in animo habens, divinas se utique scripturas interpretari simulavit: ut hoc modo nefariam doctrinam suam sacrarum litterarum monumentis maligne admiscens, paganicum & Manichæum errorem suum atque Arrianam vesaniam induceret, eosque qui sacram scripturam non accurate percepissent, inescare posset. Quid enim aliud exposuit Origenes, quam Platonis, qui paganorum insaniam dilatarat, doctrinam? aut a quo alio Arrius mutuatus, propria venena concinnavit? qui in exitium animæ suæ in sancta & consubstantiali Trinitate gradus excogitavit. An hic a Manichæo abest, qui animas hominum dicit propter peccata corporibus ad supplicia immitti? quique primum quidem mentes & sanctas virtutes fuisse asserat, deinde contemplationis divinæ satietatem cepisse, ac in deterius conversas, idcirco a Dei amore refrixisse, indeque Græco nomine appellatas ψυχαί, & supplicii causa corporibus esse inditas: quod vel solum ad perfectam ejus damnationem satis erat, cum a paganorum ortum sit impietate. Cum enim dixerit Deus: *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram*: ex ejus vanis sermonibus invenitur, solum corpus absque anima ad imaginem & similitudinem Dei factum esse, si omnino præexistebat anima, & facto corpore, in id injecta est, aut in id, tamquam in vas immissa. Ac necesse erit omnino dicere, ipsum Deum opificem hominis, corpus esse, utpote qui corpus ad imaginem & similitudinem suam fecerit. Quomodo autem corpus, imago incorporei esse possit? Quamobrem absit, ut his Christiani assentiantur. Si vero juxta Origenis blasphemiam, animæ præexistebant, ac in pœnam peccatorum suorum in corpora demissæ sunt, ut emendatæ resipiscerent, eas oportebat amplius non peccare. Nam si corpus datum est animæ in supplicium propter peccata, ut doloribus emendaretur ad honorificandum Deum; quomodo corpus eam adjuvat & corroborat ad peccandum, quod iis qui pœna afficiuntur, non evenit? Vincula enim, carceres, compedes, ac ut breviter dicam, omnia ejusmodi, iniquitates & peccata eorum cohibent, qui jam pœnas luunt. Nec ut qui peccarit, amplius peccet, vincula ei adduntur quæ ad peccandum adjuvent: sed ut vinculorum cruciatu peccare desistat. Quare perspicuum est, non ad superiorum peccatorum castigationem, ut illi nugantur, corporibus immissas esse animas: sed simul Deum & corpus & animam, id est, perfectum hominem, fabricatum esse. Itaque eorum quæ per corpus a nobis gesta sunt, sive bonorum sive malorum, retributionem exspectamus: hoc enim nobis tradit & divinus apostolus Paulus, dicens: *Omnes enim manifestari nos oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque ea quæ per corpus, prout gessit, sive bonum, sive malum.* Attendenda ergo sunt Apostoli verba: nec enim dixit, oportere recipere eum qui judicatur, prout gessit ante corpus. Si vero ob ea sola quæ per corpus homo gessit, ab eo qui terram judicat, vel pœna afficitur, vel merito præmio; nullaque mentio fit ante admissorum peccatorum: perspicuum est, animas ante corpora non esse. Si enim præexisterent, dixisset Apostolus, gesta tum per corpus, tum ante corpus. Animas vero hominum intelligentia & ratione uti, in confesso est: quod ne eos quidem negare putamus, qui tuentur Origenem. Dicant igitur qui cum Origene sentiunt: animæ ipsorum (si quidem, ut asseverant, ante corpora fuerunt) priusquam in ipsa ingrederentur, quo in ordine erant, aut quid agebant? Oportuit enim eas, si ante erant, scire, quo loco essent, aut quomodo huc advenissent: sin hoc nulla ra-

Gen. 1.

2. Cor. 5.

ANNO CHRISTI 545.

A γοις ἀνθρώπους καὶ σῶμα ἀνάπλασιν τοῦ ἀνθρωπίνου ἐμηχανήσατο. πῶς γὰρ τοῦ Ἑλληνικοῦ μυθολογήματος ἀπτόμενος, καὶ ἴσως ἐπιπλήττειν βουλόμενος ἐχρημάτισεν τοῦ θείου λόγου ἐξηγεῖσθαι χειρά, ἵνα τούτῳ τῷ τρόπῳ τὸ μανιῶδες αὐτοῦ δόγμα τοῖς τοῦ θείου χαράγμασι ἐπιμιγνύμενον ἀσεβῶς, κατασπείρῃ τὸν Ἑλληνικὸν καὶ Μανιχαϊκὸν αὐτοῦ πλοῦτον καὶ Ἀρειανικὴν μανίαν εἰσαγάγῃ, ἢ τοὺς μὴ ἐπιγινώσκοντας τὴν τῆς θείας γραφῆς ἐπιπονήμονον ἀπαιδίαν ἐξαπατήσῃ. τί γὰρ ἕτερον παρὰ τὸν τοῦ Πλάτωνος μῦθον τοῦτον τὸν Ἑλληνικὸν μανίαν παπαίνων Ὠριγένης εὕρετο; ἢ παρά τινος ἑτέρου Ἄρειος λαβὼν τὸν αἱρετικὸν ἐπιχείρημα τέτυκε; ὁ θεὸς ὅλεθρον τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς εἰς τὸν ἅγιον καὶ ὁμοούσιον τριάδα βαθμοὺς ἐπενόησεν; οὐ γάρ δὲ οὗτος τῶν Μανιχαίων ἀπολιμπάνεται, ὁ λέγων τὰς θείας ψυχὰς διὰ ἁμαρτίας B τῶν σωμάτων πομπείας χάριν ἐμβεβλῆσθαι; εἰς δὲ σοφὸν μὲν νόας οὔσας καὶ ἁγίας δυνάμεις, ἔπειτα κόρου λαβούσας τῆς θείας θεωρίας, καὶ ἐκβὰς τὸ χεῖρον τραπούσας, καὶ ἐξ ἕδρας τῆς θεοῦ ἀγάπης ἐκπεσούσας, καὶ ἀπόδυσιν ψυχικὴν ἐναδιάσας, καὶ πομπείας χάριν τοῖς σώμασιν ἐμβεβλῆσθαι· ἔστι δ᾽ μόνον ἐναντίον τῷ εἰς πλείονα αὐτὸ καταφῆναι, εἰ μὴ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπήγαγε διανοίας. τῷ γὰρ θεοῦ σπόνδας· πατέρα ἀνθρώπων κατ᾽ εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ἡμετέραν, διείπετας κατὰ τοῦ ἀνόσιου ματαίους λόγους σῶμα μόνον εἶναι ψυχῆς κατ᾽ εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ἡμέτερον τῷ Θεοῦ, εἰδὲ ἄλλως πρόσεστιν ψυχὴ, καὶ μετὰ τὸ ἡμέτερον τὸ σῶμα ἀναλύεται, ἃ καταῤῥεῖται ἐν αὐτῷ. καὶ ἀνάλογα σῶμα τῷ λόγῳ, καὶ αὐτὸν τὸν Θεὸν τὸν τῶν ἀνθρώπων δημιουργὸν σῶμα ὑπάρχειν, εἰς τὸ σῶμα κατ᾽ εἰκόνα C καὶ ὁμοίωσιν ἰδίαν πεποιῆσθαι. πῶς δὲ βλάπτειν εἰκὼν ἔσται τοῦ ἀσωμάτου τὸ σῶμα; διὸ μὲ ἡμέτερον πάντως Χριστιανοὶ συνῳδόν. εἰ δὲ κατὰ τὴν βλασφημίαν ὑφίστατο ἦσαν αἱ ψυχαὶ, καὶ ἐξ ἧς ἐξεπέσασιν αὐτὰς πομπείας χάριν εἰς τὰ σώματα κατοικίσασθαι, ἵνα παιδευόμεναι σωφρονίσωσιν, ἐχρῆν αὐτὰς μηδὲν ἁμαρτάνειν· εἰ γὰρ θεὸς πλάσας τὴν ψυχὴν ἔδωκε τὸν ἁμαρτάνειν ἐδίδη τὸ σῶμα, ὅτε αὐτὰς ἐδίδασκεν παιδευόμενον θεὸς τὸ σῶμα τὸν Θεὸν, τοῦς ἐναντίως καὶ συναγωνίζεται αὐτῇ τὸ σῶμα θεὸς τὸ ἁμαρτάνειν, ὁ τοῖς κολαζομένοις * γίνεται; δεσμοὶ γὰρ καὶ φυλακαὶ καὶ σίδηρα, * Forte, οὐ γίνεται καὶ συνόλως εἰπεῖν, τὰ τοιαῦτα ἐφεκτικὰ τοῦ ἁδικεῖν καὶ τοῦ ἁμαρτάνειν τοῖς κολαζομένοις γίνονται. οὐ γὰρ ἵνα ὁ ἁμαρτάνων πλέον ἁμάρτῃ, συναρχὸς αὐτῷ θεὸς τοῦ ἁμαρτάνειν ὁ δικαίως δίδοται, ἀλλ᾽ ἵνα παύσηται τοῦ ἁμαρτάνειν ἀφ᾽ οὗ δικαίως βασανιζόμενος. σοφόλεον τοίνυν, ἵνα οἱ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ πομπείας D κολαζόμενοι ἁμαρτωλοὶ τοῖς σώμασιν ἐνεβλήθησαν αἱ ψυχαὶ κατὰ τοὺς ἑαυτῶν λόγους, ἀλλὰ κατὰ ταυτὸν ὁ Θεὸς τὸ τε σῶμα, τοῦτ᾽ τε ψυχὴν, τοῦτ᾽ τέλειον τὸν ἄνθρωπον ἐδημιούργησεν. ὧν οὖν ἀφ᾽ ἡμῶν τῷ σώματι ἡμῶν πεπραγμένων, ἴτε ἀγαθῶν, ἴτε φαύλων τοῦ ἀνταπόδοσιν ἀναδεχόμεθα. τοῦτο γὰρ ἡμῖν παραδίδωσι καὶ ὁ θεῖος ἀπόστολος Παῦλος, λέγων· δεῖ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ ἀφ᾽ τῷ σώματι, πρὸς ἃ ἔπραξεν, ἴτε ἀγαθὸν, ἴτε φαῦλον. Προσέχειν τοίνυν δεῖ τοῖς τοῦ ἀποστόλου ῥήμασιν, ἵνα μὴ ἴτε κρινόμενος δεῖν τὸν κριτόμενον πρὸς ἃ ἔπραξεν σὺν τῷ σώματι· εἰ δὲ δεῖ μόνοις τοῖς ἀφ᾽ τῷ σώματι πεπραγόσιν ἐπιτίμια παρὰ τοῦ κρίνοντος τὴν γῆν, ἢ τοῖς ἐκείνοις E ἀξίοις τιμὰς, μάτην δὲ οὐδαμοῦ προεφωνήσαν ἁμαρτημάτων· δῆλον ἵνα οὐ προϋπῆρχον αἱ σωμάτων αἱ ψυχαί· εἰ γὰρ προϋπῆρχον, ἔφασκε ἂν ὁ ἀπόστολος, ἅπερ τὰ ἀφ᾽ τῷ σώματι, οὕτω ἦ τὰ σὺν τῷ σώματος. ἵνα δὲ αἱ ἀπ᾽ ἀνθρώπων ψυχαὶ νοεραί τε καὶ λογικαὶ τυγχάνουσι, πᾶσι ὁμολογούμενον ἔστω· ὅπερ οὐδὲ τοῖς Ὠριγένους ἀνανεωταῖς ἀμφιβόλως ἐπιτρέπομεν. εἰπάτωσαν τοίνυν οἱ τὰ Ὠριγένους φρονοῦντες· αἱ ψυχαὶ αἱ αὐτῶν, ἅτε ἔφασαν καλῶς λέγειν, προϋπῆρχον ἦσαν σωμάτων, ἤτοι ἐν τοῖς σώμασιν ἐνέβλητο, ἐν τάξει ὑπῆρχον, ἢ τί διεπράττοντο; ἐχρῆν γὰρ αὐτὰς εἰδέναι τοῦ ἔσω, εἰ προῆσαν, ἢ πῶς ἐνθάδε παρῆλθον. εἰ δὲ ἔστω αὐτοῖς ἀμάχητον

ANNO CHRISTI 345.

ANNO CHRISTI 345.

ὅτι λέγει, ὡς τῆς ἀληθείας μὴ οὔσης, δῆλον ὅτι μάτην τὰ κατ' αὐτὰ ὑπάρχουσι. ἴσως δὲ ἐροῦσι, ὅτι μετὰ τὸ εἰσελθεῖν τὰς ψυχὰς εἰς τὰ σώματα, τότε διάκρισιν ἤδη κρίνειν τι καὶ γινώσκειν τὰ προσήκοντα παρ' αὐτῶν· εἰδὲ ἦν τοῦτο ἄτοπον, διείσεται τὸ σῶμα κατὰ τὸν αὐτὸν ματαίως λόγον πλείονος τῆς ψυχῆς, εἰς χρείαν ἐλθὸν αὐτῇ τὸ νοερόν τι καὶ λογικὸν ἡμῖν. ἀλλὰ τὸ λέγειν τοῦτο πάσης ἦν ἀνοίας καὶ ἀπονοίας μεστόν· ἢ εἰ δὲ ὅλως, ὅπερ ὡς λέγουσι συνυπάρχει τὴ ψυχῇ, μαθήσεως τινος ἢ διδαχῆς δέοιτο εἰς τὸ σῶμα ἐλθεῖν, κατὰ μικρὸν ἀναχωροῦσα, καὶ συνιοῦσα εἰς τὸ μείζονά τε καὶ πλείονος· εἰ γὰρ πρόσθεν, καὶ ἔγνωσαν ἂν τὰ συμφέροντα μαθήσεως μαθόντες ἐνταῦθα, καὶ εἰς ἐν γνόντες συλλήβδην ἐπιδοῦναι τῆς ἀθανασίας. καὶ εἰ τὸ πλῆθος ἔγνωσαν, οὐ διδάσκεται εἰς προκοπήν· εἰ δὲ διδάσκεται εἰς ἀγνοοῦσι, οὐ πρόσθε· εἰ δὲ οὐ πρόσθε, οὐ πρόσθεν. ἀλλὰ δῆλον, ὅτι οὐ πρόσθεν. τῆς γὰρ γενέσεως ἡμῶν αἰτίος ὁ Θεὸς μόνος ὁ Θεός, ὃς πάντας οὐ μόνον ἡμᾶς ἐποίησε, οὕτω καὶ ἡμῶν σώζει τὴν ἰδίαν * χεῖρα, ὡς ἄξιοι ὦμεν τοῦ θείου φανῆναι. ὁ Θεὸς γὰρ εἶπεν· ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ ὁμοίωσιν, ἀμφότερα κατὰ ταυτὸν ἐδημιούργησε, ποιεῖ σῶμά τε πλάσας, καὶ ψυχὴν νοερόν τε καὶ λογικὸν ἐνεργήσας· ἅμα γὰρ σῶμα ἔπλασε ὁ Θεὸς, καὶ τὴν ψυχὴν ἐδημιούργησε τέλειον τὸν ἄνθρωπον ἐκπλῆσαι· οὐδὲ γὰρ σῶμα χωρὶς ψυχῆς, οὐδὲ ψυχὴ χωρὶς σώματος ἄνθρωπος· εἰ δὲ συνύπαρχε ἡ ψυχὴ, καθὼς Θεοφίλῳ λαμπρῷ, τίνος ἕνεκεν ὁ ἁγιώτατος προφήτης Ζαχαρίας ἔλεγε· πλάσαν πνεῦμα ἀνθρώπου ἐν αὐτῷ, εἰ γὰρ πρόσθεν, ἔδει μᾶλλον εἰπεῖν, καταβάλλον, ἢ καταπέμπων πνεῦμα ἀνθρώπου ἐν αὐτῷ· τῶν δὲ λόγων ὁ Θεοφίλος, πλάσας, ἐλέγχει, ὅτι ἅμα τὸ σῶμα, οὕτω καὶ τὴν ψυχὴν οὐ προϋπάρχουσαν ἐποίησεν ὁ Θεὸς τῇ ἰδίᾳ δυνάμει αὐτοῦ καὶ ἀγαθότητι. καθὼς οὖν εἴρηται, τὸ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ ἡμῖν τὸν ἄνθρωπον, καὶ τὸ θεῖον ἐμφύσημα ἐδέξασθαι, ὅπερ μὲ μένον νοερὸν καὶ λογικὸν, ἀλλὰ καὶ ἀθάνατον τὴν ψυχὴν δημιουργηθῆναι Θεὸς τὴν ἀρχὴν ποιῶν τῷ Ἀδὰμ τῆς πλάσεως. ἦδη γὰρ ὄντι καὶ τὸ ἐμφύσημα τοῦ θείου Πνεύματος εἰδὲ τὴν ψυχὴν, τὸν δὲ Θεοῦ καὶ θείαν καὶ τὴν ἄνωθεν ἀθανασίαν μετέχουσαν. οὐχ ὡς τινες φαντάζονται λέγουσι τὴν θείαν οὐσίαν ὑπάρχουσαν τῇ ψυχῇ· ἀλλ' ὡς ἐξῆλθε τὸ ἐμφυσήσαντος τοῦ Θεοῦ ἡνιόχου, καὶ χάρισμα παρ' αὐτοῦ λαβοῦσαν τὸ νοερὸν καὶ λογικὸν καὶ ἀθάνατον ὄντα, καὶ μὰ συναπολύσασθαι τοῦ σώματος, καὶ' ἑκάστην τῶν ἄλλων ζώων, ἀλλὰ καὶ χάρει μετέχειν τῆς ἄνωθεν ἀθανασίας, τοιοῦτον, οἷονπερ. μαρτυρεῖ δὲ ταῦτα καὶ ὁ ἐν ἁγίοις Ἰωάννης ὁ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ λόγῳ τοῦ εἰς τὸν κτίσιν. λέγει γὰρ οὕτως· καὶ ἐνεφύσησε, φησὶν, εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. ἐνταῦθα τινὲς τῶν ἀγνοούντων ἐξ αἰτίων λογισμοὺς πονηροὺς, καὶ οὐδὲν διαφορὰς ἐπινοοῦντες, οὕτω τολμηρῶς ἐφθέγξαντο λέγειν ἀπεχθάνεσθαι, ὅτι ἐκ τῆς τοῦ Θεοῦ οὐσίας ἦν ἡ ψυχή. ὦ τῆς μανίας, ὦ τῆς παραφροσύνης. καὶ ταῦτα μὲν ὁ πατὴρ οὕτω τῶν ἀνοημάτων. αὐτὰ δὲ, ὅτιπερ περὶ μὲν τῶν ἄλλων ἁπάντων ἔδει γῆς πεποιήκεν εἶναι ὁ Θεὸς, φησὶν, καὶ, ἐξαγαγέτω ἡ γῆ, καὶ ἐγένετο. οὗτος δὲ τὸν ἄνθρωπον λέγει· ποιήσωμεν ἄνθρωπον, ἢ τί μόνον ποιήσωμεν, ἀλλὰ κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ ὁμοίωσιν· καὶ λαβὼν χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς πῆξε ἰδίαις χερσὶν ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. ἀποδεικνὺς τοίνυν τῶν ἰδίων, πῶς ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον τιμήσειεν ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ἁπάντων τῇ ἀπὸ γῆς κτισμάτων. τὰ μὲν οὖν ἄλλα πάντα λόγῳ ἦσαν, καὶ ἐγένετο· τὸν δὲ γε ἄνθρωπον, καθὼς ἄρτιος, αὐτὸς τῶν ἰδίων χερῶν, κατὰ τὴν θείαν γραφὴν, ἐδημιούργησε· πάντα δὲ τὰ ἡμέρα ὕστερ' αὐτοῦ τὴν γῆς ὑπόπτωσιν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ἡμιθέου ἐν τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ, ἵνα πάντων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς κτισμάτων ἄνθρωπος

tione poſſunt dicere (nam id verum non eſt) apertum eſt eos fabulas dicere. At forteſſe dicant, animas poſtquam corpora ingreſſæ ſunt, tum diſcernere poſſe & cognoſcere quæ a ſe geruntur. Si hoc dicent, ex earum inani diſputatione efficietur, ut corpus plus pretii atque honoris, quam anima, habeat; quod ei in beneficii loco det intelligentiam & rationem: atqui hoc aſſerere, plenum dementiæ eſt atque abſurditatis. Cur vero ſi anima, ut aiunt, ante fuit quam corpus, diſciplina indiget, poſtquam in corpus venit, paulatimque inſtituitur, & ad meliora perfectioraque progreditur? Nam ſi ante exſiſteret, utilia utique cognoſceret, nec ulla egeret doctrina, nec utpote in cognitione verſans, cura & diligentia uteretur: ac ſi quid ſit offendere ſciebat, non edoceretur quod antea ſciviſſet: jam vero ſi docetur, ut in ignoratione verſans, prius non ſciebat; ſi non prius ſcivit, ante non fuit. At liquet eam antea non fuiſſe. Ortus enim noſtri Deus ſolus in cauſa eſt; qui ut nos, cum non eſſemus, fecit: ſic natos, gratia manuque propria tuetur ac ſalvat, ſi digni atque idonei perhibeamur. Nam Deus qui dixit: *Faciamus hominem ad imaginem noſtram & ſimilitudinem*, utraque ſimul fecit, id eſt, corpus plaſmavit, & animam intelligentem & rationalem creavit. Simul enim & effinxit corpus, & animam condidit, perfectum hominem exhibens; neque enim homo corpus eſt ſine anima, nec anima ſine corpore. Si autem anima præexſiſtebat, ut delirat Origenes, cujus rei gratia ſanctiſſimus propheta Zacharias dixit: *Fingens ſpiritum hominis in eo?* Si enim prius erat, magis dicere oportuit, Infundens tamquam in vas, vel dimittens ſpiritum hominis in eo. Jam vero cum dicit propheta, *Fingens*; oſtendit, ut corpus, ſic animam non præexſiſtentia Deum propria virtute ac bonitate fociſſe. Quod igitur homo, ſicut dictum eſt, ad imaginem & ſimilitudinem ſit factus, dignatuſque inſpiratione divina; inde perſpicuum eſt, non ſolum intelligentem & rationalem animam, ſed etiam immortalem eſſe creatam: ut omnibus iis quæ in terra facta ſunt imperaret; hoc eſt enim quod a Theologo Gregorio de anima dictum eſt, a Deo eſſe, & divinam, ac ſupernæ nobilitatis participem: non, ut nonnulli autumant ac dicunt, divinæ ſubſtantiæ animam eſſe: ſed ut inſpiratione Dei factam, gratiamque nactam ab eo, ut intelligens eſſet, & rationalis, & immortalis, nec una cum corpore moreretur, ſicuti irrationabilia animalia; ſed per gratiam particeps eſſet ſupernæ nobilitatis, id eſt, immortalitatis. His teſtimonium perhibet ſanctus Joannes Conſtantinopoleos patriarcha in undecimo ſermone in creationem; ſic enim ait: *Et inſufflavit*, inquit, *in faciem ejus ſpiritum vitæ, & factus eſt homo in animam viventem.* Hic nonnulli imperiti homines, propriis cogitationibus moti, ac nihil Deo decens in mente habentes, nec condeſcenſionem verborum reputantes, dicere audent e Dei ſubſtantia eſſe animam. O inſaniam, o dementiam! Atque hæc quidem pater de argumento propoſito. Conſidera autem de aliis omnibus in terra factis diviſſe Deum, *Fiat*, & *Producat terra, & factum eſt*. De homine autem dicit: *Faciamus hominem*: nec ſolum, *Faciamus*, ſed *ad imaginem & ſimilitudinem noſtram*: & *ſumens pulverem de terra, propriis manibus hominem finxit, & inſufflavit in faciem ejus ſpiritum vitæ, & factus eſt homo in animam viventem.* Ex his igitur perſpici poteſt, ut Deus hominem fecerit honorabiliorem ac pretioſiorem aliis omnibus, quæ in terra ſunt creaturis. Alia quidem omnia fecit verbo: dixit, & facta ſunt: hominem vero, ſicuti dictum eſt, propriis ipſe manibus juxta divinam ſcripturam fecit: quæcumque autem ab eo in terra facta ſunt, ſubdidit homini, qui ſexto factus eſt die: ut omnibus terrenis creaturis jam

* Forte, χάριν.

Genes. 1.

Zach. 12.

Homil. 9 in Genes.

Genes. 2.

Genes. 1.

ANNO CHRISTI 545.

factis, ac ipsi præparatis, dominaretur, ipse plasmatoris sui obediens imperio. Hoc & nos docet sanctus Theologus Gregorius in oratione in novam Dominicam; sic enim dicit: Ita aliquid primum in diebus numeratur, & secundum, ac tertium, ac deinceps, usque ad septimum diem, quo requies fuit ab operibus: quibus dispertiuntur ea quæ fiunt, ineffabili ratione disposita, nec confertim edita a Verbo rerum omnium potente: cujus & cogitare, & dicere rem ipsam est præstare. Quod si postremus homo designatus est, idque manu Dei, & imagine honoratus; nihil mirum: ei enim tamquam regi oportuit prius regiam aulam subsistere, ac deinde regem induci, omnium jam quasi satellitio stipatum ac munitum. Quamobrem, si ex Gregorii Theologi doctrina, ultimus homo est designatus, idque Dei manu, & imagine honoratus, ac omnia a Deo illi præparata sunt, eique tamquam regi prius subsunt palatia, sicque a Deo introductus est, omnium jam stipatus obsequio: quomodo dicunt, qui juxta Origenem desipiunt, præexsistentes animas, propter peccata in corpora dimitti, prius commissa luituras? Contra enim sanctus Gregorius & postremum omnium hominem factum esse dicit, & a Deo honoratum, & iis omnibus quæ in terra sunt, dominari: quod sane pœnæ non est, sed singularis providentiæ ac beneficii significatio. Theologo porro Gregorio consentit sancti Joannis Constantinopoleos patriarchæ doctrina in undecimo sermone de creatione, sic enim dicit: Cur, si anima pretiosior est corpore, quod inferius est prius fit, ac demum quod majus est ac nobilius? An non vides, dilecte, in ipsa creatione idem hoc factum esse: quemadmodum enim cælum, & terra, & sol, & luna, ceteraque omnia fabricata sunt, ac postremum homo, cui eorum omnium imperium mandandum fuerat: sic in plasmatione hominis, primum formatur corpus, tum anima, quæ honorabilior est. Nam ut expertia rationis, quæ ad utilitatem & obsequium parabantur, ante hominem exstiterе, ut parata ministeria haberet, qui eorum commodis frui debebat: ita & corpus ante animam fabricatum est, ut cum juxta occultam Dei sapientiam anima induceretur, propria officia posset motu corporis exsequi. Atque hæc satis ad ostendendum audientibus, nos ubique eadem sentire ac dicere, quæ patres, qui animarum præexsistentiam tollunt. Præterea, cum sancta scriptura de Adam atque Eva dicat: *Benedixit eos Deus, & dixit: Crescite, & multiplicamini, & replete terram, & dominamini ei*: quomodo, si animæ antiquiores fuere corporibus, futurum fuit, ut secundum divinum imperium crescerent ac multiplicarent, quæ ante, juxta eorum fabulas erant? & quomodo habebat Deus benedicere animas jam in peccata lapsas, ad crescendum & multiplicandum? Animæ enim peccatis contaminatæ, maledictione potius quam benedictione dignæ erant. At si animæ præexsistebant, & juxta Origenis fabulas, in alio erant ordine: quamobrem solum Adam plasmavit Deus? An vero Adam anima tum sola peccarat, ac propterea unum corpus a Deo fabricatum? Si enim antea aliæ animæ fuerunt, alia corpora simul fabricari oportuit, quæ susciperent animas. Et quomodo peccatrix, ut eorum est ratio, anima supplicii causa in corpus conjecta, in paradiso deliciarum a Deo posita est? Nam si ut pœnas dependeret in corpus esset missa, non in illo paradiso, sed in supplicii loco collocaretur. Tantopere vero dilexit hominem Deus, quem post omnes creaturas fabricaverat, ut cum ille transgressus esset datum sibi præceptum, ac idcirco e paradiso esset expulsus; crescente hominum genere, glisceute peccato, quod cogitatio hominis ad deteriora pravo studio incumberet; fig-

ANNO CHRISTI 545.

A σκευασάντων καὶ ἑτοιμασάντων αὐτῷ διακόσμου, αὐτὸς ὑπὸ τῷ πλάσαντι διακόσμος. Τοῦτο δὲ ἡμᾶς διδάσκει ἡ ὁ ἐν ἁγίοις θεολόγος Γρηγόριος ἐν τῷ λόγῳ τῷ εἰς τὴν νέαν κυριακὴν, λέγων οὕτω· τὰ πρῶτον ἐν ἡμέραις ἀριθμεῖται ἡ δεύτερον καὶ τρίτον, ἡ τὰ ἑξῆς, ἄχρι τῆς ἑβδόμης ἡ καταπαύσεως ἀφ' ὧν ἔργων ἡμέρας· αἷς διαιρεῖται τὰ γινόμενα λόγοις ἀῤῥήτοις διακόσμοις, ἡ ἐκ πρέσεως ἀναβλύσαντα τοῦ πάντα δυνατοῦ λόγου· οὗ καὶ τὸ νοῆσαι μόνον ἡ εἰπεῖν, ἔργον ἐστὶ παντελοῦς. εἰ δὲ πλάστης ὁ ἄνθρωπος ἀνεδείχθη, ἡ τῶν χειρῶν Θεοῦ ἡ εἰκὼν τιμιώτερος, θαυμαστὸν οὐδέν· ἦδη γὰρ ἔπρεπε βασιλεῖ προϋποστῆναι τὰ βασίλεια, ἡ οὕτως εἰσαχθῆναι τὸν βασιλέα πάντων ἤδη δορυφορούμενον. Εἰ τοίνυν κατὰ τὸν τοῦ θεολόγου Γρηγορίου διδασκαλίαν πλάστης ὁ ἄνθρωπος ἀνεδείχθη, ἡ τῶν χειρῶν Θεοῦ B ἡ εἰκὼν τιμιώτερος, καὶ πάντα πρὸς τὸν Θεοῦ ἔπρεπε τιμᾶσθαι, ἡ ἔπρεπε βασιλεῖ προϋποστῆναι τὰ βασίλεια, ἡ οὕτως εἰσάχθη πρὸς Θεοῦ εἰς βασιλέα πάντων ἤδη δορυφορούμενος· πῶς λέγουσιν οἱ κατὰ τὸν Ὠριγένην παραφρονοῦντες, ὅτι προϋπάρχουσαι αἱ ψυχαὶ διὰ ἁμαρτίας εἰς σώματα κατεπέμποντο, ἐφ' οἷσπερ ἔδησαν ὑπέχειν τῆς προτέρας ἁμαρτημάτων; τὸ γὰρ ἐναντίον ἡ ὁ ἐν ἁγίοις Γρηγόριος ἡ ἕτερον πάντων λέγει τὸν ἄνθρωπον γεγενῆσθαι, ἡ τιμᾶσθαι ὑπὸ Θεοῦ, ἡ βασιλεύειν ἤδη ὧν ἐπὶ γῆς πάντων· ὅπερ τιμωρίας μᾶλλον ἂν εἴη, πόθεν δὲ τὸ ἀναίτιον προνοίας ἡ διεγνώσθη ἔνδειξις ὑπάρχει. Σύμφωνα δὲ τοῖς τοῦ θεολόγου Γρηγορίου καὶ ὁ ἐν ἁγίοις Ἰωάννης ὁ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης ἡμᾶς διδάσκει ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ λόγῳ τῷ εἰς τὴν κτίσιν, λέγων οὕτως· ἀλλ' ἴσως ἐρεῖ τις· ἡ τίνος ἕνεκεν τὸ C τιμιώτερον τὸ ψυχὴ τοῦ σώματος, τὸ ἧττον πρῶτον δημιουργεῖται, ἡ τὸ τελειότερον ἡ ὑπάρχει; οὐχ ὁρᾷς, ἀγαπητέ, ὅτι ἡ ἐν τῇ κτίσει τὰ αὐτὰ τοῦτο γέγονεν; ὥσπερ γὰρ ὁ οὐρανὸς ἡ ἡ γῆ ἡ ὁ ἥλιος ἡ ἡ σελήνη, ἡ τὰ ἄλλα πάντα ἐδημιουργήθη, ἡ μετὰ ταῦτα πάντα ὁ ἄνθρωπος ὁ τούτων πάντων τὴν ἀρχὴν μέλλων ἐγκεχειρίζεσθαι, τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον ἡ ἐν αὐτῇ τῇ διαπλάσει τοῦ ἀνθρώπου, πρότερον τὸ σῶμα πλάττεται, ἡ τότε ἡ ψυχὴ ἐμφυτεύεται. ὃν γὰρ πρέπον τὰ ἄλογα τὰ εἰς ὑπηρεσίαν μέλλοντα εἶναι χρήσιμα τοῦ τὸν ἄνθρωπον δημιουργεῖσθαι, ἵνα ἑτοίμων ἔχῃ τὸν ὑπηρετῶν ὁ μέλλων τῆς τούτων χρείας κρατεῖν· οὕτω ἡ τὸ σῶμα πρὸ τῆ ψυχῆς δημιουργεῖται, ἵνα ἑτοῖμον κατὰ τὸ κοίνωμα αὐτῇ σοφίας ἡ ψυχὴ παραλάβῃ, ἔχῃ τὰ οἰκεῖα ὑπηρετῶν ἐνεργείαις ἐπιδείκνυσθαι ἔργα τῷ σώματος κινήσεως. ἡ τοῦτο μὲν ἔστιν ὑπόδειξαι τῆς ἀφραιμίους, ὅτι τὰ αὐτὰ τῆς ἀλόγοις παρῆλθε φθορᾶς, παλιγκοτεῖ τὸν τῆς ψυχῆς προϋπάρξιν ἐκφεύγουσι· πάλιν δὲ τῆς ἀλόγοις λειτουργίας χαρᾶς εἶπε τῷ Ἀδάμ, καὶ τῇ Εὔᾳ· εὐλόγησεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς, ἡ εἶπεν· αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε ἡ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς· πῶς ἄρα αἱ προϋπάρχουσαι αἱ ψυχαὶ τῷ σωμάτων, ἔμελλε κατὰ τὸν θείαν πρόνοιαν αὐξάνεσθαι καὶ πληθύνεσθαι τὰ προϋπάρχοντα κατὰ τοὺς ἀνόμους μύθους; ἡ τῶν ἦχεν ὁ Θεὸς εἰπεῖν τὰς ψυχὰς τῶν ἁμαρτίας ἤδη ὑποπιπτούσας εἰς τὸ αὐξηθῆναί τι καὶ πληθυνθῆναι; ἁμαρτάνουσι γὰρ αἱ ψυχαὶ κατ' ἄμφω μᾶλλον, ἢπερ εὐλογίας ἐπίχαρτοι ἄξιαι· εἰ δὲ προϋπῆρχον αἱ ψυχαὶ ἐν ἑτέρᾳ τάξει ὑπάρχουσι κατὰ τοὺς Ὠριγένους μύθους, ἤδη τί μόνον Ἀδὰμ ἔκτισεν ὁ Θεὸς; ἆρα μόνον ἡ ψυχὴ τῷ Ἀδὰμ τί τὴν ἰδίαν D ἁμαρτάσασα; ἡ ἤδη τοῦτο ἐν σῶμα ἔκτισεν ὁ Θεὸς; εἰ γὰρ ἦσαν ἀεὶ πάντα ἡ ἄλλαι ψυχαὶ, ἤδη ἡ ἄλλα σώματα ἅμα πλασθῆναι ὑπελαμβάνομεν ταῖς ψυχαῖς· πῶς δὲ ἡ ἁμαρτάσασα κατὰ τοὺς αὐτὴν λόγους ψυχὴ ἡ ἤδη πρέπον εἰς σῶμα βλαπτὸν, εἰς τὸν παράδεισον τῆς τρυφῆς πρὸς τῷ κτίσαι ἐτέθη; εἰ γὰρ ἤδη πρέπον σῶμα ἐπλάσθη, ἐν ᾧ ἐν παραδείσῳ τῆς τρυφῆς, ἀλλ' ἐν κολάσεως ἂν ἀπετέθη τόπῳ· πανοῦν δὲ ὁ Θεὸς ἠγάπησε τὸν ἄνθρωπον, ὃν μετὰ πάντα τὰ δημιουργήματα ἔπλασεν, ὃν καὶ μετὰ τὸ παραβῆναι αὐτὸν τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐντολὴν, καὶ ἤδη δεῦρο ἀπελαθῆναι τοῦ παραδείσου, αὐξανομένου τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, καὶ πληθυνομένης τῆς ἁμαρτίας ἤδη τὸ ἐπιτηδεύειν τὴν διάνοιαν τῶν ἀνθρώπων πονηρὰς ἔδη τὰ χείρονα,

ANNO CHRISTI 545.

οὐ φθονῶν ὁ Θεὸς εἰς ἀγαθὸς τὸ ἴδιον πλάσμα, ἀλλὰ διὰ πολλῶν τρόπων ἀνυβρίστων τρόπος τῆς ἁγίας διδασκάλου χαρακτῆρας· ἐπειδὴ δὲ καὶ δριμυτέρους τῶν ἀρρωστημάτων μείζονες ἰατρεύονται καὶ τῆς * ἰατρείας, αὐτὸς ὁ μονογενὴς τοῦ Θεοῦ λόγος, ὁ εἷς, τοῦτ' ἐστὶ τὸ ἓν πρόσωπον τῆς ἁγίας τριάδος, διὰ τὴν ἑαυτοῦ φιλανθρωπίαν ἄνθρωπος γέγονεν μένων Θεὸς, μηδὲ τὴν θείαν αὐτοῦ οὐσίαν ἀλλοιώσας εἰς τὴν ἀνθρωπίνην, μηδὲ τὴν ἀνθρωπίνην αὐτοῦ οὐσίαν εἰς τὴν θείαν μεταβαλών. καὶ ἔστιν οὖν καὶ ὁ αὐτὸς ἐν ἑκατέραις ταῖς φύσεσιν ἀσυγχύτως ἢ διαιρέτως γνωριζόμενος. μένων γὰρ ὅπερ ἦν, γέγονεν ὅπερ οὐκ ἦν. καὶ τὸν ἐφειλόμενον θάνατον παρ' ἡμῶν ἐν τῇ διὰ τὴν παρακοὴν κατακρίσει, ἐν τῇ ἰδίᾳ σαρκὶ ἀναδεξάμενος, ἀπολύσας ἡμᾶς τοῦ αἰωνίου θανάτου, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἡμῶν, καὶ πρωτότοκος ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ συνεκάθισεν ἡμᾶς ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, καθὼς ἡμᾶς διδάσκει ἡ ἀποστολικὴ παράδοσις· οἱ γὰρ καὶ τὴν ἀρχὴν ἡ ἀνθρωπίνη φύσις διὰ τὴν παρακοὴν ἐστερήθη τοῦ παραδείσου, ἀλλ' ὅμως εἰς ἄφατον, ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ, ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς, τὴν ἡμετέραν φύσιν ἑνώσας ἑαυτῷ ὑποστατικῶς καθ' ὑπόστασιν, ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς ἁγίας ἐνδόξου Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, μείζονος ἡμᾶς ἠξίωσε χάριτος, τὴν ἐν οὐρανοῖς βασιλείαν ἡμῖν χαρισάμενος. μαρτυρεῖ δὲ ταῦτα καὶ ὁ ἐν ἁγίοις Ἰωάννης ὁ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης ἐν τῷ λόγῳ τῷ εἰς τὴν ἀνάληψιν, λέγων οὕτως· ἡμεῖς οἱ τῆς γῆς ἀπάξιοι φανέντες, σήμερον εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνηχθημεν· οἱ μηδὲ τῆς κατωτέρας ἄξιοι, ἐφ' ὑψηλοτέραν ἀνεβιβάσθημεν· οἱ μηδὲ τῆς παλαιᾶς ἄξιοι, ἐφ' ὑπερβολὴν ἐκ οὐρανοῦ, ὑπερεβάλομεν ἐκ δεξιῶν τοῦ βασιλέως· καὶ ἡ φύσις, διὰ τὸν ἐφιλάνθρωπον τὸ χαρισάμενον, αὐτὴ ὑπὲρ ἐκείνου ἐφ' ὑψηλοῖς πάθημεν σήμερον. ἀποδέδωκεν ἡμῖν, ὃν οὐχ, ὡς θεσπέσιος λαλεῖ, ἐν οὐρανοῖς αἱ ψυχαὶ φθειρόμεναι, ἵνα τὰ ἁμαρτήματα καθαρθῶσι τιμωρίας χάριν εἰς τὰ σώματα· ἀλλ' ὃν ἐφ' ἑαυτοῦ ἐδείξατο ἐκ τῆς ἀνθρωπίνου φύσεως, τουτέστι σώματος καὶ ψυχῆς ἐξ ἧς ἀπελάμψατο τῇ Θεοῦ ἀγαθότητι τῆς ἐν οὐρανοῖς ἀξιώσας βασιλείας· ὅπερ ἐκ ἀνθρώπου ἐκ τοῦ ἐναντίου τῇ Θεοῦ φιλανθρωπίᾳ τι καὶ παραδόντος, ἀξιοῦσθαι τῆς ἐν οὐρανοῖς ἐφ' ἁγίων συνδιαγωγῆς· οὐδ' ἐν τῇ γῇ ἐξ ἧς ἐπλάσθη Θεὸν ἀμοιβαίως μιμεῖσθαι φθάνειν. βουλόμενος γὰρ ὁ Θεὸς ἐξ ἧς ἔπλασεν αὐτὸ φιλανθρωπίας, ἐν πρώτοις ἐν οὐρανοῖς ὑπὸ τῶν ἁγίων δυνάμεων δοξάζεσθαι, οὕτω καὶ ὑπὸ τῆς γῆς ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων δοξάζεσθαι, δημιούργημα τὸν ἄνθρωπον, δεύτερον ἄγγελον ὑπὸ τῆς γῆς, ἵνα ὦσι πληρωθῶσι τὰ πάντα δόξης Θεοῦ. ὅθεν καὶ ὁ πάντων παιδεύσας ἡμᾶς ἐφάπαξ προσεύχεσθαι λέγει· πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου, ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου, γενηθήτω τὸ θέλημα σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.

A mentum ſuum Deus, utpote bonus, non neglexit; ſed multis modis reprehendit, & caſtigavit, ſicuti ſancta ſcriptura ſignificat. Poſtquam vero ob graviores morbos majore medicina indiguimus; ipſum Unigenitum Dei Verbum, unus, id eſt, una perſona ſanctæ Trinitatis, propter benignitatem ſuam homo fit, manens Deus, nec divina ſua ſubſtantia in humanam converſa, nec humana in divinam mutata; unuſque eſt, ac idem in utraque natura, in iiſque inconfuſe atque indiviſe cognoſcitur. Manens enim quod erat, factum eſt quod non erat: mortemque nobis debitam ex tranſgreſſionis damnatione, in propria carne ſuſcipiens, B æterna nos morte liberavit, *primitia dormientium factus, ac primogenitus reſurgens ex mortuis, conſuſcitavit & conſedere fecit in cæleſtibus*: quemadmodum nos docet traditio apoſtolica. Quamvis enim a principio humana natura propter inobedientiam privata paradiſo eſt: tamen, ut eſt dictum, *Unigenitus Dei Filius propter multam caritatem qua dilexit nos*, naturam noſtram ſibi uniens indiviſe ſecundum ſubſiſtentiam in utero ſanctæ glorioſæ Dei genitricis ſemper Virginis Mariæ, majori nos dignatus eſt gratia, donans nobis regnum cælorum. Atque his teſtimonium perhibet ſanctus Joannes Conſtantinopoleos patriarcha in ſermone de Aſcenſione, ſic dicens: Qui terra indigni ex- C ſtiteramus, hodie in cælum elevati ſumus: qui ne inferiore quidem imperio fueramus digni, ad regnum ſupernum conſcendimus, ſupergreſſi cælos regiumque ſolium adepti. Natura, quam Cherubim paradiſum cuſtodiebant, ipſa ſupra Cherubim hodie ſedet. Quamobrem demonſtratum eſt animas, non ut Origenes nugatur, in cælis prius fuiſſe, ac deinde in corpora miſſas, ut perpetratorum peccatorum pœnas exſolverent: ſed contra, in terra fabricatam univerſam naturam humanam, id eſt, corpus atque animam, bonitate ac dignatione divina, cælos adeptam eſſe: ut qui homines mandatum Dei cuſtodirent ac impleterent, D angelorum in cælis converſatione digni haberentur, quos in terra imitari per confeſſionem ■ Deum juſſi ſumus. Nam cum vellet Deus propter inenarrabilem humanitatem ſuam, ſicut in cælis a ſanctis Virtutibus glorificatur, ita & in terra glorificari ab hominibus; fabricatus eſt hominem, alterum angelum in terris: ut Dei gloria omnia complerentur. Itaque Dominus tradens quomodo ſit orandum, dicit: *Pater noſter qui es in cælis, ſanctificetur nomen tuum; adveniat regnum tuum; fiat voluntas tua ſicut in cælo & in terra.*

ANNO CHRISTI 545.

2. Cor. 15. Coloſſ. 1. Epheſ. 2.

Epheſ. 2.

a Tom. 3. operum ejus. a a a a a a a Conſtt. 3.

Matth. 6.

Σύμφωνα δὲ τοῖς παρ' ἡμῶν εἰρημένοις καὶ ὁ ἐν ἁγίοις θεολόγος Γρηγόριος ἐν τῷ λόγῳ τῷ εἰς τὸ ἅγιον πάσχα διδάσκει, λέγων οὕτως· τοῦτο δὲ βουληθεὶς ὁ τεχνίτης ἐπιδείξασθαι λόγος, καὶ ζῶον ἐξ ἀμφοτέρων, ὁρατοῦ τε λόγου καὶ ἀοράτου φύσεως, δημιουργεῖ τὸν ἄνθρωπον· καὶ παρεμβὰς τῆς ὕλης λαβὼν τὸ σῶμα ἤδη συνεστῶτος, παρ' ἑαυτοῦ δὲ ζωὴν ἐνθεὶς, ὃ δὴ ψυχὴν νοεράν καὶ εἰκόνα Θεοῦ αἴδει ὁ λόγος, εἶδεν ἔστι κόσμον ἔτερον ἐν μικρῷ μέγαν ἄλλον ἐπὶ τῆς γῆς ἕτερον, ἄγγελον ἄλλον συνεκκωμάζοντα μετὰ, ὑποπίπτοντα τῇ ὁρατῇ κτίσει, μίσγοντα τὴν νοερὰν, βασιλέα ἐπὶ ἔτι γῆς, βασιλεύόμενον ἄνωθεν. σκέψαι πάντα, ὅτι λόγον ὁ πατὴρ, ἐξ ἀμφοτέρων ἑνώσαντα ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ἐποίησεν, ὅτι τὸ μὲν σῶμα ἐξ ὕλης ἤδη προϋποκειμένης ἔπλασε, πνεῦμα δὲ ψυχὴν οὐκ ἐποίησεν ἔστιν, οὐδὲ ἐκ τινος προϋπαρχούσης οὐσίας γεγενῆσθαι, ἀλλ' ὃν παρ' ἑαυτοῦ ὁ Θεὸς ἐνέθηκε πνεῦμα ζωὴν, ὃ δὴ ψυχὴν νοεράν καὶ εἰκόνα Θεοῦ αἴδει ὁ λόγος. καὶ τὸ εἰπεῖν δὲ τὸν πατέρα, ὅτι βασιλεία ἔστι τῆς γῆς ἑτέρων τὸν ἀνθρώπων

Cum his porro quæ a nobis dicta ſunt, conveniunt E quæ ſanctus Theologus Gregorius docet in ſermone de ſancto Paſchate; ſic enim dicit: Cum hanc rem Verbum artifex demonſtrare vellet, etiam animal unum ex utriſque, natura videlicet viſibili atque inviſibili, hominem fabricatur; ſumptoque corpore e materia quæ ante ſubſiſtebat, ac a ſeipſo vitam indens, (quod utique animam intelligentem & imaginem Dei eſſe ratio novit,) veluti quemdam alterum mundum in parvo magnum conſtituit in terra, alium angelum, promiſcuum adoratorem, contemplatorem viſibilis naturæ, ſtudioſumque ejus quæ ſola mente comprehenditur: eorum quæ in terra ſunt imperatorem, ſuperno obtemperantem imperio. Quare attendendum eſt patrem hunc, cum diceret, Deum ex utriſque feciſſe hominem, addidiſſe, e prius ſubſiſtente materia corpus ſumptum: non dixiſſe vero, prius exſtitiſſe animam, nec ex ulla ſubſtantia natam quæ ante exſiſteret: ſed Deum per ſeipſum vitam indidiſſe, quod animam eſſe intelligentem, & Dei imaginem, novit ratio. Quod autem dicit pater, Deum feciſſe homi-

a Orat. 42. quæ eſt 2. de Paſcha. a a a a a a a

ANNO CHRISTI 545.

nem imperatorem in terra, ſupernо obſtrictum imperio, evertit eorum aſſertionem, qui ad pœnam animas immiſſas corporibus dicunt. Nam in terra regnare, ſoliuſque Dei teneri imperio, non in ſupplicii loco ducendum eſt, ſed in magno beneficio ac munere Dei.

Ad hæc illud nobis neceſſario dicendum exiſtimamus in eos qui præexiſtentiam aſſerunt: Si verum eſſet, prius eſſe animas quam corpora, cognoſcerent ac recordarentur quæ ante geſſiſſent quam in corpora venirent; quemadmodum poſt obitum ſciunt ac norunt quæ in corporibus egere. Demonſtrabimus autem, animam poſt diſceſſum e vita cognoſcere quæ geſſit, ex ipſis evangelii verbis; hæc enim dicit Dominus noſter & Salvator Chriſtus in evangelio ſecundum
Luc. 16. Lucam, in periocha Lazari & divitis: *Homo quidam erat dives, & induebatur purpura & byſſo, & epulabatur quotidie ſplendide. Et erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui jacebat ad januam ejus, ulceribus plenus, cupiens ſatiari de micis quæ cadebant de menſa divitis: ſed & canes veniebant, & lingebant ulcera ejus. Factum eſt autem ut moreretur mendicus, & portaretur ab angelis in ſinum Abrahæ. Mortuus eſt autem & dives, & ſepultus eſt. Et in inferno elevans oculos ſuos cum eſſet in tormentis, vidit Abraham a longe, & Lazarum in ſinu ejus: & ipſe clamans dixit: Pater Abraham, miſerere mei, & mitte Lazarum, ut intingat extremum digiti ſui in aquam, & refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. Et dixit illi Abraham: Fili, recordare quia recepiſti tu bona tua in vita tua, & Lazarus ſimiliter mala; nunc autem hic conſolatur: tu vero cruciaris. Et in his omnibus inter nos & vos magnum chaos firmatum eſt: ut hi qui velint tranſire ad vos, non poſſint, neque inde huc tranſmeare. Et ait: Rogo ergo te, pater, ut mittas eum in domum patris mei; habeo enim quinque fratres: ut teſteturillis, ne & ipſi veniant in hunc locum tormentorum.* Quamobrem pudeat eos, qui tuentur Origenem, vel ex ſancti evangelii verbis. Si enim ante animæ quam corpora fuiſſent, cognoſcerent ea quæ ante corpus fuiſſent, quemadmodum poſt migrationem e vita reminiſcuntur ea quæ in corpore geſſerunt, hoc enim e verbis ſancti evangelii didicimus.

Quod autem & ſancti patres, ſequentes inſpiratas divinitus ſcripturas, talem doctrinam condemnarunt, una cum Origene qui hæc commentus eſt, jam quidem ex iis quæ illi dixerunt, aperuiſſime oſtendimus; nihilo tamen ſecus ex inſequentibus patrum teſtimoniis ſumus demonſtraturi. Ac primum ſanctum Petrum, qui epiſcopus Alexandriæ & martyr fuit, proponemus, teſtimonium noſtris his ſermonibus perhibentem.

Sancti Petri epiſcopi Alexandriæ & martyris, ex primo ſermone, quod nec præexiſtitit anima, nec cum peccaſſet, propterea in corpus miſſa eſt: Duximus quædam de primo e terra terreno homine proponenda, ut demonſtretur unum & eumdem eodem in tempore eſſe factum: quamvis particulariter nonnumquam interior & exterior homo dicatur. Nam etſi ſecundum ſalutarem ſermonem, qui interiora fecit, exteriora quoque fecit: tamen ſemel & eodem tempore, id eſt, eadem die, cum dixit Deus: *Faciamus hominem ad imaginem & ſimilitudinem noſtram*: ex quo perſpicuum eſt, non ex congreſſu, quaſi aliquid aliud antecefſerit, & ex alio loco convenerit, factum eſſe. Nam ſi congreſſus fuit, quamobrem deſcriptum eſt quod jam factum fuerat? Et poſt alia. Itaque non recipitur, ante corpora in cælo peccare animas, quæ prorſus ne ante corpora quidem ſubſtiterunt: hæc enim doctrina

A ὁ Θεὸς βασιλεύων ἄνωθεν, ἀναιρεῖ τὸ λέγειν, ὡς δεῖ πολεμον ἀπελήθοναι αἱ ψυχαὶ τοῖς σώμασιν. τὸ γὰρ βασιλεύειν ὅλης τῆς γῆς, ἢ ὑπὸ Θεοῦ μόνου βασιλεύεσθαι, οὐ τιμωρίας, ἀλλὰ μεγάλης δωρεᾶς τοῦ τὸ Θεοῦ δικαίου.

Πρὸς τούτοις δὲ καινὸν εἶναι ἀναγκαῖον ἡγούμεθα φάσκειν τοὺς τὴν προϋπαρξιν λέγοντας, ἐν οἷς ἀνωτέρω ἐλέγομεν τὸ προϋπάρχειν τὰς ψυχὰς τῶν σωμάτων, δείξομεν δὲ ἡμεῖς τοῦτο ὃ, τι ὑποφαίνει ἡμῖν ὁ Θεὸς τὸ εἰσελθεῖν εἰς τὰ σώματα, ἀκριβῶς ἐκ τῶν παρὰ τοῦ πλουσίου λεγομένων ἐκ τοῦ γινώσκειν τὰς προαχθείσας αὐτοῖς εἰς τὰ σώματα. ἀποδείξομεν δὲ τὸ γινώσκειν τὰς ψυχὰς μετὰ τὸν ἀποθανεῖν ἐπιγινόμενον τὰ ἑαυτῶν πεπραγμένα, ἐξ αὐτῶν τῶν τοῦ διαγγελίου ῥημάτων. λέγει γὰρ ὁ δεσπότης ἡμῶν καὶ σωτὴρ Χριστὸς ἐν τῇ κατὰ Λουκᾶν διαγγελίῳ εἰς τὸν πένητα τὸν Λαζάρου καὶ τὸν πλούσιον, ἦν τὰ· ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον, φιλοφρονούμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. πτωχὸς δέ τις ἦν ὀνόματι Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο εἰς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ἡλκωμένος, ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἀπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ. ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν, καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος, καὶ ἐτάφη. καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ τὸν Ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ· καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπε· πάτερ Ἀβραὰμ ἐλέησόν με, καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. εἶπε δὲ Ἀβραάμ· μνήσθητι, τέκνον, ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ αὧτος παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν μέγα χάσμα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἐνθένδε πρὸς ὑμᾶς, μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. εἶπε δὲ· ἐρωτῶ οὖν σε πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου· ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. λέγουσιν οὖν οἱ ῥητορίζοντες ἀντιποιῶσθαι ἡμῶν καὶ ἐν τοῖς τοῦ ἁγίου διαγγελίου ῥήμασιν. οἱ γὰρ προϋπάρχειν αἱ ψυχαὶ τῶν σωμάτων, δήπουσεν ἂν ἡ τὸ θεῖ τὸ σώματος αὐτοῖς προαχθῆναι, καθότι ἡ μετὰ τὸν θάνατον μεμνῆσθαι τῶν ἐν τῷ σώματι αὐτοῖς πεπραγμένων. τοῦτο γὰρ ἐκ τῶν ῥήσεων τοῦ ἁγίου διαγγελίου ἐδιδάχθημεν.

Ὅτι δὲ τῶν ἀποστολικῶν χαρισμάτων ἀπολελοίπασιν οἱ ἅγιοι πατέρες τὸ ἴδιον καθάπερ ἀγαθὸν σπέρμα τοῖς θεοφιλέσι τῆς ἐκείνων μαθητείας, ἐξ αὐτῶν τῶν αὐτοῖς γεγραμμένων τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῖν ἀποδείξομεν. ἡ πρῶτον τὸν ἅγιον Πέτρον ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας ἡμῖν καὶ μάρτυρα παρεισοίσομεν, τῶν ἰδίων ἡμῖν μαρτυρούντα λόγων.

Τοῦ ἁγίου Πέτρου ἐπισκόπου καὶ μάρτυρος τῆς μεγαλοπόλεως Ἀλεξανδρείας, ἐκ τοῦ περὶ τοῦ λόγου, ὅτε τὸ μηδὲ προϋπάρχειν τοῖς ψυχὰς, μηδὲ ἁμαρτάνουσαι, ἔσπε εἰς σῶμα βληθῆναι. Ἠρώμεθα τὰ ὀφθῆ τὸ πρώτου ἐκ τῆς γῆς χοϊκοῦ γεγονότος ἀνθρώπου παρεισάγειν, ὡς τὸ δεῖξαι ἵνα καὶ τὸν αὐτὸν ἐν τῷ αὐτῷ καιρῷ γεγονέναι, κἂν μερικῶς πολλάκις ἔσω ὁ ἔσω ἄνθρωπος λέγηται ἀνθρωπος. εἰ γὰρ καὶ κατὰ τὸν σωτήριον λόγον, ὁ ποιήσας τὸ ἔσωθεν, καὶ τὰ ἔξωθεν ἐποίησεν, ἀλλ' οὖν γε ἑξάπαξ καὶ ἐν ἑνὶ καιρῷ. ἔγνωσται τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, ὅτε εἶπεν ὁ Θεὸς, ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ἡμετέραν. ἐξ ὧν οὐ ξύνοδον εἶναι, ὅτι οὐ κατὰ συνέδου, ἐξ ὧν φανερὸς πῶς ἑτέρου, καὶ ἐξ ἑτέρου τόπου συναλισθέντος, γεγόναται. εἰ γὰρ συνέδου ἦν, τίνος ἕνεκεν καὶ τὸ πεπεμφθαι ἀνεγράφη; καὶ μετ' ἔπειτα. ὅτι οὐ προϋπῆρχον θεοῦ σωμάτων οἱ ἁγιοπνεῦσται ψυχαὶ, μηδ' ὅλως θεοῦ σωμάτων ὑποστάσης. τὸ γὰρ μαθητὴν

τοῦτο

ANNO CHRISTI 545.

ANNO CHRISTI 545.

τοῦ τῆς Ἑλληνικῆς δὴ φιλοσοφίας, ξένης ἢ ἀλλοτρίας οὔσης A a paganorum philoſophia eſt, quæ peregrina eſt; & ab
πᾶσι τοῖς ἐν Χριστῷ βίοῦν εὐλόγως ζηλῶν. iis aliena, qui pie in Chriſto volunt vivere.

ANNO CHRISTI 545.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς μυσταγωγίας, ἣν ἐποιήσατο πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, μέλλων τὸν τοῦ μαρτυρίου στέφανον ἀναδήσεσθαι· Διὰ τοῦτο παρακαλῶ, γρηγορεῖτε, ὅτι εἰς θλῖψιν πάλιν μέλλετε ἀναπλεῖν. οἴδατε γὰρ πόσους πειρασμοὺς ὑπέμεινεν ὁ ἀναθρέψας με πατὴρ μου καὶ ἐπίσκοπος Θεωνᾶς ὑπὸ τῶν μαινομένων εἰς τὰ εἴδωλα, οὗ καὶ τὸν θρόνον διεδεξάμην, εἴθε δὲ καὶ τὸν τρόπον· πῶς δὲ καὶ ὁ μέγας Διονύσιος καταφυγὴ ἐγένετο πάντων εἰς τόπους, ἐφ' οὓς καὶ Σαβέλλιος ἐθλίβετο. τί δὲ εἴπω Ἡράκλαν καὶ Δημήτριον τοὺς μακαρίους ἐπισκόπους, οἵους πειρασμοὺς ὑπέστησαν ὑπὸ τῆς μανίας Ὠριγένους, ἢ αὐτοῦ χέσματα βάλλοντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τὰ ἕως σήμερον πολεμεῖ αὐτῇ ἐμέσματα; Πῶς οὖν ἀνάσχηταί τις εὖ φρονούντων ἀντικεῖσθαι τοῖς παρὰ Ὠριγένους ἐκπεφθεῖσι πρὸς τὸ αὐτοῦ μαρτύριον ἢ τὸν ἅγιον Ἀλεξανδρείας Πέτρον; ὃς πρὸ τοῦ καλοῦ ὑπὲρ Χριστοῦ ἀναδήσασθαι ἀγῶνα, οὐ μόνον ἀπεκήρυξε Ὠριγένην καὶ τὰ μυσαρὰ αὐτοῦ δόγματα, ἀλλὰ ἢ μαρτυρεῖ, ὡς οἱ πρὸ αὐτοῦ ἄγιοι πατέρες πολλοὺς ὑπέμειναι πειρασμοὺς ὑπὸ τῆς ἐκείνου φρενοβλαβείας.

Εἶτα δὲ ἢ ὁ ἐν ἁγίοις Ἀθανάσιος ἐπίσκοπος ἢ αὐτὸς Ἀλεξανδρείας ἡμῖν φησὶν, ἐν τῷ λόγῳ τῷ εἰς τὸν βίον τοῦ μακαρίου Ἀντωνίου, ταῦτα· πῶς δὲ χλευάζειν ὑμᾶς ὀλιγωρεῖτε λέγοντες, ὡς Χριστὸν ἄνθρωπον πεφανερῶσθαι· ὅταν γε ὑμεῖς ἐν τῷ νοῦ τινὰ ψυχὴν εἶναι λέγοντες, φάσκετε πεπλανῆσθαι αὐτὴν ἢ πεπλανῆσθαι ἀπὸ τῆς ἁψῖδος τοῦ οὐρανοῦ εἰς σῶμα; Δεῦ οὖν ἔχειν ἅπαντας ἐπιστήμης, ὅτι ὁ ἐν ἁγίοις Ἀθανάσιος σαφῶς ἀναπτύσσει τοῖς λόγοις ἀποτίκτειν τὸν νοῦν, ἢ ἐκ τούτου γεγενῆσθαι τὴν ψυχὴν ἁμαρτήσασαν, καὶ πεπλανῆσθαι ἀπὸ τῆς ἁψῖδος τοῦ οὐρανοῦ εἰς σῶμα.

Τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἐκ τοῦ κατὰ Ἀρειανῶν δευτέρου λόγου. Πᾶσα ἡ φαινομένη κτίσις ἐν ἓξ ἡμέραις γέγονε, ἢ τῇ μὲν πρώτῃ τὸ φῶς, ὅπερ ἐκάλεσεν ἡμέραν· τῇ δὲ δευτέρᾳ τὸ στερέωμα· καὶ τῇ τρίτῃ συναγωγὴν τῶν ὑδάτων, ὤφξε τὴν ξηρὰν, καὶ ἔδειξεν ἐν αὐτῇ πολλὰς φυτῶν καρπούς· ἢ τῇ τετάρτῃ πεποίηκε τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, καὶ πάντα τὸν τοῦ οὐρανοῦ κόσμον κατηρτίσατο. καὶ οὔτε τὸ φῶς ἦν ἡ νὺξ, οὔτε ὁ ἥλιος ἦν ἡ σελήνη, οὔτε τὰ ἄλογα ἦν ὁ λογικὸς ἄνθρωπος ὄντα, οὔτε ἄγγελοι ἦσαν οἱ θρόνοι, οὔτε οὗτοι ἦσαν οἱ ἐξουσίαι· ἀλλὰ πάντα μὲν ἔδει κτίσματα, ἕκαστον δὲ τοῦ γενομένων κατὰ γένος τὴν ἰδίαν οὐσίαν εἰς γένεσιν, ὅθεν καὶ ἔμεινε. Ἰδοὺ ἢ ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος παραδίδωσιν, ὅτι μετὰ πάντα τὰ κτίσματα ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον τὸν ἐκ σώματος ἢ ψυχῆς νοερᾶς καὶ λογικῆς. οὐ γὰρ εἶπε τὸ σῶμα μετὰ πάντα ἡνῶσθαι, ἵνα ἐπεισέλθοι ἡ ψυχὴ εἰσάπαξ ἐν αὐτῷ· ἀλλ' εἶπε μετὰ πάντα ■ κτίσματα τὸν ἄνθρωπον γεγενῆσθαι, τὸν ἐκ ψυχῆς ἢ σώματος· δηλονότι ὅτι ἐμψύχου, ζώσης τινὸς ἢ ψυχῆν ὁ Θεὸς κατὰ πάντων ἐδημιούργησε.

Ejuſdem ex myſtagogia quam fecit ad eccleſiam, cum martyrii coronam ſuſceperturus eſſet: Propterea obſecro, vigilate. Afflictionem enim rurſum adituri eſtis. Scitis quot ſubierit pericula, qui me enutrivit pater meus & epiſcopus Theonas ab iis qui in idola inſanirent; in cujus ego ſedem ſucceſſi, utinam etiam in mores. Scitis ut magnus ſe geſſerit Dionyſius, qui ſe e locis in loca abdebat, cum inſuper Sabellius affligeret. Quid porro dicam Heraclam & Demetrium beatos epiſcopos? quales tentationes ſuſtinuerunt ab inſano Origene, cum ipſe diſſidia in eccleſia ſereret, quæ ad hanc uſque diem ei turbas excitant? An igitur poteſt aliquis bene ſentientium iis adverſari, quæ in Origenem dicta ſunt a ſancto martyre & epiſcopo Alexandriæ Petro? qui egregium pro Chriſto certamen ſuſcipiens, non ſolum Origenem, ſceleratamque ejus doctrinam abdicavit; ſed etiam teſtificatur ſanctos, qui ante ipſum fuerant patres, multas ſuſtinuiſſe tentationes ab illius dementia.

Dixit quoque ſanctus Athanaſius, qui & ipſe epiſcopus fuit Alexandriæ, in ſermone de beati Antonii vita: Quomodo nos irridere audetis, qui dicimus Chriſtum hominem manifeſtatum eſſe? cum & vos de mente animam eſſe definientes, eam erraſſe dicatis, ac de apſide cæli in corpus cecidiſſe? Attendant qui audiunt, ſanctum Athanaſium iis aperte adverſari, qui mentem præexſiſtere dicunt, & ex ea animam ortam, quæ peccato ſe contaminavit; ac e cæli convexo in corpus decidiſſe.

Ex Athanaſio in vita ſancti Antonii, num. 74.

Ejuſdem ſancti Athanaſii e ſermone ſecundo contra Arrianos: Omnis creatura aſpectabilis in ſex diebus facta eſt: ac primo quidem die lux, quam vocavit diem; ſecundo autem firmamentum: tertio colle-

Orat. 2. contra Arrianos, longe poſt principium.

ctis aquis oſtendit aridam, varioſque in ea produxit fructus: quarto fecit ſolem & lunam, omnemque ſtellarum chorum: quinto maris natatilium, aëriſque volatilium generationem condidit: ſexto fecit in terra quadrupedes, ac demum hominem, qui ex anima rationali eſt & corpore. *Ac inviſibilia ejus a creatura mundi, per ea quæ facta ſunt intellecta conſpiciuntur:* & neque lux eſt ut nox, neque ſol ut luna, neque irrationabilia ut rationabilis homo eſt, neque angeli ſicut Throni, neque hi ut Poteſtates: ſed creaturæ quidem omnes ſunt, unumquodque autem eorum quæ orta ſunt, ſecundum genus in propria ſubſtantia, ut factum eſt, perſiſtit ac manet. Ecce ſanctus quoque Athanaſius tradit, poſt omnes creaturas Deum feciſſe hominem ex corpore & anima intelligente ac rationali. Neque enim dixit, corpus poſt omnia factum eſſe, ut præexſiſtens anima in id ingrederetur: ſed dixit, poſt omnes creaturas hominem eſſe factum, qui ex anima rationali eſt & corpore: oſtendens utraque, id eſt, corpus & animam Deum ſimul fabricatum eſſe.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων Ὠριγένης βλασφημεῖν ἤρατο· ὅτι ἡ τοῦ κυρίου ψυχὴ προϋπῆρχε, καὶ τοῦτο ὁ Θεὸς λόγος ἕνωται πρὸ τῆς ἐκ παρθένου σαρκώσεως· καὶ τοῦ διαπτύστου παραλογισμοῦ παρεμβολὴν αὐτῆς ἐν ἁγίοις Ἀθανάσιος ἐν τῇ πρὸς Ἐπίκτητον ἐπιστολῇ, λέγει τάδε· εἰκότως καταγνώσονται ἑαυτῶν πάντες οἱ νομίζοντες πρὸ τῆς Μαρίας εἶναι τὴν ἐξ αὐτῆς σάρκα, ἢ πρὸ τούτου ἐμψύχου ψυχὴν ἀνθρώπειον τὸν Θεὸν λόγον, ἢ ἐν αὐτῇ πρὸ τῆς ἐνώσεως ἐκ παρθένου γεγενῆσθαι. Εἰ οὖν τινα παρὰ τὰ εἰρημένα τοῦ ἐν ἁγίοις Ἀθανασίου, ἡ ψυχὴ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κατὰ πάντα ὁμοουσίου ἡμῖν χωρὶς ἁμαρτίας, οὐ προϋπῆρχε τῆς ἐν σαρκὶ αὐτοῦ ἐνανθρωπήσεως, πῶς

Quoniam autem Origenes ad cæteras blaſphemias hoc adjunxit, Domini animam prius exſtitiſſe, eique Deum Verbum eſſe unitum antequam e Virgine incarnaretur: hoc etiam deliramentum evertens ipſe ſanctus Athanaſius in epiſtola ad Epictetum, ſic dicit: Merito ſeſe damnabunt omnes, qui exiſtimant ante Mariam eſſe carnem, quæ ex ea eſt: ac ante eam, habuiſſe animam humanam Deum Verbum, ac in ea ante adventum ſemper fuiſſe. Quare ſi ex iis quæ a ſancto Athanaſio dicta ſunt, anima Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui per omnia nobis ſimilis factus eſt abſque peccato, non fuit ante ejus in carne adventum: qualis

ANNO CHRISTI 545. Nomil. 16.

insaniæ est, dicere alias hominum animas ante corpora esse?

Audiamus præterea sanctum Basilium in sermone in illud, In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, ita dicentem: Vide nequando te vocis ambiguitas fallat: quomodo enim in principio erat humana ratio, cum homo postremo principium generationis acceperit? Ante hominem fuere bestiæ, ante hominem jumenta: reptilia, tum terrestria, tum aquatilia: volatilia cæli, stellæ, sol, luna: herbæ, terra, mare, cælum. Ecce pater aperte nobis demuntiat, ne Origenis fabulis de animarum præexsistentia inducamur. Docet enim nos, in principio fuisse humanam rationem, id est, animam: sed aperte clamat, omnibus Dei creaturis ortum hominis posteriorem esse. Si ergo creaturæ omnes ante hominem, quomodo prius animæ fuerunt? Pater enim non ante corpus, sed ante hominem, qui est anima & corpus, dicit omnia fuisse; ex quo ostenditur, simul utrumque fabricatum esse.

Ep. 16.

Dicit etiam sanctus Gregorius episcopus Nyssæ, in disputatione de homine: Ac fortasse alienum non est a disputationis nostræ proposito id expendere, quod in ecclesiis de anima & corpore controversum est. Nonnullis enim qui ante nos fuerunt, qui tractatum de principiis edidere, placet animas veluti quemdam populum in propria urbe ante substitisse: atque ibi proposita esse exempla tum virtutis, tum malitiæ: eamque animam, quæ in virtute atque honestate permanserit, congressum & conflictationem corporis minime experiri: si vero a boni participatione desluxerit, hanc in vitam delabi, sicque esse in corpore. Alii attendentes ex Moyse condendi hominis ordinem, animam corpore posteriorem tempore esse dicunt: quandoquidem primum Deus limum e terra sumens, finxit hominem, ac eum deinde inspiratione animavit. Ac paulopost: Qui primam rationem tuentur, & animarum quasi civitatem antiquiorem vita corporea asserunt, non mihi videntur carere paganorum fabulis, quæ de animarum ex aliis in alia corpora migratione proditæ sunt. Si quis enim subtiliter examinet, comperiet huc necessario rationem eorum devolvi. Aiunt, quemdam e sectæ suæ sapientibus dixisse, & virum fuisse se, & muliebre corpus induisse, & subvolasse cum avibus, & fuisse arbusculam, & aquatilem vitam sortitum. Non longe, meo quidem judicio, a vero discedit, qui hæc de se affirmat. Vere enim, vel ranarum aut graculorum garrulo strepitu, vel irrationabilitate piscium, vel arborum insensibilitate ejusmodi disciplina digna est, quæ tot res permeare unam animam dicat. Harum autem ineptiarum hæc causa est, quod præexsistere animas opinabantur. Consequenter enim talis doctrinæ principium ad affinia & adjuncta progrediens, hucusque commenta sua propagat. Nam si per vitia animus a sublimiori vita abstractus, homo fit: ac si in confesso est, vitam corpoream passionibus magis obnoxiam esse, quam æternam atque incorpoream; necesse est animam in hac vita degentem, in qua plures facultates ad peccandum suppetunt, in pluribus versari vitiis, magisque passionibus affici. Animæ autem humanæ passio, similitudo est ad irrationabilia. Huic ergo vitæ devincta anima, in bestiarum naturam delabetur, ac semel vitia ingressa, inque irrationabilitate versans, nullum finem ad malitiam progrediendi faciet. Ubi enim malitia sistitur, succedit impetus ad virtutem: atqui virtus in irrationabilibus nulla est; in deterius ergo necessario mutabitur, assidue ad pejora turpioraque progrediens; ejusque naturæ, in qua est, deteriora quæque semper comminiscens. Porro quemadmodum rationabili sensibile subjacet, sic & ab hoc ad insensibile fit prolapsio,

A ἐν ἀν μιᾶς τὸ λέγειν, τὰς ἄλλας τῶν ἀνθρώπων ψυχὰς προϋπάρχειν τῶν σωμάτων;

Ἀκούσωμεν δὲ καὶ τοῦ ἁγίου Βασιλείου ἐν τῷ λόγῳ εἰς τὸ· ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν· λέγοντος οὕτως· ὅρα μή ποτέ σε παραπροάγουσα τὸ ἀμφίβολον τῆς φωνῆς· πῶς γὰρ ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ ἀνθρώπινος λόγος, τῶν ἀνθρώπου πάππου καὶ καθόλου τὴν ἀρχὴν τῆς γενέσεως; πρὸ ἀνθρώπου θηρία, πρὸ ἀνθρώπου κτήνη, τὰ ἑρπετά, ὅσα χερσαῖα καὶ ἔνυδρα, τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ἀστέρες, ἥλιος, σελήνη, βοτάνη, γῆ, θάλασσα, οὐρανός. Ἰδοὺ ὁ πατὴρ σαφῶς ἡμῖν φανεροῦται, μὴ συναπαχθῶμεν τοῖς τῶν Ἑλληνικῶν μύθοις περὶ τῆς τῶν ψυχῶν προϋπάρξεως. οὐ διδάσκει γὰρ ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ τὸν ἀνθρώπινον λόγον, τουτέστι τὴν ψυχήν· ἀλλὰ διαρρήδην βοᾷ, ὅτι B ἡ ἀνθρώπου γένεσις ὑστέρα ἐστὶ πάντων τῶν τοῦ Θεοῦ κτισμάτων. εἰ δέοντα πάντα τὰ κτίσματα πρὸ τοῦ ἀνθρώπου, πῶς προϋπῆρχον αἱ ψυχαί; ὁ γὰρ πατὴρ οὐ περὶ τὸ σῶμα, ἀλλὰ πρὸ τοῦ ἀνθρώπου, ὅπερ ἐστὶ ψυχή τε καὶ σῶμα, εἶπε τὰ πάντα γεγενῆσθαι. ἡ δὲ δύο συνιοῦσα ἅμα ἑκάτερον δημιουργεῖσθαι.

Λέγει δὲ καὶ ὁ ἐν ἁγίοις Γρηγόριος ὁ Νύσσης, ἐν τῷ εἰς τὸν ἄνθρωπον πραγματείᾳ· τάχα γάρ οὐκ ἔξω τῆς προκειμένης ἡμῖν πραγματείας ἐστί, τὸ διεξιέναι τὰ ἀμφισβητούμενα παρὰ τοῖς ἐκκλησίαις περὶ ψυχῆς τε καὶ σώματος. καὶ μὴν γὰρ δοκεῖ τισὶ περὶ ἡμῶν, ὡς ὁ πρὸ τῆς ἀρχῆς ὑπερκειμένῳ λόγος, καθάπερ πρὸ δήμου ἐν ἰδίᾳ πόλει τὰς ψυχὰς προϋφεστάναι λέγῃ· προτύπους δὲ κεῖσθαι τὰ τῆς κακίας καὶ τῆς ἀρετῆς ὑποδείγματα· καὶ παραμένουσι μὲν ἐν τῇ καλῇ τῶν ψυχῶν C τῆς πρὸς τὸ σῶμα συμπλοκῆς μέσῃ [a] ἀπείρατοι· οἱ δὲ ἀπορρύντες τῆς τοῦ ἀγαθοῦ μοιρώσεως, πρὸς τὸν τῶδε βίον καταδύεσθαι, καὶ οὕτως ἐν σώματι γίνεσθαι. ὅταν δὲ τῇ κατὰ τὸν Μωσέα τάξει τῆς κατασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου προσίωσι, δίνῃσιν οἷον τὴν ψυχὴν τῷ σώματι κατὰ τὸν χρόνον φασὶν· ἐπειδὴ πρῶτον λαβὼν ὁ Θεὸς χοῦν ἀπὸ γῆς τὸν ἄνθρωπον ἔπλασεν, εἶτα οὕτως ἐνέψυχεν εἰς τὸ ἐμφύσημα. Καὶ μετ' ὀλίγα· Οἱ τὴν πρώτην παρεισάγοντες λόγῳ, καὶ προϋπάρχειν τῆς ἐν σαρκὶ ζωῆς τὴν πολιτείαν τῶν ψυχῶν δογματίζοντες, οὔ μοι δοκοῦσιν τῶν Ἑλληνικῶν καταφρόνειν τῶν περὶ τὰς [b] μετεμψυχώσεις μυθολογημάτων. εἰ γάρ τις ἀκριβῶς ἐξετάσειε, πρὸς ταὐτὸν καὶ τούτων ἀναίσχυντον λόγον αὐτοῖς δίκαιος καταφαίνοιτο. φασί τινα τῶν παρ' αὐτοῖς σοφῶν εἰρηκέναι, ὅτι καὶ ἀνὴρ γέγονε, καὶ γυναικὸς σῶμα μετεμφιάσατο, καὶ μετ' ἀρτίων ἀνέπτη, καὶ δένδρον ἐφύτο, καὶ τὸν ἔνυδρον ἔλαχε βίον· οἷς πάρεστι τῆς ἀλυσιτελείας παρὰ τὸν ἐμὸν κρίνειν φιλόσοφος ὁ τοιαῦτα λαλῶν λόγος. ἔστιν γὰρ βατράχων φωνῆς ἢ πολιτῶν φλυαρίας, ἢ ἀλογίας ἰχθύων, ἢ δρυῶν ἀναισθησίας ἄξια τὰ τοιαῦτα δόγματα, τὸ μέσον ψυχὴν λέγειν ἅμα δοκοῦντα ἐλθεῖν. τῆς δὲ τοιαύτης ἀτοπίας αἴτιον ἦν ἡ ἀρχή, τὸ προϋφεστάναι τὰς ψυχὰς οἰομένη· δι' ἀκολούθου γὰρ ἡ ἀρχὴ τῶν τοιούτων δογμάτων ἦν τὸ προσηκὸς τε καὶ περιεπόμενον τῷ λόγῳ προσάγουσα, μέχρι δύσεως περιτυμβίου δίξεσιν. εἰ γὰρ ἅμα τινὲς κακίαις ἐπιπλοκὰς τῆς εὐφυοῦσης ἡ ψυχὴ πολιτείας ἄφρονες γένωνται, ἐμπαθέστερος δὲ πάντως ὁ ἐν σαρκὶ βίος αἰσθάνηται παρὰ τὸ [c] θεῖον καὶ ἀσώματον, ἀνάγκη πᾶσα τινὰ ἐν τῷ τοιούτῳ χειροβίῳ βίῳ, ἐν ᾧ καὶ πλείους αἱ πρὸς τὸ ἁμαρτάνειν εἶναι ἀφορμαί, ἐν πλείονί τε κακίᾳ γίνεσθαι, καὶ ἐμπαθέστερον διατελεῖν. ἀνθρωπίνης δὲ ψυχῆς πάθος ἐστὶ τὸ ἄλογον ὅλον ὑφίστασθαι· τούτῳ δὲ συνεπιπλοκῆναι αὐτὸν εἰς κτηνώδη φύσιν μεταβολῆναι· ἄπαξ δὲ ἐμβὰς κακίας ἐλίσσεσθαι, μηδὲ ἐν ἀλόγῳ ἡμιβίῳ τῆς ὕλης τὸ κακὸν σφόδρα λῆξαι ποτέ. ἐν γὰρ τῷ κακῷ εἶναι, ἀρχὴ τῆς κατ' ἀρετὴν ὁρμῆς. ἀρετὴ δὲ ἐν ἀλόγοις οὐκ ἔστι. εἰκότως ἄρα πρὸς τὸ χεῖρον ἐξ ἀνάγκης ἀλλοιωθήσεται, πάντα πρὸς τὸ χεῖρον ἢ ἐπιμήκυνον προϊοῦσα, ἢ ἀεὶ τὸ χεῖρον τῆς ἐν ᾗ ὕλῃ φύσεως ἐξευρίσκουσα. ὥσπερ δὲ τῷ λογικῷ τὸ αἰσθητὸν ὑποπίπτει, οὕτω καὶ ἀπὸ τούτου τῷ ἀναίσθητῳ μετάπτωσις γίνεται. ἀλλὰ

a Forte, ἀπείρατοι.

b Forte, μετεμψυχώσεσιν

c Forte, ἄϋλον ἢ ἀναίμακτον,

ANNO CHRISTI 545.

μάχει πάντα θεσιν ὁ λόγος αὐτῆς, ἢ ἔξω τῆς ἀληθείας φέρεται, ἀλλά γε ἀφ' ἑνὸς τινος ἀκολουθίας ἄκρων ἐξ ἀκόντου μεταλαμβάνει. τὸ δὲ ἀκολουθὸν ἤδη ἀφ' ἑαυτοῦ ἀπεφήνατο αὐτῆς τὸ δόγμα μυθοποιοῦντος· ἢ μὲν ἀκολουθία πανταχοῦ ἀφθαρσίαν τῆς ψυχῆς ὑποδείκνυσι. τὸ γὰρ ἄπαξ τῆς ὑψηλῆς ζωτικίας ἐκπεσὸν, οὐδενὶ μέτρῳ κακίας τὴν ἀναίσθησιν· ἀλλὰ ἀφ' ἑαυτοῦ πρὸς τὸ πάθος χάσκον καὶ μᾶλλον πρὸς τὸ ἄλογον μεταβάσεται, ἀπ' ἐκείνου δὲ πρὸς τὸν τῶν φυτῶν ἀναισθησίαν μεταπήσεται. τῷ δὲ ἀναισθήτῳ τὸ ἄψυχον, οὕτω δὲ τὸ ἀνύπαρκτον ἕπεται. ὅτι δίλου ἀφ' ἑαυτοῦ ἀκολουθία πρὸς τὸ μὴ ὂν αὐτῆς ἡ ψυχὴ μεταχωρήσει. οὕτω ἀμάχητος αὐτῇ πάλιν ἔσται ἡ πρὸς τὸ κρεῖττον ἐπιστροφή. ἀλλὰ μὴν ὅτι μὲν ἐπὶ τὸ ἄψυχον τὴν ψυχὴν ἐπιστρέφουσι. οὕτω θεσπιῶσαν τὴν ἐν θάμνῳ ζωὴν τῆς ἀνωτάτω ἀφεγγοῦς ἀπ' αὐτῶν ἀποδείκνυσι. δείκνυσι γὰρ ὅτι πρὸς τὸ χεῖρον χωρήσει ἡ φύσις τῆς ψυχῆς, πρὸς τὸ κατώτερον κατὰ τὸ σῶμα ὑποβάσης. ὑποδείκνυσι δὲ τὴν ἀναίσθητον φύσιν τὸ ἄψυχον, εἰς ὃ δι' ἀκολουθίας ἡ ἀρχὴ τῆς δόγματος αὐτοῖς τὴν ψυχὴν ἄγει. ἀλλ' ἐπειδὴ ταῦτα οὐ βούλονται, ἢ τὴν ἀναισθησίαν τὴν ψυχὴν καταλείπουσι, ἢ εἴπερ ἀναίσθητον τὴν ἀνερώπινον αὐτῇ ἐπανάγουσι βίον, θεσπιῶσαν, καθὼς ἔφημεν, τὸν ξυλώδη βίον τῆς φυτικῆς ἀναλήψεται καταστάσεως· ὅπερ οὐδὲν μᾶλλον ἢ πρὸς κακίαν καθάπαξ χάσκει, ἀναίσθητον δὲ ἢ πρὸς ἀρετὴν ἐπάνοδος γίνεται. οὕτω ἀπίθανός τις ἢ ἀπλῆς ὁ ὅλος διελέγχεται λόγος, ὁ τὰς ψυχὰς εἰς ἑαυτὰς πρὸ τῆς ἐν σαρκὶ ζωῆς βιαίῳ καταπετάζων, ἢ ἀφ' κακίαν ἀναδέδεσθαι τοῖς σώμασι.

Προδήλου τοίνυν οὔσης τῆς τῆ πατρὸς διδασκαλίας, καὶ ἀποκηρυττούσης τὸ λίαν φορτικῶς τὰς ψυχὰς τοῖς σώμασι· ἀκούσωμεν καὶ τοῦ ἁγίου Θεοφίλου τοῦ ὁσιωτάτου Ἀλεξανδρείας, ἀπὸ τοῦ λόγου τοῦ χαρίσηται θεὸς τινας μοναχοῖς τοῖς Σκηταίοις φρονοῦσιν, λέγοντος τάδε. Οὐκοῦν ἀναθεματίζοντες τὸν Ὠριγένην ἢ τοὺς ἄλλους αἱρετικοὺς, ὥσπερ ἡμεῖς, ἢ ὁ τῆς Ῥωμαίων ἁγίας ἐκκλησίας ὁσιώτατος Ἀνασάσιος, ὁ παλαιτέρων ἀγωνισμάτων ἡγεμὼν ἔνδοξος ὁσιώτατον λαοῦ χάρισμα ἐκκλησίας, ἢ ἢ πᾶσι τοῖς μακαρίοις κατὰ τὴν δύσιν ὁσιωτάτοις ἐπισκόποις, ἀποδεξαμένοις τὸν τῆς Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας τοῦ κατὰ τὴν ἀκριβεστέραν ψῆφον.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς ὁσιωτάτης τῆς θεοῦ τοῖς ἐν τῷ Σκήτει ἁγίοις, ἀφ' οἷς ἐγκαλοῦντας τὸν τῆς δογμάτων Ὠριγένους καθαίρεσιν. Ἐπάρασθαί τινες αὐτὴν διδάσκαλον εἶναι τῆς ἐκκλησίας Ὠριγένη. Ἆρα φρίττει τὴν ἑαυτῶν ἀκοήν; ἢ διδάσκαλος ἦν ἡ ἐκκλησίας Ὠριγένης, μεγαλοφρονεῖσθαι Ἀρειανοὶ τε ἢ Εὐνομιανοὶ ἢ Ἕλληνες· οἱ μὲν εἰς τὸν υἱὸν ἢ εἰς τὸ πνεῦμα βλασφημοῦντες, οἱ δὲ μετὰ τὴν ἀναστάσιν ἀμφιβάλλοντες τῶν νεκρῶν χλευάζοντες. Σαφὲς τοίνυν ἐκ τῶν εἰρημένων γεγένηται, ὅτι ὁ τοῖς ἁγίοις πατράσιν ἀκολουθῶν ἐν ἀμφιβόλοις, ὡς οἱ τὰ Ὠριγένους φρονοῦντες τῇ Ἑλλήνων πλάνῃ ἢ Ἀρειανικῇ ἀκολουθοῦσι μανίᾳ.

Αἰχμὴ δὲ καὶ ὁ ἁγίος Κύριλλος ὁσιώτατος Ἀλεξανδρείας ἐκ τῆς ὁσιωτάτης τῆς θεοῦ τοῖς ἐν Φουᾶ μοναχοῖς, κατὰ τῶν λεγόντων μὴ εἶναι ἀνάστασιν τῶν σωμάτων, τάδε· φασὶ τοίνυν τῶν ἐν ὑμῖν τινες ἀρνοῦσθαι τὴν ἀνάστασιν τῶν ἀνθρωπίνων σωμάτων τὴν ἀνάστασιν, ἥτις δὴ μέρος τῆς ὁμολογίας ἡμῶν, ἧς ποιούμεθα προσκόπτοντες τῷ συμβόλῳ βαπτίσματος. ὁμολογοῦμεν γὰρ τὴν πίστιν, προστιθέντες, ὅτι πιστεύομεν καὶ εἰς σαρκὸς ἀνάστασιν. εἰ δ' ἀναιροῦμεν τοῦτο, καὶ οὐ πιστεύομεν ὅτι ὁ Χριστὸς ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, ἵνα ἡμᾶς ἅπαξ σωματώσῃ, χαρίσηται ἔχειν τὴν πίστιν· καὶ τὴν βακτηρίαν ἀρείπτης εἶδε, βαδίζομεν τὴν διεστραμμένην. ἔστι δὲ ἡ ὁμοία καταδοξία τῶν Ὠριγένους φρονούντων· ὃν καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν ὡς ἀμφιβόλοντα τὴν ἀλήθειαν ἀπεκήρυξαν ἢ ἀνεθεμάτισαν. οὐ γὰρ ἐφρόνησεν ὡς Χριστιανὸς, ἀλλὰ τῶν Ἑλλήνων ἀκολουθήσας φλυαρίᾳ πεπλάνηται. ἡ δὲ ἀρχὴ τῆς νοσήματος ἐντεῦθεν αὐτῷ συμβέβηκε· φησὶ γὰρ ἔτι προϋπάρχειν αἱ ψυχαὶ τῶν σωμάτων, καὶ τὸν ἀριθμὸν

A Quamobrem huc ratio eorum evadens, a veritate abberrat: & per quamdam conſequentiam ex abſurdis ad abſurda ſe confert. Exinde eorum doctrina per ea quæ inter ſe non cohærent, fabuloſe procedit. Conſequentia vero ipſa oſtendit omnimodam animæ corruptelam. Quæ enim ſemel a ſublimi vita decidit, nullum modum ſtatuit malitiæ ſuæ: ſed propter paſſionum conſuetudinem atque habitum a rationabili ad irrationabile devenier, indeque in ſtirpium inſenſibilitatem mutabitur; inſenſibili autem inanimum eſt conſequens, inanimo id quod non ſubſiſtit. Itaque penitus ex hac conſequentia, anima ipſis ad non ens tamdem concedet. Sic nullam facultatem habitura eſt ad meliora redeundi. Verum enimvero ad hominem e frutice animam reducunt; igitur præſtantiorem demonſtrant eſſe vitam in frutice, quam incorpoream vitam. Jam enim oſtenſum eſt, progreſſum animæ in deteriora, atque ideirco in inferiora eſſe; ſubjacet autem inſenſibili naturæ inanimatum: quo per conſequentiam principium eorum doctrinæ animam redigit. Sed quoniam hoc nolunt, aut inſenſibili animam concludunt, aut ſi inde ad humanam vitam eam reducunt, eam vitam quæ in ſtirpe ducatur, ut dictum eſt, oſtendunt antecellere primo animarum ſtatui: ſi quidem inde ad malitiam fuit prolapſio, hinc vero ad virtutem eſt reditus. Quamobrem illa ratio convincitur eſſe ſine capite, & ſine fine, quæ vivere animas ſeparatas ante corpoream vitam aſſeverat, ac propter flagitia corporibus eſſe devinctas. Hæc Nyſſenus.

C Cum igitur aperta ſit patris hujus doctrina, damnetque eos qui dicant, animas ante corpora fuiſſe: audiamus & ſanctum Theophilum epiſcopum Alexandriæ, e ſermone ad quoſdam monachos ſcripto, qui Origeni aſſentirentur; ſic enim dicit: Quare anathematizantes Origenem, ceteroſque hæreticos, exemplo noſtro, & Anaſtaſii ſanctæ Romanæ eccleſiæ epiſcopi, qui ex veteribus certaminibus clarus nobiliſſimi populi dux creatus eſt: quem & univerſa beatorum Occidentis epiſcoporum ſequitur ſynodus, quæ accepit ac probavit Alexandrinorum eccleſiæ ſententiam in impium latam.

Ejuſdem de epiſtola ad ſanctos qui in Sceti erant, propter eos qui incuſarent damnationem Origenis do-
D ctrinæ: Dicere nonnulli auſi ſunt, Origenem eccleſiæ eſſe doctorem. An hi, obſecro, ferendi ſunt? Si eccleſiæ doctor eſt Origenes, magnos ſibi ſpiritus ſumunt Arriani, & Eunomiani, & pagani: illi in Filium ac Spiritum blaſphemantes; hi ſimiliter, atque illi, impii, necnon reſurrectionem mortuorum deridentes. Ex his perſpicuum eſt, eum qui ſanctos patres ſequitur, non dubitare, quin ii qui cum Origene ſentiunt, paganorum errorem, Arrianorumque inſaniam ſequantur.

Hæc quoque ſanctus Cyrillus dicit Alexandriæ epiſcopus, in epiſtola ad monachos qui in Phua, in eos qui affirmant, corporum reſurrectionem non eſſe:
E Aiunt igitur, eſſe apud vos qui negent humanorum corporum reſurrectionem: quæ pars confeſſionis noſtræ eſt, quam fecimus ſalutare adeuntes baptiſma. Fidem enim profitentes, adjungimus credere nos & carnis reſurrectionem. Si hoc tollimus, nec credimus Chriſtum reſurrexiſſe a mortuis, ut nos ſibi conreſuſcitaret, claudicantem habemus fidem, ac a via regia deflectentes, pravum iter ſequimur. Hujuſmodi autem improba opinio ab Origenis dementia eſt: quem & patres noſtri, ut veri depravatorem, abdicaverunt & anathematizaverunt. Non enim ſenſit ut Chriſtianus, ſed paganorum ſecutus ineptias & nugas, in errorem incidit. Hinc autem ei contigit morbi principium. Aſſeverat animas ante corpora eſſe, & a ſancti-

ANNO CHRISTI 545.

monia abductas fuiſſe in cupiditates ac nequitiam, deſciviſſeque a Deo: a quo hanc ob cauſam damnatæ ſunt, & corpori obſtrictæ, ſuntque in carne, tamquam in carcere.

Ejuſdem ex epiſtola ſcripta ad eos qui in Phua erant, monachos: Eccleſia vero ſcripturis obſequens a Deo inſpiratis, nec animam novit ante corpora fuiſſe, nec ante ea peccaſſe. Quomodo enim quæ non ſubſiſtebat, peccare potuit? At nos affirmamus univerſitatis opificem corpus e terra finxiſſe, idque animaſſe intelligente anima; & hæc eſt hominis ſtructura. Et poſt alia: Animam hominis nec ob præterita, ut aiunt, flagitia atque ſcelera eſſe damnatam, nec in hunc demiſſam mundum, ſapientiſſimus Paulus fidem facit, ita ſcribens: *Omnes enim nos manifeſtari oportet ante* 2. Cor. 11. *tribunal Chriſti, ut referat unuſquiſque ea quæ per corpus, prout geſſit, ſive bonum, ſive malum.* Cur ergo propter ſola propria corporis manifeſtari nos oportere ait, nec potius propter ea etiam quæ ante corpus, ſi animam ante fuiſſe norat, & ante peccaſſe? Si vero ob ea ſola quæ in corpore geſſimus, adducimur in judicium, non utique habemus antiquius corpore peccatum: nam omnino ante id non conſtitit hominis anima. Hoc porro planum facit & legalis litteræ vis. Si enim, ut dicit errabundus Origenes, ob ſuperiora commiſſa in ſupplicii ac pœnæ loco anima corpus accepit; quamobrem flagitioſis ac ſceleratis mortem comminata eſt? Magis enim oportuerat, bonos ac juſtos viros mortem oppetere, ut vinculis & ſupplicio liberarentur: vivere contra ſceleſtos ac nefarios, ut pœna afficerentur, nec ulla vinculorum eſſet liberatio.

Ex expoſitione ſynodicæ epiſtolæ epiſcoporum Ægypti atque Alexandriæ adverſus Origenis doctrinam: Hic ergo, de quo agitur, Origenes, veluti abominationis deſolatio in medio veræ eccleſiæ exſtitit: ac preſbyter ordinatus a canonica, ab una, a vera manu, dignitatem preſbyteri nudam ac ſolam habuit, quemadmodum & apoſtolatus habuit honorem ſur ac proditor Judas. Is enim cum cœpiſſet blaſphemas homilias habere, [a] Heraclas beatæ memoriæ tum epiſcopus, ut ſtudioſus veritatis, arator ac vinitor eccleſiaſticiagri, eum e medio pulchræ ac lætæ ſegetis evulſit, quod revera e malo zizanio eſſet. Ac paulo poſt: Quare hic e cælo in terram decidens, tamquam fulgur, ſicut & ejus pater diabolus, multæ atrociſque iracundiæ contra veritatem ſpirans, in Palæſtinam regionem navigavit; moeruſque in Cæſareenſium metropoli, cum perſonam, quam ſibi induerat, depoſuiſſet, ſeque aperuiſſet, veluti piſcis qui ſepia aquid quoſdam appellatur, ſignificans quod ſibi voluptati erat, ac tenebricoſum atque atrum vitæ venenum evomens, illic ſcriptis expreſſit, & ſicuti caupo Judaïcus, boni ſpecie ac ſimulatione, dulci amarum miſcuit. Quid enim iſte prave moliens atque inſaniens dicit? Erat, inquit, anima ante corpus, & præexſiſtebat in cælis: eamque, cum ibi peccaſſet, in cuſtodiam immerſit Deus, id eſt, in corpus demiſit: ad purgationem, inquit, & caſtigationem admiſſorum in cælis criminum. Hinc primum impiiſſimus protinus fabulatur, veritatemque oppugnare ſtudet. Ac paulo poſt: Si ante fuit anima in cælis, ibique prius deliquit, ut male ſanus Origenes Denique repugnans dixit, non oportuit dicere ſanctiſſimum prophetam: *Et fingens ſpiritum* Zach. 12. *hominis in ipſo:* ſed potius, Demergens, quaſi in utrem, ſpiritum hominis in ipſo: vel forteſſe, Demittens. Jam vero cum hoc non dicat, ſed *Fingens in ipſo*, oſtendit hunc lupum graviſſimum eſſe, indutum extrinſecus ovis pelle ad deceptionem perditionis. Quaſi enim de cælo veniens, ibique conſtituta aperte ſciens,

[a] Dionyſii epiſcopi Alexandrini ſucceſſor.

ANNO CHRISTI 545.

παρωικήκασιν εἰς ὑπόδικους τιμωρίας, καὶ ἀπέστησαν Θεοῦ· ἐξ οὗπερ ἕνεκα τῆς αἰτίας ταύτης κατάδικοι εἰσὶ, καὶ ἐσωμάτωνται, καὶ εἰσὶν εἰς ὃ διαμετρεῖν τὸ σαρκί.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τῆς πρὸς τοὺς ἐν Φουᾶ μοναχούς. Ἡ δὲ ἐκκλησία τῆς θεοπνεύστοις ἐπιμένουσα γραφαῖς, ἃς οὐδὲ πρὸ σωμάτων συνυπάρχοντα τὸν ψυχὸν, ἀλλ' οὐδὲ προαμαρτάνοντα αὐτὰ οἶδεν. πῶς γὰρ ἃ μὴ ὑφίστατο, καὶ ἁμαρτεῖν ἐδύνατο; φαμὲν * δὲ, ὅτι ὅλων μὲν ὁ πρῶτος δημιουργὸς τὸ σῶμα ἐκ γῆς, ἐψύχωσε δὲ αὐτὸ ψυχῇ νοερᾷ. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ τοῦ ἀνθρώπου κατασκευή. καὶ μετ' ὀλίγα· Οὐκ ἐν ἁμαρτήμασιν, ὡς φασι, προγεγενημένοις καταδίκασεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἀνθρώπου ψυχῇ, καὶ εἰς τόδε καταπέμψαι τὸν κόσμον, πεπίστωκε χάσων ὁ πάνσοφος Παῦλος· πάντας γὰρ φησὶν ἡμᾶς δεῖ φανερωθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε φαῦλον. διὰ τί γὰρ μόνα τὰ διὰ τοῦ σώματος φανερωθῆναί φησι, καὶ οὐχὶ δὲ μᾶλλον καὶ τὰ πρὸ τοῦ σώματος, εἴπερ ἦδει προϋπάρχοντα καὶ προαμαρτάνοντα τὴν ψυχήν; εἰ δὲ δεῖ μόνοις κρίνεσθαι τοῖς διὰ τοῦ σώματος, οὐκ ἔχομεν πλείονα προλαβόντα τοῦ σώματος, ἁμαρτάνειν· οὐ γὰρ ὑφίστατο ὅλως ἡ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ πρὸ αὐτοῦ. κατορθοῖ δὲ πρὸς τοῦτο ἡμᾶς καὶ ἡ τῶν ποινῶν χάραξις δύναμις. εἰ γὰρ, ὡς φασὶν ὁ παλαιὸς Ὠριγένης, ἐκ τῶν προϋπάρχειν ἁμαρτημάτων λόγῳ κολάσεως ἕνεκα πεμφθεῖσα τὸ σῶμα ἡ ψυχὴ, διὰ τίνων αἰτίαν ἐπίλυσις δίκαιον τοῖς ἁμαρτάνουσι; διὰ γὰρ μᾶλλον τοὺς δικαίους ἐκποδίσειεν, ἵνα ἀπαλλάττοντες τῶν δικαίων· ζῶν δὲ τοὺς ἀσεβεῖς, ἵνα κολάζωνται μὴ ἀπαλλαττόμενοι τῶν δικαίων.

Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ἣν τῶν κατ' Αἴγυπτον καὶ Ἀλεξάνδρειαν ἐπισκόπων συνόδου τῆς καθ' Ὠριγένους δογμάτων. Οὗτος οὖν ὁ θεομίσητος Ὠριγένης, καθάπερ τὸ τῆς ἐρημώσεως βδέλυγμα ἐν μέσῳ τῆς ἁγίας ἐκκλησίας γεγένηται. ἡ πρεσβύτερος χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῆς καθολικῆς τε καὶ μιᾶς χειρὸς ἁγιότητος, εἶχε τὸ ἀξίωμα τῆς πρεσβυτέρου ψιλὸν τε καὶ μόνον; καθάπερ δὲ τὸ τῆς ἀποστολῆς εἶχεν ὁ κλέπτης ἡ θεοδόκος Ἰούδας. ἀρξάμενος γὰρ αὐτὸ βλασφήμους ὁμιλίας ὁμιλεῖν, ὁ κατ' ἀκρίτου μακαρίτης Ἡράκλας ὁ ἐπίσκοπος, ὡς ἀσκητὴς καὶ ἀμπελουργὸς φιλαλήθης τῆς τῆς ἐκκλησίας χωρίου τὸν ζιζάνιον, ἐκ μέσου τοῦ καλοῦ σπόρου πόῤῥω ἐξέκλεισε, ὡς τῷ πυρετῷ ζιζανίου ὄντα ἀληθῶς. ἡ μετ' ὀλίγα· ἐκπεσὼν οὖν οὗτος ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν γῆν σκιρτήσας ὡς ἀφρατὸς, καθάπερ ὁ πάτερ πατὴρ ὁ διάβολος, πολλοῦ πάνυ πολλοῦ καὶ δεινοῦ κατὰ τῆς ἀληθείας, ἦλθε τὸν καλούμενον Παλαιστίνην χώραν ἔσπευσε· καθάπερ ἐν τῇ Καισαρέων μητροπόλει, πεπαῦσθαι τὸ θεατρικὸν ὑποκρινόμενος ἅπαν ἐξ ἅπαντος τοῦ καλύμματος, καθάπερ ὁ ἰχθὺς ὁ σηπία παρὰ τοῖς καλουμένοις, ὅπερ αὐτοῦ καθ' ἑαυτὸν ἐπίσχεσιν ἐπάγεται, σκοτεινόν τι καὶ μέλαινα βίον ἐν ἑαυτῷ ἔχοντος, ἅπαντα ἐγχεόμενος ἀπατεώνια, καὶ καθάπερ Ἰουδαϊκὸς πάπιλος φορέσασα ἀγαθοῦ πατρὸς γλυκὺ κατέμιξε. τί γὰρ ὁ ταῦτα μάχεται καὶ μανιώδης λέγει; ἦν, φησὶ, θεοῦ σώματος ἡ ψυχὴ ἐν οὐρανοῖς θεοειδὴς· πέπτωκεν, φησὶν, ἁμαρτήσασα ἐν φυλακῇ κατέχεται, τοιοῦτον ἐν τῷ σώματι καταπέμψαν, εἰς καθαρσίαν, φησὶ, καὶ σωφρονισμὸν τῶν ἐν οὐρανοῖς αὐτῇ γεγενημένων ἁμαρτημάτων· θεοῦ ἕνεκα δίδως ὁ ἀσεβέστατος μαθητεύει, καὶ μάχεται τῇ ἀληθείᾳ δῆλον. καὶ μετ' ὀλίγα· Εἰ δὲ προῆν ἡ ψυχὴ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ προημάρτανεν ἅπαξ, καθὼς Ὠριγένης ὁ μανιώδης καὶ δυσμενὴς ἔφασκε, διὰ μὲ λέγει ὁ ἁγιώτατος προφήτης· καὶ πλάσαντος πνεῦμα ἀνθρώπου ἐν αὐτῷ· ἀλλὰ μᾶλλον· κατεγλίξαν πνεῦμα ἀνθρώπου ἐν αὐτῷ, ἢ πέμψας κατεπέμψαν. τῶν δὲ μὴ τοῦτο λέγειν, ἀλλὰ πλάσαντος ἐν αὐτῷ. δῆλον τοῦτον λόγον ὄντα βαρύτατον, ἀνδελμῆσθαι ἔξωθεν τοῦτο ἀπατεῶνα ἀσπαλιᾶς καὶ πάγης. ὡς οὐρανόθεν γὰρ ὁ διάβολος, καὶ τὸ ἀπὸν ἀμπεπλεγμένος ἀπατεῶνος προβατῆς, οἷ

ANNO CHRISTI 545.

μόνον συγγενῶν, ἀλλὰ καὶ συνεπιμαρτυρούσης τοῦ ψυχικοῦ λόγου. Ἀναδέξασθαι τοίνυν ἡμᾶς τὰ τῆς θείας γραφῆς καὶ τῶν ἁγίων πατέρων, ἵνα οὐδὲ τῇ τῶν Χριστιανῶν ἀληθινῇ πίστει, οὐδὲ τῷ ὑγιεῖ λόγῳ συμβαίνωσιν αἱ τῶν αἱρετικῶν περὶ συστάσεως ψυχῶν φαντασίαι.

Καὶ τοῦτο δὲ φεύξεσθαι τοὺς ἀκροατὰς ἀναγκαῖον καὶ ὁ ἐν ἁγίοις Βασίλειος ἐν τῷ τρίτῳ λόγῳ τῶν Ἐξαημέρων, λέγων κατὰ τῶν Ὀριγενιστῶν ὄντας· ἡμῖν δὲ περὶ τῶν ἀφεστώτων ἔστι τε λόγος καὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑδάτων, οἳ ὑποφαίνουσι δυναγωγῆς καὶ νοημάτων ὑψηλοτέρων, εἰς ἀλληγορίαν καταφύγοντες, B δυνάμεις λέγοντες πνευματικὰς καὶ ἀσωμάτους προσηγορίας ἐπὶ τῶν ὑδάτων ἐκφωνοῦσιν· καὶ ὅτου μὲν ὕδωρ τὸ ἐπουράνιον ἐκφαίνουσι καὶ πρόπλους, κάτω δὲ ἐν τοῖς ὀρεσιν καὶ ἐλώδεσι τόποις ἀφεστηκέναι τοῦ κτίσαντος. ἄφρ᾽ οὖν μὴ ὡς τὰ ὀνείρατα ματαίους καὶ γραώδεις μύθους, ἀποτρεψόμεθα, καὶ τὴν ἀποστασίαν τῶν ὑγρῶν ἐπὶ τὸν ἀστατον καὶ ταραχώδη τῶν ἑκουσίων κινημάτων λόγον ἀναφέρωμεν. ἔστω δὲ ἡμῖν, ἢ τὰ ἐπὶ τοῦ στερεώματος ὕδατα αὐτῶν τῶν πόλων, ὄντως τοῖς ἀγγέλοις δυνάμεις, ἀξίαν οὔσας ἀβῆ καθυμνήσεως τῷ ἀγαθότητος τὸν κτίσαντα αἴνον ἀναπέμπειν τοῦ πάντων· τὰ δὲ ὑπερκείμενα τῆς στερεᾶς ὕδατα πνευματικὰ εἶναι τῆς πανσόφου, καὶ τῷ κατὰ φύσιν ὑγρῷ τὸ τῆς κακίας βάθος καταπνίγοντα. ἄστρα εἰς ταραχὰς ὄντα καὶ πλανητικὰ, καὶ πῦρ δυρίδας τῆς πολλῶν κακοπραγίας, ἀναλώσαντα ἀναπλάττειν, ἀβῆ τὸ ἀκίνητον καὶ ἄστατον τῆς κατὰ προαίρεσιν κακοπραγίας. ἐκ δὲ τούτου λόγους εἰς ὑποψίαν συγχύσεως, καὶ χειμάδους μύθους, ἀποτρα- C πώμεθα, τὸ ὕδωρ ὕδωρ νοοῦντες, καὶ τὸν ἀβῆ τὸν ὑπὲρ τὸ στερέωμα κατὰ τὴν ἀποδοθεῖσαν αὐτῷ δύναμιν. καὶ ὡς ἀβῆ ἐκ τοῦ κατὰ τὸν ἄνθρωπον τὸ ὑπερῷον τῆς αἰσχύνης πνευματικῶν ὕδατων, οἱ λογικὴν αὐτὰ φύσιν ποιεῖν ὑδάτων. οὐκ γὰρ οἱ αἰσθητοὶ ἔμψυχοι, ἐπειδὴ ὑπηχοῦσι δόξαν Θεοῦ· οὐδὲ τὰ τετράποδα ζῶα αἰσθητὰ, ἐπειδὴ ἀναβλύουσι πίδακα τῆς χαρᾶς αὐτοῖς. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ τοῦτο τῆς ἀφρονος, ἵνα τῆς αὐτῶν τῶν ποιήσεως, οὐδὲ τοῦ λόγου τῶν ἐξωτερικῶν ἀβῆ τὸν ἡμῶν λόγον, οὐδὲ Θεοῦ χάριτος, ἢ τῆς ἀβῆς τῷ Θεοῦ ὁμιλούσης ἀπολαβόντες, καὶ τῆς ἀναφόρου αὐτοῦ. οἱ γὰρ οὗτοι, οὐδὲ τοῦ ἐν τῷ ἁγιασμῷ, ἀλλὰ οὐδὲ τοῦ τῶν ἀκουόντων ἡμῶν βάθους λό- D γος. καὶ ἀβῆ μὲν τῷ αὐτῷ, ἡμῖν τοῦ τῆς ἀκοῆς ἀβῆ. ἀβῆ δὲ τῷ αὐτῷ, τοῦ τοῦτο ἀποτελοῦντος ἐσόμενον.

Ἐν δὲ καὶ μόνον τοῦ ἁγιασθῆ Θεοῦ καταλείψομεν λόγον, τὸ τῶν Ἑλληνικῶν πλάσμα φραπτῶν, καὶ τῶν ἀβῆ ἀνθρώπων ψυχῶν ζηλόνοια εἰσαγόντων. διὸ κἀκεῖνο τὸ γέλωτος μᾶλλον ἄξιον, παρ᾽ αὐτοῦ δὲ ἡμῶν ἀκουόμενον, ἀβῆ τῶν ἀβῆ ἀνθρώπων ἐκ νεκρῶν ἀναστάντων, ἀποδίδοσθαι συντάξαμεν. λέγω γὰρ, ὅτι ἐν τῇ ἀναστάσει σφαιροειδῆ ἐγείρονται τὰ σώματα ἀβῆ ἀνθρώπων. ὁ τῆς ἀγάπης καὶ ἀφθαρσίας τῷ φιλοκάλῳ Θεῷ, καὶ ἀβῆ Ἑλληνικῶν δυνάμεων ἐλεγχικὸ· ἐν τε παραπλήσιον τὸν ἥλιον, ἢ τὴν ἀβῆ Χριστιανῶν πίστιν μόνην ὑπομένειν ἀποδόσεως, αὐτὴν τὴν ἀβῆ Χριστιανῶν ἐλπίδα τε καὶ σύστασιν, τοιαύτην τινὰ ὑπογραμμῶν ἡμῶν ἀνάπλασιν ἀναδέξασθαι ἀνάγκην, μηδὲ τινὰ τῶν τυχόντων ἀπόπτων ἀναπλάττειν. ἐγερθεὶς γὰρ ὁ κύριος ἐκ νεκρῶν, ἢ ἀπαρχὴ ἀβῆ κεκοιμημένων ἡμῶν, τοῖς μαθηταῖς ὤφθη, ἢ ἔδειξεν αὐτοῖς καὶ τοὺς ἥλους τῆς χειρὸς ἢ τῆς πλευρᾶς, ἢ τὸν πληγὰν τῆς πλευρᾶς· καὶ ἔφαγε μετὰ τῶν ἀπόντων, οὐχ ὡς πρὸς δεόμενος, ἀλλ᾽ ἵνα τῇ πρόνοιᾳ τούτῳ τὸν τῆς ἀναστάσεως σῶμα φύσει πνευματικῷ ὄντως ἀλλ᾽ ἀπαλλοτριωθὲν τῆς νεκρᾶς ἕξεως, ὁ ἄγγελος φησὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς ἔλεγεν· οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ᾽ ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν, οὕτως ἐλεύσεται, ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. εἰ δὲ κυβοειδὲς Θεοῦ μήποτε, σφαιροειδὲς ἔν τῷ σώματι τῷ κυρίου, πῶς ἐλθὼν

A non ſolum vecors præexſtitiſſe, ſed prius etiam peccaſſe animam dicit. Quare demonſtratum eſt tum e divina ſcriptura, tum e ſanctis patribus, nec veræ Chriſtianorum fidei, nec rectæ rationi convenire hæreticorum de animarum præexſiſtentia imaginationes.

Præterea hoc quoque Origenis demonſtrat mendacium, quod affirmat cælum, & ſolem, & lunam, & ſtellas, & aquas quæ ſuper cælos ſunt, animata eſſe, & quaſdam eſſe virtutes ratione utentes. Hæc vero aperte refellit ſanctus Baſilius in tertio ſermone commentariorum in Hexaëmeron, ſic contra Origenis doctrinam diſputans: Nobis porro de ſeparatis aquis dicendum eſt & ad eos qui ab eccleſia exciderunt: qui ſub obtentu ſenſus anagogici, & ſublimiorum videlicet ſententiarum, ad allegoriam confugerunt: & aſſerunt, virtutes quaſdam ſpiritales & incorporeas tropice ab aquis ſignificari: ac ſurſum quidem in firmamento manſiſſe meliores, deorſum vero in terreſtribus ſilveſtribuſque locis deteriores perſtitiſſe; ac idcirco aiunt, aquas quæ ſupra cælos ſunt, laudare Dominum: id eſt, bonas virtutes, quæ dignæ ſunt propter potioris partis puritatem, decentem laudem reddere creatori: aquas vero, quæ ſubter cælos ſunt, ſpiritalia eſſe nequitiæ, quæ naturali ſublimitate in malitiæ profundum deciderunt: eaque ut turbulenta & ſeditioſa, paſſionumque tumultibus fluctuantia, maria appellari, propter facilem mutationem atque inſtabilitatem voluntariorum motuum. At nos hujuſmodi rationes, tamquam confuſa ſomnia, & aniles fabulas, repudiemus: aquamque aquam eſſe cogitemus, ſeparationemque a firmamento factam accipiamus ſecundum redditam rationem. Ac ſi quando ad communis univerſorum Domini glorificationem *aquæ quæ ſuper cælos ſunt* aſſumuntur, non propterea eas ducamus eſſe naturam ratione utentem. Nec enim cæli idcirco animati ſunt, *quod enarrant gloriam Dei*: nec firmamentum animal eſt præditum ſenſu, quoniam opera manuum ejus annuntiat. Hæc Baſilius. Attendendum porro eſt auditoribus, patrem illo modo loquendi uſum; *Sermo quidam nobis eſt ad eos qui ſunt ab eccleſia*: de Origene diſſerere a Dei gratia & ſancta Dei eccleſia expulſo, ejuſque ſequacibus; non enim dixit, Ad eos qui ſunt in eccleſia, ſed, *Sermo quidam nobis eſt ad eos qui ſunt ab eccleſia*: & per illud quidem quod dicit, *Nobis*, eccleſiæ homines ſignificavit: per illud autem, *Qui ſunt ab eccleſia*: dejectos ab ipſa denotavit.

Unum autem ac ſolum impio Origeni ſtudium fuit, paganorum errorem confirmare, & imbecillorum animis zizania inſerere. Quamobrem hoc quoque riſu ſane dignum, ab eo tamen dictum, de hominum ex mortuis reſurrectione, adjungere decrevimus. Affirmavit, in reſurrectione corpora hominum orbiculata ſuſcitari. O demenciam atque inſcitiam hominis inſani, & paganorum diſciplinæ explicatoris! qui mente E concutiens, ſtudenſque Chriſtianorum fidei miſcere fabulas, ipſam Chriſtianorum ſpem ac ſalutem, hoc eſt, promiſſam nobis reſurrectionem nixus eſt contumelia violare, ne reſurrectionem quidem Domini reveritus. *Reſurgens enim Dominus ex mortuis, & primitiæ dormientium factus*, diſcipulis viſus eſt, eiſque oſtendit foramina manuum ac pedum, & plagam lateris: & poſt reſurrectionem comedit, non ut cibo indigens, ſed ut eo modo reſuſcitati corporis naturam confirmaret. Et quidem cum Dominus aſcenderet, angelus ad diſcipulos dixit: *Hic Jeſus qui aſſumptus eſt a vobis in cælum, ſic veniet, quemadmodum vidiſtis eum euntem in cælum.* Quod ſi, ut inſanit Origenes, orbiculatum erat corpus Domini, quomodo potuit

ANNO CHRISTI 545.

Prope finem.

Pſal. 148.

Pſal. 18.

Act. 1.

ANNO CHRISTI 545.

demonſtrare manuum ac pedum foramina, aut lateris plagam? aut quomodo comedere potuit, aut omnino a diſcipulis agnoſci? Et quonam modo ſanctorum corpora, quæ poſt Domini reſurrectionem ſurrexerunt, & in ſancta civitate apparuerunt, potuere ab aliis agnoſci, ſi quidem in alia erant figura, atque fuerant in vita? In fidei ergo petra nullo modo ſtabilitus, ſed hujuſmodi, atque his multo atrociores blaſphemias impius Origenes cum ediditſet, nihil mirum eſt, eum in ipſo martyrii articulo Chriſtum abnegaſſe, cultamque a paganis deorum multitudinem, quam ipſe induxit, adoraſſe. Atque id Dei providentia factum eſt, ne in eccleſia pro martyre acciperetur, atque inde gregi Chriſti inferretur aliquid detrimenti. Nam ſi etiam nunc ſunt qui de ejus quidem ruina confiteantur, doctrinam vero aſſerant: an non eam tamquam martyris ac patris erant defenſuri, ſi contigiſſet eum, nulla idolis exhibita adoratione, conſummari? Nemo enim veritatis retinens excidit a Deo, ab eoque deſeritur, juxta quod dicit divina ſcriptura: *Reſpicite filii nationes hominum, & ſcietis quia nullus ſperavit in Domino, & confuſus eſt. Quis enim permanſit in mandatis ejus & derelictus eſt? aut quis invocavit eum, & deſpexit illum?* Impius autem Origenes blaſphemias ſuas non ſeipſo tenus ſtatuit, ſed propriis ſcripeis in multos alios ſuum errorem tranſmiſit, ut in eum valde conveniat ſancti apoſtoli Pauli vox, quæ dicit: *Quorumdam hominum peccata manifeſta ſunt, præcedentia ad judicium: quoſdam autem & ſubſequuntur.* Nam ejus erroris ſucceſſio in infirmiorum irrepens animas, facit ut eum ſequantur quæ a principio commiſſa ab ipſo peccata ſunt.

Baruch. 11.

1. Tim. 5.

Quaſi enim iis qui Origenis placita ſequuntur, non ſatis ſit de præexiſtentia animarum impietas, ceteraque ejus vaniloquentia, blaſphemiæque de ſancta Trinitate: hoc quoque proprio errori adjungunt, ducem & auctorem habentes perverſam ejus diſciplinam, ut dicant omnium impiorum hominum, ac præterea dæmonum pœnam finem habituram eſſe, reſtituturumque iri tum impios homines, tum dæmones in priſtinum ordinem ſuum. Hæc cum dicunt, ignavos homines efficiunt in Dei præceptis exſequendis, eos avertentes ab anguſta & arcta via, & in latæ ac ſpatioſæ errorem inducentes. Omnino autem adverſantur magni Dei & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti dictis. Ipſe enim in ſancto evangelio docet, impios quidem ituros in æternum ſupplicium, juſtos vero in æternam vitam. Rurſuſque dicit iis qui a dextris ſunt: *Venite benedicti Patris mei, poſſidete paratum vobis regnum a conſtitutione mundi.* Iis vero qui a ſiniſtris: *Ite a me maledicti in ignem æternum, qui paratus eſt diabolo & angelis ejus.* Cum igitur aperte Dominus in ſancto evangelio indefinens & ſupplicium & regnum denuntiet; perſpicuum eſt, hos Origenis deliramenta ſententiis Domini anteferre. Ex hoc quoque illorum amentia redarguitur. Si quis enim juxta illius nugas ponat, ſupplicium deſiturum, neceſſe eſt hunc & promiſſæ juſtis vitæ æternæ ſtatuere finem; æque enim in utroque æternum ponitur. Si autem & pœna & fruitio gloriæ habent finem, cur incarnatio fuit Domini noſtri Jeſu Chriſti? cur crucifixio, & mors, & ſepultura, & reſurrectio Domini? Quod commodum iis, qui bonum certamen certaverunt, & pro Chriſto martyrium ſubierunt, ſi dæmones & homines impii eumdem, quem ſancti, ordinem redintegratione habituri ſunt? Verum hoc in eorum capita vertatur, qui hæc fabulantur. Nam Chriſti verba in fidelium mentibus inconcuſſa manent, atque in ipſa rerum veritate.

Matth. 25.

Ibidem.

Qui porro Origenis improbam opinionem ruentur, firma hæc argumenta fugientes, ſuumque conan-

A δείξαι τας τῆδ χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἐμφατνώσεις, ἢ τὴν πληγὴν τῆς πλευρᾶς; ἢ πῶς φαγεῖν ἐδύνατο, ἢ ὅλως ὑπὸ τῶν μαθητῶν γνωσθῆναι; πῶς δὲ καὶ τὰ τῶν ἁγίων σώματα μετὰ τὴν τοῦ κυρίου ἀνάστασιν ἐφάνησαν, καὶ ἐβλήθη ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει, δυνατὸν ἦν παρὰ τῶν ἄλλων γνωσθῆναι, εἴπερ ἐν ἄλλῳ σχήματι ἦν, παρ' ὅπερ ἐπύγχανε ἐν τῇ ζωῇ; ἐν τῇ πίστει πέτρα τῆς πίστεως ἐκείνης, ἀλλὰ πολύπους καὶ πάνυ πολὺ χεῖρας βλασφημίας ὁ δυσσεβὴς Ωριγένης ἐκδέδωκε, σάφως ἐν τῷ καιρῷ τοῦ μαρτυρίου τὸν μὲν Χριστὸν ἀπηρνήσατο, τῇ δὲ παρ' αὐτοῦ ἀπατηλῇ Ἑλληνικῇ πλευρᾷ προσέπιπτεν. ἢ πῶν δὲ κατὰ Θεοῦ χάρου πρόκειται, ἵνα μὴ αὐτὸ μάρτυρος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ δέχῃ, καὶ ἀσπάζηται τῇ πίστει τοῦ Χριστοῦ βλάβη προσγένηται. εἰ γὰρ καὶ νῦν εἰσι καὶ τῶν ἐμφορουμένων μὲν τὸ B ἐκείνου πάθημα, ἀπατωμένων δὲ ὑπὸ αὐτοῦ, πῶς ἂν ἔμελλον καὶ αὐτοὶ εἰς μάρτυρας καὶ πατρὶς ἐκδικεῖν, ὅπερ καιρὸν αὐτὸν μὴ προσκυνήσαντα τοῖς εἰδώλοις πλανηθῆναι; οὐδεὶς γὰρ τῆς ἐκκλησίας ἀπορρήξας ἀπέστη τοῦ Θεοῦ, ἢ ἐγκαταλιμπάνεται ὑπ' αὐτοῦ, κατὰ τὸ εἰρημένον τῇ ἁγίᾳ γραφῇ· ἐμβλέψατε εἰς ἀρχαίας γενεάς, καὶ ἴδετε, τίς ἐλπίσας τῷ κυρίῳ, καὶ ἐγκατελείφθη; ἢ τίς ἔλπισεν εἰς αὐτὸν, καὶ ὑπερεῖδεν αὐτόν; Ωριγένης δὲ ὁ δυσσεβὴς τοῦ ἑαυτοῦ βλασφημίας οὐ μέχρις ἑαυτοῦ ἔστησε, ἀλλὰ ἄχρι τῶν ἰδίων συγγραμμάτων καὶ εἰς πολλοὺς ἑτέρους τῶν οἰκείων πλάνων παρέπεμψεν, ὥστε πάνυ ἐπ' αὐτὸ ἁρμόζειν ἔνεστι τοῦ τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας Παύλου φωνὴν λέγουσαν· ὅτι τινῶν μὲν αἱ ἁμαρτίαι προάδηλοί εἰσι ἔμπροσθεν εἰς κρίσιν· τισὶ δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν· ἡ γὰρ διδαχὴ τῆς πλάνης αὐτοῦ ἐν ταῖς ἀπροστήκτοις ἔτι νοεραῖς ψυχαῖς, δέδωκεν ἀκολουθεῖν αὐτῷ τοῖς ἐξ ἀρχῆς ὑπ' αὐτοῦ ἡμαρτημένοις ἀνεπαίσθως. C

Ως γὰρ ἐν ἐξηρτύσεως τῆς τοῦ Ωριγένους δεξιώσεως τῆς περὶ προϋπάρξεως τῶν ψυχῶν ἀκοῆς, ἢ τῆς περὶ τῆς ἁγίας τριάδος βλασφημίας, ἢ ὅσα τῇ αἱρέσει τῆς ἀποκαταστάσεως πλάνου ὁ τῆδε ἀποκόπου διεγραμμένου ἐδιδαγμάτισε λόγου· τὸ λέγειν, ὅτι πάντων ἀνθρώπων, ἢ θεῶν γε δαιμόνων ἡ πάλαι ποτὲ ἦχε· ἢ ἀποκαταστήσονται ἀνθρώπων τε καὶ δαίμονες εἰς τὸν προτέρου αὐτῶν τάξιν. ταῦτα δὲ λέγοντες, ῥᾳδίως μὲν ποιοῦσι τοὺς ἀνθρώπους περὶ τὸ πληρεῖν τοὺς ἀπάλας τοῦ Θεοῦ, τῆς γνώμης καὶ παλαιμένης ὁδοῦ αὐτοὺς ἀποτρέποντες, ἢ πρὸς τὸν πλατυσμὸν ἢ διέξοδον ἀποκλείοντες· ἀναπαύονται δὲ καθάπαξ ἢ τῆς περὶ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ λατρείας. αὐτὸς γὰρ ἐν τῷ ἁγίῳ διαγγελίῳ διδάσκει, ὡς οἱ μὲν ἄνομοι ἀπελεύσονται εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. καὶ πάλιν λέγει τοῖς μὲν ἐκ δεξιῶν· δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὸν ἡτοιμασμένον ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. τοῖς δὲ ἐξ ἀριστερῶν· πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. φανερὸς οὖν τῷ κυρίῳ ἀφ' τῆς ἁγίου διαγγελίου ἀπελεύσεται τὸν τε κόλασιν, τόν τε βασιλείαν ἐπαγγελιμένου, πρόδηλον καθίσταται οἵτινες τοῖς Ωριγένους μύθοις προσκεῖνται τῆς τοῦ κυρίου λογοφάνου· ὅπου κἀκεῖθεν αὐτοῦ ἡ ἄνοια διελέγχεται. οἱ γάρ τις κατὰ τοὺς αὐτοῦ λόγους ὑπόθοιτο τέλος ἔχειν τὴν κόλασιν, αὐτίκα τὸν ὅτι- D τον ἢ τὴν ἐπαγγελιμένην τοῖς δικαίοις αἰωνίου ζωὴν τίνος ὑπόθοιτο· ἔξεστι γὰρ ὅτι ἀμφοτέρων τὸ αἰώνιον εἶπεν· ἢ ὅπερ τέλος ἔχει κόλασις τε ἢ κόλασιν, ὡμοίωσε τοῦτο τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ; ὡμοίωσε δὲ ἢ τιμωρίαν, καὶ ὁ διάβολος, ἢ ὁ ἄγγελος, ἢ ὁ ἀνάρχιος τῷ κυρίῳ; πῶν δὲ ὄφελος τοῖς τὸν καλὸν ἀγῶνα ἀγωνισαμένοις, καὶ ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρήσασι, εἰ μέλλουσι δαίμονές τε ἢ ἀσεβεῖς τὸν αὐτὸν τοῖς ἁγίοις ἕξειν ἀφ' τῆς ἀποκαταστάσεως λαμβάνειν; ἀλλὰ καὶ ταῦτα μὲν ἔδει τοὺς ἀκούοντας τρανῶς κεφαλὰς τῆς ταῦτα μυθολογούσης. οἱ γὰρ τῷ Χριστοῦ λόγοι ἀμώμητοι ἀπίκληνται ἐν ταῖς τῶν πιστῶν ψυχαῖς, ἢ ἐν αὐτῇ τῇ τῶν πραγμάτων ἀληθείᾳ.

Οἱ δὲ τῶν Ωριγένους ἀκολούθων καταδέξιοι, φεύγοντες τοῦ ἀφ' τούτων ἀβάσανίς ἐλέγχους, ἢ συλλογίζεσθαι τῶν ἑαυτῶν

ANNO CHRISTI 545.

ANNO CHRISTI 545.

πάλιν βουλόμεθα, πρὸς ἡμᾶς ὃν ἡμῖν ἀγίων πατέρων κανὼν A
ἀκλαμβάνοντας, καὶ ἐκεῖθεν τὸν ἴδιον τῶν παραμυθίων τὸν
οἰκεῖα ἑρμηνεύοντας νόσῳ· ὅπερ ποιοῦσι καὶ ἐπὶ τῶν θείων
γραφῶν. ἡμεῖς δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν ἁγίων πατέρων ἀποδείξομεν
ματαίους ὄντας καὶ τοὺς ἰδιώτους αὐτῶν λόγους. λέγει γοῦν ὁ θεῖος
ἀγωνάρχης ὁ θεολόγος ἐν τῷ ἀπολογητικῷ λόγῳ πρὸς
ἡμᾶς δέ, οἷς ὁ κινδυνεύεται θάλπων. τὰ σωτήρια ψυχῆς τῆς μακα-
ρίας τε καὶ ἀθανάτου, καὶ ἀδύκατα παλιγγενεσίας, ἢ ἐπου-
ρανίους ἕδρας καὶ κλήσεις ἢ ἀρετὴν, πόσου χρὴ ἄνδρα εἶναι τὸν
ἀγῶνα, καὶ ὅσης δεῖ τῆς ἐπιστήμης; καὶ μετ' ὀλίγα· τίς ψευ-
δὴς ἀπολογία; ποία πιθανότης ἐντέχνου; τίς ἔθνεσι κατὰ τῆς
ἀληθείας παρεισηγήσεται τὸ δικαιότερον, καὶ πλέψει τὸν ἀρθρὸν
κρίσιν τῆς τῶν πάντα ὁρώντων ζυγοῦ πλήξει, καὶ ἀφαιρήσει, ἢ λό-
γον, καὶ ἀριθμήσει, καὶ ἀντισταθμίσει τοῖς πονηροῖς τὸ βελτίο-
τον, ἵνα τὸ ῥέπον νικήσῃ, καὶ μετὰ τῶν πλείονος ἡ ψῆφος ᾖσ-
τται; μᾶλλον ἴσα τὰ ἴσα, οὐ κρατεῖ ὑψιπέτερος, ἢ ἀπολογία
δι' ἔργων ἀδικίαν, ἢ ἔλαττον ἐπὶ τοῖς φρονίμοις παρθένοις,
ἢ τοῖς πολύτιμον ἀλειτούργους καρπέσαι, οὐ μεταμέλεια πλου-
σίου φλογὶ πυρῶσαι, καὶ τοῖς αἰτοῦσι θαλερωτέρους δόξασαι,
οὐ σωφρονία μετανοούσης· ἀλλὰ καὶ μίσημον καὶ φαῦλον
καὶ πλάσματον τὸ κριτήριον, καὶ δίκαιον τρίτον ἢ ὄνον θάπρο-
σον. μᾶλλον δὲ ἐξῆς ὧδε καὶ φοβερώτερα, ὅτι δίκαιος· λύσατε
δήσαντες, καὶ πολλὰς ἡμεραὶ ἀποκλείστ[illegible] βά-
θεσι ἀνείργοντες, καὶ ποταμὸς πυρὸς ἕλκυσι, καὶ τὸ φῶς ἐκ-
σοβῶν, καὶ τὸ σκότος ἐπιμασσόμενον· καὶ παρίασιν οἱ τὰ ἀ-
γαθὰ πεπόνητες εἰς ἀνάπαυσιν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ τῶν κρυ-
πτομένης, καὶ ὕστερον αὐτῇ συμφανερουμένης· οἱ δὲ τὰ φαῦλα C
πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως· ἐὰν ἤδη πρὸς τῷ κρίνα-
τος αὐτοὺς λόγου οἱ μὴ πιστεύοντες καταπρίσωσιν. καὶ τοῖς μὲν τὸ
ἄφθαρτον φῶς ἐξαλλάξει, καὶ ἡ τῶν ἀγίων καὶ βασιλικῶν
στολῶν χάρις ἀκλαμπύτους τηρητήρια τε καὶ καθαρώτερον,
καὶ ἄλως ἄλῳ νοῒ μεγυνθήσεις· ἐὰν δὲ καὶ μόνῳ σύσκηνοι βα-
σιλέως ἐκεῖ ἀνῆκε· τοῖς δὲ μετὰ τῶν ἄλλων βάσανος, μᾶλλον
δὲ τοῖς ἄλλοις τὸ ἀπορίπτεσθαι Θεοῦ, καὶ ἐν τῷ παντὸν ἀγ-
χοῦ πόρρω ἐν ἔχουσι.

Βασιλείου ἐπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας, ἐκ τῆ κα-
νονικῆ αὐτοῦ βιβλίου. ἐρώτησις. Εἰ ὅταν μὲν λέγῃ, ἀπόσεται
πολλά, ὅταν δὲ εἴπῃ· τοῖς λέγουσί τινες μὲν εἶναι τέλος τῶν
κολάσεων τοῖς κολαζομένοις; Ἀπόκρισις. τὰ ἀμφίβολα ἢ ἐπι- D
σκοτεινότερα εἰρημένα ἐκδέχονται ἐν τοῖς τόποις τῆς διανοί-
του γραφῆς, ἐκεῖ δὲ ἄλλοις ἐν ἄλλοις ἀποκεκρυμμένα σαφη-
νίζονται. τὰ οὖν ἁπλῶς εἰρημένα ἐκτιθέμενον, ἵνα ἀπολύσωσι τὸν
ἐπὶ πλείστον αἰῶνα, οἱ δὲ ἄπρατα εἰς ζωὴν αἰώνιον· ποτὲ δὲ
ἀπαίρεσιν ἡμᾶς ἐκ τῆ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ
διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ· καὶ ἄλλοτ ἀναμίξεσι χάσ-
ματα πυρός, καὶ ὑπερίσεσις· ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευ-
τᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται· καὶ ἵνα πάλιν ἀρχῇ τῆ φοβερᾶ
τοῦ κυρίου φωνῆς, ἵνα ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ,
καὶ τὸ πῦρ οὐ σβεσθήσεται· ὕστερον δὲ ὕστερον πολλοὶς ἐκ τῆς
διανοίας τοῦ γραφῆς λεγομένων, ἐν τοῖς μαθηταῖς τῆ
ἀγαθοῦ, τὸ ἓν πολλοῖς τῆ ἀνθρώπων, ἕκαστο ὑπολαμβάνει
τῆ ὕστερον καὶ ὕστερον τῆ κυρίου λεγόμενον, τέλος κατα- E
πολεμῆ πολέμων τῆς ἁμαρτίας εἰς τὸ μέλλον ἑαυτῆς ὑπερχόν-
φειν. εἰ γὰρ τῆς αἰωνίου κολάσεως ἦσαν τινὲ τέλος, ἔξει πέρα-
τος καὶ ἡ αἰώνιος ζωή τέλος. εἰ δὲ ἔστι τῆς ζωῆς οὐκ οὔσης,
πόθεν τὸ ῥητὸν καταδιχόμεθα, πῶν ἔχῃ λόγον τῇ κολάσει τῇ
αἰωνίῳ τέλος δίδοναι; ἐ γὰρ τῆ αἰωνίου σωθῆναι ἐφ' ἑκατέ-
ρων ὕστερος πίπτει· ἀπολλύονται γάρ, φησὶν, οὗτοι εἰς κόλασιν
αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆ ἀσκητικῆ εἰς τὸ βαπτίσμα λόγου· ἐξῆ
σοβαρὸν ἀμαρτίας ἰδιότιν ἀδύκατα βασκαίνειν· ἐξῆ ἰδιό-
τιν σαρκὸς τῆ αἰωνίου πυρὸς παραδίδομαι·

tes tegere errorem, quædam sanctorum patrum dicta male excipientes, praveque ex sententia sua interpretantes, proprio morbo accommodant: quod etiam in divinis faciunt scripturis. Nos autem ex ipsis sanctis patribus ostendemus, inanes ac futiles eorum rationes esse. Hæc igitur scribit sanctus Gregorius Theologus in apologetica oratione: Nobis vero, quibus periclitatur salus animæ beatæ atque immortalis, quæque sempiternam aditura est vel pœnam, vel laudem, propter malitiam aut virtutem, quanti faciendum est hoc certamen, aut quanta scientia opus est? Et post pauca: Qua falsa defensione, qua persuasione artificiosa, quonam commento veritatem oppugnante circumvenietur jus, ac falletur rectum judicium, quod omnibus omnia in statera ponit, facta, dicta, cogitationesque omnes; ac nequiter commissa melioribus repensat, ut vincat quod propendet, sententiaque secundum plura dicatur; quam nulla excipiat provocatio, non superior judex, non defensio aliorum factorum, non oleum vel a prudentibus virginibus sumptum, vel ab iis qui deficientibus lampadibus vendant; non pœnitentia divitis qui flamma crucietur, suorumque necessariorum quærat emendationem, non ad mutationem præfinita dies: sed certum ac stabile jus, & forthidolosum, & ultimum, & æquius justiusque, quam quantus est terror, quinimmo propter justitiam terribile, cum throni ponuntur, & antiquus dierum sedet, & libri aperiuntur, & fluvius igneus trahitur, & lux ante ipsum, & tenebræ paratæ: & eunt qui bona fecerunt, in resurrectionem vitæ, quæ nunc in Christo absconditur, postmodum vero cum eo apparet: qui vero mala egerunt, in resurrectionem judicii; quod qui non credunt, jam adjudicati damnatique sunt a Verbo, quod eos judicavit; ac alios quidem lux ineffabilis excipit, & sanctæ regnantisque Trinitatis gratia, apertius puriusque effulgentis, ac totam se totî menti inferentis: quod utique solum regnum cælorum esse duco: alios vero una cum aliis malis tormentum, vel potius ante alia projectum esse a Deo, & conscientiæ turpitudo ac verecundia nullum finem habens.

ANNO CHRISTI 545.

In apol. g. de fuga sua longe post principium.

Habetur in orat. 17. de plaga grandinis.

Matth. 25.

Luc. 16.

Dan. 7.

Joan. 5.

Coloss. 3.

Matth. 25.

Marc. 9.

Isa. 66.

Basilii episcopi Cæsareæ Cappadociæ, ex ejus libro regularum. Interrogatio. Si tum dicit, *Vapulabit multis*, tum *paucis*: quo pacto quidam dicunt, nullum finem supplicii fore iis qui pœna afficiuntur? Responsio. Quæ ambigua sunt, ac videntur obscure esse dicta in quibusdam locis divinitus inspiratæ scripturæ, alibi ab aliis quæ confessa & aperta sunt, declarantur. Cum ergo Dominus pronunciarit, *Ibunt hi in supplicium æternum, justi autem in vitam æternam*: & alicubi mittat nos in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis ejus: atque alias nominet gehennam ignis, & adjungat: *Ubi vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur*: ac rursus per prophetam de quibusdam prædixerit: *Vermis eorum non morietur, & ignis non extinguetur*: cum hæc atque hujusmodi sæpe a divinitus inspirata scriptura proponantur, unum hoc quoque est diaboli artis & astutiæ, ut multi homines, veluti obliti talium tantarumque Domini sententiarum, finem sibi audeant pœnarum peccati in posterum adumbrare. Nam si æterni supplicii quandoque finis est futurus, omnino habebit & vita æterna finem: sin in vita non sic evangelici dicti sensum accipimus, quæ ratio est, supplicio æternò finem statuere? Æterni enim adjunctio pariter in utroque ponitur: *Ibunt enim*, inquit, *hi in supplicium æternum, justi autem in vitam æternam*. Ejusdem e sermone adhortatorio ad sanctum baptisma: Propter brevem ac temporariam peccati voluptatem sempiterna crucior pœna: propter voluptatem carnis, æterni igni addicor.

In regulis brevius. interrog. 147.

Luc. 16.

Matth. 25.

ANNO CHRISTI 545.

Sancti Joannis episcopi Constantinopoleos e prima ad Theodorum monachum epistola: Hæc in mente jugiter habeas, & fluvium ignis: *Fluvius enim ignous rapidusque egrediebatur a facie ejus.* Non est quod quisquam ei deditus igni, supplicii finem exspectet. Verum improbæ sæculi hujus voluptates ab umbris somniisque nihil differunt; priusquam enim peccatum ad finem pervenerit, extinguitur voluptas; suppliciorum vero, quæ pro flagitiis suscipiuntur, nullus est finis. Ejusdem ex commentariis in primam ad Corinthios epistolam: Non levis nobis hinc proposita quæstio est, sed de rebus valde necessariis. Quærunt omnes homines, ignis gehennæ sitne finem habiturus. Non habiturum pronunciavit Dominus, cum diceret: *Ignis eorum non extinguetur, & vermis eorum non morietur.* Paulus vero eum perennem ostendens ait: *Pecatores pœnas dabunt in interitu æternas.* Quare cum divina nos scriptura, sanctique patres edoceant, nullum finem esse impiorum supplicii, dæmonumque qui ab illis coluntur: quam restitutionem imaginantur, qui cum Origene sentiunt, ubi suppliciorum nullus exitus? Sancta enim Christi ecclesia, quemadmodum justis indesinentem prædicat vitam æternam, ita impios perpetua supplicia manere tradit. Atque hæc quidem in his. Nos porro paucas e multis divinæ scripturæ sanctorumque patrum auctoritatibus afferendas esse perspeximus, ad confutandam Origenistarum impietatem.

Homil. 9. in cap. 3. epist. 1. ad Corinth.

Marc. 9.

2 Thess. 1.

Cum autem velimus omne scandalum a sanctissima ecclesia propulsare, ut nulla in eo macula relinquatur; obsequentes divinis scripturis, sanctisque patribus qui ipsum Origenem ac hujusmodi sceleratam impiamque ejus doctrinam profligarunt, ac jure anathemati subjecerunt; hanc epistolam ad tuam beatitudinem dedimus: qua eam hortamur, ut omnium qui in hac regia urbe nunc degunt, sanctissimorum episcoporum conventum habeat, ac Deo amabilissimorum præfectorum sanctis, quæ hic sunt, monasteriis; faciatque ut omnes in scriptis præfatum impium ac Deo repugnantem Origenem, qui & Adamantius, quique presbyter fuit sanctissimæ ecclesiæ Alexandriæ, ac ejus nefaria impiaque dogmata, capitulaque omnia quæ inferius ponuntur, omnimodis anthematizent: exemplaque dimittas eorum quæ a beatitudine tua ob hanc causam gesta fuerint, ad alios omnes sanctissimos episcopos, præfectosque venerabilium monasteriorum: ut & ipsi subscriptione propria anathematizent Origenem, scelestaque ejus dogmata, cum omnibus qui declarabuntur, hæreticis. In posterum autem, ne aliter ordinentur episcopi, aut monasteriorum præfecti, nisi prius cum aliis omnibus hæreticis, qui de more in editis libellis anathematizantur, id est, Sabellio, Ario, Apollinario, Nestorio, Eutyche, Dioscoro, Timotheo Æluro, & Petro Moggo, & Anthimo Trapezuntis, Theodosio Alexandriæ, Petro qui fuit Antiochiæ, & Petro qui Apameæ, & Severo olim Antiochiæ, prædictum etiam Origenem, qui paganorum Arrianorumque insania laboravit, una cum exsecrabilibus impiisque ejus dogmatibus anathematizent. Omnibus enim prædicendum est, ne omnino quisquam audeat talem hæreticum, aut ejus expositiones defendere, sed eas unusquisque ex toto animo & tota cogitatione oderit & aversetur, & anathematizet; ut a Christiana traditione alienas, & simpliciorum animabus gravem afferentes luem ac pestem.

Hæc porro eadem scripsimus non solum ad sanctitatem tuam, sed etiam ad sanctissimum & beatissimum Papam senioris Romæ & Patriarcham Vigilium, & ad ceteros omnes sanctissimos episcopos & patriarchas, id est, Alexandriæ, Theopoleos, & Hie-

ANNO CHRISTI 545.

Τοῦ ὁσίου Ἰωάννου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ἐπιστολὴ πρὸς Θεόδωρον τὸν μοναχὸν πρώτης ἐπιστολῆς. Ταῦτα ἐν νῷ ἔχοις, ὦ τὸν ποταμὸν τοῦ πυρός· ποταμὸς γὰρ πυρὸς ἔλυε καὶ ἐξεπόρευε ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. ὁ ἐπὶ τούτῳ ἐκδεδομένος τοῦ πυρὸς οὐδὲν διοίσει· οὐ γὰρ ἐπιλείπει τὸ τέλος τῶν ἡδονῶν, ἀλλὰ πρὶν τὸ τέλος τῆς ἁμαρτίας, σβέννυται τὸ τῆς ἡδονῆς· αἱ δὲ τῶν κολάσεων τέλος οὐκ ἔχουσιν. Καὶ αὖθις ἐν τῷ ὑπομνήματι τῶν πρὸς Κορινθίους πρώτης ἐπιστολῆς· Οὐ μικρὸν ἡμῖν τὸ προκείμενον ζήτημα ἐστίν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἀναγκαίων. ἅπαντες ζητοῦσι ἄνθρωποι, εἰ τέλος ἔχει τὸ τῆς γεέννης πῦρ. ὃν μὲν γὰρ οὐκ ἔχει, ὁ Κύριος ἀπεφήνατο εἰπών· τὸ πῦρ αὐτῶν οὐ σβεσθήσεται, ὁ δὲ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτήσει. καὶ ὁ Παῦλος δὲ ἀΐδιον αὐτὸν ἐδήλωσεν, φησί· οἵτινες δίκην τίσουσιν ὄλεθρον αἰώνιον. τῶν θείων οὖν γραφῶν, καὶ τῶν ἁγίων πατέρων σαφῶς ἡμᾶς διδασκόντων μὴ εἶναι τέλος κολάσεως τοῖς δαίμοσι, καὶ τοῖς ὑπ' αὐτῶν θεραπευομένοις δαιμόνιον, ποίαν λογιούμεθα τὴν ἀποκατάστασιν οἱ τὸ Ὠριγένους φρονοῦντες φαντάζεσθαι, οἷς οὐδὲ τέλος οἱ τιμωρίαι ἐν ἔχουσιν; εἰ γὰρ ἀρχὴ τῇ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ ἔσται τῶν δικαίων ἀπολαύσεων παρόσον τοῖς ἁγίοις ζωὴ, οὕτω καὶ τοῖς ἀνοσίοις ἀπολαύσεων παρόσον τοῖς κολασταῖς παραδίδωσι. καὶ ταῦτα μὲν ἐν τούτοις. ἡμεῖς δὲ ἐπὶ πολλοῖς τῇ τε θείᾳ γραφῇ, τοῖς τε ἁγίοις πατράσιν ὑπομνήμασι παρεγενόμεθα, σφῶν τὸ ἀλόγιστον τοῦ Ὠριγένους διανοίᾳ.

Βουλόμεθα δὲ πᾶν σκάνδαλον τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας ἀπολύειν, σφῶν τὸ μηδένα ῥύπον ἐν αὐτῇ καταλιμπάνειν, καὶ ἀκολουθοῦντες ταῖς θείαις γραφαῖς, τοῖς τε ἁγίοις πατράσι τοῖς τὸν αὐτὸν Ὠριγένη καὶ τὰ ἴσα τούτῳ μανικὰ καὶ αὐτῷ αὐτοῦ δόγματα ἀβασκάλου τινὸς καὶ δυσφήμου ἐκκλησίας ἀποβαλόντα, τὴν παρούσαν ἡμῶν βασιλέως θεοῦ τὴν εὐσέβειαν μιμεῖσθαι· ὃ δὴ προτρέπομαι αὐτὴν σπουδαίως ἅπαντας ἐπισυναγαγεῖν τοὺς ἐνδιημῶντας κατὰ βασιλέα τὴν βασιλίδα ταύτην ἁγιωτάτους ἐπισκόπους, καὶ τοὺς διοικητὰς τῶν εὐκτηρίων βίκτωρ μοναστηρίων ἡγουμένους· ὧν παρεστάναι πάντας ἐγγράφως τὸ ἀναθεματίζειν τὸν Ὠριγένη, τὸν ὃ Ἀδαμάντιον, πρεσβύτερον ὑπάρξαντα τῆς κατὰ Ἀλεξάνδρειαν ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, καὶ τὰ αὐτοῦ μανικὰ καὶ αὐτῷ δόγματα, καὶ τὰ ὑποπεπτωκότα πάντα κεφάλαια τῶν πρόσθε ἀναθεματισθέντων· ἀκόλουθον δὲ καὶ τὸν ἴσον τῷ παρὰ τῶν τῆς μακαριότητος ταύτης ἑτέρων τε ἁγιωτάτων ἐπισκόπων καὶ παρὰ τοῦ ἄλλους ἅπαντας ἁγιωτάτους ἐπισκόπους, καὶ τῶν διαφόρων μοναστηρίων ἡγουμένους· ἐφ' ᾧ τε καὶ αὐτοὺς δι' οἰκείας ὑπογραφῆς ἀναθεματίσαι Ὠριγένη καὶ τὰ μανικὰ αὐτοῦ δόγματα, μετὰ πάντων τῶν συναθετούντων αἱρετικῶν. τὸ λοιπὸν δὲ μὴ ἄλλους ἐπισκόπους χειροτονεῖσθαι, ἢ μοναστηρίων ἡγουμένους, οἱ μὴ πρὸ τούτου μετὰ τῶν ἄλλων ἁπάντων αἱρετικῶν τῶν ἐξ ἔθους ἐν τοῖς γινομένοις λιβέλλοις ἀναθεματιζομένων, τουτέστι Σαβελλίου, Ἀρείου, Ἀπολιναρίου, Νεστορίου, Εὐτυχοῦς, Διοσκόρου, Τιμοθέου τοῦ Αἰλούρου, καὶ Πέτρου τοῦ Μογγοῦ, καὶ Ἀνθίμου Τραπεζοῦντος, Θεοδοσίου τοῦ Ἀλεξανδρείας, Πέτρου τοῦ πρώτου Ἀντιοχείας, καὶ Πέτρου τοῦ Ἀπαμείας, καὶ Σεβήρου τοῦ πρὶν Ἀντιοχείας, καὶ τὸν ἐξηκοῦντα Ὠριγένη τὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ Ἀρειανικὴν μανίαν νοσήσαντα, μετὰ τῶν αὐτοῦ μυσαρῶν καὶ ἀνοσίων δογμάτων ἀναθεματίσωσι. δεῖ γὰρ ἅπασι προαγορεύειν τὸ μηδένα τολμᾶν παντελῶς δικαιοῦσθαι τὸν τοιοῦτον αἱρετικόν, ἢ τὰς αὐτοῦ ἐκθέσεις· ἀλλὰ τούτοις ἔκαστον ἐκ πάσης ψυχῆς καὶ πάσης ἐπινοίας μισεῖν τε καὶ ἀποστρέφεσθαι, καὶ ἀναθεματίζειν, ὡς τῆς Χριστιανῆς παραδόσεως ἀλλοτρίας καθεστώσας, καὶ τοῖς τῶν ἀπλουστέρων ψυχαῖς μεγάλην ἐπιζημίαν φέρειν.

Ταῦτα δὲ αὐτὰ τὰ γεγραφότα οὐ μόνον σοὶ δὲ τῷ ὁσιωτάτῳ, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν ἁγιώτατον καὶ μακαριώτατον πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ πατριάρχην Βιγίλιον, καὶ τοὺς λοιποὺς ἅπαντας ἁγιωτάτους ἐπισκόπους καὶ πατριάρχας, τουτέστι Ἀλεξανδρείας,

ANNO CHRISTI 545.

Ἀρείας, Θεονάλους, ᾗ Ἱερακίμους· ὧν καὶ αὐτοὶ σχήσειν ἀφορμὴν τοῦ ἔργου, ᾗ πίστιν τοῦτο παρεδόκησαν. βουλόμεθα δὲ πάντας τοὺς Χριστιανοὺς γνῶναι, ὡς τὰ Ὠριγένους συγγεγραμμένα πανταχόθεν ἀλλότρια τῆς ἀληθοῦς τοῦ Χριστιανῶν πίστεως ὑπάρχει πάντως· σπουδάσαμεν δὲ τοῦ πολλοῦ αὐτοῦ καὶ ἀμέτρου βλασφημοῦντος ἀλίγα ἐπ' αὐτοῖς λέξαντες παρεκθεῖναι. ἔχεται δὲ οὕτως.

Ὅτι ἔλαττόν ἐστι τοῦ πατρὸς, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ, ἐκ τοῦ πρώτου λόγου τῶν περὶ ἀρχῶν βιβλίου.

Ὅτι ὁ μὲν Θεὸς καὶ πατὴρ σπείρων τὰ πάντα φθάνει εἰς ἕκαστον τῶν ὄντων, μεταδιδοὺς ἑκάστῳ τοῦ ἰδίου τὸ εἶναι. * ἔλαττον γάρ ἐστιν ἕκαστον. εἰς δὲ τὸν πατέρα ὁ υἱὸς φθάνων μόνα τὰ λογικὰ, ἑνώσεως γάρ ἐστι τοῦ πατρός. ἔτι δὲ ἔλαττον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον δῆλον μόνους ἐπ' ἁγίοις διικνούμενον. ὅσῳ γοῦν μείζων ἡ δύναμις τοῦ πατρὸς παρὰ τὸν υἱὸν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· τοσοῦτον δὲ ἡ τοῦ υἱοῦ παρὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ᾗ πάλιν διαφέρουσα μᾶλλον τοῦ ἁγίου πνεύματος ἡ δύναμις παρὰ τὰ ἄλλα ἅγια.

* Forte, ἐλάττων ἐστιν, ἐλάττων δὲ παρὰ τὸν πατέρα.

Ὅτι πεπερασμένη ἔδει ἡ τοῦ Θεοῦ ᾗ πατρὸς δύναμις, ἐκ τοῦ δευτέρου λόγου τοῦ αὐτοῦ βιβλίου.

Πεπερασμένην γὰρ εἶναι ᾗ τοῦ δύνασθαι τοῦ Θεοῦ λακτέον, καὶ οὐ σοφιστὶ διορίσας τοῦ περιγραφὴν αὐτῆς ἀφαιρετέον. ᾗ μετ' ὀλίγα. πανόπλια γὰρ ποιῶν, ὅσων ἐδύνατο ἐφεδρόξασθαι, καὶ ἦλθε ἐπὶ χεῖρα, καὶ συλήσειν ὑπὸ τοῦ ἑαυτοῦ σφάσας· ὅσπερ ᾗ τοσούτου ὕλου κατασκάσαι, ὅσην ἐδύνατο διακοσμῆσαι.

b Forte, ξύλων

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ πρώτου λόγου τοῦ αὐτοῦ βιβλίου.

Μηδεὶς δὲ προσκοπτέτω τῷ λόγῳ, οἱ μόνοι ἀπειρίᾳ ᾗ τῇ τοῦ Θεοῦ δυνάμει. ἄπειρα γὰρ περιλαβεῖν τῇ φύσει ἀδύνατον τυγχάνει. ἄπειρα δὲ πεπερασμένον ὄντων, ἐν περιβάλλεται αὐτὰ ὁ Θεὸς, ἀναίρει ὅρον εἶναι μέχρι τίνων πεπερασμένων δυνατόν.

Ὅτι κτίσμα ᾗ ποιητὸς ὁ υἱὸς, ἐκ τοῦ αὐτοῦ δ'. λόγου.

Οὗτος δὲ ὁ υἱὸς ἐκ θελήματος τοῦ πατρὸς γεννηθεὶς, ὃς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, καὶ ἀπαύγασμα τῆς δόξης αὐτοῦ, χαρακτὴρ τε τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, σοφότητος πάσης κτίσις, κτίσμα, σοφία· αὐτὴ γὰρ ἡ σοφία φησίν· ὁ Θεὸς ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ.

Ὅτι καὶ ἀδελφοποιεῖται μετὰ τῶν ἄλλων κτισμάτων ὁ υἱὸς τοῦ πατρὸς, ᾗ κατὰ πάντα μείζων ἐστὶν ὁ πατὴρ τοῦ υἱοῦ, ᾗ ἀόρατος αὐτοῦ τυγχάνει· ἐκ τοῦ αὐτοῦ δ'. λόγου.

Εἰ δὲ ὁ πατὴρ περιβέβληκε τὰ πάντα, δῆλον ὅτι πάντων τι ἐστὶν ὁ υἱὸς, ἄλλον ὄντα ᾗ τὸν υἱόν. ἄλλος δέ τις ζητοῖτ', εἰ ἀληθῶς τὸ ὁμοίως τὸν Θεὸν ὑφ' ἑαυτοῦ γινώσκεσθαι, ᾗ γινώσκεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τοῦ μονογενοῦς· καὶ λεκτέον, ὅτι τὸ ἀκριβέστερον ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με μείζων μού ἐστιν, ἐν πᾶσιν ἀληθὴς. ὅστις ᾗ ἐν τοῖς τοῦτο ὁ πατὴρ, μειζόνως ᾗ τελειοτέρως ᾗ πληρεστέρως γινώσκει ὑφ' ἑαυτοῦ, ἢ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου τοῦ αὐτοῦ βιβλίου.

Γεγράφαμεν οὕτω ἡμεῖς κατ' ἀρχὰς, τὸν υἱὸν αὐτοσόφιστον ὡς ἀληθῶς ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ τὰ ὄντως καλὰ πάντα. αὐτὸς δὲ ὁ υἱὸς ὅσῳ ἡμεῖς ἐσμεν σοφὸς αὐτὸν, τοσοῦτος ὢν σοφὸς τὸν πατέρα, ἀληθῶς τυγχάνοντα.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Οὕτω δοκοῦμαι ᾗ ἐγὼ τὸν σωτῆρος καλῶς ἂν λεχθήσεσθαι, ὅτι εἰκὼν ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ ἐστιν, ἀλλ' οὐ καθ' ὑπεροχήν. ᾗ τάχα ᾗ υἱὸς ἀγαθὸς, ἀλλ' οὐχ ἁπλῶς ἀγαθός. ᾗ ἅπερ οἰ-

A rosolymorum, ut & hi huic rei proſpiciant, & hæc finem adipiſcantur. Cum vero cupiamus, omnes Chriſtianos cognoſcere ſcripta Origenis prorſus a vera Chriſtianorum fide aliena eſſe, ex multis immenſiſque ejus blaſphemiis paucas ad verbum apponendas eſſe cenſuimus. Sic autem habent:

ANNO CHRISTI 545.

Quod minor ſit Filius Patre, & Spiritus Filio: e primo libro Periarchon.

Quod Deus quidem & Pater omnia continens, ad unumquodque entium pervenit, eſſe unicuique impertiens de ſuo: eſſe enim eſt [a] minus; quod vero præter Patrem Filius, ad ſola rationabilia pervenit; eſt enim B ſecundus a Patre: adhuc etiam minor eſt Spiritus ſanctus, ad ſolos ſanctos perveniens. Ita ex hoc major eſt poteſtas Patris præ Filio & Spiritu ſancto: ampliorque Filii præ Spiritu ſancto: ac rurſum præſtantior ſancti Spiritus poteſtas præ aliis entibus ſanctis.

a Legendum eſt ornabilius, ex lib. 1. Periarchon, cap. 3. Sic colligenda quæ ex Origene hac affirmantur, in Graco quoque, qui ex Latino exprefſus eſt, ſunt corrigenda.

Quod finita eſt Dei & Patris poteſtas: e ſecundo libro ejuſdem voluminis.

Finitam enim eſſe & poteſtatem Dei dicendum; nec prætextu laudis, circumſcriptio ejus tollenda eſt. *Et paulo poſt:* Tanta enim fecit, quanta ſub manum comprehendere & habere poterat, & continere ſub providentia ſua: quemadmodum & tantam conſtruxit materiam, quantam adminiſtrare & exornare C poterat.

Ejuſdem, ex quarto libro ejuſdem voluminis.

Nemo autem ſermone offendatur, ſi modum ſtatuimus Dei etiam poteſtati. Infinita enim complecti, natura impoſſibile eſt; nam cum ſemel finita ſint quæ Deus ipſe comprehendit, neceſſe eſt terminum eſſe, ad quot uſque finita ipſe ſufficiat.

Quod creatura & factus Filius eſt, ex eodem libro.

Hic Filius de voluntate Patris generatus, *qui eſt imago Dei inviſibilis, & ſplendor gloriæ ejus, & fi-* D *gura ſubſtantiæ ejus, primogenitus omnis creaturæ, creatura, ſapientia.* Ipſa enim Sapientia dicit: *Dominus creavit me initium viarum ſuarum in opera ipſius.*

Coloſſ. 1. Hebr. 1. 1. Cor. 10. Proverb. 8.

Quod Filius cum reliquis creaturis a Patre contineatur, & Pater per omnia ſit Filio major, cui ſit etiam inviſibilis: ex eodem Periarchon libro quarto.

Si vero Pater omnia continet, & Filius eſt ex omnium numero, liquet ipſum etiam contineri. Quærat alius quiſpiam, num verum ſit æque Deum a ſeipſo cognoſci, atque ab Unigenito; aſſereturque verum eſſe in omnibus dictum illud: *Qui miſit me Pater, major me eſt.* Quare intelligendo etiam, Pater amplius, cla- E rius, perfectiuſque a ſeipſo intelligitur, quam a Filio.

Joan. 10. & 14.

Ex primo ejuſdem libri volumine.

Itaque nos facti ad imaginem habemus Filium, utpote Veritatem, pulcrarum in nobis formationum exemplar. Quod porro nos ſumus ad ipſum Filium, eſt ipſe ad Patrem, qui Veritas eſt.

Ejuſdem ex eodem libro.

Ita igitur cenſeo de Salvatore etiam commode dici poſſe, quod ſit Dei bonitatis imago, non autem ipſa bonitas: fortaſſis etiam Filius bonus, ſed non ſimpliciter bonus. Et quemadmodum Dei inviſibilis eſt ima-

ANNO CHRISTI 545.

go, & propterea Deus: non tamen is, de quo Christus ipse ait: *Ut cognoscant te solum verum Deum*: ita bonitatis imago, non tamen ut Pater incommutabiliter.

Quod Filium cum Spiritu sancto creaturam vocant, adnumeraverit aliis creaturis; idcirco ministratoria vocaverit ipsos animalia: ex quarto Periarchon libro.

Quod igitur quæcumque alia res præter Patrem ac Deum universorum, creata est, eadem consequentia suademur. *Et post pauca*: Aiebat autem Hebræus, duo illa Seraphim apud Isaïam sex alas habentia, clamantia alterum ad alterum, & dicentia: *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth*, esse Dei Unigenitum, & Spiritum sanctum. Nos autem arbitramur, illud etiam quod habetur in cantico Habacuc: *In medio duorum animalium cognosceris*, referendum esse in Christum & Spiritum sanctum.

Isa. 6.

Habac. 3.

Ex secundo libro Periarchon, Quod purum hominem Dominum vocet.

Idcirco & homo factus est Christus, suo merito hoc sortitus, ut propheta testatur, inquiens: *Dilexisti justitiam, & odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus, Deus tuus oleo lætitiæ pra participibus tuis.* Decebat siquidem illum, qui numquam ab Unigenito separatus est, coëxsistere Unigenito, & una cum ipso conglorificari.

Psalm. 44.

Quod creatura æaterna sint Deo, ex primo libro Periarchon.

Qui vero absurdum non sit, ut Deus ex non habente aliquid eorum quæ sibi conveniunt, fiat habens? Quoniam igitur numquam non fuit omnipotens, æterna hæc esse decet, propter quæ omnipotens est. Erant igitur semper ipsius dominio subjecta, ipso utentia principe.

Ex eodem libro.

Genera omnia & species semper erant: non ita de singularibus differentibus numero dixerit quispiam. Verumtamen utrimque declarantur, Deum non fecisse creandi initium, [a] cum aliquando fuerit in otio.

[a] *al.* quasi aliquando fuerit in otio.

De animarum præexsistentia, ex primo libro Periarchon.

Ex propria culpa minime sibi vigilanter attendentium fiunt citius aut serius delapsiones, idque vel ad longiora tempora, vel ad breviora; quod judicium divinum propter hanc causam bonis aut malis uniuscujusque motionibus dignam commensuret retributionem. Hic quidem in futura mundi dispositione habebit ordinem angelicum, aut virtutem principatus, aut potestatem in aliquos, aut thronum regno subditorum, aut dominationem in servos. Qui vero non multum exciderunt, habebunt quam diximus œconomiam, & adjumentum. Atque ita ut plurimum ex iis, qui sunt sub principatibus, & potestatibus, & thronis, & dominationibus, forte etiam aliquando loco ipsorum constituetur genus humanum uno in mundo.

Ex eodem libro: Quod si dæmones mutentur in melius, naturam aliquando complebunt humanam.

Puto autem posse ex iis qui subditi sunt pejoribus, principatibus, & potestatibus, mundique rectoribus per singulos mundos, aut mentes alicujus mundi citius beneficium accipientes, volentesque in posterum ab ipsis mutari, complere aliquando genus humanum.

ANNO CHRISTI 545.

A Καὶ ὅτι τῷ Θεοῦ τῷ ἀοράτου, ἢ καὶ αὐτὸν Θεὸν Θεός· ἀλλ' οὐ πεφὶ οὗ λέγει αὐτὸς ὁ Χριστὸς, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν· οὕτως οἷόν ἀγαθότητος, ἀλλ' οὐχ ὡς ὁ πατὴρ ἀπαραλλάκτως ἀγαθός.

Ὅτι μετὰ τῶν ὅλων ἢ τὸ ἅγιον πνεῦμα κτίσμα ἐστὶν, συμμερίζεται τοῖς ἄλλοις κτίσμασι, διὸ καὶ λειτουργικὰ αὐτὰ ζῶα καλεῖ. ἐκ τῶ δ'. λόγου τῶ πεφὶ ἀρχῶν βιβλίου.

Ὅτι μὲν οὖν πᾶν ὃ, τί ποτε παρὰ τὸν πατέρα καὶ Θεὸν τῶν ὅλων ἐστὶν ἄλλων, ἡγοῦμαι δεῖν, ὡς τῆς αὐτῆς ἀπολαύειν πεφύκασι. καὶ μετά τινα· ἔλεγε δὲ ὁ Ἑβραῖος τὰ ἐν τῇ Ἡσαΐᾳ δύο σεραφὶμ ἑξαπτέρυγα, κεκραγότα ἕτερον πρὸς τὸ ἕτερον, ἢ λέγοντα· ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος κύριος σαβαὼθ, τὸν μονογενῆ εἶναι τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἡμεῖς δὲ οἰόμεθα, ὅτι ἢ ἐν τῇ ἁβακοὺκ· ἐν μέσῳ δύο ζώων γνωσθήσῃ· περὶ Χριστοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος.

B

Ἐκ τῶ δευτέρου λόγου τῶ πεφὶ ἀρχῶν βιβλίου, ὅτι ἄνθρωπον ψιλὸν λέγει τὸν κύριον.

Διὰ τοῦτο καὶ ἄνθρωπος γέγονε Χριστὸς, ἐξ ἀνθρωποθέσεως τοῦτον τυχὼν, ὃν μαρτυρῶ ὁ προφήτης λέγων· ἠγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν, διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ Θεὸς, ὁ Θεός σου ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου. ἔοικεν δὲ [b] τῶ μαθόντι κεχρισμένου τῶ μονογενοῦς συγχρωσάσης τῇ μονογενῇ ἢ συνδοξασθῆναι αὐτῷ.

[b] *Forte*, τὸν μαθόντα κεχρισμένον

C

Ὅτι συνάϊδιος [c] τῶ Θεοῦ τὰ πάντα, ἐκ τῶ αὐτοῦ λόγου τῶ πεφὶ ἀρχῶν βιβλίου.

[c] *Forte*, τῷ Θεῷ

Πᾶς δέ τις ἂν εἴποιτο τὰ μὴ ὄντα τι πεφὶ αὐτοῦτων εἶναι τὸν Θεὸν, εἰς τὸ ἔχειν ἀναλαβόντα; ἐπεὶ δὲ ἂν ἦσαν ὑπ' αὐτοῦ, εἰ μὴ ἦναι διὰ Θεὸν, διὰ δὲ αὐτοῦτον ὄντι. ἢ διὰ τοῦτο ὑπ' αὐτοῦ κρατούμενα, ἄρχοντα αὐτῷ χρώμενα.

Ἐκ τῶ αὐτοῦ λόγου.

Πάντα τὰ ὄντα καὶ τὰ ὄντα διὰ τοῦ. [d] ἄλλως δέ τις ἐροῖ ἢ τὰ καθ' ἑαυτὰ· πολὺν ἑκατόνους [e] ἀναῦσαντα, ὅτι οὐκ ἦρξαν ὁ Θεὸς δημιουργὸν ἀρχάντα ποιῆ.

[d] *Forte*, ἀλλ' οὐ δή τις

[e] *Forte*, ἀναῦσαντα,

D

Περὶ τῆς προϋπαρξίσεως τῶν ψυχῶν, ἐκ τῶ αὐτοῦ λόγου τῶ πεφὶ ἀρχῶν βιβλίου.

Ἐξ ἰδίας αἰτίας τῶν μὴ προσεχόντων ἑαυτοῖς ἐγγίνεσθαι γνώσεως τὴν βραδίαν [f] μετατιθέσεις. ἢ διὰ πλεῖον ἢ ἐπ' ἔλαττον, εἰς διὰ ταύτης τῆς αἰτίας κρίσει θείᾳ συμμετρουμένου τῆς ἑκάστου βιαίαν ἢ χείρονα πολίτευσιν, καὶ τὸ κατ' ἀξίαν. ὁ μέν τις ἔξω ἐν τῇ ἐσομένῃ διακοσμήσει τάξει ἐγγενήσεσθαι, ἢ ἀνάγκην ἀρχικὴν, ἢ ἐξουσίας τινὰ τάξιν, ἢ θρόνον τῆς ἐπουρανίου, ἢ κυριότητα τινὰ κατὰ δύναμιν. οἱ δὲ οὐ πολὺ τι ἀκατώτεροι, τάξιν ἕξουσι τῆς εἰρημένης οἰκονομίας τε καὶ βοήθειαν ἔχουσι. καὶ οὕτως κατὰ μὲν τὸ πλεῖον λαὸς ἔσται τοῦ ἀρχικοῦ, καὶ ἐξουσίας, καὶ ἑπτὰ θρόνου, καὶ τοῦ κυριότητος· τάχα δὲ ἐνδέχεται καὶ ἐπ' αὐτοῦ αὐτοῦτον τὸ ἔθνος ἀνθρώπων εἶναι ἐν τῇ καθ' ἕνα κόσμῳ.

[f] *Forte*, μετατιθεῖς.

Ἐκ τῶ αὐτοῦ λόγου, ὅτι οἱ μετανοήσαντες ἔσονται τὸ χρεῖττον οἱ δαίμονες, συμπληρώσουσί ποτε ἀνθρώπινον.

Οἶμαι δὲ δυνάσθαι καὶ τοὺς ὑποτεταγμένους τοῖς χείροσιν, ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, ἢ κοσμοκράτορα καθ' ἕκαστον κόσμον, ἢ [g] τινας κόσμους αὐτοῦς τάχιον διαγνωσθῆναι, καὶ βουλομένους ἐξ αὐτοῦ μετανοεῖν, συμπληρώσειν ποτὲ ἀνθρώπινον γένος.

[g] *Forte*, τινὰς κόσμους αὐτοῦς

ANNO CHRISTI 541.

Περὶ τῆς ἀπὸ ἑνὸς εἰς σῶμα καταγωγῆς.

Οὗτω δὲ ποικιλωτάτου κόσμου συγκάντος, ἢ ἕνωσιν ἐμφύσεως λογικὰς ἀπείχοντος, τί ἄλλο χρὴ λέγειν αἴτιον γεγενῆσθαι τῆς ὑποστάσεως αὐτῶν, ἢ τὸ παύσασθαι τῆς ἀκολούθους ἀεὶ οὐκ ὀλίγους τῆς ἑνάδος ἀποῤῥύντων; ἢ τὸν ὑδατίνον ἐκλέγεσθαι ἐνίοτε βίον ἡ ψυχή.

Ex tertio libro primi voluminis, de principiis.

A

De eo qui deſuper fuſus eſt in corpus delapſa.

ANNO CHRISTI 545.

Ita cum mundus ex ſumma conſtet varietate, tantamque ratione utentium contineat differentiam; quid aliud dicendum eſt fuiſſe cauſæ ut ſubſiſtat, quam varios delabendi modos eorum, qui non ſimiliter defluunt ab unitate? Et aquaticam nonnumquam anima eligit vitam.

Ἐκ τῆ δευτέρου λόγου τῆ περὶ ἀρχῶν βιβλίου.

Ἡ ψυχὴ ἀποῤῥέουσα τῆ καλοῦ, ἢ τῆ κακίας ἀντιλαμβάνομένη, ἢ δὴ πλῆθος ἐν ἑαυτῇ χωροῦσα, εἰ μὴ ἐπιστρέφοι, ὑπὸ τῆς ἀνοίας ἀποπαρασύροιτο, ἢ ὑπὸ τῆς πονηρίας ἀποθηριοῦτο. ἢ μετ' ὀλίγα. καὶ αἱρεῖται τοῦτο τὸ ἀλογωτάτως, ἢ τὸν ἴσως, ἵν' οὕτως εἴπω, βίον. καὶ πάλιν κατ' ἀξίαν τῆς ἐπὶ πλεῖον [a] πτώσεως τῆς κακίας ἀνάλογα [b] σώματα [c] εἰς δὴ ζωικὰ ζώου ἀλόγου.

Ex eodem libro.

B

Quod ſi ſubjecta Chriſto tandem ſubjicientur & Deo, corpora deponentur ab omnibus: arbitrorque futuram tunc in non ens reſolutionem; natura corporum rurſus eſſe inceptura, ſi ratione utentia iterum deſcendant.

1. Cor. 15.

[a] Forte, ὑποπτώσεως
[b] Forte, σώματα
[c] Forte, ἰδιωτικὰ
[d] Forte, ἀποτυγόντα

Ex tertio ejuſdem tractatus libro, de eodem.

Ἐκ τῆ τρίτου λόγου τῆ αὐτῆ βιβλίου, περὶ τῆ αὐτῆ.

C

Cum Deus dicatur fieri omnia in omnibus; quemadmodum non poſſumus deſerere nequitiam, ita neque Deus fit omnia in omnibus, neque quod ſunt bruta; ne Deus fiat quod nequitia eſt, & quod bruta: ſed neque quod inanimata ſunt; ne cum fit omnia Deus, fiat etiam quod ipſa; ita neque quod corpora, quæ propria ipſorum natura inanima ſunt.

Ibidem.

Ἀτρεπτέον τῆ Θεῆ πάντα γίνεσθαι ἐν πᾶσιν, ὥσπερ οὐ δυνάμεθα κακίαν καταλιπεῖν, οὕτω Θεὸς πάντα γένηται ἐν πᾶσι, οὐδὲ ἄλογα ζῶα, ἵνα μὴ καὶ ἐν κακίᾳ ὁ Θεὸς γένηται, ἢ ἐν ἀλόγοις ζῶοις. ἀλλ' οὐδὲ ἄψυχα, ἵνα μὴ ἢ ἐν αὐτοῖς ὁ Θεὸς, ὅτι πάντα γίνεται. οὕτως οὐδὲ σώματα, ἃ πέφυκε τῇ ἰδίᾳ φύσει ἄψυχα εἶναι.

Ex ſecundo Periarchon libro.

Ex eo quod decidit & refrixit, paſſa ſcilicet Græce vocatam pſyxin a ſpiritali vita, facta eſt quæ nunc anima, Græce pſyche: quæ reditum quoque in id quod ab initio fuit, admittit. Quod a propheta ſignificari arbitror, dum ait: *Revertere anima mea in requiem tuam*, ut totum hoc ſit mens. Mens igitur facta eſt anima: anima vero recte factis integrata fit mens.

Pſalm. 114.

D

Ex tertio libro primi voluminis, de principiis.

Παρὰ τῶν ἀποπεσόντων καὶ τῶν ἧττον τῶν ἀπὸ τῆ ζέους τῆ πτώματος, γίνονται ἐκ τῶν ἡνωμένων ψυχαὶ, οἷον καὶ ἀπαπὸ τῆς ἀποστάσεως τῆς ἐφ' ὅπερ ἦσαν ἐν ἀρχῇ· ὅπερ τινὲς λέγουσιν ὑπὸ τῆ σωτῆρος ἐν τῷ· ἐπίστρεψον ψυχή μου εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου, ὅτι ἄλογα ζῶα ὄντα τυγ. [e] πῶς οὖν γέγονε ψυχὴ, ἢ ψυχὴ κατορθώσεσι γίνεται τυγ.

[e] Forte, πῶς ἐστι.

Ex tertio libro primi voluminis, de principiis.

Ex eodem libro, de eodem.

Ὥσπερ οὖν τὸ ἀπολωλὸς ἦλθεν ὁ σωτὴρ, ὅτι μᾶλλον σώζεται τὸ ἀπολωλὸς, αὐτὸν ὄντα ἀπολωλὸς, οὕτως ἴσως οὐκ ἦλθε ψυχὴν, εἰς οὖσαν τὸ ἀπολωλὸς, αὐτὸν μᾶλλον ψυχὴ ὁ σωθεῖσα ψυχὴ, οὔτε τὸ ἀπολωλὸς. ἵν' βασανιστέον, εἰ ὥσπερ τὸ ἀπολωλὸς ἴσως ὅτι ἐν ἀπολείᾳ, καὶ ἔσται ποτὲ ὅτε οὐκ ἔσται ἀπολωλὸς· οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ἴσως ὅτι ἐν ἴσῳ ψυχὴ, καὶ ἔσται ὅτε οὐκ ἔσται ψυχή.

Luc. 19.

Ex quarto libro.

E

Neceſſe eſt non præexſiſtentem eſſe corporum naturam, ſed per intervalla ſubſiſtere propter aliquos caſus ambientium res, quæ ratione utuntur, corporibus indigentes; facta vero emendatione perfecta iterum hæc reſolvi in nihilum, ita ut hoc fiat ſemper.

Ἐκ τῆ τετάρτου λόγου.

Ἀνάγκη μὴ προϋπάρχειν τινὰ τῶν σωμάτων φύσιν, ἀλλὰ διὰ διαλειμμάτων ὑπίστασθαι διὰ τινα συμπτώματα χωρίων περὶ τὰ λογικὰ, δεόμενα σωμάτων· καὶ πάλιν τῆς ἐπανορθώσεως πάσης γενομένης εἰς τὸ μὴ εἶναι ἀναλύεσθαι ταῦτα, ἀεὶ τοῦτο καὶ γίνεσθαι.

Ex primo ejuſdem libri volumine, *Quod ſol & luna & ſtellæ animata ſint.*

Quod porro ſolis anima antiquior ſit alligatione ipſius ad corpus, concluſum jam eſt ex comparatione hominis ad ipſum: verum & e ſcripturis arbitror poſſe hoc demonſtrari.

Ex τῆ πρώτου τῆ αὐτῆ βιβλίου, ὅτι ἔμψυχος ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη, καὶ οἱ ἀστέρες.

Ὅτι δὲ παλαιοτέρα ἡ ψυχὴ τῆ ἡλίου τῆς ἐνδέσεως αὐτῆ πρὸς τὸ σῶμα, μετὰ τὸ συλλογίσασθαι ἐκ συγκρίσεως ἀνθρώπου πρὸς αὐτὸν· καὶ ἐκ τῶν ἁγίων δοκεῖ μοι δύνασθαι δείκνυσθαι.

ANNO CHRISTI 545. Philip. 1.

Ex eodem libro.

Præſtat diſſolvi & eſſe cum Chriſto: multo enim hoc melius. Sol quoque hoc ipſum, puto, dixerit, Præſtat diſſolvi, & eſſe cum Chriſto: multo enim hoc melius. Ceterum Paulus quidem, *Sed manere,* inquit, *in carne magis neceſſarium propter vos*: Sol vero dixerit: Sed permanere in hoc cæleſti corpore magis neceſſarium eſt propter revelationem filiorum Dei. Hæc eadem de luna, ceteriſque ſtellis dicendum.

Ex quarto ejuſdem libri volumine: Quod pro dæmonibus etiam oportet Chriſtum crucifigi, idque ſæpenumero per ſæcula futura.

Atqui ſi vel de paſſione ipſa quæſtionem quis moveat, audaciter profecto videbitur circa loca cæleſtia, id quærere. Verum ſi in cæleſtibus ſunt ſpiritalia nequitiæ, ſicut certe hic non erubeſcimus fateri crucifixum ad demolienda, quæ patiendo demolitus eſt; ita ibi quoque ſimile fieri concedentes, & reliqua uſque ad totius ſæculi conſummationem, nihil formidabimus.

Ex eodem libro.

Quis ſana mente ſtatuat primum, & ſecundum, & tertium diem, veſpereque & mane fuiſſe ſine ſole, luna, & ſtellis?

His igitur ita ſe habentibus, factiſque omnibus palam Origenis blaſphemiis, anathematiſmum in ipſum ſic fieri convenit.

I. Si quis dicit aut ſentit, præexiſtere hominum animas, utpote quæ antea mentes fuerint & ſanctæ virtutes, ſatieratemque cepiſſe divinæ contemplationis, & in deterius converſas eſſe; atque ideirco refrixiſſe a Dei caritate, & inde ψυχὰς, Græce, id eſt, animas eſſe nuncupatas, demiſſaſque eſſe in corpora ſupplicii cauſa: anathema ſit.

II. Si quis dicit aut ſentit, Domini animam prius exſtitiſſe, atque unitam fuiſſe Deo Verbo ante incarnationem & generationem ex Virgine: anathema ſit.

III. Si quis dicit aut ſentit, primum conformatum eſſe corpus Domini noſtri Jeſu Chriſti in utero beatæ Virginis, ac poſtea unitum ei eſſe Deum Verbum, & animam, utpote quæ ante fuiſſet: anathema ſit.

IV. Si quis dicit aut ſentit, omnibus cæleſtibus ordinibus aſſimilatum eſſe Deum Verbum, Cherubimque factum eſſe ipſis Cherubim, & Seraphim ipſis Seraphim, ac omnibus plane ſupernis virtutibus ſimilem eſſe factum: anathema ſit.

V. Si quis dicit aut ſentit, in reſurrectione corpora hominum orbiculata ſuſcitari, nec confitetur nos ſuſcitari rectos: anathema ſit.

VI. Si quis dicit cælum, & ſolem, & lunam, & ſtellas, & aquas quæ ſuper cælos ſunt, animatas & [a] materiales eſſe quaſdam virtutes: anathema ſit.

[a] Protenus prodita.

VII. Si quis dicit aut ſentit, Dominum Chriſtum in futuro ſæculo crucifixum iri pro dæmonibus, ſicuti & pro hominibus: anathema ſit.

VIII. Si quis dicit aut ſentit, vel finitam eſſe Dei poteſtatem, vel eum tanta feciſſe, quanta comprehendere potuit: anathema ſit.

IX. Si quis dicit aut ſentit, ad tempus eſſe dæmonum & impiorum hominum ſupplicium, ejuſque finem aliquando futurum: ſive reſtitutionem & redintegrationem fore dæmonum aut impiorum hominum: anathema ſit.

Anathema & Origeni, qui & Adamantius, qui hæc expoſuit una cum nefaria atque exſecrabili ſcele-

ANNO CHRISTI 545.

Ex eodem libro.

Κάλλιον ἀναλύσαι, καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, πολλῷ γὰρ μᾶλλον κρεῖττον· νομίζω γὰρ ἂν λέγοι ἴσως ὁ ἥλιος, κάλλιον ἀναλύσαι, καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι· πολλῷ γὰρ μᾶλλον κρεῖττον. ἀλλ' ὁ μὲν Παῦλος· ἀλλὰ τὸ ἐπιμένειν τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. ὁ δὲ ἥλιος, τὸ ἐπιμένειν τοῦ οὐρανίου. οὕτω σῶμα ἀναγκαιότερον δηλονότι πρὸς τὴν ἀποκάλυψιν τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. τὰ δὲ αὐτὰ καὶ περὶ σελήνης, καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ἀστέρων λεκτέον.

Ex quarto ejuſdem libri volumine: Quod pro dæmonibus etiam oportet Chriſtum crucifigi, idque ſæpenumero per ſæcula futura.

Ἀλλὰ κἂν μέχρι τοῦ πάθους τις ζητήσῃ, ἴσως ἐπὶ τῶν ἄνω περὶ [a] τὸν οὐράνιον τόπον αὐτὸ ζητῶν. ἀλλ' εἰ ὄντα πολεμικὰ τὰ πνευμάτα ἐν τοῖς οὐρανίοις, ἆρα οἱ ἄνωθεν ἐκβάλλειν ἀναβάλλεσθαι ὁμολογεῖν δεῖ καθαίρεσιν, ὧν καθεῖλε δηλονότι τῷ πάθει· οὕτω τὰ κατὰ παρεκτείνουσι διάδοσις γένοιτο καὶ ἐξῆς ἕως τῆς συντελείας τοῦ παντὸς αἰῶνος, οὐ φοβηθησόμεθα.

[a] Forte, τοῦ οὐρανίου τόπου.

[b] Sunt qui hic legi volunt, ἐπὶ τῶν συντελείας: ſed nihil mutandum.

Ex eodem libro.

Τίς γὰρ οὕτω ἔχων ὑγιαίνοντα περὶ διανοίαν καὶ τοῦτον ἡμέραν, ἑσπέραν τε καὶ πρωΐαν χωρὶς ἡλίου γεγονέναι καὶ σελήνης καὶ ἀστέρων;

Τούτων οὕτω κειμένων, καὶ πᾶσι δήλων ἡμῶν ὄντων περὶ Ὠριγένους βλασφημιῶν, ἀνάθεμα τὸν ἐπ' αὐτῷ ἀναθηματισμὸν οὕτως γίνεσθαι.

Εἴτις λέγει ἢ ἔχει, ἀνυπάρκτους τὰς τῶν ἀνθρώπων ψυχὰς, εἶτα πρώην νοὺς οὔσας καὶ ἁγίας δυνάμεις· κόρον δὲ λαβούσας τῆς θείας θεωρίας, καὶ ἀπὸ τοῦ χεῖρον τραπείσας, καὶ ἐξ' αὐτοῦ ἀπονεκρωθείσας μὲν τῆς τοῦ Θεοῦ ἀγάπης, ἐπονόμους δὲ ψυχὰς ἐπωνομάσθαι, καὶ ἐπὶ τοῦτο ἐλθεῖν εἰς σώματα καταπεμφθείσας, ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴτις λέγει ἢ ἔχει, τὴν τοῦ κυρίου ψυχὴν προϋπάρξαι, καὶ ἑνωθῆναι τῷ Θεοῦ λόγῳ πρὸ τῆς ἐκ παρθένου σαρκώσεως καὶ γεννήσεως, ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴτις λέγει ἢ ἔχει, πρῶτον πεπλάσθαι τὸ σῶμα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς ἁγίας παρθένου, καὶ μετὰ ταῦτα ἐνωθῆναι αὐτῷ τὸν Θεὸν λόγον, καὶ τὴν ψυχὴν ὡς προϋπάρξασαν, ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴτις λέγει ἢ ἔχει, τὸν τῆς ἐπουρανίου πάσαιν ἐξομοιωθῆναι τὸν τῷ Θεοῦ λόγῳ, ἡνῶσθαι τοῖς χερουβὶμ χερουβὶμ, καὶ τοῖς σεραφὶμ σεραφὶμ, καὶ πάσας ἁπλῶς τὰς ἄνω δυνάμεις ἐξομοιωθῆναι, ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴτις λέγει ἢ ἔχει, ἐν τῇ ἀναστάσει σφαιροειδῆ τὰ τῶν ἀνθρώπων ἐγερθήσεσθαι σώματα, καὶ οὐχ ὁμολογεῖ ὀρθοὺς ἡμᾶς ἐγερθήσεσθαι, ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴτις λέγει οὐρανὸν καὶ ἥλιον καὶ σελήνην καὶ ἀστέρας καὶ ὕδατα τὰ ὑπερκείμενα τῶν οὐρανῶν ἐμψύχους καὶ [b] ὑλικὰς εἶναί τινας δυνάμεις, ἀνάθεμα ἔστω.

[b] ὑλικὰς, ut bene obſervavit Paganinus Gaudentius.

Εἴτις λέγει ἢ ἔχει, ὅτι ὁ ἁγίων Χριστὸς ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι σταυροῦσθαι ὑπὲρ δαιμόνων, καθὼς καὶ ὑπὲρ ἀνθρώπων, ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴτις λέγει ἢ ἔχει, ἢ πεπερασμένην εἶναι τὴν τοῦ Θεοῦ δύναμιν, καὶ ποσὰ αὐτὴν δεδυνῆσθαι, ὅσα κατελάβετο, ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴτις λέγει ἢ ἔχει, ἐπίκαιρον εἶναι τὴν τῶν δαιμόνων καὶ ἀνόσιον ἀνθρώπων κόλασιν, ἢ τέλος ποτέ τινα χρόνον αὐτὴν ἔχειν, ἢ ἔσεσθαι ἀποκατάστασιν δαιμόνων ἢ ἀνόσιον ἀνθρώπων, ἀνάθεμα ἔστω.

Ἀνάθεμα καὶ Ὠριγένει τῷ καὶ Ἀδαμαντίῳ τῷ ταῦτα ἀνθρωπίνῳ μετὰ τῆς μιαρᾶς αὐτοῦ καὶ βδελυκτῆς ἐκείνων τε ἀν-

ANNO CHRISTI 545.

χμάτων, ἢ παντὶ φρονοῦντι ζῶντι, ἢ ἀπλῶσιν, ἢ A κατά τι παντελῶς ὡς οἰμῶδες χρὴν ζῶντι ἀντιποιῆσθαι δόγμασιν.

ANNO CHRISTI 545.

* Forte, κατά τινα τρόπον.

Γράμμα τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ πρὸς τὴν ἁγίαν συνοδον τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ τοὺς ὁμοφρόνων αὐτῇ.

Littera Juſtiniani Imperatoris ad ſanctam ſynodum Conſtantinopolitanam de Origene, & ſectatoribus ejus.

Σπουδὴ γέγονεν ἡμῖν, καὶ ἔστιν ἀπάσχειν τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ καὶ καθολικὴν ἐκκλησίαν ἀβοήθητον εἶναι, ὡς δίκαιον· καὶ τὰ ἑπομένως ἀπαφύομενα τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει ἀναιρεῖν καταγνώσεσθαι.

STudium noſtrum fuit & eſt, ſanctam Dei & apoſtolicam eccleſiam a turbis ſecuram cuſtodire, prout par eſt: & ea quæ quocumque modo contra orthodoxam fidem enaſcuntur, condemnare.

Ex Georgio Cedreno ad annum xxv. Juſtiniani Imperatoris.

Ἐπεὶ οὖν ἐπύθοντο ἡμῶν, ὡς τινες ἐν Ἱεροσολύμοις εἰσὶ μοναχοὶ δόγματα, Πυθαγόρου καὶ Πλάτωνος καὶ Ὠριγένους τοῦ B Ἀδαμαντίου, καὶ τῇ θύραθεν ἀνοσιότητι καὶ πλάνῃ καταπαλαιοῦντες καὶ διδάσκοντες· δόξαν εἴσθημεν ἀκριβείας ἐπιθεῖναι, καὶ ζήτησιν ποιήσασθαι περὶ τούτων, ἵνα μὴ πλείους ὑπὸ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Μανιχαϊκῶν ἀπάτης αὐτοῦ πλανῶνται λόγοι. λέγουσι γάρ, ἵνα ἐν τῇ πολλῇ ὕλῃ μικρολογήσωμεν, ὅτι τὰς ὅλας δύο τριάδας ἀριθμοῦ τε καὶ ὑπάρξεως, ὡς ἐτάλλι ταύτην εἶναι τῇ λογικῇ τῇ ταυτότητι τῆς οὐσίας καὶ ἐνεργείας, καὶ τῇ δυνάμει τῇ περὶ τὸν Θεὸν λόγον ἑνότητί τε καὶ γνώσει· καὶ ὡς νόμον αὐτοῖς λαμβάνουσιν τῆς θείας ἀγάπης καὶ θεωρίας κατὰ ἀναλογίαν, δεῖ τὸ χεῖρον τῆς ἑκάστου φρονήσεως μεταβαίνειν εἰς ἢ παχύτερα σώματα ἀμφιάσασθαι, καὶ ὀνόματα κληρώσασθαι· κἀντεῦθεν τὰς οὐρανίους καὶ λειτουργικὰς ὑπάρξεις διαιρεῖσθαι. ἀλλὰ μὲν καὶ ἥλιον, καὶ σελήνην, καὶ τοὺς ἀστέρας, καὶ αὐτὰ τὰς αὐτῆς τῇ λογικῇ ἑνάδος ὄντα, ὑπὸ τῆς δεῖ τὸ χεῖρον φρονῆσαι, ὑπερ εἶπον. τὰ δὲ δεῖ πάντων τῆς θείας ἀγάπης ἀποψυχθέντα λογικά, ψυχὰς ὀνομασθῆναι, καὶ σώματα παχύτερα τῶν καθ' ἡμᾶς ἐμβεβληθῆναι. τὰ δὲ δεῖ τὸ ἄκρον τῆς κακίας ἐκλελοιπότα, ψυχρῶς καὶ ζοφερῶς ἐνδεδῆσθαι σώμασι, καὶ δαίμονας ὀνομασθῆναι ἡμᾶς. καὶ ὅτι ἐξ ἀγγέλων μὲν κατιόντας ψυχικὰ γίνεσθαι κατάκριτα, ἐκ δὲ τῶν ψυχικῶν ἀνθρωποειδῆ τε καὶ ἀνθρώπινα. ἵνα δὲ μόνον νοῦν ἐκ πάντων τῆς ἑνάδος τῇ λογικῇ ἀκλίνητον μεῖναι καὶ ἀπέντον τῆς θείας ἀγάπης καὶ θεωρίας, ὃς καὶ Χριστὸς βασιλεὺς Θεὸς καὶ ἄνθρωπος, γεγονέναι. καὶ ὅτι παντελῶς δεῖ τῇ σωμάτων ἀναίρεσις, αὐτοῦ τοῦ κυρίου πρώτου λύσαντος τὸ ἴδιον σῶμα, καὶ τῇ λοιπῶν ἀνιόντων· καὶ ὅτι ἀναμιμνήσκεσθαι πάλιν ἅπαντας εἰς τὸν αὐτὸν ἑνάδα, καὶ γίνεσθαι τοὺς, καθὰ καὶ ἐν D ἀρχῇ ὑπῆρξεν ἑνίζεσθαι· λύσαντος δηλονότι καὶ αὐτῇ τῇ διαβόλου καὶ τῇ λοιπῶν δαιμόνων εἰς τὸν αὐτὸν ἑνάδα, καὶ τῇ ἀνθρώπων καὶ ἁγίων ἀνδρῶν μετὰ τῇ θείᾳ καὶ θεοτόκου ἀνδρῶν, καὶ τῇ οὐρανίων δυνάμεων· ἢ τὸν αὐτὸν ἐξίστασθαι ἕνωσιν πρὸς τὸν Θεὸν, ὁποίαν ἔχῃ καὶ ὁ Χριστὸς, καθὰς ἢ ὑπῆρχεν· εἰς μηδέποτε ἄλλην διαφορὰν τῇ Χριστῷ φρονεῖν τὰ λοιπὰ λογικὰ παντελῶς, οὔτε τῇ οὐσίᾳ, οὔτε τῇ γνώσει, οὔτε τῇ δυνάμει, οὔτε τῇ ἐνεργείᾳ. ὁ γὰρ τῶν Πυθαγόρας ἀρχὴν τῇ πάντων ἔφασκεν εἶναι τὴν μονάδα. καὶ πάλιν Πυθαγόρας καὶ Πλάτων δῆμόν τινα ψυχῶν ἀσωμάτων εἰσάπαξ, καὶ τὰς ἁμαρτάδι αὐτὶ φθειρομένους, πρεσβείας χάριν εἰς σώματα καταπέμπεσθαι λέγουσιν. ὅθεν ὁ Πλάτων δῆμας τὸ σῶμα, καὶ σῆμα ἀπέλεσεν, ὡς οἱονεὶ τῆς ψυχῆς ἐν δεσμῷ διδυμένης καὶ τεθαμμένης. ὅτι περὶ τῆς ἐσομένης κρίσεως καὶ ἀντιδόσεως τῇ ψυχῶν πᾶσης φασὶν· ἢ μὲν παιδικευσαμένους, ἢ [b] καπὰς βιώσαντας μετὰ φιλοσοφίας ψυχὴ τρίτῃ περιόδῳ τῇ χιλιοστῇ ἔτει ἀπολαβεῖν, καὶ οὕτω πλησθῆναι τῇ περιχιλιοστῇ ἔτει ἀπόλαυσιν καὶ ἀπόνοιαν. αἱ δὲ ἄλλαι ἀνόσιον τόπον τὸν βίον πλέουσαν, αἱ μὲν εἰς τὰ ὑπὸ γῆς δίκαιον πέμπεσθαι ἐλθοῦσαι δίκην ἄμα καὶ λόγον ἔχουσαν· αἱ δὲ εἰς οὐρανίου τινὰ τόπον παραδείσου ὑπὸ τῆς δίκης δόξῃσαν ἀξίως, καθὰς εἴπομεν. οὐ τὸν ἀνοσίαν τῷ λόγου παραμυθῆν μάθοι, ὡς

Cum ergo compertum habeamus, eſſe Hieroſolymis quoſdam nimirum monachos, qui Pythagoræ, Platonis, Origeniſque Adamantii impios errores ſectentur ac doceant: exiſtimavimus cutam & inquiſitionem de iis adhibendam, ne ii tandem paganicis & Manichaicis ſuis impoſturis multos perdant. Dicunt enim (ut de multis pauca commemoremus) mentes fuiſſe prorſus & numeri & nominis expertes: omniaque rationalia unum eſſe identitate ſubſtantiæ & operationis, & virtute apud Deum per unitionem & cognitionem. Has vero mentes, ubi ſuſceperint juxta uniuſcujuſque captum ſatietatem divinæ dilectionis & contemplationis, per mutationem ipſarum in deterius, vel craſſiora, vel tenuiora corpora induere & nomina ſortiri, ac inde cæleſtes & adminiſtras ſubſtitiſſe virtutes. Immo & ſolem, & lunam, & ſtellas, utpote quæ & ipſa in rationabilium unitate ſint, ex mutatione in deterius facta, hoc eſſe cœpiſſe quod ſunt. Ea vero rationabilia, in quibus magis Dei amor refixerit, ψυχὰς, hoc eſt, animas nuncupari; & craſſioribus, qualia noſtra ſunt corpora, immitti. Quæ autem ad extremum perverſitatis venerint, ea frigidis ac caliginoſis inſeri corporibus, & dæmones fieri & nuncupari; ac proinde ex angelico quidem ſtatu fieri animalem, ex animali vero dæmoniacum & humanum. Unam autem dumtaxat mentem, ex tota unitate rationalium, imperturbatam perſtitiſſe, & immotam a dilectione divina & contemplatione, eamque fuiſſe Chriſtum regem, Deum & hominem. Affirmant etiam, corpora penitus interire: ipſo Domino primum, deinde reliquis omnibus ſuum corpus abjicientibus: & quod rurſum omnes redeuntes ad ipſam veritatem, mentes fiunt juxta illud eſſe quod prius habebant: ac videlicet ipſum etiam diabolum reſtituendum eſſe, & reliquos dæmones in ipſam unitatem, atque impios & nefarios homines una cum divinis ac Deo plenis viris, cæleſtibuſque virtutibus; eodemque modo, quo & Chriſtus, cum Deo eſſe uniendos, ſicuti & prius uniti erant: atque adeo Chriſtum plane nihil a reliquis ratione præditis differre, neque ſubſtantia, neque cognitione, neque virtute, neque operatione. Pythagoras etenim principium omnium rerum, unitatem eſſe dixit: & rurſum Pythagoras & Plato multitudinem quamdam animarum incorporearum eſſe dicentes; dicunt etiam quod ſi in peccatum aliquod inciderint, in pœnam demittuntur in corpora. Quocirca Plato corpus appellavit δῆμα, (hoc eſt, vinculum,) & σῆμα, (hoc eſt, ſepulcrum,) eo quod anima in ipſo corpore quaſi vincta & ſepulta ſit. Deinde de futuro judicio & retributione animarum rurſus inquit: Anima illius qui una cum ſapientiæ ſtudio puerorum amore & flagitioſa vita ſe polluit, per tres millenarias circuitiones pœnas luet: & ſic recuperatis alis poſt tria amorum millia educitur & abit: reliquæ vero cum ex hac vita diſceſſerint, aliæ quidem ſub terra in judicii locum delatæ pœnas ſimul & rationem dabunt: aliæ in cæleſtem quemdam locum per judicium elatæ, felicitate fruentur pro vitæ meritis. Eſt autem in promptu hujus ſententiæ abſurditatem perſpicere. Quis

Ex Platone in Phædro.

b *Forte*, δεύτερα.

ANNO CHRISTI 545.

enim eum docuit millenarias istas annorum conversiones, & quod post trium millium annorum decursum unaquæque anima ad suum perveniat locum? Quæ vero his interserit, ne a procacibus ipsis quamvis libidinosis, congruum esset dici, ne dum a tali ac tanto philosopho: quippe eos qui vitam puritate plenam ad extremum usque duxerunt, cum intemperantibus & puerorum amatoribus conjunxit, eisdemque bonis utrosque frui dixit. Pythagoras ergo, & Plato, & Plotinus, aliique horum sectatores, qui unico consensu animas immortales esse fatentur, eas corporibus priores affirmant, & esse quamdam animarum multitudinem: & quæ delinquunt, in corpora demitti, ut dixi; Plato ibidem. & pigrorum quidem animas abire in asinos, rapacium vero in lupos, dolosorum in vulpes, mulierum amore fruentium in equos. Sed ecclesia divinis adstipulans scripturis, animam una cum corpore creatam affirmat, non alterum altero prius, ut vecordi Origeni visum est. Propter has igitur nefarias & perniciosas opiniones, immo potius nugas, vos hortamur, o sanctissimi patres, ut in unum collecti, subjectam expositionem diligenter perlegatis, & singula ejus capita damnetis, & anathematizetis una cum Origene omnes qui idem sentiunt, aut sentient ad finem.

A γὰρ αὐτὸν ἐδίδαξε τὰς δὶς ἑπτὰ χιλιάδας, ἐν αἷς τὰ λογικὰ ἀποκαθίστησι τέλη, τίνι τὴν ψυχὴν ἑκάστου εἰς τὸν ἴδιον τόπον ἀποχωρεῖν; τὰ δὲ μᾶλλον τούτων οὐδὲ τῆς ἄκρας ἀπολαυστέον ὑμῶν λέγω, μᾶτην φιλοσόφου τοιούτου. τίς γὰρ τὸν ἀκραιφνῆ πολιτείαν καταπεπαικότα τοῖς ἀκολάστοις καὶ παιδεραστικοῖς συνήθειξε, καὶ τούτοις κἀκείνοις τὸν αὐτὸν ἔφησεν ἀπολαύσεσθαι. Πυθαγόρας τοίνυν καὶ Πλάτων καὶ Πλωτῖνος, καὶ οἱ τῶν ἐκείνων συμμορεῖς, ἀθανάτους εἶναι τὰς ψυχὰς συνομολογοῦντες, προϋπάρχειν τούτους ἔφασαν τῶν σωμάτων, καὶ ἀλόγων εἶναι ψυχῶν, ἢ τὰς πλημμελούσας εἰς σώματα καταπίπτειν, οἷς ἔφασαν· ἢ τοὺς μὲν ἀπίρους εἰς πυπρούς· τοὺς δὲ ἁρπακτικοὺς εἰς λύκους· τοὺς δὲ δολεροὺς εἰς ἀλώπεκας· τοὺς δὲ φιλομιγεῖς εἰς ἵππους. B ἐ δὲ ἐκκλησία τῇσι θείῃσι ἐπιφὴν λόγοις, φάσκει τὴν ψυχὴν συνδημιουργηθῆναι τῷ σώματι, οὐ τὸ μὲν πρότερον, τὸ δὲ ὕστερον, κατὰ τὸν Ὠριγένους φρενοβλαβέντα. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς τὰ τοιαῦτα καὶ ὀλέθρια δόγματα, μᾶλλον δὲ λήρημαται, ἀποτρέπεσθαι τοὺς ἁγιωτάτους ὑμῶν, οἷς ἓν συναγείροντες, ὑποκειμένῳ τῷ ἀσεβεστάτῳ ἀνδρὶ, καὶ ἴσασιν ὅτι αὐτοῦ κεφαλαίων κατακρίναι τὰ ἐ ἀναθεματίσαι μετὰ τῆς ἀνοσιωτάτης Ὠριγένους καὶ πάντων τῶν τοιαῦτα φρονούντων, ἃ φρονοῦσιν εἰς τέλος.

ANNO CHRISTI 545.

a Forte, ἀπογενέσθαι τοὺς ἵππους.

CANONES
CONCILII CONSTANTINOPOLITANI II.
ADVERSUS ORIGENEM.

Ex mss. codice Bibliothecæ Cæsareæ edidit Petrus Lambecius.

Sanctorum centum sexaginta quinque Patrum Constantinopolitana sancta quinta synodi Canones XV.

C Τῶν ἁγίων ρξε πατέρων τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίας πέμπτης συνόδου κανόνες δεκαπέντε.

I. Si quis fabulosam animarum præexsistentiam, & quæ ex illa consequitur monstruosam restitutionem asserüerit, anathema sit.

Εἴτις τὴν μυθώδη προϋπαρξιν τῶν ψυχῶν, καὶ τὴν ἐξ α'. αὐτῆς ἀκόλουθον τερατώδη ἀποκατάστασιν εἰσφέρει, ἀνάθεμα ἔστω.

II. Si quis dixerit, omnium rationalium productionem fuisse mentes corporis & materiæ expertes, absque ullo numero & nomine; adeo ut eorum omnium fuerit unitas identitate substantiæ, potentiæ, & virtutis, atque unione & cognitione erga Deum Verbum; satietatem autem illas cepisse divinæ contemplationis, & in deterius conversas esse, pro eo ac una quæque propensa fuerit in illud; & assumpsisse corpora subtiliora vel crassiora, nec non accepisse nomen; eo quod sicut nominum, ita & corporum differentiæ sunt apud supernas virtutes: atque hinc factum esse, ut alii Cherubim, alii Seraphim, alii Principatus, & Potestates, vel Dominationes, vel Throni, & Angeli, & quotquot sunt ordines cælestes, effecti fuerint ac vocati: anathema sit.

Εἴτις λέγει, πάντων τῶν λογικῶν τὴν παραγωγὴν τοὺς ἀσωμάτους καὶ ἀΰλους χωρίσαι δίχα παντὸς ἀριθμοῦ ἢ ὀνόματος, οἷς ἑνάδι πάντων ἴσην γίνεσθαι τῇ ταυτότητι τῆς οὐσίας καὶ δυνάμεως ἢ ἐνεργείας, ἢ τῇ σχέσει τὴν θεὸν Λόγον ἑνίσει τε καὶ γνώσει· κόρον δὲ b αὐτὴν λαβεῖν τῆς θείας θεωρίας, ἢ σχέσει τὸ χεῖρον τραπῆναι κατὰ τὴν ἑκάστου ἀναλογίαν τῆς ὁλῆ ῥοπῆς, καὶ εἰληφέναι σώματα λεπτομερέστερα ἢ παχύτερα, καὶ ὄνομα κληθῆναι, ὡς τὰ, οἷς ὀνόμασιν, οὕτω καὶ σωμάτων διαφορὰς εἶναι τῇ ἄνω δυνάμεων. καὶ ἐντεῦθεν, τοὺς μὲν Χερουβὶμ, τοὺς δὲ Σεραφὶμ, τοὺς δὲ Ἀρχὰς, καὶ Ἐξουσίας, ἢ Κυριότητας, ἢ Θρόνους καὶ Ἀγγέλους, ἢ ὅσα ἐστὶ τάξεις οὐρανίων πάντων, γεγονέναι τε καὶ ὀνομάζεσθαι· ἀνάθεμα ἔστω. b Forte, ἀπονενοῦσθαι.

III. Si quis dixerit, solem, & lunam, & astra, ipsa quoque cum ex eadem rationalium unitate essent, ex conversione in pejus facta esse id quod sunt: anathema esto.

Εἴτις λέγει, τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, καὶ τοὺς ἀστέρας, γ'. ἢ αὐτοὺς τῶν αὐτῶν τῶν λογικῶν ὑπάρξαι ὄντας, ὅτι πεπτώκασι τῆς θείας τὸ χεῖρον γεγονέναι πάθος, ὅπερ ἐστίν· ἀνάθεμα ἔστω.

IV. Si quis dixerit, rationalia refrigerata a divina E caritate, crassis corporibus, qualia sunt nostra, illigata fuisse & homines vocata, alia vero, cum ad summum malitiæ pertigissent, frigidis tenebrosisque illigata esse corporibus; atque tum esse, tum appellari dæmones, sive spiritalia nequitiæ; anathema sit.

Εἴτις λέγει, τὰ λογικὰ τὰ τῆς θείας ἀγάπης ἀποψυχθέντα, δ'. σώμασι παχυτέροις τοῖς καθ' ἡμᾶς ἐνδεδέσθαι, ἢ ἀνθρώπους ὀνομασθῆναι· τὰ δὲ ὕστερα τὸ ἄκρον τῆς κακίας ἐπιλαβόντα, ψυχροῖς ἢ ζοφεροῖς ἐνδεδέσθαι σώμασι, καὶ δαίμονας ἢ πνεύματα τῆς πονηρίας εἶναί τε καὶ καλεῖσθαι· ἀνάθεμα ἔστω.

V. Si quis dixerit, ex angelico & archangelico statu animalem statum fieri, ex animali autem dæmoniacum & humanum; ex humano vero angelos iterum dæmonesque fieri, & singulos ordines cælestium virtutum, vel cunctos ex inferioribus, vel ex superioribus, vel ex superioribus & inferioribus constitisse: anathema sit.

Εἴτις λέγει, ἐξ ἀγγελικῆς καταστάσεως καὶ ἀρχαγγελικῆς ε'. ψυχικὴν κατάστασιν γίνεσθαι, ἐκ τῆς ψυχῆς δαιμονικὴν ἢ ἀνθρωπίνην, ἐκ δὲ ἀνθρώπου εἰς ἀγγέλους πάλιν καὶ δαίμονας γίνεσθαι, ἢ ἕκαστον πᾶσα τῶν οὐρανίων δυνάμεων, ἢ ἕνα ἐκ πάντων, ἢ ἐκ πάντων, ἢ ἐκ τῶν ἄνω, ἢ ἐκ τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω συστάσεως· ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴτις λέγει, ἀπλῆν γεγενῆσθαι τὴν ψυχὴν τῶν ἀνθρώπων, καθ- A
ὑποστάσεως καὶ τὰ ψυχὰς ἀνθρώπων καὶ τὰ πρωτόπλαστα καταπεπτωκέναι εἰς τὴν τοιαύτην πολυμορφίαν· ἕνα δὲ τοῦτον ἐκ πάντων τῶν ἀπ-
ε'. ὧν ἑνάδος τῆς λογικῆς ἁπάντων μετέχειν τῆς θείας ἀγάπης καὶ ζωοποιοῦ· ὃν χριστὸν καὶ βασιλέα γεγονέναι πάντων τῶν λογικῶν πεφαλαλγῆ πᾶσαν τὴν συμπαντικὴν φύσιν, οὐρανόν τε καὶ γῆν, καὶ τὰ ἐν μέσῳ· καὶ ὅτι ὁ κόσμος ἀντελάβετο τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ ἐντεῦθεν ἔχων ἐντάσεται, ξηρὸν, ὑγρὸν, θερμὸν, ψυχρὸν, καὶ τὸν ἰδέαν ἐφ' ἣν ἐπλάσθη, οὕτως γεγονέναι· καὶ ὅτι οὐκ ἐποίησεν ὁ πατὴρ ἐμποίησιν Τριὰς ἀδιαιρέτου τὸν κόσμον, καὶ ἵνα ἐκ τοῦτο ὄντος ἡμῶν· ἀλλ' ὁ νοῦς, ὃν φασι δημιουργικὸν, συνεπάρχειν τῷ κόσμῳ, ἢ τὸ ἄλογα αὐτοῦ τῷ κόσμῳ συνάρχειν, ἡμῶν ἀνάδειξιν· ἀνάθεμα ἔστω.

ς'. Εἴτις λέγει, Χριστὸν λεγόμενον ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχειν, καὶ ὅτι ποτὲ πάντων τῶν αἰώνων ἀνεδύσατο τὸν Θεὸν Λόγον, ἐν' ἐμφέ-
ρηται τῷ ἐσχάτῳ καιρῷ ἑαυτὸν ὅλως τὸ ἀνθρώπινον, ἐλεύσεται τοῦ, ὡς φασι, ἡμαρτῆσθαι πολυχρόνιον καταπίπτουσι τῶν τοιούτων ἑνάδος, καὶ ἀναμαχεῖν αὐτοῖς βουλόμενον ἐξῆλθε πάντων ἡμῶν, καὶ σάρκα ἐξόσους μεταμορφούμενον, καὶ ἐνόμισε κατρόπωσεν, πάντα πᾶσιν γεγονέναι· ἐν Ἀγγέλοις, ἄγγελος· ἀλλὰ καὶ ἐν Δυνάμεσι Δύναμις, καὶ ἐν ἄλλοις τάγμασι ἢ ἄλλοις τῶν λογικῶν ἐφαρμόσας ἑαυτὸν ἑκάστοις μεταμορφοῦσθαι· ἕνα πᾶσιν ἡμῶν μεταχειρίσῃ σαρκὸς καὶ αἵματος, ἢ γεγονέναι καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἄνθρωπον· καὶ μὴ ὁμολογεῖ, τὸν Θεὸν Λόγον πεπαθέναι τι ἢ ἀνανθρώπησαι· ἀνάθεμα ἔστω.

ζ'. Εἴτις μὴ λέγει, τὸν Θεὸν Λόγον τὸν ὁμοούσιον τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ ἁγίου πνεύματος, τὸν συμπαθόντα καὶ ἀνθρωπήσαντα, τὸν ἕνα τῆς ἁγίας τριάδος, μόνον Χριστὸν, ἀλλὰ κατὰ χρηστότητα, ἐξ ὧν, ὡς φασι, πανόσοφα ἑαυτὸν τοῦ, εἰς σωτηρίαν ἡμῶν τοῦ Θεοῦ Λόγου, καὶ τοῦτον λεγόμενον Χριστὸν· ἀλλ' ἑκάστου ἐξ ἑνάδος Χριστὸν, ἢ ἑνάδος δὲ ἑκάστου Θεὸν· ἀνάθεμα ἔστω.

η'. Εἴτις λέγει, ὅτι οὐκ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ σαρκωθεὶς σαρκὶ ἐμ-
ψυχωμένῳ ψυχῇ λογικῇ καὶ νοερᾷ, καταπλεύσαι εἰς τὸν ἄδην, ἢ πάλιν εἰς τὸν οὐρανὸν ὁ αὐτὸς ἀναβεβηκέναι· ἀλλ' ὁ περ' αὐτοῦ λεγόμενος νοῦς, ὁ ἀποῤῥήτως λέγων κύριος Χριστὸς, τῇ τῆς μονάδος γνώσει συναριθμῶν· ἀνάθεμα ἔστω.

θ'. Εἴτις λέγει, ὡς τὸ τοῦ Κυρίου ἐξ ἀναστάσεως σῶμα ἀθέ-
ατον τε καὶ σφαιροειδῆ τὴν χάριν, καὶ ὅτι τοιοῦτον καὶ τὰ ἄλλα λοιπὰ ἐξ ἀναστάσεως ἔσται σώματα· καὶ ὅτι αὐτὸ τὸ κυρίου σωτῆρος λεπτυσμένον τὸ ἴδιον αὐτοῦ σῶμα, ἢ πάντων ὁμοίως, εἰς τὸ ἀνύπαρκτον χωρῆσαι ἡ τῆς σωμάτων φύσεως· ἀνάθεμα ἔστω.

ι'. Εἴτις λέγει, ὅτι ἡ μέλλουσα κρίσις ἀναίρεσιν ποιήσει τῆς παρόντων σωμάτων, ἢ ὅτι πέρας ἕξει τὸ μυθευόμενον ἄϋλος φύσις, ἢ οὐδὲν ἔσται τοῦ μέλλοντος αἰῶνος ὑπάρξει, ἀλλὰ γυμνὸς ὁ νοῦς· ἀνάθεμα ἔστω.

ια'. Εἴτις λέγει, ὅτι ἑνοῦται τῷ Θεοῦ Λόγῳ αἱ πᾶσαι ἀπερχόμεναι ἀπὸ ἀνυπαρξίας δυνάμεις, καὶ πάντες οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὁ διάβολος, ἢ τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας, ὡς αὐτὸς ὁ νοῦς ὁ λεγόμενος παρ' αὐτοῖς Χριστὸς, ἢ ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, καὶ κενώσας, ὡς φασιν, ἑαυτὸν, καὶ πάσης ἕνωσιν τῆς βασιλείας τῷ Χριστῷ· ἀνάθεμα ἔστω.

ιβ'. Εἴτις λέγει, ὡς οὐδέποτε παυσάμενος ἔξει ὁ Χριστὸς οὐδὲ οὐδὲ ἐν τοῖς λογικοῖς ἐβασιλεύσε, οὐδὲ τῇ οὐσίᾳ, οὐδὲ τῇ γνώσει, οὐδὲ τῇ ἐφ' ἅπασι δυνάμει ὑπερέχει· ἀλλὰ πάντας ἐκ δεξιῶν ὄντας τοῦ Θεοῦ, καθάπερ ἐκεῖνοι παρ' αὐτοῖς Χριστὸς, οὕτως καὶ ἐν τῇ παρ' αὐτοῦ μελλουσῇ θεοποιΐᾳ ἐσεσθαι· ἀνάθεμα ἔστω.

ιγ'. Εἴτις λέγει, ὅτι πάντων τῶν λογικῶν ἐσται μία ἕνωσις, τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἀριθμῷ συναναιρουμένων τῇ σώματι· καὶ

VI. Si quis dixerit duplex exſtitiſſe dæmonum genus conſtans ex animabus hominum, & ex præſtantioribus ſpiritibus ad hoc delapſis; unum autem animum ex omni utique rationalium unitate immotum manſiſſe in Dei caritate & contemplatione: qui Chriſtus cum fuerit & rex omnium rationalium, univerſam prætergreſſus ſit corpoream naturam, cælum & terram, quæque ſunt intermedia: & quod mundus antiquiora ipſius exſiſtentia elementa habens in ſe ſubſiſtentia, ſiccitatem, humorem, calorem, frigus; & ideam, ad quam efformatus eſt; ita eſt factus: quodque ſanctiſſima & conſubſtantialis Trinitas mundum non creaverit, & ideo ſit genitus: ſed mens, quam creatricem vocant, exſiſtens ante mundum, ipſique mundo exſiſtentiam largiens, genitum exhibuerit, anathema ſit.

VII. Si quis dixerit, Chriſtum qui dicitur in forma Dei exſiſtere, & ante omnia ſæcula Deo Verbo unitum, noviſſimis diebus exinaniviſſe ſemetipſum ad naturam humanam, miſertum illius quæ facta eſt, ut aiunt, multiplex prolapſio eorum qui erant in eadem unitate: & cum vellet ipſos reſtituere, per omnes exſtitiſſe, & diverſa corpora induiſſe, & nomina ſumpſiſſe, omnia omnibus factum: in Angelis Angelum, ſed & in Virtutibus Virtutem, & in aliis ordinibus vel ſpeciebus rationalium, congruenter ſingulis transformatum fuiſſe: poſtea ſimiliter nobis communicaſſe carni & ſanguini, & factum eſſe hominibus hominem: & non confitetur Deum Verbum exinanitum fuiſſe & hominem factum fuiſſe; anathema ſit.

VIII. Si quis non dixerit, Deum Verbum, conſubſtantialem Deo & Patri ac ſancto Spiritui, incarnatum & hominem factum, unum ex ſancta Trinitate, proprie Chriſtum eſſe, ſed abuſive; propter Mentem, quæ, ut aiunt, exinanivit ſemetipſam: tamquam conjunctam ipſi Deo Verbo, & quæ proprie Chriſtus dicitur: ſed illum propter hunc Chriſtum eſſe, & hunc propter illum eſſe Deum; anathema ſit.

IX. Si quis dixerit, quod non Verbum Dei incarnatam carne, animata anima rationali & intelligente, deſcendit ad inferos, & rurſum in cælum idem aſcendit: ſed eum qui ab ipſis dicitur Mens, quem impie loquentes dicunt eſſe proprie Chriſtum, factum cognitione Monadis: anathema ſit.

X. Si quis dixerit, Domini corpus poſt reſurrectionem fuiſſe æthereum & figura ſphærica: & quod talia etiam reliquorum poſt reſurrectionem futura ſunt corpora: & quod ipſo Domino primum deponente proprium ſuum corpus, & omnibus ſimiliter, abibit in nihilum natura corporum: anathema ſit.

XI. Si quis dixerit, quod futurum judicium ſignificat omnimodam corporum abolitionem: & quod finis confictæ fabulæ eſt natura expers materiæ: & quod in futuro nihil eorum erit quæ conſtant materia, ſed nuda & ſola mens: anathema ſit.

XII. Si quis dixerit, quod uniuntur Deo Verbo per omnia ſimiliter cæleſtes Virtutes, & omnes homines, & diabolus, & ſpiritalia nequitiæ, ut ipſa Mens quæ dicitur ab ipſis Chriſtus, & quæ in forma Dei eſt, & exinanivit, ut aiunt, ſemetipſam: & quod finis erit regni: anathema ſit.

XIII. Si quis dixerit, quod nulla re omnino Chriſtus diſcrepabit ab ulla rationabilium creaturarum, neque eſſentia, neque cognitione, neque poteſtate aut virtute ſupra univerſa: ſed futuros omnes a dextris Dei: quemadmodum qui ab illis dicitur Chriſtus, quemadmodum fuere in illa quam fabulantur præexiſtentia: anathema ſit.

XIV. Si quis dixerit, quod omnium rationabilium unitas una erit, hypoſtaſi & numero ſublatis una

cum corporibus : & quod cognitionem rationalium A sequitur mundorum interitus, & depositio corporum, & nominum abrogatio : quod identitas futura est cognitionis, quemadmodum & hypostaseon : & quod in fabulosa restitutione futuræ sunt solæ mentes nudæ, quemadmodum in illa quam delirantes fingunt præexsistentia fuerunt : anathema sit.

XV. Si quis dixerit, quod vita mentium eadem erit cum priore, quando nondum descenderant aut deciderant : ut principium sit idem cum fine, & finis mensura principii sit ; anathema sit.

ἐν τῇ γνώσει τῇ περὶ τῶν λογικῶν ἕπεται πάντων τε φθορὰ καὶ σωμάτων κένωσις, καὶ ὀνομάτων ἄρσις· ταυτότης ἔσται τῆς γνώσεως, καθάπερ καὶ τῶν ὑποστάσεων· καὶ ὅτι ἐν τῇ μυθευομένῃ ἀποκαταστάσει ἔσονται μόναι γυμναί, καθάπερ καὶ ἐν τῇ πρὸ αὐτῆς ὑπερφυοῦς ὑφεστήκεσαν ἐπάρξαντες· ἀνάθεμα ἔστω. * Forte, μόνοι γυμνοί.

Εἴτις λέγει, ὅτι ἡ ἀρχὴ τῶν νόων ἡ αὐτὴ ἔσται τῷ τέλει, ὅτι οὔτε ἐπιδέξασθαι ἢ καταπέπωκασιν· ὡς τὴν ἀρχὴν τῶν αὐτῶν εἶναι τῷ τέλει, καὶ τὸ τέλος τῆς ἀρχῆς μέτρον εἶναι· ἀνάθεμα ἔστω. ιε'.

ANNO CHRISTI 546.

In cod. mſ. Barberino : Edictum piiſſimi Imperatoris Juſtiniani rectæ fidei confeſſionem continens & retractationem harreſium quæ adverſantur catholicæ Dei eccleſiæ. *Ut pag. 700. Chronicon Alexandrinum, ut notant, a Matthæo Radero Societatis Jeſu editi:* Περὶ κεφαλαίων ὅτι ὁ βασιλεὺς καὶ ἔκθεσις περὶ τῆς ἀκριβοῦς καὶ ὀρθῆς πίστεως ἡμῶν τῶν βασιλέων.

CONFESSIO RECTÆ FIDEI JUSTINIANI IMPERATORIS, *adverſus tria Capitula.*

ΟΜΟΛΟΓΙΑ ΠΙΣΤΕΩΣ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ *κατὰ τριῶν κεφαλαίων.*

In nomine Dei & Patris, & Unigeniti ipſius Filii Jeſu Chriſti Domini noſtri, & ſancti Spiritus. Imperator Cæſar Chriſti amans, Juſtinianus, Alamanicus, Gothicus, Francicus, Germanicus, Anticus, Alanicus, Wandalicus, Africanus, Pius, Felix, Inclytus, Victor, Triumphator, ſemper Venerabilis, Auguſtus, univerſo cœtui catholicæ & apoſtolicæ eccleſiæ.

Ἐν ὀνόματι Θεοῦ καὶ πατρὸς, καὶ τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ υἱοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ φιλόχριστος Ἰουστινιανὸς, Ἀλαμανικὸς, Γοτθικὸς, Φραγγικὸς, Γερμανικὸς, Ἀντικὸς, Ἀλανικὸς, Οὐανδαλικὸς, Ἀφρικανὸς, εὐσεβὴς, εὐτυχὴς, ἔνδοξος, νικητὴς, τροπαιοῦχος, ἀείσεβαστος, Αὔγουστος, ἅπαντι τῷ πληρώματι τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας.

SCientes, quod nihil aliud ſic poteſt miſericordem Deum placare, quam ut omnes Chriſtiani unum idemque ſapiant in recta & immaculata fide, nec ſint diſſenſiones in ſancta Dei eccleſia : neceſſarium putavimus, omnem occaſionem interimentes eis qui ſcandalizantur, vel qui ſcandalizant, rectæ fidei confeſſionem, quæ in ſancta Dei eccleſia prædicatur, præſenti edicto facere manifeſtam : ut & illi qui rectam fidem confitentur, firmiter eam cuſtodiant : & illi qui adverſus eam contendunt, diſcentes veritatem, feſtinent ſemetipſos unire ſanctæ Dei eccleſiæ.

Confitemur igitur credere in Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, Trinitatem conſubſtantialem, unam deitatem, ſive naturam & ſubſtantiam & virtutem & poteſtatem in tribus ſubſiſtentiis ſive perſonis adorantes : in quibus baptizati ſumus, in quas credimus, in quibus confeſſionem dedimus : proprietates quidem ſeparantes, deitatem autem unientes. Unitatem enim in Trinitate, & Trinitatem in unitate adoramus, mirabilem habentem & diviſionem & unitionem : unitatem quidem, ſecundum rationem ſubſtantiæ ſeu deitatis : Trinitatem autem, ſecundum proprietates, vel ſubſiſtentias, ſive perſonas. Dividitur enim ſine diviſione (ut ſic dicamus) & conjungitur diviſe. Unum enim eſt deitas in tribus ; & tria unum, in quibus deitas eſt : aut (ut ſubtilius dicamus) ipſa tria eſt deitas : quæ tria Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus ſanctus, cum unaquæque perſona ſolum intelligitur, mente ſeparante inſeparabilia : & tria unus Deus, cum ſimul intelliguntur propter eamdem virtutem, eamdemque naturam : quoniam oportet & unum Deum confiteri, & tres ſubſiſtentias prædicare, ſeu tres perſonas, & unamquamque cum ſua proprietate. Et unitatem confitentes, confuſionem non facimus ſecundum Sabellium, dicentem, Trinitatem unam eſſe perſonam trinomium eumdem : Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum : nec dividentes proprietates, alienamus a Dei Patris ſubſtantia Filium & Spiritum ſanctum, ſecundum Arrii furorem, in tres diverſas naturas incidentes deitatem. Unus igitur Deus Pater, ex quo omnia : & unus Unigenitus Filius, per quem omnia : & unus Spiritus ſanctus, in quo omnia.

Ὁμολογοῦμεν τοίνυν πιστεύειν εἰς πατέρα, καὶ υἱὸν, καὶ ἅγιον πνεῦμα ; τριάδα ἀσύγχυτον, μίαν θεότητα, ἤτοι φύσιν ἢ οὐσίαν καὶ δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν, ἤτοι προσώποις δοξάζοντες· εἰς ἃ ἐβαπτίσμεθα, εἰς ἃ πεπιστεύκαμεν, καὶ οἷς ὡμολογήσαμεν· τὰς μὲν ἰδιότητας χωρίζοντες, ἑνοῦντες δὲ τὴν θεότητα. μονάδα γὰρ ἐν τριάδι, καὶ τριάδα ἐν μονάδι θαυμασιωτάτῃ, παραδόξως ἔχουσαν τὴν διαίρεσιν καὶ τὴν ἕνωσιν· μονάδα μὲν κατὰ τὸν τῆς οὐσίας ἤγουν θεότητος λόγον· τριάδα δὲ κατὰ τὰς ἰδιότητας, ἤγουν ὑποστάσεις, ἤτοι προσώπους. διαιροῦνται γὰρ ἀδιαιρέτως, ἵν' οὕτως εἴπωμεν, καὶ συναπτόντως διημιρέως. ἓν γὰρ ἐν τριὰς ἡ θεότης, ἢ τὰ τρία ἓν, ἐν οἷς ἡ θεότης· ἢ τὸ λεπτότερον εἰπεῖν, τὰ τρία θεότης, θεὸν ἕκαστον, ἐν θεωρουμένῳ μόνον τῷ τοῦ χωρίζοντος τὰ ἀχώριστα· θεὸν τὰ τρία μετ' ἀλλήλων τοιαῦτα τῇ πατρικῇ τῶν [b] κτιστῶν καὶ τῶν φύσεως· ἐπειδὴ χρὴ καὶ τὸν ἕνα θεὸν ὁμολογεῖν, ἢ καὶ τρεῖς ὑποστάσεις καρύττειν, ἤγουν τρία πρόσωπα, καὶ ἑκάστου μετὰ τῆς ἰδιότητος. καὶ οὔτε τὸν ἕνωσιν [c] σύγχυσιν ἐργαζόμεθα κατὰ Σαβέλλιον, τὸν τρόπωσιν τριώνυμον λέγοντα τὸν πατέρα, τὸν αὐτὸν υἱὸν, καὶ ἅγιον πνεῦμα· οὔτε διαιροῦντες [d] ἀλλοτριοῦμεν τῆς τοῦ θεοῦ πατρὸς οὐσίας τὸν υἱὸν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, κατὰ τὸν Ἀρείου μανίαν, εἰς τρεῖς ἀμερίστους οὐσίας καταπίπτοντες τὸν θεότητα. ἐξ οὗ τοίνυν θεὸς ὁ πατὴρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα· καὶ εἷς κύριος μονογενὴς, δι' οὗ τὰ πάντα· καὶ τὸ πνεῦμα ἅγιον, ἐν ᾧ τὰ πάντα.

[b] Forte, ἀκτίστων

[c] Forte, ὁμολογοῦντες

[d] Forte, τὴν ἰδιότητα

Ομολογοῦμεν

ANNO CHRISTI 546.

Ομολογοῦμεν δὲ αὐτὸν τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ Θεοῦ, Θεὸν Λόγον, τὸν πρὸ αἰώνων ἐκ πατρὸς γεννηθέντα, σὺν πατρὶ συναϊδίως ὑπάρχοντα, σὺν πατρὶ συναΐδιον, ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν καταλθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ τῆς ἁγίας ἀειπαρθένου καὶ θεοτόκου Μαρίας, καὶ γεννηθέντα ἐξ αὐτῆς, ὃς ἐστὶ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, εἷς τῆς ἁγίας τριάδος· ὁμοούσιος τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιος ἡμῖν ὁ αὐτὸς κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· παθητὸς σαρκὶ, ἀπαθὴς ὁ αὐτὸς θεότητι. οὐκ ἄλλος γάρ ἐστιν ἢ παρὰ τὸν Θεὸν λόγον ὁ τὰ πάθη καὶ τὸν θάνατον ὑπομείνας· ἀλλ' αὐτὸς ὁ ἀπαθὴς καὶ ἀίδιος τῷ Θεοῦ Λόγῳ ἡνωμένος σαρκὶ ἀνθρωπότητι ἀναλγήτῳ, τὰ πάντα ἐπλήρωσε. διὸ οὐκ ἄλλον τὸν Θεὸν λόγον τὸν θαυματουργήσαντα, καὶ ἄλλον τὸν Χριστὸν τὸν παθόντα ὁμολογοῦμεν. ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν τοῦ Θεοῦ Λόγον σεσαρκωμένον, καὶ ἀνθρωπήσαντα, καὶ τὰ αὐτοῦ τά γε θαύματα καὶ τὰ πάθη, ἅπερ ἑκουσίως ὑπέμεινε σαρκὶ, ὁμολογοῦμεν. οὐκ γὰρ ἄνθρωπός τις ὑπὲρ ἡμῶν ἑαυτὸν δέδωκεν, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Θεὸς λόγος τὸ ἴδιον σῶμα δέδωκεν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα μὴ εἰς ἄνθρωπον ἡ πίστις καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν ᾖ, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν Θεὸν λόγον τὸν ἡμέτερον πίστιν ἔχωμεν. καὶ Θεὸν ὁπόταν αὐτὸν ὁμολογῶμεν, οὐκ ἀρνούμεθα τὸ εἶναι αὐτὸν καὶ ἄνθρωπον· ἢ ἄνθρωπον λέγοντες αὐτὸν, οὐκ ἀρνούμεθα τὸ εἶναι αὐτὸν καὶ Θεόν. εἰ γὰρ Θεὸς μόνον ἦν, πῶς ἔπαθε; πῶς ἀπέθανε, καὶ ἀνέστη; ἀλλότρια γὰρ ταῦτα Θεοῦ. εἰ δὲ ἄνθρωπος μόνον, πῶς διὰ παθημάτων νικᾷ; ἀλλότρια γὰρ ταῦτα ἀνθρώπου. ταῦτα δὲ ὁ αὐτὸς παθὼν, καὶ σώσας, καὶ ἀθάνατος, καὶ ἀναστὰς, καὶ ἀνελθὼν εἰς οὐρανοὺς, ὁ αὐτὸς Θεὸς, ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος τὰ συμφέροντα, οὕτως ἐν ἑκατέροις, ἅπερ ἐστὶν ἑκατέρας φύσεως, ἀπόντα ἐν θατέρᾳ τῇ ἑτέρᾳ ἐκ ἐναντίας φύσεως. ἐπεὶ οὖν ἑκατέρα φύσις

ANNO CHRISTI 546.

naturam humanam : ideo & unus eſt Dominus noſter Jeſus Chriſtus, habens in ſemetipſo perfectionem divinæ naturæ, & perfectionem naturæ humanæ. Et eſt Unigenitus quidem Verbum, utpote ex Deo Patre natus, & primogenitus autem in multis fratribus : idem ipſe cum factus eſt homo, (Filius enim Dei, filius hominis factus eſt ;) & manens quod erat, non tranſmutavit quod factus eſt. Unde & duas nativitates ejuſdem ipſius Unigeniti Dei Verbi confitemur : ante ſæcula quidem ex Patre incorporaliter nati : in ultimis autem diebus ejuſdem ipſius incarnati & [a] nati de ſancta glorioſa Dei genitrice & ſemper Virgine Maria. Qui enim de Patre ſplenduit ſupra intellectum, ex matre ortus eſt ſupra rationem. Et cum Deus verus eſſet, factus eſt vere homo. Ideo proprie & vere Dei genitricem ſanctam glorioſam & ſemper Virginem Mariam confitemur : non quia Deus Verbum initium ex ipſa accepit, ſed quod in ultimis diebus Unigenitus Deus Verbum, qui ante ſæcula erat, incarnatus ex ipſa, immutabiliter homo factus eſt : & cum inviſibilis in ſuis eſſet, viſibilis factus eſt in noſtris : & cum impaſſibilis Deus eſſet, non dedignatus eſt paſſibilis eſſe homo ; & immortalis, mortis legibus ſubjacere. Iſtum, qui in Bethlehem de ſemine David natus eſt ſecundum carnem, & ſimilis factus hominibus, & crucifixus eſt pro hominibus ſub Pontio Pilato, prædicaverunt ſancti apoſtoli ipſum eſſe Deum, ipſum hominem ; ipſum Filium Dei, ipſum filium hominis ; ipſum de cælo, ipſum de terra ; ipſum impaſſibilem, ipſum paſſibilem. Deus enim Verbum, qui natus eſt deſurſum ex Patre ineffabiliter, inenarrabiliter, incomprehenſibiliter, ſempiterne, ipſe in tempore naſcitur deorſum de Virgine Maria, ut illi qui deorſum prius nati ſunt, deſurſum ſecundo naſcerentur, id eſt, ex Deo. Ipſe igitur matrem tantummodo habet ſuper terram, & nos tantummodo Patrem habemus in cælo. Cum enim accepiſſet mortalem patrem hominum Adam, dedit hominibus ſuum Patrem immortalem, ſecundum hoc quod dicitur : *Dedit eis poteſtatem filios Dei fieri.* Unde & mortem ſecundum carnem guſtat Filius Dei, propter carnalem ſuum patrem : ut filii hominis, vitæ ejus participes fierent, propter ſuum ſecundum ſpiritum Patrem Deum. Ipſe igitur ſecundum naturam Filius eſt Dei, nos autem ſecundum gratiam : & iterum ipſe ſecundum diſpenſationem & propter nos filius fuit Adam, nos autem ſecundum naturam ſumus filii Adam. Pater enim eſt ejus Deus ſecundum naturam, noſter autem ſecundum gratiam. Et Deus ei fuit ſecundum diſpenſationem, eo quod homo factus eſt : noſter autem ſecundum naturam Dominus eſt & Deus. Et ideo Deus Verbum, qui eſt Filius Dei Patris, unitus carni, factus eſt caro, ut homines uniti ſpiritui, fierent unus ſpiritus. Ipſe igitur verus Filius Dei, omnes nos indutus eſt, ut omnes induamur unum Deum. Et eſt etiam poſt incarnationem unus de ſancta Trinitate, Unigenitus Filius Dei Dominus noſter Jeſus Chriſtus, compoſitus ex utraque natura. Compoſitum autem Chriſtum confitemur, ſanctorum patrum doctrinam ſequentes. In myſterio enim Chriſti unitas ſecundum compoſitionem, confuſionem & diviſionem rejicit : & ſervat quidem utriuſque naturæ proprietatem ; unam autem ſubſiſtentiam ſeu perſonam Dei Verbi & cum carne oſtendit ; & eſt unus idemque perfectus in deitate, & perfectus in humanitate, non tamquam in duabus ſubſiſtentiis ſive perſonis, ſed in divina natura & humana cognoſcendus : ut unus ſit in utraque, perfectus Deus & perfectus homo, idem ipſe Dominus noſter Jeſus Chriſtus, unus de ſancta Trinitate conglorificandus Patri & ſancto Spiritui. Nec enim quartæ perſonæ adjectionem ſuſcepit ſancta Trinitas & incarnato uno de ſancta Trinitate Deo Verbo. Iſtam igitur bonam traditionem, quam a ſanctis patribus acce-

[a] humanâ, Grat.

Joan. 1.

A φύσιν ἀνθρωπίνην. διὸ καὶ ὃς ὑπάρχει ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ ἑαυτῷ ἔχων τὸ τέλειον τῆς θεϊκῆς φύσεως, καὶ τὸ τέλειον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως· καὶ ὁ μὲν μονογενὴς μὲν ἡ λόγος, ὡς ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς γεννηθείς, ὁ πρωτότοκος δὲ ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς ὁ αὐτὸς, ὅτε γέγονεν ἄνθρωπος. ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ Θεοῦ υἱὸς ἀνθρώπου γέγονε, καὶ μένας ὅπερ ἦν, οὐ μετέβαλεν ὅπερ γέγονεν· ἴδιον καὶ δύο γεννήσεις τοῦ ἑαυτοῦ μονογενοῦς Θεοῦ λόγου ὁμολογοῦμεν. πρὸ μὲν σὺν σὰρκὶ ἐκ τοῦ πατρὸς ἀσωμάτως, πρὸ δὲ ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τὸν αὐτὸν ἐκ τῆς ἁγίας ἐνδόξου Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας σαρκωθέντα καὶ ἐναν-

B θρωπήσαντα. ὁ γὰρ ἐκ πατρὸς ἐκλάμψας ὑπὲρ νοῦν καὶ λόγον, ὁ μητρὸς ἀνθείλας ὑπὲρ λόγον. καὶ ὢν Θεὸς ἀληθὴς ἀνθρωπος γέγονεν ἀληθὴς. ἐξ ἧς ἔφυ ψυχῆς καὶ κατὰ ἀλήθειαν θεότητα τοῦ αὐτοῦ ἐνδόξου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας ὁμολογοῦμεν· οὐχ ὡς τῷ Θεοῦ λόγῳ πρὸ ἀρχῆς ἐξ αὐτῆς λαβόντος, ἀλλ' ὅτε ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ὁ αὐτὸς τῷ πρὸ αἰώνων μονογενὴς Θεὸς λόγος σαρκωθεὶς ἐξ αὐτῆς ἀπρεπῶς ἐνηνθρώπησε· καὶ ἀσχημος ἦν ἐν τοῖς ἑαυτοῦ, ἀσχημὸς γέγονεν ἐν τοῖς παρ' ἡμῶν· καὶ ἀνθρωπος ὢν Θεὸς ἐν ἀνθρώποις πεφυτὸς ἦναι ἀνθρωπος, καὶ ὁ ἀθάνατος νόμῳ ὑποκεῖσθαι θανάτου. ἤτοι, ἵν' ὁ Βηθλεὲμ γεννηθεὶς ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα, ἀνθρωπίνοις ἀνθρώποις ὅμοιος, καὶ σταυρωθεὶς ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ ἀνθρώπου τοῦ Πιλάτου Πιλάτου, ἐκήρυξαν οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι αὐτὸν εἶναι Θεὸν, αὐτὸν ἄνθρωπον, αὐτὸν υἱὸν ἀνθρώπου, αὐτὸν ἐξ οὐρανοῦ, αὐτὸν ἀπὸ

C γῆς, αὐτὸν ἀπαθῆ, αὐτὸν παθητόν. ὁ γὰρ γεννηθεὶς ἄνωθεν ἐκ τοῦ πατρὸς λόγος ἀῤῥήτως, ἀφράστως, ἀκαταλήπτως, ἀιδίως, αὐτὸς ἐν χρόνῳ γεννᾶται κάτωθεν ἐκ παρθένου Μαρίας, ἵνα οἱ κάτωθεν ἀνάνεων γεννηθέντες, ἄνωθεν ἐκ δευτέρου γεννηθῶσι ; τοῦτ' ἐκ Θεοῦ. αὐτὸς οὖν μητέρα μόνον ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἡμεῖς πατέρα μόνον ἔχομεν ἐν οὐρανοῖς. λαβὼν γοῦν ὁ αὐτὸς πατέρα ἐπὶ ἀνθρώπων τὸν Ἀδὰμ, ἔδωκε τοῖς ἀνθρώποις τὸν ἑαυτοῦ πατέρα ἀθάνατον κατὰ τὸ λεγόμενον· ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι. ἔδει δὲ κατὰ σάρκα γενέσθαι τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἐξ τὸν σπερματικὸν ἑαυτοῦ πατέρα, ἵνα οἱ υἱοὶ τοῦ ἀνθρώπου τῆς ζωῆς ἑαυτοῦ μεταλάβωσι ἐξ τὸν κατὰ πνεῦμα ἑαυτοῦ πατέρα τὸν Θεόν. αὐτὸς οὖν κατὰ φύσιν υἱὸς ὢν τοῦ Θεοῦ, ἡμεῖς κατὰ χάριν. ἐξ πάλιν αὐτὸς κατ' οἰκονομίαν ἐξ δι' ἡμᾶς υἱὸς γέγονε τοῦ Ἀδὰμ, ἡμεῖς δὲ κατὰ φύσιν ἐσμὲν υἱοὶ τοῦ Ἀδὰμ. πατὴρ γὰρ αὐτοῦ ἐστὶν ὁ Θεὸς κατὰ φύσιν, ἡμῶν δὲ κατὰ χάριν· καὶ Θεὸς αὐτοῦ γέγονε κατ' οἰκονομίαν, διὸν ἄνθρωπος, ἡμῶν δὲ κατὰ φύσιν ἀνάπαλιν ἐστὶ καὶ ὁ Θεός. ἐξ ἵνα

D ἓν ᾖ ὁ λόγος, ὃς ἐστιν υἱὸς τοῦ Θεοῦ πατρὸς, ἀνθρώπου σαρκὶ γέγονε σαρξ, ἵνα οἱ ἄνθρωποι ἀναβάσεως τοῦ πνεύματος, ἡμῶν ὄντων ἐν πνεύματι. αὐτὸς οὖν ὁ ἀληθινὸς υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἷς πάντας ἡμᾶς φανῇ, ἵνα οἱ πάντες ἓν ὦμεν ἐν φανέντι Θεῷ· καὶ ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἀναβάσιν τὸν εἰς τὰς ἁγίας οὐρανοὺς ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, σύμπαντες ἐξ ἑνὸς φύσεως. σώζονται δὲ τὸν Χριστὸν ὁμολογοῦντι τῷ περὶ αὐτὸν πατρικὸν ἀκολουθοῦντες διδασκαλίᾳ. ἔδει γὰρ τῷ κατὰ Χριστὸν

E μυστηρίῳ ἡ κατὰ σύνθεσιν ἕνωσις τὴν σύγχυσιν καὶ διαίρεσιν ἀποβάλλεται· ἐξ φυλάττει μὲν τὴν ἑκατέρας φύσεως ἰδιότητα· μίαν δὲ ὑπόστασιν, ἤτοι πρόσωπον τῷ Θεοῦ λόγῳ ἐξ μετὰ τῆς σαρκὸς δείκνυσι, καὶ ἕνα ἐξ καὶ ὁ αὐτὸς τέλειος ἐν θεότητι, ἐξ τέλειος ἐν ἀνθρωπότητι· οὐχ ὡς ἐπὶ δυοῖν ὑποστάσεσιν ἢ προσώποις, ἀλλ' ἐν μιᾷ φύσει καὶ ἀνθρωπίνῃ γνωριζομένῳ· ἵνα εἷς ᾖ καθ' ἑκάτερα, τέλειος Θεὸς ἐξ τέλειος ἄνθρωπος, ὁ αὐτὸς ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ εἷς τῆς ἁγίας τριάδος συνδοξαζόμενος τῷ πατρὶ ἐξ τῷ ἁγίῳ πνεύματι. οὐκ γὰρ τετάρτου προσώπου προσθήκην ἐπιδέχεται ἡ ἁγία τριὰς ἐξ σταυρωθέντι τῷ ἑνὶ τῆς ἁγίας τριάδος Θεοῦ λόγῳ. ταύτην τοίνυν παραδεξάμενοι, ἣν παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων εἰλήφα-

ANNO CHRISTI 546.

Anno Christi 546.

μὴν, φυλάττειν, ἐν ᾗ ζῶμεν καὶ πολιτευόμεθα, καὶ ἣν σπεύδο- A
μεν λαβεῖν, εἰς πατέρα, καὶ Χριστὸν τὸν ἐν τῷ Θεοῦ τῷ ζῶν-
τος, καὶ ἅγιον πνεῦμα ὁμολογίαν.

Ταῦτα οὕτως ὁμολογοῦντας θεῖς τοῖς ἁγίοις τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου περὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως διδασκαλίαις, καὶ τὸ εἰρημένον παρ' αὐτοῦ, μίαν φύσιν τοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένην, δεχόμενοι ὁμολογοῦμεν, ὅτι ἐκ τῆς θείας φύσεως καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἕνῳ Χριστὸς ἀπετελέσθη, καὶ οὐ μία φύσις, καθάπερ πῃ κακῶς τὸν λέξιν ἐπιλαμβάνοντες λέγειν ἐπιχειροῦσιν. ἐνίοτε μὲν οὖν καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ, ὁπόταν μίαν φύσιν εἶπε τοῦ λόγου σεσαρκωμένην, διὰ τοῦτο τὴν τῆς φύσεως ἐνέφηνε διὰ ὑποστάσεως ἐχρήσατο· καὶ ἐν οἷς λόγοις εἶπε ταύτην τὴν λέξιν, ἐν τοῖς ἑπεξῆς οἷς δεῖ τὸ πλεῖον ἐπήγαγε, ποτὲ μὲν γὰρ, ποτὲ δὲ λόγον καὶ μονογενῆ· ὅπερ οὐ φύσεως, ἀλλ' ὑποστάσεως ἦν σημαντικὸν δεῖ διλαμβάνειν. ἐ- B
πεὶ τοίνυν ὑποστάσεως τὸ λόγου σεσαρκῶσθαι οὐ μίαν φύσιν, ἀλλ' ἕνα Χριστὸν συνθέντα ἀπετέλεσε τὸν αὐτὸν Θεὸν καὶ ἄνθρωπον· Θεὸν δὲ καὶ ἄνθρωπον τὸν Χριστὸν ὁμολογοῦντας μίαν φύσιν ἢ τινὰ οὐσίαν ἐπ' αὐτοῦ λέγειν ἀσεβές· ἀδύνατον γὰρ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φύσιν ἢ τινὰ οὐσίαν καὶ Θεὸν εἶναι καὶ ἄνθρωπον, ἃ ἀσυγχύτῳ καὶ ἀτρέπτῳ, ὅπερ δεῖ τῆς μιᾶς ἐπὶ ὑποστάσεως ἢ τινὸς σεσημάνθαι ἀρθῶς ὁμολογοῦμεν. ἐξ ἀνάγκης δὲ τῷ εἰρημένῳ τοῦ αὐτοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου ὑποδείξομεν τὸν περὶ τῆς εἰρημένης λέξεως παρεσκευῆσθαι αὐτοῦ διδασκαλίαν· ἐν γὰρ τῇ πρώτῃ πρὸς Σούκενσον ἐπιστολῇ εἰπὼν μίαν φύσιν τοῦ λόγου σεσαρκωμένην, διέβαλε ἐπήγαγεν· οὐκοῦν ἕνα μὲν ἔχειν εἰς ἔννοιαν, καὶ ὡς γε μόνον τὸ ἀκριβὲς τῆς τῆς ψυχῆς ὁράματος, ἵνα πρόσωπον ἀνθρώπινον ὁ μονογενὴς, διὰ τοῦ φύσις ἀνεμὴ φαμὲν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα δὲ ἐν ᾖ ὁ Χριστὸς ἡ λέγειν τὸν ἐκ τοῦ Θεοῦ πατρὸς λόγον ἀνθρωπίνωτα καὶ σεσαρκωμένον. ἐπεὶ C
δοῦναι δὲ ὁ πατὴρ τὸ πρόσωπον τῆς ἀνθρωπίνης παρουσίας βουλόμενος, ἡ τὸ ἀδιάφορον ἡ ἀσύγχυτον φυλάττων, ἡ τὸν ἀσεβῆ περὶ σωτηρίου φύσεων ἔδειξε, ἡ ἵνα Χριστὸν ἀπέφηνε, ἀλλ' οὐχὶ μίαν φύσιν δύο ὄντας ἡ σαρκός. ἡ ἐν τῇ δευτέρᾳ πρὸς τὸν αὐτὸν Σούκενσον ἐπιστολῇ τὰ παρεκτεθέντα διδάσκων χρὴ οὕτως· εἰ μὲν γὰρ μίαν φύσιν τοῦ λόγου φύσιν σεσαρκωμένην, οὐ προσθέντες τὸ, σεσαρκωμένην· ἀλλ' οὐκ ἀναθέντες ἢ αἰτιασάμενοι, ὡς αὐτοῖς ἔχει τοῦτο ἡ ἐν ἀνθρώποις ὁ λόγος προσπεποιῆσθαι ὑπολαβεῖν, τοῦ τὸ πάλιν ἐν ἀνθρώποις· ἢ τὸ, τῶν D
ὑφ' ἡμᾶς οὐσίαν; ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐν ἀνθρώποις παλιγγενεσία ἡ τῆς καθ' ἡμᾶς οὐσίας ἡ δίκαιος αἰτιασάμενος ἀφῃρεῖτο τὸ λέγειν, σεσαρκωμένην, παντελῶς καταμάτην μᾶλλον ἑαυτοῖς ὑπεύθυνος. τῷ γὰρ ἀκλάστους ἢ αἰσχρὰς ἀποκόπτειν ἡ ἀφαιρεῖσθαι τὸν σάρκινον, ἵνα τὸ ἐγκαλεῖσθαι δίκαιος, ἀφαιρεῖσθαι τὸν ἐξ ἡμῶν τῆς πλείας ἀνθρωπότητος. εἰ δὲ, ὡς ἔφην, ἐν τῷ σεσαρκῶσθαι λέγειν αὐτὸν, σαφὲς ὅτι ἡ ἀναμφίλεκτος ὁμολογία τοῦ, ὅτι γέγονεν ἄνθρωπος, οὐδὲν ἦν κωλύει τοῦτο, ὡς ἂν ὑπῆρχεν ἡ μόνος ἐξ ἡμῶν ὁ Χριστὸς, ὁ αὐτὸς Θεὸς ὅτι ἡ ἄνθρωπος, ὅλως ἐν ἡμῖν τέλειος, οὕτω καὶ ἐν ἀνθρωπότητι τέλειος. ὁρθότατα δὲ καὶ πάνυ σωφρόνως ἡ σὺ τελείως τὸν περὶ τοῦ σωτηρίου πάθους ἐκτίθεσθαι λόγον, ἐκ αὐτὸν τὸν μονογενῆ ἐξ τοῦ Θεοῦ, καθὸ γέγονε ἡ ἦν E
Θεὸς, παθεῖν εἰς ἰδίαν φύσιν τὸ πάσχειν ἰσχυρίζεσθαι, παθεῖν δὲ μᾶλλον τῇ χοϊκῇ φύσει. δεῖ γὰρ ἀναλαβόντα ἀπαθῆ σῴζεσθαι τοῦ ἐνὶ καὶ κατὰ ἀλήθειαν υἱοῦ, τὸ καὶ μὰ πάσχειν δυνατὸν, καὶ τὸ λυτροῦσθαι παθεῖν ἀνθρώπινον· ἡ οὐκοῦν γέγονεν σάρξ. Καὶ ἐν τῇ παρακειμένῃ δὲ κεφαλαίῳ τῆς ἑαυτοῦ ἡ αὐτὸς ἐν ἁγίοις Κύριλλος ἐπαίνων ἀποδεξάμενος τοὺς τε δύο ἐξ ἀναιρεῖσθαι, τοὺς τε μίαν φύσιν λέγοντας σάρκος καὶ τῆς σαρκὸς τοῦ Χριστοῦ, χάριν οὕτως. Οὐ διαιρετέον οὖν ἄρα τὸν ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν εἰς ἄνθρωπον ἰδικῶς, ἡ εἰς Θεὸν ἰδικῶς, ἀλλ' ἕνα ἡ τὸν αὐτὸν Ἰησοῦν Χριστὸν κύριον φαμὲν, τὸν ἐξ φύσεων εἰδότες ἀμερισμὸν, ἡ ἀσυγχύτως ἀπολείας παραδύσεις αὐτοῦ.

Anno Christi 546.

pimus, cuſtodimus, in qua vivimus & converſamur: & quam ab hac vita proficiſcentes, oramus nobiſcum habere, quæ eſt in Patrem & Chriſtum Filium Dei vivi, & ſanctum Spiritum confeſſio.

Hæc ita confitentes ſuper alias ſancti Cyrilli de fide recta doctrinas, & hoc quod dictum eſt ab ipſo, unam naturam Dei Verbi incarnatam ſuſcipientes, confitemur quod ex divina natura & humana unus Chriſtus effectus eſt, & non in una natura, prout quidem male intelligentes dictionem, conantur dicere. Unde & ipſe pater, quoties unam naturam dixit Verbi incarnatam, in hoc naturæ nomine pro ſubſiſtentia uſus eſt. Et in quibus libris dixit hanc dictionem, in ſequentibus ſæpius intulit; [a] & quando Filium, & quando Verbum, aut Unigenitum: quæ non naturam, ſed ſubſiſtentiam ſeu perſonam ſignificent. Subſiſtentia igitur Verbi incarnata non unam naturam, ſed unum Chriſtum compoſitum effecit, eumdem ipſum Deum & hominem. Eos autem qui Chriſtum Deum & hominem confitentur, unam naturam ſive ſubſtantiam ipſius dicere, impium eſt. Impoſſibile enim eſt, Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum ſecundum unam eamdemque naturam ſeu ſuſtantiam & ante ſæcula eſſe, & in tempore, aut impaſſibilem & paſſibilem; quod in una ſubſiſtentia ſive perſona ejus recte confitemur. Ex ipſis autem dictis ejuſdem ſancti Cyrilli oſtendemus de memorata dictione manifeſtam ipſius doctrinam. In prima enim ad Succeſſum epiſtola, cum dixiſſet, unam naturam Dei Verbi incarnatam, ſtatim intulit: Ergo quantum quidem ad intellectum pertinet, & ad videndum tantummodo oculis animæ, quemadmodum incarnatus eſt Unigenitus, duas naturas unitas eſſe dicimus, unum autem Filium, & Chriſtum, & Dominum, Dei Patris Verbum incarnatum, & hominem factum. Per iſta autem pater modum incarnationis volens manifeſtare, & indiviſam & inconfuſam cuſtodiens unitionem, & numerum naturarum quæ convenerunt demonſtravit, & unum Chriſtum prædicavit, & non unam naturam deitatis & carnis. Et in ſecunda ad eumdem Succeſſum epiſtola ſimilia docens, ita ſcribit: Nam ſiquidem unam dicentes Verbi naturam tacuiſſemus, non inferentes, Incarnatam, ſed quaſi extra ponentes diſpenſationem; erat illis forſitan & verifimilis ratio confingentibus interrogare, ubi perfectio in humanitate, vel quomodo ſubſiſtit humana noſtra ſubſtantia? Quoniam autem & perfectio in humanitate, & noſtræ ſubſtantiæ demonſtratio introducta eſt, dicendo, Incarnatam; ceſſent arundineam virgam ſibi ſupponentes. Ejicientem enim diſpenſationem, & abnegantem incarnationem, oportebat juſte accuſari, auferentem a Filio perfectam humanitatem. Sin autem, ut dixi, incarnatum eſſe dicendo ipſum, manifeſta eſt & indubitabilis confeſſio, quod factus eſt homo; nihil jam prohibet intelligere, quia cum unus ſit & ſolus Filius Chriſtus, idem ipſe Deus eſt & homo, ſicut in deitate perfectus, ita & in humanitate perfectus. Rectiſſime autem & nimis prudenter tua perfectio de ſalutari paſſione rationem exponit, non ipſum Unigenitum Filium Dei, ſecundum quod intelligitur & eſt Deus, paſſum eſſe in ſua natura quæ ſunt corporis affirmans, magis autem paſſum eſſe terrena natura. Oportet enim neceſſarium utraque ſervari uni & vero Filio, & non pati ſecundum deitatem, & dici paſſum eſſe eumdem ipſum ſecundum humanitatem: ipſius enim paſſa eſt caro. Et in tertio decimo capite Scholiorum idem ſanctus Cyrillus ſimiliter rejiciens eos, qui duos filios introducunt, & eos qui unam dicunt naturam deitatis & carnis Chriſti, ita ſcribit: Non diſcernendum unum Dominum Jeſum Chriſtum in hominem ſeparatim, & in Deum ſeparatim; ſed unum eumdemque Dominum Jeſum Chriſtum dicimus, naturarum ſcientes differentiam, & inconfuſas eas ſibi invicem conſervantes. Si igitur

[a] al. aliquando quidem Filium, aliquando vero Verbum. Vel Eſt quando Filium, eſt quando Verbum.

ANNO CHRISTI 546.

(prout docet nos ſanctus Cyrillus) unus eſt Dominus noſter Jeſus Chriſtus, perfectus in deitate, & perfectus idem ipſe in humanitate, & non eſt paſſus divina natura, ſed terrena; ſcit autem & naturarum differentiam, & quod inconfuſæ ſibi invicem in una ſubſiſtentia conſervantur: certum eſt, quod eumdem ipſum in divina natura & in humana dicit pater cognoſci, & utramque naturam in ipſo eſſe, ex quibus & compoſitus eſt. Et non aliquis ſic inſaniat, ut arbitretur eos recte ſapere, qui dicunt unam eſſe naturam ſive ſubſtantiam carnis & deitatis Chriſti, eamdem & divinam & terrenam, paſſibilem & impaſſibilem.

Quoniam autem & alio modo quidam oſtendere conantur, unam eſſe naturam deitatis & humanitatis Chriſti, exemplum hominis proponentes, & dicentes: quod ſicut ex diverſis naturis, anima & corpore conſiſtens homo, una natura dicitur; ſic & ex duabus naturis deitatis & humanitatis Chriſtum dicentes, debemus unam ipſius dicere naturam: illud ad eos dicemus, quod homo quidem licet ex diverſis conſtet, id eſt, anima & corpore, tamen ideo una natura dicitur, quoniam de omnibus ſubſiſtentiis ſive perſonis, quæ ſub eadem ſpecie referuntur, communiter prædicatur. Licet enim unaquæque ſubſiſtentia ſive perſona, ſicut Petrus & Paulus, proprietatibus a ſe invicem ſeparentur, ſed tamen non natura dividuntur; ambo enim homines: & iterum, nec anima ſine corpre, nec corpus ſine anima homo eſt: ſed ex eo quod non erat, ad hoc quod eſt, ex anima & corpore creatus eſt. Unaquæque autem creatura licet ex diverſis conſtet, ſed tamen unam illam habere dicitur naturam, ſecundum quam a Deo creata eſt. Chriſtus autem non ſic: nec enim unam naturam ſive ſubſtantiam ſignificat, quæ communiter de plurimis ſubſiſtentiis ſive perſonis prædicatur, ſicut homo. Si enim hoc eſſet, multi Chriſti invenirentur,[a] in quibus communitas unius naturæ prædicabitur; quod & dicere impium eſt. Sed neque ab initio ex deitate & humanitate ſicut homo ex anima & corpore, Chriſtus creatus eſt, ut hoc ſit natura Chriſti: ſed cum Deus eſſet ante ſæcula Verbum, & eſſet ejuſdem naturæ ſive ſubſtantiæ cum Patre, & creator omnium, in ultimis diebus hominis naturam ſecundum ſubſiſtentiam ſibi unicns, factus eſt homo manens Deus.

[a] Forte, de

Eſt igitur Chriſtus una ſubſiſtentia, ſive perſona, & habet in ſemetipſo perfectionem divinæ & increabilis naturæ, & perfectionem humanæ & creabilis naturæ. Quomodo igitur, in quo duæ naturæ cognoſcuntur, increabilis, & creabilis, in eo unam naturam ſive ſubſtantiam dici poſſibile eſt? Licet enim una ſubſiſtentia ſive perſona Chriſtus ſit, ſed conſubſtantialis Deo Patri, & conſubſtantialis nobis idem ipſe eſt, non tamen ſecundum unam eamdemque naturam, ſeu ſubſtantiam. Sin autem una natura ſive ſubſtantia eſſet Chriſtus, aut ſine carne eſt, & ſoli Deo[b] Patri conſubſtantialis, quoniam una deitatis ſubſtantia ſive natura eſt: aut purus homo exſiſtens, nobis eſt ſolum conſubſtantialis, quoniam una natura humanitatis eſt: aut immutata utraque natura alteram effecit naturam, præter eas quæ convenerunt; & ſecundum illos neque Deus manſit, neque homo factus eſt Chriſtus; & ideo neque Patri, neque nobis idem ipſe conſubſtantialis eſt. Sic autem ſapere omni plenum eſt impietate. Et iſta dicimus, non ignorantes quod & quidam ſanctorum patrum hominis exemplo in myſterio Chriſti[c] uſi ſunt: ſed illi quidem ut oſtenderent, quod ſicut homo ex anima & corpore unus efficitur, & non duo homines; ſic & Chriſtus ex deitate & humanitate compoſitus, unus eſt, non in duos Chriſtos vel in duos filios dividendus. Iſti autem hominis exemplo utum-

[b] & Spiritui Sanct.

[c] Sanctus Athanaſius in ſymbolo quod ejus nomine inſcribitur.

ANNO CHRISTI 546.

καθὼς διδάσκει ὁ ἅγιος Κύριλλος, ὅτι εἷς ἐστιν ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, τέλειος ἐν θεότητι, καὶ τέλειος ὁ αὐτὸς ἐν ἀνθρωπότητι· καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ θείᾳ φύσει, ἀλλὰ τῇ χοϊκῇ φύσει· οἶδε δὲ καὶ τὴν τῶν φύσεων διαφοράν, καὶ τὸ ἀσυγχύτως αὐτὰς ἀλλήλαις ἐν μιᾷ ὑποστάσει φυλάττεσθαι· ὅθεν ὅτι τὸν αὐτὸν ἐν τῇ θείᾳ φύσει καὶ τῇ ἀνθρωπίνῃ λέγει ὁ πατὴρ γινώσκεσθαι, καὶ ἑκατέραν φύσιν ἐν αὐτῷ εἶναι, ἐξ ὧν καὶ συγκέϊται. καὶ ἐν ἄν τις οὕτω μανείη, ὡς ὀρθῶς νομίσαι φρονεῖν τοὺς λέγοντας μίαν εἶναι φύσιν, ἤτοι σαρκὸς καὶ θεότητος τοῦ Χριστοῦ, τοῦ αὐτοῦ θείαν καὶ χοϊκὴν, παθητὴν καὶ ἀπαθῆ.

Ἐπειδὴ δέ τινες ὑπάρξαι καταβαλλόμενοι ὑπολαμβάνουσί τινες τὸ μίαν εἶναι φύσιν τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ, τὸ τοῦ ἀνθρώπου παράδειγμα φερόμενοι, καὶ λέγοντες, ὥσπερ ἐξ ἑτεροφυοῦς ψυχῆς καὶ σώματος συγκειτὸς ὁ ἄνθρωπος μία φύσις λέγεται, οὕτω καὶ ἐν δύο φύσεσι, θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, τὸν Χριστὸν λέγοντες, ἐξαίρετόν τινα μίαν φύσιν ἐπ' αὐτοῦ λέγειν· οὐδὲν ἧττον αὐτοῖς ἐροῦμεν, ὅτι ὁ μὲν ἄνθρωπος καθ' ἑαυτὸν ἑτερογενὴς ἐστὶ, θνητὸς ψυχῆς καὶ σώματος, ἅμως ἐξ ἀμφοῖν μία φύσις λέγεται, ὁπηνίκα καθ' ἕκαστον τῶν ἰδίων ὑπάρχει ὑποστάσεων, ἄγραν ἀνθρώπων, ἢ ὑπό τι τοιοῦτον τῶν αὐτοῖς ἀναγομένων κατηγορεῖται.. οἱ καὶ τὰ μάλιστα γοῦν ἑκάτερα ὑπόστασις, ἤτοι Θεότης καὶ Πάθος ἢ Παῦλος, τῇς ἰδιότητος ἀπ' ἀλλήλων διῃρημένης, ἀλλ' ὅμως οὐ τῇ φύσει διαιρεῖται· ἀμφότεροι γοῦν ἄνθρωποι· καὶ πάλιν οὔτε ψυχὴ χωρὶς σώματος, οὔτε σῶμα χωρὶς ψυχῆς [a]ἀνθρώπινον· ἀλλ' ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι ἐκ ψυχῆς ἢ σώματος δεδημιούργηται. πῶς δὲ κτίσμα, οἱ καὶ ἐκ διαφόρων συνέστηκεν, ἀλλ' οὖν μίαν ἑαυτῶν ἴσχει λέγεσθαι φύσιν, καθ' ἣν παρὰ τοῦ Θεοῦ δεδημιούργηται. ὁ δὲ Χριστὸς οὐχ οὕτως· οὔτε γὰρ μίαν φύσιν, ἤγουν οὐσίαν δηλοῖ κοινὴν καθ' πολλῶν ὑποστάσεων, ἥτις θεότητος κατηγορεῖται, ἅπερ ἢ λέγει Θεὸν ἁπλῶς. ἀλλ' οὔτε ἐκ δύο ἀρχῶν ἐκ Θεότητος ἢ ἀνθρωπότητος, ἅπερ ὁ ἄνθρωπος ἐκ ψυχῆς ἢ σώματος, ὁ Χριστὸς δεδημιούργηται, ἵνα ἓν ᾖ φύσις Χριστοῦ· ἀλλὰ Θεὸς ὢν περὶ αἰῶνος ὁ λόγος, καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως ἅπερ οὐσίας ὑπάρχων τῷ πατρὶ, ἢ δημιουργὸς ἁπάντων, ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἀνθρώπου φύσιν καθ' ὑπόστασιν ἰδίαν ἑαυτῷ, γέγονεν ἄνθρωπος, μὴ ἀπολιπὼν τὸ εἶναι Θεός.

Ἔστι οὖν ὁ Χριστὸς μία ὑπόστασις, ἤτοι Θεότητος, καὶ ἔχει τὸ τέλειον ἐν ἑαυτῷ τῆς τε θείας καὶ ἀνθρωπίνου φύσεως, καὶ τὸ τέλειον τῆς ἀνθρωπότητος καὶ κτιστὴς φύσεως. πῶς οὖν, ἐν ᾧ δύο φύσεις γνωρίζονται, ἄκτιστος καὶ κτιστὸς, δυνὸν ἓνὸν μίαν φύσιν ἤτοι οὐσίαν λέγεσθαι δυνατόν; εἰ γὰρ ἢ μία ὑπόστασις ἤτοι Θεότητος ὁ Χριστὸς, ἀλλ' ὁμοούσιος τῷ πατρὶ Θεῷ, καὶ ὁμοούσιος ἡμῖν ὁ αὐτὸς, οὐ μιᾷ κατὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φύσιν, ἤτοι οὐσίαν· εἰ δὲ μία φύσις ἤτοι οὐσία ἐπὶ Χριστοῦ, ἢ ἀσαρκος ἂν μόνῳ τῷ Θεῷ καὶ [b]πνεύματι ἦν ὁμοούσιος, ἐπειδὴ μία τῆς θεότητος οὐσία, ἤτοι φύσις· ἢ ψιλὸς ἂν ἄνθρωπος, μόνῳ ἡμῖν ἦν ὁμοούσιος, ἐπειδὴ μία φύσις τῆς ἀνθρωπότητος· ἢ ἑκατέρα ἑκατέρᾳ φύσις [c]ἑτεροφυὴς ἦν. ἀποτέλεσμα γοῦν τὰ συναλλάξαντα, καὶ κατ' αὐτοὺς οὔτε Θεὸς ἁπλῶς, οὔτε ἄνθρωπος γέγονεν ὁ Χριστὸς· καὶ ὅλῳ πόθῳ οὔτε τῷ πατρὶ, οὔτε ἡμῖν ἦν ὁ αὐτὸς ὁμοούσιος. τὸ δὲ οὕτω φρονεῖν πάσης ἀσεβείας ἐστὶ πλέον. καὶ ταῦτα λέγομεν οὐ ἀγνοοῦντες, ὅτι καί τινες τῶν ἁγίων πατέρων τῷ τῆς ἀνθρωπίνου ὑποδείγματι ἐπὶ τῷ κατὰ Χριστὸν μυστηρίῳ ἐχρήσαντο· ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν, ἵνα δείξωσιν, ὅτι καθάπερ ὁ ἄνθρωπος ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος εἷς συνίσταται, καὶ οὐχὶ δύο ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς ἐκ θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος συνηνῶσθαι ὀφείλει, καὶ οὐκ εἰς δύο Χριστοὺς, ἢ δύο υἱοὺς μερίζεσθαι. οὗτοι δὲ τῷ τῆς ἀνθρώπου ὑποδείγματι πλέον, ἵνα μίαν φύσιν

[a] Forte, ἐξ ἀνθρώπου,

[b] πνεύματι Lat. Sic legitur in chronico Alexandrino.

[c] ἑτερογενὴς in Lat.

ANNO CHRISTI 546.

ἕτερ οὐσίαν Διόφυσιν καὶ ἀνθρωπότητος τῆ Χριστοῦ εἰσάγουσι, ἅπερ ἀναδείξαμεν ἀλλότριον ἅπασι τοῖς δικαίοις. ἀλλὰ δῆλ. βέλτιον ἐπισκήψαμεν, εἰς μεχρὶ τινὰ ὀρθὴν τῶν πατέρων διδασκαλίαν ἀναπλάττοντες ἐν ἑνωτικῆς μόνῃ φύσει, ἅπερ οὐσίαν Διόφυσιν καὶ σαρκὸς, ἐφ' ἑνώσεως μυστικῶς λέγοντες, μὴ δεῖν ἀριθμὸν φύσεων ἐπὶ Χριστοῦ λέγειν, εἰς τῶν ἀριθμοῦ διαίρεσιν εἰσαγόντες. ἴστωσαν οὖν, ὅτι ὁ ἀριθμὸς, ὅταν μὲν ἐπὶ διῃρημένων προσώπων ἢ ὑποστάσεων λέγηται, τῆλ. προχείρων αὐτὸν τινὰ ἐκ μερῶν ἔχει διαίρεσιν, οἷον εἰς τῶν ἐπὶ δύο ἢ πλειόνων ἀνθρώπων· ὅταν δὲ ἐπὶ ἑνωμένων προχείρων, πλησιάζῃ μόνῳ λόγῳ καὶ θεωρίᾳ, οὐ μετὰ αὐτὸν ἐπὶ προχείρων ἔχει τινὰ διαίρεσιν, οἷον εἰς ἐπὶ δύο ἢ πλειόνων ἀνθρώπων ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος συνεστώτων. διὸ γὰρ καὶ ἐνταῦθα φύσεις θεωροῦνται, ἑτέρα μὲν τῆς ψυχῆς, καὶ ἑτέρα τῶ σώματος· καὶ ὅμως οὐ δῆλ. διὰ τοῦτο εἰς δύο ἀνθρώπους διαιροῦνται, ἀλλ' ἕνα ἴσμεν τὸν ἄνθρωπον, καὶ μίαν αὐτοῦ τινὰ ὑπόστασιν. καὶ ἐπὶ τῶ κατὰ Χριστὸν θείου μυστηρίου τῆς ἑνώσεως ἡμῶν, οἱ μὲν διῃρημένα θεωροῦντες τὰ ἑνούμενα, ἀλλ' οὔτω οὐ προχειρισμένως καὶ ἀπὸ μέρους ἀλλήλων διίστανται τὸ ἐξ ὧν ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς συνέστη· τινὰ μὲν τὴν διαφορὰν καταπεσοῦσης, καὶ ταύτην σημᾶναι βουλόμενοι, τὸν ἀριθμὸν παρεισαγόμεθα, ἐξ δύο τὰ ἐν Χριστῶ φύσεις εἶναί φαμεν· ἐξ οὐ διῃρῆσθαι τὸν ἕνα Χριστὸν εἰς δύο Χριστούς, ἢ δύο υἱοὺς διαιρεῖσθαι· καὶ μαρτυρῶν τῶν παρ' ἡμῶν εἰρημένων ὁ ἐν ἁγίοις Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἐν τῆ πρὸς Κλεδόνιον πρώτῃ λόγῳ γράφων οὕτως· ἂν τις εἰσάγῃ δύο υἱούς, ἕνα μὲν τὸν ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς, δεύτερον δὲ ἐκ τῆς μητρὸς, ἀλλ' οὐχὶ ἵνα ᾖ τὸν αὐτὸν, τῆς υἱοθεσίας ἐκπέσῃ τῆς ἐπαγγελίας τοῖς ὀρθῶς πιστεύουσι. φύσεις μὲν γὰρ δύο, Θεὸς καὶ ἄνθρωπος, ἐπεὶ καὶ ψυχὴ καὶ σῶμα· υἱοὶ δὲ οὐ δύο, οὐδὲ θεοί. οὐδὲ γὰρ ἐνταῦθα δύο ἄνθρωποι· εἰ καὶ οὕτως ὁ Παῦλος τὸ ἔσω τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὸ ἔξω προσηγόρευσε· καὶ εἰ δεῖ συντόμως εἰπεῖν, ἄλλο μὲν καὶ ἄλλο τὸ ἐξ ὧν ὁ τοιοῦτος, ἅπερ μὰ παυτὸν τὸ αἰσχιστον τῆς ἀσεβείας, ἢ τὸ ἄχρονον τῆς ἐν χρόνῳ, ἢ ἄλλος δὲ ἢ ἄλλος, μὰ φύσει.

Ἰδοὺ δῆλ. βέλτιον σαφῶς Διόδωρος ὁ ἐν ἁγίοις Γρηγόριος, ὅτι δεῖ τὸ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου ὁ μὲν δεῖ θεωρῶν τὸν ἀριθμὸν λέγειν, εἰς ἀσεβῆ κατηγορήσῃ· ὁ δὲ δεῖ τῆλ. φύσιν, ἐξ ὧν ὁ εἷς σωτὴρ Χριστὸς, δεῖν προχειρίζεσθαι ὀρθῶς ὁμολογῆ· εἰς τὸν μὲν διῃρῆσθαι τῆλ. συνελθοῦσαν φύσιν δῆλ. δεῖν σημαίνων, διαίρεσιν δὲ τὴν ἀπὸ μέρους κατ' οὐδένα τρόπον ποιούμενος. ἅπαξ γὰρ ἑτέρα φύσις τῆς ψυχῆς, ἢ ἑτέρα σώματος, ἢ ἄλλος εἰς κατὰ σωμάτων ἀνθρώπους διαπλάττῃ, καὶ οὐ δύο· οὕτω ἢ ἐν Χριστῶ οἱ ἐξ δύο φύσεις διαιροῦντες, ἑτέρα μὲν τῆς θεότητος, ἑτέρα δὲ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλ' οὐ δῆλ. διὰ τοῦτο δύο Χριστοὶ, ἢ δύο υἱοὶ εἰσάγεται. ὅτι τὸν ἀριθμὸν τῆλ. ἐν Χριστῶ φύσιν κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον παρεισαγόμενοι λέγει, δῆλον εἶναι τινὰ δῆλ. θεωρῆσαι δεῖν ἀφιεμένην, καὶ οὐ χωρὶς ἐπισχόντες τῆ διανοίᾳ. οἱ δὲ τὸν δῆλ. θεωρῆσαι ἀμολογοῦσαν, ἐπεὶ δὲ πάντως δεῖ ταύτῃ ἢ τὸν ἀριθμὸν τῆλ. οὐσίαν συνελθοῦσαν φύσιν εἰς μίαν ὑπόστασιν λέγει αὐτοῖς. ὅπου γὰρ δῆλ. φυλάττεται, ταύτῃ πάντως καὶ ἀριθμὸς ἕπεται. εἰς σύνεσιν δὲ τῆλ. παρ' ἡμῶν εἰρημένων τῆ τῆλ. ἁγίων πατέρων μαρτυρίᾳ χρώμεθα, δεῖξαι αὐτοῖς λέγει, ὅτι δεῖ τὸ κατὰ Χριστὸν μυστήριον οἱ μὲν λέγει διαιροῦντες κατὰ τὴν δῆλ. θεωρίαν τῆλ. φύσιν, διότητος καὶ ἀνθρωπότητος, ἐξ ὧν καὶ σωτῆρα, καὶ τὸν ἀριθμὸν δεῖ ἐπὶ τούτου παρεισάγουσιν· οὐ μὴν παραχωρῶν διὰ μέρους τὴν τῆλ. φύσιν συνιέντες διαίρεσιν εἰς δύο ὑποστάσεις, ἅπερ δύο ἀσέβημα.

tur, ut unam naturam ſive ſubſtantiam deitatis & humanitatis Chriſti introducant: quod demonſtravimus alienum eſſe pietatis. Sed cum per hæc convincuntur, quod præter rectam patrum doctrinam ſibi confingunt unam naturam ſeu ſubſtantiam deitatis & carnis, ad alia tranſeunt; dicentes non oportere numerum naturarum in Chriſto dicere, utpote numero diviſionem introducente. Sciant igitur, quod numerus, quando in diverſis perſonis, ſive ſubſiſtentiis dicitur, rerum ipſarum per partes habet diviſionem, ſicut in duobus vel etiam pluribus hominibus: quando autem in rebus unitis, tunc [a] verbo ſolo & intellectu, non tamen ipſarum rerum habet diviſionem, ſicut in una ſubſiſtentia hominis ex anima & corpore conſtituta. Duæ enim & hic naturæ intelliguntur, altera animæ, & altera corporis: & tamen non propter hoc in duos homines dividitur, ſed unum ſcimus hominem eſſe, & unam ſubſiſtentiam ejus. Et in myſterio igitur Chriſti facta unitione, licet diverſa intelligantur quæ unita ſunt, ſed non ipſa re & per partes a ſe invicem ſeparantur ea, ex quibus Dominus noſter Jeſus Chriſtus compoſitus eſt; differentiam tamen conſiderantes & hanc ſignificare volentes, numerum aſſumimus, & duas in Chriſto naturas eſſe dicimus: nec ideo unus Chriſtus in duos Chriſtos, vel in duos filios dividitur. Et teſtimonium præſtat noſtris dictis ſanctus Gregorius Theologus, ſcribens in primo libro ad Cledonium ſic: Si quis introducit duos filios, unum quidem ex Deo & Patre, ſecundum autem ex matre, ſed non unum eumdemque; ex adoptione cadat, quæ promiſſa eſt recte credentibus. Naturæ enim duæ, Deus homo, quomodo & anima & corpus: non autem duo filii, nec dii duo. Nec enim hi duo homines, licet Paulus ſic appellaverit quod eſt intus hominis, & quod eſt extrinſecus: & ut compendioſe dicamus, aliud quidem & aliud, ea ex quibus Salvator eſt; cum non idem ſit inviſibile & viſibile; & hoc quod ſine tempore eſt, & hoc quod ſub tempore: non autem alius & alius: abſit:

Ecce per hæc evidenter docet ſanctus Gregorius, quod in myſterio Chriſti ille quidem qui in perſonis numerum dicit, ut impius condemnatur: ille autem qui in naturis, ex quibus unus Chriſtus compoſitus eſt, numerum accipit, recte confitetur; utpote differentiam quidem naturarum quæ convenerunt per hoc ſignificans: diviſionem autem, quæ per partem eſt, nullo modo faciens. Sicut enim altera natura eſt animæ, & altera corporis; & tamen unus ſecundum compoſitionem homo efficitur, & non duo homines: ſic & in Chriſto licet duæ intelligantur naturæ, altera quidem deitatis, altera vero humanitatis; ſed non propter hoc duo Chriſti, aut duo filii introducuntur. Ergo qui numerum naturarum quæ in Chriſto ſunt, ſecundum prædictum modum dicere recuſant, manifeſti ſunt differentiam naturarum abnegantes, & confuſionem introducentes diſpenſationi. Si vero differentiam confitentur, neceſſe eſt omnimodo ad eam ſignificandam, & numerum dicere naturarum quæ ſine confuſione in unam ſubſiſtentiam convenerunt. Ubi enim differentia ſervatur, ibi omni modo & numerus ſequitur. Ad confirmanda autem ea quæ diximus, ſanctorum patrum teſtimonio utentes, oſtendemus eos dicere, quod in [b] uno Domino noſtro Jeſu Chriſto rationes quidem dividuntur ſecundum differentiam naturarum deitatis & humanitatis, ex quibus & compoſitus eſt, & numerum in hoc aſſumunt: non tamen ipſa re & per partes naturarum faciunt diviſionem in duas ſubſiſtentias ſive perſonas.

[a] al. ratione ſola.

[b] myſterio Chriſti Græci

Λέγει γὰρ ὁ ἐν ἁγίοις Κύριλλος ἐν τῆ ἑρμηνείᾳ τῶ Λευιτικοῦ οὕτως· ὅλον δὲ πάλιν ἐν τούτοις σκόπει σαφῶς τὸ σωτῆριον ἡμῶν τὸ μυστήριον, ἢ τὸν διὰ τῶ ἁγίου βαπτίσματος καθαρισμόν. δύο

Dicit enim ſanctus Cyrillus in Levitici interpretatione ſic: Totum in his iterum circumſpice aperte Salvatoris noſtri myſterium, & emundationem quæ per ſanctum baptiſma fit. Duas enim aviculas ſumi [c] Levit. 14.

ANNO CHRISTI 546.

» jubet vivas & mundas, ut intelligas per volatilia cæle-
» ſtem hominem ſimul & Deum, in duas naturas, quan-
» tum pertinet ad rationem unicuique convenientem,
» dividendum. Deus enim Verbum, qui ex Deo Patre
» eſt, ſplenduit in carne quæ ex muliere eſt, verumta-
» men non partiendum; unus enim ex utriſque Chri-
» ſtus. Et iterum idem ſanctus Cyrillus in ſecunda ad
» Succeſſum epiſtola ita dicit: Sed ignoraverunt, quod
» quæ per ſolum intellectum dividi ſolent, non hæc ne-
» ceſſario etiam in alteritatem, quæ eſt per partes, omni-
» nimodo & ſpecialiter a ſe invicem ſeparabuntur. Sed
» & ſanctus Baſilius in quarto libro contra Eunomium,
Proverb. 8. interpretans hoc quod eſt: *Dominus creavit me, & ante omnes colles genuit me:* ita ſcribit: Intelligen-
» dum hoc quidem quod dicit, *creavit*, de eo qui for-
» mam ſervi accepit. In his autem omnibus non duo
» dicimus, Deum ſeparatim, & hominem ſeparatim,
» unus enim erat: ſed ſecundum intellectum, utriuſque
» naturam exiſtimantes. Sed & ſanctus Gregorius Theo-
» logus in libro ſecundo de Filio, docens nos quomodo
» in Domino noſtro Jeſu Chriſto oportet naturas quæ
» in eo ſunt, ſecundum intellectum diſcernere, ita ſcri-
» bit: Cum naturæ intellectu diſtant, ſimul dividuntur
» etiam nomina. Paulum dicentem audi: *Ut Deus Do-*
Epheſ. 1. » *mini noſtri Jeſu Chriſti, Pater gloriæ:* Chriſti quidem
» Deus, gloriæ autem Pater. Nam etſi utrumque unum
» eſt, tamen non natura, ſed conventu. Et ſanctus au-
a al. epiſcopus Nyſſæ. » tem Gregorius [a] Nyſſenus in quarto libro contra Eu-
» nomium, eadem nos docens, ita ſcribit: Et ne aliquis
» incorruptibili naturæ crucis paſſionem applicaret, per
» alia manifeſtius talem emendat errorem, mediatorem
2. Tim. 2. » ipſum Dei & hominum, & hominem & Deum ip-
» ſum nominans: ut cum duo de uno dicantur, con-
» gruum intelligatur circa utrumque; circa deitatem
» quidem impaſſibilitas, circa humanitatem autem diſ-
» penſatio paſſionis. Intellectu igitur dividente hoc
» quod per miſericordiam quidem unitum eſt, ratione
» autem diſcernitur; cum hoc quidem, quod ſuperpoſi-
» tum eſt & ſupereminens omnem ſenſum prædicat, al-
» tioribus utitur nominibus, ſuper omnia Deum, & ma-
Deum p. Tit. 2. & Cor. 4. » gnum Deum, & Virtutem Dei, & Sapientiam, & ta-
» lia vocans: cum autem paſſionum experimentum ne-
» ceſſario propter noſtram infirmitatem acceptum ver-
» bis ſignificat, ex noſtro nominans utrumque, homi-
» nem ipſum appellat: non communicans per vocem ad
» ceteram naturam eum qui ſignificatur, ſed ut circa
» utrumque pietas conſervetur.

His ita demonſtratis per ſanctorum patrum doctri-
nam, ceſſent qui numerum naturarum quæ in Chriſto
ſunt, occaſionem ſui erroris faciunt, & earum [b] differe-
b ob id diſſe-rentiam ne-gando, Græc. rentiam numeri recuſatione negando, confuſionem
introducere conantur. Quomodo enim non eſt neceſ-
ſarius numerus, quo ad ſignificandam differentiam
naturarum quæ in unam ſubſiſtentiam unitæ ſunt, &
non ad diviſionem per partes earum, uſi ſunt patres?
Demonſtrato igitur undique, quod impium eſt dice-
re unam naturam ſive ſubſtantiam deitatis & carnis
Chriſti, & illud dicimus, quia nec ſecundum quod
unam ſubſiſtentiam dicimus deitatis & humanitatis
Chriſti, ſic poſſibile eſt & unam naturam Chriſti di-
cere: quoniam non idem eſt natura & ſubſiſtentia.
Omnes enim ſancti patres conſonanter nos docent,
aliud eſſe naturam ſive ſubſtantiam & formam, &
aliud ſubſiſtentiam ſive perſonam: & naturam qui-
dem vel ſubſtantiam & formam, hoc quod eſt com-
mune, ſignificare; ſubſiſtentiam autem ſive perſo-
nam, hoc quod eſt ſpeciale. Sin vero dixerint qui-
dam, quod ſicut una ſubſiſtentia compoſita dicitur
Chriſti, ſic oportet & unam naturam compoſitam dicere: oſtendemus & hoc alienum eſſe a pietate. Unam
c glorifica-tum, Græc. enim naturam ſive ſubſtantiam deitatis dicentes, tres ipſius [c] confitemur ſubſiſtentias; in unaquaque ſubſi-

ANNO CHRISTI 546.

μὲν γὰρ ἐρεῖτα λυτρώσεως κεκλῆσι ζῶντα ἢ καθαρά, ἵνα τὸν
ἕνα ἅμα θεὸν καὶ ἄνθρωπον τὸν οἰκεῖον ἄνθρωπόν τε ὁμοῦ καὶ θεὸν
εἰς δύο φύσεις, ὅσον ὅσον εἰς τὸν ἑκάστῳ πρέποντα λόγον, διαι-
ρούμενον· λόγος γὰρ ἦν ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸς ἀναλάμψας ἐν σαρ-
κὶ τῇ ἐκ γυναικός, πλὴν οὐ μεριζόμενος· ἓς γὰρ ἐξ ἀμφοῖν ὁ
Χριστός. ἢ πάλιν ὁ αὐτὸς ὁ ἅγιος Κύριλλος ἐν τῇ πρὸς Σού-
κενσον δευτέρᾳ ἐπιστολῇ χαίρειν οὕτως· ἀλλ' ἠγνόησαν, ὅτι ὅσα
κατὰ μόνην τὴν διανοίαν διαιρεῖσθαι φιλεῖ, ταῦτα οὐ πάντως
καὶ εἰς ἀναγκαίαν τινὰ ἐκ μέρους ἑτερότητα καὶ ἰδιαιτάτην διαφο-
ποίησιν ἂν ἀπ' ἀλλήλων. ἢ ὁ ὁ ἅγιος Βασίλειος ἐν τῇ τε-
τάρτῳ κατ' Εὐνομίου λόγῳ ἑρμηνεύων τὸ· κύριος ἔκτισέ με,
καὶ πρὸ πάντων βουνῶν γεννᾷ με· γράφει οὕτως· λαμβάνειν οὖν
τὸ μέν, ἐκτίσεται, ἐπὶ τῇ θεοῦ μορφῇ· τὸ δὲ ἔκτισεν, ἐπὶ τῇ τοῦ
μορφὴν τοῦ δούλου λαβόντος. ἐν πᾶσι δὲ τούτοις οὐ δύο λέγο-
μεν, θεὸν ἰδίᾳ, καὶ ἄνθρωπον ἰδίᾳ· ἓς γὰρ ἦν· ἀλλὰ κατ'
ἐπίνοιαν τὴν ἑκάτου φύσιν λογιζόμενοι. ἢ ὁ ὁ ἅγιος ὁ Γρή-
γοριος ὁ Θεολόγος ἐν τῷ περὶ υἱοῦ δευτέρῳ λόγῳ διδάσκων ἡ-
μᾶς, ὅπως δεῖ καὶ ἐν τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ φύσεις
κατ' ἐπίνοιαν διαιρεῖσθαι, γράφει οὕτως· διάφορα αἱ φύσεις δι-
έστηκε τῇς ὑπονοίας, συναλοιφὴν καὶ τὰ ὀνόματα. Παύλου
λέγοντος ἄκουσον· ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
ὁ πατὴρ τῆς δόξης· Χριστοῦ μὲν θεὸς, τῆς δὲ δόξης πατήρ.
εἰ γὰρ καὶ τὸ σωματοφόρον ἓν, ἀλλ' οὐ τῇ φύσει, τῇ δὲ συνα-
δῷ· καὶ ὁ ὁ ἅγιος δὲ Γρηγόριος ὁ Νύσσης ἐπίσκοπος ἐν τῷ
κατ' Εὐνομίου πέμπτῳ λόγῳ τὰ αὐτὰ ἡμᾶς διδάσκων, χρά-
φει οὕτως· καὶ ἵνα μή τις τῇ ἀκηράτῳ φύσει τὸ κατὰ τὸν
σωτῆρα πάθος προσράπτοιτο· δι' ἑτέρου τρανοτέρου τοῦ θεσπί-
του ἐπιστρέφουσιν πάλιν, μεσίτου αὐτὸν θεοῦ καὶ ἀνθρώ-
πων, θεὸν καὶ ἄνθρωπον αὐτὸν ἐκφαίνων· ἵνα ὡς τὸ τὰ δύο
ἐπὶ τοῦ ἑνὸς λέγεσθαι, τὸ σύμφωνον τοιοῦτο ἐπάγηται· ἐπὶ
μὲν τὸ θεῖον ἡ ἀπάθεια, ἐπὶ δὲ τὸ ἀνθρώπινον ἡ κατὰ τὸ
πάθος οἰκονομία. τῆς οὖν θεότητος διαιρούσης τὸ κατὰ φιλαν-
θρωπίαν μὲν ἑνικούμενον, τῷ δὲ λόγῳ διαιρούμενον· ὅταν μὲν
τὸ ὑπερεκείμενον, καὶ ὑπερέχον πάντα τοῖς κυρίοις, τοῖς ὑψη-
λοτέροις ὀνόμασιν ἐφ' ἡμῶν, θεὸν πάντων θεὸν, καὶ μέ-
γαν θεὸν, καὶ δύναμιν θεοῦ, καὶ σοφίαν, ἢ τὰ τοιαῦτα κα-
λεῖ· ὅταν δὲ τὸν ἀναλήψεως δεῖ τὸ ἡμέτερον ἐκδυτὸς σωμα-
τεκληθῆναι ἐφ' ὑποφάσεων πᾶσιν ἀπεχρήσῃ τῷ λόγῳ, ὁ
ἐν ἡμετέρου καταναλίζει τὸ σωματοφόρον, ἄνθρωπον αὐτὸν
προσαγορεύων· οὐ κοινωνικῶς πρὸς τὸν λοιπὸν φύσιν ἐξῃ τῆς
φωνῆς τὸν διαλύφουν, ἀλλ' ὅσα ἐπὶ ἑκάτερον τὰ ἰδιότης φυ-
λαττούσης.

Τούτων οὕτως ἀποδεδειγμένων ἐξῃ τῆς ἐξ πατέρων διδα-
σκαλίας, παυσάσθωσαν οἱ τὸν ἀριθμὸν ἐξῃ ἐν Χριστῷ φύσεων
φάσκοντες τῆς οἰκείας πλάνης παυσάμενοι, καὶ τῷ ἐξῃ θεῖον τὸν
ἐξαφοσὸν ἀριθμὸν, σύζυγον ἀνοίκῳ ἐπεισφέροντες. Πᾶς γὰρ
ἐκ ἀναλογίας ὁ ἀριθμὸς, ᾧ ἐπὶ σημασίᾳ τῆς ἐξαφοσὸς ἐξῃ
ἑνωθέντων εἰς μίαν ὑπόστασιν φύσεων, καὶ ἐν ἓξ τῷ ἐπὶ μέρους
ἐλαφρίᾳ αὐτῶν, οἱ πατέρες ἐχρήσαντο; διαλελυμένου πάντα
τοιαῦτα, εἰς ἀνάγκης ἐξῃ τὸ λέγειν, μίαν φύσιν ἢ τινα οὐσίαν
ἐνώσεως ᾗ τῆς σαρκὸς τῆ Χριστοῦ, κεκλῆσθαι ἐροῦμεν, εἰς οὐδὲ
καθὸ μίαν ὑπόστασιν λέγομεν τῆς ἑνώσεως, ᾗ τῆς ἀνθρωπότη-
τος τῆ Χριστοῦ, οὕτω δικαιοῦν ᾗ μίαν φύσιν λέγειν χριστοῦ· ἕτε-
ρον δὲ μὰ ταυτὸν φύσις τε ᾗ ὑπόστασις. ταύτας γὰρ οἱ ἅγιοι πα-
τέρες σωφρόνως ἡμᾶς διδάσκουσιν, ἄλλο εἶναι φύσιν ἢτοι οὐσί-
αν ᾗ μορφὴν, ᾗ ἄλλο ὑπόστασιν ἢτοι πρόσωπον. Καὶ τὸν
μὲν φύσιν, ἢτοι οὐσίαν καὶ μορφὴν τὸ κοινὸν σημαίνειν. τὸν δὲ
ὑπόστασιν ἢτοι πρόσωπον, τὸ ἰδιάζον· εἰ δὲ φάσκοί τινες,
ὅτι ὥσπερ μία ὑπόστασις συνθετὸς ἔρρηται Θεοῦ Χριστοῦ, οὕτω δεῖ ᾗ
μίαν φύσιν συνθετὸν λέγειν, ἀποδείξομεν καὶ τοῦτο ἀλλότριον ὄν-
τας τῆς εὐσεβείας. μίαν γὰρ φύσιν ὁμολογοῦντες, ἢτοι οὐσίαν λέγον-
τες, τρεῖς ἐκ πίστεως ὁμολογοῦμεν ὑποστάσεις, ἐν ἑκάστῃ ὑποστάσει

ANNO CHRISTI 546.

τῶν αὐτῶν φύσιν ἕνα υἱὸν γνωρίζοντες· καὶ διπλοῦς ὁ τῆς
A ἀγίας ὑποστάσεως μόνην ὑπόστασιν τὸν τῆς λόγου σαρκὸς τὸν ἐσόμε-
νον ἀνυπόστατον φαμέν. οὐδεὶς γὰρ πώποτε ἐτόλμησεν ἐν τῇ καθολικῇ
ἐκκλησίᾳ εἰπεῖν, ὅτι ὥσπερ τρεῖς ὑποστάσεις, οὕτω καὶ τρεῖς
φύσεις εἰσὶ τῆς ἁγίας τριάδος· ὅτι δὲ δυνατὸν λέγειν μίαν φύ-
σιν ἐπὶ τῆς τριάδος φύσιν ἀνυπόστατον σὺν σαρκὶ· τρεῖς γὰρ
φύσεις ἐπὶ τῆς ἁγίας τριάδος μόνος Ἄρειος βλάσφημος εἶπεν εἰς
βλάσφημος κατεκρίθη. ἐξὸν τοίνυν κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον
δύο φύσεων ἕνωσιν λέγειν, ἢ μίαν ὑπόστασιν. ἐπειδὴ ὁ τοῦ Θεοῦ
υἱὸς κατὰ τὴν ὑπόστασιν ἕτερος ὢν παρὰ τὸν πατέρα, τῆς αὐ-
τῆς δὲ φύσεως ὢν τῷ πατρὶ, ἐν τῇ ἰδίᾳ ὑποστάσει ἐδημιούργη-
σεν ἑαυτῷ σάρκα ἔμψυχον ψυχῇ λογικῇ καὶ νοερᾷ, ὅπερ ἦν
ἀνθρωπίνη φύσις ἐνωθῆναι τὸν τοῦ Θεοῦ λόγον, καὶ οὐχ ὑπο-
στῆναι ἕνα σχετικῶς τῷ δι' ὃν· ἐπεὶ πάντων ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος
B καὶ σαρκωθεὶς μίαν ὑπόστασιν ἐν ἑκατέρᾳ φύσει γνωριζόμενος, ἐν
δὲ τῇ θείᾳ, ἐν ᾗ ὑπῆρχε κατὰ τὸ ὂν ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων,
καὶ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ κατὰ τὸ· ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμε-
νος. καὶ ἐξὸν ἔστιν εἰπεῖν ὅτι καὶ ἐν μίαν ὑπόστασιν τοῦ Θεοῦ
λόγου σώζεται, ὅπερ μίαν φύσιν σώζεται· ἐπειδὴ ὅτι κατ'
ἐκείνην ἀπολῆ φύσις λέγεται, μὴ ὑφεστηκυῖαν ἰδίαν
τινὰ ὑφεστῶτα, ἀλλοῖόν τι ἢ ἐννόημα ἐστὶ λεγόμε-
νον· τὸ δὲ ἀλλοῖον
οὐδὲν σωτηρίαν διδάσκει. εἰ δέ τις ἢ μετὰ ταῦ ἕνω-
σιν λόγος ἐκεῖς φυσικῶς μόνῳ ἐρεῖ ἐκείνῃ ὑπηρχέναι
λόγον, ὃν κατὰ τὸν ἀναλλοίωτα τῆς φύσεως λόγον χρὴ καὶ τὸν
ἀνθρωπίνου φύσιν τῷ Χριστοῦ ἰδίαν ὑπόστασιν, ἵνα φύσιν
ἴδιον ἔχῃ, σοφώλλος ἔσται ὁ ἔλεγχος, ὃν σωτηρίαν ἀνθρώ-
που ἐναλλοίωτα λέγῃ τὸν λόγον, καὶ χρείαν γεγενῆσθαι τὸν ἕνω-
σαι. δεῖ γὰρ ὑποστάσαι, ἵνα σωτηρίαν κατ' ὑπόστασιν γε-
νέσθαι ἕνωσιν ἐδέησεν. ὅτι ὁ ἔξωθεν λόγον τὸ ἀναλλοίωτον τῆ Θεοῦ
C λόγοις ἀνθρωπίνης σοφίας κενοῦσι σπουδάζον, ἀγνοεῖ τὸ μέγα
τῆς εὐσεβείας μυστήριον, ὅπερ καρδίᾳ μὲν πιστεύεται εἰς δικαιο-
σύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν· οὐκ γὰρ ἡ ἀνθρω-
πίνη φύσις τῷ χριστοῦ ἁπλῶς πως λέγεται, ἀλλ' οὐκ ἰδίαν ὑ-
πόστασιν, ἵνα σωτηρίαν ἔχῃ· ἀλλ' ἐν τῇ ὑποστάσει τῷ λόγου
τοῦ ἀρχὴν τῆς ὑπάρξεως ἔλαβεν. ἔξεστιν οὖτοι τὸν Θεὸν λόγον
ἀφρόνως ἀνθρωπίνη χαρᾷδίᾳ ὁμολογοῦμεν, καὶ ἐν οἷς ἀνθρω-
πόν τινα αὐτὸν ἐπλουτίσαμεν· ἢ τῷ αὐτοῦ Θεοῦ λόγου σαρκωθέν-
τος τοῦ ἐκ παρθένου ἡμῖν εἶναι, ἢ ἐξὸν ἔστιν εἶναι
τοῦ ἁγίου ἐνδόξου ἀειπαρθένου Μαρίας. ἐξὸν τοίνυν καὶ τὸν τῆς
σαρκώσεως τῷ Θεοῦ λόγου, ἢ μετὰ τοῦ αὐτοῦ σάρκωσιν πρὸς
ὑποστάσεις λέγομεν τῶν πατρὸς ἢ τῶ ἁγίου πνεύματος, τῆς
ἁγίας τριάδος πατέρας ὑποστάσεις ἕνα σωτῆρα θεολογεῖσθαι
μὴ ἐνδεχομένης. ἐκ τούτων πάντων συνέλεγοντες οἱ λέ-
D γοντες ἐκεῖ τῆς ἑνώσεως δύο φύσεις, οὐκ ἀσεβοῦσιν λέγοντες
ἀνθρωπον ἢ οὕτως ἐνωθῆναι τῷ Θεοῦ λόγῳ κατὰ τὸν μαρίαν
Θεοδώρου ἢ Νεστορίου τῶν ἀσεβῶν· οἱ δὲ λέγοντες μὴ χρῆναι
λέγειν μετὰ τὴν ἕνωσιν δύο φύσεις ἐπὶ Χριστοῦ, ἀλλὰ μίαν φύσιν,
σύγχυσιν ἢ φαντασίαν * εἰσάγοντες κατὰ Ἀπολιναρίου ἢ Εὐ-
τυχέα τῶν ἀσεβῶν. ἀλλ' οὗτοι μὲν ταῦτα. οἱ δὲ ἅγιοι πατέρες
μετὰ τὴν τοῦ λόγου ἐνανθρώπησιν διαιροῦντες τὰ ἐξ ὧν ὁ Χρι-
στὸς, ἢ ἐν οἷς ἐπέγνω μεμφόμενοι αἱ φύσεις, ὀρθότατα τὰς δύο
φύσεις τὸν τε θεῖον καὶ ἀνθρωπίνην ἐν τῷ Χριστῷ ἔφασαν εἶναι. οὔτε γὰρ πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως δύο φύσεις ἦσαν τοῦ κυρίου, οὐδὲ μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν αἱ δύο μίαν γεγόνασιν, ἀ
ἢ ἐν μιᾷ ὑποστάσει γνωζόμενα.

* Forte, ὑπάρχοντα

A stentia eamdem naturam sive substantiam cognoscentes. Et recte ex tribus subsistentiis unam subsistentiam Verbi ad carnem compositam esse dicimus. Nemo enim umquam ausus est in catholica ecclesia dicere, quod sicut tres subsistentiæ, sic & tres naturæ sunt sanctæ Trinitatis: ut possibile sit dicere, unam naturam ex tribus naturis compositam esse ad carnem. Tres enim naturas in sancta Trinitate solus Arrius ausus dicere, tamquam blasphemus condemnatus est. Ideo igitur secundum rectam rationem, duarum naturarum dicimus unitionem, & unam subsistentiam: quoniam Dei Filius, cum esset secundum subsistentiam alter præter Patrem, eamdem autem naturam habens Patris, in sua subsistentia plasmavit sibi carnem animatam anima rationali & intellectuali: quod B significat, humanæ naturæ unitum esse Deum Verbum, & non subsistentiæ seu personæ cujusdam. Est igitur Deus Verbum & incarnatus, una subsistentia in utraque natura cognoscendus; in divina, in qua erat, prout dictum est: *Qui cum in forma Dei esset*: & in humana, secundum hoc quod est *in similitudinem hominum factus*. Et ideo [a] rectius dicat aliquis unam subsistentiam Dei Verbi compositam, quam unam naturam compositam: quoniam cum per se absolute natura dicitur, non adjecta ei speciali cujusdam personæ, infinitum, & non subsistens aliquid significat: infinitum autem ad nihil potest componi. Sin autem aliquis & post tales rationes ad contentionem solam respiciens, opponere conetur, dicens quod secundum redditam naturæ rationem oportet & humanam naturam Christi suam subsistentiam seu personam propriam habere: manifestus est talis, quod ante subsistenti homini unitum esse dicit Deum Verbum, & affectualem factam esse unitatem. Duæ enim subsistentiæ seu personæ secundum subsistentiam uniri non possunt. Qui igitur hæc dicit, Dei potentiam verbis humanæ sapientiæ evacuare festinans, ignorat magnum pietatis mysterium, quod corde quidem creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem. Neque enim humana Christi natura per se absolute umquam dicitur, sed nec suam subsistentiam seu personam habuit: sed in subsistentia Dei Verbi natura humana [b] initium ut esset, habuit; unde ipsum Deum Verbum immutabiliter hominem factum esse confitemur, & non [illegible] hominem quemdam venisse; & ejusdem Dei Verbi incarnati esse nativitatem ex Virgine, & propter hoc Dei genitricem sanctam gloriosam semper Virginem Mariam esse. Ideo & ante incarnationem Dei Verbi, & post ejus incarnationem, tres subsistentias dicimus Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Non enim sancta Trinitas quartæ subsistentiæ vel personæ adjectionem suscepit. Ex his igitur omnibus convincuntur qui dicunt, ante unitionem duas naturas esse, quod ante [c] plasmatum dicunt hominem, & sic unitum esse Deo Verbo, secundum insaniam Theodori & Nestorii impiorum. Qui autem dicunt, quod non oportet post unitatem duas naturas in Christo, sed unam dicere, confusionem & phantasiam introducunt secundum Apollinarium & Eutychem impios. Sed isti quidem hæc. Sancti vero patres, post Dei Verbi incarnationem considerantes ea, ex quibus Christus est, & quod inconfusæ manserunt naturæ, rectissime duas naturas, divinam & humanam, in Christo esse dixerunt. Nec enim ante incarnationem duæ naturæ erant Domini, nec post incarnationem duæ naturæ una factæ sunt, licet in una subsistentia cognoscantur.

[a] Philip. 2. Ibidem. [a] pro Græc.

[b] initium ex fiducia accepit, Græc.

[c] al. subsistentem.

Τοῦτο δὲ ἡ ἐκ τῶν θείων γραφῶν, καὶ ἐκ τῶν τῶν πατέ-
E ρων διδασκαλίας διδαχθέντες ἐπὶ ἀνατροπὴ τῶν συγχεόν-
των καὶ τεμνόντων τὸ τῆς θείας οἰκονομίας μυστήριον, εὐσέβως
ἐχρήμεθα, ἢ οὐ τῷ σαφηνίζειν τὰ ἐξ ὧν ἐστι, ἢ ἐν οἷς γνωρί-
ζεται ὁ χριστὸς, συγχυσιν ἢ διαίρεσιν τῇ θείᾳ οἰκονομίᾳ ποιοῦμε-
θα. ἐμοὶ δοξολογίαν ἢ τὸν τῆς ἑνώσεως λόγον προφέροντες, ἕνα

Hæc autem & ex divinis scripturis, & patrum doctrina edocti, ad refutandos eos qui confundunt & dividunt divinæ dispensationis mysterium, merito scripsimus: & non eo quod declaramus ea, ex quibus est, & in quibus cognoscitur Christus, confusionem vel divisionem divinæ dispensationi facimus. Itaque glorificationem & unitionis rationem proferentes, unum

ANNO CHRISTI 546.

Chriſtum & Filium & Dominum, Verbum Dei incarnatum & hominem factum confitemur, & adoramus cum Patre & Spiritu ſancto. Hæc ita cum [a] univerſali Dei eccleſia confitentes, ſcire volumus omnes Chriſtianos, quod ſicut unum Deum & Dominum habemus, ita & unam fidem. Una enim definitio fidei eſt, confiteri & recte glorificare Patrem, & Chriſtum Filium Dei, & Spiritum ſanctum. Iſtam confeſſionem conſervamus, in qua & baptizati ſumus: donatam quidem a magno Deo & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto ſanctis ſuis diſcipulis & apoſtolis, ab eis autem prædicatam in toto mundo. Trecenti autem decem & octo ſancti patres collecti in Nicæa adverſus Arrium, illo cum ſua impietate condemnato, eamdem confeſſionem, id eſt, ſanctum mathema & ſymbolum fidei tradiderunt ſanctæ Dei eccleſiæ; & poſt illos centum quinquaginta ſancti patres Conſtantinopoli collecti adverſus Macedonium ſancto Spiritui repugnantem, & Magnum Apollinariſtam, illis condemnatis cum ſua perfidia, ſecuti per omnia idem ſanctum ſymbolum traditum a trecentis decem & octo ſanctis patribus, explanaverunt quæ ſunt de deitate ſancti Spiritus. Inſuper autem & qui in Epheſo prius collecti ſunt ſancti patres adverſus Neſtorium impium, & qui in Chalcedone convenerunt ſancti patres adverſus Eutychem impium, ſecuti per omnia prædictum ſanctum ſymbolum ſive mathema fidei, condemnaverunt prædictos hæreticos una cum eorum impietate, & hos qui ſimilia illis ſapuerunt, vel ſapiunt. Et ſuper hæc anathematizaverunt eos, qui aliam definitionem fidei, ſive ſymbolum, ſive mathema tradunt accedentibus ad ſanctum baptiſma, vel ex quacumque hæreſi converſis, præter traditum, ſicut dictum eſt, a trecentis decem & octo ſanctis patribus, & explanatum a centum quinquaginta ſanctis patribus. His ita ſe habentibus, perſpeximus & capitula ſupponere, quibus tam rectæ fidei compendioſa confeſſio, quam hæreticorum condemnatio continetur.

[a] universalis Dei ecclesia confitentes, *Graec. deficiunt in mss. codices Balsamonis.*

Addunt s.

I. Si quis non confitetur Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, Trinitatem conſubſtantialem, unam deitatem, ſeu naturam & ſubſtantiam, & unam virtutem & poteſtatem in tribus ſubſiſtentiis ſeu perſonis adorandam; talis anathema ſit.

II. Si quis non confitetur eum, qui ante ſæcula & ſine tempore ex Patre natus eſt, Deum Verbum in ultimis diebus deſcendiſſe de cælis, & incarnatum eſſe de ſancta glorioſa Dei genitrice & ſemper Virgine Maria, & hominem factum, natum eſſe ex ipſa, & propter hoc ejuſdem Dei Verbi duas eſſe nativitates, eam quæ eſt ante ſæcula incorporaliter, & eam quæ eſt in ultimis diebus ſecundum carnem; talis anathema ſit.

III. Si quis dicit alium eſſe Deum Verbum qui miracula operatus eſt, & alium Chriſtum qui paſſus eſt: aut dicit Deum Verbum cum Chriſto eſſe naſcente ex muliere: vel in ipſo eſſe tamquam alterum in altero, ſed non unum eumdemque Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, Deum Verbum incarnatum & hominem factum, & ejuſdem ipſius miracula & paſſiones, quas carne ſponte ſuſtinuit; talis anathema ſit.

IV. Si quis dicit ſecundum gratiam, vel ſecundum operationem, vel ſecundum dignitatem, vel ſecundum æqualitatem honoris, vel ſecundum auctoritatem, vel relationem, vel affectum, vel virtutem, unitionem Dei Verbi ad hominem factam eſſe; vel ſecundum homonymiam, per quam Neſtoriani & Deum Verbum vocantes Chriſtum, & hominem ſeparatim Chriſtum nominantes, ſolo vocabulo unum Chriſtum dicunt: aut ſi quis per bonam voluntatem dicit unitionem factam eſſe, ſicut Theodorus hæreticus ipſis verbis dicit, quaſi placuit Deo Verbo homo, eo quod bene vi-

ANNO CHRISTI 546.

Χριστὸν καὶ υἱὸν καὶ κύριον τὸν τοῦ Θεοῦ λόγον σαρκωθέντα, καὶ ἐνανθρωπήσαντα ὁμολογοῦμεν, καὶ συμπροσκυνοῦμεν σὺν τῷ πατρὶ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι. Ταύτην οὖν τὴν ὑπὸ τῆς τοῦ Θεοῦ καθολικῆς ἐκκλησίας ὁμολογουμένην, γινώσκειν βουλόμεθα πάντας τοὺς χριστιανούς, ὅτι ὥσπερ ἕνα Θεὸν καὶ κύριον ἔχομεν, οὕτω καὶ μίαν πίστιν. ἓν γὰρ ὅρος πίστεως, τὸ ὁμολογεῖν καὶ δοξάζειν πατέρα, καὶ Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἅγιον πνεῦμα. Ταύτην τὴν ὁμολογίαν φυλάττομεν, εἰς ἣν καὶ ἐβαπτίσθημεν, δωρηθεῖσαν μὲν παρὰ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις, παρ' αὐτῶν δὲ κηρυχθεῖσαν ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. οἱ δὲ τριακόσιοι δέκα καὶ ὀκτὼ πατέρες ἅγιοι οἱ συναχθέντες ἐν Νικαίᾳ κατὰ Ἀρείου, καὶ τοῦτον μετὰ τῆς αὐτοῦ ἀσεβείας καταδικάσαντες, τὴν αὐτὴν ὁμολογίαν ἐξέθεντο καὶ [a] μάθημα τῆς πίστεως παρεδίδοσαν τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ· καὶ μετ' ἐκείνους οἱ ἑκατὸν πεντήκοντα ἅγιοι πατέρες οἱ συναχθέντες ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ Μακεδονίου τοῦ πνευματομάχου, καὶ Μάγνου τοῦ Ἀπολιναριστοῦ, καὶ τούτους καταδικάσαντες μετὰ τῆς αὐτῆς ἀσεβείας, ἀκολουθήσαντες τε κατὰ πάντα τῇ αὐτῇ ἁγίᾳ συμβόλῳ τῷ παρὰ τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων παραδόθεντι, ἐκθέσαντο τὰ περὶ τῆς θεότητος τοῦ ἁγίου πνεύματος. Ἐν δὲ Ἐφέσῳ συναχθέντες τὸ πρότερον ἅγιοι πατέρες κατὰ Νεστορίου τοῦ ἀσεβοῦς, καὶ οἱ ἐν Χαλκηδόνι ἅγιοι πατέρες κατὰ Εὐτυχοῦς τοῦ ἀσεβοῦς, ἀκολουθήσαντες κατὰ πάντα τῷ εἰρημένῳ ἁγίῳ συμβόλῳ ὅπερ μαθήματα τῆς πίστεως, καθεῖλον καὶ ἀνεθεμάτισαν τοὺς αὐτοὺς ἀσεβεῖς μετὰ τῆς αὐτῆς ἀσεβείας, καὶ τοὺς ὁμοίως αὐτοῖς φρονοῦντας ἢ καὶ φρονήσαντας. καὶ ἀπὸ τούτοις ἀνεθεμάτισαν καὶ ἕτερον ὅρον πίστεως ὅπερ συμβόλον καὶ μάθημα παρεδίδοσαν τοῖς προσιοῦσι τὸ ἅγιον αὐτῶν βάπτισμα, ἢ ἐξ οἱασδήποτε αἱρέσεως ὑποστρέφουσι, παρὰ τὴν παρεδόθησαν, οἷς ἔφημεν, ὑπὸ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων πατέρων, καὶ τριακοσίων ὑπὸ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίων πατέρων. Τούτων οὕτως ἐχόντων ἀναγκαίως καὶ ὑφείλατο ὑποτάξαι τοῖς τε τῆς πίστεως ἁπλῶς ὁμολογίαν ἐν ταύτῃ, τοῖς τε τῶν αἱρετικῶν καταψήφισιν αὐτόχρημα.

[a] μάθημα τῆς πίστεως *s. ex Latino.*

Εἴτις οὐχ ὁμολογεῖ πατέρα, καὶ υἱὸν, καὶ ἅγιον πνεῦμα, τριάδα ὁμοούσιον, μίαν θεότητα, ἴσχυν φύσιν τε οὐσίαν, μίαν τε δύναμιν καὶ ἐξουσίαν, ἐν τρισὶ ὑποστάσεσιν ἴσχυν προσκυνητὴν τουτέστι θεότητα, ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴτις οὐχ ὁμολογεῖ τὸν ἐκ πατρὸς ἀϊδίως καὶ ἀχρόνως ἐν τῇ παρούσῃ ἡμερῶν τὸν λόγον τοῦ ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν [b] καταβάντα εἰς τὰς ἁγίας [c] καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ ἄνθρωπον γενόμενον ἡνωμένον ἐξ αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τούτῳ τὸν αὐτὸν θεὸν λόγον εἶναι καὶ δύο γεννήσεις, τὴν τοῦ θεοῦ πρώτην ἀπερίτμητον καὶ τὴν ἐσχάτην τῶν ἡμερῶν κατὰ σάρκα, ἀνάθεμα ἔστω.

[b] καταβάντα εἰς τὰ κατώτερα καὶ *s. ex Latino.*

[c] εἰσέλθοντα *s. ex Latino.*

Εἴτις λέγει ἄλλον εἶναι τὸν θεὸν λόγον τὸν θαυματουργήσαντα, καὶ ἄλλον τὸν Χριστὸν τὸν παθόντα· ἢ τὸν θεὸν λόγον συνεῖναι τῷ Χριστῷ λόγῳ ἡνωμένον ὡς γυναικὸς, ἢ ὡς αὐτοῦ εἶναι ὡς ἄλλον ἐν ἄλλῳ, ἀλλ' οὐχὶ ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν τοῦ Θεοῦ λόγον σεσαρκωθέντα, καὶ ἐνανθρωπήσαντα, καὶ τὰ αὐτοῦ τὰ θαύματα καὶ τὰ πάθη, ἃπερ ἑκουσίως ὑπέμεινε σαρκί, ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴτις λέγει κατὰ χάριν, ἢ κατ' ἐνέργειαν, ἢ κατ' ἀξίαν, ἢ κατ' ἰσοτιμίαν, ἢ κατ' αὐθεντίαν, ἢ σχετικὸν, ἢ χάριν, ἢ ἐνοῦσθαι, τὸν ἕνωσιν τοῦ θεοῦ λόγου πρὸς ἄνθρωπον γεγενῆσθαι, ἢ κατ' εὐδοκίαν, καθὰ εἶπεν οἱ Νεστοριανοὶ καὶ τὸν θεὸν λόγον Χριστὸν καλοῦντες, καὶ τὸν ἄνθρωπον καχεκτικῶς Χριστὸν ὀνομάζοντες κατὰ μέρος τὸν φωνητικὸν ἕνα Χριστὸν λέγωσιν· ἢ εἴ τις λέγει κατ' εὐδοκίαν τὸν ἑνωσιν γεγενῆσθαι, καθὰς Θεόδωρος ὁ αἱρετικὸς αὐτοῖς λέξεσι λέγει, ὡς εὐδόκησε τῷ θεοῦ λόγῳ ὁ ἄνθρωπος, καὶ τῷ δῦ καὶ καλῶς

δόξαι

ANNO CHRISTI 546.

δόξαι αὐτοῦ αὐτῷ αὐτοῦ, οὐχὶ κατ' ὑπόστασιν τῷ Θεοῦ λόγῳ σὺν τῇ ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ νοερᾶς τοῦ ἑνωθέντος αὐτῷ σώματος ἑνώσει, ἤγουν ἐκ δύο φύσεων μίαν αὐτοῦ τὴν ὑπόστασιν συνθέντων, ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴτις κατὰ ἀναφοράν, ἢ καταχρηστικῶς ἕνωσιν λέγῃ τὸν ἐκ τῆς ἁγίας ἔνδοξον ἀειπάρθενον Μαρίας, ἢ ἀνθρωποτόκον, ἢ Χριστοτόκον, ὡς τοῦ Χριστοῦ μὴ ὄντος Θεοῦ, ἀλλὰ μὴ κυρίως καὶ κατ' ἀλήθειαν θεοτόκον αὐτὴν ὁμολογοῦ, ἐξ οὗ τὸν ἀπὸ αἰῶνος ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα Θεὸν λόγον ἐν ἐσχάτοις τοῖς ἡμέραις ἐξ αὐτῆς σαρκωθῆναι καὶ γεννηθῆναι, ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴτις οὐχ ὁμολογεῖ τὸν ἀσυγχύτως σεσαρκῶσθαι ἐκ τῆς ἁγίας Παρθένου Ἰησοῦν Χριστὸν Θεὸν ἀληθινὸν, ἢ κύριον τῆς δόξης, ἢ ἕνα τῆς ἁγίας τριάδος, ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴτις ἐκ δυοῖν φύσεων λέγων μὰ ὡς ἐκ θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος τὸν ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν τοῦ Θεοῦ λόγον σεσαρκῶσθαι ὁμολογεῖ, μηδὲ θέλει τῇ συνθέσει τὸν ἀμφοτέρων τῶν φύσεων, ἐξ ὧν καὶ συνεστὼς, ἀλλ' ἕνεκεν τοῦ διαιρεῖν τῷ λόγῳ μόνον τὴν ἀσυγχύτου κεφαλὴν θέλει τὸ κατὰ Χριστὸν μυστήριον ἀκριβοῦσθαι ἢ ἰδιοτυπούσας οὔσας τὰς φύσεις, καθὼς Θεόδωρος καὶ Νεστόριος βλασφημοῦσιν· ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴτις θέλει τὸ ἑνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἤγουν τὸ συνθέντος Θεοῦ λόγου τὸν ἀριθμὸν τῶν φύσεων ὁμολογῶν, μὰ τῇ συνέσει τοῦ διαφορὰν οὔσαν, ἐξ ὧν καὶ συνεστὼς, λαμβάνει, ὡς οὔσης ἐν ἀτμητοῖς ἔτι τὸν ἕνωσιν, ἀλλὰ θέλει διαιρεῖν τῷ ἀνὰ μέρος τοῦ ἀριθμοῦ κέχρησθαι, ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴτις λέγων, μίαν φύσιν τῷ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένην, οὐχ οὕτως αὐτὸ ἐκλαμβάνει, ὡς ὅτι ἐκ τῆς θείας φύσεως καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ ἑνωτικῶς ἐπιτελεσθείσης ἑνώσεως τοῦ πατρὸς κατὰ τοῦ σώματος, καὶ ἑνώσεως ἡμῶν ὁ αὐτὸς κατὰ τοῦ ἀνθρωπότητος· ἀλλ' ὅτι τῆς θεότητος καὶ τῆς σαρκὸς τοῦ Χριστοῦ μία φύσις, ἤτοι οὐσία ἐπιτελεσθεῖσα, κατὰ τοῦ Ἀπολλιναρίου καὶ Εὐτυχοῦς κακοπιστίαν· ἀνάθεμα ἔστω.

Ἐπίσης γὰρ καὶ τοὺς ἀνὰ μέρος διαιροῦντας ἤτοι τέμνοντας, καὶ τοὺς συγχέοντας τὸ τῆς θείας οἰκονομίας μυστήριον τοῦ Χριστοῦ ἀποῤῥίπτει καὶ κατακρίνει ἡ καθολικὴ ἐκκλησία.

Εἴτις μὰ ἀναθεματίζει Ἄρειον, Εὐνόμιον, Μακεδόνιον, Ἀπολινάριον, Νεστόριον, Εὐτυχέα, καὶ τοὺς τὰ ὅμοια τούτοις φρονοῦντας ἢ φρονήσαντας, ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴτις ἀποπειρᾶται Θεοδώρου τοῦ Μοψουεστίας τὸ εἰπεῖν, ἄλλον εἶναι τὸν Θεὸν λόγον, καὶ ἄλλον τὸν Χριστὸν, ὑπὸ παθῶν ψυχῆς καὶ τῶν τῆς σαρκὸς ἐπιθυμιῶν ἀνοχλούμενον, καὶ ὃν προκόπτων ἔσχον βελτιούμενον, καὶ βαπτιζόμενον εἰς ὄνομα πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος, καὶ ἐξ' ὧν τὸ βαπτίσματος τοῦ ἁγίου πνεύματος λαβεῖν, καὶ υἱοθεσίας ἀξιωθῆναι, καὶ κατ' εἰκόνα βασιλικὴν εἰκόνος εἰς σέβασιν τοῦ Θεοῦ λόγου προσκυνούμενον, καὶ μετὰ τοῦ ἀναπόλειπτον πῆξαι τῆς ἀτρεψίας, καὶ ἀναμάρτητον παντελῶς γενέσθαι· καὶ πάλιν εἰκόνος τοῦ ἑνωθέντος τῷ Θεοῦ λόγου σὰρξ τὸν Χριστὸν διαφόρως γεγενῆσθαι, εἶναι ὅπερ ὁ ἀπόστολος δύο ἀνδρὸς καὶ γυναικός· ὥστε τοὺς οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. καὶ σὰρξ τοῖς ἄλλοις ἀναριθμήτοις αὐτοῦ βλασφημίαις τολμήσαντος εἰπεῖν, ὅτι μετὰ τοῦ ἀνάστασιν ἐμφυσήσας ὁ κύριος τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἰπὼν· λάβετε πνεῦμα ἅγιον· οὐ δέδωκεν αὐτοῖς πνεῦμα ἅγιον, ἀλλὰ χάριν μόνον ἀπεῖπεν· οὕτως δὲ καὶ τοῦ ἐκκλησίου Θωμᾶ, τοῦ θέλει τῇ ψηλαφήσαι τὴν χεῖρα, καὶ τὴν πλευρὰν τοῦ κυρίου μετὰ τοῦ ἀνάστασιν, λέγειν τό· ὁ κύριός μου καὶ Θεός μου· εἶπε μὰ αἰῶνος αὐτὸ τὸ Χριστοῦ περὶ τοῦ Θωμᾶ, οὐδὲ γὰρ οἶμαι λέγ' τὸν κύριον Θεὸν, ἀλλ' θέλει τῇ παραδόξῳ τῆς ἀναστάσεως ἐκπλαγῆναι τὸν Θωμᾶ ἐμπόησαι τὸν Θεὸν τὸν ἐγείραντα

A sum est ei de ipso: sed non secundum subsistentiam Dei Verbi ad carnem animatam anima rationali & intellectuali unitionem confitetur, & ideo unam ejus subsistentiam compositam esse; talis anathema sit.

ANNO CHRISTI 546.

Si quis per relationem, aut abusive, Dei genitricem dicit sanctam gloriosam semper Virginem Mariam, aut hominis genitricem, aut Christotocon, tamquam Christo Deo non exsistente: sed non proprie & vere Dei genitricem ipsam confitetur, eo quod ipse qui ante sæcula ex Patre natus est Deus Verbum, in ultimis diebus ex ipsa incarnatus & natus est; talis anathema sit. V.

Confer anathematismos supra positos pag. 191. & seqq.

Si quis non confitetur Dominum nostrum Jesum Christum qui carne crucifixus est, Deum esse verum, & Dominum gloriæ, & unum de sancta Trinitate; talis anathema sit. VI.

B

Si quis in duabus naturis dicens non tamquam in deitate & humanitate unum Dominum nostrum Jesum Christum, Deum Verbum incarnatum confitetur, nec ad significandam differentiam naturarum, ex quibus compositus est, sed pro divisione per partem, talem excipit vocem in mysterio Christi, quasi separatim unaquæque natura suam habente subsistentiam, sicut Theodorus & Nestorius blasphemaverunt; talis anathema sit. VII.

Si quis in uno Domino Jesu Christo, hoc est, Deo Verbo incarnato numerum confitens naturarum, non intellectu differentiam earum, ex quibus & compositus est, excipit; utpote non interemptam propter unitatem, sed pro divisione per partem numero utitur; talis anathema sit. VIII.

C

Si quis dicens unam naturam Dei Verbi incarnatam, non sic hoc intelligit, quod ex divina natura & humana unus Christus effectus est, consubstantialis Patri secundum deitatem, & consubstantialis nobis idem ipse secundum humanitatem: sed quod deitatis & carnis Christi una natura sive substantia effecta est secundum Apollinarii, & Eutychetis perfidiam; talis anathema sit. IX.

Æqualiter enim & eos qui per partem incidunt vel dividunt, & eos qui confundunt divinæ dispensationis mysterium Christi; rejicit & condemnat univer-

D

salis Dei ecclesia.

Si quis non anathematizat Arrium, Eunomium, Macedonium, Apollinarium, Nestorium, Eutychem, & eos qui similia eis sapuerunt vel sapiunt; talis anathema sit. X.

Si quis defendit Theodorum Mopsuestenum, qui dixit alium esse Deum Verbum, & alium Christum a passionibus animæ & desideriis carnis molestias patientem, & ex profectu operum melioratum, & baptizatum in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, & per baptisma gratiam sancti Spiritus accepisse, & affiliationem meruisse, & ad similitudinem imperialis imaginis in personam Dei Verbi [a] adorari, & post resurrectionem immutabilem cogitationibus, & impeccabilem omnino factum fuisse: & iterum dixit talem

E

factam esse unitionem Dei Verbi ad Christum, qualem dixit Apostolus de viro & muliere: *Erunt duo in carne una*: & super alias suas innumerabiles blasphemias ausus est dicere, quod post resurrectionem cum insufflasset Dominus discipulis suis, & dixisset: *Accipite Spiritum sanctum*: non dedit eis Spiritum sanctum, sed figuratim tantummodo insufflavit: [b] sed & confessionem, quam fecit Thomas, cum palpasset manus & latus Domini post resurrectionem, dicens: *Dominus meus & Deus meus*, inquit non esse dictam a Thoma de Christo, (nec enim dixit Theodorus Deum esse Christum;) sed ad miraculum resurrectionis stupefactum Thomam glorificasse Deum, qui Christum

XI. *Hæc eadem verba supra exstant pag. 191. 199. & 240.*

[a] *al.* adorandum.

Ephes. 5.

[b] *hic autem etiam in Græco. Idem.*

ANNO CHRISTI 546.

resuscitavit: & quod pejus est, etiam in interpretatione quam in Actus apostolorum scripsit Theodorus similem fecit Christum Platoni, & Manichæo, & Epicuro, & Marcioni, dicens quod sicut illorum unusquisque ex dogmate quod invenit, suos discipulos fecit vocari Platonicos, & Manichæos, & Epicureos, & Marcioniſtas; simili modo & cum Christus dogma invenisset, ex ipso Christianos vocari. Si quis igitur defendit eumdem Theodorum, qui talia blasphemavit; & non anathematizat eum, & ejus conscripta, & eos qui similia illi sapuerunt, vel sapiunt; talis anathema sit.

XII. Si quis defendit conscripta Theodoreti, quæ exposuit pro Nestorio hæretico adversus rectam fidem, & Ephesinam primam sanctam synodum, & sanctum Cyrillum, & duodecim ejus capitula: in quibus sceleratis conscriptis idem Theodoretus affectualem dicit unitatem Dei Verbi ad hominem quemdam, de quo blasphemans dixit, quod palpavit Thomas eum qui resuscitavit; & propter hoc impios vocat doctores ecclesiæ, qui unitatem secundum subsistentiam Dei Verbi ad carnem confitentur; & super hæc Dei genitricem abnegat sanctam & gloriosam semper Virginem Mariam. Si quis igitur memorata conscripta Theodoreti defendit, & non anathematizat ea; talis anathema sit. Propter tales enim blasphemias ab episcopatu dejectus est, & postea in sancto Chalcedonensi concilio compulsus est omnia contraria memoratis suis conscriptis facere, & rectam fidem confiteri.

XIII. Si quis defendit impiam epistolam, quam ad Marim Persam hæreticum Ibas scripsisse dicitur, quæ abnegat Deum Verbum hominem factum esse: & dicit non Deum Verbum ex Virgine incarnatum, natum esse, sed purum hominem ex ipsa esse natum, quem templum vocat: ut alius sit Deus Verbum, & alius homo: & super hæc injuriat Ephesinam primam synodum, quasi sine inquisitione & examinatione ab ipsa Nestorio condemnato, & sanctum Cyrillum vocat hæreticum, & duodecim ejus capitula impia dicit, Nestorium autem & Theodorum cum impiis eorum conscriptis collaudat & defendit. Si quis igitur, sicut dictum est, eamdem ipsam epistolam vindicat, vel rectam esse dicit ipsam vel partem ipsius, sed non anathematizat eam; anathema sit.

Tali ergo impia epistola juste anathematizata propter insertas ei blasphemias, Theodori & Nestorii impiorum sequaces conantur dicere, susceptam esse eam a sancto Chalcedonensi concilio. Hoc autem dicunt, sanctam quidem Chalcedonensem synodum calumniantes; nomine autem ejus festinantes debita condemnatione liberari Theodorum, & Nestorium, & impiam epistolam, pro qua Ibas sapiens * accusatus, non est ausus eam suam dicere propter insertas ei blasphemias. Et hæc demonstrabimus ex his, quæ diverse de ista causa mota sunt. In his enim quæ apud Photium & Eustathium Tyri acta sunt, cum accusaretur prædictus Ibas de injuriis sancti Cyrilli, manifeste confessus est, post unitatem Orientalium, quæ ad sanctæ memoriæ Cyrillum facta est, nihil injuriosum de eo dixisse. Epistola autem plena prædictis blasphemiis, pro quibus accusabatur Ibas, multas contra sanctum Cyrillum injurias continens, facta esse ostenditur post unitatem ad Orientales factam, ex quo demonstratur Ibas eam abnegasse. Unde prædicti Photius & Eustathius satisfacientes accusatoribus in scriptis definierunt, prædictum Ibam omnia contraria epistolæ peragere, sicut judicium ab eis de hoc datum significat. Sed cum Ibas non adimpleſſet ea quæ illi judicaverunt, ejectus est ab episcopatu propter blasphemias prædictæ epistolæ: & Nonnus pro illo or-

* a Photio & Eustathio.

ANNO CHRISTI 546.

τὸν Χριστόν. τὸ δὲ χεῖρον, ὅτι ἐν τῇ ἐπὶ τοσούτοις ἔτεσι γενομένῃ ἑνώσει ὕστερον ἡμφίσβητησεν ἑαυτοῦ ὁ αὐτὸς Θεόδωρος τὸν Χριστὸν Πλάτωνα, καὶ Μανιχαῖον, καὶ Ἐπικούρου, καὶ Μαρκίωνα, ἐκ τοῦ ἕνα ἕκαστον ἑαυτῶν ἴδιον δόγμα ἑκάστους τῶν ἑαυτοῦ μαθητευόντων τοιούτους καλεῖσθαι Πλατωνικούς, καὶ Μανιχαίους, καὶ Ἐπικουρείους, ἐκ Μαρκιωνιστάς, τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκ τοῦ Χριστοῦ εὑρηκότος τὸ δόγμα, ἐξ αὐτοῦ τοὺς Χριστιανοὺς καλεῖσθαι. Εἴτις οὖν ἀναθεματίζει Θεόδωρον τὸν ταῦτα βλασφημήσαντα, ἀλλὰ μὴ ἀναθεματίζει αὐτὸν, ἐκ τὰ αὐτοῦ συγγράμματα, ἐκ τοὺς τὰ αὐτὰ αὐτῷ φρονοῦντας ἢ φρονήσαντας, ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴτις ἀναθεματίζει τὰ συγγεγραμμένα Θεοδωρήτου, ἅπερ ὑπὲρ τῆς ἀθέου τοῦ Νεστορίου τῆς αἱρέσεως, καὶ κατὰ τῆς ἁγίας πίστεως, ἐκ τῆς ἐν Ἐφέσῳ πρώτης ἁγίας συνόδου, ἐκ τῆς ἁγίας Κυρίλλου, καὶ τῶν ιβ'. αὐτοῦ κεφαλαίων, ἐν οἷς ἀσεβῆ συγγράμματα χρεῶν λέγει τὰ ἕνωσιν τῆς Θεοῦ λόγου πρὸς τὸν ἐκ τοῦ ἀνθρώπου· καθὼς ἐν βλασφημίαις λέγει, ὅτι ἐψηλάφησεν Θωμᾶς τὸν ἀναστάντα, ἐκ ἀσεβοποιεῖται τὸν ἐγείραντα· ἐκ διὰ τοῦτο καλεῖ τοὺς τῆς ἐκκλησίας διδασκάλους, ὅτι καθ' ὑπόστασιν τὸν ἕνωσιν τοῦ Θεοῦ λόγου πρὸς τὸν σάρκα ὁμολογοῦσιν· καὶ πρὸς τούτοις Θεοτόκον ἀπορρίπτει τὸν ἁγίαν ἔνδοξον ἀειπάρθενον Μαρίαν. Εἴτις οὖν τὰ εἰρημένα συγγράμματα Θεοδωρήτου ἐσπιτῇ, ἀλλὰ μὴ ἀναθεματίζει αὐτὰ, ἀνάθεμα ἔστω. διὰ τούτους γὰρ τοὺς βλασφημίας τῆς ἁγιωσύνης ἐξεβλήθη, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ τῇ ἐν Χαλκηδόνι ἀναγκάζη τοῖς ἐναντία τοῖς μνησθεῖσιν ἑαυτοῦ συγγράμμασι ποιῆσαι, ἐκ τὴν ἀρθῆ πίστιν ὁμολογῆσαι.

Εἴτις ἀναθεματίζει τὴν ἀσεβῆ ἐπιστολὴν τὴν λεγομένην παρὰ Ἴβα γεγράφθαι ἐκ Μάριν τὸν Πέρσην τὸν αἱρετικὸν, τὴν ἀρνουμένην τὸν Θεὸν λόγον ἐνανθρωπῆσαι σαρκωθῆναι· καὶ λέγουσαν μὴ τὸν Θεὸν λόγον ἐκ τῆς παρθένου σαρκωθέντα ἐμπλησθῆναι, ἀλλὰ ψιλὸν ἄνθρωπον ἐξ αὐτῆς γεγεννῆσθαι, ἕν τινὰ ἄλλον εἶναι τὸν Θεὸν λόγον, καὶ ἄλλον τὸν ἄνθρωπον· πρὸς τούτοις δὲ ἐνυβρίζουσαν τοῖς ἐν Ἐφέσῳ πρώτοις συνόδοις, ὡς χωρὶς ζητήσεως ἐκ κρίσεως Νεστόριον καταδικασάσαις· ἐκ τὸν ἐκ ἁγίους Κύριλλον αἱρετικὸν ἀποκαλούσης, ἐκ ἀνάθεμα τὰ ιβ'. αὐτοῦ κεφάλαια· Νεστόριον δὲ καὶ Θεόδωρον μετὰ τῶν αὐτοῦ ἀσεβῶν συγγραμμάτων ἐπαινούσης, ἐκ ἀναθεμούσης. ὅστις οὖν τὴν εἰρημένην ἀσεβῆ ἐπιστολὴν ἀναθεματίζει, ἢ ἀρθὴν αὐτὴν εἶναι λέγει, ἢ μέρος αὐτῆς, ἀλλὰ μὴ ἀναθεματίζει αὐτὴν, ἀνάθεμα ἔστω.

Τῆς ἑαυτοῦ οὖν ἀσεβοῦς ἐπιφορᾶς ἀναθεματισθείσης ἤδη τοῖς εἰρημένοις ἐν αὐτῇ βλασφημίαις, οἱ τὰ Νεστορίου ἐκ Θεοδώρου ἀσεβῆ φρονοῦντες Χαλκηδόνα λέγειν, ταύτην ἐδέξαθαι παρὰ τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου. τοῦτο δὲ λέγουσι τὴν μὲν ἁγίαν σύνοδον συκοφαντοῦντες, τὴν δὲ ταύτης φερομένην ἀπολύσεις τῶν ὀφειλομένων καταψήφων ἐπιζητοῦντες Θεόδωρον καὶ Νεστόριον, καὶ τὴν ἀσεβῆ ἔκθεσιν. φασὶ γὰρ τὸν Ἴβαν πολλὰς κατηγορίας ἐν ἐπίσκοποι αἰτιάσασθαι ἤδη τοῦ πεφευγόντος ἐν αὐτῇ βλασφημίας. καὶ ταῦτα ἀποδείξαι ἐν τῇ ἤδη ἐξορίσαι αὐτὸν ἔθνου κινηθέντων. ἐν γὰρ τοῖς παρὰ Φωτίου καὶ Εὐσταθίου πεπραγμένοις ἐν Τύρῳ κατηγορούμενος ὁ φερομένης Ἴβας αὐτὸς ἤδη ὕστερον τὸ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου, φανερὸς κατέστη, μετὰ τὴν ἕνωσιν ἤδη ἀναπλησθῆναι τοῦτο τὸν ἐν ἁγίοις Κύριλλον μηδὲν ὕβρεως ἐχούσαν εἰρῆσθαι αὐτὸν· ἐ δὴ ἔπειτα ἐ πεπληροφόρηται ἤδη εἰρηκέναι βλασφημίαν, ἐφ' ἧς κατηγορεῖται Ἴβας, πολλῷ κατὰ τὸ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου ἐξεύχεσθαι πεῖσαι, ἐν μετὰ τὴν ἕνωσιν τὸν τοῦτο τοῦ ἀνατολικοῦ γένους, ἐξ οὗ δίκαιον Ἴβαν ἀπορρίπτεσθαι ταύτην. ἴδιον εἰ μνησθέντες Φώτιος ἐ Εὐστάθιος ἤδη τοῦ ἤδη ἐξαλειφθέντων πληροφορίαν ἐγγράφως δεδώκασιν, τὸν εἰρημένον Ἴβαν πάντα τὰ ἐναντία τῇ ἕνωσι πεφυκέναι, καθὼς ἐ αὐτοὶ ταύτην ἀπ' αὐτῶν ἔκριναν. ἀλλὰ μὴ πληρώσας Ἴβας τὰ παρ' αὐτῶν ἐπιταχθέντα ἐξελήλυθε τῆς ἐπισκοπῆς ἤδη τοῦ βλασφημίας τῆς εἰρημένης ἐπιστολῆς· ἐ Νόννος ἀντ' αὐτοῦ ἐχε-

ANNO CHRISTI 546.

ρουτάδη, ὃς καὶ συναπέδοτο τῇ ἁγίᾳ ἐν Χαλκηδόνι συνόδῳ. ἐπεὶ οὖν αὐτὸς πάντως καὶ ἐν Χαλκηδόνι παρεγράψατο ὁ μακαριωτάτης Ἴβας, μετὰ τὴν ἀναγνῶναι τὰς αὐτοῦ ὑπομνήσεις ἐ τολμᾷ ταῦτα εἰπεῖν· ἀλλ' ἁπλῶς αὐτοῖς λέξεσιν ἐπιφωνεῖ, ὅτι ἀλλότριός εἰμι τῆς ἐπιγραφῆσαι μου. ἵνα οὖν ἡ ἁγία αὕτη καὶ οἰκουμενικὴ τῇ ἀρνήσει Ἴβα τῇ ὄντι τῇ αὐτοῦ ὑπομνήσει, συνάδουσι αὐτὸν πάντα ταῦτα φρονεῖν, οὕτως καὶ ὡς αὐτῇ ἀδιαιρέτως πάντα ὁμολογῆσαι, ᾗ καὶ ἁγίαν τὸν Ἐφέσιον σύνοδον δίκαιον, ᾗ τὸν τὸν ἁγίου Κύριλλον πατέρα καὶ διδάσκαλον ἐπιγράψασθαι, τὰ ἐν τῇ αὐτοῦ ὑπομνήσει βλάσφημα ἀναθεματίσαι· καὶ Νεστόριον ᾗ τὸ αὐτοῦ αὐτῇ δόγμα ἀναθεματίσαι, ἅπερ ἡ αὐτοῦ ὑπομνήσις ἐπαινεῖ καὶ ἀναλαμβάνει. εἰ οὖν καὶ ᾗ αὐτὸς Ἴβας ἀφορήτως παρεγράψατο ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ ὑπομνήσεως, οὐ τολμᾷ αὐτὸς αὐτοπαθῶς εἰπεῖν· ἀλλὰ καὶ ἡ ἁγία ἐν Χαλκηδόνι συνέδος πάντα τὰ ἐναντία ἑαυτῇ παρασκεύασεν αὐτὸν φρονεῖν, πῶς ἂν ἦν ἡ αὐτὴ ἁγία συνόδος τὸν εἰρηνικὸν ὑπομνήσει δίκαιον, καὶ τὴ κρίσιν τῆς βλασφημίας αὐτῇ ἐναντίως ὑπομεῖναι, ἀφ' ἧς Ἴβαν ἐλευθερίσαι ἐσπούδασεν; ἐπειδὴ δὲ πάντες ὑπερβαίνοντες τὰ βλασφημίας τῇ ἐπιστολῇ βλασφημίας εἰρήκασι, τοῦτο μόνον ἐξ αὐτῆς προέφερον τὸ φθέγμα τῇ ἐπιστολῇ γράψαντος ἀπατῆσαι τοὺς ἁπλουστέρους πρὸς τὸ τὸν θεηγόρον λόγον σαρκωθῆναι ἐκ τῆς ἁγίας θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ γεγεννῆσθαι ἐξ αὐτῆς; ἀλλὰ βέβαιον εἰς ἑκάτερα φύσει ἴδιον φρόνημα κεῖται, καθὼς Θεόδωρος καὶ Νεστόριος ἐν τοῖς ἰδίοις λόγοις βλασφημήσαντες ἐξέθεντο, ὃς καὶ ἐκείνῳ ὁ γράψας τὸν θεηγόρον μετὰ τῶν ἄκρων ἀσεβείας. ἀεῖπον γὰρ φανερῶς λέγοντες δύο φύσεις τὸν Θεὸν λόγον, καὶ τὸν Χριστόν, ἐν ᾗ μόνῃ ἀκηράτῳ ἐπιστολῇ· πάντα χρησίμως δὲ συνάψασθαι, καὶ αὐτὸν ἀξίαν τε καὶ τιμὴν ἴσην τὸν θεοπρεπῆ λόγον. ἀλλὰ καὶ τῇ δύο φύσεων μίαν ἐνέργειαν λέγων ὁ γράψας τὸν θεηγόρον φανερὸς ἦν, ὡς καὶ ὁ τοῦτο ἀναγνοὺς τῶν αἱρετικῶν ἀφρόνων· Θεοδώρου μὲν λέγοντα ἐν τοῖς πολλοῖς ἀναθεωρουμένους αὐτοῦ βιβλίοις ἀσεβῆ λόγους ἐκτεθεῖσθαι, Νεστορίου δὲ ἐν πολλοῖς συγγράμμασι, μάλιστα δὲ ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ γραφείσῃ πρὸς Ἀλέξανδρον τὸν αἱρετικὸν Ἱεραπολίτην, ὅτι τῆς δύο φύσεων μία ἐστὶν αὐθεντία, καὶ μία δύναμις, ἕνωσις δυνατεία καὶ ἐν προσώπου καὶ μία ἀξίαν, καὶ τιμὴ αὐτοῦ τιμαί. ἐφ' οἷς ἀποδείκνυται ὁ τὴν ἐπιστολὴν γράψας κατὰ τὴν ἰδίαν κακοδοξίαν ἀντὶ προσώπου τῇ τῆς φύσεως προσηγορίᾳ χρησάμενος. μία γὰρ αὐθεντία, ᾗ μία δύναμις ἕνωσις δυνατεία, ᾗ μία ἀξία, ᾗ ἡ αὐτὴ τιμὴ οὐ δηλοῖ διαφόρων φύσεων, ἀλλ' ὅτι διαφόρων προσώπων ᾗ τῆς αὐτῆς οὐσίας λέγεται, ἔνθα δεῖ τῆς ἁγίας τριάδος ὁμολογεῖσθαι. ὅταν καὶ οἱ ἁγίοι πατέρες ἀναθεμάτισαν τοὺς κατ' αὐθεντίαν, ἢ δύναμιν, ἕνωσιν δυνατείαν, ἢ ἀξίαν, ἢ ἰσοτιμίαν λέγοντας τὸν Θεὸν Λόγον τῷ Χριστῷ ἡνῶσθαι, ὡς ψιλὸν ἄνθρωπον οἱ ἀπὸ Θεοδώρου καὶ Νεστορίου καλεῖσθαι· ἀλλ' οὐχὶ κατ' ὑπόστασιν τὸν τῷ Λόγου θεὸν τὸν σάρκα ἐψυχωμένον ψυχῇ λογικῇ ᾗ νοερᾷ τὸν ἕνωσιν μεγάλως ἀπολογούμενος.

Καὶ ἕνωσιν μὲν οὖν θεὸς τὸ διελεῖν τὴν ἀσέβειαν τῆς ἀναθεμάτου τὸν μυσαρὸν ἀπόνοιαν ὑπολάβῃ. πλὴν ἅμως ᾗ πρὸς τῷ τέλει τῆς αὐτῆς ὑπολήψεως ὁ ταῦτα γράψας τὸν ἰδίαν δόγματα καταδεξίαν λέγων, ὅτι δεῖ πιστεύειν εἰς τὸν ναὸν καὶ εἰς τὸν ἐνοικοῦντα ἐν τῷ ναῷ, ἐν οἷς φανερῶς δύο οἰκείᾳ σέβεται. ἀλλὰ καὶ ταῦτα τὸν ἀσέβειαν ὁ γράψας τὸν ὑπολήψεως παρὰ Θεοδώρου ᾗ Νεστορίου ἐδιδάχθη. ἡ μήτηρ καθολικὴ ἐκκλησία τὸν τοιαύτην κακοδοξίαν κατακρίνουσα, οὐχὶ εἰς τὸν ναὸν ᾗ εἰς τὸν ἐνοικοῦντα ἐν τῷ ναῷ, ἀλλ' εἰς ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν τῷ Θεοῦ Λόγον σεσαρκῶσθαι ᾗ ἐνανθρωπῆσαι ὁμολογεῖν καὶ πιστεύειν παραδίδωσιν. οὐδὲν δὲ θαυμαστὸν,

A dinatus est, qui & consedit in sancto Chalcedonensi concilio. De eisdem igitur etiam Chalcedone accusatus memoratus Ibas, post lectionem impiæ epistolæ non est ausus eam suam esse confiteri; sed statim ipsis verbis intulit, alienum se esse eorum quæ ei inferebantur. Unde sancta synodus, cum ei non sufficeret abnegatio Ibæ, quæ facta est de impia epistola; compulit eum contraria ei peragere, id est, reprobatam in ea rectam fidem confiteri, & Ephesinam primam sanctam synodum suscipere, & sanctum Cyrillum patrem & doctorem adscribere, quæ in eadem impia epistola injuriantur; & Nestorium, impiumque ejus dogma anathematizare, quæ & impia epistola defendit & collaudat. Si igitur & ipse Ibas propter impiam epistolam sæpius accusatus, non est ausus eam suam dicere, sed etiam Chalcedonense sanctum concilium omnia ei contraria compulit eum peragere: quomodo eadem sancta synodus, memoratam epistolam susciperet, & condemnationi impietatis quæ in ea continetur, sese subjiceret, a qua Ibam liberare festinavit? Quoniam autem omnes blasphemias epistolæ prætermittentes hæretici, hoc solum ex ipsa proferunt, quod ad decipiendos simpliciores scriptor epistolæ dixit, hoc est, duas naturas, unam virtutem, unam personam; demonstrabimus quod ipse etiam in hoc suam commiscuit impietatem. Cujus enim diceret duas naturas & unam personam, qui abnegat Deum Verbum incarnatum de sancta & gloriosa Dei genitrice & semper Virgine Maria, & natum esse ex ipsa? Sed certum est, quod unicuique naturæ suam personam attribuit, sicut Theodorus & Nestorius in suis libris blasphemantes expositerunt, quos defendit scriptor epistolæ cum eorum impietate. Illi enim aperte dicentes duas personas Dei Verbi, & Christi, quem purum hominem vocant, per affectualem conjunctionem, & per eamdem dignitatem & honorem unam personam apparere dicunt: sed & duarum naturarum unam virtutem sive potentiam dicens scriptor epistolæ, manifestus est quod & in hoc memoratos hæreticos sequitur, Theodorum quidem dicentem in diversis libris de incarnatione impie expositis, Nestorium autem in multis quidem scriptis, & maxime in epistola scripta ad Alexandrum Hierapolitanum hæreticum, quod duarum naturarum una est auctoritas, & una virtus, sive potentia, & una persona [a] per dignitatem eumdemque honorem: ex quo ostenditur, qui scripsit epistolam, secundum illorum perfidiam pro personis usus vocabulo naturarum. Una enim auctoritas, & una virtus sive potentia, & una dignitas & idem honor, non in diversis naturis, sed in diversis personis ejusdem substantiæ dicitur, quod in sancta Trinitate confitemur. Unde & sancti patres anathematizaverunt eos, qui per auctoritatem, aut virtutem, sive potentiam, aut dignitatem, aut æqualitatem honoris, dicunt Deum Verbum unitum esse Christo; quem purum hominem vocant Theodori & Nestorii sequaces, sed non secundum subsistentiam Dei Verbi ad carnem animatam anima rationali & intellectuali, unitatem factam esse confitentur.

Et hæc quidem sufficiebant ad convincendam impietatem eorum, qui sceleratam epistolam vindicant: tamen & in fine scriptor ejusdem epistolæ ostendit suam perfidiam, dicendo quod oportet credere in templum, & in eum qui habitat in templo: per quem aperte duas introducit personas. Sed & istam impietatem a Theodoro & Nestorio scriptor epistolæ edoctus est. Catholica autem ecclesia talem condemnans perfidiam, non in templum, & in eum qui habitat in templo, sed in unum Dominum nostrum Jesum Christum, Dei Verbum incarnatum & hominem factum, confiteri & credere tradit. Nihil autem mirandum

ANNO CHRISTI 546.

Conc. Chalced. Actione 10.

[a] al. secundum unam.

ANNO CHRISTI 546.

eſt, ſi vocabulo naturarum uſus eſt ſcriptor illius impiæ epiſtolæ. Solent enim hæretici, ut ſimpliciores decipiant, vocibus quidem uti, quæ ab orthodoxis pie dicuntur, rectum autem earum intellectum & expoſitionem ad ſuam impietatem transferre: quoniam [a] autem eædem voces, quando bene exponuntur & intelliguntur, cum pietate ſunt; quando autem male ab hæreticis intelliguntur & proferuntur, impietatem habent. Itaque Neſtorium duas quidem naturas & unam perſonam dicentem, non confitentem autem earum unitatem ſecundum ſubſiſtentiam, Epheſina prima ſynodus, cujus auctores erant Cæleſtinus & Cyrillus ſanctæ memoriæ, non ſuſcepit, ſed condemnavit. Nos autem ſanctorum patrum doctrinam per omnia ſequentes, & unitatem duarum naturarum, ex quibus Dominus noſter Jeſus Chriſtus unus ſanctæ Trinitatis, Deus Verbum incarnatus, compoſitus eſt; & quod earum differentia non interempta eſt propter unitatem, in ſuperioribus apertius demonſtravimus.

Et ſufficiebant quidem quæ prædiximus, ſatisfacere eis qui nolunt contendere. Sed quoniam illi, qui ſemel ad impietatem declinaverunt, & alta proponere conantur, neceſſario nos & tales eorum occaſiones vanas oſtendemus. Dicunt enim non oportere vituperare impiam epiſtolam, eo quod in aliquantis fertur codicibus. Sed ſi hoc aliquis ſecundum eorum dementiam ſufficiat, oportet & Neſtorium & Eutychem ſuſcipi, quoniam plurima & de his in geſtis continentur quæ apud ſynodum acta ſunt. Sed nemo ſapiens dictis eorum animum intendet. Quæ enim de hæreticis proferuntur in ſynodis & pars geſtorum ſunt, non ad liberationem inferuntur, ſed ad majorem condemnationem eorum, & qui eis ſimilia ſapiunt. [b] Quamvis autem exemplaria impiæ epiſtolæ quæ circumferuntur, in aliquibus codicibus, ut dictum eſt, inſerta ſint: tamen in authenticis in quibus ſanctiſſimi epiſcopi ſubſcripſerunt, nullatenus inveniuntur. Oportet autem etiam illud attendere eos qui veritatem perſcrutantur, quod forſitan in conciliis quædam a certis ibi convenientibus dicuntur, aut per favorem, aut per contrarietatem, aut per ignorantiam. Nemo autem attendit ea quæ per partem a quibuſdam dicuntur: ſed ſola illa, quæ ab omnibus communi conſenſu definiuntur. Si enim aliquis ſecundum illos voluerit attendere ejuſmodi contrarietates, unaquæque ſynodus invenietur ſemetipſam deſtruens. Propter hæc igitur oportebat eos, ſi ſanctum concilium recte ſuſciperent, non tales blaſphemias ei applicare, ſed ſequi doctores catholicæ eccleſiæ: & maxime ſanctum Athanaſium, qui fuit Alexandriæ epiſcopus, & plurimos & magnos labores ſuſcepit pro recta Chriſtianorum fide adverſus omnem hæreſin, & maxime contra impiiſſimos Arrianos. Ipſis enim Arrianis ad decipiendos populos ſuo errori conjungentibus Dionyſium, qui [c] ante multos annos Athanaſii fuit Alexandriæ epiſcopus: & dicentibus quod & ipſe Dionyſius ſimilia eis ſapuit, Athanaſius magnus eccleſiæ doctor multis modis oſtendit in ſcriptis, rectam fidem Dionyſium ab initio prædicaſſe, nulloque modo participem Arrianæ impietatis fuiſſe. Iſti autem hæretica ſapientes, ſuam impietatem eidem ſynodo applicare feſtinant. Qualis autem eſt condemnatio, & qualis imminet maledictio eis qui in patres peccant, docet nos & divina ſcriptura. Si enim Cham filius Noë cum vidiſſet nudum ſuum patrem, quoniam non cooperuit patris corporalem nuditatem, ſed egreſſus nuntiavit eam fratribus, & illi veſtimento eam cooperuerunt; ipſe quidem Cham, & illi qui ex ipſo nati ſunt, ſub maledictione facti ſunt; qui autem cooperuerunt, magnam benedictionem meruerunt: multo magis iſti majore & ampliore condemnatione digni ſunt, qui ad ſynodum mi-

[a] al. iisdem.

[b] Hæc abſunt a mſſ. Bodleiano, & apud Leunclav.

[c] al. multis annis ante Athanaſium.

Genes. 9.

ANNO CHRISTI 546.

A εἰ τῇ θεΐᾳ φύσιν ἐνηνθρώπησε ἐχρήσατο ὁ τὴν ἀσεβῆ ἐπιστολὴν γεγραφώς· ἴδοις γὰρ τοῖς αἱρετικοῖς συχνὰ ἀπὸ τῶν ὀρθοδόξων τὰς περὶ θεΐας ἐνσάρκου οἰκονομίας φωνὰς ἁρπάζειν, ἵνα τὴν ἀσεβῆ ὕστερον ἔννοιάν τι ἢ ἐξήγησιν αὐτὰς τὴν ἑαυτῶν μεθοδείαν ἀπάγωσιν· ἐπειδὴ τοίνυν ὅτε μὲ κατὰ φύσιν ταῦτα λαλεῖ μὲν εὐσεβείας ἐστὶ ῥητὰ καὶ τοιαῦτα μετὰ τῆς ἀσεβείας εἰσὶ, κακῶς δὲ παρὰ τῶν αἱρετικῶν ἐρμηνεύεται καὶ φθορᾶς ἐστὶ δοκοῦσι ἔχουσι. ἡμεῖς Νεστόριον εἰπόντα μὲν δύο φύσεις, καὶ ἓν πρόσωπον, μὴ ἑνωμένον δὲ τοῦτον τὸν κατ' ἀλήθειαν ἕνωσιν ἢ ἐν Ἐφέσῳ συνόδῳ ἁγίᾳ σταθεῖσαν, ἣν ἐξήρχον Κελεστῖνος ἡ Κύριλλος οἱ ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ, οὐ προσεδεξάμεθα, οὐδὲ ἡ καταδικάσαν. ἡμεῖς δὲ τῇ θεΐᾳ τῶν πατέρων διδασκαλίᾳ ἑπόμενοι, καὶ τὸν θεὸν δύο φύσεων ἕνωσιν, ἐξ ὧν B ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ εἷς τῆς ἁγίας τριάδος, ὁ Θεὸς λόγος σεσαρκωμένος συνετέθη, καὶ τῶν τοιούτων ἀξιωμάτων ἐν ἀσυγχύτῳ ἑνώσει τὴν ἑνωσιν ἀνενήρητον σεφύλαχθαι δεῖξαμεν.

Καὶ ὕρκει μὲν τὰ παρ' ἡμῶν εἰρημένα πληροφορῆσαι τοὺς μὴ βουλομένοις φιλονεικεῖν· ἀλλ' ἐπειδὴ πρὸς ἀσέβειαν ἅπαξ ἐκκλίναντες καὶ ὑπὲρ ὑψηλῶν ἐπιχειροῦσι, ἀναλαβόντες ἡμεῖς καὶ τοὺς τοιούτους αὐτῶν σφοφάντας μανίας ἀποδείξωμεν. φασὶ γὰρ μὴ δεῖν ἐπιμέμψει ῥητόν τὸν ἀσεβῆ ἔπεσθαι δεῖν τὸ φερόμενον ἐν πολλοῖς. ἀλλ' εἰ τοῦτό τις κατὰ τὸν αὐτῶν ἄνουν σφοφάντας, δεῖ καὶ Εὐτυχῆ καὶ Νεστόριον δέχεσθαι, ἐπειδὴ πολλὰ καὶ περὶ τούτων ἐν τοῖς βιβλίοις ἐμφέρεται. ἀλλ' οὐδεὶς θεῖ διφρενούντων τοῖς παρ' αὐτῶν λεγομένοις σφοφάντας τὸν νοῦν. τὰ γὰρ περὶ αἱρετικῶν ἐν ταῖς συνόδοις πραττόμενα, καὶ μέρος θεῖ ὑπομνημάτων γινόμενα ἐν τῇ ἐκθέσει τούτων, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ μᾶλλον αὐτῶν, καὶ θεῖ μᾶλλον καταφορὰν αὐτῶν τε, καὶ τῶν ὁμοίως αὐτοῖς φρονούντων παραλαμβάνεται. εἰ γὰρ ἐν τοῖς ἁγίοις θεσπίσμασι ὑπομνήματα ἐν τοῖς μὲν βιβλίοις, οἷς ἔγραψε, ἐστίκτητο· ἐν δὲ τοῖς αὐθεντικοῖς, ἐν οἷς ὑπέγραψαν οἱ ἁγιώτατοι θεσπίσαι, οὐδαμοῦ εὕρηται. πᾶσι πρόκειται θεῖ σφοφέρειν τοῖς περὶ τούτων ἐρευνῶσιν· ἐν πολλοῖς γὰρ ἐν τοῖς συνόδοις περὶ ἑνὸς ἐν αὐταῖς διεξοδικῶς λέγεται ἢ κατὰ σφοπέθειαν, ἢ κατ' ἀντίθεσιν, ἢ κατ' ἄγνοιαν. οὐδεὶς δὲ σφοσέχει τοῖς κατὰ μέρος παρά τινων λεγομένοις, ἀλλὰ μόνοις τοῖς κατὰ πᾶσιν συναίρεσιν παρὰ πάντων ἐκλεγομένοις. εἰ γὰρ κατ' ἰδιώτας βουλοῖτό τις σφοσέχειν τοῖς τοιούτοις ἀντιθέσεσι, ἑκάστη συνόδος διαίρεσιν ἑαυτῇ ἀναστρέφουσα. ἀφ' ὧν τοίνυν ἔδει αὐτοὺς, ὅπερ ἡμεῖς ἐδέχεσθε τὴν ἁγίαν σύνοδον, καὶ τοιούτῳ αὐτῇ μόνῳ ἐφεῖσθαι, ἀλλὰ διαβάλλειν τοῖς διδασκάλοις τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας· ἢ μάλιστα τὸν ἅγιον Ἀθανάσιον τὸν ἡγησάμενον τῆς Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας ὑπάρξαντα, καὶ πολλοὺς καὶ μεγάλους ἀγῶνας ἀναδεξάμενον ὑπὲρ τῆς θεΐας Χριστιανῶν πίστεως ἁπάσης καὶ παντὸς αἱρέσεως, ἢ μάλιστα θεῖ ἀσεβεστάτων Ἀρειανῶν. θεῖ γὰρ αὐτοῖς Ἀρειανοῖς σὺν ἀσεβείᾳ θεῖ πολὺν εἰς τοὺς ἰδιώτας μερίδα ὑποκριθέντων Διονύσιον, φασὶ πολλῶν ἐτῶν τὸν ἐν ἁγίοις Ἀθανάσιον τῆς Ἀλεξανδρέων ἡγήσασθαι θρόνου· καὶ λεγόντων, ὡς ἦ αὐτὸς ὁ Διονύσιος τὰ ὅμοια αὐτοῖς ἐφρόνησεν, Ἀθανάσιος ὁ μέγας τῆς ἁγιωτάτης διδάσκαλος πολλοῖς τρόποις ἐγγράφως ἀπέδειξε, τὸν ὀρθὸν τόπον Διονύσιον ἐξ ἀρχῆς κηρύξαι, καὶ μηδαμῶς ὑποκειμένου τῇ θεΐᾳ Ἀρειανῇ δοξόμῃ. οἵτινες δὲ τὰ θεῖ αἱρετικὰ φρονοῦντες τὸν αὐτῶν ἀσέβειαν ταύτῃ αὐτῇ σπουδάζουσιν. ἐπεὶ δὲ τὸ καταδίκημα, καὶ ποία ἐπίκειται καὶ τοῖς εἰς πατέρας ἁμαρτάνουσι, διδάσκει ἡμᾶς καὶ ἡ θεία γραφή. εἰ γὰρ Χὰμ ὁ υἱὸς τοῦ Νῶε διακύψας γυμνὸν τὸν ἴδιον πατέρα, καὶ μὴ καλύψας τῷ τοῦ πατρὸς σώματι γύμνωσιν, ἐξελθὼν ἀπήγγειλε ταύτην τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ ἐκεῖνοι ἀμφότερα ταύτην περιεπάσαντο, αὐτὸς δὲ Χὰμ καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντες ὑπὸ κατάραν γεγόνασιν· οἱ δὲ περιθέντες εὐλογίας μεγάλης ἐξεύροντο· πολῷ μᾶλλον οὖν μείζονι ἢ ἐπὶ τούτοις κατακρίσεως εἰσὶν ἄξιοι, οἱ τὴν μακαρίαν σύνοδον ἀπο-

D

E

ANNO CHRISTI 546.

μέλλει τῇ συνόδῳ συνοδίζεσθαι ἀφ' ἧς ἡ ἀσεβείας τῆς ὕστατος ἢ Θεοδώρου πλημμέλειαν αὐτῇ. ἀλλ' οἱ μὲν ἀφ' ὧδε ἡ ἀσεβὴς ὑπολαβὼν, ἢ οἱ ὧδε ἀναστατώσαντες ἀφεύξονται τὴν ἐπὶ τῇ συνόδῳ ἀσεβείας καταίκρισιν· ἀλλ' οὐδὲ Θεόδωρος ὁ Ἑλληνικὰ τὰ ἢ Ἰουδαϊκὰ καὶ πάσας αἱρέσεις τῇ ἀσεβείᾳ ὑπερβαλλόμενος. οὔτε γὰρ ἀρκεῖ τοῖς ἄλλαις ἀσεβέσι βλασφημίαις ἐκ προθέσεως τὸ σύμβολον τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ἑπτὰ ἁγίων πατέρων· ἀλλὰ καὶ ἀδιορθώτους ὧδε ἕτερον σύμβολον ἐξέθετο πάσης ἀσεβείας πεπληρωμένον, ἐν ᾧ ἀναθεματίσας ἅπαντας τοὺς ἐν ὀρθοῖς φρονοῦντας ἢ παραδίδοντας ἐτόλμησεν· ὅτε ἅπας κατὰ τοῦ ἀσέβους μανίαν πᾶσιν τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις καὶ πατράσι καταπαρῴξυνε. ὧδε δὲ τὸ ἀσεβὲς Θεοδώρου σύμβολον ἢ ἐν τῇ κατ' Ἔφεσον πρώτῃ συνόδῳ ἀσεβηθὲν, καὶ ἐν Χαλκηδόνι ἀναγνωσθὲν ὑφ' ἑκατέρας συνόδου μετὰ τῶν ἀναθεμάτων ἢ τῶν δεξαμένων αὐτὸ καταιρῶν.

Ἐπειδὴ δέ τινες τῶν ὑπὲρ Θεοδώρου λόγον ποιούμενοι προφερομένων τῶν αὐτοῦ ἀσεβῶν συγγραμμάτων, ὅτι τοῦ ἀνοήτου αὐτοῖς βλασφημίαν προσποιοῦνται μὴ λέγειν, ἐν ἀσεβεῖ τυγχάνει, αὐτὸν δὲ τὸν ἑαυτῶν δεσπότην ἀθεμίτοις συκοφαντοῦσι διαβολαῖς· διαμαίζουσι τὸν ἑαυτῶν ἄνακτα, ἐν τῷ ἴδιᾳ δόξαν ἀναπλάττειν χαρᾷ, φασκόντες λεγόντων, ἐν ᾧ ἴσα μετὰ Θεοῦ καὶ ὁ ἀσεβὴς καὶ ἡ ἀσέβεια ἐστί. καὶ γὰρ τὸ περιεχθὲς καὶ τῷ ἀρχαίῳ κολακεύοντες. εἰ δὲ ὁμοίως τῇ αὐτοῦ ἀσεβείᾳ μισητὸς Θεοῦ ἢ ὁ ἀσεβὴς, φεύδηλον ἂν ὁ μισῶν κεχρίσθαι τῷ Θεῷ, καὶ τῆς ἀναθέματος δίκης ὑπεύθυνος. τὸ γὰρ ἀνάθεμα οὐδὲν ἕτερον σημαίνει, ἢ τὸν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ χωρισμὸν, ὡς ἐν τῇ παλαιᾷ, καὶ κυρίῳ δίκῃ δήλωμα τὸ ἀπὸ τῆς ἀναθέματος κρίμα δηλοῖ. ὅτι δὲ ὁ κύριος τοὺς μὴ ὄντας ἐν τῇ τῆς ἀληθείας αὐτοῦ λόγῳ κεχωρισμένους εἶναι λέγει τῆς ἐκκλησίας, ἐν τῷ κατὰ Ἰωάννην διαγγελίῳ φησὶ πρὸς Ἰουδαίους δεδιληγμένους οὕτω φησί· πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας. ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα, ὁ δὲ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. ὅτι καὶ τὸν τοῦ τοιοῦ τοῦ περὶ τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος οἰκίαν ἡ θεία γραφὴ ἐκκλησίαν Θεοῦ ζῶντος καλεῖ, ὁ Παῦλος μαρτυρεῖ ἐν τῇ πρὸς Τιμόθεον πρώτῃ ἐπιστολῇ.

Εἰ δέ τινες λέγουσι μὴ δεῖν Θεόδωρον μετὰ θάνατον ἀναθεματίζεσθαι, ἴσασιν οἱ τὸν ἑαυτῶν αἱρετικὸν ὑπεύθυνοι, εἰς τοὺς αἱρετικοὺς μέχρι τέλους τῇ αἱρέσει πᾶσιν ἁμαρτίαις ἀνεμπόδιστον ἀναθεματισμὸν ἢ μετὰ θάνατον ὑποβάλλεσθαι. ἢ τοίνυν δεῖ πολλοῖς γέγονε αἱρετικοῖς ἀρχαιοτέροις τε ἢ τοῖς ἐμφανεστέροις· τοιοῦτοι Βαλεντῖνος, Βασιλείδης, Μαρκίων, Κηρίνθιος, Μανιχαῖος, Εὐνόμιος, ἢ Βονόσος. ὧδε δὲ αὐτῷ ἢ δεῖ Θεοδώρῳ γέγονε ἢ ἐν ζωῇ κατηγορεῖται, ἢ μετὰ θάνατον ἀναθεματίζεται ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων. εἰς εἰ μὴ βούλονται πιστεύειν οἱ τοῦτο ἀντιποιούμενοι, τῇ γοῦν παρ' αὐτοῖς ἀνεπιμιξίᾳ αὐτοῦ ἀποστατήσουσι. ἴσως εἰ ἢ τὰ μέλλοντα Θεόδωρον ἀκριβῶς, ἤμους φασκοῦς λέγῃ, ἐν ᾧ δεῖ ἀκκλησίας παρ' ἁγίων πατέρων ἀναθεματίζῃ, ἢ ἐξ οὗπερ πολλὴ ζήτησις γέγονε περὶ τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων, εἰς ἀσεβείας ἁλοιέναι πεπληρωμένων· πολ. τὰ δὲ ἑαυτοῦ πυνθάνεσθαι εἰ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ἐφ' ᾧ μὴ ὑπὸ ἀποστόλων ἀνεγνωκόσιν τοῖς οὗπερ αὐτοῦ συγγράμμασι τῆς ὀρθῆς πεπεισμένοις πίστεως. ἐπὶ δὲ οἱ αὐτοὶ, οἱ καὶ μὴ κατὰ θάνατον μὲν ἐν ζωῇ δίκῃ τῶν ἀναθεματισθέντων, ὅμως καὶ μετὰ θάνατον ἀναθεματίζοντες ὑπὸ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, δίκαιοι ἂν εἶεν ἁγίων συνόδων. εἰ μὲν γὰρ ἐν Νικαίᾳ τοὺς αὐτοῦς Ἀρείου φρονήματι φερομένους ἀνωνύμως ἀνεθεμάτισεν. εἰ δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει τοῦ Μακεδονίου αὐτοκράτορος ἐμφανῶς ἀνεθεμάτισεν· ἀλλ' ὅμως ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία καὶ μετὰ θάνατον Ἄρειον καὶ Μακεδόνιον ὀνομαστὶ ἀνεθεμάτισε. ἐπ' ἐπειδὴ δὲ τῶν ἐπιδείξεων ἐπεγράμμεν, ὡς αὐτοῦ ἀσεβῶς ἢ Θεοδώρου καὶ τῆς αὐτοῦ ἀσεβείας αὐτοῦ ἀντιποιήσει, ἐφ' ἑτέρᾳ μετὰ ταῦτα ἐπιφορᾷ καταφύγοιεν,

ANNO CHRISTI 546.

Anime pertinentem infamiam, feſtinant per impietatem epiſtolæ & Theodori, eidem ſanctæ ſynodo applicare. Sed non ideo impia epiſtola, vel defendentes eam, condemnationem ſuæ impietatis effugient: ſed neque Theodorus, qui Paganos & Judæos, & omnes hæreticos impietate ſuperat. Impio enim Theodoro non ſuffecit ſuper alias ejus blaſphemias ad ſuum errorem male interpretari ſymbolum trecentorum decem & octo ſanctorum patrum: ſed etiam contempto eo, aliud ſymbolum expoſuit omni impietate plenum: in quo anathematizare auſus eſt eos, qui aliter ſapiunt vel tradunt: ut quantum ad illius inſaniam pertinet, omnes ſancti apoſtoli & patres condemnarentur. Hoc autem Theodori impium ſymbolum & in Epheſina prima ſynodo prolatum, & in Chalcedonenſi recitatum, ab utraque ſynodo cum ejus expoſitore, & eis qui illud ſuſcipiunt, condemnatum eſt.

Quoniam autem quidam verba pro Theodoro facientes, cum proferuntur impia ejus conſcripta, propter inſertam eis blaſphemiam confingunt quidem dicere quod impia ſunt, ipſum autem qui talem impietatem evomuit, recuſant anathematizare: miramur eorum dementiam, quod divinæ ſcripturæ contraria agunt, evidenter dicenti, quia *æqualiter horribilia ſunt apud Deum impius & impietas ejus. Affio enim cum* [a] *auctore punietur.* Si autem ſimiliter impietati horribilis eſt Deo & ille qui impie agit, certe ſeparatus eſt talis a Deo, & anathemati juſte ſubjicitur. Anathema enim nihil aliud ſignificat, niſi a Deo ſeparationem, ſicut in veteri & novo teſtamento judicium de anathemate ſignificat. Quod autem & Dominus eos qui non permanent in verbo veritatis ipſius, ſeparatos eſſe ab eccleſia dicit, in evangelio ſecundum Joannem Judæos alloquens, ſic ait: *Omnis qui facit peccatum, ſervus eſt peccati. Servus autem non manet in domo in æternum: filius autem permanet in æternum.* Quod autem, quam Dominus nominat domum, divina ſcriptura eccleſiam Dei vivi vocat; Apoſtolus teſtatur in epiſtola prima ad Timotheum.

Si vero quidam dicunt, non oportere Theodorum poſt mortem anathematizari: ſciant qui talem hæreticum defendunt, quod omnis hæreticus uſque ad finem vitæ in ſuo errore permanens, juſte perpetuo anathemati & poſt mortem ſubjicitur. Et hoc in multis hæreticis & antiquioribus & propioribus factum eſt, id eſt, Valentino, Baſilide, Marcione, Cerintho, Manichæo, Eunomio, & Bonoſo. Hoc autem idem & in Theodoro factum eſt, & in vita accuſato, & poſt mortem anathematizato a ſanctis patribus: quibus ſi credere noluerint ut hæretici ejus defenſores; vel impiæ epiſtolæ, quam ipſi defendunt, credant. Quæ licet Theodorum collaudet, manifeſte tamen dicit, quod in eccleſia a ſanctis patribus anathematizatus eſt, & ex illo plurima inquiſitio facta eſt de ejus conſcriptis, utpote plenis impietate. Hoc autem tunc faciebant catholicæ eccleſiæ doctores, ne ſimpliciores legentes illius impia conſcripta, a recta fide declinarent. Quod autem impii, licet non in vita in ſuam perſonam anathema ſuſceperint, tamen & poſt mortem anathematizentur a catholica eccleſia, offenditur a ſanctis ſynodis. Nicæna enim ſynodus eos qui [b] impii Arrii ſectam colunt, ſine nomine anathematizavit. Quæ autem Conſtantinopoli congregata eſt, impiam Macedonii hæreſim ſimiliter condemnavit. Sed tamen ſancta Dei eccleſia & poſt mortem Arrium & Macedonium nominatim anathematizat. Cum autem ex multis probationibus convincuntur, quod ſupervacue & impie agunt qui Theodorum & impietatem ejus defendunt, ad aliam vanam occaſionem confugiunt,

[a] Sap. 14. p. 10.

[b] al. impium.

ANNO CHRISTI 546.

dicentes non oportere eum anathematizari, eo quod in communicatione ecclesiarum mortuus est. Oportebat autem scire eos, quod illi moriuntur in communicatione ecclesiarum, qui commune pietatis dogma, quod in universali ecclesia prædicatur, usque ad finem servaverunt. Iste autem usque ad mortem in sua permanens impietate, ab omni ecclesia ejectus est. Itaque & omnis plenitudo Mompsuestenæ ecclesiæ, in qua episcopus dicitur fuisse, [a] cum invenisset quod Paganis & Judæis & Sodomitanis a sanctis patribus connumeratus est, deleverunt ipsi ex illo a sacris ecclesiæ diptychis ejus nomen, sicut gesta de hoc in eadem civitate apud concilium episcoporum illius provinciæ confecta ostendunt. Miramur igitur Theodori sequaces, qui eum & impietatem ejus tamquam suam defendunt, cum ecclesia, in qua fuit episcopus, utpote hæreticum ex multis temporibus eum ejecerit. Quod autem ad condemnationem suam talem [b] occasionem proponunt defensores Theodori; scire licet & ex ipso adversus Judam facto tremendo judicio. Ille enim cum putasset latere eum qui occulta hominum cognoscit, sacramentis communicavit cum Apostolis: sed tamen nihil ei profuit quod cum dolo communicavit. Sed licet post mortem ejus duodecim nominati sint discipuli, sicut Joannes evangelista dicit: *Thomas autem, qui Didymus dicebatur, unus ex duodecim, non erat cum ipsis, quando venit Jesus:* tamen hoc non liberat Judam a condemnatione, aut connumerari facit apostolis. Unde post ascensionem Domini, apostoli per suam sententiam eumdem Judam etiam post mortem condemnaverunt, & alium pro illo introduxerunt. Quod autem vanam occasionem proponunt, dicentes non oportere hæreticos mortuos anathematizari, & ex ipsis Domini verbis ostendemus. Impios enim & adhuc vivos, mortuos nominat, dicens: *Dimitte mortuos sepelire mortuos suos:* sicut justos & jam defunctos, vivos nominat. Dicit enim de Abraham & Isaac & Jacob, quod Deus non est Deus mortuorum, sed viventium. Si ergo secundum verba illorum non oportet hæreticos mortuos anathematizari, nec viri hæretici anathematizabuntur, quos Dominus mortuos vocat, quia separati sunt ab ipso qui dixit: *Ego sum vita,* & secundum eos jam nec vivi, nec mortui hæretici anathematizabuntur: & sine causa, secundum illos, apostolica doctrina tradit anathematizari eos, qui tradunt præter quod accepimus: sine causa sanctæ synodi hæreticos condemnaverunt: sine causa & alii sancti patres & doctores ecclesiæ hæreticos anathematizaverunt. Inculpent autem & Jeremiam prophetam dicentem: *Exsecrandus qui opera Domini facit negligenter:* & David prophetam dicentem: *Exsecrandi qui declinant a mandatis tuis.* Et ut compendiose dicamus, omnem divinam scripturam in diversis locis tales condemnationes impius inferentem. Sin autem illi qui negligenter opera Dei faciunt, & peccant in mandatis ejus, talibus condemnationibus subjiciuntur; quanto magis impius Theodorus, qui talia adversus ipsum magnum Deum & Salvatorem nostrum Jesum Christum blasphemavit, juste condemnatus est & anathematizatus?

Et hæc quidem sufficiebant, [c] super memoratas & aliis nostris libris insertas probationes, quas protulimus; ostendentes quod oportet etiam post mortem hæreticos condemnari, confundere eos qui Theodorum defendunt, & compescere a tali impietate. Quoniam autem contentiose in iisdem permanent, etiam quod est amplius, dicimus quia quidam ex ipsis qui in Nicæna sancta synodo convenerunt, & expositæ ab ea fidei definitioni vel symbolo subscripserunt, quoniam postea contraria sapientes apparuerunt, alii

[a] al. propter blasphemias, ob quas paganis.

[b] al. præsentium.

Joan. xx.

Act. v.

Matth. v.

Matth. xx.

Joan. v. & 24.

Galat. i.

Jerem. xlv.

Psal. cxl.

[c] Forte, super superius nec memoratas, & in aliis.

λέγοντες, καὶ δεῖν αὐτὸν ἀναθεματισθῆναι ἀφ' οὗ ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῆς ἐκκλησίας τετελεύτηκεν. ἔδει δὲ αὐτοὺς εἰδέναι, ὡς οἱ ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῆς ἐκκλησίας τελευτῶντες ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῆς ἐκκλησίας τελευτῶσι, εἰ τὸ κοινὸν τῆς εὐσεβείας δόγμα τὸ ἀπὸ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας κηρυττόμενον μέχρι τέλους [a] φυλαξάμενοι. οὗτος δὲ τῇ αὐτοῦ ἀσεβείᾳ ἀναδεόμενος ἀπὸ πάσης ἐκκλησίας ἐξέβλήθη. ἀφ' οὗ τε καὶ τοῦ τὸ ὄνομα τῆς ἐν Μοψουεστίᾳ ἐκκλησίας, ἐν ᾗ λέγονται βλασφημίαι γεγράφθαι, ἀφ' ὧν καὶ βλασφημίας, ἀπ' ὧν τὴν Ἑλλησί τε καὶ Ἰουδαίοις καὶ [a] Σοδομίταις παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων συνεξεβλήθη, ἀπήλειψαν ἐξ αὐτῶν οἱ ἱεροὶ τῆς καθολικῆς διπτύχων τὸν τούτου ἀποτυπούμενον, ὡς καὶ ἐκ τούτου αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῇ πόλει παρὰ τῷ συνόδῳ τῆς ἐπαρχίας ὑπομνήματα δείκνυται. Θαυμάζομεν τοίνυν καὶ τοὺς ἀναδεομένους Θεόδωρον, ἀναπολογήτως αὐτὸν τε καὶ τὴν αὐτοῦ ἀσέβειαν, ὅτου γε ἡ ἐκκλησία, ἐν ᾗ γέγονεν ἐπίσκοπος, ὡς αἱρετικὸν ἐκ πολλῶν ἤδη χρόνων αὐτὸν ἀπεβάλετο. ἵνα δὲ δόξῃ κατηγορίαν εἶναι τῶν τοιούτων ἀσεβούντων σεβόμενοι τὸν Θεόδωρον ἀναθεματίζειν, ἔχειν φασὶν ἡμᾶς ἐκ αὐτοῦ τοῦ [illegible]δα Ἰούδα τὸν μέγαν φοβερὸν κρίσεως. ἐκεῖνον γὰρ κρύπτειν ἐλπίσαντα τὸν τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων γινώσκοντα, ἐκοινώνησεν τοῖς μαθηταῖς· ἀλλ' ὅμως οὐδὲν αὐτῷ ἔπαυσε καὶ ἡ μετὰ ὑποκρίσεως κοινωνία. ἀλλ' οὐδὲ καὶ τὸ μετὰ δώδεκα αὐτὸν ἕνα τῶν δώδεκα ἀναγεγράφθαι τοὺς μαθητάς, ὡς φησιν Ἰωάννης ὁ θεολόγος λέγων· Θωμᾶς δὲ ὁ λεγόμενος Δίδυμος, εἷς τῶν δώδεκα, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν, ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς· οὐ ἐξαίρει τὸν Ἰούδαν τῆς καταδίκης, οὐ συναριθμεῖσθαι ποιεῖ τοῖς ἀποστόλοις. ἀφ' οὗ καὶ μετὰ τὴν τοῦ κυρίου ἀνάληψιν οἱ ἀπόστολοι δι' αὐτοῦ ἦρον τὸν αὐτὸν Ἰούδαν καὶ μετὰ δεύτερον καταδίκασαν, καὶ ἕτερον ἀντικατέστησαν· ὅτε δὲ μετὰτὸν Θεόδωρον Θεοδώρου μεταπεμφθέντος λέγοντες, καὶ δεῖν τοὺς πολυτίμους αἱρετικοὺς ἀναθεματίζεσθαι, καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ τοιούτου ῥητοῦ ἐπιδείξασθαι. τοὺς γὰρ ἀπεθεῖς καὶ ὄντας ζῶντας κυρίους ὀνομάζει λέγων· ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς· ὅστερ οὖν καὶ τοὺς ἀνυμένους πολυτίμους ζῶντας λέγεσθαι. λέγει γὰρ οὗτος Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὅτι ὁ Θεὸς οὐκ ἔστι νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. εἰ τοίνυν κατὰ τοὺς ἐκείνων λόγους οὐ χρὴ τοὺς αἱρετικοὺς πολυτίμους ἀναθεματίζεσθαι, οὐδὲ ζῶντας αἱρετικοὺς ἀναθεματισθήσεσθαι, οὐ νεκροὺς ὁ κύριος λέγεται, ἄρα τοὺς ἀποθεῖς ἀναθεματιστέους εἶναι φασί, οὐκοῦν. ἀλλ' ὁ ζωὴ· καὶ κατ' αὐτοὺς λοιπὸν οὔτε ζῶντες, οὔτε πολυτίμους αἱρετικοὺς ἀναθεματισθήσεσθαι· καὶ μάτην κατ' ἐκείνους ὁ θεσπέσιος Διδασκαλίας παραδίδωσιν ἀναθεματίζεσθαι τοὺς παραδίδοντας παρ' ὃ παρελάβομεν· μάτην οἱ ἅγιοι σύνοδοι τοὺς αἱρετικοὺς κατέκριναν· μάτην καὶ οἱ ἄλλοι ἅγιοι πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς ἐκκλησίας τοὺς αἱρετικοὺς ἀνεθεμάτισαν. μέμφονται δὲ καὶ Ἱερεμίαν τὸν θεσπέσιον λέγοντα· ἐπικατάρατος ὁ ποιῶν τὸ ἔργα τοῦ κυρίου ἀμελῶς· καὶ Δαυὶδ τὸν θεσπέσιον εἰπόντα· ἐπικατάρατοι οἱ ἐκκλίνοντες ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου· καὶ συνόλως εἰπεῖν, πᾶσαν τὴν θείαν γραφὴν παραχρῆ τοὺς τοιούτους κατηρῶνται ὑποβάλλουσαν τοῖς ἐπιθέτοις. εἰ δὲ οἱ ἀμελῶς ποιοῦντες τὰ ἔργα κυρίου, ἢ ἁμαρτάνοντες ἐφ' οἷς ἐνετείλατο, τοιούτοις κατηρῶνται ὑποβάλλονται, πόσῳ μᾶλλον Θεόδωρος ὁ ἀσεβὴς, ὁ ποιῶν κατ' αὐτοῦ τὰ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ βλασφημίας, ἀκριβῶς κατακέκριται καὶ ἀναθεματίζεται;

Καὶ ἅρκει μὲν ταῦτα τοῖς παραπεθεῖσιν ἀκριβῶς τε καὶ ἐν ἑτέροις ἡμῶν λόγοις ἀποδείξασι, δεῖν τε δεῖν καὶ μετὰ πολυτίμους τοὺς αἱρετικοὺς κατακρίνεσθαι, κατηγορεῖσθαι τοὺς Θεοδώρου μεταπεμφθέντας, ἢ [c] πείθειν τοὺς ἔνδοθεν ἀσεβεῖν. ἔδει δὲ τὸ ἐμφιλονείκους τῆς αὐτοῦ ὑπομένειν, ἢ τὸ πλέον ἐρεῖδω· ὅτι τινὲς τῶν συναχθέντων ἐν τῇ κατὰ Νίκαιαν ἁγίᾳ συνόδῳ, ἢ ὑπογράψαντες τῇ ἐκτεθείσῃ παρ' αὐτῆς ἔνιοι ὕστερον συνέβησαν τοῖς πάλαι, ἐπειδὴ μετὰ ταῦτα ἑαυτοῖς ἐναντία φρονήσαντες ἐφάνησαν, οἱ

ANNO CHRISTI 546.

[a] Forte, φυλαξάμενος.

[b] Forte, Σοδομιτῶν.

[c] al. πείθουσιν.

ANNO CHRISTI 546.

μὴ ζώντας, οἱ δὲ μετὰ δόξης ἀνθημοποιήσαντας παρὰ [a] Δα- A
μάσου τοῦ τῆς ἁγίας μνήμης πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης,
καὶ τῆς ἐν Σαρδικῇ συνοδικῶς συνόδου, καθὰ μαρτυρεῖ ὁ ἐν
ἁγίοις Ἀθανάσιος. ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν Χαλκηδόνι ἁγία συνοδος Δό-
μνου τὸν Ἀντιοχείας ἡνίκαν ἐθέσπισεν μετὰ θάνατον καταδί-
κασεν, ἐλαφύσσοντα μόνον γράψαι, δεῖν παραπεπτῶκε τὰ δώ-
δεκα κεφάλαια τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου.

[b] Forte, στο-
φοντας

Ἐπειδὴ δὲ οἱ Θεοδώρου ἀναπολόγητοι αἱρετικοὶ πάσης [b] προ-
θέσεως καὶ ἰσχύσεως ἐκπεπτώκοντες ἐπιχειροῦσι λέγειν ὡσεὶ ἀ-
γνοίᾳ τοῦτ' ἐφηνέχθαι, ὡς ὁ τῆς ἁγίας μνήμης Κύριλλος ἐν
τινι μέρει ἐπαινέσας πᾶσαν ἐκείνην· ἀπ' αὐτῶν ἐλεγχόμενοι,
ὅτι οὐ συμβαίνει τὸ αὐτοῦ ἰσχύσαι πᾶσι τοῖς ἑτεροδόξοις παρὰ τῷ ἐν
ἁγίοις Κυρίλλου ἐν ἑνὶ βιβλίῳ αὐτοῦ λόγοις κατὰ τῶν δυσσεβῶς
Θεοδώρου, ἐν οἷς ἀνέδειξεν αὐτὸν πάντων τῶν ἄλλων αἱρετικῶν B
ἀναιδέστερον ὄντα, ἐν οἷς ἐπῆρεν τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ τὴν γλῶσσαν ἐπὶ
ἀνοσιωτάτῃ βλασφημίᾳ τῶν αἱρετικῶν κατὰ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ
σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀποδείξαντα οὕτως εἰπόν· ἔκστη
ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τούτῳ, καὶ φρικέτω ἐπὶ πολὺ σφόδρα, λέγει κύ-
ριος. ὦ τῆς ἀνηκέστου πικρίας· ὦ γλώσσης λελεύσεως ἀδικω-
τέρας καὶ τῷ Θεῷ, καὶ τῶν πάντων αἱρετικῶν. ἦ πάλιν· ἐπέθηκε
ἄνθρωπε τῇ σαυτοῦ γλώσσῃ θύραν καὶ μοχλόν· πῶς τὸ στόμα
σὸν εἰς ὕψος ἐπῆρας, καὶ λαλεῖν ἀδικίαν κατὰ τοῦ Θεοῦ. μέ-
χρι τίνος βλασφημεῖς ἀνέχεται Χριστός; εἰς τοῦτ' ἦλθ τὸ γε-
γραμμένον παρὰ τῷ Σωτῆρος Παύλου· οὕτω δὲ ἁμαρτάνον-
τες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τύπτοντες αὐτῶν ἀδυνάτους τοὺς συ-
νειδότας εἰς Χριστὸν ἁμαρτάνετε. καὶ ἵνα τι καὶ ἐκ τῶν ἀφορισθέν-
των ῥήξεσιν βιβλίων, ἐξετασθῇ ἐνταῦθα τὸ σύνολον· πάντες C
τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀδυνατοῦσιν, εἰ ἐπαινέσαι κατὰ Χριστοῦ,
μισεῖν ὀφείλουσιν τὸ σαυτῶν· οὐδὲν ἧττον δείκνυσι τὸ τῆς Ἰου-
δαϊκῆς ἀπονοίας ἔγκλημα. τοίνυν τοίνυν οὕτως ἔδει καταγνῶναι
τῶν ἀνοσίων Θεοδώρου ὑπὸ τῶν ἐν ἁγίοις Κυρίλλου ἀρισθέ-
ντων, εἰ καὶ δόξει τις παρὰ ταῖς ἐκείνου λόγοις τὸν ἐν ἁγίοις Κύ-
ριλλον ἐπαινέσαι τι ὑπὲρ Θεοδώρου, οὐδὲ ὧδε ἐξαιρεῖται αὐτὸν
τῆς κατακρίσεως. διείρηται γάρ, ὡς πολλοὶ τῶν ἁγίων πατέ-
ρων πολλοὺς τῶν αἱρετικῶν ἐπῄνεσαν, ὅπερ καὶ ὁ ἐν ἁγίοις Δά-
μασος καὶ Ἀθανάσιος καὶ Βασίλειος Ἀπολινάριον, καὶ Λέων
δὲ ὁ τῆς ἁγίας μνήμης Βίκτωρ. καὶ ἵνα ἐπειδὴ φανερὰ γέ-
γονεν ἡ τούτων ἀσέβεια, ἐκ ἐλέγχου ἤδη τοῦ πολλοῦ λανθα-
νόντων αἱρετικοὶ τὸν μετὰ θάνατον εἰς αἰῶνα φρόνημα καὶ τοῦ αὐ-
τῶν ἀσέβους ψυχῆς καταγνῶναι καὶ ἀναθεματισθῆναι. τοι- D
αὐτὸν δὲ ἦν ἡ μανία τῶν Θεοδώρου ἀκολούθων, ὥστε πλεῖσ-
τοις καταψεύδεσθαι τῆς Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, καὶ Ἰωάννου τοῦ Κων-
σταντινουπόλεως, ὡς ἔνιοι ἐκεῖ τῶν Θεοδώρου λανθανόν-
των πατριαρχῶν ἐπαίνων· ὅπερ ψεύδεσθαι ἔδει μοῦν. Γρηγόριος
μὲν γάρ, ὅτε ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγωνιζό-
μενος, καὶ πολλοὺς ἀπὸ τῆς τῶν Ἀρειανῶν πλάνης εἰς τὴν ὀρθό-
δοξον πίστιν ἐπιστρέψας εἰς ἀεὶ αὐτοῖς ἐπιτήδειον παιδείᾳ, καὶ
πολλοὺς τῶν αἱρετικῶν παπύρους ἀνεγνωκότας ἔσχεν οἱ πρὸς
Θεόδωρον τὸν Μοψουεστίας ἔγραψεν, ἀλλὰ πρὸς Θεόδωρον ἐπί-
σκοπον Τυάνων, ἥτις ἐστὶ τῆς δευτέρας Καππαδόκων μητρό-
πολις. τῆς δὲ αὐτῆς χώρας ἐστὶν ἡ Ναζιανζὸς, ἧς γέγονεν ἐπί-
σκοπος ὁ αὐτὸς ἐν ἁγίοις Γρηγόριος, καὶ Ἀριανζὸς τὸ χωρίον, E
ὅθεν ὁρμᾶτο. αὐτὸ γὰρ καὶ αἱ ἐπιστολαὶ δηλοῦσιν αἱ ἔνιοναὶ,
μνεμονεύουσι [c] ἀλλήλων καὶ συνόδων, καὶ τοῦ αὐτοῦ χωρίου Ἀριανζοῦ, καὶ
ἑτέρων χωρίων τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, καὶ μηνὸς τῇ ἐγχωρίῳ ἀρι-
θμῷ Καππαδόκων ἀνομαζόντων, καὶ βουκολίου ἐπιτόπου ὑπ'
αὐτὸν πλοῦτον Κολωνίας τῆς πόλεως, καὶ ἑτέρων ἐπισκόπων,
καὶ χωρεπισκόπων, καὶ μοναστηρίων ὑπὸ τὸν αὐτὸν πλοῦτον
Θεοδώρου μνημονεύοντας, ὧν καὶ μέχρι τοῦ σήμερον τὰ ὀνό-
ματα. ποία δὲ μισθωσις Καππαδόκαις ἐστὶν ἢ τοῖς τῆς Ἀντι-
όχου Κιλικίας ἢ τὸν ἢ τὸν ὑπάρχῃ, ἀμφισβητοῦσιν τῆς ἀπ'
ἐπαρχείαν τούτων διοικήσεως; ἢ πόσους ἐπισκόπους ὑφ' ἑαυτὸν ἐ-
χέτω ἐδίδαξεν ὁ Μοψουεστίας ἐπίσκοπος, αὐτὸς ὑπὸ τὸν τῆς αὐ-

ANNO CHRISTI 546.

quidem vivi, alii autem post mortem anathematizati sunt a Damaso sanctæ memoriæ Papa antiquioris Romæ, & ab universali Sardicensi synodo, prout testatur sanctus Athanasius. Sed & Chalcedonensis sancta synodus Domnum Antiochiæ factum episcopum, post mortem condemnavit, quod solum ausus est scribere, oportere taceri duodecim capitula sancti Cyrilli.

Quoniam autem Theodori defensores hæretici, omni propositione & conatu excidentes, præsumunt dicere ad deceptionem ignorantium, quod sanctæ memoriæ Cyrillus in aliqua parte epistolæ illum collaudavit; ex multis ostenditur, quod non convenit eorum conamen dictis a sancto Cyrillo in diversis ejus libris contra impium Theodorum, in quibus magis impium omnibus aliis hæreticis ipsum ostendens; deinde non sustinens plurimas & maximas ejus blasphemias contra magnum Deum & Salvatorem nostrum Jesum Christum dictas, exclamavit ita dicens: *Expavit cælum super hoc, & horruit amplius vehementer dixit Dominus.* O intolerabilem malignitatem! O linguam loquentem iniquitatem contra Deum, & in altitudinem cornu extollentem! Et iterum: Impone homo tuæ linguæ ostium & seram: cessa cornu in altitudinem extollens, & loquens iniquitatem adversus Deum. Quousque insultas patienti Christo? In mente habe scriptum a divino Paulo: *Sic autem peccantes in fratres, & percutientes eorum infirmam conscientiam, in Christum peccatis.* Et ut aliquid etiam ex propheticis loquar codicibus: *Justificata est Sodoma ex te, superasti paganorum verbositates, quas contra Christum fecerunt, stultitiam existimantes crucem:* nihil esse ostendisti Judaïcæ superbiæ crimina. His igitur ad condemnationem Theodori sic a sancto Cyrillo dictis, licet aliquis concedat, secundum illorum verba sanctum Cyrillum aliquid pro Theodoro dixisse, neque hoc liberat illum a condemnatione. Invenimus enim, quod multi sanctorum patrum quosdam hæreticos collaudaverunt: sicut & sancti Damasus & Athanasius & Basilius Apollinarium, & [a] sanctus Leo Eutychen: & tamen cognita eorum impietate, non propter hoc evaserunt hæretici condemnationem & anathema, quod postea contra eorum personam & impietatem factum est. Tantus autem est furor defendentium Theodorum, quia præsumunt adversus Gregorium Theologum, & Joannem Constantinopolitanum mentiri: dicentes epistolas ad eumdem Theodorum plenas laudis eos direxisse: quod falsum est. Gregorius enim, cum in Constantinopoli pro veritate laboraret, conversis per eum ab Arriana insania ad Catholicam fidem populis, ad suam patriam reversus est, epistolas quas hæretici dolose proferunt, non ad Theodorum Mopsuestenum scripsit; sed ad Theodorum episcopum Tyanensem, quæ est secundæ Cappadociæ metropolis. Ejusdem autem provinciæ sunt & Nazianzus civitas, cujus fuerat episcopus idem sanctæ memoriæ Gregorius, & Arianzus prædium, unde ortus fuerat. Hoc enim & ipsæ epistolæ aperte significant, memoriam facientes consuetudinum & collectionum, & ejusdem prædii Arianzi, & aliorum prædiorum ejusdem provinciæ: & mensis vernacula lingua Cappadocum nominati: & [b] Bosphorii episcopi sub eodem Theodoro constituti, qui tunc temporis Coloniæ civitatis ejusdem provinciæ episcopus erat, & aliorum episcoporum, & chorepiscoporum, & monasteriorum, quæ sub Theodori jurisdictione erant, quorum usque nunc eadem nomina servantur. Qualis porro communio Cappadocibus ad secundam Ciliciam, vel tunc, vel modo divisa earum provinciarum gubernatione? Et quos episcopos sub se habere poterat Mopsuestenus episcopus, cum ipse sub metro-

[a] Supra, Collatione 1. pag. 93. & 95.
[a] Ep. ad. Flav. c. 2.
[a] Ep. ad. Flav. c. 2.
[a] Epist. 28.
[a] d. sanctus memoratus.
[b] Supra, Collatione 1. pag. 109. & 110.
[b] al. Bosporii.

ANNO CHRISTI 546.

politano ſecundæ Ciliciæ conſtitutus eſſet? Joannes autem Conſtantinopolitanus ſcripſit quidem epiſtolam ad Theodorum Mopſueſtenum, non tamen laudibus, ſed querimoniis & increpationibus plenam, utpote illo [a] a bona converſatione lapſo. Quoniam enim cum eo monachicam vitam in uno eodemque monaſterio exercuit, converſationis ibi factæ eum admonuit: & pro his teſtimonium præbent Sozomenus, & Heſychius, & Socrates, & Theodoretus, qui multas pro Theodoro orationes & laudes fecit. Si autem teſtimonia proferunt Joannis Antiocheni, & Orientalis concilii ſub eo conſtituti, facta pro Theodoro & ejus impietate; neceſſe eſt eos, & illa ſuſcipere, quæ (quantum ad illos pertinet) ad condemnationem ſancti Cyrilli & reprobationem rectæ fidei fecerunt Joannes & qui cum illo erant, nec non etiam quæ ſcripſerunt, Neſtorium & ejus perfidiam diutius defendentes. Et hoc oſtenditur ex diverſis eorum libris & epiſtolis, quas ad Theodoſium piæ recordationis, & ad alios diverſos ſcripſerunt.

[a] al. pietate.

Et hæc quidem ſic ſe habent. Ut autem nihil ſubtilitatis prætermittamus, neceſſarium putavimus memorare etiam illa, quæ ab Auguſtino ſanctæ memoriæ Africano epiſcopo ſcripta ſunt. Quæſtione enim aliqua poſt mortem Cæciliani de eo mota, quod ab eccleſiaſtica traditione declinaſſe dicebatur, & propter hoc quibuſdam a catholica eccleſia ſeparatis, ſcribit ad Bonifacium idem ſanctus Auguſtinus, quod non oportebat aliquos ideo ſeparare ſeſe a catholica ecclesia. Si enim vera eſſent ea quæ Cæciliano inferebantur, & manifeſtatus eſſet contrarium aliquid eccleſiaſtico ſtatui ſapuiſſe, etiam poſt mortem eum anathemati ſubjicerem. Sed & regula ſanctæ ſynodi Africanæ ſtatuit epiſcopos, qui ſuas facultates in teſtamento, vel ex inteſtato hæretico relinquunt, oportere & poſt mortem anathematizari. Super hæc autem omnia, quis ignorat, ea quæ noſtris temporibus in eccleſia antiquioris Romæ contra Dioſcorum acta ſunt? Qui cum in fidem nihil peccaſſet, tamen propter ſolum eccleſiaſticum ordinem poſt mortem ab eadem ſancta eccleſia Romana anathematizatus eſt. Si igitur nihil in fidem peccantes epiſcopi, propter ſolum eccleſiaſticum ordinem, & propter cauſam pecuniariam, anathemati & poſt mortem ſubjiciuntur: quanto magis Theodorus, qui in ipſum Deum peccavit? Quantum autem ad inſipientiam dicentium, non oportere anathematizari poſt mortem eos, qui in ſua impietate mortui ſunt: oportebat nec eos, qui injuſte condemnati ſunt patres poſt mortem revocari, quale contigit in Joanne ſanctæ recordationis epiſcopo Conſtantinopolitanæ civitatis, ab univerſali eccleſia poſt mortem revocato, & in Flaviano ſanctæ memoriæ & ipſo epiſcopo Conſtantinopolitanæ civitatis, injuſte quidem in vita condemnato, juſte autem poſt mortem revocato tam a ſanctæ memoriæ Papa Leone, quam a ſancta Chalcedonenſi ſynodo. Ex hoc autem contingit ſecundum illorum verba, hæreticos quidem ſanctis patribus connumerari, utpote liberatos debita eis condemnatione: ſanctos autem patres injuſte condemnatos, hæreticis conjungi, utpote non ſoluta contra eos facta iniqua damnatione. Omnibus autem magis [b] credendus eſt doctor Dominus & Deus noſter Jeſus Chriſtus, de ſe dicens: *Sic enim Deus dilexit mundum, ut Filium ſuum Unigenitum daret: ut omnis qui credit in eum, non pereat, ſed habeat vitam æternam. Non enim miſit Deus Filium ſuum in mundum ut judicet mundum, ſed ut ſalvetur mundus per ipſum. Qui credit in eum, non judicatur: qui autem non credit, jam judicatus eſt, quia non credit in nomine Unigeniti Filii Dei:* Et Spiritus autem ſan-

[b] al. Ille dicens.

ANNO CHRISTI 546.

τῆς διοικήσεως Κιλικίας μητροπολίτης πάλαι; Ἰωάννης δὲ ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἔγραψε μὲν ἐπιστολὴν πρὸς Θεόδωρον τὸν Μοψουεστίας, οὐκ ἐπαίνων δέ, ἀλλὰ μέμψεων καὶ ἐπιπλήξεων οὖσαν μᾶλλον, ὡς ἀκατασκέπτως αὐτοῦ τῆς διατριβῆς. ἀκατασκέπτως γὰρ αὐτοῦ τὸν μοναχὸν βίον ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ μοναστηρίῳ, τὰς ἐκεῖσε συνδιαγωγὰς ἀναμιμνήσκων αὐτόν. ᾗ ἐοίκασι μαρτυρεῖ Σωζόμενος, καὶ Ησύχιος, καὶ Σωκράτης, καὶ Θεοδώρητος ὁ πολλοὺς ὑπὲρ Θεοδώρου λόγους τε ᾗ ἐπαίνους ἐκπέμψας. εἰ δὲ προφέρουσι μαρτυρίας Ἰωάννου τῆ Ἀντιοχέων καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν ἀναπολιτῶν συνόδου, ὑπὲρ Θεοδώρου ᾗ τῆς αὐτοῦ ἀσεβείας ἡμῶν μάλιστα δίκαιον ἀκούειν, ἄνευ ἴσως τό γε ἐφ' αὐτοῖς εἰς καταίρεσιν τῶ ἁγίου Κυρίλλου, καὶ εὐθέως τῆς ἐκεῖθεν πίστεως οἱ περὶ Ἰωάννην ἐτόλμησαν· καὶ ἄνευ ἔγραψαν, Νεστόριον ᾗ τὴν αὐτοῦ κακοδοξίαν ἕως πολλοῦ χρόνου ἀσπαζόμενοι. καὶ ταῦτα δῆλόν ἐστιν ἐκ διαφόρων αὐτοῦ λόγων τε ᾗ ἐπιστολῶν πρὸς Θεοδόσιον τὸν τῆς εὐσεβοῦς λήξεως, καὶ ἑτέρους διαφόρους χαρακτῆρας.

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. ἵνα δὲ μηδὲν τῆς ἀκριβείας παραλίπωμεν, ἀναγκαῖον ἡγησάμεθα μνησθῆναι καὶ ἧς γεγράφασι περὶ Αὐγουστίνου τῆ τῆς ἐκεῖ μνήμης ἐπισκόπου ἐν Ἀφρικῆ ἡμῶν. ζητήσεως γάρ τινος περὶ Καικιλιανοῦ μετὰ θάνατον αὐτοῦ κινηθείσης, ὡς τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως παρεκβεβηκότος παρεδόθη, καὶ τινων ἄρα χάριν χωρισθέντων ἑαυτοὺς ἀπὸ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, γράφει πρὸς Βονιφάτιον ὁ αὐτὸς τῆς ἐκείνης μνήμης Αὐγουστῖνος, ὡς οὐκ ἔδει τινὰς ἀφ' ἑνὸς χάριν ἑαυτοὺς τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. εἰ γὰρ ἀληθῆ ὑπῆρχε τὰ ἐγκαλούμενα Καικιλιανῶ, καὶ ἐφανερώθη ἐναντία φρονήσας τῆς καθολικῆς καταίσιος, καὶ μετὰ θάνατον ἂν ἔδοξεν ἀναθέματι ὑπόδικον. ἀλλὰ καὶ κανὼν τῆς ἁγίας ἐν Ἀφρικῆ συνόδου διαγορεύει τοὺς ἐπισκόπους, τοὺς τῶν ἰδίων οὐσιῶν διαθήκας ἢ ἐν διαθήκαις, ἢ ἐξ ἀδιαθέτου αἱρετικῆ παραπέμποντας, χρῆναι καὶ μετὰ θάνατον ἀναθεματίζεσθαι. ἔοικε πάντως δὲ ἄπαντα, τὰ ἐγκεῖσθαι τὰ ἐν τοῖς ὑμετέροις χρόνοις ἐν τῆ ἐκκλησίᾳ τῆς προεδρίσσης Ρώμης ἡμῶν κατὰ Διοσκόρου; ἐξ οὐδὲν δεῖ τῶν ὑμετέρων, δεῖ μόνην ἐκκλησιαστικὴν καταίσιον μετὰ θάνατον παρ' αὐτῆς τῆς κατὰ Ρώμην ὑμετέρας ἐκκλησίας ἀναθεματίζεσθαι. εἰ πάντως οἱ μηδὲν εἰς αἰτίαν πταίσαντες δεῖ καταίσιον ἐκκλησιαστικὴν καταίσιον μετὰ θάνατον παρ' αὐτῆς τῆς κατὰ Ρώμην ὑμετέρας ἐκκλησίας ἀναθεματίζεσθαι, καὶ δεῖ χρηματικὴν αἰτίαν, ἀναθέματι ᾗ μετὰ θάνατον ὑποβάλλεσθαι· πόσῳ μᾶλλον Θεόδωρος ὁ εἰς αὐτὸν τὸν Θεὸν ἀσεβήσας; ὅτου δὲ ἔοικε πρὸ ἔτους τινὰς ἤδη λεγόντων, καὶ δεῖν ἀναθεματίζεσθαι μετὰ θάνατον τοὺς ἐν τῆ αἰωνίᾳ ἀσεβοῦντας πλάνῃ, οὐ δεῖ μηδὲ τοὺς ἀδίκως καθαιρεθέντας πατέρας μετὰ θάνατον ἀνακαλεῖσθαι, ὅπερ συμβέβηκε καὶ τῶ Ἰωάννῃ τῶ ἐν ἁγίᾳ τῆ μνήμῃ ὑπισκόπῳ ἡμῶν Κωνσταντινουπόλεως, ὑπὸ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας μετὰ θάνατον ἀνακληθέντα· καὶ τῶ Φλαυιανῶ τῆ τῆς ἁγίας μνήμης καὶ αὐτῆ Κωνσταντινουπόλεως ἡμῶν ὑπισκόπῳ, ἀδίκως μὲν ἐν ζωῆ καταιρεθέντι, δικαίως δὲ μετὰ θάνατον ἀνακληθέντι ὑπό τε τῆ τῆς ἁγίας μνήμης πάπα Λέοντος, καὶ τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἁγίας συνόδου. ἀπαύθυτα δὲ συμβαίνει κατὰ τοὺς αὐτῶν λόγους, τοὺς μὲν αἱρετικοὺς εἶναι τοὺς ἁγίους πατέρας συναριθμεῖσθαι, εἶα ἐλευθέρους ἀπολῦσαι τῆς ὀφειλομένης αὐτοῖς καταιρέσεως· τοὺς δὲ ἁγίους πατέρας ἀδίκως καταδικασθέντας τοῖς αἱρετικοῖς συνάπτεσθαι, εἶα μὴ λυομένης τῆς ἐπ' αὐτοῖς ἀδίκου καθαιρέσεως. ἀξιοπιστότερος δὲ πάντων ὅτι διδάσκαλος ὁ κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς αὐτὸς ἑαυτοῦ λέγων. οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν· ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς κόσμον, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν, οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων εἰς αὐτὸν, ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τῆ μονογενοῦς υἱοῦ τῆ Θεοῦ· καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον

δηλῶ τῆ

ANNO CHRISTI 546.

ἀφὶ τῦ ψαλμῳ Δαυὶδ λέγει, τοὺς ἀσεβεῖς μὴ ἀναστήσεσθαι ἐν κρίσει. τῆς οὖν Δεσπότου τῦ παντὸς ἀποφάσεως ἐξενεχθείσης κατὰ πάντος ἀσεβοῦς, καὶ μηδὲν διαφέρειν μηδὲ ζῶντας ἢ νεκροὺς αἱρετικοὺς, τοὺς δικαίως ἀναιτίῳ τῇ Δεσπότῃ καταφάσει, καὶ τοὺς ἅπαξ ἀσεβήσαντας, καὶ ἀφὶ τούτου ἤδη ὑπὸ τῦ κυρίου κατακεκριμένους λέγειν, μὴ δεῖν μετὰ θάνατον κατακρίνεσθαι; καὶ ὁ θεῖος δὲ ἀπόστολος τὸν Χριστὸν ἔχων ἐν ἑαυτῷ λαλοῦντα, οὐ μόνον κατὰ ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ κατ' ἀγγέλων τὸν ἑαυτοῦ ἐπήγαγε λόγον, εἰπὼν ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ πρὸς Γαλάτας· ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς, ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. ὡς φθεγξάμενος, καὶ ἅπαξ πάλιν λέγων· εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. καὶ τίς οὕτως ἀπλοῦς, ὡς ταῦτα εἰπεῖν, ὡς τὰ παρὰ Θεοδώρου ἀσεβῶς συγγεγραφότα, ἢ μέρος αὐτῶν παραδόξαι τοῖς τῇ ἁγίᾳ τῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' οὐκ ἤδη ὁ τολμήσας τι τοιοῦτον παρεφθέγξασθαι ἀνάθεμα καθυπόδικός ἐστι παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων;

Εἰπὼν τοίνυν μετὰ τῶν τοιούτων ὀρθὴν ὁμολογίαν καὶ κατάκρισιν τῶν αἱρετικῶν, τοὺς θείους αὐτοῦ συλλόγους φεύγει ὁ ῥυπαίνων, ἢ σκολιῶν, ἢ λέξεων ζητημάτων, χωρίζει ἑαυτὸν τῆς ἁγίας τῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, ὥσπερ οὐ ῥήματα μόνους ἢ λέξεις τιμῶμεν ἡμεῖς τοὺς θείους, ἀλλ' οὐ τὸ σφζόμενον, ὁ πιστεύομεν εἰς τοὺς χάριτας χαίρειν, λέγει ὑπείξει ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ἢ τῷ ὑπὲρ αὐτοῦ ἀπαιτηθέντι ἢ ἀπαιτηθησομένῳ τῷ μεγάλῳ Θεῷ ἢ σωτῆρι ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. Ἀμήν.

A ctus per prophetam David dicit, impios non resurrecturos in judicio. Tali igitur Domini sententia prolata adversus omnem impium, & nihil discernente inter vivos & mortuos hæreticos, quomodo audent resistere tali sententiæ: & eos qui semel impie egerunt, & propter hoc jam a Domino condemnati sunt, dicere, non oportere post mortem condemnari? Et divinus [a] autem Apostolus, qui Christum in semetipso habet loquentem, non solum adversus homines, sed etiam adversus angelos talem protulit sententiam, dicens in epistola ad Galatas: *Sed licet nos, aut angelus de cælo evangelizaverit, præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit. Sicut prædiximus & nunc iterum dico: si quis vobis evangelizaverit præter id quod accepistis, anathema sit.* Et quis ita impius est, ut præsumat dicere, quod Theodori impia scripta, vel pars eorum, tradita est aliquando sanctæ Dei ecclesiæ; & non statim, qui ausus est aliquid tale loqui, anathemati subjectus est a sanctis patribus?

[a] al. etiam.

Galat. 1.

Si quis igitur post ejusmodi rectam confessionem, & hæreticorum condemnationem, salvo manente pio intellectu, de nominibus vel syllabis vel dictionibus contendens, separat se a sancta Dei ecclesia, tamquam non in rebus, sed in nominibus solis & dictionibus posita nobis pietate: talis utpote dissensionibus gaudens, rationem pro semetipso, & pro deceptis & decipiendis ab eo, reddet magno Deo & Salvatori nostro Jesu Christo in die judicii. Amen.

Τόμος τῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ πρὸς τὴν ἁγίαν συνοδον, περὶ Θεοδώρου τῦ Μοψουεστίας καὶ τῶν λοιπῶν.

Justiniani Imperatoris ad sanctam synodum epistola, de Theodoro Mopsuestheno & reliquis.

Ex edit. Regia.

ΣΠουδὴ μὲν γέγονεν ἀεὶ τοῖς ὀρθοδόξοις καὶ θεοσεβεστάτοις τῶν ἡμετέρων πατέρων, τὰς κατὰ καιρὸν ἀναφυομένας αἱρέσεις ἀφὶ συνόδων ἱερατικῶν ἱερῶν ἀποτέμνειν, καὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως καθαρὰς παρυπάρχειν ἐν εἰρήνῃ τῇ ἁγίᾳ τῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ διαφυλάττειν. διόπερ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας Ἀρείου βλασφημοῦντος καὶ λέγοντος, μὴ ὁμοῦσιον τὸν υἱὸν ὑπάρχειν τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ, ἀλλὰ κτίσμα καὶ ἐξ οὐκ ὄντων γεγονέναι, συναγαγὼν ἐν Νικαίᾳ τὰ τριακόσια δέκα καὶ ὀκτὼ πατέρας, καὶ αὐτὸς ἅμα παρεγένετο, καὶ τῷ Ἀρείου καταδικάσαντος καὶ ἀναθεματίσαντος, ἐπισύραντι τὴν ὀρθοδόξων πρατικὴν πίστιν· ἐν ᾗ ὁμολογήσαντες οἱ θεῖοι πατέρες ὁμοούσιον εἶναι τὸν υἱὸν τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ, ἀλλὰ μὴ κτίσμα καὶ ἐξ οὐκ ὄντων γεγονέναι, μέχρι τῶν [a] ἐνθένδε. ἢ Θεοδόσιος δὲ ὁ πρεσβύτερος, Μακεδονίου ἀρνουμένου τὴν θεότητα τῦ ἁγίου πνεύματος, ἢ Ἀπολιναρίῳ τῷ μαθητῇ αὐτοῦ βλασφημοῦντος εἰς τὴν οἰκονομίαν τῦ Θεοῦ Λόγου, ἢ φάσκοντος, τῶν ἀνθρώπων μὴ εἰληφέναι τὸν τῦ Θεοῦ Λόγον, ἀλλὰ σαρκὶ ἐνωθέντα ψυχὴν ἄλογον ἔχειν, συναγαγὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει τοὺς ρ'. πατέρας, καὶ μεταξὺ καὶ αὐτὸς τῆς συνόδου, καὶ τῶν αἱρεσιῶν καθαιρεσάντων ἢ ἀναθεματισάντων αἱρετικῶν, μετὰ καὶ τῶν δοκούντων αὐτῶν δογμάτων καὶ ὁμοφρόνων, παρεσκεύασεν τὴν ὀρθόδοξον πίστιν παρεῖναι. καὶ Θεοδόσιος δὲ ὁ τῆς δοκοῦς Νεστορίου λέγοντος, ἄλλον εἶναι τὸν Θεὸν Λόγον, καὶ ἄλλον τὸν Χριστόν· καὶ τὸν μὲν φύσει υἱὸν τῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς, τὸν δὲ χάριτι υἱὸν ἀνθρωπον· καὶ τὴν ἁγίαν Μαρίαν εἶναι θεοτόκον ἀρνουμένου, συναγαγὼν τὴν ἐπὶ τοῦτον ἐν Ἐφέσῳ τῶν ἁγιωτάτων ἁγίων πατέρων σύνοδον καὶ Κελεστῖνος ἄρχοντος ἐφέστιος παρῆναι τῇ συνόδῳ, προστάξει ἢ τὸν Νεστόριον παραγενέσθαι, ἢ κρίσιν ἐπ' αὐτῷ γενέσθαι· ἢ ἐπὶ γενομένης ἀκριβοῦς ἐξετάσεως καταδίκασαν Νεστόριον, ἀναθεματίσαντες σὺν τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ. τούτων δὲ οὕτω φθεγξάντων, ἐπαναστὰς Κύριλλος τῷ παναγιωτάτῳ εἰ τῆς ἑῴας τὸν Νεστορίου μερίδος, καταδίκασεν, τί γε ἐπ' αὐτοῖς, ἀναστρέ-

Habetur supra, in Collatione 1. pag. 54. Latine. f. d plurimis tamen mutatis.

[a] Forte, ἕως ὄντων.

Ac per prophetam David dicit, impios non resurrecturos in judicio. Tali igitur Domini sententia prolata adversus omnem impium, & nihil discernente inter vivos & mortuos hæreticos, quomodo audent resistere tali sententiæ: & eos qui semel impie egerunt, & propter hoc jam a Domino condemnati sunt, dicere, non oportere post mortem condemnari? Et divinus [a] autem Apostolus, qui Christum in semetipso habet loquentem, non solum adversus homines, sed etiam adversus angelos talem protulit sententiam, dicens in epistola ad Galatas: *Sed licet nos, aut angelus de cælo evangelizaverit, præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit. Sicut prædiximus & nunc iterum dico: si quis vobis evangelizaverit præter id quod accepistis, anathema sit.* Et quis ita impius est, ut præsumat dicere, quod Theodori impia scripta, vel pars eorum, tradita est aliquando sanctæ Dei ecclesiæ; & non statim, qui ausus est aliquid tale loqui, anathemati subjectus est a sanctis patribus?

Si quis igitur post ejusmodi rectam confessionem, & hæreticorum condemnationem, salvo manente pio intellectu, de nominibus vel syllabis vel dictionibus contendens, separat se a sancta Dei ecclesia, tamquam non in rebus, sed in nominibus solis & dictionibus posita nobis pietate: talis utpote dissensionibus gaudens, rationem pro semetipso, & pro deceptis & decipiendis ab eo, reddet magno Deo & Salvatori nostro Jesu Christo in die judicii. Amen.

[a] al. etiam.

Galat. 1.

SEmper quidem studium fuit orthodoxis & piis Imperatoribus patribus nostris, pro tempore exortas hæreses per congregationem religiosissimorum sacerdotum amputare, & recta fide sincere prædicata, in pace sanctam Dei ecclesiam custodire. Quapropter & Constantinus magnus Arrio blasphemante & dicente, Filium non esse consubstantialem Deo & Patri, sed creaturam, & ex non existantibus factum esse; congregavit Nicææ trecentos decem & octo patres: & cum ipse concilio interfuisset, damnato & anathematizato Arrio, rectam fidem confirmare studuit: per quam divini illi patres confitentes Filium consubstantialem esse Deo & Patri, non vero creaturam & ex non existantibus factum, usque ad hodiernum diem canitur. Theodosius autem senior, Macedonio negante deitatem sancti Spiritus, & Apollinario ejus discipulo blasphemante incarnati Dei Verbi dispensationem; & dicente, Dei Verbum non assumpsisse mentem humanam, sed carni animam rationalem habenti fuisse unitum; congregatis in Constantinopolitana urbe centum quinquaginta patribus, ac ipse particeps concilii effectus, damnatis & anathemate percussis prædictis hæreticis una cum impiis eorum dogmatibus ac sectatoribus, curam adhibuit ut recta fides prædicaretur. Theodosius vero junior, impio Nestorio dicente, alium esse Deum Verbum, & alium Christum; ac Verbum quidem natura esse Filium Dei & Patris, Christum vero tantum ex gratia Filium impie introducente, & sanctam Mariam Dei genitricem esse negante; congregavit priorem Ephesinam synodum ducentorum sanctorum patrum, & directis principibus qui deberent concilio interesse, jussit & ipsum Nestorium adesse, & judicium de eo fieri: diligentique examinatione facta, damnarunt & anathematizarunt Nestorium una cum sectatoribus ejus. His autem ita subsecutis, cum insurrexisset contra sanctissimum Cyrillum sectatores impii Nestorii, conati sunt (quantum in ipsis fuit) rescindere sententiam

ANNO CHRISTI 553.

contra Neſtorium latam. Sed Theodoſius Imperator, A defendens ea quæ ita recte contra Neſtorium & impia ejus dogmata fuerant judicata, damnationis ſententiam in eum factam ratam haberi curavit.

Inſuper autem cum & quædam alia crimina divino Cyrillo apud Imperatorem mugaciter impingerent, ad Imperatorem Cyrillus in hanc ſententiam ſcripſit: Poſtquam mihi, piiſſime Imperator, renuntiatum eſt, quoſdam garrulos inſtar veſparum ferarum ſuſurris ſuis aures tuas perſonare, & maledicta in me eructare, nugantes me aſſerere Chriſti divinum corpus cælo delatum, & non de ſancta Virgine aſſumptum; itemque duos filios de ſententia Neſtorii confiteri: exiſtimavi debere me adverſus ipſos pauca in hanc ſententiam dicere: O fatui, & nullius rei niſi calumniandi gnari, quomodo in hanc deveniſtis ſententiam, tantumque inſaniæ concepiſtis? Omnino enim oportebat hoc vos perſpicue ſentire, totam fere noſtram de fide diſputationem inde ortam, quod nos ſanctam Mariam Deiparam eſſe contendimus. Atqui ſi, ut illi dicunt, nos corpus Chriſti divinum cælitus veniſſe, non ex ipſa natum dicimus, quomodo Deipara dici poterit? Quem enim peperit, ſi hoc verum non eſt, quod ſecundum carnem pepererit Emmanuelem? Rideantur ergo, qui hæc & talia de me blaterant. Non enim mentitur ſanctus Iſaïas, cum ita vaticinatur:

Iſai. 7. *Ecce Virgo in utero habebit, & pariet Filium, & vocabunt eum Emmanuel, quod eſt, Nobiſcum Deus.* Et haud dubie verum dixit Gabriel archangelus, ita Mariam alloquens: Luc. 1. *Ne timeas, Maria, inveniſti enim gratiam apud Deum. Ecce concipies in utero, & paries* Matth. 1. *Filium, & vocabis nomen ejus Jeſum: Ipſe enim ſalvum faciet populum ſuum a peccatis eorum.* Cum autem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum dicimus deſuper de cælo veniſſe, non eo ſenſu dicimus, quaſi putemus eum ſanctam ſuam carnem de cælo detuliſſe: ſed ſequimur ſanctum Paulum, qui ita ait: 1. Cor. 15. *Primus homo de terra terrenus: ſecundus, Dominus e cælo.* Joan. 3. Imitamur etiam & ipſum Dominum dicentem, *Nemo aſcendit in cælum, niſi qui deſcendit de cælo filius hominis.* At vero quod ad carnem attinet, natus, eſt ſicut diximus, ex beata Virgine. Sed quoniam Verbum Dei de cælo deſcendens, *ſeipſum exinanivit, formam ſervi aſſumendo*; filiuſque hominis exſtitit, cum tamen idem permaneret qui antea fuerat, ſcilicet Deus: (eſt enim immutabilis, & nulli alterationi obnoxiæ naturæ:) cum jam unus intelligatur eſſe cum propria carne, dicitur de cælo veniſſe. Et nominatur etiam homo de cælo, cum ſit perfectus in deitate, idemque perfectus in humanitate: intelligiturque una eſſe perſona. Unus enim eſt Dominus Jeſus Chriſtus, tametſi naturarum diſcrimen non ignoretur, ex quibus ineffabilem illam dicimus factam unitionem. Fatemur itaque Verbum, Unigenitum Dei Filium, Deum eſſe perfectum, & perfectum hominem corpore & anima E ratione prædita conſtantem: quod ad deitatem attinet, ex Patre natum ante ſæcula, eumdem autem ultimis temporibus propter nos & propter noſtram ſalutem ex Maria Virgine ſecundum humanitatem: conſubſtantialem Patri ſecundum divinitatem, & conſubſtantialem nobis ſecundum humanitatem. Duarum enim naturarum facta eſt unio. Inde eſt, quod unum Chriſtum, unum Filium, unum Dominum confitemur, atque etiam ſanctam Virginem vere fuiſſe Deiparam; ideo quod Deus Verbum carnem induit & homo factus eſt, atque in ipſa conceptione ſibi univit templum, quod ex ipſa aſſumebat. Si placet, exempli loco accipiamus noſtram ipſorum compoſitionem, quatenus homines ſumus. Conſtamus nimirum anima & corpore. Ac videmus duas naturas, aliam corporis, aliam animæ; hominem vero, ex utriſque unitione facta, unum; neque compoſitio ex duabus naturis efficit, ut pro uno homine duos cogitemus;

ἡμῖν τὸν κατὰ Νεστόριον χεῖμωνα πρέπει. ἀλλ' οὖν γε Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς ἀνακαμπτόμενος ὅσα ἦν ὀρθῶς κατὰ Νεστορίου ᾗ ὅσα πατρῴα αὐτοῦ δογμάτων κρίνων, παραστῆσαι οὐ κρατῆσ᾽ [b]ἠνάγκασε τὸν ἐπ᾽ αὐτοῖς γεγενημένον κρίσιν.

Καὶ γὰρ ὄχλος τίνας καὶ ἄλλα τινὰ κατὰ τῶ Θεῖο Κυρίλλου κατεψευσάμενοι, χάριν ὄχλου τὸν βασιλέα Κύριλλος πεποίηκε· ἐπειδήπερ ἐπεδήμουν, ὦ βασιλεῦ βασιλέων, ὅσα φιλολογεῖν εἰωθότων τινὰς ὀξείαν σφηκῶν φύσιν ἔχειν, ἃ καχληρικὴ ἐρίζοντας κατ' ἐμοῦ λόγους, ὡς ἐξ ὑποκρισεως κατασκευάζειν ᾗ ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου λέγοντας τὸ Θεῖον σῶμα Χριστοῦ· καὶ μάλιστα καὶ δύο υἱοὺς κατὰ Νεστόριον ὁμολογεῖν ἡμᾶς καταψευσάμενοι· δεῖν φιλοσόφου εἶναι τάχα τοῦτον ὄχλον αὐτοὺς ὄντας· ὦ ἀνόητοι καὶ μόνον οἰδέπω συναρπαγῆν, πῶς οὐκ ἐπὶ τοῦτο παρέχεται γοῦμος, καὶ τοσούτου τυφόσασθαι μανίαν; ὅλως σκοπὸς ἀνεῖσι, ὅτι χρεὼν ἦσαν ὑμᾶν ὁ ὑπὲρ τῆς πίστεως ὅροις συναπτόμενοι ἀμφισβητήσεως, ὅτι Θεοτόκον ἔλεγε ἡ ἁγία Μαρία. ἀλλ' ἑτέρωθι ἐξ οἰκείου, καὶ ὡς ἐξ αὐτῆς γεγεννῆσθαι τὸ Θεῖον σῶμα τῶ Χριστοῦ λέγομεν, ὡς φασι, πῶς ἂν τοῦτο Θεοτόκος; ἵνα γὰρ ὅλως τέκωσι, εἰ μὴ ὅτι ἀλλοδαὲς, ὅτι γεγέννηκε κατὰ σάρκα τὸν Ἐμμανουήλ; γελάσονται ἴσως οἱ ταῦτα καὶ τὰ ταύτῃ κατ' ἐμοῦ πολυπραγμόνες. οἱ γὰρ ψιλόσοφος λέγων ὁ μακάριος Ἡσαΐας· ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὅ ἐστι, μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. ἀληθῶς δὲ εἶπεν καὶ ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ Θεὸς τὸν παρθένον αὐτῶν· μὴ φοβοῦ Μαριάμ, εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ· ᾗ ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξεις υἱὸν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. ὅταν δὲ λέγωμεν, ὅτι καθὼς ἐξ οὐρανοῦ τὸν πάλαι ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, οὐχ ὡς ἄνωθεν ἐξ οὐρανοῦ καταβάντος τῆς ἁγίας αὐτοῦ σαρκὸς ἔξωθεν φαμὲν, ἀλλ' ὡς ἐνώσεως τοῦ ἁγίου Παύλου φάσκοντος· ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκὸς, ὁ δεύτερος ὁ κύριος ἐξ οὐρανοῦ. μιμούμεθα δὲ καὶ αὐτὸ τὸ κυρίου λέγοντος· οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. πρόσληψιν κατὰ σάρκα, ὡς ἔφημεν, ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου. ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνωθεν ἐξ οὐρανοῦ καταβαίνων Θεὸς Λόγος πεποίηται ἑαυτὸν, κενῶσαι δούλου λαβὼν, καὶ καχρηματίσειν ἀνθρώπου υἱὸς μετὰ τοῦ μείναι ὅ ἐστι, θυτὸς Θεὸς· ἄτρεπτος γὰρ καὶ ἀναλλοίωτος κατὰ φύσιν ὤν· ὡς ἂν ἤδη τοιοῦτος μετὰ τῆς ἰδίας σαρκὸς, ἐξ οὐρανοῦ λέγοιτο καταβῆναι. οὐράνιος δὲ ᾗ ἄνθρωπος ἐξ οὐρανοῦ, τέλειος ὢν ἐν θεότητι, ᾗ τέλειος ὁ αὐτὸς ἐν ἀνθρωπότητι, ᾗ ὡς ἐν ἑνὶ προσώπῳ τοιοῦτος. ὃς γὰρ τέλειος Ἰησοῦς Χριστὸς, καὶ ἡ θεία φύσις ἀμιγεσὶ μὲ ἀγνῶσι, ἐξ ὧν τὸν ἀσύγχυτον ἕνωσιν φαμὲν συνεχέναι. τοιγαροῦν ὁμολογοῦμεν τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ Θεοῦ Λόγον, Θεὸν τέλειον ᾗ ἄνθρωπον τέλειον ἐκ ψυχῆς λογικῆς ᾗ σώματος, τοῦ αἰῶνος μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα κατὰ τὴν θεότητα, ἐπ' ἐσχάτου δὲ τῶν ἡμερῶν τὸν αὐτὸν δι' ἡμᾶς ᾗ διὰ τὸν ἡμέτερον σωτηρίαν ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· ὁμοούσιον τῷ πατρὶ τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν θεότητα, ᾗ ὁμοούσιον ἡμῖν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· δύο γὰρ φύσεων ἕνωσις γέγονε. διὸ ἕνα Χριστὸν, ἕνα υἱὸν, ἕνα κύριον ὁμολογοῦμεν καὶ τὴν ἁγίαν παρθένον ἀληθῶς θεοτόκον, διὰ τὸ τὸν Θεὸν Λόγον σαρκωθῆναι, ᾗ ἐνανθρωπῆσαι, ᾗ ἐξ αὐτῆς συλλήψεως ἑαυτῷ τὸν ἐξ αὐτῆς ναὸν ἁγίον. ᾗ, εἰ δοκεῖ, ἀξιώματα εἰς παράδειγμα τῆς καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς συστάσεως, καθ' ὅσον ἐσμὲν ἄνθρωποι. συνιστάμεθα γὰρ ἐκ ψυχῆς ᾗ σώματος, ᾗ ὁρῶμεν φύσεις δύο, ἑτέραν μὲν τὴν σώματος, ἑτέραν δὲ τὴν ψυχῆς· ἐκ δ' ἀμφοῖν καθ' ἕνωσιν ἄνθρωπος, ᾗ οὐχὶ τὴν ἐκ δύο φύσεων συνθεσιν, δύο ἀνθρώπους, τὸν ἕνα νοεῖσθαι παρασκευάζει· ἕνα δὲ ἐκ δύο φύσεων ἑνωθέντων, ἀλλὰ μὴ εἰς ἐκ δύο φύσεων συνθέσεως, ἀλλὰ μὴ εἰς ἐκ δύο φύσεων συνθέσεως, ἀλλὰ μὴ εἰς ἐκ δύο φύσεων συνθέσεως, ἀλλὰ μὴ εἰς ἐκ δύο φύσεων συνθέσεως,

ANNO CHRISTI 553.

[a] Latinus interpres legit οὕτως.

[b] Forte, ἠνάγκαζε.

ANNO CHRISTI 553.

καθαίζει· ἀλλ' ἕνα τὸν ἄνθρωπον κατὰ συνθεσιν, ἐξ ἑκάτου, A
τοῦτ' ἐν ψυχῆς καὶ σώματος. οὐκ γὰρ ἀναιροῦμεν τὸ, ὅτι ἐκ δύο
καὶ διαφόρων φύσεων ὁ εἷς καὶ μόνος ὑὸς Χριστὸς, ἀδιαιρέτως
ἓν μετὰ τοῦτο ἔνωσιν, ἐροῦσιν οἱ δι' ἀναιρέσεως· εἰ μία φύσις τοῦ
ὅλου, πῶς ἐνανθρώπησεν; ἢ ποίαν ἴδιαν ἐποιήσατο σάρκα; ὃν
δὲ λέγοντες, ἢν πρᾶσις, ἢ σύγχυσις, ἢ φυρμὸς ἐβίασε τὸ Θεοῦ
Λόγου θεῖον τοῦτο σῶμα, καταξιοῦτε σου ἡ θεοσέβεια φοβεῖσθαι ὑπωπιάζειν.

Μετὰ δὲ τοῦτον Κυρίλλου πολιτεύσαντος, ὑπερέστη μοναχός τις ἡ ἀρχιμανδρίτης Εὐτυχὴς ὀνόματι, καὶ ἀπὸ
κατόπιν αὐτοῦ μέρος οὐ σμικρὸν τοῦ λαοῦ, κηρῶν τὸ Νεστορίου ἡ
τὸ αὐτοῦ πανηρὸν δόγμα, φάσκων μὴ εἶναι τὸν σῶμα τοῦ κυρίου
ἡμῶν ὁμοούσιον. ἡ δὲ πάλιν μετ' ὀλίγον ἀβασάνιστος ἰσχυούσης
χειρὸς, ὑπὸ συνόδου ἐν Ἐφέσῳ ληστικῇ ἡ οὐχ ἁγίᾳ γενομένης,
παραπεμφθέντος αὐθὶς ἡ Φλαυιανοῦ Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ B
τότε ἐξουσίαν Διοσκόρου Ἀλεξανδρείας ἔχοντος. ἡ φονεύεται
μὲν Φλαυιανὸς ὁ θεῖος ὑπομαχῶν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἀναιρεῖται δὲ ὁ ἐν Ἐφέσῳ τοιοῦτος σύνοδος, ὑποχειρίαν φορυτοῦ βίᾳ πολὺ ὑποκείσθαι, ἐξ ἧν ὑπῆρχε Βασίλειος ὁ Σελευκείας. κατεπόθη δὲ τὸ Νεστορίου ἡ Διοσκόρου ἡ Εὐτυχοῦς δυσσεβήματα πανηρὰ δόγματα, ἡ πολλῆς πανοχῆς ἡμιφόρως, μάλιστα ἐν τῇ ἀνατολῇ, φονεύεται Πρωτέριος ὁ μέγας ἱερεὺς, καὶ ἕτεροι πλεῖστοι. τότε οὖν οὕτως ἐχόντων ἀνίστησι Θεὸς Μαρκιανὸν ὁ βασιλέα, ἡ συναγαγὼν ἐν Χαλκηδόνι τῶν ἁγ. χιλ. πατέρων συνόδου, παρόντων Διοσκόρου, ἡ Εὐτυχοῦς, καὶ αὐτὸς ἐπρέσβη· ἡ καταδικάζονται μὲν Διόσκορος ἡ Εὐτυχὴς, ἡ Νεστόριος πάλιν ἀναθεματίζεται· Θεοδώρητος δὲ ἡ Ἴβας ἡ Βασίλειον Σελευκείας ἐδέξατο καθυποχάψαντες. καὶ τῆς ληστικῆς συνόδου ἀναιρεθείσης καὶ ἀναθεματισθείσης, εἰς μίαν C συμφωνίαν ἤγαγον πάντας οἱ ἅγιοι πατέρες. τότε δὲ τοῦ Νεστορίου συνόδων οὕτω ἠφανίσθη ἡ ὑπεξεσπάσθη, ἡ κρατυνθεῖσα ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ, οἱ τὰ Νεστορίου φρονοῦντες ἐπανέδραμον αὖθις τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν κρατοῦσαν δόξαν τῆς Θεοδώρου τοῦ Μοψουεστίας ἀφροσύνης, πολλῷ χείρονα τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Νεστορίου βλασφημήσαντος. ὅθεν τοίνυν ἡ ἡμεῖς ἀκολουθοῦντες τοῖς ἁγίοις πατράσι, καὶ βουλόμενοι τὴν ἀρχαίαν πίστιν ἀλώβητον διαφυλάξαι, θορυβούμεθα καὶ τοίνυν τοὺς βλασφημίας διεξιόντας, κατ' αὐτοῦ καὶ τῶν ἐναγῶν αὐτοῦ δογμάτων. οὐκοῦν γὰρ τοῖς ἄλλοις ἀπαξαπλῶς αὐτοῦ ἀνοσιουργίαις εἰς Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν ἡμιφόρως, ἄλλον εἶναι τὸν Θεὸν Λόγον, ἡ ἄλλον τὸν Χριστὸν λαὸν τῆς ψυχῆς παθῶν, ἡ τῆς σαρκὸς ἐπιθυμιῶν ἀνεχλούτους, ἡ τῆς χείρονα κατὰ μικρὸν ἀφιστάμενον ἐπὶ τὰ κρείττονα τῇ προκοπῇ τῆς ἴσχυσε ἐλευθέρως, D
ἡ τῇ ἀρίστῃ πολιτείᾳ ἡμᾶς ἀμείψαι. ἡ εἰς ψιλὸν ἄνθρωπον ἐν ἁγίᾳ πατρὸς, ἡ υἱοῦ, ἡ ἁγίου πνεύματος βαπτισθέντα, καὶ ἐπὶ τῷ βαπτίσματος τοῦ χάριν τῷ ἁγίῳ πνεύματι πληρῶσι, ἡ υἱοθεσίας ἀξιωθῆναι, ἡ κατ' ἐκείνην βασιλικῆς εἰκόνος εἰς ὁμοίωσιν τῷ Θεοῦ Λόγου τὸν Χριστὸν ἀνανεωθῆναι, ἡ μετὰ τοῦ ἁγάπαν ἄτρεπτον τῆς ἑνώσεως καὶ ἀκαμάτητον χωρῆσαι. ἡ ἀπὸ τούτου ἄπει, ὁμοίου χωρῆσαι τὸν ἕνωσιν τῷ Θεοῦ Λόγου πρὸς τὸν Χριστὸν, ἑνώσει ὁ κύριος ἴσην πρὸς τὸν ἀνδρὸς ἡ τῆς γυναικός· ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ἵν δὲ ἀναφέρωμεν ὑμᾶς ἐξετάσει ἡ τὰ καλῶς χαρίτια περὶ Θεοδωρήτου ἡ Ἴβα κατὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἁγίας συνόδου, ἡ ἐμοὶ τὰ κατ' αὐτοῦ κινηθέντα.

sed unum, ut dixi, intelligimus hominem ex anima & corpore compositum. Si enim hoc tollamus, ex duabus & differentibus naturis unum & indivulsum Christum ab unitione exsistere, dicent adversarii: Si una natura totius Christi est, quomodo potuit humanam naturam induere, aut quam carnem sibi propriam adsciscere? Eos autem qui dicunt contemperationem, confusionem, aut mixtionem naturarum Verbi Dei cum carne factam; palam iis ora obturare tua pietas dignetur.

ANNO CHRISTI 553.

Post hæc autem Cyrillo mortuo, emersit monachus quidam & archimandrita, nomine Eutyches. Hic non exiguam populi partem sibi adjunxit, Nestorii sectam & impium ejus dogma approbans, ac dicens carnem Domini non esse consubstantialem nobis. Et rursum quidem non multo post diabolica manu prævalente, aliud Ephesi concilium latronum, & nequaquam sanctum cogitur: misso ad id etiam Flaviano Constantinopolitano, cum penes Dioscorum Alexandriæ episcopum summa rerum ibi esset. Divinus autem Flavianus defendens orthodoxam fidem, occiditur: priori vero Ephesinæ synodo auctoritas abrogatur, subscribentibus quibusdam episcopis letali vi compulsis, inter quos fuit etiam Basilius Seleuciæ episcopus. Hinc cum publice docerentur Nestorii, Dioscori & Eutychis pernicioſa dogmata, magnique præsertim in Oriente exsisterent tumultus, occisi sunt Proterius sacerdos magnus, & alii plurimi. Eo rerum statu Marcianus divinitus creatur Imperator: qui coacto Chalcedone sexcentorum triginta patrum concilio, præsentibus Dioscoro & Eutyche, in eo una cum ipsis interfuit: ibique damnantur quidem Dioscorus & Eutyches, & iterum Nestorius anathematizatur: Theodoretus autem, Ibas & Basilius Seleuciæ episcopus recepti sunt, cum tamen [a] priori concilio subscripsissent. Et ita abolitis prædatoriæ synodi actis & damnatis, concordia a sanctis patribus inter omnes conciliata est. His quatuor conciliis sic actis, & confirmatis, & auctoritatem in ecclesia Dei obtinentibus, Nestorii sequaces denuo suam hæresim confirmare, opera Theodori Mopsuesteni, qui multo pejora, quam Nestorius ejus discipulus, blasphemavit. Nos igitur sequentes sanctos patres nostros, & volentes rectam fidem sine ulla macula conservare; hortamur vos, ut hujus quoque blasphemias examinantes, de eo & sectatoribus ejus sententiam feratis. Nam præter innumera alia, quæ impie in Christum Deum nostrum maledicta evomuit, id quoque protulit, aliud esse Deum Verbum, alium Christum, qui animi perturbationibus & carnis cupiditatibus molestiam ipsi exhibentibus, paulatim a deterioribus desistens, factorum profectu in melius evaserit, inculpataque optimæ vitæ ratione usus sit. Qui, ut purus homo, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti baptizatus, per baptismum gratiam Spiritus sancti consecutus, adoptione sit dignatus: & ad similitudinem regiæ imaginis Christus in persona Verbi Dei adoratus, post resurrectionem animo constanti, & peccatorum vacuo fuerit. Præterea pronunciavit, eam fuisse Verbi cum Christo unitionem, quæ est ab Apostolo dicta viri cum muliere: *Et erunt duo in carne una.* Ad hæc vos hortor, ut ea etiam examinetis, quæ a Theodoreto & Iba male scripta sunt contra prius Ephesinum sanctum concilium, contraque eos eodem modo sententiam feratis. 1. Cor. 6.

[a] *Lege prius, ut supra* E 4.

Καὶ τοίνυν πάλιν οἱ θεῖοι πατέρες πολυσχολούντες ἐπερώτησιν· ἡ μὲν ἐν Χαλκηδόνι ἁγία σύνοδος Θεοδωρήτου καὶ Ἴβα παλαὶ καθυπέσχετο, ἐν ἄλλῃ αἰτιᾷ ἐδέξατο, εἰ μὴ ἐκεῖνοι ἀνεθεμάτισαν τὰ ἴδια πατρικὰ ἐγκλήματα, καὶ Θεόδωρον καὶ Νεστόριον. ἡμεῖς δὲ παντελῶς ἡ ἀναθεματίζομεν ἐκ τοὺς ἄλλους ἅπαντας αἱρετικοὺς τοὺς κα- E

Patres his rursum accurate consideratis, responderunt: Chalcedonense sacrum concilium Theodoretum & Ibam gravius verbis infectatum, non alia conditione in gratiam recepit, quam ut prius sua damnarent male scripta, & Theodorum ac Nestorium. Nos autem præter reliquos omnes hæreticos a dictis quatuor sanctis conciliis damnatos, atque ecclesia exclu-

ANNO CHRISTI 553.

los, damnamus etiam atque proſcribimus Theodorum qui fuit Mopſueſtiæ epiſcopus, ejuſque impios libros: nec non ea quæ Theodoretus male ſcripſit contra veram fidem, & duodecim ſancti Cyrilli capita ac primam ſanctam Epheſinam ſynodum, & pro defenſione Theodori ac Neſtorii. Præterea damnamus etiam epiſtolam, quam Ibas ferunt ſcripſiſſe ad Marim Perſam, quæ negat Verbum Dei ex ſancta Virgine Deipara Maria incarnatum hominem eſſe factum, & divum Cyrillum pro hæretico traducit; ac primam quidem Epheſinam ſacram ſynodum reprehendit, ut quæ incognita cauſa Neſtorium damnaverit: duodecim autem capitula ſancti Cyrilli conſpuit; Neſtorio vero & Theodoro, eorumque impiis ſcriptis & opinionibus patrocinatur. Quapropter effrenes hæreticorum iſtorum linguas, impiiſſimaque ſcripta, ipſoſque ad extremum in falſis ſuis opinionibus ac malitia perſeverantes, optimo jure patri mendaciorum diabolo adnumerantes, dicemus: *Vadi e in lumine ignis veſtri, & in flamma quam concepiſtis.* Iſa. 50.

A παρεδίτου καὶ ἀναθεματίζομεν τὸν τῆς εἰρημένης ἀξίας πατέρα σαφῶς, καὶ Θεόδωρον ἡνίκα ἐδίδασκεν Μοψουεστίας, καὶ τὰ ἀνοσίως συγγεγραμμένα αὐτοῦ. καὶ μήτοι καὶ τὰ παρὰ τοῦ αὐτοῦ Θεοδωρήτου συγγεγραμμένα κατά τε τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τῶν δώδεκα κεφαλαίων τοῦ ἁγίου Κυρίλλου καὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ πρώτης ἱερᾶς συνόδου, καὶ ὅσα ὑπὲρ συναγωγείας Θεοδώρου καὶ Νεστορίου εἰπεῖν μεμαχήται. πρὸς τούτοις ἀναθεματίζομεν καὶ τὴν αἰσχρὰν ἐπιστολὴν τὴν γεγραμμένην παρὰ Ἴβα μεμαχῆσθαι φασὶ πρὸς Μάριν τὸν Πέρσην, τὴν ἀρνουμένην τὸν Θεὸν Λόγον ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου τῆς θεοτόκου Μαρίας σεσαρκῶσθαι ἄνθρωπον γεγενῆσθαι, ἢ τὸν θεῖον Κύριλλον εἰς αἵματα διαβεβλῆσθαι, ἢ μεμφομένην μὲν τὴν ἐν Ἐφέσῳ πρώτην ἁγίαν συνοδον, εἰς χρεὼν κρῖναι καὶ ζητῆσαι τὸν Νεστορίου κατάκριτον, καὶ τὰ δώδεκα κεφάλαια τῆς μακαρίας Κυρίλλου διαβεβλῆσθαι, ἀπολογουμένην δὲ Θεοδώρου καὶ Νεστορίου, καὶ τὴν ἀσεβῆ αὐτοῦ συγγεγραμμένα τε καὶ δόγματα. διὸ δὴ τοίνυν τοὺς μὲν τῆς αἱρετικῶν τούτων, καὶ πάντων ἀθυροστομίας γλώσσας, καὶ τοὺς τούτων ἀσεβεστάτους συγγραφεῖς, αὐτούς τε καὶ αἱρετικοὺς τοὺς μέχρι τέλους ἐμμένοντας τῇ αὐτῶν κακοδοξίᾳ καὶ πονηρίᾳ, μετὰ τῶν πατρὸς τῶν ψεύδους αὐτῶν διαβόλου συναριθμοῦντες ἐροῦμεν· πορεύεσθε τῷ φωτὶ τῷ πυρὸς ὑμῶν, καὶ τῇ φλογὶ, ἣν ἐξεκαύσατε.

ANNO CHRISTI 553.

ANNO CHRISTI 554

Primus edidit Sirmondus ex mſ. Lugdunenſi. Eſt ſane in oſtro vol. mſ. Coll. gli Paris. Sanctorum Juſti concilium (ut dicti ceteri) amplius duo.

CONCILIUM ARELATENSE V.

SUB SAPAUDO EPISCOPO,

die tertia Kalendas Julias celebratum, Childeberti regis anno quadrageſimo tertio.

TITULI CANONUM.

I. *Ut oblata altaris ab epiſcopis provinciæ ad formam Arelatenſis eccleſiæ offerantur.*
II. *Ut monaſteria ei ſubſint epiſcopo, in cujus territorio ſita ſunt.*
III. *Abbati longius a monaſterio, ſine epiſcopi permiſſione, vagari non licet.*
IV. *Ut preſbyter diaconum vel ſubdiaconum deponere non præſumat.*
V. *Ut monaſteria puellarum ſub cura ſint epiſcoporum; & abbatiſſis nihil liceat contra regulam.*
VI. *Ut clericis facultates, quas ab epiſcopo in uſum accipiunt, deteriorare non liceat.*
VII. *Ut epiſcopus alienum clericum, ſine epiſcopi ſui epiſtola, non ordinet.*

PRÆFATIO.

HAnc ſuper omnia curam decet eſſe pontificis, ut de eccleſiabus Deo juvante ſibi commiſſis, tanquam de propria quam regit cura ſolicitudineque indeſinenter invigilet: ut frequentius aggregatis epiſcopis, ſtatuta canonum ſæpius relegendo, in eorum animis caritate interveniente commendent, ut quod ſtatutum eſt irreprehenſibiliter debeat cuſtodiri; & ſi quid forſitan ſtatuendum cauſa ſuggeſſerit, unanimiter obſervanda decernant. Itaque cum in Arelatenſe urbe epiſcoporum fuiſſet ſynodus aggregata pro neceſſariis rebus, rationabile eſſe credidimus, antiquis canonibus non derogantes, pauca tamen pro eorum ordinatu, Deo adjutore, ſubjungere: quibus hoc roboris magis eſſe credidimus, quod a plurimis caritate interveniente conſentientibus, prona voluntate firmatum eſt.

CANONES.

I.

Ut oblatæ quæ in ſancto offeruntur altario, a comprovincialibus epiſcopis non aliter niſi ad formam Arelatenſis offerantur eccleſiæ. Quod ſi aliter aliquis facere præſumpſerit, tamdiu ſit a communione, vel a caritate fratrum ſeclusus, quamdiu ipſum cœtus ſynodalis receperit.

II.

Ut monaſteria, vel monachorum diſciplina, ad eum pertineant epiſcopum, in cujus ſunt territorio conſtituta.

III.

Ut abbatibus longius a monaſterio vagari ſine epiſcopi ſui permiſſione non liceat. Quod ſi fecerint, juxta antiquos canones ab epiſcopo ſuo regulariter corrigantur.

IV.

Ut preſbyter diaconum vel ſubdiaconum de ordine deponere neſcio epiſcopo ſuo non præſumat. Quod ſi fecerit, illi in officio vel communione recipiantur, & ille anno integro a communione privatus, officium implere penitus non præſumat.

V.

Ut epiſcopi de puellarum monaſteriis, quæ in ſua civitate conſtituta ſunt, curam gerant; nec abbatiſſæ ejus monaſterii aliquid liceat contra regulam facere.

VI.

Ut clericis non liceat facultates, quas ab epiſcopo in uſu accipiunt, deteriorare. Quod ſi fecerint, ſi junior fuerit, diſciplina corrigatur: ſi vero ſenior, ut necator pauperum habeatur.

VII.

Ut epiſcopus alterius clericum in gradum, ſine epiſtola epiſcopi ſui, provehere non præſumat. Quod ſi præſumpſerit, ille qui ordinatus fuerit, ab honore quem acceperit remotus, quod ei commiſſum eſt agere non præſumat; & is qui eum ſciens ordinaverit, tribus menſibus communione privetur.

ANNO CHRISTI 554.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

Sapaudus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Arelatensis, constitutionem nostram relegi & subscripsi. Notatum sub die [a] tertio Kalendas Julias, anno quadragesimo tertio regni domni nostri Childeberti regis, indictione [b] tertia.

Simplicius episcopus ecclesiæ [c] Sanctiensis, subscripsi.

In Christi nomine Antonius episcopus ecclesiæ Avennicæ, subscripsi.

In Christi nomine Hilarius episcopus ecclesiæ Diniensis, subscripsi.

Clementinus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Aptensis, subscripsi.

Prætextatus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Cavellicæ, subscripsi.

Eusebius in Dei nomine episcopus [d] subscripsi.

Magnus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Cemelensis, constitutioni subscripsi.

Avolus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Aquensis, subscripsi.

In Christi nomine [e] Expectatus episcopus ecclesiæ Forojulienſis, subscripsi.

Matthæus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Aramicæ, subscripsi.

In Christi nomine Cyminianus presbyter missus a domno meo [b] Deuterio [c] episcopo, subscripsi.

Honoratus in Christi nomine presbyter, missus a Domno meo Vellesio [d] episcopo, subscripsi.

Benenatus in Christi nomine missus a domno meo Basilio [e] episcopo, subscripsi,

Severus presbyter in Christi nomine ecclesiæ Telonensis, missus a domno meo Palladio episcopo, subscripsi.

Quinidius in Christi nomine archidiaconus, missus a domno meo Theodosio [f] episcopo, subscripsi.

Liberius in Christi nomine archidiaconus, missus a domno meo Emeterio episcopo, subscripsi.

Claudianus in Christi nomine diaconus, missus a domno meo Emeterio episcopo, subscripsi.

Cyprianus in Christi nomine diaconus, missus a domno meo Avolo episcopo, subscripsi.

ANNO CHRISTI 554.

[a] In mss. Paris. sub die tertio decimo.

[b] Ita mss. Lugd. & Paris. sed anno 554 fuit indictio 2.

[c] Paris. Sanctiensis.

[d] Ecclesiæ Arelatensis antistes in quodam veluti manuali.

[e] Spechanus, mss. Paris.

[b] Paris. Deotherio.

[c] al. Vincentiensi.

[d] al. Vappincensi.

[e] al. Glanatensi.

[f] al. Vasionensi.

INCIPIUNT DECRETA PELAGII PAPÆ.

I.

AD VIGILIUM EPISCOPUM.

Patrem & Filium unum esse Deum probat.

Pelagius episcopus, Vigilio coëpiscopo salutem.

GAudeo fidei devotione, [a] quod religiosum studium & divinum officium dignanter impendis, & maxime quod fidei inimicos æmularis, Apostolicæ sedis quærens exempla. Didici sane tam per latorem litterarum tuarum, quam & per litteras tuas, quod fiat quidam penes vos, qui dicentes garriunt, [b] qualiter Pater & Filius unus potest esse Deus, cum præter Patrem alius non sit Deus, qui dicatur ingenitus atque invisibilis. Hi sane, si scirent donum Dei, & veræ fidei regulas intelligerent, nequaquam talia mussitarent. Sed quia non habentes mundum cor, quo videre secreta Dei, & intelligere mysteria valeant divina, mundanda sunt prius corda eorum per pœnitentiam, ut intelligere postmodum & capere lumen veritatis possint: quibus tamen, ad eorum ac multorum illuminationem, corrigendo talium errorem, apostolica auctoritate respondendum est ita: Quomodo vos Patrem & Filium unum profiteri non vultis? Eos enim nos unum & verum Deum a prophetis & apostolis ostendimus prædicatum, a quibus etiam Spiritum sanctum credimus non esse discretum, Isaia propheta dicente: *Ego sum Deus, & non est alius præter me.* Et: *Per memetipsum juro, quia exivit ex ore meo veritas, & verbum meum non avertetur, quia mihi inclinabitur omne genu, & omnis lingua jurabit per Dominum, dicens: Justitia & gloria ad eum veniet.* Et ut hoc in testimonio Patrem simul & Filium cognoscas fuisse, Paulum audi dicentem: *Ut in nomine (inquit) Jesu omne genu flectatur cœlestium, terrestrium, & infernorum: & omnis lingua confiteatur, quia Dominus Jesus Christus in gloria est Dei Patris omnipotentis.* Quod si ille Filius minor est Patre suo, ergo minorata est gloria Patris in Filio. Et ubi est quod in Salomone scriptura loquitur, dicens: *Sicut etiam in conspectu eorum (inquit) magnificatus es in nobis, ita in conspectu nostro magnificaberis in illis, ut cognoscant te, sicut & nos cognovimus, quoniam non est Deus præter te, Domine?* Diligenter attende, & agnosce Filium esse, qui magnificabitur in judicio, dum venerit vivos & mortuos judicare.

Item Isaias: *Audite domus Jacob, & universum domus Israël, qui egredimini ex utero meo, & eruditi a puero usque ad senectutem. Ab initio ego sum, & quousque senescatis, ego sum. Ego vos feci, & ego sustinebo. Ego portabam, & ego suscipiam, dicit Dominus.* Et iterum: *Ego sum Dominus Deus, & præter me non est alius Deus, annuntians novissima priusquam fiant, & finem consummata sunt.* Item alibi: *Audi me, Jacob & Israël, quem ego feci. Ego sum Dominus Deus tuus, & non est alius præter me.* Item alibi: *Ego sum Dominus Deus tuus, primus, & ego novissimus, & in ea quæ supervenitura sunt in novissimo, ego sum.* Item alibi: *Ego sum Deus qui te creavi, qui te adjuvi, & communivi dextera mea.* Et unitatem Patris & Filii assignans, loquitur dicens: *Ego testis vester, dicit Dominus Deus, & puer meus, tu quem ego elegi; ut sciatis & credatis quia ego sum: Ante me non fuit alius Deus, & post me non erit.* Unum hæretice elige e duobus: Aut fatere Patrem & Filium unum Deum; aut si solum Patrem Deum esse contendis, ergo tibi Dominus Jesus Christus Dei Filius non erit Deus, quia scriptum est: *Ante me non fuit alius Deus, & post me non erit.* Si secundum te ita est, aut apostolus talia prædicat, & eumdem Filium, Deum super omnia benedictum infinuat? *Quorum patres (inquit) ex quibus Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula.* Item Isaias dicit: *Dominus Deus Israël, qui liberavit eum de Ægypto. Ego sum primus, & ego post hæc, & præter me non est Deus, sicut ego sum, qui fixi & vocat & præparat mihi, ex quo hominem feci in sæcula.* Item alibi: *In te est Deus, & nesciebamus: Deus, & non est alius Deus præter te. Tu enim es Deus, & nesciebamus, Deus Israël Salvator.* Unus Deus non sunt Pater & Filius? Quis est hic Deus, in quo esse dicitur Deus, præter quem alium Deum non esse propheta sæpe numero singulari protestatur? Et Jeremias: *Hic Deus noster, ait, & non applicabitur alter ad eum, qui invenit omnem scientiæ viam, & dedit eam Jacob puero suo, & Israël dilecto suo. Post hæc in terris visus est, & inter homines conversatus est.* Et in Salomone: *Miserere nobis, Deus omnium, & ostende nobis lumen miserationis, & immitte timorem tuum super gentes quæ non exquisierunt te, ut cognoscant, quia non est alius Deus nisi tu.* Item ibi: *Domine Deus Israël, non est tibi similis in cœlo sursum, neque in terra deorsum.* Et psalmo decimo septimo. *Quoniam quis Deus præter Dominum, aut quis Deus præter Deum nostrum?* Et in Genesi: *Et pluit Dominus a Domino ignem & sulfur super Sodomam & Gomorrham, & everrit civitates illas.* Si solus Pater Deus est, quis pluit ignem & sulfur a Domino, ut supradictas civitates everteret, quæso responde. Et in Deuteronomio: *Dominus solus deduxebat eos, & non fuit cum illis Deus alienus.* Et Paulus Apostolus: *Verus Deus, qui justificat circumcisionem ex fide, & præputium per fidem.* Et ad Corinthios: *Deus erat in Christo, mundum reconcilians sibi.* Et iterum: *Non est Deus nisi unus.* Et ad Galatas: *Mediator autem unius non est; Deus autem unus est.* Et unitatem Patris & Filii & Spiritus sancti monstrans, Ephesiis scribens, ita confirmat: *Sufferentes invicem in caritate, solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis. Unum corpus & unus spiritus, sicut vocati estis in una spe vocationis vestræ. Unus Dominus, una fides, unum baptisma, unus Deus.* Si enim prædicti hæretici unita-

[a] Sanctus Leo epistola 15.

[b] Tibadius adversus Varimadum, cap 2.

Isa. 45.

Ibidem.

Isa. 44.

Philip. 2.

Baruch. 3.

Isa. 44.

Isa. 42.

Isa. 43.

Isa. 49.

Jerem. 32.

Ecclis. 36.

Deuter. 4. 3. Reg. 8.

Genes. 19.

Deuter. 2.

Rom. 3.

2. Cor. 5.

Galat. 3.

Ephes. 4.

Rom. 9.

Isa. 45.

tem fidei voluerint ſimplici corde recipere, ex hoc jam teſtimonio in uno ſpiritu poſſunt ſimul Patris & Filii unitatem condiſcere. Patrem igitur (ut ipſi ſe dicunt invenisse in divinis litteris) ingenitum proprie poſitum nec legere poſſunt penitus, nec probare. Sed quia idipſum fides exigit Chriſtiana, abſque ulla dubitatione ingenitus creditur; qui tamen ſecundum ſeriem ſcripturarum, in Filio a ſe genito viſus eſſe monſtratur. [a] Apoſtolus vero Paulus miſſionem Filii Dei in ſpiritu ſancto longe ante conſpiciens, Romanæ eccleſiæ ſcribens, hæc teſtatus eſt, dicens: *Quod enim impoſſibile erat legi, in quo infirmabatur per carnem, Deus Filium ſuum miſit in ſimilitudinem carnis peccati, & de peccato damnavit peccatum in carne, ut juſtitia legis impleretur.* Cernisne, quoniam Filius non ſecundum deitatem a Patre miſſus eſt, ſed ſecundum carnem, quam clementer & pie pro nobis aſſumere non dedignatus eſt? Nam quod ſemetipſum, exinanita majeſtatis ſuæ potentia, idem ſe Filius miſerit, Apoſtolus conteſtatur dicens: *Semetipſum exinanivit, formam ſervi accipiens. Humiliavit ſemetipſum, factus obediens uſque ad mortem, mortem autem crucis.* Et Iſaias: *Non legatus, neque angelus, ſed ipſe Dominus veniet, & ſalvabit eos.* Item ibi: *Palam apparui non quærentibus me.* Et in Jeremia: *Dereliqui domum meam, dimiſi hereditatem meam, & veni, & factus ſum illis in opprobrium.* Et in Michæa: *Ecce Dominus veniet, & commovebuntur montes ſub eo.* Et in Zacharia: *Gaude & exſulta filia Sion, quia ecce ego venio, & commorabor in medio tui, dicit Dominus*: Et Apoſtolus ad Timotheum: *Fidelis ſermo & omni acceptione dignus, quia Jeſus Chriſtus venit in hunc mundum peccatores ſalvos facere.* Et Malachias: *Ecce ſubito veniet in templum ſuum Dominus quem vos quæritis, & angelus teſtamenti quem vos vultis.* Et in evangelio: *Non veni vocare juſtos, ſed peccatores in pœnitentiam.* Item: *Quid nobis, & quid tibi Jeſu Fili Dei? venisti ante tempus perdere nos?* Item ibi: *Venit filius hominis quærere, & ſalvum facere quod perierat.* Ibi item: *Ego veni ut vitam habeant, & abundantius habeant.* Item ibi: *Nemo aſcendit in cælum, niſi qui deſcendit de cælo filius hominis.* Numquid in his tantis ac talibus teſtimoniis, quibus ſe Filius Dei a ſemetipſo veniſſe teſtatus eſt, poteris dicere ab alio, & non a ſemetipſo veniſſe? dum manifeſtum eſt, cum qui carnem noſtram dignanter aſſumpſit, voluntarie, & non ab alio miſſum, advenisſe? Nam qui in Patre manens, ubique potentia ſua conſiſtit, ubi a Patre mitteretur omnino non habuit. Scimus enim quoniam nulla pars cælorum ac terræ a conſpectu Patris excipitur, ubi ſecundum eos a Patre Filius mitteretur. Interim vero [b] det operam (quantum fieri poteſt) tua dilectio, ut omnibus eccleſiæ filiis innoteſcat, quid contra impium ſenſum ſecundum evangelicam doctrinam & apoſtolicam prædicemus: quia licet plene, quæ ſemper fuiſſet atque eſſet catholicorum ſententia, ſcripſerimus; tamen nunc quoque ad confirmandas omnium mentes non parum exhortationis addidimus. Memor enim ſum, me ſub illius nomine eccleſiæ præſidere, cujus a Domino Jeſu Chriſto eſt glorificata confeſſio; & cujus fides omnes quidem hæreſes deſtruit, ſed maxime impietatem præſentis erroris expugnat. Et intelligo, aliter mihi non licere, quam ut omnes conatus meos ei cauſæ, in qua univerſalis eccleſiæ ſalus infeſtatur, impendam. Ne autem aliqua negligentiæ occaſione ſcripta noſtra ad vos non potuerint pervenire, exemplaria eorumdem nunc mittenda credimus, ut nullo modo fidei, quam defendimus, prædicatio, veſtræ notitiæ ſubtrahatur. Data v. Nonas Maii, [c] Joanne & Narſete viris clariſſimis Conſulibus.

[a] Eiuſdem libelli cap. 3.

Rom. 1.

Philip. 2.

Iſa. 33. Iſa. 65. Rom. 10. Jerem. 12. Mich. 1.

Zach. 2.

1. Tim. 1.

Malac. 3.

Matth. 9. Marc. 2. Luc. 5. Luc. 19. Joan. 10. Joan. 3.

[b] Sanctus Leo epiſtola 31.

Matth. 18.

[c] Mendax Conſulum adnotatio.

II.

AD CHILDEBERTUM REGEM.

Mittit confeſſionem fidei ſuæ, monetque ut caveat ne qua in Galliis per hæreticos excitari diſcidia ſinat.

Ex editione P. Jacobi Sirmondi, Societatis Jesu.

Domino filio glorioſiſſimo atque præcellentiſſimo Childeberto regi, Pelagius epiſcopus.

HUmani generis Salvator ac Dominus diſcipulos ſuos docens, ait: *Non eſt voluntas Patris veſtri qui in cælis eſt, ut unus ſaltem pereat de puſillis*: de quibus nec ſcandalizari quemquam ſine magni aſſerit comparatione ſupplicii. Cum igitur etiam de puſillis iſta forma præcepti ſit, quanto nobis ſtudio ac labore ſatagendum eſt, ut pro auferendo ſuſpicionis ſcandalo obſequium confeſſionis noſtræ regibus miniſtremus; quibus nos etiam ſubditos eſſe ſanctæ ſcripturæ præcipiunt? Veniens etenim Rufinus vir magnificus, legatus excellentiæ veſtræ, confidenter a nobis, ut decuit, poſtulavit, quatenus vobis aut beatæ recordationis Papæ Leonis tomum a nobis per omnia conſervari ſignificare debuiſſemus, aut propriis verbis noſtræ confeſſionem fidei deſtinare. Et primam quidem petitionis ejus partem, quia facilior fuit, mox ut dixit, implevimus; meque in omnibus prædicti Præſulis tomum pro catholicæ fidei aſſertione conſcriptum, Deo propitio cuſtodire, manus noſtræ ad vos profeſſione ſignavimus. Ut autem nullius deinceps, quod abſit, ſuſpicionis reſideret occaſio, etiam illam aliam partem, quam memoratus vir illuſtris Rufinus admonuit, facere maturavi; ſcilicet propriis verbis confeſſionem fidei quam tenemus, exponens. Definitiones quoque de eadem catholica fide, quæ in quatuor ſanctis conciliis ſtatutæ ſunt; ſed & memorati Pontificis, quas univerſalis ſemper tenuit ac tenet eccleſia; nos cum Dei auxilio tenere atque defendere, præſenti ad excellentiam veſtram colloquio intimandum neceſſario judicavi.

FIDES PAPÆ PELAGII.

Credo igitur in unum Deum, Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum: Patrem ſcilicet omnipotentem, ſempiternum, ingenitum: Filium vero ex ejuſdem Patris ſubſtantia vel natura genitum ante omnino vel temporis vel cujuſquam initium, de omnipotente omnipotentem, æqualem, conſempiternum & conſubſtantialem genitori. Spiritum quoque ſanctum omnipotentem, utrique, Patri ſcilicet ac Filio æqualem, conſempiternum atque conſubſtantialem; qui ex Patre intemporaliter procedens, Patris eſt Filiique Spiritus. Hoc eſt, tres perſonas, ſive tres ſubſiſtentias unius eſſentiæ, ſive naturæ, unius virtutis, unius operationis, unius beatitudinis, atque unius poteſtatis: ut trina ſit unitas, & una ſit Trinitas, juxta vocis Dominicæ veritatem, dicentis: *Ite; docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.* In nomine, inquit, non nominibus, ut & unum Deum per indiſtinctum divinæ eſſentiæ nomen oſtenderet, & perſonarum diſcretionem ſuis demonſtratam proprietatibus edoceret: quia dum tribus unum deitatis nomen eſt, æqualitas oſtenditur perſonarum; & rurſus æqualitas perſonarum nihil extraneum, nihil accedens in eis permittit intelligi: ita ut & unuſquiſque eorum verus perfectuſque ſit Deus; videlicet ex plenitudine divinitatis nihil minus in ſingulis, nihil amplius intelligatur in tribus. Ex hac autem ſancta, & beatiſſima, atque conſubſtantiali Trinitate, credo atque confiteor unam perſonam, id eſt, Filium Dei pro ſalute humani generis noviſſimis temporibus deſcendiſſe de cælo, nec patriam ſedem, nec mundi gubernacula relinquentem; & ſancto Spiritu ſuperveniente in beata Virgine Maria, atque obumbrante ei virtute Altiſſimi, eumdem Verbum ac Filium Dei in utero ejuſdem ſanctæ Virginis Mariæ clementer ingreſſum, & de carne ejus ſibi uniiſſe carnem anima rationali & intellectuali animatam: nec ante creatam eſſe carnem, & poſtea ſuperveniſſe Filium Dei; ſed, ſicut ſcriptum eſt, Sapientia ædificante ſibi domum, mox carnem in utero Virginis, mox Verbi Dei carnem factam, exindeque ſine ulla permutatione aut converſione Verbi carniſque naturæ, Verbum ac Filium Dei factum hominem unum in utraque natura, divina ſcilicet & humana, Chriſtum Jeſum Deum verum, eumdemque verum hominem proceſſiſſe, id eſt, natum eſſe, ſervata integritate maternæ virginitatis: quia ſic eum Virgo permanens genuit, quemadmodum Virgo concepit. Propter quod eamdem beatam Virginem Mariam Dei genitricem veriſſime confitemur: peperit enim incarnatum Dei Verbum. Eſt ergo unus atque idem Jeſus Chriſtus verus

Matth. 18.

Proverb. 9.

Filius Dei, & idem ipſe verus filius hominis; perfectus in deitate, & idem ipſe perfectus in humanitate; utpote totus in ſuis, & idem ipſe totus in noſtris: ſic per ſecundam nativitatem ſumens ex homine matre quod non erat, ut non deſiſteret eſſe quod per primam, qua ex Patre natus eſt, erat. Propter quod eum ex duabus, & in duabus, manentibus indiviſis inconfuſiſque credimus eſſe naturis. Indiviſis quidem, quia & poſt aſſumptionem naturæ noſtræ unus Chriſtus Filius Dei permanſit & permanet: inconfuſis autem, quia ſic in unam perſonam atque ſubſiſtentiam adunatas credimus eſſe naturas, ut utriuſque proprietate ſervata, neutra converteretur in alteram. Ac propterea, ſicut ſæpe diximus, unum eumdemque Chriſtum eſſe verum Filium Dei, & eumdem ipſum verum filium hominis confitemur, conſubſtantialem Patri ſecundum deitatem, conſubſtantialem nobis eumdem ſecundum humanitatem; per omnia nobis ſimilem abſque peccato: paſſibilem carne, eumdem ipſum impaſſibilem deitate. Quem ſub Pontio Pilato ſponte pro ſalute noſtra paſſum eſſe carne confitemur, crucifixum carne, mortuum carne, reſurrexiſſe tertia die glorificata & incorruptibili eadem carne, & converſatum poſt reſurrectionem cum diſcipulis ſuis, ac multis modis evidenter eis oſtendiſſe ſui corporis veritatem; & quadrageſimo die videntibus eiſdem diſcipulis aſcendiſſe in cælos; ſedere etiam ad dexteram Patris. Quem credo & confiteor, ſecundum teſtificationem angelorum, ſicut aſcendit in cælos, ita venturum judicare vivos & mortuos. Omnes enim homines ab Adam uſque ad conſummationem ſæculi natos & mortuos, cum ipſo Adam ejuſque uxore, qui non ex aliis parentibus nati ſint, ſed alter de terra, altera autem de coſta viri, creati ſunt, tunc reſurrecturos eſſe confiteor, & adſtare ante tribunal Chriſti, ut recipiat unuſquiſque propria corporis, prout geſſit, ſive bona, ſive mala: & juſtos quidem per largiſſimam gratiam Dei, utpote vaſa miſericordiæ in gloriam præparata, æternæ vitæ præmiis donaturum, in ſocietate videlicet angelorum, abſque ullo jam lapſus ſui metu ſine fine victuros: iniquos autem arbitrio voluntatis propriæ vaſa iræ apta in interitum permanentes, qui viam Domini aut non agnoverunt, aut cognitam diverſis capti prævaricationibus reliquerunt, in pœnis æterni atque inextinguibilis ignis, ut ſine fine ardeant, juſtiſſimo judicio traditurum.

Hæc eſt igitur fides mea & ſpes mea, quæ in me dono miſericordiæ Dei eſt: pro qua maxime paratos eſſe debere beatus Petrus apoſtolus præcipit ad reſpondendum omni poſcenti nos rationem. Nunc convenit excellentiam veſtram pro fervore ejuſdem fidei, quam vos in corde habere gaudemus, peculiarem curam per univerſas Galliæ veſtræ regiones impendere: ne illic ſcandala ſeminantes, ſicut in partibus iſtis facere conabantur, frontis ſuæ procacitate impellente diſcurrant; & aliquos fratres & coëpiſcopos noſtros, vel creditas eis plebes, ad diſſenſiones exagitent: quia dum rectæ fidei non ſint, dolore oppreſſionis ſuæ, ut ſe ad nutrienda ſcandala catholicis familiares efficiant, etiam rectam fidem ſe ſimulant vindicare, maxime apud eos qui fraudes ipſorum & dolos ignorant. Sed Deus, qui gloriam veſtram contra inimicos pacis eccleſiaſticæ miſericorditer hoc tempore præparavit, præſtet nos ita ſolicitos & circumſcriptos exſiſtere, ut non prævaleant intra ſata ſanctæ eccleſiæ in illis partibus loliorum ſuorum ſemina maligna jactare. Perincolumem excellentiam veſtram Deus noſter cuſtodiat, domine fili glorioſiſſime atque præcellentiſſime.

CHILDEBERTI REGIS CONSTITUTIO, ſive Conſtitutionis quæ ſuperſunt capita duo.

De abolendis reliquiis idololatriæ, & de ſacrorum dierum feſtivitatibus caſte celebrandis.

Epiſtola clementiſſimi & beati regis noſtri Childeberti data per eccleſias ſacerdotum, vel omni populo.

Edita Stephano in miſ. Cath.

CRedimus hoc Deo propitio & ad noſtram mercedem, & ad ſalutem populi pertinere, ſi populus Chriſtianus, relicta idolorum cultura, Deo cui integram promiſimus fidem, in quantum inſpirare dignatus fuerit, pure deſervire debeamus. Et quia neceſſe eſt ut plebs, quæ ſacerdotis præceptum non ita ut oportet cuſtodit, noſtro etiam corrigatur imperio; hanc chartam generaliter per omnia loca decrevimus mittendam: præcipientes, ut quicumque admonitus de agro ſuo, ubicumque fuerint ſimulacra conſtructa, vel idola dæmonibus dedicata ab hominibus, facto non ſtatim abjecerint, vel ſacerdotibus hæc deſtruentibus prohibuerint, datis fidejuſſoribus non aliter diſcedant, niſi in noſtris obeuntibus præſententur. Qualiter in ſacrilegos Dei injuria vindicetur, noſtrum eſt pertractandum. Et quia fides noſtra, ut verbum de altario a ſacerdote faciente, quodcumque de evangelio, prophetis, vel apoſtolo, fuerit adnuntiatum, in quantum Deus dat intellectum: ad nos querimonia proceſſit, multa ſacrilegia in populo fieri, unde Deus lædatur, & populus per peccatum declinet ad mortem. Noctes pervigiles cum ebrietate, ſcurrilitate, vel canticis, etiam in ipſis ſacris diebus Paſcha, Natale Domini, & reliquis feſtivitatibus, vel adveniente die Dominico, danſatrices per villas ambulare. Hæc omnia, unde Deus agnoſcitur lædi, nullatenus fieri permittimus. Quicumque poſt commonitionem ſacerdotum, vel noſtrum præceptum, ſacrilegia iſta perpetrare præſumpſerit, ſi ſervilis perſona eſt, centum ictus flagellorum ut ſuſcipiat jubemus: ſi vero ingenuus aut honoratior fortaſſe perſona eſt, diſtricta incluſione digna. Sunt hi autem in pœnitentiam redigendi: ut qui ſalubria & a mortis periculo revocantia audire verba contemnunt, cruciatus ſaltem corporis eos ad deſiderandam mentis valeat reducere ſanitatem.

Vide Valeſium in Adnotat. ad Socrat. pag. 76.

ANNO CHRISTI CIRCITER DLV.

CONCILIUM PARISIENSE II.

IN DOMO ECCLESIÆ,

in cauſa Saffaraci epiſcopi Childeberto rege evocante celebratum, ſub annum Chriſti DLV.

Sirmondus edidit ex cod. mſ. Bellov. & aliis. Nos Sirmondi apographo uſi ſumus. In vetuſto cod. mſ. noſtro Pariſ. cujus in fronte inditulus Conciliorum eſt, de Pariſienſi Concilio ſic legitur: Concilium Pariſiacum XVII. epiſcoporum, in quo ſtatuti ſunt canones novem, quorum auctor maxime Sabaudus Arelatenſis epiſcopus exſtitit. *Unum igitur idemque cenſuit, qui hanc ſcripſit adnotationculam, eſſe Concilium, quod hoc in duo dividitur, in Pariſienſe II. & III.*

DECRETUM SYNODI.

CUm in urbem Pariſios ad invitationem domini regis glorioſiſſimi Childeberti veniſſemus, & in unum poſiti, quæ ad eccleſiaſticum ordinem, vel fidei catholicæ auctoritatem pertinent, Chriſto adjuvante, quæ erant neceſſaria tractaremus; & ex hoc magis pro ordinanda eccleſia memoratæ urbis ejus nos dignatio jugiter admoneret: ut unde ſacerdotem, ſicut deflendum eſt, manifeſta ſiquidem culpa dejecerat, qualiter reparari Dominici gregis paſtor providus debuiſſet, pontificalis convenientia declararet. Ob hoc in domo eccleſiæ unanimiter reſidentes, geſta, in quibus quondam diſcuſſio Saffaraci epiſcopi habita fuerat, nobis poſtulavimus recenſeri. Quæ per ordinem relegentes, cum veniſſemus ad locum, ubi ejus confeſſio de crimine tenebatur, quam præſentibus ſanctis ac venerabilibus viris epiſcopis Medovecho, Leubeno, vel Leubachario abbate, Hiculfo preſbytero, Æterno archidiacono, nec non & Caſtricio diacono, profeſſus fuerat memoratus quondam epiſcopus Saffaracus; ipſos denuo interrogantes, ſupraſcripti confeſſionem nobis denuo ore proprio retulerunt. Quod etiam facinus nec non & epiſcopus Ardaricus a memorati Saffaraci ore ſe etiam veridica aſſertione audiſſe perdocuit. Et quia tanti ac tales viri, quos interfuiſſe diſcuſſioni veridica docet ſcripta relatio, quæque revera dicta vel agnita ſunt, geſtis teneatur inſcriptum ſanctorum antiſtitum & laudabilium virorum, quos ſtudioſiſſime indagaſſe oſtendit conſcripta diſcuſſio: tantæ eorum diſcuſſioni unanimiter præbentes aſſenſum, placere nobis quod eum in monaſterio duxerunt, præſentibus etiam decretis unanimiter profitemur. Et quia ſine dubio culpas ejus eſſe capitales canonum auctoritate monſtratur, utique confeſſione propriæ linguæ dejectioni ipſe ſe fecit obnoxium. Igitur tam apertiſſima confeſſione ſecundum ſententiam canonum, quæ de hujuſcemodi tranſgreſſione in Aurelianenſi ſynodo nuper habita ſunt decreta, a metropolitano, cui redigendi actio vel ordinatio de comprovincialibus ejus eccleſiæ manet, in memorata urbe ſcripta ſerventur, ac regulariter peragantur; ut diſciplinæ modus maneat, & qui tanto ordini præſunt, adjuvante Chriſto, bonæ vitæ auctoritate viventes, quem ſecundum ordinem ſacrum poſſit is ordinare, provideant: ut nec falſa objectio culpæ maculet innocentes, & illi qui inventi & comprobati in culpa fuerint, in nulla diſtrictione habeantur immunes.

Concil. Aurelianenſe V. can. 10.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

Sapaudus in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Arelatenſis, ſubſcripſi.
Eſychius epiſcopus eccleſiæ Viennenſis, ſubſcripſi.
Nicetius epiſcopus eccleſiæ Trevericæ, ſubſcripſi.
Probianus epiſcopus eccleſiæ Bituricæ, ſubſcripſi.
Conſtitutus epiſcopus eccleſiæ Senonicæ, ſubſcripſi.
Leontius epiſcopus eccleſiæ Burdigalenſis, ſubſcripſi.
Sinidius epiſcopus eccleſiæ..... ſubſcripſi.
Placidus epiſcopus eccleſiæ Matiſcenſis, ſubſcripſi.
Firminus epiſcopus eccleſiæ Uceticæ, ſubſcripſi.
Agricola epiſcopus eccleſiæ Cabilonenſis, ſubſcripſi.
Tetricus epiſcopus eccleſiæ Lingonicæ, ſubſcripſi.
Avolus epiſcopus eccleſiæ Aquenſis, ſubſcripſi.
Clematius epiſcopus eccleſiæ Carpentoratenſis, ſubſcripſi.
Velleſius epiſcopus eccleſiæ Vappincenſis, ſubſcripſi.
Lucretius epiſcopus eccleſiæ Deenſis, ſubſcripſi.
Aridius epiſcopus eccleſiæ Nevernenſis, ſubſcripſi.
Clementinus epiſcopus eccleſiæ Aptenſis, ſubſcripſi.
Prætextatus epiſcopus eccleſiæ Cavellicæ, ſubſcripſi.
Agreſtius epiſcopus eccleſiæ Turonicæ, ſubſcripſi.
[a] Medovechus epiſcopus eccleſiæ Meldenſis, ſubſcripſi.
[b] Leubinus epiſcopus eccleſiæ Carnotenſis, ſubſcripſi.
Expectatus epiſcopus eccleſiæ Forojulienſis, ſubſcripſi.
Matthæus epiſcopus eccleſiæ Arauſicæ, ſubſcripſi.
Terradius epiſcopus Veſoncenſis, ſubſcripſi.
Vincentius epiſcopus eccleſiæ Belicenſis, ſubſcripſi.
Megethius epiſcopus eccleſiæ ..... ſubſcripſi.
Syagrius epiſcopus eccleſiæ [c] ..... ſubſcripſi.

[a] *al.* Medovecus.
[b] *al.* Leobinus.
[c] *Forte,* Gratianopolitanus, *ex Concil. Lugd. 2.*

ANNO CHRISTI 557.

CONCILIUM PARISIENSE III.

Pro variis diverſarum eccleſiarum utilitatibus celebratum, circa annum Chriſti DLVII.

Ex editione P. Jacobi Sirmondi, Societatis Jesu.

TITULI CANONUM.

I. *Nemo res eccleſiarum pervadat, aut competat, aut retineat.*
II. *Nemo res epiſcopi proprias pervadere, aut competere, aut confiſcare præſumat.*
III. *Ne epiſcopus alterius epiſcopi res competat, aut retineat.*
IV. *De illicitis & inceſtis conjunctionibus.*
V. *Ne quis ſacratas virgines, aut religionem profeſſas rapiat, vel competat.*
VI. *Nullus res alienas, nullus viduam vel filiam alterius competat, aut rapiat.*
VII. *Nemo excommunicatus ab aliis colligatur.*
VIII. *De ordinatione epiſcoporum.*
IX. *De famulatu & miniſterio ſervorum degenerum.*
X. *Ut*

x. *Ut canones hi ab epiſcopis abſentibus, quibus oblati fuerint, ſubſcribantur.*

ANNO CHRISTI 557.

PRÆFATIO.

ADmonet pontifices temporum qualitas, & improbæ neceſſitatis præcavenda conditio, ut non ſolum rerum præſentium, ſed & futurorum quoque utilitas congrua proviſione tractetur: quatenus quos cuſtodiæ ordinatio, ac pro amore divino ſolicitudinis cura conſtringit, & prævidiſſe ſequentia, & opportune vigilaſſe probentur. Et quia ſibi ſacerdotes in hoc maxime conſulunt, ſi importunorum voluntatibus obviaſſe noſcantur; conjuncti in unum, Chriſto opitulante, Pariſios pro utilitatibus eccleſiarum, unde non leviter rationem ſumus quandoque reddituri: in quantum divina pietas virtutem dare dignata eſt, tentavimus ſalubri conſideratione proſpicere, ne dum periculoſa abuſione ordinatio ſuperna negligitur, in nobis aliorum crimina vindicentur.

CANONES.

I.

Itaque placuit nobis, & ab omnibus obſervari convenit, ut quia nonnulli memores ſui per quaſlibet ſcripturas, [a] pro captu animi, de facultatibus ſuis eccleſiis aliquid contuliſſe probantur, quod a diverſis Deum minus timentibus eatenus mortifera calliditate tenetur, ut aliorum oblatio illis pertineat ad ruinam: nec intueri corde poſſint diem judicii, dum nimiæ cupiditatis delectantur ardore: quicumque immemor interitus ſui, res eccleſiæ, ut ſupra diximus, delegatas injuſte poſſidens, præſumpſerit retinere; & veritate compertа, res Dei ſervis ejus diſſimulaverit reformare; ab omnibus eccleſiis ſegregatus, a ſancta communione habeatur extraneus: nec aliud mereatur habere remedium, niſi cum culpam propriam rerum emendatione purgaverit. Indigne enim ad altare Domini properare permittitur, qui res eccleſiaſticas & audet rapere, & injuſte poſſidere iniqua defenſione perdurat. Necatores enim pauperum judicandi ſunt, qui eorum taliter alimenta ſubtraxerint. Sacerdotalis tamen debet eſſe proviſio, ut vindictam admonitio manifeſta præcedat: ut res uſurparas injuſte qui abſtulit, adhibita æquitate reſtituat. Quod ſi neglexerit, & neceſſitas compulerit, poſtea prædonem ſacerdotalis diſtrictio maturata percellat. Neque quiſquam [b] per interregna res Dei defenſare nitatur: quia Dei potentia cunctorum regnorum terminos ſingulari dominatione concludit. Quod ſi præſumpſerit, & ipſius offenſam, & prædictæ damnationis periculum ſuſtinebit. Competitoribus etiam hujuſmodi frenos diſtrictionis imponimus, qui facultates eccleſiæ, ſub ſpecie largitatis regiæ, improba ſubreptione pervaſerint. Sera namque de his rebus pœnitudine commovemur, cum jam anteactis temporibus contra hujuſmodi perſonas, canonum ſuffulti præſidio, ſe ſacerdotes Domini erigere debuiſſent; ne manſuetudo indulgentiæ ad ſimilia perpetranda improbotum audaciam adhuc quotidie provocaret: ſed nunc tarde injuriarum mole depreſſi, damnis quoque Dominicis compellentibus excitamur. Quod ſi is qui res Dei competit, in aliis, quam ubi res agitur, maxime ſolet territoriis commorari; ſacerdotem loci ipſius ubi habitat, epiſcopus de hujuſmodi pravitate contemptus, neglecta perſona, litteris mox reddat inſtructum. Tunc antiſtes, ipſius fratris anxietate comperta, aut pervaſorem admonitione corrigat, aut canonica diſtrictione condemnet. Accidit etiam, ut temporibus diſcordiæ, [c] ſub permiſſione bonæ memoriæ domni Chlodovei regis, res eccleſiarum aliqui competiſſent, ipſaſque res, improviſa morte collapſi, propriis heredibus reliquiſſent. Placet & hos quoque, niſi res Dei, admoniti a pontifice, agnita veritate reddiderint, ſimiliter a ſanctæ communionis participatione ſuſpendi: quoniam res Dei, quæ auctores eorum maturata morte credendæ ſunt peremiſſe, non debent filii ulterius poſſidere. Iniquum eſſe cenſemus, ut potius cuſtodes chartarum, per quas aliquid eccleſiis a fidelibus perſonis legitur derelictum, quam defenſores rerum creditarum, ut præceptum eſt, judicemur.

ANNO CHRISTI 557.

II.

Et quia epiſcoporum res propriæ eccleſiarum res eſſe noſcuntur, ſi in eorum facultatibus ſimili fuerit crudelitate graſſatum, pervaſores rerum memoratarum canonum diſtrictione feriet vindicta, dum corrigit; ut qui non moribus propriis, ac nulla conſcientiæ caſtigatione corripitur, ſaltem regulæ obtundatur aculeis. Perpetuo enim anathemate feriatur, qui res eccleſiæ confiſcare, aut competere, aut pervadere periculoſa infeſtatione præſumpſerit.

III.

Et quia exempla boni operis a pontificibus debent primum, Chriſto opitulante, procedere, nullus epiſcopus res competat alienas: aut ſi competitas, aut a ſe, aut ab auctore ſuo, forte quis poſſidet, domino proprietatis poſſeſſionem propriam, abſque præjudicio liberalitatis regiæ, integra reformatione reſtituat: ut quia Deus dona reprobat iniquorum, non ad judicium ſuum eccleſiæ res exteras derelinquat.

IV.

Convenit etiam univerſis fratribus, ut non ſolum præſentium rerum actus, ſed & animarum quoque debeant præparare remedia. Nullus ergo illicita conjugia contra præceptum Domini ſortiri præſumat: id eſt, fratris relictam, nec novercam ſuam relictamque patrui, vel ſororem uxoris ſuæ ſibi audeat ſociare: neque avunculi quoque relictæ, neque nurus ſuæ, vel materteræ conjugio potiatur. Pari etiam conditione a conjugio amitæ, privignæ, ac filiæ privignæ, conjunctionibus præcipimus abſtineri.

V.

Sacrarum etiam virginum neque per raptum, neque per competitiones aliquas quiſquam conjugia ſortiatur. Similiter de earum erit conjunctionibus abſtinendum, (& hi qui eas rapere aut competere voluerint, a communione ſunt removendi;) quæ veſtium commutatione tam viduæ, quam puellæ religionem, pœnitentiam, aut virginitatem, publica fuerint declaratione profeſſæ. Quod ſi contra interdicta quis venerit, & ſacerdotem ſuum audire neglexerit, & in præſenti a communione catholicæ eccleſiæ habeatur extraneus, & in perpetuum anathemate feriatur.

VI.

Et quia utilium rerum cœpit cauſa tractari, hoc univerſitas præcavere quoque debet, tam ſacerdotes quam principes, omniſque populus, ut nullus res alienas competere a regis audeat poteſtate. Nullus viduam, neque filiam alterius, extra voluntatem parentum, aut rapere præſumat, aut regis beneficio æſtimet poſtulandam. Quod ſi fecerit, ſimiliter ab eccleſiæ communione ſemotus, anathematis damnatione plectatur.

c. XXXVI. Synod. 5. Nullus neque viduam.

VII.

Et quia univerſis ſacerdotibus ita convenit, ut ſi quis de eis a communione eccleſiæ, pro contemptu canonum, aut perſuaſione rerum eccleſiaſticarum, aliquem fortaſſe ſuſpenderit, a nullo penitus epiſcopo recipi præſumatur. Quod ſi factum fuerit, is qui eum

[a] al. pro remedio animæ ſuæ.

[b] al. per interregna.

[c] al. ſub finem permiſſione.

ANNO CHRISTI 557.

contra interdicta receperit, & a fratrum ſuorum erit concordia ſeparatus, & æterni judicis in futurum, ut confidimus, iracundiam ſuſtinebit.

VIII.

Et quia in aliquibus rebus conſuetudo priſca negligitur, ac decreta canonum violantur placuit ut juxta antiquam conſuetudinem canonum decreta ſerventur. Nullus civibus invitis ordinetur epiſcopus, niſi quem populi & cleticorum electio pleniſſima quæſierit voluntate: non principis imperio, neque per quamlibet conditionem, contra metropolis voluntatem, vel epiſcoporum comprovincialium, ingeratur. Quod ſi per ordinationem regiam honoris iſtius culmen pervadere aliquis nimia temeritate præſumpſerit; a comprovincialibus loci ipſius epiſcopus recipi nullatenus mereatur, quem indebite ordinatum agnoſcunt. Si quis de comprovincialibus recipere contra interdicta præſumpſerit, ſit a fratribus omnibus ſegregatus, & ab ipſorum omnium caritate ſemotus. Nam de anteactis ordinationibus pontificum ita convenit, ut conjuncti metropolitanus cum ſuis comprovincialibus epiſcopis, vel quos vicinos epiſcopos eligere voluerit, in loco ubi convenerit, juxta antiqua ſtatuta canonum, omnia communi conſilio & ſententia decernantur.

7. Diſtinct. 71. Si per ordinationem.

IX.

De degeneribus ſervis, qui ſepulcris defunctorum pro qualitate ipſius miniſterii deputantur, hoc placuit obſervari, ut ſub qua ab auctoribus fuerint conditione dimiſſi, ſive heredibus, ſive eccleſiis pro defenſione fuerint deputati, voluntas defuncti circa eos in omnibus debeat obſervari. Quod ſi eccleſia eos de fiſci functionibus in omni parte defenderit, eccleſiæ tam illi, quam poſteri eorum, defenſione in omnibus potiantur, & occurſum impendant.

X.

Et quia huic definitioni cuncti fratrum intereſſe minime potuerunt, hoc omnis congregatio ſacerdotum Chriſto propitiante, decrevit: ut conſtitutio præſens quantis oblata fuerit, ſubſcriptionibus eorum debeat roborari: quatenus in hoc, quod univerſis obſervandum eſt, univerſitas debeat conſentire.

ANNO CHRISTI 557.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

Probianus in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Biturricæ, conſenſi & ſubſcripſi.

Prætextatus in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Rotomagenſis, conſenſi & ſubſcripſi.

Leontius in Chriſti nomine epiſcopus, conſenſi & ſubſcripſi.

Germanus peccator epiſcopus, conſenſi & ſubſcripſi.

Euphronius peccator epiſcopus, conſenſi & ſubſcripſi.

Felix peccator epiſcopus, conſenſi & ſubſcripſi.

Domitianus peccator epiſcopus, conſenſi & ſubſcripſi.

Chardaricus peccator epiſcopus, conſenſi & ſubſcripſi.

Gonothigernus peccator epiſcopus eccleſiæ Silvanectenſis, conſenſi & ſubſcripſi.

[a] Paternus peccator epiſcopus, conſenſi & ſubſcripſi.

[b] Laſcivus peccator epiſcopus, conſenſi & ſubſcripſi.

Chaletricus peccator epiſcopus eccleſiæ Carnotenſis, conſenſi & ſubſcripſi.

Edibius peccator epiſcopus, conſenſi & ſubſcripſi.

Samſon peccator epiſcopus, conſenſi & ſubſcripſi.

Ferroc nctus in Chriſti nomine epiſcopus, conſenſi & ſubſcripſi.

[a] Abincreſſus, inquiunt.

[b] Laſcivus forte Bapcenſis, ex vita ſancti Paterni, Tom. 1. Act. Bened. pag. 113.

INCIPIUNT DECRETA JOANNIS PAPÆ.

AD EPISCOPOS GERMANIÆ ET GALLIÆ.

Ad Petrum omnes deſiderio conſpectus, Sarmatio præmittit.

Eſt in Collectione Iſidori.

I. *Primum chorepiſcopos quoſdam temerarios olim jam damnatos arguit, quod nimium ſibi ſumerent auctoritatis in impoſitione manuum.*

II. *Deinde monſtrat Clementem I. poſt beatum Petrum ſedem Apoſtolicam reviſſe, idque tradente ſibi ipſo Petro.*

III. *Tertio tradit, quanta cura atque ſolicitudo illi ſubeunda ſit, qui gregem Chriſti paſcat.*

Joannes epiſcopus univerſis per Germaniæ & Galliæ provincias conſtitutis in Domino ſalutem.

[a] *Sanctus Leo epiſtola 91.*

[b] *Idem epiſtola 44.*

[c] *al. devotam.*

[d] *Idem epiſtola 44.*

[e] *Epiſtola 11.*

OPtaveram [a] ſiquidem, carissimi, pro noſtri caritate collegii, omnes Domini ſacerdotes in una devotione perſiſtere, nec quemquam prohibita gratia aut favore ſacerdotum ſectari, aut a via recta diſcedere. Et quamquam credamus [b], dilectionem veſtram ad omne opus bonum eſſe [c] paratam: ut tamen efficacior fiat, congruum nobis viſum eſt, litteris ſedis Apoſtolicæ (ut anteceſſorum quoque noſtrorum veſtigia imitemur) vos monere præcepta, divina & Apoſtolicæ ſedis inſtituta virilicer peragere, & prohibita non tangere, ſed cavere: nec cuiquam liceat umquam doctrinam patrum deſerere [d], & ſacerdotali honore gaudere.

I.

Perlatum eſt ad ſedem Apoſtolicam emerſiſſe, & denuo reviviſcere prohibitum & funditus extirpatum tam a ſancto Damaſo, quam a ſancto [e] Leone, viris apoſtolicis, atque ab univerſis ſynodali auctoritate epiſcopis, reprehenſibilem atque oppido inolitum uſum: eo quod quidam chorepiſcopi (qui & a prædictorum anteceſſorum ſanctorum apoſtolicorum patribus & viris apoſtolicis, & ab ipſis, ſive a nobis ſunt prohibiti, ſicut eorum hactenus teſtantur decreta) ultra modum [a] ſuum progredientes, donum ſancti Spiritus per impoſitionem manuum tradant, & alia, quæ ſolum pontificibus debentur, contra fas peragant: præſertim cum nullus ex ſeptuaginta diſcipulis, quorum ſpeciem in eccleſia gerunt [b], legatur donum Spiritus ſancti per manus impoſitionem tradidiſſe. Quod autem ſolis apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus proprii ſit officii tradere Spiritum ſanctum, liber Actuum apoſtolorum docet. In concilio vero Cæſarenſi ita de chorepiſcopis habetur ſcriptum: *Chorepiſcopi quoque ad exemplum & formam ſeptuaginta videntur eſſe: ut communiſtri autem, propter ſtudium quod erga pauperes exhibent, honorentur.* Si enim meliores ſanctioresque ſanctis apoſtolis [c] eſſe paratis, facite quæ illi non fecerunt, & ſuperextollite vos illis. Si vero ejuſdem ordinis eſtis, & æquipatare vos veltis illis, nolite ea agere, quæ illi non egerunt: ſed imitamini, prout melius poteſtis, exempla & veſtigia eorum. Illi autem, præcipiente Domino, illiſque denuntiante, ut illi & ſucceſſores eorum tantummodo per manus impoſitionem traderent Spiritum ſanctum, nulli umquam ex ſeptuaginta tradere Spiritum ſanctum per manus impoſitionem permiſerunt, eis (quorum typum, ut prædictum eſt, chorepiſcopi, antequam prohibiti eſſent, gerebant in eccleſia) ſcientes illicitum fore, dantes ſucceſſoribus eorum exemplum, ne umquam talia præſumerent. Unde in Actibus apoſtolorum ſcriptum eſt: *Cum audiſſent apoſtoli qui erant Hieroſolymis, quia recepit Samaria verbum Dei, miſerunt ad eos Petrum & Joannem. Qui cum veniſſent, oraverunt pro ipſis, ut acciperent Spiritum ſanctum. Nondum enim in quemquam illorum venerat: ſed baptizati tantum erant in nomine Domini Jeſu. Tunc imponebant manus ſuper illos, & accipiebant Spiritum ſanctum.* Non ergo (ut jam dictum eſt) aliquem ex ſeptuaginta, licet pauci eſſent apoſtoli, ad hoc opus perficiendum duxerunt: ſed Petrum & Joannem apoſtolos per

[a] *Conc. Pariſiens. VI. lib. 1. cap. 17.*

[b] *Innocentius epiſt. ad Decentium.*

Novell. Conſtantin. 12.

[c] *al. non.*

Act. 8.

manus impoſitionem tradere Spiritum ſanctum miſerunt: quorum vicem epiſcopi in eccleſia gerunt, & non chorepiſcopi [a], qui ſeptuaginta diſcipulorum formam ante prohibitionem eorum gerebant. Quod illi non fecerunt, vos facere nolite, ne diſſimiles eis, & indigni eorum ſucceſſione & miniſterio eſſe videamini: quia (ut ait Dominus in evangelio) *qui non eſt mecum, adverſum me eſt: & qui non colligit mecum, diſpergit.*

[a] *Nicolaus I. in epiſt. ad Rud. ſalvum Extravagans ſine inſcriptione.*

Luc. 11.

II.

1. VIII. Qui t. St Petrus princeps.

Si autem Petrus princeps apoſtolorum adjutores ſibi adſcivit Linum & Cletum, non tamen poteſtatem pontificii, aut ligandi, aut ſolvendi eis normam tradidit: ſed ſucceſſori ſuo ſancto Clementi, qui ſedem Apoſtolicam poſt eum, & poteſtatem pontificalem, tradente ſibi beato Petro, tenere promeruit. Linus vero & Cletus miniſtrabant exteriora: princeps autem apoſtolorum Petrus verbo & orationi inſiſtebat: quæ non incongrue ad traditionem Spiritus ſancti per manus impoſitionem pertinent. Unde & in Actibus apoſtolorum ſcriptum habetur: *Non eſt æquum nos relinquere verbum Dei, & miniſtrare menſis.* Quapropter ſeptuaginta electi ſunt diſcipuli, qui exteriora peragerent: ipſi vero apoſtoli verbo & orationi inſiſterent. Inde & in evangelio ſecundum Lucam ſcriptum eſt ita: *Poſt hæc autem deſignavit Dominus & alios ſeptuaginta duos, & miſit illos binos ante faciem ſuam in omnem civitatem & locum, quo erat ipſe venturus. Et dicebat illis: Meſſis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergo dominum meſſis: ut mittat operarios in meſſem ſuam. Ite: Ecce ego mitto vos, ſicut agnos inter lupos. Nolite portare ſaculum, neque peram, neque calceamenta; & neminem per viam ſalutaveritis. In quamcumque domum intraveritis, primum dicite: Pax huic domui. Et ſi ibi fuerit filius pacis, requieſcet ſuper illum pax veſtra: ſin autem, ad vos revertetur. In eadem autem domo manete, edentes & bibentes quæ apud illos ſunt. Dignus eſt enim operarius mercede ſua. Nolite tranſire de domo in domum. Et in quamcumque civitatem intraveritis, & ſuſceperint vos, manducate quæ apponuntur vobis, & curate infirmos qui in illa ſunt, & dicite illis: Appropinquabit in vos regnum Dei. In quamcumque autem civitatem intraveritis, & non receperint vos, exeuntes in plateas ejus, dicite: Etiam pulverem qui adhæſit nobis de civitate veſtra, extergimus in vos. Tamen hoc ſcitote, quia appropinquabit regnum Dei. Dico vobis, quia Sodomis in illa die remiſſius erit quam illi civitati.* Et in Matthæo evangeliſta ſcriptum eſt: *Ecce ego mitto vos ſicut oves in medio luporum. Eſtote ergo prudentes ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ. Cavete autem ab hominibus. Tradent enim vos in conciliis, & in ſynagogis ſuis flagellabunt vos; & ad reges & præſides ducemini propter me, in teſtimonium illis & gentibus. Cum autem tradent vos, nolite cogitare quomodo aut quid loquamini. Dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. Non enim vos eſtis qui loquimini: ſed Spiritus Patris veſtri qui loquitur in vobis. Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater filium, & inſurgent filii in parentes, & morte eos afficient. Et eritis odio omnibus propter nomen meum. Qui autem perſeveraverit uſque in finem, hic ſalvus erit.* Linum namque & Cletum nihil legitur unquam ex pontificali miniſterio egiſſe poteſtative: ſed quantum eis a beato Petro præcipiebatur, tantum ſolummodo agebant. Nam & in canone legimus Nicæno: Epiſcopum namque convenit maxime quidem ab omnibus qui ſunt in provincia, epiſcopis ordinari. Si autem hoc difficile fuerit, aut propter inſtantem neceſſitatem, aut propter itineris longitudinem; a tribus tamen omnimodis in idipſum convenientibus, & abſentibus quoque pari modo decernentibus, & per ſcripta conſentientibus, tunc ordinatio celebretur. Firmitas autem eorum quæ gerentur per unamquamque provinciam, metropolitano tribuatur epiſcopo. Omnia quoque maxima concilia affirmant, eum non eſſe epiſcopum, qui minus quam a tribus epiſcopis, auctoritate etiam metropolitani, fuerit factus epiſcopus. Ideoque illos quos chorepiſcopos vocant, quia ab uno (ut audivimus) ſunt epiſcopo, epiſcopos non eſſe; nec aliquid de pontificali privilegio agere debere, perſpicuum eſt. Quoniam ſi nomen non habent, quomodo officium poſſunt [c] habere? Si ergo epiſcopi non ſunt, & preſbyteri (quorum vicem gerunt, quia ad exemplum & formam ſeptuaginta olim fiebant) eſſe deſpiciunt, quid erunt? Profecto quod ratione carent, aut nihil, aut parum prorſus eſt. Si quis de his amplius, & quod fieri non debeant, voluerit ſcire, legat prædictorum Apoſtolicorum decreta, & ibi reperiet. De quibus aliqua & hic inſerere, dignum duximus.

Act. 6.

b al. habemus. Luc. 10.

Nicæni Concilii can. 4.

c al. ſacro?

Damaſi ſcilicet & Leonis.

III.

Damaſi Papæ epiſt. 5. immo impoſteris Mercatoris inepta cruta.

Si Domini deſideramus eſſe diſcipuli, ipſius imitemur veſtigia, ut de nobis dicatur: *Ego ſum paſtor bonus, & agnoſco oves meas, & voco eas nominatim, & cognoſcunt me meæ;* & reliqua. Et iterum, monente dominicæ vocis imperio, quo beatiſſimus apoſtolus Petrus trina repetitione myſticæ ſanctionis imbuitur, ut Chriſti oves, [d] qui Chriſtum amat, diligenter & cum magna cura paſcat: quoniam ipſius ſanctæ ſedis (cui per abundantiam divinæ gratiæ præſumus) ipſius amore & reverentia cohortamur, ut tantæ ſuperſtitionis, quæ nullius (ut ſæpe dictum eſt) fulcitur auctoritate, periculum (quantum poſſumus) declinemus: ne beati magiſtri noſtri Petri ſummi apoſtoli dilectio, qua ſe amatorem Dei eſſe teſtatus eſt, vana inveniatur in nobis: quoniam omnis negligenter paſcens toties commendatum ſibi dominicum gregem, convincitur ſummum non amare paſtorem; nec ejus velle ſe diſcipulum fieri, cujus exempla negligit imitari. Nam [a] gratia prorſus major acquiritur, ſi de commiſſis ovibus lucrum offerat Domino ſolicitudo paſtoris. Nam & beatum [b] Jacob, qui pro uxoribus diu ſervierat, dixiſſe meminimus: *Viginti annis fuit tecum: oves tuæ & capræ ſteriles non fuerunt: arietes gregis tui non comedi, nec ceperunt a beſtia oſtendi tibi: ego damnum omne reddebam: & quidquid furto perierat, a me exigebas. Die noctuque æſtu urebar & gelu, fugiebat ſomnus ab oculis meis.* Si igitur ſic laborat & vigilat, qui paſcit oves Laban; quanto labore, quantiſque vigiliis debet intendere, qui paſcit oves Dei? Sed in his omnibus ipſe nos inſtruat, qui pro ſuis dedit ovibus animam: & adjuvet nos, ut de his qui nobis commiſſi ſunt, fructum [c] multiplicem, ac menſuram ſupereffluentem ad æterna gaudia reportare concedat: tantoſque [d] vos beati Petri apoſtolorum principis amor accedat, ut in ovili ipſius, cui omnes creaturæ ſunt traditæ, omnes taliter errantes, & illicita atque prohibita præſumentes, ſanctis veſtris ſtudiis ſummo redintegrare cum deſiderio feſtinetis, qualiter animæ pretioſo Chriſti ſanguine redemptæ, eorum non depereant deceptione. Reſtat etiam, quod per oſtium bi nequaquam ſubintrarunt, quia non habebant oſtium per quod ingrederentur: quia (ut dictum eſt) ſi nec epiſcopi ſunt, & pluſquam preſbyteri eſſe ambiunt, per quod oſtium intrabunt? cum tantum duo ordines in eccleſia legantur, nec amplius ad paſtorale officium aliquod pater oſtium, per quod paſtor intret. Audite, fratres, non me, ſed ipſam Veritatem dicentem: *Qui non intrat per oſtium in ovile ovium, ſed aſcendit aliunde, ille fur eſt & latro,* & reliqua. Cum [e] etiam egregius prædicator dicat: *Fundamentum aliud nemo poteſt ponere præter id quod poſitum eſt:* & prædicta duo fundamenta in eccleſia tantummodo poſita inveniantur; quidquid amplius in his poſitum invenitur, ſtare nullatenus poterit. Et ideo cum omnibus ſuis fundamentis, actionibus atque radicibus, ut evellatur neceſſe eſt, ita ut amplius nec pullulare, nec germinare valeat. Non ergo generet, & non faciat vobis, fratres, toties reperita locutio faſtidium; quia ſumma neceſſitas eſt ſæpius prohiberi quod toties illicite uſurpatur: & quoniam veritas ſæpius [f] cogitata, magis ſplendeſcit in lucem; & quod toties repetendo admonetur, minus uſurpatur. Super his enim multa jam ab anteceſſoribus noſtris dicta ſunt: a quibus ipſi, ſicut nunc a nobis, ita olim ab ipſis damnati & prohibiti ſunt: ideo ſæpius repetentes, omnes monemus, ut vitentur hujuſmodi, & a talibus ſe abſtineant, qui noluerint una cum eis a ſacerdotali miniſterio, ut rebelles, fieri alieni. Quod demum probare poterimus, ſi tales exſtirpare, & non eis favere, decertaveritis: & ita in poſtmodum de tali re querela ceſſabit: quia contumeliæ [g] ſtudio [h] ſit, quidquid interdictum toties uſurpatur. Omnia hæc decretalia, & canonum decceſſorum noſtrorum conſtituta, quæ de eccleſiaſticis [i] ordinibus & canonum promulgata ſunt diſciplinis, ita vobis & omnibus epiſcopis, ac cunctis generaliter ſacerdotibus cuſtoditi debere mandamus, ut ſi quis in illa commiſerit, veniam ſibi denuncio noverit denegari: quoniam [k] occurreret veritas, ſi falſitas diſpliceret. Et merito nos, qui ſumma eccleſiæ tenere debemus gubernacula, cauſa reſpicit, ſi ſilentio faveamus errori. [l] Data XIIII. Kalendas Auguſti, Juſtino ſexto & Narſete viris clariſſimis Conſulibus.

Damaſi Papæ epiſt. 5. immo impoſteris Mercatoris inepta cruta.

d Sanctus Leo epiſt. 4.

Joan. 21.

a Sanctus Gregorius epiſt. 43. lib. VIII.

b Idem epiſt. 42. lib. VII. Geneſ. 31.

c al. multiplicem.

d Sanctus Gregorius epiſt. 97. lib. VII.

Joan. 10.

e S. Greg. epiſtola 40. lib. VII. 1. Cor. 3.

f Innocentius I. epiſtola 7.

g Zoſim. epiſt. 1. cap. 1.

h al. appellatum.

i S. Leo epiſt. 1. cap. 5.

k Celeſt. 1. epiſtola 1. cap. 1.

l Haſt non ex Latinis Iſidori ſub perſona Damaſi deliteſcentis.

Joannes epiſcopus, Edaldo Viennenſi archiepiſcopo.

Ex Bibliotheca Floriac.

De officiis miſſarum, de quibus in litteris veſtris requiſiſtis, ſciat caritas veſtra quia varie apud diverſas eccleſias fiant. Aliter enim Alexandrina eccleſia, aliter Hieroſolymitana, aliter Epheſina, aliter Romana facit: cujus morem & inſtituta debet ſervare eccleſia tua, quæ fundamentum ſancti habitus ab illa ſumpſit. Venerabilis pallii uſum per ſanctum preſbyterum veſtrum Felicem tibi deſtinavimus; nolentes te privari antiquo beati Petri munere: ſimul mittentes de capillis ſancti Pauli: ut eſſet eccleſiæ veſtræ illius intercellione ſolatium, per cujus diſcipulum ſuſcepit primum religionis honorem. *Et alia manu:* Benedictio apoſtolorum vos ab imbre malignorum defendat.

CLOTHARII REGIS CONSTITUTIO GENERALIS.

a al. Chlotacrius.

a Chlodacharius Rex Francorum, omnibus agentibus.

Edidit Simmondus ex mss. Cod. & Tilian.

USus eſt clementiæ principalis, neceſſitatem provincialium vel ſubjectorum ſibi b populorum provida ſolicitius mente tractare, & pro quiete eorum quæcumque juſte ſint obſervanda indita in titulis conſtitutione conſcribere: quibus quantum plus fuerit juſtitiæ atque integritatis impenſum, tantum pronius amor devotionis incumbit. Ideoque per hanc generalem auctoritatem præcipientes jubemus, ut in omnibus cauſis antiqui juris c norma ſervetur, & nulla ſententia a quolibet judicum vim firmitatis obtineat, quæ modum legis atque æquitatis excedit. In parentum ergo ſucceſſionibus quidquid legibus decernitur, obſervetur, omnibus contra impetrandi aliquid licentia derogata: quæ ſi quolibet ordine impetrata fuerit vel obtenta a judicibus repudiata, inanis habeatur & vacua. Si quis in aliquo crimine fuerit accuſatus, non condemnetur penitus inauditus: ſed ſi in crimine accuſatur, & habita diſcuſſione fuerit fortaſſe convictus, pro modo criminis ſententiam excipiat ultionis. Inter Romanos negotia cauſarum Romanis legibus præcipimus terminari. Si quis auctoritatem noſtram ſubreptitie contra legem elicuerit fallendo principem, non valebit. Si judex aliquem contra legem injuſte damnaverit, in noſtri abſentia ab epiſcopis caſtigetur; ut quod perpere judicavit, d verſatim melius diſcuſſione habita emendare procuret. Nullus per auctoritatem noſtram matrimonium viduæ, ve /puellæ, ſine ipſarum voluntate præſumat expetere; neque per ſugeſtiones ſubreptitias rapiantur injuſte. Sanctimoniales nullus ſibi in conjugium audeat ſociare. Ut auctoritates cum juſtitia & lege competente in omnibus habeant ſtabilem firmitatem, nec ſubſequentibus auctoritatibus contra legem elicitis vacuentur. Ut oblationes defunctorum eccleſiis deputatæ nullorum competitionibus auferantur, præſenti conſtitutione præſtamus. Agraria, paſcuaria, vel decimas porcorum, eccleſiæ pro fidei noſtræ devotione concedimus: ita ut actor aut decimator in rebus eccleſiæ nullus accedat: eccleſiæ vel clericis nullam requirant agentes publici functionem, qui avi, vel genitoris, aut germani noſtri immunitatem meruerunt. Quæcumque eccleſiæ vel clericis, aut quibuſlibet perſonis, a glorioſæ memoriæ præfatis principibus munificentiæ largitate conlata ſunt, omni firmitate perdurent. Quidquid eccleſia, clerici, vel provinciales noſtri, intercedente tamen juſto poſſeſſionis initio, per triginta annos inconcuſſo jure poſſediſſe probantur, in eorum ditione res poſſeſſa permaneat: nec actio tantis ævi ſpatiis ſepulta ulterius contra legum ordinem ſub aliqua repetitione conſurgat, poſſeſſione in poſſeſſoris jure ſine dubio permanente. Provideat ergo ſtrenuitas univerſorum judicum, ut præceptionem hanc ſub omni obſervatione cuſtodiant: nec quidquam alium agere aut judicare, quam ut hæc præceptio ſecundum legum Romanarum ſeriem continet, vel ſexus quarumdam gentium juſta antiqui juris conſtitutione olim vixiſſe dignoſcitur, ſub aliqua temeritate præſumant.

b al. omnium populorum.

c al. forma.

d Forte, vel ſtatim.

ANNO CHRISTI 560.

SYNODUS LANDAVENSIS I.

Ex tomo I. Coll. Howit Concil. Britan. Hiber. Spelmanni.

Circiter annum Domini DLX. ab Oudoceo tertio Landavenſi epiſcopo convocata; qua Mouricus Rex Glamorganiæ ob perfidam Cynetu interfectionem excommunicatur.

MOuricus Rex & Cynetu convenerunt inſimul Landaviæ, & præſente Oudoceo epiſcopo juraverunt antepoſitis reliquiis ſanctorum, ut firmam pacem inter ſe tenerent. Facta juratione, poſt intervallum occidit rex Mouricus dolo Cynetu: & poſtea epiſcopus Oudoceus convocavit omnes clericos ab oſtio Taratyrin Guy uſque ad Tyvi cum tribus abbatibus ſuis, Conſen abbate Carbani vallis, Catgen abbate Ilduic, Sulgen abbate Docguinni: & plena ſynodo excommunicavit regem Mouricum propter homicidium ab eo perpetratum, & propter pactum factum præſentia ſua & ſuper altare Petri apoſtoli & ſanctorum Dubricii & Teliavi, tranſgreſſum: & ita inclinando cruces ad terram ſimul & patriam, dimiſit ſine baptiſmo: & communio Chriſtiana maledixit regem cum progenie, confirmante ſynodo & dicente: *Fiant dies ejus pauci, & fiant filii ejus orphani, & uxor ejus vidua.* Et remanſit rex cum tota regione ſua ſpatio duorum annorum, & eo amplius, ſub eadam excommunicatione.

Poſt hæc rex non potuit tam diu durantem excommunicationem tantam amplius ſuſtinere: videns perditionem animæ ſuæ, & damnationem regni, veniam requiſivit apud ſanctum Oudoceum Landaviæ, & effuſis lacrymis cum inclinato capite, & coram tribus abbatibus, Oudoceus epiſcopus impoſuit ei jugum pœnitentiæ ad modum qualitatis & quantitatis: commendans ei ut tribus modis emendaret apud Deum & eccleſiam Landaviæ: videlicet jejunio, & oratione, & eleemoſynis.

Rex Mouricus accepto jugo pœnitentiæ, dedit quatuor villas pro redemptione animæ ſuæ, & pro anima Cynetu, eccleſiæ Landaviæ, & in manu Oudocei epiſcopi & omnibus ſuis ſucceſſoribus, cum tota ſua libertate, & ab omni ſervitio liberas in perpetuo, & cum tota communione per patriam ſuam manentibus in his terris, in campo & in ſilva, in paſcuis & in aqua. Prima, Riugraenuc; ſecunda, Nantavan; tertia, eſt in qua occiſus eſt Cynetu, ultra Nadavan; quarta, trans Nadavan, ubi filius regis mœchatus eſt, a palude Elleti uſque Nadavan, id eſt, villa Gudberdh. De illis quatuor, viginti quatuor modii terrarum.

De clericis teſtes ſunt, Oudoceus epiſcopus, Conſen abbas Carbani vallis, Catgan abbas Ilduti, Sulgen abbas Docunni, &c. De laïcis, Mouric rex cum filio ſuo Frioc, & nepote Morrant filio Athruis, &c.

ANNO CHRISTI CIRCITER 560.

Ex eodem Coll. Hiem.

SYNODUS LANDAVENSIS II.

Ab Oudoceo prædicto, tertio Landaviæ epiſcopo, ad Podum Carbani vallis conciliata, in Morcanti regis abſolutionem.

ANNO CHRISTI CIRCITER 560.

INſinuandum eſt, quod ſanctus Oudoceus cum ſua congregatione, & Concen abbas ſancti Catoci, & Sulgen abbas Docunni, & Congen abbas Ilduti, cum omni ſua congregatione, & Morcant rex, & Frioc patruus ſuus, venerunt omnes ad Podum ſancti Ilduti: & ambo Morcant rex, & Frioc, præſentibus illis omnibus ſuper altare ſancti Ilduti antepoſitis ſanctis reliquiis, juraverunt ita ut ſimul firmam pacem inter ſe ſine dolo tenerent. Et ita tali conventione, ut ſi unus alterum occideret, aut ei dolum inferret, nullo ſe alio modo redimeret, agro nec argento, ſed regnum ſuum quietum clamaret, & vitam ſuam totam duceret in peregrinationem. Poſt multum vero temporis, ſuadente diabolo, occidit rex Morcant Frioc patruum ſuum dolo: & eo occiſo, venit rex Morcant ad Oudoceum epiſcopum, veniam requirens de perjurio facto, ſimul cum homicidio perpetrato, ad eccleſiam Landaviam.

Et audita ejus petitione, mandavit epiſcopus Oudoceus propter abbates trium congregationum ſuarum, Concen abbatem Catoci, Sulgen abbatem Docunni, Congen abbatem Ilduti, cum ſuis clericis congregatis in unum in ſancta ſynodo, omnibus ab oſtio Tataytin Guy uſque ad oſtium Tivi. Et venit rex cum ſenioribus Morcannuc obviam illis ad Podum Carbani vallis, ad recipiendum judicium de maleſacto ſuo cum ſumma ſatisfactione.

Et plena ſynodus, præſentia Oudoceo epiſcopi, judicavit propter orbitatem regni, ne fieret ſine protegente clypeo domini naturalis, peregrinationem illius jejuniis & orationibus & eleemoſynis redimere, ſimul cum homicidio perjurium expurgare. Et rex Morcant aſſenſu ſeniorum Morcannuc poſuit manum ſuam ſuper quatuor evangelia & reliquias ſanctorum, tenente illa Oudoceo; & promittit in primis ſe emendaturum de prædicto facinore, ſicut prædictum eſt, jejunio & oratione & eleemoſyna: & inſuper promittit ſe numquam tale quid amplius facturum, & ſe in omnibus regalem juſtitiam miſericorditer acturum. Juncta ei pœnitentia ad modum facinoris, & ad illius qualitatem, quantitatem, potentiam; & data ſibi communione Chriſtiana, [a] ablata prius ſibi ab epiſcopo Oudoceo, clamavit tres congregationes Catoci, Ilduti, Docunni, liberas ab omni regali ſervitio, Deo & ſanctis Teliavo, Dubricio, Oudoceo, & omnibus ſucceſſoribus ſuis: & ita cum omni ſua dignitate & privilegio ſanctorum Dubricii, Teliavi, in perpetua conſecratione eccleſiæ Landaviæ: & utrem mellis, & lebetem ferream, quæ eccleſia ſancti Ilduti regi debebat reddere, quietam rex Morcant clamavit, &c.

[a] Forte, oblata.

SYNODUS LANDAVENSIS III.

Ex eodem Collectan.

Sub Oudoceo Landavenſi epiſcopo, ab oſtio Guy uſque ad oſtium Tivi, Landaviæ congregata: qua Guidnerth fratrem in cauſa regni interficiens, excommunicatus eſt.

SCitote, cariſſimi fratres, quod in tempore Oudocei epiſcopi diabolica admonitione occidit Guidnerth fratrem ſuum Merchion cauſa contentionis regni, & perpetrato homicidio fratricida excommunicatus eſt a beato Oudoceo, & a ſynodo congregata ab oſtio Guy uſque ad oſtium Tivi Landaviæ: & ita remanſit depoſitis crucibus ad terram ſimul, & cymbalis verſis tribus annis ſub eadem excommunicatione, & ex toto, ſine aliqua Chriſtianorum communione. Finitis tribus annis requiſivit veniam apud beatum Oudoceum, & data ei venia, miſit eum in peregrinationem uſque ad archiepiſcopum Dolenſem in Cormugalliam, propter veterrimam amicitiam & cognitionem quam ſancti patres habuerunt anteceſſores ſui inter ſe, ſanctus Teliaus videlicet, & ſanctus Samſon archiepiſcopus primus Dolenſis civitatis. Et propter aliam cauſam, eo quod ipſe Guidnerth, & Britones, & archiepiſcopus illius terræ eſſent unius linguæ & unius nationis, quamvis dividerentur ſpatio terrarum; & tanto melius poterat renuntiare ſcelus ſuum, & indulgentiam requirere, cognito ſuo ſermone.

Poſt hæc data ſibi remiſſione cum ſigillaris litteris, redit ante caput anni ad patriam & ad beatum Oudoceum. Et quia nondum fecerat annum quem promiſerat in exſulatu, neque finierat, noluit illum abſolvere: ſed potius in eadem fieret excommunicatione, non ſervato ab eo primo jugo pœnitentiæ: manente eo in eadem prævaricatione & excommunicatione, ante finem anni ſanctus Oudoceus famoſiſſimæ vitæ epiſcopus Landaviæ tranſivit ad Dominum. Cui ſucceſſit Berthguinus Landaviæ, quem Morcant rex ſimul & Guidnerth requiſierunt apud Landaviam cum multis ſenioribus Morcannuc, uno ore deprecantes epiſcopum, videntes cruces adhuc depoſitas ad terram, ſimul & reliquias cum cymbalis ſuper Guidnerth, ut veniam daret Guidnerth fratricidæ; & ut ſolveret excommunicationem, elevando cruces de terra & reliquias ſanctorum.

Poſt hæc Guidnerth promittens emendationem vitæ ſuæ amplius in jejunio & oratione & eleemoſyna, fuſis lacrymis cum magna devotione, abſolutus eſt de epiſcopo, & juncta ſibi pœnitentia plenaria ad modum culpæ. Poſtmodum Guidnerth memor divini ſermonis, *Sicut aqua extinguit ignem, ita eleemoſyna peccatum*; donavit Deo & ſanctis Dubricio, Teliau, & Oudoceo, & in manu Berthguini epiſcopi, & omnibus ſucceſſoribus ſuis eccleſiæ Landaviæ Lann, Catguala, Tye, cum omni ſua tellure, cum ſilva, & cum maritimis, & cum omni ſua libertate ſine ullo cenſu homini terreno, niſi eccleſiæ Landaviæ & paſtoribus ejus, & cum refugio ſuo in perpetuo. De clericis teſtes ſunt, *&c.* Eccli. 3. 33.

Anno Christi 561.

CONCILIUM BRACARENSE I.

Anno Christi 561.

Anno III. Ariamiri regis celebratum, die Kalendarum Maiarum.

Concilium hoc Bracarense primum appellat Isidorus, & vetus Collectio Canonum Collegii Parisiensis Societatis Jesu. *Alii posteriorem appellavere secundum, tuti genuinum crediderunt illud esse, quod Bernardus de Tyro edidit, nosque ex ipso, tom. 1. pag. 1190.*

Rr Concil. Hispan. Garsia Loaisa, & Card. de Aguirre.

CUm Galliciæ provinciæ episcopi, Lucretius, Andreas, Martinus, Cottus, [a] Ildericus, Lucentius, Timotheus, Maliosus, ex præcepto præfati glorioſissimi Ariamiri regis in metropolitana ejusdem provinciæ Bracarensis ecclesia convenissent; considentibus simul episcopis, præsentibus quoque presbyteris, adstantibusque ministris, vel universo clero, Lucretius memoratæ metropolitanæ ecclesiæ episcopus, dixit:

[a] al. Gildericus.

Diu est, sanctissimi fratres, quod secundum instituta venerabilium canonum, & decreta catholicæ & apostolicæ disciplinæ, desiderabamus sacerdotalem inter nos fieri debere conventum; [b] qui non solum ecclesiasticis regulis & ordinibus [c] opportunus est, sed etiam stabilem semper efficit caritatis fraternæ concordiam: dum congregati simul in nomine Domini sacerdotes ea inter se salutifera collatione requirunt, quæ secundum doctrinam apostolicam, unitatem spiritus in vinculo pacis obtineant. Nunc igitur, quoniam optatum nobis hujus congregationis diem glorioſissimus atque piissimus filius noster, aspirante sibi Domino, regali præcepto concessit, [d] & simul positi [e] considemus, prius si placet, de [f] statutis fidei catholicæ perquiramus: tunc deinde sanctorum patrum instituta, recensitis canonibus, innotescant: postremo quædam etiam, quæ ad obsequium Dei, vel officium pertinent clericale, diligentius pertractentur: ut si qua fortasse per ignorantiæ desidiam, vel per longi temporis incuriam, aut varia inter nos habentur, aut dubia; ad unam sicut decet, rationis aut veritatis formulam revocentur.

[b] al. quia.
[c] al. opportunus.
Ephes. 4.
[d] al. ut.
[e] al. considemus.
[f] al. statu.

Omnes episcopi dixerunt: Prosecutio tuæ beatitudinis justa est: ea namque de causa convenimus, ut aliqua nobis ecclesiasticæ constructionis utilitas commoderur.

Lucretius episcopus dixit: Prius ergo de statutis fidei, sicut superius dictum est, conferamus. Nam licet jam olim Priscillianæ hæresis contagio in Hispaniarum provinciis detecta sit & damnata; ne quis tamen aut per ignorantiam, aut aliquibus, ut assolet, scripturis deceptus apocryphis, aliqua adhuc ipsius erroris pestilentia sit infectus; manifestius ignaris hominibus declaretur, qui in ipsa extremitate mundi, & ultimis hujus provinciæ regionibus constituti, aut exiguam, aut pæne nullam rectæ eruditionis notitiam contigerunt. Credo autem vestræ beatitudinis fraternitatem nosse, quia eo tempore, quo in his regionibus nefandissima Priscillianæ sectæ venena serpebant, beatissimus Papa urbis Romæ Leo, qui quadragesimus fere exstitit apostoli Petri successor, per Turibium notarium sedis suæ, ad synodum Galliciæ, contra impiam Priscilliani sectam, scripta sua direxit. Cujus etiam præcepto Tarraconenses & Carthaginienses episcopi, Lusitani quoque & Bætici, facto inter se concilio, regulam fidei contra Priscillianam hæresim cum aliquibus capitulis conscribentes, ad Balconium tunc hujus Bracarensis ecclesiæ præsulem direxerunt. Unde, quia & ipsum præscriptæ fidei exemplar cum suis capitulis præ manibus habemus, pro instructione ignorantium, si vestræ placet reverentiæ, recitetur.

Omnes episcopi dixerunt: Valde necessaria horum capitulorum est lectio: ut dum simplicioribus quibusque pristina sanctorum patrum statuta panduntur, abominata jam olim a sede beatissimi Petri apostoli, & damnata, Priscilliani hæretis figmenta cognoscant.

Lectum est exemplar fidei cum capitulis suis: quæ ne prolixitatem facerent, his gestis minime sunt inserta.

Est in fine Concilii Toletani I. tom. 1. pag. 903. idemque est canon 119. de Tempore quod Augustinum; & in alio mss. codice. Libellum Augustini de fide Catholica contra omnes hæreses.

Post lectionem capitulorum, omnes episcopi dixerunt: [a] Licet horum capitulorum lectio necessarie recensita sit; tamen evidentius & simplicius ea quæ sunt exsecrabilia, ita præpositis etiam capitulis modo declarentur, ut qui minus est eruditus intelligat; & sic sub anathematis sententia explosa jam olim Priscilliani errotis figmenta damnentur. Ut quisquis clericus, vel monachus, sive laïcus, tale aliquid sentire adhuc vel defendere fuerit deprehensus, tamquam vere putre membrum continuo de corpore abscindatur catholicæ ecclesiæ: [b] ne aut societas ejus maculam suæ gravitatis recte credentibus ingerat, aut amplius de permixtione talium aliquod orthodoxis reputetur opprobrium.

[a] al. Licet lectio necessarie recensita sit.
[b] al. ne aut societatis aut gravitatis ejus macula recte credentibus de permixtione.

Proposita contra Priscillianam hæresim capitula, & relecta, continentur hæc.

I.

Si quis Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, non confitetur tres personas unius substantiæ & virtutis ac potestatis, sicut catholica & apostolica ecclesia docet, sed unam tantum dicit & solitariam esse personam; ita ut ipse sit Pater, qui Filius, ipse etiam sit Paracletus Spiritus, sicut Sabellius & Priscillianus dixerunt; anathema sit.

II.

Si quis extra sanctam Trinitatem alia nescio quæ divinitatis nomina introducit; dicens, quod [c] in ipsa divinitate sit Trinitas Trinitatis, sicut Gnostici & Priscilliani dixerunt; anathema sit.

[c] al. ipsa divinitas sit Trinitas, &c.

III.

Si quis *Filium Dei Dominum nostrum, antequam ex Virgine nasceretur, non fuisse, sicut Paulus Samosatenus & Photinus & Priscillianus dixerunt; anathema sit.

* Forte addendum, dicit.

IV.

Si quis Natalem Christi secundum carnem non bene honorat, sed honorare se simulat, jejunans in eodem die, & in Dominico; quia Christum in vera hominis natura natum esse non credit, sicut Cerdon, Marcion, Manichæus, & [d] Priscillianus; anathema sit.

[d] al. Priscilliani discipuli.

V.

Si quis animas humanas, vel angelos, ex Dei credit substantia exstitisse, sicut Manichæus & Priscillianus dixerunt; anathema sit.

VI.

Si quis animas humanas dicit prius in cælesti habitatione peccasse, & pro hoc in corpora humana, in terram dejectas, sicut Priscillianus dixit; anathema sit.

VII.

Si quis dicit, diabolum non fuisse prius bonum angelum a Deo factum, nec Dei opificium fuisse naturam ejus; sed dicit, cum [e] ex chao & tenebris emersisse,

[e] al. ex tenebris.

ANNO CHRISTI 561.

nec aliquem sui habere auctorem, sed ipsum [a] esse principium atque substantiam mali, sicut Manichæus & Priscillianus dixerunt; anathema sit.

[a] al. a se principium.

VIII.

Si quis credit, quia aliquantas in mundo creaturas diabolus fecerit, & tonitrua, & fulgura, & tempestates, & siccitates, ipse diabolus sua auctoritate faciat, sicut Priscillianus dixit; anathema sit.

IX.

Si quis animas & corpora humana [b] fatalibus stellis credit adstringi, sicut pagani & Priscillianus dixerunt; anathema sit.

[b] al. fatali signo credat.

X.

Si qui duodecim [c] signa, quæ mathematici observare solent, per singula animæ vel corporis membra B disposita credunt, & nominibus Patriarcharum adscripta dicunt, sicut Priscillianus dixit; anathema sit.

[c] al. signa de sideribus, quæ.

XI.

Si quis conjugia humana damnat, & procreationem nascentium perhorrescit, sicut Manichæus & Priscillianus dixerunt; anathema sit.

XII.

Si quis plasmationem humani corporis diaboli dicit esse figmentum, & conceptiones in uteris matrum operibus dicit dæmonum figurari; propter quod & resurrectionem carnis non credit, sicut Manichæus & Priscillianus dixerunt; anathema sit.

XIII.

Si quis dicit creationem universæ carnis, non opifi- C cium Dei, sed [d] malignorum esse angelorum, sicut Manichæus & Priscillianus dixerunt; anathema sit.

[d] al. malorum.

XIV.

Si quis immundos putat cibos carnium, [e] quos Deus in usus hominum dedit; & non propter afflictionem corporis, sed quasi immunditiam putans, ita abstineat ab eis, ut nec olera cocta cum carnibus præguttet, sicut Manichæus & Priscillianus dixerunt; anathema sit.

[e] al. quas.

XV.

Si quis clericorum vel monachorum præter matrem, aut germanam, vel thiam, [f] vel proximam sibi consanguineam junguntur, aliasque aliquas adoptivas extraneas secum retinent, & cum ipsis cohabitant, sicut D Priscilliani secta docuit; anathema sit.

Conc. Eliber. can. [illegible] Carth. 2. can. 16.

[f] al. vel etiam quæ proximæ consanguineæ junguntur.

XVI.

Si quis quinta feria Paschali, quæ [g] est cœna Domini, hora legitima, post nonam jejunus in ecclesia missas non tenet; sed secundum sectam Priscilliani, festivitatem ipsius diei, ab hora tertia, per missas defunctorum, soluto jejunio colit; anathema sit.

[g] al. vocatur.

XVII.

Si quis scripturas, quas Priscillianus secundum suum depravavit errorem, vel tractatus Dictinii, quos ipse Dictinius antequam converteretur, scripsit; vel quæcumque hæreticorum sub nomine patriarcharum, prophetarum, vel apostolorum, [h] suo errori consona [i] confinxerunt; legit, & impia eorum figmenta sequi- E tur, aut defendit; anathema sit.

[h] al. & suo.

[i] al. confinsit.

Propositis his capitulis, & relectis, Lucretius episcopus dixit:

Quoniam ea quæ a catholicis [k] abominanda sunt & damnanda, manifestius & apertius etiam ignorantibus declarata sunt, necessarium post hoc arbitror, si vestræ fraternitati videtur, ut instituta nobis sanctorum patrum, recensitis antiquis canonibus, innotescant. Quæ etsi non omnia, certe vel pauca quædam, quæ ad institutionem clericalis disciplinæ pertinent, relegantur.

[k] al. abominanda sunt & damnata.

Omnes episcopi dixerunt: Placet [l] quod dictum est, & congrua res est, ut quibus fortasse per incuriam abolita sunt ecclesiastica constituta, audiant sanctorum canonum regulam, & observent.

[l] al. hoc editum, &c.

ANNO CHRISTI 561.

Relecti ex codice coram concilio tam generalium synodorum canones, quam localium.

Post quorum lectionem Lucretius episcopus dixit: Ecce ex ipsa canonum lectione agnoscat sancta fraternitas vestra, non solum in generalibus conciliis, sed etiam in localibus congregatos simul sacerdotes, uno consensu ea quæ ecclesiastico conveniebant ordini statuisse, & secundum quod uniuscujusque rei [a] exhibebat ratio, prospexisse; sequentes sententiam doctrinæ apostolicæ dicentis: *Probate quæ bona sunt, & tenete.* Si ergo placet caritati vestræ, quia sunt aliqua ecclesiasticæ institutionis obsequia, quæ in hujus præsertim extremitate provinciæ, non per contentionem (quod absit) sed magis, sicut præfati sumus, [b] per incuriam aut per ignorantiam variantur, constituamus quædam inter nos capitula; ut quæ non uno modo tenentur a nobis, ad unam omnimodo formulam revocentur.

[a] al. exprimebat.

1. Thess. 5.

[b] al. fiunt per incuriam, aut per ignorantiam, constituamus.

Omnes episcopi dixerunt: Necessarium, & valde hoc utile arbitramur, ut ea quæ apud unumquemque nostrum varia & inordinata consuetudine retinentur, unito inter nos, per gratiam, [c] quo per concordiam celebrentur, officio. Et idcirco si quid illud est magnum vel parvum, in [d] quibus variari videmur, ad unam, sicut dictum est, formulam præfixis rationabiliter capitulis [e] revocentur. Præcipue cum & de ceteris quibusdam causis institutionem apud nos sedis Apostolicæ habeamus, [f] quæ ad interrogationem quondam venerandæ memoriæ prædecessoris tui [g] Profuturi, ab ipsa beatissimi Petri cathedra directa est.

[c] al. & concordi celebrentur officio.

[d] al. quo

[e] al. revocentur.

[f] al. interrogationes suas. [g] al. Profuturi prudentia ab ipsa beati Petri accepit cathedra.

Lucretius episcopus dixit: Recte vestra fraternitas pro auctoritate sedis Apostolicæ [h] reminiscita est: quæ licet eodem tempore innotuerit, quo directa est, tamen pro firmitate testimonii, & institutione multorum, si vestræ unanimitati complacet, quia præ manibus est, coram his omnibus relegatur.

[h] al. recordata est, al. commonita.

Omnes episcopi dixerunt: Justum est, ut quia mentio ipsius auctoritatis est habita, quæ sit ejus doctrina, a circumstantibus audiatur.

Relecta est auctoritas sedis Apostolicæ ad quondam Profuturum directa episcopum, quæ propter prolixitatem his gestis minime est inserta. Post cujus lectionem Lucretius episcopus dixit:

Manifestius patet, apostolicam nobis opitulari doctrinam. Et ideo sicut fraternitas vestra prædixit, si quid per ignorantiam apud quosdam [i] varium habeatur, ad uniformem concordiæ regulam, præscriptis inter nos capitulis, [k] adjungatur.

[i] al. varium.

[k] al. adstringatur.

Proposita sunt igitur capitula & relecta, quæ continent hæc.

CAPITULA.

I.

Placuit omnibus communi consensu, ut unus atque idem psallendi ordo in matutinis vel vespertinis officiis teneatur; & non diversæ, ac privatæ, neque monasteriorum consuetudines [l] cum ecclesiastica regula sint permixtæ.

14. Distinct. 2. Placuit omnibus, ex Conc. Arausic. I. Epist. & in Concil. Tolet. III. can. 2.

[l] al. contra ecclesiasticam regulam sint permixtæ.

II.

Item placuit, ut per solennium dierum vigilias vel missas, omnes easdem & non diversas lectiones in ecclesia legant.

III.

Item placuit, ut non aliter episcopi, & aliter presbyteri populum, sed uno modo salutent, dicentes: *Dominus sit vobiscum*: sicut in libro Ruth legitur; & ut respondeatur a populo: *Et cum spiritu tuo*; sicut

Ruth 2.

ANNO CHRISTI 561.

& ab ipſis apoſtolis traditum omnis retinet Oriens, & non ſicut Priſcilliana pravitas permutavit.

IV.

Item placuit ut eodem ordine miſſæ celebrentur ab omnibus, [a] quem Profuturus quondam hujus metropolitanæ eccleſiæ epiſcopus ab ipſa Apoſtolicæ ſedis auctoritate accepit ſcriptum.

[a] al. quomodo.

V.

Item placuit, ut nullus eum baptizandi ordinem prætermittat, quem & antea tenuit metropolitana Bracarenſis eccleſia, & pro amputanda aliquorum dubietate, prædictus Profuturus epiſcopus ſcriptum ſibi & directum a ſede beatiſſimi apoſtoli Petri ſuſcepit.

VI.

Item placuit, ut conſervato metropolitani epiſcopi primatu, ceteri epiſcoporum, ſecundum ſuæ ordinationis tempus alius alio ſedendi deferat locum.

VII.

Item placuit, ut de rebus eccleſiaſticis tres æquæ fiant portiones; id eſt, epiſcopi una, alia clericorum, tertia in [b] recuperatione vel in luminariis eccleſiæ: de qua parte ſive archipreſbyter, ſive archidiaconus, illam adminiſtrans, epiſcopo faciat rationem.

[b] al. reparationem.

VIII.

Item placuit, ut nullus epiſcopus clericum alterius ordinare præſumat, ſicut & antiqui canones vetuerunt; niſi forte ſignata ipſius epiſcopi ſcripta ſuſceperit.

IX.

Item placuit, ut quia in aliquantis hujus provinciæ eccleſiis diacones abſconſis infra tunicam utuntur orariis, ita ut nihil differre a ſubdiacono videantur, de cetero ſuperpoſito ſcapulæ (ſicut decet) utantur orario.

X.

Item placuit, ut non liceat cuilibet ex lectoribus ſacra altaris vaſa portare, niſi his qui ab epiſcopo ſubdiaconi fuerint ordinati.

cf. Difficult. 23. Non liceat cuilibet ex lectoribus.

XI.

Item placuit, ut lectores in eccleſia, in habitu ſæculari [c] ornati, non pſallant, neque granos gentili ritu dimittant.

[c] *al.* ordinati.

XII.

Item placuit, [d] ut extra pſalmos, vel canonicarum ſcripturarum novi & veteris teſtamenti, nihil poëtice compoſitum in eccleſia pſallatur; ſicut & ſancti præcipiunt canones.

[d] *al.* ut veteris teſtamenti nihil poëtice compoſitum. *Hoc Aug. ſtimat eccl. obſ. in Doctrina Christ.*

XIII.

Item placuit, ut intra ſanctuarium altaris ingredi ad communicandum non liceat laïcis, viris vel mulieribus, niſi tantum clericis; ſicut & antiquis canonibus ſtatutum eſt.

XIV.

Item placuit, ut quicumque ■ clero cibo carnium non utuntur, pro amputanda ſuſpicione Priſcillianæ hæreſis, vel olera cocta cum carnibus tantum prægustare cogantur. Quod ſi contempſerint, ſecundum quod de his talibus ſancti patres antiquitus ſtatuerunt, neceſſe eſt eos, pro ſuſpicione hæreſis hujus, officio, excommunicatos, omnibus modis removeri.

XV.

Item placuit, ut hi qui pro hæreſi, aut pro crimine aliquo excommunicantur, nullus eis communicare præſumat, ſicut & antiqua canonum continent ſtatuta: quæ ſi quis ſpernit, voluntatis ſuæ ipſius [e] alienæ damnationi trader.

[e] *al.* alienum a communionem facit.

XVI.

Item placuit, ut hi qui ſibiipſis aut per ferrum, aut per venenum, aut per præcipitium, aut ſuſpendium, vel quolibet modo violenter inferunt mortem, nulla pro illis in oblatione commemoratio fiat, neque cum pſalmis ad ſepulturam eorum cadavera deducantur: multi enim ſibi hoc per ignorantiam [a] uſurpaverunt. Similiter & de his [b] placuit, qui pro ſuis ſceleribus puniuntur.

[a] *al.* uſurpauit.
[b] *al.* placuit fieri.

XVII.

Item placuit, ut catechumenis ſine redemptione baptiſmi defunctis, ſimili modo, neque oblationis commemoratio, neque pſallendi impendatur officium; nam & per hoc ignorantiam uſurpatum eſt.

XVIII.

Item placuit, ut corpora defunctorum nullo modo [c] in baſilica ſanctorum ſepeliantur; ſed ſi neceſſe eſt, deforis circa murum baſilicæ uſque adeo non abhorret. Nam ſi firmiſſimum hoc privilegium uſque nunc [d] manet civitates, ut nullo modo intra ambitus murorum cujuſlibet defuncti corpus humetur; quanto magis hoc venerabilium martyrum debet reverentia [e] obtinere?

[c] *al.* intra baſilicam ſepeliantur.
[d] *l.* retinent, *alias,* atque ius retinet Gallia cernitis.
[e] *al.* obtinere.

XIX.

Item placuit, ut ſi quis preſbyter, poſt hoc interdictum, auſus fuerit chriſma benedicere, aut eccleſiam, aut altarium conſecrare, a ſuo officio deponatur: nam & antiqui hoc canones vetuerunt.

XX.

Item placuit, ut ex laïco ad gradum ſacerdotii ante nemo veniat, niſi prius anno integro in officio [f] lectorati vel ſubdiaconati diſciplinam eccleſiaſticam diſcat: & ſic per ſingulos gradus prædictus ad ſacerdotium veniat. Nam ſatis reprehenſibile eſt, ut qui necdum didicit, jam docere præſumat; dum & antiquis hoc patrum inſtitutionibus interdictum ſit.

[f] *al.* lectorum vel diaconatus.

XXI.

Item placuit, ut ſi quid ex collatione fidelium, aut per feſtivitates martyrum, aut per commemorationem defunctorum offertur, apud unum clericorum fideliter colligatur; & conſtituto tempore, aut ſemel, aut bis in anno, inter omnes clericos dividatur: nam non modica ex ipſa inæqualitate diſcordia generatur, ſi unuſquiſque in ſua ſeptimana quod oblatum fuerit, ſibi defendat.

XXII.

Item placuit, ut quæcumque præcepta antiquorum canonum modo in concilio recitata ſunt, nullus audeat præterire. Si quis autem quaſi contumax tranſgreditur, ille neceſſe eſt ut de ſuo degradetur officio.

Relectis capitulis, Lucretius epiſcopus dixit: Quia opitulante nobis Domino, ea quæ ad firmitatem catholicæ & orthodoxæ fidei, vel quæ ad officium ordinis eccleſiaſtici pertinebant, unanimi (ſicut oportebat) collatione decrevimus; reſtat nunc, ut ex omnibus his quæ [g] fidei gratia ſalubriter ſtatuta ſunt, propriam unuſquiſque noſtrum ſtudeat docere atque informare diœceſim. Si quis autem ex nobis in parochiis ſuis, poſt agnita hujus concilii ſtatuta aut clericum, aut monachum ſanæ huic doctrinæ reſiſtentem invenerit, aut in aliquo adhuc Priſcillianæ ſectæ errore latitare perſenſerit; & non continuo illum excommunicatum, & anathematizatum ab eccleſia foras ejecerit; ita ut cum hujuſmodi homine nec cibum aliquis fidelium ſumere, nec communicare præſumat; noverit ſe is, qui talem receperit, & fraternæ eſſe excommunicationi obnoxium, & divinæ procul dubio ſententiæ reum.

[g] *l.* Dei.

Omnes epiſcopi dixerunt: Quæcumque a nobis [h] per Dei gratiam communi conſenſu decreta ſunt, pervigili neceſſe eſt ut cum omni ſolicitudine obſerventur. Quæ ut ſtabilem placitæ conſtitutionis obtineant firmitatem, propria unuſquiſque his geſtis manu ſua

[h] *al.* unito per D.t.

mi ſua ſubſcribat. Et poſt epiſcoporum ſubſcriptio ſubſecuta eſt.

Lucretius epiſcopus ſubſcripſi.
[a] Ildericus epiſcopus ſubſcripſi.
Andreas epiſcopus ſubſcripſi.
Lucentius epiſcopus ſubſcripſi.
Martinus epiſcopus ſubſcripſi.
Timotheus epiſcopus ſubſcripſi.
Cottus epiſcopus ſubſcripſi.
Malioſus epiſcopus ſubſcripſi.

[a] al. Gilderi-cus.

ANNO CHRISTI 563.

CONCILIUM SANTONENSE,

in quo Heraclius preſbyter epiſcopus Santonenſis creatus eſt, remoto Emerio, qui Clotarii regis imperio contra Canones fuerat ordinatus, ſub annum Chriſti DLIII.

ANNO CHRISTI 563.

Ex P. Jacobo Sirmondo e variis Jacob.

Synodi hujus auctor fuit Leontius metropolitanus Burdigalenſis cum epiſcopis comprovincialibus. Juxta autem depellendi ab epiſcopatu Emerii cauſa videbatur, quod is non a clero & populo electus, ſed regis voluntate cathedram aſcenſus, ac ſine metropolitani conſenſu fuerat ordinatus: quorum utrumque contra canonicam diſciplinam in proximo nuper ſynodo Pariſienſi confirmatum actum fuerat, bonum non erat. Attamen Chariberto regi Childeberti patris decretum vetari placuit. Quare & Heraclium a synodo electum male acceptum, & Emerium reſtitui juſſit, multa etiam epiſcopis ſynodi auctoribus impoſita; ut Gregorius Turonenſis docet libro quarto hiſtoriæ Francorum, capite vigeſimo ſexto. Apud urbem, inquit, Santonicam Leontius, congregatis provinciæ ſuæ epiſcopis, Emerium ab epiſcopatu depulit, aſſerens non canonice fuiſſe hoc honore donatum. Decretum enim regis ſolo hactenus habuerat, ut abſque metropolitani conſilio benedicere ut, qui non erat præſens. Quo rejecto, conſenſum fecere in Heraclium tunc Burdigalenſis eccleſiæ preſbyterum: quod regi Chariberto, ſubſcriptum propriis manibus, per municipium preſbyterum tranſmiſerunt. Igitur veniens Turones, rem geſtam beato Euphronio pandit, deprecans hoc ut conſenſum ſubſcribere dignaretur. Quod vir Dei manifeſte reſpuit. Igitur poſtquam preſbyter Pariſiacæ urbis portas ingreſſus, regis præſentiam adit, hæc effatus eſt: Salve rex gloriose: ſedes enim apoſtolica eminentiæ tuæ ſalutem mittit uberrimam. Cui ille: Numquid, ait, Turonicam adiiſti urbem, ut papæ illius nobis ſalutem deferas? Pater, inquit preſbyter, Leontius tuus cum comprovincialibus epiſcopis ſalutem tibi mittit; indicans Æmilium, (ſic enim vocitare conſuevit Emerium ab infantia ſua) ejectum ab epiſcopatu, pro eo quod præterminſſa canonum ſanctione, urbis Santonicæ epiſcopatum ambivit. Ideoque conſenſum ad te direxerunt, ut alius in ejus locum ſubſtituatur, quo fiat: ut dum tranſgreſſores canonum regulariter arguuntur, regni veſtri potentia ævis proſilioribus propagetur. Hic eo dicente, ſtrenuus rex eum a ſuis conſpectibus extrahi juſſit, & plaustro ſpinis ſuppleto imponi deſuper, & in exſilium procudi præcepit, dicens: Putaſne quod non eſt ſuper quicquam de filiis Clotharii regis, qui patris facta cuſtodiat; quod hi epiſcopum, quem ejus voluntas elegit, abſque noſtro juſſu ejeceruntne? Et itaque directas vires religioſis, epiſcopum in loco reſtituit: dirigens etiam quoſdam de cameratis ſuis, qui exactis a Leontio epiſcopo mille aureis, reliquos juxta poſſibilitatem condemnarent epiſcopos. Et ſic patris eſt ultus injuriam.

CONCILIUM LUGDUNENSE II.

celebratum, anno Chriſti DLXVII. [b] Indictione decima quinta.

ANNO CHRISTI 567.

[b] In libris primo editis erat, Indictione III. Sed iam vera ſe habere eſt notæ temporis, ſic emendavit P. Jacobus Sirmondus in obſervationibus ad ea quæ extant in variis antiquis codicibus noviter reperta hujus ſynodi.

TITULI CANONUM.

I. *De controverſiis epiſcoporum per metropolitanos componendis.*
II. *Ut rata ſint donationes epiſcoporum & clericorum, eccleſiis vel aliis factæ.*
III. *De iis qui aliquos per vim & nefas captivos tenent, excommunicandis, niſi reſtituant.*
IV. *Ut ab uno epiſcopo excommunicatus, ab omnibus epiſcopis excommunicatus habeatur.*
V. *Ut quæ ab epiſcopo alicui in uſum aut proprietatem donata ſunt, ab ejus ſucceſſoribus non auferantur.*
VI. *De litaniis primæ Novembris hebdomadæ in omni eccleſia celebrandis.*

PRÆFATIO.

CUm in nomine Domini in Lugdunenſi urbe ad ſynodale concilium veniſſemus, tam pro renovandis ſanctorum patrum inſtitutis, quæ præſentis temporis neceſſario fecit opportunitas iterari, quam his quæ aſſurgentibus undecumque querelarum materiis, recentis definitionis ordo popoſcit inſtitui, tractantes quid ſaluti populi utilius competeret, vel quid eccleſiaſticus ordo obſervaret:

CANONES.

I.

Primo in loco unitatem ſacerdotum, quam & Dominus diligit, & ſcriptura commendat, & concordia caritatis expoſcit, convenit ab omnibus cuſtodiri; ita ut in omni tractatu vel definitione, uno ſpiritu, una ſententia, ſacerdotum conſtantia perſeveret. Et ſi quid inter fratres, id eſt, coëpiſcopos noſtros, contentionis ortum fuerit: ſi de una provincia ſunt, metropolitani cum comprovincialibus ſuis judicio ſint contenti. Si vero diverſæ provinciæ duo fuerint ſacerdotes, inter quos aliqua diſceptatio oriatur, convenientibus in unum metropolitanis ipſorum, omnis eorum actio illorum judicio terminetur: ita ut ſi unus ex epiſcopis ab alio epiſcopo, aut a quacumque perſona, inique fuerit aggravatus, communi fratrum ſtudio cum Dei ſolatio defenſetur. Quod ſi quis ſe ab hac conditione quacumque calliditate ſubtraxerit, tribus menſibus ſe a caritate fratrum noverit eſſe ſequeſtratum.

II.

Secundo loco, quia multæ tergiverſationes infidelium eccleſiam quærunt collatis privare donatis, id convenit inviolabiliter obſervari: ut teſtamenta, quæ epiſcopi, preſbyteri, ſeu inferioris ordinis clerici, vel donationes, aut quæcumque inſtrumenta propria voluntate confecerint, quibus aliquid eccleſiæ, aut quibuſcumque conferre videantur, omni ſtabilitate ſubſiſtant. Id ſpecialiter ſtatuentes, ut etiamſi quorumcumque religioſorum voluntas, aut neceſſitate, aut ſimplicitate, aliquid a legum ſæcularium ordine viſa fuerit diſcrepare, voluntas tamen defunctorum debeat inconcuſſa manere, & in omnibus Deo propitio cuſtodiri. De quibus rebus ſi quis animæ ſuæ contemptor aliquid alienare præſumpſerit, uſque ad emendationis ſuæ, vel reſtitutionis rei ablatæ tempus, a conſortio eccleſiaſtico, vel omnium Chriſtianorum convivio habeatur alienus.

III.

Et quia peccatis facientibus multi in perniciem ani-

ANNO CHRISTI 567.

mæ ſuæ ita conati ſunt, aut conantur aſſurgere, ut animas longa temporis quiete ſine ulla ſtatus ſui competitione viventes; nunc improba proditione atque traditione, aut captivaverint, aut captivare conentur; ſi juxta præceptum domini regis emendare diſtulerint, quouſque hos quos abduxerunt, in loco in quo longum tempus quiete vixerint, reſtaurare debeant, eccleſiæ communione priventur.

IV.

Illud etiam quod ſancti patres ſalubriter ordinarunt, placuit iterari, ut ſi quicumque epiſcopus pro reatu aliquo quemquam a communione ſuſpenderit, apud omnes ſacerdotes eatenus a communione habeatur alienus, uſque quo ejus judicio debeat recipi, a quo meruerat pro reatu ſuo a caritate eccleſiæ ſequeſtrari.

c. XI. Quæſt. 3. Si quis a propria, ex Conc. Antiochen. cap. 6.

V.

Et quia multa ſunt eccleſiæ membra, quæ diverſo genere, pro vitæ ſuæ qualitate, vel diſcretione ſacerdotali, aut oblectari convenit, aut diſtringi; illud cenſuimus ſtatuendum, ut quaſcumque munificentias clericis, aut ſervientibus, ſive de rebus eccleſiæ in uſum, aut de propriis in proprietatem, præcedentes dederint ſacerdotes, ſubſequentes pontifices nullatenus auferre præſumant. Si quid tamen culpæ exſtiterit; pro qualitate perſonarum, vel regula canonum præcedentium, in perſona habeatur, non in facultate diſtrictio.

VI.

Placuit etiam univerſis fratribus, ut in prima hebdomada noni menſis, hoc eſt, ante diem Dominicam, quæ prima in ipſo menſe illuxerit, litaniæ, ſicut ante Aſcenſionem Domini ſancti patres fieri decreverunt, deinceps ab omnibus eccleſiis, ſeu parochiis celebrentur.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

Philippus in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Viennenſis, conſtitutionibus noſtris ſubſcripſi.
Nicetius in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Lugdunenſis, conſtitutionibus noſtris ſubſcripſi.
Agricola in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Cabilonenſis, conſtitutionibus noſtris ſubſcripſi.
Vincentius in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Belicenſis, conſtitutionibus noſtris ſubſcripſi.
Syagrius in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Æduorum, conſtitutionibus noſtris ſubſcripſi.
Æoladius in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Nevernenſis, ſubſcripſi.
Salonius in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Genavenſis, ſubſcripſi.
Chelidonius in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Matiſcenſis, ſubſcripſi.
Valeſius preſbyter directus a domino meo Syagrio epiſcopo eccleſiæ Gratianopolitanæ, ſubſcripſi.
Vincentius preſbyter directus a domino meo Lucretio epiſcopo eccleſiæ Deenſis, ſubſcripſi.
Euſebius preſbyter directus a domino meo Victore epiſcopo eccleſiæ Tricaſtinorum, ſubſcripſi.
Piolus preſbyter directus a domino meo Tetrico epiſcopo eccleſiæ Lingonicæ, ſubſcripſi.
Cæſarius preſbyter directus a domino meo Tetradio epiſcopo eccleſiæ Veſoncenſis, ſubſcripſi.
Abſtemius diaconus directus a domino meo Maximo epiſcopo eccleſiæ Valentinæ, ſubſcripſi.

ANNO CHRISTI 567.

DE SALONIO ET SAGITTARIO EPISCOPIS, qui in eadem ſynodo Lugdunenſi ob diverſa ſcelera damnati, epiſcopatuſque honore privati ſunt.

Ex Gregorio Turonenſi, lib. V. hiſtoria, cap. XXI.

CONtra Salonium, *inquit*, Sagittariumque epiſcopos tumultus exoritur. Hi enim a ſancto Nicetio Lugdunenſi epiſcopo educati, diaconatus officium ſunt ſortiti: hujuſque tempore Salonius Ebredunenſis urbis, Sagittarius Vapincenſis eccleſiæ ſacerdotes ſtatuuntur. Sed aſſumpto epiſcopatu, in proprium relati arbitrium, cœperunt in pervaſionibus, cædibus, homicidiis, adulteriis, diverſiſque in ſceleribus inſano furore graſſari: ita ut quodam tempore celebrante Victore Tricaſtinorum epiſcopo ſolemnitatem natalitii ſui, emiſſa cohorte, cum gladiis & ſagittis irruerent ſuper eum; venientesque ſe derunt veſtimenta ejus, miniſtros cecidérunt, vaſa & omnia ad apparatum prandii auferentes, relinquentes epiſcopum cum grandi contumelia. Quod cum rex Guntramnus comperiſſet, congregari ſynodum ad urbem Lugdunenſem juſſit; conjunctique epiſcopi cum patriarcha Nicetio beato, diſcuſſis cauſis invenerunt eos de his ſceleribus, de quibus accuſabantur, valde convictos: præcepere atque ut qui talia commiſerant, epiſcopatus honore privarentur. At illi, cum adhuc propitium ſibi regem noſſent, ad eum accedunt, deplorantes ſe injuſte remotos; ſibique tradi licentiam, ut ad Papam urbis Romanæ accedere debeant. Rex vero annuens petitionibus eorum, datis epiſtolis eos abire permiſit. Qui accedentes coram Papa Joanne, exponunt ſe nullius rationis exiſtentibus cauſis dimotos. Ille vero epiſtolas ad regem dirigit, in quibus locis ſuis eoſdem reſtitui jubet. Quod rex ſine mora, caſtigatis prius illis verbis multis, implevit. Sed nulla, quod eſt pejus, fuit emendatio ſubſecuta. Tamen Victoris epiſcopi pacem petierunt, traditis hominibus quos in ſeditionem direxerant. Sed ille recordatus præcepti Dominici, non debere reddi inimicis mala pro malis, nihil his malli faciens, liberos abire permiſit. Unde in poſterum a communione ſuſpenſus eſt, pro eo quod publice accuſans, clam inimicis pepercifſet abſque * conſilio, quibus accuſaverat, fratrum. Sed per favorem regis iterum in communionem revocatus eſt. *Hactenus Gregorius, qui & alia poſt hæc de iſdem epiſcopis multa ſubjicit, quæ propterea omittimus; quod ad ſynodum Lugdunenſem non pertineant. Quo autem pacto examinata iterum ac diſcuſſa horum cauſa fuerit in altera ſynodo Cabilonenſi, ſuo infra loco videbimus.*

Nuperi editores Gregorii Turonenſis animadvertunt hoc capitur deeſſe in mſſ. Corb. & Flor. & Colbertino: exſtare in Cenſum-ſio & aliis.

ad concilio. In nupera editione legatur, abſque conſilio fratrum quos accuſaverat: mirum vero, ut videatur.

ANNO CHRISTI 567.

CONCILIUM TURONENSE II.

Gundii Sirmondus cum codice Bellov. & Colbertino Andegav. & Benevallis.

in cauſa eccleſiaſticæ diſciplinæ reformandæ, in baſilica ſancti Martini celebratum, ſub die XV. Kalendas Decembris, anno VI. Chariberti regis.

TITULI CANONUM.

I. *De ſynodo bis per ſingulos annos, aut ſemel, convocanda.*
II. *De pace inter epiſcopos conſervanda.*
III. *De compoſitione corporis dominici ſuper altaria.*
IV. *Ne laici in eccleſia clericis miſceantur.*
V. *Ut unaquæque civitas pauperes ſuos alat.*
VI. *Ut epiſtolia ſoli dent epiſcopi.*
VII. *De remotione abbatum, vel archipreſbyterorum, ſine concilio ab epiſcopis non facienda.*
VIII. *Ut epiſcopus ei quem alter epiſcopus excommunicavit, non communicet.*
IX. *Ut in Britannia, ſine conſenſu metropolitani, vel co-provincialium, epiſcopi non ordinentur.*
X. *Ut nullus clericus extraneam mulierem domi habeat.*
XI. *Ut epiſcopus nullam ignaviam ad diſtringendum habeat; & ſi neceſſe fuerit, ab aliis adjuvetur epiſcopis.*

ANNO CHRISTI 567.

XII. *Ut epiſcopus conjugem habeat ut ſororem, & nullam de ſe ſuſpicionem præbeat.*

XIII. *Ut epiſcopus qui conjugem non habet, extraneas mulieres domi non habeat.*

XIV. *Ne duo clerici aut monachi in uno ſtratu recumbant; & ut monachi omnes in communi ſchola jaceant.*

XV. *De monachis qui conjugia ineunt, excommunicandis, & auxilio judicis ſeparandis.*

XVI. *Ne mulier ſepta monaſterii introire permittatur.*

XVII. *De obſervatione jejuniorum monachis obeunda.*

XVIII. *De obſervatione pſallendi.*

XIX. *De archipreſbyteris, & aliis clericis conjugatis, qua cautela ſegregati ab uxoribus vivere debeant.*

XX. *De virginibus, & reliquis caſtitatem profeſſis, vel viduis, quæ poſt mutatam veſtem conjugio copulatæ ſunt.*

XXI. *De adulterinis vel inceſtuoſis conjunctionibus.*

XXII. *De Kalendis Januarii, & cathedra ſancti Petri.*

XXIII. *De hymnis recipiendis.*

XXIV. *De iis qui per diſcordias regum res eccleſiarum aut ſacerdotum competunt.*

XXV. *De pervaſoribus, ſeu retentoribus rerum eccleſiaſticarum.*

XXVI. *De judicibus aut potentibus, qui pauperes opprimunt.*

XXVII. *Ne de ordinationibus clericorum præmia exigant epiſcopi.*

PRÆFATIO.

ECcleſiaſticæ diſciplinæ debet eſſe ſuffragium congregatio ſacerdotum: nec aliud erit ſuæ ſolicitudinis tam peculiare conſcribere, quam quod ad fundamentum religionis proficere recognoverit, operari non ceſſet; ut cum paſtoralis cautela propagatur in ovilis cuſtodia, paucorum veneranda decreta ſint ſalutis publicæ documenta. Et quoniam quod omitti non decet, oportet implere; præſertim cum cujus ad animarum intellectualium, de quibus Deo cura eſt, forma proceſſit, ejus traditionis lex ad pontifices manavit: neceſſe eſt vigilantiſſime providere repulſo torpore, ut quidquid ab antiquis patribus ſtatutum de tramite canonico, quarumdam perſonarum temeritate cernitur imminutum, revocandum eſt in ſtatum priſtinum, ut poſſint male admiſſa corrigi, & non admittenda damnari. Magna eſt enim in ipſa ſeveritate pietas, per quam tollitur peccandi facultas. Nam ubi inſana libertas generat vulnera, ſacerdotalis diſtrictio dat medelam. Quapropter Chriſto auſpice, in Turonica civitate concilio concordante, juxta conniventiam glorioſiſſimi domini Chariberti regis annuentis, coadunati pro pace & inſtructione eccleſiæ, opportunum credidimus ſubterannexa decreta conficere, & ſubſcriptionibus propriis roborare, ut retundantur noxia, propagentur optata: ne taciturnitate ſilentii vitioſorum criminum nutriri videretur licentia, non abſcindi; & quæ opportuna erant pro qualitate temporis adjici; non putarentur negligi, ſed procurentur impleri.

CANONES.

I.

Placuit itaque ſanctoconcilio, interpoſita virtute domini Martini, in ſancta baſilica ſua conſcribi, ut bis ad ſynodum annis ſingulis metropolitanus & comprovinciales ſui, in locum quem deliberatio metropolitani elegerit, Deo propitiante, conveniant; aut ſi neceſſitas, ſicut hactenus, inevitabilis præpedierit, vel ſemel in anno, ſine cujuſlibet excuſatione perſonæ, id eſt, regiæ vel privatæ, ſine cujuſcumque utilitatis obſtaculo, præter infirmitatis certiſſimæ labore prævento, nullius occaſione velaminis, habeat unuſquiſque concurſum: ſed ſicut dictum eſt, neque per impedimentum ordinationis regiæ, neque ſub occaſione utilitatis, aut cauſæ propriæ, debeat a concilio ſeparari, Apoſtolo prædicante: *Quis nos ſeparabit a caritate Chriſti? tribulatio, an anguſtia, an perſecutio, an fames, an nuditas, an periculum, an gladius?* & reliqua. Non debet ſpiritali operi etiam regalis præferri præceptio: cum primum in eccleſia ſit mandatum: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota virtute tua.* Unde non debet præcepto Domini perſona cujuſlibet hominis anteponi: neque debet terrenæ conditionis actio vel perſona terrere, quos Chriſtus ſpe crucis armavit. Si quis epiſcoporum, ut ſuperius dictum eſt, ad ſynodum venire diſtulerit, uſque ad majorem ſynodum a metropolitano & comprovincialibus maneat excommunicatus: nec ei ex alia provincia ullus epiſcopus interea communicare præſumat. Ipſe enim ſuæ diviſionis præparat inſtrumenta, qui cum ſuis fratribus in membris eccleſiæ non concordat.

Anno Christi 567.

Ibid. 5.

Deuter. 6.

II.

Item decernitur propter illud cæleſte mandatum, *Pacem meam do vobis*, ut pontificalis affectus inter ſacerdotes inviolabiliter conſervetur. Verum ſi pro peccatis, ut aſſolet, ex cauſa livor emerſerit, ut pendente certamine ſibi invicem reconciliari non poſſint, electis ab utraque parte fratribus, id eſt, preſbyteris, præponderante dulcedine litis jacula finiant, & vota pacis acquirant. Nam qua fronte feſtucam de alterius oculo velit eruere, qui in ſuo trabem non reſpicit imminentem? aut quid in aliis arguat, a quo magis vitii fons inundat? Si quis autem ab utraque parte, ut dictum eſt, electis preſbyteris atque mediantibus fratribus, hoc eſt, ſuis membris, reconciliari neglexerit, cum ad ſynodum venerit, non ſolum reatum coram coëpiſcopis ſe cognoſcat incurrere, verum etiam congruæ pœnitentiæ intelligat vindictam ſubire. Opportunum namque eſt illum animadverſione ſuccumbere, qui intelligendo peccavit; & quod docere debuit, in ſeipſo neglexit.

Joan. 14.

III.

Ut corpus Domini in altari, non [a] *in* imaginario ordine, ſed *ſub* crucis titulo componatur.

[a] In & ſub abſunt ab Cod. Pit. & Bern. & Colleſt. Bonevallis.

IV.

Ut laïci ſecus altare, quo ſancta myſteria celebrantur, inter clericos tam ad vigilias quam ad miſſas, ſtare penitus non præſumant: ſed pars illa, quæ a cancellis verſus altare dividitur, choris tantum pſallentium pateat clericorum. Ad orandum vero & communicandum, laïcis & feminis, ſicut mos eſt, pateant ſancta ſanctorum.

Vide noſtram Diſſertationem in hunc locum, in libro cui titulum fecimus De Sacramento Altaris, *cum epiſtola Chryſoſtomi ad Cæſarium.*

V.

Ut unaquæque civitas pauperes & egenos incolas alimentis congruentibus paſcat ſecundum vires: ut tam vicani preſbyteri, quam cives omnes, ſuum pauperem paſcant: quo fiet, ut ipſi pauperes per civitates alias non vagentur.

VI.

Ut nullus clericorum, vel laïcorum, præter epiſcopos, epiſtolia facere præſumat.

Conſt. Autiſiodorenſis II. canone 19.

VII.

Ut epiſcopus nec abbatem, nec archipreſbyterum, ſine omnium ſuorum compreſbyterorum & abbatum conſilio, de loco ſuo præſumat ejicere, neque per præmia alium ordinare, niſi facto concilio tam abbatum quam preſbyterorum ſuorum, quem culpa aut negli-

ANNO CHRISTI 567.

gentia ejicit, cum omnium presbyterorum consilio re- A futetur.

VIII.

Quicumque episcopus illum, quem alter episcopus excommunicatum habet, postquam fuerit de ipsius excommunicatione commonitus, communicare præsumpserit, usque ad synodum excommunicatus habeatur.

IX.

Adjicimus etiam, ne quis Britannum, aut Romanum, in Armorico, sine metropolitani aut comprovincialium voluntate vel litteris, episcopum ordinare præsumat. Quod si quis contraire tentaverit, sententiam in anterioribus canonibus prolatam observet, & a nostra caritate usque ad majorem synodum se co- B gnoscat remotum & excommunicatum: quia merito a caritate nostra, vel nostris ecclesiis segregantur, qui patrum statuta contemnunt.

X.

De familiaritatibus mulierum licet crebrius sit in canonibus replicatum; attamen necesse est, ut si secta virgulta, quæ male pullulaverant, redeant, rursus fidei falce succidantur, & jam radicitus eruantur. Nullus ergo deinceps clericorum, pro occasione necessitatis, aut causa ordinandæ domus, extraneam mulierem in domo sua habere præsumat. Et cum jubeamur victum aut vestitum artificiolo quærere, & manibus propriis laborare; quid opus est in domo serpentem includere pro veste, quæ multiformem vestem non C propterea deponit ut nudetur; sed ut se, dum renovatur, ostendat clariorem? Nullus ergo clericorum, non episcopus, non presbyter, non diaconus, non subdiaconus, quasi sanctimonialem, aut viduam, vel ancillam propriam, pro conservatione rerum in domo sua stabilire præsumat; quæ & ipsa extranea est, dum non est mater, aut soror, aut filia: quæ etiam pronior propinquabit ad culpam, dum dignoscitur subjecta dominatui. Si quis episcopus, aut presbyter, seu diaconus, aut subdiaconus, de hac re statuta patrum, vel nostra, temerare præsumpserit, excommunicetur.

XI.

Si quis episcopus ad distringendum eos qui in hac D facilitate perdurant, negligens apparuerit, sicut in ipsa sancta basilica est publice recitatum, ex consensu communi atque totius populi, sententiam prædecessorum canonum se incurrere omnino cognoscat: sic tamen, ut tam metropolitanus suis comprovincialibus, quam comprovinciales metropolitano suo, si resistere aut contemnere episcopum clerici sui præsumpserint, dent omnino solatium. Et quia dixit sancta

Proverb. 18. scriptura, *Frater fratrem adjuvans exaltabitur*; quicumque pro causa Dei fratri suo solatium commonitus dare distulerit, usque ad synodum removeatur. Nam si episcopus se contemni sentiens, fratres suos in solatium suum non commonuerit, ipse sciat qualiter reddat Domino rationem.

XII.

Episcopus conjugem ut sororem habeat, & ita sancta conversatione gubernet domum omnem, tam ecclesiasticam, quam propriam, ut nulla de eo suspicio quaqua ratione consurgat. Et licet, Deo propitio, clericorum suorum testimonio castus vivat, quia cum illo tam in cella, quam ubicumque fuerit, sui habitent; eumque presbyteri & diaconi, vel deinceps clericorum turba juniorum, Deo auctore conservent: sic tamen, propter zelotem Deum nostrum, tam longe absint mansionis propinquitate divisi, ut nec hi qui ad spem recuperandam clericorum servitute nutriuntur, famularum propinqua contagione polluantur.

XIII.

ANNO CHRISTI 567.

Episcopum episcopam non habentem nulla sequatur turba mulierum, licet salvetur vir per mulierem fidelem, sicut & mulier per virum fidelem, ut Apostolus ait. Nam ubi talis custodia necessaria non est, quid necesse est, ut miseria prosequatur, unde fama consurgat? Habeant ministri ecclesiæ, utique clerici qui episcopo serviunt, & eum custodire debent, licentiam extraneas mulieres de frequentia cohabitationis ejicere. 1. Cor. 7.

XIV.

Et ne occasio famam laceret honestatis, quia aliqui laïci, dum diversa perpetrant adulteria, hoc quod de se sciunt, in aliis suspicantur; sicut ait Seneca, B pessimum in eo vitium esse, qui in id quo insanit, ceteros putat furere. Ut ergo ipse siniſtræ existimationis aditus amputetur, nullus sacerdotum ac monachorum colligere alium in lecto suo præsumat. Nec liceat monachis cellulas habere communes, ubi aut bini maneant, aut *peculiares reponi possint: sed schola labore communi construatur, ubi omnes jaceant, aut abbate, aut præposito gubernante; ut dum duo vel tres vicissim legant & excubent, alii consolentur: ut non solum sit custodia corporum, sed & surgat pro lectione assidua profectus animarum.

* al. ubi singulares reponi.

XV.

Si qui in monasterio conversi sunt, aut converti voluêrint, nullatenus exinde habeant licentiam evagandi; nec, quod absit, ullus eorum conjugem ducere, aut extranearum mulierum familiaritatem habere. Nam si, ut supra dictum est, uxorem duxerit, excommunicetur, & de uxoris male sociatæ consortio, etiam judicis auxilio separetur. Quod si judex ad hoc solatium dare noluerit, excommunicetur. Qui infelix monachus tali conjunctione fœdatus, si per cujuscumque patrocinium se conatus fuerit defensare, & is qui in hac pertinacitate perdurat, & illi qui eum exceperint ad defensandum, ab ecclesia segregentur: donec revertatur ad septa monasteri, & indictam ab abbate, quamdiu ei præceptum fuerit, agat pœnitentiam, & post satisfactionem revertatur ad gratiam.

XVI.

D Ut mulier intra septa monasterii nullatenus introire permittatur. Si abbas in hac parte, aut præpositus negligens apparuerit, qui eam viderit, & non statim ejecerit, excommunicetur.

XVII.

De jejuniis vero antiqua a monachis instituta serventur, ut de Pascha usque ad quinquagesimam, exceptis Rogationibus, omni die fratribus prandium præparetur: post quinquagesimam tota hebdomade est asse jejument. Postea usque ad Kalendas Augusti ter in septimana jejunent, secunda, quarta & sexta die, exceptis his qui aliqua infirmitate constricti sunt. In Augusto, quia quotidie missæ sanctorum sunt, prandium habeant. In Septembri toto, & Octobri, & E Novembri, sicut prius dictum est, ter in septimana. De Decembri usque ad natale Domini, omni die jejunent. Et quia inter natale Domini & epiphania omni die festivitates sunt, itemque prandebunt. Excipitur triduum illud, quo ad calcandam gentilium consuetudinem, patres nostri statuerunt privatas in Kalendis Januarii fieri litanias, ut in ecclesiis psallatur, & hora octava in ipsis Kalendis Circumcisionis missa Deo propitio celebretur. Post epiphania vero usque ad quadragesimam ter in septimana jejunent.

XVIII.

Itemque pro reverentia domini Mattini, vel cultu ac virtute, id statuimus observandum: ut tam in ipsa basilica sancta, quam in ecclesiis nostris, iste psallen-

ANNO CHRISTI 567.

di ordo ſervetur. Ut in diebus æſtivis ad matutinum ſex antiphonæ binis pſalmis explicentur : toto Auguſto manicationes fiant, quia feſtivitates ſunt & miſſæ ſanctorum : Septembri ſeptem antiphonæ explicentur binis pſalmis : Octobri octo ternis pſalmis : Novembri novem ternis pſalmis : Decembri decem ternis pſalmis : Januario & Februario itidem uſque ad paſcha. Sed ut poſſibilitas habet, qui facit amplius pro ſe; & qui minus, ut poterit. Supereſt ut vel duodecim pſalmi expediantur ad matutinum : quia patrum ſtatuta præceperunt, ut ad ſextam ſex pſalmi dicantur cum alleluia, & ad duodecimam duodecim, itemque cum alleluia: quod etiam angelo oſtendente didicerunt. Si ad duodecimam duodecim pſalmi, cur ad matutinum non itemque vel duodecim explicentur? Quicumque minus quam duodecim pſalmos ad matutinum dixerit, jejunet uſque ad veſperam, panem cum aqua manducet, & non illi ſit altera in illa die ulla refectio. Et qui hoc facere contempſerit, una hebdomada panem cum aqua manducet, & jejunet omni die uſque ad veſperam.

XIX.

Archipreſbyteri vicani, & diaconi, & ſubdiaconi, non quidem omnes, ſed plures in hac ſuſpicione tenentur a populo, quod cum conjugibus ſuis maneant. Pro qua re hoc placuit obſervare, ut quotieſcumque archipreſbyter, ſeu in vico manſerit, ſeu ad villam ſuam ambulaverit, unus lector canonicorum ſuorum, aut certus aliquis de numero clericorum cum illo ambulet, & in cella, ubi ille jacet, lectum habeat pro teſtimonio. Septem tamen inter ſubdiaconos & lectores, vel laïcos habeat conceſſos, qui viciſſim ſeptimanas cum illo facere omnino procurent : & qui diſtulerit, fuſtigetur. Et ſi in hoc preſbyter negligens inventus fuerit, quod non hoc ſic implere contendat; triginta diebus communione privetur, donec pœnitentiam agat, & ſic revertatur ad gratiam. Reliqui preſbyteri, & diaconi, & ſubdiaconi vicani hoc ſtudio ſe cuſtodiant, ut mancipiola ſua ibi maneant, ubi uxores ſuæ : illi tamen ſegregatim ſolitarii in cella jaceant, & orent; & dormiant. Nam qui uxores non habent, [redacted] parte de mancipiolis ſuis habeant cellulas ſegregatim, ubi & ipſi itidem & orent ſegregati, & dormiant. Nam ſi inventus fuerit preſbyter cum ſua preſbytera, aut diaconus cum ſua diaconiſſa, aut ſubdiaconus cum ſua ſubdiaconiſſa, annum integrum excommunicatus habeatur, & depoſitus ab omni officio clericali, inter laïcos ſe obſervare cognoſcat : eo tamen permiſſo, ut inter lectores in pſallentium choro colligatur. Illi vero archipreſbyteri, qui talem cautelam ſuper juniores ſuos habere noluerint, & non eos habuerint ſtudio diſtringendi, ab epiſcopo ſuo in civitate retrudantur in cellam; ibique menſe integro panem cum aqua manducent, & pœnitentiam agant pro ſibi credito clero : quia nulli clericorum, [a] juxta ſententiam canonum, cum conjuge ſua manere permittitur. Et quia hæreſis Nicolaïtarum per Nicolai facilitatem ſurrexit, ubi legitur iſta hæreſis preſbyterorum a quo preſbytero primum ſurrexerit? Etiam quod nullus potuit æſtimare, quod auderet ille qui corpus Domini conſecrat, talia perpetrare, niſi tempore noviſſimo pro peccatis noſtris illa ſurrexerunt. Si illi diaconi ſententia epiſcoporum damnati ſunt, & hæretici reputati; ac ſi tales diaconi illi ſubjacent maledictioni, quos patrum ſtatuta pro hac cauſa damnarunt : quid illi infelices preſbyteri, qui tali ſunt peccato ſubjecti, ut alios trahant in præceps ſecum, qui eos tali ordine vivere cernunt; & qui deberent eſſe forma præcepti, ipſi inveniantur norma peccati? Rectius ut caput morbidum, ſi curari non poteſt, amputetur, quam grex per eumdem inficiatur. Talis ergo ſacerdos & paſtor non debet a populo venerari, ſed renui, qui non formam diſciplinæ, ſed vitii docet, dum ſeipſum non corrigit.

[a] Conc. Ancyr. c. 10. Neocæſ. can. 1. & inſequ. alii.

ANNO CHRISTI 567.

XX.

Et quia in ſententia Papæ Innocentii ad Victricium epiſcopum Rotomagenſem lata, legitur ſcriptum de virginibus quæ Chriſto ſpiritaliter nupſerunt, & velati a ſacerdote meruerunt, ſi poſtea nupſerunt, quod vix etiam ad agendam pœnitentiam mereantur accedere; quia ſic dicit : *Si enim de omnibus hæc ratio cuſtoditur, ut quacumque vivente viro alteri nupſerit, habeatur adultera : quanto magis & illa damnanda eſt, quæ ante immortali ſponſo ſe conjunxerat, & poſtea ad humanas nuptias tranſmigravit?* Et adjecit : *Hæ vero quæ nedum ſæro velamine tectæ ſunt, tamen in propoſito virginali ſemper ſe manere ſimulaverunt, licet velatæ non ſint, ſi poſtea nupſerint, his agenda aliquanto tempore pœnitentia eſt, quia ſponſio earum a Deo tenebatur. Nam ſi inter homines ſolet bonæ fidei contractus nulla ratione diſſolvi, quanto magis iſta polliciatio, quam cum Deo pepigerunt, ſolvi ſine vindicta non debet?* Poſt hoc de viduis adjunxit : *Nam ſi Paulus apoſtolus, ſi qua a propoſito viduitatis diſceſſerunt, dixit eas habere damnationem, ubi ait : Quia primam fidem irritam fecerunt*, &c. Quis ſacerdotum contra decreta talia, quæ a ſede Apoſtolica proceſſerunt, agere præſumat? vel quis, quod pejus eſt, contra ſententiam, quam vas electionis Paulus apoſtolus Spiritu ſancto miniſtrante promulgavit, aliud conſcribere ulla ratione præſumat: cum dicat ipſe per Spiritum ſanctum : Qui prædicaverit præter id quod prædicavi, anathema ſit? Et quorum auctorum valere poſſit prædicatio, niſi quos ſedes Apoſtolica ſemper aut introduſit, aut apocryphos fecit, & patres noſtri hoc ſemper cuſtodierunt, quod eorum præcepit auctoritas? Nos ergo hoc ſequentes, quod vel apoſtolus Paulus, vel Papa Innocentius ſtatuit, in canonibus noſtris inferentes, ſtatuamus obſervandum: ut nullus ſacratam Deo virginem, quæ in honorem Chriſti veſtem mutavit, aut rapere, aut competere, aut ſibi conjugem ſociare præſumat : quia etiam lex Romana conſtituit, ut quicumque ſacratam Deo virginem, vel viduam fortaſſe rapuerit, ſi poſtea eis de conjunctione convenerit, capitis ſententia feriantur. Item : *Si quis non dicam rapere, ſed attentare matrimonii jungendi cauſa ſacram virginem auſus fuerit, capitis ſententia feriatur.* Cum etiam in chronicis habeatur de virginibus gentilium tempore, quæ ſe deæ Veſtæ ſacravotant, poſtmiſſo propoſito, & corrupta virginali gratia, legali ſententia vivas in terra fuiſſe defoſſas. Si profana colentes tali ſunt ſententia condemnatæ; quanto magis quæ in honorem Redemptoris ſui ſe veſte mutaverint, & perſeverare noluerint, utique gravem debent exſpectare ſententiam? Sicut in Arelatenſi ſynodo habetur inſertum : *De puellis quæ ſe voverunt Deo, & præclari nominis decore floruerunt, ſi poſt vigeſimum quintum præſertim ætatis ſuæ annum ad terrenas nuptias ſponte tranſierint, id cuſtodiendum eſſe decrevimus, ut cum his quibus ſe alligaverunt, communione priventur : ita ut eis poſtulantibus pœnitentia non negetur, cujus pœnitentiæ communio multo tempore differatur.* Cum etiam id in antiquis Milevitanis canonibus fuerit ſtatutum : *Item placuit, ut quicumque epiſcopum neceſſitate periclitantis pudicitia virginalis, cum vel petitor potens, vel raptor aliquis formidatur, vel ſi aliquo etiam mortis ſcrupulo periculoſo compunctus fuerit, ne non velata moriatur, aut exigentibus parentibus, aut his ad quorum curam pertinet, velaverit virginem, ſen velavit intra viginti quinque annos ætatis,*

Tit. XXVII. Quæſt. 1. Quia Chriſto.

Cap. 10.

Cap. 11. & XXVII. Quæſt. 1. Ita vero.

Lib. 1. Cod. Theod. De raptu vel matr.

Cod. eodem. lib. 1.

Concil. Arel. II. can. 30.

Concil. Milevit. can. 26.

ANNO CHRISTI 567.

non ei obſit concilium, quod de iſtorum annorum numero conſtitutum eſt. Nos vero quos lex perimi jubet, ſi cupiunt audire præconem, volumus ut convertantur ad vitam. Nam perimendi ſunt oris gladio, & a communione privandi, ſi relicta ſibi decreta ſeniorum obſervare noluerint, & paſtorem ſuum audire deſpexerint, & eſſe ſeparati noluerint. Qui ergo in hac pertinacia durare voluerint, & plus in volutabro malæ converſationis permanere, quam ſe de vetito conjugio ſeparare, perenni excommunicatione damnentur. Et quicumque epiſcoporum, aut preſbyterorum, vel diaconorum, aut ſubdiaconorum, eos communicare præſumpſerit, uſque ad ſynodum ab omnibus epiſcopis excommunicatus habeatur. Et excludatur excuſationis adinventio, quam modo aliquæ dicere meditantur; quod propterea ſe veſte mutaverint, ne eas infectiones perſonæ macularent: cum non ſolum domini glorioſæ memoriæ Childebertus & Clotharius reges conſtitutionem legum de hac re cuſtodierint & ſervaverint, quam nunc dominus Charibertus rex ſucceſſor eorum præcepto ſuo roboravit; ut nullus ullam puellam abſque parentum voluntate trahere aut accipere præſumat. Quæcumque ergo timet violentiam, & non vult habere maritum, refugiat ad eccleſiam, donec propinqui poſſint eam principis imperio, aut ſacerdotis vel eccleſiæ beneficio liberare & defenſare, ac condigno ſociare marito. Nam quæ ſe veſte mutaverit, abſque dolo in eo propoſito quod diſpoſuit, perſeverare procuret. Illud vero quod aliqui dicunt; Vidua quæ benedicta non fuit, quare non debet maritum accipere? cum omnes ſciant quod numquam in canonicis libris legitur benedictio vidualis: quia ſolum propoſitum illi ſufficere debet, ſicut in Epaonenſibus canonibus a Papa Avito, vel omnibus epiſcopis conſcriptum eſt: *Viduarum conſecrationem, quas diaconas vocant, ab omni regione noſtra penitus abrogamus.* Et expreſſius decretum eſt in ſynodo Arelatenſi: *Profeſſas viduas, ſi in incontinentia perſtiterint, cum raptoribus eſſe damnandas.* In prophetis legitur, quia de alienigenis contra interdicta Dei Hebræi ſortiti uxores, populum Dei a gentibus ſuperatum: poſt prædicante propheta, quia dimiſere uxores & filios, & ſeparaverunt ſe ab illicitis conjugiis, ſtatim victoriam fuiſſe ſecutam. Quicumque ergo de laïcis ingenuus cum talibus excommunicatis communicare præſumpſerit, excommunicatum ſe eſſe cognoſcat.

Conc. Epham. can. 11.

Conc. Arel. II. can. 44.

XXI.

De inceſtis vero conjunctionibus cenſuimus ſtatuta canonum vetera non irrumpi. Satis enim facimus, ſi in hac parte ſtatuta priſca ſervemus. Sed propterea fuit iterare neceſſarium, quia dicunt plures quaſi illud per prædeceſſorum negligentiam ſacerdotum illis non fuiſſet apertum. Sed reveta mentiuntur, cum ſciamus tales ac tantos viros nullatenus huic negligentiæ ſubjacuiſſe, ſed hoc quod ſcripturæ ſanctæ teſtantur, aſſidue prædicaſſe. Propterea placuit etiam de voluminibus librorum pauca perſtringere, & canonibus inſere-
Levit. 18. re: ut excepta lectio de aliis libris in unum, recitetur ad populum. Sic enim Dominus locutus eſt: *Cuſtodite leges meas atque judicia, quæ faciens homo vivet in eis. Ego Dominus. Turpitudinem patris tui, & turpitudinem matris tua non diſcooperies: mater tua eſt, non revelabis turpitudinem ejus. Turpitudinem uxoris patris tui non diſcooperies: turpitudo enim patris tui eſt. Turpitudinem ſororis tua ex patre, ſive ex matre, quæ domi vel foris genita eſt, non revelabis. Turpitudinem filiæ filii tui, vel neptis ex filia, non revelabis, quia turpitudo tua eſt. Turpitudinem filiæ uxoris patris tui, quam peperit patri tuo, & eſt ſoror tua, non revelabis. Turpitudinem ſororis patris tui non diſcooperies, quia caro eſt patris tui. Turpitudinem ſororis matris tua non revelabis, eo quod ſit caro matris tua. Turpitudinem patris tui non revelabis, nec accedes ad uxorem ejus, quia tibi affinitate conjungitur. Turpitudinem nurus tua non revelabis, quia uxor filii tui eſt, nec diſcooperies ignominiam ejus. Turpitudinem uxoris fratris tui non revelabis, quia turpitudo fratris tui eſt. Turpitudinem ſororis tua & filiæ ejus non revelabis. Filiam filiæ ejus, & filiam filiæ illius non ſumes, ut reveles ignominiam ejus, quia caro illius ſunt, & talis coitus inceſtus eſt. Sororem uxoris tua in pellicatum illius non accipies, nec revelabis turpitudinem ejus. Cum uxore proximi tui non coibis, nec ſeminis commixtione maculaberis. Maledictus homo qui*
Deuter. 27. *faciet ſculptile & conflatile, abominationem Domino, opus manuum artificum, ponetque illud in abſcondito; & reſpondebit omnis populus, & dicet: Amen. Maledictus qui non honorat patrem ſuum, & matrem ſuam; & dicet omnis populus: Amen. Maledictus qui transfert terminos proximi ſui; & dicet omnis populus: Amen. Maledictus qui errare facit cæcum in itinere; & dicat omnis populus: Amen. Maledictus qui pervertit judicium advenæ, pupilli ac viduæ, & dicet omnis populus: Amen. Maledictus qui dormit cum uxore patris ſui, & revelat operimentum lectuli ejus: & dicet omnis populus: Amen. Maledictus qui dormit cum ſorore ſua, filia patris ſui, ſive matris ſuæ; & dicat omnis populus: Amen. Maledictus qui dormit cum ſocru ſua; & dicet omnis populus: Amen. Maledictus qui clam percuſſerit proximum ſuum; & dicet omnis populus: Amen.* Itemque ait ſacra ſententia legum, quæ in hac explanatione omni homini, tam docto quam indocto aperta eſt: ut quiſquis aut ſororis, aut fratris filiam, aut certe [a] gradu conſobrinam, aut fratris uxorem ſceleratis ſibi nuptiis junxerit, huic pœnæ ſubjaceat, ut de tali conſortio ſeparetur; & reliqua. Item alia: Quæcumque mulier ſororis ſuæ maritum poſt mortem illius acceperit, vel ſi quis ex viris mortua uxore ſororem ejus aliis nuptiis ſibi conjunxerit, noverit tali conſortio ſe eſſe notabilem. In ſynodo Aurelianenſi, quam invictiſſimus rex Clodoveus fieri ſupplicavit, ſic decretum eſt: *Ne ſuperſtes frater to-*
Conc. Aurel. I. can. 11. *rum defuncti fratris præſumat aſcendere, neve ſibi quiſquam amiſſæ uxoris ſororem audeat ſociare: quod ſi fecerint, eccleſiaſtica diſtrictione feriantur.* In Epaonenſibus canonibus a Papa Avito, vel reliquis epiſcopis, conſtitutum eſt: *Inceſtis conjunctionibus nihil prorſus*
Concil. Epaon. can. 30. *venia reſervamus, niſi cum adulterium ſeparatione ſanaverint. Inceſtos vero, nec ullo conjugii nomine prævelandos, præter illos, quos vel nominare funeſtum eſt, hos eſſe cenſuimus. Ut ſi quis relictam fratris, quæ pene prius ſoror exſtiterat, carnali conjunctione violaverit: ſi quis inſuper germanam uxoris ſuæ acceperit: ſi quis novercam duxerit: ſi quis conſobrina ſobrinave ſe ſociet, ab eccleſia ſegregetur. Quod ut a præſenti tempore prohibemus, ita ea quæ ſunt anterius inſtituta non ſolvimus. Si quis relicta avunculi miſceatur aut patrui, vel privigna concubitu polluatur. Sane quibus conjunctio illicita interdicitur, habebunt inundi melioris conjugii facultatem.* In canonibus etiam Arvernenſibus a beatiſſimis patribus ſic habetur inſertum: *Si quis relictam*
Conc. Arvern. can. 12. *fratris, ſororem uxoris, privignam, conſobrinam, ſobrinamve, vel relictam patrui vel avunculi, carnalis contagii crediderit conſortio violandam, & auſu ſacrilego auctoritatem divinæ legis ac jura naturæ perrumpere: & cui caritatis ac pii affectus ſolatia exhibere debuerat, ſuorum hoſtis ac pudicitiæ expugnator, vim inferre tentaverit, Apoſtolicæ conſtitutionis ſententia feriatur: & quamdiu in tanto verſatur ſcelere, a Chriſtiano cœtu atque convivio, & eccleſiæ communione pri-*

[a] *al.* ulterioris gradus.

Cod. Theod. de hæreticis, lib. 3.

Cod. eod. lib. lib. 4.

ANNO CHRISTI 567.

vabitur. Nos hoc quod patres noſtri ſtatuerunt, in omnibus roboramus: quia præcepto Domini, Apoſtolo prædicante docemur, ut a nobis filii noſtri ſeveritate potius corrigantur, quam ignava tepiditate ad perpetranda graviora laxentur, ubi ait: *Quid vultis? in virga veniam ad vos, an in caritate & ſpiritu manſuetudinis? Omnino auditur inter vos fornicatio, & talis fornicatio, qualis nec inter gentes; ita ut uxorem patris ſui aliquis habeat. Et vos inflati eſtis, & non magis luctum habuiſtis, ut tollatur de medio veſtrum qui opus hoc fecerit. Ego quidem abſens corpore, præſens autem ſpiritu, jam judicavi ut præſens, eum qui ſic operatus eſt, in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti.* Ergo quia dixit Apoſtolus; *Imitatores mei eſtote; ſicut & ego Chriſti*; non nos præſumptioſos exiſtimet homo, ſi ſequentes Apoſtolum, quemquam ab eccleſia ſegregamus, donec reminiſcatur, & revertatur ad vitam, quam per Dominum Jeſum Chriſtum & baptiſmum meruit habere perpetuam: ne jam peccato faciente, ac diabolo perſuadente, perdat & baptiſmi gratiam & vitam æternam.

4. Cor. 4.

1. Cor. 11.

XXII.

Enimvero quoniam cognovimus nonnullos inveniri ſequipedas erroris antiqui, qui Kalendas Januarii colunt, cum Janus homo gentilis fuerit: rex quidem, ſed Deus eſſe non potuit. Quiſquis ergo unum Deum Patrem regnantem cum Filio & Spiritu ſancto credit, certe hic non poteſt integer Chriſtianus dici, qui aliqua de gentilitate cuſtodit. Sunt etiam qui in feſtivitate cathedræ domni Petri apoſtoli [a] cibos mortuis offerunt, & poſt miſſas redeuntes ad domos proprias, ad gentilium revertuntur errores, & poſt corpus Domini, ſacratas dæmoni eſcas accipiunt. Conteſtamur illam ſolicitudinem tam paſtores quam preſbyteros gerere, ut quemcumque in hac fatuitate perſiſtere viderint; vel ad neſcio quas petras, aut arbores, aut ad fontes, deſignata loca gentilium, perpetrare quæ ad eccleſiæ rationem non pertinent; eos ab eccleſia ſancta auctoritate repellant, nec participare ſancto altario permittant, qui gentilium obſervationes cuſtodiunt. Quid enim dæmonibus cum Chriſto commune, cum magis ſumendo judicium delicta videatur addere, quam purgare?

Auriſſud. 2.

a Bellov. intrinſecus: forte inſtitua.

XXIII.

Licet hymnos Ambroſianos habeamus in canone; tamen quoniam reliquorum ſunt aliqui, qui digni ſunt forma cantari, volumus libenter amplecti eos præterea, quorum auctorum nomina fuerint in limine prænotata: quoniam quæ fide conſtiterint, dicendi ratione non obſtant.

XXIV.

Illud quoque quamquam priorum canonum ſit auctoritate præfixum, quod dum inter ſe ſæviunt domini noſtri, ac malorum hominum ſtimulo concitantur, & alter alterius res rapida cupiditate pervadit; ne iſta caduca actione, qua inter ſe aguntur, eccleſiaſtica [b] rura contingere aut contaminare præſumant; inviolabiliter obſervandum cenſemus, ut quicumque tam eccleſiæ quam epiſcopi res proprias, quæ & ipſæ eccleſiæ noſcuntur eſſe, quas pontifex actoribus eccleſiæ dignoſcitur aſſignaſſe, vel abbatum, aut monaſteriorum, ſive preſbyterorum, quaqua temeritate pervadente, competere, vel confiſcare præſumpſerit; tunc reſervato correctionis loco, adhuc a preſbytero ejuſdem eccleſiæ, cujus intereſt, pervaſorem convenit admoneri: & ſi reſtitutionem diſtulerit, adhuc quaſi filius ab omnibus fratribus ad reddendum miſſis epiſtolis compellatur. Quod ſi pertinaciter in pervaſione perſtiterit, & ſe tollere poſt tertiam commonitionem [c] de re illa, aut eccleſiæ, aut proprio noluerit; convenit ut omnes omnino una conniventia, ſimul cum noſtris abbatibus ac preſbyteris, vel clero, qui ſtipendiis ex ipſo alimento paſcuntur, quia arma nobis non ſunt alia, auxiliante Chriſto, circumſepto clericali choro, necatori pauperum qui res pervadit eccleſiæ, pſalmus centeſimus octavus dicatur, ut veniat ſuper eum illa maledictio quæ ſuper Judam venit; qui dum loculos faceret, ſubtrahebat pauperum alimenta: ut non ſolum [a] excommunicatus, ſed etiam anathematizatus moriatur, & cæleſti gladio feriatur, qui in deſpectu Dei, & eccleſiæ, & pontificum, in hac pervaſione præſumit aſſurgere. Illud etiam adnecti placuit, ut qui de fratribus ad dandum ſolatium venire pro certa infirmitatis neceſſitate non potuerit, abbates & preſbyteros in vice ſua tranſmittat. Qui ſi præter certam infirmitatis excuſationem commonitus, aut venire, aut tranſmittere noluerit, remotum ſe a fratrum caritate eſſe cognoſcat. Nam, quod quidem non credimus, ſi quis contra decreta noſtra tali temeratori communicare præſumpſerit, in ſe cauſam excommunicationis transformet, & cum eodem ſe a caritate omnium ſacerdotum cognoſcat eſſe remotum.

ANNO CHRISTI 567.

a Bellov. excommunis.

b al. jura.

c Bellovac. de reliqua eccleſia.

XXV.

Placet itaque, ac omnibus modis convenit obſervare, ut quia nonnulli memores ſui per quaſlibet ſcripturas pro captu animi de facultatibus ſuis eccleſiis aliquid contuliſſe probantur, quod a diverſis Deum minus timentibus, eatenus morifera calliditate tenetur, ut aliorum oblatio illis pertineat ad ruinam; nec intueri corde poſſint diem judicii, dum nimiæ cupiditatis delectantur ardore. Quicumque ergo immemor interitus ſui, res eccleſiis, ut ſupra diximus, delegatas injuſte poſſidens præſumpſerit retinere, & veritate comperta res Dei ſervis ejus diſſimulaverit reformare; ab omnibus eccleſiis ſegregatus, a ſancta communione habeatur extraneus; nec aliud mereatur habere remedium, niſi cum culpam propriam rerum emendatione purgaverit. Indigne enim ad altare Domini properare permittitur, qui res eccleſiaſticas & audet rapere, & injuſte poſſidere iniqua defenſione perdurat. Necatores enim pauperum judicandi ſunt, qui eorum taliter alimenta ſubtraxerint. Sacerdotalis enim debet eſſe proviſio, ut vindictam admonitio manifeſta præcedat, ut res uſurpatas injuſte qui abſtulit, adhibita æquitate reſtituat. Quod ſi neglexerit, & neceſſitas compulerit, poſtea prædonem ſacerdotalis diſtrictio maturata percellat. Neque quiſquam per interregna res Dei nitatur defenſare: qui Dei potentia cunctorum regnorum terminos ſingulari dominatione concludit.

Conc. Pariſ. libr. 1. cap. 1.

XXVI.

Ut judices aut potentes qui pauperes opprimunt, ſi commoniti a pontifice ſuo ſe non emendaverint, excommunicentur.

XXVII.

Nullus epiſcoporum de ordinationibus cleticorum præmia præſumat exigere, quia non ſolum ſacrilegum, ſed & hæreticum eſt, ſicut in dogmatibus eccleſiaſticis habetur inſertum, ad ordinandum cleticum per ambitionem, ad imaginem Simonis magi, pecuniam offerre ſacerdoti; quia dicitur: *Gratis accepiſtis, gratis date.* Et cum talis ſit qui gratiam Dei a ſacerdote æſtimat pretio comparari, qualis ille qui vendit, uterque uſque ad ſynodum ab eccleſia ſegregetur. Cauta eſt enim in ſalutem proviſio ad effugiendam culpam delicti, aditum delinquendi repellere.

Gratadius in libro de Dogm. eccleſ. cap. 70. Matth. 10.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

Euphronius Turonicæ civitatis epiſcopus, has conſtitutiones noſtras relegi & ſubſcripſi. Notavi ſub die

xv. Kalendas Decembris, anno vi. regni domini nostri Chariberti glorioſiſſimi regis.

Prætextatus, etſi peccator, in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Rotomagenſis, hunc conſenſum noſtrum ſecundum patrum ſtatuta relegi, conſenſi, & ſubſcripſi, ſub die xv. Kalendas Decembris, Turonus.

Germanus peccator epiſcopus eccleſiæ Pariſiacæ, conſenſi & ſubſcripſi.

Felix peccator epiſcopus eccleſiæ Namneticæ, conſenſi & ſubſcripſi.

Chaletricus peccator epiſcopus eccleſiæ Carnotenſis, conſenſi & ſubſcripſi.

Domitianus peccator epiſcopus eccleſiæ Andegavenſis, conſenſi & ſubſcripſi.

Victorius peccator epiſcopus eccleſiæ Rhedonicæ, conſenſi & ſubſcripſi.

Domnulus peccator epiſcopus eccleſiæ Cenomanenſis, conſenſi & ſubſcripſi.

Leudebaudis peccator epiſcopus eccleſiæ Sagenſis, conſenſi & ſubſcripſi.

EPISTOLA

ANNO CHRISTI 567.

EPISCOPORUM PROVINCIÆ TURONICÆ

ANNO CHRISTI 567.

ad plebem miſſa poſt ſynodum ſupraſcriptam.

P. Simundus edidit ex miſſ. ad quatuor mss.

Hortantur ut imminentem cladem avertere ſtudeant: ideoque nuptialis vota differant, verum omnium decimas perſolvant, cum inimicis redeant in gratiam: mancipiorum etiam decimas offerant, & qui mancipiis carent, pro ſingulis filiis ſingulos dent tremiſſes: inceſtus denique conjunctiones diſſolvant.

POntificalis eſt ordinis, ad ſuam ſolicitudinem infatigabiliter revocare, quidquid ad correctionem populorum, immo magis filiorum ſpiritalium, quantum eſt fas intelligere, cognoverit pertinere; & non, quod abſit, cum ſuo periculo alienæ ſpei per ſuam negligentiam facere detrimentum, ſi quod ad generalis ſalutis ſpectat compendium, ſedulo neceſſe eſt providere tractatu. Denique paſtor cum lupo videtur conniventiam facere, ſi permittit rapere, cum poſſit obſtare: præſertim cum ſermone prophetico animæ commiſſæ plebis requirantur ad ſingula de manibus ſacerdotis. Unde quantæ culpæ teneatur reatu dominante ſubjectus, qui ceſſat alicui poculum ſanitatis porrigere, quod cum non dederit alteri, ſe facit extingui; & in ſe vindictam videtur excipere, de qua crimen alter admiſit, cum vix quiſque ſufficiat ſua flendo facta purgare? Sed ne alieni facinoris teneamur adſtricti, ecce oris noſtri buccina ad aures omnium perſonamus: neque ſe deinceps excuſabit non monitum, qui quod ſequi debeat tam verbis, quam litteris edocetur. Sed ſicut nos inceſſabiliter dicere, ita vos decet libenter audire: ut nec nos ſemen in ſpinoſam ſegetem videamur effundere, nec vos patiamini ſterilis agri culpa damnari: ſed commune ſit gaudium, quod a nobis panditur, & a vobis impleatur; ut cum dominus univerſæ meſſis advenerit, & terra de fecunditate, & mercatur agricola gloriari de fruge. Itaque, filii cariſſimi, qui eſtis partus divinæ gratiæ, beatæ fructus eccleſiæ, regeneratio baptiſmi, poſſeſſio cæli, membra Chriſti, redhibitio regni, veſtra palma, nobis corona, ſalubri admonitione opportunum duximus admonere, quoniam peccatorum noſtrorum in præcipiti mole creſcente, videtur cladis graviſſimæ neceſſitas imminere; nec alibi refugium invenire, niſi ad illius præcepta recurrere, qui vitam noſtram ſua morte voluit reparare; ut ſi qui ex vobis ſunt in ſponſali pactione devincti, nec adhuc in matrimonii fœdere copulati, nuptiarum ſuarum etſi definitum jam tempus ſit, licet Apoſtolo vota nuptialia permittente; nos tamen conſilium dantes hortamur, ut juſto moderamine debeant ad præſens differre, duplici conditione compulſi, ut aut ira Domini per caſtimoniam corporis, & ſinceritatem cordis, oratione aſſidua valeat mitigari; & cum tranquillitas obtineri meruerit, tunc ſine ſuſpicione interitus poſſint vota celebrari feſtiva: aut certe ſi hoc illi de nobis placuerit qui condidit, ut quoſcumque juſſerit, de corpore cogantur migrare, vel ſit juſtæ ſolationis cautela, ut anima de ſæculo non abripiatur immunda; nec gravior eſſe incipiat mors futura, quam erat præſenti de funere, ſi poſtmodum pro crimine non pœna ſæviret: nam iſtud admitteretur facillime, ſi nos poſt caſum requies invitaret. Illud vero inſtantiſſime commonemus, ut Abrahæ documenta ſequentes, decimas ex omni facultate non pigeat Deo pro reliquis, quæ poſſidetis, conſervandis offerre: ne ſibi ipſe inopiam generet, qui parva non tribuit, ut plura retenter; & quod dicendum eſt verius, ſuum perſolvat pretium, ne ſe trahi videat peccato dominante captivum: quia certe ulterius mercatorem ſuæ ereptionis non invenit, qui hic redemptori reſiſtit: cujus vox ſatis intonat dicens: *Eleemoſyna exſtinguit peccatum.* Item: *Date eleemoſynam, & omnia vobis munda erunt.* Quare autem illi de ſuis non offeras, quod cum dare videris, non amittas? Faciat ſe unuſquiſque de rebus alienis gratuitum, ne cum nihil habeat proprium, nec alium præparet inimicum. Ergo ſi quis in Abrahæ conlocari vult gremio, ejuſdem non repugnet exemplo: & ſolvat eleemoſynæ pretium, quiſquis optat regnare cum Chriſto. Illud etiam repetita voce monentes hortamur, ut ſi quis alterius caritatis offenſam (quod abſit) incurrit, odium vice mutua relaxantes, in amplexu veræ concordiæ feſtinent jam celerrime convenire. Quid enim in vacuum dimitti ſibi peccatum deſiderat, qui inimici delicta dimittere non exoptat; cum prima ſit eleemoſyna non quærere de peccante vindictam, ſed contra reddere beneficia pro querela? Et licet ſuperius dictum ſit, ad exemplum Abrahæ decimas offerri debere: attamen propter cladem quæ imminet, hortamur, ut etiam unuſquiſque de ſuis mancipiis decimas perſolvere non recuſet: quia dicitur in illa infirmitate ad diviſionem neſcio quam venire perſonas, quaſi novem auferat, decimam ut relinquat. Unde ſatis congruet cum mercede animæ unum ſolvere, ut novem non poſſit amittere, quam cum peccati crimine & reliquos perdere, & quem dare noluit, non habere. Quod ſi mancipia non ſint, & fuerint aliqui habentes binos aut ternos filios, per unumquemque ſingulos tremiſſes in epiſcopi manu contradat; aut quem ſuo loco pontifex elegerit, aſſignare non dilatet, quod poſſit in captivorum redemptionem conferri: ut cum ſic agitur, & præſentis iræ remotio, & merces proficiat in futuro. Si qui vero inceſta ſe conjunctione viſi ſunt copulaſſe, in quantum ratio admittit, hortamur etiam, & pro ſalute veſtra rogamus, ut juxta canonum ſtatuta uſque ad majorem ſynodum ſeparentur: ne

Exod. 20.

Gen. 14.

Eccl. 3. Luc. 11.

ANNO CHRISTI 567.

tur: ne ſi voluntate implere diſtulerint: cæleſti (quod abſit) facere incipiant ultione. Quæ congrua monita, ſicut decet, ab ſpiritalibus filiis admonemus in omnibus recipi ſalubriter & impleri: quatenus qui ad bonum opus mentis devote reſpicit, ipſe quod rogatur repenſet.

In Chriſti nomine Euphronius epiſcopus plurimum ſaluto.

In Chriſti nomine Felix epiſcopus plurimum ſaluto.

In Chriſti nomine Domitianus epiſcopus plurimum ſaluto.

In Chriſti nomine Domnolus epiſcopus plurimum ſaluto.

ANNO CHRISTI 567.

EPISTOLA SANCTÆ RADEGUNDIS AD EPISCOPOS.

Hanc initio inſtitutæ congregationis ſuæ, pro ejus tutela & ſtabilitate ſcripſit, Concilioque Turonenſi confirmandam abſens obtulit.

Dominis ſanctis, & Apoſtolica ſede digniſſimis in Chriſto patribus, omnibus epiſcopis, Radegundis peccatrix.

Greg. Turon. lib. 9. cap. 42.

COngruæ proviſionis tunc roboraliter ad effectum tendit exordium, cum generalibus patribus, medicis, ac paſtoribus, ovilis ſibi commiſſi cauſa auribus traditur, eorumque ſenſibus commendatur: quorum participatio de caritate conſilium, de poteſtate ſuffragium, de oratione miniſtrare poterit interventum. Et quoniam olim vinclis laïcalibus abſoluta, divina providente & inſpirante clementia, ad religionis normam viſa ſum voluntarie duce Chriſto tranſlata; ac pronæ mentis ſtudio cogitans etiam de aliarum profectibus, ut annuente Domino mea deſideria efficerentur reliquis profutura, inſtituente atque remunerante præcellentiſſimo domno rege Clotharío, monaſterium puellarum Pictava urbe conſtitui: conditumque, quantum mihi munificentia regalis eſt largita, facta donatione dotavi. Inſuper congregationi per me Chriſto præſtante collectæ regulam, ſub qua ſancta Cæſaria deguit, quam ſolicitudo beati Cæſarii antiſtitis Arelatenſis ex inſtitutione ſanctorum patrum convenienter collegit, adſcivi. Cui conſentientibus beatiſſimis & hujus civitatis, & reliquis pontificibus, electione etiam noſtræ congregationis, domnam & ſororem meam Agnetem, quam ab ineunte ætate loco filiæ colui & eduxi, abbatiſſam inſtitui, ac me poſt Deum ejus ordinationi regulariter obedituram commiſi. Cuique, formam Apoſtolicam obſervantes, tam ego, quam ſorores, de ſubſtantia terrena quæ poſſidere videbamur, factis chartis tradidimus, metu Ananiæ & Sapphiræ, in monaſterio poſitæ nihil proprium reſervantes. Sed quoniam incerta ſunt humanæ conditionis momenta vel rempora, quippe mundo in finem currente; cum aliqui magis propriæ quam divinæ cupiant voluntati ſervire, zelo ducta Dei, hanc ſuggeſtionis meæ paginam heredibus apoſtolatus veſtri in Chriſti nomine ſuperſtes porrigo vel devota. Et quia præſens non valui, quaſi veſtris provoluta veſtigiis, epiſtolæ vicarietate proſternor: conjurans per Patrem & Filium & Spiritum ſanctum, ac diem tremendi judicii, (ſic repræſentatos vos nos tyrannus oppugnet, ſed legitimus rex coronet:) ut ſi caſu poſt meum obitum quæcumque perſona, vel loci ejuſdem pontifex, ſeu poteſtas principis, vel alius aliquis, quod nec fieri credimus, congregationem vel ſuaſu malevolo, vel impulſu judiciario perturbare tentaverit: aut regulam frangere, ſeu abbatiſſam alteram, quam ſororem meam Agnetem, quam beatiſſimi Germani, præſentibus ſuis fratribus, benedictio conſecravit; aut ipſa congregatio, quod fieri non poteſt, habita murmuratione mutare contenderit; vel quaſdam dominationes in monaſterio, vel rebus monaſterii quæcumque perſona, vel pontifex loci, præter quas anteceſſores epiſcopi, aut alii me ſuperſtite habuerunt, novo privilegio quicumque affectare voluerit: aut extra regulam exinde regredi quis tentaverit: ſeu de rebus, quas in me præcellentiſſimus domnus Clotharius, vel præcellentiſſimi domni reges filii ſui contulerunt, & ego ex ejus præceptionis permiſſu monaſterio tradidi poſſidendum, & per auctoritates præcellentiſſimorum domnorum regnum Chariberti, Guntramni, Chilperici, & Sigeberti, cum ſacramentali interpoſitione, & ſuarum manuum ſubſcriptionibus obtinui confirmari: aut ex iis quæ alii pro animarum ſuarum remedio, vel ſorores ibidem de rebus propriis contulerunt, aliquis princeps, aut pontifex, aut potens, aut de ſororibus cujuſlibet perſona, aut minuere, aut ſibimet ad proprietatem revocare ſacrilego voto contenderit: ita veſtram ſanctitatem, ſucceſſorumque veſtrorum poſt Deum pro mea ſupplicatione, & Chriſti voluntate, offendens incurrat, ut ſicut prædo & ſpoliator pauperum extra gratiam veſtram habeatur: & numquam de noſtra regula, vel de rebus monaſterii obſiſtentibus vobis imminuere valeat aliquid, aut mutare. Hoc etiam deprecans, ut cum Deus prædictam domnam ſororem noſtram Agnetem de ſæculo migrare voluerit, illa in loco ejus abbatiſſa de noſtra congregatione debeat ordinari, quæ Deo & ipſi placuerit, cuſtodiens regulam, & nihil de propoſito ſanctitatis imminuat: & numquam propria, aut cujuſcumque voluntas hoc præcipiat. Quod ſi, quod abſit, contra Dei mandatum, & auctoritatem regum, aliquis de ſupra ſcriptis conditionibus, vobis coram Domino & ſanctis ejus precabiliter commendatis, agere; aut de perſona, aut ſubſtantia minuere voluerit; aut memoratæ ſorori meæ Agneti abbatiſſæ moleſtias aliquas inferre tentaverit; Dei & ſanctæ crucis, & beatæ Mariæ incurrat judicium: & beatos confeſſores Hilarium & Martinum, quibus poſt Deum ſorores meas tradidi defendendas, ipſos habeat contradictores & perſecutores. Te quoque, beate pontifex, ſucceſſoreſque veſtros conjuro & deprecor: ut vos, quos patronos in cauſa Dei diligenter adſciſco, ſi quis, quod abſit, exſtiterit, qui contra hæc aliquid moliri tentaverit, pro repellendo & confutando Dei hoſte non pigeat ad regem, ad quem eo tempore locus iſte reſpexerit, vel ad Pictavam civitatem, pro re vobis ante Dominum commendata percurrere; & contra aliorum injuſtitiam exſecutores & defenſores juſtitiæ elaborare: ut tale nefas nullo modo ſuis admitti temporibus rex patiatur catholicus: nec convelli permittat, quod Dei, & mea, & regum ipſorum voluntate firmatum eſt. Simul etiam principes, quos Deus pro gubernatione populi poſt deceſſum meum ſupereſſe præceperit, conjuro per regem cujus regni non erit finis, & ad cujus nutum regna conſiſtunt, qui eis donavit ipſum vivere vel regnare, ut monaſterium quod ex permiſſu & ſo-

ANNO CHRISTI 567.

latio domnorum regum, patris vel avi eorum, conſtruxiſſe viſa ſum, & ordinaſſe regulariter vel dotaſſe, ſub tua tuitione & ſermone una cum Agnete abbatiſſa jubeant gubernare : & a nullo neque ſupradictam abba iſſam noſtram, neque aliquid ad noſtrum monaſterium pertinens, moleſtari aut inquietari, vel exinde imminui, aut aliquid mutari permittant : ſed magis pro Dei intuitu, una cum domnis epiſcopis, ipſi me ſupplicante coram redemptore gentium, ſicut eis commendo, defenſati jubeant & muniri : ut in cujus honore Dei famulas protegunt, cum defenſore pauperum, & ſponſo virginum perpetualiter æterno ſocientur regno. Illud quoque vos ſanctos pontifices, & præcellentiſſimos domnos reges, & univerſum populum Chriſtianum conjuro per fidem catholicam, in qua baptizati eſtis, & eccleſias conſervatis ; ut in baſilica, quam in ſanctæ Mariæ Dominicæ genitricis honorem cœpimus ædificare, ubi etiam multæ ſorores noſtræ conditæ ſunt in requie, ſive perfecta, ſive imperfecta, cum me Deus de hac luce migrare præceperit, corpuſculum meum ibi debeat ſepeliri. Quod ſi quis aliud inde voluerit, aut fieri tentaverit, obtinente cruce Chriſti, & beata Maria, divinam ultionem incurrat : & vobis intercurrentibus, in loco ipſius baſilicæ merear cum ſororum congregatione obtinere loculum ſepulturæ. Et ut hæc ſupplicatio mea, quam manu propria ſubſcripſi, in univerſalis eccleſiæ archivo ſerveur, effuſis cum lacrymis deprecor : quatenus ſi contra improbos aliquos neceſſitas exegerit, ut veſtra defenſione ſoror mea Agnes abbatiſſa, vel congregatio ejus, ſuccurri ſibi popoſcerint, veſtræ miſericordiæ pia conſolatio opem paſtorali ſolicitudine ſubminiſtret : nec de me deſtitutas ſe proclament, quibus Deus præſidium veſtræ gratiæ præparavit. Illud vobis in omnibus ante oculos revocantes, per ipſum qui de cruce glorioſa Virginem ſuam genitricem beato Joanni apoſtolo commendavit : ut qualiter ab illo completum eſt Domini mandatum ; ſic ſit apud vos, indigna & humilis domnis meis eccleſiæ patribus & viris apoſtolicis quod commendo : quod cum dignanter ſervaveritis depoſitum, meritis participes, cujus impletis mandatum, apoſtolicum digne reparetis exemplum.

ANNO CHRISTI 567.

SUBSCRIPTIO.

Ego Radegundis peccatrix huic inſtitutioni a me factæ manu propria, ſubſcripſi.

Nota JACOBI SIRMONDI, *Societatis* JESU.

1 *Epiſtola ſanctæ Radegundis.*] Non video quod tempus huic epiſtolæ aptius congruat, quam concilii II. Turonenſis. Cum enim ſcripta ſit ad epiſcopos illos ipſos, (quod ex illorum reſcripto patet) qui concilio Turonenſi adfuerunt, veriſimile eſt tum ad eos miſſam, cum una eſſent in eo Concilio congregati. Qui hanc in longiora tempora differunt, & poſt annos XX. paulo ante obitum a ſancta Radegunde ſcriptam volunt, præterquam quod a Gregorio Turonenſi refelluntur, qui initio inſtitutæ ab ea congregationis editam docet libro IX. cap. XXXIX. hoc etiam non animadvertunt, Euphronium epiſcopum (ut de cæteris qui una referuntur nihil dicam) ea tempora non attigiſſe, totoque amplius decennio ſanctæ Radegundis obitum præverti ſſe.

2 *Sub qua ſanctâ Cæſario degunt.*] Sorori ſancti Cæſarii, aut certe junior altera, ſi *degat* legas. Duæ ſiquidem ejuſdem nominis & muneris Cæſariæ fuerunt. Una ſancti Cæſarii germana, quam Cæſarius frater condito a ſe monaſterio abbatiſſam præfecit, eique regulam, ſub qua cum ſuis viveret inſtituit. Poſterior altera, quæ priori, ſuperſtite adhuc Cæſario defunctæ, in abbatiſſæ munere ſucceſſit, ut auctor eſt Cyprianus in vita ſancti Cæſarii, quam Cæſariæ hujus rogatu compoſuit. Ab hac eadem Radegundis regulam Cæſarii, quam monaſterio ſuo traderet, expetiit.

Greg. Tur. lib. 9. cap. 39.

DECRETUM EPISCOPORUM,
quod ſuſcepta beatæ Radegundis epiſtola conſcripſerunt.

Dominæ beatiſſimæ, & in Chriſto eccleſiæ filiæ Radegundi, Euphronius, Prætextatus, Germanus, Felix, Domitianus, Victorius, & Domnolus, epiſcopi.

SOlicita ſunt jugiter circa genus humanum immenſæ divinitatis proviſura remedia, nec ab aſſiduitate beneficiorum ſuorum quocumque loco vel tempore videntur aliquando ſejuncta ; cum pius rerum arbiter tales in hereditate culturæ eccleſiaſticæ perſonas ubique diſſeminat, quibus agrum ejus intenta operatione fidei raſtro colentibus, ad felicem centeni numeri reditum divina temperie Chriſti ſeges valeat pervenire. Tantum igitur benignitatis ejus ſe paſſim diſpenſatio profutura diffundit, ut illud nuſquam deneget, quod prodeſſe multis agnoſcit : quarum perſonarum exemplo ſanctiſſimo, cum judicaturus advenerit, habeat in plurimis quod coronet. Itaque cum ipſo catholicæ religionis exortu cœpiſſent Gallicanis in finibus venerandæ fidei primordia reſpirare, & adhuc ad paucorum notitiam tunc ineffabilia perveniſſent Trinitatis Dominicæ ſacramenta ; ne quid hic minus acquireret, quam in orbis circulo prædicantibus apoſtolis obtineret, beatum Martinum peregrina de ſtirpe ad inluminationem patriæ dignatus eſt dirigere miſericordia conſulente. Qui licet apoſtolorum tempore non fuerit, tamen apoſtolicam gratiam non effugit. Nam quod defuit in ordine, ſupplenum eſt in mercede : quoniam ſequens gradus illi nihil ſubtrahit, qui meritis antecellit. Hujus quoque, reverentiſſima filia, in vobis gratulamur rediviva ſurgere ſuperna dilectionis exempla propitiatione divina. Nam declinante tempore ſæculi vetuſtate, veſtri ſenſus certamine fides revireſcit in flore : & quod veterno tepuerat algore ſenectæ, tamdem ferventis animi rurſus incaleſcit ardore. Sed cum pæne eadem veneritis ex parte, qua beatum Martinum huc didicimus acceſſiſſe ; non eſt mirum ſi illum imitari videaris in opere, quem tibi ducem credimus itineris exſtitiſſe : ut cujus es ſecuta veſtigia, felici voto compleas & exempla ; & beatiſſimum virum in tantum tibi facias eſſe ſocium, in quantum partem refugis habere de mundo. Cujus opinionis radio præmicante, ita reddis audientium pectora cæleſti fulgore ſuffuſa ; ut paſſim provocati puellarum animi, divini ignis ſcintilla ſuccenſi, raptim feſtinent avide in caritate Chriſti fonte veſtri pectoris inrigari ; & relictis parentibus te ſibi magis eligant, quam matrem. Fecit hoc gratia, non natura. Igitur hujus ſtudii vota videntes, gratias clementiæ ſupernæ referimus, qui voluntates hominum ſuæ facit voluntati connecti ; quoniam confidimus, quas apud vos jubet colligi, ſuo vult complexu ſervari. Et quia quaſdam comperimus, divinitate propitia, de noſtris territoriis ad inſtitutionem veſtræ regulæ deſiderabiliter convolaſſe, inſpicientes etiam veſtræ petitionis epiſtolam libenter a nobis exceptam : hoc Chriſto auctore & remediatore firmamus, ut licet omnes æqualiter quæ ibi conveniunt, in Domini caritate manſuræ, debeant inviolabiliter cuſtodire, quod videntur libenti ſemel animo ſuſcepiſſe : quoniam contaminari non debet Chriſto fides cælo teſte promiſſa, ubi non leve ſcelus eſt templum Dei, quod abſit, pollui, ut ab eo

poſſit ira ſuccedente diſperdi : tamen ſpecialiter definimus, ſi qua, ſicut dictum eſt, de locis ſacerdotaliter noſtræ gubernationi Domino providente commiſſis, in Pictava civitate veſtro monaſterio meruerit ſociari, ſecundum beatæ memoriæ domni Cæſarii Arelatenſis epiſcopi conſtituta, nulli ſit ulterius diſcedendi licentia ; quæ, ſicut continet regula, voluntate prodita videtur ingreſſa : ne unius turpi dedecore ducatur in crimen, quod apud omnes emicat in honore. Et ideo ſi (quod avertat Deus) aliqua inſanæ mentis inlicitatione ſuccenſa, ad tanti opprobrii maculam præcipitare ſuam voluerit diſciplinam, gloriam & coronam, ut inimici conſilio, ſicut Eva ejecta de paradiſo, per qualemcumque locum de clauſtris ipſius monaſterii, immo de cæli regno, exire pertulerit; mergenda & conculcanda vili platearum in luto, ſeparata a communione noſtra, diri anathematis vulnere feriatur. Ita ut ſi fortaſſis, Chriſto relicto, homini voluerit nubere, diabolo captivante; non ſolum ipſa quæ refugit, ſed etiam ille qui ei conjunctus eſt, turpis adulter, & potius ſacrilegus quam maritus, vel quiſquis, ut hoc fieret, venenum magis quam conſilium miniſtravit, ſimili ultione, ſicut de illa dictum eſt, cæleſti judicio nobis optantibus percellatur : donec ſeparatione facta per competentem exſecrandi criminis pœnitentiam, a loco, quo egreſſa fuerat, recipi meruerit & adnecti. Adjicientes etiam, ut eorum qui nobis quandoque ſucceſſuri ſunt ſacerdotes, ſimilis condemnationis teneantur adſtrictæ reatu : & ſi, quod non credimus, aliquid ipſi voluerint aliter, quam noſtra deliberatio continet, relatare; noverint ſe nobiſcum æterno definiente judice cauſaturos : quia communis eſt ſalutis inſtructio, ſi quod Chriſto promittitur, inviolabiliter obſervetur. Quod noſtræ determinationis decretum, pro firmitatis intuitu, propriæ manus ſubſcriptione credidimus roborandum, perpetualiter a nobis Chriſto auſpice [a] duraturum.

[a] *al.* ſervaturum.

His adde, ſi lubet, quæ ſunt poſtea ſubſcripta, ex eodem Gregorio Turon. libro 9. cap. 41.

ANNO CHRISTI 569.

Edidit Luiſius ex mſ. eccleſiæ Lucenſis.

CONCILIUM APUD LUCUM

A THEODOMIRO PRINCIPE,

habitum æra DCVII.

ANNO CHRISTI 569.

[a] *Forte,* ſub æra DCC. ſeptimo die Kal. Jan. *inquit Luiſius.*

Tempore Suevorum, [a] ſub era DCVII, die Kalendarum Januarii, Theodomirus princeps idem Suevorum, concilium in civitate Luco fieri præcepit, ad confirmandam fidem catholicam, vel pro diverſis eccleſiæ cauſis. Poſtquam peregerunt quidquid ſe concilio ſingerebat, direxit idem rex epiſtolam ſuam ad epiſcopos qui ibidem erant congregati, continentem hæc :

CUpio, ſanctiſſimi patres, ut provida utilitate decernatis in provincia regni noſtri, quia in tota Galliciæ regione ſpatioſæ ſatis diœceſes a paucis epiſcopis tenentur ; ita ut aliquantæ eccleſiæ per ſingulos annos vix poſſint a ſuo epiſcopo viſitari : inſuper tantæ provinciæ unus tantummodo metropolitanus epiſcopus eſt, & de extremis quibuſque parochiis longum eſt ſingulis annis ad concilium convenire.

Dum hanc epiſtolam epiſcopi legerunt, elegerunt in ſynodo, ut ſedes Lucenſis eſſet metropolitana, ſicut & Bracara : quia ibi erat terminus de confinitimis epiſcopis, & ad ipſum locum Lucenſem grandis ſemper erat conjunctio Suevorum. Etiam in ipſo concilio alias ſedes elegerunt, ubi epiſcopi ordinarentur. Sicque poſt hæc pro unaquaque cathedra diœceſes & parochias diviſerunt, ne inter epiſcopos contentio aliquatenus fieret ; id eſt :

Ad cathedram Bracarenſis eccleſiæ, quæ in vicino ſunt, Centumcellas, Coëtos, Lenetos, Aquaſte, Milia, Ciliolis ad poſtam, Ailio, Carandonis, Tavis, Ciliotao, Getanio, Oculis, Cerecis, Petroneto, Equirie ad ſalum : item pagi, Pannonias, Ledera, Vergancia, Aſtiaſtico, Tureco, Cuneco, Cherobio, Bereſe, Palanticio, Celo, Supelegio, & Seneſquio.

Ad ſedem Portugalenſem in Caſtronovo, eccleſias quæ in vicino ſunt; Villanova, Betaonia, Viſea, Mentuno, Torebia, Baubaſte, Benzoaſte, Lumbo, Neſcis, Flapoler, Curmiano, Caguesto, Leporeto, Melga, Tangobia, Villagomedea, Tauvaſe. Item pagi ; Labrencio, Aliobio, Vallacia, Truculo, Cepis, Frandolas, & Palentiaca. II.

Ad Lameco; Lamecum, Tuentica, Atavoca, Cantabiano, Omnia, & Camianos. III.

Ad Conimbrienſem ; Conebrei, Eminio, Lutbine, Inſula, Annanae, & Portucale caſtrum antiquum. IV.

Ad Veſenſe ; Veſeo, Rodomiro, Submontio, Subverbeno, Coſonia, Ovellione, Torela, & [b] Caliabtica, quæ apud Gothos poſtea ſedes fuit. V.

[b] *III. IV. & VI. concilia Toletana ſubſcribit Servus Dei epiſcopus Calabricenſis. In mſ. Italo Ouetenſi, infra legitur,* Ad eandem Dumienſem familia regia. *Unde hæc lectio,* familia ſuevorum.

Ad Dumio familia ſervorum. VI.

Ad Egitanienſem ; tota Egitania, Mene, Cipio, & Francos. VII.

Ad Lucenſem ; Luco civitas cum adjacentia ſua, quam tenent Comites. XI. una cum Cairoga, Lemos, & Cavarcos. VIII.

Ad Aurienſem ; Palla, Auſta, Verugio, Bebalos, Ceporos, Ternes, Pinca, Saſſavio, Vetecanoe, Senabia, & Calapages majores. IX.

Ad Aſturienſem, Aſtorica, Legio, Bergido, Petra, Speranti, Comanea, Ventoſa, Maurellos ſuperiorum & inferiorum, Semuire, Francelloe, & Peſicoe. X.

Ad Irienſem; Mortacio, Salinienſe, Centenoe, Celonoe, Medienſie, Peſtamarcos. XI.

Ad Tudenſem eccleſias in vicino, Turedo, Tabolela, Locoparre, Aureas, Tabulela, Longetude, Cariſiano, Martiliana, Turonio, Celeſſantes, Turvea. Item pagi : Aunone, Sactia, Erbilone, Gauda, Obinia, & Corteſe. XII.

Ad ſedem Britonnorum ; eccleſiæ quæ ſunt intro Britonnes, una cum monaſterio Maximi : & quæ in Aſturiis ſunt. XIII.

D *Diviſio Provinciarum Hiſpaniæ & earum ſolium.*

Ex codice Hiſpalenſi ſanctæ Laurentii, ſcilicet pro, ut aiunt, anno 961. edidit Luiſius in notis ad Concil. Lucenſe.

PROVINCIA GALLÆCIÆ.	
Bracara metropolis.	Dumio.
Portucale.	Aurienſe.
Conimbria.	Tude.
Eguitania.	Luco.
Veſeo.	Ira.
Lameco.	Britona.
Vetica.	Aſtorica.
PROVINCIA GALLIÆ.	
Narbona metropolis.	Carcaſſona.
Caucoliberi.	Biterris.

ANNO CHRISTI 569.

Agatha. Nemis.
Luteba. Enemaſo.
Magalona. Elena.

PROVINCIA LUSITANIÆ.

Emetita metropolis. Caurio.
Avela. Exonoba.
Salmantica. Oliſſibona.
Elbora.

PROVINCIA CARTHAGINIS.

Toleto metropolis. Dianio.
Compluto. Setabi.
Segontia. Carthago.
Oxoma. Baſti.
Palentia. Menteſa.
Valeria. Acci.
Oreto. Biacia.
Valentia.

PROVINCIA BÆTICÆ.

Spalis metropolis. Egabro.
Italica. Eliberi.
Elipa. Malacha.
Aſtigis. Aſidona.
Corduba.

PROVINCIA TARRACONENSIS.

Tarracona metropolis. Oſca.
Dertoſa. Elerda.
Cæſarauguſta. Barcinona.
Tyraſona. Egara.
Calagurris. Auſona.
Auca. Gerunda.
Pampilona. Impurias.
Orgello.

Ex Cod. mſ. eccleſiæ Oretenſis.

IN NOMINE DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI.

Incipit numerus ſedium Hiſpanienſium : & uniuſcujuſque provinciæ ſedes ſuo metropolitano ſubſcriptæ, uſque in Rhodanum amnem, id eſt :

METROPOLI TOLETO SUBDITÆ.

Oreto. Valeria.
Beatia. Valentia.
Menteſa. Secobriga.
Acci. Arcabrica.
Baſti. Compluto.
Urgi. Segontia.
Bagaſtri. Oxoma.
Illici. Secobia.
Setabis. Palentia.
Dianium.

Sub uno viginti.

METROPOLI SPALI SUBDITÆ.

Italica. Aſtigi.
Aſidona. Corduba.
Elepla. Egabro.
Malaga. Tuccis.
Elberris.

Sub uno decem.

EMERITÆ METROPOLI SUBDITÆ.

Merita. Olixibona.
Pace. Exonoba.

A Egitania. Elbora.
Conimbria. Abela.
Viſeo. Salmantica.
Lamego. Numantia, id eſt, Zamora.
Caliabria.
Cauria.

ANNO CHRISTI 569.

Sub uno tredecim.

BRACARÆ METROPOLI SUBDITÆ.

Bracara. Iria.
Dumio. Lugo.
Portucale. Britonia.
Tude. Aſtorica.
B Auria.

Sub uno novem.

TARRACONÆ METROPOLI SUBDITÆ.

Tarracona. Idoſa.
Barcinona. Tortoſa.
Egara. Cæſarauguſta.
Gerunda. Oſca.
Empurias. Pampilona.
Auſona. Calaforra.
Urgello. Tiraſona.
Lerita. Auca.

Sub uno quindecim.

C NARBONA METROPOLIS.

Narbona. Lutcba.
Beterris. Carcaſſona.
Agatha. Toloſa.
Magalona. Elna.
Nemauſo.

Sub uno novem.

Et ſub uno ſedes Hiſpanienſes, abſque provincia Tingitania uſque ad mare Oceani, qui eas circumdat, ſedes LXXXII. exceptis Legione & Oueto, quæ nulli unquam metropoli fuerunt ſubditæ.

D *Diviſio terminorum diœceſium & parochiarum Hiſpaniæ a Wamba rege facta, ex libris manuſcriptis eccleſiæ Toletanæ, & eccleſiæ Onetenſis, cujus titulus eſt Itacius; in quo hiſtoria regum Vandalorum & Alanorum in Gallacia, & poſtea Sueverum, & demum Gothorum, ſcribitur.*

ÆRa DCCIV. poſt Receſvindum Wamba rex Gothorum regnum novem annos obtinuit. Hic Toleto ea hora qua unctus eſt in regem, cum quadam evaporatione viſa eſt apis a cunctis qui aderant, ex capite ejus exire & ad cælos volare. Hoc ſignum factum eſt a Domino, ut futuras victorias nuntiaret de
E inimicis per eum, & dulcedinem pacis quam habuit erga ſuos. Aſtures & Vaſcones in finibus Cantabriæ crebro rebellantes, edomuit, & ſuo imperio ſubjugavit : civitatem quæ Cartua vocabatur, & Pampilonem ampliavit, quam Wambæ Lunam vocavit. Provinciam quoque Galliæ, quæ Hiſpania citerior dicitur, ſibi rebellantem, multis agminibus Francorum interceptis, ſubjugavit; & Paulum perfidum Galliæ tyrannum cepit, eique oculos evellere præcepit; & ad urbem Toletanam cum triumpho magno reverſus, diſcordeſque pontifices, eo quod alii aliorum parochias invadebant, ad concordiam ſtuduit revocare. Fecit & chronicas regum priorum coram ſe legere, ut facilius poſſet terminos parochiarum dividere, ſicut antiqui-

ANNO CHRISTI 569.

tas denotaret, & exigeret juris cenſura: & jura propria quælibet eccleſia poſſideret, ſicut ſubjecta denotat ſcriptura:

Concedimus & confirmamus, quod ſicut Gundericus, Genſericus, Hunericus, Guntamundus, Iſoris & Guimel, reges Vandalorum civitatem Lucum ſucceſſive dotaverunt, teneat pacifice & quiete terminos, qui inferius ſubſcribentur.

Totas Aſturias per Pyrenæos montes, & per flumen magnum Ove, & per totum litus maris Oceani uſque Biſcaiam, per Summum roſtrum, & per Summumcabrium, per portas de ſancta Agatha, per Poçaſalem, per Limbam de Folios, una cum campo Erbolio, Gordon uſque ad illam arborem de Quadros, per Rivulum de Humana, Lunam, Vandabiam, uſque ad Pyrenæos montes, Coyanzam villam, Quexidam, per Conjaquelam, Montoſam uſque ad flumen Urbetum in Galleæcia, Suernam, Valiem longam, Veram, Flamoſam, totam Sarriam, Paramum uſque ad flumen Mineum. Totam Lemos, Vinyſo, Veroſmo, & Semmanorum, & Froiam uſque ad flumen Silum. Totam Lumiam, cum eccleſiis de Petraio, quæ ædificatæ ſunt, vel fuerint, inter Arnoyum flumen & Silum. A termino montis Buron, & per aquam Zore, uſque in fundum Arnoyi, & per ipſum [a] diſceſſum uſque in flumen Mineum, Iueza uſque Portelam de Vanati, & eccleſias de Sallaz, inter Arnoyum & Silum, cum eccleſiis de Barcoſo, Caſtellam, Cunſancam, Barnantes, & Avion, Aſmam, Carabam, Amancam, ſicut dictam eccleſiam Lucenſem reges Vandali dotaverunt. [b]

[a] al. diſcurſum.

[b] Itacius addit: & diuerſum omnes: Placet nobis omnibus.

Legio, quam condiderunt Romanæ legiones, quæ antiquitus Flos fuit vocata, & per Romanum Papam gaudet perpetua libertate, & exſtat ſedes regia, atque alicui metropoli numquam fuit ſubdita, teneat per ſuos terminos antiquos ſicut eam dotaverunt Hermericus, Rechila, Recciarius, Maldra, Frumarius, Remiſmundus, Theodomundus, Suevorum reges, & Theodomirus.

Legio teneat per Pyrenæos montes, & per Pennam rubeam, una cum Medialevaca, Cervera, Petras nigras. Anion uſque ad flumen Carrionem, per villam Sernam, per Rivulum ſiccum, uſque ad villam Ardegam. Per Cereſinos, uſque in caſtrum Pepi. Per villam Manam uſque in arborem de Quadros.

[a] al. infra.

[c] Supra fines terræ Gallæciæ, tria caſtella, Turtures, Datineus, Caſtellatum, & Naviam.

[d] Hanc hiſtoria generalis Hiſpaniæ vocat Lucenſem.

Legio civitas ſacerdotalis & regia, & [d] Lucus, quam Vandali ædificaverunt in Aſturiis, teneant per ſuos terminos antiquos, ſicut eis diviſit rex Theodomirus. Hæ nulli ſubdantur archiepiſcopo vel primati.

Sedes etiam Portucaliæ permaneat in ſua diviſione, ſicut ei diviſit rex Theodomirus, cum his etiam quæ nos ei adjecimus.

Bracara metropolis teneat Centumcellas, Gentis millia, Laineto, Giliolis, Adoneſte, Aportis, Aylo, Ceutendonis, Laubis, Cilioto, Letania, Cereſis, Petroneyo, Equiſis ad ſaltum: Item pagi, Panoias, Leta, Bregantia, Aſtiatigo, Tarego, Aunego, Metrobio, Bereſe, Palamutico, Celo, & Senequunio. Sub uno XXX.

Ad ſedem Dumienſem familia regia.

Egitanienſis teneat totam Egitaniam, Mene, Cipio, & Francos.

Portugalenſis teneat in Caſtronovo eccleſias quæ in vicino ſunt; ſcilicet, Villanova, Betaonia, Velea, Menturio, Torebia, Bramaſte, Pongoaſte, Lumbo, Neſtis, Napoli, Curmano, Magneto, Leporeto, Melga, Tangobria, Villagomedi, Tanuatta. Item pagi: Lambrencio, Aliobrio, Valericia, Turlango, Ceris, & Mendolis, & Palentia. Sub uno XXV.

Lamecum teneat ipſum Lamegum, Tuencia, Arauca, Cantabriana, Omnia, & Ceminus. Sub uno VI.

Conimbrienſis ſedes teneat ipſam Conimbriam, Eminio, Selio, Bime, Inſula, Aſtrucione, & Portugaliæ caſtrum antiquum. Sub uno VII.

Veſeenſis teneat ipſum Veſeo, Rodomiro, Submoncia, Suberbeno, Oſania, Ovellione, Tutella, Goleia, & [a] Caliabria, quæ apud Gothos poſtea ſedes fuit. Sub uno VII.

Idem ſupra in concilio Lucenſi.

[a] al. Caliabrica, Itacius.

Irienſis teneat ipſam Iriam, de Iſſum uſque Cuſancaro, & de [b] Caldas de rege uſque in Oram maris Oceani.

[b] al. de Caldes de rege.

Lucenſis teneat ipſam civitatem cum adjacentibus ſuis, cum Cantoquia, Somes, Carabarcos, Montenigro, Parraga, Latra, [c] Amazana, Segios, Triavada, Pogonti, Salvatera, Monterroſo, Doira, Deça, Colea. Sub uno XVI.

[c] Auzanza, Itacius.

Aurienſis teneat Veſugio, Ruvale, Teporos, Sediſos, Pincia, Caſivio, Verenganos, Sanabria, & Calabazas majores. Sub uno X.

Aſtoricenſis teneat ipſam Aſtoricam, Legionem ſuper Urbico, Beriſo, Petra Speranti, Antiribis, Caldelas, Marellos ſuperiorem & inferiorem, Senure, Frogelos, & Pericos. Sub uno XI.

Britonacenſis teneat eccleſias quæ in vicino ſunt intro Britones, una cum monaſterio Maximi uſque in flumen Ovæ.

Tudenſis teneat ipſam Tudem cum eccleſiis quæ in vicino ſunt, Torelo, Torobera, Ludo, Patre, Agnove, Sagria, Erbilione, Aureas, Langetue, Caraſino, Toruca. Item pagi: Cauda, Ovinia, & Cartaſſe. Sub uno XV.

Toleto metropoli ſubjacuant hæ ſedes.

Oretum hæc teneat: de Galla uſque [d] Eciga, de Betra uſque Campaniam.

[d] Pinta, Itacius.

Beatia.

Menteſa hæc teneat: de Eciga uſque Securam; de Lila uſque Pulixena.

Acci hæc teneat: de Secura uſque Montaneam; de Arcatel uſque Carachuel.

Baſti hæcteneat: de Montanea uſque Egeſtam; de Rauca uſque [e] Fuſitam.

[e] al. Ruſicam.

Urgi hæc teneat: de Egeſta uſque Carthaginem; de Gaſtri uſque Mundam.

Bigaſtrum hæc teneat: de Pugilla uſque Niſdomiam; de Serta uſque in [f] Babam.

[f] al. Lumbam.

Illici hæc teneat: per terminos Bagaſtri & Setabis, & Denia.

Setabis hæc teneat: de Cuſto uſque ad Moletam; de Togola uſque ad Intam.

Denia hæc teneat: de Soſa uſque in Intam; de Silva uſque Gil.

Valentia teneat de Silva uſque Muſuetum; de mari uſque Alpont.

Valeria hæc teneat: de Alpont uſque in Terrabelam; de Stizerola uſque Ninar.

Secobrica hæc teneat: de Tarabella uſque Obviam; de Toga uſque Brecam.

Arcabrica hæc teneat: de Alcont uſque ad Obviam; de Mora uſque [g] Baſtram.

[g] al Luſtiam.

Complutum hæc teneat: de Alcont uſque ad Cortem; de Guſia uſque ad Coſtem.

Segontia hæc teneat: de Coſte uſque Fuſcam; de Godol uſque Pinam.

Oxoma hæc teneat: de Fuſca uſque Arlanzon, quomodo curit in camino ſancti Petri, qui vadit ad ſanctum Jacobum; de Garaſe uſque Hermitas.

ANNO CHRISTI 569.

Secobia hæc teneat: de [a] Almet usque Mambellam: de Montel usque Vasodoro.

Palentia hæc teneat: de Mambella usque Caltam: de Valbona usque Fortosam. [b]

[a] al. Albomm.
[b] In Trancrff. Hæ sunt sedes ex divisa episcopales de Toleto a mari usque in communia sancti Petri, qui vadit ad sanctum Jacobum

Tarraconensi metropoli subjacent hæ sedes.

Barcinona hæc teneat: de Mina usque Pagellam; de Usa usque Bordel.

[c] Egara hæc teneat: de Bordel usque Paladera; de Montesa usque Portellam.

[c] al. Exara.

Gerunda hæc teneat: de Palada usque Iustemate; de Alosa usque Pinnas.

Emporiæ hæc teneant: de Iustemate usque Betcam; de Ventosa usque Gilvam.

Ausona hæc teneat: de Borga usque Auratam; de B Bulga usque Mentiam.

Urgela hæc teneat: de Aurata usque Nasonam; de Murela usque Valam.

Lerita hæc teneat: de Nasona usque ad fontem Salam, de Lota usque Matam.

Ictosa hæc teneat: de Font Salla usque Portellam; de Morale vsque Tormellam.

Tortosa hæc teneat: de Portella usque Deniam; de Tormoga usque Catenam.

[d] al. Denia.

Cæsarauguſta hæc teneat: de [d] Moovia usque Splanam: de Ribas montes usque Gordoro.

Osca hæc teneat: de Splana usque Cobello; de Speſſem usque Riberam.

Pampilona hæc teneat: de Cobello usque Mustelam; de Lotica usque Tallam; de Mustela usque Nampiam; de Sparga usque Ostrual. C

Calagorra hæc teneat; de Nampia usque Spargam; de Mustella usque Lacalam.

Tirasona hæc teneat: de Sparga usque Platenam; de Altomonte usque Millesam.

Auca hæc teneat: de Planta usque Amayam; de Villainferno usque Pedem Moram.

Insulæ Baleares, Majoricam, Minoricam, Formenteram, Useticam.

Spali metropolitanæ subjacent hæ sedes.

Italica hæc teneat: de Ulea usque Busam; de Asa D usque Imolam.

Asidona hæc teneat: de Busa usque ad Senam; de Loresa usque viam latam.

Elepla hæc teneat: de Sena usque Datam; de Abila usque Cortelam.

Malaca hæc teneat: de Data usque Malexcam; de Temia usque sedes Campo.

[e] al. Eliberi.
[f] Maleoca, pro Malaloca. Forte hodie Malagon.

[e] Eliberis hæc teneat: de [f] Maleoca usque Sotellam; de Almica usque Sedille.

Astigi hæc teneat: de Sotella usque Parietem; de Luca usque Raucam.

Corduba hæc teneat: de Pariete usque ad Ubetam; de la Galla usque Ranam.

Egabro hæc teneat: de Ubeta usque ad Malamsayam; de Gasta usque Suetam. E

Tucci hæc teneat: de Malasaya usque ad Balagar; de Gigara usque Calonam.

Bracare metropoli subjacent hæ sedes.

Dumio hæc teneat: de Duma usque Albiam; de Rianteca usque Adasam.

Portucale hæc teneat: de Ibdia usque Losolam; de Olmos usque Solam.

Tude hæc teneat: de Losola usque Lagunam; de Monte albo usque Fetosam.

Auria hæc teneat: de Cusanca usque Silum; de Vereganos usque Calabaças majores.

[g] al. de Caldas de rege.

Iria hæc teneat: de Ilo usque Cusacam; de [g] Cal-

ANNO CHRISTI 569.

Luco hæc teneat: de Laguna usque Bussam; de Montesoto usque Quintanam.

Britonia: de Bussa usque Torrentes, de Octoba usque Tobellam & usque ad Ouem.

Astorica hæc teneat: per oram vallis Carcer, & per fluvios, Humaria scilicet, & Ubigo, per Berco & Tavara.

Emerita metropoli subjacent hæ sedes.

Pace hæc teneat: de Balagar usque ad Crocam; ad Montem de Olla usque Marabal.

Olisibona hæc teneat: de Darca usque Ambiam; de Olla usque Matam.

Elbora hæc teneat: de Sotobra usque Petram; de Rucella usque Paratam.

[a] al. Exonoba.

[a] Exonoba hæc teneat: de Ambia usque Salam; de ipsa usque Turrem.

Egeditania hæc teneat: de Sala usque Navam; de Sena usque Muriellam.

Conimbria hæc teneat: de Nava usque Bergam; de Torrente usque Loram.

Vesetum hæc teneat: de Borga usque Sortam; de Bonnella usque Ventosam.

Lamecum hæc teneat: de Sorta usque Petram; de Tara usque Ortosam.

Caliabria hæc teneat: de Sorta usque Albeniam; de Soto usque Faram.

Salmantica hæc teneat: de Albenia usque Sotobram; de Russa usque Siberam.

Numantia hæc teneat: de Peñagodisse usque ad Tormem super illos Balneos, de Valde de Rege usque Dorium, De Villalalle usque Oterum de Fumus; secus Rivulum siccum usque Breto, de Tavara usque Dorium.

Abula hæc teneat: de Petra usque Villam; de Vinsto usque Torrero.

[b] al. Dorium.

Cauria hæc teneat: de Villa usque [b] Tagum; de Asa usque Pumar.

Narbona metropoli subjacent hæ sedes.

Beterris hæc teneat: de Staleth usque Barcinona; de Macai usque Ribafora.

Agatha hæc teneat: de Nusa usque Riberam; de Gallar usque Mirlam.

Magalona hæc teneat: de Nusa usque Ribogar; de Castello millia usque Angoram.

Nemauso hæc teneat: de Busa usque Angoram; de Castello usque Sambiam.

Luteba hæc teneat: de Samba usque Rabaval; de Anges usque montem Rusum.

Carcassona hæc teneat: de monte Rufo usque Angeram; de Angosa, usque Montanna.

Elna hæc teneat: de Angera usque Rosinolam; de Laterosa usque Lamusam.

Hæ sunt sedes harum duarum Hispaniarum octoginta, sub dominio Gothorum, tam archiepiscopales, per quas nobis ministratur verbum Dei, quæ a Romano pontifice accipiunt communionem catholicæ veritatis; ut secundum traditionem & doctrinam sanctorum patrum, animas sibi commissas valeant gubernare. Hæc igitur nostra institutio, quæ assensu omnium archiepiscoporum & episcoporum dictarum sedium, auctore Deo, facta est, firma permaneat in æternum. Hæc omnia suprascripta legit gloriosus rex Wamba in concilio Toletano, ubi omnes archiepiscopi & episcopi convenerant; quæ scriptione omnium confirmata sunt, Quiriaco Toletano archiepiscopo primatiæ dignitate & fide catholica consistente.

ANNO CHRISTI 569.

Statutum eſt præterea in dicto concilio, ut omnes clerici viverent ſecundum regulam ſanctiſſimi patris Iſidori, prout continetur in libro ejuſdem de honeſtate clericorum. Et quicumque archiepiſcopus, epiſcopus, abbas clauſtralis, vel ſæcularis, pro dignitate, vel ordine, aut aliquo eccleſiaſtico beneficio, minam daret regi, ſive aliquæ aliæ perſonæ, ille excommunicatione perpetui anathematis innodetur.

Erat uiterius ſcriptum in dicto codice manuſcripto.

Diviſio provinciarum ſecundum Plinium lib. III. capite III. Hiſpaniæ citerioris: & dividitur in ſeptem conventus. Primus Carthaginienſis, ſecundus Tarraconenſis, tertius Cæſarauguſtanus, quartus Clunienſis, quintus Aſturienſis, ſextus Lucenſis, ſeptimus Bracarenſis.

In Carthaginienſi conveniunt populi quadraginta duo, exceptis inſularum incolis. Ex colonia Accitana Gemellenſes & Libiſoſona cognomine Foroauguſtana: quibus duobus jus Italiæ datum. Ex colonia Salarienſi opidani Latii veteris Caſtalonienſes, qui Cæſari Venales appellantur. Setabitani, qui Auguſtani Valerienſes, ſtipendiariorum celeberrimi. Babarrenſes, Baſtitani Conſaburenſes, Dianenſes, Celeſtani, Iloricitani, Lamnitani, Menteſani, qui & Oritani; Mentiſani, qui & [a] Baſtriali; Oretani, qui & Germani cognominantur, caputque Celtiberiæ, Segobrienſes, Carpetani, Toletani Tago flumini impoſiti: dein Beacienſes & Urgilienſes.

[a] al. Baſtuli.

Diviſio provinciarum ſecundum Imperatorem, hoc modo: [b] Cæſar Conſtantinus anno IV. imperii ſui, ſex archiepiſcopos, ut dividerent Hiſpaniam in ſex partes ſeu provincias, juſſit, ita quod unuſquiſque haberet terminos ſuos, quos nullo modo quis excedere attentaret.

[b] Fabula a Sarmondo & Labbeo explicata.

Narbonæ ſubſint, Piteus, Toloſa, Cazlora, Albi, Magalona, Nemis, Carcaſſona.

Bracaræ ſubſint, Dumia, Portucal, Tude, Auria, Iria, Luco, Britona, Aſtorica.

Tarraconæ Barcinona, Egara, Gerunda, Empuriæ, Auſona, Lerita, Ictoſa, Tortoſa, Cæſarauguſta, Oſca, Pampilona, Calaforra, Tyraſona, Auca.

Toleto ſubſint, Secobia, Arcabrica, Segoncia, Valentia, Urgi, Bagaſtri, Diania, Segorve, Complutum, Oxoma, Valeria, Oretum, Sativa, Beacia, Illici, Menteſa, Acci, Baſta, Palentia.

Meridæ ſubſint, Pace, Oxonoba, Oliſipona, Egitania, Caliabria, Lamego, Viſeo, Salmantica, Coria, Elbora, Abela, Numantia.

Spali ſubſint, Italica, Aſidona, Elepla, Malaga, Elberris, Aſtigi, Corduba, Egabro, Tucci.

DIVISIO

Provinciarum Hiſpaniarum ſecundum regem Wambam, facta tempore Quirici primatis & archiepiſcopi Toletani. Cum inter prælatos Hiſpaniarum magna fuiſſet exorta diſcordia, eo quod unuſquiſque invaderet terminos diœceſanos, rex Wamba ſynodum celebrari præcepit Toleti, convocatis & congregatis archiepiſcopis & ſuffraganeis ſuis. Præſentato in medio numero civitatum & diœceſium, taliter diffinitur ibidem.

PRovinciæ Carthaginienſis, vel Carpetaniæ metropolis, regia urbs Toletum.

Toleto ſubſint, Oretum, Beacia, Menteſa, Acci, Aſtigi, Urgum, vel Almeria, Bagaſtri, Illici, Setabia, Denia, Valentia, Valeria, Segobria, Arcabrica, Compluto, Iplicea, Segontia, Oxoma, Segobia, Palentia.

Tarraconæ ſubſint Barcinona, Gerunda, Egara, Empuriæ, Auſona, Urgelo, Ilerda, Ictoſa, Tortoſa, Cæſarauguſta, Oſca, Pampilona, Auca, Calagurra, Tyraſona.

ANNO CHRISTI 569.

Narbonæ ſubſint Cautolibium vel Toloſa, Carcaſſona, Biterris, Agatha, Luteba, Magalona, Nemauſum, Elena vel Elna.

Spali ſubſint Italica vel Italia, Aſtigis, Corduba, Egabra, Tucci, Eliberi vel Eliberis, Aſidona, & Malaga.

Emeritæ ſubſint Pace, Oliſbona, Oxonoba, Egitania, Caliabria, Viſeo, Lamego, Cauria, Salmantica, Abela, Elbora.

Bracaræ ſubſint Dumium, Feſtabole vel Portucale, Tude, Auria, Luco, Aſtorica, Iria vel Uria, Ouetum vel Britonia, exempta a Gallæciæ Bracara.

Acta ſunt hæc Toleto in concilio generali, omnibus una voce dicentibus; Placet: præſentibus ac ſubſcribentibus invicto ac ſereniſſimo rege Wamba, & Quirico archiepiſcopo Toletano, Hiſpaniarum primate, ceteriſque archiepiſcopis, cum ſuis ſuffraganeis diœceſium prædictarum, in eccleſia ſanctæ Leocadiæ, æra DCCX. per manum Petri de ſancta Leocadia. Vixit autem plus hic rex Wamba annis quinque, & mortuus eſt.

Diviſio Oxomenſis & Aucenſis epiſcopatuum.

Ex archivo eccleſiæ Burgenſis.

ANno ab incarnatione Domini milleſimo octogeſimo octavo, æra MCXXVI. regnante glorioſiſſimo Adefonſo Imperatore in Toleto, Legione, Gallæcia, Caſtella, & Nagara, facta eſt ſynodus in eccleſia ſanctæ Mariæ de Fuſellis, apud caſtrum Montloy, præſidente domino Richardo vicario ſanctæ Dei Romanæ eccleſiæ, præſente cum eo domino Bernardo archiepiſcopo Toletano, & archiepiſcopo domino Petro Aquenſi: reſidentibus cunctis epiſcopis regni ipſius glorioſiſſimi regis, videlicet Dumienſi epiſcopo Gundiſalvo, Adelico Tudenſi epiſcopo, Arriano Ouetenſi epiſcopo, Oſmundo Aſturicenſi epiſcopo, Raimundo Palentino epiſcopo, Petro Legionenſi epiſcopo, nec non electis in miniſterium epiſcopi, Petro in eccleſia beati Jacobi, Martino in eccleſia Coimbrienſi, Sigefredo in eccleſia Nagarenſi, Petro in eccleſia Orienſi; præſentibus itidem abbatibus, Fortunio in monaſterio Exſilienſi, Vincentio in monaſterio Anſilance, Didaco in monaſterio ſancti Facundi; electis etiam in abbatia Reginenſi, Joanne in monaſterio Orienſi, Petro in cœnobio ſancti Petri Caradignæ; cum conſilio & conſenſu ſupradicti catholici regis, & epiſcoporum, abbatum, principum, & procerum ipſius regni, nec non totius concilii: facta eſt diviſio inter Oxomenſem & Aucenſem epiſcopatum, qui noviter Burgis tranſlatus eſt. Et quia Oxomenſis epiſcopatus prius a Saracenis invaſus, quotidie per miſericordiam Dei redintegratur: quoniam confinia eorum, & termini incerti habebantur, & quia jugis contentio erat inter Bernardum Toletanum archiepiſcopum, ad quem Oxomenſis eccleſia metropolitano jure pertinet, & Gomizonem Aucenſem, ſeu Burgenſem epiſcopum: aſſentiente videlicet utraque parte viſum eſt, ſaniori conſilio, ſic determinare parochias eorum, ut a fine Canatanazor, & de Muriello, & Argança, & caſtri quod dicitur Meſſella, & caſtri quod dicitur Eſpega, & a villis quæ dicuntur Congoſto & Buezo, & ſicut aqua ipſa currit & labitur in Arandam, aqua quæ diſcurrit per Cluniam, & pertranſit ipſam Cluniam, uſque ad Pennam de Aranda, donec labitur in fluvium Dorium, & omnes villæ ex hac parte fluminis Arandæ, in quibus currit Sayo de Clunia, nec non trans fluvium Dorium caſtrum Materiolum, & Vociquellas, &

ANNO CHRISTI 569.

usque ad civitatem Septempublicensem, & quidquid A ultra continetur, decerneretur esse Oxomensis ecclesiæ: illa vero quæ citra sunt terminum prænotatum, versus septemtrionalem plagam, Aucensis ecclesia jure perpetuo possideat. Sane si quis archiepiscopus, episcopus, rex, comes, princeps, aut aliqua potestas, seu quælibet ecclesiastica sæcularisve persona definitionis hujus paginam pertinaci audacia violare, vel in aliquo infirmare tentaverit, reum se de perpetrata iniquitate cognoscat, & a sacratissimo corpore & sanguine Dei & Domini redemptoris nostri Jesu Christi, alienus fiat, atque in extremo examine cum sinistris deputatus, districtæ ultioni subjaceat.

SUBSCRIPTIONES.

Ego Adefonsus, divina præordinante gratia, Hispaniarum rex, supra notatam divisionem fieri volui, manuque propria firmavi. B

Ego Richardus sanctæ Dei Romanæ ecclesiæ vicarius huic concilio præsidens laudo, manuque propria confirmo.

Ego Bernardus Toletanus archiepiscopus, finium Oxomensis ecclesiæ defensor, & investigator, suprascriptam divisionem laudo, manuque propria corroboro.

Ego Petrus Aquensis archiepiscopus, confirmo.

Ego Gomessanus Burgensis episcopus, confirmo.

Ego Gundisalvus Dumiensis episcopus, confirmo.

Ego Adericus Tudensis episcopus, confirmo.

Ego Arrianus Ovetensis episcopus, confirmo. C

Ego Osmundus Astoricensis episcopus, confirmo.

Ego Raimundus Palentinus, confirmo.

Ego Petrus Legionensis episcopus, confirmo.

Ego Petrus in ecclesia beati Jacobi electus, confirmo.

Ego Martinus in ecclesia Conimbriensi electus, confirmo.

Ego Sigefredus in ecclesia Nagarensi electus, confirmo.

Ego Petrus in ecclesia Oriensi electus, confirmo.

Ego Fortunio Exiliensis abbas, confirmo.

Ego Vincentius sancti Petri Asiliensis abbas, confirmo.

Ego Didacus monasterii sancti Facundi abbas confirmo.

ANNO CHRISTI 569.

Ego Joannes in monasterio Oriensi electus, confirmo.

Ego Petrus in monasterio sancti Petri Catadignæ electus, confirmo.

Ego Garsias Nagarensis Comes, confirmo.

Ego Petrus Comes de Carrion, confirmo.

Ego Ferdinandus Comes, confirmo.

Ego Martinus Comes, confirmo.

Ego Rodericus Ordoñez princeps, confirmo.

Ego Gundisalvus Nuñez princeps, confirmo.

Ego Rodericus Gonsalvez princeps, confirmo.

Ego Alvarus Diaz princeps, confirmo.

Ego Lope Sanchez princeps, confirmo.

Ego Didacus Sanchez princeps, confirmo.

Ego Bermudo Rodriguez princeps, confirmo.

Ego Petrus Alvarez princeps, confirmo.

Ista sunt interpretationes civitatum in Hispania, quarum fuerunt nomina mutata tempore Saracenorum. Edidit Gaetan Lucisa ex vetere ms.

Ispalis, id est,	*Sevilla.*
Asidona,	*Sidonia.*
Eliberi,	*Granada.*
Astigi,	*Ecija, quæ nunc Ecija.*
Egabro,	*Capta, quæ nunc Cepta,*
Tucris,	*Xerez.*
Pace,	*Beralgaze, quæ nunc Badajoz.*
Eronoba,	*Seduna.*
Agustania,	*Lucena.*
Caliabria,	*Montangel.*
Oreto,	*Calatrava.*
Beacia,	*Baeça.*
Mentesa,	*Jaen.*
Aceprodani,	*Guadix.*
Basti,	*Baza.*
Urci,	*Almeria.*
Acarta,	*Bagastri.* Hic jacet Tiselis episcopus Betigarræ.
Ilia,	*Belsa.*
Setabis,	*Xativa.*
Valeria,	*Valentia.*
Complutо,	*Guadalfajara.*

Urci, quæ modo *Almeria* vocatur: iode versus:

Insistens operi venit Indaletius Urci,
Quæ post mutata fuit Almeria vocata.

ANNO CHRISTI 572.

CONCILIUM BRACARENSE II.

anno Domini DLXXII. celebratum.

Ex Collectione *Isidori*, qui secundum Bracarense appellat: ut & Innocentius III. in epist. 133. lib. 2 ad Petrum Compostellanum episcopum; & vetus Collectio canonum ms. in Bibl. Collegii Parisiensis Societatis Jesu.

TITULI CAPITULORUM.

I. *Ut episcopus ambulet per diœcesim suam, & ante triginta dies Paschæ catechumeni doceantur symbolum.*

II. *Ut episcopus per diœcesim ambulans, duos solidos tantum accipiat, neque tertiam partem de oblationibus quærat: & clerici non agantur more servili.*

III. *Ut episcopus in ordinatione clericorum commendum nullum accipiat.*

IV. *Ut pro chrisma episcopus nihil accipiat.*

V. *Ut pro constitutione basilicæ episcopus nihil exigat.*

VI. *Ut qui oratorium pro quæstu suo in terra propria fecerit, non consecretur.*

VII. *Ut de baptizatis nullus accipiat præmium.*

VIII. *Ut qui clericum accusaverit, & id non probaverit, excommunicetur.*

D IX. *Ut per singulos annos a metropolitano episcopo Paschæ pronuntietur.*

X. *Ut presbyter post cibum non teneat missam pro mortuis.*

REgnante Domino nostro Jesu Christo, currente era DCX. anno secundo regis Ariamiri: die XVIII. Kalendarum [a] Januariarum, cum Galliciæ provinciæ episcopi, tam ex Bracarensi quam ex Lucensi synodo, cum suis metropolitanis, præcepto præfati regis simul in metropolitana Bracarensi, episcopi convenissent; id est, Martinus, Nitigis, Remisol, Andreas, Lucentius, Adoricus, Vectimer, Sardinarius, Viator, Avila, Polemius, Mailoc: considentibus his simul episcopis, atque universo clero præsente, Martinus Bracarensis sedis episcopus dixit: Inspiratione hoc Dei credimus provenisse, sanctissimi fratres, ut per or-

[a] *al.* Mastorum: *al.* Januarium.

ANNO CHRISTI 572.

per ordinationem domini gloriosissimi filii nostri regis, ex utroque concilio conveniremus in unum; ut non solum de visione [a] alterutra gratulemur, sed etiam ea quæ ad ordinationem & disciplinam ecclesiasticam pertinent, pariter conloquamur. Scriptum est enim in [b] evangeliis, dicente Domino: *Ubicumque fuerint duo vel tres congregati in nomine meo, ibi ero in medio eorum.* Nitigis ecclesiæ Lucensis episcopus dixit: Nec aliud potest credi, nisi ea quæ ad utilitatem nostrarum pertinent animarum, divina inspiratione inchoari & perfici [c] posse. Et ideo unanimes, atque idipsum in Domino sentientes, quæcumque ad institutionem nostram pertinent, in medium prolata desideramus agnoscere.

Martinus episcopus dixit: Arbitramur vestram beatitudinem recordari, quia cum primum in ecclesia Bracarensi episcoporum concilium congregatum est, post multa quæ ad concordiam rectæ fidei fuerant roborata, aliqua etiam quæ regularem sanctorum canonum continent discretionem, firmavimus; quorum utilitas ut possit evidentius in memoriam revocari, ipsa (si vobis placet) epistola in vestra præsentia relegatur.

Omnes episcopi dixerunt: Oportet [d] omnibus modis, ut in omnium auribus qui hic [e] adstant, recitetur. Recitatis ergo capitulis, [f] quæ ne prolixitatem facerent, his gestis minime sunt inserta, Martinus episcopus dixit: Hæc ergo quæ modo sunt recitata, quæ nobis tunc aut varia, aut dubia, aut inordinata sunt visa, auxiliante Deo directa sunt, & suam [g] immobiliter obtinent firmitatem: quæ autem tunc in memoriam non venerunt, aut onerosum fuit in primo illo concilio multa simul ingerere, necessarium videtur, modo ad notitiam sanctæ vestræ caritatis deferri, in eo specialiter prospectu, ut spiritali ventilata examine purgentur. Sancti enim patres ac prædecessores nostri, aut generales synodos undique [h] collecti, pro unitate rectæ fidei fecerunt; sicut in Nicæa contra Arrium trecenti decem & octo, & in Constantinopoli contra Macedonium centum quinquaginta, & in Epheso contra Nestorium ducenti, & in Chalcedone contra Eutychen sexcenti triginta: aut certe speciales synodos per suas unusquisque provincias, pro [i] secandis contentionibus, vel emendandis aliquorum negligentiis collegerunt; & prout eventus culparum aut qualiscumque excessus exegit, per singulas quoque diffinitas canonum sententias, mediante inter eos Dei spiritu, conscripserunt: quas oportet nos [k] legere, & intelligere, & tenere. Et quia, opitulante Christi gratia, de unitate & rectitudine fidei in hac provincia nihil est dubium, [l] illud nobis specialius est agendum, ut si quid fortasse extra apostolicam disciplinam per ignorantiam, aut per negligentiam, reprehensibile invenitur in nobis; recurrentes ad testimonia sacrarum scripturarum, vel antiquorum canonum instituta, adhibito communi consensu, omnia quæ displicuerint, rationabili judicio corrigamus. Et primum, si placet, relectis beati apostoli Petri præceptis, quæ pro regula sacerdotum in sua epistola evidenter adscripsit; quidquid non eodem tenore, sicut princeps apostolorum edocuit, agi videtur a nobis, sine ulla cunctatione ad emendationem ducere festinemus; ne fortasse dum aliis prædicamus, ipsi reprobi effecti, divino illo condemnemur eloquio dicente: *Tu vero odisti disciplinam & projecisti sermones meos post te.* Omnes episcopi dixerunt: Cupimus memoratam apostoli Petri epistolam ad locum ipsum, ubi sacerdotes docet, audire. Tunc allato libro, hæc ex eadem epistola recitata sunt: *Seniores obsecro consenior, pascite qui est in vobis gregem Dei; providentes non coacte, sed spontanee, secundum Deum neque turpis lucri gratia, sed voluntarie; nec ut dominantes in cleris, sed forma facti gregis ex animo: ut cum apparuerit princeps pastorum, recipiatis immarcessibilem gloriæ coronam.* His relectis, omnes episcopi dixerunt: Cognitis his quæ ex epistola beati Petri apostoli recitata sunt, desideramus, auxiliante Dei gratia, divinis obedire præceptis, & apostolicæ epistolæ quæ nobis recitata est, [a] in omnibus formulam imitari: ne forte in aliquibus inordinate ambulantes, divino (quod absit) judicio condemnemur; sed ut sanctorum patrum vestigia subsequentes, in ipsorum requie mereamur esse participes, & immarcescibilem illam gloriæ coronam, quæ repromissa est, cum ipsis [b] accipere mereamur. Ob hoc ergo tuam simul omnes deposcimus caritatem, ut has omnes causas singulis capitulis breviter comprehensas, [c] qualiter corrigi debeant, his gestis subter annectas: quæ cum studiosius relecta, & in notitiam omnium nostrorum evidenter fuerint perducta, propria unusquisque manu pro eorum emendatione & confirmatione subscribat; ut non solum nobis, sed etiam successoribus nostris, hæc ad perfectionem episcopalis officii decreta proficiant.

ANNO CHRISTI 572.

[a] *al.* alterutrum.

[b] *al.* evangelio. *Matth. 18.*

[a] *al.* in his omnibus.

[b] *al.* percipere.

[c] *al.* vel qualiter.

CANONES.

I.

Placuit omnibus episcopis, atque convenit, ut per singulas ecclesias episcopi [d] per diœceses ambulantes, primum discutiant clericos, quomodo ordinem baptismi teneant, vel missarum: & qualiter quæcumque officia in ecclesia peragant. Et si recte quidem invenerint, Deo gratias agant: si autem minime, docere debent ignaros, & hoc modis omnibus præcipere, ut sicut antiqui canones jubent, ante viginti dies baptismi, ad purgationem exorcismi catechumeni currant: in quibus viginti diebus omnino catechumeni symbolum, quod est, *Credo in Deum Patrem omnipotentem*, specialiter doceantur. Postquam ergo in his suos clericos discusserint, vel docuerint episcopi, alia die, convocata plebe ipsius ecclesiæ, doceant illos, ut errores fugiant idolorum, vel diversa crimina: id est, homicidium, adulterium, perjurium, falsum testimonium, & reliqua peccata mortifera; aut quod nolunt sibi fieri, non faciant alteri: & ut credant resurrectionem omnium hominum, & diem judicii; in quo unusquisque secundum sua opera receptarus est. Et sic postea episcopus de ecclesia illa proficiscatur ad aliam.

II. X. Quæst. 3. Placeat omnibus episc.

11. De consec. Distinct. 4. Ante viginti dies.

[d] *al.* & per diœceses omnes.

II.

Placuit, ut nullus episcoporum, per diœceses suas ambulans, præter honorem cathedræ suæ, id est, duos solidos, aliquid aliud per ecclesias tollat: neque tertiam partem ex quacumque oblatione populi in ecclesiis parochialibus [e] requirat: sed illa tertia pars pro luminariis ecclesiæ, vel recuperatione servetur: & singulis annis episcopo inde ratio fiat. Nam si tertiam partem illam episcopus tollat, lumen & tecta sustulit ecclesiæ. Similiter & ut parochiales clerici, servili more in aliquibus operibus, episcopis servire non cogantur; quia scriptum est: *Neque ut dominantes in clero.*

Conc. Toletanum VII. can. 4. & in Capitulari Caroli Calvi apud Toletum cap. 6. X. Quæst. 3. Placuit ut nullus.

[e] facta sibi ut fuerat. sed ecclesiæ reparationi serveretur. & in singulis annis episcopo tantum fiat.

1. Petr. 5.

III.

Placuit, ut de ordinationibus clericorum episcopi munera nulla suscipiant, sed, sicut scriptum est, quod gratis donante Deo accipiunt, gratis dent. Et non aliquo pretio gratia Dei & impositio manuum venumdetur: quia antiqua definitio patrum ita de ecclesiasticis ordinationibus statuit, dicens: Anathema sit danti, & accipienti. Propterea, quia aliquanti mul-

ANNO CHRISTI 572.

tis ſceleribus obnoxii, ſancto altario indigne miniſtrantes, non hoc teſtimonio bonorum actuum, ſed profuſione munerum obtinent: oportet ergo non per gratiam munerum, ſed per diligentem prius diſcuſſionem, deinde per multorum teſtimonium, clericos ordinare.

IV.

vid. I. Concil. c. 1. Placuit, ut modicum balſami, quod benedictum pro baptiſmi ſacramento eccleſias datur, quia a ſingulis tremiſſes pro ipſo exigi ſolent, nihil ulterius exigatur: ne forte quod pro ſalute animarum per invocationem ſancti Spiritus conſecratur, ſicut Simon magnus donum Dei pecunia [a] emere, ita nos venumdamnabiliter videamur.

[a] *al.* voluit emere.

V.

Placuit, ut quoties ab aliquo fidelium ad conſecrandas eccleſias epiſcopi invitantur, non quaſi ex debito munus aliquod a fundatore requirant; ſed [b] ſi ipſe quidem aliquid ex ſuo voto obtulerit, non reſpuatur. Si vero aut paupertas illum, aut neceſſitas retinet, nihil exigatur ab illo. Hoc tantum unuſquiſque epiſcoporum meminerit ut non prius dedicet [c] eccleſiam aut baſilicam, niſi antea dotem baſilicæ, & obſequium ipſius per [d] donationem chartulæ confirmatum accipiat. Nam non levis eſt iſta temeritas, ſi ſine luminariis, vel ſine ſubſtantiali ſuſtentatione eorum qui ibidem ſerviturі ſunt, tamquam domus privata, ita conſecretur eccleſia.

[b] *al.* ſed ipſe fundator ſiquidem aliquid ex voto ſuo obtulerit.

[c] *al.* eccleſiam, niſi.

[d] *al.* ordinationem.

VI.

vid. De conſecr. Diſt. V. c. Si quis baſilicam. Placuit, ut ſi quis baſilicam non pro devotione fidei, ſed pro quæſtu cupiditatis ædificat: ut quidquid ibidem de oblatione populi colligitur, medium cum clericis dividat; eo quod baſilicam in terra ſua quæſtus cauſa condiderit: quod in aliquibus locis uſque modo dicitur fieri. Hoc ergo de cetero obſervari debet, ut nullus epiſcoporum tam abominabili voto conſentiat; ut baſilicam, quæ non pro ſanctorum patrocinio, ſed magis ſub tributaria conditione eſt condita, audeat conſecrare.

VII.

vid. I. Concil. c. Placuit, ut unuſquiſque. Placeat, ut unuſquiſque epiſcopus per eccleſias ſuas hoc præcipiat, ut hi qui infantes ſuos ad baptiſmum offerunt, ſi quid voluntarie pro ſuo offerunt voto, ſuſcipiatur ab eis; ſi vero per neceſſitatem paupertatis aliquid non habent quod offerant, nullum illis pignus violenter tollatur a clericis. Nam multi pauperes hoc timentes, filios ſuos a baptiſmo retrahunt. [e] Quod ſi forte dum differunt, ſine gratia baptiſmi de hac vita receſſerint; neceſſe eſt, ut ab illis eorum perditio requiratur, quorum ſpolia pertimeſcentes, a baptiſmi ſe gratia retraxerunt.

[e] *al.* Quod ſi forte dum differunt.

VIII.

vid. II. Concil. c. Placuit, ut ſi quis aliquem. Placuit, ut ſi quis clericorum aliquem in accuſatione fornicationis impetit, ſecundum præceptum Pauli, duo vel tria teſtimonia requirantur ab illo. Quod ſi non potuerit datis teſtimoniis approbare quæ dixit, excommunicationem accuſati accuſator excipiat.

IX.

vid. De conſecr. Diſtinct. 3. Placuit, ut poſtquam. Placuit, ut poſtquam omnia in concilio ſacerdotum fuerint ordinata, illud omnibus modis obſervetur, ut ſuperventurum ipſius anni paſcha, quota Kalendarum die, vel quota luna debeat ſuſcipi, a metropolitano epiſcopo [f] nuntietur. Quod ceteri epiſcopi, vel reliquus clerus, breviculo ſubnotantes, unuſquiſque in ſua eccleſia, adveniente Natalis die Domini, adſtanti populo, poſt lectionem evangelicam nuntient, ut introitum quadrageſimæ nullus ignoret: in cujus principio convenientes in unum vicinæ eccleſiæ, per triduum cum pſalmis per ſanctorum baſilicas ambulantes, celebrent litanias. Tertio autem die, celebratis hora nona ſive decima miſſis, dimiſſo populo, præcipiant quadrageſimæ ſervare jejunia, & mediante quadrageſima, ex diebus viginti baptizandos infantes ad exorciſmi purgationem offerre.

[f] *al.* Iuſtinianenſi.

X.

Placuit, ut quia per ſtultitiam præſumpti nuper erroris, aut certe ex veteris Priſcillianæ adhuc hæreſis fœtore corrupto, cognovimus quoſdam preſbyteros in hujus præſumptionis audacia detineri, ut miſſas mortuorum etiam poſt acceptum merum, vel oblationem auſi ſunt conſecrare; ideoque hoc præfixe evidentis ſententiæ admonitione ſervetur, ut ſi quis preſbyter poſt hoc edictum noſtrum amplius in hac veſania fuerit deprehenſus, id eſt, ut non jejunus, ſed quocumque jam cibo præcepto, oblationem conſecraverit in altari, continuo ab officio ſuo privatus, a proprio deponatur epiſcopo.

His ita geſtis, placuit omnibus pro confirmanda horum obſervantia, propria unumquemque manu ſubſcribere; eo placito facto, ut ſi quis horum capitulorum terminum tranſgreſſus, ad inordinatas conſuetudines reverti voluerit, totius concilii excommunicatione correptus, veriſſimam ſibi de ſui ordinis inclinatione noverit imminere ſententiam.

SUBSCRIPTIONES.

Martinus Bracarenſis metropolitanæ eccleſiæ epiſcopus, his geſtis ſubſcripſi.

Remiſol Viſenſis eccleſiæ epiſcopus, his geſtis ſubſcripſi.

[a] Lucetius Conimbrienſis epiſcopus, his geſtis, ſubſcripſi.

[a] *al.* Lucenſis Conimbricenſis.

[b] Adorius Egitanæ eccleſiæ epiſcopus, his geſtis ſubſcripſi.

[b] *al.* Adelicus.

Sardinarius Lamecenſis eccleſiæ epiſcopus, his geſtis ſubſcripſi.

Viator Magnetenſis eccleſiæ epiſcopus, his geſtis ſubſcripſi.

Item ex ſynodo Lucenſi.

[c] Nitigis Lucenſis eccleſiæ epiſcopus, his geſtis ſubſcripſi.

[c] *al.* Nitigis Lucenſis metropolitanæ eccleſiæ.

Andreas Irienſis eccleſiæ epiſcopus, his geſtis ſubſcripſi.

Victimer [d] Aurienſis eccleſiæ epiſcopus, his geſtis ſubſcripſi.

[d] *al.* Caurienſis.

[e] Avila Tudenſis eccleſiæ epiſcopus, his geſtis ſubſcripſi.

[e] *al.* Aeilla.

Polemius [f] Aſturienſis eccleſiæ epiſcopus, his geſtis ſubſcripſi.

[f] *al.* Aſturicenſis.

Mailoc [g] Britonenſis eccleſiæ epiſcopus, his geſtis ſubſcripſi.

[g] *al.* Britonenſium.

Quoſdam alios Canones ex Conciliis Bracarenſibus, ſed qui non exſtant, laudant Burchardus & Gratianus; quos videre eſt apud ipſos.

SANCTI MARTINI BRACARENSIS EPISCOPI,

IN LIBRO CAPITULORUM

ex Græcorum ſynodis collectorum.

Ex compilatione Iſidori, & perampla Collectione Canonum mſ. Collegii Pariſienſis Societatis Jesu, in qua *Concilium Martini Papæ* appellatur: ac ſimul ex editione Garſiæ Loaiſæ, & Joannis Doujati Juriſc.

INCIPIT PRÆFATIO.

Domino beatiſſimo, atque Apoſtolicæ ſedis honore ſuſcipiendo in Chriſto fratri, [a] Nitigeſio epiſcopo, vel univerſo concilio Lucenſis eccleſiæ, Martinus epiſcopus.

[a] *al.* Nhi, i cuĕpiſcopo, & univerſo.

SAnĉti canones, qui in partibus Orientis ab antiquis patribus conſtituti ſunt, Græco prius ſermone conſcripti ſunt; poſtea autem ſuccedenti tempore, in Latina lingua tranſlati ſunt. Et quia difficile eſt, ut ſimplicius aliquid ex alia lingua transferatur in alteram, ſimulque & illud accidit, ut in tantis temporibus ſcriptores, aut non intelligentes, aut dormitantes, multa prætermittant, & propterea in ipſos canones aliqua apud ſimpliciores videantur obſcura: ideo que viſum eſt, ut cum omni diligentia, & ea quæ per tranſlatores obſcurius dicta ſunt, & ea quæ per ſcriptores ſunt immutata, ſimplicius & emendatius [b] reſtaurarem; [c] hoc ſimul obſervans, ut illa quæ ad epiſcopos, vel univerſum pertinent clerum, una parte conſcripta ſint; ſimiliter & quæ ad laïcos pertinent, ſimul ſint adunata: ut de quo capitulo aliquis ſcire voluerit, poſſit celerius invenire.

[b] *al.* reſtauretur.
[c] *al.* id primum obſervans.

TITULI CAPITULORUM.

I. *De electione epiſcopi.*
II. *De ordinatione epiſcopi.*
III. *De evacuanda ordinatione, quæ abſente metropolitano fuerit facta.*
IV. *De primatu metropolitani.*
V. *De eo qui per ambitionem de inferiori civitate ad majorem tranſire voluerit.*
VI. *De non mutanda parochia.*
VII. *De præſumptione aliena diœceſis.*
VIII. *De non conſtituendo epiſcopo ſucceſſore.*
IX. *De irruptione vacantis eccleſiæ.*
X. *De epiſcopo per neceſſitatem* [d] *vagante.*
XI. *De comemptore epiſcopo.*
XII. *De ſeditioſo epiſcopo.*
XIII. *De* [e] *diſſenſione judicii.*
XIV. *De præſumptione epiſcopi in rebus eccleſiæ.*
XV. *De rebus eccleſiaſticis gubernandis.*
XVI. *De rebus eccleſiæ diſpenſandis.*
XVII. *De his qui* [f] *de miniſterio eccleſiæ aliquid vendiderint.*
XVIII. *De ſynodo facienda.*
XIX. *De epiſcopo qui* [g] *noluerit venire ad ſynodum.*
XX. *De legitima ætate ordinandi preſbyteros.*
XXI. *De eunuchis qui ab aliis fiunt, & qui ſibiipſis naturalia abſcindunt.*
XXII. *De neophytis.*
XXIII. *De pœnitente non admittendo ad clerum.*
XXIV. *De his qui* [h] *indiſcuſſi aut preſbyteri aut diacones ordinati ſunt.*
XXV. *De preſbyteris aut diaconibus, qui poſt ordinationem delinquunt.*
XXVI. *De his qui viduas aut dimiſſas ducunt.*
XXVII. *De fornicatoribus clericis.*
XXVIII. *De his, quorum uxores mœchantur.*
XXIX. *De viduis clericorum.*
XXX. *De filia epiſcopi, vel preſbyteri, quæ fuerit devota, & peccaverit.*
XXXI. *De devota peccante, vel quæ ſe maritarit.*
XXXII. *De ſubintroductis adoptivis mulieribus.*
XXXIII. *De non recipiendis clericis, & de infirmanda ordinatione ejus qui ſine conſenſu epiſcopi ſui ab alio epiſcopo ordinatus eſt.*
XXXIV. *De clericis deſertoribus.*
XXXV. *De importunis clericis.*
XXXVI. *De purganda opinione hæreſis.*
XXXVII. *De clericis excommunicatis.*
XXXVIII. *De preſbyteris, ut in ſecundis nuptiis non vadant.*
XXXIX. *De his qui ad diaconatum eliguntur.*
XL. *De eo, quod non licet diaconum* [a] *non juſſum ſedere.*
XLI. *De eo, quod non liceat quemlibet, ut miniſteria* [b] *tangat.*
XLII. *Ut mulieres in ſacrario non intrent.*
XLIII. *Si lector alterius viduam duxerit.*
XLIV. *Si ſubdiaconus ſecundam duxerit uxorem.*
XLV. *Ut non aſcendat in pulpitum niſi lector.*
XLVI. *De* [c] *conditionalibus non ordinandis, niſi cum conſenſu patronorum.*
XLVII. *De non ſuſcipiendis ſervis alienis.*
XLVIII. *De non celebrandis natalitiis martyrum in quadrageſima.*
XLIX. *Non ſuſcipi debere infantes ad baptiſmum, niſi ante tres ſeptimanas paſcha.*
L. *De non ſolvendo jejunio in quinta feria paſcha.*
LI. *De chriſma conficienda.*
LII. *Non liceat preſbytero, præſente epiſcopo, chriſmare.*
LIII. *Quod non licet preſbytero ante epiſcopum in baptiſterio introire.*
LIV. *De pragnantibus baptizandis.*
LV. *Quid in altario offerre oportet.*
LVI. *De preſbyteris foraſticis.*
LVII. *De non jejunando die dominica, nec genu flectendo, ſimiliter ut in quinquageſima.*
LVIII. *De præguſtandis carnibus, & non exſecrandis.*
LIX. *De eo, quod non licet ſacerdotibus vel clericis* [d] *incantaturas & contrarias ligaturas facere.*
LX. *De eo, quod non liceat ſacerdotibus vel clericis ſpectaculis intereſſe.*
LXI. *De eo, quod non liceat convivia facere de conferis.*
LXII. *De uſuris vel negotiorum lucris.*
LXIII. *De clericis, qui ad matutinum vel veſpertinum* [e] *officium non conveniunt.*
LXIV. *De eo, quod non liceat clericos dominico ab eccleſia abſentari.*
LXV. *De eo, quod non liceat clericos ante horam tertiam prandere.*
LXVI. *De attondenda coma clericorum, vel habitu* [f] *ordinato.*

[d] *al.* vacuum.
[e] diſſenſionibus.
[f] *al.* ex vaſa miniſterii.
[g] diſſolerit.
[h] ſine diſcuſſione.
[a] *al.* ante preſbyterum.
[b] *al.* ſacra myſteria: *alias* vaſa dominica.
[c] *al.* his qui ſervili conditione obligantur.
[d] *al.* incantatorias ligaturas.
[e] *al.* quotidianum.
[f] *al.* ornatu.

LXVII. *De eo, quod non liceat psalmos poëticos in ecclesia dicere, vel libros apocryphos legere.*

LXVIII. *De eo, quod non liceat super monumenta mortuorum Missam* [a] *tenere.*

[a] *al.* Missas teneri.

Tituli Capitulorum ad laïcos pertinentium.

LXIX. *De eo, quod non liceat Christianis prandia ad monumenta portare.*

LXX. *De eo, quod non liceat clericis, sive laïcis catholicis, ab hæreticis eulogias accipere, aut cum ipsis vel schismaticis orare.*

[b] *al.* De his qui sortilegos in domum suam introducunt.

LXXI. [b] *De eo, quod non liceat Christianis observationes diversas attendere.*

LXXII. *De eo, quod non liceat Christianis tenere traditiones gentilium, & observare luna & stellarum cursus.*

[c] *al.* Ne Christiani diem Kalendarum agant.

LXXIII. [c] *De eo, quod non liceat Kalendas observare.*

LXXIV. *De eo, quod non liceat herbas medecinales cum aliqua observatione colligere.*

[d] *al.* vanitatem.

LXXV. *De eo, quod non liceat mulieres Christianas in lanificiis* [d] *aliquid observare.*

[e] *al.* adulteriis.

LXXVI. *De* [e] *adulteris.*

[f] *al.* abortivum.

LXXVII. *De mulieribus fornicariis &* [f] *abortum facientibus.*

LXXVIII. *De homicidio voluntario, vel non voluntario.*

LXXIX. *De muliere qua duos fratres conjugio, vel viro qui duas sorores habuerit.*

[g] *al.* nuptias iterarentur.

LXXX. *De his qui* [g] *nuptiis iterum.*

LXXXI. *De his qui se animalibus commiscuerunt.*

[h] *al.* petunt.

LXXXII. *De his qui usque ad finem vitæ in peccatis perdurant, & in exitu communionem* [h] *accipiunt.*

[i] *al.* suam incontinentiam: *alias* propter luxuriam.

LXXXIII. *De his qui intrantes ecclesiam; per* [i] *animam luxuriam sacramento se abstinent.*

LXXXIV. *De excommunicatis.*

CANONES.

I. *Laod. 12. 13.*

[k] *al.* facere eorum, qui [l] *al.* promovemur.

Non liceat populo electionem [k] facere, qui ad sacerdotium [l] provocantur; sed judicium sit episcoporum; ut ipsi eum qui ordinandus est probent, si in sermone & fide, & in spiritali vita edoctus est.

II. *Nicæn. 4.*

[a] *Dist. 63. cap.* Non liceat.

[m] *al.* longitudine.

[n] *al.* eligantur.

Episcopum oportet maxime quidem ab omni concilio constitui: sed si hoc aut pro necessitate, aut pro [m] longinquitate itineris, difficile fuerit, ex omnibus tres [n] colligantur, & omnium præsentium, vel absentium subscriptiones teneantur: & sic postea ordinatio fiat. Hujus autem rei potestas in omni provincia ad metropolitanum pertineat episopum.

III. *Antioch. 19.*

[a] *Dist. 61. cap.* Non debet.

[o] *al.* præsentia.

Non debet ordinari episcopus absque consilio & [o] præsentia metropolitani episcopi. Adesse autem oportet omnes qui sunt in provincia sacerdotes, quos per suam debet epistolam convocare. Et si quidem omnes occurrerint, melius: si autem hoc difficile fuerit, [p] pluriores oportet occurrere. Qui autem non venerint, præsentiam sui per suas epistolas faciant: & sic omnium facto consensu, ordinationem episcopi fieri oportet. Si autem aliter, præter quod a nobis terminatum est, fuerit factum, talem ordinationem nihil prævalere decernimus. Si autem secundum canones ordinatio episcopi fuerit facta, & aliquis [q] contra, sua malitia in aliquo contradixerit, plurimorum consensus obtineat.

[p] *al.* plures.

[q] *al.* cum sua.

IV. *Antioch. 9.*

[r] *IX. Quæst. 3.* Per singulas provincias.

Per singulas provincias oportet episcopum cognoscere primatum metropolitani episcopi; & ipsum curam suscipere, nihil autem agere reliquos episcopos præter eum, secundum quod antiquitus a patribus nostris constitutum continetur in canone. Propter quod & metropolitanus [a] nihil sibi præsumptive assumat absque consilio ceterorum.

[a] *al.* nihil præsumptuose.

V. *Nicæn. 15.*

[b] *al.* particeps alicujus ambitionis.

Si quis [b] in parte alicujus fuerit ambitiosior inventus, sive episcopus, sive presbyter, vel diaconus, de inferiori civitate non transeat ad majorem. Quod si quis contra hæc magni concilii constituta importunus exstiterit, omnimodis evacuetur hujusmodi factum; & suæ iterum restauretur ecclesiæ, cujus episcopus, aut presbyter, aut diaconus prius fuerit constitutus.

VI. *Antioch. 21.*

Episcopum a propria parochia non liceat transire in aliam, neque sua sponte introire, neque invitatum, neque ab episcopo coactum; sed permaneat in loco, in quo a Deo est ordinatus, & in eam quam sortivit ecclesiam secundum antiquum canonum institutum.

VII. *Antioch. 13.*

[c] *al.* scripturam.

[d] *al.* præsumptive.

Si quis episcopus non per [c] scripta metropolitani episcopi, aut qui cum eo sunt, rogatus, de alia provincia in aliam venerit, sed [d] præsumptive irruens, ad ordinationem & constitutionem clericorum, qui ad illum non pertinens, importunus exsistat; vacua sint & inanis, quæ ab eo fuerint ordinata. Ipse autem [e] digna excommunicatione censeatur, & [f] abominetur a sancto concilio.

[e] *al.* digna increpatione. *Forte,* dignus.

[f] *al.* abhorreat.

VIII. *Antioch. 23.*

14. VIII. Qu. 3. [a] Episcopum non liceat.

Episcopum non liceat ante finem vitæ alium in loco suo constituere successorem. Si quis autem hoc usurpare tentaverit, talis constitutio irrita erit. Non ergo aliter fieri oportet, nisi cum consilio & judicatu episcoporum, qui post exitum præcessoris potestatem habent, quem dignum [g] elegerint.

[g] *al.* succedere.

IX. *Antioch. 16.*

[r] *Dist. 65. cap.* Si quis episcopus vacans.

[h] *al.* subripiens populos.

Si quis episcopus vacans in ecclesiam non habentem episcopum, [h] subripiens populos, sine consilio integri ordinis, intruerit; etiamsi populus, quem seduxit, desideret illum; alienum eum ab ecclesia esse oportet. Integrum autem & perfectum concilium dicimus illud, in quo metropolitanus episcopus fuerit.

X. *Antioch. 18.*

[i] *al.* per contentionem populi.

Si quis episcopus ordinatus, [i] pro contemptione populi, aut pro aliqua alia ratione, & non pro sua culpa, in parochia quæ ei fuerit data, non inierit, hunc oportet honorem sacerdotum tantummodo contingere; & de rebus ecclesiæ, in qua convenit, nihil sibi præsumat. Sustineat autem quid de eo sanctum concilium judicare voluerit.

XI. *Antioch. 17.*

[k] *al.* istum.

[l] *al.* de eo determinet.

Si quis episcopus ab episcopis ordinatus noluerit agere sacerdotium, neque consenserit in sibi commissa ecclesia ambulare, statim [k] talem excommunicari oportet. Quod si coactus contempserit, sanctum concilium, quod placet, [l] de eodem terminet.

XII. *Ancyr. 18.*

[m] *al.* veretur.

[n] *al.* ab honore presbyterii. *14. VII. Qu. 4.* Si quis episcopus in aliquibus ex Concilio Martini Papæ.

Si quis episcopus ordinatus fuerit, & non vult ipsam parochiam suscipere, in qua nominatus est, sed alibi vult ordinare, & vim facit, & seditiones concitat contra eos qui illum ordinaverunt, hunc ab honore oportet removeri. Si autem in pristino honore presbyterii vult stare, non [m] vitetur, ut gradum quem habuit, retineat. Quod si reluctatus fuerit, etiam [n] de honore presbyterii, ab honore proprio deponatur.

XIII. *Antioch. 14.*

[o] *al.* aliquibus causationibus.

[p] *al.* provinciæ suæ sunt.

Si quis episcopus in [o] aliquibus judicatur, & viderit ipsos episcopos qui in provincia [p] sunt, inter se in judicio discrepare; ut alii videantur eum qui judicatur, justificare, alii condemnare; pro definitione hu-

jus diſſenſionis, hoc placuit ſancto concilio, ut de vicina provincia alter metropolitanus convocetur epiſcopus, ut per eum confirmetur, quod ſecundum rectum placuerit.

XIV. *Carth. IV. 32. & V. 4.*

Si quis epiſcopus nulla eccleſiaſticæ rationis neceſſitate compulſus, [a] inſcio clero, aut ubi forte non eſt preſbyter, de rebus eccleſiaſticis aliquid præſumpſerit vendere, res ipſas eccleſiæ propriæ reſtaurare cogatur, & in judicio epiſcoporum dejiciatur [b] auditus, & tamquam furti aut latrocinii reus a ſuo privetur honore.

XV. *Antioch. 24. & 4.*

Quæ ſunt eccleſiæ, conſervari cum omni diligentia & bona conſcientia & fide Dei, qui omnia videt & judicat, & gubernari oportet cum judicio & poteſtate epiſcopi, cui etiam omnis populus & congregatio commiſſa eſt animarum. Manifeſta autem debent eſſe quæ ad eccleſiam pertinent, in conſcientia eorum qui circa epiſcopos ſunt, preſbyteros & diaconos, ut hi omnes ſciant quæ ſunt eccleſiæ propria: ut, ſi epiſcopo contigerit tranſitus, nihil eos latere poſſit ex his quæ ad eccleſiam pertinent, ut nullo modo poſſint minui & perire. Neque res propriæ epiſcopi debent importunitatem pro rebus eccleſiæ pati. Dignum revera & juſtum eſt apud Deum & homines, ut ea quæ epiſcopi propria ſunt, cui voluerit, derelinquat; & neque eccleſiam perpeti damnum, neque epiſcopum pro rebus eccleſiæ condemnari; [c] aut poſt ejus obitum in cauſas quæ ad eum non pertinent, aut in maledictum incidere.

XVI. *Antioch. 25.*

Epiſcopus habeat poteſtatem in rebus eccleſiæ, ut diſpenſet neceſſitatem habentibus cum omni reverentia & timore Dei: participare etiam eum oportet quæ neceſſaria ſunt; ſi tamen ipſe, aut qui cum eo ſunt fratres, indiguerint [d] aliquid; ut neceſſitatem nullo modo patiantur, ſecundum ſanctum apoſtolum dicentem: *Victu & tegumento, his contenti* [e] *ſimus.* Si autem res eccleſiaſticas epiſcopi in ſuas voluntates uſurpare voluerint, & [f] lucra eccleſiæ, vel fructus agrorum, non cum preſbyterorum, vel diaconorum conſilio [g] intaminaverint, aut fratribus, vel filiis, vel quibuſcumque propinquis ſuis dederint poteſtatem, ut per eos latenter res lædantur eccleſiæ, hos oportet obnoxios eſſe concilio. [h] Similiter id, ſi epiſcopus, vel qui cum eo ſunt preſbyteri aut diaconi accuſentur, [i] ut quæ ex reditu, vel ex quolibet [k] actu eccleſiæ veniunt, in ſuo ſinu colligunt, & pauperes fraudant, & fame conficiuntur, hos corripi oportet, ſecundum quod ordinatum fuerit a ſancto concilio.

XVII. *Ancyr. 15.*

Si quis preſbyter aut diaconus inventus fuerit aliquid de [l] vaſis miniſterii eccleſiæ venumdaſſe; quia ſacrilegium commiſit, placuit eum in ordinatione eccleſiaſtica non haberi; in judicio tamen epiſcopi dimittendum eſſe, ſive dignus ſit, ſive indignus in ſuo recipi [m] gradu: [n] quia ſimul toties pro hoc ipſo, quod de ſacroſancto altario intaminaverint, id cum epiſcopi poteſtate dimiſſum eſt.

XVIII. *Antioch. 20.*

Propter eccleſiaſticas curas, & altercationum ſolutiones, bene placuit, per ſingulas provincias bis in anno concilium fieri, convocante metropolitano epiſcopo omnes provinciæ epiſcopos; ita ut in his conciliis prodeant omnes preſbyteri, diaconi, vel hi quorum in concilio cauſæ examinatæ ad juſtum judicium prodantur. Et qui manifeſte epiſcopi vel preſbyteri aut diaconi inventi fuerint in offenſa, ſecundum rationem excommunicentur, quamdiu communi conſenſu de his placuit [a] dare ſententiam. Nulli autem epiſcopo liceat propria apud ſemetipſum concilia facere, præter eos [b] qui ſunt metropolis creditæ.

XIX. *Laod. 40*

Non liceat ad concilium convocatos epiſcopos [c] continere, ſed ire, & ea quæ ad utilitatem eccleſiæ vel ceterorum pertinent, aut docere, ſi novit; aut doceri, ſi neſcit. Nam ſi extra ægritudinem contempſerit ire, reus erit fraterni conciſii.

XX. *Neocaſ. 11.*

Si quis triginta ætatis ſuæ non impleverit annos, nullo modo preſbyter ordinetur, etſi [d] valde ſit dignus: quia ipſe Dominus tricesimo anno baptizatus eſt, & ſic cœpit docere. Oportet ergo eum qui ordinandus eſt, uſque ad hanc ætatem legitimam [e] conſervari.

XXI. *Nican. 1.*

Si quis pro cauſa ægritudinis naturalia a medicis habuerit ſecta; ſimiliter & qui a barbaris, aut a dominis ſtultis fuerint caſtrati, & moribus digni fuerint viſi; hos canon admittit ad clericatus officium promoveri. Si quis autem ſanus non per diſciplinam religionis & abſtinentiæ, ſed per abſciſſionem plaſmati a Deo corporis, exiſtimans a ſe poſſe carnales concupiſcentias amputari, caſtraverit ſe, non eum admitti decernimus ad aliquod clericatus officium. Quod ſi jam ante [f] fuerat promotus ad clerum, prohibitus a ſuo miniſterio deponatur.

XXII. *Nican. 11.*

[g] Qui nuper baptizati fuerint jam ætate legitima, non continuo liceat eos ad eccleſiaſticum ordinem promoveri; quia oportet illum prius doceri quod poſſit docere, quo multo tempore baptiſmum poſſit probare: ut bene probatus veniat ad clerum, ſecundum præceptum apoſtoli dicentis: *Non neophytum; ne in ſuperbiam elatus, in judicium incidat & laqueum diaboli.* Si ſuccedenti tempore in aliquo gravi peccato a duobus vel tribus teſtibus fuerit convictus, depoſitus de gradu ſuo ceſſet a clero. Si quis contra hanc regulam facere præſumpſerit, quaſi contrarius magni Concilii, projiciatur a clero.

XXIII. *Tolet. I. 2.*

[h] Pœnitens tantum, ſi neceſſitas aut uſus exegerit, inter oſtiarios prius deputetur, vel inter lectores, ita ut evangelia vel [i] epiſtolam non legat. Si qui autem ante ordinati ſunt, inter ſubdiaconos habeantur: ita ut manum non imponant, aut ſacra non contingant. [k] Expœnitente enim dicimus, ideo quod poſt baptiſmum pro homicidio, aut pro diverſis criminibus, aut graviſſimis peccatis, publicam pœnitentiam gerens, divino fuerit reconciliatus altario.

XXIV. *Nican. 9.*

Si quis preſbyter aut diaconus ſine aliqua examinatione ordinati ſunt, aut certe cum diſcuterentur, criminoſa peccata ſua [l] celaverunt, & poſt ordinationem ab alio ſunt detecti; abjiciantur a clero. Similiter & de univerſo ordine cleri ſervetur. Nam hoc ſibi, quod irreprehenſibile eſt, ſancta & catholica defendit eccleſia.

XXV. *Neocæſ. 9. 10.*

Si quis preſbyter ante ordinationem peccaverit, & poſt ordinationem confeſſus fuerit, qui antea erravit, non offerat; ſed tantum pro religione nomen preſbyteri portet. [m] Similiter & de diaconibus ſervandum eſt, ut ſi ipſe confeſſus fuerit, ordinem ſubdiaconatus accipiat.

XXVI. *Apoſt. 18.*

Si quis viduam aut ab alio dimiſſam duxerit, non admittatur ad clerum; aut ſi obtempſerit, rejiciatur: ſimiliter ſi homicidii, aut facto, aut præcepto, aut

---

a. X. Quæſt. 2. Si quis epiſcopus nulla. — a *al.* in loco.

b *al.* auditus & convictus.

20. XII. Quæſt. 1 cap. Manifeſta.

a *al.* Ne poſt ejus obitum in cauſas incidant, qui ad eum pertinent, nec ipſi maledictum incidere videantur.

d *al.* aliquo.

2. Tim. 6. — e *al.* ſimus.

f *al.* loca.

g *al.* contaminaverit.

h *al.* Sin autem.

i *al.* quia quæ. — k *Hæc vox in ſenſu ſignificationem non reperitur.* 5 XII. Quæſt. 2.

21. Diſtinct. 50. Si quis preſbyter aut diaconus. — l *al.* ecclemoſynis.

m *al.* ut debeat gradu. — n *al.* quia multoties.

21. Diſtinct. 18. cap. Propter eccleſiaſticas.

a *al.* dari.

b *al.* quibus metropoles ſunt creditæ.

c *al.* continere.

c. Diſtinct. 71. cap. Si quis triginta. — d *al.* laude.

e *al.* reſervati.

9 Diſtinct. 51. cap. Si quis pro ægritudine.

f *al.* fuerit.

g *al.* Neophytus ſi baptizatus fuerit jam ætate, &c.

1. Tim. 6.

h *al.* Expœnitens.

i *al.* apoſtolum.

k *al.* Expœnitentem vero.

2. Diſtinct. 14 cap. Si quis preſbyter. — l *al.* confeſſi ſunt, aut. *Hoc legebatur* confeſſi non ſunt, &c.

4. XV. Quæſt. 2. cap. Si quis preſbyter. — m *In aliis editionibus hæc inſerta ſunt* Sin autem non ipſe confeſſus, ſed aliter publice fuerit convictus, nec hoc ipſum habeat, ut nomen preſbyteri portet. Similiter, &c.

a al. defenſione vel apud Gratianum.

conſilio, aut [a] aſſenſione poſt baptiſmum conſcius fuerit, & per aliquam ſubreptionem ad clericatum venerit, dejiciatur, & in finem vitæ ſuæ communionem non recipiat.

XXVII. *Neocæſ. 1.*

Si quis preſbyter aut diaconus fuerit fornicatus aut mœchatus, projiciatur, & agat pœnitentiam.

XXVIII. *Neocæſ. 8.*

2. Diſtinct. 34. Si laïci, ex Concilio Martini Papæ. 2. Diſtinct. 32. cap. Si quis viduam aut ab alio.

Si alicujus laïci uxor in adulterio fuerit deprehenſa, hic talis ad miniſterium eccleſiaſticum nullo modo adducatur. Si autem poſt ordinationem, alicujus clerici uxor adulterata fuerit, dimittat eam: ſi autem cum ipſa voluerit permanere, a miniſterio alienus ſit.

XXIX. *Tolet. I. 18.*

10. Diſtinct. 41. Si qua vidua.

Si qua vidua epiſcopi vel preſbyteri aut diaconi maritum acceperit, nullus clericus, nulla religioſa cum ea convivium ſumat, numquam communicet; [b] morienti tantum ei ſacramenta ſubveniant.

b al. morienti tamen.

XXX. *Tolet. I. 19.*

c al. Si Deo devota.

[c] Si devota fuerit, & maritum duxerit; ſi eam pater vel mater in affectum receperint, a communione habeantur alieni. Pater vero cauſas in concilio ſe noverit præſtaturum; mulier vero non admittatur ad communionem, niſi marito defuncto egerit pœnitentiam. Si autem vivente eo receſſerit & pœnituerit, communionem in [d] ultimo vitæ deficiens accipiat.

d al. ultimo hinc vitæ.

XXXI. *Tolet. I. 16.*

Devotam peccantem non recipiendam in eccleſia, niſi peccare deſierit, & deſinens egerit aptam pœnitentiam decem annis; & recipiat communionem. Prius autem quam in eccleſia admittatur ad orationem, ad nullius convivium Chriſtianæ mulieris accedat. Quod ſi admiſſa fuerit, etiam ea quæ illam receperit, habeatur abſtenta. Corruptorem etiam par pœna conſtringat. Quæ autem maritum acceperit, non admittatur ad pœnitentiam, niſi adhuc vivente ipſo marito, caſte vixerit, aut poſt ipſe de hac vita diſceſſerit.

XXXII. *Nicæn. 3.*

Nullus epiſcopus, neque preſbyter, neque diaconus, neque omnino aliquis ex clero licentiam habeat introducendi ad ſe quaſi adoptivam aliquam mulierem, quaſi in loco [e] ſiliæ, aut matris, niſi forte ſororem veram ex germanitate, aut ſororem vel matris vel patris, & illas ſolas perſonas quæ ab omni mala ſuſpicione alienæ ſunt. Similiter & religioſis feminis laïcorum alienorum familiaritatem & conſortium prohibemus, & eorum qui nec in Dei timore ſubjecti ſunt, nec continentiæ retinent diſciplinam.

e filiæ, aut ſororis, aut matris.

XXXIII. *Nicæn. 16.*

Si quis in contemptu poſitus preſbyter vel diaconus, vel quicumque ex clero, receſſerit ab eccleſia, nullomodo in alia ſuſcipiatur eccleſia: ſed omnimodo compellatur, ut ad ſuam revertatur eccleſiam: ſi autem permanſerit in ſuperbia, & reverti noluerit, excommunicetur & projiciatur. Si quis autem epiſcopus auſus fuerit in [f] ſua eccleſia ordinare, non conſentiente epiſcopo ſuo a quo receſſit, ordinatio ejus vacua deputetur.

f al. eum, al. ullam in eccleſia ordinare.

XXXIV. *Antioch. 3.*

Si quis preſbyter aut diaconus, aut aliquis de clero, propriam eccleſiam derelinquens, ad alteram eccleſiam vadit, ibi multo tempore demoratur, omnino numquam miniſtret in clero: & ſi admonuerit eum epiſcopus ſuus, ut ad ſuam redeat parochiam, & redire noluerit; ubi eſt, ibi de ſuo officio deponatur; ita ut numquam [g] in ſuo revertatur gradu, propter diſſolutionis peccatum. Si autem epiſcopus alter illum ſuſceperit, qui de reatu ejus eſt conſcius; oportet ipſum epiſcopum ſine increpatione in communi concilio non adimitti, ut eccleſiaſticum canonem ultra non ſolvat.

g al. in ſuum revertatur gradum.

XXXV. *Antioch. 12.*

5. XXI. Qu. 5. Si quis epiſcopus.

Si quis epiſcopus, preſbyter aut diaconus excommunicatus, in concilio injuſte ſe queritur condemnatum, ad majus epiſcoporum concilium revertatur; & eorum inquiſitionem & judicium exſpectans, ſi quas ſe juſtas cauſas habere putat, exponat. Si autem contempſerit, & importans ſe palatio, aures principum inquietate voluerit, hic ad nullam veniam poterit pervenire, neque ſpem futuræ reconciliationis habebit.

XXXVI. *Nicæn. 8.*

11. Q. Qu. 3. Si quis epiſcopus.

Si quis epiſcopus, ſive alicujus epiſcopi preſbyter aut diaconus in alicujus hæreſis opinionem offenderit, & ob hanc cauſam fuerit excommunicatus; nullus epiſcopus eum in communionem recipiat, niſi prius in communi concilio, porrecto fidei ſuæ libello, ſatisfaciat omnibus, & ita liberam teneat ſuam purgationem. Hoc idem & de fidelibus laïcis ſit decretum, ſi in [h] aliquam hæreſis opinionem fuerint nominati.

h al. aliquas hæreſis opiniones.

XXXVII. *Antioch. 4.*

7. XI. Quæſt. 3. Si quis epiſcopus in Concilio.

Si quis epiſcopus in concilio excommunicatus fuerit, ſive preſbyter, ſive [b] diaconus; facere oblationem, vel matutinum, vel veſpertinum ſacrificium, quaſi in officio ſuo agere ſicut prius non liceat ei, nec in alio concilio ſpem reconciliationis habere, nec ultra [c] recolligi; ſed etiam eos qui ei communicaverint, omnes ab eccleſia reſpui, maxime eos, qui ſciebant eum eſſe [d] deletum. Si autem permanſerit turbans & concitans eccleſiam, per [d] foralticam poteſtatem oportet eum ſicut ſeditionarium ab omni plebe expelli.

b al. diaconus a ſuo epiſcopo, & poſt excommunicationem præſum, ſcilicet ſive epiſcopus ille, aut preſbyter, aut diaconus facere oblationem.

c al. reconciliari.

d al. forinſecam.

XXXVIII. *Neocæſ. 7.*

4 al. Quod ſi hi qui ad ſecundas nuptias veniunt, pœnitentiam poſtulant, quomodo preſbyter ille poterit eſſe, &c.

Preſbyterum ad ſecundas nuptias convivam fieri non oportet; [f] propterea quod hi qui ad ſecundas nuptias veniunt, pœnitentiam poſtulant. Quomodo poteſt preſbyter eſſe, qui propter convivium intereſt tali conjugio?

XXXIX. *Ancyr. 10.*

[g] Si quis ad miniſterium diaconatus eligitur, ſi conteſtatus fuerit pro accipiendo matrimonio & dixerit ſe non poſſe in caſtitate permanere, hic non ordinetur. Quod ſi in ordinatione tacuerit, & ordinatus fuerit, & poſtea matrimonium deſideraverit, alienus ſit a miniſterio, & vacet a clero.

g al. Diaconum qui eligitur.

XL. *Laod. 20.*

Non licet diaconum ante preſbyterum ſedere, niſi cum juſſione preſbyteri.

XLI. *Bracar. I. 28.*

23. Diſtinct. 23. cap. Non liceat cuilibet.

Non liceat quemlibet miniſteria tangere, niſi ſubdiacono aut acolyto in ſecretario tangere vaſa dominica.

XLII. *Laod. 44.*

Non liceat mulieres [h] in ſacrario ingredi.

h al. in ſecretarium.

XLIII. *Tolet. I. 3.*

32. Diſtinct. 24. cap. Lectores.

Lector ſi viduam alterius [i] uxorem acceperit, [k] in lectoratu permaneat: aut ſi forte neceſſitas ſit, ſubdiaconus fiat, nihil autem ſupra: ſimiliter & ſi bigamus fuerit.

i al. in uxorem.

k al. in lectoratus ſtatu.

XLIV. *Tolet. I. 4.*

12. Diſtinct. 3. cap. Si ſubdiaconus.

Si ſubdiaconus ſecundam duxerit uxorem, inter lectores vel oſtiarios habeatur; ita ut apoſtolum non legat.

XLV. *Laod. 15.*

3. Diſtinct. 92. cap. Non liceat in pulpito.

Non liceat in pulpito pſallere, aut legere, niſi qui ab epiſcopo lector eſt ordinatus.

XLVI. *Tolet. I. 10.*

3. Diſtinct. 54. Si quis obligatus eſt tributo.

Si quis obligatus eſt tributo ſervili, vel aliqua conditione, vel patrocinio cujuſlibet domus, non eſt or-

dinandus clericus, nisi probatæ vitæ fuerit, & patroni [a] concessus accesserit.

[a] al. consensus.

XLVII. *Grangr. 3.*

Si quis servum alienum causa religionis doceat contemnere dominum suum, & recedere a servitio ejus, durissime in omnibus arguatur.

31. XVII. Qu. 4. Si quis servum alienum.

XLVIII. *Laod. 1. & 5.*

Non liceat in quadragesima natales martyrum celebrare, sed tantum sabbato & dominico pro commemoratione eorum oblationes offerri: sed nec natalitia, neque nuptias liceat in quadragesima celebrare.

B. XXXIII. Quæst. 4. Non licet in Quadr.

XLIX. *Laod. 45. & 46.*

Non liceat ante duas septimanas paschæ, sed ante tres ad baptismum suscipere aliquem. Oportet autem in ipsis diebus, ut hi qui baptizandi sunt, symbolum discant, & quinta feria novissimæ septimanæ [b] episcopo vel presbytero reddant.

39. De consecr. dist. 4. Non licet ante.

[b] al. hoc episcopo.

L. *Laod. 50.*

Non liceat [c] quinta feria novissimæ septimanæ jejunium solvere, & omnem exhonorare quadragesimam, sed sincere abstinentes totam quadragesimam [d] perexire.

[c] al. in quinta.

3. De consecr. dist. 3. Non licet quinta.

[d] al. peragere.

LI. *Tolet. I. 20.*

Omni tempore episcopis liceat chrisma conficere, & per suas diœceses destinare; ita ut ad dirigendum chrisma diaconus aut subdiaconus ante diem Paschæ de singulis ecclesiis ad episcopum destinentur.

124. De consecr. dist. 3 cap. Omni tempore.

LII. *Tolet. I. 20.*

Presbyter, præsente episcopo, non signet infantes, nisi forte ab episcopo fuerit illi præceptum.

11. Distinct. 25. cap. Presbyter.

LIII. *Laod. 56.*

Non liceat presbytero [e] prius ab episcopo in baptisterium introire, sed cum episcopo; nisi forte aut absens fuerit, ut ægrotus.

[e] al. prius episcopo.

LIV. *Neocæs. 6.*

Si qua mulier prægnans desideraverit gratiam baptismi percipere, quando voluerit, habeat potestatem: nam nihil in hoc participat mater infanti, qui nascitur: propterea quod [f] unicuique propria posse voluntas in confessione monstretur.

m. De consec. dist. 4. Si qua mulier prægnans.

[f] al. uniuscujusque.

LV. *Carth. III. 24.*

Non oportet aliud in [g] sanctuario offerri, præter panem & vinum & aquam, quæ in typo Christi benedicuntur: quia dum in cruce penderet, de corpore ejus effluxit sanguis & aqua: hæc tria unum sunt in Christo Jesu; hæc hostia & oblatio Dei in odorem suavitatis.

4 De consec. Distinct. 2. Non oportet.

[g] al. sacramento.

LVI. *Neocæs. 3.*

Forasticis presbyteris, præsente episcopo vel presbytero civitatis, offerre non liceat, nec ministrare in populo, nisi forte illis absentibus.

11. Distinct. 25. Presbyteri extra.

LVII. *Gangr. 18. & Nic. 20.*

Si quis presbyter propter publicam pœnitentiam a sacerdote acceptam, aut aliqua necessitate, die dominica pro quadam religione jejunaverit, sicut Manichæi, anathema sit. Similiter & quod ab apostolis traditum canon tenet antiquus, placuit, tam per omnes dominicas quam per omnes dies paschæ usque ad quinquagesimam, non prostrati, nec humiliati, sed erecto vultu ad Dominum orationum fungamur officio: quia in his diebus gaudium resurrectionis dominicæ celebramus.

17. Distinct. 30. cap. Si quis presbyter.

LVIII. *Ancyr. 13.*

Si quis non pro abstinentia, sed pro exsecratione escarum, abstinet, placuit sancto concilio, ut prægustet; & sic si vult, abstineat: si autem spernit, ita ut olera cocta cum carnibus non deguste, iste non obediens, neque suspicionem hæresis a se removens, deponatur de ordine clericatus.

LIX. *Laod. 36.*

Non liceat clericis incantatores esse, & ligaturas facere, quod est conligatio animarum. Si quis hæc facit, de ecclesia projiciatur.

11. Distinct. 44. cap. Non liceat sacerdotes.

LX. *Laod. 54.*

Non liceat sacerdotibus vel clericis aliqua spectacula in nuptiis vel in convivio spectare: sed oportet, antequam ingrediantur ipsa spectacula, surgere, & recedere inde.

LXI. *Laod. 55.*

Non liceat sacerdotibus vel clericis, sed nec religiosis laïcis, convivia facere de confertis.

LXII. *Nicæn. 17.*

Si [a] quis oblitus timorem Domini, & sanctam scripturam quæ dicit: *Pecuniam suam non dedit ad usuram*: post hanc cognitionem magni concilii feneraverit, & centesimas exegerit, aut ex quolibet negotio turpia lucra quæsierit, aut per diversas species vini vel frugis, vel cujuslibet rei, emendo & vendendo incrementa susceperit, depositus de gradu suo, alienus habeatur a clero.

4. XIV. Qu. 5. Si quis oblitus.

[a] al. quis clericus oblitus. *Psalm. 14.*

LXIII. *Tolet. I. 5.*

Si quis presbyter vel diaconus, vel quilibet clericus ecclesiæ deputatus, si intra civitatem fuerit, aut in quolibet loco, in quo ecclesia est; & ad quotidianum psallendi [a] sacrificium matutinis vel vespertinis horis ad ecclesiam non convenit, deponatur a clero; si tamen castigatus, veniam ab episcopo per satisfactionem noluerit promereri.

9. Dist. 91. cap. Si quis presbyter.

[a] al. officium.

LXIV. *Agath. 64.*

Non liceat quemlibet clericum die dominico ab ecclesia absentem esse, sed missarum solemnibus interesse.

12. Distinct. 44. cap. Non licent sacerdotes.

LXV. *Carth. 12.*

Non oportet clericos vel laïcos religiosos ante sacram horam diei tertiam, inire convivia, neque aliquando clericos, nisi hymno dicto, edere panem; & post cibos gratias auctori Deo deferre.

LXVI. *Carth. IV. 44. & 45.*

Non oportet clericos comam nutrire, & sic ministrare, sed attonso capite, patentibus auribus; & secundum Aaron, talarem vestem induere, ut sint in habitu [b] ordinato.

[b] al. ornato.

LXVII. *Laod. 59.*

Non oportet psalmos compositos & vulgares in ecclesia dicere, neque libros qui sunt extra canonem, legere, nisi solos canonicos novi & veteris testamenti.

LXVIII. *Lib. 6. Capitular. n. 198.*

Non oportet clericos ignaros & præsumptores super monumenta [d] in campo ministeria portare, aut distribuere sacramenta; sed aut in ecclesia, aut in basilica, ubi martyrum reliquiæ sunt depositæ, ibi pro defunctis oblationem offerre.

39. De consec. Distinct. 1. Non oportet clericos.

[d] al. in campum mysteria.

Capitula ad laïcos pertinentia.

LXIX. *Arel. III. 5.*

Non liceat Christianis prandia ad defunctorum sepulcra deferre, & sacrificare de re mortuorum.

Turon. II. cap. 21.

LXX. *Laod. 32. 38.*

Non liceat clericis, vel laïcis catholicis, ab hæreticis eulogias accipere, quia maledictiones sunt magis, quam benedictiones: neque licet aut cum hæreticis, aut cum schismaticis orare.

47. I. Quæst. 1. Non licet clericis.

LXXI. *Ancyr. 23.*

Si quis paganorum consuetudinem sequens, divinos & sortilegos in domo sua introduxerit, quasi ut malum foras mittant, aut maleficia inveniant, vel lustrationes paganorum faciant; quinque annis pœnitentiam [e] agant.

5. XXVI. Qu. 5. Non licet Christianis.

[e] al. agat.

LXXII. *Bracar. 20.*

Non liceat Christianis tenere traditiones gentilium, & observare vel colere elementa, aut lunæ aut stellarum cursum, aut inanem signorum fallaciam, pro domo [a] facienda. Scriptum est enim: *Omnia quæ facitis, aut in verbo, aut in opere, omnia in nomine Domini nostri Jesu Christi facite, gratias agentes Deo.*

p. XXVI. Qu. 1. Non liceat.

[a] *al.* facienda aut propter segetes vel arbores plantandas, vel conjugia faciunda. *Colleſſ. 1. 15. XXVI. Qu. 7.* Non licet iniquas. *Toma. II. 22.*

LXXIII. *Laod. 39.*

Non liceat iniquas observationes agere Kalendarum, & otiis vacare gentilibus, neque lauro aut viriditate arborum cingere domos. Omnis hæc observatio paganismi est.

LXXIV. *Bracar. 21.*

Non licet in collectione herbarum quæ medicinales sunt, aliquas observationes aut incantationes attendere, nisi tantum cum symbolo divino, aut oratione dominica, aut tantum, *Deus creator omnium, &* B *Dominus benedicat.*

6. XXVI. Qu. 3. Non liceat Christianis.

LXXV. *Bracar. 11.*

Non liceat mulieres Christianas aliquam vanitatem in suis lanificiis observare, sed Deum invocent adjutorem, qui eis sapientiam texendi donavit.

LXXVI. *Ancyr. 19.*

Si cujus uxor adulterium fecerit, aut vir in alienam uxorem irruerit, septem annis pœnitentiam agat.

LXXVII. *Ancyr. 19.*

44. Diſtinct. 50. cap. Si quis voluntarie.

Si qua mulier fornicaverit, & infantem qui exinde fuerit natus, occiderit; & quæ studuerit abortum facere, & quod conceptum est necare; aut certe, ut non concipiat, elaborat, sive ex adulterio, sive ex legitimo conjugio; has tales mulieres nec in morte recipere communionem priores canones decreverunt. Nos tamen pro misericordia, sive tales mulieres, sive conC scias scelerum ipsarum, decem annis agere pœnitentiam judicamus.

LXXVII. *Ancyr. 21.*

Si quis voluntarie homicidium fecerit, ad januam ecclesiæ catholicæ semper subjaceat, & communionem in exitu vitæ suæ recipiat. Si autem non voluntarie, sed casu aliquod homicidium fuerit factum, prior canon septem annis agi pœnitentiam jussit, secundus canon quinque mandavit.

LXXIX. *Neocæs. 11.*

Si qua mulier duos fratres, aut si quis vir duas sorores habuerit, a communione abstineantur usque ad mortem: in morte autem eis communio pro misericordia detur. Si autem supervixerint communione accepta, & de infirmitate convaluerint, agant plenam pœnitentiam tempore constituto.

LXXX. *Neocæs. 3.*

9. XXXII. Quæſt. 7. Si quis fuerit.

Si quis multis nuptiis fuerit copulatus, pœnitentiam agat: conversatio autem & fides pœnitentis compendiat tempus.

LXXXI. *Ancyr. 16.*

[a] *al.* commixtionem.

Si quis ante viginti annos in cujuslibet animalis [a] commistionem peccaverit, quindecim annis in humilitate subjaceat ad ecclesiæ januam; & post hos aliis quinque annis in orationis tantum communione receptus, pœnitentiam agat, & sic gratiam sacramenti suscipiat. Interrogentur autem alii de eo, qualem vitam in pœnitentia egerit; & sic communionis misericordiam consequatur. Si quis autem post viginti annos habens uxorem huic peccato inruerit, viginti quinque annos [b] humilitate subjaceat, & quinque annis orationibus tantum communicans, postea recipiat sacramentum. Quod si & hanc mensuram aliquis transgressus fuerit, sacramentum [c] in exitu consequatur: oportet enim tales inter dæmoniosos [d] ordinare.

[b] *Forte,* in humilitate. *al.* humilitati.

[c] *al.* nec in exitu.

[d] *al.* orare.

LXXXII. *Nican. 13.*

6. XXVI. Qu. 1. 6. Si quis de corpore.

Si quis de corpore exiens novissimum & necessarium communionis viaticum expetit, non ei denegetur. Quod si in desperatione positus, post perceptam communionem iterum sanus fuerit factus, tantum orationis particeps sit: [e] nam non accipiat sacramentum, donec constitutum pœnitentiæ impleat tempus. Qui ergo in exitu mortis sunt, & desiderant accipere sacramentum, cum consideratione & probatione episcopi accipere [f] debeant.

[e] *al.* sacramentum vero non accipiat.

[f] *al.* debeat.

LXXXIII. *Antioch. 2.*

11. De conſecr. Diſt. 1. Si quis intrat.

Si quis intrat ecclesiam Dei, & sacras [g] scripturas C non audit, & pro luxuria sua avertit se a communione sacramenti, & in observandis mysteriis declinat constitutam regulam disciplinæ; istum talem projiciendum de ecclesia catholica esse decernimus, donec pœnitentiam agat, & ostendat fructum pœnitentiæ suæ; ut possit [h] communionem percepta indulgentia promereri.

[g] *al.* scripturas audit.

[h] *al.* communione percepta indulgentiam promereri. *Græce eſt.* καὶ μεταλάβοντα τῶν ἁγίων. *Arabice eſt* ευχήσηται.

LXXXIV. *Antioch. 10.*

Non liceat communicare excommunicatis, neque in domos eorum introire, neque orare cum eis; neque liceat, ut in alia ecclesia segregentur. Si autem aliquis episcopus aut presbyter aut diaconus, aut quilibet ecclesiasticus excommunicato communicaverit, quasi perturbans omnem disciplinam ecclesiasticam, excommunicetur.

Finis capitulorum sancti Martini Bracarensis episcopi ex Orientalium synodis collectorum.

INCIPIUNT DECRETA BENEDICTI PAPÆ.

Falsa & commentitia ab Iſidoro Mercatore ſuppoſita ſarcina.

AD DAVID EPISCOPUM.

Probat ex sacris litteris, summam Trinitatem unitatem esse.

Reverentissimo fratri episcopo David, Benedictus salutem in Domino.

[a] *S. Greg. ep. 61. lib. 1.*

RESpondere litteris vestris plenius cogitavi: sed cum hoc meditarer, tantus me dolor tetigit, ut magis [a] flere quam aliquid dicere, delectatus sim. Sed ne funditus remaneret, pauca vobis rescribere curavi, ad potiora vobis tempora congrue invitans. Quod autem litteræ tuæ testes sunt, quosdam intra provinciam Baticam esse, qui dicerent, neminem veraciter posse probare, Trinitatem unitatem fieri, cum neque tres unum, D neque unum in tribus posse quemquam proprie approbare: quas ob causas, dilectissime fili, consulta tibi Apostolicæ sedis misimus, ut aut his eos ad rectam fidem converti facias, aut ab ecclesia antequam pestis hæc latius dirulgetur, repellas. His (frater) scripturarum testimoniis [b] unitatem Trinitatis agnosce, & desine Arrianorum pravitatem sequi, ut ab eadem possis peccatorum indulgentiam promereri, Isaia propheta dicente: *Vide Dominum sabaoth sedentem super thronum excelsum, & Seraphim stabant in circuitu ejus: sex ala uni, & sex ala alteri. Duabus volabant faciem ejus, duabus autem volabant pedes ejus,*

[b] *Hilarius edit. Parisiensium cap. 1. Iſa. 6.*

& duabus

& duabus volabant. Et clamabant ad alterutrum, dicentes: Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus sabaoth. Si Trinitas non est, quare tertio, *Sanctus* dixerunt? Et si unitas non est, quare sub trina repetitione unum Deum ac Dominum intimarunt? Si Trinitas non est, cur in Geneseos dicitur: *Duxit Deus, fecit Deus, & benedixit Deus?* Si vero unitas non est, quare tertio dixit, *Deus*, & non deos pluraliter commendavit? Et si Trinitas non est, quare in Exodo dictum est tertio: *Domine, Domine, Domine, miserator & misericors?* Si unitas non est, quare dum tertio diceret, *Domine*, postea *miserator* singulariter dixit; & non, miseratores, ut plures ostenderet, intimavit? Si Trinitas non est, cur Abraham ad dicem Mambre sedens, tribusque occurrens, uni *Domine*, dixit; & non (ut viderat) tribus salutationis obsequium reddidit? Si unitas non est, quare cum Mosi, *Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob*, tertio diceret, unitatem ostendens, *Hoc mihi nomen est*, dixit; & non, Hæc suot nostra nomina, designavit? Si Trinitas non est, quare David tertio dixit: *Benedicat nos Deus, Deus noster, benedicat nos Deus?* Si unitas non est, quare cum, *Deus*, tertio nominasset, *benedicat*, & non, benedicant, adjunxit? Si Trinitas non est, cur Isaias denuo dixit: *Domine Deus sabaoth, Deus Israël, qui sedes super cherubim?* Si unitas non est, quare: *qui sedes*, dixit; & non, qui sedetis, adjunxit? Si Trinitas non est, quare in Regnorum libro dicitur, *Domine Deus omnipotens, Deus Israël, sermones tui fideles sunt?* Si unitas non est, quare *tui*, dicitur, & non, vestri, potius intimatus? Si Trinitas non est, cur in psalmo LXVIII. cantatur: *Domine Deus virtutum; Deus Israël, intende ad visitandas omnes gentes?* Si unitas, non est, quare *intende* posuit, & non, intendite, ut prædicatus est, intimavit? Si Trinitas non est, quare in Apocalypsi tertio dixit: *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus omnipotens, qui est, & qui erat?* Si unitas non est, quare non, qui sunt, pluraliter, sed, *qui erat*, designavit? Si Trinitas non est, quare in Deuteronomio dictum est: *Dominus Deus tuus, Deus misericors est, & audiet vocem tuam?* Si unitas non est, quare *audiet* posuit, & non audient, intimavit? Si Trinitas non est, quare in Jesu Nave dicitur libro: *Dominus Deus deorum est?* Si unitas non est, quare *est*, dixit; & non, sunt, more locutionis induxit? Si Trinitas non est; quare Elias orando, *Domine, Domine, Domine Deus Israël, ostende quia tu es Deus meus*, dixit? Si unitas non est, quare, *ostende*, & non ostendite, posuit? Si Trinitas non est, cur Mardochæus orando, *Domine, Domine Deus omnipotens, omnia in potestate tua sunt*, dixit? Si unitas non est, quare *in tua* posuit, & non, in vestra, signavit? Si Trinitas non est, cur etiam Judith orando dixit: *Domine Deus omnium virtutum, respice in orationem meam?* Si unitas non est, quare, *respice*, posuit; & non, respicite, designavit? Si Trinitas non est, quare in Jeremia dicitur, *Dominus Deus vester Deus verax est?* Si unitas non est, quare, *verax est*, dixit, & non, veraces, potius intimavit? Si Trinitas non est, quare in Apocalypsi scriptum est: *Dominus Deus & spiritus prophetarum misit angelum suum, ostendere servis suis quæ oportet fieri cito?* Si unitas non est, quare cum Patrem & Filium & Spiritum nominasset, *misit Dominus*, dixit, & non, miserunt, sub præterita trium personarum & nominum introduxit? Si Trinitas non est, quare in Deuteronomio dicitur; *Dominus Deus vester hic est Deus?* Si unitas non est, quare, *Hic est*, dixit, & non, hi sunt, plurali numero designavit? Si Trinitas non est, quare in eodem dicitur libro: *Dominus Deus tuus, Deus magnus & potens est?* Si unitas non est, quare *magnus & potens*, & non pluraliter nominatur? Si Trinitas non est, cur Tobias filium suum cum in Rages civitatem cum Raphaele angelo mitteret, benedicens eos, ita dixisse docetur: *Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob, ipse impleat benedictionem suam in vobis?* Si unitas non est, quare, *ipse impleat*, dixit, & non, ipsi impleant, intimavit? Postremo, si Trinitas non est, quare Dominus discipulos suos in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti universas gentes misit baptizare? Si unitas non est, quare *in nomine*, dixit, & non, in nominibus, præcipiendo perdocuit? Si Trinitas non est, quare apostolus Paulus ait: *Ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia?* Si unitas non est, quare, *ex ipso*, posuit, & non ex ipsis, adstruxit? Si enim certo certius volueris unitatem Trinitatis agnoscere, a sæpe dicto doctore gentium apostolo poteris universa condiscere, & sequi catholicam fidem, & Arrianorum prævitatem respuere. *Gratia Domini nostri Jesu Christi*, inquit, *& caritas Dei, & communicatio sancti Spiritus. Ipsa est Patris, & Filii, & Spiritus sancti.* Quomodo autem in Trinitate unum sunt? quia natura atque ab invicem separari non possunt. [a] Cetera, frater carissime, quæ tua continebant scripta, ex subjectis sententiis maxime omnia poteris colligere. [b] Necesse est, frater carissime, adesse divinum, ubi humanum cessat auxilium. Et ut juxta apostolum Paulum dicamus, licet verba replicemus, quæ ipse Timotheo scribit dicens: *Ecclesia Dei vivi, columna & firmamentum est veritatis. Et manifeste magnum est pietatis sacramentum, quod manifestatum est in carne, justificatum est in spiritu, apparuit angelis, prædicatum est in gentibus, creditum est in mundo, assumptum est in gloria. Spiritus autem manifeste dicit, quia in novissimis temporibus discedent quidam a fide, attendentes spiritibus erroris & doctrinis dæmoniorum in hypocrisi loquentium mendacium, & cauterizatam habentium suam conscientiam, prohibentium nubere, abstinere a cibis quos Deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione, fidelibus, & his qui cognoverunt veritatem; quia omnis creatura Dei bona est, & nihil rejiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur. Sanctificatur enim per verbum Dei & orationem. Hæc proponens fratribus, bonus eris minister Christi Jesu, enutritus verbo fidei & bonæ doctrinæ, quam assecutus es. Ineptas autem & inanes fabulas devita, & exerce temetipsum ad pietatem. Nam corporalis exercitatio ad modicum utilis est. Pietas autem ad omnia utilis est, promissionem habens vitæ quæ nunc est, & futuræ. Fidelis sermo & omni acceptione dignus. In hoc enim laboramus & maledicimur, quia speramus in Deum vivum, qui est Salvator omnium hominum, maximeque fidelium. Præcipe hæc & doce. Nemo adolescentiam tuam contemnat, sed exemplum esto fidelium in verbo, in conversatione, in caritate, in fide, in castitate. Dum venio, attende lectioni, exhortationi, doctrinæ. Noli negligere gratiam quæ in te est, quæ data est tibi per prophetiam cum impositione manuum presbyterii. Hæc meditare, in his esto, ut profectus tuus manifestus sit omnibus. Attende tibi & doctrinæ, insta in illis. Hoc enim faciens, & teipsum salvum facies, & eos qui te audiunt.* Fame enim nimis affligitur populus Romanus, qua clade atque aliis anxietatibus vexatus longam epistolam minime scribere valui. Tempore congruo denuo (si necesse fuerit) mitte, & mi quæ desideraveris, sume. Deus te incolumem custodiat, frater carissime. Amen. Data quarto Nonas Aprilis, [c] Justino & Lubio viris clarissimis Consulibus.

[a] *Hactenus verba Isaiæ.*

[b] *Hinemarus in Dialogo de libris ecclesiæ, citat ex Isidoro maximo legatorum a Justino Cæsare Imperatore Romæ directorum.*

[c] *al. Justiniano. Mendax Consulum adnotatio.*

Tob. v.

Matth. ult.

Rom. xi.

2. Cor. v.

1. Tim. i.

Sirach. xv.

Apoc. x.

Deut. xx.

Ibidem.

CONCILIUM PARISIENSE IV.

ANNO CHRISTI 573.

In quo Pappoli episcopi Carnotensis causa suscepta est adversus Promotum, qui in castro Dunensi episcopus fuerat constitutus, celebratum in sancti Petri basilica, sub die III. Idus Septembris, Indictione VI. anno XII. regum Clotarii filiorum.

Hinc quidam colligunt in Gallia eadem Indictionem cœpisse Januario octavo Kal. Octobres.

TENOR SUGGESTIONIS libelli synodo oblati a Pappolo episcopo.

Domnis semper suis, atque apostolica dignitate colendis, omnibus episcopis qui in sancta synodo nunc Parisius convenerunt, Pappolus Carnotinæ civitatis episcopus humilis vester.

Primus edidit Jacobus Sirmondus, Sanctarum) Ita ex mss. codice Colbertino.

ITA nos canonica institutio admonet, ut quoticns aliquæ exortæ fuerint in ecclesia causæ, synodali hoc conventu debeat publicari. Ideo, piissimi domini, in vestræ pietatis notitia hæc quæ contra nos gesta sunt, per præsentis libelli nostri tenorem studuimus deferendum. Ergo cum me ante aliquod temporis clericorum vel civium Carnotinæ civitatis voluntas per consensum, cum conniventia etiam metropolitani mei fieri episcopum elegisset, quod annuente domino factum est: post aliquot dies, quidam ex ipsius civitatis Carnotinæ territorio presbyter, nomine Promotus, qui reliquerat sine litteris antecessoris mei cellulam suam; inlicita præsumptione parochiam meam, cui vocabulum est Duno, quasi sub nomine episcopatus visus est pervasisse. Etiam & facultaticulam ecclesiæ, cui præesse videor, quantum in ipso pago esse

ANNO CHRISTI 573.

constat, nescio per cujus ordinationem, simili condi- A tione pervasit. Pro qua re supplex vester sanctitati vestræ suggero, & per Spiritum sanctum, qui in vobis habitat, & diem judicii futurum, & per remissionem peccatorum, vobis domnis meis conjuro, ut hoc ita, qualiter vobis fieri non vultis, emendari jubeatis: quatenus nec per callidam præsumptionem quis audeat in postmodum per tumorem superbiæ similia perpetrare, & simultas ecclesiæ, vestro studio & ordinatione, jam Christo propitio conquiescat.

Cujus suggestione synodus sancta, spiritali favore & canonico ritu respondens, hac contra temerarios scripsit oblata.

CONSTITUTIO SYNODI ad Ægidium episcopum Remensem, qui Promotum in Dunensi castro episcopum temere consecrarat.

Domino suo, atque beatissimo & meritis apostolico fratri, Ægidio episcopo, Philippus, Sapaudus, Priscus, Constitutus, Laban, Felix, [a] Clementinus, Syagrius, Opeatus, Gallomagnus, Salonius, Quinidius, item Salonius, Sagittarius, Promotus, Genesius, Polemius, Aunacharius, Hesychius, Palladius, Silvester, Victor, Pappolus, Claudianus, Heraclius, Tetradius, Licerius, Leudobaudis, & Desiderius, episcopi, nec non Launoveus B presbyter.

[a] *Addendi videntur subscriptionibus*, Germanus, Lucretius, Felix.

Vide Gregor. Turon. lib. 5. cap. 17.

DUm pro causis publicis, privatorumque querelis Parisius moraremur, vir apostolicus frater noster domnus Pappolus episcopus mediocritati nostræ detulit in querelam, in castro Dunensi, parochia denique Carnotina, quod castrum nec ad territorium civitatis vestræ, nec ad vestram provinciam manifestum est pertinere, a vobis contra omnem rationem & contra canonicam disciplinam episcopum consecratum. Et licet secundum prisca beatissimorum patrum decreta potuit hujusmodi excessus in vestra injuria acerbius coërceri; sed nos caritatis jura servantes, beatitudini vestræ indicamus, ut presbyterum ipsum, no- D mine Promotum, qui omissa severitate canonica a vobis dicitur tam temere consecratus, ut juste debeat de gradus ipsius dignitate deponi, sicut canonum constituta sanxerunt, ad vos evocetis, vel vobiscum retineatis; ut injuriam nec ecclesiæ, nec sacerdoti suo ulterius debeat inrogare. Et quia a fratre vestro domno Germano episcopo, ad petitionem domni Constituti metropolitani, ut ad synodum venire deberet, præsentanea invitatione commonitus; quod quoque domnum Constitutum, & domnum Germanum constat in synodum retulisse, & ad synodum venire distulit: idcirco noverit beatitudo vestra, hoc apud universum præsenti tempore concilium constitutum: ut si memoratus presbyter, aut propria contumacia, aut E cujuscumque potestatis assentatione, in prædicta Dunensi ecclesia præsumpserit sub hujus subrepti honoris argumentatione ulterius residere, vel res ecclesiæ ipsius amplius usurpare, aut altaria benedicere, infantes confirmare, vel ordinationes per quascumque parochias facere, aut episcopo suo fratri vestro domno Pappolo resistere prava intentione præsumpserit, ab omni cœtu episcoporum, vel a communionis consortio, perpetuo anathemate feriatur: & frater noster domnus Pappolus episcopus, vel ecclesia Carnotina, parochias quas hucusque habuit sub sua ordinatione, debeat auxiliante Domino gubernare. Statuentes etiam, ut quicumque de populo illo benedictionem memorati Promoti presbyteri, post hoc edictum manifestatum vel publicatum, aut expetierit, aut acceperit contentus fuerit, a communionis consortio, vel ab ecclesiæ liminibus arceatur. Data Constitutio die III. Iduum Septembrium, anno XII. regum domnorum nostrorum, Indictione VI. Parisius.

ANNO CHRISTI 573.

Chlotarii regis filiorum.

SUBSCRIPTIONES.

Philippus in Christi nomine Viennensis ecclesiæ episcopus, hanc constitutionem nostram subscripsi.

Sapaudus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Arelatensis, hanc constitutionem nostram relegi & subscripsi.

Priscus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Lugdunensis, constitutionem nostram relegi & subscripsi.

Constitutus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Senonicæ, constitutionem nostram relegi & subscripsi.

Laban peccator ecclesiæ Eloſanæ, consensi.

Felix in Christi nomine episcopus ecclesiæ Bituricæ, constitutionem nostram subscripsi.

Germanus peccator, etsi indignus, in Christi nomine episcopus ecclesiæ Parisiacæ, constitutionem nostram relegi & subscripsi.

Lucretius, ac si peccator, in Christi nomine episcopus ecclesiæ Deensis, constitutionem nostram subscripsi.

Item Felix, ac si peccator, in Christi nomine episcopus ecclesiæ Namneticæ, constitutionem nostram subscripsi. C

Clementinus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Apcensis, constitutionem nostram subscripsi.

Syagrius in Christi nomine Æduorum episcopus, constitutionem nostram subscripsi.

Opatus in Christi nomine Antipolitanæ ecclesiæ episcopus, constitutionem nostram subscripsi.

Gallomagnus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Trecassinæ, constitutionem nostram subscripsi.

Salonius in Christi nomine episcopus civitatis Genavensium, constitutionem nostram relegi & subscripsi.

Quinidius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Vasensis, constitutionem nostram relegi & subscripsi. D

Item Salonius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Ebredunensis, constitutionem nostram relegi & subscripsi.

Sagittarius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Vappicensis, constitutionem nostram subscripsi.

Promotus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Glannatinæ, constitutionem nostram relegi & subscripsi.

Genesius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Segesthericæ, constitutionem nostram subscripsi.

Polemius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Agennensis, constitutionem nostram subscripsi.

Aunacharius in Dei nomine episcopus ecclesiæ Autisiodorensis, constitutionem nostram subscripsi. E

Hesychius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Gratianopolitanæ, constitutionem nostram subscripsi.

Palladius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Sanctonicæ, constitutionem nostram subscripsi.

Silvester in Christi nomine episcopus civitatis ecclesiæ Vesontiensis, constitutionem nostram subscripsi.

Victor in Christi nomine episcopus ecclesiæ Tricastinæ, constitutionem nostram relegi & subscripsi.

Pappolus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Lingonicæ, constitutionem nostram relegi & subscripsi.

ANNO CHRISTI 573.

Claudianus in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Regenſis, conſtitutionem noſtram relegi & ſubſcripſi.

Heraclius in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Dienſis, conſtitutionem noſtram relegi & ſubſcripſi.

Tetradius in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Vendaſcenſis, conſtitutionem noſtram ſubſcripſi.

Licerius in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Eloronenſis, conſtitutionem noſtram relegi & ſubſcripſi.

Leudobaudis peccator eccleſiæ Sagenſis, ſubſcripſi.

Deſiderius epiſcopus eccleſiæ Teloncuſis, conſtitutionem noſtram relegi & ſubſcripſi.

Launoeus preſbyter, in vicem Ricomeri Aurelianorum epiſcopi, conſtitutionem noſtram ſubſcripſi.

Subſcripta conſtitutio in baſilica domni Petri, in diſtione ſupraſcripta, Pariſius.

EPISTOLA SYNODI EJUSDEM ad Sigibertum regem, ut Promoti cauſam non defendat.

Domino glorioſiſſimo, atque ſanctæ eccleſiæ catholicæ filio, Sigiberto regi, Sapaudus, Philippus, Priſcus, Conſtitutus, Laban, Felix, item Felix, Germanus, Lucretius, Clementinus, Syagrius, Gallomagnus, Optatus, Salonius, item Salonius, Quinidius, Promotus, Silveſter, Geneſius, Polemius, Palladius, Victor, Sagittarius, Aunacharius, Heſychius, Claudianus, Deſiderius, Heraclius, Tetradius, Pappolus, Licerius, & Leudobaudis, epiſcopi.

QUantum ineffabili gaudio ſynodali concilio nuntiatur, quando quidem a catholico principe res nova pro dilectione Chriſti concipitur; tantum lamentabile exſecrandumque cenſetur, cum in eccleſia ſancta contra Deum, & contra canonum diſciplinam diſſenſio generatur. Nuper etenim non abſque conniventia gloriæ veſtræ, ſicut credimus, evocati Pariſios venientes, novam inauditamque ordinationem in caſtro Dunenſi, parochia denique Carnotina, factam fuiſſe cognovimus. Quam rem licet vix credere poſſumus cum conſenſu gloriæ veſtræ fieri potuiſſe; tamen ſi cujuſcumque prava ſuggeſtione prævenſi, in hac tam obſcena & eccleſiæ univerſæ contraria conſenſiſtis, ab hujuſmodi ſcandali defenſione ſinceritatis veſtræ conſcientiam expietis: quia ſatius eſt, ut ille qui ambitionis inſtinctu rem tam nefariam doloſa ambitione competiit, per ſatisfactionem pœnitentiæ reatum ſuum abluere compellatur, quam veſtra puritas (quod avertat divinitas) hujus facinoris contagione maculetur. Et quia nobis neceſſe fuit, ut juxta canonum conſtituta perſonæ temerariæ deberet præſumptio coërceri; ideo ſalutis obſequium digno in Chriſto officioſitatis & reverentiæ cultu præbentes, poſcimus, ut vos, quos Deus & culmine præcipuos, & ſinceritate præclaros eſſe præcepit, non quocumque, aut quorumcumque temerario conſilio ad defenſanda hujuſmodi ſcandala miſceatis: quia Deum ſufficit noſſe, nos nequaquam penitus velle contra vos divinam iracundiam promoveri. Annis multis gloriam regni veſtri potentia divina cum omni felicitate conſervet, domne glorioſiſſime, & præcellentiſſime domne.

ANNO CHRISTI 573.

SUBSCRIPTIONES.

Venerator veſter Sapaudus epiſcopus, ſalutare præſumo.

Humilis veſter Philippus, reverenter audeo ſalutare.

Humilis veſter Priſcus, reverenter audeo ſalutare.

Humilis veſter Conſtitutus, reverenter ſalutare præſumo.

Laban peccator, ſalutare præſumo.

Humilis veſter Felix, audeo ſalutare.

Item Felix humilis veſter, audeo ſalutare.

Germanus peccator, proprius veſter, etſi præſumptioſus, audeo ſalutare, & ſupplico, ut non deſpicias ſuggeſtionem ſacerdotum.

Lucretius venerator veſter, humiliter ſaluto.

Clementinus venerator veſter, humiliter ſaluto.

Syagrius humilis veſter, reverenter ſalutare præſumo.

Gallomagnus humilis veſter, reverenter ſalutare præſumo.

Optatus humilis veſter, reverenter ſaluto.

Salonius veſter, reverenter ſaluto.

Item Salonius humilis veſter, debita reverentia ſalutare præſumo.

Quinidius humilis veſter, ſaluto.

Promotus humilis veſter, ſervienter ſaluto.

Silveſter humilis veſter, reverenter ſaluto.

Geneſius humilis veſter, reverenter ſaluto.

Polemius peccator, & humilis veſter, reverenter ſaluto.

Palladius peccator, reverenter ſaluto.

Victor peccator, reverenter ſalutare præſumo.

Sagittarius humilis veſter, reverenter ſaluto.

Aunacharius humilis veſter, reverenter ſaluto.

Heſychius cliens & humilis veſter, reverenter audeo ſalutare.

Claudianus epiſcopus humilis veſter, ſalutare præſumo.

Deſiderius epiſcopus humilis veſter, ſalutare præſumo.

Pappolus humilis veſter, ſalutare præſumo.

Heraclius peccator humilis veſter, ſalutare præſumo.

Tetradius peccator reverenter, ſalutare præſumo.

Licerius peccator reverenter, ſaluto.

Leudobaudis peccator, ſubſcripſi.

Data epiſtola ſub die III. Iduum Septembrium, anno XII. regum domnorum noſtrorum, Pariſius. *Clotarii regis filiorum.*

CONCILIUM PARISIENSE,

In quo Prætextati epiſcopi Rotomagenſis cauſa, Chilperico rege accuſante, diſcuſſa eſt, anno Chriſti DLXXVII.

Ex P. Jacobo Sirmondo Societatis Jeſu.

INſonſus jam antea Prætextato Rotomagenſi epiſcopo vix Chilpericus, quod Merovenm ipſius filium cum Brunichilde regina, poſt Sigiberti mortem, matrimonio copulaſſet, cum alio etiam nomine delatus fuiſſet, hominem accerſit, detinuitque, quoad in publica ſynodi audientia examinaretur. Convenere igitur Pariſiis in ſancti Petri Baſilica epiſcopi quadraginta quinque. Quid porro actum in hoc conventu, & quo pacto circumventus Prætextatus, ad falſam confeſſionem inductus, atque in exſilium a rege ſit ejectus, exponit his verbis Gregorius Turonenſis, libro quinto Hiſtoriæ capite decimo nono. Audiens,

ANNO CHRISTI 577.

ingunt, Chilpericus, quod Prætextatus Rotomagensis episcopus contra utilitatem suam populis munera daret, cum ad se arcessiri præcepit. Quo discusso reperit cum eodem res Brunichildis reginæ commendatas: ipsique ablatis, eum in exilio usque ad sacerdotalem audientiam retineri præcepit. Conjuncto autem concilio exhibitus est. Erant autem episcopi qui advenerant apud Parisios in basilica sancti Petri apostoli. Cui rex ait: Quid tibi visum est, o episcope, ut inimicum meum Merovechum, qui filius esse debuerat, cum amita sua, id est, patrui sui uxore, conjungeres? An ignarus eras quæ pro hac causa canonum statuta sanxissent? Etiam non hic solum excessisse probaris, sed etiam cum illo egisti datis muneribus, ut ego interficerer: hostem autem filium patri fecisti; seduxisti pecunia plebem, ut nullus mecum fidem habitam custodiret: voluitque regnum meum in manu alterius tradere. Hæc eo dicente, intremuit multitudo Francorum, voluitque oblia basilicæ irrumpere, quasi ut extractum sacerdotem lapidibus urgeret: sed ira hoc prohibuit fieri. Cumque Prætextatus episcopus ea quæ rex dixerat, falsa negaret, advenerunt falsi testes, qui ostendebant species aliquas, dicentes: Hæc & hæc nobis dedit, ut Merovecho fidem promittere deberemus. Ad hæc ille dicebat: Verum enim dicitis, vos a me sæpius muneratos: sed non hæc causa exstitit, ut rex ejceretur a regno. Nam & cum vos mihi & equos optimos, & res alias præferens, numquid poteram aliud facere, nisi & ego vos simili forte remunerarem?

Recedente vero rege ad prætorium suum, nos collecti in unum sedebamus in secretario basilicæ beati Petri. Confabulantibusque nobis, subito advenit Aetius archidiaconus Parisiacæ ecclesiæ, salutatisque nobis ait: Audite me, o sacerdotes Domini, qui in unum collecti estis. Aut enim hoc tempore exaltabitis nomen vestrum, & bonæ famæ gratia refulgebitis: aut certe nullus vos amodo pro Dei sacerdotibus eit habiturus, si personas vestras sagaciter non eripuis, aut fratrem perire permittitis. Hæc eo dicente, nullus sacerdotum ei quidquam respondit. Timebant enim reginæ furorem, cujus instinctu hæc agebantur. Quibus intentis, & ora digito comprimentibus, ego ait: Attendi etiote, quæso, sermonibus meis, o sanctissimi sacerdotes Dei, & præsertim vos, qui familiariores esse regi videmini: adhibete ei consilium sanctum atque sacerdotale, ne exardescens in ministrum Dei, perdat ab ira ejus, & regnum perdat & gloriam. Hæc me dicente, silebant omnes, Idis vero silentium, adjeci: Memento te, domini mei sacerdotes, verbi prophetici quod ait: *Si videret sapientiam intuitatem hominis, & non dixerit, vana erit anima perennis.* Ergo nolite silere, sed prædicate, & ponite ante oculos regis peccata ejus; ne forte aliquid mali ei contingat, & vos rei sitis pro anima ejus. An ignoratis quid novo gestum fuerit tempore? quomodo apprehensum Sigismundum Clodomeris retrusit in carcerem; dixitque ei Avitus Dei sacerdos: Ne injicias manum in eum, & cum Burgundiam petieris, victoriam obtinebis. Ille vero abnuens, quæ ei a sacerdote dicta fuerant, abiit, ipsumque cum uxore & filius interemit, petitique Burgundiam: ibique oppressus, & ab exercitu interemptus est. Quia Maximum Imperator? nonne cum beatum Martinum compulisset communicare cuidam homicidæ episcopo, & ille quo facilius addictos morti liberaret, regi impio consensisset, prosequente regis æterni judicio, ab imperio depulsus Maximus, morte pessima condemnatus est? Hæc me dicente, non respondit ullus quidquam: sed erant omnes intenti, stupentes.

Duo tamen adulatores ex ipsis (quod de episcopis dici dolendum est;) nuntiaverunt regi dicentes, quia nullum inimicum majorem in suis caulis quam me haberet. Illico unus ex aulicis cursu rapido ad me repræsentandum dirigitur. Cumque venissem, stabat rex juxta tabernaculum ex ramis factum, & ad dexteram ejus Berthecramnus episcopus, ad lævam vero Ragnemodus stabat: & erat ante eos scamnum pane desuper plenum cum diversis ferculis. Visoque me rex ait: O episcope, justitiam cunctis largiri debes, & ecce ego justitiam a te non accipio: sed ut video, consentis iniquitati: & impletur in te proverbium illud, quod corvus oculum corvi non eruit. Ad hæc ego: Si quis de nobis, o rex, justitiæ tramitem transcendere voluerit, a te corrigi potest: si vero tu excesseris, quis te corripiet? Loquimur enim tibi; sed si volueris, audis: si autem nolueris, quis te condemnabit, nisi is qui se pronuntiavit esse Justitiam? Ad hæc ille, ut erat ab adulatoribus contra me accensus, ait: Cum omnibus enim inveni justitiam, & tecum invenire non possum. Sed scio quid faciam, ut noteris in populis, & injustum te esse omnibus perpatefeat. Convocabo enim populum Turonicum, & dicam eis: Vociferamini contra Gregorium, quod sit injustus, & nulli hominum justitiam præstet. Illis quoque hæc clamantibus respondebo: Ego qui rex sum, justitiam cum eodem invenire non possum: & vos qui minores estis, invenietis? Ad hæc ego: Quod sim injustus, tu nescis: sed ille conscientiam meam, cui occulta cordis sunt manifesta. Quod vero falso clamore populus te insultante vociferatur, nihil est, quia sciunt omnes hæc a te emissa. Ideoque non ego, sed potius tu

Eccli. 33.

in acclamatione noxaberis. Sed quid plura? Habes legem & canones, hæc te diligenter rimari oportet: & tunc quæ præceperunt, si non observaveris, noveris tibi Dei judicium imminere. At ille quasi me demulcens, quod dolose faciens putabat me non intelligere, conversus ad juscellum quod coram erat positum, ait: Propter te hæc juscella paravi, in quibus nihil aliud præter volatilia & parumper ciceris continetur. Ad hæc ego cognoscens adulationes ejus dixi: Nolite cibus esse debet facere voluntatem Dei, & non deliciis delectari, ut ea quæ præcipit nullo casu prætermittamus. Tu vero, qui alios de justitia culpas, pollicere prius, quod legem & canones non omittes; & tunc credimus quod justitiam prosequaris. Ille vero porrecta dextera juravit per omnipotentem Deum, quod ea quæ lex & canones edocebant, nullo prætermitteret pacto. Post hæc accepto pane, hausto etiam vino, discessi.

ANNO CHRISTI 577.

Ea vero nocte decantatis nocturnalibus hymnis, ostium mansionis nostræ gravibus audio verberibus cogi: missoque puero nuntios Fredegundis reginæ adstare cognovi. Quibus introductis, salutationem reginæ suscipio. Deinde precantur pueri, ut in ejus causis contrarius non existam: simulque ducentas argenti promittunt libras, si Prætextatus me impugnante opprimeretur. Dicebant enim: Jam omnium episcoporum promissionem habemus, tantum tu adversus non incedas. Quibus ego: Si mihi mille libras auri argentique doneris, non quid aliud facere possum, nisi quod Dominus agi præcepit? Unum tantum pollicebor, quod ea quæ ceteri secundum canonum statuta consenserint, sequar. Et illi non intelligentes quæ dicebam, gratias agentes discesserunt. Mane facto autem, aliqui de episcopis ad me venerunt, simile mandatum ferentes: quibus ego similia respondi.

Actus Parisiensis synodi secundi.

Convenientibus autem nobis in basilica sancti Petri mane rex adfuit, dixitque: Episcopus enim in furtis deprehensus ab episcopali officio ut avellatur, canonum auctoritas sanxit. Nobis quoque respondentibus, quis ille sacerdos esset, cui furti crimen interrogaretur, respondit rex: Vidistis enim species quas nobis furto ablatas. Ostenderat enim nobis ante diem tertiam rex duo volucra speciebus & diversis ornamentis referta, quæ apperiabantur amplius quam tria millia solidorum. Sed & sæculum cum numismatis auri pondere tenentem quasi millia duo. Hæc enim dicebat rex ab episcopo fuisse furata. Qui respondit: Recolere vos credo, discedente ab urbe Rotomagensi Brunichilde regina quod venerim ad vos: dixique vobis quia res ejus, id est, quinque sarcinas commendatas haberem; & frequentius advenisse pueros ejus ad me, ut ea redderem: & nolui sine consilio vestro. Tu autem dixisti mihi: O rex, ejice hæc a te, & revertantur ad mulierem res suæ, ne inimicitia inter me & Childebertum nepotem meum pro his rebus debeat pullulare. Reversus ergo ad urbem, unum volucrum tradidi pueris: non enim valebant amplius ferre. Reversi iterum requirebant alia. Iterum consului magnificentiam vestram. Tu autem præcepisti dicens: Ejice, ejice hæc a te, o sacerdos, ne faciat scandalum hæc causa. Iterum tradidi eis duo ex his: duo autem alia remanserunt mecum. Tu autem quid nunc calumniaris, & me furti arguis, cum hæc causa non ad furtum, sed ad custodiam debeat deputari? Ad hæc rex: Si hoc depositum penes te habebatur ad custodiendum, cur solvisti unum ex his, & limbum aureis contextum filis in partes dissecasti, & dedisti per viros qui me a regno dejicerent? Prætextatus episcopus respondit: Jam dixi tibi superius, quia munera eorum acceperam: ideoque cum non haberem de præsenti quod darem, hic præsumpsi, & eis vicissitudinem munerum tribui. Proprium mihi esse videbatur, quod filio meo Merouecho erat, quem de lavacro regenerationis excepi. Videns autem rex Chilpericus quod eum his calumniis superare nequiret, attonitus valde, ac conscientia confusus, discessit a nobis; vocavitque quosdam de adulatoribus suis, & ait: Victum me verbis episcopi fateor, & vera esse quæ dicit, scio: quid nunc faciam ut reginæ de eo voluntas adimpleatur? Et ait: Ite, & accedentes ad eum dicite, quasi consilium ex vobismetipsis dantes: Noth quod sit rex Chilpericus pius atque compunctus, & cito flectatur ad misericordiam: humiliare sub eo, & dicito ab eo objecta, a te perpetrata fuisse: tunc nos prostrati omnes coram pedibus ejus, dare tibi veniam impetramus. His seductus Prætextatus episcopus pollicitus est se ita facturum.

Mane autem facto convenimus ad consuetum locum, advenienseque rex ait ad episcopum: Si munera pro muneribus his hominibus es largitus, cur sacramenta postulasti, ut fidem Merovecho servarent? Respondit episcopus: Petii, fateor, amicitias eorum haberi cum eo: & non solum hominem, sed, si fas fuisset, angelum de cœlo evocassem, qui esset adjutor ejus. Filius enim mihi erat, ut sæpe dixi, spiritalis ex lavacro. Cumque hæc altercatio altius tolleretur, Prætextatus episcopus prostratus solo ait: Peccavi in cælum & coram te, o rex misericordissime, ego sum homicida nefandus: ego te interficere volui, & filium tuum in solio tuo erigere. Hæc eo dicente, pro-

fletuntur rex coram pedibus sacerdotum, dicens: Audite, o piissimi sacerdotes, reum crimen exsecrabile confitentem. Cumque nos flentes regem elevassemus a solo, jussit eum basilicam egredi. Ipse vero ad meatum discessit, transmittens librum canonum, in quo erat quaternio novus adnexus, habens canones quasi apostolicos continentes hæc: Episcopus in homicidio, adulterio & perjurio deprehensus, a sacerdotio divellatur. His ita lectis, cum Praetextatus staret stupens, Bertheramnus episcopus ait: Audi, o frater & coëpiscope, quia regis gratiam non habes, ideoque nec nostra caritate uti poteris, priusquam regis indulgentiam mereatis. His ita gestis, venit rex, ut aut tunica ejus scinderetur, aut centesimus octavus psalmus, qui maledictiones Ischariotica continet, super caput ejus recitaretur: aut certe judicium contra eum scriberetur, ne in perpetuum communicaret. Quibus conditionibus ego restitui, juxta promissum regis, ut nihil extra canones gereretur. Tunc Praetextatus a nostris oculis raptus in custodiam positus est. De qua fugere tentans nocte, gravissime cæsus, in insulam maris, quod adjacet civitati Constantinæ, in exsilium est detrusus.

INCIPIUNT
DECRETA SECUNDI PELAGII PAPÆ.

Ex Collectione Isidori Mercatoris.

I.

AD BENIGNUM ARCHIEPISCOPUM.

Reprobat episcoporum de una ad aliam ecclesiam transitus, ecclesiæ utilitate id non expostulante.

Dilectissimo fratri Benigno archiepiscopo, Pelagius episcopus.

Quis hæc sit ex cap. sequ. Ephes. patriarcha adhuc nemo nunquam dubitabit, in Græcis vetustissimis exemplaribus.

LEctis fraternitatis tuæ litteris, [a] vigorem fidei tuæ, quem dudum noveramus, agnovimus; congratulantes dilectioni tuæ, quod ad custodiendum gregem Christi pastoralem curam vigilanter impendis, & pro tibi subditis sollicitus exsistis. Ad nostram enim lætitiam & benefacta [b] perveniunt: & si aliqua secus, quam oportet, pervenerint, non modico nos mœrore conturbant. Magnam enim [c] gratulationem divina concedit gratia, quando tribuit inter nos & salutaris disciplinæ normam litteris [d] conferre, & provenire ad pacificorum studia facit præoptata. Exigit ergo [e] dilectio tua consulta sedis Apostolicæ, si licitum foret episcopum transire, aut mutare de civitate ad civitatem, dum quidam canones, ut tibi videtur, hoc fieri prohibeant. Significasti etiam litteris tuis, quemdam fratrem, nomine & actu Dei Servum, causa utilitatis mutare te velle in locum & civitatem defuncti, licet quidam dicant hoc fieri non licere, [f] nisi consensum Apostolicæ sedis habuisses. Quapropter scias, frater dilectissime, aliud esse causam necessitatis & utilitatis, & aliud causam præsumptionis & propriæ voluntatis. Non ergo mutat sedem, qui non mutat mentem: id est, qui non causa avaritiæ, aut dominationis, aut propriæ voluntatis, vel suæ electionis, migrat de civitate ad civitatem, sed causa necessitatis aut utilitatis mutatur. Nam & plerumque utilitas unius utilitati aut voluntati præferenda est. Aliud est enim mutare, & aliud mutari: sicut aliud ministrare, & aliud ministrari. Unde Dominus in evangelio loquitur, dicens: *Non veni ministrari, sed ministrare.* Quod enim in canonibus legitur, non debere episcopum de civitate ad [g] civitatem transire, vel transferri; non de his dicitur, qui aut vi expulsi, aut necessitate coacti, aut auctoritate majorum hoc agunt: sed de his, qui avaritiæ ardore inflammati, sponte sua prosiliunt, & potius ambitioni, quam utilitati ecclesiæ servire, & ut dominationem agant, insistere cupiunt. Unde & in subjectis canonibus continetur: Si aliquis [h] exstiterit temerarius, qui forsitan exultationem afferat, quod populi litteras acceperit, & ideo migraverit; dum manifestum sit, præmio & mercede paucos, qui fidem non habent, potuisse corrumpi, ut clamarent in ecclesia, & ipsum petere viderentur, omnino has fraudes removendas esse censemus. His verbis & aliis multis exemplis liquet, non de his dicere (ut paulo superius prælibatum est) qui pulsi aut non recepti a civibus, vel a quibuscumque, aut necessitate cogente, vel auctoritate majorum transeunt de civitate ad civitatem: sed de his qui sponte prosiliunt, aut temeritatis aut ambitionis causa hoc faciunt. Nam aliud est sponte transire, & aliud est coacte aut necessitate venire. Unde non illi mutant civitates, sed mutantur: quia non sponte sed coacte hoc agunt. Quis enim unquam audet dicere, sanctum Petrum apostolorum principem non bene egisse, quando mutavit sedem de Antiochia in Romam? Aut quis eum negat ob id sanctum non esse, aut meritum umquam apostolatus tam in cælis, quam in terris perdidisse? Aut quis negat sanctos non esse multos alios episcopos, qui de civitatibus ad civitates translati sunt, aut meritum pontificatus perdidisse: quorum nomina si cœperim enumerare, ante dies pertransiet, quam hæc omnia [i] perscribere possem, & prolixior erit epistola, quam necesse sit? Aut quis umquam potest approbare, sanctum non esse Alexandrum qui Hierosolymam [a] de altera civitate translatus est? aut sanctum Gregorium Nazianzenum, qui in Nazianzeno constitutus est? aut Sanctum Proclum, qui de Cyzico translatus, & Constantinopolim inthronizatus est? Non ergo bene intelligunt ecclesiasticas regulas, qui hoc negant causa utilitatis aut necessitatis fieri posse, quoties communis utilitas aut necessitas persuaserit. Nullum enim ex his, aut ex aliis, qui meliori consilio mutaverunt civitates necessitate quadam, vel utilitate ecclesiastica, aut laica communione earere reperimus: nec ullatenus uniquam fieri debet. Sententia vero [b] quæ in Antiocheno concilio habetur, ut episcopus ab alia parochia nequaquam migret ad aliam, tota, atque omnes sententiæ de [c] ea re vim superius comprehensam retinent: & nihil prætaxato modo translationibus episcoporum actis aut agendis nocent: sed magis robur eis ac Domini Salvatoris quæ omnes canonicos superexaltat libros, auctoritatem præstant. Tales autem quæstiones magis ex invidia quam ex caritate aut utilitate nasci videntur, cum ipsa per se Veritas dicat: *Si vos persecuti fuerint in unam civitatem, fugite in aliam*, & reliqua. Huic ergo sententiæ nullus catholicorum usquam contradicere potest, quæ non alterius, sed ipsius proprio Domini ore prolata, & firmata esse dignoscitur. Cui si aliquis contradixerit, non solum extorris, sed etiam anathematizatus ab ecclesia pellatur. Et Dominus in evangelio alias dicit: *Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam.* Si eos Dominus beatos dicit, qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quis eos damnare potest? Et si ipse de civitate ad civitatem propter persecutionem fugere præcipit, quis eos detrahere aut damnare propterea audet vel potest, quod verbis dominicis obtemperant? Profecto is qui contradicit aut resistit, seipsum damnat, quia ori Domini contumax & inobediens exsistit. Unde & ipsa per se Veritas dicit: *Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico, quare vos non creditis mihi? Qui ex Deo est, verba Dei audit. Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis.* Omnino oportet Deo obedire plusquam hominibus. Et idcirco quod Deo obedimus, & de civitate ad civitatem, ipso præcipiente, persecutionis causa, id est, necessitatis aut utilitatis transimus, damnandi sumus? Non omnino, sed potius venerandi atque portandi, quoniam nec ipsis episcopis hoc imputari potest. Qui his resistit, profecto Dei ordinationi resistit, & est infideli deterior: quia melius est non cognoscere viam veritatis, quam post agnitionem retrorsum abire. Nam & ipse Dominus de loco ad locum secessit, id est, transivit, Judæis illum quærentibus. Fugiens ille quærentes & persequentes se, dedit nobis exemplum fugere nos persequentes, & de civitate ad civitatem transire, dicens: *Si vos persecuti fuerint in civitate ista, fugite in aliam*, & cetera his similia. Nam si fugere [e] malum est, persequi, multo deterius. Hic quidem ne moriatur, absconditur; hic autem persequitur ut occidat; & ut fugiatur præcipitur: quia qui quærit occidere, prævaricatur legem, & magis fugiendi præbet occasionem. Si fugam properant persequentes, erubescant potius semetipsos, & quiescant insidiari, & quiescent continuo fugientes. Nemo enim mutem fugit aliquando, sed magis ferocem simul & callidum. Omnis enim qui gemebat, & vexabatur a Saül, fugiebat & veniebat ad David. Si ergo rex piissimus atque justissimus David sciret peccatum esse, persecutionem fugientes, & transeuntes de loco ad locum, & de civitate ad civitatem, tales nequaquam reciperet, nec secum teneret, nec in aliis civitatibus eos collocaret. Qui enim persequuntur Domini episcopos, eosque de civitatibus ad civitates transire compellunt, non eos tantum persequuntur, quantum Dominum nostrum Jesum Christum, cujus legatione funguntur. Nec ipsi in hoc peccant episcopi, quoniam non sponte, sed coacte hoc agunt; sed illi a quibus persequuntur: nec ipsis episcopis hoc imputari potest, sed illis qui eos hoc agere cogunt. Sanctus enim protomartyr Stephanus lapidabatur, sed

[a] *Socrat. lib. 7. cap. 36.*

[b] *Can. 21.*

[c] *al. eadem.*

Matth. 10.

Matth. 5.

Joan. 8.

Act. 5.

Matth. 10.

[e] *Hist. Trip. cap. 12. lib. 10. ex apologia Joseph. Arbanassi pro fuga sua.*

1. Reg. 20.

Matth. 22.

[g] *Conc. Antiochen. can. 21.*

[h] *Conc. Sard. can. 2.*

[i] *al. scribi pollem.*

Jesus suscipiebat plagas. [a] Idcoque unicuique prævidendum est ne aliquem injuste persequatur, judicet, vel puniat; ne Jesum persequatur, judicet, & puniat. Qui autem negant misericordiam faciendam fugientibus, ac necessitatem patientibus, ipsum Christum negant, qui est misericordia, & veritas, & omnibus necessitatem patientibus subvenire jubet. Pauca sunt, frater, quæ asseruit: sed quanta ex his pendeant, tua providentia poterit æstimare. Quare hanc amittuntur malevoli [b] irrumpere misericordiam? Cur illudere vanis intentionibus felicitatem? Excusationem jam non habet furor iste in credentibus; nec interest quibus itineribus ad mundi principem currat, qui a benevolentia fratrum defecerit, aut necessitatem patientibus misericordiam negat. Negat misericordiam necessitatem patientibus, qui populis indigentibus divinum mysterium, & non habentibus proprium episcopum qui eos instruat, causa utilitatis atque necessitatis, ex alia civitate (licet minor sit) in eam quæ non habet episcopum, doctiorem vel utiliorem, meliori consilio, non sponte transeuntem, sed majorum exhortatione mutare, aut episcopum ejectum & persecutionem patientem, causa utilitatis aut necessitatis inthronizari non permittit. Apud [c] veteres enim, sine ulla differentia de una civitate ad alteram migrabat episcopus, dum utilitas aut necessitas evocaret. Quapropter ipsam etiam regulam huic epistolæ placuit inseri, ut monstretur eos mentitos esse, qui episcopum non posse inthronizari dixerunt. Unde & in canonibus legitur ita: *Si quis episcopus ordinatus, ad parœciam in qua ordinatus est, numquam profectus fuerit; non sua culpa, sed aut populo resistente, aut propter aliam quamlibet causam necessitate factam, hunc honore ministerioque participare, nec tamen missens rebus ecclesiæ, in qua collectas celebrat, sed sustinere quoque quod provincia synodus suo judicio terminaverit, decernimus.* Huic regulæ contradicere nullus potest, quæ etiam causa utilitatis aut necessitatis inthronizari episcopum jubet, & mutari ac transire eum de civitate ad aliam civitatem non proprium habentem episcopum finit. Pingues hostias [d] luat diabolo, qui his resistere nititur, aut misericordiam & utilitatem ecclesiæ jam dictas negat, id est, & episcopis & populis. In vanum ergo contra simplices, qui hæc olim dicentes agere prohibuerunt, tendicula dejiceps patebunt, cum his & aliis armatis adminiculis, noverint quid super his sit agendum, & quid vitandum. Nimis enim [e] armatus est, qui illa, quæ adversarius misericordiæ, utilitatis atque concordiæ ministrat, tela contemnit. Sufficit ergo contra omnia jacula jurgiosum fidei nuda oppositio. Scio te non ignorare, frater, memoratas canonum sententias atque evangelicas sanctiones, novas non esse, sed nostro eas assensui mancipari. Cur his contradicentes, & emigrationes episcoporum utilitatis & necessitatis causa fieri prohibentes, ut sæpe dictum est, & avaritiæ aut temeritatis, in perniciem sacerdotum ac populorum, lædunt sacerdotale concilium? Cur lacerant sententiam, in qua, inspirante Christo, oracula superna paruerunt, & inter Deum & homines interpres extitit lingua pontificum? Illa enim cæli curia variarum doctibus pulsa curialium, & multo redemptoris nostri auto utroque decerata, nihil in illa decisione auctore se protulit, sed per humanæ linguæ ministerium divino militavit imperio. Intellexit non esse suum, quidquid impulsa constituit: nihil quoque habet in illa sententia, nisi unde de sola devotione gratuletur. Nam dum profanis memoratorum verbis creditur, & suæ vesaniæ insciiam produnt, & livorem. Quis hic locus erroris, ubi congruentia pari ductu exempli & historiæ verba concurrunt? Nec diversum est ab intellectu catholico & lectionibus, quod profertur. Nam non bene nodus in scirpo quæritur, dum involvit nebula præd catæ lucis auctores. Exeda quoque a nitore Domini sui obligatione dissolvitur, qui statutis cælestibus minus mera fide dependit officia. Talium ergo dictiones vel prohibitiones indignæ etiam sunt memoratu. Profunda est ergo nimis imperitia eorum, *& sepulcrum patens guttur eorum, quia linguis suis dolose agunt.* Non est enim in ore eorum rectum, interiora eorum insidiæ, dentis cor [f] eorum vepribus suffocatur, & interna vitia aliis certant adscribere. Nobilitatem ergo dat factoribus, qui in talibus ventilationem ipsorum in exemplum sumit, aut ad aures posteras digna relatione transmittit. Tibi autem non sit cura talium quæstionum: sed sequens sententiam beati Pauli apostoli, qui monet per discipulum correctos, & clamat, dicens: *Insanes quæstiones devita.* Insanes, namque (juxta apostolum) quæstiones semper devita, & age quod meliori consilio, non avaritiæ vel temeritatis, sed utilitatis & necessitatis (ut sæpe dictum est) causa faciendum utiliter perspexeris. Quapropter, carissime, his apostolicis fultus auctoritatibus, muta episcopum causa necessitatis aut utilitatis, super quo consulere nos voluisti: & alios fratres nostros, quibus hoc faciendum necessitas aut utilitas compulerit, agere doce: quia hoc quod tibi soli scribimus, generaliter omnibus tenere mandamus. Quia sicut potestatem habemus episcopos & sacerdotes regulariter titulare & ordinare: ita (ut prædictum est) causa necessitatis aut utilitatis habes & mutare, ac de titulo ad titulum transferre, licet de minori majorem urbem mutandum sit. Hoc tamen summopere prævidendum est, ne causa arrogantiæ aut avaritiæ umquam fiat: quia hi a prædictis canonibus damnantur, non illi qui necessitate aut utilitate, majorum consilio, & sana ac pura & Deo placita intentione hoc faciunt.

To, frater, semper *sectare justitiam, pietatem, fidem, caritatem, patientiam & mansuetudinem. Certa etiam bonum certamen fidei, & apprehende vitam æternam, in qua vocatus es:* quoniam [g] *spiritus timentium Dominum, quærunt ab illo, & in respectu illius benedicitur. Spes enim illorum in salvantem illos, & oculi Dei in ad gentes je. Qui timet Dominum, nihil trepidabit, & non pavebit, quoniam ipse est spes ejus. Timentis Dominum beata est anima. Ad quem respexit, & quis est fortitudo ejus? Oculi Domini super timentes eum: protector potentiæ, firmamentum virtutis, tegmen ardoris, & umbraculum meridiani, & præservatio offensionis, & adjutorium casus, exaltans animam, & illuminans oculos, dans sanitatem, & vitam, & benedictionem. Immolantis ex iniquo oblatio est maculata, & non sunt beneplacita subsannationes injustorum. Dominus falsas sustinentibus je in vera veritatis & justitia. Dona iniquorum non probat Altissimus, nec respexit in oblationibus injustorum, nec in multitudine sacrificiorum eorum propitiabitur peccatis. Qui offert sacrificium ex substantia pauperum, quasi qui victimat filium in conspectu patris sui. Panis egentium vita pauperum est: qui defraudat illum, homo sanguinis est: qui aufert in sudore panem, & sudantis cibos, quasi qui occidit proximum suum. Qui effundit sanguinem, & qui facit fraudem mercenario, fratres sunt. Unus ædificans, & unus destruens; quid prodest illis nisi labor? unus orans, unus maledicens; cujus vocem audiet Deus? Qui baptizatur a mortuo, & iterum tangit eum, quid proficit lavatio ipsius? Sic homo qui jejunat in peccatis suis, & iterum eadem faciens, quid proficit humiliando se? Orationem illius quis audiet? Qui conservat legem, multiplicat orationem. Sacrificium salutare est attendere mandatis, & discedere ab omni iniquitate: & propitiatio, istare fac semen super injustitias: & deprecatio pro peccatis, recedere ab injustitia. Retribuat gratiam qui offert similaginem: & qui facit misericordiam, offert sacrificium. Beneplacitum est Domino recedere ab iniquitate: & deprecatio, recedere ab injustitia. Non apparebis ante conspectum Dei vacuus. Hæc enim omnia propter mandatum Domini fiunt. Oblatio justi impinguat altare, & odor suavitatis est in conspectu Altissimi. Sacrificium justi acceptum est, & memoriam ejus non obliviscetur Dominus. Bono animo gloriam redde Deo, & non minuas primitias fructuum tuarum. In omni dato fac hilarem vultum tuum, & in exaltatione sanctifica decimas tuas. Da Altissimo secundum datum ejus, & in oculo bono adinventionem fac manuum tuarum: quoniam Dominus retribuens est, & septies tantum reddet tibi. Noli offerre munera prava: non enim suscipit illa. Et noli inspicere sacrificium injustum, quoniam Dominus judex est, & non est apud illum gloria personæ. Non accipiet Dominus personam in pauperem, & precationem læsi exaudiet. Non deficiet preces pupilli: nec viduam, si effundat loquelam gemitus. Nonne lacryma viduæ ad maxillam descendunt, & exclamatio ejus super deducentem eam? A maxilla enim ascendunt usque ad cælum, & Dominus exaudiet non delectabitur in illis. Qui adorat Deum, in oblectatione suscipietur, & precatio illius usque ad nubes propinquabit. Oratio humiliantis se, nubes penetrabit: & donec propinquet, non consolabitur. Et non discedet, donec aspiciat Altissimus: & Dominus non elongabit, sed judicabit injustos, & faciet judicium, & fortissimus non habebit in illis patientiam, ut contribulet dorsum eorum, & gentibus reddat vindictam, donec tollat plenitudinem superborum, & sceptra iniquorum contribulet, donec reddat omnibus secundum actus suos, & secundum opera Ada, & secundum præsumptionem illius, donec judicet judicium plebis suæ, & oblectabit justos misericordia sua.* Deus autem (frater carissime) impleat desiderium, & ministerium tibi divinitus collatum, secundum divitias suas in gloria in Christo Jesu Domino nostro. Deo autem & Patri nostro gloria in sæcula sæculorum. Amen. Data XIII. die Augusti mensis, indictione quartadecima.

II.

AD UNIVERSOS EPISCOPOS ITALIÆ.

Episcopos summo in honore esse habendos, nec posse a quolibet accusari.

Dilectissimis atque clarissimis fratribus universis episcopis, & cunctis specialiter per Campaniæ & Italiæ provincias militantibus Domino, Pelagius salutem.

SOllicitudinem omnium ecclesiarum (juxta Apostolum) circumferentes, [h] divinæ circa nos gratiæ memores esse debe-

[a] Mad. cap. 66.

[b] Emendat in apologia pro Symmacho Papa.

[c] Hist. Trip. cap. 8. lib. 10. ex Socrate lib. VII. cap. 36.

Conc. Antioch. can. 21.

[d] Emendat Jure curatus.

[e] Idem Emendat Idolum.

[f] Verba sunt ejusdem Exemplar.

Psal. 5.

1. Tim. 4.

1. Tim. 6.

[g] Hæc ex capitulis Esdræ... et... quæ non est recipienda Synodo.

Eccli. 35.

Anno Christi 521.

Hæc quoque adulterina est.

[h] Acacium & Cæsarium Episcopos Illyrici ejusdem ad Simplicianum Papam.

mus, quod nos per dignationis ſuæ Dominus miſericordiam ad hoc faſtigium ſacerdotale provexit, ut mandatis ipſius inhærentes, in quadam ſacerdotum ejus ſpecula conſtituti prohibeamus illicita, & ſequenda [a] doceamus. *Omnes*, cariſſimi, *qui volunt in Chriſto pie vivere*, neceſſe eſt ut [b] ab impiis & diſſimilibus patiantur opprobria, & deſpiciantur tamquam ſtulti & inſani, qui ideo præſentia bona [c] perdunt, ut invisibilia ac ſibi profutura acquirant. Sed hæc deſpectio & irriſio in ipſos retorquebitur, dum & abundantia eorum in egeſtatem, & ſuperbia eorum tranſierit in confuſionem. Juſto enim judicio [d] datur plerumque poteſtas peccatoribus, qua ſanctos ejus perſequantur, ut qui ſpiritu Dei juvantur & aguntur, fiant per laborum exercitia clariores. Et quamquam, fratres, hæc ita ſe habeant, non tamen ſunt conſentiendi, ſed reprobandi, qui prælatos ſuos reprehendunt, vel accuſant. Unde canonica ſanctorum patrum ſtatuta, ne columnæ ſanctæ eccleſiæ vacillent, ſequentes ac roborantes; omnes infames, cunctoſque ſuſpectos, vel inimicos, & eos qui non ſunt eorum gentis, vel quorum fides, vita & libertas noſcitur, & qui non ſunt bonæ converſationis, vel quorum vita eſt accuſabilis, ab omni accuſatione epiſcoporum funditus ſubmovemus. Similiter & omnes, quos divinæ leges mortuos appellant, ſubmovendos eſſe ab eadem accuſatione, & publicæ pœnitentiæ ſubmittendos judicamus. Neque dum eccleſiæ alicujus epiſcopi, aut poſſeſſiones, vel res ab æmulis ejus, vel a quibuſcumque aliis non ſua ſponte detinentur; aliquid illi debet, aut poteſt a quoquam ante redintegrationem omnium rerum ſuarum objici: ſed prius illi legibus redintegranda ſunt omnia, & poſtea tempore a patribus præfinito ſunt negotia ventilanda. Refutandi ſunt etiam raptores, fures, ſacrilegi, adulteri, & horum ſimiles. Manifeſtum eſt enim, quod ſemper tales magis diſcordiam quam pacem ſectantur. Nullus quoque monachus talia tamquam arripiat, nec ſæcularia aut eccleſiaſtica negotia perturbare præſumat: quia mortua in talibus vox eſt eorum. Immobiles enim Dominus ſuos ſummos ſemper vult manere prædicatores, & non a quibuſdam temerari, ſed ſibi libere & quiete famulari. [e] Unde & ipſe ait: *Qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei. Et qui vos contriſtat, me contriſtat.* Et, *Qui fecerit injuriam, recipiet quod iniquè geſſit.* Et alibi: *Qui vos recipit, me recipit: & qui vos ſpernit, me ſpernit.* Ita quoque & a plebibus vel ceteris generaliter omnibus ſunt timendi & ſtrenui atque venerandi paſtores & prædicatores eccleſiæ, ut ſub [f] exercitatione bonæ voluntatis ſuſtineantur temporalia, ſperentur æterna. Auget enim merita virtutis, qui propoſitum non violat, ſed auget religionis. Caritas vero ſemper [g] hominem innovat. Et ſicut malignitas veteres, ita dilectio novos facit. Fides eorum qui Deum viſuri ſunt, [h] quod non videt, credit. Nam ſi videt, non eſt fides. Credenti colligitur meritum, videnti redditur præmium. Tunc pretioſum [i] paſtoris diadema eſt, quando ſuaſioni ejus grex eccleſiaſticus, dum ad probitatem graditur, non repugnat. Ille ſine fuco monitorem & veridico ore diligit, qui ejus inſtituta ſectatur. Præbent hominibus, naturæ inſtitutione, & muta reſponſum. Redit ad mortales viciſſitudo clamoſæ ſolicitudinis, quia unuſquiſque prout geſſerit recipiet. Nam perit, quod linguæ acceperunt, fruſtra [k] beneficium, niſi legitime cœptum fuerit negotium, & canonice peractum. De fiducia enim partium noſtrarum mittitur, quod Apoſtolica mandat auctoritas. Vos tantummodo præſules Chriſti, benignitatem veſtram, ſalva [l] aurium animorumque æquitate, & bona voluntate ſemper præſtate. Nam adverſus impetus juvare, peregrinantem reducere poſt intervalla, eſt juſtitia. Libat enim Domino proſpera, qui ab afflictis [m] pellit adverſa. Statutus venerandi præſules, ſudoribus fructus eſt, cum judicio patriſſime reddendus: ut in utroque congruus nitor, nec ſuſcipientem devenuſtet, ſi indigno auctore proveneris; nec ſi confertur immerito, maculet largientem. [n] Sit ſemper adverſus pravos & impios, atque ſervorum Dei perſecutores, libera vox, & oris gladio feriantur, & redarguantur. Perſequantur & repellantur, confundantur & avertantur, nec lædendi pie viventes ullam habeant facultatem. Plerumque periculis [o] plena ſunt; quæ videntur eſſe tutiſſima. Vide quantis laborent tales inſidiis: ideo abſconditum eſſe non licet quod audimus. Jam latebat noſtra perſecutio manifeſta: miſericordia eſt, circa perſecutores & facinoroſos ſervata diſtrictio. Ergo ſopori quietem tribuite: cœleſtium mandatorum hoſtem quoque depellite, ne candida converſatio vobiſcum habitantium fuſca ſupervenientis contagione violetur. Ante enim providenda ſunt remedia, quam morbus increſcat. Sanctorum quoque apoſtolorum & reliquorum ſacerdotum petamus exercitum, & prædictorum perſecutorum ora claudamus. Sæculi [p] converſatio legum meru retinetur: eccleſiaſtica quoque cuſtodia regularum frenis ſervatur & regitur. Deus, cariſſime, ſemper procul averſat [q] invidiam. Vos ergo armamini, juxta Apoſtolum, gladio ſpiritus, quod eſt verbum Dei, & Apoſtolicæ auctoritatis clypeo; ut eccleſiaſticæ fecunditatis jura nulla ſæventis procellæ poſſint [r] impulſione ſubverti. Nullo unquam præjudicio gravate quemquam: ſed inſpicere ſemper quæ regularum teſtimonio declarantur. Supereſt, ſalute prælata, ut ad gaudia ſemper fratrum devote properetis: quia divina beneficia gradibus ſemper accedunt, & quibus bona conferuntur, meliora pollicentur. Semper enim incrementis ad culmen aſcenditur, ubi ſupernus favor præſtat exordium. Deus omnipotens indulta ſemper cuſtodiat, augeatque [s] ſucceſſibus profutura. Omnia enim veſtra ſemper, fratres, in caritate fiant. Et detrahentibus nolite detrahere, [t] quoniam detrahentibus detrahere non eſt bonum, ne ad ea quæ ſcripta ſunt, commoti minime certamen faciamus. Non debemus omnino timere opprobrium hominum, neque eorum [u] exprobrationibus vinci, quoniam hoc nobis Dominus juber per Iſaiam prophetam dicens: *Audite me qui ſcitis judicium, populus meus, in quorum cordibus lex mea eſt: Nolite timere opprobrium hominum, & blaſphemias eorum ne timeatis*, conſiderantes quod in pſalmo ſcriptum eſt: *Nonne Deus requiret iſta? ipſe enim novit occulta cordis, & cogitationes talium hominum, quoniam vana ſunt. Vana autem locutus eſt unuſquiſque ad proximum ſuum: labia doloſa, in corde & corde locuti ſunt mala. Sed diſperdat Dominus univerſa labia doloſa, & linguam magniloquam. Qui dixerunt: Linguam noſtram magnificabimus, labia noſtra a nobis ſunt, quis noſter Dominus eſt?* Nam ſi hæc in memoria retinerent, minime ad tantam profilirent iniquitatem. Non enim per [x] probabilem & paternam doctrinam hoc faciunt, ſed ut ſuam exerceant in ſervos Dei vindictam. Scriptum eſt namque: *Via ſtulti recta in oculis ejus.* Et *ſunt viæ quæ videntur homini juſtæ, noviſſima autem earum deducunt ad mortem.* Nos enim qui hæc patimur, judicio Dei hæc reſervare debemus, *qui reddet unicuique juxta opera ſua.* Qui etiam per miniſtros ſuos intonuit, dicens: *Mihi vindictam, ego retribuam.* Vos enim in recta fide ac pura, in bona voluntate ſiccurrite viciſſim, nec aliquis a ſupplemento fratris ſubtrahat manum: quoniam *in hoc*, ait Dominus, *cognoſcent omnes quia mei eſtis diſcipuli, ſi dilectionem habueritis adinvicem.* Data Kalendis Decembris, indictione XV.

[a] *Hilarii Papæ epiſtola ad Aſturium epiſcopum Tarraconenſem.*
2. Tom. 3.
[b] *Proſperi ſententia 3. ex ſancto Auguſtino in pſal. 101.*
[c] *Ejuſdem ſententia 13. ex ſancto Auguſtino in pſal. 118.*
[d] *Quæ ſequuntur uſque ad Proſperi ſententias ex doctrinis ſuperiorum pontificum epiſtolis deſumpta ſunt ab incerto conſarcinatore.*
[e] *Reliqua abſunt a codice Juſtelli. Zach. 2. Coloſſ. 3. Matth. 10. Luc. 10.*
[f] *Proſp. ſent. 84. ex Aug. in pſal. 124.*
[g] *Ejuſdem ſent. 275.*
[h] *Ejuſdem ſent. 361.*
[i] *Eumodius in diſſ. incip. Epiſc.*
[k] *Idem epiſt. 21. lib. 1.*
[l] *Idem diſſ. 11.*
[m] *Conc. Tolet. VIII. can. 1.*
[n] *Ex eodem Eumodio diſſ. 11.*
[o] *Ex eodem in vita Antonii monachi.*
[p] *Idem epiſt. 13. libri V.*
[q] *Idem epiſt. 24. ejuſdem libri. Epheſ. 6.*
[r] *Idem Eumodius ibidem*

[s] *Idem epiſt. 18. lib. 1. Cor. 6.*
[t] *Decaſt. dio Carol. Lucas conſultiſſime 4. Conc. Lateri anno 649.*
[u] *Martinus I. Papa conſolatione 3. ejuſdem Concilii. Iſa. 51. Pſal. 63. Pſal. 91. Pſal. 11.*
[x] *Idem Martinus Papa ibidem. Prov. 12. Prov. 14. Matth. 16. Rom. 12. Jacob. 13. Anno Chriſti 582.*

III.

QUÆ EST PRIMA AD ELIAM & epiſcopos Iſtriæ.

Hæc tres epiſtolæ ad epiſcopos Iſtriæ, ſcriptæ creduntur a Gregorio Magno adhuc diacono.

Dilectiſſimis fratribus, Eliæ aliiſque epiſcopis, univerſis filiis in eccleſiæ Iſtriæ partibus conſtitutis, Pelagius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ catholicæ urbis Romæ.

QUod ad dilectionem veſtram, fratres filiique cariſſimi, noſtra tardius ſcripta dirigimus, non malevolæ voluntatis, aut diſſimulationis vel negligentiæ, fuiſſe credatur; ſed, ſicut noſtis, temporis qualitas & hoſtilis neceſſitas hactenus impedivit. Nam ſicut ait Dominus per propheram: *Numquid oblivi ſcitur mulier filium uteri ſui?* Non ergo credatur nos viſcerum noſtrorum diviſionem non cum gravi fletu ac gemitu doluiſſe: ſed utinam, cariſſimi, illuminet Dominus oculos cordis veſtri, ut noſtri cordis gemitus pro vobis videre poſſitis. *Quis enim*, ſicut ait beatus Apoſtolus, *infirmatur, & ego non infirmor? quis ſcandalizatur, & ego non uror?* Et alibi: *Quia ſi patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra.* Poſtea ergo quam Deus omnipotens pro felicitate Chriſtianorum principum, per labores atque ſolicitudinem filii noſtri excellentiſſimi Smaragdi exarchi & chartularii ſacri palatii, pacem nobis interim vel quietem donare dignatus eſt; cum omni ſolicitudine feſtinamus præſentia ad vos ſcripta dirigere, hortantes & obſecrantes, ne in diviſione eccleſiæ ulterius quiſquam ſtudeat permanere. Nos enim ſecundum evangelicam vocem ſtudemus fraternitati ac dilectioni veſtræ, in quantum fragilitas noſtra ſufficit, quæ nobis juſſa ſunt, cum ſinceritate cordis humiliter exhibere. Noſtis enim in evangelio Dominum proclamantem: *Simon, Simon, ecce ſatanas expetivit vos, ut cribraret ſicut triticum: ego autem rogavi pro te Patrem, ut non deficiat fides tua: & tu converſus confirma fratres tuos.*

Ex miſc. Nic. Faber edidit Baronius, ad annum 556. num. 19.
Iſa 49.
1. Cor. 11.
1. Cor. 12.
Luc. 22.

Conſiderate, cariſſimi, quia Veritas mentiri non potuit, nec fides Petri in æternum quaſſari poterit vel

mutati : nam cum omnes diſcipulos diabolus ad excribrandum poposcerit, pro ſolo Petro ſe Dominus rogaſſe teſtatur, & ab eo voluit ceteros confirmari : cui etiam pro majori dilectione quam præ ceteris Domino exhibebat, paſcendarum ovium ſolicitudo commiſſa eſt : cui & claves regni cælorum tradidit ; & ſuper quem eccleſiam ſuam ædificaturum eſſe promiſit, nec portas inferni adverſus eam prævalere teſtatus eſt. Sed quia inimicus humani generis uſque in finem ſæculi non quieſcit in Domini eccleſiam bono ſemini ſuperſeminare zizania : ideoque ne forte quiſquam maligno ſtudio aliqua de fidei noſtræ integritate diaboli inſtigatione fingere præſumpſerit & argumentari, & ex hoc veſtri fortaſſe videantur animi perturbari ; neceſſarium judicavimus per præſentem epiſtolam noſtram, & ad viſcera vos matris eccleſiæ ut reverti debeatis, cum lacrymis exhortari, & de fidei noſtræ integritate vobis ſatisfactionem noſtram mittere : quatenus nulla poſſit in cordibus veſtris de nobis remanere ſuſpicio : ut in divini tremendique judicii die de taciturnitate mea reus inveniri non poſſim.

Nos enim illam fidem prædictam tenemus, & cum omni puritate conſcientiæ uſque ad ſanguinis effuſionem defendimus, quæ ab apoſtolis tradita, & per ſucceſſores eorum inviolabiliter cuſtodita, reverenda Nicæna ſynodus trecentorum decem & octo patrum ſuſcepit atque [a] reliquit in ſymbolum, ſed & Conſtantinopolitana centum & quinquaginta patrum ſub piæ memoriæ Theodoſio ſeniore principe factum ; etiam Epheſina prima, cui præſedit beatæ recordationis prædeceſſor noſter Cæleſtinus Romanæ urbis antiſtes, & Cyrillus Alexandrinæ epiſcopus ; ſed & Chalcedonenſis ſexcentorum triginta patrum, quæ ſub piæ memoriæ Marciano Imperatore convenit : cuique ſanctæ recordationis Papa Leo per legatos vicarios ſuos præſedit : & ut diverſarum hæreſum damnanda exigebat adverſitas, eamdem fidem uno eodemque ſenſu [b] clamanter elatius ediderunt. Sed & epiſtolam prædicti beatæ memoriæ Leonis ad Flavianum Conſtantinopolitanum epiſcopum datam, quæ & tomus appellatur, per omnia veneramur, tenemus, defendimus, atque ſecundum ejus tenorem, adjuvante Domino, prædicamus. Et ſicut prædeceſſor noſter ſæpe dictus beatæ memoriæ Papa Leo ſynodum Chalcedonenſem ſuſcepit atque firmavit ; ita & nos per omnia, operante divina gratia, veneramur, cuſtodimus, atque defendimus.

Si quis autem contra hanc fidem aut ſapit, aut credit, aut docere præſumit, ſecundum eorumdem patrum ſententiam, damnatum atque anathematizatum ſe eſſe cognoſcat. Non ergo patiamini falſis ſuſpicionibus aut rumoribus denuo agitari, & in diviſione eccleſiæ malorum hominum perſuaſionibus (quod avertat Dominus) remanere. Quid enim vos a ſanctæ eccleſiæ unitate dividitis ? quando nihil novi, nihil (quod abſit) contrarium in dicta eccleſia prædicari cognoſcitis vel teneri ? Sed unam eamdemque fidem, quæ ab apoſtolis tradita, & a ſanctis patribus & prædictis quatuor ſynodis explanata atque confirmata dignoſcitur, ſinceriſſime teneri atque defendi modis omnibus comprobatur. Ubi ergo de fidei firmitate nulla vobis poterit quæſtio vel ſuſpicio generari, in unitate fidei, atque in ſinu ſanctæ matris catholicæ atque apoſtolicæ eccleſiæ permanete. Si quid forte cauſæ eſt, unde veſtri ſcandalizati animi videantur : manentes in unitatis caritate, eligite de fratribus ac filiis noſtris, quos ad nos, inquirendo de quibus moveamini, tranſmittere debeatis : & parati ſumus ſecundum præceptionem apoſtolicam, & cum caritate eos ſuſcipere, & cum humilitate ad placita ſatisfactionis reddere rationem : & ſine aliquo impedimento cum omni dilectione, quando reverti voluerint, voluntate ſinceriſſima relegare.

Audiamus autem doctorem gentium clamantem : *Sicut accepiſtis Chriſtum Jeſum Dominum, in ipſo ambulate, radicati & ſuperædificati in ipſo, & confirmati in fide, ſicut didiciſtis, abundantes in gratiarum actione. Videte ne quis vos decipiat per philoſophiam & inanem fallaciam, nec ad contentionem aut ſuperfluas quæſtiones veſtra ulterius ſtudia convertantur.* Vocem ejuſdem apoſtoli cum humilitate cordis attendite : ſic enim ſcribens ad Timotheum ait : *Stultas autem & ſine diſciplina quæſtiones devita, ſciens quia generant lites : ſervum autem Domini non oportet litigare.* Et iterum ad Corinthios : *Si quis autem videtur inter vos contentioſus eſſe, nos talem conſuetudinem non habemus, neque eccleſia Dei.* Et iterum poſt alia : *Non eſt Deus diſſenſionis, ſed pacis.*

Conſiderate ergo, quia quicumque in pace & unitate eccleſiæ non fuerit, Dominum habere non poterit. Item ad Galatas ſcribens ait : *Qui ex fide ſunt, hi ſunt filii Abrahæ.* Providens autem ſcriptura, quia ex fide juſtificat gentes Deus, prænuntiavit Abrahæ, *quia benedicentur in te omnes gentes.* Igitur qui ex fide ſunt, benedicentur cum fideli Abraham. Quam ergo excuſationem apud Dominum poſt præſentem ſatisfactionem noſtram habere ulterius poteſtis, quando nulla vobis de fidei noſtræ ſinceritate & puritate contraria ſuſpicio remanebit ? Audite proteſtantem & commonentem eumdem apoſtolum : *Nolite ſeduci, corrumpunt mores bonos colloquia mala. Non ergo circumveniamur a ſatana, non enim ignoramus cogitationem ejus.* Cum dilectione ergo fraterna & humilitate Deo placita, ſi cujus forte animi ſcandalizari videntur in aliquo, manens in unitatis caritate, perquirat atque cognoſcat. Nam ſicut beatus Jacobus apoſtolus ait : *Ubi Zelus & contentio, ibi & inconſtantia & omne opus pravum.* Et iterum doctor gentium : *Quis vos impedivit caritati non obedire : perſuaſio hæc non eſt ex eo qui vocavit vos. Modicum fermentum totam maſſam corrumpit.* Et alibi : *Ego confido in Domino, quod nihil aliud ſapiatis : qui autem conturbat vos, portabit judicium quicumque eſt ille.* Et in ſubſequenti ait : *Utinam abſcindantur qui vos conturbant.* Et rurſum admonens dicit : *Quod ſi invicem mordetis, & comeditis, videte ne ab invicem conſumamini :* Et iterum : *Si ſpiritu vivimus, ſpiritu & ambulemus : non efficiamur inanis gloriæ cupidi, invicem provocantes, invicem invidentes. Alter alterius onera portemus, & ſic adimplebimus legem Chriſti.* Et alibi idem apoſtolus ait : *Flecto genua mea ad Dominum Patrem Domini noſtri Jeſu Chriſti, ex quo omnis paternitas in cælis & in terra nominatur, ut det vobis ſecundum divitias gloriæ ſuæ virtutem, corroborari per Spiritum ejus in interiorem hominem, habitare Chriſtum per fidem in cordibus veſtris, in caritate radicati & fundati, ut poſſitis comprehendere cum omnibus ſanctis.* Et poſt alia : *Obſecro itaque vos ego vinctus in Domino, ut digne ambuletis in vocatione qua vocati eſtis, cum omni humilitate & manſuetudine, cum patientia ſupportantes invicem in caritate, ſolliciti ſervare unitatem ſpiritus in vinculo pacis. Unum corpus & unus Spiritus, ſicut vocati eſtis in una ſpe vocationis veſtræ. Unus Dominus, una fides, unum baptiſma, unus Deus & Pater omnium, qui ſuper omnia, & per omnia, & in omnibus nobis.* Et dum tales exhortationes apoſtolicas habeamus, quis nos ſeparabit a caritate, quæ eſt in Chriſto Jeſu Domino noſtro ? Si enim cum humilitate & fletu diligenter intendimus, conſideramus, & intelligimus, quod ille ſit inſidiator noſter, de quo dictum eſt : *Quia*

Matth. 16.

Gal. 3.

Gen. 22.

2. Tim. 2.

1. Cor. 8.

Ephes. 5.

Gal. 5.

1. Cor. 15.

2. Cor. 2. 11.

Jacobi 3.

Gal. 5.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ephes. 3.

Ephes. 4.

[a] Forte, tradidit.

[b] Forte, clamarunt.

[c] Forte, in quærendo.

[d] Pet. 5.

1. Pet. 5. est : *Quia adversarius vester diabolus, sicut leo rugiens circuit quærens quem devoret* : cui secundum ejusdem apostoli exhortationem, cum omni nos concordia & unitate in fortitudine fidei resistere atque obviare necesse est. Exemplo enim omnes didicimus, carissimi fratres ac filii, quanta mala quantaque flagella divisionem ecclesiæ fuerint subsecuta. Unde in ipsius misericordia, licet indigni, confidimus : quia si ecclesiam suam adunare atque pacificare concesserit, omnia nobis quæ pro delictis nostris suscepimus flagella, celerius removentur ; & unitas ac firmitas pacis ecclesiæ pacem nobis & temporalem obtinet & æternam.

Tantummodo rogamus, & obsecramus, & per divinum vos tremendumque Dei judicium obtestamur, ubi sibi nullus hominum poterit argumentis vel excusationibus subvenire ; ne ulterius per vos Dei dividatur ecclesia, sed hereditatem Domini communi possideamus & teneamus studio. Quæ autem sit ejus hereditas, ipsius verba quæ ad discipulos dicta sunt

Joan. 14. audiamus : *Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis.*

Joan. 13. Et iterum : *In hoc cognoscent omnes quia mei estis discipuli, si dilectionem habueritis ad invicem.*

1. Cor. 1. *Idipsum autem*, sicut ait vas electionis, *dicamus omnes, & non sint in vobis schismata : simus autem perfecti in eodem sensu & in eadem scientia* : ut in sinum matris ecclesiæ congregati efficiamur unus grex : & unius Christi pastoris custodia, ab omnibus externis internisque hostis insidiis ejus protectione atque defensione servemur illæsi. Hæc autem ad vos direximus per fratrem & coëpiscopum nostrum Redemptum & Quodvultdeum abbatem monasterii majoris basilicæ beati Petri apostoli, quos vestra dilectio & complacita Deo caritate suscipiat, & ad nos cum unitatis vestræ gaudio sine mora reverti dimittat : quatenus cognoscentes dilectionem atque obedientiam caritatis vestræ, cum sanctis angelis communiter atque

Luc. 2. veraciter dicere mereamur : *Gloria in altissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.*

IV.

QUÆ EST SECUNDA ad episcopos Istriæ.

Dilectissimis fratribus Eliæ vel aliis episcopis Istriæ, Pelagius episcopus.

Ex eodem codice Nic. Fabri, edidit Baronius ad annum 554. num. 37.

DIlectionis vestræ per eos quos direxistis scripta suscepimus : relectisque his, gravi sumus mœrore & dolore perculsi ; cum neque his quæ nos vobis scripsimus, respondistis : neque, ut fraternam decuerat caritatem, fidei nostræ satisfactione suscepta ad unitatem ecclesiæ revertendi obedientiam commodastis ; postremo nec eos aliter qui venerunt dirigere perstitistis, ut apertissimam lucidissimamque satisfactionem se paterentur accipere : sed scripto nobis quasi capitulare, vel interdictum potius ostenderunt : nihil injunctum sibi a vobis aliud asserentes, nisi ut vestræ tantummodo essent portatores epistolæ. In qua tamen nullam rationis satisfactionem quæsisse vos legitur, sed velut judicatum quid nobis expressisset : quod quam pravum sit, quam injustum, patrumque regulis inimicum, si volueritis ad cognitionem veritatis accedere, splendidissime cum divino auxilio potestis addiscere. Unde nos cum propheta lacrymabiliter convenit exclamare : *Obmutui, & humiliatus sum, & silui a bonis, & dolor cordis mei renovatus est.*

Psal. 38. Renovatus est dolor cordis nostri, quando diuturnæ divisionis scandalum minime tanto fidei fulgore superatur : maxime quia pravorum hominum persuasione decepti, scripta nobis diversis infecta contagiis direxistis : & quod in epistolis patrum quædam testimonia non incongrua solum, sed nec ad causam pertinentia tentastis inserere : ita ut nec ordinem testimoniorum, qui in ipsis epistolis patrum, servaretis : quippe ut quod scriptum nomine alterius fuerat, alterius nominis titulo promeretur. In quo evidenter dictum vobis apostolicum constat aptari : *Nescientes neque de quibus dicunt, neque de quibus affirmant.* 1. Tim. 1.

Quod quidem non vestræ malitiæ vel calliditati credimus adscribendum : sed veneno hostis malignissimi perspicimus exquisitum : qui zizania seminare per vasa iræ usque in finem sæculi, in Dei ecclesia non quiescit. Ex quo intelligimus, fraternitatem vestram epistolas, de quibus posuistis testimonia, non legisse : neque enim si vobis eorum scriptura constaret, illa quæ apertissime pro fidei tantummodo causa sint posita, aliis congruere fingeretis. Propter quod ab errore divisionis, in quem falsis opinionibus incidistis, hortor & opto vos celerius revocari : & *non* (sicut scriptum est) *jugum cum infidelibus ducere* : sed illi 2. Cor. 6. iterum jugo mansueta colla submittere, de quo ipse Dominus dicit : *Jugum enim meum suave est, & onus* Matth. 11. *meum leve est.* Quod nullo modo poterit quis vel ferre vel discere, nisi eidem jugo caritatis vinculis fuerit subjugatus, ipsi oneri per dilectionem quippe ut spiritali sarcinæ mentes, humeros, vireſque subdiderit. Sicut namque animositas abscissionis intellectum facit per superbiam colligare : ita recuperatæ caritatis humilitas mentes in unitate fidei perseveranter ad cognitionem veritatis illuminat.

Propter quod præsentium portatoribus quos fraternitas vestra direxit, & ex codicibus & ex antiquis polyptychis scrinii sanctæ sedis Apostolicæ relecta sunt aliqua : quibus evidenter apparet, nihil eorum quæ in vestra posuistis epistola causa trium capitulorum convenire ullatenus, aut verisimiliter coaptari. Ideoque necesse est, vos omnes epistolas synodales solicite vigilanterque percurrere : ut evidentius agnoscatis, quia sancti patres nihil aliud de Chalcedonensi synodo in suis epistolis firmaverunt, nisi ut inviolabilis fidei definitio servaretur. Nam ad eamdem synodum confirmandam beatæ recordationis prædecessor

Epistola 61. noster Papa Leo scribens, inter alia sic ait : *Ne ergo per malignos interpretes dubitabile videatur, utrum quæ in synodo Chalcedonensi per unanimitatem vestram de fide statuta sunt approbarim ; hæc ad omnes fratres & coëpiscopos nostros, qui prædicto concilio interfuerunt, scripta direxi : quæ gloriosissimus & clementissimus princeps, sicut popposci, in notitiam vestram mittere pro catholicæ fidei amore dignabitur : ut & fraterna universitas & omnium fidelium corda agnoscant, me non solum per fratres qui vicem meam exsecuti sunt, sed etiam per probationem gestorum synodalium, propriam vobiscum inivisse sententiam : in sola videlicet fidei causa, (quod sæpe dicendum) propter quam generale concilium, & ex præcepto Christianissimorum principum, & ex consensu Apostolicæ sedis, placuit congregari.*

Sed ne forte animis vestris aliqua adhuc videatur quæstio aut dubietas remanere, apertius quæ ad Maximum Antiochenæ ecclesiæ antistitem scripserit pariter curavimus indicare. Post plurima itaque sic ait :

Epist 61. *Si quid sane ab his fratribus, quos ad sanctam synodum vice mea misi, præter id quod ad causam fidei pertinebat, gestum esse perhibetur : nullius eris firmitatis : quia ad hoc tantum ab Apostolica sede directi sunt, ut excisis hæresibus, catholica essent fidei defensores. Quidquid enim præter speciales causas synodalium conciliorum ad examen episcopale defertur, potest dijudicandi*

habere rationem; *&c.* Ecce, ſicut ſuperius dictum eſt, A cognoſcitis, fratres carissimi, nihil aliud ſæpe fatum prædeceſſorem noſtrum, quam ea quæ de fidei firmitate definita ſunt, confirmaſſe: quod pene in omnibus epiſtolis ejus, ſi volueritis, plenius poteſtis cognoſcere. Nam privatas cauſas, quæ illic poſt definitionem fidei actæ ſunt, non ſolum minime confirmavit, ſed & retractari atque dijudicari conceſſit. In encycliis vero (quod eſt epiſcopalium collectio litterarum, ex quibus aliqua in ſcriptis veſtris teſtimonia incongrue ſimiliter poſuiſtis) unde mora ſit cauſa, vel quid piæ recordationis Leo Imperator per univerſas provincias ſacerdotibus ſcripſerit conſulendo, aut qualiter ab ipſis reſponſa ſuſceperit, nobis quoque tacentibus, eorum lectione valebitis plenius informari; B ut nulla de cetero in veſtris cordibus malignæ excogitatio pravitatis locum ſubreptionis inveniat. Nos enim propter prolixitatem hujus epiſtolæ ordinem cauſæ ipſius declinavimus indicare. Nam ſi cum ſtudio caritatis, quæ a nobis ſcribuntur, cum timore Domini ſolicite vigilanterque relegetis: facile ſentietis, quantum ſit periculum pro ſuperfluis quæſtionibus, & hæreticorum defenſione capitulorum, tamdiu ab univerſali eccleſia ſegregari.

Nolite ergo amore jactantiæ, quæ ſuperbiæ ſemper eſt proxima, in obſtinationis vitio permanere: quando in die judicii nullus veſtrum excuſare ſe valeat: & neque Theodorus Mopſueſtenus, neque Ibæ epiſtola, quæ ab adverſariis eſt prolata, ante tribunal C tanti judicis vobis valeat ſubvenire. Doctori itaque gentium pareamus, qui in prima ad Corinthios epiſtola dicit: *Æmulamini charismata meliora, & adhuc excellentiorem viam vobis demonſtro.* Quæ ergo majora ſint, & a ſe demonſtranda promittat, ex ipſius voce audiamus intentius. *Si linguis hominum loquar & angelorum, caritatem autem non habeam, factus ſum ſicut æs ſonans, aut cymbalum tinniens. Et ſi habuero prophetiam, & noverim omnia myſteria, & ſi habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, & ſi diſtribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & ſi tradidero corpus meum ut ardeat, caritatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt.* Et iterum: *Fides, ſpes, caritas, tria hæc, major autem his caritas.* Quam igitur ante Dominum poteritis habere fiduciam, quando nullum ſcandalum generari vobis de fidei noſtræ integritate cernentes, tantis temporibus per ſuperfluas quæſtiones ab eccleſia Dei, quæ una eſt, & a fraterna caritate vos dividi duratis? Ubi namque ſit eccleſia conſtituta, licet ipſius Domini voce in ſancto evangelio ſit apertum, quid tamen beatus Auguſtinus ejuſdem dominicæ memor ſententiæ definierit, audiamus. In his namque ait eſſe Dei eccleſiam conſtitutam, qui ſedibus Apoſtolicis per ſucceſſionem præſulum præſidere noſcuntur. Et quicumque ab earumdem ſedium ſe communione vel auctoritate ſuſpenderit, eſſe in ſchiſmate demonſtratur. Et poſt alia: Poſitus foris, etiamſi pro Chriſti nomine mortuus fueris, inter E membra Chriſti [a]. Patere pro Chriſto: hærens corpori, pugna pro capite. Sed & beatus Cyprianus egregius martyr, in libro quem de unitatis nomine titulavit, inter alia ſic dicit: Exordium ab unitate proficiſcitur: & primatus Petro datur, ut una Chriſti eccleſia & cathedra monſtretur: & paſtores ſunt omnes, ſed grex unus oſtenditur, qui ab apoſtolis unanimi conſenſione paſcatur. Et poſt pauca: Hanc eccleſiæ unitatem qui non tenet, tenere ſe fidem credit? Qui cathedram Petri, ſuper quam eccleſia fundata eſt, deſerit, & reſiſtit, in eccleſia ſe eſſe confidit? Item poſt alia: Ad pacis præmium pervenire non poſſunt, quia pacem Domini diſcordiæ furore ruperunt.

Item ex eodem libro ſic ait: Ad ſacrificium cum diſſenſione venientes revocat ab altari, & jubet prius concordare cum fratre, tunc cum pace redeuntes Domino munus offerre: quia nec ad Caïn munera reſpexit Deus: neque enim habere Dominum pacatum poterat, qui cum fratre pacem per zeli diſcordiam non habebat. Quam ſibi igitur pacem promittunt inimici fratrum? Quæ ſacrificia celebrare ſe credunt æmuli ſacerdotum? Secum eſſe Chriſtum cum collecti fuerint opinantur, hi qui extra eccleſiam colliguntur? Tales etiam ſi occiſi in confeſſione nominis fuerint, macula iſta nec ſanguine abluitur. Inexpiabilis & gravis culpa diſcordiæ nec paſſione purgatur. Eſſe martyr non poteſt, qui in eccleſia non eſt: ad regnum pervenire non poterit, qui eam quæ regnatura eſt deriliquit. Et poſt alia: Cum Deo manere non poſſunt, qui eſſe in eccleſia Dei unanimiter noluerunt: ardeant licet flammis & ignibus traditi, vel objecti beſtiis animas ſuas ponant: non erit illa fidei corona, ſed pœna perfidiæ: nec religioſæ virtutis exitus glorioſus, ſed deſperationis interitus: occidi talis poteſt, coronari non poteſt.

Item ejuſdem: An eſſe ſibi cum Chriſto videtur, qui adverſus ſacerdotes Chriſti facit? qui ſe a cleri ejus & plebis ſocietate ſecernit? Arma ille contra Deum portat, contra Dei diſpoſitionem repugnat: hoſtis altaris adverſus ſacrificium Chriſti rebellis, pro fide perfidus, pro religione ſacrilegus, inobſequens ſervus, filius impius, frater inimicus, contemptis epiſcopis & Dei ſacerdotibus derelictis, conſtituere audet aliud altare. Item cujus ſupra: Pejus ſchiſmatis crimen eſt, quam quod hi qui ſacrificaverunt: qui tamen in pœnitentia criminis conſtituti Dominum plebis ſatisfactionibus deprecantur. Hic eccleſia quæritur & rogatur, illic eccleſiæ repugnatur. Hic poteſt neceſſitas fuiſſe, illic voluntas tenetur in ſcelere. Hic qui lapſus eſt, ſibi tantum nocuit: illic qui hæreſim vel ſchiſma facere conatur, multos ſecum trahendo decepit. Hic animæ unius eſt damnum, illic periculum plurimorum. Certe ſe peccaſſe hic intelligit & plangit: ille tumens in peccato ſuo, & ipſis ſibi delictis placens, a matre filios ſegregat, oves a paſtore ſolicitat, Dei ſacramenta diſturbat: & cum lapſus ſemel peccaverit, ille quotidie peccat. Poſtremo lapſus martyrium poſtmodum conſecutus poteſt regni promiſſa percipere: ille ſi extra eccleſiam fuerit occiſus, ad eccleſiæ non poteſt præmia pervenire.

Item qui ſupra: Quod ſi in ſcripturis ſanctis frequenter & ubique diſciplina præcipitur, & fundamentum religionis a fidei obſervatione ac timore proficiſcitur, quid cupidius appetere, quid magis velle ac tenere nos convenit, quam ut radicibus fortius fixis, & domiciliis noſtris ſuper petræ robuſtæ mole ſolidatis, inconcuſſi ad procellas ac turbines ſæculi ſtemus, ut ad Dei munera per divina præcepta venire poſſimus?

Et ideo hortamur dilectionem veſtram, & obſecramus, ut tam terribilia patrum teſtimonia cognoſcentes, nullo modo patiamini ulterius in diviſione eccleſiæ perſiſtere: ſed in viſcera ſanctæ matris catholicæ atque apoſtolicæ regredi tota mentis intentione [a] celerate: ut radicati in caritate unitatis atque fundati dicere mereamur: *Ecce quam bonum & quam jucundum, habitare fratres in unum*: veraciter exclamantes: *Repletum eſt gaudio os noſtrum, & lingua noſtra exſultatione.* Quibus breviore quidem ſtilo, abundanti tamen caritate reſponſis; & de fraternitatis veſtræ mentibus, & de divinæ miſericordiæ virtute confidimus, vos ſanctæ citius reformari indubitanter eccleſiæ. Si tamen pro noſtris adhuc delictis ali-

1. Cor. 12.

1. Cor. 13.

Ibidem

a *Adde, non mortuus abſtinuiſti.*

Matth. 16.

Genes. 4.

a al. eccleſiæ.

Pſal. 132.

Pſal. 115.

quid inimicus animarum vobis obſtinationis (quod abſit) aut dubietatis intulerit, ſecundum quod interlocutio noſtra geſtorum apud nos habitorum ſuprema complectitur, & ſicut excellentiſſimo domino filio noſtro Smaragdo exarcho Italiæ ſupplicare curavimus: inſtructas huc ad nos perſonas, quibus facilius reddenda recipiendaque ſit ratio, mittere feſtinate: ut nulla deinceps conſenſus veſtri dubietas ſuperſit, aut tarditas, ſi eis ſatisfactio plena reddatur. Vel ſi pro longinquitate locorum, vel temporum qualitate paveſcitis, illic Ravennæ fiat congregatio ſacerdotum: quo nos etiam, qui loco noſtro interſint, divinitate propitia, dirigemus, a quibus ſatisfactionem pleniſſimam capiatis; ne amplius animæ ſimplices diviſæ a ſancta eccleſia pro ſuperfluis quæſtionibus tam longa obſtinatione remaneant: nec per vos, quos dominici gregis decet eſſe paſtores, oves a ſeptis eccleſiaſticis evagantes rapacis lupi dentibus conſumantur.

V.

QUÆ EST TERTIA AD ELIAM & epiſcopos Iſtriæ, qui damnationi trium capitulorum non conſentiebant.

Dilectiſſimis fratribus Eliæ, vel univerſis epiſcopis in Iſtriæ partibus conſtitutis, Pelagius epiſcopus.

1. Cur Ur. Scriptam a Gregorio Papa tunc diaconum, aut Paulum diaconum lib. 3. de geſtis Longobardorum cap. 2. Citatur a Gregorio Magno lib. 2. epiſt. 40. Habes ex mſſ. Bland. Fabri Ravennas ad annum 584. n. 44.

VIrtutum mater caritas, quæ Redemptoris ſui lucris ſerviens, quæ numquam ea quæ ſua ſunt quærit, deſiderio anhelanti me impulit dudum fraternitati veſtræ plena dulcedinis ſcripta tranſmittere, quæ disjuncta diu poſſint ſuo corpori Chriſti membra ſociare. In quibus plus precibus quam monitis loquens, affectu qui valui, exhortari curavi; ut quos aptos diſcutiendæ rationi prævideritis, huc dilectio veſtra dirigeret: quatenus in trium capitulorum negotio, vel quæque aperta ſunt cognoſcerent, vel quæque forſan obſcura viderentur, hæc eis collatio pacificæ intentionis aperiret. Tamdem dilectionis veſtræ ſcripta ſuſcepi, quæ non rationis cauſas quærerent, ſed deliberata apud vos judicii ſententia imperarent. Hoc autem quod vos audere de veſtra ſapientia video, fateor, dolens miror. Et quidem per epiſtolas exempla, ut puto, oſtendi humilitatis, amoris ſpecimen præbui. Sed dum nihil apud vos reperi admonitionis meæ verba proficere, flens gemenſque cum propheta cogor exclamare: *Curavimus Babylonem, & non eſt ſanata.* Jerem. 51. Ignem quantum valui caritatis accendi, & tantæ ſciſſionis exurere rubiginem volui: ſed impleram prophetæ ſententiam peccatis exigentibus inveni, qui ait: *Fruſtra conflavit conflator, ſcoria ejus non ſunt conſumpta.* Jerem. 6. Nulla in reſcriptis flamma caritatis aſpicitur, nullam vel poſt exemplum dulcedinem redolent in cunctis ſuis ſermonibus, nihil quod ad pacem perveniat, ſonat. Penſate, quæſo, hoc (quod dicere niſi ſingultu interrumpente non valeo;) longo diviſionis uſu quanto mentis frigore fraternitas veſtra torpuerit, quæ nec confricta recaleſcit. Quid igitur inter hæc faciam, niſi ut pro vobis ad lacrymas vertar? Quia enim leo rugiens circuit quærens quem devoret, ſcio & vos ſtantes extra caulas ovium[a]. Non demptis fructibus palmites attendo, ſed abſciſſos a radice vitis aſpicio. Et ſudantes vos operarios cerno, ſed tamen laborare extra vineam non ignoro. Ecce urgente fine, cuncta vaſtantur, ad ſolitudinem terra redigitur: atque, ut ita dixerim, procella diluvii mundum ſubruit, & veſtra fraternitas arcam fugit. Cum Jeremia dicam: *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum:* & rurſum: *Deducant oculi noſtri lacrymas, & palpebra noſtra deſluant aquis.* Dicam cum illo iterum: *Plorabo & requieſcam.* Quia enim quietem concordiæ in veſtro corde non invenio, feſſæ menti lacrymas ſterno. Quæ enim mei ſpiritus requies eſſe poteſt, ſi ab occulto hoſte inflictum vulnus mederi non poteſt? Ecce in cunctis mundi partibus ſancta & univerſalis eccleſia unitatis ſuæ radiis fulget, ſed tamen adhuc umbram veſtræ diviſionis ſuſtinet. Ubique in fidei ſtatu perdurat; ſed gaudere eam de ſua ſalute prohibet vulnus, quod de veſtra abſciſſione tolerat. Neque enim ſanum caput brachiis mœrentibus gaudet: nec ſe quaſi incolume eſſe pectus lætatur, cum ſubjectorum viſcerum doloribus tangitur: tota namque corporis compago afficitur, ſi pars ejus vel extrema laceratur. Quidquid ergo eſt quod aliam pati ſentit, in ſe harmonia caritatis attrahit, Paulo atteſtante, qui ait: *Et ſi quid patitur unum membrum, compatiuntur* 1. Cor. 12. *cetera membra.* Nos itaque ſumus, qui veſtro dolore transfigimur, nos qui veſtris ſciſſionibus ſecamur. Tanto igitur damnis veſtris feſtina debemus conſolatione ſuccurrere, quanto ea per caritatem cogimur ut noſtra ſentire. Nam & ſi differre forſitan volumus, ſupernæ increpationis voce terremur, quæ ignavos paſtores increpans dicit: *Quod fractum erat, non alligaſtis; & quod abjectum, non reduxiſtis: & quod perditum, non quæſiſtis.* Ezech. 34. Si differre volumus, indiſcretæ inventionis increpamur, qua per prophetam Dominus dicit: *Numquid reſina non eſt in Galaad, aut medicus non eſt ibi? Quare ergo non eſt obducta cicatrix filiæ populi mei?* Quid enim per reſinam, quæ fomentum ignis eſt, quæ & in ornamentum domus marmora diſſipata conjungit, niſi caritas deſignatur: quæ & in amore corda ſuccendit: & ut ſanctam eccleſiam unitatis ornamento componat, diſcordes hominum mentes per pacis in ſe ſtudium ligat? Quid per Galaad, quæ acervus teſtimonii interpretatur, niſi in ſcripturæ ſacræ altitudinem innumera ſententiarum denſitas dicit? Quid per medici vocabulum, niſi unuſquiſque prædicator? Quid per non obductam filiæ cicatricem, niſi culpa plebis ante Dei oculos nuda monſtratur? Reſina ergo in Galaad defuiſſe convincitur, ſi pro oſtendenda veritate, cum tanta adſint ſcripturæ ſacræ teſtimonia, aſſociando vos ſanctæ eccleſiæ, nequaquam digne ardoris caritas exhibetur: & velut abſente medico cicatrix non obducitur, ſi exhortatione ceſſante, tantæ ſciſſionis culpa nullo velamine ſubſequentis pacis operitur. Sed jam tempus eſt, ipſa nos ſuſceptionum veſtrarum vulnera tangere, eiſque auctore Deo medicamina patefactæ veritatis adhibere.

II. Per ea quæ piæ memoriæ Juſtiniani principis temporibus acta ſunt, fraternitas veſtra ſuſpicatur, ſanctam Chalcedonenſem ſynodum fuiſſe convulſam. Sed abſit hoc a Chriſtiano opere, a Chriſtiana cogitatione. In ipſa quippe Nicæna, Conſtantinopolitana, ac prima ſynodus Epheſina firmata eſt: ut quiſquis illam parte aliqua convellere nititur, illas nimirum funditus, quæ per hanc firmatæ ſunt, deſtruere conatur. Cui ſuſpicioni in ſcriptis veſtris ex ſancti prædeceſſoris noſtri Leonis epiſtolis ac encycliis teſtimonia adjungitis, ut præfatam ſanctam Chalcedonenſem ſynodum illibatam debere obſervari monſtretur. Quæ quidem, fratres cariſſimi, ex paucis epiſtolis ſumpta, permixto ordine confuſoque poſuiſtis; ut dum interjecta alia epiſtola, ad alia prioris epiſtolæ verba recurritur, quaſi ex multis epiſtolis prolata viderentur. Et valde miramur, cur fraternitas veſtra de tam, ſicut diximus, paucis epiſtolis non pauca ſumpſerit: cum conſtet quod de ſanctæ Chalcedonenſis ſynodi illibata veneratione & prædeceſſorum noſtrorum aſſertio innumera, & multorum patrum conſenſus in ency-

a Pet. 5.

a Addendum fuit, devorandum.

cliis, quaſi quædam lux mundo ſe nobis infudit. Sed quia ſemper dictandi ordo tanta ſibimet connexione ſubjungitur, ut & præcedentia ſubſequentibus ſerviant, & ſubſequentia ex præcedentibus ſuſpendantur: eorum ſenſum quæ prolata ſunt, melius pandimus; ſi infra ſupraque legentes, vel quo tendant, vel unde pendeant, demonſtremus.

III. A dilectione igitur veſtra primum teſtimonium ſancti prædeceſſoris noſtri Leonis ponitur, quod in ejus epiſtola ultima continetur, quo ait: De rebus apud Nicæam & apud Chalcedonem ſicut Deo placuit definitis, nullum audemus inire tractatum, tamquam dubia vel infirma ſint, quæ tanta per Spiritum ſanctum fixit auctoritas. Cui ſecundum teſtimonium ex ea epiſtola a vobis adjungitur, quod illic paulo ſuperius habetur, quo dicitur: Quia ſicut ſancte veraciterque diviſtis, perfectio incrementum, & adjectionem plenitudo non recipit. Interjectis autem duobus teſtimoniis de encyclis aſſumptis, præfati prædeceſſoris noſtri Leonis item ad Leonem principem ſcripto veſtro verba replicantur quibus dicitur: Legitimas divinitus inſpiratas conſtitutiones velle movere, non eſt pacifici hominis, ſed rebellis: dicente Apoſtolo: *Verbis contendere, ad nihil eſt utile, niſi ad ſubverſionem audientium.* Nam ſi humanis perſuaſionibus ſemper diſceptare ſit liberum, numquam deeſſe poterunt qui veritati audeant reſultare. Et ejus rurſus ad eum: Non ſinas contra dexteræ omnipotentis Dei triumphos redivivis exſurgere motibus extincta certamina. Cujus adhuc teſtimonium poſt pauca ſubdidiſtis: Nihil prorſus de bene compoſitis retractetur. Ultimum vero a vobis ponitur teſtimonium, quod in priori ejus epiſtola, de qua multa jam teſtimonia prolata fuerant, continetur primum; quo dicitur: Quæ jam parefacta ſunt quærere, quæ perfecta ſunt retractare, & quæ ſunt definita convellere, quid aliud eſt, quam de adeptis gratiam non referre, & ad interdictæ arboris cibum improbos appetitus mortiferæ cupiditatis extendere? Hæc ſunt, fratres dilectiſſimi, quæ beati Leonis ad Leonem principem verba poſuiſtis: quæ videlicet ab eo pro cuſtodia illibatæ fidei, non autem pro cauſis epiſcoporum ſpecialibus, quæ apud Chalcedonem geſtæ ſunt, proferuntur. Nam quia pro ſolius fidei intemerata obſervatione dixerit, penſandum eſt in eadem epiſtola quid præmiſit. Ait enim ad eumdem principem loquens: Supra curam rerum temporalium religioſæ providentiæ famulatum divinis & æternis diſpoſitionibus perſeveranter impenditis, ut ſcilicet catholica fides, quæ humanum genus ſola vivificat, ſola ſanctificat, in una confeſſione permaneat; & diſſenſiones quæ de terrenarum opinionum varietate naſcuntur, a ſoliditate illius petræ, ſupra quam civitas Dei ædificatur, abigantur. Si igitur fidem, fratres cariſſimi, in cunctis mundi partibus uno ac ſolido ſtatu vigere non cerneretis, convulſum quidquam de ſancta Chalcedonenſi ſynodo recte diceretis. At poſtquam nihil nunc aliud niſi de perſonis agitur, nihil de ſancta Chalcedonenſis ſynodi fide quæritis, auctoritatem patrum quaſi ſequendo declinatis. Namque ut iſdem beatus Leo oſtenderet, retractari quæ perfecta ſunt non deberi; qua hæc intentione dixiſſet, illico ſubdidit: Quia ad pacem univerſalis eccleſiæ, & ad cuſtodiam catholicæ fidei cura dignamini ſolicitiore [a] vivere. Quid igitur cum prohiberet definita convelli, admonitionem protinus de cuſtodia catholicæ fidei ſubjunxit, & quia non hoc de retractandis cauſis ſpecialibus, ſed de ſola fidei profectione dixiſſet, indicavit? Illa namque nunc in veſtra quæſtione vertuntur, quæ ipſe quoque prædeceſſor noſter beatus Leo dijudicat; dum non niſi ea quæ apud Chalcedonam de fide ſunt ſtatuta confirmat. Ipſe quippe ad Anatolium Conſtantinopolitanæ urbis epiſcopum ſcribens, dum eum de quodam novo auſu corriperet, dicit: Ut ſanctam ſynodum ad extinguendam ſolum hæreſim, & ad confirmationem fidei catholicæ ſtudio Chriſtianiſſimi principis congregatam, in occaſionem ambitus trahas. Et rurſum: Ita abuti voluit concilio ſynodali, ut fratres in fidei tantummodo negotio convocatos, & [a] definitionis ejus cauſa, quæ erat curanda, pertractos, ad conſentiendum ſibi aut depravando traduceret, aut terrendo compelleret. Qui ut nihil ſe omnimodo de Chalcedonenſi ſynodo ſuſcipere, niſi quod de ſola fide geſtum fuerat, demonſtraret, eidem ſynodo ſcribens, ait: Ut & fraterna univerſitas, & omnium fidelium corda cognoſcant, non ſolum per fratres, qui vicem meam exſecuti ſunt, ſed etiam per approbationem geſtorum ſynodalium propriam vobiſcum iniſſe ſententiam, in ſola videlicet fidei cauſa, quod ſæpe dicendum eſt. Qui ergo unit cum Chalcedonenſi ſynodo in ſola fidei cauſa convocata, [b] cuncta quæ illic ſpecialiter geſta ſunt, ſe procul dubio extraneum demonſtrat. Hinc eſt rurſum quod cum præfato Anatolio de recipiendo Attico preſbytero ſcriberet, dicit: Ita ut Chalcedonenſis ſynodi definitionem de fide, cui etiam dilectio tua ſubſcribendo conſenſit, quam Apoſtolicæ ſedis firmavit auctoritas, profiteatur ſe per omnia ſervaturum. Qui Chalcedonenſis ſynodi definitionem dicens, vigilanter etiam, De fide, non adderet; niſi cauſas, quæ illic ſpecialiter motæ fuerant, reprobaſſet (ſolam nihilominus exciperet) [c] quæ ei ſingulariter diſplicerent. At poſtquam nihil aliud ſynodi, niſi fidei definitionem recepit: quid eſt aliud, niſi quod cetera quæ illic ſpecialiter mota ſunt, refutavit? Neque enim ſi vellet, unam tantummodo cauſam præfati Anatolii reprehendere vereretur, qui hanc ſuo judicio non approbatam, & ſereniſſimis principibus, & auctori ejus eidem Anatolio, non eſt veritus ſcriptis diſcurrentibus indicare. Cum vero & de illa præfato Anatolio private loquitur, & rurſum ad ſynodum ſcribens, quod de ſola fide geſtum fuerat, ſe recipere confitetur; conſtat quod & Anatolium de ſpeciali criminis cauſa redarguit, & cuncta privata negotia, quæ mota in ſynodo fuerant, retractari conceſſit.

IV. Rurſum in ſcripto veſtro teſtimonium ac exemplum de encycliis ponitur, quod multi epiſcopi ſimul dicunt: Neque unum iota vel apicem poſſumus aut commovere, aut commutare eorum quæ apud Chalcedonam decreta ſunt. Cui aliud quoque teſtimonium quaſi ex eadem epiſtola ſubjunxiſtis, quod videlicet Anatolii Conſtantinopolitanæ urbis epiſcopi eſſe non dubium eſt, quo ait: De Chalcedonenſi vero ſancta ſynodo dico, quoniam ipſum quærere omnino, aut revolvere aliquid eorum quæ ab ipſa finita ſunt, hominum eſt inſidiantium tantummodo eccleſiis, & univerſali Chriſti paci. In quo revolvi & convelli prohibeat, ipſe ſubjungat, ait enim: Quando apoſtolica quidem & paterna dogmata olim nobis tradita, in eo roborata ſunt atque firmata. Si igitur inſidiantium eſt hominum apoſtolica dogmata & paterna convellere, qui eadem paterna & apoſtolica dogmata illibata recipiunt, conſtat procul dubio, quia inſidiantes non ſunt. Ejuſdem namque ſynodi fidem intemeratam Deo auctore retinemus, & ſic privata negotia quæ illic geſta ſunt, cum ſancto prædeceſſore noſtro Leone præterimus, ut definitionem fidei illic prolatam, propoſita etiam morte, reſervemus. In præcedenti autem teſtimonio multorum ſimul epiſcoporum utrum dictator, an ſcriptor erraverit, ignoramus; neque enim in encycliis continetur, ut ipſi in ſcriptis veſtris poſui-

[a] Epiſt. 53. c. 2.
[a] Ibidem.
[a] al. definitione ejus cauſæ, quæ erant curanda, perfunctos.
[a] Epiſt. 62. cap. 1.
[b] Forte a communione.
[a] Epiſt. 77.
[c] Deeſſe hic quædam videntur.
[a] Ex epiſt. 70. videtur Anatolius eſſe Const. Chalced.
[a] Epiſt. 53. c. 2.
[a] Epiſt. 62. c. 1.
[a] Epiſt. 77.
[a] al. reſpicere.

» ſtis. Neque enim iota unum aut apicem poſſumus com-
» movere aut violare eorum quæ ab ea recte ſunt & in-
» violabiliter definita. At longe eſt aliud, non poſſe
commoveri ea quæ decreta ſunt, & non poſſe com-
moveri ea quæ recte & inculpabiliter ſunt decreta.
Sciebant enim viri doctiſſimi, ea quæ illic geſta fue-
rant, de cauſis ſpecialibus, a prædeceſſore noſtro Leo-
ne recepta omnimodo non fuiſſe: & idcirco cautiſſi-
me ſcribunt, commoveri aut violari quæ recte ab ea
& inculpabiliter definita ſunt, non deberi; ne ſi cun-
cta confirmare ſe dicerent, ſententiæ ſæpe fati præde-
ceſſoris noſtri Leonis obviarent. Unde & illic illico
Ex eadem epiſtola 7. » ſubjungunt: Ita ſapiamus ſemper, ſicut ſapit apoſto-
» lica Romanorum ſedis eccleſia.

V. Poſt hæc quoque exempla, ejuſdem prædeceſſoris B
noſtri Leonis ad Baſilium epiſcopum teſtimonium
Epiſt. 118. edit. nova operum S. Leonis, c. 2. » poſuiſtis, quo ait: Obſecro dilectionem tuam, ut
» Chalcedonenſis ſynodi definitionibus nullo ani-
» mum relaxetis: & quæ ex divina ſunt inſpiratione
» compoſita, nulla patiamini novitate temerari. Et rur-
» ſum: Ut autem poſſit hæc exhortatio ad omnium fra-
» trum & coëpiſcoporum notitiam pervenire, diligen-
» ter veſtræ fraternitatis cura perſpiciat, quia (quod ſæ-
» pe dicendum eſt) tota religio Chriſtiana turbatur, ſi
» quidquam de his quæ apud Chalcedonam conſtituta
» ſunt, convellatur. Sed utrum de cauſis quarumdam
perſonarum ſpecialibus, an de ſanctæ fidei definitio-
ne afferat, inquiratur ipſe quid ſuperius dicat. Ait
Ibid. cap. 1. » enim: Hæc ſcripta direxi, quibus dilectionem ve- C
» ſtram credidi commonendam, ut ſceleratis auſibus
» ſancta conſtantia reſiſtatis: ne in quoquam noſtra com-
» munis fides aut trepida inveniantur aut tepida. Qui
igitur admonitionem ſervandæ fidei præmiſit, ubi
cuſtodiri ſynodum voluit, indicavit. Si autem in hu-
jus epiſtolæ ſermonibus ambigimus, cum ex aliis ſuis
epiſtolis quo ſenſu hæc dixerit, requiramus. Marcia-
no namque Auguſto ſcripta ſua pro eadem ſynodo di-
Epiſt. 89. cap. 1. » rigens, ait: Ad gloriam veſtram & ad Conſtantino-
» politanum antiſtitem ſcripta direxi, quæ evidenter
» oſtenderent, me, quæ de fide catholica in prædicta
» ſynodo definita fuerant, approbare. Qui ſi cunctas &
ſpeciales cauſas ejuſdem ſynodi recepit, cur ea ſe ap-
probare quæ de catholica fide in prædicta ſynodo de-
finita ſunt, ſpecialiter aſſerit? Rurſum quoque præ-
Eadem epiſtola cap. 2. » fato principi ſcribens: Quia omnibus modis obedien-
» dum eſt poteſtati veſtræ & religioſiſſimæ voluntati,
» conſtitutionibus ſynodalibus, quæ mihi de confirma-
» tione fidei catholicæ placuerunt, libens adjeci ſenten-
» tiam meam. Si ergo confirmationem fidei catholicæ
ſibi placuiſſe, eique ſententiam adjeciſſe adſtruit; in
his, in quibus confirmatio fidei non fuit, conſtat quia
ſententiam non adjecit.

VI. Adhuc autem ex ejuſdem beati Leonis epiſtola te-
ſtimonium ſcriptis veſtris inſeritis, quæ ad Baſilium
Forte vero in epiſt. 119. edit. nova ad Leonem edog. » dicit: Pie nobis & conſtanter [a] utendum eſt, ne dum
» talium diſputatio admittitur, eorum quæ divinitus de-
» finita ſunt, auctoritati derogetur. Et infra: Nec enim
» [b] aliquam diſceptationem plene definita revocanda
» ſunt: ne ad arbitrium damnatorum ipſi de his videa-
» mur ambigere, quæ manifeſtum eſt per omnia pro-
» pheticis & evangelicis atque apoſtolicis auctoritati-
» bus conſonare. Quæ autem vel ſuperius definita divi-
» nitus, vel inferius plene definita aſſerat, ex ipſa vel
» ex aliis ejus epiſtolis veſtra fraternitas penſet: in qui-
» bus numquam ſpecialia geſta commemorari, ſed tota
» quæ de fide ſunt prolata confirmat. Unde in his quo-
» que verbis vigilanter [c] imprimitur, & quæ plene de-
» finita dixerit [d] attenditur, cum dicit: Ne de his ipſis
» videamur ambigere, quæ manifeſtum eſt per omnia
» propheticis & evangelicis atque apoſtolicis auctorita-

Confer epiſt. 117. edit. ejuſdem ad Julian. & alios.

[a] *Forte, vi verendum.* [b] *Forte, ad aliquam.* [c] *Forte, expelimur.* [d] *Forte, adtendimus.*

tibus conſonare. Penſate quæſo, fratres cariſſimi, ſi
ſcripta Theodori propheticis & evangelicis atque apo-
ſtolicis auctoritatibus conſonant, quæ redemptorem
noſtrum iniquis auſibus Dominum negant. Penſate ſi
illa epiſtola propheticis & evangelicis atque apoſtoli-
cis auctoritatibus conſonare videatur, in qua & hoſtis
eccleſiæ Neſtorius defenditur, & defenſor eccleſiæ
Cyrillus accuſatur. Penſate ſi illa Theodoriti ſcripta
propheticis, evangelicis, atque apoſtolicis auctoritati-
bus conſonant, quæ prius contra rectam fidem edita,
ipſe poſtmodum converſus damnat. Extremum quo-
que ſæpe fati Leonis ad Aëtium preſbyterum teſtimo-
nium ponitis, quo ait: Ne patiatur ſopitarum rerum
certamen afferri, quarum retractator non niſi ſacri-
legus invenitur. Quod de quibus rebus adſtruat, ad
eumdem Aëtium ſcribens ipſe manifeſtat, dicens: Ni-
hil ab apoſtolicis umquam potero ſentire diverſum,
nec a mea ipſe deviare ſententia: & quod ſancto Spi-
ritu revelante confeſſus ſum, quodque mecum totius
ſynodi profeſſione prædicante patefeci, aliqua varie-
tate commutem; cum facilius mihi ſit quibuſlibet &
ſuppliciis ab hoc mundo auferri, quam ab ea quam ge-
neraliter credidi, profeſſione mutari. Si ergo cuncta
res quæ retractari non debet, ſola eſt profeſſio fidei;
ille retractator rerum erit ſacrilegus, qui profeſſioni
ejus fuerit diverſus. Nam quod idem beatus Leo ſolam
in ſynodo profeſſionem fidei ſummo ardore cuſto-
diat, innumeris epiſtolis demonſtrat: ex quibus pau-
ca breviter perſtringimus, ut in eis certior facta ve-
ſtra fraternitas colligat quam multa taceamus. Hinc
eſt enim quod Marcianum Auguſtum ſcripto ſuo al-
loquitur, dicens: Fratri autem meo Juliano epiſcopo
noverit veſtra clementia hoc me proprie delegaſſe,
ut quidquid illic ad cuſtodiam fidei pertinere proba-
verit, meo nomine veſtræ fiducialiter ſuggerat po-
teſtati. Hinc eſt quod Pulcheriæ Auguſtæ ſcribens,
ait: Quod vero piiſſimus Imperator ad omnes epiſ-
copos qui Chalcedonenſi ſynodo interfuerunt, voluit
me ſcripta dirigere, quibus ea quæ illic de fidei regu-
la ſunt definita firmarem, libenter implevi. Hinc eſt
quod Juliano epiſcopo ſcribens, dicit: Quod neceſ-
ſarium credidit clementiſſimus Imperator, libenter
D implevi, ut ad omnes fratres qui Chalcedonenſi ſy-
nodo interfuerunt, ſcripta dirigerem: quibus placuiſ-
ſe mihi, quæ a ſanctis fratribus noſtris de regula fidei
confirmata ſunt, demonſtrarem. Hinc eſt quod Pul-
cheriæ Auguſtæ iterum ſcribens, ait: Circa fratrem
autem meum veneratorem veſtrum Julianum epiſco-
pum quantum debeat credere veſtra dignatio, Apo-
ſtolicæ ſedis æſtimate judicio: cum in cauſa fidei, cui
glorioſa pietas veſtra famulatur, vicem ipſi meam ea-
tenus delegarim, ut ab ea quæ vobis debetur obſer-
vantia non recedens, me pietati veſtræ præſentare non
deſinat. Cauſam quippe fidei memorans, nequaquam,
Eatenus, diceret, nili quidquid extra fidem ageretur,
ex ſynodo excludi voluiſſet.

Non exſtat hæc epiſtola.

Neque hæc alibi exſtat.

Epiſt. 132. edit. nov. ed.

E Rurſum per epiſtolam veſtram dicitur, a ſede Apo- VII.
ſtolica vos doctos, atque ab ſerinio ſanctæ eccleſiæ,
cui Deo auctore præſumus, confirmatos, ne huic rei
quæ ſub piæ memoriæ Juſtiniano principe geſta eſt,
conſentire debeatis. Atque hanc opitulationem excu-
ſationi veſtræ adjungitis dicentes, quod in cauſæ prin-
cipio & ſedes Apoſtolica per Vigilium Papam, &
omnes Latinarum provinciarum principes damnatio-
ni trium capitulorum fortiter reſtiterunt. In quibus
verbis attendimus, quod res quæ provocare vos ad
conſenſum debuit, a conſenſu vos ipſa divellit. Lati-
ni quippe homines & Græcitatis ignari, dum linguam
neſciunt, errorem tarde cognoverunt: & tanto eis ce-
lerius credi debuit, quanto eorum conſtantia, quouſ-

que verum cognoscerent, a certamine non quievit. A
[a] al. recte. Quorum consentium [a] certe fraternitas vestra despiceret, si ausu præcipiti, priusquam verum cognoscerent, consensissent. At postquam diu ab eis laboratum est, & longo tempore ad injurias usque certatum; hinc vestra fraternitas penset, quia tot labores repente non relinquerent, nisi quæ vera sint agnovissent. Quid enim divini consilii fuisse credimus, fratres, quod diu Saulum omnipotens Deus repugnatorem suæ fidei esse permisit, & sic eum suæ fidei prædicatorem fecit, nisi ut cunctis, quibus per illum fuerat prædicaturus, ostenderet, quia valde verum est Dei evangelium, quod & tanta duritia inclinata prædicaret? ut dum ea auditores ejus quæ ab illo contra fideles gesta recolerent, repente eum ad fidem versum non sine evidenti B ratione sentirent. Unde ipse quoque dum prædicationem suam debere facile ab infidelibus recipi, Domino diceret, ait: *Domine ipsi sciunt quia ego eram concludens in carcere, & cædens per synagogas eos qui credebant in te.* Et cum Galatas, relicta evangelii regula, in Judaïsmi conspiceret errorem declinasse, suam eis priorem contra evangelium duritiam retulit, & ab intentione perfidiæ eorum mentes retorsit, dicens: *Audistis conversationem meam aliquando in Judaismo, quoniam supra modum persequebar ecclesiam Dei, & expugnabam illam; & proficiebam in Judaismo supra multos coætaneos meos in genere meo, abundantius æmulator exsistens paternarum mearum traditionum. Cum autem placuit ei qui me segregavit de utero matris meæ, & vocavit per gratiam suam, ut revelaret Filium suum in me, ut evangelizarem illum in gentibus; continuo non acquievi carni & sanguini.* Ecce, fratres carissimi, Paulus egregius doctor, quia diu veritati restitit, inde ad confirmanda corda audientium in ejusdem prædicatione veritatis adjutorium sumpsit: ostendens profecto, quia fidem, cui tanto prius labore restiterat, postmodum sine magnæ rationis certitudine non tenebat.

VIII. Debet ergo perpendere vestra dilectio, quia prædecessorum nostrorum in hac causa consensus tanto post inanis non fuit, quanto prius duris contradictionum laboribus insudavit. Sed his insuper factum Petri, qui & Paulum superat, vestra fraternitas ad memoriam reducat. Diu quippe restitit, ne ad fidem gentes sancta ecclesia sine circumcisione reciperet; diu se a conversarum gentium communione subtraxit: Paulo attestante, qui ait: *Cum venisset Antiochiam, in faciem ei restiti, quia reprehensibilis erat. Prius enim quam venirent quidam ab Jacobo, cum gentibus edebat: cum autem venissent, subtrahebat se, timens eos qui ex circumcisione erant.* Et paulo post: *Et cum vidissem quod non recte ambularent ad veritatem evangelii, dixi Petro coram omnibus: Si tu cum Judæus sis, gentiliter & non Judaice vivis, quomodo gentes cogis judaizare?* Qui tamen ab eodem Paulo postmodum ratione susceptа, dum quosdam conspiceret qui gentiles ad ecclesiam venientes pondere servandæ circumcisionis E onerarent, dicit: *Cur tentatis Deum, imponentes jugum cervicibus discipulorum, quod neque patres nostri, neque nos portare potuimus?* Numquid fratres lectissimi, Petro apostolorum principi sibi dissimilia docenti debuit ad hæc verba responderi? Hæc quæ dicis, audire non possumus, quia aliud ante prædicasti? Si igitur in trium capitulorum negotio, aliud cum veritas quæreretur, aliud autem inventa veritate, dictum est: cur mutatio sententiæ huic sedi in crimine objicitur, quæ a cuncta ecclesia humiliter in ejus auctore veneratur? Non enim mutatio sententiæ, sed inconstantia sensus in culpa est. Quando ergo ad cognitionem recti, intentio incommutabilis permancat; quid obstat, si ignorantiam suam deserens, verba permutet? De ipso quoque auctore omnium Deo scriptura attestante cognoscimus, quia dum consilium non [a] manet, sæpe sententiam mutat. Neque enim inopinatus ei provenus accesserat, cum de eo quem ipse ungi præceperat, dicebat: *Pœnitet me Saulem unxisse regem in Israël.* Hoc quippe se facturum etiam tunc præscivit, cum eum quasi approbando prætulit: nec ad pœnitentiam quasi inopinatus dolor accessit; sed tamen pœnitere se insinuat, quia non mutato consilio, ea quæ dudum dixerat de illo verba permutat.

[a] Forte, mutat. 1. Reg. 15.

IX. In his autem testimoniis quæ ex epistolis Leonis prædecessoris nostri posuistis, præmisistis dicentes: Doctrina vestræ reverendæ sedis est per beatum Leonem, successoresque ejus, unde pauca commemorare præsumpsimus: mortuum ab hominibus damnari nullatenus oportere. Et tamen nulla ejus testimonia subdidistis, quibus hanc sententiam firmaretis. Etenim quæ a vobis subjuncta sunt, retractationem fidei fieri prohibent, non autem damnari infideles mortuos contradicunt. Sed neque hoc beatum Leonem prædecessorem nostrum quodam loco dixisse meminimus. Quis autem nesciat, quod in nullo sibi quidem Leonis & beati Augustini prædicatio contradicat? Ipse namque ad Bonifacium comitem scribens: ait: Si vera essent quæ ab eis objecta sunt Cæciliano, & nobis possent aliquando monstrari, ipsum jam mortuum anathematizaremus. Sed tamen ecclesiam Christi, C quæ non litigiosis opinionibus fingitur, sed divinis attestationibus comprobatur, propter quemlibet hominem relinquere non debemus. Ecce mirabilis prædicator & scissionem ecclesiæ propter hominem vetat: & si qua perversa deprehendat, eum quem publice defendebat Cæcilianum, se etiam post mortem anathematizare non abnegat: quia videlicet tunc viventibus vere consulatur, cum culpa in fide perpetrata nec morte interveniente lateat. Si vero hoc faciendum dicere fortasse præsumimus, hoc procul dubio facimus, quod fieri vetamus. Theodorum quippe mortuum sancta synodus prima Ephesina damnavit. Nam cum ab ejus discipulis dictatum ab illo symbolum in eadem synodo fuisset prolatum, illico illic a sanctis patribus cum auctore damnatum est. Et quidem ipsi sancti patres in eadem synodo residentes ad Dominum jam recepti sunt, postquam Theodorum damnavere: & si damnari mortuum non debuisse dicimus, procul dubio mortuos accusamus, & incipimus committere, quod nitimur prohibere. Sed cur diu & quæ nostis loquimur? Ejusdem Theodori ex libris illius dicta replicemus. [b] Et si Jesum Dominum ac Deum nostrum, qui post mortem vivere, immo quia vivere creditur, post mortem Theodorus postposita dubitatione damnavit. Neque enim nostra fides patitur, ut qui tot blasphemiis redemptori nostro hostis exstitit, a vobis ulterius defendatur. Ipse quippe contra Apollinarem in libro tertio loquens ait:

[b] Locus emendat. 2. Fort., in Ephesiorum, si Jesum.

X. *Quomodo igitur tu, cui super omnes maxime decet dementium regimen, illum qui ex Virgine natus est, Deum esse, & ex Deo consubstantialem Patri existimari dicis, nisi forte sancto Spiritui illius creationem imputare non jubes? Sed quis est Deus, & ex Deo, & consubstantialis Patri? Is idem qui ex Virgine natus erat, (o mirandum!) & qui per Spiritum sanctum secundum divinas scripturas plasmatus est, & conditionem in utero accepit venire? Intras forsitan, quia mox quam plasmatus est, & ut templum Dei esset accepit: non tamen existimandum nobis est Deum de Virgine natum esse.* Et post pauca: *Nec secundum tuam vocem pronuntiandum est, omnino ex Virgine natum Deum esse, & ex Deo, consubstantialem Patri.* Et post pau-

ca: *Si igitur cum carne eum natum esse dicunt: quod autem natum est, Deus & ex Deo, & consubstantialis Patri est, necesse est & hoc carnem dicere: quod si non hoc caro est, quoniam nec Deus, nec ex Deo, nec consubstantialis Patri, sed ex semine David, & consubstantialis ei cujus semen est; non id quod natum est ex Virgine, Deus, & ex Deo, & consubstantialis Patri.*

Et post pauca: *Non Deus Verbum ex Maria natus est: natus est autem ex Maria, qui ex semine est David: non Deus Verbum ex muliere natus est.* Et iterum *Quod dictum est enim,* Ducebatur a Spiritu, *aperte hoc significas, quod ab eo regebatur, ab eo ad* [a] *voluntatem propositorum confortabatur; ab eo ad hæc quæ oportebat ducebatur, ab eo quod decebat docebatur, ab eo cogitationibus roborabatur, ut ad tantum certamen sufficeret: sicut & beatus Paulus dicit:* Quicumque enim Spiritu Dei aguntur, hi sunt filii Dei.

Matth. 5. [a] al. virtutem. Rom. 8.

Idem cujus supra: *Dicant igitur nobis omnium sapientissimi, si pro sensu Domino Jesu Christo qui est secundum carnem, divinitas facta esset, sicut dicunt: quid sancti Spiritus cooperatione ad hæc Christus indigebat? Nec enim Unigeniti divinitas Spiritu indigebat ad justificationem, Spiritu indigebat ad vincendum diabolum, Spiritu indigebat ad operanda miracula: Spiritu indigebat ut doceretur ea quæ decebat peragere: Spiritu indigebat ut immaculatus appareret.*

Et post pauca: *Ac si dicat Jesus: Ego quidem quem videtis, nihil quidem facere possum secundum meam naturam, cum homo sim; operor autem, quia* in me manens Pater omnia facit. *Quoniam enim & ego in Patre, & Pater in me; Deus autem Verbum Unigenitus Dei in me est, certum est quod & Pater cum ipso in me manet, & opera facit. Et non est mirandum de Christo hoc existimari, cum evidenter ipse de ceteris hominibus dicat:* Qui diligit me, meum verbum observet: & Pater diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud ipsum faciemus. Et iterum: *Sciebat subtiliter, ut notam quidem faceret gentibus pietatem, pateretur autem laborantium infirmitates, & sic ad effectum suam voluntatem educeret: & justificabatur inde, & immaculatus ostendebatur, sive reparatione* [b], *sive custodia meliorum, sive etiam paulatim ad meliora profectibus.*

Joan. 14. Ibidem [b] al. pejorum.

Et post pauca, ejusdem Theodori ex commento secundum Joannem: *Dicit ad Thomam:* Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & porrige manum tuam, & mitte in latus meum, & noli esse incredulus, sed fidelis. *Quoniam, dicit, non credis, & tactum solum sufficere tibi ad credendum putas: (hoc enim dicens non me latuisti:) tange manu, & cape experimentum, & disce credere, & non diffidere. Thomas quidem cum sic credidisset,* Dominus meus & Deus meus, *dicit: non ipsum Dominum & Deum dicens, (non enim resurrectionis scientia docebat & Deum esse eum qui surrexit:) sed quasi pro miraculo facto Deum collaudat.*

Joan. 20.

Ejusdem Theodori ex commento quod est in Actus apostolorum libro primo: *Ille autem dixit, oportere pœnitentiam agentes eos pro crucis iniquitate, & agnoscentes Salvatorem & Dominum, & omnium auctorem bonorum Jesum Christum, quoniam per ista pervenit & assumptus est de divina natura,* [c] *in Spiritu quidem fidem suscipere, & ejus discipulos fieri ante omnia ad baptisma accedentes, quod & ipse tradidit nobis:* [d] *reformationem quidem habens inspirationis futurorum, in nomine autem celebrandum Patris & Filii & sancti Spiritus. Hoc enim quod est:* Et baptizetur unusquisque in nomine Jesu Christi; *non hoc dicit ut vocationem quæ in nomine Patris & Filii & sancti Spiritus est, relinquentes, Jesum Christum in baptismate vocet: sed quale est hoc, quod in Moyse baptizati sunt in nube & in mari, ut diceret quia sub nube & in mari Ægyptiorum separati sunt, liberati eorum servitute, ut Moysi leges attenderent; tale est, & baptizetur unusquisque in nomine Jesu Christi: ut cum ad ipsum accessissent tanquam Salvatorem, & omnium bonorum auctorem, & doctorem veritatis, ab ipso utpote auctore bonorum & doctore veritatis, vocarentur; sicut omnibus hominibus quamcumque sectam sequentibus consuetudo est ab ipso dogmatis inventore vocari, ut Platonici, & Epicurei, & Manichæi, & Marcionistæ, & [a] quidem tales dicuntur. Eodem enim modo & nos nominari Christianos judicaverunt apostoli.*

1. Cor. 10. [a] al. si quidem.

Ejusdem Theodori in libris de Incarnatione: *Plus inquietabatur Dominus, & certamen majus habebat ad anima passiones, quam corporis; & meliori animo libidines vincebat, mediante deitate ad perfectionem. Unde & Dominus ad hæc maxime instituere videtur certamen.*

Item ejusdem in libro contra Synusiastas, vel Apollinaristas: *Sed si caro erat,* inquit, *crucifixa, quomodo sol radios avertit, & tenebræ occupaverunt terram omnem, & terra motus, & petræ scissæ sunt, & mortui surrexerunt? Quid igitur dicant & de tenebris in Ægypto factis temporibus Moysi non per tres horas, sed per tres dies? Quid autem propter alia per Moysem facta miracula, & quæ per Jesum Nave, qui solem stare fecit, qui sol temporibus Ezechiæ regis & contra naturam retroversus est: & de Elizæi reliquiis, quæ mortuum suscitaverunt?*

Matth. 27. Exod. 10. Josue 10. 4. Reg. 20. 4. Reg. 13.

Ejusdem ex libro octavo de Incarnatione: *Manifestum autem est quod unitas convenit: per eam enim collecta natura, unam personam secundum unitatem efficerunt. Sicut enim de viro & muliere dicitur,* Quod jam non sunt duo, sed una caro; *dicamus & nos rationabiliter secundum unitatis rationem, quod non sunt duæ personæ, sed una, scilicet naturis discretis.*

Genes. 2. & Matth. 19.

Et post pauca: *Quomodo igitur homo & Deus unum per unitatem esse potest? qui vivificat, & qui vivificatur: qui salvificat, & qui salvificatur; qui ante sæcula est, & qui ex Maria apparuit?*

Ejusdem ex interpretatione symboli trecentorum decem & octo patrum: *Sed Christum quidem secundum assumptam servi formam; eum autem qui eam assumpsit, super omnia nominans Deum; intulit tamen hoc secundum conjunctionem, ut per significationem omnium, naturarum manifestam divisionem faciat. Nemo igitur, neque eum qui secundum carnem ex Judæis est, dicat* [b] *Deum: nec iterum Deum qui est super omnia, secundum carnem ex Judæis.*

[b] al. Dominum: nec iterum Dominum. Adhor. 11.

Item ex commento epistolæ ad Hebræos: *Jesum enim dicit a Nazareth,* quem unxit Deus Spiritu sancto & virtute: *qui autem de Spiritu unctus est, omnimodo aliquid inde assumpsit. Quis autem furens dicat, de Spiritu aliquid assumpsisse divinam naturam?* Et iterum: *Certus quidem & ipse, Filium Dei se non secundum divinitatis dicens nativitatem, sed secundum quod domesticus Dei erat: per quod filii Dei, per* [c] *voluntatem domestici Deo constituti homines, interim vocabantur.*

[c] al. virtutem

XI.

Hæc de innumeris pauca prætulimus, ut quasi per foramen angustum, quam nimium barathrum innus lateret, monstraremus. Ecce quales plus quam decem millia librorum Theodorus scripsisse perhibetur. Pensate, quæso, si non tanto acriora tormenta promeruit, quanto pluriora conscripsit. Sed hæc illius dicta quæ prolata sunt, utrum ejus sint, fortasse dubitabitur. Patrum, si placet, scripta proferamus: ita apud vos libros ejus, quos de perfidia illius testes deduximus, deductis insuper testibus affirmemus. Armeniæ quippe episcopi Proclo Constantinopolitanæ urbis episco-

[a] al. ipsum in Spiritu.

[d] al. perfectionem quidem habens spiritalis. Adhor. 2.

po libellos contra Theodorum porrigentes, dicunt: Fuit autem aliquis [a] peſtis homo, magis autem fera, hominis habens formam diabolicam, mentito nomine Theodorus, qui ſchema & nomen epiſcopi habuit, in angulo & ignobili loco orbis terrarum latitans, in Mopſueſteno Ciliciæ ſecundæ vili oppido: vere quidem & principaliter a Paulo Samoſateno deſcendens, licet Photino & ceteris hæreſiarchis in libro de Incarnatione Domini noſtri Jeſu Chriſti, in toto ſuo propoſito ipſis verbis inveniatur uſus, & ſi quid pejus. Iſte per machinationem & audaciam & errorem diaboli volebat omnes homines acuta ſua ſicut colubri lingua, & veneno quod ſub lingua aſpidis eſt, deperire. Et interim quidem retinebatur ſuo latibulo, timens poteſtatem eorum qui a magno Deo & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto poteſtatem acceperunt calcare ſuper colubros & ſcorpios, & omnes virtutes inimici: dico autem ſanctos apoſtolos, & qui conſequenter ab his ſuſceperunt, martyres & confeſſores & epiſcopos & ceteros ſanctos. Invento autem, neſcio quomodo, tempore, cœpit repere & extra fines ſuos, fiduciam gerens, & in parochiam ad eum non pertinentem, tamquam eruditus ſermocinator, & in Antiochia Syriæ in eccleſia alloquens, ſic dixit: *Homo Jeſus: quid eſt enim homo quod memor es ejus? Apoſtolus autem de Jeſu dictum ſuiſſe hoc dixit:* Eum enim qui paulo minus ab angelis minoratus eſt, vidimus, *inquit*, Jeſum. *Quid ergo? Homo Jeſus ſimiliter omnibus hominibus, nullam habens differentiam ad homines ejuſdem generis, præter ea quæ gratia ei dedit.*

Pſal. 8. Hebr. 2.

Quibus Proclus Conſtantinopolitanæ urbis epiſcopus reſcribens, ait: Fugiamus turbulentos & cœnoſos fallaciæ rivos, ſepta Dei impugnantes: dico Arrii furorem dividentem individuam Trinitatem, Eunomii audaciam circumcludentem ſcientia incomprehenſibilem naturam, Macedonii rabiem ſeparantem a deitate inſeparabiliter procedentem Spiritum; & novam iſtam blaſphemiam, quæ Judaïſmi multo amplius ſuperat blaſphemiam, introducentes. Nam illi quidem [b] cum Filium negant, fraudant ramo radicem; iſti vero cum qui eſt negantes, alterum introducunt, detrahentes ſinceram naturam.

[a] peſtifer ſup. a coll. 5. pag. 412.

Eutom. ad Armenios, ſupra, collat. 5. Conſt. P. pag. 100.

[b] al. Eum qui eſt filius denegant, fraudantes ramo radicem; iſti vero ei qui eſt alterum

Rurſus de hujus errore Joannes quoque Antiochenæ eccleſiæ antiſtes ait: Multo autem tempore perſeverans Theodorus, perſuaſit multis & Neſtorio, quod Chriſtus Filius Dei vivi, qui de ſancta virgine Maria natus eſt, non eſt qui ex Patre natus eſt Deus Verbum conſubſtantialis genitori, ſed homo pro qualitate ſuæ voluntatis ex Deo Verbo cooperationem ſuſcipiens.

Habetur in libello ad Proclum Armenior. ad Proclum CP. ſupra collat. 5.

Rurſus de ejus errore Cyrillus ad Lamponem preſbyterum ſcribens, ait: Cum apud Æliam commoraretur, vir aliquis ex his qui nobiliter militant in palatio, epiſtolam multorum verſuum & grandem obtulit mihi ſignatam, quam ſe dicebat accepiſſe ab Antiochenis orthodoxis; ſubſcriptiones autem erant in ea plurimorum clericorum & monachorum & laïcorum. Accuſabant autem Orientales epiſcopos, quaſi tacentes quidem Neſtorii nomen, & diſſimulantes ei adverſari: tranſeuntes autem ad Theodori codices de incarnatione factos, in quibus multo pejores [c] nefariæ blaſphemiæ poſitæ ſunt: pater enim fuit Neſtorii perfidi, qui & illius mala locutus, impius & in his factus eſt.

Supra, Collat. 5. pag. 401.

[c] Lege ex mſſ. Nicol. Fabri qui mihi eſt Colb. n. 1. de hoc ſunt edita, ſed ex ipſis Cyrilli verbis Neſtorii blaſphemiis.

Rurſum de errore illius idem Cyrillus Alexandrinæ urbis epiſcopus ad Acacium Melitenæ urbis epiſcopum ſcribens, ait: [d] Non oportebat latere ſanctitatem veſtram, aut forſitan cognovit, quod omnes Orientales religioſiſſimi epiſcopi in Antiochia convenerunt, cum tranſmiſiſſet eis totum dominus meus ſanctiſſimus Proclus bonorum plenum intellectum & rectorum dogmatum. Erat enim ratio multa & longa de diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti. Suppoſuit vero capitula quædam collecta e Theodori codicibus, quæ conſonantem Neſtorii perfidiis intellectum habent, & adhortatus eſt eos etiam illa anathematizare.

[d] Supra, pag. 401.

XII.

Rurſus de errore illius [a] Edeſſenæ eccleſiæ antiſtes ad beatum Cyrillum ſcribens, ait: Jam vero quidam unitatem ſecundum ſubſiſtentiam omnibus modis abdicant. Morbus enim aliquis ſublatens inveteravit Orienti, immedicabilis modo vulneris depaſcens eccleſiæ corpus: apud aliquos quaſi ſtudioſos, & ſupercilia extollentes in eruditione, latenter honoratus. Epiſcopus enim quidam provinciæ Ciliciæ Theodorus, vir veriſimilis dicendi, & potens ſuadere, alia quidem ſupra tribunali [b] de eccleſiæ ſtatu dicebat ad populi placentiam, alios autem laqueos [c] in ſcriptis ponebat, qui in principiis quorumdam ejus codicum anathemate circumcludebant inſpicientem non manifeſtare aliis ſcripta. Iſte primus expoſuit, non eſſe vere Dei genitricem ſanctam virginem, tamquam Deo Verbo non ſuſcipiente ſecundum nos nativitatem. Et poſt pauca: Nec enim dicunt, ſecundum ſubſtantiam, vel ſecundum ſubſiſtentiam unitum eſſe Deo Verbo hominem: ſed bona voluntate quadam, tamquam divina natura non ſuſcipiente alterum modum unitatis propter non circumſcriptibilem. Iſte dixit Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum non oportere adorari ſicut Dominum: ſed relatione Dei honorari ſicut imaginem quamdam: magis autem manifeſtius ſecundum eos dicere, ſicut inſtar aliquid relatione aſſidentis dæmonis. Iſte & carnem Domini pronuntiavit nihil omnino prodeſſe, diſſipans Domini vocem, quæ eſt: *Caro nihil prodeſt.* Iſte & apoſtolos dixit non cognoviſſe Chriſtum quod Deus erat; ſed ſupra fidem quæ eſt in homine ædificatam eſſe eccleſiam.

[a] Scilicet Rabbulæ.

[b] al. eccleſiæ ſtatum

[c] al. parœcioniis.

Rurſum de errore illius Heſychius Hieroſolymorum preſbyter, eccleſiaſticæ hiſtoriæ ſcriptor, ait: Ita Photinum multis ante eos ſæculis Theodorus quidam præcipue imitatus eſt, malitioſus quidem loquendi, & lingua paratiſſimus, & ipſe tamen inſtabili voluntate, qui huc & illuc inclinans ferebatur. Clericatui enim Antiocheno a prima ætate connumeratus, & bene converſari pollicitus, ad ſæculares libidines reverſus iterum delectabatur. In omnibus autem bonis imitabilis & beatus vir Joannes Conſtantinopolitanus epiſcopus ſcripſit epiſtolam, quæ uſque adhuc in codicibus legitur, & a pejore ad meliorem pœnitentiam eum transferre prævaluit: & iterum bene converſari, iterum in clericatu eſſe cœpit. Et Antiochia relicta, in Tarſum tranſmigravit, ex qua in Mopſueſtiam tranſiit, ordinatus in ea epiſcopus, nondum Deo volente manifeſtam impietatis illius prædicationem fieri. Prima autem elementa ſuæ doctrinæ ex Judaïco vaniloquio incipiens, codicem in prophetiam pſalmorum conſcripſit, omnes de Domino [d] prædicationes abnegantem: culpatus vero & periclitatus, contraria ſibi dixit, non ex voluntate ſed compulſus omnium querimoniis: & codicem ipſum delere pollicitus, latenter conſervabat Judaïcæ impietatis viaticum. Et poſt pauca: Chriſtum enim Jeſum generis noſtri Salvatorem & Dominum (quem ſplendorem paternæ gloriæ & imaginem ſubſtantiæ Paulus vocat, ferre eum omnia dicens verbo ſuæ virtutis, qui purificationem noſtrorum fecit peccatorum, & ad dexteram paternæ majeſtatis conſedit; de quo ad Coloſſenſes ſcripſit epiſtola: *Quod in eo omnia creata ſunt, quæ ſunt in cœlis & in terris, viſibilia & inviſibilia: quod per eum creata ſunt omnia:*) hunc non incarnatum Verbum, ſicut evangelicis vocibus edocti ſumus, ſed hominem per vitæ profectionem & paſſionum perfectionem conjunctum Deo Verbo, ſcripſit ſultus in omnibus.

[d] Forte prædicationes.

Hebr. 1.

Coloſſ. 1.

XIII.

Vt ſupra pag. 413. B

omnibus. Et hæc in myſticis ſermonibus auſus eſt.

XIV. Contra errores ejuſdem Theodori, piæ recordationis Theodoſius & Valentinianus legem promulgantes, inquiunt: Debitam a nobis venerationem piiſſimæ doctrinæ reddentes, eos qui auſi ſunt contra Deum impie conſcribere, debitæ condemnationi ſubjicere, & nominibus dignis vocari oportere exiſtimavimus. Juſtum igitur circumdari eos confuſione ſuorum peccatorum, & in tali vocabulo permanere in æternum: quatenus nec vivi liberentur, & poſt mortem permaneant contempti. Igitur doctrina Theodori & Neſtorii impiorum & peſtiferorum viſa eſt nobis abominanda eſſe: ſimiliter autem & omnes qui ſequuntur eorum errorem, & conſentiunt eorum impietati, juſtum eſt ipſos eamdem nominationem mereri, & confuſionem indui, ut non Chriſtiani, ſed Neſtoriani nominentur: ne, dum nominantur Chriſtiani, ex ipſo inveniantur decorati vocabulo, longe conſtituti a Chriſtianorum propoſito, & alienati a recta & immaculata fide. Et poſt pauca: Si quis præterierit præſentem noſtram ſanctionem, & Theodoro & Neſtorio aſſenſerit, & illorum ſocios imitatus fuerit, poſt gladii ultionem omnis ejus ſubſtantia fiſco addicatur. Rurſum contra errores illius, piæ recordationis Theodoſius & Valentinianus legem promulgantes, inquiunt: Nemo habeat, aut legat, aut ſcribat, aut proferat Neſtorium, ſeu illius libros, vel codices omnino [a] inutiles; vel ipſius Neſtorii, vel alterius, & maxime Neſtorii adverſus ſolos Chriſtianos conſcripta, aut Theodori: ſed unuſquiſque habens tales codices, publice illos proferat, & in conſpectu omnium igni tradat.

[a] al. inutiles.

XV. Et ſi adhuc fortaſſe poſt tot prolatas patrum contra illum ſententias veſtra fraternitas dubitat, Theodoreti libros legat, in quibus dum contra Cyrillum Alexandrinæ urbis antiſtitem eum defendere nititur, verius acuſat, dicens: *Interpretationem Cyrillus accuſat octavi pſalmi, & arguit hæc verba divini Theodori: Conſideremus igitur, quis eſt homo, de quo ſtupeſcit & miratur quod Unigenitus dignatus eſt ejus memoriam viſitationem facere. Sed quod quidem non dictum eſt de omni homine, in ſuperioribus demonſtratum eſt: quod autem* [b] *de uno quolibet, & hoc certum eſt.* Deductas itaque tot teſtibus blaſphemias has ejus eſſe quis dubitat? Et tantis blaſphemiis illius cognitis, eum damnatum jure quis neget?

Pſal. 8.

[b] al. nec.

XVI. Diſcuſſo ergo primo de Theodori damnatione capitulo, nunc ad dicta epiſtolæ [c] Theodoreti indaganda tranſeamus, cujus tota ſeries ſi ſolerter aſpicitur, ſanctæ Chalcedonenſi ſynodo, quam ſit adverſa penſatur. In geſtis namque ejuſdem ſynodi & ſcriptis Leonis Cyrillus prædicatur: in epiſtola vero illa [d] Theodoreti Cyrillus in Apollinaris dogma corruens reprobatur. Scriptum quippe in ea eſt: *Cyrillus autem libros Neſtorii volens deſtruere, lapſus eſt & inventus eſt in Apollinaris dogma cadens.* In geſtis Neſtorius ut redemptoris noſtris adverſarius jure damnatus oſtenditur: verbis vero epiſtolæ damnatus injuſte memoratur. Sic quippe in ea dicitur: *Antequam in ſynodo adveniret reverentiſſimus ac ſanctiſſimus archiepiſcopus Joannes, Neſtorium ex epiſcopatu depoſuerunt, judicio & inquiſitione non facta.* In geſtis ſynodi in Dei & Domini noſtri una perſona duas naturas Cyrillus confeſſus oſtenditur: in verbis epiſtolæ unam naturam tradere dicitur, atque ab hoc ſenſu correptus vix reſipuiſſe narratur. In geſtis ſynodi anathematizatus Neſtorius etiam poſt mortem dicitur: in verbis vero epiſtolæ etiam poſt depoſitionem ſuam, pro ſolo civium ſuorum odio ad civitatem ſuam non rediſſe perhibetur. Sic quippe illic ſcriptum eſt: *Neſtorius autem quia in ſua erat odio civitatis, & virorum qui in ea ſunt maximorum, illuc reverti non potuit.* In geſtis ac definitionibus ſynodi unus Filius Jeſus Chriſtus dicitur: at juxta doctrinam Theodori atque Neſtorii Deus tacetur. Et in geſtis ſynodi nuſquam Theodorus veritatis doctor dicitur: in verbis vero epiſtolæ, idem cujus blaſphemias ſupra protulimus, veritatis doctor clamatur: qui nimirum ſi vera dixit, falſa erunt quæ de veritate ſynodus protulit. Quiſquis igitur, qui epiſtolam quæ Ibæ dicitur, oſtendere quod ſit de ſynodo nititur; quid aliud quam geſta ejuſdem ſynodi deſtruere conatur? Si enim ſibimetipſis diverſa ſunt, nulla procul dubio auctoritate ſubſiſtent: quia quæ ſe impugnando deſtruunt, alios ædificare non poſſunt; ſi ſibimetipſis diverſa ſunt, nulla firmitate convaleſcunt, Domino atteſtante qui ait: *Regnum in ſe diviſum non ſtabit.* Sed abſit hoc, abſit ab illo venerando concilio, ut ſibimet contraria ſapiat; & vel ſuperiora ſubſequentibus diſcordia præferat, vel inferiora præcedentibus impugnatura ſubjungat. Sancta enim fides, quæ uno illic ſpiritu accepta eſt, uno ſenſu credita, una eſt & [e] fide prædicata. Idcirco in cunctis mundi partibus forma noſtræ profeſſionis facta eſt, quia in precantium vocibus ſibimet ipſa diſſimilis non eſt.

Luc. 11.

[e] Forte, voce.

XVII. Sed cur tantummodo ſanctam Chalcedonenſem ſynodum convelli dicimus, ſi auctoritatem huic epiſtolæ reprobemus? Quæ nimirum ſi vera creditur, etiam tota ſanctæ Epheſinæ ſynodi fides ac reverentia diſſipatur. Hæc quippe ait, quod in ea Cyrillus præmiorum medicamine ſapientum oculos excæcavit. Quid ergo illic de veritate certum dicitur, ubi ipſa veritas ſacerdotibus vendita eſſe perhibetur? Sed quis hoc dicere, quis hoc conſentiat patienter audire? Reprobetur ergo una epiſtola mentiens, ne utraque ſancta ſynodus tantæ falſitatis crimen ſuſtineat. Veſtræ fidei fundamentum tenemus, ne poſtquam ſancta prima Epheſina ſynodus quaſi venalis arguitur, Chalcedonenſis etiam (quod abſit) culpa varietatis notetur: quæ ut in verbis ſuis quantæ ſit concordiæ clareat, neceſſe eſt ut veſtra fraternitas ubi ſit completa cognoſcat. Omnes namque novimus, quod in ſynodo numquam canones, niſi peractis definitionibus fidei, niſi perfectis ſynodalibus geſtis habeantur ut: ſervato ordine cum prius ſynodus ad fidem corda ædificet, tunc per regulas canonum mores eccleſiæ actuſque componat. Vigilanti ergo cura reſpicite, quæ in ſexta illius actione ſanctæ fidei profeſſio conſummatur: mox quæ in ſeptima ad inſtitutionem jam fidelium regula canonum figitur. Ulterioribus vero actionibus nihil de cauſa fidei, ſed ſola negotia privata verſantur. Quod cum reſponſales veſtri ita eſſe ambigerent, curæ nobis fuit ex prolatis multis hoc codicibus demonſtrare. Nos tamen hac de re numquam dubitari poſſe credidimus, quia & eadem ſeries ſic ſe inſinuat, ut credi aliter contradicat.

XVIII. Primum quidem, quia (ſicut dictum eſt) dum definita fidei regula in actione ſexta oſtenditur, ordo cauſæ indicat, ut in actione ſubjuncta canonum forma ſequeretur. Secundum vero eſt, quia & in actionis ſextæ terminum jam canonum norma prælibatur, dum illic a principe venerabilibus epiſcopis dicitur: Aliqua ſunt capitula, quæ ad honorem veſtræ reverentiæ vobis reſervavimus, juſtum exiſtimantes, hæc a vobis regulariter [b] per ſingula ſynodum firmari, &c. Prælibatione itaque ſextæ actionis oſtenditur, quia jure conſtitutiones canonum non niſi in ſeptima continentur. Quid enim ſupererat, quod perfecta fidei profeſſione fieret, niſi ut quorumdam fidelium actiones illicitas ſancta ſynodus poſitis regulis judicaret? Quam-

[b] al. poſtea per ſynodum formari.

vis si ſolerter aſpicimus, canonum regulas poſitas non, ſicut putatur, in ſeptima, ſed intextas ſextæ actioni invenimus. Nam cum in eiſdem conſtitutionibus ſanciendis non dies, non imperium ponitur, non qui reſiderent, deſcribuntur: procul dubio cum non conſueto exordio cœptæ ſunt, quia præcedenti actioni ſubnexæ ſunt demonſtratur. Quia vero in actione ſexta fidei cauſa perficitur, ipſa epiſcoporum omnium generali ſubſcriptione declaratur. Nam qui poſt ſubſcripſerunt ſententiam, cuncta quæ de fide agenda fuerant, finita teſtati ſunt. Unde & in cauſis poſt ſpecialibus, nudis tantummodo verbis loquuntur, atque ea quæ decernentes dixerant, nulla ſuppoſita ſubſcriptione firmaverunt. [a] Quæ reverentiſſimi epiſcopi ita in actione ſexta omnia quæ de fide agenda fuerant, cognoſcebant; ut, ſicut illic ſcriptum eſt, clamarent: Supplicamus, dimitte nos: pie Imperator, dimitte nos. Quodque non pro fide, ſed pro ſpecialibus cauſis detenti ſunt, principali illic reſponſione monſtratur, cum dicitur: Sacratiſſimus & piiſſimus dominus noſter Marcianus Auguſtus ad ſanctam ſynodum dixit: Laboraſtis multo ſpatio fatigationem perpeſſi: ſuſtinete autem tres aut quatuor dies adhuc, & præſentibus magnificentiſſimis judicibus noſtris, ſingula quæcumque vultis movete, competens adepturi [b] ſolatium. Qui igitur ad ſingula quæque vellent motura retenti ſunt, [c] licet quia nequaquam ultra actionis ſextæ terminum pro fidei cauſa [d] reſtiterunt.

[a] Forte, qui.

[b] al. multilium.

[c] Forte, liquet.

[d] Forte, remanſerunt.

XIX. Sed cur de his extenſa regione agimus, qui tanta prædeceſſoris noſtri beati Leonis auctoritate fulcimur? Ipſe namque, ſicut multa ſuperius epiſtolarum ejus atteſtatione docuimus, geſta multiplicia cauſarum ſpecialium reprobando, auctoritatem ſynodi in ſola fidei definitione conſtrinxit. Hinc eſt enim, quod peracta ſynodo cunctas nobis ſuſpicionum nebulas tergens, aperte ad Maximum Antiochenæ ſedis antiſtitem ſcribit, dicens: Si quid ſane ab his fratribus, quos ad ſanctam ſynodum vice mea miſi, præter id quod ad cauſam fidei pertinebat, geſtum eſſe perhibetur, nullius erit penitus firmitatis: quia ad hoc tantum ab Apoſtolica ſede ſunt directi, ut exciſis hæreſibus, catholicæ eſſent fidei defenſores. Quidquid enim præter ſpeciales cauſas ſynodalium conciliorum ad examen epiſcopale defertur, poteſt aliquam dijudicandi habere rationem. Sed ſolent nonnulli dicere, hæc eum pro Anatolii Conſtantinopolitanæ urbis epiſcopi præſumptione dixiſſe. Qui ſi & res geſtas, & ea quæ nunc protulimus epiſtolæ verba conſiderant; ſuſpicari protinus falſa ceſſant. Namque cum prædictus Conſtantinopolitanæ urbis epiſcopus novum aliquid conaretur arripere, conſtat illic ei legatos ſedis Apoſtolicæ cum ſumma auctoritatis libertate reſtitiſſe. Quod & factum in ſynodo legitur, & ejuſdem ſynodi ad præfatum prædeceſſorem noſtrum epiſtolis approbatur. A ſæpe fato autem eodem prædeceſſore noſtro ad Maximum, ſicut prædiximus, novimus ſcriptum: Si quid ſane ab his fratribus, quos ad ſanctam ſynodum vice mea miſi, præter id quod ad cauſam fidei pertinebat, geſtum eſſe perhibetur, nullius erit penitus firmitatis: quia ad hoc tantum ſunt ab Apoſtolica ſede directi, ut exciſis hæreſibus, catholicæ eſſent fidei defenſores. Si ergo de Anatolii cauſa loquens, hoc quod a vicariis ſuis actum in ſynodo fuerat, redarguit; nimirum quia contradixerant, reprehendit. Et quis hæc vel ſtultus ſentiat? dum conſtat quod hac de re beatus Leo Anatolio conquerenti, multa in vicariorum ſuorum, quia contradixerant, laude reſcribat: cujus epiſtolæ nunc idcirco verba non ponimus, ne volumen hoc immoderatius extendamus. Cum vero & ſubjicitur: Quidquid enim præter ſpeciales cauſas ſynodalium conciliorum ad examen epiſcopale defertur, poteſt aliquam dijudicandi habere rationem: aperte nobis licentia tribuitur, ut quidquid illic extra fidei cauſas de perſonis geſtum eſt, retractetur. Specialis quippe ſynodalium conciliorum cauſa eſt fides. Quidquid ergo præter fidem agitur, Leone docente, oſtenditur, quia nihil obſtat, ſi ad judicium revocetur. Quia vero & apud eoſdem epiſcopos qui in Chalcedone reſederunt, in veneratione ſynodus nonniſi uſque ad fidei definitionem fuit, per hoc aperte oſtenditur, quod pleriique Græci antiquiores codices continere ſynodum nonniſi in ſex actionibus ſubjunctis canonibus demonſtrantur; ut omnino cetera quæ privato ſtudio fuerant mota, non habeant. Unde & encyclia hæc ita eſſe teſtantur. Nam Leoni Auguſto Alypius epiſcopus Cæſareæ Cappadociæ ſcribens, ait: His itaque ſic ſe habentibus, veſtræ pietati ſignifico, quia ea quidem quæ particulariter examinata ſunt, [a] & quæ geſta a ſanctis epiſcopis in Chalcedonenſi civitate collectis, non legi: neque enim a ſanctæ memoriæ tunc epiſcopo Thalaſſio, qui interfuit ſancto concilio, aliquid huc amplius eſt allatum ex his quæ geſta noſcuntur: ſed tantummodo definitionem expoſitam ab illo ſancto concilio, ab eo delatam inſpexi. Atteſtante ergo Alypio epiſcopo perdocemur, quia præter cauſam fidei nihil de ſynodo in veneratione Thalaſſius tenuit, qui illic & præter cauſam fidei epiſcoporum negotiis privatis interfuit. Si igitur in actione ſexta profeſſio fidei conſummatur, moxque canonum regula figitur; ſi beatus Leo negotiis, quæ illic private mota ſunt, contradicit; ſi hoc quod ultra fidem geſtum eſt, nec is qui fecit Thalaſſius tenuit: cur nos hæreticam epiſtolam retractaſſe reprehendimur, qui hac in re cunctorum nos præcedentium auctoritate roboramur? Et quamvis ab eadem epiſtola alienum ſe Ibas reſpondeat; quamvis quia approbata ſit, aut difficulter, aut nullatenus demonſtretur: licenter tamen unuſquiſque eam reprehenderet, etiamſi epiſcopi in eodem concilio reſidentes ſuis illam ſubſcriptionibus approbaſſent: quia poſtquam, beato Leone ſcribente, jus retractandi & dijudicandi concediter, etiam ſi qua eſſe poterat eorum qui interfuerant, in privatis negotiis auctoritas, vacuatur.

[a] Epiſt. 60. ad Maximum Antiochenum cap. 5.

[a] In 5. part. Chalcedon. Concilii cap. 10. [a] al. æquo.

XX. Diſcuſſo itaque ſecundo capitulo, tertium ſupereſt: quod tanto debemus in brevitate conſtringere, quanto & vos nobis hac in re non credimus reſultare. Neque enim Theodoreti omnia ſcripta damnamus, ſed ſola quæ contra duodecim Cyrilli capitula, ſola quæ contra rectam fidem aliquando ſcripſiſſe monſtratur: quæ tamen & ipſe damnaſſe cognoſcitur, qui in ſancta Chalcedonenſi ſynodo vera confeſſus invenitur. Nam quomodo poſt errorem recte ſapiat, & ea quæ prius ſcripſerat, & ea quæ in Chalcedonenſi ſynodo ab illo ſunt geſta, manifeſtant. Ipſe namque Neſtorio ſcribens, ait: *In his quæ in tuam venerationem injuſte atque inique prolata ſunt, nec ſi mihi quis utramque manum abſciderit, potero præbere conſenſum.* Æmerio quoque Nicomediæ epiſcopo ſcribens, ait: *Damnationi venerandi & ſanctiſſimi epiſcopi Neſtorii quæ facta dicitur, non debemus præbere conſenſum.* Ad Alexandrum quoque Hierapolitanum epiſcopum ſcribens, ait: *Et ante tuæ ſanctitati prædixi, quaſi domini mei venerabilis & ſanctiſſimi epiſcopi Neſtorii fuerit dogma damnatum, nec ego cum his qui faciunt communicabo.* Ad Alexandrum vero Syriæ Palæſtinorum præſulem ſcribens, ait: *Exiſtimo præ omnibus maxime ſatisfactum eſſe domino meo ſanctiſſimo ac venerando Joanni epiſcopo, quod nullatenus acquieſcam in damnatione domini mei ſanctiſſimi & venerandi Neſtorii epiſ-*

Supra, Coll. 5. Conc. V. pag. 559. C

Alias, Himerio. Ex epiſt. 70. Synodus.

Ex epiſt. 66. Synodi Caſſienſis, a Balux. edit. Ad Alexandr. Hierapolitanum in Syria Euphratenſia epiſcopum ſunt, non in Palæſtina. Erra ſcriptor libratii.

Epiſt. 60.

al. 61.

Epiſtola 55.

copi prebere conſenſum, quæ in Tarſo & in Epheſo facta eſt. Qui poſtmodum tamen cum reſiſtentium certamine a ſancto Chalcedonenſi concilio admiſſus, aperte anathema in Neſtorium protulit; ſeque orthodoxum, ipſo hæretico reprobato, monſtravit. Dudum namque ſanctæ eccleſiæ diverſa ſentiens, & contra beati Cyrilli duodecim capitula ſcribens, ait: *Sanctam virginem* Συνάπτειαν, *id eſt, Dei genitricem vocamus, non quod Deum peperit* [a] *per naturam, ſed quod hominem ediderit conjunctum Deo, quem ipſe formavit.* Et poſt pauca: *Si naturalis conjunctio facta eſt forma Dei & formæ ſervi, invenietur legiſlator neceſſitatibus legi ſerviens.* Et rurſum: *Nomine communicationis utentes, ut unum quidem Filium adoramus, & eum qui aſſumpſit, & eum qui aſſumptus eſt; differentiam tamen cognoſcimus naturarum.* [b] *Theophoron autem dicere portans vel Dominum indutus hominem Chriſtum, ut a multis ſanctis patribus dictum eſt, non recuſamus.* [c] Et poſt alia: *Conſiderate*, inquit, *apoſtolum & pontificem confeſſionis noſtræ Jeſum fidelem ei qui fecit illum, ſicut & Moyſes in omni domo ſua. Falluram autem eum quis eſſe dixerit recta ſentiens, increatum & cum Patre coæternum* [d] *& addam, verum? ſed eum qui eſt ex ſemine David, qui liber ab omni peccato pontifex noſter fuit, & victimam ipſe pro nobis obtulit Deo, habens in ſe certe Dei Verbum adunatum ſibi, inſeparabiliterque conjunctum.* Et rurſum, ut eum quaſi oſtenderet ad divinitatem per incrementa creviſſe, in eodem opere ſubjungit, dicens: *Ait angelus virgini: Spiritus ſanctus ſuperveniet in te, & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi*: ideoque quod naſcetur ex te ſanctum, vocabitur Filius Dei. *Conſiderate hic etiam, quia cuncta humanitus dicuntur: Erit*, inquit, *magnus, non dixit, eſt: & filius Altiſſimi vocabitur; non dixit, vocatur: & dabit ei Dominus ſedem David patris ſui: non dixit, habet, ſed dabit ei Dominus: & regnabit, non dixit, regnat: & ſuper quos? ſuper domum Jacob: non dixit, ſuper angelos & archangelos.* Rurſum in eodem libro ſecundo ait: Jeſus autem plenus Spiritu ſancto regreſſus eſt a Jordane. *Et iterum:* Regreſſus eſt Jeſus in virtute Spiritus in Galilæam. *Non Dei Verbum cooperatione vel auxilio eguiſſe Spiritus ſancti arbitreris, ſed viſibile templum variis ſancti Spiritus donationibus fruebatur.* Et poſt alia: Jeſus Chriſtus, *inquit*, heri & hodie, ipſe & in ſæcula. *Quomodo igitur, ſapientiſſimi, debemus advertere, quod idem ipſe heri & hodie & in ſæcula, & temporaliter & æternus, & in tempore & ſuper tempora? Nam ſi æternus eſt, temporalis non eſt: & ſi in tempore eſt, ſuper tempus non eſt.* Et rurſum in Domino Deo noſtro Jeſu Chriſto deitatis & humanitatis quaſi unitatem adſtruens, ait: *Naturas diſcernimus Dei Verbi: naturam integram dicimus, & perſonam ſine dubitatione perfectam: nec enim ſine perſona fas eſt aſſeverare ſubſtantiam: perfectam quoque humanam naturam cum ſua perſona ſimiliter confitemur. Cum vero ad conjunctionem reſpicimus, tunc demum unam perſonam merito nuncupamus.* Quis hæc, fratres cariſſimi, plena omni impietate non videat? A quibus tamen conſtat, quod ſe poſtmodum ipſe correxit, qui in ſancta Chalcedonenſi ſynodo Neſtorium anathematizare conſenſit. Quis non videat quanta temeritate plenum ſit, Theodoreti ſcripta ſuperbiendo defendere quæ eumdem ipſum conſtat, recta poſt profitendo, damnaſſe? Dum vero ejus & perſonam recipimus, & ea quæ dudum latuerant [e] pravæ ſcripturæ probamus, in nullo a ſanctæ ſynodi actione deviamus: quia ſola ejus hæretica ſcripta reſpuentes, & cum ſynodo adhuc Neſtorium inſequimur, & cum ſynodo Theodoretum profitentem recta, veneramur. Alia vero ſcripta illius non ſolum recipimus, ſed eis etiam contra adverſarios utimur. Nam cum Theodorus Canticum canticorum vellet exponere, & non ad commenta, ſed potius ad deliramenta laboraret: per hunc librum Æthiopiſſæ reginæ blanditum fuiſſe, profeſſus eſt: quod Theodoretus reprehendens, nomen quidem ejuſdem Theodori ſupprimit, ſed tamen veſaniam patefecit. Ejuſdem namque libri commenta conferibens, ait: Audio plures Canticum canticorum detrahentes, & non credentes ſpiritalem eſſe librum; fabulas autem quaſdam aniculares per veſaniam texentes componere, & præſumere, dicentes, quia ſapiens Salomon ad ſeipſum & filiam Pharaonis hunc librum conſcripſit. Quomodo ergo nulla ſcripta ejuſdem Theodoreti recipimus, qui illum etiam contra Theodorum, aſſertorem veritatis invenimus? Hæc ad ſcripta veſtra reſpondemus.

XXI. Sed opportunum valde judicamus, ut ea quæ ſine ſcripto a reſponſalibus veſtris audivimus, breviter verba replicemus. Dixerunt enim, Theodorum a Joanne Antiochenæ urbis epiſcopo mira per epiſtolam atteſtatione laudatum: quod verum nos nullo modo credimus. Si tamen & tale aliquid forſaſſe reperitur, plus fidei primæ Epheſinæ ſynodo, plus Cyrilli libris, plus Heſychii, quam aliis quæ innoteſcere nunc uſque nequiverunt epiſtolis, commodamus. Debemus tamen accedere, etiam concedentes aliquid dicere. Ita ergo ut reſponſales veſtri aſſerunt, eſſe ſentiamus. Vos ſcitis, fratres dilectiſſimi, quod res quæ dubietati ſubjacet, in partem ſemper eſt interpretanda meliorem. Quid itaque obſtat, ſi dum de ejus errore occultum adhuc & dubium fuit, ab uno patre laudatus eſt; & innoteſcente poſt perfidia, pæne omnium magnorum patrum ſententiis velut immanis beſtia quaſi crebreſcentibus jaculis eſt confoſſus? An non & malos a bonis aliquando laudatos novimus, nec tamen eiſdem laudibus defenſos? Quid namque in hæreſiarchis Origene deterius; & quid in hiſtoriographis inveniri Euſebio honorabilius poteſt? Et quis noſtrum neſciat in libris ſuis quantis Origenem Euſebius præconiis attollat? Sed quia ſancta eccleſia ſuorum fidelium corda benignius, quam verba diſtrictius penſat: & plus in hæreticis ſenſum proprium, quam teſtatio Euſebii abſolvere potuit: nec rurſum Euſebium laudati Origenis culpa damnavit. An non & Gregorius Nyſſæ urbis epiſcopus cum canticum canticorum exponit; magnis Origenem laudibus præfert? An non & Hieronymus noſtræ eccleſiæ preſbyter, & ſingularis Hebræi ſermonis interpres, tanto erga Origenem favore intenditur, ut pæne diſcipulus ejus eſſe videatur? Sed quia nec plus cauſa quam verba penſanda ſunt, nec iſtis ſua benignitas nocuit, nec illum a reatu proprio favor alienæ atteſtationis excuſavit.

XXII. Cogor poſt hæc, fratres cariſſimi, dolens cum Paulo dicere: *Teſtimonium perhibeo vobis quod æmulationem Dei habetis, ſed non ſecundum ſcientiam:* cujus erga unitatem ſanctæ eccleſiæ dum viſcera caritatis aſpicio, diſcordes vos intolerabilius ingemiſco. Penſate, quæſo, quo ardore ſanctæ unitatis anhelabat cum Philippenſibus diceret: *Si qua conſolatio in Chriſto, ſi quod ſolatium caritatis, ſi qua ſocietatis ſpes, ſi qua viſcera & miſerationes, implete gaudium meum, ut idem ſapientes, eamdem caritatem habentes, unanimes, idipſum ſentientes.* Qui igitur unanimitatem locuturus, tot & tales inquiſitiones præmiſit: quantum eſſet hujus virtutis meritum, non explendo, ſed inquirendo monſtravit. At contra quam ſit malum diſcordiæ, loquens Corinthiis oſtendit, ait enim: *Significatum eſt mihi de vobis, fratres mei, ab his qui ſunt Chloës, quia contentiones ſunt inter vos: hoc autem dico, quod unuſquiſque veſtrum dicit, ego ſum Pauli,*

[a] al. naturaliter.
[b] Θεοφόρον, id eſt, deferentem hominem.
[c] Hebr. 3.
[d] al. Deum Verbum.
[e] Pravæ, pravæ ſcripta reprobamus.
Luc. 1. v. 35.
Ibidem, v. 14.
Supra C. II. 4
In primis.
Rom. 10.
Philip. 2.
1. Cor. 3.

ego autem Apollo, ego vero Cephæ, ego autem Christi. A
Quod cum quanta animadversione loquatur, agnoscimus, si subjunctæ increpationis verba pensamus, *Ibidem.* ait enim: *Divisus est Christus? numquid Paulus crucifixus est pro vobis? aut in nomine Pauli baptizati estis?* Considerate igitur, fratres mei, & dum Deo adhuc exspectante, omni incerto vitæ fine permittimur, vigilanti cura perpendite; quia illic scissionem sanctæ ecclesiæ pro Theodoro facere fraternitas vestra non metuat, quam pro se vel profiteri Paulus expavit. Cur non ad memoriam pro unitate servanda *August. libro de unico baptismate.* beati Augustini dictum reducitur? qui dum de unico baptismate loqueretur, idcirco Cyprianum martyrem, qui de iterando baptismate scripserat, defunctum perhibuit, quia licet pravum quid senserit, num- B quam tamen se a totius ecclesiæ communione suspendit. Sic igitur permanere in sanctitate [a] servante constat, fratres dilectissimi, quia dum vos ab ecclesiæ unitate disjungitis, omne virtutis meritum perditis, etiam si recte teneatis. Scriptum quippe est: *Pacem sequimini cum omnibus & sanctimoniam, sine qua nemo videbit Dominum.* *Hebr. 12.*

[a] *Hic deest aliquid.*

XXIII. Multa locuti sumus, quia & ad multa ratiocinando respondimus. Et cum testimonia ex patrum dictis innumera supperterent, perpauca posuimus: videlicet cupientes ut scripta nostra in cautis singulis narratio breviata succingeret, ne fortasse tædium legenti generarent. Unum tamen quod jam superius diximus, non tædet si etiam crebro replicemus: Quia fidem C sanctæ Chalcedonensis synodi illibatam per omnia Deo auctore servamus, ejusque definitiones, sicut Ephesinæ primæ, Constantinopolitanæ, ac Nicænæ synodi irretractabiles nunc usque tenuimus, vel morte proposita irretractabiles custodimus. Vestra igitur dilectio communionem fidelium orthodoxorum fratrum non fugiat, ne præsentis vocis nostræ adjutorium si audire neglexerit, contra se in testimonium vertat. Nos autem ad Dominum post verba recurrimus, eumque quantum possumus fletibus exoramus; ut hoc quod vobis ad sequendam concordiam a nobis dicitur, ipse in vestris mentibus manu intimæ inspirationis operetur.

VI.

AD JOANNEM episcopum Constantinopolitanum.

Eum arguit, qui universalis episcopi nomen sibi vindicabat: quæ de causa generalem synodum convocaverat.

Ex Collectione Isidori. Dilectissimis fratribus universis episcopis, qui illicita vocatione Joannis Constantinopolitani episcopi ad synodum Constantinopolim convenerunt, Pelagius.

Simplex Leo epist. 53. MAnifesto (sicut optavimus) per gratiam Dei lumine evangelicæ veritatis, ab universali ecclesia, pernicio- E sissimi erroris nocte depulsa, ineffabiliter gaudemus in Domino: sed non modico contristamur mœrore, quia ea, quæ olim calcata fuerant, & funditus damnata, nec umquam fieri debuerant, redivivis radicibus germinant atque pullulant. Et quoniam multa, quæ pœnitudinem possunt generare, proveniunt; necesse est ea cassare, quæ contra ordinem & omnem auctoritatem facta esse noscuntur. Unde, fratres, rejecta penitus audacia, quæ contra Apostolicam sedem, & contra ipsam Domini Salvatoris vocem, qua dictum est: *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam*, sumpta est disputandi contra Domini præcepta, vana errantium corda conquiescant: nec liceat defendi, quod non [b] liceat agere. Relatum est ergo ad Apostolicam sedem, Joannem Constantinopolitanum episcopum universalem se [c] subscribere: vosque ex hac sua præsumptione ad synodum [d] convocare generalem: cum generalium synodorum convocandi auctoritas Apostolicæ sedi beati Petri singulari privilegio sit tradita, & nulla umquam synodus rata legatur, quæ Apostolica auctoritate non fuerit fulta. Quapropter, quidquid in prædicto vestro conventiculo (quia synodus taliter præsumpta esse non potuit) statuistis, ex auctoritate sancti Petri apostolorum principis, & Domini Salvatoris voce, qua beato Petro potestatem ligandi atque solvendi ipse Salvator dedit: quæ etiam potestas in successoribus ejus indubitanter transivit: præcipio omnia quæ ibi statuistis, & vana, & cassata esse: ita ut deinceps numquam appareant, nec ventilentur. Ecenim ipse Salvator beato apostolo Petro tamquam ipsa per se Veritas loquitur, dicens: *Quæcumque ligaveris super terram,* *Matth. 16.* *erunt ligata & in cælo: & quæcumque solveris super terram, erunt soluta & in cælo.* Multis denuo apostolicis & canonicas atque ecclesiasticis misceamur regulis, [a] non debere absque sen- [a] *Sozom. II. 4. Conc. II. Sozom. III. 9.* tentia Romani pontificis concilia celebrari: quapropter (ut jam dictum est) recte non concilium, sed vestrum conventiculum vel concilibulum cassatur: & quidquid in eo actum est, irritum habetur ac vacuum. Vos quoque deinceps, ut nullius hortatu talia præsumatis, si Apostolicæ sedis communione carere non vultis. Modo vero ideo suspendatur ultio, ut locum possit [b] habere correctio. Prædecessores vero Joannis, & ipse Joannes, [b] *S. Leo epist. eadem 47.* non semel, sed sæpissime epistolas atque libellos propria manu subscriptos sanctis antecessoribus nostris miserunt: quibus coram Deo protestati sunt, nihil umquam proterve contra Apostolicam sedem agere, nec de illius aut aliorum privilegiis quidquam usurpare: qui hactenus in archivo sanctæ Romanæ ecclesiæ sub sigillis ac chirographis eorum roborati habentur integri. In ipsis enim epistolis vel libellis, anathematis vinculo se & successores eorum constrinxerunt, si umquam aliquid contra eos præsumpsissent; aut contra Apostolicam, vel ullius alterius episcopi sedem, quidquam adversi quoquo modo cassare molirentur. Idcirco vos non est necesse excommunicare, aut anathematizare; quia ipsi anathematis vinculo, propriis manibus professionem suas suaque scripta roborando, constrinxerunt. Sciat se tamen & ipse Joannes, nisi errorem suum cito correxerit, a nobis excommunicandum fore, & Apostolicæ sedis atque omnium sanctorum episcoporum communione carere. Universalitatis quoque nomen, quod sibi illicite usurpavit, nolite attendere: nec vocatione ejus ad synodum, absque auctoritate sedis Apostolicæ, umquam venite, si Apostolicæ sedis & cæterorum episcoporum communione vultis frui. Nullus enim patriarcharum [c] hoc tam profano vocabulo umquam utatur: quia si [d] summus patriarcha, universalis dicitur, patriarcharum nomen cæteris derogatur. Sed absit a fidelis cujusquam mente, hoc sibi vel velle quempiam arripere, unde honorem fratrum suorum imminuere ex quantulacumque parte videatur. Quapropter caritas vestra neminem umquam suis in epistolis universalem nominet, ne sibi debitum subtrahat, cum alteri honorem offert indebitum. *Adversarius namque noster diabolus*, qui contra humiles sæviens, *sicut leo rugiens circuit quærens quem devoret,* *1. Pet. 5.* non jam, ut cernimus, caulas [e] circuit: sed ita valide in quibusdam ecclesiæ necessariis membris dentem figit, ut nulli sit dubium, quia nisi unanimiter, favente Domino, cunctorum provida pastorum turba concurrat, omne, quod absit, citius ovile dilanietur. Perpenditis, fratres carissimi, quid e vicino subsequatur, cum & in sacerdotibus erumpunt tam perversa primordia. Quia enim juxta est ille de quo scriptum est: *Ipse est rex super* *Job 41.* *universos filios superbiæ:* (quod non sine gravi dolore dicere compellor, dum frater & coëpiscopus noster Joannes mandata dominica, & apostolica præcepta, regulasque patrum despiciens, cum per elationem præcurrere conatur in nomine,) vestræ beatitudini indicet omniporens Deus, quam gravi considerationis hujus gemitu torqueor: quod ille quondam mihi notissimus, ille omnibus dilectus, ille qui eleemosynis, orationibus, atque jejuniis videbatur occupatus, & ex eo quo fœtebat cinere, ex ea quam prætendebat humilitate jactantiam tantam sumpsit, ita ut universa sibi tentet adscribere, & omnia, quæ soli uni capiti cohærent, videlicet Christo, per electionem pomparici sermonis ejusdem Christi sibi studeat membra subjugare. Nec mirum quod ille tentator, qui initium omnis peccati scit esse superbiam, & tunc ea in primo homine ante omnia usus est, & nunc eam in quibusdam hominibus ponit in fine virtutum: & qui aliquatenus bonis vitæ studiis videbantur crudelissimas manus ejus effugere, eis in ipsis meris boni operis, & in ipsa quodammodo apponat perfectionis conclusione tendiculum. Unde magnopere orandum est, & omnipotens Deus assiduis precibus implorandus, ut hunc a mente illius avertat errorem, hoc ab unitate atque humilitate ecclesiæ malum superbiæ & confusionis amoveat: & favente Deo, omnibus viribus concurrendum atque providendum, ne in unius veneno sermonis, virentia in Christi corpore membra moriantur. Si enim dici hoc licenter permittitur, honor patriarcharum omnium negatur: & fortasse is in errore erit, qui universalis dicitur, & nullus jam episcopus remansisse in statu veritatis invenitur. Oportet ergo, ut constanter, ac sine præjudicio servetis, sicut accepistis, ecclesiæ,

Simplex Leo, epist. eadem.
[b] *al.* licet agi.
[c] *al.* scribere.
[d] *al.* convocasse.
[a] *Synodica sanctæ Gregorii Papæ epist. 36. lib. IX.*
[b] *al.* unus.
[c] *Idem Gregorius diaconus.*

& nihil sibi in vobis hæc tentatio diabolicæ usurpationis adscribat. State fortes, state securi: scripta quæ universalis nominis falsitate condemnata sunt, nec dare umquam, nec accepere præsumatis. Omnes episcopos curæ vestræ subjectos ab hujus adulationis inquinatione prohibete: ut universa vos ecclesia patriarchas non solum in bonis operibus, sed etiam in veritatis auctoritate cognoscat. Si qua autem forsitan adversa subsequantur, unanimiter persistentes, etiam moriendo debemus ostendere, quia in damno generalitatis nostrum specialiter aliquid non amamus. Dicamus cum Paulo: *Mihi vivere Christus est, & mori lucrum.* Audiamus quod primus omnium apostolorum dicit: *Si quid patimini propter justitiam, beati eritis.* Mihi enim credite, quia honorem quem pro prædicanda suscepimus veritate, si necessitatis causa exigat, securus pro eadem veritate relinquimus, quam tenemus. [a] Orate, fratres, ut honor ecclesiasticus nostris diebus non evacuetur: nec umquam Romana sedes, quæ, instituente Domino, caput est omnium ecclesiarum, privilegiis suis umquam careat aut exspolietur. *Confidimus autem de vobis, carissimi, meliora atque vicinora salutis: quia neque mors, neque vita, neque angeli, neque principatus, neque instantia, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia,* magistro gentium docente, *poterit nos separare a caritate Domini nostri Jesu Christi, & qua in ipso est, recta fide. Nolite itaque amittere confidentiam vestram, quæ magnam habet remunerationem.*

Patientia enim nobis necessaria est ad colluctationes adversariorum: quatenus fidem immaculatam usque in finem conservantes, repromissionem percipiamus, quam repromisit his qui legitime certare deproperant. *Adhuc enim modicum aliquantulum, qui venturus est, veniet & non tardabit. Esse enim Judex ante januam assistit,* coronas hilariter promittens his qui pro eo passionibus subministrantur. *Quod si quis se subtraxerit, non placebit anima mea; sed cadat de promissione propter negationem. Non autem non sumus subtractionis filii in perditionem animæ. Propter quod assumite arma Dei, ut possitis resistere in die malo* adversus omnes inimicos sanctæ Dei ecclesiæ & vestros: *& induite loricam justitiæ, calceatis pedes in præparationem evangelii pacis, in omnibus assumentes scutum fidei, in quo possitis omnia jacula nequissimi ignea extinguere: & galeam salutis accipite, & gladium spiritus, quod est verbum Dei: per omnem orationem & obsecrationem radicati & fundati in solatio fratrum pro Christo Jesu Domino nostro.*

Sed & nunc, fratres, commendamus vos omnes Domino, & verbo gratiæ ejus, qui potest perficere & dare hereditatem vobis cum omnibus sanctis. Ipse autem Deus pacis & consolationis det vobis idipsum sapere in alterutrum, ut vobis invicem succurratis, & non sitis divisi: ut unanimes, uno ore & uno corde honorificemus eum in concordiam & consolationem fratrum, qui potens est confirmare vos secundum evangelium ejus, & juxta revelationem mysterii æternis temporibus tacti, quibus vobis futurorum gaudiorum largienda sunt munera. Summopere considerare debetis, quod hi qui fratribus invident, eosque damnare aut perdere cupiunt, [b] per se & sua dogmata destruuntur. Dicit enim Dominus: *Omne regnum in se divisum non stabit: & omnis scientia & lex adversum se diversa, non stabit.* Ideoque necesse est, ut concordes salubriter susceptis [c] hortatus: & nihil per contentionem agentes, sed ad omne studium devotionis unanimes divinis & apostolicis constitutionibus pareatis: & in nullo patiamini providentissima canonum decreta violari: quatenus & Nicænorum canonum constituta, & quæ a nobis, vel a prædecessoribus nostris sunt provide & salubriter decreta, intemerata permaneant in futuro. Et in Apocalypsi Dominus per Joannem loquitur dicens: *Nolite timere, ego sum primus & novissimus, & vivus, & fui mortuus, & ecce sum vivens in sæcula sæculorum:* &, *Habeo claves mortis & inferni.* Et paulo post: *Vincenti dabo edere de ligno vitæ, quod est in paradiso Dei mei.* Item idem: *Esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ.* Et iterum: *Qui vicerit, & custodierit usque in finem opera mea, dabo ei potestatem super gentes, & reget eas in virga ferrea, & tanquam vas figuli confringentur.* Item idem: *Ecce sto ad ostium, & pulso. Si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi januam, introibo ad illum, & cœnabo cum illo, & ipse mecum. Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo, sicut & ego vici, & consedi cum Patre meo in throno ejus.* Vos, fratres, si non vultis cum eo damnari, (quia *non solum qui faciunt, sed qui consentiunt facientibus, rei sunt*) hortamini eum & monete recedere a præfatis illicitis: & memor sit unde exciderit, & agat pœnitentiam, & prima opera faciat. Sin minus, non mea loquar verba, sed ipsa Domini Salvatoris, quæ per prædictum Joannem in jam dicto libro locutus est replicans, ait: *Veniam & movebo candelabrum tuum de loco suo, nisi pœnitentiam egeris.* Ipse enim magis tenet doctrinam Balaam, qui docebat Balaac mittere scandalum coram filiis Israël, sicut iste docet vos scandalizare sanctam matrem ecclesiam, & universum cœtum tam sacerdotum, quam religiosorum Christianorum atque fidelium. Unde & in suprædicto libro continetur ita: (semper enim potius vos verbis Domini Salvatoris fruire & instrui cupio, quam meis, licet & ipsa apostolicæ auctoritatis sint ponderibus plena.) *Novi opera tua novissima plura prioribus. Sed habeo adversus te pauca, quia permittis mulierem Jezabel, quæ se dicit prophetem, docere, & seducere servos meos, fornicari & manducare de idolothytis. Et dedi illi tempus ut pœnitentiam ageret, & non vult pœnitere a fornicatione sua. Ecce ego mittam eam in lectum, & qui mœchantur cum ea, in tribulationem maximam, nisi pœnitentiam egerint ab operibus suis, & filios ejus interficiam in morte. Et scient omnes ecclesiæ, quia ego sum scrutans corda & renes, & dabo unicuique vestrum secundum opera vestra.* Hæc, fratres, valde cavenda sunt, & præcepta Domini, atque sanctæ sedis Apostolicæ, quæ vice Domini Salvatoris legatione fungitur, non ita fideliter amplectenda & peragenda. De cetero, fratres, super provinciæ causa [a] unde sedem Apostolicam dudum consulere voluistis, videtur nobis sufficienter tractatum a sanctis prædecessoribus nostris. Sed quia denuo nostram mediocritatem de eadem re interrogare dignum duxistis; scitote certam provinciam esse, quæ habet decem vel undecim civitates, & unum regem, & totidem minores potestates sub se, & unum episcopum, alosque suffragatores decem, vel undecim episcopos judices, ad quorum judicium omnes causæ episcoporum, & reliquorum sacerdotum, ac civitatum causæ referantur, ut ab his omnibus juste consona voce discernantur: nisi ad majorem auctoritatem fuerit ab his, qui jud candi sunt, appellatum. Unde non oportet ut degradetur, vel dehonoretur unaquæque provincia, sed apud semetipsam habeat judices, sacerdotes, & episcopos, singulos videlicet juxta ordines suos. Et quicumque causam habuerit, a suis judicibus [b] judicetur, & non ab alienis, id est, a suæ justis judicibus provinciæ, & non ab externis: sed, ut jam prælibatum est, a judicatis fuerit appellatum. Si vero in qualibet provincia ortæ fuerint quæstiones, & inter ipsius provinciæ episcopos discrepare cœperit ratio, atque inter pios dissidentes non conveniat, ad majorem tunc sedem referantur. Et si illæ facile & juste non discernuntur, ubi fuerit synodus regulariter congregata, canonice & juste judicentur. Majores vero & difficiles quæstiones, ut sancta synodus statuit, & beata consuetudo exigit, ad sedem Apostolicam semper referantur. Ceterum sanctorum patrum statuta sequentes, synodali auctoritate omnes qui adversus [c] patres armantur, ut patrum invasores & mactatores, infames esse censemus: quoniam ea vulnera, quæ fomentis non sanantur, [d] ferro abscindi vel curari necesse est. Unde, fratres, cessent injustæ æmulationes, cessent insidiæ, cessent falsæ criminationes: ne infirmus quisquam, propter quem Christus moriturus est, talibus laceretur insidiis: ne ovis pretio Christi redempta, lupinis a fratre sauciatur morsibus. Merito ergo causa nos [e] respicit, si talibus favere cœperimus. Corripiantur semper talia: nec illis, qui hæc exercere conantur, aut patribus vel fratribus insidiantur, libere loqui concedatur, aut pro voluntate sermo proferri permittatur. Liquet omnino quod connivent illis, qui talia eos loqui permittunt; quoniam occurreret veritas, si falsitas & calumnia displiceret vel odium. Desinat igitur falsitas incessere veritatem: desinat suspicio, quæ juste repellitur, insidiari: desinat odium & inimicitia persequi patres vel fratres: desinat conspiratio, quæ ab omnibus est repudianda, infestare magistros. Horum igitur vitiorum auctores vel patratores, non sunt in accusatione pontificum recipiendi, sed penitus repellendi: quoniam jubent canones ea decreta patrum, ut accusatio vel testimonium eorum, qui odio quoslibet insequuntur, vel qui inimici aut suspecti habentur, nullo modo recipiantur. Quorum statuta & nos firmantes, eadem omnibus inviolabiliter futuris temporibus tenere censemus. Quidquid autem super hac causa patres nostri decernendum duxere dignum, ut condecet, necesse est, cum labefactari vel infirmari cœperit, Apostolica denuo auctoritate firmari ac renovari, fratribusque dari. Data Kalendis Martii, anno Domini DLXXXVII. indictione quinta.

VII.

AD EPISCOPOS GERMANIÆ ET GALLIÆ.

Novem prafationes, inter missarum solemnia decantandæ, a Romana ecclesia recipi.

Pelagius Romanæ ecclesiæ & Apostolicæ sedis episcopus, universis Germaniarum ac Galliarum regionum episcopis.

CUm in Dei nomine in Romana ecclesia synodum episcoporum sive ceterorum consacerdotum Dei fidelium congregatam habuissemus, & de ecclesiasticis statutis, ut sunt ab

Philip. 1.

1. Pet. 3.

a Hæc usque S. Gregorii verba interpolata aut corrupta.

Hebr. 6.
Rom. 8.
Vide Marini I. epistolam pp. Carol. Lucensi 6. 9.
Hebr. 10.

Abac. 2. ex Græco-Jacobi 5.

Hebr. 10.

Ephes. 6.

Matth. 10.

Rom. 15.

Rom. 16.

b al. per se sua dogmata destruunt.
Matth. 12.
c 5. Leo epist. 87.

Apoc. 1.

Apoc. 2.

Apoc. 3.

Rom. 1.

Apoc. 2.

Sanctus Leo epist. 10.

apoſtolis & ſanctis patribus tradita, diligentius tractaremus; ſupervenere literæ veſtræ, & ut magnæ eſſent auctoritatis, etiam vivæ voces præceſſerunt, rogantes ut ordinem præfationum, quem ſancta Romana eccleſia hactenus haberet, noſtris literis vobis remandaremus. Tunc de veſtra voluntate & ſtudio tam bono multum gavisi ſumus, & ſacrum ordinem Romanum, ſacraque conſtituta noſtrorum anteceſſorum ſolerter relegentes, invenimus has novem præfationes in ſacro catalogo tantummodo recipiendas, quas longa retro veritas in Romana eccleſia hactenus ſervavit: unam in albis Paſchalibus; alteram de Aſcenſione Domini; tertiam de Pentecoſte; quartam de Natali Domini; quintam de apparitione Domini; ſextam de Apoſtolis; ſeptimam de ſancta Trinitate; octavam de Cruce; nonam in jejunio & quadrageſima tantummodo dicendam. Has præfationes tenet & cuſtodit ſancta Romana eccleſia. Has tenendas vobis mandamus.

ANNO CHRISTI CIRCITER 578.

SYNODUS

Ab Aunachario epiſcopo Autiſiodorenſi, cum diœceſis ſuæ abbatibus & preſbyteris celebrata, ſub annum Chriſti DLXXVIII.

TITULI CANONUM.

I. *De Kalendis Januariis.*
II. *Ut quadrageſimæ initium in Epiphania nuntietur.*
III. *Ut vota & vigiliæ in eccleſia exſolvantur.*
IV. *Ut auguria & ſortilegia non fiant.*
V. *Vigiliæ ſancti Martini interdictæ.*
VI. *Ut chriſma a media quadrageſima petatur.*
VII. *De ſynodis preſbyterorum, & abbatum.*
VIII. *Quod mulſum in altari offerre non liceat.*
IX. *Ne chori & cantica puellarum, nec convivia in eccleſia permittantur.*
X. *Ne in altari, ubi epiſcopus miſſas dixit, preſbyter illa die miſſas dicat.*
XI. *De vigiliis Paſchæ, Natalis, & aliarum ſolemnitatum.*
XII. *Ne mortuis euchariſtia detur, nec oſculum: & ne velo vel palla involvantur.*
XIII. *Ut diaconus pallis ſcapulas non involvat.*
XIV. *Ne quis in baptiſterio ſepeliatur.*
XV. *Ne mortuus ſupra mortuum mittatur.*
XVI. *De obſervatione diei dominicæ.*
XVII. *De iis qui ſibi mortem conſciſcunt.*
XVIII. *Ut baptiſmus extra paſcha niſi moribundis non conferatur.*
XIX. *Ut miſſæ a jejunis clericis celebrentur & audiantur.*
XX. *Ut archipreſbyter de clericorum adulteriis epiſcopo, vel archidiacono denuntiet.*
XXI. *Ut clerici conjugati ab uxoribus abſtineant.*
XXII. *Relicta clerici poſt ejus mortem alteri nubere non debet.*
XXIII. *De pœna abbatis qui monachi peccata non emendat, aut denuntiat.*
XXIV. *Abbati aut monacho ad nuptias ire non licet.*
XXV. *Abbati aut monacho filias de baptiſmo habere non licet.*
XXVI. *De pœna abbatis qui mulierem in monaſterium ingredi permiſerit.*
XXVII. *Novercam in uxorem accipere non licet.*
XXVIII. *Nec privignam ducere.*
XXIX. *Nec cognatam.*
XXX. *Nec duas ſorores.*
XXXI. *Nec conſobrinam, aut ſobrinam.*
XXXII. *Nec relictam avunculi.*
XXXIII. *Ut preſbyteri & diaconi reorum ſupplicia non ſpectent.*
XXXIV. *Ut preſbyter judicio capitis non interſit.*
XXXV. *Ut clericus clericum ad judicem ſæcularem non trahat.*
XXXVI. *Ut mulier euchariſtiam nuda manu non accipiat.*
XXXVII. *Ne mulier pallas dominicas contrectet.*
XXXVIII. *Ut nullus cum excommunicato communicet.*
XXXIX. *Ut qui cum excommunicato communicat ſimili ſententiæ ſubjaceat.*
XL. *Ne preſbyter inter epulas cantet, aut ſaltet.*
XLI. *Preſbytero, vel diacono accuſare non licet.*
XLII. *Ut mulier ſine dominicali non communicet.*
XLIII. *De pœna judicis, qui clericum ſine epiſcopi voluntate diſtrinxerit.*
XLIV. *De pœna laici, qui archipreſbyteri admonitionem contemnit.*
XLV. *De obſervatione horum canonum.*

Addit P. Jacobus Sirmondus Societatis Jesu, ex mſſ. Vaticano, & Remensi Publicatus.

CANONES.

I.

Non licet Kalendis Januarii vetula, aut cervolo facere, vel ſtrenas diabolicas obſervare: ſed in ipſa die ſic omnia beneficia tribuantur, ſicut & reliquis diebus.

Vide Auguſt. in appendice tomi 9 ſermonem 198. quem eſſe S. Eligii Noviomenſ. P. Jacobus Sirmondus adſtruxit.

II.

Ut omnes preſbyteri ante Epiphaniam miſſos ſuos dirigant, qui eis de principio quadrageſimæ nuntient, & in ipſa Epiphania ad populum indicent.

III.

Non licet compenſos in domibus propriis, nec pervigilias in feſtivitatibus ſanctorum facere; nec inter ſentes, aut ad arbores ſacrivos, vel ad fontes vota exſolvere: ſed quicumque votum habuerit, in eccleſia vigilet, & matriculæ ipſum votum, aut pauperibus reddat: nec [a] ſculptilia aut pede, aut homine lineo fieri penitus præſumat.

[a] al. ſub illis aut ſubtilia.

IV.

Non licet ad ſortilegos, vel ad auguria reſpicere, non ad [b] caragios, nec ad ſortes, quas ſanctorum vocant, vel quas de ligno, aut de pane faciunt, aſpicere: ſed quæcumque homo facere vult; omnia in nomine Domini faciat.

[b] Ita mſſ. & ipſa vox apud Aug. ſerm. 141. de Tempore.

V.

Omnino & inter ſupradictas conditiones, pervigilias, quas in honore domni Martini obſervant, omnimodis prohibete.

VI.

Ut a media quadrageſima preſbyteri chriſma petant: & ſi quis infirmitate detentus venire non potuerit, ad archidiaconum ſuum, vel archiſubdiaconum tranſmittat, ſed cum chriſmario & linteo, ſicut reliquiæ ſanctorum deportari ſolent.

VII.

Ut medio Maio omnes preſbyteri ad ſynodum in civitatem veniant, & Kalendis Novembris omnes abbates ad concilium conveniant.

VIII.

Non licet in altario in ſacrificio divino mellitum, quod mulſum appellant, nec ullum aliud poculum, extra vinum cum aqua mixtum, offerre: quia ad grande reatum & peccatum pertinet preſbytero illi, quicumque aliud poculum, extra vinum, in conſecrationem ſanguinis Chriſti offerre præſumpſerit.

ANNO CHRISTI CIRCITER 578.

IX.

Non licet in eccleſia choros ſæcularium, vel puellarum cantica exercere, nec convivia in eccleſia præparare: quia ſcriptum eſt: *Domus mea, domus orationis vocabitur.* Matth. 21.

X.

Non licet ſuper uno altario in una die duas miſſas dicere: nec altario ubi epiſcopus miſſas dixerit, ut preſbyter in illa die miſſas dicat.

XI.

Non licet in vigilia paſchæ ante horam ſecundam noctis vigilias perexplere, quia in illa nocte non licet poſt mediam noctem bibere, [a] nec in Natali Domini, nec in reliquis ſolemnitatibus. [a] al. nec manducare.

XII.

Non licet mortuis, nec euchariſtiam, nec oſculum tradi, nec velo vel pallis corpora eorum involvi.

XIII.

Non licet diacono, velo vel palla ſcapulas ſuas involvi.

XIV.

Non licet in baptiſterio corpora ſepeliri.

XV.

Non licet mortuum ſuper mortuum mitti.

XVI.

Non licet die dominico boves jungere, vel alia opera exercere, niſi pro cauſis conſtitutis.

XVII.

Quicumque ſe propria voluntate in aquam jactaverit, aut collum ligaverit, aut de arbore præcipitaverit, aut ferro percuſſerit, aut qualibet occaſione voluntariæ ſe morti tradiderit, iſtorum oblatio non recipiatur.

XVIII.

Non licet abſque paſchæ ſolemnitate ullo tempore baptizare, niſi illos quibus mors vicina eſt, quos grabatarios dicunt. Quod ſi quis in alio pago, contumacia faciente, poſt interdictum hoc infantes ſuos ad baptiſmum detulerit in eccleſias noſtras, non recipiantur uſque ad ſatisfactionem. Et quicumque preſbyter ipſos extra noſtrum permiſſum recipere præſumpſerit, tribus menſibus a communione eccleſiæ ſequeſtratus ſit.

XIX.

Non licet preſbytero, aut diacono, aut ſubdiacono, poſt acceptum cibum vel poculum miſſas tractare; aut in eccleſia, dum miſſæ dicuntur, ſtare.

XX.

Quod ſi preſbyter, quod nefas eſt dicere, aut diaconus, aut ſubdiaconus, poſt acceptam benedictionem, infantes procreaverit, aut adulterium commiſerit, & archipreſbyter hoc epiſcopo aut archidiacono non innotuerit ſi ſcit, integro anno non communicet: illi vero qui hoc commiſerit deponantur.

XXI.

Non licet preſbytero, poſt acceptam benedictionem, in uno lecto cum preſbytera ſua dormire, nec in peccato carnali miſceri, nec diacono, aut ſubdiacono.

XXII.

Non licet relictæ preſbyteri, nec relictæ diaconi, nec ſubdiaconi, poſt ejus mortem maritum accipere.

XXIII.

Si monachus in monaſterio adulterium commiſerit, aut peculiare habere præſumpſerit, aut furtum fecerit, & hoc abbas per ſe non emendaverit, aut epiſcopo, aut archidiacono non innotuerit, ad pœnitentiam agendam in alio monaſterio retrudatur.

XXIV.

Non licet abbati, nec monacho ad nuptias ambulare.

ANNO CHRISTI CIRCITER 578.

XXV.

Non licet abbati filios de baptiſmo habere, nec monachis commatres habere. 101. De conſecr. Diſt. 6. Non licet abbati.

XXVI.

Quod ſi quis abbas mulierem in monaſterio ſuo ingredi permiſerit, aut feſtivitates aliquas ibi [a] ſpectare præceperit, tribus menſibus in alio monaſterio retrudatur, pane & aqua contentus. [a] al. aſpectare.

XXVII.

Non licet ut aliquis ſuam novercam accipiat uxorem.

XXVIII.

Non licet ut filiam uxoris ſuæ quis accipiat.

XXIX.

Non licet ut relictam fratris ſui quis in matrimonium ducat.

XXX.

Non licet duas ſorores, ſi una mortua fuerit, alteram in conjugium accipere.

XXXI.

Non licet conſobrinam, hoc eſt, quæ de duobus fratribus, aut de duabus ſororibus procreantur, in conjugium accipere: nec qui de ipſis nati fuerint, in conjugio jocientur.

XXXII.

Non licet ut nepos avunculi uxorem accipiat.

XXXIII.

Non licet preſbytero, nec diacono, ad trepalium, ubi rei torquentur, ſtare.

XXXIV.

Non licet preſbytero in judicio illo ſtare, unde homo ad mortem tradatur.

XXXV.

Non licet preſbytero, aut diacono, vel cuiquam clericorum, de qualibet cauſa conclericum ſuum ad judicem ſæcularem trahere.

XXXVI.

Non licet mulieri nuda manu euchariſtiam accipere. Confer ſermonem Auguſtini 151. de Tempore.

XXXVII.

Non licet mulieri manum ſuam ad pallam dominicam mittere.

XXXVIII.

Non licet cum excommunicato communicare, nec cum eo cibum ſumere.

XXXIX.

Si quis preſbyter, aut quilibet de clero, aut de populo excommunicatum abſque voluntate ipſius, qui eum excommunicavit, ſciens receperit, aut cum illo panem manducaverit, vel colloquium habere decreverit, ſimili ſententiæ ſubjacebit.

XL.

Non licet preſbytero inter epulas cantare vel ſaltare.

XLI.

Non licet preſbytero, vel diacono, quemquam inſcribere; ſed in vice ſua, ſi cauſam habuerit, aut fratrem, aut quemcumque ſæcularem roget.

XLII.

Ut unaquæque mulier, quando communicat, dominicalem ſuum habeat. Quod ſi qua non habuerit, uſque in alium diem dominicum non communicet. Confer ſermonem 151. de Tempore apud Auguſtinum.

XLIII.

Quicumque judex, aut ſæcularis, preſbytero, aut diacono, aut cuilibet de clero, aut de junioribus, abſque voluntate epiſcopi, aut archidiaconi, vel archipreſbyteri, injuriam inferre præſumpſerit, anno ab

ANNO CHRISTI CIRCITER 578.

omnium Chriſtianorum conſortio habeatur extraneus.

XLIV.

Si quis ex ſæcularibus inſtitutionem aut admonitionem archipreſbyteri ſui, contumacia faciente audire diſtulerit, tamdiu a liminibus ſanctæ eccleſiæ habeatur extraneus, quamdiu tam ſalubrem inſtitutionem adimplere non ſtuduerit. Inſuper & mulctam, quam glorioſiſſimus dominus rex præcepto ſuo inſtituit, ſuſtineat.

XLV.

Si quis hanc definitionem, quam ex auctoritate canonica communi conſenſu & convenientia conſcripſimus ac inſtituimus, tam ad clerum, quam ad populum commonendum, vel ad id quod conſtitutum B eſt conſervandum, negligens inventus fuerit, & ob hoc obſervare diſtulerit; aut eos qui ipſum audire neglexerint, celaverit aut ſuppreſſerit, & in notitiam epiſcopi non depoſuerit; anno a conſortio fratrum, vel ab omnium Chriſtianorum communione habeatur extraneus.

SUBSCRIPTIONES.

Aunacharius in Dei nomine epiſcopus, conſtitutionem hanc [a] ſubſcripſi.
[b] Vinobaudis abbas, ſubſcripſi.
[c] Baudonius abbas, ſubſcripſi. C
[d] Froncolus abbas, ſubſcripſi.
Cæſarius abbas, ſubſcripſi.
Deſideratus abbas, ſubſcripſi.
Amandus abbas, ſubſcripſi.
Tegredus abbas, ſubſcripſi.
Vigilius preſbyter, ſubſcripſi.
Gregorius preſbyter, ſubſcripſi.
Claudius preſbyter, ſubſcripſi.
Anianus preſbyter, ſubſcripſi.
Saupandus preſbyter, ſubſcripſi.
Theodulfus preſbyter, ſubſcripſi.
Ruricius preſbyter, ſubſcripſi.
Niobaudis preſbyter, ſubſcripſi.
Antonius preſbyter, ſubſcripſi.
Sevardus preſbyter, ſubſcripſi.
Addo preſbyter, ſubſcripſi.
Sindulfus preſbyter, ſubſcripſi.
[a] Audovius preſbyter, ſubſcripſi.
Medardus preſbyter, ſubſcripſi.
Badericus preſbyter, ſubſcripſi.
Syagrius preſbyter, ſubſcripſi.
Friobaudis preſbyter, ſubſcripſi.
Eominus preſbyter, ſubſcripſi.
Elladius preſbyter, ſubſcripſi.
Theodemodus preſbyter, ſubſcripſi.
Launovius preſbyter, ſubſcripſi.
Leonaſtis preſbyter, ſubſcripſi.
Medardus preſbyter ſubſcripſi, per diaconum Leudegiſilum.
Eunius preſbyter, ſubſcripſi.
Filmatius preſbyter, ſubſcripſi.
Nonnovius preſbyter, ſubſcripſi.
Ballomeris preſbyter, ſubſcripſi.
Romacharius preſbyter, ſubſcripſi.
Medardus preſbyter, ſubſcripſi.
Audila preſbyter, ſubſcripſi.
Genulfus preſbyter, ſubſcripſi.
Syagrius preſbyter, ſubſcripſi.
Sindulfus preſbyter, ſubſcripſi.
Vinobaudis preſbyter, ſubſcripſi.
Apronius diaconus, ſubſcripſi.
Barbario diaconus, ſubſcripſi.
Leudegiſilus diaconus, pro Medardo ſubſcripſi.

In hac ſynodo fuerunt congregati epiſcopus unus, abbates ſeptem, preſbyteri triginta quatuor, diaconi qui in vice preſbyterorum ſubſcripſerunt, tres tantum.

[a] al. confirmavi & [b] al. Vvinebaudus. [c] al. Baudovens. [d] al. Fraomulfus.

[a] al. Audovens.

ANNO CHRISTI CIRCITER 579.

CONCILIUM CABILONENSE

Guntramni regis juſſu convocatum adverſus Salonium Ebredunenſem, & Sagittarium Vapincenſem epiſcopos, qui iterato judicio in hac ſynodo ab epiſcopatu dejecti, atque in cuſtodiam retruſi ſunt, anno Chriſti DLXXIX.

Ex Patre Jacobo Sirmondo, Societatis Jeſu.

HI jam pridem damnati, ut dictum eſt, & honore ſpoliati fuerant in ſynodo ſecunda Lugdunenſi, ſed Joannis Papæ intervento ſedibus ſuis poſtmodum reſtituti. Nunc ergo, cum ad ingenium, & priſtina ſcelera redirent, ac majeſtatis preterea crimine inſimularentur, in hoc iterum concilio epiſcopatu dejecti, atque in ſancti Marcelli baſilicam ſub cuſtodia detruſi ſunt. Rem paucis explicat Gregorius Turonenſis, addens illos hinc etiam fuga lapſos eſſe, aliosque tandem in eorum civitatibus epiſcopos ſubrogatos. Sic enim ſcribit libro v. hiſtoriæ, cap. XXVIII. Anno quarto Childeberti, qui fuit decimus octavus Guntheramni & Chilperici regum, apud Cabillonum civitatem ſynodus acta eſt ex juſſu principis Guntheramni: diſcuſſique diverſis cauſis, contra Salonium & Sagittarium epiſcopos iteratur illa antiqua calamitas. Objiciuntur eis crimina, & non ſolum de adulteriis, verum etiam de homicidiis accuſantur. Sed hæc per pœnitentiam purgari conſentes epiſcopi, illud eſt additum, quod eſſent rei majeſtatis, & patriæ proditores. Qua de cauſa ab epiſcopatu diſcincti, in baſilicam ſancti Marcelli ſub cuſtodia detruduntur. Ex qua per fugam lapſi diſceſſerunt, per diverſa vagantes, donec in civitatibus eorum alii ſubrogati ſunt.

Obſervatio P. Philippi Labbe Societatis Jeſu.

Ad hoc aliudve concilium Cabilone ſub rege Guntramno celebratum pertinere arbitror quæ in veteri quodam narrantur hiſtoria, quam inter ſchedas R. P. Jacobi Sirmondi reperi:

Auctoritas, quod ex antiquo Mauriennenſis eccleſiæ Viennenſi metropoli ſubdita fuit.

D IN diebus præcellentiſſimi regis Guntramni, mulier quædam, Tygris nomine, ex territorio Mauriginenſe orta, oppido, quod nominatur Volacis, nobiliter nata & ſacris litteris educata, quæ curam ſacerdotum & peregrinorum adventantium non parvipendebat: ſed eo, ut facultas miniſtrabat, hoſpitalitatem & indigentibus victui neceſſaria impendere curabat. Habebat autem ſibi ſociam ſororem, Pientiam nomine, quæ conjugi ſociata fuerat: ſed in viduitate devota permanebat jam dictæ ſorori in omnibus obſequiis divinis, quorum erant opera in jejuniis, vigiliis, & orationibus: & loca ſanctorum viſitare nocte ac die indeſinenter & ſolliciti ſtudioſeque curabant.

E Accidit bonorum virorum Monachorum religioſa facultas ex Hieroſolymæ partibus Seotiam pergere. His nutu Dei ad has famulas Dei hoſpitalitatis gratia perſiſtentes, ibique tribus diebus remorantes & de ſervitio Dei inter ſe gratulantes, in vigiliis ſeu jejuniis perſeverabant; a quibus illa audivit venerabilis Tygris de beato Joanne Baptiſta, cujus reliquias anxia quærebat, quod membra illius fuiſſent humata in civitate Samaria, quæ nunc Sebaſte vocatur, ac tempore præcedente Alexandriam miſſa, caputque ejus Phœnice perlatum. His inſtructa Dei famula dedit operam uſque ad inventionem venerabilium pignerum, & ſecundum quod deſiderium habebat in veneratione beati Joannis Baptiſtæ in Morienna eccleſiam ædificare diſpoſuit.

[a] al. gratulanter.

Audiens

Audiens autem glorioſus Guntramnus rex de reliquiis beati Joannis & de miraculis quæ ibi Dominus oſtenderat; legatos ſuos Moriennam direxit, qui eccleſiam inibi fabricarent cum circumjacentibus epiſcopis & comitibus, ubi reliquias beati Joannis Baptiſtæ reponeret: eamque perfectam epiſcopo Viennenſi, ad cujus diœceſim pertinebat locus, [a] ſancto Heſychio conſecrare præcepit.

[a] *Hoc factum inter annum 532. quo regnare cepit Guntramnus, & 567. quo Jam obierat Heſychius.*

Synodum vero poſtmodum in civitate Cabillonis congregaze ſanctorum epiſcoporum fecit: & ibidem ſanctum Felmaſium epiſcopum Morigennæ ab epiſcopo Viennenſi ordinatum primum conſtituit, & civitati Viennenſi ipſam Morennam eccleſiam cum conſenſu epiſcoporum ſubjectam fecit. Ad quam eccleſiam Morigennenſem, ubi beati Joannis Baptiſtæ reliquias poſuerat, [b] Seuſiam civitatem jamdudum ab Italis acceptam cum omnibus pagenſibus ipſius loci ſubjectam fecit; & conſenſu etiam Romani pontificis Viennenſi eccleſiæ jure perenni epiſcopum civitatis & vici Maurigennæ ſubdnum eſſe decrevit.

[b] *Secuſium ſive Segusionem.*

A *Quæ ſi vere narrantur tria quatuorve ex iis neceſſe eſt ſequi. I. a ſancto Iſychio ſive Heſychio Viennenſi Metropolitano, qui concilio Aurelianenſi V. Arvernenſi II. anno 549. & Pariſienſi V. anno 552. ſubſcripſit, dedicatam eſſe Mauriennenſem eccleſiam medio tempore inter annos 562. quo cum fratribus regnum auſpicatus eſt Guntramnus, & 567. quo Philippus Heſychio ſucceſſor Lugdunenſi II. præfuit. II. Incertum a quo Viennenſi epiſcopo ordinatus fuerit Felmaſius, qui ſucceſſorem habuit Æconium ſive Hiconium, cujus mentio in Conciliis Matiſconenſibus I & II. annis 581. & 583. celebratis, & apud Fredegarium Scholaſticum in chronico, atque Aimoinum libro III. hiſtoriæ capite 90. III. Falſum eſſe quod aiunt anno 541. ſub Julio Papa Romano concilio interfuiſſe Lucianum Mauriennenſem epiſcopum & anno 412. vixiſſe Verconium ejuſdem ſedis antiſtitem. IV. denique Felmaſium illum qui anno 813. collocatur, videri primum illum quem mox didicimus juſſu Guntramni Mauriennenſibus fuiſſe præfectum præſulem.*

Obſervatio ejusdem Patris Philippi Labbe.

Anno Christi 579. ut videtur.

Ex P. Jacobo Sirmondo, Societatis Jeſu.

CONCILIUM SANTONENSE,

In quo Nantinus comes Engoliſmenſis ab Heraclio epiſcopo excommunicatus, in gratiam ab eodem, ſynodi rogatu receptus eſt.

Rem alibis repetit Gregorius Turonenſis libro v cap. xxvii. Narrat autem Nantinum, in Magnacharii avunculi ſui, quondam comitis, poſtea epiſcopi Engoliſmenſis, venenis extinctis mortem ulciſceretur; inter cetera, qua contumelioſe ac violenter admiſerat, etiam preſbytero, ut confeſſionem ab eo eliceret, tormentis vetam erepuiſſe: atque hac de cauſa ab Heraclio, qui Magnachario in epiſcopatu poſt Frontonium unus anni pontificem ſucceſſerat, eccleſia foribus prohibitum. Tum de ſynodo ſubjicit quæ ſequuntur. Convenientibus, *inquit*, apud Santonas ſacerdotibus, B deprecabatur Nantinus, ut pacem epiſcopi mereretur, promittens ſe omnes eccleſiæ res, quas ſine ratione abſtulerat, redditurum, atque humilem exhibere ſe ſacerdoti. At ille fratrum juſſioni obtemperare procurans, cuncta quæ petebantur indulſit. Cauſam tamen preſbyteri omnipotenti Deo commendans, comitatem in caritate recepit, *& cetera, quibus Nantini ejuſdem iteratam excommunicationem, infelicemque exitum deſcribit.*

Anno Christi 580.

CONCILIUM BRENNACENSE,

In cauſa Gregorii epiſcopi Turonenſis, quem Leudaſtes Comes falſo apud Chilpericum regem accuſarat.

Ex eodem P. Sirmondo.

Accuſarat Gregorium Leudaſtes, quaſi is de Fredegunde regina obtrectans, eam cum Bertheramno epiſcopo conſueſſe dixiſſet. Qua de cauſa cum ſynodum in Brennaco villa Chilpericus indixiſſet, Gregorius, qui hoc a ſe dictum inficiabatur, ſacramento ſe purgavit: Leudaſtes, qui calumnia ſibi conſcius fugam inierat, publica excommunicatione multatus eſt. Gregorius ipſe libro v hiſtoriæ Francorum, poſt alia quæ de Leudaſtis in ſe odio & inſidiis pramiſit, de ſynodo in hæc verba ſcribit cap. XLIX. Igitur rex, *inquit*, accerſitis regni ſui epiſcopis cauſam diligenter juſſit exquiri. Congregati apud Brennacum villam epiſcopi in unam domum reſidere juſſi ſunt. Debinc adveniente rege, data omnibus ſalutatione, ac benedictione accepta, reſedit. Tunc Bertheramnus Burdigalenſis civitatis epiſcopus, cui hoc cum regina crimen impactum fuerat, cauſam proponit; neque interpellat, dicens a me ſibi ac reginæ crimen objectum. Negavi ego in veritate hæc me locutum: & audiſſe quidem hæc alios; nam non excogitaſſe. Nam extra domum rumor in populo magnus erat discentium: Cur hæc ſuper ſacerdotem Dei objiciuntur? cur talia rex proſequitur? numquid potuit epiſcopus talia dicere vel de ſervo? Heu, heu, Domine Deus, largire auxilium ſervo tuo. Rex autem dicebat: Crimen uxoris meæ meum haberur opprobrium. Si ergo conſetis, ut ſuper epiſcopum te- C ſtes adhibeantur, ecce adſunt. Certe ſi videtur ut hæc non fiant, & in fidem epiſcopi committantur, dicite, libenter audiam quæ jubetis. Mirati ſunt omnes regis prudentiam vel patientiam ſimul. Tunc conſctis dicentibus: Non poteſt perſona inferior ſuper ſacerdotem credi: reſtitit ad hoc cauſa, ut dictis miſſis in tribus altaribus me de his verbis exuerem ſacramento. Et licet canonibus eſſent contraria, pro cauſa tamen regis impleta ſunt. Sed nec hoc ſileo, quod Riguntbis regina, condolens doloribus meis, jejunium cum omni domo ſua celebravit, quouſque puer nuntiaret me omnia ſic impleſſe, ut fuerant inſtituta. Igitur regreſſi ſacerdotes ad regem aiunt: Impleta ſunt omnia ab epiſcopo quæ imperata ſunt, o rex: quid nunc ad te, niſi ut cum Bertheramno accuſatore fratris communione priveris? Et ille: Non, inquit, ego niſi audita narravi. Quærentibus illis quis hæc dixerit, reſpondit ſe hæc a Leudaſte audiſſe. Ille autem ſecundum infirmitatem vel conſilii, vel propoſitionis ſuæ, jam fugam inierat. Tunc placuit omnibus ſacerdotibus, ut ſator ſcandali, inficiator reginæ, accuſator epiſcopi, ab omnibus arceretur eccleſiis, eo quod ſe ab audientia ſubtraxiſſet. Unde & epiſtolam ſubſcriptam aliis epiſcopis, qui non adfuerant, tranſmiſerunt. Et ſic unuſquiſque in locum ſuum regreſſus eſt.

Anno Christi 581.

CONCILIUM MATISCONENSE I.

Guntramni regis evocatione congregatum die Kalendarum Novembrium, Guntramni ejuſdem & Chilperici regum [a] XXI.

[a] *Ita Lugd. mſſ. at in Bellov. XXII. Sirmondus meodat XX. In Pariſ. nulla adnotatio temporis eſt, ſive in titulo, ſive in fine.*

Edidit P. Jacobus Sirmondus Societatis Jesu, collatis mſſ. Lugd. & Bellov. Item collectionibus Andegavenſi, & Divionenſi. Nos contulimus cum mſ. Collegii Pariſienſis Societatis Jeſu, annorum 800 & amplius, ut eruditi cenſent.

Tituli Canonum.

I. *Ut clerici cum extraneis feminis non habitent.*

II. *Ne clerici aut laici puellarum monaſteria ingredi, vel cum illis colloqui temere præſumant.*

III. *Ut mulier cubiculum epiſcopi, niſi cum teſtibus, non ingrediatur.*

ANNO CHRISTI 581.

IV. *Ut qui oblationes fidelium defunctorum retinent, excommunicentur.*
V. *Ut clerici habitu decenti utantur.*
VI. *Ut archiepiscopus missas sine pallio non dicat.*
VII. *Ne judex secularis clericum extra causam criminalem distringat.*
VIII. *Ne clericus ullum clericum trahat ad judicem secularem.*
IX. *Ut a festo sancti Martini ad Natalem Domini secunda, quarta, & sexta feria jejunetur: & canones legantur.*
X. *Ut clerici dies feriatos celebrent cum episcopo.*
XI. *Ut honoratiores clerici, qui ad pristinas uxores redierint, dignitate priventur.*
XII. *Ut puellæ Deo devotæ, quæ postea nupserint, usque ad exitum vitæ cum adulteris suis excommunicentur.*
XIII. *Ne Judæi judices sint, vel telonarii, inter Christianos.*
XIV. *Ut Judæi a cœna Domini ad secundam feriam paschæ non vagentur: & ut clericis honorem impendant.*
XV. *Ut Judæorum conviviis Christiani non participent.*
XVI. *Ut nullus Christianus Judæo deinceps serviat: & ut mancipia quæ nunc sunt redimantur.*
XVII. *De his qui alios ad perjurium seu falsum testimonium solicitant, & iis qui illis consentiunt.*
XVIII. *De illis qui innocentes accusant.*
XIX. *De Agnete monacha.*

PRÆFATIO.

CUm [a] ex evocatione glorioſiſſimi domni Gunthramni regis, tam pro cauſis publicis quam pro neceſſitatibus pauperum, in urbe Matiſconenſi noſtra mediocritas convenilſet; primo in loco viſum nobis eſt, ut in nomine Domini, non tam nova, quam priſca patrum ſtatuta ſancientes, ad ipſum conſtituamus, quod titulis præſentibus in canonibus [b] legitur inſertum.

[a] *al.* ad injunctionem. *Cod. Par. ſ. & Lugd. qui Constantiani etiam nomine carent.*

[b] *al.* legeretur.

CANONES.

Cod. Paris. & Lugd. vocant Conſtituta quæ in ſynodo Matiſconenſi conſcripta ſunt.

I.

Ideoque definitum eſt, ut epiſcopi, vel preſbyteri, atque diaconi, ita ſanctæ conſcientiæ luce reſplendeant, ut effugiant improbitatem actuum, maledicorum obloquia: ac teſtimonium in ſe divinum implere contendant, quod Dominus ait: *Sic luceat* [c] *lux veſtra coram hominibus, ut videant veſtra bona opera, & magnificent Patrem veſtrum qui eſt in cœlis.* Igitur auctoritate canonica, atque manſura in ævum conſtitutione ſancimus, ut fugiatur ab his extranearum mulierum culpanda libertas, & tantum cum avia, matre, ſorore, vel nepte, ſi neceſſitas [d] fuerit, habitent.

Matth. 11.
[c] *al.* lumen veſtrum.

[d] *al.* valeat.

II.

Ut nullus epiſcopus, preſbyter, diaconus, clericus, vel quicumque ſæcularis, in monaſteriis puellarum, niſi probatæ vitæ, & ætatis provectæ, præter utilitatem, aut quamcumque reparationem monaſterii, ad quaſcumque earum neceſſitates habitare, aut ſecretas colloquutiones habere præſumant: nec [e] extra ſalutatorium, aut oratorium ulterius ingredi permittantur. Præcipue Judæi, non pro quorumcumque negotiorum occaſione, puellis intra monaſterium Deo dicatis aliquid ſecretius colloqui, aut familiaritatem, vel moras ibi habere præſumant.

[e] *Intra. Bellov. & Conſt. Andeg. Div.*

III.

Ut nulla mulier in cubiculum epiſcopi abſque duobus preſbyteris, aut certe diaconis, ingredi permittatur.

ANNO CHRISTI 581.

IV.

Ut qui oblationes fidelium defunctorum, quæ eccleſiis conferuntur, retinent, veluti retentatores eccleſiæ, aut egentium necatores, ab eccleſiæ liminibus arceantur.

V.

Ut nullus clericus ſagum, aut veſtimenta vel calceamenta ſæcularia, niſi quæ religionem deceant, induere præſumat. Quod ſi poſt hanc definitionem clericus, cum indecenti veſte, aut cum armis inventus fuerit, a [a] ſeniore ita coërceatur, ut triginta dierum incluſione detentus, aqua tantum & modici panis uſu diebus ſingulis ſuſtentetur.

[a] *al.* ſenioribus: *Cæt. max.* concluſione.

VI.

Ut archiepiſcopus ſine pallio miſſas dicere non præſumat.

VII.

Ut nullus clericus de qualibet cauſa extra diſcuſſionem epiſcopi ſui, a ſæculari [b] judicio injuriam patiatur, aut cuſtodiæ deputetur. Quod ſi quicumque judex cujuſcumque clericum, abſque cauſa criminali, id eſt, homicidio, furto, aut maleficio, hoc facere fortaſſe præſumpſerit, quamdiu epiſcopo loci illius viſum fuerit, ab eccleſiæ liminibus arceatur.

[b] *al.* judice.

VIII.

Ut nullus clericus ad judicem ſæcularem quemcumque alium fratrem de clericis accuſare, aut ad cauſam dicendam trahere quocumque modo præſumat: ſed omne negotium clericorum, aut in epiſcopi ſui, aut in preſbyterorum [c], vel archidiaconi præſentia finiatur. Quod ſi quicumque clericus hoc implere diſtulerit, ſi [d] junior fuerit, uno minus de quadraginta ictus accipiat; ſin certe honoratior, triginta dierum concluſione multetur.

c. XI. Synod. 5. Nullus clericus.

[c] *al.* cum.

[d] *Inferior subdiaconatu detrimentum. Vide Hincm. Rhemens. Epiſcopum Noyon. in Merculfi formulam III. libri 2.*

IX.

Ut a feria ſancti Martini uſque ad Natale Domini, ſecunda, quarta, & ſexta ſabbati jejunetur, & ſacrificia quadrageſimali debeant ordine celebrari. In quibus diebus canones legendos eſſe ſpeciali definitione ſancimus, ut nullus ſe fateatur per ignorantiam deliquiſſe.

X.

Ut preſbyteri, diaconi, vel quolibet ordine clerici, ita epiſcopo ſuo obedientiæ devotione ſubjaceant, ut non alibi dies feriatos, niſi in obſequio illius liceat tenere, aut celebrare. Quod ſi quis per quamcumque contumaciam, aut per cujuſcumque patrocinium, hoc facere fortaſſe diſtulerit, ab officio regradetur.

XI.

Epiſcopi, preſbyteri, vel univerſi honoratiores clerici, cum ſublimi dignitatis apice ſublimantur, actibus omnino renuntient ſæculi; & [e] ſacro electi miniſterio, repudient carnale conſortium, ac permixtionis priſtinæ contubernium permutent germanitatis affectu. Et quiſquis ille eſt, divino munere benedictione percepta uxori prius ſuæ frater illico efficiatur ex conjuge. Eos vero quos reperimus ardore libidinis inflammatos, abjecto religionis cingulo, ad vomitum priſtinum & inhabita turſus conjugia reperiſſe, atque inceſti quodammodo crimine clarum decus ſacerdotii violaſſe, quod nati etiam filii prodiderunt. Quod quiſquis [f] feciſſe cognoſcitur, omni in perpetuum, quam admiſſo jam crimine perdidit, dignitate privabitur.

Arvern. 13.

[e] *Lugd. ad ſacrum, &c.*

[f] *al.* facere præſumpſerit.

XII.

De puellis vero quæ ſe Deo voverint, & [g] præclaræ decore ætatis ad terrenas nuptias tranſierint, id cu-

[g] *Lugd. præclari decoris ætate.*

ANNO CHRISTI 581.

ſtodiendum eſſe decrevimus; ut ſi qua puella voluntarie, aut parentibus ſuis rogantibus, religionem profeſſa, vel benedictionem fuerit conſecuta; & poſtea ad conjugium, aut illecebras ſæculi, quod potius ſtuprum eſt quam conjugium judicandum, tranſgredi præſumpſerit; uſque ad exitum, cum ipſo qui ſe hujuſmodi conſortio miſcuerit, communione privetur. Quod ſi ſe pœnitentia ducti ſequeſtraverint, quamdiu epiſcopo loci illius viſum fuerit, a communionis gratia ſuſpendantur; ita tamen, ut propter infirmitatem aut ſubitaneum tranſitum, viaticum illis miſerationis intuitu non negetur.

XIII.

Ne Judæi Chriſtianis populis judices deputentur, aut telonarii eſſe permittantur, per quod illis, quod Deus avertat, Chriſtiani videantur eſſe ſubjecti.

XIV.

Ut Judæis a cœna Domini uſque ad primum Paſcha, ſecundum edictum bonæ recordationis domni Childeberti regis, per plateas aut forum, quaſi inſultationis cauſa deambulandi licentia denegetur: & ut reverentiam cunctis ſacerdotibus Domini vel clericis impendant; nec ante ſacerdotes confeſſum, niſi ordinari, habere præſumant. Qui hoc facere fortaſſe præſumpſerit, a judicibus locorum, prout perſona fuerit, diſtringatur.

XV.

Ut nullus Chriſtianus Judæorum conviviis participare præſumat. Quod ſi facere quicumque, quod nefas eſt dici, clericus aut ſæcularis præſumpſerit; ab omnium Chriſtianorum conſortio ſe noverit [a] compeſcendum, quiſquis eorum impietatibus fuerit inquinatus.

[a] al. coërcendum.

XVI.

Et licet quid de Chriſtianis, qui aut captivitatis incurſu, aut quibuſcumque fraudibus Judæorum ſervitio implicantur, debeat obſervari, non ſolum canonicis ſtatutis, ſed & legum beneficio pridem fuerit conſtitutum: tamen quia nunc ita quorumdam querela exorta eſt, quoſdam Judæos, per civitates aut municipia conſiſtentes, in tantam inſolentiam & proterviam prorupiſſe, ut nec reclamantes Chriſtianos liceat vel pretio de eorum ſervitute abſolvi: Idcirco præſenti concilio, Deo auctore, ſancimus, ut nullus Chriſtianus Judæo deinceps debeat deſervire; ſed datis pro quolibet bono mancipio duodecim ſolidis, ipſum mancipium quicumque Chriſtianus, ſeu ad ingenuitatem, ſeu ad ſervitium, licentiam habeat redimendi: quia nefas eſt, ut quos Chriſtus Dominus ſanguinis ſui effuſione redemit, perſecutorum vinculis maneant irretiti. Quod ſi acquieſcere his quæ ſtatuimus, quicumque Judæus noluerit; quamdiu ad pecuniam conſtitutam venire diſtulerit, liceat mancipio ipſi cum Chriſtianis, ubicumque voluerit, habitare.

vi. Diſtinct. 54 Præſenti concilio.

XVII.

Hic tamen eſt c. 17. in meſſ. Lugd. & Pariſ. Et Adon. eleron. aut caperunt xx. in hoc ſynodo annates fuiſſe.

Illud etiam ſpecialiter ſancientes, quod ſi quis Judæus Chriſtianum mancipium ad errorem Judaïcum convictus fuerit perſuaſiſſe, ut ipſo mancipio careat, & legali damnatione plectatur.

XVIII.

v. XXII. Quæſt. 5. Si quis convictus.

Id etiam pari conniventia placuit, (quia in univerſo populo multi peccatis involuti eſſe dicuntur, qui ambitionis inſtinctu ſunt perjuriis irretiti; ut ſi quis convictus fuerit alios ad falſum teſtimonium vel perjurium attraxiſſe, aut quacumque corruptione ſolicitaſſe, ipſe quidem uſque ad exitum non communicet: hi vero qui ei in perjurio conſenſiſſe probantur, poſt ab omni ſunt teſtimonio prohibendi, & ſecundum legem infamia notabuntur.

XIX.

De his vero qui innocentes aut [a] principi, aut judicibus accuſare convicti fuerint, ſi clericus honoratior fuerit, ab officii ſui ordine regradetur: ſi vero ſæcularis, communione privetur; donec malum quod admiſit, per publicam pœnitentiam digna ſatisfactione componat.

ANNO CHRISTI 581.

[a] Scil. apud principes aut judices.

XX.

Et licet priori titulo legatur definitum, quid de puellis, quæ ſe divinis cultibus, aut parentum, aut ſua voluntate dicaverint, debeat obſervari: tamen quia monacha nomine Agnes, quæ de monaſteriis ſeptis fuga ante aliquot annos diſceſſerat, in eodem eſt monaſterio revocata; & dicitur, inſtigante diabolo, agellos vel quaſcumque res ad ſe pertinentes, aliquibus potentatibus velle donare, dummodo per eorum patrocinium ſe poſſit de intra monaſterii ſui ſepta ſubtrahere, & voluptatibus ſæculi clandeſtina vel ſingulari habitatione vacare: ideo præſenti conſtitutione ſancimus, ut tam illa, quam quæcumque alia monacha, quæ ſub hac argumentatione ſe de religionis habitu ad illecebras ſæculi ſubtrahere, aut res ſuas pro tam iniquæ deliberationis cauſa quibuſcumque dare conſuerit, tam illa quæ hoc dare voluerit, quam illi quicumque hoc acceperint; ne, quod Deus avertat, ambitionis extinctu religionis videatur regula vitiari; tamdiu ſint a communionis gratia ſequeſtrati, quamdiu res ipſas eis, a quibus has acceperant, digna pœnitentiæ ſatisfactione reſtituant.

Canon 11. hujus concilii.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

Priſcus in Dei nomine epiſcopus eccleſiæ Lugdunenſis, conſtitutionibus noſtris ſubſcripſi.

Evantius peccator epiſcopus eccleſiæ Viennenſis, conſtitutionibus noſtris ſubſcripſi.

Artemius epiſcopus eccleſiæ Senonicæ, conſtitutionibus nobis ſubſcripſi.

[b] Remedius in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Bituricæ, conſtitutionibus noſtris ſubſcripſi.

[b] Remigius eſt Greg. Tur. lib. 6. cap. 12. qui hic in quibuſdam miſſ. Sed Adelardo in lib. de Jud. ſuperſt. cap. ult. eſt Remedius.

Gallomagnus in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Tricaſſinæ, conſtitutionibus noſtris ſubſcripſi.

Silveſter in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Veſontienſis, conſtitutionibus noſtris ſubſcripſi.

Syagrius epiſcopus Æduorum, conſtitutionibus noſtris ſubſcripſi.

Aunacharius in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ [c] Autiſiodorenſis, conſtitutionibus noſtris ſubſcripſi.

[c] Bellov. Autiſcæ, quod idem eſt.

Yſicius epiſcopus eccleſiæ Gratianopolitanæ, conſtitutionibus noſtris ſubſcripſi.

Victor epiſcopus eccleſiæ Tricaſtinæ, conſtitutionibus noſtris ſubſcripſi.

Heraclius epiſcopus eccleſiæ Dinienſis, conſtitutionibus noſtris ſubſcripſi.

[d] Ragnoaldus epiſcopus eccleſiæ Valentinæ, conſtitutionibus noſtris ſubſcripſi.

[d] Pariſ. Magnoaldus.

Natalius epiſcopus eccleſiæ Aurelianenſis, conſtitutionibus noſtris ſubſcripſi.

Euſebius epiſcopus eccleſiæ Matiſconenſis, conſtitutionibus noſtris ſubſcripſi.

[e] Agricola epiſcopus eccleſiæ Nevernenſis, conſtitutionibus noſtris ſubſcripſi.

[e] Pariſ. Agrœcola.

Mummolus epiſcopus eccleſiæ Lingonicæ, conſtitutionibus noſtris ſubſcripſi.

Flavius epiſcopus eccleſiæ Cabilonenſis, conſtitutionibus noſtris ſubſcripſi.

Hiconius epiſcopus eccleſiæ Mauriennatis, conſtitutionibus noſtris ſubſcripſi.

Pappus epiſcopus eccleſiæ Apenſis, conſtitutionibus noſtris ſubſcripſi.

Arvernius episcopus ecclesiæ Vasensis, constitutionibus nostris subscripsi.
Marcianus episcopus ecclesiæ Tarantasiæ, constitutionibus nostris subscripsi.

In quibusdam codicibus manuscriptis post Evantium, inseruntur hi duo : qui non sunt in Parisiensi nostro, eâsque.
Prætextatus episcopus ecclesiæ Rotomagensis, subscripsi.
Bertechramnus episcopus ecclesiæ Burdegalensis, subscripsi.

Explicit synodus Matiscensis, quæ fuit facta anno XXI. *regni domini nostri Guntramni regis, die Kalendarum Novembrium, indictione* XV.

ANNO CHRISTI 583.

CONCILIUM LUGDUNENSE III.

ANNO CHRISTI 583.

Ex editione P. Jacobi Sirmondi, societatis Jesu.

Synodus habita in civitate Lugdunensi anno XXII. regni gloriosissimi domini Guntramni regis.

TITULI CANONUM.

I. *Ut episcopi, presbyteri, & diaconi, extraneas feminas domi non habeant; & qui conjugati ordinantur, ab uxoribus sequestrentur.*
II. *De epistolis captivorum caute examinandis & conscribendis.*
III. *De puellis quæ a monasterio recedunt.*
IV. *De incestis conjunctionibus.*
V. *Ut episcopi Natale Domini, & Pascha extra ecclesiam suam non celebrent.*
VI. *De leprosis cujusque civitatis & territorii, ne episcopi eorum curam gerant.*

CANONES.

I.

MUlta quidem anterioribus temporibus venerabilium patrum sanxit auctoritas : nunc tamen, quia crescente Deo propitio fide, oportet in clero vel populo catholico meliora salubri pontificum consilio renovari ; idcirco beatissimorum patrum statuta reminiscentes, hujus tituli definitione sancimus, ut nullum clericum, ab ordine sancto antistitis usque ad subdiaconi gradum, mulierem, præter matrem, amitam, & sororem, in hospitio suo habere liceat. Placuit etiam, ut si quicumque uxoribus juncti ad diaconatus, aut presbyteratus ordinem quoquomodo pervenerint, non solum lecto, sed etiam frequentatione quotidiana debeant de uxoribus suis sequestrari. Quod si, quod Deus avertat, de eorum familiari contubernio post acceptam benedictionem infans natus paruerit, ab officii gradu priventur.

II.

Locus mendosus, in quo Sirmondus, cui cæteroquin exemplarium inspiciendorum mos fuit.

Id etiam de epistolis placuit captivorum, ut ita sint sancti pontifices cauti, ut in servitio pontificibus consistentibus, qui eorum manu vel subscriptione agnoscat epistolæ aut quælibet insinuationum litteræ dari debeant, quatenus de subscriptionibus nulla ratione possit Deo propitio dubitari : & epistola commendationis pro necessitate cujuspiam promulgata, dies datarum, & pretia constituta, vel necessitates captivorum, quos cum epistolis dirigunt, ibidem inferantur.

III.

Puellæ vero quæ conniventia parentum suorum se voluntarie dedicaverint, & intra monasterium puellarum conclusionem elegerint ; & se de eodem monasterio quacumque animi levitate, aut vilitate corporis, extra captivitatis incursum, voluntate sua subtraxerint : & de conversatione religiosa cujuscumque vocationis spiritu sæculi delectationes elegerint ; quousque in monasterium unde egressæ sunt revertantur, a communionis gratia segregentur ; viaticum tamen illis miserationis intuitu præbeatur.

IV.

De incestis vero conjunctionibus hoc placuit custodiri, quod prisca canonum statuta sanxerunt.

V.

Ut nullus episcoporum Natalem Domini, aut Pascha, alibi nisi ad ecclesiam suam, præter infirmitatis incursum, aut ordinem regium, celebrare præsumat.

VI.

Placuit etiam universo concilio, ut uniuscujusque civitatis leprosi, qui intra territorium civitatis ipsius aut nascuntur, aut videntur consistere, ab episcopo ecclesiæ ipsius sufficientia alimenta, & necessaria vestimenta accipiant, ut illis per alias civitates vagandi licentia denegetur.

Est hic canon in antiquis edit. S. Andeg. & Divion.

SUBSCRIPTIONES.

Priscus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Lugdunensis, constitutionibus nostris subscripsi.
Evantius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Viennensis, constitutionibus nostris subscripsi.
Syagrius episcopus Æduorum, constitutionibus nostris subscripsi.
Ysicius episcopus ecclesiæ Gratianopolitanæ, subscripsi.
Ragnoldus episcopus ecclesiæ Valentinæ, subscripsi.
Eusebius episcopus ecclesiæ Matiscensis, subscripsi.
Agricola episcopus ecclesiæ Nevernensis, subscripsi.
Flavius episcopus ecclesiæ Cabilonensis, subscripsi.

Et missi episcoporum, qui hos canones subscripserunt, duodecim.

Anno Christi 584.

CONCILIUM VALENTINUM II.

Anno Christi 584.

Ex editione P. Jacobi Sirmondi Societatis Jesu.

Synodus habita in urbe Valentina x. Kalendas Junii, anno XXIII. regni gloriosissimi domini Gunthcramni regis.

Confirmantur a synodo quæcumque Gunthramnus rex, ipsiusque uxor, & filia, in diversas ecclesias, vel alia pia loca contulerant.

CUm in urbe Valentina, juxta imperium gloriosissimi Gunthcramni regis, nostra mediocritas pro diversis pauperum querimoniis convenisset, id primo auctore Deo decrevimus sanciendum, quod pro salute regis, & animæ suæ salvatione, vel religionis statu censuimus opportunum. Id est, ut quia prædictus rex per virum illustrem Asclepiodotum referendarium datis ad sanctam synodum epistolis suis injunxit, ut quodcumque tam ipse, quam bonæ memoriæ jugalis sua Austrechildis regina, vel filiæ eorum, Deo sacratæ puellæ, id est, bonæ memoriæ Clodebergis, vel Clodehildis, locis sanctis contulissent, aut adhuc conferre decreverint, auctoritate Apostolica deberet sancta synodus præsenti titulo manuum suarum subscriptione firmare: & quia tam laudabili devotioni, non solum sacerdotalem, sed etiam divinam credimus posse conniventiam conspirare: idcirco præsenti constitutione, unanimi consensu, Deo medio, synodus sancta decrevit, ut si quid basilicæ sancti Marcelli, vel sancti Symphoriani, vel quibuscumque locis vel servientibus Deo per quascumque auctoritates, vel scripturarum epistolas, præfatus dominus rex, vel supra nuncupata jugalis sua, & filiæ eorum, sive in ministerio altariorum, sive in quibuscumque speciebus, quæ ad divinum cultum pertinere noscuntur, contulisse vel adhuc conferre voluerint, neque episcopi locorum, neque potestas regia quocumque tempore successura, de eorum voluntate quidquam minorare, aut auferre præsumat. Quod si quis hoc quocumque tempore temerare, aut auferre præsumpserit, veluti necator pauperum, anathemate perpetui judicii divini plectatur; & veluti sacrilegii perpetrator, criminis sui reus, supplicii æterni teneatur obnoxius.

Subscriptiones Episcoporum.

Sapaudus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Arelatensis, subscripsi.
Priscus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Lugdunensis, subscripsi.
Evantius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Viennensis, subscripsi.
Isicius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Gratianopolitanæ, subscripsi.
Ragnaoldus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Valentinæ, subscripsi.
Trapidius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Aramsicæ, subscripsi.
Eusebius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Matiscensis, subscripsi.
Flavius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Cabilonensis, subscripsi.
Pappus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Apensis, subscripsi.
Urbicus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Regensis, subscripsi.
Aridius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Vappicensis, subscripsi.
Artemius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Vasensis, subscripsi.
Martianus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Tarantasiensis, subscripsi.
Pologronius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Sigeltaricæ, subscripsi.
Eusebius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Tricastinæ, subscripsi.
Cariatto in Christi nomine episcopus ecclesiæ Genavensis, subscripsi.
Boëtius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Carpentoratensis, subscripsi.

Sententia Verani episcopi *Cabellicæ in aliqua hujus temporis synodo dicta.

** Ex collectione P. Sirmondi, qui putat censendum esse Veranii Lugdunensis. Est ex ms. Sancti-Germanensi.*

De castitate sacerdotum.

VEranus episcopus dixit: Quis præsidentem sacris altaribus, atque ad ipsa sancta sanctorum honoris privilegio venientem indignissimis carnalium voluptatum contaminari illecebris patiatur; ac sub ipso conjugalis licentiæ nomine acquiescat quempiam clericorum, & sacerdotis agere officium, & mariti implere personam? Cum purificatis corporis atque animi motibus multa cogitatione perpendendum, quam idoneus esse debet is, qui ad celebranda mysteriorum loca non solum pro suis, verumetiam pro alienis peccatis intercessurus accedit. Incongruum siquidem mihi videtur, de conjugali toro aliquem consurgentem altariorum septa penetrare. Ipsi utique illuminati & docti de Spiritu sancto, optime nostis, oblaturum spiritalis sacrificii victimas quali oporteat igne flagrare. Si enim in lege veteri, ubidum evangelicæ perfectionis auctoritas præfulgeat, sancto David, cum fugæ necessitate premeretur, sacerdos Sadoch non prius panes propositionis tradidit, quam se & pueros suos jam die tertio mundos esse a mulieribus fateretur; quis immaculatas Agni carnes ad salutem mundi præstitas post passionum inquinamenta, vel etiam audeat consecrare? Beatus Paulus apostolus in veritate nos contestatur dicens: *Probet se unusquisque ministrorum, & sic panem illum præsumat offerre.* Notum vobis est circa loca beatitudinis vestræ, sub magnorum patrum disciplina, monachorum congregationes esse non parvas, unde ad supplenda clericorum officia in promptu est viros bonos assumi. Utilior est enim in ecclesia paucorum bonorum electa probatio, quam erraticæ multitudinis præsentia conglobata: ac plus ædificationis afferunt rara virtutis exempla, quam popularis licentiæ abundans & incorrecta præsumptio.

1. Cor. 11.

ANNO CHRISTI 583.

CONCILIUM MATISCONENSE II.

ANNO CHRISTI 585.

Synodus habita in civitate Matiſconenſi, anno XXIV. regni glorioſiſſimi Guntramni regis.

TITULI CANONUM.

Edidit P. Jacobus Sirmondus ex muſ. Bellov. & ex Collectaneis Andr. a Duchesne.

I. *De intermiſſo diei Dominica cultu reſtituendo.*
II. *De Paſchate per ſex dies feſtos agendo.*
III. *De baptiſmo in Paſchate celebrando.*
IV. *De oblationibus in omnibus Dominicis diebus populo faciendis.*
V. *De decimis a populo clericis antiquo more ſolvendis.*
VI. *De miſſis non niſi a jejunis celebrandis.*
VII. *De libertorum cauſis ab epiſcopis judicandis.*
VIII. *De reis ab eccleſia non extrahendis.*
IX. *De epiſcopis ad ſecularia judicia non trahendis.*
X. *De clericis coram epiſcopis conveniendis.*
XI. *De hoſpitalitate ſervanda.*
XII. *De viduis & pupillis, non niſi coram epiſcopis judicandis.*
XIII. *De canibus & accipitribus ab epiſcopis non alendis.*
XIV. *De violentia potentum in miſeros coërcenda.*
XV. *De honore clericis honoratioribus a ſecularibus exhibendo, adeo ut clerico pedeſtri equus obviam ſecularis ad terram deſiliat.*
XVI. *De uxoribus clericorum, ne poſt eorum mortem ineant ſecunda matrimonia.*
XVII. *De alieno ſepulturæ jure non uſurpando.*
XVIII. *De inceſtuoſis copulationibus vitandis.*
XIX. *De clericis, ne forum criminale frequentent, nec reorum neci intereſſint.*
XX. *De concilio tertio quoque anno celebrando.*

PRÆFATIO.

Decimo Kalendas menſis maii, regnante Gregorio Turonenſi, libro octavo hiſtor. cap. xxii.

RESidentibus Priſco, Evantio, Prætextato, Bertechranno, Artemio, Sulpicio, metropolitanis epiſcopis, cum omnibus conſacerdotibus eorum, Priſcus epiſcopus patriarcha dixit: Gratias agimus Domino Deo noſtro, fratres & conſacerdotes mei, qui nos in hoc die congregans, alterna nos fecit ſoſpitate gaudere. Ceteri epiſcopi metropolitani reſponderunt: Gaudemus, frater ſanctiſſime, quod omnes epiſcopi, qui in regno [a] glorioſi domini Guntramni regis epiſcopali honore funguntur, in uno ſe conſpiciunt coadunati concilio. Propterea indeſinenter nos orare oportet, ut Dei omnipotentis majeſtas, & regis noſtri incolumitatem ſolita pietate conſerveti; & nos omnes, qui membra ſumus uno ſub noſtro capite Chriſto coadunati, illa nos operari concedat, quæ ſerenitati ac majeſtati ejus rite complaceant. Univerſi epiſcopi dixerunt: Congratulamur & nos, patres ſanctiſſimi, qui per intervalla temporum ſeparati, hodie noſcimur, poſt tot temporum curricula, fraterna dilectione corporaliter jungi: ideoque petimus, ut quæ tractanda ſunt, vobis præcipientibus, celeriter pertractentur: ne nos ſævæ hiemis procelloſa tempeſtas a ſedibus propriis, quia longe ſunt, longitudine ſua arceat. Metropolitani omnes dixerunt: Deo auxiliante, communi deliberatione ſingula quæ neceſſaria ſunt, a nobis definientur. Hoc univerſæ fraternitati veſtræ ſuademus, ut ea quæ Spiritu ſancto dictante per ora omnium [b] noſtrorum terminata fuerint, per omnes eccleſias innoteſcant; ut unuſquiſque quid ſervare debeat, ſine aliqua excuſatione conditeat. Quoniam nos individua Trinitas, quemadmodum ſpiritu, corpore quoque in uno copulavit conventu, debemus ſapienti conſilio omnibus ſubvenire, ne forte taciturnitas noſtra & nobis præjudicium divinitatis afferat, & ſubjectos in tentationem inducat.

[a] al. glorioſiſſimi.

[b] Forte, noſtrum.

CANONES.

I.

Vidimus enim populum Chriſtianum temerario more diem Dominicam contemptui tradere, & ſicut in privatis diebus operibus continuis indulgere. Propterea per hanc ſynodalem noſtram epiſtolam decernimus, ut unuſquiſque noſtrum in ſacroſanctis eccleſiis admoneat ſibi ſubditam plebem. Et ſi quidem admonitioni conſenſum præbuerint, ſuis proderunt utilitatibus: ſin autem, ſubjacebunt pœnis a nobis divinitus definitis. Omnes itaque Chriſtiani, qui non incaſſum hoc nomine fruimini, noſtræ admonitioni autem accomodate: ſcientes quoniam noſtræ eſt auctoritatis utilitati veſtræ proſpicere, & a malis operibus coërcere. Cuſtodite diem Dominicam quæ nos denuo peperit, & a peccatis omnibus liberavit. Nullus veſtrum litium fomitibus vacet: nullus cauſarum actiones exerceat: nemo ſibi talem neceſſitatem exhibeat, quæ jugum cervicibus juvencorum imponere cogat. Eſtote omnes in hymnis & laudibus Dei animo corporeque intenti. Si quis veſtrum proximam habet eccleſiam, properet ad eamdem, & ibi Dominico die ſemetipſum precibus lacrymiſque afficiat. Sint oculi, manuſque veſtræ toto illo die ad Deum expanſæ. Ipſe eſt enim dies requietionis perpetuus: ipſe nobis per ſeptimæ diei umbram inſinuatus noſcitur in lege & prophetis. Juſtum igitur eſt, ut hanc diem unanimiter celebremus, per quam facti ſumus quod non fuimus: fuimus enim ante ſervi peccati, ſed per eam facti ſumus [a] ſervi juſtitiæ. Exhibeamus Domino liberam ſervitutem, cujus nos novimus pietate de ergaſtulis liberatos erroris. Non quia hoc Dominus noſter a nobis expetit, ut corporali abſtinentia diem Dominicam celebremus: ſed quærit obedientiam, per quam nos calcaris terrenis actibus ad cælum uſque miſericorditer provehat. Si quis itaque veſtrum hanc ſalubrem exhortationem parvipenderit, aut contemptui tradiderit; ſciat ſe pro qualitatis merito principaliter a Deo puniri, & deinceps ſacerdotali quoque iræ implacabiliter ſubjacere. Si cauſidicus fuerit, irreparabiliter cauſam omittet: ſi ruſticus aut ſervus, gravioribus fuſtium ictibus verberabitur: ſi clericus aut monachus, menſibus ſex a conſortio ſuſpendetur fratrum. Hæc namque omnia & placabilem erga nos Dei animum reddunt, & plagas morborum vel [b] ſterilitatem amovent atque repellunt. Noctem quoque ipſam, quæ nos inſpiratæ lucis inacceſſibili reddidit, ſpiritualibus exigamus excubiis; nec dormiamus in ea, quemadmodum dormitant, qui nomine tenus Chriſtiani eſſe noſcuntur: ſed oremus & vigilemus operibus ſacris, ut digni habeamur in regno heredes fieri Salvatoris.

[a] al. ſervi.

[b] al. ſterilitatem.

II.

Paſcha itaque noſtrum, in quo ſummus ſacerdos & pontifex pro noſtris delictis nullam habens obnoxiationem peccati immolatus eſt, debemus omnes feſtiviſſime colere, & ſedulæ obſervationis ſinceritate

ANNO CHRISTI 585.

in omnibus venerari : ut illis ſanctiſſimis ſex diebus nullus ſervile opus audeat facere; ſed omnes ſimul coadunati; hymnis paſchalibus [a] indulgentes, perſeverationis noſtræ præſentiam quotidianis ſacrificiis oſtendamus, laudantes creatorem ac regeneratorem noſtrum veſpere, mane, & meridie.

[a] al. intendentes.

III.

Relatione quorumdam fratrum noſtrorum comperimus, Chriſtianos non obſervantes legitimum diem baptiſmi, pæne per ſingulos dies ac natales martyrum, filios ſuos baptizare; ita ut vix duo vel tres reperiantur in ſancto Paſcha, qui per aquam & Spiritum ſanctum regenerentur. Ideirco cenſemus, ut ex hoc tempore nullus eorum permittatur talia perpetrare, præter illos quos infirmitas nimia, aut dies extremus compellit filiis ſuis baptiſmum percipere. Ideoque præſentibus admonitionibus a ſuis erroribus vel ignorantia revocati, omnes omnino a die quadrageſima cum infantibus ſuis ad eccleſiam obſervare præcipimus; ut impoſitionem manuum certis diebus adepti, & ſacri olei liquore peruncti, legitimi dici feſtivitate fruantur, & ſacro baptiſmate regenerentur: quo poſſint & honoribus, ſi vita comes fuerit, ſacerdotalibus fungi, & ſingularis celebrationis ſolemnitate frui.

IV.

Reſidentibus nobis in ſancto concilio, cognovimus quoſdam Chriſtianos, [b] relicto fratrum cœtu, a mandato Dei aliquibus locis deviaſſe: ita ut nullus eorum legitimo obſecundationis patere velit officio deitatis, dum ſacris altaribus nullam admovent hoſtiam. Propterea decernimus, ut omnibus Dominicis diebus altaris oblatio ab omnibus viris & mulieribus offeratur tam panis quam vini: ut per has immolationes, & peccatorum ſuorum faſcibus careant; & cum Abel, vel ceteris juſtis offerentibus, promereantur eſſe conſortes. Omnes autem qui definitiones noſtras per inobedientiam evacuare contendunt, anathemate percellantur.

[b] Bellov. relicto fratrum, a mandato.

V.

Omnes igitur reliquas fidei ſanctæ catholicæ cauſas, quas temporis longitudine cognovimus deterioratas fuiſſe, oportet nos ad ſtatum priſtinum revocare; ne [c] nobis ſimus adverſarii, dum ea quæ cognoſcimus ad noſtri ordinis qualitatem pertinere, aut non corrigimus, aut, quod nefas eſt, ſilentio præterimus. Leges itaque divinæ, conſulentes ſacerdotibus ac miniſtris eccleſiarum, pro hereditatis portione omni populo præceperunt decimas fructuum ſuorum locis ſacris præſtare, ut nullo labore impediti, horis legitimis ſpiritalibus poſſint vacare miniſteriis. Quas leges Chriſtianorum congeries longis temporibus cuſtodivit intemeratas: nunc autem paulatim prævaricatores legum pæne Chriſtiani omnes oſtenduntur, dum ea quæ divinitus ſancita ſunt adimplere negligunt. Unde ſtatuimus ac decernimus, ut mos antiquus a fidelibus reparetur; & decimas eccleſiaſticis famulantibus cærimoniis populus omnis inferat, quas ſacerdotes aut in pauperum uſum, aut in captivorum redemptionem prærogantes, ſuis orationibus pacem populo ac ſalutem impetrent. Si quis autem contumax noſtris ſtatutis ſalubertimis fuerit, a membris eccleſiæ omni tempore ſeparetur.

[c] al. non.

VI.

Item decernimus, ut nullus preſbyter confertus cibo, aut crapulatus vino, ſacrificia contrectare, aut miſſas privatis feſtiſque diebus concelebrare præſumat. Injuſtum eſt enim, ut ſpiritali alimento corporale præponatur: ſed ſi quis hoc attentare curaverit, dignitatem amittat honoris. Jam enim de tali cauſa & in conciliis Africanis definitum eſt. Quam definitionem noſtro quoque dignum duximus ſociare decreto: Et ad locum: *Ut ſacramenta altaris non niſi a jejunis hominibus celebrentur, excepto uno die anniverſario, quo cœna Domini celebratur.* Quæcumque reliquiæ ſacrificiorum poſt peractam miſſam in ſacrario ſuperſederint, quarta vel ſexta feria innocentes ab illo cujus intereſt, ad eccleſiam adducantur, & indicto eis jejunio, eaſdem reliquias conſperſas vino percipiant.

ANNO CHRISTI 585. Concilium Aurelianense cap. 1. 40. De Conſec. Diſtinct. 1. Sacramenta aliaris.

VII.

Quæ dum poſtea univerſo cœtui ſecundum conſuetudinem recitata innoteſcerent, Prætextatus & Pappulus viri beatiſſimi dixerunt: Decernat itaque, & de miſeris libertis veſtræ auctoritatis vigor inſignis: qui ideo plus a judicibus affliguntur, quia ſacris ſunt commendati eccleſiis: ut ſi quas quiſpiam dixerit contra eos actiones habere, non audeat eos magiſtratui contradere; ſed in epiſcopi tantum judicio, in cujus præſentia litem conteſtans, quæ ſunt juſtitiæ ac veritatis audiat. Indignum eſt enim, ut hi qui in ſacroſancta eccleſia jure noſcuntur legitimo manumiſſi aut per epiſtolam, aut per teſtamentum, aut per longinquitatem temporis libertatis jure fruuntur, a quolibet injuſtiſſime inquietentur. Univerſa ſacerdotalis congregatio dixit: Juſtum eſt ut contra calumniatorum omnium verſutias defendantur, qui patrocinium immortalis eccleſiæ concupiſcunt. Et quicumque a nobis de libertis latum decretum ſuperbiæ auſu prævaricare tentaverit, irreparabili damnationis ſuæ ſententia feriatur. Sed ſi placuerit epiſcopo ſecum ordinarium judicem, aut quemlibet alium ſæcularem, in audientiam eorum accerſiri, cum libuerit fiat: & nullus alius audeat cauſas pertractare libertorum, niſi epiſcopus cujus intereſt, aut is cui idem audiendum tradiderit.

VIII.

Item Chriſtianæ religionis negotia pertractantes comperimus, quoſdam pſeudochriſtianos de ſacroſanctis eccleſiis, ſuæ religionis oblitos, fugitivos ſubtrahere. Ideoque vim illatam nequaquam inultam relinquentes, cenſemus pro Dei timore, ut quicumque culpa compellente, aut potentum importunia non ſuſtinens, ſuæ gremium matris eccleſiæ petierit, uſque in præſentiam ſacerdotis in eodem loco inconcuſſe permaneat: nulli permittentes, quolibet dignitatis gradu functo, fugitivo etiam in locis ſacris violentiam inferre. Si enim mundani principes ſuis legibus cenſuerunt, ut quicumque ad eorum ſtatuas fugerit, illæſus habeatur; quanto magis hi permanere debent indemnati, qui patrocinia immortalis regni & cæleſtis adepti ſunt? Si tamen aliquo facto tenentur obnoxii, qui ad eccleſiam ſunt a fuga verſi, coram ſacerdote culpæ eorum innoteſcant; & ipſe conſultum ferat, qualiter Dei habitaculum per ſubtractionem non violetur illorum.

IX.

Licet [a] reverendiſſimi canones, atque ſacratiſſimæ leges, de epiſcopali audientia in ipſo bene Chriſtianitatis principio ſententiam protulerint; tamen quoniam eadem poſtpoſita, humana in ſacerdotes Dei graſſatur temeritas; ita ut eos de atriis venerabilium eccleſiarum violenter abſtractos, ergaſtulis publicis addicant: cenſemus ut epiſcopum nullus ſæcularium faſcibus præditus, jure ſuo contumaciter & perperam agens, de ſancta eccleſia cui præeſt, trahere audeat. Sed ſi [b] quid contentionis adverſus epiſcopum potentior perſona habuerit, pergat ad metropolitanum epiſcopum, & ei cauſas alleget; & ipſius ſit poteſtatis honorabiliter epiſcopum, de quo agitur, evocare; ut in ejus præſentia accuſatori reſpondeat, & oppoſitas ſibi actiones

[a] Simmud. reverendiſſimi.

[b] Bellov. ſi aliquas intentiones.

ANNO CHRISTI 585.

[a] *Bellov.* exuerit.

extricet. Quod ſi talis fuerit immanitas cauſæ, ut eam ſolus metropolitanus definire non valeat, advocet ſecum unum vel duos coëpiſcopos. Quod ſi & ipſis dubietas fuerit, conciliabulum definito die vel tempore inſtituant, in quo univerſa rite collecta fraternitas coëpiſcopi ſui cauſas diſcutiat, & pro merito aut juſtificet, aut culpet. Nefas eſt enim, ut illius manibus epiſcopus, aut juſſione de eccleſia trahatur, pro quo ſemper Deum exoret; & cui, invocato nomine Domini, ad ſalvationem corporis animæque euchariſtiam ſæpe porrexit. Hoc enim decretum a nobis præfixum qui fuerit audacter tranſgreſſus, tam ipſe quam omnes qui ei conſenſerint, uſque ad generale concilium anathemate de eccleſia ſeparentur.

X.

Quod de epiſcopis cenſuimus, obtinet & in clero; ut neque preſbyter, neque diaconus, neque ſubdiaconus de eccleſiis trahantur, aut injuriam aliquam inſcio epiſcopo eorum patiantur: ſed quidquid quis adverſus eos habuerit, in notitiam epiſcopi proprii perducat; & ipſe cauſam juſtitia præeunte diſcutiens, animo clericos accuſantis ſatisfaciat.

XI.

Sectatores nos hoſpitalitatis eſſe non ſolum Dominus Jeſus admonet, cum ſe dicit in hoſpite receptum fuiſſe; ſed etiam ejus apoſtolus, omnibus pæne ſuis præceptis. Propterea, beatiſſimi fratres, unumquemque noſtrum oportet non ſolum ſemetipſum ad hoc opus hortari, ſed etiam omnium fidelium mentes, ut poſſint apud Deum miſericordiæ operibus pro noſtris peccatis intercedere, & nos ei [b] per puram hoſpitalitatem reconciliare. Si quis ergo noſtrum non admonuerit, aut exemplum exhortationis ſuæ ipſe prius opere non comprobarit, indignationem procul dubio incurret Domini majeſtatis. Prædicetur hoc noſtræ mediocritatis ſtatutum in auribus omnium Chriſtianorum.

[b] *Bellov.* per ipſum.

XII.

Quid autem ſcriptura divina de viduis & pupillis præcipiat, nobis clam non eſt. Ideoque, quoniam proviſioni noſtræ, Deo auctore, cauſæ principaliter viduarum & pupillorum ſunt commiſſæ, pervenit ad nos, quod a judicibus crudelius pro leviſſimis cauſis, veluti defenſore carentes, irremediabiliter affligantur. Ob quam cauſam decernimus, ut judices non prius viduas & pupillos conveniant, quam epiſcopo nuntiarint, cujus ſub velamine degunt. Quod ſi epiſcopus præſens non fuerit, archidiacono vel preſbytero cuidam ejus; ut pariter ſedentes, communi deliberatione cauſis eorum terminos figant ita juſte ac recte, ut deinceps de talibus antedictæ perſonæ non conquaſſentur. Quod ſi is qui judex eſt, aut impetitor, eis aut injuriam aliquam ingeſſerit; aut definitionem tanti concilii tranſgreſſus fuerit, a communione ſuſpendatur. Quibus igitur magnarum rerum cauſæ commiſſæ ſunt, nec minimarum dignum eſt cauſas parvipendere perſonarum. Solent enim & minima paulatim deſpecta in magnum malum trahere.

XIII.

Propterea tractatis omnibus quæ divinæ legis, vel humani juris fuerunt, & ad finem uſque perductis, putavimus congruum eſſe, de canibus etiam vel accipitribus aliqua ſtatuere. Volumus igitur quod epiſcopalis domus, quæ ad hoc Deo favente inſtituta eſt, ut ſine perſonarum acceptione omnes in hoſpitalitate recipiat, canes non habeat; ne forte hi qui in ea miſeriarum ſuarum levamen habere confidunt, dum infeſtorum canum morſibus laniantur, detrimentum verſa vice ſuorum ſuſtineant corporum. Cuſtodienda eſt igitur epiſcopalis habitatio hymnis, non latratibus; operibus bonis, non morſibus venenoſis. Ubi igitur Dei eſt aſſiduitas cantilenæ, monſtrum eſt & dedecoris nota, canes ibi vel accipitres habitare.

ANNO CHRISTI 585.

XIV.

Ex interpellatione quorumdam cognovimus, quod calcatis canonibus & legibus, hi qui lateri regis adhærent, vel aliqui qui potentia ſæculari inflantur, res alienas competere, & nullis exertis actionibus, aut convictionibus prærogatis; miſeros non ſolum de agris, ſed etiam de domibus propriis exſulare. Idcirco in remedium conſulentes decernimus, ut deinceps hujus mali licentiam quiſpiam non habeat: ſed ſecundum canonum atque legum tenorem cauſarum ſuarum actionem proponat; ut nullus miſerorum rebus ſuis per vim, aut aſſentationem quamlibet defraudetur. Illi autem qui contra diſpoſitum non ſolum noſtrum, ſed etiam antiquorum patrum & regum, venire tentaverint, proceſſoſi anathematis ultione plectantur.

XV.

Et quia ordinationi ſacerdotum, annuente Deo, congruit de omnibus diſponere, & cauſis ſingulis honeſtum terminum dare, ut per hos reverentiſſimos canones, & præteritorum canonum viror, ac florida germina maturis fructibus eniteſcant; ſtatuimus, ut ſi quis ſæcularium honoratorum in itinere obviam habuerit aliquem eccleſiaſticorum graduum, uſque ad inferiorem gradum honoris; veneranter, ſicut condecet Chriſtianum, illi colla ſubdat, per cujus officia & obſequia fideliſſima Chriſtianitatis jura promeruit. Et ſi quidem ille ſæcularis equo vehitur, clericuſque ſimiliter, ſæcularis galerum de capite auferat, & clerico ſinceræ ſalutationis munus adhibeat. Si vero clericus pedes graditur, & ſæcularis vehitur equo ſublimis, illico ad terram defluat, & debitum honorem prædicto clerico ſinceræ caritatis exhibeat: ut Deus, qui vera caritas eſt, in utriſque lætetur, & dilectioni ſuæ utrumque adſciſcat. Qui vero hæc, quæ Spiritu ſancto dictante ſancita ſunt, tranſgredi voluerit, ab eccleſia, quam in ſuis miniſtris dehonorat, quamdiu epiſcopus illius eccleſiæ voluerit, ſuſpendatur.

XVI.

Illud quoque rectum nobis viſum eſt diſponere, ut quæ uxor ſubdiaconi, vel exorciſtæ, vel acolythi fuerat, mortuo illo, ſecundo ſe non audeat ſociare matrimonio. Quod ſi fecerit, ſeparetur, & in cœnobiis puellarum Dei tradatur, & ibidem uſque ad exitum vitæ ſuæ permaneat.

XVII.

Comperimus multos necdum marcidatis mortuorum membris ſepulcra reſerare, & mortuos ſuos ſuperimponere, vel aliorum, quod nefas eſt, mortuis ſuis religioſa loca uſurpare, ſine voluntate ſcilicet domini ſepulcrorum. Ideoque ſtatuimus, ut nullus deinceps hoc peragat. Quod ſi factum fuerit, ſecundum legum [a] decreta, ſuperimpoſita corpora de eiſdem tumulis rejactentur.

[a] *Bellov.* auctoritatem.

XVIII.

Inceſtam copulationem, in qua nec conjunx, nec nuptiæ recte appellari leges ſanxerunt, catholica omnino deteſtatur atque abominatur eccleſia: & gravioribus pœnis eos afflicere promittit, qui nativitatis ſuæ gradus libidinoſo ardore contemnentes [b] in merda, quod nefas eſt, ſua, ut ſues teterrimi convolvuntur.

[b] *al.* in orda, quod nefas eſt, ſua.

XIX.

Cognovimus etiam quoſdam clericorum infrunitos ad forales reorum ſententias frequenter accedere. Propterea prohibitionis eorum acceſſus hunc canonem protulimus: definientes ut ad locum examinationis reorum nullus clericorum accedat; neque interſit

ANNO CHRISTI 585.

terfit atrio fauciolo, ubi pro reatus ſui qualitate quiſpiam interficiendus eſt. Si tamen nunc aliquis eorum definita contemnens illuc acceſſerit, aut interfuerit, defraudatus honeſti honoris ſtola, illis gregibus examinatorum ſocietur, quos divinis prætulit [a] myſteriis.

[a] al. miniſteriis.

XX.

Univerſæ fraternitatis deliberatione ac definitione complacuit, ut antiquorum patrum juribus in omnibus cuſtoditis, ad ſynodum poſt trietericum tempus omnes conveniant: ut de alterna principaliter ſoſpitate exhilarati, cauſas exſurgentes tam divinæ religionis, quam humanæ neceſſitatis, diſcutiant, & omnibus juſtum æquumque finem imponant. Et hoc adimplere ſolicitudinis ſit metropolitani Lugdunenſis epiſcopi, una cum diſpoſitione magnifici principis noſtri, prius definientis locum mediterraneum, ad quem omnes epiſcopi ſine labore alacres congregentur. Et ſi aliquis eorum contumax fuerit, aut excuſationem falſæ neceſſitatis, quare non interfit, invenerit; & poſtea publicatum fuerit, quod inepta erat ejus excuſatio: volumus ut uſque ad concilium univerſale communione & caritate fraterna maneat alienus.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

Priſcus epiſcopus eccleſiæ Lugdunenſis, ſubſcripſi.
Evantius epiſcopus eccleſiæ Viennenſis, ſubſcripſi.
Prætextatus epiſcopus eccleſiæ Rotomagenſis, ſubſcripſi.
Bertechramnus epiſcopus eccleſiæ Burdigalenſis, ſubſcripſi.
Artemius epiſcopus eccleſiæ Senonicæ, ſubſcripſi.
Sulpicius epiſcopus eccleſiæ Bituricæ, ſubſcripſi.
Syagrius epiſcopus eccleſiæ Æduorum, ſubſcripſi.
Faultus epiſcopus eccleſiæ Auſciorum, ſubſcripſi.
Oreſtes epiſcopus eccleſiæ Vaſaticæ, ſubſcripſi.
Aunacharius epiſcopus eccleſiæ Autiſiodorenſis, ſubſcripſi.
Eſitius epiſcopus eccleſiæ Gratianopolitanæ, ſubſcripſi.
Silveſter epiſcopus eccleſiæ Veſontienſis, ſubſcripſi.
Theodorus epiſcopus eccleſiæ Maſſilienſis, ſubſcripſi.
Ferreolus epiſcopus eccleſiæ Lemovicinæ, ſubſcripſi.
Palladius epiſcopus eccleſiæ Santonicæ, ſubſcripſi.
Ragnaoldus epiſcopus eccleſiæ Valentinæ, ſubſcripſi.
Pappolus epiſcopus eccleſiæ Carnotinæ, ſubſcripſi.
Heraclius epiſcopus eccleſiæ Dinienſis, ſubſcripſi.
Euſebius epiſcopus eccleſiæ Matiſconenſis, ſubſcripſi.
Namatius epiſcopus eccleſiæ Aurelianenſis, ſubſcripſi.
Agricola epiſcopus eccleſiæ Nevernenſis, ſubſcripſi.
Ragnemodus epiſcopus eccleſiæ Pariſiorum, ſubſcripſi.
Mummolus epiſcopus eccleſiæ Lingonicæ, ſubſcripſi.
Marius epiſcopus eccleſiæ [a] Aventicæ, ſubſcripſi.
Trapetius epiſcopus eccleſiæ Arauſicæ, ſubſcripſi.
Flavius epiſcopus eccleſiæ Cabilonenſis, ſubſcripſi.
Veranus epiſcopus eccleſiæ Cabellicarum, ſubſcripſi.
Antidius epiſcopus eccleſiæ Agennenſis, ſubſcripſi.
Carterius epiſcopus eccleſiæ Petrocoricæ, ſubſcripſi.
Ruſticus epiſcopus eccleſiæ [b] Vicojulienſis, ſubſcripſi.
Savinus epiſcopus eccleſiæ [c] Benarnenſium, ſubſcripſi.
Rufinus epiſcopus eccleſiæ Convenicæ, ſubſcripſi.
Nicaſius epiſcopus eccleſiæ [d] Aquilimenſium, ſubſcripſi.
Baudigiſilus epiſcopus eccleſiæ Cenomannorum, ſubſcripſi.

[a] Poſtea Lauſannenſis.
[b] Id eſt, Aurenſis.
[c] Hodie Laſcurrenſium.
[d] Hoc eſt, Engoliſmenſis.

Cariatto epiſcopus eccleſiæ Genavenſis, ſubſcripſi.
Lucerius epiſcopus eccleſiæ Eloronenſium, ſubſcripſi.
Amelius epiſcopus eccleſiæ Bigorritanæ, ſubſcripſi.
Urſicinus epiſcopus eccleſiæ Cadurcinæ, ſubſcripſi.
Urbicus epiſcopus eccleſiæ Regenſis, ſubſcripſi.
Aredius epiſcopus eccleſiæ Vappicenſis, ſubſcripſi.
Emerius epiſcopus eccleſiæ Ebredunenſis, ſubſcripſi.
Hiconius epiſcopus eccleſiæ Mauriennatis, ſubſcripſi.
Agrœcius epiſcopus eccleſiæ Glannatinæ, ſubſcripſi.

Item Miſſi epiſcoporum, qui in ea ſynodo ſubſcripſerunt.

Sapaudi epiſcopi ab Arelato.
Optati epiſcopi ab Antipoli.
Deuterii epiſcopi a Ventio.
Deſiderii epiſcopi a Telone.
Pientii epiſcopi ab Aquis.
Pauli epiſcopi a Dea.
Laban epiſcopi ab Eluſa.
Magnulfi epiſcopi a Toloſa.
Pologronii epiſcopi a Segeſterico.
Martiani epiſcopi a Tarantaſia.
Artemii epiſcopi a Vaſione.
Boëtii epiſcopi a Carpentorato.
Pappi epiſcopi ab Apta.
Euſebii epiſcopi eccleſiæ Tricaſtinorum.
Catulini epiſcopi a Nicia.
Heliodori epiſcopi a Sedunis.
Joannis epiſcopi ab Avenione.
Vigilii epiſcopi a Senetio.
Agrœcii [a] a Tricaſſibus.
Felicis a Belica.

[a] al. eccleſiæ Tricaſſian.

Item epiſcopi qui in ea ſynodo fuerunt non habentes ſedes.

Fronimius epiſcopus. Promotus epiſcopus. [b] Fauſtianus epiſcopus.

[b] Aquenſis animarum, de quo ut & de hac ſynodo vide Greg. Turonenſem, lib. 8. hiſt. Franc. cap. 20. ex quo hæc deſcribimus, quæ ſequuntur.

Interim dies advenit: & epiſcopi ex juſſu regis Guntramni apud Matiſconenſem urbem collecti ſunt. Fauſtianus autem qui ex juſſu Gundebaldi, Aquenſis urbis fuerat epiſcopus ordinatus, ea conditione removetur, ut eum Bertechramnus, Oreſteſque ſive Palladius, qui eum benedixerant, vinculis paterentur, centenoſque ei aureos annis ſingulis miniſtrarent. Nicetius autem ex laico, qui primus Chilperico regi præceptum elicuerat, in ipſa urbe epiſcopatum adeptus eſt. Urſicinus autem Caduccenſis epiſcopus excommunicatus, pro eo quod Gundebaldum excepiſſe publice confeſſus eſt: accepto ejuſmodi placito, ut pœnitentiam tribus annis ageret, neque capillum neque barbam raderet, vino & carnibus abſtineret: miſſas celebrare, clericos ordinare, eccleſias chriſmaque benedicere non præſumeret, eulogias dare penitus non auderet: utilitas tamen eccleſiæ, per ejus ordinationem, ſicut ſolita erat, omnino exerceretur. Exſtitit enim in hac ſynodo quidam ex epiſcopis, qui dicebat mulierem, hominem non poſſe vocitari. Sed tamen ab epiſcopis, ratione accepta, quievit: eo quod ſacer veteris teſtamenti liber edoceat, quod in principio Deus hominem creaverit, ait: Maſculum & feminam creavit eos, vocavitque nomen eorum Adam, quod eſt homo terrenus: ſic itaque vocans mulierem ceu virum: utrumque enim hominem dixit. Sed & Dominus Jeſus ob hoc vocitatur filius hominis, quod ſit filius Virginis, id eſt, mulieris. Multiſque & aliis teſtimoniis hæc cauſa convicta quievit. Prætextatus vero Rotomagenſis epiſcopus, orationes, quas in exſilio poſitus ſcalpſit, coram epiſcopis recitavit. Quæ quibuſdam quidem placuerunt, a quibuſdam vero, quia aliter ſecutus minime fuerat, reprehendebantur. Stilus tamen per loca eccleſiaſticus & rationabilis erat. Cædes autem magna tunc inter famulos Priſci epiſcopi & Leudegiſili ducis fuit. Priſcus tamen epiſcopus ad coëmendam pacem, multum pecuniæ obtulit. *Hactenus Gregorius.*

PRÆCEPTIO GLORIOSISSIMI REGIS GUNTRAMNI ad episcopos & judices regni sui, post synodum suprascriptam edita, de observando die dominico, & aliis.

Gunthramnus rex Francorum omnibus pontificibus, ac universis sacerdotibus, & cunctis judicibus in regione nostra constitutis.

PEr hoc supernæ majestatis auctorem, cujus universa reguntur imperio, placari credimus, si in populo nostro justitiæ jura servamus: & ille pius Pater & Dominus, qui humanæ fragilitatis substantiam suo semper adjuvare consuevit auxilio, melius dignabitur cunctorum necessitatibus quæ sunt opportuna concedere, quos cognoscit præceptorum suorum monita custodire. Dum pro regni ergo nostri stabilitate, & salvatione regionis, vel populi solicitudine attentius pertractaremus; agnovimus infra regni nostri spatia universa scelera, quæ canonibus & legibus pro divino timore puniri consuerant, suadente adversario boni operis perpetrari: & ex hoc procul dubio indignatione cælesti, per diversas sæculi tempestates, homines ac pecora, aut morbo consumi censentur, aut gladio, dum divina judicia non timentur: atque ita fit, ut admittendo illicita per ignorantiam multi depereant, & non solum præsentem vitam celerius cogantur amittere, sed & inferni supplicia sustinere. Ad vos ergo, sacrosancti pontifices, quibus divina clementia potestatis paternæ concessit officium, in primis nostræ serenitatis sermo dirigitur: sperantis quod ita populum vobis providentia divina commissum frequenti prædicatione studeatis corrigere, & pastorali studio gubernare, quatenus dum universi diligendo justitiam conversatione præcipua cum omni honestate studuerint vivere melius, cuncta rerum adversitate remota, cælesti beneficio concedatur tranquillitas temporum, & congrua salvatio populorum. Et licet absque nostra admonitione ad vos specialiter prædicandi causa pertineat; attamen reliquorum peccatis vos omnino credimus esse participes, si filiorum vestrorum culpas non assidua objurgatione corrigitis, sed silentio præteritis. Nam nec nos, quibus facultatem regnandi superni regis commisit auctoritas, iram ejus evadere possumus, si de subjecto populo solicitudinem non habemus. Idcirco hujus decreti ac definitionis generalis vigore decernimus, ut in omnibus diebus Dominicis, in quibus sanctæ resurrectionis mysterium veneramur, vel in quibuscumque reliquis solemnitatibus, quando ex more ad veneranda templorum oracula universæ plebis conjunctio devotionis congregatur studio, præter victum quem præparari convenit, ab omni corporali opere suspendantur, nec ulla causarum præcipue jurgia moveantur. Sed vos, apostolici pontifices, jungentes vobiscum consacerdotes vestros, & filios seniores ecclesiæ, ac judices locorum, quoscumque agnoscitis quod vitæ qualitas honesta commendat; ita universam populi multitudinem constanti vel Deo placita jugiter prædicatione corrigite, ut & bene viventes mysticus adhortationis sermo mulceat, & excedentes ad viam recti itineris correctio pastoralis adducat: quatenus omnes unanimi deliberatione laudabiliter studeant vivere, vel æquitatem & justitiam conservare; quatenus ab omni peccatorum fæce liberos suos sancta suscipiat ecclesia Christianos. Enimvero quicumque sacerdotum, aut sæcularium, intentione mortifera perdurantes, crebrius admoniti, emendare neglexerint, alios canonica severitas corrigat, alios legalis pœna percellat: quoniam nec innocentes potest reddere collata securitas liberos, nisi culparum probatio punierit criminosos; nec minor est pietas protervos conterere, quam relevare compressos. Convenit ergo, ut justitiæ & æquitatis in omnibus vigore servato, distringat legalis ultio judicum, quos non corrigit canonica prædicatio sacerdotum: quo fiat ut dum præterita resecantur scelera, nullus audeat perpetrare futura, & ita universos excedentes pro disciplinæ tenore servando correctionis frena constringant, ut in universa regione nostra pacis & concordiæ jura proficiant. Cuncti itaque judices justa, sicut Deo placet, studeant dare judicia. Nam non dubium est, quod acrius illos condemnabit sententia nostri judicii, a quibus non tenetur æquitas judicandi. Non vicarios, aut quoscumque de latere suo per regionem sibi commissam instituere vel destinare præsumant: qui, quod absit, malis operibus consentiendo, venalitatem exerceant, aut iniqua quibuscumque spolia inferre præsumant. Clericorum transgressiones cum adversario instigante contigerint, quatenus illis pro divino amore reverentia major impenditur, tantum convenit ut acrius resecentur: quoniam si sancti pastores, aut instituti judices, quod nefas est, subjectorum suorum scelera potius occultare, quam resecare tentaverint, se ex hoc amplius reos esse vel noxios non ignorant. Cuncta ergo quæ hujus edicti tenore decrevimus, perpetualiter volumus custodiri: quia in sancta synodo Matisconensi hæc omnia, sicut nostis, studuimus definire, quæ præsenti auctoritate vulgamus. Subscriptio domni Gunthramni regis, Perrunas. Data sub die IV. Idus Novembris anno XXIV. regni suprascripti regis.

ANNO CHRISTI 586.

CONCILIUM TOLETANUM III.

In quo Arrii hæresis in Hispania condemnatur.

Ex Collectione Isidori, & ex codice Bibliotheca Collegii Parisiensis Societatis JESU, *quem scriptum a se anno Christi 800. ait qui descripsit. Item ex perampla Collectione Canonum manuscripta, ibidem.*

IN nomine Domini nostri Jesu Christi, anno quarto regnante glorioſissimo atque piissimo & Deo fidelissimo Reccaredo rege, die octavo Iduum Maïarum, era DCXXVII. hæc sancta synodus habita est in civitate regia Toletana ab episcopis totius Hispaniæ, [a] vel Galliciæ, qui infra scripti sunt.

[a] *al.* vel Gallia.

Cum pro fidei suæ sinceritate idem gloriosissimus princeps omnes regiminis sui pontifices in unum convenire mandasset, ut tam de ejus conversione, quam de gentis Gothicæ innovatione in Domino exsultarent, & divinæ dignationi pro tanto munere gratias agerent, sanctissimus idem princeps sic venerandum concilium alloquitur, dicens:

Non ignotum reor esse vobis, reverentissimi sacerdotes, quod propter instaurandam disciplinæ ecclesiasticæ formam ad nostræ vos serenitatis præsentiam evocaverim. Et quia decursis retro temporibus hæresis immanens, in tota ecclesia catholica agere synodica ne-

ANNO CHRISTI 589.

gotia denegavit; Deus, cui placuit per nos ejuſdem hæreſis obicem depellere, admonuit inſtituta de more eccleſiaſtica reparare. Ergo ſit vobis jucunditatis, ſit gaudii, quod mos canonicus proſpectu Dei, per noſtram gloriam, ad paternos reducitur terminos. Prius tamen admoneo pariter & exhortor, jejuniis vos & vigiliis atque orationibus operam dare; ut ordo canonicus, quem a ſacerdotalibus ſenſibus detraxerat longa ac diutina oblivio, quam ætas noſtra ſe neſcire fatetur, divino vobis rurſus dono pateſiant. Ad hæc autem gratias Deo agentes & religioſiſſimo principi univerſo concilio in laudibus acclamante, triduanum eſt exinde prædicatum jejunium. Sed cum die octavo Iduum Maïarum in unum agmen Dei ſacerdotes adeſſent, & oratione præmiſſa unuſquiſque ſacerdotum competenti loco reſediſſet; ecce in medio illorum adfuit ſereniſſimus princeps, ſeque cum Dei ſacerdotibus orationi communicans, divino deinceps flamine plenus, ſic ad loquendum exorſus eſt dicens: Non credimus veſtram latere ſanctitatem, quanto tempore in errore Arrianorum laboraſſet Hiſpania; & non multos poſt deceſſum genitoris noſtri dies, quibus nos veſtra beatitudo fidei ſanctæ catholicæ cognovit eſſe ſociatos, credimus generaliter magnum & æternum gaudium habuiſſe. Et ideo, venerandi patres, ad hanc vos peragendam congregari juſſimus ſynodum, ut de omnibus nuper advenientibus ad Chriſtum, ipſi æternas Deo gratias deferatis. Quidquid vero verbis apud ſacerdotium veſtrum nobis agendum erat de fide atque ſpe noſtra, quæ gerimus in hunc tomum conſcripta atque allegata noteſcimus. Relegatur enim in medio veſtri, & judicio ſynodali examinatus, per omne ſucceſſivum tempus gloria noſtra ejuſdem fidei teſtimonio decorata clareſcat. Suſceptus eſt autem ab omnibus Dei ſacerdotibus, offerente rege, ſacroſanctæ fidei tomus, & pronuntiante notario clara voce, recenſitus eſt ita:

Quamvis Dominus Deus omnipotens pro utilitatibus populorum, regni nos culmen ſubire tribuerit, & moderamen gentium non paucarum regiæ noſtræ curæ commiſerit, meminimus tamen nos mortalium conditione conſtringi, nec poſſe felicitatem futuræ beatitudinis aliter prometeri, niſi nos cultui veræ fidei deputemus, & conditori noſtro [a] ſalcim confeſſione, qua dignus ipſe eſt, placeamus. Pro qua re quanto ſubditorum gloria regali [b] excellimus, tanto providi eſſe debemus in his, quæ ad Deum ſunt, vel noſtram ſpem augere, vel gentibus nobis a Deo creditis conſulere. Ceterum quid pro tantis beneficiorum collationibus omnipotentiæ divinæ valemus tribuere, quando omnia ipſius ſunt, & bonorum noſtrorum nihil egeat, niſi ut in eum tota devotione credamus, quemadmodum per ſcripturas ſacras ſeipſum intelligi voluit, & credi præcepit? Id eſt, ut confiteamur eſſe Patrem, qui genuerit ex ſua ſubſtantia Filium ſibi coæqualem & coæternum; non tamen ut idem ipſe ſit natus ingenitus, ſed perſona alius ſit Pater qui genuit, alius ſit Filius qui fuerit generatus; unius tamen uterque ſubſtantiæ in divinitate ſubſiſtat. Pater ex quo ſit Filius, ipſe vero ex nullo ſit alio; Filius qui habeat Patrem, ſed ſine initio, & ſine diminutione, in ea, quia Patri coæqualis, & coæternus eſt, divinitate ſubſiſtat. Spiritus æque ſanctus confitendus a nobis, & prædicandus eſt a Patre & a Filio procedere, & cum Patre & Filio unius eſſe ſubſtantiæ: tertiam vero in Trinitate Spiritus ſancti eſſe perſonam, qui tamen communem habeat cum Patre & Filio divinitatis eſſentiam. Hæc enim ſancta Trinitas unus eſt Deus, Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus, cujus bonitate hominis licet bona ſit condita creatura, per aſſumptam tamen a Filio humani habitus formam, a damnata progenie reformamur ad beatitudinem priſtinam. Sed ſicut veræ ſalutis indicium eſt, Trinitatem in unitate, & unitatem in Trinitate ſentire; ita erit conſummatio juſtitiæ, ſi eamdem fidem intra univerſalem eccleſiam teneamus, & apoſtolicam unitatem in apoſtolico poſiti fundamento ſervemus. Vos tamen Dei ſacerdotes meminiſſe oportet, quantis hucuſque eccleſia Dei catholica per Hiſpanias adverſæ partis moleſtiis laboraverit: & catholici conſtanter fidei ſuæ tenerent ac defenderent veritatem; & hæreſcs pertinaciori animoſitate propriam niterentur vindicare perfidiam. Me quoque, ut re ipſa conſpicitis, calore fidei accenſum, in eo Dominus excitavit; ut depulſa obſtinatione infidelitatis, & diſcordiæ ſubmoto furore, populum qui ſub nomine religionis famulabatur errori, ad cognitionem fidei & eccleſiæ catholicæ conſortium revocarem. Adeſt enim omnis gens Gothorum inclyta & fere omnium gentium virilitate illuſtrata; quæ licet ſuorum pravitate doctorum a fidei hactenus vel unitate eccleſiæ fuerit catholicæ ſegregata; toto nunc tamen mecum aſſenſu concordans ejus eccleſiæ communioni participatur, quæ diverſarum gentium multitudinem materno ſinu ſuſcipit, & caritatis uberibus nutrit: de qua propheta canente dicitur; *Domus mea, domus orationis vocabitur omnibus gentibus.* Nec enim Gothorum ſola converſio ad cumulum noſtræ mercedis acceſſit; quinimmo & Suevorum gentis infinita multitudo, quam præſidio cæleſti noſtro regno ſubjecimus, alieno licet vitio in hæreſim deductam, noſtro tamen ad veritatis originem ſtudio revocavimus. Proinde, ſanctiſſimi patres, has nobiliſſimas gentes, quæ lucris per nos dominicis applicatæ ſunt, quaſi ſanctum & placabile ſacrificium, per veſtras manus æterno Deo offero. Erit enim mihi immarceſſibilis corona, vel gaudium in retributione juſtorum; ſi hi populi, qui noſtra ad unitatem eccleſiæ ſolertia tranſcurrerint, fundati in eadem, & ſtabiliti permaneant. Sicut enim divino nutu noſtræ curæ fuit, hos populos ad unitatem Chriſti eccleſiæ pertrahere, ita ſit veſtræ docibilitatis, catholicis eos dogmatibus inſtituere; quo in toto cognitione veritatis inſtructi, noverint ex ſolido errorem hæreſis pernicioſæ reſpuere, & veræ fidei tramitem ex caritate retinere, vel catholicæ eccleſiæ communionem deſiderio avidiori amplecti. Ceterum ſicut facile ad veniam perveniſſe confido, quod neſcia hucuſque tam clariſſima erraverit gens: ita gravius eſſe non dubito, ſi agnitam veritatem dubio corde teneat, atque a patenti lumine, quod abſit, oculos ſuos avertat. Unde valde perneceſſarium eſſe proſpexi, veſtram in unum convenire beatitudinem, habens ſententiæ dominicæ fidem, qua dicit: *Ubi fuerint duo, vel tres collecti in nomine meo, ibi ſum in medio eorum.* Credo enim beatam ſanctæ Trinitatis divinitatem huic ſancto intereſſe concilio; & ideo tamquam ante conſpectum Dei ita in medio veſtri fidem meam protuli; conſcius admodum ſententiæ divinæ dicentis: *Non celavi miſericordiam tuam, & veritatem tuam a congregatione multa:* vel apoſtolum Paulum Timotheo diſcipulo præcipientem audivi: *Certa bonum certamen fidei, apprehende vitam æternam, in qua vocatus es, & confeſſus bonam confeſſionem coram multis teſtibus.* Vera eſt enim Redemptoris noſtri ex evangelio ſententia, qua confitentem ſe coram hominibus, confiteri dicit coram Patre, & negantem ſe, eſſe negaturum. Expedit enim nobis id ore proprio profiteri, quod corde credimus: ſecundum cæleſte mandatum, quo dicitur: *Corde creditur ad juſtitiam, ore autem confeſſio fit ad ſalutem.* Proinde ſicut anathematizo Arrium cum omnibus dogmatibus

[a] *Ipſi. Gabris.*

[b] *Ipſi. excellimus.*

Matth. 18.

Pſal. 39. 11.

1. Tim. 6.

Matth. 10. Marc. 8. Luc. 9.

Rom. 10.

ANNO CHRISTI 589.

& complicibus suis, qui unigenitum Dei Filium a paterna degenerem asserebat esse substantia; nec a Patre genitum, sed ex nihilo dicebat esse creatum; vel omnia concilia malignantium quæ adversus sanctam synodum Nicænam exstiterunt; ita in honorem & in laudem Dei fidem sanctam Nicæni observo & honoro concilii, quam contra eumdem rectæ fidei pestem Arrium trecentorum decem & octo sancta episcopalis scripsit synodus. Amplector itaque & teneo fidem centum quinquaginta episcoporum Constantinopoli congregatorum, quæ Macedonium, Spiritus sancti substantiam minorantem, & a Patris & Filii unitate & essentia segregantem, jugulo veritatis interemit. Primæ quoque Ephesinæ synodi fidem, quæ adversus Nestorium ejusque doctrinam relata est, credo pariter & honoro: similiter & Chalcedonensis concilii fidem, quam plenam sanctitate & eruditione adversus Eutychen & Dioscorum protulit, cum omni ecclesia catholica reverenter suscipio. Omnium quoque orthodoxorum venerabilium sacerdotum concilia, quæ a suprascriptis quatuor sanctis synodis fidei puritate non dissonant, pari veneratione observo. Properet ergo reverentia vestra fidem hanc nostram canonicis applicare monimentis; & ab episcopis vel religiosis, aut gentis nostræ primoribus solerter fidem, quam in ecclesia catholica crediderunt, audire. Quam [a] rem notatam, & apicibus, vel eorum subscriptionibus roboratam, futuris olim temporibus in testimonium Dei atque omnium fidelium reservate; ut hæ gentes, quas in Dei nomine regia potestate præcellimus; & quæ, detersо antiquo errore, per unctionem sacrosancti chrismatis, vel manus impositionem Paracletum intra Dei ecclesiam perceperint Spiritum; quem unum & æqualem cum Patre & Filio confitentes, ejusque dono in sinu ecclesiæ sanctæ catholicæ collocatæ sunt: si eorum aliqui hanc rectam & sanctam confessionem nostram minime credere voluerint, iram Dei cum anathemate æterno percipiant; & de interitu suo, fidelibus gaudium, infidelibus sint in exemplum. Huic vero confessioni meæ, sanctarum supra scripturarum [b] conciliorum constitutiones contextui, & testimonio divino, tota cordis simplicitate subscripsi.

[a] *f. &c.* renovatam.

[b] *al.* & conciliorum constitutionibus consentiens contexui.

Fides a sancto Nicæno concilio edita.

Credimus in unum Deum Patrem omnipotentem, omnium visibilium & invisibilium conditorem: & in unum Dominum Jesum Christum Filium Dei, de Patre natum unigenitum, hoc est, de substantia Patris: Deum ex Deo, lumen ex lumine, Deum verum ex Deo vero: natum, non factum: homousion Patri, hoc est, ejusdem cum Patre substantiæ: per quem omnia facta sunt, quæ in cælo & quæ in terris: qui propter nos & propter nostram salutem descendit, & incarnatus est, homo factus, passus est, & resurrexit tertia die, & ascendit in cælos: inde venturus est judicare vivos & mortuos: & in Spiritum sanctum. Eos autem qui dicunt: Erat quando non erat, & antequam nasceretur non erat, & quia ex nullis exstantibus factus est, aut ex alia substantia vel substistentia dicunt esse mutabilem, & convertibilem Filium Dei, anathematizat catholica & apostolica ecclesia.

Fides sancta, quam exposuerunt centum quinquaginta patres Constantinopolitani concilii, consona magnæ Nicænæ synodo.

Credimus in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, visibilium omnium & invisibilium conditorem: & in unum Dominum Jesum Christum Filium Dei unigenitum, ex Patre natum ante omnia sæcula, Deum ex Deo, lumen ex lumine, Deum verum ex Deo vero: natum, non factum; homousion Patri, hoc est, ejusdem substantiæ cum Patre: per quem omnia facta sunt quæ in cælo & quæ in terra. Qui propter nos & propter nostram salutem descendit, & incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine, homo factus, passus est sub Pilato, sepultus, tertia die resurrexit, ascendit in cælos, sedet ad dexteram Patris, iterum venturus in gloria judicare vivos & mortuos, cujus regni non erit finis. Credimus & in Spiritum sanctum, Dominum & vivificatorem, ex Patre & Filio procedentem, cum Patre & Filio adorandum & conglorificandum, qui locutus est per prophetas: unam catholicam atque apostolicam ecclesiam. Confitemur unum baptisma in remissionem peccatorum: exspectamus resurrectionem mortuorum, & vitam sæculi. Amen.

ANNO CHRISTI 589.

Tractatus Chalcedonensis concilii.

Suffecerat quidem ad plenissimam pietatis agnitionem & confirmationem, cautissimum, hoc est, salutare divinæ gratiæ symbolum; de Patre enim, & Filio, & Spiritu sancto, doctrinam perfectam edocet, & Incarnationem Dominicam fideliter suscipientibus manifestat. Sed quoniam hi qui prædicationem veritatis destruere nituntur, qualdam propriæ hæreseos novitates parturiunt; (quidam enim [a] ministerium pro nobis actum divinæ dispensationis audent corrumpere, & vocem illam divini partus factam ad Virginem denegant: alii temperamentum confusionemque inducentes, & unam esse naturam carnis & deitatis insensate componentes, passibilem Unigeniti divinam naturam tali confusione prodigiose divulgant:) idcirco omnem adversus veritatem opponendam ab ipsis machinationem volens excludere sancta & magna universalis synodus; [b] antiquam prædicationem immobilem docens, statuit præcipue trecentorum decem & octo sanctorum patrum fidem incontaminatam manere; & propter eos qui Spiritui sancto adversantur, centum quinquaginta patrum paulo posteriori tempore in urbe Constantinopolitana convenientium de substantia Spiritus sancti traditam doctrinam corroborat, quam etiam illi omnibus insinuaverunt. Non quod in præcedentibus aliquid deesset, sed adjicientes de Spiritu sancto eorumdem intellectum, adversus eos qui deitatis ejus dominationem nituntur adimere, scripturarum testimoniis plenius manifestantes. Propter eos sane qui dispensationis mysterium tentant corrumpere, & purum hominem esse qui ex sancta Virgine Maria natus est, impudenter divulgant; beatissimi quondam Cyrilli Alexandrinæ ecclesiæ sacerdotis synodicas epistolas tam ad Nestorium, quam ad ceteros per Orientem congruas & sibi consentientes suscepit: ad confutationem quidem Nestorianæ amentiæ, intetpretationem vero eorum, qui religioso zelo salutaris symboli cupiunt intellectum. Quibus epistolam sancti ac beatissimi primæ sedis archiepiscopi Leonis, scriptam ad Flavianum sanctæ recordationis archiepiscopum, ad perimendam Eutychetis malignitatem, atque magni Petri confessioni concordantem, & communem quamdam columnam exsistentem, contra eos qui recte non glorificant, ad confirmationem catholicæ religionis evidenter subjunxit. Nam eos, qui in duos filios dispensationis Dominicæ mysterium scindere moliuntur, exsecratur: & eos qui passibilem divinitatem Unigeniti Filii audent asserere, de concilio sacerdotum repellit: & eis qui in duas naturas Christi temperamentum, vel confusionem argumentantur, adversatur: & qui cælestem, aut alterius cujuscumque substantiam exsistere formam servi, quam pro nobis sum-

[a] *al.* mysterium.

[b] *al.* hanc prædicationem.

ANNO CHRISTI 683

pſit, inſaniendo aſſerunt, procul abjicit : & eos qui A duas quidem ante adunationem naturas Domini deliranf, unam vero poſt adunationem confingunt, anathema facit. Conſentientes igitur ſanctis patribus, unum Dominum noſtrum, eumdemque Filium confiteri Dominum Jeſum Chriſtum conſona voce pariter edocemur : perfectum eumdem in divinitate, perfectum eumdem in humanitate ; Deum verum, & hominem verum eumdem ex anima rationali & corpore ; ſecundum divinitatem, unius cum Patre naturæ ; ſecundum humanitatem, eumdem unius naturæ nobiſcum, per omnia ſimilem nobis, abſque peccato ; ante ſæcula quidem ex Patre natum, ſecundum divinitatem ; in noviſſimis vero diebus propter nos & propter noſtram ſalutem ex Maria Virgine Dei genitri- B ce, ſecundum humanitatem hominem factum ; unum eumdemque Chriſtum Filium Dei Unigenitum in duas naturas inconfuſe, immutabiliter, indiviſe, inſeparabiliter cognoſcendo, in nullo naturarum differentias propter unitatem perimendas ; magis autem ſalva utriuſque naturæ proprietate, & in una coëunte perſona, unoquoque ſtatu concurrente : non in duabus perſonis partiendum, vel dividendum ; ſed unum eumdemque Filium, Unigenitum Deum Verbum, Dominum Jeſum Chriſtum, ſicut ab exordio prophetæ de eo, & ipſe nos erudivit, & patrum nobis tradidit ſymbolum. His itaque cum omni undique ſubtilitate ac diligentia a nobis ordinatis, ſtatuit ſancta & univerſalis ſynodus, aliam fidem nulli licere proferre, C aut ſcribere, aut credere, aut ſapere, aut docere aliter. Qui autem audent aut exponere aliam fidem, aut proferre, aut tradere aliud ſymbolum, volentibus converti ad ſcientiam veritatis, ex Gentibus, ex Judæis, vel hæreticis quibuſcumque, ſi quidem aut epiſcopi, aut clerici fuerint, alienos eſſe epiſcopos ab epiſcopatu, & clericos a clero ; ſi vero monachi vel laici fuerint, anathema fieri.

Ego Reccaredus rex fidem hanc ſanctam, & veram hanc confeſſionem, quam unam per totum orbem catholica confitetur eccleſia, corde retinens, ore affirmans, mea dextera, Deo protegente, ſubſcripſi.

a Vid. Baddo. Ego a Baddo glorioſa regina, hanc fidem quam credidi & ſuſcepi, mea manu de toto corde ſubſcripſi. D

Tunc acclamatum eſt in laudibus Dei, & in favore principis ab univerſo concilio.

Gloria Deo Patri, & Filio, & Spiritui ſancto, cui cura eſt pacem & unitatem eccleſiæ ſuæ ſanctæ catholicæ providere.

Gloria Deo noſtro Jeſu Chriſto, qui pretio ſanguinis ſui eccleſiam catholicam ex omnibus gentibus congregavit.

Gloria Deo noſtro Jeſu Chriſto, qui tam illuſtrem gentem unitati veræ fidei copulavit, & unum gregem & unum paſtorem inſtituit.

Cui a Deo æternum meritum, niſi vero catholico Reccaredo regi ?

Cui a Deo æterna corona, niſi vero orthodoxo Reccaredo regi ?

Cui præſens gloria & æterna, niſi vero amatori Dei Reccaredo regi ?

Ipſe novarum plebium in eccleſia catholica conquiſitor.

Ipſe mereatur veraciter apoſtolicum meritum, qui apoſtolicum implevit officium.

Ipſe ſit Deo & hominibus amabilis, qui tam mirabiliter Deum glorificavit in terris, præſtante Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cum Deo Patre vivit, & regnat in unitate Spiritus ſancti, in ſæcula ſæculorum. Amen.

Item fidei confeſſio epiſcoporum, preſbyterorum, vel primorum Gothicæ gentis, qui infra ſubſcripſerunt.

ANNO CHRISTI 589.

Præcipiente autem univerſo venerabili concilio, atque jubente, unus epiſcoporum catholicorum ad epiſcopos & religioſos, vel majores natu, ex hæreſi Arriana converſos, ejuſmodi allocutione exorſus eſt, dicens :

Officii noſtri cura, & feliciſſimi atque glorioſiſſimi principis admonitione propellimur, diligenter a veſtra caritate perquirere, vel quid damnetis in hæreſi, aut quid intra Dei catholicam credatis eccleſiam. Nam ſicut dicente pſalmiſta didicimus : *Incipite Domino in confeſſione* ; optimum eſt, veſtræque ſaluti conveniens palam confiteri, quod creditis ; & ſub auditu univerſorum anathematizare, quod reſpuitis. Tunc prorſus optime poteritis evangelicæ atque apoſtolicæ fidei participes fieri, ſi eamdem catholicam fidem ex confeſſione catholica incipiatis, vel propria ſubſcriptione firmetis : & ſicuti Deo jam de bona conſenſione cogniti eſtis conſcientia, ita & vos proximos fidei adſtipulatione monſtretis. Eo itaque fiet, ut & vos Chriſti eſſe corporis membra ſignificetis, & noſtra exiguitas nihil dubium, nihil infidum umquam de veſtra ſuſpicetur fraternitate ; dum patuerit, vos peſtem perfidiæ Arrianæ cum omnibus dogmatibus, regulis, officiis, communione, codicibus, prædamnare ; vel deteſtandæ hæreſeos exſpoliati contagione, innovati quodammodo intra Dei eccleſiam, ſplendido habitu veræ fidei clarea- C tis. *Pſal. 146.*

Tunc epiſcopi omnes una cum clericis ſuis, primoreſque gentis Gothicæ pari conſenſione dixerunt :

Licet hoc quod paternitas atque fraternitas veſtra a nobis cupit audire, vel fieri, jam olim converſionis noſtræ tempore egerimus ; quando ſecuti dominum noſtrum glorioſiſſimum Reccaredum regem ad Dei eccleſiam tranſivimus, & perfidiam Arrianam cum omnibus ſuperſtitionibus ſuis anathematizavimus pariter & abjecimus ; nunc vero propter caritatem & devotionem, quam vel Deo, vel eccleſiæ ſanctæ catholicæ meminimus nos debere, non tantum hæc eadem quæ petitis prompti ſſime agere properamus ; ſed D & quæ adhuc congrua fidei eſſe conſpicitis, nobis de caritate perſuadete. Nos etenim ita ſemel rectæ fidei amor in eam devotionem advexit, ut omne quod nobis verius fraternitas veſtra patefecit, teneamus, & liberali fateamur confeſſione.

I.

Omnis ergo qui fidem & communionem ab Arrio venientem, & hucuſque a nobis retentam, adhuc tenere deſiderat, & de tota cordis intentione non damnat ; anathema ſit.

II.

Quicumque Filium Dei Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum negaverit a paterna ſubſtantia ſine initio genitum, & æqualem Patri eſſe, vel conſubſtantialem ; E anathema ſit.

III.

Quicumque Spiritum ſanctum non credit, aut non crediderit a Patre & Filio procedere, eumque non dixerit coæternum eſſe Patri & Filio, & coæqualem ; anathema ſit.

IV.

Quicumque in Patre, & Filio, & Spiritu ſancto, & perſonas non diſtinguit, & unius Dei unitatis ſubſtantiam non cognoſcit, anathema ſit.

V.

Quicumque Filium Dei Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, & Spiritum ſanctum, juxta deitatem eſſe Patre minores aſſerierit, & gradibus ſeparaverit, crea-

ANNO CHRISTI 589.

uramque esse dixerit; anathema sit.

VI.

Quicumque Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, unius substantiæ, omnipotentiæ, æternitatis, esse non credit; anathema sit.

VII.

Quicumque nescire Filium Dei, quæ Deus Pater sciat, dixerit; anathema sit.

VIII.

Quicumque initium Filio Dei, & Spiritui sancto, deputaverit; anathema sit.

IX.

Quicumque Filium Dei, secundum divinitatem suam visibilem aut passibilem ausus fuerit profiteri; anathema sit.

X.

Quicumque Spiritum sanctum sicut Patrem & Filium verum Deum omnipotentem esse non crediderit; anathema sit.

XI.

Quicumque aliam fidem & communionem catholicam, præter ecclesiasticam universalem, esse crediderit; (illam dicimus ecclesiam, quæ Nicæni, Constantinopolitani, & primi Ephesini, & Chalcedonensis concilii, decreta tenet pariter & honorat;) anathema sit.

XII.

Quicumque Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, honore & gloria & divinitate separat & disjungit; anathema sit.

XIII.

Quicumque Filium Dei & Spiritum sanctum cum Patre non crediderit esse glorificandos & honorandos; anathema sit.

XIV.

Quicumque non dixerit: Gloria & honor Patri, & Filio, & Spiritui sancto; anathema sit.

XV.

Quicumque rebaptizandi sacrilegum opus bonum esse credit aut crediderit, agit aut egerit; anathema sit.

XVI.

Quicumque libellum detestabilem duodecimo anno [a] Leovegildi regis a nobis editum, in quo continetur Romanorum ad hæresim Arrianam traductio; & in quo gloria Patri, per Filium, in Spiritu sancto, male a nobis instituta continetur; hunc libellum si quis pro vero habuerit, anathema sit in æternum.

[a] *Ibid.* Leobigildi.

XVII.

Quicumque Ariminense concilium non ex toto corde respuerit & damnaverit; anathema sit.

XVIII.

Confitemur enim nos ex hæresi Arriana toto corde, tota anima, & de tota mente nostra ad ecclesiam catholicam fuisse conversos. Nulli dubium est, nos nostrosque decessores erasse in hæresi Arriana, & fidem evangelicam atque apostolicam nunc intra ecclesiam catholicam didicisse. Proinde fidem sanctam, quam præfatus religiosissimus dominus noster patefecit in medio concilii, & manu sua subscripsit; hanc & nos tenemus, hanc confitemur pariter & suspicimus, hanc in populis prædicare atque docere permittimus. Hæc est vera fides, quam omnis ecclesia Dei per totum mundum tenet, catholica esse creditur & probatur. Cui hæc fides non placet, aut non placuerit; sit anathema, maranata, in adventu Domini nostri Jesu Christi.

XIX.

Qui fidem spernit Nicæni concilii, anathema sit.

XX.

Qui fidem concilii Constantinopolitani centum quinquaginta episcoporum veram non dixerit, anathema sit.

ANNO CHRISTI 589.

XXI.

Qui fidem Ephesinæ synodi primæ & Chalcedonensis non tenet, & ea non delectatur; anathema sit.

XXII.

Qui concilia omnia episcoporum orthodoxorum consona conciliis Nicæno, Constantinopolitano, primo Ephesino, & Chalcedonensi non recipit, anathema sit.

XXIII.

Proinde & damnationem hanc perfidiæ & communionis Arrianæ, & omnium conciliorum hæresim Arrianam foventium, cum anathemate eorum propria manu subscripsimus. Constitutiones vero sanctorum conciliorum Nicæni, Constantinopolitani, Ephesini, vel Chalcedonensis, quas gratissima aure audivimus, & [a] confessione nostra veras esse probavimus, de toto corde, & de tota anima, & de tota mente nostra subscripsimus. Nihil ad cognitionem veritatis lucidius arbitrantes, quam quæ supradictorum conciliorum continent auctoritates. De Trinitate autem & unitate Patris, Filii, & Spiritus sancti, nihil his verius, nihil lucidius umquam potest vel poterit demonstrari. De mysterio incarnationis unigeniti Filii Dei, pro salute humani generis, quo & vera probatur humanæ naturæ sine peccati contagione susceptio, & permanentis incorruptæ in eo divinitatis plenitudo, dum ex natura utraque non deperit, & una fit ex utraque Domini nostri Jesu Christi persona; satis plene in his conciliis probatur patefieri veritas, & a nobis creditur omni remota dubitatione.

[a] *al.* confessione.

[b] Quicumque hanc fidem sanctam depravare, corrumpere, mutare tentaverit, aut ab eadem fide; vel communione catholica, quam nuper sumus, Deo miserante, adepti, egredi, separari, vel dissociari voluerint; sint Deo & universo mundo crimine infidelitatis in æternum obnoxii. Floreat autem ecclesia sancta catholica per omnem mundum pacatissime, & emineat doctrina, sanctitate, & potestate. Si qui intra eam fuerint, crediderint, communicaverint, hi audiant ad dexteram Patris positi: *Venite benedicti Patris mei: percipite regnum, quod vobis paratum est a constitutione mundi.* Si qui autem ab ea recesserint, ejusque destruxerint fidem, & communionem respuerint; hi [c] audient ex ore divino in die judicii: *Discedite a me maledicti, nescio vos: ite in ignem æternum, qui præparatus est diabolo & angelis ejus.* Sint ergo damnata in cælo & in terra, quæcumque per hanc catholicam fidem damnantur; sint accepta in cælo & in terra, quæcumque per hanc fidem accipiuntur: regnante Domino nostro Jesu Christo, cui, cum Patre & Spiritu sancto, est gloria in sæcula sæculorum. Amen.

[b] *al.* si quis umquam.

[c] *al.* audiant. *ibidem.*

Fides a sancto Nicæno concilio edita.

Credimus in unum Deum Patrem, *&c. ut supra, pag. 471. D.*

Sancta fides quam expossuerunt centum quinquaginta patres concilii Constantinopolitani, consona magnæ Nicænæ synodo.

Credimus in unum Deum Patrem omnipotentem, *&c. ut supra, pag. 471. & 472.*

Sancta fides quam exposuerunt tractatus Chalcedonensis concilii.

Sufficerat quidem ad pleniſſimam pietatis agnitionem & confirmationem, cautiſſimum, hoc est, salutare divinæ gratiæ symbolum, *&c. ut supra, pag. 472. C.*

ANNO CHRISTI 589.

[a] *Ugnus in Chriſti nomine epiſcopus, anathematizans hæreſis Arriana dogmata ſuperius damnata, fidem hanc ſanctam catholicam, quam in eccleſiam catholicam veniens credidi, manu mea de toto corde ſubſcripſi.*

[b] *Murila in Chriſti nomine epiſcopus, anathematizans hæreſis Arrianæ dogmata ſuperius damnata, fidem hanc ſanctam catholicam, quam in eccleſiam catholicam veniens credidi, manu mea, & toto corde ſubſcripſi.*

[c] *Ubiligiſculus in Chriſti nomine epiſcopus anathematizans hæreſis Arriana dogmata ſuperius damnata, fidem hanc ſanctam catholicam, quam in eccleſiam catholicam veniens credidi, manu mea de toto corde ſubſcripſi.*

[d] *Sunila in Chriſti nomine civitatis Veſenſis epiſcopus, anathematizans hæreſis Arriana dogmata ſuperius damnata, fidem hanc ſanctam catholicam, quam in eccleſiam catholicam veniens credidi, manu mea de toto corde ſubſcripſi.*

Cardingus in Chriſti nomine civitatis Tudenſis epiſcopus, anathematizans hæreſis Arriana dogmata ſuperius damnata, fidem hanc ſanctam catholicam, quam in eccleſiam catholicam veniens credidi, manu mea de toto corde ſubſcripſi.

Beccila in Chriſti nomine civitatis Lucenſis epiſcopus, anathematizans hæreſis Arriana dogmata ſuperius damnata, hanc ſanctam catholicam fidem, quam in eccleſiam catholicam veniens credidi, manu mea de toto corde ſubſcripſi.

[e] *Argiovittus in Chriſti nomine civitatis Portugalenſis epiſcopus, anathematizans hæreſis Arriana dogmata ſuperius damnata, fidem hanc catholicam, quam in eccleſiam catholicam veniens credidi, manu mea de toto corde ſubſcripſi.*

[f] *Fruiſclus in Chriſti nomine civitatis Dertoſana epiſcopus, anathematizans hæreſis Arriana dogmata ſuperius damnata, fidem hanc ſanctam catholicam, quam in eccleſiam catholicam veniens credidi, manu mea de toto corde ſubſcripſi.*

Similiter & reliqui preſbyteri & diaconi, ex hæreſi Arriana converſi, ſubſcripſerunt.

Signum Guſſini viri illuſtris proceris.

Fonſa vir illuſtris, anathematizans ſubſcripſi.

[g] Aguila vir illuſtris, anathematizans ſubſcripſi.

[h] Eila vir illuſtris, anathematizans ſubſcripſi.

Flavius vir illuſtris, anathematizans ſubſcripſi.

Similiter & omnes ſeniores Gothorum ſubſcripſerunt.

Poſt confeſſionem igitur & ſubſcriptionem omnium epiſcoporum & totius gentis Gothicæ ſeniorum, glorioſiſſimus dominus noſter Reccaredus rex pro reparandis ſimul & confirmandis diſciplinæ eccleſiaſticæ moribus, Dei ſacerdotes taliter affatus eſt dicens: Regia cura uſque in eum modum protendi debet, & dirigi, quo poſſit veritatis & ſcientiæ capere rationem. Nam ſicut in rebus humanis glorioſius eminet poteſtas regia, ita & proſpiciendæ commoditati comprovinciarum major debet eſſe providentia. Ac nunc, beatiſſimi ſacerdotes, non in eis tantummodo rebus diffundimus ſolertiam noſtram, quibus populi ſub noſtro regimine poſiti pacatiſſime gubernentur & vivant: ſed etiam in adjutorio Chriſti extendimus nos ad ea quæ ſunt cæleſtia cogitare: & quæ populos fideles efficiunt, ſatagimus non neſcire. Cæterum ſi totis nitendum eſt viribus humanis moribus modum ponere, & inſolentium rabiem regia poteſtate frenare: ſi quieti & paci propagandæ opem debemus impendere: multo magis eſt adhibenda ſolicitudo deſiderare & cogitare divina, inhiare ad ſublimia, & ab errore retractis populis veritatem eis ſereno lucis oſtendere. Sic enim agit, qui multipliciter ſe a Deo remunerari intendit: ſic enim audit, qui ſuper id quod ei committitur auget, dum illi dicitur: *Quidquid ſupererogaris, ego cum rediero reddam tibi.* Ergo quia jam fidei noſtræ & confeſſionis formam plena ſerie veſtra beatitudo recenſuit: ſimulque & ſacerdotum noſtrorumque procerum fides atque confeſſio ſanctitati veſtræ præpatuit: hoc adhuc neceſſarium pro firmitate catholicæ fidei noſtra Deo ſupplex inſtituere decrevit auctoritas; ut propter roborandam gentis noſtræ novellam converſionem, omnes Hiſpaniarum & Galliciæ eccleſiæ hanc regulam ſervent, ut omni ſacrificii tempore ante communicationem corporis Chriſti vel ſanguinis juxta orientalium partium morem unanimiter clara voce ſacratiſſimum fidei recenſeant ſymbolum: ut primum populi quam credulitatem teneant fateantur; & ſic corda fide purificata ad Chriſti corpus & ſanguinem percipiendum exhibeant. Dum enim conſtitutio hæc fuerit perenniter conſervata in Dei eccleſia, & fidelium ex ſolido corroboratur credulitas, & perfidia infidelium confutata, ad id quod repetitum ſæpius recognoſcit, facillime inclinatur. Nec ſe quiſquam jam de ignorantia fidei excuſabit a culpa, quando univerſorum ore cognoſcit, quid catholica teneat & credat eccleſia. Omnibus ergo capitulis quæ adhuc per veſtram ſanctitatem regulis eccleſiaſticis adjicienda ſunt, hoc pro fidei ſanctæ reverentia & firmitate proponite, quod de proferendo ſymbolo noſtra Deo docente decrevit ſerenitas. De cetero autem pro inhibendis inſolentium motibus, mea vobis conſentiente clementia, ſententiis terminate diſtrictionibus: & firmiori diſciplina, quæ facienda non ſunt, prohibete: & ea quæ fieri debent, immobili conſtitutione firmate.

ANNO CHRISTI 589.

Lat. 10.

TITULI CAPITULORUM.

I. *De obſervatione priorum canonum.*
II. *De ſymbolo proferendo a populo in eccleſia.*
III. *Ut epiſcopo non liceat rem alienare eccleſiæ.*
IV. *Ut epiſcopo liceat* [a] *unam de parochianis eccleſiis monaſterium facere.*
V. *Ut epiſcopis, preſbyteris, diaconibus ex hæreſi venientibus, jam non liceat miſceri uxoribus: vel quod hi qui ſemper catholici fuerunt, in cellulis ſuis cum mulieribus extraneis non morentur.*
VI. *Quod liberti ab epiſcopis, vel ab aliis facti, & eccleſiis commendati, permanere debeant liberi.*
VII. *Quod lectio in omnibus ſacerdotalibus menſis legi debet.*
VIII. [b] *Quod de clero, ex familiis fiſci nullus unquam poſtulet a rege; & qui acceperit, irrita talis donatio maneat.*
IX. *De eccleſiis ab hæreſi tranſlatis, ut ad epiſcopos in quorum ſunt parochiis permaneant.*
X. *De viduis, quæque voverint, continentiam teneant: & quæque nubere elegerint, quibus voluerint nubant: æque & de virginibus.*
XI. *Quod pœnitentes, ſecundum modum antiquorum canonum, agere pœnitentiam debeant.*
XII. *Quod qui voluerint pœnitentiam agere, prius tondeantur, ut habitum mutent.*
XIII. *Quod non liceat duos clericos in forum cauſare.*
XIV. *Ut Judæis uxores vel concubinas Chriſtianas habere, ſive comparare mancipia Chriſtiana, & judaizare non liceat, vel publica officia peragere.*
XV. *Quod manere debeat firmum, ſi ſervi fiſci eccleſias fecerint, ea que peculio ſuo dotaverint.*
XVI. *Quod idololatriæ cultura a ſacerdotibus, vel a ju-*

[a] *Iſid.* unam ex parochiis baſilicam, monaſterium facere.

[b] *Iſid.* Ut clerici de familia fiſci a principe non donentur.

[a] *Iſidor. Athanalius Frat Barcinonenſis eccleſiæ epiſc. juit.*
[b] *Epiſc. Malacitanus epiſcopus.*
[c] *al.* Ubiligiſcenſis *Valentinæ eccleſiæ epiſcopus.*
[d] *al.* Sunnila. *Iſid.* Sunnila.
[e] *Iſid.* Argibittus.
[f] *Iſid.* Eruldenſis.
[g] *Iſid.* Afilla.
[h] *Iſid.* Aleila.

dicibus exquirenda eſt, atque exterminanda.

ANNO CHRISTI 589.

XVII. *Quod qui filios ſuos necaverit, a ſacerdotibus vel a judicibus diſtringatur.*

XVIII. *Quod ſemel in anno ad concilium ſacerdotes & judices, atque actores fiſci præſentes ſint.*

XIX. *Quod eccleſiarum omnium res ad epiſcopi ordinationem debeas pertinere.*

XX. *Quod ſacerdotes moderanter agere debent per parochias.*

XXI. *Quod ſervi eccleſiæ, ſive clericorum, non debeant a judicibus vel ab actoribus in aliqua angaria fatigari.*

XXII. *Quod religioſorum corpora cum hymnis & canticis tantum referenda ſint ad ſepultura.*

[a] *Iſid. bellemathias.*

XXIII. *Quod* [a] *vallemantia, & tu per cantici prohibendi ſint a ſanctorum ſolemnitatibus.*

CAPITULA.

I.

Poſt damnationem hæreſis Arrianæ, & fidei ſanctæ catholicæ expoſitionem, hoc ſanctum præcipit concilium; ut quia in nonnullis vel hæreſis vel gentilitatis neceſſitatibus per Hiſpaniarum eccleſias canonicus prætermiſſus eſt ordo, dum & licentia abundaret tranſgrediendi, & diſciplinæ optio negaretur: dumque omnis exceſſus hæreſis foveretur patrocinio, ut abundantia mali temporis procul eſſet deſtructio diſciplinæ. At nunc pace eccleſiæ Chriſti miſericordia reparata, omne quod priſcorum canonum auctoritas prohibet, ſit reſurgente diſciplina inhibitum, & agatur omne quod præcipit fieri; maneant in ſuo vigore conciliorum omnium conſtituta, ſimul & ſynodicæ ſanctorum præſulum Romanorum epiſtolæ. Nullus deinceps ad promerendos honores eccleſiaſticos contra canonum ſtatuta aſpiret indignus; nihil ex hoc fiat, quod ſancti patres Spiritu Dei pleni ſanxerunt debere non fieri: & qui præſumpſerit, ſeveritate priorum canonum diſtringatur.

II.

Pro reverentia ſanctiſſimæ fidei, & propter corroborandas hominum invalidas mentes, conſultu piiſſimi & glorioſiſſimi domini noſtri Reccaredi regis, ſancta conſtituit ſynodus, ut per omnes eccleſias Hiſpaniæ, vel [b] Galliciæ, ſecundum formam Orientalium eccleſiarum, concilii Conſtantinopolitani, hoc eſt, centum quinquaginta epiſcoporum ſymbolum fidei recitetur; ut priuſquam Dominica dicatur oratio, voce clara a populo [c] decantetur; quo & fides vera manifeſtum teſtimonium habeat, & ad Chriſti corpus & ſanguinem prælibandum pectora populorum fide purificata accedant.

[b] *al. Gallæciæ propter Ann. ut ſiſd. ert ad fidem pariter converſos.*

[c] *al. pandicentur.*

Apud iſidorum hic canon ſecundus multo eſt auctior, in hunc modum:

Pro reverentia & exaltatione ſanctiſſimæ atque intemeratiſſimæ Chriſti fidei, propter corroborandas & fulciendas hominum invalidas mentes, quæ frequenter partim ignorantiæ vitio (quo naturaliter ab ipſis vitæ auſpiciis naſcimur obtenebrati) a via veritatis aberrare ſolent; partim educationis infelici corruptela depravare nonnumquam quod recta ratio monet, & naturalis docet inſtinctus, & ſequi veritatis puritas exhortatur, non ſine gravi animæ diſpendio deſpicantur. Hinc ubi anima rationalis, nobile Dei plaſma, & egregium artificium, ſanctiſſimæ Trinitatis habens in ſe veſtigia, ad ſui creatoris amorem per veram intelligentiam deberet elevari, ignorantiæ tenebris obvoluta, ad hæreſis pravitatem deflexa, ſui creatoris verum cultum deſerit, dus alienis inſerviens.

A His igitur incommodis occurrendi cauſa, ut erroris nubes longe repellantur, & veritatis ac unicæ fidei ſplendor illuceat, hominumque mentibus puritatis & viæ infallibilis pulcritudo inſeratur, per quam totus animæ affectus in Deum ſuum elevetur, & illius rapta deſiderio prudenti indagine oculorum acies ad lumen Veritatis inextinguibile, quæ Deus eſt, proſſus convertat: ſine cujus obtentu nihil aliud agit mens quam cæcutire, quam aberrare, quam a felicitatis ſcopo dimoveri: conſultu piiſſimi & glorioſiſſimi Reccaredi regis, conſtituit ſynodus &c. *ut ſupra.*

ANNO CHRISTI 589.

III.

Hæc ſancta ſynodus nulli epiſcoporum licentiam tribuit res alienare eccleſiæ, quoniam & antiquioribus canonibus prohibetur. Si quid vero quod utilitatem non gravet eccleſiæ, pro ſuffragio monachorum, vel eccleſiis ad ſuam parochiam [a] pertinentibus dederint, firmum maneat. Peregrinorum vero vel clericorum & egenorum neceſſitati, ſalvo jure eccleſiæ præſtare permittantur, pro tempore, quo potuerint.

Gr. XII. Quæſt. 1. Sine exceptione.

[a] *al. pertinens unam dederit.*

IV.

Si epiſcopus unam de parochianis eccleſiis ſuis monaſterium dicare voluerit, ut in ea monachorum regulariter congregatio vivat, hoc de conſenſu concilii ſui habeat licentiam faciendi; qui etiamſi de rebus eccleſiæ pro eorum ſubſtantia aliquid, quod detrimentum eccleſiæ non exhibet, eidem loco donaverit, ſit ſtabile. Rei enim bonæ ſtatuendæ ſanctum concilium dat conſenſum.

Gr. XII. Quæſt. 1. Si epiſcopus.

V.

Compertum eſt a ſancto concilio, epiſcopos, preſbyteros, & diaconos venientes ex hæreſi, carnali adhuc deſiderio uxoribus copulari. Ne ergo de cetero hoc fiat, præcipitur, quod & prioribus canonibus continetur, ut non liceat eis vivere libidinoſa ſocietate: ſed manente inter eos conjugali lege, communem utilitatem habeant, & non ſub uno conclavi maneant: & certe ſi ſuffragatur virtus, in aliam domum ſuam uxorem faciat habitare; ut caſtitas & apud Deum & apud homines habeat teſtimonium bonum. Si quis vero poſt hanc conventionem obſcene cum uxore elegerit vivere, [b] ut lector habeatur. Qui vero ſemper ſub canone eccleſiaſtico jacuerunt, ſi contra veterum imperata in ſuis cellulis, mulierum, quæ infamem ſuſpicionem poſſunt generare, conſortium habuerint; illi canonice quidem diſtringantur, mulieres vero ipſæ ab epiſcopis venumdentur, & pretium ipſum pauperibus erogetur.

[b] *Iſid. ut non lector.*

VI.

De libertis autem id Dei præcipiunt ſacerdotes, ut ſi qui preſbyteri vel diaconi ab epiſcopis facti ſunt ſecundum modum quo canones antiqui dant licentiam, ſint liberi; & tamen a patrocinio eccleſiæ tam ipſi, quam ab eis progeniti non recedant. Ab aliis quoque libertati traditi, & eccleſiis commendati, patrocinio epiſcopi colligantur; & ne cuiquam donentur, a principe hoc epiſcopus poſtulet.

Gr. XII. Quæſt. 11. De libertis.

VII.

Pro reverentia Dei ſacerdotum, id univerſa ſancta conſtituit ſynodus; ut quia ſolent crebro menſis otioſæ fabulæ interponi, in omni ſacerdotali convivio lectio ſcripturarum divinarum miſceatur. Per hoc enim & animæ ædificantur ad bonum, & fabulæ non neceſſariæ prohibentur.

Gr. Diſtinct. 44. Pro reverentia.

VIII.

Jubente autem atque conſentiente domino piiſſimo Reccaredo rege, id præcipit ſacerdotale concilium, ut clericos ex familia fiſci, nullus audeat a principe donatos expetere; ſed reddito capitis ſui tributo, eccleſiæ

ANNO CHRISTI 589.

clesiæ Dei, cui sunt alligati, usque dum vivent, regulariter administrent.

IX.

Decreto hujus concilii hoc statuitur, ut ecclesiæ quæ fuerunt in hæresi Arriana, nunc autem sunt catholicæ, ad episcopos cum suis rebus pertineant, ad quos parochiæ ipsæ, in quibus ecclesiæ ipsæ fundatæ sunt, pertinere videntur.

X.

vide XXIII. Basil. 1. Hoc sanctum confirmat.

Pro consulto castitatis, quod maxime hortamento concilii proficere debet, annuente domino nostro glorioſissimo Reccaredo rege, hoc sanctum affirmat concilium, ut viduæ, quibus placuerit teneant castitatem, & nulla vidua ad nuptias iterandas venire cogatur. Quod si priusquam profiteantur continentiam, nubere elegerint, illis nubant, quos propria voluntate elegerint habere maritos. Similis conditio & de virginibus habeatur: [a] ne citra voluntatem parentum vel suam cogantur maritos accipere. Si quis vero propositum castitatis viduæ vel virginis impedierit, a sancta communione, & a liminibus ecclesiæ habeatur extraneus.

[a] nec citra mss.

XI.

Quoniam comperimus per quasdam Hispaniarum ecclesias, non secundum canonem, sed fœdissime pro suis peccatis homines agere pœnitentiam: ut quotiens cumque peccare libuerit, totiens a presbytero se reconciliari expostulent, & ideo pro coërcenda tam exsecrabili præsumptione, id a sancto concilio jubetur, ut secundum formam canonum antiquorum dentur pœnitentiæ: hoc est, ut prius eum, quem sui pœnitet facti, a communione suspensum, faciat inter reliquos pœnitentes ad manus impositionem crebro recurrere; expleto autem satisfactionis tempore, sicuti sacerdotalis contemplatio probaverit, cum communioni restituat. Hi vero qui ad priora vitia, vel infra pœnitentiæ tempus, vel post reconciliationem relabuntur, secundum priorum canonum severitatem damnentur.

XII.

Quicumque ab episcopo vel a presbytero, sanus, vel infirmus, pœnitentiam postulat, id ante omnia episcopus observet, vel presbyter; ut si vir est, sive sanus, sive infirmus, prius cum [b] tondeat, & sic pœnitentiam ei tradat; si vero mulier fuerit, non accipiat pœnitentiam, nisi prius [c] mutaverit habitum: sæpius enim laïcis tribuendo desidiose pœnitentiam, ad lamentanda rursus facinora post acceptam pœnitentiam relabuntur.

[b] condeat, aut in cuete & clicio habitum mutare faciat. mss.
[c] aut velata fuerit aut mutaverit. mss.

XIII.

40. XI. Qu. 1. Inolita præsumptio.

Diuturna indisciplinatio, & licentiæ inolita præsumptio usque eo illicitis ausibus aditum patefecit, ut clerici clericos, suo [d] neglecto pontifice, ad judicia publica pertrahant. Proinde statuimus hoc de cetero non præsumi: sed si quis hoc facere præsumpserit, & causam perdat, & a communione efficiatur extraneus.

[d] relicto. mss.

XIV.

Suggerente concilio, id glorioſissimus dominus noster canonibus inferendum præcipit, ut Judæis non liceat Christianas habere uxores vel concubinas, neque mancipia Christiana comparare in usus proprios: sed & si qui filii ex tali conjugio nati sunt, assumendos esse ad baptismum. Nulla officia publica eos opus est agere, per quæ eis occasio tribuatur pœnam Christianis inferre. Si qui vero Christiani ab eis Judaïco ritu sunt maculati, vel etiam circumcisi; non reddito pretio, ad libertatem & religionem redeant Christianam.

14. Distinct. 60. Nulla officia publica.

XV.

Si qui ex servis fiscalibus ecclesias fortasse construxerint, easque de sua paupertate ditaverint, has procuret episcopus prece sua, auctoritate regia confirmari.

ANNO CHRISTI 589.

XVI.

Quoniam pæne per omnem Hispaniam sive Galliciam idololatriæ sacrilegium inolevit, hoc cum consensu glorioſissimi principis sancta synodus ordinavit; ut omnis sacerdos in loco suo una cum judice territorii sacrilegium memoratum studioſe perquirat, & exterminate inventum non differat: homines vero qui ad talem errorem concurrunt, [a] fine discrimine qua potuerint animadversione coërceant. Quod si neglexerint, sciant se [b] utrique excommunicationis periculum esse subituros. Si qui vero domini extirpare hoc malum a possessione sua neglexerint, vel familiæ suæ prohibere noluerint, ab episcopo & ipsi a communione pellantur.

[a] al. salvo discrimine animæ
[b] al. utique.

XVII.

Cum multæ querelæ ad aures sancti concilii deferrentur, inter cetera tantæ crudelitatis est opus nuntiatum, quantum ferre confidentium aures sacerdotum non possent; ut in quibusdam Hispaniæ partibus filios suos parentes interimant, fornicationis avidi, nescii pietatis. Quibus si tædium est filios numeroſius agere, prius seipsos debent castigare a fornicatione: nam dum causa propagandæ prolis fortiuntur conjugia, [c] filii & parricidio, & fornicationi tenentur obnoxii, qui fœtus necando proprios, docent se, non pro filiis, sed pro libidine uxores duxisse. Proinde tantum nefas ad cognitionem glorioſissimi domini nostri Reccaredi regis perlatum est; cujus gloria dignata est judicibus earumdem partium imperrare, ut [d] hoc horrendum facinus diligenter cum sacerdote [e] perquirant, & adhibita severitate prohibeant. Ergo & sacerdotes locorum hæc sancta synodus dolentius convenit, ut idem scelus cum judice curioſius quærant, & sine capitali vindicta acriori disciplina prohibeant.

[c] al. filios.
[d] al. amovendum tantum facinus.
[e] al. requirant.

XVIII.

Præcipit hæc sancta & [f] veneranda synodus, ut stante priorum auctoritate canonum, quæ bis in anno præcipit congregari concilia, consulta itineris longitudine, & paupertate ecclesiarum Hispaniæ, semel in anno in locum quem metropolitanus elegerit episcopi congregentur: judices vero locorum, vel actores fiscalium patrimoniorum, ex decreto glorioſissimi domini nostri simul cum sacerdotali concilio, autumnali tempore, die Kalendarum Novembrium in unum conveniant; ut discant, quam pie & juste cum populis agere debeant, ne [g] in angariis, aut in operationibus superfluis, sive privatum honorent, sive fiscalem gravent. Sunt enim prospectores episcopi secundum regiam admonitionem qualiter judices cum populis agant; ita ut ipsos præmonitos corrigant, aut insolentias eorum auditibus principis innotescant. Quod si correptos emendare nequiverint; & ab ecclesia, & a communione suspendant. A sacerdote vero & a senioribus deliberetur, quid per provincias in suo detrimento præstare debeant judices, si ad concilium non venerint. Concilium autem non solvatur, nisi locum prius elegerint, quo succedente tempore iterum ad concilium veniatur: ut jam non necesse habeat metropolitanus episcopus pro congregando concilio litteras destinare, si in priori concilio tempus omnibus denuntietur, & locus.

[f] universalis ibid.
[g] al. injustis vectigalibus & in molestis exactionibus ipsos premant, sed potius per mitem canonem compatientes, a gravaminibus retendant, ut bonos populi rectores decet nec in angariis.

XIX.

Multi contra canonum constituta sic ecclesias quas ædificaverint, postulant consecrari; ut dotem quam eidem ecclesiæ contulerint, censeant ad episcopi ordi-

1. X. Quæst. 2. Sic quidam.

ANNO CHRISTI 589.

nationem non pertinere : [a] quod factum & in præteritum displicet, & in futuro prohibetur : sed omnia secundum constitutionem antiquam ad episcopi ordinationem & potestatem pertineant.

a *mss.* quod factum est taliter in præterito corrigatur : & in futuro ne fiat, prohibeatur.

c. X. Quæst. 3. Q. a cognovimus.

a. Par. 1.

XX.

Multorum querela hunc constitutionem exegit ; quia cognovimus episcopos per parochias suas non sacerdotaliter deservire, sed crudeliter desævire : & dum scriptum sit : *Forma estote gregi, neque dominantes in clero* : exactiones diœcesi suæ, vel damna infligunt. Ideoque (excepto quod veterum constitutiones a parochiis habere jubent episcopos) alia quæ huc usque præsumpta sunt, denegentur ; hoc est, neque in angariis presbyteros, & diaconos, neque in aliquibus fatigent indictionibus ; ne videantur in ecclesia Dei exactores potius, quam Dei pontifices nominati. Hi vero clerici, tam locales, quam diœcesani, qui sese ab episcopo gravari cognoverint, querelas suas ad metropolitanum deferre non differant : qui metropolitanus non moretur hujusmodi præsumptiones districte coërcere.

XXI.

Gr. XII. Quæst. 2. Ecclesiarum servos.

Quoniam cognovimus per multas civitates ecclesiarum servos, & episcoporum, vel omnium clericorum a judicibus vel actoribus publicis diversis angariis fatigari ; omne concilium a pietate domini nostri popposcit, ut tales deinceps ausus inhibeat : sed servi suprascriptorum officiorum, in eorum usibus vel ecclesiæ laborent. Si quis vero judicum, aut actorum, clericum aut servum clerici, vel ecclesiæ, in publicis ac privatis negotiis occupare voluerit ; a communione ecclesiastica, cui impedimentum facit, efficiatur extraneus.

XXII.

11. XVII. Quæst. 2. Qui divina.

Religiosorum omnium corpora, qui divina vocatione ab hac vita recedunt, cum psalmis tantummodo, psallentium vocibus debere ad sepulcra deferri. Nam funebre carmen quod vulgo defunctis cantari solet ; vel pectoribus se, proximos, aut familias cædere, omnino prohibemus. Sufficiat autem quod in spe resurrectionis, Christianorum corporibus famulatus divinorum impenditur canticorum. Prohibet enim nos

1. Thess. 4. Apostolus lugere defunctos, dicens : *De dormientibus autem nolo vos contristari, sicut & ceteri, qui spem non habent.* Et Dominus non flevit Lazarum mortuum, sed ad hujus vitæ strumnas ploravit resuscitandum. Si enim potest hoc episcopus Christianos omnes prohibere agere, non moretur. A religiosis tamen omnino aliter fieri non debere censemus. Sic enim Christianorum per omnem mundum humari oportet corpora defunctorum.

Joan. 11.

XXIII.

2. De Consecr. Distinct. 3. Irreligiosarum consuetudo.

Exterminanda omnino est irreligiosa consuetudo, quam vulgus per sanctorum solemnitates agere consuevit ; ut populi, qui debent officia divina attendere, saltationibus & turpibus invigilent canticis ; non solum sibi nocentes, sed & religiosorum officiis perstrepentes. Hoc etenim, ut ab omni Hispania depellatur, sacerdotum & judicum a concilio sancto curæ [b] committatur.

[b] *al.* committitur.

EDICTUM REGIS IN CONFIRMATIONE CONCILII.

GLoriosissimus dominus Reccaredus rex, universis sub regimine nostræ potestatis consistentibus. Amatores nos sui divina faciens Veritas, nostris principaliter sensibus inspiravit, ut causa instaurandæ fidei ac disciplinæ ecclesiasticæ, episcopos omnes Hispaniæ nostro præsentandos culmini juberemus. Præcedente autem diligenti & cauta deliberatione, sive quæ ad fidem conveniunt, seu quæ ad morum correctionem respiciunt : cum enim sensus maturitate & intelligentiæ gravitate constant esse digesta : nostra proinde auctoritas id omnibus hominibus ad regnum nostrum pertinentibus jubet, ut si qua definita sunt in hoc sancto concilio, habito in urbe Toletana, anno regni nostri feliciter quarto, nulli contemnere liceat, nullus præterire præsumat : capitula enim, quæ nostris sensibus placita & disciplinæ congrua, a præsenti conscripta sunt synodo, in omni auctoritate, sive clericorum, sive laïcorum, sive quorumcumque omnium observentur & maneant. Id est,

1. *De observatione priorum canonum.*
11. *De symbolo proferendo a populis in ecclesia*, &c.

ut supra in titulis canonum.

Has omnes constitutiones ecclesiasticas, quas summatim, breviterque perstrinximus (sicut plenius in canone continentur) manere perenni stabilitate sancimus. Si quis vero clericus, aut laïcus harum sanctionum obediens observator esse noluerit, superba fronte majorum statutis repugnans : si episcopus, presbyter, diaconus, aut clericus fuerit, ab omni concilio excommunicationi subjaceat : si vero laïcus fuerit, & honestioris loci persona est, medietatem facultatum suarum amittat, fisci juribus profuturam : si vero inferioris loci persona est, amissione rerum suarum mulctatus in exilio deputetur.

SUBSCRIPTIONES.

Flavius Reccaredus rex, hanc deliberationem, quam cum sancta definivimus synodo, confirmans subscripsi.

Massona in Christi nomine ecclesiæ catholicæ Emeritensis metropolitanus episcopus provinciæ Lusitaniæ ; his constitutionibus, quibus in urbe Toletana interfui, annuens subscripsi.

[a] *Ibid.* Massona. *Apud Isidorum solus hic cum rege subscribit episcopus.*

Euphemius in Christi nomine ecclesiæ catholicæ Toletanæ metropolitanus episcopus provinciæ [b] Carpetaniæ, his constitutionibus, quibus in urbe Toletana interfui, annuens subscripsi.

[b] Pro Carthaginiensis, ut colligit vir Gundemarus in epistola missa episcopis provinciæ Carthaginensis.

Leander in Christi nomine ecclesiæ Spalensis metropolitanus provinciæ Bæticæ, his constitutionibus, quibus in urbe Toletana interfui, annuens subscripsi.

[c] Migetius in Christi nomine Narbonensis metropolitanus episcopus Galliæ provinciæ, his constitutionibus, quibus in urbe Toletana interfui, annuens subscripsi.

[c] *al.* Micetius.

Pantardus in Christi nomine ecclesiæ catholicæ Bracarensis metropolitanus episcopus Galliciæ provinciæ, his constitutionibus, quibus in urbe Toletana interfui, annuens, tam pro me quam pro fratre meo Nitigesio episcopo de civitate Luci, subscripsi.

Ugnus in Christi nomine Barcinonensis episcopus his constitutionibus, quibus interfui, annuens subscripsi.

Maurila in Christi nomine Valentinæ ecclesiæ episcopus, his constitutionibus, quibus interfui, annuens subscripsi.

[d] Andonius in Christi nomine ecclesiæ Oretanæ episcopus, his constitutionibus, quibus interfui, annuens subscripsi.

[d] *al.* Addonius.

Sedatus in Christi nomine Beterrensis ecclesiæ episcopus, subscripsi.

Palmatius in Christi nomine ecclesiæ Pacensis episcopus, subscripsi.

ANNO CHRISTI 589.

Joannes in Chriſti nomine Menteſanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Mutto Setabitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Petrus Oſſobonenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Stephanus Tyraſſonenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Gabinus [a] Oſcenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Neufila Tudenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Paulus Oliſipponenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Sophronius [b] Egarenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Joannes Dumienſis monaſterii epiſcopus, ſubſcripſi.
Benenatus Elnenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Joannes Egabrenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Polybius Herdenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Proculus Segobienſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Ermaricus Laniobrenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Simplicius Cæſarauguſtanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Conſtantinus Portugalenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Simplicius Urgelitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Aſterius [c] Aucenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Agapius Cordubenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Stephanus Eliberitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Petrus Arcavicenſis Celtiberiæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Vigilitius [d] eccleſiæ Valentinæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Joannes Velenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Sumila Veſenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Philippus Lamecenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Aquilinus [e] Auſonenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Dominicus Irienſis epiſcopus eccleſiæ, ſubſcripſi.
Sergius Carcaſſonenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Baſilius Ilipenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Leuterius [f] Salmanticenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Eulalius Italicenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Julianus Dertoſanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Froiſclus item ibi, epiſcopus ſubſcripſi.
[g] Theudorus Baſitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Petrus Eliberitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Becilla Lucenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Petrus Segobienſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Gardingus Tudenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Tigridius Agathenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Argiovitus Portucalenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Lilliolus Accitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Celſinus Valentinæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Theudorus Caſtulonenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Belatus Tuccitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Protogenes [h] Sagontinæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Muminius Calagorritanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Alicius Gerundenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Poſſidonius [i] Eminienſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

[a] al. Oſſonenſis.
[b] al. Agenenſis.
[c] al. Auxenſis.
[d] al. Ubiligitanus.
[e] al. Auſonenſis.
[f] al. Salamanticenſis.
[g] Froiſclus item ibi habuit ſedem: intelligi Dertoſanæ, ſive Julianus: quæritur in concilio Bracarenſi infra ſubſcribat Froiſclus Mentefanæ.
[h] al. Tiberienſis.
[i] al. Eminienſis.

ANNO CHRISTI 589.

A Talaſius Aſtoricenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Agrippinus civitatis [a] Lutubenſis provinciæ Galliæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Lilliolus Pampilonenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Iaquintus [b] Gaurienſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Galanus archipreſbyter Empuritanæ eccleſiæ, agens vicem domini mei Fructuoſi epiſcopi, ſubſcripſi.
Servandus diaconus eccleſiæ Aſtigitanæ, agens vicem domini mei Pegaſii epiſcopi, ſubſcripſi.
Hildemirus archipreſbyter Aurienſis eccleſiæ, agens vicem domini mei Lupati epiſcopi, ſubſcripſi.
Geneſius archidiaconus eccleſiæ [c] Magalonenſis, agens vicem domini mei Boëtii epiſcopi, ſubſcripſi.
Valerianus archidiaconus eccleſiæ Nemaſenſis, agens vicem domini mei [d] Pelagii epiſcopi, ſubſcripſi.

[a] al. Lutodenſis.
[b] al. Gaurionenſis.
[c] al. Malaboenſis.
[d] al. Paladi.

Inter Lilliolum & Iaquintum hæc inſeruntur in cod. mſ. optimæ notæ viri clariſſimi Claudii Hardy Senatoris Pariſienſis:

Commundus in Chriſti nomine epiſcopus Egedenſis eccleſiæ, ſubſcripſi.
Liliolus in Chriſti nomine epiſcopus Accitanæ eccleſiæ, ſubſcripſi.
Deinde poſt Iaquintum: Stephanus in Chriſti nomine preſbyter vicem agens Artemi metropolitani Taraconenſis epiſcopi, ſubſcripſi.
Gaianus vicem agens Fructuoſi epiſcopi Imporitani.

HOMILIA SANCTI LEANDRI EPISCOPI in laudem eccleſiæ,

Ob converſionem gentis, poſt concilium & confirmationem canonum edita.

FEſtivitatem hanc omnium eſſe ſolemniorem feſtivitatum, novitas ipſa ſignificat. Quoniam ſicut nova eſt converſio tantarum plebium cauſa, & nobiliora ſunt ſolito eccleſiæ gaudia: nam multas ſolemnitates per anni diſcurſum celebrat eccleſia; in quibus tametſi habet gaudia conſueta, nova vero ſicut in hac non habet. Aliter enim gaudet de rebus ſemper poſſeſſis, aliter de lucris magnis his nuper inventis. Pro qua re & nos majoribus gaudiis elevamur, quia repente novos eccleſiam parturiſſe populos intuemur: & quorum aſperitatem quondam gemebamus, de eorum nunc gaudemus credulitate. Ergo materia gaudii noſtri tribulationis præteritæ occaſio fuit. Gemebamus dum gravaremur, dum exprobaremur; ſed gemitus illi id egerunt, ut hi, qui per infidelitatem nobis erant ſarcina, fierent noſtra per ſuam converſionem corona. Hoc enim gratulative profert in pſalmis eccleſia dicens: *In tribulatione dilataſti me:* & Sara dum ſæpe a regibus concupiſcitur, nec maculam pudicitiæ ſentit, & Abraham cauſa pulcritudinis ſuæ divitem facit: ab ipſis enim regibus Abraham ditatur, a quibus Sara concupiſcitur. Condigne ergo eccleſia catholica gentes, quas ſimul ſenſerit fidei ſuæ decore, ad ſui eas ſponſi, hoc eſt, Chriſti lucra transducit, & per ea regna ſuum virum divitem reddit, per quæ ſe inquietari perſenſerit. Sic enim dum ex ex initio lacteſſitur, vel invidentium dentibus mordetur, dum premitur, eruditur; & dum inſectatur, dilatatur. Quoniam patientia ſua æmulatores ſuos aut ſuperat aut lucratur. Dicit enim ad eam divinus ſermo: *Multæ filiæ congregaverunt divitias, tu autem ſupergreſſa es univerſas.* Si non mirum quod hæreſes filiæ dicuntur, ſed attendendum quod loco ſpinarum ponuntur: filiæ ſunt, eo quod ex ſemine Chriſtiano generantur; ſpinæ ſunt, eo quod foris a Dei paradiſo, hoc eſt, extra catholicum eccleſiam nascuntur:

Pſal. 4. Geneſ. 20. Prov. 31.

ANNO CHRISTI 589.

& hoc non [d] lectura ſenſus noſtri, ſed ſcripturæ divinæ auctoritate probatur, dicente Salomone: *Sicut lilium inter ſpinas, ſic amica mea inter filias.* Ergo ne magnum vobis videretur quod hæreſes dixerit filias, continuo eas [e] numerat eſſe ſpinas; hæreſes, inquam, aut in aliquem angulum mundi, aut in unam gentem inveniuntur verſari. Eccleſia vero catholica, ſicut per totum mundum tenditur, ita & omnium gentium ſocietate conſtituitur. Recte ergo hæreſes in cavernis, quibus latent, congregant ex parte divitias: eccleſia autem catholica in [a] ſpeculo totius mundi locupletata ſupergreditur univerſis. Exſulta ergo, & lætare eccleſia Dei: gaude, & conſurge unum corpus Chriſti, induere fortitudine, & jubila exultatione: quoniam tui mœrores in gaudium ſunt mutati, triſtitiæ habitum in amictum lætitiæ verſum eſt. Ecce repente oblita ſterilitatis & paupertatis tuæ, uno partu populos innumeros genuiſti Chriſto tuo. Nam diſpendiis tuis proficis, tuoque damno ſubcreſcis: tantus denique eſt ſponſus tuus, cujus imperio regeris, ut dum te patiatur deprædari ad modicum, rurſum prædam tuam ad te reducat, & hoſtes tuos tibi conquirat. Sic autem agricola, ſic piſcator, dum lucra attendit futura, quæ ſeminat, & quæ amodo increſſerit, non imputat damna. Tu proinde jam ne fleas, ne lugeas, temporaliter quoſdam receſſiſſe a te, quos cernis cum magnis lucris rediiſſe ad te. Exulta ergo fidei confidentia, & tui capitis merito, fide eſto robuſta; dum quæ recolis olim repromiſſa, nunc cernis fuiſſe completa. Ait enim in evangelio ipſa Veritas: *Oportebat Chriſtum mori pro gente, & non tantum pro gente, ſed ut filias Dei, qui erant diſperſi, congregaret in unum.* Tu profecto in pſalmis proclamas, odientibus pacem dicens: *Magnificate Dominum mecum, & exaltemus nomen ejus in unum.* Et rurſum: *In conveniendo populos in unum, & regna ut ſerviant Domino.*

Quam dulcis ſit caritas, quam delectabilis unitas, non neſciens, per prophetica vaticinia, per evangelica oracula, per apoſtolica documenta, non niſi connexionem gentium prædicas, non niſi unitatem populorum ſuſpiras, non niſi pacis & caritatis bona diſſeminas. Lætare ergo in Domino, eo quod non ſis fraudata deſiderio tuo: nam quos tanto tempore, gemitu teſte, & oratione continua concepiſti; nunc poſt glaciem, poſt hiemem, poſt duritiam frigoris, poſt auſteritatem nivis, velut jocunditatem agrorum, frugem, & lætos [b] verni flores, vel arridentes vinearum ſtipitibus palmites, repente in gaudio peperiſti. Ergo, fratres, tota caritate animi exſultemus in Domino, & jubilemus Deo ſalutari noſtro. Hoc de cetero per ea, quæ jam ſublata ſunt, ea quæ adhuc exſpectantur implenda, vera eſſe credamus. Quæ enim præfata ſunt, Domino dicente: *Alias oves habeo, quæ non ſunt ex hoc ovili, & illas oportet [c] me adducere, ut fiat unus grex, & unus paſtor*; ecce contuemur fuiſſe completa. Pro qua re non dubitemus totum mundum poſſe Chriſto credere, atque ad unam eccleſiam convenire. Quoniam rurſus ipſo teſtificante didicimus in evangelio: *Et prædicabitur*, inquit, *hoc evangelium regni in univerſo orbe, in teſtimonium omnibus gentibus; & tunc*, inquit, *veniet conſummatio.* Si ergo remanſit pars aliqua mundi, vel gens barbara, quam fides non irradiaverit Chriſti; profecto crediturum, atque in unam eccleſiam eſſe venturam nullo modo dubitemus, ſi ea, quæ Dominus dixit, vera eſſe putamus. Ergo, fratres, repoſita eſt loco malignitatis bonitas, & errori occurrit veritas: ut quia ſuperbia linguarum diverſitate ab unione gentes ſeparaverat, eas rurſus gremio germanitatis colligeret caritas: & quemadmodum unus poſſeſſor eſt totius mundi Dominus, ita ut poſſeſſionis ejus eſſet unum cor, & animus unus: *Pete a me*, ait, *& dabo tibi gentes hereditatem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos terræ.* Propterea & ex uno homine propagatum eſt omne hominum genus; ut qui ex uno illo procederent, unum ſaperent, unitatem quærerent, & diligerent. Ordo ergo naturalis expoſcit, ut qui ex uno homine trahunt originem, mutuam teneant caritatem; nec diſſentiant a fidei veritate, qui non disjungitur naturali propagine. Hæreſes vero, & diviſiones e fonte manant vitiorum; unde quiſquis ad lenitatem venit, ex vitio ad naturam redit: quia ſicut naturæ eſt fieri ex pluribus [b] unitatem; ſic eſt vitii, fraternitatis declinare dulcedinem. Erigamur ergo tota mente, in gaudio; ut quia gentes ſtudio decertandi perierant, ſibimet in amicitiam Chriſtus unam eccleſiam procuraret, in qua eas rurſus reduceret concordia caritatis. De hac profecto eccleſia vaticinatur propheta, dicens: *Domus mea domus orationis vocabitur omnibus gentibus:* Et iterum: *Erit*, inquit, *in noviſſimis diebus præparatus mons domus Domini in vertice montium, & elevabitur ſuper colles, & fluent ad eum omnes gentes, & ibunt populi multi, & dicent: Venite aſcendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Jacob.* Mons enim Chriſtus eſt: & domus Dei Jacob, una eccleſia eſt ejus: ad quam, & gentium concurſum, & populorum pronuntiat confluere conventum. De qua rurſum in alio loco dicit propheta: *Surge, illuminare Jeruſalem, quia venit lumen tuum, & gloria Domini ſuper te orta eſt: & ambulabunt*, ait, *gentes in lumine tuo, & reges in ſplendore ortus tui. Leva in circuitum oculos tuos, & vide: omnes iſti congregati ſunt, & venerunt tibi: & ædificabunt*, inquit, *filii peregrinorum muros tuos, & reges eorum miniſtrabunt tibi.* Qui, ut noteſceret quæ ventura eſſent genti, vel populo, quæ ab unius eccleſiæ communione recidiſſent, ſecutus eſt: *gens enim, & regnum, quod non ſervierit tibi, peribit.* Alio denique loco ſimiliter ait: *Ecce gentem, quam neſciebas, vocabis: & gentes, quæ non cognoverunt te, ad te current.* Unus enim eſt Chriſtus Dominus, cujus eſt una per totum mundum eccleſia, ſancta poſſeſſio: ille igitur caput, & iſta corpus, de quibus in principio Geneſis dicitur: *Erunt duo in carne una:* quod apoſtolus in Chriſto intelligit & in eccleſia. Dum ergo ex omnibus gentibus unam vult Chriſtus habere eccleſiam, quicumque extraneus eſt ab ea, licet Chriſti nomine nuncupetur, Chriſti tamen corporis compage non continetur. Hæreſis enim, quæ reſpuit catholicæ eccleſiæ unitatem, eo quod adulterino amore diligat Chriſtum, non uxoris, ſed concubinæ obtinet locum. Quoniam revera duos dicit ſcriptura eſſe in carne una; videlicet Chriſtum, & eccleſiam: quo locum meretrix nullum invenit tertium. *Una eſt enim* (ait Chriſtus) *amica mea, una eſt ſponſa mea, una eſt genitricis ſuæ filia.* De quo item eadem eccleſia pronuntiat, dicens: *Ego dilecto meo, & dilectus meus mihi.* Quærant nunc hæreſes, a quo conſtuprentur, vel cujus ſint proſtibulum factæ: quoniam ab immaculato toro receſſerunt Chriſti; a quo quanto pretioſam eſſe novimus copulam caritatis, tanto Deum hac celebritate laudemus; quod gentes, pro quibus ſanguis fuſus Unigeniti ſui, non paſſus eſt extra unum ovile diaboli dentibus devorari. Lugeat igitur veternoſus prædo ſuam prædam amiſiſſe: quia implenum videmus, quod propheta vaticinante audivimus. *Equidem*, inquit, *hæc captivitas a forti [b] tollitur, & quod ablatum fuerat a robuſto, [c] ſalvatur.* Parietem enim diſcordiæ, quem fabricaverat diabolus, pax Chriſti deſtruxit; & domus, quæ diviſione in mutuam certabat cædem, uno jam Chriſto lapide angulari conjungitur. Dica-

[d] Forte, vera aut temperata veritas.

[a] al. ſpecula.

[b] Forte, ad unitatem.

[a] al. ita & Pſalm. 2.

[e] al. nominat.

Gen. 11.

Pſal. 33.

Pſal. 101.

Gen. 10.

[c] al. ad me.

Matth. 24.

Gen. 2.

Ephes. 5.

Cant. 6.

Cant. 7.

Iſa. 49.

[b] al. tolletur.

[c] al. ſalvabitur.

ANNO CHRISTI 589.

Luc. 2. mus ergo omnes: *Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Nullum enim præmium caritati compenſatur. Inde omni gaudio præponitur, quia & caritas facta eſt, quæ omnium virtutum obtinet principatum. Supereſt autem, ut unanimiter unum omnes regnum effecti, tam pro ſtabilitate regni terreni, quam felicitate regni cæleſtis, Deum precibus adeamus; ut regnum, & gens, quæ Chriſtum glorificavit in terris, glorificetur ab illo non ſolum in terris, ſed etiam in cælis. Amen.

CONCILIUM APUD SAURIACUM VILLAM.

ANNO CHRISTI 589.

Quod Droctigiſilo epiſcopo Sueſſionenſi, ut urbem ſuam, cujus aditu prohibebatur, ingredi liceret, conſtituit, anno Chriſti DXXCIX.

Ex P. Jacobo Sirmondo. *Droctigiſilo epiſcopo Sueſſionenſi objiciebatur amentia, maleficio, ut fama erat, inflicta: ala nimio potu contractum ferebant. Rei ſeriem exponit Gregorius Turonenſis libro IX. hiſtoria, cap. XXXVII.* Erat, *inquit*, apud urbem Sueſſionas his diebus Droctigiſilus, qui propter nimiam, ut ferunt, potationem, quarto inſtante anno ſenſum perdiderat. Aſſerebant enim multi civium, quod hoc ei maleficiis acceſſiſſet per emiſſionem archidiaconi, quem ab honore repulerat: in tantum, ut intra muros urbis hanc amentiam magis haberet; ſi vero de civitate fuiſſet egreſſus, agebat commodius. Cumque rex ſupradictus, Theodebertus Childeberti filius, ad urbem veniſſet, & hic melius ageret, permittebatur ingredi urbem propter regem qui advenerat. Et licet eſſe vorax cibi, ac potator vini extra modum, quam ſacerdotalem cautelam decet; tamen nullum de eo adulterium quiſpiam eſt locutus. Verumtamen in ſequenti, cum apud Sauriciacum villam epiſcoporum ſynodus aggregata fuiſſet, juſſum eſt, ut liceret ei ingredi urbem ſuam.

589.

CONCILIUM

SEU CONVENTUS EPISCOPORUM DUPLEX.

In quorum altero apud Pictavos injecta eſt, in altero apud Guntramnum regem confirmata excommunicatio in Chrodieldem, & reliquas moniales, quæ a ſanctæ Radegundis monaſterio receſſerant, anno Chriſti DXXCIX.

Ex eodem. *IN monaſterio Pictavenſi, poſt exceſſum beatæ Radegundis, gravis orta eſt perturbatio: cujus auctor & princeps fuit Chrodieldis, Chariberti quondam regis filia. Hæc enim Leubovera abbatiſſæ ſuæ, cujus locum affectabat, imperium non ferens, cum Basina conſobrina, Chilperici filia, & alus amplius quadraginta puellis, quas in partes ſuas traxerat, monaſterio egreſſa, Turonas ad Gregorium epiſcopum, inde ad Guntramnum regem in Burgundiam profecta eſt, multis ubique abbatiſſam convitiis falſiſque criminibus infectans. Poſt hæc cum ſodalibus quas Turonis reliquerat, Pictavos reverſa, beati Hilarii baſilicam inſedit; collectaque perditorum hominum manu, ibi ſe communiit, negans ſe ad monaſterium niſi ejecta Leubovera redituram. Quæ etiam cum ad eas Gundegiſilus Burdigalenſis metropolitanus, cum Nicaſio Engoliſmenſi, Saffario Petragorico, & Marculfo Pictavenſi, ad monaſterium reducere cupiens advenſſet, obſtinatiſque reluctantibus excommunicationem induxerat: ſic in eos repente illa ſeminarum turba graſſata eſt, ut clericis ſanguine reſperſis epiſcopi vix evaſerint. Cum hæc ergo Gundegiſilus, ut dictum eſt, a communione ſubmoveſſet, epiſtolam ex ſuo fratrumque nomine conſcripſit ad epiſcopos, qui tunc a Guntramno rege ut hoc Chrodieldis cum abbatiſſa diſſidium diſcuterent, erant aggregati. Sed epiſtola hujus exemplar non exſtat. Reſcriptum autem epiſcoporum apud Gregorium Turonenſem libro IX. cap. XLI. eſt hujuſmodi.*

RESCRIPTUM EPISCOPORUM

qui apud Guntramnum regem erant, ad epiſcopos qui Pictavis Chrodieldem & reliquas monachas illi adhærentes excommunicarant.

Domnis ſemper ſuis atque Apoſtolica ſede digniſſimis, Gundegiſilo, Nicaſio, & Saffario, Ætherius, Syagrius, Aunacharius, Heſychius, Agricola, Urbicus, Felix, Veranus, item Felix, & Berthcramnus epiſcopi.

Greg. Tur. lib. 9. cap. 41. LItteras veſtræ beatitudinis quantum referante nuntio de veſtra ſoſpitate gaviſi excepimus, tantum de injuria quam vos pertuliſſe ſignaſtis, non modico mœrore adſtringimur; dum & regula tranſcenditur, & nulla reverentia religioni ſervatur. Sed quia indicaſtis monachas, quæ de monaſterio bonæ memoriæ Radegundis inſtigante diabolo fuerunt digreſſæ, quod nullam a vobis acquieverint correctionem audire, nec intra monaſterii ſui ſepta, de quo egreſſæ fuerant, voluiſſent reverti: inſuper baſilicæ domni Hilarii per cædes veſtras veſtrorumque injuriam inuliſſe: quapropter ipſas a communionis gratia viſi fueritis ſuſpendere: ac per hoc noſtram exinde mediocritatem elegiſtis conſulere. Igitur quia optime vos novimus ſtatuta canonum percurriſſe; ac regulæ plenitudinem continere, ut qui in talibus exceſſibus videntur deprehendi, non ſolum excommunicatione, verum etiam pœnitentiæ ſatisfactione debeant coërceri: ea de re addentes cum veneratione cultu ſummæ aviditatis dilectionis inſtinctum, indicamus ea quæ definiſtis nos concordantes veſtræ ſententiæ conſentire; quoadusque in ſynodali concilio Kalendis Novembris pariter poſiti debeamus conſilio pari tractare, qualiter talium temeritas frenum diſtrictionis poſſit accipere; ut deinceps nulli liceat ſub hunc lapſum faciente jactantia ſimilia perpetrare. Attamen quia nos ſua dictione domnus Paulus apoſtolus indeſinenter videtur monere, ut opportune importuneque debeamus quoſcumque credentes ſedula prædicatione corrigere, & pietatem proteſtatur ad omnia utilem eſſe: ideo ſuggerimus, ut adhuc oratione aſſidua Domini miſericordiam deprecemini, ut ipſe ſpiritus compunctionis ipſas inflammare dignetur; ut id quod per delictum viſæ ſunt contraxiſſe, digna ſatisfactione pœniteant: ut in monaſterio ſuo veſtra prædicatione animæ, quæ quodammodo perierunt, propitio Chriſto revertantur: ut ille qui unam humeris illatam errantem ovem ad ovile reduxit, & de iſtarum tranſgreſſione, quaſi acquiſito gregi, congaudere dignetur: hoc ſpecialius poſtulantes, ut pro nobis interceſſionum veſtrarum ſuffragia indeſinenter, ut confidimus, tribuatis.

SUBSCRIPTIONES.

Peculiaris veſter Etherius peccator, ſalutare præſumo.

Cliens veſter Heſychius reverenter audeo ſalutare.
Amator veſter Syagrius reverenter ſaluto.
Cultor veſter Urbicius peccator famulanter ſaluto.
Venerator veſter Veranus epiſcopus reverenter ſaluto.
Famulus veſter Felix ſalutare præſumo.
Humilis veſter atque amator Felix audeo ſalutare.
A Humilis atque obediens veſter Berthcramnus epiſcopus audeo ſalutare.

Duorum præſulum Annacharii Antiſſiodorenſis & Agricolæ ſive Agrœcolæ Cabilonenſis deſunt ſubſcriptiones, tum apud Gregorium Turonenſem loco citato, tum in conciliis Galliæ anis Sirmondi. Excidiſſe arbitror incuria librariorum, inquit Labbeus vir eruditiſſimus.

ANNO CHRISTI 589.

CONCILIUM NARBONENSE,

Reccaredi Gothorum in Hiſpania regis tempore celebratum, ſub die Kalendarum Novembrium, æra DCXXVII.

TITULI CANONUM.

Tituli ex Toletana Fuxenſi bibliotheca depromti, noſtæ Sirmondo.

I. *Ut clerici purpureis veſtibus non induantur.*
II. *Ut in fine cujuſque pſalmi, & per intervalla majorum, Gloria dicatur.*
III. *Ut clerici per plateas non ſedeant, nec confabulentur.*
IV. *Ut dies Dominicus ab omnibus obſervetur, & nulla eo die fiant opera.*
V. *Ut clerici a conſpirationibus abſtineant, & qui inferioris ſunt gradus in ſuperiorem ne inſurgant.*
VI. *Ut cum clericis, qui ob culpas in monaſterium retruduntur, ſic agat abbas, ut ab epiſcopo fuerit conſtitutum.*
VII. *Ut clericus qui adverſus eccleſiæ militatum egerit, gradu dejiciatur.*
VIII. *Ut clericus qui de rebus eccleſiæ fraudem fecerit, reſtituat; & pœnitentia ſubjiciatur.*
IX. *Ut Judæis mortuos ſuos pſallendo deducere non liceat.*
X. *Ut clericus epiſcopo non obediens ſtipendio careat, & communione privetur.*
XI. *Ut abſque litteris, qui eſt idiota, non ordinetur.*
XII. *Ut nullus clericus, dum Miſſa celebratur, de altario ante finem egredi audeat.*
XIII. *Ut clerici omnes ſenioribus ſuis ſubjaceant: & illis exeuntibus, atque ingredientibus vela ſublevent.*
XIV. *Ut qui ſortilegos conſulunt, excommunicentur, & pecunia mulctentur: qui vero ſortes faciunt, verberentur, & pretium pauperibus erogetur.*
XV. *Ut quinta feria, niſi aliqua feſtivitas in eam incidat, feriari & ceſſare non liceat.*

PRÆFATIO.

IN nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti. Anno feliciter quarto regni domini noſtri glorioſiſſimi Reccaredi regis, Narbonæ, Migetius, Sedatius, Benenatus, Boëtius, Pelagius, Tigridius, Agrippinus, & Sergius, epiſcopi Galliæ provinciæ, concilia ſanctorum antiquorum patrum, vel decreta obſervare cum Dei timore cupientes, nos in urbe Narbona, ſecundum quod ſancta ſynodus per ordinationem glorioſiſſimi domini noſtri Reccaredi regis in urbe Toletana definivit, die Kalendarum Novembris Deo auſpice in unum convenimus: & aliquanta, quæ juſte & pie ſunt edita, & per patrocinationis poteſtatem non ſupplebantur, ad memoriam nunc temporibus domini noſtri ſub præfationibus deducentes recapitulare fecimus: & quæ pro regula, & fidei catholicæ diſciplina adhuc viſa ſunt, communi tractatu elegimus conſcribenda, & canonibus definivimus adjungenda; quæ tenore capitulorum ſubſequenter evidenti jure declarantur.

CANONES.

I.

Hoc regulariter definitum eſt, ut nullus clericorum veſtimenta purpurea induat, quæ ad jactantiam pertinent mundialem, non ad religioſam dignitatem; ut ſicut eſt devotio in mente, ita & oſtendatur in corpore: quia purpura maxime laïcorum poteſtate præditis debetur, non religioſis. Quod ſi quis non obſervaverit, velut tranſgreſſorem legis coërcendum.

II.

Hoc itaque definitum eſt, ut in pſallendis ordinibus per quemque pſalmum Gloria dicatur omnipotenti Deo: per majores vero pſalmos, prout fuerint prolixiis, pauſationes fiant, & per quamque pauſationem Gloria Trinitatis Domino decantetur.

III.

Nam & hoc ſecundum priſcorum cenſuram canonum finimus, ut nullus clericus, ſubdiaconus, diaconus, vel preſbyter in plateis reſideat: certe nec in plateis ſtare, & fabulis diverſis commiſceri. Quod ſi quis facere præſumpſerit, repellendum omnino ab officio, & exſecrandum: ſi non emendaverit, & a communione & ab officio privetur.

IV.

Ut omnis homo, tam ingenuus, quam ſervus, Gothus, Romanus, Syrus, Græcus, vel Judæus, die Dominico nullam operam faciant, nec boves jungantur: excepto ſi in mutando neceſſitas incubuerit. Quod ſi quiſquam præſumpſerit facere, ſi ingenuus eſt, det comiti civitatis ſolidos ſex; ſi ſervus, centum flagella ſuſcipiat.

V.

Secundum concilium [a] Nicænum ſanctiſſimum conciliabula vel conjurationes non fiant cleticorum, quæ ſub patrocinio ſolebant fieri laïcorum. Nec unuſquiſque de inferiore gradu ſeniorem ſibi elatus aut increpet aut injuriet. Quod ſi quis prætermiſſo tam juſtæ cenſuræ ordine auſus fuerit facere, diſtrictione ſæviſſima corrigatur, ut ſub pœnitentiæ nomine vitia recedant: id eſt, anno uno in monaſterio ſciat abjicere ſuperbiam unde inflatur, quod eſt diabolus; & addiſcat humiliationem Chriſti, quia per ipſam mortem guſtare dignatus eſt.

[a] *Forma patrum Chalcedonenſis concilii.*

VI.

Secundum concilia priſcorum orthodoxorum decrevit fraternitas, ut quicumque fuerit culpabilis inventus clericus; aut honoratus de civitate; & ad monaſterium fuerit deputatus: ſic abba qui eſt præfectus cum illo qui dirigitur agat, ſicut ab epiſcopo manifeſta correctione fuerit ordinatum. Aliter ſi abba facere elegerit, pro correctione tempus aliquod ſuſpendatur: quia ob hanc cauſam dirigitur, ut emendetur, non paſſim ferculis diverſis ſaturetur.

ANNO CHRISTI 589.

VII.

Quicumque clericorum a maximo uſque ad infra contra ſanctæ eccleſiæ utilitatem agere, tractare, vel conari fuerit repertus; merito dejiciatur, qui fidem ſervare minime cognoſcitur.

VIII.

Quicumque clericus, ſubdiaconus, diaconus, preſbyter, ſine conſcientia epiſcopi aliquid de poſſeſſionibus, vel de domo eccleſiæ tulerit, aut fraudem fecerit; non ſolum cum omni dedecore conſtrictus reſtituat quod fecerit; ſed etiam non debet ibi in eccleſia eſſe, ubi fraudem viſus eſt operaſſe: duobus jaceat ſub pœnitentia annis, & cum defleverit factum, revertatur ad officium.

IX.

Hoc ante omnia decretum eſt, ut Judæis non liceat corpus defuncti deducere pſallendo; ſed ut eorum habuit mos & conſuetudo antiqua, corpus deducant & deponant. Quod ſi aliter facere præſumpſerint, inferant Comiti civitatis uncias ſex. B

X.

Hoc maxime definitum eſt, ut nullus audeat clericorum ordinationem ſui epiſcopi contemnere; ſed ubi ordinatus fuerit, ambulare debeat cum gratia & obedientia, & quæ injuncta fuerint agere. Quod ſi ſub cothurno ſuperbiæ neglexerit implere, non ſolum a ſtipendio, ſed uno anno a communione privetur.

XI.

Amodo nulli liceat epiſcoporum ordinare diaconum, aut preſbyterum litteras ignorantem: ſed ſi qui ordinati fuerint, coganur diſcere. Qui vero diaconus aut preſbyter fuerit litteris ineruditus, & ſeditioſe legere vel implere officium diſtulerit, & in eccleſia ad omnia utilis non fuerit; ab ſtipendio rejiciendum, & inclinandum, quoaduſque curvatus impleat & defendat, quod eſſe cognoſcitur. Ad quid erit in eccleſia Dei, ſi non fuerit ad legendum exercitatus? Et ſi perſeveraverit deſidioſe, & non vult proficere, mittatur in monaſterio, quia non poteſt ædificare populum. C

XII.

Hæc maxime pro Dei timore, & modo diſciplinæ canonicæ, elegimus cuſtodienda vel tenenda: ut dum Miſſa celebratur, nullus preſbyter, aut diaconus, abſque aliqua infirmitate, dum Miſſa perficitur, egredi de altario audeat. Nec diaconus, aut ſubdiaconus certe, vel lector, antequam miſſa conſummetur, alba ſe præſumat exuere. Quod ſi quiſquam non impleverit conſtitutum, preſbyteri increpentur ut redeant; diaconos & exſecrandos, & ſtipendio privandos; reliquos diſtrictione ſtrictiſſima condemnandos. D

XIII.

Hoc regulariter ſecundum priorum ſtatuta canonum ſinitum eſt, ut tam ſubdiaconus quam oſtiarius, & reliqui, ſervitium ſanctæ eccleſiæ conſuetum abſque ulla deſidia impleant, & ſenioribus vela ad oſtia ſublevent. Qui contempſerit facere & adimplere, ſubdiaconos verbis corripiendos; & ſi non emendaverint, ſtipendio privandos: reliquos flagris coërcendos.

ANNO CHRISTI 589.

XIV.

Hoc itaque propter ampliandam fidei catholicæ diſciplinam elegimus definiendum vel tenendum; ut ſi qui viri ac mulieres divinatores, quos dicunt eſſe caragios atque ſorticularios, in cujuſcumque domo Gothi, Romani, Syri, Græci, vel Judæi, fuerint inventi; aut quis auſus fuerit amodo in eorum vana carmina interrogare, & non publice hoc voluerit annuntiare; pro hoc quod præſumpſit, non ſolum ab eccleſia ſuſpendatur, ſed etiam ſex auri uncias Comiti civitatis inferat. Illi vero qui tali iniquitate repleti ſunt, & ſortes, & divinationes faciunt, & populum prævaricando ſeducunt; ubi inventi vel inventæ fuerint, ſeu liberi, ſeu ſervi, vel ancillæ ſint, graviſſime publice fuſtigentur, venumdentur, & pretia ipſorum pauperibus erogentur.

XV.

Ad nos pervenit quoſdam de populis catholicæ fidei exſecrabili ritu diem quintam feriam, qui & dicitur Iovis, multos excolere, & operationem non facere. Quam rem pro Dei timore exſecrantes & blaſphemantes, quicumque ab hac die, præter feſtivitates in eo die venientes, auſus vel auſa fuerit vacare, & operam non facere, ſi ingenuus eſt, aut ingenua, de eccleſia repellendus, & ſub pœnitentia mittendus anno uno: & eleemoſyna & fletu ſatisfaciat, ut ei Dominus ignoſcat: ſi ſervus aut ancilla fuerit, flagellis correcti Domino conſignentur, & ultra talia eos obſervare non permittat.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

Migetius in Chriſti nomine eccleſiæ catholicæ Narbonenſis epiſcopus, has conſtitutiones, ſecundum quod nobis cum fratribus noſtris Deo conſpirantes placuit, relegi & ſubſcripſi.

Sedatius in Chriſti nomine eccleſiæ catholicæ Biterrenſis epiſcopus, his conſtitutionibus interfui & ſubſcripſi.

Benenatus in Chriſti nomine eccleſiæ Elnenſis epiſcopus, his conſtitutionibus interfui & ſubſcripſi.

Boëtius in Chriſti nomine eccleſiæ Magalonenſis epiſcopus, in has conſtitutiones interfui & ſubſcripſi.

Pelagius in Chriſti nomine eccleſiæ Nemauſenſis epiſcopus, in has conſtitutiones interfui & ſubſcripſi.

Tigridius in Chriſti nomine eccleſiæ Agathenſis epiſcopus, in has conſtitutiones interfui & ſubſcripſi.

Sergius in Chriſti nomine eccleſiæ Carcaſſonenſis epiſcopus, in has conſtitutiones interfui & ſubſcripſi.

Agrippinus de civitate Loteva in Chriſti nomine epiſcopus, in has conſtitutiones interfui & ſubſcripſi.

INCIPIUNT DECRETA GREGORII PAPÆ.

I.

AD LEANDRUM EPISCOPUM Hiſpalenſem.

De trina merſione baptiſmatis.

Eſt in Collectione Iſidori. Eſt & in libro 1. epiſt. 42.

REverentiſſimo & ſanctiſſimo fratri Leandro coëpiſcopo, Gregorius ſervus ſervorum Dei. Reſpondere epiſtolis veſtris tota intentione voluiſſem, niſi paſtoralis curæ ita me labor attereret, ut mihi magis flere libeat, quam aliquid dicere. Quod veſtra quoque reverentia in ipſo litterarum mearum textu vigilanter intelligit; quando ei negligenter loquor, quem vehementer diligo. Tantis quippe in hoc loco hujus mundi fluctibus quatior, ut vetuſtam ac putreſcentem navem, quam regendam occulta Dei diſpenſatione ſuſcepi, ad portum dirigere nullatenus poſſim. Nunc ex adverſo fluctus irruunt, nunc ex latere cumuli ſpumoſi maris intumeſcunt, nunc a tergo tempeſtas inſequitur. Interque hæc omnia turbatus cogor modo in ipſam clavum adverſitatem dirigere, modo incurvato navis latere, minas & impetum fluctuum ex obliquo declinare. Ingemiſco, quia ſentio quod negligente me creſcit ſentina vitiorum: & tempeſtate fortiter obviante, jamjamque putridæ naufragium tabulæ ſonant. Flens reminiſcor, quod perdidi mitæ placidum litus quietis: & ſuſpirando terram conſpicio, quam tamen rerum eventis adverſantibus tenere non poſſum. Si ergo me, frater cariſſime, diligis, tuæ mihi orationis in his fluctibus manum tende, quo laborantem me adjuves: quia ex ipſa vice mercedis in tuis quoque laboribus valentior exiſtis. Explete autem loquendo nullatenus valeo gaudium meum, quod communem filium Reccaredum glorioſiſſimum regem ad catholicam fidem integerrima agnovi devotione converſum. Hujus dum mihi per ſcripta veſtra mores exprimitis, amare me etiam quem neſcio feciſtis. Sed quia antiqui hoſtis inſidias ſcitis, quoniam bellum durius contra victores proponit, nunc [a] erga eumdem ſolertius ſanctitas veſtra evigilet, ut bene cœpta perficiat, nec ſe de perfectis bonis operibus extollat, ut fidem cognitam vitæ quoque meritis teneat: & quia æterni regni civis, ſit operibus oſtendat: quatenus poſt multa annorum curricula, de regno ad regnum tranſeat. De trina vero merſione baptiſmatis, nihil reſponderi verius poteſt quam quod ipſi ſenſiſtis: quia in una fide nihil officit ſanctæ eccleſiæ conſuetudo diverſa. Nos autem quod tertio mergimus, triduanæ ſepulturæ ſacramenta ſignamus: ut dum tertio infans ab aquis educitur, reſurrectio triduani temporis exprimatur. [b] Quod ſi quis forte etiam pro ſummæ Trinitatis veneratione æſtimet fieri, neque ad hoc aliquid obſiſtit, baptizando ſemel in aquis mergere: quia dum in tribus perſonis una ſubſtantia eſt, reprehenſibile eſſe nullatenus poteſt, infantem in baptiſmate in aquam vel ter vel ſemel immergere; quando & in tribus merſionibus perſonarum trinitas, & in una poteſt divinitatis ſingularitas deſignari. Sed quia nunc hucuſque ab hæreticis infans in baptiſmate tertio mergebatur, fiendum apud vos eſſe non cenſeo: ne dum merſiones enumerant, divinitatem dividant: dumque quod faciebant faciunt, ſe morem noſtrum vicisſe glorientur. Dulciſſimæ autem mihi fraternitati veſtræ codices direxi, quorum notitiam ſubter inſerui. Ea autem quæ in beati Job expoſitione dicta fuerant, & vobis dirigenda ſcribitis, quia hæc verbis ſenſibuſque tepentibus per homilias dixeram, utcumque ſtudui in librorum ductum permutare, qui nunc adhuc a librariis conſcribuntur. Et niſi portitoris præſentium me feſtinatio coanguſtaſſet, cuncta vobis tranſmittere ſine aliqua imminutione voluiſſem: maxime quia & hoc ipſum opus ad veſtram reverentiam ſcripſi, & ut ei quem præ ceteris diligo, in nullo judicet labore deſudaſſe. Præterea ſi vobis indulgeri tempora ab eccleſiaſtica occupatione cognoſcitis, quid ſit jam faciendum ſcitis. Quamvis etiam abſentem corpore, præſentem mihi te ſemper intueor, quia vultus tui imaginem intra cordis viſcera impreſſam porto. Data menſe Maio.

[a] *al.* erga eumdem filium noſtrum veſtra ſolertior ſanctitas vigilet.

Concil. IV. Toler. can. 5. 10. 12. Conſtet. Diſt. 8. De trina merſione.

[b] *Hoſtiensis Iſidori.*

II.

INCIPIT SYNODUS ROMANA habita a Gregorio Papa I.

Eſt in Collectione Iſidori.

REgnante in perpetuum Domino noſtro Jeſu Chriſto, temporibus piiſſimi ac ſereniſſimi domini Mauricii, & Tiberii, & Theodoſii Auguſtorum; ejuſdem domini Mauricii imperii anno tertiodecimo, indictione tertiadecima, quinto die menſis Julii: Gregorius Papa coram ſanctiſſimo beati Petri corpore, cum epiſcopis omnibus ac Romanæ eccleſiæ preſbyteris reſidens, aſſtantibus diaconibus & cuncto clero, dixit: In ſancta Romana eccleſia, cui divina diſpenſatio præeſſe me voluit, dudum conſuetudo eſt valde reprehenſibilis exorta: ut quidam ad ſacri altaris miniſterium cantores eligantur, & in diaconatus ordine conſtituti modulationi vocis inſerviant, quos ad prædicationis officium eleemoſynarumque ſtudium vacare congruebat. Unde fit plerumque, ut ad ſacrum miniſterium dum blanda vox quæritur, quæri congrua vita negligatur, & cantor miniſter Deum moribus ſtimulet, cum populum vocibus delectat. Qua de re præſenti decreto conſtituo, ut in hac ſede ſacri altaris miniſtri cantare non debeant, ſolumque evangelicæ lectionis officium inter miſſarum ſolemnia exſolvant; pſalmos vero ac reliquas lectiones cenſeo per ſubdiaconos, vel ſi neceſſitas fuerit, per minores ordines exhiberi. Si quis autem contra hoc decretum meum venire tentaverit, anathema ſit. Et reſponderunt omnes: Anathema ſit.

Verecundus mos torpore indiſcretionis inolevit, ut hujus ſedis pontificibus ad ſecreta cubiculi ſervitia laïci pueri ac ſæculares obſequantur: & cum paſtoris vita eſſe diſcipulis ſemper debeat in exemplo, plerumque clerici qualis in ſecreto ſit vita ſui pontificis neſciunt: quam tamen, ut dictum eſt, pueri ſciunt ſæculares. De qua re præſenti decreto conſtituo, ut quidam ex clericis, vel etiam ex monachis electi, miniſterio cubiculi pontificalis obſequantur; ut is qui in loco eſt regiminis, habeat teſtes tales, [a] qui vitam ejus in ſecreta converſatione videant, & ex viſione ſedula exemplum profectus ſumant.

Conſuetudo nova in eccleſia hac & valde reprehenſibilis erupit, ut cum rectores ejus patrimonii urbana vel ruſtica prædia juri illius competere poſſe ſuſpicantur,

[a] *al.* qui veram ejus in ſecreto converſationem videant. *1. XIV. 2. V. 6. Conſuetudo nova.*

picantur, fiſcali more titulos imprimant; atque hoc quod competere pauperibus æſtimant, non judicio ſed manibus defendant. Et cum per prædicatores ſuos Veritas dicat: *Nihil per contentionem*, etiam ipſum litigioſæ contentionis malum tranſcendunt: & res quælibet, cum æſtimatur eccleſiæ poſſe competere, per vim tenetur. Proinde præſenti decreto conſtituo, ut ſi quis eccleſiaſticorum umquam titulos ponere ſive in ruſtico, ſive in urbano prædio ſua ſponte præſumpſerit, anathema ſit. Et reſponderunt omnes: Anathema ſit.

Is autem qui eccleſiæ præeſt, ſi hoc vel ipſe fieri præceperit, vel ſine ſua præceptione factum digna punire animadverſione neglexerit, anathema ſit. Et reſponderunt omnes: Anathema ſit.

Sicut indignos nos pro beati Petri apoſtoli reverentia mens fidelium veneratur; ita noſtram infirmitatem decet ſemetipſam ſemper agnoſcere, & impenſæ ſibi venerationis [a] onera declinare. Ex amore quippe fidelium hujuſſedis rectoribus mos ultra meritum erupit, ut cum eorum corpora humanda deferuntur, hæc dalmaticis contegant: eaſdem dalmaticas pro ſanctitatis reverentia ſibimet partiendas populus ſcindat: & cum adſint multa a ſacris corporibus apoſtolorum martyrumque velamina, a peccatorum corpore ſumitur, quod pro magna reverentia reſervatur. De qua re præſenti decreto conſtituo, ut feretrum quo Romani pontificis corpus ad ſepeliendum ducitur, nullo tegmine veletur. Quam decreti mei curam gerere, ſedis hujus preſbyteros ac diaconos cenſeo. Si quis vero ex eorum ordine hæc curare neglexerit, anathema ſit. Et reſponderunt omnes: Anathema ſit.

Antiquam patrum regulam ſequens, nihil umquam de ordinationibus accipiendum eſſe conſtituo, neque ex datione pallii, neque ex traditione chartarum, neque ex ea quam nova per ambitionem ſimulatio invenit appellatione paſtelli. Quia enim ordinando epiſcopo pontifex manum imponit, evangelicam vero lectionem miniſter legit, confirmationis autem ejus epiſtolam notarius ſcribit: ſicut pontificem non decet manum quam imponit vendere, ita miniſter vel notarius non debet in ordinatione ejus vocem ſuam vel calamum venumdare. Pro ordinatione ergo, vel pallio, ſeu cartis atque paſtello, eumdem qui ordinandus, vel ordinatus eſt, omnino aliquid dare prohibeo. Ex quibus prædictis rebus ſi quis hinc aliquid commodi appellatione exigere vel deferre forte præſumpſerit, in diſtricto Dei omnipotentis examine reatui ſubjacebit. Is autem qui ordinatus fuerit, ſi non ex placito, neque exactus, neque petitus poſt acceptas chartas & pallium aliquid cuilibet ex clero gratiæ tantummodo cauſa dare voluerit, hoc accipi nullo modo prohibemus; quia ejus oblatio nullam culpæ maculam ingerit, quæ ex accipientis ambitu non proceſſit.

Multos de eccleſiaſtica, ſeu ſæculari familia, novimus ad omnipotentis Dei ſervitium feſtinare, ut ab humana ſervitute liberi in divino ſervitio valeant familiarius in monaſteriis converſari: quos ſi paſſim dimittimus, omnibus fugiendi eccleſiaſtici juris dominium occaſionem præbemus: ſi vero feſtinantes ab omnipotentis Dei ſervitio incaute retinemus, illi invenimur negare quædam qui dedit omnia. Unde neceſſe eſt, ut quiſquis ex juris eccleſiaſtici vel ſæcularis militiæ ſervitute ad Dei ſervitium converti deſiderat, probetur prius in laïco habitu conſtitutus: & ſi mores ejus atque converſatio bono deſiderio ejus teſtimonium ferunt, abſque retractatione ſervire in monaſterio omnipotenti Domino permittatur: ut ab humano ſervitio liber recedat, qui in divino obſequio diſtrictiorem appetit ſervitutem. [b]

[a] al. honorem.

[b] Habemus Iſidorum.

27. Diſtinct. 40. Multos.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

Gregorius Dei gratia epiſcopus, his decretis ſubſcripſit.
Marinianus epiſcopus civitatis Ravennæ, ſubſcripſit.
Paulus epiſcopus civitatis Nepeſinenſis.
Joannes epiſcopus civitatis Surrentinæ.
Gratianus epiſcopus civitatis Nomentanæ.
Joannes epiſcopus civitatis Falerinæ.
Agnellus epiſcopus civitatis Tarracinenſis.
Romanus epiſcopus civitatis [a] Blettanæ.
Dominicus epiſcopus civitatis Centumcellenſis.
Pelagius epiſcopus civitatis Anagninæ.
Felix epiſcopus civitatis Portuenſis.
Joannes epiſcopus civitatis Veliternæ.
Candidus epiſcopus civitatis [b] Fulginienſis.
Luminoſus epiſcopus civitatis Ferentinæ.
Baldinius epiſcopus civitatis Roſellanæ.
Secundinus epiſcopus civitatis Tauromeniæ.
Marcianus epiſcopus civitatis [c] Ferenſis.
Homobonus epiſcopus civitatis Albanenſis.
Dominicus epiſcopus civitatis Utriculanæ.
Conſtantius epiſcopus civitatis Narnienſis.
Fortunatus epiſcopus civitatis Neapolitanæ.
Anaſtaſius epiſcopus civitatis Tiburtinæ.
Proculus epiſcopus civitatis Prænestinæ.

Non ſunt hæ ſubſcriptiones in Coll. Hisp. Iſidori.

[a] Forte, Blandranæ.

[b] al. Volſinienſis.

[c] al. Ferentis.

SUBSCRIPTIONES PRESBYTERORUM.

Laurentius preſbyter tituli ſancti Silveſtri, ſubſcripſit.
Joannes preſbyter ſancti Vitalis.
Speciosus preſbyter ſancti Clementis.
Deuſdedit preſbyter ſanctorum Joannis & Pauli.
Andromachus preſbyter ſancti Laurentii.
Ruſticus preſbyter ſanctæ Suſannæ.
Vibilus preſbyter ſancti Marcelli.
Petrus preſbyter ſancti Julii & Calliſti.
Spectatus preſbyter ſancti Vitalis.
Stephanus preſbyter ſancti Marci.
Felix preſbyter ſancti Sixti.
Petrus preſbyter ſanctæ Balbinæ.
Juſtus preſbyter ſanctorum Nerei & Achillei.
Speciosus preſbyter ſancti Damaſi.
Maurus preſbyter ſanctæ Priſcæ.
Placitus preſbyter ſanctæ Balbinæ.
Victor ſanctæ Cæciliæ.
Joannes ſancti Chryſogoni.
Aventius ſanctæ Praxedis.
Andreas ſancti Marci.
Joannes ſanctorum Joannis & Pauli.
Agapitus Apoſtolorum.
Felix ſanctæ Sabinæ.
Bonus ſancti Euſebii.
Baſſus ſancti [d] Prudentis.
Joannes ſancti Silveſtri.
Albinus ſanctorum Marcellini & Petri.
Antonius ſanctæ Balbinæ.
Candidus ſancti Clementis.
Romanus ſancti Marcelli.
Leo ſancti Damaſi.
Aventius ſancti Quiriaci.
Fortunatus ſanctorum quatuor Coronatorum.

[d] al. Pudentis.

III.

AD SECUNDINUM INCLUSUM.

I. *De inſidiis antiqui hoſtis.*
II. *De Chalcedonenſi ſynodo omnimode recipienda.*
III. *De Iba & Cyrillo.*
IV. *De ſacerdotali officio poſt lapſum, ſi pœnitentia*

secuta fuerit, in priſtinum gradum reſtituendo.
V. *De ordinatione Apoſtolicæ ſedis.*
VI. *De parvulorum animabus, quæ ſine baptiſmo moriuntur.*
VII. *De numeribus ab eo tranſmiſſis.*
VIII. *Et de imaginibus tranſmiſſis.*

[1] al. filio.

Dilectiſſimo [1] fratri Secundino ſervo Dei incluſo, Gregorius ſervus ſervorum Dei.

Eſt in Collectione Iſidori.

DIlectionis tuæ ſcripta ſuſcepi, quæ in meo ſenſu amoris melle condita ſapuerunt. O quanta aſpiratione vitæ plena ſunt, quæ per gratiam ſpiritus proferuntur. Non in eis cultus eloquentiæ, non verborum typhus apparebat, ſed ſolam veritatis atque caritatis radicem tenentia, per omne quod locuta ſunt, cæleſtis patriæ amorem [b] efflabant. In eis vero tua a me dilectio petere ſtuduit, ut ad hanc libellum exhortatorium ſcribere deberem. Sed ſcire te neceſſe eſt, fili cariſſime, quia tantis podagræ doloribus, tantiſque curarum tumultibus premor, ut quamvis nunquam me aliquid fuiſſe reminiſcar, valde tamen me videam non eſſe [c] qui fuerim.

[b] al. flagrabant, al. flammabant.

[c] al. quod.

I. Quod autem tua ſe caritas & ultra ætatem quinquagenariam adhuc juvenilibus deſideriis aſſerit ſubjacere, in hoc quoque divini oraculi implet præceptum, quod ſcriptum eſt: *Juſtus in principio accuſator eſt ſui.* Nec tamen dubito majores te inſidias hoſtis [d] callidi perpeti, qui majora contra eum bella præparaſti. Tanto quippe ille deceptionis molimina ardentius exquirit, quanto te cæleſti patriæ ferventius inhiare cognoſcit. Et nos quidem qui vitam cum pluribus ducimus, etſi formidoloſi ac timidi, tamen quia contra antiquum hoſtem bella propoſuimus, quaſi in acie ſtamus. Vos autem [e] qui ſolitariam vitam ducitis, quid aliud quam [f] monachos dixerim, qui fervore virtutis etiam ante aciem exire feſtinaſtis? Cur ergo cum non ſingulariter hoſtis impetat, a quo ſe impeti ſingulariter [g] ſpectat? Et nos quidem qui inter homines vivimus, ſæpe per homines a callido hoſte tentamur. Vos autem qui [h] viam vitæ præſentis extra hominum frequentiam ducitis, tanto majora certamina pati neceſſe eſt, quanto ad vos ipſe tentationum magiſter accedit. Neque enim vacare orationibus ac laudibus Dei ſine aliqua interruptione temporis poteſtis: quia etſi intentio continue prompta eſt, ipſa tamen humanitatis infirmitas ad ſemetipſam relabitur, ut aliquando feſſa jaceat, atque ab ſtudii ſui exercitatione torpeſcat. Antiquus vero hoſtis mox ut otioſam mentem invenerit, ad eam ſub quibuſdam occaſionibus locuturus accedit, & quædam ei de geſtis præteritis ad memoriam reducit, audita quondam verba indecenter cogitationi reſonat; & ſi qua dudum turpiter acta ſunt, eorum ſpecies oculis cordis apponit; ut quem de præſentibus non valet inquinare, de malis tranſactis [i] violet. Et decepta mens ſæpe inde in delectationem rapitur, unde diu jam ſe per pœnitentiam afflixit: ita ut vere cum Pſalmiſta dicat: *Computruerunt & deteriorata ſunt cicatrices meæ a facie inſipientiæ meæ.* Cicatrix quippe figura eſt vulneris, ſed ſanati. Cicatrix ergo ad putredinem redit, quando peccati vulnus, quod jam per pœnitentiam ſanatum eſt, in delectatione ſui animum concutit. Sæpe [k] quod numquam fecimus, per hoſtis callidi inſidias cordis oculis videmus. Cumque inſenſibiliter in hoc delectatio ſurripit, quamvis jam plangat quæ fecerat, tædet tamen infelicem animum quædam non feciſſe quæ plangat. Hæ ſunt cordis noſtri tenebræ, quas in hac vita volentes nolenteſque ſuſtinemus. Quis contra hæc quærendus eſt, niſi adjutor in opportunitatibus in tribulatione?

[d] al. antiqui.

Prov. 18.

[e] al. qui quaſi.

[f] al. monomachos.

[g] al. exſpectat.

[h] al. jam vitam præſentem.

[i] al. cuncta illudere. Unde fit ut decepta mens ſæpe in delectatione expolita exclamet: Computruerunt & corruptæ. Pſal. 37.

[k] al. aut quod fecimus.

II. Valde autem libenter accepi, quod tua me caritas de ſua dubitatione requiſivit: an Orientales eccleſiæ fidem atque doctrinam ſanctæ memoriæ Leonis ſequantur; ne fortaſſe earum ſenſus inter ſemetipſas pro trium capitulorum defenſione diviſus ſit. Unde certam dilectionem tuam eſſe deſidero, quia prædictæ ſanctiſſimæ Orientales eccleſiæ uno ſenſu, una doctrina fidem ejuſdem ſanctæ memoriæ Leonis tenent; ſanctamque Chalcedonenſem ſynodum ita nobiſcum cuſtodiunt atque venerantur, ut nullus eſſe epiſcopus reputetur, qui ejuſdem ſynodi defenſor ſectatorque non fuerit. Hinc eſt enim ut quoties in quatuor præcipuis ſedibus antiſtites ordinantur, ſynodales epiſtolas viciſſim mittant, in quibus ſe ſanctam Chalcedonenſem ſynodum cum aliis generalibus ſynodis cuſtodire fateantur: ſicut & nos averſamur, atque anathemate plectendos ducimus, ſi quis de fide ejuſdem ſynodi aliquid imminuere, vel aliquid in ea addere præſumit. Nam ſynodus quæ poſt eam generaliter facta eſt, idcirco a nobis [a] recipitur, quia ejuſdem ſynodi in omnibus ſequax, honorem illius auctoritatemque cuſtodit. Unde neceſſe eſt ut dulciſſima mihi tua dilectio, in hoc quod præcipue in bonis moribus vivit, quod ſe per abſtinentiam affligit, quod doctrinæ Dei vehementius inſiſtit, hoc ſtudioſius cogitet, ne errorem ſchiſmaticorum ſequens, a ſancta univerſali eccleſia diviſa poſſit inveniri. Et quid tot labores proderunt, ſi in unitate fidei inventi non fuerint, quæ ante Dei omnipotentis oculos in bonis actibus animam præcipue cuſtodit? Hinc enim dicitur: *Una eſt columba mea, perfecta mea.* Hinc ad Moyſem Dominus dicit: *Eſt locus penes me, & ſtabis ſuper petram.* Quis eſt locus qui non ſit in Deo, dum cuncta ab ipſo, per quem creata ſunt, continentur? Sed tamen eſt locus apud eum, videlicet ſanctæ eccleſiæ unitas; in qua ſuper petram ſtatur, dum confeſſionis ejus ſoliditas humiliter tenetur. De quo loco ſubjungitur: *Tunc videbis poſteriora mea.* In petra enim, id eſt, in ſancta eccleſia ſtantes, Dei poſteriora videmus, quando jam ea quæ in fine promiſſa ſunt cæleſtis patriæ gaudia contemplabimur. Perverſi autem homines, qui trium capitulorum occaſione reperta eccleſiaſticam diſciplinam fugiunt, de ſuis carnalibus actibus reprehendi pertimeſcunt, ſubeſſe ſedis Apoſtolicæ præceptis nolunt, & nos quaſi de fide reprehendunt, quam ipſi neſciunt. Et dum neque in fide recti ſunt, neque in bonis operibus intenti, ſtudent ut certare pro [b] fide videantur. Sicque fit ut quotidie deteriores fiant, dum in eis culpa groſſeſcit, qui quaſi de zelo fervoris videri etiam laudabiles appetunt. Sed juxta hoc quod ſcriptum eſt: *Ex operibus eorum cognoſcetis eos*, vitam eorum tua caritas attendat, & meritum intentionis aſpiciat. Ut enim dilectioni tuæ de eadem re breviter loquar, ſancta Chalcedonenſis ſynodus uſque ad definitionem fidei, & prolationem canonum, de generalibus cauſis locuta eſt. Nam poſt prolationem canonum ſpecialia epiſcoporum certamina ſopire curavit.

[a] al. collocatur.

[b] al. veritate.

Matth. 7.

III. Epiſtolam vero quam in ea reverentiſſimus Ibas denegat ſuam, quod in extrema parte ſynodi jaceat, agnoſcis. Quæ videlicet epiſtola Neſtorium inauditum, & inquiſitione non facta damnatum aſſerit, Cyrillum vero in Apollinaris dogma cecidiſſe ſuſpicatur. Et ſi totus ſuperior textus prædictæ ſynodi legitur, quantum hæc epiſtola eidem ſynodo adverſetur invenitur; quia ſcilicet ſancta ſynodus & Neſtorium, ſicut eſt, hæreticum denuntiat, & beatum Cyrillum patrem catholicum veneratur. Epiſtola ergo quæ illum defendit qui a ſynodo damnatus eſt, & eum accuſat qui a ſynodo veneratus eſt, procul dubio definitioni ſanctæ ſynodi probatur adverſa. [c] Sed quia ejus defenſores ſolent dicere, quod hanc Ibas eo tem-

[c] al. Qui enim tantorum pa-

trum definitam non ſervant ſententiam, præcul dubio a veritate Orientalium eccleſiæ.

pore ſcripſit, quo adhuc Cyrillus propter duodecim capitula, quæ necdum expoſuerat, dubius habebatur; in ipſa hac epiſtola perpende, quia legitur quod inter Orientales epiſcopos & beatum Cyrillum pax fuerit celebrata. Si ergo poſt concordiam pacis, poſt ſatisfactionem amotæ dubitationis, hæc eadem epiſtola ſcripta eſt, conſtat quia non eſt catholica, quæ patrem catholicum, atque in toto ſynodi volumine laudatum, hæreticum appellat. Hæc paucis dixi, quia ex quibus præcipue cauſis hac in re dubitationem tua caritas habet, in epiſtolis non inveni.

al. Diſtinct. 50. Quia ſanctitas tua.

IV. Et quia tua ſanctitas hoc a nobis requiſivit, ut ſibi de ſacerdotali officio poſt lapſum reſurgendi auctoritates ſcriberemus, dum [a] ſe dicit de hoc canones diverſos legiſſe, & diverſas ſententias inveniſſe, alias reſurgendi, alias nequaquam poſſe: ideo ſanctas nos generales ſynodos, a Nicæna incipientes, hanc cum reliquis quatuor veneramur: quia ipſam ſequentes, ceteræ in cunctis canonicis ſententiis unanimiter concordant. Nam & nos præcedentes patres [b] ſequi debemus, qui auctore Deo a ſacra doctrina illorum non diſcordamus. A capite itaque incipientes, uſque ad quartum altaris miniſtrum, hanc formam ſervandam cognoſcimus: ut ſicut minorem major præcedit in honore, ita & in crimine: & quem major ſequitur culpa, majori [c] plectatur vindicta: & ſic poſtea pœnitentia credatur eſſe fructuoſa. Quid enim prodeſt triticum ſeminare, & fructum illius non [d] colligere? aut domum conſtruere, & non illic habitare? Poſt dignam igitur ſatisfactionem creditur poſſe rediri ad honorem, dicente propheta. *Numquid qui cadit non adjiciet ut reſurgat?* Et: *Qui averſus eſt non revertetur?* Et peccatori ait: *In quacumque die converſus ingemueris, tunc ſalvus eris.* Unde & Pſalmiſta ait: *Cor mundum crea in me Deus, & Spiritum tuum rectum innova in viſceribus meis. Ne projicias me a facie tua, & Spiritum ſanctum ne auferas a me.* Dum enim petiit, ne a Domino projiceretur pro culpa ſua, [e] alienam rex & propheta ſimul [f] rapuiſſe uxorem tremefactus expavit: & propheta indicante flagitium ſuum, pœnitentiam agens addebat: *Redde mihi lætitiam ſalutaris tui, & ſpiritu principali confirma me.* Si enim condignam Deo pœnitentiam non feciſſet, nequaquam alios prædicaret. Aut enim: *Docebo iniquos vias tuas, & impii ad te convertentur.* Dum enim peccata proſpexit propheta [g] mundatus per pœnitentiam, non dubitavit prædicando curare aliena: & ſacrificium de ſemetipſo Deo offerre ſtuduit, cum dicebat: *Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus.* Ad hoc iſta ſufficerent: ſed omnis ſententia quo plus ſacræ ſcripturæ teſtimoniis confirmatur, facilius creditur. De hoc enim propheta dicit: *Nolo mortem peccatoris, ſed ut convertatur, & vivat.* De hoc peccantibus dicitur: *Peccator in quacumque die converſus ingemuerit, ſalvus erit: omnes iniquitates ejus oblivioni tradentur.* Si enim redemptor noſter, qui peccatores non perdere, ſed juſtificare venit, in oblivione peccantium delicta [h] dereliquit: quis hominum condemnanda [i] reſervat, cum apoſtolus dicat: *Si Deus juſtificat, quis eſt qui condemnet?* Ad fontem miſericordiæ recurrentes, evangelii proferamus ſententiam: *Gaudeo*, inquit, *ſuper uno peccatore pœnitentiam agente, magis quam ſuper nonagintanovem juſtis, qui non indigent pœnitentia.* Et ovem perditam, nonagintanovem non errantibus relictis, humero pii paſtoris ad ovile reportatam Dominus ipſe teſtatur. Si ovis perdita errans poſt inventionem ad ovile humero reportatur, cur ille poſt pœnitentiam ad eccleſiæ miniſterium lapſus non revocetur? Sicut in Apocalypſi dicitur de miniſterio eccleſiæ: *Memento unde excideris, & age pœnitentiam, & prima opera fac.* Quid enim eſt gravius, aut carnale delictum admittere, ſine quo pauci inveniuntur, aut Dei Filium jurejurando negare? In quo verbo hunc ipſum beatum Petrum apoſtolorum principem, ad cujus ſacrum corpus indigni ſedemus, lapſum eſſe cognoſcimus. Sed poſt negationem pœnitentia ſecuta eſt, & poſt pœnitentiam miſericordia data eſt: quia poſtea ab apoſtolatu eum non expulit, qui ante quidem ipſum ſe negare prædixit. Tibi hæc, fili cariſſime, dicta ſufficiant, ut illum quem conſpicis delicta fletu delere, in conſpectu divinitatis non dubites miſericordiam conſequi: quia [a] ille peccatorem reverſum non deſpicit, qui peccatores ſanguine ſuo redimere venit.

[a] *al.* nullum peccatorem reverſum non reſpicit. *Cap. 5. VI. & VII. non ſunt apud Iſidorum.*

V. De ordinationibus vero Apoſtolicæ ſedis pontificum, utrum poſt beatiſſimum virum Hormiſdam aliqua ſint addita, veſtra caritas requirit. Sed uſque ad Vigilii Papæ tempora expoſitas ordinationes præſulum eſſe cognoſcas. Aloëm vero, thymiama, ſtyracem & balſamum, ſanctorum martyrum corporibus offerenda, latore præſentium deferente tranſmiſimus.

VI. In extremo vero epiſtolæ quæſiſti, quid eis reſpondendum ſit, qui dilectionem tuam de parvulorum animabus requirunt, qui ſine gratia baptiſmatis moriuntur, dicens: Si corpus originali tenetur culpa, unde anima quæ a Deo datur rea erit, quæ adhuc in actuali delicto corpori non conſenſit? Sed hac de re dulciſſima mihi tua caritas ſciat, quia de origine animæ inter ſanctos patres requiſitio non parva verſata eſt: ſed utrum ipſa ab Adam deſcenderit, an certe ſingulis detur, incertum remanſit, eamque in hac vita inſolubilem faſſi ſunt eſſe quæſtionem. Gravis enim eſt quæſtio, nec valet ab homine comprehendi: quia ſi de Adam ſubſtantia anima cum carne naſcitur, cur non etiam cum carne moritur? Si vero cum carne non naſcitur, cur in ea carne quæ de Adam prolata eſt obligata peccatis tenetur? Sed cum hoc ſit incertum, illud incertum non eſt: quia niſi ſacri baptiſmatis gratia fuerit renatus homo, omnis anima originalis peccati vinculis eſt obſtricta. Hinc enim ſcriptum eſt: *Non eſt mundus in conſpectu ejus, nec unus dies infans ſuper terram.* Hinc David ait: *In iniquitatibus conceptus ſum, & in delictis peperit me mater mea.* Hinc ipſa Veritas dicit: *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non introibit in regnum cælorum.* Hinc Paulus apoſtolus ait: *Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Chriſto omnes vivificabuntur.* Cur ergo infans, qui nihil egit, in conſpectu omnipotentis Dei non valet eſſe mundus? Cur Pſalmiſta, ex legitimo conjugio prolatus, in iniquitate conceptus eſt? Cur niſi qui mundatus aqua baptiſmatis fuerit, mundus non eſt? Cur in Adam omnis homo moritur, ſi originalis peccati vinculis non tenetur? Sed quia genus humanum in parente primo velut in radice putruit, & ariditatem traxit in ramis; & inde omnis homo cum peccato naſcitur, unde primus homo permanere noluit ſine peccato. De his autem ſubtilius & latius loqui debueram: ſed dum me & curarum tumultus premunt, & harum portitor ut lazari debuiſſet importunus exſtitit; unde multa debui, pauca locutus ſum. Rogo autem omnipotentem Deum, ut ſua te gratia protegat, & beati Petri apoſtolorum principis interceſſione a malis omnibus illæſum ſervet, quatenus fervor cæleſtis deſiderii in tua mente quotidie ardentius exteſcat, ut ſemper novus, & ſemper ſeipſo robuſtior ad cæleſtia præmia multiplicius percipienda pertingas.

VII. Tranſmiſi autem duos homiliarum codices, quas dixi in eccleſia, dum adhuc loqui prævalerem: ut quia ipſe te videre, tibique ſedulo colloqui non

[a] *al.* dicit de hoc canone diverſorum legiſſe: de diverſis ſententias.

[b] *al.* ſequimur quia.

[c] *al.* implicetur.

[d] *al.* tollere?

[e] *al.* quod

[f] *al.* rapuiſſet.

[g] *al.* mundatus.

Pſal. 40. *Jerem. 8.* *Iſa. 30. ex Græco.* *Pſal. 50.* *Ibidem.* *Pſal. 50.* *Ezech. 18.* *Iſa. 30. ex Græco.* *Rom. 8.* *Luc. 15.* *Apoc. 2.*

Job 14. ex Græco. *Pſal. 50.* *Joan. 3.* *1. Cor. 15.*

possum, caritati tuæ, vel per ea quæ scribere valui, absens non sim. Exiguum quoque vestimentum transmittere studui, per quod tua caritas, quia australi in animo calore fervet, foris a corpore Arcturi frigus repellat. Peto autem ut pro me orare enixius debeas, ut tuæ intercessionis ope & a malis præsentibus eripi, & æternis merear gaudiis præsentari.

VIII. Quod imaginem illius quem colis, tibi dirigendam per [a] Dulcerium diaconem tuum rogasti, valde nobis tua postulatio placuit: quia illum toto corde, tota intentione quæris, cujus imaginem præ oculis habere desideras, ut te visio corporalis quotidiana reddat exercitatum: ut dum picturam illius vides, ad illum animo inardescas, cujus imaginem [b] videre desideras. Ab re non facimus, si per visibilia invisibilia demonstramus. Sic homo qui alium ardenter videre desiderat, aut sponsam amans videre conatur, si contigerit eam ad balneum aut ad ecclesiam [c] ire, statim per viam incedenti se præparat, ut de visione ejus hilaris recedat. Scio quidem quod imaginem Salvatoris nostri non ideo petis, ut quasi Deum colas: sed ut recordatione Filii Dei in ejus amore recalescas, cujus te imaginem videre desideras. Et nos quidem non quasi ante divinitatem ante illam prosternimur: sed illum adoramus, quem per imaginem aut natum, aut passum, aut in throno sedentem recordamur. Et dum nobis ipsa pictura quasi scriptura in memoriam Filium Dei reducit, animum nostrum aut de resurrectione lætificat, aut de passione demulcet. Ideoque direximus tibi [d] sartarias duas, imaginem Dei Salvatoris, & sanctæ Dei genitricis Mariæ, beatorumque apostolorum Petri & Pauli continentes, per supradictum filium nostrum diaconum: & unam crucem: clavem etiam pro benedictione a sanctissimo corpore Petri Apostolorum principis: ut per ipsum a maligno defensus permaneas, cujus [e] signo te esse munitum credis: & [f] ex eo te protegat, qui juvenilia semper suggerit recordari: ut in bonis tuis actibus perseveres: ut in ejus amore usque ad finem permaneas, pro cujus amore solitarius desideras habitare: ut alios in ejus amore accendas, propter quem te fecisti haberi: ut vitæ hujus mala, quæque inimicus suggerit retro acta, mentis proventibus quasi facibus inardescas, pro cujus amore vitam etiam velis finire: ipse quoque te protegat usque in finem, qui cunctum mundum dignatus est redimere Jesus Christus Dominus noster, qui vivit & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

[a] al. Dulcitium. & Dulcidium.

[b] al. considerans.

[c] al. procedere, eminus viam resalenti se præbet.

[d] Ibid. sartarias; al. duas tabulas, ex God. sub. lib. Regno, sartarias.

[e] al. sancto ligno.

[f] al. ab eo te protegat (hoc est, dæmone) qui juveniles affectiones tibi suggerit recordari

[g] al. perseverans alacris in ejus amorem ascendas, pro quo solitarium te fecisti. Ut vita ejus, ejus malitia, qui te corde fugit, retroacta, aliis mentibus quasi facibus inardescat.

IV.

AD THEOCTISTAM.

I. *Detractiones malorum curandas non esse, si nostra conscientia non accusat, plurimis exemplis ostendit.*
II. *Quod religionis gratia conjugia non solvantur.*
III. *Contra illos qui dicunt peccata per baptismum penitus non auferri.*
IV. *De his qui asserunt post pœnitentiam triennio factam, licentiam esse peccandi: quos omnes anathematizat.*

Gregorius, Theoctistæ Patriciæ.

Ex in Collect. divine Scripture.

MAgnas omnipotenti Deo gratias agere debemus, quod pissimi & benignissimi Imperatores nostri tales de suo genere juxta se propinquos habent, de quorum conversatione nobis omnibus grande sit gaudium. Unde & pro eisdem dominis continue nobis orandum est, ut eorum vita cum suis omnibus, protegente cælesti gratia, per longa tempora & tranquilla servetur.

I. Idcirco autem, quod levitate populi tumultum A contra vos detractionis exortum nuntiantibus quibusdam agnovi. Qua ex re excellentiam vestram audio fuisse tædio non modico contristatam. Quod si ita est, valde miror cur vos, qui cor fixistis in cælo, verba hominum agitent in terra. Beatus enim Job cum amici ejus qui ad consolandum venerant, in increpationem prosiliissent, ait: *Ecce enim in cœlo testis meus, & conscius meus in excelsis.* Qui enim vitæ suæ in cælo testem habet, judicia hominum in terra pertimescere non debet. Dux quoque bonorum Paulus dicit: *Gloria nostra hæc est testimonium conscientiæ nostræ.* Qui iterum dicit: *Opus suum probet unusquisque, & sic in semetipso gloriam habebit, & non in altero.* Si enim laudibus lætamur, & detractionibus frangimur, gloriam nostram non in nobis, sed in aliorum ore posuimus. *Et fatuæ virgines in vasis suis oleum non sumpserunt, sapientes autem sumpserunt oleum in vasis suis cum lampadibus.* Lampades quidem nostræ bona sunt opera, de quibus scriptum est: *Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui est in cælis.* Tunc autem oleum in vasis cum lampadibus sumimus, quando de bonis actibus nitorem gloriæ non ab adulantibus proximis quærimus, sed hunc in testimonio conscientiæ servamus. In omni autem quod agimus, vel quod extra de nobis dicitur, recurrere ad arcana mentis debemus. Et si omnes vituperent, liber est tamen quem conscientia non accusat. Quia etsi omnes laudent, liber esse non potest, si hunc conscientia accusat. Unde de Joanne Veritas dicit: *Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam?* Quod videlicet per negationem dicitur, non per affirmationem, cum subditur: *Sed quid existis videre? hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt.* Quamvis enim, juxta veritatem evangelii, Joannes vestimento aspero fuerit indutus; per significationem tamen mollibus vestiti sunt, qui adulationibus ac laudibus delectantur. Negatur autem quia Joannes arundo vento agitata fuerit; quoniam mentis ejus fortitudinem nulla humani oris aura flectebat. Nos enim si laudibus erigimur, aut vituperationibus humiliamur, arundo vento agitata sumus. Sed absit hoc, absit a corde excellentiæ vestræ. Scio quia magistrum D gentium studiose legistis, qui ait: *Ego si hominibus adhuc placerem, Christi servus non essem.* Si qua tamen vel parva tristitia hac ex re menti vestræ exorta est, credo quod hoc fieri omnipotens Deus benigne permisit. Neque enim electis suis in hac vita promisit gaudia delectationis, sed amaritudinem tribulationis: ut medicinæ more, per amarum poculum ad dulcedinem æternæ salutis redeant. Quid namque dicit: *Mundus gaudebit, & vos lugebitis?* Sed qua spe, qua promissione, paulo post additur: *Iterum videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet a vobis.* Hinc iterum discipulis dicit: *In patientia vestra possidebitis animas vestras.* Pensate, quæso, ubi erit patientia, si deest quod toleretur. Ego Abel esse non suspicor, qui Caïn non habuerit. Boni enim, si sine malis fuerint, perfecte esse boni non possunt, quia minime purgantur. Ipsa autem malorum societas, purgatio bonorum est. Tres in arca filii Noë fuerunt, unus irrisor patris extitit: qui etsi in se benedictus fuit, maledictionis tamen sententiam in filio suscepit. Duos Abraham, priusquam uxorem Ceturam acciperet, filios habuit: sed tamen carnalis ejus filius est repromissionis filium persecutus. Quod magnus doctor exponit, dicens: *Sicut autem is qui secundum carnem est: persequebatur eum qui secundum spiritum, ita & nunc.* Duos Isaac filios habuit: sed unus qui spiritalis exstitit, ante minas carnalis fratris fugit. Duode-

cim Jacob filios habuit: ſed unum qui rectius vivebat, decem in Ægypto vendiderunt. In David prophetа, quia fuit quod purgari debuiſſet, actum eſt, ut perſecutorem filium pateretur. Beatus Job de ſocietate reproborum dicit: *Frater fui draconum, & ſocius ſtruthionum.* Ad Ezechielem Dominus ait: *Fili hominis, incredduli & ſubverſores ſunt tecum, & cum ſcorpionibus habitas.* In duodecim apoſtolis unus reprobus mixtus eſt, ut eſſet cujus perſecutione undecim tentarentur. Apoſtolorum princeps diſcipulis loquitur, dicens: *Juſtum Lot oppreſſum a nefandorum injuria converſatione eripuit. Aſpectu enim & auditu juſtus erat, habitans apud eos, qui de die in diem animam juſti iniquis operibus cruciabant.* Paulus quoque apoſtolus diſcipulis ſcribit, dicens: *In medio nationis prava & perverſa, inter quos lucetis ſicut luminaria in mundo, verbum vitæ continentes.* Quia ergo ſcriptura teſte cognoſcimus in hac vita bonos ſine malis eſſe non poſſe, de ſtultorum vocibus excellentia veſtra turbari nullatenus debet: maxime quia in omnipotentis Dei miſericordia tunc certa fiducia eſt, quando pro bono opere adverſitatis aliquid in hoc mundo recipitur, ut plena merces in æterna retributione ſervetur. Unde & in ſancto evangelio Veritas dicit: *Beati eritis cum adverſum vos omne malum dixerint homines, mentientes propter nomen meum.* Qui in conſolatione noſtra ſua in exemplum adducere opprobria dignatus eſt dicens: *Si patrem familias Belzebub vocaverunt, quanto magis domeſticos ejus?* Sunt autem plurimi qui vitam bonorum amplius quam debent laudant; & ne qua elatio de laude ſurrepat, permittit omnipotens Deus malos in obtrectationem & objurgationem prorumpere, ut ſi qua culpa ab ore laudantium in corde naſcitur, ab ore vituperantium ſuffocetur. Hinc eſt ergo quod doctor gentium ſe in prædicatione currere teſtatur per infamiam & bonam famam. Qui etiam dicit: *Ut ſeductores & veraces.* Si ergo fuerunt qui malam famam Paulo imponerent, qui hunc ſeductorem vocarent, quis rogo nunc Chriſtianus debet indignum ducere, pro Chriſto injurias audire? Quantæ autem virtutis præcurſor noſtri Redemptoris fuit, novimus; qui per ſacrum eloquium non ſolum pluſquam prophetа, ſed etiam angelus vocatur: & tamen ſicut mortis ejus hiſtoria teſtatur, poſt mortem a perſecutoribus ejus corpus incenſum eſt. Sed quid iſta de ſanctis hominibus dicimus? De ipſo ſancto ſanctorum, id eſt, de Deo qui pro nobis homo factus eſt, loquamur, qui ante mortem injuriam, quia dæmonium haberet, audivit. Poſt mortem vero a ſuis perſecutoribus ſeductor appellatus eſt, cum dicerent: *Scimus quia ſeductor ille dixit: Poſt tres dies reſurgam.* Quanta ergo nos peccatores a lingua vel manibus inimicorum hominum portare neceſſe eſt, qui in adventu æterni judicis judicandi ſumus, ſi & ipſe tanta tam ante quam poſt mortem pertulit, qui & judex venit? Hæc, dulciſſima & excellentiſſima filia, breviter dixi; ne quoties ſtultos homines tibi derogare cognoſcis, qualibet vel parvula mentis triſtitia tangaris. Sed quia ſedari hoc ipſum ſtultorum hominum murmur tranquilla ratione poteſt, eſſe peccatum credo, ſi ne bonum quod valet fieri, negligitur ut fiat. Nam cum placare inſanas mentes, atque ad ſalutem reducere poſſumus, ſcandalizare eos minime debemus. Sunt enim quædam ſcandala, quæ omnino deſpicienda ſunt: quædam vero, cum vitari ſine culpa poſſunt, deſpicienda non ſunt, ne cum culpa ſerventur. Quod ſacro evangelio teſtante cognovimus: quia cum Veritas diceret: *Non quod intrat in os coinquinat hominem, ſed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem:* Et diſcipuli reſponderunt, dicentes: *Scis quia Phariſæi audito hoc verbo ſcandalizati ſunt:* protinus reſpondit: *Omnis plantatio quam non plantaverit Pater meus cæleſtis, eradicabitur. Sinite illos: cæci ſunt, & duces cæcorum.* Et tamen cum tributum peteretur, prius rationem reddidit, per quam tributum ſolvere non deberet: atque illico ſubjunxit: *Ut autem non ſcandalizemus eos, vade ad mare, & mitte hamum, & eum piſcem qui primus aſcenderit, tolle: & aperto ore ejus invenies ſtaterem. Illum ſumens, da eis pro me & te.* Quid eſt quod de ſcandalizaris aliis dicitur: *Sinite illos, cæci ſunt, & duces cæcorum:* & aliis ne ſcandalizentur a Domino tributum ſolvitur, quod etiam non debetur? Quid eſt autem quod aliud ſcandalum eſſe permiſit, aliud vero aliis venire prohibuit? niſi ut nos doceret & illa ſcandala quæ nos ad peccata implicant contemnere, & ea quæ placare ſine peccato poſſumus modis omnibus mitigare. Veſtra itaque excellentia poteſt, protegente Domino, pravorum hominum ſcandala cum magna tranquillitate declinare. Priores enim eorum ſponte ſecreto vobis vocandi ſunt, atque ipſis ratio reddenda: & perverſa quædam capitula, quæ vos tenere exiſtimant, coram ipſis ſunt anathematizanda. Quod ſi etiam, ſicut dicitur, dari a vobis anathema fictè ſuſpicantur; etiam jurejurando firmandum eſt, vos numquam eadem capitula tenere, numquam tenuiſſe. Nec vobis indignum videatur tali eis modo ſatisfacere, nec de imperiali genere ſit contra eos aliquod in veſtra mente faſtidium. Omnes etenim fratres ſumus, unius Imperatoris poteſtate conditi, & ſanguine redempti. Et ideo fratres noſtros quantumlibet pauperes & abjectos in nullo deſpicere debemus. Certe enim Petrus poteſtatem regni cæleſtis acceperat, ut quæque in terra ligaret vel ſolveret, eſſent in cælo ligata vel ſoluta: ſupra mare ambulavit; ægrotantes umbra curabat; peccantes verbo occidebat; mortuos oratione ſuſcitabat. Et quia ex admonitione Spiritus ad Cornelium gentilem fuerat ingreſſus, contra eum quæſtio a fidelibus facta eſt cur ad gentiles intraſſet, & comediſſet cum eis; cur eos in baptiſmate ſuſcepiſſet. Et tamen idem apoſtolorum primus tanta donorum gratia repletus, tanta miraculorum poteſtate ſuffultus, querelæ fidelium non ex poteſtate, ſed ex ratione reſpondit, cauſam per ordinem expoſuit: quomodo vas quoddam velut linteum in quo quadrupedia terræ & beſtiæ & reptilia atque volatilia inerant de cælo ſubmitti viderit, vocemque audierit: *Surge, Petre, occide, & manduca:* qualiter tres viri venerint, eum ad Cornelium vocantes: qualiter Spiritus ſanctus hunc cum eis ire præceperit: qualiter idem Spiritus ſanctus qui venire in baptizatos in Judæa poſt baptiſmum conſueverat, in gentibus ante baptiſmum venit. Si enim cum a fidelibus culparetur, auctoritatem, quam in ſancta eccleſia acceperat, attendiſſet; reſpondere poterat ut paſtorem ſuum oves, quæ ei commiſſæ fuerant, reprehendere non auderent. Sed ſi in querela fidelium aliquid de ſua poteſtate diceret, profecto doctor manſuetudinis non fuiſſet. Humili ergo eos ratione placavit, atque in cauſa reprehenſionis ſuæ etiam teſtes exhibuit, dicens: *Venerunt autem mecum ſex fratres iſti.* Si igitur & paſtor eccleſiæ & apoſtolorum princeps ſigna & miracula ſingulariter faciens, non dedignatus eſt in cauſa reprehenſionis ſuæ rationem humiliter reddere; quanto magis nos peccatores cum de re aliqua reprehendimur, reprehenſores noſtros ratione humili placare debemus? Ad me etenim, ſicut noſtis, cum apud veſtigia dominorum in regia urbe demorarer, multi ex eis venire conſueverant, qui de prædictis capitulis accuſabantur. Sed teſte conſcientia fateor, numquam in eis aliquid erroris, aliquid pravitatis, aliquid de

Job 30. Ezech. 2. S. Pet. 2. Philip. 2. Matth. 5. Matth. 10. 1. Cor. 6. Matth. 17. Matth. 15. Act. 10. Act. 11.

his quæ contra eos dicebantur, inveni. Unde & eos opinione contempta familiariter ſuſcipere, & magis ab inſequentibus defendere curabam.

II. Dicebatur namque contra eos, quia ſub obtentu religionis conjugia ſolverent: & quia dicerent, quod baptiſma peccata penitus non auferret: & ſi de iniquitatibus ſuis quis in triennium pœnitentiam ageret, poſtmodum ei perverſe vivere liceret. Et quia ſi compulſi aliquid de quibus reprehendebantur anathematizare ſe dicerent, anathematis vinculo nullo modo teneri. Et ſi ſunt qui certiſſime talia ſentiunt, vel tenent, quia Chriſtiani non ſunt dubium non eſt. Eoſque & ego & omnes catholici epiſcopi, atque univerſa eccleſia anathematizamus: quia veritati contraria ſentiunt, contraria loquuntur. Si enim dicunt religionis cauſa conjugia debere diſſolvi, ſciendum eſt, quia etſi hoc lex humana conceſſit, lex divina tamen prohibuit. Per ſe enim Veritas dicit: *Quæ Deus conjunxit, homo non ſeparet.* Quæ etiam ait: *Non licet dimittere uxorem, excepta cauſa fornicationis.* Quis ergo huic cæleſti legiſlatori contradicat? Scimus quia ſcriptum eſt: *Erunt duo in carne una.* Si ergo vir & uxor una caro ſunt, & religionis cauſa vir dimittit uxorem, vel mulier virum in hoc mundo remanentem, vel etiam fortaſſe ad illicita vota migrantem; quæ eſt iſta migratio vel converſio, in qua una eademque caro, & ex parte tranſit ad continentiam, & ex parte remanet in pollutione? Si vero utriſque conveniat continentem vitam ducere, hos quis audeat accuſare; quando certum eſt quod omnipotens Deus, qui minora conceſſit, majora non prohibuit? Et quidem multos ſanctorum novimus cum ſuis conjugibus & prius continentem vitam duxiſſe, & poſtmodum ad ſanctæ eccleſiæ regimina migraſſe. Duobus enim modis ſancti viri etiam a licitis abſtinere ſolent. Aliquando ut merita ſibi apud omnipotentem Deum augeant: aliquando vero, ut anteactæ culpas detergant. Tres etenim pueri in regis Babylonici obſequium deducti legumina ad veſcendum petentes, cibis regiis uti noluerunt; non quia culpa eſſet, ſi ea quæ Deus creaverat, ederent. Noluerunt ergo ea ſumere quæ licebat, ut per continentiam virtus excreſceret. David vero qui alienam conjugem tulerat, & pro ſua culpa valde fuerat flagellatus, aquam bibere longe poſt de Bethlehemitica ciſterna voluit. Quam cum ei fortiſſimi milites detuliſſent, bibere recuſavit; eamque fundendo, Domino libavit. Licebat enim ei bibere, ſi voluiſſet: ſed quia illicita ſe feciſſe meminerat, laudabiliter & a licitis abſtinebat. Et qui prius pro culpa ſua morientium militum ſanguinem fundi non timuit, poſtmodum ſi aquam biberet, etiam viventium militum ſanguinem ſe fudiſſe judicavit, dicens: *Num ſanguinem iſtorum hominum qui profecti ſunt, & animarum periculum bibam?* Proinde cum boni conjuges aut meritum augere deſiderant, aut anteactæ vitæ culpas delere; ut ſe ad continentiam adſtringant, & meliorem vitam appetant, licet. Si vero continentiam, quam vir appetit, uxor non ſequitur, aut quam uxor appetit, vir recuſat, dividi conjugium non licet, quia ſcriptum eſt: *Mulier ſui corporis poteſtatem non habet, ſed vir: & vir ſui corporis poteſtatem non habet, ſed mulier.*

III. Similiter ſi qui ſunt qui dicunt peccata in baptiſmate ſuperficie tenus dimitti, quid eſt hac prædicatione infidelius, in qua ipſum fidei ſacramentum feſtinant ſolvere? in quo principaliter ad cæleſtis munditiæ myſterium anima ligatur, ut abſoluta radicitus a peccatis omnibus, ſoli illi inhæreat, de quo propheta ait: *Mihi autem adhærere Deo bonum eſt.* Certe enim maris rubri tranſitus figura ſancti baptiſmatis fuit, in quo hoſtes a tergo ſunt mortui, ſed alii contra faciem in eremo ſunt inventi. Si quippe omnes qui in ſancto baptiſmate tinguntur, eorum peccata præterita omnia laxantur: quia eis veluti Ægyptii hoſtes a tergo moriuntur. Sed in eremo alios hoſtes invenimus: quia dum in hac vita vivimus, priuſquam ad promiſſionis patriam pertingamus, multæ nos tentationes fatigant, & ad terram viventium tendentibus iter intercludere feſtinant. Qui ergo dicit peccata in baptiſmate funditus non dimitti, dicat in mari rubro Ægyptios non veraciter mortuos. Si autem fatetur Ægyptios veraciter mortuos, fateatur neceſſe eſt peccata in baptiſmate funditus mori: quia nimirum plus valet in abſolutione noſtra veritas, quam umbra veritatis. In evangelio Dominus dicit: *Qui lotus eſt, non indiget niſi ut pedes lavet, ſed mundus eſt totus.* Si igitur peccata in baptiſmate funditus minime dimittuntur, quomodo is qui lotus eſt, mundus eſt totus? Totus enim mundus dici non poteſt, cui de peccato aliquid remanſit. Sed nemo reſiſtit voci Veritatis, quæ ait: *Qui lotus eſt, mundus eſt totus.* Nihil ergo ei de peccati ſui contagione remanet, quem totum fatetur mundum ipſe qui redemit.

IV. Si qui autem ſunt, qui dicunt, quia de peccato quolibet triennio pœnitentia agenda eſt, & poſt triennium in voluptatibus vivendum: iſti adhuc nec prædicamenta veræ fidei, nec ſacræ ſcripturæ præcepta & teſtimonia noverunt. Contra hos prædicator egregius dicit: *Qui ſeminat in carne ſua, de carne & metet corruptionem.* Contra hos iterum dicit: *Qui in carne ſunt, Deo placere non poſſunt.* Ubi diſcipulis ſubjungit: *Vos autem non eſtis in carne, ſed in ſpiritu.* Hi quippe in carne ſunt, qui in carnalibus voluptatibus vivunt. Contra hos dicitur: *Neque corruptio incorruptionem poſſidebit.* Si autem dicunt pauci temporis pœnitentiam contra peccatum debere ſufficere, ut iterum liceat ad peccatum redire, recte eos paſtoris primi percutit ſententia, qui ait: *Contigit illis illud veri proverbii: Canis reverſus ad ſuum vomitum, & ſus lota in volutabro luti.* Magna eſt enim contra peccatum virtus pœnitentiæ: ſed ſi quis in eadem pœnitentia perſeveret. Nam ſcriptum eſt: *Qui perſeveraverit uſque in finem, hic ſalvus erit.* Hinc rurſum ſcriptum eſt: *Qui baptizatur a mortuo, & iterum tangit mortuum, quid proficit lavatio ejus?* Mortuum quippe eſt omne opus perverſum, quod pertrahit ad mortem, quod vita juſtitiæ non vivit. Baptizatur ergo a mortuo, & iterum tangit mortuum, qui prava opera quæ ſe meminit egiſſe deplorat: ſed in eiſdem ſe iterum poſt lacrymas implicat. Anima itaque quælibet ejuſdem mortui lavatione non proficit, quæ hoc iterum faciendo quod planxit, nec per lamenta pœnitentiæ ad rectitudinem juſtitiæ exſurgit. Pœnitentiam enim vere agere, eſt commiſſa flere, ſed iterum plangenda declinare. Si vero ſunt qui dicunt, quia compulſus quiſpiam neceſſitate, ſi anathematizatus fuerit, anathematis vinculo non tenetur: ipſi ſibi teſtes ſunt, quia Chriſtiani non ſunt. Quia ligamenta ſanctæ eccleſiæ variis ſe exiſtimant conatibus ſolvere: ac per hoc nec abſolutionem ſanctæ eccleſiæ, quam præſtat fidelibus, veram putant, ſi ligaturas ejus veras eſſe atque valere non æſtimant. Contra quos diutius diſputandum non eſt, quia deſpiciendi per omnia & anathematizandi ſunt; ut unde veritatem fallere ſe credunt, in peccatis ſuis veraciter ligentur. Si qui ſunt igitur qui ſub nomine Chriſtiano hæc quæ prædiximus errorum capitula aut prædicare audent, aut taciti apud ſemetipſos tenere; hos procul dubio & anathematizavimus & anathematizamus. Ex omnibus tamen capitulis in eis, ſicut prædixi, qui ad me in urbe

Lib. XVIII. Epiſt. 1. Sunt qui dicunt.

Matth. 19. Marc. 10. Luc. 16.

1. Cor. 6.

Joan. 13.

Ibidem.

Galat. 6. Rom. 8.

2. Cor. 13.

Matth. 10. & 24. Eccli. 34.

1. Par. 11.

1. Cor. 7.

Pſal. 72.

regia venire conſueverunt, nullum omnino errorem cujuſlibet prædicti capituli agnovi: ſed neque fuiſſe exiſtimo. Nam ſi fuiſſet, agnoviſſem. Quia vero ſunt multi fidelium qui imperito zelo ſuccenduntur; & ſæpe, dum quoſdam quaſi hæreticos inſequuntur, hæreſes faciunt, eorum infirmitati conſulendum eſt: &, ſicut prædixi, ratione & manſuetudine ſunt placandi. Illis quippe ſunt ſimiles, de quibus ſcriptum eſt: *Teſtimonium illis perhibeo, quod æmulationem Dei habent, ſed non ſecundum ſcientiam.* Veſtra itaque excellentia quæ in lectione, in lacrymis, atque in eleemoſynis inceſſabiliter vivit, eorum, ſicut petii, imperitiam placare manſuetis exhortationibus ac reſponſionibus debet: ut non ſolum de ſemetipſa, ſed etiam de illis gloriam æternæ retributionis inveniat. Hæc me vobis dicere nimius amor ſuaſit: quia & in veſtra lætitia me creſcere, & in veſtra triſtitia me exiſtimo minorari. Omnipotens Deus gratia vos cæleſti cuſtodiat, & ſalva domini noſtri pietate, & piiſſimæ domnæ tranquillitate, pro dominorum parvulorum nutrimento vitam veſtram longius extendat.

Rom. 10.

V.

AD AUGUSTINUM.

Expoſitio diverſarum rerum beati Gregorii Papæ urbis Romæ, quam tranſmiſit in Saxoniam tranſmarinam ad Auguſtinum, quem ipſe pro ſe ad prædicandum miſit.

I. INTERROGATIO AUGUSTINI Cantuarienſis Archiepiſcopi.

Beda lib. 1. cap. 27. hiſt. Angl. Eſt in Collectione Iſidori.

Quæro, pater beatiſſime, de epiſcopis, qualiter cum ſuis clericis converſentur. Vel de his quæ fidelium oblationibus accedunt ad altaria, quanta debeant fieri portiones, & qualiter epiſcopus agere in eccleſia debeat.

De obventionibus eccleſiaſticis dividendis.

RESPONSIO BEATISSIMI GREGORII Papæ urbis Romæ.

Qualiter epiſcopus agere debet in eccleſia, ſacra ſcriptura teſtatur, quam te bene noſſe non dubium eſt; & ſpecialiter beati Pauli ad Timotheum epiſtolæ, in quibus eum erudire ſtuduit, qualiter in domo Dei converſari debuiſſet. Mos autem Apoſtolicæ ſedis, eſt ordinatis epiſcopis præcepta tradere, ut de omni ſtipendio quod accedit quatuor fieri debeant portiones: una videlicet epiſcopo & familiæ ejus propter hoſpitalitatem & ſuſceptionem: alia clero, tertia vero pauperibus, quarta eccleſiis reparandis. Sed quia tua fraternitas monaſterii regulis erudita ſeorſum [a] vivere non debet a clericis ſuis in eccleſia Anglorum, quæ auctore Deo nuper adhuc ad fidem perducta eſt; hanc debet inſtituere converſationem, quæ initio naſcentis eccleſiæ fuit patribus noſtris, in quibus nullus eorum ex his quæ poſſidebat aliquid ſuum eſſe dicebat, ſed erant illis omnia communia.

10. XII. Quæſt. 2. Mos eſt.

s. XII. Quæſt. 1. Quia tua.

[a] *al.* ſicti.

Act. 4.

II. INTERROGATIO AUGUSTINI.

Opto enim doceri, an clerici continere non valentes, poſſint contrahere: & ſi contraxerint, an debeant ad ſæculum redire.

De clericis contrahentibus poſt clericatum.

RESPONSIO BEATI GREGORII PAPÆ.

Si qui vero ſunt clerici extra ſacros ordines conſtituti, qui ſe continere non poſſunt, ſortiri uxores debent, & ſtipendia ſua exterius accipere: quia & de eiſdem [a] partibus de quibus præfati ſumus, novimus ſcriptum, quod dividebatur ſingulis prout cuique opus erat. De eorum ergo ſtipendio cogitandum atque providendum eſt, & ſub eccleſiaſtica regula ſunt tenendi; ut bonis moribus vivant, & canendis pſalmis invigilent, & ab omnibus illicitis & cor & linguam & corpus Deo auctore conſervent. [b] Communiter autem viventibus, jam de faciendis portionibus, vel exhibenda hoſpitalitate, & adimplenda miſericordia, nobis quid erit loquendum? cum omne quod ſupereſt neceſſitatibus, in cauſis piis ac religioſis erogandum eſt, Domino & Magiſtro omnium dicente: *Quod ſupereſt, date eleemoſynam, & ecce omnia munda ſunt vobis.*

D. 3. Diſtinct. 31. Si qui vero.

[a] *al.* partibus.

[b] *al.* communi autem vita.

Luc. 11.

III. INTERROGATIO AUGUSTINI.

Cur, cum una ſit fides, ſunt eccleſiarum conſuetudines tam diverſæ: & altera conſuetudo Miſſarum eſt in Romana eccleſia, atque altera in Galliarum eccleſiis tenetur?

De diverſis conſuetudinibus eccleſiarum non improbandis.

RESPONSIO BEATI GREGORII PAPÆ.

Novit fraternitas tua Romanæ eccleſiæ conſuetudinem, in qua ſe meminit enutritam. Sed mihi placet ut ſive in ſancta Romana, ſive in [c] Galliarum, ſive in qualibet eccleſia, aliquid inveniſti, quod plus omnipotenti Deo poſſit placere, ſolicite eligas; & in Anglorum eccleſia, quæ adhuc [d] in fide nova eſt, inſtitutione præcipua quæ de multis eccleſiis colligere potuiſti, infundas. Non enim pro locis res, ſed pro bonis rebus loca nobis amanda ſunt. Ex ſingulis ergo quibuſque eccleſiis quæ pia, quæ religioſa, quæ recta ſunt elige; & hæc quaſi in faſciculum collecta, apud Anglorum mentes in conſuetudinem depone.

10. Diſtinct. 31. Novit.

[c] *al.* Gallicanorum.

[d] *al.* ad fidem.

IV. INTERROGATIO AUGUSTINI.

Obſecro edifferas mihi quid puri debeat, ſi quis aliquid de eccleſia furto [e] abſtulerit.

[e] *al.* ecclæſia.

De pœnitentia furum, & reſtitutione eccleſiaſticarum rerum.

RESPONSIO BEATI GREGORII PAPÆ.

Hoc tua fraternitas ex perſona furis penſare poteſt, qualiter valeat corrigi. Sunt enim quidam qui habentes ſubſidia furtum perpetrant, & ſunt alii qui hac in re ex inopia delinquunt. Unde neceſſe eſt ut quidam [f] damnis, quidam vero verberibus, & quidam diſtrictius, quidam vero [g] lenius corrigantur. Et cum paulo diſtrictius agitur, ex caritate agendum eſt, non ex furore; quia ipſi hoc præſtatur qui corrigitur, ne gehennæ ignibus tradatur. Sic enim nos fidelibus tenere diſciplinam debemus, ſicut boni patres carnalibus filiis ſolent, quos & pro culpis verberibus feriunt; & tamen ipſos, quos doloribus affligunt, habere heredes quærunt; & quæ poſſident ipſis ſervant, quos irati inſequi videntur. Hæc ergo caritas in mente ſervanda eſt, & ipſa modum correptionis dictet, ita ut mens extra rationis regulam omnino nihil faciat. Addis etiam quomodo ea quæ furto de eccleſiis abſtulerunt reddere debeant. Sed abſit ut eccleſia cum augmento recipiat quod de rebus terrenis videtur amittere, & lucra de damnis quærat.

s. XII. Quæſt. 2. Pro fraternitate.

[f] *al.* minis.

[g] *al.* levius.

V. INTERROGATIO AUGUSTINI.

Peto an debeant duo germani fratres ſingulas ſorores accipere, quæ ſunt ab illis longa progenie generata?

Quod duo fratres poſſunt contrahere cum duabus ſororibus. A

RESPONSIO BEATI GREGORII PAPÆ.

Hoc fieri modis omnibus licet: nequaquam enim in ſacris eloquiis invenitur quod huic capitulo contradicere videatur.

VI. INTERROGATIO AUGUSTINI.

Uſque ad quorum generationem fideles debeant cum propinquis ſibi conjugio copulari: [a] *& novercis & cognatis ſi liceat conjugio copulari?*

[a] Hæc non ſunt apud Bedam: ſunt in codice mſ. Juſtelli, & apud Ipſeranum.

Qui ſint in contrahendo prohibiti gradus conſanguinitatis & affinitatis.

RESPONSIO BEATI GREGORII PAPÆ. B

Quædam terrena lex in Romana republica permittit, ut ſive fratris, ſive ſororis, ſeu duorum fratrum germanorum, vel duarum ſororum filius & filia miſceantur: ſed experimento didicimus ex tali conjugio ſobolem non poſſe ſuccreſcere. Et ſacra lex prohibet cognationis turpitudinem revelare. Unde neceſſe eſt, ut jam [b] tertia vel quarta generatio fidelium licenter ſibi jungi debeat. Nam ſecunda quam diximus, a ſe omnimodo debet abſtinere. Cum noverca autem miſceri grave eſt facinus: quia & in lege ſcriptum eſt: *Turpitudinem patris tui non revelabis.* Neque enim turpitudinem patris filius revelare poteſt, ſed quia in lege ſcriptum: *Erunt duo in carne una:* qui turpitudinem novercæ, quæ una caro cum patre fuit, revelare præſumpſerit, profecto patris turpitudinem revelavit. Cum cognata quoque miſceri prohibitum eſt, quia per conjunctionem priorem caro fratris facta eſt. Pro qua re etiam Joannes Baptiſta capite truncatus eſt, & ſancto martyrio coronatus. Cui non eſt dictum ut Chriſtum negaret: & tamen pro Chriſti confeſſione occiſus eſt: ſed quia idem Dominus noſter Jeſus Chriſtus dixerat: *Ego ſum veritas*; quia pro veritate Joannes occiſus eſt, videlicet & pro Chriſto ſanguinem fudit.

[b] al. Hæc nec. ſpirit. ſanctus Bonifacius Magnat. in epiſtola ad Nothelmum. Levit. 18. Geneſ. 2.

Joan. 14.

VII. INTERROGATIO AUGUSTINI.

Declarari poſco, an ſi turpiter conjunctis ſit indicenda ſeparatio, & ſacra communionis deneganda oblatio. D

Quod neophyti in gradu prohibito juncti, nec ſeparandi ſunt, nec ſacra communione privandi; ſed admonendi ut abſtineant.

RESPONSIO BEATI GREGORII PAPÆ.

Quia vero multi ſunt in Anglorum gente, qui dum adhuc in infidelitate eſſent, huic nefando conjugio dicuntur admixti; ad fidem venientes admonendi ſunt ut ſe abſtineant, & grave hoc eſſe peccatum cognoſcant. Tremendum Dei judicium pertimeſcant, ne pro carnali dilectione tormenta æterni cruciatus incurrant. Non tamen pro hac re corporis ac ſanguinis Domini communioni privandi ſunt, ne in eis illa ulciſci E videantur, in quibus ſe per ignorantiam ante lavacrum baptiſmatis adſtrinxerunt. In hoc enim tempore ſancta eccleſia quædam per fervorem corrigit, quædam per manſuetudinem tolerat, quædam per conſiderationem diſſimulat, atque ita portat & diſſimulat, ut ſæpe malum quod averſatur portando, diſſimulando compeſcat. Omnes autem qui ad fidem veniunt, admonendi ſunt, ne tale aliquid audeant perpetrare. Si qui autem perpetraverint, corporis & ſanguinis Domini communione privandi ſunt: quia ſicut in his, qui per ignorantiam fecerunt, culpa aliquatenus toleranda eſt; ita eſt in his fortiter inſequenda, qui non metuunt ſciendo peccare.

VIII. INTERROGATIO AUGUSTINI.

Peto ſi longinquitas itineris magna interjacerat, ut epiſcopi facile non poſſint convenire, an debeat ſine aliorum epiſcoporum præſentia epiſcopus ordinari?

Quot ſunt neceſſarii epiſcopi in epiſcopi conſecratione.

RESPONSIO BEATI GREGORII PAPÆ.

Et quidem in Anglorum eccleſia, in qua adhuc ſolus tu epiſcopus inveniris, ordinare epiſcopum non aliter niſi ſine epiſcopis potes. Nam quando de Galliis epiſcopi venient, illi in ordinationem epiſcopi teſtes tibi aſſiſtent. Sed fraternitatem tuam ita volumus in Anglia epiſcopos ordinare, ut ipſi ſibi epiſcopi longo intervallo minime disjungantur: quatenus nulla ſit neceſſitas, ut in ordinatione alicujus epiſcopi convenire non poſſint. Paſtorum quoque aliorumque præſentia valde eſt utilis, ut facillime debeant convenire. Cum igitur, Deo auctore, ita fuerint epiſcopi etiam in propinquis ſibi locis ordinati, per omnia epiſcoporum ordinatio ſine aggregatis tribus vel quatuor epiſcopis fieri non debet. Nam in ipſis rebus ſpiritalibus, ut ſapienter & mature diſponantur, exemplum trahere a rebus etiam carnalibus poſſumus. Certe enim dum conjugia in mundo celebrantur, conjugati quique convocantur, ut qui in via jam conjugii præceſſerunt, in ſubſequentis quoque copulæ gaudio miſceantur. Cur non ergo in hac ſpiritali ordinatione, C qua per ſacrum miniſterium homo Deo conjungitur, tales conveniant, qui vel in profectu ordinati epiſcopi gaudeant, vel pro ejus cuſtodia omnipotenti Domino preces pariter fundant?

6. Diſtinct. 80. Fraternitatem.

IX. INTERROGATIO AUGUSTINI.

Poſtulo etiam qualiter debeamus cum Galliarum atque Britanniarum epiſcopis agere?

Qualiter metropolitanus in aliena provincia ſe habere debeat.

RESPONSIO BEATI GREGORII PAPÆ.

In Galliarum epiſcopos nullam tibi auctoritatem tribuimus, quia ab antiquis prædeceſſorum meorum temporibus pallium Arelatenſis epiſcopus accepit, quem nos privare auctoritate percepta minime debemus. Si igitur contingat ut fraternitas tua ad Galliarum provincias tranſeat, cum eodem Arelatenſi epiſcopo debet agere, qualiter, ſi qua ſunt in epiſcopis vitia, corrigantur. Qui ſi forte in diſciplinæ vigore tepidus exiſtat, tuæ fraternitatis zelo accendendus eſt. Cui etiam epiſtolas fecimus, ut cum tuæ ſanctitatis præſentia in Galliis fuerit, ei ipſe tota mente ſubveniat, ut quæ ſunt creatoris noſtri juſſioni contraria, ab epiſcoporum moribus compeſcat. Ipſe autem ex auctoritate propria epiſcopos Galliarum judicare non poteris, ſed ſuadendo, blandiendo, bona quoque tua opera eorum imitationi monſtrando, pravorum mentes ad ſanctitatis ſtudia reforma: quia ſcriptum eſt in lege: *Per alienam meſſem tranſiens falcem mittere non debet; ſed manu ſpicas conterere & manducare.* Falcem ergo judicii mittere non potes in eam ſegetem, quæ alteri videtur eſſe commiſſa; ſed per effectum boni operis frumenta dominica vitiorum ſuorum paleis exſpolia; & in eccleſiæ corpus monendo, & perſuadendo quaſi mandendo converte. Quidquid vero ex auctoritate agendum eſt, cum prædicto Arelatenſi epiſcopo agatur, ne prætermitti poſſit hoc quod antiqua patrum inſtitutio invenit. Britanniarum vero omnium epiſcoporum curam tuæ fraternitati committimus: ut indocti doceantur, infirmi perſuaſione roborentur,

5. XXIV. Quæſt. 1. in Galliarum. Deut. 23.

roborentur, perverſi auctoritate corrigantur.

OBSECRATIO AUGUSTINI.

Obſecro ut reliquiæ ſancti Sixti martyris nobis tranſmittantur.

CONCESSIO GREGORII.

Fecimus quod periſti, quatenus populus, qui in loco quondam ſancti Sixti martyris corpus dixerunt venerari, quod tuæ fraternitati nec verum nec veraciter ſanctum videtur, certa ſanctiſſimi & probatiſſimi martyris beneficia ſuſcipiens, colere incerta non debeat. Mihi tamen videtur, quia ſi corpus, quod a populo cujuſdam martyris eſſe creditur, nullis illic miraculis coruſcat, & neque aliqui de antiquioribus exiſtunt, qui ſe a parentibus paſſionis ejus ordinem audiſſe fateantur; ita reliquiæ quas periſti ſeorſum condendæ ſunt, ut locus, in quo præfatum corpus jacet, modis omnibus obſtruatur, nec permittatur populus certum deſerere, & incertum venerari.

X. INTERROGATIO AUGUSTINI.

Si prægnans mulier debeat baptizari? aut poſtquam genuerit, poſt quantum tempus poſſit eccleſiam intrare? Aut etiam ne morte præoccupetur quod genuerit, poſt quot dies hoc liceat ſacri baptiſmatis ſacramenta percipere? Aut poſt quantum temporis huic vir ſuus poſſit in carnis copulatione conjungi? Aut ſi menſtrua conſuetudine tenetur, an eccleſiam intrare ei liceat, aut ſacræ communionis ſacramentum percipere? Aut vir ſuæ conjugi permixtus antequam lavetur aqua, ſi eccleſiam intrare poſſit, vel etiam ad [a] *miniſterium ſacræ communionis accedere? Quæ omnia rudi Anglorum genti oportet habere comperta.*

a *al.* myſterium.

Quod mulier prægnans, & puer natus poſſit baptizari. Quæ menſtrua patitur, ab eccleſiæ ingreſſu non prohibetur: ſed poſt concubitum conjuges ab eccleſiæ ingreſſu ſe abſtinere debent.

RESPONSIO BEATI GREGORII PAPÆ.

Hoc non ambigo fraternitatem tuam eſſe requiſitam, cui jam & reſponſum reddidiſſe me arbitror. Sed hoc quod ipſe dicere & ſentire potuiſti, credo quod mea apud te volueris reſponſione firmari. Mulier etenim prægnans cur non debeat baptizari, cum non ſit ante omnipotentis Dei oculos culpa aliqua fecunditas carnis? Nam cum primi parentes noſtri in paradiſo deliquiſſent, immortalitatem quam acceperant, recto Dei judicio perdiderunt. Quia itaque omnipotens Deus humanum genus pro culpa ſua funditus extinguere noluit, & immortalitatem homini pro peccato ſuo abſtulit, & tamen pro benignitate ſuæ pietatis fecunditatem ei ſobolis reſervavit. Quod ergo naturæ humanæ ex omnipotentis Dei dono ſervatum eſt, qua ratione poterit a ſacri baptiſmatis gratia prohiberi? In illo quippe myſterio, in quo omnis culpa funditus extinguitur, valde ſtultum eſt ſi donum gratiæ ei contradicere poſſe videatur. Cum vero enixa fuerit mulier, poſt quot dies debeat eccleſiam intrare, teſtamenti veteris præceptione didiciſti: ut pro maſculo triginta tribus diebus: pro femina vero ſexaginta ſex diebus debeat abſtinere. Quod tamen ſciendum eſt, quia in myſterio accipitur. Nam ſi eadem hora qua genuerit actura gratias intret eccleſiam, nullo peccati pondere gravatur. Voluptas etenim carnis, non dolor in culpa eſt. In carnis autem commixtione voluptas eſt; in prolis vero partu dolor & gemitus. Unde & ipſi primæ matri omnium dicitur: *In doloribus paries.* Si itaque enixam mulierem prohibemus eccleſiam intrare, ipſam ei pœnam ſuam in culpam deputamus.

1. Diſtinct. 5. Cum enixa.

Genes. 3.

Baptizare autem vel enixam mulierem, vel hoc quod genuerit ſine mora, ſi mortis periculo urgetur, vel ipſa hora eadem qua gignit, vel hoc quod gignitur eadem qua natum eſt nullo modo prohibetur: quia ſicut ſancti myſterii gratia viventibus atque diſcernentibus cum magna diſcretione providenda eſt; ita his quibus mors imminet ſine ulla dilatione offerenda eſt: ne dum adhuc tempus ad præbendum redemptionis myſterium quæritur, interveniente paululum [a] morte [b] inveniri non valeat qui redimatur.

a *al.* mora.
b *al.* invenire.

Ad ejus vero concubitum vir ejus accedere non debet, quouſque qui gignitur ablactetur. Prava autem conſuetudo in conjugatorum moribus ſurrexit, ut mulieres filios quos gignunt nutrire contemnant, eoſque aliis mulieribus ad nutriendum tradant. Quod videlicet ex ſola cauſa incontinentiæ videtur inventum; quia dum ſe continere nolunt, deſpiciunt lactare quos gignunt. Hæ itaque, quæ filios ſuos ex prava conſuetudine aliis ad nutriendum tradunt, nili purgationis tempus tranſierit, viris ſuis non debent admiſceri.

Quippe quia & ſine partus cauſa, cum in conſuetis menſtruis detinentur, viris ſuis miſceri prohibeantur: ita ut morte lex ſacra feriat, ſi quis vir ad menſtruatam mulierem accedat. Quæ tamen mulier dum conſuetudinem menſtruam patitur, prohiberi eccleſiam intrare non debet, quia ei naturæ ſuperfluitas in culpam non valet imputari. Et per hoc quod invita patitur, juſtum non eſt ut ingreſſu eccleſiæ privetur. Novimus namque quod mulier, quæ ſanguinis fluxum patiebatur, poſt tergum Domini veniens veſtimenti ejus fimbriam tetigit, atque ſtatim ab ea ſua infirmitas receſſit. Si ergo in fluxu ſanguinis poſita laudabiliter potuit Domini veſtimentum tangere; cur quæ menſtruum ſanguinis patitur, ei non liceat Domini eccleſiam intrare? Sed dices: Illam infirmitas compulit, has vero, de quibus loquimur, conſuetudo conſtringit. Perpende autem, frater cariſſime, quia omne quod in hac mortali carne patimur, ex infirmitate naturæ eſt, digno Dei judicio poſt culpam ordinatum. Eſurire namque, ſitire, æſtuare, algere, laſſeſcere, ex infirmitate naturæ eſt. Et quid eſt aliud contra famem alimenta, contra ſitim potum, contra æſtum auras, contra frigus veſtem, contra laſſitudinem requiem quærere, niſi medicamenta quædam contra ægritudines explorare? Feminis namque & menſtruis ſui ſanguinis fluxus ægritudo eſt. Si igitur bene præſumpſit, quæ veſtimentum Domini in languore poſita tetigit; quod uni perſonæ infirmanti conceditur, cur non concedatur cunctis mulieribus quæ naturæ ſuæ vitio infirmantur?

Sanctæ autem communionis myſterium in iiſdem diebus percipere non debet prohiberi. Si autem ex veneratione magna percipere non præſumpſit, laudanda eſt: ſed ſi perceperit, non judicanda. Bonarum quippe mentium eſt, etiam ibi aliquo modo culpas ſuas agnoſcere, ubi culpa non eſt; quia ſæpe ſine culpa agitur quod venit ex culpa. Unde etiam cum eſurimus, ſine culpa comedimus, quibus ex culpa primi hominis factum eſt, ut eſuriremus. Menſtrua enim conſuetudo mulieribus non aliqua culpa eſt, videlicet quia naturaliter accidit, ſed tamen quod natura ipſa ita vitiata eſt, ut etiam ſine voluntatis ſtudio videatur eſſe polluta, ex culpæ venit vitio, in quo ſeipſam qualis per judicium facta ſit humana natura cognoſcat, ut homo qui ſponte culpam perpetravit, reatum culpæ portet invitus. Atque ideo feminæ, quæ cum ſemetipſas conſiderant in menſtrua conſuetudine, ſi ad ſacramentum dominici corporis & ſanguinis accede-

re non præſumunt, de ſua recta conſideratione laudandæ ſunt. Dum vero percipiendi ex religioſæ vitæ conſuetudine ejuſdem myſterii amore rapiuntur, reprimendæ, ſicut prædiximus, non ſunt. Sicut enim in veteri teſtamento exteriora opera ſervabantur: ita in teſtamento novo tam quod exterius agitur, quam id quod interius cogitatur, ſolicita intentione attenditur, ut ſubtili ſententia puniatur. Nam cum multa lex velut immunda manducare prohibeat, in evangelio tamen Dominus ait: *Non quod intrat in os, coinquinat hominem: ſed qua exeunt de corde, illa ſunt quæ coinquinent hominem.* Atque paulo poſt ſubjecit, exponens: *Ex corde exeunt cogitationes malæ.* Ubi ubertim indicatum eſt, quia illud ab omnipotenti Deo pollutum eſſe in opere oſtenditur, quod ex pollutæ cogitationis radice generatur. Unde Paulus quoque apoſtolus dicit: *Omnia munda mundis: coinquinatis autem & infidelibus nihil eſt mundum.* Atque mox ejuſdem coinquinationis cauſam annuntians ſubjungit: *Coinquinata ſunt enim eorum & mens & conſcientia.* Si ergo ei cibus immundus non eſt, cujus mens immunda non fuerit, cur quod munda mente mulier ex natura patitur, ei in immunditiam reputetur? Vir autem cum propria conjuge dormiens, niſi lotus aqua intrare eccleſiam non debet, ſed neque lotus intrare ſtatim debet. Lex autem veteri populo præcipit, ut mixtus vir mulieri, & lavari aqua debeat, & ante ſolis occaſum eccleſiam non intrare. Quod tamen intelligi ſpiritaliter poteſt; quia mulieri vir miſcetur, quando illicitæ concupiſcentiæ animus in cogitatione per delectationem conjungitur. Quia niſi prius ignis concupiſcentiæ a mente deferveat, dignum ſe congregatione fratrum exiſtimare non debet, qui ſe gravari per nequitiam pravæ voluntatis videt. Quamvis enim de hac re diverſæ hominum nationes diverſa ſentiant, atque alii alia cuſtodire videantur: Romanorum tamen ſemper ab antiquioribus uſus fuit, poſt admixtionem propriæ conjugis, & lavacri purificationem quærere, & ab ingreſſu eccleſiæ paululum reverenter abſtinere. Nec hæc dicentes deputamus culpam eſſe conjugium: ſed quia ipſa licita commixtio conjugum ſine voluptate carnis fieri non poteſt, a ſacri loci ingreſſu abſtinendum eſt, quia voluptas ipſa eſſe ſine culpa nullatenus poteſt. Non enim de adulterio vel fornicatione, ſed de legitimo conjugio natus fuerat qui dicebat: *Ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum, & in delictis peperit me mater mea.* Qui enim in iniquitatibus conceptum ſe noverat, in delicto ſe natum gemebat; quia portat arbor in ramo humorem vitii, quem traxit ex radice. In quibus tamen verbis non ipſam admixtionem conjugum iniquitatem nominat, ſed ipſam videlicet voluptatem admixtionis. Sunt enim multa quæ licita eſſe probantur ac legitima, & tamen in eorum actu aliquatenus fœdamur; ſicut ſæpe irascendo culpas inſequimur, & tranquillitatem in nobis animi perturbamus. Et cum rectum ſit quod agitur, non eſt tamen tunc approbabile, quod in eo animus perturbatur. Contra quippe vitia delinquentium iratus fuerat, qui dicebat: *Turbatus eſt præ ira oculus meus.* Quia enim non valet niſi tranquilla mens in contemplationis lucem ſe ſuſpendere, in ira ſuum oculum turbatum dolebat: quia dum male acta deorſum inſequitur, confundi tamen atque turbari a ſummorum contemplatione cogebatur. Eſt ergo laudabilis ira contra vitium; & tamen moleſta, quia turbatum ſe reatum aliquem incurriſſe æſtimabat.

Matth. 15.

Ibidem.

Tit. 1.

Ibidem.

Pſal. 50.

Pſal. 6.

Oportet itaque legitima carnis copula ut cauſa prolis ſit, non voluptatis; & carnis commixtio, creandorum liberorum ſit gratia, non ſatisfactio vitiorum. Si quis ergo ſua conjuge, non cupidine voluptatis cap-

A ptus, ſed ſolummodo liberorum creandorum gratia utitur; iſte profecto ſive de ingreſſu eccleſiæ, ſeu de ſumendo corporis dominici ſanguiniſque myſterio, ſuo eſt relinquendus judicio; quia a nobis prohiberi non debet accipere, qui in igne poſitus neſcit ardere. Cum vero non amor procreandæ ſobolis, ſed voluptas dominatur in opere commixtionis, habent conjuges etiam de ſua commixtione quod defleant. Hoc enim eis concedit ſancta prædicatio, & tamen de ipſa conceſſione metu animum concutit. Nam cum Paulus apoſtolus diceret: *Qui ſe continere non poteſt, habeat uxorem ſuam*; ſtatim ſubjungere curavit: *Hoc autem dico ſecundum indulgentiam, non ſecundum imperium.* Non enim indulgetur quod licet quia juſtum B eſt. Quod enim indulgeri dixit, culpam eſſe demonſtravit. Vigilanti ergo mente penſandum eſt quod in Sina monte Dominus locuturus ad populum prius eumdem abſtinere a mulieribus præcepit. Et ſi illic ubi Dominus per creaturam ſubditam hominibus loquebatur, tanta proviſione eſt mundicia corporis requiſita, ut qui verba Dei perciperent, mulieribus mixti non eſſent: quanto magis mulieres, quæ corpus Domini omnipotentis accipiunt, cuſtodire in ſe munditiam carnis debent, ne ipſa inæſtimabilis myſterii magnitudine prægraventur? Hinc etiam ad David de pueris ſuis per ſacerdotem dicitur, ut ſi a mulieribus mundi eſſent, panes propoſitionis acciperent; quos omnino non acciperent, niſi prius mundus eos David a mulieribus fateretur. Tunc autem vir, qui poſt commixtionem conjugis lotus fuerit aqua, etiam ſacræ communionis myſterium valet accipere, cum ei juxta præfinitam ſententiam eccleſiam etiam licuerit intrare.

C

XI. INTERROGATIO AUGUSTINI.

Quæro etiam ſi poſt illuſionem, quæ per ſomnium ſolet accidere, vel corpus Domini quilibet accipere valeat; vel, ſi ſacerdos ſit, ſacra myſteria celebrare?

Quando nocturna pollutio celebrationem & communionem impediat.

RESPONSIO BEATI GREGORII PAPÆ.

D Hunc quidem teſtamentum veteris legis, ſicut & in ſuperiori capitulo jam diximus, pollutum dicit, & niſi lotum aqua ei uſque ad veſperam intrare eccleſiam non concedit. Quod tamen tunc ſpecialiter ad illum populum; ſpiritaliter autem intelligens ſub eodem intellectu accipiet, quo præfati ſumus: quia quaſi per ſomnium illuditur, qui tentatus immunditia vanis imaginibus in cogitatione inquinatur. Sed lavandus eſt aqua, ut culpas cogitationis lacrymis abluat. Et niſi prius ignis tentationis receſſerit, reum ſe quaſi uſque ad veſperam cognoſcat. Sed eſt in eadem illuſione valde neceſſaria diſcretio, quæ valde ſubtiliter penſari debet, ex qua re accidat menti dormientis. Aliquando enim ex crapula, aliquando ex naturæ ſuperfluitate, vel infirmitate, aliquando ex cogitatione E contingit. Et quidem cum ex naturæ ſuperfluitate vel infirmitate evenerit, omnimodo hæc illuſio non eſt timenda: quia hanc animus neſciens pertuliſſe magis dolendus eſt quam feciſſe. Cum vero ultra modum appetitus gulæ in ſumendis alimentis rapitur, atque idcirco humorum receptacula gravantur, habet exinde animus aliquem reatum, non tamen uſque ad prohibitionem percipiendi ſacri myſterii, vel Miſſarum ſolemnia celebrandi, cum fortaſſe aut feſtus dies exigit, aut exhiberi myſterium, pro eo quod ſacerdos alius in loco deeſt, ipſa neceſſitas compellit. Nam ſi adſunt alii qui implere myſterium valeant, illuſio per crapulam facta, a perceptione ſacri myſterii prohibere non

debet; ſed ab immolatione ſacri myſterii abſtineri, ut arbitror, humiliter debet, ſi tamen dormientis mentem turpis imaginatio non concuſſerit. Nam ſunt quibus ita plerumque illuſio naſcitur, ut eorum animus etiam in ſomno corporis poſitis turpibus imaginationibus non fœdetur. Quia in re [a] unum ibi oſtenditur, ipſa mens rea, non tamen vel ſuo judicio penitus libera, cum ſe etſi dormienti corpore nihil meminit vidiſſe, tamen in vigiliis corporis meminit in ingluviem cecidiſſe. Si vero ex turpi cogitatione vigilantis oritur illuſio in mente dormientis, patet animo ſuus reatus. Videt enim a qua radice inquinatio illa proceſſerit, [b] quia quod cogitavit ſciens, hoc pertulit neſciens. Sed penſandum eſt, ipſa cogitatio utrum ſuggeſtione, an delectatione, vel, quod majus eſt, peccati conſenſu acciderit. Tribus enim modis impletur omne peccatum, videlicet ſuggeſtione, delectatione, conſenſu. Suggeſtio quippe fit per diabolum, delectatio per carnem, conſenſus per ſpiritum: quia cum primam culpam ſerpens ſuggeſſit, Eva velut caro delectata eſt, Adam velut ſpiritus conſenſit. Et neceſſaria eſt magna diſcretio, ut inter ſuggeſtionem, delectationem & conſenſum judex ſui animus præſideat. Cum enim malignus ſpiritus peccatum ſuggerit in mente, ſi nulla peccati delectatio ſequatur, peccatum omnimodo perpetratum non eſt. Cum vero caro delectari cœperit, tunc peccatum incipit naſci. Si autem etiam ad conſenſionem ex deliberatione deſcendit, tunc peccatum cognoſcitur perfici. In ſuggeſtione igitur peccati [c] ſemen eſt, in delectatione fit nutrimentum, ■ conſenſu perfectio. Et ſæpe contingit, ut hoc quod malignus ſpiritus ſeminat in cogitatione, [d] caro in delectationem trahat, nec tamen animus eidem delectationi conſentiat. Et cum caro ſine anima delectari nequeat, ipſe tamen animus carnis voluptatibus reluctans, in delectatione carnali aliquo modo ligatur invitus, ut ei [e] ex ratione contradicat, nec conſentiat; & tamen delectatione ligatus ſit, ſed ligatum ſe vehementer ingemiſcat. Unde & ille cæleſtis exercitus præcipuus miles gemebat dicens: *Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captivum me ducentem in lege peccati, quæ eſt in membris meis.* Si autem captivus erat minime pugnabat: quapropter & captivus erat, & captivus non erat, [f] ſed pugnabat. Igitur legi mentis lex quæ in membris eſt repugnabat: pugnabat autem, quapropter captivus non erat. Ecce itaque homo eſt, ut ita dixerim, & captivus & liber; liber ex juſtitia quam diligit, captivus ex delectatione quam portat invitus.

[a] al. una ſibi oſtenditur ipſa mens rea, non tamen vel ſuo judicio libera.

[b] al. qui.

[c] al. ſalium.

[d] al. carnem.

[e] al. & ratione nec conſentiat ut conſentiat.

Rom. 7.

[f] al. Pugnabat igitur legi mentis, cui lex quæ in membris eſt repugnabat: ſi ſic pugnabat, captivus non erat.

EPISTOLA FELICIS SICILIÆ EPISCOPI ſancto Gregorio Papæ Romæ directa.

Domino beatiſſimo & honorabili ſancto Patri Gregorio Papæ, Felix veſtræ ſalutis amator.

Eſt in Collectione Iſidori, ut & reſcriptum ſequens. Utrumque ſ. l. anno ac ſuppoſititium tamen creditur.

BEatiſſimæ veſtræ ſalutis ac ſanctitatis jura penes Deum ſunt manifeſta, dum prædicatoribus ſcilicet apoſtolicis & doctrinæ veræ fidei cultura univerſa repleta ſit terra: per divinorum tamen eruditionem eloquiorum veſtra inſtruente admonitione exhortatoria ſuperædificatur orthodoxa Chriſti eccleſia, apoſtolica inſtitutione fundata, & a fidelibus patribus firmiſſime roborata. Ad quam omnes beatiſſimi apoſtoli pari honoris & poteſtatis conſortio prædati populorum agmina convertentes, pie ſanctèque de tenebris ad lumen, de lapſu infidelitatis ad veram fidem, de morte ad vitam homines divinæ prædeſtinationis gratia præſcitos ſalutaribus præceptis ac monitis perduxerunt. Quorum ſanctorum apoſtolorum veſtra fraternitas honoranda ſequens merita & perfectus implens exempla, eccleſiam Dei morum probitate, & actuum ſanctitate condecorat, & fide ſacra Chriſtianiſque moribus vigens, quæ fieri Deo placita præcipit, ſtudiis pontificalibus indefinenter operatur & perficit; ſervans divinæ legis præcepta, *quia non auditores legis juſti ſunt apud Deum, ſed factores legis juſtificabuntur.* Rom. 2.

Hæc quidem meditantes, perlatum eſt ſicut a quibuſdam Roma venientibus, vos Auguſtino conſodali noſtro, per venerabilem ſanctitatem veſtram poſtmodum epiſcopo Anglorum genti ordinato, & illuc directo atque Anglis ſcripſiſſe, quos olim ad fidem correctos per nos cognovimus, ut quarta progenie conjuncti non ſeparentur. Quæ conſuetudo dudum in illis, aut in iſtis partibus, quando una vobiſcum ab infantia nutritus atque edoctus fui, non erat; nec in ullis prædeceſſorum veſtrorum decretis, aut reliquorum generaliter vel ſpecialiter patrum inſtitutis legi, aut hactenus ab ullis ſapientibus eſſe conceſſum didici: ſed ſemper uſque ſeptimum originis ſuæ gradum hoc a ſanctis antecеſſoribus veſtris & ceteris ſanctis patribus, tam in Nicæna ſynodo, quam & in aliis ſanctis conciliis congregatis, ſervari debere reperi, & a recte viventibus, ac Deum timentibus hominibus ſtudioſe pervideri cognovi. Dum hæc nobiſcum verſabantur, ſupervenere & alia de quibus neceſſarium vobis videtur veſtrum conſulere auctoritatem.

Devenerunt quippe ad nos, tam Benedictus Syracuſanæ eccleſiæ epiſcopus, quam & alii fratres noſtri, equidem lacrymantes ac dicentes, per ſæculares & laicos nimis ſe eſſe turbatos, atque animo afflictos ſuper immoderatis actibus eorum; pro quibus & aliqua merita ipſis impingebantur.

Sunt etiam quædam eccleſiæ in noſtra provincia, ſuper quarum conſecrationibus dubitatur; & tam propter earum antiquitatem, quam & propter cuſtodum incuriam, neſcitur utrum dedicatæ ab epiſcopis fuerint nec ne; ſuper quibus omnibus nos a veſtra ſanctitate ac veſtræ ſedis auctoritate inſtrui precamur. Et utrum ea, quæ ſicut prædiximus, vos præfato conſodali noſtro Auguſtino epiſcopo, & Anglorum genti ſcripſiſſe audivimus, ſpecialiter ei, an generaliter omnibus ſcripta ſint, ſcriptis veſtris imbui quærimus, & de hac ſive de aliis præſcriptis rebus pleniter informari cupimus. Nos enim ea quæ legimus, & obſervari a fidelibus cognovimus non increpando, quod abſit, vobis ſignificamus; ſed quid rationabiliter & fideliter ſuper his obſervare debeamus, requirimus.

Et quoniam non modicum murmur ſuper hac re nobiſcum verſatur, quid reſpondere fratribus & coepiſcopis noſtris debeamus, a vobis quaſi a capite reſponſum quærimus; ne ſuper his ancipites remaneamus; aut murmur ullum tam noſtris temporibus quam poſt, inter vos & alios remaneat; rumorque veſter, qui ſemper bonus & optimus fuit, detractionibus laceretur vel ſubtrahatur; aut nomen veſtrum, quod abſit, ſupervenientibus temporibus blaſphemetur.

Nos autem quæ recta ſunt, auctore Deo, humili corde ſervantes, uno vinculo caritatis vobis conſtricti veram religionem in omnibus ut fideles alumni defendentes, a vobis quæ recta ſunt quærimus. Scimus enim, ut ſeu per ſanctæ ſedis præſules, primo apoſtoli, deinde ſucceſſores eorum fecerunt, vos univerſalis eccleſiæ & maxime epiſcoporum (qui oculi propter contemplationem & ſpeculationem vocantur Domini,) curam gerere, ac de religione & lege veſtra aſſidue cogitare: ſicut ſcriptum eſt: *Beatus vir qui meditabitur in lege Domini die ac nocte.* Quæ meditatio non lectione per figuram litterarum tantum conſpecta, ſed exuberante in vobis Chriſti gratia in veſtra cognoſcitur conſcientia immobiliter inſita; nullatenus de veſtro corde recedente lege Chriſti & juſtitia Domini ſacroſancta, ſicut in pſalmis dicit propheta: *Os juſti meditabitur ſapientiam, & lingua ejus loquetur judicium: lex Dei ejus in corde ipſius*, non atramento, ſed Spiritu Dei vivi veſtris in arcanis conſcripta. Non igitur in tabulis lapideis, ſed in tabulis cordis. Extinguatur, otamus, veſtris ſapientiſſimis reſponſis & auxiliis omnis tenebrarum caligo; ut lucifer nobis reſpondeat per vos, ſanctiſſime pater, & dogmatica ceſſantio omnes ubique lætificans, quæ gloriosi ſanctæ eccleſiæ patres propria & puriſſima dogmata in æternæ vitæ firmam hereditatem prædicare noſcuntur. *Et ſubſcripta.* Incolumem vos & Deo placitum, ſancte pater Patrum, orantem pro nobis Dominus cuſtodiat in ævum. Pſal. 1. Pſal. 36.

RESCRIPTUM S. GREGORII PAPÆ ad Felicem epiſcopum Meſſanenſem.

Neophytis in affinitatis conjunctione diſpenſat. De epiſcopis non detrahendis. De ſynodo congreganda.

Gregorius, Felici epiſcopo Meſſanæ.

REverentiſſimo fratri Felici epiſcopo, Gregorius ſervus ſervorum Dei. Caput noſtrum, quod eſt Chriſtus, ad hoc ſua membra nos eſſe voluit, ut per ejus largam caritatis & fidei compagem, unum nos in ſe corpus efficeret, cui ita nos

S. Gregor. eadem habet in epiſt. 5. lib. 7.

adhærere convenit, ut quia sine ipso nihil esse possumus, per ipsum possimus esse quod dicimur. Ab arce capitis res nulla nos dividat: ne ab eo si membrum ejus esse refugimus, relinquamur: & velut dejecti de fide palmites arescamus. Ut ergo Redemptoris nostri habitaculum esse mereamur, in dilectione ipsius toto mentis studio mancamus. Ipse namque ait: *Qui diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & apud eum mansionem faciemus.* Exegit ergo dilectio tua, frater carissime, ut ex auctoritate sedis Apostolicæ tuis deberemus consultis respondere. Quod licet non protinus, sed succincte agere festinaremus, propter quasdam importunitates, quæ nostris præpedientibus peccatis in nos supervenere; nisi tamen hæc, per reliqua sanctorum patrum instituta studiis perquirere latius & investigare committimus. Non enim potest mens attrita, & oneribus atque importunitatibus prægravata tantum boni peragere, & libere de his loqui, quantum delectata & oppressionibus soluta. Non ergo ista ob id prætulimus, ut hæc & alia quæ necessaria fore cognoveramus, tuæ sanctitati velimus denegare, sed ut quod hic minus inventum, latius perquiratur. De tribus enim Apostolicam sedem, in qua alitus es & edoctus, capitulis consulendam, præcessorum tuorum sequens exempla credidisti id est, de consanguinitatis conjunctione, & de veratione episcoporum a subditis, & de ecclesiarum dubitatione consecrationum. Quod autem scripsi Augustino Anglorum gentis episcopo, alumno videlicet, ut recordaris, tuo, de consanguinitatis conjunctione, ipsi & Anglorum genti, quæ nuper ad fidem venerat, ne a bono quod cœperat metuendo asperiora recederet, specialiter & non generaliter ceteris me scripsisse cognoscas. Unde & mihi omnis Romana civitas exstitit testis, nec ea intentione hæc illis scripta mandavi, ut postquam firma radice in fide fuerint soliditati, si intra propriam fuerint consanguinitatem inventi, non separentur, aut infra affinitatis lineam, id est, usque ad septimam generationem conjungantur; sed adhuc illos neophytos existentes sapissime eos prius illicita docere vetare, & verbis ac exemplis instruere, & quæ post de talibus egerint rationabiliter & fideliter excludere oportet. Nam juxta Apostolum qui ait: *Lac vobis potum dedi, non escam*, ista illis modo, non posteris, ut supra dictum est, temporibus tenenda indulsimus; ne bonum quod infirma adhuc radice plantarum erat, everteretur; sed cœptum firmaretur, & usque ad perfectionem custodiretur. Sane si in his secus quam debuimus aliquid egimus, non propter ipsam, sed commiserando actum esse cognoscas. Unde & testem invoco Deum, qui cogitationes omnium hominum novit, cujus etiam oculis omnia nuda sunt & aperta. Nam si ea destruerem, quæ antecessores nostri statuerunt, non constructor, sed eversor esse juste comprobarer: testante Veritatis voce, quæ ait: *Omne regnum in se ipsum divisum non stabit, & omnis scientia & lex adversus se divisa destruetur.* Idcoque necesse est, ut omnes concorditer statuta sanctorum patrum nostrorum teneamus, nihil videlicet per contentionem agentes, sed ad omne studium bonæ devotionis unanimes, divinis & apostolicis constitutionibus auxiliante Domino pareamus. O quam bona est caritas, quæ absentia per imaginem, præsentia sibimetipsis exhibet per amorem! Divisa unit, confusa ordinat, inæqualia sociat, imperfecta consummat. Quam recte prædicator egregius *vinculum perfectionis* vocat: quia virtutes quidem cæteræ perfectionem generant; sed tamen eas ita caritas ligat, ut ab amantis mente dissolvi jam nequeant. His rite perpensis, caritati tuæ jam dictis indulsi; nec præceptum dedi, sed consilium; nec regulam in his posteris ullis tenendam tradidi, sed de duobus periculis quod facilius sit vitandum ostendi. Si igitur in rebus sæcularibus suum cuique jus & proprius ordo servandus est, quanto magis in ecclesiasticis dispositionibus nulla debet induci confusio, ne ibi discordia locum inveniat, unde pacis debent bona procedere? Quod hac ratione servabitur, si nihil potestati, sed totum æquitati tribuitur. Quapropter multum cor nostrum magnitudini vestræ congaudet, quod sic vos in vestris actibus studiosos invenimus, ut & nostri curam habeatis, & talia sic sciendo inquirere studeatis; quatenus vobis non solum apud homines gloriam, sed & apud omnipotentem Dominum præmia mercedis acquirant. Ceterum super vexatione episcoporum de quo nos consulere voluistis, scimus quia a nullis vita præsulum perturbari debet excessibus; quia valde indignum est, ut hi qui throni Dei vocantur, aliqua motione a regibus vel subditis turbentur. Quoniam si David regum justissimus in Saul, quem constabat jam a Domino reprobatum & abjectum esse, manum mittere non præsumpsit, sit, quanto magis cavendum est, ne manum detractionis, aut vituperationis, sive indiscretionis, aut dehonorationis, quidam mittant in unctum Domini, vel in prædicatores sanctæ ecclesiæ? Quia eorum vexatio sive detractio ad Christum pertinet, cujus vice in ecclesia funguntur. Unde summopere cavendum est omnibus filiis, ne clanculo aut publice episcopum suum, id est, unctum Domini detractionibus aut vituperationibus dilaniet: perpendentes illud exemplum Mariæ, quia pro eo quod Moysi famulo Dei propter Æthiopissam de-

Joan. 14.

Epist. 2. quæ Carolo Papæ tribuitur, ipsum authentur verbis.

no. XXIV. q. 1. c. 2. & 3. Quedam hæc.

Scripta est ergo epistola, inquit Labbeus, post annum 600. quo Felix Messanensis jam obierat, eique jam ab anno successor Deusdedit, de quo tamen adhuc nemo epist. 40. lib. 9.

1. Cor. 3.

Luc. 11.

S. Leo epist. 91. cap. 2. Julianum epist. 50. Lib. 4. sanctæ Regenu. Colgit. 3.

Idem S. Gregorius epist. 110. lib. 7. noster.

Idem libri eod. ep. 64. initio.

Conc. Tolet. XI. cap. 5.

Num. 12.

A traxit, immunditia lepræ mulctata sit. Et illud Psalmistæ: *Nolite tangere Christos meos, & in prophetis meis nolite malignari.* Et in lege divina legitur: *Diis non detrahes: & populi tui principi non maledices.* Unde valde prævidendum est subditis tam clericis quam laicis, ne episcoporum, ne prepositorum suorum vitam tenere reprehendere audeant, si quid eos fortasse agere reprehensibiliter vident: ne unde mala arguunt, inde per elationis impulsum in profundiora mergantur. Admonendi sunt etiam ne cum culpas præpositorum suorum considerant, contra eos audaciores fiant. Sed sic eorum prava apud semetipsos considerent, ut divino timore constricti, ferre sub eis jugum reverentiæ non reculent; quoniam facta suorum episcoporum vel præpositorum oris gladio non sunt ferienda, etiam cum recte reprehendenda videntur: quoniam a prædecessoribus nostris & a reliquis multis sanctis episcopis statutum fore cognoscimus, ut oves pastores suos non facile reprehendant, nec eos criminari vel accusare præsumant: quia cum in præpositos delinquimus, B ejus ordinationi qui nobis eos prætulit, obviamus. Unde Moyses dum contra se & Aaron conqueri populum cognovisset, ait: *Nos enim quid sumus? nec contra nos est murmur vestrum, sed contra Deum.* Quapropter admonendi sunt subditi utriusque ordinis viri, ut cum magistrorum facta conspiciunt, ad suum cor redeant, & de eorum increpationibus non præsumant: quia *non est discipulus super magistrum, nec servus super dominum suum.* De dedicationum vero ecclesiarum dubitatione, super qua inter cetera nos consulere voluistis, hoc vos rite tenere debetis, quod nos ab antecessoribus nostris traditum accepimus; id est, ut quoties iam de baptismo aliquorum, vel confirmatione, quam de ecclesiarum consecratione dubitatio haberur; & nec scriptis nec testibus ratio certa habetur, utrum baptizati, vel confirmati, sive ecclesiæ consecratæ sint: ut baptizentur tales ac confirmentur, atque ecclesiæ canonice dedicentur, ne talis dubitatio ruina fidelibus fiat: quoniam non monstratur iteratum, quod non certis indiciis ostenditur rite peractum. Hæc vos adminiculante divina gratia ita tenere cupimus, vobisque ut C postulastis tenere & docere mandamus: & ea quæ sanctis patribus ante nos sunt statuta non proterve irrumpere, sed fideliter servare optamus. Unde Redemptoris misericordiam exoramus, ut sua vobis in omnibus gratia suffragetur, & effectu implere vos tribuat quod velle concessit, quia in hac re tanto commoda retributionis accrescunt, quanto & studium laboris augetur. Progeniem vero suam unumquemque de his qui fideliter edocti sunt, & jam firma radice plantati stant inconvulsi, usque ad septimam observare decernimus generationem. Et quamdiu se affinitate agnoscunt propinquos, ad hujus copulæ non accedere societatem præsumant; nec eam, quam aliquis ex propria consanguinitate conjugem habuit, vel aliqua illicita pollutione maculavit, in conjugium ducere illi prorsus licebit Christianorum vel licebit: quia incestuosus est talis coitus, & abominabilis Deo & cunctis bonis hominibus. Incestuosos vero nullo conjugii nomine deputandos a sanctis patribus dudum statutum esse legimus. Ideo nolumus nos in hac re a vobis sive a ceteris fi- D delibus reprehendi: quia quod in his Anglorum genti indulsimus, non formam dando, sed consideratione, ne Christianitatis bonum quod cœperant imperfectum dimitterent, egimus. Paterna ergo vos dilectione salutantes hortamur, ut propositas opportunitate occasiones in vestra efficacia enixius elaborare debeatis, atque id modis quibus possibile fuerit omni studio agere contendatis: quatenus prædicabile desiderium vestrum in auxilium omnium adjuvante Domino compleatis. Nec hoc quoque in hac solicitudinis parte relinquimus, quod omnes incestuosi a liminibus sanctæ ecclesiæ sint separandi, quousque per satisfactionem precibus sacerdotum canonice eidem sanctæ ecclesiæ catholicæ reconcilientur. Sunt enim mali segregandi a bonis, & inqui a justis: ut saltem rubore suo consentaneas suas recognoscant, & convertantur a pravitatibus suis. Ac si incorrigibiles apparuerint, segregentur a fidelibus usque ad satisfactionem: juxta Salvatoris Domini sententiam, quæ inter cetera de peccante in se fratre præcipiendo ait: *Si peccaverit in te frater tuus,* E *corripe eum inter te & ipsum solum. Si te audierit, lucratus es fratrem tuum: si autem non audierit te, adhibe tecum unum vel duos, ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum. Quod si eos non audierit, dic ecclesiæ. Si autem & ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus.* His ergo & aliis multis sanctorum patrum auctoritatibus segregandi sunt mali a bonis, ne pereant justi pro injustis, sicut scriptum est: *Perit justus pro impio.* Debet enim discretio semper fieri inter bonos & malos, sicut est inter hœdos & oves. Manifesta quoque peccata non sunt occulta correctione purganda, sed palam sunt arguendi qui palam nocent: ut dum aperta objurgatione sanantur, ii qui eos imitando deliquerant corrigantur. Dum enim unus corripitur, plurimi emendantur. Et melius est ut pro multorum salute unus condemnetur, quam per unius licentiam multi pericliterentur. Nec mirum si inter homines hæc ratio custoditur, cum & inter jumenta hoc fieri perspicue cogno-

Psal. 104. Exod. 22.

S. Gregorius Pastoralis lib. 2. admon. 8.

Conc. Rom. IV. sub Symmacho.

Exod. 16.

Matth. 10.

Conc. Carthag. V. cap. 6.

S. Gregor. epist. 64. lib. 3.

Gregor. III. epist. 1.

Hincmar. in libro de divortio Lotharii & Theutbergæ.

Gregor. II. epist. 14.

Conc. Rom. sub eodem tempore 3.

Hincmar. in loco citato.

Luc. 17.

Concil. Agathense can. 61. & alia decimo cap.

S. Gregorius epist. 64. lib. 7.

Ezech. 7.

Statuta sancti Isidori Hispal. Ep. lib. III. cap. 44.

vimus; ut ea quæ ſcabiem aut impetiginem habere videntur, ſeparentur a ſanis, ne illorum morbo cetera ſana damnentur & pereant. Sanus eſt ergo ut mali aperte corrigantur, quam pro illis boni pereant. Unde volumus omnes in unum convenire epiſcopos, ut de incidentibus cauſis fiat diſceptatio, & ſalubris de eccleſiaſtica obſervatione collatio; quatenus dum per hoc & præterita corriguntur, & regulam futura ſuſcipiunt, omnipotens ubique Dominus fratrum concordia collaudetur. Cujus vobis adeſſe præſentiam, ſi hæc obſervaveritis, ſcitote: quia ſcriptum eſt: *Ubi fuerint duo vel tres congregati in nomine meo, ibi in medio eorum ſum.* Si ergo dignatur adeſſe duobus vel tribus congregatis, quanto magis non decrit ubi plures conveniunt ſacerdotes? Et quidem quia adhibendum bis in anno concilium, patrum ſit regulis inſtitutum non latet. Sed ne forte aliqua excuſatio ſit, ſemel decrevimus congregari, ut exſpectatione concilii nihil pravum, nihil præſumatur illicitum. Nam plerique & ſine amore juſtitiæ meru examinationis abſtinent ab hoc, quod omnium notum eſt poſſe diſplicere judicio. Hanc, frater carissime, obſervantiam noſtris relinquendam poſteris ſeneamus: & omnia quæ ad eruditionem noſtram ſacris apicibus ſcripta ſunt, cuſtodiamus, atque ad ea quoſcumque poſſumus excitemus. Certum quippe eſt, quia ſi toto corde præceptis ſalutaribus nos occupamus, omnem vitiorum labem effugimus; quia dum his quibus ædificamur inhæremus, locum ſine dubio deceptionis excludimus. Quapropter oportet ut eorum in cunctis ſtudioſum vos circa fratres atque ſubjectos oſtendatis; ut omnes cum quibus alii eſtis, atque didiciſtis ſanctæ Romanæ eccleſiæ præceptionibus parere, Apoſtolicæ ſedis præcepta multiplicare, aperti ſſimeque nota facere cognoſcant: quia quod ſpecialiter tibi tuiſque & fratrum tuorum caritati, ut eæ litteræ innotuerunt, conſultis ſcribimus, generaliter omnibus tenere mandamus. Circa ſubjectorum autem actus fraternitas tua ſit vigilans, ut veſtrum illis exemplum inſtructio, & vita magiſtra ſit; linguæ veſtræ exhortatione diſcant quod metuant, & doceantur quod diligant; ut dum talenta credita cum lucro multiplicantur, in die retributionis annuente divina gratia audire mereamini: *Euge ſerve bone & fidelis, intra in gaudium Domini tui.* Curam præterea de omnibus quæ vobis aliiſque fratribus noſtris, & generaliter cunctis pro illicitarum rerum prohibitione ſcripſimus, habere vos per omnia cognoſcamus: quia omni ſtudio omnique annisu neceſſe eſt ut fraternitatis veſtræ vigilantia compleantur: atque illic omnia, quæ pro animarum ſcripſimus ſalute, fideliter recenſeantur: quatenus & vos per hoc veſtrum zelum qualiter vobis illicita diſpliceant oſtendatis: & nos utiliter providiſſe, qui vos ac veſtram ad hoc præ ceteris perſonam elegimus, videamur. Omnipotens Deus ſua vos protectione cuſtodiat, honoremque perceptum vobis omnibus ſervare concedat. Amen.

S. Gregor. epiſt. 3. lib. 7.

Matth. 18.

S. Gregorius epiſt. 64. lib. 7.

Matth. 25.

Idem S. Gregorius epiſt. 10. lib. 4.

DECRETUM SYNODALE Gregorii Papæ.

In quibuſdam Regiis editionibus ſui jungitur hoc Decretum ſynodo ſuperius edita. pag. 496. 497. & 498.

GRegorius ſanctiſſimus apoſtolicus Papa, ante corpus beatiſſimi Petri in ſynodo reſidens, dixit: Hinc maxime nimium dolens & ingemiſcens dico, quia aliquot ex Chriſtianis in Occidentis partibus conſtitutos audio temere contra catholicam fidem & patrum ſtatuta agere: ita ut conſecratas feminas ducere præſumant mulieres, & propinquas conjugio ſortiantur. Quod opportunum eſt ſpirituali amputare mucrone; atque, ſi veſtræ placet ſanctitati, radicitus evellite; ne ſeges boni agricolæ, miquorum mixta horrenti us fruteris ſordeſcat. Sanctiſſimi epiſcopi, ſeu venerabiles preſbyteri, reſponderunt: Vere cognoſcimus gratia ſancti Spiritus cor apoſtolatus veſtri ſuccenſum, ut tantæ miſeriæ ſqualorem a fidelium mentibus detergatis. Poſt hanc omnium conſonam reſponſionem, Gregorius apoſtolicus Papa, ante corpus memoratum venerabile Chriſti apoſtolorum principis, inferendo ſententiam, dixit:

Non ſunt hæc literis in Collectione Iſidori.

I. Si quis preſbyterum in conjugium duxerit, anathema ſit.

II. Si quis preſbyter vel diaconus duxerit uxorem, anathema ſit.

III. Si quis monacham, quam Dei ancillam appellant, in conjugium duxerit, anathema ſit.

IV. Si quis commatrem ſpiritualem duxerit in conjugium, anathema ſit.

V. Si quis fratris uxorem duxerit in conjugium, anathema ſit.

VI. Si quis neptem duxerit in conjugium, anathema ſit.

VII. Si quis novercam aut autem ſuam duxerit in conjugium, anathema ſit.

VIII. Si quis conſobrinam duxerit in conjugium, anathema ſit.

IX. Si quis de propria cognatione, in qua cognatas habuit, duxerit in uxorem, anathema ſit.

X. Si quis virginem rapuerit, vel furatus fuerit eam, cum ſibi conſentientibus, anathema ſit.

XI. Si quis virginem quam ſibi non deſponſaverit, rapuerit, vel furatus fuerit in uxorem, una cum ſibi faventibus, anathema ſit.

XII. Si quis hariolos, aruſpices, vel incantatores obſervaverit, aut phylacteriis uſus fuerit, anathema ſit.

XIII. Si quis in quamlibet partem præcepta ante emiſſa apoſtolicæ eccleſiæ de cæteris & locis diverſis temeraverit, & non in omnibus obſervaverit, anathema ſit.

XIV. Si quis homicidium fecerit, agat pœnitentiam decem annis.

XV. Si quis in ſcelere permanſerit, anathema ſit.

XVI. Si quis ex clericis laxaverit coronam, anathema ſit.

XVII. Et reſponderunt omnes per ſingula capitula tertio: Anathema ſit.

Subſcriptio beati Gregorii Papæ.

Gregorius ſanctæ catholicæ atque apoſtolicæ Romanæ eccleſiæ, huic conſtituto a nobis promulgato, ſubſcripſi.

* Agellius epiſcopus civitatis Ferentinenſis huic conſtituto a nobis promulgato, ſubſcripſi. ** al. Agnellus.*

Et ceteri ſubſcripſerunt. Valete.

CONCILIUM HISPALENSE I.

ANNO CHRISTI CIRCITER 590.

Ex Collectione Iſidori, Garſiæ Loaiſæ, & Card. de Aguirre.

Epiſtola epiſcoporum de concilio Hiſpalenſi ad Pegaſium epiſcopum miſſa.

TITULI CAPITULORUM.

I. *De mancipiis eccleſiæ ab epiſcopo manumiſſis.*
II. *De mancipiis eccleſiæ ab epiſcopo ſuis collatis.*
III. *De clericis cum quibus mulieres cohabitent.*

Domino ſancto & reverenter a nobis honorando cariſſimo fratri Pegaſio epiſcopo, Leander, Joannes, Agapius, Stephanus, Baſilius, Velatius, Sintitius, & Petrus epiſcopi, qui in unum in urbe Hiſpalenſi adſumus, ſanctitatem tuam caritatis ſtudio ſalutantes, precamur Dominum, qui nos de ſalute tua vel viſione lætificare dignetur.

CAPITULA.

I.

Interea conſidentibus nobis in eccleſia Hiſpalenſi ſancta Jeruſalem, brevem mancipiorum eccleſiæ, quæ libertaſſe viſus fuerat deceſſor tuus, ſanctæ recordationis Gaudentius epiſcopus, veſtri nobis diacones obtulerunt: & non ſolum quos libertaverat, ibidem relegimus: ſed etiam quos proximis ſuis de familiis eccleſiæ donaverat, in eodem breve recenſuimus adnotatos. Qua de re canonum inſtituta conſuluimus, ſi talis libertas aut tranſactio potuiſſet eſſe ſtabilis. Comperimus autem in canone, ut epiſcopus qui res proprias, excepto filiis & nepotibus, alteris & non eccleſiæ ſuæ dimiſerit, quidquid de eccleſiæ rebus aut donavit aut vendidit, aut quoquo modo ab eccleſia tranſtulit, irritum haberetur. Et ideo, ſi res præceſſoris tui Gaudentii epiſcopi eccleſia veſtra non poſſidet, liberti qui ab eo facti ſunt, non ſunt legitime abſoluti. Ceterum ſi res illius in compenſationem eccleſiæ veſtræ deſerviunt, illi prorſus maneant liberi: nam ſi (ut dictum eſt) præſtitum de ſuis rebus non fecit eccleſiæ, damnum utique inferre non debuit. Propterea ergo de uno conſenſu omnes ſignificamus,

Conc. Agath. can. 7. Sic ſupra in Concilio Bracarenſi III. can. 7. pro exemplis & alibi.

ANNO CHRISTI CIRCITER 590.

magis humanius quam ſeverius cogitantes, ut hi, quos A conſtat tali conditione fuiſſe [a] libertos, in jure eccleſiæ maneant, ut idonei; & peculium ſuum non aliis perſonis, ſed tantum ſuis filiis derelinquant: ipſis quoque filiis & nepotibus cum peculio ipſorum, quaſi idoneis, in jure eccleſiæ permanentibus, in extraneam eis perſonam non liceat quippiam tranſmutare: ſed qui eorum ſine herede diſceſſerunt, peculium eorum ſanctæ proficiat eccleſiæ.

[a] al. liberos.

II.

Ea vero mancipia quæ memoratus epiſcopus de jure eccleſiæ ſublata ſuis proximis contulit, ſi ſimilia de proprio ſuo eccleſiæ ipſius non compenſavit, eccleſia veſtra abſque aliqua oppoſitione recipiat. Hanc formam non ſolum veſtra, hoc eſt, Aſtigitana ſervabit eccleſia; ſed & ſi qui per omnem Bæticam provinciam tali conditione vel ſorte de jure eccleſiæ commearunt, pari ſententiæ ſubjacebunt. Durum eſt enim atque irreligioſum, ut epiſcopus, qui eccleſiaſticis ſtipendiis vivit, & proprietatem ſuam lucris eccleſiæ minime confert, aliorum oblationes a jure eccleſiaſtico privet. B

III.

Inter cetera vero cognoſcite a nobis hoc definitum pro abolendis maculis clericorum; quia quidam epiſcoporum non obſervantes nuper editum concilii Toletani decretum, minus ſoliciti in ſubjectis exiſtunt: proinde placuit, ut ſi preſbyteri, diacones, vel clerici conſortia extranearum feminarum, vel ancillarum familiaritatem per ſacerdotis ſui admonitionem a ſe minus removerint, in ſecundis judices eaſdem mulieres cum voluntate & permiſſu epiſcopi comprehenſas in ſuis lucris uſurpent: ut vitium hoc, dum ſacerdos inhibere non prævalet, poteſtas judicialis coërceat: dato tamen ab iiſdem judicibus ſacramento epiſcopis, ut eas clericis nulla arte reſtituant. Quod ſi reſtituerint, ipſi judices ſententia excommunicationis feriantur: [b] mulieres vero illæ juxta priores canones a ſacerdotibus diſtractæ in monaſterio Deo votarum tradantur ſervituræ.

Concil. Tolet. II. cap. 5. & Tolet. IV. cap. 42.

Tolet. III. cap. 5. Tolet. IV. cap. 42. Tol. VIII. cap. 5. Carthagin. III. can. 17.

[b] al. mulieribus vero illis juxta priores canones a ſacerdotibus diſtractis, pretium earum indigentibus diſpenſetur.

Quæ ſtatuta manu noſtra ſubſcripſimus, data ad ſanctitatem veſtram die primo Nonarum Novembrium, anno quinto regni glorioſiſſimi domini noſtri Reccaredi regis, æra DCXXVIII. D

SUBSCRIPTIONES.

Leander eccleſiæ ſanctæ Hiſpalenſis epiſcopus, hanc conſtitutionem firmavi & ſubſcripſi.

Joannes epiſcopus [c] Egabrenſis, hanc conſtitutionem firmavi & ſubſcripſi.

Agapius eccleſiæ ſanctæ Cordubenſis epiſcopus, hanc conſtitutionem firmavi & ſubſcripſi.

Stephanus epiſcopus Eliberitanus, hanc conſtitutionem firmavi & ſubſcripſi.

Baſilius epiſcopus [c] Elipenſis, hanc conſtitutionem ſignavi & ſubſcripſi.

Velatus epiſcopus Tuccitanus, hanc conſtitutionem E firmavi & ſubſcripſi.

Sintitius epiſcopus Italicenſis, hanc conſtitutionem firmavi & ſubſcripſi.

Petrus epiſcopus Abderitanus, hanc conſtitutionem firmavi & ſubſcripſi.

[c] al. Agabrenſis. *In conc. Tolet. III. Brunaſ. Egabrenſis.*

Concilio Hiſpalenſi, incertum autem quotum illud ſit, varia præterea fragmenta canonum adſcribunt Burchardus & Ivo, quæ videre eſt apud ipſos.

SUGGESTIO EPISCOPORUM ISTRIÆ,

qui pro tribus capitulis ab eccleſia Romana diſſidebant, ad Mauricium Imp.

Suggerendum domino noſtro clementiſſimo ac piiſſimo domno Mauricio Tiberio; humiles Venetiarum vel ſecundæ Retiæ, Ingenuinus, Maxentius, Agnellus, Fonteius, Laurentius, Agnellus, Felix, Auguſtus, Junior, & Horontius, epiſcopi.

Ex Nicolai Fabri mſ. edidit Baronius tomo I. anno 590. num. 11. Noſ. ex P. Jacobi Sirmondi apographo.

Pietatis veſtræ eſt, clementiſſime dominator, preces humilium ſacerdotum imperiali dignatione ſuſcipere: quod etiam ſupplices deprecamur per Dominum Deum noſtrum Jeſum Chriſtum Salvatorem omnium, per fidem catholicam, & regnum quod meruiſtis a Deo conceſſum, atque ſalutem dominorum filiorum veſtrorum, cum quibus perpetuum imperium Deo gubernante permanet; ut aditum inveniat ſupplicatio noſtra apud pias aures veſtras, & cum fiducia recurrentes ad principalia remedia, mereamur quæ petimus impetrare. Nam etſi nos peccata noſtra ad tempus graviſſimo jugo gentium ſummiſerunt, auxiliante nobis Domino, nullo pondere preſſurarum ab integritate catholicæ fidei invenimur ullo modo titubare. Deinde nec obliti ſumus ſanctam rempublicam veſtram, ſub qua olim quieti viximus, & adjuvante Domino, redire totis viribus feſtinamus. Suggerimus etenim, domine piiſſime princeps, ſcandalum eccleſiæ, quod tempore divæ memoriæ Juſtiniani principis totius mundi eccleſias conturbavit, noſtrarum quoque provinciarum partibus ex tunc jam eſſe compertum, damnationem ſcilicet trium capitulorum; id eſt, epiſtolæ venerabilis Ibæ epiſcopi Edeſſenæ civitatis; perſonæ quoque Theodori Mopſueſtiæ epiſcopi; atque ſcriptorum Theodoriti epiſcopi Cyri: quæ in ſancta ſynodo Chalcedonenſi recepta ſunt; & Vigilio tunc Romano Præſuli, atque omnibus pæne ſacerdotibus damnatio ipſa, ſicut revera contraria ſancti Chalcedonenſis concilii, exſecrabilis noſcitur exſtitiſſe. Qui etiam Vigilius ſcripta ſua per omnes provincias mittens, anathematis vinculis omnem populum obligavit, ſi quis damnationi trium capitulorum præberet aliquando conſenſum. Et licet poſtea imperiali pondere ad conſenſum damnationis capitulorum ipſorum paulatim ſinguli tunc fuerint coarctati; noſtrarum tamen provinciarum venerandi deceſſores, quibus indigni ſucceſſimus, prædicti quondam Vigilii inſtructionibus informati, ad hoc inclinari nullo modo potuerunt. Quorum nos exempla, Deo propitiante, ſervantes cum univerſo populo nobis credito, ſequentes etiam in omnibus definitionem ſancti Chalcedonenſis concilii, defenſioni capitulorum ipſorum & reverentiam exhibemus; & a communione damnantium, cum divina gratia abſtinere dinoſcimur. Et dum Smaragdus glorioſus chartularius patrem noſtrum ſanctæ memoriæ Heliam archiepiſcopum Aquileienſis eccleſiæ pro cauſa ipſa vicibus contriſtaret; cum noſtro omnium conſilio atque conſenſu direxit ad pia veſtigia principatus veſtri preces; ſupplicans ut exſpectata Dei miſericordia, revocatis omnibus conſacerdotibus ſynodi noſtræ in poteſtate ſanctæ reipublicæ, ad veſtræ clementiæ præſentiam veniretur, & veſtrum in cauſa ipſa exſpectaretur judicium. Quod pietas veſtræ manſuetudinis ad mercedem & laudem imperii ſui clementi dignatione ſuſcipiens, miſſionem ſuam dedit ad prædictum glorioſum Smaragdum, ut nullatenus quemquam ſacerdotum pro cauſa communionis inquietare præſumeret; ſed Dei miſericordia operante ſuſtineretur, quouſque compreſſis gentibus ad libertatem omnes ſacerdotes noſtri concilii ſub ſancta re-

publica pervenirent. Deinde defunctus est memoratus archiepiscopus noster Helias. Nos vero pro imperatis precibus ejusdem cum omnibus populis nostris ardentibus devotiores effecti, si fieri potuisset, eisdem diebus ad vestra certabamus redire vestigia: & gratias Deo retulimus, & pro vita imperii vestri, sicut ipse novit Dominus, assiduas preces ejus obtulimus majestati. Post hoc ordinato in sancta Aquileiensi ecclesia beatissimo archiepiscopo nostro Severo, quæ contumeliæ illatæ sint, & quibus injuriis ac cæde corporali fustium, & qua violentia ad Ravennatem fuerit civitatem perductus, atque redactus in custodia, quibusque necessitatibus oppressus atque contritus fuerit, potuit ad domini nostri pias aures sine dubio pervenire. Nos autem tam inauditis calamitatibus patrem & archiepiscopum nostrum, quod numquam sub Christianis principibus factum dinoscitur, cognoscentes afflictum, insanabilium dolorum sumus stimulis vulnerati. Nam in hoc tempore iterum cognovimus reverendum Papam Gregorium ad ejusdem patris nostri exhibitionem misisse cum sacratissima vestræ pietatis jussione, ut pro causa ipsa communionis ad Romanam deberet civitatem deduci. Quod audientes, quamvis certi essemus talem missionem domini nostri specialiter adversariorum improba importunitate subreptam, contabuimus & contriti atque luctu gravissimo saucia-
ti ad ultimam desperationem pervenimus; ut ad illius judicium metropolita noster cogeretur occurrere, cum quo causa ipsa esse dinoscitur, & cujus communionem ab initio motionis causæ hujus usque nunc decessores nostri, & nos cum omni populo evitamus. Et quidem memoratum beatissimum archiepiscopum nostrum frequenti contestatione convenimus, ne nobis absentibus, & a se ad præsens divisis, de communi causa ecclesiæ aliquid audeat definire. Quoniam, piissime domine, sic accensi sunt omnes homines plebium nostrarum in causa ista, ut ante mortem perpeti, quam ab antiqua catholica patiantur communione divelli. Revera, clementissime dominator, fidem catholicam conservantes, & Chalcedonensis concilii definitiones in omnibus venerantes, ut quibuslibet occasionibus contristentur, nec Deo nec vestræ pietati placere credendum est. Ergo, mitissime dominator, totius concilii nostræ parvitatis hæc est deliberatio, sicut & eidem patri & archiepiscopo nostro scripsimus: ut pro reddenda ratione communionis nostræ, contrito Dei judicio in jugo barbarico, opportuno tempore ad vestræ pietatis vestigia occurramus: habentes præ oculis exempla fidelia, quibus edocti sumus, cum omnes intentiones sopitæ sunt. Sic Theodosii senioris Constantinopolitana synodus, Deo propitiante, sedatis est scandalis confirmata: sic deinde Ephesina prima synodus, divæ memoriæ Theodosio juniore disponente, bene noscitur definita: sic ad postremum præsentia Marciani divi principis, abscissis omnibus scandalis, pax catholica in Chalcedonensi concilio reformata est. Nam per absentiam Christianissimorum principum in Ephesina secunda episcoporum congregatione, a Dioscoro Alexandrino Flavianus sanctissimus regiæ vestræ urbis episcopus veritatem catholicæ fidei defendens occisus est; aliique episcopi assertores orthodoxæ fidei in custodia dejecti sunt; & scandalum ecclesiæ pessimum generatum est. Quod cum magno labore postea divæ memoriæ Marcianus Imperator avus vestræ pietatis sua præsentia in Chalcedonensi concilio amputans, catholicam pacem universali ecclesiæ restauravit. Hoc tantum prostrati deposcimus, ut quia misericordia Dei circa sanctam rempublicam operante, in meliore statu Italiæ partes, laborante fideliter glorioso Romano Patricio, dignanter perduxit; & credimus nos celeriter devictis gentibus ad pristinam libertatem reduci; cesset violentia militaris, quam vestro felicissimo tempore Deus fieri non permittat. Sint inducia, & cum jussione sacratissimi imperii vestri, parati erimus ad pedes vestræ pietatis occurrere, & nostræ fidei atque communionis plenam reddere rationem. Nam cum quo nobis ipsa causa est, & quem in communione vitamus, judicem experiri non possumus. Quod etiam sacratissimis legibus vestris statutum est, nullum posse judicem esse in causa, qua adversarius comprobatur. Sed sicut semper Deus præsentia Christianorum principum intentiones ecclesiasticas sedare dignatur, hoc & nunc fieri supplicamus. Etenim si aliter, clementissime domine, actum fuerit; ut archiepiscopum nostrum, quod absit, ad Romanam contingat violenter exhiberi ecclesiam; spes jam nulla erit conservandæ justitiæ, sed tantum pondus gravissimæ violentiæ. Suggerimus etenim, pie dominator, quia tempore ordinationis nostræ unusquisque sacerdos in sancta sede Aquileiensi cautionem scriptis emittimus, studio sed fide ordinatoris nostri, nos fidem integram sanctæ reipublicæ servaturos; quod ipse novit Dominus nos fideliter toto corde servasse, & hucusque jugiter conservare. Si conturbatio ista & compulsio præsentibus jussionibus vestris remota non fuerit, si quem de nobis, qui nunc esse videmur, defungi contigerit; nullus plebium nostrarum ad ordinationem Aquileiensis ecclesiæ post hoc patietur accedere. Sed quia Galliarum archiepiscopi vicini sunt, ad ipsorum sine dubio ordinationem occurrent; & dissolvetur metropolitana Aquileiensis ecclesia sub vestro imperio constituta, per quam Deo propitio ecclesias in gentibus possideris: quod ante annos jam fieri cœperat, & in tribus ecclesiis nostri concilii, id est, Beconensi, Tiburniensi, & Augustana, Galliarum episcopi constituerant sacerdotes. Et nisi ejusdem tunc divæ memoriæ Justiniani principis jussione commotio partium nostrarum remota fuisset, pro nostris iniquitatibus pæne omnes ecclesias ad Aquileiensem synodum pertinentes, Galliarum sacerdotes pervaserant. Ergo, domine pie, quia semper piissimorum principum fides pro tranquillitate ecclesiæ vigilavit, & hoc studio, repensante Deo, contrariæ gentes divina manu compressæ sunt; mereamur nos humillimi sacerdotes, supplicationis nostræ sortiri effectum. Nam qui aliter domino nostro subrepere cupiunt, nec Dei judicium habent præ oculis, nec utilitatem sanctæ reipublicæ vestræ, seu opinionem pii imperii, quam lacerari non metuunt de murmuratione totius populi partium istarum, qui persecutionem evidenter Christianis fieri suspicantur. Præsentem igitur supplicem relationem confidenter direximus, quam pia clementia dignetur placida aure recipere: ut effectum nostræ supplicationis, Deo vobis aspirante, sortiti, pro quiete matris nostræ Aquileiensis ecclesiæ sacratissimis jussionibus relevetur, & pro incolumitate domini nostri, ac dominorum filiorum vestrorum, Domino Deo nostro jugiter supplicemus.

ET SUBSCRIPTIO.

Ingenuinus episcopus sanctæ ecclesiæ [a] secundæ Retiæ, hanc relationem a nobis factam subscripsi. [a] *Sirmond. Secundionensis ad ejus Benedictin.*

Maxentius episcopus sanctæ ecclesiæ Julienſis, ut supra.

Laurentius episcopus sanctæ catholicæ ecclesiæ Belunatæ, ut supra.

Augustus episcopus sanctæ catholicæ Concordiensis ecclesiæ, ut supra.

Agnellus episcopus sanctæ [b] Treientinæ ecclesiæ, ut supra. [b] *Tridentinæ.*

Agnellus episcopus sanctæ [c] Acelinæ ecclesiæ, ut supra. [c] *Aquilinæ.*

Junior episcopus sanctæ ecclesiæ catholicæ Veronensis, ut supra.

Fonteius epiſcopus ſanctæ Feltrinæ eccleſiæ, ut ſupra.
Felix epiſcopus ſanctæ Terviſianæ eccleſiæ, ut ſupra.
Horontius epiſcopus ſanctæ catholicæ eccleſiæ Vetinæ, ut ſupra.

IN NOMINE DOMINI DEI NOSTRI JESU CHRISTI.

Imperator Cæſar Flavius Mauricius Tiberius, Fidelis in Chriſto, Pacificus, Manſuetus, Maximus, Beneficus, Alammanicus; Gregorio viro ſanctiſſimo, & beatiſſimo archiepiſcopo almæ urbis Romæ ac Papæ.

COnſuetam & Deo placitam veſtram ſanctitatem ſcientes, & quod recte catholicæ noſtræ eccleſiæ dogmatum omnibus doctrinam exercetis, ſcire vos volumus, quod epiſcopi Iſtrienſium provinciarum per clericos aliquos ad nos directos ſuggeſtiones nobis tranſmiſerunt: unam epiſcoporum, civitatum, & caſtrorum, quos Longobardi tenere dinoſcuntur: aliam Severi Aquileienſis epiſcopi, aliorumque epiſcoporum qui cum illo ſunt: & tertiam ſolius ejuſdem Severi; in quibus omnes dixerunt tuam beatitudinem milites ad illos tranſmiſiſſe cum uno tribuno & excubitore, neceſſitatem imponentes præfato reverentiſſimo Severo & teſtibus epiſcopis, ut ad tuam beatitudinem perveniant, propter diverſam voluntatem quam habent ad ſacra & catholica dogmata ſacroſanctæ noſtræ eccleſiæ. Et ſupplicaverunt nos inducias ad hoc ſibi fieri, & nullam eis interim neceſſitatem imponi ad veſtram ſanctitatem pervenire; ut [a] licentes, quod tempore opportuno ad hanc ſacratiſſimam urbem accedentes, per ſeipſos ſuggerere nobis habent quæ ſibi obſtare videntur. Quia igitur & tua ſanctitas cognoſcit præſentem rerum Italicarum confuſionem, & quod oportet temporibus competenter verſari; jubemus tuam ſanctitatem nullam moleſtiam eiſdem epiſcopis inferre; ſed concedere eos otioſos eſſe, quouſque providentiam Dei & partes Italiæ [b] paccales conſtituantur, & ceteri epiſcopi Iſtriæ ſeu Venetiarum iterum ad priſtinum ordinem redigantur. Tunc enim perfectius omnia pro pace & diverſitate dogmatis, cum antecedentibus tuis orationibus corrigentur. *Et ſubſcripſit.* Divinitas te ſervet per multos annos, ſanctiſſime ac beatiſſime pater.

[a] *De Sirmondi apographum, ſed mendoſe, ut ipſe admonet.*

[b] *Baron. edidit, pace alterc.*

ANNO CHRISTI 590.

CONCILIUM
IN CONFINIO TRIUM CIVITATUM,
adverſus Tetradiam, quæ Eulalii comitis uxor fuerat, celebratum anno Chriſti DXC.

Ex editione P. Jacobi Sirmondi ſocietatis Jeſu.

TEtradia Eulalii comitis Arverni uxor, cum ab eo inhumanius tractaretur, clam ad Deſiderium ducem cum rebus Eulalii, quas auferre potuerat, ſe contulit; atque eidem poſtea, uxore ipſius mortua, nupſit. Eulalius poſt Deſiderii obitum res ſuas a Tetradia repetit: quas illa ex ſynodi hujus ſententia in quadruplum reſtituere coacta eſt. Gregorius Turonenſis libro decimo hiſtoriæ capite octavo. In confinio, *inquit*, termini Arverni, Gabalitani, atque Rutheni, ſynodus epiſcoporum facta eſt contra Tetradiam relictam quondam Deſiderii: eo quod repeteret ab ea Eulalius comes res, quas ab eo fug ens ſecum tuliſſet. *Et poſt alia.* Igitur conjunctis, ut diximus, ſacerdotibus & viris magnificis in confinio ſupradictarum urbium, Tetradia ab Aginno repræſentantur, atque Eulalius contra eam cauſaturus acceſſit. Cumque res, quas de ejus, abiens ad Deſiderium, domo abſtulerat, inquireret, jud catum eſt Tetradia ut quadrupla ſatisfactione ablata reſtitueret: filioſque, quos de Deſiderio conceperat, incertos haberi. Illud inſuper ordinantes, ut ſi hæc quæ Eulalio eſt juſſa diſſolveret, accedendi in Arvernum licentia præberetur, rebuſque ſuis quæ ei ex paterna ſucceſſione obvenerant abſque calumnia frueretur. Quod ita factum eſt.

ANNO CHRISTI 590.

CONCILIUM PICTAVENSE.
In quo monaſterii Pictavenſis cauſa inter Chrodieldem & abbatiſſam, ab utriuſque regni epiſcopis diſcuſſa & judicata eſt, anno Chriſti DXC.

CVm eo tandem prorupiſſet Chrodieldis audacia, ut occupato nocte per emiſſarios ſuos monaſterio, vi abbatiſſam inde abduceret; ex quo dira mox ſecuta ſeditio cædibus ac ſtragibus urbem fœdabat: re ad principes delata, convenit inter eos, ut delecti ex utroque regno antiſtites mitterentur, qui de omnibus eccleſiaſtico more cognoſcerent: Maccone etiam comiti mandatum, ut ſeditionem ſi qui reſiſterent vi opprimeret. Synodus ergo in baſilica ſancti Hilarii habita eſt. Quid in ea geſtum ſit declarat Synodica epiſcoporum ad reges, quæ apud Gregorium Turonenſem libro decimo capite decimo ſexto legitur his verbis:

Judicium epiſcoporum qui Pictavis convenerant contra Chrodieldem & Baſinam ac ſocias latum, ad Guntrannum & Childebertum reges.

Domnis glorioſiſſimis regibus, epiſcopi qui adfuerunt.

Greg. Turon. Lib. 10. cap. 16.

PRopitia divinitate, piis atque catholicis populo datis principibus, quibus conceſſa eſt regio, rectiſſime ſuas cauſas patefacit religio; intelligens ſacroſancto participante Spiritu, eorum qui dominantur ſe ſociari & conſtabiliri decreto. Et quia ex juſſione poteſtatis veſtræ, cum ad Pictavam civitatem pro conditionibus monaſterii ſanctæ recordationis Radegundis convenimus, ut altercationis inter abbatiſſam ejuſdem monaſterii vel monachas, quæ de ipſo grege non ſalubri deliberatione progreſſæ ſunt, ipſis diſceptantibus agnoſcere deberemus: evocatis partibus, interrogata Chrodieldis & Baſina, quare tam audacter contra ſuam regulam foribus monaſterii confractis diſceſſerant, & hac occaſione congregatio adunata diſciſſa ſit. Quæ reſpondentes profeſſæ ſunt famis, nuditatis, inſuper & cædis ſe jam non ferre periculum; adjicientes etiam, eo quod diverſæ earum in balneo lavarentur incongrue, ad tabulam ipſa luſerit, atque ſæculares cum abbatiſſa reficerent: etiam & ſponſalia in monaſterio facta ſint: de palla holoſerica veſtimenta neptis ſuæ temerarie fecerit; foliola aurea, quæ fuerant in gyro pallæ, inconſulte ſuſtulerit, & ad collum neptis ſuæ farcinoroſe ſuſpenderit; vittam de auro exornatam eidem neptı ſuæ ſuperflue fecerit; barbatorias intus eo quod celebraverit. Interrogantes abbatiſſam quid ad hæc reſponderet, dixit: De fame

quod

ANNO CHRISTI 590.

quod conquerentur, ſecundum quod temporis penuria permitteret, numquam ipſæ nimiam egeſtatem pertulerunt. De veſtimento vero dixit: Si quis earum arcellulas ſcrutaretur, amplius eas habere, quam neceſſitas indigeret. De balneo vero quod opponeretur, retulit hoc factum diebus Quadrageſimæ: & pro calcis amaritudine, ne lavantibus noceret novitas ipſius fabricæ, juſſiſſe domnam Radegundem, ut ſervientes monaſterii publice hoc viſitarent, donec omnis odor nocendi diſcederet: quod per Quadrageſimam uſque ad Pentecoſtem in uſu famulis fuerit. Ad hæc Chrodieldis reſpondit: Et poſtea ſimiliter multi per tempora laverunt. Retulit abbatiſſa, ſe nec probare quod dicerent, & ſe neſcire an factum ſit. Sed adhuc inculpans eadem, quod ſi ipſæ vidiſſent, cur abbatiſſæ non proderent. De tabula vero reſpondit: Et ſi luſiſſet vivente domna Radegunde, ſe minus culpa reſpiceret: tamen nec in regula per ſcripturam prohiberi, nec in canonibus retulit: ſed ad juſſionem epiſcoporum repromiſit cervice ſe inflexa per pœnitentiam quidquid juberetur implere. De conviviis etiam ait, ſe nullam novam feciſſe conſuetudinem, niſi ſicut actum eſt ſub domna Radegunde: ſe Chriſtianis fidelibus eulogias obtuliſſe, nec ſibi comprobari cum illis ullatenus convivaſſe. De ſponſalibus quoque ait, coram pontifice, clero, vel ſenioribus, pro nepte ſua orphanula arrhas accepiſſe: & tamen ſi hæ culpa ſit, veniam ſe coram cunctis petere profeſſa eſt, & tamen nec tunc convivium in monaſterio fecerit. De palla quod reputarent, protulit monacham nobilem, quæ ei mafortem holoſericum, quem de parentibus detulit, muneris cauſa conceſſerit, & inde partem abſciditſſet, unde quod vellet & faceret; de reliquo vero quantum opportunum fuit ad ornatum altaris, pallam condigne condiderit; & de illa inſciſſura, quæ pallæ ſuperfuit, purpuram nepti ſuæ in tunica poſuerit, quam ibi dediſſe dixit, quo monaſterio profuit: quæ omnia donatrix Didinia confirmavit. De foliolis aureis, & vitta auro exornata, Macconem famulum veſtrum præſentem teſtem adhibuit, eo quod per manum ejus a ſponſo puellæ prædictæ neptis ſuæ viginti ſolidos accepit, unde hoc publice fecerit, nec de re monaſterii quidquam ibi permixtum ſit. Interrogata Chrodieldis cum Baſina, ſi forſitan aliquid abbatiſſæ, quod abſit, adulterii reputarent, ſive quid homicidii vel maleficii fecerit, aut crimen capitale quo percuteretur, ediceret; reſpondentes protulerunt: Non habere ſe aliquid niſi per hæc, quæ dixerant, eam ita fociſſe contra regulam proclamarent. Ad extremum pro peccatis, quia clauſtra diſrupta ſunt, & miſeris licuit ſine diſciplina abbatiſſæ ſuæ quod vellent committere per tot menſium ſpatia, quas credebamus innocentes, monachas nobis protulerunt prægnantes. Quibus per ordinem diſcuſſis, nec invento crimine quod abbatiſſam dejiceret, de levioribus cauſis paternâ commonitione conteſtati ſumus, ut hæc nullatenus deinceps pro reprehenſione repeteret. Tunc nobis percunctantibus cauſam adverſæ partis, quæ majora crimina commiſerunt, id eſt, quæ prædicationem ſui ſacerdotis intra monaſterium, ne foras procederent, deſpexerunt, pontifice conculcato, & in ſummo contemptu in monaſterio relicto, confractis ſeris & januis, irrito facto diſceſſerunt, & ad ſuum peccatum aliæ tractæ tranſgreſſæ ſunt. Inſuper & Gundegiſilus pontifex cum ſuis provincialibus pro ipſa cauſa commonitus per præceptionem regum Pictavos acceſſiſſent, & ad audientiam eas ad monaſterium convocarent, deſpecta commonitione, ipſis occurrentibus ad beati Hilarii confeſſoris baſilicam, ubi ipſæ commorabantur accedentes, ut condecet paſtorum ſolicitudinem commonerentur, facta ſeditione fuſtibus tam pontifices quam miniſtros affecerunt, & intra baſilicam fuderunt ſanguinem Levitarum. Dehinc ex juſſione domnorum principum cum vir venerabilis Eutharius preſbyter in cauſa directus fuerat, & ſtatutum fuiſſet quando judicium fieret, non exſpectato tempore, monaſterium ſeditioſiſſime accenſis in corte cuppis, vectibus ac ſecuribus confractis poſticis, igne accenſo, intra ſepta cæſis & vulneratis monachabus, in ipſis oratoriis ſpoliato monaſterio, denudata & diſciſſa capillis abbatiſſa, graviter ad ridiculum ducta & tracta per compita, & in locum retruſa, etſi non ligata, nec libera; ſuperveniente die Paſchæ feſto per ſæculum, offerente pontifice pro condemnata pretium, ut ſpectaret vel baptiſmum, nec ulla ſuaſione hoc impetraſſet vox ſupplicum: atque reſpondente Chrodielde, eo quod tale facinus nec ſciiſſent, nec juſſerint; adhuc Chrodielde aſſerente ad interſignium ſuum, ne a ſuis interficeretur, obtentum ſit: unde certum eſt tractari quid ex hoc datur intelligi, quod additur crudelitati, ad ſepulcrum beatæ Radegundis fugientem ſervum monaſterii ſui occiderent, & creſcente ſcelere nihil petendo ſanaverint; ſed per ſe poſt intrantes monaſterium ceperint, & ad domnorum juſſionem, ut ſeditioſos illos in publico repræſentarent, nolentes acquieſcere, & contra regum præcepta magis arma tenerent, & ſe ſagittis vel lanceis contra Comitem & plebem indignanter erigerent. Hinc denuo egreſſæ ad audientiam publicam, extrahunt crucem ſanctam ſacratiſſimamque occulte & ad injuriam, indecenter ad culpam, quæ poſtea reſtituere coactæ ſunt in eccleſia. Quibus tot capitalibus agnitis facinoribus, nec refrenatis, ſed jugiter magis auctis criminibus: nobis eiſdem dicentibus, ut abbatiſſæ pro culpa veniam peterent, aut quod male direptum fuerat emendarent: & nolentes hoc facere, ſed magis de ejus interfectione tractarent, quod publice ſunt profeſſæ: reſeratis a nobis & recenſitis canonibus vilius eſt æquiſſimum, eas, uſquequo dignam agerent pœnitentiam, a communione privari, & abbatiſſam ſuo loco permanſuram reſtitui. Hæc nos pro veſtra juſſione, quod ad eccleſiaſticum pertinet ordinem, circumſpectis canonibus abſque perſonarum aliqua acceptione ſuggerimus peregiſſe. De cetero quod de rebus monaſterii, vel inſtrumentis chartarum domnorum regum parentum veſtrorum de loco ſubreptum eſt, quæ ſe habere profeſſæ ſunt, ſed nobis inobedientes nullatenus erunt voluntarie reddituræ; qualiter veſtra vel anteriorum principum merces æterna permaneat, ad loci inſtaurationem, veſtræ pietatis atque poteſtatis eſt auctoritate regia cogere reformari. Neque ipſas ad locum, quem tam pie ac profaniſſime deſtruxerunt, ne pejora proveniant, vel redire concedite, vel permittatis iterum aſpirare: quatenus his in integrum præſtante Domino reſtitutis, ſub catholicis regibus totum acquiratur Deo, nihil perdat religio: ut ſtatus conſervatus tam patrum quam canonum nobis proficiat ad cultum, vobis propagetur ad fructum. Chriſtus vos Dominus alat regatque, regnum tribuens prolixius, vitamque conferat beatam.

Sex omnino judices epiſcopi videntur in hoc concilio ſediſſe: tres e regno Childeberti, Ebregiſilus Agrippinenſis, Gregorius Turonenſis, & Marcellus Pictavenſis: totidem e regno Guntrammi, Gundegiſilus Burdegalenſis, Nicaſius Engol. menſis, & Saffarius Petrocoricus. Etſi enim Gregorius Turonenſis libro decimo capite decimo quinto, cum de judicibus a Guntramno delectis agit, nec eorum numerum indicet, & unius tantum Gundegiſili nomen exprimit, quem cum provincialibus ſuis miſſum ait; veriſimile eſt tamen, ut numero cum Childeberti epiſcopis convenirent, plures tribus deſignatos non fuiſſe, & hos potiſſimum miſſos, qui de hac cauſa proxime ante annos jam coegerant.

Adnotatio P. Jacobi Sirmondi, ſecretarii Jeſu.

Anno Christi 590.

CONCILIUM METENSE,

In quo Ægidius Remorum epiſcopus ob crimen majeſtatis, obtenta vita, epiſcopatus gradu dejectus eſt; Chrodieldis & Baſina in communionem receptæ, anno Chriſti DXC.

Ex P. Jacobo Sirmondo Societatis Jesu.

Eſt de Ravingi & ſociorum conjuratione, cujus particeps Ægidius epiſcopus ferebatur, veniam is a Childeberto rege impetraverat, ut Gregorius Turonenſis ſcribit libro nono capite decimo quarto; & compoſita jam ac ſopita contentio videbatur: tamen cum ejus criminis hoc anno memoria Sunnigiſilo in tormentis prodente recruduiſſet; atque aliis etiam nominibus regi ſuſpectus & exoſus eſſet Ægidius, convocata in eam rem ſynodi examen judicumque fuere coactus eſt: cujus progreſſum exitumque Gregorius idem his verbis enarrat libro decimo capite decimo nono: Sunnigiſilus in tormentis diverſa ſcelera ſe admiſiſſe confeſſus eſt. Inter quas confeſſiones addidit etiam Ægidium Remenſem epiſcopum ſocium fuiſſe in illo Ravingi, Urſionis, ac Berthefredi conſilio ad interficiendum Childebertum regem. Nec mora, tenetur epiſcopus, & ad Metenſem urbem cum eſſet valde ab ægrotatione longinqua defeſſus, adducitur; ibique ſub cuſtodia degens, rex epiſcopos accerſiti ad ejus examinationem præcepit; ſcilicet ut initio menſis octavi apud Viridunenſem urbem adeſſe deberent. Tunc ab aliis ſacerdotibus increpatus, cur hominem abſque audientia ab urbe rapi, & in cuſtodiam retrudi præcepiſſet; permiſit eum ad urbem ſuam redire, dirigens epiſtolas, ut ſupra diximus, ad omnes regni ſui pontifices, ut medio menſe nono ad diſcutiendum in urbe ſupradicta adeſſe deberent. Erant autem pluviæ validæ atque immenſæ, rigor intolerabilis, diſſolutæ luto viæ, amnes litora excedentes; ſed præceptioni regiæ obſiſtere nequiverunt. Denique convenientes pertracti ſunt uſque Metenſem urbem; ibique & præfatus Ægidius adfuit. Tunc rex inimicum cum ſibi, regioniſque proditorem denuntians, Ennodium ex Duce ad negotium delegit proſequendum. Cujus propoſitio prima hæc fuit: Dic mihi, o epiſcope, quid tibi viſum fuit, ut relicto rege, in cujus urbe epiſcoparus honore fruebaris, Chilperici regis amicitiis ſubderetis, qui ſemper inimicus Domino noſtro regi fuiſſe probatur? qui patrem ejus interfecit, matrem exilio condemnavit, regnumque pervaſit; & in iis urbibus quas, ut diximus, iniquo pervaſionis ordine ſuo dominio ſubjugavit, tu ab eodem poſſeſſionem fiſcalium prædia meruiſti. Ad hæc ille reſpondit: Quod fuerim amicus Chilperici regis negare non potero; non tamen contra utilitatem regis Childeberti hæc amicitia pullulavit. Villas vero, quas memoras, per iſtius regis chartas emerui. Tunc proferente eaſdem in publico, negat rex ſe largitum fuiſſe; requiſituſque Otho, qui tunc referendarius fuerat, cujus ibi ſubſcriptio meditata tenebatur, adfuit, negat ſe ſubſcripſiſſe. Conficta enim erat manus ejus in hujus præceptionis ſcripto. In hac igitur cauſa primum epiſcopus fallax repertus eſt.

Poſt hæc epiſtolæ prolatæ ſunt, in quibus multa de impreperiis Brunichildis tenebantur, quæ ad Chilpericum ſcriptæ fuerant. Similiter & Chilperici ad epiſcopum delatæ, in quibus inter reliqua habebatur inſertum: Quia ſi radix cujuſlibet rei inciſa non fuerit, culmus qui in terris eſt editus non arefcet. Unde prorſus manifeſtum eſt, ideo hæc ſcripta, ut ſuperata Brunichilde filius ejus opprimeretur. Negavit ſe epiſcopus has epiſtolas vel miſiſſe ſuo nomine, vel ſuſcepiſſe a reſcripto Chilperici. Sed puer ejus familiaris adfuit, qui hæc notarum titulis per tomos chartarum comprehenſa tenebat. Unde non dubium fuit reſidentibus hæc ab eodem directa. Deinde prolatæ ſunt pactiones, quaſi ex nomine Childeberti ac Chilperici regis, in quibus tenebatur inſertum, ut ejecto Guntramno rege, hi duo reges inter ſe ejus regnum urbeſque dividerent. Sed negavit hæc rex cum ſuo facta concilio, dicens: Quia tu commiſiſti patruos meos, ut inter illos bellum civile conſurgeret. Unde factum eſt, ut communus exercitus Bituricas urbem pagumque Stampenſem, vel Miliodunenſe caſtrum atterentur atque depopularentur: in quo bello multi peremti ſunt: quorum ut puto animæ erunt Dei judicio de tuis manibus requirendæ. Hæc epiſcopus negare non potuit. Scripta enim iſta in regeſto Chilperici regis in uno ſcriniorum pariter ſunt reperta; ac tunc ad eum perveneruut, quando interempto Chilperico theſauri ejus de Calenſi Pariſiacæ urbis villa ablati ad eumdem delati ſunt. Cumque de hujuſmodi cauſis altercatio diutius traheretur, adfuit & abbas Epiphanius baſilicæ ſancti Remigii, dicens quod duo millia ſolidorum, ſpecieſque multas pro conſervanda regis Chilperici amicitia accepiſſet. Adſiteruntque etiam & legati, qui cum eodem ad memoratum regem fuerant, dicentes: Quia nobis relictis ſolus cum eodem diutius collocutus eſt, de quibus verbis nihil intelleximus, niſi ſupradicti excidii proſecutionem in poſterum cognoſcentes. Hæc eo negante abbas qui fuerat ſemper in his conſiliorum arcanis particeps, locum hominemque denominat, ubi, & qui aureos quos diximus detuliſſet; & qualiter de exeidio regionis ac regis Guntramni conventum fuerat, ut geſtum eſt, ex ordine denarravit. Quæ & ille convictus deinceps eſt confeſſus. Hæc audientes epiſcopi qui evocati fuerant, & in tantis malis ſacerdotem Domini contuentes fuiſſe ſatellitem, ſuſpirantes de iis triduani temporis ſpatium deprecantur tractandi: ſcilicet ut forſitan reſipiſcens Ægidius ullum modum reperire poſſet, per quem ſe ab his noxiis quæ ei objiciebantur excuſare valeret. Sed illucſcente die tertia, convenientes in eccleſiam interrogant epiſcopum, ſi aliquid excuſationis haberet ediceret. At ille confuſus ait: Ad ſententiam dandam ſuper culpabilem ne moremini. Nam ego novi me ob crimen majeſtatis reum eſſe mortis, qui ſemper contra utilitatem hujus regis matriſque ejus abii; ac per meum conſilium multa fuiſſe geſta certamina quibus nonnulla Galliarum loca depopulata ſunt. Hæc epiſcopi audientes, ac lamentantes fratris opprobrium, obtenta vita, ipſum ab ordine ſacerdotali, lectis canonum ſanctionibus, removerunt. Qui ſtatim ad Argentoratenſem urbem, quam nunc Straraburgum vocant, deductus, exilio condemnatus eſt. In cujus locum Romulfus filius Lupi ducis, jam preſbyterii honore præditus, epiſcopus ſubrogatus eſt; Epiphanio abbatis officio, qui baſilicæ ſancti Remigii præerat, remoto. Multa enim auri argentique in hujus epiſcopi regeſto pondera reperta. Quæ autem de illa iniquitatis militia erant, regalibus theſauris ſunt illata: quæ autem de tributis, aut reliqua ratione eccleſiæ inventa ſunt, inibi relicta.

In hac ſynodo Baſina Chilperici regis filia, quam ſupra cum Chrodielde a communione remotam diximus, coram epiſcopis ſolo proſtrata veniam petiit, promittens ſe cum caritate abbatiſſæ monaſterium ingredi, ac de regula nihil tranſcendere. Chrodieldis autem obteſtata eſt, quod Leobovera abbatiſſa in hoc monaſterio commorante, ibidem nuſquam ingrederetur. Sed utrique rex veniam impertiri deprecatus eſt: & ſic in communionem receptæ Pictavos regredi juſſæ ſunt: ſcilicet ut Baſina in monaſterium, ut præfati ſumus, regrederetur: Chrodieldis vero in villa, quæ quondam Waddonis ſuperius memorati fuerat, ſibi a rege conceſſa reſideret.

Anno Christi 591. • *Vel* Nemetodorenſis.

CONVENTUS *NEMPTODORENSIS,

In quo baptizatus eſt Clotarius rex puer, ſuſceptuſque de ſacro fonte a Guntramno patruo ſuo rege, anno Chriſti DXCI.

Ex eodem P. Jacobo Sirmondo.

Cum jam quidem antea non ſemel fuerat de baptiſmo Clotarii; ad quem celebrandum, & ante annos quinque invitatus Guntramnus, Pariſios ex Burgundia venerat, ut auctor eſt Gregorius Turonenſis, libro octavo, capite primo & nono. Sed res tum ſtudio dilata, variiſque poſt hac intercedentibus cauſis impedita, hoc demum anno apud Nemptodorum Pariſienſis agri vicum, in epiſcoporum quos Guntramnus adeſſe juſſerat conventu peracta eſt, ut Gregorius idem narrat libro decimo, capite vigeſimo octavo. Poſt hæc, *inquit*, Fredegundis legatos ad Guntchramnum regem mittit dicens: Proficiſcatur dominus meus rex uſque Pariſios, & arceſſito filio meo nepote ſuo, jubeat eum baptiſmatis gratia conſecrari, ipſumque de ſancto lavacro ex-

ANNO CHRISTI 591.

cepium, tanquam alumnum proprium habere dignetur. Hæc audiens rex, *commotis episcopis, id est, Ætherio Lugdunensi, Syagrio Augustodunensi, Flavioque Cabillonensi, & reliquis quos voluit, Parisios accedere jubet, indicans se postmodum lecturum. Fuerunt etiam ad hoc placitum multi de regno ejus, tam domestici, quam comites, ad præparanda regalis expensæ necessaria. Rex autem deliberatione acta, ut ad hæc deberet accedere, pedum est dolore prohibitus. Postquam autem convaluit, accessit Parisios: eriode ad Rotojalensem villam ipsius urbis properans, evocato puero jussit baptisterium præparari in vico Nemptodoro. Dum autem hæc agerentur, legati Childeberti regis accesserunt ad eum dicentes: Non enim ista nuper nepoti tuo Childeberto pollicitus eras, ut cum inimicis ejus amicitias colligares. Sed, inquantum cernimus, nihil de promissione tua custodis; sed potius quæ promiseras præteribis, & puerum illum in urbis Parisiacæ cathedra regem statuis. Judicabit autem Deus, quia non reminiscueris quæ ultro pollicitus es. Hæc iis dicentibus rex ait: Promissionem quam in nepotem meum Childebertum regem staturam habeo, non omitto. Nam illum non oportet scandalizari, si consobrinum ejus, A filium fratris mei, de sancto suscipiam lavacro; quia hanc petitionem nullus Christianorum debet abnuere. Eamque ego, ut Deus manifestissime novit, non calliditate aliqua, sed in simplicitate puri cordis agere cupio, quia offensam divinitatis incurrere formido. Nec est enim humilitas gentis nostræ, si hic a me excipiatur. Si enim domini proprios famulos de sacro fonte suscipiunt, cur & mihi non liceat propinquum parentem eripere, ac filium facere per baptismi gratiam spiritalem? Abscedite nunc & nuntiate domino vestro, Pactionem quam tecum pepigi, custodire cupio illibatam; quam si tuæ conditionis noxa non omiserit, a me prorsus omitti nequibit. Et hæc dicens, legatis discedentibus, rex accedens ad lavacrum, sanctum obtulit puerum ad baptizandum. Quem excipiens Chlotarium vocitari voluit, dicens: Crescat puer, & hujus sit nominis exsecutor, ac tali potentia polleat, sicut ille quondam cujus nomen indepsus est. Quo mysterio celebrato, invitatum ad epulum parvulum muneribus oneravit. Similiter & rex ab eodem invitatus, plerisque donis refertus abscessit, & ad Cabilonensem urbem redire statuit.

ANNO CHRISTI 591.

a Forte, commonitis.

CONCILIUM CÆSARAUGUSTANUM II.

ANNO CHRISTI 592.

Ex Collectione Garsiæ Loaysæ.

Non est in Collectione Isidori.

CUm in Dei nomine in urbem Cæsaraugustanam provinciæ Tarraconensis, ex permissu glorioſi atque sanctissimi principis Reccaredi regis, in anno septimo regni ejus, congregati fuissemus, pro Dei amore tractantes: B

CANONES.

I.

Id placuit sanctæ & venerabili synodo, ut presbyteri, qui ex hæresi Arriana ad sanctam catholicam ecclesiam conversi sunt, qui sanctam & puram fidem, atque castissimam tenuerint vitam, acceptam denuo benedictionem presbyterii sancte & pure ministrare C debeant: ceteri vero, qui hanc suprascriptam vitam adimplere vel tenere neglexerint, ab officio depositi sint in clero. Ita & de diaconibus, sicut & de presbyteris, constitutum est.

II.

Statuit sancta synodus, ut reliquiæ, in quibuscumque locis de Arriana hæresi inventæ fuerint, prolatæ a sacerdotibus, in quorum ecclesiis reperiuntur, pontificibus præsentatæ igne probentur. Quod si a quibuslibet occultatæ fuerint, & deteguntur, a sacrosanctæ catholicæ ecclesiæ cœtu segregentur.

III.

Statuit sancta synodus, ut episcopi de Arriana hæresi venientes, si quas ecclesias sub nomine catholicæ fide, consecraverint, necdum benedictione percepta, a catholico sacerdote consecrentur denuo.

SUBSCRIPTIONES.

Sub die Kalendarum Novembrium, æra DCXXX. anno quo supra, Artemius in Christi nomine episcopus, Taraconensis provinciæ metropolitanus, hanc constitutionem subscripsi.

Sophronius in Christi nomine episcopus, hanc constitutionem subscripsi.

Quarum sedium episcopi plerique ex his formis, desunt ex Concilio Barcin. II. anno 599.

Stephanus in Christi nomine episcopus, subscripsi.
Julianus in Christi nomine episcopus, subscripsi.
Simplicius in Christi nomine episcopus, subscripsi.
Asterius in Christi nomine episcopus, subscripsi.
Mumius in Christi nomine episcopus, subscripsi.
Liliolus in Christi nomine episcopus, subscripsi.
Magnus in Christi nomine episcopus, subscripsi.
Joannes in Christi nomine episcopus, subscripsi.
Galanus in Christi nomine episcopus, subscripsi.
Antedius in Christi nomine diaconus, agens vicem domini mei Gavini episcopi, subscripsi.
Stephanus in Christi nomine diaconus, agens vicem domini mei Aquilini episcopi, subscripsi.

DE FISCO BARCINONENSI,

ÆRA DCXXX.

Dominis sublimibus & magnificis filiis, aut fratribus D Numerariis, Artemius episcopus Tarraconensis, vel omnes episcopi ad civitatem Barcinonensem fiscum inferentes.

Ex Collectione Concil. Hispan. Garsiæ Loaysæ.

QUoniam ex electione domini & filii ac fratris nostri Scipionis Comitis patrimonii, in anno feliciter septimo glorioſi domini nostri Reccaredi regis, in officium Numerarii in civitatem Barcinonensem provinciæ Tarraconensis electi estis; & a nobis, sicut consuetudo est, consensum ex territoriis, quæ nobis administrare consueverunt, postulastis; idcirco per hujus consensus nostri seriem decrevimus, ut tam vos, quam agentes, sive adjutores vestri, pro uno modio canonico ad populum exigere debeatis: hoc est, siliquas octo, & pro laboribus vestris siliquam unam; & pro inevitabilibus damnis, vel interpretia specierum, siliquas quatuor; quæ faciunt in uno siliquas quatuordecim. Imbi hordeo, quod pro nostra definitione, sicut diximus, tam vos quam adjutores atque agentes exigere debeant, nil amplius præsumant vel exigere vel auferre. Si quis sane secundum consensum nostrum acquiescere noluerit, vel tibi inferre minime procuraverit in specie, quod tibi convenerit; fiscum suum inferre procuret. Quod si ab agentibus vestris aliqua superexacta fuerint, quam hujus consensus nostri tenor demonstrat, vos emendare & restituere cui male ablata sunt, ordinetis.

In quo consensu subter qui consensimus manibus nostris subscripsimus factum consensum, sub die pridie Nonas Novembris, æra DCXXX. anno septimo regni domini nostri.

SUBSCRIPTIONES.

Artemius [a] in Chriſti nomine epiſcopus, conſenſum noſtrum ſubſcripſi.

Sophronius [b] in Chriſti nomine epiſcopus, conſenſum noſtrum ſubſcripſi.

Galanus [a] in Chriſti nomine epiſcopus, conſenſum noſtrum ſubſcripſi.

Joannes [b] in Chriſti nomine epiſcopus, conſenſum noſtrum ſubſcripſi.

[a] al. Tarraconenſis.

[b] al. Egarenſis.

[a] al. Emporitanus.

[b] al. Getundenſis.

ANNO CHRISTI 597.

CONCILIUM TOLETANUM,

ſub Reccaredo, anno XII. regni ejus, æra DCXXXV.

In nomine Domini, conſtitutio ſynodi epiſcoporum, numero decem & ſex, qui convenerunt in urbem Toletanam, in eccleſiam apoſtolorum ſanctorum Petri & Pauli, ſub die ſexto de imo Kalendas Junias, anno feliciter duodecimo regni Chriſtianiſſimi & amatoris Dei glorioſiſſimi domini Reccaredi regis.

CANONES.

I.

Non eſt in Collectione Iſidori. Supplicatum eſt inſpicatur Joannes Bapt. Perezius.

PRiſcorum patrum ſequentes monita, id præcipiunt Dei ſacerdotes, ut quæ ſanctæ Trinitati conveniunt, operibus fidei catholicæ in omnibus conjungantur: ita ut ſanctam & amicam Dei obſervantes caſtitatem, non ſolum retinendam pontifices ſuo corpore cenſeant, ſed & preſbyteris, & diaconibus miniſtrantibus Dei altaribus, modis omnibus obſervandam conſtituant: ut ex his qui caſtitatis voluerit patientiam violare, tali ſorte coërceatur; ut ultimus a quo eſt gradu dejectus, Deo amplius non miniſtret; ſed ſacerdotis ſui electione ſit tali clauſtro conceptus, ut ceteros ſuo exemplo corrigat, & ille ex pœnitentia reviviſcat.

II.

Id etiam placuit Dei ſacerdotibus, ne quiſquam antiſtes infra ſuam parœciam Dei aulam inquirat: & munificus ille, qui ſanctam Dei ædificaverit eccleſiam, quod ibidem pro ſuo herede largitus eſt, eodem loco preſbyter ſecundum priorum canonum inſtituta deſerviens, habeat. Et ſi preſbyterum ea facultas habere non permittit, vel diaconus inſtituatur. Certe ſi minor eſt cenſus, oſtiarius a ſacerdote ſit electus, qui nitorem infra ſinus ſanctæ eccleſiæ faciat; qui & ſanctarum reliquiarum luminaria omni ſubſequente nocte accendat.

SUBSCRIPTIONES.

Maſſona in Chriſti nomine Emeritenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Migetius in Chriſti nomine Narbonenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Adelphius in Chriſti nomine Toletanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Motio in Chriſti nomine Setabitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Petrus in Chriſti nomine Arcavicenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Aſterius in Chriſti nomine Auſenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Eleutherius in Chriſti nomine Cordubenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Joannes in Chriſti nomine Oxomenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Baddo in Chriſti nomine Eliberitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Licerius in Chriſti nomine Egitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Gineſius in Chriſti nomine Magalonenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Stephanus in Chriſti nomine Oretanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Joſimus in Chriſti nomine Elborenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

ANNO CHRISTI 598.

CONCILIUM OSCENSE,

anno tertiodecimo regni domini noſtri glorioſiſſimi Reccaredi regis, æra DCXXXVI.

Non eſt in Collectione Iſidori.

CANONES.

I.

De concilio Oſcenſi ſit mentio infra in concil. T. vel ſive Egarenſi ſub Siſebuto rege.

IN nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti, convenientes omnes in unum, concilio Oſcenſi, hoc ſynodus ſancta fieri elegit, ut annuis vicibus unuſquiſque noſtrum omnes abbates monaſteriorum, vel preſbyteros, & diaconos ſuæ diœceſis ad locum, ubi epiſcopus elegerit, congregare præcipiat: & omnibus regulam demonſtret ducendi vitas, cunctoſque ſub eccleſiaſticis regulis adeſſe præmoneat: quouſque etiam parcimoniæ & ſobrietatis, atque veridicæ caſtimoniæ, honeſtorum virorum teſtimonio fama commendet.

II.

Solicitum etiam pro hac re unumquemque noſtrum eſſe convenit, ut curioſa indagine perquiramus, ſi preſbyteris & diaconibus atque ſubdiaconibus & clericis, pudica & caſta ſit vita. Quod ſi, quod abſit, quidquam malum de quoquam fama dictaverit, per veram & certiſſimam clericorum probationem, vel virorum ammanuenſium, vel certe illarum feminarum de quibus fama percurrit; atque etiam diverſis argumentis, ex quibus adulterorum indicia certiſſime ſuſpicari ſolent, omnia argutiſſime perquirantur: ut neque per falſitatis obumbrationem quiſquam notetur, neque per quaſdam excuſationes admiſſum facinus operiatur; dum per publicam operationem minime ſe convinci garriant; ſed probatæ vitæ ſe vixiſſe, honeſtorum clericorum teſtimonio clarere demonſtrent.

ANNO CHRISTI 599.

CONCILIUM BARCINONENSE,

ANNO CHRISTI 599.

æra DCXXXVII. anno XIV. regis Reccaredi, anno Chriſti DXCIX. habitum.

PRÆFATIO.

Non eſt in Collectione Iſidori.

CUm duce Domino Jeſu Chriſto, die Kalendarum Novembris, anno feliciter decimo quarto regis Chriſtianiſſimi & piiſſimi domini Reccaredi regis, Tarraconenſis provinciæ epiſcopi in urbem Barcinonenſem, in eccleſia ſanctæ Crucis, fuiſſent congregati, hoc ſancta ſynodus ſtatuere elegit:

CANONES.

I.

Ut cum ad officia eccleſiaſtica clerici provehuntur, nil pro benedictione, aut ſubdiaconii, vel preſbyterii collata, quidquam, vel ſub obligationis nomine a quocumque epiſcopo, vel ab ejus clero inquiratur: illud
Matth. 10. Domini Jeſu meminentes edictum, quod ait: *Gratis accepiſtis, gratis date.*

II.

Simili etiam ſtatutum conditione eſt, ut cum chriſma preſbyteris diœceſanis pro neophytis confirmandis datur, nihil pro l quoris pretio accipiatur; ne gratia Dei pretio benedictionis affecta, ſimoniacum interitum ementibus vendentibuſque aſſocier.

III.

Hoc etiam innovandum cuſtodiendumve in omnibus ſancta ſtatuit ſynodus, ut ſecundum priſcorum canonum conſtituta, vel ſynodalium epiſtolas præſulum præmonentes, nulli deinceps laïcorum liceat ad eccleſiaſticos ordines prætermiſſo canonum præfixo tempore, aut per ſacra regalia, aut per conſenſionem cleri, vel plebis, vel per electionem, aſſenſionemque pontificum, ad ſummum ſacerdotium aſpirare, ac provehi; ſed cum per canonum conſcripta tempora eccleſiaſticos per ordinem, ſpeciali opere deſudando, probatæ vitæ adminiculo comitante, concenderit gradus, ad ſummum ſacerdotium, ſi dignitati vita reſponderit, auctore Domino provehatur. Ita tamen, ut duobus, aut tribus, quos ante conſenſus cleri & plebis elegerit, metropolitani judicio ejuſque coëpiſcopis præſentatis, quem ſors, præcunte epiſcoporum jejunio, Chriſto Domino terminante, monſtraverit, benedictio conſecrationis accumulet. Aliter deinceps, quod abſit, præſumptum, & ordinatores & ordinatos proprii honoris depoſitio ſubſequatur.

IV.

Pari etiam conſideratione ſancientes, ut ſi qua virgo propria voluntate, abjecta laïcali veſte, devotarum more induta, caſtitatem ſervare promiſerit; vel ſi qui hominum utriuſque ſexus pœnitentiæ benedictionem expetendo a ſacerdote perceperint, & ad terrena connubia ſponte tranſierint; aut violenter abſtractæ feminæ a pudicitiæ violatore ſe ſequeſtrare noluerint; utrique ab eccleſiarum liminibus expulſi ita ab hominum catholicorum communione ſint ſeparati, ut nulla prorſus eis vel colloqui conſolatio ſit relicta.

SUBSCRIPTIONES.

Aſiaticus in Chriſti nomine epiſcopus Tarraconenſis metropolitanæ civitatis, his conſtitutionibus interfui, conſenſi & ſubſcripſi.

In Chriſti nomine Ugnus Barcinonenſis epiſcopus, hanc conſenſum ſubſcripſi.

Simplicius in Chriſti nomine Urgelitanæ eccleſiæ epiſcopus, hanc conſtitutionem conſentiens ſubſcripſi.

In Chriſti nomine Aquilinus Auſonenſis eccleſiæ, hanc conſtitutionem conſentiens ſubſcripſi.

Julianus in Chriſti nomine eccleſiæ Dertoſanæ epiſcopus, annuens ſubſcripſi.

Mumius in Chriſti nomine eccleſiæ Calahorritanæ epiſcopus, conſentiens ſubſcripſi.

Galanus in Chriſti nomine eccleſiæ Empuritanæ epiſcopus, his conſtitutionibus annuens ſubſcripſi.

Froiſclus in Chriſti nomine eccleſiæ Dertoſanæ epiſcopus, annuens ſubſcripſi.

Joannes peccator de Gerunda, in his conſtitutionibus annuens ſubſcripſi.

Maximus eccleſiæ Cæſarauguſtanæ miniſter, in his conſtitutionibus annuens ſubſcripſi.

Amelius in Chriſti nomine eccleſiæ Ilerdenſis epiſcopus, his conſtitutionibus annuens ſubſcripſi.

Ilergius in Chriſti nomine eccleſiæ Egarenſis epiſcopus, in his conſtitutionibus ſubſcripſi.

ANNO CHRISTI 601.

DECRETUM GREGORII PAPÆ,

Reinff. Linn. Analog. & Flavin.

de libertate Monachorum.

Gregorius epiſcopus [a] omnibus epiſcopis.

a al. ſervus ſervorum Dei.

Extat ſere eadem inter epiſtolas S. Gregorii lib. 7. indict. 1. epiſt. 41.

QUam ſit neceſſarium monaſteriorum quieti conſpicere, & de eorum perpetua ſecuritate tractare, ante actum nos officium, quod in regimine cœnobii exhibuimus, informat. Et quia in pluribus monaſteriis multa a præſulibus præjudicia atque gravamina monachos pertuliſſe cognoſcimus; oportet ut veſtræ fraternitatis proviſio de futura quiete eorum ſalubri diſponat ordinatione, quatenus converſantes
b al. illi. [b] in illis ■ Dei ſervitio, gratia ipſius ſuffragante libere perſeverent. Sed ne ex ea quæ magis emendanda eſt conſuetudine quiſquam monachis quidquam moleſtiæ præſumat inferre; neceſſe eſt ut hæc quæ inferius enumerare curavimus, ita ſtudio fraternitatis [a] epiſcopi debeant [b] cuſtodire, ut ex eis non poſſit ulterius inquietudinis [c] occaſio reperiri.

a al. epiſcoporum.
b al. cuſtodiri.
c al. ulla.

Interdicimus igitur in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti, & ex auctoritate beati Petri apoſtolorum principis, cujus vice huic Romanæ eccleſiæ præſidemus; prohibemus, ut nullius epiſcoporum aut ſæcularium ultra prætiumat de redditibus, rebus, vel chartis monaſteriorum, vel de cellis, vel villis quæ ad ea pertinent, quocumque modo, [d] qualibet occaſione minuere, vel dolos, vel immiſſiones aliquas facere. Si qua cauſa forte inter terram venientem ad partem ſuarum eccleſiarum & monaſteriorum evenerit, & pacifice non [e] potuit ordinari, apud electos abbates & alios patres timentes Dominum, ſine voluntaria dilatione, mediis ſacroſanctis evangeliis finiatur.

d al. ſim.

e al. poterit.

ANNO CHRISTI 601.

Defuncto autem abbate cujuſque congregationis, non extraneus eligatur, niſi de eadem congregatione, quem ſibi propria voluntate concors fratrum ſocietas elegerit: & qui electus fuerit, ſine dolo vel venalitate aliqua ordinetur. Quod ſi aptam inter ſe perſonam invenire nequeant, ſolerter ſibi curent de aliis monaſteriis ſimiliter ordinandum. Neque conſtituto abbate, quæcumque perſona, qualibet occaſione præponatur: niſi forte exſtantibus (quod abſit) criminibus, quæ ſacri canones punire monſtrantur.

Pariter autem cuſtodiendum eſt, ut invito abbate, ad ordinanda alia monaſteria, aut ad ordines ſacros, vel clericatus officium tolli exinde monachi non debeant.

In Cod. Flaviniac. hæc inſeruntur: Sed ſi abundantes fuerint qui ad celebrandas Dei laudes vel utilitates loci explendas ſufficiant, de his qui ſuperfuerint offerat abbas coram Deo quos dignos potuerit. Quiſquis autem ex monaſterio ad eccleſiaſticum ordinem pervenerit, ulterius illic nec poteſtatem aliquam nec licentiam habeat habitandi.

Deſcriptiones quoque rerum & chartarum monaſterii ab epiſcopo eccleſiaſticas fieri omnino [a] vetamus: ſed ſi quando res exigit, abbas loci cum aliis fratribus [b] cauſas rerum inventarum faciat, & eorum [c] conſilio & judicio finiantur. Obeunte quoque abbate, epiſcopus in deſcribendis providendiſque rebus monaſterii acquiſitis, vel datis [d] perquirendis nullatenus ſe permiſceat. Miſſas quoque publicas ab eo in cœnobio fieri omnino prohibemus, ne in ſervorum Dei receſſibus & eorum receptaculis ulla [e] popularis præbeatur occaſio conventus, vel mulierum fiat novus introitus, quod omnino nec expedit animabus eorum. Neque audeat ibi cathedram collocare, vel [f] quantamlibet poteſtatem habere imperandi, nec aliquam ordinationem quamvis leviſſimam faciendi, niſi ab abbate loci fuerit rogatus; quatenus monachi ſemper maneant in abbatum ſuorum poteſtate: nullumque monachum ſine teſtimonio vel conceſſione abbatis in aliqua eccleſia teneat, vel ad aliquem promoveat honorem.

Hanc ergo ſcriptorum noſtrorum paginam omni futuro tempore ab omnibus epiſcopis firmam ſtatuimus illibatamque ſervari: ut & ſuæ eccleſiæ juvante Domino tantummodo [g] jure contenti; & monaſteria eccleſiaſticis conditionibus, ſeu angariis, vel quibuſlibet obſequiis ſæcularibus nullo modo ſubjaceant, nullis canonis [h] juribus deſerviant, ſed remotis vexationibus [i] in cunctis gravaminibus [k] diurnum opus cum ſumma animi devotione perficiant.

Univerſi epiſcopi [l] reſpondere: Libertati monachorum congaudemus: & quæ nunc de his ſtatuit beatitudo veſtra, firmamus.

SUBSCRIPTIONES.

Gregorius epiſcopus catholicæ & apoſtolicæ Romanæ eccleſiæ, huic conſtituto a nobis promulgato, ſubſcripſi.

A Agnellus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Ferentinenſis, huic conſtituto a vobis promulgato, ſubſcripſi.

[a] Humilis epiſcopus [||] Belitrenſis, huic conſtituto a vobis promulgato, ſubſcripſi.

Et ſic alii omnes epiſcopi numero viginti, quatuordecim preſbyteri, & diaconi quatuor, die Nonas Aprilis, indictione [c] quarta.

In codice mſ. cœnobii Flaviniacenſis in Burgundia ducatu, diœceſis Auguſtodunenſis, integra leguntur ſubſcriptiones, quas hic ſubjunxiſſe non ingratum fuerit curioſis lectoribus.

Marinianus Ravennas epiſcopus.
Joannes epiſcopus eccleſiæ Tarentinæ.
Joannes epiſcopus eccleſiæ Falaritanæ.
Pelagius epiſcopus eccleſiæ Anagninæ.
Romanus epiſcopus eccleſiæ Blantanæ.
Luminoſus epiſcopus eccleſiæ Ferentinæ.
Balbinius epiſcopus eccleſiæ Rotellæ.
Marcianus epiſcopus eccleſiæ Ferentis.
Dominicus epiſcopus eccleſiæ Utriculanæ.
Fortunatus epiſcopus eccleſiæ Neapolitanæ.
Proculus epiſcopus eccleſiæ Præneſtinæ.
Paulus epiſcopus eccleſiæ Nepeſinæ.
Generoſus epiſcopus eccleſiæ Numenſi.
Angelus epiſcopus eccleſiæ Terracinæ.
Dominicus epiſcopus eccleſiæ Centumcellis.
Felix epiſcopus eccleſiæ Portuenſis.
Candidus epiſcopus eccleſiæ Vultinenſis.
Urbanus epiſcopus eccleſiæ Tuſcanis.
Secundinus epiſcopus eccleſiæ Tauromenii.
Homobonus epiſcopus eccleſiæ Albanenſis.
Conſtantius epiſcopus eccleſiæ Narnienſis.
Anaſtaſius epiſcopus eccleſiæ Tiburtinæ.
Laurentius preſbyter ſancti Silveſtri.
Joannes preſbyter ſancti Vitalis.
Speciоſus preſbyter ſancti Clementis.
Deuſdedit preſbyter ſanctæ Praxedis.
Andronicus preſbyter ſanctorum apoſtolorum.
Creſcens preſbyter ſancti Laurentii.
Deuſdedit preſbyter ſanctorum Joannis & Pauli.
Ruſticus preſbyter ſanctæ Suſannæ.
Fidelis preſbyter ſancti Marcelli.
Petrus preſbyter ſanctorum Julii & Calliſti.
Spectatus preſbyter ſancti Vitalis.
Stephanus preſbyter ſancti Marci.
Felix preſbyter ſancti Sixti.
Zoticus preſbyter ſanctæ Balbinæ.
Juſtus preſbyter ſanctorum Nerei & Achillei.
Speciоſus preſbyter ſancti Damaſi.

In codice manuſcripto viri clariſſimi Claudii Hardy Senatoris Pariſienſis: Privilegium monaſteriorum ſub regulari norma degentium, a ſancto Gregorio Papa urbis Romæ in generali ſynodo conſenſu omnium epiſcoporum atque catholicorum virorum dictatum, necnon ſub anathematis & excommunicationis interpoſitione perpetualiter firmatum: *Gregorius univerſis ſanctæ eccleſiæ filiis.* Quam ſit neceſſarium monaſteriorum, &c.

[a] al. denegamus.
[b] al. notitiam.
[c] al. conſilia ſine præjudicio hujus.
[d] al. aliquirendisve.
[e] al. popularibus correctibus.
[f] al. quamlibet
[g] al. ſint.
[h] al. curis.
[i] al. an.
[k] al. divinum.
[l] al. preſbyteri & diaconi dixerunt.

ANNO CHRISTI 601.

SYNODUS WIGORNIENSIS

ab Auguſtino primo Doroberniæ ſeu Cantuariæ archiepiſcopo, Ethelberti regis ope, convocata ad Auguſtinicizac locum in Wigornia; præſentibus præter Auguſtinum & Romanum ſuum clerum, epiſcopis ſeptem, & doctoribus plurimis Britannicis, duabus ſcilicet ſeſſionibus. In quibus Auguſtinus primo poſcit obedientiam Romanæ eccleſiæ: poſtea ut Britones ſint Romanis conformes in tribus iſtis; in Paſchate celebrando, in baptiſmo miniſtrando, in prædicando Angloſaxonibus.

INterea Auguſtinus, adjutorio uſus Edilberthi regis, convocavit ad ſuum colloquium epiſcopos ſive doctores maximæ & proximæ Britonum provinciæ, in loco ubi uſque hodie lingua Anglorum *Auguſtinicizac*, id eſt, robur Auguſtini, in confinio Vectiorum & Occidentalium Saxonum appellatur; cœpitque eis fraterna admonitione ſuadere, ut pace catholica ſecum

habita, communem evangelizandi gentibus pro Domino laborem ſuſciperent: non enim Paſchæ diem dominicum ſuo tempore, ſed a decima quarta uſque ad vicesimam lunam obſervabant. Quæ computatio octoginta quatuor annorum circulo continetur. Sed & alia plurima unitati eccleſiæ contraria faciebant. Qui, cum longa diſputatione habita, neque precibus, neque hortamentis, neque increpationibus Auguſtini ac ſociorum ejus aſſenſum præbere voluiſſent; ſed ſuas potius traditiones univerſis quæ per orbem fibi in Chriſto concordant eccleſiis præferrent, ſanctus pater Auguſtinus hunc laborioſi ac longi certaminis finem fecit, ut diceret: Obſecremus Deum, qui habitare facit unanimes in domo Patris ſui, ut ipſe nobis inſinuare cœleſtibus ſignis dignetur, quæ ſequenda traditio, quibus viis ad ingreſſum regni illius properandum. Adducatur aliquis æger, & per cujus preces fuerit curatus, hujus fides & operatio Deo devota atque omnibus ſequenda credatur. Quod cum adverſarii, inviti licet, concederent; allatus eſt quidam de genere Anglorum, oculorum luce privatus: qui cum oblatus Britonum ſacerdotibus nil curationis vel ſanationis horum miniſterio percipere, tandem Auguſtinus juſta neceſſitate compulſus flectit genua ſua ad Patrem Domini noſtri Jeſu Chriſti, deprecans ut viſum cœco, quem amiſerat, reſtitueret; & per illuminationem unius hominis corporalem, in plurimorum cordibus fidelium ſpiritalis gratiæ lucem accenderet. Nec mora, illuminatur cœcus, ac verus ſummæ lucis præco ab omnibus prædicatur Auguſtinus. Tum Britones confitentur quidem intellexiſſe ſe, veram eſſe viam juſtitiæ quam prædicaret Auguſtinus, ſed non ſe poſſe abſque ſuorum conſenſu ac licentia priſcis abdicare moribus.

Unde poſtulabant ut ſecundo ſynodus pluribus advenientibus fieret. Quod cum eſſet ſtatutum, venerunt, ut perhibent, ſeptem Britonum epiſcopi, & plures viri doctiſſimi, maxime de nobiliſſimo eorum monaſterio, quod vocatur lingua Anglorum Bancornaburg, cui tempore illo Dinooth abbas præfuiſſe narratur. Qui ad præfatum itaque concilium, venerunt primo ad quemdam virum ſanctum ac prudentem, qui apud eos anachoriticam ducere ſolebat vitam, conſulentes an ad prædicationem Auguſtini ſuas deferre traditiones deberent: qui reſpondebat: Si homo Dei eſt, ſequimini illum. Dixerunt: Et unde hoc poſſumus probare? At ille Dominus, inquit, ait: *Tollite jugum meum ſuper vos, & diſcite a me, quia mitis ſum & humilis corde.* Si ergo Auguſtinus ille mitis eſt, & humilis corde, credibile eſt quia jugum Chriſti & ipſe portet, & vobis portandum offerat: ſin autem immitis ac ſuperbus eſt, conſtat quia non eſt de Deo, neque nobis ejus ſermo curandus eſt. Qui rurſus aiebant: Et unde vel hoc dignoſcere valemus? Procurate, inquit, ut ipſe prior cum ſuis ad locum ſynodi adveniat: & ſi vobis appropinquantibus aſſurrexerit, ſcientes quia famulus Chriſti eſt, obtemperanter illum audite: ſin autem vos ſpreverit, nec coram vobis aſſurgere voluerit, cum ſitis numero plures, & ipſe ſpernatur a vobis. Fecerunt ut dixerat. Factumque eſt, ut venientibus illis ſederet Auguſtinus in ſella. Quod illi videntes, A mox in iram converſi ſunt; eumque notantes ſuperbiæ, cunctis quæ dicebat contradicere laborabant.

Dicebat autem eis, quod in multis quidem noſtræ conſuetudini, immo univerſalis eccleſiæ contraria geritis: & tamen ſi in tribus his mihi obtemperare vultis, ut Paſcha ſuo tempore celebretis; ut miniſterium baptizandi, quo Deo renaſcimur, juxta morem Romanæ ſanctæ eccleſiæ, & apoſtolicæ eccleſiæ compleatis; ut genti Anglorum una nobiſcum prædicetis verbum Domini; cetera quæ agitis, quamvis moribus noſtris contraria, æquanimiter cuncta tolerabimus. At illi nihil horum ſe facturos, neque illum pro archiepiſcopo habituros eſſe reſpondebant, conferentes ad invicem: Quia ſi modo nobis aſſurgere noluit, quanto magis, ſi ei ſubditi coeperimus, jam nos pro nihilo contemnet. Quibus vir Domini Auguſtinus fertur minitans prædixiſſe, quod ſi pacem cum fratribus accipere nollent, bellum ab hoſtibus forent accepturi: & ſi nationi Anglorum noluiſſent viam vitæ prædicare, per horum manus ultionem eſſent mortis paſſuri.

B Quod ita per omnia, ut prædixerat, divino agente judicio patratum eſt. Sanctus quidem poſt hæc ipſe, de quo diximus, rex Anglorum fortiſſimus Edilfridus, collecto grandi exercitu, ad civitatem Legionum, quæ a gente Anglorum Legaceſter, a Britonibus autem Carlegion appellatur, maximam gentis perfidæ ſtragem edidit. Cumque bellum acturus videret ſacerdotes eorum, qui ad exorandum Deum pro milite bellum agente convenerant, ſeorſim in tutiore loco conſiſtere, ſciſcitabatur qui eſſent ii, quidve acturi illo conveniſſent. Erant autem plurimi eorum de monaſterio Bancor: in quo tantus fertur fuiſſe numerus monachorum, ut cum in ſeptem portiones eſſet cum præpoſitis ſibi rectoribus monaſterium diviſum, nulla harum portio minus quam trecentos homines haberet, qui omnes de Labore manuum ſuarum vivere ſolebant. Horum ergo plurimi ad memoratam aciem, peracto jejunio triduano, cum aliis orandi cauſa convenerant, habentes defenſorem nomine Brocmalium, qui eos intentos precibus a barbarorum gladiis protegeret. Quorum cauſam adventus cum intelleciſſet rex Edilfridus, ait: Ergo ſi adverſum nos ad Deum ſuum clamant, profecto & ipſi, quamvis arma non ferant, contra nos pugnant qui adverſus nos * in precationibus proſequuntur. Itaque in hos primum arma vertit jubet, & ſic ceteros nefandæ militiæ copias, non ſine magno exercitus ſui damno, delevit. Ex noſtris in ea pugna ferunt de his qui ad orandum venerunt viros circiter mille ducentos, & ſolum quinquaginta fuga eſſe lapſos. Brocmalius ad primum hoſtium adventum cum ſuis terga vertens, eos quos defendere debuerat, inermes ac nudos ferientibus gladiis reliquit. Sicque completum eſt prælogium ſancti pontificis Auguſtini, quamvis ipſo jam multo ante tempore ad cœleſtia regna ſublato: ut etiam temporalis interitus ultionem ſentirent perfidi, quod oblata ſibi perpetuæ ſalutis conſilia ſpreverant. *Hactenus Beda hiſtoria Anglicana libro II. capite II.*

* *al* imperatoribus.

CONCILIUM CABILONENSE,

In quo ſanctus Deſiderius epiſcopus Viennenſis, Brunichilde regina inſtigante, exauctoratus eſt.

Ex P. Jonio Sirmondo Secundo Junii.

Brunichildis impios mores multi eo ſæculo viri ſancti liberius arguebant: inter cæteros, ut Adonis chronico teſtatur, Deſiderius epiſcopus Viennenſis. Quem illa capitali exinde proſequutus odio, primum exilio relegavit, tum deinde poſt aliquot annos perimendum curavit. Sed ante omnia, ut ſtrauden tegeret, id egit, ut epiſcopali honore in ſynodo Cabilonenſi ſpoliaretur. Synodo enim præfuit Aridius Lugdunenſis antiſtes, Brunichildis adverſus Deſiderium conſiliorum particeps & adjutor. Fredegarius in appendice ad Gregorium Turonenſem. Anno VIII. regni Theodorici ſynodus Cabillono colligitur. Deſiderium Viennenſem epiſcopum dejiciunt: & inſtigante Aridio Lugdunenſi epiſcopo, & Brunichilde, ſubrogatus eſt loco ipſius ſacerdotali officio Domnolus. Deſiderius vero in inſulam quamdam D exilio retruditur. Eo anno ſol obſcuratus eſt. *Et poſt alia.* Anno XII. Theodoricus conſilio Aridii epiſcopi Lugdunenſis, & perſuaſione Brunichildis aviæ, Deſiderium ſanctum de exilio egreſſum lapidari præcepit.

Adnotatio P. Sirmondi.

Anno octavo Theoderici regis habitum fuiſſe hoc concilium auctor eſt Fredegarius. Ducuntur autem, ut paulo ante dictum eſt, anni Theoderici & Theodeberti fratrum regum ex anno Chriſti 591. Quare octavus illorum annus congruit anno Chriſti 603. Itaque hunc annum ſynodo inſcripſimus. Alii quinquennio poſt ſtatuunt. Sed firmat ſententiam noſtram obſcuratio ſolis obſervatio, quam habet idem Fredegarius. Nam ingens hoc anno fuit ſolis eclipſis, duodecimo menſis Auguſti.

ANNO CHRISTI 610.

BONIFACII PAPÆ IV. DECRETUM SYNODI

a promulgatum in concilio Romano, tertio Kal. Martias, anno Chriſti DCX.

a Edimus pag. 141. Collectionis Holſtenianæ.

Quomodo liceat monachis cum ſacerdotali officio ubivis miniſtrare.

17. XVI. Stanſl. 1. Sunt nonnulli nullo.

SUnt nonnulli fulti nullo dogmate, audaciſſime quidem zelo magis amaritudinis quam dilectione inflammati, aſſerentes monachos, quia mundo mortui ſunt, & Deo vivunt, ſacerdotalis officii potentia indignos, neque pœnitentiam, neque Chriſtianitatem largiri, neque abſolvere poſſe per ſacerdotali officio divinitus injunctam poteſtatem. Sed omnino labuntur. Nam ſi ex hac cauſa veteres æmuli vera prædicarent, Apoſtolicæ compar ſedis beatiſſimus Gregorius monachico cultu pollens ad ſummum nullatenus apicem conſcenderet. Quoniam quidem hæc oſtiatim fungendi, ligandi, ſolvendique poteſtas a Deo ſumma conceditur. Auguſtinus quoque ejuſdem ſanctiſſimi Gregorii diſcipulus Anglorum prædicator egregius; ac Pannonienſis Martinus beatiſſimus, cujus ſanctitatis fama longe lateque diffuſa totus perſonat mundus; alii quoque jamplurimi ſanctiſſimi, pretioſiſſimo monachorum habitu fulgentes, nequaquam annulo pontificali ſubarrarentur, ſi quia monachi fuerunt, prædictis uti prohiberentur. Neque enim Benedictus monachorum præceptor almificus hujuſcemodi rei aliquo modo fuit interdictor; ſed eos ſæcularium negotiorum edixit expertes fore ſolummodo. Quod quidem apoſtolicis documentis, & omnium ſanctorum patrum inſtitutis non ſolum monachis, verum etiam canonicis maximopere imperatur. *Nemo enim militans Deo implicat ſe negotiis ſecularibus.* Utriſque etiam præfatorum patrum exemplis perſpicacibus circumquaque, ut mundo mortui ſint, evidentiſſima ratione præcipitur. Tantorum igitur patrum inſtituti exemplis, quibus periculoſiſſimum eſt refragati, credimus a ſacerdotibus monachis ligandi ſolvendique officium Deo imperante haud indigne adminiſtrari, ſi eos digne contigerit ad hoc miniſterium ſublimari. Quod incunctanter affirmat, quiſquis ſtatum monachorum & habitum potentatumque evidenter conſiderat. Verbi gratia: Angelus Græce, Latine nuntius dicitur. Sacerdotes igitur monachi atque canonici, qui quotidie ſancta Dei præcepta annuntiant, angeli vocantur, ratione non incongrua. Sed unuſquiſque angelicus ordo quanto claritate Deo vicinius contemplatur, tanto dignitate ſublimior affirmatur. Nam uti Cherubim, monachi ſex alis velantur. Duæ quidem in capitio, quo caput tegitur, veriſimilibus demonſtratur aſſertionibus. Illud vero tunicæ quod brachiis extenditur, alas duas eſſe dicimus: & illud tandem quo conditur corpus, ſex alarum numerum certiſſime implere aſſeritur. Decertantes igitur monachicæ profeſſionis preſbyteros ſacerdotalis potentiæ arcere officio, omnimodo præcipimus, ut ab hujuſcemodi nefandis auſibus reprimantur in poſterum; quia quanto quiſque celſior, tanto potentior.

4. Tim. 2. 4.

A EJUSDEM BONIFACII IV. EPISTOLA ex eodem concilio data ad Athelbertum regem Anglorum.

Domino excellentiſſimo atque præcellentiſſimo regi Anglorum Athelberto, Bonifacius epiſcopus ſervus ſervorum Dei.

DUm Chriſtianitatis veſtræ integritas ita circa conditoris ſui cultum excreverit, ut longe lateque reſplendeat, & in omni mundo annuntiata, veſtræ Deo dignæ operationis augmenta referat; enormes largitori omnium bonorum Deo grates exſolvimus, qui vos de excelſo proſpexit, & in tanto virtutum culmine erexit. Quapropter, glorioſe fili, quod ab Apoſtolica ſede per coëpiſcopum noſtrum Mellitum poſtulaſtis, libenti animo concedimus: id eſt, ut veſtra benignitas in monaſterio in Doroverneuſi civitate conſtituto, quod ſanctus doctor veſter Auguſtinus, beatæ memoriæ Gregorii diſcipulus, ſancti Salvatoris nomini conſecravit, cui ad præſens præeſſe dignoſcitur dilectiſſimus frater noſter Laurentius, licenter per omnia monachorum regulariter viventium habitationem ſtatuat. Apoſtolica auctoritate decernentes, ut ipſi veſtræ ſalutis prædicatores monachi, monachorum gregem ſibi aſſocient, & eorum vitam ſanctam tum moribus exorent. Quæ omnia decreta ſi quis ſucceſſorum veſtrorum regum, ſive epiſcoporum, clericorum, ſive laïcorum, irrita facere tentaverit; a principe apoſtolorum Petro, & a cunctis ſucceſſoribus ſuis anathematis vinculo ſubjaceat, quoadutique quod temerario auſu peregit, Deo placita ſatisfactione pœniteat, & hujus inquietudinis veram emendationem faciat. In Chriſto valeas, domine fili.

Illud idem decretum ſynodale a Bonifacio IV. Papa promulgatum in concilio Romano anno DCX. jamprudens deſcripſimus ex veteri codice ſancti Symphoriani Autiſſiodorenſis qui modo aſſervatur in bibliotheca viri clariſſimi Claudii Hardy Pariſienſis Senatoris eruditiſſimi: quod cum ab Holſteniano in quibuſdam plurimum differre animadverterimus, ab legendum mihi non putavi quin illud tibi, lector, offerrem.

Adnotatio P. Philippi Labbe Societatis Jesu.

Ex concilio ſancti Bonifacii Papæ, qui quartus a beato Gregorio fuit. Quod liceat monachis ubiubi cum ſacerdotali officio a *celebrare.*

a al. miniſtrare.

SUnt nonnulli ſtulti dogmatis, magis zelo amaritudinis, quam dilectionis inflammati, aſſerentes monachos, quia mundo mortui ſunt, & Deo vivunt, ſacerdotali officio indignos, neque pœnitentiam, aut chriſtianitatem, ſeu abſolutionem largiri poſſe per ſacerdotalis officii injunctam gratiam. Sed omnino falluntur. Nam ſi ex hac cauſa veteres æmuli vera prædicarent, Apoſtolicæ ſedis compar beatus Gregorius monachico pollens cultu, ad ſummum apicem nullatenus conſcenderet, cui ſolvendi ligandique poteſtas conceſſa eſt. Auguſtinus quoque ejuſdem ſanctiſſimi Gregorii diſcipulus, Anglorum prædicator egregius; & Pannonienſis Martinus, aliique quamplurimi viri ſanctiſſimi, pretioſorum monachorum habitu fulgentes nequaquam annulo pontificali ſubarrarentur. Neque enim Benedictus monachorum præceptor hujus rei aliquo modo fuit interdictor, ſed eos ſæcularium negotiorum dixit expertes eſſe debere: quod quidem apoſtolicis

Ex veteribus deſcriptionibus quæ eſt in Collegio Pariſienſi Societatis Jesu.

apoſtolicis documentis & ſanctorum patrum inſtitutis, non ſolum univerſis, verum etiam canonicis ſummopere imperatur. Utriſque enim perſpicacibus ſanctorum patrum exemplis, ut mundo mortui ſint præcipitur. Credimus igitur a ſacerdotibus monachis ligandi ſolvendique officium digne adminiſtrari, ſi tamen digne contigerit eos hoc miniſterio ſublimari. Quod evidenter affirmat, quiſquis ſtatum monachorum & habitum conſiderat. Angelus enim Græce, Latine nuncius dicitur. Sacerdotes igitur monachi atque canonici, qui Dei præcepta adnunciant, Angeli vocantur: ſed unuſquiſque angelicus ordo, quanto vicinius Dominum contemplantur, tanto ſublimius dignitate firmantur. Numquid non ut Cherubim monachi ſex alis velantur? Duæ in capitio, quo caput tegitur, veris demonſtrantur aſſertionibus. Illud vero quod brachiis extenditur, duas alas eſſe dicimus; & illud quo corpus conditur, alas duas. Sic ſex alarum numerus certiſſime conficitur. Decertantes igitur contra monachos in hac re ſacerdotalis potentiæ arcere officio præcipimus, ut ab hujuſcemodi nefandis auſibus in poſterum reprimantur: quia quanto quiſque excelſior, tanto potentior.

ANNO CHRISTI 610.

SYNODUS TOLETANA

ANNO CHRISTI 610.

ſub Gundemaro, æra DCXLVIII. De primatu eccleſiæ Toletanæ.

Hanc ſynodum ait ſperatum ſolvitatur Quartus Baptiſta Per.ſius.

In Nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti, conſtitutio Carthaginienſium ſacerdotum in Toletana u be apud ſanctiſſimum eccleſiæ ejuſdem antiſtitem. [a]

[a] *Hunc eſſe adnotatum dicit idem Per.ſius.*

CONvenientibus nobis in unum, pro religione & fide quam Chriſto debemus, placuit, ne quid ultra in nobis abſurdum, vel illicitum oriatur, alterna collatione decretum juſtiſſimæ promulgare ſententiæ; quo perſpicue clareat inter nos ordo ac diſciplina eccleſiaſticæ dignitatis, & agnoſcatur fraternæ concordia pacis.

Tali ergo diſpoſitione neceſſarium contuentes, ob ſtudium noſtri ordinis, communi electione decrevimus, congruum eſſe provida diſpoſitione judicium, fatentes hujus ſacroſanctæ Toletanæ eccleſiæ ſedem metropolitani nominis habere auctoritatem, eamque noſtris eccleſiis, & honoris anteire poteſtate & meritis.

Cujus quidem principatus nequaquam collationis noſtræ conniventia nuper eligitur; ſed jamdudum exiſtere antiquorum patrum ſynodali ſententia declaratur; ea dumtaxat concilii forma, quæ apud ſanctum Montanum epiſcopum in eadem urbe legitur habita. Proinde ergo diſpoſitionem noſtram inſtructæ collationis definitione celebrantes, elegimus, ne quis ultra comprovincialium ſacerdotum inani ac perverſa contentione obnitatur hujus ſacroſanctæ eccleſiæ Toletanæ primatum contemnere: neque pervicaci ſchiſmatum ſtudio ad ſummos ſacerdotalium infularum ordines, remora hujus ſedis poteſtate, a nobis quempiam, ſicut hactenus factum eſt, provehere. Talem itaque ſpecialiter a nobis ac ſucceſſoribus noſtris deferri dignitatis honorificentiam huic eccleſiæ pollicemur, qualem in decretis ſanctorum conciliorum beatiſſimi patres metropolitanis eccleſiis decreverunt. Hujus ergo & nos reverentiæ obſervationem fideli cuſtodia pollicemur: hujus honorificentiam conſervari diligenti proſpectu a ſucceſſoribus noſtris, per metas ſequentium ætatum, volumus. Sane quicumque ex nobis, vel ſucceſſoribus noſtris, hæc ſtatuta tranſcenderit, anathema ſit Domino noſtro Jeſu Chriſto, atque culmine ſacerdotali dejectus, perpetuæ excommunicationis ſententia prædamnetur.

Facta conſtitutio ſacerdotum in urbe Toletana, ſub die x. Kalendarum Novembrium, anno regni primo piiſſimi atque glorioſiſſimi Gundemari regis, æra DCXLVIII.

SUBSCRIPTIONES.

Protegenes ſanctæ eccleſiæ Segontienſis epiſcopus, hanc decreti noſtri profeſſionem pro firmitate ſubſcripſi.

Theodorus ſanctæ eccleſiæ Caſtulonenſis urbis epiſcopus, ſubſcripſi.

Minicianus ſanctæ eccleſiæ Segobienſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Stephanus ſanctæ eccleſiæ Oretanæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Jacobus Menteſanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Magnentius ſanctæ eccleſiæ Valerienſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Theodolius ſanctæ eccleſiæ Arcavicenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Martinus ſanctæ eccleſiæ Valentinæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Conantius ſanctæ eccleſiæ Palentinæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Poſcarius ſanctæ eccleſiæ Segobrienſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Vincentius ſanctæ eccleſiæ Bigaſtrenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Eterius ſanctæ eccleſiæ Baſtianæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Gregorius ſanctæ eccleſiæ Oromenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Præſidius ſanctæ eccleſiæ Complutenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Sanabilis ſanctæ eccleſiæ Elotanæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Suggeſtio ſervi veſtri Seſuldi.

MEam extremitatem ad ſanctitatis veſtræ deduco memoriam, & ut ſæpe pro extremitate ſervi tui orare jubeas inſtanter ſuggero. [a] De cetero ad relatus ſanctitatis veſtræ deduco, quod convenientia ſervorum veſtrorum fuit [b] pro humili veſtro domino Emiliano; ut per voluntatem Dei & veſtram, in eccleſia veſtra ſacerdotio fungatur. Et quia in ipſa diœceſi talis nec melior invenitur, pro eo domino ſuas ſuggeſtiones miſerunt; ut ſi Deus domino adnum dederit, jubeatis venire: ut per manus veſtras, & illud perficiatur, & aliud, quod adhuc inſuper ſuſpenſum eſt: & deſiderantes Dominum, de vultu veſtro læti efficiamur. Si vero aliter eſt veſtra prævifio, cui vultis ordinationem veſtram dirigite, qui cauſam veſtram perficiat: & ordo veſter incolumis perſiſtat.

[a] *al.* De cetero autem.

[b] *al.* per humilem veſtrum dominum Emilianum.

Alia proprii vernuli veſtri Sunilani ſuggeſtio.

AD relatum ſanctitatis veſtræ deducimus, quod per Dei electionem omnes ſacerdotes veſtri, & cuncti filii eccleſiæ, in unum convenientes, requiſierunt a me [c] pro humili veſtro domino Emiliano: [d] ut prædictus veſtra ordinatione in eccleſiam Menteſanæ

[c] *al.* per humil. in veſtrum dominum Emilianum.

[d] *al.* ut per Dei & veſtram ordinationem.

civitatis pontifex ordinetur. Et quia cum humilitas cum ſanctitate adornat, & origo generis reddit illuſtrem, ſuggero clientulus tuus, ut ſi Deus beatitudini veſtræ aditum dederit, ob reſtaurandas eccleſias veſtras, ad veſtros uſque humillimos non dedigneris accedere: quatenus famulorum veſtrorum electio veſtris ſacris manibus compleatur. Si tamen caſus ſæculi in aliquid excellentiæ veſtræ obviaverit, ordinare, cui juſſeritis, ex fratribus veſtris ſcribere, qui veſtra compleat juſſa, & amplius eccleſia veſtra in deſolatione non permaneat. Sic Chriſti gratiam eximietas veſtra ſine fine percipiat.

Alia ſuggeſtio [a] *ſervorum Joannis, Vivendi, Ermegeldi, vel omnium ſervorum veſtrorum.*

[a] al. Ermigildi Joannis, & ſervi ejus.

PEr Seſuldum filium [b] veſtræ beatitudinis notuit, humilem veſtrum dominum Emilanem, ut ſi Deo & domino placitum fuerit, in eccleſiarum ordine pontifex ordinetur: ita & nos ſervi veſtri ſuggerimus, ut ſi Deus aditum dederit domino, jubeatis eum hoc faſtigium pati, ut per manus veſtras ſit completum: ſi vero, quod abſit, aliqua occaſio ſæculi domino obviaverit, ſuggerimus ut cui vult ſanctitas veſtra domino [c] veſtros noteſcat: quia perſona veſtra electionem veſtrorum impleat. Sic vitæ æternæ præmium accipiatis.

[b] Forte veſtræ beatitudinis, aut veſtræ ſanctitatis.

[c] Hic aliquid deeſt.

DECRETUM
piiſſimi atque glorioſiſſimi principis noſtri Gundemari regis, æra DCLVIII.

Flavius Gundemarus rex, venerabilibus patribus noſtris Carthaginienſibus ſacerdotibus.

LIcet regni noſtri cura in diſponendis atque gubernandis humani generis rebus promptiſſima eſſe videatur: tunc tamen majeſtas noſtra maxime glorioſiori decoratur fama virtutum, cum ea quæ ad divinitatis & religionis ordinem pertinent, æquitate rectiſſimi tramitis diſponuntur; ſcientes ob hoc pietatem noſtram non ſolum diuturnum temporalis imperii conſequi titulum, ſed etiam æternorum adipiſci gloriam meritorum. Nonnulli enim in diſciplinis eccleſiaſticis, contra canonum auctoritatem, per moras præcedentium temporum, licentiam ſibi de uſurpatione præteriti principis fecerunt: ita ut quidam epiſcoporum Carthaginienſis provinciæ non revereantur, contra canonicæ auctoritatis ſententiam, paſſim ac libere, contra metropolitanæ eccleſiæ poteſtatem, per quaſdam fratrias, & conſpirationes, inexploratæ vitæ omnes epiſcopali officio provehi; atque hæc ipſam præfatæ eccleſiæ dignitatem imperii noſtri ſolio ſublimatam contemnere; perturbantes eccleſiaſtici ordinis veritatem; ejuſque ſedis auctoritate, quam priſca canonum declarat ſententia, aburentes. Quod nos ultra modo uſque in perpetuum fieri nequaquam permittimus: ſed honorem primatus, juxta antiquam ſynodalis concilii auctoritatem, per omnes Carthaginienſis provinciæ eccleſias Toletanæ eccleſiæ ſedis epiſcopum habere oſtendimus: eumque inter ſuos coëpiſcopos, tam honoris præcellere dignitate, quam nominis; juxta quod de metropolitanis per ſingulas provincias antiqua canonum traditio ſanxit, & auctoritas vetus permiſit. Neque eamdem Carthaginienſem provinciam in ancipiti duorum metropolitanorum regimine contra patrum decreta permittimus dividendam; per quod oriatur varietas ſchiſmatum, quibus ſubvertatur fides, & unitas ſcindatur. Sed hæc ipſa ſedes, ſicut prædictum eſt, antiqua nominis ſui, ac noſtri cultu imperii, ita & totius provinciæ pol- A leat eccleſiæ dignitate, & præcellat poteſtate.

Illud autem quod jampridem in generali ſynodo concilii Toletani a venerabili Euphemio epiſcopo manus ſubſcriptione notatum eſt, Carpetaniæ provinciæ Toletanam eſſe ſedem metropolim, nos ejuſdem ignorantiæ ſententiam corrigimus: ſcientes procul dubio Carpetaniæ regionem non eſſe provinciam, ſed partem Carthaginienſis provinciæ, juxta quod & antiqua rerum geſtarum monumenta declarant. Ob hoc, quia una eademque provincia eſt; decernimus, ut ſicut Bætica, Luſitania, vel Tarraconenſis provincia, vel reliquæ ad regni noſtri regimina pertinentes, ſecundum antiqua patrum decreta, ſingulos noſcuntur habere metropolitanos: ita & Carthaginienſis provincia unum eumdemque, quem priſca ſynodalis declarat auctoritas, & veneretur primatem, & inter omnes comprovinciales ſummum honoret antiſtitem; neque quidquam contempto eodem ultra fiat, qualia hactenus arrogantium ſacerdotum ſuperba tentavit præſumptio. Sane per hoc auctoritatis noſtræ edictum, amodo & vivendi damus tenorem, & religionis, vel innocentiæ legem; nec ultra poſtmodum inordinata licentia ab epiſcopis ſimilia fieri patimur: ſed per noſtram clementiam præteritæ negligentiæ, pietatis intuitu, & veniam damus, & indulgentiæ opem concedimus. Et dum ſit magna culpa hactenus deliquiſſe, majoris tamen ac inexpiabilis cenſura tenebit obnoxios, qui hoc noſtrum decretum, ex auctoritate priſcorum patrum veniens, temerario auſu violare tentaverint: nec ultra veniam delicti faciemus admiſſi, [a] adempti, ſi dehinc honorem ejuſdem eccleſiæ quilibet Carthaginienſium ſacerdotum contempſerit; ſubiturus procul dubio inobediens tam degradationis, vel excommunicationis eccleſiaſticæ ſententiam, quam etiam noſtræ ſeveritatis cenſuram. Nos enim talia in divinis eccleſiis diſponentes, credimus fideliter regnum imperii noſtri ita divino gubernaculo regi, ſicut & nos cultum ordinis, zelo juſtitiæ accenſi, & corrigere ſtudemus, & in perpetuum perſeverare diſponimus.

In concilio Toletano III. ubi ſubſcribit Euphemius inter metropolitanos.

[a] Hic Lacuna; ex adi, ſed mendoſe, ut videtur.

SUBSCRIPTIONES.

Flavius Gundemarus rex, hujus edicti conſtitutionem pro confirmatione honoris ſanctæ eccleſiæ Toletanæ, propria manu ſubſcripſi.

Ego Iſidorus Hiſpalenſis eccleſiæ provinciæ Baticæ metropolitanus epiſcopus, dum in urbem Toletanam pro occurſu regio adveniſſem, agnitis his conſtitutionibus, aſſenſum præbui atque ſubſcripſi.

Ego [b] Innocentius Emeritenſis provinciæ Luſitaniæ metropolitanus epiſcopus, dum in urbem Toletanam pro occurſu regio adveniſſem, agnitis his conſtitutionibus, aſſenſum præbui & ſubſcripſi.

[b] Manſuetus ſucceſſiſſe dicitur.

Ego [c] Euſebius Tarraconenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

[c] Aſturius ſucceſſiſſe dicitur.

Ego [d] Sergius Narbonenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

[d] Succeſſiſſe Migetius dicitur.

Ego Joannes Gerundenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Ego Ilergius Egarenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Ego Licerius eccleſiæ Egeditanæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Ego Maximus eccleſiæ Cæſarauguſtanæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Ego Mumius eccleſiæ Calagurritanæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Ego Fluridius eccleſiæ Tyraſſonenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Ego Elias eccleſiæ Caurienſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Ego Goma eccleſiæ Olitipponenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Ego Fulgentius [a] eccleſiæ Aſtigitanæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego [b] Emila eccleſiæ Barcinonenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego [c] Theudorus eccleſiæ Auſetinæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Joannes Pampilonenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Benjamin eccleſiæ Dumienſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Agapius Tuccitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Gundemarus eccleſiæ Veſcenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Argebertus Portucalenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Teveriſtus Salmanticenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Vitulatius eccleſiæ Laverricenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Leontianus Lutobenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego [a] Piſinus eccleſiæ Eliberitanæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Juſtinianus eccleſiæ Abelenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego [b] Venerius eccleſiæ Caſtulonenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

[a] *frater ſanctorum Leandri & Iſidori.*
[b] *Ugne ſucceſſit.*
[c] *Aquilinus ſucceſſit.*
[a] *Raddo ſucceſſit.*
[b] *Theodoro ſucceſſit.*

CONCILIUM [a] EGARENSE.

ANNO CHRISTI 614.

[a] *In diverſis Barcinonenſibus ed. volumi.*

Sub Siſebuto, anno regni ejus tertio, æra DCLII.

In nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti, ſub die Idus Januarias, anno feliciter tertio glorioſiſſimi domini noſtri Siſebuti regis.

B

[b] *In mſſ. quodam, Exalta.*

CONvenientes in unum epiſcopi provinciæ Tarraconenſis in locum [b] Egara, id ſancta inſtituit ſynodus: ut conſtitutio, quæ dudum in anno tertio decimo regni divæ memoriæ Reccaredi regis, in concilio Oſcenſi conſtituta quidem, ſed conſcripta minime fuit confirmata, ut in perpetuum valitura perduret. Et omne quidquid ex caſtimonia preſbyterorum, & inferius clericorum conſcriptum fuit, eadem forma etiam de omnibus epiſcopis ſub tali induſtria ſolertiaque omni tempore pepigendo ſcrutetur: ut auxiliante Domino & adminiculante, talis vitæ ſolicitudinem nulla, quod abſit, reprehenſionis occaſio ſubripere aliquando valeat.

Ejus exemplar ſuprà poſitum eſt pag. 543.

SUBSCRIPTIONES.

Euſebius ſubſcripſi.
Mumius ſubſcripſi.
Joannes ſubſcripſi.
Maximus ſubſcripſi.
Emila ſubſcripſi.
[a] Rufinus ſubſcripſi.
Viſus ſubſcripſi.
Vincentius ſubſcripſi.
Stephanus ſubſcripſi.
Pumpedius ſi. ſubſcripſi.
Sintharius ſubſcripſi.
Juſtus ſubſcripſi.
Maximus preſbyter, agens vicem domini mei Stephani epiſcopi, ſubſcripſi.
Fructuoſus in Chriſti nomine diaconus, agens vicem domini mei Gomarelli epiſcopi, ſubſcripſi.

Quorumdam ſedium epiſcopi plerique ex iſtis fuerunt, diſce ex decreto Gundemari.

[a] *Forte, Biſinus.*

DEUSDEDIT PAPÆ
AD GORDIANUM HISPALENSEM EPISCOPUM, EPISTOLA.

Qui proprios filios de ſacro fonte ſuſcipiunt, ab uxoribus ſeparentur: & prohibetur, ne quis commatrem ſuam in uxorem accipiat.

Deuſdedit ſanctæ Romanæ & apoſtolicæ eccleſiæ epiſcopus, Gordiano Hiſpalenſis eccleſiæ coëpiſcopo & fratri dilectiſſimo.

Falſum eſſe epiſtolam P. Labbeus & alii jamdudum pronuntiarunt.

PErvenit ad nos diaconus veſter, veſtræ ſanctitatis epiſtolam ferens: quod quidam viri etiam & mulieres, præterito Sabbato Paſchali die, præ magno populorum incurſu, neſcientes, proprios ſuos filios ſuſcepiſſent ex lavacro ſancto. Cupis ergo ſcire, ſi pro tali accidente ratione debeant viri & mulieres ad ſuum proprium redire uſum, an non. Nos vero mœſti hac in re inquiſivimus priorum patrum noſtrorum dicta. Invenimus autem in archivis hujus Apoſtolicæ ſedis jam talia contigiſſe in eccleſiis Iſauriæ, Epheſiorum, ſimulque Hieroſolymæ, & etiam aliarum civitatum. Epiſcopis etiam aliarum civitatum ab hac Apoſtolica ſede volentibus ſcire, C utrum viri & mulieres redirent ad proprium torum; beatæ memoriæ ſanctiſſimi patres, Julius, Innocentius, & Cæleſtinus, cum epiſcoporum plurimorum & ſacerdotum conſenſu, in eccleſia beati apoſtolorum principis, prohibentes talia perſcripſerunt, & confirmaverunt, ut nullo modo jam ſe in conjugium reciperent mulieres aut viri quicumque aliqua ratione ſuſceperunt natos proprios: ſed ſepararent ſe: ne ſuadente diabolo tale vitium [a] peccati inoleſcat per mundum, & univerſorum error accreſcat. Sciris quia quomodo ſunt ſeptem dona Spiritus ſancti, ita ſunt ſeptem dona bapt ſmi, a primo pabulo ſacrati ſalis, & ingreſſu ſanctæ eccleſiæ, uſque ad [b] confirmationem Spiritus ſancti per chriſma. Ab hoc ergo primo Spiritus ſancti dono uſque ad ſeptimum nullus Chriſtianus ſuam commatrem in conjugium ſuſcipere debet: & qui præſumpſerit, anathematis vinculo religetur in perpetuum, niſi pœnitentiam egerit dignæ. Mulieres vero, cum ſeparatæ fuerint pro hac illicita re a propriis viris, totam præcipimus recipere dotem, quam in die nuptiali receperunt; & poſt expletum annum recipiant alium virum: ſimiliter & vir uxorem.

[a] *al.* Innoteſcat. Sciris.
[b] *al.* conſummationem.

Anno Christi 614. vel 615.

CONCILIUM PARISIENSE V.

Anno Christi 614. vel 615.

Clotarii Francorum regis evocatione celebratum, ſub die XV. Kalendas Novembris.

Tituli Canonum.

Primus edidit P. Jacobus Sirmondus ex mſ. Remenſi.

I. *De epiſcoporum electionibus juxta canones obſervandis.*
II. *Ut epiſcopo ſuperſtite nullus ei ſubrogetur.*
III. *Ut clerici contra epiſcopos ſuos potentiorum patrocinia non quærant.*
IV. *Ut clerici a judice ſæculari abſque epiſcopi conſenſu non diſtringantur.*
V. *Ut liberti ab epiſcopis defenſentur.*
VI. *Ut non ſubducantur quæ ad ſarta tecta eccleſiis fuerint delegata.*
VII. *Ut defuncti epiſcopi, aut clerici cujuſcumque res ante cognitum teſtamentum contingere nemo præſumat.*
VIII. *Ut quæ abbates, aut preſbyteri morientes relinquunt, ab epiſcopo vel archidiacono, non uſurpentur; ſed in eo loco maneant, ubi relicta ſunt.*
IX. *Ut nemo alterius epiſcopi, vel eccleſiæ res, competere aut pervadere audeat.*
X. *Ut rata ſint donationes epiſcoporum & clericorum eccleſiæ vel aliis facta.*
XI. *Ut epiſcopus cum epiſcopo controverſiam habens non ad judicem publicum, ſed ad metropolitani ſui judicium recurrat.*
XII. *De monachis & mortalibus vagis ad ſepta monaſterii per epiſcopos revocandis.*
XIII. *De viduis & puellis, quæ rejecto religionis habitu nuptias ineunt, excommunicandis.*
XIV. *De inceſtis conjunctionibus diſſolvendis.*
XV. *Ut nullus Judæorum publicam actionem ullam ſuper Chriſtianos exerceat, aut ab epiſcopo cum omni familia ſua baptizetur.*

Præfatio.

CUm in Dei nomine ſecundum priſcorum ſanctorum patrum conſtitutionem in urbe Pariſius ex evocatione glorioſiſſimi principis domni Clotacharii regis in ſynodali concilio conveniſſemus, tam pro renovandis antiquorum canonum ſtatutis, quæ præſentis temporis neceſſarium facit opportunitas iterari, quam his quæ ad ſurgentes undecumque querelarum materias recentis definitionis ordo popoſcit inſtitui; tractantes quid principis, quid ſaluti populi utilius competeret, vel quid eccleſiaſticus ordo ſalubriter obſervaret.

Capitula.

I.

Primo in loco ut canonum inſtituta ab omnibus conſerventur, & quod per priora temporum ſpatia præceptum eſt, vel deinceps perpetualiter obſervetur. Hoc eſt, ut decedente epiſcopo, in loco ipſius ille, Chriſto propitio, debeat ordinari, quem metropolitanus, a quo ordinandus eſt, cum provincialibus ſuis, clerus vel populus civitatis, abſque ullo commodo vel datione pecuniæ, elegerint. Quod ſi aliter aut poteſtate ſubrepat, aut quacumque negligentia abſque electione metropolitani, cleri conſenſu vel civium, fuerit in eccleſia intromiſſus, ordinatio ipſius ſecundum ſtatuta patrum irrita habeatur.

II.

Ut nullus epiſcoporum ſe vivente alium in loco ſuo eligat; nec qualiſcumque perſona illo ſuperſtite locum ipſius ſub quocumque argumento vel ingenio adoptare præſumat, nec a quoquam debeat ordinari; niſi certæ conditiones exſtiterint, ut eccleſiam ſuam & clerum regere non poſſit.

III.

Ut ſi quis clericus quolibet honore munitus, contempto epiſcopo ſuo, ad principem, vel ad potentiores homines, vel ubi & ubi ambularit, vel ſibi patronos elegerit, non recipiatur, præter ut veniam debeat promereri. Quod ſi fecerit, qui ipſum poſt admonitionem pontificis ſui retinere præſumpſerit, noverint ſe utrumque priorum canonum ſententia damnandos.

IV.

Ut nullus judicum neque preſbyterum, neque diaconum, vel clericum ullum, aut juniores eccleſiæ, ſine ſcientia pontificis per ſe diſtringat, aut damnare præſumat. Quod ſi fecerit, ab eccleſia, cui injuriam irrogare dignoſcitur, tamdiu ſit ſequeſtratus, quamdiu reatum ſuum [a] corrigat & emendet.

[a] al. cognoſcat.

V.

Liberti quorumcumque ingenuorum a ſacerdotibus defenſentur, nec ad publicum ulterius revocentur. Quod ſi quis auſu temerario eos impremere voluerit, aut ad publicum revocare, & admonitus per pontificem ad audientiam venire neglexerit, aut emendare quod perpetravit diſtulerit, communione privetur.

VI.

Quæcumque pro ſartis tectis eccleſiæ fuerint delegata, in poteſtate pontifices, preſbyteri, vel ſervientes ſanctorum locorum, ſecundum voluntatem conferentis, ad ſe debeant revocare. Quod ſi aliquid exinde quicumque abſtulerit, noverit ſe ab eccleſia ſequeſtratum, quoaduſque ea quæ abſtulit, ſtuduerit reformare.

VII.

His etiam conſtitutionibus adnecti placuit, ut defuncto epiſcopo, preſbytero, vel diacono, vel quoquam junioris ordinis clerico, non per præceptum, neque per judicem, nec per qualemcumque perſonam, res eccleſiæ vel eorum propriæ, quouſque aut teſtamentum, aut qualemcumque obligationem fecerit, cognoſcatur, a nullo penitus ſuprafcriptæ res contingantur; ſed ab archidiacono, vel clero, in omnibus defenſentur & conſerventur. Quod ſi quis immemor definitionis hujus temere aliquid exinde auferre præſumpſerit, aut uſu temerario in res ipſas ingreſſus fuerit, & de dominatione eccleſiæ abſtulerit; ut necator pauperum, communione privetur.

VIII.

Comperimus denique, cupiditatis inſtinctu, deficiente abbate, preſbytero, vel his qui per titulos deſerviunt, præſidium quodcumque in mortis tempore dereliquerint, ab epiſcopo vel archidiacono diripi; & quaſi ſub augmentum eccleſiæ, vel epiſcopi, in uſum eccleſiæ revocari; & eccleſiam Dei per pravas cupiditates exſpoliatam relinqui. Statuimus obſervandum, ut neque epiſcopus, aut archidiaconus, exinde aliquid auferre præſumat: ſed in loco ubi moriens hoc dereliquerit, perpetualiter debeat permanere.

IX.

Id etiamnum adjungi cenſuimus, [b] ut neque epiſco-

[b] *Hic deeſſe aliquid videtur.*

ANNO CHRISTI 614. vel 615.

pus clericorum vel ſæcularium cujuſcumque alterius A epiſcopi; ſeu eccleſiæ, ſeu privatas res, aut [a] regnorum defenſionem, aut provinciarum ſequeſtrationem, competere, aut pervadere audeat; aut quacumque acceptatione, aut pervaſione poſſidere, aut retinere præſumat. Quod ſi quis hoc facere tentaverit, tamdiu ſit ab omnium caritate ſuſpenſus, vel a communionis gratia ſequeſtratus, quouſque res ablatas cum fructuum ſatisfactione reſtituat.

[a] al. inter regnorum defenſionem aut provinciarum ſequeſtrationem.

X.

Concilium Lugdunenſe II. can. 2.

Et quia multæ tergiverſationes infidelium eccleſiam Dei quærunt collatis privare donatiis; ſecundum conſtitutionem præcedentium pontificum id convenit inviolabiliter obſervari; ut teſtamenta quæ epiſcopi, preſbyteri, ſeu inferioris ordinis clerici; vel donationes, aut quæcumque inſtrumenta propria voluntate confecerint, quibus aliquid eccleſiæ, aut quibuſcumque perſonis conferre videantur, omni ſtabilitate ſubſiſtant. Specialiter ſtatuentes, ut etiamſi quorumcumque religioſorum voluntas, aut neceſſitate, aut ſimplicitate faciente, aliquid a legum ſæcularium ordine viſa fuerit diſcrepare; voluntas tamen defunctorum debeat inconvulſa manere, & in omnibus, Deo auſpice, cuſtodiri. De quibus rebus ſi quis animæ ſuæ contemptor aliquid alienare præſumpſerit, uſque ad emendationis ſuæ, vel reſtitutionis rei ablatæ tempus, a conſortio eccleſiaſtico, vel a Chriſtianorum convivio, habeatur alienus.

XI.

Conc. Lugd. II. can. 3.

Placuit etiam, ſecundum conſtitutionem anteriorem, ut ſi quis epiſcoporum cum coëpiſcopo ſuo quodcumque negotium exſequi voluerit, ad judicium metropolitani ſui recurrat. Quod ſi ſpreto metropolitano, vel reliquis comprovincialibus, judicem publicum adierit; tamdiu a caritate metropolitani habeatur extraneus, quamdiu in proxima ſynodo coram fratribus facti hujus debeat reddere rationem.

XII.

Illud etiam unanimi conſenſu convenit, quod ſi quis monachus, aut monacha, in congregatione poſiti religioſam converſationem elegerint; & poſtea aut ad parentes, aut ad propriam quamcumque ſubſtantiam ſi de congregatione ipſa ſubtraxerint; & ab epiſcopo D ſuo per epiſtolam admoniti ad ſepta monaſterii ſui redire diſtulerint, ſint uſque ad extremum vitæ a communione ſuſpenſi: nec prius ad euchariſtiæ gratiam admittantur, quam ad ovile ſuum, de quo ſe vagationis inſolentia viſi ſunt ſubtraxiſſe, cum humillimæ ſupplicationis debeant ſatisfactione reverti.

XIII.

c. XXVII. Quæſt. 1. De viduis & puellis.

De viduabus & puellis, quæ ſibi veſtes in habitu religionis in domibus propriis, tam a parentibus, quam per ſeipſas mutaverint; & ſe poſtea contra ſtatuta patrum, vel præcepta canonum, conjugio crediderint copulandas; tamdiu utrique habeantur a communione ſuſpenſi, quouſque quod illicite perpetraverunt emendent: aut ſi emendare neglexerint, a communione ecE cleſiaſtica, vel omnium Chriſtianorum convivio, in perpetuum ſint ſequeſtrati.

XIV.

Inceſtas vero conjunctiones ab omni Chriſtianorum populo cenſuimus ſpecialiter reſecari: ita ut ſi quis relictam fratris, ſororem uxoris, privignam, conſobrinam, ſobrinam, vel relictam item patrui, atque avunculi, vel in religionis habitu deditam, conjugii crediderit conſortio violandam; tamdiu a communionis gratia ſegregetur, quamdiu ab illicitis conjunctionibus ſequeſtratione manifeſtiſſima debeat abſtinere.

XV.

Ut nullus Judæorum qualemcumque militiam aut actionem publicam ſuper Chriſtianos, aut petere a principe, aut agere præſumat. Quod ſi tentaverit, ab epiſcopo civitatis illius, ubi actionem contra canonum ſtatuta competiit, cum omni familia ſua baptizandi gratiam conſequatur.

ANNO CHRISTI 614. vel 615.

Huic ſynodo ſubſcripſerunt epiſcopi numero LXXIX.

EDICTUM CLOTARII II. REGIS in ſynodo ſupraſcripta.

Edictum vel conſtitutio inclyti principis Chlothacarii regis ſuper omnem plebem in conventu epiſcoporum in ſynodo Pariſius adunata, ſub die quintodecimo Kalendas Novembris, anno XXXI. *ſupraſcripti regis imperii.*

FElicitatem regni noſtri in hoc magis magiſque divino intercedente ſuffragio ſuccreſcere non dubium eſt, ſi quæ in regno Deo propitio noſtro bene acta, ſtatuta, atque decreta ſunt, inviolabiliter noſtro ſtuduerimus tempore cuſtodire; & quæ contra rationis ordinem acta vel ordinata ſunt, ne inantea, quod avertat divinitas, contingant; diſpoſuerimus Chriſto præſule, per hujus edicti noſtri tenorem generaliter emendare. Ideoque definitionis noſtræ eſt, ut canonum inſtituta in omnibus conſerventur; & quod per C tempora ex hoc prætermiſſum eſt, vel dehinc perpetualiter obſervetur. Ita ut epiſcopo decedente, in loco ipſius qui a metropolitano ordinari debet, cum comprovincialibus aclero & populo eligatur; & ſi perſona condigna fuerit, per ordinationem principis ordinetur: vel certe ſi de palatio eligitur, per meritum perſonæ & doctrinæ ordinetur. Ut nullus epiſcoporum ſe vivente eligat ſucceſſorem: ſed tunc alius ei ſubſtituatur, cum taliter afficeretur, ut eccleſiam ſuam nec clerum regere poſſit. Itemque ut nullus vivente epiſcopo adoptare locum ejus præſumat: quod ſi petierit, ei minime tribuatur. Si quis clericus, quolibet honore munitus, contempto epiſcopo ſuo, vel prætermiſſo, ad principem, aut ad potentiores qualeſque perſonas D [illegible]ulare, vel ſibi patrocinium elegerit expetendum, præter ſi pro venia videtur expetere. Et ſi pro qualibet cauſa principem expetierit, & cum ipſius principis epiſtola ad epiſcopum ſuum fuerit reverſus, excuſatus recipiatur. Is qui ipſum poſt admonitionem pontificis ſui retinere præſumpſerit, ſancta communione privetur. Ut nullus judicum de quolibet ordine clericos de civilibus cauſis, præter criminalia negotia, per ſe diſtringere aut damnare præſumat, niſi convincitur manifeſtus, excepto preſbytero aut diacono. Qui vero convicti fuerint de crimine capitali, juxta canones diſtringantur, & cum pontificibus examinentur. Quod ſi cauſa inter perſonam publicam & homines eccleſiæ ſteterit, pariter ab utraque parte præpoſiti eccleſiaE rum, & judex publicus, in audientia publica poſiti ea debeant judicare. Cuicumque defuncto, ſi inteſtatus deceſſerit, propinqui abſque contratietate judicum in ejus facultate juxta legem ſuccedant. Libertos cujuſcumque ingenuorum a ſacerdotibus juxta textus chartarum ingenuitatis ſuæ defenſandos; nec abſque præſentia epiſcopi aut præpoſiti eccleſiæ eſſe judicandos, vel ad publicum revocandos. Ut ubicumque cenſus novus impie additus eſt, & a populo reclamatur, juſta inquiſitione miſericorditer emendetur. De teloneo ut per loca debeat exigi, vel de ſpeciebus ipſis, de quibus præcedentium principum tempore, id eſt, uſque ad tranſitum bonæ memoriæ domnorum parentum noſtrorum Gunthramni, Chilperici, Sigeberti,

regum eſt exactum. Judæi ſuper Chriſtianos actiones publicas agere non debeant. Quare qui ſe quæſtuoſo ordini ſociare præſumpſerit, ſeveriſſimam legem ex canonica incurrat ſententia. Ut pax & diſciplina in regno noſtro ſit Chriſto propitiante perpetua, rebellio vel inſolentia malorum hominum ſeveriſſime reprimatur. Ut nullus judex de aliis provinciis aut regionibus in alia loca ordinetur: ut ſi aliquid mali de quibuſlibet conditionibus perpetraverit, de ſuis propriis rebus exinde quod male abſtulerit juxta legis ordinem debeat reſtituere. Præceptiones noſtræ per omnia impleantur, &c. *Deſunt reliqua hujus capitis, cum duobus ſequentibus.* Quidquid parentes noſtri anteriores principes, vel nos per juſtitiam viſi ſumus conceſſiſſe & confirmaſſe, in omnibus debeat confirmari. Et quæ unus de fidelibus ac leodibus, ſuam fidem ſervando domino legitimo, interregno faciente viſus eſt perdidiſſe; generaliter abſque aliquo incommodo de rebus ſibi juſte debitis præcepimus reveſtiri. Puellas & viduas religioſas, aut ſanctimoniales, quæ ſe Deo voverunt, tam quæ in propriis domibus reſident, quam quæ in monaſteriis poſitæ ſunt, nullus nec per præceptum noſtrum competat, nec trahere, nec ſibi in conjugio ſociare penitus præſumat. Et ſi quis exinde præceptum elicuerit, nullum ſortiatur effectum. Etſi quicumque aut per virtutem, aut per quemlibet ordinem ipſas detrahere aut ſibi in conjugium præſumpſerit ſociare, capitali ſententia feriatur. Et ſi in eccleſia conjugium fecerint, & illa rapta aut rapienda in hoc conſentire videbitur, ſequeſtrati ab invicem in exſilio deportentur, & facultates eorum propinquis heredibus ſocientur. Epiſcopi vero, vel potentes, qui in aliis poſſident regionibus, judices vel miſſos diſcuſſores de aliis provinciis non inſtituant, niſi de loco, qui juſtitiam percipiant & aliis reddant. Agentes igitur epiſcoporum aut potentum per poteſtatem nullius rei collecta ſolatia nec auferant, nec cujuſcumque contemptum per ſe facere non præſumant. Porcarii fiſcales in ſilvas eccleſiarum, aut privatorum abſque voluntate poſſeſſoris in ſilvas eorum ingredi non præſumant. Neque ingenuus, neque ſervus, qui cum furto non deprehenditur ab judicibus, aut ad quemcumque interfici non debeat inauditus. Et quandoquidem paſtio non fuerit, unde porci debeant ſaginari, cellarinſis in publico non exigatur. Quicumque vero hanc deliberationem, quam cum pontificibus, vel tam magnis viris optimatibus, aut fidelibus noſtris in ſynodali concilio inſtituimus, temerare præſumpſerit, in ipſum capitali ſententia judicetur, qualiter alii non debeant ſimilia perpetrare. Quam auctoritatem vel edictum perpetuis temporibus valiturum manus noſtræ ſubſcriptionibus decrevimus roborandum. Hamingus. Chlotacharius in Chriſti nomine rex hanc definitionem ſubſcripſi. Data ſub die XV. Kalendas Novembres, anno XXXI. regni noſtri, Pariſius.

CANONES

ex ſynodo incerti loci, paulo poſt ſuperius Pariſienſe concilium celebrata.

Edidit P. Jacobus Sirmondus Societatis Jesu, ex mſ. Remenſi ſed mutilo.

TITULI CANONUM.

I. *De ſervandis conſtitutionibus concilii Pariſienſis.*
II. *De altarium conſecratione.*
IV. *Ut monachi juxta regulam vivant.*
V. *De nonnullis in monaſterio fieri vetitis.*
VIII. *De interdicta clericis cohabitatione mulierum.*
IX. *De iis qui ad eccleſias confugiunt.*
XI. *De abbatibus & archipreſbyteris ſine culpa non removendis, nec per præmia ponendis: & ne ſeculares archipreſbyteri ponantur.*
XII. *Ut preſbyteri & diaconi uxores ducere non præſumant.*
XIII. *De excommunicatis per vicinas civitates vel parœcias indicandis.*
XIV. *De ingenuis qui ſeipſos vendiderint, vel oppignaverint.*
XV. *De antiquis diœceſibus.*

CANONES.

I.

UT conſtitutiones illæ quæ Pariſius ſunt decretæ, hoc eſt, tam a dominis ſacerdotibus, quam a domno Chlothacario rege, juxta priſcas patrum conſtitutiones, in omnibus conſerventur: quia in nullo fidei catholicæ vel eccleſiaſticæ regulæ contrariæ ſunt inventæ.

II.

Ut altaria alibi conſecrari non debeant, niſi in his tantum eccleſiis, ubi corpora ſepulta non ſint.

IV.

Ut monachi juxta regulam vivant, nec ſequeſtrati per cellas habitent vel convivant: & peculiare nullum habeant: ſed juxta Apoſtolum ſint eis omnia communia, ſicut abbatis vel præpoſiti diſpenſatio juſta perpenderit.

V.

Ut intra ſepta monaſterii non baptizetur, nec Miſſæ defunctorum ſæcularium celebrentur, nec ſæcularium corpora ibidem ſepeliantur: forſitan permiſſu pontificis.

VIII.

Illud ſpecialiter decernimus, ut nullus epiſcopus, vel preſbyter, aut diaconus, vel clericatus honore munitus, mulierem in domo ſua habeat, præter matrem, ſororem, & amitam. Quod ſi quis ſuper ſtatuta canonum deinceps habere præſumpſerit; juxta arbitrium pontificis ſententia canonica feriatur, & illa ut adultera condemnetur.

IX.

De his qui ad eccleſias confugium faciunt, ut eccleſiæ ſtatus in omnibus firmo robore perſiſtat; nullus de eccleſia violenter trahatur, nec confugiendi jus in eccleſiam ſubtrahatur. Sed nec vinculis, aut ferro, qui in eccleſiam confugerit, colligetur.

XI.

Ut abbates, vel archipreſbyteri, abſque culpa de eccleſiaſtico miniſterio removeri non debeant: nec per præmia nullus abba, vel archipreſbyter, ponatur. Quod ſi quis facere præſumpſerit, communione privetur. Nec ſæculares archipreſbyteri ponantur. Forſitan ſi talis fuerit, quem pro merito perſonæ in ſolatium eccleſiæ pontifex neceſſarium eſſe judicet, ut ſine ejus defenſione parœciani illi ſe defenſare non poſſint.

XII.

Preſbyteri, vel diaconi, ſe nulla ratione nubere præſumant: quod ſi præſumpſerint, ab eccleſia ſequeſtrentur.

XIII.

De excommunicatis placuit, ſi quis pro crimine ſuo ab epiſcopo, vel preſbytero, fuerit communione privatus; epiſcopus, vel preſbyter, & facinus excommunicati, & privationem communionis vicinis civitatibus vel parœciis ſtudeant indicare. Quod ſi quis, ad ejus poſtquam notitiam venerit, uſque audientiam cum ipſo communicare præſumpſerit; biennio communione privatus, ab eccleſia ſequeſtretur.

XIV.

De ingenuis, qui ſe pro pecunia aut alia re vendiderint, vel oppignoraverint, placuit ut quandoquidem pretium, quantum pro ipſis datum eſt, invenire potuerint; abſque dilatione ad ſtatum ſuæ conditionis redditio pretio reformentur: nec amplius quam pro eis datum eſt, requiratur. Et interim, ſi vir ex ipſis uxorem ingenuam habuerit, aut mulier ingenuum habuerit maritum; filii qui ex ipſis nati fuerint, in ingenuitate permaneant.

XV.

Si quis Chriſtianorum diœceſem, quæ ab anterioribus epiſcopis, *&c. Hic Codex mſ. deficit.*

ANNO CHRISTI 619.

CONCILIUM HISPALENSE II.

ANNO CHRISTI 619.

ſub die Iduum Novembrium, æra DCLVII. tempore Siſebuti regis.

Ex Collectione Iſidori, editione Garſiæ Loaiſæ, & Card. de Aguirre: item ex antiqua Collectione Canonum mſ. Collegii Pariſienſis Societatis JESU, in qua abſque numero *Concilium Spalenſe* dicitur, *cui interfuit Iſidorus*. Apud Ivonem parte V. cap. 195. *Bracarenſis* appellatur. At apud Iſidorum & in mſſ. antiquis, *Hiſpalenſis ſecunda.*

I. *De Theodulfi Malacitanæ eccleſiæ epiſcopi querimoniis adverſus reliquos epiſcopos, pro quibuſdam parochiis.*
II. *De querimoniis Fulgentii, & Honorii epiſcopi, pro quibuſdam parochiis.*
III. *De deſertoribus clericis, ut epiſcopis ſuis reſtituantur.*
IV. *De bigamis ad preſbyterium, vel ad diaconatum non promovendis.*
V. *Ne preſbyter diaconum aut preſbyterum ordinare præſumat.*
VI. *De preſbyteris vel diaconibus ab uno epiſcopo non deponendis.*
VII. *De his quæ prohibentur preſbyteris in eccleſiaſticis ſacramentis.*
VIII. *De ſuperbis eccleſiæ libertis, ut ad ſervitium revocentur.*
IX. *De œconomis, ne ex laïcis conſtituantur.*
X. *De monaſteriis non convellendis.*
XI. *De monaſteriis virginum, ut a monachis tueantur.*
XII. *De quodam Acephalorum epiſcopo.*
XIII. *De duabus in Chriſto naturis, & una perſona.*

PRÆFATIO.

IN nomine Domini & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, Iſidorus, [illegible]ſinus, Rufinus, Fulgentius, Cambra, Fidentius, Theodulfus, & Honorius, epiſcopi, qui pariter in urbe Hiſpalenſi pro aliquibus eccleſiaſticis negotiis coadunati ſumus: conſedentibus nobis in ſecretario ſacroſanctæ Hieruſalem Hiſpalenſis eccleſiæ, cum illuſtribus viris Siſiſclo rectore rerum publicarum, atque Suanilane actore rerum fiſcalium, aſſtante religioſiſſimo clericorum cœtu:

I.

Prima actione Theodulfi Malacitanæ antiſtitis eccleſiæ ad nos oblata precatio eſt, aſſerentis antiquam ejuſdem urbis parochiam, militaris quondam hoſtilitatis diſcrimine fuiſſe deciſam, & ex parte aliqua ab eccleſiis Aſtigitanæ, Eliberitanæ, atque Agabrenſis, urbium eſſe retentam. Pro qua re placuit, ut omnis parochia, quæ ab antiqua ditione ante militarem hoſtilitatem retinuiſſe eccleſiam ſuam comprobaret, ejus privilegio reſtitueretur. Sicut enim per legem mundialem, his quos barbarica feritas captiva neceſſitate tranſvexit, poſtliminio revertentibus redditur antiqua poſſeſſio; non aliter eſt eccleſia recepturа parochiam, quam ante retinuit cum rebus ſuis; ſive ab aliis eccleſiis poſſideatur, ſive in cujuſlibet poſſeſſionem tranſfuſa ſit. Non enim erit objicienda præſcriptio temporis, ubi neceſſitas intereſt hoſtilitatis.

c. XVI. q. 1. al. 2. Prima actione.

II.

Secundo examine inter memoratos fratres noſtros, Fulgentium, Aſtigitanum & Honorium Cordubenſem epiſcopos, diſcuſſio agitata eſt; propter parochiam baſilicæ cuſuſdam, quam horum alter [a] Cœleſticenſem, alter Reginenſem aſſeruit. Et quia inter utraſque partes, hactenus limitis actio vindicata eſt; (cujus, quamvis veruſta, retentio nullum juris præjudicium afferret:) ideoque, ne in dubium ultra inter eos noſtra advocaretur ſententia, prolatis canonibus ſynodalia decreta perlecta ſunt; quorum auctoritas prænonet ita oportere inhiberi cupiditatem, ut ne quis terminos alios uſurpet. Ob hoc placuit inter alternas partes inſpectionis viros mittendos: ita ut ſit in diœceſi poſſidentis (ſi tamen baſilicam veteribus ſignis limes præfixus monſtraverit) eccleſiæ, cujus eſt juſta retentio, æternum dominium. Quod ſi & limes legitimus eamdem baſilicam non concludet, & tamen longi temporis probatur objecta præſcriptio, appellatio repetentis epiſcopi non valebit; quia illi tricennalis objectio ſilentium ponit: hoc enim & ſæcularium principum edicta præcipiunt, & præſulum Romanorum decrevit auctoritas. Sin vero infra metas tricennalis temporis, extra alienos terminos baſilicæ injuſta retentio reperitur, repetentis epiſcopi juri ſine mora reſtituetur.

[a] Iſidor. Celiſcenſem.

III.

Tertia definitione ad nos oblata precatio eſt a reverentiſſimo fratre noſtro Cambrane Italicenſi epiſcopo, pro quodam clerico Hiſpaſſando, [b] qui deſerens eccleſiæ cultum ſuæ, in qua dicatus ab exordiis infantiæ fuerat, ad eccleſiam Cordubenſem ſe contulit. Quem elegimus, ut ſi nihil proponeretur de eo, citra dilationis objecta proprio reformaretur epiſcopo. Scribitur enim in lege mundiali, de colonis agrotum, ut ubi eſſe jam quiſque cœpit, ibi perduret. Non aliter & de clericis, qui in agro eccleſiæ operantur, canonum decreto præcipitur; niſi ut ibi permaneant, ubi cœperunt. Ideoque placuit, ut ſi quis clericus miniſteriis eccleſiæ propriæ deſtituris, ad aliam tranſitum fecerit, compellente ad quem fugerit ſacerdote, ad eccleſiam quam prius incoluerat remittatur. Qui vero eum ſuſceperit, nec ſtatim ſine illo nixu exceptionis ad propriam eccleſiam remittendum elegerit; quamdiu eum reſtituat, communione ſe privatum agnoſcat. Deſertorem autem clericum cingulo honoris atque ordinis ſui exutum, aliquo tempore monaſterio deh-

[b] al. qui de eccleſiæ ſuæ cultu, in qua

c. XXI. Quæſt. 1. Placuit, ut ſi quis clericus.

ANNO CHRISTI 619.

gari convenit; sicque postea in ministerio ecclesiastici ordinis revocari. Nam non poterit in talibus propagationibus aboleri licentia, nisi fuerit in eis propter correptionem disciplinæ subsecuta censura.

IV.

Quarta actione nuntiatum est nobis apud Astigitanam ecclesiam quasdam nuper ordinationes illicitas exstitisse, ita ut quidam viduarum mariti Levitarum ministerio sacrarentur: quos quidem convenit a gradu suscepto in irritum devocari; nec ultra provehi ad diaconi ministerium, qui contra divina atque ecclesiastica jura instituti reperiuntur.

V.

Quinto judicio ad agnitionem [a] nostram Aniani Egabrensis diaconi relatu deductum est, de quibusdam ipsius ecclesiæ clericis, quorum, dum unus ad presbyterium, duo ad Levitarum ministerium sacrarentur, episcopus eorum oculorum dolore detentus, fertur manum suam super eos tantum posuisse; & presbyter quidam illis, contra ecclesiasticum ordinem benedictionem dedisse. Qui licet, propter tantam præsumptionis audaciam, poterat accusatus judicio præsenti damnari, si adhuc in corpore positus, non fuisset mortis vacatione præventus; sed quia jam ille examini divino relictus, humano judicio accusari non potest; hi qui supersunt, & ab eo non consecrationis titulum, sed ignominiæ potius elogium perceperunt; ne sibi licentiam talis ultra usurpatio faciat, decrevimus ut a gradu sacerdotalis, vel Levitici ordinis, quem perverse adepti sunt, depositi æquo judicio abjiciantur. Tales enim merito judicati sunt removendi, quia prave inventi sunt constituti.

[a] al. nostri examinis. Agabrensis diaconi relatu perventum de quibusdam. *Ivo P. 14. D. Brev. 23.* Quorundam clericorum ex Concil. Tolet. 4. III. 5. ex Hispal. 2. II. cap. 1. Ad quod Eurhard. lib. 1. 47. CXI. epist. consilia desiderasti.

VI.

Sexta actione comperimus Fragitanum Cordubensis ecclesiæ presbyterum a pontifice suo injuste olim dejectum, & innocentem exsilio condemnatum. Quem rursus ordini suo restituentes, id denuo adversus præsumptionem nostram decrevimus, ut juxta priscorum patrum synodalem sententiam, nullus nostrum sine concilii examine dejiciendum quemlibet presbyterum, vel diaconum audeat. Nam multi sunt, qui indiscussos potestate tyrannica, non auctoritate canonica damnant: & sicut nonnullos gratiæ favore sublimant, ita quosdam odio invidiaque permoti humiliant; & ad levem opinionis auram condemnant, quorum crimen non approbant. Episcopus enim sacerdotibus ac ministris solus honorem dare potest, auferre solus non potest. Si enim hi qui in sæculo a dominis suis honorem libertatis adepti sunt, in servitutis nexum non revolvuntur, nisi publice apud prætores ac præsides tribunali foro fuerint accusati: quanto magis hi, qui divinis altaribus consecrati, honore ecclesiastico decorantur? Qui profecto nec ab uno damnari, nec uno judicante poterunt honoris sui privilegiis exui: sed præsentati synodali judicio, quod canon de illis præceperit definiri.

v. XV. Quæst. 7. Sexta actione.

7. XV. Quæst. 7. & 1. Distinct. 6. Episcopus sacerdotibus.

VII.

Septimo examine relatum est nobis, venerandissimum quondam Agapium, Cordubensis urbis episcopum frequenter chorepiscopos vel presbyteros destinasse, (qui tamen juxta canones unum sunt) qui absente pontifice altaria erigerent, basilicas consecrarent. Quod quidem non est mirum id præcepisse virum ecclesiasticis disciplinis ignarum, & statim a sæculari militia in sacerdotale ministerium delegatum. Ergo ne ultra talis a nobis licentia usurpetur, communi sententia statuendum oportuit; scientes quia sicut presbytero vel chorepiscopo illicita consecratio est altaris, ita & constitutio. In divinis enim litteris, præcipiente Domino, solus Moyses in tabernaculo Dei erexit altare, solus ipse unxit; utique quia summus sacerdos Dei erat, sicut scriptum est: *Moyses & Aaron in sacerdotibus ejus.* Idcoque id quod tantum facere principibus sacerdotum jussum est, quorum typum Moyses & Aaron tenuerunt; presbyteri, qui filiorum Aaron gestant figuram, arripere non præsumant. Nam quamvis cum episcopis plurima illis mysteriorum communis sit dispensatio; quædam tamen auctoritate veteris legis, quædam novellis & ecclesiasticis regulis sibi prohibita noverint: sicut presbyterorum, & diaconorum, ac virginum consecratio; sicut constitutio altaris, benedictio vel unctio: siquidem nec licere eis ecclesiam, vel altarium consecrare, nec per impositionem manus fidelibus baptizatis, vel conversis ex hæresi Paracletum Spiritum tradere, nec chrisma conficere, nec chrismate baptizatorum frontem signare: sed nec publice quidem in Missa quemquam pœnitentium reconciliare, nec formatas cuilibet epistolas mittere. Hæc enim omnia illicita esse presbyteris, vel chorepiscopis, quia pontificatus apicem non habent, quem solis deberi episcopis auctoritate canonum præcipitur: ut per hoc & discretio graduum, & dignitatis fastigium summi pontificis demonstretur. Sed neque coram episcopo licere presbyteris in baptisterium introire, nec præsente antistite infantem tingere aut signare, nec pœnitentes sine præcepto episcopi sui reconciliare, nec eo præsente sacramentum corporis & sanguinis Christi conficere, nec eo coram posito populum docere, vel benedicere, aut salutare, nec plebem utique exhortari.

ANNO CHRISTI 619. *Emd. 40. Ysid. 40.*

Agapius interfuit concilio Toletano III. & Hispalensi I. anno 512. ubique subscribit.

VIII.

Octava discussio agitata est de quodam Elisseo ex familia Agabrensis ecclesiæ, qui ab episcopo suo traditus libertati, de libertate confestim ad contumaciæ morbum transiliit; sicque per superbiam non solum ejusdem episcopi maleficis artibus salutem lædere voluit, sed etiam patronam ecclesiam, libertatis immemor, prædamnavit. Adversus quem ingrati actio canonum ac legum auctoritate juste dirigitur; scilicet, ut immeritæ libertatis damno multatus, ad servitii nexum, quo natus est, revocetur. Talium enim status, qui contra episcopum suum, vel patronam ecclesiam nituntur, decidi potius quam conservari convenit: ut quorum libertas perniciosa est, sit salutifera virtus; & qui superbire noverunt adepta libertate præditi, discant obedire subjecti.

61. XII. Qu. 2. Octava discussio.

IX.

Nona actione didicimus, quosdam ex nostro collegio, contra mores ecclesiasticos, laïcos habere in rebus divinis constitutos œconomos. Proinde pariter tractantes elegimus, ut unusquisque nostrum secundum Chalcedonensium patrum decreta, ex proprio clero œconomum sibi constituat. Indecorum est enim laïcum vicarium esse episcopi, & sæculares in ecclesia judicare: in uno enim eodemque officio non decet dispar professio. Quod etiam in lege divina prohibetur, dicente Moyse: *Non arabis in bove, & asino simul*; id est, homines diversæ professionis in officio uno non sociabis. Unde oportet nos, & divinis libris, & sanctorum patrum obedire præceptis: constituentes, ut hi qui in administrationibus ecclesiæ pontificibus sociantur, discrepare non debeant, nec professione, nec habitu. Nam cohærere & conjungi non possunt, quibus & studia & vota diversa sunt. Si quis autem episcopus posthac ecclesiasticam rem aut per laïcalem procurationem administrandam elegerit, aut sine testimonio œconomi gubernandam crediderit; vere ut contemtor canonum, & fraudator ecclesiasticarum rerum, non solum a Christo de rebus pauperum ju-

11. XVI. Quæst. 7. In nona actione.

Deut. 22.

ANNO CHRISTI 619.

rum judicabitur reus, sed etiam & concilio manebit obnoxius.

X.

Decima actione poscentibus monasteriorum patribus, pari sententia statuimus, ut cœnobia nuper condita in provincia Bætica, sicut & illa quæ sunt antiqua, immobili & inconcussa stabilitate permaneant solidata. Si quis autem (quod absit) nostrum, vel nobis succedentium sacerdotum, quodlibet monasterium, aut vi cupiditatis spoliandum, aut simulatione aliqua fraudis convellendum, vel dissolvendum tentaverit, anathema effectus, maneat a regno Dei extraneus; nec proficiat illi bonum fidei vel operis ad salutem, qui tantæ & tam salutaris vitæ destruxerit tramitem. Super hoc etiam universi Bæticæ provinciæ episcopi congregati, eumdem [a] sacri cœtus eversorem a communione suspendant; convulsum monasterium cum rebus suis restaurent: & quod impie unus subverterit, omnes pie reforment.

[a] al. sacrilegum cœtus-que sui.

XI.

Undecima actione consensu communi decrevimus, ut monasteria virginum in provincia Bætica monachorum administratione ac præsidio gubernentur. Tunc enim salubria Christo dicatis virginibus providemus, quando eis patres spirituales elegimus; quorum non solum gubernaculis tueri, sed etiam doctrinis ædificari possint: ea tamen circa monachos disciplinæ cautela servata, ut remoti ab earum familiaritate, nec usque ad vestibulum habeant accedendi familiare permissum. Sed nec abbati, vel ei qui præficitur, extra eam quæ præest, loqui virginibus Christi aliquid, quod ad institutionem morum pertinet, licebit: nec cum sola quæ præest frequenter eis loqui oportet, sed sub testimonio duarum aut trium sororum; ita ut rara sit accessio, & brevis omnino locutio. Absit enim ut monachos (quod etiam dictu nefas est) Christi virginibus familiares esse velimus: sed, juxta quod jussa regularum vel canonum admonent, longe discretos atque sejunctos, eorum tantum easdem gubernaculis deputamus; constituentes, ut unus monachorum probatissimus eligatur, cujus curæ sit, prædiis earum rusticis, vel urbanis intendere, fabricas exstruere, vel si quid ad necessitatem monasterii providere: ut Christi famulæ, pro animæ suæ tantum utilitate solicitæ, solis divinis cultibus vivant, operibusque suis inserviant. Sane is qui ab abbate præponitur, judicio sui episcopi comprobetur. Vestes autem illæ iisdem faciant, a quibus tuitionem exspectant; ab eisdem denuo (ut prædictum est) laborum fructus & procurationis suffragium recepturæ. [b] Si qui autem monachorum hanc ordinationem aut contempserint, aut qualibet inertiæ dissolutione neglexerint, sciant, quod eorum tepor atque superbia excommunicationis sit plectenda censura.

[b] al. Si quis autem monachorum.

XII.

Duodecima actione ingressus est ad nos quidam ex hæresi Acephalorum, natione Syrus, (ut asserit ipse) episcopus, duarum in Christo naturarum proprietatem abnegans, & deitatem passibilem asserens: cujus dum nostris sensibus tanti erroris confusio patuisset, prolatis illi de incarnatione Domini nostri Jesu Christi testimoniis, sanctorumque patrum sententiis recitatis, omni eum deinde exhortatione ad veræ fidei rectitudinem sacerdotali modestia invitavimus: qui salutaribus monitis pertinaciter per multos diuturnosque communionis conflictus renitens, tandem gratia divina edoctus, cunctis coram adstantibus hæresim propriam abdicavit, duasque naturas & unam personam in uno eodemque Domino nostro Jesu Christo confessus est; credens impassibilem naturam deitatis, atque in sola humanitate susceptisse infirmitates passionis & crucis. Conversus itaque, atque receptus, susceptæ fidei confessionem, cum adstipulatione jurejurando protulit, atque ab omnibus suis erroribus purgatus apparuit: talique pro merito gaudentes, Christo gratias egimus, quod eumdem, post pravitatem hæresis, ad rectitudinem fidei divina gratia promovisset. Quem optamus, ut permanens in fide Christi pure ac devotissime conservetur.

ANNO CHRISTI 619.

XIII.

Tertiadecima, id est, ultima prosecutione, breviter narrandum putavimus, ad refutationem eorumdem hæreticorum qui duas naturas Christi post unionem delirantes confundunt, & passibilem in eo divinitatis substantiam asserunt. Contra quorum blasphemias oportet nos in una persona Christi geminæ naturæ proprietatem ostendere, passionemque ejus in sola humanitatis susceptione manifestare; ut si forte aliqui stultorum hujus inscientiæ errore decepti sunt, dum ista legerint, resipiscant, rectæque fidei veritatem firmiter teneant. Nam procul dubio multi sunt stultorum, qui secundum Apostoli vocem *prurientes auribus, a veritate auditum avertunt, ad fabulas autem convertuntur.* 2. Tim. 4.

Ergo (sicut immaculata fides, & sancta Dei ecclesia docet) confitemur Dominum nostrum Jesum Christum intemporaliter ex Patre Deo natum, temporaliter ex utero gloriosæ virginis Mariæ hominem editum; & ob hoc in una subsistente persona duas naturas habentem: deitatis, qui ante sæcula genitus est; humanitatis, in qua diebus ultimis editus est: in illa secundum formam Dei, in ista secundum formam servi consistens: in illa Patri manens æqualis, in ista fine peccato similis nostræ conditionis: in illa invisibilis, in ista visibilis: in illa inviolabilis, in ista passibilis: in illa ex qua mori non potuit, in ista in qua mortem suscepit.

Cujus geminæ naturæ distinctio primum ex litteris legis, deinde ex propheticis, & evangelicis, atque apostolicis depromenda est paginis; ut ea quæ asserimus, non argumentis, sed exemplis scripturarum firmemus. Lex in una eademque Salvatoris nostri persona dic demonstrat utramque naturam; divinam, loquente Domino ad Moysen: *Ecce mitto angelum meum qui præcedat te, & custodiat te in via, & introducat ad locum quem præparavi: observa eum, & audi vocem ejus, quia est nomen meum in illo:* humanam, loquente eodem Domino ad Abraham: *In semine tuo benedicentur omnes gentes,* id est, in carne Christi, quæ de Abrahæ stirpe descendit. Exod. 23. Gen. 22.

[a] al. Prophetia.

[a] Propheta in psalmis sub una eademque Christi persona sic ostendit utramque naturam; divinam secundum illud: *Ex utero ante Luciferum genui te:* humanam, secundum hoc: *Et homo factus est in ea, & ipse fundavit eam Altissimus:* divinam, secundum illud: *Eructavit cor meum verbum bonum:* humanam, secundum hoc: *Speciosus forma præ filiis hominum.* Prophetia in Proverbiis in una eademque Christi persona sic declarat utramque naturam: divinam, secundum illud: *Ante colles genuit me:* humanam, secundum hoc: *Dominus creavit me in initio viarum suarum:* divinam, secundum illud: *Necdum erant abyssi, & ego jam concepta eram:* humanam, secundum hoc: *Sapientia ædificavit sibi domum:* corporis utique sui templum, in quo Filius Dei inhabitaret, dum *Verbum caro factum est.* Prophetia in Isaïa sub una eademque Christi persona sic demonstrat utramque naturam: deitatis, secundum illud: *Numquid qui alios parere facio, ipse non pariam, dicit Dominus?* humanitatis, secundum hoc: *Ecce virgo in utero concipiet,* Psal. 109. Psal. 86. Psal. 44. Ibidem. Prov. 8. Ibidem. Ibidem. Prov. 9. Joan. 1. Isa. 66. Isa. 7.

ANNO CHRISTI 619.

& pariet filium; divinitatis, secundum illud: *Rorate cæli desuper, & nubes pluant justum*: humanitatis, secundum hoc: *Aperiatur terra, & germinet salvatorem, & justitia oriatur simul.* Item alibi humanitatis, secundum hoc: *Parvulus natus est nobis*: divinitatis, secundum illud: *Filius datus est nobis*: Parvulus enim natus ad susceptæ humanitatis naturam pertinet, quia homo est factus: Filius autem datus, ad divinitatis, quia Dei Filius. Et ut ostenderet in utraque natura unam esse personam parvuli nati & filii dati, adjecit: *Vocabitur nomen ejus magni consilii angelus, Deus fortis, Pater futuri sæculi.* In evangelio quoque, in uno eodemque Christo divinæ naturæ significatio, *Ego & Pater unum sumus*: humanæ naturæ insinuatio, *Pater major me est*: divinæ naturæ significatio, *Ego sum via, veritas, & vita*; humanæ naturæ insinuatio, *Tristis est anima mea usque ad mortem*: divinæ naturæ significatio, *Omnia per ipsum facta sunt*: humanæ naturæ insinuatio, *Non veni facere voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me Patris.*

Paulus quoque apostolus in uno eodemque Christo naturam divinitatis exprimit, dum dicit: *Primogenitus omnis creaturæ, ipse est ante omnes, & omnia in illo constant.* Naturam humanitatis declarat, dum dicit: *Ipse est caput corporis ecclesiæ.* Et alibi: *Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens.* Per hoc enim quod dixit: *Qui cum in forma Dei esset*, naturam in eo divinæ majestatis ostendit: per hoc autem quod adjecit, *Formam servi accepit*, [a] naturam in eo humanæ humilitatis significavit. Et iterum inquit: *Cum esset dives, pauper factus est*, ut illius inopia nos divites essemus. Ubi enim dixit: *Cum esset dives*, divinæ naturæ gloria panditur: & ubi adjecit: *Pauper factus est*, humanæ infirmitatis [b] susceptio demonstratur.

Item in ipso initio apostolici symboli geminæ sic ostenditur in uno eodemque Christo naturæ distinctio; deitatis ex Patre, dum dicit: *Credo in Deum Patrem omnipotentem, & in Jesum Christum Filium ejus unicum Dominum nostrum*; humanitatis ex matre, dum dicit: *Natum de Spiritu sancto, ex utero Mariæ virginis.* Ecce ex utroque testamento duæ naturæ in Christo; divinitatis una, altera humanitatis: quæ quidem gemina unam fecit personam, quia unus idemque mediator Dei & hominum homo Christus Jesus.

Jam vero de passione ejusdem Salvatoris nostri & Domini Jesu Christi, quam in sola humanitate, non in deitate sustinuit, (sicut superius) legis & prophetarum auctoritas, evangeliorum quoque, & apostolorum prædicatio adhibenda est. Lex de passione corporis Christi sic dicit: *Lavabit in vino stolam suam, & in sanguine uvæ pallium suum.* Quid hic pallium, quid stola, nisi caro Christi passionis sanguine decorata? hæc enim sola contumelias crucis sustinuit; divinæ vero naturæ majestas nihil injuriæ sensit.

[c] Prophetia quoque in psalmis passionem Christi in carne sola sic asserit: *Foderunt manus meas, & pedes meos, dinumeraverunt omnia ossa mea.* Ubi non deitatis, sed tantum crucifixi corporis injuria intelligitur. Ibi enim in membrorum significatione sola caro clavis suspensa in ligno atque suffixa pronuntiatur: sicut & apud Jeremiam legitur: *Venite, mittamus lignum in panem ejus*, id est, crucem in corpore ejus. Neque enim divinitas ligno suspendi potuit, sed sola utique humanitas cruce suffixa pependit. Cujus etiam caro tolerantiam mortis passa hic ostenditur alibi, dum dicit: *Caro mea requiescet in spe*, utique quia sola in Christo carnis materia, mortis fragilitate defuncta, spem resurrectionis suæ exspectabat, etiam sine corruptione recepturæ, dum dicit: *Nec dabis sanctum tuum videre corruptionem.*

Salomon autem in Canticis canticorum passionem carnis Christi prædicat, dicens: *Manus meæ*, inquit, *distillaverunt myrrham, digiti mei guttam.* Ubi specialiter ostenditur in manibus ac digitis solam carnem Christi suffixam stipite, sicut in psalmo CXVIII. legitur: *Confige clavis timoris tui carnes meas.* Isaïas autem Christum in sola humanitate, quæ apparuit, passionis injuriam susceptisse ita prædixit: *Homo*, inquit, *in plaga, & sciens ferre infirmitates. Vere languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit.* Quis ipse, nisi utique homo? nam pati & deficere in illo natura Dei non potuit: sed homo portavit in eo passionem & mortem, in quo & ipsa mors habet conditionem. Nam & cum de eo idem propheta dixisset: *Quis iste, qui venit de Edom, tinctis vestibus de Bosra?* & adjecit: *Quare rubrum est vestimentum tuum, tamquam calcantium in torculari?* quid hic per indumentum & vestimentum rubrum voluit ostendere, nisi solam carnis Christi passionem, crucis infectam cruore? Unde & in ipsa passione chlamyde coccinea Christus induitur, ut imago sanguinis in carne tantum demonstraretur. Isaïas quoque corpus solum obtulisse Christum passioni sic loquitur: *Non sum*, inquit, *contumax, neque contradico: corpus meum dedi percutientibus.* Non dixit divinitatem, quæ passionem nescit perferre. Et iterum: *Posui tapulas meas ad flagella, & maxillas ad palmas*: quod & ipsum ad carnis patientiam non ad deitatis refertur injuriam. Et Zacharias: *Videbunt*, inquit, *in quem confixerunt*: quem alium, nisi indubitanter hominem, quem Judæi crucifixerunt, & in carne judicantem videbunt?

Ecce prænuntiata est passio corporis Christi ex lege & prophetis, [a] transeamus inde ad evangelia: ibi quæramus Christum filium Dei in sola carne portasse valetudines passionis, & injuriam crucis; loquente ipso discipulis: *Ecce ascendimus Hierosolymam, & consummabuntur omnia quæ scripta sunt per prophetas de filio hominis: tradetur enim gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur: & postquam flagellaverint, occident eum, & die tertia resurget.* Quod totum in Christo, secundum hominem dictum, non ad substantiam deitatis, sed ad naturam pertinet carnis. Quod etiam in sequentibus docetur, Judæis dicentibus Christo: *Quod signum ostendis nobis quia hæc facis. Et dixit Jesus: Solvite hoc templum, & post triduum suscitabo illud: hoc autem dixit de templo corporis sui*: nam & in passione sua dum corripiens proditorem diceret: *Juda, osculo Filium hominis tradis?* Quem interrogat tradere proditorem, nisi hominem? Et comprehenderunt non deitatem, quam cæcati perfidia nec agnoscere potuerunt.

Beatus autem apostolus Paulus Christum in homine solo pertulisse crucem sic asserit: *Ut homo*, inquit, *humiliavit semetipsum, factus obediens usque ad mortem: mortem autem crucis*: qui proinde dixit, *ut homo*, ut nuncupatione hominis distinctio naturæ insinuaretur passibilis. Quod confirmans ait: *An experimentum quæritis ejus, qui in me loquitur? Christus non infirmatur, sed potens est in vobis: nam etsi crucifixus est ex infirmitate nostra, sed vivit ex virtute Dei.* Passus ergo Christus, & mortuus; sed ex nostra infirmitate: vivit autem impassibilis, & immortalis, sed ex sua virtute; quæ tanta est, ut in se nec passionem recipiat, nec mortem admittat.

Petrus quoque apostolus, princeps apostolorum, crucis Christi supplicium sic prædicat in solo corpore

ANNO CHRISTI 619.

Ibidem.

Cant. 5.

Psal. 118.

Isa. 53.

Matth. 27.

Isa. 50.

Zach. 12.

Ibid.

Isa. 63.

Philip. 2.

2. Cor. 13.

a al. naturam humanæ is significavit. 2. Cor. 8.

b al. subjectio.

c al. Prophetæ. Hom. 21.

Jerem. 11.

Psal. 15.

a al. cujus quidem fidei veritas est tam efficax, ut eam nec tyranni suæ potestatis crudelitate contaminare, nec hæreticorum subdola circumventio pessundare, nec hypocritarum amittere salsa simulatio. Transeamus ... Ibidem. Matth. 20. Luc. 18. Joan. 2.

Luc. 22.

ANNO CHRISTI 619.

conſummatum : *Qui peccata*, inquit, *noſtra pertulit in corpore ſuo ſuper lignum, ut peccatis mortui, juſtitiæ viveremus : cujus livore ſanati ſumus.* Et paulo poſt: *Chriſto igitur paſſo in carne.* Ergo ſi Chriſtus in carne eſt paſſus, non eſt ſecundum Deum, ſed ſecundum hominem crucifixus. Ecce perpatuit de Filio Dei, quod paſſus eſt, quod mortuus eſt, corporis hoc tantum fuiſſe, non deitatis. Aliena ſunt iſta a Deo, teſtante Propheta de illo : *Deus ſempiternus, Dominus creans fines terræ, non laborabit, neque deficiet.* Et pſalmus : *Tu autem idem ipſe es, & anni tui non deficient.* Omnes enim in Chriſto infirmitates humanitas ſola portavit ; caro enim habuit vagitus infantiæ, non divinitas ; caro eſt pannis involuta, non deitas : caro habuit alimenta, caro portavit ætatum commercia : nam & quod fatigatus eſt, quod eſuriit, quod dormivit, quod flevit, quod paſſioni proximus triſtis fuit, quod poſtremo ipſam paſſionem & mortis conditionem ſuſtinuit, totum hoc ad infirmitatem pertinet humanitatis, non ad incomprehenſibilem ſubſtantiam deitatis.

Unus eſt enim Chriſtus, Deus & homo, caro & Verbum : ſed unde Deus, inde habet immortalitatem: unde homo, inde pertulit paſſionem : & unde caro, inde mortuus : & unde Verbum, inde æternus. Nec enim poteſt eſſe deitate paſſibilis, qui eſt virtute paternæ gloriæ naturæ æqualis. Unde & Patri derogatur, dum natura deitatis in Filio paſſibilis creditur. Nam ſi una Patris & Filii ſubſtantia eſt, utique ſicut Pater, ita & Filius immortalis eſt. Et ſi *Ego & Pater unum ſumus* ; ſicut in Patre non eſt mors, ita nec in Dei Filio mors. Et ſi verum eſt : *Omnia quæ habet Pater, mea ſunt* : ergo immortalitas Patris cum Filio communis eſt. Nam quod ait Apoſtolus de infidelium ignorantia : *Si enim cognoviſſent, numquam Dominum gloriæ crucifixiſſent* : non quaſi Dominus gloriæ ſit crucifixus, ut natura deitatis videatur eſſe paſſibilis: ſed quia unus in utraque natura eſt Chriſtus ſecundum aſſumpti hominis formam, Dominus gloriæ dicitur paſſus. Sicut e contrario eſt illud : *Nemo aſcendit in cælum, niſi qui deſcendit de cælo, filius hominis* ; dum de cælo non deſcendiſſet, niſi tantum Dei Filius, nondum idem factus filius hominis. Propter perſonæ ergo unitatem, & ad hominem referuntur in Chriſto, quæ Dei propria ſunt ; & divinitati adſcribuntur, quæ hominis ſunt. Et ideo dum pati ac mori dicitur, non eſt deitatis, ſed carnis proprium : ſic tamen propter unitatem perſonæ, ipſe Deus, & natus ex Virgine, & paſſus, & mortuus prædicatur : ſed infirmitate carnis noſtræ, non virtute divinitatis ſuæ.

Quod vero idem Apoſtolus ait : *Si enim cum inimici eſſemus, reconciliati ſumus Deo per mortem Filii ejus* ; ſic hic dicitur Dei Filius mortuus, ſicut dicitur de martyribus paſſis ac mortuis, quorum tamen non ſunt animæ occiſæ in corporis paſſione ; ore Veritatis teſtante ; *Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non poſſunt occidere.* Ubi agnoſci oportet, ſi animæ martyrum corpore perempto ſuppliciis extingui non poſſunt ; Deus qui conditor eſt animarum, quomodo per crucem carnis pati potuit exitum mortis ? Quod etiam alibi apertius declaratur, eodem Filio Dei loquente : *Poteſtatem habeo ponendi animam meam, & poteſtatem iterum ſumendi eam.* Quod ſi ipſa deitas mortua exſtitit, quæro, quis animam ipſius reſumpſit ? Stultum eſt ergo crucis paſſionem divinæ applicare naturæ ; ſed tantum creabili & humanæ. Sola enim caro crucis exitium ſenſit, ſola caro lanceam pertulit, ſola caro ſanguine & aqua manavit, ipſa ſola mortua, ipſa ſola in ſepulcro poſita, ipſa ſola tertia die reſuſcitata ; quæ etiam glorificata cælos adiit ; in qua & venturus eſt judicare in gloria Patris, judicaturus de vivis ac mortuis.

ANNO CHRISTI 619.

Prolatis ergo novi ac veteris teſtamenti teſtimoniis, in quibus duæ naturæ Chriſti patefactæ ſunt, in una ſubſiſtentes perſona, in quibus & paſſio ejus apparuit in homine ſolo expleta ; deinde oportuit ſententias ſubnecti ſanctorum patrum, qui in ſacris litteris ingenti gloria refulſerunt : ut etiam eorum traditione perpateat, quia Dominus noſter Jeſus Chriſtus ex duabus naturis & una perſona ſubſiſtit, & quia mortem & paſſionem in ſola carne ſuſcepit.

Sanctus ergo Hilarius in explicatione epiſtolæ ad Timotheum ſic loquitur : *Nam & cum dicit ſcriptura* : Homo Chriſtus ; *& cum dicit* : Chriſtus mortuus eſt ; *& cum dicit* : Verbum caro factum eſt ; *non eſt ſpoliandus per fraudulentiam legentis expoſitionibus ſuis ſermo. Nam ubi homo Chriſtus eſt, præcedit mediator Dei atque hominum ; ut ex utroque, Deo & homine, unus ſubſiſtat ; ſitque inter hominem & Deum medius, confeſſione in ſe utriuſque naturæ. Ubi vero Chriſtus mortuus eſt, ſubjicitur* : Qui reſurrexit, qui eſt in dextera Dei. *In morte ejus carnis noſtra infirmitas eſt, in reſurrectione virtus ejus, in confeſſu Dei dignitas.*

Non eſt inter opera Hilarii quæ nunc extant.

1. Pet. 2.

Sanctus quoque Ambroſius in expoſitione evangelii ſecundum Lucam, ſic aſſerit : *Non enim ſuam, ſed noſtram crucem, Chriſtus aſcendit : nec mors illa divinitatis, ſed quaſi hominis fuit.* Et paulo poſt : *Etenim Chriſtus omnia, & in Chriſto omnia : licet in ſingulis Chriſtus operetur, caro tamen moritur, ut reſurgat.* Item idem in eodem libro exponens, inter alia dicit : Triſtis eſt anima mea : turbata eſt valde. *Non ergo ſuſcipient, ſed ſuſcepta turbatur : anima enim obnoxia paſſionibus, divinitas libera. Denique* ſpiritus promptus, caro autem infirma. *Triſtis autem non ipſe eſt, ſed anima. Non eſt triſtis ſapientia, non divina ſubſtantia, ſed anima. Suſcepit corpus meum : non me fefellit, ut aliud eſſet, & aliud videretur.*

Ambr. lib. 10. cap. 10. ſuper Luc. 22. Idem in eodem libro, cap. 11. ſuper Luc. 23. Idem in eodem libro, cap. 24. ſuper Luc. 23. Matth. 26. Marc. 14.

Sanctus Athanaſius in tractatu quem ſcripſit de Chriſti nativitate, ſic dicit : *In hoc ſit ergo, fratres cariſſimi, fides noſtra, in hoc tota ſalus & vita conſiſtat, ut credamus Deum Dei Filium primum ante omnia ſæcula a Deo Patre inviſibiliter genitum, deinde a Maria Virgine ſecundum hominem natum, & ſecundum hunc hominem paſſum, mortuum, ſepultum, reſurrexiſſe ab inferis, aſcendiſſe in cælum.* Item idem in expoſitione fidei : *Verbum*, inquit, *naſcitur de Maria Virgine, accipiens corpus animale : ſed neque Sermo comprehenſus eſt carne, ſed in carne, & ſupra carnem : & ſicut Deus dicitur, ita Dei Virtus, Dei Veritas : paſſus autem humana carne, ſed Sermo Dei impaſſibilis eſt. In paſſione quidem moritur homo, ut vivificaret protoplaſtum, qui ceciderat per inobedientiam.*

Sanctus Gregorius ſcribens ad Cledonium, dicit : *Natura enim duæ in Chriſto, Deus & homo : non autem duo filii, nec dii duo.* Item idem in ſermone de Filio : *Uno autem*, inquit, *capitulo moneo, ut aliqua quidem adſcribas divinitati, & illi natura quæ paſſionibus & corpore probatur eſſe ſuperior ; humiliora autem natura humanæ attribuas, qua ex parte infirmitatis noſtræ aſſumpta eſt.* Item ipſe in quarto libro contra Eunomium : *Et ne aliquis incorruptibili naturæ deitatis crucem paſſionis applicet, per alia manifeſtius talem emendat errorem, mediatorem ipſum Dei & hominum, & Deum ipſum nominans ; ut cum duo de una dicantur, congruum dicatur circa utrumque ; circa deitatem quidem impaſſibilitas, circa humanitatem autem diſpenſatio paſſionis.*

Gregorius Nazianzenus epiſtola 1.

Sanctus quoque Baſilius in quarto libro contra Eunomium, ita ſcribit : *Quid eſt*, Dominus creavit me, & ante omnes colles genuit me ? *Ubi intelligendum eſt*

Joan. 10. *Joan. 17.* *2. Cor. 2.* *Joan. 5.* *Rom. 5.* *Matth. 10.* *Joan. 10.* *Iſa. 40.* *Pſal. 101.* *Joh. 17.*

ANNO CHRISTI 619.

hoc quod dicit, Genuit; *de Dei Filio: hoc autem quod* A *dicit*, Creavit; *de ea parte qua in forma servi est, ut utrumque naturam in una persona ostenderet.*

Sanctus Cyrillus in prima ad Successum epistola dicit: *Ergo quantum quidem ad intellectum pertinet, & ad fidem, tantumdem oculis anima, quemadmodum incarnatus est Unigenitus, duas naturas esse dicimus, unum autem Filium, & Christum, & Dominum, Deum Verbum incarnatum, & hominem factum confitemur.* Item in secunda ad eumdem Successum epistola sic ait: *Cum unus*, inquit, *sit, & solus Filius Christus, idem ipse Deus & homo, sicut in deitate perfectus, ita & in humanitate perfectus. Non autem ipsum Unigenitum Filium Dei, secundum quod intelligitur & est Filius Dei, passum esse in sua natura dicemus. Oportet enim necessario utraque servare uni & vero Filio, &* B *non pati secundum deitatem, & dici passum esse eumdem secundum humanitatem: ipsius enim passa est caro.* Idem in expositione Levitici, inter alia: *Totum in his iterum circumspice Salvatoris nostri mysterium, & emundationem, qua per sanctum baptisma fit. Duas enim aviculas sumi jubetur, vivas & mundas: ut intelligas per volatilia cælestem hominem simul & Deum in duabus naturis, quantum pertinet ad rationem, dividendum, unicuique convenientem.*

In Exempl. Item sanctus Augustinus: *Nec enim ulla susceptione alterum eorum in alterum conversum atque mutatum est. Nec divinitas quippe in creaturam mutata est, ut desisteret esse divinitas: nec creatura in divinitatem, ut desisteret esse creatura. Nam si substantia hominis* C *(quod absit credere) in divinitatem conversa est, augmentavit aliquid deitatis. Sed absit ut augmentum recipiat ineffabilis & incomprehensibilis plenitudo. Manet ergo utraque Filii Dei natura, & una persona.* Rursus ipse adversus Maximum: *Si ergo attendas distinctiones naturarum, Filius Dei de cælo descendit, & filius hominis crucifixus est in terra.* Idem in sequentibus: Oportebat Christum pati, & resurgere a mortuis die tertia. *Ubi resurgit, nisi in eo quod potuit cadere? Ubi resurrexit, nisi in eo ubi mortuus? Quare mortem in Verbo; numquam esse potuit: quare mortem in anima; numquam ibi fuit: quare mortem in carne; plane ibi fuit: & ideo ibi fuit, quia mors vera fuit.* Et paulo post: *Quid miraris? Certe vita est Christus: quare mortua est vita, nec anima mortua est, nec Verbum mortuum est? Caro tantum mortua est.* Augustinus super Joannem. *Quare? Ut in ea mors moreretur.* Idem in expositione Joannis evangelistæ: *Quis ergo est, per quem facta est mundus? Christus Jesus: sed in forma Dei. Quis est sub Pontio Pilato crucifixus? Idem ipse Jesus Christus; sed in forma servi.*

S. Leo epist. 10. Beatus quoque Leo Apostolicæ sedis antistes, in sua epistola quam scripsit ad Flavianum Constantinopolitanum episcopum, sic ait: *Salva ergo proprietate utriusque naturæ, & in unam coëunte personam, suscepta est a majestate humilitas, a virtute infirmitas, ab æternitate mortalitas. Et ad resolvendum conditionis nostræ debitum, inviolabilis natura est unita naturæ passibili; ut* E *quod nostris remediis congruebat, unus atque idem mediator Dei & hominum, homo Christus Jesus, & mori posset ex uno, & mori non posset ex altero. In integra ergo veri hominis perfectaque natura verus natus est Deus, totus in suis, totus in nostris.* Et paulo post: *Qui manens in forma Dei fecit hominem, idem in forma servi factus est homo. Tenet enim sine defectu proprietatem suam utraque natura. Et sicut forma servi Dei formam non ademit, ita forma Dei formam servi non minuit.* Item paulo post: *Agit enim utraque forma, cum alterius communione, quod proprium est: Verbo scilicet operante quod Verbi est, & carne exsequente quod carnis est. Unum horum coruscat miraculis, aliud succumbit injuriis. Et sicut Verbum ab æqualitate paternæ gloriæ non recessit, ita caro naturam nostri generis non reliquit.*

ANNO CHRISTI 619.

Sanctus quoque Fulgentius, in libro quem de Incarnatione Domini nostri Jesu Christi scripsit, inter alia sic intulit: *Dico itaque vobis juxta sanctorum patrum traditionem, Dominum nostrum Jesum Christum in duabus naturis inconfusis, id est, divinitatis & humanitatis, unam personam sive substantiam confiteri.* Idem post alia: *Si quis ergo in Domino nostro Jesu Christo aut duas naturas, aut unam noluerit sive dubitaverit credere aut prædicare personam; vel si quis noluerit confiteri Deum atque hominem, id est, Verbum incarnatum de Maria Virgine, pro nostra salute veraciter natum; tantum a catholica fide deprehenditur ac demonstratur extraneus, ut sacramento redemptionis humanæ resistat ingratus.* Et paulo post: *Verbum caro factum unus & plenus est Christus, unus ex utraque & in utraque, id est, in humana divinaque natura: in qua sic utriusque naturæ proprius unitio gloriata persistit, ut sive divinitati Christi humanitatem quis demat, sive humanitati divinitatem detrahat, Christum sacrilega infidelitate & blasphema prædicatione dissolvat.* Item paulo post: *Christus pro nobis carne est passus, quia de Deo Patre natus solus est impassibilis Deus. Ipsum itaque Christum Filium Dei pro nobis mortem carne gustasse, salva immortalitate divinitatis ejus, veraciter credimus.* Iterum post hoc: *Quia non est alter* C *Deus, alter homo, sed idem unus est Christus, Deus & homo: profecto idem Deus Christus est, qui & mortem sua carne suscepit: & idem homo Christus est, qui mortem sua divinitate destruxit. Idem quippe Christus Dei Filius, qui divinitate mori non potuit, carne mortuus est, quam mortalem Deus immortalis accepit; & ideo Christus Dei Filius carne mortuus resurrexit, quia immortalitatem sua divinitatis carne mortuus non amisit. Hinc est quod etiam post resurrectionem suam, sicut in cicatricibus veris, & in vera comestione piscis & mellis, soliditatem in se vera carnis edocuit: ita clausis foribus ingrediens, veram in se virtutem sempiternæ divinitatis ostendit: ut agnosceretur & naturalis fuisse Christi morientis infirmitas, & eidem resurgenti* D *naturalis inesse majestas.*

Hæc quidem, quæ tam divinæ scripturæ, quam etiam sanctorum patrum eloquia docuerunt, decretis nostris breviter inserta protulimus, demonstrantes geminam carnis & deitatis naturam in una Domini & Salvatoris nostri persona: passum quoque eumdem in ea natura quæ corporis est, non passum in ea natura quæ deitatis est. His ergo concordi sententia in tribus secretariis definitis, pro confirmatione sui, [a] proprias subscriptiones subjecimus. [a] al. propriam subscriptionem.

SUBSCRIPTIONES.

Isidorus in Christi nomine ecclesiæ Spalensis episcopus, subscripsi.

Pisinus in Christi nomine ecclesiæ Eliberitanæ episcopus, subscripsi.

Rufinus in Christi nomine ecclesiæ Asidonensis episcopus, subscripsi.

Fulgentius in Christi nomine ecclesiæ Astigitanæ episcopus, subscripsi.

Cambra in Christi nomine ecclesiæ Italicensis episcopus, subscripsi.

Fidentius in Christi nomine ecclesiæ Tuccitanæ episcopus, subscripsi.

Theodulphus in Christi nomine ecclesiæ Malacitanæ episcopus, subscripsi.

Honoriusin Christi nomine ecclesiæ Cordubensis episcopus, subscripsi.

HONORII PAPÆ EPISTOLA
AD SERGIUM CP. PATRIARCHAM.

Epiſtola Sergii ad Honorium, & Honorii ad Sergium, ſunt in ſexta Synodo, actione XII. *&* XIII.

CONCILIUM MATISCONENSE,
in quo regula beati Columbani ab Agreſtini calumniis per Euſtaſium abbatem defenſa, atque approbata eſt, anno Chriſti DCXXVII.

Ex P. Jacobo Sirmondo, Societatis Jesu.

Sunti occaſio fuit Agreſtinus, ex Theoderici quondam regis notario monachus Luxovienſis: qui poſt alia, quibus inſumerat, pravi & arrogantis ingenii argumenta adverſus ſancti Columbani regulam, velut inanem ac ſuperſtitioſam, obtrectare cœpit: donec in ſynodo Clotarii regis juſſu Matiſconæ congregata, per Euſtaſium abbatem repreſſus cum ſuis atque vetuſtus eſt. Qua fuſius a Jona monacho narrantur in vita Euſtaſii ejuſdem abbatis Luxovienſis. Tandem, inquit, adverſus regulam beati Columbani livido dente garrire cœpit Agreſtinus, ac velut cænoſa ſus grunniens per quoſcumque potuit parilitatis ſuæ ſimiles abominabile murmur excitavit, annuente ſibi Appellino Genavenſis urbis epiſcopo, qui ei conſanguinitate proximus erat. Hic denique Appellinus vicinos epiſcopos ſingulatim ſibi jungere in auxilium Agreſtini miſus eſt omni ſtudio: ita ut regem Clotarium tentaret, ſi ſuæ partis aſſentator fieri voluiſſet. At ille ſciens, & experimento cognitam habens beati Columbani ſanctitatem, & diſcipulorum ejus doctrinam, poſtquam diu redarguere tentavit grunnientis hæreticæ ſectam, nec prævalere potuit adverſus eam, ſtatuit ut ſynodali examinatione probaretur, non ambigens de auctoritate venerabilis viri Euſtaſii, quin omnes adverſantes ſanctæ regulæ ſua prudentia ſuperaret. Tunc emanante regali auctoritate multi jam Burgundiæ epiſcopi in ſuburbio Matiſconenſis urbis conveniunt: inter quos maximus hæreticorum Warnacharius [a] quidam, dum & ipſe fieri vellet aſſentator Agreſtianæ partis, ipſo die quando adverſus Euſtaſium altercatio futura erat, morte præventus interiit. Sed nec eo terrore turbati ceteri conſautores adverſæ partis, qui convenerant, deductum in medium Agreſtinum depromere cogunt, quid contra regulam Columbani vel Euſtaſii objiciendum haberet. Tum ille tremendus labris aſſiſtens, & nihil auctoritatis vel elucubrati eloquii habens, ait ſuperflua quædam, & canonicæ inſtitutioni contraria in eorum ſtudiis teneri. Cochleam videlicet, quam lamberent, crucis ſigno crebro ſignari, & in ingreſſu cujuſlibet domus intra cœnobium, tam introeuntem, quam egredientem benedictionem poſtulare. Columbanum etiam a ceterorum eccleſiaſticorum more deſciſcere, & ſacra miſſarum ſolemnia multiplicatione orationum vel collectarum celebrare. Auditis hujuſmodi objectionibus, beatus Euſtaſius converſus ad ſuæ partis epiſcopos dixit: Vos, o decus ſacerdotii, probare debetis, qui in eccleſiis veritatis ac juſtitiæ ſeminarium diſtribuant, & qui veritati ac religioni aliena tradant. Quidquid enim a norma veri tramitis diſſentit, extra eccleſiæ corpus ſegregari debet. Veſtrum eſt diſcernere objecta an ſint a ſcripturarum ſerie aliena. Agreſtinus ait: Tuo ore nobis edicito: nolle enim a te volumus, quod dignum ſuper hoc reſponſum reddas. Sanctus Euſtaſius reſpondit: Nequaquam, ait, reor contrarium eſſe religioni, ſi cochleam, quam Chriſtianus lambit, vel quodcumque vas, aut poculum crucis ſigno munit, cum per adventum ſigni dominici pellatur peſtis adverſantis inimici. Introeuntem vero monachum cellulam, vel exeuntem, benedictione Domini armari ratum duco, juxta pſalmiſtæ vocem: *Dominus cuſtodit te ab omni malo: cuſtodiat animam tuam Dominus. Dominus cuſtodiat introitum tuum, & exitum tuum ex hoc nunc & uſque in ſæculum.* Licet enim hoc ad unumquemque Chriſtianum referatur, ut gratia baptiſmi per fidem in eccleſia ſervetur, in eo videlicet qui ad eam ingreditur, & uſque ad finem perſeverantiæ vigore firmetur: de quotidiano tamen motu, ſive ingreſſu, vel egreſſu, ſeu progreſſu unumquemque noſtrum ſigno crucis armari, vel benedictione ſodalium, fas duco roborari. Multiplicationem vero orationum in ſacris officiis credo omnibus proficere eccleſiis: quia dum plus Dominus quæritur, plus invenitur, & cum ubertus oratione pulſatur, eo citius exaudire probatur. Nihil enim amplius deſiderare debemus, quam orationi incumbere, ſicut Dominus ſub apoſtolorum numero hortatur. *Vigilate, & orate, ne intretis in tentationem.* Sic & apoſtolus nos ſine interruptione jubet orare: ſic omnis ſcriptura ſacra hortatur nos ad Dominum ſine ceſſatione clamare. Nihil equidem tam utile tamque ſalutare, quam creatorem multiplicatione precum, & aſſiduitate orationum pulſare. His & horum ſimilibus reſponſis confuſus Agreſtinus addit garrulitatis noxam. Calumniatur capitis comam inepte præcidi, & ab omnium hominum more deſciſci. Euſtaſius autem, ut erat virtute patientiæ & ſcientiæ compos: In præſentia, ait, omnium horum qui præſto ſunt ſacerdotum, ego ejus diſcipulus & ſucceſſor, cujus tu diſciplinam & inſtituta damnas, te ad divinum judicium cum eo intra præſentis anni circulum cauſaturum invito: ut juſti judicis examine ſentias cujus famulum tuis detractionibus maculare procures. His dictis motus quoldam eorum, qui Agreſtinianæ partis fautores erant, perculit: hortanturque omnes, ut pacis nexu corda jungerent, & ut iſte temeritatis audaciam tolleret, & ille paterno affectu labentem pia correptionibus foveret. Ad hæc Euſtaſius: Veſtris, inquit, libens ſatisfacerem precibus, ſi miſera mens duritiam vecordiæ molliret; & correctis cauterio morbis, vel antidoto viſceribus delectis, redux ad ſalutifera monita remeare nitatur. Cogentibus vero cunctis, Agreſtinus ſimulatam pacem poſtulat, quod poſtea actibus deprompſit. Euſtaſius vero mitis animi ſuaſione flexus poſcentium pacem tribuit, & pacis oſculum illi porrexit.

[a] Fredegarius cap. 80. & vita ſancti Columbani libro ſecundo.

CONCILIUM REMENSE,

ANNO CHRISTI 630. vel 625.

Sonnatii Remenſis epiſcopi temporibus celebratum, circa annum Chriſti DCXXX. vel (ut Labbeo viſum eſt) DCXXV.

TITULI CANONUM.

I. *De rebus eccleſiæ quæ per precariam impetrantur.*
II. *De clericis contra epiſcopum conſpirantibus.*
III. *Ut canones ſynodi Pariſiaca obſerventur.*
IV. *Ut hæretici, ſi qui ſint, inquirantur, & ad fidem revocentur.*
V. *Ut temere nullus excommunicetur: & qui ſe injuſte damnatos putant, ad ſynodum recurrant.*
VI. *Ut clerici a judice publico non diſtringantur, & qui publico cenſu tenentur, religioſi, ſeu clerici non fiant ſine permiſſu.*
VII. *De iis qui ad eccleſias confugiunt defenſandis: ſic tamen ut libertatem niſi premiſſa pœnitentia non accipiant.*
VIII. *De inceſtis conjunctionibus, & pœnis eorum qui his ſe conjungunt.*

ANNO CHRISTI 630. vel 625.

IX. *De eo qui homicidium sponte commisit.*
X. *De iis qui suas vel parentum oblationes ecclesiæ subtrahunt.*
XI. *Ut Christiana mancipia, nisi Christianis, non vendantur: & de Judæis.*
XII. *Ut clericus peregrinus, sine episcopi sui litteris non recipiatur.*
XIII. *Ut episcopus mancipia, aut res ecclesiæ non alienet.*
XIV. *De iis qui auguria & paganorum ritus imitantur.*
XV. *Quales ad accusandum admitti non debeant.*
XVI. *Ut defuncto episcopo res ecclesiæ, ante relationem testamenti, vel audientiam nemo contingat.*
XVII. *Ne quis ingenuum vel liberum ad servitutem inclinet.*
XVIII. *Ut clerici absque episcopi permissu pro suis vel ecclesiæ causis forum non adeant.*
XIX. *Ut archipresbyteri in parochiis laïci non sint, sed clerici ordinentur.*
XX. *Ut quæ ab extraneis episcopo donantur, inter ecclesiæ facultates computentur.*
XXI. *Ut episcopi aliarum ecclesiarum res sine audientia usurpare non præsumant.*
XXII. *Ut episcopus vasa ecclesiæ, nisi ad redimendos captivos, non frangat.*
XXIII. *Ut viduas, & puellas consecratas, nullius quacumque auctoritate rapere audeat.*
XXIV. *De observando edicto dominico, quod Parisiis factum est.*
XXV. *De episcoporum electionibus communi omnium suffragio peragendis: & ut indigena loci eligantur.*

NOMINA EPISCOPORUM QUI CONCILIO INTERFUERUNT.

ROmulfum in episcopatu Remensi secutus est Sonatius, qui synodum celebrasse reperitur cum aliis quadraginta, vel eo amplius Galliarum episcopis: ubi etiam sanctus Arnulfus Metensium præsul invenitur interfuisse, cum Theodorico Lugdunensi, Sindulfo Viennensi, Sulpicio Bituricensi, Modegisilo Turonensi, Senoco [a] Eloſanensi, Leontio Santonensi, Modoaldo Treverensi, Cuneberto Colonensi, Richerio Senonensi, Donato Vesontionensi, Auspicio Augustodunensi, item Modoaldo Lingonensi, Ragneberto Baiocensi, Childoaldo Abrincatensi, Bertegisilo Carnotensi, Palladio Autisiodorensi, Godoaldo Meldensi, Leudeberto Parisiacensi, Chainoaldo Lauduni Clavati, Godone Virdunensi, Anserico Suessionensi, Claudio Reiensi, Bertoaldo Cameracensi, Agomaro Silvanectensi, Cæsario Arvernensi, Vero Rutenensi, Agricola Gabalensi, Lupoaldo Moguntiacensi, Willegisilo Tolosano, Constantio Albiensi, Namatio Ecolesmensi, Rustico Caturcensi, Auderico Auscensi, Emmone [b] Aretetensi, Felice Catalaunensi, Hadoindo Cenomannensi, Magnebodo Andegavensi, Joanne Pictavensi, Leobardo Namnetico. In qua synodo multa leguntur utilia constituta.

Ex Flodoardo lib. II. histor. ecclesiæ Remensis, cap. 17.

a de quo Fredegar. cap. 84.

b Aretetensis circa pagi Rutenensis de quo vide Gregor. Turon. lib. 5. cap. 5.

CANONES,
seu Canonum excerpta, ut a Flodoardo commemorantur.

I.

De rebus ecclesiæ, qualiter tractandæ sint: & de his quæ per precatoriam impetrantur ab ecclesia, ne diuturnitate temporis ab aliquibus in jus proprium usurpentur, & ecclesiæ defraudentur.

II.

De clericis, si quis rebellionis causa sacramentis seu scripturæ conjuratione constrinxerint, atque insidias episcopo suo callida allegatione confecerint; ut si admoniti emendare contempserint, gradu proprio omnino priventur.

III.

Ut capitula canonum Parisiis acta in generali synodo, in basilica sancti Petri Clotarii regis studio congregata, omni firmitate custodiantur.

IV.

Ut si qui hæretici adhuc esse suspicantur in Galliis, a pastoribus ecclesiarum perquirantur, & si veraciter fuerint inventi, ad fidem catholicam revocentur.

V.

Ut temere nullus excommunicetur: & si excommunicatus existimat se injuste damnatum, in proxima synodo habeat licentiam reclamandi: & si injuste damnatus fuerit, absolvatur; sin autem juste, impositum pœnitentiæ tempus exsolvat.

VI.

Ut si quis judex cujuslibet ordinis clericum publicis actionibus inclinare præsumpserit, aut pro quibuslibet causis absque conscientia & permissu episcopi distringere, aut contumeliis vel injuriis afficere præsumpserit, communione privetur. Episcopus tamen de reputatis conditionibus clericorum negligentias emendare non tardet. Hi vero quos publicus census spectat, sine permissu principis vel judicis, se ad religionem sociare non audeant.

VII.

Si quis fugitivum ab ecclesia, absque sacramento, quo ei jurandum est, ut de vita, tormento, & truncatione securus exeat, qualicumque occasione abstraxerit, communione privetur. Similiter, si quis jus sacramenti præstitum violaverit, communione privetur. Ille vero qui sanctæ ecclesiæ beneficio liberatur a morte, non prius egrediendi accipiat libertatem, quam pœnitentiam se pro scelere esse facturum promittat, & quod ipsi canonice imponetur impleturum.

VIII.

De incestis conjunctionibus: si quis infra præscriptum canonibus gradum incestuoso ordine cum his personis, quibus a divinis regulis prohibetur, se conjunxerit, nisi pœnitentiam sequestratione testentur, communione priventur; & neque in palatio militiam, neque agendarum causarum licentiam habeant. Et quando prædicti se incestuosi conjunxerint, episcopi seu presbyteri, in quorum diœcesi vel pago actum fuerit, regi vel judicibus scelus perpetratum annuntient; ut cum ipsis denuntiatum fuerit, se ab eorum communione, aut cohabitatione sequestrent. Et res eorum ad proprios parentes perveniant, sub ea conditione, ut antequam sequestrentur, per nullum ingenium, neque per parentes, neque per emptionem, neque per auctoritatem regiam, ad proprias perveniant facultates, nisi prædicti sceleris separatione pœnitentiam fateantur.

IX.

Si quis homicidium sponte commiserit, & non violentiæ resistens, sed vim faciens impetu hoc fecerit, cum isto penitus non communicandum: sic tamen ut si pœnitentiam egerit, in exitu ei communionis viaticum non negetur.

X.

Clerici etiam vel sæculares, qui oblationes parentum, aut donatas, aut testamento relictas retinere præsumpserint; aut id quod ipsi donaverint ecclesiis, aut monasteriis, crediderint auferendum; sicut ante synodus sancta constituit, velut necatores pauperum, quousque reddant, ab ecclesiis excludantur.

Concil. Agathense can. 4.

XI.

Ut Christiani Judæis vel gentilibus non vendan-

ANNO CHRISTI 630. vel 625.

tur : & ſi quis Chriſtianorum neceſſitate cogente mancipia ſua Chriſtiana elegerit venumdanda, non aliis niſi tantum Chriſtianis expendat. Nam ſi paganis aut Judæis vendiderit, communione privetur, & emptio careat firmitate. Judæi vero ſi Chriſtiana mancipia ad Judaïſmum vocare præſumpſerint, aut gravibus tormentis afflixerint, ipſa mancipia fiſci ditionibus revocentur. Qui tamen Judæi ad nullas actiones publicas admittantur. Judæorum vero convicia in Chriſtianos penitus refutanda ſunt.

XII.

Si clericus proficiſcens de civitate ad alias civitates voluerit aut provincias pergere, pontificis ſui epiſtolis commendetur. Quod ſi ſine epiſtolis profectus fuerit manifeſtus, nullo modo recipiatur.

XIII.

Ut epiſcopus mancipia, vel res ad jus eccleſiæ pertinentes, neque vendere, neque per quoſcumque contractus, unde pauperes vivunt poſt mortem alienare præſumat.

XIV.

De his qui auguria, vel paganorum ritus inveniuntur imitari, vel cum paganis ſuperſtitioſos comedunt cibos; quos benigna placuit admonitione ſuaderi, ut ab erroribus priſtinis revocentur. Quod ſi neglexerint, & idololatris vel immolantibus ſe immiſcuerint, pœnitentiæ dignum tempus exſolvant.

XV.

Ut ſerviles perſonæ ad accuſationem non admittantur : & qui perſonam ſuſceperit accuſantis, cum unum crimen non probatur, ad alia accuſandum non admittatur.

XVI.

Si quis in quolibet gradu vel cingulo conſtitutus, aut poteſtate ſuffultus, decedente epiſcopo res cujuſlibet conditionis, in domibus vel agris eccleſiæ poſitas, ante reſerationem teſtamenti, vel audientiam, auſus fuerit occupare, vel eccleſiæ repagula effringere; & ſupellectilem infra domum eccleſiæ poſitam contingere, vel ſcrutari præſumpſerit; a communione Chriſtianorum penitus abdicetur.

XVII.

Si quis ingenuum aut liberum ad ſervitium inclinare voluerit, aut forteſſe jam fecit, & commonitus ab epiſcopo ſe de inquietudine ejus revocare neglexerit, aut emendare noluerit, tanquam calumniæ reum placuit ſequeſtrari.

XVIII.

Ut clerici cujuſlibet ordinis neque pro propriis, neque pro eccleſiaſticis cauſis, aliter adire debeant forum, nec cauſas dicere audeant, niſi quas cum permiſſu & conſilio epiſcopi agere eis fuerit omnino permiſſum.

XIX.

Ut in parochiis nullus laïcorum archipreſbyter præponatur : ſed qui ſenior in ipſis eſſe debet, clericus ordinetur.

XX.

Concil. Agath. can. 6.

Pontifices, quibus in ſummo ſacerdotio conſtitutis ab extraneis dumtaxat aliquid, aut cum eccleſia ſequeſtratum, aut dimittitur, aut ordinatur, (quia ille qui donat, pro remedio animæ ſuæ, non pro commodo ſacerdotis comprobatur offerre :) non quaſi ſuum proprium, ſed quaſi dimiſſum eccleſiæ, inter facultates eccleſiæ computabunt : quia juſtum eſt, ut ſicut ſacerdos habet quod eccleſiæ dimiſſum eſt, ita & eccleſia habeat quod relinquitur ſacerdoti. Sanc quidquid per fidei commiſſum, aut ſacerdotis nomini, aut eccleſiæ forteſſe dimittitur cuicumque alii poſtmodum profuturum, id inter facultates ſuas eccleſia computatum retinere non poterit.

ANNO CHRISTI 630. vel 625.

XXI.

Si quis epiſcopus res, quæ ab alia eccleſia præſentaliter poſſidentur, quocumque ingenio, aut callida cupiditate pervaſerit, aut ſine audientia præſumpſerit uſurpare, ac ſuis vel eccleſiæ ſuæ ditionibus revocare, dum communione privari non poteſt, ut necator pauperum ab officio deponatur.

XXII.

Si quis epiſcopus, excepto ſi evenerit ardua neceſſitas pro redemptione captivorum, miniſteria ſancta frangere pro qualicumque conditione præſumpſerit, ab officio ceſſabit eccleſiæ.

XXIII.

Viduas quæ ſe Domino conſecrari petierunt, vel puellas Domino conſecratas, nullus neque per auctoritatem regiam, neque qualicumque poteſtate ſuffultus, aut propria temeritate rapere, aut trahere audeat. Quod ſi utrique conſenſerint, communione priventur.

XXIV.

Judices qui ſuper auctoritate, & edicto dominico, canonum ſtatuta contemnunt, vel edictum illud dominicum quod Pariſius factum eſt, violaverint, aut contempſerint; placuit eos communione privari.

XXV.

Ut decedente epiſcopo in locum ejus non alius ſubrogetur, niſi loci illius indigena, quem univerſale & totius populi elegerit votum, ac provincialium voluntas aſſenſerit. Aliter qui præſumpſerit, abjiciatur e ſede, quam invaſit potius, quam accepit : ordinatores autem triennio ab officio adminiſtrationis ſuæ ſedis ceſſare decernimus.

STATUTA SYNODALIA ECCLESIÆ REMENSIS per dominum [a] Sonnatium.

[a] *Ut quidam volunt : videntur enim ſupere eorum poſterum.*

CAPUT I.

Sine fide, teſte Apoſtolo, *impoſſibile eſt Deo placere*; ideoque mandamus omnibus, ut exacte doctrinam fidei, juxta verbum Dei & ſanctæ eccleſiæ Romanæ traditionem teneant, ſequanturque. Et quicumque paſtores ſunt, quæ ad inſtruendum populum & gregem pertinent diſcant & ſciant, & ſuos ad officia virtutum excitent.

Hebr. 11.

II.

Fidelibus pie ſacramenta miniſtrent, ſemperque afferant quod ad explicandam utilitatem ſacramenti, & inſtitutionem pertinet.

III.

Mercedem non accipiant, ſed in Domino confidant, *qui dat eſcam pullis ejus corvum invocantibus eum.*

Ex mſ. Manuſcripto apud Vaſſens.

Pſal. 146.

IV.

Baptizaturus ſit ſobrius, idque honeſte expleat, verba attente proferat, & debite de parentibus informet.

V.

Confirmationis ſacramentum habet donum roborantis Spiritus ſancti, & uberiorem gratiam profert, ideoque non negligatur.

VI.

Remiſſio peccatorum & expiatio ſanguine Domini noſtri Jeſu Chriſti nititur præcipue, & ab eo pendet.

VII.

Curet paſtor ovem ſuam, & non negligat : ei injungat intereſſe Miſſæ ſacrificio diebus ſolemnibus & dominicis : agnoſcat ejus faciem : & ſi bis abſit in an-

Anno Christi 630. vel 625.

no prohibeatur eidem eccleſiæ ingreſſus, & careat A paſtorali ſepultura & conſolatione.

VIII.

Nemo tempore Quadrageſimæ pœnitentium confeſſiones audiat præter paſtorem. Hujus enim intereſt ovem recognoſcere, pro qua ſuam animam fenerat Domino.

IX.

Sacroſanctam euchariſtiam ſacerdos celebraturus ſe præparet, & probet: & ut minimum bis in menſe id faciat.

X.

Feratur ægrotis vaſe honeſto, & lumine antecedente B & præeunte. Et quicumque peregrinari volunt, illam ad viaticum ſuſcipiant.

XI.

Et cur ad mortem condemnatis renuitur? cum iis maxime conducat ad ſpem & ſecuramen certi deceſſus, & præſentis agonis.

XII.

Qui ad ordines promoveri volunt, habeant beneficium ad alimoniam ſufficiens, idque ad examinationem virorum proborum & juratorum.

XIII.

Nulli tonſura detur, niſi idoneo, & ad ſacros or- C dines poſtea probabiliter aſcenturo. Quid opus enim

Matth. 15. mittere panem filiorum canibus, & ſpiritalia mundi amatoribus?

XIV.

Epheſ. 5. In matrimonio imago exſtat ſacroſancti conjugii inter Chriſtum & eccleſiam enati: ideoque vinculum eſt divinitus firmatum, quod multum confert ad felicitatem rei familiaris, ad pacem inter partes, & ad proles ſuſcipiendas.

XV.

Extrema unctio deferatur laboranti & petenti: eumque paſtor in propria ſæpius inviſat, & pie viſi- Anno Christi 630. vel 625. tet, eum ad futuram gloriam animando, & debite præparando.

XVI.

De clericis, luceant ſicut ſtellæ & perpetuæ claritates in firmamento eccleſiæ. Non ſint ebrii, nugaces, & ſæcularibus immixti.

XVII.

Nec mulieres alloquantur, aut domi retineant: vivant in communi, & ædes pauperi patentes inhabitent.

XVIII.

Suffragia defunctorum omnino ſervari præcipimus: & ne Miſſarum ſolemnia, præter fundatorum mentem, alio modo convertantur.

XIX.

Sint epiſcopi fideles & aſſidui verbi Dei diſpenſatores. In hoc enim eorum caritas dignoſcitur, ſi gregem paſcant exemplo & verbo.

XX.

Feſta abſque omni opere forenſi excolenda, & cum debita veneratione celebranda hæc ſunt: Nativitas Domini, Circumciſio, Epiphania, Annuntiatio beatæ Mariæ, Reſurrectio Domini cum die ſequenti, Aſcenſio Domini, dies Pentecoſtes, Nativitas beati Joannis Baptiſtæ, apoſtolorum Petri & Pauli, Aſſumptio beatæ Mariæ, ejuſdem nativitas, Andreæ apoſtoli, & dies omnes dominicales.

XXI.

Eccleſiæ debite dotentur ad alimoniam paſtoris & cleri, ut ſecurius invigilent ſuper gregem, & de ejus ſalute ſint anxii & ſolliciti.

Anno Christi 633.

CONCILIUM TOLETANUM IV.

Sexaginta duorum epiſcoporum, era DCLXXI.

Ex Collectione Iſidori, editione Gratiæ Loaiſa, & Cardinalis de Aguirre; atque ex perampla Collectione Canonum manuſcripta Collegii Pariſienſis Societatis JESU.

TITULI CAPITULORUM.

D

I. *De evidenti catholica fidei veritate.*
II. *De ordine in miniſteriis, vel officiis, in cunctis eccleſiis celebrando.*
III. *De qualitate conciliorum, vel quare aut quando fiant.*
IV. *Formula qualiter concilium fiat.*
V. *De annuntiatione Paſchæ ante Epiphaniam inter epiſcopos exquirenda.*
VI. *De trina & ſimpla in baptiſmo merſione.*
VII. *De celebrando officio in ſexta feria Paſchæ.*
VIII. *De non ſolvendo jejunio in ſexta feria Paſchæ, exceptis languidis, ſenibus, & parvulis.*
IX. *De benedicendo cereo, & lucerna in vigiliis Paſchæ.*
X. *De dominica oratione quotidie patenter pronuntianda.*
XI. *De non decantando in Quadrageſima* Alleluia.
XII. *Quod laudes non poſt apoſtolum, ſed poſt evangelium ſint dicendæ.*
XIII. *De non renuendo pronuntiare hymnos.*
XIV. *De hymno trium puerorum in cunctis Miſſarum ſolemnitatibus decantando.*
XV. *Quod in fine pſalmorum* Gloria & honor Deo *ſit dicendum.*
XVI. *De diſcretione Gloriæ in fine reſponſoriorum.*
XVII. *De Apocalypſis libro in omnibus recipiendo.*
XVIII. *Quod poſt benedictionem populo datam, ſic communicare debent ſacerdotes.*
XIX. *De ordinatione epiſcoporum.*
XX. *De numero annorum, quo ſacerdotes & Levitæ ordinentur.*
XXI. *De caſtitate ſacerdotum.*
XXII. *Ut epiſcopus in conclavi ſuo idoneum teſtimonium habeat.*
XXIII. *Ut preſbyter, vel diaconus ſimiliter vitæ ſuæ habeant teſtes.*
XXIV. *De converſatione clericorum: ut in uno conclavi ſint.*
XXV. *Ut ſacerdotes ſcripturarum ſacrarum & canonum cognitionem habeant.*
XXVI. *Quod parochianis preſbyteris, cum ordinantur, officialis libellus debeat dari: & ideo preſbyteri in literis ſint de officio quærendi.* E
XXVII. *De profeſſione preſbyterorum, vel diaconorum epiſcopo facienda, cum in parochiis ordinantur.*
XXVIII. *De ordine quo depoſiti iterum ordinantur.*
XXIX. *De ſacerdotibus, Leviticis, vel clericis, magos aut aruſpices conſulentibus.*
XXX. *De ſacerdotibus ad gentem extraneam munera miſitantibus.*
XXXI. *De diſcretione cauſarum, in quibus ſacerdotes judices fieri poſſunt.*

XXXII.

ANNO CHRISTI 633.

XXXII. *De cura populorum, & pauperum, quam episcopi sibi impositam noverint.*
XXXIII. *Ne ex facultatibus ecclesiarum diœcesis, excepta tertia oblationum, tributorum, aut frugum, episcopus aliquid auferat.*
XXXIV. *De tricennii tempore, & propter provincias causarum discretione.*
XXXV. *De conventu territorii, & basilicis noviter constructis, ad quem episcopum pertineant.*
XXXVI. *De requisitione episcoporum per singulos annos in parochiis peragenda.*
XXXVII. *De promisso pro suffragio præstito, ex rebus ecclesiæ persolvendo.*
XXXVIII. *De suffragio fundatoribus ecclesiarum, vel filiis eorum, ex rebus ab ipsis collatis impertiendo.*
XXXIX. *De discretione presbyterorum, vel diaconorum; ut in utroque choro consistant.*
XL. *De uno oratorio diaconibus utendo, nec ornato, sed puro.*
XLI. *De qualitate tonsuræ a cunctis clericis, vel lectoribus communiter habenda.*
XLII. *De remotione mulierum a consortio clericorum.*
XLIII. *De venditione mulierum, quæ clericis conjunctæ noscuntur.*
XLIV. *De personis mulierum, quas non convenit clericis copulari: & si nesciente episcopo clericus ducat uxorem.*
XLV. *De clericis qui arma sumpserint, vel sumpserunt.*
XLVI. *De clericis sepulcra demolientibus.*
XLVII. *De absolutione a laboribus, vel indictionibus clericorum ingenuorum.*
XLVIII. *De institutione œconomorum, id est, qui res ecclesiasticas tractant.*
XLIX. *De professione monachorum, & devotione parentum eorum.*
L. *De clericis qui monachorum propositum appetunt, ut licitum habeant.*
LI. *De discretione potestatis episcoporum, quam in monasteriis habere potuerunt.*
LII. *De monachis vagis, & a monasteriis egressis.*
LIII. *De religiosis vagis, qui nec inter clericos, nec inter monachos habentur.*
LIV. *De discretione pœnitentium, & qui possint ad honores ecclesiasticos provehi, vel qui non possint.*
LV. *De pœnitentibus viris, ac viduis, sive virginibus, qui divertentes laici fiunt, aut vestem mutant, vel conjugiis copulantur.*
LVI. *De discretione sæcularium & sanctimonialium viduarum.*
LVII. *De discretione Judæorum: qui non, vel qui credere vi cogantur.*
LVIII. *De his qui contra fidem Christi Judæis munus, vel favorem præstant.*
LIX. *De Judæis dudum Christianis, & postea in priori ritu diversis, ac servis vel filiis eorum circumcisis.*
LX. *De filiis Judæorum, ut a parentibus separati Christianis debeant deputari.*
LXI. *De filiis fidelibus Judæorum; ne prævaricatis parentibus & damnatis, a rebus parentum exsules fiant.*
LXII. *De Judæis baptizatis, qui se sociant infidelibus Judæis: ut Christianis illi donentur, & isti cædibus deputentur.*
LXIII. *De Christianorum Judæorumque conjugiis communibus & filiis eorum.*
LXIV. *De Judæis conversis, & post prævaricantibus, ut ad testimonium non admittantur.*
LXV. *Ne Judæi, vel si qui ex Judæis sunt, officia publica agant.*
LXVI. *Ne Judæi quodcumque mancipium Christianum quocumque titulo habeant.*
LXVII. *De libertis ex familia ecclesiæ factis, si nihil ex proprio conferant sacerdotes, qui eos faciunt.*
LXVIII. *De discretione ex familia ecclesiæ manumissorum; qualiter manumittantur, & ne adversa testificent, vel accusent.*
LXIX. *Quod liberti ex familia ecclesiæ, pro compensatione acquisitæ rei, a sacerdotibus possint fieri.*
LXX. *De professione libertorum ecclesiæ, & posteritatis eorum sacerdotibus facienda; ne longinquitas temporis eos oblitescere faciat splendorem libertatis.*
LXXI. *De libertis ecclesiæ ejusdem patrocinium relinquentibus.*
LXXII. *De libertis patrocinio ecclesiæ commendatis.*
LXXIII. *De discretione libertorum; qui ad ecclesiasticos honores provenire possunt, vel qui provehi prohibentur.*
LXXIV. *De libertis familiarum ecclesiæ, qui, vel qualiter ad sacerdotium promoveantur; & de rebus eorum quid fiat, ac ne obvium testificent vel accusent.*
LXXV. *De commonitione plebis, ne in principes delinquatur: & de electione principum: & de transgressione fidei, quæ principibus promittitur: ac de monitione principum qualiter judicent: & de ultione principum nequiter judicantium: atque de exsecratione Suintilanis, & conjugis, ac prolis ejus: similiter & de Geilane germano ejus, ac rebus eorum.*

ANNO CHRISTI 633.

ANno III. regnante glorioſiſſimo domino noſtro principe Siſenando, die nonas Decembris era [a] DCLXXI. Dum ſtudio amoris Chriſti, ac diligentia religioſiſſimi Siſenandi regis, Hiſpaniæ atque Galliciæ ſacerdotes apud Toletanam urbem in nomine Domini convenisſemus, ut ejus imperiis atque juſſis communis a nobis agitaretur de quibuſdam eccleſiæ diſciplinis tractatus: primum gratias Salvatori noſtro Deo omnipotenti egimus; poſt hæc antefato miniſtro ejus excellentiſſimo & glorioſiſſimo regi, cujus tanta erga Deum devotio exiſtat, ut non ſolum in rebus humanis, verum etiam in cauſis divinis ſolicitus maneat. Hic quippe, dum in baſilica beatiſſimæ & ſanctæ [b] confeſſoris Leocadiæ omnium noſtrorum pariter jam cœtus adeſſet, tali pro merito fidei ſuæ, cum magnificentiſſimis viris ingreſſus, primum coram ſacerdotibus Dei humo proſtratus, cum lacrymis & gemitibus pro ſe interveniendum Domino poſtulavit: deinde religioſa proſecutione ſynodum exhortatus eſt, ut paternorum decretorum memores ad [c] conſervanda in nobis jura eccleſiaſtica ſtudium præberemus; & illa corrigere, quæ dum per negligentiam in uſum venerunt contra eccleſiaſticos mores, licentiam ſibi de uſurpatione fecerunt. Talibus igitur ejus monitis congaudentes, neceſſarium exſtitit, juxta ejus noſtrumque votum, tractare quæ competunt, ſive in ſacramentis divinis, quæ diverſo atque illicito modo in Hiſpaniarum eccleſiis celebrantur, ſeu quæ in moribus prave uſurpata noſcuntur. Et quoniam generale concilium agimus, oportet primum noſtræ vocis ſermonem de Deo eſſe, ut poſt profeſſionem fidei, ſequentia [d] operis noſtri vota quaſi ſuper fundamentum firmiſſimum diſponantur.

[a] Indictus ab Siſenando anno primum incidere in eram 671. Ionas Tudenſis in eram 671. [a] al. DCLXX.

[b] martyrio, *Ifid.*

[c] confirmanda. *Ifid.*

[d] al. Deinceps.

CAPITULA.

I.

SEcundum divinas ſcripturas, doctrinam quam a ſanctis Patribus accepimus, Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, unius deitatis atque ſubſtantiæ confitemur: in perſonarum diverſitate Trinitatem cre-

ANNO CHRISTI 633.

dentes, in divinitate unitatem prædicantes, nec perſonas confundimus, nec ſubſtantiam ſeparamus. Patrem a nullo factum, vel genitum dicimus; Filium a Patre non factum, ſed genitum aſſerimus; Spiritum vero ſanctum, nec creatum, nec genitum, ſed procedentem ex Patre & Filio profitemur. Ipſum autem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Dei Filium, & creatorem omnium, ex ſubſtantia Patris ante ſæcula genitum, deſcendiſſe ultimo tempore pro redemptione mundi a Patre, qui numquam deſiit eſſe cum Patre. Incarnatus eſt enim ex Spiritu ſancto & ſancta glorioſa Dei genitrice Virgine Maria, & natus ex ipſa, ſolus idem Dominus Jeſus Chriſtus, unus de ſancta Trinitate; anima & carne perfectum, ſine peccato, ſuſcipiens hominem; manens quod erat, aſſumens quod non erat; æqualis Patri ſecundum divinitatem, minor Patre ſecundum humanitatem; habens in una perſona duarum naturarum proprietatem. Naturæ enim in illo duæ, Deus & homo; non autem duo filii, & Dei duo; ſed idem una perſona in utraque natura, perferens paſſionem & mortem pro noſtra ſalute: non in virtute divinitatis, ſed infirmitate humanitatis. Deſcendit ad inferos, ut ſanctos qui ibidem tenebantur erueret; devictoque mortis imperio reſurrexit. Aſſumptus deinde in cælum, venturus eſt in futurum ad judicium vivorum & mortuorum: cujus nos morte & ſanguine mundati, remiſſionem peccatorum conſecuti ſumus, reſuſcitandi ab eo in die noviſſima, in ea qua nunc vivimus carne; & in ea qua reſurrexit idem Dominus forma, percepturi ab ipſo, alii pro juſtitiæ meritis vitam æternam, alii pro peccatis ſupplicii æterni ſententiam. Hæc eſt catholicæ eccleſiæ fides: hanc confeſſionem conſervamus atque tenemus: quam quiſquis firmiſſime cuſtodierit, perpetuam ſalutem habebit.

II.

Poſt rectæ fidei confeſſionem, quæ in ſancta Dei eccleſia prædicatur, placuit ut omnes ſacerdotes, qui catholicæ fidei unitate complectimur, nihil ultra diverſum aut diſſonum in eccleſiaſticis ſacramentis agamus; ne quælibet noſtra diverſitas apud ignotos ſeu carnales ſchiſmatis errorem videatur oſtendere, & multis exiſtat in ſcandalum varietas eccleſiarum. Unus igitur ordo orandi atque pſallendi nobis per omnem Hiſpaniam atque [a] Galliam conſervetur, unus modus in Miſſarum ſolemnitatibus, unus in veſpertinis matutiniſque officiis: nec diverſa ſit ultra in nobis eccleſiaſtica conſuetudo, qui una fide continemur & regno: hoc enim & antiqui canones decreverunt, ut unaquæque provincia & pſallendi & miniſtrandi patrem conſuetudinem teneat.

[a] *Pauci mſſ. habent* Galliam.

III.

Nulla pæne res diſciplinæ mores ab eccleſia Chriſti magis depulit, quam ſacerdotum negligentia, qui contemptis canonibus ad corrigendos eccleſiaſticos mores ſynodum facere negligunt. Ob hoc a nobis univerſaliter definitum eſt, ut quia juxta antiqua patrum decreta bis in anno difficultas temporis fieri concilium non ſinit, ſaltem vel ſemel a nobis celebretur. Ita tamen ut ſi cauſa fidei eſt, aut quælibet alia eccleſiæ communis, generalis totius Hiſpaniæ & Galliæ ſynodus convocetur: ſi vero nec de fide, nec de communi eccleſiæ utilitate tractabitur, ſpeciale erit concilium [b] uniuſcujuſque provinciæ, ubi metropolitanus elegerit peragendum. Omnes autem qui cauſas adverſus epiſcopos, aut judices, aut potentes, aut contra quoſlibet alios habere noſcuntur, ad idem concilium concurrant: & quæcumque examine ſynodali a quibuſlibet prave uſurpata inveniuntur, regii executoris inſtantia juſtiſſime his, quibus jura ſunt, reformentur; ita ut pro compellendis judicibus vel ſæculatibus viris ad ſynodum metropolitani ſtudio idem exſecutor a principe poſtuletur.

[b] *prout uniuſcujuſque provinciæ metropolitanus, Iſid.*

ANNO CHRISTI 633.

IV.

Quinto decimo autem Kalendarum Juniarum congreganda eſt in unaquaque provincia ſynodus, propter vernale tempus, quando herbis terra veſtitur, & pabula germinum inveniuntur. Hora itaque diei prima, ante Solis ortum ejiciantur omnes ab eccleſia, obſeratiſque foribus, cuncti ad unam januam, per quam ſacerdotes ingredi oportet, oſtiarii ſtent: & convenientes omnes epiſcopi pariter introeant, & ſecundum ordinationis ſuæ tempora reſideant. Poſt ingreſſum omnium epiſcoporum, atque conſeſſum, vocentur deinde preſbyteri quos cauſa probaverit introire. Nullus ſe inter eos ingerat diaconorum. Poſt hos ingrediantur diaconi probabiles, quos ordo popoſcerit intereſſe: & corona facta de ſedibus epiſcoporum, preſbyteri a tergo eorum reſideant. Diacones in conſpectu epiſcoporum ſtent. Deinde ingrediantur laïci, qui electione concilii intereſſe meruerunt. Ingrediantur quoque & notarii, quos ad recitandum vel excipiendum ordo requirit, & obſerentur januæ. Sedentibuſque in diuturno ſilentio ſacerdotibus, & cor [a] totum ad Deum habentibus, dicat archidiaconus: *Orate:* ſtatimque omnes in terra [b] proſtrabuntur: & orantibus diutius tacite cum fletibus atque gemitibus, unus ex epiſcopis ſenioribus ſurgens orationem palam fundat ad Dominum, cunctis adhuc in terra jacentibus. Finita autem oratione & reſponſo ab omnibus, *Amen*, rurſus dicat archidiaconus: Erigite vos. Et confeſtim omnes ſurgant, & cum omni timore Dei, & diſciplina, tam epiſcopi quam preſbyteri ſedeant. Sicque omnibus in ſuis locis in ſilentio conſidentibus, diaconus alba indutus codicem canonum in medio proferens, capitula de conciliis agendis pronunciet. Finitiſque titulis, metropolitanus epiſcopus concilium alloquatur, dicens: Ecce, ſanctiſſimi ſacerdotes, recitatæ ſunt ex canonibus [c] ſanctorum patrum ſententiæ de concilio celebrando. Si qua igitur quempiam veſtrum actio commovet, coram ſuis fratribus proponat. Tunc ſi aliquis quamcumque querelam, quæ contra canonem agit in audientia ſacerdotali protulerit; non prius ad aliud tranſeatur capitulum, niſi primum quæ propoſita eſt actio terminetur. Nam & ſi preſbyter aliquis, aut diaconus, clericus, ſive laïcus, de his qui foris ſteterint, concilium pro qualibet re crediderit appellandum; eccleſiæ metropolitanæ archidiacono cauſam ſuam intimet, & ille concilio denuntiet. Tunc illi & introëundi, & proponendi licentia concedatur. Nullus autem epiſcoporum a cœtu communi ſecedat, antequam hora generalis ſeceſſionis adveniat. Concilium quoque nullus ſolvere audeat, niſi fuerint cuncta determinata: ita ut quæcumque deliberatione communi finiuntur, epiſcoporum ſingulorum manibus ſubſcribantur. Tunc enim Deus ſuorum ſacerdotum concilio intereſſe credendus eſt, ſi tumultu omni abjecto, ſolicite atque tranquille eccleſiaſtica negotia terminentur.

[a] *canctum, Iſid.*

[b] *proſternuntur, Iſid.*

[c] *præſcriptis Iſidor.*

V.

Solet in Hiſpaniis de ſolemnitate Paſchali varietas exiſtere prædicationis: diverſa enim obſervantia laterculorum Paſchalis feſtivitatis interdum errorem parturit. Proinde placuit, ut ante tres menſes Epiphaniorum metropolitani ſacerdotes litteris invicem ſe inquirant: ut communi ſcientia edocti diem reſurrectionis Chriſti & comprovincialibus ſuis inſinuent, & uno tempore celebrandum annuntient.

Iſidor. de Eccleſ. offic. lib. 1. etym. capite 17. de cyclo paſchali.

VI.

De baptiſmi autem ſacramento, propter quod in

ANNO CHRISTI 633.

Hiſpaniis quidam ſacerdotes trinam, quidam ſimplam merſionem faciunt, a nonnullis ſchiſma eſſe conſpicitur, & unitas fidei ſcindi videtur. Nam dum [a] patres diverſo, & quaſi contrario modo agunt, alii alios non baptizatos eſſe contendunt. Proinde quid a nobis in hac ſacramenti diverſitate [b] finiendum ſit, Apoſtolicæ ſedis informemur præceptis, non noſtram, ſed paternam inſtitutionem ſequentes. Beatæ igitur memoriæ Gregorius Romanæ eccleſiæ pontifex, qui non ſolum partes Italiæ illuſtravit, ſed & longe exſiſtentes eccleſias ſua doctrina perdocuit, eſflagitante ſanctiſſimo Leandro epiſcopo, de hac Hiſpaniæ diverſitate, quid potius eſſet ſequendum, inter cetera reſcribens ei, ſic ait: *De trina vero merſione baptiſmatis nihil reſponderi verius poteſt, quam ipſi ſenſiſtis: quia in una fide nihil officit ſancta eccleſiæ conſuetudo diverſa. Nos autem quod tertio mergimus, triduana ſepultura ſacramenta ſignamus: ut dum tertio ab aquis infans educitur, reſurrectio triduani temporis exprimatur. Quod ſi quis forte etiam pro ſumma Trinitatis veneratione exiſtimet fieri, neque ad hoc aliquid obſiſtit, baptizandum ſemel in aquis mergere: quia dum in tribus ſubſiſtentiis una ſubſtantia eſt, reprehenſibile eſſe nullatenus poteſt infantem in baptiſmate vel ter, vel ſemel mergere: quando & in tribus merſionibus perſonarum Trinitas, & in una poteſt divinitatis ſingularitas deſignari. Sed ſi nunc uſque ab hæreticis infans in baptiſmate tertio mergebatur, fiendum apud vos eſſe non cenſeo: ne, dum merſiones numerant, divinitatem dividant; dumque quod faciebant faciunt, morem veſtrum ſe viciſſe glorientur.* Quapropter, quia de utroque ſacramento quod ſit in ſancto baptiſmo a tanto viro reddita eſt ratio, quod utrumque rectum, utrumque irreprehenſibile in ſancta Dei eccleſia habeatur: propter vitandum autem ſchiſmatis ſcandalum, vel hæretici dogmatis uſum, ſimplam teneamus baptiſmi merſionem; ne videantur apud nos, qui tertio mergunt, hæreticorum probare aſſertionem, dum ſequuntur & morem. Et ne forte cuiquam ſit dubium hujus ſimpli myſterium ſacramenti, videat in eo mortem & reſurrectionem Chriſti ſignificari: nam in aquis merſio, quaſi in infernum deſcenſio eſt; & rurſus ab aquis emerſio, reſurrectio eſt. Item videat in eo unitatem divinitatis, & Trinitatem perſonarum oſtendi: unitatem dum ſemel immergimus; Trinitatem, dum in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti baptizamus. Panditur hujus ſingularis baptiſmatis myſterium etiam ſacrarum ſcripturarum exemplis, Paulo apoſtolo atteſtante: *Nolo vos ignorare fratres, quoniam patres noſtri omnes ſub nube fuerunt, & omnes mare tranſierunt, & omnes in Moſe baptizati ſunt, in nube & in mari.* Mare quippe rubrum ſignificat baptiſmum Chriſti ſanguine conſecratum, per quem populus Dei ſemel tranſiit: ubi tamen tota erat Trinitas, præcedente populum columna ignis, & nubis. In igne quippe ſignificatur Pater, in columna Filius, in nube Spiritus ſanctus. Jordanis quoque fluenta cum arca populus Dei ſemel tranſiit: per quod ſignificatur ſimpla merſio baptiſmatis, cujus ſacramento eccleſia abluitur; & de ſæculi hujus laboribus per baptiſmum, quaſi per Jordanem, ad terram cæleſtis repromiſſionis ingreditur.

a *al.* patres diverſe in baptizando alii quasi contrario modo agunt, ab aliis non baptizatos eſſe contendunt. *ſic.*
b *al.* ſecundum.

Greg. Papa, lib. 1. epiſt. 41. ad Leandr. epiſcop. Hiſpalenſ. de trina merſione.

Leo epiſt. 80. Dioſcor. Alexandr. epiſc. De trina merſione.

Leo epiſt. 80. Propter vitandam.

VII.

Comperimus, quod per nonnullas eccleſias in die ſextæ feriæ paſſionis Domini, clauſis baſilicarum foribus, nec celebratur officium, nec paſſio Domini populis prædicatur; dum idem Salvator noſter apoſtolis ſuis præceperit, dicens: *Paſſionem & mortem & reſurrectionem meam omnibus prædicate.* Ideo oportet eodem die myſterium crucis quod ipſe Dominus cunctis nuntiandum voluit, prædicari, atque indulgentiam criminum clara voce omnem populum poſtulare: ut pœnitentiæ compunctione mundati, venerabilem diem dominicæ reſurrectionis, remiſſis iniquitatibus ſuſcipere mereamur; corporiſque ejus, & ſanguinis ſacramentum mundi a peccatis ſumamus.

ANNO CHRISTI 633.

VIII.

Quidam in die ejuſdem dominicæ paſſionis [a] ad horam nonam jejunium ſolvunt, conviviis abutuntur: & dum ſol ipſe eodem die tenebris palliatus lumen ſubduxerit, ipſaque elementa turbata mœſtitiam totius mundi oſtenderint, illi jejunium tanti diei polluunt, epuliſque inſerviunt. Et quia totum eumdem diem univerſalis eccleſia propter paſſionem Domini in mœrore & abſtinentia peragit; quicumque in eo jejunium, præter parvulos, ſenes, & languidos, ante peractas indulgentiæ preces, reſolverit, a paſchali gaudio repellatur: nec in eo ſacramentum corporis & ſanguinis Domini percipiat, qui die paſſionis ipſius per abſtinentiam non honorat.

a *al.* ab hora nona. *ſidor.*

IX.

Lucerna & cereus in prævigiliis Paſchæ apud quaſdam eccleſias non benedicuntur, & cur a nobis benedicantur inquirunt. Propter glorioſum enim noctis ipſius ſacramentum ſolemniter hæc benedicimus, ut ſacræ reſurrectionis Chriſti myſterium, quod tempore hujus votivæ noctis advenit, in benedictione ſanctificati luminis ſuſcipiamus. Et quia hæc obſervatio per multarum loca terrarum, regioneſque Hiſpaniæ, in eccleſiis commendatur; dignum eſt, ut propter unitatem pacis, in [b] Gallicanis eccleſiis conſervetur. Nulli autem impune erit, qui hæc ſtatuta contempſerit, ſed patrum regulis ſubjacebit.

b *al.* Gallicanis.

X.

Nonnulli ſacerdotum per Hiſpanias reperiuntur, qui dominicam orationem, quam Salvator noſter docuit & præcepit, non quotidie, ſed tantum die dominica dicunt. Et quia ut ſine intermiſſione oremus, apoſtolus docuit, qualiter autem oremus Chriſtus præcipit, dicens: *Cum oratis, dicite: Pater noſter, qui es in cælis*; quomodo ergo quotidie non dicitur, quod ſine intermiſſione dici jubetur? Nam in tantum quotidie hæc oratio dicenda eſt, quantum & ipſo titulo utitur, dum vocatur oratio quotidiana; ſic enim ſancti patres nuncupaverunt. Quod etiam apud doctores, quorum illuſtris doctrina eſt, invenitur. Sanctus quippe Cyprianus dicit: *Itaque in oratione dominica panem noſtrum, id eſt, Chriſtum, dari nobis quotidie petimus; ut qui in Chriſto manemus, & vivimus, a ſanctificatione & corpore ejus non recedamus.* Sanctus Hilarius dicit: *Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie. Quid enim tam vult Deus, quam ut quotidie Chriſtus habitet in nobis, qui eſt panis vita, & panis e cælo: & quia quotidiana oratio eſt, quotidie quoque ut detur oratur.* Sanctus Auguſtinus dicit: *De quotidianis autem brevibus peccatis, ſine quibus vita hæc non ducitur, quotidiana oratio fidelium ſatisfacit: eorum eſt enim dicere: Pater noſter, qui es in cælis, qui jam Patri tali regenerati ſunt ex aqua & Spiritu. Delet igitur hac oratio minima quotidiana peccata: delet & illa a quibus vita fidelium etiam ſcelerate geſta pœnitendo in melius redacta diſcedit.* Ergo ſicut Chriſtus præcepit, ſicut apoſtolus admonuit, & quemadmodum doctores eccleſiaſtici inſtituerunt, quia quotidie, vel cogitatione, vel verbo, vel opere delinquimus, quotidie hanc orationem effundere in conſpectu Dei debemus. Quiſquis ergo ſacerdotum, vel ſubjacentium clericorum, hanc orationem dominicam quotidie, aut in publico, aut in privato officio prætermiſerit, propter ſuperbiam judicatus, ordinis ſui honore [c] multetur.

1. Theſſ. 5. Matth. 6.

In ſerm. de orat. dominic.

In enchiridio ad Laurentium.

In enchiridio cap. 11.

c privetur. *Iſid.*

ANNO CHRISTI 633.

XI.

Item cognovimus quoſdam Hiſpaniæ ſacerdotes, qui in Quadrageſimæ diebus Alleluia decantant, præter in ultima hebdomada Paſchæ, quod deinceps interdicimus fieri: ſtatuentes, ut in omnibus prædictis Quadrageſimæ diebus, quia tempus eſt, non gaudii, ſed mororis, Alleluia non decantetur: tunc enim opus eſt fletibus, ac jejuniis inſiſtere, corpus cilicio & cinere induere, animum mœroribus dejicere, gaudium in triſtitiam vertere, quouſque veniat tempus Reſurrectionis Chriſti, quando oportet Alleluia in lætitia canere, & mœrorem in gaudium commutare. Hoc enim eccleſiæ univerſalis conſenſio in cunctis terrarum partibus roboravit; quod & a nobis omnibus ut conſervetur per Hiſpanias Galliaſque provincias oportebit. In temporibus quoque reliquis, id eſt, Kalendis Januariis, quæ propter errorem gentilitatis aguntur, omnino Alleluia non decantetur. In quibus etiam præter piſcem & olus, ſicuti in aliis quadraginta diebus a ceteris carnibus abſtinetur, & a quibuſdam nec vinum bibitur. Si quis igitur epiſcopus, aut preſbyter, aut diaconus, aut quilibet ex ordine clericorum fuerit repertus, qui arbitrium ſuum huic conſtitutioni exiſtimet præferendum, ordinis ſui officio carere coganur, & a communione ejuſdem Paſchæ privetur.

XII.

Vide Bernonem Augiæ Abb. cap. 1.

In quibuſdam quoque Hiſpaniarum eccleſiis Laudes poſt Apoſtolum decantantur, priuſquam evangelium prædicetur; dum canones præcipiunt poſt apoſtolum non Laudes, ſed evangelium annuntiari. Præſumptio eſt enim, ut antea ponantur ea quæ ſequi debent. Nam Laudes ideo evangelium ſequuntur propter gloriam Chriſti, quæ per eidem evangelium prædicatur. Circa omnes igitur ſacerdotes hic ordo deinceps retineatur; excommunicationis pœnam ſuſceputi, qui hunc ordinem perturbaverint.

XIII.

g 6. De conſecr. Diſtinct. 1. De hymnis, ex Conc. Tolet. can. 11.

De hymnis etiam canendis, & Salvatoris & Apoſtolorum habemus exemplum: nam & ipſe Dominus hymnum dixiſſe perhibetur, Matthæo evangeliſta teſtante: *Et hymno dicto, exierunt in montem Oliveti.* *Matth. 26.* Et Paulus apoſtolus ad Epheſios ſcripſit, dicens: *Implemini Spiritu, loquentes vos in pſalmis, & hymnis, & canticis ſpiritualibus.* *Epheſ. 5.* Et quia nonnulli hymni humano ſtudio in laudem Dei atque apoſtolorum & martyrum triumphos compoſiti eſſe noſcuntur, ſicut hi quos beatiſſimi doctores Hilarius atque Ambroſius ediderunt: quos tamen quidam ſpecialiter reprobant, pro eo quod de ſcripturis ſanctorum canonum, vel apoſtolica traditione non exiſtunt; reſpuant ergo & illum hymnum ab hominibus compoſitum, quem quotidie publico privatoque officio in fine omnium pſalmorum dicimus: *Gloria & honor Patri, & Filio, & Spiritui ſancto in ſæcula ſæculorum. Amen.* Nam & ille hymnus, quem nato in carne Chriſto angeli cecinerunt: *Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis*; *Luc. 2.* reliqua quæ ibi ſequuntur eccleſiaſtici doctores compoſuerunt. Ergo nec idem in eccleſiis canendus eſt, quia in ſcripturarum ſanctarum libris non [a] invenitur. Componuntur ergo hymni, ſicut componuntur miſſæ, ſive preces, vel orationes, ſive commendationes, ſeu manus impoſitiones: ex quibus ſi nulla [b] decantetur in eccleſia, vacant officia omnia eccleſiaſtica. Admonet hæc fieri, atque hortatur Timotheum apoſtolus, dicens: *Obſecro igitur primum omnium fieri obſecrationes, poſtulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, pro regibus, & pro omnibus, qui in ſublimitate ſunt.* *1. Tim. 2.* Sicut igitur orationes, ita & hymnos in laudem Dei

[a] al. invenimus.

[b] al. uſ. dicantur.

compoſitos, nullus veſtrum ulterius improbet, ſed pari modo Gallia, Hiſpaniaque celebret: excommunicatione plectendi, qui hymnos rejicere fuerint auſi.

ANNO CHRISTI 633.

XIV.

Hymnum quoque trium puerorum, in quo univerſa cæli terræque creatura Dominum collaudat, & quem eccleſia catholica per totum orbem diffuſa celebrat, quidam ſacerdotes in Miſſa dominicorum dierum, & in ſolemnitatibus martyrum canere negligunt: proinde hoc ſanctum concilium inſtituit, ut per omnes eccleſias Hiſpaniæ, vel Galliæ in omnium Miſſarum ſolemnitate idem in [a] pulpito decantetur: communionem amiſſuri, qui & antiquam hujus hymni conſuetudinem, noſtramque diffinitionem exceſſerint.

[a] publice, *Iſid. Ad Bertho abbat. Auſgiæ, cap. 1. legunt* in pulpito *ut & Vitalis fid. cap. 11.*

XV.

In fine pſalmorum, non ſicut a quibuſdam hucuſque, *Gloria Patri*, ſed *Gloria & honor Patri* dicatur, David propheta dicente: *Afferte Domino gloriam & honorem:* *Pſal. 28.* & Joannes evangeliſta in Apocalypſi: *Audivi vocem cæleſtis exercitus dicentem: Honor & gloria Deo noſtro ſedenti in throno:* *Apoc. 7.* ac per hoc hæc duo ſic oportet in terris dici, ſicut in cælis reſonant. Univerſis igitur eccleſiaſticis hanc obſervantiam damus; quam quiſquis præterierit, communionis jacturam habebit.

XVI.

Sunt quidam qui in fine reſponſoriorum *Gloria* non dicunt: propter quod interdum inconvenienter reſonat. Sed hæc eſt diſcretio, ut in lætis ſequatur gloria, in triſtioribus repetatur principium.

XVII.

Apocalypſim librum multorum conciliorum auctoritas & ſynodica ſanctorum præſulum Romanorum decreta Joannis evangeliſtæ eſſe perſcribunt, & inter divinos libros recipiendum conſtituerunt. Et quia plurimi ſunt, qui ejus auctoritatem non recipiunt, eumque in eccleſia Dei prædicare contemnunt: ſi quis eum deinceps aut non receperit, aut a Paſcha uſque ad Pentecoſten Miſſarum tempore in eccleſia non prædicaverit, excommunicationis ſententiam habebit.

XVIII.

Nonnulli ſacerdotes poſt dictam orationem dominicam ſtatim communicant, & poſtea benedictionem in populo dant: quod deinceps interdicimus: ſed poſt orationem dominicam, & conjunctionem panis & calicis, benedictio in populum ſequatur, & tunc demum corporis & ſanguinis Domini ſacramentum ſumatur; eo videlicet ordine, ut ſacerdos & Levita ante altare communicent, in choro clerus, extra chorum populus.

XIX.

Perniciosa conſuetudo nequaquam eſt [b] reticenda, quæ majorum ſtatuta præteriens, omnem eccleſiæ ordinem perturbavit; dum alii per ambitum ſacerdotium appetunt, alii oblatis muneribus pontificatum aſſumunt: nonnulli etiam ſceleribus implicati, vel ſæculari militiæ dediti, indigni ad honorem ſummum, ac ſacri ordinis perveneruntDe quorum ſcilicet [c] caſu atque remotione oportuerat quidem ſtatuendum: ſed ne perturbatio quamplurima eccleſiæ oriretur, præteritis omiſſis, deinceps qui non promoveantur ad ſacerdotium ex regulis canonum neceſſario credimus inferendum: id eſt, qui in aliquo crimine detecti ſunt, qui ſcelera aliqua per publicam pœnitentiam admiſiſſe confeſſi ſunt, qui in hæreſim lapſi ſunt, qui in hæreſi baptizati aut rebaptizati eſſe noſcuntur, qui ſemetipſos abſciderunt, aut naturali defectu membro-

[b] recipienda. *Iſid.*

[c] cauſa. *Iſid.*

1. Diſtinct. 51. Qui in aliquo crimine, ex Conc. Tolet. IV. can. 11.

ANNO CHRISTI 633.

rum, aut decifione, aliquid minus habere noſcuntur: qui ſecundæ uxoris conjunctionem ſortiti ſunt, aut numeroſa conjugia frequentaverunt, qui viduam vel marito relictam duxerunt, aut corruptarum mariti fuerunt, qui concubinas ad fornicationes [a] habuerunt: qui ſervili conditioni obnoxii ſunt, qui ignoti ſunt, qui neophyti ſunt, vel laïci ſunt, qui ſæculari militiæ dediti ſunt, qui curiæ nexibus obligati ſunt: qui inſcii litterarum ſunt, qui nondum ad triginta annos pervenerunt, qui per gradus eccleſiaſticos non acceſſerunt, qui ambitu honorem quærunt, qui muneribus honorem obtinere moliuntur, qui a deceſſoribus in ſacerdotium eliguntur. Sed nec ille deinceps ſacerdos erit, quem nec clerus, nec populus propriæ civitatis elegerit, vel auctoritas metropolitani, vel comprovincialium ſacerdotum aſſenſio exquiſivit. Quicumque igitur deinceps ad ordinem ſacerdotii poſtulatus, & in his quæ prædicta ſunt exquiſitus, in nullo horum deprehenſus fuerit; atque examinatus, probabilis vitæ atque doctrinæ exſtiterit; tunc ſecundum ſynodalia vel decretalia conſtituta, cum omni clericorum vel civium voluntate, ab univerſis comprovincialibus epiſcopis, aut certe a tribus in ſacerdotium die dominica conſecrabitur; convenientibus ceteris qui abſentes fuerint litteris ſuis, & magis auctoritate vel præſentia ejus qui eſt in metropoli conſtitutus. Epiſcopus autem comprovincialis ibi conſecrandus eſt, ubi metropolitanus elegerit: metropolitanus autem non niſi in civitate metropoli, comprovincialibus ibidem convenientibus. Si quis autem deinceps contra prædicta vetita canonum ad gradum ſacerdotii indignus aſpirare contenderit, cum ordinatoribus ſuis adepti honoris periculo ſubjacebit.

[a] aut fornicationis, *Ibid.*

XX.

Num. 8. 9. 1. Diſtinct. 77. In veteri lege, *ex Conc. Toled. IV. can. 19.*

In veteri lege, ab anno vigeſimo quinto Levitæ tabernaculo ſervire mandantur, cujus auctoritatem in canonibus & ſancti patres ſecuti ſunt. Nos & divinæ legis, & conciliorum præcepti immemores, infantes & pueros Levitas fecimus ante legitimam ætatem, ante experientiam vitæ: ideoque ne ulterius fiat a nobis, & divinæ legis, & canonicis admonemur ſententiis: ſed a viginti & quinque annis ætatis Levitæ conſecrentur, & a triginta annis preſbyteri ordinentur: ita ut, ſecundum apoſtolicum præceptum, *1. Tim. 3.* *probentur primum, & ſic miniſtrent nullum crimen habentes.*

XXI.

Ibidem.

Quicumque in ſacerdotio Dei poſiti ſunt, irreprehenſibiles eſſe debent, Paulo apoſtolo atteſtante: *Oportet epiſcopum irreprehenſibilem eſſe.* Inoffenſos igitur & immaculatos decet Dei exſiſtere ſacerdotes, nec ullo eos fornicationis contagio pollui: ſed caſte viventes, mundos ſemetipſos celebrandis exhibeant ſacramentis. Abſtineamus ergo nos ab omni opere malo, & ab omni inquinamento carnis liberi maneamus: ut mundi corpore, purgati mente, poſſimus ad ſacrificium Chriſti digni accedere, & Deum pro delictis omnium deprecari.

XXII.

Rom. 12.

Quamvis conſcientiam puram apud Deum nos habere oporteat, tamen apud homines famam optimam cuſtodire convenit: ut juxta præceptum apoſtolicum, non tantum coram Deo, ſed etiam coram hominibus, vitæ ſanctæ teſtimonium habeamus. Quidam enim hucuſque ſacerdotum non modicum ſcandalum creaverunt, dum in converſatione vitæ non bonæ famæ exſiſtunt. Ut igitur excludatur deinceps omnis nefanda ſuſpicio aut caſus, & ne detur ultra ſæcularibus obtrectandi locus, oportet epiſcopos teſtimonium probabilium perſonarum [b] in conclavi ſuo habere; ut

[b] converſationem & vitæ in conclavi. *Ibid.*

A & Deo placeant per conſcientiam puram, & eccleſiæ [a] per optimam famam.

ANNO CHRISTI 633.

[a] al. per converſationem bonam.

XXIII.

Non aliter placuit, ut quemadmodum antiſtites, ita preſbyteri, atque levitæ, quos forte infirmitas, aut ætatis gravitas in conclavi epiſcopi manere non ſinit, ut iidem in cellulis ſuis teſtes vitæ habeant, vitamque ſuam ſicut nomine, ita & meritis teneant.

XXIV.

Prov. 30. *1. XII. Quæſt. 1. Omnis ætas, ex Conc. Toled. IV. can. 13.* *Idem in Conc. Toled. X. cap. 1.*

Prova eſt omnis ætas ab adoleſcentia in malum: nihil enim incertius quam vita adoleſcentium. Ob hoc conſtituendum oportuit, ut ſi qui in clero puberes aut adoleſcentes exſiſtunt, omnes in uno conclavi atrii commorentur: ut lubricæ ætatis annos non in luxuria, ſed in diſciplinis eccleſiaſticis agant, deputati probatiſſimo ſeniori, quem magiſtrum doctrinæ, & teſtem vitæ habeant. Quod ſi aliqui ex his pupilli exſiſtunt, a ſacerdotali tutela foveantur: ut & vita eorum a criminibus intacta ſit, & res ab injuria improborum. Qui autem his præceptis reſultaverint, monaſteriis deputentur, ut vagantes animi & ſuperbi ſeveriori regula diſtringantur.

XXV.

1. Diſtinct. 38. Ignorantia mater, ex Conc. Toled. IV. can. 24. *2. Tim. 4.*

Ignorantia, mater cunctorum errorum, maxime in ſacerdotibus Dei vitanda eſt, qui docendi officium in populis ſuſceperunt. Sacerdotes enim legere ſanctas ſcripturas admonentur, Paulo apoſtolo dicente ad Timotheum: *Intende lectioni, exhortationi, doctrinæ, ſemper permane in his.* Sciant igitur ſacerdotes ſcripturas ſanctas, & canones meditentur, ut omne opus eorum in prædicatione divina conſiſtat; atque ædificent cunctos tam fidei ſcientia, quam operum diſciplina.

XXVI.

1. Diſtinct. 31. Quando preſbyteri, ex Conc. Toled. IV. can. 25.

Quando preſbyteri in parochiis ordinantur, libellum officialem a ſacerdote ſuo accipiant, ut ad eccleſias ſibi deputatas inſtructi ſuccedant, ne per ignorantiam etiam divinis ſacramentis offendant; ita ut quando ad litanias, vel ad concilium venerint, rationem epiſcopo ſuo reddant, qualiter ſuſceptum officium celebrant, vel baptizant.

XXVII.

3. Diſtinct. 25. Quando preſbyteri, ex Conc. Toled. IV. can. 26.

Quando preſbyteri vel diaconi per parochias conſtituuntur, oportet eos primum profeſſionem epiſcopo ſuo facere, ut caſte & pure vivant ſub Dei timore: ut dum eos talis profeſſio religat, vitæ ſanctæ diſciplinam retineant.

XXVIII.

25. XII. Quæſt. 1. Epiſcopus, preſbyter, ex Conc. Mogunt.

Epiſcopus, preſbyter, aut diaconus, ſi a gradu ſuo injuſte dejectus in ſancta ſynodo innocens reperiatur, non poteſt eſſe quod fuerat, niſi gradus amiſſos recipiat coram altario, de manu epiſcoporum, ſi epiſcopus eſt, orarium, annulum, & baculum: ſi preſbyter, orarium & planetam: ſi diaconus, orarium & albam: ſi ſubdiaconus, patenam & calicem: ſic & reliqui gradus ea in reparationem ſui recipiant, quæ cum ordinarentur perceperunt.

XXIX.

5. XXVI. Quæſt. 5. Si quis epiſcopus, ex Conc. Toled. can. 28.

Si epiſcopus, aut preſbyter, ſive diaconus, aut quilibet ex ordine clericorum, magos, aut aruſpices, aut ariolos, aut certe augures, vel ſortilegos, vel eos qui profitentur artem aliquam, aut aliquos eorum ſimilia exercentes conſulere fuerit deprehenſus, ab honore dignitatis ſuæ depoſitus monaſterii pœnam excipiat, ibique perpetuæ pœnitentiæ deditus ſcelus admiſſum ſacrilegii luat.

XXX.

Citaverbit eorum ab Antonio Pereſii. tom. 1. Spicil. pag. 100.

Confinitimi hoſtium ſacerdotes, præter eos qui a regia poteſtate licentiam acceperunt, quodlibet mandatum a gente extranea occulte accipere vel dirigere

ANNO CHRISTI 633.

non præſumant: qui autem deprehenditur, atque convincitur, denuntiatus principi, apud concilium condigna animadverſione multabitur.

XXXI.

19. XIII. Quæſt. 1. Sæpe principes, ex Conc. Tolet. IV. can. 30.

Sæpe principes contra quoſlibet majeſtatis obnoxios, ſacerdotibus negotia ſua committunt. Et quia ſacerdotes a Chriſto ad miniſterium ſalutis electi ſunt; ibi conſentient regibus fieri judices, ubi jurejurando ſupplicii indulgentia promittatur, non ubi diſcriminis ſententia præparetur. Si quis ergo ſacerdotum contra hoc commune conſultum diſcuſſor in alienis periculis exſtiterit, ſit reus effuſi ſanguinis apud Chriſtum, & apud eccleſiam perdat proprium gradum.

XXXII.

Epiſcopi in protegendis populis ac defendendis impoſitam a Deo ſibi curam non ambigant: ideoque dum conſpiciunt judices, & a poteſtates, pauperum oppreſſores exſiſtere, prius eos ſacerdotali admonitione redarguant: & ſi contempſerint emendare, eorum inſolentiam regis auribus intiment: ut quos ſacerdotalis admonitio non flectit ad juſtitiam, regalis poteſtas ab improbitate coërceat. Si quis autem epiſcoporum neglexerit, concilio reus erit.

a potentes, Iſid.

XXXIII.

5. Tim. 6.

Avaritia radix cunctorum malorum: cujus ſitis etiam ſacerdotum mentes obtinet. Multi enim fidelium in amore Chriſti & martyrum, in parochiis epiſcoporum baſilicas conſtruunt, oblationes conſcribunt: ſacerdotes hæc auferunt, atque in uſus ſuos convertunt. Inde eſt, quod cultores ſacrorum deficiunt, dum ſtipendia ſua perdunt. Inde labentium baſilicarum ruinæ non reparantur, quia avaritia ſacerdotali omnia auferuntur. Pro qua re conſtitutum eſt a præſenti concilio, epiſcopos ita diœceſes ſuas regere, ut nihil jure præſumant auferre: ſed juxta priorum auctoritatem conciliorum, tam de oblationibus, quam de tributis ac frugibus tertiam conſequantur. Quod ſi amplius quidpiam ab eis præſumptum exſtiterit, per concilium reſtauretur; appellantibus aut ipſis conditoribus, aut certe propinquis eorum, ſi jam illi a ſæculo deceſſerunt. Noverint autem conditores baſilicarum in rebus quas eiſdem eccleſiis conferunt, nullam poteſtatem habere; ſed juxta canonum inſtituta, ſicut eccleſiam, ita & dotem ejus ad ordinationem epiſcopi pertinere.

10. XVI. Quæſt. 1. Conſtitutum eſt, ex Conc. Tolet. can. 32.

6. X. Quæſt. 1. Noverint, ex Conc. Tolet. IV. can. 32.

XXXIV.

4. XVI. Quæſt. 3. Quicumque epiſcopus, ex Conc. Tolet. IV. cap. 33. a parochiam, Iſid. & mſ.

Quicumque epiſcopus alterius epiſcopi diœceſim per triginta annos ſine aliqua interpellatione poſſederit, quia ſecundum jus legis, ejus jam videtur eſſe diœceſis, admittenda non eſt contra eum actio repoſcendi: ſed hoc intra unam provinciam; extra vero nullo modo: ne dum diœceſis defenditur, provinciarum termini confundantur.

XXXV.

2. XVI. Quæſt. 1. Poſſeſſio: & 3. XVI. Qu. 3. Sicut diœceſim, ex Conc. Tolet. IV. can. 34. 11. X. Quæſt. 1. Epiſcopum per cunctas, ex Conc. Toletano IV. can. 21.

Sicut diœceſim alienam tricennalis poſſeſſio tollit, ita territorii conventum non amittit. Ideoque baſilicæ, quæ novæ conditæ fuerint, ad eum procul dubio epiſcopum pertinebunt, cujus conventus eſſe conſtiterit.

XXXVI.

11. XII. Quæſt. 2. Quicumque epiſcopi ſuffragio, ex Conc. Tolet. IV. can. 36.

Epiſcopum per cunctas diœceſes parochiaſque ſuas per ſingulos annos ire oportet, ut exquirat quo unaquæque baſilica in reparatione ſui indigeat. Quod ſi ipſe aut langore detentus, aut aliis occupationibus implicatus id explere nequierit, preſbyteros probabiles, aut diacones mittat, qui & reditus baſilicarum, & reparationes, & miniſtrantium vitam inquirant.

XXXVII.

Quicumque epiſcopi ſuffragio cujuſlibet aliquid eccleſiaſticæ utilitatis providerint, & pro eo quodcumque modicum in remunerationem promiſerint; promiſſi ſolutionem eos exſolvere oportebit: ita ut id ad concilium comprovinciale deductum, eorum conniventia confirmetur: quia ſicut Paulus apoſtolus ait, *Dignus eſt operarius mercede ſua.*

ANNO CHRISTI 633. 1. Tim. 5.

XXXVIII.

30. XVI. Quæſt. 7. Quicumque libellum, ex Conc. Tolet. IV. can. 11.

Præbendum eſt a ſacerdotibus vitæ ſolatium indigentibus; & maxime his quibus reſtituenda viciſſitudo eſt. Quicumque ergo fidelium de facultatibus ſuis eccleſiæ aliquid devotione propria contulerint; ſi forte ipſi aut filii eorum redacti fuerint ad inopiam, ab eadem eccleſia ſuffragium vitæ pro temporis uſu percipiant. Si enim clericis, vel monachis, ſeu peregrinis, aut quamlibet neceſſitatem ſuſtinentibus, pro ſolo religionis intuitu, in uſum res eccleſiaſticæ largiuntur; quanto magis his conſulendum eſt, quibus retributio juſta debetur?

XXXIX.

20. Diſtinct. 21. Nonnulli, ex Conc. Tolet. IV. can. 31.

Nonnulli diacones in tantam erumpunt ſuperbiam, ut ſe preſbyteris anteponant, atque in primo choro ipſi priores ſtare præſumant, preſbyteris in ſecundo choro conſtitutis. Ergo ut ſublimiores ſibi preſbyteros agnoſcant, tam hi, quam illi in utroque choro conſiſtant.

XL.

7. Diſtinct. 1. Unum orarium, ex Conc. Tolet. IV. can. 40. c Iſidor. Si oraria duo nec epiſcopo indutore quidem licet, nec preſbytero, utique multo minus diacono, qui

a Orariis duobus, nec epiſcopo quidem licet, nec preſbytero uti, quanto magis diacono, qui miniſter eorum eſt? Unum igitur orarium oportet Levitam geſtare in ſiniſtro humero, propter quod orat, id eſt, prædicat: dextram autem partem oportet habere liberam, ut expeditus ad miniſterium ſacerdotale diſcurrat. Caveat igitur amodo Levita gemino uti orario, ſed uno tantum, & puro, nec ullis coloribus, aut auro ornato.

XLI.

Omnes clerici, vel lectores, ſicut Levitæ & ſacerdotes detonſo ſuperius toto capite, inferius ſolam circuli coronam relinquant: non ſicut hucuſque in Galliciæ partibus facere lectores videntur: qui prolixis, ut laïci, comis, in ſolo capitis apice modicum circulum tondent. Ritus enim iſte in Hiſpania hucuſque hæreticorum fuit. Unde oportet, ut pro amputando eccleſiæ ſcandalo, hoc ſignum dedecoris auferatur, & una ſit tonſura vel habitus, ſicut totius Hiſpaniæ eſt uſus. Qui autem hoc non cuſtodierit, fidei catholicæ reus erit.

XLII.

Cum clericis extraneæ feminæ nullatenus habitent; niſi tantum mater, & ſoror, filia, vel amita; in quibus perſonis nihil ſceleris exiſtimari fœdus naturæ permittit: id enim & conſtitutio antiquorum patrum decrevit.

XLIII.

30. Diſtinct. 31. Quidam clerici, ex Conc. Tolet. IV. can. 42. b quæ conjunctæ taliter cum clericis ſunt, Iſid. c relegatis, Iſid.

Quidam clerici legitimum non habentes conjugium, extraneorum mulierum, vel ancillarum ſuarum interdicta ſibi conſortia appetunt: ideoque b quæcumque clericis taliter adjunctæ ſunt, ab epiſcopo auferantur, & venumdentur: illis pro tempore c relegatis ad pœnitentiam, quos ſua libidine infecerunt.

XLIV.

Clerici qui ſine conſultu epiſcopi ſui aut viduam, vel repudiatam, vel meretricem in conjugio acceperint, ſeparari eos a proprio epiſcopo oportebit.

XLV.

5. XXIII. Quæſt. 1. Clerici in quacumque, ex Conc. Tolet. IV. can. 44.

Clerici qui in quacumque ſeditione arma volentes ſumpſerint, aut ſumpſerunt, reperti, amiſſo ordinis ſui gradu in monaſterium pœnitentiæ contradantur.

XLVI.

Si quis clericus in demoliendis ſepulcris fuerit deprehenſus, quia ſacrinus hoc pro ſacrilegio legibus publicis ſanguine vindicatur, oportet canonibus in tali

ANNO CHRISTI 633.

ſcelere proditum clericatus ordine ſubmoveri, & pœnitentiæ triennio deputari.

XLVII.

Præcipiente domino atque excellentiſſimo Siſenando rege, id conſtituit ſanctum concilium, ut omnes ingenui clerici pro officio religionis ab omni publica indictione atque labore habeantur immunes; ut liberi Deo ſerviant, nullaque præpediti neceſſitate ab eccleſiaſticis officiis retrahantur.

XLVIII.

Eos, quos œconomos Græci appellant, hoc eſt, qui vice epiſcoporum res eccleſiaſticas tractant, ſicut ſancta ſynodus Chalcedonenſis inſtituit, omnes epiſcopos de proprio clero ad regendas eccleſias habere oportet: qui autem deinceps contempſerit, obnoxius ejuſdem magni concilii erit.

Chalced. Conc. can. 16.

XLIX.

Monachum aut paterna devotio, aut propria profeſſio facit: quidquid horum fuerit, alligatum tenebit. Proinde his ad mundum reverti intercludimus aditum, & omnem ad ſæculum interdicimus regreſſum.

p. XX. Quæſt. 1. Monachum, ex Conc. Tolet. IV. can. 44. a mſ. confeſſu.

L.

Clerici qui monachorum propoſitum appetunt; quia meliorem vitam ſequi cupiunt, liberos eis ab epiſcopo in monaſteriis largiri oportet ingreſſus; nec interdici propoſitum eorum, qui ad contemplationis deſiderium tranſire nituntur.

c. XIX. Quæſt. 2. Clerici qui.

LI.

Nuntiatum eſt præſenti concilio, quod monachi, epiſcopali imperio, ſervili operi mancipentur, & jura monaſteriorum contra conſtituta canonum illicita præſumptione uſurpentur; ita ut pæne ex cœnobio poſſeſſio fiat, atque illuſtris portio Chriſti ad ignominiam ſervitutemque perveniat. Quapropter monemus eos qui eccleſiis præſunt, ut ultra talia non præſumant: ſed hoc tantum ſibi in monaſteriis vindicent ſacerdotes, quod præcipiunt canones: id eſt, monachos ad converſationem ſanctam prænonere; abbates, aliaque officia inſtituere, atque extra regulam facta corrigere. Quod ſi aliquid in monachis canonibus interdictum præſumpſerint, aut uſurpare quidpiam de monaſterii rebus tentaverint, non decrit ab illis ſententia excommunicationis, qui ſe deinceps nequaquam ſuſtulerint ab illicitis.

c. XVIII. Quæſt. 2. Hoc caveant ſibi, ex Conc. Tolet. IV. can. 50.

LII.

Nonnulli monachorum, egredientes a monaſterio, non ſolum ad ſæculum revertuntur, ſed etiam uxores accipiunt. Hi igitur revocati, in eodem monaſterio a quo exierunt pœnitentiæ deputentur, ibique deſleant crimina ſua unde deceſſerunt.

Vide Conc. Turonenſe can. 17. ex quo iſtud decerptum eſt.

LIII.

Religioſi propriæ regionis, qui nec inter clericos, nec inter monachos habentur, ſive hi qui per diverſa loca vagi fuerint, ab epiſcopis, in quorum conventu commanere noſcuntur, licentia eorum coërceantur; in clero, aut in monaſteriis deputati: præter illos, qui ab epiſcopo ſuo, aut propter ætatem, aut propter languorem, fuerint abſoluti.

LIV.

Hi qui in diſcrimine conſtituti pœnitentiam accipiunt, nulla manifeſta ſcelera confitentes, ſed tantum peccatores ſe prædicantes; hujuſmodi, ſi revaluerint, poſſunt etiam, pro morum probitate, ad gradus eccleſiaſticos pervenire. Qui vero ita pœnitentiam accipiunt, ut aliquod mortale peccatum perpetraſſe publice fateantur; ad clerum, vel ad honores eccleſiaſticos pervenire nullatenus poterunt, quia ſe confeſſione propria notaverunt.

Conc. Tolet. XIII. cap. 10.

LV.

Quicumque ex ſæcularibus accipientes pœnitentiam totonderunt ſe, & rurſus prævaricantes laïci effecti ſunt, comprehenſi ab epiſcopo ſuo ad pœnitentiam, ex qua receſſerunt, revocentur. Quod ſi aliqui per pœnitentiam irrevocabiles ſunt, nec admoniti revertuntur, vere ut apoſtatæ coram eccleſia anathematis ſententia condemnentur. Non aliter & hi qui detonſi a parentibus fuerint; aut ſponte ſua, amiſſis parentibus, ſeipſos religioni devoverunt, & poſtea habitum ſæcularem ſumpſerunt; & iidem a ſacerdote comprehenſi ad cultum religionis, acta prius pœnitentia, revocentur. Quod ſi reverti non poſſunt, vere ut apoſtatæ anathematis ſententiæ ſubjiciantur. Quæ forma ſervabitur etiam in viduis virginibuſque ſacris, ac pœnitentibus feminis, quæ ſanctimonialem habitum induerunt, & poſtea aut veilem mutaverunt, aut ad nuptias tranſierunt.

ANNO CHRISTI 633.

LVI.

Duo ſunt genera viduarum, ſæculares & ſanctimoniales: ſæculares viduæ ſunt, quæ adhuc diſponentes nubere, laïcalem habitum non depoſuerunt: ſanctimoniales ſunt, quæ jam mutato habitu ſæculari, ſub religioſo cultu in conſpectu ſacerdotis vel eccleſiæ apparuerint. Hæ ſi ad nuptias tranſierunt, juxta Apoſtolum, non ſine damnatione erunt: quia ſe primum Deo voventes, poſtea caſtitatis propoſitum abjecerunt.

1. Tim. 5.

LVII.

De Judæis autem hoc præcepit ſancta ſynodus, nemini deinceps ad credendum vim inferre: *Cui enim vult Deus miſereatur, & quem vult indurat.* Non enim tales inviti ſalvandi ſunt, ſed volentes; ut integra ſit forma juſtitiæ. Sicut enim homo propria arbitrii voluntate ſerpenti obediens periit, ſic vocante gratia Dei, propriæ mentis converſione homo quiſque credendo ſalvatur. Ergo non vi, ſed libera arbitrii voluntate ut convertantur ſuadendi ſunt, non potius impellendi. Qui autem jampridem ad Chriſtianitatem venire coacti ſunt, ſicut factum eſt temporibus religioſiſſimi principis Siſebuti; quia jam conſtat eos eſſe ſacramentis divinis aſſociatos, & baptiſmi gratiam percepiſſe, & chriſmate unctos eſſe, & corporis Domini & ſanguinis exſtitiſſe participes; oportet ut fidem etiam, quam vi vel neceſſitate ſuſceperunt, tenere cogantur, ne nomen divinum blaſphemetur, & fides quam ſuſceperunt vilis ac contemptibilis habeatur.

c. Diſtinct. 45. De Judæis, ex Conc. Tolet. IV. can. 16. Rom. 9.

Vide Chronic. Iſidori, ann. 590.

LVIII.

Tanta eſt quorumdam cupiditas, ut *quidam eam appetentes*, juxta quod ait Apoſtolus, *etiam a fide erraverunt*: multi quippe hucuſque ex ſacerdotibus atque laïcis accipientes a Judæis munera, perfidiam eorum patrocinio ſuo fovent; qui non immerito ex corpore antichriſti eſſe noſcuntur, quia contra Chriſtum faciunt. Quicumque igitur deinceps epiſcopus, ſive clericus, ſive ſæcularis illis contra fidem Chriſtianam ſuffragium vel munere, vel favore præſtiterit; vere ut profanus & ſacrilegus anathema effectus, ab eccleſia catholica & regno Dei [a] efficiatur extraneus: quia dignum eſt, ut a corpore Chriſti ſeparetur, qui inimicis Chriſti patronus efficitur.

1. Tim. 6.

[a] habeatur, *Iſid.*

LIX.

Plerique qui ex Judæis dudum ad Chriſtianam fidem promoti ſunt, nunc blaſphemantes in Chriſtum, non ſolum Judaïcos ritus perpetraſſe noſcuntur, ſed etiam abominandas circumciſiones exercere præſumpſerunt: de quibus conſultu piiſſimi ac religioſiſſimi principis domini noſtri Siſenandi regis, hoc ſacrum decrevit concilium, ut hujuſmodi tranſgreſſores pontificali auctoritate correpti, ad cultum Chriſtiani dogmatis revocentur: ut quos voluntas propria non emen-

94. De Conſecr. Diſtinct. 4. Plerique ex Judæis, ex Conc. Tolet. IV. can. 11.

ANNO CHRISTI 633.

dat, animadverſio ſacerdotalis coërceat : eos autem quos circumciderunt, ſi filii eorum ſunt, a parentum conſortio ſeparentur ; ſi ſervi, pro injuria corporis ſui libertati tradantur.

LX.

n. XXVIII. Quæſt. 1. Judæorum filios, ex Conc. Tolet. IV. can. 59.

Judæorum filios vel filias, ne parentum ultro involvantur erroribus, ab eorum conſortio ſeparari decernimus ; deputatos aut monaſteriis, aut Chriſtianis viris, ac mulieribus Deum timentibus : ut ſub eorum converſatione cultum fidei diſcant, atque in melius inſtituti, tam in moribus, quam in fide proficiant.

LXI.

7. I Quæſt. 4. Judæi baptizati, ex Conc. Tolet. IV. can. 60. Eych. 18.

Judæi baptizati, ſi poſtea prævaricantes in Chriſtum, qualibet pœna damnati exſtiterunt, a rebus eorum fideles filios excludi non oportebit : quia ſcriptum eſt : *Filius non portabit iniquitatem patris.*

LXII.

22. XXVIII. Quæſt. 1. Sæpe malorum. ex Conc. Tolet. IV. can. 61.

Sæpe malorum conſortia etiam bonos corrumpunt, quanto magis eos qui ad vitia proni ſunt ? Nulla igitur ultra communio ſit Hebræis ad fidem Chriſtianam tranſlatis cum his qui adhuc in vetere ritu conſiſtunt ; ne forte eorum [a] participatione ſubvertantur. Quicumque igitur amodo ex his qui baptizati ſunt infidelium conſortia non vitaverint, & hi Chriſtianis donentur, & illi publicis cædibus deputentur.

[a] *mſ.* particiſplo.

LXIII.

23. XXVIII. Quæſt. 1. Judæi qui Chriſtianas, ex Conc. Tolet. IV. can. 63.

Judæi qui Chriſtianas mulieres in conjugio habent, admoneantur ab epiſcopo civitatis ipſius, ut ſi cum eis permanere cupiunt, Chriſtiani efficiantur. Quod ſi admoniti noluerint, ſeparentur : quia non poteſt infidelis in ejus permanere [b] conjugio, quæ jam in Chriſtianam tranſlata eſt fidem. Filii autem qui ex talibus nati exſiſtunt, fidem atque conditionem matris ſequantur. Similiter & hi qui procreati ſunt de infidelibus mulieribus & infidelibus viris, Chriſtianam ſequantur religionem, non Judaïcam ſuperſtitionem.

[b] conjunctione, *Ipſ.*

LXIV.

24. II. Quæſt. 3. Non poteſt erga. Conc. Tolet. V. can. 63.

Non poteſt erga homines eſſe fidelis, qui Deo exſiterit infidelis. Judæi ergo qui dudum Chriſtiani effecti ſunt, & nunc in Chriſti fidem prævaricati ſunt, ad teſtimonium dicendum admitti non debent ; quamvis eſſe ſe Chriſtianos annuntient. Quia, ſicut in fide Chriſti ſuſpecti ſunt, ita & in teſtimonio humano dubii habentur. Infirmari ergo oportet eorum teſtimonium, qui in fide falſi docentur : nec eis eſſe credendum, qui veritatis a ſe fidem abjecerunt.

LXV.

25. XVIII. Quæſt. 4. Conſtituit ſanctum, ex Conc. Tolet. IV. can. 64.

Præcipiente domino atque excellentiſſimo Siſenando rege, id conſtituit ſanctum concilium, ut Judæi, aut hi qui ex Judæis ſunt, officia publica nullatenus appetant : quia ſub hac occaſione Chriſtianis injuriam faciunt. Ideoque judices provinciarum cum ſacerdotibus, eorum ſubreptiones fraudulenter [c] elicitas ſuſpendant, & officia publica eos agere non permittant. Si quis autem judicum hoc permiſerit, velut in ſacrilegum excommunicatio proferatur ; & is qui ſubrepſerit, publicis cædibus deputetur.

[c] elicitas, *Iſid. & mſ.*

LXVI.

Ex decreto glorioſiſſimi principis hoc ſanctum elegit concilium, ut Judæis non liceat Chriſtianos ſervos habere, nec Chriſtiana mancipia emere, nec cujuſquam conſequi largitate : nefas eſt enim ut membra Chriſti ſerviant antichriſti miniſtris. Quod ſi deinceps ſervos Chriſtianos, vel ancillas Judæi habere præſumpſerint, ſublati ab eorum dominatu libertatem a principe conſequantur.

LXVII.

27. XII. Quæſt. 2. Eſt illi qui, ex Conc. Tolet. IV. can. 66.

Et ſi hi qui nulla ex rebus ſuis pauperibus Chriſti diſtribuunt, æterni judicis voce in futurum condemnabuntur ; quanto magis hi qui auferunt pauperibus quod non dederunt ? Quapropter epiſcopi, qui nihil ex ſuo proprio eccleſiæ Chriſti compenſaverunt, hanc divinam ſententiam mutuant, & liberos ex [d] familiis eccleſiæ ad condemnationem ſuam facere non præſumant. Impium eſt enim, ut qui res ſuas eccleſiæ Chriſti non contulit, damnum inferat, & jus eccleſiæ alienare [e] intendat. Tales igitur libertos ſucceſſor epiſcopus aliqua oppoſitione ad jus eccleſiæ revocabit : quia eos non æquitas, ſed improbitas abſolvit.

ANNO CHRISTI 633.

[d] *mſ.* famulis.

[e] *mſ.* commendat.

LXVIII.

41. XII. Quæſt. 2. Epiſcopus qui mancipium, ex Conc. Tolet. IV. can. 67.

Epiſcopus qui mancipium juris eccleſiæ, non retento eccleſiaſtico patrimonio, manumittere deſiderat, duo meriti ejuſdem & peculii coram concilio eccleſiæ, cui præminet, per commutationem, ſubſcribentibus ſacerdotibus offerat : ut rata & juſta inveniatur definitio commutantis. Tunc enim liberam manumiſſionem ſine patrocinio eccleſiæ concedere poterit : quia eum quem libertati tradere diſponit, jam juri proprio acquiſivit. Hujuſmodi autem liberto adverſus eccleſiam cujus juris exſtitit, accuſandi vel teſtificandi denegetur licentia. Quod ſi præſumpſerit, placet ut ſtante commutatione, in ſervitutem [f] propriæ eccleſiæ revocetur, cui nocere conatur.

[f] *al.* propetam.

LXIX.

Conſenſus totius concilii definivit, ut ſacerdotes qui aut res ſuas eccleſiæ relinquunt, aut nihil habentes aliqua tamen prædia, aut familias eccleſiis ſuis conquirunt ; licebit illis aliquos de familiis ejuſdem eccleſiæ manumittere, juxta rei collatæ modum, quem antiqui canones decreverunt ; ita ut cum peculio & poſteritate ſua ingenui ſub patrocinio eccleſiæ maneant, utilitates injunctas ſibi, juxta quod potuerint, proſequentes.

LXX.

45. XII. Quæſt. 2. Liberti eccleſiæ, quia, ex Conc. Tolet. IV. can. 69.

Liberti eccleſiæ (quia numquam moritur eorum patrona) a patrocinio ejuſdem numquam diſcedant ; nec poſteritas quidem eorum, ſicut priores canones decreverunt. Ac ne forte libertas eorum in futura prole non pateat, ipſaque poſteritas naturali ingenuitate obnitens, ſeſe ab eccleſiæ patrocinio ſubtrahat ; neceſſe eſt ut tam iidem liberti, quam ab eis progeniti, profeſſionem epiſcopo ſuo faciant, per quam ſe ex familia eccleſiæ libertos effectos eſſe fateantur ; ejuſque patrocinium non relinquant : ſed juxta virtutem ſuam obſequium ei vel obedientiam præbeant.

LXXI.

46. XII. Quæſt. 2. Liberti eccleſiæ qui, ex Conc. Tolet. IV. can. 70.

Liberti eccleſiæ, qui a patrocinio ejus diſcedentes, quibuſlibet perſonis adhæſerunt, ſi admoniti redire contempſerint, manumiſſio eorum irrita ſit : quia per inobedientiæ contemptum actione ingrati tenentur.

LXXII.

1. Diſtinct. 19. Liberti quicun. Conc. Tolet. IV. can. 71.

Liberti qui a quibuſcumque manumiſſi ſunt, atque eccleſiæ patrocinio commendati exſiſtunt, ſicut regulæ antiquorum patrum conſtituerunt, ſacerdotali defenſione a cujuſlibet inſolentia protegantur ; ſive in ſtatu libertatis eorum, ſeu in peculio quod habere noſcuntur.

LXXIII.

3. Diſtinct. 14. Quicumque libertatem, ex Conc. Tolet. IV. can. 72.

Quicumque libertatem a dominis ſuis percipiunt, ut nullum ſibimet obſequium patronus retentet ; iſti, ſi ſine crimine ſunt, ad clericatus ordinem libere ſuſcipiantur ; quia directa manumiſſione abſoluti noſcuntur. Qui vero retento obſequio manumiſſi ſunt ; pro eo quod adhuc a patrono ſervitute tenentur obnoxii, nullatenus ſunt ad eccleſiaſticum ordinem promovendi ; ne quando voluerint eorum domini, fiant ex clericis ſervi.

LXXIV.

De familiis eccleſiæ conſtituere preſbyteros & diacones per parochias liceat ; quos tamen vitæ rectitudo &

ANNO CHRISTI 633.

do & probitas morum commendat: ea tamen ratione, ut antea manumiſſi libertatem ſtatus ſui percipiant, & denuo ad eccleſiaſticos honores ſuccedant: irreligioſum eſt enim obligatos exſiſtere ſervituti, qui ſacri ordinis ſuſcipiunt dignitatem. Quidquid autem talibus, aut per libertatem conceſſum, aut ſucceſſione exſtiterit datum, aut a quolibet quoquo modo collatum; non licebit eis quidpiam inde in extraneas perſonas tranſmittere; ſed omnia ad jus eccleſiæ, a qua manumiſſi ſunt, oportet poſt eorum obitum pertinere. His quoque, ſicut & ceteris eccleſiæ libertis, accuſandi vel teſtificandi adverſus eccleſiam aditus intercluditur: ad quos ſi adſpiraverint, non ſolum libertatis beneficio careant, ſed etiam honoris gradu, quem non dignitate naturæ, ſed temporis neceſſitate promeruerunt.

LXXV.

Concil. Tolet. V. can. 7. determinat, ut hæc decretum in omnibus ſynodis præſſis publica voce pronuncietur.

Poſt inſtituta quædam eccleſiaſtici ordinis, vel decreta, quæ ad quorumdam pertinent diſciplinam, poſtrema nobis cunctis ſacerdotibus ſententia eſt, pro robore noſtrorum regum, & ſtabilitate gentis Gothorum, pontificale ultimum ſub Deo judice ferre decretum. Multarum quippe gentium (ut fama eſt) tanta exſtat perfidia animorum, ut fidem [a] ſacramento promiſſam regibus ſuis ſervare contemnant, & ore ſimulent juramenti profeſſionem, dum retineant mente perfidiæ impietatem. Jurant enim regibus ſuis, & fidem quam pollicentur prævaricant: nec metuunt volumen illud judicii Dei, per quod inducitur maledictio, multaque pœnarum comminatio, ſuper eos qui jurant in nomine Dei mendaciter. Quæ igitur ſpes talibus populis contra hoſtes laborantibus erit? quæ fides ultra cum aliis gentibus in pace credenda? quod fœdus non violandum? quæ in hoſtibus jurata ſponſio [b] permanebit, quando nec ipſis propriis regibus juratam fidem conſervant? Quis enim adeo furioſus eſt, qui caput ſuum manu propria deſecet? Illud notum eſt, immemores ſalutis ſuæ propria manu ſeipſos interimunt, in ſemetipſos ſuoſque reges proprias convertendo vires: & dum Dominus dicit: *Nolite tangere chriſtos meos*: & David: *Quis*, inquit, *extendet manum ſuam in Chriſtum Domini, & innocens erit?* illis nec vitare metus eſt perjurium, nec regibus ſuis inferre exitium. Hoſtibus quippe fides pacti datur, nec violatur. Quod ſi in bello fides valet, quanto magis in [c] ſuis ſervanda eſt. Sacrilegium quippe eſt, ſi violetur a gentibus regum ſuorum promiſſa fides; quia non ſolum in eos fit pacti tranſgreſſio; ſed & in Deum quidem, in cujus nomine pollicetur ipſa promiſſio. Inde eſt quod multa regna terrarum cæleſtis iracundia ita permutavit, ut per impietatem fidei & morum, alterum ab altero ſolveretur. Unde & nos cavere oportet caſum hujuſmodi gentium; ne ſimiliter plaga feriamur præcipiti, & pœna puniamur crudeli. Sic enim Deus angelis in ſe prævaricantibus non pepercit, qui per inobedientiam cæleſte habitaculum perdiderunt. Unde & per Iſaïam dicitur: *Inebriatus eſt gladius meus in cælo*: quanto magis nos noſtræ ſalutis interitum timere debemus, ne per infidelitatem eodem ſævientis Dei gladio pereamus. Quod ſi divinam iracundiam vitare volumus, & ſeveritatem ejus ad clementiam provocare cupimus, ſervemus erga Deum religionis cultum cum timore; cuſtodiamus erga principes noſtros pollicitam fidem, atque ſponſionem. Non ſit in nobis, ſicut in quibuſdam gentibus, infidelitatis ſubtilitas impia, non ſubdola mentis perfidia, non perjurii nefas, nec conjurationum nefanda molimina. Nullus apud nos præſumptione regnum arripiat; nullus excitet mutuas ſeditiones civium; nemo meditetur interitus regum: ſed & defuncto in pace principe, primates totius gentis cum ſacerdotibus ſucceſſorem regni concilio communi conſtituant: ut dum unitatis concordia a nobis retinetur, nullum patriæ gentis diſſidium per vim atque ambitum oriatur. Quod ſi hæc admonitio mentes noſtras non corrigit, & ad ſalutem communem cor noſtrum nequaquam perducit, audite ſententiam noſtram. Quicumque igitur a nobis, vel totius Hiſpaniæ populis, qualibet conjuratione vel ſtudio ſacramentum fidei ſuæ, quod pro patriæ gentiſque Gothorum ſtatu, vel conſervatione regiæ ſalutis pollicitus eſt, temeraverit, aut regem nece attrectaverit, aut poteſtate regni exuerit, aut præſumptione tyrannica regi faſtigium uſurpaverit, anathema ſit in conſpectu Dei Patris & angelorum: atque ab eccleſia catholica, quam profanaverit perjurio, efficiatur extraneus, & ab omni cœtu Chriſtianorum alienus, cum omnibus impietatis ſuæ ſociis: quia oportet ut una pœna teneat obnoxios, quos ſimilis error invenerit implicatos. Quod iterum ſecundo replicamus dicentes: Quicumque amodo ex nobis vel cunctis Hiſpaniæ populis quolibet tractatu vel ſtudio ſacramentum fidei ſuæ, quod pro patriæ gentiſque Gothorum ſtatu, vel conſervatione regiæ ſalutis pollicitus eſt, violaverit, aut regem nece attrectaverit, aut poteſtate regni exuerit, aut præſumptione tyrannica regni faſtigium uſurpaverit, anathema ſit in conſpectu Chriſti, & apoſtolorum ejus: atque ab eccleſia catholica, quam perjurio profanaverit, efficiatur extraneus; & ab omni conſortio Chriſtianorum alienus, & damnatus in futuro Dei judicio habeatur, cum comparticibus ſuis. Quia dignum eſt, qui talibus ſociantur, ipſi etiam damnationis eorum participatione obnoxii teneantur. Hoc etiam tertio acclamamus, dicentes: Quicumque amodo ex nobis vel cunctis Hiſpaniæ populis qualibet meditatione vel ſtudio ſacramentum fidei ſuæ, quod pro patriæ ſalute, gentiſque Gothorum ſtatu, vel incolumitate regiæ poteſtatis pollicitus eſt, violaverit, aut regem nece attrectaverit, aut poteſtate regni exuerit, aut præſumptione tyrannica regni faſtigium uſurpaverit, anathema ſit in conſpectu Spiritus ſancti, & martyrum Chriſti: atque ab eccleſia catholica, quam perjurio profanaverit, efficiatur extraneus, & ab omni communione Chriſtianorum alienus; neque partem juſtorum habeat, ſed cum diabolo, & angelis ejus, æternis ſuppliciis condemnetur, una cum eis qui eadem conjuratione nituntur: ut par pœna perditionis conſtringat, quos in perniciem prava ſocietas copulat. Et ideo, ſi placet omnibus qui adeſtis, hæc tertio reiterata ſententia veſtræ vocis eam conſenſu firmate. Ab univerſo clero, vel populo dictum eſt: Qui contra hanc noſtram definitionem præſumpſerit, anathema, maranatha, hoc eſt, perditio in adventu Domini ſit, & cum Juda Scarioth partem habeat, & ipſi & ſocii eorum: Amen.

Quapropter nos ipſi ſacerdotes, omnem eccleſiam Chriſti ac populum admonemus, ut tremenda hæc & totiens iterata ſententia nullum ex nobis præſenti atque æterno condemnet judicio; ſed fidem promiſſam erga glorioſiſſimum dominum noſtrum Siſenandum regem cuſtodientes, ac ſincera illi devotione famulantes, non ſolum divinæ pietatis clementiam in nobis provocemus, ſed etiam gratiam antefati principis percipere mereamur: Amen.

[a] Te quoque præſentem regem, futuroſque ſequentium ætatum principes humilitate qua debemus depoſcimus, ut moderati & mites erga ſubjectos exſiſtentes, cum juſtitia & pietate populos a Deo vobis creditos regatis, bonamque viciſſitudinem qui vos conſtituit largitori Chriſto reſpondeatis; regnantes

[a] *Hæc omnia de formendo optimo principe fere deſumpta ſunt ex Auguſtino lib. V. de civitate Dei, cap. 24.* Sed felices eos dicemus, *inquit*, ſi juſte imperant; ſi inter linguas ſublimiter honorantium, & obſequia nimis humiliter ſalutantium, non exultant, *&c. per totum caput.*

ANNO CHRISTI 633.

cum humilitate cordis, cum ſtudio bonæ actionis. Ne quiſquam veſtrum ſolus in cauſis capitum, aut rerum ſententiam ferat: ſed conſenſu publico, cum rectoribus, ex judicio manifeſto delinquentium culpa pateſcat; ſervata vobis in offenſis manſuetudine, ut non ſeveritate magis in illis quam indulgentia polleatis: ut dum omnia hæc, auctore Deo, pio a vobis moderamine conſervantur, & reges in populis, & populi in regibus, & Deus in utriſque lætetur. Sane de futuris regibus hanc ſententiam promulgamus: ut ſi quis ex eis contra reverentiam legum ſuperba dominatione, & faſtu regio, in flagitiis & facinore, ſive cupiditate, crudeliſſimam poteſtatem in populis exercuerit, anathematis ſententia a Chriſto Domino condemnetur, & habeat a Deo ſeparationem atque judicium; propter quod præſumpſerit prava agere, & in perniciem regnum convertere. De Suintilane vero, qui ſcelera propria metuens, ſeipſum regno privavit, & poteſtatis faſcibus exuit, id cum gentis conſulto decrevimus, ut neque eumdem vel uxorem ejus, propter mala quæ commiſerunt, neque filios eorum unitati noſtræ umquam conſociemus, nec eos ad honores, a quibus ob iniquitatem dejecti ſunt, aliquando promoveamus; quique etiam, ſicut a faſtigio regni habentur extranei, ita & a poſſeſſione rerum, quas de miſerorum ſumptibus auxerant, maneant alieni; præter id quod pietate piiſſimi principis noſtri fuerint conſecuti. Non aliter & [a] Gelanem memorati Suintilanis & ſanguine & ſcelere fratrem, qui neque in germanitatis [b] fœdere ſtabilis exſtitit, nec fidem glorioſiſſimo domino noſtro pollicitam conſervavit; hunc igitur cum conjuge ſua, ſicut & antefatos, a ſocietate gentis, atque conſortio noſtro placuit ſeparari; nec in amiſſis facultatibus, in quibus per iniquitatem creverant, reduces fieri; præter id quod conſecuti fuerint pietate clementiſſimi principis noſtri: cujus gratia & bonos donorum præmiis ditat, & malos a beneficentia ſua non ſeparat. Gloria autem & honor omnipotenti Deo noſtro, in cujus nomine congregati ſumus. Poſt hæc ſalus, & pax, & diuturnitas piiſſimo & amatori Chriſti domino Siſenando regi; cujus devotio nos ad hoc decretum ſalutiferum convocavit. Corroboret Chriſti gloria regnum illius, [c] gentiſque Gothorum in fide catholica: annis & meritis protegat illum uſque ad ultimam ſenectutem ſumma Dei gratia: & poſt præſentis regni gloriam, ad æternum regnum tranſeat; ut ſine fine regnet, qui in ſæculo feliciter imperat; ipſo præſtante qui eſt Rex regum & Dominus dominantium, cum Patre & Spiritu ſancto in ſæcula ſæculorum. Amen.

Definitis itaque iis quæ ſuperius comprehenſa ſunt, annuente religioſiſſimo principe, placuit deinde, nulla re impediente, a quolibet noſtrum ea quæ conſtituta ſunt temerari, ſed cuncta ſalubri conſilio [d] conſervare: quæ quia profectibus eccleſiæ, & animæ noſtræ conveniunt, etiam propria ſubſcriptione, ut permaneant, roboramus. [e]

a Gillanem. *Ispd.*

b Ida, *Iſid.*

c genteſque, *Iſidor.*

d conſervat, *Iſid.*

e *al.* addit, & ſubſcripſimus omnes.

SUBSCRIPTIONES.

Ego Iſidorus in Chriſti nomine Spalenſis eccleſiæ epiſcopus metropolitanus, [f] hæc ſtatuta ſubſcripſi.

Selva Narbonenſis metropolitanus epiſcopus, ſubſcripſi.

Stephanus eccleſiæ Emeritenſis metropolitanus epiſcopus, ſubſcripſi.

Julianus eccleſiæ Bracarenſis metropolitanus epiſcopus, ſubſcripſi.

Juſtus eccleſiæ Toletanæ metropolitanus epiſcopus, ſubſcripſi.

f hoc conſtituens, *Iſidor.*

g *al.* Ego Iſiclas.

Audax eccleſiæ Tarraconenſis metropolitanus epiſcopus, ſubſcripſi.

Stephanus [a] Auſenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Petrus [b] Veterenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Acutulus [c] Elenenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

[d] Nonnitus Gerundenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Conantius [e] Palentinæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Clarentius Accitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Bigitinus Bigaſtrenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Siſaldus Emporitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Bonifacius Caurienſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Hilarius Complutenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Euſebius Baſtitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Gabinius Calagurritanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Joannes [f] Illeplenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Siſiſclus Elborenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Marcellus Urcitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Deodatus Egabrienſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Joannes Dertoſanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Euſebius Valerienſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

[g] Leudeſicus Cordubenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Jacobus Mentеſanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Germanus monaſterii Dumienſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Samuel Itienſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Profuturus Lamicenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Servuſdei [h] Calabienſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Monteſis Egitanienſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

[i] Remaſſarius [k] Nemanenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Concordius Aſturicenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Ranarius Urgelitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Eugenius [l] Egarenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Florentius Setabitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Theodoigius Abilenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Abentius Aſtigitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Pimenius Aſidonenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Etherius Eliberitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Anatolius [m] Luthuenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Fructuoſus Ilerdenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Perſeverantius Caſtellonenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Muſitacius Valentinæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

[n] Viaricus Olyſipponenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Antonius Segobrienſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Anſiulfus Portugalenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Serpentinus Illicitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Suanila Oretanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Metopius [o] Britanienſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Anaſtaſius Tudenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Ilpidius Tyraſſonæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Ordulfius Oſcenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Braulio Cæſarauguſtanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Auſericus Segobienſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Iſdiſclus Segontienſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

[p] Epartius Italicenſis epiſcopus eccleſiæ, ſubſcripſi.

Lauſus [q] Vaſenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

[r] Modarius Pacenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Hiccila Salmanticenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Baſconius Lucenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Egila Oxomenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

[s] Contaurus preſbyter, vicarius Fidentii Tuccitani epiſcopi, ſubſcripſi.

ANNO CHRISTI 633.

a *al.* Auſonenſis.

b *al.* Beterenſis.

c *al.* Elenenſis.

d *al.* Vrdenſis.

e *al.* Apalenſis.

f *al.* Illpenſis.

g *al.* Leolefredus.

h *al.* Lacobrigenſis.

i *al.* Nemeſianus.

k *al.* Nemanenſis.

l *al.* Egabrenſis.

m *al.* Luciſenſis. *al.* Lumienſis.

n *al.* Ubaricus.

o *al.* Britonienſis.

p Forte, Epachius.

q *al.* Veſenſis.

r *al.* Modeſtinus.

s *al.* Centaurus eccleſiæ Tuccitanæ preſbyter, agens vicem domini mei Fidentii.

Renatus preſbyter, vicarius Ermulfii epiſcopi [a] Coimbrienſis, ſubſcripſi.

Marcus preſbyter vicarius David Aurienſis epiſcopi, ſubſcripſi.

Joannes preſbyter, vicarius Severi Barcinonenſis epiſcopi, ſubſcripſi.

Domarius archidiaconus, vicarius Carterii Arcavicenſis epiſcopi, ſubſcripſi.

Stephanus archidiaconus, vicarius Geneſii Magalonenſis epiſcopi, ſubſcripſi.

Donellus archidiaconus, vicarius Solemnii [a] Carcaſonenſis epiſcopi, ſubſcripſi.

[a] al. Coimbrienſis.

[a] al. Arcaſenſis.

ANNO CHRISTI 638.

CONCILIUM TOLETANUM V.

ANNO CHRISTI 638.

anno primo Chintilani, era DCLXXIV.

Eſt in Collectione Iſidori.

TITULI CAPITULORUM.

I. *De conſtitutione novarum litaniarum.*

II. *De cuſtodia ſalutis regum, & defenſione prolis præſentium principum.*

III. *De reprobatione perſonarum, quæ prohibentur adipiſci regnum.*

IV. *De his qui ſibi* [b] *regnum blandiuntur rege ſuperſtite.*

V. *De his qui principes maledicere præſumunt.*

VI. *Ut regnum fideles a ſucceſſoribus regni a rerum jure non fraudentur, pro ſervitutis mercede.*

VII. *Quod in celebritate eunctorum conciliorum ſynodus Toletana, temporibus Siſenandi habita per* [c] *pronuntiationem vocis clara, ob cuſtodiam ſui cunctis debeat innoteſcere.*

VIII. *De indulgentia principum noxiis ſervata.*

IX. *De favore principis concilii acclamatione conceſſo.*

[b] al. regni blandiuntur ſpe.

[c] al. prolationem.

PRÆFATIO.

APud urbem Toletanam diverſis ex provinciis Hiſpaniæ ſacerdotes Domini, qui in uno pacis oſculo in baſilica ſanctæ confeſſoris Leocadiæ, conſedimus, gratiarum actiones omnipotenti Domino perſolvimus, propter ſuam magnam miſericordiam; cujus nutu in hanc convenimus concordiam, & glorioſi principis noſtri [d] Chintilæ regis initia, ob cujus ſalutis & felicitatis conſtantiam, ſupernam imploramus clementiam; quod in medio noſtri cœtus ingreſſus cum optimatibus, & ſenioribus palatii ſui, ſupplex ſe omnium orationibus commendavit: ſuoſque fideles ita facere ſancta exhortatione coëgit: atque hanc inſtitutionem, quam ex præcepto ejus, & decreto noſtro ſancimus, divina inſpiratione præmiſit.

[d] Anno primo electionis in Concilio Toletano VI. cap. 1. & infra pag. 600.

[d] al. Chintilanæ.

CAPITULA.

I.

Scilicet ut in cuncto regno a Deo ſibi conceſſo, ſpecialis & propria hæc religioſa omni tempore teneatur obſervantia: ut a die Iduum Decembrium litaniæ triduo [e] uſque annua ſucceſſione peragantur, & indulgentia delictorum lacrymis impetretur. Quod ſi dies Dominica interceſſerit, in ſequenti hebdomada celebrentur; ut quoniam abundante iniquitate, & deficiente caritate, eo uſque protelatur malitia, ut nova exerceantur facinora; nova quoque hæc ipſa ſurgat conſuetudo, quæ poſſit ante omnipotentis oculos, veſtra eſſe purgatio.

[e] ubique. Iſid.

II.

Summa autem nobis vigilantia, & grandi religionis cura providendum eſt, ut mala quæ aſſidue prohibita perpetrantur, circumſpecta diſciplina eccleſiaſtica exſtirpentur. Non enim incaſſum ſcriptum eſt: *Peſtilenti flagello ſtultus ſapientior erit.* Quamobrem quoniam præponderante onere delictorum experientia pæne ſemper ac ſæpe fieri diſcimus, quod magnopere vitare debemus; quod etiam cuſtodituros nos cum divinis ſacramentis ſpopondimus, temeritate violamus: ideoque frequenter eſt compeſcendum, quod crebro invenitur tranſgreſſum. Sed ne ſuccedentes præcedentibus, ac deinde ſequentes invideant anterioribus, ut cuncta quiete & pacate permaneant, hæc noſtri concilii communiter confiderata defertur ſententia: ut ſervatis quæcumque in univerſali & magna ſynodo proviſa conſcriptaque circa principum ſalutem & utilitatem ſunt, hæc quoque adjecta cuſtodiantur: videlicet ut omni benignitate, omnique firmitate circa omnem poſteritatem principis noſtri Chintilæ regis teneatur dilectio, & præbeatur rationabile defenſionis adminiculum: ne [b] rebus juſte proviſis, aut etiam parentum digna proviſione [c] procuratis, vel juris proprietate injuſte fraudentur: ne a quoquam cauſæ illicite exquiſitæ lædendi eos præbeantur; ne quocumque modo in quibuſlibet rebus, ſpreta dilectione, moleſtentur. Hæc enim licentia efficit, & principes in ſubjectis ſuſpectos, & ſubjectos in bonis principum cupidos. Quocirca, ne & præmiſſa contemnantur, & ut cupiditas radix omnium malorum auferatur: conteſtamur omnes præſentes, & abſentes, vel etiam futuris temporibus ſubſequentes, coram Deo & angelis ejus; quod ſi quiſquam noſtræ conſtitutionis temerator exſtiterit, [d] & quacumque argumentatione odioſe eos moleſtare, aut in aliquo fuerit conatus lædere; ſit anathema in Chriſtianorum omnium cœtu, atque ſuperno condemnetur judicio; ſit exprobrabilis omnibus catholicis, & abominabilis ſanctis angelis in miniſterio Dei conſtitutis; ſit in hoc ſæculo perditus, & in futuro condemnatus, qui tam rectæ proviſioni noluit præbere conſenſum.

Conc. Tolet. IV. can. 65.

[b] res juſte proviſæ, Iſid.

[c] procuratis ad juris proprietatem pertinentes injuſte fraudentur: nec a quoquam cauſa illicite exquiſita lædendi eos præbeantur. Iſid.

[d] atque contemptor & quacunque, Iſid.

III.

Inexpertis & novis morbis novam decet invenire medelam. Quapropter, quoniam inconſideratæ quorumdam mentes, & ſe minime capientes, quos nec origo ornat, nec virtus decorat, paſſim putant licenterque ad regiæ majeſtatis pervenire faſtigia; hujus rei cauſa noſtra omnium, cum invocatione divina, profertur ſententia: ut qui talia meditatus fuerit, quem nec electio omnium [e] probat, nec Gothicæ gentis nobilitas ad hunc honoris apicem trahit, ſit a conſortio catholicorum privatus, & divino anathemate condemnatus.

[e] præficit, Iſid.

IV.

Ergo quia & religioni inimicum, & hominibus conſtat eſſe [f] ſuperſtitioſum, futura illicite cogitare, & caſus principum exquirere, ac ſibi in poſterum providere; cum ſcriptum ſit: *Non eſt veſtrum noſſe tempora, vel momenta, quæ Pater poſuit in ſua poteſtate;* hoc decreto cenſemus, ut quiſquis inventus fuerit talia perquiſiſſe; & vivente principe, in alium attendiſſe pro futura regni ſpe, aut alios in ſe propter id attraxiſſe; a conventu catholicorum excommunicationis ſententia repellatur.

[f] pernicioſum, Iſid.

Act. 1.

ANNO CHRISTI 638.

V.

Sed & hoc pro peſtilentioſis hominum moribus, ſalubri [a] ordinatione cenſemus, ne quis in principem maledicta congerat. Scriptum eſt enim a Legiſlatore: *Principem populi tui non maledices.* Quod ſi quis fecerit, excommunicatione eccleſiaſtica plectatur. Nam ſi *maledici regnum Dei non poſſidebunt*, quanto magis talis ab eccleſia neceſſario pellitur, qui divinæ violator ſententiæ invenitur?

[a] deliberatione, *Iſid. Exod.* 22. 1. *Cor.* 6.

VI.

Simili providentia pro fidelibus regum noſtra datur ſententia, ut quiſquis ſuperſtes principum exſtiterit, juſte in rebus profligatis, & largitate principis acquiſitis, nullam debeat habere jacturam. Nam ſi licenter & injuſte fidelium perturbentur mentes, nemo optabit promptum ac fidele præſtare obſequium, dum cuncta nutant in incertum, & in futuro diſcriminis formidatur cauſa. Sed ſaluti & rebus eorum principalis pietas debet præbere ſuffragia: exemplis enim ceteri provocantur ad fidem, cum fideles non fraudantur mercede.

Idem infra, in Concilio Tolet. VI. cap. 14.

VII.

Propter malarum mentium facilitatem & memoriæ oblivionem hoc ſacratiſſima ſtatuit ſynodus, ut in omni concilio epiſcoporum Hiſpaniæ, univerſalis concilii decretum, quod propter principum noſtrorum eſt ſalutem conſtitutum, peractis omnibus in ſynodo publica voce debeat pronunciari; quatenus ſæpe [b] ſupplicatum auribus, vel aſſiduitate iniquorum mens territa corrigatur, quæ ad prævaricandum & oblivione & facilitate [c] producitur.

Conc. Tolet. IV. cap. 3.

[b] replicatum, *Iſidor.*

[c] perducitur, *Iſidor.*

VIII.

In his omnibus quæ præmiſimus, poteſtatem indulgentiæ in culpis delinquentium principi reſervamus: ut juxta bonitatis & pietatis ſuæ moderamen, ubi emendationem proſpexerit mentium, veniam tribuat culparum.

IX.

His vero omnibus finem & robur ſubſcriptione noſtra facientes, gloriam & laudem omnipotenti Domino, in quantum mortalium valetudo ſinit, reddimus. Poſt hoc gratias excellentiſſimo & glorioſo principi noſtro Chintilæ regi peragimus: cujus ardor fidei & ſtudium bonæ intentionis, & unanimitatis concordiam nobis tribuit, & fiduciam caritatis. Donet ei Dominus & de inimicis triumphum, & de beatitudine gaudium; cuſtodiat eum protectione aſſidua, & muniat bonæ voluntatis ſuæ circumſpectione tutiſſima, cujus regnum manet in ſæcula ſæculorum. Amen.

SUBSCRIPTIONES.

Ego Eugenius Dei miſeratione Toletanæ eccleſiæ provinciæ Carthaginienſis metropolitanus epiſcopus, his communibus decretis, annuens ſubſcripſi.

Ego [d] Conantius ſanctæ eccleſiæ Palentinæ epiſcopus, his [e] communibus decretis annuens ſubſcripſi.

Ego Clarentius eccleſiæ Accitanæ epiſcopus, his [f] communibus decretis, annuens ſubſcripſi.

Ego [g] Bigitinus eccleſiæ Bigaſtrenſis epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

Ego Euſebius eccleſiæ [h] Baſtitanæ epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

Ego Hilarius eccleſiæ Complutenſis epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

Ego Marcellus eccleſiæ Urcitanæ epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

Ego Florentius eccleſiæ Setabitanæ epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

Ego Braulio eccleſiæ Cæſarauguſtanæ epiſcopus, ſubſcripſi.

[d] al. Tonantius.

[e] al. omnibus.

[f] al. omnibus.

[g] al. Viguanus.

[h] al. Bigaſtrenſis.

A Ego [a] Ola eccleſiæ Barcinonenſis epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

Ego Elpidius eccleſiæ [b] Carcaſſonenſis epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

Ego [c] Muſtatius eccleſiæ Valentinæ epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

Ego Viaricus eccleſiæ Olyſipponenſis epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

Ego Jacobus eccleſiæ Menteſanæ epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

Ego Euſebius eccleſiæ Valerienſis epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

Ego Serpentinus eccleſiæ Illicitanæ epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

B Ego Suavila eccleſiæ Oretanæ epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

Ego [d] Amanungus eccleſiæ Aucenſis epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

Ego Egila eccleſiæ Oxomenſis epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

Ego Anſericus eccleſiæ [e] Segobienſis epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

Ego Idiſclus eccleſiæ Segontienſis epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

Ego Antonius eccleſiæ Danienſis epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

Aſphalius in Chriſti nomine preſbyter, agens vicem domini mei [f] Perſeverantii, his decretis annuens ſubſcripſi.

C Petrus in Chriſti nomine [g] decanus, agens vicem domini [h] mei Antonii epiſcopi, his decretis annuens ſubſcripſi.

[a] al. Hola, al. Ota, al. Vita.

[b] al. Tyraſſonenſis.

[c] al. Muſtatius, alias, Muſtanus.

[d] al. Amantius.

[e] al. Segobienſis.

[f] Erat hic epiſcopus Caſtalonenſis.

[g] al. diaconus.

[h] al. Metanenſi.

In nomine Domini, Flavius Chintila rex.

CUm boni principis cura omni nitatur vigilantia providere patriæ gentiſque ſuæ commodo; tunc potiſſimum non exſiſtit infructuoſa, ſi etiam ſua induſtria placatur divina clementia. Ideoque noſtræ manſuetudinis, collectis in urbem Toletanam ex provinciis diverſis epiſcopis, adhortationis exſtitit inſtantia, ut tempore congruo hæc religionis per eorum ſententiam inſtitueretur obſervantia, ut a die Iduum Decembrium, quod eorum decrevit ſanctitas, litaniæ per omnes regni noſtri provincias omni debeant celebrari devotionis cura. Quocirca tam ſacratiſſimæ electioni, & omni deſiderio amplectendæ, regali auctoritate faventes, & quæcumque in eadem ſynodo definita ſunt confirmantes, decrevimus: ut in triduo conſcripto, juxta quod reverentiſſimorum virorum continet decretum, ab omni anima Chriſtiana cælorum Domino humilitatis ſatisfactio dependatur: & pro facinoribus atque flagitiis, quibus quotidie graſſante diabolo irretimur, lacrymis jejuniiſque digna obſequia rependamus. Verumtamen, ut vobis certius præfatorum patrum ſententia innoteſcat, eam ſubter connecti præcipimus. Oraculis autem noſtris ſancimus: ut hi, quorum in quibuſlibet rebus patriæ noſtræ invigilat cura, id eſt, tam optimatum, quam comitum, judicum etiam, ceterorumque ordinum præcipua ſolicitudo exſiſtat; ut his diebus ab omni omnino inquietudine, vel qualibet negotiorum actione omnis conditio, ætas & ſexus debeat vacare: ut otio ſancto mancipati aptiores erga Deum reddi poſſint cæleſtem implorando miſericordiam conſequi. Ergo ut omnes hoc præcepto noſtro præmoneantur, ſacerdotum induſtriæ delegamus. Datum ſub die pridie Kalendas Julias, anno feliciter primo regni noſtri, Toleto.

Anno Christi 638.

CONCILIUM TOLETANUM VI.

Anno Christi 638.

Quinquaginta duorum epiſcoporum, era DCLXXVI. anno ſecundo Chintilani regis.

Ex Collectione Iſidori, & editione Garſiæ Loaiſa. Ivo in Decreto, parte 6. capite 371. appellat iſtud ſeptimum Concilium Toletanum: ut & Collectio Canonum manuſcripta Collegii Pariſienſis Societatis Jesu.

Tituli Capitulorum.

I. *De plenitudine fidei catholicæ.*
II. *De obſervatione litaniarum.*
III. *De cuſtodia fidei Judæorum.*
IV. *De damnatione clericorum per pecuniam eccleſiaſticos gradus aſſequentium.*
V. *De ſtipendiis clericorum, ne a jure alienentur eccleſiarum.*
VI. *De viris ac feminis ſacris propoſitum tranſgredientibus ſacrum.*
VII. *De pœnitentibus tranſgreſſoribus.*
VIII. *Quod quibuſdam pœnitentibus priſtina reddantur conjugia.*
IX. *De profeſſionibus & obedientia libertorum eccleſiæ.*
X. *De progenie libertorum eccleſiæ, ne eis vel pro nutritione ab eccleſia liceat evagari.*
XI. *Ne ſine accuſatore legitimo quiſpiam condemnetur.*
XII. *De confugientibus ad hoſtes.*
XIII. *De honore primatum palatii.*
XIV. *De remuneratione collata fidelibus regum.*
XV. *De collatis rebus eccleſiis: ut in earum jure perdurent.*
XVI. *De inviolabilitate & adhibenda dilectione regia proli.*
XVII. *De his qui rege ſuperſtite aut ſibi aut aliis ad futurum provident regnum: & de perſonis quæ prohibentur ad regnum accedere.*
XVIII. *De cuſtodia vitæ principum, & defunctione præcedentium regum a ſequentibus adhibenda.*
XIX. *De gratiarum actionibus, in confirmatione concilii Deo & principi datis.*

Præfatio.

COnvenientibus nobis Hiſpaniarum Galliciæque pontificibus, ſummis orthodoxi & glorioſi Chintilani regis ſalutaribus hortamentis, abſque impedimento in prætorio Toletano, in eccleſia ſanctæ Leocadiæ [a] virginis debitis ſedibus collocatis, ſub die ſexta Idus Januarii, [b] anno præfati principis & triumphatoris in Chriſto ſecundo, [c] era DCLXXVI.

a *Iſid.* martyris.
b *Iſid.* anno primo.
c *Iſid.* era DCLXXV.

Capitula.

I.

Cum primum omnipotenti Domino pro corona fratrum tam numeroſa, gratiæ a nobis fuiſſent peractæ; nihil melius nihilque ſalubrius omnium inſedit animis, quam more ſynodi univerſalis, poſt ſolemnia perfunctæ orationis, quod mente ruminavimus lingua narraremus; & quod corde credebamus ore ructaremus, [d] ſupernæ faventes ſententiæ, quæ ait: *Eructavit cor meum verbum bonum*, quod juxta Prophetam, fecit Dominus abbreviatum ſuper terram. Quamobrem abundantia noſtri cordis ſit confeſſio vocis; ut fidem, quam omnium mens intrinſecus geſtat, in confeſſione interpres lingua foras effundat. Itaque credimus & profitemur ſacratiſſimam & omnipotentiſſimam Trinitatem, Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, unum Deum ſolum, non ſolitarium; unius eſſentiæ, virtutis, poteſtatis, uniuſque naturæ; diſcretam inſeparabiliter perſonis; indiſcretam eſſentialiter ſubſtantiam deitatis, creatricem omnium creaturarum: Patrem ingenitum, increatum, fontem & originem totius divinitatis: Filium a Patre intemporaliter, & ante omnem creaturam ſine initio genitum, non creatum. Nam nec Pater unquam ſine Filio, nec Filius exſtitit ſine Patre: ſed tamen Filius Deus de Patre Deo, non Pater Deus de Filio Deo: ille autem Filius Patris, & Deus de Patre per omnia coæqualis Patri: Deus verus de Deo vero Spiritum vero ſanctum: neque genitum, neque creatum, ſed de Patre Filioque procedentem, utriuſque eſſe Spiritum: ac per hoc ſubſtantialiter unum ſunt, quia & unus ab utroque procedit. In hac autem Trinitate tanta eſt unitas ſubſtantiæ, ut pluralitate careat, & æqualitatem teneat: nec minor in ſingulis, quam in omnibus; nec major in omnibus, quam in ſingulis maneat perſonis. Ex his igitur tribus divinitatis perſonis ſolum Filium fatemur ad redemptionem humani generis, propter culparum debita, quæ per inobedientiam Adæ originaliter, & noſtro libero arbitrio contraxeramus, reſolvenda, a ſecreto Patris arcanoque prodiiſſe, & hominem ſine peccato de ſancta ſemper Virgine Maria aſſumpſiſſe, ut idem Filius Dei Patris, eſſet filius hominis; Deus perfectus, & homo perfectus: ut homo Deus eſſet unus Chriſtus naturis in duabus, in perſona unus: ne quaternitas Trinitati accederet, ſi in Chriſto perſona geminata eſſet. Ergo a Patre & Spiritu ſancto inſeparabiliter diſcretus eſt perſona, ab homine autem aſſumpto, natura. Item cum eodem homine unus exſtat perſona, cum Patre & Spiritu ſancto natura: ac, ſicut diximus, ex duabus naturis & una perſona unus eſt Dominus noſter Jeſus Chriſtus, in forma divinitatis æqualis Patri, in forma ſervi minor Patre. Hinc enim eſt vox ejus in pſalmo: *De ventre matris meæ Deus meus es tu.* Natus itaque a Deo ſine matre, natus a Virgine ſine patre, ſolum *Verbum caro factum eſt, & habitavit in nobis.* Et cum tota cooperata ſit Trinitas formationem ſuſcepti hominis, (quoniam inſeparabilia ſunt opera Trinitatis;) ſolus tamen accepit hominem in ſingularitate perſonæ, non in unitate divinæ naturæ, in id quod eſt proprium Filii, non quod commune Trinitatis. [e] Nam ſi naturam hominis Deique alteram confudiſſet, tota Trinitas corpus aſſumpſiſſet: quoniam conſtat naturam Trinitatis eſſe unam, non tamen perſonam. Hic igitur Dominus Jeſus Chriſtus miſſus a Patre, ſuſcipiens quod non erat, nec amittens quod erat, inviolabilis de ſuo, mortalis de noſtro, venit ■ hunc mundum peccatores ſalvos facere, & credentes juſtificare: facienſque mirabilia, tradius eſt propter delicta noſtra, mortuus eſt propter expiationem noſtram, reſurrexit propter juſtificationem noſtram: cujus livore ſanati, cujus morte Deo Patri reconciliati, cujus reſurrectione ſumus reſuſcitati. Quem etiam venturum in fine exſpectamus ſæculorum, & cum reſurrectione omnium, æquiſſimo ſuo judicio redditurum juſtis præmia, & impiis pœnas. Eccleſiam quoque catholicam credimus, ſine macula in opere, & ſine ruga in fide corpus ejus eſſe: regnumque habiturum cum capite ſuo omnipotente Chriſto

d *Iſid.* ſupernæ favenſ ſententiæ. *Pſal.* 44. *Iſa.* 10.

Pſal. 21.
Joan. 1.

e *Iſidor.* Nam ſi unam nati hominis, Dei alteram confiteſſet perſonam, tota &c.

ANNO CHRISTI 638.

Jesu, postquam hoc corruptibile induerit incorruptionem, & mortale immortalitatem, ut sit Deus omnia in omnibus. Hac fide corda purificantur, hac hæreses exstirpantur: in hac omnis ecclesia collocata jam in regno cælesti, & degens in sæculo præsenti gloriatur: & non est in alia fide salus: *nec enim nomen aliud est sub cælo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri.*

1. Cor. 15.

Act. 4.

II.

Religiosissimi principis nostri devotionem, & nostrorum consacerdotum primo anni regni sui constitutionem cum magna reverentia & veneratione suscipientes, quam constat jam in omni regno suo annua vice celebrari, placuit etiam nostra assensione firmari. Proinde universalis auctoritate censemus concilii, ut hi dies litaniarum, qui in synodo præmissa sunt instituti, eodem in tempore, quo jussi sunt excoli, annuo recursu omni observatione habeantur celeberrimi, ut pro illis quibus nunc usque simul implicati sumus delictis, sit nostra expiatio ante oculos Dei omnipotentis.

De Litaniis Conc. Tolet. V. cap. 1.

III.

Inflexibilis Judæorum perfidia deflexa tandem videtur pietate & potentia superna. Hinc enim liquet, quod inspiramine summi Dei excellentissimus & Christianissimus princeps ardore fidei inflammatus, cum regni sui sacerdotibus prævaricationes & superstitiones eorum eradicare elegit funditus: nec sinit degere in regno suo eum, qui non sit catholicus. Ob cujus fervorem fidei, gratias omnipotenti Deo cælorum regi agimus, eo quod ejus tam illustrem creaverit animam, & sua repleverit sapientia: ipse quoque donet ei & præsentis ævi diuturnam vitam, & in futuro gloriam æternam. Illud autem provida nobis cura, & valde est decernendum vigilanti solertia; ne ejus fidei calor, & noster labor, quandoque in posteris tepefactus liquescat. Quocirca consonam cum eo corde & ore promulgamus Deo placituram sententiam, simul etiam cum suorum optimatum illustriumque virorum consensu & deliberatione sancimus: ut quisquis succedentium temporum regni sortitus fuerit apicem, non ante conscendat regiam sedem, quam inter reliqua conditionum sacramenta pollicitus fuerit, hanc se catholicam non permissurum eos violare fidem; sed & nullatenus eorum perfidiæ favens, vel quolibet neglectu aut cupiditate illectus, tendentibus ad præcipitia infidelitatis aditum præbeat prævaricationis: sed quod magnopere nostro est tempore conquisitum, debeat illibatum perseverare in futurum. Nam incassum bonum agitur, si non ejus perseverantia provideatur. Ergo postquam ordine præmisso ad gubernacula accesserit regni, si ipse temerator hujus extiterit promissi, sit anathema, maranatha in conspectu sempiterni Dei, & pabulum efficiatur ignis æterni: [a] similique cum eo damnatione [b] perculsis, quicumque sacerdotum, vel quilibet Christianorum, ejus implicati fuerint errore. Nos etenim ita præsentia decernimus, ut præterita, quæ in universali synodo de Judæis conscripta sunt, confirmemus: quoniam quæcumque necessaria pro eorum salvatione scribi potuerunt, in eadem esse cautum scimus. Quapropter, quæ tunc decreta sunt, valitura esse censemus.

[a] al. simul.
[b] percussi, Ibid.

In Tolet. IV.

IV.

Sæpe pullulantia pravitatum germina, licet sæpissime patrum justa noverimus severitate damnata, tamen quia crebris conspiciuntur denuo vigere radicibus, justitiæ acriori vigore radicitus ea amputare [c] sancimus. Proinde quicumque Simonis imitator, simoniacæ quoque hæresis exstiterit sectator; ut ecclesiasticorum ordinum gradus non dignitate morum obtineat, sed munerum impensione conquirat, & per oblata munera capiat, quibus hunc nec rationis ordo, nec dignitas morum ulla commendet; talis inventus, sacrorum ordinum apices penitus adipisci nullo modo permittatur: sed etsi adeptus fuerit, communione privatus, cum ordinatoribus suis propriorum bonorum amissione [a] damnetur.

[c] al. sanciamus, juxta quod in priscorum canonibus scriptum est, anathema dari & accipiendi. Proinde.

[a] damnentur, qui non pro amore Dei, sed pro ambitione honoris tonsuram suscepisse noscuntur.

V.

Sæpe fit ut proprietati originis obsistat longinquitas temporis. Quapropter providentes decernimus, ut quisquis clericorum, vel aliarum quarumlibet personarum, stipendium de rebus ecclesiæ cujuscumque episcopi percipit largitate, sub precariæ nomine debeat professionem scribere: [b] ut nec per detentionem diurnam præjudicium afferat ecclesiæ: & quæcumque in usum perceperit, debeat utiliter laborare: ut nec res divini juris videatur aliqua occasione negligi; & subsidium ab ecclesia, cui deserviunt, percipere possint clerici. Quod si quis eorum contempserit facere, ipse se stipendio suo videbitur privare.

Tit. XII. Quæst. 2. Sæpe fit, ex Conc. Tolet. VI. cap. 5.

[b] mss. ne per detentionem diurnam.

VI.

Proclivis est cursus ad voluptatem, imitatrix natura vitiorum. Quamobrem quisquis virorum, vel mulierum, habitum semel induerit spontanee religiosum, aut si vir deditus ecclesiæ choro, vel femina fuerit, aut fuit delegata puellarum monasterio, in utroque sexu prævaricator ad propositum invitus reverti cogatur: ut vir detondeatur, & puella monasterio reintegretur. Si autem quolibet patrocinio desertores permanere voluerint, sacerdotali sententia ita de Christianorum cœtu habeantur extorres, [c] ut nec locutio cum eis ulla sit communis. Viduæ quoque, sicut universalis jamdudum statuit synodus, professionis vel habitus sui desertrices, superiori sententia condemnentur.

Tit. XX. Quæst. 5. Proclivis, ex Conc. Tolet. VI.

[c] ut nec locutio eis ullus sit communionis, Ibid. Conc. Tolet. IV. can. 51.

VII.

Quamvis priora numquam siluerint de tanto facinore concilia, ratio tamen poscit, ut ea quæ frequenti prævaricatione iterantur, frequenti sententia condemnentur. Et ideo quoniam tanta exsistit perversitas hominum, ut hi quos sub religioso habitu pœnitentiæ professio pro peccatorum venia ad manum sacerdotis deduxit, vel adduxit, iterum rediviva malitia ad vitæ pristinæ sordes revocet: hujus rei causa sancta synodus decernit, ut si qui ingenuorum utriusque sexus, sub nomine [d] pœnitentiæ, in habitu religioso sunt conversati, post hæc autem comam nutrientes, vel vestimenta sæcularia sumentes, ad id quod reliquerant redierunt, aut redierint; ab episcopo civitatis, in cujus territorio sunt conversi, comprehensi, rursus legibus pœnitentiæ in monasteriis subdantur inviti. Quod si facere propter aliquem potestatis vigorem difficile fuerit; tunc, sicut priscorum canonum statuerunt decreta, quousque ad dimissum ordinem revertantur, [e] excommunicati habeantur; sed & hi qui post excommunicationem, vel interdictum, cum ipsis communicaverint. Sacerdos autem ad quem pertinere noscuntur, si eos quolibet munere, vel favore, aut diligentia admonere noluerit, & aut revertentes suscipiat, aut contemnentes de ecclesia rejiciat, simili sententia plectatur, quousque emendationis, vel damnationis, eorum ab eo sententia promulgetur.

[d] pœnitentiæ, Ibid.

Idem sanxit ex III. Tolet. can. 11. Vasens. can. 3. Turon. can. 1. Epaon. can. 11. & Aurel. cap. 19. Conc. Tolet. IV. can. 54.

[e] excommunicari & anathemate condemnari habeantur. Ibid.

VIII.

Antiqui & sanctissimi est patris sententia Papæ [f] Leonis, ut is qui in ætate adolescentiæ positus, dum mortis formidat casum, pervenerit ad pœnitentiæ remedium; si conjugatus, & forte fuerit incontinens, ne postea adulterii incurrat lapsum, redeat ad pristinum conjugium, quousque possit adipisci temporis maturitate continentiæ statum: Quod nos sicut de viris, ita & de feminis æquo modo censemus, non qui-

[f] Tit. XXXIII. Quæst. 1. Antiqui & sanctissimi ex Conc. Tolet. IV. can. 1.

[a] In epistola ad Rusticum Narbonensem episcopum, quæ est 90.

Anno Christi 638.

dem generaliter & legitime præceptum, ſed conſtat a nobis pro humana fragilitate indultum; ea dumtaxat ratione, ut ſi is qui pœnitentiæ non eſt legibus deditus, ante ab hac vita deceſſerit, quam ex conſenſu ad continentiam eorum fuerit regreſſus, ſuperſtiti non liceat denuo ad uxorios tranſire amplexus: ſin autem illius vita exſtiterit ſuperſtes, qui non accepit benedictionem pœnitentis, nubat, ſi ſe continere non poteſt, & alterius conſortio fruatur uxoris. Quod de utroque ſexu pari modo a nobis manifeſtatum eſt decreviſſe: ita videlicet, ut in his omnibus ſacerdotis ordinatio exſpectetur: ut juxta quod ætatem aptam proſpexerit continentiæ, abſolutionis vel diſtrictionis tribuat legem.

IX.

Cf. XII. Quæſt. 1. Longinquitate, ex Conc. Toletano VI. can. 9. Conc. Toletani IV. can. 69.

Longinquitate ſæpe fit temporis, ut non pateat conditio originis. Unde jam decretum eſt in anteriori univerſalis concilii canone, ut profeſſionem ſuam liberti eccleſiæ debeant facere, qua profiteantur ſe, & de familiis eccleſiæ manumiſſos, & eccleſiæ obſequium numquam relicturos. Unde his quoque nos adjicimus, ut quotiens curſum vitæ ſacerdos impleverit, & de hac vita migraverit, mox cum ſucceſſor ejus advenerit, omnes liberti eccleſiæ, vel ab eis progeniti, chartulas ſuas in conſpectu omnium debeant ipſi ſubſtituto pontifici publicare, & profeſſiones ſuas in conſpectu eccleſiæ renovare: quatenus ſtatus ſui vigorem & illi obtineant, & obedientia eorum eccleſia non careat. Si autem aut ſcripturas libertatis ſuæ intra annum ordinationis novi pontificis manifeſtare contempſerint, aut profeſſiones ſuas renovare noluerint, vacuæ & inanes chartulæ ipſæ remancant, & illi, origini ſuæ redditi, ſint perpetuo ſervi.

X.

Etenim decet ut hi, quorum parentes titulum libertatis de familis eccleſiæ perceperunt, intra eccleſiam, cui obſequium debent, cauſa eruditionis enutriantur. Contemptus quippe eſt patronorum, ſi ipſis neglectis, aliis ad educandum detur progenies manumiſſorum. Itaque cenſemus, ut ſine ſui ſtatus præjudicio ab epiſcopis habeantur in doctrinæ obſequium; quatenus & illi debitum reddant famulatum, & nullum patiantur ſuæ ingenuitatis detrimentum. Eos vero, qui aliter quam ſententia noſtra decrevit, agere tentaverint; invitos jubemus ab epiſcopis ad hoc ipſum reduci. Quod ſi forte parentes eorum eos pontificibus ſuis dare contempſerint, & alios ſibi patronos adoptaverint, ingratorum feriantur lege libertorum.

XI.

p. III. Quæſt. 3. Dignum eſt ut, ex Conc. Toleti. VI.

Dignum eſt ut vita innocentium non maculetur pernicie accuſantium. Ideo quiſquis a quolibet criminatur, non ante accuſatus ſupplicio dedicetur, quam accuſator præſentetur, atque legum & canonum ſententia exquiratur: ut ſi indigna ad accuſandum perſona invenitur, ad ejus acculationem non judicetur, niſi ubi pro capite regiæ majeſtatis cauſa verſatur.

[a] innocentis nulla maculetur pernicie accuſatoris, *Iſidor.*

XII.

Pravarum audacia mentium, ſæpe aut malitia cogitationum, aut cauſa culparum refugium appetit hoſtium. Unde quiſquis patrator [a] cauſarum exſtiterit talium, [b] virtute ſe nitens defendere adverſariorum, & patriæ vel genti ſuæ detrimenta intulerit rerum; in poteſtate principis ac gentis reductus, excommunicatus & retruſus longinquioris pœnitentiæ legibus ſubdatur. Quod ſi ipſe mali ſui prius reminiſcens ad eccleſiam fecerit confugium, interceſſu ſacerdotum, & reverentia loci, regia in eo pietas reſervetur comitante juſtitia.

[b] *al.* culpæ-rum, [c] virtutem petens *defendere*, *ibid.*

XIII.

Qui primatum dignitate, atque reverentiæ, vel gratiæ ob meritum, in palatio honorabiles habentur, his a junioribus modeſtus honor per omnia deferatur. Qui etiam minores a ſenioribus & dilectionis amplectantur affectu, & utilitatis imbuantur exemplo.

Anno Christi 638.

XIV.

[a] Præmio fraudare fideles; non ſolum inhumanum, ſed etiam exſiſtit injuſtum. Ideoque cum fidei meritum tam in rebus divinis, quam in humanis non habeatur ingratum, dignum videtur, ut ſacerdotali ſententia conſulamus fidelibus regis. Proinde, ut anno primo ſereniſſimi principis noſtri decrevit concilium ſanctum, omnes [b] qui fideli obſequio & ſincero ſervitio voluntatibus vel juſſis paruerint principis, toraque intentione ſalutis ejus cuſtodiam vel vigilantiam habuerint, a regni ſucceſſoribus, nec a dignitate, nec a rebus priſtinis, cauſa repellantur injuſta: ſed & nunc ita pro unuſcujuſque utilitate principis moderentur diſcretione, ſicut eos proſpexerit neceſſarios eſſe patriæ: & ſic illis impartiatur benignitas, ut [c] ceteris maneat gratiæ poteſtas: quatenus ita omnia in rebus juſte [d] conquiſitis lucrentur, ut poſteris relinquendi, vel quibus voluntas eorum decreverit, conferendi ſpontaneo fruantur arbitrio. Ceterum ſi infidelis quiſquam in capite regio, aut inutilis in rebus commiſſis præſenti domino piiſſimo noſtro Chintilano regi exſtiterit, [e] in clementiæ ejus manu & poteſtatis nutu conſtet hujuſmodi moderatio. Nefas eſt enim in dubium deducere ejus poteſtatem, cui omnium gubernatio ſuperno conſtat delegata judicio. Quod ſi poſt ejus deceſſum quiſpiam repertus fuerit ejus vitæ fuiſſe infidelis, quidquid largitate ipſius in rebus habuit conquiſitis, careat; confiscandum & fidelibus largiendum.

[a] præmium fraudare fideles, *Iſidor. Conc. Toler. V. cap. 6.*

[b] fideles qui obſequio, *Iſidor.*

[c] ut in cæteris, *Iſid.*

[d] conquiſita, *Iſidor.*

[e] in clementiæ ejus manu poteſtatis, ſuo nutu conſtituenda, hujuſmodi, *Iſidor.*

XV.

Quia his qui principibus digne ſerviunt, atque deferentibus fidele illis obſequium, conſtat nos optimum miniſtraſſe ſuffragium, dum juſte a principibus acquiſita in eorum jure perſiſtere ſancimus indivulſa; æquum eſt maxime, ut rebus eccleſiarum Dei adhibeatur a nobis providentia opportuna: adeo ut quæcumque rerum eccleſiis Dei a principibus juſte conceſſa ſunt, vel fuerint, vel cujuſcumque alterius perſonæ quolibet titulo illis non injuſte collata ſunt, vel exſtiterint; ita in eorum jure perſiſtere [f] firma jubemus, ut evelli quocumque caſu vel tempore nullatenus poſſint. Opportunum eſt enim, ut ſicut fidelia ſervitia hominum non exſiſtere cenſuimus ingrata; ita eccleſiis collata (quæ proprie ſunt pauperum alimenta,) eorum in jure pro mercede offerentium maneant inconvulſa.

[f] firma ſtabilitate, *Iſid.*

XVI.

Sicut inſolentia malorum regum odioſa ſemper & exſecrabilis exſtitit ſubjectis, ita bonorum provida utilitas amabilis efficitur populis. Quocirca quis ferat, aut quis [g] toleranter Chriſtianus videat regis ſobolem, aut poſteritatem exſpoliari dignitatibus? Quod ne fiat, cum generalis hæc promatur de principis filiis ſententia noſtra, id eſt, de præſenti excellentiſſimi & glorioſiſſimi principis Chintilani regis poſteritate, dentur aperta a nobis decreta: ut ea quæ ſynodus præterito anno in hac eccleſia habita conſtituit circa omnem poſteritatem ejus, univerſitas regni ſui conſervet: id eſt, ut præbeatur filiis ejus dilectio benigna & firma; & tribuantur, ubi loci opportunitas exhibuerit, defenſionis adminicula juſta: ne de rebus juſte profligatis, aut parentum dignitate procuratis, vel largitate principis, aut alicujus impenſis, aut etiam proprietate debitis, fraudentur qualibet inſidia calliditatis; neve a quoquam lædendi eos præbeantur argumenta machinationis: quia dignum eſt, ut cujus regi-

[g] talem errantem Chriſtianum videat, qui regum ſobolem aut poſteritatem conetur exſpoliare rebus, aut privare dignitatibus. *Iſid. Toler. V. cap. 1.*

ANNO CHRISTI 638.

mine habemus ſecuritatem, ejus poſteritati decreto concilii impartiamus quietem. Denique tanta erga nos noſtri principis exſtant beneficia, ut longum ſit ſigillatim ea promere lingua. Ipſe enim, auctore Deo, nobis pacem, ipſe quaſi captivam reduxit catitatem: ipſius ope quieti, ipſius ſumus largitione ditati: ipſe medicamine bonitatis ſuæ & reis pepercit, & rectos ſublimavit: cui ſi dignis voluerimus reſpondere beneficiis, non tantis exſtamus copiis virtutis, [a] quanto voto ſuffic.mus voluntatis.

[a] quibus tantæ vocis ſufficiamus voluntatis. *Ijid.*

Conc. Tolet. V. cap. 4.

XVII.

Quamquam in concilio anteriori, quod anno primo glorioſiſſimi principis noſtri habitum eſt, de hujuſmodi re fuerit promulgata ſententia; tamen placet iterare, quod convenit cuſtodire. Itaque regis vita conſtante, nullus ſibi aliquo opere, vel deliberatione, ſeu cujuſcumque dignitatis laicus, ſeu gradus epiſcopatus, preſbyterii, aut diaconii conſecratus, ceteriſque clericatus officiis deditus, regem provideat contra viventis regis utilitatem, & procul dubio voluntatem: nullo blandimento vel ſuaſione pro eadem ſpe, aut alios in ſe trahat, aut ipſe in alium acquieſcat. Iniquum enim & valde exſecrabile a Chriſtianis debet haberi, futuris temporibus illicita proſpicere, & vitæ ſuæ ignaros, ventura diſponere. Quod ſi quiſquam jam talia iniqua deliberatione cum quocumque eſt meditatus, hoc ſibi noverit eſſe ſacerdotali moderatione conceſſum, ut veniabiliter poſſit hoc ſine mora præſentis principis auribus publicare: ſi autem obſtinata deliberatione ſua machinamenta noluerit dicere, peſſimo plectatur anathemate. Rege vero defuncto nullus tyrannica præſumptione regnum aſſumat; nullus ſub religionis habitu detonſus, aut turpiter decalvatus, aut ſervilem originem trahens, vel extraneæ gentis homo, niſi genere Gothus, & moribus dignus, provehatur ad apicem regni. Temerator autem hujus præceptionis ſanctiſſimæ feriatur perpetuo anathemate.

XVIII.

Conc. Tolet. V. cap. 1.

Jam quidem in antecedenti univerſali ſynodo, pro ſalute noſtrorum principum conſtat eſſe conſultum; ſed libet iterare bene ſancita, & digna auctoritate munire ſalubriter ordinata. Ideoque conteſtamur coram Deo, & omni ordine angelorum; coram prophetarum atque apoſtolorum vel omnium martyrum choro; coram omni eccleſia catholica, & Chriſtianorum cœtu; ut nemo intendat in interitum regis, nemo vitam principis nece attrectet, nemo cum regni gubernaculis privet, nemo tyrannica præſumptione apicem regni uſurpet, nemo quolibet machinamento in ejus adverſitate ſibi conjuratorum manum aſſocier. Quod ſi in quopiam horum quiſquam noſtrum [b] temerario auſu præſumptor exſtiterit, anathemate divino perculſus, abſque ullo remedii loco, habeatur condemnatus æterno judicio. Is autem qui ejus ſedem fuerit aſſecutus, ſi vult tanto expiari piaculo, quaſi proprii patris ejus ulciſcatur interitum, in cujus defenſionis auxilio univerſi regni Gothorum conſentiat fortitudo. Si autem [c] defidi cura & minori zelo tam funeſtum noluerint vindicare ſcelus, ſint omnes ex hac noſtra ſententia opprobrium ceteris gentibus.

[b] temerare præſumpſerit, anathemate, *Iſidor.*

[c] defidiæ cura *Iſidor.*

XIX.

His omnibus rite diſpoſitis, & diuturna collatione deliberatis, benedictionem, gloriam & honorem inviſibili omnium auctori rependimus luminum Patri, & in his conſervandis ejus imploramus opem ſuffragii; ut conſtitutionibus noſtris, [d] roborem tribuat ſuæ virtutis, fragilitatemque humanam ita huic diſpoſitioni reddat efficacem, id eſt, ſalubrem, ut non judicet prævaricatricem. Nos igitur omnia ſupraſcripta, ſalva auctoritate priſcorum canonum, ſubſcriptione noſtra firmamus: & gratias agimus Chriſtianiſſimo & glorioſiſſimo Chintilano principi noſtro, cujus ſtudio advocati, & inſtantia ſumus collecti; cujus voluntas probata, ordinatio exſtitit glorioſa. Donet ei Dominus, ut optimo principi, diuturnum in ſæculo præſenti triumphum, & in parte juſtorum perpetuum regnum; felicibuſque annis felix ipſe in longa felicitate fruatur, & divinæ dexteræ protectione ubique muniatur.

[d] robur tribuat; ſeu virtutum. *Iſid.*

ANNO CHRISTI 638.

SUBSCRIPTIONES.

Ego [a] Silua, etſi indignus eccleſiæ Narbonenſis epiſcopus, his conſtitutionibus editis ſubſcripſi. [a] *al.* Salva & Salva.

Ego Julianus eccleſiæ Bracarenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Ego Eugenius eccleſiæ Toletanæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Ego Honoratus eccleſiæ Hiſpalenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Ego Protaſius eccleſiæ [b] Valentinæ epiſcopus, ſubſcripſi. [b] *al.* Placentinæ.

Ego Conantius eccleſiæ Palentinæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Ego [c] Vigilius eccleſiæ Bigaſtrenſis epiſcopus, ſubſcripſi. [c] *al.* Vigilantius.

Ego Laufredus Cordubenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Ego Acutulus eccleſiæ [d] Elnenſis epiſcopus, ſubſcripſi. [d] *al.* Elenſis

Ego Joannes eccleſiæ [e] Elcplenſis epiſcopus, ſubſcripſi. [e] *al.* Ilipenſis.

Ego Bonifacius eccleſiæ Caurienſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Ego [f] Eutebius eccleſiæ Baſtitanæ epiſcopus, ſubſcripſi. [f] *al.* Eugenius.

Ego Hilarius eccleſiæ Complutenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Ego Jacobus eccleſiæ Menteſanæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Ego Joannes eccleſiæ [g] Dertoſanæ epiſcopus, ſubſcripſi. [g] *al.* Dertuſanæ.

Ego [h] Siſuſclus eccleſiæ Elborenſis epiſcopus, ſubſcripſi. [h] *al.* Siſiſclus.

Ego David eccleſiæ [i] Aurienſinæ epiſcopus, ſubſcripſi. [i] *al.* Aurenſinæ, *alias* Auſitanenſis.

Ego Elpidius eccleſiæ Tyraſſonenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Ego Ordulfus eccleſiæ [k] Oſcenſis epiſcopus, ſubſcripſi. [k] *al.* Oſcitanenſis.

Ego Fructuoſus eccleſiæ Ilerdenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Ego Deodatus eccleſiæ Egabrenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Ego Profuturus eccleſiæ Lamicenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Ego Servuſdei eccleſiæ [l] Calabrienſis epiſcopus, ſubſcripſi. [l] *al.* Arcobricenſis.

Ego Pimenius eccleſiæ Dumienſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Ego Anatolius eccleſiæ Lutubenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Ego Suavila eccleſiæ Oretanæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Ego Metenſius eccleſiæ [m] Egiditanæ epiſcopus, ſubſcripſi. [m] *al.* Idicanæ.

Ego Jovila eccleſiæ Salmanticenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Ego [n] Uſibeſus eccleſiæ Portugalenſis epiſcopus, ſubſcripſi. [n] *Leg.* Anſiabenſis.

Ego Ser-

Ego Serpentinus eccleſiæ Illicitanæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Braulio eccleſiæ Cæſarauguſtanæ epiſcopus, ſubſcripſi.
[a] *ſupra* Ola. Ego [a] Ola eccleſiæ Barcinonenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Anſericus eccleſiæ Segobienſis epiſcopus, ſubſcripſi.
[b] *al.* Viarlem. Ego [b] Diadicus eccleſiæ Oliſipponenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
[c] *al.* Guda. Ego [c] Buda eccleſiæ Tuccitanæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Anaſtaſius eccleſiæ Tudenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
[d] *al.* Egila Ego [d] Gila eccleſiæ Oxomenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Idiſclus eccleſiæ Segontienſis epiſcopus, ſubſcripſi.
[e] *al.* Baſconius. Ego [e] Auſconius eccleſiæ Lucenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Humanugus eccleſiæ Caurienſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Epartius eccleſiæ Italicenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego [a] Renatus eccleſiæ Coimbrenſis epiſcopus, ſubſcripſi. [a] *al.* Renatus
Ego Tunila eccleſiæ Malacitanæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Juſtus eccleſiæ Accitanæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Dominus eccleſiæ Æſonenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Gotumarus eccleſiæ Irienſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Farnus eccleſiæ Viſenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego [b] Guntiſcus preſbyter, agens vicem Orontii epiſcopi eccleſiæ Emeritenſis, ſubſcripſi. [b] *al.* Guniſcus
Ego Domarius preſbyter Arcavicenſis eccleſiæ, agens vicem Carterii epiſcopi, ſubſcripſi.
Wamba diaconus, qui & Petrus, eccleſiæ Segobienſis, agens vicem Antonii epiſcopi, ſubſcripſi.
Citionius preſbyter, agens vicem Guimi epiſcopi eccleſiæ Calagurritanæ, ſubſcripſi.
Severinus ſanctæ eccleſiæ Valentinæ diaconus, agens vicem Muſitacii epiſcopi, ſubſcripſi.

JOANNIS PAPÆ IV. EPISTOLÆ.

I.

AD EPISCOPOS ET PRESBYTEROS Scotiæ.

De Paſchate more catholico celebrando, & reviviſcente Pelagiana hæreſi diligenter cavenda.

Ex Beda libro 2. hiſt. Angl. cap. 19. Dilectiſſimis & ſanctiſſimis Thomiano, Columbano, Chromano, Dinnano & Baithano epiſcopis, Chromanno, Hermianoque, Laiſtrano, Scellano, & Segiano preſbyteris, Sarano ceteriſque doctoribus ſeu abbatibus Scotis, Hilarius archipreſbyter, & ſervans locum ſanctæ ſedis Apoſtolicæ, Joannes diaconus & in Dei nomine electus, item Joannes primicerius & ſervans locum ſanctæ ſedis Apoſtolicæ, & Joannes ſervus Dei, conſiliarius ejuſdem Apoſtolicæ ſedis.

SCripta quæ perlatores ad ſanctæ memoriæ Severinum Papam adduxerunt, eo de hac luce migrante, reciproca reſponſa ad ea quæ poſtulata fuerant ſiluerunt. Quibus reſeratis, ne diu tantæ quæſtionis caligo indiſcuſſa remaneret, reperimus quoſdam provinciæ veſtræ contra orthodoxam fidem novam ex veteri hæreſim renovare conantes, Paſcha noſtrum in quo immolatus eſt Chriſtus nebuloſa caligine refutantes, & quartadecima luna cum Hebræis celebrare nitentes. Quo epiſtolæ principio manifeſte declaratur, & nuperrime temporibus illis hanc apud eos hæreſim exortam; & non totam eorum gentem, ſed quoſdam ex eis hac fuiſſe implicitos. *Expoſita autem ratione Paſchalis obſervantiæ, ita de Pelagianis in eadem epiſtola ſubdunt*: Et hoc quoque cognovimus, quod virus Pelagianæ hæreſeos apud vos denuo reviviſcit, quod omnino hortamur, ut a veſtris mentibus hujuſmodi venenatum ſuperſtitionis facinus auferatur. Nam qualiter ipſa quoque exſecranda hæreſis damnata eſt, latere vos non debet: quia non ſolum per iſtos ducentos annos abolita eſt, ſed & quotidie a nobis perpetuo anathemate ſepulta damnatur: & hortamur, ne quorum arma combuſta ſunt, apud vos eorum cineres ſuſcitentur. Nam quis non exſecretur ſuperbum C eorum conamen & impium, dicentium, poſſe ſine peccato hominem exiſtere ex propria voluntate, & non ex gratia Dei? Et primum quidem blaſphemia & ſtultiloquium eſt dicere, eſſe hominem ſine peccato: quod omnino non poteſt, niſi unus mediator Dei & hominum homo Chriſtus Jeſus, qui ſine peccato eſt conceptus & partus. Nam ceteri homines cum peccato originali naſcentes, teſtimonium prævaricationis Adæ (etiam ſine peccato actuali exiſtentes) portare noſcuntur, ſecundum prophetam dicentem: *Ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum, & in peccatis concepit me mater mea.* Pſalm. 50.

II.

AD CONSTANTINUM IMPERATOREM filium Heraclii.

Apologia pro Honorio Papa, propter unam in Chriſto voluntatem, cujus ainui eum calumniatores mentionem feciſſe.

Ex collectaneis Auſtralibus incerti cujuſdam P. ſocietatis Jeſu, primum editus.

DOminus, qui dixit de tenebris lucem ſplendeſcere, qui eripuit nos de poteſtate tenebrarum in admirabile lumen ſuum, lumen veritatis, & veritas luminis; in quo complacuit omnem plenitudinem divinitatis habitare, & per eum reconciliare omnia, in ipſo pacificans per ſanguinem crucis ejus, ſive quæ in cœlis ſunt, ſive quæ in terris: propter eminentem magE nitudinem divitiarum bonitatis ſuæ in faciem eccleſiæ ſuæ reſpiciens, veſtram præcognitam ſibi & prædeſtinatam benignitatem ad fidei nunc integritatem vocare dignatus eſt: ita ut omni fallaci caligine procul amota, per vos victricem faciat veritatem. Quantum enim ex diverſis ſuggeſtionibus, quæ ad nos catervatim venerunt; quinimmo & ex ipſo quoque auditu didicimus: omnes Occidentales partes ſcandalizatæ turbantur, fratre noſtro Pyrrho patriarcha per literas ſuas huc atque illuc tranſmiſſas nova quædam & præter regulam fidei prædicante, & ad proprium ſenſum quaſi ſanctæ memoriæ Honorium Papam deceſſorem noſtrum attrahere feſtinante: quod a mente catholici patris erat penitus alienum. Igitur ut veſtra be-

nignitas causam totam rei discere possit, subtilissima veritate quæ ante brevis intercapedinem temporis gesta sunt enarrabo. Sergius reverendæ memoriæ patriarcha prædicto sanctæ recordationis Romanæ urbis pontifici significavit, quod quidam in Redemptore nostro Domino Jesu Christo duas contrarias dicerent voluntates : qui præfatus Papa comperto, rescripsit ei, quia Salvator noster, sicut esset monadicus unus, ita & valde mirabiliter super omne genus hominum conceptus & natus esset. Et sancta quoque ipsius incarnata dispensatione docebat, quia redemptor noster sicut esset Deus perfectus, ita esset & homo perfectus : ut quam primus homo per prævaricationem amisit, sine aliquo peccato natus primæ imaginis nobilem originem renovaret. Natus ergo est secundus Adam nullum habens nascendo vel cum hominibus conversando peccatum : etenim Verbum caro factum in similitudine carnis peccati, omnia nostra suscepit, nullum reatus vitium ferens ex traduce prævaricationis exortum. Similitudinem ergo intelligimus, non carnis ejus, sed peccati. Etenim carnem Dominus veram suscepit ex intemerata & beata virgine Dei genitrice, consubstantialis nobis effectus. Ergo similitudinem peccati sanctus dicit Apostolus : quam similem nobis peccatoribus sine peccato cum anima rationali suscepit : & idcirco unam voluntatem secundum primam formationem Adæ naturalem humanitatis suæ Dominus noster Jesus Christus habere dignatus est : non duas contrarias, quemadmodum nunc nos habemus dignoscimur, qui de peccato sumus Adæ geniti : quoniam corruptibilis per transgressionem primus homo effectus, & creatori suo subdi contemnens, sensit carnem, quæ prius erat sibi subjecta, nihilo minus repugnantem : & peccato suo totum genus humanum fecit obnoxium, sicut dicit Apostolus : *Regnavit mors ab Adam usque ad Moysem, etiam in eos qui non peccaverunt in similitudinem prævaricationis Adæ.* Quapropter & nos qui per prævaricationem & peccatum illius nascimur, duas contrarias habere voluntates dignoscimur. Duas autem dico, mentis & carnis invicem reluctantes, sicut idem beatus docet apostolus : *Caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem. Hæc autem invicem adversantur, ut non quæcumque vultis, illa faciatis.* Et hoc omne humanum patitur genus sub peccato constitutum : quoniam nemo est mundus ab hoc peccato prævaricationis, nec infans, sicut scriptum est, cujus est unius diei vita super terram. Et quemadmodum Spiritus sanctus per David ait : *Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in delictis peperit me mater mea. Sicut enim in Adam omnes peccaverunt,* secundum Apostolum, *ita in Christo omnes justificabuntur. Et sicut per unum hominem peccatores constituti sunt multi, ita & per unum hominem justi constituentur multi.* Ergo unus & solus est sine peccato mediator Dei & hominum homo Christus Jesus, qui in mortuis liber conceptus & natus est. In dispensatione itaque sanctæ carnis suæ duas numquam habuit contrarias voluntates, nec repugnavit voluntati mentis ejus voluntas carnis ipsius. Neque enim habuit quodcumque peccatum qui venit dimittere peccatum mundi : quemadmodum & ipse dixit : *Quis ex vobis arguet me de peccato?* & alias taliter ait : *Venit princeps mundi hujus, & in me invenit nihil.* Unde scientes, quod nullum in eo, cum nasceretur & conversaretur, esset omnino peccatum ; decenter dicimus, & veraciter confitemur, unam voluntatem in sanctæ ipsius dispensationis humanitate, & non duas contrarias mentis & carnis prædicamus : secundum quod quidam hæretici velut in puro homine delirare noscuntur.

Secundum igitur hunc modum jam dictus decessor noster prænominato Sergio patriarchæ percontanti scripsisse dignoscitur, quia in Salvatore nostro duæ voluntates contrariæ, id est, in membris ipsius, penitus non consistunt, quoniam nihil vitii traxit ex prævaricatione primi hominis. In nobis enim, non in eo, coaptatur quod scriptum est : *Scio enim quia non habitat in me,* id est, in carne mea, *bonum.* Et iterum : *Non quod volo bonum hoc ago, sed quod nolo malum hoc facio. Si autem quod nolo malum illud facio, non jam ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum.* Et post hæc : *Video enim aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me in lege peccati, quæ est in membris meis.* Hinc ergo hæ duæ contrariæ voluntates mentis & carnis, quas apostolus docet, in nostro nequaquam Salvatore fuerunt : eo quod hic luctaminis stimulus ex prævaricatione protoplasti sumpsit initium : quoniam a redemptore nostro natura suscepta est, non criminis culpa. Sed ne quis nonnumquam minus intelligens reprehendat, quamobrem de humana tantum natura, & non etiam de divina natura docere sciatur : etenim Christus in duabus naturis in una persona unitis cognoscitur, adoratur, & colitur Deus & homo perfectus : debet qui super hoc ambigit scire, quoniam ad hoc facta est responsio ad jamdicti patriarchæ interrogationem. Præterea & hoc fieri solet, ut scilicet ubi est vulnus, ibi medicinale occurrat auxilium. Nam & beatus apostolus hoc sæpe feciſſe dignoscitur, se secundum auditorum consuetudinem præparans : & aliquando quidem de suprema natura docens, de humana penitus tacet : aliquando vero de humana dispensatione disputans, mysterium divinitatis ejus non tangit. Etenim ipse hic quidem de divina natura ait : *Christus Dei virtus, & Dei sapientia :* alibi autem de incarnatione ejus ita dixit : *Quod stultum est Dei, sapientius est hominibus, & quod infirmum est Dei, fortius est hominibus.* Sapientia autem & stultitia, virtus & infirmitas, contrariæ ad invicem absque dubietate ponuntur. Ergone contraria sibimet docet beatus Apostolus? Absit : sed audientibus semet configurat sapienter, secundum tempus docens : ut provida nutrix parvulis quidem lac præbens, perfectis autem solidum tribuens cibum. Quid ergo est quod ait : *Quod infirmum est Dei, fortius est hominibus : & quod stultum est Dei, sapientius est hominibus?* Hoc totum capitulum de dispensatione Christi, non de superna natura illius docere videtur : volens ostendere, quia Deus homo factus animam habuit & corpus humanum : quod stultum asserit & infirmum. Sapientia enim humana divinæ collata stultitia est : fortitudo vero carnis cum Dei virtute comparata, infirmitas est. Quia profecto condita humana sapientia cum conditrice sapientia comparata, stultitia est. Igitur connectentes utraque, & Christum Dei virtutem & Dei sapientiam secundum divinitatem, naturam divinitatis ejus confitemur : & secundum ejus sanctæ carnis dispensationem, quod stultum & quod infirmum est Dei, naturam humanitatis veraciter prædicamus : quoniam hoc infirmum & stultum, fortius & sapientius est omnibus hominibus. Omnes enim homines, sicut etiam superius dictum est, sub peccato prævaricationis nascuntur : Dominus autem noster Jesus Christus absque peccato exsistens, & nullum secum vitium ferens vetustatis, non solum fortior, sed & sapientior est omnibus hominibus, quamvis infirmum nostrum & stultum sola misericordia suscipere fit dignatus. Qui vero ex peccato primi hominis nati sunt, filii iræ ac tenebrarum a sanctæ scripturæ magisterio nominantur. At vero Christus, cum lux vera sit, sedentes in tene-

Gal. 5.
Job 14. 4. 5. ex Græco.
Psalm. 50.
2. Cor. 15.
Rom. 5.
Joan. 8.
Joan. 14.
Rom. 7.
Ibidem.
Ibidem.
1. Cor. 1.
Ibidem.

bris & umbra mortis illuminare dignatus eſt. Quid enim doceat apoſtolus ſcribens ad Epheſios, audiamus:
Epheſ. 2. *Et vos*, inquit, *cum mortui eſſetis delictis & peccatis veſtris, in quibus aliquando ambulaſtis ſecundum ſæculum mundi hujus, ſecundum principem poteſtatis aëris ſpiritus, qui nunc operatur in filiis diffidentiæ: in quibus & nos aliquando converſati ſumus, in deſideriis carnis, facientes voluntates carnis & cogitationum: & eramus natura filii iræ, ſicut & ceteri.* Ecce iſtæ ſunt duæ voluntates contrariæ, mentis ſcilicet & carnis, quæ in Salvatore noſtro modis omnibus non fuere. Nos has ex peccato progenitoris Adæ, qui & ſe, & omne humanum genus obnoxium fecit, habere dignoſcimur: ut aliquando quidem carnis aculeus menti reſiſtere appareat, aliquando vero voluntas mentis voluntati carnis contradicere ſatagat: ut taliter cum
Rom. 7. Apoſtolo gementes confiteamur: *Mente quidem ſervio legi Dei, carne vero legi peccati.* Dominus autem noſter unam voluntatem humanitatis naturalem ſuſcipere dignatus eſt, quam in propria carne poteſtative ut omnium Dominus circumferebat, eo quod omnia ſerviant Deo: nullum profecto habens vel afferens ex prævaricatione peccatum, quoniam ſolus ſine peccato & crimine prævaricationis eſt natus.

Prædictus ergo deceſſor meus docens de myſterio incarnationis Chriſti dicebat, non fuiſſe in eo, ſicut in nobis peccatoribus, mentis & carnis contrarias voluntates; quod quidam ad proprium ſenſum convertentes, divinitatis ejus & humanitatis unam eum voluntatem docuiſſe ſuſpicati ſunt; quod veritati omnimodis eſt contrarium. Verumtamen vellem, ut interroganti reſponderent, ſecundum quam naturam dicant Chriſti Dei unam voluntatem. Si ſecundum divinam tantum, de humanitate ipſius quid reſpondebunt? quoniam & homo perfectus eſt, ut non cum Manichæo condemnentur. Porro ſi ſecundum humanitatem Chriſti dixerint, quod hæc voluntas Deus eſſet perfectus, obſervent ne forte cum Photino & Ebione judicentur. Jam vero ſi ex utraque natura unam voluntatem eſſe dixerint, non ſolum naturales voluntates, ſed & ipſas naturas confundent; ut nec hoc, nec illud, id eſt, divina & humana, intelligi poſſit. Sicut enim utraſque naturas in adunatione unius Chriſti, ut impius Neſtorius, non partimur; ita differentiam naturarum penitus non negamus. Sed neque confundimus: quoniam utraſque naturas cum adunatione unius perſonæ Chriſti Dei inenarrabili conſonantia confitemur. Quia enim unam voluntatem dicunt divinitatis Chriſti & humanitatis, & unam ſimul operationem; quid aliud, niſi quia & unam naturam Chriſti Dei ſecundum Eutychianam & Severianam diviſionem operari noſcuntur? Denique orthodoxi patres, qui in toto mundo claruerunt, ſicut utraſque naturas, ita & voluntates ac operationes Chriſti docere concordi prædicatione monſtrantur. Comperimus autem, quod charta quædam mandata ſit, in qua ſacerdotes ſubſcribere coacti ſunt contra tomum beatæ memoriæ Papæ Leonis & Chalcedonenſium ſynodum: in qua charta quædam ſint per novitatem compoſita, quæ dogma eccleſiaſticum refutare omnino dignoſcitur. Inſpiret ergo divina clementia Chriſtianiſſimæ pietati veſtræ, & cum ſitis cuſtodes immaculatæ fidei noſtræ, vos ad compunctionem incitet: quo eos, qui novis ſunt adinventionibus corrumpendi, imperatoriis ſanctionibus arceatis: & prædictam chartam, quæ in ſcandalum properat fidei, & locis publicis eſt ſuſpenſa, præcipiatis depoſitam ſcindi. Omnes enim qui in occidentalibus partibus hoc audierunt, ſed & populi qui ſunt regiæ veſtræ urbis, cognita prædictæ chartæ concinnatione, corde perculſi ſunt. Erit enim per auctoritatem veſtram & apoſtolicam perfectionem prædicta charta, quæ contra Chalcedonenſem ſynodum eſt compoſita, nunc & in omni tempore otioſa, & cunctis virtutibus irrita. Perfectio vero fidei, quemadmodum uſque in præſens reſultit, oramus, ut & per vos, ſicut etiam per piæ memoriæ Conſtantinum, divino auxilio in robore ſuo permaneat. Propter quod, Chriſtianiſſimi, & Chriſti fidei cuſtodes, donate hoc munus in primordiis veſtris eccleſiæ matri veſtræ, cujus eſtis poſt Deum opitulatores; ut fidem ſponſi ejus ſerpentina calliditas non audeat violare. Hoc in primordiis ſalutare ſacrificium afferte Domino Deo noſtro, & ab ejus eccleſia omnis novitatis nebulam radio pietatis veſtræ diſpergite, quatenus Dominus Deus noſter vicaria ope omnes, quæ contra vos ſunt, conterat nationes, quæque pacem & inexpugnabilem Deum repellunt. Quatenus vobis ea quæ ſunt Dei curantibus, Deus quæ veſtra ſunt benignus dignetur perficere. Propter quod etiam mentis inclinato genu tota mecum eccleſia ſupplicat, ut ab integritate immaculatæ fidei noſtræ, quam ſancti apoſtoli nobis tradiderunt, & ſanctiſſimi patres doctrinis luculentiſſimis conſignavere, novæ confuſionis turbinem amovere dignetur. Quatenus Deus & Dominus noſter, cujus fides immaculata cuſtoditur, miſericordias ſuas merito vobis & copioſiſſime largiatur, qui eſt omnipotens & Dominus ſempiternus Creator omnium ad veſtrum benigne reſpiciat imperium, & gentes, quæ in ſua feritate confidunt, inexpugnabili ſuo potentatu proſternat.

THEODORI PAPÆ EPISTOLÆ.

I.

AD PAULUM PATRIARCHAM Conſtantinopolitanum.

Ex collectaneis Anaſtaſii bibliothecarii, a P. Jacobo Sirmondo Societatis Jeſu primum editis.

SYnodicas fraternitatis veſtræ litteras, datas per Georgium preſbyterum & Petrum diaconum, nos ſuſcepiſſe ſignificamus, quarum percurrentes textum, invenimus eam inter ſpem & metum, quemadmodum inter fidum gemini litoris portum confidentem pariter & fluctuantem, & non fruſtra. Nam ſacerdotium grave onus eſt: quod ſcilicet aliorum vitæ curæ fatigat: juxta quod ſcriptum eſt: *Quis infirmatur, & ego non infirmor? quis ſcandalizatur, & ego non uror?* Et quanto metu ſacerdotalis mens concutitur, ne forte per ſilentium vel immoderatum eloquium maculetur, tanto ſpe & maxima propriæ fortitudinis penna ad altitudinem ſublevatur, quando de ſubjectorum profectu gratulatur. Scriptum eſt enim:
2. Cor. 11.
Ubi plurima ſegetes, ibi manifeſta fortitudo bovis. Prov. 14. 4.
Hinc e contra metus reverberat. Scriptum namque eſt: *Fili mi, ſi ſponderis pro amico tuo, defixiſti apud extraneum manum tuam. Illaqueatus es verbis oris tui, & captus propriis ſermonibus. Fac ergo quod dico, fili mi, & temetipſum libera, quia incidiſti in manum proximi tui. Diſcurre, feſtina, ſuſcita amicum tuum: ne dederis ſomnum oculis tuis, nec dormitent palpebræ tuæ. Eruere quaſi damula de manu, & quaſi avis de inſidiis aucupis.* Ibidem. 6. 1. & ſeqq. Audivimus, dilectiſſime fra-

ter, per timorem periculum noſtrum: audiamus per ſpem repromiſſum conſolationum ſolatium, *Ego ſum*, inquit Deus, *pars hereditatis tuæ*. Et iterum: *Sacerdotes tui induant juſtitiam*. Timor autem concutit, cum alias dicitur: *Cui multum creditur, multum ab eo exigetur*. Et iterum: *Potentes potenter tormenta patientur*. Et rurſus ſpes nos refovet: ubi ait: *Labia ſacerdotis cuſtodient ſcientiam, & legem exquirent ex ore ejus, quoniam angelus Domini exercituum eſt*. Inter tot ergo procellas atque tranquillos fluctus æſtuare profundum, quid aliud eſt niſi in portu aſperrimi litoris navim mentis noſtræ tempeſtatibus concuti? Sed quia majorem fiduciam ex longanimitate Dei evangeliorum habere cognoſcimur, ſpe gaudentes hujuſmodi æſtum nullo modo formidamus. Nos ergo quid niſi diſpenſatores unius paſtoris ſumus? Ipſo enim paſcente paſcimus, & regente regimus, quoniam omnes ſub eodem paſtore cum ovibus ipſius oves paſcuæ ſumus. Neque enim noſtris viribus, ſed Dei gratiæ deputamus quod ſumus. Tantum reſtat, ut cum divino auxilio petendo, quærendo, pulſando, fide & opere donum gratiæ irreprehenſibiliter exhibere poſſimus; quo conculcatis vitiis virtutum repromiſſa præmia percipere mereamur. Superbia, quæ eſt initium omnis peccati, longe a ſacerdotum mentibus fiat. Avaritia rurſus, quæ eſt idolorum ſervitus, atque omnium malorum radix, abſciſſa, & a turbine pulveris ſui procul amota deſtruatur, quæ excæcat etiam oculos ſapientum. Dilectionem igitur omnium virtutum matrem, ſine qua nihil perficitur, & in qua omnes virtutes pacis completæ vinculo indiſſolubiliter continentur, fide recta & ſpe certa ſtudio indeſinenti teneamus. Et quoniam fide hominum corda purgantur, lecti apices dilectionis veſtræ limpida fidei fluenta vos de fontibus Salvatoris hauſiſſe, & ſicut prædicamus prædicare, & quemadmodum credimus credere, & ſicuti docemus indiminute docere, manifeſtatunt. His ergo ita ſe habentibus, cum ea quæ a Pyrrho adverſus apoſtolicam fidem noſtram ad ſubverſionem ſynodalium decretorum prolata ſunt, tam per dogma ſedis Apoſtolicæ, quod expoſitum eſt a prædeceſſore noſtro, quam per juſſionem filii noſtri manſuetiſſimi principis deſtructa ſint: quam ob rem fraternitas tua a publicis locis chartam, quæ ſuſpenſa pridemque callita fuerat, non abſtulit? quæ ſcilicet ſcandalum ſanctis Dei eccleſiis non modicum intulit. *Corde enim creditur ad juſtitiam, ore autem confeſſio fit in ſalutem*. Si dejiciendum ergo ejuſdem Pyrrhi conamen fraternitas veſtra ducit, qua pro cauſa prædictam chartam de pariete non depoſuit? Nemo quippe quod abominatur colit. Si autem, quod abſit, hujuſmodi ſcriptum amplectitur, cujus rei gratia nobis hoc per propria ſynodica ſua minime patefecit? Neutrum enim ſine horum alterius dejectione indemniter ſtare poteſt. Nam ſi recta fides, quæ a tot conciliis roborata eſt, ab Heraclio & Pyrrho cum quadam additione & emendatione corrigatur: ergo fides a patribus ſubtiliter examinata commoveri cognoſcitur, & mortui vacua ſpe beatitudinis deciderunt: quod avertat Deus a fidelium cordibus. Hi enim qui defuncti ſunt, minime perierunt: *Pretioſa* namque *in conſpectu Domini mors ſanctorum ejus*. Et qui vivunt in hac fide, mundi effecti ſunt: patrumque dogma ſignata fide verum & pium firmiter eſt poſteris traditum. Reſtat igitur, quod contra fidem promulgatum eſt, irritum fiat, & cum auctore proprio deſtruatur. Porro mirati ſumus, quia epiſcopi, qui fraternitatem tuam conſecraverunt, ſanctiſſimum illum in litteris ſuis dixerunt: ſed & quia propter vulgarem turbationem & odium eccleſiæ hunc Conſtantinopolitanæ abrenuntiaſſe ſignificaverunt. Propter quod etiam in ambiguitate poſiti, quæ a fraternitate veſtra ſcripta ſunt judicaveramus ad modicum quid differre, donec jam dictus Pyrrhus ab epiſcopatu eccleſiæ Conſtantinopolitanæ pelleretur. Nam turbario & odium populi epiſcopatus gradum nelcit auferre. Canonica enim vindicta ſuper eo debuerat provenire, quo fraternitatis tuæ conſecratio irreprehenſibilis & firma conſiſtat. Scriptum eſt enim: *Si vir ejus mortuus fuerit, ſoluta eſt a lege viri. Si autem vir ejus vivit, adultera vocabitur, ſi fuerit cum alio viro. Erunt enim duo in carne una. Myſterium autem hoc magnum eſt*, ait Apoſtolus: *Ego autem dico, in Chriſto & eccleſia*. Etenim licet indigni ſimus, locum tamen ejus in eccleſiis adimplemus. Vivente itaque prædicto Pyrrho, & nondum natura vel culpa extincto, ne forte fieret ſchiſma, oportuerat præcaveri. Ut ergo fraternitatis veſtræ ſacerdotalis robuſtior ordo permaneat, oportet debitum adverſus eum colligi epiſcoporum ex propinquioribus locis conventum. Præcepimus enim ſuper hoc etiam cariſſimis filiis noſtris, Serico archidiacono, & Martino diacono & apocriſiario, quibus & locum noſtrum ad hujus rei deliberationem credimus; quatenus cum fraternitate veſtra prædicti Pyrrhi culpa regulariter exquiratur. Non enim præſentia ejus neceſſaria eſt, ubi exceſſus ejus & ſcripta veritati repugnantia præſto ſunt: ut cum de his dijudicatur, modis omnibus condemnetur. Primo quidem, quoniam Heraclium, qui anathematizavit inviolabilem orthodoxorum patrum fidem, diverſis laudibus extulit: & ſophiſticum juſſionem ipſius, in qua quaſi ſymbolum fidei compoſuit, ſubſcribendo firmavit: furtiviſque ſurreptionibus quoſdam ſacerdotes apud ſe ſingulatim prædictam ſchartam roborare coëgit; & in publicis locis ſuſpendere, ad deſtructionem Chalcedonenſis concilii audaci, tranſgreſſione præſumpſit. Unde non modicum diſſenſionis ſcandalum eccleſiis Dei diſſeminavit: & obtestatione conventus a deceſſore noſtro, corr gi parvipendit. His igitur & aliis in ſynodo fraternitatis veſtræ requiſitis, canonicæ hunc exſecutioni ſummittite: ut ſacerdotali ordine & epiſcopali legiſlatione, ac regulariter eo ſacerdotio denudato, non ſolum fides illibata permaneat, ſed & fraternitatis veſtræ gradus epiſcopalis firmior conſervetur. At vero, ſi diligenter fraternitas veſtra, dum conſiliatur, perſpexerit fautores jam dicti Pyrrhi circumſtrepere, & ſenſeritis crebro, inſolenter præſenti negotio quod diffiniendum eſt, impedimentum per dilationem afferre, ut proprium compleant quandoque conſilium, vobis contradicentes, niſi juxta votum ſuum quidquam proveniat; & ſi ob hoc fraternitatem veſtram obnoxiam facere, vel etiam ſchiſma de eadem perſona tentaverint: poſſibile eſt ut abſcindatur etiam in hujuſmodi capitulo talis verſutiarum ipſorum intentio: & obtineatur juſſio a domino noſtro & filio Chriſtianiſſimi principis, quoniam de hoc enixius eum per litteras noſtras popoſcimus: ut ſcilicet ſæpe dictum Pyrrhum ad hanc Romanam urbem jubeat mitti, quatenus conventu ſynodico a nobis effecto, pro ſua temeritate judicetur. Sic enim & fraternitatis veſtræ epiſcopalis dignitas omni futuro contrariorum ſchiſmate firmior apparere valebit: & ſcandalum novitatis ab orthodoxa fide pulſum necabitur, atque Dei eccleſia continuæ paci donabitur. Deleri namque ab eccleſia Dei ſcandala debent, & exſtirpari. Multa enim poſſunt oriri diſſentionis zizania contra promotionem fraternitatis tuæ, niſi canonica falce, ne proficiant radicitus reſcindantur. Siquidem cum patitur unum membrum, compatiuntur reliqua corporis membra. Abſit ergo, ut ſchiſmata & diſſenſiones

Num. 27. Pſal. 90. Luc. 12. Sap. 6. Malach. 2. Rom. 10. Pſal. 115. Rom. 7. Epheſ. 5.

proveniant : ſecundum quod & manſuetiſſimum dominum & filium noſtrum principem per litteras noſtras petivimus: quo ab epiſcopatu fraternitatis veſtræ omnia quæ nuper exorta ſunt ſcandala recidantur, & nos quidem veluti fraterna viſcera condolentibus providentiæ noſtræ medelam afferentes apparearnus. Verumtamen prædictam chartam, quæ contra orthodoxam fidem & Chalcedonenſe concilium ſophiſtice probatur expoſita, cunctis viribus irritam eſſe deliberamus : & vinculo anathematis refutatam, atque ut a nobis & ab omnibus orthodoxis epiſcopis abominatam reſpuimus. Sufficit namque nobis fides, quam ſancti apoſtoli prædicaverunt, concilia firmaverunt, & ſancti patres conſignaverunt : per quam renati & docti facti ſumus, quamque docemus : nullum augmentum in ſymbolo fidei, quod a ſynodis eſt firmatum, recipientes. Anathema his qui addunt, anathema qui demunt ſancto mathemati, id eſt, ſymbolo, quod in concilio Nicæno diffinitum, Conſtantinopolique firmatum, & in Epheſino primo, atque Chalcedone, a ſanctis & orthodoxis patribus, qui in catholica fide floruerunt, gratia ſancti eſt Spiritus ſtabilitum. Hæc & his ſimilia concordi ſenſu fraternitas veſtra prædicando nobiſcum ore & opere confiteatur. Similiter autem anathematizantes omnes hæreſes & auctores earum : ut id ipſum dicamus omnes, ſicut ſcriptum eſt, & ſchiſmata nullomodo germinent in eccleſiis Dei, quæ ſpirituali jam & bis acuto ſententiæ gladio ſunt reciſa. Porro præſentem litterarum latorem fraternitati veſtræ in omnibus commendamus, quoniam & mores ejus exigunt, ut eum vobis nos commendare debeamus : quia manifeſte veſtram nobis præſentiam exhibere venerabilitas ejus atque perfectio morum dignoſcitur.

Edit P. Sirmondus.

Exemplar propoſitionis tranſmiſſæ Conſtantinopolim, a Theodoro ſanctiſſimo Papa Romano.

Matth. 5.

DOminus ac Salvator noſter in evangeliis apoſtolis ſuis ita dixit : *Quicumque ſolverit unum de mandatis iſtis minimis, & docuerit ſic homines, minimus vocabitur in regno cælorum*, & alia ſcriptura dicit : *Ne tranſferas terminos æternos, quos poſuerunt patres tui.* His ergo ſic ſe habentibus, ad notitiam fraternitatis veſtræ deducimus, quia Pyrrhus, qui quondam eccleſiæ Conſtantinopoleos epiſcopatum ſurripuit, & inſtar lupi ſub prætextu paſtoris latitabat, contra orthodoxam fidem cornu bellico erecto, quædam novitatis figmenta compoſuit : & chartis a ſe dictatis, quoſdam furtivis ac ſurreptitiis modis ſubſcribere compulit ſacerdotes : verſute gerens, ut hæreticum præſumptionis ſuæ dogma ſurreptis aliorum ſubſcriptionibus ſtabiliret, & veluti novum mathema, contra colendum nobiſque traditum a ſanctis patribus ſymbolum, componere conaretur. Et quoniam in Chalcedonenſi concilio anathema poſitum eſt his, qui addiderint vel dempſerint quid in fide, quæ a tot patribus eſt roborata : hujus rei gratia dilectionem veſtram præmunire conſideravimus : ut his quæ a prædicto Pyrrho adverſus apoſtolicam fidem præſumpta ſunt, reprobatis, eamdem fidem, ſicut & filii ſumus, retineatis, quam ex ipſo lacte uberum ſanctæ eccleſiæ ſimul ſuxiſtis, univerſa temerariæ novitatis deliramenta deſtruentes. Nos enim tam per alias litteras, quam per decretum præſentis propoſitionis, omnia quæ contra orthodoxam & apoſtolicam fidem noſtram ab ejuſdem Pyrrhi nova & temeratia vanitate introducta ſunt, abominantes ; ſimulque cum charta, quæ propoſita, & in publicis locis ab eo ſuſpenta eſt, anathematizantes ; volumus omnes illa ſapere, id eſt, tenere, quæ ſancti apoſtoli tradiderunt, & patres qui in orthodoxa fide floruerunt, poſteris tradita per ſancta quinque concilia firmaverunt.

Prov. 22.

II.

AD EPISCOPOS qui conſecraverunt Paulum Patriarcham Conſtantinopolitanum propter Pyrrhum Expatriarcha.

LItteras fraternitatis veſtræ, per quas nobis de promotione Pauli fratris, & coëpiſcopi noſtri ſignificaſtis, ſuſcepimus : & gavisi quidem ſuper hujus ſumus ordinatione. Sed futura mœſtitia huic videlicet ſucceſſura, propter zizania quæ naſcitura fore ſperantur, animum noſtrum valde concuſſit, niſi diligentiſſima manu & cautiſſima cura, priuſquam creſcant, & dominicam meſſem ſuffocent, exſtirpentur. Debuerat igitur Pyrrhus, qui ſanctis Dei eccleſiis ſcandalum ſeminavit, canonicæ prius animadverſioni ſummitti, & tum prælatus frater noſter Paulus ſacrari : ne forte tempore aliquo de ejectione ſua quampiam ſe putet querimoniam objecturum, quod odium ſuſtinuerit populare, & vi pulſus libellum dederit, & ſuam eccleſiam refutaverit, ſicut nobis fraternitas veſtra per litteras ſuas ſignificavit. Facile quippe mutantur homines : & quidem aliquando ex odio ad dilectionem aſſurgunt, aliquando vero a dilectione in odium dilabuntur. Qua ergo pro cauſa, quæ diſſimulari futura ſunt provido non contemplantur obtutu ? Ne forte proveniens ſcandalum variis ſimultatibus eccleſiam Dei diſcindat ? Sunt capitula, quibus prædictus Pyrrhus canonice poteſt ab omni ſacerdotali ordine pelli. Primum quidem, quia Heraclium, qui anathematizavit catholicam fidem & patres orthodoxe ſentientes, in litteris ſuis laudibus extulit, & per ſurreptionem, per quoſdam ſacerdotes qui ſubſcripſerant, ſophiſticam quoque chartam adverſus apoſtolicam fidem confirmare præſumpſit ; & in publicis locis ſuſpendere feſtinavit, quaſi novam fidem & ſymbolum ſuſcitans contra ſanctam Chalcedonenſem ſynodum : pœnam minime veritus æterni judicii, & anathema quod poſitum eſt in eadem Chalcedonenſium ſynodo, quod nemo unquam ſancto mathemati, id eſt, colendo ſymbolo, quidquam addere vel minuere audere pertenet. Prædictus autem Pyrrhus, nec proteſtatione conventus, a pravitate ſua recedere paſſus eſt. Ideo ergo jam memoratam chartam abominantes, & omnia quæ crebro dictus Pyrrhus contra fidem molitus eſt, anathematizantes, quin etiam nunc iterum atque iterum anathematizamus : illa tantum amplectentes, quæ ſancti nobis patres in ſynodis tradiderunt, nihil fidei addentes, nec auferentes. Et idcirco quæ in perſonam prædicti Pyrrhi diffinierimus, in litteris quas ad jam memoratum fratrem & coëpiſcopum noſtrum miſimus, agnoſcetis. Ut igitur ſcandalum minime futuro tempore generetur, ſecundum præfixum modum diligenter ſacra providentia extinguere curet. Et res quidem ipſa nos magis ad tribulationem provocavit, & naſcitura zizania conjecturis probabilibus informavit, quoniam per litteras veſtras prædictum Pyrrhum ſanctiſſimum nominaſtis. Si enim alia taceamus, & nihil omnino peccavit aut in religionem, aut in doctrinam fidei, & nec una culpa damnavit : quam ob rem de propria eſt ejectus eccleſia ? Sed fortaſſe quis dixerit, generale hoc odium fecit. Sed vulgaris tumultus jus ſacerdotii auferre non poteſt, nec odium ſacro quemquam ordine denudare. Manifeſtæ quippe ſunt canonicæ cauſæ, quæ jura ſa-

cerdotii recidere possunt. Nisi enim naturæ causa præ- A mentis nostræ complectimur & fovemus : sed ne
sul extinguatur, ecclesiam ejus alius non potest irre- schismata fiant, fraterna providentia & affectione di-
prehensibiliter apprehendere. Et hæc quidem non con- lectionis terremur : quatenus episcopatus ejus manus
tradicentes ordinationi prædicti fratris nostri Pauli impositio nullomodo maculetur. Denique interemptis
scribimus : sed vulnus latens & absconsum medente & suffocatis schismatibus, & fides quoque orthodo-
manu adaperimus, ne in vitalia viscera serpere possit, xa, quæ tot spiritualibus paradisi floribus odoribus
omnem immunditiam fœtidæ putredinis medicinali- per agricolas Christi Dei nostri, sanctos videlicet
ter exhaurientes, & quæ possunt fieri diligentia pro- apostolos, eluxit, nullatenus aliquibus zizaniorum
vidæ incisionis penetrantes, non ut hæc fiant optan- spinis poterit sauciari.
tes. Nam sæpe dictum fratrem nostrum in viscеribus

ANNO CHRISTI 646.

CONCILIUM TOLETANUM VII.

ANNO CHRISTI 646.

anno [a] v. regis Cindasvinthi, [b] era DCLXXXIV. v. Kal. Novembris.

[a] VI. *Isid.*

[b] *Isidorus.* DCLXXX. *Roder. l. 2. cap. 19.* DCLXXXIX.

Ex Collectione Isidori, editione Garsiæ Loaisa, & perampla Collectione Canonum manuscripta Bibliothecæ Collegii Parisiensis Societatis JESU, in qua Concilium Toletanum octavum istud appellatur : ut & a Roderico Toletano, libro 2. cap. 19.

TITULI CAPITULORUM.

I. *De refugis atque perfidis clericis sive laïcis.*
II. *De languoris eventu ministrantium clericorum.*
III. *De exsequiis morientis episcopi.*
IV. *De exactione ecclesiarum Gallicia provincia.*
V. *De reclusis honestis, sive vagis.*
VI. *De convicinis episcopis in urbe regia commorandis.*

PRÆFATIO.

CUm in sanctæ nomine Trinitatis, pro quibusdam disciplinis ecclesiasticis, tam nostra devotione, quam studio serenissimi & amatoris Christi C Cindasvinthi regis nostri apud Toletanam urbem conventus adesset, competenter visum est, mutua collatione decernere, quod solicite conservatum, & præsentibus & futuris commodis nimium, ut confidimus, prodesse constabit. Magisque semper est magnopere providendum, quidquid vel ecclesiasticis moribus, vel utilitati publicæ (sine qua quieti non vivimus) opportunum esse perpenditur. Nam licet tantæ constitutiones canonum extent, quæ ad omnem possent correctionem sufficere, si quis eas dignetur libenter attendere ; tamen quia luminis claritas tanto amplius emicat, quanto fuerit studiosius sæpissime contrectata ; non parum proficit ad emendationem multorum, D si dum ea quæ constituta sunt, per fraternam collationem, ad memoriam reducantur ; & illa magis adjiciantur, quæ aut deesse videntur, aut omnino constituenda competenter existimantur. Quis enim nesciat quanta sint hactenus per tyrannos & refugas, transferendo se in extraneas partes, illicite perpetrata, & quam nefanda eorum superbia jugiter frequentata, quæ & patriæ diminutionem afferrent, & exercituum Gothorum indesinenter laborem imponerent ? Quod quidem laïcorum insania factum, tolerandum nobis forsitan aliquotiens videretur : illud tamen vehementius stupendum, quia (quod pejus est) tanti ex religionis proposito in hac interdum præsumptione præcipites efferuntur ; ut non ad levem confusionem nostram pertineat, si res ullatenus inulta remaneat, quam & mundana lege, & ecclesiastica convenit instanter disciplina corrigere. Ideoque placuit nunc concordi sententia definire, ut quisquis in ordine clericatus, a maximo gradu usque ad minimum constitutus, in alienæ gentis regionem se quacumque occasione transduxerit ; aut exinde superbiendo, vel redditum suum, vel quodlibet aliud videatur expetere ; sive etiam, quo genti Gothorum, vel patriæ, aut regi specialiter sub B hac occasione possit nocere, vel fieri disposuerit, vel aliquatenus fecerit ; sed & qui cum talibus conscius repetitur, eisque vel consilium vel opem administrasse cognoscitur, qualiter aut ad gentem alienam fugam appeterent, aut in malis quæ cœperant perdurarent ; seu quamcumque læsionem genti Gothorum, vel patriæ, aut principi post fugam inferrent ; atque in ea pravitate perseveraturos dignoscuntur suasisse ; iste ita indubitanter omni honoris sui gradu privetur, ut locum ejus in quo ministraverat alter continuo perpetim regendum accipiat. Ipse vero transgressor sub pœnitentia constitutus, si reminiscens mali quod fecerit, usque in diem mortis suæ rectissime pœnituerit, in solo tantum fine communio ei præstanda est ; ita ut antequam tempus finis ei adveniat, si quispiam sacerdotum, etiam ordinante principe, ei communicare consenserit, particeps criminis illius effectus anathema fiat in perpetuum, ac simili cum eo cui communicaverit sententia condemnetur. Quoniam potestati principis nullus sacerdotum in hoc præbere debet assensum, unde vel perjurium videatur incurrere : vel quod absit, si quicumque catholicæ fidei prævaricator princeps surrexerit, [a] sacerdotes iidem, vel favore principis, vel terrore, a rectæ crudelitatis lumine ad tenebras [b] cogantur reverti. Sic enim nec super adnexa capitula, vel imperiis principum, vel terroribus oportebit umquam [c] evacuari : quia novimus omnes pæne Hispaniæ sacerdotes, omnesque seniores, vel judices, ac ceteros homines officii palatini juravisse, atque ita dudum legibus decretum fuisse ; ut nullus refuga, vel perfidus, qui contra gentem Gothorum, vel patriam, seu regem agere, aut in alterius gentis societatem se transducere reperitur, integritati rerum suarum ullatenus reformetur : nisi forsitan princeps humanitatis aliquid personis talibus impertire voluerit : qui tamen non amplius quam vigesimam partem rerum, ei qui perfidus exstitit, de rebus, unde rex elegerit, tribuendi potestatem habebit.

[a] *al.* facerdotes nullorum favore. *Isid.*

[b] *al.* cogantur. *Isid.*

[c] evacuare : *Isid.*

CAPITULA.

I.

Sed quia plerosque clericos tantæ levitatis, interdum pravitatis præsumptio ita elevat, ut prætermissa sui ordinis gravitate, ac polliciti sacramenti immemores, constante principe, cui fidem servare promiserant, in alterius [d] erectione temeraria levitate consentiunt ; abrogari decet hanc omnino licentiam, & a nostro consortio penitus exstirpari : ita ut si quicumque laïcorum quandoque intra fines patriæ Gotho-

[d] *al.* electionem. *Isid.*

ANNO CHRISTI 646.

rum ſuperbiens, regni apicem ſumere fortaſſe tentaverit; eique clericorum quilibet adjutorium vel favorem præſtiterit; atque hunc qui ſuperbire videtur ad eamdem regni ambitionem, prævalente delicto, pervenire contigerit: ex eo quidem die vel tempore eumdem epiſcopum, vel cujuſlibet ordinis clericum, excommunicatum manere perpetuum oportebit, quo tali ſe ſcelere implicavit. Tamen ſi improbitate principis, cui inique conſentit, non potuerit inſtantia ſacerdotum a communione ſuſpendi; ſaltem ſi ſuperſtitem eum poſt ejuſdem regis obitum tempus invenerit, ſuperiori anathematis correptioni ſubjaceat, quicumque illi præter in ultimo vitæ ſuæ fine (ſi tamen hunc legitime pœnitere probaverit) communionis gratiam conſenſerit impendendam. Nobis interim ratio perſuaſit, ſynodali ſuper hoc conſtitutione decernere: ut quicumque etiam laïcorum in prædictis capitulis, hoc eſt, in adverſitate gentis, aut patriæ, vel regiæ poteſtatis, in externas partes ſe conferendo, vel talibus opem ferendo noxius fuerit ultra repertus; non ſolum, ut dictum eſt, omnium rerum ſuarum proprietate privetur; ſed & perpetua excommunicatione damnatus, numquam illi præter in ultimo vitæ ſuæ communio tribuatur; excepto ſi aliter communionis ejus remedium, vel eorum quos ſupra taxavimus imploratione ſacerdotum apud principem fuerit impetratum. Nam ſi (quod omnino fieri non oportet) in derogationem aut contumeliam principis reperiatur aliquis nequiter loqui, aut in necem regis, ſeu dejectionem intendere, vel conſenſum præbere, nos ſiquidem hujuſcemodi excommunicatione dignum cenſemus. Utrum tamen ſit illi quandoque communicandum, pietati principis diſcernendum relinquimus: cujus procul dubio poteſtatis eſt, ſubjectorum culpas miſericordiæ judiciique ſententia temperare. Conteſtamur autem clementiſſimos principes, & per ineffabile divini nominis ſacramentum obteſtantes unanimiter obſecramus; ne quandocumque abſque juſta, ubi neceſſe fuerit, imploratione ſacerdotali excommunicationis hujus ſententiam a perfidis clericis, vel Laïcis ad externas partes ſe transferentibus, vel conſenſum præbentibus quacumque temeritate ſuſpendant. Nam hoc magis eorum regum utilitatibus videtur fore conſultum, ſi hujus conſtitutionis noſtræ forma ab ipſis principibus ſervetur, & ab omnibus ſubjectis impleri cogatur. Si quis vero hæc inſtituta putaverit eſſe exſecranda, anathema ſit: & velut prævaricator catholicæ fidei ſemper apud Deum reus exiſtat quicumque regum deinceps canonis hujus cenſuram in quocumque crediderit vel permiſerit violandam.

II.

id VII. Conc. Nihil contra ordinis ſtatutum temeritatis auſu præſumatur: neque illa quæ ſumma veneratione conſentur, vel minimo præſumptionis actu ſolvantur: cum ad hoc tantum fieri quaque juſſa ſunt, ne interrupta noſcantur, ne languoris proventu robore ſalutis natura privetur. Non ergo ſolum fragilitati conſulitur humanæ, ſed etiam honori myſteriorum Dei providetur abunde, dum ab offenſionis caſu procuratur etiam caveri ſolicite. Cenſemus igitur convenire, ut cum a ſacerdotibus miſſarum tempore ſancta myſteria conſecrantur, ſi ægritudinis accidat cujuſlibet eventus, quo cœptum nequeat conſecrationis expleri myſterium; ſit liberum epiſcopo, vel preſbytero alteri, conſecrationem exſequi officii cœpti. Non enim aliud ad ſupplementum ſui initiatis miniſteriis competit, quam aut incipientis, aut ſubſequentis completa benedictio ſacerdotis: quia nec perfecta videri poſſunt, niſi perfectionis ordine compleantur. Cum enim ſimus omnes unum in Chriſto, nihil contrarium diverſitas format, ubi efficaciam proſperitatis unitas fidei repræſentat. Quod etiam conſultum cuncti ordinis clerici, indultum eſſe ſibi non ambigant; ſed, ut præmiſſum eſt, præcedentibus libenter alii pro complemento ſuccedant. Ne tamen quod naturæ languoris cauſa conſulitur, in præſumptionis perniciem convertatur, nullus poſt cibi potuſve quamlibet minimum ſumptum miſſas facere, nullus abſque patenti proventu moleſtiæ, miniſter vel ſacerdos, cum cœperit, imperfecta officia præſumat omnino relinquere. Si quis hæc [a] tentare præſumpſerit, excommunicationis ſententiam ſuſtinebit.

[a] al. temerare, Iſid. & mſſ.

III.

Ea quæ competunt honeſtati, contingit ſæpe quorumdam deſidia non impleri. Proinde, quia notum eſt, quæ dignitas in morientis epiſcopi exſequiis ex canonibus conſervetur, traditioni moris antiqui hoc tantum adjicimus, ut ſi quis ſacerdotum, ſecundum ſtatuta Valentini concilii, ad humanda decedentis epiſcopi membra venire commonitus pigra voluntate diſtulerit, appellantibus clericis obeuntis epiſcopi, apud ſynodum, ſive apud metropolitanum epiſcopum, tempore anni unius, nec faciendi miſſam, nec communicandi habeat omnino licentiam. Preſbyteri autem, ſive clerici, quibus major honoris locus apud eamdem eccleſiam fuerit, cujus ſacerdos obierit, ſi omni ſolicitudine pro exſequiis, aut jam mortui, aut continuo antiſtitis morituri ad commonendum epiſcopum tardi inveniantur, aut per quamcumque moleſtiam animi id negligere comprobentur, totius anni ſpatio ad pœnitentiam in monaſteriis deputentur.

Can. 4. concilii Valentini in Hiſpania.

IV.

Inter cetera denique, quæ communi conſenſu nos conferre competenter oportuit, querimonias etiam parochialium preſbyterorum [b] Galliciæ provinciæ ſolertiſſime decernere decuit: quas contra pontificum ſuorum rapacitates neceſſitas, ut comperimus, tamdem compulit in publicum examen deferre. Hi enim pontifices, ut evidens inquiſitio patefecit, indiſcreto moderamine parochianas eccleſias prægravantes, dum in exactionibus ſuperflui frequenter exiſtunt, pæne uſque ad exinanitionem extremæ virtutis quaſdam baſilicas perduxiſſe probantur. Ne ergo fiat de cetero quod conſtat hactenus inordinate præſumptum; non amplius quam duos ſolidos unuſquiſque epiſcoporum præfatæ provinciæ, per ſingulas dioceſis ſuæ baſilicas, juxta ſynodum Bracarenſem, annua illatione ſibi expetent conferri; monaſteriorum autem baſilicis ab hac ſolutionis impenſione ſejunctis. Cum vero epiſcopus dioceſim viſitat, nulli præ multitudine oneroſus exiſtat; nec unquam [c] quinquagenarium numerum evectionis excedat, aut amplius quam unam diem per unamquamque baſilicam remorandi licentiam habeat. Quicumque vero pontificum eorumdem aliter quam decernimus agendum præſumpſerit, correptioni procul dubio canonum ſubjacebit, [d] qua conſtitutionum ſynodalium tranſgreſſores priſcorum patrum edictis corripiendos oportet.

[b] Gallicia. *Sic eſt in omnibus codicibus manuſcriptis, quam lectionem retinemus, cum infra dicatur hoc decretum hos decernendi ex decreto Con. Bracar. ſub cujus metropoli erat Gallicia. L. X. Q. eſt. 3. Inter cetera. Can. 2. ſynodi II. Bracar.*

[c] al. quinatium, Iſid.

[d] al. tamquam conſtitutio ma u ſynodalium tranſgreſſiva & priſcorum patrum edicta corripit, Iſid.

V.

Quoſdam paternarum ignaros vel oblitos traditionum, in tantam conſpicimus corruiſſe deſidiam; ut eorum exſecrando uſu pæne abolita pateſcant, quæ exſtiterant legitime conſtituta. Dum enim indocti docere appetunt, quid aliud quam quia ignorantiæ errore vexantur, oſtendunt? & quia greſſu præpoſtero innitentes præſumptionem doctrinæ [e] diſcendi ſtudiis antepomunt, patet quod non [f] ſummæ humilitatis petunt, ſed actioni depravationis inſerviunt. Ex hoc igitur juſtæ ſeveritatis talia decernentes opportuno amputare judicio, jubemus eos, quos in cellulis propriis

[e] al. docendi ſtudio, Iſid.

[f] al. ſummæ utilitatis gratiam petunt, Iſid.

ANNO CHRISTI 646.

[a] recluſos ſanctæ vitæ ambitio tenet; quoſque ejuſdem ſancti propoſiti, & merita juvant, & probitas ornat, [b] quietos Dei auxilio & noſtro favore tutos exiſtere: illos vero quos [c] in tali propoſito ignavia impulit, non prudentiæ cognitio deputavit; quoſque nulla vitæ dignitas ornat, ſed (quod eſt deterius) & ignorantia fœdat, & morum exſecratio turpat; decernimus ab his abjici cellulis atque locis, in quibus aut feruntur vagi, aut tenentur incluſi; atque ab epiſcopis, ſive rectoribus monaſteriorum, ex quorum congregatione fuerunt, vel in quorum vicinitate conſiſtunt, in monaſteriis omnimodo deputentur; ut illic ſancti ordinis meditantes doctrinam, primum poſſint diſcere quæ ſunt a patribus inſtituta; ut poſt valeant docere, quæ ſunt ſancta meditatione percepta. Atque tunc demum, ſi doctrinæ & ſancti operis fructu exſtiterint fecundati, ad ſumma virtutis properent exercitio ſanctæ intentionis imbuti. Deinceps autem, quicumque ad hoc ſanctum propoſitum venire diſpoſuerint, non aliter illis id dabitur aſſequi, neque hoc antea poterunt adipiſci, niſi prius in monaſteriis conſtituti, & ſecundum ſanctas monaſteriorum regulas plenius eruditi, & dignitatem honeſtæ vitæ, & notitiam poterunt ſanctæ promereri doctrinæ. Illos autem quos tantum extrema veſania occuparit, ut incertis locis vagi, atque morum depravationibus inhoneſti, ullam prorſus nec ſtabilitatem ſedis, nec honeſtatem mentis habere exſtiterint cogniti, quicumque ex ſacerdotibus vel miniſtris vagantes [d] repererit; aut ſi fas eſt, in propriis locis cœnobio ſuis rectoribus eos reformet; aut ſi difficile eſt, pro ſola honeſtate, vigore ſuæ poteſtatis eruditndos inclinet.

[a] al. recluſa, *Iſid.*
[b] al. quia hos & Dei, *Iſid.*
[c] al. in tale propoſitum
[d] al. reperentur, aut ſi fuerint prope, cœnobiorum patribus corrigendos adſignent; aut ſi differendum eſt, pro ſola honeſtate vitæ vigore poteſtatis ſuæ eruditndos inclinent *Iſid.*

VI.

Id etiam placuit, ut pro reverentia principis, ac regiæ ſedis honore, vel metropolitani civitatis ipſius conſolatione, convicini Toletanæ ſedis epiſcopi, juxta quod ejuſdem pontificis admonitionem acceperint, ſingulis per annum menſibus eadem in urbe debeant commorari; meſſivis tamen ac vindemialibus feriis relaxatis. Nos autem immortali Deo, & glorioſo Cindaſvintho principi, ob cujus votum in hac urbe ſancta devotione convenimus, gratias unanimiter referentes optabili anniſu depoſcimus; ut ſanctæ eccleſiæ catholicæ fidei ſemper ac pacis cumuletur affectus; & memorato principi cum poſteritate præſentis regni, futuri etiam largiantur præmia gaudii; ipſo præſtante, qui in Trinitate unus Deus vivit & glorietur in ſæcula ſæculorum. Amen.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

Orontius in Chriſti nomine ſanctæ eccleſiæ Emeritenſis metropolitanus epiſcopus, hæc ſtatuta definiens ſubſcripſi.

Ego Antonius Dei miſericordia ſanctæ Hiſpalenſis eccleſiæ metropolitanus epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

Eugenius ſanctæ eccleſiæ Toletanæ epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

Protaſius Tarraconenſis eccleſiæ metropolitanus epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

Hilarius gratia Chriſti epiſcopus eccleſiæ Complutenſis, ſimiliter ſubſcripſi.

Siſiſclus ſanctæ eccleſiæ Elborenſis epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

[d] Recimirus ſanctæ eccleſiæ Dumienſis epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

Deodatus ſanctæ eccleſiæ [e] Egabrienſis epiſcopus, ſtatuta hæc definiens ſubſcripſi.

Epartius Dei miſericordia epiſcopus eccleſiæ Italicenſis, hæc ſtatuta definiens ſubſcripſi.

* al. ſimiliter & alii epiſcopi ſubſcripſerunt numero triginta octo. *Iſid.*
[d] al. Recimirus
[e] al. Egabrenſis

ANNO CHRISTI 646.

A Stephanus Dei miſericordia Aſtigitanæ eccleſiæ epiſcopus, hæc ſtatuta definiens ſubſcripſi.

Egila in Chriſti nomine epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Oxomenſis, hæc ſtatuta definiens ſubſcripſi.

In Chriſti nomine Antericus eccleſiæ ſanctæ Segobienſis epiſcopus, hæc ſtatuta definiens ſubſcripſi.

Ubidericus eccleſiæ Segontienſis epiſcopus, hæc ſtatuta definiens ſubſcripſi.

[a] Ubinibal Dei miſeratione eccleſiæ Illicitanæ, qui & Erothanæ epiſcopus, hæc ſtatuta definiens ſubſcripſi.

Ego Mauriſius in Chriſti nomine epiſcopus ſanctæ eccleſiæ [b] Abelenſis, hæc ſtatuta definiens ſubſcripſi.

B Joannes Dei gratia ſanctæ eccleſiæ Caurienſis epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

Egeredus ſanctæ eccleſiæ Salmanticenſis epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

Servuſdei ſanctæ eccleſiæ [c] Caliebrenſis epiſcopus, hæc ſtatuta definiens ſubſcripſi.

Baſconius etſi indignus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Lucenſis, hæc ſtatuta definiens ſubſcripſi.

Gotomarius ſanctæ eccleſiæ Irienſis indignus epiſcopus, hæc ſtatuta definiens ſubſcripſi.

Farnus ſanctæ Viſenſis eccleſiæ etſi indignus epiſcopus, hæc ſtatuta definiens ſubſcripſi.

Sona eccleſiæ Britanenſis etſi indignus epiſcopus, hæc ſtatuta definiens ſubſcripſi.

C Gaudeſtens ſanctæ eccleſiæ [d] Aurienſis epiſcopus, hæc ſtatuta definiens ſubſcripſi.

[e] Ubitaricus ſanctæ eccleſiæ Lamecenſis epiſcopus, hæc ſtatuta definiens ſubſcripſi.

Armenius ſanctæ eccleſiæ [f] Egitanæ Dei gratia epiſcopus, hæc ſtatuta definiens ſubſcripſi.

Adimirus ſanctæ eccleſiæ Tudenſis epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

[g] Annianus ſanctæ eccleſiæ Valentinæ epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

Donumdei ſanctæ eccleſiæ Empuritanæ epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

[a] al. Vinibal
[b] al. Oretanus
[c] al. Caliabrenſis
[d] al. Aurenſis
[e] al. Ubiſalicenſis
[f] al. Egiſitanæ.
[g] al. Avucinæ

PRESBYTERI ET DIACONI VICARII.

D Ego Valentinianus archipreſbyter, agens vicem domini mei Leudefredi Cordubenſis eccleſiæ epiſcopi, hæc ſtatuta definiens ſubſcripſi.

Criſpinus in Chriſti nomine abbas, agens vicem domini mei [h] Neufridi Oliſſipponenſis eccleſiæ, hæc ſtatuta definiens ſubſcripſi.

Ubilienſis preſbyter, agens vicem domini mei Pimenii epiſcopi Pacenſis eccleſiæ, hæc ſtatuta definiens ſubſcripſi.

Paulus preſbyter, agens vicem domini mei Candidati epiſcopi Aſturienſis eccleſiæ, hæc ſtatuta definiens ſubſcripſi.

Magnus preſbyter, agens vicem domini mei Marci epiſcopi Caſtellonenſis eccleſiæ, hæc ſtatuta definiens ſubſcripſi.

E

Reparatus preſbyter, agens vicem domini mei Theuderedi epiſcopi Pacenſis eccleſiæ, hæc ſtatuta definiens ſubſcripſi.

Conſtantius preſbyter, agens vicem domini mei Theuderedi epiſcopi Pacenſis eccleſiæ, hæc ſtatuta definiens ſubſcripſi.

Clemens decanus, agens vicem domini mei Joannis epiſcopi Eliplenſis, eccleſiæ hæc ſtatuta definiens ſubſcripſi.

Ambroſius diaconus, agens vicem domini mei [i] Giberici epiſcopi Mentefanæ eccleſiæ, ſimiliter ſubſcripſi.

[k] Aguila diaconus, agens vicem domini mei [l] Vigitini epiſcopi

[h] al. Neufridi
[i] al. Giberici
[k] al. Egila
[l] al. Vigiſcini

ANNO CHRISTI 646.

epiſcopi Bigaſtrenſis eccleſiæ, ſimiliter ſubſcripſi. Matacellus diaconus agens vicem domini mei [a] Dunilani epiſcopi Malacitanæ eccleſiæ, ſimiliter ſubſcripſi.

[a] *al.* Dudilani

De viſione habita Taïoni epiſcopo in Romana eccleſia, & de libro Morali in Hiſpaniam ducto.

De hac inventione libro-rum ſancti Gregorii vide Baronium ſub Martino Papa, anno Domini 649. num. 10. Pide & Rodericum Tole-tanum, libro 1. cap. 19. Et ſuit in hoc Concilio, inquit, magna turbatio, eo quod libet Moralium, quem beatus Gregorius &c.

CHindaſvindus Gothorum rex in Toletanam urbem ſynodale decretum triginta epiſcoporum, cum omni clero, mirifice, anno regni ſui quinto, inducit celebrandum. Hic Taionem Cæſarauguſtanum epiſcopum, ordinis litteraturæ ſatis imburum, & amicum ſcripturarum, Romam ad ſuam peritionem pro reſiduis libris Moralium navaliter porrigit deſtinarum. Qui dum a Papa Romenſe de die in diem differretur in longum, quaſi in archivo Romanæ eccleſiæ præ multitudine quæſitum facile nequaquam reperirent libellum, Dominum pernoctans, & ejus miſericordiam ad veſtigia beati Petri apoſtoli principis depoſcens, ei ſcrinium, in quo tegebatur, ab angelo manet oſtenſum. Quo mox ſe Papa ut prævidit reprehenſum, cum nimia veneratione ei adjutoria tribuit ad conſer bendum, & Hiſpanis eum tranſmiſit ad relegendum: quia hoc ſolum ex beati Job libris expoſitum retentabant, quod per beatum Leandrum Hiſpalenſem epiſcopum fuerat advectum, & olim honorifice deportatum. Requiſitus vero & conjuratus eſt Taio epiſcopus a Martino primo Papa Romano, quomodo ei tam veridice fuiſſet librorum illorum locus oſtenſus. Hoc illi poſt nimiam deprecationem cum nimia alacritate eſt faſſus: quod quadam nocte, ſe ab oſtiariis eccleſiæ beati Petri apoſtoli experiit eſſe excubium. Atque ubi hoc reperit imperatum, noctis medio cum ſe nimiis lamentis, ante beati Petri apoſtoli loculum faceret cernuum, luce cælitus emiſſa ita ab inenarrabili lumine tota eccleſia exſtitit perluſtrata, ut nec modicum quidem lucerent eccleſiæ candelabra; ſimulque cum ipſo lumine, una cum vocibus pſallentium, & lampadibus relamptantium introite ſanctorum agmina. Denique ubi horrore nimio exſtitit territus, oratione ab eo completa, paulatim ex illa ſanctorum curia duo dealbati ſenes egreſſum in ea parte, qua epiſcopus in oratione degebat, cœperunt dare præpendulum. At ubi eum repererunt pene jam mortuum, dulciter ſalutatum reduxerunt ad proprium ſenſum. Cumque ab eis interrogaretur, quam ob cauſam tam grande exſtaret fatigium, vel quis ab occidente properans tam longum peteret navigerium; hoc & hoc ab eo, quaſi inſcii relatum auſcultant operæ pretium. Tum illi multis eloquiis conſolato, opportunum, ubi ipſi libri latebant, oſtenderunt loculum. Igitur ſancti illi requiſiti, quæ eſſet ſanctorum illa caterva, eos tam claro cum lumine comitantium; reſponderunt dicentes, Petrum eſſe Chriſti apoſtolum, ſimulque & Paulum, invicem ſe manu tenentes, cum omnibus ſucceſſoribus eccleſiæ in illo loco requieſcentibus. Porro ubi & ipſi requiſiti fuerunt, qui homini eſſent qui cum eo tam mirabile habebant colloquium: unus ex illis reſpondit ſe eſſe Gregorium, cujus & ipſe deſiderabat cernere librum; & ideo advenire, ut ejus adremuneraretur tam vaſtum fatigium, & auctum redderet longiſſimum deſiderium. Tunc interrogatus, ſi tamdem in illa ſancta multitudine adeſſet ſapiens Auguſtinus: eo quod ita libros ejus, ſicut & ipſius ſancti Gregorii ſemper ab ipſis cunabulis amaret legere ſatis peravidus: hoc ſolummodo reſpondiſſe refertur: Vir ille clariſſime & omnium exſpectatione gratiſſimus Auguſtinus, quem quæris, altior a nobis eum continet locus. Certe ubi ad eorum pedes cœpit proruere, unicus ab oculis ejus, oſtiariis & ipſis territis, ſimul cum luce evanuit vir ille ſanctiſſimus. Unde & ab eo die a cunctis in eadem apoſtolorum ſede venerabilis Taio exſtitit glorioſus, qui ante deſpicabatur ut ignavus.

ANNO CHRISTI 646.

CONCILIUM LATERANENSE

SUB MARTINO PAPA CELEBRATUM.

MARTINI PAPÆ EPISTOLÆ,

quæ ad Concilium Lateranenſe pertinent.

I.

AD OMNES FIDELES.

Damnat hæreſim Monothelitarum, & acta ſynodi exponit, monens ut in fide catholica perſiſtant.

GRatia vobis & pax multiplicetur in agnitione & communione ſancti Spiritus, *&c. Exſtat infra in concilio Lateranenſi ſub Martino Papa, in fine conſultationis 5.*

II.

AD AMANDUM TRAJECTENSEM epiſcopum.

Dilectiſſimo fratri Amando, Martinus.

FRaternitatis tuæ ſtudio pietatis congeſtam epiſtolam ſuſcipientes, animos noſtros revelari cognoſcimus, *&c. Habetur infra in concilio Lateranenſi, ſecretario 5.*

III. AD CONSTANTEM IMPERATOREM.

Nuntiat Monothelitarum hæreſim in concilio, cujus acta tranſmittit, damnatam, ipſumque ad eandem hæreſim damnandam hortatur.

Διαπόντῳ ἐυσεβεστάτῳ καὶ γαληνοτάτῳ νικητῇ, πεσπαύχῳ, υἱῷ ἀγαπῶντι τὸν Θεὸν καὶ κύριον ἡμῶν Ιησοῦν Χριστὸν, Κωνσταντίνῳ Αὐγούστῳ, Μαρτῖνος ἐπίσκοπος, δοῦλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, καὶ πᾶσα ἡ συνοδος, ἡ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει Ρώμῃ συναχθεῖσα.

Ex antiqua tabellae ms. Codice Bibliothecae Barberinae, undecim ſequentes epiſtolas primus edidit P. Philippus Labbe Societatis Jeſu.

DDomino piiſſimo & ſereniſſimo victori, triumphatori, filio diligenti Deum & Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, Conſtantino Auguſto, Martinus epiſcopus ſervus ſervorum Dei, & univerſa ſynodus in hac urbe Roma congregata.

Τῷ ἐπουρανίῳ βασιλεῖ Θεῷ αἰώνων Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν ὑπὲρ τῆς φαντὸς τῆς τοσαύτης ἐνσωμάτου καὶ ἐνυποστάτου αὐτοῦ συνθέσεως, τὰ ἀπὸ γῆς δῶρα προσφέρειν οὐ μᾶλλον ἃ αὐτοῦ θείας ἔστι δόξης ἀνάξια,

CÆleſti ſæculorum regi, Chriſto Deo, qui per carnem una cum mente animatam, & ipſi ſecundum hypoſtaſim unitam, in terris apparuit; Magi terrena munera prompte obtulerunt, non magis quæ divina gloria ipſius digna eſſent (eſt enim incomparabilis)

Ex tomo 1. Epiſtolarum Rom. Pontificum.

quam quæ promptam eorum voluntatem declararent: illa enim infinita eſt, hæc ſingularem Deo amorem exhibet. Vobis autem, ſereniſſime, qui in terra par ipſum regnatis, & ad eum properatis, cum multa libertate pretioſa [a] offerimus dona, qui omnes per gratiam ſacerdotes ejus exiſtimus; ſalutaria nempe ſanctorum patrum & ſynodorum præconia, ad veram oſtenſionem internæ erga ipſum Dominum ac Deum noſtrum caritatis, & erga vos, qui ſinceri ejus eſtis miniſtri. Et quoniam *omne datum optimum, & omne donum perfectum deſurſum eſt, deſcendens a Patre luminum*: tamquam ſplendidum aurum poſſidemus firmam in eum & ſinceriſſimam confeſſionem: theologiam vero, thus purum & eximium & optimi odoris: myrrham conſervatricem bonorum, & contrariorum expultricem doctrinam. Hæc enim ſtabiliter cuſtodita, erunt ditioni veſtræ corona decoris, & diadema gloriæ in manu Domini. Nam regni ornamentum eſt veritatis cognitio ſplendida & immarceſcibilis, quæque invenitur ab his qui eam quærunt: quoniam hæc dignos ſe circuit quærens, & iis ſe oſtendit, qui eam non tentant. Quapropter vobis, optime Imperator, ut Dominum quærentibus in ſimplicitate cordis, & in mentis bonitate de eo ſentire properantibus, ſtuduimus ejus annuntiare ſalutare, hac relationis noſtræ mediocritate. Nobis enim per Amos propheram de ſe annuntiare præcepit, dicens: *Sacerdotes audite, & teſtificamini domui Iſrael, dicit Dominus Deus omnipotens.* Edocemus igitur pium veſtrum ac ſerenum imperium, quod in hac Dei amante & cultrice veſtra urbe Roma convenientes nos omnes, qui ad manſuetudinem veſtram confugimus, ex apoſtolica & ſpiritali unanimitate & conſenſu, in eadem mente & eadem ſententia, piam orthodoxæ fidei definitionem confirmavimus: & congruenter infirmavimus inconvenientem hæreticorum ſermonem, qui quondam; quique nunc propriorum ſenſuum pravitate ſe a veritate ſeparaverunt: qui intra ſeipſos non recte ratiocinati, dixerunt non habere in humanitatis ſuæ natura voluntatem aut operationem naturalem, ipſum, qui propter nos humanatus eſt, Dominum: ſed ſine voluntate ipſum exiſtere, ac ſine operatione, intangibilemque & inanimem eſſe: & quidem, cum patrum doctrina, teſtem veritatis propriam habentes naturam, ad redarguendam eam, quæ de hoc ab iis dogmatizatur, abſurditatem: cum ſubſtantiam ſuam videant ab ipſo creatore voluntate præditam & operatoriam factam eſſe. Quomodo igitur a ſe fabricatam, & propria incarnatione aſſumptam a naturali voluntate & operatione deminuit? non vere faciens ſubſtantiæ noſtræ in ſe fidem, ſed imaginarie & fallaciter diſpenſationem ſecundum illos perpetrans, qui ob hoc unam divinitatis ejus atque humanitatis voluntatem & operationem eſſe dogmatizarunt. Quapropter ab omnibus fere aliarum provinciarum Deo amabilibus epiſcopis, & ab apoſtolicis pontificibus in hac ſeniore Roma conſtitutis, in dilectione admoniti, ut ab ejuſmodi damnabili novitate abſtinerent, ad correctionem non venerunt: ſed in deterius progreſſi ſunt, divinam ejus voluntatem & operationem in humanam contrahentes: ac veluti aſſerentes, nullam ullo modo eum in utraque earum, ex quibus & in quibus naturarum, voluntatem & operationem habere; ſed abſque voluntate naturam eſſe, & abſque operatione: quod omnium tum ſanctorum patrum, tum œcumenicorum quinque conciliorum definitiones evertit, quæ per omnia perfectum eundem in divinitate, & in humanitate perfectum prædicaverunt: tantum abſque peccato. Nam in peccato naturæ perfectio non conſpicitur, ſed vitium agnoſcitur noſtræ tranſgreſſionis. Quod ſi perfectus eſt, videlicet perfectus ſecun-

[a] *In Græco additur*, quæ de cælo ſunt, & ad cælos perducunt eos qui hæc ſuſcipiunt.

Jac. 1. 17.

Amos 3. 13.

Ὁ μὲν γὰρ ἄπειρος, ᾗ τῆς αὐτοῦ φυσικῆς δυνάμεως, ἐστὶ μὲν γὰρ ἴδιον αἰώνιος, ἐστὶ δὲ ἀμεταφύτευτος φιλάνθρωπος. ὑμῶν δὲ, γαληνώτατε, τῶν ἐπὶ γῆς ὡς ἐν οὐρανοῖς βασιλέων, ἡ θεία αὐτὸν ἐπιγραμμένους ἀξίᾳ τῶν ἀρετῶν, τὸ δὲ αἰσχρὸν ἢ εἰς αἰσχρὸν ἀναπεμπόντων τοῖς δεχομένοις, σὺν παῤῥησίᾳ πολλῇ θεοπρεπῶς ὑμῖν δῶρα πάντες ἡμεῖς, οἱ ἐπὶ καιροῦ χάριν ὑπάρχοντες ἱερεῖς· τουτέστι τὰ σωτήρια τῆς ἁγίας παραδόσεως καὶ συνόδων πανεύφημα, εἰς ἔνδειξιν εἰλικρινῆς τῆς εἰς αὐτὸν τὸν κύριον ἡμῶν καὶ Θεὸν, καὶ ὑμᾶς τοὺς ἐπὶ γενέσθαι διακόνους, ἐνδεδειγμένου πάντως. ἐπειδὴ πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον, ἄνωθέν ἐστι, καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων· χρυσὸν ἔμπυρον ἔχοντες πατρικῶς τὸν εἰρῆναι εἰς αὐτὸν ἢ ἀληπτευτὸν ὁμολογίαν. λίβανον δὲ καθαρὸν ἢ ὑπερφυᾶ ἢ ἁγίαν, θεολογίαν· ἢ σμύρναν τὴν φυλακτικὴν τῶν καλῶν, ἢ ἀποτικὴν τῶν ἐναντίων διδασκαλίαν. ἴσοτιμα γὰρ ἔσται πρὸς τὴν ὑμετέραν σωτηριώδη κράτος, εἰρηνικὸς πάλιν, ἢ ἐξαίρετον δόξης, ἐν χερὶ κυρίου. πάσης γὰρ βασιλείας ἐστὶν, ἡ τῆς ἀληθείας ἐπίγνωσις, λαμπρὰ ἢ ἀμάραντος οὖσα, ἢ διερευνᾶται τοῖς ἐπιζητοῦσιν αὐτὴν· ὅτι πρὸς ἀξίους αὐτὴν, αὐτὸ περιέρχεται ζητοῦσα, ἢ ἐμφανίζεται τοῖς μὴ πειράζουσι αὐτήν. διὸ χάριν ὑμῶν, κράτιστε βασιλέων, οἷς ἐν ἁπλότητι καρδίας ἐπιζητοῦσι τὸν κύριον, ἢ ἐν ἀγαθότητι διανοίας τὰ περὶ αὐτοῦ φρονεῖν ἐσπουδάσαμεν, ἐξαγγέλλειν αὐτοῦ τὸ σωτήριον ἐπιστολικῷ, διὰ τοῦδε τοῦ μετρίου ἡμῶν ἀναφορᾶς. ἡμᾶς γὰρ προφητεύσαντα διὰ Ἀμὼς τὸ σωφρόνων, τὰ περὶ αὐτοῦ διαγγέλλειν, φάσκων· ἀκούσατε, καὶ διαμαρτύρασθε τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ, λέγει κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ. ἐπιδείκνυμεν οὖν τὸ εὐσεβὲς ὑμῶν καὶ γαληνότατον κράτος, ὅτι κατὰ τὸν φιλόχριστον καὶ δουλικὸν ὑμῶν τῆς Ῥωμαίων αὐτοῦ Θεοῦ τὸ αὐτὸ συναδόντες ἅπαντες, οἱ τῆς ὑμετέρας εὐσεβοῦς, ἐξ ἀποστολικῆς ὅμως πνευματικῆς ὁμοψυχίας τε καὶ συμφωνίας, ἐν τῷ αὐτῷ νοΐ ἢ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ, τὸν ἀνειδῆ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ὁρισμὸν ἐπιβεβαιώσαμεν ὅρον, ἐπιτρέποντες δὲ συνεπάντως, τὸν τῆς ἀρρενικῆς ἀνοήτως λόγον, τῶν τε πάλαι καὶ τῶν νῦν πλανήτων τῆς ἰδίας ἐκφορᾶς τῇ τῆς ἀληθείας ἑαυτοὺς χωρίσαντων. οἳ πρὸς ὅπερ ἐν ἑαυτοῖς λογισάμενοι ἐν ὁδῷ μὴ ἔχειν πλανῶν ἢ ἀσέβημα φυσικὸν ἐν τῇ φύσει τῆς κατ' αὐτὸν ἀνθρωπότητος αὐτὸν τὸν δι' ἡμᾶς ἀνθρωπήσαντα λόγον· ἀλλ' ἀνυπόστατον αὐτὸν καὶ ἀνενέργητον, ἄπρακτόν τε καὶ ἄψυχον· κρίνει σὺν τῇ πατερικῇ διδασκαλίᾳ, μάρτυρα τῆς ἀληθείας τὴν οἰκείαν ἔχοντες φύσιν, εἰς ἔλεγχον τῆς αὐτῶν δυσσεβείας αὐτοὺς ἀποστέλλει· διαλεκτὸν ἐνέργειαν καὶ ἐνεργητικὸν τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν ὑπ' αὐτοῦ ἐμφύτου τῷ πέμψαντι. πῶς οὖν τὸν οὕτω δημιουργηθέντα ὑπ' αὐτοῦ σωτηληθέντα τῇ οἰκείᾳ σαρκὶ καὶ φυσικὴν ἀπομείωσιν δέδωκεν ἢ ἐνέργειαν; οὐ παντελῶς ἀληθῆ ἐν ἑαυτῷ τὸν ἡμέτερον οἶκον, ἀλλὰ φαντασίαν ἀποτελεῖ κατ' οἰκείαν τὴν αἵρεσιν, εἰ δεῖ θεὸν ἢ μίαν τῆς θείας αὐτοῦ ἢ τῆς ἀνθρωπότητος ὑπάρχειν ἐθελημάτων δέδωκεν καὶ ἐνέργειαν. ἐφ' οἷς ὁ παῦτον χρεὼν τῆς ἐτέρας ἐπαρχίας παραπαίοντα δογματίζειν, ἢ τῆς κατὰ ταύτην ἐδρυμένου τὸν ἀποστολικὸν Ῥώμης θρόνον ἀρχιερέων ἀγαπητῶς ὑπομιμνησκόμενος ἢ νουθετούμενος τῆς ἴσωσης αὐτῶν ἀπλανείας ἀποχέσθαι καινοτομίας, εἰς διόρθωσιν μὴ, εἰς ἧτταν. ἀλλ' οἱ τὸ χεῖρον ἀσπάσαντες, σκολιότητι τῇ κατ' αὐτὸν ἀνθρωπότητι, ἢ τὸν δι' ἡμᾶς ἀνθρωπήσαντα λόγον ἢ ἐνέργειαν. εἶτα μανθάνειν παιδείαν ἔχειν αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ τὸν ἐξ οὗ ἢ ἐν ᾧ ἔστι λογισμόν φύσεων θέλειν ἢ ἐνέργειαν· ἀλλ' ἀνυπόστατον αὐτὸν φύσι ἢ ἀνενέργητον. ὅπερ ταύτην τε ἢ πασῶν τῶν ἁγίων πατέρων ἢ τῶν οἰκουμενικῶν ἁγίων πέντε συνόδων, ἀναιρεῖται ταῖς ὅροις κατὰ πάντα τρόπον τὸν αὐτὸν ἐν θεότητι, ἢ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι ἀποφαίνουσι, μόνης δίχα τῆς ἁμαρτίας, οὐ γὰρ ἐν ἁμαρτίᾳ τὸ ἀνυπόστατον ἐφεῖται τῆς φύσεως, ἀλλὰ τὸ ἐμπαθὲς τῆς ἡμῶν ἐπιγνώσεως παραβάσεως. εἰ δὲ τέλειον κατὰ τοῦτο, δηλονότι ἢ

καὶ θέλησιν ἢ ἐνέργειαν, ὥσπερ ἢ φύσιν ἄναρχόν τε καὶ ἄκτιστον· ἢ κατὰ ἀνθρωπίνην δέλησιν ἢ ἐνέργειαν, ὥσπερ καὶ φύσιν γενομένην τε καὶ κτιστὴν πλείονα ὁ αἴτιος· τὸ γὰρ κατὰ τι μεῖον, οὕτω συμβαῖνον τῷ τὸ πλέον λέγειν, ἀναγκάζει μαθεῖν αὐτὸν ἀσχημονεῖν, ἐξ οὗ τῷ τὸ κατὰ φύσιν ἀσυγκόπτως ἔλλειψιν· διὸ εἰ δι' ἀκριβείας, φαμὲν δὴ, Θεόδωρος ὁ τῆς Φαρὰν ἐθέσπισε γεγονὼς, ἢ Κύρος ὁ Ἀλεξανδρείας, Σέργιος ὁ τῆς βασιλίδος, ἢ οἱ τούτου ἐξάρχοι, Πύρρος καὶ Παῦλος, ἐν πρώτῃ τε ἢ δευτέρᾳ συνταξέι τῆ αἱρέσεων ὑπομνήσει, οὐ μόνον ἐνήργησαν, ἀλλὰ ἢ ἐπεσπάσαντο, τὸ μὲν δι' ἐκθέσεως αὐτῆς κυροῦσθαι, τὸ δὲ ἐξ ὅρου τοῦτο βεβαιοῦσθαι, παρὰ τὴν πίστιν· ὑφαρπάσαντες ἀθρόως, τοῖς τῆς ὑμετέρας γαληνότητος ἀσὶ, ὥσπερ οὖν ἢ τοῖς πρὸ τοῦ ἐν μακαρίᾳ αἰωνὶ τῇ μνήμῃ ὑμῶν προγόνοις ὑμῶν ἡμερότητος, ἵνα τὸν ἑαυτῶν συνέργους ἑτέρους ποιησάμενοι, καὶ δικαιοῦσθαι ἐκ χειρὸς ἀεὶ τοῦ κρείττονος ἐξ ἑαυτῶν ἁμαρτίας· ὧν τὸ δὴ τοιαῦτα ἐπὶ τοῖς ἐκείνων ἐπιτηδεύμασιν ἐκ τοῦ ἐπὶ μακρὸν χρόνου πολὺν τὸν κλύδωνα παρασκευάσαι τῇ οἰκουμένῃ· ὃ δὴ καὶ μέχρι νῦν οὐ μόνον τοῖς εὐσεβέσι λαοῖς σκάνδαλα προξενοῦν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀθέοις βαρβάροις τὸ μέγα τῆς ὑμῶν ὁμολογίας ἐξαγαμασθέντων μυστήριον· τὸ μὲν γοῦν πρώτιστον μόνον ἢ κινδυνεῦον ὑπὸ τῆ ἐναντίων αἱρετικῶν πίστει, ἀλλὰ ἢ τοῖς αὐτῶν ἐπινοηθεῖσιν ἔτι ὑπ' αὐτῶν καινοτομίαις ἀπὸ τῆς ἐναντίας ἀπορρήτου ἀσεβείας πάντη ἐξαναλίσκεται. ἐξ ἧς ἂν τις μάλιστα τὸν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἐν τοῖς ἔθνεσι γεγονότα κλύδωνα τῆς ἐκκλησίας ἐξαγαγὼν τῷ λιμένι τῆς ἀσφαλείας ἐπιστήσειεν. ὡς μηδὲ χριστιανοὺς ἔτι λοιπὸν ἐκείνους, τὸ τὸ πιστεύφρον ὅλον αὐτῶς, ὃ δικαίωμα, ἐξ ἀνεπόπτου τῆ αἰωνίου αἰτιατρείας. οὗ χάριν ὡς πάντων χρεὼν τῆ διοικοῦντι ἡμῶν τε ἢ λαοῖ τοὺς εὐσεβεῖς κατ' αὐτὸ δικηρίκος ὁ ἀποστολικὸς δικάθρος θρόνος, ἀκούσεσθαι αὐτὸν καὶ ἐξεκτυφλώσαι, μὴ μέχρι τέλους ὧπται ὑπ' αὐτοῦ κινδυνεύοντα παρεδῶν τὸν καθολικὸν ὀκκλησίαν. ἀλλὰ διατάττειν φθάσωμεν ἢ ἐξαπόστειλαι δι' ἀμφοῖν τῆ παρεσῶν ἢ συνοδικῶν ὅρων παραφυλακῆς, τὸν ἡμέτερον ὑμῶν τῆ Χριστοῦ πίστιν· πάντας ἡμᾶς ἐκκρεκῶς σπουδάσαι, φεύγειν τὸ παρ' ὑμῶν ἅπαντα φιλοτιμεῖσθαί τε καὶ κριθῆναι κανονικῶς, ἐξ ἀφείξεως ὑπομνημάτων τῆ ἐναντίων τὰ δόγματα. οἷς ὧν καὶ εἰπεῖν ἀναγκαῖον ἐκ ἀνάγκης

ctam rationem esse testati sunt, & scripto aliis significarunt. Quorum in his nequitiam & fraudem aversantes, cum his ipsis & eorum hæresim canonice damnavimus: ubique omnibus & ante omnes vestræ divinitus stabilitæ serenitati notum facientes, per ea quæ synodice a nobis pro orthodoxa fide in præsenti acta sunt, quod duas ejusdem & unius Christi Dei edicunt theologi naturas sive substantias confiteri, secundum hypostasim unitas inconfuse & indivise: & duas juxta naturam voluntates, duasque juxta naturam operationes, divinam & humanam, increatam & creatam, conjuncte unitas: ad veram confirmationem, quod Deus natura perfectus, & homo natura itidem perfectus, idem proprie est, & unus Christus ac Filius: quodque omnes sanctis patribus contraeuntes hæretici, quique confusione, quique divisione propriis dogmatibus depravati sunt, impie unam in eo voluntatem & unam operationem sunt confessi: alii quidem, ut per inanem speciem; alii vero, ut per nudam nominum similitudinem, sive per puram ambiguitatem, magnum incarnationis Christi mysterium temerarie reprobarent. Unde nos ad pietatem vestram confugientes, ut utrorumque tum paternorum piorumque decretorum, tum impiorum hominum ac dogmatum differentiam vestræ potestati aperte exhiberemus, hæc a nobis synodice acta una cum eorum Græca interpretatione misimus: orantes atque hortantes serenitatem vestram divinæ sapientiæ deditam, ut hæc diligenter legere dignetur, pietatisque legibus memoratos hæreticos una cum eorum hæresi condemnet, ac religionis divinæ rationibus solam nobis cum, qui minimi sumus, sanctorum patrum & synodorum orthodoxam confessionem sanciat, ad catholicæ ecclesiæ commendationem & laudem, & ad incolumitatem reipublicæ vestræ, Christum amantis, ipsique servientis. Solet enim una cum orthodoxa fide status reipublicæ florere: ac vestræ potestati merito hostes subjugabit Dominus, a vestra serenitate recte creditus, ad vindictam inimicorum creaturam armans. Induet enim lorica justitiæ pietatem vestram, galeaque muniet, judicio vero ac simulationis expertæ: & clypeum præbebit, inexpugnabilem religionem, ad subjiciendum pedibus ejus barbaras omnes gentes, quæ bella volunt: atque victorem efficiet, rebus contra vitia pariter & homines feros præclare gerendis: & religiosorum laborum præmium reddet, æternam cum sanctis, qui a sæculo sunt, fruitionem & quietem. Pissimum domini imperium superna gratia custodiat, & omnium gentium cervices ei subdat.

Ephes. 6.

Maximus episcopus sanctæ Dei Aquileiensis ecclesiæ, præsenti a nobis factæ relationi subscripsi.

Deusdedit episcopus Caralitanus, similiter.

Mauros peccator & indignus episcopus sanctæ ecclesiæ Cæsenæ, locum implens Mauri sancti episcopi sanctæ ecclesiæ Ravennæ, præsenti relationi a nobis factæ subscripsi.

Deusdedit presbyter, locum implens Mauri sanctissimi episcopi sanctæ Ecclesiæ Ravennæ, præsenti relationi & a nobis factæ subscripsi.

Et ceteri episcopi synodi similiter.

ἔχει αὐτῆς τὸ τόπον μαντόκλειον, ἢ ἄλλας ἐγχέφρας καθαιμαξῶν· ὧν τὸν θεὸν ὕβρεις ἀπερισκέπτου κακηγορίαν, σὺν ὕβρεις αὐτοῖς ἢ τὴν αἵρεσιν αὐτῶν κανονικῶς κατεψηφίσαμεν· πανταχοῦ πᾶσι ἢ ἔμπροσθεν πάντων τῇ ὑμετέρᾳ διαπρεπεστάτῃ γαλήνῃ γνωρίζοντες, ἅμα ἅπερ συνοδικῶς ἐνταῦθα ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἐπὶ τῆς παρούσης πραχθέντων, ὡς δύο τὰ αὐτὰ ἢ ἕνα Χριστὸν τὸν θεὸν καταξιοῦσιν οἱ θεολόγοι τὰς φύσεις ἤγουν οὐσίας ὁμολογεῖν, καθ' ὑπόστασιν ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως· ἢ δύο τὰς κατὰ φύσιν θελήσεις, ἢ δύο τὰς κατὰ φύσιν ἐνεργείας, θείαν τε καὶ ἀνθρωπίνην, ἄκτιστον ἢ κτιστὴν, συμφυῶς ἡνωμένας· εἰς πάντων ἕλκυσιν, τοῦ θεοῦ φύσει τέλειον ἢ ἄνθρωπον φύσει τέλειον τὸν αὐτὸν κύριον ὑπάρχειν, ἢ ἕνα Χριστὸν ἢ υἱὸν· ἢ ἵνα πάντες οἱ αἱρετικοὶ τῶς ἁγίοις ἐκπεφώνηται πατράσιν, οἵτε τῇ συγχύσει ἢ τῇ διαιρέσει ἴδιοις δογμάτων καταφθείροντες, μίαν θέλοντες ἢ μίαν ἐνέργειαν, ἐκ μέρους ἀπαγγέλλοντες· οἱ μὲν, ἵνα ἀφῇ κενῆς φαντασίας, οἱ δὲ, ἵνα * ἀφῇ ψυχῆς ἀμαυρώσεως, τὸ μέγα τῆς οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ μυστήριον ἀπερισκέπτως ἀθετήσωσι. Θὲν ἡμεῖς οἱ τῆς ὑμετέρας εὐσεβοῦς διανοίας, ἵνα πᾶσι ἐναργὲς ἦναι ἔθνεσι τῆς ἀληθείας πατρῶν ἢ ὅσων ἢ τῆδε συνόδῳ ἄνδρων καὶ δογμάτων τῆ ὑμετέρᾳ πρέπει τὰ ἄμφω ἐκθέσθαι διαφορὰς παρεκτικωτέρᾳ, αὐτὰ τὰ παρ' ἡμῶν συνοδικῶς πραχθέντα, μετὰ τῆς ἑνῶσαν ἀφ' ἑνὸς τὴν ἐκκλησίαν φωνὴν ὑμετέρας ἀνεσίλεκτον ἀκοῆς, ἀλήθειαν ἢ παρρησιαζόμενος, ἑνῶσας ἀλλοῦσαν τὸν διάφορον ὑμῶν χαλινώσαντα. νόμους μὲν ἀληθείας ἐκ ἀγαθῶν αἰτοῦμεν μετὰ θεὸν ἀσφαλῆ αἰρέσεως, καταδίκην. λόγους δὲ παιδείας, κύριον καὶ ὑμῶν κυρίους τῆς ἐκκλησίας, τὸν θεὸν ἀγαθῶν πατρῶν τε ἢ συνόδων ὑμνῆδεξον ὑμνογράφον. εἰς εὐσεβῆ μὲν τῆς καθολικῆς ἀναπαύσεως· ἀσφάλειαν δὲ, τῆς φιλοχρίστου ἢ ἀνυπέτου ὑμῶν παλάτιας. ἐναυδὲ συναπαιζόντων ἄνωθεν τῶν θεῶ τῇ ὑμνῆδεξῃ πίστει, ἢ ἐ τῆς παλατίας σωτῆρας. συναπαιζόντων γὰρ τῷ ὑμετέρῳ κράτει ἀγγέλων ἢ παρόντων, ἐ μόνῃ τῆς ὑμετέρας γαλήνης ἀνθρώπων πάντων, ἀπαντῶν τῶν κόσμου, εἰς ἕνωσιν θεῶ ἐχθρῶν. ἀνθέντ γὰρ θείαν διατροπῆς, τὸ ἀνυπέτου ὑμῶν κράτος, ἢ αἰθερίων ἀσπὶ πάντα, κράτει ἀντάξιον. παρέξει τε ἀσπίδα ἀναπαιζόντων ἀσώτων, ὀφθῆ τὸ ἀνυπέτου ὑπὲ θεῶ πάντα τὰ βάρβαρα φῦλα, τὰ θεῶ πολέμους θέλοντα· καὶ νικητῆρα ἀναδήξει τῆς κατὰ παθῶν ὑμῶν ἢ ἀνδρῶν ἀνθρώπων ἀρίστως ἀνδραγαθίας, καὶ γέρας ἐσθλῶν καμάτων τῶν αἰωνίων μετὰ θεὸν ἀφθίτων ἀγίων πληρώσῃ, θέλοντά τε ἢ ἀπόντων. τῶν ἀνυπέτου τῶ ἀπάντων βασιλέως, ἀ ἅπασιν χείρες ὑφαπλίξει, ἢ πάντων θεῶ ἐχθρῶν ἀσπὶ ὑπαπλίξει.

Μάξιμος ὑπέγραψα τῆς ἐν Ἀκυλείᾳ ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, τῇ παρούσῃ ἀναφορᾷ τῇ παρ' ἡμῶν γενομένῃ ὑπέγραψα.

Δεοδώδητ ὑπέγραψα Καράλεως, ὁμοίως.

Μαῦρος ἁμαρτωλὸς ἢ ἀνάξιος ὑπέγραψα τῆς ἐν Κεσένῃ ἁγίας ἐκκλησίας, τὸν τόπον ἀναπληρῶν Μαύρου τοῦ ἁγίου ὑπογράψαντος τῆς ἐν Ῥαβέννῃ ἁγίας ἐκκλησίας, τῇ παρούσῃ ἀναφορᾷ καὶ παρ' ἡμῶν γενομένῃ ὑπέγραψα.

Δεοδώδητ πρεσβύτερος τὸν τόπον ἀναπληρῶν Μαύρου τοῦ ἁγιωτάτου ὑπογράψαντος τῆς ἐν Ῥαβέννῃ ἁγίας ἐκκλησίας, τῇ παρούσῃ ἀναφορᾷ ἢ παρ' ἡμῶν γενομένῃ, ὑπέγραψα.

Καὶ οἱ λοιποὶ ὑπέγραψαν τῆς συνόδου, ὁμοίως.

* *Lege*, διὰ ψυχῆς, *ut vertit in Latino*, per nudam.

IV. AD ECCLESIAM CARTHAGINIENSEM.

Probat fidei confeſſionem, quam miſerant; ad eamdem tuendam ipſos excitat: acta Concilii Lateranenſis contra Monothelitas exponit.

Τῷ κατὰ συμφωνίαν πνευματικὴν ἐκλεκτῷ χῤῥο-
μβίῳ τῆς Καρθαγηνησίων καθολικῆς ἐκκλη-
σίας, καὶ πᾶσι τοῖς ὑπ' αὐτὸν τελοῦσιν ἐπισκό-
ποις καὶ κληρικοῖς καὶ φιλοχρίστοις λαοῖς. Μαρ-
τῖνος δοῦλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, κατὰ χάριν
αὐτοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ρωμέων ἁγίας καθολικῆς
καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας.

A Electo ſpirituali conſenſu catholicæ Carthaginenſium eccleſiæ, & omnibus qui ei ſubſunt, epiſcopis, clericis, populiſque Chriſti amantibus, Martinus ſervus ſervorum Dei, ejus gratia epiſcopus ſanctæ catholicæ & apoſtolicæ Romanæ eccleſiæ.

Παντὶ μὲν κρεῖττον, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, συναίρειν ἑαυτὸν πρός τινας τῶν ἀνθρώπων, πλὴν οὐκ ἀνάγκη δίχρωτόν τινα σχεῖν, ἐκείνην γνώμης ἁπλότητα καὶ πολιτείας ἄλυτον ἐν ἑαυτοῖς συντροφεῖν διὰ τὸν τῆς ἀγάπης δεσμόν. ὁ δὲ τῆς πίστεως λόγος, ὡς ῥίζα τις ὑπάρχων καὶ πρωτεῖα τῶν ἀρετῶν, ὅλους καὶ ἅπαντας τοὺς ὀρθοδόξως περὶ αὐτὸν ἰσοδέξως περὶ πάντας, πνευματικῶς ἀναπέμπει. καὶ δοκεῖ μοι εἶδέναι κατὰ τὸν συμφέροντα παραβλέψαντα αὐτοῖς ἔργα τῆς πίστεως, ὅτι καὶ ἀνὰ μέσον ἡ ἑκατὸν ὕδατα ἴσαται ἀληθινικῶς παρακαθέζεσθαι, κατὰ τὸν ἀδιάφορα χάριν τῶν πνεύματος. καὶ δοῦναι μοι

certum faceremus, ea quæ in præsenti a nobis gesta
sunt, continentia, sicuti dictum est, vestrorum ter-
morum splendorem & coruscationem, una cum nostris
encyclüis literis ad vos misimus per Theodorum &
Leontium religiosos monachos sanctæ Lauræ; ut
scienter intuentes nostra dogmata, (nostra enim, se-
cundum indivisam Spiritus communionem vestra
sunt) id est, apostolicas & paternas ecclesiæ catholi-
cæ prædicationes; dicatis & ipsi, in divina agnitione
facti, nequaquam in excessu mentis, verum semper
Gen. 2. mentibus vigilantes: *Hoc nunc os ex ossibus nostris,*
& caro de carne nostra: eamdem quippe in sensibus
verbisque veritatis cognationem per omnia & con-
spirationem invenientes. Hæc vera fides vocabitur:
Deo quidem ante omnia sæcula prægnita, nunc
vero propter nos manifestata, nobisque omnibus, qui
in ipsum orthodoxe credimus, donata: quod ab ipso,
qui vere creditur, Christo accepta, per salubrem præ-
dicationem data est in salutem animarum nostrarum:
propter quam non solum patrem & matrem omnino
derelinquet pius homo & orthodoxus, sed suam etiam
insius animam, eique soli adhærebit per integram &
Eph. 5. inculpatam paternæ doctrinæ unitatem. *Mysterium*
enim hoc magnum est. Dico autem, ait divinus Apos-
tolus, *in Christo & in Ecclesia.* Cognoscite igitur,
dilectissimi, vocationem vestram, firmiter hanc custo-
dientes, sicut eam per memoratos sanctos patres, &
universales quinque synodos accepistis: quandoqui-
dem & nosipsos, ut ante a nobis dictum est, hortati
estis, hujus fructum offerre Deo; vestrum nobis per
ea quæ synodaliter scripsistis, zelum demonstrantes.
Ne simus igitur propriæ confessionis prævaricatores
per coactionem vel per fraudem eorum, qui nos, ut
verisimile est, vel impeunt, vel tencant; ne in die ju-
dicii rationem prævaricationis in sæcula sæculorum
Eccles. 5. 4. reposcamur. *Si enim qui per angelos dictus est sermo, fa-*
ctus est firmus, & omnis prævaricatio & inobedientia ac-
cepit justam mercedis retributionem; quomodo nos effu-
giemus, si tantam neglexerimus salutem? quæ cum initium
accepisset enarrari per Dominum, ab eis qui audierunt;
a Gr. ac ejus discipulis. *nempe a sanctis apostolis,* [a] *ac deinceps ab eorum disci-*
pulis, in nos confirmata est, contestante Deo signis, & por-
tentis & Spiritus sancti distributionibus: enimvero &
demonstrationibus tum ex scriptura, tum ex argumen-
tis, ac iis plane omnibus, quibus veritatis præconium
tam multis temporibus patres confirmarunt; quod &
nos synodaliter sanximus, ad stabilimentum & com-
mendationem ecclesiæ catholicæ, damnationem vero
hæreticorum, qui & olim & nunc eam oppugnarunt:
eorumque præsertim, qui temporibus nostris exorti
sunt: Theodori, inquam, qui Pharan fuit episcopus,
& Cyri, qui Alexandriæ, & Sergii, qui Constantino-
polis, ejusque successorum: quorum alii usque in fi-
nem non pœnituerunt: alii ad hanc diem usque hæ-
resim pertinaciter defendunt: & idcirco aliquando
unam, aliquando vero nullam prorsus voluntatem &
operationem divinitatis atque humanitatis Domini
nostri Jesu Christi, juxta impios, qui eos præcesserunt
hæreticos, confitentur: commutantes orthodoxam
patrum fidem in eas quas excogitarunt, & contra ca-
tholicam ecclesiam induxerunt, [b] expositiones & for-
b vel, editis ac typos. mulas. Unde non immunes erunt ab ea quæ ipsis in-
rogata a sanctis patribus ac synodis est, horribili com-
minatione, vel potius a tremendo Dei judicio. Quid
Jerem. 2. enim in fide orthodoxa invenerunt iniquitatis? *Quia*
elongaverunt a me, dicit Dominus, & ambulaverunt post
vanitatem, & vani facti sunt. Non enim dixerunt sacer-
dotes eorum, ubi est Dominus? & tenentes legem nescie-
runt me, & pastores prævaricati sunt in me: & pro-
phetæ prophetaverunt in Baal, & inutilia secuti sunt.

μέσῃ τοιούτῳ, αὐτοὶ παρ' ὑμῶν ἴδοι τὰ παρόντα θεσπίζο-
μενα σωτηρίαμεινον ἔχοντα παιδὸς ἄρσην τὸ ἔπαινος, ὅπερ τὸ
μεγαλοφώνως θεῖ ὑμετέρων λόγων, μετὰ τῆς εὐκλείου ὑμῶν
ἀπαλῆς, ὅθεν ὑμᾶς ἀποστείλαμεν ἁγίῳ Θεοδώρῳ καὶ Λεοντίῳ
θεῖ βιλακοῖ μοναχοῖ τῆς θειοτάτης λαύρας, ἵνα πῆς ὑμετέ-
ρους θεσπεσίους ἀκριβοῦντες δόγματα· ὑμῶν γὰρ ἐσι τὰ ἡ-
μέτερα κατὰ τὴν ἀδιαίρετον κοινωνίαν τὸ πνεύματος· τουτέ-
σι λέγω πῆς ἀποστολικῆς καὶ πατρικῆς τῆς καθολικῆς ἐκ-
κλησίας παρήγματα, ἵνατι καὶ ὑμεῖς οἱ βεβηγυῖαι ἐν τῇ γνώ-
μῃ, μὴ ἐκστάσης ὅλως κατὰ ψυχήν, ἀλλὰ γρηγοροῦντες ἀεὶ
τῇ διανοίᾳ· ἔσται οὖν ἐσῶν ἐκ θεῖ ἐσῶν ὑμῶν, καὶ σὰρξ
ἐκ τῆς σαρκὸς ὑμῶν. ἔστι δὲ τοῦ αὐτοῦ ἐν πῆς ὑπὲρ ἀλη-
θείας γνώμαι τε καὶ ῥήματα. ἐφ' ᾧπάντων δεξιότητος συγ-
κειται τε ἡ σύμπνοια, οὕτω καθόλου πάσης ἀληθοῦς· θεσπι-
ζομένη μὲν τῷ Θεῷ πρὸ πάντων θεῖ αἰώνων. φανερωθεῖσα
δὲ τοῦ δι' ὑμᾶς καὶ χαρισθεῖσα πᾶσιν ὑμῖν πῆς εἰς αὐτὸν,
ὀρθοδόξως πιστεύουσιν, ἣν ἐξ ἀυτοῦ τῆ ἀληθοῦς παραμυθίου Χρι-
στοῦ λαφθεῖσα ἐφ' τῷ σωτηρίου κηρύγματος διάδοσιν θεσπε-
σθεῖσαν θεῖ ὑμετέρων ψυχῶν. δι' ἣν οὐ πάντα πατέρα καὶ
μητέρα καταλείψει πᾶσιν ὁ ἀνθρώπος ἡ ὀρθόδοξος ἐσρατὸς·
ἀλλὰ καὶ τοῦ ἰδιαπὸ ψυχῆς, καὶ αὐτῆ μόνη θεσπεσαθήσεται
κατὰ τοῦ ἀσαφῆ καὶ ἄμωμον τῆς πατρικῆς διδασκαλίας
ἑνότητα. τὸ γὰρ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐσὶν, ἐγὼ δὲ λέγω, φησὶν
ὁ θεῖος ἀπόσολος, εἰς Χριστὸν καὶ τοῦ ἐκκλησίαν. κατανοήσα-
τε οὖν, ἀγαπητοί, τὴν κλῆσιν ὑμῶν· βεβαίως ταύτην φυλάσσον-
τες καθὼς αὐτὴν παρελάβετε, ἐφ' θεῖ εἰρημένων ἁγίων πατέρων
καὶ θεῖ οἰκουμενικῶν πέντε συνόδων. ἐπειδὴ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς συ-
νοδικῶς ὑπὲρ ὑμῶν, εἰς θεσπίσματα, παρεφορτώσατε ταύτην τῷ
Θεῷ θεσπεσάμενοι, τὸν ὑμέτερον ὑπὲρ δι' ὧν συνοδικῶς γε-
γραφέατε ζῆλον ἐπιδείξάμενοι. μὴ οὖν τῆς οἰκείας ὁμολογίας
παραβάται ἡμεθῶμεν, δι' ἀνάγκην ἢ ἀπάτην θεῖ εἰς αὐτὸ
θεσπεσάντων ἢ παρεξέντων ὑμᾶς, ἵνα μὴ τῆς παραβάσεως
αἰτιατεχθῶμεν ἐν ὑμῖν κρίσεως εἰς ἀφύλακτα αὐτοῦ τὸν λό-
γον. εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐβέβαιος, καὶ
πᾶσα παρέβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδόσι-
ν· πῶς ἡμεῖς ἀφελήσωμεν τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας;
ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, ὑπὸ θεῖ ἀκου-
σάντων, ἤχησεν θεῖ εἰς ἡμᾶς ἀσφάλειαν ὑπὸ θεῖ βεβαιοῦσα εἰσὶ μα-
θητῶν, εἰς ἡμᾶς διεβεβαιώθη, ὑπομαρτυρούσης τοῦ Θεοῦ σε-
μείοις καὶ τέρασι καὶ ποικίλαις δυνάμεσι, ὑπὸ πνεύματος ἁγίου
μερισμοῖς. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ γραφικῆς καὶ λογικῆς ἀποδείξε-
ως. καὶ πᾶσιν ἁπλῶς, οἷς τὸ κήρυγμα τῆς ἀληθείας ὑπεσή-
σατο χρέους ὕσους. ὅπερ καὶ ἡμεῖς συνοδικῶς ἐψηφώσα-
μεν, εἰς σύσασιν μὲν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, κατάκριμα δὲ
θεῖ τούτου πάλαι ὑπὸ τῶν πανταχόθεν αἱρετικῶν· ὑπὸ μάλιστα
θεῖ νῦν θεῖ καθ' ἡμᾶς ἀναφύντων χρόνων, Θεοδώρου φαιδὲ
τοῦ ἡμεθέου τῆς Φαρὰν ἐπισκόπου, ὑπὸ Κύρου τοῦ Ἀλεξανδρέως,
ὑπὸ Σεργίου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, ὑπὸ θεῖ ἀυτοῦ διαδόχων, θεῖ
μὲν ἄχρι τέλους οὐ μετανοησάντων, θεῖ δὲ, μέχρι τῆς σήμε-
ρον, τὸν αἵρεσιν ἐπιμόνως ἀσπαζόντων. καὶ διὰ ταῦτα ποτὲ μὲν
μίαν, ποτὲ δὲ παντελῶς οὐδεμίαν θέλειαν ὑπὸ ἐνέργειαν τῆς θεό-
τητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
κατὰ τοὺς πρὸ αὐτῶν ἀσεβῶς αἱρετικοὺς ἀντίτυπα ὁμολογοῦντων,
ἀντιπαραξάμενοι τῆς ὀρθοδόξου θεῖ πατρικῆ πίστεως, καὶ ἄλλην
τινὰ αὐτοῖς ὑπὸ ἐξ ἑαυτῶν ἀσεβῆ γνῶμαν παρεισάξαντες κατὰ τῆς
καθολικῆς ἐκκλησίας ἀσεβοῦς καὶ πίστεως. ἐξ ὧν οὐ ἀθῳωθή-
σονται τῆς ἐπιτιμίας αὐτοὺς ὑπ' αὐτῶν ποτοῦ τε καὶ συνό-
δων φοβερᾶς ἀποφῆς. μᾶλλον δὲ τῆς τῷ Θεοῦ φοβερωτάτης
κρίσεως. τί γὰρ ἔφασαν ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει πονηρόν; ἵνα
ἀπέστησαν μακρὰν ἀπ' ἐμοῦ, λέγει κύριος, ὑπὸ ἐματαιώθησαν ὀπί-
σω θεῖ ματαίου, ὑπὸ ἐματαιώθησαν. οὐ γὰρ εἶπαν οἱ ἱερεῖς αὐ-
τῶν· ποῦ ὁ κύριος; ὑπὸ οἱ ἀντεχόμενοι τῷ νόμου μου οὐκ ἐπί-
σαντό με, ὑπὸ οἱ ποιμένες ἠσέβησαν εἰς ἐμέ, ὑπὸ οἱ προφῆται αὐ-
τῶν προεφήτευσαν τῇ Βάαλ, καὶ ὀπίσω ἀνωφελῶν ἐπορεύθησαν.

διὰ τοῦτο προθύμως σπεύσωμεν, ἀγαπητοί, λέγω ὑμῖν. πάσχει γὰρ A
σφόδρα ἡ ἕδρα, εἰ γένοιτο ἕτερα τοιαῦτα· εἰ ἐλλάξεται ἔθνος θεοὺς
αὐτοῦ· ἡ οὗτοι οὐκ εἰσὶ θεοί. ὁ δὲ λαός μου ἠλλάξατο δόξαν αὐτοῦ
ἐπ' οὐδενὶ ὠφεληθήσεται αὐτῷ, τὸν δόξαν αὐτοῦ, ἣν ἔχει ἐν αἰῶσι
λυθήσεται. διὸ παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ, ἀξίως
περιπατῆσαι τῆς κλήσεως, ἧς ἐκλήθητε, μετὰ πάσης ταπεινοφρο-
σύνης καὶ πραότητος, μετὰ μακροθυμίας ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν
ἀγάπῃ· σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος, ἐν τῷ
συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης· ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα καθὼς καὶ ἐκλή-
θητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν. εἷς κύριος, μία πί-
στις, ἓν βάπτισμα. μὴ ἀποκλινάτωσαν τὸν ὑποκαταχθόντα ἑαυ-
τῶν, καθὼς ἔθος ἐστὶν, ὡς τὸ κρῖμα ἔκπαλαι ἐν ἀρχῇ, καὶ ἡ
ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει. πεποίθαμεν δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπη-
τοὶ ἀδελφοὶ, ὅτι εὐκοπώτερον ἐγνώσθη τὸ πέρασιν καὶ γῆν B
παρελθεῖν, ἢ ἰῶτα ἕν, ἢ μίαν κεραίαν. ὅπερ ἐστὶ θεότης τοῦ αὐ-
τοῦ καὶ ἀνθρωπότης, χριστὸν σταυροῦ τυπούμενον μυστικῶς, τοῖς
τοῦτο νοοῦσι τὰ παραδοθέντα, ὑπὸ τῶν παραδιδόντων ἡμῖν ὑπὸ
ἁγίων πατέρων, καὶ τῶν συνόδων πίστις, τὴν καὶ παρ' ὑμῶν ἐγ-
γράφως σπεύσατε ἡμῖν καὶ συνοδικῶς ἐπιδοθῆναι· ἣν ὡς ἐπι-
στάμεθα ὑμᾶς ἐκθέσθαι τὸν μόνον δυνάστην Θεὸν κύριον ἡμῶν Ἰη-
σοῦν Χριστὸν, δύο τελείους φύσεις, καθ' ὑπόστασιν ἑνουμένας
ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως καὶ δύο φυσικὰς θελήσεις, καὶ δύο φυ-
σικὰς ἐνεργείας, ἄκτιστον καὶ κτιστὴν, θείαν καὶ ἀνθρωπίνην συμ-
φυοῦς ἑνώσεως, εἰς ἀπόδειξιν ἀληθῆ, τῶν τὸν αὐτὸν καὶ ἕνα κύ-
ριον ἡμῶν καὶ Θεὸν, τέλειον ἐν θεότητι, καὶ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν
ἀνθρωπότητι, μόνης δίχα τῆς ἁμαρτίας, ὑπάρχειν· εἰς ἀκρότητα C
τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς, κατὰ τὸν αὐτὸν θεότητα, καὶ ἰσοτέλειον τῇ
ἀνθρωπότητι κατὰ τὸν αὐτὸν ἀνθρωπότητα· καὶ ὅλον τὸν αὐτὸν, ἐν
τοῖς ἰδίοις, ἀπάρχοις καὶ ἀϊδίοις, καὶ ὅλον τὸν αὐτὸν, ἐν τοῖς ἐ-
σχάτοις τῶν αἰώνων ἀπείροις καὶ ἀπεράντοις. ἐν
τούτῳ γὰρ τῷ πίστεως παρόντι βεβαίως ὁ τῆς ἐκκλησίας θεμέλιος
ἕστηκεν ἀρίστως, ἀσάλευτον ἔχων τὸ σφράγισμα τῆς ἀληθοῦς τῶν
πατέρων ὁμολογίας. σπουδάσατε οὖν ἀκριβῶς, ἀδελφοὶ, μήπως ὑ-
στερῶν τινὶ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ τῆς δι' αὐτοῦ τῶν ἡμῶν παρα-
δόντων ἡμῖν· μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα, ἐνοχλῇ, καὶ δι'
αὐτῆς μιανθῶσι πολλοὶ μολυσμοῦ, οἷς οὐ φιλανθρωπήσῃ καὶ
σπλαγχνισθήσεται περὶ σωτηρίαν ψυχῶν· ἀλλὰ ζῆλον ἕξει καὶ πόλει Θεοῦ
ζῶντος, Ἰερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυρίαδι ἀγγέλων ἐν πανηγύ-
σει, καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς, καὶ
κριτῇ Θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμένοις, καὶ δι- D
αθήκης νέας, μεσίτῃ Ἰησοῦ καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρεῖττον λαλοῦν-
τι παρὰ τὸν Ἄβελ· καὶ ἐλέγχειν φοβερῶς καὶ ἀπειλῆσαι τοῖς πα-
ρεδόσεις γεγενῆσθαι τῆς εἰς αὐτὸν ὀρθοδόξου πίστεως. διὸ τὰς πα-
ρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλυ[illegible]μένα ἀνορθώσαντες, καὶ
τροχιὰς ὀρθὰς ποιήσαντες, τοῖς [illegible]μῶν, ἵνα τὸ βραχύτατον
τῆς ἄνω πλάνης, ἀποδράμωμεν. ἐπιλαθησόμεθα μὲν δὴ εἰκότως
τῶν ἐκεῖθεν ἤδη τῆς ἀσεβείας παραδύντων αἱρετικῶν· τοῖς ἡμετέροις πα-
τράσιν, ἡμῖν τε ὀρθοδόξοις πᾶσι πατράσιν ἐπεκτενόμενοι.
οἵτινες ἡμῖν ἐλάλησαν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ὧν ἀναθεωροῦντες
τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν· ἧς χάριτι ἀπο-
φέρομεν θυσίαν αἰνέσεως ἤδη πατρὶ τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ καιροῦ
χιλίων ἐμολογήσαντι τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. ὑπάρχομεν γὰρ ὑ- E
πὸ πάσης διαφθορᾶς ὁ Θεὸς. βασιλέως οὖν ἀπείλησεν πεφο-
βήκαμεν, ἔχοντες χάριν, δι' ἧς λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ Θεῷ
μετ' εὐλαβείας καὶ αἰδοῦς. καὶ γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον
ἐστὶ τοῖς ὑπεναντίοις. ἐν οἷς φοβούμενοι μὴ καὶ ἀπώλεσιν τῆς ἐλπίδος καὶ * χωρισθῶμεν τῆς πατρικῆς
ὑπερόπτου, ἐκκλησιάσωμεν τῷ τε καὶ ἔτερον ἐπὶ ἡμῶν κακοδόξῳ.
πανταχοῦ δὲ λέγω τῆς ὑπ' οὐρανὸν οἰκουμένης ἤδη τῆς εἰς αὐτὸν ἀ-
γαπητοῦ καὶ ὀρθοδόξου πίστεως κληρονομήσαντες κατ' ἐπαγγελίαν
ἡμῶν, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὐκ οὖς ἤκουσε, καὶ [illegible] καρδίαν
ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν·
οὗ τῷ πατρὶ σὺν τῷ ἁγίῳ πνεύματι, δόξα, τιμὴ, κράτος,

Propterea adhuc judicio contendam cum eis, ait Dominus: Conſiderate enim vehementer, & videte ſi factum eſt hujuſmodi: ſi mutavit gens Deos ſuos: & certe ipſi non ſunt dii. Populus vero meus mutavit gloriam ſuam: de quo nihil ei proderit. Quocirca obſecramus vos, fratres dilectiſſimi, *ut digne ambuletis vocatione qua vocati* Epheſ. 4. *eſtis, cum omni humilitate & manſuetudine, cum patientia ſupportantes invicem in caritate, ſolliciti ſervare unitatem ſpiritus in vinculo pacis: unum corpus & unus ſpiritus, ſicut vocati eſtis in una ſpe vocationis veſtræ: Unus Dominus, una fides, unum baptiſma: non deſerentes colle-* Hebr. 10. 25. 2. Petr. 1. 3. *gium veſtrum: ſicut conſuetudinis eſt quibuſdam: quibus judicium jam olim non ceſſat: & perditio eorum non dormitat.* Perſuaſi autem ſumus de vobis, dilecti fratres, quod facilius putatis, cœlum & terram tranſire, quam iota unum, aut unum apicem: quod eſt divinitas ejus atque humanitas, myſtice in figuram crucis formatæ: iis qui propoſita intellectualiter percipiunt ea tradita nobis a ſanctis patribus & ſynodis fide, quam vos quoque literis ad nos datis, & ſynodaliter confeſſi eſtis: qua pie prædicaſtis, ipſum ſolum potentem Deum ac Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum duas habere naturas in hypoſtaſi inconfuſe & indiviſe unitas, duaſque naturales voluntates, ac duas naturales operationes, increatam & creatam, divinam & humanam, cohærenter unitas; ad demonſtrandum eumdem & unum Dominum noſtrum ac Deum, perfectum in divinitate, & perfectum eumdem in humanitate abſque ſolo peccato eſſe: ut Deo & Patri conſubſtantialem ſecundum ejus divinitatem, & perpetuæ Virgini conſubſtantialem ſecundum ejus humanitatem: & totum eumdem in propriis ſempiterne ac ſine principio, eumdemque totum in noſtris, in ultimis temporibus, ſine diminutione ac ſine phantaſia. Nam in hac prædicatione divina firmiter fundamentum eccleſiæ integrum ſtat, inconcuſſum ſignaculum habens veræ patrum confeſſionis. Advertite igitur diligenter, fratres, ne quis deſit gratiæ Dei, quæ per ipſos ſanctos nobis tradita eſt, ne qua radix amaritudinis ſurſum germinans impediat, ac per eam inquinentur multi: ſcientes, quod *non ad tractabilem & accenſum ignem acceſſimus, ſed ad Sion montem, & civitatem Dei viventis, Jeruſalem cæleſtem, & multorum millium angelorum frequentiam, & eccleſiam primitivorum, qui conſcripti ſunt in cœlis, & judicem omnium Deum, & ſpiritus juſtorum perfectorum, & teſtamenti novi mediatorem Jeſum, & ſanguinem aſperſionis melius loquentem quam Abel,* & horribiliter ac minaciter redarguentem eos, qui orthodoxæ in ipſum fidei prævaricatores ſunt. Propter quod remiſſas manus & ſoluta genua erigentes, & greſſus rectos facientes pedibus noſtris, ad braviumſuperna vocationis properemus: obliviſcentes quidem hæreticos, qui poſt ſenſum ſuum ambulaverunt; ad patres vero, qui ante nos in orthodoxa fide conſummati ſunt, noſmetipſos extendentes: qui nobis locum ſunt verbum Dei, quorum intuentes exitum converſationis, imitamini fidem; cujus cauſa offerimus hoſtiam laudis ſemper Deo, id eſt, fructum labiorum confitentium nomini ejus. *Talibus enim hoſtiis promeretur Deus.* Itaque regnum immobile ſuſcipientes, habemus gratiam, per quam ſerviamus placentes Deo cum metu & reverentia: etenim Deus noſter ignis eſt conſumens adverſarios. Quem ut lucem inacceſſibilem, & ſplendorem gloriæ, & characterem paternæ ſubſtantiæ, digni efficiamini poſterius nobiſcum videre, id eſt, cum ſanctis qui a ſæculo fuerunt, per ſinceram in ipſum & orthodoxam fidem, ſorte ſecundum promiſſum vobis diſtribuentem quæ oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis aſcendit, quæ præparavit Deus diligentibus ſe; cui cum Patre & Spiritu ſancto gloria, honor, po-

Hebr. 12. 28. 29. Deut. 32.

Hebr. 13. 15.

Hebr. 12.

* Pro χωρισθῶμεν.

testas, adoratio, nunc & semper & in sæcula sæculo- A rum Amen.

τας, ἀφθαρσία, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

V. AD JOANNEM EPISCOPUM PHILADELPHIÆ.

Constituit eum in Oriente vicarium, cum potestate constituendi episcopos, & presbyteros, lapsosque ad fidem redeuntes in pristino dignitatis gradu collocandi: improbat Macedonii & Petri electionem ab hæreticis factam: mittit acta Concilii publicanda.

Joanni episcopo Philadelphiæ, Martinus servus servorum Dei, sanctæ ejus catholicæ & apostolicæ Romanorum ecclesiæ episcopus.

Ἰωάννῃ θεοσεβεστάτῳ Φιλαδελφίας, Μαρτῖνος δοῦλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, τῆς τῆς Ρωμαίων ἁγίας αὐτοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας θεσπέσιος.

FIdelis sermo, & omni acceptione dignus, quem de te accepimus, dilecte frater, & ex iis quæ ad nos a te scripta sunt, & ab iis qui experimentum jam cœperunt spiritualis tuæ secundum Deum conversationis, Stephano nempe dilecto coëpiscopo nostro, & comitibus ejus, monachis mansionis sancti Theodosii. Notum enim fecerunt nobis studium te de iis habere, in quibus episcopum esse oportere apostolicus sermo determinat: *Sobrium, prudentem, ornatum, hospitalem, doctorem, modestum, non litigiosum, non cupidum, sua ecclesia bene præpositum.* Hæc igitur audientes, gratiam habemus Deo, cui servimus a juventute nostra, qui confortavit vos cum omnibus qui eum diligunt, ut ad mensuram perveneritis hujusmodi Deo amabilis virtutis: quoniam iis qui secundum propositum vocati sunt, omnia cooperantur in bonum; qui nobis etiam omnia divinæ ejus virtutis, quæ ad vitam & pietatem pertinent, donavit per cognitionem ejus qui vocavit nos propria gloria & virtute: per quæ pretiosæ magnæque promissiones donatæ sunt, ut per hæc simus divinæ consortes naturæ, fugientes ejus quæ in mundo est concupiscentiæ corruptionem. Sic igitur procedentem in Domino, & ascensiones ad eum facientem de gloria in gloriam, caritatem tuam exhortamur, religiosissime frater, nostram istic vicem implere, id est, in Orientis partibus, in omnibus ecclesiasticis functionibus atque officiis: ut in hoc maxime, sicut oportet, suscites gratiam Dei, quæ in te est per impositionem sacerdotalis dignitatis, & nostræ apostolicæ vicis. *Non enim dedit nobis Deus spiritum timoris, sed fortitudinis, & dilectionis, & prudentiæ ad tollendam omnem hæresim,* quæ verbo fidei adversatur: & ad omne vitium expugnandum, quod virtuti divinæ contrarium sit: ut sic prosperans in Domino, ea quæ desunt corrigas, & constituas per omnem civitatem, earum quæ sedi tuæ Hierosolymitanæ, tum Antiochenæ subsunt, episcopos & presbyteros, & diaconos: hoc tibi omni modo facere præcipientibus nobis ex apostolica auctoritate, quæ data est nobis a Domino per Petrum sanctissimum, & principem apostolorum; propter angustias temporis nostri, & pressuram gentium: ne usque in finem in illis partibus deficiat sacerdotalis decoris eximius ordo, ac ne inde de cetero nostræ religionis magnum & venerandum mysterium ignoretur, si jam non sit sacerdos, & sacrificium aut spirituale libamen, quod jugiter Deo in odorem suavitatis pro salute populi offeratur. Nam oportet in hoc maxime tempore pastoribus spiritualibus frequentari ac muniri, quæ ubique sunt Dei catholicas ecclesias: quo juxta ipsius Domini prædictiones, tribulationes propter peccata nostra venerunt, quales non fuerunt ab initio mundi usque modo, neque fient; cum quibus & magnæ scandalorum tentationes, ut in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi. Quocirca ne differas omni modo, dilecte, implere, juxta præceptum nostrum, episco-

Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὃν περὶ σοῦ καταλάβομεν, ἀγαπητὲ ἀδελφέ· ἔκ τε τῶν παρὰ σοῦ πρὸς ἡμᾶς γραφέντων, καὶ ἐκ τῶν ἤδη πεῖραν λαβόντων, τῆς πνευματικῆς σου κατὰ Θεὸν ἀναστροφῆς· ὄντος Στεφάνου τοῦ ἀγαπητοῦ συνεπισκόπου ἡμῶν, καὶ τῶν συμπαρόντων αὐτῷ ἡμῶν, ἐκ τῆς αὐτῆς μοναχῶν, τῆς τοῦ ἁγίου Θεοδοσίου μονῆς. ἐγνώρισαν γὰρ ἡμῖν τὸ ἐπιμέλειαν ἔχειν σε περὶ τούτου, ἐν οἷς τὸν ἐπίσκοπον ὑπάρχειν ἡ ἀποστολικὴ ἐκλέγει λόγος· νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλάξενον, διδακτικόν, ἥμερον, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον, τῆς ἰδίας οἰκίας καλῶς προϊστάμενον· ἵνα ὦσιν ἀνεπίληπτος, χάριν ἔχομεν τῷ Θεῷ, ᾧ λατρεύομεν ἐκ πίστεως ἡμῶν, τῷ δυναμώσαντι ὑμᾶς, σὺν πᾶσι τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν, εἰς τὸ μέτρον τῆς ἡλικίας κατοπτῶσαι θεοτίλους ἀρετῆς. ἐπειδὴ τοῖς κατὰ θεὸν πᾶσιν ἐσπούδασται, πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν· ἐφ' ὑμῖν καὶ πάντα τῆς θείας αὐτοῦ δυνάμεως, τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδώρηται, διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς, ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ· δι' ὧν τὰ τίμια καὶ μεγάλα ἐπαγγέλματα δεδώρηται· ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τὴν ἐν κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορὰν. οὕτω τοίνυν προσβαίνοντα αὐτὸν ἐν κυρίῳ καὶ ἀναβάντα εἰς αὐτὸν πανταχόθεν, καὶ δίδοντα πρὸς δόξαν, προτρεπόμεθα τὴν σὴν ἁγιωσύνην, ἀδελφὲ, τὴν ἡμέτερον αὐτοῦ τόπον πληροῦν, τοῦτ' ἐν πᾶσι τοῖς μέρεσι τῆς ἐκκλησίας, ἐν πᾶσι τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὑφηγήσεσι· ἵνα ἐν τούτῳ μάλιστα δόξητε ἀνταποδιδόναι τὴν χάριν τῷ Θεῷ, ἣ ἔστιν ἐν σοὶ ἐξ τῆς ἐπιθέσεως τῆς ἱερατικῆς ἀξίας, ἐξ τῆς ἡμετέρας ἀποστολικῆς ποιότητος. οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως, ἐξ ἀγάπης, ἐξ σωφρονισμοῦ, φεύγειν τὸ πᾶσαν μὲν αἵρεσιν ἐξαφανίζειν, ἀντικεῖσθαι τῷ λόγῳ τῆς πίστεως· πᾶσαν δὲ κακοπαλαίαν ἐκκόπτειν, ἀρετῆς θείας οὖσαν ἀντίπαλον. ἵνα ἐν [illegible] ἐν κυρίῳ κατευοδούμενος, καὶ τὰ λείποντα διατιθεὶς [illegible] κατασταίης κατὰ πᾶσαν πόλιν, ἥν ἔχουσι τὴν Ἱεροσολύμων ἁγίαν πλουσίαν καὶ ἥν ἔχουσι τὴν Ἀντιοχείας, ἐπισκόπους ἐξ πρεσβυτέρους ἐξ διακόνους· τοῦτο σοὶ πᾶσιν ἐκ παντὸς τρόπου προστάττουσι ἡμῖν, ἐξ ἀποστολικῆς αὐθεντίας, τῆς κεχαρισμένης ἡμῖν παρὰ κυρίου ἡμῶν Πέτρου τοῦ πανσόφου καὶ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων· διὰ τὰ νῦν ἐνεστῶτα τῶν καθ' ἡμᾶς καιρῶν, ἐξ τὸν συνοχὴν τῶν ἐθνῶν· ἵνα μὴ εἰς πάντας ἐν τοῖς μέρεσι ἐκείνοις ἐκλείψῃ τῆς ἱερατικῆς διακρισίας ὁ ἐξαίρετος κόσμος, καὶ ἐκ τούτου λοιπὸν ἀγνοηθῇ τὸ μέγα τε καὶ σεβάσμιον τῆς ἡμετέρας θρησκείας μυστήριον· εἰ ἤτοι ἱερεὺς ἦν ἐξ θυσία ἡ σπουδῆς τυθησομένης εἰς ἡμῶν εὐωδίαν τῷ Θεῷ προσαγομένη ἐνδελεχῶς ὑπὲρ σωτηρίας τοῦ λαοῦ σπουδῆς. δεῖ γὰρ ὄντως διὰ τῶν καιρῶν μάλιστα τοιούτων, σπουδῇ πάσῃ πνευματικοῖς ποιμέσι συλλογῆς τε καὶ στηριγμοῦ τῆ τοῦ Θεοῦ καθολικῆς ἐκκλησίας, ἃς κατὰ τὰς ἁγίου τοῦ κυρίου προρρήσεις, αἱ θλίψεις παρεγένοντο διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, αἵ οὐ γεγόνασιν ἀπ' ἀρχῆς πάσου ἕως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ γένωνται μηδ' ἐν ᾗ οἱ μεγάλοι πειρασμοὶ διὰ σκανδάλων, ὥστε πλανᾶσθαι, εἰ δυνατὸν, ἐξ τοὺς ἐκλεκτούς. διὸ μὴ ἀναβάλλῃ παντὸς τρόπου, σπουδάσαι κατὰ τὴν ἡμετέραν ἀπόκλειν ὑπο-

σ. ὅπως

σίαν καὶ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων, τοῖς αὐτόθι καθολικαῖς A
ἐκκλησίας ἐν πᾶσι ἀγαθοῖς μαρτυρουμένων, ἐξ ὧν τὴν οἰκείαν
αὐτῶν ἀναστροφήν. Δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον, καθώς φησιν ὁ μα-
κάριος Παῦλος, ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς Θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθά-
δη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ· ἀλλὰ
φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ,
ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς
ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ, καὶ τοὺς ἀν-
τιλέγοντας ἐλέγχειν· πρεσβυτέρους σώφρονας, νηφαλίους, σώφρονας,
ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ· διακόνους σεμνο-
πρεπεῖς, σεμνοὺς, μὴ διλόγους, μὴ οἴνῳ πολλῷ προσέχοντας, μὴ
αἰσχροκερδεῖς. Οὕτω γὰρ πιστὸν, ἢ σωτῆρι αὐτῶν ἢ τὰ λεγόμε-
νά τοῦ κυρίου ὑπάρξοντα καθ' ἑκάστην καθ' ὑμῶν, τῶν ἐπὶ τούτων ἱερέων ὑπάρχειν καθ' ὑμᾶς. B
λίαν γάρ μοί ἐστι μεγάλη, καὶ ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου μέχρις ἂν ἐξ ὑμῶν
ἐμπύρως ἐν κυρίῳ σπουδῆς, τοῦτο τὸ ἔργον αἰσίως τετελειω-
μένον. ἐπειδὴ τοῦτο καὶ πρότερον ὁ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικὸς γε-
νέσθαι προσέταξε θρόνος, ἐξ οὗ μακαρίτης Στέφανος, τῆς ἀγα-
πητοῦ συλλειτουργοῦ ἡμῶν. ἀλλ' ἀνενδότοις εἰς ἔργον προσῆ-
νεγκε, τοῦτο ἐπιτέλειν κωλῦσαι προθέντες, οἱ καὶ ἑαυτοὺς ἐξεπο-
λέμουν ἀξίους ὄντας ἑαυτοὺς παρεκτάσσοντες· οἵ τινες καθὼς ἐδέ-
ξασθε καὶ μᾶλλον τῆς αὐτοῦ ἀποστολικῆς αὐτοῦ παραινέσεως ἐν ἐφέσει, ὑ-
γιῶς καὶ ἀβλαβῶς τῆς παντερποῦς θεραπείας τῆς καθ' ἡμᾶς ἀποστο-
λικῆς καθέδρας, δι' ὧν ἀφορισμὸν πᾶσιν τοῖς χθονίοις
αὐτὴν, ἐξ ἀρχαίων χρόνων ἐθὲς ὑπάρχειν τῇ χρι-
στιανικωτάτῳ λαῷ· μόνον δὲ τὰ τῆς καθαιρέσεως αὐτῆς καταμά-
θωσιν, ἐκ ἀντιθέσεως τὸν τῆς κυρίου φόβου, αἰδῆ τὸν ἐπὶ τούτοις C
αὐτοῦ φοβερὸν ἐγκατάστασιν. ἐπειδὴ οὖν, ὡς οἶδας, ἀγαπητὲ ἀ-
δελφὲ, ἐθὲς αἰκοδομεῖν μᾶλλον ἢ καθαιρεῖν παρὰ τοῦ κυρίου
τὴν ἐξουσίαν εἰλήφαμεν, σπούδασον αὐτὸς τὰ τῆς οἰκοδομῆς ἐπι-
τήδεια τῷ ἀδελφῷ σου παρ' αὐτοῦ δι' ἡμῶν τῆ αὐτοῦ μαθητῶν
λειτουργίᾳ προσταξεῖ ἢ ἐκείνῳ· ἢ ἐκ ἀξίας τῆς χάριτος προ-
βάλλεσθαι μισθαμοῦς ἐνδιάκρισις ἐθὲς ὑπάρχειν τῆς καθολικῆς
ἐκκλησίας προστατήριος, λίαν ἀγαπητὸς, ἢ ἐκ ἄλλο κα-
θαιρέσεως ὑπεύθυνος ἐθὲς κέκριται· δύναται γὰρ αὐτοῦ καὶ
πλέον, εἰς τὸ διαφυγεῖν αὐτοῦ φῶς ἀγαγεῖν, ὁ πολὺ πάντα ἢ
μισοπονηρίαν ἐθὲς τὸ λυσιτελέστερον. διὸ καὶ παρακαλῶ λίαν
αὐτὸς ὁ ἀποστόλης· ἀποκάλυπτε ἐθὲς αὐτὸν ἢ φανέρωτε, ἢ
τὰ ἀπόντα ὑμῶν τὸ μὴ καταμεμφθῆναι τοῦ ἀληθινοῦ φωτὸς ση-
μαινόμενα· καὶ ἐὰν ὦσιν αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν εἰς φανερώσιν, εἰς
χάσκα λευκαναί. ἐὰν δὲ ὦσιν εἰς κόκκινον, εἰς ἔριον λευκανεῖ.
ἢ ἐὰν θελήσητε καὶ εἰσακούσητέ μου, τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγε-
σθε. μόνον λούσασθε, καθαροὶ γένεσθε, ἀφέλετε τὰς πονηρίας
τῶν ψυχῶν ὑμῶν ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου· παύσασθε
τοῦ ἐπισκέπτειν ὑμῶν δημόσιον· μάθετε καλὸν ὁμολογεῖν,
ἀκζητήσατε τὸν ἐρῥύσασθαι πάντα· καὶ δεῦτε ἢ διελέγεσθαι ὑ-
μᾶς, λέγει κύριος. ἐκπαύσω οὖν δι' αὐτοῦ πάντοτε, μέχρις
ἂν πάλιν μορφωθῇ Χριστὸς ἐν αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν. ὅτι ἢ
ἀδιάλειπτόν ὑπὲρ αὐτοῦ ἔχω πόνον ἢ ὑμέτερος μετὰ δακρύων
τὸν δεῆσιν, ἵνα αὐτὸς ὁ δι' ὑμᾶς σαρκὶ ἐνανθρωπήσας, ἐπανάγῃ
πάλιν αὐτοὺς τῇ δυνάμει τοῦ ἰδίου ἢ ζωοποιοῦ αἵματος, ὡσὰν
ἐκεῖνον καὶ ὑμᾶς, ἀλύπως ἐνίοτε, δι' ὑμετέρας εἰλικρινοῦς. οἶ-
δας οὖν, ἀγαπητὲ, πάντοτε ὑμῶν ἐξ αὐτοῦ ἐξυμέναι,
μὴ πάντη ἐξ ἐξ αἰσχρῶν τῆ Θεοῦ ταπείνως αὐτοὺς παρεκ-
καλεῖν, ἢ τὸ ἀσφαλὲς αὐτοῖς ἐπιμέρος καταπράϋνον ῥητὸν
τὸ φάσκον· μὴ ὁ πίπτων οὐ ἀνίστησι; ἢ ὁ ἀποστρέφων, οὐ ἐπι-
στρέφει; ἐξήκασί μου, καὶ ἐγείρει ὑμᾶς, λέγει κύριος· ἐν Θεὸς ἐξ-
γίζων, ἐγώ εἰμι, καὶ οὐ Θεὸς πόρρωθεν. ἐγγὺς γὰρ κύριος πᾶσι
τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν, οὐ ἀληθείᾳ τῇ παρεμβολῇ παρὰ
θεῷ ἀγίων πατρῶν. ἀλλὰ μὴ ἀποκάμωμεν ποτὲ ποιοῦντες. γέγραπται
γάρ· τὸ καλὸν ποιοῦντες, μὴ ἐκκακῶμεν. μάλιστα δὲ ἀκούειν
τῶν λόγων τοῦ. ἀδελφοί μου, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς
ἀληθείας, καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτὸν, γινωσκέτω, ὅτι ὁ ἐπιστρέ-

pis, & presbyteris, & diaconis, quæ istic sunt catholicas ecclesias, qui per propriam eorum conversationem in omnibus bonis testimonium habeant. *Oportet enim episcopum*, sicut beatus Paulus dicit, *sine crimine esse, sicut Dei dispensatorem: non superbum, non iracundum, non vinolentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum: sed hospitalem, benignum, prudentem, justum, sanctum, continentem, amplectentem eum qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, ut potens sis exhortari in doctrina sana, & eos qui contradicunt arguere: presbyteros sobrios, prudentes, sanos in fide, in dilectione, in patientia: diaconos similiter pudicos, non bilingues, non multo vino deditos, non turpe lucrum sectantes. Hæc enim faciens, & teipsum salvabis*, & rationabiles Dei greges, incursum effugientes luporum, hujusmodi sacerdotum diligentia. Dolor enim mihi est magnus, & incessabilis molestia cordi meo, quoadusque per vestrum in Christo studium, hoc opus absolutum videam; quandoquidem hoc & prius Apostolica hæc sedes fieri præcepit per memoratum Stephanum, dilectum coëpiscopum nostrum. Sed hoc salutare propositum ad effectum venire prohibuerunt, qui talia prohibere dignos seipsos præstiterunt: qui pro arbitratu suo, ea quæ ædificationis sunt, nota ei omnino non fecerunt, nempe præcepta demandatæ vicis apostolicæ hujus cathedræ: quibus justus est electiones ibi facere eorum, qui ad curam Christianissimi populi deligendi sunt: solummodo autem ei significarunt de depositione, timorem Domini minime cogitantes, neque in his formidabilem ejus indignationem. Quoniam igitur, ut nosti, dilecte frater, in ædificationem magis quam in destructionem a Domino potestatem accepimus: studio tibi sit, ea quæ ædificationis sunt operari, dato tibi per nos ejus discipulos apostolico præcepto & potestate: & gratia dignos promovere nequaquam dubites, ad incolumitatem & securitatem ecclesiæ catholicæ: cum magna dilectione exhortans eos, qui jam depositi sunt, converti ad Dominum; potest enim eos rursum in admirabilem lucem suam adducere, qui hæc facit, & immutat, prout utilius est. Quocirca etiam hortatur propheta dicens eis: *Accedite ad eum, & illuminamini, & facies vestra non confundentur*: ut quæ vero signantur lumine. Et, *Si fuerint peccata vestra ut coccinum, quasi nix dealbabuntur: & si fuerint rubra quasi vermiculus, velut lana alba erunt. Si volueritis, & audieritis me, bona terra comedetis. Lavamini, mundi estote, auferte nequitias cogitationum vestrarum ab oculis meis: quiescite a commentitiis vestris dogmatibus; discite bene confiteri, quærite orthodoxam fidem: & venite, recipiam vos, dicit Dominus.* Quare nimium propter ipsos apotior, donec rursum formetur in iis per fidem Christus. Unde pro ipsis indesinenter diu noctuque cum lacrymis obsecrationem facio, ut ipse qui propter nos in carne voluntarie passus est, rursum eos virtute proprii & vivifici sanguinis ad seipsum & nos indissolubiliter per sinceram concordiam uniat. Cognoscens igitur, dilecte, hujusmodi nostrum de ipsis mœrorem, ne cesses per misericordiam Dei continenter eos hortari, & propheticam iis quotidie decantare vocem, quæ dicit: *Numquid qui cadit, non resurget; & qui avertit se, non revertetur?* [a] *Appropinquate mihi, & appropinquabo vobis, dicit Dominus: quia Deus appropinquans ego sum, & non Deus de longe. Prope enim Dominus omnibus invocantibus eum in veritate*, quæ a sanctis patribus prædicatur. Et vero ne defatigeris hoc faciens. Scriptum est enim: *Bonum facientes ne deficiatis.* Optime autem audiens dicentem: *Fratres mei, si quis ex vobis erravit a veritate, & convertit quis eum: sciat debet, quoniam qui convertere fe-*

Tit. 1.

Isa. 1.

Jerem. 8.

[a] Appropinquate Deo, & appropinquabo vobis. Jacob. 4.

Jac. 15. ex Græco.

Jacob. 5.

eerit peccatorem ab errore viæ ſuæ, ſalvabit animam ejus A *a morte & operiet multitudinem peccatorum.* Et rurſum : *Si ſeparaveris pretioſum a vili, quaſi os meum eris : & converterentur ipſi ad te, & tu non converteris ad eos. Et dabo te populo huic in murum æneum, fortem.* Quapropter ſi virtuti gratiæ mentem obſequentem habebunt, & obedientem aurem, ut perſuadeantur, & audiant vocem Domini, ut cum per veram confeſſionem cognoſcant ; confirma unumquemque eorum in proprio ordine, ſcriptos libellos ipſis dantibus de orthodoxa fide : ut fructum Deo ferant, aliorum converſionem & meliorationem : atque ut multum fructum afferentes, majore a Deo honore digni habeantur. Hoc etiam omnino adverter caritas tua, in iis qui ab ipſa confirmantur, aut eliguntur ; ne quo modo, B præter hæreſim quæ ab ipſis dato libello evacuatur, alia quædam peccata, nota canone, eorum impediant vel confirmationem vel electionem. Impoſſibile enim eſt, ea contegere vel prætermittere, quæ continentem locum defenſionis non habent : ſed omnino in iis qui libenter peccant & amant peccare, denegare oportet eam veniam, quæ in hujuſmodi lapſibus ex diſpenſatione datur : ne & ipſi propter canonis contemptum amplius graventur, & nos in culpa ſimus, injuſte agendi iis licentiam permittentes. Defenſores enim divinorum canonum & cuſtodes ſumus, non prævaricatores : quandoquidem prævaricationibus conjunctæ manifeſto retributiones ſunt. Cujus rei gratia, hortamur canonem obſervari in iis, qui præter men- C tem ac ſcientiam ſeipſos elegerunt vel delecti ſunt in patriarchia beatæ memoriæ Sophronii. Qui ſane ante ipſius patriarchiam, vel poſt deceſſum in Domino, a quibuſdam non convenienter electi ſunt, propter anguſtiam (ut dictum eſt) temporis, vel quod ejus copia non eſſet, qui judicio adhibito ſive juxta canones eligere deberet, vel permittere : tales datis ſcriptis libellis confirmari mandamus, nullatenus inde canoni præjudicio facto. Novit enim canon afflictorum temporum perſecutionibus veniam tribuere, in quibus contemptus non præceſſit, prævaricationem redarguens : ſed anguſtia magis & penuria, quæ propter neceſſitatem, ex miſericordia cogit multam diligentiam prætermittere. Sed hæc de iſtis. Ejus vero D qui falſe epiſcopatus ſibi nomen affinxit, Macedonii dico, importunas litterarum minas, ſive proteſtationem, fortiter deſpuito, ut rabidi canis & temerarii latratum ; auſcultans ei qui dicit : *Nolite timere opprobrium hominum, & contemptu eorum ne vincamini.* Hunc enim epiſcopum catholica eccleſia nullo modo novit, non ſolum quod is præter canones in externa regione ſine conſenſu, & abſque ullo decreto, hanc ſibi appellationem uſurpavit : ſed & quod conſentiat hæreticis, qui hæreſeos ſuæ appendicem, ejus electionem per contemptum tumultuarie fecerunt : quemadmodum & Petri, qui ab iis nominatus eſt & aſſimulatus epiſcopus Alexandriæ : ut per plures & adſcriptitias perſonas, hæreſim ſuam munitiorem utique red- E dant : quam una cum ipſis inpræſentiarum canonice hic & ſynodaliter anathematizavimus : Theodorum videlicet, qui Pharan epiſcopus fuit, & Cyrum qui Alexandriæ, & Sergium qui Conſtantinopolis, ejuſque ſucceſſores Pyrrhum & Paulum, & eos qui ſimilia ipſis ſenſerunt, aut ſentiunt, vel ſentient, & uſque in finem non pœnituerint aut ſe correxerint : quibuſcum & Typum, [a] quæ ex ſuggeſtione ipſius Pauli nuper facta eſt, contra integritatem noſtræ Chriſtianæ fidei : definientes, ut ubique omnes orthodoxi pie ſentiant & confiteantur, ſicut tradiderunt nobis præcipui catholicæ eccleſiæ patres & ſanctæ univerſales quinque ſynodi : id eſt, duas ejuſdem & unius Domi-

Iſai. 51. ex Ieron.

[a] *Legr. qui ſanctus eſt.*

ἵνα ἀπαρτιλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ, σώσῃ ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου, καὶ καλύψῃ πλῆθος ἁμαρτιῶν. καὶ πάλιν· ἐὰν ἐξάγῃς τίμιον ἀπὸ ἀναξίου, ὡς στόμα μου ἔσῃ· καὶ ἀναστρέψουσιν αὐτοὶ πρὸς σέ, καὶ σὺ οὐκ ἀναστρέψεις πρὸς αὐτούς. καὶ δώσω σε τῷ λαῷ τούτῳ, εἰς τεῖχος χαλκοῦν ἰσχυρόν. Συμφώνου τοίνυν τῇ διανοίᾳ τῆς χάριτος θεῖόν ἔξοπτρον τὸν λογισμόν, καὶ τὸ ὠς θεῖον εἰς τὸ πειθῶνες καὶ ἀκοὴν φωνῆς κυρίου, τὸ ὁμολογεῖν αὐτὸν δι' ἀληθοῦς ὁμολογίας· πάντων ὑμῶν αὐτὸν ἐν τῇ ἰδίᾳ τάξει βεβαίως, διαδιδόντων αὐτοῖς ἀνυποχείρους λιβέλλους, περὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως· εἰς τὸ καρποφορῆσαι καὶ αὐτοὺς τῷ Θεῷ τὸν ἑτέρων ὠφελησίν καὶ βελτίωσιν· ἵνα καρπὸν πολὺν φέροντες, μείζονος ἀξιωθῶσι παρὰ τοῦ κυρίου τιμῆς. Οὗτο δὲ ἐκείνοις παύσας ὁ σὸς ἀγαπᾷ, ἐν τοῖς παρ' αὐτοῖς κηρυσσόμενος ἢ χρηστομαθίας· μήπως ὀφθῇ τῇ κατ' αὐτοὺς αἱρέσει τῇ καταγραφομένῃ παρ' αὐτοῦ ἐξῇ τὸν ὑποβεβλημένον λιβέλλον ἢ ἔτερα τινὰ παρεπόμενα τῇ κακῇ συστάσει συνεπιπλέκειν κωλύει οὗτον τὸν ὠφελούμενον ἢ τὸν χρηστοῖς. ἀδύνατον γὰρ συγκαλύπτειν ἢ παραφέρειν τὰ μὴ τόπον ἔχοντα φρονημάτων ἀσεβείας. ἀλλὰ παρεπιτίθεσθαι παντελῶς ἐν τοῖς φιλαμαρτήμοσι τὸν ἐξ οἰκονομίας ὑπὲρ τοῦ ἔθους ἁμάρτημα συγχώρημα· ἵνα μὴ πάλιν αὐτοί τι βαρυθῶσι ἐξῇ τὸν καταφρόνησιν τῆς κανόνος, ἢ ἡμεῖς ὑπὸ μέμψιν ἥκωμεν, τὴν παρεκτικὴν αὐτοῖς ἐφέσεως τοιαύτης πολλὰ ἄδειαν. ὑπέρτασι γὰρ καὶ φύλακες, ἀλλ' οὐ παραβάσεως τῶν θείων κανόνων ὑπάρχομεν. ἐπειδὴ τοῖς παραβάσεσι, σύζυγοι αἱ ἀνταποδόσεις πεφύκασιν. εἴπερ χρεὼν φυλαχθῆναι τὸν κανόνα παρεχόμεθα ὑπὲρ τοῦ περὶ γνώμην, ἢ ἄθλιον αὐτοχειροτονήτων ἢ χρηστοθέτων ὑπὲρ τῆς πατριαρχίας τῆς ἐν μακαρίᾳ τῇ μνήμῃ Σωφρονίου. τοὺς μέντοι ὑφ' ἕτερα τῆς αὐτῆς πατριαρχίας, ἢ μετὰ τὸν ἐν κυρίῳ χρηστοθέτας παρὰ πάντων, οὐ φρονοῦντας ἐξῇ τοῦ εἶναι, ὡς ὅρπιμι, τῷ καιρῷ ἢ τὸν ἀπορίαν τῆς χρόνου ἢ ἐπιτρέπειν ἐλπίζομεν, ὅπως κατὰ κανόνας ἐφίλιτος· τοὺς πάντως παραθλῶσι φρονοῦντας, ἐξῇ τῆς ἀνωτέρω τῶν ἀνυποχείρων λιβέλλων, αὐδαμῶς ἐπιθεῖναι τῷ κανόνι φρεναπατιζομένῳ τῷ σκοπῷ. οἶδε γὰρ ὁ κανὼν ἀπονέμειν συγχώρων, τοῖς ἐξῇ παλαιῶν καιρῶν διωγμοῖς, ὧ οὐ φρονοῦντας μὴ καταφρόνησιν ἐπάγουσι τοῦ παρόντος· συνοχῇ δὲ μᾶλλον καὶ ἀπορίᾳ βιαζομένῳ τοὺς ἐξῇ τοῦ ἀναγκαίου, ἐξ οὗπερ παρεχωρῶν τοῦ ἀκριβοῦς. ἀλλὰ ταῦτα μὲν περὶ τούτων. πολὺ μᾶλλον φιλονεικήσωμεν τοῦ τοὺς ὑπεσπαῖς ἑαυτοῦ σφετεριστὰς ἐπιμανίας, Μακεδονίου λέγω τοῦ ἐξῇ χρειωμάτων ἄκαιρον ἀπειλίαν, ὕπως ἐξαμαυρώσειαν, σωτῆνας ἐξῇπτωσι εἰς ὑλακὴν λυσσώντες ἢ ἀπάντου κυνός· ἀπούων τῶ λόγους· καὶ φοβοῦσθε ἀνεύθυνον ἀνθρώπων, ἢ τῷ φαντασιῷ αὐτοῦ μὴ ἐντραπῆτε. πάντων γὰρ εὐδαιμόν εἶδεν ὑπέρτατον ἢ καθολικὴ ἐκκλησία, οὐ μόνον ἐξῇ τὸ περὶ κανόνας αὐτὸν ἐπ' ἀλλοδαπῆς τὴν πατρίδα ἀπορριφίας ἢ ἐξῆς πατρὸς ἐξκρίτου ψηφίσματος ἐφεπειλοῦν φρονηρείας, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀνάφορόν καὶ ἐμέλδοξον ὑπεῖχε τῆς αἱρετικῆς· οἱ πῶς ἢ πάντων τῆς ἰδίας αἱρέσεως τὸν ἑαυτοῦ φαυλίστατος ἐφεδίασεν χρηστοῦ· ὅσπερ οὖν καὶ τὸν Πέτρου τὸν ἀποκαθέντος αὐτῆς καὶ ἀναπλαθέντος ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας· ἵνα ἐξῇ πλείονων καὶ παρεγγεγραμμένων φρονούντων, ἐχυρωτέραν ἔξειν τὸν ἑαυτοῦ ἀσεβείαν ἄρωσιν· ἥνπερ καὶ αὐτοῖς ἐξῇ τὸ παρόντος κανονικῶς ἀναθεματίσαμεν· τοιοῦτ Θεόδωρον τὸν τῆς Φαρὰν ἡμῶν ἐπίσκοπον, ἢ Κύρον τὸν Ἀλεξανδρείας, ἢ Σέργιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τοὺς αὐτοῦ ἐξῆς διαδόχους, Πύρρον καὶ Παῦλον, καὶ τοὺς τὰ ἴσα αὐτοῖς φρονήσαντας, ἢ φρονοῦντας, ἢ φρονήσοντας, καὶ μέχρι τέλους μὴ μετανοήσαντας, ἢ διορθωσαμένους, μεθ' ὧν καὶ τὸν ἀρτίως ἐξ αὐτῶν ἐκτεθέντα ἑαυτοῦ τῷ Παύλου ἡμῶν πάντων κατὰ τῆς ἀκεραίου ἡμῶν ἐξῆς Χριστιανῆς πίστεως· δεόντως παντοχοῦ πάντας τοὺς ὀρθοδόξους, διεξόδως φρονεῖν καὶ ὁμολογεῖν, ὡς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἔξκριτοι τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας πατέρες, ἢ αἱ ἁγίαι ἢ οἰκουμενικαὶ πέντε συνόδοι· τοῦτο δέ τῷ αὐτῷ ἢ ἑνὸς κυρίου

ἡμῶν ᾗ Θεοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καθ' ὑπόστασιν ἑνωθείσας, ἀσυγ- A
χύτως ᾗ ἀδιαιρέτως, παῤ οἷσπερ, ἐξ ὧν ᾗ ἐν αἷς συνίστασι· ᾗ
δύο τὰς κατὰ φύσιν ἐνεργείας, ᾗ δύο τὰς κατὰ φύσιν θελήσεις,
θείαν ᾗ ἀνθρωπίνην, ἐν ἑνὶ ᾗ τῷ αὐτῷ Χριστῷ συμφυῶς ἑνωμέ-
νας τε ᾗ σωζομένας. ἵνα οὖν τὴν γνῶσιν τὴν ἐν τῷ κυρίῳ
πνευματικὴν ἀγάπην, ᾗ δι' σοῦ πᾶσαι τὰ αὐτόθι καθολικαὶ
ἐκκλησίαι, αὐτά τε παῤ ἡμῶν ἐνταῦθα συνοδικῶς πεπραγμένα
σοὶ σύμπαντα ᾗ ἐκθέσθαι τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, μετὰ ᾗ
τῆς εὐσεβείου ἡμῶν ᾗ συνοδικῆς ἐπιστολῆς, ἐτιλάβη δηλ. τοῦ
πρεσβυτέρου ᾗ ἀποκρισιαρίου ἡμῶν, τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, ᾗ τῶν
μοναχῶν, τῶν τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, ᾗ τῶν μοναχῶν, τῶν τοῦ ἁ-
γίου Θεοδοσίου βασιλέως μονῆς, Ἰωάννου, Στεφάνου, Λεοντίου,
τῶν ᾗ δι' αὐτῶν, ὡς τῇ ὁμοίᾳ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικῇ συ-
νόδῳ, ᾗ δι' αὐτῶν, χάριτι Θεοῦ, μεμαθήκατε τὰ πεπρα- B
γμένα πάντα ᾗ ἀσφαλῶς κατανοήσατε. ἅπερ αὐτὸς βεβαίως
φυλάσσων, ᾗ πᾶσι παραγγέλλων τοῖς αὐτόθι πιστοτάτοις λαοῖς, ἀ-
παραβάτους κατέχειν, εἰς σωτηρίαν τῶν αὐτῶν ψυχῶν. οὐ χρέ-
ων ἐξαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ᾗ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν
ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξας χωρὶς προκρίματος,
μηδὲν ποιῶν κατὰ προσκλισιν, ἀλλὰ καθαρᾷ συνειδήσει τὸ
διαγγέλλειν τῆς χάριτος παραδίδου πᾶσι, καθὼς παρέλαβες,
ἔτι τῶν ἁγίων πατέρων, ᾗ ἡμῶν αὐτῶν τῶν τὰ ὑπὲρ αὐτῶν ἡμῖν
σαφῶς ᾗ πεφυσιωμένως ἐκθεμένων. μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύ-
ριον τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἀλλ' ἐνδυνάμου τῇ χά-
ριτι αὐτοῦ· ᾗ ἃ ἤκουσας παῤ ἡμῶν διᾷ πολλῶν μαρτύρων, ὅπερ
γραφικῶν ᾗ πατρικῶν ἀποδείξεων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀν-
θρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται ᾗ ἑτέρους διδάξαι. σὺ κακοπά- C
θησον τῷ διαγγέλλῳ κατὰ δύναμιν Θεοῦ ὡς καλὸς στρατιώτης·
ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου
ζωῆς. ἐπειδὴ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστή-
ριον, ὃς ἐφανερώθη ἐν σαρκὶ, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὤφθη
ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν
δόξῃ. διὸ ταῦτα παντὸς διδάσκε ᾗ παρακάλει, ἐξομαρτυρό-
μενος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, μὴ λογομαχεῖν ἐπ' οὐδενὶ χρησίμῳ,
ἐπὶ καταστροφῇ τῶν πίστεως. εἰ δέ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ, ᾗ μὴ
προσέρχεται ὑγιαίνουσι λόγοις τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ, ᾗ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, τετύφωται, μηδὲν ἐπι-
στάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις ᾗ λογομαχίας ἀκαίρους, ἐξ
ὧν γίνεται, φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραὶ,
διαπαρατριβαὶ ἀνθρώπων διεφθαρμένων τὸν νοῦν, καὶ ἀπεστε-
ρημένων τῆς ἀληθείας, ἀδικούμων εἶναι πίστιν· ἀλλ' οὐ προκό-
ψουσιν ἐπὶ πλέον. ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς
καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο. σύνισθι δὴ σοῦ αὐτοῦ κήρυσσε. νῆφε ἐν-
τρεπόμενος, ἀγωνιστὴ, μέρι ἂν ὡς ἔμπροσθεν καὶ ὕστερον, οὕτω
καὶ νῦν ἔμπροσθεν. μανθάνεις σου τῆς ἱερατικῆς καταφρο-
νήσεως· ἀλλὰ πάντα χίνου πᾶσιν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀ-
γάπῃ, ἐν πίστει, ἐν ἁγνείᾳ. φύλαττε τῇ ἀναγνώσει, τῇ διδα-
σκαλίᾳ. μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ
τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ ἱερατικοῦ ἀξίας, ᾗ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν ὑποτυπώσεως· ἵνα
ἡ σου ἡ προκοπὴ φανερὰ, καὶ μεμαρτυρημένη πᾶσι, καὶ σοὶ
αὐτῷ παρὰ Θεοῦ· παῤ ᾧ τὸν ὑπὲρ ἀρετῆς καὶ εὐσεβείας
καμάτων, ἀπόκειται τῆς ἀξίας ὁ ἔπαινος, ᾗ τῆς δικαιοσύνης
ὁ στέφανος, ὃν ἀποδώσει σοι ὁ δίκαιος κριτὴς ὁπόταν αὐτοῦ τὴν
ἐπιφάνειαν πᾶσι προφέρῃς, ᾗ προφέρωμεν πάντοτε ὑπομένοντες
ἐκτενῶς, κατὰ πάντα ἐνδέχου αὐτοῦ ᾗ φοβερὰν ἐπιφάνειαν. ἰδοὺ εἰ
σοὶ συμφέρει εἰς τὸ πληρέσαι αποστολικὴν ᾗ ἀνεμπλήκτως πάντα
τὸν ἀγῶνα πάντα ἐμπεπιστεῦθαί σοι παρὰ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν
αὐθεντίας· ἐξαιτούμεθα πατρικῶς ἀγαπητὸν ἀδελφὸν ἡμῶν
αὐτὸν, Θεόδωρον λέγω τὸν * Ἐσβούντιν, καὶ Ἀντώνιον τὸν
Βακατῶν, συνελθεῖν ἐν πᾶσι καὶ ἐκπληροῦσθαι κατὰ δύνα-
μιν τῇ ὑμετέρᾳ πολιτείᾳ ἐξιδίως· μεθ' ὧν ᾗ Γεώργιον τὸν
ἀγαπητὸν πρεσβύτερον ᾗ Ἀρχιμανδρίτην, καὶ Πέτρον τὸν φι-
λόχριστον, λέγω δὴ, τὸν ἀπὸ * Ἀδραῶν, καὶ ὅλως πάντας τοὺς ἐξ

* Εσβουν in Arab. Βάκατα in Pales. 1.
* Forte, Adrumeti in Africa.

ni ac Dei noſtri Jeſu Chriſti ſecundum hypoſtaſim unitas inconfuſe & indiviſe naturas, ex quibus & in quibus conſtat : duaſque juxta naturam operationes, ac duas juxta naturam voluntates, divinam & humanam, in uno & eodem connaturaliter unitas & ſervatas. Quæ ut cognoſcat tua in Domino ſpiritualis dilectio, ac per te omnes quæ iſtic ſunt eccleſiæ catholicæ : hæc ipſa a nobis hic ſynodaliter geſta, ad conſtituendam defendendamque catholicam eccleſiam, una cum encycliis noſtris & ſynodalibus literis miſimus per preſbyterum & apocriſiarium noſtrum, abbatem Theodorum, & monachos ſancti Theodoſii religioſiſſimæ [a] manſionis, Joannem, Stephanum, Leontium, qui hujuſce-modi noſtræ apoſtolicæ ſynodo interfuerunt, & per gratiam Dei ipſo viſu didicerunt quæ inſecuta ſunt omnia, & canonice definita. Quæ ipſe firmiter cuſtodiens, denuntia quoque omnibus, qui iſtic ſunt, fidelibus populis inviolabiliter tenere, ut propriarum ſalutem animarum. Quapropter reſtificor coram Deo & Jeſu Chriſto & electis angelis, ut hæc cuſtodiens, amoto omni præjudicio, nihilque placendi cauſa faciens, ſed ex pura conſcientia, evangelium gratiæ tradas omnibus, ſicut accepiſti & a ſanctis patribus, & a nobiſipſis, qui ſynodaliter ſanctiones eorum confitemavimus. Ne igitur erubeſcas teſtimonium Domini noſtri Jeſu Chriſti, ſed conforteris gratia ipſius : & quæ audiſti a nobis per multos teſtes, ſive demonſtrationes ex ſcripturis & ex patribus, ea commenda fidelibus hominibus, qui idonei ſint ad alios quoque docendos. *Tu collabora evangelio ex virtute Dei, ut bonus miles : certa bonum certamen fidei, apprehende vitam æternam. Quandoquidem manifeſte magnum eſt pietatis ſacramentum, quod manifeſtatum eſt in carne, juſtificatum eſt in ſpiritu, apparuit angelis, prædicatum eſt gentibus, creditum eſt in mundo, aſſumptum eſt in gloria. Propter quod hæc doce & exhortare, teſtificans coram Deo, non excitare pugnas verborum abſque utilitate, ad ſubverſionem fidei. Si quis autem aliter docet, & non acquieſcit ſanis ſermonibus Domini noſtri Jeſu Chriſti, & ei quæ ſecundum pietatem eſt doctrinæ : ſuperbus eſt, nihil ſciens : ſed languens circa quæſtiones & pugnas verborum importunas : ex quibus oriuntur invidiæ, contentiones, blaſphemiæ, ſuſpiciones malæ, conflictationes hominum mente corruptorum, & qui veritate privati ſunt, reprobi circa fidem, ſed ultra non proficient. Inſipientia enim eorum manifeſta erit omnibus, ſicut & illorum fuit :* id eſt, illorum, qui ante ipſos fuerunt, hæreticorum ; quos devitans, cariſſime, *permane in iis quæ didiciſti, & credita ſunt tibi, ſciens a quibus didiceris. Nemo ſacerdotium tuum contemnat : ſed forma ſis omnibus in ſermone, in converſatione, in dilectione, in fide, in ſanctitate. Attende lectioni, exhortationi, doctrinæ. Noli negligere gratiam quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per ſacerdotalem dignitatem,* & functionem noſtræ apoſtolicæ vicis : *ut profectus tuus manifeſtus ac teſtatus ſit,* & ante omnes ipſi Deo : apud quem ſuſceptorum pro virtute & pietate laborum repoſita eſt dignis laus & corona juſtitiæ : quam reddet tibi juſtus judex, qui perfecte ſerves ejus orthodoxam fidem, & mandatum prompto animo impleas, in glorioſa ejus ac tremenda apparitione. Ecce vero in auxilium, ut magno ſtudio, ac ſine ullo impedimento, caritas tua miniſterium impleat, a noſtra apoſtolica auctoritate tibi commiſſum : hortati ſumus Deo amabiles epiſcopos, ipſum dico Theodorum Eſbuntiorum, & Antonium Bacatorum, adeſſe in omnibus, ac pro viribus inſervire hujuſmodi ſpirituali voluntati tuæ : quibuſcum & Georgium, dilectum preſbyterum & archimandritam, & Petrum Chriſti amantem, Adraënſem nempe, ac omnino eos, qui in illis

[a] Monaſterii.

1. Tim. 3.

1. Tim. 6.

2. Tim. 3.

partibus fidem Dei verumque zelum habent : quorum merces plurima erit apud Deum, cum vobis promptitudinem animi ſtudiique ſui præſtiterint in omni obedientia & gratiæ perfectione.

A μαρὺ ἀπέιον πίστ Θεοῦ καὶ ζῆλον ἀληθῆ κατηφῆσας. ὧν ὁ μισθὸς πολὺς ἔσται παρὰ τῷ, ἐπειδὴ προθυμίαν ὑμῶν ἐν ὑπακοῇ πάσῃ καὶ τελείᾳ τῆς χάριτος.

VI. AD THEODORUM EPISCOPUM [a] ESBUNTIORUM.

[a] *Ex Arabio.*

Oſtendit eum ſua confeſſione hæreticorum furorem repreſſiſſe, & ad obediendum Joanni Philadelphiæ epiſcopo, quem conſtituerat vicarium, hortatur.

Theodoro epiſcopo Eſbuntiorum, Martinus ſervus ſervorum Dei, ſanctæ ejus catholicæ & apoſtolicæ Romanorum eccleſiæ epiſcopus.

B Θεοδώρῳ ἐπισκόπῳ Ἐσβουντίων, Μαρτῖνος δοῦλος τῆς δούλων τοῦ Θεοῦ, τῆς τῆς Ῥωμαίων ἁγίας ἁπ' καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἐπίσκοπος.

Eccli. 4. E*St confuſio adducens peccatum. & eſt confuſio adducens gloriam & gratiam.* Tu igitur, religioſiſſime frater, confuſionem vituperabilem culpans, ſcripta tua ſecundum Deum ſatisfactione, gloriam tibi & gratiam acquiſiviſti. Gloriam quidem, orthodoxam de ipſo Domino ac Deo noſtro confeſſionem : gratiam vero, ſplendorem tuorum in virtute illuſtrium ſtudiorum : quibus non ſolum nobis innotuiſti in pietate perfectus, ſed & ipſi univerſorum ſalvatori Chriſto cum multa libertate placitus : ut in vobis apoſtolicum illud de ſanctis dictum impleatur : *Sancti per fidem vicerunt regna, operati ſunt juſtitiam, adepti ſunt repromiſſiones, obturaverunt ora leonum, extinxerunt impetum ignis, convaluerunt de infirmitate, fortes facti ſunt in bello, caſtra verterunt exterorum.* Viciſti enim, religioſiſſime frater, adverſarii diaboli malum regnum, juſtitiam in fidei confirmatione operatus es : cujus gratia adeptus repromiſſiones Spiritus, hæreticorum ora tamquam leonum obturaſti, ac extinxiſti eorum impetum hæreſeos, quaſi flammam ignis aſpiratione gratiæ : qua ita confortatus imbecillitatem ſententiæ illorum deviciſti ; fortis in bello contra eos ſuſcepto fuiſti, eorumque infirma adulterinorum dogmatum caſtra ſufficienter vertiſti : ac victor per proprium ſcriptum productus es ad victoriæ auctorem, ſalvatorem omnium Chriſtum : qui idcirco ſacerdotalem in te dignitatem apoſtolica confirmavit auctoritate. Verum ne ceſſes laudationes ejus in gutture perpetuo habere, eique placitum ſacrificium offerre, rationabile obſequium tuum. Sic enim & ſupernæ glotiæ præſentia dignaberis, & cæleſtibus Chriſti muneribus imbueris. Quæ autem ſynodaliter a nobis hic geſta ſunt, ad confirmationem defenſionemque eccleſiæ catholicæ, id eſt, paternarum ejus ac ſynodalium definitionum, nuper miſimus ei, qui a nobis vicarius canonice deſignatus eſt, dilecto fratri noſtro & epiſcopo Philadelphenſium civitatis : cui bene facitis aſſentientes, & omnes orthodoxos una vobiſcum excitantes ad eorum articulorum implementum, qui ei pie commiſſi ſunt, ad commendationem eccleſiæ catholicæ. Nam pro eo multa vobis in ſempiterno regno merces erit.

Ἐστὶν αἰσχύνη ἐπάγουσα ἁμαρτίαν, καὶ ἔστι αἰσχύνη, δόξα καὶ χάρις. σὺ οὖν ἐξελεγξάμενος αἰσχύνην ἀξιόψογον, ἀληθῆ τοῦ κατὰ Θεὸν ἐξομολογήσεως σου πεποιημένα, δόξαν ἑαυτῷ καὶ χάριν περιεποίησω· δόξαν μέν, τὴν εἰς αὐτὸν τὸν κύριον ἡμῶν καὶ Θεὸν, ὀρθόδοξον ὁμολογίαν· χάριν δὲ, τὴν λαμπρότητα τῶν ἐν ἀρετῇ φανέντων ἐπὶ σοὶ σπουδασμάτων· δι' ὧν οὐχ ἡμῖν μόνον ἐγνωρίσθης ὑπάρχων ἐν θεοσεβείᾳ πεπληρωμένος, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ τῷ σωτῆρι τῷ ὅλων Χριστῷ σοῦ παῤῥησίᾳ πολλῇ τυγχάνων εὐάρεστος· ὡς καὶ ἐν ὑμῖν τὸ ἀποστολικὸν ἐφ' ἡμῶν πληροῦσθαι ῥητὸν, τὸ φάσκον· οἱ ἅγιοι διὰ πίστεως κατηγώνισαν βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, ἔσβεσαν δύναμιν πυρὸς, ἐδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐκλίθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων. κατηγώνισαι γάρ, ἀδελφὲ, τὸν ἀντικείμενον διάβολον τὸν πονηρὸν βασιλείαν, ἐργασάμενος δικαιοσύνην ἐν τῇ βεβαιώσει τῆς πίστεως· ἧς χάριν πεπυκὼς τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος, ἐπέφραξας ὥσπερ λεόντων τὰ στόματα τῆς αἱρέσεως, σβέσας αὐτῆς τὴν δύναμιν τῆς αἱρέσεως, ὥσπερ φλόγα πυρὸς τῇ ἐκπνοίᾳ τῆς χάριτος· ἐξ ἧς οὕτω δυναμωθεὶς κατεπάλαισας, τὴν τῶν ἐκείνων δόγματα ἀδόκιμον. ἰσχυρὸς ἐν τῷ κατ' αὐτῶν πολέμῳ ἠνώθης, ἐν τῷ ἀνατρέπειν παρεμβολὰς τῶν ἀλλοτρίων δογμάτων ἱκανῶς κατασκάπτων, τύπῳ τῷ ἰδίῳ τῷ διὰ γράμματος τοῦ τυπικοῦ σου πᾶσιν τοῖς ὅλοις Χριστῷ· ὃς δῆτα τὴν ἱερατικὴν ἀξίαν ἐπὶ σοὶ δῆτα τῷ ἀποστολικῷ ἐπεκύρωσεν αὐθεντίᾳ. ἀλλὰ μὴ παύσῃ τὰς αἰνέσεις αὐτοῦ ἐν τῷ λάρυγγί σου ἔχων δῆτα πάντας, ἐν θυσίαις αὐτῷ δοκίμοις ἐνώπιον, τὴν λογικὴν λατρείαν. οὕτω γὰρ ἐν τῇ τῶν ἄνω δόξης παρουσίᾳ ἀξιωθήσῃ καταξιωθῆναι, ἐν μύσεσι τῆς οἰκειότητος τοῦ Χριστοῦ ἐμπλησθῆναι. τὰ δὲ συνοδικῶς ἡμῖν ἐνθάδε πεπραγμένα ἐστὶν εἰσέτι ἐν ἐκθέσει τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, τουτέστι δὲ λέγω τῆς πατρικῆς ἐν συνοδικοῖς αὐτῆς ὅροις ἐν διατυπώσεσιν, ἀρτίως ἐπέμψαμεν, τῷ παρ' ἡμῶν ἐφορισθέντι κανονικῶς πατρικῷ Ἰωάννῃ τῷ ἀγαπητῷ ἡμῶν ἀδελφῷ ἐν ἐπισκόπῳ τῆς Φιλαδελφέων πόλεως· ᾧ καλῶς ποιῶν πάντα συντρέχοντας, ἐν πᾶσι τοῖς ἐκδεδέξοις σὺν ὑμῖν ὀρθοδόξοις, εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐκείνοις ἐμπεπιστευμένων αὐτῷ κεφαλαίων, εἰς σύστασιν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. ὕστερος γὰρ ὑμῶν ὑπὲρ πάντα πολὺ ὁ μισθὸς, ἐν τῇ βασιλείᾳ τῆς οἰκείας.

VII. AD ANTONIUM EPISCOPUM BACATHORUM.

Cum jam reſipuerit, ut in fide catholica perſiſtat, & Philadelphiæ epiſcopo pareat, eum admonet.

Antonio epiſcopo Bacathorum, Martinus ſervus ſervorum Dei, ſanctæ ejus catholicæ & apoſtolicæ Romanæ eccleſiæ epiſcopus.

E Ἀντωνίῳ ἐπισκόπῳ Βακαθῶν, Μαρτῖνος δοῦλος τῆς δούλων τοῦ Θεοῦ, τῆς τῆς Ῥωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἐπίσκοπος.

DEcipi quidem & falli commune eſt proprium-que humanæ infirmitatis ; at in melius commutari, ſolius opus eſt gratiæ. Quæ erga eos qui ſecum-

Τὸ μὲν πλανᾶσθαι κοινὸν καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἰδίων ἀσθενείας· τὸ δὲ εἰς τὸ κρεῖττον μεταβάλλεσθαι, μόνης ἐρ-

χον τῆς χάριτος, ὡς καθ' ὑμᾶς ἀξίως ἔστι λόγῳ πανὶ καὶ ἔργῳ τῷ πανοσίῳ θεοσεβεστάτῳ Θεῷ, ἢ τὸ πανάγιον αὐτοῦ ἐμπεδώτατος περιχωρήσας πνεῦμα τῆς ἀρίστης * κατ' αὐτὸν πολιτείας. ὑπὲρ ὧν πᾶσα πληροφορία γεγένηται εἰς ὑμᾶς, διηκριβωκὼς ἀδελφέ, τὸ ὑμέτερον καταμάνθανον γράμμα, φέρον διαδιδάξουσαν ὑμῶν ἀφ' ἧς ἀλυδοῦς εἰς τὸν πίστιν ὁμολογίας, πᾶσι ἀνάπτυστον πίστιν. ἧς ἀποδεξάμενοι πολιαπλῶς, ἢ ἐστ' αὐτῇ κατὰ Θεὸν διαπεπόντες, ἀπεδικαιώμεθα αὐτῇ τῆς ἱερατικῆς ἐξίας τὸ μύρον ἐξ ἀποστολικῆς αὐθεντίας ἐπιχορηγούμενον· θεοπρεπῶς διανεπῶς ὑμᾶς, θεσμένους τῷ λόγῳ τῆς χάριτος, εἰς τὸ, πᾶσιν παρακαλοῦντας σπουδὴν, τῷ καθ' ὑμᾶς ὑποδείγματι, καὶ πᾶσιν ἀζηλώτους μετατιθῆναι θεὸς τὸν πρέσβεων γνώμην, εἰς τελείαν ἀμετανόητον ἐπιστροφὴν ἀποκαταστάντας· ἵνα κεκλῶσι σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις ὀρθοτομοῦσιν τοῖς ἰδίοις αὐτοῦ, τραχεῖαν ὁδοὺς ποιοῦσιν τοῖς ποσὶ αὐτῶν, ἐμβῆναι τῆς δικαίας τῶν πατέρων διδασκαλίας, καὶ τῆς ἐνεργοῦς τῆς ἐνταῦθα ἐπιστήμης. οὕτω γὰρ χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πατέρα, ἐξ οὗ πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον καταβαίνει· ἵνα δῷ αὐτοῖς κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς δόξης αὐτοῦ, θεσθῆναι δυνηθῆναι κραταιωθῆναι ἐμβ τῷ πνεύματος αὐτοῦ, εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον κατοικῆσαι καὶ αὐτὸν τὸν Χριστὸν, ἐμβ τῆς εἰς αὐτὸν ὀρθοδόξου πίστεως· ἵνα ἡμᾶς μία πόλις ᾖ καὶ εἷς ποιμὴν, αὐτὸς ὁ ὑπὲρ πάντων Θεὸς πίστις ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, τὸ μεσότοιχον τῆς φραγμοῦ λύσας, καὶ συνάγων τοὺς μακρὰν καὶ τοὺς ἐγγὺς, εἰς μίαν ᾗ τὴν αὐτὴν ἐμβ λίθον b βεβηκότους συνήθειαν ὁμολογίαν. ὧνπερ μεθ' ἡμῶν ᾗ αὐτοὶ βεβαίως κατέχοντες, βεβαιωθήσεσθε πάντες ὡ τῷ κλήρῳ τῶν ἁγίων καταπέμψαι θεὸς ἀπόλαυσιν τῶν ὑπὲρ αὐθεσιν ᾗ τῶν ἀγαθῶν. τὰ δὲ συνοδικῶς ὑμῶν ἐνθάδε πραχθέντα θεὸς σύσταται ᾗ ἀκέραιον τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, πιστὸν δὲ λέγω τῶν πατρικῶν ᾗ συνοδικῶν αὐτῆς ὅρων ᾗ διατυπώσεων, ἀρτίως ἐπιλαμβ τῆς παρ' ἡμῶν θεσπισθέντα κανονικῶς ὑποπρωτ τῷ Ἰωάννῃ τῷ ἀγαπητῷ ἡμῶν ἀδελφῷ καὶ ἐπισκόπῳ τῆς Φιλαδελφέων πόλεως· ᾧ καλῶς πάντα αὐτοῖν συνεργήσαντες ᾗ πάντες τοῖς ὀρθοδόξοις σὺν ὑμῖν διεγείροντες εἰς ἀναπόρωσιν τῆς ἀκράντου ἀκριβῶς ἀποστολικῆς καθέδρας αὐτοῦ ἐκκλησίας, εἰς αἶνον τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. ἔσονται γὰρ ὑμῶν ὑπὲρ τούτου πολὺ ὁ μισθὸς, ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

* *Forte*, κατ' αὐτόν.

b *Lege*, βεβηκυίαν, vel βεβηκυῖα.

dum nos in omni ſermone & opere digni ſunt, perfecte bono Deo convenit, & ſanctum eis optimæ ſecundum eum converſationis ſpiritum firmiter præbet; quod in vobis cum omni ſatisfactione eveniſſe, religioſiſſime frater, veſtræ litteræ ſignificarunt: afferentes, per veram de Domino confeſſionem, bonam veſtram bonique odoris fidem: quam in ſpiritu ſuſcipientes, & ſecundum Deum ea delectati, ſacerdotalis dignitatis unguentum ei retribuimus, ex auctoritate apoſtolica ſignatum: vos ſemper hortantes, ut in verbo gratiæ permaneatis, ut exemplo aliis eſſe ſtudeatis, eorum excitetis ſtudium; & veſtro zelo ad meliorem mentem omnes convertatis, qui ſuperinductam novitatem ſecuti, in Domino reſurgunt: ut illi cum omnibus ſanctis rectas vias ſuas, greſſus rectos facientes pedibus ſuis, per piam patrum doctrinam, & efficacem mandatorum obſervationem. *Hujus enim rei gratia flecto genua mea ad Deum & Patrem, a quo omne datum optimum, & omne donum perfectum deſcendit*: ut det eis ſecundum divitias gloriæ ſuæ, prompte converſis, confirmari per ſpiritum ejus in interiori homine: ut rurſus in eis habitet Chriſtus per orthodoxam in eum fidem: utque fiat unum ovile & unus paſtor, is qui ſuper omnes eſt Deus ac Dominus noſter Jeſus Chriſtus: medium parietem maceriæ ſolvens, & colligens eos qui longe ſunt & qui prope, per lapidem angularem, in unam & eamdem *ſalutarem confeſſionem; quam una nobiſcum ipſi quoque firmiter tenentes, omnino confirmabimini, poſiti in ſorte ſanctorum, ad ea bona quæ ſenſum & cogitationem omnem excedunt, perfruenda. Quæ vero ſynodaliter a nobis hic geſta ſunt ad commendationem defenſionemque eccleſiæ catholicæ, id eſt, paternarum & ſynodalium ejus definitionum ac decretorum, nuper miſimus, canonice deſignato a nobis vicario, Joanni, dilecto fratri noſtro & epiſcopo Philadelphenſium civitatis: cui bene facitis conſentientes, & omnes orthodoxos vobiſcum excitantes, pro adimpletione eorum, qui pie ipſi commiſſi ſunt, articulorum, in laudem eccleſiæ catholicæ. Pro eo enim multa vobis merces in regno cælorum eſt repoſita.

* *Forte*, ὁμολογίαν.

VIII. AD GEORGIUM ARCHIMANDRITAM MONASTERII ſancti Theodoſii.

Laudat eum ob Apoſtolicæ ſedis miniſtrum defenſum, & ut Philadelphorum epiſcopo obediat.

Γεωργίῳ Ἀρχιμανδρίτῃ, Μαρτῖνος δοῦλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, τῆς τῶν Ῥωμαίων ἁγίας αὐτοῦ καθολικῆς ᾗ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἐπίσκοπος.

Γεωργίῳ archimandritæ, Martinus ſervus ſervorum Dei, ſanctæ ejus catholicæ & apoſtolicæ Romanæ eccleſiæ epiſcopus.

ΝΕάζοντα τῷ πνεύματι γνωρίζει τῆς ἀρετῆς ὁ τόνος, ἀγαπητέ. φέρει γὰρ τῆς τοιούτου πνευματικῆς ἰσχύος ἀναρχεῖα τοῦ χαρακτῆρος, ἐν οἷσπερ δῆτα ᾗ ἐξαίρετος ὁ τῆς ἁγίας ἀνυπόκριτος πόθος· δι' οὗ περίεστιν ἐν τῇ ἀγαπῇ λέγω, οὐ γλώσσῃ, ἀλλ' ἔργῳ ᾗ ἀληθείᾳ, κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ κυρίου· πεποιημένος ὑμᾶς ἐμβ τῶν αὐτοῦ μοναχῶν, τὸν ἐν τῇ ὑμετέρᾳ ἀποστολικῇ καθέδρᾳ ἀπόντα Στέφανον, τὸν διορίσαντα θεσπέσιον τῆς ἐμβ Δωριτῶν πόλεως. ὑπὲρ οὗ τὸν μισθὸν ἔχοντες παρὰ κυρίου, σπουδάσατε τῆς ὑπὲρ θεσπίσεως ἡμῶν φοβερώτερον ἐπιτείνεσθαι. ᾗ τῶν ἀγωνισμάτων ἐμβ ἀρετῶν, λέγω δὲ τῶν ἀγωνισμάτων ὑμῶν πάντων, θέλγητε τοὺς διεστῶτας. ὅτι τοῖς ἀσπαζομένοις αὐτῇ παρελθόντος, συμπαθῶς ἀπεχώρησε, ἃ μὴ ἀπεχώρησεν διαλέγεται· ἵνα τὸν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἀλάβητον ἐξασπάζωμαι λόγον, χαίνετε τὸν αὐτῆς ἄφατον καὶ ἀγαθὸν ἀναπτύσσοντες ᾗ πάντας τοῖς ὀρθοδόξοις σὺν ὑμῖν διεγείροντες εἰς ἀναπόρωσιν ἐμβ θεσπίσεων ἀπαρασαλεύτων, εἰς αἶνον τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. ἔσονται γὰρ ὑμῶν ὑπὲρ τούτου πολὺ ὁ μισθὸς, ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

TE ſpiritu vegeto ac vivido eſſe, dilectiſſime, ſignificat virtutis tenor. Effers enim hujuſmodi ſpiritualis roboris apertos characteres, in quibus inſigne eſt atque eximium caritatis non fictæ ſtudium: quo oſtendiſti, te non verbo, neque lingua, ſed opere & veritate diligere, juxta mandatum Domini: qui per proprios monachos nobis eum conſervaſti, qui a noſtra apoſtolica cathedra miſſus eſt, Deo amabiliſſimum Stephanum epiſcopum civitatis Dorenſium. Pro quo mercedem a Domino habentes, ſatagite ad certamina pro pietate ſtudioſius vos extendere; & virtutum reginam, ſanctiſſimam noſtram fidem omni bono zelo defendere: ut eos qui ipſi præter rationem adverſantur, miſericorditer convertas, vel non convertentes ſe redarguas: ut integrum catholicæ eccleſiæ verbum conſervantes, Chriſtum, rectorem ejus ac ſponſum habeatis, in thalamo cæleſtis regni vos gra-

tia reficientem : cum ei, qui vos ad luctam & pugnam delegit, complaciti fueritis, in ſpiritualis certaminis ratione. Quæ hic a nobis ſynodaliter acta ſunt ad commendationem & defenſionem eccleſiæ catholicæ, id eſt, paternarum ac ſynodalium ejus definitionum & ſanctionum, proxime miſimus a nobis canonice dilecto vicario, Joanni dilecto fratri noſtro & epiſcopo Philadelphenſium eccleſiæ : cui recte facitis tum conſentientes, tum omnes orthodoxos vobiſcum excitantes ad implectionem eorum, qui pie ipſi commiſſi ſunt, articulorum, in laudem eccleſiæ catholicæ. Vobis enim pro eo multa merces in regno cælorum retribuetur.

μᾶς· εἰς αὐτὸ τῷ γραπλογίσεται Χριστῷ, ποῖς πάλιν ἢ μάχει τῶν ἁμαρτιῶν ὑπόδειγμάτων κατὰ λόγον πολλαπλῆς ἀδικήσεως, τὸ δῆθ πάντων διάφορον. τὰ δὲ συνοδικῶς ἡμῖν ὑπάρξαντα ποῖς ὑφηγήσατο ἐκδίκημεν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ταυτὸν δὲ λόγῳ τῷ παρεικόν ἢ συνοδικῶν αὐτῆς ὅρων ἢ διατυπώσεων, ἀρτίως ἐστάλαμεν τῷ παρ' ἡμῶν θεοσεβεστάτῳ καὶ ἁγιωτάτῳ ἡμῶν ἀδελφῷ καὶ ὑπερόπτῃ τῆς Φιλαδελφίων πόλεως· ᾧ καλῶς ποιῆτε, αὐτῷ συνηρέμοντες, ἢ πάντας ὑμᾶς ὀρθοδόξους καὶ ὑμῶν διηγέροντες, εἰς ὁπλίσωσιν τῶν διαθεσῶς ὑπηρετήσασθαι αὐτῷ κεφαλαίων, εἰς σύστασιν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. ὅπερ γὰρ ὑμῶν ὑπὲρ θεῖον πολὺ ὁ μισθὸς, ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

IX. AD PANTALEONEM.

Abſolutum fuiſſe Dorenſem epiſcopum falſo ab eo delatum ; peccaſſe illos, per quos actum eſt, quo minus ſedis Apoſtolicæ auctoritatem receperit epiſcopos & preſbyteros ordinandi : & quid cum his, qui non canonice in patriarchatu Hieroſolymitano electi fuerant, agendum.

Pantaleoni, Martinus ſervus ſervorum Dei, ſanctæ ejus Romanæ catholicæ eccleſiæ epiſcopus.

Παντελέοντι, Μαρτῖνος δοῦλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, τῆς τῶν Ῥωμαίων ἁγίας αὐτοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἐπίσκοπος.

SEmper quidem omnis hominum vita, propter condemnationem ortam e tranſgreſſione Adam primæui patris, non in aliis omnino eſſe cognoſcitur, quam in gemitibus & lacrymis : ſed nunc præcipue, propter peccatorum abundantiam, & inflictionem vehementiorum propter ipſa correptionum & pœnarum : quandoquidem errori & amentiæ delicti, caſtigationis & emendationis medicinam Dei humanitas adjunxit. Quod caritas tua manifeſte cognoſcens, non debuit ita ſe gerere adverſus eum, qui ab apoſtolica ſede miſſus eſſet, Stephanum Deo amabilem epiſcopum Dorenſium civitatis; aut ejuſmodi de eo ad nos per propriam relationem tranſmittere: cum Salvatoris noſtri mandatum id non facere jubeat, ſed præcipiat invicem ſincere diligere. Ecce enim illa diligenter expendentes, vana prorſus invenimus, nec ullis argumentis demonſtrata; atque idcirco eum merito ex apoſtolica juſtificavimus auctoritate : iis autem qui contra eum ſcripſerunt, crimen dimiſimus, canonis rigorem miſericordia temperantes, & ad reſipiſcentiam ipſis ſufficere exiſtimantes fabulæ revelationem. Nam aliud talium hominum peccatum ad remiſſionem ſola indiget Salvatoris noſtri bonitate. Scriptum eſt enim: *Si peccaverit vir in virum, placari ei poteſt Deus : ſi autem in Dominum peccaverit vir, quis orabit pro eo ?* Univerſam enim, quæ iſtic eſt, catholicam eccleſiam clauſerunt, quantum in ipſis eſt, qui vel fecerunt vel conſenſerunt, ne memorato epiſcopo redderentur miſſa ad eum ab apoſtolica ſede præcepta : quibus ejus vicarius conſtitutus eſt, ac juſſus, propter temporis anguſtias, id eſt, propter preſſuram irruentium in nos gentium, canonice inſtituere, ad ſupplementum eccleſiaſtici ordinis, epiſcopos & preſbyteros & diaconos; quoad poteſtas nobis defuit ad promovendum patriarcham Hieroſolymorum. Oportebat igitur eos qui ſe zelum habere profitentur, hic zeli ardorem exhibere : ut Chriſtianorum augeretur & exaltaretur cornu, incremento ſive creatione ſacerdotum. Oportuit paſſionem humanam vinci, propter ſalutarem Chriſti Dei paſſionem. Oportuit humanæ contentioni anteferre catholicæ eccleſiæ ædificationem, nec violari apoſtolicam de eo juſſionem. Dicit enim ad Samuel Deus : *Non te abjecerunt, ſed me, ne regnem ſuper eos.* Ea enim fecerunt, quæ nec hæretici umquam auſi ſunt facere; abſcondentes ea quæ ad creationem & inſtitutionem pertinebant : ea

1. Reg. 2.

1. Reg. 8.

Ἀεὶ μὲν πᾶς ὁ τῆς ἀνθρώπου βίος διὰ τὴν ἐκ παραβάσεως τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδὰμ καταδίκην, οὐκ ἐν ἑτέροις ὑπάρχων γνωρίζεται πάντολῶς, ἢ μὰ ἐν στεναγμοῖς τε καὶ δάκρυσι· ἐξαιρέτως δὲ τῶν διὰ τὴν πλειονάζουσαν τῶν ἁμαρτημάτων, καὶ τὴν δι' αὐτὰ τῶν ἀνθρώπων ἐπαγωγὴν παραπτωμάτων· ἐπειδὴ τῇ ἀγνοίᾳ τῶν παραπτώματος, τὸν ἰατρεῖον ἡμῶν τῶν σωτηριώδη παιδεύματος, συνέζευξε φιλανθρώπως ὁ κύριος, ὅπερ ἢ ὁ τὸ ἁγνὸν δι' ἀκριβείας γνώσεσθαι, ὡς ὤφειλεν αὐτοὺς ἀντέχεσθαι πρὸς τὸν ὁμοῦ τῆς ἀνατολικῆς καθέδρας αὐτῆς ποιμένα Στέφανον τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον τῆς Δωριτῶν πόλεως, ἢ ἐναῦθα τῶν αὐτὸν θεὸς ἡμᾶς ἀναγκαῖν, ὡς τῆς οἰκείας ἀκριβοῦς· τῆς τῶ σωτῆρος ἡμῶν ἐντολῆς μὴ ἔδει φρονεῖν παρεγνωμένης, ἀλλ' ἀγαπᾶν εἰλικρινῶς ἀλλήλους παρακελευομένης. ἰδοὺ γὰρ σαὶ ἀκριβῶς τὰ περὶ αὐτοῦ καταξετάσαντες, ἔνια παντάπασιν διάφορα ὄντα ἢ ἀναπόδεικτα. ὡς ἔδοξε μὲν, αὐτοῖς δὲ ἀποστολικῆς ἐξουσίας αὐθεντίας· τοῖς δὲ κατ' αὐτοῦ γεγραφόσι, τὸ κρῖμα παραχωρήσαμεν, ἐπὶ μὴ συνεχόμενοι τὸν τῶ κανόνος ἀκρίβειαν, ἀρκεῖν αὐτοῖς ὑπολαμβάνοντες πρὸς σωφρόνησιν τοῦ τῶ δράματος ἀποκάλυψιν. τὸ γὰρ ἁπλοῦν τῶν ἀνθρώπων πλημμέλημα, μόνης χρῄζει πρὸς ἄφεσιν τῆς τῶ σωτῆρος ἡμῶν ἀγαθότητος. γέγραπται γάρ· ἐὰν ἁμαρτήσῃ ἀνὴρ εἰς ἄνδρα, ἢ προσεύξονται περὶ αὐτοῦ πρὸς κύριον· ἢ ἐὰν τῷ κυρίῳ ἁμάρτῃ, τίς προσεύξεται περὶ αὐτοῦ; διὸ πᾶσαι τοῦ αὐτῆ καθολικῆν ἐκκλησίαν, ὁ ἢ λόγῳ πεῖθω ἢ διάνοιᾳ, συνέκλεισεν ἔσω τὸ ἐφ' αὐτοῖς, οἵτε δράσαντες ἢ οἱ συνδοκήσαντες, μὴ ἀποδιδόναι τῷ εἰρημένῳ διορισθέντα ἐπισκόπῳ τὰ παρὰ τοῦ πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τῶ ἀποστολικοῦ ἕδρας πεμπόμενα, ἀφ' ὧν ὁ ἐπιτροπὴν αὐτὸν ἑαυτοῦ προστάξας αὐτὸ, ἤγουν τὸν τύπον τῶ κατ' ἡμᾶς καιρῶ, πανταχοῦ λόγῳ τὴν συνοχὴν τῶν ἐπαλθόντων ἡμῖν ἐθνῶν, ἵνα χρονικὴν κανονικῶς αὐτὸν θεὸς συμπλήρωσιν τῆς ἀκαταστάτου καταστάσεως, ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους ἢ διακόνους, ἐφ' ὅσον προσῆκεν παρεσκεύαζον Ἱεροσολύμων ἐκπορίσαθη. ἔδει οὖν τοὺς ζῆλον ἔχειν ἐπαγγελλομένους, ἐνδείκνυσθαι τῶ ζήλου παρουσίασιν τὸ ἐγείρειν· ἵνα τῶν Χριστιανῶν αὐξηθῇ τὸ κέρας, ἐφ' τῆς αὐξήσεως ἤτοι γλυπτοῦ τῶν ἱερέων. ἔδει τὸ ἀνθρώπινον κατισχῦσαι πάθος, ἐφ' τὸ Χριστοῦ τῶ Θεοῦ σωτήριον πάθος. ἔδει προτιμᾶσθαι τῆς ἀνθρωπίνης φιλονικείας τὸν οἰκοδομὴν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, καὶ μὴ παραβλάπτεσθαι τοῦ ἀποστολικὸν περὶ τούτου παράγγελίαν. λέγει γὰρ θεὸς τῶ Σαμουὴλ ὁ Θεός· οὐχὶ σὲ ἐξουδενήκασιν τῶ μὴ βασιλεύειν ἐπ' αὐτῶν. ἐποίουν γὰρ, ὅπερ οὔτε αἱρετικοί ποτέ τι παλαμήσασιν. ἀποκρυβόμενοι μὲν τὰ τῆς κτίσεως, εἰσχύον-

ευτης δὲ μόνον ἀυτῆ τὰ τῆς καθαιρέσεως. πόθεν οὖν ἔξουσι
λόγον, ἐν ὅτῳ ἵνα δι' αὐτὴν ἐπισκόπων ἀυτόθι ἢ ἱερέων
ἀνθίστηκῶς τῷ θυσιαστηρίῳ παρεδρεύοντων, ἢ τοῦ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ
τοῦ Θεοῦ προσκομίσαι θυσίας καὶ ἀναφορὰς, εἰς σωτηρίαν
τῶν ψυχῶν; καίπερ γινώσκοντες ἀναγκαῖος, ὅτι ἐγγὺς ἔσχε τέλη,
ἢ ὁ τῆς σκανδάλων καιρὸς ἐφέστηκε. ἢ ἐχρῆν δηλ. τοῦτο προνοητικῶς πλείονι ἐπισκόπους ἢ πρεσβυτέρους ἢ διακόνους, τοὺς οἰκονόμους τῆ Θεοῦ πανταχοῦ καταπυκνωθῆναι· καθάπερ ἢ ναῦν ἐν χειμῶνι καὶ πολλὴ κλυδωνιζομένην πλόιον πολυπόρους ἢ ναύτας. Τούτου γὰρ χάριν ἢ ἡμεῖς εἰς οἰκοδομὴν ἀποστελλόμεθα, ἀλλ' οὐκ εἰς καθαίρεσιν, παρὰ τοῦ κυρίου τὴν ἐξουσίαν ἐλάβομεν, ἵνα φιλανθρώπως ἐπικουρούμενη τῶν χειμαζομένων λαῶν. ὅθεν ὑπὸ τούτου τῆς ἐξουσίας ὁ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικὸς θρόνος παρέλυσε μὴ οὐδὲν, εἰς τὸ πρότερον ἀποκατασ-
B τῆναι τὸν ἐκκλησιαστικὸν κόσμον ἐν τῆ ἁγίᾳ τοῦ μνησθέντος ἐπισκόπου τὴν αὐτῆ καθολικὴν ἐκκλησίαν· οἱ δὲ ἐκεῖ θρῆνοι κωλύσαντες, ἐαυτοῖς τὸν ἐκεῖ ὕπνον καταλείποντες λόγον. οὗ χάριν σπεύδων ἢ σκυθρωπάζων παρέρχομαι, παρακαλῶν τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, μετὰ δακρύων ἱκετῶς ἢ ἡμέρας, μὴ εἰς τέλος ἀποστῆσαι τὸν ἑαυτοῦ κληρονόμον, ἀλλ' ἀνοῖξαι τὸν θύραν, ἵν' ὀπίσω συνέλθωσιν· ἵνα πάλιν αὐτῆ τῆς ἱεροπρεπείας ἀυτοῦ ἐφ' ὑπερτέροις ἐπισκόποις ἐπακολουθῆ ὁ κόσμος· τὰ πρέποντα τῆς ἐκκλησίας περιφαίνηται κόσμια, ἢ τῆς ἐκδούλης ἢ λίαν ἐχόντως σπουδῆ σωτῆρος λυτρούμενος. οὓς μόνοι ἐφ' ἁπλοποίας αὐτῆ χλευασθέντας ὑπὸ τῆς πατριαρχίας τῶ ὁ μακαρίᾳ τῷ μνήμῃ Σωφρονίου τὸν ὑπὸ ἐφ' ἡμῶν χλευασθέντα, ἢ χλευασμένον, ἢ συκοφαντούντων, ἢ συκοφαλούντων ὁ ἑτέρα πόλει παρὰ χειμῶνι ἢ ἄδηλον τῶ ὁ τῆ πόλει προσώπου ἀρχιερέως κενόνα καινὸν, τῆς ἁγίας ἐκκλησίας ἢ πατρίδος ἡμῶν, ἀποκρίνεσθαι ἀναίτιος φυλαχθῆναι. καινὸς γὰρ ἀκλινοκοπικὸς οὐ δυνάμεθα λέγειν, ἀκριβωτὴς ἢ φύλακες, ἀλλ' οὐ παραβάται ἐφ' καινὸν ὑπάρχοντες· οἱ ἢ ἀμφοτέρους ἀκόπως ἐκ θρόνους παρέδοσαν, πάντα καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιακὸν θρόνον, ἐφ' ᾧ μὴ ἐκδοῦναι τὰ πρεσβεῖα τῆς χάριτος, ὡς εἴρηται· ἢ τὸν τῆ ἁγίου Ἰακώβου θρόνον, ἐφ' ᾧ καθῆν τὸν ὁ ἁγίου Σωφρόνιον, ἵνα λοιπὸν αὐτοτίμως, ὡς αὐτοὶ βούλονται, ἀλλ' οὐ καθῆς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον παρακελεύεται, τοὺς χλευασθέντας ἐαυτοῖς ἀρχιερεῖς ποιῶνται· διὸ ἐκ ἐκείνους ὁ καινὸς συφρανίζει τῆς ἐκκλησίας. οὐ γὰρ ἔστι ἀκαταστασίας ὁ Θεὸς, ἀλλὰ τάξεως ἢ εἰρήνης. ἐκ μόνον ἐφ' τῆς πατριαρχίας, ἢ μετὰ τὸν κάμνοντα τῆ ἐνθένδε ὁ ἁγίου Σωφρονίου χλευασθέντος, ἐνεχόμενον· ἢ ἔδει ἐφ' τὸν τῆ κοινοῦ φυσιολείας, πάντα ἐκκλησίας, τῆς ἐάν χλευασθῆναι παρεχομένου κόλαφος, ἀνοῦν τῆ ἐκκλησιαστικοῦ ἀποκρινομένου καινὸς· ἵνα λίθιλλον ἐλικρινοῦς μετανοίας, ἤγουν ὀρθοδόξου πίστως ἐκδιδόωσιν τοῖ ἐκεῖ ἐκτος παρ' ἡμῶν ἀρτίως αὐτῆ ἀποχειρισθέντι, κυρίῳ ἐκτος ὁ τῆ ἰδία τάξει βεβαιωθῆναι, ὁ μόνοι μὰ ἐξ ἑτέρου ἢ ἐάν καλόητας τι ἀσθενὲς παραπλώματον, ἄπερ τοῖ καινὸν ἀποκειμένοις καθίστατο. οὓς δὲ ἐφ' ἑαυτῶν δογματικῶν χάρτων, ἵνα συγχεχύσθαι παρὰ ἐφ' ἐν' ἀκαιρίας, καταπρίομεν αὐτὰ, ἢ τοὺς γεγραφότας, τῆ ἰδίᾳ μόνοι καταδίκῃ ἀποκείνοντας, ἅπερ ἢ πάντας τοὺς αἱρετικοὺς, μετὰ πάντων ἐφ' ἑαυτῶν ἀκόπως ἀυτῶ συγκεκαμμένων· ἀποτρέποντες πανταχοῦ πάντας τοὺς ὀρθοδόξους τῆς ἀποστολικῆς ἢ συνοδικῆς ἐκκλησίας, καὶ παρ' ἡμῶν ἀρτίως ἐκδοθέντα ἐφ' σωτῆρι βεβαιωθῆναι, ὡς σώσαντι ἢ ἐνδόξαντι τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ἃ ἢ ἐν τάχει πᾶσι γνωσθησόμεθα, ἀσπάζοντας αὐτὰ, βεβαίως καὶ ἀποκρυβόντας ἀκούσαι. Οὕτω γὰρ σωθῆναι ἢ ἡμᾶς ἀκόπως φιλάθεους, ἐν ἀφέξει, πᾶν τὸ πνεῦμα πίστι, ἀξιολόγους ἀποδεικνύης, ἢ ἐφ' παντ' ἐπαγγελίαν κοινωνῶν ἀξιούμεθα.

A vero tradentes, quæ ad depoſitionem. Quam igitur defenſionem habebunt, cum jam propter eos non ſint ibi epiſcopi & ſacerdotes, qui jugiter altari inſiſtant, & ſacrificia atque oblationes pro populo ad ſalutem animarum offerant? quamvis cognoſcant, quod ultima hora ſit, & ſcandalorum tempus imminear. Atque idcireo oportebat pluribus epiſcopis & preſbyteris & diaconis providenter eccleſias Dei ubique increbreſcere; quemadmodum navim, quæ in pelago tempeſtate jactatur, pluribus gubernatoribus & nautis. Hujus enim rei gratia & nos in ædificationem præcipue, & non in deſtructionem a Domino poteſtatem accepimus, ut populis fluctuantibus humane ac benigne opitulemur. Unde ob hanc poteſtatem mota Apò-
B ſtolica ſedes nihil prætermiſit, quo catholica iſtic eccleſia per memoratum religioſum epiſcopum convenienter ſacerdotale decus recuperaret; qui vero id prohibuerunt, ſibi de eo imputabunt rationem. Cujus cauſa lugens & contriſtatus ingredior, dies noctesque bonitatem Dei cum lacrymis obſecrans, ne hereditatem ſuam uſque in finem repellat; ſed oſtium aperiat, quod illi concluſerunt: ut rurſum iſtic ſacerdotii ejus, per ſupplementum epiſcoporum, ſplendor & ornamentum exoriatur, eccleſiæ oves cura paſtorali ſervans, & a luporum inſidiis vigilanti ſtudio eripiens. De iis, qui non canonice iſtic electi ſunt in patriarchia beatæ memoriæ Sopronii, eum canonem inviolabiliter decernimus cuſtodiri, qui a ſanctis apo-
C ſtolis & patribus noſtris conſtitutus eſt de iis qui in alia civitate præter ſententiam ſcientiamque pontificis, qui ei civitati præeſt, vel eligunt, vel eliguntur, vel conſentiunt, vel convocant. Canones enim eccleſiaſticos ſolvere non poſſumus; qui defenſores & cuſtodes canonum ſumus, non tranſgreſſores. Tametſi utrumque ſedem illi violarunt: hanc quidem apoſtolicam ſedem, quod creationum præcepta non dederint, ut ante dictum eſt: ſedem vero ſancti Jacobi, quod Sophronium celare ſtuduerint; ut ceteri libere, ſicuti ipſi volunt, non ſicut ſanctus Spiritus jubet, electiones ſibi arrogarent. Tales propterea eccleſiæ ca-
D non caſtigat; non enim confuſionis ac turbationis Deus eſt, ſed ordinis & pacis. Qui vero ante ipſius patriarchiam, aut poſt dormitationem memorati Sophronii creati ſunt: de iis ſcripſimus, propter temporis anguſtiam, quæ ſic creatis defenſionis locum præbet, cum inde eccleſiaſtico canoni nullo modo præjudicetur: ut, cum libellum ſinceræ pœnitentiæ ſive orthodoxæ fidei dederint ei, qui nuper a nobis ad id iſtic directus eſt, eos in proprio ordine confirmet; modo hi ex aliis peccatis non prohibeantur confirmari, quæ a canone notata ſint. Tranſmiſſas autem dogmaticas chartas, ſive quæ ſcripta ſunt ab adverſariis, damnamus una cum iis qui ſcripſerunt, ſiquidem in
E propriæ opinionis perverſitate maneant; ut & omnes hæreticos, cum omnibus impiis eorum ſcriptis: hortantes eos qui ubique orthodoxi ſunt, ut in partum doctrina, & iis quæ ſynodaliter definita ſunt, ac nuper a nobis hic per ſynodum confirmata ad commendationem defenſionemque eccleſiæ catholicæ, quæ brevi nota omnibus faciemus, ea mittentes, firmiter inviolabiliterque permaneant. Nam hæc vos nobiſcum pie ſervantes, Dominique fidem bono zelo aſſerentes, res veſtras feliciter geretis, ac promiſſa cæleſti hereditate tamdem dignabimini.

Lateran. concil. ſanct. 1.

Gr. ut deinde libere. Interpres legit λοιπὸν.

1. Cor. 14. 33.

X. AD PETRUM ILLUSTREM VIRUM.

Commendatur ejus vitæ integritas, hortaturque ut vicario ſuo faveat.

Petro illuſtri, Martinus ſervus ſervorum Dei, ſanctæ ejus catholicæ & apoſtolicæ Romanæ eccleſiæ epiſcopus.

Πέτρῳ λαμπρῷ, Μαρτῖνος δοῦλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, τῆς τῶν Ρωμαίων ἁγίας αὐτοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἐπίσκοπος.

CUm in timore Domini, & caritatis dilectione veſtram Chriſti amantem nobilitatem irreprehenſibiliter ambulare a multis fide dignis perſonis didiciſſemus, merito ex toto corde ipſum Dominum ac Deum noſtrum Jeſum Chriſtum glorificavimus. Nihil enim æque ad eum collaudandum omnes commovere ſolet, quam integra vita virtutibus præfulgens: ex quibus in imagine perteranſiens homo ſimilitudinem conditoris ſui exhibet, ſe ab irrationali ſeparans; quandoquidem hanc nobis tranſgreſſio ſuperinduxit, illam vero dilapſam in nobis rurſum gratia reformavit, obſervatione mandatorum hominem ſecundum Deum formans, & eum efficiens ſancti Spiritus templum. Quod te, ſordidarum depoſitione paſſionum, ſapienter te ipſum conſtituiſti, dilecte: ac merito ea ſola cogitas, quæ ſunt Jeſu Chriſti, ad perfectam ſalutem feſtinans: quam tibi ardenter deſideranti nos quoque conciliantes hortamur, ut intentiore ſtudio vires tuas conferas Dei amantiſſimo epiſcopo Philadelphenſium civitatis: quoniam eum vice noſtra Deo juvante fungi canonice juſſimus: ut catholicas in illis partibus eccleſias decenter ordinet, in his omnibus epiſcopos, & preſbyteros, & diaconos creans, permiſſa ei a Domino per nos minimos, ſive per auctoritatem ſancti & principis apoſtolorum Petri, ſpirituali poteſtate: ne viduati in tam multis temporibus, talique afflictionis preſſura, populi in terram ſqualidam & infrugiferam vertantur: ſed ut magis augeantur ac ſplendeſcant, inſtantia diligentiaque ſacerdotum: qui ut conſtituantur, adjuvans veſtra Chriſti amans claritudo per præfatum dilectum noſtrum coëpiſcopum, propriæ matris, nempe catholicæ eccleſiæ viſcera teficiet: ad ſalutem ejus filiorum ſuum Domino ſtudium ipſis operibus exhibens, [a] & quo juſte in illo tribunali audies coram cæleſtibus angelis & omni ſanctorum choro: *Euge ſerve bone, ſuper pauca fuiſti fidelis, ſuper multa te conſtituam: intra in gaudium Domini tui.*

[a] *Lege, a quo*

Matth. 25.

ΕΝ φόβῳ κυρίου ἡ τῆς ἀγάπης τῆς χάριτος ἀξιοπρεπὴς ἀμεμπτίαν τοῦ φιλόχριστον ὑμῶν λαμπρότητα, ἐξ πλείονων ἡ ἀξιοπίστων μαρτυρούντων ἐπύθεσθε, ἐπίστως ὅλῃ καρδίᾳ περὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἡ Θεοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐδοξάσαμεν· οὐδὲ γὰρ οὕτως πρὸς ἐξεύλογίαν αὐτοῦ συλλήβδην ἅπαντες ἐκκινοῦμεν, ὡς βίος ἀμέμπτως τῆς ἀρετῆς φαιδρυνόμενος. ἐξ ὧν ἐν εἴδει ἐξεμφαίνεται τῷ κτίσαντι αὐτὸν ὁ ἄνθρωπος ὁμοίωσιν, τῆς ἀλόγου παιδίσκῃ ἐξαλλοιώσας ἀμοιότητα· ἣν δὴ ταύτην μὲν ἡμῖν ἀναβάσις παρέσυρεν, ἐκείνην δὲ ἐξεμφύτως ἐν ἡμῖν ἀναζωγράφων πάλιν ἡ χάρις τῇ τηρήσει τῶν ἐντολῶν, καὶ Θεὸν μορφοῦσα τὸν ἄνθρωπον, ἡ ναὸν αὐτὸν ἀπεργαζομένη τοῦ πνεύματος· ἅπερ τῇ σῇ φωτεινότητι πάνσοφον ἐπιθεῖσα ἑαυτὴν καταστολίσμασι, διλογεῖς, μᾶλλον μεγαλύνεις ἐκείνους τὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, σοὶ πλησίστιον ἐπιχορηγοῦσι πνεύματος· ἵνα τὰ ἐξαίρετα πεδοῦσι σε, ἡ ἡμεῖς σοὶ ἐξεικονοῦντες σοφοφορούμεθα σωτηρίας σπουδῇ, τὸν ἑαυτῇ σπουδαιόπαιδα διώκειν, τῇ φιλοχρίστῳ ἐπισκόπῳ τῆς Φιλαδελφέων πόλεως· ἐπειδὴ θεῖον ἀναπαρέσυρεν σὺν Θεῷ τὸν ἡμέτερον τόπον αὐτῇ κανονικῶς φερωνυμεῖσθαι, ἵνα τοῦ ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις καθολικὰς ἐκκλησίας κοσμήσῃ φρονήσεως, ἐν πάσαις αὐτοῖς χρεωστῶν ἐπισκόπους ἡ πρεσβυτέρους ἡ διακόνους, ὡς ἐξ ἐπιδόσεως αὐτῷ παρὰ κυρίου δι' ἡμῶν τῶν ἐλαχίστων, ἤτοι τῆς αὐθεντίας τοῦ ἁγίου ἡ μακαρίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου, πνευματικῆς ἐξουσίας· ἵνα μὴ ἐξῃ τῇ χηρείᾳ ἐν τοσούτοις χρόνοις καὶ τοιούτῃ συμπτώσει θλίψεως, οἱ σποδὶ λαοὶ χερσωθῶσιν. αὐξηθῶσι δὲ μᾶλλον ἐν κυρίῳ, καὶ λαμπρυνθῶσιν ἐξῃ τῆς ἐπισκοπῆς ἡ ἐπιμελείας τῶν ἱερέων, αἷς πλειοτέλειαι συμπράττουσι ἡ ἡ φιλόχριστος ὑμῶν λαμπρότης ἐξῃ τῷ ῥᾳδίστῳ ἀγαπητῷ ἡμῶν συναποστόλῳ τῆς οἰκείας μητρὸς, ἤτοι τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ἀκακίᾳ τε καὶ ἀγάπῃ, σοὶ ἐξεικονίσαν τῶν ἰδίων αὐτῆς, τὸν ἑαυτῇ συνοδίτῃ τῷ κυρίῳ ἡ ἀγαθὸν ἐξεύρεσιν ἐπιδεικνύμενος· ὑπὲρ οὗ δικαίως ἐπιτάσσεις τῷ βήματι αὐτοῦ, ἐμπρόσθεν τῶν οὐρανίων ἀγγέλων, ἡ τῷ χοροῦ πάντων τῶν ἁγίων. ἄγε δοῦλε ἀγαθὲ ἡ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστὸς, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.

XI. AD ECCLESIAM HIEROSOLYMITANAM & Antiochenam.

Nuntiat Monothelitarum hæreſim in concilio fuiſſe damnatam: ordinationemque Macedonii Antiochiæ, & Petri Alexandriæ perperam eſſe factam: Ut in fide catholica perſiſtant, & Joanni vicario, cui dicta ſynodi acta miſit, obediant.

Dilectis fratribus, qui ſanctæ Chriſti Dei noſtri civitati, nempe Hieroſolymitanæ ſedi, ſacerdotaliter ſubſunt, orthodoxis epiſcopis, preſbyteris, diaconis, præfectis monaſteriorum, monachis, aſcetis, populis Chriſtum diligentibus: ſimiliter & iis qui cenſentur ſub Antiochena ſede, Martinus ſervus ſervorum Dei, & ſanctæ ejus catholicæ & apoſtolicæ Romanæ eccleſiæ epiſcopus.

Τοῖς ὑπὲ τὴν ἁγίαν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πόλιν, ἤγουν τοῖς ὑπὸ τὸν τῆς Ἱεροσολύμων θεῖον ἱερατικοῖς τελοῦσιν ἀγαπητοῖς ἡμῶν ἀδελφοῖς, ὀρθοδόξοις ἐπισκόποις, πρεσβυτέροις, διακόνοις, ἡγουμένοις μοναστηρίων, μοναζούσιν, ἀσκηταῖς, καὶ φιλοχρίστοις λαοῖς· ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς τοὺς ὑπὸ τὸν Ἀντιοχείας τελοῦντας θεῖον, Μαρτῖνος δοῦλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, τῆς τῶν Ρωμαίων ἁγίας αὐτοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, ἐπίσκοπος.

Phil. 1.

GRatia vobis & pax a Deo Patre noſtro & Domino Jeſu Chriſto in Spiritu ſancto, qui per virtutes habitat in cordibus veſtris. *Gratias ago Deo meo in*

ΧΑρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν ἡ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν ἁγίῳ πνεύματι τῷ ἐνοικοῦντι διὰ τῶν ἀρε-

τῶν ἐν

τῶν, ὑ τῆς καρδίας ὑμῶν. εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου διὰ πάν-
της τῆς μνείας ὑμῶν ποιουμένη ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑ-
μῶν, μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν μου ποιούμενος διὰ τῆς κοινωνίας
ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, ἵνα τῇ ἀγάπῃ ἔτι μᾶλλον
ὑ μᾶλλον περισσεύητε ἐν ἐπιγνώσει ὑ πάσῃ αἰσθήσει, εἰς τὸ δοκι-
μάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς ὑ ἀπρόσκοποι
εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, πεπληρωμένοι καρπὸν δικαιοσύνης, τὸν
διὰ Ἰησοῦ ὑ ἔπαινον ἀσπ. γινώσκειν γὰρ ὑμᾶς θέλω, ἀδελφοί,
τοὺς περὶ τοὺς ἐπισκόπους ὑμῶν τῶν νῦν, τοιούτοις, τοῦ νῦν καθ' ὑ
ὑμᾶς χρόνου ἐναντιοῦντας κινεῖσθαι κατὰ τῆς ὀρθοδόξου πί-
στεως, φαμὶ δὲ Θεοδώρου τοῦ ἡμιφόρου ἐπισκόπου τῆς Φαρᾶν,
ὑ Κύρου τοῦ Ἀλεξανδρείας, ὑ Σεργίου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, ὑ
τῶν αὐτοῦ διαδόχων Πύρρου ὑ Παύλου· οἷς οὗτοι πάσῃν ἐμε-
χειρήσαντο δῆθεν τὰς οἰκείας αἱρέσεις ἐπιθεῖναι ὑ ἀσφαλίσασθαι τοῖς
παμάλαις, ἤγουν τὰ δόγματα τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. ἀλλ'
ἡμεῖς γε, τοιοῦτοι οἱ τῶν καθ' ἡμᾶς ἀποστολικοῦ θρόνου ἀρχιε-
ρεῖς, διεγηγερμένοις ἀεὶς φυλακὴν τῆς οἰκίας κατὰ τὸν τῆ
κυρίου διάταξιν, ὡ τὸν ἐπιτρέψαι αὐτοὺς διορύξαι τοῦτον, ἢ τὸν
θησαυρὸν ἀποσυλῆσαι τῆς πίστεως· ἀλλὰ σφοδρῶς θᾶ ἐπιζη-
τοῦντες αὐτῶν καὶ τοὺς ἐκείνων δογμάτων τοῦτος σωρεύοντες, ὃς ἀφροδεῖς
λοιδόρους τε καὶ ἐκτόπους, θᾶ παρ' αὐτῶν γεγραμμένοις,
κατὰ τῆς ἡμετέρου ὑμῶν θᾶ Χριστιανῶν πίστεως, ὅσπερ ζη-
λώσαντα τυγχάνει τῇ περὶ τῆς εὐσεβοῦς ἀποφάσεως αὐτοῦ τε καὶ
τῶν παρ' αὐτοῦ ἀποδοθέντων ὑμῖν καθολικῶν, συνοδικῶν
καὶ πατρικῶν ὁρισμάτων, πᾶσι τοῖς κατὰ τῶν ἐναντίων δογμάτων
ὁρίσαι· ἵνα τοῦτον ἀφροδεῖς πίστις γνώσεσθε ὡ θᾶ
παρ' ὑμῖν ὑμᾶς ἀφικέσθαι, ὡσαύτως ὑπάρχοντα ὑ ὡσαύ-
τοις τοῖς πατρικοῖς καὶ συνοδικοῖς ὅροις τῆς καθολικῆς ἐκκλη-
σίας, πίστις ἀποφαίνεσθε ὑμῖν οἱ θεσπέσιοι καὶ ὀρθόδοξοι ζῆ-
λοι Θεοῦ κατὰ θᾶ ἡμῶν αἱρετικῶν κεκινῆσθαι, τοῦτον τε
καὶ τοὺς τοῦτον ἄρτι καταπέμψαι, καὶ πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ-
των ἀφικέσθαι τε ὑ χαρίσεσθε διαπεφωνῆσθαι παρ' αὐτοῦ, μετὰ
καὶ θᾶ ἐκείνοις αὐτοῦ· γεγραμμένων κατὰ τῶν πίστεως,
φαμὶ δὲ τῶν ἀνοσίων Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως, ὑ τοῦ νῦν
θᾶ νυνὶ χαλκίνου βασιλεύοντος, ὑ πάντων ὅσοις θᾶ τὰ ὅμοια
ἐκείνοις φρονεῖσθαι, ἢ φρονεῖσθαι, ἢ φρονεῖν μεμάθηται,
καὶ μέχρι τέλους τῷ τοιούτῳ φρονήματι αἱρεῖσθαι, ὑ μὰ μετα-
νοῆσθαι· ἀλλὰ μᾶλλον ἀφρόνως, ἢ μανικῶς ἔλεγε τῆς θεό-
τητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ δογματίζοντων θέλειν
καὶ ἐνέργειαν, ὅπερ οὖν καὶ φύσιν ἐκάλουν. τοῦ γὰρ αὐτοῦ
τῆς θελήσεως καὶ τῆς ἐνεργείας, τὸ αὐτὸν ἀναίτιον τῆς οὐ-
σίας, κατὰ πᾶν θᾶ ἁγίων ὑ ὀρθοδόξων πατρῶν διδασκαλικῶν
τὰ δόγματα φυλάττοντες ἀπαραβάτως καὶ διαπεπωκότες
ἡμεῖς, πάντας τοὺς τοιαῦτα φρονοῦντας αὐτοῖς καταράσθαι
τε καὶ καταράσθαι. οὓς χαίρειν καὶ τοὺς ὁμοίως καταδικά-
σαντι ἄνδρας, οἷς ἀπόφασιν αὐτοῖς δι' ἣν ἐδογμάτισαν ἀπο-
δεδώκαμεν, καὶ μὰ διαπεπωκέναι ἄχρι τῆ τῶν· ὑ διαπε-
πωκέναι. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν τῇ αἱρέσει τὸν βίον κατέλυ-
σαν· οἱ δὲ ἔτι τῆς αἱρέσεως αὐτῶν, ἔτι καὶ τῶν τὸν βίον ἐκλι-
πόντες ἀπεγράψαντο. κρίνει πολλῶς καὶ οὐ πολλὰν βλεπόν ἐ-
ρίαν θᾶ ἐν ἀφροσύναις παραμένοντας τούτοις· οὐ γὰρ δὲ μόνον ἐ-
μῶν, ἤγουν θᾶ τῆς καθ' ἡμᾶς καθολικῆς καθέδρας ἀρχιε-
ρέων παρεγενόμην καὶ δόγματοποιίαις ὑπομυσάντες, ἀκολί-
θως τῆς οἰκείας αἱρέσεως, καὶ στεφράμενοι τῷ κυρίῳ ἔτι τῆς
ὀρθοδόξου πίστεως, ὑ ἐν ἁγίοις πνεύμασι, τῷ ἁγιάσαν-
τι· ἀλλ' ἀπεγραπτόμενοι ἐν τῷ στεφανίσαι αὐτοῦ, ὑ ἐν ἁγίοις
τῷ ὑπερίψαι στέφος κύριον. ὧδον ἡμεῖς καθάπερ λίθους σκαν-
δάλου καὶ πέτραν προσκόμματος, τοῦτον ἐκ τῆς ὁδοῦ ἐξερ-
ρίψαμεν, ἐδοκιμάσαμεν πᾶσι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν κύριον τὸν πρό-
σωπον τῆς εἰς αὐτὸν εἰλικρινοῦς ὁμολογίας, ἔτι τῆς θᾶ ἁγίων πα-
τρῶν ὑ θᾶ ἐξαίρετον ὑ αἰτιωμένων πίστιν σαφῶς διδασκα-
λίας· ὅτι καὶ ἡμῖν πρωτίστοις, κατὰ τὸν αὐτὸν ἐκκλησίαν
παρέδοσαν, ἕνα τῷ αὐτοῦ ὑ ἐκ Χριστοῦ τῷ Θεοῦ ἡμῶν τὰς φύσεις καθ' ὑπόστασιν ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως· καὶ δύο
μὲν φυσικὰς θελήσεις ὑ δύο τὰς φυσικὰς ἐνεργείας, δύο ὑ ἀντιφώνου, ἄκτιστον ὑ κτιστὸν, σύμφωνος ἑνώσεως εἰς ἀπόδειξιν ἀ-

A omni memoria veſtri ſemper in cunctis orationibus meis pro omnibus vobis cum gaudio deprecationem faciens ſuper communicatione veſtra in evangelio Chriſti: ut caritate magis ac magis abundetis in ſcientia & omni ſenſu, ut probetis potiora, ut ſitis ſinceri & ſine offenſa in diem Chriſti, repleti fructu juſtitiæ in gloriam & laudem ejus. Scire enim vos volo, fratres, de rebus præſentibus, id eſt, de furibus, qui temporibus noſtris inſurrexerunt contra orthodoxam fidem: nempe Theodoro, qui fuit epiſcopus Pharan, & Cyro qui Alexandriæ, & Sergio qui Conſtantinopolis, & ejus ſucceſſoribus Pyrrho & Paulo: quod hi per propriam hæreſim valde moliti ſunt perfodere, & theſauros ſive dogmata eccleſiæ catholicæ expilare. Nos vero, id eſt, bu-
B jus apoſtolicæ ſedis pontifices, ad cuſtodiam domus pervigiles juxta præceptum Domini, non permiſimus eos hanc effodere, vel fidei ſurripere theſaurum: ſed ipſos catenis impiæ eorum & adulterinæ doctrinæ conſtringentes, accurata demonſtratione & examinatione eorum quæ ab ipſis contra integritatem Chriſtianæ fidei ſcripta ſunt, tum ipſos, tum ea quæ impie docuerunt, igne canonicæ ſententiæ veluti mala zizania exurentes, ſynodaliter condemnavimus, ubique omnibus eorum hæreſim publicantes: ut, cum omnes ex iis quæ a nobis nuper geſta ſunt, eam contrariam & adverſariam paternis ac ſynodalibus eccleſiæ catholicæ definitionibus eſſe cognoverint pii &
C orthodoxi; ſimili nobis modo, zelo Dei contra prædictos hæreticos moveantur, eoſque & ipſorum hæreſim damnent: omniaque pro ea ab iis impie acta & ſcripta, una cum ipſorum ſuggeſtione contra fidem facta: nempe expoſitione Heraclii Imperatoris, & formula ejus qui nunc ſerene imperat, atque omnibus qui ſimilia ipſis ſenſerunt, aut ſentiunt, ſenſurive ſunt, & uſque in finem in ejuſmodi hæreſi permanent, nec pœnitent; ſed unam dementer aut nullam omnino divinitatis atque humanitatis Chriſti docent voluntatem & operationem, ut & naturam ex toto. Nam ex eadem voluntate atque operatione, eadem inducitur ſubſtantia, juxta ſanctorum & orthodoxorum doctrinam patrum. Quorum nos diſciplinam inviolabiliter
D cuſtodientes ac defendentes, eos omnes qui contraria ipſis ſentiunt, damnavimus ac damnamus; atque idcirco prædictos damnavimus viros, utpote qui ex iis quæ docuerunt, declarati ſunt aliter quam illi, ſentire, nec ſe uſque adhuc correxerunt, aut corrigi volunt. Quidam enim ipſorum in hæreſi vitam finierunt, alii per ſuam hæreſim etiam nunc vitam admodum perturbant: quamvis multis ac multorum religioſorum ſacerdotum, in diverſis commorantium locis, non utique ſolum noſtris, ſive hujus catholicæ ſedis pontificum exhortationibus & obteſtationibus admoniti, ut a propria hæreſi declinent, & ad Dominum per orthodoxam fidem accurrant; nec voluerunt intelligere ut bene agerent: ſed in propoſito ſuo obſtinate perſeverarunt, & noluerunt converti ad Dominum. Unde eos, veluti lapides ſcandali & petram offenſionis e via disjecimus: omnibuſque diligentibus Dominum ſemitam munivimus ſinceræ in ipſum confeſſionis ex ſanctorum patrum, & univerſalium quinque conciliorum doctrina: ut nobiſcum juxta ſanctiſſimam illorum traditionem teneant ac prædicent duas ejuſdem & unius Chriſti Dei noſtri naturas ſecundum hypoſtaſim unitas inconfuſe atque indiviſe: ac duas naturales voluntates, duaſque naturales operationes, divinam & humanam, increatam & creatam, connaturaliter unitas ad demonſtrationem per-

fectam, quod Deus natura perfectus, & homo natura perfectus, absque solo peccato, idem vere exsistit. Quapropter hortamur dilectionem vestram, ut ita nobiscum semper credatis ac teneatis; devitantes omnem hæresim, quæ contra catholicam ecclesiam & prius & nunc exorta est, insanosque hæresum auctores: quorum exemplo, una cum vetere & novum, quique temporibus nostris a vera doctrina aberravit, Macedonium hæreticum: quem contra canones sibi finxerunt falsum Antiochiæ episcopum prædicti hæretici: quemadmodum & Petrum Alexandriæ tumultuarie creaverunt. Hos enim sibi consentientes nacti, concurrentesque in propriæ hæreseos exitium, & similiter ipsis expositionem novæ doctrinæ formulamque superinductitiam accipientes, mercedem injustam hujusmodi eorum impiæ consensionis ac vanitatis, fictam sacerdotii ipsis imposuerunt appellationem: non ab ullo legitimo suffragio aut ecclesiastica successione ad hoc inducti, sed a prava & hæretica excogitatione: ut per plures & adscriptitias personas, ut quidem putant, constituant inconsistentem suam & damnatam hæresim: Dei vero catholicam & apostolicam ecclesiam vastent: quam nos ædificare properantes in Spiritu sancto, ad majorem ejus stabilitatem convenienter studuimus in præsenti præcipere, secundum potestatem nobis a Domino in gratia datam per sanctum Petrum apostolorum principem, Joanni dilecto fratri nostro, episcopo Philadelphensium civitatis, ut locum nostrum in omnibus ecclesiasticis articulis in partibus orientis suppleat: & erect in omnibus civitatibus, quæ Antiochenæ sedi, quæque Hierosolymitanæ sacerdotaliter subsunt, episcopos, & presbyteros, & diaconos: ne, sicut dicit propheta, *deficiant a conspectione oves, eo quod non sint boves in præsepibus*, id est, fideles & orthodoxi populi, quod catholicæ ecclesiæ episcopos non habeant, qui spiritualem ipsis cibum excolant & præbeant, per aptum rerum convenientium doctrinam atque institutionem; nuncque maxime, cum omnia nos misera deprehenderunt, & in novissima tempora concluſi sumus, in quibus multa in nos irruunt scandala; ut percellantur, si fieri potest, etiam electi, juxta verissimas Domini prædictiones. Quamobrem, dilectissimi, ampliori & diligentiori cura rationabiles oves per sacerdotale officium munire debemus: *quoniam adversarius noster diabolus, sicut leo rugiens circuit, quærens quem devoret*: *cui resistite fortiter in fide permanentes*. Propter quod succincti lumbos vestros, perfecte sobrii, in gratiam, quæ vobis offertur, sperate, in susceptione nostræ apostolicæ de hoc obsecrationis & exhortationis: ut tamquam obedientiæ filii, unanimiter omnes sacro divinoque studio adjuvetis propositum apostolica auctoritate vicarium nostrum, nempe dilectum episcopum Philadelphensium: ut omnimodis perficiatis opus ministerii hujus ad salutem animarum vestrarum: non configurati inobedientibus aut contradicentibus vetitati per inconsistentem ipsorum hæresim: sed secundum eum, qui vocavit vos, sanctum, & ipsi sancti in omni conversatione sitis, per obedientiam & gratiam in eodem verbo fidei. Ecce enim ipsi quæ a nobis synodaliter gesta sunt misimus: permittentes, ut ea vobis omnibus manifestet, & nota faciat quæ a nobis ibi confirmata sunt pia præconia sanctionesque præfatorum sanctorum patrum, & probatarum universalium quinque synodorum; atque ut nobiscum hortetur vos omnes pios atque orthodoxos, ut quemadmodum ex ipsis accepistis Dominum ac Deum nostrum Jesum Christum, sic in ipsum credatis, & in ipso ambuletis. *Humiliamini igitur sub potenti manu Dei*, & salutifera nostra de hoc accipite monita: *ut*

Matth. 24.

1. Petr. 5.

1. Petr. 1.

Editor. p. ex Græc.

πλῷ τῷ θείῳ φύσει τέλειον ἐν ἀνθρώποις φύσει τέλειον, μόνης ἔξω τῆς ἁμαρτίας, ἐν αὐτῷ ἀληθῶς ὑπάρχει. διὸ παρορτάζομεν τὴν ἀγάπην ὑμῶν σὺν ἡμῖν πιστεύειν ἀεὶ ἐν καθόλου ἀκτρεπτον μένειν πᾶσιν αἴρεσιν ἀσεβῆ τε καὶ τῶν ἀνοσιουργῶν κατὰ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, καὶ τοὺς τῆδε αἱρέσεων ἀνοσίους ἀσεβεῖς, μεθ' ὧν σὺν τῷ παλαίῳ, καὶ τὸν νέον ἐν ἡμῖν τῇ ἀγαπητῇ ἀληθῶς ἀκτρεπτόν δοκιμάσαντα, Μακεδόνιον τὸν αἱρετικόν, ὃν παρὰ κανόνας ἑαυτῷ ἀνεπλάσαντο ψευδώνυμον Ἀντιοχείας ἐπίσκοπον οἱ ῥηθέντες αἱρετικοί· καθάπερ οὖν καὶ Πέτρον τὸν Ἀλεξανδρείων ἐκύδιασαν. Τούτους γὰρ ἐπιδέξιος ἑαυτοῖς ὄντας εὑρόμενοι, καὶ σὺν τοῖς τῆς αὐτῶν αἱρέσεως συνεφέλκοντας ὄλεθρον, καὶ ἔτι τούτῳ παρεπιπλοκὴν αὐτοῖς δόγματος πλάσιν τε τῆς καινοτομίας ἔκθεσιν ἐπιτιθέντες, μισθὸν ἄδικον τῆς τοιαύτης αὐτῶν ἀσεβοῦς ὁμοφροσύνης ὅτε ματαιοφροσύνης, τὴν ἐπίκλησιν ἢ ἱερωσύνης αὐτῆς ἐπέθεντο ἀνωμάλου· οὐκ ἀπό τινος νομίμου ψηφίσματος ἢ ἐκκλησιαστικῆς διαδοχῆς ἐπὶ τοῦτό γε προαχθέντες, ἀλλ' ἀπὸ φαύλης καὶ αἱρετικῆς ὑπονοίας· ἐφ' ᾧτε δῆθεν πλείονων καὶ παρεγγράπτων ὀνομάτων, ὥσπερ τεκμήριον, αὐτοῖς μᾶλλον τὸν ἀσύστατον αὐτῶν καὶ καταψευστον λόγον· ταχθῆναι δὲ τὸν καθολικὸν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποστολικὸν ἐκκλησίαν· ἵνα αὐτοσχεδίοις ἐπιγράμμασι τὸν ὄλεθρον ἐπιφέρωσιν· ἐπιστῆσαι δὲ τὸν καθολικὸν καὶ ἀποστολικὸν ἐκκλησίαν, ἐπιτιθέντες ἐκ παρεδόσεως ἔνιοι ἀληθείας, ἵνα τὸν ἡμέτερον τόπον ἐν πᾶσι τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς περιλάβῃ, ἐν τοῖς μέρεσι τῆς ἀνατολῆς ἀκατηχήτου· καὶ χειροτονῆσαι κατὰ πόλιν τοὺς ἀπὸ τοῦ Ἀντιοχείας θρόνου καὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ Ἱεροσολύμων ἐκκλησιῶν πλείονας ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους καὶ διακόνους· ἵνα μὴ, καθάς φησιν ὁ προφήτης, ἐκλείπωσι βόες ἐκ φάτνης· τουτέστι πιστοὶ καὶ ὀρθόδοξοι λαοί, ἐξ οὗ μὴ ἔχει ἐπισκόπους τοὺς καθολικὰς ἐκκλησίας, τὸν πνευματικὸν τροφὸν χορηγοῦντας αὐτοῖς καὶ παρέχοντας ἐξ οὗ τῆς ἐμμελοῦς ἐκ καθήκοντος διδασκαλίας καὶ ὑφηγήσεως· μάλιστα νῦν ὅτε ἐξ οὗ τὰ ἡμέτερα ἡμῶν ἐκ πάντων ἐκ πολλαχοῦ συκλύζεσθαι τοῖς ἐχθροῖς καιροῖς συγκεκόπτεται, ἐν οἷς αἱ ἐκ μεγάλων ὑποψιαὶ σκανδάλων τοὺς χάριτος, ὡς τι καὶ δυνατὸν ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς πτοηθῆναι, κατὰ τὰς ἀψευδεῖς τοῦ κυρίου προρρήσεις. ὦ χάριτι, ἀγαπητοί, ὀφείλοντα τε καὶ ὑπομενέτω προσῆκε τὰ ἐκ λοιπῶν φορτίων καταφερόμενα ἐξ οὗ ἡμῶν ἐφόλκια· ἐπειδὴ ὁ ἀντίδικος ἡμῶν ἐξέβολος, ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατῶ ζητῶν τινὰ καταπιεῖν. ᾧ ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει φρονοῦντες· διὸ ἂν ἀναζωσάμενοι τοὺς ὀσφύας ὑμῶν νήφοντες τελείως, ἐπίσκοπε ἐκ τοῦ φιλτάτου ὑμῶν χάριτι ἐν ὑποδοχῇ τῆς ὑμετέρας ἀποστολικῆς ἐκεῖ ὄντος διάκρισιν τε καὶ παρακλήσεως· ἵνα ὡς τέκνα ὑπακοῆς ὑποθυμηθῆτε πάντες κατὰ σπουδὴν ἐκεῖνα ἐν φιλάθεον συμφώνως τοῦ θεοσεβοῦς περὶ τῆς ἀποστολικῆς αὐθεντίας ὑμετέρου ὑποστηρῖξαι, τυτέστι τοῦ τῆς Φιλαδελφέων ἁγιωτάτης ἐπισκόπου, ὡς ἐν πᾶσι τρόποις πλεονάσαι τὸ ἔργον τῆς ἐξουσίας ἐκείνης εἰς ἀφετέρωσιν ἐξ οὗ ὑμετέρων ψυχῶν· μὴ συγκαταπεζόμενος τοῖς ἀπειθοῦσι ἐ ἀντιλέγουσι τῇ ἀληθείᾳ, ἐξ οὗ τοῦ ἀσυνέτου αὐτῶν· ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον ἐ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γίνεσθαι ἐξ οὗ τῆς ἐξ οὗ τοῦ αὐτοῦ λόγῳ τῆς πίστεως, ὑπακοῆς τε ἐ χάριτος. ἰδοὺ γὰρ αὐτοῖς ἐ τὰ παρ' ἡμῶν συνοδικῶς πραχθέντα πεπέμφαμεν· ἵνα ἔσῃ πᾶσιν ὑμῖν ἐμφανίσῃ, ἐ γνωρίσῃ δεδόμενα ἐν αὐτοῖς παρ' ἡμῶν κυρωθέντα τὰ εὐσεβῆ κηρύγματα ἐ ὑποσημειωθέντα ἐξ οὗ ἁγιωτάτων πατέρων, ἐ ἐξ οὗ εἰσαῖτων οἰκουμενικῶν πέντε συνόδων, ἐ προτρέψηται μεθ' ἡμῶν πάντας ὑμᾶς ἔσῃ ἐκ εὐσεβεῖς ἐ ὀρθοδόξους, ἵνα ὡς ἐξ αὐτοῦ παραλάβητε τὸν κύριον ὑμῶν ἐ Θεὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, οὕτως εἰς αὐτὸν πιστεύητε, ἐ ἐν αὐτῷ περιπατῆτε. ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὸν κραταιὸν χεῖρα τοῦ Θεοῦ, ἐ τὰ ἐκεῖ ὑπὸ τοῦτο ὑποτεινόμενα ὑμῶν ὀρθοδόξως παραλάβητε·

ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ τῆς αὐτοῦ θεοπτείας· πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρίψαντες εἰς αὐτὸν πολὺ ἔστιν ὃ ὑπὲρ πᾶσαν ἔμφασιν ἐμοῦ, τὸν τῶν αὐτοῦ πόνων ἄχρι τέλους, καὶ τὸν ἀπαλὸν ἀποκαλύπτοντα τερπόμενον. ὁ δὲ Θεὸς πάσης χάριτος ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὸν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν, στηρίζοντας ἐν πᾶσαν ἀγαθοῖς καὶ τοὺς ἀναβάσεις ἐπὶ ἄρατον εἰς αὐτὸν ἀπὸ τοσαυτῆς πατεράσεων, τελέσει, στηρίσει, θεμελιώσει πάντας ὑμᾶς εἰς τὸν φόβον αὐτοῦ, καὶ τὸν ἔλεγχον τῆς ἀληθείας. αὐτῷ τὸ κράτος, καὶ ἡ δόξα, καὶ τοῦτο καὶ ἀγὼ πεθύμεσι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

A exaltet vos in tempore diviniſſimæ ipſius revelationis: in qua multa erit ſuperque omnem cogitationem merces iis, qui ejus fidem & mandatum uſque in finem imprævaricabiliter ſervaverint. *Deus autem omnis gratia, qui vocavit vos ad æternam ipſius gloriam, proficientes in omnibus bonis, & aſcenſionem virtutum in ipſum ſemper facientes, perficiat, ſtabiliat, confirmet ac fundet in ipſius metu & cognitione veritatis. Ipſi imperium & gloria cum Patre, & ſancto Spiritu in ſæcula ſæculorum. Amen.* Ibidem.

XII. AD PAULUM THESSALONICENSEM EPISCOPUM.

Cum non modo, ut promiſerat, non reſipuerit, verum eo auctore apoſtolica ſedis apocriſarii in hæreſim fuerint inducti, anathematizatur & deponitur.

Παύλῳ ἐπισκόπῳ Θεσσαλονίκης, Μαρτῖνος δοῦλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, τῆς τῶν Ῥωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἐπίσκοπος.

B Paulo epiſcopo Theſſalonicæ, Martinus ſervus ſervorum Dei, ſanctæ Romanæ catholicæ & apoſtolicæ Dei eccleſiæ epiſcopus.

Ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ Θεὸς Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ τῇ αὐτοῦ φιλανθρωπίᾳ σαρκώσει τὸν παλαιωθέντα ἡμῶν φύσιν ἀνακαινίσας, καὶ τῷ ἰδίῳ μώλωπι τὸν πληγὸν τῆς παραβάσεως ἡμῶν ἰασάμενος, βουλόμενος ἡμᾶς μηκέτι πλεῖον ἁμαρτάνειν, ἵνα μὴ χείρονα ἡμῖν γένηται περὶ ἡμῶν ἐξ τὸν ἁμαρτάνειν, καὶ παραδόθωμεν τῇ αἰωνίῳ κολάσει· καὶ γὰρ ἀκόμη παραδίδοται πάντας ὁ μὴ τῇ ἐνδεδομένῃ παιδείᾳ σωφρονιζόμενος· ἐκέλευσε δι' ὑπερβάλλοντος ἀγαθότητος σκόλοψιν ἄκαιρον καὶ τοῖς πονηροῖς ὁδοιπόροις, καὶ πρὸς ἁμαρτίαν ἰόντας καὶ ἐνόδους τῆς ἁμαρτίσης ψυχῆς λαγοσκέπτειν, καὶ ἀποκλείειν. καὶ τοῦτο γοερίζει δι' Ὡσηὲ τοῦ προφήτου λέγοντος· Ἰδοὺ ἐγὼ φράσσω τὴν ὁδὸν αὐτῆς ἐν σκόλοψι, καὶ ἀποκλείσω τοὺς ὀδοὺς αὐτῆς· καὶ τὸν τρίβον αὐτῆς οὐ μὴ εὕρῃ, καὶ καταδιώξεται τοὺς ἐραστὰς αὐτῆς, καὶ οὐ μὴ καταλάβῃ· καὶ ζητήσει αὐτοὺς καὶ οὐ μὴ εὕρῃ· καὶ ἐρεῖ· πορεύσομαι καὶ ἐπιστρέψω πρὸς τὸν ἄνδρα μου τὸν πρότερον, ὅτι καλὸς μοι ἦν τότε ἢ νῦν. ὅτι δὲ ἁμάρτημα φιλανθρωπίας, οὐ τὸ κατ' ἐπίγνωσιν μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ καταδικάζει τὸ ἀπὸ παρόδου παρ' ἡμῶν ἐξ ἀγνοίας ἢ λήθης ἢ ψιλῆς ἐνθυμήσεως ἢ ἀνωφελοῦς ἐπιθυμίας· ἵνα μὴ ἐξ τὸ δοκοῦν διπλοῦν ὑπάρχῃ τῇ κακίᾳ στρέφον, ἐκκοπτόμενοι ἐξ τὸ μᾶλλον καταφρόνημα, ἐπὶ τὰ μείζω καὶ πονηρότερα ἀποκλίνωμεν ἐπὶ ἁμαρτήματα, ἐκ ὄντος ἐν φόβου, τοῦ τὸν ὀμαλὸν ἐξ τῆς ἡμετέρας κακίας ἐξ τιμωρίας ἐπέχοντος. μείζονα δὲ λέγω, τὰ ἐκ ἐπιγνώσεως ἐπὶ ἐπιγνώσεως αὐτῆς πλημμελούμενα, καὶ εἰς πέρας ἐρχόμενα μοχθηρόν· ἐξ ὧν πάλαι ἀπεπέφθημεν τοῦ Θεοῦ καὶ τῷ ἀρχαίῳ θανάτῳ καθειργνύμεθα, ἔνθα πάλαι μὲν ἦν αἰώνιος, ἔστιν δὲ τὰ παρόντα οὐκ ἔστι αἰώνιος· οὐ γὰρ ἔστιν ἐν τῷ θανάτῳ ὁ μνημονεύων σου. καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ τίς ἐξομολογήσεταί σοι; φησὶν ὁ μακάριος Δαβίδ. ὅτι γὰρ πολλῷ τὸ ἐξ ἀγνοίας εἰς αὐτὸν παρ' ἡμῶν πλημμελούμενα ὁ Θεός, αὐτὸς μαρτυρῶν λέγων· ἐπεὶς δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ μὴ ἑτοιμάσας ἢ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ, δαρήσεται πολλάς. ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας. ὅτι δὲ καὶ ἀκουσίως, ἢ ἐκ λήθης περιπίπτομεν πολλὰ δεῖ τὰ ἐκκλίνειν καβαλιμπάνει, γοερίζει πάλιν ἐξ Μωϋσέως· καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς Μωϋσῆν λέγων· λάλησον πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ λέγων· ψυχὴ ἐὰν ἁμάρτῃ ἀκουσίως ἀπὸ πάντων τῶν προσταγμάτων κυρίου, ἃ οὐ δεῖ ποιῆσαι, καὶ ποιήσῃ ἕνα ἀπ' αὐτῶν· ἐὰν μὲν ὁ ἀρχιερεὺς ὁ κεχρισμένος ἁμάρτῃ τῷ τοῦ λαοῦ ἁμαρτεῖν, καὶ προσοίσει περὶ ἧς ἥμαρτεν ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ ἣν ἥμαρτε μόσχον ἐκ βοῶν ἄμωμον τῷ κυρίῳ περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ. ἐὰν δὲ ὁ ἄρχων ἁμάρτῃ, καὶ ποιήσας μίαν ἀπὸ τῶν ἐντολῶν κυρίου τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ ἃ οὐ προσῆκεν ποιῆσαι καὶ πλημμελήσῃ, καὶ γνωσθῇ αὐτῷ ἡ ἁμαρτία ἣν ἥμαρτεν ἐν αὐτῇ, καὶ προσοίσει τὸ δῶρον αὐτοῦ χίμαρον ἔριφον ἐξ αἰγῶν καὶ ψυχὴ ἣ ἂν λάβῃ αὐτὸν λάβῃ, καὶ ἁμαρτήσῃ ἀκουσίως ἀπὸ τῶν προσταγμάτων κυρίου, καὶ ποιήσει τὸ δῶρον αὐτοῦ χίμαρον ἔριφον ἐξ αἰγῶν καὶ ψυχὴ ἣ ἂν λάβῃ αὐτὸν λάβῃ, καὶ ἁμαρτήσῃ ἀκουσίως ἀπὸ τῶν προσταγμάτων κυρίου, καὶ ποιήσει τὸ δῶρον αὐτοῦ

Dominus ac Deus noſter Jeſus Chriſtus, qui humana ipſius incarnatione inveteratam naturam noſtram renovavit, ac proprio livore plagam tranſgreſſionis noſtræ ſanavit; cum velit nos non jam de cetero peccare, ne per peccatum deterius quid nobis contingat, & tradamur æterno ſupplicio, cui traditur qui hic diſciplina emendatus non fuerit: dignatus eſt nimia bonitate pœnis percutientibus quaſi quibuſdam vallis, animæ noſtræ vias & aditus ad peccatum obſepire, ac munire. Idque ſignificat per Oſeam prophetam dicentem: *Ecce ego ſepiam viam tuam ſpinis, & ſepiam eam maceria: & ſemitas ſuas non inveniet, & ſequetur amatores ſuos, & non apprehendet eos: & quæret eos, & non inveniet eos; & dicet: Vadam, & revertar ad virum meum priorem: quia bene erat mihi tunc magis quam nunc.* Unde, ex humanitate immenſa, non ea ſolum quæ a nobis per ſcientiam, ſed etiam quæ ex ignorantia peccantur, condemnat, quæque ex oblivione, aut nuda cogitatione, aut cupiditate inutili; ne per ea quæ leviora eſſe videntur, malitiæ viam ac ſemitam facientes, ex contemptu ad majora pejoraque peccata addicamur, nullo jam exſiſtente metu, qui impetum malitiæ noſtræ per ſupplicium cohibeat. Majora autem dico, quæ ex ſcientia per operationem peccantur, & ad malum finem veniunt: per quæ omnino excidimus a Deo, & ultimæ morti adjudicamur; ubi ſempiterna quidem pœna eſt, nulla autem remiſſionis eſt venia: *Quoniam non eſt in morte qui memor ſit tui: in inferno autem quis confitebitur tibi?* dicit beatus David. Quod autem Deus ea quæ ex ignorantia a nobis in ipſum delinquuntur, punit, ipſe teſtatur dicens: *Ille autem ſervus, qui cognovit voluntatem Domini ſui, & non præparavit, & non fecit ſecundum voluntatem ejus, vapulabit multis: qui autem non cognovit, & fecit digna plagis, vapulabit paucis.* Quod autem & ea, quæ involuntarie aut ex oblivione, præterquam oportet, perpetrantur, non inulta relinquit, oſtendit rurſum per Moyſen: *Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens: Loquere filiis Iſrael: Anima cum peccaverit per ignorantiam, & de univerſis mandatis Domini, quæ præcepit ut non fierent, quippiam fecerit: ſi ſacerdos, qui unctus eſt, peccaverit, delinquere faciens populum, offeret pro peccato ſuo vitulum immaculatum Domino. Si peccaverit princeps, & fecerit unum e pluribus per ignorantiam, quod Dominus lege prohibetur, & poſtea intellexerit peccatum ſuum, offeret hoſtiam Domino, hircum de capris immaculatum;* & rurſum: *Anima ſi prævaricans cærimonias per errorem in his quæ Domino ſunt ſanctificata, peccaverit, offeret pro delicto ſuo* Ibidem. Pſal. 6. Luc. 12. Levit. 4. Levit. 5.

arietem immaculatum de gregibus. Sic quoque ea quæ in corde, id eſt, in ſola cogitatione conſiſtunt, damnat dicens : *Cave ne forte ſubrepat tibi impia cogitatio, & fiat tibi in peccatum.* Et quæ ex intempeſtiva cupiditate fiunt, percutit, dicens : *Non concupiſces domum proximi tui, nec deſiderabis uxorem ejus, non ſervum, non ancillam, non bovem, non aſinum, nec omnia quæ illius ſunt.* Quare ſi hæc quæ a nobis ex oblivione, aut ignorantia, aut abreptione, aut cogitatione, aut cupiditate contra rationem fiunt, omnino non præterit, ſed aperte damnat univerſitatis Deus, ut ſtimulum peccati noſtri deleat, & damnationis noſtræ mortem, quæ ex eo oritur, perimat ; quali, quæſo, aut quanta dignus eſt pœna, qui divitias bonitatis ejus, & patientiæ, & longanimitatis contemnit ; atque idcirco omni ſtudio ac propoſito per cognitionem peccat, & propriam in ipſum Deum tranſgreſſionem ſcripto nobis oſtendit ? Quod ipſe facere auſus es, idque non ſemel ſolum, ſed jam iterum per ſynodales litteras tuas, ignorans, ut videtur, *quod bonitas Dei ad pœnitentiam te adducit : ſecundum autem duritiam tuam & impœnitens cor theſaurizas tibi iram in die iræ & revelationis juſti judicii Dei, qui reddet unicuique ſecundum opera ejus ; iis quidem qui ſecundum patientiam boni operis, gloriam & honorem & incorruptionem quærunt, vitam æternam : iis autem qui ſunt ex contentione, & qui non acquieſcunt veritati, credunt autem iniquitati, ira & indignatio, tribulatio & anguſtia in omnem animam hominis operantis malum :* epiſcopi maxime, & ſacerdotis, qui aliorum dux eſſe debet, eoſque regere, & in viam pacis per veram in Chriſtum Deum confeſſionem adducere ; non præcipitare in viam perditionis greſſus ſequentium populorum, per propriam hæreſim ; de quibus & per beatum Jeremiam Dominus dicit : *Væ paſtoribus qui diſperdunt & dilacerant oves paſcuæ meæ. Grex perditus factus eſt populus meus : paſtores eorum ſeduxerunt eos, fecerunt que vagari in montibus : de monte in collem tranſierunt, obliti ſunt cubilis ſui. Omnes qui invenerunt eos, comederunt eos. Paſtores enim multi demoliti ſunt vineam meam, conculcaverunt partem meam, dederunt portionem meam deſiderabilem in deſertum ſolitudinis. Idcirco hæc dixit Dominus ad paſtores qui paſcunt populum meum : Vos diſperſiſtis gregem meum, & ejeciſtis eos, & non viſitaſtis eos. Ecce ego viſitabo ſuper vos malitiam ſtudiorum veſtrorum. Et quia oblitus es mei, & ſperaſti in mendacio ; & ego revelabo poſteriora tua contra faciem tuam, & apparebit ignominia tua.* Manifeſte enim ſecunda dogmatum tuorum tranſgreſſio, etiam primam voluntariam demonſtravit ; & ex prava meditatione, ſive ſenſu hæretico contra fidem a te factam fuiſſe, non ex involuntaria abreptione, aut corde non ficto. Nos igitur oportuit, creditum nobis onus pontificalis miniſterii reputantes, id eſt, providæ animarum curæ atque diligentiæ, nullatenus morari ac differre, cum fides a te proderetur ; ſed rigore canonis præciſe utentes, ex prima interpellatione ſcriptum tuum una eo qui ſcripſiſſet, damnare : ne rationalibus Domini ovibus mortiferum doctrinæ tuæ porrigens gramen, eos tecum per malam fidem mortificares, privareſque æterna ſecundum Chriſtum vita : pro quibus ipſe animam ſuam poſuit bonus paſtor, & propter quas cælos inclinans, a Patris non diſcendens ſinu, venit in terram, ut perditam recuperans ovem, propriis humeris ad ſuum ſecundum naturam patrem humaniter referret, ac per viſcera miſericordiæ cæleſti gregi connumeraret. Sed per longanimitatem ſuſtinuimus, nec pœnam influximus, acceptis miſericorditer precibus Pithani epiſcopi

Deut. 15. Ecclſ. 20. Rom. 2. Jer. 23. & 50. & 12. Jer. 17. ex Græca. Luc. 15.

κρὸν ἄμωμον ἀπὸ τῶν προβάτων. εἶτα δὲ πάλιν καὶ τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ, τουτέστιν ἐν μόνῃ συναισθήσει τῇ ἐνθυμήσει, καταδικάζει λέγων· φύλαξαι σεαυτῷ, μήποτε γένηται ῥῆμα κρυφῖον ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἀνόμημα, ἢ ἔσται σοι ἁμαρτία μεγάλη. αἰσθάνῃ δὲ ἢ καὶ ἐξ ἐνθυμήσεως ἀκαίρου γινόμενα πλήττει λέγων· οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου, οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν οἰκίαν τοῦ πλησίον σου, οὐδὲ τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, οὐδὲ τὸν παῖδα αὐτοῦ, οὐδὲ τὴν παιδίσκην αὐτοῦ, οὐδὲ τοὺς βόας αὐτοῦ, οὐδὲ τὸ ὑποζύγιον αὐτοῦ, οὐδὲ πάντας κτήνας αὐτοῦ, οὐδὲ ὅσα τῷ πλησίον σού ἐστιν. διὰ οὖν τοῦτο, τουτέστι τὰ ἐκ λήθης, ἢ ἀγνοίας, ἢ συναρπαγῆς, ἢ ἐνθυμήσεως, ἢ ἐπιθυμίας, ἀπέστω γινόμενα παρ' ἡμῶν οὐ φύσει παντελῶς, καταδικάζει δὲ σφοδρῶς ὁ θεῖος ἡμῶν Θεός, ἵνα τὸ πλῆθος τῆς ἀνοχῆς ἡμῶν ἐξαρίθμιον ἢ τὸν ἐκ βάθους τῆς ἡμετέρας καρδίας ἀκατάκριτον ἐλέγξαντα θησαυρὸν ὀργῆς ἢ ἀποκαλύψεως δικαίου κρίματος τοῦ θεοῦ, ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ, δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσι ζωὴν αἰώνιον· τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, ἢ ἀπειθοῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, ὀργὴ ἢ θυμός, θλῖψις ἢ στενοχωρία, ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τὸ κατεργαζόμενον τὸ κακόν· ὑπαίτιον μάλιστα ἢ ἱερέως τὸ καθοδηγεῖν ἐπὶ ἄλλους ἁμάρτυρος, ἢ καταδύεσθαι εἰς ἴδιον ἁμάρτημα ἐκ τῆς ἀληθοῦς εἰς Χριστὸν τὸν Θεὸν ὁμολογίας, ἀλλ' οὐ κρημνίζειν εἰς ἴδιον ὄλεθρον, ἐκ τῆς οἰκείας αἰσθήσεως τὰ ἐγκλήματα τῶν ἐπιῤῥόων λαῶν. πόθεν οὖν καὶ λέγει ἐκ τῶν μακαρίου Ἱερεμίου ὁ λόγος. ὦ οἱ ποιμαίνοντες, οἱ ἐξολοθρεύοντες τὰ πρόβατα τῆς νομῆς μου. φθείρετε λοιμώττουσα ἐθνῶν ὁ λαός μου. οἱ ποιμαίνοντες αὐτὸν, ἐξέλιπον αὐτὸν ὄρη τὰ ὄρη, ἐπεπλάνησαν αὐτοὺς, ἐξ ὄρους εἰς βουνὸν ἦγόντο ἐπλάνησαν κοίτης αὐτῶν. πάντες οἱ διεῤῥιπτοῦντες αὐτοὺς, κατεσθίοντες αὐτούς. πολλοὶ γὰρ πολλοὶ διέῤῥηξαν τὸ ἀμπελῶνά μου, ἐμόλυναν τὸν μερίδα μου τὴν ἐπιθυμητὸν, ἔδωκαν αὐτὴν εἰς ἔρημον ἄβατον. διὰ τοῦτο, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς τοῖς ποιμαίνουσι τὸν λαόν μου· ὑμεῖς διεσκορπίσατε τὰ πρόβατά μου, ἢ ἐξώσατε αὐτὰ, ἢ οὐκ ἐπεσκέψασθε αὐτά. ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐφ' ὑμᾶς, κατὰ τὰ πονηρὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν. ἢ ἐξ ἐπαλάξω μου, ἢ ἔλαττον ὅτι φαῦλα· καὶ ἀποκαλύψω τὰ ὀπίσω σου, ὅτι ἐφάνης· καὶ γνωσθήσεται ἡ ἀτιμία σου. φανερὸς γὰρ ἐν ἐμοὶ ἀσεβήσας ἐποίησε παράβασιν, ἢ τὴν πρώτην ἑκούσιον σου ἔκθεσιν, ἢ οὐ μελέτης πονηρᾶς, ἥτοι ἀβουλίας αἰσθητικῆς, ἀλλ' ἐκ ἀθεσμήτου συναρπαγῆς ἢ ἀπλήστου καρδίας παρὰ σοὶ χαμαιλέων κατὰ τὰς πίστεις. ἐξ ὧν ἡμᾶς ἐκαλοχείρισμένους τὸ πρωτεῖον ἡμῶν βάρος τῆς ἀρχιερατικῆς ἀξιώσεως, πανοπλίᾳ λόγῳ τῆς προσωπικῆς ὑπὲρ ψυχῶν ἐπιμελείας, μακρῷ ἀπαλλάξαι, πίστεως ὑπὸ σοῦ προδεδομένης· ἀλλὰ τῇ ἀκριβείᾳ τῶ κανόνος κατεσφάμεθα, ὃν πρώτης ἐπιῤῥίψεως τὸ χάλυμα σοὶ τῷ χάλυβι καταδικάσαι· ἵνα μὴ τῆς τῶ κυρίου λογικῆς προβάτοις τὴν ἐπιπάμενον τῆς σῆς διδασκαλίας προπάτορας τόκον, ἑαυτῷ ζώντα συναπενεγκόντες, ἀπὸ τῶν κακοποιῶν, ἢ ἀποστερήσης αὐτὰ τῆς κατὰ Χριστὸν αἰωνίου ζωῆς· ὑπὲρ οὗ αὐτὸς τὸν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς, ἢ δι' ἧπερ κλίνας τοὺς οὐρανοὺς, οὐκ ἐξ ἐπεσκέψατο τόπων τὸν ἀνθρωπὸν, κατῆλθε ἐπὶ τῆς γῆς, ἵνα τὸ ἀπολωλὸς ἀβουκολοῦν θεοῦ τὸν ἑαυτοῦ κατὰ φύσιν πατέρα φιλανθρώπως ἀναλάβηται, καὶ τῇ οὐρανίᾳ πόλει συγκαταλέξῃ, ἐκ πολλῆς ἀνοχῆς ἀλλ' ἀνέχομεν τὸν μακροθυμίαν τοῦ θεοῦ, προσδεξάμενοι συμπαθῶς τὰς ἱκεσίας, Πιθανοῦ τῆς θεοσε-

πρὸ ᾗ Ἰγνατίου τῦ διακόνου τῦ τῶν ἀποκρισιαρίων, ἰσχυζο-
μένων μάλιστα ᾗ διαβεβαιουμένων αὐτόνους εἶναι τὴν συναρπα-
γὴν τῦ ἰδίου χαράγματος, ἀλλ' οὐ γνώμης ὄργον τὴν τῦ σοῦ
δόγματος ἀπόνοιαν. ὅθεν καὶ ἔλεγον αὐτίκα τι ᾗ παραχρῆμα
φῶς τὸ πρότερόν σου ἀπὸ τῦ χείρονος δόγματος γενέσθαι πρὸς σοῦ
τὸν μετέπειτα ἀνυπερθέτως, εἰ μὴ καὶ κατὰ τὴν αὐτῶν αἴτησιν
φορτίοις ἀχαρίτωτος τὸν περὶ τούτου ὑπέμνησας, οὗ χάριν
ἡμᾶς ᾗ αὐτὰ σου τὰ πράγματα καταμηνύσαι ᾗ ὑποδείξαι
σοι παρεκάλεσας· ὃ δὴ ᾗ ποιήσαμεν ἀφ' ἑνὸς ἡμετέρων ἀπο-
κρισιαρίων, παρέλιπες δ' ἀμέτοχον τὸ ἀκριβὲς τῦ κανόνος, πα-
ρεκελεύσω, οὐ πάντως εἰς ὑποπτείαν σε τῆ καθ' ἡμᾶς ἀπο-
στολικῆ θρόνῳ καταγνῶναι, ἐλθεῖν ᾗ ἀπολογήσασθαι, οὐδὲ ὧν ἐν
διαβόλῳ ἐδογμάτισας ἐν ἀρχῇ τῆς σῆς χειροτονίας· ἀλλ' ἰδού, φη-
σὶ, ἐκφεύξεσθαι τὸν βασιλέα, ᾗ οὐ ἰδὼν ἐν ὄψεσι εἰς
ἐνεργείαν τὸ κρῖμα αὐτῆς. οὐ μόνον γὰρ αὐτὸς ἀδιόρθωτος ἔμεινας,
ἀλλὰ ᾗ τοὺς ἀποκρισιαρίους ἡμῶν ἀποκρισιαρίους ἐποίησας. ἐρωτεύ-
μενος εἰς αὐτοὺς ὄργον ὁ ἐρωτήσας παλαίφρως εἰς τὸν Ἀδὰμ ὁ
ὄφις συναπατᾶσθαι ἑαυτῷ καθυποτιθέμενος τὸ παζεῖν παρὰ πα-
ρεῖον τῦ ἀνδρός. καὶ οὐ γὰρ ἀμφοτέρους τῆ ὄφει ζώσης παρ-
ῆσαν, πῶς ἂν οὖν, ζώσης τῆ ξύλου τῆς παραβάσεως· ἀλλὰ
τὸν καθηρμένη ᾗ ἄβουλον τῦ ἄνδρα πατρῴαν ἀφελείαν. ζώσης
γὰρ βουλῆς εἰς αὐτὸ τὸ σκῦλον παρ' ἡμῶν καταπεξαθῆναι χάρα-
γμα φῶς διάγνωσιν τῆς σῆς ψυχῆς· εἰ ᾗ ζώσης ἑαυτῆ διανε-
μόμενος, ἀντὶ ζώσης αὐτοὺς ἐμβαλεῖν ὑπενόησας τῆς τῆς ἀπωλείας
τὰ δόγματα, ἐξ ὧν τὰ παρέκτυπα ἐκ ἀφελείης κἂν ἐδέξω αὐ-
τοὺς ἀποπεμφθῆναι, ἐμελίζε πολλῆ, βράχεως δὲ τῆς ἀπὸ χείλους
ἐξάπλωσας αὐτοῖς. εἰ δὲ, πεπτωκότας, ἀναλάβωμεν, ἐκ οἰκείας
ἐν αὐτῆ ψυχῆς αὐτοὺς ὄντι ὁ πάντως, ἐν οὐ δοκοῦσι κατ' αὐ-
τῶν παγιεύεσθαι. λόγοι γὰρ ἁπαλοῖσιν μαλακοί, οὗτοι δὲ τύ-
πτουσιν εἰς ἔμπυα σπλάγχνα. ὡς μὰ ἀκούσας τῦ λέγοντος, ὁ
φύσαν βόθρον τῆ πλησίον αὐτῆ, ἐμπεσῆται εἰς αὐτόν. ὁ δὲ πα-
λαιὸν λίθον, ἐφ' ἑαυτὸν κυλῇ. γλῶσσα γὰρ ψευδὴς, μισεῖ ἀλή-
θειαν· στόμα δὲ ἄφρων, πτῶσιν ἐπεφέρουσιν. πῶς οὖν ζώσης ἐξα-
παρεξάμενος εἰς αὐτούς τι ᾗ τὸ δι' αὐτῶν σκῦλον παρ' ἡμῶν ἐσό-
πτρον χάραγμα κατὰ παρέκτασιν, ὡς ἔφημεν, σῦ ὧν ἀποκρι-
σιαρίων ἐδέξω χάριτι ἡμῶν, ἑαυτὸν ἐξαπατῶν, ἀλλ' οὐχ ἡμᾶς
ἐπαισχύναζων; ἐξάπαν ὅσον ἐπεσκοτίσθω τῆ αἰκισμικῆ ὑ-
μῶν πατρότητι, ὡς τὰ παρεκτεθέντα ὑπ' ὄψιν ἀκριβῶς, μετὰ
πάσης σπουδῆς ἐξέθημεν, κατὰ μίμησιν τῆ ὑποδείξαντος ἡ-
μῶν χαράξαι, τὸν ἀοίδιμον ἡμῶν ὦ πυρὶ πάπαν. ἀλλ' ἄκουε ὅ
φησιν ὁ παντοκράτωρ θς πρὸς τὸν τῶν ἀλλοδαπῶν παρεκλησάμενον· ἐξελοῦ ἐκλέκτους ὁ σπυρὰς τῶν καρδίας σου,
ψιθυρίσῃς σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον; ὡς ἐψεύσω ἀνθρώπους, ἀλλὰ
τῷ Θεῷ. παρεκλήθην ᾗ πάντως ἀκούσαντος παρὰ κυρίου ἐξῆ
Σαμουὴλ τῷ προφήτου πρὸς ὃν παῦλος Σαοὺλ· τῶν ἀπο-
στόλων ὁ ἱστόρησε Ἀμαλὴκ τῷ Ἰσραὴλ. καὶ τῶν προβάτου ᾗ πα-
τάξεις αὐτὸν καὶ ἀναθεματιεῖς αὐτὸν, καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ. ᾗ
παρεκάλουσεν, καὶ ἀφῆκεν θς Σαμουὴλ, ὧν τῷ παρεβά-
σει τὸν ὅρκον ἡμῶν ᾗ ἀναθέσεως μεγαλαυχῶν· ἀλλο-
γητὸς οὐ τῷ κυρίῳ, ἔστιν πάντα ὅσα ἐλάλησεν κύριος. ᾗ εἶ-
πε Σαμουήλ· καὶ τίς ἡ φωνὴ τῦ προβάτου τούτου τῦ ἐν πῖς ὠσί
μου; καὶ οἱ βοηθῶν τῷ κυρίῳ, ἐλαφαυτόματα ᾗ θυσίαι, ὡς
τὸ ἀκοῦσαι φωνῆς κυρίου; ἰδοὺ ἀμεῖ ὑπὲρ θυσίαν ἀγαθὸν, καὶ
τὸ ἐπακροάσασθαι, ὑπὲρ στέαρ κριῶν. ὅτι ἁμαρτία οἰώνισμά ἐστι.
διὸ ἀπωθήσατο τὸ ῥῆμα κυρίου, ᾗ ἀπωθήσῃ σε κύριος,
τῦ μὴ εἶναί σε ἡγούμενον τῦ λαοῦ αὐτοῦ. καὶ εἶπε Σαοὺλ πρὸς
Σαμουήλ· ἡμάρτηκα, ὅτι παρέβην τὸν λόγον κυρίου ᾗ τὰ ῥή-
ματά σου· οὐ διὰ τοῦτο μὴ τούτου παρέβασιν ἡμῶν; τοῦτο δὲ ἐ-
ξαγόρευσον τῆς παραβάσεως, ὡς ἐξίλασαι· οὐδὲ ὅπως, ἡμάρ-
τηκα· παρεκλάβες τοῦτο τῦ τοῦ κυρίου πάπα, καὶ ἀποπέμπει τοῖς ἡ-
μετέροις ἀποκρισιαρίοις. πῶς οὖν τούτων ἵλεως ἔσομαί σοι; μὴ
βλέπεις τὰς ἀποτέλεσμα, λέγε κύριος. ἢ ἐν ἔδρᾳ τῆ θυσι-

A pi, & Ignatii diaconi tuorum apocrisariorum, qui maxime asseverarent & affirmarent, ejusmodi litterarum involuntariam esse abreptionem, nec mentis ac certæ sententiæ opus esse illam absurditatem dogmatis tui. Unde & dicebant, statim ac sine mora a pejori dogmate in melius mutationem in te fore; si te juxta illorum postulatum de eo amanter monuissemus. Cujus rei causa nos hortati sunt, ut tibi ostenderemus, nos ea, in quibus lapsus es, notasse. Quod utique per apocrisarios nostros fecimus, rigorem canonis per caritatem omittentes: teque adhortantes, non tamen præcipientes omnino tamquam subjecto huic apostolicæ sedi, ut huc venires, teque canonice expurgares de his quæ initio creationis tuæ non pie docuisti. Sed
B *curavimus*, inquit, *Babylonem, & non est sanata: quoniam pervenit usque ad cælos judicium ejus.* Non solum enim ipse incorrectus manisti, sed memoratos apocrisarios nostros decepisti; idque erga eos feciti, quod astutus serpens fecit adversus Adam, desertorem una secum eum constituens, qui a Domino mandatum acceperat. Tu enim simili modo, ut serpens, eos induxisti, ac persuasisti ut extenderent manum: ac pro eo ut caperent de scripto nostro, ad te in modum formulæ misso, non malum quemdam & promiscuum gustum, ut illic, id est, de ligno transgressionis, sed puram & sinceram sanctorum patrum confessionem: hanc enim pie ei scripto inseruimus ad animæ tuæ correctionem: tu eam a te repulisti: proque ea adulterine
C subjeciti absurditatis tuæ doctrinam, quo manum adjicerent. Quæ omnino tibi non profuerunt: tametsi vilius es eos irretire multis sermonibus, & blanditiis labiorum protraxisti eos: at illi levitate elati, secuti sunt, nescientes animæ se periculum adire, quod iis fraudulenter struxeras: *Verba enim fraudulentorum mollia, & ferient intima viscerum.* Nec audivisti dicentem: *Qui fodit foveam proximo, incidet in eam: &* Proverb. 26. ex Græca. *qui volvit lapidem, in seipsum volvit. Lingua enim mendax odit veritatem: os vero incusoditum facit ruinas.* Quomodo igitur, cum hæc perpetraris in ipsos, & in exemplum formulæ perscriptum a nobis, & per ipsos ad te missum, hortatu, ut dictum est, tuorum apocrisariorum, constituisti ad nos scribere, teipsum decipiens, non nobis obrepens? Idcirco certiores facimus
D patres qui ubique terrarum sunt, quod ea quæ visa sunt ad effectum perducentes, omni studio exposuimus nostram in Domino fidem. Sed audi quid princeps apostolorum ad eum dicat, qui veritatem erat frustratus: *Cur tentavit Satanas cor tuum, mentiri te Spiritui* Act. 5. *sancto? non es mentitus hominibus, sed Deo.* Ac simile aliquid fecisti ei qui per Samuelem prophetam audivit a Domino: *Hæc dicit Dominus exercituum: Recensui quæcunque fecit Amalec Israeli. Nunc ergo vade, & percute Amalec, & demolire universa ejus.* Qui cum non obedisset, ac dixisset Samueli, quasi per impudentiam glorians in transgressione sua: *Benedictus* 1. Reg. 15. *tu Domino, implevi verbum Domini; dixitque Samuel:*
E *Et quæ est hæc vox gregum, quæ resonat in auribus meis? Numquid vult Dominus holocausta & victimas, & non potius ut obediatur voci Domini? Melior est enim obedientia quam victima, & auscultare magis quam offerre adipem arietum; quoniam quasi peccatum ariolandi est, repugnare. Pro eo ergo quod abjecisti sermonem Domini, abjecit te Dominus ne sis rex. Dixitque Saul ad Samuelem: Peccavi, quia prævaricatus sum sermonem Domini & verba tua.* At tu ejus quidem transgressionem imitatus es, confessionem vero transgressionis non es æmulatus, nec dixisti, *Peccavi*: cum mutaveris Domini fidem, & deceperis nostros apocrisarios. Super quo tibi propitius esse potero? *Numquid super his non visitabo, dicit Dominus? & in gente* Jer. 5.

tali non ulciſcetur anima mea? Quamobrem hos quidem in cinere & ſacco & afflictione animæ & corporum, & lacrymis pœnitentiæ, opprobrium ipſis a te illatum expurgare juſſimus: quod non ſolum apoſtolicam contempſerint poteſtatem, ſed etiam ſapientem non audierint parabolam, quæ dicit: *Quando ſubmiſerit inimicus vocem ſuam, ne crediderit ei; quoniam ſeptem nequitiæ ſunt in corde illius.* Te vero una cum hæreticis tuis litteris, id eſt, litteris ſynodalibus, quæ & prius & nunc a te ad nos miſſæ ſunt, ſententia anathematis damnavimus, ex eo die qui ſcriptus a nobis ac definitus eſt, nempe a die prima præſentis menſis Novembris indictione VIII. qua die miſſas a te lubricas litteras accepimus & condemnavimus: quoad ea, quæ ſynodaliter a te geſta ſunt, quæque prius & quæ nunc, tu cum omnibus, qui quomodocumque vel ſcripto vel ſine ſcripto iis patrocinantur, aut ea defendunt, nobis conſentiendo damnetis & anathematizetis ut hæretica & vana. Primum quidem propter hærentem in his abſurditatem reprehenſibilium duodecim tuorum capitum: quæ tibi ſcripto nota feci, ut inexcuſabilis ſis, ſi emendationem recuſes. Deinde quod pium ſermonem irritum facere in illis auſus es, impium vero dogma confirmare: qui hoc ſuſtuleris, quod per naturam voluntas & operatio ſalutis noſtræ ſit in Domino noſtro Jeſu Chriſto, ſecundum utramque earum, ex quibus & in quibus eſt, naturam; in quo propter ſublatas ejuſmodi pias voces, ſine voluntate ac ſine operatione, quinimmo ſine ſubſtantia ac ſine exſiſtentia in utraque natura eum eſſe adſtruxiſti; quod enim eſt expers omnis ſubſtantialis voluntatis atque operationis, deſtituitur etiam ab omni ſubſtantiali exſiſtentia. Qui præterea ſuſtuleris in præfato tuo ſecundo ſynodali, & hoc, Omnia anathematizare quæcumque anathematizamus: ut per hoc non ſolum eos etiam quos anathematizamus, nempe ipſas impiorum hæreticorum perſonas, anathematizare recuſes: (nam ſi dogmata a te non anathematizentur, perſpicuum eſt te ne perſonas quidem nefariorum hæreticorum anathematizare: ſiquidem hæreſeos ipſorum cauſa, non cauſa naturæ, eos anathematizamus:) ſed ut etiam omnem omnium errorem paganorum, Judæorum, hæreticorum in te confirmes. Si enim omnia omnium horum dogmata condemnamus, ut contraria & inimica veritati; tu vero omnia una nobiſcum voce non anathematizas quæ anathematizamus: conſequens eſt, te horum omnium errorem confirmaſſe, qui a nobis ſive ab eccleſia catholica anathematizantur. Qui igitur iſta feciſti adverſus catholicam fidem? *Neglexiſti me, dicit Dominus, & oblitus es fœderis mei dicentis: Non tranſgredieris de omnibus ſermonibus, quos ego præcipio tibi hodie, dextra aut ſiniſtra, ut eas poſt deos alios, ut colas eos. Et eris ſi non audieris vocem Domini Dei tui, ut cuſtodias & facias omnia præcepta ejus, & ſtatuta ejus, quæ ego præcipio tibi hodie: & venient ſuper te omnes ha maledictiones & apprehendent te. Via enim tua & cogitationes tua fecerunt hæc tibi. Hæc malitia tua, quia amara eſt, quoniam attigit uſque ad cor tuum. Quomodo igitur dices, Non ſum pollutus, nec ambulavi poſt ſuperinduſtitiam noviſatem? Vide vias tuas in errore impreſſas, & cognoſce quid feceris: quoniam ſi ablueris te nitro, & multiplicaveris tibi herbam, maculatus es in iniquitatibus tuis coram me, dicit Dominus:* donec convertens convertas te ſincere, & cum per piam confeſſionem diligas *in toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua. Hoc eſt enim primum & magnum mandatum,* recte credere in Dominum ac Deum noſtrum Jeſum Chriſtum, juxta ſanctorum patrum & probatorum atque univerſalium conciliorum doctrinam. Et nunc

Proverb. 26.

Deuter. 28.

Jerem. 2.

Matth. 22.

A τῷ τὰ ἀνάλογα ἡ ψυχή μου; διὸ τούτους μὲν ἐν σποδῷ καὶ σάκκῳ καὶ πίκρᾳ ψυχῆς καὶ σώματος ἀλύσει μετανοίας τὸν ὀνειδισμὸν αὐτῶν παρὰ σοῦ κελεύσαμεν ἀποπλύνασθαι· οὐκ μὴ μόνον τῆς ἀποστολικῆς καταφρονήσαντας ἐξουσίας, ἀλλὰ καὶ τῆς σοφῆς παρεκούσαντας παροιμίας τῆς λεγούσης. ἐὰν ἀκούσῃ σου ὁ ἐχθρός μεγάλην τῇ φωνῇ, μὴ πιστεύσῃς αὐτῷ· ἑπτὰ γὰρ πονηρίαι εἰσὶν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. εἰ δὲ μετὰ τῆς αἱρετικῶν σου δογμάτων, ἤγουν τῆς συνοδικῆς χαρτώσεως τῆς τε ὑφ' ὑμῶν καὶ περὶ σοῦ πρὸς ἡμᾶς ἀποσταλείσης, τὴν λύσιν τῆς ἀναθέσεως καταδικάσαμεν ἐν τῇ αὐθεντίᾳ τοῦ ἁγίου Πέτρου, πάσης σε καθολικῆς ἐκκλησίας ἀξίως ἡγησάμεθα, ἀλλ' ἵνα μεγαλυνθείσης ἡμῖν ἡ ἀσεβείας Πύρρου τοῦ πρώην τοποτηρητοῦ μᾶλλον τῆς αὐτοῦ B μιᾶς τῆς ἀνοσίου ἐγράψε ἐπιστολῆς, ἣν ἐπὶ τῷ περὶ σοῦ συνοδικῷ ἐδεξάμεθα καὶ καταφρονήσαμεν. ἄχρις ἂν ἡ αὐτὸς αὐτὸ τὸ περὶ σοῦ ἡμῶν συνοδικὸν, τύπῳ φρόνησε, καὶ τὸ νῦν μετὰ πάντων τῶν ἐπισκόπων ἐγγράφως ἡ ἀχράντου συμφωνοῦντος αὐτῷ, ἡ ὑπερκαλογραμμένου αὐτοῦ συμφώνου ἡμῖν καθολικαίσαν ἡ ἀναθεματίσαν τὰς αἱρετικὰς ἡ ἴσως. τὸ μὲν πρῶτον, διὰ τὴν ἐμπεπλεγμένην αὐτῇ ἀπόνοιαν τῆς δώδεκα σου κεφαλαίων, ἅτινα τῷ ἐδόθην περ' ἐμοῦ ἐγγράφως φανερώσας, ἵνα τὸ ἀκατηγόρητόν σε τηρήσῃς, παρεκτρέψας τὸν διάφορον. τὸ δεύτερον δὲ, διὰ τὸν ἐνώπιον τῆς ἀνοσίου δόγματος, ὃν οὐ μόνον τοὺς ὑπὸ σοῦ πατρικὰς ἀναθεμένους μὲν, τὰ φύσει ἀλλοτρίαν, ἡ ἀντιγραφὴν ὑπάρχειν τῆς ἡμῶν συντεθείσης, καθ' ἑκάστην, τῆς δὲ οὖν ἡ ἀ ἂν δεῖ φύσιν τὸν κύριον C ἡμῶν ἡ Θεὸν Ἰησοῦν Χριστὸν· ἐν ὧν δεῖ τῆς τῆς τοιούτου διανοίας φανερὰν ἀσεβείαν, ἀναθεματίσῃ καὶ ἀνατρέψαι, μᾶλλον δὲ ἀναίνων, ἡ ἀνύπαρκτον ἀ ἑκατέρα φύσιν θεῖον ἴσθι καταπεπλάσθαι. τὸ γὰρ πάσης ὕλικον ὂν οὐσιώδους δυνάμεως ἡ ἐνεργείας, ἡ πάσης ἔτι μᾶλλον θεῖας οὐσιώδους ὑπάρξεως. συναναιρεῖ δὲ ἐκ τοῦ θείου ἐν τῇ ἁγίᾳ σου διατάξει συνοδικῷ, ἡ τὸ πάντα ἀναθεματίζειν ἅπερ ἀναθεματίζομεν· ἵνα δεῖ τούτου μὴ μόνον τοὺς ἀναθεματίζομεν, ἤγουν αὐτὰ τὰ σώματα τῶν αἱρετικῶν περιεστῶτα ἀναθεματίζειν· ἐπεὶ γὰρ δογμάτων ἐν ἀναθεματιζομένων ὑπὸ σοῦ, ἕνεκεν οὐδὲ τὰ σώματα τῶν αἱρετικῶν ἀναθεματίζεις· ἔστιν τῶν αἱρετικῶν αὐτῶν χρείαν ἡ οὐχὶ τῶν φύσιν ἔχειν, τούτους ἀναθεματίζομεν, ἀλλ' ἵνα ἡ πάντων ἁπάντων πάντων, Ἑλλήνων, Ἰουδαίων, αἱρετικῶν, D καθ' ἑαυτὰ βεβαιώσῃς. εἰ γὰρ τὰ δόγματα τούτων ἁπάντων ἀναθέμενος καθαιρήσεις ἡ ἐχθρὰ ἡ πάσης τῆς ἀληθείας· σὺ δὲ πάντα συμφώνως ἡμῖν ἀναθεματίζεις, ἅπερ ἀναθεματίζομεν· ἑαυτὸς ἄρα τὰ τούτων ἁπάντων πάντων ἀσέβειαν, ὑφ' ἡμῶν ἤγουν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἀναθεματιζομένων. τοῦτο τούτων ἀμφισβητήσεις κατὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἐμοῦ ἐμέλησεν, λέγει κύριος, καὶ ἐπελάθου τῆς διαθήκης μου τῆς λεγούσης· οὐ παρελεύσῃ ἀπὸ πάντων τῶν λόγων οὓς ἐγὼ ἐντέλλομαί σοι σήμερον, δεξιὰ ἡ ἀριστερά· πορεύσῃ ὀπίσω θεῶν ἑτέρων, λατρεῦσαι αὐτοῖς. ἡ ἔσῃ, ἐὰν μὴ εἰσακούσῃς τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ σου φυλάσσειν ἡ ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἡ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, ἅσα ἐγὼ ἐντέλλομαί σοι σήμερον, ἡ ἐλεύσονταί σοι αἱ πάσαι αἱ κατάραι αὗται, ἡ καταλήψονταί σε. αἱ γὰρ ὁδοί σου ἡ τὰ ἐπιτηδεύματά σου, ἐποίησαν ταῦτά σοι. αὕτη ἡ κακία σου ὅτι πικρά, ὅτι ἥψατο ἕως ἡ καρδίας σου. πῶς οὖν ἐρεῖς ὅτι οὐ μεμίανσαι, καὶ ὀπίσω τῆς ἐπισκέπτου καταιγομένης οὐ πεπόρευσαι. ἴδε τὰς ὁδούς σου ἐν τῇ πλάνῃ τῆς αἱρετικῆς πεπλανήσεως, ἡ γνῶθι τί ἐποίησας· ἐὰν γὰρ νίτρῳ ἡ πολύνῃς σεαυτὸν, καταλίθανες ἐν τοῖς ἀδικίαις σου ἐναντίον ἐμοῦ, λέγει κύριος· ἕως ἂν ἐπιστρέψαν ἐπιστρέψῃς πληρικῶς ἡ ἀγαπήσῃ αὐτὸν ἐξ ὁλοκλήρου ὁμολογίας ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου ἡ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ σου. αὕτη γὰρ ἐστὶν ἐντολὴ ἡ μεγάλη ἀπλῶς τὸ πιστεύειν ὀρθῶς εἰς αὐτὸν τὸν κύριον ἡμῶν ἡ Θεὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ τὸν τῆς ἁγίων πατέρων ἡ τῶν τῆς ἱερᾶς ἡ οἰκουμενικῶν συνόδων διδασκαλίαν. ἡ τῶν

βελτίους ποίησον τὰς ὁδούς σου, καὶ τὰ δόγματα τῆς καρδίας σου ἄγιασον, ἀπὸ πάσης φαυλότητος αἱρετικῆς· καὶ ἄκουσον τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ παύσεται κύριος ἀπὸ σοῦ τῶν κακῶν, ὧν ἐλάλησεν περὶ σοῦ. μὴ οὖν ἔτι διὰ τῶν γράφεις, ἢ γράφει ἕτερος ὑπὲρ σοῦ συμπεθικάζων, συμπροφέρῃς τῇ ἀσεβείᾳ· συμπροφέρῃ δὲ ἕκαστος μᾶλλον, ὡς αἱρετικῷ. οὐκέτι γὰρ ἄνθρωπος μετανοῶν ἀπὸ τῆς κακίας αὐτοῦ, καθὼς λέγων· τί ἐποίησα; ἰδοὺ γὰρ ἐγὼ κρίνομαί σοι ἐν τῷ λέγειν σε, οὐχ ἥμαρτον. ὅτι παρῴνησάς μου σφόδρα τῇ ἀποστάσει τῆς ἐκείνου· διὸ γνώσεσθε γνώσῃ, καθάπερ αἱρετικῷ, ὡς καθῃρημένῳ ὑπάρχεις πάσης ἱερατικῆς ἀξίας καὶ λειτουργίας, ἐν τῇ καθολικῇ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ, μέχρις ἂν ἀπερισκέπτως ἄνευ τοῦ ὑπ' ἡμῶν ὀφείλοντος σωφρόνως παραδόντα ἢ ἀκριβῶς φυλάξαντα φυλῇ σύνεσιν καὶ βεβαίωσιν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας· τουτέστι δὲ λέγω τῶν ἁγίων πατέρων, καὶ τῶν ἐγκρίτων αὐτοῖς πέντε συνόδων, ἐγγράφως κυρώσῃς, καὶ σὺν ἡμῖν ὁμολογήσῃς ἐπὶ τῇ ἑνώσει τῆς ἁγίας ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου τῆς τριάδος Θεοῦ λόγου σαρκωθέντος δι' ἡμᾶς καὶ τελείως ἀνθρωπήσαντος, δύο φύσεις καθ' ὑπόστασιν ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως, καὶ δύο φυσικὰς θελήσεις, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας, θεϊκὴν καὶ ἀνθρωπίνην συμφυοῦς ἑνωθείσας κατὰ τὸν θεῖον πατέρων διδασκαλίαν, εἰς πάντων ἀληθῶς, τῷ Θεῷ φύσει τελείῳ καὶ ἀνθρώπῳ φύσει τελείῳ τὸν αὐτὸν ὑπάρχειν· ὡς κατὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ, πλὴν ἁμαρτίας, καὶ κατὰ πάντα ὅμοιον ἄνθρωπον ὑμῖν, μόνης δηλαδὴ τῆς ἁμαρτίας· καὶ ἀναθεματίσῃς πάντας τοὺς ἀναθεματιζομένους αἱρετικούς, τουτέστι δὲ λέγω, τῷ καθολικῇ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ, μετὰ πάντων τῶν αἱρετικῶν δογμάτων αὐτῶν, καὶ τοὺς νῦν ἀναφανέντας αἱρετικοὺς, καὶ παρ' ἡμῶν συνοδικῶς ἤδη τὴν αἵρεσιν αὐτῶν ἀναθεματίσαντας· φαμὶ δὲ Θεόδωρον τὸν ἡμιφάνη ἐπίσκοπον τῆς Φαρᾶν, Κύρον τὸν Ἀλεξανδρείας, Σέργιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τοὺς αὐτοῦ διαδόχους, Πύρρον καὶ Παῦλον, μετὰ πάντων τῶν αἱρετικῶν αὐτῶν δογμάτων, καὶ τῆς ἀσεβοῦς αὐτῶν ἀποφάσεως, καὶ τῶν ἀσεβούντων τόπων τῶν ἐκθεμένων παρ' αὐτοῦ παραδόντων εἰς ἀναιρετικὴν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως· καὶ πάντων ἁπλῶς τῶν μέσως παρατυπούντων, ἢ μισθάριον ἄλλως ὁμολογεῖν τῆς θείας καὶ ἐνσάρκου τοῦ Χριστοῦ φύσεως, ἢ θέλημα, ἢ ἐνέργειαν· καὶ εἰς πλείονας αὐτῆς ὑπάρχοντας, ἢ καθολικὴ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία. διηρέσεις δὲ ἀποδέκτης καὶ ἀναθεματίζει. μὴ οὖν ἀποβαλλόμενος τὸν τοῦ κυρίου λόγον, ἀσεβήσῃς τοῖς ἐντεῦθεν. βλέπεται γὰρ εἰς Θεὸν, ἀρχὴ αἰδόσεως· καὶ ἐὰν ζητήσῃς αὐτὴν ὡς ἀργύριον, καὶ ὡς θησαυρὸν ἐξιχνιάσῃς αὐτὴν, τότε συνήσεις φόβον κυρίου, καὶ ἐπίγνωσιν Θεοῦ εὑρήσεις. ὅτι κύριος δίδωσι σοφίαν, καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ γνῶσις καὶ σύνεσις, καὶ θησαυρίζει τοῖς κατορθοῦσι σωτηρίαν. διὸ ἐπίστρεψον πρός με, λέγει κύριος, καὶ οὐ μὴ στήσω τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ σέ· ὅτι ἐλεήμων ἐγώ εἰμι, καὶ οὐ μὴ μηνιῶ σοι εἰς τὸν αἰῶνα. πλὴν γνῶθι τὰς ἀδικίας σου, ὅτι εἰς κύριον τὸν Θεόν σου ἠσέβησας, καὶ διέχεας τὰς ὁδούς σου πᾶσι τοῖς ἀλλοτρίοις τῆς πίστεως, τοῖς δὲ φωνῆς μου οὐχ ὑπήκουσας, λέγει κύριος. ἐὰν γὰρ ἐπίστρεψον πρὸς με, φησὶν, ἐπίστρεψόν σοι τὰς πλημμέλειάς σου ἐπ' αὐτοῖς διορθώσεως· εἰ μέντοι μετὰ τῶν ἐν τοῖς δόγμασιν αὐτῶν σφάλματος καὶ τῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς κανόσι διαστροφῆς πλημμέλημα. καὶ ὅπως γὰρ ἀδύνατον πάλαισας, οὐχ ὁμολογήσας ἑαυτὸν, ἀφῃρῆσθαι αὐτῶν χαλινάρτων ἐν ὑποτυπώσει τῆς παρ' ἡμῶν καθολικῆς ἐγγράφου βιβλίου. ἀλλ' ἐκπέμψον αὐτὸν ἀσφαλῶς, ἐκπέμψει σπουδάσεις εὐθυνθῆναι σεσωσμένος. εἰ γὰρ ἑτέρως ἔχεις τῶν περὶ ἡμῶν πλείων συγχωρεῖ, εἰ μὴ ἐν ἑκατέρᾳ ἡμῶν παρεστὼς τῶν ἡμέτερα διόρθωσαι.

A meliores fac vias tuas, & dogmata cordis tui emunda ab omni hæretica pravitate: & audi vocem Domini Dei tui, & ceſſabit Dominus ab omnibus malis quæ dixit in te. Ne igitur amplius per ea quæ ſcribis, aut inſcite ſtruis, ut alii pro te ſcribant, patrocineris impietati, ſed eam potius ut hæreticam accuſa. Non enim jam homo pœnitens a malitia ſua dicit, quid feci? *Ecce enim judicio contendo tecum, dicit Dominus cum dicis, Non peccavi: quia contempſiſti me vehementer, ut duplices faceres vias tuas.* Quapropter cognoſcens cognoſces, quemadmodum diximus, quod depoſitus ſis ab omni ſacerdotali dignitate & miniſterio in ſancta Dei catholica & apoſtolica eccleſia, quoad fine ulla prætermiſſione omnia quæ a nobis hic ſynodaliter ſancita ſunt ac definita ad commendationem & confirmationem catholicæ eccleſiæ, videlicet dictorum ſanctorum patrum, & univerſalium quinque ſynodorum, ſcripto confirmes: & nobiſcum confiteatis in uno ſanctæ & conſubſtantialis & adorandæ Trinitatis Deo Verbo, qui propter nos incarnatus eſt, & perfecte humanus, duas naturas ſecundum hypoſtaſin unitas inconfuſe & indiviſe: & duas naturales voluntates, duaſque naturales operationes, divinam & humanam connaturaliter unitas, ſecundum ſanctorum patrum doctrinam: ad veram confirmationem, quod Deus natura perfectus, & homo natura perfectus idem exiſtit: ut per omnia proprie ſimilis Deo & Patri, præter quam quod Pater ingenitus eſt; & per omnia proprie ſimilis nobis, ſolum abſque peccato: & anathematizes omnes hæreticos, quos anathematizamus, id eſt, quos anathematizat catholica Dei & apoſtolica eccleſia, cum omnibus hæreticis ipſorum dogmatibus: & eos, qui nunc exorti ſunt, hæreticos, & qui a nobis ſynodaliter propter ipſorum hæreſim anathematizati ſunt: Theodorum dico, qui fuit epiſcopus Pharan, & Cyrum qui Alexandriæ, & Sergium qui Conſtantinopolis, ejuſque ſucceſſores Pyrrhum & Paulum, cum omnibus ipſorum hæreticis dogmatibus, & impia expoſitione, magiſque impia formula eorum quæ ab ipſis nefarie firmata ſunt, ad orthodoxæ fidei everſionem; & omnibus ſimpliciter, qui vane affirmant unam, ſive nullum omnino confitentur divinitatis & humanitatis Chriſti naturam, aut voluntatem, aut operationem: quos ut hoſtes & adverſarios ſuos catholica Dei & apoſtolica eccleſia jure abjicit, & anathematizat. Ne igitur repudiet Domini ſermonem, in impiis permanens. Pietas enim in Deum, principium eſt ſenſus ac ſapientiæ: & ſi quæres eam ut argentum, & ſicut theſauros inveſtigabis eam; tunc intelliges timorem Domini, & cognitionem Dei invenies; quoniam Deus dat ſapientiam: & a facie ejus cognitio & intelligentia, reſervat ſalutem recte agentibus. Quare revertere ad me, dicit Dominus, & non firmabo vultum meum ſuper te: quoniam miſericors ego ſum, nec iraſcar tibi in æternum. Tantum cognoſce iniquitatem tuam, quia in Dominum Deum tuum impie egiſti, & effudiſti vias tuas ad alienos fidei, voci autem meæ non obediſti, dicit Dominus. Nam cognitio rerum tuarum conciliabit tibi celerem in iis correctionem: maxime ſi una cum proprio dogmatis errore, corrigas etiam quod in ſacros canones peccaſti; eos enim irritos facere auſus es, qui teipſum per proprias litteras non confeciſſus ſis, ut ſubditum huic apoſtolicæ ſedi vicarium. Qui igitur in utroque lapſus es, utrique ſtudero convenienter mederi; non enim aliter habebis perfectam a nobis veniam, niſi in utroque nobis correctionem tuam exhibeas.

B

C

D

E

Form. 2.

XIII. AD ECCLESIAM THESSALONICENSIUM.

De Pauli damnatione, ejuſque hæreſi fugienda.

Chriſtum diligenti clero & populo ſanctæ Dei catholicæ Theſſalonicenſium eccleſiæ, Martinus ſervus ſervorum Dei, ſanctæ ejus catholicæ & apoſtolicæ Romanæ eccleſiæ epiſcopus.

Τῷ φιλοχρίστῳ κλήρῳ τε καὶ λαῷ τῆς Θεσσαλονικέων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς ἐκκλησίας, Μαρτῖνος δοῦλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, τῆς τῶν Ῥωμαίων ἁγίας αὐτοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας.

UNiverſitatis opifex Dominus noſter Jeſus Chriſtus, cum initio hominem feciſſet, ad tutelam ejus vitæ proprium ipſi largitus eſt mandatum, præcipiens id nullatenus tranſgredi, ne ſolutionis mandati fructum perciperet propriam diſſolutionem, id eſt, mortem; quod, cum accidiſſet, innotuit: ut omnes timore Dominum timerent, nec amplius ad mandati prævaricationem facile caperentur a diabolo qui nos primitus decepiſſet. Unde humaniter ſaluti ipſe noſtræ proſpiciens, inimicitias poſuit inter nos & eum qui fefelliſſet, eaſque voluit perennes eſſe: quas artificioſe augens, cum incarnatus homo ſecundum nos factus eſt, clamabat, dicens: *Non veni pacem mittere in terram, ſed gladium.* Has qui non accipit, inimico vitæ noſtræ diabolo omnino fit amicus, inimicitias ſolvens, quas inter nos & ipſum Dominus poſuit: deficienſque a Deo vivente per peccatum mortificatur, quo hominum natura in ſeipſam armata eſt, & affectionibus corrumpitur. Quam naturam pacificare volens ipſius opifex, proprium, ut dictum eſt, in terram adveniens gladium dedit, qui evangelicæ ſecundum ipſum prædicationis ſermo eſt, omnem impietatem atque inſquitatem cædens ſemper ac demetens, commendans vero orthodoxam in ipſum confeſſionem in iis, qui eam firme cuſtodiunt. Quando igitur, dilecti fratres, nobis, qui per gratiam ipſius ſacerdotes ſumus, evangelicæ prædicationis ſermo creditus eſt, ut cum ſapientia & fide tueamur ejus domum, catholicam nempe eccleſiam, integram atque immaculatam ab iis, qui eam violare ac lædere properant; neceſſario vobis notum facimus, jubente maxime hoc nos facere ipſo Domino per prophetam dicentem: *Conſolamini, conſolamini populum meum, dicit Dominus: ſacerdotes loquimini ad cor Jeruſalem; conſolamini eam, quia impleta eſt humiliatio ejus.* Nam is qui paſtor ejus vocatus eſt, mutatus eſt in lupum, eamque humiliare conatus eſt, per ea quæ impie in nos dogmatizavit: quippe qui cæleſtem panem, qui per carnem in terram ad nos advenit, non appoſuit vobis ſincere ac ſine innovatione in cibum & potum ad vitam æternam, per apoſtolicam paternamque doctrinam: ſed appoſuit cibum Ægyptiacum, ſive doctrinam hæreticam, quæ inquinare ſolet, non confirmare cor hominis. Studuit enim non ſolum initio propoſitionis ſuæ turbidam inquinamentorum ſuorum confuſionem per litteras ſuas huic apoſtolicæ ſedi imponere, ſicuti ab eo miſſis apocriſariis, Pithano epiſcopo & Ignatio diacono tum coram oſtendimus; ſed nunc quoque doctrinæ ſuæ cœnum augere: tametſi, prætatorum virorum hortatu, abſurditates ejus & errores notos ei feciſſemus, ac præterea miſiſſemus exemplum formulæ doctrinæ veræ ac ſalutaris, quæ nobis tradita eſt a ſanctis apoſtolis & probatiſſimis eccleſiæ patribus: ut id firmiter intuens, propriam ſententiam corrigeret. Ille vero etiam poſt cognitionem veritatis non audivit dicentem: *Initium ſuperbiæ hominis apoſtatare a Deo. Qui temnerit eam, adimplebitur maledictis, & ſubverſet eum in finem.* Propterea exhonoravit Dominus conventus malorum, & deſtruxit eos uſque in

Matth. 10.

Iſa. 40.

Eccli. 10.

Ὁ τῶν ὅλων δημιουργὸς κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς κατ' ἀρχὰς ποιήσας τὸν ἄνθρωπον, τοῦτον συνέστησε τῆς αὐτοῦ ζωῆς, τῷ αἰτίᾳ αὐτοῦ διδόντος ἐντολὴν, παραγγέλλων τούτου μηδαμῶς παραβῆναι· ἵνα μὴ τῆς λύσης τῆς ἐντολῆς, καρπὸν ἀφίληται τῷ αἰτίᾳ ἄβλαβον, ἤγουν τὸν θάνατον· ὃ δὴ καὶ συμβᾶν, ἐγνώσθη, ὅτως τὸ πάντας φόβῳ φοβεῖσθαι τὸν κύριον, καὶ μηκέτι ὅτως παραβῆναι ἐντολὴν ἀβλαβῆ ὑπὸ τοῦ ἀρχῆθεν ἡμᾶς ἀπατήσαντος διαβόλου. Ὃν φιλανθρώπως αὐτὸς ὁ καθάπαξ τῆς ἡμῶν σωτηρίας ἡ ἔχθραν ἔθηκεν ἀνακαλούμενος καὶ τὸ ἀπατήσαντος, ὃς τὸ διὰπαντὸς ταύτην ὑπάρχει· ἂν διὰ ἔχθρας ὄντα πάντως, διὰπαν σαρκωθεὶς καθ' ἡμᾶς γέγονε ἄνθρωπος, ἔβοα λέγων· οὐ γὰρ βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ μάχαιραν. ὧν ὁ μὲν διάβολος, φιλαπάτως πάντως τῷ ἐχθρᾷ τῆς ἡμῶν ζωῆς διαβάλῳ, λύσει τὴν ἔχθραν ἣν ὁ κύριος ἔθηκεν, μεταξὺ ἡμῶν ἡ αὐτοῦ. καὶ ἀποτάσσων ἀπὸ θεοῦ ζῶντος, ἡ νεκρώσας τῇ ἁμαρτίᾳ, δι' ὧν ὁ τῆς ἀνθρώπων φύσις καθ' ἑαυτῆς ἐπαλαμᾶτο καταφθορᾷ τῶν παθῶν· ἵν' αὐτὸς εἰδωλόφως βουλόμενος ὁ τούτου δημιουργὸς, τὸν αἰτίαν ἔβλ τῆς γῆς, εἰς ἄρσιν, παραβῆναι διάβολος διάβοντας μάχαιραν· ὅπερ ἔδει ἐ τῷ κατ' αὐτὸν διαγγέλματος κηρύγματος λόγος, ἡμῶν δὲ πάντας ἡ ἀνθρώπων ἀπάτης καὶ πλάνης ἡ ἀσεβείας ἀπάτης ἡ παραιτήσεως· σωτῆρος γενέσθαι ὑμῖν μέλλοντα θεὸν παραγενόμενον παρεῖναι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ προφήτου λέγοντος· παρακαλεῖτε, παρακαλεῖτε, παρακαλεῖτε τὸν λαόν μου, λέγει ὁ θεός· ἱερεῖς λαλήσατε εἰς τὴν καρδίαν Ἰερουσαλήμ· παρακαλέσατε αὐτὴν, ὅτι ἐπλήσθη ἡ ταπείνωσις αὐτῆς. ὡς ὁ κληθεὶς ὑμῶν ποιμὴν, εἰς λύκου τάξιν ἐκπεσὼν, ἡ ταπεινῶσαι τούτου ἐπιχείρησε, δι' ὧν ἀπάδοις ὅτως ὑμᾶς ἐδογμάτισε· μὴ τὸν οὐράνιον ἄρτον, τὸν δὲ τῆς γῆς ἐξ σαρκὸς ὅτως ὑμᾶς φυτίσαντα παρεδώκαμεν ὑμῖν ἀνεκφοίτως τε ἡ ἀκαριαιμάτους εἰς βρῶσιν ἡ πόσιν ὅτως ζωὴν αἰώνιον ἐξ τῶν ἀποστολικῶν ἡ πατρικῶν δογμάτων· ἀλλὰ τὸν Αἰγυπτιακὸν τροφὸν, ἤγουν τὸν αἱρετικὸν διδασκαλίαν, ἥτις μολύνειν εἴωθεν, ἀλλ' οὐ στερέζειν καρδίαν ἀνθρώπου. ἐπειδὴ γὰρ οἱ μόνον ἐν ἀρχαιμίοις τῆς αὐτοῦ ἀφορμῆς τὸν διαλεκτὸν ἀκαιρότητι τῶν αὐτοῦ μυσαμάτων ἐξ τῶν αὐτοῦ χαλιμάτων τῷ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικῷ θρόνῳ θρόνῳ, καθὼς ἡ τῆς παρ' αὐτοῦ πολλῶν ἀπεριοκαρίας, ὅτι Πιθανῷ τῷ ἐπισκόπῳ, ἡ Ἰγνατίῳ τῷ διακόνῳ τῷ τιμιωτάτῳ καὶ ἀφόβητον ἀπεδείξαμεν, ἀλλὰ καὶ νῦν τὸν τῶν τῆς θείοτων αὐτοῦ δογμάτων βόλυσιν ἐπαυξῆσαι· κρίνι καὶ παράκλησιν τῶν εἰρηνικῶν ἀπόρων τοὺς ἀπονίας αὐτοῦ καὶ τὰ σκάλματα γνωρισάτων ὑμῖν, καὶ ὅτως ὅπως ἴσον ἀποστάλαντι ὑμῖν καὶ σωτηρίου δόγματος τῆς παραδόσεως ὑμῖν ὑπὸ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἡ τῶν εὐαγγελίων τῆς ἀπλανοῦς πατρῶν· ἵνα ὅτως αὐτὸ πάντως ἀπαρεγκλάστως, τὸν αἰτίαν διορθώσηται γνώμην. ὁ δὲ καὶ μετὰ τὸν ὑπάγνωσιν τῆς ἀληθείας μὴ ἀκούσας τῶν λέγοντος· ὅτι ἀρχὴ ὑπερφανείας ἀνθρώπου. καὶ ὁ κρατῶν αὐτὸν, ἐξεμβρίσει βδελύγματα. ὅθεν τοῦτο παρεδόξασε κύριος τοὺς ἐπισυναγωγὰς, ἡ κατέστρεψεν εἰς τέλος αὐ-

πίλος αὐτοῦ. τὸν τοῦ ἁμαρτάνοντα εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίς δι-
καιώσει; ἢ τίς δοξάσει τὸν ἀτιμάζοντα ζωὴν αὐτοῦ; ἐτόλμησε γὰρ
ὁ ἐξ ἄκρας τῶν θείων δογμάτων ἢ κριμάτων καταφρονήσεως, ἢ
παρ' ἡμῶν πεμφθὲν ὑπόδειγμα παραποιῆσαι, ἢ
ἀφελεῖν μὲν ἐξ αὐτοῦ τὴν ὀρθόδοξον τῶν πατέρων ὁμολογίαν, ἢ τὸν
κατάκριτον ὃν ποιοῦμεν· τοιοῦτον δὲ λέγω, ὃ καθολικὴ ἐκκλη-
σία τοῦτους δικαίως ἀναθεματίζειν αἱρετικοὺς, ἢ ἰοβολεῖν τὸν ἰὸν
τῆς οἰκείας καινοτομίας· ἐπεὶ οὖν γεγραπται, ἀδελφοὶ, ὅτι, τίς
ἐλεήσει ὑποῤῥιπτοῦντα ὑπὸ ὄφεως θηρίου;
οὕτως τὸν ἀποστρεφόμενον ἀνδρὶ ἁμαρτωλῷ ἢ συμφυρόμενον ἐν
ταῖς ἀνομίαις αὐτοῦ. ὡς γὰρ χείλεσιν αὐτοῦ γλυκαίνει λόγος, ἢ
ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ βουλεύεται ἀνατρέψαι σε εἰς βόθρον. ὡς ὑφ-
αλωπὴς αὐτοῦ ἀκακήσει· ἢ ἐὰν δύνῃ κρατῆσαι, ὡς ἐμπαιδῶσαι
αἷμά σου· ἢ εἰς βουβῶνα ὑποκάτω πόδας σου. τὸν κεφαλὸν
αὐτοῦ κινήσει. ὑπερορίσει τοῖς χερσὶν αὐτοῦ, ἢ πολλὰ ψιθυρίσει,
καὶ ἀλλοιώσει πρόσωπον αὐτοῦ. λέγω δὲ πάλιν· ὅτι ὁ ἀπόφυτος
πίτυος, μολυσθήσεται. ἢ ὁ πεπωκὼς ὑπερηφάνου, ἀποπλησθήσεται
αἵματος. ἀποδέκομαι γοῦν ὑμᾶς, ἀγαπητοί, εἰς τέλος ὑπακοῆς
πληροῦντας θείου γεγράμματος παραγγέλματος, τὸ λέγοντος· σῴζων
σῷζε τὸν σαυτοῦ ψυχὴν, μὴ ἀποκλίνῃς εἰς τὰ ὀπίσω, μηδὲ
στῆς ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ εἰς τὸ ὄρος σῴζου, μήποτε συμπερι-
ληφθῇς. ἢ, ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν. καὶ ἀφορίζεσθε ἢ ἀκα-
θάρτου μὴ ἅπτεσθε, ἀποδιάσταθε πᾶσαν τὴν ὁδὸν τὸν θανάτου ἄν-
δρα· τοιοῦτον δὲ λέγω τὸν χρείαν αὐτοῦ αἴρεσιν, αἰτίαμα, ἢ
ὀργήν· δίκαιος γὰρ ἔστιν ἀπὸ Θεοῦ χαίρειν τοῖς πεπλημμέλη-
μασιν ἐν τοῖς δόγμασι τοῦ θείου ἀνδρός. ἐὰν χάριν ἢ κατανύξεως καθέ-
λκυσθῇ αὐτὸν, ἐκ πάσης ἱερατικῆς ἀξίας, ἢ λειτουργίας, ἄχρις
ἂν τὸ αἴτιον διορθωσάμενος, πρὸς τὴν ἀποστολικὴν τῆς καθολι-
κῆς ἐκκλησίας ἐπανέλθοι πίστιν, εἰς ἣν αὐτὸς κατὰ Θεοῦ χάριν
ἡγιάσθητε τε ἢ ἀναγεγράφητε, εἶτα δὴ πάντες ἐρίζωμεν
ἢ πεπλημμελημένῳ· ἢ καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν, οὕτως σῴζε
ἁγίων ἀποστόλων ἢ προφητῶν, ἢ διδασκάλων, ἢ θεῖ οἰκουμε-
νικῶν πέντε συνόδων, τὰ πᾶς δεῖ περιεῖναι ἢ ἀρέσκειν
Θεῷ· καθὼς ἢ ὑπεστάσατε ἢ πεπιστεύκατε μᾶλλον τῇ νῦν,
ἵνα περισσεύητε μᾶλλον ἐν ὀρθοδόξῳ πίστει· ὁμολογοῦντες κατὰ
τὸν αὐτῶν θεῖ ἁγίων διατάξιν παράδοσιν, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰη-
σοῦν Χριστὸν Θεὸν ἀληθινὸν ἢ ἀτρεπτον ἀληθινὸν τὸν αὐτὸν, ἐν
μηδενὶ τῆς θείας αὐτοῦ λειτούσης φύσεως, πολλῷ μᾶλλον τῆς ἀ-
νομίας· ἀνὰ κατὰ πάντα τέλειον τὸν αὐτὸν ἐκατέρα φύσει θεῖ
ὄντ ἢ ἐν ἀῤῥ ἀνθρώπου, ἔστι τῇ θείᾳ ἢ τῇ ἀνθρωπίνῃ, ἐν
τῇ ἀκτίσῳ ἢ τῇ κτιστῇ, ἀπερ φύσει, οὕτω ἢ θελήσει ἢ ἐνεργείᾳ,
ἐπὸς ἀπόδειξιν τῆς ἐντολοῦ αὐτοῦ ἐπὸς τ Θεὸν καὶ πατέρα ἢ
τὸν μητέρα ἢ παρθένον συγγενείας, καὶ ὁμοουσιότητος. ἔχοντες
οὖν τοιαύτην ἐλπίδα, πολλῇ παῤῥησίᾳ χρώμεθα, ἢ οὐ καθάπ-
ερ εἴ τι ἀναπίας τῆς παρεισάκτους ἀναῤῥύσεσθαι τύπους ἔχου-
σι θείους, ἀλλὰ τῇ πατρικῇ καὶ συνοδικῇ τῆς καθολικῆς
ἐκκλησίας ὀχυρωθέντες κηρύγμασι, ὧδε πανταχοῦ τῆς τῶν
ἁγίων θεῖ ἀρτίως παρ' ἡμῶν συνοδικῶς πραχθέντων, ἐγνωκέ-
ναμεν· ἃ ἢ ὑμῖν νυνὶ ἐξαγγέλλομεν, μηδὲν ἐπίκτητον
ἢ ξένον κηρύσσοντες, ἀλλ' ἅπερ ἀκούσατε ἢ ἐμάθετε, ἢ παρε-
λάβετε, καὶ ἔστιν ἐν ὑμῖν ἐῤῥιζωμένα δόγματα. τίς γὰρ ἡμῶν
ἐλπὶς, ἢ χαρὰ, ἢ στέφανος καυχήσεως; ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς ἔμ-
προσθεν αὐτοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ π ἢ ἐν τῇ αὐ-
τοῦ παρουσίᾳ; ἐπειδὴ πολλὴ μοι παῤῥησία πρὸς ὑμᾶς, πολλὴ
μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισ-
σεύομαι τῇ χαρᾷ, διὰ πᾶσαν τὴν θλῖψιν ὑμῶν, διὰ δὲ τὸν εἰρη-
μένον θλιβερὸν ἄνδρα. τίς γὰρ ἀσθενεῖ, ἢ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδα-
λίζεται, ἢ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; φησὶν ὁ θεῖος ἀπόστολος. διὸ ἢ
ὑμεῖς, ἀγαπητοὶ, τὸν πόνον ὑμῶν πρὸ ὑμῶν γινώσκοντες μέ-
ριμναν, καὶ διδαχθέντες ἀκριβῶς ἐκ τῶν θεοπνεύστων λογίων,
ὅτι πάλιμμα μεταξὺ δικαιοσύνης καὶ ἀνομίας, οἵᾳ κοινωνία φωτὶ
πρὸς σκότος, τίνι συμφώνησις Χριστοῦ πρὸς Βελίαρ, τίνι με-
ρὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου, τίνι συγκατάθεσις ἀρθοδόξου πρὸς

finem. Quis igitur eum, qui in animam ſuam peccat, juſtificabit? quis glorificabit eum, qui vitam ſuam exhonorat? Auſus eſt enim per ſummum divinorum judiciorum contemptum, miſſum a nobis exemplum adulterare ac depravare, ex eoque demere orthodoxam patrum confeſſionem, & damnationem quam facimus, id eſt, quam catholica eccleſia jure facit deteſtandorum hæreticorum: ac venenum propriæ novitatis injicere. Quoniam igitur ſcriptum eſt, fratres: *Quis miſerebitur incantatori a ſerpente percuſſo, & omnibus qui appropiant beſtiis? ſic & qui comitatur cum viro iniquo, & obvolutus eſt in peccatis ejus. In labiis ſuis indulcat inimicus, & in corde ſuo inſidiatur, ut ſubvertat te in foveam. In oculis ſuis lacrymatur: & ſi invenerit tempus, non ſatiabitur ſanguine: & quaſi adjuvans ſuffodiet plantas tuas. Caput ſuum movebit & plaudet manu, & multa ſuſurrans commutabit vultum ſuum.* Et rurſum dicit: *Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea: & qui communicaverit ſuperbo, induet ſuperbiam.* Satagite vos omnes, dilecti, ut filii obedientiæ, & divinum præceptum adimplentes, quod dicit: *Salva animam tuam, noli reſpicere poſt tergum, nec ſtes in omni circa regione: ſed in monte ſalvum te fac, ne & tu ſimul pereas.* Et, *Recedite in te, pollutum nolite tangere, exite de medio eorum.* Deponite omnem ad hominem hujuſmodi, id eſt, ad peſſimam ejus hæreſim, conjunctiorem & amorem: mors enim eſt, ſeparans a Deo eos, qui doctrinæ talis viri obſequuntur. Atque ideirco eum canonice ab omni depoſuimus ſacerdotali dignitate & miniſterio: quoad propria corrigens, ad apoſtolicam catholicæ eccleſiæ redeat fidem; in qua ipſi per Dei gratiam generati & educati, ſtate ſemper radicati & fundati: & ſicut accepiſtis a nobis, ſive a ſanctis apoſtolis, & prophetis, & doctoribus, & univerſalibus quinque ſynodis, quomodo oporteat vos credere, & ambulare, & placere Deo, ſicut & credidiſtis, & ambulaſtis uſque adhuc, ut abundetis magis in orthodoxa fide: confitentes juxta ipſorum ſanctorum piam traditionem, Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, Deum verum, & verum hominem eumdem, in nullo a divina ſua deficientem natura, & in nullo ab humana natura deficientem, abſque ſolo peccato: ſed per omnia perfectum ipſum in utraque natura, ex quibus & in quibus conſtat, tum in divina, tum in humana, in increata, & in creata, ſicut natura, ita voluntate & operatione; ad demonſtrationem perfectæ ejus cum Deo & Patre, & cum matre ac virgine connaturalitatis & conſubſtantialitatis. Habentes igitur talem ſpem, multa libertate utimur, & non ſicut adverſarii ſuperinductis laſciviunt formulis & expoſitionibus, ſed paternis & ſynodalibus catholicæ eccleſiæ muniti præconiis, hæc ubique & omnibus per ea quæ nuper a nobis ſynodaliter geſta ſunt, intimavimus: quæ & vobiſcum nunc loquimur, nihil inductitium aut peregrinum ac novum prædicantes: ſed quæ audiviſtis, & didiciſtis, & accepiſtis, & in vobis jugiter radicata ſunt. Quæ enim eſt ſpes noſtra, aut gaudium, aut corona gloriationis? nonne vos coram ipſo Domino noſtro Jeſu Chriſto, & nunc, & in ipſius adventu? Quandoquidem multa mihi ad vos libertas eſt, multa gloriatio pro vobis; repletus ſum conſolatione, ſuperabundo gaudio in omni tribulatione noſtra, quam propter dictum hominem ſuſtinuimus. *Quis enim infirmatur, & ego non infirmor? quis ſcandalizatur, & ego non uror?* inquit divinus apoſtolus. Quocirca & vos, cariſſimi, hujuſmodi noſtram pro vobis ſcientes ſolicitudinem, & edocti diligenter a divinitus inſpiratis ſcripturis, *quod nulla eſt participatio juſtitiæ cum iniquitate, nec ſocietas lucis ad tenebras, nec conventio Chriſti ad Belial, nec pars fideli cum infidelibus,* neque conſenſus orthodoxorum cum

A
B
C
D
E

1. Reg. 18.
Eccli. 12.
Eccli. 10.
Geneſ. 19.
Iſa. 52.
2. Cor. 11.
2. Cor. 6.

hæreticis; omni cuſtodia cuſtodite cor veſtrum, nullam participationem habentes, nec ſocietatem, nec conſenſionem, nec connexionem cum hujuſmodi nomine; ac ne ulla ratione aſſentiamini ejus doctrinæ; ſed aſſidue permanentes in ſanctiſſima noſtra fide, ſervite Deo in conſcientia pura. Synaxis autem miniſterium perficiant vobis, qui ibi ſunt preſbyteri & diaconi: qui diligenter & acceptabiliter rectam catholicæ eccleſiæ nobiſcum doctrinam ſuſcipiunt, quæ nuper ad vos a nobis ſcripta eſt: & abjicientes omnem hæreſim ac novitatem, quæ ab apoſtolica prædicatione condemnatur: quouſque, ut dictum eſt, ille ſua corrigat, aut alius pro illo canonice eligatur paſtor bonus ac verus: quique animam pro ovibus ponat, imitatione principis paſtorum Chriſti, in loco paſcuæ vos collocans, & ſuper aquam refectionis educans. Ipſe autem, qui nos vobiſcum confirmat in diviniſſima ejus confeſſione, quique unxit nos ac ſignavit, dedirque arrhabonem Spiritus in cordibus noſtris, ſanctificet vos perfecte, ſpiritumque veſtrum & animam & corpus integra atque irreprehenſibilia cuſtodiat, recepturos in ſæcula ſæculorum quæ repromiſit diligentibus eum. Amen.

Joan. 10.
Pſal. 22.

αἱρετικοῖ, πάσῃ φυλακῇ τηρήσατε τὴν ἑαυτῶν καρδίαν, ἀκοινώνητοι καὶ ἀκοινώνητα καὶ ἀσύμφωνοι καὶ ἀσύλλυτοι ὄντες τῶν τοιούτων ἀνδρῶν γνώμῃ. κατ' οὐδένα τρόπον συγκατατιθέμενοι τοῖς δόγμασιν αὐτῶν, ἀλλὰ στερέμενοι καὶ τῇ ἀγωγῇ ὑμῶν πάσῃ, δουλεύετε τῷ Θεῷ ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. τὴν δὲ τῆς συνάξεως λειτουργίαν πληροῦτε ὑμῖν, οἱ αὐτόθι πρεσβύτεροί τε καὶ διάκονοι, οἱ ἀκριβῶς καὶ εὐπροσδέκτως τὰ ὀρθὰ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας σὺν ὑμῖν δόγματα, τὰ παρ' ἡμῶν ἀρτίως γραφέντα ὑμῖν· καὶ ἀποβαλλόμενοι πᾶσαν αἵρεσιν καὶ καινοτομίαν τὴν ὑπὸ τῆς ἀποστολικῆς κατακηρυχθεῖσαν παρῤῥησίας· ἄχρις ἂν, ὡς εἴρηται, ὁ οὕτως τὰ οἰκεῖα διορθώσηται, ἢ ἄλλος ἀντ' ἐκείνου κανονικῶς χειροτονῆται ποιμὴν καλὸς καὶ ἀληθινὸς, καὶ θῇ τὴν ψυχὴν ὑπὲρ τῶν προβάτων, μιμούμενος τὸν ἀρχιποίμενα Χριστόν, εἰς τόπον χλόης κατάγοντα ὑμᾶς, καὶ ὕδατος ἀναπαύσεως ἐπιτρέφοντα. αὐτὸς δὲ ὁ βεβαιῶν ὑμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς τὸν αὐτοῦ Χριστὸν ὁμολογίαν καὶ χρίσας ὑμᾶς καὶ σφραγισάμενος, καὶ δοὺς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν ἁγιάσαι ὑμᾶς ἐλαττώτους, καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα ἄμεμπτον διατηρῆσαι, παραζήλους ἐν ἀγαθοῖς ἀργοὺς ἐκ ἐπιχέλασε τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ, ἀμήν.

XIV. AD THEODORUM.

Commemorat ea quæ Romæ paſſus eſt, cum inde a Calliopa Exarcho vi abreptus, Conſtantinopolim miſſus eſt.

Martinus, Theodoro ſincera affectione dilecto fratri.

Ex editione P. Jacobi Sirmondi, in Collectaneis Anaſtaſii.

QUoniam agnovi, ut potui, ea quæ in ſcriptis a vobis ſignificata ſunt, in paucis verbis exſequar. Cum exirem ab eccleſia, quæ vocatur Conſtantiniana, in qua exercitus me cum armis conſtrinxerat, in præſentia Exarchi ac Theodori cubicularii, ſeu cleri, clara voce dixerunt: Anathema habeat, quiſquis dixerit vel crediderit, quia Martinus uſque ad unum apicem fidem mutavit, aut mutaturus eſt: & anathema habeant, qui in orthodoxa fide ſua uſque ad mortem non permanſerint. His auditis, Calliopas cœpit rationem reddere, aliam fidem præter quam nos tenemus, non eſſe, neque aliter ſe credere. Sed hoc propter eos qui audiebant, non propter fidem dicebat. Et ſcire te volo, dilectiſſime frater, de fide quam ſignificaſti, nec non & falſis calumniis, quas adverſus veritatem proponunt: quia opitulantibus nobis orationibus veſtris, ac omnium fidelium Chriſtianorum, qui vobiſcum ſunt, & vivens & moriens ſalutis noſtræ fidem defendam: & quemadmodum beatus Paulus apoſtolus docet, *Mihi vivere Chriſtus eſt, & mori lucrum.* De falſis autem accuſationibus, quas noviter hæretici faciunt, abjicientes veritatem Chriſti Dei, qualem omnino poterunt hominibus veritatem loqui, qui Dei veritati reſiſtunt? Tibi igitur reddo rationem, dilectiſſime frater, per eum qui judicaturus eſt mundum iſtum per ignem, qui & reddet unicuique ſecundum opus ſuum. Ego aliquando ad Saracenos nec literas miſi: nec quem dicunt tomum qualiter credere debeant, aut pecunias, umquam tranſmiſi: exceptis dumtaxat quibuſdam illuc venientibus ſervis Dei cauſa eleemoſynæ, quibus & modicum quid præbuimus minime ad Saracenos tranſmiſſum. Porro de Domina noſtra glorioſa ſemper virgine Maria, quæ Deum & Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum peperit, quam omnes ſancti & catholici patres Dei genitricem appellant, utpote quæ Deum hominem genuit, falſum contra me, immo contra ſuas ipſorum animas iniqui viri teſtificati ſunt. Nam quiſquis beatam ſuper omnem creaturam & naturam humanam, abſque eo qui genitus eſt ex ea, venerabilem ſemperque virginem, matrem videlicet Domini noſtri, non honorat atque adorat, anathema ſit & in præſenti ſæculo, & in futuro. Sed homines occaſiones quærentes, ſcandala objiciunt ad ſcandalizandos multos.

Philip. 1.

Subſcriptio. Deus te incolumem cuſtodiat, amantiſſime fili.

XV.

AD THEODORUM.

Ejuſdem argumenti cum præcedente.

Martinus, Theodoro.

NOſcere voluit cara veſtra dilectio, qualiter de ſede ſancti Petri apoſtoli, ſicut unus paſſer ſolitarius ab ædificio, raptus fuerim. Et miror quia ſuper hoc me iniquirere voluiſti, cum prædixerit Dominus noſter de nequam temporibus iſtis diſcipulis ſuis: *Quia in diebus illis erit tribulatio, qualis non fuit ab origine mundi uſque nunc: & niſi quia abbreviati ſunt dies illi, non poſſet ſuſtinere omnis caro. Sed qui perſeveraverit uſque in finem, hic ſalvus erit.* Hoc in paucis de antichriſto dicitur. Nam & ſanctus Paulus ſecundum datam ſibi gratiam ſpiritus prænuntiavit dies iſtos Timotheo diſcipulo ſuo, dicens: *In noviſſimis diebus diſcedent homines a fide, & a veritate auditum avertent, ſeipſos amantes, avari*, & cetera. Et crede mihi, deſideratiſſime fili mi, non videndum tempus aliud, niſi manifeſte hoc, in quo ſint initia dolorum, quemadmodum Dominus prædixit adventum antichriſti. Et mihi breviter dicere neceſſarium viſum eſt, antequam in toto mundo prævaleat judicium, & finem curſus tradam, hoc mihi expedire arbitratus; quo aliis mala mihi præparantibus, exſultem potius quam fleam. Igitur, ut ſcias qualiter ſublatus & ductus ſim a Romana urbe, nil falſum audies accidentium. Omnia præſcivi per totum tempus, quæ meditabantur; & ſumpto meipſo cum omni clero meo, privatim manſi in eccleſia ſalvatoris noſtri Jeſu Chriſti, quæ cognominatur Conſtantiniana; quæ prima in toto mundo conſtructa & ſtabilita eſt a beatæ memoriæ

Ex eadem.
Matth. 24. 21.
1. Tim. 4. 1. & 2. cap. 3. & 4.

Conſtantino Imperatore, & eſt juxta epiſcopium. Illic enim omnes nos ſeorſum morabamur a die ſabbati, quando Calliopas cum Ravennati exercitu, & Theodoro cubiculario, introivit civitatem. Miſi ergo in obviam ejus quoſdam ex clero; quibus ſuſceptis in palatio, æſtimavit & me cum eis eſſe. Cum autem quæſiſſet, & non inveniſſet, dixit primis cleri: Quia nos cum voluimus adorare; ſed eras, quod eſt dominica dies, obvii ei erimus, & ſalutabimus eum, quia hodie non ſuffecimus. Porro, Dominico die datis miſſis in prædicta ſancta Dei eccleſia, ſuſpicatus ille turbam multam colligi propter diem, nuntiavit hoc: Quia multum fatigati ſumus ex itinere, & non poſſumus occurrere hodie: ſed eras omnimodis occurremus, & adorabimus ſanctitatem veſtram. Ego vero ipſe graviter infirmus eram ab Octobrio menſe uſque ad prædictum tempus, id eſt, uſque ad ſextodecimo Kalendas Julias. Ergo feria ſecunda diluculo mittit chartularium ſuum, & quoſdam ex obſequio ſuo, dicens: Quia arma præparaſti, & armatos habes intus, & multitudinem lapidum collegiſti ad repugnandum: & hoc neceſſarium non eſt, nec aliquid tale fieri permittas. Cumque præſens audiſſem hæc, neceſſarium magis non habui, qualiter hos certos redderem, quam mittere illos gyraturos per totum epiſcopium: & ſi arma vel lapidem vidiſſent, ipſi teſtimonium perhiberent. Cum autem iſſent, & nihil inveniſſent, ſubintuli eis per verba, quod numquam aliquando aliter, ſed ſemper per complexionem & fallacem accuſationem incederent adverſus nos; & cum in adventu infamis Olympii vani cujuſdam homiois cum armis me hunc potuiſſe repellere faterentur. Ego itaque ante altare eccleſiæ lectulum meum habebam in quo jacebam; & nondum tranſacta media hora, ecce exercitus cum eis veniens in eccleſiam, obumbrati omnes tenentes lanceas & ſpathas ſuas, quin & arcus ſuos paratos una cum ſcutis ſuis; & facta ſunt illic quæ nec dicenda ſunt. Quemadmodum namque in hiemali tempore vento valide flante folia ex arboribus concuſſa cadunt; ita percutiebantur armis candelæ ſanctæ eccleſiæ, & retunſæ excutiebantur in pavimentum; & audiebatur ſonitus qui in eadem fiebat eccleſia, veluti tonitrus quidam horribilis tam ex preſſura armorum, quam ex multitudine candelarum ab eis fractarum. Quibus confeſtim introëuntibus, juſſio a Calliopa porrecta eſt preſbyteris & diaconibus, in qua humilitatis meæ abjectio continebatur, quod irregulariter & ſine lege epiſcopatum ſubripuiſſem, & non eſſem in apoſtolica ſede dignus inſtitui: ſed omnimodis in hanc regiam urbem tranſmitti, ſubrogato in loco meo epiſcopo. Quod necdum aliquando factum eſt, & ſpero quod nec aliquando fieri habet: quia in abſentia pontificis archidiaconus & archipreſbyter & primicerius locum præſentant pontificis. Dum ergo hæc moventur, quæ de fide geſta fuerant, jam manifeſtavi vobis. Quod autem præparati non fuerimus ad repugnandum, melius judicavi decies mori, quam unius cujuſcumque ſanguinem in terram fundi. Quod quidem & ſine periculo hoc geſtum eſt, non paucis, quæ non placuerunt Deo, malis effectis. Eadem itaque hora dedi meipſum ad exhibendum Imperatori, & non reſiſtendum. Porro acclamantibus mihi, ut veritatem dicam, quibuſdam ex clero, ne facerem hoc; nulli eorum accommodavi aurem, ne ſubito fierent homicidia. Sed dixi illis: Sinite mecum venire ex clero, qui neceſſarii mihi ſunt, epiſcopos videlicet, preſbyteros & diaconos, & abſolute qui mihi videntur. Reſpondit Calliopas: Quotquot voluerint venire, cum bono veniant. Nos cuiquam neceſſitatem non facimus. Reſpondi ego: Clerus in poteſtate mea eſt. Exclamantes autem quidam ex ſacerdotibus, dicebant: Cum ipſo vivimus, & cum ipſo morimur. Poſt hæc cœpit dicere per ſe Calliopas, & qui cum ipſo erant: Veni nobiſcum ad palatium. Nec hoc facere recuſavi, ſed exivi cum eis in palatium eadem ſecunda feria. Et tertia feria venit ad me omnis clerus, & multi erant qui ſe paraverant ad navigandum mecum; qui etiam res ſuas jam immiſerant in ea quæ vocabantur levamenta; & alii quoque nonnulli præparabantur clerici & laici, qui feſtinabant pervenire ad nos. Eadem ergo nocte, quæ illuceſcit in feria quarta, quæ erat tertiodecimo Kalendas Julias, circa horam quaſi ſextam noctis, tulerunt me de palatio, retruſis omnibus qui mecum in palatio erant, uſque ad res diverſas, quæ mihi in via & hic erant neceſſariæ: & non niſi cum ſex puerulis & uno cauculo eduxerunt nos ex urbe. Et cum immiſiſſent nos in unum eorum quæ dicebantur levamenta, circa horam plus minus quartam diei ad portum pervenimus. In ea ſane hora, qua egreſſi ſumus ab urbe Roma, ſtatim ut erant obſeratæ portæ, iterum eas obſeraverunt, & ſic remanſerunt: ne exirent a civitate aliqui, & venirent ad nos in portu, donec illinc navigaſſemus. Unde neceſſitas nobis effecta eſt, ut omnium eorum res, qui in levamenta miſſi fuerant, in prædicto portu dimitteremus, & mox eadem die moveremur. Et pervenimus Kalendas Julias Meſenam, in qua erat navis, id eſt, carcer meus. Non autem Meſenæ tantum, ſed & in Calabria: & non tantum in Calabria, quæ ſubdita eſt magnæ urbi Romanorum, ſed & in plurimis inſularum, in quibus nos vel tribus menſibus peccata impedierunt, nullam compaſſionem adeptus ſum: excepto dumtaxat in inſula Naxia, quoniam ibi annum facimus, merui lavari duobus vel tribus balneis, & apud urbem manſi in hoſpitio quodam. Et ecce quadraginta & ſeptem dies ſunt hodie, ex quo non merui calida nec frigida aqua rigare me; & effluxi & refrigui totus, quoniam ventris fluor & in navi & in terra uſque ad præſentem horam requiem mihi omnino non dedit: & in ipſa quoque neceſſitatis meæ hora cum guſtaturus ſum, totus conquaſſatus corpore, ea quæ neceſſaria ſunt percipere ad confortandam naturam non habeo: quia quod habeo tædet me ſumere, cum id habeam penitus in faſtidium. Sed credo in virtutem Dei qui omnia conſpicit, quia cum de præſenti vita ſubductus fuero, exquirentur de his omnibus qui me perſequuntur: ut ſaltem ſic ad pœnitentiam ducti, ab iniquitate ſua convertantur.

Subſcriptio. Incolumem te cuſtodiat Deus, fili dulciſſime.

COMMEMORATIO

eorum, quæ ſæviter, & ſine Dei reſpectu acta ſunt a veritatis adverſariis in ſanctum & apoſtolicum novum revera confeſſorem & martyrem Martinum Papam Romæ, per epiſtolam cujuſdam Chriſtianiſſimi, directam his qui ſunt in Occidente, ſeu Romæ, & in Africa, orthodoxis patribus.

Ex eodem P. Jacobo Sirmondo.

AFflictionum mœrores & lacrymas, communemque ſine ceſſatione ac mœſtiſſimam vocem, quæ in dolore ex imo cordis prolata eſt, puto autem quæ & profertur Deo ab his qui ſunt Romæ, adhuc autem & in omni loco dominationis ejus degentibus ſanctis famulis Dei & fidelibus populis, ex quo facta eſt perſecutio adverſus ſanctiſſimum patrem noſtrum, Deo beatiſſimum & fidelem ſacerdotum principem & apoſtolicum univerſalem Papam, ac per hoc adverſus catholicam eccleſiam: puto autem hactenus hunc eumdem mœrorem retineri in vobis, & multam ſolicitudinem habere vos, ſcire quomodo peractum eſt

contra eum, quando exſulatus eſt & perſecutione pulſus a Roma navigio uſque Byzantium. Hæc in mente habens ego humilis & peccator famulus veſter, quædam quidem exterius ſolicitudine multa addiſcens; plurimorum autem proprie contemplator factus, indignus miniſterii beatiſſimi & pretioſi ſacerdotis noſtri, judicavi litteris reminiſci, & nota facere, claraque conſtituere vobis benedictis, atque per vos omnibus fidelibus & zelum habentibus culturæ divinæ: quatenus cognoſcentes, cum cordis mœſtitudine mecum illum propheticum ſermonem proferatis: *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die & nocte* contritiones catholicæ eccleſiæ & omnium Chriſtianorum; immo perditionem, propter ea quæ acta ſunt in beatum & Deo plenum ducem veritatis & prædicatorem? Verumtamen Deo gloria, qui dedit ei virtutem & ſufferentiam ſtabilem in tentationibus quæ ſupervenerunt ei a contrariis virtutibus & viris, in expugnando & viriliter dimicando pro cultu Dei, infragabiliter & ſpe firma uſque ad mortem ponens animam ſuam: utpote imitator ejus, qui eum conſtituit athletam Dominus ejus, ad informationem pro veritate dimicare. Ea equidem, quæ inibi Romæ geſta ſunt in beatum & adamantinum ſpiritualem patrem, ſacerdotumque principem dominum Martinum, & vos ſcitis, qualibus periculis luctatus eſt: videns gladios vibratos & acutos confertos adinvicem, tentos a pluribus militibus paratum habentibus inficere enſes, & commutare a vita beatum, in circuitu altaris adſtantibus, & in toto templo catholicæ eccleſiæ Romæ, quæ cognominatur Conſtantiniana: in qua ſacerdotio fungens recubabat in foribus & grabato ipſe beatus æger: & quomodo contritus animis, & artubus conſtrictus, impulſus & expulſus, raptus & extractus ex apoſtolico throno, in quo Deus eum conſtituit loco, inſpectorem ſui apoſtolum, & prædicatorem orthodoxum veritatis. Sed vere iſte non fecit pretioſiorem animam ſuam ſe: ſed poſuit eam uſque ad mortem, imitans, ſicut dictum eſt, Dominum ſuum dicentem: *Bonus paſtor animam ſuam ponit pro ovibus ſuis*, quo ſalvaret ubique errantem & perditam plebem ab inſurgentibus noſtris temporibus hæreticis. Traditus igitur Romæ de catholica eccleſia ſancti Joannis, potentibus hujus ſæculi, his qui hoc erant miniſterio digni miniſtri, atque cuſtodibus, depoſitus eſt ad portum, & conjectus eſt in lembo: & navigantibus, ſicut ſcitis, euntibuſque juxta Avidum, in inſulam quæ vocatur Naxos, non conceſſerunt beato illi apoſtolico viro cuſtodes penitus contingere terram, dolentibus prorſus pedibus ejus, cum ipſi per loca conferrent, & omnino *quieſcerent. Hi autem qui per loca erant ſacerdotes, & ceteri fideles regionis ipſius, dirigebant munera beato illi cauſa utilitatis ejus, non parvæ multoties quantitatis; quas quidem directas ſpecies & quantitates cuſtodes beſtiales continuo coram eo diripiebant, improperioſa & amara plurima congerentes in eum. Eos autem, qui munuſcula detuliſſent, injuriis & verberibus afficientes dimittebant, dicentes ad eos: Quoniam quicumque diligitis iſtum, inimici eſtis reipublicæ. Numquidnam hoc ſolum ei non valebat inferre dolorem incomparabilem, ſuper infirmitatem quæ eum ægre deprimebat? Exinde igitur præmittentes ab Avido quemdam, cuſtodes qui retinebant eum, nuntiaverunt in Byzantio adventum & captionem ejus, proferentes adverſus eum plurima mala: hæreticum & rebellem. Deique adverſarium proclamantes, & ſubvertentem univerſam terram Romanorum. Cumque tandem perveniſſet Byzantium beatus ille ſeptimo decimo die Septembrii menſis, in portum juxta Euphemiam prope Arcadianon, reliquerunt eum a mane miniſtri uſque in horam decimam recubantem in grabato navis: eratque, ſicut ſcriptum eſt, ſpectaculum omnibus angelis & hominibus. Accedebant enim varii homines, quos propter feralem mores lupaces dixerim; & ſubrogati, ut conjicio, talia contra ſanctum Papam agebant, qualia Chriſtianis dici non oportet. Morantibus nobis in litore, tota die eram incedens dolore plenus & amaritudine, eo quod viderem talem ſanctum virum ita dejectum: non ſolum autem, ſed & talia eloquia a quibuſdam ethnicis prolata contra eum, nihil aliud quærebam, niſi ut auferretur anima mea a me. Dehinc circa ſolis occaſum venit quidam ſcriba nomine Sagoleva cum multis excubitoribus: & auferentes de lembo poſuerunt in geſtatorio, duxeruntque in cuſtodiam excubitorii, quæ cognominatur Prandearia; & fecit eum incluſum ſub multa cuſtodia, præcipiens excubiti cuſtodibus, ut nullus penitus ſciret civitatis, quia eſt in eodem excubitu. Fecit ergo ſanctus idem apoſtolicus clauſus, & ſine participatione penitus ſermonis alicujus, nonaginta tres dies. In ipſa vero nonageſima tertia die, quæ eſt dies paraſceve, mane tulerunt eum de cuſtodia, conſtituendum in cella ſacellarii, jubentes pridie convenire omnem ſenatum; quod & factum eſt. Juſſerunt autem eum introducendum, & introduxerunt in portatoria ſella: erat enim penitus æger, præcipue autem illis diebus, præ navigatione & afflictione cuſtodiæ per tot dies effectæ. Intendens autem in eum primus, qui præſidebat ſacellarius cum reliquis principibus a longe, juſſit eum ſurgere a ferculo, & ſtare. Annuentibus quibuſdam miniſtrorum non valere eum ſtare, turbatus præ multa ira ſacellarius exclamavit, cum eo autem & quidam de cuſtodia, ſurgere eum & adſtare cenſuræ ſubnixum hinc inde; quod & factum eſt. Sacellarius autem inquit ad eum: Dic miſer, quid tibi mali intulit Imperator? Tulit a te aliquid? oppreſſit te vi? Ille autem tacebat. Tunc ait ad eum ſacellarius imperativa voce: Non reſpondes? ecce nunc ingredientur accuſatores tui. Et continuo cum ſermone introducti ſunt plurimi accuſatorum contra eum. Omnes autem erant mendacii filii, & diſcipuli eorum, qui Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum necaverunt. Contradicebant vero ſancto viro, quemadmodum præmoniti fuerant. Erant enim voces eorum præmeditatæ & præparatæ. In quibus quidam eorum paulo ante interrogati ut teſtimonium perhiberent, tentabant dicere veritatem, ſicut mos eſt; & continuo turbati qui prætendebant certamen hoc, incipiebant validis minis increpare eos, donec ſuaderent eis proferre quæ erant convenientia in mortem beati & juſti viri. Contemplatus ſanctus Papa introëuntes teſtificari, ſubridens dixit: Iſti ſunt teſtes? ſic habet ordo? Erant enim primi ingredientes nomine quidem milites, lupaces autem & beſtiales ſententia: & quidam eorum qui erant Olympii, cum quibus erat & Andreas, qui fuerat ejus notarius. Erant autem inter accuſatores infelices Imericus & Therinus, & reliqui numero quaſi viginti, primores milites & reliqui accuſantes. Jurabant autem ad ſancta evangelia, & ſic teſtificabantur. Primicerius ſane omnium accuſantium erat Dorotheus patricius Ciliciæ: qui jurans dixit, quoniam quinquaginta capita ſi haberet, non oporteret eum vivere, eo quod ſolus ſubvertit & perdidit univerſum occidentem, & delevit: & re vera unius conſilii fuit cum Olympio, & inimicus homicida Imperatoris & Romanæ urbanitatis. Videns ergo juſtus vir introëuntes eos & jurantes ſine parcitate teſtificatores, compaſſus perditioni animarum eorum, ait ad eos qui præſidebant principes: Obſecro vos per Deum, nolite præparare eos jurare, ſed abſque ſacramento dicant quæcumque volunt, voſque

Joan. 4. 10.

Joan. 19. 11.

* Forte, non quieſcerent.

facite quæcumque vultis. Et quid opus eſt etiam jurando perdere illos animas ſuas? Ingreſſo equidem uno teſtium, & dicente, quoniam conjurationes fecit cum Olympio, & milites præparavit ut jurarent: interrogatus Deo pretioſus vir, ſi hæc ita ſe haberent, reſpondit: Si vultis audire veritatem, dico vobis ſequentia; & cœpit dicere. Quando factus eſt Typus, & directus Romam ab Imperatore: Et hoc tantum dicente beato illo, aliud quid non conceſſum eſt loqui. Sed continuo ante omnes incipiens cum clamore Troilus, inquit: Non inferas nobis hic de fide: de duello nunc ſcrutatis: quoniam & Romani, & nos Chriſtiani ſumus & orthodoxi. Et reſpondit idem vir juſtus. Utinam: Verumtamen invenietis me in illa die tremendi examinis teſtem etiam in hoc. Denuo inter accuſantes teſtes, ait ad eum præfectus Troilus: Qualis homo es tu, quoniam cernens & audiens talia contra Imperatorem nitentem effodiendum Olympium, non prohibuiſti eum, ſed e contra conſenſiſti ei? Ad quem continuo dixit ipſe beatus apoſtolicus Papa: Dic Domine Troile, quando ſicut ſcitis etiam vos, & nos audivimus, Georgius a magiſtratibus, qui erat ex monachis, ingreſſus eſt huc in urbem a caſtris, & talia verba locutus eſt, fecitque res tales; ubi eras tu, & qui ſunt tecum, quoniam non reſtitiſtis ei: ſed e contra concionatus eſt vobis, & quos voluit palatii exſulavit & prohibuit? Iterumque ſub Valentino, cum præcepto Imperatoris indutus eſt purpura, & conſedit ei, quo ieratis vos? non eratis hic? cur ergo non prohibuiſtis eum dicentes, Non attingas res non opportunas tibi? nonne omnes e contra conveniſtis ei? Quomodo habebam ego tali viro adverſus ſtare, habenti præcipue brachium univerſæ militiæ Italicæ? an potius ego illum feci Exarchum? Verumtamen denuo obſecro vos per Dominum, quodcumque vultis & definitis fieri in me, citius explete. Novit enim Deus, maxima mihi dona tribuiſtis, quacumque me clade jugulaveritis. Percontatus autem quemdam de miniſtrantibus, Sagolebam videlicet, ſacellarius, ſi ſunt foris alii aliqui, qui debeant teſtificari: reſpondit ſcriba: Sunt, Domine, plurimi alii. Deficientes autem hi qui præſidebant, ſancto & venerabili adſtante viro in conſpectu eorum, & potiſſimum Spiritu eum ſancto firmante, dixerunt ſufficere teſtes. Erat quippe interpres eorum, quæ a ſancto dicebantur, verborum, Innocentius conſul filius Thomæ, qui erat ab Africa; & cum interpretaretur ea quæ a beato viro dicebantur, non ferebat, videns ignita jacula ſancti Spiritus a Deo honorabili viro contra eos prolata: ait ad Innocentium cum furore: Cur nobis interpretaris quæ dicit? noli dicere quæ dicit. Surgens ergo continuo ſacellarius cum plurimis qui conſederant ei, ingreſſus eſt nuntiare Imperatori quæque ipſe voluit. Eduxerunt autem ſanctum apoſtolicum virum de cella judicii, magis autem ex aula Caiphæ, in geſtatorio ſedili ſedentem: & ſtatuerunt eum in medio atrii quod erat ante cellam ſacellarii, & imperialis ſtabuli, quo conſueverat omnis populus convenire & exſpectare ſacellarii ingreſſum. Circumdederunt eum excubitores, eratque omnibus ſpectaculum formidabile turbis. Poſt paululum ergo, juſſerunt inferri eum in ſolarium expoſitionis, ut eſſet ibi: quatenus proſpiceret Imperator per cancellos triclinii ſui ea quæ futura erant fieri. Erat itaque multitudo populorum uſque ad hippodromium conferta convenientium illic. Statuerunt ergo reverentiſſimum virum in medio ſolarii diſpoſitionis, præſentia totius ſenatus ſubnixum hinc & inde. Facta eſt ergo conſtipatio ſubito non minima: & exiens ab Imperatore ſacellarius apertis januis triclinii in ſolarium, dividere univerſum populum juſſit. Venienſque ad ſanctum ac venerabilem virum Martinum Apoſtolicum, dixit ad eum: Vide quomodo Deus te duxit, & tradidit in manus noſtras. Tu nitebaris contra Imperatorem, quid tibi ſpei erat? Ecce dereliquiſti Deum, & dereliquit te Deus. Et continuo exclamans ſacellarius, quemdam adſtantium excubitorum tonſorem præcipit ſine mora aufere pſachnion ſummi & apoſtolici atque præcipui paſtoris omnium Chriſtianorum: qui orthodoxam ſanctorum patrum & ſynodorum confeſſionem, hoc eſt, fidem confirmavit; & novi erroris exortos auctores, novos videlicet hæreticos, cum impiis dogmatibus eorum canonice & ſynodice anathematizavit. Cum ergo incidiſſet pſachnion beati viri excubitor, & corrigiam compagiorum ejus, ſtatim tradidit eum ſacellarius præfecto urbis, dicens: Tolle eum, Domine præfecte, & continuo membratim incide illum. Cum his autem omnibus juſſit adſtantibus anathematizare eum; quod & fecerunt. Non reſponderunt autem hujuſcemodi voci viginti virorum animæ. Sed omnes quique hoc ipſum videbant, & ſciebant quia eſt Deus in cælo conſpector eorum quæ fiebant, demiſſo vultu cum multa mœſtitudine recedebant tribulati. Suſcipientes ergo eum carnifices, exuerunt exterius ejus pallium ſacerdotalis ſtolæ, & ſcindentes alas tunicæ, quæ erat interius a ſummo uſque deorſum, circumpoſuerunt ferrea vincula in ſanctam ejus cervicem, & per omne corpus ejus trahentes eum vi, non conceſſerunt penitus ei alicubi reſidere, & animam refocillare: ſed a palatio duxerunt eum publicantes & deboneſtantes per medium civitatis ad prætorium, & gladius coram eo. Erat autem dolor magnus beato illi, & inenarrabilis; oppido enim erat fetlus & infirmus, præ tantis incommodis futurus relinquere animam a preſſura paſſionum & tenuitate corporis. Attamen gaudens ſpe confortabatur in Domino: & quo magis cum afflictione & vi trahebatur, eo ſereno obtutu ductus cum multa conſtantia animæ juſtus, cum uno ſolummodo indumento a ſummo diſciſſo in duas partes, & fune cinctorio ſequebatur, adeo ut interiora ejus quodammodo nuda panderentur. Et multifaria quidem continuo populorum conſpectis quæ fiebant, gemebant, ut veritatem dicam, & lacrymabantur. Pauci autem miniſtrorum ſatanæ gaudebant, & ſubſannabant; & capita tranſeuntes, ſicut ſcriptum eſt, movebant, dicentes: Ubi eſt Deus ejus, & ubi fides ejus, & ubi doctrina ipſius? Qui cum veniſſet in prætorium deboneſtatus, & a carnificibus vinculatus cum gladiis, conjecerunt eum in unum carcerum cum homicidis: & poſt unam quaſi horam tulerunt eum inde, & tranſpoſuerunt in eam quæ dicitur Diomedis cuſtodia, in prætorio præfecti. Tanta autem inſtantia & vi trahebant eum vinculis nexum, ut dilaniarentur crura & poplites ejus, & ſanguis effluereret per aſcenſum ſcalæ ejuſdem cuſtodiæ. Sunt enim ſcopuloſi & aſperi valde, ac penitus in altum porrecti gradus. Erat autem ipſe beatus præſentis vitæ proximus jam carere, ſuppliciis anima deficiente etiam ante gladium, cum jam non valeret conſcendere cum ſe trahentibus. Introducentes ergo eum quomodocumque in cuſtodiam, decidentem ſæpius & ſurgentem, poſuerunt in ſcamno indutum calibis & catenis. Tunc enim, quando traditus eſt a Caipha Pilato ut crucifigeretur, hoc eſt, a præfecto, continuo cum exuerent eum carnifices, graviter algoribus vexabatur; erat enim intolerabilis hiems. Impoſuerunt ei graviſſima ferri pondera: & nullus aderat ei hominum ejus proprius, excepto uno ſolummodo clerico adoleſcente: quique commanens ei in cuſtodia, & ſuperſtans lamentabatur magiſtrum, ſicuti Petrus. Erat etiam convinctus magiſter cuſtodiæ eidem beato: quoniam ſic

erat mos, ut futurus pati per gladium convinceretur A magiſtro cuſtodiæ. Erant ergo duæ mulieres, genitrix & nata, prænominatæ cuſtodiæ claves tenentes: quæque aſpicientes importabilem dolorem ſancti illius, qui inter tot pœnarum genera, quæ aderant, algore quatiebatur duriſſimo; motæ compaſſionibus quærebant aliquam exhibere miſericordiam cum eo, & contegere eum: ſed non audebant propter convinctum & cuſtodientem carnificem. Putabant enim actutum venturam cenſuram ut trucidaretur. Poſt quaſdam vero horas, cum vocaſſent quidam ab imo ex ordine militari magiſtrum vigiliæ carnificum, deſcendente eo, una mulierum ergaſtulorum illorum pietatis viſcere ducta, accedens amplectenſque bellatorem Chriſti & apoſtolicum patrem, portanſque reclinavit eum in B proprio toro ſuo, contegens utiliter & involvens. Manſit autem uſque ad veſperum ſine voce. Veſpere autem facto, miſit ad eum Gregorius præfectus eunuchus ex cubiculariis majorem domus ſuæ, cum parvis cibariis, qui refecit eum, dicens: Ne deficias in tribulationibus, confidimus in Deum, non morieris. In quo magis aggravatus ille beatus ingemuit. Abſtulerunt autem ferrea vincula continuo ab eo. Sequenti vero die abiens Imperator in patriarchium viſendi gratia Paulum patriarcham, (proximus enim erat morti) narravit ei quæ conſummata ſunt in ſanctiſſimum virum. Ingemiſcens vero Paulus, & converſus ad parietem dixit: Hei mihi! & hoc ad abundantiam judiciorum meorum actum eſt. Percontatus autem ab C Imperatore quamobrem hoc dixerit, reſpondit: Numquidnam, Domine, non eſt miſerabile talia pati pontifices? Tunc attentius adjuravit Imperatorem ſuffi-cere ei in his quæ paſſus eſt, nihilque amplius ſuſtinere. Unde audiens beatus ille ac apoſtolicus vir, quod non ſuſcepit quod exſpectabat, non gratum habuit tale promiſſum, ſed penitus mœſtus effectus eſt. Feſtinabat enim explere bonum certamen, & abire ad eum quem deſiderabat. Interea defuncto Paulo, & Pyrrho reſidere nitente, atque quibuſdam eccleſiæ contradicentibus & prohibentibus, libellumque ejus publicantibus in palatio, aſſerentibuſque quoniam & a beatiſſimo Paulo anathematizatus eſt: Pyrrhus reprobatus eſt ſacerdotio propter libellum quem fecerat Romæ; & D multa commotione facta, poſt dies octo defuncto Paulo, dirigitur ab Imperatore ad Diomedis cuſtodiam ad magnanimum Papam Demoſthenes reſcriptor & collaborator ſacellarii, & libelliſius cum eo. Intrantes vero dixerunt ad eum: Dominator noſter eximius Imperator miſit nos ad te, dicens: Ecce in quanta gloria prius conſiſtens, in qualem ordinem teipſum duxiſti; nemo tibi fecit hoc, ſed tu ipſe tibimetipſi. Ipſe autem nihil aliud reſpondit, niſi ſolum hoc: Gloria & gratiarum actio per omnia ſoli immortali regi. Dicit ad eum Demoſthenes reſcriptor. Significavit tibi dominator: Dic nobis ea quæ de Pyrrho expatriarcha hic & Romæ ſubſequenter geſta ſunt. Pro qua cauſa abiit Romam? juſſus, an proprio pro-E poſito? Reſpondens ſanctus Papa dixit: Proprio propoſito. Ait Demoſthenes: Libellum illum quomodo fecit? compellente aliquo? Reſpondit ſanctus vir: Nemine, ſed propria propoſitione. Demoſthenes inquit: Veniente Pyrrho Romam, quomodo ſuſcepit eum ſanctus vir Theodorus deceſſor tuus Papa? uti epiſcopum? Reſpondit æquanimis Papa: Et quomodo non? qui prius quam veniret Pyrrhus Romam, manifeſte ſcripſit huc, hoc eſt, beatus Theodorus ad Paulum, utpote ad eum, qui indecens fecerit, & alterius thronum invaſerit. Deinde autem ſponte ſua eodem Pyrrho veniente Romam ad veſtigia beati Petri, quomodo non haberet eum ſuſcipere præceſſor meus, & honorare, utpote epiſcopum? Reſpondens Demoſthenes dixit: Vere veritas ſic ſe habet. Unde autem ſumebat ea quæ ad uſum ſui corporis erant neceſſaria? Dicit beatus: Manifeſte de patriarchio Romano. Ait concertator: Qualis panis dabatur ei? Reſpondit honorabilis vir: Vos, Domini mei, neſcitis eccleſiam Romanam? Dico enim vobis, quia quiſquis venit illuc miſerabilis homo hoſpitari, omnia ad uſum præbentur ei, & nullum immunem ſuis donis ſanctus Petrus repellit venientium illuc: ſed panis mundiſſimus & vina diverſa dantur non ſolum ei, ſed & hominibus ei pertinentibus. Si ergo in miſerabilibus hominibus hæc fiunt, qui venit etiam honorabilis ſicut epiſcopus, qualem ſumptum habet ſuſcipere? Dicit ad eum Demoſthentes: Nos didicimus, quia vi fecit libellum Pyrrhus Romæ, & quia lignea vincula ſuſtinuit, & multa dolenda paſſus eſt. Reſpondit vir ille beatus, & dixit: Nihil tale factum eſt. Nam niſi quia formidine aliqui tenentur, non poſſunt forte loqui veritatem. Hic ſunt Conſtantinopoli plurimi, qui tunc erant Romæ, & ſciunt quæ ibi geſta ſunt. Ex quibus interim ſupereſt Plato patricius, qui tunc exarchus erat, quique direxit homines ſuos tunc ad Pyrrhum Romam; percontamini eum de his ſi mentior. Verumtamen, quid volumus plurima quærere? Ecce in manibus veſtris retinetis me, & quodcumque vultis conſummate in me: Deo indulgente in veſtra eſt poteſtate. Utique ſi membratim inciditis carnes meas, ſicuti præfecto juſſiſtis cum me traderetis, non communico eccleſiæ Conſtantinopolitanæ. Ecce hic ſum, examinate me, & tentate, & invenietis experimento gratiam Dei, & fidelium ſervorum ejus. Iterum Pyrrhus in medium venit, qui totiens anathematizatus & nudatus eſt divino honore. Stupefactus autem Demoſthenes reſcriptor, & admirans ſuper hac voce æquanimis Papæ audaciam atque conſtantiam pro Chriſto inmorte ſua, (equidem ad hoc poſitus erat calix paſſionis:) ſimiliter & hi qui conſequentes erant ei ſtupentes, accepto libellario ſeriatim cuncta dicta a beato viro conſcribentes, receſſerunt. Fecit ergo reverentiſſimus Papa in eodem Diomedis ergaſtulo octoginta quinque dies poſt primas nonaginta tres, hoc eſt, omnes ſimul CLXXVIII. Venit igitur Sagoleba ſcriba, dicens, quia juſſus ſum auferre te hinc, & transferre in domum meam, & poſt dies duos dirigere te quo juſſerit mihi ſacellarius. Interrogante autem Papa quo ducendus eſſet, vel in quem locum, noluit ei dicere. Rogabat ergo ſanctus ille, ut fineretur in eadem cuſtodia, quouſque exſularetur, & ad horam auferretur de cuſtodia; & nec hoc conceſſum eſt ei. Sed circa occaſum ſolis dicit venerabilis Papa his qui erant in ergaſtulo: Accedite, fratres, vale faciamus: quia ecce nunc aderit qui auferat me hinc. Et hæc dicente eo, hauſerunt ſinguli calicem. Et ſurgens ſereno vultu cum multa conſtantia atque gratiarum actione, dicit ad unum concurrentium ſibi dilectum, qui erat ibi: Veni, Domine frater, & da mihi pacem. Erant porro præcordia fratris illius, ſicut mihi ipſe referebat in illa hora, qualia, ut conjicio, diſcipuli illius contemplantis Dominum in cruce. Non valens ergo, ut aiebat, cohibere ſeipſum, vocante eum beato ad oſculum, irrugiit frater ut leo. Cum eo autem inibi præſentes omnes lamentabantur terribili lamento. Anxiatus in hoc vir beatus flagitabat omnes ne ita facerent, ſereno obtutu dicens. Et impoſitis venerabilibus manibus ſuper verticem ejus, ſubridens ait: Bona ſunt hæc, domine frater? hæc ſunt opportuna, & te oportet ita facere? hæc ſunt pacis? cum e contra nunc debeas gaudere ſuper me. Ad quem illico cum contritione cordis reſpondit frater: Deus novit, famule Chriſti. Læ-

tor in gloria, qua dignatus est Christus Deus noster propter nomen suum hæc te omnia pati: sed lamentor omnium perditionem. Salutantes ergo omnes eum, recesserunt. Veniens igitur continuo scriba, & auferens eum, intulit in domum suam. Dictum est ergo, quia in Chersonam exsulatur; & post dies aliquot cognovimus, quia illuc clanculo navigio transvectus est ipse sanctissimus apostolicus vir. Veniens ergo illuc, post dies aliquot scripsit epistolam in Byzantium ad quemdam sibi carissimum, ex illis videlicet, qui hunc propter Dominum, & ob rectam fidem ejus amabant. Cum esset in magna tribulatione & exsilio idem sæpe dictus pater noster sanctissimus constitutus, postulans aliquarum specierum subsidia, propter multas & frequentes, gravesque ægrimonias corporales, angustiasque omnimodas regionis illius, eo quod nihil ibi inveniretur, præcipue triticum; quod quidem illic nominabatur, non autem inveniebatur. Unde cum jurejurando scripsit, quia navicula illo veniente, & parum tritici habente ad commutationem salis, vix potuerit emere ex eo unum tritici modium quatuor solidis, cum multis & hoc precibus. Diversas autem angustias scripsit sancta ejus anima pati se ibi: non solum corporalibus angustiis, sed etiam habitantium & dominantium ibi malis oppressus, ita ut penitus contritus male pejus moreretur, suasione videlicet dominantium in Byzantio. Quamobrem quæso vos ego humilis & peccator famulus vester, a Deo honorabiles patres, ut quemadmodum ego visa mihi & audita diligentissime declaravi vobis, hoc est, imminentes temptationes beatissimo Papæ propter rectam confessionem in Christo Domino, & propter anathematismum in novos factum hæreticos: quamquam ex multis, parva tamen quæ potui dirigere, scripsi: ita & vos zelum habentibus cultoræ Dei, explicate eadem, & hortamini imitari eum, & traditiones sanctorum patrum retinere secundum imitationem ejus, & non communicare omnino contraria sentientibus. Obsecrantes etiam pro me indigno famulo qui scripsi, quo cum eo & vobiscum inveniam misericordiam a Christo Deo nostro in sæcula, amen. Obiit autem idem sanctissimus ter beatus Apostolicus Martinus Papa, recens revera confessor & martyr Christi Dei nostri, in eadem exsulatione Chersonæ, juxta ejusdem ad Dominum Deum petitionem, quam obtulit ei cum lacrymis, exiens de navi, & calcans terram illam, id est, ut in ea finiret vitam, bonum certamen certans, cursum martyrii consummans, & bonam fidem servans, mense Septembrio, die sextadecima, in qua felicissimæ martyris & fidem custodientis orthodoxam Euphemiæ pretiosissima & beatissima secundum anni circulum celebratur memoria, indictione quartadecima. Positus est autem in tumulis sanctorum extra muros Chersonitarum civitatis quasi stadio uno, in pretiosissimo & reverendissimo templo sanctissimæ & præ omnibus sanctis colendæ, castissimæ & immaculatæ, perbenedictæque glorioſissimæ & excellentissimæ omnium creaturarum, gratia plenissimæ, gaudium facientis & tribuentis Dominæ nostræ, proprie natura & veritate solius Dei genitricis semper virginis Mariæ, quæ cognominatur Blachernes: factus typus imitabilis omnibus, qui bene vivere & decertare elegerint & voluerint, pro ea, quæ veriſſime est veritas. Cujus virginis, cujusque confessoris intercessionibus, Christus verus Deus & salvator noster, qui ineffabiliter & sine semine ex ea processit propter genus humanum, custodiat & conservet nos, & omnes fideliter audientes, omnemque populum quem acquisivit in sinceritatem fidei & conversationem, in pace & dilectione perfecta, & omni justitia usque in finem. Cui est cum Deo Patre & Spiritu sancto in deitate una substantia, æquus honor, virtus eadem, sine tempore regnum, semper principium, sceptrum juge, gloria perpes, majestas similis, per infinita sæcula. Amen.

Anno Christi 655.

XVI.

AD QUEMDAM SIBI CARISSIMUM.

De exsilii sui calamitate.

Ex eodem Simeonide.

INdicamus germanæ caritati vestræ, Domine frater, quia postquam egressi sumus ex eo quod Ieron dicitur a Constantinopoli, navigantes sancta quinta feria cœnæ Domini, pertransivimus Pharum, per diversa loca transmeantes Idibus Maiis, & Chersonem pervenimus. Ergo gerulus harum, qui præsentem vobis tradit epistolam, post triginta dies post nos a partibus Byzantii venit Chersonem. Et gavisi sumus super adventum ipsius, æstimantes quod expensæ missæ nobis ab Italia essent in terram hanc, quæ deberent nos eo veniente consolari. Et cum interrogassemus, cognovimus ab eo, quod nihil huc detulerit ab Italia; & miratus sum, & glorificavi Deum meum etiam in hoc, quoniam sicut scit, tribulationes nostras dispensat; maxime cum fames in hac terra & necessitas talis esset, ut panis in ea tantum nominetur, non tamen penitus videatur. Quoniam nisi mittantur nobis ex partibus illis sumptus, vel a patribus Ponti, hic vivere omnino nequimus. Spiritus enim promptus est, caro vero infirma, ut etiam ipse nosti. Neque enim dispensatio quævis potest in hac terra ullatenus inveniri in solatium saltem modici sumptus. Si ergo, ut dictum est, transmissum fuerit illinc frumentum, & vinum, aut oleum, & alia quædam quoquo modo, festina prout potueris mittere nobis. Neque enim hujusmodi mala, ut reor, ostendi sanctis, qui ibidem sunt, vel his qui sunt ecclesiæ illius, ut usque adeo mandatum Domini parvipenderent: præsertim cum apostolus Philippensibus scripsit, gratias agens eis, quod & Thessalonicam & semel & bis in usum sibi miserint, ubi & subdit: *Habeo autem omnia, & abun-* *Philipp. 4. 18.* *do.* Si enim peregrinos illic, id est, Romæ, ita reficit sanctus Petrus; quid dicemus de nobis, qui proprii servi ejus sumus, & saltem ad momentum ministravimus ei, & in tali exsilio & afflictione consistimus? Cognitionem autem feci ad dilectionem vestram quarumdam specierum, quæ comparari debent illic; & horum, quæso te, more solito curam habeto, ut nosti, ad emendum & mittendum nobis propter multas necessitates nostras, & frequentes infirmitates.

XVII.

EJUSDEM ARGUMENTI cum superiore.

Ex eodem P. secundo Simeonide.

OMne desiderium habemus semper litteris nostris caritatem vestram consolandi, & relevandi vos a solicitudine quæ vobis de nobis est: vobiscum vero & omnes sanctos & fratres nostros, qui curam nostri propter Dominum gerunt. Ecce & in præsentiarum scribo vobis quæ coartant nos. Veritatem dico in nomine Christi Dei nostri. Remoti enim ex omni mundana turbatione, & depositi a peccatis nostris, ecce & ipsa vita caruimus. Siquidem hi qui in hac regione habitant, omnes gentiles exsistunt: & gentiles mores acceperunt hi, qui hic habitare noscuntur; nullam caritatem prorsus habentes, quam jugiter hominum natura & inter ipsos quoque barbaros crebra compassione demonstrat. Novit itaque Deus, nisi ex naviculis, quæ veniunt ex partibus Romaniæ, ut hi qui hic sunt, nun-

cupant, partes videlicet Græcorum Ponticas partes vocantes. Nam nec ſemel de regione iſta uſque ad unum trimiſium frumentum potui comparare: ſed nec alterius cujuſcumque generis ſpeciem, niſi, ut prædictum eſt, ex naviculis quæ huc raro veniunt, ut ſale onuſtæ recedant. Sic potuimus emere tres vel quatuor modios nomiſmate, uſque ad præſentem Septembrium menſem. Uſque nunc vero non potuimus de novis geniminibus emere, niſi uno nomiſmate modios quatuor. Miratus ſum autem, & adhuc miror indiſcretionem & incompaſſionem omnium qui quondam mihi pertinebant, & amicorum meorum ac propinquorum: quia ſic funditus infelicitatis meæ obliti ſunt, & nec ſcire volunt, ut invenio, ſive ſim ſuper terram, ſive non ſim. Miratus quoque multo magis ſum in eos, qui ſunt ſanctiſſimæ apoſtoli Petri eccleſiæ, quoniam tantam dederunt operam de corpore ac membro ſuo, id eſt, ſuper dilectione noſtra, ad reddendos nos ſine ſolicitudine, ſaltem ſuper corporali uſu, quotidianoque ſumptu. Nam etſi aurum eccleſia ſancti Petri non habet, frumento tamen & vino, & aliis neceſſariis expenſa non caret per gratiam Dei, ut modicæ ſaltem exhibitionis curam geſſiſſent. Qualem putas conſcientiam habemus exhibendi ante tribunal Chriſti, accuſantibus omnibus tunc & rationem reddentibus hominibus, qui ex eodem luto & maſſa conA ſiſtunt? Quæ formido eſt, quæ cecidit ſuper homines ad mandata Dei minime facienda, aut timor ubi non eſt timor? An ſubtractione uſque adeo nos ſpiritus maligni operiunt? An ita inimicus omni plenitudini eccleſiæ apparui, & adverſarius illis? Verumtamen Deus, qui omnes vult ſalvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, per interceſſiones ſancti Petri ſtabiliat corda eorum in orthodoxa fide, & confirmet contra omnem hæreticum, & adverſariam eccleſiæ noſtræ perſonam, & immobiles cuſtodiat, præcipue paſtorem qui eis nunc præeſſe monſtratur: quo in nullo prorſus decidentes, vel declinantes, aut dimittentes eorum, quæ in conſpectu Domini & ſanctorum angelorum ejus in ſcriptis profeſſi ſunt, uſque ad puſillum quippiam, una cum humilitate mea coronam percipiant juſtitiæ orthodoxæ fidei de manu Domini & ſalvatoris noſtri Jeſu Chriſti. De humili namque hoc corpore meo & ipſi Domino cura erit, ut ſibi gubernare placet, ſive in tribulationibus indefinentibus, ſive in modico refrigerio. Dominus enim prope eſt, & quid ſolicitus ſum? Spero quippe in miſerationes ejus, quod non tardet modo finire meum quo juſſerit curſum. Omnes veſtrates propter Dominum ſalutate, & omnes qui pro Dei amore meis compaſſi ſunt vinculis. Deus excelſus potenti manu ſua protegat vos ab omni temptatione, & ſalvet in regnum ſuum.

B

ANNO CHRISTI 649.

CONCILIUM LATERANENSE,

ANNO CHRISTI 649.

In quo centum & quinque epiſcopi, Typo Conſtantis Imperatoris proſcripto, Monotheliterum hæreſim, ejuſque promotores, Cyrum Alexandrinum, Sergium, Paulum, & Pyrrhum Conſtantinopolitanum condemnarunt, anno Domini DCXLIX. tempore Martini Papæ celebratum.

Ἀρχὴ σὺν Θεῷ τῆς πεπραγμένων τῆς ἁγίας καθολικῆς συνόδου, τῆς γνησίως ἐν ταύτῃ τῇ μεγαλωνύμῳ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ, κατὰ ἀφόρισιν εὐσεβῆ ἤτοι κανονικὴν διάταξιν Μαρτίνου τοῦ ἁγιωτάτου καὶ πεισμακαρίου πάπα, καὶ πάσης ἐξαρχίας τῆς κατὰ πᾶσαν τὴν ὑφ' ἥλιον θείας ἱεραρχίας, εἰς σύστασιν καὶ ἐκδίκησιν τῶν πατρικῶν καὶ συνοδικῶν δογμάτων τῆς καθολικῆς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας.

Incipiunt Deo juvante acta ſanctæ & apoſtolicæ ſynodi, quæ facta eſt in eadem celeberrima antiqua Roma, ſecundum ſacram juſſionem, & canonicam procurationem Martini ſanctiſſimi ac terbeati Papæ, & totius præſidentis orbi ſub ſole divinæ hierarchiæ, ad conſtitutionem & defenſionem paternorum ac ſynodicorum dogmatum catholicæ ſecundum evangelium & Apoſtolicæ eccleſiæ.

SECRETARIUS I.

In Nomine Domini Dei Salvatoris Jeſu Chriſti, imperii domini Conſtantini piiſſimi Auguſti anno nono, ſub die tertio Nonas Octobris, indictione octava.

Condit Latine Labbeus, cum Bellovacenſi cod. mſ. post editionem quam publici juris antea fecerat.

PRæſidente ſancto ac beatiſſimo Martino Papa ſanctæ ſedis apoſtolicæ urbis Romæ, propoſitis ſacroſanctis & venerabilibus evangeliis in eccleſia Domini Dei & ſalvatoris noſtri Jeſu Chriſti, quæ vocatur Conſtantiniana, reſidentibus etiam viris venerabilibus, pariterque cum eo audientibus:

Maximo ſanctiſſimo Aquileienſi epiſcopo.

Deuſdedit ſanctiſſimo Caralitano epiſcopo.

Mauro Cæſenate epiſcopo, & Deuſdedit preſbytero, agentibus locum Mauri ſanctiſſimi epiſcopi Ravennatis eccleſiæ.

C

ΠΡΑΞΙΣ Α'.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ καὶ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ βασιλεύοντος τοῦ διαπάντου ἡμῶν Κωνσταντίνου τοῦ δοκιμωτάτου Αὐγούστου ἔτους ἐνάτου δ' πρὸ τριῶν νόνων ὀκτωβρίων ἰνδικτιῶνος ὀγδόης.

ΠΡαισιδεύοντος Μαρτίνου τοῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου πάπα τῆς ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς θεοβλήτου πόλεως, φανερωθέντων θείων ἁγίων καὶ ἱερῶν καὶ σεπτῶν διαγελίων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῇ ἐπονομαζομένῃ Κωνσταντινιανῇ· συναθροισθέντων αὐτοῦ καὶ συναριθμουμένων τῶν θεοφιλεστάτων ἐπίσκοπων·

Μαξίμου ὑπεπίσκοπου Ἀκυλείας.

Δευσδέδιτ ὑπεπίσκοπου Καράλεως.

Μαύρου ὑπεπίσκοπου Κεσένης, καὶ Δευσδέδιτ πρεσβυτέρου Ραβεννάτης, τὸν τόπον ἀναπληρούντων Μαύρου ὑπεπίσκοπου τῆς αὐτῆς Ραβεννατῶν πόλεως.

Σεργίου

a *Proſequuntur Græcam primus edidit e codice mſ. Ecclesiæ Panormitanæ prælatus primarius Franciscus Card. Barberinus, P. Philippus Labbe. Deſcripſerat etiam ille eadem ex cod. Vaticano epistolæ meæ.*

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO SEU SECA. I.

Σεργίου ὑπατείου Θιλιανῆς.
Ρεπαράτου ὑπατείου Μαντυεμανοῦ.
Επιφανίου ὑπατείου Αλβάνου.
Βενεδίκτου ὑπατείου Αιακάνου.
Ιουλιανοῦ ὑπατείου Ορτῶν.
Παπιανοῦ ὑπατείου Βίβωνος.
Μαξίμου ὑπατείου Πισαύρου.

A Sergio Templanenſi epiſcopo.
Reparato Manturianenſi epiſcopo.
Epiphanio Albanenſi epiſcopo.
Benedicto Aiaceno epiſcopo.
Juliano Hortano epiſcopo.
[a] Papinio Vibonenſi epiſcopo.
Maximo Piſaurenſi epiſcopo.

[a] al. Papiano.

Λευτιανοῦ ὑπατείου Λεοντίνης.
Βιάτωρος ὑπατείου Ορτῶνος.
Βωνίτου ὑπατείου Φορμίας.
Μαρτυρείου ὑπατείου Πραίνης.
Γερμανοῦ ὑπατείου Νουμαίνου.
Λαυρεντίου ὑπατείου [a] Πελουσίας.
Καρόσου ὑπατείου Φαραλίτου.
Μαρκιανοῦ ὑπατείου Μεβίας.
Βαρβάτου ὑπατείου Σουτρίου.
Καλομνίωσου ὑπατείου [b] Καλίας.
Ρωμανοῦ ὑπατείου Κιρίλλης.
Περεγρίνου ὑπατείου Μεσσάνης.
Κρεσκέντου ὑπατείου Λουκρίας.
Φήλικος ὑπατείου Ακριγέντου.
Μαρκελλίνου ὑπατείου Κλουσίου.
Γεμινιανοῦ ὑπατείου Βολατιρίας.
Μαριανοῦ ὑπατείου Ποπυλωνίου.
Λουμινόσου ὑπατείου Τυφέρνου.
Ποτεντίου ὑπατείου Βελλιτέρνης.
Μαύρου ὑπατείου Τουσκάνου.
Μαρτίνου ὑπατείου Γαβίνας.
Αδεοδάτου ὑπατείου Σπολέτου.
Ιωάννου ὑπατείου Πεστάνης.
Γαυδιόσου ὑπατείου Ρεάτης.
Λαυρεντίου ὑπατείου Ταυρεανῆς.
Ιωάννου ὑπατείου Τραπείων.
Λουμινόσου ὑπατείου Σαλέρνου.
Σαββατίου ὑπατείου Βουξέντου.
Ιωάννου ὑπατείου Ταρεντίνου.
Γουφίνου ὑπατείου Σιποντίνου.
Αδεοδάτου ὑπατείου Αμερίνου.
Γαυδιόσου ὑπατείου Καπούης.
Βονίτου ὑπατείου Φιρέντου.
Μαύρου ὑπατείου Σινιγαλλίας.
Μαυρόσου ὑπατείου Αγκώνος.
Βόνου ὑπατείου Φικλένης.
Φορτουνάτου ὑπατείου Αυξίμου.
Θωμᾶ ὑπατείου Λούνης.
Βονίτου ὑπατείου Φερέντου πολυμαρτίου.
Μαξίμου ὑπατείου Τροκαλίας.
Παχαλίου ὑπατείου Βλανδάς.
Λουμινόσου ὑπατείου Μαρσῶν.
Γλωσσίου ὑπατείου Καμερίνου.
Δικωρέτου ὑπατείου Τιβουρτίνου.
Αμαβίλου ὑπατείου Οστίας.
Αλβίνου ὑπατείου Πόρτου.
Παλούμβου ὑπατείου Φόνδης.
Θεοδοσίου ὑπατείου Κροτῶνος.
Σχολαστικίου ὑπατείου Φαίνσης.
Ηλία ὑπατείου Λιλιβέου.
Ακυλίνου ὑπατείου Ασσίσης.
Εὐσεβίου ὑπατείου Ατελλάνου.
Μαρτίνου ὑπατείου Κεντουκέλλων.
Ιουβεντίνου ὑπατείου Σταβίας.
Μαύρου ὑπατείου Σήνης.
Λέοντος ὑπατείου Λουκανοῦ.
Θεοδώρου ὑπατείου Ροσέλλης.

Luciano Leontinenſi epiſcopo.
Viatore Hortonenſi epiſcopo.
Bonito Forniano epiſcopo.
Majoriano Prænestino epiſcopo.
Germano Numanenſi epiſcopo.
Laurentio Perusino epiſcopo.
B Caroſo Faralitano epiſcopo.

Marciano Mebienſi epiſcopo.
Barbato Sutrino epiſcopo.
Calumnioſo Aleſino epiſcopo.
Romano Cerellitano epiſcopo.
Peregrino Meſſanenſi epiſcopo.
Creſcente Lucrenſi epiſcopo.
Felice Agrigentino epiſcopo.

Marcellino Cluſino epiſcopo.
Geminiano Volaterrano epiſcopo.
Mariniano Populonienſi epiſcopo.
Luminoſo Tiferniſtiberinorum epiſcopo.
Potentino Belliternenſi epiſcopo.
C Mauro Tuſcanenſi epiſcopo.
Martino Gavinate epiſcopo.

Adeodato Spoletano epiſcopo.
Joanne Peſtano epiſcopo.
Gaudioſo Reatino epiſcopo.
Laurentio Taurianenſi epiſcopo.
Joanne Trapeiano epiſcopo.
Luminoſo Salernitano epiſcopo.
Sabbatio Buxentino epiſcopo.

Joanne Tarentino epiſcopo.
Rufino Sipontino epiſcopo.
Adeodato Amerino epiſcopo.
Gaudioſo Capuano epiſcopo.
D Bonito Ferentinate epiſcopo.
Mauro Senogallienſi epiſcopo.
Mauroſo Anconitano epiſcopo.

Bono Ficuclenſi epiſcopo.
Fortunato Auximate epiſcopo.
Thomate Lunenſi epiſcopo.
Bonito Ferentoſpolymartio epiſcopo.
Maximo Trocalitano epiſcopo.
Paſchale Blandanæ epiſcopo.
Luminoſo Marſorum epiſcopo.

Glorioſo Camerino epiſcopo.
Decorato Tiburtino epiſcopo.
Amabile Oſtienſi epiſcopo.
E Albino Portuenſi epiſcopo.
Palumbo Fundano epiſcopo.
Theodoſio Crotonenſi epiſcopo.

Scholaſticio Fanenſi epiſcopo.
Elia Lilybætano epiſcopo.
Aquilino Aſſiſinati epiſcopo.
Euſebio Atellano epiſcopo.
Martino Centumcellenſi epiſcopo.
Lubentino Stabienſi epiſcopo.

Mauro Senate epiſcopo.
Læto Lucano epiſcopo.
Theodoro Roſellano epiſcopo.

ACTIO SEU SESS. I.

Andrea Hydruntenſi epiſcopo.
Juſto Tauromenitano epiſcopo.
Felice Panormitano epiſcopo.
Laurentino Tudertino epiſcopo.
Joanne Carinenſi epiſcopo.
Albino Signenſi epiſcopo.
Auguſtino Squillacino epiſcopo.

Joanne Rhegitano epiſcopo.
Barbaro Cumano epiſcopo.
Felice Tarracinenſi epiſcopo.
Opportuno Anagnino epiſcopo.
Firmino Blerano epiſcopo.
Jobiano Firmano epiſcopo.
Anaſtaſio Narnienſi epiſcopo.

Theodoro Tyndaritano epiſcopo.
Sapientio Numentano epiſcopo.
Maximo Meſinati epiſcopo.
Gratioſo Nepeſino epiſcopo.
Leontio Neapolitano epiſcopo.
Paſchale Thermitano epiſcopo.
Opportuno Piſano epiſcopo.

Donato Marianenſi epiſcopo.
Bonoſo Aletino epiſcopo.
Peregrino Liparitano epiſcopo.
Boethi[illegible]ornenſi epiſcopo.
Valentino Turritano epiſcopo.
Luminoſo [a] Bonenſi epiſcopo.
Creſcentio Libyenſi epiſcopo.
Stephano Popilienſi epiſcopo.

Callioniſto Hadrianenſi epiſcopo.
Joanne Vico-Sabinate epiſcopo.
Potentio Polenſi epiſcopo.
Leontio Faventinate epiſcopo.
Donato Saſſinate epiſcopo.
Joanne Unnogoritano epiſcopo.
Stephano Dorenſi epiſcopo.
Joanne Gabopolitano epiſcopo.
Victoriano Uzalenſi epiſcopo.

[a] *Græc. Bonoſienſi.*

Theophylactus primus notariorum Apoſtolicæ ſedis dixit:

Penetrantem cæloſ Jeſum in omni verbo & opere, ut condecet, imitando, veneranda veſtra beatitudo congregavit ad ſe ſanctos ejus ſacerdotes, ordinantes teſtamentum ejus ſuper ſacrificium immaculatum in odorem ſpiritualis ſuavitatis, propter commentatam novitatis adinventionem, quæ utique incognita eis non eſt, ſicuti nec alii cuiquam, in quo zelus pietatis conſiſtit. Verumtamen ut ab ea ſubtiliter enarretur in averſionem quidem hujuſmodi hæreſeos, conſervationem autem orthodoxæ fidei, pro quo videlicet regulari apoſtolicaque auctoritate congregavit eos beatitudo veſtra. Ideoque, utpote in ſapientia omnia perficiens, dignetur competenter modum enarrare hujus Deo placitæ in idipſum convocationis: quatenus geſta ſynodalia ordinabiliter initium conſequantur: adaperiens, ut concedet, rationem conventionis his qui congregati ſunt, & præſident ſanctiſſimis ſacerdotibus: quibus & præfulget per magnam atque apoſtolicam ſummitatem, præpoſitam omnibus ſacerdotibus, in univerſo mundo conſiſtentibus.

Habens igitur in ſe Dominum, qui dixit: *Aperi os tuum, & ego replebo illud*: aperientem labia prudenter, ut annuntiet os veſtrum laudem ejus, prædictæ rei intentum præcipiat enarrare: quoniam, ut ſcriptum eſt: *Audiens ſapiens ſapientior erit, & intelligens gu-*

Pſal. 80.

Prov. 1. 5.

A Ανδρέου Υδρουντίνου. ANNO CHRISTI 649.
Ιούστου Ταυρομενίτου.
Φήλικος Πανορμίτου.
Λαυρεντίου Τουδέρτου.
Ιωάννου Καρινῆς.
Αλβίνου Σιγνίου.
Αὐγουστίνου Σκυλλατίου.
Ιωάννου Ρηγίου.
Βαρβάτου Κυμαίου.
Φήλικος Ταρρακίνης.
Οπορτούνου Αναγνίου.
Φιρμίνου Βλερίου.
B Ιουλιανοῦ Φυρμιανοῦ.
Ανασταίου Ναρνίου.
Θεοδώρου Υνδαρίτου.
Σαπιεντίου Νουμέντου.
Μαξίμου Μεσίνου.
Γρατιώσου Νεπεσίνου.
Λεοντίου Νεαπόλεως.
Πασχάλιου Θερμίτου.
Οπορτούνου Πίσης.
Δονάτου Μαριάνης.
Βονώσου Αλητίας.
Περεγρίνου Λιπάρεως.
Βοηθίου Κόρης.
Βαλεντίνου Τούρρης.
C Λουμινώσου Βονήνου.
Κρισκεντίου Λιβύης.
Στεφάνου Πωπιλίας.
Καλλιωνίστου Αδριανῆς.
Ιωάννου Βικεσαβίνης.
Λεοντίου Φαβεντίας.
Δονάτου Σαλίνης.
Ιωάννου Οὐννωρουζίου.
[illegible]
Ιωάννου Γαβεντόλεως.
Βικτωρίνου Ουζάλεως.

Η ἁγία συνόδος εἶπεν·

Τῷ διηλιθόντι καὶ οἰκειωτικῷ ἔοικε δεῖ πάντων μιμεῖσθαι, ὡς δίκαιος, ἀκολουθοῦσα δεῖ αὐτῶν λόγοις καὶ πράξεσι ἡ ὑμετέρα μακαριότης, συνίστορα ἔχουσι ἑαυτὴν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ ἱερεῦσι, τοῖς διατιθεμένοις τὴν διαθήκην αὐτοῦ ἐπὶ θυσίαν ἀκηλίδωτον εἰς ὀσμὴν εὐωδίας πνευματικῆς· ἀφ' ἧν ἐπίσταται τὸ ἐπιτήδειον τῆς ἐκτυπώσεως· τὴν γὰρ ἄγνοιαν μὴ εἶναι αὐτῆς οἶδεν, ἄπερ οὐδεὶ ἄλλῳ τινί, ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ ζῆλος εὐσεβείας. ἡμεῖς δ' οὐ παρ' αὐτῆς ἀκριβέστερον ἐφόλωσιν ἀφηγήσεως, ὡς ἀντιρρητὸν μὲν τῆς ὁμοίας αἱρέσεως· συντηρητικὸν δὲ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἧς χάριν, εἰς ἅπαντα, ἡ κανονικῶς αὐτοῦ συνεκάλεσεν, ἐξ αὐθεντίας ἀποστολικῆς· ἐπιγνοὺς εἰς ὃ σοφὸς πάντα κατεργαζόμενος, καθηξιωκότι ἑρμηνεῦσαι τὸν τρόπον ἀφηγήσεως τῆς E ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνόδου αὐτοῦ τιθεμένου· ἵνα δεῖ αὐτῇ συνεδριάσαντων συνοδικῶς, ἡ ἀρχαιοπρεπὴς ἐνδιαίτησις ἤθεσιν ἡ ἐπάρκως, τὸν λόγον δίκαιον τῆς συνόδου ἐκλαμβάνουσι τοῖς συνελθοῦσι· καὶ ἀρχαιοπρεπῶς ἐπισκόποις ἀρχομένοις· ὧν καὶ ἀρχόντων δεῖ τῆς παρουσίας ἡ πάντων ἀκριβείας ἐπιμεμέλησθαι δεῖ ἐπὶ πᾶσιν ἱερεῦσιν τοῦ οἰκουμένου ἐκκλησίας αὐτῆς ἡ ἱερέσιος.

Ἔχουσα οὖσα ἐν ἑαυτῇ τὸν εἰπόντα Θεόν· ἄνοιξον τὸ στόμα σου, ἡ πληρώσω αὐτό· διατείνουσα χεῖλη σοφῶς εἰς τὸ ἀκαλλύνειν τὸ στόμα αὐτῆς τὸν αἶνον αὐτοῦ· τὸν περὶ τῆς εἰρημένης ὑποθέσεως διδαχθῆναι λόγον τοῖς συνελθοῦσι· δεῖ δὲ γὰρ ἀκούσας σοφὸς, σοφώτερος ἔσται, καὶ δίκαιος γνησιώτερος· ὁ δὲ νοήμων,

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO VIII SIVE SECRA. I.

κυβέρνων κτίσεως· ἡ οἱ διδάσκαλοι εὑρίσκουσι λόγοις· μάλιστα δ' ἀκριβείας ἐπιμελῆ, ἵνα σύντομα δεῖ τὰ λεγόμενα, ἡ κρῖμα τοῦ Θεοῦ Ιακώβ· ἕτοιμοι γὰρ δεῖ πᾶς λογίσασθαι παρὰ τῆς αἰτούσης ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος ὁ καρυφαῖος τῶν ἀποστόλων μακάριος Πέτρος· διὸ καὶ ὁ προφήτης Ιωὴλ παραγγέλλων λέγων· σαλπίσατε σάλπιγγι ἐν Σιών, κηρύξατε ἐν ὄρει ἁγίῳ· δεῦτε πάντες ὁ λαὸς κηρύξατε ὅτι. ἐξεγείρεται δεῖ μαχητὴς δεῖ τὸν πολεμίων σοῦ αὐτῇ τῷ πολεμίῳ πολέμους ἔχοντας, εἰς ἀφάνισιν μὲν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ἀναίρεσιν δὲ πάσης πλεονεξίας. οὕτω γὰρ ἐξ τῆς ἱερᾶς αὐτῆς ἀποφωνήσεως ἐνδυναμούμενοι πάντες αὐτοί, ὅτε ἡ μὲν ἀδύνατον λέγει· ὅτι ἰσχὺν ἔχω, ἡ δὲ πρᾶον, ὅτι μαχητὴς εἰμι πρὸς καθάρσιον ἐγχωμάζων ὑπερηφάνου πάσῃ γνώσεως τοῦ Θεοῦ, ἡ βεβαίωσιν δογμάτων· οἷς ἡ δι' ὧν οἱ ἱεροὶ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας πατέρες ἡ αἱ ἁγίαι ἡ οἰκουμενικαὶ πᾶσαι συνόδοι, τὸν ὀρθὸν τοῦ λόγου ὑμῶν καὶ Θεὸν Ιησοῦν Χριστὸν πίστει ἐπήρωσαν· ἐξ οὗ ἡ εἰς τὸ ἀρχηγὸν ἡ τελειώτην τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ προκείμενον αὐτῷ πολέμιον ἀγῶνα, πάσης δόξης ἡ καυχήσεως ἀναδέσμην εἴσεται. εἰς βεβαίως συνήγορος ἀληθὴς ἡ ὑπέρμαχος.

bernaculum poſſidebit, & docti invenient ſatisfactionem: præcipue ſciens cum omni ſubtilitate, quia hoc eſt præceptum apoſtolicum, & judicium Deo Jacob. Paratos namque ſemper adeſſe ad ſatisfactionem omni poſcenti vos rationem de ſpe, quæ in vobis eſt, princeps apoſtolorum beatus Petrus præcepit. Sed & propheta Joël admonet, dicens: *Canite tuba in Sion*, *ululate in monte ſancto meo, quia venit dies Domini. Clamate hoc, ſuſcitate bellatores* arma portantes cum [a] ea ſancti ſpiritus, in defenſionem catholicæ eccleſiæ, & deſtructionem totius iniquitatis. Sic namque per ſacram ſuam interlocutionem confortavit eos amplius: ut & infirmus dicat: *Quia fortis ego ſum*: & manſuetus: Quia bellator ſum ad expurgationem elevatæ ſuperbiæ contra ſcientiam Dei, & confirmationem divinorum dogmatum, quibus catholicæ eccleſiæ patres, ſanctæque & univerſales quinque ſynodi, Domini noſtri & Dei Jeſu Chriſti fidem firmaverunt: per quem & in quem incipiens & perficiens propoſitum pro eo ſpiritale certamen, gloriæ & laudis corona circumdabitur, utpote pietatis advocatus & auxiliator veriſſimus.

1. Petr. 3. Joel. 2. Joel. 3. [a] Forte. galea. Ibidem.

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος ἡ μακαριώτατος πάπας τῆς τῆδε Ρωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς ἡ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας εἶπεν·

Martinus ſanctiſſimus & beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, præſidens ſancto Concilio, dixit:

Εὐαγγελικὸς ἡ πᾶσιν ἀνθρώποις σωτήριος λόγος, ὁ τῇ δυνάμει τῆ κατ' αὐτὸν θαυμάτου παρόμοιος πάσῃ οἰκουμένῃ φ αἰτιωμένῃ τὰ πέρατα, γνωρίσαι βουλόμενος μόνοις ἀκριβῶς ἔσται, ἡ πόνους ὑμᾶς τῶν εὐσεβῶν λαῶν ποιμένας, ἡ ἱερεῖς τῆς ἐκ σπορᾶ Χριστοῦ τῷ Θεοῦ λόγου ἡ μεγάλης οἰκονομίας, δι' ἧς τὸν ἡμέτερον ἁμαρτήσαντα φύσιν ἀνεζωπύρησε, ἀνεχώρησε, παῖδές ἐστε, διαβεβαιωταὶ ἀδελφοὶ, ποιμένες ἐγρηγορῶντες καὶ φυλάσσοντες τὰς φυλακὰς τῆς νυκτὸς, λύπαις ἀπόροις συλληφθεὶς ἡ ἡμιτελὴς ἀδελφότητος ὁ παρθένου σπορᾶ λόγος αὐτὸς ὁ δι' ὑμᾶς ἐνανθρωπήσας Θεός. εἰς συμμαρτυρῆ φάσκων ὁ εὐαγγελιστὴς· καὶ σπεύσαντες ἦλθον, ἡ εἶδόντες διεγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λελεγμένου αὐτοῖς· ἡ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λελαλημένων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς. σύντονος ἡ δόξα κυρίου ἐφαίνετο αὐτοῖς, ἡ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου αἰνούντων τὸν Θεὸν ἡ λεγόντων· δόξα ἐν ὑψίστοις Θεοῦ ἡ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία· μεθ' ὧν ἡ ὑμᾶς παρεῖναι δεῖ, δι' οὓς μάλιστα ἡ ἔσεσθε γνησιώτατοι, φυλάσσοντες ἐν ἀγρύπνῳ σπουδῇ ἡ ἐπιστασίᾳ, τὰς φυλακὰς τῶν νυκτερινῶν, ἕως τῆς παρούσης βίου νυκτὸς, σωτηρίως ἐν τῇ αὐτοῦ νοΐ, ἡ τῇ αὐτῇ γνώμῃ, καθὰ φασιν ὁ μακάριος ἀπόστολος, εἰς ὃν ἅπα πολιτεύεσθαι Βηθλεὲμ, πόλιν λέγω τὴν καθολικὴν τῷ Θεοῦ καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν, εἰς ἣν αὐτὸς ὁ τῆς ζωῆς ἄρτος πηγὴν αἰσθέσθαι, ἀφορᾶσαι ἡ ἐνδῦσαι τὸ ῥῆμα τῆς εἰς αὐτὸν ἀμωμήτου πίστεως· ἵνα ἐνθα ἀφικνούμεθα τῆς παραδεδομένων ἡμῖν διαταξεως ἀποστολικῆς καὶ πατρικῆς ἔρως ἱερὸς καὶ ἐπιτήδευσιν, ἡ αὐτὸ τὸ κυρίου ἀβλαβῶς ἁλῶναι δόξα, σὺν τῇ τῆδε σύγκλητον ἐξάλλου φωνῇ ἡ ἡμετέρᾳ· καὶ ἐπιφανέντων καὶ ἐφ' ἡμῖν, τὸν τῆδε ἐπιφανέντα Θεὸν, πάντες οἱ ἀκούοντες τῆδε περὶ τῆς δικαίας ἡμῶν ἀναδείξεως ἐθαύμασαν, τὸν ἐν κυρίῳ πλείων καυχήσωνται· ἐνταῦθα δεῖται δ' ἀναδοῦναι ὑπηγόντως ἡ ὁμολογίας ἐν πάσῃ τῆς ἁγίας ἐκκλησίας π ἡ ψυχῆς, βαπτιζόντων ἡμᾶς Χριστιανοὺς ὑπὸ τῆς ἀληθοῦς ὀρθοπιστοῦντων αὐτὸν μετὰ δόξης, ὅτι τῆς ἐνθεῖσης δογμάτων, ψυχώφελον πάσῃ ἱερᾶς ἐπιφέρουσι, ἡ σοῦ τὸν λόγον τῆς φωνῆς αὐτοῦ συγχεόντας τὸν θεῖον διατάξεων ἐκκλησίαν, ἡ ἐν πᾶς ἡμᾶς καθ' ἡμᾶς χρόνους, ὅ-γους ὀρθοπραξίαν ᵇ ἡμᾶς ἀνιδῶν πάσῃ ῥημάτων ἐλπίσιος ἐκπίπτειν· ὅτι καὶ ἀληθὴς αὐτὸν πλανήσθαι ὀρθοπραξῶν,

C Evangelicus & omnibus hominibus ſalutaris ſermo, qui ſecundum virtutem ſuæ divinæ prædicationis orbis terrarum fines complexus eſt, volens manifeſtare miniſtros & prædicatores ſolicitos eſſe; nos dumtaxat, qui Chriſtiani populi paſtoris ſuſcipere meruimus officium, & ſacerdotii divinæ incarnationis ſummæque diſpenſationis, per quam noſtram aſſumens merifice renovavit naturam, demonſtravit, ſicut noſtis, reverentiſſimi fratres, paſtores vigilantes & conſervantes cuſtodias noctis: tunc videlicet, quando ſine ſemine conceptus, incorrupte de Virgine proceſſit ipſe, qui propter nos incarnatus eſt Deus. Quibus & teſtatur evangeliſta dicens: *Et feſtinantes venerunt, & videntes cognoverunt de verbo quod dictum eſt eis. Et omnes qui audierunt, mirati ſunt de his quæ dicta ſunt a paſtoribus: quos & gloria Domini e cælo refulſit, & multitudo militiæ cæleſtis laudantium Dominum & dicentium: Gloria in altiſſimis Deo, & in terra pax* [d] *hominibus bonæ voluntatis.* Cum quibus oportet & nos præcipue, propter quos hæc eadem ſcripta ſunt, conſervantes cum ſumma vigilantia & ſolicitudine cuſtodias de ovili nobis commiſſo, id eſt, creditis nobis a Domino populis, in hujus ſæculi nocte convenientes *in unum intellectum, eumdemque ſenſum*, ſicut dicit beatus Paulus apoſtolus, ac ſi in aliquam ſpiritualem Bethlehem, quæ eſt catholica Dei & apoſtolica eccleſia, in qua ipſe panis vitæ firmius collocatur: quatenus cognoſcere & intendere in eo ſermonem immaculatæ fidei debeamus; quem firmius roborantibus nobis per traditas apoſtolicas paternaſque promulgationes, ipſa Domini gloria cum militia cæleſti & laudibus eniteſcat: atque mirentur & in nobis Deum miraculorum omnes qui audiunt de pio noſtro ſtudio ſinceram in Domino plenitudinem. Quippe quoniam vera confeſſione in omnibus ſanctis Dei eccleſiis erga omnes Chriſtianos, qui pure adorant eum cum numeribus, id eſt, pietatis rectis dogmatibus, audientes eum divinitus regnantem, falſi nominis quidam ſacerdotes conturbati ſunt; atque difficultate ducti circa fulgorem luminis, divinam ejus confeſſionem novis verborum adinventionibus, temporibus

Ibidem. Ibidem. Ibidem.

ACTIO SIU SACR. I.

ANNO CHRISTI 649.

fingentes, & ſcripturas de eo & paterna teſtimonia corrumpentes, falſe expoſuiſſe noſcuntur, in hæreticam pravitatem convertentes ea. Qui autem ſunt iſti? Oportet namque eos in aperto fieri manifeſtos. Quos vos utique ſcitis, dilectiſſimi, & apertiſſime omnes cognoſcunt, qui orbem terrarum pæne inhabitant. Nec enim in occulto hæc peragere præſumpſerunt, nec in locoterræ obſcuro, ſicut ait beatus Iſaias. Iſai. 40. Utinam quidem latenter in ſemetipſos tantummodo hoc malum circumſcripſiſſent, & non publice atque in eccleſiis ad læſionem multorum, & everſionem immaculatæ fidei prædicaſſent in ſcripto! Eſt Cyrus Alexandrinæ eccleſiæ epiſcopus, & Sergius Conſtantinopolitanus antiſtes, nec non & ejus ſucceſſores Pyrrhus & Paulus,[a] concurrentem ſibi viciſſim in hoc habentes certamen. Et Cyrus quidem ante hos decem & octo annos, unam operationem in Chriſto in eadem Alexandriæ urbe definiens, divinitatis ejus & humanitatis, ad ſimilitudinem Acephalorum hæreticorum, ordinando capitula numero novem in ambone prædicans, cum anathemate qui ſic non ſaperet, impie promulgavit. Sergius autem per epiſtolam propriam, ad denominatum Cyrum ſcriptam, eamdem ſimiliter unam operationem ſuſcipiens, cum eo irrationabili præſumptione auſus eſt confirmare: & non ſolum hoc, ſed etiam poſt aliquot annos ejuſdem Cyri novæ adinventionis, hoc eſt, per nuper duodecimam indictionem elapſam, hæreticam & ipſe conſcribens Ecthefin fidei, ſub nomine tunc imperantis Heraclii, unam in eadem Salvatoris noſtri, ſecundum impium Apollinarem, voluntatem & operationem inſtituit: ex hoc quod dicit imprudenter, ſequi operationem voluntatem. Certum eſt namque, quod ſi ſequitur operationem voluntas, per hoc quod ſequitur, id eſt, cum una voluntate ſine dubio & præcedentem confitetur. Dico autem confirmatam ab eo in ſcripto unam operationem, in hoc apertiſſime ſanctorum patrum abnegante conſonam doctrinam; intranſgreſſibiliter definientium, quia quorum una eſt operatio, horum una eſt & natura, & quia concurrit ſubſtantiæ voluntas.

[a] Pro concurrentem.

Ita etenim beatus quidem Baſilius contra Eunomium ſcribens, ait: Quorum operatio una eſt, horum eſſentia una eſt. Sed & beatæ memoriæ Amphilochio ſcribens is ipſe, ait: *Qui me vidit, & Patrem meum vidit.* Non figuram, neque formam, quia divina natura ab omni compoſitione munda eſt; ſed bonum voluntatis: quod concurrens naturæ, ſimile, parque, magis autem hoc ipſum in Patre & Filio videri certum eſt.

Baſilius.

Idem. Joan. 14.

Sed & ſapientiſſimus Cyrillus in libro Theſaurorum ſic ait: Solent enim quæque habent eamdem operationem, ejuſdem eſſe eſſentiæ: & differentiam naturæ in his eſſe, impoſſibile eſt. In ſermone autem ad Hermiam facto, ita hic ipſe ſuperfluum eſſe ait, & ineptum contra voluntatem genitorem, aut voluntarie ſuſpicari Patrem exſiſtere, ſed potius naturaliter & ſubſtantialiter. Eſt enim non contra voluntatem, quæque eſt naturaliter concurrentem habens naturæ voluntatem, eſſe quæ eſt. Quapropter divinæ quidem ſubſtantiæ & naturæ divinam eſſe voluntatem & operationem naturaliter cenſuerunt: humanæ autem naturæ utique humanam: & ne per unam voluntatem & operationem, unam & naturam deitatis & humanitatis Chriſti ſimiliter cum errantibus ut confundentibus hæreticis tradere videantur; ſed pie per utramque ejuſdem voluntatem & operationem utramque nobis ejuſdem prædicarent naturam. Si enim ubi unam naturalem operationem, & naturam unam eſſe docent; utique ubi diverſæ naturæ ſunt, diverſas eſſe eſſentiales operationes docere noſcuntur: quoniam per diffe-

Cyrillus.

καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀκοῆς χαρτικὰς καὶ πατερικὰς ὑποθήκας παρεξηγήσαντο μαρτυρίας· οἵτινες ἐν αἱμασιᾷ κάκης μεταχαράττοντες καταδεξίου· τίνες δὲ πεφεύγασιν αὐτοί; δῆλον γὰρ αὐτοὺς καὶ φανερὰ ἐξεστῖν· οὐ γὰρ ἡμεῖς τι σκοτῴ, ἀγαπητοί, ἢ πάντες ἀπλῶς γινώσκουσιν, οἱ κατὰ πᾶσαν οἰκουμένην περιοῦντες τὸν οἰκούμενον. οὐ γὰρ ἐν κρυφῇ τοῦτο πεπράχασιν· οὔτ' ἐν τόπῳ τῆς σκοτεινῆς, καθώς φησιν ὁ μακάριος Ησαΐας· ἐδεῖ γὰρ αὐτοὺς εἰς ἑαυτοὺς καὶ μόνον τὸ κακὸν ἀφελέσθαι, ἀλλὰ μὴ δημοσίᾳ καὶ ἐν ἐκκλησίαις, εἰς βλάβην δὴ πολλῶν καὶ ἀπωλείαν τῶν ἀμωμήτου πίστεως, ἐγχείρους ἀπέφηναν· λέγω δὲ, Κύρος ὁ τῆς Αλεξανδρίων ἀκκλησίας διατυποῦσι. καὶ Σέργιος ὁ [a] κατὰ τῆς τὸ Βυζάντιον φερωνύμου· ἢ οἱ κατόπιν τούτου ἐδράξαν, Πύρρος καὶ Παῦλος, σπάσμασιν ἀπλάτοις ἔτερος ἐπὶ τούτῳ πλὴν ἀμφοτέρους· ὁ μὲν γὰρ, τουτέστι ὁ Κύρος, ἐπὶ τούτοις ἐτῶν δέκα καὶ ὀκτὼ, μίαν ἐπὶ Χριστοῦ κατ' αὐτὸν τὴν Αλεξάνδρου πόλιν ἐνέργειαν ἐνήργησε, τῆς τε θεότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, διαιρέσεως τῶν Αντιφάλων αἱρετικῶν ἐν σωστικῷ πιθανολόγῳ ἐνίοις τὸν ἀριθμὸν ἐπὶ κεφαλαίοις ἐννέα τὸν ἀφορισμὸν ἐπὶ ἄμβωνος προσλέγων, ἀναθεματισμῷ κατὰ τοῦ μὴ οὕτω κατ' αὐτὸν φρονοῦντος, ἐξέπεσεν· Σέργιος δὲ δι' ἐπιστολῆς οἰκείας πρὸς αὐτὸν τὸν Κύρον χαρτίου τῇ αὐτοῦ ἐμμόνως καὶ μίαν ἐνέργειαν ἀπροσχήμονος καὶ ἀλόγου παραλόγως ἐνάρειν· καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ μετὰ χρόνους τινὰς τῆς Κύρου καρτερίας, τουτέστι κατὰ τὸν φερωνύμου διαδοχὴν ἀνδρὸς ἀπίστου ἐπίσκοπον, αἱμασιᾷ καὶ αὐτὸς συγκεφαλόμενος πίστεως ἔκθεσιν, ἐν' ἐπὶ τῆς τοῦτο βασιλεύοντος Ηρακλείου, μίαν ἐν αὐτῇ τὸ σωτῆρος ἡμῶν κατὰ τὸν ἀσεβέστατον Απολιναρίου ἐδογμάτισε θέλημα καὶ ἐνέργειαν· ἐξ ᾧ τὸ λέγειν αὐτὸν ἀνεπίτρεπτον ἐποιεῖτο τῇ ἐνεργείᾳ τὸ θέλημα. ἔθελεν γάρ, ὡς ἄνευ ἑνὸς τοῦ ἑνικοῦ τοῦτος, τουτέστι τοῦ ἐπὶ θελήματος, καὶ τὸ ἐνεργοῦν συμπεπλεχέναι. λέγω δὲ τὸν παρ' αὐτοῦ κυρωθέντα ἔκθεσιν μίαν ἐνέργειαν, ἐφ' οἷς ἐν τούτῳ τῶν ἁγίων πατέρων ἀρτίφθογγον σύμφωνον διδασκαλίαν, ἀπαρεμβάτως ἐκλιπόντων, ἐν ᾗ ἡ ἐνέργεια μία, τούτων καὶ ἡ φύσις μία· καὶ ἐν σωτῆρος ὑπάρχει τῇ οὐσίᾳ ἡ θέλησις·

Οὕτω γὰρ ὁ μὲν ἅγιος Βασίλειος κατ' Εὐνομίου γράφων φησίν· ὧν ἡ ἐνέργεια μία, τούτων καὶ οὐσία μία. ᾧ ἐπὸς τὸν ἅγιον Αμφιλόχιον ὁ αὐτὸς πάλιν· ὁ θεωρικὸς ἁπλῶς, ἐνέργεια τὸν πατέρα· οὐ τὸν χαρακτῆρα, οὐδὲ τὸν σχηματισμὸν· καθαρὸς γὰρ ἀπὸ σώματος ἡ θεία φύσις· ἀλλὰ τὸ ἀγαθὸν τῆς θελήσεως, ὅπερ ἐπιφέρεται ἐν τῇ οὐσίᾳ, ὅμοιον καὶ ἴσον· μᾶλλον δὲ τοῦτο ἐν πατρὶ καὶ υἱῷ θεωρῆται.

Ο δὲ σοφώτατος Κύριλλος ἐν τοῖς ἀπὸ θησαυροῖς, φησί, λέγων· φιλεῖ γὰρ ἀεὶ τὰ τῶν αὐτῶν ἐνέργειαν ἔχοντα, τῆς αὐτῆς ὑπάρχει καὶ οὐσίας· καὶ τὸ ἑτερογενὲς ἐν τούτοις παντελῶς ἀνύπαρκτον. ἐν δὲ τῷ πρὸς Ερμείαν διαλόγῳ πάλιν ὁ αὐτός· ὅτι περιττὸν ἂν εἴη ἡ ἐμοῦδες, τὸ χάριν ἀβούλητος ὁ θεοπάτωρ ἡμῶν ὑπάρχει ἐναντίον τῇ πατρὶ, φύσει δὲ μᾶλλον ἢ αὐθαιρέτως. ἴσα γὰρ ἐν ἀνθρώποις, ἅπερ ἀεὶ φυσικῶς σύμφωνον ἔχουσι τῇ φύσει τὸν θέλειν ἃ ἔστι· διὸ θείας μὲν οὐσίας καὶ φύσεως, θέλειν κατὰ φύσιν τὸν θέλειν ἐθέσπισεν εἶναι καὶ τὸν ἐνεργεῖν. ἀνθρώπους δὲ σαφῶς ἀνεφώνησεν· εἰς ἂν μὴ ἐπιθῇ, τουτέστιν ἐν τῇ μιᾷ θελήσει καὶ τῇ μιᾷ ἐνεργείᾳ, μίαν καὶ φύσιν τῆς τε θεότητος τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀναδέξεσθαι τοῖς ἐν συγχύσει πεπλανημένοις αἱρετικοῖς, ἀναλογῶς παραδίδουσιν· ἀλλ' ἀσυγχύτως δι' ἑκατέρας τῆ αὐτοῦ θελήσεως καὶ ἐνεργείας, ἑκατέρᾳ δῆλον τῇ αὐτοῦ φύσει παρίζουσι· εἰ γὰρ ἔνθα μίαν κατὰ φύσιν ἐνέργειαν, καὶ φύσιν μίαν ἐκεῖ διδάσκουσι· δῆλον οἷς ἔνθα διάφοροι φύσεις, διαφόρους εἶναι τὰς οἰκείους ἐνεργείας παραδίδουσι· ἐπειδὴ τῇ διαφορᾷ

ANNO CHRISTI 649.

φύσιν τῆς φύσεως, τὸ διάφορον αὐτῶν τῆς φυσικῆς ἐνεργείας· ὥσπερ οὖν καὶ τὸ κατὰ φύσιν πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι ὁμολογεῖται, καὶ διὰ τοῦτο μίαν μὲν ἄγνωστον καὶ θείαν καὶ ἄκτιστον φύσιν τε καὶ ἐνέργειαν, ὥσπερ καὶ θέλησιν, τοῦ πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος, τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου τριάδος, ἐδιδάχθημεν· δύο δὲ φυσικὰς φύσεις καὶ ἐνεργείας, ὥσπερ αὖθις καὶ θελήσεις· θείαν τε λέγω καὶ ἀνθρωπίνην, ἅπερ ἄκτιστόν τε καὶ κτιστόν· ἐπάνηρεν γὰρ τῷ αὐτῷ κατὰ φύσιν ὑπάρχει, ἀδιαιρέτως ἐν αὐτῷ τῷ ἐνὶς τῆς ἁγίας τριάδος Θεοῦ λόγῳ δι' ἡμᾶς σαρκωθέντος, ὑπάρξαι, καθ' ἕνωσιν ἀσύγχυτόν τε καὶ ἀδιαίρετον·

A rentiam naturæ, differentia naturalium operationum introducitur: ſicuti & per indiſſimilitudinem naturæ, indiſſimile operationis cognoſcitur: & propter hoc unam quidem, id eſt, divinam & inconditam naturam atque operationem, ſicuti & voluntatem, in Patre & Filio & Spiritu ſancto, ſanctæ & conſubſtantiatis adorandæ Trinitatis prædicantur. Duas autem competenter naturas & operationes, ſicut & voluntates, divinam dico & humanam, in uno eodemque ſanctæ Trinitatis Dei Verbo propter nos incarnato, in unitione inconfuſam & indiviſam tradidiſſe monſtrantur, id eſt, increatam atque creatam: quoniam B utrumque eamdem naturaliter eſſe, impoſſibile eſt.

ACTIO SEU SACR. I.

Καὶ θέσπισμα παραδόντων ἡμῖν ἐκ μακαρίας Λέοντος τοῦ πάλαι τῆς κατ' ἡμᾶς Κωνσταντίνου ἀνακλήτου ῥωμαίων πόλεως, ὃν μὲν τρόπον τοῦ Λέοντος τὸν βασιλέα ῥωμαίων αὐτοῦ δεσπότην ἐδίδαξεν· κατὰ μὲν τὸν τοῦ Θεοῦ μορφὴν αὐτὸς ὁ πατὴρ ἦν ἕν· κατὰ δὲ τὸν τοῦ δούλου μορφὴν, οὐ γὰρ ἦλθε ποιῆσαι τὸ θέλημα τὸ πέμψαντος αὐτὸν· καὶ κατὰ μὲν τὸν μορφὴν τοῦ Θεοῦ, ὃν ἔχει ὁ πατὴρ ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ὁ τοῦ ἑνὸς ζωὴν ἴδιαν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. κατὰ δὲ τὸν μορφὴν τοῦ δούλου, ἀβέλτερός ἐστιν ὁ ψυχὴ αὐτοῦ ἐκ τοῦ πατρός.

Et hoc luculenter beatæ memoriæ Leo apoſtolicæ ſedis præſul, in ſecunda epiſtola ad Leonem Imperatorem directa, de voluntatibus ejuſdem edocuit, dicens: Secundum quidem formam Dei, ipſe & Pater unum ſunt: ſecundum autem ſervi formam, non venit facere voluntatem ſuam. ſed voluntatem ejus qui miſit eum: [a] apertiſſime nobis oſtendens ſecundum naturas, duas unius ejuſdemque Chriſti Dei voluntates: per hoc quod dicit voluntatem formæ ſervi, quæ eſt humana ejus voluntas: & per hoc quod dicit voluntatem ejus qui miſit eum, quæ eſt ſecundum naturam divina. Sed & beatæ memoriæ Flaviano de operationibus ejuſdem Salvatoris noſtri in tomo ſuo prædictus pater ſcribens, ait: Operatur enim utraque forma cum alterius communione, quod proprium eſt: Verbo quidem operante quod Verbi eſt, carne autem exſequente quod carnis eſt: & unum horum coruſcat miraculis, aliud autem ſuccumbit injuriis. Quem columnam orthodoxæ fidei ſancta Chalcedonenſis ſynodus definivit: hoc eſt dicere, omnium ſanctorum chorus. Quod una ſanctorum patrum ſynodus judicare videtur, tam omnes ſynodi, quam univerſi omnino confirmare patres noſcuntur: utpote in uno eodemque verbo fidei viciſſim ſibi per indiſſolubilem conſonantiam concordantes. Si igitur, quomodo dicit prædictus Pater, utriuſque naturæ, ex quibus, & in quibus indiviſe exiſtens cognoſcitur, quod proprium eſt, idem naturaliter & voluntarie operatur, ſine dubio utriuſque naturalem habuit idem voluntatem & operationem. Si enim non habuiſſet, nec utriuſque naturæ operabatur quod proprium eſt: quidquid ſine operatione fuerit & voluntate, neque naturaliter operabitur aliquid omnino, nec vult: dum conſtet, quia per voluntatem velle habet qui vult; & per operationem naturaliter efficaciam operantis; qui operatur: ſicuti per viſum videre, qui videt; & per auditum eſſentialiter audire, qui audit. Propterea enim & ipſe qui propter nos incarnatus eſt, Deus Verbum per divinam ejus & inconditam voluntatem & operationem, ſuæ divinitatis & paternæ naturæ quæ ſunt propria, volens operabatur naturaliter, id eſt, miracula. Unde & hoc teſtatur, dicens: *Quomodo Pater ſuſcitat mortuos & vivificat, ita & Filius quos vult vivificat.* Et iterum per humanam, id eſt, conditam ejuſdem voluntatem & operationem, is ipſe quæ ſunt propria humanæ naturæ, ſponte propter nos ſuſtinebat, id eſt, ſalutares paſſiones: quoniam volens humane propter nos ipſe, qui ſuper naturam eſt Deus, eſuriem, ſitim, faſtidium, triſtitiam atque timorem ſuſcepit, & poſt hæc omnia mortis experimentum pro noſtra ſalute.

Leo Papa.

Joan. 10.

Joan. 6.

[a] *Latine dicitur non reſpondent Græci.*

Καὶ διὰ μὲν τοῦ εὐαγγελιστοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν, οὐδένα ἤθελε γνῶναι, καὶ ἐν ἰδιώτῃ καθεῖτο· καὶ πάλιν, οὐκέτι ἐξεδίωκεν παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνῷ· καὶ τῇ ἑτέρᾳ ἡμέρᾳ ἤθελε ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ, ἔδωκαν αὐτῷ οἶνον μετὰ χολῆς μεμιγμένον, καὶ γευσάμενος οὐκ ἤθελεν πιεῖν. Καὶ ἁπλῶς πᾶν ὅτι τῆς ἐξ ἡμῶν συμπαθείας παθητικὸν ἴδιον φύσεως, μόνης ἄνευ τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἐν τοῖς ἁγίοις ἴδιον μυστῶν, ἄγνωστον φύσεως, εἰς φανὲν ὁ δεδέσποτος, μετὰ τῶν ἰδίων πατρικῶν θεωρήσεων καθ' ἕνωσιν ἀδιαίρετον.

Et hoc iterum teſtatur de eo evangeliſta, dicens: *Et ingreſſus in domum, neminem voluit ſcire, & non potuit latere.* Et iterum: *Exeuntes inde, deambulabant per Galilæam, & non volebat ut aliquis ſciret.* Atque iterum ait: *Alio die volebat exire in Galilæam.* Item: *Dederunt ei vinum cum felle permixtum, & guſtans nolebat bibere.* Et compendioſe, quidquid aſſumptæ ab eo noſtræ naturæ proprium exſtitit, abſque peccato tantummodo: licet utriuſquæ formæ quæ ſunt propria, id eſt, naturæ, ſecundum patris doctrinam, cum alterius communione in unitione indiviſum procedebat.

Marc. 7.

Marc. 9.

Joan. 7.

Matth. 27.

Οὕτω γὰρ τὰ μὲν θεῖα σαρκικῶς ἐνήργει· ἁγίᾳ γὰρ τῇ νοερᾷ ἐψυχωμένῃ αὐτοῦ σαρκὶ τοῦτο πάντα ἐφέρετο· τὰ δὲ ἀνθρώπινα θεϊκῶς. κατ' ἐξουσίαν γὰρ τοῦ θέσει παθητὸν ἀναρμόστως ἐδέχετο δι' ἡμᾶς. ἁμαρτίαν γὰρ οὐ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, καθὼς τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον λέγει. ἵνα τοῦ θείου ἐναλλάξωμεν τῆς τοῦ μακαρίου πάπα Λέοντος ἀρθόδοξον φωνῆς ἡ ἁγία Θεοῦ φανερὰς αὐτοῦ ἀποβάλλειν ἐπιχειρήσει, μᾶλλον δὲ πάσης θεϊ ἁγίας συνόδου καὶ τοῦ ἁγίου ἐν Χαλκηδόνι συνόδου· αὐτὸς γὰρ, ὡς ἴσμεν, ἐν τῷ παρ' αὐτῆς ἐξηρτίσθημεν. ὁ μὲν Κῦρος, καθὰ λέλεκται, τοῦ ἑνὸς ὄντος περὶ πλείονος ἐποίησεν ἡμῶν· Σέργιος δὲ τοῦ ἀδήλου ὄντος ἔκδηλον, ἵνα τοῦ ἀφθόρου τῆς κατ' αὐτὸν ἐκ-

Et hoc luculenter beatæ memoriæ Leo apoſtolicæ ſedis præſul, in ſecunda epiſtola ad Leonem Imperatorem directa, de voluntatibus ejuſdem edocuit, dicens: Secundum quidem formam Dei, ipſe & Pater unum ſunt: ſecundum autem ſervi formam, non venit facere voluntatem ſuam. ſed voluntatem ejus qui miſit eum: [a] apertiſſime nobis oſtendens ſecundum naturas, duas unius ejuſdemque Chriſti Dei voluntates: per hoc quod dicit voluntatem formæ ſervi, quæ eſt humana ejus voluntas: & per hoc quod dicit voluntatem ejus qui miſit eum, quæ eſt ſecundum naturam divina. Sed & beatæ memoriæ Flaviano de operationibus ejuſdem Salvatoris noſtri in tomo ſuo prædictus pater ſcribens, ait: Operatur enim utraque forma cum alterius communione, quod proprium eſt: Verbo quidem operante quod Verbi eſt, carne autem exſequente quod carnis eſt: & unum horum coruſcat miraculis, aliud autem ſuccumbit injuriis. Quem columnam orthodoxæ fidei ſancta Chalcedonenſis ſynodus definivit: hoc eſt dicere, omnium ſanctorum chorus. Quod una ſanctorum patrum ſynodus judicare videtur, tam omnes ſynodi, quam univerſi omnino confirmare patres noſcuntur: utpote in uno eodemque verbo fidei viciſſim ſibi per indiſſolubilem conſonantiam concordantes. Si igitur, quomodo dicit prædictus Pater, utriuſque naturæ, ex quibus, & in quibus indiviſe exiſtens cognoſcitur, quod proprium eſt, idem naturaliter & voluntarie operatur, ſine dubio utriuſque naturalem habuit idem voluntatem & operationem. Si enim non habuiſſet, nec utriuſque naturæ operabatur quod proprium eſt: quidquid ſine operatione fuerit & voluntate, neque naturaliter operabitur aliquid omnino, nec vult: dum conſtet, quia per voluntatem velle habet qui vult; & per operationem naturaliter efficaciam operantis; qui operatur: ſicuti per viſum videre, qui videt; & per auditum eſſentialiter audire, qui audit. Propterea enim & ipſe qui propter nos incarnatus eſt, Deus Verbum per divinam ejus & inconditam voluntatem & operationem, ſuæ divinitatis & paternæ naturæ quæ ſunt propria, volens operabatur naturaliter, id eſt, miracula. Unde & hoc teſtatur, dicens: *Quomodo Pater ſuſcitat mortuos & vivificat, ita & Filius quos vult vivificat.* Et iterum per humanam, id eſt, conditam ejuſdem voluntatem & operationem, is ipſe quæ ſunt propria humanæ naturæ, ſponte propter nos ſuſtinebat, id eſt, ſalutares paſſiones: quoniam volens humane propter nos ipſe, qui ſuper naturam eſt Deus, eſuriem, ſitim, faſtidium, triſtitiam atque timorem ſuſcepit, & poſt hæc omnia mortis experimentum pro noſtra ſalute.

Joan. 5.

1. Pet. 2.

Sic etenim divina quidem corporaliter operabatur, eo quod per animatam intellectualiter ſanctam ejus carnem hæc omnia proferebat: humana autem D operabatur divine, quippe quoniam poteſtative humanas paſſiones pro noſtra ſalute ſine culpa ſuſcipere dignabatur. *Nec enim peccatum fecit*, quomodo ſacrum teſtatur eloquium, *nec inventus eſt dolus in ore ejus.* Unde per hanc beatæ memoriæ Leonis Romanæ urbis præſulis orthodoxam vocem convicti, & propterea cum omni virtute eamdem vocem properantes foris ejicere; magis autem omnes ſanctos ac venerabiles patres, ſanctumque Chalcedonenſe concilium; quoniam ipſius eſſe nulli venit in dubium, ſicut jam relatum eſt, quidquid ab eo definitive confirmati dignoſcitur. Cyrus quidem, ſicut dictum eſt, novem

capitulorum expoſuit ſeriem: Sergius autem illicite præſumens pravam Ecthеſin, quam præ foribus eccle-

ACTIO SEU SECA. I.

ANNO CHRISTI 649.

fiæ ſuæ ſuſpendens, divulgare ſtuduit : & non ſolum hoc, ſed & per ſuam ſententiam cum quibuſdam ab eo ſubreptitiis modis deceptis epiſcopis in ſcripto firmavit; minime dubitantes, poſitam juſtam condemnationem in veneranda definitione ejuſdem ſancti Chalcedonenſis concilii, adverſus eos qui novitates contra immaculatam fidem præſumunt innectere, contra quam omne illis certamen & pugna conſiſtit : quippe quoniam ipſam excludere properantes, hæreticorum dogmatum contra catholicam Dei eccleſiam per ſua conſcripta confuſionem concinnaverunt.

Et hæc quidem Cyrus & Sergius : ſucceſſores autem Sergii Pyrrhus & Paulus, ac ſi quamdam malitiæ propaginem in eos effuſam, per ſuam ſtultitiam dilatantes eam : unus quidem eorum, id eſt, Pyrrhus, denuo plurimis epiſcopis terrore & blandimentis ab eo doloſe deceptis, hujuſmodi impietatem actis & ſubſcriptionibus propriis eorum qui ab eo decepti, ſive vim paſſi ſunt, confirmare ſtuduit, extollens adverſus ſcientiam Dei malignam profeſſionem ſuam. Propter quod antea confuſus, quia vituperabile eſt omne malum, uti damnabile; feſtinavit pro hoc ipſo hic adveniens emendare proprium commiſſum : & libellum obtulit cum ſua ſubſcriptione apoſtolicæ noſtræ ſedi, condemnans in eodem libello omnia quæ a ſe vel deceſſoribus ſuis ſcripta vel acta ſunt adverſus immaculatam noſtram fidem. His itaque ab eo peractis, poſtea rurſus more canis ad proprium impietatis vomitum repedavit, juſtam mercedem ac retributionem propriæ tranſgreſſionis canonicam pœnam ſive depoſitionem decerpens.

Paulus autem præceſſores ſuos in his ſuperare contendens, non ſolum in ſcripto per propriam epiſtolam, ad hanc directam noſtram ſedem, confirmavit & ipſe contra ſe ſuperius memoratæ ecthеſeos irrationabilem hæreſim; ſed etiam contradicens in ſcripto adverſus recta ſanctæ Dei eccleſiæ dogmata, audacter præſumpſit paternis definitionibus contraire. Propter quod juſta ab apoſtolica ſede & ipſe depoſitionis ultione percuſſus eſt. Inſuper ſtuduit ad cooperimentum proprii erroris, & in hoc Sergium imitatus, quibuſdam ſubreptionibus uti; & clementiſſimo principi ſuadere, Typum exponere, qui catholicum dogma deſtrueret. In quo typo omnes omnino voces ſanctorum patrum cum nefandiſſimorum hæreticorum dictionibus enervavit; nec unam, nec duas voluntates aut operationes in Chriſto Deo noſtro definiens confiteri. Ac per hoc ſine voluntate penitus & operatione Chriſtum denuntiando, id eſt, abſque ſubſtantia & natura eum prædicare noſcuntur. Quod enim nullam virtutem habet, ſicut beatæ memoriæ Dionyſius ait, nec eſt, nec quidquam eſt, nec aliqua eſt ejus omnino ſtabilitas. Nec enim aliter natura cognoſcitur eſſe ſecundum veram ſubſtantiam conſiſtens, niſi per inhærentem ſibi naturalem & ſubſtantialem virtutem, quæ videlicet & confirmare eam naturaliter aſſolet. Qua de re hujuſmodi pravitatem ſuam defendens, quod numquam nec a prioribus hæreticis præſumptum eſt, ipſe illicite præſumere ſtuduit. Altare enim ſanctæ noſtræ ſedis, in domo Placidiæ ſacratum, in venerabili oraculo ſubvertens diripuit : prohibens ne adorandam & immaculatam hoſtiam, id eſt, ſacram celebrationem apocriſiarii noſtri ibidem Deo offerre valeant, & vivificæ divinæ communionis ſacramenta percipiant. Quos videlicet apocriſiarios, qui ex præceptione apoſtolicæ auctoritatis commonuerunt eum ut de tali hæretico intentu recederet, necnon conteſtari viſi ſunt; perſecutionibus diverſis cum aliis orthodoxis viris & venerabilibus ſacerdotibus inſecutus eſt eos : quoſdam eorum cuſtodiæ retrudens, alios in exilio deportans; alios autem verberibus ſubmittens.

A κενώσας χρωμένους ἰδιωτεύμασι. καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ ψῆφον αἰτίας μετὰ πάντων ὧν αὐτὸς συναρπαγέντων ὑποπέπτωκεν ἐγγράφως ἀπέφηνε· οὐ πεπαιδεύκασι γὰρ ἐκκλησίαν ἁπλῶς λαὸν φάσκοντες καὶ ἓν τοῖς χαρακτῆρας τοιούτους καὶ τῆς ἀμωμήτου πίστεως ἐν τῷ σεβασμίῳ ἄρᾳ τῆς αὐτῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, καθ' ἣν αὐτὸς ἦ ὁ τῆς τοιαύτης αἱρέσεως ἀρχηγὸς ἢ πάντως. αὐτοὶ γὰρ βουλόμενοι παρεγκόπτειν τὰ ἓν αἱρετικῶν δογμάτων καὶ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐπάνω συγχέαι ἐβάλοντο τῇ αἰτίᾳ χαμαιτύπτειν·

Πλὴν οὗτοι μὲν Κῦρος καὶ Σέργιος, οἱ τοῦ Σεργίου ἐξάδελφοι Πύρρος ἢ Παῦλος, ὥσπερ τινὰ σπορὰν κακίας ἐξ ἐκείνου εἰς αὐτοὺς καταχυθεῖσαν ἐξὶ τῇ ἑαυτῶν ἀνοίᾳ ἐπαύξοντες, ὁ μὲν αὐτῶν, ἤγουν ὁ Πύρρος, πλείοσιν αὖθις φόβῳ καὶ κολακείᾳ παρ' αὐτοῦ δολερῶς ὑποκριθεῖσιν ἐπισκόποις ἐβουλήσατο τοῦ εἰρημένου ἐξὶ αἱρετικῶν ὑπομνήματος, καὶ ἰδιοχείροις ὑπογραφαῖς αὐτοῦ δι' ἧς ὑπ' αὐτοῦ βιαζόντων κυρῶσαι, ἐξάρας κατὰ τῆς γνώσεως τὴν Θεοῦ τοῦ εἶναι κακοδοξίαν. ὃ δὴ ὕστερον αἰσχυνθείς· ἐπίδηλον γὰρ τὸ κακὸν εἰς καταπάντων· ἐπειδὴν ἐνδεὴς ἐξὶ τοῦτο καὶ μόνον παρεγκρούσας διορθώσασθαι τοῦ οἰκείου πλάτους, καὶ λίβελλον μετ' ὑπογραφῆς ἰδίας ἐπιδοῦναι τῇ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικῇ καθέδρᾳ· κατακρίνας ἐν αὐτῷ πάντα τὰ ὑπ' αὐτοῦ, παρ' αὐτοῦ, καὶ ἐξὶ τοῦ αὐτοῦ, χαράττοντα καὶ ἐκβάλλοντα κατὰ τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν ἐξὶ Χαλκηδόνι πίστεως. οὗτοι δὲ πάλιν ὕστερον πάλιν δίκην ἀκαθάρτου κυνὸς ἐπὶ τὸ ἴδιον βδέλυγμα τῆς αὐτοῦ ἐπέστρεψαν, ἐπὶ τὸν μιαιφονώτατον τῆς αἱρετικῆς ἀσεβείας διεγείροντες, τὸν παντοῖόν ὑπερμαχοῦντα.

Ὁ δὲ Παῦλος τοῖς φρονήμασιν αὐτοῦ ἐν τούτοις ὑπερτιθέναι βουλόμενος, ἐν ἐγγράφοις μόνον δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὸν καθ' ἡμᾶς ἐπιλάμψαντα χρόνον συνέγραψε, καθ' ἑαυτοῦ καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνοήτου ἄντικρυς ἀρνούμενος· ἀλλ' ἤδη τοῦ ἐξὶ ἀσεβοῦς ἐγγράφους ὁλομερῶς φρονήμασι κατὰ τῆς ὀρθῆς τῶν ἁγιωτάτων δογμάτων, ἐξ ἀνωτάτω τῆς παρούσης ἄρας ἰσάμενος. οὐ χάριν φρόνημα ἦ αὐτὸς, ἐξ ἀποστολικῆς αὐθεντίας, ἀναιρούμενα τοῦ καθαίρεσιν. ἐπειδὴν δὲ φῶς ὕστερος εἰς ἀποκάλυψιν τῆς ἰδίας αἰρέσεως, κατὰ μόνων Σεργίου, συναρπαγεὶς πάντων ἀνεχώρησεν· καὶ παρεπίπτων τὸν δυσσέβειαν βασιλέα, τύπον ἐκδίδοσθαι κατὰ τῆς πίστεως. ὃν ᾧ τύπῳ, πάσας καὶ ἓν ἑνὶ παντοῖ φωνὰς τῆς ἓν ἀναιτίοις αἱρετικῶν συνεξέλασε βίπαν, μίαν μίαν, μίαν δύο συλλήβδην ἢ ἐνεργείας ἓν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν ἐκφωνεῖν. ὡς ἐντεῦθεν λοιπὸν ἀνεθέλοντα πάντη, καὶ ἀνυπάρκτων τὸν Χριστὸν ὑπογράφων, ἤτοι ἀνούσιον ἢ ἀνύπαρκτον· τὸ γὰρ μηδαμόθεν δύναμιν ἔχον, ὡς φησὶν ὁ ἱερὸς Διονύσιος, οὔτ' ἔστι, οὔτε τί ἐστιν· οὔτε ἔστι τις αὐτοῦ παντελὴς ὕπαρξις· ἐπειδὴ πᾶσα φύσις, οὐχ ὑπάρχουσα οὐσία γνώσεται, καθ' ὕπαρξιν ὑφεστῶσα τὴν ἀληθεστάτην, εἰ μὴ ἐξὶ τῆς φυσικῆς αὐτῇ ἢ οἰκείας δυνάμεως, ἥτις αὐτῇ καὶ χαρακτηρίζειν ἔωθε φυσικῶς· ἔστιν τοίνυν αὐτοῦ δυναμικὴν ἐνέργειαν, τὸ μηδέτερα μήτε παρ' ἑτέρων αἱρετικῶν ὑλημμένην, αὐτὸς ἀδημόνως τοῖσιν πολλοῖσιν. τὸ γὰρ συναιρεῖσθαι τῆς καθ' ἡμᾶς ἀποστολικῆς καθέδρας, τὸ ἐν τῷ οἴκῳ τῆς Πλακιδίας εἰς τὸ ἄθικτος ἡμῶν ἀλατόμευτον ἱερὸς ἐδαφίδιον, ἀναιρεῖσθαι ἀφύλακτον· θεῖς τὸ μηδὲ τῶν ἀναίμακτον ἢ θεοπαίωστον καὶ πνευματικὸν θυσίαν, ἵνα ἱερουργίαν, ἓν ἡμετέροις ἀποκρισιαρίοις τῷ Θεῷ προσκομίζειν, καὶ ἓν θείων αὐτοῦ καὶ ζωοποιῶν κοινωνῶν μυστηρίων. οἷς μάλιστα ἐξὶ τῶν γνησιόφρονων αὐτοῦ παρ' αὐτοῦ κατ' ὑπερτιμὴν τῆς ἀποστολικῆς αὐθεντίας ἐπέμφησαν, ἵνα ἐξαιρεσίαν ἔχειν τῆς τοιαύτης αἱρέσεως διανοίᾳ καθυπέβαλε, μετὰ ἢ ἑτέρων ὀρθοδόξων ἀνδρῶν καὶ θεοφιλῶν ἱερέων· ἓν μὲν, ἐκβολίοις· ἓν δὲ, ἐξορίαις· ἄλλους δὲ καταπέμπων.

B

C

D

E

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO SEU SCR. I.

Καὶ τί χρὴ πάντα διήκειν, τὰ μηδενὶ κρυπτὰς ἀγνοίας- A
τα, τὰ δημόσια, καθὼς ἴσην, ἢ ὡς ἔοικεν χρόνος παρ' αὐτὰ
τὰ ἢδη ὑφ' ἡμῶν αὐτὰ γεγραμμένα κατὰ τῶν βίβλων ἀνδρῶν ἢ δο-
γμάτων μακρύνειν τὸν λόγον; ἐξ ὧν πᾶσιν χαλὸν συνεσκέπται
τὸν οἰκεῖον φόβον, ἰσαλλαλάζουσιν ὡς ἀληθῶς πάντων ὅσοι τὸν
καθ' ἡμᾶς Χριστιανὸν καθόλου πλοῦτον ἢδη ἐφοδεύειν τοῖς
κατ' αὐτὸν ἐλαύνουσι, ἅπερ αὐτοὺς εἰσπράττεσθαι· ὅθεν μὲν, ἐ-
γκάροις ὡς δίκαις ἢ λύπαις· ὅθεν δὲ προσευκτηρίοις παρουσίαις
ἢ παρακλήσεσιν αὐτοῖς τῶν ὅλων ἢ παλαιόν ἤθους καλοῦ· ὅ-
πως ἀποστολικῆς ἀξιώσεως ἐπίγνοντες, ἵνα μὴ τὸ παῦ ὑπόλοιπον
μέρος τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας σῶμα, τὸ τῆς ὑπολαλιᾶς αὐτῶν
αὐθόρως νόσημα· διὸ καὶ ἐγκάροις τε ἢ ἀγκάροις παρὰ
τῶν βιβλίων προτιμήσεως οὐχ ὑποβλέποντες δίκης οἱ ὡς μα- B
καρία τῇ μνήμῃ φοιτησάντων ἡμῶν ἀρχιερέων, ὡς ἐπιστάντο
τοῖς οἰκείοις ἀνδράσι καιροῖς καιροῖς φοιτικῶς ἐ-
πιτάττοντες. ἢ πατὶ μὲν παρακαλοῦντες, πατὶ δὲ καταιτῶς ἀ-
πειλοῦντες· ὅτε δὲ ἢ τῶν ἰδίων, ὡς ἔφην, ἀπερισκέπτων ὄγκων
τῶν ἀποστολικῶν ἀνδρῶν, ἔτι δὲν μᾶλλον φοιτησόντων παρ'
αὐτὰ συλλαμβάνων, αὐτοφοιτήτως αὐτοῖς ἐβεβαιοῦτο καὶ
παρεκελεύετο, ὅπως τὸν οἰκεῖον διορθώσωνται χαρακτῆρα, καὶ
πρὸς τὸν ὀρθόδοξον τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐπανέλθωσι πίστιν·
ἢ οὔτε παρακαλοῦντες, οὔτε ἀπειλοῦντες οὐδένος μᾶλλον·
ἀλλ' ὅ φασι τῷ ἀνέστιος ἐχέτω ὁ κύριος. πλέονάμεν ὑ-
μῶν, ἢ ὡς ἀρχόντων· ἐβριώσαμεν ὑμῶν, ἢ ὡς ἀσθενῶν· ἐπα-
χύνθη γὰρ ἡ καρδία αὐτῶν, καθὼς γέγραπται· ἢ τοῖς ὠσὶ αὐ-
τῶν βαρέως ἤκουσαν. ἢ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν, μέπο- C
τε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν ἢ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι· καὶ τῇ
καρδίᾳ συνῶσι, ἢ ἐπιστρέψωσι, ἢ ἰαθῶσι τῇ παρ' ἐλπίδι τῶ ταμείου
ταφίσματος. ὅθεν καὶ ἐξῆ τι τῶν ἀμετανόητον αὐτῶν
καρδίαν, καὶ τὰς ὑπ' αὐτῶν πλανωμένας, ὅτι ἀποπλανῶσι
ψυχάς, ἵνα δὲ καὶ τοὺς, ὡς ἔφημεν, ἐξῆ ὅθεν φοβεῖ τὸν καθ'
ἡμᾶς ἀποστολικὸν ῥήτον αἰτιασαμένων αὐτοὺς ἐγκάρους λύπης·
ἐλπίδος τε ἢ τῶν παιδίων ἀπειλῶν τοῖς ἁμαρτὰς τὸ ἔργον ταμεί-
ου ὑποπεσόντων· ἀκαλύπτως πάντες ὑμᾶς δεῖ αὐτῷ κατὰ χά-
ριν ἱερεῖς προστρεχόμενος ἐξῆ τὸν παρόντα ὑπόθεσιν ἐν ἑνὶ καιρῷ
ταμείου συνάγειν, ἵνα πανῆ πάντες ὡς αὐτῷ τῷ ταμείου καθη-
μένης ἢ κρίνοντος ἡμᾶς τε ἢ τὰ ἡμέτερα πάντα ἐβεβ τῶ αἰω-
νίων ἀνδρῶν, ὅπως τῶς αὐτῶν ἐν τοῖς δόγμασιν καινοτομίας στε-
γόμενοι. μᾶλλον παρακλήσεως ἔχοντες ἀποστολικὸν φοιτήτε
ἑαυτοῖς ἢ τῷ ταμείῳ, ἐν ᾧ ἡμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπι-
σκόπους ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ
τοῦ ἰδίου αἵματος· ἢ μᾶλλον πάλιν βλέπειν δεῖ λύκους, βλέπειν
δεῖ κακοὺς ἐργάτας ὑπ- καὶ διεστραμμένα ποιοῦντας τι ἢ λα-
λοῦντας, τῷ ἀπατᾶν τοὺς μαθητὰς ἑαυτῶν αὐτοῦ· μᾶλλον ῥίζα πι-
κρίας ἀναφύοντα καταβλάψῃ τὸν πίστι, αἷμαλέα ἐβεβ ἀκριζοῦ
τὰ καλὰ ἢ τὰ κρείττω καταφυτέσαι ὑπ' αὐτοῦ φυτεύθεντα,
τουτέστιν ἡμῶν τῶν ἰερέων. ὡς τοῦ ἵνατος ἡμῶν λόγου ἔχον
αὐτοῦ παρεχεῖν τῷ ὡς δικαστοῦν μέλλοντα κρίνῃ τὸν αἰσχρῶν
ὑποτολῆς ἀπάντων χρεές. ἐὰν γὰρ ὑποστέλληται, φησὶν, ὡς δί-
δονται ἡ ψυχή μου ὡς αὐτῷ· ἀβρωνιαπαθῶν μᾶλλον σὺν ἀκριβέσ
πᾶσιν ἡμῖν τοῖς ὑπὲ τοῦτῳ σωπλοῦσιν ἀνδρᾶ, ἢ φοπαλιζομέ- D
νοις ὑπὲ τῶν αἰσχρῶν ἐγκέρων φοτύπων, ἢ μᾶλ-
λον τῷ παρ' ἀπάντων αὐτῷ συγκεχαμμένων καπὶ τῆς ἀμωμή-
του πίστεως τῷ πλήθους ἐβεβ ἀπτημάτων αὐτῷ· τὸ δεκαδὲ σὺν ἐμ-
πόδιον ἴσῃ φοῦς δόξαν αὐτοῦ· τῷ πνεύματος αὐτὸν ἀνδρίπου
Θεοῦ· τὸν αὐτῷ προσῆκόντος ἐν πᾶσι φόβου, ὡς τι τοῦ ἢ λαλῶ
ἐβεβ τοῦδε τῆς ὑποθέσεως, εἰς ἀσφάλειάν τι ἢ σύστασιν τῆς κα-
θολικῆς ἐκκλησίας, ἢ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως· πᾶσιν δὲ λίαν
σωτήριον ἐβεβ ἡμετέρων ψυχῶν, πᾶσιν ἀληθινῶς ἐμφανέσης τῆς
εἰς αὐτὸν τὸν κύριον ἡμῶν καὶ Θεὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πᾶσιν ἡμῖν
ἀναλύσεως ὑπάρχουσης.

Et quid me oportet multa differendo ſermonem extendere, dum conſtet omnibus quæ ab ipſo publice, necnon deceſſoribus ipſius per tot tempora contra orthodoxos viros atque catholicam fidem perpetrata ſunt? Quibus pæne omnibus omnem mundum conturbantibus atque ſolicitantibus, neceſſitate compulſi ex diverſis locis querelas contra eos ſeu accuſationes ad apoſtolicam noſtram ſedem plurimi orthodoxi detulisſe monſtrantur: & tam in ſcripto deprecantes & conjurances, quamque in cominus poſiti poſtulantes, ut totius mali, tantæque everſionis per apoſtolicam auctoritatem abſcindatur commentum: quatenus minime totum corpus catholicæ eccleſiæ nocibilis eorum ecthe ſeos languor diſrumpere valeat. Ideoque in ſcripto vel ſine ſcripto orthodoxorum preces minime deſpicientes apoſtolicæ memoriæ noſtri deceſſores, non deſtiterunt prædictis viris diverſis temporibus conſultiſſime ſcribentes, & tam rogantes, quamque regulariter increpantes; nec non per apocriſiarios ſuos, ut dictum eſt, pro hoc maxime deſtinatos præſentialiter admonentes & conteſtantes: quatenus proprium emendarent novitatis commentum, atque ad orthodoxam fidem catholicæ eccleſiæ remearent. Et neque rogantes, neque increpantes potuerunt eos a ſuo conamine quoquo modo revocare: ſed ſicut dicit Dominus incorrectis: *Cantavimus vobis tibiis, & non ſaltaverunt: lamentavimus, & non planxerunt.* *Luc. 7.* *Obduratum eſt cor eorum*, ſicut ſcriptum eſt, *& auribus graviter audierunt, & oculos ſuos clauſerunt, ne quando videant oculis ſuis, & auribus audiant, & corde intelligant, & revertantur, & ſanentur* per ſuſceptionem ſalutiferæ prædicationis. Unde & ego tam propter irrevocabile eorum cor, & propter animas quæ per eorum fallacem deceptionem depereunt; nec non propter precationes, ſicut dictum eſt, ad apoſtolicam ſedem ſuper tali capitulo in ſcripto delatas: pertimeſcens quippe imminentem iram ſuper eos qui negligenter opus Dei faciunt, neceſſarium fore prævidi, omnes vos, qui ſecundum gratiam ejus ſacerdotale officium geritis, invitare, & propter hanc quæſtionem in nomine Domini congregare in unum: quatenus communiter omnes, ipſo utique Deo reſpiciente & judicante noſipſos, ſed & noſtra omnia, de prædictis viris, ſive novitate in dogmatibus eorum expoſita, tractare debeamus. Et maxime præceptum habentes apoſtolicum, attendere noſipſos & gregi, in quo nos Spiritus ſanctus poſuit epiſcopos, regere Dei eccleſiam, quam acquiſivit per ſanguinem proprium: ſed & iterum attendere lupos, attendere malos operarios, qui perverſa faciunt & loquuntur, ut trahere poſt ſe diſcipulos valeant: ne quando quidem radix amaritudinis ſurſum germinans nocere valeat fide per negligentiam eorum, id eſt, noſtram omnium ſacerdotum, qui evellere mala, & meliora plantare ſunt ab eo propoſiti. [a] Ideo propter unuſquiſque ſciturus ſe rationem reddere in æquitate judicaturo univerſum mundum, abſque ulla reverentia: quia ſcriptum eſt: *Si reveritus fuerit, non beneplacet anima mea in ipſo*: cognita maxime cum omni ſubtilitate multitudine pravitatis eorum contra immaculatam noſtram fidem ab eis præſumpta, omnibus nobis, qui ad hoc huc veniſſe & præſidere dignoſcimur; tam per accuſantium eas perſonas in ſcripto, quamque per conſcripta eorum contra immaculatam fidem ab eis præſumptæ multitudine pravitatis illorum: quid de his unuſquiſque cum ope divina ad gloriam Dei ab ipſo inſpiratus viſum fuerit, proſequatur: præ omnibus in ſua conſcientia timorem ejus decerpens in hoc, quod loquitur & intelligit de hujuſmodi quæſtione, in confirmatione & ſtabilitate catholicæ eccleſiæ & orthodoxæ fidei, hoc eſt, ſalutis animarum noſtrarum, fructu purę confeſſionis, quæ eſt in eumdem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, omnibus nobis apertiſſime exiſtente.

Aſſ. 20.

[a] *Forte*, Ea propter.

Heb. 10. 38.

ACTIO SSU SECR. I.

ANNO CHRISTI 649.

A

Maurus Cæſenæ civitatis epiſcopus,& Deuſdedit Ravennatis preſbyter, per unum ex eis Maurum epiſcopum Cæſenatem dixerunt:

Μαῦρος ὁ ἐλαχίστατος Κεσίνης ἐπίσκοπος, καὶ Δεουσδέδιτ Ραβέννης πρεσβύτερος, εἰς μέσον ἐφάσκοντες, εἶπον διὰ τοῦ ἑνὸς αὐτῶν Μαύρου τοῦ ἐπισκόπου Κεσίνης.

Suggerimus ſancto apoſtolatui veſtro, quia ſecundum veſtram prudentiſſimam interlocutionem omnibus luce clarius manifeſta ſunt, nec cuilibet incognitum eſt orthodoxorum, quæque per tempora illicite perpetrata ſunt adverſus noſtram immaculatam fidem, tam a Cyro, Sergio, Pyrrho & Paulo: contra quos juſte pro hoc querimoniæ veſtræ apoſtolicæ ſanctæque ſedi a fidelibus & zelum habentibus Dei oblatæ ſunt. Qua de re venerator ſancti apoſtolatus veſtri Maurus ſanctiſſimus epiſcopus, certius hæc eadem per apocriſiarios ſuos cognoſcens, omnino deſiderium habuit in ſancto concilio advenire. Ideoque ſatagens direxit nos ad ſacra veſtra veſtigia: videlicet ut vicem ejuſdem per noſipſos in omnibus, quæ in hoc ſancto concilio regulariter peraguntur, adimplere debeamus: eo quod neceſſariis utilitatibus occupatus, ad præſens minime valuit ſecundum veſtram præceptionem proſpectui veſtro repræſentari. Ideoque propriam epiſtolam pro tali re una cum ſcriptione ejus præ manibus habemus, per quam noſtras perſonas in his quæ aguntur, pro ſe confirmare dignoſcitur: ſignificans & ipſas occupationes pro quibus minime valuit advenire. Sed ſi placet veſtræ beatitudini, petimus, ut ante omnia coram hoc ſancto concilio recenſeatur, & actibus inſeratur.

Ravenna ej ſequax.

B

C

Διδάσκομεν τὴν ὑμετέραν ἁγιωσύνην ἀκολούθως, ὅτι καθὼς τὰ παρ' αὐτῆς ἐμφρόνως καὶ διαλαμπόντως πᾶσιν ἔδοξε καθίστασι, καὶ οὐδενὶ τῶν ἀνθρώπων ἄγνωστα γέγονε, τὰ ἐν ταῖς χρόναις εἰσημένοις παρεχθέντα κατὰ τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν τῆς Χριστοῦ πίστεως, ἴσχει Κύρου, ἐ Σεργίου, Πύῤῥου τε ἐ Παύλου· τῆς ἐ ἀφ' ἡμῶν ἐκδικήσεως αἰτιαθέντων τῇ καθ' ἡμᾶς εὐσεβείᾳ καὶ ἀποστολικῇ καθέδρᾳ, περὶ τῆς ἀφ' ἡμῶν ζήλου θεοῦ καθ' αὐτὴν κινηθέντων· ὅθεν ἔρρωται αὐτὴ ἐ ἡ τῆς ὑμετέρας μακαριότητος θεσπεσιότης Μαῦρος ὁ εὐσεβέστατος Κεσίνης Ραβέννης ἀκριβῶς μεμαθηκὼς ὑπὸ τῶν ἰδίων ἀποκρισιαρίων, ἐπιθυμίαν ἡμᾶς ἀπεσχῆκεν ἀφεῖς τὰ ὑμέτερα ἴχνη. ἀφ' ὧν μὴ δυνηθεὶς αὐτὸν ἡμᾶς κατὰ τὴν ὑμετέραν πάλιν καταλαβεῖν, ἀφ' ὅτας πολυτίμους αὐτοῦ ἀναγκαίας χρείας· ἵνα τὸν τόπον αὐτὸ δι' ἑαυτοῦ ἡμᾶς ἀναπληρώσωμεν ἐν πᾶσι τοῖς ὑπὸ τῆς παρούσης ἁγίας συνόδου καινοπρεπῶς ἀφεστημόσι ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. διὸ καὶ ἀνυπέρβλητον αὐτὸ ἔθεντο μετὰ χεῖρας κατέχειν ὑπόπαλιν, εἰς ὧν ὑπὸ ἑαυτοῦ τὰ ὑμέτερα φαιδρὰ ὑπὲρ τῆς ἀφεστηκυίας ἀκύρου θέσεως· γνωρίσαι καὶ τὴν αἰτίαν δι' ἣν αὐτὸς οὐκ ἴσχυσε καταλαβεῖν, καίτοι σπουδὴν ἐν τούτῳ πλείστην καὶ θερμότατα ἔχοντος. ἀλλ', εἰ περίκειται τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, τοῦτον ἔθος ὑπὲρ ἄλλου ἀναγκαιοτάτου τῇ παρούσῃ ἁγίᾳ συνόδῳ ἐ ἀφεστηκότος παρακαλεῖσθαι.

Martinus ſanctiſſimus & beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, præſidens ſancto concilio, dixit:

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς θεοφυλάκτου Ῥωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν.

Secundum poſtulationem Mauri Cæſenatis epiſcopi, & Deuſdedit Ravennatis preſbyteri, ſubſcripta epiſtola per eos oblata Mauri reverentiſſimi epiſcopi Ravennatis eccleſiæ, ſuſcipiatur, & huic venerabili concilio lectione pandatur. Cumque ſuſcepta fuiſſet a Paſchale notario regionario apoſtolicæ ſedis, in his re ſ ecta eſt:

D

Κατὰ τὴν αἴτησιν Μαύρου τοῦ Κεσίνης ἐπισκόπου ἐ Δευσδέδιτ τοῦ πρεσβυτέρου Ραβέννης, ἃ δι' αὐτῶν ἐπαναφερθέντα ἐνυπόγραφα ἐπιστολὴ Μαύρου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ραβέννης, παρ' αὐτῆς, λυθήτω ἐ ἀναγνωσθήτω τῇ παρούσῃ ἁγίᾳ συνόδῳ. ἐ λαβὼν Παῦλος νοτάριος μητροπόλεως τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας ἀνέγνω. ἃ ἔσπευσε.

Domino ſancto & meritis beatiſſimo, totoque orbe apoſtolico & univerſali pontifici Martino Papæ, Maurus ſervus ſervorum Dei epiſcopus.

Διαπότῃ ἁγιωτάτῳ ἐ μακαριωτάτῳ ἀποστολικῷ ἐ οἰκουμενικῷ ἀρχιερεῖ Μαρτίνῳ πάπᾳ, Μαῦρος δοῦλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ.

E

UNicum omnibus & ſingulare eſt redemptoris Dei & Domini noſtri Jeſu Chriſti conceſſum remedium ad animarum noſtrarum ſalutem; ut ea quæ per apoſtolorum prædicationem percepimus & patrum doctrinam, procul dubio teneamus. Ergo quia apoſtolatus veſtri præceptionibus admonitus, ut pro his quæ adverſum eorum doctrinam commentata ſunt, debeam ad ſanctam & apoſtolicam eccleſiam catholicam, veſtramque præſentiam reperiri; & una cum ceteris epiſcopis, quæ de his patres præcipiunt, debeant terminari: neque etiam præparatum, dum ab exercitu & plebe hujus civitatis, vel etiam Pentapolitanorum, detinerer, pro incertis gentilium excurſionibus, & non ſe habentibus præſentia excellentiſſimi Exarchi; ad hanc ſuggeſtionis meæ ſatisfactionem venire compulſus ſum. Quod cum ſummo mœrore ſatisfaciens ſupplico, ut me non ſicut abſentem, ſed ut præſentem & feſtinantem, ſuſcipere apoſtolatus veſter dignetur. Nam in his quæ moventur,, & contra patrum orthodoxorum decreta proponuntur, me non aliter ſentire, niſi quemodo ſancta veſtra apoſtolica doctrina

Μονοθέλης πᾶσι καὶ κυριώτατόν ἐστι δεδόσθαι παρὰ τοῦ κυρίου ἐ Θεοῦ ἐ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὸς σωτηρίαν τῶν ἡμετέρων ψυχῶν, τὰ βεβαίως ἐκεῖνα παραλαβεῖν, ἅπερ ἀφ' ὧν ἐκήρυξαν ἅγιοι ἀπόστολοι ἐ τῆς διδασκαλίας τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν παραλάβωμεν. Ταχαροῦν ἐπείπερ ἀφ' ὧν ἀποστολικῶν ὑμῶν προσταξέων ἐ ὑμετέρα ἁγιωσύνη ἐπιτιμητικῶν καθεσθῆναι, ἔστιν ἀφ' οἷσπερ κατά τε τῆς τῶν πατέρων διδασκαλίας ἐ ἐ καθολικῆς τοῦ Θεοῦ ἐ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας· ἵνα μετὰ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων ὁρίσωμεν, ἅπερ οἱ πατέρες περὶ τῶν τοιούτων προστάξουσι, ἀναλημφθείς πρὸς τοῦτο μου τὸν ἀφ' ἧς ἀπαρτεῖς ἀπολογίας ἕλξιν ἀποδέξασθαι· χρεοῦσθαι ὡς ἐκ τοῦ θεῖα παρέπειν ἐπίμονος ἔχοντος, ἀπολύθην ἔκτι τῷ ἔξαρχῳ ἐ τῷ λαῷ τούτης ἐ πόλεως, οὐ μὴν ἀλλὰ ἐ Πενταπόλεως, ἀφ' ὧν ἀδήλους ἀφ' ὑπερκειμένων ἐθνῶν ἐπιδρομάς, ἐ τὸ μέντοι ὡς παρόντι τὴν ἐξαρχείαν ἔξαρχον. ὑπερφυᾶ δοῦναι μὲ ὡς ἀπόντα μᾶλλον, ἀλλ' ὡς παρόντα με καταξιοῦσθαι ὑποδέξασθαι τὴν ὑμετέραν ἀποστολικὴν ἀγωσύνην. σπεῦδε γὰρ ἀφ' ὑποκειμένων, ὅτι ἀφ' ὑποτίθεται κατὰ τῶν ἀκατασκέπτων ἀφ' ὑγιοδόξων πατρῶν, ἃ ἄλλως φρονῶ, εἰ μὴ κατὰς ἡ ἁγία ὑμῶν ἀποστολικὴ

διδασκαλία

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO SEU SECR. I.

διδασκαλία φρονῶ. καὶ γὰρ ἀναγκαῖον, ὡς ἡ ἐμὴ ἐξήγησις ἀπλανὴς καὶ ἐν ἅπασι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην ἐξέτασιν ἐλεγχομένη τε καὶ διορθουμένη· ὅτι μὴ μόνον τὴν ὑπὲρ Πύρρου τοῦ ἡμετέρου Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου διεκδικουμένην ἔκθεσιν ἀποβαλλόμεθα, τὴν δὲ ἐν τοῖς τοίχοις τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγιωτάτης καταγραφῆναι ὡς αἱρετικὴν, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ ὑπὲρ ἐκείνης ἀναδηλωθέντα αὐτῇ παντὶ συγγεγραμένα ἀβασάνιστα μετὰ ἀναθέματος, οὐδενὸς αὐτῶν προσδεχόμενος, ἃ σαφῶς αὐτῆς πεπτωκότα. διὸ γὰρ ἐνεργείας καὶ δύο θελήματα τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ προσήκειν, Θεὸν καὶ ἄνθρωπον αὐτὸν ὅτι γνήσιος, καὶ ὁμολογῶ τὸ μὲν θέλημα τῆς σαρκὸς τοῦ θεοῦ συλλαβόντος, ἤγουν ἐκ παρθένου τελεσθέντα· διὸ γὰρ φύσις ὁ ἐστὶ καὶ ἡ αὐτοῦ προσκυνητὴ ὑπόστασις ἐνεργοῦσα, τὸν τοῦ πατρὸς καὶ τὸν τῆς ἀνθρωπότητος. ἄλλον μὲν παραδέχομαι παρὰ τὸν ὄντα θεὸν ἐνανθρωπήσαντα πατέρων σωτῆρα ἐπιγνῶναι, καὶ τὸν τῆς πίστεως τὸν ὅτι τῷ ἐν δυσὶ τῇ μιᾷ ἡμῶν Ἰησοῦ· ἀλλὰ μόνον τὸν ὄντα θεὸν λόγον παρὰ πατρὸς παραδεδόσθαι κατέχομαι πίστιν, δι' ἧς καὶ ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ἄνθρωπον ἀληθῆ, ὅλον ἐν τοῖς ἰδίοις, ὅλον ἐν τοῖς ἡμετέροις ἀκούσας, μετὰ πάσης ἀκριτοῦς ἀσεβείας τελείαν πεπόμφθαι. οὗ χάριν, ὡς ἔφην, τὴν τῆς παρούσης ἀπολογίας ἀναφορὰν ἐποιησάμην καταπέμψαι ἀβασάνιστα τοῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου πάπα τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας τῆς Ῥωμαίων τοῦ Μαύρου τοῦ Κιτίης ἐπισκόπου, καὶ Δαυιδίδιτ τοῦ πρεσβυτέρου, ἅτινα τὰ ἐμὰ ἀκατηγόρητα φρονοῦντα, καὶ πᾶν ὅτι κατὰ τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας ἢ ἐν καθ' ἑτέρου συγγεγραμμένον εἰς ἐκδίκησιν αὐτῆς παντὶ σπουδῇ ἀφέντα, ἕωτά μοι ἀναμφιβόλως παρεφυλάξειν. ὁ ὑποσχαμαι· εὔξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ, κύριε ἁγιώτατε καὶ μακαριώτατε, καὶ τῶν ἁγίων παντὸς ἀποστολικὸς πάπα.

A & orthodoxa tenet eccleſia, & omnem novitatem repellens atque reſpuens, non ſolum ecthesin, quæ a Pyrrho Conſtantinopolitano epiſcopo defendebatur, abjicio; quippe quia, ut hæretica, de ædibus Conſtantinopolitanæ eccleſiæ eſt depoſita: ſed & quæ ad ejuſdem defenſionem noviter conſcripta ſunt, omni modo nec conſentio, nec ſuſcipio, ſed cum anathemate repello. Sed duas operationes duaſque voluntates profiteor: & Deum & hominem Dominum Jeſum Chriſtum per Spiritum ſanctum in utero Virginis conceptum & natum, in duabus naturis verum Deum & hominem, in una perſona utraque operantem, quæ deitatis & humanitatis ſunt, tenere me profiteor; nec aliud, quam quod ſanctas quatuor univerſales ſynodos invenimus prædicaſſe, & quintam ſub pia memoria Juſtiniano, ſuſcipere: ſed ſolam fidem a patribus conſtituram, per quam verum Deum verumque hominem, totum in ſuis, totum in noſtris prædicaverunt, omni conſtantia profiteri. Ad quod hanc ſatisfactionis meæ ſuggeſtionem per famulos meos Maurum Ceſenatem epiſcopum & Deuſdedit preſbyterum, dirigere non omiſi: eoſque vice mea, ut quidquid adverſum ecthesin vel alia conſcripta ad ejus defenſionem noviter commentata deſcripſerint, me ſine dubio eſſe conſervaturum. Et ſubſcriptio: Ora pro me Domine ſancte & meritis beatiſſime, toroque orbe apoſtolice Papa.

B

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τοῦ Ῥωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Ἡ ἀναγνωσθεῖσα ἐπιστολὴ Μαύρου τοῦ θεοσεβεστάτου ἐπισκόπου Ῥαβεννῆς, ἐν τοῖς ἀποστολικοῖς συμβαίνουσα δόγμασι, καὶ διὰ ταύτης μετὰ τῆς ἐπιτεινούσης τῆς ὀρθῆς περὶ ἁγίων πατέρων ὁμολογίας, καὶ τὸν ἀκίνητον ὅπου κατέχοντα ἔχουσα πάσης αἱρέσεως, εἰ συναρέσκει τῇ παρούσῃ ἁγίᾳ συνόδῳ, τοῖς παρ' ἡμῶν πραχθεῖσιν ἐπαναγνωσθήτω.

C Martinus ſanctiſſimus & beatiſſimus ſanctæ Dei eccleſiæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, præſidens ſancto concilio, dixit:

Recta epiſtola Mauri reverentiſſimi epiſcopi apoſtolicis dogmatibus conveniens, atque ideo cum recta confirmatione ſanctorum patrum confeſſionis, & omnem hæreſim condemnationi ſubmittens, ſi complacet huic ſancto concilio, actis noſtris indatur.

Μάξιμος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ἀκυλείας, εἶπεν·

Τῆς ἐπιστολῆς Μαύρου τοῦ θεοσεβεστάτου ἐπισκόπου Ῥαβεννῆς, κατὰ τὴν ὑμετέραν κέλευσιν τῇ πρᾳ ἐνεφανισμένην ἡμῶν ἀκολουθοσκοπίᾳ, καὶ σύμφωνον δι' αὐτῆς τὴν αἰτίαν γνώμῃ γενομένης θεοῦ τὴν παροῦσαν ἁγίαν σύνοδον, ὅτι τοῖς παρ' αὐτῆς ὑπὲρ τῆς ἐκθέσεως πίστεως ἀφωρισμένοις, ἐπαίνου λόγῳ μετὰ παῤῥησίας· ὅτι καὶ ὁ τὴν ἀληθῆ ἐνέργειαν τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑνὸς Χριστοῦ φυσικῶν θελημάτων καὶ ἐνεργειῶν ἀπαρτισμὸς, ἀναδήλως καὶ τὴν θεϊκὴν αὐτοῦ φύσιν, ἐξ ἣν καὶ ἐν αἷς ὑπάρχει, σωτηριωδῶς ἀβασάνιστον. οὐ γὰρ οἷόν τε τὸν αὐτὸν καὶ ἕνα κύριον ἡμῶν καὶ Θεὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἄκτιστον καὶ κτιστὸν κατὰ φύσιν ὑπάρχοντα, μὴ ἐξ ἀκατάσχετα θεϊκῆς ἐξ ἣν ἔστι φύσεων, ἔστε θελήσεως καὶ ἐνεργείας τὸν φυσικὸν ἰδίωμα καθ' ἕνωσιν ἀποκρίνειν. ὁ γὰρ μὴ οὕτω φρονῶν, τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν παραχάραττε σύνοδον, καὶ πάντας ἁγίους ἀποδέλλεται ἁγίους πατέρας· ἅτερ εἰς τὸν αὐτὸν ὄρον διδάσκει σαφῶς ἐν τούτῳ καὶ μόνον μὴ ἀναιρεῖσθαι τὴν ἀβασάνιστον τῶν ἀβασάνιστον φύσεων ἀκατάσχετα τὴν φυσικὴν ἰδίωσιν, χωρὶς μόνης τῆς ἁμαρτίας. ἐὰν οὖν ἀβασάνιστον θεϊκῆς κτιστῆς καὶ ἀναιρεῖσθαι τὴν ἀβασάνιστον φύσεων, ἀβασάνιστον τὸ σώζεσθαι τὴν φυσικὴν ἰδίωσιν αὐτοῦ ἐξ ἣν ἔστι φύσεων· ἰδίωσις δὲ τῆς θείας τοῦ Χριστοῦ φύσεως ἔστι, τὸ φυσικῶς αὐτὸν θέλειν καὶ ἐνεργεῖν τὰ θεῖα· ἰδίωσις δὲ πάλιν τῆς κατ' αὐτὸν ἀνθρωπίνης φύσεως ὑπάρχει, τὸ ἀνθρωποπρεπῶς τὸν αὐτὸν θέλειν καὶ ἐνερ-

D Maximus venerabilis epiſcopus Aquileienſis eccleſiæ, dixit:

Epiſtola Mauri ſanctiſſimi epiſcopi Ravennatis, ſecundum veſtram juſſionem actis noſtris inſerta, atque per ejus tenorem conſonantem huic ſancto concilio in his quæ pro orthodoxa & immaculata fide ab ea peraguntur, ſuam mentem demonſtrante, illud cum fiducia referabo; quia omnis qui differentiam unius Chriſti naturalium voluntatum & operationum abnegat; & naturarum ejuſdem, ex quibus & in quibus conſiſtit, negat pariter procul dubio differentiam. Nec enim poſſibile eſt, ipſum eumdemque Dominum Deum noſtrum Jeſum Chriſtum, conditum & inconditum naturaliter exiſtentem, utriuſque naturæ, ex quibus conſiſtit, in voluntate & operatione minime naturalem proprietatem in unitione ſalvare. Quo-

E niam qui ſic ſapere non vult, ſanctam Chalcedonenſem reſpuit ſynodum, omneſque ſanctos ac venerabiles patres: quippe quoniam in definitione ſua luce clarius promulgaſſe dignoſcitur, aſſerens in hoc tantummodo minime amputari differentiam naturarum Chriſti poſt unitatem; quia utriuſque naturæ indiminute, abſque tantummodo peccato, ſalvatur naturalis proprietas. Ergo ſi ſpecialiter propter hoc definitum eſt minime amputari differentiam naturarum, quia proprietas naturalis ſalvatur, ex quibus conſiſtit naturis: proprietas autem eſt divinæ naturæ Chriſti, divinitus eum velle & operari divinitatem; proprietas autem eſt ejuſdem humanæ naturæ, eumdem humana velle

ACTIO 8 SUB SECR. I.

ANNO CHRISTI 649.

& operari humana, ut approberur Deus & homo naturaliter: esse certum quia proprietatem utriusque naturæ respuit, atque ideo differentiam naturam post unitionem recusat, qui differentiam ejusdem naturalium voluntatem & operationum abnegat: & ex hoc denominatum sanctum Chalcedonense concilium, & omnes venerabiles catholicæ ecclesiæ patres respuunt. Pro qua re oportet, juxta vestram prudentem commonitionem, magis autem secundum divinam præceptionem, nos, qui super domum ejus, hoc est, catholicam ecclesiam episcopale suscepimus ministerium, solicite vigilare, ut ne quid de sacris ejus muneribus, id est, apostolicis de eo promulgationibus paternisque dogmatibus fures occulte irruentes valeant deprædari; dormientes nos ex quadam negligentia atque postpositione observationis divinorum præceptorum repetientes. Unde, si placet vestræ beatitudini, supplico, quaterus per unam, vel duas, si multum, ut ne fastidium per hæc quæ omnibus manifesta sunt, gestis ingerere videamur, querulantium personas, Cyrum, Sergium, Pyrrhum & Paulum convenienter, quæ de his proponuntur, cognoscamus; nectum per conscripta eorum adversus fidem exposita, quæ videlicet & sine accusantis persona redarguere eos apertissime demonstrantur. Propterea enim accusatio extranea superflua esse dignoscitur, quoniam a suis temeratiis conscriptis apertius accusantur, quibus omnem mundum conturbasse noscuntur. Ita namque Dominus ait: *Ex ore tuo judicabo te: &, Ex verbis tuis justificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis.* Quia vero multæ personæ accusantium, licet existant, minime sunt necessariæ nobis, ubi manifesta est culpa eorum qui accusantur, a sanctis synodis luculentius docemur. Igitur contra utrosque, id est, Nestorium & Eutychen, & cum eis Dioscorum, nefandissimos hæreticos, unus tantummodo accusator, hoc est, beatæ memoriæ Eusebius Dorylensis ecclesiæ episcopus legitur exstitisse. Contra Theodorum autem & Origenem in sancta quinta synodo accusator quidem nullus, sed tantummodo eorum conscripta ad accusationem ipsorum & reprehensionem suffeciisse noscuntur. Igitur & in præsenti, opportuna gestorum serie conservata, per unam aut duas accusantium personas, si placet, cum omni subtilitate ad accusationes eorum nostram præparemus solicitudinem.

Luc. vi. Matth. xii.

A χεῖν τὸ ἀνθρώπινα, ὅσῳ πίστευον ἀληθῶς τὸν Θεὸν ἡ ἄτρεπτον αὐτὸν κατὰ φύσιν ὑπάρχειν· ὁσῳδήποτε ἄρα τὰς ἰδιότητας φύσεως ἑκατέρας ἀναιρεῖσι, ἡ ἀφ' ὅλου τοῦτο ἡ τὸν διαφορὰν τῆς φύσεων μετὰ τὴν ἕνωσιν· ὃν τὸν διαφορὰν τῆς τῶν αὐτῶν φυσικῶν θελημάτων ἡ ἐνεργειῶν ἀναιρουμένης ὅλως· οἷς ὑπεδέξατο αὐτὸν καὶ τῶν ἁγίων ἐν Καλχηδόνι συνόδων, ἡ πάντας, οἷς ἄρτιος, παρεκτρέπεσθαι τοῖς ἐπίσης τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας πατράσι. οὗ χάριν δεῖν ἐφ' ἑαυτῶν ὑμᾶς σπουδάσαι περιττῶς, μᾶλλον δὲ κατὰ τὴν αὐτοῦ τοῦ κυρίου διδασκαλίαν παρεγγυῶν ἡμῖν, ἵνα ἐπὶ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, ὅτινός τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, πεπιστευκότες ὑπάρχομεν, ἵνα μὴ ἐφ' ἡμῶν αὐτοῦ κακωθῶσιν, ἢ ἐφ' ὑποπτίαις αἰφνιδίοις αὐτοῦ ἡ παρειμένοι ἐν ἀμελείᾳ τῶν ἐπιβάντες οἱ κλέπται λαθραίως εὑρίσκωσι, καθιδόντες ὑμᾶς ἀφύλακτους, ἐξ ἀγνοίας ἡ ἡμελημένους ἐφ' ἁγίων αὐτοῦ θεσπισμάτων τρόπους. ἔστιν, οἱ πεῖσται τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, παρακαλῶ, δι' ἑνὸς ἡ δύο τὰ πλεῖστα, ἵνα μὴ ἔχλυσι ὑπ' ἐφ' ἑαυτῶν ἀμελουμένων τῶν παρεμφερῶν πάσιν, τῶν ἀποκειμένων θεσπίσμων Κύρου ἡ Σέργιου, Πύρρου τε καὶ Παύλου, ἀκριβῶς ὑμῶν γνωσθέντας τὰ κατ' αὐτούς, ἅτινα λεγόμενα καὶ ὑπ' ἐφ' αὐτοῖς ἀπόκεισε γεγραμμένων κατὰ τῆς πίστεως· ἄτερ ἀνάγκης ἡ καταγόρου χρείας, ἐλέγχας αὐτὰ καθίστασι θεσφατικῶς. Ἐκβεβήκασι γὰρ ἰδίων καταγορεύοντων ὀφείλοντες, οἷς καὶ τὸν ἀποκρίσεως ἐπάξασι, ἀ ἐξ ἰδίων αἰτίαις ἀθετεῖν πως οὐκ ἀναίτιον. φασὶ γὰρ οἱ ἁγίοι· ἐκ τῶν ῥημάτων σου κριθήσῃ· ἡ, ἐκ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, ἡ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ. ὅτι γὰρ οἱ πλείονα δεῖν ἡμῶν τῶν ἐξεταζόντων, εἰ ἡ μηδὲν εἶναι ἔνια φανερὰ ὄντα ἡ μέμψις τῶν ἐξεταζομένων, διδασκόμεθα σαφῶς ἐκ τῶν θεσπισμάτων ἡμᾶς ἀνῶν σωτῆρος. ἑκατέρων γὰρ τῶν αἱρεσιαρχῶν, Νεστορίου λέγω καὶ Εὐτυχοῦς, ὧσπερ οὖν ἡ Διοσκόρου τῶν δυσσεβῶν, οἷς ἡ μόνον ἀκαταίσχυντα μεμῦσθαι κατήγορος ὁ μακάριος Εὐσέβιος ὁ τῆς Δορυλαίου ἐκκλησίας. Θεοδώρου δὲ ἡ Θεοδώρῳ τῶν δυσσεβούντων ἐπὶ τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, κατήγορος μὲν οὐδείς, μόνα δὲ τὰ αὐτῶν γράμματα φανῆναι κατηγορίαν αὐτῶν καὶ μέμψιν ἐπίφορον. κἂν ἐπὶ τούτου τῶν ἀναιτίων τῶν ἀποστατησάντων ὑμῶν φυλαττομένης, ἀ ἐκεῖ ἡ Διοσκόρου ἀποκειμένου τῶν ἐγκλημάτων, οἱ ἀκοὴ, φανῆναι τὰ ἐγκείμενα ἀνῶν χορηγοῦντα αὐτὰ ἀπρόσκοπα πάσῃ ἀμφιβολίᾳ.

Deusdedit venerabilis episcopus insulæ Sardiniæ, dixit:

D Δεουσδέδιτ ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Καλλάρεως, εἶπεν·

Apostolicis visceribus vestra beatitudo commota, & nos omnes hortata est, ad tuitionem catholicæ & apostolicæ fidei, quæ temeraria præsumptione ab adversantibus verbo fidei expugnatur, in unum convenire: dum constet vos, sanctissimi, cum beato Paulo apostolo eadem compassibiliter dicere: *Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non uror?* Satagentes ne aliquis de his quæ vobis creditæ sunt, rationabilibus ovibus a bestiis capiatur. Unde & ego supplico, pro defensione paternorum & synodalium dogmatum, ante omnia per suggestiones oblatas sanctæ vestræ apostolicæ sedi, necnon accusantium personas Cyrum, Sergium, Pyrrhum & Paulum, pravitatem eorum nobis manifestari, sed & per conscripta eorum ordinabiliter, contra immaculatam nostram fidem expositæ: quatenus per examinationem eorum congrua super his sententia subsequatur.

2. Cor. xi. 29.

Universi sanctissimi episcopi dixerunt unanimiter dogmata continere, & quia venerabilium patrum & synodorum piam confessionem destruere, qui unam in Christo Deo voluntatem & operationem prædicare

Ἀποστολικῶν σπλάγχνων ἡ ὑμετέρα μακαριότης κινηθεῖσα, συκίνησεν πάντας ἡμᾶς δεῖ τὸ αὐτὸ συνελθεῖν εἰς ἀσφάλειαν τῶν ὑπ' ἐφ' ἑαυτοῖς τῆς πίστεως πολεμουμένων καθολικῆς ἐκκλησίας. ἐπειδὴ τὸ αὐτὸ τῷ μακαρίῳ Παύλῳ πάσχουσιν ἀμέτοχα λέγοντι. τίς ἀσθενεῖ, ἡ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, ἡ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; μὴ βουλόμενοι ἀμελέστερόν τι ἡμᾶς ἐφ' ἑαυτοῖς παρεῖναι ὑπὲρ οὐ θεοῦ λογίων θεσπίσαι. διὸ κἀγὼ παρακαλῶ θεσπίσαι τὰ παρεῖναι τε ἡ συνοδικῶν ὁρισμῶν τε ἡ δογμάτων, ἀκριβῶσαι θεσπίσαι ὑμᾶς ὑπὲρ οὗ νεῦσι τῇ αἰτησαμένῃ, ἐ ἡ αἰτησάμενον προσώπων τῶν καθ' ὑμᾶς ἀποστολικῆς καθέδρας Κύρου ἡ Σέργιου, Πύρρου ἡ Παύλου τῶν κατ' αὐτοὺς ἀποκειμένων, εἶθ' οὕτω τὰ κατὰ τάξιν καὶ ὑπ' ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν ὑπόνους ἐγκείσθαι κατὰ τῶν ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως. ἵνα τῇ ἐξετάσει ἐφ' γεγραμμένων, θεσπίσεως ἡ τῶν αὐτῶν ἡμῖν κρίσις.

Πάντες οἱ ἁγιώτατοι ἐπίσκοποι εἶπον. Οὕτως ἔχει ὡς ἐδιδάξατε, μακαριώτατοι, τὰ ὁρθὰ τῶν συνοδικῶν δόγματα, συμφώνως ὁμολογοῦντες, καὶ ὅτι τῶν ἐφ' ἁγίων πατέρων τε καὶ συνόδων ἀκατάσκοπα ὄντα· εἰ μόνα τὸν ὄντως ἡ ἀνθρώπινον τῷ Χριστῷ δογματίζοντες εἶναι θέλη-

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO SEU SECR. II.

σιν ἐν ὑπάρχῃ, ἀξιοῦμεν ἀγνοουμένων μὲν ἡμῖν, οὐδαμῶς δὲ A præſumunt, petimus, licet minime ignoranda, attamen propter ordinem geſtorum referare omnibus nobis per accuſationes aliquas obnoxiorum hujuſmodi exceſſum: quatenus opportune rationabiliterque examinatio ſubſequatur, maxime plenius pertractantes eorum commiſſum, per ea quæ ab eis contra immaculatam fidem conſcripta ſunt.

ΠΡΑΞΙΣ Β'.

Ἐπ ὀνόματι τοῦ κυρίου Θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, βασιλεύοντος κυρίου Κωνσταντίνου θεοσεβεστάτου Αὐγούστου, ἔτους ἐνάτου, τῆς πρὸ ἰδῶν Ὀκτωβρίου, ἰνδικτιῶνος ὀγδόης.

SECRETARIUS II.

B In nomine Domini Dei Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, imperii domini [a]Conſtantini piiſſimi Auguſti anno nono, ſub die octavo Idus Octobris, indictione octava.

[a] al. Conſtantis.

Παρεδρεύοντος, καὶ τὰ λοιπά.

Præſidente ſancto, &c. *ut ſecretario* I.

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τῆδε Ρωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν.

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Ὁ μακάριος Δαυὶδ τῷ τοῦ Θεοῦ φησί· Δικαιοσύνη καὶ κρῖμα ἑτοιμασία τοῦ θρόνου σου· ἔλεος καὶ ἀλήθεια προπορεύσονται τοῦ προσώπου σου. Τοίνυν οὖν τὴν ἑτοιμασίαν ἤγουν τὴν ἀλήθειαν τῆς προκειμένης τοῦ θεοῦ δίκης καὶ μίμησιν τῆς ἁγίας ἑαυτοῦ καθέδρας σπουδάσαι βουλόμενος ἵνα τε καὶ ὑμῶν ἁγία σύνοδος τῆς θεοφιλεστάτων ἀρχιερέων, ἵνα ἐν τούτῳ μάλιστα θεὸς αὐτὸν ἔχῃ τὸν καύχημα, ἐν ᾧ σοφῶν καὶ γνώμων τῶν λαῶν, καὶ πᾶσιν κρῖμα καὶ δικαιοσύνη ἐν μέσῳ τῆς γῆς· ἐπιζητοῦντες αὐτοὺς μὴ ἐκτὸς ἐκ τῆς τῶν κατηγορῶν ἐκτάσεων συγχέας τὸν αὐτοῦ δημιούργιον θέλημα· ἵνα ἂν ἐκ τῆς ἐμπαλαίστου ὕδατι ζωῆς ἐκπηγάζουσι τοῖς ἐκτὸς ἐκ τῆς καπνώδους φολιξάσης τῆς ἐξαπατώσης ἐν τοῖς κατὰ θεὸν ἐξαπίζουσι· εἰς ἂν οὕτω καὶ δίχα συμπαραπόντια λάβωμεν ἡ συνηδόμενοι τὸν αὐτὸν θεόν· ἵνα εἰπὲ δέῃ ἢ πρὸς συναγόμενοι δύο ἢ τρεῖς ἐπὶ τῷ ἐμῷ μου, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν. ἀρ.... ἵνα καὶ τῶν ἐνθάμων ἀκολούθως πᾶσιν ὑμῖν δικαίως συναρέσουσιν, ἤγουν τὸ ἐξυπηρετούμενον τῆς προκειμένης, ἵνα τῆ τῷ καθ' ἡμᾶς διαγνῷ σκεπίνου θεοφιλεστάτου ἀνδρὸς, δηλ τε πριμικηρίου ἡ τῆ τοποτηρῶν, ἡ τῆ ἁγιωτάτων νοταρίων κατὰ τάξιν ἐμφανιζομένων.

Beatus David ad Dominum dicit: *Juſtitia & judicium præparatio ſedis tua: miſericordia & veritas præibunt ante faciem tuam.* Hanc igitur præparationem per veritatem geſtorum ad gloriam ejus, & imitationem ſacræ ſedis ſuæ properans opportune perficere, & ſancta ſynodus nobiſcum conſiſtens venerabilium ſacerdotum, ut ex hoc præcipue in eum glorietur in hoc, quod intelligit & cognoſcit Dominum, & facit judicium & juſtitiam in medio terræ: ſtuduit competenter non antea per ſcripta eorum qui accuſati ſunt, cauſam illorum diſcutere; donec per querulantium inſtitutiones reſpexerit hanc, & addiſcere valuerit; illud videlicet, quod per ſapientiam bene placuit Salomoni, adimplens, quod dicit: *Antequam ſcruteris, non reprehendas: intellige prius, & tunc increpa: antequam audieris, non reſpondeas.* Nempe licet apertiſſima eſt contrariorum reprehenſio, verumtamen oportet & in his quæ clara ſunt, ad eorum examinationem, ordinem conſervari ab his qui ſecundum Deum ſcrutari deputati ſunt: quatenus ita cum oratione cooperantem inveniamus & confeſſorem Deum, qui dicit: *Ubi ſunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi ſum in medio eorum.* Offerantur ergo ſecundum pie complacitam omnibus nobis conſequentiam, per eos quorum intereſt, ſive de noſtro venerabili ſcrinio, dilectiſſimum primicerium & notarios, querulantium denominatos temeratores cum omni reverentia ſecundum ordinem ſubmonitio.

Pſalm. 11.

Eccli. 11.

Matth. 18.

Θεοφύλακτος πριμικήριος τῶν νοταρίων τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, εἶπεν·

Theophylactus primicerius notariorum apoſtolicæ ſedis, dixit:

Ἀναφέρω τῇ ὑμετέρᾳ πανευλογημένῃ μακαριότητι, ὡς παρὼν τοῦ ἁγιωτάτου καὶ θεοφιλεστάτου ἀνδρὸς τοῦ καθ' ἡμᾶς διαγνοῦ ἔστιν εὐλαβεστάτου Στέφανος, ὁ ἐπίσκοπος Δωρίων, πρῶτος ὑπάρχων τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, ἀπαρχὴν ἡ ἀναδιδάξαι τινά, παρακαλῶν τὴν ἁγιωσύνην ὑμῶν σύνοδον· ὃν χρεὼν ἀπάρχειν ἐστὶ τὰ πρεσβεῖα.

E Suggero veſtræ ſacratiſſimæ beatitudini, quoniam præſentibus adſtat venerabilis ſecreti veſtri, Stephanus reverentiſſimus epiſcopus Dorenſis, primus Hieroſolymitani eccleſiaſtici concilii, aditum ſibi expetens in veſtra ſacratiſſima ſynodo: & quidem deſiderat innoteſcere quid præcipitis.

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τῆδε Ρωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Martinus ſanctiſſimus & beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Στέφανος ὁ θεοφιλέστατος Δωρίων κατὰ τὸν αἰτεῖσθαι ἄρτον αὐτὸν, ἡ δόλιόν τι ἐπιδοῦναι τὸ κατὰ βούλημαν.

Stephanus reverentiſſimus epiſcopus Dorenſis ſecundum petitionem ſuam introëat, & competenter quæ ei videntur edifferat.

ACTIO 2da Sec. II.

ANNO CHRISTI 649.

A

Stephanus reverentiſſimus epiſcopus Dorenſis coram ſancto concilio adſtans, dixit:

Στέφανος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Δώρων εἶπεν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ καθεζομένῃ, εἶπεν·

Poſtulo beatitudinem veſtram, ſi placet, præcipere humilitatis meæ libellum ſuſcipi, & coram ſanctitate veſtra recenſeri.

Ἀξιῶ τὴν ὑμετέραν θεοσέπτειαν ἀκουσαῖαι, εἰ φαίνεται αὐτῇ, τὸν τῆς ἐμῆς ἐλαχιστίας ἐπιδέξασθαι λίβελλον, καὶ παρόντα τόπον ἐμοῦ ἀναγνωσθῆναι αὐτῆς ἁγιωσύνῃ.

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς θεοῦ Ρωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Secundum ſupplicationem memorati reverentiſſimi Stephani epiſcopi Dorenſis, libellus ejus ſuſcipiatur, & lectioni pandatur.

Κατὰ τὴν αἴτησιν Στεφάνου τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Δώρων, ὁ λίβελλος αὐτοῦ παρ' αὐτοῦ λαμβάνεται, καὶ ἀναγνωσθήτω.

B

Et accipiens Anaſtaſius notarius regionarius apoſtolicæ ſedis, de Græco in Latinam liguam interpretatum, relegit in his.

Καὶ λαβὼν Ἀναστάσιος νοτάριος ῥηγιονάριος τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου ἐκ τῶν Ρωμαίων, ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἑρμηνευθέντα φωνῆς αὐτῷ ἀνέγνω.

Sancta apoſtolica ſynodo, ſecundum gratiam Dei & regularem auctoritatem præſidentis in ea Martini ter beatiſſimi Papæ congregata in hanc antiquam almamque urbem Romam, pro confirmatione ſacra & defenſione paternarum & ſynodalium catholicæ eccleſiæ definitionum vel promulgationum, Stephanus per miſericordiam Dei epiſcopus, & primus Hieroſolymitanæ ſacerdotali ſede exiſtens diœceſeos, ſuggero quæ ſubter adnexa ſunt.

Τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ τῇ κατὰ χάριν Θεοῦ καὶ κανόνα ἔνδοξον Μαρτίνου τοῦ ἐκείνης αὐτῆς τρισμακαρίου τεσσαρακαιέτους, πάπα κατὰ ταύτην συναθροισθείσῃ τὴν μεγαλόπολιν καὶ πρωτεύουσαν Ρώμην, εἰς βεβαίωσιν ἱερὰν καὶ ἀκλόνητον τῶν παλαιῶν καὶ συνοδικῶν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ὅρων καὶ διατάξεων, Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ θεόπτιος καὶ πρῶτος τῆς ἐπὶ τῆς Ἱεροσολύμων ἀρχιερατικῆς θρόνου παλαιᾶς Δωρέων διοικήσεως, ἀναφέρω τὰ ὑποτεταγμένα.

C

Benedictus Deus & Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, Pater miſerationum, & Deus totius conſolationis, qui conſolatus eſt nos per ſacratiſſimum in idipſum & ſacerdotalem conventum ſanctitatis veſtræ in omni tribulatione noſtra, quæ facta eſt nobis propter ſanctam catholicam ejus eccleſiam, ab adverſantibus verbo fidei. Hanc etenim, beatiſſime, in pace & tranquillitate conſiſtentem veluti fluctus immanes irruentes per ſuam hæreſim turbaverunt, prius quidem Theodorus Pharanitanæ eccleſiæ quondam epiſcopus; poſtmodum autem Cyrus Alexandrinus antiſtes, item Sergius Conſtantinopolitanus, nec non ſucceſſores ejus Pyrrhus & Paulus. Hi namque Apollinaris & Severi dogmata hæreticorum renovare auſi ſunt, per hoc, quod prædicaverunt unam voluntatem & operationem divinitatis & humanitatis Chriſti dogmatizare: quorum ſcripta teſtantur contra omnem præſeminata orbem terrarum, ad deceptionem ſimplicium: qui ſtuduerunt non ſolum exponere audaciter & conſcribere, ſed & divulgare contra paternas & ſynodales eccleſiæ inſtitutiones in aperto miſi ſunt; & tam per capitulorum ſeriem ſuper ambone cum anathematis vinculo, qui ſic non ſaperet, & ſecundum ſenſum eorum recitatam, quamque per ſententias & ſubſcriptiones ac geſtorum monimenta. Ac per hoc univerſam catholicam eccleſiam in his conturbantibus memoratis viris, juxta quod beatus Jeremias inquit: Confuſi ſumus, quia audivimus improperium: dereliquimus in confuſione vultum noſtrum, quia introierunt alienigenæ in ſanctuarium noſtrum: & propterea aliquando quidem aquam capiti. Et oculis fontes lacrymarum exquirebamus, ubique omnes fideles hujuſmodi miſeram calamitatem plorantes; aliquando autem pennas columbæ ſecundum beatum David, ut volemus & annuntiemus hæc omnia omnium præpoſitæ ſedi, dico autem ſummæ veſtræ & principali, ad medicinale conſilium [a] emerſi vulneris: quippe quoniam hoc poteſtative olim & ab antiquitus facere per apoſtolicam ſive canonicam conſuevit auctoritatem: dum aperta lucubratione non ſolum claves regni cœlorum credita ſunt ei, atque ipſe tantummodo ad aperiendum eas fidelibus quidem digne, minime autem evangelio gratia credentibus juſte claudere magnus ſecun-

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως, ὁ παρακαλέσας ἡμᾶς ἐπὶ τῷ αὐτὸ μακαρίᾳ τῇ ἁγιωσύνῃ ὑμῶν καὶ ἱερατικῇ συναθροίσει, ἐπὶ παντὶ τῷ θλίψει ἡμῶν τῇ γενομένῃ ἡμῖν ἐπὶ τῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ, ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων τοῦ λόγου τῆς πίστεως. Ταύτην γάρ, θεοφιλέστατε, γαληνιῶσαν καὶ εἰρηνεύουσαν, καθάπερ κλύδων ἀγρίου θαλάσσης, ἐπέκλυσαν ἐπὶ τῆς αἱρέσεως αὐτῶν, οἱ μὲν πρότερον Θεόδωρος ὁ τῆς Φαρὰν ἐκκλησίας ποτὲ ἐπίσκοπος· ἔπειτα, Κῦρος ὁ Ἀλεξανδρέως, εἶτα Σέργιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οἱ τούτου διάδοχοι Πύρρος καὶ Παῦλος. οὗτοι γὰρ τὰ Ἀπολιναρίου καὶ Σεβήρου τῶν αἱρετικῶν ἀσεβῆ δόγματα, διὰ τοῦ ποιεῖσθαι ἐν δόγμα καὶ μίαν ἐνέργειαν τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ δογματίσαντες. καὶ μαρτυροῦνται τούτων τὰ γράμματα παρὰ πάσης τῆς οἰκουμένης ἐξαπατῆσαι τὴν εὐήθειαν εἰς ἄκαιρον τῶν ἀπλουστέρων· ἐσπούδασαν γὰρ οὐκ ἐν ἀφανείᾳ μόνον αὐτὰ καὶ συγχέαι, ἀλλὰ καὶ δημοσίᾳ φανερῶς κατὰ πάντων τῶν πατρικῶν καὶ συνοδικῶν τῆς ἐκκλησίας δογμάτων, ἔξω τοῦ κεφαλαίου ἐπ' ἄμβωνος ἀναγνωσθέντων, καὶ ἀναθέματος ἐγγράφου κατὰ τοῦ μὴ οὕτω κατ' αὐτοὺς φρονοῦντος, ἔξω τε ψήφου καὶ ὑπογραφῶν καὶ αὐθεντικῶν ὑπομνημάτων. ὅθεν οἱ τούτοις πᾶσιν τοῖς καθολικοῖς ἐκκλησίαις πεφέρασται, ἀμφιβολίᾳ, ὡς φησιν ὁ μακάριος Ἱερεμίας· ὅτι ἀκούσαντες ἐνωτισάμεθα ὀνειδισμὸν ἡμῶν, κατεκάλυψεν αἰσχύνη τὸ πρόσωπον ἡμῶν, ὅτι εἰσῆλθον ἀλλογενεῖς εἰς τὰ ἅγια ἡμῶν. καὶ διὰ τοῦτο ποτὲ μὲν ὕδωρ τῇ κεφαλῇ, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς πηγὰς δακρύων ἐπεζητοῦμεν τὰς ἐλλειπεῖς συμφοράς· ποτὲ δὲ πέρυγας περιστερᾶς κατὰ τὸν θεῖον Δαβίδ, ἵνα πτησόμεθα καὶ διαγγείλωμεν ταῦτα τῇ σοῦ ἁγιότητι καὶ ὑπερτιμίᾳ καθέδρᾳ, λέγω δὲ τῇ καθ' ὑμᾶς ὑγιοφόρῳ καὶ ὑπερφυοῦς, ἐκεῖθεν τοῦ σώματος ἴαμα πραίμματος· ἐπειδὴ τοῦτο παρέσχεν ἐξουσιαστῶς, ἀπαύστως καὶ ἐξ ἀρχῆς ἐξ ἀποστολικῆς ἢ καινοτομῆς ἐπιτάξεως συνήθειαν αὐξάνειν· διότι φανερῶς οὐ μόνον τὰς κλεῖς τῆς ἐν οὐρανοῖς ἐκκλησίας μόνῳ παρὰ πάντας εἰς τὸ ἀνοίγειν τούτοις καὶ κλείειν ἀξίως μὲν τοῖς πιστεύουσιν, ἀπίστοις δὲ τῆς ἀπιστίᾳ τῆς χάριτος, ὁ μέγας ἀληθῶς

D

E

Pſalm. 1 d.

[a] Legendum, emerſi vulneris ex Græco.

Matth. 16.

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO SEU SECR. II.

καὶ ιερωσύνης τῆς ἀποστολικῆς ἠξίωται Πέτρος· ἀλλ' ὅτι ἡ συμφώνη σπουδὴ ὑπερφέρει τὸ σπέρδεται πάσης τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. Πέτρε γάρ, φησι, φιλεῖς με; πάσαιγε τὰ σπέρδατά μου. καὶ μάνος πάλιν κατ' ἐξαίρετον ἰδιοσπουδάστως αὐτὸς βεβαιοῦσθαι ἔχων ὑπὲρ πάντας τοὺς ἐν αὐτῷ τὸν κύριον ἡμῶν ἡ ἀμετάθετον πίστιν, ἐπιστρέψαι ποτὲ καὶ ὑποτυπῶσαι συλλειτουργοὺς αὐτοῦ ἡ πνευματικοὺς ἀδελφούς, ὅτι σοτονομῶς ὑπὲρ πάντων αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ τὸ δι' ἡμᾶς σαρκωθέντος Θεοῦ τὸ κῦρος καταδεξάμενος, ἡ τὴν ἱερατικὴν αὐθεντίαν.

Ὅτιπερ εἰδὼς ἡ ἐν μακαρίᾳ τῇ μνήμῃ Σωφρόνιος ὁ ἡμέτερος πατριάρχης τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πόλεως, ὑφ' ὃν ἡ ἱερατικὸς ἐτέλουν, μὴ σοσταδήμως ὅλως σαρκὶ ἡ αἵματι, μόνα δὲ τὰ Χριστοῦ καθ' ἡμᾶς μεσιτεύοντα τοῖς ἁγιασθεῖσι, ἐπινοῆσαι τὸν ἡμέτερον εὐδίνατον ἀνυπερθέτως αὐτὸν τύπου ἡ μέρου σοῦς τὸν λαοπλανῶν ὄντων ἡ μέγας ἐκκατεῖλαι ζῆλος, μετ' αἰτίας ἀναφορᾶν ἐγγράφως ἡ ἀχράντως δι' ἡμοῦ τοῦ ἡμαρτόλου σφίσι γράψαι τὸν πᾶσαν θεῖ πληρώμα ἀνδραῦ ἀποδεχομένους τιμητέους, ὧν καταῖ ἐ ὀρθοδόξου πίστεως τετυπώκασιν. ἐπεὶ δὲ ἡ αὐτοπροσώπου ἐν τῇ βίῳ σφίσιν ὁπόσους ὁπόσους ἐν τῇ ἀναπλῷ ἡμῶν ἀσεβείᾳ, παρεγενόμεθα αὐτοῖς ἡ ἡμεπορόμεθα πάσαν τῆς αὐτῶν αἱρέσεως, ἡ σοῦς τὸν διαβολὸν θεῖ σκορδὸν πίστι ἐκκεκληθῆν, σαρεγράψαμεν ἐν δυσὶ βιβλίοις ἡ ἐξ ἀναντιῤῥήτων σαρεισῶν χρόνων, οἷς ἔλεγχον τῆς ἀσεβείας, ἡ πίστιν τῆς ἀληθείας. ἡ ἐν ἔτεσι μὲν αὐτοῖς, οὐκέτι δὲ καθ' ἑαυτὸ σφὸς ἀβασανίστως ὑπεδέξατο σαρεῖναι· ἀλλ' οὐ μὴν ὅλον σαρεῖναι καθεστῶτος, ἡ σαρέδυσε φόβου, οὐ μὰ ὅτι φόβος. δίκαιος γάρ, φησι, ὡς λέων πέποιθεν. ἀλλὰ ζήλου θείου ἡ σοσθυμίας πλησθείς, ἔλεγεν μὲν καὶ ἔσικεν ἐμὲ τὸν ἀνάξιον ἐν τῇ ἁγίᾳ Κυρίῳ, ἔτι δ' ἡμᾶς ἐκνεύσας αὐτὸς ὁ ὑπὲρ ἡμῶν φύσι Θεὸς ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς σταυρῷδην σαρὰ καταξίωσε· ἡ ἀπὸ σανίδωσί με δεσμοῖς ἀλύτοις, εἰπών· σὺ δώσεις λόγον αὐτῷ τῇ σαρᾷ δι' ἡμᾶς ἐκνεύσας ἐν τῇ ἁγίᾳ πάντα δόντα σαρρησίαν Θεοῦ κατὰ τὸν ἐνδείξει αὐτοῦ ἡ συδιοῦσι δυνάμεσι, ἀτίμα μάλα πρῶτα ζῶντας ἡ νεκρούς, ἐδν δικαιοῦσι, ἡ σαρέλθῃς ἐ πίστι αὐτοῦ σανδικάσουσι, οἱ ἡ ἐμὲ δόξα σαρείδει, οἷς οἶδας, σαλαίωμαι σαρακαπῶν, ἐξῆ τὸν ἐξ ἁμαρτιῶν ἐκκλησιάσαι ἡμῶν τῇ Σαρακηνῶν καταδυναστείᾳ. σαχέως οὖν ἀπὸ σεράτων εἰς πέρατα δρομῶ, μέχρις ἂν εἰς τὸν ἀποστολικὸν καταπτύσας θρόνον, ἵνα τῇ ἐκκλησίᾳ ἀγιωτάτῃ αἱρὶ αἱ κρυπίδες. μὴ ἔσικε, μὴ δῆτε, ἀλλὰ σανάσης γονείλου τῆς ἁγίου σανέρους ἀνδρίαν σαίδα δι' ἀκριβείας τὰ ἐξῆς σαντεμάχ. ἡ μὰ ἀνδρὸς ἑνὸς σαρακαλοῦ ἡ ἑνὸς, ἵνες ἂν ἐξ ἀποστολικῆς θεσπεσίας εἰς τόπος τὸν κρίσιν ἀγάγωσι, ἡ θεῖ ἐπιστάντων ἀγγέλων σάντων σαίσωσιν σαντοπῶς τὸν κατάγνωσιν, ἵνα μὰ, καθὰ φησιν ὁ ἀπόστολος, εἰς χαλκὸν ἠχοῦν θεῖ σαίον ἔξωσιν ἐκκλησίωμα τὰ θεῖ ἀκακοτόκον ψυχαί. ἔδοξε θεῖ σάντες φείδεις ἐμοὶ ἡ ἀσπαγῆς, ἐξῆ τὸν ἐκκλησίαν μου σαρ' αὐτοῦ φιλαχθῆν ἐν τῇ φιλαρκήτῳ ἡ σάλαμνῃ σέτρᾳ καταίρειν, εἶτα δὲ ἡ τὸν σεσοδευκέναι μου κατὰ εὐχὴν σαρὰ Θεοῦ τῆς ἐκκλησίας ἀξίαν ἐκδημῆσαι· ἵνα γε μάνῃ ἡ σαρὰ θεῖ ἐκείνου χρόνου σαρὰ σάντων θεῖ ἐν τῇ ἀκατοῦ φιλοδόξου ἐκκλησίαν ἡ φιλοχρίστων λαὸν αἰτίαν ἐκφύγοις αὐτοῦ τῇ ἐν ἁγίοις Σωφρονίῳ σοῦς Θεὸν μὲ καταπιμένειν ἐλθεῖν, εἰς σεσῶτα ἔτι τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις διαπρεπούσης, ἐν ἔδρᾳ χειροῦς αὐτῶν, ἔτεσι τῆς ἐφελκύσεις μου, ἡ τῆς βλεφάρας μου τυφλοῦ ἡ ἀνάπαυσιν τῆς σροπέρας μου, σοῦς τὸ σαρεῖναι τὸν ἐκείνου ἐφέρειν ἄλλως· ἀλλ' ἀσαβελῶς ἐσπέρας αὐτὸς, τὸν ἐξῆς ἐξῆ Θεὸν ἡ μέσον σορίας ἐσιτοιμάσαι· ἐξ οὗ ἡ σάντων ἤδη φάσκειν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν ἴχνεσι σροσεγγίσαι, σαρεκαλεῖν ἡ δέεσθαι, ὑπὲρ ἐκείνου ἡ σάντος αὐτοῦ σνεύματος ἐκτένειαν, ἵνα ἡ ἐμὲ Θεὸς ἡ σάντες ἀσφαλίσωνται, ἐν ἡ ἐγὼ Θεὸν σαρέδρᾳ, εἰς οἶδας, σαλαίωμαι σαρακαπῶν, ἐξῆ τὸν ἐξ ἁμαρτιῶν ἐκκλησιάσαι ἡμῶν τῇ Σαρακηνῶν καταδυναστείᾳ. σαχέως οὖν ἀπὸ σεράτων εἰς πέρατα δρομῶ, μέχρις ἂν εἰς τὸν ἀποστολικὸν καταπτύσας θρόνον, ἵνα τῇ ἐκκλησίᾳ ἀγιωτάτῃ αἱρὶ αἱ κρυπίδες. μὴ ἔσικε, μὴ δῆτε, ἀλλὰ σανάσης γονείλου τῆς ἁγίου σανέρους ἀνδρίαν σαίδα δι' ἀκριβείας τὰ ἐξῆς σαντεμάχ. ἡ μὰ ἀνδρὸς ἑνὸς σαρακαλοῦ ἡ ἑνὸς, ἵνες ἂν ἐξ ἀποστολικῆς θεσπεσίας εἰς τόπος τὸν κρίσιν ἀγάγωσι, ἡ θεῖ ἐπιστάντων ἀγγέλων σάντων σαίσωσιν σαντοπῶς τὸν κατάγνωσιν, ἵνα μὰ, καθὰ φησιν ὁ ἀπόστολος, εἰς χαλκὸν ἠχοῦν θεῖ σαίον ἔξωσιν ἐκκλησίωμα τὰ θεῖ ἀκακοτόκον ψυχαί. ἔδοξε θεῖ σάντες φείδεις ἐμοὶ ἡ ἀσπαγῆς, ἐξῆ τὸν ἐκκλησίαν μου σαρ' αὐτοῦ φιλαχθῆν ἐν τῇ φιλαρκήτῳ ἡ σάλαμνῃ σέτρᾳ καταίρειν, εἶτα δὲ ἡ τὸν σεσοδευκέναι μου κατὰ εὐχὴν σαρὰ Θεοῦ τῆς ἐκκλησίας ἀξίαν ἐκδημῆσαι· ἵνα γε μάνῃ ἡ σαρὰ θεῖ ἐκείνου χρόνου σαρὰ σάντων θεῖ ἐν τῇ ἀκατοῦ φιλοδόξου ἐκκλησίαν ἡ φιλοχρίστων λαὸν αἰτίαν ἐκφύγοις αὐτοῦ τῇ ἐν ἁγίοις Σωφρονίῳ σοῦς Θεὸν μὲ καταπιμένειν ἐλθεῖν, εἰς σεσῶτα ἔτι τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις διαπρεπούσης, ἐν ἔδρᾳ χειροῦς αὐτῶν, ἔτεσι τῆς ἐφελκύσεις μου, ἡ τῆς βλεφάρας μου τυφλοῦ ἡ ἀνάπαυσιν τῆς σροπέρας μου, σοῦς τὸ σαρεῖναι τὸν ἐκείνου ἐφέρειν ἄλλως· ἀλλ' ἀσαβελῶς ἐσπέρας αὐτὸς, τὸν ἐξῆς ἐξῆ Θεὸν ἡ μέσον σορίας ἐσιτοιμάσαι· ἐξ οὗ ἡ σάντων ἤδη φάσκειν τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν ἴχνεσι σροσεγγίσαι, σαρεκαλεῖν ἡ δέεσθαι, ὑπὲρ ἐκείνου ἡ σάντος αὐτοῦ σνεύματος ἐκτένειαν, ἵνα ἡ ἐμὲ Θεὸς ἡ σάντες ἀσφαλίσωνται, ἐν ἡ ἐγὼ Θεὸν σαρέδρᾳ, εἰς

A cundum veritatem & princeps Apoſtolorum meruit Petrus: ſed etiam & paſcere primus juſſus eſt oves catholicæ eccleſiæ, cum Dominus dicit: Petre, amas me? Paſce oves meas: *Et iterum ipſe præcipue ac ſpecialiter firmam præ omnibus habens in Dominum Deum noſtrum & immutabilem fidem, convertere aliquando & confirmare exagitatos conſortes ſuos & ſpiritales meruit fratres; utpote diſpenſative ſuper omnes ab ipſo qui propter nos incarnatus eſt Deus, poteſtatem accipiens & ſacerdotalem auctoritatem.*

Quod utique ſciens beatæ memoriæ Sophronius quondam patriarcha ſanctæ Chriſti Dei noſtri civitatis, ſub cujus diœceſe fungebar ſacerdotale officium, non acquieſcens omnino carni & ſanguini, ſed ſola quæ Chriſti ſunt juxta ſanctitatem veſtram excogitans, ſtuduit meam humilitatem ſine mora pro hujuſmodi tantummodo capitulo cum ſua ſuggeſtione ad hanc apoſtolicam magnamque dirigere ſedem, in ſcripto, atque ſine ſcripto, per me ſupplicem veſtrum animum prædictorum virorum adaperiens novitatem, quam videlicet contra orthodoxam fidem memorati viri exponere auſi ſunt. Quippe nam & ipſe, dum adviveret, ſuperius dictis temeratoribus in Oriente validiſſime contradixit: conteſtans eos & admonens, ut a propria hæreſi quieſcerent, & ad rectam patrum fidem remearent: dans in duobus libris ſexcenta teſtimonia patrum, ad evictionem impietatis eorum, & veritatis oſtenſionem. Quos quidem revocare minime valuit: commovit autem eos contra ſe ad inſidias & malignam detractionem: ſed nullo modo propter hoc veritus eſt omnino ille, nec timuit timorem ubi non eſt timor, quoniam juſtus ſicut leo confidit. *Zelo autem* Prov. 28. *Dei & ſi ducia repletus, duxit me indignum, & ſtatuit in ſancto Calvariæ loco, ubi propter nos ipſe qui ſuper nos ſecundum naturam Deus eſt, Dominus noſter Jeſus Chriſtus ſponte crucifigi ſecundum carnem dignatus eſt: & ibi alligavit me vinculis indiſſolubilibus, dicens: Tu dabis rationem ipſi, qui propter nos ſecundum carnem in hoc ſancto loco ſponte crucifixus eſt Deus, quando cum gloria in terribili ejus adventu judicaturus eſt vivos & mortuos, ſi diſtuleris & poſtpoſueris fidem ejus perielitantem, licet ego hoc facere corporaliter, ut noſti, propter emerſam ex noſtris peccatis incurſionem Sarracenorum prepedior. Quantocyus ergo de finibus terræ ad terminos ejus deambula, donec ad apoſtolicam ſedem, ubi orthodoxorum dogmatum fundamenta exſiſtunt, perveneris: non ſemel, non bis, ſed multo ſæpius aperiens ſacris viris ibidem conſiſtentibus omnia ſecundum veritatem, quæ in iſtis partibus nova ſunt: & non quieſcas inſtantius expetens atque exorans eos, donec ex apoſtolica prudentia, quæ in Deo eſt, ad victoriam judicium perducere debeant, & neviter introductorum dogmatum perfectam faciant ſecundum canones deſtructionem: &* 1. Tim. 5. *ne ſecundum quod beatus apoſtolus ait, ſicut cancer paſcuam in amplius inveniant, depaſcentes ſimpliciorum animas. Igitur in his pertimeſcens ego atque perterritus, propter impoſitam mihi terribilem in tremendo & venerabili loco conjurationem: nec non & creditum mihi ex Dei permiſſu epiſcopale miniſterium conſiderans, ſed & ſupplicationes omnium pene habitantium orientalium tractuum reverentiſſimorum epiſcoporum & Chriſtianorum populorum, conſonanter prædicto beatæ memoriæ Sophronio ad hoc me invitantium, utpote primum Hieroſolymitanæ diœceſeos, pervenire; non dedi, ſecun-* Pſalm. 131. *dum ſcripturam, ſomnum oculis meis, & palpebris meis dormitationem, & requiem temporibus meis, quatenus adimplere debuiſſem hujuſmodi deſiderabilem juſſionem: ſed abſque ulla mora propter hoc ipſum tantummodo huc properavi: a quo tempore tertio viſus ſum veſtris apoſtolicis adeſſe veſtigiis, expetens ac deprecatus, ut quod ille & omnes libenter poſtulare noſcuntur, hoc eſt, fidei Chriſtianorum periclitanti manum porrigere. Quod addiſcentes contrarii, non levibus me implicue-*

ACTIO SEU SECR. II.

ANNO CHRISTI 649.

rum afflictionibus, præceptiones propter me per loca & provincias dirigentes, quatenus comprehendi, & ferris constrictus ad eos deberem destinari, sicut omnes cognoscunt. Sed Dominus auxiliatus est mihi, & liberavit me ab omnibus persequentibus me, ideoque ad propositum currentem, & ad bravium properantem vestra apostolica sedis. Neque despexit Deus preces cum lacrymis oblatas supplicum suorum: sed excitavit non equidem mediocriter præsessores apostolicosque præsules in commonitione, nec non contestatione traditorum virorum, licet nullo modo eos flectere potuerunt. Excitavit autem & nunc, ex Dei voluntate qui præsidet, Dominum nostrum Martinum ter beatissimum Papam, quem suis ecclesiis condones sanum & incolumem, longævum, recte

1. Cor. 5.

prædicantem verbum veritatis, incomparabiliter ac mirabiliter zelantem zelum Dei: qui & omnes vos sanctissimos sacerdotes ejus ad se congregare pro destructione quidem novitatis, conservatione autem paternorum ecclesi dogmatum, studuit: quos postulans conjuro opus perficere gratia, in qua per se Deus vocavit vos, ut secundum quod beatus Paulus ait, abjiciatis malignum a vobismetipsis. Vos namque postulans, vobis scribens Romanis, præcepit attendere eos qui seditiones & scandala præter doctrinam quam vos didicistis, facium, & declinare ab illis. Quoniam hi Christo Deo nostro non

Rom. 16.

deserviunt, sed suo ventri, & per dulces sermones & benedictiones seducunt corda innocentium. Pia namque patrum fides, sicut nostis, beatissimi, per novitatem nullatenus patitur maculari, roborari autem in orthodoxis consuevit apostolicisque dogmatibus. Qua de re omnem malitiam abjiciens, unum eumdemque Dominum nostrum & Deum Jesum Christum in duabus naturis confitetur, substantialiter unitis inconfuse & indivise: nusquam propter unitionem amputata differentia naturarum, magis autem conservata proprietate utriusque naturæ, & in unam personam & in unam subsistentiam concurrente. Atque ideo naturaliter Deum perfectum, absque tantummodo peccato, eumdem pie prædicare dignoscitur. Si vero Deum naturaliter perfectum & hominem naturaliter perfectum eumdem esse veraciter prædicat, certum quia imperfectus nullo modo consistit secundum divinam & humanam ejus eidem substantialem voluntatem & operationem: sed indiminute juxta numerum naturarum, naturales habuit voluntates & operationes, quibus divina & humana voluit & operatus, Deus pariter & homo secundum veritatem idem exsistens, naturaliter cognoscebatur. Nam si imperfectus esset, juxta sensum contrariorum, in divina & humana ejus naturali voluntate & operatione, perfectus non esset Deus, neque perfectus idem homo: magis autem nec penitus Deus, nec homo exsisteret: dum constet, quia Deus naturaliter non est, qui divinam secundum naturam voluntatem & operationem non habet: nec iterum homo naturaliter poterit esse, qui minime habet humanam secundum naturam voluntatem & operationem. Deus enim imperfectus non est, nec homo idem imperfectus: quoniam in naturali perfectione utraque cognoscitur Christi natura, ex quibus & in quibus consistit inconfuse & indivise. Et propterea per utramque ejusdem naturam perfectus erat idem naturaliter. Unde oportet hujusmodi quidem novitates abjicere, in perfectione autem naturarum, quæ in Christo Deo in unitate salvatur, & naturalium ejus voluntatum & operationum roborare intransgressibiliter patrum orthodoxam fidem. Ideoque unius ejusdemque sicuti unitas duas naturas, ita consequens est & naturales confiteri voluntates & operationes, divinam & humanam, ad plenam ostensionem utriusque ejus naturæ veræ perfectionis; utpote in utraque natura nullam diminutionem habente essentialis & naturalis proprietatis, id est, voluntatis & operationis: quoniam proprietas naturalis est sine dubio natura

A λιν θλίψεσι, παρασχεῖς ἀεὶ ἐμοὶ κατὰ πάντα ἡ χάρις ἀντιλήπτορα, ὅπως σκεπασθῶ καὶ μετὰ πόνων αὐτῶν παραμυθῶ, καὶ πάντας χαρίσωμαι. ἀλλ' ὁ κύριος ἀντελάβετό μου, καὶ ἐῤῥύσατο τὸν ψυχάν μου ἀπ' ὧν καθελκυσάντων αὐτῶν. ἴδιον κατὰ σκοπὸν δράσαι καὶ σὲ τὸ βεβαῖον ἐπιγράφεσθαι τῆς καθ' ὑμᾶς ἀποστολικῆς καθέδρας. οὐ παρῆλθε γὰρ ὁ Θεὸς τὴν δέησιν τῶν αἰκισθέντων αὐτόν, μετὰ δακρύων ποσπαρληθέν· ἀλλ' ἤγειρε μὲν οὐ μετρίως τοὺς προλαβόντας ἀποστολικοὺς ἀρχιερέας, εἰς παραίνεσιν ἅμα καὶ διαμαρτυρίαν τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν, εἰ καὶ μηδαμῶς τοῦτο ἴσχυσαν. ἐξήγειρε δὲ καὶ τὸν νῦν ἡμῶν πανευλαβέστατον ἀποστολικὸν ὑμῶν Μαρτῖνον τὸν τρισμακάριστον πάπαν, ὃν πᾶσι ἀκωλύτως αὐτοῦ χαρίσασθαι σῶον, ὑγιῆ, μακροημερεύοντα, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, ἀσυγκρίτως καὶ ὑπερφυῶς ζηλοῦντα ζῆλον Θεοῦ, καὶ πάντας ὑμᾶς τοὺς ἁγιωτάτους ἱερεῖς ἑαυτῷ συναγαγεῖν ἀρχιερέας, εἰς ἀπόλειαν μὲν τῆς ἐπισκήπτου, σωτήριον δὲ τῆς παραυτῶν τῆς ἀκλινοῦς διαμένου· οὗ καὶ παρακαλοῦντος πλείονα τὸν ἔργον τῆς χάριτος, εἰς ὅπερ δι' αὐτοῦ προεκαλέσατο ὑμᾶς ὁ Θεός, ἵνα, καθὼς φησι τὸ λόγιον, ἐξάρητε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν. παρακαλῶ γὰρ ὑμᾶς ἐν ὑμῖν χάριν τοῖς Ρωμαίοις ὁ θεῖος ἀπόστολος, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας ἢ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε ποιοῦντας, καὶ ἐκκλίνειν ἀπ' αὐτῶν. οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ οὐ δουλεύουσι, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. ὁ γὰρ ὑπακοὴν τῆς πίστεως πᾶσι, οἷς ἦν, μαθεῖν πρεσπούσης οὐδαμῶς ἐκλείπωμεν, πρεπούσης δὲ μᾶλλον ὀρθοδοξίας ὅσῳ δύνει ἐπιμελησώμεθα. εἶδεν πᾶσιν ἀδιαστρόφοις καρδίαις, ἵνα ἡ τοῦ αὐτοῦ κύριος ἡμῶν καὶ Θεὸς Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ ἐν δυσὶ ταῖς φύσεσιν ἡμολογημένος καθ' ὑπόστασιν ἀσυγχύτως ἢ ἀδιαιρέτως· οὐδαμοῦ τῆς τῆς φύσεως διαφορᾶς ἀναιρουμένης διὰ τὴν ἕνωσιν· φυλαττομένης δὲ μᾶλλον τῆς ἰδιότητος ἑκατέρας φύσεως καὶ εἰς ἓν πρόσωπον καὶ μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης. καὶ διὰ τοῦτο Θεὸν φύσει τέλειον καὶ ἄνθρωπον φύσει τέλειον, μόνης δίχα τῆς ἁμαρτίας, τὸν αὐτὸν δοκεῖ κυρίως εἶναι. εἰ δὲ Θεὸν φύσει τέλειον καὶ ἄνθρωπον φύσει τέλειον τὸν αὐτὸν ἀληθῶς ὄντα κυρίως, δῆλον ὡς ἁπλῶς οὐδαμῶς ὑπάρχει θεῖα τῷ κατ' αὐτὸν ἡ ἀνθρωπίνῃ τῷ κατ' αὐτὸν ἡ αὐτὸς νοερὰ θελητὴ καὶ ἐνεργητὴ, ἀλλ' ἀμειώτως ἐπεὶ σώζομεν τὰς φύσεις τὰς φυσικὰς αὐτοῦ θελήσεις ἴσως καὶ ἐνεργείας· ἧς τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα θέλων ἢ ἐνεργῶν, Θεὸς ἅμα ἢ ἄνθρωπος ἀληθῶς ὑπάρχων ὁ αὐτὸς ἐγνωρίζετο κατὰ φύσιν. εἰ γὰρ ἁπλῶς κατὰ ὅλας αὐτοῦ ὑπάρχει τῷ τι θείᾳ ἢ τῷ ἀνθρωπίνῃ κατὰ φύσιν αὐτοῦ θελήσει ἢ ἐνεργείᾳ, πλέος οὐκ ὑπῆρχε Θεὸς, οὔτε μὴν τέλειος ἄνθρωπος ὁ αὐτός· μᾶλλον δὲ οὔτε ὅλως Θεὸς καὶ ἄνθρωπος· ὅπερ Θεὸς κατὰ φύσιν οὐκ ἔστι, ὁ θείαν κατὰ φύσιν οὐκ ἔχων θέλησιν ἢ ἐνέργειαν· οὔτε μὴν ἄνθρωπος κατὰ φύσιν ἔστιν, ὁ ἀνθρωπίνην κατὰ φύσιν οὐκ ἔχων θέλησιν ἢ ἐνέργειαν. οὐ γὰρ ἔστι Θεὸς ἁπλῶς, οὔτε μὴν ἄνθρωπος ὁ αὐτὸς ἁπλῶς. ὁ πλείστην γὰρ τῇ κατὰ φύσιν ἑκατέρᾳ τῶν Χριστοῦ γνωριζόντων φύσεων, ἐξ ὧν καὶ ἐν αἷς δουλχύτως ἢ ἀδιαιρέτως συκίσεως. καὶ δῆλα τὰ καθ' ἑκάτερα αὐτοῦ φύσιν, τέλειος ἔων ὁ αὐτὸς κατὰ φύσιν. δὶ ὑποπτώσεως ἔστι, τοὺς μὲν θεσπεσίους ἡμῶν ἀποβάλλεσθαι πρωτοτύπους· ὁ πλείστην δὲ τῷ ὁ Χριστῷ τῷ Θεῷ συζυγίαν κατ' ἑκατέραν φύσιν καὶ τῶν φυσικῶν αὐτοῦ θελήσεων καὶ ἐνεργειῶν, πρατεῖσθαι ἀναγκαίως πάσῃ τῇ τῶν ἁγίων πατρῶν ὀρθοδοξίᾳ τύπῳ. ὅθεν δύο τὰ αὐτοῦ καὶ ἑνὸς ὄντος ἀναγκαίως τὰς φύσεις αὐτοῦ ἢ τὰ κατὰ φύσιν ὁμολογεῖν θελήσεις καὶ ἐνεργείας, θείαν τε καὶ ἀνθρωπίνην, εἰς ἀπόδειξιν ἑκατέρας τῶν καθ' ἑκατέρας αὐτοῦ φύσιν ἀληθοῦς πλείστης, οἷα μηδαμῶν ἐν ἑκατέρᾳ φύσει μείωσιν ἔχουσας οὐσιώδους καὶ φυσικῆς ἰδιότητος, ἤγουν θελήσεως καὶ ἐνεργείας· ἰδιότης γὰρ φυσικὴ ἀναμφίλεκτος ὑπάρχει τῆς φύσεως,

* Pro ἀσυγχύτως.

quoniam proprietas naturalis est sine dubio natura

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO XII. SEC. II.

ἡ κατὰ φύσιν αὐτῆς θέλησις ἢ ἐνέργεια. δι' ὧν βεβαίως ὁ τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου συνιστᾶσι ὅροι, τὸ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ φυλάττων ἀμείωτον μυστήριον, ὅπερ οὗτοι ἀθετεῖν ἐπιχειροῦντες βλασφημίαν, ἢ ἕτερον ἀρτίως καινὸν ἐπενόησαν. Παῦλος γὰρ ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἀπόστολος, παρέσχετο τῷ εὐσεβεστάτῳ ἡμῶν βασιλεῖ, τύπον ὑπόθεσθαι τῇ πίστει· εἰς ὃν τύπον τοῖς τῶν ἁγίων πατρῶν διδασκαλίαις, τῶν τῆς ἀσεβῶν αἱρετικῶν συνεξέβαλον κακοδοξίας, μήτε μίαν μήτε δύο θελήσεις ἢ ἐνεργείας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀναγορεύειν· εἶναι γὰρ θεϊκὸν αὐτὸ μόνον, αὐτὸ δὲ μόνον ἐν' αὐτοῦ καρύττειν· κἀκεῖνόν ἢ Θεὸν μόνον εἰς θεῖαν ἔχοντα μόνον, ἢ ψιλὸν ἄνθρωπον μόνον εἰς ἀνθρωπίνην ἔχοντα μόνον· ἢ μήτε Θεὸν, μήτε μὴν ἄνθρωπον τὸν αὐτὸν ὁμολογεῖσθαι, εἰς οὔτε θείαν οὔτε μὴν ἀνθρωπίνην ἔχοντα θέλησιν ἢ ἐνέργειαν, ἀλλ' ἀνεθέλητον παντὸς ἢ ἀνενέργητον ὑπάρχοντα κατ' αὐτούς. ὅπερ ὁ τῆς ἁγίας πατρῶν ἢ τῆς εἰρημένης ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου οὐ φθάσαντα παντελῶς ὅρος, σὺν ἄλλοις βλασφήμοις ἐκείνοις φάσκειν, τῆς ἐξ ὧν ἢ ἐν οἷς ὁ Χριστὸς, ἀσυγχύτως τὸν φυσικὸν ἰδίωτον μετὰ τοῦ ἑνὸς. οὕτω οὖν καὶ ταύτης ἀκόλουθον συνδέξασθαι τοὺς ἁγίους πατέρας τὸ ὑπὲρ ἡμῶν δογματίζειν ἢ γράφειν κατὰ τῆς πίστεως ἐπιχείρησαν.

Καὶ δὴ δὲ διδάσκει τὸν ἀγαπητὸν ὑμῶν, ὅτι τῇ θῇ καιρῷ συνεπεχειρήθησαν πολλοὶ ἐν τῇ ἀνατολῇ διὰ φιλαρχίαν ἐκβαίνοντες. Σέργιος γὰρ ὁ ἡμέτερος Ἰόππης ἐπίσκοπος μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Περσῶν, ἐπ' ὀκτωκαίδεκα τῇ ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίου λαβὼν ἐν ὑπό τινος ἀκληρικαστοῦ ἀπολογίας, ἀλλὰ κοσμικῆς ἐξουσίας, παρὰ καιρὸν ἀπῆ τινας ἐπισκόπους ἐχειροτόνησεν, τὸν τόπον τῆς Ἱεροσολύμων ἁγίου πλούσιον. οἱ τινες διὰ τοῦτο χειρόκτους ἀκριβεῖς εἰς ἑαυτὸν ὅτι αὐτῶν ἡ χειροτονία, αὐτοχείρους δ' οὐκέτι γραμμάτων συνδέσμου τῇ διαλυομένῃ παρὰ Παύλου καρτερίᾳ τῇ ἐπιτόπου Κωνσταντινουπόλεως, ἵνα ἐξ αὐτοῦ ἰδίαν κυριεύσωσι ἀπάτης, ἕτερα ἀδύνατον. οἵτινες οὖν ἢ σύνεσιν τῆς ἐπιτοπίου ἁγίας καταμανύσουσι, ἤγουν τῆς ἐν ἁγίοις πάππα Θεοδώρου, ἀκόλουθά μοι τῷ ἀκαίρῳ διὰ πολέμου φροντίζειν ἔσεσθαι με καζετουλάριος ἑαυτῷ δ' οὐκέτι γραμμάτων, ἐφ' ᾧ τε ἄλλα φροντίζειν οὐκληρικὰ κεφάλαια, ἢ ὅσοις τὰ κανονικῶς ἔσαν ἀδιορθώτως ἔχοντα, ἐκεῖ οὕτω χειροτονήσεις καθηλῶν ἐπισκόπους. ὁ δὲ ἢ πρώτως, ἢ μάλιστα διὰ τὸ φοβεῖσθαι τὸν τύπον αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἀληθείας ἐκφυσίως ἀνθομολογῶν, μόνος ἐσφίγξατο κατὰ κράτος αὐτοῦ, ἐκεῖνον μετανοίας ὑπεδέδεκτος, ἢ ὁμολογήσαντος ἐσχάτως ἔχειν ἢ εἰκὸς ἢ τάχιστ ἢ κηρύξειν τὸ δόντα θῆ ἁγίων πατρῶν ἢ συνόδων δόγμασι. τοίνυν αὖθις ἐκεῖνον τοῖς λοιποῖς ἀρτίως ἀγαπῶν, ὑπεδέξατο τῇ πατρὶ φροντιζούσῃ τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης Μαρτίνῳ τῷ τετραπαπείῳ πάππα, ὅτι τὸ ἐκείνοις μὲν ἐσφριγῶσι δικαίως, ἐκείνοις δὲ καταπεζῶσι ἐκεῖ ἀσφάλεια τῆς καθολικῆς ὁμολογίας. διὸ παρεκάλεσε μὴ παυσάμενον ἐκεῖνον τῇ δόξῃ ἢ πάντων θῆ κατὰ τὸν ἀναπαλαὶ ὀρθοδόξων ἱερέων ἢ λαῶν ἢ τῆς ἐμῆς μου διακόνου τῷ ἐν ἁγίοις Σωφρονίου, τοῖς αὐτοῦ τοῦ τετραπάππα σοχοῖς ἢ σωτῆρος δόγμασι τῷ ὑμετέρᾳ μακαριότητι μετὰ δακρύων δι' ἐμοῦ τοῦ ἐλαχίστου προσαγορεύσας· ἀλλ' ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, τὸ ἐπισκοτοῦν ἀκαθαίρετον σκότος τῶν Ἀπολιναρίου ἢ Σεβήρου τῶν λυσσώντων αἱρέσεως, ἀφῆ θῆ αἰσθήσεων ἀνδρῶν θεοῦ θῆ καθ' ἡμᾶς χρόνον ἀνέσεως ἀναφυὲν ἵνα τοῦτο πλέον ἀγαπεζωθῇ, φέροντες ἡμῶν ἀκατάλυτ ἢ ἅγιας δογματικὰς, δι' ἡμῶν θῆ ἀμωμήτων παντοχοῦ τοῖς πάντας καζαφρόνων· ἐν οἷ σθένδοξοι τῆς ἐκκλησίας πατέρες ἢ ἅγιαι ἢ οἰκουμενικαὶ πέντε συνόδοι, ἀφῆ θῆ αἰσίων ἡμῶν ἢ θεοπίστων δογμάτων ἐκήρυσσον, εἰς αἰωνίου ζωῆς βεβαίαν κατάσχεσιν. ἢ ὑπεγράφη.

natural is ejus voluntas & operatio. Ex quibus firmius sancti Chalcedonensis concilii stabilita est definitio, Christi Dei indiminute conservans mysterium: quam illi, de quibus ante diximus, destruere attentantes, & aliud malum nuper excogitaverunt. Nam Paulus Constantinopolitanus antistes suasit clementissimo principi nostro Typum exponere fidei, in quo typo sanctorum patrum doctrinas cum nefandissimorum hereticorum pravitatibus funditus amputaverunt, nec unam, nec duas debere voluntates aut operationes Christi Dei promulgantes quempiam confiteri: facile eis licere credentibus, aliquando quidem unam, aliquando autem nec unam, in eodem praedicare: ac per hoc aut Deum tantummodo, utpote divinam tantummodo: aut dumtaxat hominem purum, utpote humanam habentem tantummodo: aut neque Deum, neque hominem eumdem asserentes, utpote neque divinam, neque humanam habentem voluntatem & operationem, sed sine voluntate & operatione secundum eos omnino exsistentem. Quod utique sanctorum patrum & praedicti sancti Chalcedonensis concilii definitio omnino recipere abnegat: quoniam salvari asserit utriusque naturae, ex quibus & in quibus Christus consistit, indiminute naturalem & post unitionem proprietatem. Igitur praedictam sanctam synodum, & omnes sanctos patres projicere volentes, haec eadem dogmatizare & scribere contra fidem ausi sunt.

*Sed & hoc doceo sanctitatem vestram, quia temporis attendentes perturbationem, multos in Oriente per ambitionem decepisse noscuntur. Sergius namque quondam Joppensis episcopus, post recessum gentis Persarum, loci servaturam sedis Hierosolymitanae arripiens, non quidem per ecclesiasticam auctoritatem, sed secularem potestatem contra canones, ibidem sub sedem Hierosolymitanam pertinentem, aliquos episcopos ordinavit; & cum ipse minime fuerat confirmatus, alios ordinare praesumpsit. Hi autem propterea scicmes veraciter inaccusabiles esse ordinationem eorum, per propria scripta consentientes, applicuerunt affectatae novitati, quae a Paulo episcopo Constantinopolitano defenditur; quasi ex hoc sperantes enormiter, quod impossibile est, confirmari. De quibus & antea apostolicae sedi innotui, id est, beatae memoriae decessori vestro Theodoro: jussitque mihi indigno per sacram suam praeceptionem, ordinans me loci servatorem per apostolica ejus scripta, quatenus tam a, quam qua fuissent ecclesiastica capitula, peragere debuissem: & canonice, si nullatenus emendarentur, qui sub denominato praetextu ordinati sunt episcopi, deponerem eos. Quod & fecisse me certum est, & praecipue quoniam in errorem a veritate recedentes sponte delapsi sunt: tamenque illos recepi secundum ejus jussionem ejus, qui libellum paenitentiae obtulerunt, & professi sunt in scripto, conservare indesinenter & amplecti atque praedicare sanctorum patrum & synodorum doctrinas. Quorum libellos nuper deferens obtuli sacratissimae praesidenti sanctitati vestrae, Martino ter beatissimo Papae, ab eo quod aliqui eorum merito recepti & confirmati sunt, aliqui vero pro tuitione catholicae ecclesiae condemnati sunt. Ideoque exoro, ut minime dejiciatis humiliatis mea & omnium Orientalium orthodoxorum sacerdotum & populorum, nec non praedicti domini mei sanctae memoriae Sophronii, super tali capitulo instantias assiduasque precationes, vestrae beatitudini, per meam humilitatem cum lacry- Philip. 1.
mis oblatas: sed sicut luminaria in universo mundo verbum vitae retinentes, introductas extinguite tenebras Apollinaris & Severi nefandissimarum haeresum per superius memoratos viros, temporibus etiam nostris procaciter germinatas: qualiter funditus extincta hujusmodi caligine, lucifer nobis resplendeat per vos sanctissimos, & dogmatica definitio omnes ubique latificans: quam gloriosi ecclesiae patres, sanctaeque & universales quinque synodi per propria piissima dogmata in aeterna vita firmam hereditatem praedicasse noscuntur. Et subscriptio.*

ACTIO SEU SECR. II.

ANNO CHRISTI 649.

Ex ms. Bellov.

Stephanus per Dei miſericordiam epiſcopus Dorenſis, & primus ſanctæ ſynodi ſub Hieroſolymorum patriarcha ſede conſiſtentis, præſenti libello a me dictato, manu propria ſubſcribens obtuli die ſexta Octobris menſis, feria tertia, indictione octava.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Δώρων, ἡ πρῶτος τῆς ὑπὸ τὸν πατριαρχικὸν Ἱεροσολύμων θρόνον τελούσης ἁγίας συνόδου, τὸν παρόντα λίβελλον ὑπογεγράφηκα, καὶ ἰδιοχείρως ἐμαυτοῦ καθυπογράψας, ἐπέδωκα, μηνὶ Ὀκτωβρίῳ τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ τρίτῃ, ἰνδικτιῶνος ὀγδόης.

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τῶν Ῥωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Non equidem mediocriter omnibus nobis Stephanus reverentiſſimus Dorenſis epiſcopus manifeſtavit, per ea quæ nunc in proprio libello demonſtravit, quanta mala adverſus venerabiles viros & orthodoxa dogmata Theodorus Pharanitanus quondam epiſcopus, Cyrus Alexandrinus, & Sergius Conſtantinopolitanus, ejuſque ſucceſſores Pyrrhus & Paulus concinnare noſcuntur, & gloriati ſunt audacter, in medio ſanctæ Dei catholicæ eccleſiæ proprium ponentes errorem: juxta propheticum vaticinium dicentes in corde ſuo: *Venite, comprimamus omnes dies feſtos Domini a terra*; id eſt, ſacras voces venerabilium patrum de Salvatore & Domino noſtro relatas: hoc argumentantes, ut ſine dubio unam, aut nec unam in ipſo voluntatem & operationem quiſquam debeat prædicare. *Quia jam non eſt propheta*, id eſt, doctor, *& nos non cognoſcet amplius*: adulterantes verbum veritatis. Sed ignoraverunt, quia ab omnibus in hoc cogniti ſunt, juſteque interdicti ab orthodoxis comprobantur: licet mercedem eis fiduciæ verbi tribulationes compenſare noſcuntur, juxta quod dictum eſt: *Cum loquebar illis, impugnabant me gratis*. Nec enim pro tali exceſſu pœnitentia ducti ſunt, quia odio habuerunt in portis corripientem; & ſermonem ſanctum exprobraverunt, firmantes ſibi verbum malum, ut invenirent iniquitatem ſuam ad odium. Propterea his ita nobis per lectionem libelli de prædictis viris cum omni ſubtilitate recognitis, oportet quatenus actis eccleſiaſticis inſeratur, in approbatione accuſationis contra eos ab omnibus orthoxis oblatæ.

Οὐ μετρίως πᾶσιν ἡμῖν ἐγνώρισεν Στέφανος ὁ εὐσεβέστατος Ἐπίσκοπος Δώρων, διʼ ὧν ἀρτίως ἐν τῷ οἰκείῳ λιβέλλῳ ἐδείξας πεφύκασι, ὅσα ἐπηνέχθησαν κατὰ τῶν ἁγίων ἀνδρῶν καὶ τῶν ὀρθοδόξων δογμάτων, Θεόδωρος ὁ τῆς Φαρὰν ἐπισκοπήσας, ἡ Κῦρος ὁ Ἀλεξανδρείας, Σέργιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οἱ τούτου διάδοχοι Πύρρος καὶ Παῦλος, καὶ ὡς ἀφικνοῦνται φανερῶς ἐν μέσῳ τῆς τοῦ Θεοῦ καθολικῆς ἐκκλησίας, δόγμα τὸ αἰτίαν κατηγμένον· οἵτινες, ὡς φησιν ὁ μέγας Δαυὶδ, ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν· διόπερ καὶ καταπαύσωμεν πάσας τὰς ἑορτὰς τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τῆς γῆς, ἤγουν τὰς ἱερὰς φωνὰς τῶν ἁγίων πατέρων περὶ τοῦ σωτῆρος φασκούσας, εἰς τὸ, πώποτε ἡ μετὰ ἢ μετὰ μίαν ἐκ' αὐτοῦ κυρίδιον δόλιον καὶ ὑπόκρισιν. ὅτι οὐκ ἔτι ἐν φανερότητι, ἤτοι διδάσκαλος, καὶ ἡμᾶς οὐ γνώσεται ἢν ἀλλοιώσῃ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. ἀλλʼ ἠγνόησαν οἱ πάντῃ ὑπὸ πάντων ἐξεταζόμενοι καὶ δικαίως ἀπηλεγχθέντες τῶν ὀρθοδόξων, οἱ ἐξ ἀρχῆς αὐτῆς τῆς τοῦ λόγου παρρησίας καὶ ἀλόγως ἐπέβαλον, κατὰ τὸ γεγραμμένον· ὅτι ἐλάλουν αὐτῇς, ἐπολέμουν με δωρεάν· ὡς ἁμαρτωλοὺς ἔχοντες ἐφʼ οἷς ἀντεφέγγεσθαι· ἐμίσησαν γὰρ ἐν πύλαις ἐλέγχοντα, καὶ λόγον ὅσιον ἐβδελύξαντο, πρασπάσαντες ἑαυτῆς λόγον πονηρὸν, τὸ δικαίως πρὸς ἀκρίβειαν αὐτὸν ἢ μισῆσαι. διὸ δέοντα οὖσαν ἡμῶν ἐξ ἧς ἀκηκόασιν τοῦ λιβέλλου περὶ τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν σὺν ἀκριβείᾳ διεληλυθέναι, ἵνα ἔξῃ αὐτὰ τὰς προσηνεγμένας ἀναληφθῆναι, εἰς ἔνδειξιν τῆς ἐκ πάντων ἐπὶ δίκαιον κατʼ αὐτῶν αἰτήσεως.

Theophylactus primicerius notariorum apoſtolicæ ſedis, dixit:

Θεοφύλακτος πριμικήριος τῆς νοταρείων τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, εἶπεν.

Suggero veſtræ beatitudini, quoniam præ foribus venerabilis ſecreti ſanctitatis veſtræ adſtant plurimi reverentiſſimi abbates, preſbyteri & monachi Græci, jam per annos habitantes in hac Romana civitate, nec non in præſenti adventantes, Joannes, Theodorus, Thalaſſius, Georgius, & cum ipſis alii venerabiles viri, petentes ut conſpectui veſtro præſententur, & aliqua quæ eis neceſſantur, veſtræ ſuggerant ſanctitati. Quapropter quæ placent beatitudini veſtræ, præcipere dignetur.

Διδάσκει τὴν ὑμετέραν μακαριότητα, ὡς πλείους παρεστᾶσι τοῦ θείου τοῦ ἁγιωτάτου ὑμῶν βηλατῶς ὑπερόπλου καὶ μοναζόντες τῶν τε πάλαι παραπεφυκότων ἢ τῶν ἐνδιημερούσων ἀρτίως ἐνθάδε Γραικῶν, Ἰωάννης, καὶ Θεόδωρος, Θαλάσσιος, Γεώργιος, ἢ σὺν τούτοις ἕτεροι θεοφιλεῖς ἄνδρες, εὐλαβεῖαι πρεσβυτεροὶ ἢ ἀναγνῶσται σπεύδουσι τῇ ὑμετέρᾳ παναγίᾳ τοῦ ἐπουδασμένου αὐτοῖς. ὕθενδιοι παρόντων ἡ ὑμετέρα μακαριότης, καὶ περὶ τούτων διαλάβοι ἢ παρεσκέψατο.

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος ἢ μακαριώτατος πάπας τῆς τῶν Ῥωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς ἢ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν.

Secundum eorum petitionem, qui noſtri ſecretarii aditum reverentiſſimi abbates, preſbyteri, nec non monachi petierunt, introëant, & ſecundum ordinem de quibus & quæ voluerunt fiducialiter doceant.

Οἱ καταμεμενήκοτες ἑαυτοῖς τῇ σεπτεμβρίου ἡμῶν ἁγίᾳ σκιάδι θεοφιλεῖς ἀγρύπνοι καὶ μοναζόντες ἑκάστου κατὰ τάξιν, ἢ διδασκέτωσαν περὶ ὧν βούλονται σὺν παῤῥησίᾳ.

Joannes abba preſbyter venerabilis labræ ſancti Sabbæi conſtitutæ in eremo, quæ eſt juxta Chriſti Dei noſtri ſanctam civitatem, & Theodorus abba preſbyter venerabilis labræ in Africana provincia conſtitutæ, Thalaſſius abba preſbyter venerabilis monaſterii Armeniſſarum in hac Romana civitate conſtituti, qui appellatur Renati, & Gregorius abba

Ἰωάννης πρεσβύτερος καὶ ἀγρύπνος τῆς διαφερούσης λαύρας τοῦ ἐν ἁγίοις Σάβα τῆς ἐξαιρεμένης ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ κατὰ τὴν ἁγίαν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πόλιν, καὶ Θεόδωρος πρεσβύτερος καὶ ἀγρύπνος τῆς διαφερούσης λαύρας, τῆς ἐξαιρεμένης κατὰ τὴν Ἀφρων φιλόχριστον χώραν, καὶ Θαλάσσιος πρεσβύτερος ἢ ἀγρύπνος τῆς διαφερούσης μονῆς τῶν Ἀρμενίων τῶν ἐνθάδε παραπεφυκότων εἰς τὴν ἁγιωτάτην πόλιν Ῥώμην, καὶ Γεώργιος πρε-

σβύτερος

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO 1ſU SACR. II.

αὐτῶν ἡγουμένων τῆς διαγωγῆς αὐτῶν τῆς Κιλίκων, τῶν ἐν Ἀκυλείᾳ παροικούντων ἐν τῷ Θαλασσηλίᾳ Ἀπουακασελίας, ἢ οἱ σὺν αὐτοῖς πάντες ἁγιώτατοι ἡγούμενοι καὶ μοναζοντες, ἐλθόντες τῆς ἁγίας συνόδου παρεστάτησαν, εἶπον·

Αἰτούμεθα τὴν ὑμετέραν παμμακαρίστην ἁγιωσύνην, μὴ ἀπαξιῶσαι τὴν ἡμῶν ἔγγραφον ἐντυγχάνειν δέησιν, ἤτοι τὴν ὑμετέραν λιτότητα· ἀλλ' εἰ πρέπουσαν φιλανθρώποις αὐτῇ, κελεῦσαι ἔνδοθεν παρ' ὑμῶν δεχθῆναι καὶ ἀναγνωσθῆναι περὶ τῆς ἐν ὀρθοδόξῳ πίστεως ὑποτιθέμενα πάντως.

A presbyter venerabilis monaſterii de Cilicia, qui ponitur in Aquas Salvias, quod in hac Romana civitate habitare dignoſcitur, & qui cum eis ſunt reverentiſſimi abbates & monachi, adſtantes coram ſancto concilio, dixerunt:

Supplicamus veſtram beatiſſimam ſanctitatem, minime deſpicere noſtram in ſcripto admittere poſtulationem, id eſt, humillimum libellum: ſed ſi placet, condeſcenſibiliter jubeat a nobis ſuſcipi & lectione vulgari: quippe quoniam de orthodoxa fide in eo quæ neceſſantur, ſuggerimus.

Μάξιμος ὁ ἁγιώτατος ἐπίσκοπος Ἀκυλείας, εἶπεν·

Κατὰ τὴν αἴτησιν τῶν παρεστώτων θεοφιλεστάτων ἡγουμένων καὶ μοναχῶν, ὁ τοῦτων λίβελλος παρ' αὐτῶν λαμβάνεται καὶ ἀναγνωσθήτω. καὶ λαβὼν Θεόδωρος νοτάριος ῥηγιονάριος τῆς ἀποστολικῆς Ῥώμης ἐκ τῶν Ῥωμαϊκῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐρμηνεύθεντα ἀνέγνω.

Maximus ſanctiſſimus epiſcopus Aquileienſis eccleſiæ, dixit:

Secundum ſupplicationem præſentium venerabilium abbatum, preſbyterorum, & monachorum, memoratus libellus eorum ſuſcipiatur, & lectioni pandatur. Cumque ſuſceptus fuiſſet a Theodoro notario regionario apoſtolicæ ſedis, de Græco in Latino interpretatum relegit in his:

ΤΗ ἁγία τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποστολικῇ συνόδῳ τῇ κατ' εὐδοκίαν καὶ χάριν καὶ ἀδιαίρετον κοινωνίαν τοῦ παναγίου πνεύματος ἐν ταύτῃ συμφώνως καὶ ὁμοψύχως τῇ μεγαλοπτώμῳ συναθροισθείσῃ καὶ πρωτευούσῃ Ῥώμῃ, πρὸς βεβαίωσιν ἱερέων καὶ ἀναίρεσιν τῆς δόκου ὑμῶν καὶ ἀμωμήτου τῆς Χριστιανῶν πίστεως, καθὼς εὐδόκησεν ἡ θεοπρεπὴς ὑμῶν τε καὶ πάντων προκαθημένου τε, ἐξ ἀκάρπου ἰερέων ἱερέως, καὶ πατρὸς πατρῶν ἁγιώτου ὑμῶν Μαρτίνου τοῦ τεσσαρακαίτου πάπα, τὰ κατὰν τῆς ἀποστολικῆς παρεστώτων Γραικῶν ἡγουμένων καὶ μοναχῶν, δούλων τῶν ὑμετέρων ἁγιωσύνων, πρὸς τὸ ὑποτεθέμενον, διδάσκεσθε. Τῆς ἔστιν κατὰ φύσιν ἀνάρχου τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς σοφίας, τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πρὸ τῆς ζωῆς ἡμῶν δηλονότι τῆς ἐν αὐτῷ νῦν κρυπτομένης καὶ φανερουμένης εἰς ὕστερον, μαρτυρουμένου καὶ παραγνωσίντος· ἐκ ὧν μὲν ἐμοῦ ἔσεσθαι τὸ ἀνεξόριστον, ὁμολογοῦντα κἀγὼ αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ σωτῆρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ὃ δὲ ἀρνούμενος ἐμοῦ καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, ἀρνήσομαι κἀγὼ αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ, ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἀπολέσει αὐτόν· ὁ δὲ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον τηρήσει αὐτόν· ἀναγκαῖον, μακαριώτατε, κόσμου παντὸς καὶ ζωῆς φθαρτῆς, ἵνα δὲ καὶ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς τὸν αὐτὸν τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἥτοις ἀπάσαις ἀγωνίαις ὑπομένοντες πίστιν καὶ θεόπνευστον μὴ κατοικῆς ἰδίωμα τῶν Ἀρείων παρηκολούθει, χρέος τὸν ἀποστολικὸν δοντες καὶ κορυφῆς ἐκκλησιῶν ὁρᾶσθαι· δεῖν δὲ συμφώνως οὐχ ἡμᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν χρὴ καὶ πᾶσι, ἵνα ἅπερ οἱ πρὸ ἡμῶν πεπεισμένοι ἐκάστη ἱερέων καὶ λαοῖς τὸ συνέμμενον, μὴ παρελθεῖν τὸν ὑποδεδεγμένον πίστιν καρτερομαχῆσαι. καὶ τὸν ἁγίου τε Χαλκηδόνι συνόδου ὑποδεῖν ὑποφανῆς ἀκλινῆσαι, ὧν τὸ δὲ λέγειν δεῖ τοῖς ἁγίοις πατράσι καὶ ὑποδεδεγμένοις πατέρας, ὑπὸ Σεργίου καὶ Πύρρου καὶ Παύλου τῶν τῆς βασιλίδος ὑποπρωτοστάτων, καὶ μετὰ καὶ Κύρου τοῦ τῆς Ἀλεξανδρέων ὀλιγοστόπου πάλαι· εἰ πῆς πανούργως ὑπόθεσιν εἶναι πᾶν καὶ συγκάλυψιν τῆς ἰδίας καινοτομίας, τὸν καλῶν δῆθεν πανάγιον τῶν ἀσεβῶν αἱρετικῶν, πρὸ αὐτοῦ τῶν αἱρετικῶν κακοτεχνίαν κατὰ τῆς ὀρθοδόξων τῆς ἐκκλησίας δεχομένων εἰσάγειν· πρὸ πάλαι κρυπτομένην αὐτῶν ἀσεβείαν ἄρειν, εἰς μίαν τοῦ Χριστοῦ θέλειν καὶ ὁμολογεῖν ἐνεργείαν θεοπρεπῆ τε καὶ ὑφιστάμενον πρὸ ἁγίου τοῦ Θεοῦ καθολικὴν ἐκκλησίαν, ὁμοφρόνως τοῖς ἁγίοις Σεβήρου τε καὶ Ἀπολιναρίου, Νεστορίου τε καὶ Θεοδώρου τοῦ συγχέοντος καὶ διαιροῦντος τὸ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ μυστήριον λυμεωμένων δυσσέπτων αἱρετικῶν. καὶ τῶν δὲ παρόντων παρεκκαλοῦμέν τε, καὶ ἀντιβοῶμεν, καὶ ἐκλιτανεύομεν πάντας ὑμᾶς τοὺς ἁγιωτάτους πατέρας, ἤτοι τὸν ἀποστολικὸν καὶ κορυφαῖον θρόνον, κατὰ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου τριάδος, τῆς τοῦ ἅπαντος ἀπείρου αἰτίας, φύσεως καὶ μόνης θείου δόξης, καὶ πάσης τῆς κατ' οὐσιαν ἁγίας ἀγγε-

Secundum ſupplicationem præſentium venerabilium abbatum, preſbyterorum, & monachorum, memoratus libellus eorum ſuſcipiatur, & lectioni pandatur. Cumque ſuſceptus fuiſſet a Theodoro notario regionario apoſtolicæ ſedis, de Græco in Latino interpretatum relegit in his:

SAncta Dei & apoſtolica ſynodo, ex Dei voluntate & gratia, atque indiviſa communione ſancti Spiritus in hac conſonanter & unanimiter congregata antiqua alma urbe Roma, ad confirmationem ſacram & erectionem immaculatæ, nec non piæ Chriſtianorum noſtræ fidei, per juſſionem ſanctam ſive præceptionem divinitus præſidentis vobis, atque omnibus his præeminentis ſacerdotis ſacerdotum, & patris patrum domini noſtri Martini ter beatiſſimi Papæ; generalitas habitantium in hac prædicta civitate Græcorum abbatum vel monachorum[a] *veſtræ ſanctitatis decernus, ut ſubter vera, ſecundum naturam ſummi Dei & Patris ſapientia Domini Dei & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, omni deſideranti vitam divinam, qua in eo nunc occultatur; poſtmodum vero declaratur, atteſtante ſive promulgante:* Quoniam qui confitebitur me coram hominibus, & ego confitebor eum coram Patre meo, qui in cælis eſt. Qui autem negaverit me, & verba mea, negabo eum & ego coram Patre meo, qui in cælis eſt. *Et iterum:* Qui amat animam ſuam in hoc mundo, perdet eam: qui autem odit animam ſuam propter me, in vitam æternam ſervabit eam: *Neceſſe eſt, o beatiſſime, dum* [b] *mundus diſſolvitur, & vita corrumpitur; necnon anima noſtra, ipſius Dei & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti omnibus modis ſanctam præponentes fidem: & prius quidem communiter, dum Afrorum habitaremus provinciam, hanc apoſtolicam ſummam expetivimus ſedem. Hoc autem conſonanter non ſolum nos, ſed & omnis provincia & civitas, qua in fide habitatur, id eſt, ſacerdotum populorumque collegia, non deſpicere orthodoxam fidem innovatam, & ſanctam Chalcedonenſem ſynodum apertius projectam, vel omnes ſanctos & glorioſos patres, a Sergio, Pyrrho & Paulo, qui in regia urbe præſediſſe noſcuntur, nec non & Cyro Alexandrino quondam epiſcopo: quique callide quaſi aliquam occaſionem & cooperimentum propriæ novitatis convocationem impiorum & hæreticorum facientes, perfidiam eorumdem hæreticorum contra orthodoxos eccleſiæ alumnos introduxerunt, ab antiquo celatam aperientes hæreſim ipſorum, utpote unam in Chriſto voluntatem & operationem confiteri promulgantes ſanctam Dei eccleſiam, conſonanter Severo & Apollinari, Neſtorio atque Theodoro, qui in confuſione & diviſione Chriſti Dei myſterium corrumpunt, perverſis hæreticis. Et nunc autem præſentes petimus, & interpellamus, ac conjuramus omnes ſanctiſſimos vos patres, id eſt, apoſtolicam & principalem ſedem, per ſanctam & conſubſtantialem venerandam Trinitatem, auctricem omnium, quæque ſunt naturaliter, & unam ſempiternam deitatem, & omnem cæleſtem ſanctam angeli-*

[a] *Ex Græco legi, ſervorum veſtræ ſanctitatis, docemus, ut ſubtet. Vera ſecundum naturam &c.*

Matt. 10.

Joan. 12.

[b] *In Græco mundo qui diſſolvitur, & vitæ quæ corrumpitur.*

ACTIO SIVE SECR. II.

ANNO CHRISTI 649.

cam militiam & officium, qua inceſſanter in gloria ejus [a] per ſanctam laudem eidem beatæ deitati offert, nec non ſanctos apoſtolos, prophetas & martyres vel doctores, ſive ſanctas & univerſales quatuor ſynodos, quæ in Nicea, in Conſtantinopoli, in Epheſo prima, & in Chalcedona, [b] atque ſecunda in Conſtantinopoli congregata eſt, ſancta quinta ſynodus, & omnes compendioſe, qui a ſæculo ſunt, ſanctos; quorum dogmatibus non minus quam ſanguinibus ſancta fides ſervata eſt & ſtabilita, & in vos ſanctiſſimos deputata eſt; non deſpicere Chriſtianorum preces, quas per tanta tempora undique Deo, ſimiliterque ſanctiſſimis vobis obtulerunt; neque humilium [c] noſtrorum præſentium & abſentium de hoc capitulo cum lacrymis poſtulationes: ſed canonice & ſynodaliter expugnatam a prædictis viris ſanctam fidem defendite: & omnibus poſt Deum eam ſalvate integram, ſinceram & ſine innovatione; piiſſimo ſicut & antea, [d] coruſcante verbo in omni mundo orthodoxis ſacerdotibus ac populis vel monachis: quoniam omnium corda poſt Deum in vos pendent ſummum eccleſiarum: ſcientes vos caput a Chriſto Deo noſtro propoſitum: & hos ipſos, id eſt, Sergium, Cyrum, Pyrrhum & Paulum, & eorum pro impia innovatione verba vel dogmata, & omnes, qui cum eis quolibet modo, vel verbo, aut tempore, vel loco ſecuti ſunt vel conſenſerunt, aut [e] facturos in tranſgreſſione paternarum definitionum vel dogmatum, anathemati perſonaliter ſubmittere, neque imperſonaliter contra contra eos ſententiam proferre: quia hæc lex ſynodalis non eſt eccleſia, ut querela in ſcripto perſonaliter propoſita, imperſonaliter contra nullum proferatur ſententia. Cum quibus juſte & Typum, qui nunc contra orthodoxam fidem factus eſt ex ſubrepſione, non ex ſtudio aut mente piiſſimi noſtri Imperatoris, ſed ſuaſione importuna, & falſiloquio Pauli depoſiti a prædeceſſore veſtra ſanctitatis Theodoro, ſanctiſſimæ recordationis Papa veſtra apoſtolica ſedis, eidem anathemati ſubmittere: in quo Typo ſine operatione & voluntate omnino, id eſt, ſine intellectu & anima immobilem ipſum gloriæ Deum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum dogmatizaverunt, ſimiliter gentilium idolis inanimatis, (de quibus dicit magnus David: Idola gentium argentum & aurum, opera manuum hominum. Os habent, & non loquentur: oculos habent, & non videbunt: aures habent, & non audient: pedes habent, & non ambulabunt. Similes illis fiant qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in eis: quoniam tale eſt omne, quod ſine operatione & voluntate eſt:) per hoc quod dicitur, nulli licere omnino in Chriſto unam aut duas operationes vel voluntates confiteri: quod omnium ſanctorum patrum & ſynodorum, ſed etiam ipſius Chriſti Dei myſterii perfecta abnegatio exſtitit: ſi utique nemo, neque una de ſanctis patribus & ſynodis, ipſum Dominum noſtrum & Deum Jeſum Chriſtum, divina & humana carentem ſecundum naturam prædicavit ac definivit operatione vel voluntate: ſed ſicut divinam & humanam naturam, id eſt, duas naturas eumdem per unitionem inconfuſas & indiviſum, ita & divinam voluntatem & operationem, atque humanam voluntatem & operationem, tam per glorioſa atque divina ejus miracula, quamque per voluntarias & humanas paſſiones in ipſo uno confirmatas Deo Verbo incarnato firmiter ſanxerunt, ad indiminutam & immaculatam veracium rerum approbationem, ex quibus, & in quibus, & quæ eſt ipſe unus Dominus & Deus noſter: ſive ejuſdem naturaliter deitatis & humanitatis: utpote neque una carente operatione naturali & voluntate: atque confirmare ſynodaliter pietatem, ſicut duas naturas, ita & duas naturales ope-

[a] Ex Græco lege, ut ſanctam.

[b] Lege ut ſupra.

[c] Inanes Bellov. & ſic paſſim alii alibi.

[d] Græce coruſcantem.

[e] Ex Græco lege, aut hos facturos.

Pſalm. 113.

λικῆς γραπτῆς τε ἢ τάξεως τῆς ἁπάσης ὑπ' ἀξιολογίαν τὴν περιοῦσαν αὐτῇ τῇ μακαρίᾳ θεότητι προσφερόμενοι ὕμνον, καὶ τοὺς ἁγίους ἀποστόλους, προφήτας, καὶ μάρτυρας, ἢ διδασκάλους, ἢ τὰς ἁγίας ἢ οἰκουμενικὰς τετράδα συνόδους, τήν τε Νικαίαν, ἢ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἢ τὴν ἐν Ἐφέσῳ πρώτην, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι, καὶ τὴν ἐν ἑνὶ τόπῳ κατὰ τὸ βοηθοῦντον συναθροίσασαν ἁγίαν πέμπτην συνόδον, ἢ πάντων, συναλόντα φάναι, τῶν ἀπ' αἰῶνος ἁγίων, οὓς τοῖς δόγμασιν οὐχ ἧττον τοῖς αἵμασιν ἡ ἁγία πίστις κεκράτυνται τε ἢ ἔστηται, ἢ οἷς ὑμᾶς περιτέτμηται τοῖς ἀγαπῶσιν· μὴ παριδεῖν τὰς ἐν ταπεινῇ χάριτι προσηκούσας πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἀγαπητῶν ὑμᾶς ἀπαιτουμένων Χριστιανῶν τὰς ἱκεσίας· μᾶλλ μὲν ὑμῶν τῶν παντοῦ ἢ νῦν τε καὶ παρόντων καὶ ἀπόντων καὶ περὶ τούτου μετὰ δακρύων δεήσεις· ἀλλὰ κανονικῶς τε ἢ συνοδικῶς τὴν ὑπὸ τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν πολεμηθεῖσαν ἀγωνίσασθε πίστιν ἀκλινῆ, καὶ πᾶσι μετὰ Θεὸν αὐτὴν ἀβλαβεστάτην σώσατε εἰλικρινῆ ἢ ἀκαινοτόμητον, τῷ θειοτάτῳ καὶ τὸ σύμπαν οἰκουμένῃ ὀρθοδόξως ἠχοῦντι καὶ λαοῖς ἢ ἱερατείοις· ἐπειδὴ πάντων ὑμῶν ἤρτηνται μετὰ Θεὸν αἱ καρδίαι, τὴν κορυφαῖον ὑμῶν ὑπὸ Χριστοῦ τετιμημένην, ὑπερτιμήσαν ἢ ἀκλινεστάτῳ πρωτείῳ. ἔχετε Πάτερ ἅγιε, Σέργιον φημὶ ἢ Κύρον, καὶ Πύρρον, καὶ Παῦλον, ἢ τὰ τούτων ὑπὲρ τῆς ἀσεβοῦς αὐτοῦ κηρυττομένης ῥήματά τε καὶ δόγματα, καὶ πάντας τοὺς αὐτοῖς κατ' οὐδένα τῶν πάντα τρόπον ἢ λόγον ἢ κρυφὴν ἢ τὸν σύμπαντα συναπηχήσαντας τε ἢ συμφρονήσαντας, ἢ τοῦτο ποιεῖν μέλλοντας, ὑπὸ τῇ παραδοθείσῃ τῶν πατρικῶν ὅρων τε ἢ δογμάτων, ἀναθέματι προσηκόντως καθυποβαλεῖν, ἀλλὰ μὴ ἀπροσώπως ἐπαγγελεῖν κατ' αὐτοῦ τοῦ ἀτόπου. οὐ γὰρ νόμος ἔστω συνόδου κατάστασις ἢ ἀκολουθία, ὅτι τοῦ ἴδιόν τινος ἐξ ἑνὸς ἐγκλήματα ἀπροσώπως ἐπαγγελίαν, ἀπροσώπως ἐπ' οὐδενὸς κατ' οὐδένα τοῦ ἀτόπου. μεθ' ὧν ἀκριβῶς καὶ τὸν τῶν κατὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἡμῶν τύπον ὃν συνεστήσαντο, οὐ κατ' ἄκλιτον ἢ γνώμην τῆς θειοτάτου ὑμῶν βασιλέως· ἀλλ' ὡς οὐσίαν ἐψυχῆς ἢ νοερὰν τῇ ἀθεότητι τοῦ θεοῦ λόγου σαρκωθέντος ὑπὸ τῆς τοῦ ὑμετέρου ἀποστολικοῦ θρόνου παιδείας, θεοῦ φαμὲν τῆς ἐν ἁγίοις πάντα τῆς καθ' ὑμᾶς ἀποστολικῆς καθέδρας, τῷ αὐτῷ ἀναθέματι συναπτέσθαι· ὡς ἂν πάντα ἀπεγήγοντα πάντῃ ἢ ἀπόλλυται, θεότητι ἄθεον ἢ ἄψυχον ἢ ἀκίνητον, αὐτὸν τὸν τῆς δόξης Θεὸν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀδιαιρέτοις τοῖς θεῖοις ἀνάγκαις παρεπόμενοις οἰκείοις, οἷα δὴ φησιν ὁ μέγας Δαυίδ· τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν ἀργύριον καὶ χρυσίον, ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων· στόμα ἔχουσι, ἢ οὐ λαλήσουσι· ὀφθαλμοὺς ἔχουσι, ἢ οὐ ὄψονται· ῥῖνας ἔχουσι, ἢ οὐ ὀσφρανθήσονται. ὦτα ἔχουσι, ἢ οὐκ ἀκούσονται. χεῖρας ἔχουσι, καὶ οὐ ψηλαφήσουσι· πόδας ἔχουσι, ἢ οὐ περιπατήσουσι· ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιντο οἱ ποιοῦντες αὐτά, καὶ πᾶς ὁ πεποιθὼς ἐπ' αὐτοῖς. ἕκαστον γὰρ ἄτοπον τὸ ἀνενέργητον πάντῃ καὶ ἀνυπόστατον, δῆλα δὴ τῷ λέγειν μονοῦσθαί τινι θεῷ πάντων τῶν Χριστοῦ μίαν ἢ δύο καθ' ἕνωσιν ἐνεργείας ἢ θελήματα ὁμολογεῖν. ὅπερ πάντων θεῖ ἁγίων πατρῶν τε ἢ συνόδων, μᾶλλον δὲ αὐτοῦ τοῦ κατὰ Χριστὸν τὸν Θεὸν μυστηρίου πλήρη καθίστησιν ἄρνησιν, ὅπερ οὐδεὶς ἢ οὐδεμία τῶν ἁγίων πατρῶν τε ἢ συνόδων, αὐτὸν τὸν κύριον ἡμῶν καὶ Θεὸν Ἰησοῦν Χριστὸν θέλας ἢ ἀνθρωπίνης ὄντα κατὰ φύσιν ἀπύρωτόν τε ἢ ἄθεον ἐνεργείας ἢ θελήσεως· ἀλλ' ὅπερ θέλας φύσιν ἢ ἀνθρωπίνην φύσιν, τοιαύτην δύο τὸν αὐτὸν καθ' ἕνωσιν ἀσύγχυτόν τε καὶ ἀδιαίρετον φύσιν, οὕτω καὶ θέλησιν θέλησιν καὶ ἐνέργειαν, καὶ ἀνθρωπίνην θέλησιν καὶ ἐνέργειαν, τῷ τε θεῖ ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως καὶ θείων θεοπρεπῶν θαυμάτων, τῷ τε ἀσυγχύτῳ ἢ ἀνθρωπίνων παρειλῆφθαι παθημάτων, θεῷ τε ἀσυγχύτῳ ἢ ἑνὸς ἐνεργείας θεοῦ λόγου σεσαρκωμένου, βεβαίως εἰδόσιν, ὡς τοῦ θεῖ, ἐξ οὗ καὶ ἐν οἷς ἢ ἅπερ ἐστὶν αὐτὸς ὁ ἓς κύριος ἡμῶν καὶ Θεὸς ἀληθῶς σαρκωθέντα ὁμολογήσαντα τε καὶ ἐνδείξαντα πίστιν, ὅτι τῆς τῷ αὐτῷ κατὰ φύσιν θελητὸς τε καὶ ἀνθρωπότητος, ὡς ἀληθῶς ὁμοίου καθ' ὑπόστασιν ἐνεργείας φυσικῆς καὶ θελήσεως· καὶ πηγὴν σωτηρίου ἀναβλύσαι τοῖς βασιλεῦσι, δύο καθ' ἕκαστον φύσεις, οὕτω ἢ φυσικὰς ἐνερ-

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO XII SUB SICH. II.

χίας π ἡ Συλλόγε τῶ ἁγιω ἡ ἐνὸς Θεοῦ λόγου σαρκωθέντος ἀσυγχύτως ὁμολογοῦμεν, καὶ τὸν τ ὀφειλόντων ἔχειν παρ' ἡμῶν ὑποτάσσεσθαι, τοῦτον παρὼν διηνεκῶς τοῖς ἁγιωτάτοις ὑμῶν, ὡς οἱ παρὼν τοῦτο, φαμὲν δὴ τὸ παρ' ὑμῶν ὑπὲρ ἡ εὐσεβείας εὐσεβῶς αἰτηθέντα, οὐ πρὸ ἄν ὅλως ἐφικτὸν παρὰ τῶν ὑμετέρων μακαριότητος· ὅπερ αὐτὸν π ἡ φύσιν· τοῦτο γὰρ οὐδ' ὅλως προσήκειν τῇ ἀγιωτάτῃ ἡ πίστει λυμαίνεσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον πάντα ἡ ἀβλαβῆ σῴζειν τὸ γνήσιον καθυπτιεμένη. ὥστε χάριν οὐδὲ ἀσεβείας ὑμῶν οὐδενίως εἰκότως ἡ ἀνεχόμεθα, παρακαλοῦμεν τὸν ὑμετέραν ἁγιωσύνην, ἄχρι μιᾶς συλλαβῆς ταύτῃ ἡ ἀβλαβῆ τηρῆσαι, ὥστε τὸν Ἑλληνικὸν μαθηματισθέντα φανῆναι τὸ τὸν παρ' ἡ ὑμετέρας ἁγιωσύνης, παρεπιφράσει ἡ ἀκριβοσύφια ἡ ὑφηδέξιον πίστεως ἕνεκεν· ἵνα ἡ τοῦτον χαίρειν λαμβάνοντες, ὡ ὑπηκόοις ἡ ὑμετέρας ὡ τοῦτος προσπεσόντες τῆς μακαριωτάτης ὑμῶν συλλαπέδρας, ὑμαίνοντες ἀπεχθέσθαι, ὡς ὑφηδέξιος ἀεἰζιν, ὡς λέλεκται, πατρὸν π ἡ σαφῶν διδασκαλίαν ἔχοις, ἡ παρέδοσαν τῆς ὡς αὐτὸν χάριν τὸν πίστιν ὑμῶν ἡ Θεῖα αἰλαμπρότης ὁμολογίας ἡ πίστεως.

rationes & voluntates unius ejuſdemque Dei Verbi incarnati nos venerari pie pronunigantes, ſecundum prædictorum ſanctorum patrum divinam traditionem: certiſſime hoc ſcientibus vobis ſanctiſſimis, quod ſi aliter quam a nobis pro pietate pie poſtulata ſunt, quidquam omnino integritatem fidei corrumpens a veſtra terminetur beatitudine, (quod abſit, abfuturumque ſit: hoc enim omnino incredulum nobis eſt:) liberi ſine dubio atque innocentes ab hoc quod fiet exiſtimus. Pro qua re ad perfectam noſtræ humilitatis ædificationem & munitionem, rogamus veſtram ſanctitatem uſque ad unum apicem cum omni [a] ascribia ſecundum Græcam interpretari vocem, quæ nunc a vobis ſancte aguntur ac definientur pro cauſa orthodoxæ fidei: quatenus eorum ſcientiam accipientes, cum cognitione noſtra ſub his offeramus beatiſſimis vobis confeſſionem, permanentes intranſgreſſibiliter in his, quæ orthodoxe definit ſecundum ſanctorum, ut dictum eſt, patrum & ſynodorum doctrinam ſacram & traditionem gratia, quæ in eo eſt, Domino & Deo noſtro ſincera confeſſionis & fidei.

[a] Id eſt, diligentia.

[a] In noſtra defuit hæc ſubſcriptio.

Joannes [a] abba preſbyter monaſterii patris noſtri ſancti Sabbæ, poſtulans manu propria ſubſcripſi.
Thalaſſius miſericordia Dei abba preſbyter ſanctæ Dei genitricis, & beati Andreæ, poſtulans propria manu ſubſcripſi.
Theodorus gratia Dei abba preſbyter monaſterii venerandæ lauræ ſancti Sabæ, poſtulans manu propria ſubſcripſi.
Georgius abba preſbyter, ſimiliter.
Theodorus abba preſbyter, ſimiliter.
Theochariſtus miſericordia Dei preſbyter, ſimiliter.
Theodorus miſericordia Dei diaconus, ſimiliter.
Paulus miſericordia Dei preſbyter, ſimiliter.
Theodorus preſbyter, ſimiliter.
Zoſimus preſbyter, ſimiliter.
Joannes preſbyter, ſimiliter.
Theodorus monachus, ſimiliter.
Polychronius diaconus, ſimiliter.
Conſtantinus diaconus, ſimiliter.
Petrus diaconus, ſimiliter.
Theodorus diaconus, ſimiliter.
Sergius monachus, ſimiliter.
Thomas diaconus, ſimiliter.
Georgius diaconus, ſimiliter.
Stephanus diaconus, ſimiliter.
Sergius monachus, ſimiliter.
Andreas diaconus, ſimiliter.
Eutychius monachus, ſimiliter.
Coſmas monachus, ſimiliter.
Muconius monachus, ſimiliter.
Abrahamius monachus, ſimiliter.
Joannes monachus, ſimiliter.
Anaſtaſius monachus, ſimiliter.
Theodorus monachus, ſimiliter.
Theoctiſtus monachus, ſimiliter.
Leontius diaconus, ſimiliter.
Paulus monachus, ſimiliter.
Petrus monachus, ſimiliter.
Joannes monachus, ſimiliter.
Maximus monachus, ſimiliter.
Anaſtaſius monachus, ſimiliter.
Leontius monachus, ſimiliter.

Διαυσεδίκητ ὁ ἁγιώτατος Ἐπίσκοπος Καλλάρεως, εἶπεν·

Ο ἀναγνωσθεὶς λίβελλος τῶν θεοφιλεστάτων ἡγουμένων καὶ πρεσβυτέρων, καὶ μοναχῶν, ὡς ἔφθημεν, μακαριώτατοι, φανερὰν ἔχει ἡ ἀναντίρρητον τὴν αἰτίασιν κατὰ τ Κύρου ἡ Σεργίου, Πύρρου τ ἡ Παύλου, ἡ τῶν σὺν αὐτοῖς· οἵτινες τοῦτον τὸν τῆ σωτῆρος ἡμῶν κακῶς εἰρηνεύοντα, οἷς οἱ κακῶς ἐδογμάτισαν, συνετάραξαν ἁπάντων· μίαν ἡ οὐδεμίαν αὐτοὺς ἔχειν τὸν Χριστὸν λέγοντες ἡ ἐνέργειαν, ὡ σοφίσματι δυσσεβείας τὴν πίστιν τοῦτων· ὡς ἀντεισάγοντες τὸν ὡ τῇ θεοφόρῳ λέγουσαι ἀποστόλῳ φωνὴ ὁ πτίζων τὸν πλησίον αὐτῇ ἀκαιρεσπὴν βολομένῳ. ἡ πάλιν ὡ τοῖς προφήταις· ὅτι φθεγξάμενος ἄδικα οὐδεὶς μὴ λάβῃ, οὐδὲ παραδύσῃ αὐτὸν ἐλέγχουσα ἡ κρίσις. ὡ γὰρ ἐγκοινίαις ἀκοῦσαι ἀξίωσις γίνεται· λόγων δὲ αὐτῇ αὐτὸν θεὸς κρίσεως ἄξει, ὡς ἔλεγχον θεῖ ἀναμιμάτων αὐτῇ· ὅτι τοῖ ζηλώσους ἡ ἀκροᾶται τὰ πάντα, ἡ ὄχλος λοιμαῖ ὡ ἀκαταστασίας. Φῶτα γὰρ οἱ ἀνέλεγκτοι εἰς τὸν ἑαυτῶν νοῦν, ὡς ἀδύνατον τῶν ὡ ἀνάγκην· ἀλλὰ φόβῳ Θεοῦ τὸν ἀκίνδυνον λόγον ἀκριβεζόμενοι, τὸν δίκαιον θῆ παρῆλθ ἀκαταστάτως διεφύλαττον ἄρον βουλὴ γὰρ, φησὶ, καλὴ φυλάξει σε, ἔντιμα δὲ ἀγαθὴ πρίσει σε. κατ' ἰδίαν δικαίως κατασίστης οἱ θεόφιλεῖς ἡγούμενοι καὶ μοναζόντες, τῶν κατορθούσαν

Deuſdedit ſanctiſſimus epiſcopus Caralitanus dixit:

Relectus libellus venerabilium abbatum, preſbyterorum & monachorum, quomodo prævidiſtis, ſanctiſſimi, apertiſſimam habet & indubitatam accuſationem contra Cyrum, Sergium, Pyrrhum & Paulum, & qui cum eis ſentiunt. Hi namque Salvatoris noſtri in pace conſiſtentem per pravas eorum doctrinas conturbaverunt omnem eccleſiam, unam & nec unam aſſerentes Chriſtum habere voluntatem & operationem: quaſi ſub prætextu pietatis fidem adulterantes, atque propheticam interminationem a propriis ſenſibus excludentes, quæ dicit: *Væ qui potum dat amico ſuo, miſcens fel ſuum.* Et iterum ſapientiſſimus Salomon ait: *Quoniam qui loquitur iniqua, non poteſt latere, nec prætereat illum corripiens judicium. In cogitationibus enim impii interrogatio erit: ſermonum autem illius auditio ad Dominum perveniet, ad correptionem iniquitatum illius. Quoniam auris zeli audit omnia, tumultus murmurationum non abſconditur.* Hæc enim ſi complecti voluiſſent in proprio ſenſu, ad reprobum ſenſum minime laberentur; ſed per Dei timorem ſermonum ſuorum præcaventes cuſtodiam, piam ſanctorum patrum definitionem ſine quadam novitatis præſumptione utique conſervarent. Quoniam dicit, *Conſilium bonum conſervabit te, mens autem bona cuſtodiet te.* Propter quod veraciter reverentiſſimi abbates, preſbyteri, & monachi, commoti, adverſus no-

Habac. 2. 15.

Sap. 1. 6.

Prov. 2. 11.

ACTIO XII. SUB S. II. — ANNO CHRISTI 649.

vitatis commentum querelas nobis obtuliſſe noſcuntur; conjurantes nos, ut canonica ultione damnetur. Conſonanter autem ſanctis patribus, per proprium libellum clare confeſſi ſunt, ſalvari, ſicut unius ejuſdemque Chriſti ſecundum ſubſtantiam unitas naturas, ita ſecundum numerum naturarum, naturales ejus voluntates & operationes, ex quibus divina & humana naturaliter idem volens atque operatus, Deus ſimul & homo veraciter cognoſcebatur naturaliter: utpote utriuſque naturæ ſalvans indiminute naturalem proprietatem & poſt unitatem, ex quibus conſiſtit. Ita namque ſanctorum patrum in Chalcedonenſi concilio convenientium docere nos definitio demonſtratur, ſed & omnium ſanctorum patrum chorus. Pro qua re zelum pietatis catholicique dogmatibus congeſtum libellum eorum noſtris actibus præcepimus ſociari, ad convincendam novitatem, quæ ab eis in accuſatione depoſita eſt.

A ἐπάναγκα ὄντων, ἐκδυσάμενοι σφῶν ἡμῶν κατηγορικὰς κακοτροπίας. συμφώνως δὲ τοῖς ἁγίοις πατράσι ἐξῆ τὸ αὐτὸν λιβέλλῳ φανερῶς ὁμολογήσαντο σώζεσθαι, καθάπερ τὸ αὐτὸ ἓν ἐκ δύο Χριστοῦ κατὰ ἀσύγχυτον ἕνωσιν τὰς φύσεις, οὕτως ἑνωθείσας τοῖς φύσεσι τὰς κατὰ φύσιν αὐτοῦ θελήσεις καὶ ἐνεργείας, δι' ὧν τό τε θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα φυσικῶς ὁ αὐτὸς θέλων καὶ ἐνεργῶν φύσει θεὸς ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπος ὢν ἀληθῶς ἐγνωρίζετο, σώζων ἀπαλλοίωτα ἑκατέρας φύσεως τὴν, ἐξ ὧν δὴ καὶ φυσικὴν ἰδιότητα μετὰ τοῦ ἑνῶσαι. οἷς ὁ τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνελθόντων ἁγίων πατρῶν ὅρος ἡμᾶς ἐκδιδάσκει, μᾶλλον δὲ πᾶς ὁ τῶν ἁγίων χορός· οὗ χάριν δίκαιόν ἐστιν ἡμᾶς ἔχειν καὶ ἐρωδιὸν τὸ ὑμέτερον αἰτεῖν λίβελλον ἐπιγλῶσαι τοῖς ἡμετέροις ὑπομνήμασι θεσπίσαμεν, οἷς ἔλεγχον τῆς τῆδε παρ' αὐτοῦ ἀφανεσθέντων ἀνδρῶν ἐπιπλάστου καινοτομίας.

B

Theophylactus primicerius notariorum apoſtolicæ ſedis, dixit:

Θεοφύλακτος πριμικήριος τῆδε νοταρίων τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, εἶπεν·

Suggero beatitudini veſtræ, quod & ipſam ſcire ſine dubio confidimus, utpote omnium retinentem & ſupportantem cum multa ſolicitudine, quæ in Deo eſt, eorum quæ neceſſantur, vigilantem memoriam: quoniam in ſcrinio ſanctæ veſtræ eccleſiæ plurimæ ſuggeſtiones ſupplicum cum omni cautela reconditæ ſunt, poſtulantium per diverſa tempora veſtram principalem apoſtolicamque ſedem, propter novitatem nuper emerſam a Cyro & Sergio, vel qui cum eis ſentiunt, quatenus eam deponere, & canonico anathemati eam ſubmittere debeat. Porro, ſi placet veſtræ beatitudini, aliquas de præfatis ſuggeſtionibus intimare gratis ſynodaliter, quæ ab ea nunc celebrantur, ad ampliorem oſtenſionem fraudulentiæ immutationis paternarum inſtitutionum, ab adverſariis præſumenter expoſitæ, propter quam etiam diverſi querelas contra eos depoſuiſſe noſcuntur, quæ præcipit, ediſſerat.

Διδάσκει τὸν ὑμέτερον πανόριον ἀγαπητόν, ὅπερ ἀκριβῶς καὶ αὐτὸ σωσιπάτριν, πάντων ἔχοντά τε φέροντα σὺν πολλῇ τῇ κατὰ Θεὸν φροντίδι τῆδε ἁπλουστάτην διηγηματίαν ἐμφρόνως τὸν μνήμιον, ὡς ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς ἀποστολικοῖς σκεπίοις πλείας ἱκεσίας συνῳκίσατο σὺν ἀσφαλείᾳ πάσῃ παραμένων τῆδε ἐν τοῖς παροῦσιν χρόνοις ἀπὸ Κύρου, τῆς ὑμετέρας παρούσης τε ἀποστολικῆς καθέδρας, ἔστιν τῆς ἀρτίως ἀναφυείσης καινοτομίας, ὑπό τε Κύρου καὶ Σέργιου καὶ τῆδε τῆς αὐτοῦ, ἴσως αὐτῷ καθέλῃ καὶ ἀναθεματίσῃ πανοπλίᾳ. ἐὰ οὖν πρέποι τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, πρὸς ὃν αὐτὴ τῆδε ἀναφορὰν ἐμφανιζόντων τῶν ἀρτίως παρ' αὐτῆς συνοδικῶς πραττομένων, εἰς ἐπιπλέον ἀπόδειξιν τῆς τῆδε ἐναντίων τῇ τῶν πατρικῶν δόγματα πραγματείᾳ, ἢ τῶν δι' αὐτοῦ γεγενῆσθαι αὐτῶν ἐκ πάντων ἐλλείπειν, ἀφ' ὧνπερ φέρονται τὸ πρεσβεῦσθαι.

C

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ, urbis Romæ, dixit:

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τῆδε Ρωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Oportet pro cautela eorum quæ apud nos ſynodaliter peraguntur, juxta ſubmonitionem dilectiſſimi primicerii noſtri, & aliquas de oblatis pro hujuſmodi quæſtione relationibus, & in noſtro ſcrinio rejacentibus, ad intimandum deduci, & per eos quorum intereſt, lectioni vulgari.

D Ἀναγκαῖον ἔστιν εἰς ἀσφάλειαν τῆδε παρ' ἡμῖν συνοδικῶς πραττομένων, κατὰ τὴν ὑποβολὴν τοῦ ἀγαπητοτάτου πριμικηρίου ἡμῶν πρωτοσηκρήτου τε καὶ τῶν δεόντων τῆδε τοῦ ἁγιωτάτου, ἢ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς ἀποστολικοῖς σκεπίοις ἀναφορῶν εἰς ἐμφάνειαν ἀχθῆναι ἢ ἀναγνωσθῆναι δι' αὐτῶν ἀπαμίνων ἐντυγχανόντων τοῖς πραττομένοις.

Theophylactus primicerius notariorum apoſtolicæ ſedis, dixit:

Θεοφύλακτος πριμικήριος τῆδε νοταρίων τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, εἶπεν·

Epiſt. Synodalem fuiſſe Rom. conſtat anno 649. num. 3.

Afferens de venerabili ſcrinio, præ manibus habeo ſuggeſtionem Sergii Cyrienſis archiepiſcopi, directam ab eo per nuper tranſactam primam indictionem, id eſt, ante ſeptem annos, Theodoro beatæ memoriæ deceſſori veſtro.

Ἐκ τοῦ διαγροῦ ἡμῶν σκεπίου παρόντας, μετὰ χεῖρας ἔχω φέρε τὸ παρεπιδοθὲν ἀναφορικὸν Σεργίου τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Κυπρίων νήσου, χαρτάριον παρ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐνεῖσαν ἰνδικτιῶνα πρώτην ὑπάρχουσαν, ἤγουν φέρε χρόνων ἑπτὰ τῆδε προτεθειμένην τὴν ἡμετέραν ἀγιωσύνην ἐν μακαρίᾳ τῇ μνήμῃ τοῦ πάπα Θεοδώρου. E

* *Malim*, παρ' αὐτοῦ.

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τῆδε Ρωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Memorata ſuggeſtio Sergii Cyrienſis inſulæ epiſcopi, ſuſcepta lectioni pandatur. Et accipiens Exuperius notarius regionarius apoſtolicæ ſedis, de Græco in Latinum interpretatam, recenſuit in his:

Lectio Sergii Cyp. epiſcopi ad Theodorum Papam.

Sanctiſſimo & beatiſſimo a Deo noſtro honorabili domino meo, patri patrum, archiepiſcopo & univerſali Papæ domino Theodoro, Sergius humilis in Domino ſalutem.

Ἡ ὑποβληθεῖσα ἀναφορὰ Σεργίου τοῦ τῆς Κυπρίων νήσου θεοτίμου ληφθεῖσα κατὰ τάξιν, ἢ ἀναγνωσθεῖσα. καὶ λαβὼν Ἐξουπέριος νοτάριος ῥηγιονάριος τῆς ἀποστολικῆς ἕδρας τοῦ Ρωμαίων ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐρμηνευθεῖσαν φωνῆς, ἀνέγνω.

Τῷ ἁγιωτάτῳ ἢ μακαριωτάτῳ ἢ θεοτιμήτῳ μου δεσπότῃ, πατρὶ πατέρων, ἀρχιεπισκόπῳ ἢ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ, κυρίῳ Θεοδώρῳ, Σέργιος ἐλάχιστος θέλοντος ἐν κυρίῳ χαίρειν.

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO SEU SECR. II.

Σύμβολα διατηρῶ καὶ ἀσύλλυτον τὴν συλλαφὴν ἐξαπο-
στῶ τῆς πίστως τῶν σῶν ἀποστολικῶν καθέδρας ἰδρύσατο, ὃ ἐ-
στὶ πέτρα, Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν. σὺ γάρ, ὡς ἀληθῶς ὁ λόγος
ἀψευδῶς ἐπιφέρων λόγος, ὑπάρχεις Πέτρος· καὶ ἐπὶ τῇ σῇ
διμολόγῳ τῆς ἀκλινείας οἱ σύλλογοι πεπήγασι. σοὶ καὶ τοῖς κλεῖς
τῆς βασιλείας ἐνεχείρισε, διαφόρῳ τε καὶ λύσει ἐπὶ γῆς καὶ οὐ-
ρανοῦ κατ' ἐξουσίαν ἐδόθησαν. σὺ τῆς βεβήλου αἱρέσεως κα-
θαιρέτης καὶ δίκαιος, ὡς πρόμαχος καὶ καθηγητὴς τῆς ὀρθοδό-
ξου καὶ ἀμωμήτου πίστεως. μὴ ὑπερίδῃς ζόφου τῆς πατρῴου ἀ-
μαθίας, πάτερ, πάσης κλυδωνιζομένης καὶ πειραζούσης· ἔξέ-
λυσε πάσης ἐφόδου τῆς φρενοβλαβοῦς τῶν φρενῶν τῆς σῆς διανοίας,
πανάγιε. ἄσπλα ποίησον βλασφημίας καὶ τὰ φρυάγματα τῆς κατα-
φόρου καὶ πορίσματα αἱρετικῶν διδασκάλων. οὐδὲν γάρ ἐστι ἀ-
λλοτριώτερον τῇ ὀρθοδόξῳ ἀποστολικῇ ὑμῶν ἐξαπόξει καὶ παραδόσει,
ὅσον ἡ ἀφελείας τινὰ λάβοι ἀφ' ἡμῶν τὰ τῆς πίστως. ἡ-
μεῖς γάρ, ὡς διδάσκαλοι, ἡ τῆς ἁγίας ἀποστολικῆς συνόμιλοι καὶ
σύνδρομοι, παρρησιαζόμεθα καὶ ὁμολογούμεθα ἐν τῇ ἐκκλησι-
χρόνῳ, ἐν συνεργείαν αὐτῶν, κατὰ τὸν ἄγιον ἡ διαφόρου πά-
παν Λέοντα παρεδώκαμεν ἄσπιλα καὶ προσβάλλοντες, ὑπομεῖν ἐκα-
τέρα μερὴ κατὰ τῆς διαφόρου καινοτίας. ᾧ καὶ πάντες οἱ διαφό-
ροι καὶ πανάγιοι πατέρες συμφθέγγονται· καὶ ἕνωσις θεὸς ἡ-
μῶν τῇ ἐλαχίστῃ δούλῃ ὑμῶν καὶ μαθητῶν, μακαριωτάτοι
καὶ ἀνεμπόδιστε τῇ ἀποστόλων καὶ θεοτόκου. ἔσπευσε γάρ κα-
θυπακούσαι ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου πίστως σπουδάσαι τῇ ἀγαπη-
τῇ ὑμῶν καὶ διχοφρόνῳ τὸ παρὸν ἀποδίξασθαι. ἡ εἰ μὲν
βούλεσθε τὰ κατὰ κεφῆς ψυχοφθόρα δόγματα, ἕνωσι δὲ φύ-
σει θεὸς ἀναίρεσι τῇ φρενήρεσι ἡ ὁμολογίας τῇ ἁγίου πα-
τρὸς ἡ τῇ ὑπερτάτου ἡ ἀποστόλου πάπα Λέοντος θεσπεσίῳ
κατὰ πᾶν διάλειπτον καθολῶν, οἷς πάντα φρονοῦντες οὐ
πεπαύμεθα, δι' ὧν ἔχει, καὶ ἡ φίλη τῷ Θεῷ εἰρήνη τῆς ἁ-
γιωτάτης βασιλείας· ἡ πῶς διάφορος τῇ ἀποστολῇ ὁπαδὸν
μιθήσεται, ἡ τὰ χάσματα ἐξαλείψει θεὸς ἕνωσιν αὐτῆς
πρωτοκλήσεως. ἐπεὶ τῶν διαβεβλημένων ἡ λοιπῶν ὑμῶν πα-
τρῶν ἐνώμεν, ὁ χάσμασι ἡ σχέσος αἵματι ἀποζημιώ-
ζομεν. ὡς ἔστι γάρ ὡς ἔστι διαφορεῖς, οὐδὲ δίκαιον, θεσπεσιώτατε
τῆς λήμης τῇ αἱρέσεων ἡ ἀποζημίων βλασφήμων ἐγκέχαμ-
μένοι λογομαχεῖν. ἡμάτιστον γοῦν τὸ βλέπειν, ἡ αἰδίζεσθαι
τὸν Θεόν· ἡ τοὺς τοιούτους βλασφημίας ἐξεμεσάτωσαν ἡ ὡ τῷ
δ' ἂν ἔλαττον τόπῳ ἡ χρόνῳ αἷς ἂν λέγειν φρονῶ, τιθέσ-
μὴν δόγματα. σπουδάζοντες εἶναι, ὦ ἁγιώτατε, φαμὲν τὸ θεῖ-
ον ἀναφωνῶν ἡ καθαίρειν τῇ διαφόρων πατρῶν, ἡ τῷ πανσόφῳ
πάπα Λέοντος ἡ τῇ διηγόρων ὑμῶν γεγραμμένα καθυπερέβα-
σαν. ἐπεὶ ἡ ἡμεῖς, ὡς λέγετε, ἐξεκαλέσατο ὑμῶν τ' ἀκοσ-
τῶν ὑμῶν ἡ διανοίων πατρῶν, βάλλομεν αὐτοὺς τοῖς ἀναθέμα-
σι ἡ πανταχοῦ αἷς τῇ αὐτοῖς ζητουμένοις τε καὶ τιθεῖσι ἡ τὰ
ἁγιωτάτα πεπαύμεθα· διάλεκτος καθεστῶτες οἷς τ' ὑμετέρων δο-
γμάτων ἡ διανοίων πατρῶν, ἐφαπτόμεθα αὐτοῖς τοῖς ἀναθέμα-
σι· ἡ τοιούτοις ἐφάπτεσθαι τῇ αὐτοῖς ζητουμένοις τε καὶ τιθεῖσι
τὰ ἁγιωτάτα πεπαύμεθα· διάλεκτοι καθεστῶτες οἷς τ' ὑμετέρων δο-
γμάτων ἡ διανοίων πατρῶν, βάλλομεν αὐτοὺς τοῖς ἀναθέμα-
σι ἡ πανταχοῦ αἷς τῇ αὐτοῖς ζητουμένοις τε καὶ τιθεῖσι ἡ τὰ

ACTIO 3 SU SUB SECR. II.

ANNO CHRISTI 649.

doxa confessione proficisci ad Dominum, & terribili ejus exorat assistere judicio. Deus igitur creator omnium conservet longævum sanctissimum dominum nostrum, ad stabilitatem sanctarum ejus ecclesiarum & orthodoxæ fidei, vos pastorem bonum, qui pro spiritalibus evibus tuam animam pones, atque pastorali baculo lupos rapaces expelles. Omnes qui digni sunt assistere sanctissimo & a Deo honorato domino meo, ego & qui mecum sunt, plurimum in Domino salutamus. Et subscriptio: Incolumem me & Domino beneplacitum ora sanctissime Pater Patrum.

In Græco additur, scriptum mense Maio, die XXIX. Indictione prima, nempe anno 649.

Maurus reverentissimus Cæsenæ episcopus, nec non Deusdedit presbyter Ravennatis, locum præsentantes sanctissimi Mauri B episcopi Ravennatis, per unum eorum, hoc est, Maurum episcopum Cæsenatem, dixerunt:

Congruum est, secundum quæ nunc relecta sunt nobis per suggestionem Sergii Cypriensis insulæ Archiepiscopi, de personis quæ ab ipso sunt accusatæ, propter eorum introductam novitatem, ut hoc quod ex persona Domini a beato Jeremia dictum est, & nos competenter dicamus: Obstupuit cælum super hoc, & tabuit in amplius terra: quoniam duo mala fecerunt contrarii: Dereliquerunt me fontem aquæ vivæ, & foderunt sibi cisternas contritas, quæ non valent continere aquas. Cisterna namque contrita, est C omne verbum ex quadam hominum adinventione compositum in alligationem erroris, quæ ab orthodoxis facile velut aranea dissipatur: non enim de fontibus salutiferis spiritaliter ad acquisitionem vitæ æternæ procedit. Atque ideo competenter nos beatus Paulus apostolus præmuniens, ait, non debere plus sapere quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem, in definitione pietatis perdurantes. Qui enim hanc præterierunt, non tantum læsi sunt, decidentes a corroboratione sua: sed & insipientiæ suæ dereliquerunt hominibus memoriam, ut in his in quibus peccaverunt, nec latere potuissent. Gloria enim & contumelia in loquela: & in lingua hominis, casus est illius. Ideoque conveniens est, hanc quidem suggestionem ad ostenD sionem reprehensæ hæreseos nostris actibus inseri. Nec enim fas est supplicum apostolicæ sedis in scripto & sine scripto precationes oblatas despicere: sed ut condecet, cum omni probitate contrarii, & veluti paleati verbi per ventilabrum canonicæ examinationis plenam purgationem, in communi consistentes efficere de maturis & nutrientibus catholicæ ecclesiæ dogmatibus, quæ confirmant cor hominis per participationem paternarum institutionum.

Jerem. 2.

Rom. 12.

Sap. 10.

Theophylactus primicerius notariorum apostolicæ sedis, dixit:

Notum facio vestræ beatitudini, quoniam & aliam E suggestionem supplicum præ manibus habeo, de quæstione quæ nunc proposita est, atque apud vos flagitari dignoscitur; directam a reverentissimis episcopis Africani concilii per nuper transactam quartam indictionem beatæ memoriæ Theodoro, decessori sanctitatis vestræ. Ideoque dignetur de ea quoque, quæ placent, præcipere.

Martinus sanctissimus ac beatissimus episcopus sanctæ Dei ecclesiæ catholicæ atque apostolicæ urbis Romæ, dixit:

Memoratam in præsenti suggestionem reverentissi-

δέξει ἱκετηρίας ὑπὲρ τῶν κρείττονος, ἢ τῆς σοῦτοῦ ἁγιότητος θεοσύλλεκτα βήματα. ὁ Θεὸς ὁ δημιουργὸς τῶ ὅλων ὁλοτρόπως μακροαίωνα τὸν τιμιώτατον ἡμῶν δεσπότην, πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ἁγίας αὐτοῦ ἐκκλησίας ἢ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, τὸν ποιμένα τὸν καλὸν, τὸν ὑπὲρ τῶν προβατικῶν αὐτοῦ ψυχῶν τὰς οἰκείας ψυχὰς τιθέμενον, ἢ τῇ ποιμαντικῇ βακτηρίᾳ τοὺς λύκους τοὺς ἁρπαγας ἐκβάλλοντα. πάντας τοὺς παρεστῶτας ἀξιομάκαρας τῇ ποιμένι ἢ ποιμμένι μου ἁγιότητι, ἐμέ τε ἢ οἱ σὺν ἐμοὶ πλεῖστα ὑπὲρ τοῦ κυρίου προσαγορεύομεν. ἡ ὑπογραφή. Εὐρίσθαί με, ἢ τῷ κυρίῳ διαφυλᾶν δέχου, δεσπότα πάτερ πατέρων. (ὑγιάντα μοι μαθ' ἑαυτοῦ. ἰνδικτιῶνος πρώτης.)

Μαῦρος ὁ ὁλοσεβέστατος Κεσίνης ἐπίσκοπος, καὶ Δεουσδέδιτ Ραβέννης πρεσβύτερος, τὸν τόπον ἀναπληροῦντες Μαύρου τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου Ραβέννης, ὅπον δηλ. τοῦ ἑτὸς αὐτοῦ Μαύρου τοῦ ἐπισκόπου Κεσίνης·

Εὔκαιρόν ἐστιν διὰ τὰς ἀρτίως ἡμῖν ἀναγνωσθείσας ὑπ' αὐτῆς ἁγιωσύνης Σεργίου τοῦ τῆς Κυπρίων νήσου ἀρχιεπισκόπου, αἷς διὰ πλειόνων παρ' αὐτοῦ κεφαλαιώσεις, τὰ ὑπ' ὀνόματι τοῦ Θεοῦ τοῦ μακαρίου [a] λιχθέντι Ἱερεμίᾳ, ἢ ἡμᾶς ὀφείλοντας εἰπεῖν· ἐξέστη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τούτῳ· καὶ ἠφείξει ἐπὶ πλέον ἡ γῆ. ὅτι δύο κακὰ ἐποίησαν οἱ ἀντικείμενοι· ἐμὲ ἐγκατέλιπον πηγὴν ὕδατος ζώσης, ἢ ὤρυξαν ἑαυτοῖς λάκκους συντετριμμένους, οἵτινες οὐ δυνήσονται ὕδωρ συνέχειν. λάκκος γὰρ συντετριμμένος ἐστὶ πᾶς λόγος ἐξ ἀνθρώπων ἐπισυναγόμενος, εἰς διάζευξιν πλάνης ἀφόρητον· ἀλλ' ἐκ τῶν ἐν τῷ σωτηρίῳ εὐαγγελίῳ εὐπροχύτων εἰς ἀφθαρσίαν αἰώνιον ζωῆς. ὅθεν δίκαιος ἡμᾶς ὁ μέγας ἀπραλείπτους τοὺς κανόνας ἔλαχε, μὴ ὑπερφρονεῖν, παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐν ὁρισμῷ πίστεως διατείνοντας. ἐπίσης οἱ θεῖοι παραδιέστησαν, οἱ μέχρι ἐλαίδους, ἀκαταστάτως τῷ ἰδίου στερεώματι· ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀφροσύνης αὐτοῖς ἀντίλυτον τῆς βίᾳ μνησίκακον, ἵνα ἐν οἷς ἐπταίκασιν, μᾶλλ λαθῶν ἀναθῶσιν. δίδε γὰρ καὶ ἀνομία, φησὶν, ὡς λαλεῖ· καὶ γλῶσσα ἀνθρώπου, πᾶσιν αὐτοῦ. διὸ σοφοῦσιν δεῖ, ἑαυτῶν μὲν τῶν ἁμαρτιῶν, τῆς ὑπερμεγίστων ἡμῶν ἀπωλείας, σοῦς δίκαιον τῆς ἀνεξιχνιάστου ἀφέσεως· μὰ πεσεῖν δεῖ περὶ τοῦτο ἀνάξιον τῶ ἀποστολικοῦ θρόνου, τοὺς ἐγγεγράσθαι τε καὶ ἐγκάρδιος δίκαιος· ἀλλὰ πανόπλοις φρονοῦντας ἡμᾶς σοῦ ἀκριβείᾳ πάντων τῶν τῆ ἀκαιρίου καὶ ἀχρειώδους λόγου ἀξιῶ τῶ πίστου τῆς κανονικῆς ἐξετάσεως πλήρη τὸν ἀκαθάρτον, ἐν τῶ προφίλου καὶ οἰκείων τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας δόγμασιν, τῶ συνέχοντας καρδίαν ἀνθρώπου, ἀξιῶ τῆς μεταλήψεως δεῖ πατρικῶν διαταγμάτων.

Θεοφύλακτος πριμικήριος τῆ τοπειῶν τῆ ἀποστολικῆς καθέδρας, εἶπεν·

Γνωρίζω τῆ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, ὡς ἄλλ χρῖαν ἔχω αἰτίσεως ἢ ἄλλου διαδόσεων ἀναφορᾶς, ἃς τῆς σοκλήτου καὶ ἐξεταζομένης ὑμῶν ὑποθέσεως, ἥτις τῆ κατὰ τῶν Ἀφρῶν φιλοχρίστων χάριτος ἐκκλησίων ἐπιτάσσων ἐπὶ πλέον παρ' αὐτῶν, κατὰ τῶν ἐνεχρ διαταθέντα πατρὸν ἐπίσκοπον τῆ σοσηκομένῳ ἐμῶν ἐν ἁγίᾳ τῆ μνήμῃ πάπα Θεοδόρου· κατεξιώσατε ἐνεργεῖν ἢ περὶ ἐκείνης γνωρίσαι τὸ πρεσκόμενον.

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς Ῥωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Τῶν ἀρτίως ἀποδιδεῖσαν ἀναφορὰν περὶ καὶ τὸν Ἀφρι-

* Rollius, λιχθέν.

ANNO CHRISTI 649.

καὶ Στεφάνῳ ἐπισκόπῳ, ἀναγνωσθῶσι τῷ σωμφοίτῃ ὑμῶν ἁγίᾳ συνόδῳ φανερότερον. καὶ λαβὼν Θεόδωρος νοτάριος περιωπέως τῆς Νουμιδικῆς Σέδου, εἶπεν.

ACTIO III SEU SECR. II.

Τῷ μακαριωτάτῳ δεσπότῃ, καὶ τῇ ἀποστολικῇ καρυφῇ ὑψηλοτέρῃ, πατρὶ πατέρων, Θεοδώρῳ τῷ ἁγιωτάτῳ πάπᾳ, καὶ μεγάλῳ τῆς ἁπάντων ταχτῆς πρεσβέρων ἀρχιερεῖ, Κολόμβος ἐπίσκοπος τῆς πρώτου θρόνου, τῆς ἐν τῇ Βυζακίων συνόδου, καὶ [a] Ρεπάρατος ἐπίσκοπος τῆς πρώτου θρόνου τῆς ἐν Μαυρετανίᾳ συνόδου, καὶ σὺν ἡμῖν οἱ ἐπίσκοποι πάντες τῆς ἐπαρχίων τριῶν συνόδων τῆς τ Αφρων χώρας.

[a] Stephanus in Graeca exemplari omissus est.

Domino beatissimo apostolico culmine sublimato, sancto Patri patrum, Theodoro Papæ, & summo omnium præsulum pontifici, Columbus primæ sedis episcopus concilii Numidiæ, & Stephanus primæ sedis episcopus concilii Byzacceni, & Reparatus episcopus primæ sedis concilii Mauritaniæ, & universi episcopi de tribus conciliis antedictis Africanæ provinciæ.

Μεγάλων καὶ ἀνεκλείπτων θείας χάριτος πηγῶν τοῖς Χριστοῦ ἁπάσης καταπλουτίζουσι περὶ τῆς καθ' ὑμᾶς ἀποστολικῆς θρόνου τυγχάνειν, οὐκ εἴσι τινὰ τῶν πάντῃ ἀμφιβάλλειν· ἅτε ὑπὸ σφοδρᾶς ἀρδόντος, ἅπαντα τὸν Χριστιανῶν ἀρδίοντας κόσμον· ἔξεστι δὲ καὶ τῷ παλαίῳ Πέτρου τιμᾶν, ὃν πάτερ πατρῶν, αὐτὸς ὁ ὑμέτερος ἀποστολικὸς θρόνος ἰδιοτρόπως ὑπὲρ μυσταγωγὸς καὶ θεῖον κηδεμόνα, τὰ ἱερὰ τῶν ἐκκλησιῶν δόγματα διαφυλάττειν ἢ ἀναφλαφᾶν· ἄπερ τῷ ἀληθεῖ παραλαβόντες κηρύγματι, ἀμεταποδότως ἀπὸ ἀναλημπτίου Χθὶ, ἢ ἀπ' ἀρχετύπων τῆς παρουσίας ἢ ἀποστολικῶν· ἀρχῆθεν γὰρ αὐτῇ πάρεστι ἡ σωτηρία, οὗτε παρ' αὐτῆς, τὰ φαῦλα μὴς καταπρεσβεῦσαι· βεβαιοῦσθαι δὲ τὰ φανέντα. ἐπεὶ οὖν οἱ ἐκκλησιῶν κανόνες διατάττουσι, ὑπεύθυνα τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα πάντα, μὴ πρότερον φιλαφᾶσθαι καθάπαξ, ἢ φανερόχθαι, πρὶν ἂν μάλιστα τὸ κινούμενον πρᾶγμα ὑπὸ ἀπορρητόρων τοῦ ἢ ὑπομνησάντων ἐπαρχίας, ἄχρις ἂν ὑπὸ τὸν ἀποστολικὸν ἀκουμενικῆ θρόνου· ἵνα ἐκ τῆς παρ' αὐτὸν αὐθεντίας τὸ ζητούμενον διαγνωσθέντος εἶτον ἢ πρακθέντος, ἐξ ἴσου καθάπερ ἔκπαλαι πᾶσι τοῖς ἱεροῖς κανόσι ἡ τῶν κηρύγματος ἐπαρξις ἥρμοσε· καὶ οὕτω καθῆκε πᾶσιν τῶν Θεοῦ φανερόχθαι καθολικῇ φωνῇ τὸ τῶν κόσμου πᾶσαν διατέμνουσαν ἀμαρτίας τὸ τῆς ἀκραιφνοῦς μυστέρια πίστεως. ὑπὲ ταύτῃ ἡμῶν τῶν τῆς φανερότατος ὑχθυδὴν ἐπαχύνει φανερότατα. ἰὼ πάτερ τῇ ἀποστολικῇ ἡμῶν ἀντίμιστοι καρυφῇ μετὰ δακρύων ἀναφέρομεν. παρεκινοῦμεν γὰρ οἱ ἐλαχίστῃ ἐξῆ τῶν σπουδῆς τῆς καρδίας ἡμῶν· ἀφεῖλθαι δὲ ἀπὸς εἰς ἡμᾶς, ἀγνοοῦντας, ὡς φθὲ χρόνου τινὸς πέρασμά τι μαρμαρύσιον καὶ βέβηλον ἐν Κωνσταντινουπόλει γεγένηται· ἢ τολμῆσαι ὅτι τῇ τῶν καθ' ὑμᾶς Σρόνου αὐτοκέλα δικαίως παπκρίνεται καὶ ἀναθέντα, μέχρι τῆ παρόντος ἐκκαιδεκάτῃ. ἐπειτα δὲ θάνατον φθονηθῆς Σραπούμενον μεμαθήκαμεν, ἀνέγνωμεν δὲ καὶ τὸ λίβελλον Πύρρου τῆ ἀδελφοῦ ἡμῶν τῆ ὀπισθίου Κωνσταντινουπόλεως, ὃν τῇ ὑμετέρῳ πρὸν Σρόνῳ μετενέγκας ἐναίσχος ἐπιδέδωκεν, ἀνάτως, οἶον ἡ ἀνάξια λοιπὸν ἡμᾶς ἀκοὴ· πανταχόθεν ἀκαφῶς φθὲς Παῦλον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν τὸν νυνὶ τὴν αὐτὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐξηπατήκοτα ἀκκλησίαν, ἀνάνευστος αὐτὸν ἀγαπητικῶς μετὰ πλείων δακρύων, ὅση τὴ ἀφορμὴν τῆς κεκτημένης σιφήρας, τὸ μὲν ἐξ αὐτοῦ μὴν, ὡς δὲ τῆ φθονηθέντος αὐτὸν ἐφορμῆς, ὕστ' ἐξικρινεσθαι ἢ πάσης ἐξωθεσθαι δικαίως, ἢς φθαλίσκοντας, ἀκκλησίας λυθεκπέμφαν τοῖς φθὲ θεῖρον τῆς αὐτοῦ ἀκκλησίας ἀκακμάσιος χέρνιβος, οἷ δὴ σκανδάλῳ τῷ λαῷ φθονήκασιν· ἵνα τοῦτον λυθεκπεμφθέντα ἀπερόχως ἀ πάντες ἡμῶν πρυθύν· καὶ ἄκαιρος ἐξ ἀρχῆς μέχρι τῆ παρόντος ἀκαιρία δήκασιν, τῇ λοιπῇ πεφεύγασι πρακτικῆ, οὕτω καὶ νῦν τῇ τῶν ἔθνων ἐξεμέσιν. πανοῦ γὰρ δῆλον καθέκαστον, ὡς οἱ τοιοῦτοι κοινωνίαν ἐκ τῇ καλῇ τῆς πιστοξίας λοιπόν τινες πίσης· ἐλλοτρίως γὰρ ἑαυτοῖς ἑαυτοῖς λυτοῦνται, ἢ ἀδελφοῖς ἢ θεῖ ἄλλων ἁπάντων φρονημάτων, καθ' ἑαυτὰ πνα παρ' ἑαυτοῖ διδασκάλοις καὶ φρονοῦσιν· ἀγνοοῦντες ὅτι ὁ νόμος ἡμῶν ἢ Θεὸς, τὰ ἀδιαῖ τῇ κόσμου ἀξιολόγου, ἵνα καταργήσῃ τὰ ἰσχυρά, ἢ ἀβέβ θεῖ μαρτὶ καταισχύνῃ τοῖς σώφροσι ἕνα σοφοί. ἴδιον Τιμοθέῳ χάριν ὁ θεῖ ἴδιοῖ λόγιος παραγγέλλειν τοῖς βεβήλους ἡμῶν ἀναστρεφθαι κενοφωνίας εἰς ἀσέβειαν ἀποχόντας, ἢ ἀναίτιος ἢ πειθόλους ὑπαμιζομένους· ἀπὸ ἢ

morum episcoporum Africanæ provinciæ, coram sancto nostro concilio recenseri præcipimus. Et incipiens Theodorus notarius regionarius apostolicæ sedis, relegit in his t

Magnum & indeficientem omnibus Christianis fluenta redundantem, apud apostolicam sedem consistere fontem nullus ambigere possit, de quo rivuli prodeunt affluenter, universum largissime irrigantes orbem Christianorum: cui etiam in honore beatissimi Petri, patrum decreta peculiarem omnem decrevere reverentiam in requirendis Dei rebus, quæ omnino & solicite debent, maxime vero juste queque ab ipso præsulum examinari vertice Apostolico: cujus vetusta soliciudo est tam mala damnare, quam probare laudanda. Antiquis enim regulis sancitum est, ut quidquid quamvis in remotis vel in longinquo positis ageretur provinciis, non prius tractandum vel accipiendum sit, nisi ad notitiam almæ sedis vestræ finisset deductum: ut hujus auctoritate, justa quæ fuisset pronuntiatio firmaretur: indeque sumeret cetera ecclesia velut de natali suo fonte prædicationis exordium, & per diversas totius mundi regiones puritatis incorrupta maneant fidei sacramenta salutis. Quocirca humillimum vestro apostolico culmini persolventes obsequium, cum lacrymis suggerimus, quod sine cordis gemitu reticere non valemus; ante hoc temporis spatium exosum apud Constantinopolitanam civitatem novitatis commentum ad nos usque opinanter fuisse delatum. Et ut hactenus siluissemus, putavimus serenissimo examine vestræ apostolicæ sedis fuisse defectum. Quod ubi pertinaciter cognovimus invalescere, relegentes videlicet libellum Pyrrhi nostri fratris, & coepiscopi dudum ejusdem Constantinopolitanæ civitatis, apud vestram venerabilem sedem prolati, relationem qualem necessitas exegit, fratri Paulo, nunc Constantinopolitanæ civitatis ecclesiam occupanti, emisimus: exhortantes cum nimio fletu jam dictum novitatis commentum, non quidem suis temporibus adinventum, a suo videlicet auctore confutatum, a se quoque vel ab omni ecclesia, cui præsidet, repellere: & chartas omnes pro foribus ipsius sanctæ ecclesiæ ad scandalum populorum suspensas projicere: qualiter fides quæ nunc usque permansit integra, & apostolica eruditio illibata servetur. Certum est enim, quod tales sermonum novitates de male gloriæ amore nascuntur: dum sibi nonnulli volunt acuti, perspicaces & sapientes videri, quærunt quid novi proferant: nescientes quia Deus noster infirma mundi elegit, ut confundat fortia, & sapientes per mundi stulta confudit. Ad Timotheum quippe doctoris gentium solicite legisset sermones, quibus ait, ut novitates vitet vocum profanas: ad impietatem nempe ista proficiunt, quæ super spinas & tribulos contulerunt: &

Epistola Africanorum episcoporum ad Theodorum Papam.

Desumptum illud ex epist. Innocentii I. ad Conc. Carthag.

1. Cor. 1. 27.

1. Tim. 6.

1. Tim. 1.

ACTIO SEU SACR. II.

ANNO CHRISTI 649.

Jerem. 5.

Epheſi remanens denuntiet quibuſdam, ne quis aliter A *predicaret. Et ut aliqua de veteribus proferamus, Jeremie prophetæ verba ſunt:* Horribilia, *inquit,* facta *ſunt ſuper terram: prophetæ iniquitatem prophetant. Multa ſunt divina legis documenta, quæ de largo veſtri culminis fonte noſtris rivulis infundentur. Quia vero in quamdam ſuſpectionem noſtra Africana a malignis hominibus apud memoratam regiam civitatem recitata eſt provincia: ante dictam relationem memorato fratri Paulo Conſtantinopolitano antiſtiti tranſmiſſam, veſtræ Deo amabili beatitudini direximus: quam rogamus humiliter per veſtra ſacratiſſima ſedis reſponſales tranſmittere: qualiter proſpere cognoſcamus, ſi memoratus ſuperius frater a nefanda ſe novitatis adinventione ad integram reformaverit orthodoxæ fidei prædicationem. Quod ſi diſſimulaverit, auctoritas almæ ſedis veſtræ juxta patrum ſanctiones ſalubri conſilio pertractabit a ſano corpore ſeparare vulnus inſanum: remotoque morbi ſævientis flatu, cautius quæ ſunt ſincera perdurent, & grex purior ab hac mali contagione ſpiritali veſtri culminis ferramento purgetur. Noviſſime hoc, neceſſitatis eventu quod accidit, in veritate ſuggerimus: quia nobis ſpecialiter per unamquamque provinciam ſynodos contrahentibus venerandas, dum ex noſtro collegio fratribus electis plenam tranſmittere nitimur legationem cum noſtris relationibus, quædam oborta ſunt, quæ noſtram intentionem rationabiliter prohiberent. Sed hujus rei quam memoravimus, urgente neceſſitate, generali Africana provincia conſtituto per legatos diverſorum concilio inito, generalem hanc proſpere veſtro culmini demandavimus relationem; poſtulantes non nobis, ſed ipſi quæ evenit, neceſſitati adſcribere.*

Ἐτέρους φεύγειν μαθημάτως ἐπροδιδασκαλῶν. συμφώνως δὲ καὶ οἱ τῶν παλαιῶν ὑμᾶς ἀκηκοόσιν λόγοι· δίκαιον γὰρ ὁ θεοφόντης Ἱερεμίας οὕτως· φρικτὰ γέγονεν ἐπὶ τῆς γῆς· οἱ προφῆται ψεύδη προφητεύουσιν. ἀλλὰ καὶ ὁ θεῖος νόμος πολλὰν ὑμῖν ἐξασφαλίζεται παρεγγύησιν, ὅταν ὑμῶν ἡ ὑμετέρα πηγάζουσα κεφαλὴ, τοῖς ἡμετέροις ἐχθεσὶ διαῤῥύσῃ, καὶ ἀκωλύτως ἀπορρίζεται θεῖος βλάστημα. ἀλλ' ἐπειδὴ πικρόν τινων κατεξύλαξε διάῤῥοιαν ἐν ὑποτυπώσει τῇ βασιλευούσῃ πόλει γεγόνυτα παρ' ἡμῶν ἀναφορὰ, τῷ αἰωνοβίῳ γεγράφθαι παρ' ἡμῶν ἀναφορεῖ θεῷ τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν Παῦλον τὸν ὕπατον Κωνσταντινουπόλεως τῇ ὑμετέρᾳ διορθοῦσθαι καταπέμψαμεν, σὺν βίλλῃ ἐκτεθείσῃ παρακαλοῦντες, ἵνα ἐξ ἧς ὑπεμνήσαμεν τῷ καθ' ὑμᾶς ἀποστολικῷ θρόνῳ τοῦτο αὐτὸν ἀποσείλῃ· καὶ μαθόντες ἡμεῖς, ἐγκ ὁ θεοφιλὴς ὑμῶν ἀδελφὸς τῆς ἐφεσινῆσης ἁγιωτάτου διεσήμου καρποφορίας θεῷ τὸ ἀκραιφνὲς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἐπαυξήσειε κήρυγμα· εἰ δὲ ὕδατι παραπεσόντι μὴ μεταβαλλόμενος, δίον ἐξ τοῦ τῷ καθ' ὑμᾶς ἀποστολικῷ θρόνῳ αὐτὸν ἀποσείλῃ· καὶ μάθωμεν

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO XII SAC. II.

λόγος ἐπιτάξει. ἐπειπεῖδιπερ ἡ σωλυσχεντάξεως ὑμῶν ὅτι τῆς A
πλανωμένης γεβεμιάδος, λόγῳ δὲ τῇ δι' ἐγγράφου λιβέλλου σου-
πεμψάσης, ἅπαξ ὑπογραφῆναι τῷ Πύρρου, διορθώσαντος τὸν αὐτοῦ
πλάνον, οὗ καὶ ὀπίσω αὖθις πάλιν ἐξ ἀνοίας ἐπιστρέψαντος. ἐπει-
δὴ τοίνυν διὰ τῆς τοιαύτης αὐτῶν ἀναφορᾶς ἡ τῆς ἑτέρων τε-
σσάρων μνήμη ἀναφωνεῖται, ὧν καὶ τὰ ἴσα φέρει τὸν καθ'
ἡμᾶς λογισμὸν ἐξετάσεως ὄφειλον, δεῖν τοίνυν μὲν ἐνταγῆ-
ναι τῇ τῆς τῆς ἐκκλησίας πράξει· ἀξιῶσαι δὲ καὶ ἀναγνωσθῆναι
τῇ παρούσῃ ταύτῃ ἁγίᾳ συνόδῳ, τὰ ἴσα τῆς προμνήσθη δύο
ἀναφορᾶς, δι' ὧν τὸ δίζήλωτον ἀφορᾷ ἡ ἀκριβὴς τῆς πίστεως
οἱ ῥηθέντες θεοφιλεῖς τῆς Ἀφρων χώρας ἐπίσκοποι ἐπιδείξα-
σθαι σπεύδοντες· οὕτω γὰρ διὰ τῆς αὐτῶν ἀναγνώσεως βεβαιω-
θῆναι τοῖς ἡμῶν θεοφιλεστάτοις ἡ δύναμις, ἐπίσχου- B
σα τὸν ἀκαιρόν, εἶτα καὶ τῆς οἰκείας ἐβεβαιώσεως ἐπαρ-
χεῖν, ἅπαξ ἀκαιρηθεὶς οὐδαμῶς ἀναχθῆναι σπεύδει τοῦ ἰδίου ἐπανορθῶσαι.

Θεοφύλακτος πριμικήριος τῶν νοταρίων τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, εἶπεν·

Κατὰ τὸν κέλευσιν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἐν τῷ διαγνῶ ὑμῶν σκρινίῳ τῶν ἑτέρων δύο ἀναφορῶν τὰ ἴσα ταύτῃ μετὰ χεῖρας ἔχω φέρε τὰ πεπιττάκιόν.

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τῆς Ῥωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν· C

Τὸ ἴσον τῆς φέρε τὸν δίκαιον ὑμῶν βασιλέα χαρέντες σωτηρίας ἀναφορᾶς περὶ τῆς κατὰ τοῦ Ἀφρικῆς διαφθορᾶς ὑπεσείσατο, ἐν φρονίμοις ληφθῆτε, καὶ ἀναγνωσθῆτε δίκτυος τῇ παρούσῃ ἁγίᾳ συνόδῳ.

Καὶ λαβὼν Πασχάλιος νοτάριος ῥηγιωνάριος τῆς ἀποστολικοῦ θρόνου, ἀνέγνω.

Τῷ γῆς καὶ θαλάσσης δεσπότῃ διαπρεπεστάτῳ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ Αὐγούστῳ, Στέφανος τῆς πρώτου θρόνου ἐπίσκοπος, καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ἐπίσκοποι τῆς κατὰ τὸ Βυζάντιον συνόδου, τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας ἱκέται εἰσίν. D

Ὁ παντοδύναμος Θεὸς ὃν τῇ προνοητικῇ αὐτοῦ, καὶ προκεκριμένους εἰς ἐχέγγυον τῆς ἁγίας αὐτοῦ καθολικῆς ἐκκλησίας κατέστησε βασιλέας, ἵνα ὁπόταν ἐν ἐκκλησίαις παρεμβάσῃ τινὰ ἐπιβουλὴ τῆς διαβολικῆς παρεμφάσεως, ἢ λαοὶ ἐν ἀνάγκαις ὦσί τινες ἐπαναστάσεως, τῇ ὑμετέρᾳ εὐσεβείᾳ καὶ ἀνδρείᾳ πρὸς ζῆλον θείας κατανύσεως ἐξεπιμέλειαν θρόνου, διὸ τοίνυν μᾶλλον ἐστοχάσθησαν πάντες ὑπουργεῖσθαι καὶ ἀνδρίσασθαι, τῷ ζήλῳ θείας κατανύσεως ἐξεπιμέλειαν θρόνου. διὸ περ' οὖ τὸ βασιλικὸν ἔχει κατηξιώθητε, τῇ αὐτοῦ βοηθείᾳ καὶ χάριτι ταύτῃ δὲ φρουούμενοι, ἢ τῷ ἐξουσίᾳ ὑμῶν ὑποκλίνεται πᾶν αὐτοῦ ἀγωνιστηρίου σφρᾶς. ὅθεν θεοῦ ἐκ αὐτοῦ προχειρισθέντες, ἰδιωτάται ἔχετε καὶ φρονίμου πλατὺς φρονίδα, τὸν σίτον τῆς καθολικῆς αὐτοῦ ἢ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας· ὡς ἐκ ὑμᾶς πληρώσαι τὸ ἐξ αὐτῆς γεγραμμένον· ἵνατι βασιλῆς πλοῦτοι σου· καὶ, τιμὰ βασιλέως κρίσιν ἀγαπᾷ· ἐξ γὰρ ἐκ ἐφρονίσατε προχειρίσατε τὰ θεῖα φρονήματος δόγματα, ἢ ἐξ βασιλικῶν φρονίδων τιμὰ ἐρθόδοξον φρονεῖτε πίστιν, ἵνα ἀλλ' ἐν καθέδρᾳ, ἢ κρίσιν ἐρθὴν ἐκ αἰσθήσεως ἐκκλίσεως τοῦ Θεοῦ φρονεῖτε· διὸ πάντες ὑμεῖς οἱ κατὰ τὸν ὑμετέρου ἐξ Ἀφρων χώραν ἱερεῖς τῷ κυρίῳ, καταπέμπω αὐτῷ τὸ πάντων Θεοῦ, τῷ ὑμετέρᾳ αἰσθήσει ἐκκλίσεως, ἵνα τὸ ἐπισκλῆν σκάνδαλον ἐκ φρονεῖτε χρονικῆς, τῆς πίστεως ὑμῶν ἐκτρέψητε, καὶ συνεῖδῃτε καταξιόνη ἐξ βασιλικῆς αὐθεντίας Παῦλον τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν τὸν ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως, τὰ αὐτὰ μὲν' ὑμῶν φρονῶν, μᾶλλον δὲ, μετὰ πάσης τῆς ἐν ἐρθοδοξίᾳ πλείους κατόπτης τῆς πίστεως. ἐπειδὴ τῷ ὁ τῆς ἁγίας πατρὸς παραδόξου ὑμῶν ἐρθόδοξου πάπα ἐξεπτύχθη πρό-

tionabiliter expoſita eſt, compeſcere debuiſſet: memorantes etiam nobiſcum congratulati pro expoſito antea in ſcripto libello converſionis Pyrrhi oblato ab eo, corrigente tunc proprium errorem, licet ad eum iterum ex amentia reverſus eſt. Ergo quoniam per hanc ſuggeſtionem eorum, aliarum duarum ſuggeſtionum memorari noſcuntur, quorum & exemplaria ad apoſtolicam noſtram ſedem certi ſunt direxiſſe: oportet hanc quidem fidei geſtorum inſeri: exemplaria vero prædictarum duarum relationum procul dubio in hoc ſancto concilio præſentari ac relegi: per quas zelum pariter puriſſimum ac ſinceriſſimum fidei ſuæ prædicti reverentiſſimi epiſcopi Africanæ provinciæ congrue nobis declaraſſe noſcuntur. Sic etenim per lectionem ipſarum geſtis noſtris virtus validiſſima inhærebit, approbatio exiſtens contrariorum; qui & diverſarum provinciarum, id eſt, eccleſiarum ſubmoniti conteſtationibus, nullo modo paſſi ſunt exceſſum proprium emendare.

Theophylactus primicerius notariorum apoſtolicæ ſedis, dixit:

Secundum præceptionem veſtræ beatitudinis, aliarum quoque duarum ſuggeſtionum de venerabili veſtro ſcrinio afferens exemplaria, præ manibus habeo: quid præcipitis?

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Exemplar ſynodicæ ſuggeſtionis directæ ad ſereniſſimum principem a reverentiſſimis epiſcopis Africanis, in primis ſuſcipiatur, & coram hoc ſancto concilio competenter lectioni pandatur.

Et accipiens Paſchaſius notarius regionarius apoſtolicæ ſedis, relegit in his:

Domino clementiſſimo terræ mariſque domino Conſtantino Auguſto, Stephanus primæ ſedis epiſcopus, vel univerſi epiſcopi concilii Byzaceni, veſtræ pietatis ultimi famuli.

Omnipotens Deus eccleſiæ ſuæ providens, præſcitos ac prædeſtinatos in præſidio ejus conſtituit Romani nominis reges, ut quoties turbo diabolica factionis quiddam contra eam excitare tentaverit, a veſtra clementia rigore valeat comprimi: quatenus quies ejus procurata, veſtra potentia ſuffragio debeat defenſari: quia ei poteſtatem veſtram ſerviendo ſubjicitis, cujus munere & protectione imperatis. Unde divinitus præordinati, ejus curam ſingularem habetis aut primam. Scriptum eſt igitur de vobis, & de eadem ſancta eccleſia, tato terrarum E *orbe diffuſa:* Erunt reges nutritii mi. *Pariterque ſcriptum eſt:* Honor regis judicium diligit: *quia dum divina rebus humanis præponitis, & orthodoxam fidem curis ſecularibus præfertis, quid aliud quam judicium rectum Dei cultui immolaſtis? Pro qua re pietati veſtræ cunctis veſtra Africa Domini ſacerdotes coram Domino ſupplicamus, ut novella præſumptionis ſcandalum, quod adverſus fidem noſtram aſtemaſum eſt, auferatur: fratremque noſtrum Paulum, Conſtantinopolitanæ eccleſiæ epiſcopum, regali auctoritate, ut nobiſcum, id eſt, cum omni generalitate orthodoxæ ſapere debeat, convellare dignemini. Fidem namque rectam, a ſanctis patribus no-* Iſa. 49. Pſalm. 97.

ACTIO SEU SESS. II.

ANNO CHRISTI 649.

bis traditam, ſine adjectione aut imminutione cuſtodire debemus: quia quidquid auctum fuerit aut ſubtractum, numquam probatur fuiſſe perfectum. Scripſimus enim pradicto fratri & coepiſcopo noſtro Paulo per latores praſentium, & ut noſtra cum vice cum veſtra clementia præceptione admoneam, deſtinantes injunximus: quos veſtra manſuetudini commendantes, petitionis noſtra vota ut effectui mancipentur, omnes unanimiter genu mentis flexo deprecamur. Pro qua re expedit cenſura ejus & fama, ut quod auctor tanta præſumptionis correxit, a ſe vel ab aliis non ſinat incorrectum [a] *jamque ſcandalum defenſari. Injunximus autem legationi noſtra ſupplici pietatis veſtra, ut ea quæ pradicto fratri noſtro ſcripſimus, ad pias veſtra ſerenitatis aures deducere non morentur: quatenus pietas veſtra divinitatis amore inſtructa, pro pace eccleſiarum Dei regale præcipiat largiri præſidium: ut pace Dei fruentes, quæ omnem ſuperat intellectum, regnum veſtrum in pace ſecurum annis immumeris propagetur. Omnipotens Deus noſter, cujus poteſtate cuncta regnantur, benignus ad veſtrum reſpiciat principatum: paganaſque gentes, quæ de ſua feritate confidunt, potentia ſua dextera, pietatis veſtra Chriſtianiſſima ditioni ſubjugare dignetur. Et ſubſcriptio:*

[a] *In Græco, neque cautum ſcandalum.*

Ἐπὶ τοσούτοις ἡμῖν ἀναγκαίοις καὶ θείοις ὑποθέσεσι τὴν ἀκριβῆ ἐξέτασιν ποιησάμενοι, ἐπὶ τοσοῦτον ἐπεγνώσθη ἡμῖν τὸ τῆς ἀληθείας ἐναργὲς, ὡς μηδὲν ἔτι λείπειν πρὸς τὴν τελείαν ἀπόδειξιν. Ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἣν ἐπέμψαμεν τῷ ἁγιωτάτῳ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ ἡμῶν Παύλῳ, ἐφ' ᾧ τὰ παρόντα γράμματα κομίζονται· ἐν οἷς καὶ ἀπηλλάγμεθα, ἐφ' ᾧ τὴν ὑμῶν μακαριότητα παρακαλέσαι τὸν ἡμέτερον ἀπαλλοτριῶσαι πόνον· ἐν ὑπομνήσει αὐτὸν ἔβλεπε θύειν, οὐ παρεπαμήσθημεν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, τὸ χρέος τῆς παρρησίας ἐκπληρῶσαι ἀναγκαίως ἔσχομεν, ἵνα πρὸς ὑμᾶς ἀποστείλωμεν· ἵνα ὑπὲρ ἧς ἐπράξατο ἀπὸ τοῦ ἰδίου στόματος ἀπολογίας, ἢ τὸ σκάνδαλον ἀφαιρεθῇ· καὶ ἵνα μὴ παρενοχλήσωμεν τῇ τῆς ὑμετέρας θεοσεβείας ἡσυχίᾳ, ἤγουν τῇ ὑμετέρᾳ ἀποκρισιαρίᾳ, ἵνα τὰ ὑπ' ὑμῶν γραφέντα τῷ μακαρίτῃ ὑμῶν ἀδελφῷ περὶ τῆς θεοσεβείας τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἀναπεμφθῶσιν αὐτοῖς· ὡς ἂν ὅλῳ τῷ τόμῳ κατηρτισμένῃ ἡ ὑμετέρα θεοσέβεια, βασιλικῇς φροντίσει ὑπερασπίσῃ μετὰ θείου τοῦ ὁσίου τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιαστῶν· ἵνα ἕκαστος ἀπολαύσῃ, τῆς παρὰ τοῦ ὑπερέχοντος· καὶ τὸ ὑμέτερον βασίλειον ἀρίστοις καὶ ἀπείροις ἐπαναριθμήσῃς σωκτίσιν χρόνοις· ὁ πανδυνάμιος Θεὸς, ὁ παῦσι κατ' ἐξουσίαν ἀχειρώτου δίμφυος, ἢ τὸ ὑμέτερον ὑπόκλινε βασίλειον, ἢ τὰ βάρβαρα φῦλα τὰ ἐν τῇ ἰδίᾳ φρονήσει πεποίθοτα, τῇ δεξιᾷ τῆς αὐτοῦ δυναστείας τῇ κεκρατημένῃ ἐξουσίᾳ τῆς ὑμετέρας θεοσεβείας ὑποπέσῃ καταξιώσῃ.

Stephanus primæ ſedis epiſcopus, his piis precibus noſtris ſubſcripſi.

Στέφανος ὑπέσχον τῆς πρώτης ἕδρας, τῇ παρούσῃ δίκῃ ἡμῶν καθυποπεπώκαμεν.

Secundus, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Tagaſenſis, his piis precibus noſtris ſubſcripſi.

Σεκοῦνδος χάριτι Θεοῦ ὑπέσχον τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ταγαστίνης, τῇ παρούσῃ δίκῃ ἡμῶν καθυποπεπώκαμεν.

Darianus, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Turreblandis, his piis precibus ſubſcripſi.

Δαρίανος [a] ὑπέσχον Τουρρεβλάνδης, τῇ παρούσῃ ἡμῶν δίκῃ ἡμῶν καθυποπεπώκαμεν.

Καὶ παρεκάστοτε ὑπερ ἀναφορᾶς σὺν θείοις ὑπέσχον τῆς Αφρων χώρας, ὑπέγραψαν ἐν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ.

Saturninus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Miricianenſis, his piis precibus ſubſcripſi.

Joannes, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Mibiarcenſis, his piis precibus ſubſcripſi.

Januarius, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Gattianenſis, ut ſupra.

Benerius, humilis miſericordia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ civitatis Turditanæ, ut ſupra.

Romulus, humilis miſericordia Domini Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ civitatis Ticibus, ut ſupra.

Candidus, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ patriæ Dicenſis, ut ſupra.

Reſtutus, Dei miſericordiâ epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Jubeclidienſis, ut ſupra.

Fortunius, gratia Dei epiſcopus Cellenſis, ut ſupra.

Criſcentinus, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ civitatis Leptis, ut ſupra.

Stephanus, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Talaptenſis, ut ſupra.

Ebaſius, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Vico Aterienſi, ut ſupra.

Donatus, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Limmicenſis, ut ſupra.

Theodorus, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ civitatis Tamateni, ut ſupra.

Optatus, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Antentenſis, ut ſupra.

Conſtantinus gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Helienſis, ut ſupra.

Stephanus, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Taraquenſis, ut ſupra.

Victorinus, Dei miſericordia epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Temuzianenſis, ut ſupra.

Paſchaſius, miſericordia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Detorianenſis, ut ſupra.

Julianus, miſericordia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Ruſpenſis, ut ſupra.

Saluſtius, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Rebianenſis, ut ſupra.

Donatus, miſericordia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Unizuerenſis, ut ſupra.

Theodorus, humilis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Hirinenſis, ut ſupra.

Beatus Stephanus Speſindeo, miſericordia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Quæſtorianenſis, ut ſupra.

Muſtulus, miſericordia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Cebaradenſinus, ut ſupra.

Beatus Laurentius Taraſius, humilis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ civitatis Uſilabis, ut ſupra.

Stephanus, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ civitatis Gummaſis, ut ſupra.

Stephanus epiſcopus, his precibus noſtris ſubſcripſi.

Bonifacius, pietate Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Juſtini ac Maximienſis, ut ſupra.

Cyriacus, gratia Dei epiſcopus, ut ſupra.

Januarius, miſericordia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Banenſis, ut ſupra.

Felix, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ catholicæ civitatis Theniſiis, ut ſupra.

Quintus, humilis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Acolitanæ, ut ſupra.

Spes, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Crepedulenſis, ut ſupra.

Nepus, gratia Dei epiſcopus, ut ſupra.

Felix, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Municipii & Gerniſii, ut ſupra.

Pentaſius, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Turrium Tamulus, ut ſupra.

ANNO CHRISTI 649.

Bonifacius, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Saſuritanæ, ut ſupra.

Numidius, humilis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Soſianæ Juncis, ut ſupra.

A *Benadus, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Hermianenſis, ut ſupra.*

Rodibaldus, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Valentinianenſis, ut ſupra.

ACTIO XII. Sæc. II.

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς θείας Ρωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Διὰ τῆς ἰδιαίας ἀναφορᾶς, οἱ θεοφιλέστατοι τῆς Ἀφρικῆς ἐπίσκοποι, τὸ ψαλμικὸν ἐπάσοντο λόγιον, τὸ φάσκον· Ἐλάλουν ἐν τοῖς μαρτυρίοις σου ἐναντίον βασιλέων, καὶ οὐκ ἠσχυνόμην· αἰσχύνη μὲν γὰρ οὐδαμοῦ, δόξαν δὲ μᾶλλον φέρει τὰ θεῖα παραδείγματα δόγματα, βασιλεῦσιν ἰδιώταις τε καὶ ἰδιώτοις, παρὰ τῶν ἀρχιερέων τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. εἰ γάρ τις αὖ πάλιν ἐπιλῆ τὸ διαλῆλυθὸς τῆς χάριτος ἀναζήλωσον. ἵνα γὰρ οἱ λόγιοι τῆς θεοφιλοῦς θεσπίσωσι, αὖθις ἀπόμοιρα ἀνωλῶ φθορὰν ὑπομένοντα θεσπίζουσιν, ἃ μὲ καλὰ μὴ ἀκολουθεῖν παραινοῦσι, τὰ καλὰ δὲ πρατεῖν φυτεύουσι τῷ εὐπρόσδεκτα βασιλέως. διʼ οὗ γάρ καὶ Παῦλον αὐτὸν τὸν Κωνσταντινουπόλεως φοιτῆσαι τῷ παρʼ αὐτὸν ὑπεξάγη ἐξίωσαν ἐπιλαβέσθαι· ὡς ἂν τῆς καρτερωτάτης ἐκ πολλῶν αὐτοῦ ἀγωνίας, τὸ θεῖον παρεῖν βεβαίως ἀναγκασθῇ, παυσάμενος ἀπόπτως αὐτὸς καὶ μαιώσεως. Ταύτης δίκαιον τοῖς φερωνύμοις ὑμῶν ἐκπεπλῆσθαι, λέγω δὲ τῆς φωτὸς τὸν βασιλέα ἡμῶν Βασιλέα χαρίσασθαι παρὰ τῆς Ἀφρικῆς ἀναφορᾶς, δίκαιον ἡμᾶς καὶ τοῖς φωτὸς Παῦλον αὐτὸν ἐκλείπειν ἐξ αὐτοῦ σπουδαίως ὑποκλῖναι τῆς ἱερωσύνης.

Per propriam relationem venerabiles epiſcopi Africanæ provinciæ Davidicum ſermonem adimplere noſcuntur, quo dicit: *Loquebar de teſtimoniis tuis in conſpectu regum, & non confundebar.* Non enim confuſionem, ſed potius gloriam inferunt divinorum dogmatum eloquia principibus, pariterque privatis hominibus atque ſacerdotibus catholicæ eccleſiæ, qui cum fiducia multa evangelium gratiæ annuntiant. Unde & prædicti reverentiſſimi epiſcopi ſuggerentes clementiſſimo principi innoteſcere ſtuduerunt, quoniam *honor principis judicium diligit* verum ac Deo placitum. Quod itaque judicium mala hortatur nos declinare, bona autem admonet conſervare imperiali lege firmata: per quam legem & Paulum Conſtantinopolitanum antiſtitem deprecati ſunt ſerenitatem ejus, ut de lapſu proprio eum revocare dignetur: quatenus de medio extruſa novitatis præſumptione, ſanctorum patrum immobilis & ſine cujuſlibet adjectione vel diminutione fides ab omnibus firmiter valeat profiteri. Igitur præſente ſuggeſtione, quæ ad ſereniſſimum principem directa eſt ab Africanis epiſcopis, actibus noſtris inſerta, oportet ſynodalem epiſtolam, ad Paulum Conſtantinopolitanum antiſtitem deſtinatum, per lectionem nobis fieri manifeſtam. *Pſalm. 118.* *Pſal. 32.*

Καὶ λαβὼν Ἐξουπέριος νοτάριος ῥιγιωνάριος τῆς ἀποστολικοῦ θρόνου, ἀνέγνω.

Et accipiens Exuperius notarius regionarius apoſtolicæ ſedis, coram omnibus relegit in his:

Δεσπότῃ μακαριωτάτῳ καὶ πανσόφῳ πάπᾳ Παύλῳ τῷ ἁγιωτάτῳ πατριάρχῃ, Γόλιωσος, καὶ Πρόβος, καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ἐπίσκοποι τῆς ἁγίας συνόδου ἀνθυπατησίας, οἱ ὑποτεταγμένοι.

Domino beatiſſimo & honorabili, ſancto[a] fratri Paulo patriarchæ, Guloſus, Probus, & ceteri epiſcopi ſancti concilii Proconſularis, qui ſubter ſubſcripturi ſumus. [a] *In Græco patri.*

D Κεφαλὴ, ἢ ὑμέλιος ὑπάρχει τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἡ θεμελιώδης καθολικῆς ἐκκλησίας, ὁ κύριος ἡμῶν ἡ Θεὸς Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ παρὰ τοῦ πατρὸς ἡ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀχωρίστως συνυπάρχειν, ἀσυγχύτως μεμαρτύρηται ἡ ἅμα τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς ἡ λέγειν· πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, ἡ τοῦ υἱοῦ, ἡ τοῦ ἁγίου πνεύματος. καὶ ἐπεὶ ἓν τρία ἐστὶν ὀνόματα, ἡ οὐκ ἐν ὀνόμασιν ἔστι, τὸ ἀνομβρίον, ἀλλʼ οὐ τὸ διηρημένον ἐφʼ ἑαυτοῦ φρίξ πατέρα ἡ τὸ υἱὸν τὸ ἅγιον τῆς οὐσίας ἐδίδαξεν. ὅθεν τὸν τοῦ εἰκότος διδασκάλου, ἔχοντες αὐτοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παρορίσαντος δόγματα οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι, τὸν ἀληθινὸν ὄντα αὐτὸν ἡ ὀρθοτόμον ὁμολογίαν, ὡς πάντα τὸν κόσμον ἐκήρυξαν. διδάξαντος γὰρ τρόπον πιστεῦσαι εἰς ἕνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, ἡ εἰς αὐτὸν τὸν μονογενῆ αὐτοῦ υἱὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ εἰς τὸ συναΐδιον αὐτοῦ ἡ ὁμοούσιον ἅγιον πνεῦμα· δῆλόν μέν ἐστι τοῖς θεοῖς καὶ φύσει προσκυνουμένοις, αὐτοῦ ἀναλλοίωτα τὰ μονογενοῦς εἰς δι' ἡμᾶς σαρκωθέντος, οὐ Θεοῦ μόνου, ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπου καὶ φύσει ὑπάρχοντος, ὃν Ταύτα διηγεῖται τῇ ἀνεπιλήπτῳ πίστει μόνοις ἀπὸ καὶ πρακτικοῦ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας φθόγγῳ δίχα τινὸς ὑπάτης εἰσῆλθε εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν ἀσέβειαν. οὗ γὰρ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας παρατραπέντες, τῇ αὐτοσφάλτῳ τῆς πλάνης, ὡς φασιν ὁ λαὸς, ἐπολούθησαν, ἀπιστίᾳ τῆς πίστεως, ἐμβαλόντες ἑαυτοὺς εἰς τὸν χείμωνα αὐτῶν εἰς δίκαιον τῶν πολλῶν, εἰς τῷ ὀρθοδόξῳ πίστει εἰς τῆς οὐσίας αἰρέσεως ἀντικεῖσθαι· καὶ ὧν οἱ σεβάσμιοι τῆς ἁγίας πατρῶν συνόδου, κατὰ πάλαι ἐκ τῶν ἀποστόλων ἐκ τῆς θεοπνεύστου γραφῆς, καὶ τῶν ἁγίων πατέρων τῶν ἐν διαφόροις οἰκουμενικαῖς συνόδοις ἐκτεθειμένων, ἐν τῇ βασιλευούσῃ ταύτῃ πόλει ἐπὶ τῆς εὐσεβεστάτου βασιλέως, τὸν πολυχρόνιον μὲν καιρὸν ἡ πάλαι τῆς αἱρετικῆς δι' ἀπάτης ἐπιτρέπουσι

Epiſtola epiſcoporum Africæ ad Paulum Conſtantinopolitanum epiſcopum. Matth. 28.

Apud & fundamentum fidei catholicæ vel univerſalis eccleſiæ noſter Deus & Dominus Jeſus Chriſtus, qui cum Patre & Spiritu ſancto indiviſam habens naturam deitatis, ſuis (ſicut nos evangelium docet) ait diſcipulis: Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. *Dum ergo, in nomine, diceret: non, in nominibus, unitatem inſeparabilem, non ſchiſma, fideliter eum colentibus, & in eum ſincere credentibus, demonſtravit. Beati igitur apoſtoli præceptum ſui magiſtri, noſtri Domini Jeſu Chriſti, perficientes, ſanam & rectam doctrinam in omni orbe terrarum prædicaverunt, quenam modo ſit Deus colendus, & Chriſtus ejus filius noſter Deus & Dominus, Deus & homo credendus: & cæternus & coæqualis Patri & Filio divinitate Spiritus ſanctus. In hac ergo ſine querela vera Dei cultura catholica ſancta eccleſia manente unita, invidia diaboli mors introivit in cordibus infidelium, qui a via veritatis deviantes, ſecundum ſua errores prava conſcientia, a fide ſicut Apoſtolus loquitur, erraverunt, & inſeruerunt ſe doloribus multis, juxta unuſcujuſque malum intellectum per hæreſes fidei catholicæ adverſantes: contra quas concilia venerabilium pontificum per ſacras Chriſtianiſſimorum principum juſſiones congregata tunc eſſe noſcuntur: in quibus de hæreticorum diverſorum verſutia, vel aſtuta adverſus rectam fidem eorum ſubtili fallacia, ſanctis & veri pontifices ex-* E *Ep. 1. 1 Tim. 6.*

ACTIO ISTA SUB. II.

ANNO CHRISTI 649.

quirentes mundam fidei orthodoxæ, & liquidius declaratam, omnes hæreticos prædamnantes, unisonam dixere sententiam: sancientes, quomodo fidelis populi credulitas obtineret solidata, & inevulsibiliter radicata, Christi Domini Dei nostri, quemadmodum confitemur, personam: e um, qui super hac auderet quippiam adjicere, aut mutare, vel exinde quiddam adimere, perpetuo anathemate condemnando. Quam piam & sanctam & Deo placitam determinationem omnis suscepit libenter fidelis ecclesia: & per tot temporum curricula habetur & retinetur a recte credentibus hæc definitio immaculata, & immutilata firmissime. Quia vero comperimus, quod quædam contraria in Constantinopolitana sunt civitate contra instituta fidelium & antiquissimorum patrum & universalium conciliorum proposita per chartula cujusdam venenosa dicta: miramur, immo dolemus, cur a vobis hæc sunt permanere permissa, aut non statim consciſſa, & recta sacerdotali proposito radicitus amputata. Nos ergo omnia, quæ adversus definitiones patrum vel sanctorum orthodoxorum conciliorum, catholicam fidem per apostolorum doctrinam fundantium, & jam novite temporibus Sergii, tunc in tempore patriarchæ, fuerunt assumpta vel prædicata, utpote exsecranda, damnamus: illa scilicet amplectentes, quæcunque a sanctis patribus terminata sunt, in quibus fides nostra firma & recta permanet inconvulsa, & favente Christo, inviolabiliter incorrupta. Nec necessarium nobis est eadem repetere, quæ semel sunt bene posita & decreta, ne ad contentionem provocati, in periculum incidamus, suscipientes juxta patrum definitionem anathema, si super eos aliquid dicere vel mutare, vel minuere, quod absit, præsumpsiſſemus nova quædam, quæ jam intelliguntur perversa, hæretica, & Deo adversantia capitula, cum in assumentes talia ultio infertur justa divina, nisi pœnitentiæ fletibus ad Christum, in quem delinquunt, converterint pu ſſima sua corda. Hoc autem quod sancta suscepit recta fides & vera, sicut prædicavit & fatetur universalis immaculata ecclesia, colimus & tenemus, Patrem & Filium & sanctum Spiritum inseparabilem esse Trinitatem, unum Deum. Unum autem sanctæ Trinitatis, Filium Dei, id est, Christum Dominum Deum nostrum, carnem veram habere humanam cum anima rationali & intellectuali, nullatenus deitate amissa aut diminuta: sed eundem nostrum Dominum Jesum Christum, Deum & hominem confitemur: dicentes & divinam naturam, voluntatem, & operationem ut Deum habere perfectum: & quod est hominis, eundem ipsum, sine qualibet dumtaxat peccati vel concupiſcentiæ malo, similiter naturam, voluntatem, & operationem habere plenissimam, id est, in Deo Domino nostro Jesu Christo duas esse naturas, duasque voluntates naturales, sicut catholica docuit & docet semper ecclesia. Ut autem etiam exemplis sanctorum patrum, quæ promiſſa sunt, multo amplius roborentur, eorum exempla huic nostro epistolari eloquio ex multis parva inseri maturavimus.

A καὶ πάντων, τὴν ὀρθόδοξον δὲ πίστιν πᾶσιν, καθαρὰν πᾶσαν ἡ πλατυτέραν παράδοσιν, ἴσα οὕτω βεβαίαν τὴ ἀρίζουσαν ἡ πιστὴν ἀβλάβειαν ἐν τοῖς λαοῖς ἄρμοσεν· γνησίστητος διανοίας τοῖς ἅγιν ὁμολογῆν τὸν κύριον ἡμῶν ἡ Θεὸν Ἰησοῦν Χριστόν· τὴ μὲ οὕτω φρονοῦντας, ἀλλὰ σφετέρους ἢ ἀφρονοῦντας, ἢ ὑπολαμβάνοντας ἢ τὴ παραδεδομένην ὑπ' αὐτοῦ τὴ ἁγίων συνόδων, αἱρετικὰς κατακρίνομεν. Ὅτι ἀρίστως ἔχοντα τὴν διανοῆν ἡ ἀγίαν ἡ πάντων αὐτῶν ἀβλαβῆσαν ἡ πᾶσα τὴ Θεοῦ καθολικὴ ἐκκλησία παραδεξαμένη ἕνεκεν χρόνους ἀβὲ τὴ ἐν ἕξει πιστεύοντων ὀρθοτόμως ἡ ὁμολογεῖ βεβαίως, οἷς ἔρει ἄβλαπτα ἡ ἀσάλευτον· ἔστιν οὖν αὕτως ἐχόντων, διαμένομεν, ἢ μᾶλλον αὐτὴν ἐξετάζομεν, πῶς τὰ ἔσπερ ἀναγκαίως ἔχοντα ἡ κατ' αὐτὴν παρεδόθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴ ἱερὰν ἀβλαβέσαν τὴ παραδεξαμένων ἡμῶν ἐκ τὴ ἀρχῆθεν πατρῶν ἡ τὴ εὐκρίτων συνόδων, ἀβὲ χάρτου τινὸς ἰοβόλα δόγματα κακηφόρου παρ' ὑμῶν ἐκτιμείνας παρεχωρήθησαν, καὶ ἐν ἀδύτοις ἐκκλησίαις ζόλῳ τι ἡ σκότῳ κατ' αὐτὴν κεκρύπται ὑμῖν κατεσχέθησαν πανταλῶς ἀνεύφαντα. ἡμεῖς μὲν πάντα τὰ ἐκεῖ ἐλλιπῆτα ἐν τοῖς χρόνοις Σεργίου τὴ τὸ πανάγιον ἡμῶν πατριάρχου, ἡ κατὰ τὴ παρεκτὸν ἡ σωφρόνων διαφερόντων ἐβλασφήσαν τὴν τὴ καθολικὴν ἐκκλησίαν ἀβὲ τὰς ἀποστολικὰς διδασκαλίας διαλυσάντων οἷς ἀσεβέσι καθαιρέσεσιν ἀνάγκα πάντα ἀπαλείφομεν ἡ παρύντες, τὰ παρ' αὐτὴν ἐκκρίνομεν ἀβὲ ἀγίων πατρῶν, ὧ ἂς ὁ ἀρχάδελφος ἡμῶν πάπας χάριτι Θεοῦ βεβαίᾳ ἀβλαβὴς ἡ ἀπάλευτος, ἄφθαρτός τε ἡ ἀμόλυντος, οἱ γὰρ ἀπάλαι ἔσθ' ἅπαντα κρίνοντες, ἅπερ παλαῖς ὑπ' αὐτῶν ἐκρέθησαν καὶ ἐκρίθησαν· ἵνα μὲ τὴ φιλονεικίᾳ παρεκτὸς ἐκ πάσης ἀφεκτέον καὶ ἐκείνους ἐξελαύνομεν τὰ ὀνόματα τὴν ἀφρόνων πατρῶν ἐξεπεκείνων κρίσιμα, κατὰ πάντων τὴ ἀφρονούντων ἡ ἀκμαιούντων ἡ ὑπολαμβανόντων· ἡ ἔστιν οὖν ἀβλαβῆ ἡ ἀμώμητος ὑπόστασις κατὰ ἡ αὐτὴν διδασκαλίαν, ἀφάλακτα πανταπάσιν ἡ γὰρ ἡ πάντως οἱ ἔσθ' ἅπαντα ἀφρόνων ἔλαμψαν, ὑπὸ τὸν προφέτην, ὕμνων ἔστιν ἀκμαίων ὑπάρχουσι, οἱ μὲ ἐκ τὴ καρδίας τὴν οἷς τὸν κύριον ἔπειπον, οἷς οὐ ἐπαισχύνονται, ἐπόιξαν ἀβὲ πάντες αὐτοῦ ἂς· ὧ χάριν αὐτὸν σιγῶμεν ἡ ἀβλαπτόμεν, ἔπερ ἡ ἀγίαν ἡ εἰλικρινὴς ἐκέλευσε πίστις, ἡ ἡ καθολικὴ ἡ ἀμώλυντος ἐκκλησία κατέχειν· ἔστιν παῖς ἡ ἰὼν καὶ ἅγιον πνεῦμα, τριάδα ὁμοούσιον τὴ ἡ ἀδιαίρετον, ἕνα Θεόν. αὐτὸν δὲ τὸν ἰὸν τὸ Θεοῦ λέγομεν τὸν ἕνα τῆς ἁγίας τριάδος, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν· ἔνσαρκον γεγονέναι σαρκὶ ψυχὴ ἐχούσῃ ἡ νοερᾷ τι ἡ λογικῇ· Θεὸν γὰρ ἡ ἄνθρωπον ὄντα τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν· ὄντα ὡς μὲν Θεὸν τέλειον, φύσει ἔχοντα ἡ θέλημα ἡ ἐνέργειαν· ὡς δὲ πάλιν ἄνθρωπον ὁ αὐτὸς, ἀνθρωπίνην φύσει ἡ θέλημα ἡ ἐνέργειαν πεποιημένον, ἔχοντα χρεὼν τὸν ἐκασταχοῦ ἁμαρτίας. δύο γὰρ εἶναι παντὶ ἔνεστιν ἀναίτιόν τι ἡ ἀδιάφθορον φύσιν τὸ κυρίου ἡμῶν ἡ Θεοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ δύο ἐνέργειαν, ἡ δύο φυσικὰ θελήσεις, ὡς ἡ καθολικὴ ἐκκλησία ἐδίδαξεν ἡ διδάσκει. ἵνα δὲ τὰ λεγόμενα ἡ παῖς τῷ πατρὶ βεβαιωτέρα μᾶλλον μαρτυρίαις, ὀλίγων πλείονα ἐλάχιστα χρόνοις τῇ δὲ τῇ ὑπαλλαμβάνῃ χάλλιστα συντάξαι ἐπειγόμεθα.

B

C

D

Ex libro ſancti Ambroſii Mediolanenſis epiſcopi.

E Καὶ ἐκ βιβλίου μὲν τοῦ ἁγίου Ἀμβροσίου Ἐπισκόπου Μεδιολανίων.

Ambroſius l. 2. de fide ad Gratian. c. 4. Eadem Patrum teſtimonia reperies in Synodo V. & in epiſt. Agathonis.

Inter alia apoſtolus dicit: Non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo. *Quod enim quis non habet, rapere conatur. Ergo non quaſi rapinam habebat æqualitatem cum Patre, quam in ſubſtantia ſui tamquam Deus & Dominus poſſidebat. Unde addidit: Formam ſervi accepit. Contrarium utique ſervus: Æqualis ergo in Dei forma, minor in ſuſceptione carnis & hominis paſſione. Nam quomodo eadem poſſet minor eſſe æqualiſque natura? Quomodo autem, ſi minor eſt, eadem ſimiliter facit, qua Pater facit? Nam quomodo eadem operatio diverſa eſt poteſtatis? Numquid ſic poteſt minor,*

Οὕτω γὰρ ἐν τῇ αὐτοῦ βίβλῳ διέξεισι. οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ. ὅταν γὰρ τὶς ἔχῃ τι, ἁρπάσαι σπουδάζει. ὡσεὶ οὖ καὶ ἁρπαγμὸν εἶχε τὸ ἴσα τῷ πατρὶ καὶ φύσει ἑαυτοῦ ὄντα, ἔσπερ γὰρ ὡς Θεὸς ἡ κύριος εἶχεν ἀναιτίως. ὅθεν ἐπιφέρει· τὸ κενώσαι ἑαυτὸν μορφὴν δούλου λαβών. τὸ γὰρ ὑπομένων ὁ δοῦλος ἀναγκαιούμενος ὄφθη. ὁ οὖν τέλειος ὑπάρχων ἐν τῇ μορφῇ τοῦ Θεοῦ καὶ φύσει ἦτον ἐν τῷ προσλήψει τῆς σαρκὸς ἡ τῇ τοῦ ἀνθρώπου πάθει γεγένηται. ἐπεὶ πῶς ἡ αὐτὸς ἴσα ἡ ἦτον φύσεις ὑπάρχειν ἠδύνατο; ἡ πῶς ὅπερ ἦτον ὄντα ἡ αὐτὸν, τὸ αὐτὸ ἑαυτοῦ ποιῆ, ἅπερ ποιεῖ ὁ πατήρ; πῶς γὰρ ἡ αὐτὴ ἐνέργεια

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO 18 SECT. II.

ὁπ ἑμφύτου οὐσίας Υἱὸς μὰ γὰρ οὕτως ἡ ἄτοπον ἑτέρᾳ ἑτέρας μείζων ἐνεργεῖ· ἔνθα γὰρ ἑμφυτος οὐσία Υἱοῦ, ἀδιαίρετον μίαν ὑπάρχει ἐνέργειαν. Λέξει δεηγορῶν μαθημάς ἄτοπα διανοεῖσθαι λέγοντας τὸν Χριστὸν κατὰ τὴν οἰκείαν διάνοιαν.

Καὶ μετὰ βραχέα πάλιν ὁ αὐτός.

Ο Πέτρος οὐ φοβεῖται, ὁ δὲ Χριστὸς φοβεῖται. ὁ Πέτρος λέγει· ἔστι τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ σου τίθημι. ὁ δὲ Χριστὸς λέγει· νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται. ἀλλ' ἑκάτερον ἀληθῶς ὑπάρχει ὁ μὲν ἄμεμπτον, ὅπερ κατὰ λόγον ἑστὶν ἑαυτοῦ· αὐτὸς καταπίπτει ὢν, οὐ φοβεῖται. ἀνάγκη ὑψηλότερος πάντων ὢν, ἀγελαίτης ἔχει ἀβλέπων. ὁ μὲν γὰρ, ὡς ψιλὸς ἄνθρωπος, τὸν βάτον ἀγαπᾷ τῷ ἰατρείου· ὁ δὲ, ὡς ἀνθρωπίνου ὑπάρχων Θεὸς, τὸν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑποδείκνυται· ἵνα τῶν ἀσθένειαν ἀφαιρήσῃ τῆς αἱρετικῶν, ἵνα ἀποκηρύξωμεν τῆς ἀνθρωπότητας αὐτοῦ τὸ μυστήριον. καὶ ἔφην γὰρ ἔστι, ὁ Μανιχαῖος οὐδαμῶς πιστεύει, Βαλεντῖνος ἀρνεῖται, Μαρκίων φαντασίαν νοεῖ. Ἐποίησεν γὰρ ἐν ἑαυτῷ τὸν ἄνθρωπον, ἐν τῇ ἀληθείᾳ τῆς σαρκὸς ἀφορίλαβεν, ἐν ἐμοίωσεν τῷ καθ' ἡμᾶς δίκαιόματι κατὰ δέξασθαι, ἄφη καὶ λέγει αὐτῷ· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ θέλεις.

Ο αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ βίβλῳ.

Ὅμως γε μὴν ἄκουσον τὸ σοφὸς Σόλομῶν φησὶν ὁ διδάσκαλος. ἐν δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς πατὴρ, γινώσκει λέγων· τῷ πατρὶ τὸ θέλημά σου, ὁ Θεός μου, ἠβουλήθην· καὶ ἐντεῦθεν· ἐκουσίως θύσω σοι, καὶ ὁμολογήσω τῷ ὀνόματί σου.

Καὶ μετὰ βραχέα.

Τί γάρ ἐστιν, ὁ θέλει ὁ πατὴρ, καὶ ὁ υἱὸς οὐ θέλει; ἢ τὸ ἔμπαλιν, ὁ μὲν υἱὸς θέλει, ὁ δὲ πατὴρ οὐ θέλει; εἰ γὰρ ὁ πατὴρ οὐ θέλει ζωοποιῆσαι· καὶ ὁ υἱὸς οὐ θέλει ζωοποιῆσαι· ἅπαξ πᾶς ὁ πατὴρ ἐζωοποίησε ὁ υἱὸς, οὐ ὁ πατὴρ οὐ θέλει ζωοποιῆσαι. ἐπεὶ γε δ' ἄλλη ἐστὶν, ὅτε οὐ ὁ πατὴρ θέλει, ἐστὶν ὁ υἱὸς ζωοποιῆσαι, μία γὰρ πατρὸς καὶ υἱοῦ ἡ ἐνέργεια. ἴδε γὰρ ὅτι οὐ μόνον ὁ υἱὸς τὸ θέλημα τῷ πατρὸς, ἀλλὰ καὶ ὁ πατὴρ τὸ θέλημα τῷ υἱοῦ ποιῶ. εἰ γὰρ ἦν ἄλλ' ἐν τὸ ζωοποιῆσαι καθέκαστα, εἰ μὰ τὸ πατὴρ τὸν υἱὸν αὐτοῦ δι' ἡμᾶς, τὸ δὲ πάλιν τὸν Χριστὸν, θέλημα τῷ πατρὸς ὑπάρχῃ. δῆλον ἐστὶν ὅτι οὐ ζωοποιῆσαι ὁ υἱὸς, ἀλλ' τῷ θελήματος τῷ πατρὸς ζωοποιῆ. ἐν γὰρ ἐστὶν ἀμφοτέρων τὸ θέλημα· ὅπερ τὸ θέλημα τῷ πατρὸς ἐστὶ ἐστι, ἵνα παραβλέψωσιν εἰς τὸν πίστιν ὁ μονογενὴς αὐτοῦ υἱὸς, ἢ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἡμετέρων ἀθετήσεως. ἄκουσον γὰρ τῷ λεπρῷ λέγοντος· κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι, ἢ ἀπεκρίθης ὁ Ἰησοῦς ἔφη· θέλω, καθαρίσθητι· ἢ παραχρῆμα, ὡς γέγονε. ἐφ' ᾧ ἐν τῷ ἰδίου θελήματος ἐξουσίας ἐστὶν ὁ υἱὸς, ἢ ἐν πατρὸς ἐν ὑπάρχῃ τὸ θέλημα. εἰ γὰρ αὐτὸς ἀπορήσεται λέγων, ἐν πάντα ἔσχε ἔχει ὁ πατὴρ, ἐμά εἶσιν. ἐν δὲ τῆς πάντων ὑπάρχῃ τὸ θέλημα, σαυτὸς ἄρα ἢ ἀναπόφευκτον, ἐν ἑαυτῷ φύσει, ἢ μαθὼν αὐτὸν ὑπεξαιρῶν ἃ ἔχει ὁ πατὴρ, ἢ τὸ θέλημα τῷ πατρὸς ἔχει κατὰ φύσιν ὁ υἱὸς. ἐπειδὴ ἔνθεν εἰ αὐτὸ ἢ μία ἐνέργεια, ἐν ὑπάρχῃ κατὰ φύσιν τὸ θέλημα· ἐν τῇ Θεῷ γὰρ εἰ τῷ θελήματος κίνησις, ἀνεργείας ὑπάρχῃ συμπάρουσις. ἔπειτα οὖν τὸ θέλημα τῷ Θεοῦ, ἢ ἔπειτα τὸ τῷ ἀνθρώπου κατὰ φύσιν θέλειν. ὅταν δὲ μείζονος τὸν ζωὴν ὑπάρχῃ ἐν τῇ θελήματι τῷ ἀνθρώπου· τὸν θάνατον αὐτὸν, ἐν ἡμᾶς φοβούμενα, θελήματι Θεοῦ γινώμενον, ἔδειξεν ἐν ἑαυτῷ ὁ Χριστὸς· ἐυδόκησεν γὰρ παθεῖν ὑπὲρ ἡμῶν· διὸ τῷ Πέτρου μὰ παθεῖν τὸν κύριον θέλοντος, ἀλλ' ἀποχρίνοντος αὐτοῦ τὸ πάθος, ἔφη φησὶ αὐτὸν ὁ σατὰν· οὐ φρονεῖς τὰ τῷ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῷ ἀνθρώπων. οἰκείῳ καταδέξατο τὸ θέλημά μου, καταδέξατο τὸν λύτρον μου. πλαφράσαι λύτρον ἀκούω, ἐπειδὴ τὸν σταυρὸν καράβω. ἡμῶν ὑπάρχῃ τὸ θέλημα, ὅπερ ἴδιον ὄντος· ἐπειδὴ ἡμῖς ἀνθρώπους ἐδέξατο τὸν λύτρον μου, ἡμῖς ἀνθρώπους ἐλάλησε· ἢ ἐξῆλθεν εἶπεν· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ θέλεις. ἐμοὶ θέλει ἡ λύπη, διὰ τῷ ἐμᾷ καταδέξατο ἐξελθεῖν. οὐδεὶς γὰρ ἀνθρώπων μέλλων ἀποθνήσκειν. ἐμοὶ συμπάσχῃ, ἐμοὶ λυπεῖται, ἐμοὶ πονεῖ. ὑπὲρ ἐμοῦ γὰρ ἢ δι' ἐμὲ ἐδειλιᾶσεν. οὐ γὰρ ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ἢ δι' ἑαυτὸν πόνησεν· οὐ γὰρ ἔχει ἴδιόν τι ὑπὲρ οὗ πονέῃ. πατὴς χὲ κύριε μου Ἰησοῦ, οὐχὶ τὰ σὰ, ἀλλὰ τὰ ἐμὰ τραύματα· οὐ τὸν σὸν ἀθάνατον, ἀλλὰ τὸν ἐμὸν ἀσθένειαν, ὡς φησὶν ὁ προφήτης· ὃν

quemadmodum major operari? aut una operatio poteſt eſſe, ubi diverſa ſubſtantia eſt? Itaque accipe Chriſtum ſecundum divinitatem minorem dici non poſſe.

Item cujus ſupra.

Timet ergo Chriſtus, cum Petrus non timeat. Chriſtus timet, & Petrus dicit: Animam meam ponam pro te. *Chriſtus dicit:* Anima mea turbatur. *Utrumque verum eſt, & plenum utrumque ratione: quod & ille qui eſt inferior, non timet; ille qui eſt ſuperior, gerit timentis affectum. Ille enim quaſi homo, vim mortis ignorat: iſte autem quaſi Deus in corpore conſtitutus, fragilitatem carnis exponit: ut eorum qui ſacramentum incarnationis abjurant, excluderetur impietas. Denique & hoc dixit, & Manichæus non credidit, Valentinus negavit, Marcion phantaſma judicavit. Eouſque autem hominem, quem veritate corporis demonſtrabat, æquabat affectu, ut diceret:* Sed tamen non ſicut ego volo, ſed ſicut tu vis.

Item ex libro, cujus ſupra.

Audi etiam ipſum agere quod vult. Dixit enim: Ut faciam voluntatem tuam, Deus meus, volui. *Et alibi:* Voluntarie ſacrificabo tibi, & confitebor.

Item ex libro, ut ſupra.

Quid eſt quod Pater velit, & Filius nolit? aut Filius velit, & Pater nolit? Pater, quos vult, vivificat, *ſicut ſcriptum eſt. Dic nunc, quos vivificaverit Filius, & Pater vivificare noluerit. Cum autem Filius, quos velit, vivificet, & operatio una ſit; vide quod non ſolum Filius voluntatem Patris, ſed etiam Pater Filii faciat voluntatem. Quid eſt autem vivificare, niſi per Filii paſſionem? Paſſio autem Chriſti voluntas eſt Patris. Quos ergo Filius vivificat, per Patris vivificat voluntatem. Una igitur voluntas. Qua autem voluntas Patris, niſi ut veniret Jeſus in hunc mundum, & nos mundaret a vitiis? Audi leproſum dicentem:* Si vis, potes me mundare. Reſpondit Jeſus: Volo: *& ſtatim ſanus effectus eſt. Videtis quia Filius ſua arbiter eſt voluntatis, & Chriſti voluntas eadem qua paterna eſt. Quamquam cum dixerit:* Omnia quæ Pater habet, mea ſunt: *ſine dubio, quia nihil excipitur, quam Pater habet, eamdem habet & Filius voluntatem. Una ergo voluntas, ubi una operatio. In Deo enim voluntatis ſeries, operationis effectus eſt. Sed alia voluntas hominis, alia Dei. Denique ut ſcias vitam in voluntate eſſe hominis, quia mortem timemus: paſſionem autem Chriſti in voluntate divina, ut pateretur pro nobis: cum Petrus vellet Dominum a paſſione revocare, Dominus ait:* Non ſapis quæ Dei ſunt, ſed quæ ſunt hominum. *Suſcepit ergo voluntatem meam, ſuſcepit triſtitiam meam. Confidenter triſtitiam nomino, quia crucem prædico. Mea eſt voluntas, quam ſuam dixit: quia ut homo ſuſcepit triſtitiam meam: ut homo locutus eſt: & ideo ait:* Non ſicut ego volo, ſed ſicut tu vis. *Mea eſt triſtitia, quam meo ſuſcepit affectu. Nemo enim moriturus exſultat. Mihi compatitur, mihi triſtis eſt, mihi dolet. Ergo pro me & in me doluit, quia pro ſe nihil habuit quod doleret. Dolet igitur, Domine Jeſu, non tua, ſed mea vulnera: non tuam mortem, ſed noſtram infirmitatem, ſicut ait propheta:* Quia pro nobis dolet. *Et*

ACTIO SEU SECR. II.

ANNO CHRISTI 649.

nos Domine existimus avimus te esse in doloribus, cum tu non pro te, sed pro me doleres. Et quid mirum si pro omnibus doluit, qui pro uno flevit? Quid mirum si moriturus pro omnibus tedeat, qui Lazarum resuscitaturus illacrymat? Verum & ibi pia fororis lacrymis commovetur, quia mentem humanam tangebat: & hic alio operatur affectu: ut sicut mors ejus mortem abstulit, liver ejus ulcera nostra sanavit, ita etiam maerorem nostrum maeror ejus aboleret. Ut homo ergo dubitat, ut homo turbatur: non turbatur virtus, non turbatur ejus divinitas; sed turbatur anima, turbatur humanae fragilitatis assumptio. Et ideo quia suscepit animam, suscepit & animae passiones. Non enim Deus eo quod Deus erat, aut turbari, aut moveri posset. Denique, Deus Deus, inquit, meus, quare me dereliquisti? Ut homo ergo loquitur, meos circumferens metus, quod in periculis positi, a Deo deseri nos putamus. Turbatur ut homo, flet ut homo, ut homo crucifigitur. Sic enim & apostolus Paulus dixit, quia Christi carnem crucifixerunt. Et alibi apostolus Petrus ait: Christo passo secundum carnem. Caro igitur est passa, divinitas autem mortis libera passione, corpus humanae naturae lege concessit. An vero mori divinitas potest, cum anima non possit? Nolite, inquit, timere eos qui corpus possunt occidere, animam autem non possunt. Ergo si anima occidi non potest, quomodo divinitas potest?

Joan. 11.
Ibidem.
Psalm. 21.
Matth. 27.
Matth. 5.
1. Pet. 4.
Matth. 10.

ὑπὲρ ὑμῶν ἐδυσώπησα· ὑμεῖς δὲ ἐλεγχόμενοι οὐδὲν ἐν οἴκοις, οὐκ ἐν παῤῥησίᾳ ἔβαλε τοὺς ἐμοὺς ὑμῶν. [a] ἀλλὰ τί θαυμαστὸν, εἰ ὁ ὑπὲρ πάντων πονῶν, ὑπὲρ ἐκείνων πονεῖ; εἰ ὁ ὑπὲρ πάντων ἀποθνήσκων, ὑπὲρ ἐκείνων ἀποθνήσκει, καὶ ὁ ὅμοιον ἅπασιν ἔδωκε τὸν ἔλεγχον; ἀλλὰ παῤῥησίᾳ τὸν ὑπερβολὴν τῆς ἀφράστου ἀδελφῆς ἐπιμέμφεται τοῖς μαθηταῖς, ἀνθυπερτιθέμενος τὸ ἀνθρώπινον, μικτὴν ἔβλεπε· καὶ τοῦτο φιλανθρώπως ἐποίησεν, ἵνα ἅπερ αὐτοὶ πεπόνθασι τὸν ὑμῶν ἀφίλητον ἀπόκτασιν, καὶ τῷ μείζονι αὐτοὺ τὸ ἐμὸν ἴασιν πράσματα· οὕτω καὶ τῇ αὐτοῦ λύπῃ, τὴν ὑμῶν ἐξαφανίσῃ λύπην. οὐκοῦν ὡς ἄνθρωπος ἐδυσώπησεν, ὡς ἄνθρωπος ἐπεσχέθη. ἐπεσχέθη ἡ δύναμις, ἐπεσχέθη ἡ θεότης· τῇ αὐτοῦ ψυχῇ παρέπεσεν, τῇ τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυνάτου φύσει παρέπεσεν. ἐπειδὴ γὰρ ψυχὴν ἔλαβε τὴν ἡμετέραν σῴζουσαν, ἔβλ. ἔδει καὶ τὸ πάθος τῆς ἡμετέρας ψυχῆς καταδέξασθαι. οὐ γὰρ καλῶς θεὸς ὑπῆρχεν, ἀδύνατα παρεχόμενος ὁ λεγόμενος. ἀλλ' εἰ καὶ λέγει· ὁ θεός, ὁ θεός μου, ἵνα μὴ ἐγκαταλίπῃς; ὡς ἄνθρωπος ταῦτα λαλεῖ, καὶ ἡμᾶς ἀδυνάτους δυναμοῦσιν. διὰτι γὰρ ἡμεῖς οἱ πειρασμοὺς γινόμενοι, νομίζομεν ἐγκαταλελεῖφθαι παρὰ τοῦ θεοῦ. παρέπεσεν οὖν ὡς ἄνθρωπος, δικαίως ὡς ἄνθρωπος, σωφρόνως ὡς ἄνθρωπος. φησὶ γὰρ ὁ μακάριος Παῦλος· ὅτι εἰ καὶ ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως θεοῦ· ἢ ὁ πανσοφὸς θεῖ Πέτρος χάριν· Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκί· σαρκὶ δικαίων πέπονθε, παθὼν καὶ θανάτου κατὰ φύσιν ὡς θεὸς ὑπάρχων ἐλεύθερος· σάρκα γὰρ οὐ τῆς φύσεως ἐκτήσω τάχα, διότι οὐκ ἀνθρώπου ἀδύνατον ἔβλαστε· καὶ ψυχὴν ἀδύνατον ἐδέξατο, ὡς αὐτὸς ἔφησεν· καὶ φοβεῖται λέγει θεὸς ἀποθνήσκειν τὸ σῶμα, τῶν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι. εἰ οὖν τὸν ψυχὴν ἀδύνατον ἀποκτεῖναι, πῶς δύναται;

Item ex libro sancti Augustini Hipponensis episcopi adversum Arrianos:

Ex libro contra sermonem Arianorum, c. 14.

Est in homine simile quiddam, quamvis nequaquam illius Trinitatis, qua Deus est, excellentia comparandum. Ille enim Deus est, iste creatura: habet tamen aliquid distantia, ubi qualicumque modo id, quod de illa ineffabili Dei natura dicitur, possit intelligi. Neque enim frustra non est dictum: Faciam hominem ad imaginem nostram, tanquam Pater Filio loqueretur: aut ad imaginem meam: sed dictum est, Ad imaginem nostram, *quod ex per ona ipsius Trinitatis rectissime accipitur. Tria itaque ista in hominis animo cogitemus, memoriam, intelligentiam & voluntatem. Ab his tribus fit omne quod facimus: & cum tria ista bene rectèque sese habent, bonum & rectum est omne quod facimus, si nec memoriam decipias oblivio, nec error intelligentiam, nec iniquitas voluntatem. Ad Dei quippe imaginem sic reformamur. Omne igitur opus nostrum ab his tribus fit. Nihil enim agimus, quod non hec tria simul agant. Deinde cum de singulis loquimur, etiam quod ad singula pertinet, ab omnibus agitur. Neque enim sermonem, quem de sola memoria facimus, memoria sola facit: sed intelligentia voluntate, que cooperantur eum, quamvis ad solam memoriam pertinentem. Hoc & de duobus ceteris videre facillimum est. Nam quod de seipsa intelligentia loquitur sine memoria & voluntate non loquitur: sic quidquid de sola seipsa voluntas dicit aut scribit, sine intelligentia memoriaque non facit.*

Genes. 1.

Αλλὰ καὶ ὁ ἅγιος Αὐγουστῖνος ὁ τῆ Ιππωνιτῶν ἐπίσκοπος, ὁ τῇ κατὰ Ἀρειανῶν αὐτοῦ βίβλῳ χαίρει, λέγων.

Ἐστί τι παράδειγμα ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς φύσει ὁμοίωμα αὐτῆς τῆς ἁγίας καὶ ὑπερουσίου τριάδος, [b] οὐ καὶ καταῤῥίπτειν πάντων ὑπέλαβεν θεὸν γεγένηται· ὁ μὲν γὰρ θεὸς ἔστι, τὸ δὲ κτίσμα καθέστηκεν. ἔστιν ὅπου ἐπαίζειν ἔξεστι αὐτῆς τῆς ἀῤῥήτου φύσεως, οὐδέτερα παρεσπάσαι ἡμᾶς ἀγνοῦν, ὡς οὐ μόνην ἔφησεν, πανσόφῳ ἀνθρώπου κατ' αὐτὰ ἡμετέρων, καὶ καθ' ἑαυτόν, c τῷ πατρὶ εἰπεῖ φωνὴν τὸν ἴδιον ἐν ἡμῖν ποιήσωμεν ἄνθρωπον· πῶς γὰρ ἡμᾶς ποιήσει, τὸ ἴδιον ἡμῶν ἀῤῥήτως μόνον. ἐπειδὴ καὶ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἀνθρώπῳ τρία ἔστι τινὰ κατὰ φύσιν διείσκειν, μνήμην, νόησιν, καὶ θέλησιν. ἀῤῥ γὰρ ἅπερ περὶ τούτων τῶν τὸ παρ' ἡμῶν γινόμενον γίνεται πάντως ἔστι καὶ λίαν ἀρθῶς, ἔστιν ἔστι καὶ ἰσθῶς ἔχειν ἐν τῇς περὶ τούτοις. λύσις μὲν τὴν μνήμην· πλάνος δὲ τὴν νόησιν· παρεκτοπίας δὲ μὴ ὑπερφανίσῃς τὴν θέλησιν. οὕτω γὰρ καὶ τὸν ἴδιον ἐν ἑαυτῇς εἰκόνα ἀῤῥητοποιῆν, ἐς πατὴς ἔργου ἀῤῥ ἅπερ περὶ τούτων, ἀλλόγως ἡμῶν γινομένου. καὶ κλίσεις παρεκλόγως ἡ τούτων χρεῖς παρεπομένου. εἰ γὰρ καὶ ἐς ἀῤῥ ἑνὸς τούτων παιδεῦσαι τὸν λόγον ποιήσωμεν, ἐς αὐτοῦ δύσιν καὶ μόνῳ τὸ χαίρειν ἀσυπάντως, ἀλλ' οὖν ἐξ ἅπαντος τρόπου ἡ ὁ θεῖ ἐπίστων ἐν αὐτοῦ τῇ παρεπομένῳ, γινώσκειν συνεπεγλύψε. ἔστι γὰρ τὸν λόγον ἅπαις, ἐν οἷς τῆς μνήμης ἀῤῥήτου ὑπολαμβάνομεν, οὐχ ἡ μνήμη ἀῤῥ μόνη γίνεται, συνεπαμύζει δὲ μᾶλλον ἔστι τινὸς ἡ θέλησις, εἰ ἡ δυεῖ τῆς ἡμῶν ἐν τῆς μνήμης ἀῤῥήτου· τὸ αὐτὸ δὲ τε δίρσει ἡ ἀῤῥ ἅπερ ἄλλοι δύο μετ' ἐκείνης καταγεῖν. πᾶν γὰρ ἔστι ποιοῦντες ἀῤῥηλαβῆν, ἐν ἀνεῖλέτης ἡ μνήμης χρεῖς τὸν λόγον ἀῤῥήτου. ἔστι δὲ ἡ κατὰ θέλησιν ἐάν τι φάσκῃν, ἐν ἀνοίτης ἡ μνήμης ἀπὸς ἡ χαρακὴς τὸ ἴδιον παραδίδωσι λόγος.

b Forte, ὁ ἡ

c Hic rursum Graeca differunt a Latinis.

Item ex libro sancti Augustini de gratia novi testamenti ad Honoratum.

Epist. 120.

O homines, nolite desperare vos fieri posse filios Dei: quia & ipse Filius Dei, hoc est, Verbum Dei caro factum est, & habitavit in nobis. Reddite vicem, & efficimini spiritus, & habitate in illo qui caro factus est, &

Joan. 1.

Αλλὰ ἡ ἐν τῇ θεῖ Οικουμένῃ ἀπαῤῥ ἡμῶν βίβλῳ οὐδὲ χάειτος τῆς κατὰ τὸν κυρίλλου ἀῤῥήκτου, οὕτω πάλιν διεξέρχεται φάσκων ὁ αὐτὸς ἅγιος Αὐγουστῖνος.

Ω ἄνθρωποι, μηδαμῶς ἑαυτὴ ἀπελπίσητε· δύνασθε γὰρ ἡμῖν θεοῦ ἡμᾶς· καθ' ὃν αὐτὸς ὁ ἱὸς τῇ θεοῦ σαρξ γέγονε, ἡ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν. δότε οὖν αὐτῷ τὸν ἀμοιβὴν, καὶ ἡμεῖς

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO ISU SECR. II.

πνεύμα, ἡ σάρκωσις ὁ λόγου τοῦ θεοῦ δι' ἡμᾶς ἀνθρώπου ἡ σελασάντα ἐν ἡμῖν. οὐδὲ γὰρ ἀνάλλοιτος ἡμῖν ὑπάρχει λοιπὸν ἡ τῷ λόγου μιθέξις, τῷ δυνάσθαι ἡ ἀνθρώπους ὄντας ἡμᾶς γενέσθαι, θεοὺς καθ' ὅσον ὁ ἡμᾶς τῷ θεοῦ τῇ σωτηρίᾳ τῆς σαρκὸς ἡμᾶς ἀνθρώπου γενήσεται. ἀλλ' ἡμεῖς μὲν ὅτε δὲ τρεπτοὶ καὶ τὸ γνώμιμον ὑπάρχοντες τῇ σοφίᾳ τὸ κρεῖττον λαβὼ τῆς χείρονος ἀλλοιώσει, μέτοχοι τῆς λόγου γενώμεθα. ὁ δὲ λόγος ἄτρεπτος ὢν ἀεὶ κατὰ φύσιν, κατ' οὐδένα τρόπον ἀπ τῆς σοφίας τὸ χεῖρον μεθελκύσῃ, γίγνεται σὰρξ ἔγκυον ἄνθρωπος, ἀλλ' οὐδὲ ἄψυχα ψυχῆς. οὐ γὰρ καθὼς οἱ αἱρετικοὶ φασιν, ἔγκυον οἱ Ἀπολιναριστὴς, Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν ἄνθρωπος γέγονε, ψυχὴν οὐκ ἔσχεν, ἢ νόησιν, ἢ θέλησιν, ἵνα τὸ κεκακῶσθαι· ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο σωτῆρος γὰρ τῷ κακῷ καὶ τὸ ὅλον ἀπ τῶν μέλους καταφαίζειν, καὶ τὸ κρεῖττον ἑαυτὸν ἵνα καὶ τῶν Χριστοῦ δι' ἡμᾶς γενέσθαι πατέρων, ἡ διδάξῃ μὴ ὡς ἀνάξιόν τι, ὕβριμα τῆς σαρκὸς βδελύττεσθαι ἡ ἀποφεύγειν. καὶ ὅσα ὅλον ἀπ τῶν λέγει· καὶ ὑψοῦται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ· σαρκὶ γὰρ ἐν σαρκὶ ἐρύσατο ψυχῶν ὁ κακωθεὶς λόγος ἡμῶν ἐν ὕπνῳ παραδόξως.

A habitavit in nobis. Neque jam desperandum est participatione Verbi fieri posse homines filios Dei, quando Filius Dei participatione carnis factus est filius hominis. Nos itaque mutabiles in melius commutandi, participes efficimur Verbi. Verbum autem immutabile, nihil in deterius commutatum, particeps carnis effectum est, rationali anima mediante. Neque enim homo Christus, ut Apollinaristæ hæretici putaverunt, aut non habuit animam, aut non habuit rationem, aut voluntatem: sed mors sua scriptura, ut & Christi humilitatem magis ostenderet, ne carnis nomen quasi indignum aliquid refugisse videretur, carnem pro homine posuit. Neque quia scriptum est: Videbit omnis caro salutare Dei; anima ibi non sunt intelligenda. Isa. 40.

Γέλασιος χάριτι θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγιωτάτης Πουπιτανῶν, τῷ παρόντι λιβέλλῳ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καθυπεσημηνάμην.

Gulosus, gratia Dei episcopus ecclesiæ Pupitanæ, huic libello rectæ fidei nostræ subscripsi.

Πρόβος ἐπίσκοπος Ταυίας Μοντανῶν, ὡσαύτως.

Probus, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Tacia Montanensis, ut supra.

Μάρκελλος ἐπίσκοπος Μαρτιανῶν, ὡσαύτως.

Marcellus, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Martianensis, ut supra.

Καὶ ἕτεροι ξζ. καὶ τέσσαρες θεοφιλεῖς ἐπίσκοποι τῆς Λιβύων χώρας, ὑπέγραψαν ἐν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ.

B

Pariator, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Hiltensis, ut supra.

Bassus, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Carpitanæ, ut supra.

Theodorus, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Biltensis, ut supra.

Adeodatus, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Abbivitanæ, ut supra.

Mellosus, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Gisipensis, ut supra.

Victor, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Membressitanæ, ut supra.

Constantinus, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Talborensis, ut supra.

Vitalis, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Tizzicensis ut supra.

Felix, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Parensis, ut supra.

Petrus, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Culcitanensis, ut supra.

Paulus, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Tabucensis, ut supra.

Januarius, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Libertinensis, ut supra.

Florentius, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Egu- C gensis, ut supra.

Redemptus, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Neapolitanæ, ut supra.

Donatus, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Ipponi-Zaritensis, ut supra.

Felix, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Aborensis, ut supra.

Valerius, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Tiburficensis, ut supra.

Pariator, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Scilitanæ, ut supra.

Vitalis gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Zarmensis, ut supra.

Victor, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Bulnensis, ut supra.

Crescis, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Casalensis, ut supra.

Dominicus, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Absasallensis, ut supra.

Augustalis, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Abitinensis, ut supra.

Stephanus, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Tuccaborensis, ut supra.

Gentilis, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Cubdensis, D ut supra.

Bonifacius, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Pappianensis, ut supra.

Crescens, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Tuburnicensis, ut supra.

Valentinianus, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Visicensis, ut supra.

Maximus, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Rucumensis, ut supra.

Germanus, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Cinnutsurbo, ut supra.

Victor, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Municipii Togiæ, ut supra.

Fortunius, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Ofitana, ut supra.

Joannes, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Calibiensis, ut supra.

Redemptus, gratia Dei episcopus Municipii Canapii, ut supra.

Bonifacius, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Telen- E sis, ut supra.

Crescturus, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Busitana, ut supra.

Felix, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Timidensis, ut supra.

Reparatus, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ, Meglepolitanæ, ut supra.

Fructuosus, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Vinensis, ut supra.

Januarius, misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Mustitanæ, ut supra.

Benenatus, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Semitensis, ut supra.

Maximus, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Suensis, ut supra.

Cyprianus, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Taddiuensis, ut supra.

Julianus, gratia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ duarum Scnepsalitanarum, ut supra.

ACTIO XIV Sec. II.

ANNO CHRISTI 649.

Donatianus, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Nummulitanæ, ut ſupra.

Clariſſimus, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Tamaracinæ, ut ſupra.

Conſtantinus, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Altoburitanæ, ut ſupra.

Lucianus, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Succubenſis, ut ſupra.

Criſconius, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Ucuſenſis, ut ſupra.

Candidus, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Sicenſis, ut ſupra.

Donatus, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Hortenſis, ut ſupra.

Florentius, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Zantenſis, ut ſupra.

Quobulus, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Caciritanæ, ut ſupra.

Felix, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Triſipellis, ut ſupra.

Benenatus, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Giutrambacarienſis, ut ſupra.

Stephanus, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Clipienſis, ut ſupra.

Victorianus, gratia Dei epiſcopus Auziritanæ, ut ſupra.

Melioſus, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Bullerienſis, ut ſupra.

Cyprianus, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Villamagnenſis, ut ſupra.

Nabigius, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Tigimenſis, ut ſupra.

Tripelius, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Ucitanæ, ut ſupra.

Benenatus, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Naraggaritanæ, ut ſupra.

Flavianus gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Uticenſis, ut ſupra.

Benenatus, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Curbitanæ, ut ſupra.

Feriis, gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Agenſis, ut ſupra.

* Maximus ſanctiſſimus epiſcopus Aquileienſis eccleſiæ dixit:

* Maximus Papiam ſubſtituit mſ. Græcus.

Directa ſynodalis epiſtola a venerabilibus Africanis epiſcopis Paulo Conſtantinopolitano antiſtiti, quæ in præſenti nobis relecta eſt, luce clarius eoſdem oſtendit impiiſſimum quidem intellectum denominati antiſtitis condemnantes, atque ſanctorum patrum pium dogma confirmantes: duas naturas, dualeque voluntates & duas operationes unius ejuſdemque Dei noſtri Jeſu Chriſti dogmatizantes. Et nec hoc tranſitorie, aut per aliquam poſtpoſitionem: ſed ut cerni.is, per approbationem ſanctorum patrum, id eſt, Ambroſii & Auguſtini, glorioſorum catholicæ eccleſiæ eximiorumque doctorum: per quos adverſarii, de ſua malitia minime recedentes ad meliorem ſenſum, nullius ſatisfactionis locum invenient ab eo, quod tam paternis teſtimoniis invitati, quamque ſynodalibus conteſtationibus in ſcripto & ex non ſcripto, ab omnibus admoniti eſſe noſcuntur: ſed & ab orthodoxis ſacerdotibus præſentialiter admoniti ad correctionem proprii erroris, licet nullo modo vocem incantantium admittere paſſi ſunt, aures mentis obturantes: ut competenter in eos, quod per ſapientiam dicitur, impleatur:

Pſalm. 57.

Proverb. 1. *Vocavi, & renuiſtis: extendi ſermones, & non fuit qui aſpiceret. Deſpexiſtis omne conſilium meum, & increpationes meas neglexiſtis: eo quod exoſam habuerint diſciplinam, & timorem Domini non ſuſceperint, nec acquieverint conſilio meo, & detraxerint univerſa correctioni mea. Comedent enim fructus viæ ſuæ, ſuiſque conſiliis ſaturabuntur. Qui autem me audierit, abſque terrore requieſcet, & abundantia perfruetur, malorum timore ſublato.* Profecto & hanc epiſtolam, prædictam Paulo directam a reverentiſſimis Africanis epiſcopis, oportet geſtis inſeri ad argumentum ejus improbæ inſtantiæ vel complicum ejus, quam videlicet per tot annos contra immaculatam fidem noſtram Chriſtianorum exercere noſcuntur, ut ex hoc nullam habeant virtutem, quaſi ſine reprehenſione proprium errorem in deceptione ſimplicium proferentes.

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς θεῖ Ρωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Ἡ χαρᾶσα συνοδικὴ ἐπιστολὴ πρὸς Παῦλον τὸν ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως περὶ τῆς Ἀφρικῆς διορισθεῖσα ἀναγνωσθῆναι καὶ τῶν ἡμῶν ἀναγνωσθέντων, φανερὸς ἔσται πρόσωπον τὸν διοριζόμενον αὐτὸ καταδικάσαντας φρόνημα, καὶ τὸ δόγμα τῶν ἁγίων πατέρων δόγμα κυρώσαντας, οἷα παρὰς τῷ αὐτῷ ἁγίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύο καθ' ὑπόστασιν ἀσύγχυτόν τε καὶ ἀδιαίρετον δογματίσαντας φύσεις, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας· δύο τε καὶ αὐτεξουσίους ἔχοντας ἄνωθεν καὶ κυρίου. καὶ οὐδὲ τοῦτο παρέργως ἢ ἀμελημένως, ἀλλ' ὡς ἐρίτιμον ἐν ταῖς ἱεραῖς καὶ σωτηρίοις Θεοῦ, καὶ τῆς ἀληθείας φωνήεσι, τοντέστιν ἐξ ἀποδείξεως ἀκριβοῦς αὐτὸν, ὡς ἔφην, τῆ ἐμῆ παρῆ, Ἀμβροσίου λέγω καὶ Αὐγουστίνου τῆ ἀξιοδόξων τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας καὶ ἐμφρανεῖ διδασκάλων· ἐξ ὧν τῆς ἀσεβείας οὐ μεταβλητῆται ὀφθὲν τὸν βλάπτα γοῦμαι λόγον τῆ χρίσεως τὰ τῆς λύσεως ἐκ τόπου γενήσεται, δέοι τε τῆ παρεγγραφῆ τῆ πατερικῶν χρίσεων, καὶ τῆ ἐξαιφνιδίᾳ τῆ συνήθων ὑπομένειν, τῆ περὶ πάντων αὐτῆς ἐγκρίτως καὶ ἐμφέρως ἀκριβασθῆναι· ἢ μόνον τῆ κατὰ φύσιν σὺν παρῆσία φυσικῆ περὶ τῆ ἐνδόξων ἐμῶν, ὡς δίοιδεν τῆς αὐτῶν φύσεις, ἐν ἑνότητος χρίσεως πολιμικῆς παρ' αὐτῶν ἐνεργείας, κατὰ τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν τῆ Χριστοῦ πίστεως· εἰ ἢ μαθεμῆς φανῆν ἐναίσιος φυσικὰς καταδίξατο, τὸ ὄτι βίαιος τῆς διανοίας, ἢ φυσὶ ἀναῆ τινα ἢ νόημον τὸν ἑαυτοῦ νοῦν ἐπιτροφὴν σωκλάσαντος· ὡς ἀρμοδίως καὶ φυσὶ αὐτὸς τοῦτο χάσει τοῦ σοφοῦ λόγου· ἐκάλεσα, καὶ οὐκ ὑπακούσατέ μου· ἐξέπτυσε λόγους, ἢ οὐ φυσίχρ. ἀλλ' ἀκύρως ἐπιστῆ ἡμᾶς βουλὰς, τῆς δὲ ἡμῶς ἐλέγχοις οὐ φυσίχρ· ἐμύσατε γὰρ σοφίαν, τὸν δὲ λόγον κυρίου οὐ φυσίλοτε, οὗτε ἤθελεν ἐμῆς φυσίχρ βουλῆς, ἐμακρύνατε δὲ ἡμῆ ἐλέγχος. Διὰ τοῦτο ἔδονται τῆς ἑαυτῶν ὁδοῦ ἐκ καρπὸς, ἢ τῆς ἑαυτῶν ἀσεβείας πλησθήσονται. ὁ δὲ ἡμοῦ ἀκούων κατασκιωθήσεται ἐν ἐλπίδι, καὶ ἀναπαύσει ἀφόβως ἀπὸ παντὸς κακοῦ. χρὴ δὲ τοῦτο ἢ ταῦτα ὑμῶν, λέγω δὲ τῶν φυσὶ Παῦλον χαρᾶσα ἐπιστολὴ, ὡς τῆ τῆς Ἀφρικῆς ἐπισκόπων ἀναγνωσθῆναι τοῖς ὑπομνήμασιν, εἰς δρίαμβον αὐτοῦ ἢ τῆς κατ' αὐτὸν ἀσεβοῦς βουλῆς καὶ ἀφρόνως· τῶν ὡ δεούσης, ὡς ἔφημι, χρόνος, κατὰ τῆς ἡμῶν ἐνδόξου πατρίκιαν πίστεως. ταῦτα δὲ λέγω τῆς καθολικῆς τῆ Θεοῦ ἢ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας· φυσὶ τὸ μαθήμασι αὐτῆς ἔχει ἰσχὺ ὀξ ὑπαπῆς αἰτίας, ἀντίπαλον δ' ἔθην τοῦ αἰτίου φυσίφρου χρηστομάθου, εἰς τὸν τῆ ἀναμαστίγων ὑφαπτολέα.

Θεοφύλακτος

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO SEU SESS. II.

Θεοφύλακτος πριμικήριος τῆς νοταρίων τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, εἶπεν·

Ἀναφέρω τῇ μακαριότητι ὑμῶν ἀκόλουθα Βικτορίνος, ὡς ἐν ᾧ τὸ συνοδικὸν γράμμα τῆ τυπῇ φυσιφόρου τῆς Καρθαγενῶν πόλεως· λέγω δὲ Βίκτορος τῆ ἱερωτάτου, καὶ εὐφραλοῦς πατέρος, ἀξιοπρεπέστατα ἐν τῇ καθ' ὑμᾶς ἀποστολικῇ σκευῇ, διὰ ὑπὲρ ἀκολούθως αὐτὸν τῇ φερομενεδρίᾳ ἐκ παραγωγῆς ὑμῶν ἐν ἀποστολικῇ τῇ μείζονι πόλει Θεοδώρου, τὴν τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτῇ φερόλιν καταμάνων. ἐν ᾧ γράμματι ἡ αὐτὸς τῆς ἐπισκόπου καινοτομίας ἱκανῶς κατεδείκνυεν, ὅτι καὶ παλαιὰς, ἐξόντι δ' ἔφησε ἡμῖν πατὴ πρόσφυ κατάκρισιν, ἐκ τῆς ὑμετέρας ἀποστολικῆς αὐθεντίας, αἰρῆς τὴν τῆ ἐρθῶν δογμάτων βεβαίαν ἐκδίκησιν τι ἡ σωτήριον. οὗ χάριν, ἀνάγκην, εἰ κέκριται, μετὰ τῆ ἄλλων ὑμφρίνων καὶ τὸ ἱεοῦτον συνοδικὸν γράμμα φερεχθῆναι τῇ μακαριότητι ὑμῶν.

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τῆ Ρωμαίων ἁγίας τῆ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Τῶν οὕτων ὑπάρχει ἡ λίαν ἀναγκαιότατον, μᾶλλον δὲ ἡ ἀξίαν τῆ κατ' αὐτὸν ὄρθου, ἔφησε δὲ λέγει τῆ βίκτορος ἡ ἱερωδεξίου φρονήματος, ἡ ἡ συνοδικὸν ὑπόκλιν τῆ ἱερωτάτου ἡ Καρθαγενῶν Βίκτορος ἐμφανισθῆναι πάντως ὑμῖν, εἰς ἐπιγνῶσιν ἀξίαν τῆς ὑμφρονήσης αὐτῇ διανοίας, περὶ τῆ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας δογμάτων.

Θεοφύλακτος πριμικήριος τῆ νοταρίων τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, εἶπεν·

Τὸν διαληφθέντα ὑπόκλιν, εἰς ἀκολούθως, καμὼς μετὰ χεῖρας ἔχω, θεὸς τὸ παρεπιφθὲν τῆς ὑμετέρας ὑμῶν.

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τῆ Ρωμαίων ἁγίας τῆ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Βίκτορος τῆ θεοφιλεστάτου τῆς Καρθαγενῶν πόλεως ὑπερτάτου ἱερέως ἡ ἐπισκοπῆς συνοδικὰ ὑπόκλιν, ἀναγνῶτω ἡ ἀκαγνωσθήτω τῇ συνεδρίου ὑμῶν ἁγίᾳ συνόδῳ.

Καὶ λαβὼν Παχάλιος νοτάριος ῥεγιοναρίου τῆ ἀποστολικοῦ θρόνου, ἀνέγνω·

Διαπότῃ τῷ πάνυ μακαριοτάτῳ ἡ τιμιωτάτῳ ἀδελφῷ Θεοδώρῳ τῷ ἁγιωτάτῳ πάπᾳ, Βίκτωρ ἐπίσκοπος.

Τῆς ὑμετέρας πατρικῆς ἀγαπώσης ἄγαν διάνοιαν φανερὰς ἡ ἐνδοξος ἀναφορὰ, παντὶ τῷ πόσμῳ σαφῶς πρωτέρυται. ἡ γὰρ ὥσπερ ἐξ τῆ ἀποστολικῶν κηρυγμάτων ἡ τῆς ἀληθοῦς αὐτὸν παιδείσεως εὐμπασα ἡ γῆ τὸ τῆς πίστως καταπλήσται σέλας· οὕτω ἡ ἐξ τῆς ὑμετέρας παρεκλήσεως ἅμα ἡ παιδευτικῆς νουθεσίας, τῆς ἀπ' αὐτῆ διὰ φερομένης ὑμῶν λαμπρὸν, ἡ τῆ Θεοῦ καθολικὴ ἐκκλησία βεβαίως πεποίηται· ἡ τῆς ἀποστολικῆς ἄρας ἡμελιωθῆσα, ἡ τῆς πατρικῆς δόγμασι ἰσχυρῶς κραταιωθῆσα· εἰς ἣν ὑμετέρας οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι κατὰ τὸν ἐν κλήρῳ ἡμῶν διδομενῆσαν αὐτοῖς ἐξουσίαν παρὰ τῆ κυρίου τὸ τῆ Θεοῦ φερομενὸν ἡ καὶ φερομενὸν πλῆθος λαῶν, δίκαιος ἡ ἰσως ἐστήριξαν· ἅπερ ὰν εὑρὼν εἰς φῶς, ἡ ὰν ἡμέρας ὁρᾶς ζωῆς, ἡ ἐξ ὁλοθυμίας ἔτυ πεπαιδευμένης δόξης εἰς ἀληθοῦ καὶ ἐρθόδοξον πίστι, τῆς σωτηρίας αὐτὸν φερομενὸν ἡ ἡ παρεμένεται. ἐν κατ' ἴχνος ἡ ὑμετέρα βαίτουσα διανόμενος ἀδελφότης, καὶ τὸ τῆς αὐτὸν ἀρετῆς ἄξιωμα πλείως μεταδιδόσουσα τῆς ἀποστολικῆς τῆ καταξιωμένων αὐτὸν ὑπηκρόσεως τῷ ἁγίῳ τῆ Θεοῦ ἀποστόλου καταπεμφθῆ, τῇ τῆ διαμενόντων αὐτῆς βουλῆ καὶ τῇ ἀγάπῃ τῆς οἰκείας διανοφῆς. ἐπειδὴ φερέξειν ἰσως ἡ δίκαιος ἡμῶν ὑποφερομένου πάρεσι πίστις. ἴδιον τὸ δίκαιον τῆ Θεοῦ καὶ φίλα τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς ἀπαιτεῖν ἀεργόλως κεῖσθαι, φύλαξ τῆ τῆ ἰδίου τόπου

A

Theophylactus primicerius notariorum apoſtolicæ ſedis, dixit:

Suggero beatitudini veſtræ, quoniam ſicuti ipſa bene cognoſcit, ſynodica quoque præſulis Carthaginenſis, qui & ſupereſſe dignoſcitur, ſanctiſſimi Victoris, cum cautela ſervatur in veſtro venerabili ſcrinio ſalvata: per quam competenter ille deceſſori beatitudinis veſtræ apoſtolicæ recordationis Theodoro, ſuæ ordinationis promotionem ſignificavit: in qua & novam adinventionem ſufficienter & ipſe accuſans, petiit quatenus condemnatio ejus a veſtra apoſtolica auctoritate efficiatur. Propterea ſuggeſſi, ſi præcipit, ut cum aliis & hujuſmodi ſynodica examinetur apud veſtram beatitudinem.

B

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Neceſſe eſt, & maxime propter dignitatem ſedis ejus, [a] immo autem porrectum ejus intellectum, Victoris quoque Carthaginenſis venerabilis epiſcopi ſynodicam nobis intimari, ad perfectam cognitionem virtutis ejus.

[a] *Lege*, propter rectum.

C

Theophylactus primicerius notariorum apoſtolicæ ſedis, dixit:

Denominatam ſynodicam afferens juxta veſtram juſſionem, præ manibus habeo: quid præcipitis?

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Victoris venerabilis epiſcopi Carthaginenſis oblata ſynodica, huic ſanctæ ſynodo, ut condecet, relegatur.

D

Et accipiens Paſchaſius notarius regionarius apoſtolicæ ſedis, relegit in his.

Domino beatiſſimo & honorabili ſancto fratri, Theodoro Papæ, Victor.

Veſtra beatiſſimæ paternitatis apud Deum acceptabilia opera, & converſatio glorioſa pene mundo tota ſunt manifeſta. Prædicationibus igitur apoſtolicis & doctrinis dum vera fidei cultura univerſa repleta ſit terra, per divinorum tamen eruditionem eloquiorum, veſtra inſtruente admonitione exhortatoria, ſupera ſificatur orthodoxa Chriſti eccleſia, apoſtolica inſtitutione fundata, & a fidelibus patribus firmiſſime roborata. Ad quam omnes beatiſſimi apoſtoli, pari honoris & poteſtatis conſortio prædiți, populorum agmina convertentes, pie & ſancte de tenebris ad lumen, de lapſu ad veram fidem, de morte ad vitam homines divinæ prædeſtinationis gratia præſciti, ſalutaribus præceptis ac monitis perduxerunt. Quorum ſanctorum apoſtolorum veſtra fraternitas honoranda ſequens plenius merita, & perfectius implens exempla, eccleſiam Dei morum probitate & actuum ſanctitate condecorat: & fide ſacra vel Chriſtianis moribus vigens, qua fieri Deo placita præcipit, ſtudiis pontificalibus indeſinenter operatur & perficit,

E

ACTIO XII. SACR. II.

ANNO CHRISTI 649.

Rom. 2. Psalm. 1. *servans legis divina mandata:* Quia non legis auditores justi sunt apud Deum, *sicut narrat apostolus*, sed factores legis justificabuntur. *In qua lege divina vestra sanctia & veneranda sinceritas, sicut scriptum est, meditatur die ac nocte: qua meditatio non lectione per figuram litterarum tantum conspecta, sed uberante in vobis Christi gratia, in vestra cognoscitur conscientia immobiliter infita: nullatenus de vestro corde recedente lege Christi Dei Domini sacrosancta, sicut in psalmis dicit propheta:* Os justi meditabitur sapientiam, & lingua ejus loquetur judicium. Lex Dei ejus in corde ipsius: *non atramento*, sed spiritu Dei vivi *vestra in arcana conscripta*; neque in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus, *sicut beatissimi apostoli Pauli ad Corinthios missa nos docet epistola. Quibus præmissis, significamus Deo placita fraternitati vestræ, die decimo septimo Kalendarum Augustarum indictionis quartæ, nostram humilitatem divina gratia, sine ut præcepit munere præveniente, ut vestris sanctis ac Dei dignis precibus, in sancta Carthaginensis civitatis ecclesia pontificalis honoris accepisse consecrationem & stolam. In quo dignitatis fastigio, ut a Deo omnipotente regamur ab Altissimo, & a malis actibus liberati, sacerdotale non nomen tantum, sed Christi Domini Dei nostri protegente auxilio, & meritum habeamus, vestris sanctis ac Deo acceptabilibus nos commendantes orationibus, poscimus: quatenus & vestris deprecationibus pro nobis ad Deum effusis muniti, & eruditionibus bonis instructi, digni efficiamur cum omni nobis populo Christiano commisso illaji protegi velamento divino. Ad salutationem ergo vestra sancta & honoranda fraternitatis, vice nostra Melliosum humilem vestrum fratrem, nostrum episcopum, & Redemptum diaconum, vel Crescisurum notarium sancta nostra sedis, vestros famulos destinavimus: quos postulamus celerius nobis a vestra beatitudine persolvi, quo possimus ad propriam ecclesiam ante hiemem Deo propitio remeare. Pra omnibus autem fateor, in ipso nostra provectionis exordio cor nostrum non leviter vulneratum fuisse, ut propheticum illud præceptum exoptarem, dicens:* Quis dabit capiti meo aquam, aut oculis meis fontem lacrymarum, & sedens plorabo die ac nocte? *Ecce enim ecclesiæ Dei non leviter perturbantur, Christianissimorum voces ac gemitus episcoporum non supportamus, querentium & clamantium novitates & contumeliosum figmenta, a Paulo venerabili consacerdote nostro, ut dicitur, contra fidem veracissimam approbata, debere repelli. Nos autem temperamentum causis innectentes, expedire putavimus, prædictorum beatissimorum consacerdotum nostrorum licet justissimos questus aquanimiter supportare, & ad auditus venerandos fraternitatis vestra hoc ipsum pervigili cura deducere. Inquiunt enim, quædam vice epigrammatum, chartarum volumina in sacris ædibus apud regiam civitatem nuper esse suspensa, religioni catholicæ & ipsi vera fidei ac patrum traditionibus omnino contraria. Quis enim vecors sacrilega voce audeat prædicare, in Domino nostro Jesu Christo aut unam tantummodo voluntatem, aut unum operationem exsistere: dum manifestissimis patrum definitionibus liquidius clareat, in Domino nostro Jesu Christo duas naturas, & earum duas voluntates, duasque operationes vel proprietates naturales modis omnibus inveniri? Et possimus multiplicibus patrum documentis nostra parvitatis intentionem firmare, nisi vestram sanctissimam fraternitatem in omnibus corde ea retinere firmissime teneamus. Ut autem ipsius sedis apostolicæ decretis per omnia confirmemur, Leonis beatissimi prædecessoris vestri apostolatus* καὶ δόγματι ἀποκριθέντι. ἐπιτιμάτω σαφῶς, ὡς οὐχ οἱ ἀκροαταὶ τῷ νόμῳ δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τῷ νόμου δικαιωθήσονται, κατὰ τὴν Παύλου ἀπόστολον. ἐν ᾧ νόμῳ τοῦ μελλόντος ἔχει γνῶσις ἡ ἡμέρας, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἡμερήσιος τοῦτο καὶ αἰῶνα μακαρίσιος. ἐν ᾧ ψαλτῇ τῷ μόνῳ τετυπωμένον ἐν τοῖς ἀκαρπώτοις, ἀλλ' ἐν καθαρᾷ τῇ συνειδήσει πραπωτάτῃ ἐξ ἧς χάριτος, καὶ οὗτω βαθέως ἡ ἀμεταπτώτως ἐσκάφθαι ἔχει τὸν τῆ καρδίᾳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ νόμον· οὐκ τὸ ψαλμικὸν ἐφ' ὑμῶν ἀκατακρίτως ἐστὶν, τὸ φάσκον· τὸ στόμα μου λαλήσει σοφίαν, καὶ ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου σύνεσιν. ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ ἐστὶ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ. οὐ μέλανι γεγραμμένος, ἀλλὰ πνεύματι Θεοῦ ζῶντος μαστοῖς ἐσφραγισμένος. οὐ γὰρ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλαξὶ καρδίας σαρκίναις, ὡς φησι Κορινθίοις γράφων ὁ ἅγιος Παῦλος. Οὗτινι οὕτως ἐχόντων, συμφώνως τῇ θεαρέστῳ μακαριότητι, ὡς τῇ ἐπιᾷ καὶ δικαίᾳ τῶ Αὐγούστου μηνὸς τῆς ἐπιτρόπης πεμπτιακαιδεκάτης, τῆς ἐν Θεοῦ σοφιπαλαιδεύτῳ βασιλείᾳ ἡμῶν ἐν Χριστιανοῖς ἐν τῇ ἁγίᾳ καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ τῶν Καρθαγενησίων πόλεως ἐκκλησίᾳ ἐπισκοπικῆς τιμῆς προσλαβεῖν. ἵνα τὸ μέγεθος ἀνεπιλήπτως ἡμᾶς διατείνῃ, τὸν ποιμαίνειν ἐκπόντα κλῆρον· ἐν ᾧ αἰῶνι εὐμενοῦντος ἡμῖν θεσπεσίου [b] ἐλεήμονος συμβόλου· ἀφ' οὗ οὐ μὰ ὄνομα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔργον τῆς ἱερωσύνης κατέχειν· ἐξ οὗπερ σπεύδομεν τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ πρὸς ἡμᾶς εὐπρόσδεκτον ἔχειν καὶ τὸν ἐν Θεοῦ ἡμῶν ἀνεπιλήπτων· ἵνα ταύτης ἐπιτυχόντες καὶ τῆς χρειώδους τοιαύτης ἡμῖν συνεχόντως ἐκκλησίᾳ σὺν παντὶ τῷ πεπιστευμένῳ ἡμῖν Χριστιανισμῷ καθ', τῇ σκέπῃ τῆς χάριτος ἀδιαλείπτως φυλαχθῆναι μέχρι τέλους. ἐν ᾧ συνόντων δὲ τῆς ἡμῶν μακαριότητος ἐς συνεπίσκοπον τὸν ἡμέτερον σεβασμίας καὶ ἐμοὶ πάντως ἀδελφότητος, ἐξαίρετον ψαλτὴν Μέλλωσον τὸν σύνδουλον ὑμῶν, ἀδελφὸν δὲ καὶ συνεπίσκοπον ὑμῶν, καὶ Ῥεδεμπτὸν τὸν διάκονον, καὶ Κρεσκονιτάριον τὸν νοτάριον τῆ καθ' ὑμᾶς ἁγίᾳ Σπάνου, τοὺς οἰκείους ὑμῶν· οὓς τάχιον ἐφ' ἡμῶν ἐπανελθεῖν ἐφῆκε ἡμᾶς ἀπολυσθῆναι ἐκ τῆς ὑμετέρας μακαριότητος παρακαλοῦμεν, ἀποπεμφθῆναι τοῖς οἰκοῖ ἐκκλησίαις. ἐπάντων δὲ ἐξαιρέτως ἐφ' ἅπασιν, ὡς ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχῇ τῆς ἡμῶν χειροτονίας, ἐθραύσθαι τὸ μετρίως ὑμῶν αἱ καρδίαι, ὅτε καὶ τὸ προφητικὸν ἐπιτάδευμα ἐπόθουν. τίς δώσει τῇ κεφαλῇ μου ὕδωρ, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς μου πηγὰς δακρύων, καὶ καθήσομαι καὶ κλαύσομαι νυκτὸς καὶ ἡμέρας; ἰδοὺ γὰρ αἱ ἐκκλησίαι τῷ Θεοῦ μεγάλως συνταράσσονται, ὧν μόνον φέρειν ἡμᾶς δυώδυνον τοὺς τῆς Χριστιανῶν καλῆς ἀκοαῖς, καὶ τοὺς συναγωγοὺς πάντων τῶν ἐθνικῶν, ἐπαλλόμενον καὶ παραδόξους, ἀβέ τε τοὺς καινοτομίας, καὶ τῶν πλασμάτων τὰ πλάσματα, τὰ παρὰ Παύλου, καθώς φασι, τοῦ θεοφιλοῦς ἡμῶν συλλειτουργοῦ κειμένου, κατὰ τῆς ἀληθοῦς ἡμῶν πίστεως. δίον αἰνὸν ὑπάρχει ταῦτα διώκειν καὶ ἀνατρέπειν, ἀλλὰ μὴ μόνον τὰ τῶν ἀθλίων. ἡμεῖς δὲ τῆς ἀφράστου τοῦ θεσπεσίου ἐλεημοσύνης ἀξιούμεν, συμφώνοι ὑποτιμῶμεν δικαίᾳ ὄντες, θεσπέσιε μὲν ὑπερβολῇ, τοῦ θεοῦ ἀγωνιστῶν ἡμῶν συλλειτουργῶν αἰτίας ἀναφαίνειν ἐαυτοὺς ἐν ἀχρόνῳ φροντίδι τοῦ τῆς σεβασμίας τῆς ὑμετέρας ἀδελφότητος ἀκοαῖς· λέγουσι γὰρ ὡς ἔναλχος ἐν Κωνσταντινουπόλει χάρτας τινὲς ἐπιγραμμάτων δίκην ἐν τοῖς τῆς ἀκκλησίας ἱεροῖς σφενδόναις ἀνηρτῆσθαι τῇ τε ἀληθοῦς πίστει καὶ τῇ δόξῃ τῶν πατρῶν διδασκαλίᾳ παντελῶς ἀντικειμένοις. τίς γὰρ ἄφρων οὕτως ἔσῃ ἢ ἀτόπως, ὃς ἐλπίσας κυρίῳ ἱερόθυτον φωνῇ, μίαν θέλειν, ἢ μίαν ἐνέργειαν ὑπάρχειν τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ; καίπου τῶν πανσόφων ἔργων πλουσίως ἡμῖν καὶ ἀσθόλως παραδιδόντων, δίον τῷ αὐτῷ ἓν ἐκ κυρίου ἡμῶν καὶ Θεοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τὰς φύσεις ὑπάρχειν, ἢ δίον θελήσεις, καὶ δίον ἐνεργείας, ἢ ἰδιότητας φυσικάς. ἔστιν πολυτρόπως ἐξ αὐτῶν τῶν ἁγίων πατρῶν ἀνοδεῖξαι δυνάμενα παρὰ τὴν ἡμετέραν δύναμιν, ἢ τὴν ἀληθῆ ταύτην βεβαιοῦσθαι λόγον, εἰ μὴ ἓν σαφῶς πεπεισμένα ταῦτα τῇ καρδίᾳ κρατοῦμεν ἐν πᾶσι καὶ πάντῃ τὴν ὑμετέραν ἀδελφικὴν ἀγαπᾶν. ἔστιν καὶ ἡμᾶς τοὺς τῶν καθ' ὑμᾶς ἀποστολικοῦ θρόνου ἀφιέρωμα τὸν ἡμέτερον ἐγχρώσαντας λόγον, δίοντος τῶν ἐν μακαρίᾳ

[a] Pro præmissis

[b] Addo, nec non

Vel ibi, ut passim, pro &. In Græco est καὶ

Jerem. 9.

ANNO CHRISTI 649.

τῇ μείμῃ ΘΕΟΥπαιμφόνῳ ὑμᾶς τῇ ὑμετέρᾳ χάριτι τὸν ὑ-
μὲν σπουδαιόταν ἐπιδεδειγμένῳ ἔχοντα οὕτως· οὐεργεῖ ἑκατέρα
μορφὴ μετὰ τῆς ἑτέρου κοινωνίας τοῦτο ἅπερ ἴδιον ἔχουσι. ἡ-
μεῖς μὲν οὖν τὰ θεῖα δόγματα μαθόντες, δύο φύ-
σεις, αἷς ἄρρητα, ἢ δύο θελήματα ἢ δύο ἐνεργείας αὐτοῦ τοῦ κυ-
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ θεοπρεπῶς κηρύττοντες, ὁμολογοῦμεν αὐ-
τὸν θεὸν ἀληθινὸν ἢ ἄνθρωπον ἀληθινὸν χωρὶς ἁμαρτίας· ἀπο-
βαλλόμενοι πάσας αἱρέσεις ταῖς μακαριωτάταις καὶ τὰ ψεύδη,
καὶ τὰ ματαιότητας ἢ τὰς ἐφευρέσεις. ὑμεῖσθαι δὲ δεῖ, ἀγιώ-
ταται ἀδελφοί, κρίσει κανονικῇ σπουδῶς ἀντιτάσσεσθαι τοῖς ἀν-
τικειμένοις τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ, ἢ μὴ συγχωρεῖν ὅλως τινὰ
τὰ λέγοντα κατὰ τῆς ἀληθείας, μήτε μὴν ὁμολογεῖσθαί τι παρ-
ὸπτεξ ὑπὲρ οἷς ἔσεσθε ἡ ἁγία τοῦ ἱσπέρου πατρὸν παρέ-
δωκε. ὑμεῖς γὰρ οἱ ἐλάχιστοι τῷ κυρίῳ δεσποζομένοις τὸ ὑ-
πὲρ φρονεῖσθαι ἐν τῇ ἀγάπῃ δίκαιοι μᾶλλον ὑμῶν συναφίκασ-
θαι, τῶν ὑμέτερον τύπον· ἄγρυπνοι τὴν ὀρθόδοξον ὁμολογίαν ἐχο-
μένοις ἐν πᾶσι διαλάμπουσης. οἶδεν οὖν ὅσον δεκμηλότερον τοῖς ὀρ-
θοδόξοις, δεδιώκειν ἀντιπαρέσθαι, ἢ μηδαμῶς ὑμᾶσθ· ἵνα
μὴ τῇ ταραπάτῃ τῶν ἑλκυόντων συνεχόμενοι, τῇ τῶν κακῶν
παρεκτόπισμῷ παρεκβάσωμεν, ἢ ἄτοπον ὄντως ὑπὸ κρίσεως ὑ-
πεξεκτείνεσθαι φαῖς τὸ τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ἀναπόφατον, δέ-
ον ἐκβαλλόμενοι ταῦτα παθεκρίνειν ἢ ἐκκόπτειν· ἄρρητα γὰρ σοφὸς
τῇ ΘΕΟΥπαιμφόνῳ τοῦ ὑμετέρου ἀποστολικοῦ ἀγωνιστοῦ Φίλιπ-
που τῇ ἀποστολικῇ πάσῃ· ὅτι τὸ ἑλκύσαι τὸν τῶν ἑλκυόντων
σπουδοξέαι τοὺς διαφερομένους, οὐδὲν ἧττον ἔσται, εἰ μὴ ἐκκε-
κεντικέναι τοῦ τοῦτον ἀσέβειαν· οὐ γὰρ ἔσσηται τῶν ΘΕΟῦ αὐ-
τοῦ κηρυσσόντων ἐξαίσιος τὸ ἐκ ἐπιεικίας, ὁ ἀφεστηλόφρων
τῇ φαυερᾷ τοῦτον ἀνατοπίᾳν μολύσματι. καὶ μάλιστα ΘΕΟδί-
δακτου πεζάντος, ἀγιώτατοι δέσποτα, ἢ τῶν ἁπάντων ἐρημικῶν
χορὸς τῶν ΘΕῦ ἰδίαιων ὄρων πανοχρίας, ὄγκου τῶν ΘΕῦ αἱρε-
τικῶν κακουργίας. ὡς τῇ ἀναιρέσει ΘΕῦ Χριστοῦ τῷ Θεοῦ φυσι-
κῶν ἰδιωμάτων, αὐτοῦ ὄντου τοῦ τῷ Χριστοῦ φύσις συζήσου-
σαι· ὑπερ ἀναίσου ὑπάρχῃ σαφὲς τῇ ὄρῳ, ΘΕῦ ἐν Καλκηδόνι
συνελεγμένου πατρὸν, ὃν ἐν τῆς πίστεως ὑμῶν ἀπαλὲς ὄντι ὁ
θεμέλιος, καὶ οὐ τῶν Ρωμαίων μόνον, ἀλλὰ ἢ πάσῃ τῇ Θεοῦ
καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ. διὸ δοῦπο χρεὼν ὑμᾶσθαι
καὶ αὐτῷ τῇ ἀδελφῇ ἢ συλλειτουργῷ ὑμῶν Παύλῳ τῷ ἁγιω-
τάτῳ ἐπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως τὰ αὐτὰ χράφαι ἢ ὑπο-
τάσσει δίοιτος αὐτῷ· ἀλλ' ἀκόλουθον ὑμᾶς τὸ μανθάν, ὅπερ οἱ παλαιοὶ τῆς ἀνδρὸς φιλονεικείας πρὸς ὑμῶν κατὰ τῆς ὑμετέρας
ΘΕῦ Λόγου χάριτος ἐπλήρωσαν. ὅθεν ἀκολουθεῖν, ἵνα τὰ σοῦς τὸν Παῦλον τὸν ἁγιώτατον πατριάρχην ἐκ τῆς ἐνδιδόν ὑπαρχόντων
ὑμῶν χαρίτων παυδικῶς ἐβδ' ὅλ τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ὑποτιμαρίων ἀπαμφιάσαι τῷ αὐτοῦ ἀδελφῷ ὑμῶν Παύλῳ πα-
λάσιστ. Ἐρρωμένον ἢ μεμυημένον ὑμῶν χαρίσασθαι σε ὑμῶν, δέσποτα, ὁ παντεπόπτης Θεὸς, ἁγιώτατοι ἀδελφοί.

A lica memoria definitionem inferi pervidimus, & concinet: [a] Agit enim utraque natura cum alterius communione quod proprium est. Nos itaque patrum in omnibus decreta sequentes, in Christo Domino nostro duas naturas, earumque duas voluntates, duasque operationes firmissime prædicamus, Deum verum atque hominem verum absque delictis humanis veraciter confitemur: repudiantes cunctarum hæresum subsannationes, vanitates & infamias mendaces. Vestrum est itaque, frater sanctissime, canonica discretione solite contrariis catholicæ fidei obviare: nec permittere noviter dici, quod patrum venerabilium auctoritas omnino non censuit. Nos enim humiles corde, quæ recta sunt adjutore Domino sapientes, uno vinculo caritatis vobiscum sumus constricti, veram fidem ac religionem catholicam in omnibus fortiter defensantes. B Studiosius itaque a catholicis improbis posse resistere, imminendum est: ne torpore desidiæ oppressi, culpa tacitumitatis teneamur obnoxii, & quasi favorem impendentes judicemur, dum adversa catholicæ fidei propulsare negligimus. A beato namque Felice [b] apostolo vestræ sanctitatis prædecessore dictum est: Negligere quippe, cum possis, deturbare pervertos, nihil est aliud quam fovere: nec caret scrupulo societatis occultæ, qui manifesto facinori desinit obviare. Liquet, doctor sanctissime, venenosa serpentum sine simplicitate astutia, manifesta est dolosa hæreticorum fallacia. Quid est enim naturarum in Christo Domino nostro proprietates auferre, nisi earumdem naturarum confusionem inducere? quod catholica ecclesia, id est, statutis quam maxime patrum sancti Chalcedonensis concilii exstat contrarium, ex quo amplius & fundamentum fidei & perfectio indubitate consistit. Possemus vero etiam eidem fratri & coepiscopo nostro Paulo beatissimo regiæ civitatis antistiti similia nostris scriptis dirigere: nisi malorum cognosceremus falsis locutionibus dictum fuisse, nostram quasi Africanam provinciam posse aliqua, quæ in vero non consistunt, male peragere. Sed & hoc nostræ postulationi subjungimus, ut ea quæ epistolariter a coepiscopis nostris sancti concilii nostri ad beatissimum Paulum patriarcham scripta sunt, per vestræ beatitudinis responsaries eidem fratri nostro Paulo dirigere jubeatis.

ACTIO [c] SEU [c] SECR. II.

[a] Ex Græco hoc tantum utraque natura &c. sensu carens est.

[b] Legendum Apostolico. Ex ep. 1. Felicis II. ad Acacium C. P.

[a] Progressu.

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος ἢ μακαριώτατος πάπας τῆς τῆ Ρωμαίων ἁγίας τῷ Θεοῦ καθολικῆς ἢ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Διὰ δ' ἀρτίως ἀναγνωσθείσης αὐτοῦ συνοδικῆς ὑποτυπῆς βίκτωρ ὁ θειοτάτος ὑπέκτυπος Καρθαγένης τὸν τὴ ἡμέτερον ἡμῶν ζῆλον ἐμφάσεται, ἢ ἡ ὑπερεκπόνου περιούσιον ἐπιστροφοποίου. τὸν ζῆλον μὲν, ὃ τῇ καταλαλιᾷ ἀνδίκως ἢ αἰτιάσθαι ἢ ἐπιτίμησιν κατηγορίαν τῇ ἡμετέρου ἀποστολικῇ θρόνῳ, ἢ ἀναγγέλλειν αὐτῷ ἀκριβῶς ἐβδ' τῇ ἡμῶν χαραγμάτων τοὺς τύπους τῇ Χριστοῦ δι' αὐτὸν ἐκδόσεως, ἢ ὡς τῇ θειοτάτου ὑπερέκτυπου διηνεκῶς συναγωγῇ, οἱ μετέσεις ἀποστεκαμβάνων, ὡς [a] χαράσσεται, τῇ τὰ πλασμάτων καὶ πεχασμάτων χάσει, ὃν κατὰ τῆς ἀληθοῦς ἀκίνητος πίστεως Παῦλος ὁ Κωνσταντινουπόλεως ὑπέκτυπος. τὴν ἐπιστροφοποίου δὲ καθαίρετον, ἐβδ' τῷ μὰ ὀλιγόπιστος τῆς ὑπεναντίαν ἔχει αὐτὸν, ἀλλὰ συλλειτουργὸν ἀναμένει ἄρχειν ἐν τῷ ἐβδ' τοῦτο κατηγόρου κρίσει, τῆς ἡμετέρας ἀποστολικῆς αὐθεντίας, τοῦτ' ἐς λέγω Πέτρου τῷ κορυφαίου τῇ ἀποστόλων· ὡς μόνου πιστοῦσθαί τε ἢ λαβεῖν ὑπὲρ πάντας ἀξιοῦσθαι παρὰ τῷ βασιλέως τῇ βασιλεύοντων Χριστοῦ τῷ Θεοῦ, καὶ κλεῖς τῆς τῇ οὐρανοῦ βασιλείας ὡς τῷ ἀνοίγε αὐτοῦ δι-

II Martinus sanctissimus ac beatissimus episcopus sanctæ Dei ecclesiæ catholicæ atque apostolicæ urbis Romæ, dixit:

Per synodicam epistolam suam dudum nobis relectam, Victor venerabilis Carthaginensis episcopus tam pervehementissimum zelum suum declaravit, quamque Deo amabilem humilitatem rationabiliter certus est ostendisse. Et zelum quidem per hoc, quod introductam novitatem nimis accusare nostræ apostolicæ sedi dignoscitur, & enarrare in scripto ei acclamationes pæne omnium Christianorum, nec non gemitus reverentissimorum episcoporum, non leviter, sicut ille scripsit, perturbatorum propter fictiones & commenta, quæ adversus veram confirmavit fidem Paulus episcopus Constantinopolitanus. Humilitatem autem, competenter minime præsumens abrogatum eumdem Paulum habere; sed consacerdotem appellans, donec judicium de eo nostræ apostolicæ auctoritatis, hoc est, principis apostolorum Petri cognoscat: utpote quoniam solus atque præ omnibus creditus est atque accipere meruit a rege regum Christo Deo claves regni cælorum, ad aperiendum recte Matth. 16.

ACTIO SEU SECT. II.

ANNO CHRISTI 649.

credentibus in eumdem Dominum noſtrum, & clau-
dendum infidelibus hæreticis. Quod utique & nos
facere poſtulavit per propria ſcripta denominatus ve-
nerabilis quoque epiſcopus Carthaginenſis, ut non
deſpiciamus ipſius vel conſacerdotum ejus contra hæ-
reticos juſtas querimonias: ſed quæ catholicæ fidei
atque veriſſimæ patrum traditioni omnino contraria
exiſtunt, dijudicemus dogmata: pro eo quod juxta
ejus ſcripta nullus audet, licet inſanus ſit, ſacrilege
voce prædicare, unam in Chriſto Deo eſſe tanum-
modo voluntatem, aut unam operationem. Utpote
luculentius omnibus comprobatur per paternas defi-
nitiones, quoniam duæ naturæ Chriſti Dei exiſtunt
in unitione inconfuſæ & indiviſæ, & duæ voluntates,
duæque operationes & proprietates naturales: &
quia plurimis teſtimoniis catholicæ eccleſiæ patrum
hujuſmodi poteſt Domino opitulante ſermonem oſten-
dere, licet nobis, id eſt, apoſtolicæ noſtræ ſedi hoc fa-
cere commiſit, certus exiſtens firmius nos habere, at-
que eadem ſapere & defendere legitime. Verumta-
men ſtuduit & ipſe nihilominus pium firmare intel-
lectum per ſacram vocem Leonis, noſtræ apoſtolicæ
eccleſiæ præſulis, in hoc quod dicit: *Operatur enim*
[a] *utraque forma cum alterius communione, quod proprium*
eſt. Quibus adjiciens ait: Quoniam nos decreta ſanc-
torum patrum in omnibus ſequentes, duas naturas,
ex quibus & in quibus conſiſtit, in unitione indiviſas;
& duas voluntates, duaſque operationes Chriſti Dei
firmiſſime prædicamus, Deum verum atque hominem
verum abſque delictis humanis eumdem veraciter
confitentes, repudiantes cunctarum hæreſum ſubſan-
nationes, vanitates & inſanias, mendacia atque ſtul-
titiam. Nam nos humiles, ait, corde, quæ recta ſunt
adjutore Domino ſapientes, uno vinculo caritatis vo-
biſcum ſumus conſtricti, veramque fidem ac religio-
nem catholicam in omnibus fortiter defenſantes. In
his ergo propria dogmata inſtituens, competenter &
noſtram expetit canonice auctoritatem. Propterea &
ſcripſit: Quoniam veſtram eſt, ſanctiſſimi, canonica
diſcretione adverſariis catholicæ fidei ſolite reſiſtere,
nihilque permittere dici noviter a quopiam, quod ſan-
ctorum patrum traditio minime definivit. Et propte-
rea conteſtans nos de his quæ ſunt plena timoris ac
veritatis, in hoc quod ſcribit ſtudioſius: Itaque opor-
tet catholicos improbis probe reſiſtere: ne torpore de-
ſidiæ oppreſſi, taciturnitatis teneamumr obnoxii, &
arguamur ſicuti adverſa catholicæ fidei propulſare
negligentes, utpote ad ea maligmum quemdam ſal-
vantes favorem. Hujuſmodi ſermonem confirmans
per ſacram memorationem beatæ memoriæ apoſtolici
viri Felicis, qui ſcribens ſapientiſſime ait: *Negligere*
quippe, cum poſſis, deturbare perverſos, nihil eſt aliud
quam fovere eorum impietatem. Nec enim caret ſcrupu-
lo ſocietatis occulta, qui manifeſto facinori deſinit ob-
viare. Ergo quia, ut ait, manifeſta eſt omnibus vene-
nenoſa ſerpentum calliditas, id eſt, hæreticorum fal-
lacia, per amputationem naturalium proprietatum
Chriſti Dei confundens naturas, oportet eam ſine du-
bio deſtrui, utpote contradicentem doctrinæ ſanc-
torum patrum, & maxime definitioni ſancti Chalcedo-
nenſis concilii. His itaque in ſcripto nobis oblatis pro
catholica eccleſia, & tam per alios ſacerdotes, quam-
que per antefatum venerabilem Carthaginenſem epiſ-
copum, non nos oportet de cetero negligere & differe;
ne quod abſit, memoratis criminibus ſubmittamur,
irrationabiliter poſtponentes, & exſpectantes eos qui
nolunt ad Dominum converti. *Exſpectavi*, enim, ſicut
beatus Iſaias perhibuit, *ut faceret judicium: fecerunt au-*
Iſai. 5. 7.
tem iniquitatem & non juſtitiam, & non audivit clamorem meum. Unita enim

[a] Ex Græco, utraque forma, eſt inſcite expreſſum.

τὴν πίστιν εἰς αὐτὸν τὸν κύριον ἡμῶν ὁμολογοῦσιν, ἀπαρνούμενοι
δὲ πᾶσαν πίστιν κακοδόξου αἱρετικοῦ τὴν αὐτὴν αἵρεσιν ἀναθεμα-
τίσουσιν. ὑπὲρ ἡμῶν πάντων ὁ αἰτιώτατος ἡμῶν ἐπίσκοπος ἐπιστολὰς
παρεκάλεσε δεῆσθαι τοῦ εἶναι γραμμάτων, ἵνα μηδαμῶς παρίδωμεν
τὰς αὐτοῦ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ συλλειτουργῶν δικαίας κατὰ
τῶν αἱρετικῶν αἰτιάσεις, ἀλλ' ἀδιαλείπτως πάντα τὰ τῇ καθο-
λικῇ πίστει καὶ τῇ ἀληθείᾳ τῶν πατέρων διδασκαλίᾳ φανερῶς
ἀνατιθέμενα κατακρίνωμεν. ἐπειδὴ, φησὶν, [b] οὕτως ἄνους ἐστὶν, ὡς
ἀφορήτου πληγὴν φανῆ, μὴ κρύπτειν τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ιη-
σοῦ Χριστῷ δόλιον μένοι ἢ μὴ ὑπάρχειν· ἀπὸ δὲ πολλῶν
τῶν παρατεθέντων ἡμῖν τῶν πατρικῶν κηρυγμάτων, ὡς δύο
τῶν αὐτῶν καὶ ἐκ δύο Χριστὸν τὸν Θεὸν καθ' ἕνωσιν ἀσύγχυτόν τε
καὶ ἀδιαίρετον ὑπάρχειν φύσεις, ἢ δύο θελήσεις, ἢ δύο ἐνερ-
γείας, καὶ ἰδιότητας φυσικὰς, ἢ ὅτι θελητάτους ἐξ αὐτῶν τῶν
τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας πατέρων τὸν ἐκ Θεοῦ Λόγου δυνατὸν ἐστι
τῷ κυρίῳ πιστώσασθαι λόγον, εἰ μὴ ἡμῶν ὑπάρχοιεν τῇ καθ' ἡμᾶς
ἀποστολικῇ διδασκαλίᾳ τοῦτο προσῆκον ἐκθέσθαι πιστῶς, ἵνα
καὶ ἡμᾶς ἐγκαρδίους ἔχῃ τι καὶ φρονεῖν καὶ διαπρυσίῳ το-
μάμως· πλέον ὅτι καὶ αὐτὸς οὐδὲν ἧττον ἐπιτίθησι τὸ ὁμοίως
αὐτοῖς βεβαιότατόν φρόνημα, ἐξ ὧν τοῦ μακαρίου Λέοντος
φάσκων τῶν τῆς καθ' ἡμᾶς ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἀρχιερέως καθέ-
δρας ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ἐγκρίτως. ἑκατέρα γὰρ ἑκατέρᾳ μορφῇ
μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας τοῦτο ἴδιον ἔχουσα. εἰς ὑπερ-
μα φάσκων, ὅτι ἡμῶν τὰ ψηφίσματα τῶν ἁγίων πατέρων ἐν
πᾶσι μιμησάμενος, δύο φύσεις ἐξ ὧν καὶ ἐν αἷς ὁ κύριος ἡ-
μῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καθ' ἕνωσιν ἀσύγχυτόν τε καὶ ἀδιαίρετον ἐν αὐτῷ κυ-
είως ὁμολογοῦμεν· καὶ δύο θελήσεις καὶ δύο ἐνεργείας, θείαν τε
καὶ ἀνθρωπίνην, εἰς Θεὸν ἀληθινὸν ἐξ ἀνθρώπων ἀληθινῶν τὸν αὐτὸν
ἕνα σωτῆρα ἡμῶν χριστὸν ἐκκλησίας, ἀποκαλοῦμεν πάντα τῶν
αἱρέσεων τοῖς μυκτηρισμοῖς τε καὶ τοῖς ψηφίσμασι τε καὶ ταῖς ματαίαις αὐ-
τῶν ἀφροσύναις· ἐπειδὴ πολυφόβητος ἡμῖν, φησι, τῆς θεοῦ, καὶ
ἐν δὲ ἀληθείας
ὑπάρχοντα, δεῖ τὸ λέγειν. ὑπομιμνήσκων ὀφείλειν χρῶν ἐστι, τοῖς
ἀδιόδεκτος τῆς ἀδεκάστου ἀνθρώπους ἀντιπαρατάσσεσθαι· ἵνα μὴ τῇ
νωθείᾳ τῆς ἀμελείας συνακπνιγέντες, τῇ τῆς σιωπῆς ὑπο-
πτεύοντες παραπτώματι, καὶ ἐνοχλώμεν ὡς τὴ ἀνοσίᾳ τῇ κα-
θολικῇ πίστει ἀνωφελῶς ἀμελοῦντι, οἷα πονηρόν τινα φῶς αὐτὴ
ἀμαυρίζοντες ἔσεσθαι. κηρυσσόμενος τὸν ἐκ Θεοῦ λόγον ἐξ ἐ-
πιμονίου ἱερᾶς, τῷ δὲ μακαρίᾳ τῇ μνήμῃ πάσα Φήλικος,
γεγραφηκότος ἐμφρόνως· ὡς τὸ ἀμελῶσαι τὸν δεινόν τινα συνέ-
χεσθαι τοὺς διεστραμμένους, οὐδὲν ἄλλο καθέστηκεν, εἰ μὴ φθει-
ρόντα τὸν τούτων ἀνίδυσιν. οὐ γὰρ ἐστέρηται τῆς κεκρυ-
μμένης φθορᾶς αὐτοῖς ἐλλιπούς τι καὶ ὑπερεῖδε ὁ φθειρόμενος
τῇ φανερᾷ ζόφων ἀναπτῆναι κηλίσματα· διὸ φησιν ἀπειθέ-
μενος πᾶν τῆς ἐδίαν ὕφαιμα πανουργίας, ἄγχιον τῆς ἐπ'
αἱρετικῶν πανουργίας, ἐξ τῇ ἀναιρέσει ἐπὶ τῷ Χριστοῦ φυσικῶν
ἰδιωμάτων, τοῖς αὐτοῦ συλλήπτοις φύσεις· φθείρει πάντως αὐτὸν
καταρρηθῆναι πανουργίᾳ, ὡς μὴ μόνον τῷ ὄρῳ τῆς ἐν Χαλ-
κηδόνι ἁγίας συνόδου μαχόμενον, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἁγίοις
πατράσι φανερῶς ἀναπίπτοντα. τούτων ὅλων ἐγκρίτως ἡμῖν
ὑπὲρ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας προτεινομένων, ἔκ τε τῶν ἄλ-
λων ἡμῶν ἱερέων καὶ τοῦ μνημονευθέντος θεοφιλοῦς ἐπισκόπου τῆς
Καρθαγενωνέων πόλεως, οὐ δέον ἐστὶ καταραθυμεῖν ἡμᾶς ἐπ
ἐν ἀναβάλλεσθαι, μήποτε τοῖς ἀνομήμασι ἐγκλήμασιν ὑποπέσωμεν,
ἀκούσιον παρεκπεσόντες ὑπὸ τοῖς ἐναντίοις ἐκεῖ κύριον ὑπο-
πτε. ἐν τούτοις ἐπιτρόπως ὑπὸ τοῦ ἐπιτίμου παρακαταθήκας δέ-
γματα, προσηκόντως δὲ τὸν ἡμέτερον ὑπόδειγμα κανονικὴν αὐ-
θεντίαν. οὗ χάριν καὶ γέγραφεν ὑπ' ἐμέτερον ὄφον, ἀγιώτατοι,
κανονικῇ κρίσει τοῖς ἐναντίοις τῆς καθολικῆς ὀπαλπάσης, συνω-
θεῖν ἀντικαθίστασθαι, καὶ μὰ συγχωρεῖν λέγεσθαί τι παρὰ
πτες, ὅπερ οὐκ ἄρεσεν ἁγίων πατρῶν ἡμῶν ὁ παραδόσις.
ὑπομιμνησκόμενος ἡμῶν δεῖ τοῦτο ὃ τὸ φόβου πλήρη ὃ ἀληθείας
ὑπάρχοντα, δεῖ τὸ λέγειν. ὑπομιμνήσκων ὀφείλειν χρεών ἐστι, τοῖς
ἀδιόδεκτος τῆς ἀδεκάστου ἀνθρώπους ἀντιπαρατάσσεσθαι· ἵνα μὴ τῇ
νωθείᾳ τῆς ἀμελείας συνακπνιγέντες, τῇ τῆς σιωπῆς ὑπο-
πτεύοντες παραπτώματι, καὶ ἐνοχλώμεν ὡς τὴ ἀνοσίᾳ τῇ κα-
θολικῇ πίστει ἀνωφελῶς ἀμελοῦντι, οἷα πονηρόν τινα φῶς αὐτὴ
ἀμαυρίζοντες ἔσεσθαι. κηρυσσόμενος τὸν ἐκ Θεοῦ λόγον ἐξ ἐ-
πιμονίου ἱερᾶς, τῷ δὲ μακαρίᾳ τῇ μνήμῃ πάσα Φήλικος,
γεγραφηκότος ἐμφρόνως· ὡς τὸ ἀμελῶσαι τὸν δεινόν τινα συνέ-
χεσθαι τοὺς διεστραμμένους, οὐδὲν ἄλλο καθέστηκεν, εἰ μὴ φθει-
ρόντα τὸν τούτων ἀνίδυσιν. οὐ γὰρ ἐστέρηται τῆς κεκρυ-
μμένης φθορᾶς αὐτοῖς ἐλλιπούς τι καὶ ὑπερεῖδε ὁ φθειρόμενος
τῇ φανερᾷ ζόφων ἀναπτῆναι κηλίσματα· διὸ φησιν ἀπειθέ-
μενος πᾶν τῆς ἐδίαν ὕφαιμα πανουργίας, ἄγχιον τῆς ἐπ'
αἱρετικῶν πανουργίας, ἐξ τῇ ἀναιρέσει ἐπὶ τῷ Χριστοῦ φυσικῶν
ἰδιωμάτων, τοῖς αὐτοῦ συλλήπτοις φύσεις· φθείρει πάντως αὐτὸν
καταρρηθῆναι πανουργίᾳ, ὡς μὴ μόνον τῷ ὄρῳ τῆς ἐν Χαλ-
κηδόνι ἁγίας συνόδου μαχόμενον, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἁγίοις
πατράσι φανερῶς ἀναπίπτοντα. τούτων ὅλων ἐγκρίτως ἡμῖν
ὑπὲρ τῆς καθολικῆς ὀπαλπάσης

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO VIA SECR. II.

ἀνομίαν, ἢ οὐ δικαιοσύνην, ἀλλὰ πρωτὴν πάντας τοὺς δίκαιος A *tem iniquitatem & non juſtitiam, ſed clamorem omnes pios conturbantem:* &c. hoc dum ſcire debeant, quoniam judicium Dei eſt ſecundum veritatem in eos qui talia agunt, hoc eſt, qui novitates contra fidem operantur; licet divitias bonitatis Dei & ſuſtentationis & patientiæ ignorantes, *quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam eos adducit: ſecundum autem duritiam eorum & cor impœnitens, theſaurizant ſibi iram in die iræ & revelationis juſti judicii Dei, qui reddet unicuique ſecundum opera ejus*, juxta quod nobis beatus Paulus apoſtolus proteſtatur. Oportet ergo præſentem quoque epiſtolam geſtis ſociare, ad arguendam contrariorum proterviam. Igitur uſque ad hoc ſufficiunt nobis querimoniæ contra eos: quoniam derelinquet nos tempus, juxta quod ait Apoſtolus, ſi voluerimus omnium pæne orthodorum oblatas contra eos producere querelas, maxime dum & hæc nobis ſufficiant, id eſt, ea quæ ſuperius recitata ſunt, ut eorum hæreſim divulgemus, & oſtendamus omnibus ſub accuſatione eam & reprehenſione merito exiſtentem. *In ore etenim*, juxta quod dictum eſt, *duorum vel trium teſtium ſtabit omne verbum*: ut non dicatur multitudo tantorum ſacerdotum & populorum, abbatum, vel monachorum in ſcripto & ſine ſcripto contra hujuſmodi praviſſimam novitatem ad apoſtolicam noſtram ſedem acclamantium.

Rom. ii.

Hebr. i.

Deut. xvii. Matth. xviii.

C

Sed jam tempus exigit, ut uniuſcujuſque perſonæ acculatæ in medio producantur atque examinentur canonica conſcripta: quatenus incongruitatem ejus & inconſonantiam, quam cum patrum vel ſynodorum confeſſione habere dignoſcitur, ordinabiliter intendamus, atque omnibus rationabiliter oſtendamus pro tuitione catholicæ eccleſiæ, hoc videlicet ſequenti celebrantes ſecretario; utpote præſente uſque ad terminum nobis querulantium Domino auxiliante effecto.

Ἐκλογὴν εἰν ἁγίῳ ἀντίγραφον αὐτῶν.

ΠΡΑΞΙΣ Γ'.

Ἐν ὀνόματι κυρίου Θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, βασιλεύοντος κυρίου Κωνσταντίνου τοῦ εὐσεβεστάτου Αὐγούστου ἔτους ἐνάτου, τῇ πρὸ δέκα ἕξ καλανδῶν Νοεμβρίων, ἰνδικτιῶνος ὀγδόης.

Παρεδρεύοντος, καὶ τοῦ λοιποῦ.

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τῆδε Ῥωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Διὰ Σιὼν οὐ σιωπήσομαι, καὶ διὰ Ἰερουσαλὴμ οὐ κοπάσω, ἕως ἂν ὁ ἱερὸς Ἡσαΐας, ἵνως ἂν ἐξέλθῃ εἰς φῶς ἡ δικαιοσύνη μου, καὶ τὸ σωτήριόν μου ὡς λαμπὰς καυθήσεται. τῆς οὖν καθολικῆς ἐκκλησίας, ἥτις ἀληθὴς ὑπάρχει Σιὼν καὶ πόλις τοῦ ὑπουρανίου βασιλέως Χριστοῦ, ἐναντίως πολεμηθείσης χρόνοις ἐκτὸς τῆς ἀποστολικῆς τῆς λόγῳ τῆς πίστεως, καὶ οὔτε τὸν φοβηθέντων, οὔτε μὴν ἀνθρώπων ἀναπεσόντων· ἀλλὰ ἀκόμη πονουμένης καὶ χρεικὰ τοῦτο καὶ καινοτομικὰς παρεισάκτους, χρῆναι πάντων ἐκείνους ἐγγράφως καὶ ἀγράφως ὑποτιθεμένων ἀκόντως, καὶ μαστιγουμένων διορθώσασθαι τὰ οἰκεῖα, καὶ ἀποπαῦσαι τοῦ ἀνόμου, ὡς ἐν τῇ ὑποτομῇ τοιαῦτα ἀνεπιτήδεια φαίνεται, ὅτε τὰ λείποντα καὶ ἀναφορὰν τῆς θειοτάτης ὑπεκύπτων καὶ ἡγουμένων· τῷ ἀποστόλῳ παρηγοροῦντος ἡμῖν, ὅτι αἱρετικὸν ἄνθρωπον

SECRETARIUS III.

D

In nomine Domini Dei Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, imperii domini Conſtantini piiſſimi Auguſti anno nono, ſub die decimo ſexto Calendas Novembris, indictione octava.

PRæſidente ſancto ac beatiſſimo, &c. *ut Secretario primo.*

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Propter Sion non tacebo, & propter Jeruſalem non E *quieſcam*, dicit beatus Iſaïas, *donec egrediatur ut ſplendor juſtus meus, & Salvator meus ut lampas accendatur.* Profecto catholicæ eccleſiæ, quæ vera conſiſtit Sion, & civitas Chriſti cælorum regis, per tot annorum ſpatia expugnata ab adverſantibus verbo fidei, qui neque Deum timent, neque hominem reverentur: ſed incaſſum perducentibus pias & canonicas de hoc verbo doctrinas, dum & a diverſis tantiſque in ſcripto & ſine ſcripto conteſtationibus invitati fuiſſent corrigere propria, & ſepelire hæreſim, ſicut & per anteriorem cognitionem luculentius demonſtratum eſt, tam per libellos, quamque per ſuggeſtiones reverentiſſimorum ſacerdotum & venerabilium abbatum: Apoſtolo proteſtante nobis, ut hominem hæreticum

Iſa. lxii.

Tit. iii.

ACTIO 8ZU SECR. III. ANNO CHRISTI 649.

post primam & secundam correptionem evitare debeamus, scientes quia subversus est hujusmodi, & delinquit proprio judicio condemnatus; nullo modo oportet nos deinceps tacere aut quiescere, ne quo modo iniqui judicemur, odibilem Deo pacem amplectentes: quoniam scriptum est: *Zelavi in peccatoribus, pacem peccatorum videns:* & dicatur etiam de nobis: *Sacerdotes mei contempserunt legem meam, & polluerunt sanctuaria mea: inter sanctum & profanum non habuere distantiam, & inter pollutum & mundum non intellexerunt.* Sed consurgere cum Deo, & consistere prompte ei, induentes arma spiritus adversus malignantes contra fidem ejus, ut approbemus spiritus sapienter, id est, verba illorum, si ex Deo sunt. Scriptum est enim in Jeremia: *Probatorem dedi te in populo meo robustum, & scies, & probabis viam eorum.* Multa namque nobis necessaria est vigilantia, & tantum divinæ sapientiæ discretionis, quæ occulta tenebrarum revelat, ad requisitionem hujusmodi rei & scrutationem: quoniam latet quodammodo & absconditur, vixque comprehenditur dolosa exsistens malitia: pro eo quod sibi pietatem callide blandiatur, ut valeat scrutantium mentem latere. Quod utique sciens beatus apostolus, ait: *Nam hujusmodi pseudo apostoli, operarii subdoli, transfigurantes se in apostolos Christi. Sed non mirum? ipse enim satanas transfigurat se velut angelum lucis: & non mirum, si ministri ejus transfigurentur, veluti ministri justitiæ: quorum finis secundum opera eorum.* Et Dominus in hoc præmuniens nos, ait: *Attendite a falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces: a fructibus eorum cognoscetis eos.* Ergo ad ipsum ex toto corde referentes ante omnia super tali quæstione deprecationem: & dicentes cum David: *Revela oculos meos, & considerabo mirabilia de lege tua: lucerna enim pedibus meis.* [a] Quoniam sicut ait beatus Daniel propheta, *sapientia & fortitudo ejus sunt: dat sapientiam sapientibus, & scientiam intelligentibus disciplinam. Ipse revelat profunda & abscondita, & novit in tenebris constituta, & lux cum eo est: quia sapientiam & fortitudinem dedisti mihi, & ostendisti mihi quæ rogavi te.* Cum ope divina, uniuscujusque personæ conscripta, qui propter novitatis commentum accusati sunt, de venerabili nostro scrinio obsecundantibus nobis ordinabiliter offerentibus, solertius intendamus.

Psalm. 72. Ezech. 22. 2. Joan. 4. Jer. 6. Matth. 7. Psalm. 118. [a] Adde ex Græco, lex tua, & lumen semitis meis. Dan. 2.

Sergius reverentissimus episcopus Tempsanensis ecclesiæ, dixit:

Secundum vestram apostolicam interlocutionem omnibus nobis cum ope divina hæc præsidentibus paratis ad requisitionem hujusmodi rei, si placet vestræ beatitudini, Theodori quondam Pharanitæ episcopi in primis offerantur nobis conscripta, quoniam: sicut nostis, beatissimi, hunc primum esse auctorem hujusmodi novitatis per sua hæretica conscripta, præsens Stephanus reverentissimus episcopus Dorensis in proprio libello asserüit, quod & omnibus manifestum est. Oportet ergo, si placet, cum [b] acribia & in hoc ordinem conservari gestorum.

[b] Vide, diligentia.

Universi sanctissimi episcopi dixerunt:

Competenter Theodori Pharanitæ quondam episcopi in primo loco expetiit conscripta ad nostram cognitionem deduci Sergius reverentissimus coëpiscopus noster: sic namque & sequentium ordinabiliter examinabitur requisitio, nulla confusione per quamdam præposteritatem gestis inserta.

καὶ σπεύδω ἡ δικαίως ποιῆσαι παρεπιδ· οἶδας ὅτι ὀξυ- A
ρροπὸς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀκαρπότερος· οὐ δέον
ἡμᾶς, ὡς λέληθεν, παρεκκοπῆναι ἐν ἡ ἡσυχίᾳ, ἵνα μὴ ὡς
ἔσομεν κριθῶμεν, τῷ τοῦ Θεοῦ μισοῦντι εἰρήνην εἰρηνεύον-
τες· φασὶ γάρ· ἐζήλωσα διὰ τοὺς ἁμαρτωλοὺς
θεωροῦν· καὶ ῥητῶς καὶ αὖθις ἡμῖν· οἱ ἱερεῖς αὐτῆς ἠθέτησαν νό-
μου μου, ἡ ἐβεβήλωσαν τὰ ἅγιά μου· διεμέτρουν βεβήλου ἡ κ-
νοῦ οὐ διέστελλον, διεμέτρουν ἀκαθάρτου ἡ καθαροῦ οὐ διέστελ-
λον· ἀλλὰ συνιστάμεθα τῷ Θεῷ καὶ συμπαρίστασθαι σπουδά-
μενοι αὐτῷ, τῷ πανοπλίαν ἐνδεδυμένῳ τὸ πνεῦμα τῆς ἀλ
παραβάλλοντας κατὰ τῶν αὐτοῦ πάντων, οἷς τὸ δυσμενίζειν ἐμφρό-
νως τὰ πνεύματα, δοκιμάζειν ἐκείνου λόγους, εἰ ἐκ τοῦ Θεοῦ
εἰσι. γέγραπται γὰρ ἐν τῷ Ἱερεμίᾳ· δεδωκά σε λαοῦ
δεδεμισμένου, ἡ χωνευτὴν ἐν τῷ δοκιμάζειν με τὰς ὁδοὺς αὐ-
τῶν. πολλῆς γὰρ ἡμῖν ὑπαρχούσης χρείας, ἡ μόνης τῆς ἐκ πα-
ρόντος σοφῆς διακρίσεως, τῶν τὰ κρυπτὰ τῶν σκότους ἀποκαλύπτου-
σης, εἰς ἐξέτασιν τοῦ ζητεῖσθαι ἡ ἔρευναν· ἐπειδὴ λανθάνει πως
καὶ δραπετικὸς διαφόρως πῶς ἡ ὕφαλος ἡ κακία, ἐξ τὸ
πανούργως αὐτὴν ὑποκρίνεσθαι τὸν διώκοντα, φύσ τὸ λαν-
θάνειν τὸν τοῦ ἐρευνᾶσθαι ἐξέτασιν. ὅσπερ οὖδὲς καὶ ὁ μέγας
ἀπόστολος ἔλεγεν· οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι,
μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ. ἡ οὐ θαυμαστόν. αὐ-
τὸς γὰρ ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός· οὐ μέ-
γα οὖν, εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται εἰς διάκο-
νον δικαιοσύνης. ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. ἀλλὰ
καὶ ὁ κύριος ὑμῶν πάλιν ἀσφαλιζόμενος ἡμᾶς ἔλεγε· φυλά-
χεσθε ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν B
ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἅρπαγες· ἀπὸ τῶν
καρπῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. ναὶοῦν ἐκ ταύτης καρδίας
ἀναπεπάμεθα τῷ αὐτῷ Θεῷ ἅπαν φρόνημα. ἡ εἰπόντες μα-
τὰ τοῦ Δαυΐδ· ἀποκάλυψον τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ κατανοήσω
τὰ θαυμάσιά σου ἐκ τοῦ νόμου σου· λύχνος γὰρ τοῖς ποσί μου
ὁ νόμος σου, ἡ φῶς τοῖς τρίβοις μου· ἵνα αὐτῷ θῶ, ὡς φη-
σὶν ὁ Δανιὴλ, ὅτι σοφία καὶ ἰσχύς· καὶ αὐτὸς δίδωσι σο-
φίαν τοῖς σοφοῖς, καὶ φρόνησιν τοῖς εἰδόσι συνίειν. αὐτὸς ἀπο-
καλύπτει βαθέα καὶ ἀπόκρυφα, γινώσκων τὰ ἐν τῷ σκότει· ἡ
τὸ φῶς μετ' αὐτοῦ ἐστι θεῷ· ἵνα σοφίαν καὶ δύναμιν ἔδωκάς μοι,
καὶ ἐγνώρισάς μοι ἃ ἠξίωσα παρ' σου· φέρε σοὶ ὑπακοὴν
θεοῦ, τῷ ἐκείνου θεῷ ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν οἰκοδόμητον
σοφίαν καταλήψει συλλεχθῆναι, ἵνα πλειόνων σοφιζόν-
των ἀπόξηρ ἐν ἐξυπηρετοῦμεν τοῖς ὑπομένουσιν.

Σέργιος Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Θενφανῶν, εἶπεν·

Κατὰ τὴν ὑμετέραν ἀποστολικὴν ἐμφάνειαν πάντων ἡμῶν
ἑτοίμων ἐχόντων σὺν τῇ θείᾳ ἐπικλήσει, σὺν ἀμαυ-
τοῦ Θεοῦ, τῷ παρόντι συνεδρεύοντι, εἰ δοκεῖ τῇ ὑμετέρᾳ
μακαριότητι, τὰ Θεοδώρου συγγράμματα τοῦ τῆς Φαρὰν ἐπι-
σκοπεύσαντος ἐχθέσθαι ἡμῖν ἐν πρώτοις· ἐπειδὴ οἶδεν, ὡς ἴσθι,
μακαριότητι, πρωτοκάθεδρον τὸν ἐπόντα κατηγορίαν ἐν τοῖς
ἁπάσι αὐτοῦ λογοκαφίαις ἐπίγνωσιν ἐν τῷ αἰτίῳ λαβεῖν Στέ-
φανος ὁ ἐπόντος ἐπίσκοπος Δώρων· ὅπερ ἡ πᾶσιν ἐπάρχῃ κα-
τάδηλον. δίον οὖν, εἰ συναρέσκει τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι,
μετὰ τῆς ἀκριβείας ἡ τὸν τάξιν ἡμῖν ἐν τούτῳ φυλαχθῆναι τῷ
πρωτοθρόνῳ.

Πάντες οἱ ἁγιώτατοι ἐπίσκοποι, εἶπον·

Πρωτόθρονος τοῦ Θεοδώρου τῷ τῆς Φαρὰν ἐπισκόπου συγγρα-
φὴν ἔχοντα κατὰ πρώτην τάξιν ἀρχαίως θεὸς ὑμετέραν ἐμφά-
γνωσιν ὁ Στεφανὸς ἡμῶν συλλειτουργὸς Σέργιος· οὕτω γὰρ ἀκο-
λούθως καὶ ὁ τῆς μακαριότητος λόγος αἰρεῖ κατὰ τάξιν ἐξετα-
σθήσεσθαι, μηδεμιᾶς συγχύσεως ἐν τῇ ἀκριβείᾳ τῶν ἐπὶ
ἐπεισαγούσης τῶν πραγμάτων.

ANNO CHRISTI 649.

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς Ρωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Κατὰ τὴν αἴτησιν τῆς παρούσης ἁγίας συνόδου, προσλάβων Θεόδωρον τὸν τῆς Φαρὰν ἐπισκόπου ἀφ' ἧς ἐβιάσθη παρενεγκεῖν τοῖς ἀφιλτάτοις, τὰ βίβλια.

Θεοφύλακτος πριμικήριος τῆς νοταρίων τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, εἶπεν·

Κατὰ τὸν κέλευσιν τῆς μακαριότητος ὑμῶν, Θεόδωρον τὸν ἡμέτερον τῆς Φαρὰν ἐπισκόπου, τὸν βίβλον κομίσας, μετὰ χεῖρας ἔχω ἃς τὰ προστάξητε.

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς Ρωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Τὰ βίβλια Θεοδώρου τοῦ τῆς Φαρὰν ἐπισκόπου ληφθέντα· καὶ ἀναγνωσθέντα κατὰ τοὺς ἐκφωνηθέντας αὐτῷ κεφαλαίῳ καὶ σημειωθέντας τόπους, ἐν οἷς ἐκεῖνος τὴν ἐπὶ τῇ οἰκονομίᾳ Χριστοῦ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν οἰκείαν ὁμολογίαν πεποίηται.

Καὶ λαβὼν Θεόδωρος νοτάριος βεγιωνάριος τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, ἐκ τῆς Ρωμαίων ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἑρμηνεύθεντα φωνῆς, ἀνέγνω·

Θεοδώρου τοῦ ἡμετέρου ἐπισκόπου τῆς Φαρὰν, ἃ τῷ λόγῳ τῆς χαράξεως παρ' αὐτοῦ ἐκείνῳ Σέργιον τὸν ἡμέτερον ἐπίσκοπον τῆς Ἀρσινοΐτου τῆς Αἰγυπτιακῆς ἐπαρχίας.

Πᾶν ὃν οὖν ἐγράψατο ἢ ἐποίησε, ἢ ἐνήργησε ὁ κύριος ἡμῶν καὶ αἰσθητῶς καὶ αἰσθητικῶς καὶ ὅλως καὶ ὑπερφυῶς· καὶ οὕτως αὐτοῦ εἷς ὅλου καὶ ἑνὸς, μία ἐνέργεια τοῦ λόγου, τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦ αἰσθητικοῦ καὶ ἐργανικοῦ σώματος, τὰ πάντα ἀληθῶς.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Ἐπειδὴ φρονοῦμέν τινα θείαν καὶ σοφωτάτην οἰκονομίαν ὕπνον καὶ πόνον καὶ πεῖναν καὶ δίψαν φυσικὰ ἐκεῖνον καὶ ἀνενδότως, καὶ μᾶλλον ἀληθῶς, καὶ πῶς οὐ δώσομεν αὐτῷ καὶ ἡμεῖς τῇ παιδευτῇ καὶ πανσόφῳ τοῦ λόγου ἐνεργείᾳ φυσικῶς, κατὰπάθειαν μίαν τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑνὸς Χριστοῦ ἐνέργειαν φανερῶς.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Ἱκανῶς οἶμαι πεφάνται ἡμῖν ὁ λόγος διὰ τῆς ἀκριβείας ἐν πᾶσι ἅπερ ἐγράψατο περὶ τοῦ ἀληθοῦς Χριστοῦ ἢ τοῦ Θεοῦ, ἢ τῆς ψυχῆς, ἢ τοῦ σώματος ἢ τοῦ συναμφοτέρου, ψυχῆς λέγω καὶ σώματος, μονολλοῦς ὅλου καὶ ἀδιαιρέτως ἐκφερόμενα, ἀρχόμενα μὲν ἢ ὡσεὶ ἀπὸ πηγάζοντα ἐκ τῆς τοῦ λόγου σοφίας καὶ ἀγαθότητος ἢ δυναμέως, διὰ μέσης νοερᾶς ψυχῆς, καὶ σώματος φρονίμου· καὶ διὰ τοῦτο μία ἐνέργεια ὅλου εἰς ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ πάντα καὶ πάντα, ἢ ἐνέχθησαν.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Ἐχομεν ἄρα ἐκ τούτων σαφῶς, ὃν ἔγραψε Θεοῦ λόγον ὅλον εἶναι Χριστοῦ ἢ ἀκούομεν ἢ πιστεύομεν, ἀπὸ τῆς πάλαι φύσει ὑφεστηκότα, ἀπὸ ἢ τῆς ἀνθρωπίνης καὶ κατὰ τοῦτο μίαν ἐνέργειαν, τοῦτον τῆς θεότητος αὐτοῦ ἢ τῆς ἀνθρωπότητος δηλοῦς σώματος.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Ὡς ἂν πᾶσιν πῶς ἀνθρώπων ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους

A

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

ACTIO DECIMA. III.

Juxta ſupplicationem hujus ſancti concilii, codex Theodori Pharanitæ quondam epiſcopi per eos, quorum intereſt, nihilominus offeratur.

Theophylactus primicerius notariorum apoſtolicæ ſedis, dixit:

Secundum juſſionem beatitudinis veſtræ, Theodori Pharanitæ epiſcopi codicem afferens, præ manibus habeo: quid præcipitis?

B

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Codex Theodori quondam Pharanitæ epiſcopi ſuſcipiatur: & loca quæ prænotata ſunt, in quibus ille de diſpenſatione Chriſti magni Dei & Salvatoris noſtri propriam confeſſionem inſtituit, lectioni vulgentur.

Et accipiens Theodorus notarius regionarius apoſtolicæ ſedis, de Græco in Latinum interpretatum, relegit in his.

C

Theodori quondam epiſcopi Pharanitæ, de ſermone ſcripto ab eo ad Sergium quondam epiſcopum Arſenoitanum Ægyptiaci tractus.

Theodori Pharanitæ hæretici ſcripta.

Quidquid igitur ſcribitur dixiſſe aut operari Dominum, per ſenſum & intellectum & ſenſibilia & dixit & operatus eſt: & hæc ita, utpote de toto, atque unius una operatio Verbi, intellectus, ſenſibilis & organici corporis, omnia dicenda ſunt.

Ejuſdem de eodem [a] verbo.

[a] Libro ſive oratione.

Ergo quia præcipue per quandam divinam & prudentiſſimam diſpenſationem, ſomnum & laborem, eſuriem & ſitim ſuſcepit quando voluit, quam maxime merito & in his motum & quietem validiſſima & prudentiſſima operationis Verbi applicamus, ac per hoc unam unius ejuſdemque Chriſti operationem fatemur.

Ejuſdem de eodem verbo.

Sufficienter, ut arbitror, per requiſitionem ſermo nobis aperuit, quoniam omnia quæ ſcribuntur de Domino Chriſto, ſive de Deo: ſeu anima, ſive corporis, ſive utriuſque, anima dico & corporis, ſint: ſingulariter ac indiviſe agebantur: incipientes quidem & ac ſi de fonte ſapientiæ Verbo & bonitatis vel virtutis, mediante intellectuali anima & corpore, procedentes: & propterea E *una operatio totius, ſicuti de uno eodemque Salvatore noſtro hæc omnia exiſtunt atque dicta ſunt.*

Ejuſdem de eodem verbo:

Profecto habemus in his inculenter, quoniam opus Dei eſt omnia, quanta in Chriſto audimus & credimus, ſive divina natura appertinens, ſive humana: & propterea una operatio hæc divinitatis ejus & humanitatis pie nominata ſunt.

Ejuſdem de eodem verbo.

Ut eſſet omnis incarnatio ab initio uſque in finem, &

ACTIO ERU SECR. III. ANNO CHRISTE 649.

quantacumque parva & magna ejus, sunt una secundum veritatem altissima & divina operatio.

A καὶ ὅσα ἑαυτῆς μικρά τε καὶ μεγάλα, μίαν ἁπλῶς ὑφιστάναι τὴν τοῦ θείου ἐνέργειαν.

Ejusdem de sermone, quem fecit in interpretationibus paternorum testimoniorum.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ λόγου, οὗπερ ἐποίησεν εἰς τὰς ἑρμηνείας τῶν πατρικῶν χρήσεων.

Divina vero voluntas, qua & ipsius Christi: quoniam ipsius voluntas una est, & haec divina.

Τὸ δὲ θεῖον θέλημα, ὅπερ ἴδιόν ἐστι τοῦ Χριστοῦ· ἐπεὶ γὰρ καὶ τὸ θέλημα ἓν ἦν, ἡ θεία δηλονότι.

Ejusdem de eodem sermone:

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Per hac igitur sine quadam difficultate discernitur, quoniam omnia quae salutifera dispensationis sunt, sive divina seu humana de Salvatore nostro Christo dicuntur, B *initium a divinitate, utpote permissum & exordium accipiebant: mediante autem intellectuali & rationali anima, ministrabantur a corpore: sive mirificam quandam dixeris virtutem, seu naturalem quemdam hominis motum, id est, veluti cibi desiderium, somnum, laborem, & dolorum participationem, tristitiam, & afflictionem: quae passiones* [a] *secundum visitationem nominum ex consuetudine nuncupantur: specialiter autem naturalis motionis propria per animatum & sensibile animal exsistunt. Sed ipsa quae specialiter sunt & dicuntur passiones, utpote crux, mortificatio, figura, livor, cicatrices, sputa, colaphi: omnia haec recte & merito una unius ejusdemque Christi operatio nominabitur.*

[a] Lege, visitationem.

Διὰ τούτων ἄρα χωρὶς πάσης ἀμφιβολίας παριδύομεν ὅτι πάντα τὰ τῆς οἰκονομικῆς αἰτιατικῆς, εἴτε θεῖα εἴτε ἀνθρώπινα, εἰρημένα περὶ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ ἀπὸ μὲν τῆς θεότητος ἀρχοντικῶς μὲν, ὡς τῷ θεῖον· εἶναι γὰρ τοῦτο τὸ ἴδιόν τε καὶ τὸν αἰτιατὸν ἐπιμαρτύρεται· διὰ μέσης δὲ τῆς νοερᾶς καὶ λογικῆς ψυχῆς ὑπουργοῦντα τοῦ σώματος, εἴτε δυναμικήν τινα φύσεως δύναμιν εἴποις, εἴτε φυσικήν τινα τοῦ ἀνθρώπου κίνησιν, οἷον τροφῆς ἔφεξιν, ὕπνον, κάματον καὶ πόνων ἀνάπλεω, λύπην καὶ ἀθυμίαν· ἃ καὶ πάθη κατὰ σύγχυσιν ὀνομάζειν ὡς τῆς συνηθείας φέρουσι χωρίς δὲ φυσικῆς κινήσεως ἔμψυχόν τε καὶ αἰσθητικὸν ζῷον ὑφίστασθαι. καὶ αὖτε δὴ ἅπερ κυρίως ἴδιά τε καὶ λεγόμενα πάθη, ὁ σταυρὸς, ὁ νεκρωσις, οἱ μώλωπες, ὁ σπιλὸς, αἱ καθηλώσεις, τὰ ἐμπτύσματα, ῥαπίσματα. πάντα ἕνα τοῦτα ἐρεῖς ὀρθῶς καὶ δικαίως καὶ θεῖα μίαν καὶ τὴν αὐτοῦ εἶναι ἐνέργειαν.

Ejusdem de eodem sermone.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

C

Intelligantur ergo a nobis modis omnibus omnia quae sunt humanitatis Christi Salvatoris, divina & salutifera secundum veritatem operatio.

Νοείσθω οὖν ἡμῖν ὡς πάντως ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ ἀνθρώπινα, μὰν θεῖα τε καὶ σωτηρίου ὄντα ἐνέργεια.

Ejusdem de eodem sermone.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Ex his namque omnibus atque similibus bene & maxime juste una Dei operatio, cuncta propria humanitatis, credatur atque dicatur.

Graeca habet in VI. Synodo cap. XIII.

Ἐκ τούτων γὰρ πάντων καὶ τῶν τοιούτων καλῶς καὶ μάλιστα δικαίως μία τοῦ θεοῦ ἐνέργεια πάντα τὰ ἴδια τῆς ἀνθρωπότητος πεπιστεῦσθαι καὶ λέγεσθαι.

Ejusdem de eodem sermone.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

D

Quoniam nostra quidem anima non est tanta virtutis, ut & naturales corporis proprietates a se vel ab eo projiciat: sed neque domina in tantum visa est rationalis anima proprii corporis, ut etiam coherentis sibi & conjuncti tumidam molem (quod Graeci dicunt oncon) atque defluxionem, [a] *vel colorem obtineat, & foris hac constituat cum aliquando: quae omnia in dispensatione Salvatoris nostri Jesu Christi & dicta & facta sunt, in divino & in vivifico corpore exsistunt. Nam sine tumore, (ut ita dicatur) incorporaliter sine distinctione processit ex utero, & sepulcro, & januis, & cum super solum maris deambulat.*

[a] Gr. vel colorem superet & hinc hos corpus aliquando constituat.

Matth. 14.

Ἡ μὲν γὰρ ἡμετέρα ψυχὴ οὐ τόσους ποιούς δυνάμεως εἶναι, ἵνα καὶ τὰς φυσικὰς τοῦ σώματος ἰδιότητας ἐξ αὐτῆς τε ἢ ἀπ' ἐκείνου ἀποκαθαίρῃ· ἀλλ' οὐδὲ τοσοῦτον ὤφθη ἡ λογικὴ ψυχὴ τοῦ ἰδίου σώματος, ὅς τι ἢ τῇ κατ' αὐτὴν ἢ συμφυᾶ αὐτῇ, ἕλκειν ἢ ῥοῦς ἢ χρώματος ὑπερτείνειν, ἢ ἔξω τούτων αὐτὸ καταστῆσαι ποτέ· ἅπερ ἅπαντα κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ, καὶ ἰσάντα καὶ γεγόνοτα ἐν τῷ θείῳ ἢ ζωοποιῷ σώματι. καὶ γὰρ ἄδηλως, καὶ οἷον εἰπεῖν ἀσωμάτως φοιτῆλθεν ἄνθ' ἡμῶν, ἐκ μήτρας, ἢ μνήματος, καὶ θυρῶν, καὶ ὡς ἐπ' ἴδαφους τῆς θαλάσσης πεζεύσας.

Ejusdem de eodem sermone.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

E

Oportet igitur ita sapere & dicere nos omnia, quae in incarnatione Salvatoris Christi dicuntur esse, unam scire operationem esse, hujus autem opificem & creatorem Deum Verbum; organum vero, humanitatem consistere. Ergo quaeque velut de Deo aut humane de ipso dicuntur, omnia una operatio est Verbi divinitatis.

Δεῖν οὖν ὅλως οὕτω φρονεῖν τε καὶ λέγειν ἡμᾶς πάντα τὰ κατὰ τὴν σαρκώσιν τοῦ τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ ἱστορούμενα, ὅτιπερ μίαν γνώσεσθαι ἐνέργειαν, τοῦτο δὲ ποιητὴν καὶ δημιουργὸν τὸν Θεὸν λόγον· ὄργανον δὲ τὴν ἀνθρωπότητα, πάντα οὖν ὡς Θεοῦ πάντ' ἀνθρωποπρεπῶς περὶ αὐτοῦ λεγόμενα πάντα, ἐνέργειά ἐστι τῆς τοῦ λόγου θεότητος.

Martinus sanctissimus ac beatissimus episcopus sanctae Dei ecclesiae catholicae atque apostolicae urbis Romae, dixit:

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τῆδε Ρωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν.

Proverb. 16.

In Proverbiis scriptum est: *Contritionem praecedit*

Ἐν τοῖς παροιμίαις γέγραπται. πρὸ συντριβῆς ἀνίησι ὕβρις,

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO VIII. SECR. III.

ὕβρις· σοὶ δὲ πάντως, καταφρονητὰ· παίσεται γὰρ ἀνὴρ ζη- A *superbia, & ante ruinam exaltatur ſpiritus. Qui inſi-*
μωθήσεται· ἐὰν δὲ λυμήνηται, ἢ πάλιν ψυχὴν ἑαυτῷ σεσάθηκε. *piens eſt, ſuſtinebit damnum: & cum rapueris, aliud*
ὅπερ ἤδη τῶν ἀποστολικῶν αὐτοῦ γραμμάτων ἢ τῶν Θεοδώρου *apponet.* Quod & in Theodorum Pharanitarum quon-
τοῦ τῆς Φαρὰν ἐπισκόπου συμβὰν διείληφεν, δόξαν τοῖς ἀνεύ- dam epiſcopum per ejus conſcripta, quæ nobis relecta
θυνος ὑπάρχειν τοὺς οἰκείους σφαλῶς ἐξ αὐτοῦ πλάνης· ſunt, evenille cognoſcimus: qui imprudenter putavit
ἀλλ' οὐκ ἀκέραίου ἢ πατρικῆς διδασκαλίας αὐτοῦ προσενε- rectam eſſe ſuam opinionem, & proprio videlicet er-
χθείσης· ἐδεῖ γὰρ ἄφρονος, ἐκβολὴ ἑαυτοῦ, καθὼς γέγραπται· rore: non enim per probabilem & paternam doctri-
καὶ ὅπως ἐδεῖ διακοῦσαι ἐφ' ἑαυτὸν ὄντας ἀνδρί, τὰ μέλη πλάσσειν nam ab eo prolatam. Quoniam, ſicut ſcriptum eſt,
αὐτοῦ βλέπει εἰς πτῶμα ἕδρυ. διὸ καὶ εἰς χάρτης ἀμαίτων *Via ſtulti recta in oculis ejus: & ſunt via quæ videntur*
φρὶν ἀκαπέλλου ἤδη τῆς ἐξ ἑτέρου ἀναιρέσεως, ἀφίλιός αὐ- *homini juſta, noviſſima autem earum deducunt ad mor-*
τοῦ ἡ ξυρὶς αὐτὸς ἑαυτὸν ἐξ ἀρχάρων ἀποδείξαν· οἷς οὐκ *tem.* Propterea ſicut fenum ædificiorum, quod priuſ- *Proverb. xv. Proverb. xiv. & xvi.*
ἐπῆρται, ἀλλ' αὐθὲν ἔχον τῆς ἀσεβείας τὸ ἔλλιχνον. πατὰ γὰρ quam ex aliorum everſione evellatur, areſcit; ſine ſtir- *Pſalm. xxxvi.*
πρόσωπον τῆς θεότητος ἢ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ μίαν ὑπάρ- pe atque aridas illis, quibus ſcripſit, eaſdem manife-
χειν ἐνέργειαν πλὴ ὑπάρχης, οἷς ἀπέγραψε, διαβάλλεται αὐτὸς ἑ- ſtavit, utpote non ex alio, ſed a ſemetipſo habens im-
αυτὸν, κατὰν τοῦτον, οἷα ἀνθρωπαρχήσιλλον τοῦτο εἰδέναι· ἤδη τὸ pietatis reprehenſionem: quia omnimodo deitatis &
λέγειν αὐτὸν ἐγχείρειν, πάντα τὰ κατὰ τὴν ἀνθρώπησιν αὐτοῦ B humanitatis Chriſti unam eſſe operationem, ſicut au-
τῶν σωτῆρος Χριστὸν ἐνεργούμενα, δίαν μίαν γινώσκειν ἐνέργειαν· diſtis, reverentiſſimi fratres, definiendo, & hanc con-
τοῦτος δὲ ποιητὴν ἢ δημιουργὸν τὸν Θεὸν λόγον. ἐὰν οὖν ποι- ditam, utpote creatam confeſſus eſt: aſſerens in ſcri-
ητὴς ἢ δημιουργὸς αὐτὸς ὁ Θεὸς λόγος ὢν, ὡς ἐπράπατο, pto, omnia quæ in humanitate Salvatoris Chriſti di-
κτιστὸν ὅλωσιν κατ' οὐσίαν ὅλ. κτιστὸν γὰρ ἔσται τὸ κατὰ δη- cuntur, oportere unam operationem ſcire: opificem
μιουργίαν ὑπὸ τοῦ λόγου γενόμενον· εἰ δὲ κτιστὴν αὐτοῦ ὑπάρ- autem ejus & creatorem, Deum Verbum. Ergo ſi opi-
χειν ἐνέργειαν τοῦ Χριστοῦ πλὴ ἀνάρχου, φανερὸς σαὶ Ἀρείου καὶ fex ejus & creator Deus Verbum, ſicut ipſe aſſerit,
Νεστορίου τῶν ἀσεβῶν κτισματολάτρης ὄδε, ὡς μόνον κτιστὸν exſiſtit, utique ſecundum ſenſum ipſius condita eſſe
σαὶ οὐκέτι καθ' ἑαυτὸν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἄκτιστον σαὶ ἡμῖν dignoſcitur. Quoniam omne quidquid per conditio-
τὸν αὐτὸν ἐνέργειαν. τοιοῦτον, ὡς τοῦ Θεὸν φύσει καὶ ἀληθῶς nem Verbi fit, creatura eſt ſine dubio. Si autem con-
φύσει τὸν αὐτὸν, ἀλλ' ἀληθῶς μόνον ψιλόν· ἄκτιστος γὰρ κατὰ diram eſſe operationem Chriſti ille definit, apertiſſi-
φύσιν οὐκ ὄδε, ὁ ἄκτιστον κατὰ φύσιν οὐκ ἔχων ἐνέργειαν. me cum Ario & Neſtorio impiiſſimis creaturæ cultor
arguitur: eo quod tantum conditum cum illis & ſe-
cundum illos, non autem & increatum nobiſcum
eumdem confitetur: hoc eſt, non ut Deum naturali-
ter & hominem eumdem, ſed tantum hominem purum; quoniam ſecundum naturam increatus non eſt, qui
increatam naturaliter non habet in ſe operationem.

Οὕτω τοίνυν ἑαυτοῦ ῥήσεσι δι' ἑαυτοῦ δέξαι ἀπάτης ἴσλιν οὖσαν C Ita igitur per ſuas voces propriam ille profeſſionem
ἐπιδέξιν, ἢ ἐν αὐτῷ πληρώθῃ τὸ εἰρημένον. παρανομίαι ἄνδρα inanem & vacuam demonſtravit, ut & in eo imple-
ἐκβάλουσι, σχοινίοις δὲ τῆς ἑαυτοῦ ἁμαρτιῶν ἕκαστος σφίγ- atur quod dictum eſt: *Iniquitates ſuæ capiunt impium,*
γεται. οὗτος πλάνης μετὰ ἀναιδείστου. ὅτι τῆδ' ἐν δημοσίᾳ ἢ *& funibus peccatorum ſuorum conſtringitur. Ipſe morie-*
ψιλῇ σοφίᾳ, τὸ Χριστοῦ τῶ Θεοῦ βλασφημούμενον μυστήριον *tur, quia non habuit ſcientiam.* Hic defecit cum im-
καὶ οὐ μετὰ τούτων μόνον, ἀλλὰ ἢ τῆδ' ἐν φαντασίᾳ τοῦτο με- prudentibus, id eſt, cum eis qui in diviſione & [a] pura
σιτήσαι παρανοεῖσθαι, Μάνητος λέγω, καὶ Ἀπολιναρίου, ἢ convictione Chriſti Dei blaſphemant myſterium: & *a Ex Græco legi*
Σεβήρου τῆδ' αἱρετικῶν, ἤδη τῶ λόγῳ αὐτὸν τοῦτον ἐν τοῖς ἑαυτοῦ non ſolum cum his, ſed etiam cum eis qui in phan- *pura conjunctione.*
γράμμασιν, ὡς ἀναπτύξαν· ἃ μὲν γὰρ ἀμετρίᾳ ψυχῇ, οὐ πάντα taſmate hoc myſterium imprudenter delirare noſcun-
πάντως δυνάμεως εἶναι, ἵνα καὶ τοῖς φυσικοῖς τῶ σώματος tur, hoc eſt, Manete, Apollinare, & Severo, nefandiſſi-
ἰδίοτησι ἐξ αὐτοῦ τε καὶ ἑαυτῆς ἀπολαύῃ· ἀλλ' αὐτὴ δυνάμει D mis hæreticis, per hoc quod aſſerit in ſuo conſcripto,
κυρίᾳ ὤφθη ἡ λογικὴ ψυχὴ τῶ ἰδίου σώματος, ὥστε ἢ τῆδ' κατ' ficut in præſenti audivimus, quoniam noſtra quidem
αὐτὸ ἢ συμφυῆ αὐτοῦ εἶναι καὶ ἑαυτῆς ἢ χρήσεως ἀπηρτῆσθαι, anima non eſt tantæ virtutis, ut & naturales corporis
καὶ ἔξω δοῦναι αὐτὸ καταστῆναί ποτε· ἅπερ ἅπαντα κατὰ proprietates a ſe vel ab eo projiciat: ſed neque domi-
τὴν οἰκονομίαν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἢ ἐγέρσεως ἢ na tantum viſa eſt rationalis anima proprii corpo-
ἀναστάσεως, ἐν τῷ Σώματι ἢ ζωοποιῷ σώματι· καὶ γὰρ ἄτυπος ris, ut etiam cohærentis ſibi & conjuncti tumorem
καὶ ἄδυν ἀπαθὴς ἀναμάρτητος, φαντάζεται ἀεὶ ἀμετρίας, ἀκ μήτρας, atque defluxionem vel colorem obtineat, & foris hæc
ἢ μνήματος, ἢ θυρῶν, ἢ ὡς ἐπ' ἐδάφους τῆς θαλάσσης πο- conſtituat idem corpus aliquando: quæ omnia in diſ-
ζίον. δῆλον γὰρ ὡς ἐν τούτοις τοῖς ῥήμασιν, αὐτὸν τὸ τῶ κυ- penſatione Salvatoris noſtri Chriſti & dicta & facta,
ρίου τοιοῦτος ἐψυχωμένον σῶμα καὶ τοῖς ἑαυτοῦ φυσικοῖς ἰδίοτησι in divino & vivifico corpore conſiſtunt. Nam ſine
ἀναιρῶ πατηλῶς· ἅπερ ἔξω δοῦναι αὐτὸ καταστῆναι, ὡς φασιν, tumore, & (ut ita dicatur) incorporaliter proceſſit
ἢ ἀπόλαυσιν ἑαυτοῦ δοῦναι, ὡς ἁπάντως χαρέφησαν. οἱ γὰρ ἀδύ- ſine diſtinctione ex utero, & ſepulcro, & januis, & *Matth. xx.*
νατος ἢ ἀναμάρτητος ἀκ μήτρας φοβῆλθη, καὶ τόπος θαλάσσης E cum ac ſi ſuper ſolum maris deambulabat. Apertiſſime
ἐπέβη φέρεσθαι, φαντασία τὸ βαδίζον καὶ φοβηχθὲν ἐδῶ. igitur in his verbis tam ipſum corpus Domini noſtri
ἀλλ' οὐ σπερματικῶς κατ' οὐσίαν Θεὸς· ἢ οὗτο Σώματι λογικῶ intellectualiter animatum, quamque & naturales ejus
ὁ τῆς παρθενίας ὑπῆρχε βλαστὸς, οὔτε μᾶλλον κατάσκεψιν εἶχον proprietates omnino amputare dignoſcitur, ſi foris
ὁ Θεὸς τῆς θαλάσσης ἐπὶ τῶ σαρκωθέντος Θεοῦ λόγου φάσμα- hæc, quæ ſuperius dicta ſunt, ipſum corpus, ut per-
τος. τὸ γὰρ ἀναμάρτητος καὶ ὅλως ἄχρι πάντως φοβηχθῆναι ἢ hibet, conſtituit; aut ſicut ille ſcripſit, ex ſe eaſdem
βαδίζειν, πῶν ἔχει Σώματος λόγον φέρε τὸ μὴ ἀμαρτάνειν τῶ projeciſſe dignoſcitur. Nam ſi abſque tumore & in-
Θεοῦ τὸν παρθενίαν, ἢ μὴ καταδύναι ἤδη τῶ βαδίσματος corporaliter ex utero proceſſit, & ſuper dorſum ma-
ἐν τοῖς ὕδασιν; ἀδυνάτου γὰρ ἐν ἑκατέροις ὄδε τὸ ἀνάμαρτον, ris deambulavit, hoc ipſum quod deambulabat & pro-
cedebat, ergo phantaſma erat, non enim incarnatus
ſubſtantialiter Deus: unde nec miraculum jam co-
gnoſcebatur virginitatis germen, neque magnum erat
incarnati Dei Verbi ſuper mare deambulatio. Quod
enim incorporaliter & ſine quolibet corporeo tumore procedit, aut deambulat, qualem habet miracu-
lorum rationem ad minime diſſolvendam per partum virginitatis integritatem, aut per greſſum in profun-
dum aquarum non mergere? Quoniam in utroque nullam mirificam habet rationem quod eſt incorporeum,

ACTIO XII SECR. III.

ANNO CHRISTI 649.

utpote naturaliter, & non ſuper naturam efficaciam habens. Nec enim habet naturam, quod eſt incorporeum & ſine tumore, aut virginitatem ſolvere, aut in aquis mergere, diſtantiam nullam habens omnino, id eſt, longitudinem, latitudinem, & altitudinem. Ex quo apertiſſime ſine dubio oſtenditur, quoniam abſque corpore, id eſt, ſine carne & corpore ex utero procedere, & ſuper aquas deambulare incarnatum Deum ille prædicavit. Quod enim incorporaliter procedit, ſpeciatim ſine corpore eſt procedere: ſicuti & abſque ſemine procedere, ſine ſemine[a] eum procedere. Si ergo naturaliter animatum Domini corpus, & naturales ejus proprietates interimit per phantaſiam, (non enim ſubſtantialiter hominem eum prædicat factum) qualem differentiam ille cognoſcit ex Deo & Patre, atque ex Virgine matre ejuſdem naturaliter nativitatis? Quia ſi ab utriſque incorporaliter natum fuiſſe aſſerit Dominum, certum quia unam eamdemque eſſe ejuſdem ſcit nativitatem. Si autem unam eamdemque ex utriſque ſcit nativitatem, neceſſe eſt eum aut & ex Patre, ſicut ex Virgine incarnatum confiteri Deum Verbum; aut nec ex Virgine, ſicut nec ex Patre incarnatum aſſerere eum; utpote & ab ea incorporaliter ſecundum illius ſenſum genitum: ſed ex utriſque ſimiliter propter eamdem æqualemque nativitatem, aut incarnatum, aut ſine carne naturaliter cognoſcere procedentem: ac per hoc aut & Deum Patrem conditum adſcribere, utpote de propria natura carnem intellectualiter animatam Verbo proprio in unitione ſubſtantialiter commodantem; aut & Virginem nullo modo matrem Verbi factam fuiſſe, utpote ex ſemine eum ſubſtantialiter incarnatum enixam, ſed veluti de fiſtula incorporaliter per eam, ſecundum Apollinarii impietatem, tranſiſſe. Si ergo, ut dictum eſt, corpus & corporis perimit naturales proprietates in myſterio Chriſti Dei, per ea quæ dogmatizare præſumpſit; utpote ſine tumore atque defluxione & colore hoc perhibens eſſe, & incorporaliter proceſſiſſe ex utero Deum Dominum delirans: cujus jam nobis teſtimonium patris ad arguendam hujuſmodi hæreſim neceſſarium eſt proferre, dum omnibus clara & aperta exſtitit per ſcripta, quæ in præſenti nobis relecta ſunt? Niſi fortaſſis oporteat nos ad ejus vel pravitatis ipſius perfectam deſtructionem eadem proferre: quoniam deſtruitur ſine dubio per paternas doctrinas, qui eos per ſua ſcripta deſtruere nititur. Age ergo nunc hoc compendioſe faciamus per comparationem dogmatum iſtius, atque catholicæ eccleſiæ prædicationem, & ordinabiliter diſtinguamus.

[a] *Addit, al.*

Ita Theodorus Pharanitanus quondam epiſcopus dixit: *Incorporaliter ex utero proceſſit Dominus.*

Cyrillus. Cyrillus glorioſus Alexandrinus epiſcopus dixit, corporaliter ex Virgine natum fuiſſe Dominum. In primo enim de duodecim capitulis ab eo compoſitis ad Neſtorium, ſynodalis ejus epiſtola ſic ait: *Quiſquis non confitetur Deum eſſe veraciter Emmanuelem, & propterea Dei genitricem ſanctam Virginem, (genuit namque carnaliter carnem factum ex Deo Verbum) anathema ſit.*

Gregorius Nyſſen. Et iterum theologus Gregorius ad Cledonium ſcribens, ait: *Quiſquis veluti de fiſtula per Virginem tranſiſſe, non autem in ea plaſmari divine pariterque humane dicit: divine quidem, quoniam ſine viro; humane autem, quia ritu parientis genuit: ſimiliter ſine Deo eſt.*

Theodorus Phranitanus quondam epiſcopus dixit, corporalem magnitudinem non habuiſſe ſecundum carnem Dominum, ſed abſque mole & incorporaliter eum ſuper mare deambulare.

Dionyſ. Areopag. Dionyſius egregius, & molem carnalem habere eum ſecundum carnem prædicat, & pondus corporeum, & cum mole & pondere corporeo incedere ſuper aquas non infuſis pedibus: & hoc in opuſculis

εἰς κατὰ φύσιν, ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ φύσιν γενόμενον. οὐ πέφυκε γὰρ ἀσώματόν τι καὶ ἄογκον ἢ παρθενίαν ἐξωλύειν ἢ κατ' ὑδάτων βαδίζειν, ἐξόγκων οὐδαμῶς ἔχον τὸ σαφέλον, τοῦτ' ἔστι μῆκος, πλάτος, βάθος. ὅτι καθαρῶς ὑπάρχει ἡ ἀσαρκίρωτος, ἐν δίχα σώματος, ὄγκου ἄσαρκον ἢ ἀσώματον ἐκ μήτρας προελθεῖν, ἢ ὅτι ὑδάτων βαδίζειν, ἢ ἀσωμάτως θεὸν ἑαυτὸν πεφρόνηκε. τὸ γὰρ ἀσωμάτως προελθεῖν, τὸ δίχα σώματος προελθεῖν μόνως ἔστιν· ὥσπερ οὖν ἢ τὸ ἀσάρκως προελθεῖν, τὸ δίχα σαρκὸς προελθεῖν. ἐὰν οὖν τὸ τῆ φύσει ἐνυπάρχοντα τῷ μόνῳ σῶμα ἢ, καὶ αὐτῆ φυσικὰς ἰδιότητας ἀναιρῇ κατὰ φαντασίαν, ἀλλ' οὐ κατ' οὐσίαν ἀνῃρῆσθαι αὐτὰν χρὴ νοεῖν παντί, πόσην δὲ ἢ ἔλλειψιν οὐδὲ λοιπὸν ἑαυτὸν τῆς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἢ πατρὸς, ἢ τῆς ἐκ παρθένου ἢ μητρὸς τῷ αὐτῷ κατὰ φύσιν ἡμῖνσιν; εἰ γὰρ ἐξ ἑκατέρων ἀσωμάτως γεγεννῆσθαι λέγῃ τὸν υἱόν, δῆλον ὡς μίαν ἢ τὴν αὐτὴν ἐξ ἑκατέρων οὖσαν τῷ αὐτῷ γενέσθαι τὴν ἡμῖνσιν· εἰ δὲ μίαν ἢ τὴν αὐτὴν ἐξ ἑκατέρων οὖσαν γενέσθαι τὴν ἡμῖνσιν, ἀναίκη τοῦτο ἢ ἐξ ἀμφοῖν τοῦ πατρὸς, ὥσπερ σεσαρκωμένον ἐκ τῆς παρθένου, σεσαρκῶσθαι ὁμολογεῖν τὸν Θεὸν λόγον· ἢ μὴ ἐξ ἀμφοῖν τῆς παρθένου, ὥσπερ οὐδὲ ἐκ τοῦ πατρὸς, σεσαρκωμένον λέγειν αὐτὸν, ὡς ἢ ἐξ αὐτῆς ἀσωμάτως κατ' ἀνθρωπον γεγεννημένον· ἀλλ' ὡς ἀμφοτέρων ἐμφανὲς ἔδει τὸν αὐτὸν καὶ ἕνα ἢ σεσαρκωμένον ἢ ἄσαρκον θεολογεῖσθαι κατὰ φύσιν γενόμενον· καίτοιγε ἢ ἢ τὸν Θεὸν ἢ πατέρα κατὰ ὑπαρξέως, ὡς ἐκ τῆς ἑαυτοῦ φύσεως σάρκα νοερὰς ἐνψυχωμένην τῷ αὐτῷ λόγῳ ὡσεὶ ἴδιον σῶμα ἐνωσάμενον· ἢ ἢ τὸν παρθένον μαῖαν[a] μόνον τὸν λόγον γεγεννηκέναι, ὡς ἐκ ἑαυτῆς αὐτὸν ἀσωμάτως σεσαρκῶσθαι ἡμῖνσιν· ἀλλὰ σαλῶς δεῖν ἀσωμάτως δι' αὐτῆς παροδεύσαντα, κατὰ τὸν Ἀπολιναρίου ἀσέβειαν· οἱ δέοιεν, ὡς ἄρτιος, ὅτι σῶμα ἢ τὰς τῷ σώματος ἀναιρεῖ φυσικὰς ἰδιότητας διὰ τὸ κατὰ Χριστὸν τὸν Θεὸν μυστήριον, δι' ὧν ἐδογμάτισεν ὡς ἄλλο δίχα ἢ μόνος ἢ χεύματος τοῦτο λέγων ὑπάρχειν, ἢ ἀσωμάτως θεολογῶν ἐκ μήτρας τὸν υἱόν, φυὰς ἐκ λοιπὸν χρὴς πατρικὰς εἰσηγείας ἡμῖν εἰς ἔλεγχον τῆς τοιαύτης αἱρέσεως, ἐκβόλιον πᾶσι ἢ φανερὰς γενέσθαι δεῖ τὸν ἀρτίως ἀναγωνίσαντα αὐτῷ χαμαιπέτη· εἰ μόνου δέον ἡμᾶς τοῦτος θεολογεῖν εἰς τὸν αὐτῷ τι ἢ ὄφ' ἑαυτοῦ αὐτῷ φανερόν τα πάλαι καταῤῥηναι; ἐπειδὴ καταρρῶσαι πάντες δεῖ τὸν παρεκτὸν λόγου, ὁ τοῦτος καταρῶσθαι δεῖ τὸν ἑαυτῷ ῥημάτων βουλόμενος. φέτε ὑγιαρῶν ὑπόμνημα ἔδοτε πιόσομαι, ἐξ ἀκριβοδίκαιος τῷ τοῦτου δογμάτων ἢ τῷ ἀκολουθούντων ἡηγμάτων, ὁ πᾶξι δηλούμενος, οὕτως.

[a] *Lego, μαιεύσαν.*

Θεόδωρος ὁ ποτὲ τῆς Φαρὰν ἐπίσκοπος, εἶπεν. Ἀσωμάτως ἐκ μήτρας προελθεῖν τὸν κύριον.

Κύριλλος ὁ ἀξιόλογος τῆς Ἀλεξανδρέων ἐπίσκοπος, λέγει σαφεστάτως ἐκ παρθένου γεγεννῆσθαι τὸν κύριον. ἐν πρώτῳ γὰρ τῶν συνταγμένων αὐτῷ δώδεκα κεφαλαίων εἰς τὸν θεὸν Νεστόριον συνοδικὴ αὐτῷ ἐπιστολὴ, τάδε φησίν. Εἴπερ οὐχ ὁμολογεῖ Θεὸν εἶναι κατὰ ἀλήθειαν τὸν Ἐμμανουὴλ, ἢ ἀξιὸ θεοτόκον τὴν ἁγίαν παρθένον, γεγέννηκε γὰρ σαρκικῶς σάρκα γενομένῳ τὸν ἐκ Θεοῦ λόγον, ἀνάθεμα ἔστω.

Καὶ πάλιν ὁ θεολόγος Γρηγόριος Κλεδονίῳ γράφων, οὕτω φησίν. Εἴπερ εἰς ἀξιὸ συλλόγου τῆς παρθένου δραμεῖν, ἀλλὰ μὴ ἐν αὐτῇ πλασταθῆναι λέγῃ θεϊκῶς ἅμα καὶ ἀνθρωπίνως· ἀνθρωπίνως δὲ ὅτι γάμου κύησιν· ἀνάγκη ἔστω.

Θεόδωρος ὁ τῆς Φαρὰν ἐπίσκοπος, ἔφην σωματικὸν ὄγκον ἐκ ἔχειν κατὰ σάρκα τὸν κύριον, ἀλλὰ δίχως καὶ ἀσωμάτως ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατῆσαι.

Διονύσιος ὁ θεολόγος, ἢ ὄγκον ἔχειν αὐτὸν κατὰ σάρκα περιῤῥήτει, ἢ βάρος σωματικὸν, ἢ μετὰ ὄγκου ἢ βάρους σωματικοῦ ἐπιβαίνειν ἀβρόχοις τοῖς ὑδάσιν, ἐν τῷ περὶ θείων ὀνομάτων συ-

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO SEU Sæc. III.

αὐτοῦ σαρκικαῖς, διδάσκει οὕτως· Ἀγνοοῦμεν δὲ ὅπως ὁ παρθενικῶν αἱμάτων ἐπήρχετο παρὰ τὰς φύσει διατάξεις, ἢ ὅπως ἀδρόχροις καὶ σαρκικὸν ὄγκον ἔχουσι, καὶ ὅλως βάρος ἐπιφέρουσι καὶ ὑγρὰν καὶ ἄστατον οὐσίαν.

Καὶ ἐν τῇ πρὸς Γάϊον αὐτοῦ ἐπιστολῇ· Καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον ἐποίησε τὰ ἀνθρώπου. καὶ ἐπειδὴ παρθένος ὑπερφυὲς τέκνωσε, ἢ ὕδωρ ἄστατον ὑλικῶν καὶ γηϊκῶν ποδῶν ἐνέχει βάρος, καὶ μὴ ὑπῆκον, ἀλλ' ὑπερφυεῖ δυνάμει πρὸς τὸ ἀβλαβὲς σωτηρίαν.

Θεόδωρος ὁ τῆς Φαρὶς ἐπίσκοπος εἶπεν, ὅτι ὁ κύριος τὸ ἴδιον σῶμα ἀπὸ κατ' αὐτὸ καὶ συμφυοῦς αὐτῷ ῥοῆς καὶ χρώματος ἔξω κατέστησεν.

Ὁ ἅγιος Βασίλειος οὐ μόνον ῥοὴν τὸν ἀπὸ τῶν δακρύων σωματικῶς ἐχούσαν λέγει τὸν κύριον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀπὸ τῆς τροφῆς τῆς στερεᾶς καὶ τῆς ὑγρᾶς καὶ διῳδυσάντα καὶ ἀτάλωτον, καὶ τὸν ἐκ ὁδοιπορίας τῶν νεύρων ὑπέρτασιν· οὕτως ἐν τῷ περὶ εὐχαριστίας λόγῳ διδάσκων· Ὡς οὖν παιδεύσας τὸν πάντα ὁ κύριος τῆς σωματικῆς τροφῆς διῳδυδυῖαν αὐτοῦ ἢ δίψαν ὑφεῖλκυσε, τῆς ὑγρότητος τῆς ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἀναλωθείσης· καὶ ἀκοπίαν τῶν μυῶν καὶ τῶν νεύρων ἐκ τῆς ἐδωδοιπορίας ὑπερβάντων· οὐ τῆς θεότητος τῷ καμάτῳ δαμαζομένης, ἀλλὰ τῷ σώματι τὰ ἐκ τῆς φύσεως ἐπακολουθοῦντα συμπτώματα δεχομένου· οὕτω ἢ τὰ δάκρυα ἐπέτασε, τὸ φυσικὸν τῇ σαρκὶ σύμπαθες, ὑπογινόμενος συγχωρῶν.

Θεόδωρος ὁ τῆς Φαρὶς ἐπίσκοπος εἶπεν, ἔξω τῆς τῶν σωμάτων φυσικῶν ἰδιοτήτων ὡς ἄνθρωπον γεγονέναι τὸν κύριον, ἢ ἵνα αὐτοῦ τὰς φυσικὰς ἰδιότητας ἀπολάσῃ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὁ Χαλκηδόνι συνόδος, ἐκ ζώσης λέγουσα. Οὐδαμοῦ τῆς τῆ φύσει διαφορᾶς ἀναιρεθείσης διὰ τὴν ἕνωσιν, σωζομένης δὲ μᾶλλον ἀπολειπῶς τῆς ἰδιότητος ἑκατέρας φύσεως, καὶ εἰς ἓν πρόσωπον καὶ μίαν ὑπόστασιν συνερχούσης. Τούτων οὖν οὕτως ἡμῖν διηρθρωμένων, ὡς ἐπιφέρων ὀνίνησι τοῖς ἁγίοις πατράσιν ἀκολουθοῦντες, ἢ τοῖς παρεκτὸς καὶ συνόδικαῖς ὅροις ἀντιμαχόμενος, ὑπὸ τούτων δικαίως καταδικάζεται, ἀφ' ᾧ τὸ μισεῖσθαι ἴσχει πρὸς αὐτοῦ ἀπονενεῖσθαι· φανερὸν δὲ, ἀφ' ἧς αὐτοῦ λέγει, τὸν ἐλεεῖσθαι.

Benedictus ὁ ἀλλαβίστης ἐπίσκοπος Ἀσκίου, εἶπεν·

Λύχνος ἐντολὴ νόμου ἢ φῶς, ἢ ὁδοὶ ζωῆς ἔλεγχος ἢ παιδεία, δι' ὧν ὁ ἡμέτερος μακαρίτης νέον ἡμέρους καὶ ἀστραπηφόρως διέκρινεν ἀκριβῶς τὸ σκότος καὶ ἀναμίσγον τῷ φωτί· Θεοδώρου λέγω τοῦ τῆς Φαρὶς ἐπισκόπου καὶ τῆς διδασκάλου τῶν καθολικῶν ἐκκλησιῶν· καὶ τὸν μὲν, ὡς νύκτα ζοφερὰν φέγγος πνευματικῆς ἀληθείας οὐκ ἔχοντα, δικαίως κατέκρινε· τοὺς δὲ θεσπεσίους ὡς ἡμέραν ὄντας ἀφορᾶν, δέχεσθαι τοὺς ὅρους ἡμῶν διυθύνοις καταφαιδρύνοντας αὐτοῖς παρεκτείνεται, καὶ λόγους ἀληθείας ὑφέλοντας. γέγραπται γάρ· ἐγὼ εἰμι νόμος ὁ Θεὸς ὑμῶν. οὐ ποιήσετε ἄδικον ἐν κρίσει. οὐ λήμψῃ πρόσωπον πλουσίου, οὐδὲ θαυμάσῃς πρόσωπον δυνάστου. λόγῳ παντὸς ἀδίκου ῥήματος ἀπέχου. ἀθῷον καὶ δίκαιον οὐ φονεύσεις, καὶ ἐκ ἀδικούντι τὸν δικαῖον. διὸ τῷ ζώντι καὶ ἡμῶν δυσκόλῳ ἀνδρὶ καὶ δόγματος συμφώνως καταχριτιμένῳ δίκῃ τοῦ ἄρειον, οἱ παρέντες τῆς αἰωνίους ἡμῶν, πολλάκις παιδεῦν ἡμᾶς δίκῃ τῆς ἀκαιρίους, καὶ Κύρου τῷ ἡμερίου τῆς Ἀλεξανδρίων ἐπισκόπου τοῦ τῆς ἁγίας ἐγκεφαλὶ καφάλαιον. μᾶλλον δὲ τὸ ἕβδομον αὐτοῦ κεφάλαιον, δι' οὗ τοῦ παντελῶς ἀκόπως ὑπόλαξε διδασκάλου· μεθ' ὃ καὶ τοῦτο δίδως καὶ τοῦ ἁγιωτάτου Σεργίου τῷ ἡμερίου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, οἷς ἓν αὐτῶν τὸν Κύρον ἐν τῇ ζώσῃ ἀποδεχῇ συμφώνως καὶ ἀποδέχεται.

A ejus de divinis nominibus docens, ait: *Ignoramus qualiter de Virgine is alia lege præter naturalem formabatur, & qualiter non infusis pedibus, corporalem molem habentibus & materiale pondus, deambulabat tumidam & instabilem substantiam.*

Atque iterum in epistola ejus ad Gaium scripta ait: *Et supra hominem operabatur quæ hominis sunt, & hoc ostendit Virgo super naturam pariens, & aqua instabilis terrenorum & materialium pedum supportans pondus, & non obediens, sed supra naturam virtute sine diffusione consistens.*

Theodorus Pharanitanus quondam episcopus dixit: *Quoniam Dominus proprium corpus de cohærentibus eidem corpori, id est, defluxionem & colorem foris constituit.*

B Item sanctus Basilius non solum defluxionem ex lacrymis habuisse corporaliter perhibet Dominum, sed etiam ex nutrimentis solidis & tumidis digestionem & consumptionem, & ex itinere nervorum extensionem, ita in sermone de gratiarum actione docens: *Sicut ergo suscepit esuriem Dominus de solido cibo digesto ab eo; & sitim assumpsit, humiditate quæ in corpore ejus erat consumpta; & fatigatus est musculis & nervis ex itinere distensis; non utique deitate ex labore fatigata, sed corpore, quæ naturam sequuntur, passiones suscipiente: ita & lacrymas admisit, naturalem passionem carni superinduci permittens.* Basilius magnus.

Theodorus Pharanitanus quondam episcopus dixit, absque naturalibus corporis proprietatibus ut hominem factum fuisse Dominum, & has naturales ejus proprietates a se abjicere.

C Sancta & universalis Chalcedonensis synodus in sua definitione prædicat, numquam sublatam differentiam naturarum propter unitionem, magis autem salvam indiminute proprietatem utriusque naturæ, & in unam personam atque in unam subsistentiam concurrentem. His itaque nobis opportune declaratis, ut dissentiens ille sanctis approbatus, & paternis ac synodalibus definitionibus apertissime contradicens, ab his rationabiliter condemnatur: eo quod nullam habet cum eis communionem, apertam autem per proprios sermones alienationem. Synodus Chalcedonensis.

D Benedictus venerabilis episcopus [a] Insulæ Corsicæ dixit:

Mandatum lucerna est, & lex lux, & via vitæ increpatio disciplinæ, quibus vestra beatitudo nimis prudenter ac diligenter divisit inter lucem & tenebras: id est, inter Theodorum Pharanitanum quondam episcopum, doctoresque catholicæ ecclesiæ: & illum quidem sicut noctem tenebrosam, lumen paternæ veritatis minime habentem, juste censuit condemnari: hos autem, competenter pietatis definitionibus nos lætificantes, ostendens uti diem splendidissimam, honorifice veneratus est, verbis etiam veritatis confirmantes. Scriptum est enim: *Ego sum Dominus* E *Deus vester. Non facietis iniquitatem judicio. Non accipies personam divitis, neque mireris vultum potentis. Ab omni iniquo verbo recedes. Innocentem & justum non interficies, & non liberabis impium.* Ideoque hoc exsecrabili viro vel dogmate ipsius, & a nobis consonanter damnato propter hæresim ipsius, si placet sanctitati vestræ, jubetote, quatenus per lectionem Cyri, quondam Alexandrini episcopi, novem capitulorum intendamus conscripta: magis autem septimum eorum capitulum, per quæ paternam ille doctrinam immutare præsumpsit; & consequenter atque ordinabiliter post eumdem epistolam Sergii Constantinopolitani quondam episcopi, in qua Cyrum pro hujusmodi novitate suscipere & laudare comperitur. [a] Alterius, vel Accitensis.

ACTIO 1 SEU SECR. III.

ANNO CHRISTI 649.

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Juxta precationem commemorantis dilectiſſimi fratris noſtri Benedicti epiſcopi, Cyri quondam Alexandrini antiſtitis novem capitula, cum epiſtola Sergii Conſtantinopolitani epiſcopi, in qua in his eum recipere per conſonantiam ſuam oſtenditur, hi quibus intereſt, geſtis inſerenda deducere procurent.

Theophylactus primicerius notariorum apoſtolicæ ſedis: dixit:

Juxta juſſionem ſanctitatis atque beatitudinis veſtræ chartulas quas juſſiſtis inſinuari, afferens præ manibus habeo: quid præcipitis?

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

De novem capitulis Cyri quondam epiſcopi ſeptimum ſuſcipiatur, & relegatur in præſentia ſancti concilii: & ſequenter epiſtola Sergii Conſtantinopolitani quondam antiſtitis.

Et accipiens Anaſtaſius notarius regionarius apoſtolicæ ſedis, de Græco in Latinam linguam interpretatum, relegit in his.

Cyri Alexandrini eccleſia quondam epiſcopi ex capitulari, quod coram omnibus Acephalis legi præcepit [a] *in Ammone in perſcriptione orthodoxa fidei, capitulum ſeptimum: Si quis unum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum in duabus dicens videri naturis, non confitetur hunc unum eſſe Trinitatis, qui ante ſæcula a Patre natus eſt Deus Verbum, in ultimis autem ſæculi temporibus eundem incarnatum & genitum de ſancta & immaculata domina noſtra Dei genitrice ſemperque Virgine Maria: ſed alium hunc ſcit & alium, non enim unum eundemque ſecundum ſapientiſſimum Cyrillum in deitate perfectum & humanitate perfectum eundem: & ſecundum hoc tantummodo in duabus naturis exiſtentem, ipſum paſſibilem & impaſſibilem ſecundum aliud & aliud, ut prædictus ſanctæ memoriæ Cyrillus aſſeruit: patientem quidem humanæ carnis, eo quod homo eſt: manentem autem impaſſibilem, ut Deum, in propriis paſſionibus carnis: & eundem unum Chriſtum & unum Filium, operantem Deo decibilia & humana una Dei & viri operatione, ſecundum beatum Dionyſium: per contemplationem tantummodo diſcernens ea, ex quibus unitas facta eſt, & hoc intellectualiter conſiderans inconvertibilia & inconfuſa poſt eorum & naturalem & ſubſtantialem unitatem manentia; & in his indiviſe & inſeparabiliter unum eundemque Chriſtum & Filium cognitum ex hoc, quod ea quæ ab invicem inconfuſe convenerunt, per intellectum conſiderat, veracem eorum contemplationem facient: (non enim phantaſia falſa, & inanibus ſenſus filtrantibus) nullatenus autem dividit, utpote jam interempta in duabus partitione propter ineffabilem & inconfuſam & incomprehenſibilem unitatem, dicens ſecundum beatum Athanaſium*; Mox caro, mox Dei Verbi caro, mox caro animata intellectualis, mox Dei Verbi caro animata intellectualis; *ſed in diviſione pro parte hujuſmodi ſuſcipit vocem; anathema ſit.*

Exemplar epiſtolæ ſcriptæ a Sergio quondam præſule Conſtantinopolitanæ eccleſiæ ad Cyrum quondam præſulem eccleſiæ Alexandrinæ, in qua laudat eum pro una operatione, & confirmat eam quaſi pro unitate Acephalorum hæreticorum.

[a] Forte, in ambone.

In epiſt. ad Jovianum imp.

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τῆδε Ρωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Κατὰ τὴν αἴτησιν τοῦ ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν ἀδελφοῦ Βενεδίκτου τοῦ ἐπισκόπου, τὰ ἐννέα κεφάλαια Κύρου τοῦ τῆς Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας μετὰ καὶ τῆς ἐπιστολῆς Σεργίου τοῦ ἡμῶν ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, εἰς ἣν καὶ δέχεσθαι τὸν αὐτὸν ἐπαίνῳ τῆς αὐτοῦ εἰκείας ὁμοφωνίας γνωρίζων, οἱ παρόντες ἀδελφοὶ τῆς ἁγιωσύνης ὑμῶν πράττειν.

Θεοφύλακτος πριμικήριος τῶν νοταρίων τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, εἶπεν.

Κατὰ τὸ πρόσταγμα τῆς ἁγιωσύνης καὶ μακαριωτήτης ὑμῶν αἱ ἀκολουθοῦσαι χάρτας ἀξιῶσαι, παρόντας μετὰ χεῖρας ἔχω ὧδε τὸ πρεσβύτερον.

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τῆδε Ρωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Ἐκ τῶν ἐννέα τοῦ Κύρου κεφαλαίων, τὸ ἕβδομον ἀναγνωσθὲν ἐν παρουσίᾳ τῆς ἁγίας συνόδου· καὶ μετὰ ταῦτα ἡ ἐπιστολὴ Σεργίου τοῦ ἡμῶν ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

Καὶ λαβὼν Ἀναστάσιος βιγιλάντιος τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, ἐκ τῆς Ἑλλάδος εἰς ἑρμηνεύοντα φωνῆς, ἀνέγνω.

Κύρου τοῦ ἡμῶν ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας τὸ ἕβδομον κεφάλαιον· Εἴ τις τὸν ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν δύο δυναστείαις τοῦτον ἕνα τῆς τριάδος θεὸν ὁμολογεῖ, τὸν αὐτὸν μὲν ἐν τῇ πατρικῇ ὑπερθέσει θεὸν λόγον, ἐν ἐσχάτοις δὲ τῶν αἰώνων κυρίως τὸν αὐτὸν σαρκωθέντα καὶ πεφθέντα ἐκ τῆς παναγίας καὶ ἀχράντου δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας· ἀλλ' ἕτερον θεὸν αὖθις καὶ ἕτερον, καὶ οὐχ ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν, κατὰ τὸν σοφώτατον Κύριλλον, ἐν δεῖξαι τέλειον καὶ ἐν ἀνθρώποις τέλειον τὸν αὐτὸν, καὶ κατὰ θεὸν καὶ μόνον ἐν δύο διαφόροις φύσεσι, τὸν αὐτὸν πάσχοντα καὶ μὴ πάσχοντα κατ' ἄλλο, καὶ ἄλλο, ὡς ὁ αὐτὸς ἔφασκε Κύριλλος· πάσχοντα μὲν ἀνθρωπίνως σαρκὶ καθὸ ἄνθρωπος, μένοντα δὲ ἀπαθῆ ὡς θεὸν, ἐν τοῖς τῆς ἰδίας σαρκὸς πάθεσι, καὶ τὸν αὐτὸν ἕνα Χριστὸν καὶ ἕνα υἱὸν, ἐνεργοῦντα τὰ θεοπρεπῆ καὶ τὰ ἀνθρώπινα, μιᾷ θεανδρικῇ ἐνεργείᾳ, κατὰ τὸν ἐν ἁγίοις Διονύσιον· θεωρίᾳ μόνῃ διαιροῦντα, τὰ ἐξ ὧν ἡ ἕνωσις γέγονε· καὶ ταύτας τῇ γε θεωρουμένῃ ἀπορρήτῳ καὶ ἀσυγχύτῳ μετὰ τὴν αὐτῶν φυσικὴν καὶ κατ' οὐσίαν ἕνωσιν μένοντα, καὶ ἐν τούτοις ἀδιαιρέτως καὶ ἀχωρίστως τὸν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστὸν καὶ υἱὸν γνωρίζοντα, καθὸ τὰ ἀσυγχύτως συνελθόντα καθοπτῇ τῇ γε περιγραπτῷ αὐτοῦ τῶν θεουργιῶν πομπῇ· ἀλλ' οὐ φαντασίᾳ ψυχῆς καὶ διανοίας τοῦ διακρίνοντος· δίτταν δὲ οὐδαμῶς, ὡς ἀπορρήτῳ ἤδη τῇ εἰς ἓν ἀμιγεῖ ἄφραστον καὶ ἀσύγχυτον καὶ ἀναλλοίωτον ἕνωσιν, λέγων κατὰ τὸν ἅγιον Ἀθανάσιον· ἅμα σάρξ, ἅμα θεοῦ λόγου σάρξ· ἅμα σὰρξ ἔμψυχος λογική, ἅμα θεοῦ λόγου σὰρξ ἔμψυχος λογική. ἀλλ' ἓν διαιρέσει τῇ ἀκαιρίᾳ τοῦ ἐναντίου ἀπαμβλύνει φωνὴν, ἀνάθεμα ἔστω.

In margine cod. mſ. vi συνεφάπτεται ἡμῖν Δανιὴλ ὁ Κυρὶ Διονυσίου λέξει ἐν ἐπιφράσει. Θεωρήσεως δὲ τὸ εὐήμερον χρῆμα ἀδύνατον ἐφθῆς Διονυσίου βίβλοις, πρώτου ἀπὸ τοῦ δευτέρου τρόπου εἶναι, μέσου γίγνεσθαι ἀπὸ τριτου, ἐν τελευταίῳ.

Ἰσον ὑπάτιος Σεργίῳ τῷ ἡμῶν ὑπάτῳ Κωνσταντινουπόλεως, χαρᾶσθαι φησὶ Κύρῳ τῷ ἡμῶν ὑπάτῳ Ἀλεξανδρείας.

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO SEU SECN. III.

Τὰς ἱερὰς συλλαβὰς τῆς ὑμετέρας ἀγιωσύνης ἐδεξάμεθα, διαγγελλούσας ἡμῖν τῇ τοῦ πανσέπτου πολέμαρχος χάριτι, ἢ διαφέρῳ σπουδῇ τῷ θεοσεβεστάτῳ καὶ καλλινίκῳ ἡμῶν βασιλεῖ, ἢ τοιαύτῃ ἐκ Θεοῦ καὶ πάσης ἐρθοδοξίας πεπληρωμένῃ τῆς πανίερου ὑμῶν μακαριότητος, κατὰ τὴν φιλόχριστον τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλόπολιν, καὶ πάσας τὰς αὐτῆς ἐνορίας τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐρθοδόξου ἐκκλησιαστικῆς ἑνώσεως. ἐφ' οἷς πνευματικῆς καὶ ἀνεκλαλήτου χαρᾶς ἐπλησθέντες, ἀνταπεδώκαμεν ὑμῖν τῷ μεγάλῳ Θεῷ καὶ σωτῆρι ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, ἐξ ὅλης ψυχῆς ἀντιμισθίαν, ἐν ἑνότητι τῇ τοῦ Θεοῦ συναρχίᾳ τῷ μεσιτεύοντι τῆς ἀγαπήσεως ἀπὸ μέσου γενόμενον, δι' οὗ σκοπέλου ὁ κοινὸς τῆς ἀνθρώπων ἐχθρὸς, ἀδελφοὺς διέστησεν ἀδελφοὺς, ἀσεπτίαν καὶ συμμάχους ἀσεβείας καὶ μιᾶναι οἱ πάντες ἐν χείλεσι ἢ μίᾳ γλώσσῃ, τὴν θεοπάσχητον ἐξομολόγησίν τε καὶ δοξολογίαν, εἰς ἀρετὴν θεῖ, τῇ δοξολογουμένῃ ζωαρχικῇ τριάδι ποιούμενοι· ἢ παρίστασθαι παρὰ πάντων ἀμωμήτους ἐν πίστει, μιᾷ πίστει, ἐν βαπτίσματι. πᾶς γὰρ τῆς μεγάλων καὶ οἰκουμενικῶν ἁγίων συνόδων τῆς τε χάριτος τῆ ἁγίου πνεύματος συναλοισθεῖσῃ, καὶ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐρθόδοξον πίστιν ἐκτιθεμένων, τῆς τε ἐν Νικαίᾳ φησὶ, ἢ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἢ τῆς ἐν Ἐφέσῳ τῆ πρώτῃ, ἢ τῆς ἐν Χαλκηδόνι, ἢ τῆς αὖθις ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν χρόνοις Ἰουστινιανοῦ τῆ τῆς θείας λαμπρᾶς ἀναστάσεως ἁγίας συνόδου, μόνης αὐτῆς συναθροίσθεισα, καὶ πᾶν σκάνδαλον ἐκ μέσου δι' αὐτῶν ὥσπερ τινὰς λίθους ἐκ τῆ ὁδοῦ διαρρίψασης, βατὴν καὶ λίαν εὐκολον, τῷ τοῦ Θεοῦλῷ ἑνῶσαι ὑπόδον ἑτοιμάσασα· καὶ πολὺ δὴ ζῆνος τῆς ὑμετέρας ἱεροπρεποῦς πολιτείας παρὰ τῷ Θεῷ ὁ μισθὸς, καὶ παρὰ πᾶσι ἀνθρώποις ὁ ἔπαινος. ἴδοιτο γὰρ ἐν τῇ θεῖᾳ αὐτοῦ πορᾷ ὑμῶν ἡγουμένων ἀσφαλῶς ἀνύουσαν· πάλιν γὰρ αὐτὸς ὑμῶν τῆς ἱερᾶς χάπασθαι φωνῆς· πατέρα ἢ υἱὸν ἢ ἅγιον πνεῦμα σεμνῶς ὁμολογοῦσιν μίαν θεότητα ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν. αὐτὸν δὲ τὸν ἕνα τῆς ἁγίας τριάδος τὸν Θεὸν λόγον τὸν ἐκ Θεοῦ ἀίδιον ὄντα τῷ πατρὶ ὁμοούσιον, καὶ συναΐδιον ἐν τοῖς ἐπ' ἐσχάτων, δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ ἐκ Μαρίας τῆς ἁγίας θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, σάρκα λαβόντα ἐξ αὐτῆς, τὸν ἡμῖν ὁμοούσιον, ἐψυχωμένον ψυχῇ λογικῇ τε καὶ νοερᾷ· ἢ ἕνωσιν ἐξ αὐτῆς συλλήψεως ἐνόσας ἑαυτῷ ἑνώσει φυσικῇ τε καὶ καθ' ὑπόστασιν· οὔτε τὴν ἕνωσιν ἐξ αὐτῆς, ἕνα ὄντα, δυοῖ χυτον, ἀδιαίρετον, τέλειον ἐκ θεότητος, καὶ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐκ ἀνθρωπότητος, τὸν αὐτὸν πάσχοντα ἢ μὴ πάσχοντα κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο, κατὰ τὸν θεοπάσχητον Κύριλλον· πάσχοντα μὲν ἀνθρωπίνως σαρκὶ καθὸ ἄνθρωπος· μένοντα δὲ ἀπαθῆ τὸν αὐτὸν ὡς Θεὸν ἐν τοῖς τῆς ἰδίας σαρκὸς πάθεσι. καὶ τὸν αὐτὸν ἕνα Χριστὸν ἐνεργεῖν τὰ θεοπρεπῆ ἢ ἀνθρώπινα, μιᾷ ἐνεργείᾳ· πᾶσα γὰρ θεία τε ἢ ἀνθρωπίνη ἐνέργεια, ἐξ ἑνὸς ἢ τοῦ αὐτοῦ ἀπαρεμφάτου λόγου ἐσήνεχθη· κατὰ ταύτην τὴν ἀίδιον ἔξεσιν, καὶ λόγον ὁ τῆς ἁγίας μνήμης τῆς Ῥωμαίων ἀρχιεπίσκοπος, ἐμπείρως τε ἢ ἐδίδαξεν, εἰπὼν· ἐνεργεῖ ἑκατέρα μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας. ὅτι ἢ ἓν δύο φύσεων, ταύτην ὁμολογεῖν τε ἢ ἀνθρώπινον ἕνα Χριστὸν ἀρεσθέντες ἐπρεσβεῖς ἐδίδαξαν· ἢ μίαν φύσιν τῆ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένην κατὰ τὸν ἐν ἁγίοις ἀποστόλοις Κύριλλον, ἢ μίαν ὑπόστασιν, σαφῶς ὅτι ὁ τῆς Θεότητος αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς, ὁ ἐκ τῆς ἁγίας ἢ ὑμοουσίου τριάδος. ὁμολογεῖν τε ἐν δύο φύσεσιν ὁμολογεῖν κηρύξαντες, οὐχ ὕπερ εἶναι ἢ ὑπερ αὐτὸν διῃρῆσθαι· ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν, κατὰ τὸν παίσοφον Κύριλλον· θεωρίᾳ μόνῃ διαιρούσης τὰ ἐξ ὧν ἡ ἕνωσις γέγονε· ἢ ταύτην τοι τοῦ διαπεπαῦσθαι, ἄπρεπόν τε γὰρ δυοῖ χυτα μετὰ τὴν ἑνῶσιν φυσικὴν τε ἢ καθ' ὑπόστασιν ἕνωσιν μένειν, σφαλερὰν αὐτοῖ τοῦ δικαίου πυνθάνει. ἀλλ' οἱ φρονοῦντες ψευδῆ καὶ ἐξαίφνης τοῦ διαπέφευγεν, ἀσεβοῦσι δηλονότι τῆς εἰς δύο διαιρεῖς ἐξῃ τοῦ ἄφραστον καὶ ἀσύγχυτον καὶ ἀσυγκύτοις

A *Sacras ſyllabas veſtræ a Deo honorandæ ſanctitatis ſuſcepimus, per gratiam divini Spiritus, & Deo placitam ſtudium a Deo conſervandi & ſereniſſimi noſtri principis, atque divina inſtitutione, nec non totius orthodoxiæ plena, ſacratiſſima veſtra beatitudinis; annuntiantes facta in Alexandrinam Chriſti dilectam magnam civitatem, & in omnes regiones ejus: eorum videlicet qui prius dicebantur Theodoſiani, in catholicam & apoſtolicam atque orthodoxam eccleſiaſticam unitatem. Pro quibus ſpirituali & ineffabili gaudio repleti, gratia laudes omnipotenti Deo & Salvatori noſtro Jeſu Chriſto ex toto corde retulimus: quoniam tandem aliquando cooperatione divina medio pariete diſcordiæ abſtracto, per quem prius communis omnium inimicus a fratribus fratres ſeparare ſtuduit, conjuncti & comparticipes paruerunt; & facti ſunt omnes unum labium & una lingua, bonam confeſſionem & glorificationem, ut oportet, gloriſæ atque vivifica Trinitati celebrantes: & prædicatur ab omnibus conſonanter, unus Dominus, una fides, unum baptiſma. Dicta enim oſtrudentes eis venerabilium & univerſalium ſanctarum ſynodorum, per gratiam ſancti Spiritus convenientium, & unam eandemque orthodoxam fidem definientium, id eſt, Nicenam, Conſtantinopolitanam, Epheſinam primam, & Chalcedonenſem, atque iterum Conſtantinopolitanam ſub temporibus divæ memoriæ Juſtiniani congregatam ſanctam quintam ſynodum, atque omne ſcandalum de medio per eas, ſicut aliquas petras a ſemita jactantes, apertum & nimis facilem* C *ad Deo amabilem unitatem tranſitum effeciſtis. Pro qua re multa veſtra ſacra perfectioni tam apud Deum & omnes homines merces & laus repoſita eſt. Aſſeruiſtis igitur in capitulis, quæ ad ipſos facta ſunt, confiteri (bonum eſt enim, ut ipſis ſacris vocibus veſtris utamur) Patrem & Filium & Spiritum ſanctum, Trinitatem conſubſtantialem, unam deitatem in tribus ſubſiſtentiis. Ipſum autem unum de ſancta Trinitate Deum verum, qui ante ſæcula ex Patre genitus eſt, deſcendere de cælis in ultimis diebus, & incarnari ex Spiritu ſancto & domina noſtra ſecundum veritatem Dei genitrice ſemperque Virgine Maria: carnem aſſumentem ex ipſa nobis conſubſtantialem, animatam anima rationali & intellectuali: eandemque ex ipſa conceptione unire ſibi unitate* D *naturali & ſubſtantiali: & ita natum ex ipſa, unum exiſtentem inconfuſum, indivi ſum, perfectum in deitate, perfectumque in humanitate, eundemque paſſibilem & impaſſibilem ſecundum aliud & aliud, quomodo beatus Cyrillus aſſeruit: patientem quidem humaniter carne, quia homo: manentem autem impaſſibilem eundem, quomodo Deum, in paſſionibus ſuæ carnis. Atque eundem unum Chriſtum operari Deo decibilia & humana una operatione, quia omnis divina & humana operatio ex uno eodemque incarnato Deo Verbo procedebat. Secundum hunc pium intellectum & Leo ſanctæ memoriæ Romanus archiepiſcopus ſapuis & docuis, dicens: Operatur utraque natura cum alterius communione. Unde* E *& ex duabus naturis, id eſt, divinitate & humanitate, unum Chriſtum venerari convenienter docuiſtis, & unam naturam Dei Verbi incarnatam ſecundum beatæ memoriæ confeſſi eſtis Cyrillum, unamque ſubſiſtentiam compoſitam, quæ eſt ipſe Dominus noſter Jeſus Chriſtus, unus de ſancta & conſubſtantiali Trinitate. Similiter autem & in duabus naturis eundem confiteri prædicantes, non alium & alium eum eſſe aſſeruiſtis, ſed unum eundemque ſecundum ſapientiſſimum Cyrillum: contemplatione tantum diſcernentes ea, ex quibus unitio facta eſt: & hæc per intellectum conſiderantes, inconvertibilia & inconfuſa poſt eorum naturalem & conſubſtantialem unitatem permanentia, veracem eorum viſionem exponentes. Non enim phantaſia falſa, & inanibus fictionibus mentis, utique interempta in duobus diviſione propter ineffabilem & inconfuſam atque incircumſcriptam*

Pallium impoſuit ſanctiſſimo Theod.

Ex Græco utraque natura in ſenſu carnis eſt.

Item Cyrillo.

ACTIO III SECR. III. — ANNO CHRISTI 649.

unitatem. Hæc pie & nimium acriboſius exponentes, omnes ſequentes impiorum hæreſium auctores anathemati ſubmiſiſtis: cum quibus & omnes contradictores duodecim capitulorum ſapientiſſimi & mirabilis Cyrilli: quos minime pœnitentes, ſed in eodem uſque in finem permanentes errore, ſimilibus exſecrationibus condemnaſtis. Igitur hanc veſtram orthodoxam relegentes doctrinam, per quam gloria beneplacitum eſt Domino tantorum fratrum noſtrorum unitionem diſpenſare, ipſius benignitatem glorificavimus: laudavimus autem & veſtram ſacratiſſimam ſanctitatem, in tali mirifico & ultra omnem ſpem intercedere dignatam negotio, tam per gratiam ſancti & vivifici, atque electione & doctrina a Deo ſapientiſſimi & veraciter pacifici magni Imperatoris, qui ſanctificatum ejus cor in manu Dei habet, & ab ipſa ſecundum veritatem in omnibus actionibus ſuis ducitur & gubernatur: quem ſuper omnes ſolus potens Deus in amplius exaltet, ſalvet, conſervans eum ut firmamentum ſanctarum Dei eccleſiarum & immaculatæ Chriſtianorum fidei, commodans ei longinquitatem temporum, multitudinem pacis, & omnium hoſtilium gentium ſubjugationem, in filios ex filiis regale ſuccedens imperium. Donet autem & tua ſancta & ſacra caritati abundantius ſuam gratiam in labiis, & verbum in apertione oris, per quem & quod fortaſſis reſiduum eſt eorum qui nobis ſtulte & inepte contradicunt, ſalvetur: veſtigia ſequentes nuper nobis adunatis dilectiſſimis filiis noſtris, quos videlicet per vos beatiſſimos ſpiritualibus brachiis amplectentes, & oſculo ſancto ſalutantes, oramus hos omnium bonorum ex Deo percipere jucunditatem. Et ſubſcriptio: *Salvus in Domino, ora pro nobis, reverentiſſime frater.*

Prov. 22.

Sergius reverentiſſimus epiſcopus Tempſanenſis dixit: Quoniam, ſicut audiſtis, ſanctiſſimi, Cyrus Alexandriæ quondam epiſcopus in proprio capitulo, quod nobis in præſenti relectum eſt, beati Dionyſii Athenienſis epiſcopi cujuſdam dictionis, in veneranda ejus epiſtola inſertæ, ad Gaium famulum Dei tranſmiſſæ, memoratus eſt, neceſſe eſt ut codex prædicti doctoris afferatur, quatenus videamus per eamdem epiſtolam, ſi ita ſecundum veritatem continet dictio, quomodo Cyrus in proprio ſeptimo capitulo ſignificavit: & ſi merito ſecundum ſcripta quæ ad eum tranſmiſſa ſunt, Sergius in hoc eumdem Cyrum receperit.

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Codicem ſancti Dionyſii epiſcopi Athenienſis, bi quorum intereſt, actis deducant.

Theophylactus primicerius notariorum apoſtolicæ ſedis, dixit:

Secundum juſſionem veſtræ beatitudinis afferens de venerabili bibliotheca ſedis veſtræ codicem beati Dionyſii, præ manibus habeo: quid præcipitis?

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Codex beati Dionyſii ſuſcipiatur, & de epiſtola quæ ibidem depoſita eſt, ad Gaium directa, locus ille ordinabiliter, de quo agitur, cujus mentionem fecerit Cyrus in ſuo capitulo ad approbationem novitatis ejus, coram ſancto concilio relegatur.

πνα ἔνωσιν. Ταῦτα ἀκριβῶς καὶ λίαν ὑπερεμφάτως ἐκθέμενοι, πάσας ἀκολούθους τοῖς τῆς δυσσεβοῦς αἱρέσεων καθηγηταῖς, ἀνεθέματα καθυπεβάλετε· μεθ' ὧν καὶ πάντες τοῖς ἀντιρρήσεις τῶν δώδεκα κεφαλαίων τῆ σοφωτάτου καὶ θαυμασίου Κυρίλλου, καὶ μὰ μετανοοῦντες, ἀλλ' ἐν τῆ αὐτῆ μέχρι τέλους ἐμμένοντες πλάνη, τῶν ὁμοίας ἀρᾶς ἐκτετρώκατε. Ταύτην οὖν τὴν ὀρθοδόξῳ ὑμῶν σύγχρησιν διδασκαλίαν, δι' ἧς ὁ τῆς δόξης δεδώκεν κύριος τῷ θεοτίμῳ ὑμῶν ἀδελφοῦ ἡμῶν συλλόγου, τὴν ἀπ' αὐτοῦ συμφώνως ἀγαθότητα. ἐμακαρίσαμεν δὲ καὶ τὴν ὑμετέραν ὁσίαν ἱερατείαν, τοιούτῳ παραδόξῳ καὶ περὶ πάσης ἐλπίδος μειζόνως κατεξουδενοῦσαν, τῇ τε χάριτι τοῦ παναγίου καὶ ζωοποιοῦ πνεύματος, καὶ τῇ ἀληθεῖ καὶ διδασκαλίᾳ τοῦ θεσπίου καὶ ὄντως αἰρεσιοπαύστου μεγάλου βασιλέως, τοῦ περὶ ἡγιασμένης αὐτοῦ καρδίας ὡς χρὴ Θεοῦ ἔχοντος, ὑπ' αὐτῆς εἰς ἀληθῆ ὡς ἐν πᾶσι τοῖς πράγμασιν εὐθυνομένου καὶ κυβερνωμένου· ὃν ὁ πάντων ὑπέρτατος μόνος δυνάστης Θεὸς μεγάλως ἐπὶ πλεῖστον καὶ αἰῶνας, φυλάττων αὐτὸν εἰς ὑγιάσμα τῆ τε ἁγίων ἐκκλησιῶν, καὶ τῆς ὀρθοτόμου τῆς Χριστιανῶν πίστεως· δωρούμενος αὐτῷ μακρότητα χρόνου, καὶ πλῆθος εἰρήνης, καὶ πάντων τῶν πολεμίων ἔθνη τὰ ὑποτεταγὼς εἰς πόδας τὸ βασίλειον παραπαιδεύσαντα κράτος. παρέχοι δὲ καὶ τῇ σῇ ὁσίᾳ καὶ πανιέρῳ ἀρχιερωσύνῃ τὰ αὐτῷ χάριτι ἐν χείλεσι, καὶ λόγον ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματος, δι' οὗ καὶ τὸ εἰς αἰεὶ ὑπολειμμα τῆ τε εἰς Θεὸς ὑμᾶς οἰκῇ καὶ μᾶλλον ἀμετακλήτως σωζόντας· τῆς ἰσχυρᾶς ἐπαπειλουσῶσης τῆ ἀρίστῃ ὑμῶν ἐνοδίᾳ τῶν αἱρετιζόντων ὑμῶν τέκνων, οἷς δι' ὑμῶν τῆ πατρίων πολιτικῶς ἐξαλλαγῆς ἀφεσπλάσθησαν, ἐπιτυχόντα τούτοις πάντων τῆ ἐκ Θεοῦ ἀγαθῶν τὴν δόκιμον. ἡ ὑπογραφή. Ἐρρωμένης ὑμῶν τιμίᾳ ὑπεροχῇ, θεοφιλέστατε ἀδελφέ.

Σέργιος ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Θιμψας, εἶπεν. Ἐπειδήπερ, ὡς ἠκούσατε, παναγιώτατοι, Κῦρος ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων ἐπισκοπήσας ἐν τῷ κατ' αὐτὸν ἡμῶν ἀναγνωσθέντι κεφαλαίῳ τῶν τῆ ἁγίου Διονυσίου τῆ ἐπισκόπου Ἀθηνῶν ἐμνημόνευσεν ῥήσεως, τῆς κειμένης εἰς τὸν αὐτὸς Γάϊον τὸν διαφανῆ γνησίαν αὐτοῦ πρᾶξιν ἀπεσταλμένου, ἀναγκαῖον ἔχει ἀναζητῆσαι τὸ διδασκάλου τὸν βίβλον, ἵνατι ἂν ἴδωμεν ἐν τῆς ἐκκειμένης ἐπιστολῆς εἰ ὄντως ἐκ τῆς ἀκριβείας ἡ ῥῆσις ἔχει καθὼς ὁ Κῦρος ἐν τῷ ἰδίῳ κεφαλαίῳ γεγράφηκε· καὶ εἰ δικαίως αὐτὸν ἐν τούτῳ μὲ δέχῃ τῆ αὐτὸς αὐτῷ αἰτίαν γεγράφηκεν ὁ Σέργιος ἀποδέξατο.

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τῆ Ῥωμαίων ἁγίας τῶ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Τὴν βίβλον τῶ ἁγίου Διονυσίου τῶ Ἀθηνῶν ἀθλοῦν οἱ καθυπουργοῦντες τῆς ἀρχιδιφθέρας ἀκομίσατωσαν.

Θεοφύλακτος πριμικήριος τῆ νοταρείων τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, εἶπεν·

Κατὰ τὴν κέλευσιν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος μετὰ χεῖρας ἔχω παρόντος τῆς ἱερᾶς ὑμῶν βιβλιοθήκης τὸν τῶ ἁγίου Διονυσίου βίβλον ὧδε τὸ προστάγματος.

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τῆ Ῥωμαίων ἁγίας τῶ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Ἡ βίβλος τῶ ἁγίου Διονυσίου λαμβάνω, καὶ ὡς τῆς ἐναρμόνιος αὐτῆ ὧδε Γάϊον ἀποσταλῆς τὸ χαρτίον αὐτοῦ κατὰ τάξιν ἀναγνωσθέντα παρασῶ τῆς ἁγίας συνόδου, ἵνατις ὁ Κῦρος ἐπιμνησθήσεται ἐν τῆ αὐτοῦ κεφαλαίῳ, ὧδε ἀποδεξῃ τῆς παρ' αὐτοῦ ἡμῖν καινοτομίας.

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO SEU SECR. III.

Καὶ λαβὼν Πασχάλιος νοτάριος ῥηγιονάριος τῆς Ἀποστολικοῦ θρόνου ἀφ' τὴν Ῥωμέων ἀπὸ τῆς ἑλλάδος ἑρμηνευθεῖσαν φωνῆς, ἀνέγνω·

A Et accipiens Paschalius notarius regionarius apostolicæ sedis, de Græco in Latinam linguam interpretatum ipsum testimonium relegit, continens ita:

Οὐ κατὰ Θεὸν τὰ θεῖα ἔργασε, οὐ τὰ ἀνθρώπινα κατὰ ἄνθρωπον, ἀλλὰ ἀνδρωθέντος Θεοῦ καινήν τινα τὴν θεανδρικὴν ἐνέργειαν ἡμῖν ἐπιδείκνυσθαι.

Sancti Dionysii ex epistola ad Gaium directa ad locum: *Etiam non secundum Deum divina operatus, neque humana secundum hominem, sed Deo homine facto, novam quamdam dei virilem, id est, theandricin operationem nobis ostendens.*

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τῆδε Ῥωμέων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν.

Martinus sanctissimus ac beatissimus episcopus sanctæ Dei ecclesiæ catholicæ atque apostolicæ urbis Romæ, dixit:

Οἱ τὴν πνευματικὴν πολιορκοῦντες Ἱερουσαλὴμ, ἤγουν τὴν B καθολικὴν ἐκκλησίαν, συσχηματίζονται τοῖς τῆς γηΐνης πολιορκήσασι Ἱερουσαλὴμ, καὶ σπουδάζουσι καὶ αὐτοὶ τῇ πατρικῇ χρῆσθαι διδασκαλίᾳ, καθάπερ Ῥαψάκης ποτὲ τῇ πατρίῳ φωνῇ κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἐπέχρησε τὸ δυσμήχανον σκοπὸν τῆς οἰκείας μαγωγίας, ὅπερ οὖν καὶ τῶν ἰδίων κακεργιῶν. οὐ γὰρ εἰς τιμὴν τῶν πατρῶν, ἀλλ' εἰς ἀπάτην τῶν ἀπλουστέρων, οἷς ἐκεῖνος τῶν Ἰουδαίων, ὅδε πανούργως ἐπεβουλεύσατο. ἀλλ' ὑπὸ τῶν πατρῶν αὐτῶν, φησὶν ὁ κύριος, διδασκόμενοι αὐτοί. περιέκειντο γὰρ πέρυσι καταιγιδίοις, οἱ ξένοθεν μὲν φάντασμα τῶν ἀνδρώπων αἱρετικοὶ, κακῶς δὲ οἱ αἱρετικοὶ, τῶν πατρικῶς δόξαν προπαλυπήμασι βάπτειν δεδοκότες ἰσοῦσι δὲ χόρτου ἀκαθαρσίας, τυχὸν φημὶ δόγματα δολιώτατα. οὐ γὰρ ἁπλῶς τοῖς λόγοις προφέρουσι, ὡς ὁ μέγας μαρτύρεται Κύριλλος· ἀλλὰ μετά τινος δόλου καὶ πανουργίας. ὅπερ καὶ ἡμεῖς ἀκριβῶς ἐπιστάμενοι, οὐκ ὀφείλομεν καθάπαξ ὀνειδισμὸν ἀνθρώπων, οὐδὲ τῇ φαυλισμῷ αὐτῶν ἡττᾶσθαι. ἐπειδὴ τοῦτο ἡμῖν ὁ κύριος παρακελεύεται διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγων· ἀκούσατέ μου οἱ εἰδότες κρίσιν, λαὸς μου, οὗ ὁ νόμος μου ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν· μὴ φοβεῖσθε ὀνειδισμὸν ἀνθρώπων, καὶ τῷ φαυλισμῷ αὐτῶν, μὴ ἡττᾶσθε. Ἐπειδὴ γὰρ οὗτος καὶ Ἱερεμίᾳ, διὰ τῆς καθ' ὑμᾶς Ἀναθωθῖτιδος αὐτοῦ Ἱερεμίου πατρὸς ὁ κύριος, κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ Ἱερεμίᾳ. καὶ μετὰ ταῦτα ἀποστελῶ πολλοὺς θηρεύτας, καὶ θηρεύσουσιν αὐτοὺς ἐπάνω παντὸς ὄρους, καὶ ἐπάνω παντὸς βουνοῦ, καὶ ἐκ τῶν τρημαλιῶν τῆς πέτρας, ὅτι οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπὶ πάσας τὰς ὁδοὺς αὐτῶν. τρημαλιαὶ D δὲ πέτρας εἰσὶ τυχὸν αὗται αἱ τῶν ἁγίων πατέρων αἱ περὶ Χριστοῦ μυστικαὶ ῥήσεις. κυνηγετοῦσι γὰρ καὶ ταύταις ἑαυτοὺς δολερῶς ἀποκρύπτειν οἱ αἱρετικοὶ, ὅσοι τὴν δέξαν μόνοις αὐτοῖς, ἀλλ' οὐ μυστικοῖς ὑπάρχει περὶ Θεοῦ τῶν ἀνθρώπων. ἀλλ' οὐχ ὑμῶν τῶν κατὰ Θεὸν τελείων. ἴδετε, φησὶν, οὗτος ὑμῖν, ὡς ἔφη, αὐτὸς ὁ κύριος ἐξημάσθωσαν, δι' ὧν ἀναγκαίως ὑμῶν ἀρτίως χρίσεως τῶν ἁγίων Διονυσίου, ψευδεῖς μὲν αὐτοὺς φανερῶς ὄντας παρεστησάμεθα· ὡς καὶ περὶ τούτων αὐτὸν λέγειν τὸν κύριον· ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶ, καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. ἐψεύσατο γὰρ τὴν ἰδίαν ἑαυτῷ ὁ τούτου ἀκαταίσχυντος οὗτος ὡς ἄπαγε. τῶν γὰρ ἁγίων Διονυσίου φάσκοντος, ὡς ἀπιστοῦσι, ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ, χαρὰν ἔνεκα τῶν θεανδρικῶν ἐνέργειαν ὑμῖν πεπολιτευμένος, ἐκείνου τῶν διδασκάλου καταψεύσεται φασκοντες. ὁ μὲν Κύριος ἐν τῷ ἑβδόμῳ αὐτοῦ κεφαλαίῳ, τῶν καινὴν ὑπαλλάξας, ἢ μίαν ἀντὶ τῆς καινῆς θεανδρικὴν ἐνέργειαν αὐτὸν εἰρηκέναι φάσκων· ὁ δὲ Σέργιος ἐν τῇ περὶ τούτου ἐπιστολῇ τὸν Κύρον ἐπιτελῆ τῶν τε τῆς καινῆς ὑπαλλαγὴν σὺν ὀλίγῳ παρόντος· ἢ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ ἢ ἀκυρώσας πάντῃ τῶν διδασκάλου τῶν θεανδρικὴν ῥῆσιν, ἢ μίαν αὐτοῦ ἐπὶ Χριστοῦ τῷ Θεοῦ δογματίσας ἐνέργειαν· ποιήσαντος δόλον οἷον ξυρὶν ὑποτιθέντος· καὶ μὴ λαθόντος εἰς τοῦτο τὸ ὦ ψαλμῷ εἰρημένον. οὐχὶ ὁ Θεὸς ἐκζητήσει ταῦτα; αὐτὸς γὰρ γινώσκει τὰ κρύφια τῆς καρδίας, ἢ ταῖς διαλογισμοῖς τῶν τοιούτων ἀνθρώπων, ὅτι εἰσὶ μάταιοι. μάταια γὰρ ἐλάλησεν ἕκα-

Qui spiritalem expugnant Jerusalem, id est, catholicam ecclesiam, imitantur eos qui terrenam expugnaverunt Jerusalem, & festinant & ipsi paternis abuti quodammodo doctrinis: sicut Rapsaces patria voce contra Judæos abusus est, ut difficile nequitia ejus potuisset sentiri, sicut & isti propriam [a] infidiant. Nec enim in honorem patrum, sed in deceptionem simplicium, sicut ille Judæorum, hoc callide peragere nituntur. Verumtamen, sicut Dominus ait, *ex fructibus eorum cognoscetis eos*. Quoniam hi sunt *similes sepulcris dealbatis, quæ a foris apparent hominibus speciosa*, sicut & hæretici quasi paternis velati doctrinis: *intus vero pleni sunt ossibus mortuorum, & omni spurcitia*, id est, C mortalibus & fœtidis dogmatibus. Nec enim simpliciter proferunt sermones, sicut magnus scribens Successo testatur Cyrillus, sed cum dolo atque versutia. Quod utique & nos veraciter cognoscentes, non debemus omnino timere opprobrium hominum, neque eorum exprobrationibus vinci. Quoniam hoc nobis Dominus jubet per Isaiam prophetam, dicens: *Audite me, qui scitis judicium, populus in quorum corde lex mea est: nolite timere opprobrium hominum, & blasphemias eorum ne timeatis*. Manifestat enim hos & captat per vos reverentissimos venatores suos prudenter Dominus, secundum quod in Jeremia scriptum est: *Et post hæc mittam eis multos venatores, & venabuntur eos de omni monte, & de omni colle, & de cavernis petrarum: quia oculi mei super omnes vias eorum*. Sunt enim foramina petrarum, ipsæ sanctorum patrum de Christo mysticæ traditiones. Conantur namque & in foraminibus dolose abscondere se hæretici, ut putentur sanctissimi, & non sceleroſi, parvulis. Non enim vobis, qui secundum Deum perfecti estis apud Deum. Propterea hos vobis Dominus, ut cernitis, manifestavit, per hoc testimonium beati Dionysii, quod in præsenti relectum est, falsidicos luculentius eos ostendens: ut & de his, quod a Domino dictum est, impleatur, quo ait: *Quando loquitur mendacium, de propriis loquitur, quia mendax est, & pater ejus. Mentita est enim iniquitas sibi*, in his utique initabilibus exsistentibus, ut initabilis. Nam beato Dionysio asserente, sicut audistis, dilectissimi fratres, novam quamdam deivirilem E operationem inter nos conversatum; uterque eorum apertissime contra patrem mentitus est. Et Cyrus quidem in suo septimo capitulo novam immutando, & *unam* pro *nova* asserendo deivirilem operationem quasi dixisse doctorem perhibens. Sergius autem in epistola de hujusmodi quæstione ad Cyrum scripta, tam immutationem novæ cum illo confirmans, & non solum hoc, sed & doctoris deivirilem amputans penitus vocem, & unam absolute in Christo Deo dogmatizans operationem: facientes dolum quasi novaculam acutam, atque minime considerantes quod in psalmo scriptum est: *Nonne Deus requiret ista? ipse enim novit occulta cordis, & cogitationes vanas sunt. Vana enim locutus est unus-*

[a] Lege, insidiantur, hoc est, insidiose ac.

Matth. 7. Matth. 23.

4. Reg. 18.

Isa. cap. 51. vers. 7.

Jer. 16.

Joan. 8. Psalm. 26.

Psalm. 31. Psalm. 43. Psalm. 93. Psalm. 11.

ACTIO SIU SECR. III. ANNO CHRISTI 649.

quiſque ad proximum ſuum : labia doloſa in corde & corde locuti ſunt mala. Sed diſperdet Dominus univerſa labia doloſa, & linguam magniloquam. Qui dixerunt : Labia noſtra a nobis ſunt : quis noſter eſt Dominus ? Nam ſi hæc in memoria retinerent, minime ad talem iniquitatem proſilirent, id eſt, immutationem & interemptionem paternarum traditionum & dogmatum. Propterea præmemoratos inveſtigantes, non quidem advocatos, ſed apertiſſimos accuſatores ; neque cuſtodes probabiles, ſed falſatores evidentiſſimos veritatis ; & in hoc tantummodo ſe recipientes, necnon amplectentes, atque ſibi tependentes utramque uterque impietatis mercedem, id eſt, laudem in ſcripto : conſequens eſt oſtendere nos, ex quo illi fructum hujus impietatis ſumpſerunt, quatenus per fructum arborem demonſtremus. Offeratur igitur & relegatur per hos, quorum intereſt, Themiſtii hæretici codex, ſive capitula de eodem relevata, quæ in hoc negotio nobis neceſſantur.

τοὺς φόβους τῶν πλησίον αὐτοῦ. χείλη δόλια ἐν καρδίᾳ καὶ ἐν καρδίᾳ ἐλάλησαν. διὸ ἐξολοθρεύσει κύριος πάντα τὰ χείλη τὰ δόλια, καὶ γλῶσσαν μεγαλορρήμονα. Οἱ εἰπόντες τὴν γλῶσσαν ἡμῶν μεγαλυνοῦμεν. τὰ χείλη ἡμῶν, παρ' ἡμῶν ἐστί. τίς ἡμῶν κύριός ἐστιν; εἰ γὰρ ταῦτα ἐν μνήμῃ ἔφερον, οὐκ ἂν πρὸς τοιαύτην ἄγονα παρεκύπτων, ὅτε παραλλαγὴν καὶ ἀναίρεσιν τῶν πατρικῶν ἡμῶν τε καὶ δογμάτων. διὸ δίκας οὐδαμῶς συνηγόρους, ἀλλὰ σοφοὺς κατηγόρους, οὐκ μὴν φύλακας ἀκριβεῖς, ἀλλὰ παραχαράκτας ἀναγεῖς ὄντας διεφάνημεν ἐν ἀληθείᾳ· καὶ δὴ τοῦτο καὶ μόνον ἀποδεχόμεθα ἔλεγχον, καὶ ἀποδεξόμεθα, καὶ εἰς ἀναδείξεως ἐναίσιμον ἀκατάρχῃ τῆς ἀσεβείας μισθὸν, τὸν ἐν γράμμασιν ὕπαινον· ἀπόλουθον ὑπάρχει γινώσκειν ἡμᾶς, ὅθεν ἐκεῖνοι τὸν ἔπαινον ἐδρέψαντο τῆς ἀσεβείας καρπὸν, ἵνα ἐκ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον ἀναδείξωμεν. ἀρξόμεθα πόθεν, καὶ ἀναγκαῖόν ἐστι Θεμιστίου τοῦ αἱρετικοῦ ἡ βίβλος, ἤγουν τὰ ἐκ ταύτης ἀναπτύξαντα κεφάλαια, καὶ ἐφ' οἷς τὸν παρόντα ὑπόδικον ἡμῖν συστήσασθαι, ἵνα σὺν καθυπογράψωσι τοῖς ἐγκλήμασι.

Theophylactus primicerius notariorum apoſtolicæ ſedis, dixit :

Θεοφύλακτος πριμικήριος τῆς νοτηρίων τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, εἶπεν·

Prædicta capitula a veſtra beatitudine requiſita afferens, præ manibus habeo : quid præcipit ſanctitas veſtra ?

Τὰ δηλωθέντα κεφάλαια παρὰ τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἀπαιτηθέντα κομίσας μετὰ χεῖρας ἔχω· τί φησὶ τὸ ἅγιον τῆς ὑμετέρας ὑμῶν.

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit :

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τῆδε Ρωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Suſcipiatur oblatus Themiſtii hæretici codex, & de eo relegantur nobis capitula, quæ in eo ſunt prænotata.

Ἀναδέχου ὁ προσενεχθεὶς Θεμιστίου τοῦ αἱρετικοῦ βίβλος, καὶ ἀπ' ταύτης ὑμῖν ὑποκεφαλαιωθήτωσαν τὰ ἐν αὐτῇ προμνημονευόμενα κεφάλαια.

Et accipiens Exuperius notarius regionarius apoſtolicæ ſedis, de Græco in Latinam vocem interpretata, relegit in his.

Καὶ λαβὼν Ἐξουπέριος νοτάριος ῥεγιωνάριος τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τοῦ Ρωμαίων ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐρμηνευθέντα φωνῆς, ἀνέγνω·

Themiſtii hæretici ex epiſtola ab eo ſcripta ad Marcellinum preſbyterum & Stephanum diaconum de una operatione : *Qua enim in omnibus procedit divinarum ac humanarum operatio Chriſti, non erat alia & alia, ſed una atque eadem, utpote unius exiſtens ejuſdemque. Et ideo deivirilem Areopagita Dionyſius nominavit.*

Θεμιστίου τοῦ αἱρετικοῦ ἐκ τῆς γραφείσης ἀπ' αὐτοῦ ἐπιστολῆς πρὸς Μαρκελλῖνον πρεσβύτερον καὶ Στέφανον διάκονον περὶ μιᾶς ἐνεργείας· Ἡ γὰρ διὰ πάντων ἰοῦσα θεία τε καὶ ἀνθρωπίνη ἐνέργεια τοῦ Χριστοῦ, οὐκ ἄλλη καὶ ἄλλη ἦν, ἀλλὰ μία καὶ ἡ αὐτὴ, ὡτινοῦν ὡς ἐνὸς ὄντος καὶ τοῦ αὐτοῦ. διὸ καὶ θεανδρικὴν αὐτὴν ὁ Ἀρεοπαγίτης ἐκάλεσε Διονύσιος.

Item ejuſdem de eodem Themiſtii hæretici ex epiſtola ab eo ſcripta ad Cyrum Alexandriæ urbis epiſcopum : *Nam quia beata memoria quoque Severus ſimiliter de Chriſto dicens, quod aliqua quidem divine, alia vero humane idem operatus eſt, deivirilem operationem approbare volebat, ſed non ſolummodo Deo decibiliter, facilius eſt videri.*

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς κατὰ Κελλούδου τοῦ αἱρετικοῦ ῥηθείσης αὐτοῦ συγγραφῆς, εἰς διὰ βιβλαρίου πέμψαντος λόγον, ὅτι καὶ αὐτὸς Σεβῆρος ὁ αἱρετικὸς μίαν θεανδρικὴν συνελόμενον τοῦ Χριστοῦ τὴν ἐνέργειαν. Ὅτι γάρ τοι καὶ ὁ μακάριος Σεβῆρος περὶ Χριστοῦ λέγων, ὡς τὰ μὲν θεῖα, τὰ δὲ ἀνθρώπινα ὁ αὐτὸς ἐνήργησε, τὴν θεανδρικὴν ἐκείνου ἐνέργειαν, οὐ μόνον μόνῃ θεοπρεπῶς ἡμῖν δίκῃ θεοῖσιν καταδιάδηλον ῥᾷον.

Ejuſdem de eodem verbo : *Una intelligatur Chriſti, ſicut ſæpius diximus, deivirilis operatio, non una Deo decibilis.*

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου· Μία τοίνυν θεανδρικὴ τοῦ Χριστοῦ ἡ ἐνέργεια, καθὰ ἐξηκόντως ἔφημεν, ἀλλ' οὐ μία θεοπρεπής.

Ejuſdem de eodem ſermone : *Si enim una Verbi deivirilis, ſicut ſæpe diximus, operatio & ſcientia, quomodo una & una intelligatur ſecundum exſecrabilem ? Sed potius duæ, & non una.*

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου· Ἡ γὰρ μία τοῦ λόγου θεανδρικὴ, καθὰ πολλάκις εἰρήκαμεν, ἐνέργειά τε καὶ γνῶσις, πῶς μία καὶ μία τοίνυν κατὰ τὸν μιαρόν; καὶ δύο μᾶλλον, ἢ οὐ μία.

Item ejuſdem de eodem ſermone : *Si autem ipſa tantummodo Deo decibilis, ſed non deivirilis, ſicut ſæpe diximus : nihil ſecundum nos operatur : & habes quod quæris.*

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου. Εἰ δὲ αὐτὴ μόνον θεοπρεπὴς, ἀλλ' οὐ θεανδρικὴ, καθὰ πολλάκις εἰρήκαμεν· μηδὲν κατ' ἡμᾶς ἐνεργεῖται, ἔχεις ὃ ζητοῦμεν ἔχειν.

Citatum hic locum & ab Anaſtaſio infra cap. 16.

Μαρτῖνος

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO XII SECR. III.

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τοῦ Ῥωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Ἐγνώρισεν ἄρα Θεμίστιος ὁ αἱρετικὸς διὰ τῶν αὐτοῦ λόγων τὸ ἀρτίως ὑμῖν ἀναγνωσθέντων, ὅτι καρπὸς αὐτοῦ καὶ φοιτηταὶ τυγχάνει, Κύρος καὶ Σέργιος οἱ περὶ δόγματα· καὶ οἷς παρ' αὐτοῦ διδαχθέντες οὕτω τὴν καρδίαν ἐξ ὑπεναντίας μᾶλλον αὐθαδεστέρου πως ἀπέκειντο πρὸς τὸ ἄρνησιν τῆς ἀληθείας γενέσθαι, οἷς καὶ αὐτοῖς, καθὰ λέλεκται, τὸ διαβρηκὲν τῆς διδασκάλου πλάνης ἀναστόμωτος ἦσαν, καὶ μίαν ἀκριβῶς ἀποδοῦναι δόξης ἐπιχείρησιν· ὅπερ σαφῶς ἐξ ἧς αὐτοῖς ὕστερον τῆς φωτὸς αὐτοῦ τῷ Κύρῳ γραφείσης, φανερὸν ἐκ τούτου γέγονε Σέργιος. μᾶλλον δὲ ὑπὸ τούτου ἐξ αἰσθήσεως ἀναχθῆναι σπουδῆς, ὅτον Κολλοῦθος ὁ αἱρετικός, καθ' οὗ γράφει Θεμίστιος ὁ αἱρετικός. ἐξὸν γὰρ παρεστάτει λέγειν ὁ Κολλοῦθος διαβρηκὲν τὴν ἐπίνοιαν, ἐξὸν τὸ δύο ταύτην καταφάσκειν καὶ ἐνεργείας, τουτέστι, θείαν καὶ ἀνθρωπίνην, ἀλλ' οὐ μίαν μᾶλλον ἐνέργειαν κατὰ τὸν Θεμιστίου παραλογισμόν. οὗ χάριν ὁ Κολλοῦθος διαφωνῶν μένων, οὐ λέγων διαβρηκὲν ἑαυτὸν γε ἐκεῖνο ἐν πᾶσιν, καὶ ἀσύμφωνος ἦν τῇ ἀληθείᾳ, τὴν ἐνέργειαν ἔλεγεν, ὡς μίαν, ἀλλ' οὐ δύο προσῆκεν. πλὴν ὅτι Θεὸς καὶ ἄνθρωπος ὁ αὐτὸς τυγχάνει ἐξ ἀναπαλαίστου τὸν αὐτὸν ἦσαν λόγον ἅπαντες γνωρίζειν, Κύρος λέγω καὶ Σέργιος, μιᾷ ἐξ τῇ αὐτῇ θεανδρικῇ ἐνεργείᾳ πάντα θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα λέγοντες, ἐνεργούσης τὰ κείνου. τῷ γὰρ θεανδρικῷ τὰ θεανδρικὰ ἑκατέρως ἔφασαν λέγειν, οὐ μᾶλλον τὰ θεῖα ἐξ τὰ ἀνθρώπινα, κατὰ τὸν αὐτῶν ἀπάντων. ὅπερ τῶν ἐξ τῇ θείᾳ τὰ θεῖα, ἐξ τῇ ἀνθρώπῃ τὰ ἀνθρώπινα φρονούντως. εἰ δὲ τῷ θεανδρικῷ τὰ θεανδρικά, ἐπάναγκον ἐθέλοντα λέγειν θεάνδρου τινός· ἀλλ' οὐ ἐξ ἀνθρωθέντος Θεοῦ, τὸν θεανδρικὸν οὐκ ἦσαν κατ' αὐτοὺς οὕτω ὑποχάσκουσι φρονοῦντες ἐνέργειαν· ὅπερ ἐκ τῆς φυσικῆς αὐτῶν κακοτυφίας, ἣ οὐκ ἐᾷ ἀπὸ ἑνώσεως ἔχειν τῶν τούτου ἐνέργειαν. ἐξ ἧς δῆλον ἔσται τὸν τῆ Θεοῦ φαμὲν, ἅπερ οὖν ἐξ τὸν ἀνθρώπου φυσικῶς ἀνθρώπινα. ἐκάτερα ἄρα ἐνεργεῖν, δύνασι τὰ θεῖα ἐξ τὰ ἀνθρώπινα μὰ ἐκάτερος αὐτῶν, ἤγουν θεῖος ἐξ ἀνθρώπινος, τῆς θεανδρικῆς ἐνεργείας διαλαγχούσης, ἀδύνατον λέγειν ἐνεργηκέναι τὸν κύριον. εἰ γὰρ οὐ δύο ταύτην καταφάσκουσιν, ἀλλὰ μίαν ὑπάρχειν δοξάζουσιν, ἀνάγκη δύνασι, ἢ ἑκάτερον, ἢ σύμπαντα, ἢ φυσικὸν, ἢ ὑπαρκτὸν αὐτὸν ὁμολογεῖσθαι, ἵνα μὴ τῆ ἀνυπαρκτοῦντι τῆς κλήσεως, ἀνύπαρκτον αὐτὸν ὑποφαίνωσιν. εἰ μὲν ἁπλῶν εἶναι λέγουσι ταύτην, ὡς ἁπλῶν ἔξιν ἡ φωτός. ἁπλῶν γὰρ ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ ἔχει τὴν οὐσίαν ἐνέργειαν, ἐξ ἐνεργοῦντος ἐξ αὐτοῦ τῆ θεανδρικῆ κατ' ἀνάγκην τὸ θεῖα ἐξ τὰ ἀνθρώπινα· ἐξ ἔστιν ὁμῶς τὸν Θεὸν λογὸν, Θεὸς φύσει καὶ ἄνθρωπος, ἀλλ' οὐ γυμνὸς φύσει ἐξ ἀρχῆς Θεός. εἰ δὲ σύνθετον, ξένον τῷ πατρὶ τὸν ἰδίον ὑποχάσκουσιν, ἤγουν ἑτερογῆ, ἐξ ἑτερούσιον, ὡς οὐ σύνθετον ἔχοντας τῷ πατρὶ τὴν οὐσίαν ἐνέργειαν. εἰ δὲ φυσικὸν, ὁμοίως τῷ Θεῷ λόγῳ τὴν σάρκα γενέζουσι, ὡς τὸν αὐτὸν ἐκ τῆς φυσικῶς ὑπαρκτὸν ἐνέργειαν. εἰ δὲ ὑμοούσιον, ἑτεροῦσιον δηλονότι· καὶ ἔστιν πατρὶ κατ' αὐτοὺς ὁ ἐκ σαρκός. εἰ δὲ ὑπαρκτὸν, διαφεύδουσιν αὖθις τῷ πατρὶ τὸν ἰδίον κατ' ἐνέργειαν, ὡς οὐ τὸν αὐτὸν ἐξ ἀρχῆς τῆς ὑπαρκτοῦ τῆς ἰδιότητος. εἰ δὲ πάντως ἐνέργειαν μίαν ὑπάρχειν τὸν θεανδρικὸν ἐξ τὸν ἕνωσιν λέγουσιν, οὐκοῦν πρὸ τῆς ἑνώσεως, δύο κατηγόρει ἐνεργείας τὸν Θεὸν λόγον ἀνάγκη, μετὰ δὲ τὴν ἕνωσιν μίαν τοῦ δύο πατηγόρει, ἐξ ἀναρίστου διαίρεσις, ἢ συγχύσεως ἀναίρεσις. εἰ πάντ' ἐν πᾶσιν ὁ ἐξ ἀναίνων λόγος ἐλέγχεται, δῆλόν ἔστι, ὡς οὐ μίαν κατ' αὐτοὺς γενομένη τὸ-

Notum fecit Themiſtius hæreticus per ſuos ſermones, qui in præſenti nobis ſunt relecti, quoniam ejus fructus & diſcipuli ſunt Cyrus & Sergius in dogmatibus: & ſicut ab eo iſti edocti, *novam* immutando *unam* niſi ſunt appellare: licet vehementiores illo in abnegatione veritatis effecti ſunt, qui & ipſam deivirilem doctoris vocem interimere penitus præſumſerunt, & unam abſolute tradere operationem Dei moliti ſunt: quod apertiſſime per propriam epiſtolam ad Cyrum ſcripram Sergius ſe feciſſe dignoſcitur: & nec tantum per ſuam dementiam, quantum Colluthus hæreticus, contra quem ſcribit Themiſtius, intelligere paſſi ſunt. Propterea namque recuſavit Colluthus aſſerere deivirilem operationem, eo quod talis vox duas ſignificat operationes; id eſt, divinam & humanam: nec enim unam tantummodo operationem, ſecundum Themiſtii deliramentum. Et ideo memoratus Colluthus tantum Deodecibilem, in hoc ſibi conſentiens, & non deivirilem operationem, licet inconveniens erat veritati, aſſerebat; utpote unam, non enim duas, profeſſus. Verumtamen non ſolum impium, ſed etiam abſurdum proprium ſermonem illi oſtendunt, hoc eſt, Sergius & Cyrus, una eademque deivirili operatione, divina & humana dicentes operatum fuiſſe Dominum: quoniam per deivirilem deoviriles ſimiliter aſſerere convenit. Non enim divina & humana ſecundum illorum figmenta: videlicet, quomodo & per divinam divina, atque per humanam competenter humana. Si autem deivirili, deivirilia convenit adſcribere cujuſdam deivirilis perſonæ. Non enim humanato Deo deivirilem, ac ſi unam ſecundum ſenſum eorum exſiſtentem, dicunt eſſe operationem: ſi utique omnis operatio ab eo qui eam naturaliter habet divinam & humanam, id eſt, duas in unitione, propriam appellationem ſuſcipere certa eſt. Et propterea divinam dicimus, quæ ex Deo procedit, ſicuti & ex homine naturaliter humanam. Utraque igitur, hoc eſt, divina & humana, ſi non utramque, id eſt, divinam & humanam deivirilem confitentur, impoſſibile eſt dicere operatum fuiſſe Dominum. Non ſi non duas operationes hanc deivirilem ſignificare, ſed unam eſſe confitentur; neceſſe eſt eos aut ſimplicem, aut compoſitam, aut naturalem, aut perſonalem dicere eam: ut ne, pro incerto vocabulo, nullius eam virtutis eſſe perhibeant. Ergo ſi quidem ſimplicem eſſe dicunt, eamdem ut ſimplicem habebit & Pater. Simplicem namque Deus & Pater habet propriam operationem, & operabitur & ipſe per deivirile ſecundum illos divina & humana: & erit propterea Deus jam & homo naturaliter, hoc eſt, homo factus Deus, ſed non nudus naturaliter & tantum Deus. Si autem compoſitam, extraneum Filium a Patre adſcribunt, ſive alienæ ſubſtantiæ & operationis, utpote non habente patre compoſitam ſuam operationem. Si autem naturalem dicunt, conſubſtantialem Deo Verbo carnem oſtendunt, utpote eamdem cum eo naturaliter habentem operationem. Si vero conſubſtantialem, ſine dubio alterius ſubſtantiæ, & per hoc erit quaternitas ſecundum illos ſancta Trinitas. Si vero ſubſiſtentialem, extraneant iterum a Patre Filium ſecundum operationis modum, utpote ab eo differentiam habentem in ſubſiſtentialibus proprietatibus. Quod ſi per hæc quæ ſuperius dicta ſunt, impediti, unam eſſe deivirilem operationem propter unitionem aſſerunt, ergo ante unitionem duas habentem operationes Deum Verbum introducunt; poſt autem unitionem unam utraſque efficientem, videlicet pro amputatione alterius, aut confuſione utriuſque. Si ergo in omnibus adverſariorum ratio reprehenditur; certum quoniam non unam ſecundum illos oſtendere vo-

ACTIO XII SUB SACR. III.

ANNO CHRISTI 649.

lens operationem ſanctus Dionyſius, ſed duplicem, duplicis naturæ, compoſitivo ſermone abuſus eſt, duas unius ejuſdemque in unitate operationes oſtendens. Et ideo prudentiſſime ait: Neque ſecundum Deum divina operatus, neque ſecundum hominem humana: ſummam nobis unitionem denuntians, ſicuti naturarum, ita & ejuſdem naturalium operationum: quoniam ſummæ unitionis eſt proprium, per immutationem ſublimiter operari utraque, id eſt, eumdem humane divina, & divine humana. Nec enim nuda deitate divina, neque pura humanitate humana, ſed per carnem quidem intellectualiter animatam atque unitam eidem ſubſtantialiter, operabatur ſublimiter miracula; & iterum per poteſtatem validiſſimam vivificarum ejus paſſionum ſponte pro nobis experimentum ſuſcipiebat, ut & unitionem oſtendat, & differentiam innoteſcat. Et unitionem quidem, per alternam oſtenſionem, ſive conglomerationem operationum ſuarum; differentiam autem, ex conſervatione naturalis proprietatis. Hoc enim erat, ſecundum quod ait doctor, omnium novitatum ſupereminens novitas. Non enim ut utraſque, id eſt, divinam & humanam, unam eamdemque operationem ſecundum illos oſtenderet; (quia hoc immutatio & penitus peremptio eſt, ut aut inconditam naturaliter conditam, aut conditam naturaliter inconditam factam fuiſſe oſtenderet, aut certe conditam & inconditam eamdem per confuſionem:) ſed ut per aliam alteram inconfuſe procedentem oſtenderet. Sic namque, ſicut memoratus doctor aſſeruit, & in his quæ noſtræ naturæ ſunt, ſuper naturam erat: & in his quæ noſtræ ſubſtantiæ ſunt, ſuper ſubſtantiam, omnia noſtra ex nobis ſupra nos eminentius habens: utpote in natura quod eſt ſuper naturam incircumſcripte oſtendens; & per hoc quod ſuper naturam eſt, naturam indiminute demonſtrans. Nam dicere abſolute unam operationem, qualem habet novitatis ſuper naturam probationem? Nullus namque numerus novus eſt, neque naturaliter admirabilis: ſed illud eſt mirum ſecundum veritatem, & omnium novitatum ſupereminens novum, juxta patris doctrinam, inconditam & conditam naturaliter operationem, uni eidemque incarnato Deo Verbo ſubſtantialiter inhærentem, in unitione inconfuſam & indiviſam, conglomeranter viciſſim eas procedere: & cognoſcere Deum eſſe naturaliter, eumdemque hominem naturaliter. Quod & Leo ſanctæ catholicæ atque apoſtolicæ noſtræ ſedis beatæ memoriæ præſul ſapienter intelligens, ſcripſit: Operatur enim utraque forma cum alterius communione quod proprium eſt. Non enim dixit, quoniam minuit, aut immutavit, aut confudit, vel abnegat hoc quod proprium eſt, *utraque natura* de his, quæ in uno eodemque Chriſto ſubſtantialiter unita ſunt: ſed *operatur* quidem, *cum alterius* autem *communione*: ut & differentiam oſtendat per hoc, quod operatur, *quod proprium eſt*: & unitionem ſignificet per hoc quod dicit, *cum alterius communione*. Hoc eſt enim novæ deivirilis operationis proprium, id eſt, divinæ & humanæ, ſecundum unitionem cohærenter indiviſam in eodem ipſo cognitam. Quas abnegantes & expugnantes Cyrus & Sergius, neque ſecundum Deum divina intelligunt, neque paterna ſecundum catholicos patres interpretantur: ſed hæretica dogmata paternis obumbrantes ſermonibus, contra catholica eccleſiæ introducere ſtuduerunt. Atque ideo unam ſecundum hæreticos Severum & Themiſtium deivirilem exſiſtere operationem conſcripſerunt: quos cum illis propterea condemnantes, age nunc & memorati Sergii novæ Ecthеſeos audiamus commentum, quam Ecthеſim ſuaſit in tempore ſuo nomini Heraclium quondam imperatorem titulare; errorem interminationi commixtum contra orthodoxos populos atque dogmata per hunc modum prætendens.

Hic tranſfertur utraque for ma, in ſ. tranſlatione eſt. ex Græco.

A λων ἀφῆγμα ὁ ἅγιος Διονύσιος, ἀλλὰ διπλῆν τὴν διπλοῦ τῆς φύσεως σωζόντων φωνῇ ἐχρήσατο τὰς δύο τῆς αὐτοῦ καθ' ἑνωσιν ἐνεργείας καταμηνύων. καὶ οὔτε θεϊκῶς πεποίηκε φάσκων· οὔτε κατὰ Θεὸν τὰ θεῖα δρῶν, οὔτε τὰ ἀνθρώπινα κατὰ ἄνθρωπον τὰ ἡμῖν ἑνωσιν ἐξαγγέλλων, ἅπερ ἴδιά φύσεων, οὔτε ἓν ἐξ ἀμφοῖν καὶ ἀπὸ φύσεων ἐνεργῶν· ἑνιαίαν γὰρ τὴν ἄκραν δεῖν ἑνώσεως ἰδίαν, τὸ κατ' ἐπιπλοκὴν ὑπερφυὲς ἀφράστως ἐνεργεῖν τὰ ἑκάτερα, θεϊκῶς, ἀνθρωπίνως τὰ θεῖα, καὶ θεϊκῶς τὰ ἀνθρώπινα τὸν αὐτόν. οὐ γὰρ γυμνῇ θεότητι τὰ θεῖα, οὔτε ψιλῇ ἀνθρωπότητι τὰ ἀνθρώπινα, ἀλλὰ δι' σαρκὸς μὲν τῆς νοερῶς ἐψυχωμένης ἓν ἐναθρόως αὐτῷ καθ' ὑπόστασιν ἐνεργῶν παραδόξως τὰ θαύματα· κατ' ἐξουσίαν δὲ παντῶν τῶν ἐξ ζωοποιοῦ αὐτοῦ παθημάτων ὑπὲρ ἡμῶν ἑκουσίως πεῖραν λαμβάνων· ἵνα καὶ τῶν ἑνωσει γνωρίσῃ, ἓν τῶν διαφορᾶς παραστήσῃ· τὸν μὲν ἑνωσιν, τῇ κατ' ἐπιπλοκὴν θεσθεῖσῃ καὶ συμφυΐᾳ τὸ οἰκεῖον ἐνεργῶν· τῶν δὲ διαφορᾶς, τῇ συστήσει τῆς φυσικῆς ἰδιότητος· τοῦτο γὰρ ἦν ἄρα κατὰ τὸν διδάσκαλον τὸ πάντων καινὸν καινότατον. οὐχ ἕνα τοὺς δύο, ἕνωσιν τῶν θείων ἓν τὸν ἀνθρωπίνων μίαν οὖσαν καὶ τῷ αὐτῷ ἀποδεῖξαι κατ' οἰκείαν ἐνέργειαν· πρωτὸν γὰρ ἦν τοῦτο καὶ ἀφαντασιάστως παντελὲς, ὅστε ἢ τῶν ἄκτιστον κατὰ φύσιν κτίσιν, ἢ τῶν κτιστὸν κατὰ φύσιν ἄκτιστον, ἢ κτιστὸν ἓν ἄκτιστον τῶν αὐτῶν κατὰ σύγχυσιν παρεκπεπτωκέναι γεγενῆσθαι· ἀλλ' ἕνα ἐξ ἑνὸς τῶν ἑτέρας τῶν ἑτέρας ἀσυγχύτως ἀποδεῖξαι θεσπεσιάζῃ. οὕτω γὰρ, ὡς φησιν ὁ διδάσκαλος, ἐν C τοῖς φυσικοῖς ἡμῶν ὑπερεχὲς ἦν, ἐν τοῖς κατ' οὐσίαν ὑπερέχον, πάντα τὰ ἡμῶν ἐξ ἡμῶν ὑπὲρ ἡμᾶς ὑπερέχων· οἷς ἐν τῇ φύσει τὸ ὑπὲρ φύσιν ἀσυγχύτως γνωρίζων, ἓν ἐξ ἀμφοῖν τὸ ὑπὲρ φύσιν τὴν φύσει ἀμειώτως πιστούμενος. ἐπεὶ τί θεῖος χαρίσσεται ἔνδειξιν ὑπερφυοῦς ὑπάρξεως τὸ μίαν λέγειν ἐνέργειαν τὴν ἀφράστως; οὐδὲν γὰρ ὅλως ἀριθμὸς καινοφανὲς ἢ κατὰ φύσιν παράδοξος· ἀλλ' οὐδὲν παράδοξον ὄντως, καὶ πάντων καιρῶν καινότατον, τὸ τῶν ἄκτιστον, καὶ τὸν κτιστὸν κατὰ φύσιν ἀφράστως, τῷ αὐτοῦ ἓν ἐκ συμπτώσεως Θεοῦ λόγου θεσθέντα οὐσιωδῶς καθ' ὕπαρξιν, ἀσυγχύτως τε ἓν ἀδιαιρέτως, συμφυῶς δ' ἀλλήλοις θεσφάτεσθαι, ἓν γνωρίζειν θεῖα ὄντα φύσει, ἓν ἀνθρώπινα τὸν αὐτόν. ὑπὲρ ἓν ὁ τῆς καθ' ἡμᾶς ἀναπλάσεως φιλάνθρωπος θεσπέσιος

D Λέων ὁ ἀοίδιμος πατὴρ ἐκτενέσιν γεγράφασιν. ἐνεργεῖ γὰρ ἑκατέρα μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἔχουσι. ἓν μὲν λάμπει, ἡμαυροῖ, ἓ σαρκοῖ, ἓ συλλαῖ, ἓ ἀπαρρέπτως ὅπερ ἴδιον ἔχουσι, ἑκατέρα μορφῆ τῷ ἐν τῷ αὐτῷ ἓν ἐνὶ Χριστῷ κατ' ἐπίπνοιαν διαμένοντι· ἀλλ' ἐνεργεῖ μὲν, μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας, ἵνα ἓν τῶν διαφορᾶς γνωρίσῃ· δηλῶν τῷ ἐνεργεῖν ὅπερ ἴδιον ἔχει· ἓν τῶν ἕνωσιν παραστήσῃ δηλῶν τῆς μετὰ θατέρου κοινωνίας. τοῦτο γὰρ μόνης τῆς διαφορᾶς ἐστιν ἴδιον ἐνεργεῖν, λέγω δὲ θεῖας ἓ ἀνθρωπίνης καθ' ἕνωσιν ἐκ τῷ αὐτῷ συμφυοῦς γνωρισθέντων τῶν ἀδιαίρετον. ἃ ἐξαρνούμενοί τε ἓ παλαιώσαντες Κῦρός τε καὶ Σέργιος, οὔτε κατὰ Θεὸν τὰ θεῖα νοοῦσι, οὔτε τὰ πατρικὰ κατὰ τοὺς ἁγίους πατέρας ἑρμηνεύουσι· ἀλλὰ τὰ αἱρετικὰ δόγματα τοῖς πατρικοῖς συσκιάσαντες ῥήμασι, κατὰ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας εἰσάγειν. καὶ δὴ τοῦτο μέντοι κατὰ Σεβῆρου ἓ Θεμίστου τοὺς αἱρετικοὺς, τῶν Σαμαρέων ὑπάρξει ἀόριστα γεγραφήκασιν. οἷς πρὸς οὓς ἐκείνοις πάνυ χρέων καταδικάζοντες, φέρε λοιπὸν ἓ τῆς τῷ αὐτῷ Σεργίου χαρτῆς ἀκροάσεως ἐπακούσωμεν, ὃν τὸ πανσεβάσμιον παράπαν ἐξ οἰκείας ἐπωνυμίας προσκαλῶν Ἡράκλειον τὸν βασιλέα, πλάνῃ ἀπιθάνῳ ἐπιμίξαι κατὰ θεῖ ἐπιβολὴ λαοῦ καὶ δόγματων ἐπιβάλλων ἐπιτακτικόρος.

E

Anno 649. Concilium Lateranenſe habitum eſt ſub Martino papa primo, menſe Octobri, indictione quinta decima, in baſilica Conſtantiana, quæ appellatur Salvatoris, ubi ſedet cathedra beati Petri apoſtoli, præſidente ſanctiſſimo Martino papa, cum centum quinque reverentiſſimis epiſcopis, ex diverſis provinciis, tam Italiæ quam aliarum regionum, ſedentibus.

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO IXV. SECR. III.

Διουσδίδωτ ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Καλλάριτανος, εἶπεν·

Τὸν συντετμημένον καὶ συμπεπλησμένον λαβόντα παρὰ τοῦ κυρίου λόγον ὑμῶν τῆς ἱερᾶς διανοίας μακαριότης ὀξέως ἅμα καὶ ἐπιμελῶς τόν τε ψευδηγορίαν, καὶ τὸν καινοτομίαν, ἣν ἐξειργάσαντο φανερῶς Κύρος καὶ Σέργιος κατὰ τῆς ἀκολούθου τῶν καθολικῶν ἐκκλησίας πατρῶν τε καὶ δογμάτων, οἷς ἐμφρόνως ἀρτίως ὑμῶν διελάλησε παρεσκεύασε· δείξασα τὴν τῆς αἱρετικῶν ὑποκρίτων ἀνόσιον ὁμολογίαν, ὅτι τὴ μίαν λέγει κατὰ Θεμίστιον καὶ Σεβῆρον ὑπὸ αἱρετικοῦ τινὸ ἐνεργείαν ὑπάρχειν ἀνάρχως, ἀλλ' οὐχὶ παραδόξως ἐν τούτῳ καὶ θαυμαστῶς, ὅτι διπλῆ B ἡ ἕνωσις, ἄχραντος καὶ ἀδιαφόρητος, πεποιῆσθαι καθ' ὑπόστασιν ἀσύγχυτόν τε καὶ ἀδιάφορον, θεὸν εἶναι φύσει καὶ ἄνθρωπον τὸν αὐτὸν. ὅπερ ἀληθῶς, ὡς φησιν ὁ ἅγιος Διονύσιος, πάντων ἐστὶ κρειττῶν καινότομον. οὐ γὰρ τὴν ἑκατέρας ἀναίρεσιν, ἀλλὰ τὴν ἀδιαίρετον ἕνωσιν ἤθελε τῆς ἑαυτοῦ σωθῆναι φωνῆς ἐφιέσθαι ὑμῶν ὁ διδάσκαλος. ἑνώσεως γὰρ ἀλυδοῦς ἐσήμαινε λόγον, ἀλλ' οὐ μιώσεως τῆς ἀκατέου ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ καθ' ὑπερβολὴν συζυγίαν φύσεων ἢ τὴν κατὰ φύσιν ἐνεργείαν, ἃς ἤθελε τὴν ἰδίων χαμαιπετῶν τὴν ἀρτίως ὑμῶν ἀναγκαίως ἀδικηθεῖσαν Κύρος καὶ Σέργιος, ἢ τοὺς τῶν ἁγίων πατέρων ἤθελε δόξαν καθυπνίζοντες χρόνῳ, ὑπὸ τῆς ὑμετέρας θεοπειθοῦς διανοίας καταδικάζονται· οὗ πῶς καὶ ἡμεῖς συμφώνως αὐτῇ C δόγμα χρεὼν καταδικάζομεν οὐ μὴν, ἀλλὰ ὁ Πύρρος τὸν Σέργιον ἠκολούθει, ὑποδὺς καὶ οὗτος οὐδὲν ἧττον σὺν τῷ Σεργίῳ τὸν Κύρον ἀποδέξασθαι, καὶ ὑπερήσπισεν αὐτοῦ χρεὼν τὸ φερόμενον ἐκθέσιν πατριαρχῶν κρῖναι μαρτυρεῖν ἐγκεφαλῆς, ὅτι παλινῳδῶν τὸν τῶ ἁγίου Διονυσίου ῥῆσιν, ὁ ὅτι δικαίως ἐπλήγη ἤθελε τὸν ὁσιώτατον παρελκόμενον τῷ ὁσίῳ μακαρίτῃ Σωφρονίῳ· χρεὼν γὰρ αὕτως ὡς ἐνὶ τῶν αὐτοῦ δογμάτων τόμων, ὁ Πύρρος· Ἑνὸς δὲ ὡς ὕστερον ὁ μόνου ἐπλήγη κεφαλαίου Σωφρόνιος ὁ ὁσιώτατος, ὡς χρῶν Διονυσίου τοῦ ὁσιάτου παρεγκεκύπτασθαι διδασκάλου μιᾶς φωνῆς ἐν ἀμοιβῇ, εἶτα δὲ λέγων ὡς τούτῳ δὲ μᾶλλον ὁ ἀνὴρ ὁ ἀσφαλὴς ἐχέφρων, ὡς οἷς φησιν ἀκόνος· ἀλλ' ἀνδρωθέντος Θεοῦ κατὰ τὸν ἀναδημιουργήσαντα ἡμᾶς πεπαλιγγενεσίαν. μίαν γὰρ τῆς ἀληθείας D ἀντὶ τοῦ κατὰ τοῦτον ἐδείκνυεν ὁ χάρτης, οὐ κακουργῶς μέλλων, μὴ ἥκιστα, κατά γε τὸν ἐμὸν λόγον, ἀλλ' οἷς ἂν ἄν ἄλλως τοῦδε τῆς κατὰ ἕνωσιν μιᾶς ἐνεργείας παρὰ τοῦ ἀοιδίμου Κύρου τῆς παλαιᾶς φωνῆς ἀποθέσεως· τῷ γὰρ λέγοντι τὴν ἄκραν, μίαν φησιν ὁ θεῖος διδάσκαλος κατάφασιν τεκμήριον, ἢ ἕνωσιν κατηλεῖν ἀκρωτίσας, τί ἄλλο γε ἢ μίαν ἐκλεκτὴν ἐνέργειαν εἰς ἑνὸς τοῦ Χριστοῦ, καθ' ὃν τινα οὖν λόγον παρῆλθε παρεκδίδωμι; ἰδοὺ φανερῶς δῆλον τὴν αὐτοῦ ῥῆσιν ὁ Πύρρος ἢ παραπλῆσιον ὑπὸ τοῦ Κύρου τὴν τοῦ ἁγίου Διονυσίου ῥῆσιν ὁμολογῶν ἢ ἐπιληφθῆναι δῆλον ὅτου δικαίως τὸν Κύρον ἐγκέκριται, ἢ καλῶς ἐπιλελοιδόρηται αὐτοῦ τὸν μακάριτον Σωφρόνιον ἐμφερόμενον ἐν τῇ φασκῇ, οὐκοῦν δὲ λέγων ὡς τούτῳ μᾶλλον ὁ ἀνὴρ ἢ ἀσφαλὴς ἐχέφρων. πλὴν ὅμως τὴν ἀσφάλειαν αὐτὸς ἀναφέρων τῆς παλαιᾶς διδασκαλίας ἢ τὴν αἱρετικὴν ἀκαινίαν καινοτομίαν, ὡς ἀμφόρων ὑπέρχων τῆ παλαιότητι αἰρετίζει μετὰ τῆ πλανέντι αὐτοῦ, καὶ δὲ ὡς τῆς καρδίας αὐτοῦ. βουλὴ γὰρ πορεύσεται παθητικὴ ὁ γλῶσσα αὐτοῦ, ὡς φησιν ὁ ἅγιος Ἱερεμίας· δόλια τὰ ῥήματα τῆ στόματος αὐτοῦ· τῆ πλανέντι αὐτοῦ καλεῖ εἰρωνικὰ, ἢ ὡ ἑαυτῷ ἴχνη τὸν ἴχνεσιν. ἢ ἐπίνοια τὸν μεμιξόμενον τὸν Κύρου, ἅγιον τὸν μακάριον Σωφρόνιον, ἢ τῆ μεμιξότητι καλοῦ συμπόρος χάρτη, δῆλον τῆ λέγει, ὡς ἂν ἄν ἄλλως τοῦδε τῆς κατὰ μιᾶς ἐνεργείας, ἐμφρόνως ἀκακῆ, καθὼς προεπαιδεύσατο, Σεβῆρον ἢ Θεμίστιον, τῶν πεπλανημένων αἱρετικῶν. ὅτι πλὴν ἢ δῆλον τῆ χάρτη αὐτὸν ἀκακί-

Deuſdedit venerabilis epiſcopus Caralitanæ eccleſiæ inſulæ Sardiniæ, dixit:

Verbum breviatum & conſummatum accipiens a Domino veſtra veneranda beatitudo, compendioſe pariterque diligenter tam falſiloquium, & novitatem, quam operati ſunt apertiſſime Cyrus & Sergius adverſus ſanctos catholicæ eccleſiæ patres atque dogmata, per ea quæ prudentiſſime in præſenti allocutus eſt, nobis demonſtravit: oſtendens eos hæreticorum irretitos confeſſione, per hoc quod unam juxta exſecrabiles Themeſtium & Severum deivirilem operationem eſſe denuntiant; & non mirificam in hoc atque mirabilem, quoniam in unitione indiviſa duas unius ejuſdemque Chriſti Dei naturales operationes inconfuſa oſtendit, id eſt, divinam & humanam, in approbatione veriſſima Deum eumdem eſſe naturaliter & hominem; quod utique ſicut beatus Dionyſius ait: Omnium eſt novitatum ſupereminens novum. Nec enim utriuſque interemptionem, ſed indiviſam unitatem per hanc compoſitam ejus vocem memoratus Pater edocuit. Veram namque unitionem oſtendere voluit, ſed non diminutionem quamlibet naturarum, quæ in Chriſto Deo ſubſtantialiter ſalvantur, aut naturalium ejus operationum; quas videlicet per propria ſcripta, quæ in præſenti relecta ſunt, Cyrus & Sergius denegantes, & propterea ſanctorum quoque patrum adulterantes teſtimonia, merito a veſtra apoſtolica pia ſententia condemnati ſunt, quos & nos conſonanter cum ea propterea condemnamus. Nec non & Pyrrhum Sergii ſucceſſorem, quoniam & ipſe nihilominus cum Sergio Cyrum recepiſſe dignoſcitur, & ſtuduit ei advocare in prædenominato ſeptimo capitulo: & hoc cum in ſcripto teſtatur contra eum, quoniam immutavit dictionem beati Dionyſii, & quoniam juſte reprehenſus eſt pro hujuſmodi immutatione a beatæ memoriæ Sophronio. Ita namque ſcribit in unum dogmaticum ejus volumen Pyrrhus: Unum autem tantum capitulum reprehendit Sophronius reverentiſſimus, utpote teſtimonium Dionyſii beatæ memoriæ falſantem permutatione unius vocis, in hoc congrua dicens prædictus vir & cauta, in quibus ille aſſerit: *Sed homine facto Deo, novam quamdam deivirilem operationem nobis proferens.* Unam enim ſecundum veritatem pro nova continebat [a] dominatum volumen: non malitioſe (abſit) juxta meum verbum: ſed quoniam non aliter poteſt nova intelligi, niſi una; a ſanctiſſimo Cyro hujuſmodi vox poſita eſt; quoniam per abnegationem ſublimium, unam beatus doctor confeſſionem conſtruens, & hanc ſingulariter exprimens, quid aliud niſi unam confiteri operationem, eo quod unus eſt Chriſtus, per quoddam verbum luculentius tradidit? Ecce apertiſſime per ſuos ſermones Pyrrhus & falſatam a Cyro dictionem ſancti Dionyſii profeſſus eſt, & reprehenſum propterea merito eum oſtendit; & quoniam bene convictus eſt a beatæ memoriæ Sophronio, ſignificavit per hoc quod dicit, *congrua dicens in hoc illam vir & cauta.* Verumtamen ipſum, quod caurum a patre dictum eſt, amputans Pyrrhus, & hæreticam novitatem defendens, ut ſimilia ſapiens his, *qui loquuntur pacem cum proximo eorum, mala autem in cordibus eorum. Sagitta* namque *penetrans* exſiſtit *lingua eorum*, ſicut ait beatus Jeremias: dolosa verba oris eorum: proximo ejus loquitur pacifica, & in ſemetipſum habet adverſitatem. Et quidem laudavit beatæ memoriæ Sophronium, quoniam reprehendit Cyrum; & ipſius reprehenſi malt advocatus effectus eſt, per hoc quod dicit, quoniam non aliter poteſt intelligi nova, niſi una: videlicet eodem modo, ſicut approbatum eſt, Severo & Themeſtio inſanis hæreticis conſtrictus: ſed etiam per hoc quod in-

[a] Lege, denominatum.

al. Πύρρου ἢ αἱρετικῶ ὁμοῦ ἢ δόγματος αὐτοῦ τόμου, οὗ ἡ ἀρχὴ, πολλοῖς μὲν ἐγὼ ἀρχὴ.

ὡς ἴσως γε δικαί, ἀπὸ ἢ, ἰδοὺ φανερῶς δῆλ. τῆ αὐτοῦ ῥήσεως ὁ Πύρρος, ἢ ἐγκεκυπτο Μαξίμου εἰσὶ αἱ λόγοι. ἐσφαλὲ δὲ πῶν τὸ πλανῶν μεγαφώς.

ACTIO V SIVE Sect. III.

sipienter scribit, quoniam per abnegationem sublimium, unam confessionem faciens memoratus doctor, & hanc singulariter exprimens, quid aliud nisi unam operationem confiteri, eo quod unus est Christus, tradidit? ignorans, quia de negatione sublimium, nec unam habet confessionem, nisi tantummodo instabilem phantasiam. Quoniam si denegat, sicuti sublimia quædam, tam divinam ejusdem & humanam naturam aut operationem, totum perimitur sine dubio secundum illud dispensationis mysterium. Non enim exsistente in Deo Verbo, qui propter nos incarnatus est, pro denegatione illorum, divina natura & humana natura, aut divina operatione & humana operatione, quid jam remanet in confusine divinæ dispensationis, nisi tantum, ut dixi, inanis phantasia Pyrri stultæ hæreseos? Quam respuentes cum eodem Pyrrho inique agente, & sequente Cyrum & Sergium, hoc est, Severum & Themistium hæreticos, regulariter condemnamus in defensione vera paternarum ac synodalium catholicæ ecclesiæ definitionum & promulgationum. Scriptum est enim in lege Domini: *Quoniam non parcet ei oculus tuus, ut misereris & occultes eum. Annuntians annuntiabis de eo, & statim interficies. Sit primum manus tua super eum, & post te omnis populus mittat manum. Lapidibus obrutus necabitur*, id est, paternis, robustis & probabilibus verbis veritatis atque dogmatibus; *quia voluit te abstrahere a Domino Deo: & auferes malum de medio tui*. His itaque consonanter a nobis in prætemoratos viros, propter eorum temerariam hæresim, quæ Severi & Themistii hæreticorum defendere & renovare dogmata studuit, determinatis; petimus secundum vestram interfationem, quatenus memorata ecthesis, quæ in nomine nunc imperantis Heraclii perscripta est ab adversariis contra fidem orthodoxam, ad nostram cognitionem deduci, atque lectione vulgari præcipiatis.

Deut. 13.

τος, ὡς τῇ τῆς ἄκρου ἀποφάσει μόνῃ πατέφασαι πιστούμενος ὁ θεῖος διδάσκαλος καὶ ταύτῃ μονάδικῆς ἀκροτύπως, τί ἄλλο ἢ μόνῃ ἐνέργειαν ὁμολογεῖν ὡς ἑνὸς τοῦ Χριστοῦ παραδέδωκεν; ἀγνοῶν ὡς ἡ ἀπόφασις τῆς ἄκρων οὐδεμίαν ἔχει πατάφασιν, εἰ μὴ πλὴν ἀστάτου φαντασίας. εἰ γὰρ ἀποφάσκει, ὁμοίως ἀναιρεῖται, καθάπερ ἄκρα τινὰ τοῦ τε θείου τῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου ὄντα φύσει ὅτε ἐνέργειαι, τὸ πᾶν ἀπόλλυται πάντως αὐτοῦ τῆ οἰκονομίας μυστηρίου. ἐν οὖσης γὰρ ἐν τῇ δι' ἡμᾶς σαρκωθέντι θεοῦ λόγῳ δηλ. πλὴν τούτου ἀποφάσεων, ἢ θείας φύσεως καὶ ἀνθρωπίνης φύσεως, ἢ θείας ἐνεργείας καὶ ἀνθρωπίνης ἐνεργείας, τί λοιπὸν ὑπολείπεται πρὸς πατάφασιν, εἰ μὴ μόνον, ὡς ἔφημεν, ἡ ἀβύσσου φαντασία τοῦ τε Πύῤῥου ματαίας αἱρέσεως; ἣν συνηρεθισμένοι μετ' αὐτοῦ συγχωπάστως τε καὶ ἀπολυδίκαστως, Κύρου καὶ Σεργίου, τουτέστι δὲ λέγω Σεβήρου καὶ Θεμιστίου τῶν αἱρετικῶν, κανονικῶς καθαιροῦμεν, ὡς ἀπόλλυσθαι ἀλλοῖα θεῖ παραδόσεων καὶ συνοδικῶν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ὅρων καὶ διατυπώσεων. γέγραπται γὰρ ἐν νόμῳ κυρίου· οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός σου ἐπ' αὐτῷ, ἐκ ἐλεήσεις αὐτόν. ἀναγγείλων ἀναγγελεῖς αὐτῷ αὐτῷ. καὶ γὰρ σου ἔσται ἐπ' αὐτῷ, ἐν φθόνῳ λιθοβολήσουσιν αὐτὸν οἱ λαοὶ ἐπ' ἐμοῦ· καὶ λιθοβολήσουσιν αὐτὸν οἱ λίθοις καὶ ἀποθανοῦνται· λέγω δὲ τοῖς ῥήμασι καὶ δόγμασι τῆς ἀληθείας λόγοις καὶ δόγμασιν· ἵνα ἐξάρωσι δυνηθῇς ἐκ μέσου κυρίου τοῦ θεοῦ σου, καὶ ἐξαρεῖς τὸ πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν. τούτων οὖν οὕτω συμφώνως ἡμῖν ἐπὶ τῶν εἰρημένων παρ' ἡμῶν ἀνδρῶν, ἤγουν πλὴν αὐτῶν ἄκρων ἄκρων, τῶν Σεβήρου καὶ Θεμιστίου τῶν αἱρετικῶν ἀναθεμάτων καὶ ἀποκηρύττομεν δόγματα, παρακαλοῦμεν καθὼς ἀναλύσητε, ὡς ἤγουν ἡμετέραν ἀξιότης καὶ ἀποστολικὴν, καὶ πλὴν ὡς ὅτιοῦν Ἡρακλείου τοῦ πιστοτάτου βασιλέως γεγενῆσθαι τῆς ἀσεβείας παρὰ τῆς πίστως ἡμῶν.

Anno Christi 649.

Ecthesis ab hæreticis sub Heraclio Imperatore nomine scripta.

Martinus sanctissimus ac beatissimus episcopus sanctæ Dei ecclesiæ catholicæ atque apostolicæ urbis Romæ, dixit:

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τῆδε Ῥωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Offeratur per eos, quorum interest, gestis huic sancto concilio ad subtiliorem examinationem ecthesis, ad nomen quondam Heraclii facta.

Παρέσθω διὰ τῶν καθηκόντων τῆς συνηθείας καὶ ἡ ἔκθεσις Ἡρακλείου τῷ μακαρίῳ εἰρὴ σοὶ, πρὸς ἀκριβεστέραν ἐξέτασιν.

Theophylactus primicerius notariorum apostolicæ sedis, dixit:

Θεοφύλακτος πριμικήριος τῆς νοταρίων τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, εἶπεν·

Denominatam ecthesim juxta vestram jussionem afferens, præ manibus habeo: quid præcipitis?

Τὴν Ἡρακλείου ἔκθεσιν, ὡς ἐκελεύσατε, μετὰ χεῖρας ἔχω· τί πρικρίνετε.

Martinus sanctissimus ac beatissimus episcopus sanctæ Dei ecclesiæ catholicæ atque apostolicæ urbis Romæ, dixit:

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τῆδε Ῥωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Ecthesis quondam Heraclii imperatoris suscipiatur.

Ἡ ἔκθεσις Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως ληφθήτω καὶ ἀναγνωσθήτω.

Et accipiens Anastasius notarius regionarius apostolicæ sedis, de Græco in Latinam vocem translatam, relegit in his.

Καὶ λαβὼν Ἀναστάσιος νοτάριος ῥεγιωνάριος τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου παρὰ τῶν Ῥωμαίων τοῦ τῆς ἑλλάδος ἑρμηνεύθησαν φωνῆς, ἀνέγνω.

Ecthesis ab hæreticis sub Heraclio Imperatore nomine scripta.

Expositio orthodoxæ fidei, facta a Deo conservando & piissimo nostro Domino, magno principe Heraclio, propter emersam ab aliquibus altercationem pro requisitione operationis, consonans in omnibus sanctis & universalibus quinque conciliis, quam cum multa satisfactione & gratia exceperunt patriarchis sedibus præsules, & gratanter ei consenserunt, utpote pacem sanctis Dei ecclesiis inferentem.

Credimus in Patrem & Filium & sanctum Spiri-

Πιστεύομεν εἰς πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα, τριάδα

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO SXU SECR. III.

ὁμοούσιον, μίαν θεότητα, ἤτοι φύσιν ἢ οὐσίαν ἢ δύναμιν, ἢ ἐξουσίαν, ἢ τριάδα ὑποστάσεων ἴσην σύμφωνον, γνωρίζοντας ἑκάστης ὑποστάσεως τὴν ἰδιότητα, μονάδα ἐν τριάδι, καὶ τριάδα ἐν μονάδι· μονάδα μὲν κατὰ τὸν τῆς οὐσίας ὅρισμὸν λέγω, τριάδα δὲ κατὰ τὰς ὑποστάσεις ἤτοι προσώπους. οὔτε γὰρ τὸ ἓν κατὰ τὴν οὐσίαν ὁμολογοῦντες τῆς τῶν προσώπων διαφορᾶς ἐξιστάμεθα, οὔτε τριάδα προσώπων πιστεύοντες τὴν μίαν θεότητα δυνάμει διαιροῦμεν. εἷς θεὸς ὁ πατήρ, εἷς θεὸς ὁ υἱός, εἷς θεὸς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἓν τὰ τρία θεὸς διὰ πίστεως ἀδιαιρέτως τῆς θεότητος. ἐν γὰρ τῷ τῶν προσώπων διαφορᾷ, θεότητος ἡ οὐσία ἐν ἑνότητι διαφέρει. μίαν οὖν φυσικὴν θεότητα θεότητος καὶ ἰδιότητας ἀσυγχύτους φυλάττοντες, καὶ ἓν εἶναι τὰ τρία πρόσωπα συναληθεύοντες τὴ θεία κατὰ Σαβέλλιον. οὐδὲ εἰς τρεῖς οὐσίας τὴν μίαν θεότητα διαιροῦντες ἢ διιστρεπτοῦντες τὴν τῶν πατρὸς οὐσίαν τὸν υἱὸν ἢ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, κατὰ τὸν Ἀρείου μανίαν. ἐν γὰρ τῇ τριάδι ἡ θεότης, ὡς φησιν ὁ μέγας ἐν θεολογίᾳ Γρηγόριος, ἢ τὰ τρία ἓν, τὰ ἐν οἷς ἡ θεότης, ἢ τὸ γε ἀληθέστερον εἰπεῖν, ἁπλῶς ἡ θεότης. ὁμολογοῦμεν δὲ τὸν ἴδιον τῆς ἁγίας τριάδος τὸν μονογενῆ υἱὸν τὸν θεὸν λόγον τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἕνεκεν τοῦ παντὸς πρὸ αἰώνων, τὸ φῶς τὸ ἐκ τοῦ φωτὸς, τὸ ἀπαύγασμα τῆς δόξης, τὸν χαρακτῆρα τῆς πατρικῆς ὑποστάσεως, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο, ὅσα ἐφάνησαν ἢ ἠκούσθη· ὃν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ τῆς ἁγίας δεσποίνης καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας ἀνελθόντα, ἢ ἐν ἑαυτῷ ἐνώσαντα ἀτρέπτως καὶ ἀσυγχύτως ἀληθῶς καὶ οὐσιωδῶς τὴν ἐμψύχωσαν λογικὴν καὶ νοερὰν ψυχὴν σαρκός· ἢ τὸν ἐκ τῶν τελῶν θεὸν, τὸν αὐτὸν ἡμᾶς ἢ τέλειον ἄνθρωπον, ἀσυγχύτως ἢ ἀδιαιρέτως· ὁμοούσιον τῷ θεῷ καὶ πατρὶ κατὰ τὸν θεότητα, ἢ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν κατὰ τὸν ἀνθρωπότητα, ἢ κατὰ πάντα ἡμοιον ἡμῖν χωρὶς ἁμαρτίας. ἦλθον ἢ δύο ἡμῖνοις τῆ ἑνοῦ μονογενοῦς θεοῦ λόγου ὁμολογοῦμεν· τὸν μὲν πρὸ αἰώνων ἐκ τοῦ πατρὸς ἀχρόνως ἢ ἀσωμάτως, τὸν δὲ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τὸν αὐτὸν ἐκ τῆς ἁγίας ἀχράντου θεοτόκου ἢ ἀειπαρθένου Μαρίας κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἡμῶν ἕνεκεν καὶ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας. ἢ τὸν αὐτὸν ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ τῆς ἁγίας ἀχράντου θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας κατὰ τὴν θεότητα γεγενῆσθαι. οὐχ ὡς τοῦ θεοῦ λόγου ἀρχὴν τὸ εἶναι ἐξ αὐτῆς λαβόντος, ἀλλ' ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν σαρκωθέντος ἐξ αὐτῆς ἀφράστως, ἢ ἑνωθέντος, ἢ τὸ ἐκ ταύτης ἡμῶν ἑνωθέν τοῦτο σαρκὶ κατανοήσαντες. οὐδὲν δὲ τὸν Χριστὸν διῃρήμεθα, τῷ θεῷ λόγῳ σαρκὶ ἐνωθέντα διδασκαλία. ἴδιά γὰρ τῷ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου ἐ κατὰ σύνθεσιν ἕνωσις, ἢ τὸν σύγχυσιν ἢ τὸν διαίρεσιν ἀναδέξασθαι· ἢ φυλάττει μὲν ἑκατέρας φύσεως τὸν ἰδιότητα, μίαν δὲ ὑπόστασιν ἢ τὸ πρόσωπον τῷ θεοῦ λόγου, ἢ μετὰ τῆς σαρκὸς ἐψυχωμένης ἑνοῦ σαρκὸς λόγικον· οὐ παράδοξος ἡμῖν ἐστὶ τῆς ἁγίας τριάδος εἰσαγωγή, μὴ θέλατε· οὕτω γὰρ πάσης φυσικοῦ προσθήκην ἐ ἁγία τριὰς ἰδέξατο· καὶ σαρκωθέντος τοῦ ἑνὸς ἁγίας θεοῦ λόγου. οὐδὲ ἄλλος μὲν ἦν ὁ δημιουργῶν ὡς θεὸς, ἄλλος δὲ παρ' ἐκεῖνον ὁ τὰ πάθη ὑπομείνας· ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἓν ὁμολογοῦμεν θεὸν ἅμα καὶ ἄνθρωπον, μίαν ὑπόστασιν, ἓν πρόσωπον, πιστεύοντες περὶ αὐτοῦ, ἀσυγχύτως ἢ ἀδιαιρέτως ἢ ἀτρέπτως ἢ ἀσυγχύτως, καὶ τῷ φωτὶ τῶν δημάτων ἢ τὰ πάθη, ἅπερ ἑκουσίως ὑπέμεινε σαρκί. ἴδιον ἢ ἐκ δύο φύσεων ἕνα Χριστὸν ὁμολογοῦμεν, ἕνα υἱὸν, ἕνα κύριον, ἓν πρόσωπον, μίαν ὑπόστασιν σύνθετον, καὶ μίαν φύσιν τοῦ θεοῦ λόγου, σεσαρκωμένην σαρκὶ, ἐψυχωμένην νοερᾷ, καὶ ἐπὶ Καίσαρος ἢ Τιβερίου ἐφάνη π, καὶ ἐδίδαξε· καὶ ἐκ δύο φύσεων τὸν αὐτὸν εἶναι δεξάμενος· οἷς ἐν Χριστῷ καὶ ἀσυγχύτως τὸν ἕνα υἱὸν ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν ἀληθινὸν θεὸν γνωρίζοντες ὁμολογοῦμεν· τὸν ἀφράστως ἐξ ἓν φύσεων, ἐξ ὧν ἀσυγχύτως ἡ ἄφραστος ἕνωσις γέγονε. οὐδὲ γὰρ ἡ ἕνωσις μεθεκτὴν οἷς σάρκα, οὐδὲ ἡ

tum, Trinitatem conſubſtantialem, unam deitatem ſive naturam & eſſentiam, virtutemque & poteſtatem in tribus ſubſiſtentiis ſive perſonis, cognoſcentes uniuſcujuſque ſubſiſtentiæ familiaritatem, unitatem in trinitate, & trinitatem in unitate: unitatem quidem eſſentia [a] ſua deitatis rationem, trinitatem autem ſecundum ſubſiſtentias ſive perſonas. Nec enim unum, ecundum eſſentiam confitentes, a perſonarum differentia excedimus: neque autem trinitatem per inarum confitentes, unam denegamus deitatem. Unus Deus Pater, unus Deus Filius, unus Deus Spiritus ſanctus, unus hac tria Deus in eadem & immutabili deitatis ratione. Nam perſonarum differentia, deitatis ſive eſſentia non infert diviſionem. Unam igitur confitemur deitatem, [b] familiaritates inconfuſas ſervantem, & non in unam perſonam tribus nominibus nuncupatam afferentes hæc tria ſecundum [c] Sabellionem. Neque autem in tres eſſentias unam deitatem dividentes, aut extraneantes a Patris eſſentia Filium aut Spiritum ſanctum, ſecundum inſaniam Arii. Unum enim eſt in tribus deitas, ut dicit magnus Gregorius in theologia, & tria unum, in quibus deitas, ſive ut veriſſime dicatur, qua deitas. Confitemur autem unum ſancte Trinitatis unigenitum Filium Dei, Deum Verbum, a Patre progenitum ante omnia ſecula, lumen de lumine, ſplendorem glorie, vultum paterna ſubſtantie, per quem omnia facta ſunt, in extremis diebus propter nos, & propter noſtram ſalutem deſcendere de cœlis, dignarique in intacto utero ſanctiſſima Dei genitricis & ſemper virginis Maria habitare: & ex ea conglomerantem ſibi carnem in una ſubſtantia, animam habentem rationalem atque intellectualem, natum eſſe ab ea: & ſemper manentem perfectum Deum, eundemque fieri perfectum hominem inconfuſe atque indiviſe, conſubſtantialem Deo & Patri ſecundum deitatem, & conſubſtantialem nobis eundem ſecundum humanitatem, & per omnia ſimilem nobis ſine peccato. Unde & duas nativitates ejuſdem unigeniti Dei Verbi confitemur: unam ante ſecula a Patre ſine tempore & incorporaliter, alteram ipſius in extremis diebus, a ſancta ista atque Dei genitrice & ſemper virgine Maria, cum animato intellectuali ejus corpore. Quapropter ſanctam & nimis laudabilem ſemper virginem Mariam vere & veraciter Dei genitricem prædicamus: non quia Dei Verbum initium ab ea accepit ut eſſet, ſed in extremis diebus incarnatus ex ea, immutabiliter homo factus eſt, & paſſionem pro nobis ſpontaneam carne ſuſtinuit. Compoſitum autem Chriſtum glorificamus, ſanctorum patrum ſequentes doctrinam. Pro enim myſterio, quod in Chriſto eſt, per compoſitionem unitio, & confuſionem & diviſionem ejicit. Et ſervat quidem utraque natura proprietatem, unam autem ſubſtantiam & unam perſonam Dei Verbi cum animata intellectualiter ejus carne oſtendit: neque quaternitate nobis pro ſancta trinitate introducta: abſit: nec enim quarta perſone additamentum ſancta Trinitas ſuſcepit & incarnato uno ex ea Dei Verbo. Neque autem alter erat qui miracula operabatur ſicut Deus, alter autem quam ipſe qui paſſiones ſuſtinuit: ſed unum eumdemque filium confitemur, Deum ſimul & hominem, unam ſubſtantiam, unam perſonam: paſſibilem carne, impaſſibilem deitate: perfectum deitate, & perfectum eumdem humanitate: & ipſius miracula, & paſſiones quas ſponte ſuſtinuit corpore. Unde & ex duabus naturis unum Chriſtum confitemur, unum Filium, unum Dominum, unam perſonam, unam ſubſtantiam compoſitam, & unam naturam Dei Verbi incarnatam corpore animato intellectualiter, ſicut Cyrillus magnus ſapuit & docuit, & in duabus naturis eumdem eſſe glorificantes: ut in deitate & humanitate unum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum verum Deum cognitum eſſe confitemur: differentiam per hunc modum ſolum ſignificantes naturarum, pro quibus inconfuſe ineffabilis unitas facta eſt. Nec enim deitas transmigravit in carnem, ne-

[a] Leg. ſecundum deitatis.

[b] Hoc eſt, proprietates.

[c] al. Sabellium.

ACTIO XII. SECR. III.

ANNO CHRISTI 649.

que caro in deitatem transmutata : est sed in proprietate naturali, & pro uniuscujusque subsistentia unitate utrumque permansit. Unde unum scimus Filium Dominum nostrum Jesum Christum, ex initium non habente Patre, & ex intacta matre, eundem ante sacula, & in extremis diebus constitutum, impassibilem atque passibilem, visibilem atque invisibilem ; unius ejusdemque miracula & passiones predicamus, & omnem divinam & humanam operationem uni eidemque incarnato Deo Verbo tribuimus, & unam ei offerimus venerationem sponte & veraciter propter nos crucifixo carne, & exsurgenti ex mortuis, & in celos ascendenti, & residenti in dextera Patris, & iterum venienti judicare vivos & mortuos : nullo modo concedentes alicui ex omnibus unam vel duas dicere sive docere operationes in divina Domini incarnatione : sed magis sicut sancta & universales tradiderunt synodi, unum eumdemque Filium unigenitum Dominum nostrum Jesum Christum, verum Deum confiteri, operari divina & humana : & omnem Deo congruam & homini operationem ex uno eodemque incarnato Deo Verbo indivise & inconfuse procedere, & in unum eumdemque fortiri : eo quod unius quidem operationis vox licet ab aliquibus patribus dicta est, tamen turbat, & extrahat quorundam aures, arbitrantium in interitum earundem prolatam esse duarum naturarum, quain una subsistentia unita sunt in Christo Deo nostro. Similiter autem & duarum operationum vocem multos scandalizare, utpote a nemine dictam sanctorum & precipuorum patrum : sed & sequi in eo, ut duas confiteamur voluntates, contrarie adinvicem venientes ; Deo quidem Verbo volente saluberrimam passionem explere, incarnationem autem in eo factam obviam eunteni ipsius voluntati & oppugnantem : & exinde duo contraria volentes introduci : quod impium est & extraneum Christianici dogmatis. Si enim insanus Nestorius licet dividens divinam Domini nostri humanitatem, & introducens filios duos, voluntates istorum dicere non ausus est, e contrario autem consonantem voluntatem in eo, formatis duabus personis, confessus est : quomodo possibile est, orthodoxam confitentes fidem, & unum Filium Dominum nostrum Jesum Christum verum Deum glorificantes, duas & has contrarias voluntates in eo suscipere ? Unde sanctos patres in omnibus & in hoc sequentes, unam voluntatem Domini nostri Jesu Christi verissimi Dei confitemur, utpote in nullo tempore animati intellectualiter ejus corporis separatim & ex proprio impetu contrarie nutui uniti ei Dei Verbi in una subsistentia naturalem ejus producere motionem, sed quando & qualem & quantam ipse Deus Verbum voluerat. Hec pietatis dogmata tradiderunt nobis qui ab initio presentialiter viderunt, & ministri verbi facti sunt, eorumque discipuli & successores : quique sequenter a Deo inspirati ecclesie doctores, id est, sancte & universales quinque synodi, Nicaa, & in hanc regiam civitatem, nec non in Ephesum primum, & in Chalcedonam, & iterum in Constantinopolim in quinto congregati concilio. Et hec in omnibus sequentes, & divina eorum suscipientes dogmata, omnes quos exceperunt, excipimus : & quos ejecerunt, ejicimus, & anathematizamus : precipue Novatum, Sabellionem, Arium, Eunomium, Macedonium, Apollinarium, Origenem, Evagrium, Didymum, Theodorum Mopsuestenum, Nestorium, Eutycoen, Dioscorum, Severum, & impia conscripta Theodoriti, que contra rectam fidem & Ephesinam primam synodum & duodecim capitula sancti Cyrilli, & quanta pro Theodoro & Nestorio [a] conscripserunt, & nuncupatam Iba epistolam : & hortamur omnes Christianos sic sapere, & sic gloriari, nihil addentes his, nihil, ubtrahentes, nihil transmutantes, secundum quod scriptum est, definitiones eternales a Deo inspirati ecclesia sacerdotales ad salutem cunctorum prefixerunt. Et subscriptio principis : Heraclius fidelis in Jesu Christo Deo princeps subnotavit.

[a] al. conscripsit.

σαρξ, εἰς ἑνότητα μεταβλήθη· ἀλλ' ἐν ἰδιότητι τῆ κατὰ φύσιν, καὶ μετὰ τὸν καθ' ὑπόστασιν ἕνωσιν ἑκάτερον ἡμῶν. ὅθεν ἕνα ὁμολογοῦμεν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐξ ἀνάρχου πατρὸς καὶ ἐξ ἀχράντου μητρὸς, τὸν αὐτὸν θεοπαράδοτόν τε καὶ ἐκ τοῦ ἐχράντου, ἀπαθῆ καὶ παθητὸν, ἀόρατον καὶ ὁρατὸν, καὶ ἐπὶ τῶ αὐτῶ τὰ τῆς θεότητος σημεῖα καὶ τὰ παθήματα καθ' ἑκάτερον ἡμῶν τῶν φύσεων ἑκούσια καὶ ἀνυπόστατον ἔχοντα· καὶ μίαν αὐτῶ προσκυνοῦμεν τιμὴν καὶ ἀπάσαν ἀπὸ τιμῆς, καὶ εἰς οὐρανοὺς ἀνελθόντα, καθεζόμενόν τε ἐν δεξιᾶ τῶ πατρὸς, καὶ πάλιν ἐρχόμενον κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς· οὐδαμῶς συγχωροῦντες τινὶ ἕν τούτων μόνον ἢ δύο λέγειν, ἢ διδάσκειν ἐνεργείας, ἢ τῆς θείας τῶ κυρίου ἀναβάσεως· ἀλλὰ μᾶλλον, καθάπερ οἱ ἅγιοι καὶ οἰκουμενικοὶ παραδεδώκασι συνόδοι, ὅτι καὶ ὁ αὐτὸς ἡμῶν μονογενὴς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, [b] τὸν ἀληθινὸν, ἐν ἑκατέραις ὁμολογεῖν τε καὶ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα· καὶ πᾶσαν θεοπρεπῆ καὶ ἀνθρωποφυῆ ἐνέργειαν ἀξ ἑνὸς καὶ τῶ αὐτῶ σεσαρκωμένου Θεοῦ λόγου, ἀδιαιρέτως καὶ ἀσυγχύτως προϊέναι, καὶ εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἀπαρίσκειν· ἑνὸς μὲν τὸν μίαν τῆς μιᾶς ἐνεργείας φωνὴν, εἰ καί τισι θεῖ πατέρων λέλεκται, ὅμως ξενίζειν καὶ ταράττειν τινὰς, ὑπολαμβάνοντας ἐπ' ἀναιρέσει ταύτην προτρέπεσθαι τῶν ἐν Χριστῶ τῶ Θεῶ ἡμῶν καθ' ὑπόστασιν ἑνουμένων δύο φύσεων. ἀνοσίους δὲ καὶ τὸν τῶν δύο ἐνεργειῶν ῥῆσιν πολλοὺς σκανδαλίζειν, εἰς μίαν καὶ τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐξαίρετον τῆς ἀκηράτου μυστηρίων οἰκονομίας· ἀλλὰ γὰρ καὶ ἔστιν ἑνὸς τούτου τὸ καὶ δύο φυσεβόλεια σκληρότητος ἀναιδοῦς θεὸς ἄλλα ἐχόντων· εἰς τῶ μὲν Θεοῦ λόγου τὸ σωτήριον θέλημα ἀπαραποδίστως πάσης, τὰς δὲ κατ' αὐτὸν ἀνθρώπινος ἀντιπροσώπου τοῦ αὐτοῦ θελήματα, καὶ ἀφιστάμενα, καὶ ἀντιθέτως [b] δύο τῶ τοιούτῳ θέλειν τῆς ἀσεβείας· ἐπεὶ καὶ ἀδύνατον ἦν τὸν ἀληθῆ ἀνθρωπον καὶ ἐξαίρετον τῆς ἁγιωτάτης μονογενοῦς σαρκώσεως, εἰς μὴ καὶ τὸ ἀληθὲς

ANNO CHRISTI 649.

ACTI O SEU SECR. III.

Θεοφύλακτος πριμικήριος τῆς νοταρείων τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, εἶπεν·

Γνωρίζω τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, ὅτι ἡ αὐτὴ θεοσεβεστάτη ἔδοξεν, ὡς ἐν τοῖς ἀποκειμένοις αὐτῆς σκρινίοις ἡ τὸ ὑπὲρ τῆς θείας αὐθεντίας ἐκτεθὲν ἱστορούμενα τὰ ἡρώδεια σὺν θεοσεβεστάτοις αὐτῆς ὑπὸ τῶν Σεργίου καὶ Πύρρου τῶν ἡμετέρων ἀοιδίμων ἐπισκόπων Κωνσταντινουπόλεως, ἔχειν ὡς ἐπίσης ἀυτῶν πατρικά· ἡ σὺν θείοις αὐτῆς τοῖς ὑπογεγραμμένοις Κύρου τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων ἐπαρχείας, δι' ὧν ἡ αὐτὴς τῶν θειοτάτων ἐκθέσεων ἐκδοσις σὺν ἀκόσμοις κεῖται ἡ ἀσαφίζεται. τῶν οὖν ὡς ὑπομνήσεις τῶν θειοτάτων αὐτῶν χαρτῶν ἀκόσμως ἐποιησάμην σὺν τῇ ὑμετέρᾳ αὐτῇ μακαριότητι.

A

Theophylactus primicerius notariorum apoſtolicæ ſedis, dixit:

Notum facio veſtræ ſanctiſſimæ beatitudini, quod & ipſam ſine dubio ſcire confidimus, quoniam in apoſtolico veſtro ſcrinio, & ea quæ pro confirmatione memoratæ ecthe ſeos confecta ſunt a Sergio & Pyrrho quondam epiſcopis Conſtantinopoleos, monumenta ad convictionem eorum reſervata habere dignoſcimur: ſed & epiſtolam Cyri Alexandrinæ civitatis quondam antiſtitis, per quam & ipſe hujuſmodi ecthe ſim in ſcripto cum illis confirmat atque amplectitur. Nunc autem de his chartis beatitudinem veſtram memorare curavimus, ut quæ placent præcipere cenſeatis.

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς θεοῦ Ρωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Εἰ δὲ τοίνυν ἔτερα, μάλιστα λέγω διὰ τὸν ὑπὲρ τῆς ἀμωμήτου ἀυτῶν θείσεως ἀκόσμως ἀκόσμως πεποιημένων, τὴν συνεδρεύουσαν ὑμῖν ἁγιωτάτην συνκλητικὴν συνοδον, εἰς κατάργησιν τῆς θεοστυγοῦς αἱρέσεως, πρὸς αὐτὴ ἡ λίαν ἔδει ἀναλήψιν θεοῦ ἀναθεωρῆσαι τὰς παρ' αὐτῆ ἀκόσμως γεγενημένας κατὰ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, τῆ τε πατρικῆ ἡ συνοδικῆ ὁρον ἀκολουθίας, ἡ τῆς τῶ αἱρετικῶν δογμάτων ἀντιστροφῆς, τὰ τοίνυν ὑπομνήματα μετὰ καὶ τῆς ἐκθέσεως τοῦ Κύρου ἔτερα, ἀναγνωσθῆναι ἡ ἀναγκαιότατον· καὶ γὰρ οὕτω δίκαιον ἔσεσθαι ἀναθεῖναι πρὸς πάντων τῆ ἀσφαλῆ τοῦ κατέχοντος.

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

B

Porro ſi maxime propter ea, id eſt, quæ ab eiſdem in defenſione denominatæ ecthe ſeos geſta ſunt, conſiſtens nobiſcum ſancta ſynodus in deſtructione adverſariorum novitatis congregata eſt; quomodo non eſt & nimis operæprecium ad veram probationem tam paternarum ac ſynodalium definitionem expulſionis, quamque hæreticorum dogmatum introductionis, quam præmemorati ſumptores ſeditioſe conſonanter ſibi contra catholicam eccleſiam operari demoliti ſunt, monumenta eorum cum antefata epiſtola Cyri Alexandrinæ civitatis quondam epiſcopi nobiſmet produci, & ad firmiorem cautelam monumentorum noſtrorum lectione vulgari? Sic namque juſtam habebunt veraciter ab omnibus orthodoxis condemnationem.

Θεοφύλακτος πριμικήριος τῆς νοταρείων τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, εἶπεν.

C

Theophylactus primicerius notariorum apoſtolicæ ſedis, dixit:

Κατὰ τὸν κέλευσιν τῆς μακαριότητος ὑμῶν, τοὺς εἰρημένους ὑπομνήσεις χάρτας ὧδε τὰ παρεστήκαμεν.

Secundum juſſionem ſanctiſſimæ beatitudinis veſtræ memoratas chartas aſſarens, præ manibus habeo: quid præcipitis?

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς θεοῦ Ρωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Τῶν παρεχθέντων ὑπὸ Σεργίου καὶ Πύρρου γενέσθαι ὅπερ πᾶσι καὶ ἀναμφίβολον, οἱ δοκεῖ δῆλα τὸ πλῆθος τοῦ ἐξ αὐτῶν ἐμφανισθέντος τόπου, καὶ μόνα δι' ὧν αὐτοῖς τὸ ὀφεῖλον τῇ κατὰ καταγομένῃ αὐτῶν αὐθεντίᾳ Κύρος ἐκθέσεως ὑπέλαβεν, εἰ καθυποφερῶντες δίδοται.

D

Quoniam ea quæ acta ſunt a Sergio & Pyrrho, omnibus nota ſunt & indubitanter manifeſtiſſima, ſi placet, propter multitudinem loca tantum deſignata, quibus illi novitatem auſi ſunt confirmare, hi quorum intereſt, relegant.

Καὶ λαβὼν Θεόδωρος νοτάριος ῥιγιωνάριος τῆς ἀποστολικοῦ θρόνου παρὸ τὴν Ρωμαίαν ἀπὸ τῆ Ἑλλάδος ἑρμηνευθέντα φωνῆς, ἀνέγνω·

Et accipiens Theodorus notarius regionarius apoſtolicæ ſedis, de Græco in Latinam linguam interpretatum, relegit in his.

Ex τῶν πεπραγμένων ὑπὲρ τῆς ἐκθέσεως παρὰ Σεργίου τοῦ γλυκυτάτου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

Ex geſtis compoſitis pro ecthe ſi a Sergio epiſcopo Conſtantinopoleos.

E

Σέργιος ὁ ἁγιώτατος πατριάρχης εἶπεν. ὁ προτεταγμένος παρὰ Στεφάνου τοῦ θεοφιλεστάτου ἡμῶν συγγέλλου, καὶ παρὰ τῆ σοφωτάτου ἡμῶν καὶ μεγαλοφρονεστάτου βασιλέως εὐσεβείας, καὶ ἔδει γνήσιος ἡμῖν, γεγονὼς μετὰ τῆ προσφόρου ἀδείας ἀναγνωσθῆναι παρ' αὐτοῦ τύπος, ἡ ἀποδοθῆναι τοῖς ἀναγνώσμασι.

Sergius ſanctiſſimus patriarcha dixit: Præpoſitum ab Stephano reverentiſſimo ſyncello noſtro a piiſſimo & prudentiſſimo principe compoſitum, atque nobis jam cognitum, cum debita reverentia relegatur edictum, atque actibus inferatur.

Στέφανος ὁ θεοφιλέστατος πρεσβύτερος καὶ σύγγελλος καὶ χαρτοφύλαξ, ἀνέγνω. καὶ μετὰ τὸν ἀνάγνωσιν, Σέργιος ὁ ἁγιώτατος πατριάρχης, εἶπεν.

Stephanus reverentiſſimus preſbyter & ſyncellus, necnon chartophylax, relegit: & poſt lectionem ejuſdem, Sergius ſanctiſſimus patriarcha dixit:

Ἡ ἁγιωτάτη συνοδος τῶν συνηθροισθέντων ἀγαπητῶν ἡμῶν

Sancta ſynodus congregata dilectiſſimorum conſacerdo-

ACTIO III. SUB HERACL. III.

ANNO CHRISTI 649.

tum noſtrorum, & per ea quæ in præſenti geſta ſunt pro A eſthesi orthodoxi dogmatis piiſſimi & magni noſtri principis, nec non per lectionem quæ ante hos proximos dies recitata eſt, prudentiſſimi magnique principis noſtri diligentiſſimam cognoſcens & inſtructam perfectionem; quoniam omnium artifex docuit eum [a] prudentiam: per ſuam conſonantiam faciat manifeſtum, ſi ita expoſita ab eo, atque indiminute, ſecundum quod nobis videtur habentem comprobat, & amplectens confirmat prædicationis confeſſionem. Sancta ſynodus dixit: Relecta nunc magni & ſapientiſſimi principis eſthesis, ſecundum veritatem apoſtolica conſonas prædicationi. Hæc ſunt patrum dogmata, hæc ſunt præſidia eccleſiæ, hæc orthodoxa fidei ſtabilitas, hæc ſanctorum quinque conciliorum ſymbola, hæc unitatem Chriſti dilectiorbis terrarum ſta- B bilium populi, hæc ſimpliciorum infirmitatem confirmant, & perfectos diligentioreſque tuentur: hæc generalem humanitatis operantur ſalutem. Sic & nos credimus: hæc & nos confirmamus: his & nos conſentimus. Et poſt aliqua: Sanctiſſimus ac beatiſſimus archiepiſcopus & univerſalis patriarcha Sergius dixit: Perfecte atque dilucide, nec non compendioſe, ex quibus virtutis dirigitur verbum, a Deo ſapientiſſimi & piiſſimi domini ac magni Imperatoris, & hoc demum a Deo percipiens, dogmatizavit eloquentia. Et poſt paululum: Propterea conſonantem ejus profeſſionem ſanctis & univerſalibus ſynodis reperientes, & diligentiſſime recti dogmatis conglomerantem atque præaventem regulam. Et poſt cetera: C Ipſius & nos ſuſcepimus & confirmavimus eſthesin: quoniam in omnibus ſequitur perfecte & acribioſe doctrinam ſanctorum ac probabilium patrum & prædicatorum orthodoxa noſtra fidei. Si quis ergo a præſenti die temerator prohibitorum tam ab a Deo conſervando domino & magno Imperatore, atque huc congregata ſancta ſynodo factus, unam aut duas præſumpſerit dogmatizare aut proferre in Chriſto Deo noſtro operationes: hunc, ſi quidem epiſcopus, aut preſbyter, vel diaconus, ſive de ſequentibus fuerit gradibus, ab omni eſſe ſuſpenſum eccleſiaſtico miniſterio vel officio definimus. Si autem monachicum habitum habuerit, aut laïcus fuerit, hunc de ſancta communione vivifici corporis & ſanguinis magni Dei & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti ſeparamus, donec qui hæc confiteri præſumpſerunt, ad hoc quod oportet re- D meantes, ex pura pœnitentia & converſione ſufficientem de tali trangreſſione pro ſeipſis ſatisfactionem prævexerint. Tunc etenim unuſquiſque talis in ſuum priſtinum reſtaurabitur officium. Et ſubſcriptio: Sergius per miſericordiam Dei epiſcopus Conſtantinopoleos Romæ, ſubſcripſi. Gloria Chriſto Deo noſtro. Amen, Amen.

[a] Λογε, prudentia: & in Græco, σοφία.

συλλειτουργῶν, ἡ ἅμα θεῖῳ τῷ πατρὶ παρεχθέντων θεῖῳ τῷ ἀληθῶς τῷ πρώτῳ ἡ μεγάλου ἡμῶν βασιλέως τῆς ὀρθοδοξίας δόγματος, ἡ ἅμα τῆς φθασάσης ἡ περὶ φαιτρὼν τούτων ἡμερῶν αὐτῆς ἡμῶν ἱερᾶς ἀναγνώσεως, τὴν τῷ θεσπίου ἡ μεγάλου βασιλέως ἡμῶν ἀπηρτισμένην ἔφεσιν τι ἡ ἀπαρέγκλητον πολίτευσιν· ἡ γὰρ τούτων τυχεῖν αὐτὸν ἐδίδαξε σοφία· ἐν αἰτίᾳ φανερωτέρᾳ αὐτοῦ ἀφορισίας, εἰ γε ἦν οὕτω περὶ αὐτοῦ συνθεῖεν ἡ ἀπεφαλέσθαι, κατὰ γε τὸ ἡμῖν φανέντων ἔχουσαν ἔκφασιν, ἡ ὑποφερόμενα βεβαιοῖ τῇ κηρύγματος ὁμολογίᾳ, ἡ ἀγία συνόδος ἔφη. ■ ἀναγνωσθέντα τὸν τῷ μεγάλου ἡ πατέρων βασιλέως ἔκθεσις, ἀληθῶς τῷ ὑποκειμένῳ συνάδῃ κηρύγματι. Τοῦτα θεῖ πατρῶν τὰ δόγματα, τοῦτα τὰ τῶν ἁγιωτάτων ἐρείσματα, τοῦτα τῶν ὑποδέξω πέντε συνόδων τὰ σύμβολα, τοῦτα τὸν ἕνωσιν τῇ φιλοχρίστῳ ἡ ἅπαν οἰκουμένην συνιοῦσαν λαοῦ, τοῦτα τὸν τῶν ἀπλουστέρων ἀσθένειαν βεβαιοῦντα, ἡ τοὺς τελείους ἡ ὀρθοτομοῦντας καθαιρετίζοντας τοῦτα θ' ὅλην τῆς ἀνθρωπότητος παντρέχοντας σωτηρίαν. οὕτω ἡ ἡμεῖς πεπίσταμεν, τοῦτα ἡ ἡμεῖς βεβαιοῦμεν, οὕτως ἡ ἡμεῖς συνυπάρχομεν. ἡ μετ' ὀλίγα· ὁ ἀγιώτατος ἡ μακαριώτατος ἀρχιεπίσκοπος ἡ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Σέργιος εἶπεν· ὡσπλῶς ἡ σαφῶς ἡ συντόμως, δι' ὧν ὁ τῆς ἀρετῆς ἀπευθύνεται λόγος, ἡ τῷ θεσπίου καὶ πανσόφου θεσπότου ἡ μεγάλου βασιλέως ἐκ θεοῦ ἡ τοῦτο τὸ χαίρισμα λαβὼν ἐδογμάτισεν ἐν γλωσσῃ. ἡ μετὰ βραχέα· Διὸ σύμφωνον αὐτοῦ θ' ὁμολογίαν ταῖς ἁγίαις ἡ οἰκουμενικαῖς δέκτοις συνόδοις, ἡ ἀπηρτισμένῳ τὸν τῷ ὀρθοῦ δόγματος συναρμολογήσαντα ἡ κανονοθετικῷ κανόνα. ἡ μικρὸν ὕστερα· Τὴν αὐτοῦ ἡ ἡμεῖς δεχόμεθα ἡ βεβαιοῦμεν ὕπαντα, ὡς ἐξ πάντων ἐπαθῶν ἀκριβῶς τι ἡ ἀπεφαλέσθαι τῇ διδασκαλίᾳ θεῖ ἁγίων ἡ ἐνδόξων πατρῶν ἡ κηρύκων τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως. εἴ τις οὖν νῦν τῷ πατρὶ ὑπάρξας θεῖ ἀπηρτισμένων ἔκ τι τῷ πρώτου ἡ θεσπεσίου πάπα τῷ μεγάλου βασιλέως, ἡ θ' συκοφάντης τούτῳ ἐάσας ἡμῶν σύνοδον, μίαν ἡ ἡ δύο ἰδιορρύθμως δογματίζειν ἡ φρονεῖν τὸν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν ἡμῶν Θεὸν ἐνεργείας, τοῦτον οἱ μὲν ἱδιόποιον ἡ ἀποβλύτερον ἡ ἄξιον, εἰ ἡ θεῖ ἐπαθῶν ἐν βαθμῷ, πάσης ἔσται παντελῶς ἐκκλησιαστικῆς ὑπουργίας τι ἡ λειτουργίας ἐκβεβλημένον· οἱ δὲ μοναχὸν εἰσεδέξαντο χρῆμα, ἡ ἡ λαϊκὸς ἂν, τὸν τοιοῦτον τῆς μεταλήψεως τῆς ἁγίας ζωοποιοῦ κοινωνίας τῷ ζωοποιοῦ σώματος ἡ αἵματος τῷ μεγάλου θεοῦ ἡ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἕως ἂν οἱ χρεωκόπηκε τοῦτος ἐκεῖ τὸ δίκαι πολυθρυλλουμένους, ἐξ πληρώσεως μετανοίας τι ἡ μετανοίας, τὸν δόκιμον καὶ τῆς ἰδιαίτης πολιτείαν ὑπὲρ ἑαυτοῦ παρέξων πληροφορίαν. τοιοῦτον γὰρ θεῖ ἰδιοῦται ἔκκλησις εἰς τὸν ἑαυτοῦ ἀρχαίαν ἐπανάγουσα τάξιν. ἡ ὑπογραφή. Σέργιος ἐλέει θεοῦ ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Ῥώμης ὑπογράψαμι. δόξα Χριστῷ τῷ θεῷ ἡμῶν, ἀμήν.

Item de his quæ acta ſunt a Pyrrho quondam epiſcopo Conſtantinopoleos, pro eadem Eſthesi.

Ἐκ τῶν πραχθέντων ὑπὲρ τῆς αὐτῆς ἐκθέσεως ἐπὶ Πύρρου τοῦ γενομένου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

Sanctiſſimus ac beatiſſimus archiepiſcopus & univerſalis patriarcha Pyrrhus dixit: Nunc veraciter Spiritus ſancti gratia his qui nobiſcum præſunt, inſpirata, omnem extinxit errorem; & pietatis dogmatibus mentes fidelium illuſtravit, magno Imperatore & clementiſſimo, ſicut ignis in ſemetipſo hæc corruſcante, atque omnem partem orbis terrarum illuminante. Et poſt alia: *Sicuti magnus Imperator & adinventor ſublimium. Competenter igitur & nos ſequentes ejuſdem virtutem, & conſtructionem ejus dogmatica in omnibus admittentes, & a Deo inſpirata doctrinæ conſonantem utique in omnibus apoſtolicæ traditioni atque ſanctis univerſalibus quinque conciliis, multis nimis atque præcipue ſublimibus pro tanto zelo qui in Deo eſt, coronamus laudibus: & ſecundum noſtræ virtutis menſuram enixius pro pia ejus & illumi-*

Ο ἁγιώτατος ἡ μακαριώτατος ἀρχιεπίσκοπος ἡ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Πύρρος εἶπεν· Νῦν ἀληθῶς ἐν τῷ παρόντι πνεύματος τῆς συμπαρόντων ἡμῖν θείαις χάρις, πᾶσαν ἐξαφάνισε πλάνην, ἡ δόγμασι θεοσεβείας τὰς διανοίας τῶν πιστῶν κατέλαμψεν, βασιλέως τῷ μεγάλου καὶ φρονίμου πυρὸς δίκην ἐν ἑαυτῷ τοῦτο ἀναλάμψαντος, ἡ πᾶν μέρος τῆς οἰκουμένης καταφωτίσαντος. ἡ μετὰ βραχέα πάλιν· ἀλλ μέγας βασιλεὺς ἡ μεγάλων δόγματος ἀναδείκτης. πάντως γοῦν ἡ ἡμεῖς τῇ δυνάμει τούτου ἑπόμενοι, ἡ τὸ σύμφωνον τῆς αὐτοῦ δογματικῆς κατὰ πάντα παραδεχόμενοι ἡ ἀποστόλων διδασκαλίας συμφωνοῦν ἐν ἅπασι, τῇ τε ἀποστολικῇ παραδόσει, ἡ τῇ ἁγίας ἡ οἰκουμενικῆς τῶν συνόδοις, πολλῆς ἄγαν ἡ ὑπερτέρους ἐπαινέσεις ὑπὲρ τοῦ ἐνόντος κατὰ Θεὸν ζήλου, στεφανοῦμεν ἐπαίνοις· ἡ κατὰ τὸ ἐπὶν ἡμῖν τῆς δυνάμεως μέτρον, ἐσπεύσαμεν ὑπὲρ τῆς θείας ἡ πε-

φωτισμένης

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO SEU SECT. III.

φοπρεπῶς αὐτοῦ ψυχὴν τῷ Θεῷ ἐξ ὅλης τοῦ ἀναπέμποντες φρονήματος, ὥστε ἀκαταπαύστου αὐτοῦ ὑπαρχούσης τὸ τῆς βασιλείας κράτος, πάσας ὑποτάσσειν τὰ βάρβαρα ἔθνη, καὶ τέκνοις τέκνων ἐν εἰρήνῃ βασιλεύειν μετὰ πλείστους συγχεομένους χρόνους, τῆς τε ἀθανάτου ζωῆς ἐν τοῖς μέλλουσι τοῦ ἀϊδίου αὐτοῦ χαρεσθῆναι. ψαυόμενοι οὖν τῇ χάριτι, ἀρτίως μὲν ἔοικε τοῖς συναδρόως ἡμῖν ἐνωτίσασι θεσπίσμασι, μόνῳ τῷ τὸ βασιλικοῦ κηρύγματος ἐμφανείᾳ παδυπολυχαφήσας, ἐν τῇ φθάσαντι χρόνῳ τοῖς οἰκείοις ὑπογράψαι μετὰ τῆς ἁγιότητος ὑπογραφὰς τοῖς προχθέσιν ὑποσημειούσης· οὕτω τε αὖθις καὶ τοῖς κατὰ μέρος ἐν τῇ βασιλίδι ταύτῃ καὶ διαφυλάκτῳ πόλει προχειρισθεῖσι, καὶ μόνῳ παδυπολυχαφήσας, ἀσυδὲ τῆς ὑπηρετουμένων ἡμῖν ὑποσημαίνεσθαι θεσπίσαι. θεσπίσαμεν δὲ οὐδὲν ἧττον θεοῦ δίδοντος, καὶ θεὸς ἐοῖς ἀπολειπομένοις τὰ προχθέντα παρ' ἡμῶν μετὰ τῆς ἐγκυκλίου ἡμῶν ἀντίμιμα θεσθῆναι βιβλίῳ· ὥστε καὶ αὐτοῦ ἕκαστος δι' οἰκείας ἀφώνου ὑπογραφῆς τῇ αὐτοῦ τῆς ὀρθοδόξου συνθήκῃ κηρύγματι, καὶ τῷ ἑαυτοῦ δι' ὑποσημειώσεως, τοῖς εὐθέσμοις ἑαυτοῦ θεσπίσμασι ὁλοσυμφώνως γνώμῃ· ὡς ἂν ἡμῖν ἀδόλωτος ἡ πηγὴ καὶ διαρκεστάτη τῆς σωτηρίου δόγματος δεξιάσηται, ἐξ ἧς ἀφυσήσαντα τὰ λογικὰ τῆς κτίσεως πάσης ἄωτα θρέψεται, τῇ ὑπερβῇ τοῦ ζῶντος ὕδατος πηγαιότητα, καὶ δίψης παντελοῦς ἀπείρατα διαμένοντα. τὰ μὲν τοῦτο περέποντος ἐσόμενα, ἀπ' ἐλπιζομένου τῆς ἀπιστίας, τῆς κρίμασι θεοῦ ἀπερισκέπτου τῆς ἀληθείας τῆς σώματος τοῦ Χριστοῦ ἑαυτὸν ἀθλίως παδυποβάλλοντος, καὶ ἅμα ἐν ἑαυτῷ ἀπορρίπτοντα τὸ τῆς θεοῦ ἀποστολικῆς ῥίζης αὐξητικὰ θεσκαλουμένου, ἄχρις ἂν δι' ἀκριβεστέρας ἐπιτιμίας ἑαυτὸν εἰς τὸν θεοῦ σωζόμενον ἀνακαλέσηται τρέχειν. ὁ ὑπογράφω. Πύρρος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Ρώμης ὑπεσημειώμην· δόξα Χριστῷ τῷ θεῷ ἡμῶν. ἀμήν.

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς θεοῦ Ρωμαίων ἁγίας τοῦ θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Ἐν τούτοις ἅπασι φανερὸς καὶ ἀναμφίβολος, λέγω δὴ τῆς θείας τοῦ ἔνδοθεν ὑπ' αὐτοῦ πεποιημένης Σέργιος καὶ Πύρρος πατρώασπις ἐγγεγράφως αὐτοῦ καὶ βεβαιώσαντες γνωρίζονται· καὶ μᾶλλον παρὰ τοῦ θεοῦ ἁγίου πατρὸς αὐτοῦ, ἔχοντες ἐν πάσῃ τῆς ἰδίου ψυχῆς ὑπάρχειν ἀσφαλείᾳ, οἷς καὶ μόνοι τούτου πιστεύσαντες ἐξ ἀρχῆς, ὅσον ἐφ' ἑαυτοῖς ἐνὶ αὐτῶν ἐλλείποντες ἀνυγοντισμένοι, καὶ ἄλλους ἀδίκως ἑαυτῶν συνεπισπάσασθαι εἰς ἑκάστοτε τῆς ἰδίου πολυπειρίας ἀποδείκνυνται, οἱ καὶ ἑτέρου δῆθεν θεσπεχρίστου πατρὸς θεσπίσαι, φόβῳ τῆς ἐκ τῆς θείας ἐκπτώσεως· τὸν αὐτὸν, οἷς ἔφημεν, κατ' αὐτοῦ θεσπισθέντα, διὸ τούτου ἡμῶν ἀσφαλοῦς ἐκβολὴ αὐτοῦ ἐγκωμίων ἐκ τῆς ἁγίας ἀναγινώσεται, ἵνα λοιπὸν, καὶ τῷ τῆς Κύρου παιδαμῷ ὑποκλίνῃ, ἐξ ἧς ἐκεῖνος τῷ αὐτοῦ θεῷ αὐτοῦ σωτηρίαν ἀκούσας πεύσεται.

Θεοφύλακτος πριμικήριος τῶν νοταρίων τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, εἶπεν·

Κατὰ τὸ παρεσταθὲν τῆς ἁγιωσύνης ὑμῶν, τῷ ὑποκλῶ ἡμῖν ὑπαχθέντα Κύρου τοῦ Ἀλεξανδρείας ὑποκειμένου φέρεις τὸ πεπιμένον.

Ἀμαβίλλιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ὀστίας, εἶπεν·

Ἀναγνωσθήτω ὑποκλῶ Κύρου τοῦ Ἀλεξανδρείας ἐφεσθέντος ὑποκείμενον ληφθὲν καὶ ἀναγνωσθέν.

Καὶ λαβὼν Ἐξουπέριος νοτάριος ῥηγιωνάριος τῆς ἀποστολικοῦ θρόνου φέρει τὸν Ρωμαϊκὸν ἐκ τῆς ἑλληνίδος ἑρμηνευθέντα φωνῆς, λέγων.

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

A nata anima Domino indeſinenter orationes extollimus, quatenus inconcuſſum permaneat ejus regale imperium, omnes barbaras nationes ſubſternens, & filiis filios cum profunda tranquillitate multis temporibus ſuccedentes, atque immortalis vitæ gaudia in futuro ei condonari. Decernimus itaque cum gratia in præſenti quidem convenientes nobiſcum ſanctiſſimos epiſcopos, qui necdum imperialis prædicationis inſinuationi ſubſcripſiſſe probantur in tempore precedenti, ut proprias ſubſcriptiones poſt noſtram ſubſcriptionem actibus ſubjungere debeant: nec non & eos qui in hac regia & a Deo conſervanda urbe poſtmodum conjunxerunt, & minime ſubſcripſerunt, per ſolicitudinem, quorum intereſt ſubſcribere, præſules. B Curavimus autem nihilominus, Deo donante, & ad eos qui abſentes ſunt, apud nos geſta cum encyclia noſtra ſine dubio deſtinare epiſtola, quatenus & eorum unuſquiſque per ſuam ſimiliter ſubſcriptionem eidem orthodoxæ prædicationi conſentiat, & ſuam per ſubſcriptionem precedentibus conjungant mentem: ut nobis inturbulentus fons & ſuaviſſimus ſalutiferorum permaneat dogmatum: ex quo haurientes rationales oves Domini ſolita ſunt bibere, ex abundantia divini lactis increaſſantes, atque ſitis penitus ſine experimento permanentes. Qui hoc facere paratus minime fueris, ſed permanens in inobedientia, condemnationi ſeparantium e ſe de integritate corporis Chriſti ſemetipſum miſerrime ſubmiſſurus eſt, & judicium contra ſe irrecuſabile ex auctoritate apoſtolicarum ſedium ſibimet provocans, donec per ſubtiliorem intentum ſemetipſum ad viam ſalutiferam revocaverit. Et ſubſcriptio. Pyrrhus miſericordia Dei epiſcopus Conſtantinopoleos Romæ, ſubſcripſi. Gloria Chriſto Deo noſtro. Amen.

Per ea indubitanter ac luce clarius, quæ acta ſunt pro ecthesi ab eis, Sergius & Pyrrhus confirmaſſe eam, & corroboraſſe in ſcripto probantur: & tantum contra ſanctorum patrum profeſſionem propriam habentes in deceptione animarum ſuarum, utpote ſoli D hanc ab initio conſtruentes, ex hoc quantum pro ipſa arguuntur certaſſe, & alios ſecum inſtantius commoventes ad effectum hujuſmodi turbulenti ſtudii, licet alterius nomine callide abuſi ſunt timore contradictionis fidelium, interminationem contra eos proponentes. Ideoque his nobis certiſſime de eis cognitis per lectionem quæ in præſenti recitata eſt, nunc etiam Cyri reſpiciamus epiſtolam, per quam propriam cum eis conſonantiam oſtendit.

Theophylactus primicerius notariorum apoſtolicæ ſedis, dixit:

E Secundum juſſionem beatitudinis veſtræ epiſtolam afferens præ manibus habeo Cyri Alexandrini quondam epiſcopi: quid præcipitis?

Amabilis reverentiſſimus epiſcopus Oſtienſis eccleſiæ dixit:

Memorata epiſtola Cyri Alexandrini epiſcopi relegatur.

Et accipiens Exuperius notarius regionarius apoſtolicæ ſedis, de Græco in Latinam linguam interpretatam, relegit continentem ita:

ACTIO XII SESS. III.

ANNO CHRISTI 649.

Epiſtola Cyri Alexandrini ad Sergium Conſtantinopolitanum.

Domino Deohonorabili beatiſſimo ſpiritali & conſacerdoti Sergio archiepiſcopo & patriarchæ, Cyrus ultimus de Alexandria.

PAtris nobis relaxare reſponſa in regia urbe, conjunxit Euſtathius glorioſus, magiſter militum, & detulit mihi venerandas apices præcipui mei Domino Deo honorabilis beatitudinis, intus habentes & exemplar competenter & conſultiſſime, pariterque Deo amabiliter fulta Ecthefeos venerabilis noſtra fidei a piiſſimo & a Deo conſervando Domino noſtro magnoque principe pro pia fide noſtra, ad Iſacium excellentiſſimum patricium & exarchum Italiæ deſtinata, quam debet profiteri communis frater noſter Severinus ſanctiſſimus Deo juvante, qui ordinatur in Roma: quam non ſolum ſemel & bis, ſed & multo ſæpius diligenter relegiſſe dignoſcor, & lætatus ſuper ejuſdem lectione, atque conſiſtentes mecum congratulans per laudabilem ſcriptorum expoſitionem, veluti ſolis ſplendorem nitentem, & veram inconvertibilem & inviolabilem noſtram fidem fixius rectèque & apertiſſime prædicantem, gratiarum hymnos retuli Domino omnium Deo: qui nobis dedit prudentiſſimum gubernatorem, ſanctas ſuas eccleſias rectè regentem, neque permittentem fortaſſis ab emergente tempeſtate quoquo modo nos perturbari, nec iterum pure accedentibus in eam aſperrimis ſuxis quaſſari: magis autem ſine periculo & benigniſſime ad tranquillum portum nos deducens, & pro pace fideliſſimi populi eorum Deodecibiliter cogitantem. Sed qui eum talem & in ſpiritualibus conſtituit Deus, ipſe virtutem & fortitudinem condonet, & pio ejus imperio contra repugnantes inimicos ſervilem ejus rempublicam, ut tunc cum gratia & canticis exclamemus: Salvavit nos, ſalvavit, terque ſalvavit nos piiſſimus ter Auguſtus, hoc eſt, a tyrannica poteſtate, & Perſarum ferocitate, nec non Saracenorum temeritate. Quia vero & nos veſtra participati doctrina, & hanc ſine dubio ſequentes, amplectimur & conſervamus, quæ ita pie & Deoamabiliter a ſereniſſima ejus tranquillitate expoſita ſunt, jam antea veſtra Deohonorabilis ſanctitas cognovit, per ea quæ ſæpius ad eam a noſtra humilitate, licet ruſticiter, attamen orthodoxe, tranſmiſſa ſunt. Omnem, quæ cum veſtra Deohonorabili ſanctitate conſiſtis in Chriſto fraternitas, ego & qui mecum ſunt, multum ſalutamus. Et ſubſcriptio: Salvus in Domino ora pro nobis, ſanctiſſime Pater.

Διαπότη τῷ πάνυ θεοπρέπτῳ καὶ μακαριωτάτῳ πνευματικῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ Σεργίῳ ἀρχιεπισκόπῳ καὶ πατριάρχῃ, Κύρος ὁ ἔλαχιστος ὁ Ἀλεξανδρείας.

Μετὰ τὸν ἡμῖν ἀπολῦσαι ἀπορίστως κατὰ τὸν πανδιδάμονα, κατέλαβεν Εὐστάθιος ὁ ἐνδοξότατος στρατηλάτης, καὶ ἐπιτόμως μοι πανσέπτους συλλαβὰς σὺν τῷ ἐμῷ τιμίῳ πανδέκτῃ μακαριότητος, ἔνδον ἐχούσας καὶ ἴσον τῷ δικαίως θεοστηκτῷ τι ἅμα καὶ πορίλεως ἡνιώχης ὀπίσω τῆς πανσέπτου ὑμῶν πίστεως, περὶ τῆς διαβεβαίου καὶ διηνεκοῦς ὑμῶν διαπόντου καὶ μεγάλου βασιλέως πρὸς Ἰσάακιον τὸν ὑπερφυέστατον πατρίκιον καὶ Ἔξαρχον τῆς Ἰταλίας, τὴν καὶ ὀφείλουσαν ὁμοσυμφώνως ὁμολογεῖσθαι παρὰ τοῦ κοινοῦ ἀδελφοῦ Σεβήρου τοῦ ἁγιωτάτου παπᾶ Θεοῦ χρονουμένου ἐν Ῥώμῃ· ἣν ἅπαξ οὐ μόνον ἅπαξ ἢ δίς, ἀλλὰ καὶ πολλάκις ὑπομελῶς ἐδιδάχθην, καὶ ἐπὶ τῇ ἀκαμφεῖ διαγνώσει καὶ ἀκινήτοις ἔρραγας, ἐμοὶ τῆς ἀρίστης τῶν γεγραμμένων ἐκθέσεως ὑπὸ πάντων ὑπὲρ ἀλήθειαν καταλαμπούσης, καὶ τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀμώμητον ἡμῶν πίστιν ἀκριβῶς καὶ ἐρρωμένως ἀναφανδὸν παρρησίᾳ κηρυττούσης ὑμνους εὐπρεπεῖς ἀνέπεμψα τῷ διαπόντῳ θεῷ ὅλων Θεῷ, τῷ δεδωκότι ἡμῖν σοφὸν κυβερνήτην, διεύχοντα τὰς ἁγίας αὐτοῦ ἐκκλησίας ἰθύνοντα, καὶ μηδαμῶς συγχωροῦντα ὑπὸ τῆς εἰς ἡμᾶς προσαλλούσης ζάλης ἡμᾶς ὁπωσοῦν σαλεύεσθαι, μᾶλλον δὲ μετὰ τοῦ ἥσυχου τοὺς ἁγίους πόρους φερόμενον· δυνάμενος δὲ μᾶλλον καὶ φιλανθρώπως ἡμᾶς θεὸς γαλήνιον ἡμῖν συλλιμενίζοντα, καὶ τῆς εἰρηνίας τὸ εὐπαθὲς φιλοχρίστου λαοῦ διασωτικῶς προμηθούμενον. ἀλλ' ὁ διοδεύσας αὐτὸν καὶ ἐν ταῖς πολυμανεῖς πατρίσιν Θεὸς, αὐτὸς ἰσχὺν καὶ δύναμιν δωρήσεται τῷ πανδιοδεῖ αὐτοῦ κράτει κατὰ τῶν ἀντιπεμφθέντων ἰσχύειν τῇ δυναμῇ αὐτοῦ πολιτείᾳ· ἵνα τυπτόμενοι σὺν θεῷ ἐκβοῶμεν· ἔσωσεν, ἔσωσεν ἡμᾶς, σεσάωκεν ἔσωσεν ἡμᾶς τὸ πανδιοδεῖς φιλοσέβαστον, ἐκ τυραννικῆς φημι ὑπερκρατείας καὶ Περσικῆς ἀλαζονείας, ἀλλὰ μὴν καὶ Σαρακηνικῆς αὐθαδείας. ἐπεὶ δὲ καὶ ἡμεῖς τῆς ὑμετέρας μετοχῆς διδασκαλίας καὶ ταύτην πάντως ἐπόμενοι, σωμενίζομέν τε καὶ φυλάττομεν τὰ οὕτως θεοῖς καὶ θεοφιλῶς παρὰ τῆς πανσέπτου ὑμῶν γαληνότητος ἀνδηλωθέντα, ἃ δέδεκται ἡ ὑμετέρα θεοτίμητος πανοχεία ἔγνω ἤδη τῷ ἀμφίρυτι θεῷ αὐτὴ παρὰ τῆς ὑμῶν μυσειότητος, καὶ ἀγενείως, ὑμῶν γοῦν ὀρθοδόξως, ἐπεσταλμένα. πᾶσαν τὴν σὺν τῇ ὑμετέρᾳ θεοτίμητῳ μακαριότητι ἐν Χριστῷ ἀδελφότητα, ἐγὼ τε καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πλεῖστα προσαγορεύομεν. ὁ ὑποκριτὴς. Ἔρρωσθε ὑπερεύχου ἡμῶν, μακαριώτατε πάτερ.

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Per relectam in præſenti nobis epiſtolam, propriam conſonantiam Cyrus Alexandrinæ civitatis epiſcopus demonſtravit, quam cum Sergio & Pyrrho in expoſitione novitatis eorum habere oſtenditur, ſimiliter cum illis in ſcripto eam confirmans. Ceciderunt autem a ſua ſpe, mentiti contra caput proprium. Nec enim ſuſcepta eſt omnino aut admiſſa eſt ſecundum vanam eorum ſpem, magis autem condemnata eſt & anathematizata ab apoſtolica auctoritate huc tranſmiſſa peſſimæ & præſumptæ novitatis eorum Ecthefis. Sed quia hæc quidem illi contra orthodoxam fidem ſcripſerunt, extenditur autem nobis de his rationabilis requiſitio, ex paternis teſtimoniis atque ſcripturarum procedens, cum multa diligentia competenter, ſi placet, Domino juvante, in alio ſecretario hujuſmodi differamus de illis quæſtionem, uſque ad hoc præſentem cognitionem determinantes.

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος παπᾶς τῆς τοῦ Ῥωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Ἐκ τῆς ἀρτίως ἡμῖν ἀναγνωσθείσης αὐτοῦ θεσπεσίας τὴν οἰκείαν ἐδήλωσεν ὁμοφωνίαν πρὸς Σέργιόν τε καὶ Πύρρον ἐπὶ τῇ αὐτῶν τῆς αὐτοῦ καινοτομίας Κῦρος ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων ἐπισκοπῆς, ἡμῖν αὐτὴν ἐγγράφως σὺν αὐτοῖς ὑπογράφων. ἐπέπτωκεν δὲ ἀπ' ἐλπίδος αὐτοῦ ἐλπίδος, ψευσάμενος κατὰ τῆς ἰδίας κεφαλῆς. οὐ γὰρ παραδέχθη παντελῶς, οὔτε λέγω προσπελεγέθη, κατὰ τὸν ματαῖον αὐτοῦ θεσπεσμόν· ἀνεθεματίσθη δὲ μᾶλλον καὶ καταγέγνω παρὰ δ' ἀποστολικῆς αὐθεντίας ἐνδόξῳ πολίσματι τῆς ἀνοδίας αὐτοῦ καὶ θεοπνεῦς καινοτομίας ἡ ἔκθεσις. ἀλλ' ἐπειδὴ ταῦτα μὲν αὐτὸν κατὰ τῆς ὀρθοδόξου γεγραφέναι πίστεως, παρεπίπτομεν δὲ πως ἡμῖν ἡ αἰτία ταῦτα κατὰ λόγον εἶπαι ἵνα γραφικῆς καὶ πατερικῆς μαρτυρίας θεσπέσια, σὺν θεῷ βοηθοῦντι, εἰ δοκεῖ, θεοῦ συνεπομένου, ἐν ἑτέρᾳ σκέψει τὴν τοιαύτην ἀναβαλώμεθα περὶ αὐτῶν ζήτησιν, ἄχρι τῆδε ἡμῖν τὴν παροῦσαν διέποντες ἐξέτασιν.

ANNO CHRISTI 649.

ΠΡΑΞΙΣ Δ'.

Ἐν ὀνόματι κυρίου Θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, βασιλεύοντος κυρίου Κωνσταντίνου τοῦ διοσεβεστάτου Αὐγούστου ἔτους ἐνάτου, τῇ πρὸ δέκα ἐξ καλανδῶν Νοεμβρείων, ἰνδικτιῶνος ὀγδόης.

Παρόντος τοῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου πάπα τῆς τῆδε Ῥωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Ἐπὶ τῶν διαγνωσθέντων ἡμῖν παρὰ τοῦ σεσηχότος διελθεῖν παρέξει ἐν τῷ ὑπομνηματίῳ Σεργίου καὶ Πύρρου, καὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Κύρου, τῇ ἀνάγκῃ αἱρεῖς γεγραμμένων παρὰ τῶν τότε ἐν αὐταῖς τῆς ἐκθέσεως αὐτῶν κατὰ προσποιητὴν ἀλήθειαν, τὸ τῆς σεσηκυίας Μιχαίου φθόγγου δεῖν ἐξενεγκεῖν τὴν ψυχὴν ἀγωνιώσης ἡμᾶς, ἤγουν τὸν ἐν τῇ ἑαυτῆς σωτηρίᾳ ἀναπαυόμενον καὶ σύμπονον· ὅ μοι, ὅτι ἐγενήθην ὡσεὶ συλλέγων ἐν συντελείᾳ ἐν τρυγητῷ. οὐκ ὑπάρχοντες βότρυς, τοῦ φαγεῖν τὸ πρωτόγονον. ὅ μοι ψυχή, ὅτι ἀπώλετο εὐλαβὴς ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ὁ κατορθῶν ἐν τοῖς ἀνθρώποις οὐδείς ἐν ἐστι. πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρεώθησαν. πάντες συνήχθησαν δὲι τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ κυρίου καὶ τῆς ἀχράντου αὐτοῦ πίστεως. ἀλλὰ δεῦτε, καὶ ἡμεῖς, ἀγαπητοί, μετὰ Θεοῦ καταβάντες εἰς ἐπισκοπὴν, ἤγουν ἔρευναν τῆς ἐκείνων λόγων, συγχύσωμεν αὐτῶν ἀπὸ δι' ἀποδείξεως ἀληθοῦς τὰς γλώσσας ἐπαιρομένας κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀδύσαν εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀκαταστάτου αὐτῶν λαλιᾶς. διαῤῥήξωμεν δὲ τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν τῇ μαχαίρᾳ τοῦ πνεύματος, ἅ ἐστι ῥῆμα Θεοῦ· καὶ ἀπορίψωμεν ἀφ' ἡμῶν τὸν ζυγὸν αὐτῶν τὸν καθαιρέσεως τοῦ κατ' αὐτοὺς ἀζύμου φρονήματος. τότε γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ κύριος ἐγελάσεται αὐτοῖς καὶ ἐκμυκτηριεῖ αὐτούς, καὶ τότε λαλήσει πρὸς αὐτοὺς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ θυμῷ αὐτοῦ ταράξει αὐτούς, λέγων, ὡς φησιν ὁ μακάριος Ἱερεμίας· ψευδῆ εἶπαν προφητεύοντες ὑμῖν τῷ ὀνόματί μου. οὐ γὰρ ἀπέστειλα αὐτούς, καὶ ἐνετειλάμην αὐτοῖς, καὶ ἐλάλησα πρὸς αὐτούς· ὅτι ὅρασιν, ψευδῆ καὶ μαντείαν, καὶ οἰωνίσματα καὶ πρόσωπα καρδίας αὐτῶν, αὐτοὶ προφητεύουσιν. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος κατὰ τῶν προφητῶν, τῶν προφητευόντων ὑμῖν τῷ ὀνόματί μου ψευδῆ. ἔσονται ἐν τοῖς ὁδοῖς Ἰερουσαλὴμ ἐξουθένημα καὶ κατάπτωμα πᾶσι τοῖς ἐκκλίνουσι ὁμολογοῦσί με, καὶ ἐν ὕστερα ὁ θάνατος αὐτῶν. οὐδεὶς γὰρ συκαλύψαι δύναται πρόσωπα μαχαιρῶν, ὅπερ οὐδὲ φύλλα συκῆς ἀρχῆθεν τὸν παραβάτην ἠμφίασαν τῆς ἁπλοῦς Ἀδάμ, τὸν ἔξω τῆς αἰσίας γλώττης ἀγόμενον ἀναγυμνούμενον. πρὸς γὰρ ἰσχυρὸν ἀνδρὶ τὸ ἴδιον χεῖλος, ἤ ἀλλότριος χείλεσιν ἰδίου σώματος· ἀνεπίδεκτον δὲ χιλίων αὐτοῦ δεήσεων αὐτῷ περὶ κυρίου τῆς ἀνοδίας ὁ ἀλάστωρ. ἀλάστωρ γάρ σε, φησὶ, ἡ παρανόμου σου. ὑπάλαξας γὰρ ἀνομίαν, ἐπ' ἔσχατά σου ὁμοίως· διὸ, καθὼς φησιν ὁ κύριος πρὸς τὸν Γεδεών, καταβιβάσωμεν αὐτοὺς εἰς τὸ ὕδωρ τῆς ἀληθοῦς διακρίσεως, καὶ δοκιμάσωμεν αὐτοὺς ἐκεῖ σὺν ἀκριβείᾳ κατανυκτῇ ὀφθαλμῶν ἐπ' αὐτοῦ κατανεύοντας. διὰ τῆς φανερώσεως δὲ οὐχ ἑαυτοὺς παρουσιάσουσι· ἵνα μὴ ὦσι παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι, λέγου Σκίου πάρεστιν ἐν ἔχοντες· ἐπειδὴ φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας διὰ τῆς ἰδίας καινοτομίας, καὶ διὰ αἱρημάτων αὐτῶν κατ' αὐτῶν παρεγράψαντο, τὴν αἱρετικὴν ἐπεισάξαντες ταραχήν· ἅπερ σύν-

A

B

C

D

E

SECRETARIUS IV.

ACTIO SEU SECR. IV.

In nomine Domini Dei Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, imperii domini Conſtantini piiſſimi Auguſti anno nono, ſub die decimo ſexto Calendas Novembris, indictione octava.

PRæſidente ſancto ac beatiſſimo, &c. *ut Secretario primo.*

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Ex his quæ a nobis relecta ſunt in præterito ſecretario, monumentorum ſeries a Sergio & Pyrrho confecta, nec non epiſtola Cyri, qui videlicet temeroſius compoſita ſunt ab eis contra fidem pro ſtabilitate nocibilis eorum Ecthеſeos, Michææ propheticam vocem, anima conflictos nos propter conſonantiam in hujuſmodi errorem & conſpirationem in hujuſmodi errorem & conſpirationem factam, congruum eſt enarrare: *Væ mihi, quia factus ſum ſicut qui colligit ſtipulam in meſſe, & ſicut racemos in vindemia. Non eſt botrus ad comedendum, præcoquas ficus deſideravit anima mea. Periit reverens de terra, & rectus in hominibus illis non eſt. Omnes declinaverunt, ſimul inutiles facti ſunt.* Omnes congregati ſunt in unum contra Dominum, ſanctamque ejus & immaculatam fidem. Sed venite, & nos, dilectiſſimi fratres, cum Deo deſcendamus ad viſitationem, id eſt, inquiſitionem ſermonum eorum, confundamus per approbationem veriſſimam ibidem linguas eorum, elevatas contra ſcientiam Unigeniti filii Dei, & iniquitatem in altitudinem humanitatis ejus loquentes. *Diſrumpamus vincula eorum* per gladium ſpiritalem, quod eſt verbum Dei, *& projiciamus a nobis jugum ipſorum*, per expurgationem profani ſenſus illorum. Tunc etenim & ipſe quoque *Dominus irridebit eos, & ſub annabit; & loquetur ad eos in ira ſua, & in furore ſuo conturbabit eos*, ſecundum beatum Jeremiam dicens: *Falſo prophetæ iſti vaticinantur in nomine meo. Non enim miſi eos, & non præcepi eis, neque locutus ſum ad eos: viſionem mendacem, & divinationem, & fraudulentiam & ſeductionem cordis ſui prophetant vobis. Ideo hæc dicit Dominus de prophetis, qui prophetant in nomine meo mendacium: Erunt projecti in vias Jeruſalem, & conculcatio omnium pie confitentium me, & non erit qui ſepeliat eos.* Nemo enim abſcondere poteſt quibuſdam ſubreptionibus commentatus, ſicuti nec foliis fici antiquum tranſgreſſorem præcepti Adam, tum qui per propriam linguam inverecunde nudatur. *Laqueus enim fortis viro labia ejus, & capiuntur propriis ſermonibus, & opera manuum ejus*: retributio autem labiorum ejus dabitur ei impietatis reprehenſio. *Arguam enim te*, inquit, *& ſtatuam ante faciem tuam. Exiſtimaſti iniquе, quod ero tibi ſimilis.* Propterea, ſicut dicit Dominus ad Gedeon, deponamus eos ad aquas veræ diſcretionis, & probemus eos ibi regulari examinatione in idipſum pronos corruentes, per oſtenſionem pravi intellectus eorum, ut ne ſint apud ſe ſapientes, divini verbi ſcientiam ignorantes: *Quoniam dicentes eſſe ſe ſapientes, ſtulti facti ſunt, & mutaverunt gloriam* catholicæ eccleſiæ per propriam novitatem, ſive per ea quæ illicite in ejus defenſione geſta ſunt, hæreticam turbulentiam introducentes: illud competenter

Mich. 7.

Pſalm. 9.

Pſalm. 2.

Epheſ. 6.

Pſalm. 2.

Jerem. 14. v. 14.

Geneſ. 3.

Proverb. c. 6. v. 2. ex Græc.

Pſalm. 49.

Jud. 7.

Rom. 1.

ACTIO 8ª SECR. IV.

ANNO CHRISTI 649.

apud nos retinentes, quod bene ad Jesum filium Sirach dictum est: *Usque ad mortem certa pro veritate, & semper Dominus Deus pugnabit pro te. Accipere enim personam impii non est bonum, ut declines a veritate judicii.* Quomodo autem hoc prudenter efficiemus? In primis quidem ex comparatione mutua verborum illorum, quæ nobis relecta sunt. Si enim ipsi Propria perimunt, approbantes ea vacua, & omnino veritati extranea, utique ventos pascent, juxta quod in proverbiis dictum est: *Qui mendacio nititur, hic pascit ventos, & minuit volucres volantes.* Derelinquit enim vias suas vineæ, in [a] axones autem suæ culturæ erat, deambulat vero per siccam eremum & terram extensam in sitim. Congregat autem manibus suis sterilitatem. Igitur sicut prælectionem audivimus, dilectissimi fratres, Cyrus quidem in suis capitulis definivit ita: Si quis non dicit unum eumdemque Christum operari Deodecibilia & humana per unam deivirilem operationem, anathema sit. Sergius autem hujusmodi admittens atque confirmans ejus confessionem, ad eumdem scribens, ait: Hanc vestram orthodoxam relegentes doctrinam & divinam suasionem, sive omni orthodoxia repletam vestræ sanctitatis, Domini collaudavi benignitatem: sed & vestrum sanctum sacerdotium beatificavi, quoniam huic rei dignata est intercedere per gratiam sancti atque vivifici spiritus, nec non per electionem a Deo inspirati & pacifici magni Imperatoris. Asseruistis autem (bonum est enim, ut & ipsis sacris vestris vocibus utamur) unum eumdemque Christum operari Deodecibilia & humana per unam operationem: & hæc pie nimisque subtiliter exposuistis, quoniam in his præcipuorum & universalium sanctorum quinque conciliorum voces expressisse noscimini. Iterum autem Pyrrhus in antefato dogmatico ejus tomo advocationem impendens Cyro, ita scribens ait: Unam enim secundum veritatem, pro nova continebat ejusdem volumen: non quidem malitiose, juxta meum sensum, sed utpote non aliter posse novam intelligi, nisi unam. Ac per hoc jam Pyrrho non aliter novam nisi unam intelligente, vetus dierum non unus exsistit, sed multi; aut si parvum, ut ita dicatur, duo intelliguntur. Nam si non aliter nisi unam esse definit novam, non est autem vetus quod novum est, utique vetus dierum, ut dictum est, non unus intelligitur, sed potius multi, aut si minus, duo: ut & multos deos infirme intelligat, & solum Deum, qui est sine initio naturaliter, in multos deos dividat: ignorans quoniam non per omnia numeri, [b] ne nequeant ea cognati, sed glorioso miraculi, novi vocabulum habet designationem. Sicut igitur vetere uti antiquitatis est, designatio autem sine initio. Et hæc quidem Sergius & Pyrrhus pro Cyro scripserunt. In ecthesim autem illorum apertius, quæ nunc dixerunt, evacuantes; & reproba, quæ ab ipsis firma pronuntiata sunt, dicentes; falsa autem quæ vera, & pia quæ impia, & minorata indiminuta, & incauta robusta, & extranea omnino sanctorum & universalium quinque conciliorum, quæ ab eis sunt in scripto testimonio comprobata, & cum anathemate ab ipsis definita contra eos qui ita habere non profitentur, sequentes proprii anathematis per transgressionem condemnationem, de hoc in erroneis eorum dogmatibus ita dicunt: Nullo modo concedentes cuiquam ex omnibus unam aut duas dicere vel docere operationes in divina Domini dispensatione, Ideoque sanctos patres per omnia & in hoc sequentes, unam voluntatem Domini nostri Jesu Christi confitemur. Addentes etiam: Hæc pietatis dogmata tradiderunt nobis qui ab initio præsentialiter viderunt, & ministri verbi facti sunt, eorumque discipuli & successores, & sequenter a Deo inspirati ecclesiæ doctores, id est,

Actio 8ª Sect. IV. Exhi. 4. Proverb. 18.

Proverb. 10.

[a] In vois sive orbitis.

Deut. 7.

[b] Lege ex Græco, neque enarrogant.

Α μὴ εἰς τοῦτο τεμνίζωμεν, τὸ καλῶς εἰρημένον Ἰησοῦ τοῦ τοῦ Σιρὰχ· ἕως θανάτου ἀγώνισαι ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, καὶ πόλεμος ὁ Θεός πολεμήσει ὑπὲρ σου ὑπὲρ σωτηρίας. Συμφέρει γὰρ φέρουσαν ἀσεβοῦς οὐ καλὸν, οὐδὲ ὅσον ἀποκλῖναι τὸ δίκαιον ἐν κρίσει. πῶς δὲ τοῦτο σοὶ δυνησόμεθα πεποιηκέναι; φροντιστικῶς ἐκ τῆς φορᾶς ἄλλαλα παραθέσεως τῶν ἐκείνων ῥημάτων, λέγω δὴ, τῶν ἀναγκαίως ἡμῖν. εἰ γὰρ αὐτοὶ τὰ ἑαυτῶν ἀναιροῦσιν, ἴσως παρεσπάσθαι αὐτοὶ καὶ αὐτὴν ξένα τῆς ἀληθείας, ἀνέμους ἂν νεμηθεῖεν, κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν παροιμίαις· ὃς ἐφίεται ἐπὶ ψεύδεσιν, οὗτος νεμηθεῖ ἀνέμους, ὁ δὲ αὐτὸς διώξεται ὄρνεα πτερωτά. ἀφίασι γὰρ ἰδίας τὰ ἑαυτῶν ἀμπελῶνας, ἐν δὲ ἀξόναις τῷ ἰδίῳ γεωργίῳ πεπόνηται· διεβάδισε γὰρ ἐν ἀνύδρῳ ἐρήμῳ, ἐν γῇ διψαντερᾷ καὶ διψώσῃ. συνάγει δὲ χερσὶν ἀκαρπίαν. Ἐπεροῦν, ὡς εἰπόμεθα ἄρτι τῆς ἀναγνώσεως, ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ, Κῦρος μὲν ἐν τοῖς αὐτοῦ κεφαλαίοις οὕτως ἔθετο· ὅστις οὐ λέγει τὸν αὐτὸν ἕνα Χριστὸν ἐνεργοῦντα τὰ θεοπρεπῆ καὶ τὰ ἀνθρώπινα μιᾷ θεανδρικῇ ἐνεργείᾳ, ἀνάθεμα ἔστω. Σέργιος δὲ χάρτην πρὸς αὐτὸν, καὶ τὴν ἔνωσιν αὐτοῦ βεβαιῶν καὶ ἀποδεχόμενος εὐσεβῶς, φησὶν ὅτι· ταύτην ὑμῶν τὴν ὀρθόδοξον ἀποχὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν ἐν Θεῷ νουθεσίαν καὶ πᾶσαν ὀρθοδοξίας πεπληρωμένην τῆς ὑμετέρας ἁγιότητος, τοῦτ' ἔστι τὴν τοῦ Θεοῦ ἀνάπαυσιν ἐμεγάλυνα· ἐμακάρισα δὲ καὶ τὸν ὑμέτερον ἱερὸν ἱερατεῖον, ὅτι ἠξίωται χάριτος μεσιτεύειν παρὰ τοῦ ἐνεργοῦντος καὶ ζωοποιοῦ πνεύματος, καὶ τῆς ἐκλογῆς καὶ διδασκαλίας τοῦ θεσπίου καὶ οἰκουμενικοῦ μεγάλου βασιλέως. ἔφατε γάρ, καλὸν γὰρ ἡ αὐτῆς ὑμῶν ταῖς ἱεραῖς χρήσασθαι φωναῖς, τὸν αὐτὸν καὶ ἕνα Χριστὸν ἐνεργεῖν τὰ θεοπρεπῆ καὶ τὰ ἀνθρώπινα μιᾷ θεανδρικῇ ἐνεργείᾳ· ταύτας διεξοδικῶς ἢ λίαν ἀκριβοδίκως ἐξέθεσθε· καὶ γὰρ τῶν μεγάλων καὶ οἰκουμενικῶν ἁγίων πάντων ἀκριβῶς ἐν τούτοις περιέχεσθαι ῥήσεις. Πύρρος δὲ πάλιν ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ δογματικῇ τόμῳ, τῷ Κύρῳ συνηγορῶν, μεγάλως περὶ· μίαν γὰρ τῆς ἀληθείας ἐστὶ τὸ κατὰ φύσιν ἐκεῖνος· οὐ πανούργως, παύεται τὸν ἑνὸν λόγον, ἀλλ' ὡς οὐ κἂν ἄλλως νοεῖσθαι τῆς καινῆς, ἢ μιᾶς δυναμένης. ὡς ἀνάγκην τοῦ Πύρρου λοιπὸν ἐκ ἄλλως ἢ μίαν τὴν καινὴν νοεῖσθαι τῷ παλαιῷ ἀεὶ ἡμερῶν οὐχ εἷς ὢν ἦν, ἀλλὰ πολλοὶ ἢ δύο τοιαῦτα τὸ ἔλαττον. εἰ γὰρ ἐκ ἄλλως ἢ μίαν ὑπάρχει ἐκείνην τὴν καινὴν, οὐ ταυτὸν δὲ τῷ καινῷ τὸ παλαιὸν, ἄρα τὸ παλαιὸν οὐ ἔστιν ἀεὶ ἡμερῶν, οὐχ ἷς τοίνυν, πολλοὶ δὲ μᾶλλον ἐκείνου ἦν, ἢ δύο τὸ μέτριον· ἵνα πολυθεΐαν νοήσῃ, τὸ ἀνάρχητον φύσει καὶ μόνον Θεὸν, οὐ πολλοῖς κατακερμάζων Θεοῖς· ἀγνοῶν, ὡς οὐ ἀριθμοῦ ταῦτα, ἀλλὰ παραδόξου θαύματος, ᾧ οὔτω θεόπτου ἐγνωρίσθη, τὸ καινὸν ὑπάρχει ὄνομα. ὄνομα καὶ τὸ παλαιὸν, ἀρχαιότητος ἢ ἀναρχίας. πάλιν ἡμῖν ταῦτα, Σέργιός τε καὶ Πύρρος ὑπὲρ τοῦ Κύρου γεγράφασι. ἐν τῇ κατ' αὐτοὺς ἐκθέσει θεοφανεῖς ἄνωθεν ἐφάνης αἰνίγματα ἀναπτύσσοντες· καὶ λοιπὸν μὲν, τὸ ἕνημα παρ' αὐτοῦ ὑπάρχει ὁμολογούμενα, φανερὰ δὲ τὰ ἀληθῆ, καὶ ἀσεβῆ τὰ βλάσφημα, καὶ ὑποτὰ τὰ ἀνεγκλήτως, καὶ ἄθικτα τὰ ἔνθεα, καὶ καινούργια, τὰ ἀκέραιον καὶ ἐν ἀσφαλῆ τὰ ὑπερευσεβῆ, ἢ ξένα πάντα τῶν ἁγίων οἰκουμενικῶν πέντε συνόδων τὰ ὅσων αὐτοῖς ἐγκρίσεως εἶναι μεμαρτυρημένα, ἢ μετὰ ἀναθέματος ἐξ αὐτοῦ ἐκκείσεται κατὰ τῶν μὴ οὕτως ἔχειν αὐτὰ συνομολογούντων ὑπογράφει τοῦ οἰκείου τῷ ἀναθέματι ὑπόκριτον, ἐξῆς τοῖς παραβάσεως τῶν ἴδιον πτῶσιν ἑαυτοῖς ἐπιφέροντες ἀνάθεμα ὑπὲρ τούτων τῶν ἐν τοῖς παρεκβάσεσι τῶν ἰδίων ἀναθεμάτων ὑπ' αὐτῶν ἐκτεθέντων ἐν τοῖς αἱρετικοῖς αὐτῶν δόγμασι περὶ τούτου τοῦ τρόπου τῆς οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν ὁμολογοῦμεν, ὑπογράφοντες τοῖς θείοις τὸ δόγματα, ἃ παραδεδώκασιν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται τοῦ λόγου γεγόνασι, καὶ οἱ τούτων μαθηταὶ καὶ ἐξῆς διάδοχοι καθηγηταὶ ὑπάρχοντες τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας διδάσκαλοι, τουτ-

B

C

D

E

ANNO CHRISTI 649.

πάσῃ ἁπλῶς αἱ ἅγιαι καὶ οἰκουμενικαὶ πέντε συνόδου τῶν μακα-
ρίων καὶ θεοφόρων πατέρων, τῆς τε ἐν Νικαίᾳ, καὶ τῆς κατὰ
ταύτου πόλιν βασιλίδα πάλιν, καὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρῶτον, καὶ
τῆς ἐν Χαλκηδόνι, καὶ τῆς αὖθις ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῇ πέμ-
πτῃ συναθροισθεῖσαν συνόδῳ· ταύτην οὖν τὴν ἔκθεσιν ὑποστηριζόν-
τες οἱ μθέτης Σέργιος τε καὶ Πύρρος ἐν τοῖς αὐτὴν ὑπομνήμασι
σφων, ἵνα καὶ μᾶλλον τὸ ἀξίωμα τῶν ἁγίων δογμάτων πανταχοῦ
τοῖς πᾶσι ἀναντρεπτὸν παρεχόντων, οὕτω διηλέγχουσι, ὡς ὑπο-
σταθῆναι· Σέργιος μὲν ἀπλῶς καὶ σαφῶς καὶ συντόμως, ἀφ' ὧν ὁ
τῆς ἀρετῆς εὐθυδρόμως λόγος ἐν τῷ θεσπεσίῳ καὶ πανευφήμῳ δο-
κεῖσθαι καὶ μεγάλῳ βασιλεῖ, ἐκ Θεοῦ καὶ τοῦτο τὸ χάρισμα λα-
βόντος ἐδογμάτισεν ὀξυκαρδίαν. διὸ εὐμερῶς αὐτοῦ τὴν εὐσεβολο-
γίαν τῶν ἁγίων καὶ ἀποστολικῶς διδαχθέντων συνόδων καὶ ἀκρι-
βωθέντων τὸν τοῦ ἑνὸς δόγματος συναρμολογήσαντος καὶ κατα-
σφαλισαμένου κανόνα, τὸν αὐτὸν καὶ ἡμεῖς δεχόμενοι καὶ βεβαιοῦ-
μεν ἔκθεσιν, ὡς ἐξ ἀρχῆς πάσῃ ἐκκλησίᾳ ἀκριβῶς καὶ ἀπαρεγκλίτως
τῇ διδασκαλίᾳ τῶν ἁγίων καὶ ἐπαίνων πατέρων. ἔστιν οὖν ὑποπτί-
πτειν τοῦ ἀποχειρισθέντος ἔκ τι τῶν πρώτου καὶ ποσημένος διακό-
που καὶ μεγάλου βασιλέως καὶ τῆς συναθροίσης ταύτης ἁγίας χιλί-
φρονος συνόδου, μίαν ἢ δύο δογματίζειν ἢ φέρειν εἰς Χριστὸν
τὸν ἀληθινὸν ἡμῶν Θεὸν ἐνεργείας ζωτικάς, οἱ μὲν ἐπίσκοπός
ἐστι, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ τῆς ἑπομένων βαθμῶν, πάν-
τως αὐτὸν ἀποσχίζομεν ἱερατικῆς λειτουργίας. εἰ δὲ μοναχὸς, ἢ
λαϊκὸς, τοῦτο τῆς ζωοποιοῦ μετουσίας χωρίζομεν. εἰδὼς οὖν,
θεοφιλέστατοι ἀδελφοὶ, μυρίους ἐκ ἐχρῆν ἄρα ἀπαγγέλλοντος
ἡμῖν, μᾶλλον ἂν πεῖσαι περὶ τῆς ἀναγγέλλουσιν, εἰ μὴ τῆς
αὐτῆς γραμμάτων ἐκπροσώπους ἡμᾶς ἡ ἀνάγκαιος· ὅτι τὰ οὕτω
ἀσεβεῖς ἀλλοκότους ῥήματά τε καὶ δόγματα, τῆς αὐτῆς
καὶ ἐτέρας φρενώσεως, λέγω δὲ τῆς Σεργίου, καθ' ἑαυτῶν ἐλεγχομένης
κατὰ ταυτὸν ἀπαραπαίστως. ὡς οὔ ποτ' ἂν οὐδὲ φρενίτης τῆς ἀ-
πάντων νόσεις κατὰ τῆς ἰδίων ἐκραγῇ σαρκῶν τῆς ἑαυτοῦ τὰ
ἑαυτοῦ λυμαινόμενον πάντα καὶ ἀφανίζοντος. ἀλλὰ Σέργιος μὲν
ταῦτα. Πύρρος δὲ πάλιν τῇ ἰσχυρᾷ τῶν ἐναντίων αὐτοῦ δογμά-
των καθαιρέσει συμφερόμενος, οὕτω καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς ἑαυτοῦ γε-
γράφεναι ὑπομνήμασιν ἐπὶ τῆς αὐτῆς κατὰ χαρτοφύλων ἀπο-
βάσεως. ὑπότυπος δὲ ἡμῖν τῇ διανοίᾳ ταῦτης ἐπάνω ἢ τὸ σύν-
ταγμα τῆς αὐτοῦ δογματικῆς κατὰ τούτων παρεκβλήθαι, καὶ
δευτέρου διδασκαλίας συμφοιτῶντα ἐν ἕκτῃ τῇ ἀποστολικῇ
παρεδρίᾳ, ἢ τοῖς ἁγίοις τέσσι συνόδοις, πολλοῖς μέσοις ὑπὲρ ἑκά-
του στρατοῦδι ἐπαίνοις· ἢ φαιδρύνασθαι σοὶ τῇ χάριτι, ἀρίστου
μοι, ὡς ἂν τῆς συναληθύοντων ἡμῖν ἀποστόλων ἀκολούθως, μύ-
στου δὲ τῇ τῆ βασιλικοῦ κηρύγματος ἐμφατοίᾳ καθυπαχαφέ-
ντος ἐν τῇ φθάσαντι χάριτι, καὶ εἰκότως ὑπερβαλλόν μετὰ πλεί-
στων ὑπαχαρίων τοῖς ἀρχηθέν, σημαίνοις. τῇ μὲν ἑκάτ
περιέστιν ἐπίμοιρος, ἀλλ' ἱλαρυτρόθητος τῇ ἀπιθείᾳ, τῇ χρί-
ματι τῆ ἀπείρατόντων τῆς ἐλπιδείας τῇ σώματος τῇ Χριστοῦ
καθυπαλλόντος ἢ δίκην ἀποχρίνοντο ἐφ' ἑαυτὸν φθεναλιου-
μένου. συμφώνως δὲ ἑκάτ ἢ ὁ Κύρος τὸν ἴσον ἀξ ἴσης πάσης
τῆ ἐσεβόντων αὐτοῦ πονήρως ἀναφανὸν, καὶ τὸν ἐπίσκοπον
ἔκθεσιν βεβαιοῦ, οὕτω καὶ ἑκάτ χάριν φησὶ Σέργιον· εἰς
δὲ τῆς ἀνυπάρκτου ἀπαπάμφη, ἑκάτερα οὐχ ἅπαξ, οὐ δὶς, ἀλ-
λὰ καὶ πολλάκις ἑκατοντάκις ἀναλῶν, καὶ ἐπὶ τῇ ἀκαχούσῃ δι-
φορεῖσθαι καὶ ἐπὶ ποσότητι διέρχεται, ἀφ' ἧς ἀρίστης τῆ χα-
ραπτῆρος ἀνδρὸς, ἡλίου δίκην καταλαμπούσης ἢ τὸν ἀλη-
θινὸν ἀμετάτρεπτον τι ἢ ἀνάμωτον πάντ ἀκλινῶς ἢ ὑγιοποιὸν
ἀναφαίδει κηρύττοντος, διχαστικοῖς ὑμνοις ἀνύπνωτα τῇ δι-
κοντο τῆ ὅλων Θεοῦ τῇ διδασκόν ἡμῶν σωτῆρ κεκραγότος. ὅτε
δὲ ἢ ἡμεῖς τῆς ὑμετέρας μακαρίας διδασκαλίας, ἢ ἑκάτ
πάντων ἐπάνω, ἀσμενίζομεν καὶ παραφυλάττομεν τὰ αὐτὰ
βιοῦσθαι καὶ διαφυλάς περὶ τῆς παναγίου αὐτοῦ μητρὸς
ὑπολάβοντα, φθάσαντα ἡ ὑμετέρα διοτάμπτε πυκαχοῖα ἴχνη

A sanctæ & universales quinque synodi beatorum & a Deo inspiratorum patrum, qui in Nicæam, & in hanc regiam civitatem, nec non in Ephesum primum, & in Chalcedonam, & iterum in Constantinopolim in quinto congregati sunt concilio. Ergo hanc ecthesem Sergius & Pyrrhus per propria monumenta confirmantes, quatenus multo amplius dogmatum suorum viciſſim oſtendant ubique omnibus deſtructionem, ut noſtis, hæc allocuti ſunt. Et Sergius quidem ita: Perfecte atque dilucide, nec non compendioſe, ex quibus virtutis dirigitur ſermo, a Deo inſpirati ſereniſſimi domini magnique principis, & hoc ex Deo donum percipiens dogmatizavit eloquentia, & propterea conſonantem ejus confeſſionem ſanctis & univerſalibus ſynodis inveſtigantes, & perſubtiliter recti dogmatis connectentem ac præmunientem regulam, pariterque & nos ſuſcipimus ejus & confirmamus Ecthelim, quoniam in omnibus ſequitur plenius & indiminute doctrinam ſanctorum probabilium patrum. Si quis ergo a præſenti die temerator prohibitorum a fortiſſimo & a Deo conſervando domino & magno Imperatore ſive congregata huc ſancta ſynodo factus, unam aut duas præſumpſerit dogmatizare, aut proferre in Chriſto Deo noſtro operationes, hunc, ſi quidem epiſcopus, aut preſbyter, vel diaconus, ſive de ſequentibus fuerit gradibus, ab omni ſuſpendimus eccleſiaſtico miniſterio vel officio. Si autem monachus aut laïcus fuerit, hunc de vivifica communione ſeparamus. Igitur in his, reverentiſſimi fratres, ſi habuiſſemus dena millia annuntiantes nobis, an crederemus aliquando, niſi lectio nobis ſcripturarum ejus ſatisfeciſſet, quoniam quæ ita ſibi contraria atque ſe perimentia dogmata vel ſermones unius ejuſdemque perſonæ, hoc eſt, Sergii, exſiſtunt, funditus contra ſua deliramenta vel dogmata exardeſcentis? Hic namque quomodo umquam nec phreneticus quiſquam ex omnibus contra ſua membra commotus eſt, per ſemetiſum propria conſumens atque interimens per dominantem ei errorem atque dementiam. Sed hæc quidem Sergius: Pyrrhus autem in his quæ ab eo ſunt inſtituta, ſimili corruptione ductus, ita ut ille prædenominatam novitatis ecthesim in ſuis monumentis expoſuit: Competenter igitur & nos ſequentes ejus virtutem & expoſitionem dogmaticam, & a Deo inſpiratam ejus doctrinam per omnia admittentes, conſonantem in omnibus apoſtolicæ traditioni atque ſanctis univerſalibus quinque conciliis, multis eum atque ſublimibus pro hoc coronamus laudibus: & decernimus cum gratia eos qui nobiſcum conſiſtunt, ſanctiſſimos epiſcopos, nec dum aurem imperialis prædicationis inſinuationi in præcedente tempore ſubſcripſerunt, proprias ſubmittere poſt noſtram ſubſcriptionem his actibus ſubnotationes. Quod ſi quis hoc facere paratus minime fuerit, ſed permanet in inobedientia, judicio ſeparantium ſe ab integritate corporis Chriſti ſemetipſum ſubmittens, & condemnationem irrecuſabilem contra ſe provocaturus eſt. Conſonanter autem his & Cyrus æqualem interemptionem per ſimilem errorem & introductam ecthesim confirmans, ita pro ea ſcribens ad Sergium, ait: Sicut per lectionem audivimus, quam non ſemel & bis, ſed & multo ſæpius diligenter percurrens, & lætatus ſuper ejuſdem lectionis virtutem, atque conſiſtentes mecum congratulans per laudabilem expoſitionem ſcriptorum, veluti ſolis ſplendorem nitentem, & veram inconvertibiliter & inviolabiliter noſtram fidem fixius recteque & apertiſſime prædicantem, laudes gratiarum retuli Domino omnium Deo, qui nobis dedit prudentiſſimum gubernatorem. Quia vero & nos de veſtra participati doctrina, & hanc ſine dubio ſequentes amplectimur, & conſervamus, quæ ita pie & Deo amabiliter a ſereniſſima ejus tranquillitate expoſita ſunt, jam veſtra a Deo honorabilis ſanctitas cogno-

ANNO CHRISTI 649. Actio XIV. Sect. IV.

ACTIO II SUB SECR. IV.

ANNO CHRISTI 649.

vit per hæc, quæ ſæpius ad eam a noſtra humilitate A deſtinata ſunt. Ad hæc ergo in tantum contraria, & ita ab invicem vehementer corrupta, ut nec alio jam neceſſe ſit in propria deſtructione, utpote hanc illis durius ſibi inferentibus per contradictionem alterutrum atque objectionem; quid nos oportet dicere, hoc eſt, ex perſona catholicæ eccleſiæ, niſi Davidicum vaticinium exclamare? *Abſorpti ſunt, continuati petræ*, ipſi vel ſermones eorum. *Di ciſſi ſunt, & non ſunt compuncti: tentaverunt me, ſubſannaverunt me, ſtriderunt in me dentibus ſuis. Domine, quando reſpicies?* reſtitue a novitate eorum confeſſionem meam, a dogmatibus eorum unicam fidem meam. Commoti transferantur ſermones eorum, & ejiciantur de habitationibus meis: *& cognoſcant quia hæc manus tua, B & tu Domine feciſti eam.* Quomodo namque non ſunt diſciſſi, licet nullo modo compuncti, qui ab omni ſe ſacerdotali dignitate & officio depoſuerunt, & a participatione divinæ communionis alienaverunt, necnon anathematizaverunt: prohibentes in Chriſto unam operationem dicere: & denuntiantes unam in Chriſto operationem aſſerere, ac ſi utrumque ſecundum ſenſum eorum, id eſt, unam dicere operationem, & nec unam dicere operationem, ſimiliter orthodoxum & probabile, firmumque, pium, indiminutum atque perfectæ prædicationis omnium ſanctorum patrum, ſive univerſalium quinque ſynodorum veraciter exſiſteret? Quod non ſolum falſum eſt, ſed etiam omnino ac ſpecialiter impoſſibile, in ſemetipſo habens C propriæ inſtabilitatis accuſatorem. Duos enim contrarios ſermones de eodem verbo veraciter dicere, naturam non habere, ſcribens Nectario theologus Gregorius ait. Competenter igitur ante patrum pro tali re contra eos definitiones, ſeipſos illi in hoc, quod ſua dogmata tranſgrediuntur, condemnare noſcuntur: ſuperducentes ſibi (ut dictum eſt) per hæc diffinitam ab eis depoſitionem, & cum anathematis propoſitione alienationem totius ſacerdotalis officii, Chriſtique Dei noſtri immaculatæ communionis: & præcipue quoniam non ſolum impia & hæretica, quæ ab eis geſta ſunt, conſiſtunt, ſed & incongrua omnino ac ſpecialiter cognoſcuntur. Nullus enim introductus eſt perſonaliter ab illis accuſator aut accuſatus, juxta quod geſtorum ordo exigit, per claram intimationem aut inſtitutionem eorum quæ ab eis examinata ſunt, approbationem faciens: ſed ipſi ſibi a ſemetipſis proprio arbitrio omnia facta ſunt, accuſantes, acculatores, judices. Et acculatores quidem, utpote ſe reprehendentes per immutationem ſancti Dionyſii vocis: accuſantes autem, quomodo criminatores ejus, potius autem evacuantes unam operationem: judices, utpote aliam pro alia fidem commentantes. Pro qua re ordo geſtorum per inopiam eorum quæ intimata ſunt ab illis, ex ſuſpicione & conjectura deceptive obumbratus; eſt ex hoc quod frequentius dicunt, *quia aliqui*, & *quoniam aliqui*, & *quia quidam*: & non erat vox, neque auditio, ſicut per vaticinium Elias propheta perhibuit. Omnia enim ex eis non approbatis verbis vel inanibus fictionibus inverecunde actitata ſunt adverſus catholicam eccleſiam, pro quibus, ut dictum eſt, & contra ſe iraſcendo verſi ſunt, ſeipſos condemnantes. Ut autem & a nobis ſynodaliter fiat contra eos reprehenſio per apoſtolicam ſeu regularem prælatam juſtam determinationem, in medio nobis ad audientiam glorioſorum patrum decreta ac univerſalium quinque conciliorum definitiones offerantur, de quibus illi in ſcripto dixerunt, hæc veraciter prædicare atque docere, quatenus teſtimonii mercedem per veritatem geſtorum conſequi valeant. Scriptum eſt enim: *Abominatio eſt Domino labia mendacia*: &, *Odit Dominus teſtem fallacem, proferentem mendacia, & ſeminantem*

Pſalm. 140. Pſalm. 34. Pſalm. 118. 3 Reg. 18. Proverb. 12. Proverbiorum 6. v. 19.

ἀλλ' ὅτι ἀγαθόν ἐστι τὸ μὴ μόνον αὐτὴν τι καὶ αἰσχρὰ καὶ παρ' αὐτὴν πεπραγμένα τυγχάνειν, ἀλλὰ καὶ ἀκατάσχετα πάντα πλείως ὑπάρχειν. πάλιν γὰρ αἰσχύνομαι τοσούτων ἐν ἁπλοῖς καταγόρων ὁ κατηγορούμενος, ὡς ἡ τάξις ἀπαιτεῖ τὰ πεπραγμένων, δι' ὑπογραφῆς ἐμφανείας ἢ ὑπομνήσεως τὰ ἐκτεθέντα αὐτοῖς πιθάνως τοῦ πεφάσθαι· ἀλλ' αὐτοὶ ἑαυτοῖς ὑφ' ἑαυτὸν καθ' ἑαυτῶν αὐτόκλητοι πάντα μεγάλα κατηγορούμενοι, κατηγοροῦντες, κριταί. κατηγορούμενοι μέν, ὡς ἂν ἑαυτοὺς ἐλέγχοντες μαχόμενοι, ἀλλὰ τοῦ ἄκρου τῆς τοῦ ἁγίου Διονυσίου φωνῆς· κατηγοροῦντες δέ, ὡς κατηγόρημα φανερὸς, μᾶλλον δὲ κατηγοροῦντες τοῦ μίαν ἐνέργειαν. κριταὶ δέ, ὡς ἑτέραν ἀντ' ἑτέρας ἑαυτοῖς συνδιατιθέντες πίστιν ὑποκρινόμενοι. ἔστι δὲ ἀκολουθία τῆς παρεσχημένων ἀλλὰ τοῦ ἀσφαλείας τῆς ἐμφανιζομένων ἐξ ὑποψίας τῆς ἀναζητήσεως, ἀλλ' ἐκ ἀληθείας τῆς ὁμολογουμένων, ἀπαιτοῦς αὐτοῖς ἐπιτάττει· ἀλλὰ τῷ λόγῳ αὐτοῖς συναχθέντων ἐκ τῶν ἑαυτοῖς ὑπομνημάτων, ὅτι μὲν τινες, καὶ ὅτι τινὲς, καὶ ὡς τινες· ἀλλ' ἐκ τοῦ φανοῦ, καὶ ἐκ τοῦ ἀκρίτως, ὡς ὁ μέγας φησὶ προφήτης Ηλίας διὰ τοιαύτης διανοίας χρησάμενος. πάντα γὰρ ἐξ ἀκατασκέπτων ῥημάτων ἴσως τοιούτων θαρραίων ἀναιδῶς προσχεδιάσθησαν κατὰ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ἐν ᾗ ἐκρέκη, ὡς εἴρηται, καθ' ἑαυτῶν μανέντες ὑφάσθησαν, καταγνόντες ἑαυτοὺς ἀπόντως. ἵνα δὲ ἡ παρ' ἡμῶν ἤδητα κατ' αὐτῶν συνοδικῶς ὁ ἔλεγχος, ἐξ ἀποστολικῆς, ἤτοι κανονικῆς προαγούσης διατάξεως, ἐγχέσθησαν οἷς μέσον ἡμῶν θεῖς ἀκροτὰς, τῶν τε ἀφεδράζων πατρῶν ὁ λόγος, καὶ τὰ ἁγίων ἐκτεθέντα πίστι συνόδων ἡμῖν, περὶ ὧν ἐγχείρησις ἐπέκεινα, ἵνα τὰ τῆς μαρτυρίας μισθὸν, ἀπὸ τῆς ἀληθείας τῶν αὐτῆς γραμμάτων κτήσωνται. γέγραπται γὰρ· βδέλυγμα κυρίῳ χείλη ψευδῆ. καὶ, μισεῖ κύριος ἄνδρα ψευδῆ, καὶ ὀλοθρεύσει

ANNO CHRISTI 649.

κρίσις ἀναιδέστατον ἀδιλεψίαν· ὅπερ ὧν ἐπ' αὐτοῖς πεπράκαμεν, κρίσις ἡ μᾶλλον πανταχοῦ τοῖς πᾶσι ἐξ ἐπ' αἰῶνος λόγον ἀποφέρεται.

A inter fratres ſcandala atque litigia: quod utique memorati apertiſſime concinnaverunt, judicia & litigia ubique omnibus per proprios ſermones deſtinantes.

ACTIO VIII. SECR. IV.

Βενεδίκτος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Αἰακίου, εἶπεν·

Ὁ προφήτης Δαυὶδ, ἱερώτατε, τὴν καθ' ὑμᾶς ἐπ' ἀξίων ἐκφωνεῖ λόγων χάριν φησίν· ὅτι κύριος δώσει ῥῆμα τοῖς εὐαγγελιζομένοις δυνάμει πολλῇ. πολυτρόπως γὰρ πολλῇ καὶ ἀζηλοτύπῳ τὴν ἔμπνουν παρὰ Θεοῦ τῆς θείας ἀξιάθλου ῥήματος, ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματος ὑμῶν, ἐγνωρίσατε πᾶσιν, ὅτι ὡς δάμαλις παροξυνθεῖσα παρέφρονεσεν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας Κύρος καὶ Σέργιος καὶ Πύρρος. οὐ γὰρ ἐγένετο, ὡς φησιν Ὡσηέ, τὸ ἐξομολόγησις αὐτῶν, τῷ ἐπιστρέψαι αὐτοὺς πρὸς τὸν Θεὸν αὐτῶν· πνεῦμα γὰρ κατανύξεως ἐστὶν ἐν αὐτοῖς, καὶ τὸν κύριον οὐκ ἐπέγνωσαν. διὸ οὐκ ἔστιν ἀλήθεια, οὔτε ἔλεος, οὔτε ἐπίγνωσις Θεοῦ ἐν τοῖς δόγμασιν αὐτῶν· ἀλλὰ ἀρὰ, καὶ ψεῦδος, ἡ κλοπὴ, ἡ ἀπάτη, καὶ ἑκατέρας ἀσυμφώνως τοῖς αὐτοῖς ἀκούσεται ῥήμασι. διόπερ ἐπειδὴ κρίσις ἐστὶ τοῦ κυρίου ἐφ' ὑμᾶς σήμερον, ἐφ' ὑμῖν τοῖς ἁγιωτάτοις ὑμῶν, εἰ συνοίσει, χρεὼν ἐστὶ σὺν αὐτοῖς, ἐφ' ὑμᾶς τὴν ἀκριβῆ ἐξέτασιν συμπεριλημφθῆναι καὶ Παῦλον, τὸν Σεργίου καὶ Πύρρου διάδοχον, ἵνα τῆς αὐτῆς ὦσι καὶ μιᾶς ἀκούσεως αἱρέσεως, καὶ ἐφ' ὧν τούτων ἀκόλουθος διαλύσεται, καθὼς οἱ ἐξ ὧν αἱρεσιάρχαι ἐφ' ἡμῶν ἰσχάρων ἐγένοντο· μᾶλλον δὲ γνώσεται ἑαυτὸν ἀκόλουθος ἐφ' ἑνὶ ἔργων παρόντων, αἱμοσταῖς καὶ αἰκισταῖς καὶ ἐκτοπίαις τοῖς ὀρθοδόξοις ἀνδράσι προσάγων. οὔτω γὰρ κοινὸς ἔσται κατὰ πάντων αὐτῶν φανερώτατος τῆς ἀπιθείας ὁ ἔλεγχος ὁ τῆς παρούσης ἁγίας συνόδου, ἐφ' ἧς τῆς θείας πατερικῆς ἡ συνοδικῆς ἔρως ἡ λόγων ἀκριβοῦς μαρτυρίας καὶ ἀποδείξεως.

Benedictus reverentiſſimus epiſcopus Aiacenſis dixit:

Propheta David, beatiſſime, veſtram pronuntians gratiam, ait: *Quoniam Dominus dabit verbum evangelizantibus virtute multa.* Cum multa namque ſtrenuitate & in zelo inſpirationem a Deo divini verbi percipientes, in apertione oris veſtri notum feciſtis omnibus, *quoniam ſicut vacca laſciviens*, declinaverunt a via veritatis Cyrus & Sergius atque Pyrrhus. Nec enim dederunt, ſicut ait Oſeas, *confitationes ſuas, ut convertantur ad Deum eorum: quoniam ſpiritus novitatis ineſt eis, & Dominum non intellexerunt:* eo quod veritas non eſt in eis, nec miſericordia, neque ſcientia Dei in dogmatibus eorum: ſed maledictio, mendacium, & furtum atque deceptio, & contrarietas inconveniens in eorum ſermonibus effuſa eſt. Ergo quoniam judicium eſt Domini hodie ſuper eos per vos ſacratiſſimos, ſi placet, oportet cum eis ad ſimilem examinationem Paulum, Sergii & Pyrrhi ſucceſſorem, coaptari: quippe quoniam in unam eamdemque hæreſim illorum involvitur, & propterea inſtanter hanc defendere nititur, ſicuti accuſatores ejus per ſua ſcripta nobis declaraverunt: immo magis operibus ſuis ſeipſum ille manifeſtavit, verberibus & clauſuris atque exſiliis orthodoxos viros ſubmittens. Sic namque communis erit contra hos omnes a præſenti ſancto concilio impietatis devictio prolata, videlicet per ſubtiliorem offenſionem & approbationem paternarum & ſynodalium definitionum vel prædicationum.

Pſal. 67.

Oſee iv. 16.

Oſee v. 4.

Πάντες οἱ ἁγιώτατοι ἐπίσκοποι εἶπαν·

Δεήσεως τῆς μακαριότητος ὑμῶν, προσθήτω ἡ Παῦλος τῆς ἐφ' ἡμᾶς ἐξετάσεως σὺν τοῖς ἀπ' αὐτοῦ κατὰ τὸν αὐτὸν τῆς ἀσεβείας συνεστῶτα ὑμῖν Βενεδίκτου τοποτηρητοῦ ὑμῶν ἡ αὐτὸς εἰς ἐξέτασιν, ἵνα τῆς ἴσης χάριτος κοινωνίας, ἴσον δίκαιον μετ' αὐτοῦ κατανοήσῃ τὸν ἀνάφανον. ὑπόκειται γὰρ καὶ αὐτὸς ἐφαπλοῦσθαι καιρὸς τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας· ὡς γὰρ ἡ ἐπ' αὐτοῦ κατηρτίζη τὸ γεγραμμένον· ἀρχὴ λόγων στόματος αὐτοῦ, ἀφροσύνη ἡ ἐχέτω στόματος αὐτοῦ πρόσκομμα πονηρόν. τοῦ ὄντα γὰρ, καθὼς αἱ ἐπὶ αὐτοῦ ἐξαγγέλλουσιν ἀναφοραὶ ἡ αἰτήσεις, ἡ ἀρξάμενος ἡ κατανοήσαι ἑαυτῷ ἐξέδικος, ἡ συνελόντας τὸ τύπου δολερὰς γνώσεις παρέσχεν. ῥᾳδίως γὰρ ὑπολισθαίνει, καλῶς πίπτει. τὸ χάραγμα, οἱ κελεύσει, ἡ τῆς αὐτοῦ ἐξηκοστομιᾶς ὑπαγωγῆς τῆς παρ' αὐτοῦ χαράξεως φησὶ τὸ στηριγμὸν τὸν ὑμετέραν ἁγιωσύνην ὑπομένειν μακαρίᾳ τῇ μονῇ πάσαν θλῖψιν· ἀλλὰ μὴν ἡ αὐτοῦ τὸ τύπου ποιησάμενος τὸν ἀκρώνυχον ἐξῆ τὸ ἴσον, πρὸς ὑπολῦσαι τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἀσφάλειαν· ἐπειδὴ ἡ αὐτὸς τὸν τύπου ἐκ' ἀκαιρότητι τῆς παρουσίας ἡμέρας ἐφεδίλους ὑπέβαλεν. ἀρίστως γὰρ οἶδε ἡ καθολικῆς ἐκκλησίας ἐκ' ἀποστολικοῖς ἡ πατρικοῖς ἡ συνοδικοῖς ὅροις, ἡ λόγοις, ἐπὶ ἐκ' ἐκείνοις πεποίηκε πάντες ἐκφύγωσι, ἑαυτὸν μὲν τὴν αἰτίαν ὑποδῦσι ἀπερυθρίωτον παρουσίαν· ἑαυτὸν δὲ ἡ ἄλλοις ἐπ' ἐαυτὸν ἀφῆκε τὴν μέμψιν προσῆκεν, ἵνα ἀντὶ ἐκ χρὸς κρείσσω λέξωσι τὰ ἁμαρτήματα, τὴν ἰδίαν τὴ χάριν παραμελείας, ἡ τῆς καθ' ἑτέρου συκοφαντίας.

Omnes ſanctiſſimi epiſcopi dixerunt:

Supplicamus beatitudinem veſtram, adjiciatur & Paulus ſimilibus ſuis, juxta ſupplicationem coepiſcopi noſtri Benedicti reverentiſſimi, ipſe quoque ad examinandum nobis prolatus: quatenus propter ſimilitudinem novitatis, ſimili cum ipſis regulariter ſententia percellatur. Nam & vehementiſſime contra catholicam eccleſiam demolitus eſt, ut & in ipſo impleatur quod ſcriptum eſt: *Initium ſermonum oris ejus ſtultitia, & ultima oris ejus circuitus malignus.* Veraciter enim, ſicut de eo ſuggeſtiones & accuſationes pronuntiant, & incipiens acriter novitatem defendere ſtuduit, & perficiens doloſe Typum fieri perſuaſit. Stillicidium namque aſſiduum concavat petram. Ideoque, ſi præcipitis, epiſtola ipſius directa prædeceſſori veſtræ beatitudinis Theodoro Papæ, nobiſmet relegatur: ſed & memorati Typi per exemplar ejus ſeries, pro tuitione pleniſſima catholicæ eccleſiæ, quoniam & ipſum Typum in everſione paternorum dogmatum fieri ſine dubio perſuaſit: qui derelinquentes catholicæ eccleſiæ paternas ſynodaleſque definitiones ac ſermones, ad ſæculares typos callide properaverunt, pariter quidem tam ſuam obcecantes perfidiam, quamque aliis inique irrogantes querelas, quatenus dupliciem ſuſcipiant de manu Domini * peccatum tam pro ſuo delicto, ſeu criminatione contra alios flagitata.

Eccli. 10.

* Hoc eſt, pœnam peccati ſui congruentem.

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς θεοφυλάκτου ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Εὐλόγως τοῦ ἀποστόλου Παύλου παρεχθῆναι ἐφ' ἡμᾶς ἐξέτασιν αὐτὸς ἐφ' ἧς καθυπεργράψατε ἐξέτασιν ἡ συνοδεύσατε

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Competenter epiſtolam Pauli ad examinationem deduci per hos, quorum intereſt, nobiſcum conſiſtens

ACTIO SEU SECR. IV.

ANNO CHRISTI 649.

ſancta ſynodus petiit, quoniam ſimili exceſſu parique errore cum prænominatis irretitus, ſimilem a nobis congruum eſt per approbationem contra hos omnes increpationem proventre. Offeratur igitur directa a Paulo præceſſori noſtro beatæ memoriæ Theodoro dogmatica epiſtola: & cum eadem exemplar Typi, quem ille ad deſtructionem paternorum dogmatum fieri perſuaſit.

A ἡμῶν ἁγιωτάτην συνόδου· ἵνα γὰρ ἴσης αἰτίας πρὸς ἀλλήλους ᾖ ἡμῶν τὸ σφάλμασι, ἴσην ἡμῶν ἐξ ἀναδείξεως κατὰ πάντων αὐτὴν ἡμᾶς ἀνάγκη ποιεῖσθαι τὴν ἐπίπληξιν. ἀγαθὸν δοκεῖ καὶ παρὰ Παύλου χαρᾶσαι τῷ προηγησαμένῳ ἡμῶν ἐν μακαρίᾳ τῇ μνήμῃ πάπᾳ Θεοδώρῳ δογματικὴν ἐπιστολὴ, ᾗ συὶ δοκεῖ, τὸ τύπου τὸ ἴσον, ὃν ἐκεῖνος πρὸς ἀναίρεσιν τῶν πατρικῶν δογμάτων συντάξαι παρέπεισεν.

Theophylactus primicerius notariorum apoſtolicæ ſedis, dixit:

Θεοφύλακτος πριμικήριος τῆς νοταρείων τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, εἶπεν·

Secundum juſſionem beatitudinis veſtræ, epiſtolam Pauli & exemplar Typi ſuper, id eſt, tranſacto anno per ſuaſionem ejuſdem Pauli expoſiti, præ manibus habeo: quid præcipitis?

Κατὰ τὴν κέλευσιν τῆς μακαριότητος ὑμῶν, τὴν ἐπιστολὴν Παύλου, μετὰ τῆ τοῦ τύπου ταύτης, λέγω δὲ τὸ προσχὼν ἠνυσθὲν κατὰ τὸ διελθὸν ἔτος ἐξετεθήσαν αὐτῆ Παύλου, μετὰ χεῖρας ἔχω· τοῦ τι παιτεύθην.

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τῆ Ρωμέων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Epiſtola Pauli epiſcopi Conſtantinopoleos in primis per hos quorum intereſt, ſuſcipiatur & relegatur.

Η ἐπιστολὴ Παύλου τοῦ ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ἐν τούτοις λαμβάνοι καὶ ἀναγινωσθήτω ἐφ' ὧν καθυποργόντων.

Et accipiens Paſchalis notarius regionarius apoſtolicæ ſedis, de Græco in Latinam vocem tranſlatam, relegit continentem ita:

Καὶ λαβὼν Πασχάλιος νοτάριος ῥεγιωνάριος τῆ ἀποστολικοῦ θρόνου τοῦ πρὸς τὴν Ρωμέαν ἀπὸ τῆς ἑλλαδίδος ἑρμηνευθεῖσαν φωνῆς, ἀνέγνω.

C

Sanctiſſimo & beatiſſimo fratri & conſacerdoti, Domino Theodoro, Paulus indignus epiſcopus in Domino ſalutem.

Τῷ παναγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ, κυρίῳ Θεοδώρῳ, Παῦλος ἀνάξιος ἐπίσκοπος, χαίρειν.

Pſalm. 132. Epiſtola Pauli Conſtantinopolitani ad Theodorum Papam.

ECce quam bonum & quam jucundum, habitare fratres in unum: *ſpiritali dico habitaculo, & concordia quæ in Deo eſt, & unitate fidei, hujus delectabilis ſecundum veritatem inhabitaculi: qua videlicet in Aaron magis decorabatur, atque ſacerdotalem inluentibus dignitatem, ſicut unguentum ſuper caput, principalem intellectum irrigans, & uſque ad ipſam extremam ſcientiam deducens. In hoc enim habitaculo benedictionem & æternam vitam promiſit Dominus. Hujus igitur prophetica vaticinationis meritum amplectentes, præſentem fraternam ſyllabam expoſuimus, noſtra propter caritatem minime quærentes aut quæſituri. Nec enim detrahentibus bonum eſt detrahere, aut palo ſecundum vulgarem fabulam excutere palum. Abſit. Non ſunt noſtra hæc. Avertat divinitas: non ſine edocti habitus noſtri ita vincere, ſed in patientia longanimitatis, & ſpiritu humilitatis: quia ſicut minime per duritiam, ut prophetice dicamus, purgatur nigella,* Iſai. 28. 27. *ita nec pacis ſaporatus fructus intelligentia per aſperitatem exprimitur. Propter hoc enim & verborum ſupportavimus colaphos, ut vel paulatim valerimus eum imitari, qui propter nos ſe humiliare dignatus eſt, ut extrema illius ulcionis per hanc plagam verbera declinemus. Audiamus igitur & conſentiamus eccleſiæ oratori, qui per linguam Spiritus* 2. Cor. 16. *clara voce exclamat, dicens:* Omnia a vobis in caritate fiant. *Ergo ſive quærimus, ſive tantummodo dicimus, & tantummodo audimus, caritas intercedat, ars aliqua exſiſtens ad compoſitionem concordiæ boni & conjunctionem. Oportet enim de Deo quærentibus nobis, ſparto rectitudinis mentis noſtra demeneantes templum, pacifice inhabitare in eo propter Dominum, qui per prophetam locutus eſt:* Iſai. 32. 18. ex Græco. Quærens quære, & apud me habita. *Speculum enim dedit Deus populo ſuo, & oportet eos qui a Deo ſunt deputati ſacerdotium adipiſci, ita in humilitate greſſum mentis adinvicem tendere: ut in melius ædificentur hi qui ad nos reſpiciunt, quam, quod dicere piget, per noſtrum diſcordiam, ſanitatem pedum eorum concutere. Ad concordiam inclinemus noſipſos, & unum*

ΙΔοὺ δὴ τὸ καλὸν ἢ τὸ τερπνὸν, ἀλλ' ἢ τὸ καταπῶν ἀδελφοὺς ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ἐν τῇ πνευματικῇ λέγω καταπαύσει τῇ ὁμοφροσύνῃ τῆς πρὸς Θεὸν ἐνώσεως τε καὶ πίστεως, τῆς ἐνώσης ἔστερπτε ὡς ἀληθῶς καταπαύοντας, τῷ Ἀαρὼν ἐμφανεστέρους μᾶλλον, καὶ τῆς ἱερατικὴν εὐπρέπειαν ἐπάγουσι, ὡς μύρον ἐπὶ κεφαλῆς τὸ ἡγεμονικὸν διανοίγον ἄνωθεν, καὶ μέχρι τῆς ἄκρας αὐτῆς, ὅπου ἐσχάτης γνώσεως. ἐν τῇ τοιούτῳ γὰρ εὐλογίαν, καὶ ζωὴν διὰ παντὸς, καὶ τὸν αἰώνιον ζωὴν ἐπηγγείλατο κύριος. τούτης οὖν ἡμεῖς τῆς θεοφανοῦς ὑποφαινούσης ἐπιτυχόντες, τὸν παρόντα ἀδελφικὴν ἐπιστολὴν συλλαβὴν, διὰ τὸν ἡμέτερον τὸ ἑαυτῶν μὴ ζητοῦντες ὁ ἐξεύρετης. οὐ γὰρ τοῖς λοιδοροῦσιν ἐπιπλοκαρδίως καλὸν, οὐδὲ σκάλοψ, κατὰ τὸν δόξαν παροιμίαν, ἀκριβολογεῖσθαι σκάλοπα. ἄπαγε. οὐ πρὸς ἡμῶν τὰ τοιαῦτα· μὴ ἡμᾶς οὕτω νικᾷν, ἀλ' ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς ἐνδεδειγμένῳ πάντως· ἀλ' ἐν μακροθυμίᾳ ὑπομονῇ καὶ πραΰτητι πνεύματος. ὥσπερ γὰρ οὐ σκληρότητι θεοφανείας εἰπεῖν καθάπερ τὸ μαλακόν, οὐδὲ τῆς εἰρήνης ὁ νόμιμος τοῖς ἀμαθείαις καρπὸς, ἀλλὰ τραχύτητος ἐκφαυλίζεται. ἀλλὰ τι δοῦν καὶ ἐν λόγοις ἀνεχόμεθα πάντα τοῦ ῥαπτσμάτων· ἵνα καὶ ἐν ἐλαχίστοις, τὸν δι' ἡμᾶς ἑαυτὸν ταπεινώσαντα μιμησώμεθα, καὶ τῆς ἐκείνης ἀνάσης κολάσεως ἀλλὰ τῆς ἀβαΐδα πληγῆς τὰς πληγὰς ἐκφεύγωμεν. ἀκούσωμεν ὑπηρετοῦ καὶ πειθώμεν τοῦ ῥήτορι τῆς ἐκκλησίας, τῇ γλώσσῃ τῷ πνεύματος μεγαλοφώνως ἐκβοῶντι· πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω. ἔστι οὖν ζητοῦμεν, εἴτε καὶ μόνον λέγομεν, ἢ καὶ μόνον ἀκούομεν, ἀγάπη διαβαλλέτω, τέχνη τις οὖσα πρὸς διάθεσιν συμφώνου ἀγαθῆς καὶ συνδέσεως. δεῖ γὰρ περὶ Θεοῦ ζητοῦντας ἡμᾶς, τῷ σπυρίδι τῆς διάνοιας τὸ λογικοῦ διαμετροῦντας τὸ τύμπανον, εἰρηνικῶς ἐν αὐτῷ ἐνοικοδομεῖσθαι δεῖ τὸν ἐν τῷ θεοφάτῃ καλούμενον κύριον· ζητῶν ζήτει, ἢ παρ' ἐμοὶ εἶναι. ἔστιν γὰρ ὁ Θεὸς τίθησιν ἡμῖν τῷ λαῷ, ἢ πρέπον ἐστὶ τοὺς ἱερατεύειν ὑπὸ Θεοῦ πεπιμένους οὕτως ἐν προόδοις πρὸς ἀλλήλους τῆ λογικοῦ πήχει διεβάσεως· ὥσπερ τὸ κρεῖττον εὐπροσωπεῖσθαι δεῖ εἰς ἡμᾶς ἀντίκειται, ὅπερ δεῖ τῆς ἡμετέρας, οὐσὶ λέγω, δεξιᾶς τὸ τεῖχον δεῖ πᾶσιν ἑαυτὸν περίβλεπτον. εἰς ὁμοψυχίαν συνδέσωμεν, τὸ ἓν

θεὸς

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO SEU SACR. IV.

θεὸς ἀγάπην φρονήσωμεν. τὸν ἔκπυρον προπύλαιον πλήσωμεν, ἵν' A
ἧς κατελαμβάνεσθαι φιλεῖ τὸ ὕψος τῷ πνεύματος. εἰ γὰρ ἡ τοῦ
λόγου πολλὴ, μέχρι δεῦρο τοῦ σιωπᾶν ἐπεμείναμεν, δεῦτε καὶ
δι' ἔργων ἐπιδειξώμεθα, ἵνα μὴ τοῖς χαρίεσιν ἀντιξαίνοντες,
ἄμωμον ὕβριος πειρώμεθα, ἢ μικροψυχίας κατακρίνω-
μεν παρὰ τοῦ εἰπόντος πάντα θεὸς ἀγάπην ἡμᾶς διετύπωσεν. πυκά-
ζωμεθα γὰρ πανοπλίᾳ τῇ δίκην ἀθεμίτων θορυβοποιΐαν πᾶν σῶ-
μασι, ἢ λόγοις ἀφρονίας ἀντιφθόγγοις μάλλον, ἢ λόγοις ἐμφύ-
σεσιν· καὶ γὰρ δεῦτε δυσὶν μοι παρὰ κυρίου, καὶ ἑνὶ ῥήματι οἶσι
ἄνθρωπος οὐκ ἀκούων, ἢ οὐκ ἔχων ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ ἐλεγμούς.
ἀλλ' ἐπεὶ καιρὸς τοῦ λαλεῖν καὶ καιρὸς τοῦ σιωπᾶν, ἀνοίγω τῷ
λόγῳ, καὶ κλείω τῇ δίκῃ τὴν σιωπὴν θεοσύρτους αἰτούμενος
πύλας, τοῦ χείλη μου ἀνοίξεις, καὶ ἀπαρρήσιαστα τοῖς ἀναδι-
ζομένοις μου λόγοις. οἱ γὰρ ἡ ἐντεῦθεν, ἀλλ' ἐκ δυὸ ἀκροτόμῳ, B
ἐκπαιδεύσαντος ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ τοῦ κλεῖθρα τοῦ λόγου. τῷ παρου-
σίᾳ θεῷ παρὰ τῆς ἀδελφότητος ὑμῶν μακαριότητος, σελίσιν
ἀπηρτισμένων, οἵ τινες μετὰ πολλὰ ἔσπερ τοῖς θεοῖς ἡμᾶς πε-
ρὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζητήσεως ἀσυμβάτους ἐξενίξεις, εἰς τέ-
λος ἀνέχθησαν, ἀπορούμενοί τι καὶ θορυβούμενος ἡμᾶς,
ἐμπωδίζειν τοῦ ὑπὲρ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν τὸ ἐπὶ
θελήματος ἴστασθαι, ἢ τοῦ ζωπύρου ἐμπνεύσαι τῇ ὑμετέρᾳ σε-
λήνῃ πανέρῳ πρώτῃ. ἡμεῖς οὖν ἀποδεξάμενοι τοῦ διαπονη-
θῆναι ὑπὲρ εἰρηνικῶν διορθώσεων ἀνδρῶν εὐσήμων· ὑποπτεύσαι δὲ
καὶ ἄπορ ἡ καρφαία τῆς ἀποστόλου ἀκριτος διδάσκει, ἐπόμενος
θεοῖς ἀκολούθως τοῦ πρὸς τοὺς ὑμᾶς λόγου· οὐκ ἐν
ὑμῖν ἐλπίδι, θεὸς συνοῖδεν ἀγαθῷ, τοῦ φοβούντα τὸν
τὸν θεοῦ φόβον πεφεύγοντες, τὸ ὑμέτερον σῶν τὸ ἑαυτοῦ ἢ μό- C
νου ζητήσαντες, ἀλλ' ὧν δι' ὧν συλλαβοῦν ἀκριβώσασθαι φρόνη-
μα, τοῦ ἀδιστάκτου ἀδολοφόνου καὶ πολλοφόνου ἀλλ' ὃ θεοσκο-
ρὲς καὶ τῆς παρούσης θεοσυστάσεως κοινοῦ, παρακολουθοῦντές τε ἢ
φυλαξάμενοι, οὐχ ὑμέτερον ὃν ἑαυτῷ ἡ νοοῦντες ἢ δοξάζοντες,
ἢ καὶ λέγοντες, ἀλλ' ἅπερ ἠκούσαμεν ἢ ἴσμεν παρὰ τῶν ἁ-
γίων καὶ οἰκουμενικῶν μεγάλων συνόδων, καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν
διηγήσαντο ὑμῖν. οἶδεν γὰρ ζωὴς, ἐξηνύσματα σωτηρίων, ὡς τῷ
παροιμιαστῇ καλῶς καὶ τῇ ἀληθείᾳ δοκεῖ. ἀλλ' ἐπειδὴ λοιπὸν
ὁ καιρὸς ὑμᾶς ἔλκει τῆς ὑποσχέσεως, καὶ θεὸς τοῦ ἀνοῖξαι
τῆς ζητουμένου καλῶς, φέρε τῆς ἐξῆς ὑμῶν δίξης τοῦ μόρφω-
σιν τῆς ἐξ ἧς ὑμῶν δίξης ἐκ τοῦ χράμματος ἐκάστου ἀντιτυπούμενα, ὅσπερ ἀν-
σπουδῆς πᾶν χράμμα τῆς πατρικῆς μαρτυρίας ἀκριβῶς ἀ-
σκιζόντες τὸ λεχθέντα. ἡμεῖς οὖν, ἤγουν τῆς καθ' ἡμᾶς
ἐκκλησίας ἡ δικαιοδόσα καὶ σύνοδος, ὁμολογοῦμεν τὸν ἕνα τῆς
ὑπερουσίου καὶ ζωαρχικῆς τριάδος, τὸν τῆς ἀκάρου ἡνύπερος
ἡμῶν καὶ λόγον τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν
ἡμῶν, ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ τῆς ἀχράντου δεσπότου ἢ θεο-
τόκου Μαρίας ἀληθῶς σαρκωθέντα, τέλειον ὄντα τὸν αὐ-
τὸν ἐν θεότητι, ἢ τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι, ἐν φυσέσιν, μίαν
ὑπόστασιν συνθέντα ἐν δύο ἢ μετὰ τῶν ἕνωσιν ἀκρίτοις φύ-
σεσι, τῶν διαφορὰν ἑκατέρας γνωρίζεσθαι φύσεως κατὰ τῶν
αὐτῶν ἰδιότητα. οὐ γὰρ τῶν ἑνώσεως ἀνὰ μέρος διαίρεσιν, ἢ τῶν
εἰς ἄλληλα τροπὴν ἢ φυγὴν καὶ ἀνθεῖναι, ἄσυγχ., τοιοῦδε ἔ-
λεγε, ἢ φρονοῦμεν· ἀλλ' ἐν τῇ ἑνὶ Χριστῷ συζυγίᾳ ἑκα-
τέρων τῶν φύσεων, θεότητός τε καὶ ἀνθρωπότητος, καὶ ἐν τῇ
ἰδίῳ τῆς οὐσίας ἴδιῳ ἐν τῇ καθ' ὑπόστασιν ἀφράστῳ τῆς ἄκρας E
ἑνώσεως συσσῴ φυλαττομένων τε ἢ μενούσῶν. ἕνωσις γὰρ ὁ λό-
γος ὁ ἐκ, καὶ γέγονεν ὅπερ ἐκ ἐκ. ἀλλ' οὐδὲ καὶ πῶσιν θεοπα-
σχητὸν καὶ ἀνθρωποπαθὲς ἐφήρμοσε τῇ αὐτοῦ θεοπάτορα σοφίαν
συσσῴσαντος θεοῦ λόγου φαλῶ, καὶ οἷς ἕνα καὶ τὸν αὐ-
τὸν ἀναφέρεσθαι. ὅθεν καὶ τὸ διαιρεῖν ἐκ οἰκείως, ἢ τὸ ἀσύγ-
χυτον συζευγ. πασιόδου τοῦ ἀπαθῶν ἀφρόνων ἡ παθὼς, ὑπο-
συμζίδωσεν ἅμα Νεστορίῳ, Διοδώρῳ τε καὶ Θεοδώρῳ, Σεβή-
ροις, Εὐτυχέσι, καὶ Ἀπολιναρίοις οἱ καπάφρονες, ἐξ ἑκατέρου
διαφορᾶς συμφωνοῦντες θεὸς τοῦ ἀσεβεῖσαι, οἱ μὲν, τοῦ σύγ-
χυσιν, οἱ δὲ τῶν διαίρεσιν κακῶς ἐνδεδύκοσι, καὶ καλῶς ὑπὸ
τῆς ἀληθείας γυμνωθέντες. ἑνὸς δὲ ἐκ θεοῦ λόγου, σεσαρ-

ad caritatem ſapiamus. Humilitatem veneremur, per quam apprehendi ſolet altitudo ſpiritus. Si enim & verbo amplius uſque huc taciturnitatem dileximus, hoc quidem bene habere arbitrati ſumus, ne ſcriptis veſtris reciprocata reſpondentibus, injuria fomitem exhortemur, & puſillanimitate dijudicemur ab eo, [a] quia omnia ad caritatem [b] dilige promulgavit. Oravimus vero & tunc oſtium circumſtantia labiis noſtris imponi, & verbum inornatum concipere potius, quam verbum invigile: & tamen hoc mihi donum eſt a Domino, & factus ſum ficut homo non audiens, & non habens in ore ejus argumentationes. Sed quia tempus eſt loquendi, & tempus tacendi, *aperio verbum, & claudo oſtium per taciturnitatem, competenter exorans:* Domine, labia mea aperies, *ut reſpondeam* exprobrantibus mihi verbum. *Licet enim taciuimus, non ſemper tacebimus, adaperiente nobis Deo claves verbi. Igitur directis in praeſenti a beatitudine fraternitatis veſtrae apocriſariis, qui poſt multas factas inter nos de eccleſiaſtica requiſitione diſſonantes ſermocinationes, in finem ad hoc pervenerunt: admonentes nos atque adhortantes interpretari unius Chriſti veri Dei noſtri voluntatis intellectum, atque hujuſmodi interpretationem deſtinari veſtrae ſacratiſſimae veneration-i. Nos autem acceptam habentes bonae conſcientiae predictorum venerabilium virorum admonitionem; cognoſcentes autem & qua principatus apoſtolorum ſummitas docet, paratos eſſe* ad ſatisfactionem omni poſcenti nos verbum de ſpe quae in nobis eſt *ſecundum Dei timorem, manſuetudinem ad bonam ſcientiam temperantes; ſuper tali tantummodo requiſitione mentem noſtram per has ſyllabas exponimus, ſuperfluam excitationem & altercationem verborum propter jactitatem & praeſentis temporis incongruitatem declinantes ac praecaventes: nihil noſtrum intelligentes, aut proferentes, vel dicentes; ſed quae audivimus & cognovimus a ſanctis & univerſalibus magnis conciliis, & patres noſtri enarraverunt nobis: quoniam via veritatis, intellectus eſt ſapientium, ſicut proverbiatori Salomoni atque veritati bene placere dignoſcitur. Sed quia tempus jam trahit nos promiſſionis, & ad aperiendam requiſitionem provocat, incipiamus recte noſtra fidei formam ſcriptura imaginibus enarrare: ſicuti ſinchiti aliquibus coloribus paternis teſtimoniis certius decorantes quae a nobis dicuntur. Nos igitur, id eſt, juriſdictio eccleſiae noſtrae & ſynodus, confitemur unum conſubſtantialis & amborum vitae Trinitatis, Filium ac Verbum ſine initio genitoris, Dominum Jeſum Chriſtum verum Deum noſtrum, ex Spiritu ſancto & immaculata Dei genitrice ſemperque Virgine Maria inconvertibiliter incarnatum, perfectum eſſe eundem deitate, & perfectum humanitate: unam perſonam, unam ſubſtantiam compoſitam in duabus & poſt unitatem praedicantes naturis, differentiam utrarumque naturarum cognoſcentes ſecundum earum proprietatem. Nec enim earum per partem diviſionem, aut in alterutram mutationem, aut commixtionem, ſive confuſionem penitus intelligimus aut ſuſcipimus: abſit: ſed in uno Chriſto ſalvata utraque natura divinitatis & humanitatis, & in eſſentia proprio termino ſecundum ſubſtantiam inenarrabilis ſummae unitatis convenientia conſervatis & permanentibus. (Manſit enim Verbum quod erat, & factum eſt quod non erat.) Propterea & omnem congruam divinitati & humanitati operationem ab uno eodemque procedentem incarnato Deo Verbo dicimus, & in unum eumdemque reduci. Ideoque & diviſio non introducitur, & inconfuſio ſalvatur. Reſipiſcat plebs impiorum haereticorum: pleni cum Neſtorio, Diodoro, & Theodoro, Severus & Eutyches, & Apollinaris exſecrabiles, ex alterutra diſſonantia conſonantes ad impietatem: aliis confuſionem, aliis diviſionem male induentibus, & bene a veritatis regulis denudatis. Unius autem & ejuſdem Dei Verbi incar-*

[a] ſonet qui [b] ſuo-e dilige-te

Pſalm. 140.

Pſalm. 37.

Eccleſ. 3.

Pſalm. 50. Pſalm. 118.

1. Pet. 3.

Prov. 11. 22. ex Graeco.

ACTIO SEU SECR. IV.

ANNO CHRISTI 649.

nati miracula prædicamus, & passiones cognoscimus, quas secundum carnem propter nos spontè sustinuit. Ideoque & Deus dicitur pati, & filius hominis a cælo descendisse, propter summam & indissipabilem secundum substantiam duarum naturarum unitatem. Unde & unam voluntatem Domini nostri Jesu Christi intelligimus, ne contrarietatem aut differentiam voluntatum uni eidemque personæ Domini nostri Jesu Christi applicemus, aut ipsum se expugnantem dogmatizemus, aut duos volentes introducamus. Non enim ad conglomerationem omnino aut confusionem duarum naturarum, quæ in eodem videntur unius voluntatis, hanc producentes vocem, aut ad interemptionem alterius tantum aliam esse prædicantes: sed hoc per hujusmodi significantes vocem, quoniam caro ejus rationabiliter & intellectualiter animata, ex ipsa summa unitate inenarrabiliter omnibus divinis ditata, unientis eam sibi secundum substantiam divini Verbi, divinam habebat indiscretam voluntatem, quæ ab ipso semper ducebatur ac movebatur: utpote in nullo tempore eadem divise, & ex proprio impetu contrarie nutui uniti secundum substantiam Dei Verbi, naturalem ejus faciens motionem: sed quando, & qualem, & quantam ipse Deus Verbum volebat: ne (quod absit) in blasphemia dijudicemur, quod utique cavendum, & terribile dicendum: væ hujusmodi pravitati: ut per necessitatem naturæ violentiam sustinentem introducamus ejus humanitatem, & communicantem Petro dignæ ejus increpationi: si utique per similem recusationem ex verborum significatione passioni ejus communicat. Sic & evangelicam intelligamus lectionem, ubi dicit: Non ut faciam voluntatem meam, sed ejus qui misit me. Sed & in recusatione passionis non diversam in unum eumdemque Christum, & resultantem introducentes voluntatem, magis autem recusative & non positive hujusmodi suscipiamus vocem. Non enim quasi existens hoc verbum dictum est, sed ac si non est: sicuti, Neque peccatum meum, neque iniquitas mea, ut peritissimus in dogmatibus theologus Gregorius. Sed & omnes doctores, qui passionis verba memoraverunt, ex affectione & relatione nostra massa hanc susceperunt: sicut & magnus ecclesiæ lucifer Athanasius edocuit nos, nostram ostendens pronam in hanc vitam naturam, sine passione nolentem a præsente vita disrumpi: & non ut animatam intellectualiter carnem Verbi impromptam existentem ad totius mundi salutiferam passionem, aut discordantem Patri & inhabitanti Verbo. Sed & hujus intellectus [a] acribiosissimum expositorem & interpretatorem suscipiamus, id est, bis acutum pugionem spiritalem Cyrillum, in sacerdotibus secundum Zelotem Phinees: qui validissimo linguæ ictu percussit eprime meretricem confusionem, divisionis intellectum & verbum pravitatis, in quarto de anathematibus capitulo, dictis adversum contradictiones duodecim capitulorum, factas a Theodorito, atque probatis a sancta universali Chalcedonensi, & quinta synodo, luculentius evangelicam proferens atque adaperiens vocem. Sed & omnes pietatis doctores & prædicatores hujusmodi unius voluntatis mente detinentur. Quorum, si opus est requisitione proveniente, & competenter relegemus testimonia: quibus concordantes & consonantes facti sumus pia memoriæ Sergius & Honorius, unus quidem novæ, alter autem antiquæ Romæ summi sacerdotii sedem decorantes. Igitur de his ita nos habemus, sic intelligimus, sic prædicamus: in his orthodoxia manifestatio, in his ecclesiæ laus, in his salutis nostræ spes. Hoc est spiritui germen nutriferum, hic patrum salutaris flos, hic est rationabilium ovium vivificus veritatis paradisus. Hæc meditari, in his esse, per hæc illuminari & illuminare oramus: quoniam hoc facientes, & nos salvamur, [b] & audientes, prædicavimus: ad supernam vocationem nostrum est studium, ubi pacis compositio, his qui in studio

Joann. 6.

Psalm. 51.

[a] id est, diligentissimum.

[b] Forte, & audientibus prædicatum.

καμάτου τὰ τῆ διδασκαλία ἀπρόσκοπα, ἢ τὰ πάθη γνωρίζομεν, ἅπερ σαρκὶ δι' ἡμᾶς ἑκουσίως ὑπέμεινεν. ὅθεν καὶ Θεὸς λέγεται παθεῖν, καὶ ὡς ἀνθρώπου υἱὸς τῆ οὐρανοῦ καταπλαγῆναι, διὰ τὴν ὑπὲρ τοῦτο ἢ ἀδιάσπαστον καθ' ὑπόστασιν ἕνωσιν. καὶ διὰ τοῦτο τὸ θέλημα τὸ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοιοῦμεν, ἵνα μὴ ἐναντίωσιν ἢ διαφορὰν θελημάτων ἐπὶ καὶ τῆ αὐτοῦ θεοτόκῳ τῶ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῶ ἀφιερώμεν, ἢ αὐτὸν ἑαυτῷ ἀγῶνα ἀγωνιζόμενον δογματίσωμεν, ἢ δύο τοὺς θέλοντας εἰσαγάγωμεν. ἐπὶ γὰρ συναλοιφῆ παντελεῖ ἢ συγχύσει τῶν δύο φύσεων, οὐδὲ ἐπὶ αὐτῷ διαιρουμένων, τὸν αὐτὸν τῶν ἐνὸς θελήματος θεοφορικῆς φωνῆς, ἢ ἐπ' ἐκείνοις μόνῳ τῷ ἑτέρῳ ἀναιρέσεως ἑτέραν ἀληθῆ εἶναι προσβλέποντες· ἀλλὰ τῶν ἀφθόγγου θεοφορικῆς φωνῆς, οἷς ἡ αὐτὸ λεγούσης τι ἢ γεγραῖ ἐνανθρωπήσαι σαρκὶ ἐξ αὐτῆς ἄνευ ἑτέρου τὸ ἴδιον παντοτινόν, ἢ τῆ τοῦ ἑνὸς αὐτῶ ἑαυτῷ καθ' ὑπόστασιν λόγου θεοῦ λέγειν ἢ φυσικὴν αὐτῆς παντελῆ οὖσαν, ἀλλ' ἑνὸν ἢ εἶναι καὶ ὅσα αὐτὸς ὁ Θεὸς λόγος ἠθέλησεν· ἵνα μὴ βλασφημίαν καταγνωσθῶμεν, ὅπερ φεύγειν τε ἢ φευκτὸν εἶπεν. ἵνα μὴ τῆς ἀσεβείας· ἀναίρεσιν φύσεως βιαζομένου εἰσάγοντες, ἢ παντοκράτορα τῶ Πάτρῳ τῆς οἰκίας οὐσίας θεσπίσωμεν· ἄγαν ἢ τῆς ἡμῶν αὐτοῦ τῆ πάθους, ὅθεν ἦλθεν ἡμᾶτων παντελῆ παραστάσεως· οὕτω δὲ ἢ τὸν διαγγελικὸν τοῦτον φῶνα· οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τῶ πέμψαντός με. ἢ τὸν ὑπὲρ τῆ πάθους παρεκτάσεως, οὐ διάφορον ἐπ' αὐτῆ τῆ τοῦ Χριστοῦ ἢ ἀντιπάλου ἀντικειμένης θέλημα, ἀρνητικῶς δὲ μᾶλλον ἢ οὐ θετικῶς, τὸν τοιοῦτον παραδεξώμεθα φωνῆν. οὐ γὰρ ὡς ὄντος τὸ λόγου, ἀλλ' ὡς οὐκ ὄντος, ὡς τὸ οὖν τὰ ἁμαρτήματα μου, οὖν τὰ ἀνομίας μου, κατὰ τὸ ἀκριβῆ τῆ δογμάτων γνώμονα τὸν θεολόγον Γρηγόριον. ἢ ὅσοι τῆ διδασκάλου τῆς ἐν τῆ πάθει ῥήσεως ἐμνημόνευσαν, κατ' οἰκείωσιν ταύτην ἢ ἀναφορὰν τῆ ἡμετέρου φυσώμενοι, ἐξεπέφασαν· καθὼς ἢ ὁ μέγας τῆς ἀποστολικῆς φωτὸς Ἀθανάσιος ἡμᾶς ἐνδείξατο, τὸν ἡμετέραν πρόκλισιν φιλεῖναι φύσιν, ἀπαθῶς μὴ ἀπορραγῆναι τῆς παρούσης ἀπολαμβάνουσι ζωῆς· οὐχ ὡς τὸν σαρκὸς ἐνψυχωμένης τῆ Θεοῦ λόγου σαρκὸς, ἀπροθύμως πάθεσιν φρὸς τὸ τῆ κόσμῳ σωτήριον πάθημα, ἢ ἀσυγκατάθετον ὄντος τὸν πατρὶ καὶ τῶ ἐνοῦντι λόγῳ. ἀλλὰ γὰρ τῆς θεοπρεποῦς ἀνοίας ἀκριβέστατα ἐξηγητὴν τὸν καὶ ἱερολόγα δέξασθαι, τὸν ἐν ἱεροῖς δόγμασιν τῆ πολέμιος Κύριλλον, τὸν ἐν ἱεροῖς δόγμασιν ζηλωτὴν Φινεές, τὸν τῆ ἀκόπῳ τῆς γλώσσης πληγῆ σπουδαιοτάτην πᾶλαι τῆ πόρνη ἰσχύσαι, τὸν τῆς διαιρέσεως νοῦ τὸν ἢ λόγον ἀπόλεσεν ἐν τῆ τετάρτῳ τῶν ἀναθεματισμῶν ἐπὶ καὶ τῶν ἐπὶ δώδεκα κεφαλαίων ἀντιρρήσεως ἐκ Θεοδωρήτου ὑφ' αὐτοῦ συγκροτηθέντων, ἐκκρουόμενον τὸ παρὰ τῆ ἁγίᾳ ἢ οἰκουμενικῆ ἐν Χαλκηδόνι ἢ ἐν τῆ πέμπτῃ συνόδῳ προσόντων τὸν διαγγελικὸν ὄχημα τὸν ἢ ἀκριβέστερον ἢ ἀκαθίξαντος φῶνον. ἢ πάντας δὲ τῆς ὀρθοδόξου οἱ διδάσκαλοί τε ἢ κήρυκες τῆ ἑνὸς τοιούτῳ τῆ ἑνὸς θελήματος δόξῃ συμφέροντας. ὧν εἰ δεῖ ἐπὶ ζητήσεως τυχὸν προκύπτοι, ἢ ἐκ προφόρου ὑπομνηματίσασθαι χρείας· οἷς καὶ ἀμφοτέροις χαίρομεν καὶ ὑμφορεῖς οἱ τῶν μετὰμῶν τῆς ἀποστόλου διάδοχοι Σέργιος καὶ Ὁνώριος, ὁ μὲν, τῆς νέας, ὁ δὲ τῆς προεστίσης Ῥώμης τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον κεκοσμήκοτες. οὕτως ἡμῖς ἐκεῖ ἔσμεν ἐγκεῖμαι, οὕτω φρονοῦμεν, οὕτω κηρύττομεν. ἐν ἔσμεν τῆς ὀρθοδοξίας ἡ δόκησις, ἐν ἔσμεν τῆς ἐκκλησίας ἡ καύχησις, ἐν ἔσμεν ἡμῶν ἡ τῆς σωτηρίας ἐλπίς. οὗτο τῶ σπέρματος ἡ τρόφιμος τέκα, τοῦτο ἐκεῖ πατρῶν τῶ σωτῆριον ἄνθος, οὗτος ἐκεῖ λογικῶν ψυχῶν ὁ ζωηφόρος τῆς ἀκοῦσαι παραδείσου. ταῦτα μελετᾶν, ἐν τούτοις εἶναι, ἐκεῖ τούτων φωτίζεσθαι καὶ φωτίζειν δίκαιόν ἐσμεν· πρὸς γὰρ σωζόμενοι καὶ ἡμεῖς σῴζωμεν, ἢ τοῦ ἀκούσαντος ἀφελώμεθα· εἰς ἄνω τὸν ἄνω κλῆσιν ἡμῖν ἡ σπουδὴ, ὅπου τῆς εἰρήνης τὸ σύστημα, πῶς ἐν τῆ σταδίῳ

ANNO CHRISTI 649.

τῆς ἁγιωτάτης καθολ. ἐκκλησίας προσδέξωμαι τὸν ὑπόπτον τῆς δόξης παρέχοντα εἶρμον· Θεοῦ περιεργάσματα, τῷ κρίνοντι πάντα καὶ ἀνεξιχνίαστα. οὐ φιλονεικοῦμεν ἐσμέν, οὐ θεῷ ἐναντία βαλλόμεθα, οὐ θεοστύγητον χρηνὶ ἀσπαζόμεθα· ἀλλ' ἐν λόγῳ Θεοῦ τῷ τῆς ζητημάτων θεοδιλήπτως ἀνατάξεως ἐπιποθοῦμεν· πεφύκαμεν εἰς ἓ τῆς εἰρήνης διώκτης Θεὸς, τῷ θεῷ ἀνάλογες ἡμῶν ἔνοικόν τε καὶ ἀγάπησιν σωτηρίου, εἰς δόξαν τῆς αὐτοῦ παναγίου μεγαλειότητος. πᾶσιν τοῖς σοῖς τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι ἐν Χριστῷ ἀδελφότητα ἡμεῖς τε καὶ οἱ σοὶ ἡμῶν τόποι θεοεκχαρίζονται. Ἐρρωμένος ἐν κυρίῳ ὑπαρχέτω ὑμῶν, ἁγιώτατε καὶ μακαριώτατε ἀδελφέ.

A pietatis bene unica gloria interceſſor tribuitur corona. *Deo manifeſtati ſumus, qui judicat omnia & comprobat. Non jurgialiter ſtamus, non ad contradictionem reſpicimus, non favorem inanem amplectimur: ſed in verbo Dei propoſita hujuſmodi requiſitionis reſolutionem feciſſe dignoſcimur, confidentes quoniam pacis Dominus Deus ad alterutrum noſtrorum unitatem & dilectionem conſervabit in gloria ejus benigniſſima majeſtatis. Omnem cum veſtra beatitudine in Chriſto exiſtentem fraternitatem tam nos & qui nobiſcum ſunt, multum ſalutamus.* Et ſubſcriptio: *Incolumes in Domino orate pro nobis, ſanctiſſime & beatiſſime frater.*

ACTIO SEX. SECR. IV.

Διεσοδεύθη ὁ ἁγιώτατος Καλλαρίτης, εἶπεν·

Deuſdedit ſanctiſſimus epiſcopus Caralitanæ eccleſiæ dixit:

B

Διὰ τῆς εἰρηνικῆς ἐπιστολῆς, ἥτις τῆς ἁγίας ὑμῶν ἀποστολικῆς, Παῦλος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, τό τε παρὰ τῶν ἀοιδίμων ὑμῶν ἐμφρόνως ἐξελαλήθη τῇ παρούσῃ ἁγίᾳ συνόδῳ, φανερώς ἐβεβαίωσεν· ἤ τε τῶν ἀφανισμένων αὐτῶν τῶν κατ' ὑμᾶς ἀποστολικῶν θρόνων διορθοῦν ἀσφαλῶς ἐπιτηρήσατο. γεγράφασι, φησὶν ἀκηκόαμεν, ὅτι ἐγγράπτως μὲν καὶ ἀγράφως ὑπομνηματισθὲν παρὰ τῶν θεοφανεστάτων ὑμῶν ἀποστολικῶν ἀρχιερέων, ἀδιόρθωτος δὲ καὶ ἀπείθης ὑμῖν θεσμὸς τοῦ αὐτοῦ τῆς ὑπαθρίου αὐτοῦ θεοπνευσίας αὐτοῦ ἐμμενείας· ὁπόσα τῷ λόγῳ αὐτοῦ ἢ γράφειν· ἔμμενε δὲ ἢ τῶν λόγοις πάντα τοῦ διαγράμματος ῥαπτομάτων. οὐ γὰρ τοῖς λοιδορίαν ἀντιλοιδορεῖσθαι καλὸν, ἵνα μὴ τοῖς γραφεῖσιν ἀντεξεταζόμενοι ἄμαλλαν ὕβρεως ποιώμεθα. ἀλλ' ἐπεὶ καιρὸς τοῦ καλεῖν C καὶ καιρὸς τοῦ σιωπᾶν, κύριε τὰ χείλη μου ἀνοίξεις, ἢ ἀποκρισόμεθα τοῖς ἐνευδίζουσί μοι λόγοι. ὑπανοίξαντος ὑμῖν τοῦ Θεοῦ τὰ κλεῖθρα τῆς λόγου τῇ παρουσίᾳ τῶν παρὰ τῆς ἀδελφότητος ὑμῶν μακαριότητος ἀποκριτῶν ἀποστολίτων ἀποκρισιαρίων, οἷ μετὰ πολλὰς ὅσας παρὰ θεοῦ ὑμᾶς περὶ τῆς ἀκλονήτου ζητήσεως ἀναμίξεις ἐξελάξεις, εἰς τέλος ἐληλύθασιν, ἐρωτηθῆναι παρ' ἡμῶν αὐτοῖς τοῦ τοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν τὸ ἑνὸς θελήματος ἔννοιαν. ἀνατεθείχαμεν οὖν ἄρα, καθὼς ἐφήκαμεν, ὃ ὧν χαράσσειν, ὅτι κανονικῶς μὲν ὑπομνηματίσθη ἐξ ὧν τε τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου προηγίων καὶ θεοφιλοῦ ἀποστολικῶν τῶν καθ' ἡμᾶς κορυφαίων καθέδρας, πολλῶς ἀνωτάτω ἱστορήσαντα θεὸς αὐτὸν ἐξελίξειεν, ἐξὸν τῶν κατ' αὐτὸν ἐπισκόπων, ὅπως καινοτομίας, κατὰ θεόνυσον τοῦ ἐπιμένοντος αὐτοῦ θεοπαραδόσεως. ἀτόπως δὲ τοῦς αὐτοῖς ἐναντίως παρὰ τοῖς καινοῖς μεμφόμενα, ὕβρεις ἐν ἐμοῖς λογισμοῖς τοῦς ὕβρεις εἶναι καὶ λοιδορίας καὶ ἐνευδίσμους καὶ ῥαπτόμενα, πρέπον ἐστιμερίδεις οἴεσθαι καὶ χρεστὰ παρεκτείνοις, ἢ ἐξὸν μόνοι τῶν ἀκόπου θεοπαραδόσεως αὐτοῦ φιλανθρώπως βαλέσθαι. ὁ γὰρ ἀποστρεφὼν τὸ κακοῦ καὶ ὁ θεοστρεπὼν τὸ βελτίονος θεοπαιμφὴν, ἐστέρεις πάντες ὑπάρχῃ τοῖς ἐκχεομένοις· ἐν οἰκοδομῇ, ἐν ἀξιοπαίνῳ πραίγματα φέλου, ὁ ἐκείνα φιλήματα ἐχθρά. ἔγραφε γὰρ ὑμῖν, φησὶν ὁ θεῖος ἀπόστολος, ἐξὸν πολλὰ διδαχεῖν, οὐχ ἵνα λυπῆσθε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε, ἣν ἔχω περισσοτέρως θεὸς ὑμᾶς. ἔσται γὰρ οἱ γεγράφασιν ἐπὶ πλακὸς τῆς αὐτοῦ καρδίας, ὕβριν ἂν χάριν ἐξὸν ἐξ τῶν θεοτόκου καλὰ ὀνόματον Θεοῦ καὶ σωτῆρος· κατὰ τὸν θεῖ ἐπιτάκτων αὐτοῦ δεσμάτων ἀποδολίαν, ἢ θεῖ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἀποδοῦν δογμάτων ἀβέλκειν. ἐπειδὴ οἱ ἔσται μὲν ἀπορᾶσι, τὰ κύρια δὲ κατὰ γνώμην ἔστρεξεν, ἀναπολόγητον ἑαυτὸν παρίστασθαι ἐξὸν τῆς ἁγίας ὄψεσθε, τὸν ὃν ἔσται καὶ αὐτὸς σὺν ἁγίοις βασιλεύσθαι, ἢ πανοῦσι αἰσθήσεις, ἄφη ἢ ἐξὸν θεῖ ἐπιμένων αὐτῇ ῥημάτων ὁ πολλῶς θεοπαρέσται, τῷ σφρίγματος εἶα μάχει καὶ λίξεως, τὸ θεὸς αὐτοῦ ἀφρονέστη καὶ ἐμβλογεῖν λαοπλέκειν ἀφωνεσάμενος. ἔσται πάντων ἀκριβῶς ὑμῶν ἐγνωσμένου, φέρε λοιπὸν, αἱ σωφρόνων τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, ἐξὸν τῷ ἔσω καὶ τῆς πάσης ἐκκλησίας ἐπιτελεσθῆναι.

Per ſuam epiſtolam, quæ in præſenti nobis relecta eſt, Paulus Conſtantinopolitanus epiſcopus, quæ veſtra beatitudo huic ſancto concilio prudentiſſime allocuta eſt, luculentius confirmavit: ſed & accuſantium eum ad apoſtolicam veſtram ſedem venerabilium virorum ſuggeſtiones firmavit: oſtendens, ſicut in præſenti audivimus, quoniam in ſcripto & ſine ſcripto admonitus eſt a prædeceſſoribus veſtris apoſtolicis viris, & incorrectus atque inobediens permanſerit, juxta conteſtationes eorum de hujuſmodi quæſtione prolatas, ex hoc quod dicit, & in ſcripto aſſerit: Propterea & verborum quodammodo ſuſtinuimus alapas. Nec enim detrahentibus detrahere bonum eſt, ut ne ad ea quæ ſcripta ſunt, commoti, injuriæ certamen efficiamus. Sed quia *tempus loquendi & tempus tacendi, Domine, labia mea aperies*, ut reſpondeam *exprobrantibus mihi verbum*, adaperiente nobis Deo claves ſermonis per præſentiam apocriſiariorum a veſtra fraterna beatitudine deſtinatorum, qui per multas tantaſque de eccleſiaſtica quæſtione nobiſcum inconſonantes aſſertiones, ad poſtremum ad hoc venerunt, ut eis a nobis interpretatur Chriſti Dei noſtri unius voluntatis intellectus. Ecce igitur, ut jam fari ſumus, per ea quæ ſcripſit, manifeſtavit, quoniam canonice admonitus eſt tam per apoſtolicas præceptiones, quamque per reverentiſſimos apocriſiarios ſummæ ſedis veſtræ, multis (ut ipſe perhibuit) aſſertionibus ad eum factis, pro ſua cauſa, id eſt, novitate, facie ad faciem commonitionibus ei oblatis. Inobediens autem ad ea ex ſua voluntate contra regulas & permanſit, quas irrationabiliter injurias & detractiones, exprobrationes atque alapas arbitratus eſt, quæ utique ſalutiferæ ſuaveſque invitationes exiſtunt, tantumque pro ejus meliori ratione miſericorditer prolatæ ſunt. Averſio namque mali & hortatio melioris interpoſita, ſalutaris ſine dubio exſiſtit ſuſcipientibus: minime reminiſcens, quoniam meliora ſunt vulnera amici, quam falſa oſcula inimici. *Scripſi enim vobis*, inquit beatus Apoſtolus, *per multas lacrymas, non ut contriſtemini, ſed ut ſciatis quam caritatem habeo abundantius in vobis.* Hæc autem ſi ſcripſiſſet in tabulis cordis ſui, habuit utique gratiam invenire, providens ſibi coram Deo & hominibus bona, per expulſionem introductæ ab eo dogmatum novitatis, atque catholicæ eccleſiæ piæ prædicationis aſſumptionem. Sed quoniam iſta reſpuere cenſuit, propria autem ſua mente amplexus eſt, nullam ſatisfactionem per ſuam epiſtolam habere ſe demonſtravit, ſuperius dictam Ecthеſin & ipſe cum illis confirmans, tantumque ſtudioſiſſime, ut etiam verba quæ in eadem continentur, ſuis ſcriptis inſereret, utpote & ipſius ſermonibus conſonantiam ejus & confeſſionem ſalvare deproperans. His itaque nobis ſubtiliter cognitis, jam ſi placet veſtræ beatitudini, per exemplar Typi, ſeries ejus quamocyus nobiſmet relegatur.

Proverb. 17.

ACTIO SEU SECR. IV.

ANNO CHRISTI 649.

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Offeratur ad noſtram audientiam exemplar Typi, qui nuper compoſitus eſt perſuaſione Pauli Conſtantinopolitani antiſtitis, contra orthodoxam fidem.

Theophylactus primicerius notariorum apoſtolicæ ſedis, dixit:

Exemplar Typi, quod juſſit veſtra beatitudo produci, offerens præ manibus habeo: quid præcipitis?

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Memoratum exemplar ſuſceptum coram ſancto concilio, ad ſubtiliorem virtutis ejus cognitionem, diligenter recenſeri præcipimus.

Et accipiens Theodorus notarius regionarius apoſtolicæ ſedis, de Græco in Latinam vocem interpretatum, recitavit in his.

Typus nomine Conſtantis. Imp.

Conſuetudinem habentes de omnibus curam agere & intendere, quæ reſpiciunt ad utilitatem Chriſtianiſſimæ noſtræ reipublicæ, & præcipue quæ feruntur ad immaculatam noſtram fidem, per quam nobis omnia proſpera fieri credimus; cognovimus in multa perturbatione eſſe noſtrum orthodoxum populum: utpote dicentibus quibuſdam unam voluntatem in diſpenſatione magni Dei & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, & eumdem ipſum operari divina & humana. Aliis autem dogmatizantibus duas voluntates & duas operationes in eadem diſpenſatione incarnati Verbi. Et illis quidem in ſatisfactione propter unam perſonam, eſſe Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum in duabus naturis inconfuſe & indiviſe volentem & operantem divina & humana. Aliis autem propter convenientes naturas indiviſe in ipſa una perſona, & ut ſalveturr & maneat earum differentia ſecundum naturas, eumdem ipſum unum Chriſtum naturaliter operari divina & humana: & ex hoc in multam diſſenſionem & contentionem, noſtram Chriſtianiſſimam rempublicam produci: ut diſcordantes invicem non convenirent, & ex hoc ſecundum multos modos eam ladi oportere. Igitur arbitrati ſumus, ab omnipotente Deo inſpirati, ſicut talem accenſam di, cordiæ flammam extinguere, & non concedere eam ulterius humanas animas depaſci. Quapropter ſancimus nobis ſubjectos, qui conſiſtunt in orthodoxa & immaculata noſtra Chriſtianorum fide, qui ſunt catholica & apoſtolica eccleſia, non habere licentiam invicem a præſenti de una voluntate aut una operatione, aut duarum voluntatum, aut duarum operationum qualemcumque proferre altercationem, aut contentionem, aut rixam. Hæc autem ſancimus, nihil aliquid interſicientes penitus de piiſſimis dogmatibus, quæ a ſanctis probabilibus patribus de diſpenſatione incarnati Dei Verbi dogmatizata ſunt: ſed ulterius contentionem, quæ gratia propoſitæ quæſtionis orta eſt, ceſſare providentes: & tantummodo de eis ſequi & ſufficienter habere divinas ſcripturas, & traditiones ſanctorum quinque univerſalium conciliorum, & ſimplicibus ſine quæſtione ſanctorum probabilium patrum uſibus ſive vocibus: quorum dogmata, regulæ & leges ſancta Dei catholica & apoſtolica eccleſia conſiſtunt; nihil eis addentes proprium, neque minuentes, aut per ſuam intentionem eas interpretantes; ſed prio-

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τῆδε Ρωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Ἀχθήτω ὑμῶν ἐνώπιον ἀκρόασις τὸ ἔκθεμα τοῦ τόπου, τὸ ἐφάνη συνταχθὲν κατὰ τὴν ἐνδοξίαν πίστιν, ἐξ εἰσηγήσεως Παύλου τοῦ ἁγιωτάτου Κωνσταντινουπόλεως.

Θεοφύλακτος πριμικήριος τοῦ νοταρείου τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, εἶπεν·

Τὸ ἐκθεθὲν ἔκθεμα τοῦ τόπου παρὰ τῆς μακαριωτάτου ὑμῶν, παρίστημι μετὰ χεῖρας ἔχων· τί προστάσσετε;

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τῆδε Ρωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Τὸ ἔκθεμα τοῦ τόπου ληφθέν, καὶ ἀκριβεστέρᾳ περιουσίᾳ τῆς ἁγίας συνόδου, ἐπὶ ἀκριβῆ τῶν ἔνδον διωρθώσεως παραστάσεται.

Καὶ λαβὼν Θεόδωρος νοτάριος ῥηγιωνάριος τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου πρὸς τὴν Ρωμαΐδα λέξιν ἀπὸ Ἑλλάδος εἰσερμηνεύθεν φωνῆς, ἀνέγνω·

Εἰωθότες πάντα ἀδιαφόρως καὶ σκοπῶν τὰ εἰς λυσιτέλειαν τῆς φιλοχρίστου ἡμῶν βασιλευούσης πολιτείας, καὶ ἀφορῶντες τὰ εἰς τιμὴν ἀμώμητον ἡμῶν φερούσης πίστεν, δι' ἣν ἔσπευσεν ἡμῶν ὑποτάσσεσθαι πανάγιος· ἐγνωμεν ἐν πολλῇ καταστάσει εἶναι τὸν ἡμέτερον ὀρθόδοξον λαόν· ὡς γὰρ μιᾶ, τὸ θέλημα δεῖν τῆς οἰκονομίας τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκλέγεσθαι, καὶ τὸν αὐτὸν ἐνεργεῖν τάντα θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα. ἄλλων δὲ δογματιζόντων δύο θελήματα καὶ ἐνεργείας δύο, ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐνσάρκου τοῦ λόγου οἰκονομίας· καὶ ἐπὶ μὲν τῆς ἐπὶ τοῖς πάθεσι θεοπρεπῶν ἕνεκεν ἑνώσεως ὑπάρχειν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν δύο τοῖς φύσεσιν ἀσυγχύτως καὶ ἀμερίστως θέλοντα καὶ ἐνεργοῦντα τάντα θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα· ἐπὶ δὲ, ἐξ ἧς τὰ διαιρέσεως ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἑνὶ προσώπῳ συνελθούσης φύσεως, καὶ τῆ τῶν αὐτῶν σώζεσθαι καὶ μένειν διαφορᾶς καταλλήλως καὶ προσφυοῦς τοῖς φύσεσι τὸν αὐτὸν καὶ ἕνα Χριστὸν ἐνεργεῖν τάντα θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα· ἔνθεν ὡς πολλὰ δέξασθαι καὶ ἔχει ἐκ τῆς ἡμετέρας φιλοχρίστου ἐκκλησίας πολιτείας, ὡς δηλονότι μὴ συμβαίνειν ἀλλήλαις, τοῦτον κατὰ πολλοὺς αὐτὸν καταβάλλεσθαι τρόπους. δεῖν φρίσσειν ὡς τὸ παράδοσιμον Θεοῦ εὐαγγέλιον, πᾶν ὅπως ἀκριβεῖσθαι τῆς ἀγχινοίας κατορθώσει φλόγα, καὶ μὴ συγχωρεῖν αὐτὴν ἅπτεσθαι τοῦ ἀνθρωπίνης κατασκάπτειν ψυχάς. διόπερ ἀναπέμπειν ἐκ ἡμετέρας ὑποπόδας ἐκ τῆς ἐνδοξίας ἀφιστῶντας, καὶ τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν τῆδε Χριστιανῶν καθεστῶσης πίστεως, καὶ τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας συγχαίνοντας, μὴ ἄδειαν ἔχειν ἐκεῖθεν ἀλλήλοις λόγῳ τῆ παρούσης τῆδε ἁγίας συνόδου, ἢ μιᾶς ἐνεργείας, ἢ δύο ἐνεργειῶν, καὶ δύο θελημάτων, οἱασδήποτε προφέρειν ἀμφισβήτησιν ἔριδος καὶ φιλονεικίας. τοῦτο δὲ ἀφιστῶμεν, οὐχ ὡς ἀναιροῦντες τι καθόλου τῶν θείων δογματισθέντων, ὧν τῆδε ἁγίων Πατέρων παραδοθέντων, ἀλλὰ τῆς ἀνάρσιου τοῦ Θεοῦ λόγου οἰκονομίας· ἀλλὰ τὸν ἐπὶ πλέον φιλονεικίαν, τὸν ἔνεκεν τῆδε ἀφορμῆσαν ζητήσεως καταπαῦσαι φροντίζοντες, καὶ μόνας αὐτὰ τούτων ἐπαδῆσι καὶ ἀρκεῖσθαι, τοῖς τε θείαις γραφαῖς, καὶ τοῖς τῆδε ἁγίων τῶν πανευφήμων συνόδων παραδόσεσιν, καὶ τοῖς ἁπλοῖς ἀνθρώποις τῆδε Πατέρων ἁγίων παραδεχόμενοι, ἤγουν φωναῖς· ὧν τὰ δόγματα, κανόνες τε καὶ νόμοι τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ὑπάρχουσιν ἐκκλησίας· μηδὲν αὐτοῖς προστίθεντες αἰτίαν ὑφαιροῦντες, ἢ κατὰ τὸν ἴδιον αὐτοῦ ἐρμηνεύοντες σκοπὸν, ἀλλὰ τὰ τοῦ τῆς

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO SIVE SECR. IV.

ἀντίρρου τῶ ἁγιωτάτω ζητήσαν προσλαβόντες φιλονεικίας ἀσυντ-
χοῦ φυλαχθῆναι χῶμα, εἰς ὃν ὅτι, μαθήσεως οὐδὲ ὕστερ ἡμε-
μόνης ἐφικτόν· μαθεῖν τ πάντων τὸ μέχρι τῦ περάτης ἐν ἑνὶ
λημμα ἢ μίαν ἐνέργειαν ἢ δύο λήμματα ἢ δύο ἐνεργείας δογμα-
τισάντων ὑπὲρ ἧ οἱασδήποτε μάχης, ὕστερ χάριν, ἢ κατηγορίας
γεγενῆσθαι, εἰ μήτοιγε τῶν ἁγίων πέντε οἰκουμενικῶν ἢ λοι-
πῶν ἐνδόξων ἐπιτρίτων συνόδων ἀκολούθητον αἱρετικῶν μετὰ τ
δογμάτων αὐτῶν δογμάτων τι ἢ συγγραμμάτων· ἢ τῶν καθόλου
φύσιν τῆ ἁγία καθολικῆ ἀποστολικῆ ἐκκλησία ἀποδεδίεται ἢ ἀποβλήτων·
ὅσοις δὲ τελείαν τῶν ἁγιωτάτων τῶ Θεοῦ ἐκκλησιῶν ἔνωσιν, ἢ
πασῶν ὁμόνοιαν ἢ τῶ μαθήματος ἀφορμὴν τοῖς ἀπολωλόσιν φιλο-
νεικίαν ὑποκρύψωσιν, ἢ τοῖς ἄθλοις ἀναπόδυτος ἐν τῆ νάρ-
θηκι τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας τῆς Θεοσωζούσης ἡμῶν
Χριστοῦ ἢ βασιλίδος πόλεως, τοῖς τῶν ἡμετέρων ἔνεκα εὐσεβεί-
των ζητημάτων χάριτος ἐπιρρίπτως παρειλήφασιν. τῶν δὲ τοῦτο
παραβαίνειν τολμώντων προτεθυμήσθαι μὲν ὑποκειμένων τῆ κρί-
ματι τῶ φοβεροῦ ἢ παντοδυνάμου Θεοῦ. ἔπεσθαι δέ, ἢ ὑπ' ἐκεί-
νης ὑφορισθέντων βασιλικὴν ἀγανάκτησιν· δι' ἧς, εἰ μὲν ἐ-
πίσκοποι εἶεν, ἢ κληρικοὶ εἶεν, ἢ ἰδίας ἱερωσύνης ἔσεσθαι κινδύ-
νου, πρόσεσθαι ἀποστασίαν· εἰ δὲ μοναχοὶ εἶεν, ἀφορίζεσθαι
αὐτοὺς, ἢ τ ἰδίων ἀποτρέπεσθαι τόπων· εἰ δὲ ἀξίαν, ἢ ζώνην,
ἢ στρατείαν ἔχοιεν, γυμνοῦσθαι τούτων. εἰ δὲ πλουσίους
ἢ ἰδιώτας, εἰ μὲν ἧ δημόσιον ἔσεσθαι τοῖς χαίρουσι, τὸν ἧ ὑ-
περχόντων αὐτοῖς ὑποστάσεως δίκαιον· εἰ δὲ ἧ ἁγιωτάτη κα-
θολικὴ, πρὸς τῆ τῶ σώματος αὐτῶν αἰκισμῆ, ἢ ἐξορίαν ἀπο-
κεῖσθαι συφορεσθήσεσθαι· εἰς ὃν ἅπαντες εὐλαβῆ τῆ περὶ Θεοῦ συ-
νοχήν, ἢ τοῖς ὑπερβαλλούσαις αὐτῆς ἀξίοις ποιαῖς διακρίσεσιν,
ἄπειρόν τι καὶ ἀπέραντον πλοῦ αἰρέσεων ἧ ἁγίων τῶ Θεοῦ
φυλάξασθαι ἐκκλησιῶν.

A rem habitum ubique custodiri, sicuti antequam procederet contentio: dictarum quæstionum, quasi nulla de eis exorta contentio, nulli de omnibus usque ad præsens unam voluntatem & unam operationem, aut duas voluntates & duas operationes dogmatizaverunt, sub qualemcunque querelam hujus gratia aut accusationem fallo: nisi tantummodo qui ex sanctis quinque universalibus conciliis & ceteris orthodoxis probabilibus patribus ejecti sunt hæretici cum impiis eorum dogmatibus & conscriptis: & ut compendiose dicamus, quod sancta catholica & apostolica ecclesia non accepit, sed abjecit. Ad perfectam autem unitatem sanctarum Dei ecclesiarum & communem concordiam, & ut nulla occasio relinquatur eis qui sine fine volunt contendere; & chartas quæ positæ fuerunt in [a] narthica sanctissimæ magnæ ecclesiæ hujus a Deo B conservanda nostra regia urbis, quæ continent prædictas quæstiones, jussimus levari. Qui autem ea præsumpserint prævaricari, primum quidem subjacent judicio terribili omnipotentis Dei: deinde autem & non qualemcunque regalem indignationem revereantur: per quam, si quidem episcopi aut clerici sunt, sui sacerdotii, sive sui cleri modis omnibus excidant: sin autem monachi, segregentur, & alieni sint de suis locis: sin autem dignitatem, aut cingulum, aut militiam habeant, nudentur de eis. Si autem sint privati, si quidem nobiles consistunt, suarum substantiarum proscriptionem patiantur: sin autem ignobiles consistunt, non solum in corpore verberentur, sed in ex silio perpetuo castigentur: ut omnes timore Dei com- C pressi, & commenta eis digna supplicia reverentes, immobilem & sine turba pacem sanctarum Dei ecclesiarum custodiant.

[a] Prothesis

Ἡ ἁγία συνόδος, εἶπεν·

Ὁ διαγραφεὶς τύπος, χρείαν μὲν γνωρίζεται τὸν σκοπὸν κεκτημένος· ἀσύμφωνος δὲ τῆ σκοπῆ τοῦ διέγραψεν. ἐπειδὴ καλὸν μὲν ὁμολογουμένως ἐστὶ ἢ πᾶσιν ἐφικτόν, τοῖς φοβουμένοις τὸν θεὸν τὸ παύσασθαι τὰς διχονοίας ὑπὲρ φιλονεικίας τῆς περὶ τῆς πίστεως· οὐ καλὸν δὲ ἐστὶ τῶ σὺν κακῶ τῆ κακῆ τὸ καλὸν, ἤγουν τοῖς τῶν ἐνδόξων καὶ τῶν ἐνδόξων πατέρων ῥήμασί τε καὶ δόγμασι. τοῦτο γὰρ ἔοικεν μᾶλλον εἶναι· οὐ κατεπείσει δικαίως τοῦτον τοῦ ἔσεσθαι, οὐδενὸς συναχθησομένου καταδέχεσθαι τῆ ἀπιστίᾳ τοὺς αἱρετικοὺς, τὸν δυσεβῆ λόγον τῆς πίστεως. ἁπλῶς γὰρ δεῖ καλὸν, τό, τε χαίρειν φυσικῶς ἐστὶ συναπόλλυσθαι αὐτῷ τὸ πρῶτον ἀδιακρίτως. ἐκείνου γὰρ ἐναντιοῦται τῆ δικαίου τὸν λόγον. οὐ χαίρει ἢ ὁ μέγας ἐν τούτῳ διαπορούμενος Ἀβραάμ, φησὶν τὸν Θεὸν, εἰ ἔσται ἄρα. μὴ συναπολεῖς δίκαιον μετὰ ἀσεβοῦς, καὶ ἔσται ὁ δίκαιος ὡς ὁ ἀσεβής; μακρὰν ὁ κρίνων πᾶσαν τὴν γῆν· οὐ ποιήσεις κρίσιν. εἰ μὲν γὰρ ἐξ ἀποδείξεως πατρικῆς διδασκαλίας μαρτύρου ἡμῖν ἢ ἐπαινετὸν τοῦτον ἐκάτερον παρεσκεύασε, καλῶς ἂν εἶχεν ὁ τύπος ἐξ ἀμφοτέρου τούτων μαρτυρηθέντος αὐτοῦ μᾶλλον ἐπὶ τῆ λεγόντι τῆ πολέμιος, ἢ τῆ πολυμαθοῦντι πατρῶν ἐξ ἑκατέρου τῶν σαφῶν ἐκλέγεσθαι, ἢ τὸ ἔμπαλιν τῶν ὁμολογίαν ἐξ αὐτῶν δίκαιον. εἰ δὲ μηδὲν τούτων σαφῶς ἀπεδείχθη, ἀλλὰ τὸν σιωπὴν κατὰ κοινοῦ διεγράφατο, τῶ, τε μίαν λέγειν ἢ δύο τοῦτον δεῖ Χριστοῦ τῆ Θεοῦ τὰς θελήσεις καὶ τὰς ἐνεργείας, ἀρκεσθῆναι τῆ εὐσεβεστάτῃ βασιλεῖ τοῦτον τοῦ διαθέσιμον ἡμῶν χρήσασθαι βασιλέα· καὶ αὐτῷ τῷ βασιλεῖ τῶ βασιλέων Θεοῦ σὺν πατρικῆ ἐκτενεστέρᾳ περὶ τῶ φόβου· μαθεῖν οὐ πάντες τὸ ῥῆμα τοῦτο τῶ ἀποστόλου δίκαιον μετὰ ἀσεβοῦς, καὶ ἔσται ὁ δίκαιος ὡς ὁ ἀσεβής. ἀκολουθεῖν γὰρ δεῖ καλῶ καὶ φανῆναι δηλῶν, αὐτὸς ἡμῶν ὁ πάντων δεσπότης ἐκέλευσεν· οὐ μᾶλλον τῆ κακῆ τὸ καλὸν, συναπόλλυσθαι ἢ σῴζεσθαι τὸ σύμπλεον· ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἐκάτερα μὲν καταβλάπτει χαίρομεν. ἑκάτερα δὲ μένει ἐξαιρέτῳ ἐκκλείσθαι. λό-

Sancta synodus dixit:

Relectus Typus bonum quidem intentum habere dignoscitur, dissonantem autem virtutem intentui continet. Bonum est namque procul dubio, & omnibus timentibus Deum desiderabile, cohibere dissensiones & altercationes pro causa fidei: sed non est utile & bonum, cum malo destruere bonum, id est, cum hæreticis orthodoxorum patrum verba & dogmata: quoniam hoc potius exurit, non enim mereto D controversiarum statum: nullo videlicet patiente denegare cum impietate hæretica venerabile verbum fidei. Similiter namque est & inhonestum malum amplecti, & cum eodem bonum indifferete projicere, quoniam utrumque justitiæ perimit traditionem. Unde & magnus Abraham in hoc hæsitans, Domino appropinquans, ait: *Num perdes justum cum impio, & erit justus sicut impius? Nullo modo tu facies secundum hoc verbum, ut occidas justum cum impio, & erit justus sicut impius: non est hoc tuum, qui judicas omnem terram: non facies judicium hoc.* Nam si quidem per approbationem scripturæ, hoc est, paternæ doctrinæ, reprehensibile pariter aut laudabile utrumque ostenderet; bene utique fuisset Typus expositus, propter utriusque approbatam per spiritales sermones reprehensionem, aut per spiritales patres utriusque taciturnitatem definiens, aut e contrario pro eorum laudabilitate utriusque professionem. Si autem nihil bonum penitus demonstravit, sed taciturnitati pariter perhibuit unam aut duas dicere in Christo Deo operationes & voluntates; sufficit nobis patriarchæ voce serenissimum principem alloqui, sed & ipsi regi regum fiducialiter eam offerentes cum eo, qui ait: *Nullo modo tu facies secun-* Psalm. 36. *dum hoc verbum, ut interficias justum cum impio, & erit justus sicut impius.* Declinare autem a malo & facere bonum, ipse nobis omnium Dominus præcepit: non enim cum malo bonum aversari, aut penitus confirmare, quoniam utrumque dum perficitur, lædit. Illud autem tantummodo salvare consuevit, dum perficitur,

ACTIO 8 SUB SECR. IV.

ANNO CHRISTI 649.

id est, declinare a malo, & confiteri bonum. Præcepit namque nobis per Moſen, dicens: *Ut habeatis ſcientiam diſcernendi inter ſanctum & profanum, & inter pollutum & mundum: ego Dominus Deus veſter. Cuſtodite omnia legitima mea, & non faciatis ex omnibus abominationibus iſtis: quia omnis homo qui fecerit ex omnibus abominationibus iſtis, exterminabitur anima ejus de populo ſuo.* Igitur nullo modo oportet contra eos, qui minime denegant pariter utramque, id eſt, unam aut duas dicere in Chriſto Deo operationes & voluntates, ſine diſcretione indignationem infligere: ſed juſte contra eos tantummodo hanc proferre, qui non confitentur, quas probabiles eccleſiæ patres confitentur; hoc eſt, duas ejuſdem atque unius ſicuti eſſentias unitas inconfuſe & indiviſe, ita & æquali numero voluntates & operationes, divinam dico & humanam: maxime cum, qui ſecundum ſuas, ut condecet, properat promulgare ſententias. Propterea intentum quidem, ut dictum eſt, bonum exiſtentem Typi laudamus, ſed modum ab intentu diſſonantem avertimur: quoniam omnino eſt inconveniens catholicæ eccleſiæ regulæ, in qua utique adverſa tantummodo jubentur merito ſepeliri ſilentio: non enim orthodoxa cum contrariis confiteri omnino, aut quoquo modo denegare. Aſſerit enim ita: Quoniam alienum eſt Chriſtianorum, cum recta fide impietatem ſuſcipere, & non diſcernere recta a malis. *Qualis namque participatio juſtitiæ cum iniquitate? aut qualis communio luminis cum tenebris?* & qualis conſonantia paternæ doctrinæ cum hæretica contentione? Ab omni enim contagione hæretica alienum conſtitit verbum orthodoxiæ, quod ſine dubio intranſgreſſibiliter confiteri in confeſſione æterna omnibus præcepit Dominus, dum dicit: *Qui me confitebitur coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo qui in cœlis eſt. Qui autem negaverit me & ſermones meos, negabo eum & ego coram Patre meo qui in cœlis eſt.* Qua de re his a nobis rationabiliter delimatis, ut tantummodo pia ſanctorum patrum & ſynodorum dogmata & ſermones prædicemus atque confiteamur, nihilque cum eis adverſariorum confirmare, aut expellere quidquam de his cum adverſis; congruum eſt illud intentius pertractare, quoniam Paulus Conſtantinopolitanus epiſcopus prius quidem in ſcripto confirmans Ectheſim, nunc autem ſuadens Typum fieri, quod in proverbiis ſcriptum eſt, adimplere ſtuduit: *Cor dierum gravabitur doloribus, & peccator adjiciet peccata ſuper peccata.* Non audiens utique proteſtantem atque dicentem: *Non bis alligabis peccatum, quoniam in uno innocens non eris. Et ne dederis os tuum, ut peccare facias linguam tuam, neque dicas coram angelo: Non eſt prudentia; ne forte iraſcatur Deus ſuper ſermones tuos, Multos enim ſeduxit exiſtimatio ſua, & opinio nequam labefecit mentes illorum.* Hæc autem vel quidquam de his, hoc eſt, quæ nobis per ſuaſionem prudentiſſimam ſaluberrime tradita ſunt ab ſpiritalibus * verbis, neque ipſe Paulus, neque hi qui cum eôdem ſentiunt, Cyrus, Pyrrhus & Sergius cogitaverunt ad refrenationem aut correctionem ſuorum malorum, pro nihilo habentes cum omni licentia divina catholicæ eccleſiæ myſteria deludere, & contra paternas traditiones abſque timore incedere: ac ſi in eorum ſit in poteſtate, & eſſe & non eſſe noſtræ ſalutis evangelium. Propterea enim, ſicut audivimus, & manus noſtræ palpaverunt de verbo novitatis eorum, aliquando quidem unam operationem, aliquando autem penitus nec unam operationem: iterum aliquando unam voluntatem, aliquando autem omnino nec unam voluntatem in Chriſto Deo, in aperto dogmatizantes, utpote cum ſine operatione naturaliter exiſtentem per utramque, ex quibus conſtitit naturis, & ſine voluntate, id eſt, inſubſtantialem & ineſſentialem oſtendentes, cum quo & Patrem atque Spiritum ſanctum. Quoniam quod eſt Chriſtus ut

γαρ δη το ακλινειν απο κακου, και ομολογειν το καλον. παρεκελευσατο γαρ ημιν ο Θεος δια Μωσεως λεγων· και διαστελλη απο μεσου υμων το βεβηλον και το μιαρον, και ανα μεσον του καθαρου και του ακαθαρτου. εγω κυριος ο Θεος υμων. και φυλαξεσθε παντα τα φυλαγματα μου, ινα μη ποιησητε μηδεν απο παντων τουτων βδελυγματων· οτι πας ανθρωπος ος αν ποιηση απο παντων των βδελυγματων τουτων, εξολοθρευθησονται αι ψυχαι αι ποιουσαι απο μεσου του λαου αυτου. δηλαδη ουν δια τουτο το μη ανατεμνεσθαι ημας επαιρειν, ω, τι μιαν, η δυο Χριστου τον Θεου λεγειν ενας τας ενεργειας, η τας θελησεις, ακριτως διαφορον τον αγιασμον· αλλα κατα μιαν διημας δυναμιν ειναι υπαρχειν τον ουκ ανομολογουντων ακρι ου διηρησθαι τας καθολικας εκκλησιας πατερες ομολογουσι· δυναται δυο τα αυτα και εκ του αυτου ειναι ουσιας ανομοιους φυσεις ανενδεκτους η διαιρετους, ουτω η ανομοιους τας φυσικας θελησεις η ενεργειας, θειαν λεγω η ανθρωπινην· τον μαλιστα μεμαθηκοτα Θεου τας ειρημενας διαιτησεσθαι ανεπιτρεπτον ανεγκλημονα φησεως. δια, καθα λελεκται, η μη συνειναι τα ντυπω καλον οντα, συμβαινομεν· η δε προσθηκη της εικονος μη συμβαινουσα, παντελως παρεκπιπτομεν· καθολου γαρ δοκει απεριεργαστος της διαιτησεως καιρος της καθολικης εκκλησιας μηδεν αναπτυσσειν παρεκτελουμενον διημας τα θεια κανονικα, ει μην συνεξαιρησομαι δοκους η συνομολογησομεν τα θεια αγιων πατερων ρηματα η η δογματα. λεγη γαρ ουτως η αγια πενθεκτη συνοδος, αλλοτριον χριστιανου δοκει, μετα της αγιας πιστεως η ασεβειαν δεχεσθαι η μη εξαιρειν τα αγια απο θεου κακων. τις γαρ μετοχη δικαιοσυνη η ανομια; η τις συνωδια φωτι προς σκοτος; τις δε συμφωνησις πατερικης διδασκαλιας ουδε αιρετικη εναντιοτης; πασης γαρ θεμιτης αιρεσεως, διαπαντος υπαρχη η αρμοδιοτης λογος, ην απαραβατως ομολογουν εις ανθρωπινην αιτιαν εξαλλαττειν παση η κακιας λεγων· ο ομολογων με εμπροσθεν των ανθρωπων, ομολογησω καγω αυτον εμπροσθεν του πατρος μου του εν τοις ουρανοις. η δε αρνησαμενος εμε η τους εμους λογους, αρνησομαι καγω αυτον εμπροσθεν του πατρος μου του εν τοις ουρανοις. δια τουτων ουτως βιβλικως ημιν ηκριβωμενων, ουκ εστι μηκετι τα διαιτηθεντα θεια αγιων πατερων η συνοδων δογματα η η ρηματα καριζειν η ομολογειν· τουτους δε μηδεν των αναγκαιων συνεκκρινειν η συνεκβαλλειν η τουτων των αναγκαιων· ακουσατω δηλαδη, οτι Παυλος ο βλασφημος Κωνσταντινουπολιτης ανεπιτροπος μεν ενεργειαν ημιν τον ενδιδυσιν, αρτιως δε παρεκπιπτειν ημιδιδυσι τα ντυπω, τα εν παρεμβασεσι αιρομενον πτωματα· καρδια σκληρα βαρυνθησεται πονοις, η ακαιρολογος θεοδοσης αμαρτιαν επ' αμαρτιαις. εν επαινοις τα παρεγγυητης· μη καταδεσαμενος δις αμαρτησαι, ου γαρ μοι εν αθωωθησει. η μη δως το στομα σου τω ξαμαρτειν τον γλωσσαν σου η μη ειπης ενωπιον του αγγελου του Θεου, οτι αγνοια εστι, ινα μη οργισθη ο Θεος επι τη φωνη σου· πολλους η επλανησεν η υπολημψις αυτου, η ασυνοια πονηρα αλισθησει η εξαιρεσια αυτου. ταυτα μεν ουν η τα τουτων, λεγω δη της εν παρεκτασει ανωθεν ευσεβειας ημων θεοπνευστων εκ του λογου του πνευματος, ουτε αυτος Παυλος, ουτε μεν οι συμφρονες αυτω, Κυρος η Πυρρος η Σεργιος ελογισαντο προς ενοχλει η διορθωσιν των ιδιων κακων, ουδεν ηγησαμενοι της τα θεια σαφη δυναμεως της καθολικης εκκλησιας μυστηρια, η κατα το παρεκπιπτον αρρητως παρεκτεμειν κηρυγματων, ωσπερ εν αυτοις κειμενον ειναί τι η μη ειναι το της ευσεβους ημων διαστηλωσεως. ενωθεν γαρ, ως επιστασθε, η αι χαριτες ημων εξηλαφησαν περι το λογιον της ουσιων χαρακτηρισεως, ποτε μεν μιαν ενεργειαν, ποτε δε πανπαλιν ουτε μιαν ενεργειαν, ποτε δηλαδη μιαν θελησιν, ποτε δε καθοπαξ ουτε μιαν θελησιν επι Χριστου του Θεου η εναντιους ημιν εδογματισαν, αδιαιρετον αυτον αποτελουντες ουτε φυσει η ασυγχυτον. ηγουν ατρεπτως η ασυγκυτως εν εκατερα εξ ων εστι φυσιων υπαρχαφιστον, η εν αυταις μενον, αλλα η τον Θεον η πατερα συν τω πνευματι τω αγιον. επειδη κυριως οπερ εστι ο Χριστος ως

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO SEU SECR. IV.

φύσει Θεὸς, ὅδε καὶ φύσει θέλει ἑκάτερος· καὶ τὸ βύσσινον ἐν βαρύτερον, ὃ ἡ μᾶλλον αὐτὰ ἐξελέγχει τὴν ψευδηγορίαν, ὃν καὶ τὸ μίαν ἔχειν καὶ τὸ μηδεμίαν ἔχειν θέλημα ἡ ἐνέργειαν αὐτὸν τὸν κύριον ἡμῶν καὶ Θεὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγγράφως ὁμολόγησαν σὺν ἀναθεματισμῷ, τὸν αὐτὸν τρόπον λόγον παρ' ἑαυτῶν διαφερόντως· πάντων τε ἡ πασῶν, ὡς παλαίας λέληπται, δόγμα τυγχάνον ἡ κήρυγμα τέλειον, ἀκριβὲς, ἀσφαλὲς, ἀπαρέγκλητον τῶν ἁγίων πατέρων καὶ τῶν οἰκουμενικῶν πέντε συνόδων· οὐ συναγκάσης ἦν δι' ἑτέρου μᾶλλον τὸ ἕτερον ἐκφήνασθαι, ὄγκον τὸν μίαν ἐνέργειαν, ἤγουν τὸ μηδεμίαν λέγειν ἐνέργειαν, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς δηλονότι Χριστοῦ διαμένειν τὸ θέλημα. πάντα δὲ τοῦτον τὸν πλεῖστον τρόπον κατήργησαν, ὡς μὴ δὲ γινώσκειν ἔν τισιν ἃ τε πιστεύομεν αὐτοὺς ὄντας, ἢ ὁμολογοῦμεν, ἐξ ἀνεπόδου καὶ ταχυτάτης τῶν ἰδίων δογμάτων ὑπαλλαγῆς, ὥστε ἀναφρυῆς· ἦν γὰρ ὄντως λαλοῦντες, ὡς φασιν ὁ Ἰώβ· ἰδοὺ ἕτερος ἄγγελος τοῦ τὸ σκολιόν αὐτῶν ἀναζήτησιν λόγου κατέλυσεν, καὶ τοῦ ὄντως ἀποδιώκτου ἕτερος, καὶ ἄλλος τὸν ἄλλου, καὶ τοῦ πάντων. ἅπαντες ὡς ἐμοὶς τῷ ἀληθεῖ, ἅπαν ἀπλησιασμὸν πορίσματος φύσεως ἐν ἑαυτοῖς ἀφ' τῆς ἐκκλ αὐτὴ πανοπλίας ἀπεξενώσας τοῦ ἀπόλωνται. οὗ χάριν ὁ κύριος αὐτοὺς παλαίζειν ἀφ' τὸ μαχαίριον ἔφη, τάδε φησὶν· αἰὼ αὐτοῖς, ὅτι ἀπεστάλησαν ἀπ' ἐμοῦ· δίλιποί εἰσιν ἐν ἐπίθεσιν ἐμοί. ἐγὼ δὲ ἐλυτρωσάμην αὐτοὺς, αὐτοὶ δὲ κατελάλησάν μου ψευδῆ. καὶ ὡς ἐκδρασιν πεφεύγασιν ἀφ' ἡμῶν, ἐπειδὴ καταφρονεῖτε μου. διόπερ ἡμεῖς ἐάσας τὸ ἴσα μανθάνοντες, καὶ πάσῃ φυλακῇ πρόσωπα ἅμα καὶ ἀκλινεῖς τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας τοῦ ὀρθόδοξον πίστι, φέρε κατὰ λόγον, ὡς ἐποιήσαμεν, ἡ ἀφ' τῶν πατρικῶν καὶ συνοδικῶν λόγων καὶ ἴχνη, τοῦ τῶν πατέρων ἀπαλείψωμεν ψευδηγορίαν· ἵνα μὲ ἀφ' τὸ λέγειν αὐτοὺς καὶ γράφειν, ἕκαστα τῆς διανοίας τὰ δόγματα, ἃ παρεδώκαμεν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται τῷ λόγου γεγόμεν, καὶ οἱ καθεξῆς διδάσκαλοι καὶ ἀφ' ἑτέρους τοῦτον μαθηταὶ καὶ ἀφ' ἑτέρους, τοιοῦτο δὲ λέγω, αἱ ἅγιαι ἡ οἰκουμενικαὶ πέντε συνόδοι τῶν μακαρίων πατρῶν. τῷ ὄντως φρονοῦντι ἕνα τοὺς ἀπεχθεστέρους δόλιους σπαρπαλίζοντας παρεισφέρειν εἰς καλὸ τὸ κακῶς φρονεῖν ἀφ' τὸ χρηστὸ τῶν τε πατρῶν ἡ τῶν συνόδων ὀνόματος. ἐπειδὴ δὲ τοῦτο πολὺν ἐμπεφύκασιν ἑαυτοῖς τοῦ αὐτοῖς μαθηταὶ ἀπ' ἀρχῆς ὁ ὄφις ἐδίδαξεν· ὅπερ ἀφ' τῶν τῶν ὄντως ἀδῶν καὶ ἀπλανῶν ὄντως ἀπὸ φρονεῖν, ἀπὸ Θεοῦ ζῶντος τοῦ αὐτοῖς ὑπεναντίους χαρίσασθαι. ἵνα ὑποφεύγειν, ἐκ ἀπόδηλον ἡμῖν καθίστασι, τῶν τὰ λεγόμενα σοφίσασθαι παμφύγειν παρὰ τὸ κοινὸν παραγράφειν, εἰς τὸ τοῦ λόγου ἐξαδῶν καὶ ἀπλανῶν, ἵνα μὲ δυσεύρετον ἦμεν παρὰ τῶν ἡμετέρων ἀμέλειαν τῆς τῶν καθολικῶν ἐκκλησίας εἶναι ζημιῶν.

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Κατὰ τὴν ὑμῶν αἴτησιν τῆς συμφωνούσης ἡμῖν ἁγίας συνόδου, συναγωγίσθαντα ἐν σοφίᾳ ἀφ' τῆς βασιλέως καθυπουργούντων τῆς ἐκκλησίας, οἱ ὅροι τῶν ἁγίων οἰκουμενικῶν συνόδων, ἤγουν τὰ ὄντως ὑπαγόμενα π, ἡ διατάγματα.

Θεοφύλακτος πριμικήριος τῶν νοταρίων τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, εἶπεν·

Κατὰ τὴν κέλευσιν τῆς ἁγιότητος ὑμῶν ἐκ τῆ βιβλοθῆ σεκρίνιον κομίσας τὰ παρεκκείμενα τῶν ἁγίων συνόδων, μετὰ χεῖρας ἔχω ἐκδὸς τὰ πρακτικόν.

A Deus, hoc eſt utrumque naturaliter: & quod plus eſt graviſſimum, & magis eorum falſitatem redarguit, quoniam & unam habere, & nec unam habere voluntatem & operationem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, in ſcripto aſſeruerunt, cum anathemate hujuſmodi ſenſum contra ſe [a] inundantes: omnium eſſe dogma & prædicationem perfectam, veram, firmam, indiminutam ſanctorum patrum & univerſalium quinque conciliorum, ſicut dictum eſt, perhibentes: minime prævidentes, quoniam per alterum aliud perimunt, hoc eſt, unam operationem per hoc quod dicunt: Nec unam operationem aſſerere, cum unam voluntatem Chriſti dogmatizare noſcantur. Sed hæc omnia per typum poſteriorem amputaverunt, ut nec ſciant jam B quid credant, aut quid confiteantur, per inceſſabilem & creberrimam ſuorum dogmatum immutationem, pariterque perempcionem: ſicut ſcriptum eſt: *Adhuc eo loquente, ecce alius venit*, præteriti ſermonis eorum innoteſcens deſtructionem; & ejuſdem verbi alius ſermo alacrior, & alter alterius, & omnium. Omnes quippe ſimiliter a vera, hoc eſt, eccleſiaſtica prædicatione in ſemetipſos habentes alienationem, perfectamque ruinam. Pro qua re Dominus reprobans eos per Oſeam, hæc dicit: *Væ eis, quoniam receſſerunt a me: vaſtabuntur, quia prævaricati ſunt in me. Miſeri erunt, quia peccaverunt in me. Et ego redemi eos, & ipſi locuti ſunt contra me mendacia: & ſicut homo tranſgrediens teſtamentum, ita ibi me contempſerunt.* Idcoque C ſancte ſancta ſequentes, & cum omni cautela ſervantes, pariterque defendentes catholicæ eccleſiæ orthodoxam fidem, nunc ad ordinem, ſicut decrevimus, paternis ac ſynodalibus verbis ſive definitionibus, contrariorum falſiloquium devincamus: ut ne per hoc quod aſſerunt & ſcribunt: Hæc pietatis dogmata tradiderunt nobis ab initio facti ſpeculatores & miniſtri verbi, & ſequenter diſcipuli & ſucceſſores eorum, id eſt, ſanctæ & univerſales quinque ſynodi venerabilium patrum. Atque per hanc allocutionem ſimpliciores doloſe ſubripientes, perſuadent malum uti bonum complecti, per patrum & ſynodorum ſuavem D nominis appellationem. Hoc etenim facere ſimiliter ſibi proprios diſcipulos ab initio ſerpens edocuit, per fictos mores & blandos ſermones, ſive vultu placido, a Deo vivo conſentientes ſibi extranea revellentes. Quod utique deſpicere, non eſt nobis ſine periculo; quibus creditæ ſunt a Domino rationales paſcere oves, ut lupos expellamus & projiciamus, ne a feris captum quidquam de ovibus catholicæ ejus eccleſiæ per noſtram negligentiam inveniatur.

[a] Pro inundantes.

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

E Secundum probabilem poſtulationem huc congregati ſancti concilii, offerantur in primis per eos quorum intereſt, reverentiſſimæ ſanctarum quinque univerſalium ſynodorum definitiones, vel venerandæ prædicationes earum, ſive decreta.

Theophylactus primicerius notariorum apoſtolicæ ſedis, dixit:

Secundum juſſionem beatitudinis veſtræ, de venerabili veſtro ſcrinio afferens acta ſanctorum conciliorum, præ manibus habeo: quid præcipitis?

ACTIO XII. SUB HERACL. IV.

ANNO CHRISTI 649.

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

A

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τοῦ Ῥωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

De perlatis codicibus, uniuſcujuſque ſancti concilii, piæ orthodoxæ fidei ordinabiliter venerandæ prædicationes atque ſtatuta nobiſmet relegantur.

Ἐκ τῶν ὑποκειμένων βιβλίων ἑκάστης ἁγίας συνόδου τὰ δόγματα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως κατὰ τάξιν ἡμῖν ἀναγνωσθήτωσαν, κηρύγματά τε καὶ διατάγματα.

Et accipiens Paſchalis notarius regionarius apoſtolicæ ſedis, relegit in his.

Καὶ λαβὼν Πασχάλιος νοτάριος ῥιγιοναρίου τῆς ἀποστολικοῦ θρόνου, ἀνέγνω ἐκ τούτων.

Symbolum apud Nicæam trecentorum decem & octo patrum.

Ἔκθεσις πίστεως τῶν τιη'. ἁγίων πατέρων.

B

Credimus in unum Deum, Patrem omnipotentem, creatorem viſibilium & inviſibilium: & in unum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium Dei, natum ex Patre, Unigenitum, hoc eſt, ex ſubſtantia Patris, Deum ex Deo, lumen ex lumine, Deum verum ex Deo vero, natum, non creatum, unius ſubſtantiæ cum Patre, quod Græci dicunt homouſion: per quem omnia facta ſunt, ſive quæ in cælo, ſive quæ in terra. Qui propter nos homines & propter noſtram ſalutem deſcendit, & incarnatus eſt, homo factus eſt, paſſus eſt, & reſurrexit tertia die, aſcendit in cælos, ſedet ad dexteram Patris, iterum venturus cum gloria judicare vivos & mortuos. Et in Spiritum ſanctum. Eos autem qui dicunt: Erat aliquando quando non erat, & priuſquam naſceretur non erat, & quia ex non exſtantibus factus eſt: aut ex alia ſubſtantia vel eſſentia dicunt eſſe, aut convertibilem, aut mutabilem Filium Dei: hos anathematizat catholica & apoſtolica eccleſia.

Πιστεύομεν εἰς ἕνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν ἁπάντων τε καὶ ἀοράτων πάντων, καὶ εἰς ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν γεννηθέντα ἐκ τοῦ πατρὸς, μονογενῆ, τοῦτέστιν, ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ πατρὸς, Θεὸν ἐκ Θεοῦ, φῶς ἐκ φωτὸς, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο τά τε ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα καὶ σαρκωθέντα, καὶ ἐνανθρωπήσαντα, καὶ παθόντα καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστάντα, καὶ εἰς οὐρανοὺς ἀνελθόντα, καὶ ἐκ δεξιᾶ τοῦ πατρὸς καθεζόμενον, καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. τοὺς δὲ λέγοντας ὅτι ποτὲ ὅτε οὐκ ἦν, καὶ ὅτι πρὶν γεννηθῆναι οὐκ ἦσαν, καὶ ἐξ οὐκ ὄντων ἐγένετο, ἢ ἐξ ἑτέρας ὑποστάσεως, ἢ οὐσίας φάσκοντας εἶναι ἢ τρεπτὸν, ἢ ἀλλοιωτὸν λέγοντας τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τούτους ἀναθεματίζει ἡ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία.

Symbolum apud Conſtantinopolim centum quinquaginta patrum.

Ἔκθεσις πίστεως τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει συνελθόντων ρν'. ἁγίων πατέρων.

Credimus in unum Deum Patrem omnipotentem, viſibilium omnium & inviſibilium factorem: & in unum Dominum Jeſum Chriſtum Filium Dei unigenitum, natum ex patre ante omnia ſæcula, Deum verum de Deo vero, natum, non factum, conſubſtantialem Patri, per quem omnia facta ſunt, ſive quæ in cælo, ſive quæ in terra. Qui propter nos homines & propter ſalutem noſtram deſcendit e cælo, & incarnatus eſt de Spiritu ſancto & Maria virgine, & humanatus eſt, & crucifixus eſt pro nobis ſub Pontio Pilato, & paſſus eſt, ſepultus eſt, & reſurrexit tertia die, iterum aſcendit in cælos, & ſedet ad dexteram Patris, venturus cum gloria judicare vivos & mortuos: cujus regni non erit finis. Et in Spiritum ſanctum Dominum & vivificantem, ex Patre procedentem, cum Patre & Filio coadorandum & conglorificandum: qui locutus eſt per ſanctos prophetas. In unam catholicam & apoſtolicam eccleſiam. Confitemur unum baptiſma in remiſſionem peccatorum, exſpectamus reſurrectionem mortuorum, & vitam futuri, æculi. Amen.

Πιστεύομεν εἰς ἕνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν ἁπάντων τε καὶ ἀοράτων πάντων. καὶ εἰς ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο, τά τε ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς παρθένου, καὶ ἐνανθρωπήσαντα, σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν, ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, καὶ παθόντα, καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ καθήμενον ἐκ δεξιᾶ τοῦ πατρὸς, καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης, κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος. καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον, τὸ ζωοποιὸν, τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν πατρὶ καὶ υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν ἁγίων προφητῶν. καὶ εἰς μίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν. ὁμολογοῦμεν ἓν βάπτισμα, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· προσδοκῶμεν ἀνάστασιν νεκρῶν καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος.

Symbolum apud Epheſum ducentorum patrum.

Κεφάλαια περὶ πίστεως τοῦ μακαρίου Κυρίλλου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας, ἅπερ ἐκτέθη κατ' αὐτὸν ἁγίᾳ ἐπὶ ἔχρινι συνόδῳ τῶν διακοσίων ἁγίων πατέρων.

E

I. *Si quis non confitetur Deum eſſe ſecundum veritatem Emmanuel, & propter hoc Dei genitricem ſanctam Virginem (genuit enim carnaliter carnem factum Verbum, quod eſt ex Deo) anathema ſit.*

α'. Εἴπερ οὐχ ὁμολογεῖ Θεὸν εἶναι κατὰ ἀλήθειαν τὸν Ἐμμανουὴλ, καὶ διὰ τοῦτο θεοτόκον τὴν ἁγίαν παρθένον· γεγέννηκε γὰρ σαρκικῶς σάρκα γεγονότα τὸν ἐκ Θεοῦ λόγον· ἀνάθεμα ἔστω.

II. *Si quis non confitetur carni ſecundum ſubſiſtentiam unitum eſſe Verbum, quod eſt ex Deo Patre, & unum eſſe Chriſtum cum ſua carne, eumdem ipſum videlicet Deum ſimul & hominem, anathema ſit.*

β'. Εἴπερ οὐχ ὁμολογεῖ σαρκὶ κατ' ὑπόστασιν ἡνῶσθαι τὸν ἐκ Θεοῦ πατρὸς λόγον, ἕνα τε εἶναι Χριστὸν μετὰ τῆς ἰδίας σαρκὸς τὸν αὐτὸν, δηλονότι Θεόν τε ἅμα καὶ ἄνθρωπον, ἀνάθεμα ἔστω.

III. *Si quis in uno Chriſto dividit ſubſtantias poſt adunationem, ſola jungens eas conjunctione quæ eſt ſecundum dignitatem, vel auctoritatem, vel potentiam, &*

γ'. Εἴπερ διὰ τῆς ἑνὸς Χριστοῦ διαιρεῖ τὰς ὑποστάσεις μετὰ τὴν ἕνωσιν, μόνῃ συναπτὰς αὐτὰς τῇ συναφείᾳ τῇ κατὰ τὴν ἀξίαν,

ἤγουν

ANNO CHRISTI 649.

ἄγραφα αὐθυπάτων ἢ θεοπνεύστων, καὶ οὐχὶ δὲ μᾶλλον σιωπῇ τῇ A non magis concursu secundum naturalem unitionem, anathema sit.

δ'. Εἴπε θεοπρεπῶς δυοῖν, ἄγραφα ὑπομνήματα, παῤ ἃ ἐν ταῖς διαλαλιαῖς καὶ ἀποστολικαῖς σωτήρια διατάγματα φωνᾶς, ἢ ὑπὲρ Χριστῷ παρὰ τῶν ἁγίων λελεγμένας, ἢ παρ' αὐτοῦ πρὸς ἑαυτὸν· ἢ τὰς μὲν, ὡς ἀνθρώπῳ παρὰ τὸν ὄντα Θεὸν λόγον ἰδικῶς νοουμένῳ προσαπτόντα, τὰς δὲ, ὡς θεοπρεπῶς μόνῳ τῷ ὄντι Θεοῦ πατρὸς λόγῳ· ἀνάθεμα ἔστω.

IV. Si quis in personis duabus seu subsistentiis dividit voces in evangelicis vel apostolicis scriptis de Christo a sanctis dictas, aut ab ipso de se: & quasdam quidem ut homini prater Deum Verbum specialiter intelligendo applicat, quasdam vero ut Deo decentes soli Verbo, quod est ex Deo Patre, adscribit, anathema sit.

Actio 3 & 4 Sacr. IV.

ε'. Εἴπε ὅλως λέγειν διοῤῥοῦν ἄνθρωπον τὸν Χριστὸν, ἢ οὐχὶ δὲ μᾶλλον Θεὸν εἶναι κατὰ ἀλήθειαν, ὡς ἐν ἕνα ἢ φύσει. καὶ δὲ γέγονε σὰρξ ὁ λόγος, ἢ παπτώσιμα παρεμπλακέντος ἡμῖν αἵματος ἢ σαρκὸς, ἀνάθεμα ἔστω.

V. Si quis audet dicere hominem deiferum esse Christum, & non magis Deum esse secundum veritatem & unam naturam Filium Dei, hoc est, Deum Verbum, qui & factus est caro, & communicavit nobis similiter sanguini & carni, anathema sit.

ς'. Εἴπε λέγε Θεὸν ἢ δεσπότην εἶναι τοῦ Χριστοῦ τὸν ὅν Θεοῦ πατρὸς λόγον· ἢ οὐχὶ δὲ μᾶλλον τὸν αὐτὸν ὁμολογεῖ διὰ τι ὁμοῦ ἢ ἄνθρωπον, ὡς γεγονότος σαρκὸς τοῦ λόγου κατὰ τὰς γραφάς, ἀνάθεμα ἔστω.

VI. Si quis dicit Deum aut Dominum Christi esse Verbum, quod ex Deo Patre est, & non magis eumdem confitetur simul Deum & hominem esse, utpote facto carne Verbo secundum scripturas, anathema sit.

ζ'. Εἴπε φασὶν ὡς ἄνθρωπον ἐνεργεῖσθαι παρὰ τοῦ Θεοῦ λόγου τὸν Ἰησοῦν, ἢ τὴν τοῦ μονογενοῦς δόξαν ἀμφίβολον ὡς ἕτερον παῤ αὐτὸν ὑπάρχοντα, ἀνάθεμα ἔστω.

VII. Si quis ait tanquam hominem purum operationem suscepisse ex Deo Verbo Jesum, & Unigeniti gloria circumdatum esse, tanquam alterum prater Deum Verbum hominem exsistentem, anathema sit.

η'. Εἴπε δεῖναι λέγε τὸν ἀναληφθέντα ἄνθρωπον συμπροσκυνεῖσθαι δεῖν τῷ Θεῷ λόγῳ ἢ συνδοξάζεσθαι ἢ συγχρηματίζειν Θεὸν, ὡς ἕτερον ἑτέρῳ· τὸ γὰρ σαφὲς, δεῖ προσδιάφορον, διὰ τοῦτο ἀναλαβόντος· καὶ οὐχὶ δὲ μᾶλλον μιᾷ προσκυνήσει τιμᾷ τὸν Ἐμμανουὴλ, ἢ μίαν αὐτοῦ τὴν δοξολογίαν ἀνάπτει, καθὸ γέγονε σὰρξ ὁ λόγος, ἀνάθεμα ἔστω.

VIII. Si quis audet dicere, hominem assumptum adorari cum Deo Verbo oportere, & cum eo glorificari, & cum eo Deo appellari, ut alterum cum altero: (nam qui addit, cum, manifeste ostendit alterum cum altero adorari:) & non magis una adoratione honorificat Emmanuel, & unam ei glorificationem refert propter hoc, quod Verbum factum est caro, anathema sit.

θ'. Εἴπε φασὶ τὸν ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν δεδόξασθαι παρὰ τοῦ πατρὸς, ὡς ἀλλοτρίᾳ δυνάμει τῇ δι' αὐτοῦ χρησάμενον· ἢ παρ' αὐτοῦ λαβόντα τὸ ἀνενεῖν, δεδόσθαι κατὰ πνευμάτων ἀκαθάρτων, καὶ τὸ ποιεῖν εἰς ἀνθρώπους τὰς θεοσημείας· καὶ οὐχὶ δὲ μᾶλλον ἴδιον αὐτοῦ πνεῦμά φασιν δι' οὗ ἢ ἐνέργεια τοῦ θεοσημεῖν· ἀνάθεμα ἔστω.

IX. Si quis ait, unum Dominum Jesum Christum glorificatum esse a Spiritu, quasi aliena virtute ab illo data utentem, & ab ipso accepisse, ut posset operari contra spiritus immundos, & adimplere in hominibus deitatis miracula; & non magis ejus spiritum dicit, per quem & operatus est deitatis miracula; anathema sit.

ι'. Ἀρχιερέα καὶ ἀπόστολον τῆς ὁμολογίας ἡμῶν γεγράφθαι Χριστὸν ὑπὲρ ἡμῶν λέγε γραφή. προσενέγκαντα ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἑαυτὸν, εἰς ὀσμὴν εὐωδίας τῷ Θεῷ καὶ πατρί. ὥστε εἶναι φασὶν ἀρχιερέα καὶ ἀπόστολον ἡμῶν γεγράφθαι τὸν αὐτὸν τὸν ὄντα Θεοῦ λόγον, ὅτε γέγονε σὰρξ ἢ καθ' ἡμᾶς ἄνθρωπος, ἀλλ' ὡς ἕτερον παῤ αὐτὸν ἰδικῶς ἄνθρωπον ἐκ γυναικός· ἃ ὅπως λέγ' καὶ ὑπὲρ ἑαυτοῦ προσενεγκεῖν αὐτὸν τὴν προσφορὰν, ἢ οὐχὶ δὲ μᾶλλον ὑπὲρ μόνου ἡμῶν, οὐ γὰρ ἂν ἰδεῖν προσφορᾶς ὁ μὴ ἁμαρτίαν εἰδὼς ἁμαρτίαν, ἀνάθεμα ἔστω.

X. Pontificem & apostolum confessionis nostræ factum esse divina dicit scriptura. Obtulit autem semetipsum pro nobis in odorem suavitatis Deo & Patri. Si quis ergo pontificem & apostolum nobis factum esse dicit, non ipsum Deum Verbum, quando factum est caro & secundum nos homo, sed ut alterum prater ipsum specialiter hominem ex muliere: aut si quis dicit, & pro seipso obtulisse semetipsum oblationem, & non magis pro nobis sed D lis, (nec enim indigeret oblatione, qui nescit peccatum,) anathema sit.

Hebr. 3. Ephes. 5.

ια'. Εἴπε οὐχὶ ὁμολογεῖ τὸν τῷ Θεοῦ λόγου σεσάρκα ζωοποιὸν εἶναι, ἢ ἴδιον αὐτοῦ τῆς ὄντος πατρὸς λόγου, ἀλλ' ὡς ἑτέρου πρὸς παῤ αὐτὸν, συνημμένου μόνῳ αὐτῷ κατὰ τὴν ἀξίαν, ἤγουν ὡς μόνην θείαν οἰκησιν ἐσχηκότος· ἢ οὐχὶ δὲ μᾶλλον ζωοποιὸν ὡς ἔφημεν, ὅτι γέγονεν ἴδια τοῦ λόγου τοῦ τὰ πάντα ζωοποιεῖν ἰσχύοντος· ἀνάθεμα ἔστω.

XI. Si quis non confitetur Domini carnem vivificam esse, & propriam ipsius Verbi, quod est ex Deo Patre, sed ut altero quodam prater ipsum conjuncto ei secundum dignitatem, sive ut solam divinam inhabitationem habente, & non magis vivificam, sicut dixi, quia facta est caro propria Verbi, quod omnia vivificare valet, anathema sit.

ιβ'. Εἴπε οὐχὶ ὁμολογεῖ τὸν τοῦ Θεοῦ λόγον παθόντα σαρκὶ ἢ σταυρωθέντα σαρκὶ, ἢ θανάτου γευσάμενον σαρκὶ, γεγονέναι τε πρωτότοκον ἐκ τῶν νεκρῶν, καθὸ ζωὴ τυγχάνει ὢν καὶ ζωοποιὸς ὡς Θεὸς, ἀνάθεμα ἔστω.

XII. Si quis non confitetur Dei Verbum passum esse carne, & crucifixum carne, & mortem gustasse carne, factum etiam primogenitum ex mortuis, secundum quod vita est & vivificans ut Deus, anathema sit.

1. Cor. 15.

E

Ὅρος τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου.

Definitio sanctæ Chalcedonensis synodi.

Ἤρκει μὲν οὖν εἰς ἀκρίβειαν τῆς εὐσεβείας ὁλόκληρόν τε καὶ βεβαίωσιν, τὸ σοφὸν καὶ σωτήριον τοῦτο τῆς θείας χάριτος σύμβολον. αὐτάρκη γὰρ τῇ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος διδασκαλίᾳ τὰ τέλειον, καὶ τῇ κυρίου ἡμῶν ἐνανθρωπήσαντι τοῖς πιστοῖς δεχομένοις παρέσχηται. ἀλλ' ἐπειδήπερ οἱ τῆς ἀληθείας ἀθετεῖν βουλόμενοι τὸ κήρυγμα, ἀφ' ἑαυτῶν αἱρέσεων τὰς πονηρίας εἰσήγαγον· οἱ μὲν, τὸ τῆς δι' ἡμᾶς τοῦ κυρίου οἰκονομίας μυστήριον παραχαράττειν βουληθέντες· καὶ τὴν, θεοτόκον, ἐπὶ τῆς παρθένου φωνὴν παραιτούμενοι· οἱ δὲ, σύγχυσιν καὶ κρᾶσιν εἰσάγοντες, καὶ μίαν οὖσαν φύσιν τῆς σαρκὸς καὶ τῆς θεότητος ἀπαπλάττοντες, καὶ παθητὴν τὴν μονογενοῦς τοῦ θείας φύσιν,

Sufficeret quidem ad plenam cognitionem pietatis & firmationem, sapiens hoc & salutare divinæ gratiæ symbolum. De Patre enim & Filio & sancto Spiritu a perfectione docet, & Domini humanationem fideliter accipientibus repræsentat. Sed quoniam hi qui veritatis reprobare prædicationem conantes, per proprias hæreses novas voces genuerunt; hi quidem mysterium, quod pro nobis est, Domini dispensationis corrumpere præsumentes, & Dei genitricis vocem de virgine Maria dicere renuentes: alii vero confusionem permixtionemque introducentes, & unam esse naturam carnis & deitatis fatue confingentes, & passibilem Unigeniti divinam naturam per

a Pro, doctrinam perfectam.

ACTIO 1ma SACR. IV. — ANNO CHRISTI 649.

confusionem portentose dicentes: ob hoc illis omnem machinationem contra veritatem volentes claudere, presens nunc sancta & magna atque universalis synodus predicationem hanc ab initio inconcussam docens, definivit principaliter trecentorum decem & octo sanctorum patrum fidem manere intemerabilem. Et propter illos quidem, qui adversus Spiritum sanctum pugnant, posteriore tempore a patribus apud Constantinopolim centum quinquaginta congregatis de substantia Spiritus traditam doctrinam corroborat, quam illis omnibus notam fecerunt: non quasi quod aliquid esset minus in precedentibus inferentes, sed de sancto Spiritu intellectum eorum adversus eos qui dominationem ejus respuere tentaverunt, scripturarum testimoniis declarantes. Propter illos vero, qui mysterium dispensationis corrumpere moliuntur, & purum hominem esse, qui ex sancta virgine Maria natus est, impudenter delirantes, epistolas beati Cyrilli Alexandrina ecclesie presulis synodicas ad Nestorium & aliis per Orientem, congruas existentes suscepit, ad convincendas Nestorii vesanias, interpretationem vero eorum, qui salutaris symboli pio zelo [a] nosse desiderant. Quibus etiam epistolam magna & senioris urbis presulis beatissimi & sanctissimi archiepiscopi Leonis, qua scripta est ad sancta memoria archiepiscopum Flavianum, ad perimendam Eutycheris malam intelligentiam, utpote & magni illius Petri confessioni congruentem, & communem quamdam columnam nobis adversum prava dogmata existentem, ad confirmationem rectorum dogmatum utique intellectum coaptavit. His namque, qui in duas filios dispensationis divina mysteriuma discerpere nituntur, obsistit: & illos qui passibilem deitatem ausi sunt dicere, a sacro cetu expellit: & his qui in duabus naturis Christi temperamentum aut confusionem exquirunt, resistit: & eos qui celestem, aut alterius alicujus esse substantia dicunt, quam ex nobis assumpsit servi formam, ut dementes abigit: & qui duas quidem ante unitionem naturas Domini fabulantur, unam vero post unitionem confingunt, condemnat.

Sequentes igitur sanctos patres, unum eundemque confiteri Filium & Dominum nostrum Jesum Christum consonanter omnes docemus, eundemque perfectum in deitate, & eundem perfectum in humanitate, Deum vere & hominem vere, eundem ex anima rationabili & corpore: consubstantialem Patri secundum deitatem, consubstantialem nobis eundem secundum humanitatem: per omnia nobis similem absque peccato: ante secula quidem de Patre genitum secundum deitatem, in novissimis diebus eundem propter nos & propter salutem nostram ex Maria virgine Dei genitrice secundum humanitatem: unum eundemque Christum Filium Dominum unigenitum, in duabus naturis inconfuse, immutabiliter, indivise, inseparabiliter agnoscendum: nusquam sublata naturarum differentia propter unitionem, magisque salva proprietate utriusque nature, & in unam personam atque subsistentiam concurrente: non in duas personas partium atque divisum, sed unum & eundem Filium unigenitum Deum Verbum Dominum Jesum Christum: sicut ante prophete de eo, & ipse nos Jesus Christus erudivit, & patrum nobis symbolum tradidit. His igitur cum omni undique scrupulositate & diligentia nobis dispositis, definivit sancta & universalis synodus, alteram fidem nulli licere proferre, vel conscribere, aut componere, aut sentire, aut docere aliter. Eos autem, qui ausi sunt componere fidem alteram, aut proferre, aut docere, aut tradere alterum symbolum, volentibus vel ex gentilitate ad agnitionem veritatis, vel ex Judais, vel ex hereti quacumque converti: hos, si episcopi fuerint aut clerici, alienos esse, episcopos ab episcopatu, & clericos a clero: si monachi aut laici fuerint, anathematizari.

[a] Deesse videtur, intelligentiam.

τῇ ἀσχίστῳ περιποιήσῃ. ὅθεν τοῦτων αὐτῶν ἀποκλεῖσαι κατὰ τῆς ἀληθείας μηχανὴν βουλομένη ἡ παροῦσα τῶν ἁγίων καὶ μεγάλη ἡ οἰκουμενικὴ σύνοδος, τὸ τῆς κηρύγματος ἀπαράλλακτον ἀνελλιπῶς διδάσκουσα, ἄνωθεν φυσιουμένους τῇ περιπαίσῃ δίκῃ καὶ ἀπὸ ἁγίων πατέρων τὴν πίστιν μόνην ἀπορρίψαι χείρους καὶ ἀθέμιτα τῆς ἁγίας μαχομένους τὴν χάριν ὕστερον παρὰ τῶν τῆς βασιλευούσης πόλεως ἑκατὸν πεντήκοντα συναθροίσαντων ἁγίων πατέρων αὖθις τὸ τῆς πίστεως παραδόξασαν κυρῖον· ἵνα ἀπάντων πᾶσιν ἐγνώσιμον, οὐχ ὡς τι λεῖπον τοῖς προλαβοῦσιν ἐπισύροντες, ἀλλὰ τὸν περὶ τῆς ἁγίου πνεύματος ἔννοιαν κατὰ θεὸν τῶν ἀσεβῶν διαστολίαν ἀναιροῦν πατρικῶν χαρισθῆς μαρτυρίαις πραϊσύροντες. ἀφ' ἑτέρου δὲ τοὺς τὸ τῆς οἰκειοτάτης παρθενίου Θεοτόκου μυστήριον, καὶ ψιλὸν ἄνθρωπον εἶναι τὸν ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου Μαρίας πεφυϊῶσθαι ἀναιδῶς λυμαινομένους, πρὸς τὰ μακαρίου Κυρίλλου τοῦ ἐν Ἀλεξανδρίᾳ ἐπισκόπου ἡμῶν πατρὸς συνοδικὰς ἐπιστολὰς περὶ Νεστορίου καὶ περὶ τῶν ἐκείνῳ ἑπομένων, ἀρμοδίως οὔσας, ἐδέξατο, αἷς ἐπέσχον μὲν τῆς Νεστορίου φρενοβλαβείας, ἐμπείρως δὲ τῆς δικαίου ζήλου τῆ σωτηρίου συμβόλου ζητούσαν τὴν ἔννοιαν. ἅς καὶ τῶν θειοτάτων τῆς μείζονος καὶ πρεσβυτέρας Ῥώμης περιφήμου τε ἀρχιεπισκόπου Λέοντος, τὴν χαρᾶσαν περὶ τὸν ἐν ἁγίοις ἐπίσκοπον Φλαβιανὸν, ἐπ' ἀναιρέσει τῆς Εὐτυχοῦς παραπλησίας, ἅτε δὴ τῇ τοῦ μακαρίου Πέτρου ὁμολογίᾳ συμβαίνουσα, καὶ κοινόν τινα στῦλον ὑπάρχουσαν κατὰ θεὸν παραδεξάμενον, οὕτως συναίρουσα θεῷ τῷ τῆς ὀρθοδόξου δογμάτων βεβαίωσιν. πρὸς τι γὰρ εἰς ἓν δύο τὸ τῆς οἰκονομίας ἀξιώματος ἐπιχειροῦσι μυστήριον, παρεκπίπτειν· ἢ ἐκείνῳ τῷ μονογενοῦς ἐλαττώσεως λόγῳ τῷ θεότητι, τὸ θεῖον ἀπρεπῆ ἀναπλάττουσιν· ἢ ἐκείνῳ θεὸν ἐν φύσεσι τὸν Χριστὸν ὑπάρχειν ἀσεβοῦσιν· καὶ ἐκείνῳ, οὐκέτινα ἢ ἑτέρας τινὲς ὑπάρχει οὐσίας τῶν ἐξ ἡμῶν ληφθείσαν ἀπορ τῷ δούλου μορφῇ παραπλήσιον ἐξελαύνει. καὶ ἐκείνῳ δὲ μὴ θεὸν τὸν ἐνώσεως φύσεις τῷ κυρίῳ μυθεύοντας, μόνα δὲ μετὰ τῶν ἑτέρων ἀναπλάττοντας, ἀναθεματίζει.

Ἑπομένη τοίνυν τοῖς ἁγίοις πατράσιν, ἕνα ἐξ τὸν αὐτὸν ὁμολογεῖν υἱὸν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν συμφώνως ἅπαντες ἐκδιδάσκομεν· τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν θεότητι, ἐξ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι· θεὸν ἀληθῶς, καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς τὸν αὐτὸν ἐκ ψυχῆς λογικῆς ἐξ σώματος· ὁμοούσιον τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, ἐξ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· κατὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν χωρὶς ἁμαρτίας· πρὸ αἰώνων μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα κατὰ τὴν θεότητα, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν αὐτὸν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου τῆς θεοτόκου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστὸν Ἰησοῦν υἱὸν μονογενῆ, ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως γνωριζόμενον· οὐδαμοῦ τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς ἀναιρουμένης διὰ τὴν ἕνωσιν, σωζομένης δὲ μᾶλλον τῆς ἰδιότητος ἑκατέρας φύσεως καὶ εἰς ἓν πρόσωπον ἐξ μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης· οὐκ εἰς δύο πρόσωπα μεριζόμενον ἢ διαιρούμενον, ἀλλ' ἕνα ἐξ τὸν αὐτὸν υἱὸν μονογενῆ θεὸν λόγον κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, καθάπερ ἄνωθεν οἱ προφῆται περὶ αὐτοῦ ἐξ αὐτὸς ἡμᾶς Ἰησοῦς Χριστὸς ἐξεπαίδευσεν, ἐξ τὸ τῶν πατέρων ἡμῶν παραδέδωκε σύμβολον. τούτων τοίνυν μετὰ πάσης πανταχόθεν ἀκριβείας καὶ ἐπιμελείας παρ' ἡμῶν διαπεπραγμένων, ὥρισεν ἡ ἁγία ἐξ οἰκουμενικὴ σύνοδος, ἑτέραν πίστιν μηδενὶ ἐξεῖναι προφέρειν, γράφειν συντίθεσθαι, ἢ φρονεῖν, ἢ διδάσκειν ἑτέρως· τοὺς δὲ τολμῶντας ἢ συντίθεσθαι πίστιν ἑτέραν, ἤγουν προσφωνεῖν, ἢ διδάσκειν, ἢ παραδίδοναι ἑτέραν σύμβολον τοῖς θέλουσιν ἐπιστρέφειν εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας ἐξ ἐθνικισμοῦ ἢ ἐξ Ἰουδαϊσμοῦ, ἤγουν ἐξ αἱρέσεως οἱασδηποτοῦν· τοὺς μὲν ὄντας ἐπισκόπους, ἢ κληρικοὺς, ἀλλοτρίους εἶναι, τοὺς ἐπισκόπους τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ τοὺς κληρικοὺς τῆ κλήρου· εἰ δὲ μοναζόντας, εἰ λαϊκοὺς εἴη, ἀναθεματίζεσθαι.

ANNO CHRISTI 649.

Ὅρος κεφαλαιώδης τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, τῆς ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ τῆ θείας λήξεως ἀθρονισθέντος ἐν Κωνσταντινουπόλει.

α'. Εἴτις οὐχ ὁμολογεῖ πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος μίαν φύσιν, ἕνα οὐσίαν, μίαν τε δύναμιν καὶ ἐξουσίαν, τετράδα ὁμοούσιον, μίαν θεότητα ἐν τρισὶν ὑποστάσιν, ἤγουν προσώποις, θεοπαραδόκτον· ἕνα θεὸς καὶ πατὴρ ἐξ οὗ τὰ πάντα· καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, δι' οὗ τὰ πάντα· καὶ τὸ πνεῦμα ἅγιον, ἐν ᾧ τὰ πάντα.

β'. Εἴτις οὐχ ὁμολογεῖ τὸν Θεοῦ λόγου εἶναι τοὺς δύο γεννήσεις τὸν τε πρὸ αἰώνων ἐκ τοῦ πατρὸς ἀχρόνως καὶ ἀσωμάτως· τὸν τε ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τὸν αὐτὸν καταβάντα ἐξ οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ τῆς ἁγίας ἀειπαρθένου θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ γεννηθέντα ἐξ αὐτῆς· ἕνα θεὸς καὶ πατὴρ ἔστω.

γ'. Εἴτις λέγει ἄλλον εἶναι τὸν Θεὸν λόγον καὶ τὸν δημιουργόντα, καὶ ἄλλον τὸν Χριστὸν τὸν παθόντα· ἢ τὸν Θεὸν λόγον συνεῖναι λέγει τῷ Χριστῷ γεννηθέντι ἐκ γυναικὸς, ἢ ἐν αὐτῷ εἶναι φησὶν ὡς ἄλλον ἐν ἄλλῳ· ἀλλ' οὐχ ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν τοῦ Θεοῦ λόγον σαρκωθέντα καὶ ἀνθρωπήσαντα, καὶ τὰ αὐτοῦ πάθη καὶ τὰ αὐτοῦ θαύματα ἃ ἑκουσίως ὑπέμεινε σαρκί, ἕνα θεὸς καὶ πατὴρ ἔστω.

δ'. Εἴτις λέγει κατὰ χάριν, ἢ κατ' ἐνέργειαν, ἢ κατὰ ἀξίαν, ἢ κατὰ ἰσοτιμίαν, ἢ κατὰ αὐξησιν, ἢ ἀναφορὰν, ἢ σχέσιν, ἢ δύναμιν, τὴν ἕνωσιν τοῦ Θεοῦ λόγου πρὸς ἄνθρωπον γεγενῆσθαι, ἢ κατ' ἐπίνοιαν· ὡς ἀφελόντες τοῦ Θεοῦ λόγου τοῦ ἀνθρώπου λαβεῖν τὸ εὖ καὶ καλῶς δόξαι αὐτοῦ φῦλ αὐτοῦ, καθὼς Θεόδωρος μανιώδης λέγει· ἢ κατὰ ὁμωνυμίαν, καθὼς οἱ Νεστοριανοὶ τὸν Θεὸν λόγον Ἰησοῦν Χριστὸν καλοῦντες καὶ τὸν ἄνθρωπον κεχωρισμένως Χριστὸν καὶ υἱὸν ὀνομάζοντες, καὶ δύο πρόσωπα σοφῶς λέγοντες κατὰ μόνην τὴν φωνητικὴν καὶ τιμὴν καὶ ἀξίαν καὶ προσκύνησιν, καὶ ἕν θεόπνευστον καὶ ἕνα Χριστὸν ὑποκρίνοντες λέγειν· ἀλλ' οὐχ ὁμολογεῖ τὴν ἕνωσιν τῆ τοῦ Θεοῦ λόγου πρὸς σάρκα ἐψυχωμένην ψυχῆ λογικῆ καὶ νοερᾷ κατὰ σύνθεσιν, ἤγουν καθ' ὑπόστασιν γεγενῆσθαι, καθὼς οἱ ἅγιοι πατέρες ἐδίδαξαν· καὶ ἕνα ἐξ δύο μίαν αὐτοῦ τὴν ὑπόστασιν, ἤτοι τὸν αὐτὸν ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἕνα τῆς ἁγίας τριάδος· ὁ Θεὸς ἡμῶν ἀνάθεμα ἔστω. Πολυτρόπως γὰρ τοιαύτης τῆς ἑνώσεως οὐ μόνῃ τῇ ἀσεβείᾳ Ἀπολιναρίου καὶ Εὐτυχοῦς ἀκολουθοῦντες, τῇ ἀναιρέσει τῶν συναλλόντων φρονοῦμεν, τὴν κατὰ σύγχυσιν ἕνωσιν προσβάλλοντες. οἱ δὲ τοῦ Θεοδώρου καὶ Νεστορίου φρονοῦντες τῇ διαιρέσει χαίροντες χωρὶν τὴν ἕνωσιν ἐπεισάγουσι· ἡ μήτε ἁγία τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία ἀσεβεῖς αἱρέσεις τὴν δοξάσαι ἀποβαλοῦσα, τὴν ἕνωσιν τοῦ Θεοῦ λόγου πρὸς τὸ σῶμα, κατὰ συνθέσιν ὁμολογεῖ, ὅπερ ἐστὶ καθ' ὑπόστασιν. ἡ γὰρ κατὰ σύνθεσιν ἕνωσις ἐπὶ τῆ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου οὐ μόνον διαίρεσιν τὴ συναλλήλων ἀφυλάττει, ἀλλ' οὐδὲ διαίρεσιν ἐπιδέχεται.

ε'. Εἴτις τὴν μίαν ὑπόστασιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οὕτως ἀκολουθεῖ, ὡς ἐπὶ τοιούτῳ πολλὰ ὑποστάσεις σημαίνειν· ἢ ἀρνεῖται ἐπὶ τῆ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου δύο ὑποστάσεις ἤτοι δύο πρόσωπα· ἢ ἐπὶ παρ' αὐτοῦ εἰσαγομένην δύο προσώπων ἢ φύσεων λέγει κατὰ ἀξίαν ἢ τιμὴν καὶ προσκύνησιν, καθάπερ Θεόδωρος καὶ Νεστόριος μισητῶς συνεγράψαντο· ἢ συκοφαντεῖ τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον, ὡς κατὰ ταύτην τὴν αἱρετὴν ἕνωσιν χρησαμένην τῇ τῆς μιᾶς ὑποστάσεως ῥήματι· ἀλλὰ μὴ ὁμολογεῖ τὸν τοῦ Θεοῦ λόγον σεσαρκῶσθαι κατὰ ὑπόστασιν ἐνηνθρωπηκέναι, ἢ ἐπὶ τοῦτο μίαν αὐτοῦ τὴν ὑπόστασιν ἤτοι ἓν πρόσωπον, οὕτω τε ἢ τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον μίαν ὑπόστασιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁμολογῆσαι· ὁ Θεὸς ἡμῶν ἀνάθεμα ἔστω. οὕτω γὰρ τοιαύτην προσώπου ἤγουν ὑποστάσεως ἐπιδέξεται ἡ ἁγία τριὰς ἢ σαρκωθεὶς τῆ ἑνὶ τῆς ἁγίας τριάδος Θεοῦ λόγου.

Definitio ſanctæ quintæ ſynodi.

I. *Si quis non confitetur Patris & Filii & ſancti Spiritus unam naturam ſive eſſentiam, unam virtutem & poteſtatem, Trinitatem conſubſtantialem, unam deitatem in tribus ſubſiſtentiis ſive perſonis adorandam, talis anathema ſit.* Unus enim Deus & Pater, ex quo omnia: & unus Dominus Jeſus Chriſtus, per quem omnia: & unus Spiritus ſanctus, in quo omnia.

II. *Si quis non confitetur Dei Verbi eſſe duas nativitates, unam quidem ante ſecula & ſine tempore ex Patre incorporaliter, aliam vero ejuſdem in ultimis diebus deſcendentis de cælo, & incarnati ex ſancta gloriosa Dei genitrice, ſemperque virgine Maria, qui natus eſt ex ea, talis anathema ſit.*

III. *Si quis dicit aliud eſſe Deum Verbum, qui miracula fecit, & aliud Chriſtum, qui paſſus eſt: vel Deum Verbum cum Chriſto eſſe dicit, quando ex muliere naſcebatur, vel in ipſo eſſe ut alterum in altero: & non unum eundemque Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, Dei Verbum incarnatum, & hominem factum, atque ejuſdem miracula & paſſiones, quas ſponte paſſus eſt carne: talis anathema ſit.*

IV. *Si quis dicit ſecundum gratiam, vel ſecundum operationem, vel ſecundum dignitatem, vel ſecundum æqualitatem honoris, vel ſecundum auctoritatem, aut relationem, aut effectum, aut virtutem, unitionem Dei Verbi ad hominem factam eſſe, aut ſecundum bonam voluntatem: quaſi quod placuit Deo Verbo homo, quia bene viſum eſt ei de ipſo, ſicut Theodorus inſaniens dicit: ut ſecundum ſolam nominis ſimilitudinem, quam Græci homonymiam vocant, per quam Neſtoriani Deum Verbum Filium & Chriſtum vocantes, & hominem ſeparatim Chriſtum & Filium nominantes, & duas perſonas manifeſte dicentes, per ſolam nominationem, & honorem, & dignitatem, & adorationem, unam perſonam & unum Chriſtum confingunt dicere: ſed non confitentur, ſicut ſancti patres docuerunt, unitatem Dei Verbi ad carnem animatam anima rationali & intellectuali ſecundum compoſitionem, id eſt, ſecundum ſubſiſtentiam factam, & propterea unam ejus ſubſiſtentiam, qui eſt Dominus noſter Jeſus Chriſtus, unus de ſancta Trinitate, talis anathema ſit. Cum enim multis modis unitas intelligitur: aliqui, qui impietatem Apollinaris & Eutychetis ſequuntur, interemptionem eorum quæ convenerunt colentes, unitionem ſecundum confuſionem prædicant. Theodori autem & Neſtorii ſequaces diviſione gaudentes, affectualem unitatem introducunt. Sancta vero Dei eccleſia utriuſque perfidia impietatem ejiciens, unitionem Dei Verbi ad carnem ſecundum compoſitionem confitetur, quod eſt ſecundum ſubſiſtentiam. Unitio enim per compoſitionem in myſterio Chriſti non ſolum inconfuſa ea quæ convenerunt, conſervat, ſed nec diviſionem ſuſcipit.*

V. *Si quis unam ſubſiſtentiam Domini noſtri Jeſu Chriſti intelligit, tanquam ſuſcipientem multarum ſubſiſtentiarum ſignificationem: & propterea conatur introducere in myſterio Chriſti duas ſubſiſtentias vel perſonas: & ab eo introductis duabus perſonis, unam perſonam dicit per dignitatem, & honorem, & adorationem, ſicut Theodorus & Neſtorius inſanientes conſcripſerunt: & calumniantur ſanctam Chalcedonenſem ſynodum, tanquam ſecundum hunc impiiſſimum intellectum uſam unius ſubſiſtentiæ vocabulo: ſed non confitetur Dei Verbum carni ſecundum ſubſiſtentiam uniri: & propterea unam ejus ſubſiſtentiam vel unam perſonam: & ita ſanctam Chalcedonenſem ſynodum unam ſubſiſtentiam Domini noſtri Jeſu Chriſti confiteri: talis anathema ſit. Nec enim adjectionem perſonæ vel ſubſiſtentiæ ſancta Trinitas ſuſcepit, & incarnato uno de eadem Trinitate Deo Verbo.*

ACTIO SEU SECR. IV.

1. Cor. 1.

Rom. 11.

ACTIO XII. SECR. IV. ANNO CHRISTI 649.

VI. *Si quis abusive, & non vere Dei genitricem dicit sanctam gloriosam semper virginem Mariam, aut per relationem, tanquam homine puro nato, sed non Deo Verbo ex ea incarnato, sed relata secundum illos hominis nativitate in Deum Verbum, tanquam cohaerens nascenti homini: & criminatur sanctam Chalcedonensem synodum, tanquam secundum eumdem impium intellectum, a Theodoro commentatum, Dei genitricem virginem asserentem: anathema si quis hominis genitricem vocat eam, aut Christi genitricem, utpote Christo non existente Deo, & non specialiter & secundum veritatem Dei genitricem eamdem confitetur, ab eo quod ante secula a Patre genitus Deus Verbum, in ultimis diebus ex ea incarnatus & natus est, atque ita pie sanctam Chalcedonensem synodum Dei genitricem eam confitari, talis anathema sit.*

VII. *Si quis in duabus naturis dicens, non ut in deitate & humanitate, unum Dominum nostrum Jesum Christum cognosci confitetur, ut per hoc significet differentiam naturarum, ex quibus inconfuse ineffabilis unitas facta est: neque Verbo in naturam carnis transfigurato, neque carne ad Verbi naturam translata: (manet etenim utrumque quod est secundum naturam, & post factam unitatem secundum subsistentiam:) sed in divisione per partem hujusmodi suscipit vocem in mysterio Christi: aut numerum naturarum confitens in uno eodemque Domino nostro Jesu Christo, Deo Verbo incarnato, & non tantummodo contemplatione differentiam eorum accipit, ex quibus & compositus est, non intercemptam propter unitionem: (unus enim ex utrisque, & per unum utraque:) sed propterea numero utitur, tanquam divisas & propria subsistentia consistentes naturas: talis anathema sit.*

VIII. *Si quis ex duabus naturis, deitate & humanitate confitens unitionem fuisse, vel unam naturam Dei Verbi incarnatam dicens, & non sic has voces intelligit, sicut sancti patres docuerunt, quod ex divina natura & humana, unitione secundum subsistentiam facta, unus Christus factus est: sed ex hujusmodi vocibus unam naturam sive subsistentiam deitatis & carnis Christi introducere conatur: talis anathema sit. Secundum subsistentiam enim dicentes carni unigenitum Verbum unitum esse, confusionem quamdam adinvicem naturarum factam fuisse dicimus: magis autem manente utraque hoc quod est, unitum esse carni intelligimus Verbum: pro quo & unus est Christus, idem Deus & homo: consubstantialis Patri secundum deitatem, & consubstantialis nobis idem secundum humanitatem. Similiter enim & eos qui per partes dividunt, vel incidunt, & confundunt dispensationis mysterium, averitur & anathematizat catholica Dei ecclesia.*

IX. *Si quis adorari in duabus naturis dicit Christum, ex quo duas adorationes introducunt, seorsim Deo Verbo, & seorsim homini: aut si quis ad peremptionem carnis, aut ad confusionem deitatis & humanitatis, unam naturam sive essentiam convenientium portentose dicens, sic adorat Christum, sed non una adoratione Deum Verbum incarnatum cum ejus carne adorat, juxta quod sancta Dei ecclesia ab initio traditum est: talis anathema sit.*

X. *Si quis non confitetur crucifixum carne Dominum nostrum Jesum Christum, Deum esse verum & Dominum gloriae, & unum sanctae Trinitatis, talis anathema sit.*

XI. *Si quis non anathematizat Arium, Eunomium, Macedonium, Apollinarem, Nestorium, Eutychem & Origenem, cum impiis eorum conscriptis, & omnes alios hereticos, qui condemnati & anathematizati sunt a sancta Dei catholica & apostolica ecclesia, vel praedictis sanctis quatuor conciliis: sed & eos qui similia cum praedi-*

ε'. Εἴτις κατὰ χρωτικῶς, ἀλλ' ἐκ διπλῶς θεοπέπει λέγει τὸν ἁγίαν ἐνδόξου ἀειπάρθενον Μαρίαν, ἢ κατὰ ἀναφορὰν, ὡς ἀνθρώπου ψιλοῦ ἐγεννήθης, ἀλλ' οὐχὶ τῷ Θεοῦ λόγου σαρκωθέντος ἐξ αὐτῆς ἀληθῶς ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐκ ταύτης τοῦ ἀνθρώπου ἐγεννήθη τὸν Θεὸν λόγον, ὡς σωάπτων τῇ ἀνθρώπῳ ἑαυτῷ ὑποστάσει τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι συνόδον, ὡς κατὰ ταύτην τὴν αἵρεσιν ὑποτιθέσαν περὶ Θεοδώρου ἔννοιαν ἐκείνην τὸν παρθένον αἰσθέσθαι· ἢ ὅστις ἀνθρωποτόκον αὐτὴν καλεῖ ἢ χριστότοκον, ὡς τῷ Χριστῷ μὴ ὄντος Θεοῦ, ἀλλὰ μὴ κυρίως ἐν κατὰ ἀλήθειαν θεοτόκον αὐτὴν ὁμολογῇ, ἐξ οὗ τὸν πρὸ τῶν αἰώνων ἐκ τοῦ πατρὸς ἐγεννηθέντα Θεὸν λόγον ἐσαρκώθη ἐν ἐκείνοις τοῖς ἡμέραις ἐξ αὐτῆς σαρκωθῆναι ἐν ἐγεννῆσθαι, οὕτω τε ἀκολούθως ἐν τῇ ἁγίᾳ ἐν Χαλκηδόνι συνόδου θεοτόκον αὐτὴν ὑποτιθέσαν λεγόντων· ἀνάθεμα ἔστω.

ζ'. Εἴτις ἐν δύο φύσεσι λέγει, μὴ ἐπ' ἐνὶ καὶ ἀνθρώπου τὸν ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν γνωρίζεσθαι ὁμολογοῦντα ἐπὶ θεότητι σημαίνῃ τὴν διαφορὰν τῶν φύσεων, ἐξ ὧν ἀσυγχύτως ἡ ἀρρήτως ἕνωσις γέγονεν· οὔτε τῷ λόγῳ εἰς τὴν τῆς σαρκὸς μεταποιηθέντος φύσιν, οὔτε τῆς σαρκὸς πρὸς τὸν τοῦ λόγου φύσιν μεταχωρησάσης· μένει γὰρ ἑκάτερα ἕνωσις θεότητι τῇ φύσει, ἐν ἡμῖν τῆς ἑνώσεως καθ' ὑπόστασιν· ἀλλ' [a] ἑνωθὲν αἴρεσι τῷ ἀπὸ μέρους τοῦ τοιούτου παμβόλου φανῆναι θεότητι τῷ κατὰ Χριστὸν μυστηρίῳ· ἢ τὴν ἀφράστως τῶν φύσεων ὁμολογῶν θεότητι τῷ αὐτοῦ ἑνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ Θεοῦ λόγου σαρκωθέντος, μὲν τῇ διαιρέσει μόνῃ τοῦ διαφορὰν θεότητος παμβόλου, ἐξ ὧν ἡ σωστὸν, ἐν ἀπορρήτῳ ἕνωσις τοῦ ἕνωσιν· ὃς γὰρ οὐκ ἀμφοῖν καὶ δι' ἑνὸς ἀμφοτέρων· ἀλλ' ὅτι τούτῳ πέφευγεν τῷ ἀριθμῷ, ὡς κεχωρισμένας, ἐν ἰδιοποιάτους εἶναι τὰς φύσεις λέγων· ἀνάθεμα ἔστω.

[a] Lege, ἐπὶ διαιρέσι.

η'. Εἴτις ἐκ δύο φύσεων λέγοντος ἐν ἀνθρώποις ὁμολογῶν τὸν ἕνωσιν γεγονέναι, ἢ μόνῃ φύσει τῇ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένου λόγῳ, μὴ οὕτως αὐτὸ λαμβάνει καθάπερ οἱ ἁγίοι πατέρες ἐδίδαξαν· ἓν ἐκ τῆς θείας φύσεως καὶ τῆς ἀνθρωπίνης τῆς ἑνώσεως κατ' ὑπόστασιν γεγενῆσθαι ὡς Χριστὸς ἐπιπλάσθη, ἀλλ' ἐκ ἐξ τοιούτου φαντὸν μίαν φύσιν ἢ οὐσίαν θεότητος ἐν σαρκὸς τῷ Χριστοῦ εἰσαχθῆναι δόγμα, ὁ ἔστω ἀνάθεμα ἔστω. καθ' ὑπόστασιν γὰρ λέγοντες σαρκὶ τὸν μονογενῆ λόγον ἡνῶσθαι, ἐν ἀνάχυσίν τινα τὸν εἰς ἀλλήλας ἐξ φύσεων πεποιῆχθαι φαμὲν, μᾶλλον δὲ μᾶλλον ἑκατέρας ἔσθ' ἕνα ὄντα θεὸν, ἐνωθέντος σαρκὶ νοουμένῳ τὸν λόγον· διὸ ἐν ἐστ θεὸς ὁ Χριστὸς ἐστ ἄνθρωπος ὁ αὐτὸς, ὁμοούσιος τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, ἐν ὁμοούσιος ἡμῖν ὁ αὐτὸς κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα. ἕνωσις γὰρ καὶ ἐκ δύο μόνων διαιρέσεως ἔστω τέμνοντας, καὶ ἐκ συγχέοντας τὸ τῆς ἁγίας οἰκονομίας μυστήριον τῇ Χριστοῦ, διαιρέσεως ἐν ἀναθεματίζει ὁ τῇ Θεοῦ ἐκκλησία.

θ'. Εἴτις προσκυνητὸν ἐν δυσὶ φύσεσι λέγει τὸν Χριστὸν, ἐξ ὧν δύο θεοπρεπείας εἰσάγοντας, ἰδίαν τῷ Θεοῦ λόγου, ἐν ἰδίαν τῷ ἀνθρώπου· ἢ ὅστις δὲ διαιρέσει τῆς σαρκὸς ἢ συγχύσει τῆς θεότητος ἐν τῆς ἀνθρωπότητος μίαν φύσιν ὑγρὸν οὐσίαν θεότητος παμβόλου περιποιήσας, οὕτω προσκυνεῖ τὸν Χριστὸν, ἀλλ' οὐχὶ μιᾷ θεοπρεπείᾳ τὸν Θεὸν λόγον σεσαρκωμένον μετὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ σαρκὸς θεοπρεπεῖ, καθάπερ ἡ τῆ Θεοῦ ἐκκλησία παρέλαβεν ἐξ ἀρχῆς, ὁ ἔστω ἀνάθεμα ἔστω.

ι'. Εἴτις οὐχ ὁμολογεῖ τὸν ἐσταυρωμένον σαρκὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν Θεὸν ἀληθινὸν, ἐν κύριον τῆς δόξης, ἐν ἕνα τῆς ἁγίας τριάδος, ὁ ἔστω ἀνάθεμα ἔστω.

ια'. Εἴτις μὴ ἀναθεματίζει Ἄρειον, Εὐνόμιον, Μακεδόνιον, Ἀπολινάριον, Νεστόριον, Εὐτυχῆ, καὶ Ὠριγένη, μετὰ τῶν ἀσεβῶν αὐτῶν συγγραμμάτων, ἐν τοὺς ἄλλους πάντας αἱρετικοὺς τοὺς κατακριθέντας ἐν ἀναθεματισθέντας ὑπὸ τῆς ἁγίας καθολικῆς ἐν ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, καὶ τῶν προειρημένων ἁγίων τεσσάρων συνόδων, καὶ τοὺς τὰ ὅμοια τῇ προειρημένων

ANNO CHRISTI 649.

αἱρετικῶν φρονήσαντας ἢ φρονοῦντας, καὶ μέχρι τέλους τῇ αὐτῶν A
ἀσεβείᾳ ἐμμείναντας, ἀνάθεμα ἔστω.

ιβ'. Εἴτις ἀσεβοῦντα Θεοδώρου τὸν ἀσεβῆ τὸν Μοψουεστίας, τὸν λέγοντα ἄλλον εἶναι τὸν Θεὸν λόγον καὶ ἄλλον τὸν Χριστόν, τινὰ παθῶν ψυχῆς ἢ τῆς σαρκὸς ἐπιθυμιῶν ἀνθρωπινῶν, ἢ τῶν χρόνων κατὰ μικρὸν χωρίζοντα, ἢ οὕτως ἐκ φαύλων ἔργων πλεονάσαντα, καὶ ἐκ πολιτείας ἀμέμπτου καταστάντα εἰς ψιλὸν ἄνθρωπον βαπτίζεσθαι εἰς ὄνομα πατρὸς καὶ υἱοῦ ἢ ἁγίου πνεύματος, ἢ διὰ τοῦ βαπτίσματος τὴν χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματος λαβεῖν, ἢ υἱοθεσίας ἀπολαύειν· ἢ κατ' εἰκόνα βασιλικῶν εἰκόνος εἰς φόβωσιν τοῦ Θεοῦ λόγου προσκυνεῖσθαι, ἢ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἀτρεπτον τῆς ἀνθρώπου ἢ ἁμαρτίαν παντελῶς ἠρνῆσθαι· ἢ πάλιν ἀρνοῦντα τὸν αὐτὸν ἀσεβῆ Θεοδώρου, τὴν ἕνωσιν τοῦ Θεοῦ λόγου πρὸς τὸν Χριστὸν ἓνα αὐτὸν γεγενῆσθαι, οἷον ἦταν ὁ ἀπόστολος τὸν ἄνδρα καὶ γυναῖκα· ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ἢ πρὸς τοῖς ἄλλαις ἀναριθμήτοις αὐτοῦ βλασφημίαις ἐλεεινότερα εἰπεῖν, ὧν μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐμφυσήσας ὁ κύριος τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἰπὼν, λάβετε πνεῦμα ἅγιον, οὐ δίδωσιν αὐτοῖς πνεῦμα ἅγιον, ἀλλὰ χάσμα μόνον ἐποίησεν. οὕτως δὲ ἢ τὸν ὁμολογίαν Θωμᾶ τὸν ὑπὸ τοῦ φιλανθρώπου λεχθεῖσαν ἢ τῆς πλευρᾶς τοῦ κυρίου μετὰ τὴν ἀνάστασιν, τὸ, ὁ κύριός μου ἢ ὁ Θεός μου, οὐκ εἰρῆσθαι φησὶ τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ παραδόξου τῆς ἀναστάσεως ἐκπλαγέντα Θωμᾶν, ὁμολογῆσαι τὸν Θεὸν τὸν ἐγείραντα τὸν Χριστόν. τὸ δὲ χεῖρον, ὅτι ἢ ἐν τῇ τῶν πραγμάτων ἔκθεσιν ἀνοσίαν ἐμφορὴν παρ' αὐτοῦ ἐδέξατο συμπρίνων ὁ αὐτὸς Θεόδωρος τὸν Χριστὸν Πλάτωνι ἢ Μανιχαίῳ ἢ Ἐπικούρῳ ἢ Μαρκίωνι, λέγει, ὅτι ὥσπερ ἐκεῖνοι ἕκαστος ἰδιοχείρους ἑαυτῶν ἔσχον μαθητοδιδάσκους πρὸς ἑαυτοὺς καλεῖσθαι Πλατωνικούς, ἢ Μανιχαίους, ἢ Ἐπικουρείους, ἢ Μαρκιωνιστάς· τὸν αὐτὸν τρόπον ἢ τῷ Χριστῷ ἐγχειρήσαι αὐτὸν τὸ δόγμα ἐξ αὐτοῦ ἔχειν Χριστιανοὺς καλεῖσθαι. ἄνωθεν τοίνυν ἀναπεμπτέον τῷ εἰρημένῳ ἀσεβεστάτῳ Θεοδώρου, ἢ τῇ ἀσεβοῦς αὐτοῦ συγγράμματι, ἢ τοῖς τὰ αὐτὰ ἐκείνῳ φρονήσασι ἢ φρονοῦσι καὶ μέχρι τέλους ἐμμείνασι ἢ ἐμμένουσι τῇ πονηρᾷ ἀσεβείᾳ· ἀνάθεμα ἔστω.

ιγ'. Εἴτις ἀνατιθέντα τῇ ἀσεβεῖ συγγράμματι Θεοδωρήτου, τῷ κατὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως ἢ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἁγίας συνόδου καὶ τῶ ἁγίου Κυρίλλου ἢ τῷ δώδεκα αὐτοῦ κεφαλαίων ἢ πάντων ὧν συνεγράψατο ὑπὲρ Θεοδώρου ἢ Νεστορίου τῷ δυσσεβεῖ, ἢ τῷ ἅπαντα τῷ τε κατὰ τῶν θεοτοκικῶν Θεοδώρῳ ἢ Νεστορίῳ φρονήσαντι ἢ δίκαιόν τι τὸν αὐτὸν ἀσέβειαν· ἢ ὅτι πρὸ αὐτοῦ καλῶ τοὺς τῆς ἐκκλησίας διδασκάλους, οἳ τὴν ἕνωσιν τῆ Θεοῦ λόγου πρὸς τὸν σάρκα ὁμολογοῦντας· ἀλλὰ μὴ ἀνατιθέντα τὸ εἰρημένῳ ἀσεβῆ συγγράμματι ἢ τοῖς τὰ ἴσα τούτοις φρονήσασι ἢ φρονοῦσιν, καὶ πάντας δὲ τοὺς χάλαντας κατὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως ἢ τῶ ἁγίου Κυρίλλου ἢ τῷ δώδεκα αὐτοῦ κεφαλαίων, καὶ ἐν τῇ πονηρᾷ ἀσεβείᾳ παλινόστησας, ἀνάθεμα ἔστω.

ιδ'. Εἴτις ἀνατιθέντα τῆς ἐπιστολῆς ἢ λεγομένης παρὰ Ἴβα γεγράφθαι φησὶ Μάριν τὸν Πέρσην, τὴν ἀρνουμένην μὲν τὸν Θεὸν λόγον ἐκ τῆς ἁγίας θεοτόκου ἢ ἀειπαρθένου Μαρίας σεσαρκῶσθαι ἄνθρωπον γεγενῆσθαι· λεγόντα δὲ ψιλὸν ἄνθρωπον ἐξ αὐτῆς γεγενῆσθαι, ὃν ναὸν λεπτικῶς, ὡς ἄλλον ὄντα τὸν Θεὸν λόγον, ἢ ἄλλον τὸν ἄνθρωπον· καὶ τὸν τὸν ἁγίου Κυρίλλου τῶν ἰδίων τῆς Χριστιανῶν πίστιν κηρύξαντα ἀβλασφήμους ὡς αἱρετικὸν, καὶ ὀνόμως Ἀπολιναρίῳ τῷ δυσσεβεῖ χάλαντα· ἢ μεμφόμενον τὸν ἐν

Anno Christi 649.

Actio XII. Sacr. IV.

Ab his hæreticis sapuerunt aut sapere noscuntur, & usque ad finem permanserunt in propria impietate, talis anathema sit.

XII. *Si quis defendit Theodorum impiissimum Mopsuestenum, qui dixit, alium esse Deum Verbum, & alium Christum, ex passionibus animæ & concupiscentiis carnis molestatum, & a malis paulatim separantem se, & ita ex promotione operum melioratum, & ex vitæ conversatione inconvictum constitutum, tamquam purum hominem baptizari in nomine Domini Patris & Filii & Spiritus sancti, & per baptismum gratiam sancti Spiritus accipere, & adoptionem promereri; & ad similitudinem imperialis imaginis in persona Dei Verbi adorari: & post resurrectionem inconvertibilem secundum intellectum & sine peccato penitus factum: & iterum dicente eodem impiissimo Theodoro, unitionem Dei Verbi ad Christum talem factam fuisse, qualem dixit apostolus in marito & uxore:* Erunt duo in carne una: *& super alias innumerabiles ejus blasphemias prætumente dicere, quod post resurrectionem insufflans Dominus in discipulos suos, & dicens:* Accipite Spiritum sanctum; *non dedit eis Spiritum sanctum, sed tantum schemate insufflavit. Hic autem & confessionem Thomæ, quam dum palparet manum vel latus Domini post resurrectionem, per quam dixit,* Dominus meus & Deus meus, *asseruit non fuisse dictum de Christo a Thoma. Nec enim esse eum Deum dicit, sed in miraculo resurrectionis obstupescentem Thomam, glorificare Deum qui suscitavit Christum: quod autem pejus est, quoniam & interpretatione facta ab eo in gesta Apostolorum, quasi in interpretatione comparans item Theodorus Christum Platoni, vel Manichæo, & Epicuro, & Marcioni, dicit: Quia sicut unusquisque illorum inveniens propriam sectam, discipulos suos fecit nominari Platonicos, & Manichæos, & Epicureos, & Marcionistas: simili modo & Christo inveniente sectam, ex ipsa Christianos vocari. Si quis igitur defendit prædictum impiissimum Theodorum, vel impia ejus conscripta, in quibus tam prædictas & alias innumerabiles blasphemias evomuit adversus magnum Deum & Salvatorem nostrum Jesum Christum: & non anathematizat eum vel impia ejus conscripta, & omnes qui susceperunt aut defendunt eum, aut dicentes recte eum exponere, & eos qui pro ipso scripserunt, & similia ei sapuerunt, aut pro eo scribunt, vel ejus impiis conscriptis, & eos qui similia ei sapiunt, aut sapuerunt aliquando, & usque ad finem permanserunt aut permanent in hujusmodi impietate: talis anathema sit.*

XIII. *Si quis defendit impia conscripta Theoderiti, quæ contra rectam fidem exposita sunt, & primam Ephesinam sanctam synodum, & sanctum Cyrillum, vel duodecim ejus capitula; & ea omnia quæ scripsit pro Theodoro & Nestorio impiissimis, vel aliis qui similia prædictis Theodoro & Nestorio sapuerunt: & recipit eos vel impietatem illorum; atque propterea impios vocat ecclesiæ doctores, qui secundum subsistentiam unitionem Dei Verbi ad carnem confitentur: & non anathematizat prædicta impiissima conscripta, & eos qui similia his sapuerunt & sapiunt, aut beatæ memoriæ Cyrillum vel duodecim ejus capitula, & in hac impietate defunctis sunt: talis anathema sit.*

XIV. *Si quis defendit epistolam, quam dicitur Ibas scripsisse ad Marim Persam, quæ denegat quidem Deum Verbum de sancta Dei genitrice semperque virgine Maria incarnatum, hominem factum: dicit autem purum hominem ex ea natum esse, quem templum vocat, tamquam alio existente Deo Verbo, & alio homine: sed & sanctæ memoriæ Cyrillum rectam & Christianorum fidem prædicantem reprehendit ut hæreticum, & similia sceleste Apollinaris scribentem; atque vituperat Ephesi-*

ACTIO XII. SECR. IV.

ANNO CHRISTI 649.

nam ſanctam primam ſynodum, tanquam ſine judicio & requiſitione Neſtorium deponentem: ſed & duodecim capitula beatæ memoriæ Cyrilli impia & adverſa rectæ fidei nominat prædicta impia epiſtola, & defendit Theodorum, Neſtorium, & impia eorum dogmata conſcripta. Si quis igitur prædictam epiſtolam defendit, & non eam anathemati ſubmittit, & eos qui defendunt eam, & dicunt rectam eſſe, aut partem ejus, & eos qui ſcripſerunt vel ſcribunt pro ea, ſive pro impietatibus quæ in ipſa continentur, & præſumentes eam defendere, aut poſitas in ea impietates ex nomine ſanctorum patrum aut ſanctæ Chalcedonenſis ſynodi, & uſque ad finem in his permanſerunt, talis anathema ſit.

His igitur ita confeſſis, quæ nobis tradita ſunt a ſancta ſcriptura, vel ſanctorum patrum doctrina, vel definitis de una eademque fide a prædictis ſanctis quatuor conciliis: facta vero nobis & condemnatione in hæreticos vel impietates illarum: ſed & contra eos qui defendere præſumpſerunt aut defendunt prædicta tria capitula, aut permanſerunt aut permanent in proprio errore: ſi quis conatus fuerit contraria his quæ a nobis pie terminata ſunt, tradere, aut docere, aut ſcribere, ſi quidem epiſcopus eſt, aut in clero connumeratus, talis ut extranea ſacerdotum & eccleſiaſtica diſciplina peragens, denudabitur ab epiſcopatu, aut clero: ſi autem monachus fuerit aut laicus, anathematizabitur.

Maximus ſanctiſſimus epiſcopus Aquileienſis dixit:

Imitatores Dei convenit, ut licitum eſt, in omni verbo & opere imitari Dominum. Ideoque & illud oportet nos dicere pro ſanctis atque univerſalibus quinque conciliis, quod ipſe de ſeſe perhibuit Dominus: *Venit princeps hujus mundi, & in me nihil invenit.* Quoniam venerunt principes hujus novitatis, id eſt, Cyrus, Sergius, Pyrrhus & Paulus, & in nobis de ſuis inverunt nihil: licet propterea calumniari nos irrationabiliter ſtuduerunt, quod facere aſſolent hæretici, ſuam ex hoc cooperire dementiam properantes, quatenus mendacio veritatem valeant obumbrare, & ex hoc patrem mendacii cognoſcant per eos propria contra fidem opera inſtituentem. Quod utique evangeliſta beatus Joannes ſignificans in catholica ſua epiſtola, ad tuitionem noſtram perhibuit, dicens: *Quiſnam eſt mendax, niſi qui negat quia Jeſus eſt Chriſtus? Hic eſt enim antichriſtus: & ſicut audiſtis, quia antichriſtus veniet: & nunc antichriſti multi facti ſunt.* Ergo hujuſmodi mendacem, id eſt, adverſantem ſuæ diſpenſationis ſermoni, redarguens Dominus ait: *Quando videritis abominationem deſolationis ſtare in loco ſancto: qui legit, intelligat.* Locus autem ſanctus, eſt omne verbum, & definitio pia de diſpenſatione ejus, a venerabilibus patribus venerabiliter prædicatum. In ipſo igitur contra eum per novitatem adverſarii inſiſtentes, machinantur quodammodo falſare eum & inducere, dicentes: Nos ſumus, qui veram ſanctorum patrum ac ſynodorum fidem habemus: ſicuti & malignus in deceptionem audientium, Ego ſum, aſſerit, Chriſtus. Sed juxta quod dictum eſt, *qui legit, intelligat.* Oportet enim legere divinas ſcripturas ſicut ad deſtructionem antichriſti, quoniam ipſæ denuntiant atque redarguunt doloſas ejus inſidias; ita & in detectione hæreticorum ſanctas probabilium patrum vel ſynodorum doctrinas. Ipſæ namque nobis oſtendunt hæreſes illorum, quas nuper legentes cognovimus, ſicut noſtis, ſanctiſſimi, præjudicium quod factum eſt ab adverſantibus fidei violenter contra eas in paradiſo catholicæ eccleſiæ illicita præſumptione: in quo paradiſo piæ confeſſionis per oleum unctionis ſpiritus perficitur in omnibus purgatio. Ideoque cum beata & nos ad Domi-

Ἐφίσῃ ἁγίων ἁγίων συνόδων, εἰς χωρὶς κρίσεως καὶ ζητήσεως Νεστόριον καθαιρούσης· καὶ τὰ δώδεκα κεφάλαια τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἀνδρὸς ἐν ἁγιότητι τῇ ἀρίστῃ πίστει καλοῦ καὶ αὐτὸ ἀσεβῆ λόγον, καὶ ὑπερασπίζει Θεόδωρον καὶ Νεστόριον καὶ τὰ ἀσεβῆ αὐτῶν δόγματα καὶ συγγράμματα. Εἴπερ οὖν τὴν ἱερωμένην ἀνδρῶν ἁγιωσύνην καὶ μὴ ἀναθεματίζει αὐτὸν, καὶ τοὺς ἀσεβοῦντας αὐτῷ καὶ λέγοντας αὐτὸν ὀρθὸν εἶναι ἢ μέρος αὐτοῦ, καὶ χάρτας ἢ χάρτην ὑπὲρ αὐτῶν ἢ τῶν ἀβλασφήμων αὐτῷ ἀνδρῶν, καὶ τολμῶντας αὐτὸν ὑπερασπίζειν ἢ τὰ ἀβλασφήμων αὐτῷ ἀνδρῶν δόγματα τῶν ἁγίων πατέρων ἢ τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, καὶ οὕτως μέχρι τέλους ἐμμείναντας, ἀνάθεμα ἔστω.

Τούτων οὕτως ὁμολογηθέντων παρ' ἡμῶν, ἃ καὶ παρελάβομεν ἐκ τῶν θείων γραφῶν καὶ τῶν τῶν ἁγίων πατέρων διδασκαλίας, καὶ τῶν ὁρισθέντων περὶ τῆς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πίστεως παρὰ τῶν προειρημένων ἁγίων τεσσάρων συνόδων, ἡμοῦμαι δὲ καὶ παρ' ἡμῶν τῶν ὑπὸ τῶν αἱρετικῶν καὶ τῶν τούτων ἀσεβείας, σκέψαι δὲ τῶν ὑπὲρ ὑπερασπίζειν ἢ ὑπερασπίζοντων τὰ εἰρημένα περὶ καθαίρεσιν ἢ ἀναθεματίζοντων ἢ καὶ λυμαίνοντων τὴν αὐτῆς πίστιν καταφρόνησιν· εἴπερ ὑπερχρόνιος ὑπεναντία τῆς παρ' ἡμῶν διδασκαλίας ἐξετυπώθη παρεδόθη ἢ ἐπλάσθη ἢ γράφοι, εἰ μὲν ὀλίγιστος ἦν ἢ ἐν μέρει ἀκαριαίῳ, ὁ τοιοῦτος ἀλλότριος ἡμῶν ἢ τῆς ὑπερτάτης καθολικῆς ἀποστολικῆς ἐκκλησίας· εἰ δὲ μεγάλος ἢ λαμπρὸς ὢν, ἀναθεματισθήτω. *λεγε, ἀλλ λάθρα.

C

Μάξιμος ὁ ἁγιώτατος Ἀκυλείας, εἶπεν.

Τοῦ τῶν κυρίων μαθητὰς εἶναι αὐτὸν, εἰς ἅπας, ὑμνεῖσθαι ἐν πάσῃ λόγῳ καὶ ἔργῳ. διὸ καθήκοντός ἐστιν ἀκόμα λέγειν ἡμᾶς ὑπὲρ τῶν ἁγίων εἰκοσιφώνων πίστει συνόδων, ὅπερ αὐτὸς ἐφ' ἑαυτὸν εἶπεν ὁ κύριος· ἔρχεται ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου, καὶ ἐν ἐμοὶ εὑρεῖν οὐδέν. ὅτε ἦλθον οἱ ἡγεμόνες τῆς καινοτομίας ταύτης, ἤγουν Κῦρος καὶ Σέργιος, Πύρρος καὶ Παῦλος, καὶ ἐν ἡμῖν εὗρον οὐδὲν τῶν αὐτῶν· εἰ καὶ συκοφαντῆσαι ἡμᾶς ἐσπούδασαν, ὅπερ ποιεῖν εἰώθασιν αἱ αἱρετικαὶ, τὴν ἰδίαν ἐκ τοῦ σκοτίσαι ἐπιχείρημα κακοφροσύνην, ἵνα τῇ ψεύδει τὴν ἀλήθειαν συσκίασωσι, κατιδόντες τὸν τῆ ψεύδους πατέρα γνησίως τὰ ἑαυτῶν δι' ἑαυτῶν ἐνεργοῦντα κατὰ τῆς πίστεως. Τοῦτο γὰρ καὶ ὁ διαλεγόμενος ἅγιος Ἰωάννης κατασημαίνων ἐν τῇ καθολικῇ πρὸς ἀσφάλειαν ἡμῶν ἔλεγε· τίς ἐστιν ὁ ψεύστης, εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος· καὶ καθὼς ἀκούσατε, ὅτι Ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασι. τὸν οὖν ταύτην ψεύστην, ἤγουν τὸν ἀντικείμενον λόγον τῇ ἰδίᾳ πλάνῃ σπουδάσαι διαστρέφειν ὁ κύριος ἔλεγε· ὅταν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως ἑστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὁ ἀναγινώσκων νοείτω. τόπος δὲ ἁγίος ἐστὶ πᾶς ἴδιος λόγος καὶ ὅρος περὶ τῆς οἰκονομίας ἐκεῖ ἐν τοῖς ἁγίοις πατράσιν ἀποδοθεὶς καρυχθέντος. ἐν αὐτοῖ οὖν κατ' αὐτὸ δεῖ περιτομὴν εἰ δ' ἀναγκαίως ἐκόμψου μαχαίρᾳ τῆς αὐτῶν καθηκούσης καὶ ὑποβλαβῆς, λέγοντες· ἡμεῖς ἐσμὲν οἱ τὴν ἀλήθειαν τῶν ἁγίων συνόδων τε καὶ πατρῶν ἔχοντες πίστιν· ἄκουε δὲ ὁ πονηρὸς, ἐγώ εἰμι ὁ Χριστὸς, εἰς πλάνην τῶν ἀκουόντων· ἀλλ' ὁ ἀναγινώσκων, φησὶ, νοείτω. δεῖ γὰρ ἀναγινώσκειν, ὅπερ εἰς ἔλεγχον τῆς ἀντιχρίστου καὶ θείας γραφῆς, αὕτη γὰρ προαναγγέλλουσι, τὸν ἐναντίον ταύτησι δόλον· οὕτω δὲ καὶ εἰς ἔλεγχον τῶν αἱρετικῶν καὶ ἁγίας τῶν ἐγκρίτων πατρῶν τε καὶ συνόδων διδασκαλίας. αὕτη γὰρ ἡμῖν τὸν ἐκείνων ἐναντίον ἄδικον, καὶ ἀρτίως ἀναγινώσκοντες ἐπίγνωμεν, οἷς ἴσι, μακαριώτατοι, τὸν κατ' αὐτῶν γεγονότων τῆς ἀνατόμης βιάιον καταδρομὴν, ἐν τῇ παρελθούσῃ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἀδημίτως πολυμηχάνῳ· ἔνθα τῆς θείας ὁμολογίας ἐπιχρίσεσι πᾶσα ἡ καθαρότης δέχεται τὸ ἔλαιον τῆς ἐν πνεύματι χρίσεως. ἔνθ' ἐν μακαρίᾳ ἡμεῖς πρὸς τὸν Θεὸν

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO VIII SECR. IV. Dom. 7.

σωτηρίου Σουσάννης κατὰ τῶν παρεδρευόντων ἀνόμων τῶν ἁγίων πέντε συνόδων. ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τῶν κρυπτῶν γνώστης, ὁ εἰδὼς πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν, οὗ ἔλιπαναν, ὅτι ψευδῆ κατηγόρησαν ἡμῶν Κῦρος καὶ Σέργιος, Πύρρος καὶ Παῦλος. οὗ χάριν ἐξήγειρε ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν ἀνδρὶ ζηλοῦντι, οὗ ὄνομα Μαρτῖνος, τῷ ἐκείνης ἡμᾶς συγκαλέσαντος καὶ ἀποστολικῇ ἡμῶν προκαθιζομένῳ, καὶ ἐβόησε φωνῇ μεγάλῃ καὶ εἶπε· καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ δόγματος τῆς καινοτομίας ταύτης. ἀναστρέψωμεν ἅπαντες ὀπίσω τὸ πρωΐζειν, καὶ τῆς ἐκείνου ἀκριβεστάτης ἀκροασώμεθα λόγου. ψευδῆ γὰρ οὗτοι δι' αὐτῆς κατεμαρτύρησαν τῶν ἁγίων συνόδων. ἀναπρίσας οὖν, ὡς ἔφην, διεχώρισεν αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων τὸ ἑκάστου πρόσωπον ἰδιαζόντως συγχέαι, καὶ συνέστησεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς γνώμης αὐτῶν, οὐ μόνον τὰ ἑαυτῶν καθαιροῦντας, ἀλλὰ καὶ κατηγόρους ὄντας αὐτῶν τῶν ἁγίων πέντε συνόδων, ὡς μηδὲν ἐκπεμφάντων, ὧν αὐτοὶ ἀναισχύντως ἐδογμάτισαν. διὸ πᾶσι συμφώνως ἡ συνοδος βλασφημοῦμεν τὸν Θεὸν τὸν σώζοντα τοὺς ἐλπίζοντας ἐπ' αὐτόν. ὅτι ἐποίησαν αὐτοῖς, ὃν τρόπον ἐπιτρέψαντα κατὰ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐξ χερὸς τοῦ διαβόλου αὐτοῦ, τοιοῦτο δὲ λέγει τῆς ἀνοχῆς αὐτοῦ περὶ τοῦ πράγματος κακοποιῆς αὐθεντίας καὶ ἐξουσίας. ταύτης γὰρ αὐτοῦ συμφερίζοντα τῷ ἀνόμου ἐξ ἔθνη καταίρειαι. ἐπειδὴ καθὼς οὗτοι λόγοι καὶ ὅροι τῶν ἁγίων πέντε συνόδων μεμαρτυρήκασιν, οὔτε δύλιαν μίαν, οὔτε ἐνέργειαν μίαν ἀπέρυξαν, οὔτε πάλιν ἀναίρεσιν τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ δύο θελήσεων καὶ ἐνεργειῶν, ὡς αὐτῶν ψευδῶς κατηγόρησαν, τὸ παρόμοιον ὀφείλουσι· τοιγαροῦν μὴν οὖν πᾶσι καταδίκασον αἵρεσιν αἱ ἅγιαι συνόδοι, τοῦ τὸν μίαν τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ περιγραφόντων θέλησιν καὶ ἐνέργειαν, Θεόδωρον, Ἄρειον, Εὐδόξιον, Εὐνόμιον, Μακεδόνιον, Ἀπολινάριον, καὶ πάντα τὰ ἀσεβῆ τούτων συγγράμματα· μεθ' ὧν δικαίως καὶ τοὺς ἐν τούτῳ συμφρονήσαντας αὐτοῖς, ὅγουν τῇ μιᾷ θελήσει καὶ ἐνεργείᾳ μιᾷφυεῖ αἱρετικοῖς, Θεοδώρῳ φημὶ καὶ Νεστορίῳ, οἷς κατὰ χάριν καὶ κατ' ἐνέργειαν καὶ ἀξίαν καὶ ἰσοτιμίαν, προσηγορίαν καὶ ἑνώσεως λόγον περὶ τοῦ Θεοῦ λόγου πρὸς ἄνθρωπον γεγενῆσθαι παραλογιζόμενοι. ἐπὶ τούτῳ γάρ, φασὶν ἀμφότερα τὸν ἕνωσιν, μίαν συμφώνως ἐπαίρουσι ἐνέργειαν καὶ θέλησιν ἐδογματίσθη, τοῖς τε συλλήψεσι καὶ τοῖς παθήμασι τὸ μέγα τῆς οἰκονομίας μυστήριον· τοῖς μὲν συλλήψεσι, ἀφ' ἧς ἐνώσεως τῆς κατ' αὐτοὺς μιᾶς συνόδου φύσεως λέγει, τοῖς δὲ παθήμασι, ἀφ' ἧς μίαν τοῦ κατ' αὐτοὺς ἑνωτικῆς ταυτοβουλίας τε καὶ αὐθεντίας πρόσωπον. διὸ καὶ τοῖς ἀμφοῖν ἅμα πταίσμασι ἐξωλεθρεύθησαν. τοίνυν οὖν ὑπάρχει καταφανὲς καὶ ὁμολογεῖται, μεθημῶν οἰκείων φρονήσεων τὸ δόγμασι τοῦ ἁγίας οἰκουμενικὰς πέντε συνόδους, ὧν τὰ συγγράμματα μετὰ τῶν αὐτοῦ αὐτῶν ὁμολογίας ἐξεκάφησε καὶ ἐμαίνεται· οἱ γὰρ ἔφην ἀφανίσαντες αὐτοὺς ἀφόβως ἐνεπράσσοσαν, Κῦρος καὶ Σέργιος, Πύρρος καὶ Παῦλος, οἱ ἔξαρχοι τῆς ἐναντίας κακοτομίας. εἰ γὰρ ἃ κατέλυσαν, ἔκθεσι πάλιν οἰκοδομοῦσαι αἱ ἅγιαι συνόδοι, παρεκβάσεις τῆς αἱρέσεων, μᾶλλον δὲ τῆς ἴδιον ἑαυτοῦ παρέσυρον δογμάτων, ὡς ὁ θεῖος μακάριος Παῦλος. οἱ τοίνυν ἀποκεκόπτως ἔχουσι πρὸς τοὺς αἱρετικοὺς διαπεῖς ὅρους, ἐκθέσεις ἐκτιθέμενοι τοὺς λέγοντας αἱρετικῶς μίαν τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ θέλησιν καὶ ἐνέργειαν, δῆλα τὸ ἄνευ ὑποστάσεως καὶ ἄψυχον καὶ ψυχῆς ἄνθρωπον τὸν κύριον ἡμῶν καὶ Θεὸν ἀφρόνως αὐτοὺς δογματίζειν· Κῦρος καὶ Σέργιος, Πύρρος καὶ Παῦλος μόνοι καὶ αὐτοὶ συμφώνως τοῖς περὶ αὐτοῦ αἱρετικοῖς θέλημα καὶ ἐνέργειαν τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ δῆλα τῶν αἰτίων συγγραμμάτων, ἀνάρυξάν τε καὶ ὁμολόγησαν· ἅμα καὶ αὐτοὶ δῆλα τῶν αὐτῶν καὶ ἡμῶν αἱρεσιν, ἅμα τοῖς ἐκκλησίαις αἱρετικοῖς, ὑπὸ τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν πέντε συνόδων ἀναθεματίζονται, κρατοῦσι ἀθέτως ἡμῶν πάντες, καὶ δῆλα τοῦτο θεοπτικοῦ χάριτι παρεκα-

num exclamemus Susanna contra iniquos facientes in defensione memoratorum sanctorum conciliorum, dicentes: Æterne Deus, occultorum cognitor, qui nosti quoniam falsè calumniantur nos Cyrus, Sergius, Pyrrhus & Paulus. Propterea erexit Deus spiritum sanctum viri zelo zelantis pro Domino, cujus venerabile nomen Martinus: quique sanctè nos convocavit, & apostolica auctoritate præsidet nobis, atque exclamavit voce magna: Mundus sum ego a dogmate hujus novitatis. Revertamur igitur omnes ad audientiam, atque illorum examinemus sermones. Falsè namque hi per eamdem novitatem testimonium contra sanctas synodos perhibere præsumpserunt. Sola igitur providentia, ut decernitis, divisit eos ab invicem, uniuscujusque personæ distinguens conscripta: & approbavit eos ex ore illorum, non solum propria perimentes, sed & accusatores sanctorum quinque conciliorum ostendit, utpote • nihil, quibus impiè dogmatizare noscuntur: ab eisdem sanctis synodis promulgatis. Propterea universa consonanter sancta synodus benedicimus Deum, qui salvat sperantes in se: quoniam fecit eis juxta quod maligne gesserunt contra catholicam ejus ecclesiam, per manus famuli sui, hoc est, dicere per datam sibi a Spiritu sancto regularem auctoritatem & potestatem. Atque ideo omnes cum eo in condemnatione illorum decernimus, quoniam sicut verba & definitiones sanctorum quinque conciliorum testantur, nec unam voluntatem, neque unam operationem prædicaverunt; nec iterum peremptionem duarum Christi Dei voluntatum & duarum operationum, sicut illi calumniari ausi sunt, omnimodo decrevere: immo magis omnem hæresim sanctæ synodi condemnare noscuntur, & tam unam in Christo voluntatem & operationem commentantes, Arium, Eudoxium, Eunomium, Macedonium, Apollinarem, sed & omnia impia eorum conscripta: cum quibus merito & eos qui in hoc illis consentiunt, id est, uni voluntari & operationi, sceleratos hæreticos Theodorum & Nestorium, qui secundum gratiam & operationem ac dignitatem, æqualemque honorem, similemque voluntatem & auctoritatem, relationem, virtutem, affectum, complacitum, unius hominis appellationem, unitionem Dei Verbi ad hominem factam fuisse delirant. Propter hæc enim, id est, pro unitione consonanter una operatio & voluntas dogmatizata est ab utrisque, & tam confundentibus atque dividentibus magnum dispensationis dominicæ mysterium: & confundentibus quidem, propter stultam secundum sensum eorum unius naturæ compositæ rationem; dividentibus autem, propter inepeam secundum eos æqualitatem honoris, similisque voluntatis atque auctoritatis modum: & ideo utrique a veritatis prædicatione ceciderunt. Omnibus autem manifestum est & indubitatum, nullo modo sanctas & universales quinque synodos eorumdem hæreticorum dogmata confiteri, quorum conscripta cum impia eorum confessione in scripto anathemati submisisse noscuntur: licet hæc profiteri eas sine rimore auctores adinventæ novitatis calumniari sunt Cyrus, Sergius, Pyrrhus, & Paulus. Si enim quæ destruxerunt, iterum ea ædificant sanctæ synodi, transgressores se potius divinorum dogmatum, juxta quod beatus air apostolus, ostendunt. Igitur intransgressibiliter retinentes pias doctrinas, in *Gal. 1.* sua definitione eos, qui unam in Christo Deo voluntatem & operationem dixerunt, merito anathemate perculserunt, pro eo quod sine mente & sine anima, & purum ex hoc hominem Dominum Deum nostrum in hoc, quod factus est homo, dogmatizare ausi sunt. Cyrus autem, & Sergius, Pyrrhus & Paulus, similiter unam & ipsi per propria scripta in Christo Deo confessi sunt operationem & voluntatem: perindeque & ipsi cum denominatis hæreticis, propter eamdem & similem hæresim, a sanctis & universalibus quinque conciliis anathemati subjunguntur; quique expositores novæ fidei facti sunt: & propter temerariam transgres-

• Pro, nullo eorum.

ACTIO I. SUB SICA. IV. — ANNO CHRISTI 649.

sionem illorum quæ ab eisdem synodaliter confirmata sunt, mercedem invenientes ab eis definitam in transgressores depositionem. Igitur sanctum & universale Chalcedonense concilium venerabilium patrum definivit, ut legimus, sanctissimi, aliam fidem nulli licere proferre aut conscribere, vel componere, aut sapere, vel docere aliter: qui autem præsumpserit componere aliam fidem, aut proferre, vel docere, aut tradere aliud symbolum volentibus ad cognitionem veritatis, sive ex gentilitate, aut ex Judæis, vel ex hæresi qualibet converti: hos, si quidem episcopi fuerint, aut clerici, alienari quidem episcopos ab episcopatu, clericos a clericatu: si autem monachi aut laici fuerint, anathematizari. Consequenter autem eis & sanctum quintum concilium definivit, ad ultima capitulorum suorum dicens: His itaque a nobis confessis, quæ nobis tradita sunt a divina scriptura sanctorumque patrum doctrina, & definitis pro una eademque fide a prædecessoribus venerabilibus quatuor conciliis: si quis præsumpserit contraria his quæ a nobis pie statuta sunt, tradere, aut docere, vel scribere, si quidem episcopus fuerit, aut in clero connumeratus, hic ut aliena sacerdotibus & ecclesiasticæ disciplinæ peragens, denudabitur ab episcopatu vel clericatu: si autem monachus vel laïcus, anathematizabitur. Qua de re synodalibus sanctorum patrum increpationibus Cyrus & Sergius, Pyrrhus & Paulus, per suam hæresim obligati, non solum quia minime eos juvit, sed etiam reprobos approbavit, præsumpta ab eisdem calumnia contra veneranda patrum quinque concilia, simul cum condemnatione hæreticos illorum, & mendacii in semetipsos provocantes ultionem. Nec enim definitum est ab eis, quæ illi commentati sunt, immo magis anathemati submiserunt, quæque indocte cum Ario & Apollinare, Theodoro & Nestorio hæreticis dogmatizare noscuntur: qui noluerunt penitus intelligere & confiteri verbo & mente secundum definitiones sanctorum conciliorum, perfectum eumdem in deitate, & perfectum eumdem in humanitate, Deum verum & hominem verum eumdem, ex anima rationali & corpore: consubstantialem Patri secundum deitatem, & consubstantialem nobis eumdem secundum humanitatem, per omnia similem nobis absque peccato: ante sæcula quidem ex Patre genitum secundum deitatem, in ultimis autem diebus eumdem propter nos & propter nostram salutem ex Maria semperque virgine Dei genitrice secundum humanitatem: unum eumdemque Christum Filium Dominum unigenitum, in duabus naturis inconfuse, inconvertibiliter, insepabiliter, indivise cognitum: nusquam naturarum differentia interempta propter unitionem, immo magis salvata proprietate utriusque naturæ, & in unam personam & unam subsistentiam concurrente. Horum piorum dogmatum nihil specialiter aut veraciter intelligere passi sunt. Ubi namque, aut quomodo secundum eorum sensum salvabitur, aut intelligetur quod dictum est, per omnia nobis similem eumdem fructum absque peccato, cum ab eis denegatur & perimitur divina & humana ejusdem naturalis voluntas & operatio? Quomodo autem perfectio ejusdem in utraque natura salvabitur? vel quomodo Deum verum & hominem verum? quomodo autem utriusque naturæ indiminute salvatur naturalis proprietas, si sicut dictum est, juxta illorum intellectum, minuitur quidquam de naturalibus ejus operationibus & voluntatibus? Impossibile est enim, perfecte haberi aut confiteri ab eis quæ prædicta sunt, dum hæc abnegare contendunt per taciturnitatem: sed vere illud dolose faciunt, quod scribens Cledonio theologus Gregorius ait: Quando communibus opinionibus, quas videlicet scriptura ostendit, [a] arguunt & comprimuntur: pias quidem voces confitentur, intellectum vero corrumpunt: & non quidem sine anima & irrationabilem, neque sine intellectu, nec imperfectum hominem asserentes, sed animam & rationem & intelle-

[a] Prægrunt

αὐτῶν

ἅπας δὴ συνοδικὰς αὐτῶν ἐπιφημίας διεξιόντες μετὰ πολ- A
λῶν, τὴν ἀζημίωσιν τῆς παραβάσεως καθαιροῦσιν. ὥρισε γὰρ ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ συνοδος, τῆλ ἐν Χαλκηδόνι ἐπιδείξαν πατρῶν ὑπάρχειν πίστιν μηδενὶ ἐξεῖναι προφέρειν, ἢ συγγράφειν, ἢ συνθέσθαι, ἢ φρονεῖν, ἢ διδάσκειν ἑτέρως· τοὺς δὲ τολμῶντας ἢ συνθέσθαι πίστιν ἑτέραν, ἤγουν προσφωνεῖν ἢ διδάσκειν ἢ παραδιδόναι ἕτερον σύμβολον τοῖς ἐθέλουσιν ἐπιγνῶναι ἐκ ἐπιγνώσεως ἀληθείας ἐξ ἑλληνισμοῦ ἢ Ἰουδαϊσμοῦ, ἤγουν ἐξ αἱρέσεως τῆς οἱασδηποτοῦν, τούτους, εἰ μὲν εἶεν ἐπίσκοποι ἢ κληρικοί, ἀλλοτρίους εἶναι, τοὺς μὲν ἐπισκόπους τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ τοὺς κληρικοὺς τοῦ κλήρου. εἰ δὲ μοναζοντες ἢ λαϊκοί, ἀναθεματίζεσθαι. συμφώνως δὲ τούτοις καὶ ἡ ἁγία πέμπτη συνοδος ὥρισε, λήμμασι κατὰ τῶν συμπλόκων τῆλ αὐτῆς κε- B φαλαίων· τούτων οὕτως ὁμολογηθέντων παρ' ἡμῶν, ἃ ἐξ ἀποστολικῆς ἐκ τῆς θείας γραφῆς ἐξ τῶν θεῖ ἁγίων πατέρων διδασκαλίας, ἐξ τῆλ ὁρισθέντων περὶ τῆς μιᾶς ἐξ τῆς αὐτῆς πίστεως παρὰ τῶν προκειμένων ἁγίων τεσσάρων συνόδων· ἔτι ἐπιχειρούντος ὑπεναντία τοῖς παρ' ἡμῶν ὑποκεῖσθαι ὁμοπαθεῖσθαι παραδοῦναι ἢ διδάξαι ἢ γράψαι, εἰ μὲν ἐπίσκοπος εἴη, ἢ ὁ τοιοῦτος ἀναφαιρεῖσθαι, ὁ δὲ τοιοῦτος ἀλλότρια ἱερέων ἐξ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραξάσσοντος ἀρχῆλων, γυμνωθήσεται τῆς ἐπισκοπῆς ἢ τοῦ κλήρου· εἰ δὲ μοναχὸς ἢ λαϊκὸς εἴη, ἀναθεματισθήσεται· διὸ τοῖς συνοδικῆς τῆλ ἁγίων πατέρων ὑποκεῖσθαι Κύρον ἐξ Σεργίου, Κῦρον ἐξ Παῦλον, ἐξ τῆς αἱρετικῆς αἱρέσεως, ὧν οὐκ μὲν αὐτοῖς, κατενόησε δὲ μᾶλλον ἢ ἠμυνάμην παρ' αὐτῶν συ- C κοφαντίαν κατὰ τῆλ ἁγίων συνόδων, ἅμα τῆς αἱρετικῆς αὐτῶν κατακρίσεως, ἐξ τὴν τῆ ψεύδους εἰς ἑαυτοὺς ἐκδικησιν κατάκριμα. οὐ γὰρ ὥρισαν ἅπερ ἀπόντως ἐγκάραξαν, ἀλλ' ἀνεθεμάτισαν ἅπερ ἐμάθοσαν, σὺν Ἀρείῳ ἐξ Ἀπολιναρίῳ, Θεοδώρῳ ἐξ Νεστορίῳ τοῖς αἱρετικοῖς. οἱ γὰρ ἠθέλησαν γὰρ συνιέναι τῇ ὁμολογούσῃ λόγῳ ἐξ διανοίᾳ κατὰ τοὺς ἁγίους συνόδους τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν θεότητι, ἐξ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι· Θεὸν ἀληθῆ, ἐξ ἄνθρωπον ἀληθῆ τὸν αὐτὸν ἐκ ψυχῆς λογικῆς ἐξ σώματος· ὁμοούσιον τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, ἐξ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· κατὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν, χωρὶς ἁμαρτίας· πρὸ αἰώνων μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα κατὰ τὴν θεότητα, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν τὸν αὐτὸν δι' ἡμᾶς ἐξ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ Μαρίας τῆς ἁγιωτάτου ἐξ θεοτόκου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· ἕνα ἐξ τὸν αὐτὸν Χρι- D στὸν υἱὸν κύριον μονογενῆ ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως γνωριζόμενον· οὐδαμοῦ τῆς τῆλ φύσεων διαφορᾶς ἀναιρουμένης διὰ τὴν ἕνωσιν, σωζομένης δὲ μᾶλλον τῆς ἰδιότητος ἑκατέρας φύσεως, ἐξ εἰς ἓν πρόσωπον ἐξ μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης. τούτων δὲ τῆλ θείων δογμάτων, οὐδὲν κυρίως ἢ ἀληθῶς ἐκεῖνοι πέπονθε πεφυκέναι. πῶς γὰρ ἐξ πῶς σωθήσεται κατ' ἐκείνους ἢ νοηθήσεται τὸ κατὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν ὑπάρχειν χωρὶς ἁμαρτίας, ἀναμφίλεκτον παρ' αὐτῶν ἐξ ἀναμφίλεκτον τῆς θείας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης τῆς αὐτοῦ κατὰ φύσιν θελήσεως καὶ ἐνεργείας; πῶς τὸ, τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἑκατέρᾳ φύσει πιστεύειν; πῶς τὸ, Θεὸν ἀληθῆ καὶ ἄνθρωπον ἀληθῆ; πῶς τὸ ἑκατέρας φύσεως σώζειν ἀσυγχύτως τὴν φυσι- E κὴν ἰδιότητα, μονουμένων ἀπόντως, ὡς ἔφημεν, τῆλ αὐτῆ κατὰ φύσιν θελήσεων ἐξ ἐνεργειῶν; ἀθάνατον γὰρ ἀνάγκη ἔσται, ἃ ἀναγκαίως παρ' ἐκείνοις τὰ ἀναιρεῖσθαι. οὕτως πῶς αὐτῶν ἀναιρουμένου δῆλ τῆς φυσικῆς. ὅθεν πῶς αὐτοκαλύπτων τοὺς αἰτίους πλάνης ἐκείνοις ἀνάγκης ποιεῖσθαι, ὅτου Κλεδονίῳ χάριν φησὶν ὁ θεολόγος Γρηγόριος· ὅταν τοῖς κοιναῖς ὑπολήψεσι τοῖς τῆς ἁγιοπατρίσεως, αἷς ἡ γραφὴ περίεσιν, ἐλέγχονται ἐξ πιέζονται· καὶ μὲν θείοις λέξεις ὁμολογοῦσι, νοῦν δὲ τὸν τοῦ καταφθείρουσιν· ἐκ ἄψυχον μὲν, οὐδὲ ἄλογον, οὐδὲ ἄνουν, οὐδὲ ὅλως ὁμολογοῦντες τὸν ἄνθρωπον· ψυχὴν δὲ καὶ λόγον ἐξ νοῦν

αὐτῶν

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO 1 IN SACR. IV.

αὐτὴν ἐπάγοντες τὴν θεότητα, οἷς αὐτὸς τῇ σαρκὶ συμπαθὴς A ctum, ipſam deitatem introducentes, tamquam ipſa deitate carni ejus tantummodo commixta: non enim & noſtris, id eſt, anima & intellectu: licet quod ſine peccato eſt, ſuper nos eſſe oſtenditur: ſed & paſſionum noſtrarum purgatio: ſic namque & perfectus homo apud eos intelligitur: non ille qui tentatus eſt, atque ſuſcepit omnia noſtra ſine peccato, ſed ille qui ſine voluntate naturali & operatione ab eis dogmatizatur, propter conſonantiam eorum, qua cum Ario & Apollinare, Theodoro etiam & Neſtorio tenentur: non utique veriti ad ea quæ omnibus manifeſta ſunt, criminari ſanctas & univerſales ſynodos: ſed & victi ab eis, incorrecti permanent: verbis quidem pietatem fingentes, ſenſum autem, ut dictum eſt, malignantes. Ex propterea perfectum quidem in utraque natura confitentur, abſque tantummodo naturali operatione & voluntate utriuſque naturæ, ex quibus conſtitit. Quoties autem & ipſum malignum ſenſum eorum nudamus, jam & factum ſimulationis eorum detegentes, ipſos quoque patres aperriſſime refutare nituntur. Quia vero invereunde hoc faciunt, teſtatur Cyrus Alexandrinus antiſtes, Sergio Conſtantinopolitano quondam propter beatiſſimum Sophronium his verbis ſcribens: Poſita vero dictione in capitulis expoſitis, quia unam operationem oportet dicere Domini noſtri Jeſu Chriſti, contradixit, aſſerens duas operationes debere profiteri, & teſtimonia diverſorum ſanctorum patrum obtulit. Ecce igitur, confeſſus eſt Cyrus, quod & Sergio per ſua ſcripta innotuit, quia teſtimonia ei diverſorum ſanctorum patrum obtulit beatæ memoriæ Sophronius: per quos oſtendit, quia duas oportet dicere in Chriſto Deo operationes. Hoc ergo veraciter cognoſcentes, & voluntarie jam factorum patrum amputantes & refutantes dictiones, immo magis apertius ipſos (ut dictum eſt) ſanctos patres projicientes, ita in propria Ecthesi ſcripſerunt, hujuſmodi præſumptionem & per geſtorum monumenta corroborantes. Similiter autem & duarum operationem dictionem multos ſcandalizare, & nulli concedimus ex omnibus duas dicere operationes in divina Domini diſpenſatione: in hoc, ſicut in omnibus, Severo hæretico conſentientes, ſive ſequentes ejus doctrinam: quoniam & ille a paternis devictus teſtimoniis, ipſos patres & voces eorum pias perimere ſtuduit, Niſaleo ſcribens ita: Duas dicere naturas in Chriſto, totius plenum eſt accuſationis, licet a multis patribus dictum ſit. Et non mihi iterum dicas: Quoniam quidam de patribus harum naturarum vocibus uſi ſunt. Multo amplius hic ſermo reprobatus eſt, licet ipſius Cyrilli voces exſiſtunt. Igitur una eademque hæreſi in utriſque cognita, hoc eſt, Severo & auctoribus novitatis, quomodo non habuit fructus ejus in utriſque improbus divulgari, hoc eſt, ſanctorum patrum abnegatio? Nam qui eos denegat, pias eorum doctrinas reſpuit. Et quidem Severus operimentum ſuæ iniquitatis Neſtorium hæreticum proferebat, propter ejus perſonam abjicere dicens dualitatem quæ in Chriſto eſt, & unam naturam confiteri: ſed novitatis auctores neque hujuſmodi abſurdam & ineptam occaſionem proferre poterunt. Nemo etenim hæreticorum dualitatem Chriſti Dei operationum confeſſus eſt: ut ne illis hæreticis conſentientes videant reſpuere, utpote reprehenſibilem exiſtentem, inſanam hæreſim illorum: ſed tantum ſanctorum patrum doctrina hanc dualitatem recte prædicare dignoſcitur. Nam ſi omnium probabilium patrum & ſynodorum dixerunt eſſe Ecthefeos eorum dogmata; quorum vel qualium jam eſſe definiunt peremptionis ſuæ dogmata, de quibus afferunt: Licet e quibuſdam patribus jam dictum ſit, verumtamen eo quod extrancant & conturbant quorumdam auditus, nulli ex omnibus concedimus hæc confiteri? Impoſſibile eſt enim firmare pariterque caſſare ſanctorum patrum dogmata, ſecundum ſponcaneum errorem con-

B

C

D

E

« « « «

ACTIO SIU SECR. IV.

ANNO CHRISTI 649.

trariorum. Si autem impossibile est firmare pariterque cassare dogmata patrum, cassaverunt autem ea quæ patrum exsistere prædicaverunt, pro eo quod extraneant & conturbant eos: licet falsus de hoc sermo eorum probatur: non utique jam confirmant, sed potius evacuant quæ ab eis comprobata sunt, ut dogmata patrum. Si autem negant, quomodo dicunt hæc esse pietatis dogmata, quæ tradiderunt nobis ab initio speculatores & ministri verbi? Ideoque certum est, & ex his quæ imprudenter ab eis proferuntur, sicut sermo monstravit, quia nihil de patribus firmaverunt, neque hæc confutunt ecclesiæ dogmata juxta eorum fictiones: quoniam nec cujuslibet probabilis patris omnino testimonium produxerunt in sua Ecthesi, sicuti nec in his quæ pro ejus defensione ab eis gesta sunt. Nec enim habuerunt penitus profecto: omnibus sanctis patribus condemnantibus eam, utpote extraneam exsistentem orthodoxæ prædicationis eorum. Tantum autem scelesti Nestorii, ad argumentum manifestissimum consonantiæ, qua cum eo tenentur memoralse noscuntur, designantes omnibus, quoniam ipse regularis doctor confessionis eorum exsistit. Et propterea jam, ut dicunt, unam voluntatem Domini nostri Jesu Christi veri Dei confitentur, pro eo quod exsecrandus Nestorius æqualem voluntatem, id est, unam voluntatem duarum personarum ficte ab eodem pronuntians confitetur. Concordantes igitur his, qui in confusione & divisione errant, hæreticis in omnibus; investigantes Cyrum & Sergium, Pyrrhum & Paulum, imprudentiores eos illorum comprehendimus per hoc, quod etiam beati Leonis vocem ausi sunt violare. Nam in epistola positum memorati apostolicæ recordationis viri, scripta sanctæ memoriæ Flaviano: Operatur utraque natura cum alterius communione quod proprium est: de qua epistola sancta Chalcedonensis synodus scripsit, in peremptionem Eutycheris dementiæ hujusmodi dictionem positam fuisse, utpote magni illius Petri fidei consonantem, & communem quamdam columnam adversus prava dogmata exsistentem, eam competenter ad confirmationem rectorum dogmatum coaptavit. Hanc ergo illius doctoris vocem, imprudenter unam Domini significare dixerunt operationem: neque sanctos in hoc reveriti patres, neque verecordes hæreticos erubescentes: quoniam profecto utpote duas unius ejusdemque Christi operationes definientem in unitione inconfusa & indivisa, aliqui defensores ejusdem pie, alii autem pie accusatores exstiterunt, quod nec ipsi auctores novitatis ignoraverunt. Studuerunt autem per hoc tam sanctam Chalcedonensem synodum respuere, calumniari autem & beatum Leonem, propter (ut dictum est) abundantem eis pro temeritate impudentiam. Sed quoniam & æqualem per propria scripta irrogaverunt contra alios quoque patres calumniam, profecto quæ illi impie sapiunt, dicentes & omnes sanctos patres sapere: oportet præsentem quidem secretarium in his nobis definiri, id est, quæ per sanctas quinque synodos sufficienter nobis expressa sunt: in subsequenti autem aliorum quoque sanctorum patrum, sicut nobis deliberatum est, sacratissimos proferre codices: quatenus per eorum beatam lectionem contra eos falsas accusationes adversariorum regulariter ac synodaliter arguamus, videlicet pro stabilitate piæ & salutiferæ prædicationis eorum.

ἀνόητων πάλιν. εἰ δὲ ἀδύνατον, ἀνατρέχειν δεῖ ἐπὶ τὸ ἐξεῖναι αὐτοὺς ἢ μὴ τοιοῦτόν τινα τῶν πατρῶν εἶναι ὑπάρχειν, εἰ δὲ ψευδὴς αὐτοῖς ὁ περὶ τούτου λόγος δόξει, ὡς ἄρα λανθάνει ἑαυτοὺς ἀναιροῦντας, ἀκυροῦντα δὲ μᾶλλον τὰ παρ' αὐτῶν εἶναι καλούμενα δόγματα τῶν πατέρων. εἰ δὲ ἀκυροῦσι, πῶς φασὶ, ταῦτα τῶν θείων τὰ δόγματα παραδιδόασιν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται τοῦ λόγου γεγόνασι; δῆλον οὖν ὅτι καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν αὐτοῖς παρ' αὐτῶν ἀποτιμήσεων, ὡς ὁ λόγος ἀπέδειξεν, ὅτι οὐδὲν τῶν πατρῶν ὑπέμειναν, οὐδὲ ταῦτα τὰς καθολικὰς ἐκκλησίας ὑπάρχειν τὰ δόγματα κατὰ τὴν αὐτῶν ἀναίσχυντον· διὸ οὐδὲ ἕνα πατρὸς μαρτυρίαν ὅλως ἐποίήσαντο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐκθέσει, ὥσπερ οὐδὲ ἐν τοῖς ὑπὲρ αὐτῆς παρ' αὐτῶν πεπραγμένοις. οὐδὲ γὰρ ἔσχον τὸ σύμπλουν, ὡς πάντων αὐτὴν καθαιρούντων τῶν ἁγίων πατέρων, ὡς ἀλλοτρίαν τῆς παρ' αὐτοῖς ὑπάρχῃ ἀρθοδόξου κηρύγματος. ἀλλὰ μόνῳ τῷ ἀμφιρρεπῶς αὐτὴν ἀναμιμνῄσκοντι Νεστορίῳ, ὡς δηλονότι ἐκφυγεῖν τὴν τῶν αἱρέσεως ἐκείνου συμφωνίας· γνησίως τοῦτον, ὡς ἅπαντες αὐτοῖς ὑπάρχει καὶ ὁδηγὸν καὶ διδάσκαλον τῆς ἰδίας αὐτῶν ὁμολογίας. ἡ δηλ. τοῦτο λεγόν, ὡς φασιν, ἓν θέλημα τῆς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ὁμολογοῦσιν, ἐπειδὴ ἡ ὁ μακάριος Νεστόριος, παντελείαν, ἤγουν ἓν θέλημα τῆς πολιτείας αὐτοῦ δύο φησὶν ἐκεῖνον ἐδίδαξεν. ἐμφέρονται δηλονότι τοῖς ἐν συζύγῳ ἡ διαιρέσῃ πτοηθεῖσιν αἱρετικοῖς ἐν πᾶσιν διεγνώμεν, Κύρῳ ἡ Σέργιῳ, Πύρρῳ καὶ Παύλῳ ἀκριδέστερον αὐτοὺς ἐκείνων ὄντας καταλαμβάνοντες, ὅτι τῷ καὶ τοῦ μακαρίου Λέοντος ῥῆσιν παραμελοῦσιν. τὸ γὰρ ἑκατέρᾳ γὰρ ἐκατέρα μορφῇ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ἔοικε τοῦτο ἴδιον ἔχειν· ἐν τῇ δηλονότι δόξει ἂν καίρῳ τῇ παρ' αὐτοῦ χρεοκόπῃ φωνῇ τὸν ἐν ἁγίοις Φλαβιανὸν, οὗτος ἦς ἡ ἁγία ἐν Χαλκηδόνι σύνοδος ἔσπευδεν ἀναιρεῖν κεῖσθαι τῆς Εὐτυχοῦς κακοτομίας, ἐπὶ δὲ τῇ τῶ μακάριον Πάπρου ὁμολογίᾳ συμβάντωσιν, ἡ παντὶ πῃ τῶν ἐν ὑπάρχουσιν κατὰ καταδιόρθωσιν, ὑπόνοιαν φοβούμενοι φῶς τινὰ ἐφθὴν δογμάτων βεβαίωσιν. τοῦ ἕνωσιν οὖν ἐφεῖν τῇ θεοπαιδάλου ῥῆσιν ἐξ αὐτοῖς ἀπὸν μόνῃ τῇ κυρίου καθαιρεμένῃ ἔσπευ ὑπάρχειν, μόνῃ ἓν ἁγίοις βιλαδιδύμοις φῶς θεῖον πατέρας, μόνῃ μόνῳ ἓν αὐτοῖς ἀνθρωπότητος αἱρετικοῖς· οἷς γὰρ ὁμολογοῦσιν δύο Χριστοῦ τῆ θεοῦ τοῖς ἐνεργείας ὑπάρχει συμμόνουσι καθ' ἕνωσιν ἀσύγχυτον τῇ ἀδιαίρετον, οἱ μὲν θεοπαδῶς τῶν φωτὸς σωτηρόντων, οἱ δὲ δυσεβῶς καταγόντων, ἔστιν οὐδὲ αὐτοὶ μὴν ἐγένοντο οἱ ἔκαρχοι τῆς αἱρετικίας. ἐπειδὴ δὲ δηλ. θεῖον τὸν τὸ μακαρίου ἐν Χαλκηδόνι σεσηκάφαμεν σώσθαι ἓν τὸ ἐν ἁγίοις Λέοντα ἀβιαιοδιόρθως, δηλ. τὸν, εἰς ἄρτιον, ἀβιαιοῦντας αὐτοῖς ἐκ σεσηπείας ἀναίδειαν. ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν ἴσον δηλ. θεῖ αὐτῶν χαλκοῦν σφυσοκόλλητα σεσηρέναι τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἁγίοις πατράσιν, ἔστιν αὐτοὶ βιαιοδῶς φρονεῖν ἀναφαινόμενοι τοῖς τοὺς ἁγίους πατέρας φρονῶν· δίκη τῶν μὴ πατρόθεν σφῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς ἴσον ἓν ἐν τοῖς ὑπὲρ θεῖ ἁγίων τόπῳ σωτῆρι ἐκπεσεῖν σωτῆρ δυσεβῶν, πεφωτισθῶσι. καθ' ἑτέρας δὲ, τοῖς θεῖ ἄλλων ἁγίων πατρῶν, ὡς σεσημάνθη, πατέρας σεσημασθῶσι βίβλους, ἵνα ἡ δηλ. τῆς αὐτῶν μακαρίας ἀναγνώσεως, τοῖς κατ' αὐτῶν ψευδηγορίας θεῖ ἐναντίον κατηγορίας ἅμα ἡ συνόδικῶς ἐπιλήξωμεν, σφῶν σύμπαν τῶ βιαιοδῶς αὐτῶν καὶ σωτῆρι ὑπόμνημα.

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO XII Sacr. V.

ΠΡΑΞΙΣ Ε'.

Ἐπ ὀνόματι κυρίου Θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, βασιλεύοντος κυρίου Κωνσταντίνου τοῦ διοσεβεστάτου Αὐγούστου ἔτους ἐνάτου, τῆς προτερείας καλανδῶν Νοεμβρίων, ἰνδικτιῶνος ὀγδόης.

Παρεστῶτος λέγων ἡμῶν ὁ θεῖος ἀπόστολος· ἐὰν ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. καὶ ὁ κύριος· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. ὑπαρχόντων ἄθλων ἡμῖν ἱερῶν προκειμένων ὑπὲρ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, καὶ σωτηρίας μενόντος ἐν ὑμῖν ἐλπιζομένης παρ' αὐτοῦ τοῦ μεγαλοδώρου θεοῦ, μὴ παρέλθοιεν αἱ χεῖρες ἡμῶν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, προσβολῇ τῆς εἰκαιοῦ ἀνελύσεως ῥαθυμίας· ἀλλὰ δυναμωθῶμεν τῇ χάριτι τοῦ κυρίου, καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, καταρτίζοντος ἐπὶ πλεῖον ἡμῶν αὐτοὺς εἶναι τέλειον, καὶ ὅλη τὰ ὑγιαλὰ ποιῆσαι ἴχνη τῶν ὑπογραμμῶν αὐτοῦ δι' ἡμῶν ἀναζητοῦντας· μάλιστα δοκοῦσι ἔχοντες ἀφειλόμενον ἡμῖν νῦν πρὸς ἁγίων μαρτύρων· ἅγιον ἀναθέμα ποιῆσαι, καὶ πλὴν διαβάλλειν τῆς ἀναιδοῦς πρεσβείας, δι' ἐπιστολῶν προέχοντα τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ἀφορῶντες εἰς αὐτὸν τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς δηλ τῆς προκειμένης ἡμῖν δι' αὐτὸν ὑπεμεινας, τὸ σταυρὸν τῆς αἰσχ κατὰ φύσιν ἀλυπίας χαρίσηται, λαλοῦν τε ἡμῖν καὶ φθεγγόμενον τὰ μεγαλεῖα τῆς πίστεως ἐξ τῆς διδασκαλίας τῶν ἁγίων πατέρων, οὓς ἐγκεῖσθαι οἱ δι' ἀναιδίας ἐπιχειροῦσιν· ἐπάνοδα διδάσκειν αὐτοῖς, ἅπερ αὐτοὶ ἐξ τῆς ἀπειρίας ἐδίδαξαν. οὗ χάριν τοὺς ἱεροὺς αὐτῶν βίβλους ἀναχθῆναι προστάττομεν, μᾶλλον δὲ τὰς ἀναλογίους ἡμῖν ἐξ αὐτῶν θείους φὼς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ μαρτυρίας· ὕδωρ γὰρ καὶ σφάγιον, ὡς ἔφη, συνεπιμαρτύρησε αὐτοῖς κατὰ τὸν αὐτὸν βίον τοὺς ἡμῶν ἐπιχειρημάτων σφάξαι, ὡς ἔλεγεν ἐξ αἱρετῶν, καὶ ἐκδίκησιν ἐξ αἱρεμῶν ἁγίων πατέρων.

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς ἁγ Ρωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Εἰ δοκεῖ τῇ μακαριότητι ὑμῶν, σὺν τῇ ὑμετέρᾳ ἁγ πατρικῶν χρόνων, ἐν τῇ προκειμένῃ τῆς ἁγίας σύνόδου τὸ μέρος ἐκεῖνο προενεχθέντας ὑμῖν ἀναγνωσθῆναι, ἐν ᾧ συνοδικῶς ἐκείνη πάντα τὰ ἁγ ἁγίων πατέρων ῥήματα ἢ καὶ δόγματα πάντα Χριστιανοῖ ἔλεγεν καὶ ὁμολογεῖν, καὶ τοῖς ἀντιλέγουσι τούτοις ἢ ἀκριτομύθοις ἢ τῇ παρ' αὐτοῦ δοκούσῃ παραχθέντων, καταρίτως ὑπέρχει· εἰς ἐν οἷσθε οἱ δι' ἀναιδίας ἀκριβέστερον μαθόντα καθ' ἑαυτὸν ἐκδίκως τοῖς συνοδικοῖς ἐπάγοντες ὅρους ὑπὸ τῷ ζήφῳ τῆς παρελθούσης, ἵνα τὰ ἀλλήλων ἐπιγνῶσιν, ἔξω τὰ ἰδίως ἐκκρεμῆ.

Λεόντιος ὁ ἀγαβέστατος ἐπίσκοπος [a] Νεαπόλεως, εἶπεν·

Εἰ δοκεῖ τῇ μακαριότητι ὑμῶν, σὺν τῇ ὑμετέρᾳ ἁγ πατρικῶν χρόνων, ἐν τῇ προκειμένῃ τῆς ἁγίας σύνόδου τὸ μέρος ἐκεῖνο προενεχθέντας ὑμῖν ἀναγνωσθῆναι, ἐν ᾧ συνοδικῶς ἐκείνη πάντα τὰ ἁγ ἁγίων πατέρων ῥήματα ἢ καὶ δόγματα πάντα Χριστιανοῖ ἔλεγεν καὶ ὁμολογεῖν, καὶ τοῖς ἀντιλέγουσι τούτοις ἢ ἀκριτομύθοις ἢ τῇ παρ' αὐτοῦ δοκούσῃ παραχθέντων, καταρίτως ὑπέρχει· εἰς ἐν οἷσθε οἱ δι' ἀναιδίας ἀκριβέστερον μαθόντα καθ' ἑαυτὸν ἐκδίκως τοῖς συνοδικοῖς ἐπάγοντες ὅρους ὑπὸ τῷ ζήφῳ τῆς παρελθούσης, ἵνα τὰ ἀλλήλων ἐπιγνῶσιν, ἔξω τὰ ἰδίως ἐκκρεμῆ.

Καὶ πλὴν ἅπαντα Λεοντίου τοῦ ἁγιωτάτου ἡμῶν ἀδελφοῦ, προκείσθω τῆς ἁγίας πρώτης συνόδου τὰ προενεχθέντα, ἐν ἀναγνωσθέντα καθήκοντος ἡμῖν ἐκεῖνο τὸ μέρος, ὕστερ ἀλόγως ὑπο-

SECRETARIUS V.

In nomine Domini Dei Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, imperii domini Conſtantini piiſſimi Auguſti anno nono, ſub die pridie Calendas Novembris, indictione octava.

PRæſidente ſancto ac beatiſſimo, &c. *ut ſupra Secretario primo.*

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Proteſtatur nobis beatus apoſtolus, dicens: *Si quis certat, non coronatur, niſi legitime certaverit:* & iterum Dominus ait: *Qui autem perſeveraverit uſque in finem, hic ſalvus erit.* Videlicet certaminibus ſacris propoſitis nobis pro defenſione catholicæ eccleſiæ, magnaque ſalute ex hoc ſperata ab omnium bonorum datore Deo, non deficiant manus noſtræ, dilectiſſimi fratres, per occaſionem cujuſlibet deſidiæ diſſolutæ: ſed fortes efficiamur per gratiam Domini, atque virtutem potentiæ ejus: quoniam perfecit pedes noſtros tamquam cervorum, & ſuper excelſa firmius ſtatuit intellectus ſummæ ejus humanitatis propter noſtram ſalutem: maxime tantam habentes impoſitam ſanctorum teſtium nubem. *Deponentes igitur omne pondus* & circumſtantem adverſariorum novitatem, *per patientiam curramus, aſpicientes in auctorem fidei & conſummatorem Jeſum*, qui in propoſito nobis propter eum negotio, ſpiritum ſuæ veritatis condonet, loquentem in nobis, atque perhibentem magnalia fidei per doctrinam ſanctorum patrum: quos adverſarii calumniari ſunt in ſcripto, dicentes illa eos prædicare, quæ ipſi per novitatem prædicaverunt. Pro qua re ſacros codices eorum deduci præcipimus, immo magis veneranda teſtimonia, quæ a nobis de ipſis codicibus pro teſtimonio Chriſti Dei electa ſunt: quod utique, ſicut noſtis, auxiliante Deo in anteriore cognitione peragendum promiſimus, ad redarguendum hæreticos, in defenſione prædictorum ſanctorum ac probabilium patrum.

2. Tim. 2.

Matth. 10. & 24.

Pſalm. 17.

Hebr. 12.

Leontius reverentiſſimus epiſcopus Neapolitanæ eccleſiæ dixit:

Si placet beatitudini veſtræ, ante exhibitionem paternorum teſtimoniorum, de actibus ſancti quinti concilii illa pars nobiſmet relegatur, ubi ſynodaliter promulgavit, omnes ſanctorum patrum ſermones & dogmata ab omnibus ſuſcipi Chriſtianis & confiteri: & contradicentes his aut negantes quæ ab eis prædicata ſunt, condemnationi ſubmiſit: quatenus ex hoc adverſarii veraciter cognoſcant contra ſemetipſos ſynodales ſuperinducentes definitiones: ſi quis abnegaverit paternarum traditionum ſtatuta: quam abnegationem irrationabiliter amplexi ſunt propter ſuam temerariam novitatem.

Videtur ea calculum reſtè ſubduxiſſe, qui colligunt ex Joanne Diac. in Chron. epiſc. Neapolitanorum Leontium non ibi ſediſſe ante annum 654. Vide Ughell. t. 7. in Italia ſacra.

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Secundum ea quæ poſcuntur a Leontio dilectiſſimo fratre noſtro, geſta venerandi quinti concilii nobiſmet producantur, & pars ejus, de qua ſuperius rationabili-

ACTIO 11 SUB SECR. V.

ANNO CHRISTI 649.

ter memorare dignoscitur sanctorum catholicæ ecclesiæ patrum, ad plenam reprehensionem eorum qui pias doctrinas refutare nituntur, lectioni pandatur.

μνημόνιον αὐτὴ ἔδοξε τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἁγίων πατρῶν εἰς πλήρη ἀνατροπὴν τῶν ἀρνουμένων τὰς ὀρθοδόξους αὐτῶν παραδόσεις.

Theophylactus primicerius notariorum apostolicæ sedis, dixit:

Θεοφύλακτος πριμικήριος τῶν νοταρίων τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, εἶπεν.

Codicem, quem jussistis, venerandi quinti concilii afferens de venerabili scrinio, præ manibus habeo: quid præcipitis?

Τὸν καλούμενον βίβλον τῆς παρακομισθείσης τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου παρ' ἐμοῦ ἔχω ἐκ τοῦ σκρινίου. τί προστάσσετε;

Martinus sanctissimus ac beatissimus episcopus sanctæ Dei ecclesiæ catholicæ atque apostolicæ urbis Romæ, dixit:

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τῆδε Ρωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

B

Suscipiatur, & competenter prædictus locus relegatur, id est, sanctorum patrum definitio, per quam promulgant cunctos orthodoxos omnia suscipere & confiteri, quæ ab ipsis pie prædicata sunt.

Ἀναδέχεται καὶ ἀκολούθως μετὰ τῆς φυσικούσης ἡμῖν ὁ βλαζενιάριος τόπος, ἤγουν ὁ περὶ τῆδε ἁγίων πατρῶν ὅρος, δι' οὗ βούλεται πάντας τοὺς ὀρθοδόξους πάντα δέχεσθαι καὶ ὁμολογεῖν τὰ παρ' αὐτῶν εὐσεβῶς κηρυχθέντα.

Et accipiens Anastasius notarius regionarius apostolicæ sedis, relegit continentem ita:

Καὶ λαβὼν Ἀναστάσιος νοτάριος ῥιγιωνάριος τῆς ἀποστολικοῦ θρόνου ἀνέγνω· ἐκ τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου.

Textus quinte Synodi.

His ita se habentibus, manifestum facimus, quoniam omnia quæ a prædictis sanctis quatuor synodis, sicut dictum est, de orthodoxa fide promulgata sunt, & de ecclesiastica stabilitate terminata, & servavimus & servamus. Licet enim diversis temporibus contra emersos hæreticos denominata quatuor concilia facta sunt, unam eamdemque confessionem rectæ fidei conservaverunt & prædicaverunt. Et propterea omnia quæ consonant his, quæ ab antefatis quatuor synodis pro recta fide definita sunt suscipimus: Omnia autem quæ non consonant his, quæ definita sunt ab eisdem sanctis quatuor conciliis, aut uno de eis, & in defensionem hæreticorum vel impietatis ipsorum conscripta sunt, ut extranea judicantes pietatis dogmatibus, condemnamus & anathematizamus. Super his autem in omnibus sequimur sanctos patres doctoresque ecclesiæ Athanasium, Hilarium, Basilium, Gregorium theologum, & Gregorium Nyssamensem, Ambrosium, Augustinum, Theophilum, Joannem Constantinopolitanum, Cyrillum, Leonem, Proclum: & suscipimus omnia quæ ab eis pro recta fide & in condemnationem hæreticorum exposita sunt. Suscipimus autem & alios sanctos & orthodoxos patres, qui in sancta Dei ecclesia rectam fidem irreprehensibiliter usque in finem prædicaverunt. Hac itaque recta confessione in sancta Dei catholica & apostolica ecclesia conservata ac prædicata, si quis se de ejus communione separaverit, contraria sapiens, alienum seipsum rectæ fidei ostendens, & hæreticis connumerans, merito a sancta Dei ecclesia condemnetur & anathematizetur.

C

D

Τούτων οὕτως ἐχόντων, δῆλον ποιοῦμεν ὅτι πάντα τὰ ὑπὸ τῶν προειρημένων ἁγίων πατέρων συνόδων, καθὼς ἔφημεν, περὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως ἐκτεθέντα καὶ περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως κεκηρυγμένα, καὶ ἐφυλάξαμεν καὶ φυλάττομεν. καὶ γάρ, εἰ καὶ ἐν διαφόροις καιροῖς κατὰ τῶν ἐπιφανέντων αἱρετικῶν αἱ προειρημέναι ἁγίαι τέσσαρες συνόδοι γεγόνασιν, ἓνωσιν μέντοι καὶ τὴν αὐτὴν ὁμολογίαν τῆς ὀρθῆς πίστεως ἐφύλαξαν καὶ ἐκήρυξαν. καὶ διὰ τοῦτο πάντα μὲν τὰ συμφωνοῦντα τοῖς παρὰ τῶν μακαριωτάτων τεσσάρων συνόδων περὶ ὀρθῆς πίστεως ὁρισθεῖσι, δεχόμεθα· πάντα δὲ τὰ μὴ συμφωνοῦντα τοῖς ὁρισθεῖσι παρὰ τῶν αὐτῶν ἁγίων τεσσάρων συνόδων, ἢ μιᾶς αὐτῶν, ἢ εἰς ἀσέβειαν τῶν αἱρετικῶν ἢ τῆς αὐτῶν ἀσεβοῦς χαρίσεως, ἀλλότρια τῆς θεοσεβοῦς κρίσεως καταδικάζομεν ἢ ἀναθεματίζομεν. περὶ πάντων δὲ τούτων ἐν πᾶσιν ἢ τοῖς ἁγίοις πατράσι ἢ διδασκάλοις τῆς ἐκκλησίας, Ἀθανασίῳ, Ἱλαρίῳ, Βασιλείῳ, Γρηγορίῳ τῷ θεολόγῳ, ἢ Γρηγορίῳ τῷ Νύσσης, Ἀμβροσίῳ, Αὐγουστίνῳ, Θεοφίλῳ, Ἰωάννῃ τῷ Κωνσταντινουπόλεως, Κυρίλλῳ, Λέοντι, Πρόκλῳ. Καὶ δεχόμεθα πάντα τὰ παρ' αὐτοῖς τεθέντα τῆς ὀρθῆς πίστεως ἢ εἰς καταδίκην τῶν αἱρετικῶν ἐκθέντα. δεχόμεθα δὲ ἢ καὶ ἄλλους ἁγίους ὀρθοδόξους πατέρας τοὺς ἐν τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ τὴν ὀρθὴν πίστιν ἀμέμπτως μέχρι τέλους κηρύξαντας. ταύτης οὖν τῆς ὀρθῆς ὁμολογίας ἐν τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ καθολικῇ ἢ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ φυλαττομένης τε ἢ κηρυττομένης, εἴ τις ἑαυτὸν τῆς ἐν αὐτῇ πίστεως χωρίζει, τὰναντία ἑαυτῷ φρονεῖ, ὁ τοιοῦτος ἑαυτὸν ἀλλοτριοῖ τῆς ὀρθῆς πίστεως ἢ τῶν αἱρετικῶν συναριθμεῖται, δικαίως ὑπὸ τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας καταψηφίσεται καὶ ἀναθεματίσεται.

Martinus sanctissimus ac beatissimus episcopus sanctæ Dei ecclesiæ catholicæ atque apostolicæ urbis Romæ, dixit:

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τῆδε Ρωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

E

Manifestatur nobis ex his quæ relecta sunt sive definita a sancto quinto Concilio, condemnatum esse & alienum sanctæ Dei ecclesiæ unumquemque, qui non susceperit verbo & mente omnes sanctas synodos & venerabiles patres, cunctaque quæ ab eis pro orthodoxa fide exposita sunt in destructionem omnium hæresum. Jam ad nostram cognitionem splendidissima verba eorum, omnique suscipienti salutifera, deducantur.

Δηλοῦται ἡμῖν ἐκ τῶν ἀναγνωσθέντων, ὅτι τῆδε ἐκτεθέντων ἢ ὁρισθέντων ἐκ τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου καταψηφισμένος ὑπάρχει ἢ τῆς ἐκκλησίας ἀλλότριος, πᾶς τις μὴ δεχόμενος λόγῳ ἢ διανοίᾳ πάσας ἁγίους συνόδους, ἢ πάντας τοὺς ἁγίους πατέρας, ἢ πάντα τὰ παρ' αὐτοῖς τῆδε τῆς ὀρθῆς πίστεως ἀνατεθέντα εἰς ἀναίρεσιν πάσης αἱρέσεως. ἀγλαώτατα λοιπὸν εἰς ἔννοιαν ἡμῖν ἔρχεται, καὶ οἱ θεολαμπεῖς τῆδε ἁγίων πατρῶν λόγοι καὶ πανὶ τῷ δεχομένῳ πάσης αἱρέσεως.

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO XII SECR. V.

Θεοφύλακτος πριμικήριος τῆς νοταρείων τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, εἶπεν·

Κατὰ τὸν κέλευσιν τῆς ἁγιωτάτης ὑμῶν, διὰ ἐκλεχθέντας ὑμῖν τῶν ἁγίων πατρῶν λόγους, ἅπερ ἐν χερσὶν κομίσας ὑπηρετοῦμαι σοὶ τὸ πρεσβύτερον.

Theophylactus primicerius notariorum apoſtolicæ ſedis, dixit:

Secundum juſſionem beatitudinis veſtræ, deflorata nobis ſanctorum patrum teſtimonia deferens, præ manibus gero: quid præcipitis?

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τῆς Ῥωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Ἀναδέχονται ἡ ἐπιγραφθεῖσαι μετὰ τῆς θεοσεπείας ἐκκλησίας, τῶν ἁγίων πατέρων αἱ λέξεις. B

Suſcepta patrum venerabilium teſtimonia lectioni pandantur.

Καὶ λαβὼν Ἐξουπέριος νοτάριος βηγιονάριος τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, ἀνέγνω·

Et accipiens Exuperius notarius regionarius apoſtolicæ ſedis, relegit in his.

Τοῦ ἁγίου Ἀμβροσίου ἐπισκόπου Μεδιολάνων, ἐκ τῆς πρὸς Γρατιανὸν τὸν βασιλέα, α'. λόγου.

Beati Ambroſii epiſcopi Mediolanenſis de ſermone primo, ad Gratianum imperatorem directo: Ambroſius.

Ὁ Μακάριος Παῦλός φησιν ὅτι ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν. εἰ οὖν τῷ πατρὶ πιστὸν, ὅτι τὸ ἴδιον ἑαυτὸν οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν. ἐὰν οὖν ὁ πατὴρ παραδῷ, καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν παρέδωκε, μία θεότητος ἀμφοτέρων οὐσία· καὶ ἐν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἰδίῳ καὶ ἐν ἡμῖν ὑπάρχει τὸ θέλημα.

Chriſtus dilexit nos, & tradidit ſemetipſum pro nobis. [a] *Si ergo traditus eſt a Patre, & ipſe ſe tradidit, apparet unam eſſe Patris & Filii voluntatem.* Ephes. 5.

[a] In Grato additur: Et de Patre utrumque: & propterea filius non pepercit, &c.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου, β'.

Lib. 2. c. 6.

Οὗτος τέλειος ὑπάρχων ἐν τῇ μορφῇ τῇ Θεοῦ κατὰ φύσιν, ἴσος ἐν τῇ προσλήψει τῆς σαρκὸς ἡμῶν καὶ τοῦ ἀνθρώπου πάθει γενόμενος· ἐπεὶ πῶς ἦν ἴσος ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος καὶ θεὸς φύσει ὑπάρχει ἀδύνατος; ἢ πῶς ἄνθρ ἄνθρ ἴσος, ὁ αὐτὸς τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου πατὴρ ἄνθρ πατὴρ; πῶς γὰρ ὁ αὐτὸς ὑπάρχει ἐκ διαφόρου οὐσίας ἴσος; μὴ γὰρ οὗτος ὁ ἴσος ὑπάρχει, ὅσπερ ὁ μείζων ὑπάρχει. ἔνθα γὰρ διάφορος οὐσία ἴσον, ἀδύνατον μίαν ὑπάρχειν ἐνέργειαν. δίκαιον γὰρ μανθάνειν· ἴσους ἀνίσους λέγοντας τὸν Χριστὸν κατὰ τὴν μίαν θεότητα.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ β. λόγου.

Ejuſdem de ſermone ſecundo ad eum miſſo: C

Æqualis ergo in Dei forma, minor autem idem in aſſumptione carnis, & hominis paſſione. Quali igitur modo ad eum poteſt minor eſſe, & æqualis natura? Quomodo autem ſi minor eſt, eadem ſimiliter facit? & quomodo eadem operatio diverſa ſubſtantia eſt? Numquid ita poteſt minor, ſicus & major, operari? aut poteſt una operatio eſſe, ubi diverſa eſſentia?

Διατί δέ φησι, εἰ δυνατὸν παρελθεῖν τὸ πάθημα, αὐτὸν μακθέτω· βλάπτομαι γὰρ αὐτῷ ἐπιξενούσθαι τὸν κύριον ἔτι γενόμενον. εἰ γὰρ καὶ εἰς ἕνωσιν ἀκούσιος προσέχθη, ἀλλ' οὖν τῷ Θεοῦ ἄμεμπτον εἶναι λέγει αὐτῷ ἐπιξενούσθαι βλάπτομαι. οὐδέπω γὰρ οἱ μέλλοντες αὐτὸν, ἀλλὰ ἡ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐν ἕνότητι καταπεμφθέντες· ἀλλ' οὔπω ἦσαν ἀφιερωμένοι τῷ χαρισμένοι οὐ διδάσκω. λέγει γάρ· τὸ πνεῦμα ἔπνευ βλέπει πνεῖ· ἔπνευ βλέπει, οὐχ ὅπου καλεῖται. ἐὰν οὖν τὸ πνεῦμα ἔπνευ βλέπει πνεῖ, ὁ ἰὸς ὁ βλέπ οὐ πνεῖ; ἢ μὴν αὐτὸς ἦλθε, ὁ λέγων ὅτι τὸ πνεῦμα ἔπνευ βλέπει πνεῖ. μὴ γάρ, ὑπερέβαινε ἑαυτὸ τὸ πνεῦμα, ἕνθα οὐκ ἦν πνεύματος φύσις· ὡς οὐκοῦν μὴ ἐξῆσαι λέγει πνεῖν ἔπερ αὐτῷ παρεῖναι οὐ ἔξεστι. καὶ τίς ἂν ἕνθα φύσει ἦν τοῦ ἐχόντος; ἀπολ καὶ ὁ Παῦλος ἐμοῦ λέγει· πάντα γὰρ ἐνεργεῖ τὸ ἓν, ἢ τὸ αὐτὸ πνεῦμα διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βούλεται. καθὼς βούλεται ἔπνευ, ἀλλ' οὐ καθὼς ἀπαλλάξεται, ἐξῆ τοῦ αὐτοῦ βλέπει. ἢ ἐξαιρεῖ, φησὶν, οὐ τὰ ὑπέρα ἀ ὑποδείκνυμι. ἀλλ' ἔπερ θεὸς ἐνεργεῖ φανερῶς, ἕνεκα χαρίσματα ἰαμάτων ἢ ἐνεργήματα δυνάμεων. πῶς οὖν τὸ πνεῦμα καθὼς βούλεται διαιρῶν, ὁ δὲ ἰὸς τῷ Θεοῦ ἐν ἐκ βλέπει ἐν ἐκβαλεῖ;

Quam voluntatem habet Pater, eandem habet & Filius. Pater quos vult vivificat, & Filius quos vult vivificat, ſicut ſcriptum eſt. Una ergo voluntas eſt, ubi una operatio. In Deo enim voluntatis ſeries, operationis effectus eſt.

Item ejuſdem de eodem ſermone:

Cur, inquis, dixeris, Si poſſibile eſt: interim voluntatis liberæ Dominum fuiſſe doceamus. In tantum exceſſiſtis impietatis, ut negetis quod Filius Dei libera voluntatis ſit. Et certe ſolatis etiam ſancto Spiritui derogare, & negare non poteſtis. Scriptum eſt enim: Spiritus Dubi vult, aſpirat. *Ubi vult, inquit, non ubi jubetur. Ergo ſi Spiritus ubi vult, aſpirat, Filius quod vult, non agit? Et certe idem Dei Filius in evangelio ſuo dicit, ubi velit ſpirandi ſuppetere Spiritui facultatem. Numquid ergo ſuperiorem fatetur, quia illi licet, quod ſibi non licet? Apoſtolus quoque dicit:* Quia omnia operatur unus atque idem Spiritus, dividens ſingulis prout vult. *Inquit autem, Prout vult, hoc eſt, pro libera voluntatis arbitrio, non pro neceſſitatis obſequio, Et dividit ſpiritus non mediocria, ſed qua Deus conſuevit operari, gratiam curationum, & operationem virtutum. Ergo dividit Spiritus prout vult: Filius autem Dei non liberat quem vult?* Joan. 5. Joan. 16. 1. Cor. 12.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Ejuſdem de eodem ſermone: E

Τί γάρ ἐστιν ὁ θέλει ὁ πατὴρ, ἢ ὁ ὑὸς οὐ θέλει; ἢ τὸ ἔρεσκεν ὁ μὲν υἱὸς θέλει, ὁ δὲ πατὴρ οὐ θέλει; εἰ γὰρ ὁ πατὴρ οὐκ θέλει ζωοποιῆ, οὐκ ἂν τις ἢ ποιος ἐζωοποίησεν ὁ υἱὸς, οὐ ὁ πατὴρ οὐ θέλει ζωοποιῆσαι. ἐπεὶ πᾶν θέλει πᾶσιν ἔστι, ἐν οὐ ὁ πατὴρ θέλει, τίνος ὁ υἱὸς ζωοποιεῖ· μία γὰρ πατρὸς ἢ υἱοῦ καθέστηκε ἡ ἐνέργεια.

Quid eſt tamen quod Pater velis, & Filius nolit? Pater quos vult vivificat, & Filius quos vult vivificat, ſicut ſcriptum eſt. Dic nunc quos vivificaverit Filius, & Pater vivificare noluit. Cum autem Filius quos velis vivificet, & operatio una eſt. Ibidem. Joan. 5.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Εἰ γὰρ αὐτὸς ἀποφαίνεται λέγων, ἐν πάντα ὅσα ἴσχει ὁ πατὴρ φησὶ ἔστι. διὰ τοῦτ πάντων ὑπάρχει τὸ θέλημα, οὐχὶ ἄλλο ἢ ἀναπόβλητον, ὃν ἐξῆ τῷ πάντα φύσει καὶ μηδὲν αὐτὸν ὑφεστηκέναι ὃν ἴσχει ὁ πατὴρ, ἢ τὸ θέλημα τῷ πατρὸς κατὰ φύσιν ἴσχει ὁ υἱός. ἐπειδὴ ἴσης ἐστὶ αὐτὸ καὶ μία ἐνέργεια, ἐν ὑπάρχει κατὰ φύσιν τὸ θέλημα. ὧ γὰρ θεοῦ γὰρ ἡ τῷ θελήματος πάντως, ἰσορροπίας ὑπάρχει συμπλήρωσις.

ACTIO VIII SACR. V.

ANNO CHRISTI 649.

Ejuſdem de ſermone tertio ad eumdem Gratianum :

Ergo ſi unius voluntatis & operationis eſt cum Patre & Filio Spiritus ſanctus, unius eſt eſſentiæ, quoniam per ſua opera creator oſtenditur.

Ejuſdem de eodem ſermone :

Dum quando per eamdem operationem & deitatem unitas veriſſima, [a] *hoc quod majus, identitas ſicut a Græcis oſtenditur, dicit. Hoc enim ipſum ſignificat, quoniam habet hoc ipſum Pater & Filius & Spiritus ſanctus.*

[a] Lege, aut quod majus,

Ejuſdem de eodem ſermone :

Ergo una voluntas eſt, ubi una operatio. In Deo enim voluntatis ſeries, operationis effectus eſt.

Auguſtinus.

Sancti Auguſtini epiſcopi Hipponeregienſis, ex interpretatione evangelii ſecundum Joannem in homilia vicesima ſecunda :

Faciamus, inquit, voluntatem Patris, voluntatem Chriſti, voluntatem Spiritus ſancti : quia Trinitas hujus una voluntas, una poteſtas, una majeſtas eſt.

Baſilius.

Sancti Baſilii epiſcopi Cæſareenſis provinciæ Cappadociæ, de [a] ſyllogiſmo contra Eunomium facto ait :

[a] Græce, ex ſermone ſyllogiſtico.

Quorum una atque eadem operatio, horum & una eſſentia.

Ejuſdem de primo ſermone contra Eunomium :

Quomodo differentia ſubſtantiæ, ubi identitas operationis cognoſcitur? Immutatis namque ſubſtantiis, immutatas oportet eſſe & operationes.

Ejuſdem de eodem ſermone :

Quomodo non ejuſdem ſubſtantiæ Spiritus Patris & Filii, qui ejuſdem operationis eſt?

Ejuſdem de eodem ſermone :

Quomodo diverſitas eſſentiæ in Trinitate, ubi identitas operationis reperitur?

Ejuſdem de ſermone facto ad Amphilochium de ſancto Spiritu :

Quorum autem æqualis eſt virtus, utique æqualis & operatio.

Ejuſdem ex interpretatione primi pſalmi :

Quorum autem una natura eſt, horum eadem ſunt operationes.

Gregorius Nyſſenus.

Sancti Gregorii epiſcopi Nyſſaenſis, ex epiſtola ad Euſtathium facta de ſancta Trinitate :

Sive unam operationem intelligamus Patris & Filii & Spiritus ſancti, in nullo diſcrepantem aut immutantem quidquam, neceſſe eſt identitati operationis hoc, quod unitum eſt, natura cognoſcere.

Ejuſdem ex eadem epiſtola :

Ergo operationis identitas in Patre & Filio & Spiritu ſancto luculentius oſtendit ſimilitudinem naturæ.

Ejuſdem ex eadem epiſtola :

Operantis ergo naturam per contemplationem operationum intelligere poſſumus.

Ejuſdem ex eadem epiſtola :

Communio autem naturæ luculentius demonſtrata eſt per identitatem operationum conſiſtens.

Ex orat. Quod non ſint tres dii : tom. 2. p. 411.

Ejuſdem ex epiſtola ad Ablavium de ſancta Trinitate :

Sed Deus quidem Pater, Deus autem Filius, Deus vero Spiritus ſanctus. Unus autem in eadem prædicatione Deus eſt, propter quod neque naturæ, neque operationis differentia qualibet videtur in deitate.

Ejuſdem de ſermone, ubi exponit, Pater noſter :

Ergo, ſi operatio & virtus una eſt, quomodo poteſt alienatio naturæ intelligi, in quibus nullam ſecundum virtutem & operationem differentiam reperimus?

Cyrillus.

Sancti Cyrilli epiſcopi Alexandrini, ex interpretatione facta in evangelium ſecundum Joannem :

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς τόμου.

Εἰ οὖν μιᾶς ἐστὶ τῆς αὐτῆς θελήσεως ἡ ἐνεργείας τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον θεοῦ, μιᾶς ἄρα ἐστὶ καὶ οὐσίας καθέστηκεν, ἐπειδὴ σφραγὶς ἐπὶ πᾶσιν ἐνεργεῖ ὁ δημιουργὸς γνωρίζουσα πάντας.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς βίβλου.

Ὅπερ γὰρ ἐστὶν ἐνέργεια ἡμολογούμενον, τοῦτο ἐξ ἑνὸς τῆς αὐτῆς ἢ μιᾶς ἐνεργείας ἐν ἐκ τῆς αὐτῆς οὐσίας γνωρίζεται τῆς Τριάδος, ἣ μᾶλλον οἰκεῖόν ἐστι τῆς Τριάδος, ὡς ἴδιόν ἐστιν ἐκείνης γνωρίζεται. Ταυτὸν γάρ ἐστι τὸ αὐτὸ, ἐπειδὴ ταυτὸν ἀλλήλοις ἐκ κατὰ φύσιν ὁ πατὴρ, καὶ ὁ υἱὸς, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον.

. . . . . .

Τοῦ ἁγίου Αὐγουστίνου ἐπισκόπου (a ἐκ μέρους) Ἑρμηνείας, ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου ὁμιλίας κβ'.

a Verba illa videntur extemere inſerta.

Πιστεύομεν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς, τὸ θέλημα τοῦ υἱοῦ, τὸ θέλημα τοῦ ἁγίου πνεύματος. ἐπειδὴ τὸ ἐν τριάδι συγγενὲς φύσει καὶ ὁμοούσιον, ἐν αὐτῆς ὑπάρχει γνωρίζει τὸ θέλημα, μίαν πᾶσι ἐξουσίαν, μίαν πᾶσι δόξαν.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου ἐπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας ἐκ τοῦ κατ' Εὐνομίου συλλογιστικοῦ λόγου.

Ὧν μία καὶ ἡ αὐτὴ ἐνέργεια, τούτων ἡ οὐσία μία.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ κατ' Εὐνομίου, α'. λόγου.

Πῶς ἑτέρας οὐσίας, ἐν ᾗ ταυτὸν ἐνεργείας γνωρίζεται; παραλλαγμένων γὰρ δεῖ εἶναι, παραλλαγμένας εἶναι δεῖ καὶ τὰς ἐνεργείας.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Πῶς ἑτέρας οὐσίας ἐν τῇ ταυτὸν ἐν ᾗ ταυτὸν ἐνεργείας γνωρίζεται;

. . . . . .

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ περὶ τὸν ἅγιον Ἀμφιλόχιον λόγου περὶ τῆς ἁγίου πνεύματος.

Ὧν δὲ ἡ δύναμις ἴση, ἴσου πάντως ἐστὶ καὶ ἡ ἐνέργεια.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ θείου ψαλμοῦ.

Ὧν δὲ ἡ φύσις μία, τούτων ἐνέργεια καὶ αὐτή.

Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, ἐκ τῆς πρὸς Εὐστάθιον ἐπιστολῆς περὶ τῆς ἁγίας τριάδος.

Κἂν μίαν τινὰ νοήσωμεν τὴν ἐνέργειαν πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος ἐν ταυτότητι διαφέρουσαν τι, ἢ συγχωροῦντα, ἀναίσθητα τῇ ταυτότητι τῆς ἐνεργείας τὰ διαφέροντα τῆς φύσεως συνεπιζεύξαι.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς.

Οὕτω δὲ ἡ τῆς ἐνεργείας ταυτότης δείκνυσι πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος, ἀδιάστατα σώζουσα τὰ τῆς φύσεως διαστήματα.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς.

Τοῦ δὲ ἐνεργοῦντος τὴν φύσιν ἔξεστι τὴν διὰ τῆς διὰ ἐνεργείας ταυτότητα, ἐπιγνῶναι δυνάμενον.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς.

Τὸ δὲ κατὰ τὰς φύσεις ἀνενδεὲς ἀπαθὲς, ἐξ ἑνὸς τῆς διὰ ἐνεργείας ταυτότητος συνιστάμενον.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς ΘΕΟΥ Λόγιον ἐπιστολῆς περὶ τῆς ἁγίας τριάδος.

Ἀλλὰ Θεὸς μὲν ὁ πατὴρ, Θεὸς δὲ ὁ υἱὸς, Θεὸς δὲ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ἓν δὲ ἐν τῇ αὐτῇ κυρίᾳ φύσει· ἐξ ἑνὸς μὲν φύσεως μίᾳ ἐνεργείας διαφορᾶς ἐκ ἐν τῇ θεότητι.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ λόγου τοῦ εἰς τὸ· πάντα ἐμοῦ.

Εἰ οὖν ἡ ἐνέργεια ἡ δύναμις μία, πῶς ἂν ἐκφύοντα φύσεως ὑπάρχοιεν, ἐν οἷς οὐδὲ μίαν κατὰ τὴν δύναμιν τὴν τῆς ἐνεργείας διαφορὰν εὑρίσκομεν;

Τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας, ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην ἅγιον εὐαγγέλιον.

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO III SCRR. V.

Ενεργήσει γὰρ ὁμοίως τὰ τῶν αὐτῶν ὁμοίως λαχόντα φύσιν. οἷς δὲ ὁ τῆς οὐσίας ἐστὶν ἀξιωματικὸς λόγος οὐχ ὁ αὐτός.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐρμηνείας.

Ἐστι γάρ, οἶμαι, παντὶ τῷ σαφὲς καὶ ὁμολογούμενον, οἷς ἄκτιστα πᾶσιν ἐστὶ τὰ τῆς θεότητος ἴδια τῇ ποιητικῇ φύσει, καὶ τὰ ἀκτίστῳ προσόντα φυσικῶς ἐκ τοῦ ἥρτηταί ποτε παρ' ἑτέρᾳ θεῖ ἔσεσθαι τινὶ κατὰ τὸν ἴσον τε καὶ ὁπαρξίαν τρόπον.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς πραγματείας.

Εἰ δέ τινος ἐνδέχεταί τι κατ' οὐσίαν θεῖ δικαίως ἰδιωμάτων ἐνυπάρχειν τινὶ θεῖ ἐκ θεῖ αὐτῆς οὐσίας, καὶ οὗτος ἐνυπάρχῃ παρ' ἑτέρῳ αὐτῷ· τί τὸ κωλῦον, εἰπέ μοι, καὶ πάντα λοιπὸν τὰ θεοπρεπῆ καταχωρεῖν ἤδη καὶ ἐκ τῆς μὴ ὑπαρχοίσης κατὰ φύσιν θεότητος; ἅπερ γὰρ ὅλως ἀδιαχωρήτως, πάντα ἴσχει καὶ τὰ λοιπά. καὶ τί τὸ ἐνταῦθα; συγέχυται τὰ πᾶσιν ἡμῖν· ἢ γὰρ οὐχὶ τὰ μὲν ἄνω χωρήσει κάτω, ἀναδύσεται δὲ τοῖς τὰ ἄνω τὰ τῶν τὰ κάτω;

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς πραγματείας.

Καταιτέσθω δὲ πάλιν ὁ φιλομαθὴς, ὅτι λέγων ὁ σωτὴρ ἡμῶν θεῖ ἔργοις ὑποτυπωθῆναι παλαὶ οἷς τὸ εἶναι κατὰ φύσιν Θεὸς ἀναδείκνυσι σαφῶς, οἷς ἐκ τοῦ οὐ θεῖ ἀδιαφόρως ἐπιδεικνύμενος ἐνυπάρχειν τινὶ τὸν τῆς Θεοῦ προσηκόντως ἀϊδιότητα ἢ δύναμιν, εἰ μὴ ἢ αὐτὸ κατὰ φύσιν ὑπάρχῃ Θεός.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ θεῖ ῥητορῶν.

Τὰ τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν ἔχοντα, ἢ τῆς αὐτῆς δυνάμεως φυσικῶς ἀντιποιούμενα, τῆς αὐτῆς εἶναι πάντως ἢ οὐσίας ἀναλήψεται. οὐδὲν γὰρ θεῖ ἔσται ποτὲ τὸ ὑπερβὰς τε καὶ ὑπερεῖσον τοῖς αὐτοῖς ἐπιδεικνύμενον φυσικὰς δυνάμεις τε καὶ ἐνεργείας.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς πραγματείας.

Τὰ γὰρ τῆς αὐτῆς ἐνεργείας ἔντα, ἢ τῆς αὐτῆς οὐσίας ὁμολογήσαντα.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς πραγματείας.

Εἰ τὰ τῆς αὐτῆς ἐπιδεικνύμενα ἐνεργείας ὑπάρχοντα, καὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας ὁμολογήσαντα. ἔστι δὲ τῆς αὐτῆς τοῦ πατρὸς ἐνεργείας ὁ υἱός, πάντα ὅσα ποιεῖ καὶ αὐτὸς ὁμοίως ποιεῖ, ὁμολογουμένων ἔσεσθαι ἢ τῆς αὐτῆς οὐσίας, ἐξ ἧς τὸ ἢ τῆς αὐτῆς εἶναι ἐνεργείας.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς πραγματείας.

Τὰ ἑτερογενῆ τε καὶ ἑτεροειδῆ τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν ἔχειν ἀπὸ τῆς ἄνω συμφωνεῖ· οὐ γὰρ ἂν ὕδατα πῦρ ἴδοι τε καὶ ποιήσει ἐνεργήσαντα· ἀλλ' ἅπερ ἀπηρτισμένον ἔχουσι τῆς οὐσίας ἢ τῆς φύσεως τὸν λόγον, οὕτω ἢ ἐξ ἴσου ἀποδίδοσι τὴν ἐνέργειαν.

. . . . . .

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς πραγματείας.

Φιλεῖ γὰρ αἰεὶ τὰ τὴν ἐνέργειαν ἔχοντα, τῆς αὐτῆς ὑπάρχειν ἢ οὐσίας ἢ τὸ ἑτεροεῖς ἐν ἴσοις πᾶσιν ἀπέφηνεν.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς πραγματείας.

Εἰ γὰρ εἰς τὴν λύπῃ τῆς σαρκὸς ἀτιμίαν ἀποβλέποντες, οὐ πιστεύσατε, φησὶν, εἰς ἐμέ, ἀλλά γε διὰ τὰ ἔργα ἃ μεγαλείους ἀξιόχρεώς τε ἢ ἀξιολογωτάτη Θεὸν τὸ δυνατόν πιθέσθαι ὑμᾶς, ὅπως ἐμὶ Θεὸς ἐκ Θεοῦ προελήλυθώς. ὁ γὰρ ἐν ἔργοις ἴσος ὢν τῷ πατρὶ, πῶς ἂν ἢ διυπαρξίαν κατὰ φύσιν αὐτοῦ; ἢ τὴν αὐτὴν ἐνέργειά τε ἢ δύναμιν ἀπόφῃ ἐξευρίσκων, πῶς ἂν ἥκοι τῷ Θεῷ αὐτὸν ἑτεροῦσι;

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς πραγματείας.

Οὐ γὰρ δύνατο μίαν εἶναι φασκόντων τὴν ἐνέργειαν δύνασθαι Θεοῦ ἢ πάλαι· ἵνα μήτε τὸ πνεῦμα εἰς τὴν ἴδιαν ἀγάγωμεν οὐσίαν, μήτε μὴν τῆς ἴδιας φύσεως τὸ ἐξαίρετον εἰς τὸν τῆς ἡμετέρας φύσεως καταγάγωμεν τόπον.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς πραγματείας.

Τὸ γὰρ μίαν ἔχοντα τὴν ἐνέργειαν, ἵνα ἢ αὐτὸν τὸ θεῖ τῆς ὅλης φησὶν λόγου.

A *Operabuntur enim ſimiliter quæque eamdem ſibi ſortita ſunt naturam. Quibus autem eſſentiæ ratio diſſimilis, his erit in omnibus operationis ratio diſſimilis.*

Ejuſdem ex eadem interpretatione:

Eſt namque, ut arbitror, omnibus clarum & certum quia incomprehenſibilia omnino ſunt propria deitatis creatæ naturæ: & quæque ejuſdem ſunt deitatis naturaliter, non erunt aliquando in alia qualibet creatura ſecundum æqualem & ſimilem modum.

Ejuſdem de eodem ſermone:

Quod ſi poteſt omnino aliquid juxta ſenſum illorum de his quæ deitatis ſunt propria, ineſſe cuiquam, qui non eſt ex ipſa eſſentialiter, & ita exſiſtat ſicuti & ipſa: quid jam impediat, dic mihi, & omnia Deo decibilia accedere, B *& in his qui non ſunt naturaliter dii? quoniam ſemel uno ſine impedimento accedente, locum habebunt & cetera. Et quid evenit? omnia confuſa ſunt nobis: aut non ex hoc quæ ſurſum ſunt, cedunt in imis, & ima ad ſuperiorem locum aſcendunt?*

Ejuſdem de eodem libro:

Perpendat autem iterum amator ſcientiæ, quoniam Joan. x. *dicent Salvator ex operibus ſuis approbari poſſe quia naturaliter Deus eſt: manifeſte docet, quia non eſt poſſibile indiſſimiliter cuiquam Deo dignam operationem & virtutem eſſe, niſi & in hoc naturaliter exſiſtat Deus.*

Ejuſdem de Thelauris.

Quæ eamdem habent operationem, & eiſdem naturalibus virtutibus utuntur, neceſſe eſt per omnia ejuſdem eſſe ſubſtantiæ. Nihil enim de his quæ creata ſunt, ad ea C *quæ alterius generis vel ſubſtantiæ ſunt, eaſdem habebit indiſſimiliter virtutes & operationes.*

Ejuſdem de eodem libro:

Quoniam ea quæ ejuſdem ſunt operationis, & ejuſdem eſſentiæ conſitentur.

Ejuſdem de eodem libro:

Si ea quæ ejuſdem indiſſimiliter operationis ſunt, & ejuſdem eſſentiæ confitentur: eſt autem ejuſdem operationis cum Patre Filius, & omnia quæcunque facit & ipſe, ſimiliter faciens: ſine dubio erit & ejuſdem eſſentiæ ab eo quod & ejuſdem operationis.

Ejuſdem de eodem libro:

Quæ alterius generis & alterius naturæ ſunt, eamdem D *operationem habere nullus ſapientum dabit. Nec enim aqua & ignis unum aliquid & hoc ipſum operabitur: ſed ſicut diſtantem habent eſſentiæ & æqualitatis rationem, ita & diverſam dabunt operationem.*

Ejuſdem de eodem libro:

In quibus enim operatio & virtus indiſſimiliter una eſt, in his neceſſe eſt & ſocietatem naturæ ſalvari.

Ejuſdem de eodem libro:

Solent enim quæ eamdem operationem habent, ejuſdem eſſe eſſentiæ; & in his quod alterius eſt naturæ, incredulum eſt.

Ejuſdem de eodem libro:

Si enim humiliatem carnis inſpicientes, non creditis, ait, in me, ſed utique operum majeſtatis digna & ra- a *Forte, majeſtatis* E *tionabilis exſtitit, ut poſſit vobis ſuadere, quoniam Deus ſum ex Deo procedens. Qui enim operibus æqualis eſt Patri, quomodo erit ſequens ejus ſecundum naturam? Et qui eamdem operationem & virtutem ſimiliter illi poſſidet, quomodo erit ſecundum eum alterius naturæ?*

Ejuſdem de eodem libro:

Nec enim unam eſſe naturalem operationem dabimus Deo & creaturæ: ut neque creaturam in divinam referamus ſubſtantiam, neque quod præcipuum eſt divinæ naturæ, ad dignum locum naſcentium deponamus.

Ejuſdem de eodem libro:

Qui etenim unam habet operationem, unam eamdemque, qualiter fuerit, habebis rationem.

ACTIO SEU SECR. V.

ANNO CHRISTI 649.

Ejuſdem de ſermonibus dialogicis, vel cogitationibus ad Hermen factis :

Quod eamdem naturam habet ſecundum operationem & indiſſimiliter æquale eſt, non habebit ex parte quidquam de qua creata ſunt : ſed ubi ſubſtantia in quibuſlibet diverſa ratio exſtitit, ibi conveniens erit in operationibus diſſimilitudinem eſſe.

Basilius. Sancti Baſilii epiſcopi Cæſareæ Cappadociæ de naturalibus voluntatibus, ex verbo de ſancto Spiritu, capite octavo. *Qui videt me, videt & Patrem. Non figuram, neque formam : munda eſt enim compoſitionis divinæ natura : ſed bonum voluntatis, quod concurrens ſubſtantiæ, ſimile & æquale : magis autem hoc ipſum in Patre & Filio videtur.*

Joan. 14.

Gregorius Nazianzenus. Sancti Gregorii theologi, de ſermone in Filio ſecundo :

Ut ſit tale quod colligitur : Non ut faciam voluntatem meam ; *nec enim mea ſeparata eſt a tua : ſed communem meam & tuam : quorum ſicut una eſt deitas, ita & voluntas.*

Joan. 5.

Gregorius Nyſſenus. Sancti Gregorii epiſcopi Nyſſaenſis, de ſermone contra Apollinarem facto :

Ergo Filii & Patris voluntates diviſæ ſunt ? Et quomodo erit communis in utroque voluntas ? Quomodo autem identitas naturæ per differentiam voluntatum immoteſcatur ? Neceſſe eſt enim per omnia concurrentem eſſe naturæ voluntatem.

Ejuſdem de eodem ſermone.

Si igitur diverſus in Patre & Filio fructus voluntatis reperitur, neceſſe eſt diverſam utrorumque naturam conſiſteri.

Ejuſdem contra Eunomium in ſermone ſecundo :

Unam voluntatem eſſe Patris & Filii & Spiritus ſancti, natura communio proteſtatur. Ergo ſi hoc vult ſanctus Spiritus quod placet Filio, communio voluntatis apertiſſime oſtendit unitatis ſubſtantiam.

Amphilochius. Sancti Amphilochii epiſcopi Iconienſis, in eo quod dictum eſt, Ex ſe Filium nihil facere poſſe :

Quomodo poteſt mea & Patris operatio diſcerni, ubi voluntas, & verbum, & ſcientia, & ſapientia, & natura, & deitas una eſt ?

Ejuſdem de eodem ſermone :

Joan. 5. Sicut enim Pater ſuſcitat mortuos & vivificat, *concurrentem habens voluntati virtutem : ita non exſequens miniſterium ſuſcito mortuos : ſed eadem virtute, auctoritate, poteſtate, voluntate.*

Cyrillus. Sancti Cyrilli Alexandrini, ex interpretatione evangelii ſecundum Matthæum, libro duodecimo.

Dum autem una & conſubſtantialis ſancta Trinitas & una deitas in ipſa intelligitur, quomodo non erit eadem voluntas Patris, & Filii, & ſancti Spiritus ?

Ejuſdem ex interpretatione evangelii ſecundum Joannem, libro nono :

Sicut enim conſubſtantialis eſt, ita & ejuſdem voluntatis ſua genitori. Unius enim ſubſtantia una videlicet & voluntas.

Ejuſdem de ſermone facto ad Hermen ſecundo :

Nos autem rectitudinis rationes ſequentes, dicimus quoniam ſuperfluum eſt & indoctum, abſque voluntate & voluntarie genitorem eſſe ſuſpicari Patrem, ſed magis naturaliter & ſubſtantialiter. Eſt enim non ſine voluntate, qua eſt naturaliter concurrentem habens natura voluntatem eſſe qua eſt.

De naturalibus Chriſti Dei noſtri voluntatibus.

Hippolytus. Sancti Hippolyti martyris de ſermone theologiæ, id eſt, deitatis.

Velle habet Deus : non enim non velle, quoniam hoc

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς πρὸς Ἑρμείαν ἀφηγηματικῶν λόγων.

Τὰ ταυτολογίας κατ' ἐπίνοιαν καὶ ἀπαραλλάκτως ἴσον, οὐκ ἂν ἔχοι ἀφεῖσθαί τινι πρὸς τὸ ὅτιον. ἀλλ' οὐδέτερον ἂν, ὁ τῶν πάντων εἶναι πάνυ ἀπορρὸς εἶναι λόγος, ἔψεται που ταύτῃ ἀνάγκη, καὶ τὸ κατ' ἐπίνοιαν οὐχ ὁμοίως ἔχει.

Περὶ θελημάτων φυσικῶν, τοῦ ἁγίου Βασιλείου ἐπισκόπου Καππαδοκίας Καισαρείας, ἐκ τοῦ περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος λόγου, κεφαλαίου η'. Ὁ ἰσοφανὴς ἐμοὶ, ἰσοφανὴς τῷ πατρί. Οὐ τὸν χαρακτῆρα, οὐδὲ τὸν μορφὴν· καθαρὸν γὰρ συνθέσεως ἡ θείας φύσις· ἀλλὰ τὸ ἀγαθὸν τῷ θελήματι, ὅπερ συμφυὲς ἐν τῇ οὐσίᾳ, ἅμιλλον καὶ ἴσον, μᾶλλον δὲ ταυτὸν ἐν πατρὶ καὶ υἱῷ θεωρεῖται.

Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου, ἐκ τοῦ περὶ υἱοῦ λόγου ϐ'.

Ἵνα ᾖ τοιοῦτο τὸ συναγόμενον· οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν. οὐ γὰρ ἕτερόν τὸ ἐμὸν τοῦ ἐμοῦ καχεκτήσεται, ἀλλὰ τὸ κοινὸν ἐμοῦ τε καὶ ἐμοῦ. ὧν ὡς μία θεότης, οὕτω καὶ βούλησις.

Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, ἐκ τοῦ κατὰ Ἀπολλιναρίου.

Οὐκοῦν μεμέρισται τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ πατρὸς τὸ θέλημα; ἢ πῶς ἂν εἴη κοινὸν ἐπ' ἀμφοτέρων τὸ θέλημα; πῶς δ' ἂν ἐκ τῆς φύσεως ταυτότης τῷ θελημάτων διαφόρων, ἀνάγκη γὰρ πᾶσα συνδρομὴ εἶναι τῇ φύσει τοῦ θέλοντος.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Εἰ οὖν διάφορος ὁ πατὴρ τῷ καὶ υἱὸν ὁ καρπὸς τοῦ θελήματος, διάφορον ἐξ ἀνάγκης εἶναι ἢ τοῦ ἑκατέρου φύσιν ὁμολογεῖν.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ κατὰ Εὐνομίου λόγου β'.

Ἐν βούλημα εἶναι πατρὸς τε καὶ υἱοῦ καὶ πνεύματος ἁγίου ἡ τῆς φύσεως κοινωνία διαμαρτύρεται. ὅτι εἰ ἑνώσῃ βούλεται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὁ δοὺς τῷ υἱῷ, ἡ κοινωνία τοῦ θελήματος σαφὴς μείνωσι τοῦ τῆς ἑνότητος οὐσίαν.

Τοῦ ἁγίου Ἀμφιλοχίου ἐπισκόπου τῷ Ἰκονίου εἰς τὸ Οὐ δύναται ὁ υἱὸς ἀφ' ἑαυτοῦ ποιῶν οὐδέν· Πῶς δύναται ἐγώ τι ἐξ ἐμαυτοῦ ποιῶ τὸ ἔργα, ἅπερ θέλημα καὶ λόγος καὶ γνῶσις καὶ σοφία καὶ φύσις καὶ θεότης μία;

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Ὥσπερ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, συμφυὲς ἔχων τῇ θελήσει τὸ δύνασθαι· οὕτως οὐ δεσποτείας πλεῖον νεκροὺς ἐγείρει, ἀλλὰ δυνάμει τῇ αὐτῇ, αὐθεντίᾳ, ἐξουσίᾳ, θελήσει.

Τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας, ἐκ τῆς ἑρμηνείας τῶν κατὰ Ματθαῖον διαγγελίου, βιβλίου ιϐ'.

Ἄλλος τε μιᾷ καὶ ὁμοουσίου τῆς ἁγίας οὔσης τριάδος, ἓν μιᾷ θεότητος ὁ αὐτὸς νοουμένης, πῶς οὐκ ἂν εἴη θέλημα ταυτὸν πατρὸς ἢ υἱοῦ ἢ ἁγίου πνεύματος.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς ἑρμηνείας τῶν κατὰ Ἰωάννην διαγγελίου βιβλίου θ'.

Ὥσπερ γὰρ ὅτι ὁμοούσιος, οὕτω καὶ συνθελητὴς τοῦ ἰδίου γεννήσαντος. μιᾶς γὰρ οὐσίας, ἓν δὲ καὶ τὸ θέλημα.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς πρὸς Ἑρμείαν β'. λόγου.

Ἡμεῖς δὲ τῆς ὀρθότητος ἐπόμενοι λογισμοῖς φαμὲν, ὅτι περιττὸν ἂν εἴη καὶ ἀμαθὲς, τὸ χωρὶς ἀνθελητοῦ ἢ θελητὸν ἡνύσθαι ὑπάρξαι οἴεσθαι τὸν πατέρα, φύσει δὲ μᾶλλον ἢ οὐσιωδῶς. ἔστι γὰρ ὡς ἀνθελητὸς, ἅπερ ἐπὶ φυσικῶν συμβαίνειν ἔχειν τῇ φύσει τοῦ θέλειν τὸ εἶναι ἅπερ θέλει.

Περὶ φυσικῶν θελημάτων Χριστοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Τοῦ ἁγίου Ἱππολύτου ἐπισκόπου καὶ μάρτυρος, ἐκ τοῦ περὶ θεολογίας λόγου.

Τὸ θέλειν ἔχει ὁ Θεὸς, οὐ τὸ μὴ θέλειν· πρέπον γὰρ τοῦτο

καὶ θεό-

ANNO CHRISTI 649.

καὶ θεωρητικὸν. εἰδέναι γὰρ θελήματα Θεοῦ ἕκαστος τὰ χαίροντα, ᾧ καὶ ἡδόμενα μένει σωζόμενα.

Τοῦ ἁγίου Ἀμβροσίου ἐπισκόπου Μεδιολάνων, ἐκ τοῦ πρὸς Γρατιανὸν τὸν βασιλέα Β'. λόγου.

Ἀλλ' ἕτερον τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἢ ἕτερον τὸ θέλημα τοῦ ἀνθρώπου. εἰς ἵνα δὲ μάθοις τὸν ζωὴν ὑπάρχειν ἐν τῷ θελήματι τοῦ ἀνθρώπου, τὸν θάνατον αὐτὸν, ἐν ἡμῖν φοβούμενον, θελήματι Θεοῦ γενόμενον, ἔδειξεν ἐν ἑαυτῷ ὁ Χριστὸς· ἀνέβαινε γὰρ παθεῖν ὑπὲρ ἡμῶν. διὸ τῷ Πέτρου μὴ παθεῖν τὸν κύριον θέλοντος, ἀλλ' ἀποτρέποντος αὐτοῦ τὸ πάθος, ἵνα πρὸς αὐτὸν ὁ σωτὴρ οὐ φησὶν τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τ' ἀνθρώπου. οὕτω καταδέξατο τὸ θέλημά μου, καταδέξατο τὸν λύπην μου· παθητικὴν λύπην ἀναμένω, ἵνα τὸν σωτῆρα κηρύξω. ἐμὸν ὑπάρχει τὸ θέλημα, ἴσην ἴδιον ὄντα, ἐπειδὴ καὶ ἄνθρωπος ἐδέξατο τὴν λύπην μου. εἰς ἄνθρωπος ἐλάλησε, ᾗ δηλ. οὐκ ὤν· οὐχ ὡς θεὸς θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ θέλεις. ἐμὸν οὖν ἡ λύπη, ἐπὶ τῇ ἐμῇ καταδέξατο δηλονότι.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγελίου. Περίλυπός ἐστι ἡ ψυχή μου, φησὶν, ἕως θανάτου.

Οὐ δηλ. τὸν θάνατον περίλυπός ἐστιν ὁ κύριος, ἀλλ' ἵνα τὸ τῆς σωματικῆς δηλονότι κακοπαθείας πτοούμενος πτοῦθος, γενόμενος καὶ ἀνθρώπων ἑαυτὸν γνησιώτατον, ὡς οὐχ ἡμαρτηκὼς πάθους ὑπάρχοντος τοῦς δούλοις. ἀναλαβὼν γὰρ ἐπὶ τὸν ἄπαξ σῶμα ἐψυχωμένον καταδέξασθαι, καὶ πάντα τὰ τοῦ σώματος παθεῖν τὰ ἐκεῖ ἀμαρτίας ὑπὲρ ἡμῶν καταδέξασθαι, ἵνα καὶ πτύσῃ, καὶ ῥαπίσῃ, καὶ ἐμπτυσθῇ, καὶ λιπανθῇ. ὕσπερ γὰρ ἡ ῥάπις οὐ σωζομένου πάσχει, οὕτω μὲν ἀναιρουμένης χαίρουσα τὴ σώσει.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Οὐδὲν γάρ μοι συνεβάλλετο, εἰ μὴ τὸ ἐμὸν δηλονότι καταδέξατο. ὑπὲρ ἐμοῦ γὰρ ἔλυπεν ὁ μὴ ἔχων ὑπὲρ ἑαυτοῦ πάθος, ἵ ἵνα σχοίη ἀλυπίαν. ἄφρικτος ἐν τῇ τῆς αἰωνίας ζωῆς ἀπόπτου περιούσης δημιούργους, τῇ ἀπειρίᾳ τῆς ἐμῆς ἀδυνάτου σωζομένης, καὶ γίγνεται ἄνθρωπος. ἀπέλαβε γὰρ τὸν ἐμὸν λύπην, ἵνα τὸν ἑαυτοῦ χαρὰν ἐμοὶ ἀφῇσιν. οὐ καταλύει τοῖς ἀδυνάτοις ἡμῶν ἄχρι ἂν αὐτῆς τῆς τοῦ θανάτου λύπης ἀπαυτόν ἐν πᾶσι ἡμῖν, ἵνα θεὸς ζωὴν ἡμᾶς ἀναπαλίσσῃ δηλ. τὴν αἰωνίαν παθημάτων.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Οὕτως ἀπέστραπται ὁ πατὴρ ἵνα ᾗ ὑπὲρ ἡμῶν ἀδυνάτη. ποῦ γὲ, κύριός μου Ἰησοῦ, εἰ τὸ σὸν, ἀλλὰ τὸ ἐμὸν τραύμα· οὐ τὸν σὸν ἀμαρτίαν, ἀλλὰ τὸν ἡμῶν ἀδύναμιν, ὡς φησιν ὁ προφήτης· ὅτι ὑπὲρ ἡμῶν ἐδυνάτησε· ἡμεῖς δὲ ἐλογισάμεθα αὐτὸν ἐν πόνοις εἶναι, αὐτὸς δὲ παρεδόθη δηλ. τοῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν. ἔλαμπεν ἐκμαρώσῃ, ἐκ ἐξ ἀδυνάτου ἐνυπαρχούσης σοι πρὸς τὸν πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τῆς περὶ ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν σοι προσλαμψάσης.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἁγίου πίστεως λόγου.

Οὐκοῦν εἰς ἄνθρωπος ἐδέξατο, εἰς ἄνθρωπος ἐπεσκέφθη· ἐκ ἐπεσκέφθη ἡ δύναμις, ἐκ ἐπεσκέφθη ὁ Χριστὸς· τῇ ἐκείνῃ ψυχῇ ἐπεσκέφθαι, τῇ τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυνάτου φύσει ἐφεστάναι· ἐπειδὴ γὰρ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν ἐφρόντισεν, δηλ. ὅτε ἡ πᾶσα τῆς ἡμετέρας ψυχῆς καταδέξατο. οὐ γὰρ καθὸ Θεὸς ὑπῆρχεν, ἀδύνατον ἐφεστάναι ἢ λυπηθῆναι. ἀλλ' ὡς καὶ λέγει· Θεέ μου, Θεέ μου, εἰς τί με ἐγκατέλιπες; εἰς ἄνθρωπος ἔφην λαλῶ, καὶ ἡμᾶς ἀδυνάτου ἀναμένων· ἵνα γὰρ ἡμεῖς ἐν κινδύνοις ἡμάρτομεν, καμόμεθα ἐγκαταλειφθῆναι παρὰ τοῦ Θεοῦ. ἐφεστάτης οὖν εἰς ἄνθρωπος, λυπεῖσι εἰς ἄνθρωπος, πτοοῦσι εἰς ἄνθρωπος.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγελίου.

Καὶ ᾗ ὅταν λέγῃ· μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα ἡμῖν, τὸ ἀνθρώπινον ὑποτιθέμενος τῷ λόγῳ· ἐπεῖνον δὲ τὸ σὸν, τὸ πατρικὸν αὐτοῦ δίδωσι θέλημα· ἐπειδὴ τὸ μὲν ἀνθρώπινον θέλημα προσεσαμεν, τὸ δὲ τοῦ Θεοῦ καινὸ φύσιν αἰώνιον. ἐκ ἄλλο πάντων τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς, ἐν ὑπάρχῃ πάντως τὸ θέλημα.

Τοῦ αὐτοῦ Αὐγουστίνου, ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ ξγ'. ψαλμοῦ.

Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν λέγει· πάτερ, εἰ δυνατὸν παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον· γενέσθω ὅτι ἄκαιρον τὸν σάρκα προσέλαβεν, οὕτω καὶ τὸν τῆς σαρκὸς ἐκνοίαν καταδέξατο λύπην. οὐ γὰρ ἀκόνω λέγομεν, ὅταν οἱ αἱρετικοὶ νομίζουσι· ἔστιν ἐν τῷ

vertibilis est eligentis: sed sempiternam voluntatem Dei sequuntur quæ fiunt, cui & facta manent salvata.

ACTIO 3ZU SECR. V.

Sancti Ambrosii de sermone secundo ad Gratianum:

Sed alia voluntas hominis, & alia voluntas Dei. Denique ut scias vitam in voluntate hominis esse, quoniam mortem timemus: passionem autem in voluntate divina, ut pateretur pro nobis: cum Petrus vellet Dominum a passione revocare, Dominus ait: Non sapis quæ Dei sunt, sed quæ sunt hominum. *Suscepit ergo voluntatem meam, suscepit tristitiam meam. Confidenter tristitiam nomino, quia crucem prædico. Mea est voluntas, quam suam dixit, quia ut homo suscepit tristitiam meam: ut homo locutus est: & ideo ait:* Non sicut ego volo, sed sicut tu vis. *Mea est tristitia, quam nec suscepit affectu.*

Ambrosius. Matth. 16. Matth. 26.

Ejusdem ex interpretatione evangelii secundum Lucam: *Tristis, inquit, est anima mea usque ad mortem.*

Luc. 22.

Non propter mortem tristis est Dominus, quia eum conditio corporalis affectus, non formido mortis offendit. Nam qui corpus suscepit, omnia debuit subire corporis, ut esurire, sitire, angeretur, contristaretur. Divinitas autem commutari per hos nescit affectus.

Ejusdem de eodem sermone:

Minus enim, inquit, contulerat mihi, nisi meum suscepit affectum. Ergo pro me doluit, qui pro se non habuit quod doleret: & sequestrata delectatione divinitatis æternæ, tædio meæ infirmitatis afficitur. Suscepit enim tristitiam meam, ut mihi suam lætitiam largiretur: & vestigiis nostris descendit usque ad mortis amaritudinem, ut nos suis vestigiis revocaret ad vitam.

Ejusdem de eodem verbo:

Ita enim legimus, inquit, quia peccata nostra portat, & pro nobis dolet. Dolet ergo, Domine, non tua, sed mea vulnera: non tuam mortem, sed nostram infirmitatem: & nos æstimavimus te esse in doloribus, cum tu non pro te, sed pro me doleres. Infirmatus enim es, sed propter peccata nostra: non quia tibi illa infirmitas erat ex Patre assumpta, sed pro me suscepta.

Isa. 53.

Ejusdem de sermone fidei secundo.

Ut homo ergo dubitas, ut homo turbatur: non turbatur ut virtus, non turbatur ejus divinitas: sed turbatur anima, turbatur secundum humanæ fragilitatis assumptionem: & ideo qui suscepit animam, suscepit & animæ passiones. Non enim secundum quod Deus erat, aut turbari aut mori posset. Denique inquit, Deus Deus meus, quare me dereliquisti? *Ut homo ergo loquitur, meos circumstrepere metus, quod in periculis positi a Deo deseri nos putamus: ut homo turbatur; ut homo flet, ut homo crucifigitur.*

Psalm. 21. Matth. 27.

Ejusdem ex interpretatione evangelii secundum Lucam.

Et quando dicit, Non mea, sed tua voluntas fiat, *quasi ex homine protulit,* tuam, *ad voluntatem Patris. Voluntas enim hominis ad tempus est, Dei autem æterna. Ergo non alia voluntas Patris, ubi una deitas.*

Luc. 22.

Sancti Augustini ex interpretatione nonagesimi tertii psalmi.

Augustinus.

Christus Deus noster dicit: Pater, si fieri potest, transeat hic calix: *sed tristitiam sic assumpsit, quomodo carnem. Nolite enim putare, quia hoc dicimus, non fuisse*

Matt. 26.

ACTIO 18U SACR. V. Ibid. m. Matth. 2.

ANNO CHRISTI 649.

triſtem Dominum. Si enim dixerimus, quia non erat triſtis, cum evangelium dicat: Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem: *ergo & quando dicit, Dormivit Jeſus, non dormivit Jeſus: & quando evangelium dicit, Manducavit, non manducavit Jeſus: ſubrepit vermiculus putredinis, & nihil ſanum relinquit, ut dicatur, quia & corpus non erat verum, & carnem verum non habuit. Quidquid ergo de illo ſcriptum eſt, fratres, falſum eſt, verum eſt. Ergo triſtis fuit? Triſtis prorſus, ſed voluntate ſuſcipiens triſtitiam, quemodo voluntate ſuſcipiens carnem.*

A εἰλυπεῖ οὐ γέγονε ὁ κύριος ἡμῶν. οὐ γὰρ πάντα λέξεσιν, ἃ λαμβάνει ἄνωθεν ἐκεῖ αὐτὸν ἐξῆ τῷ διαγγελίῳ φάσκοντα, ὅτι περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου; οὐ γὰρ οὕτω τότε λέγομεν, ἀνάξιον λογίου καὶ ὅταν ἀκούσωμεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπεκοιμήθη, λέγει ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἀπεκοιμήθη· καὶ ὅτι πάλιν ἔφριξε ὁ Ἰησοῦς, ὅτι οὐκ ἔφριξεν ὁ Ἰησοῦς· ἢ πῶς ἔκλαυσεν ἐπὶ γεγραμμένοις, ἀμήνας ἐρεῖσθαι καὶ ἐδάκρυσεν· ὅτε δὲ τὸ σκώληκας τῆς αἰσχυνῆς ἐκτινάσσοντας, καὶ μηδὲν αὐτοὺς ὑγιὲς ἐκφαίνειν· οὕτω λέγομεν, καταλείψαντας οὐκ ἐκεῖ τὸ σῶμα τὸ λέγειν, ὅτι οὐκ ἦν σῶμα ἀληθινόν. καὶ

Teod. autol. de fide lib. 4. λόγου τοῦ περὶ τῆς πίστεως τῶν Θεοῦ.

Οὐ μόνον ὅτι τῷ σωμάτωσθαι ἕπεται τὸ σῶμα τοῖς ψυχὴν ἔνθυμεῖσθαι, ἢ χαίρειν, ἢ λυπεῖσθαι, ἢ φοβεῖσθαι φαμὲν, ἀλλὰ ἐξ αὐτῶν ἐξ ἑαυτῶν ἕπεσθαι τοῖς σῶμασι ταῦτα δῆλόν ἐστιν, εἰ ἐν παραλλαγαῖσιν ἐξῆ τοῖς ἐναντίοις ἐρωτῶ τῆς ἀνθρωπίνης ἀληθείας· εἰ γὰρ ἐξέρχεσθαι ἡμᾶς καὶ εἰσέρχεσθαι, ἐξερχόμεις ἔξει καὶ τοῖς ἐν ὕπνοις κινήσεις· εἰ δὲ ἐγρὴ καὶ κατὰ λόγον, ἐκ ἀναπαυσόμενοι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐκείνῃ καιρῷ ἐκεῖνος γενέσθαι· ὧν ἡμῖν ἀσφάλεια ἡ ἀλήθεια, ἐξῆ τὸ ἀναστῆναι, ἀλλὰ μὴ ἀναστάσεις ἡμᾶς ἐν ἕπνοις κινήσεσι. ὅθεν καὶ ἀληθεύεται ἀσφαλῶς ἕπεσθαι τοῖς σώμασι, ἀεὶ ἔνθυμεῖσθαι καὶ χαίρειν, λύπας μὴ ἐν ἐκπτώσει ἡμῶσθαι ἐξῆ ἔνθυμημάτων καὶ χαρῶν, ἀληθεύεται τοῖς φαμὲν, ὡς ἀληθῶν αἰτίων ἐκπτώσεως. ὅτι δὲ ἕπεται τοῖς αὐτοῖς ἀκπτώσεις, ἀσθ φόβοι καὶ λύπαι ἀγάμενοι ἐξῆ τὸν ἐκθεσιν· ἀλλ' αὐτὸ μὲν προεδιαλύσεις ὁ καιρὸς τῷ καὶ ἀληθεύεται. ἀκόλουθα δὲ τῷ περὶ ἀληθεύεται, ἀπιδὶ μὲν γὰρ τῷ ἀληθεύεται, ἔνθυμεῖσθαι, ἀκολουθεῖ δὲ χαίρειν πάντας, ὥσπερ καὶ φοβεῖσθαι τῷ μὲ ἀληθεύεται φοβεῖσθαι· πέρας δὲ λυπεῖσθαι τῷ μὲ φοβεῖσθαι ἐν αἰσθάνει ἐξῆ τῶν περιεχόντων ἡμᾶς. καθάπερ ἔσχατόν ἐστιν, ὡς ἀκόλουθον δ' ἔστιν ἐρωτᾶν, ἢ ἀφοβεῖσθαι, ἢ ἐρίζεσθαι, ἢ ἀβεβαιοῦσθαι, τὸ ἀνθρώπινον ἀληθεύεται φοβεῖσθαι, ὡς ἀρετεῖσθαι ἢ ἀπορεῖσθαι ἔστιν.

Ejuſdem de ſermone quartodecimo civitatis Dei: B

Non ex carne tantum afficitur anima, ut cupiat, metuat, lætetur, ægreſcat: verum etiam ex ſeipſa his poteſt motibus agitari. Intereſt autem, qualis ſit voluntas hominis: quia ſi perverſa, & perverſos habebit hos motus: ſi autem recta eſt, non ſolum inculpabiles, verum etiam laudabiles erunt. Voluntas quippe in omnibus, immo omnes nihil aliud quam volentes ſunt: Nam quid eſt cupiditas & lætitia, niſi voluntas in eorum conſenſione qua volumus? & quid eſt metus atque triſtitia, niſi voluntas in diſſenſione ab his qua nolumus? Sed cum conſentimus eis qua volumus, cupiditas: cum autem conſentimus fruendo his qua volumus, lætitia vocatur. Itemque cum diſſentiamus ab eo, quod accedere [a] *nolumus, talis voluntas metus eſt: cum autem diſſentimus ab eo, quod nolentibus accidit, talis voluntas triſtitia eſt. Et omnino pro varietate rerum qua appetuntur atque fugiuntur, ſicut allicitur vel offenditur voluntas hominis, ita in hos vel illos affectus mutatur & partitur.*

[a] al. accidere

Teod. autol. de fide lib. 14. λόγου τοῦ περὶ τῆς πίστεως τῶν Θεοῦ.

Οὐ μόνον ὅτι τῷ σωμάτωσθαι ἕπεσθαι τοῖς σῶμα τοῖς ψυχὴν ἔνθυμεῖσθαι, ἢ χαίρειν, ἢ λυπεῖσθαι, ἢ φοβεῖσθαι φαμὲν, ἀλλὰ ἐξ αὐτῶν ἐξ ἑαυτῶν ἕπεσθαι τοῖς σῶμασι ταῦτα δῆλόν ἐστιν, εἰ ἐν παραλλαγαῖσιν ἐξῆ τοῖς ἐναντίοις ἐρωτῶ τῆς ἀνθρωπίνης ἀληθείας· εἰ γὰρ ἐξέρχεσθαι ἡμᾶς καὶ εἰσέρχεσθαι, ἐξερχόμεις ἔξει καὶ τοῖς ἐν ὕπνοις κινήσεις· εἰ δὲ ἐγρὴ καὶ κατὰ λόγον, ἐκ ἀναπαυσόμενοι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐκείνῃ καιρῷ ἐκεῖνος γενέσθαι· ὧν ἡμῖν ἀσφάλεια ἡ ἀλήθεια, ἐξῆ τὸ ἀναστῆναι, ἀλλὰ μὴ ἀναστάσεις ἡμᾶς ἐν ἕπνοις κινήσεσι. ὅθεν καὶ ἀληθεύεται ἀσφαλῶς ἕπεσθαι τοῖς σώ

ANNO CHRISTI 649.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆ πρὸς χάριτος ἡμῶν Θεοῦ Α Ὀνωράτον.

Ω ἄνθρωποι, μηδαμῶς ἀπογνῶτε· δυνατὸν γὰρ ἐσμὲν Θεοῦ γενέσθαι, καθότι αὐτὸς ὁ υἱὸς τῆ Θεοῦ σὰρξ γέγονε καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν. Δότε οὖν αὐτῷ πάλι ἀντιδοῦναι ἡ γένεσθε πνεῦμα, καὶ ἐνοίκησεν ἐν αὐτοῖ τῷ ἡμετέρῳ δι' ἡμᾶς ἀνθρώπῳ ἡ σαρκωθέντι ἐν ἡμῖν. οὐ γὰρ ἀνέλπιστον ἡμῖν ὑπάρχει τοιοῦτόν τι τῆ λόγου μέθεξις, τῆ δυνάσθαι καὶ ἀνθρώπους ὄντας ἡμᾶς γένεσθαι Θεοῦ, καθότι ὁ υἱὸς τῆ Θεοῦ τῆ συγκαταβάσει τῆς σαρκὸς υἱὸς ἀνθρώπου γεγένηται. ἀλλ' ἡμεῖς μὲν ἐσμὲν δὴ τρεπτοὶ κατὰ γνώμην ὑπάρχοντες, τῆ Θεῷ τὰ πρόσφορα λόγῳ τῆ χάριτος ἀλλοιοῦσι, μέτοχοι τῆ λόγου γινόμενοι· ὁ δὲ λόγος ἄτρεπτος ὢν κατὰ φύσιν, κατ' οὐδὲν τρέπων ἀπ' τῆς Θεοῦ τὸ χεῖρον μεταβολῆς γέγονε σὰρξ ὕστερον ἀνθρώπος. ἀλλ' οὔτε ἄψυχα ψυχῆς λογικῆς. οὐ γὰρ καθάπερ οἱ αἱρετικοί φασιν, ὕστερον οἱ Ἀπολιναρισταί, Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν ἄνθρωπος γέγονε ψυχὴν οὐκ ἔχων, ἢ νόησιν, ἢ θέλησιν, ἤγουν τὸ γνωρίζειν, ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο. σαφῶς γὰρ τῆ χαρᾶ καὶ τὸ ὅλον ἐν τῆ μέρει καταγνωρίζεται, καὶ τὸ προῆλθε δηλοῦ ὅτι ἄψυχα τὰ ἄλογα· ἵνα ᾖ πάλι τῆ Χριστοῦ δι' ἡμᾶς γενομένου ἔντιμον, ᾖ δείξῃ μὴ ὡς ἀναξίαν τὴν φύσιν τῆς σαρκὸς, βδελύττεσθαι, ἢ ἀποφεύγειν. καὶ ὅθεν ἔλαβε ἐν τῆ λόγῳ· καὶ ὅτι πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τῆ Θεοῦ. σαρξὶ γὰρ ἦν σὺν σάρκας ἡμῶν ψυχῶν ὁ χαρακτὴρ λόγος ἐν ὅλοις ἡμῖν παραδίδωσιν.

Τῶν ἁγίων Λέοντος πάπα Ῥώμης ἐκ τῆ Θεῷ Λέοντι τῷ βασιλεῖ Β. τόμου.

Κατὰ μὲν τὴν δούλου μορφὴν, οὐκ ἦλθε ποιῆσαι τὸ θέλημα τὸ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὸ θέλημα τῆ πέμψαντος αὐτόν· ἴδιον εἶπεν, ὅτι χρονικῶς ἔλαβεν ἐκ τῆς παρθένου. τὸ δὲ θέλημα τῆ πέμψαντος αὐτὸν, τῶν ἀϊδιότητι ταυτόν, ὅτι ἀχρόνως ἔλαβε μετὰ τῆ πατρὸς ταυτόν.

Τῶν ἁγίων Ἱππολύτου Ἐπισκόπου ἡ μάρτυρος ἐκ τῆς εἰς τὸ πάσχα Ἐπιγόνους.

Ὅλος ἦν ἐν πᾶσι ἡ πανταχῆ, χωρίσας δὲ τὸ πᾶν πρὸς πάσας τὰς ἀκμὰς ἀρχαὶ γωνὸς ἀπεπλήρωτο· καὶ ὡς ἐλέγετο βοᾶ παρελθεῖν τὸ ποτήριον, ἵνα δείξῃ ἀναδῦσι ὅτι ἡ ἄνθρωπος ἦν· μιμνησθείς δὲ καὶ διὸ ἀπεστάλη, πληροῖ πάλι αἰσιοφρόνως εἰς ἦν ἀπεστάλη ἡ βοᾶ· πάτερ, μὴ τὸ θέλημά μου· τὸ μὲν πνεῦμα ἐπέδειξε, τὸ δὲ σὰρξ ἀδυνές.

Τῶν ἁγίων Ἀθανασίου Ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τῆ περὶ τριάδος ἡ σαρκώσεως λόγου κατὰ Ἀπολιναρίου.

Καὶ ὅταν λέγῃ· πάτερ, εἰ δυνατόν, παρελθέτω τὸ ποτήριον ἐκεῖνο· πάλιν μὰ τὸ ἰδίον θέλημα φέρεται, ἀλλὰ τὸ σόν· τὸ μὲν πνεῦμα ἐπέδειξε, τὸ δὲ σὰρξ ἀδυνές· δύο θελήματα ὑπέδειξε δείκνυσι· τὸ μὲν ἀνθρώπινον, ὅπερ ἦν τῆς σαρκὸς· τὸ δὲ θεῖον, ὅπερ Θεοῦ. τὸ γὰρ ἀνθρώπινον δέδιε πάλι ἀδύνατον τῆς σαρκὸς, παρεκτείνας τὸ πάθος· τὸ δὲ θεῖον ἑαυτοῦ ἐπέδειξε.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆ πέμπτου μείζονος λόγου κατὰ Ἀπολιναρίου.

Ἐφάνη Λάζαρον ἀθυμίαν ἀνθρωπίνη. ὁ δὲ κυριακὸς ἄνθρωπος, ἐκ ἀθυμίας οὐδὲ ἄκων ἀνήκετο, ἀλλ' ἀφ' ἑαυτοῦ ἦλθε ἐπὶ πάλι τῆ ἀνάπαυσιν κινηθείς, ταῦτα τοῦ ἐκ αὐτοῦ κινήσαντος Θεοῦ λόγου τῆ σύσαρκος· οὐδεὶς αἴρει πάλι ψυχήν μου ἀπ' ἐμοῦ. ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ· ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτὴν, ἢ ἐξουσίαν ἔχω λαβεῖν αὐτὴν. ὁ θεῖος οὖν λόγος τῆ ἰδοῦ ἐ πεῖνα ἢ καμάτου πάλι ψυχὴν οὐ ἐφίσατο ἀνθρώπου· πάντα γὰρ ἀνέλαβε τὸν ἄνθρωπον.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆ κατὰ πάθος καὶ ἀπάθειαν λόγου κατὰ Ἀπολιναρίου.

Ἀλλ' οὔτε μὴν ἀρχαὶ ἢ ἀνάγκαι ἦν τοιαῦται ἀνάγκαι τῆ Θεοῦ λόγου αἱ θεῖαι γνῶσις, οὔτε μὴν τῆς ἀφράστου λόγῳ ἀνθρώπου ἀπ' μακαρίας ψυχῆς, ἄχρι τὸ μὴ τοῦτ αὐτὴν καὶ μὴ βούλεσθαι, ἀνυπαρξίαν ἀπειλῆ.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ, τίνι ἡ ψυχή μου περίλυπος.

Εἰ γὰρ καὶ Θεὸς ἦν, ἀλλ' ἐν σαρκὶ καὶ κατὰ σάρκα τὰ ἀνθρώπου πάσχει, καὶ τὸ θελήματος τῆς σαρκὸς τῆ θελήματι τῆς ἀνάγκης κρατῆ, καθὰ φοβήσας, ἐν παραδίδωσι ἑαυτὸν

Concil. Tom. III.

Ejuſdem ex libro de gratia novi teſtamenti, facto ad Honoratum: Actio III Sæc. V.

O homines, non deſperetis vos poſſe fieri filios Dei, quia & ipſe Filius Dei, hoc eſt, Verbum ejus caro factum eſt, & habitavit in nobis. Reddite ergo vicem: efficiamini ſpiritus, & habitate in illo qui factus eſt caro, & habitavit in nobis. Jam enim non eſt deſperanda hujuſmodi Verbi participatio, ut & homines poſſint fieri filii Dei, cum Filius Dei participatione carnis Filius hominis factus eſt. Et nos quidem mutabiles ad melius converſi, efficimur participes Verbi: Verbum autem incommutabile exſtans, ad nihil in pejus converti potens, particeps factus eſt mediante carne rationali. Nec enim Chriſtus homo factus, ſicut ſuſpicantur Apollinariſtæ hæretici, aut rationalem animam non habuit, aut ſenſum, aut voluntatem: ſed juxta morem proprium ſe præbuit, Verbum caro factum eſt, *ait, quatenus & Chriſti humilitatem oſtendat, & neque carnis vocabulum ut indignum* [a] *efficere videatur, carnem pro homine poſuit.*

[a] Legendum fortaſſe.

Beati Leonis Romani pontificis, de ſecundo volumine ad Leonem Imperatorem directo: Leo Papa.

Secundum quidem formam ſervi non venit facere voluntatem ſuam, ſed ejus qui miſit eum. Propriam dixit, quam temporaliter accepit de Virgine: voluntatem autem ejus qui miſit eum, utique hanc oſtendit, quam ſine tempore habuit cum Patre communem. Joan. 6.

Sancti Hippolyti epiſcopi & martyris, de homilia dominicæ paſchæ: Hippolytus.

Totus erat in omnibus & ubique, adimplens vero omnia ad omnes æones principatus nudus re deſpoliatus eſt: & ad parvum clamat tranſire calicem, ut oſtendat vere, quia & homo erat: reminiſcens autem & propter quod miſſus eſt, perficiat diſpenſationem ad quam miſſus eſt: & clamat: Pater, non mea voluntas: *&,* Spiritus quidem promptus, caro autem infirma. Confer alibi data Anaſtaſii edita a P. Jacobo Sirmondo, pag. 111. & 113. Matth. 26.

Sancti Athanaſii de ſermone contra Apollinarium facto in Trinitate & Incarnatione: Athanaſius.

Et quando dicit: Pater, *ſi poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte: tamen non mea, ſed tua voluntas fiat. Et iterum:* Spiritus prompeus eſt, caro autem infirma: *duas voluntates hic oſtendit, tam humanam, quod eſt carnis; quam divinam, quod eſt deitatis. Humana quidem propter infirmitatem carnis recuſat paſſionem, divina autem ejus eſt promptiſſima.*

Ejuſdem de ſermone majore contra Apollinarem facto pro fide: Citatus & a Theodoreto, in dialogo 3. pag. 161.

Contigit Lazarum poſt ægritudinem mori. Dominicus autem homo non infirmatus, neque nolens mortuus eſt: ſed ex ſe venit ad mortis diſpenſationem, confortatus a Deo Verbo inhabitante ſibi, qui dixit: Nullus a me aufert animam meam: a memetipſo eam pono: poteſtatem habeo ponere eam, & poteſtatem habeo accipere eam. *Divinitas ergo Filii eſt, quæ ponit & accipit animam hominis, quem induxit: perfectum enim aſſumpſit hominem.* Joan. 10.

Ejuſdem de ſermone contra Apollinarem facto per interrogationem & reſponſionem:

Sed neque vacui & ineffectus jam intelligi poſſunt Dei Verbi divini intellectus: nec iterum ineffabili ratione unita ad eum beata anima: ſi videlicet non intelligere eam & non velle, ſubſtantiam ejus interimit.

Ejuſdem in libro quo dicitur, *Nunc anima mea turbata eſt:* Joan. 12.

Etſi Deus fuiſſet in carne, & ſecundum carnem obedientiam implevit, & voluntas carnis voluntati divinitatis ſubjacuit, ſicut & prædixit: Quoniam deſcendi Joan. 6.

ACTIO SEU SECR. V.

ANNO CHRISTI 649.

de cælo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui me misit, Patris: *suam voluntatem dicens carnis, quoniam & caro ipsius facta est.*

Ejusdem de eodem sermone:

Oportebat autem moveri carnis ejus voluntatem, subjacere autem voluntati divinæ: & sic hominum inobedientiæ solvuntur per hanc gloriosam obedientiam, quæ Christus obedivit pro nobis.

[a] *Hoc est de secundo sermone.* Gregorius Nazianzen. I. de Filio.

Sancti Gregorii, [a] theologi de secundo verbo de Filio: *Septimum dicatur descendisse e cælo Filium, non ut faciat voluntatem suam, sed ejus qui misit eum. Si ergo ab eodem qui descendit, hæc dicta fuissent, dixissemus utique tanquam ab homine formari hoc verbum, non illo qui in Salvatore intelligitur: illius enim velle nec contrarium est Deo, deificatum totum.*

Ejusdem de eodem sermone:

Matth. 26. *Namque illud sic intelligimus:* Pater, si potest fieri, transeat a me calix iste: verumtamen non sicut ego volo, sed tua voluntas prævalcat. *Nec enim si possibile erat, aut non hoc illum ignorare oportet, aut pro voluntate voluntatem introducere.*

Gregorius Nyssenus. Sancti Gregorii episcopi Nyssanensis, de sermone secundo contra Eunomium:

Quomodo Dominus, qui secundum Christum homo est, mundum sibi reconcilians distribuebat animæ corporique beneficium, quod ab ea fiebat hominibus, volens quidem per animam, tangens autem corpora.

Ejusdem de sermone facto in pascha:

Matth. 8. *Accedit leprosus, defluxus jam & exterminatus corpore, quomodo fiet in ipsa Domino mundatio? Anima vult, corpus tangit: per utraque fugatur passio.* Recessit enim, *ait*, ab eo continuo lepra.

Ejusdem de eodem sermone:

Ad utramque igitur hominis portionem competenter deitatis unita, per utraque clara signa erant sublimissima deitatis: & corpore quidem connexam sibi deitatem, per tactum sanitatem tribuens ostendebat: anima autem per illam divinam voluntatem, virtutem significabat divinam. Sicut igitur sensus tacti corporis est proprium, ita & anima voluntaria motio.

Ejusdem de sermone:

Marc. 6. & forte, etiamsi idem. *Iterum multa millia in* [a] *eremum eidem permanentes, jejunos non vult absolvere, manibus autem confringit panes. Aspicis quomodo per utraque, id est, animam & corpus, utrique cohærens divinitas divulgatur: & tam operante corpore, quamque impetu voluntatis qua in anima perficitur.*

Ejusdem de sermone contra Apolinarem facto:

Hujusmodi autem rationabili anxietate una tristitiæ consolatio mysterii, vera confessio: quoniam formidare quidem in passione, humanæ fragilitatis est: juxta quod Dominus ait, spiritum promptum esse dicens, carnem autem infirmam: suscipere autem dispensationem, divinæ voluntatis atque virtutis est. Quoniam igitur altera humana voluntas, & divina altera est; loquitur quidem ut homo, quod infirmitati carnis congruit, qui nostras passiones suscepit; producit tamen secundam vocem, excelsam & Deo dignam voluntatem confirmari, quam humanam propter salutem hominum volens. Qui enim dixit, Non mea voluntas, *humanam præsenti sermone signavit: addens autem,* tuam, *ostendit conjunctionem propriæ divinitatis ad Patrem, cujus divinitatis nulla est differentia propter societatem naturæ.*

Matth. 26.

Joannes Chrysost. *Ex homilia xxxii. ad populum Antiochenum.* Sancti Joannis episcopi Constantinopolitani, de sermone facto ad eos, qui ad missas non occurrerunt, & de consubstantiali:

Si igitur Patris & Filii una voluntas est, quomodo hic dicit, Verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu

A τὸ οἰκεῖον, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν; ἀλλὰ τὸ θέλημα τὸ πέμψαντός με πατρός· ἴδιον λέγων θέλημα τὸ τῆς σαρκὸς, ἐπεὶ καὶ ἡ σὰρξ ἰδία αὐτοῦ γέγονε.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Ἐδεῖ δὲ κινεῖσθαι τὸ τῆς σαρκὸς θέλημα, ὑποτάσσεσθαι δὲ τῷ θελήματι τῷ θεϊκῷ· καὶ οὕτως αἱ τοῦ ἀνθρώπου παρακοαὶ λύονται διὰ τῆς παραδόξου ταύτης ὑπακοῆς, ἣν ὑπήκουσεν ὑπὲρ ἡμῶν.

Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου ἐκ τοῦ περὶ υἱοῦ λόγου ζ'.

Ἐβδόμον λεγέσθω τὸ κατεβεβηκέναι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν υἱὸν, οὐχ ἵνα ποιῇ τὸ θέλημα τὸ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντος αὐτόν. εἰ μὲν οὖν μετὰ τὸ καταπαυθῆναι ἑαυτὸν ἔφη ταῦτα λέγων, ἔπεμψε δ' ἂν ὡς παρὰ τοῦ ἀνθρώπου τοιοῦτον τὸν λόγον, οἱ τὸ κατὰ τὸν σωτῆρα νοοῦμεν. τὸ γὰρ ἀνθρώπινον θέλειν, οὐδὲ ἐναντίον Θεοῦ γινόμενον ὅλον.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Καὶ γὰρ οὕτω οὕτως ἐνοήσωμεν τὸ· πάτερ, εἰ δυνατὸν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τὸ σὸν ἰσχυέτω θέλημα. οὔτε γὰρ εἰ δυνατὸν, ἦ μὰ τοῦτο ἀγνοεῖν αὐτὸν ἔπρεπε, ἢ τῷ θελήματι ἀντιτίθεσθαι τὸ θέλημα.

Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, ἐκ τοῦ κατ' Εὐνομίου β'. λόγου.

Πῶς ὁ κύριος τὸν κόσμον ἑαυτῷ καταλλάσσων ἐπεμέλετο τῆς ψυχῆς τε καὶ τοῦ σώματος τοῦ παρ' αὐτοῦ γινομένου τοῖς ἀνθρώποις διαγράφει· θέλων μὲν διὰ τῆς ψυχῆς, ἁπτόμενος δὲ διὰ C τοῦ σώματος.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ εἰς τὸ πάσχα λόγου.

Προσέρχεται ὁ λεπρὸς ἀπόῤῥυτός ἤδη καὶ ἐξεστηκὼς τοῦ σώματος. πῶς γίνεται δῆτα ἐνταῦθα παρὰ τῷ κυρίῳ ἡ ἴασις; ἡ ψυχὴ θέλει, τὸ σῶμα ἅπτεται· δι' ἀμφοτέρων φθάνει τὸ πάθος· ἀπέλιπε γὰρ φησιν αὐτὸν παραχρῆμα ἡ λέπρα.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Πρὸς ἑκάτερον ἑαυτοῦ δῆλον τὸ ἀνθρώπου τεταμένον, κατακαλύπτει τὴν θεότητα ἐμπεριχθόνιος, δι' ἀμφοτέρων δηλοῦσα τοῖς ὑπερέχουσι φύσεως τὰ γνωρίσματα ἑαυτῆς· τὸ μὲν γὰρ σῶμα, τὸν ἐν αὐτῷ θάπτοντα δῆλον τῆς ἀρῆς τοὺς ἰάσεις παρέχειν ἐπεσήμαινεν· ἡ ψυχὴ δὲ τῇ θείᾳ ἐπείγου θελήματι, τὸν θεῖον ἐπιδείκνυσθαι δύναμιν. ἑκατέρῳ οὖν ἐκ τοῦ κατὰ τὸν ἐξῆς ἀγῶνας τῷ σώματος D θεῖον ἴδιον, οὕτω δὴ τῆς ψυχῆς ἐκ τοῦ φθάσαι λύτρον.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Πάλιν ἐκ τοσούτων χιλιάδων κατὰ τὴν ἔρημον αὐτὴν συναθροίσας, λιπεῖν μὲν νήστεις οὐ θέλει, τοῖς χερσὶ δὲ ἄρασθαι ἐκείνων ἄρτους. ἐοικὸς τοῖς δι' ἀμφοτέρων ἑκατέρῳ συμπαρεκτείνουσι ἑαυτὸν τοῖς ἀνθρώποις ἀναπαύσεως, τῷ τε ἀναγκαίῳ σώματι, ἢ τῇ ἀρωγῷ τῷ ἐν τῇ ψυχῇ γενομένῳ θελήματος.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ κατὰ Ἀπολιναρίου.

Τῆς δὲ ἐνώσεως κατὰ τὸν λόγον ἀμοιχαίας, μίαν ἡμῖν ἐν τῷ λόγου παρεμπίπτει, ἡ ἀληθὴς τῆς μυστηρίου ὁμολογία· ἐν τὲ μὲν ἀγωνίᾳ τοῦ πάθους, τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυνατίας δεῖ, καθὼς φησιν ὁ κύριος· τὸ πνεῦμα μὲν πρόθυμον εἶναι λέγων, ἀσθενῆ δὲ τὴν σάρκα· τὸ δὲ ἀναδέχεσθαι τὸ ἐξ οἰκονομίας πάθος, τῆς E θείας δεῖ βουλῆς ἢ δυνάμεως. ἑκατέρῳ θείῳ ἄλλο τὸ ἀνθρώπινον θέλημα, ἢ τὸ θεῖον ἄλλο, φθάσεται μὲν ὡς ἂν ἀνθρώπου, τὸ τῇ ἀδυνατίᾳ τῆς φύσεως ἀφέξεται, ὁ τοῦ ἡμέτερος πάθη οἰκονομήσας· ἐπείγῃ δὲ τὸν δυνάμεως φανῆναι, ἐμβαλὼν τι ἢ διακρισὶς βούλημα ἀνθρώπινον παρὰ τὸ ἀνθρώπινον ὑπὲρ τῆς τοῦ ἀνθρώπου σωτηρίας θέλει. ὁ γὰρ εἰπὼν, μὴ τὸ ἐμὸν, τὸ ἀνθρώπινον τῷ λόγῳ ἐφάνη· προσθεὶς δὲ, τὸ σὸν, ἔδειξε τὸ συναφὲς τῆς ἰδιοτῆτος πρὸς τὸν πατέρα θεότητος, ἧς οὐδεμία διαφορὰ τοῖς θεοῖς ἀφ' ἑνὸς τῆς φύσεως.

Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἐκ τοῦ λόγου τοῦ πρὸς τοὺς μὴ συναθροίζοντας τῇ συνάξεως, ἢ περὶ ὁμοουσίου.

Εἰ οὖν ταυτὸν ἢ τοῦ υἱοῦ μία βούλησις ἐστὶ, πῶς φησὶν ἀνθρώπινα· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ, ἐπεὶ μὴ γὰρ ἦν

ANNO CHRISTI 649.

τῆς θείστητος τὸ σαρκίδιον ἦν, οὕτω καὶ ἐν τῇ ἐνανθρωπήσει σὰρξ γέγονεν, καὶ πολλὰ ἄνθρωπα ἐν τούτῳ ὑπέστημεν· ἐν δὲ θεῖ τῆς σαρκὸς, ἐγὼ λέγω τὸ σαρκίδιον, καὶ οὐδὲν ἦλγεν ἐν ἔπαθεν. εἰ γὰρ τὸ μὴ θέλειν ἀποθανεῖν τοῦ σώματος, παθητικὸν φύσεως γάρ ἐστι τοῦτο. αὐτὸς δὲ τὸ τῆς φύσεως ἄπονον χωρὶς ἁμαρτίας ἐπιδείκνυται, καὶ μετὰ πολλῆς τῆς ἀξιοπιστίας, ὅτι τὸ θεῖ ἀπαθὲς ἀμιγὲς σώματος. ὅταν οὖν λέγῃ· εἰ δυνατὸν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· ἡ οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ· οὐδὲν ἕτερον δείκνυσιν, ἀλλ' ἢ ὅτι σάρκα ἀληθῶς ἀναδέδυται φοβερήθρου τὸν θάνατον. τὸ γὰρ φοβεῖσθαι τὸν θάνατον, ἢ ἀπαθείας, ἢ ἀγωνίας, ἀλόγου ἐθέλει.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς ἑρμηνείας τῆς κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου.

Ἐπεὶ καὶγὼ ταραχθήσομαι νῦν οὐ λέγω ἵνα φύγω. δεῖ γὰρ φέρειν τὰ ἐπόν. οὐ λέγω, ἀπόλυσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης· ἀλλ' ἵνα, δόξασόν σου τὸ ὄνομα· τοῦτόν, ἀνάγαγέ με λοιπὸν ἐπὶ τὸν σταυρόν. πολὺ τὸ ἀνθρώπινον ἐπιδείκνυται, καὶ τὸν θάνατον μὴ βουλόμενον ἀποθνῆσκειν, ἀλλὰ τὴν παρούσαν ἀντιχαρίζεσθαι ζωὴν· ἵνα τὸ ἐξ ἀνθρώπων ἐκβάλῃ ἐκ. ὥσπερ γὰρ τὸ πτύειν ἐκ ἔπαθος οἶδε τὸ καθεύδειν, οὕτως οὐτὲ τὸ τῆς παρούσης ζωῆς ἐρᾶσθαι. ὁ δὲ Χριστὸς σῶμα καθαρὸν ἁμαρτημάτων ἔσχε, οὐ φυσικῶν ἀναγκαίων ἀπαναγκάζοντος, ἐπεὶ ἐκ ἂν σῶμα ἦν.

Τοῦ ἁγίου Θεοφίλου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τοῦ λόγου τοῦ εἰς τὴν αἱμορροοῦσαν.

Εἰ γὰρ καὶ ὁ σωτὴρ ἡμῶν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἔλεγεν. Ἐλωΐ, Ἐλωΐ, λαμμαζαβαχθανεί, τοῦτέστι, Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; ἀλλ' ἐκ ἦν ἀπόλυτος τὸ σωματούμενον ἐκ μακρᾶς ἦν τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ὅσπερ ἐπὶ τὸν καιρὸν τοῦ θανάτου ἐδίψα τὸ σῶμα αὐτοῦ τοῦ ἐκπεσεῖν ζωῆς ἐμφύτου ἐπέχει, οὕτως ἔδειξεν ὁ σωτὴρ· ἵνα καὶ οὕτω δείξῃ μὴ φαντασίᾳ τοῦ, ἀλλ' ὡς ἔστιν ἀληθείᾳ τῇ σαρκὶ ἡμῶν ἀκριβῶς συνῴδη.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Ὥσπερ γὰρ τὸ πτύειν ἢ δίψην ἢ κοπιᾶν ἐκ ἴδια τῆς θείστητος ἦν, ἀλλὰ σημεῖα γνωρίσματα· οὕτω καὶ τὸ, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; σημαντικὸν ἐστὶν ἴδιον, πεφυκότος τοῦ σώματος μηδαμοῦ θέλειν τῆς ἐκφύτου ἐκπεσεῖν ζωῆς. εἰ γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ σωτὴρ ἔλεγε ταῦτα, ἀλλ' ἐκφαίνων τὸ σώματος τὸ ἀσθενὲς, μᾶλλον δὲ καὶ σοφίαν Θεοῦ. ἵνα μὴ ἄλλον τινὲς ἀνθρώπου, ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ σωτῆρος ἦν ὅπερ ἐκ τῆς Μαρίας ἐποιήσατο ἑαυτῷ σῶμα. οὗ ἕνεκεν ἔλεγε, τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής.

Τοῦ μακαρίου Σεβηριανοῦ ἐπισκόπου Γαβάλων, ἐκ τῆς εἰς τὸ· πάτερ παρένεγκε ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. καὶ εἰς τὸ· πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης.

Προλαβὼν ὁ κύριος ἐμφαίνει ἦν ἀληθῶς τὸ σῶμα, ἵνα δείξῃ ὅτι τὸ παλαιωθὲν σῶμα τοῦτο τὸ ἀμαρτιῶν τὸν θάνατον, τὸ τρόμον τῷ θανάτῳ καὶ βίαν, τὸ λυπεῖσθαι καὶ περιλύπως ἔχειν τὸ τῆς βίου πλοῦ, λέγει· ἕως τοῦ ψυχή μου περίλυπος, ἐβλέπετο ὅτι ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου· οὐχ ἡ θεότης μου, ἀπαθὲς γὰρ τὸ θεῖον καὶ ἄλυπον καὶ ἀδιάλυτον. τὸ γὰρ πνεῦμά, φησὶν ὁ κύριος, πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής· ἄρα δύο θελήματα ἐμφαίνει· τὸ μὲν, θεῖον. τὸ δὲ, ἀνθρώπινον.

Τοῦ αὐτοῦ ἐξ ὁμιλίας ῥαθείσης κατὰ Ἰουδαίων καὶ Ἑλλήνων καὶ Ἀπολιναριστῶν.

Εἶδες αὐτὸν κοινωνήσαντα τοῖς πάθεσι τῆς σαρκὸς τοῖς ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας. βλέπε αὐτὸν κοινωνήσαντα τοῖς πάθεσι τῆς ψυχῆς τοῖς ἀπὸ ἁμαρτίας. πάθη ψυχῆς εἰς ἁμαρτίαν λογιζόμενα, λογισμοὶ πονηροὶ, ἐνθυμήσεις αἰσχραί. ταῦτα πάθη ψυχῆς γνωρίσας κατὰ τὴν αὐτεξούσιον ἐξουσίαν εἰς ἁμαρτίαν. ἔστι δὲ αὐτῆς ἄλλα πάθη ἀπὸ ἁμαρτίας, λύπη καὶ δουλεία καὶ φόβος. οὐδεὶς δούλος κατεκρίθη, οὐδεὶς ἀφ' φόβου ἀποδυσωπήθη, οὐδεὶς ἀφ' λύπου ἀπεκλάθη. ταυτὰ γὰρ ταῦτα πάθη τῆς φύσεως, καὶ ἀνέγκλητα πάθη τῆς ψυχῆς τὰ ἀπὸ ἁμαρτίας. οὕτως ἀκατάκριτα τῆς πάθεσι τῆς ψυχῆς τῆς ἀπὸ ἁμαρτίας

vis? *Nam si in divinitate quod dictum est, sit hoc, aliqua contradictio erit: si autem de carne, habemus rationem quæ dicta sunt, & nulla ex hoc criminatio fiet. Nec enim nolle mori carnem, reprehensio exstitit, quoniam hoc natura est: ipse autem qua natura sunt omnia, absque peccato, & ostendit, & cum multa abundantia, ut etiam hæreticorum obturet ora. Quando autem dicit, Si* Matth. 26. *potest fieri, transeat a me calix iste: &, Non sicut ego volo, sed sicut tu: nihil aliud ostendit, nisi quia carnem vere indutus est timentem mortem. Mortem enim timere, & dubitare, & anxiari, illius est.*

ACTIO XIII. SECR. V.

Ejusdem ex interpretatione evangelii secundum Joannem.

Nam & ego turbatus nunc non ita dico, ut fugiam. Joan. 12. *Oportet enim portare quod accidit. Non dico, absolve me de hac hora, sed glorifica nomen tuum: hoc est, subleva me jam in crucem. Multum ostendit quod humanum est, & naturam nolentem mori, sed præsentem vitam desiderantem, ostendens quoniam non erat extra humanas passiones. Sicut enim esurire non est crimen, neque dormire, ita nec præsentem vitam desiderare. Christus autem corpus habuit mundum de peccatis: non enim naturalibus necessitatibus carens: nam jam corpus non erat.*

Sancti Theophili episcopi Alexandriæ, de sermone facto propter mulierem habentem fluxum sanguinis. Theophilus.

Licet enim Salvator noster in cruce dicebat: Eli, Eli, Matth. 27. lamnasabacthani, *quod interpretatur*, Deus meus, Deus meus, ut quid me dereliquisti? *sed non erat hic significatio, tamquam longe sit a Patre: sed quoniam extra mortis tempus quod habet corpus circa vitam inhærens desiderium, hoc Salvator expressit: ut & ita ostenderet non per quandam phantasiam, sed quoniam veraciter nostra similitudini conjunctus est.*

Ejusdem de eodem sermone:

Sicut enim esurire, & sitire, & laborare, non erant propriæ deitatis, sed corporalia signa: ita & quod dicitur, Ut quid me dereliquisti? *corporalis vocis erat proprium, quod solet nusquam velle conjuncta vita carere. Licet enim & ipse Salvator dicebat hoc; sed propriæ ostendebat corporis fragilitatem, manens virtus & sapientia Dei. Quia non alterius cujusdam hominis, sed ejusdem Salvatoris erat corpus, quod de Maria sibi ædificavit: pro qua re dicebat:* Spiritus quidem promptus, caro autem infirma. Matth. 12.

Beati Severiani episcopi Gabalensis, in eo quod scripsit: *Pater, transfer a me calicem hunc:* & iterum: *Pater, salva me in hac hora:* Sic enim ait: Severianus. Matth. 26. Joan. 12.

Proveniens Dominus, ora hæreticorum oppilavit, ne offendat, quia hoc passibile corpus indutus est, quod tædet mortem, quod trepidat mortis violentiam, quod tristatur & turbatur. In vita termino dicit: Nunc anima mea turbatur, tristis est anima mea usque ad mortem: *non deitas mea, impassibilis enim est divinitas, & imperturbabilis, & imperterrita.* Spiritus quidem, *ait Dominus,* promptus, caro autem infirma. *Ergo duas voluntates declarat, unam quidem divinam, alteram autem humanam.* Joan. 12. Matth. 26.

Item ejusdem de homilia dicta contra Judæos, paganos, & Apollinaristas:

Vidisti eum communicantem passionibus carnis, quæ sine peccato sunt. Aspice eum communicantem passionibus animæ, quæ sine peccato sunt. Passiones animæ sunt in peccato reputatæ, cogitationes malignæ seu turpiosæ. Has passiones anima respicientis secundum spontaneam potestatem in peccatum. Sunt autem ejus aliæ passiones absque peccato, tristitia, timor, formido. Nemo timidus condemnatus est, nemo propter timorem reprobatus est, nullus propter tristitiam exhonoratus est: communes enim hæ passiones naturæ, & sine crimine, quæ foris peccata sunt. Sic itaque communicavit passionibus animæ, quæ

ACTIO SEU SECR. V.

ANNO CHRISTI 649.

furis peccata confiſtunt. Audi eum dicentem : Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem : *& iterum :* Nunc anima mea turbatur. *Turba autem, timoris eſt operatio : ut oſtendat per omnia hominis carnem, animam rationalem, & intellectum, & quæque ſunt hominis abſque peccato habentem, ut ſalvet perfecte hominem. Nemo enim hominum incolume habens cor in fide, dicit partem hominis aſſumpſiſſe Chriſtum. Intende hic ſubtiliter, qui dicis non eſſe intellectum humanum in Salvatoris carne. Ipſe enim dixit, quoniam & triſtitiam & conturbationem pertulit. Aut igitur da intellectum naturalem turbatum & triſtatum : aut projiciens eum, & Deum introducens pro intellectu, ipſi utique connectis paſſiones. Quid enim dicit ? Abſque intellectu anima non triſtatur, & timet, & conturbatur : impoſſibile eſt.*

Matth. 26. Joan. 12.

Sancti Cyrilli epiſcopi Alexandriæ, de libro Theſaurorum :

Cyrillus.

Quando videtur timens mortem, & dicens : Si poteſt fieri, tranſeat a me calix iſte : *conſidera iterum, quoniam formidans mortem caro docebatur a Deo Verbo induta hoc dicere princeps minime pati. Dicebat enim ad Patrem :* Non ſicut ego volo, ſed ſicut tu. *Et non quidem timebat ipſe mortem, ſecundum quod Verbum eſt & Deus : ſed uſque ad finem diſpenſationem perficere properabat. Hæc enim erat Patris voluntas. Habet autem & multi mori, eo quod caro mortem recuſabat naturaliter.*

Ejuſdem ex interpretatione evangelii ſecundum Matthæum libro undecimo :

Si enim non feciſſet voluntariam, dum & nimis eſſet contra voluntatem, paſſionem : qualis jam intelligatur occaſio erandi atque dicendi : Pater, ſi poteſt fieri, tranſeat a me calix iſte ?

Ejuſdem de eodem libro :

Aſpice vero, quomodo contra voluntatem exſtitit paſſio Salvatoris : ſed quia per omnia & omnino pati neceſſe erat, propter bona quæ ex paſſione opera ſequebantur, pro nobis eandem voluntariam fecit.

Ejuſdem ex eadem interpretatione, libro duodecimo :

Recuſat igitur calicem, crucifigentium odioſitatem circa Deum utpote ex hoc accuſans : & ſupponitur quidem timor paſſionis in ipſo propter humanum, ſubſternitur autem protinus per virtutem & potentiam inhabitantis Verbi. Intende enim, quomodo recuſatio deſignat humanum in ipſo, divinitatis autem inflexibile coruſcavit ſtatim. Dixit enim ad Patrem, qui in cælis eſt : Verumtamen non ſicut ego volo, ſed ſicut tu. *Deo decibiliter autem & hoc ait. Nam per hoc quod Deus eſt, non eſt extra voluntates paternas.*

Matth. 26.

Ejuſdem ex interpretatione evangelii ſecundum Joannem, volumine quarto.

O homo, nullatenus ſcandalizeris, quando audis dicentem : Deſcendi e cælo, non ut faciam voluntatem meam, ſed ejus qui miſit me, Patris. *Quod enim dicebamus ab initio, hoc iterum dicimus ſuper cauſa definita : & clarum ſermonem de hoc fecit Chriſtus, docens, quod pro omnibus quidem mori ſponteneum habet, eo quod ita volebat divina natura : præter voluntatem vero, propter paſſiones crucis, & quantum ad carnem pertinet, recuſantem paſſionem.*

Joan. 6.

Ejuſdem de eodem volumine :

Quoniam autem præter voluntatem videtur Salvatori Chriſto, ſecundum quod homo erat, paſſio crucis, & ex ipſa rerum natura conſiderare nos oportet.

Ejuſdem de eodem volumine :

Si moritur mors me non moriente, ſecundum carnem videlicet, tranſeat *(ait)* calix : *verum quia non aliter hoc fiet, ait :* Non ſicut ego volo, ſed ſicut tu. *Videt quo-*

A ὁ λόγος. αὐτὸ λέγοντος ἄνωθεν· περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου. καὶ πάλιν· τὴν δὲ ψυχή μου τετάραχται. ἔκφρασις δέ, φόβου ὑπόφασις· ἀεὶ δὲ λύεται κατὰ πάντα τὸν ἀνθρώπινον σύστασιν ψυχὴν λογικὴν καὶ νοῦν, καὶ πάντα ὅσα τῶν ἀνθρώπων χωρεῖς ἀμαρτίας ἔχοντα, ἵνα σῴζῃ τελείως τὸν ἄνθρωπον. οὐδεὶς γὰρ ἀνθρώπων ὁλόκληρον ἔχων τὸν καρδίαν ἐν τῇ πίστει, μέρος μέρος ἀνθρώπου εἰληφέναι τὸν Χριστόν. ὑπόθου σύνεσιν ἀκριβῆ, ὁ λέγων μὴ εἶναι νοῦν ἀνθρώπινον ἐν τῇ τῦ σωτῆρος σαρκί. αὐτὸς εἶπεν, ὅτι καὶ λύπην ἠ ἔκφρασιν ὑπέμεινεν. ἢ δὲς τὸν νοῦν τὸν κατὰ φύσιν ἔκφερε θάρρων, καὶ λυπήθητι· ἢ δῦσον αὐθεντικὸν καὶ τὸν Θεὸν ἀντικάμψον, ἀντὶ τῦ λογισμοῦ, αὐτὴ αἰρέσεως τὸ πᾶν. τί γὰρ φησιν; ἄνθρ τῦ νοῦ ἡ ψυχή μου λυπεῖται καὶ ἀθυμεῖ καὶ ἔκφέβεται· ἀδ' ἀμήχανον.

B

Τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας, ἐκ τῦ Θησαυροῦ.

Ὅταν φαίνηται δειλιῶν τὸν θάνατον ὁ σωτὴρ καὶ λέγων, εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· σύνες πάλιν ἵνα διαλύσῃς τὸν δόκησιν ὁ σὰρξ ἀθεόπαθον φορεθεῖσα ὑπὸ τῦ Θεοῦ λόγου, μηδέν τοῦτο πάσχειν. ἔλεγε δὲ φυσὶς τὸν πατέρα· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. ἐπεφόβητο μὲν, καθὸ λόγος ἦν καὶ Θεὸς τὸν θάνατον αὐτὸς, ἀλλ' ὡς πάλαι διὰ σπουδῆς ἐποιεῖτο τὴν οἰκονομίαν ἐπιτέλεσαι. τοῦτο γὰρ ἦν τὸ θέλημα τῦ πατρός. ἔχει δὲ καὶ τὸ μὴ θέλειν ἀνθρώπων, ἅτε τὸ παρεγκλῖνον πρὸς σάρκα τὸν θάνατον φυσικῶς.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς ἑρμηνείας τῦ κατὰ Ματθαῖον διαγράμματος, βιβλίου ια'.

C Εἰ γὰρ μὴ ἑκούσιον ἐποίησεν, πρὸν λίαν ἀβούλητον ἦ τὸ πάθος, τίς ἂν τοῦτο λοιπὸν ἦ σύνεσις τῦ φθεγγέσθαι, ἢ λέγειν· πάτερ, εἰ δυνατὸν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο;

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῦ αὐτοῦ βιβλίου.

Θέα δὲ ἵνα ἀντιβαίνων μὲν τῷ σωτῆρι τὸ πάθος. ἐπεὶδὴ δὲ πάντη τε ἦ πάντως ὑπομεῖναι ἐχρῆν, ἅτε τοῦ ἐκ τῦ σωτῆρος γενέσθαι, διαλυτὸν ἐποίησεν ἡμᾶς.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἑρμηνείας.

Παραιτῆται δηγορῶν τὸ ποτήριον, ὃς δὴ σταυροῦσιν ἀφιλοθέως, εἰκότως ἤδη ἐξ' ἑαυτοῦ κατηγορῶν· ἢ ὑπόκειται μὲν τὸ δεῖμα τῦ πάθους ἐν αὐτῷ δι' ἀνθρώπινον, κατασκευάζεται δὲ παραχρῆμα τῇ ἐνοικούσης λόγου ῥώμῃ τε ἢ θειότητι. ἴδε γὰρ ὅπως παραδείκνυσι μὲν ἐν αὐτῷ τὸ ἀνθρώπινον τὸ παχύμερες, τὸ δὲ τῆς ἰσχύσης ἀνίκμητον δίδως. ἴδε γὰρ εὐθὺς πῶς ἐν σαρκοῖς πατέρα· πάλιν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. ἀνθρωποπρεπῶς δὲ καὶ θεϊκὸν φησιν. ἐπεὶ καὶ πῶς γε τὸ εἶναι Θεὸς, ἐκτὸς ἦν τῶν πατρικῶν βουλημάτων.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς ἑρμηνείας τῦ κατὰ Ἰωάννην διαγράμματος τόμου δ'.

Σκανδαλίζου ἔκφρασιν ἀνθρώπου μυθεμένου, ὅταν ἀκούσῃς ἢ αὐτῷ λέγοντος· καταβέβηκα ἐκ τῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τῦ πέμψαντός με. ὃ γὰρ ἐλέγομεν ἐξ ἀρχῆς, τοῦτο πάλιν ἐπιλέγομεν κατὰ σκοπὸν ἐκκειμένου καὶ ἀναγκαῖ· τὸν ὑπὲρ πάντων παθόντα, θελητὸν μὲν ἔχει ἐξ' ἑαυτοῦ τὸ οὕτω βεβουλῆσθαι τῇ θείᾳ φύσει· ἀνθέλητον δὲ, ἐξ' αὐτῦ τοῦ σταυροῦ πάθη, ἢ τὸ ἕως ἴδιον εἰς τὸ σῶμα παραγινομένῳ τὸν θάνατον.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῦ αὐτοῦ τόμου.

Οτι δὲ ἀνθέλητός τις ἐφέρη τῷ σωτῆρι Χριστῷ πάθος ὡς ἄνθρωπος τὸ ἴδιον τοῦ σταυροῦ πάθος, ἢ ἐξ αὐτῆς ἀναλυθὲν ἡμᾶς τῆς ἐξ' ἀμαρτίαν φύσεως.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῦ αὐτοῦ τόμου.

Εἰ λέγοντός Χριστοῦ μὴ πεθανεῖν ἡμᾶς, κατὰ τὸν σῶμα δὲ· θνητὸν, παραχρῆμα φασὶ τὸ ποτήριον· πάλιν ἐπίστρ ἐκ ἂν ἦλθεν, φασὶν, ἐπ' ἐμὲ· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. ἐκβὰς

a Forte pro, ἐξῆσαν.

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO XII SECT. V.

ἕνας ἀναιρῶν μὲν πάλιν ὁ ἀνθρώπου φύσις, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Χριστῷ τὸ ἕως εἰς ἡμᾶς διήκοντας, ἀνακαινίζων δὲ διὰ τῆς ἐνσάρκου αὐτοῦ λόγου σοφίας διόρθωσιν ὑποφαίνων.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς πόλεως.

Καὶ ὅτι μὲν ἄνευ ἀνεβλύστου τι ἑκουσίου καὶ θελητοῦ τὸ τοῦ μονογενοῦς πάθος ἐκφάνεται, σεσάφηται μὲν ἤδη σαφῶς. Ἀναλαμβάνωμεν δὲ καὶ αὖθις ἀκριβεστέρας ἐφόδους, τοῖς ἀναγινώσκουσι τὴν ἀλήθειαν διαπτύσσοντες.

A made defining quidem iterum, humana natura & in ipso Chriſto, quantum ad eum pertinet, reperitur: recuperatur autem per unitum ei Verbum ad valetudinem Deo digna.

Ejuſdem de eodem volumine:

Sed quoniam vere quidem præter voluntatem, patiterque ſpontanea videtur Unigeniti paſſio crucis, jam quidem manifeſte prædictum eſt. Aſſumamus autem denuo ſubtiliores inveſtigationes, legentibus veritatem pandentes.

Videntur hæ verba eſſe Martini Papæ, qui Eutychianum errorem de duabus in Chriſto ſolum ſatibus interrumpat.

Περὶ τῶν φυσικῶν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐνεργειῶν.

De naturalibus operationibus Chriſti Dei noſtri.

Τοῦ ἁγίου Ἱλαρίου ἐπισκόπου Πικταύων καὶ ὁμολογητοῦ, ἐκ τῆς περὶ πίστεως λόγου.

B Sancti Hilarii epiſcopi Pictavienſis & confeſſoris de ſermone pro fide expoſito:

Hilarius. *Lib. 9. de Trinitate. Cassian. & in epiſt. 97. Leonis, & l. 3. de fide.*

Ἐκ παρθένου τοίνυν ψυχικὸς ἄνθρωπος ὁ μονογενὴς υἱός, ἧ κατὰ τὸν συμπάντων τῷ καιρῷ μέλλων αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ τὸν τῆς ἀνθρώπου φύσεως εἰς Θεὸν ἀναπλάσσειν, ἔσχατον τὸν πάντα ἐν ἅπασι τοῖς διαγγελικοῖς λόγοις ἐφύλαξεν. ἵνα ἑαυτὸν καὶ υἱὸν εἶναι Θεοῦ κηρύσσων διδάξῃ ἐν ἀνθρώπου ὑπομονὴν παρόντα· τὸ μὲν ἄνθρωπος εἶναι, λαλεῖν ἅπαντα ἐν σαρκὶ ὄντα ἔργα τοῦ Θεοῦ· τὸ δὲ Θεὸς εἶναι λαλεῖν πάλιν ἐν σαρκὶ ὄντα ἅπερ οἶδεν ἀνθρώπου· οὕτω μήτε ἅπερ ἔχοντα τῇ καθ' ἑκάτερον οἰκείᾳ ἡμῖν ὑμιλίᾳ, μηδὲ πάντα λαλῶν, εἰ μὴ μετὰ τῆ σημαίνειν Θεὸν τι καὶ ἀνθρωπον τὸν αὐτὸν.

Sileant igitur de ſermonibus quæſtiones, quia regnum Dei, ſicut ſcriptum eſt, non in perſuaſione verbi eſt, ſed in oſtenſione virtutis. *Conſervemus diſtinctionem divinitatis & carnis: unus in utraque loquitur Dei Filius, quia in eodem utraque natura eſt: & ſi idem loquitur, non uno ſemper loquitur modo. Intende in eo nunc gloriam Dei, nunc hominis paſſiones. Quaſi Deus loquitur quæ ſunt divina: quaſi homo dicit quæ ſunt humana, quia in ea ſubſtantia loquebatur.*

Ambroſius. 1. Cor. 2.

Τοῦ ἁγίου Ἀμβροσίου, περὶ πίστεως.

Σιωπάτωσαν τοίνυν αἱ περὶ τῆς λόγου μάτην ζητήσεις, ἐν C τῇ τοῦ Θεοῦ βασιλείᾳ, καθὼς γέγραπται, οὐκ ἐν πειθοῖ λόγου ἀνθρωπίνου ἔστι, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος ἧ δυνάμεως. φυλάξωμεν τοίνυν τὴν διαφορὰν, τῆς τε θεότητος ἧ τῆς σαρκός. ἓς γὰρ Θεοῦ υἱὸς ἐν ἑκατέρᾳ λαλεῖ· ἑκατέρᾳ ἑκατέρα φύσις ἔστιν ἐν αὐτῷ ὁ αὐτὸς λαλῶν. ἧ οὐχ ἑνὶ πάντα διχάζοντες τρόπῳ. ἔστι γὰρ ἐν αὐτῷ τινὰ μὲν δίχα Θεοῦ, τινὰ δὲ πάρα ἀνθρώπου ἐν ἑνὶ Θεοῦ διδάσκει τὸ Υἱὸν, ἑνὶ λόγῳ ἔστιν· ἐν ἀνθρωπος λαλεῖ τὰ ἀνθρώπινα, ἑνωθεὶς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ οὐσίᾳ· ἐφεξῆς.

Τοῦ ἁγίου Λέοντος πάπα Ῥώμης, ἐκ τῆς πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις Φλαβιανὸν Κωνσταντινουπόλεως πάπαν.

Ἐνεργεῖ γὰρ ἑκατέρα μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας τὸ ἴδιον ἔργον· τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου, τοῦτ' ἔστιν τοῦ Θεοῦ τοῦ λόγου· τοῦ δὲ σώματος ἐπιτελοῦντος, ἔστιν τοῦ σώματος. καὶ τοῦτο μὲν αὐτῶν ἀστράπτει τοῖς θαύμασι, τὸ δὲ τοῖς ἤθεσιν ὑποπίπτει.

Operatur enim utraque forma cum alterius communione quod proprium eſt, Verbo ſcilicet operante quod Verbi eſt, carne autem exſequente quod carnis eſt: & unum quidem eorum coruſcat miraculis, aliud autem ſuccumbit injuriis.

Hæc vox utraque forma, ex Græco in latinum caſu eſt.

Ejuſdem de epiſtola ad Leonem Imperatorem directa:

Epiſt. 97. c. 6.

Εἰ δὲ καὶ μέλλοντα ἐν τῷ ἑνὶ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ τῇ ἑνώσει τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου υἱῷ, τῷ τε λόγῳ καὶ τῇ σαρκὶ ἓν ὑπάρχῃ τὸ αὐτεξούσιον, ὅπερ ἀχωρίστως καὶ ἀδιαιρέτως πασὶ ἴδιά τοῖς ἀφράστοις· διὰ τοῦτο ἴσως αὐτὸν οἱ ἅγιοι ἔφασαν ἴσχειν καὶ πτώσεως· καὶ τῇ καταπαύσει τῆς εἰλικρινοῦς νίκους δεῖ καθοπλῶν, ἵνα αὐτὸς μὲν ἡ τῆς σαρκὸς ἐπιφέρηται πανοπλίαν· ἵνα αὐτὸς δὲ τὸ ὅπλον τῆς δίκαιοσύνης βαστάσῃ. καὶ ἡ μὲν ὕπνῳ ἡ ἀσθενείᾳ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ οὐ παρῆν, εἰ δ' ὡς πάλιν ὕπνῳ ὁ λόγος χρείᾳ τῆς σαρκὸς ἐν ἐργάζεται. ἄνθρωπος γὰρ τῆς δυνάμεως τοῦ λόγου, οὐδ' ἂν ἡ παρθένος συνέλαβεν, οὐδὲ ἔτεκε· καὶ ἄνθρωπος τῆς ἀληθείας τῆς σαρκὸς ἦν ἂν ἡ κακοποιήσει τῆς ῥάβδου ἔκλυτος γένηται. καὶ ἄνθρωπος μὲν τῆς τῷ λόγου δυνάμεως, ἦν ἂν φανερώσωσιν οἱ μάγοι τὸ παιδίον τὸν ὑπὸ τῆς μηνύσεως ἀστέρος δεικνύμενον, ἄνθρωπος δὲ τῆς ἀληθείας τῆς σαρκὸς ἦν ἂν ὀπτανόμενος μετωφέρηται τὸ παιδίον εἰς Αἴγυπτον, καὶ τῷ πατρὶ τὸν Ἡρῴδου διωγμὸν διαπεξάγηται διαγγελοῦ. καὶ ἄνθρωπος μὲν τῆς δυνάμεως τοῦ λόγου, ἦν ἂν ἔλεγεν ἡ φωνὴ τοῦ πατρὸς ἐξ οὐρανοῦ ἀφεθεῖσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα. ἄνθρωπος δὲ τῆς ἀληθείας τῆς σαρκὸς, ἦν ἂν διψαρήσειν ὁ Ἰησοῦς· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου. καὶ ἄνθρωπος μὲν τῆς τῷ λόγου δυνάμεως, ἦν ἂν ἐγείρῃ τοῦ τετραημέρου ὀσμήν· ἄνθρωπος δὲ τῆς ἀληθείας τῆς σαρκὸς, οὐδὲ προφὴ τοῦ τετάρτου, ὧν μὴ ὄντος ἀναξίως ὑπόχρεω τοῦ πατάσσειν. καὶ τὸ δὲ πάσχειν, ἄνθρωπος μὲν τῆς τῷ λόγου δυνάμεως, ἦν ἂν ἐκφρὸν ὁ πάσχων ἦν τοῦ

Sanctæ recordationis Romani præſulis Leonis, de ſermone, ad ſanctæ memoriæ Flavianum epiſcopum Conſtantinopolitanum facto:

Leo pontifex epiſt. 10.

Licet & ergo in uno Domino Jeſu Chriſto, vero Dei atque hominis Filio, Verbi & carnis una perſona ſit, qua inſeparabiliter atque indiviſe communes habeat actiones: intelligenda tamen ſunt ipſorum operum qualitates, & ſincera fidei contemplatione cernendum eſt, ad quæ provehatur humilitas carnis, & ad quæ inclinetur altitudo deitatis: quid ſit quod caro ſine Verbo non agit, & quid ſit quod Verbum ſine carne non efficit. Sine Verbi enim potentia nec conciperet virgo, nec pareret: & ſine veritate carnis, obvoluta pannis infantia non jaceret. Sine Verbi potentia non adorarent magi puerum ſtella indice declaratum: & ſine veritate carnis non juberetur transferri in Ægyptum puer, & ab Herodis perſecutione ſubduci. Sine Verbi potentia non diceret vox Patris de cælo miſſa: Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi complacui: *& ſine veritate carnis non proteſtaretur Joannes:* Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. *Sine Verbi potentia non fieret redintegratio debilium, & vivificatio mortuorum: ſine veritate carnis, nec cibus jejuno, nec ſomnus eſſet neceſſarius fatigato. Et poſtremo, ſine Verbi potentia non ſe Dominus aqua-*

Hæc ex utraque forma, ex Græco in latinum caſu eſt.

Matth. 3.

Joan. 1.

Joan. 10.

ACTIO 1ma SECR. V.

ANNO CHRISTI 649.

lem Patri confiteretur, & ſine veritate carnis non idem diceret Patrem ſe eſſe majorem: cum catholica fides utrumque ſuſcipiat, utrumque defendat, qua ſecundum confeſſionem beati apoſtoli Petri, unum Chriſtum Dei vivi Filium & hominem credit & Verbum.

Ioan. 14. Matth. 16.

Ejuſdem de eadem epiſtola:

Cap. 1. *Cum ergo unus ſit Dominus Jeſus Chriſtus, & vera deitatis veraque humanitatis in ipſo una prorſus eademque perſona ſit; exaltationem tamen, qua illum, ſicut*

Philipp. 2. *doctor gentium dicit,* exaltavit Deus, & donavit illi nomen, quod ſuper omne nomen excellit, *ad eam intelligimus pertinere formam, qua dilanda erat tanta glorificationis augmento. In forma quippe Dei aqualis erat Filius Patri, & inter genitorem atque unigenitum nulla erat in eſſentia diſcretio, nulla in majeſtate diverſitas: nec per incarnationis myſterium aliquid deceſſerat Verbo, quod ei Patris munere redderetur. Forma autem ſervi, per quam impaſſibilis deitas ſacramentum magna pietatis implevit, humana humilitas eſt, qua in gloriam divinæ poteſtatis evecta eſt, in tantam unitatem ab ipſo* a *forte* conceptum *virginis deitate & humanitate conſerta, ut nec ſine homine divina, nec ſine Deo agerentur humana.*

a forte conceptus.

Διότι τὸ ἓν ἐκ τῆς ἀνθρωπότητος συμπλοκῆς, οὐκέτι λέγε τὸν ἄνθρωπον θεὸν τὸν ἀνθρώπινα σαρκίδιον.

Cap. 1. Et poſt pauca:

Ioan. 10. *Nam ſecundum potentiam deitatis indifferenter omnia quæ habet Pater, etiam Filius habet: & quæ in forma ſervi a Patre accepit, eadem in forma Dei etiam ipſe*

Ioan. 6. *donavit. Secundum formam enim Dei, ipſe & Pater*

Ioan. 5. *unum ſunt: ſecundum formam autem ſervi, non venit facere voluntatem ſuam, ſed ejus qui miſit eum. Et ſecundum formam quidem Dei, ſicut habet Pater vitam in ſemetipſo, ita & Filio vitam dedit habere in ſemetipſo: ſecundum autem formam ſervi, triſtis eſt anima*

Matth. 26. *ejus uſque ad mortem.*

Τοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ.

Καὶ γὰρ τοῦ θελήματος τῆς θεότητος ἀπαραλλάκτως πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς ἔχει· καὶ ἅπερ ἐν τῇ τοῦ δούλου μορφῇ λαβὼν τοῦ πατρὸς ἔλαβε, ταῦτα ἐν μορφῇ Θεοῦ ὢν ἐχαρίσατο. κατὰ μὲν γὰρ τοῦ μορφὴν τοῦ Θεοῦ, αὐτὸς ἐστὶ καὶ ὁ πατὴρ ἓν εἶναι· κατὰ δὲ τοῦ μορφὴν τοῦ δούλου, οὐκ ἦλθε ποιῆσαι τὸ θέλημα τὸ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντος αὐτόν. ᾗ κατὰ μὲν τοῦ μορφὴν τοῦ Θεοῦ, ὡς ἔχει ὁ πατὴρ ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτω καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔδωκεν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ· κατὰ δὲ τοῦ μορφὴν τοῦ δούλου, περίλυπος ἐστὶν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἕως θανάτου.

Cap. 6. Ejuſdem ex eadem epiſtola:

Licet autem ab illo initio, ex quo in utero virginis Verbum caro factum, hoc eſt, carnem aſſumpſit, nulla diſtinctio eſt inter utramque formam, per omne incrementum carnale unius perſonæ totius temporis actiones factæ ſunt. Verumtamen hæc omnia quæ inſeparabiliter facta ſunt, per nullam commixtionem confundimus: ſed cujus ſit forma, per qualitates operationum ſentimus.

Τοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ.

Εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἀπὸ ἐκείνης τῆς ἀρχῆς, ἀφ' ἧς ἐν τῇ μητρὶ τῆς παρθένου ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο σπέρμα ἀνθρώπου, οὐδ' ὁπωσοῦν ἐστὶ διαίρεσις μεταξὺ ἑκατέρας μορφῆς, ἡ ἐξ ἀρχῆς αὐξήσεως σωματικῆς ἐπὶ τῆς ἑνὸς προσώπου χρόνου ὅλου πράξεις γεγόνασι. ἅπερ ἅπαντα πάντα, ἅτε ἀχωρίστως γεγένηται, κατ' οὐδεμίαν συγχύσεως ἀπὸ τῶν ἰδίων ἐν μορφαῖς, ἐν αἷς ἦλθεν ἐποίησε λειτουργίας.

Dionyſius Areopagita.

Sancti Dionyſii Areopagitæ epiſcopi Athenienſis, de ſermone divinorum nominum, capitulo ſecundo:

Diſcreta eſt autem benigniſſima circa nos Dei operatio per hoc, quod ſecundum nos ex nobis integre & vere ſubſtantialiter plaſmari voluit Verbum, qui ſupra ſubſtantiam eſſe cognoſcitur, & operatus eſt & paſſus, quanta humana ejus operationi congruunt præcipua ac probabilia. In his namque Pater & Spiritus nulla ratione communicavit: niſi quis dixerit ſecundum benigniſſimam & miſericordem voluntatem, & per omnem ſublimiſſimam & ineffabilem Dei operationem, quam operatus eſt, ſimilis nobis factus, incommunicabilis, eo quod Deus & Dei Verbum.

Τοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ.

Διαπέπρακται δὲ τῆς ἀγαθοπρεποῦς εἰς ἡμᾶς θεουργίας τὸ κατ' ἡμᾶς ἐξ ἡμῶν ὁλικῶς καὶ ἀληθῶς οἰκειωθῆναι τὸν ὑπερούσιον λόγον, ἢ ἀνθρώπῳ, ἢ πεπόνθει, ὅσα τῇ ἀνθρωπίνῃ αὐτοῦ θεουργίᾳ τὰ ἔπαινετὰ καὶ ἐξαίρετα. οὔτε γὰρ ὁ πατὴρ καὶ τὸ πνεῦμα, κατ' οὐδένα τρόπον κοινωνοῦσι λόγου. εἰ μήτοι τις φαίη κατὰ τὴν ἀγαθοπρεπῆ καὶ φιλάνθρωπον βούλησιν, καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν ὑπερηφυᾶ καὶ ἄφατον θεουργίαν, ἣν ἔδρασε, καθ' ἡμᾶς γεγονὼς ὁ ἀκατάληπτος, ὁ Θεὸς ὁ Θεοῦ λόγος.

Τοῦ αὐτοῦ ἐν τῇ πρὸς Γαΐον δ'. Ἐπιστολῇ.

Ἐπὶ δὲ οὐδὲν ἧττον ὑπὲρ οὐσίαν πάντως ὁ ἐκ ὑπερουσίου. ἡμῖν τῇ ἑαυτοῦ φιλανθρωπίᾳ καὶ εἰς οὐσίαν ἀληθῆ ἐλθὼν, ὑπὲρ οὐσίαν οὐσιώθη, καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον ἀνθρωπήσας τὸ ἀνθρώπου· καὶ δυλαῖ παρθένοι ὑπερφυᾶ κύουσι, μὴ ὕδωρ ἄσπορον ὑλικῶν ἢ γεωργὴν πεδὸν ἀνίκητον βάρος ἢ μὴ ὑπεῖκον, ἀλλ' ὑπερφυᾶ δυνάμει θεὸς τὸ ἀδιάσχιστον σωστικῶς.

Juſtinus martyr. *Hæc integra lectio Juſtini eſt & apud Leontium pag. 14.*

Sancti Juſtini philoſophi [epiſcopi] & martyris, de libro tertio trinitatis, capitulo ſeptimodecimo,

Τοῦ ἁγίου Ἰουστίνου φιλοσόφου ἐπισκόπου καὶ μάρτυρος, ἐκ τῆς πρὸς τριάδος γ'. βιβλίου, κεφ. ιζ'.

Sicuti unus eſt homo, habet autem diverſas naturas

Ὥσπερ ἐκ μὲν ἑνὸς ἀνθρώπου, ἔχει δὲ φύσεις διαφόρους

δύο, ἤγουν

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO SIX. SAEC. V

δύο· καὶ κατ' ἀπὸ μὲν λαμβάνει, κατ' ἄλλο δὲ τὸ λαμπὸν ἐνεργεῖ· ψυχὴ μὲν γοῦν λογικὴν ὡς πλοίου τινὰ σύστασιν, χερσὶ δὲ τὸ νοηθὲν εἰς πρᾶξιν ἄγων· οὕτως ὁ εἷς ὢν καὶ δύο φύσεις, κατ' ἄλλον μὲν καὶ θαυμασίως ἐνεργίζων, κατ' ἄλλον δὲ τὰ ἀνθρώπινα παραδέχεται.

Τοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ αὐτῷ κεφαλαίῳ.

Ὥσπερ τὸ φῶς, ἓν φῶς ὂν τυγχάνει, πλὴν ἐνέργειαν οὐκ ἂν τις χωρίσειε τοῦ σώματος αὐτοῦ τῷ διανοηθῆναι, τὴν λέγω δὲ διαιρῶν χωρίσειε τὸν φῶτα, ἓν ὂν ἴδιον ἐνέργημα· οὕτως ἐπὶ τοῦ ἑνὸς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ πάσαν μὲν ἐνέργειαν οὐκ ἂν τις χωρίσειεν ἐκ τοῦ ἑνὸς· τῆς δὲ φύσεως, ἓν ὂν εἰπεῖν τὸ γνώρισμα, τὴν λέγω χωρίσειεν.

Τοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ αὐτῷ κεφαλαίῳ.

Ὁ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐκ θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος ἀσυγχύτου Χριστὸς ἄλλος ἐστὶ παρὰ τὸν υἱόν, ἀλλὰ ὁ θεὸς ἄνθρωπος ἐκ πάντων τελείων· θεὸς μὲν γοῦμβρος τῇ τοῦ πατρὸς ἐνεργείᾳ, ἄνθρωπος δὲ ὑπεύθυνος τῇ τῆς φύσεως ὁμοιοπαθείᾳ.

Τοῦ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ κεφαλαίῳ.

Εἰ γὰρ ἀληθῶς ὁ πάσχει, θεὸς τε ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπος, ἓν τὰ μὲν παραδέξα, κατὰ τὸν φύσιν ἐνεργεῖ τὸν πρέποντα, τὰ δὲ ἕκαστα κατὰ τὸν ἐκάστου φυσικῶς ὑπόμενον.

Τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τοῦ κατὰ Ἀρειανῶν λόγου γ'.

[illegible]

Τοιοῦτος γὰρ δι' ἡμᾶς γέγονεν ἄνθρωπος· καὶ σωματικῶς, ὡς φησιν ὁ Ἀπόστολος, κατῴκησεν ἐν Χριστῷ ἐν τῇ σαρκὶ· ἵνα τοῦ φύσει Θεὸς ὢν ἴδιον ἔχῃ σῶμα, καὶ ὕστερ χρήσιμον ἐργάνῳ, γέγονεν ἄνθρωπος. καὶ ἴδιᾳ τοῦτο, τὰ μὲν ἰδίᾳ τοῦτου αὐτοῦ λέγεται, ἐπειδὴ ἐν αὐτῷ ἦν, οἷα ὅτι, τὸ πεινῶν, τὸ διψῶν, τὸ παθεῖν, τὸ κοπιᾶν, καὶ τὰ ἑξῆς, ὧν ὕδωρ ἡ σαρξ ἀνεπεί· τὰ δὲ αὐτοῦ τῷ λόγου ἰδίᾳ, θεῖα ὄντα, τοὺς νεκροὺς ἐγείρειν, ἢ τυφλοὺς βλέπειν ποιεῖν, ἢ τὰν αἱμορροοῦσαν ἰᾶσθαι, ἃ ἴδιᾳ τῷ ἰδίου σώματος ἦσαν.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς πρὸς Ἀντιοχεῖς δογματικῆς ἐπιστολῆς.

Διὰ τοῦτο θεολογεῖται μὲν ὁ λόγος, ἀνθρωπολογεῖται δὲ ὁ ἄνθρωπος, ἵνα θεὸς ἀκαίρως ὢν ὁ αὐτὸς φυσικῶς καὶ ἀληθῶς. Θεὸς μὲν, πρὸς τὴν αἰδιότητα τῆς πατρὸς ἢ τὴν δημιουργίαν τῆς κτίσεως, ἄνθρωπος δὲ πρὸς τὴν γένεσιν τὴν ἐκ γυναικὸς, καὶ τὴν αὔξησιν τῆς ἡλικίας· καὶτοι Θεὸς μὲν τῶν ζωοποιῶν ἐνεργείας, ἄνθρωπος δὲ πρὸς τὰς ἀνωτέρω συμπαθείας καὶ τὰς καθ' ἡμᾶς ἀσθενείας.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ ῥητὸν τὸ κατὰ Ματθαῖον διαγγέλλον ὃς ἂν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

Διὰ τοῦτο γὰρ Θεὸς ὢν ἢ ἄνθρωπος γεγονὼς, εἰς μὲν Θεὸς ὢν τὸ ἴδιον εἰς αὐτὸν μετέβαλεν, εἰς δὲ σῶμα φορεῖν ἐθέλησε καὶ ἀπαθὲς καὶ ἄτρεπτον. οὐ γὰρ ἦν ἴδια ταῦτα τῆς θεότητος.

Τοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ αὐτοῦ λόγου.

Ἐλθὼν δὲ ἔσωθε, οὐ διχοῦθεν κατὰ τὸν ἓν μεμιγμένον ἀνθρώπου, ἵνα τὰ μὲν τοῦ σώματος χωρὶς τῆς θεότητος, τὰ δὲ τῆς θεότητος χωρὶς τοῦ σώματος λέγοιτο· ἀπαραλλάκτως δὲ

A duas : & secundum aliud quidem cogitat, secundum aliud autem quod cogitatum est operatur : anima quidem intellectuali cogitans veluti navis compaginem, manibus autem quod cogitatum est ad effectum perducens : ita Filius unus existens, & duas habens naturas, per aliam quidem divina signa operabatur, per aliam autem humilia suscipiebat.

Ejusdem de eodem capitulo :

Sicuti luminis, quia lumen est, unam operationem nullus separavit capabilis ejus corporis: Verbo autem dividens significat naturam, cujus est propria operatio : ita in uno Filio Dei omnem quidem operationem nullus separavit ab unius filiationis : [a] natura autem, cujus est proprium quod celebratur, Verbo significavit.

[a] Eorum etiam in Graeco obscurum.

B Ejusdem de eodem capitulo :

Christus autem non ex deitate & humanitate factus est, Christus alius existens præter duo : sed & Deus & homo utraque consistit : Deus quidem intelligendus per signa operationum, homo autem ostensu: per similitudinem passionis natura.

Ejusdem de sermone facto ad paganos :

Est enim vere Dominus, Deus simul & homo : & gloriosa quidem secundum præcipuam naturam operabatur, humilia vero secundum inferiorem naturaliter sustinebat.

Sancti Athanasii episcopi Alexandriæ, de sermone contra Arianos tertio :

C Hæc antea necessario examinavimus, quatenus si videremus eum tanquam per organum proprium corpus divinitus aliquid agentem aut loquentem, sciamus quoniam Deus existens hæc operatur : si videremus humane loquentem ac patientem, non ignoremus quoniam carnem indutus factus est homo, & ita hæc agit & loquitur. Uniuscujusque enim opus cognoscentes, & utraque ex uno adstrata intendentes vel intelligentes, recte credamus, nunquamque errare valeamus.

Ejusdem de eodem verbo :

Ad ultimum enim & propter nos factus est homo, & carnaliter sicut ait Apostolus, inhabitavit deitas in carne : simul ut dicatur Deus existens: proprium habuit corpus, & hoc organo usus, factus est homo. Unde propria quidem ejusdem illius dicuntur, quoniam in ipso erant, D qualia sunt, esurire, sitire, pati, laborare, & similia, quorum caro est capabilis. Ipsius autem Verbi propria, qualia sunt, mortuos suscitare, cæcos videre facere, & mulierem fluxum sanguinis habentem curare : quæ videlicet per proprium corpus ipse efficiebat.

Ejusdem de dogmatica epistola facta ad Antiochenos :

Propterea Deus quidem dicitur Verbum, nativitate autem dicitur homo, quatenus utraque sit idem naturaliter & veraciter : Deus quidem sempiternitate deitatis, & ut creator creatura : homo autem per nativitatem ex muliere & incrementum ætatis : & Deus quidem per vivificas beneficentias, atque potentiam divinæ operationis: homo autem per similitudinem compassionum, & nostrarum infirmitatum. E

Non est hic locus in epistola ad Antiochenos, quæ exstat tomo I. operum Athanasii pag. 574. sed neque in ea quæ ipsa revera est Facundus pag. 468. & 469.

Ejusdem de sermone evangelii secundum Matthæum, quo ait : Qui dixerit verbum contra Filium hominis : Matth. 12.

Propterea enim Deus existens, & homo factus, ut Deus quidem suscitavit mortuos, & verbo omnes sanans, versit & aquam in vinum : nec enim erant hominis hujusmodi opera. Ut autem carnem indutus, sitiebat, & laborabat, & passiones sustinebat : nec enim erant hæc propria deitatis. Joan. 2.

Ejusdem de eodem sermone post pauca :

Fiebant autem hæc non separatim, & secundum qualitatem eorum quæ fiebant, ut ea quidem quæ corporis sunt, absque deitate: quæ autem deitatis, absque corpore osten-

ACTIO XII SECR. V.

ANNO CHRISTI 649.

derentur: sed conjunctim omnia fiebant, & unus erat qui perficiebat Dominus.

Ejusdem de eodem verbo:

Joan. 1. Eadem.

Haretici quidem secundum suam instantiam irati sunt: & alii corporalia Salvatoris inspicientes, negaverunt hoc, quod in principio erat Verbum. *Alii autem ea qua deitatis sunt considerantes, ignoraverunt hoc, quod* Verbum caro factum est. *Fidelis & apostolicus vir, sciens Domini miserationem, inspiciens quidem signa deitatis, miratur Dominum qui in carne est. Iterum autem videns & propria corporis, obstupescit, considerans in eis divinitatis operationem.*

Sancti Basilii ex epistola ad beatum Amphilochium facta:

Attamen fideliter considerami cernendum est, quia B *multa & a parte hominis Dominus loquitur. Nam,* Da mihi bibere, *vox est corporalem utilitatem perficiens.*

Joan. 4.

Sancti Gregorii episcopi Nyssanensis, de sermone quarto contra Eunomium:

Sicut enim non est proprietas carnis in eo quod ab initio est Verbum, aspicere: ita demum neque deitatis propria in natura humanitatis considerare. Propterea commixta de Domino doctrina, tam per sublimia & Deo digna, quamque per humilia & humana, utrorumque nominum utrique, quæ in Salvatore intelliguntur, competenter aptamus: & humana quidem ad hominem, sublimia vero ad deitatem.

Ejusdem in hoc, ubi dicit: *Beati qui esuriunt.*

Matth. 5.

Ab, quæ cibo enim quadraginta dies manens post eos C *esurivit. Dedit enim quando voluit natura tempus propria operari.*

Matth. 4.

Ejusdem de eodem tertio libro contra Eunomium, volumine decimo:

Si enim palpabili & visibili cibo & potu disponebatur, & hominibus unigenitum atque fratrem, & quanta circa corporalem videntur naturam, omnia hæc & in deitate aspiciunt, dicant & de unigenito Deo & hæc, & quanta voluerint: testimonia ei & ambulationem, & localem migrationem: quod utique proprium est eorum qui in corpore circumscribuntur.

Sancti Amphilochii episcopi Iconii, in eo quod dictum est, *Pater major me est:*

Joan. 14. Citatur & a Theodoreto, dialog. 1. p. 100. & dial. 3. pag. 40.

Nec enim absque voluntate causa exstitit, sed spontanea est passio: Vado & venio ad vos. *Vado & venio:* D *utraque sicut homo transiens pro: sicut Deus autem inseparabiliter vobiscum sum. Vado homo per mortem, venio autem iterum per resurrectionem hominem.*

Sancti Epiphanii de capitulo septuagesimo septimo, facto in evictionem Marcionis:

Quomodo confractio panis perficitur, o Marcion? per phantasiam, aut operante carne, panis habente secundum veritatem? Resurgens namque a mortuis, in eodem sancto corpore resurrexit secundum veritatem. Propterea & panem confregit secundum veritatem.

Sancti Cyrilli episcopi Hierosolymitani de homilia dicta in evangelium, ubi Dominus aquam in vinum convertit:

Joan. 2.

Studuit per omnia neque innotescere suam deitatem, E *neque in toto ab, conclere studuit: non innotescere, propter eos qui tunc fuerunt: studuit non abscondere, propter eos qui postea: sed ostendere tam deitatis sua, quamque humanitatis ejus claras operationes: ut neque divina virtus obscuretur, neque humana natura minime credatur.*

Ejusdem de eodem verbo:

Natus est, miracula fecit, ostendit duplicem operationem: Passus quidem ut homo, operatus autem ut Deus: idem ipse non alter & alter, quamvis aliter & aliter.

Item sanctus Joannes episcopus Constantinopolitanus, in sermone de vidua, quæ duo minuta obtulit: cujus initium, *Simplex quidem jejunii appellatio,* sic ait:

Τοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ αὐτοῦ λόγῳ.

Διρτοποιεῖ μὲν οὖν κατὰ τὴν αὐτοῦ ἀνυμφεύτου ἐμπάθειαν· καὶ οἱ μὲν τὰ σωματικὰ βλέποντες τῷ σαρκὶ, ἀρνοῦνται τὸ· ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος. οἱ δὲ τὰ τῆς θεότητος θεωροῦντες, γινώσκουσι, τὸ· ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο. ὁ δὲ πιστὸς καὶ ἀποστολικὸς ἀνὴρ, οἰδὼς τὸν τῆ κυρίου φιλανθρωπίαν· βλέπων μὲν τὰ τῆς θεότητος σημεῖα, θαυμάζει τὸν ἐν τῇ σαρκὶ κείμενον, θαυμάζει δὲ πάλιν καὶ τὰ τῆ σώματος ἴδια, ὑποπτήσσοντα, κατανοῶν τὴν ἐν αὐτοῖς τῆς θεότητος ἐνέργειαν.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου ἐπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας, ἐκ τῆς πρὸς τὸν ἅγιον Ἀμφιλόχιον ἐπιστολῆς.

Ἐπειτα μέντοι τῇ διηνεκεῖ παρουσίᾳ, πολλὰ καὶ ἀπὸ τῆ ἀνθρωπίνου μέρους διαλέγεται· τὸ γάρ· δός μοι πεῖν, φωνή ἐστι σωματικὴν χρῆσιν ἐκπληρούσα.

Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης.

Ὡς γὰρ οὔτω πάλιν οὐδὲ τῆς θεότητος ἴδιόν, ἐν τῇ σαρκὶ φύσει καταπεῖσαι..... διὸ μεμιγμένη τῆς τῆ κυρίου διδασκαλίας, ἔξεστι τὰ μὲν ὑψηλὰ ἢ θεοπρεπῆ, ἢ ἔξεστι θεοπρεπῆ τὰ ἢ ἀνθρώπινα, ἑκάτερον ἑκατέρου ἑκατέρῳ τὰ ἐν μετοχῇ τοιαῦτα κατ' ἀλλήλων ἀμοιβαῖον· τὰ μὲν ἀνθρώπινα, τῇ ἀνθρώπῳ· τὰ δὲ ὑψηλὰ, τῇ θεότητι.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ· μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὸν δικαιοσύνην.

Ἀπάντες γὰρ πανεσχήκαμεν ἐμάρτομεν, ὕστερον ἐπόμενοι. ἔδωκε γὰρ ὁ θεὸς τῇ φύσει καιρὸν, τὰ ἑαυτῆς ἐνεργῆσαι.

Τοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ κατὰ Εὐνομίου λόγου γ'. τόμου ι'.

Εἰ μὲν γὰρ ψηλαφητὸν καὶ ὁρατὸν καὶ βρῶσιν καὶ πόσιν διατιθέμενον, καὶ τοῖς ἀνθρώποις ὁμοφύλοις καὶ ἀδελφοῖς, καὶ ὅσα περὶ τὸν σωματικὴν κατάστασιν φύσιν, πάντα ταῦτα καὶ ἐν τῇ θεότητι βλέποιεν· λεγέτωσαν καὶ περὶ τὸ μονογενὲς Θεοῦ καὶ ταῦτα ἢ ὅσα βούλονται· μαρτυρέτωσαν αὐτῷ καὶ τὸν περιπατεῖν ἐπίσκεψιν, καὶ τὴν τοπικὴν μετάβασιν. ἅπερ ἴδιόν ἐστι τῶν σώματι περιγεγραμμένων ἐστι.

Τοῦ ἁγίου Ἀμφιλοχίου ἐπισκόπου Ἰκονίου, εἰς τὸ· ὁ πατήρ μου μείζων μού ἐστι.

Οὐ γὰρ ἀκούσιον τὸ πάθημα ἀλλ' αὐθαίρετον .·. .·. .·.

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO 1 SUB S. V.

Καὶ ὡ μὲν πῶς ἄλλος τῶν συναφθέντων φύσεων, διάφορος A ἡ ἐνέργεια τῆς ἀνθρωπότητος ἢ τῆς θεότητος, διάφορος ἡ ἰσχύς· οἷον τὸ λέγειν, κάτω κοπιᾷ, ἢ ἄνω ἀναπαύεται· κάτω πυρᾷ, ἢ ἄνωθεν ὑετὸς χορηγεῖ· κάτω δέεται, ἢ ἄνω βραβεύει· κάτω δικαστήριον παρίστησι, ἢ ἄνωθεν ἑαυτὸν δικαιοῖ, ἀλλὰ δὶ ὧν ἐλαττοῦται συμπρίζει τὸ τῆς θεότητος ἀπαρχές· ὁ γὰρ ἄνωθεν ἐκ τῶν Χερουβὶμ βασιλεύων τῆς ἐλεήσεως, οὗτος θεὸς ὢν καθέζεται ἐπὶ τοῦ χαλκολιβάνου καθάπερ δικαιοῦντος ἐλεοῦντος.

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ λόγου τοῦ εἰς Θωμᾶν τὸν Ἀπόστολον.

Ταῦτα ἀκούσας, ἀπέπλυνα τὴν ψυχὴν ἀπιστίας, ἀπεδυσάμην τὸν ἀμφίβολον νοῦν, ἀνέλαβον τὸ πεποιθέναι, ἐψηλάφησα τοῦ σώματος χάριν ἢ τρόμου, ἐξύπλωσα μετὰ τῶν δακτύλων, ἢ τὸ τῆς ψυχῆς ἄλμα, ἢ δύο λοιπὰς ἐνεργείας ἐπέγνων.

Τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, ἐκ τῆς ἑρμηνείας τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς. B

Εἰ δὲ τετελείωκεν ἡμᾶς διʼ ὕδατος ἢ πνεύματος, πῶς οὐκ ἐνήργησε θεϊκῶς τε ἅμα καὶ ἀνθρωπίνως ὁ αὐτὸς ὑπάρχων καὶ ὡς ἐν ἑνί, θεός τε ἐκοῦ ἢ ἄνθρωπος.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς Θησαυροῦ κεφ. κδ'.

Ἄνθρωπος γέγονεν ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος, οὐχ ἵνα πάλιν ὡς Θεὸς πρὸ τῆς οἰκονομίας πάντα ἐργάζηται καὶ λαλῇ, ἀλλʼ ἵνα πολλάκις ἢ διὰ τὴν χρείαν τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας, ἢ ὡς ἄνθρωπος λέγῃ τινά. Ταύτην οὖν ἔχοντες τὸ μυστήριον τὴν δύναμιν, πῶς οὐκ ἄτοπον σκανδαλίζεσθαι τοὺς ἀκροωμένους, ἀνθρωπίνως ἐάν τι λαλοῦντος αὐτοῦ; λαλεῖ γὰρ ὡς ἄνθρωπος· λαλεῖ δὲ ἢ ὡς Θεός, ἔχων ἐν ἀμφοτέροις τὸ ἐξουσιάζειν.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς Θησαυροῦ. C

Οὐκ οὖν τὰ θεοπρεπῶς εἰρημένα τε ἢ πραχθέντα, διώκωμεν τὸν σωτῆρα Χριστὸν Θεόν· καὶ πάλιν τὰ ἀνθρωπίνως εἰρημένα τε ἢ γεγονότα, διώκωμεν κατὰ ἀλήθειαν ἄνθρωπον· αὐτὰ γὰρ ἴδια τῶν μυστηρίων ἐστὶ δυνάμεις.

Τοῦ ἁγίου Εὐφημίου ἐπισκόπου τῆς Ἀντιοχείας ἐκ τῆς κατὰ Σεβήρου αἱρετικοῦ, κεφ. γ'.

Νῦν δὲ συναμφότερον Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένου τῶν ἑαυτοῦ ἐνέργειαν ἐκφαίνοντος, τὰ μὲν ἀπαλλότητος φαμὲν πρὸς τὸν τῆς σαρκὸς γεγονέναι φύσιν, τὰ δὲ ἐξ ἀϊδίου τῶν ὑποστάσεων φύσιν. ὅτι καὶ οὕτω δύο ἐνέργειαι. D

Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐπισκόπου Σκυθοπόλεως, ἐκ τοῦ λόγου ιʹ. κατὰ Σεβήρου αἱρετικοῦ, κεφ. γʹ.

Ὁρᾷς ὅτι ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύο ἐνεργείας, τῆς θεότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀμερίστως τε καὶ ἀσυγχύτως.

Τοῦ ἁγίου Ἀναστασίου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας, ὑπὲρ τῆς ἐκτεθείσης λύσεως πρὸς τοὺς ἀποστολικῆς μνήμης.

Ὥσπερ γὰρ τὸ τρέφεσθαι ἢ αὔξεσθαι, οὐ θεότητος, οὕτω τὸ ἐγείρειν νεκροὺς, οὐκ ἀνθρωπότητος· ἀμφότερα δὲ ἅμα τοῦ αὐτοῦ, θεότητι μετρίως ἀνθρωπίνῃ φρονούσῃ· οὐ κατὰ διαίρεσιν, κατὰ ἕνωσιν δὲ ἀσύγχυτον. οὕτω δύο μὲν εἶναι ἐνεργείας, ὥσπερ ἢ οὐσίας. εἷς δὲ ὁ ἐνεργῶν, Θεὸς ἅμα ἢ ἄνθρωπος ὁ αὐτός.

Ἡ ἁγία συνοδος εἶπεν· E

Τὸν τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ θεοσεβῶς ἐκπληροῦντες λόγον οἱ ἅγιοι πατέρες, τὸν παρ' αὐτοῦ δοθέντα λύχνον αὐτοῖς τῆς ἐν χάριτι γνώσεως, οὐχ ὑπὸ τὸν μόδιον ἔκρυψαν τῆς ἀνωφελοῦς ἀσαφείας, ἀλλ' ὑπὲρ τὴν λυχνίαν ἀνέθηκαν τὸν φυλακτικὸν διδασκαλίας, ἵνα λάμπῃ πᾶσι τοῖς ἐν οἰκίᾳ, δηλονότι τοῖς λαοῖς τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, μόνον προσκόμμα φυγεῖν λίθον τὸν τέλος τῆς αἱρετικῆς κακοδοξίας τε καὶ βλασφημίας ἐκμαθόντες τὸν κύριον. ὑμεῖς γὰρ ἐστέ, φησὶν ὁ κύριος, τὸ φῶς τοῦ κόσμου, ἢ τὸ ἅλας τῆς γῆς, ἅτινα τὸ πᾶσαν αἰσθητὴν κτίσιν ἐκκαθαίρον, καὶ σκοτόσαν

Etenim in aliis copulatarum naturarum diversa eſt operatio humanitatis & deitatis, diversa fortiundo: & ut apertius dicam, deorſum fatigatur, & ſurſum continet elementa: deorſum eſurit, & deſuper pluvias miniſtrat: deorſum formidat, & ſurſum intonat: deorſum judicio aſſiſtit, & deſuper ſeipſum aſpicis. Circa miſericordiam autem concurrit duplex operatio, quoniam qui deſurſum de Cherubim intercedit miſericordibus, ipſe ante gazophylacium ſedens, probat miſericordes. Matt. 25. Luc. 21.

Item ejuſdem, in Thomam apoſtolum:

Hæc audiens, mundavi animam a perfidia, exuens ſum ambiguam mentem, recepi confidentiam, tetigi corpus gaudens & tremens, expandi cum digitis & animæ ſaltum, & duas jam operationes cognovi.

Sancti Cyrilli epiſcopi Alexandriæ, ex interpretatione epiſtolæ ad Hebræos:

Si autem perfectos nos fecit per aquam & ſpiritum, quomodo non operatus eſt divine pariterque humane, idem conſiſtens & tanquam in uno, Deus pariter & homo?

Ejuſdem de Theſauris, capitulo vigeſimo ſecundo:

Homo factus eſt Dei Verbum, non ut iterum ſicut Deus ante humanationem omnia loquatur & operetur: ſed ut ſæpius propter utilitatem diſpenſationis qua cum carne eſt, & ſicut homo loquatur aliqua. Hanc ergo habente myſterio virtutem, quomodo non eſt ineptum ſcandalizari auditores, cum aliquid ut homo loquatur? Loquitur enim ut homo: loquitur autem & ſicut Deus, habens in utriſque poteſtatem.

Ejuſdem de Theſauris:

Ergo qua de Deo decenter dicta vel acta ſunt, oſtendunt Salvatorem Chriſtum Deum: & iterum qua ſecundum hominem dicta vel peracta ſunt, oſtendunt veraciter hominem: hæc eſt enim myſterii virtus.

Sancti Euphremii epiſcopi Antiochiæ, ex ſcriptis contra Severum hæreticum ab eodem factis, capitulo quinquageſimo ſexto:

Nunc autem incarnatum Deum Verbum operatum hanc operationem confitentes, aliqua quidem competenter dicimus ad carnem natura facta fuiſſe, alia vero propter deitatis ſublimem naturam. Ideoque & hic duas operationes. *Vide Photium in Bibl. cod. 229. pag. 838. ubi eadem ſententia, verbis paululum immutatis, ex Ephræmio Antiocheno.*

Sancti Joannis epiſcopi Scythopoleos, de ſermone octavo contra Severum hæreticum, capitulo tertio:

Cernis quia unius ejuſdemque Domini noſtri Jeſu Chriſti duas videmus operationes, deitatis ejus & humanitatis, ſine partitione atque immutabiliter?

Sancti Anaſtaſii epiſcopi Antiochiæ, de ſatisfactione expoſita pro epiſtola apoſtolicæ memoriæ Leonis Papæ:

Sicut enim nutriri & crementari non eſt deitatis, ita ſuſcitare mortuos non eſt humanitatis: utraque tamen ejuſdem deitatem temperantis humanitati, ut condecet: non in confuſionem, ſed in unitionem. Inconfuſe ergo duæ quidem ſunt operationes, ſicuti & eſſentiæ: unus autem operator, Deus pariterque & homo idem exiſtens.

Sancta ſynodus dixit:

Domini Dei & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti perficientes cum ſumma devotione ſancti patres verbum, datam eis lucernam ab eo gratiæ atque ſcientiæ non utique ſub modio abſconderunt infructuoſæ obſcuritatis; ſed ſuper candelabrum ſuſtulerunt ſaluriferæ doctrinæ: quatenus reſplendeat omnibus qui in domo ſunt, id eſt, populis catholicæ eccleſiæ, ne umquam offendat pedem ad lapidem hæreticæ perfidiæ quiſquam de his qui confitentur Dominum & venerantur. *Vos enim eſtis*, ſicut dicit Dominus, *lumen mundi & ſal terræ*, quod omnem errorem hæreticum expurgat, & pu- Matth. 5. Pſal. 90. Matth. 5.

ACTIO 8 SEU SACR. V.

ANNO CHRISTI 649.

tredinem paſſionum terreni intellectus per virtutem eorum & veritatem deſiccat. Unde præcipiebat, dicens: *Luceat lux veſtra coram hominibus*, quatenus videant bona opera veſtra, & recta dogmata, atque glorificent Patrem veſtrum, qui in cælis eſt. Quæ utique & nos per lectionem venerabilium ſermonum eorum perſpicientes, ipſum quidem glorificavimus Patrem luminum, ex quo omne datum bonum, & omne donum perfectum mandatum eſt eis, ad plenitudinem catholicæ ejus & apoſtolicæ eccleſiæ: accuſatores autem eorum merito reprobavimus, tanti luminis obumbrare nitentes veram confeſſionem per novitatis commentum. Pro quo, ſicut ait beatus Iſaias, *Non eſt pax, dixit Deus meus, impiis. Clamare ne ceſſes: quaſi tuba exalta vocem tuam, & annuntia populo meo* ſcelera adverſariorum, quanta malignati ſunt adverſus ſanctos patres & ſynodos catholicæ eccleſiæ. Neceſſe eſt enim in omnem terram exire noſtrum ſuper hanc rem ſonum, & in fines orbis terrarum ſermonum noſtrorum conſonam virtutem, videlicet pro cautela orthodoxorum populorum; & omnibus manifeſtum facere, quoniam in ſcripto & ſine ſcripto ſanctos patres calumniati ſunt, ſicuti & ſancta quinque concilia, Cyrus, Sergius, Pyrrhus & Paulus. Devicti ſunt autem contra ſuam temeritatem mentiti, qui numquam per quemlibet modum aut verbo intellexerunt aut prædicaverunt, quæ orthodoxi patres diriſſe ſive intellexiſſe noſcuntur: & in his teſtantur verba eorum, quæ ſuper omnem radium ſolis niteſcunt; [a] ſed & veritas prædicationis eorum, ubique omnibus eos publicantes, qui nobis in præſenti relecti ſunt, quique tradiderunt nobis in primis quod accepiſſe noſcuntur, unum eumdemque confiteri Dominum Deum noſtrum Jeſum Chriſtum, ex duabus & in duabus exiſtentem naturis, ſubſtantialiter unitis inconfuſe & indiviſe, & duas unius ejuſdemque ſicuti naturas, ita & naturales veraciter eſſe voluntates, id eſt, divinam & humanam: & duas eſſentiales operationes, divinam & humanam: neque tranſitorie hæc aut poſtpoſitive, neque in hoc ipſum ſpecialiter minime habentes omne ſtudium ſermonis eorum, ſicut adverſarii garriunt, & in hoc detrahentes propter ſuam hæreſim venerabilibus patribus: dum dicunt nihil de voluntatibus vel operationibus Salvatoris noſtri definitive eos expoſuiſſe. Ecce etenim non ſolum definitive, ſed & dogmatice & ſyllogiſtice, ac naturaliter demonſtrative, & ſecundum ſcripturas agoniſtice, & per exempla, & compendioſe per omnem modum & verbum intellectualis eorum & prudentiſſimæ doctrinæ, utpote legitime & viriliter pro ipſo incarnato Deo Verbo contradicentibus reſiſtentes, & [b] repugnantes hæreticos, Arium, Apollinarem & Neſtorium, & omnes omnino ſequentes impietates illorum: ejuſdemque unius Chriſti Dei voluntates & operationes profiteri prædicaverunt, per numerum & nomina hæc proferentes, per pronomina, per alterius intellectum, per ejuſdem ſignificationem, per qualitatem, per proprietatem, per virtutem, & compendioſe omne verbum & poſitionem, per quam potuiſſet approbari earumdem voluntatum & operationum vera fide dictio & conſtantia: id eſt, per numerum, ex hoc quod dicunt in uno eodemque Chriſto duas voluntates & operationes, & duplicem operationem: per nomina, ex hoc quod dicunt divinam voluntatem & humanam voluntatem, deificantem & deificatam, & iterum divinam operationem & humanam operationem: per pronomina vero, ex hoc quod dicunt aliam voluntatem eſſe divinam, & aliam humanam, & aliam atque aliam operationem: per alterius autem intellectum, ex hoc quod dicunt, quoniam quæ alterius generis ſunt, ſive naturæ, ſimilem operationem habere nullus ſapiens dubitat: per ejuſdem autem ſignificationem, ex hoc quod dicunt, quoniam quæ ejuſdem operationis ſunt, utique

Actio 8 seu Sacr. V. Ibidem.

Luc. 8.

Iſa. 40. & 57. 58.

Pſalm. 27.

[a] Pro ſed & veritatem prædicationis eorum ubique omnibus publicantes.

[b] Propugnantes in

καὶ τὸν λυπήσαντα τὸ γλυκὺ φωτίσματος, ἀφῇ τῆς ἐν αὐτῇς γνωσελιφθείσης ἀφῆς ἢ ἀληθείας. τὸ γὰρ φῶς ὑμῶν λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἵνα ἴδωσι τὰ καλὰ ὑμῶν ἔργα, ἢ φησὶν ὁ Θεὸς τὰ δόγματα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ἔστι γὰρ ὑμᾶς ἀφῆ τῆς ἀναγκαίους τῶν ἀληθῶν αὐτῇ καταπιστώσης λόγου, αὐτὸν μὴ ἰδεξασθαι τὸν πατέρα τῶν φώτων, ἐξ οὗ πᾶσα δόσις ἀγαθὴ ἢ πᾶν δόγμα τέλειον εἰς αὐτὸς καταβαίνει, παρὰ καταρραπὸν τῆς καθολικῆς αὐτῇ καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας· ἓως δὲ κατηγόρους αὐτῇ ἀδίκως ἐπαλαισάμεθα, ὅσον φωτὸς αὐτοῖς μαχομένοις τὸν ὄντως ἀληθινὸν, ἀφῇ τῆς αὐτῇ καταπίπτης. διὸ, καθὼς φησὶν ὁ μακάριος Ἡσαΐας, οὐκ ἔστι χαίρειν τοῖς ἀσεβέσι, λέγει κύριος ὁ Θεός. ἀκαταπόνητα ἰσχύι, ἢ μὴ φείσῃ· ὡς σάλπιγξε ὕψωσον τὴν φωνήν σου, καὶ ἀνάγγειλον τῷ λαῷ μου τὰ βδελύγματα τῶν ἀνομιῶν, ὅσα ἐμορφάσαντο κατὰ τῆς ἁγίας πατρῶν τε ἢ συνόδων τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. ἀναβήσεται γὰρ ὅσις εἰς πᾶσαν τὴν γῆν, ἠχήσει τὸν ἔμφυτον σφῶν ὅσον φθόγγον, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τῶν ἐμφύτων ῥημάτων τῶν δογμάτων, εἰς ἀσφάλειαν τῶν ὀρθοδόξων λαῶν, γνωσζόντων πᾶσι, ὅτι ἐγκέφους μὲν ἢ ἀγράφως ἐκπαφόντων ἁγίων πατέρων, ὥσπερ οὖν ἢ τῶν ἁγίων πέντε συνόδων, Κύρου ἢ Σέργιος, Πύῤῥου καὶ Παύλου. ἐλέγχονται δὲ κατὰ τῆς ἑαυτῶν ψευσάμενοι τροπτείας, οἳ οὐδέποτε καθ' ὁντινοῦν τρόπον ἢ λόγον εἰρήκασιν ἢ ἐνθυμήθησαν, ἅπερ οἱ ὀρθοδόξοι πατέρες εἰρήκασί τε ἢ ἐνθυμήθησαν· ἢ μάρτυρες οἱ τούτων λόγοι πάσης ὑπεραίρουσιν ἀκτῖνας ἡλιακῆς ἀκτῖνος, ἢ τὰ ἀληθῆ τῶν κατ' αὐτοὺς κηρύγματος σωζόμενα πᾶσι τοῖς πάλαι διωκθεῖσιν, οἳ ἀρτίως ἀνέγνωμεν, παρέδοσαν γὰρ ἡμῖν οἱ αὐτόπται, οἳ ἢ πρῶτοι, ἵνα ἢ τὸν αὐτὸν ὁμολογῶμεν, κύριον ἡμῶν ἢ Θεὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐκ δύο καὶ ἐν δυσὶ ὑποστάσεσι φύσεσι, καθ' ὑπόστασιν ἰδιαζούσης ἀσυγχύτως ἢ ἀδιαιρέτως· ἢ δύο τὰ αὐτὰ ἢ ἑνὸς, ὥσπερ τοῖς φύσις, οὕτω· ἢ τὰ κατὰ φύσιν ἀληθῶς ὑπάρχοντα θελήματα, θεῖόν τε ἢ ἀνθρώπινον, ἢ δύο τὰς οἰκείας ἐνεργείας τελχίνει, θείαν ἢ ἀνθρωπίνην· ἢ οὐδὲ παρέργως ἔστιν ἢ ἀπλανῶς, ἢ ἐκ τῶν αὐτῶν ὁδὸν κερέως ἔχοντες τῶν πάντα τὸν λόγον εὐσεβῶς, ὡς οἱ δ' ἑαυτοὺς ἀνθρωπίσαντο, καὶ ἔστιν λοιδορούμενοι τοῖς ἁγίοις πατράσι δῆλα τοῖς αὐτοῖς κακοτεχνίαν· ἅπερ μανθάνουσιν, ὡς φασι, σαφῶς ἐξ ἀπλανῶν ἢ ἐξ ἐνεργείας τῶν αὐτῶν ἡμῶν ἰησοῦ ἀνθρώπων. ἰδοὺ γὰρ οὐχ ἑνικοῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ δυϊκοῖς, ἢ χαρακτῆς, καὶ συλλογιστικῶς, καὶ φυσικῶς, ἢ ἀναλυτικῶς, ἢ ἀγωνιστικῶς, ἢ παραδειγματικῶς, ἢ ἀκριβῶς ἐξ ὅλου τρόπου ἢ λόγου τῆς γνωστικῆς αὐτῇ καὶ ἐμφρονος διδασκαλίας, ἅπερ ἡμῖνες ἢ ἀνθρωπῖνες ὑπὲρ αὐτοῦ τῶ σαρκωθέντος Θεοῦ λόγου τῶς ἀντιθέτοις συμπαλεμοῦμεν ἢ πολεμοῦντες αἱρετικῶς, Ἀρείῳ ἢ Ἀπολιναρίῳ, καὶ Νεστορίῳ, ἢ πᾶσι ἅπασι τῶς κατ' αὐτοὺς ἀνοίαις, τὰ τῶ αὐτῶ ἢ ἑνὶ Χριστῶ τῶ Θεοῦ θελήματα καὶ τὰς ἐνεργείας ὁμολογοῦσί τε καὶ ἐνεργολογοῦσι πανσεβῶς ἀριθμοῦ δῆλα ἢ ἐνεργείαν παρόξυνσις, δι' ἀντωνυμῶν, δῆλα πανσόφως, δι' ἐπιρέσεως, δῆλα πιθάνως, ἰδίωσις, ἀναφόρως, ἢ ἁπλῶς δι' ἑκάστου λόγου καὶ σήματος, δι' οὗπερ ἂν ἢ τοῦτον αὐτῶς ἀληθῆς λογοδιώκοιτο πάντη τε καὶ πάντως ἰδιάζοντα σαφῶς τε καὶ πάντως· ὧν ἀριθμοῦ μὲν, δῆλα τῶ λέγειν αὐτοὺς δύο τῶ αὐτῶ ἢ ἑνὶ Χριστῶ, δύο θελήματα καὶ δύο ἐνεργείας ἢ δυϊκὰν ἐνέργειαν. ἐναφόρως δὲ, δῆλα τῶ ἴδιον θέλημα καὶ ἀνθρώπινον θέλημα, καὶ θείαν ἐνέργειαν, καὶ ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν· ἀντωνυμῶν δὲ, δῆλα τῶ φάσκειν, ἄλλο τὸ ἀνθρώπινον θέλημα, καὶ τὸ θεῖον ἄλλο· καὶ ἄλλην, καὶ ἄλλην ἐνέργειαν. ἐπιρέσεως δὲ, δῆλα τῶ λέγειν τὰ ἐπιρρήματα ἢ ἐπιρρῆν, τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν ἔχει ἐκ ἂν τις δύο ταυτόνυμα. πανσόφως δὲ, δῆλα τῶ ἀφέστηκε, θεὰ γὰρ τῆς αὐτῆς ἐνεργείας ὄντα, καὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO XII SEC. V.

οἰκειούμενος, ἢ ἀ ποιότης τῆ ποιήσαντι, τὸν τῆς οὐσίας ἐπόπτην παρέσται. φανεῖται δὲ, εἰ λέγοι ἕκαστον ἀφόρητον ἔχειν τῆς οὐσίας ἢ τῆς ποιότητος τὸν λόγον, οὕτω ἢ ἀφόρητον τὸν ἀόριστον. ἰδιοποιὸν δὲ, εἰ τὸ ΘΕΟΠΡΕΠΕΣ, οἱ δὲ ὅλως ἀνδέχεταί τι τῆ θείᾳ φύσει ἰδιωμάτων ἀνυπάρχειν τινὶ τῆ ἐκ ταύτης κατ' οὐσίαν ὄντων, ἢ οὕτως ἀνυπάρχῃ καθάπερ αὐτῇ. εἰ τὸ πολλῶν, εἶπέ μοι, ἢ πάντα λοιπὸν τὰ θεοπρεπῆ καθ' ὑπόστασιν; ἢ τί ἀπαδόν; συνέχονται τὸ παῖ εἶναι, ἢ τὸ μὴ ἄπαυ χρόνοις κεῖσθαι, τὸ δὲ πάντα ἀπεδύσασθαι ἄπαυ. δυνάμεων δὲ, εἰ τὸ βοᾷν, τὸ πλεῖ αὐτὴν ὑπάρχειν ἔχοντα, ἢ τῆς αὐτῆς δυνάμεως φυσικῆς ἀπαιτεῖσθαι, τῆς αὐτῆς οὔσης πάντως οὐσίας ἀναγκαῖον· ἢ οὐδὲν θεῖ σοὶ τὸ ἰσχυρὸν ἢ ἰσχυόμενον, τὸ αὐτὸς ἀπερεκλάστους ἐχούσης δυνάμεις τὴ ἀοριγείας. Οὕτω μὲν οὖν αὐτὸς ὁ τῶν ὅλων Θεὸς ἢ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, πολυμερῶς τε ἢ πολυτρόπως εἰπὼν θεῖ τῶν ἁγίων αὐτοῦ πατέρων ἐφ' ἑαυτοῦ, ἐ ὡς αὐτὸν ἡμᾶς ἐφώδοξεν ἐφάνισε πίστιν, οὕτως ἀπερεκλάστως ἔχει αὐτὸν, ὡς οἱ πατέρες εἰρήκασι. Οὕτως δὲ ξένους αὐτὰς ἢ ἀλλοτρίους, ὡς ἀρνουμένους αὐτὸν ἐγλεγόμους, τοὺς φρενοβλαβεῖς αὐτοὺς, κατὰ θεῖ αὐτῶν αὐτοῦ ἀσεβημάτων. Διὸ οὕτως ἢ τοὺς τοῦτον καταδικάζοντας δόγματα, κατὰ τὸν θεῖ ἁγίων συνόδων ὑμοθυμαδὸν ὕπαι ἀβρητεῖν θεῖν πᾶσι ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς τρόπου παρακελευσμένων, τὰ θεῖ ἁγίων πατρῶν ἡμῶν δόγματά τε ἢ ῥήματα, συμφώνως ἀκριβοῦμεν ἅπαντες ἐν ἑνὶ στόματι ἢ μιᾷ καρδίᾳ, μηδὲν προσθέντες, μηδὲν ἀφαιροῦντες θεῖ ἐξ αὐτοῦ παραδεδόκασιν ἡμῖν. οὕτω πιστεύομεν οἱ οἱ πατέρες ἐδίδαξαν. οὕτω κηρύττομεν οἱ ἐκήρυξαν· οὕτω διδάσκομεν οἱ ἐδίδαξαν· τὰ δ' ἁγίων ἢ οἰκουμενικῶν πέντε συνόδων ἀποφασθέντα πραττόμεν· ἃ ἐκεῖνοι αὐτοὶ φυλάττομεν, τὰ ὑποτεθέντα αὐτοῖ ἀλληλοφώνως παραλαμβάνομεν· οὕτως ἐπίστευσαν, οἱς ἀνάπαυσις θεῖ θεῖ αἰτίων λόγων ἐδόκησεν. ὁ μὲ ἐκείνοις ἢ πατέρες ἃ ἁγίοις πατέρας δεχόμενος, παπάκριτος· ὁ μὲ πάντα τὰ παρ' αὐτοῦ παραδεχόμενος ἢ ἐπαινῶν δεχόμενος ἢ ὁμολογῶν, παπάκριτος. ὁ τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος ἐδόξασμένων ἐκφώνων φωνὴν, παπάκριτος. Οὕτως οὖν οὕτως ἡμῖν ἀνοῖξαι παρεμβάσιν, ἀκόλουθον λοιπὸν, ἅπαξ θεῖ ἁγίων πατρῶν τὰ φρὸς αὐτοὺς ἐφώδοξον τῆ ἑαυτῶν ἐδίξαντο, οὕτω ἢ θεῖ αἱρετικῶν τὰ φρὸς ἐκείνους ἐφώδοξον θεῖ ἀνωφέλων ἐκείνοι ἡμᾶς παρεγένεσθαι. γέγραπται γάρ. ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ, λέγει κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἢ ἀποκαλύψω τὰ ὀπίσω σου, ἐπὶ φρόσωπόν σου, ἢ δείξω ἔθνεσι τὰ αἰσχύνας σου, ἢ βασιλείαις τὰ ἀτιμίαν σου, ἢ ῥίψω ἐπὶ σὲ βδέλυγμὰ κατὰ τὰ ἀκαθαρσίας σου, ἢ θήσομαί σε εἰς παράδειγμα· ἢ ἔσται πᾶς ὁ ἰδών σε, καταβήσεται ἀπὸ σοῦ, ἢ ἐρῶ· ἀλλοίμονὶ θεῖ αἱρετικῶν ὁ αἰῶνος, ἢ τίς ἀναστήσει αὐτόν; φρονεῖν δέοντ ἢ πάλιν ἀποκαλύψω τὰ αἴσχη θεῖ αἱρεσιμάχων ἀνδρῶν κατὰ φρόσωπον αὐτοῦ. ὥστε χρεία πᾶσιν ἡμᾶς τοῖον αἱρετικῶν τὸν ἀκαθαρσίαν ἐν ἑαυτοῖς ἀξιοφρόντως ἀφ' ἧς ἑαυτοῦ κεφαλαίως ἀσεβοῦσιν ἑαυτοῖ ὑπάρχει ἐξανδραποδίσασθαι, ἐς αὐτὸν θεῖ ἀπαυτεῖσθαι, τῆς ἁγίας πατρῶν ἢ τῆς αἰτιωμένης ἁγίας τῶν συνόδων. ἀποκαλύπτουσι δέοντι ἐς μέσον ἡμῖν, τὰ βιβλία θεῖ κακοδίξων αἱρετικῶν, ἵνα τοῦ δ' αὐτοῦ ἀφορεσθῶσιν χρόνοις, ἀφ' θεῖ καθυπερέχοντα τῆς ἀφορεσθέντος ἐς θρόνους τῆς αὐτῶν αἱρέσεως.

ejuſdem ſubſtantiæ confitentur, & communio voluntatis unitatem oſtendit ſubſtantiæ. Per qualitatem vero, ex hoc quod dicunt, ſicuti habent diverſam ſubſtantiam & qualitatis rationem, ita & diverſam operationem. Per proprietatem autem, ex hoc quod dicunt: Si enim tantum poſſibile eſt quidquam de divinis proprietatibus ineſſe alicui, qui non eſt ejuſdem ſubſtantiæ, & ita poteſt eſſe quomodo & ipſa deitas; dic mihi quid eſt quod impediat, ut jam omnia quæ ſunt deitatis, cedant? Quidnam ex hoc evenit? Confuſa ſunt omnia nobis, & alta cedent in ima, ima autem aſcendent in alta. Per virtutem vero, ex hoc quod clamant: Quæ eadem operatione & eadem naturali virtute utuntur, ejuſdem eſſe ſubſtantiæ modis omnibus neceſſe eſt: & nulla natura alterius ſubſtantiæ vel generis indiſſimiliter habebit poteſtates & operationes. Et hæc quidem ipſe ſanctorum Deus Dominus noſter Jeſus Chriſtus multifarie multiſque modis per ſanctos patres de ſeipſo locutus, illuminavit nobis fidem ſuam orthodoxam, ſic & intranſgreſſibiliter tenere eam, ſicuti patres prædicaverunt: hujus autem orthodoxæ fidei extraneos eſſe & alienos, utpote denegantes eam in ſcripto, memoratos auctores novitatis, & impia eorum conſcripta. Propterea & hos, & ea quæ ab eis confecta ſunt dogmata reprobantes ſecundum ſtatuta venerabilium patrum ſive præcepta, qui hoc facere nobis per omnia præcipiunt: dogmata & ſermones ſanctorum patrum uno corde & ore unanimiter ac conſonanter omnes firmamus: nihil addentes, nihil ſubtrahentes de his quæ ab ipſis tradita ſunt nobis, ſicque credimus, ſicuti patres crediderunt: ita prædicamus, quomodo docuerunt. Quæ ſanctæ & univerſales quinque ſynodi tradiderunt, intranſgreſſibiliter retinemus, definitiones eorum ſervamus, decreta eorum integre confitemur: ita definimus, quomodo illi per proprios ſermones promulgaverunt. Qui eaſdem ſanctas ſynodos & venerabiles patres minime ſuſcipit, condemnatus eſt: qui omnia ab eis prædicata & definita minime ſuſcipit ſpecialiter & confitetur, condemnatus eſt: qui qualemcumque hæreticorum & abominandam vocem comprobat & ſuſcipit, condemnatus eſt. His igitur ita a nobis pie definitis, conſequens eſt, ut ſicuti per ſanctos patres diſcrepantem ab eis ſenſum contrariorum approbavimus, ita & per hæreticos conſonantiam prædictorum temeratorum, quam habent cum illis, oſtendamus. Scriptum eſt enim: *Ecce ego ſuper te, dicit Dominus Deus omnipotens, & revelabo poſteriora tua in facie tua, & oſtendam gentibus opprobrium tuum, & regibus ignominiam tuam. Et jactabo ſuper te abominationem ſecundum immunditiam tuam, & ponam te in exemplum. Et eris: omnis qui te viderit, reſiliet a te, & dicet:* Miſerrima hæreſis adverſariorum, quis plorabit ſuper eam? Ideoque oportet iterum detegere opprobria præſumptorum ante faciem illorum: ut omnibus aperiamus, quorum hæreticorum immunditiam in ſemetipſis per ſuam novitatem importantes, ſanctis patribus & venerabilibus quinque conciliis in deceptione ſimpliciorum ſe concordare mentiti ſint. Deducantur igitur nobis in medium codices infidelium hæreticorum, hoc eſt, eorum teſtimonia, per eos quorum intereſt, ad convincendam hæreſeos illorum inſaniam.

Matthæi 16.

Θεοφύλακτος πριμικήριος τῶ νοταρείων τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, εἶπεν.

Κατὰ τὴν ἱερὰν ἐφήκουσιν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, παρ' ἀφορεσθέντος ἡμῖν χρόνοις ἐκ τῶν βιβλίων θεῖ αἱρετικῶν τομάρια ἔχω φέρε τὸ παρεσταθέν.

Theophylactus primicerius notariorum apoſtolicæ ſedis, dixit:

Secundum ſacram præceptionem veſtræ beatitudinis, excepta a nobis teſtimonia de codicibus hæreticorum afferens, præ manibus habeo: quid præcipitis?

ACTIO SIU SAC. V.

ANNO CHRISTI 649.

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς θείας Ρωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Producta teſtimonia hæreticorum ſuſcipiantur, & in approbatione conſonantiæ novitatis præſumptorum, quæ contra fidem orthodoxam cum denominatis hæreticis derinentur, lectioni vulgentur.

Αἱ προαναφερθεῖσαι τῶν αἱρετικῶν χρῆσις, ἀναγνώσονται καὶ ἀκουσθήσονται, εἰς ἀπόδειξιν τῆς ὁμοιότητος τῶν καινῶν αὐτῶν ἀσεβημάτων τε καὶ ἐναντίας τῶν τοιούτων καινοτομιῶν κατὰ τῆς πίστεως.

Et accipiens Theodorus notarius regionarius apoſtolicæ ſedis, de Græco in Latinam vocem tranſlatam relegit in his:

Καὶ λαβὼν Θεόδωρος νοτάριος βιγιωνάριος τῆς ἀποστολικῆς θρόνου, ἀπὸ τὴν Ρωμαίαν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα μεθερμηνευθεῖσαν φωνὴν, ἀνέγνω·

Item teſtimonia hæreticorum: Lucii Ariani, epiſcopi quondam Alexandriæ, de ſermone dicto in paſcha:

Χρῆσις τῶν συγχύτων αἱρετικῶν. Λουκίου Ἀρειανοῦ, ἐπισκόπου ποτὲ τῆς Ἀλεξανδρείας, ἀπὸ τοῦ εἰς τὸ πάσχα λόγου.

Ubi igitur neceſſaria erat anima, ut perfectus homo conderetur Deo? Propterea creaturæ clamat Joannes: Verbum caro factum eſt; *compoſitum eſt carni; non autem & anima, ſicut hi qui nunc pro fide negotiantes aſſerunt: ſed quidem carni unitum erat, & unus factus eſt cum eo. Nam quomodo unus Chriſtus, niſi una perſona, una compoſita natura, ſicuti hominis, qui ex anima & corpore exiſtat, cognoſcimus? Si autem & animam habuit, ſicuti adulteratores adulteratas nunc eccleſias docent, oppugnant ſe motui Dei & animæ, quoniam ſemovet horum utrumque, & in diverſas operationes ducitur.*

Πῶς οὖνται ἦδη ψυχῆς, ἵνα τέλειος ἄνθρωπος συμφυτευθῇ Θεοῦ; διὰ τοῦτο βοᾷ πρὸ αὐτῶν ἀλήθειαν Ἰωάννης. ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, ἀνὰ τῇ σαρκὶ σαρκί, οὐ μὴν ἡ ψυχή, καθάπερ οἱ τὸν τόπον καπηλεύοντες λέγουσιν. ἀλλ' ἦνται μὲν τῷ σώματι, καὶ ἓς γέγονε μετ' αὐτοῦ. ἐπεὶ πῶς ἂν ὁ Χριστὸς εἷς μὲν ἦν ὑπόστασιν, ἓν μία συνθέτου φύσις, καθάπερ τῶν ἀνθρώπων ψυχῆς καὶ σώματος ἀνθρώπου γινομένων; εἰ δὲ ἓν ψυχὴν ἔσχε, ὡς οἱ νῦν τὰ νέα νῦν τῆς ἐκκλησίας διδάσκουσι, μάχοιτο τὰ κινήματα Θεοῦ καὶ ψυχῆς· ἀντικινοῦντα γὰρ ἑκάτερα ἀλλήλοις, ἓν τοῦς ἑκατέρου ἀφίστησι.

Spec. 1.

Apollinaris hæreticus contra Theodorum, ubi ait:

Ἀπολιναρίου αἱρετικοῦ κατὰ τοῦ κατὰ Διοδώρου.

Organum & quod movet, unam ſolet perficere operationem. Quorum autem una eſt operatio, horum una eſt eſſentia. Una ergo eſſentia facta eſt Verbi & carnis.

Ὄργανον καὶ τὸ κινοῦν, μίαν τέχνην ἀπεργάζεται τὴν ἐνέργειαν· ὧν δὲ μία ἡ ἐνέργεια, μία καὶ οὐσία. μία ἄρα οὐσία γέγονε τοῦ λόγου ἡ τῆς σαρκός.

Hæc ſunt etiam in epiſtola Agathonis, & act. 10. Conc. VI. ex Apollinari contra Diodorum.

Ejuſdem de ſermone ſcripto ad eos, qui contra divinam incarnationem Verbi certant propter homouſion:

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ λόγου τοῦ γραφέντος πρὸς αὐτοὺς τοὺς κατὰ τῆς θείας τοῦ λόγου σαρκώσεως ἀγωνιζομένους φερομένου τῷ ὁμοουσίῳ.

Et Judæi corpus crucifigentes, Deum crucifixerunt: & nulla diviſio Verbi & carnis in divinis ſcripturis reperitur: ſed eſt una natura, una ſubſiſtentia, una operatio.

Καὶ Ἰουδαῖοι τὸ σῶμα σταυρώσαντες, Θεὸν ἐσταύρωσαν, καὶ οὐδεμία διαίρεσις τοῦ λόγου ἡ τῆς σαρκὸς, ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς. ἀλλ' ἓν μία φύσις, μία ὑπόστασις, μία ἐνέργεια.

Ejuſdem de ſermone divinæ incarnationis:

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ λόγου τοῦ περὶ τῆς θείας σαρκώσεως τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀνθρώπου.

Ubi ad ſimilitudinem hominis dictum eſt, & non reminiſcuntur, quoniam hæc voluntas, propria dicitur non hominis, qui de terra eſt, ſicut ipſi arbitrantur, ſed Dei qui e cælo deſcendit.

Καὶ οἱ μνημονεύουσιν ὅτι τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς ἴδιον ὄντως, ὡς ἀνθρώπου τοῦ ἐκ γῆς, καθὼς αὐτοὶ νομίζουσι, ἀλλὰ Θεοῦ τοῦ καταβάντος ἐξ οὐρανοῦ.

Item ejuſdem in ſermone, qui ſuperſcriptus eſt in Epiphania incarnationis Dei:

Τοῦ αὐτοῦ, λόγου ὑπογεγραμμένου, εἰς τὰ ὑπάρχοντα τοῦ ἐνσάρκου τοῦ Θεοῦ.

Unus enim Chriſtus divina tantum voluntate movebatur, ſecundum quod & unam ejus novimus operationem, in diverſis miraculis & paſſionibus unius ejus naturæ procedentem. Deus enim carnem indutus eſt, & creditur.

Εἷς γὰρ ὁ Χριστὸς θείῳ θελήματι μόνῳ κινούμενος, καθὸ καὶ μίαν οἴδαμεν αὐτοῦ τῶν ἐνεργειῶν ἐν διαφόροις θαύμασι καὶ παθήμασι, τῆς μιᾶς αὐτοῦ φύσεως προϊούσης. Θεὸς γὰρ ἐνσαρκος ὢν καὶ πιστεύεται.

[a] Rectius, ὧν τῆς μιᾶς, ut in epiſtola Agathonis.

Item ſubſequitur:

Matth. 26.

Et quod dicitur: Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte: verumtamen non mea, ſed tua voluntas fiat: *Non alterius & alterius voluntatis ſignificationem habet, & non ſibi invicem convenientis, ſed unius & ejuſdem divinæ operantis, diſpenſative autem mortem recuſantis: quia Deus fuit carnem ferens, qui hoc dicebat, nullam habens in voluntate differentiam.*

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Καὶ τὸ, πάτερ εἰ δύνασαι, παρελθάτω τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω θέλημα.

Οὐκ ἄλλου δὲ ἄλλου θελήματος ἔμφασιν ἔχει, μὴ συμφερομένου ἀλλήλοις, ἀλλ' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ· θελητὰς μὲν ἀναγομένου, οἰκονομικῶς δὲ παραιτουμένου τὸν θάνατον· ἐπειδὴ Θεὸς ἦν σαρκοφόρος ὁ ταῦτα λέγων, ἀπείρατον ἐν τῇ θέλει ἔχων διαφοράν.

Polemon diſcipulus Apollinaris, de contradictionibus factis adverſus ſententias patrum:

Πολέμωνος μαθητοῦ Ἀπολιναρίου ἐκ τῆς τοῦ ἁγίου Βασιλείου πατέρος, ἀντιρρητικῶν.

Totus enim Deus erat Chriſtus, & perfectione carnis unitus & factus homo, non vertibilem ſenſum ſibi commiſcens, voluntatibus naturaliter in contraria verſum, ſed ipſe ſibi tantummodo factus eſt ſenſus, invertibili voluntate divina omnia operatus eſt: ſed non aliud quidem divine, aliud autem deificatum, ſecundum Cappadocem Gregorium: nam & vertibilem: quoniam hoc quod potuit deificari, & terra fieri utique potuiſſet ſecundum primum Adam.

Ὅλος γὰρ Θεὸς ἦν ὁ Χριστὸς, ἓν τελείωσι σαρκὸς ἑνωθεὶς ἓν ἡνώμενος ἄνθρωπος, οὐ τὸν τρεπτὸν νοῦν ἑαυτῷ καταμίξας θελήμασι φυσικῶς ἐπὶ τἀναντία τρεπόμενον, ἑαυτῷ δὲ μόνον ἡνώμενος νοῦς, ἀτρέπτῳ θελήματι θείᾳ πάντα πεποίηκεν· ἀλλ' οὐ τὰ μὲν θεῖον, τὰ δὲ, θεῖον κατὰ τὸν Καππαδόκιον Γρηγόριον. ἐπεὶ ἦ τρεπτὸν· τὸ γὰρ θεωθῆναι δυνατὸν, ἦ γοῦν γενέσθαι πάντως ἐδύνατο, κατὰ τὸν πρῶτον Ἀδάμ.

ACTIO CHRISTI 649.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς πρὸς Τιμόθεον ϛ'. ἐπιστολῆς.

Ὁ δύο θελήματα λέγων Χριστοῦ κατὰ τοὺς πάλαι καὶ τῶν φρονημάτων, ἢ τὸν ἕνα δύο ποιεῖ ἀναίρει Χριστὸν ἀλλήλων οἱ φύσει μένοντα, ἀλλ' ἅμα καὶ ἀναιρέσις διαιρέσις, ἢ τὸν αὐτὸν ἑαυτῷ διάφορα μαχόμενον. ἔνθα γὰρ δυάς, πάντως καὶ διαίρεσις.

Σεβήρου, ἐκ φωνητικοῦ τοῦ λεχθέντος παρ' αὐτοῦ ἐν ἀκοῇ ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῆς ἁγίας Εὐφημίας.

Ἀναθεματίζομεν δὲ ἡμεῖς καὶ τὴν ἁγιωτάτην Καλχηδόνα ἢ τὸν τόμον Λέοντος τοῦ τῆς Ρωμαίων ἁγιωτάτης ἀρχιεπισκόπου, ἢ τοὺς λέγοντας ἢ φρονοῦντας ἐν δυσὶ φύσεσι τὸν ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν μετὰ τὴν ἄφραστον καὶ ἀδιαίρετον ἕνωσιν, καὶ ζητοῦντας ἀκολούθους ἐνεργείας ἢ ἰδιότητας.

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς πρὸς Ἐλευσίνιον ἐπιστολῆς.

Ἀναθεματίσωμεν οὖν ἡμεῖς τοὺς ἐν δυσὶ φύσεσι διαιροῦντας τὸν ἕνα Χριστὸν, ἢ ἑνώσεν ἐξ δύο φύσεων ἐνεργῶν τὰ ἴδια λέγοντας.

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς πρὸς Σέργιον τὸν γραμματικὸν ἐπιστολῆς.

Ἐπειδὴ γὰρ ἓς ὁ ἐνεργῶν, καὶ μία αὐτοῦ ἐστι ἡ ἐνέργεια, ἢ ἡ κίνησις ἡ ἐνεργητική.

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς κατὰ Ἰωάννου τῆς ἁγίας μνήμης ἐπισκόπου Καισαρείας Παλαιστίνης.

Μία γὰρ ἡ ἐνέργεια, ἤτοι ἡ κίνησις ἡ ἐνεργητική, καθὸ δὴ ἡ φωνὴ τῆς σαρκωθείσης λόγου.

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς πρὸς Οἰκουμένιον ἐπιστολῆς.

Ἡ δὲ γε ἐν τοῖς ἐνεργείαις ἰδιότης, οἷς ἴδιος λέων ὁ τῆς Ρωμαίων πρόεδρος ἔφησεν. ἐνεργεῖ γὰρ ἑκατέρα μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ἃ ἴδιον ἴσχυσε· ἐν δὲ τοῖς ὀρθοδόξοις ἀναφέρεται, ἰδιότης κεκλῆσθαι.

Τοῦ αὐτοῦ μετὰ βραχέα.

Μίαν δὲ ἔφην τὴν θεανδρικὴν ἐνέργειάν τε καὶ κίνησιν κατὰ τὸν αὐτὸν Σεβῆρον ἢ κατὰ τὸν αὐτὸν ἀναφερόμενον, οἱ ἄχρι ἢ νυνὶ πατέρες ἐπάιδευσαν.

Ἀπολιναρίου αἱρετικοῦ, ἐκ τῆς αὐτῆς παραθέσεως λόγου.

Ἡ σὰρξ ἐκφανέσης οὖσα πάντως ὑπὸ τῆς κινοῦσης καὶ ἄγουσης, ὑπ' ἐκείνου κατ' ἐκεῖνο οὖσα, καὶ ἐν ἀνθρωπῳ οὖσα ζῶον ἀφ' ἑαυτῆς, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τῷ τελείῳ ζῶον ἀνθρωπος συνεστηκὸς ἐκ ψυχῆς τε λογικῆς καὶ σώματος, ἢ σαρκὸς ἐκ τοιούτου ἀνθρωπείου, ἐξαπλουμένου αὐτῷ κατὰ τὸ παθητικὸν ἑαυτῆς, ἢ λαβοῦσα τὸ θεῖον ἀναφορὰν αὐτῇ, κατὰ τὸ ἀνθρώπινον· οὕτω γὰρ ἓν ζῶον ἐκ κινουμένου ἢ κινητικοῦ συνίστατο, ἢ οὐ δύο ἢ ἐκ δύο πλείων καὶ ἀνόμοιον.

Θεμιστίου αἱρεσιάρχου τῶν Ἀγνοητῶν, ἢ τῶν μοναχῶν ὄντος Σεβήρου αἱρέσεως κεφαλ. μά'. ἐκ τοῦ πεμφθέντος τόμου τῷ Θεοδώρᾳ τῇ βασιλίδι παρὰ Θεοδόσιον τοῦ αἱρεσιάρχου τῶν Θεοδοσιανῶν.

Οὐ γὰρ ἐπεὶ ὁ ἱερὸς Ἀθανάσιος δύο θελήματα ἔφη τὸν Χριστὸν δεικνύναι κατὰ τὸν τῆ παθους καιρὸν, ἤδη ἢ δύο θελητὰς αὐτῷ ὑποθετέον, καὶ ἑαυτοῖς μαχομένας ἀλλήλαις, κατὰ ἓν καὶ αὐτὸ ἐνεργούμενα. ἀλλ' οὐτέον διανοίᾳ τοῦ ὡς ἐνὸς μίαν θέλησιν τῆ Ἐμμανουὴλ, τῇ μὲν ἀνθρωπίνης ἐπιδόσης, τῇ δὲ θεοπρεπῶς.

Τοῦ αὐτοῦ, κατὰ λέξιν γ'. τῆς κατὰ Κολλούθον πραγματείας κεφαλ. ρϛ'. τῆ ἀπολογουμένου ὑπὲρ τῷ τόμου Θεοδοσίου.

Μίαν φαμὲν τῆ Ἐμμανουὴλ τὴν γνῶσιν ἢ τὴν ἐνέργειαν, καθὸ καὶ τὸν θέλημα. σκέψαι οὖν. οὕτως ὁ ἄτρεπτος ὡς θεὸς ὁ πάντως πάθους ἀνώτερος ἀνθρωποφυοῦς κινήσεως, κατὰ τὸν θέλημα παρεκτείνει τὸ πάθος. ἀνθρωπίνως δὲ πάλιν πρὸς τὸ πάθος ἀναφέρῃ. ἢ ἅμα πρὸς θάτερα ἐκτείνει.

Τοῦ αὐτοῦ, ἐξ ἐπιστολῆς λαχθείσης αὐτῷ παρὰ τῶν Σαλαμιτῶν.

Μίαν μὲν γὰρ ἡ γνῶσις ἦν Χριστοῦ, καθάπερ ἢ ἡ θέλησις ἢ ἡ ἐνέργεια· καὶ γὰρ ὡς ἴδμεν ἐγνώσκομεν, ὅπερ ἐθέλει τε ἢ θέλων καὶ ἐνεργῶν.

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῶν πρὸς Χαρίσιον μοναχὸν κεφαλαιώδους λόγου.

ACTIO 11U SEC. V.

A Ejuſdem de ſexta epiſtola ad Timotheum:

Qui duas voluntates dicit Chriſti, ſecundum eos qui dudum & nunc inſtauratur, aut unum duos quoſdam introducit Chriſtos, ſibi invicem non ſolum natura, ſed & odioſitate diviſos, aut ſe ſibi oppugnantem docet. Ubi enim dualitas, diviſio eſt per omnia.

Severi hæretici, de proſphonetico ſermone facto in Daphne, in martyrio ſanctæ Euphemiæ, ubi ſic ait:

Anathematizamus autem ſynodum Chalcedonenſem, ſed & tomum Leonis præſulis Romanæ eccleſiæ, & eos qui dicunt vel dixerunt, in duabus naturis unum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum poſt ineffabilem & incomprehenſibilem unitionem, & ſequentur earum duas operationes aut proprietates.

B Item ejuſdem ex epiſtola ad Eleuſium, ubi ait:

Anathematizamus ergo eos, qui in duabus naturis definierunt unum Chriſtum, & ſingularum naturarum opera propria profitentes.

Item ejuſdem Severi ad Sergium grammaticum, ubi ait:

Quoniam igitur unus eſt operans, una eſt ejus & operatio, & motio operaria.

Item ejuſdem Severi adverſus ſanctæ memoriæ Joannem epiſcopum Cæſareæ Palæſtinæ:

Una enim eſt operatio, id eſt, motio operaria, ſicuti & vox incarnati Verbi.

Ejuſdem ex epiſtola ad Oecumenium prima:

Proprietas autem in operationibus, de qua Leo Ro-
C *mana urbis præſul dixit: Operatur [a] utraque forma cum alterius communione hoc quod proprium eſt: nullatenus apud orthodoxos proprietas nominabitur.*

[a] Etiam hic utraque fortaſſe ex Græco eſt in ſanto caſu.

Item qui ſupra, in eadem epiſtola:

Anathematizamus eos, qui poſt unitionem duas dicunt naturas, hoc eſt, duarum naturarum operationes, aut duas proprietates.

Apollinaris hæretici, de ſermone incarnationis, capitulo decimotertio:

Dum caro ex alio habeat motionem, utique ab illo qui movet & ducit eam, [a] qualiſque fuerit, & non perfecte animal per ſe conſiſtit: ſed ut animal perfectum efficiatur, compoſita in unitione principali copulata eſt & compoſita, cæleſti principali ſimilis facta eſt ſecun-
D *dum poſſibile ejus, & accipiens divinitatem ſibi familiatem ſecundum altivum: ſic namque unum animal per movens & qui movetur conſiſtit, & non duo, aut ex duobus perfectis ſeſeque moventibus.*

[a] Pro qualiſcunque

Themiſtii hæreſiarchæ Agnoitarum, hoc eſt, ignorantium, & de parte Severi, de ſecundo ſermone, capitulo quadrageſimo primo, dato Theodoræ Imperatrici ab hæreſiarcha Theodoſianorum:

Nec enim quia ſacratiſſimus Athanaſius duas voluntates dixit Chriſtum oſtendere tempore paſſionis, jam & duas voluntates ei debemus imponere, & has ſibi invicem impugnantes ſecundum has duas intentiones: ſed pie intelligamus, utpote unius Emmanuelis unam voluntatem modo humane, modo divine moveri.

Ejuſdem de tertio ſermone adverſus Colluthum fa-
E cto, capitulo LII. ubi ſatisfacit pro tomo Theodoſii.

Unam dico Emmanuelis notitiam & operationem, ſicuti & voluntatem. Attende igitur: ſic invertibilis ut Deus & omnium paſſionum ſuperior, humana dignatione motus ſecundum voluntatem ſecutus eſt paſſionem. Iterum autem divina dignatione ad paſſionem conſidit: & per carnem horum utrumque.

Ejuſdem ex epiſtola dicta ab eo pro Salamitanis:

Una quidem erat notitia in Chriſto, ſicuti & voluntas & operatio, quoniam nunc erat cognoſcens, ſicuti volens & operans.

Ejuſdem de ſermone facto ad Chariſium monachum;

ACTIO III. SECT. V.

ANNO CHRISTI 649.

Chriſti namque, utpote unius, unam dicimus noſtram & operationem.

Ejuſdem de ſcripto facto ad Conſtantinum epiſcopum Laodicenſem :

Unam eſſe dicimus ipſius Chriſti operationem, ſicuti & naturam.

Colluthi hæretici de ſatisfactione facta pro tomo Theodoſii :

Si una Chriſti voluntas, ſicut tu dicis, aliquando quidem [a] *decibiliter, aliquando autem humane mota, ſic utique & non aliter, & unius notitia eſt.*

[a] *forte* Deo decibiliter.

Theodori impii Mopſueſteni de ſecundo ſermone, pro miraculis facto : Matth. 8.

Volo, mundare, *leproſo dicens Salvator, oſtendit unam eſſe voluntatem, unam operationem ſecundum unam eandemque poteſtatem produltam non verbo naturæ, ſed dignationis, per quam unitus eſt Deo Verbo qui per præſcientiam ex ſemine David poſtea homo factus eſt, ex ipſo utero familiaritatem ad eum effectualem habens.*

Ejuſdem de ſermone incarnationis :

Secundum præſcientiam Verbi oſtenſus, qui natus eſt ex Virgine ſine ſemine homo, non eſt [b] *recernitus a Verbo, per ſimilitudinem mentis ei lem copulatus, per quam dignatione unixit eum ſibi, & monſtravit eum ſecundum operationem indiſſimilem ſui, auctoritatem & poteſtatem eamdem inſeparabilem habentem, atque adorationem pari lege non diſcrepantem.*

[b] Pro. diſcrevit ſeu ſecernit.

Exſecrabilis hæretici Neſtorii libro ſecundo, [c] quem ſcripſit Epiphanius Myſteos :

[c] Porius, de nobili initia eloqu. [sic] de myſterio apparitionis Chriſti.

Inconfuſas cuſtodimus naturas, non ſecundum ſubſtantiam arbitrio tantum copulatas. Propter quod earum unam voluntatem, & operationem, & dominationem vidimus, dignitatis æqualitate oſtenſas. Deus enim Verbum aſſumens quem præde ſtinavit hominem, per poteſtatis rationem ad eum non eſt [d] *ſecernitus propter præ citum affectum.*

[d] Pro, ſecrevit.

Ejuſdem ex eodem libro ſermone quarto :

Non alius erat Deus Verbum, & alius in quo factus eſt homo : ſed una utrorumque perſona, dignitate & honore adoranda ex omni creatura, nullo modo ante tempore diſſenſione voluntatis aut tr.ſſatu diviſa.

Ejuſdem ex epiſtola ad Alexandrum Hierapolitanum emiſſa :

Duarum naturarum una eſt auctoritas, una virtus, una potentia, & una perſona, ſecundum unam dignitatem & eumdem honorem.

Pauli diaconi Perſæ Neſtoriani, de ſermone judicii :

Quoniam ſubſtantialiter Dei Verbi ad hominem, quem aſſumpſit, non eſt unitio facta, non eſt una natura effecta. Si autem una natura facta non eſt, una ſubſtantia unius perſonæ Chriſti facta non eſt. Ergo ſecundum dignationem unitio facta eſt, voluntate & ſimilitudine mentis detenta : quatenus & differentia naturarum inconfuſa oſtendatur, & dignationis myſterium ſingulari voluntate probetur.

Themiſtii hæretici, adeos qui dicunt, pro eo quod una eſt Deodecibilis operatio, omnium habuit ſcientiam humanitas ejus :

Una exiſtente ſimpliciter operatione in Chriſto, qualis quando quidem aut erit Deodecibilis, aut humanitatis digna? Nam unum erat, qui operabatur in omnibus, incarnatum videlicet Dei Verbum.

Ejuſdem de ſatisfactione ad generalitatem monachorum expoſita pro viginti capitulis :

Unum quidem ſemper de toto dicimus operationem, tam in divinis ſignis, & in his quæ humane operabantur a Chriſto.

Ejuſdem de ſatisfactione facta ſecundum querelas nefandiſſimi :

Τοῦ αὐτοῦ γὰρ Χριστοῦ, οἷς ἐστὶ, μίαν λέγομεν τὴν γνῶσιν, ἐστὶς ἡ τῶ αὐτοῦ μίαν εἶναι τὴν ἐνέργειαν.

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς πρὸς Κωνσταντῖνον ἐπισκόπου Λαοδικείας χαρτοῦ. μίαν εἶναι φαμὲν αὐτοῦ τῶ Χριστοῦ τὴν ἐνέργειαν, καθὰ καὶ τὴν φύσιν.

Κολούθου αἱρετικοῦ ἐκ τῆς ὑπὲρ τῶ τόμου Θεοδοσίου αἱρετικοῦ ἀπολογίας.

Εἰ μία ἦν τῶ Χριστοῦ ἡ θέλησις, ὡς λέγεις, τῶ μὲν θεοπρεπῶς, τῶ δὲ ἀνθρωπίνως κινουμένω, οὕτως ἄρα ἢ οὐχ ἑτέρως ἢ μία τῶ ἑνὸς ἡ γνῶσις.

Θεοδώρου τῶ ἀσεβοῦς ἐπισκόπου ἡρμένων Μοψουεστίας ἐκ τῆς εἰς τὰ θαύματα λόγου ϛ'.

Θέλω, καθαρίσθητι, φησὶν ὁ λεπρὸν ἰασάμενος ὁ σωτὴρ, ἔδειξε μίαν εἶναι τὴν θέλησιν, μίαν τὴν ἐνέργειαν, καὶ μίαν ἢ τὴν αὐτὴν ἐκείνων θεοπρέπειαν· οὐ λέγω φύσεως, ἀλλ' ἐξουσίας, καθ' ἣν ἑνώθη τῶ θεῶ λόγω ὁ παρὰ θεοῦ γενόμενος ἐκ σπέρματος Δαβὶδ ἡμῶν ἄνθρωπος, ἐξ αὐτῆς μήτρας τὴν φῦσιν αὐτὸν ἀδιάθετον ἔχων οἰκείωσιν.

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς περὶ ἐνανθρωπήσεως.

Καὶ τὸν θεόγονον τῶ λόγου διηχθὴς ὁ παῖδὸς ἐκ τῆς παθοῦσου ἔλεγε σαρκὸς ἄνθρωπος, οὐ διακρίθη τῶ λόγου τοιοῦτον γνῶμης αὐτοῦ συναφείας, καθ' ἣν ἐξέπνευσε ἕνωσιν αὐτὸν ἑαυτῶ, ἢ δείξειν αὐτὸν ἢ τὴν ἐνέργειαν αρὸς αὐτὸν ἐπιτήδειαν, αὐθεντίαν τε ἢ ἐξουσίαν τὴν αὐτὴν ἀδιαίρετον ἔχοντα, ἢ τὸν θεοπρεπῆ ἰσότιμον νόμῳ μὴ παρεκλίνοντος.

Νεστορίου, ἐκ τῆς λεγομένης αὐτοῦ ἔκθεσεως μυστικῶν λόγου ϛ'.

Ἀσυγχύτως φυλάττομεν τὰς φύσεις οὐ κατ' οὐσίαν, γνώμῃ δὲ συναφείας· διὸ καὶ μίαν αὐτῶν τὴν θέλησιν, ἐνέργειάν τε καὶ δυναστείαν ἐκείθεν ἀξίως ἰσότιμον δοξάζομεν. ὁ γὰρ Θεὸς λόγος ἀναλαβὼν ἐκ σπέρματος ἄνθρωπον τῆς τῶν ἐξουσίας λόγῳ, φῦσιν αὐτὸν οὐ διαιρῶν διὰ τὸν σπερματικὸν αὐτοῦ ἐξ ἐκείνου.

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτῆς πραγματείας λόγου ϛ'.

Οὐκ ἄλλος ἦν ὁ Θεὸς λόγος, ἢ ἄλλος ὁ ἐν ᾧ γέγονεν ἄνθρωπος. ἐν γὰρ ἦν ἀμφοτέροιν τὸ θεότιμον ἀξίᾳ ἢ τιμῇ προσκυνούμενον παρὰ πάσης τῆς κτίσεως. μαλλὸν φύσεως ἡ χάριν ἐπρέπον βουλῆς ἢ δυνάμεως διαιρούμενον.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς πρὸς Ἀλέξανδρον τὸν Ἱεραπολίτην ἐπιστολῆς.

Τῶν δύο φύσεων μία ἦν ἡ αὐθεντία ἢ μία δύναμις, ἓν πρόσωπον, καὶ ἓν θεότιμον, κατὰ μίαν ἀξίαν καὶ τὴν αὐτὴν τιμήν.

Παύλου διακόνου Πέρσου Νεστοριανοῦ, ἐκ τῆς περὶ κρίσεως λόγου.

Ἐπειδὴ κατ' οὐσίαν ἡ τῶ Θεοῦ λόγου πρὸς ἀνάληψιν ἀνθρώπου οὐ γέγονεν ἕνωσις, μία φύσις οὐ γέγονε. εἰ δὲ μία φύσις οὐ γέγονε, μία μετουσιώσεως, ὁ Χριστὸς, οὐκ ἔστιν ὑπόστασις. οἰκείᾳ κατ' ἰδιότητα ἡ ἑνώσεως βουλῆς καὶ γνώμης ταυτότητα χαρισμένη, ἵνα ἢ τὸ διάφορον τῶν φύσεων ἀσύγχυτον δείκνυται, ἢ τὸ τῆς οἰκονομίας μυστήριον, μονάδι βουλήσεως ἀμφιδόκιμον.

Θεμιστίου τῶ πρὸς τοὺς λέγοντας, ἕν ἀφ' οὗ μίαν εἶναι θεοπρεπῆ τὴν ἐνέργειαν τῶ Χριστοῦ, πόθεν ἔχει τὸν γνῶναι ἡ ἀνθρωπότης αὐτοῦ.

Μιᾶς οὔσης ἁπλῶς ἐν Χριστῶ τῆς ἐνεργείας, ἑκάστοτε ἂν ἦ, καὶ θεοπρεπὴς, καὶ ἀνθρώπινα φρόνουσα. ἢ γὰρ ἦν ὑπῆρχεν ὁ ἐνεργῶν ἐν πᾶσι, ὁ ἀνθρωπότης ἐνωθεὶς τῶ Θεοῦ λόγος.

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς πρὸς τοὺς τὸ κοινὸν ἀφ' ἑαυτῶν ὑπὲρ ἁγίων πατέρων ἀναθέμα λέγοντας.

Μίαν μὲν εἶδεν τὸ ὅλον φαμὲν τὴν ἐνέργειαν, ἔστι τῆς θεοπρεπείας, ἢ ἐν τῆς ἀνθρωπίνου ἐνεργουμένης παρὰ Χριστοῦ.

Τοῦ αὐτοῦ.

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO SEU SECT. V.

Μία μὲν γὰρ ἑκάστου ἡ τῶ Χριστοῦ γνῶσις, ἑνέργει δὲ καὶ ἡ ἐνέργεια. ἡ γὰρ ἦς ἐνέργει ἡ αὐτὸς, ἵνα γινώσκων, ἢ ἐνεργῶν, ἤτοι ἀνθρωπίνως, ἢτοι θεοπρεπῶς.

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς πρὸς Μάρκελλον πρεσβύτερον καὶ Στέφανον διάκονον ἐπιστολῆς.

Καὶ ἐν ἑτέρᾳ ἐπιστολῇ, τιμιώτατοι πατέρες, παρεκαλέσαμεν ὑμῶν τὴν εὐσέβειαν μὴ ἐνοχλεῖσθαι παρ' ἡμῶν ἡσυχάζοντας τὸν ἕνα μὲν καὶ τὸν αὐτὸν Χριστὸν, εἰς Θεὸς ἢ ἀνθρωπος, μίαν ἢ τὴν αὐτὴν ἴσχυν γινώσκειν, ἤτοι ἐνέργειαν.

Τοῦ αὐτοῦ πρὸς ἓν καὶ αὐτούς.

Περὶ τοῦ ὃ χάρτη, ὦ ἀγιώτατοι, σοφώτατε, ὅτι μέν μὲ χρὴ λέγειν τὸν Χριστὸν τὴν ἐνέργειαν, μὴ προστίθεναι δὲ τὸ, καὶ τὴν αὐτὴν· διοφέρειν μὲν ἴδιον σοφὸν ὑμᾶς ἐπιγινώσκομεν. καὶ νῦν δὲ σοφὸν ὄντα τὰ αὐτὰ γράφειν, ὅτι μέν μὲ εἰς ἕνα, τὸν αὐτὸν δὲ εἰς τὸν αὐτόν.

Κολούθου ἐκ τῆς καπὰ Θεμιστίου ὑπὲρ Θεοδοσίου.

Τούτῳ τῷ ἁγίῳ καὶ ὁ μακαριώτατος πάπας ἡμῶν Θεοδόσιος μίαν θεοπρεπῆ ἐνέργειαν ἐν Χριστῷ ἐπεβεβαίωσεν, οὐ πρὸς τὴν διάφορον ἐξαρτισμὸν ἀποβλέπων, ἀλλ' αὐτὴν τὴν ἐνεργητικὴν δύναμιν τῶ σωτῆρος ἀποφαίνων.

Ἰουλιανοῦ αἱρετικοῦ ἐπισκόπου ἁλικαρνασσοῦ ἐκ λόγου Ἀλικαρνασσοῦ, ἐκ τοῦ κατὰ Μανιχαίων λόγου.

Εἴπερ τις τὴν ἄρρητον καὶ ἀπερίγραπτον ἕνωσιν δύο φύσεις, ἢ δύο οὐσίας, ἢ δύο ἐνεργείας, εἰς δύο πρόσωπα λέγων ἢ δύο ὑποστάσεις, ἀναθεματίζοιτο.

Θεοδόσου τοῦ αἱρετικοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας, ἐκ τοῦ τόμου τοῦ αὐτοῦ Θεοδόσου τοῦ βασιλέως.

Λοιπὸν καὶ ἐνέργειαν εἶναι τοῦ συναμφοτέρου ἀνάγκη μίαν· ἐπειδὴ ἑνὸς εἶναι ἢ τοῦ αὐτοῦ φαμὲν τὰ θεοπρεπῆ πάντα καὶ ἀθρόλυπα πάθη.

Τοῦ αὐτοῦ μετὰ βραχύ.

Μίαν δὲ εἶναι τοῦ θεανθρώπου ἐνέργειάν τε καὶ αὐτοῦ θέλημα κατὰ τοῦ αὐτοῦ Σίλωνα καὶ κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπινα, οἱ ἅγιοι ἢ σοφοὶ πατέρες ἐκήρυξαν.

[a] Anaſtaſius greſh in mſ. Greco, Θεοδώρου Περσικοῦ, ὃς ἦν πρότερον λόγος ὅτι.

Θεοδόσιου Νεστοριανοῦ, [a] ἐκ τοῦ δευτέρου λόγου τοῦ χαράγματος παρ' αὐτοῦ αὐτῷ τῆς συμφωνίας τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς νέας διαθήκης. Ἐν μὲν οὖν τὸ ἀξίωμα τῶ βασιλέως ἢ τῆς εἰκόνος, μίαν δὲ ἀμφοῖν ἡ ἐνέργεια. Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου. Εμφανῆ δὲ λοιπὸν τὴν τιμὴν τῆς βασιλέως παρὰ πάντων καθίστησι· τὸ μὲν γὰρ λοιπὸν τὸ ἀξίωμα τῆς εἰκόνος, ἢ τῶ ἑνὶ τοῦτο φανερῶς θεοπρεπῶς· μίαν δὲ ἀμφοῖν ἡ ἐνέργεια.

[b] Ex Latino, & ex Anaſtaſio mſ Græco, deeſt, Καλούθου.

Τοῦ αὐτοῦ [b] ἐκ τῆς ὑπὲρ Θεοδοσίου ἀπολογίας.

Ἐν ἓν τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, κἂν ποτὲ μὲν θνητὸν, ποτὲ δὲ ἀνθρώπινον ἀκούσῃ. οὕτως ἄρα ἢ ἐν ἄλλως, καὶ μία τοῦ ἑνὸς γνῶσις.

Σεβήρου ἐκ τῆς ὑπὲρ τοῦ Ἰουβενάλιου αἱρετικοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας.

Κατὰ θεοδόσιον ἢ τριακοστὴν πάσαν ἀφίσατο ἡ ἐν Καλκηδόνι σύνοδος· ἢ διῄρει εἰς δύο τὸν σαρκωθέντα ἢ ἀνθρωπήσαντα δι' ἡμᾶς Θεὸν λόγον πάσχειν, Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν σωτῆρα τῶ ἡμετέρου γένους καὶ λυτρωτὴν, ἐν δύο φύσεσι γνωρίζεσθαι αὐτὸν φάσκουσα, ἢ δύτων ἐνεργείας ἢ ἰδιότητας μετὰ τὴν ἀκατάσχετον ἢ ἄρρητον ἕνωσιν, ἢ τὸν λόγον τῶ τῆς Ρωμαίων ἐκκλησίας ἀγιωτάτου πάπαν εἰς ἐφευρέσεις τῶ αὐτοῦ ἴσου σφετέρας, τέλου πάντων ἀποδεξάμενα.

[b] Ex Latino lego, Καλούθου.

Τοῦ αὐτοῦ [c] ἐκ τῆς αὐτοῦ λόγου.

Περὶ ἐνεργείας ἐστὶν ὁ λόγος, ἃ δυνάμεις φησίν, καὶ οὐκ ἐνεργήματα καταίρουσι. μίαν τῶ Χριστοῦ ἡ ἐνέργεια, ἃ σοφὲ, ἢ οὐχ ἑνέργει ἢ ἑνέργει, ἡ αὐτὸ δὲ μᾶλλον.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτοῦ λόγου.

Οὕτω ἢ οὐχ ἑνέργειας ἢ οὐκ ἐνεργείας φαμὲν δεῖν καὶ γὰρ αὖτη ἀκολουθοῦμεν, οἷς τῶ πρώτους ἀνακηρύσσουσι κατὰ θεὸ πατέρες. ἐξέφερε δὲ τὸ ἐκ τούτου ἀκόλουθον, λέγει τε ἀνθρώπινα, οἷς ἐπιφθέγγεσθαι.

A *Una namque aliter Chriſti ſcientia, quoniam & operatio. Nam unum erat atque idem, qui cognoſcebat & operabatur ſive humana, ſeu Deo decibiliter.*

Ejuſdem ad Marcellum preſbyterum, & Stephanum diaconum:

Et in alia epiſtola, honorabiles patres, petivimus veſtram ſanctitatem minime moleſtari contra nos, quoniam diximus unam Chriſtum eumdemque habere ſcientiam, ſeu operationem.

Ejuſdem ad eoſdem.

De hoc quod ſcribitis, ſanctiſſimi, ſapius, quoniam unam quidem oportet dicere Chriſti operationem, minime autem adjicere, eamdemque; ſapius quidem vobis ſatisfeciſſe dignoſcor, ſed & nunc eadem ſcribo.

Colluthi, [a] ex reſcriptis contra Themiſtium pro Theodoſio: [a] Ex Græco Colluthi.

Hujus ſenſus & beatiſſimus Papa noſter Theodoſius, unam Deodecibilem operationem in Chriſto aſſeruit, non ad differentiam eorum quæ perficiuntur, inſpiciens, ſed ipſam operariam virtutem immunis Salvatoris.

Juliani hæretici quondam Halicarnaſſenſis epiſcopi, de ſermone contra Manichæos:

Si quis poſt ineffabilem & incircumſcriptam unitionem auſus fuerit dicere duas naturas, aut duas ſubſtantias, aut duas operationes, utpote duas perſonas dicens, C *& duas ſubſiſtentias, anathematizetur.*

Theodoſii hæretici Alexandriæ, de tomo ab eodem ſcripto Theodoræ Auguſtæ:

Reliquum eſt, ut una ſit operatio ex utriſque deifica: quoniam unius eſſe & ejuſdem dicimus Deodecibilia omnia, atque irreprehenſibiles paſſiones.

Item ejuſdem:

Unam eſſe Deo dignam operationem compoſiti Chriſti ſecundum ejus deitatem & humanitatem, ſancti & ſapientes patres prædicaverunt.

Theoduli Neſtoriani in ſecundo libro, quem ſcripſit de conſonantia novi & veteris teſtamenti: *Una ergo dignitas imperatoris & imaginis, una autem utriuſque operatio.* Et poſt paululum: *Evidenter etiam,* inquit, D *& honorem regalem ab omnibus aſſumit, quia jam una eſt dignitas imaginis & præſtituentis eam.* [a] *Deo autem eſt in ambobus operatio.* Anaſtaſius mſ. Theodorum Perſam appellat.

[a] Lego, Deſ. Una autem eſt.

Colluthi, de ſatisfactione pro Theodoſio hæretico:

Facta una eſt Chriſti voluntas, & aliquando quidem divine, aliquando autem humane movebatur. Sic enim, & non aliter, una unius ſcientia.

Severi hæretici de conſcriptis ejus ad Joannem hæreticum, quondam epiſcopum Alexandriæ:

Secundum adjectionem & innovationem fidem deſtruxit Chalcedonenſis ſynodus: & diviſit in duos unum incarnatum & humanatum propter nos Deum Verbum, Salvatorem noſtri generis & redemptorem, in duabus E *naturis eum intelligi dicens, & earum naturarum operationes & proprietates poſt incircumſcriptam ineffabilem unitionem: & tomum Leonis Romanæ eccleſiæ præſulis in expoſitione propria definitionis prædicta ſynodus amplexa eſt, columnam eum recta fidei appellans.*

Colluthi, de ſatisfactione pro tomo Theodoſii facta:

De operatione ſermo erat, o aſtutior oratorum, & in operationes verſus es. Una eſt Chriſti operatio, o prudentiſſime, & non alia, ſed magis eadem.

Ejuſdem de eadem ſatisfactione: *Ita & non aliter de operatione quoque dicimus. Hæc namque indubitanter divina eſt, utpote ſuperans, ſecundum patres: optime diverſa autem, quæ ex ea perficiuntur, divina & humana, juxta quod ſumus edocti.*

ACTIO SEU SECR. V.

ANNO CHRISTI 649.

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Ex his qui dudum nobis relecti ſunt, hæreticorum ſermonibus, quos Cyrus & Sergius, Pyrrhus & Paulus conſonanter ampleri ſunt & confirmaverunt, apertius illa dogmarizantes, quæ in eorum conſcriptis legimus, reprehenduntur: licet, ut dictum eſt, in deceptione ſimpliciorum hæc dixerunt eſſe pietatis dogmata: non utique pertimeſcentes blaſphemiam, dum dicitur: *Va qui dicunt malum bonum, & bonum malum. Va qui ponunt tenebras lumen, & lumen tenebras: qui ponunt amarum dulce, & dulce amarum. Va qui ſapientes ſunt in oculis ſuis, & coram ſemetipſis prudentes. Qui juſtificant impium, & juſtitiam a juſto auferunt. Propterea ſicut comburitur ſtipula ante faciem ignis, radix ipſorum ſicut favilla erit, & flos eorum ſicut pulvis aſcendet. Nec enim voluerunt legem Domini ſabaoth: & miſit manum ſuam ſuper eos, & percuſſit eos*, ſicut dicit magnus Iſaïas. Propter hæc igitur quæ ab eis præſumpta ſunt five confuſa, illud oportet dicere, quod ipſe Dominus iterum dicit per Samuelem prophetam: *Quoniam ſubſannaſtis verbum Domini, & ſubſannavit vos Dominus*, ut non valeatis eſſe epiſcopi catholicæ eccleſiæ. In aperto namque hi verbum fidei dominicæ ſubſannaverunt, immutantes orthodoxam ejus confeſſionem, quam probabiles catholicæ eccleſiæ patres, ſanctæque quinque ſynodi conſonanter prædicaverunt. Unde ſuæ conſonantiæ cum hæreticis oſtendentes plenam infidiam, properaverunt non ſolum eadem dicere, ſed & ſimilia cum illis agere. Nec enim dicere quæ illi dicunt ſufficit in approbatione perfecta conſonantiæ ipſorum, ſed etiam contradicere quibus illi contradicere nituntur, & per eadem, neque per alia verba. Ideoque contentionem quam habent cum illis contra ſanctos ac venerabiles patres, hi per ſua ſtudia declaraverunt, in propria Ecthesi dicentes: Similiter autem & duarum operationum dictionem multos ſcandalizare, utpote a nemine dictam ſanctorum & præcipuorum catholicæ eccleſiæ myſtagogorum. Sed & conſequens erit, ut duos confiteamur volentes, contrarie adinvicem venientes: Deo quidem volente ſaluberrimam paſſionem explere, incarnatione autem in eo facta obviam eunte ipſius voluntati & oppugnante: per hoc aſſerentes duas contrarias ſibi voluntates introduci, quod impium eſt & extraneum Chriſtiani dogmatis. Si enim inſanus Neſtorius duas voluntates dicere non præſumpſit, e contrario autem tamdem voluntatem in duabus perſonis, quæ ab eo finguntur, confeſſus eſt: quomodo poſſibile eſt orthodoxam confitentes fidem, duas eaſdemque contrarias voluntates in eo ſuſcipere? Unde ſanctos patres in omnibus & in hoc ſequentes, unam voluntatem Domini noſtri Jeſu Chriſti veriſſimi Dei confitemur. Sed & in propria epiſtola Paulus Pyrrhi ſucceſſor ſimiliter ait: Propterea & unam voluntatem Domini noſtri Jeſu Chriſti intelligimus, ne contrarietatem, aut differentiam voluntatum uni eidemque perſonæ Domini noſtri Jeſu Chriſti applicemus, aut ipſum ſe expugnantem dogmatizemus, aut duos volentes introducamus. Sic etenim evangelicam intelligamus lectionem, ubi dicitur: *Non ut faciam voluntatem meam, ſed ejus qui me miſit.* Sed & in recuſatione calicis non diverſam in unum eumdemque Chriſtum & reſultantem introducentes voluntatem, magis autem negative & non poſitive hanc ſuſcipiamus vocem. Non enim quaſi eo exiſtente, hoc verbum dictum eſt: ſed ac ſi non eſt, ut periciſſimus in dogmatibus theologus Gregorius ait; nec utpote animata intellectualiter carne Verbi impropria exiſtente ad totius mundi ſalutiferam

Iſaiæ 5.

1. Reg. 15.

Joan. 6.

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς τῆδε Ῥωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Ἐκ τῶν ἀρτίως ἀναγνωσθέντων ὑπὸ μέσον τῶν ἀναγνωσμάτων, ἅτινα συνέγραψαν Κῦρος καὶ Σέργιος, Πύρρος καὶ Παῦλος γενόμενοί τε καὶ οὐκ ἀρτίως ἀλλὰ πρὸ ἱκανοῦ χρόνου διδασκάλους, ἅτινα ἐν ἁπλότητι ὄντες ἀνεγράψαμεν· οἱ καὶ τῶν τοιούτων ἀρχὴν ἐποιήσαντο δογμάτων· μὴ φοβηθέντες τὸν λέγοντα αὐτοῖς· οὐαὶ οἱ λέγοντες τὸ πονηρὸν καλὸν, καὶ τὸ καλὸν πονηρόν. οἱ τιθέντες τὸ σκότος φῶς, καὶ τὸ φῶς σκότος. οἱ τιθέντες τὸ πικρὸν γλυκὺ, καὶ τὸ γλυκὺ πικρόν. οὐαὶ οἱ σοφοὶ ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐνώπιον ἑαυτῶν ἔνδοξοι· οἱ δικαιοῦντες τὸν ἄσεβῆ, καὶ τὸ δίκαιον τοῦ δικαίου ἀφαιροῦντες. ἀφ' ὧν οὖν οἱ πρόσθεν παιδεύσαντες καλάμην ὑπὸ ἀνθρακιᾶς πυρὸς, οἱ μὲν αὐτῶν εἰς χοῦς ἔσονται, καὶ τὸ ἄνθος αὐτῶν εἰς κονιορτὸς ἀναβήσεται. οὐ γὰρ ἠθέλησαν τὸ ἔνταλμα κυρίου Σαβαὼθ· καὶ ἐπέβαλε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς, ὡς φησιν Ἡσαΐας. ἀφ' ὧνπερ ἐγγράφως τὰ οὕτως παρ' αὐτῶν φρονηθέντα καὶ συμφρόνησα, ἀναγκαίως ἔσται μοι λέγειν αὐτοῖς, ὅτι καθὼς πάλαι ὁ κύριος ἀφ' ὧν Σαμουὴλ ἀλίου τοῦ προφήτου ἔπαιρε. ὅτι ἐξουδενώσατε τὸ ῥῆμα κυρίου, καὶ ἐξουδενώσαι ὑμᾶς κύριος, τὸ μὴ εἶναι ὑμᾶς ἐν ἱερατείαις τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. φανερὰς γὰρ εἶναι τὰ ῥήματα τῆς τοῦ κυρίου φωνῆς ἐξουδενώσαντες, παρελάξαντες αὐτὰ τῇ ἀβιβάστῳ ὁμολογίᾳ, ἣν οἱ ἅγιοι τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας πατέρες καὶ αἱ ἁγίαι πέντε συνόδοι συμφώνως ἐκήρυξαν. διὸ τῷ σκοπῷ ἐφ' ἑαυτοὺς ἐπιστρέψαι αὐτῶν ἐμφρονοῦμεν ἀναγκαίως τὴν πλείστην πληροφορίαν, ὁμολογοῦντα μὲν μόνον τὸ αὐτὸ λέγειν, ἀλλὰ καὶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἁπάντως. οὐ γὰρ λέγειν ἐστὶ μόνον τοῖς ἀκούουσι φωνὴν ἀναλῶσαι ἀπλῶς ἀκριβοῦς, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀκολούθως τοῖς ἀκουομένοις δόγμασι τὸν νοῦν ἐπιστρέφειν. ἀλλὰ γὰρ καὶ τοῦτο τὸ καὶ δύο ἐνεργείας ἐπιστάσεως ἀκούειν ἡμᾶς ποιεῖ. μὲν τὸ θεοῦ λόγου τὸ σωτήριον θέλημα ἀνθρωποθέωτον πάθος, τὸν δὲ κατ' αὐτὸν ἐνσάρκωσιν ἀκηκοότες τοῦ ἰδίου θελήματος καὶ ἐναντιοῦσθαι, καὶ ἀντίθετα δύο ταῖς πράγμασι θελήσεις εἰσάγειν· ὅπερ δυοτῆτος ὑπάρχει καὶ διαίρεσιν τῷ Χριστιανικῷ δόγματι. εἰ γὰρ καὶ ὁ μιαρὸς Νεστόριος δύο θελήματα εἰσφέρει ἐν τοῖς μέλεσι, ἀλλ' οὐκοῦν ἀλλ' οὐδὲ παντελῶς ἐθέλησεν ἐπὶ τοῦ ἀφράστου ἐκείνου, πῶς δυνατὸν ἦν τὸν ἀφθάστως ἑνωθέντα υἱὸν δύο ἢ ἔτι πλείονα θελήματα ἐναντία ἀλλήλοις ἐπιφέρεσθαι. ἴδιον γὰρ τῶν ἀγίων πατέρων ἐν πᾶσι, καὶ ἐν τούτῳ κατακολουθοῦντας, ἓν θέλημα τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ ὁμολογοῦμεν. ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἐπιστολῇ Παῦλος ὁ Πύρρου διάδοχος, ὁμοίως λέγει· ἀφ' ὧνπερ καὶ ἓν θέλημα τῷ κυρίῳ καὶ θεῷ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ νοοῦμεν· ἵνα μὴ ἐναντίωσιν ἢ διαφορὰν θελημάτων ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ προσώπῳ τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ περιάπτωμεν, ἢ αὐτὸν ἑαυτῷ δόγμα χρίσιν ἀναιτιάτως, ἢ δύο ταῖς θελήσεις εἰσαγάγωμεν· οὕτω δὲ καὶ τὸν διαγγελικὸν τοποῦμεν ῥῆσιν· οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ πέμψαντός με· καὶ τὸν τῷ πατρὶ παρεπόμενον, οὐ δέχεσθαι ἐφ' ἑαυτῷ τὸ ἐκὼν ἢ ἀκοντίζειν εἰσέρχεσθαι θέλημα, ἀφρονεῖν δὲ μᾶλλον καὶ οὐ θεωρεῖν τὸν τοιοῦτον ἀξιόμισθα φοβεῖσθαι. οὐ γὰρ ὡς ὄντος, ἀλλ' ὡς οὐκ ὄντος, κατὰ τὸν ἀκριβῆ τῆς ἀληθείας γνώμονα τὸν λεγόμενον Γρηγόριον· οὐχ ὡς τῆς ψυχικῆς ἀφῃρημένης τὸν λόγον σαρκὸς, ἀσυνδίκου καθεστώσης τοῦ τῆς κτίσεως σωτηρίου πά-

ANNO CHRISTI 649.

A

B

C

D

E

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO SEU SECR. V.

σος, ἢ διχτυοῖσης πρὸς τὸν πατέρα, καὶ πρὸς αὐτὸν δὲ τὸν ἐνοικοῦντα λόγον. ἀλλὰ γὰρ τῆς θειότητος ἐκείνης ἀκριβέστατον ἐξηγητὴν καὶ ἐμπαθῆ ἐλεγξόμεθα τὸν ἀμφίτομον πνευματικὸν τῷ πολεμίῳ Κύριλλον, ἐν τῷ τετάρτῳ τῷ κατὰ τῶν δώδεκα κεφαλαίων, ἀντιρρητικῶς παρὰ Θεοδωρήτου πρὸς αὐτὰ συγγραφέντων, τῶν διαγγελικῶν ἀχράντων τι καὶ ἀναπλάττοντα ῥῆμα. συμφθέγγεται δὲ τούτοις ἡ Πύρρου αὐτὸς ἐν τῇ χαρτίνῃ παρ' αὐτοῦ ἐπιστολῇ, τῇ ἐν ἀληθείᾳ πάπᾳ Ἰωάννῃ, πάλαι φάσκων· εἰς μὲ διανοήμιον, ἔφη γέ φημι, δύο θελημάτων ἐν ἑνὶ προσώπῳ συνυπάρξαι ἀλλήλοις, ἀντιξαγομένων δὲ πάντως καὶ ἀντιπαλαιόντων. ἐπειδὴ γὰρ φθάσας, ἔφη ὁ θεῖος οὗτος διδάσκαλος· τὸ γὰρ ἀκόντιον θέλειν οὐδὲ ἐπιτοῦτον Θεῷ θεμιτὸν ἦν· εἰς ὃν μὲ ὑποστάντος τινὸς τοιούτου τὸ ἀκόντιον εἰπεῖν, οὕτω καθάπερ οὖν πεπόνθαμεν ἡμεῖς· εἰς παρὰ τὸ προσληφθέντος εἶναι τὸν λόγον, οὐ τὸ προσλήμψεως. ἰδοὺ σαφῶς, καθὼς λέλεκται, οὐ μόνον τὰ αὐτὰ τοῖς αἱρετικοῖς ἐφρόνησαν, ἀλλὰ ἐν ἀμφ' ἑνὶ ῥήματι, ὅτι συλλογιστικῇ ἀβουλίᾳ τοὺς ἁγίους πατέρας ἡμῶν ἐπολέμησαν ἐν προφάσει τῆς κατ' ἐκείνου αὐτοῦ μάχης, τοὺς βολίδας τῶν λόγων κατὰ τῶν θεολόγων ἀδίκως ἀποπέμποντες, τοιοῦτο δέ λέγω κατὰ τῆς τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας. δείξωμεν δὲ τοῦτο φανερότερον, καὶ ἐκ τῆς πρὸς ἄλληλα παρὰ τῶν ἑκατέρου μέρει χαρίτων καὶ ἀρτίως ὑμῖν διαγραφέντων, ἤγουν τῆς παλαιᾶς αἱρετικῆς ἢ τῆς ἐξ ἐκείνης τῆς ἐπιοῦσαν καιροτρόπως ἐν τάξει ἐξεστώσης οὔσης·

Οἱ αἱρετικοὶ ἔφασαν. Ὁ δύο λέγων θελήματα κατὰ τοὺς πάλαι καὶ τῶν φασκόντων, ἢ τὸν ἕνα δύο περὶ αὐτοῦ Χριστοὺς εἰσάγει ἀλλήλοις, οὐ φύσει μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπεχθείᾳ διεστῶτας, ἢ αὐτὸν ἑαυτῷ διδάσκει μαχόμενον.

Οἱ δὲ ἔξαρχοι τῆς καινοτομίας ἔφασαν. Διὰ τοῦτο ἓν θέλημα λέγομεν, ἵνα μὴ αὐτὸν ἑαυτῷ μαχόμενον δογματίσωμεν, ἢ δύο τοὺς θέλοντας εἰσαγάγωμεν.

Οἱ αἱρετικοὶ ἔφασαν. Ἀλλ' οὐ τὸ μὲν θεῖον, τὸ δὲ θεοῦν, κατὰ τὸν Καππαδόκην Γρηγόριον. ἔνθα γὰρ δυάς, πάντως ἡ διαίρεσις.

Οἱ ἔξαρχοι τῆς καινοτομίας ἔφασαν. Ὡς οὐ δυναμένων δύο θελήματα ἐν ἑνὶ προσώπῳ συνυπάρξαι ἀλλήλοις, ἀντιξαγομένων δὲ πάντως καὶ ἀντιπαλαιόντων.

Οἱ αἱρετικοὶ ἔφασαν. Οὐ γὰρ ἔστιν καὶ ὁ ἱερὸς Ἀθανάσιος δύο θελήματα ἐφ' ὧν τὸν Χριστὸν ἐνεδείκνυτο κατὰ τὸν τῶν παθῶν καιρὸν, ἤδη καὶ δύο θελήσεις αὐτῷ προσαρμόζομεν, ἢ ἐναντίας μαχομένας ἀλλήλαις. ἀλλ' ὁμολογοῦμεν διόπερ ἐκ τοῦ ἑνὸς μίαν θέλησιν τὴν Ἐμμανουήλ.

Οἱ ἔξαρχοι τῆς καινοτομίας, ἔφασαν. Καὶ πλὴν τὸ πατρικὸν παρελήφαμεν, οὐ δέξεσθαι ἐφ' αὐτῷ τὸν ἑνὸς καὶ ἀπαυτίθετον ἀνθυποίσοιμεν θέλημα. διὸ ἐκ πάντων καὶ ἐκ τούτων καταλαμβάνοντες τοὺς ἁγίους πατέρας ἓν θέλημα τὸ κυρίου ὁμολογοῦμεν.

Οἱ αἱρετικοὶ, ἔφασαν. Ἢ δύο ἐκ τῶν ἐνεργειῶν ἰδιότης, οὗπερ ἓς λέγει ὁ τῆς Ῥωμαίων πρεσβύτερος ἔφασαν· ἐνεργεῖ γὰρ ἑκατέρα μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας, τοῦτ' ἔστιν ἴδιον ἔχουσα· ἐν δὲ τοῖς ὀρθοδόξοις ἰδιότης οὐκέτι ἐπὶ Χριστοῦ· οὐ γὰρ ἔστιν ἐπὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ Χριστοῦ, ἰδιότης παγία. διὸ ἀναθεματίζομεν τόν τε συνόδον Καλχηδόνος, καὶ τὸν τόμον Λέοντος, καὶ τοὺς λέγοντας ἢ νοοῦντας ἐν δυσὶ φύσεσι τὸν ἕνα Χριστὸν μετὰ τὴν ἕνωσιν, ἢ τούτων διαφόρους ἐνεργείας ἢ ἰδιότητας.

Οἱ ἔξαρχοι τῆς καινοτομίας ἔφασαν. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν ἐπὶ δύο ἐνεργειῶν φάσαι, σκοπὸν ἐκκλῖναι εἰς μηδεὶ τῶν ἐθίων ἢ εἰκότων τῆς ἐκκλησίας εἰσαγόντων. εἴπερ οὖν τινὶ τῶν παρόντων ὑπερίδωμεν τῶν ἀπαγορευθέντων ἥψατο, τοῦτον, εἰ μὲν ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος ἦν, πάσης ἔφασαν ἱερατικῆς ἐκτὸς εἶναι λειτουργίας· εἰ δὲ μοναχὸς ἢ λαϊκὸς, τὴν θείαν τῆς ἁγίας μεταλήψεως κοινωνίας.

passionem, aut diſcordantem a Patre, ſeu inhabitante ſibi Verbo. Hujus autem intellectus acribioſiſſimum expoſitorem & interpretatorem ſuſcipiamus his acutum ſpiritalem pugionem Cyrillum in quarto de anathematibus, quæ contra duodecim capitula oppoſitive a Theodoreto conſcripta ſunt. Similiter autem & Pyrrhus conſonat his in epiſtola directa ab eo apoſtolicæ memoriæ Joanni prædeceſſori noſtro, dicens: Quoniam ego dico, non poſſunt duæ voluntates in una perſona atque in ſeipſa ſubſiſtere, ſed per omnia reſiliunt ſibi & repugnant re ipſa. Quia enim antea idem admirabilis doctor ait: Illius enim velle non erat contrarium Deo, quippe omne deificatum: ut ne fortaſſis aliqui ſuſpicentur poſitive fuiſſe dictum, hic apertius hoc ipſum declaravit dicens: Ac ſi ab eo qui aſſumpſit, hujuſmodi verbum fuiſſet, non ejus qui aſſumptus eſt. Ecce autem apertius, ſicut dictum eſt, non ſolum ſimilia ſapuerunt, ſed & per eadem verba, vel ſyllogiſtica ſtultitia ſanctos patres noſtros expugnaverunt, æmulationis ambitu, quam contra nos habent, jacula verborum contra theologos illicite mittentes, ſive contra ſanctam Dei catholicam & apoſtolicam eccleſiam. Hoc autem luculentius oſtendamus & per comparationem alterutram utriuſque partis, quæ nobis in præſenti electæ ſunt, hoc eſt, præceſſorum hæreticorum, & auctorum novitatis, ordinabiliter diſtinguentes ita:

Hæretici dixerunt: Qui duas dicit voluntates ſecundum eos, qui prius & nunc inflantur, aut unum duos quoſdam Chriſtos introducit: a ſemet non ſolum naturaliter, ſed etiam infeſtative diſtantes, aut certe ſeipſum expugnantem prædicat.

Et quidem auctores novitatis dixerunt: Propterea unam voluntatem dicimus, ut ne ipſum ſibi repugnantem dogmatizemus, aut duos volentes introducamus.

Hæretici dixerunt: Sed non unum quidem divinum, aliud autem deificatum, ſecundum Cappadocem Gregorium. Ubi enim dualitas, per omnia & diviſio.

Auctores novitatis dixerunt: Utpote minime poſſe habentes duas voluntates, in una perſona ſubſiſtere ſibi, ſed per omnia oppugnantes ſe, atque ſibimet reſiſtentes.

Hæretici dixerunt: Nec enim magnus Athanaſius voluntates dixit Chriſtum oſtendere tempore paſſionis, jam & duas voluntates eidem applicemus, & has ſibimet repugnantes: ſed cognoſcamus utpote de uno, unam eſſe voluntatem Emmanuelis.

Auctores novitatis dixerunt: Sed & in recuſatione calicis non diverſam atque contrariam introducimus voluntatem. Propterea in omnibus & in hoc ſequentes ſanctos patres, unam voluntatem Domini confitemur.

Hæretici dixerunt: Proprietas autem in operationibus, de qua Leo Romanus præſul dixit: Operatur enim utraque natura cum alterius communione quod proprium eſt: non utique ab orthodoxis in Chriſto proprietas nominabitur, quia non eſt in operationibus Chriſti affixa proprietas. Propterea anathematizamus Chalcedonenſem ſynodum, ſed & tomum Leonis, & eos qui dicunt aut dixerunt, in duabus naturis unum Chriſtum poſt unitionem, & ſequenter earum operationes & proprietates.

Auctores novitatis dixerunt: Similiter autem & duarum operationum vocem multos ſcandalizare, utpote a nullo de ſanctis & probabilibus eccleſiæ myſtagogis dictam. Si quis igitur a præſenti deſpector prohibitarum fuerit effectus; hunc, ſi quidem epiſcopus, aut preſbyter, vel diaconus fuerit, ab omni eum eſſe ſacerdotali miniſterio & officio ſuſpenſum decernimus. Si autem monachus aut laïcus, de ſancta communione ſeparamus.

ACTIO XII. SEC. V.

ANNO CHRISTI 649.

Hæretici dixerunt: Propterea & unam ejus ſcimus operationem in diverſis miraculis & paſſionibus, unius ejuſdemque naturæ procedentem.

Auctores novitatis dixerunt: Una operatione unum eumdemque Chriſtum operari Deodecibilia & humana. Per hunc etenim pium intellectum Leo quoque Romanus præſul intellexit & docuit, dicens: Operatur enim [a] utraque natura cum alterius communione.

[a] Vel, & hic ſæpius, in ſtatu caſus, utraque natura Græc.

Ergo in utriſque eadem & ſimili hæreſi reperta, ſed etiam contradictione ſanctorum patrum, neceſſe eſt & ſimili eos increpatione percelli; immo magis majore his atque aſperiori: quoniam nec præcedentium ſe hæreticorum ictibus emendari ſunt, ſed & amplius malum ex maligna mente conceptum concinnare auſi ſunt: in deceptione ſimplicium dicentes, in omnibus ſanctos patres eoſdem & in hoc ſequi; & hæc eſſe ſancti Chalcedonenſis concilii dogmata, beati quoque Leonis, & omnium omnino ſanctorum patrum & ſynodorum: quod utique anteriores hæretici dicere nullatenus præſumpſerunt: ſed potius confeſſi ſunt per contradictionem illorum, quia Gregorii quidem Cappadocis eſt dicere in Chriſto divinam voluntatem & deificatam voluntatem; Athanaſii autem, duas voluntates, divinam & humanam confiteri; & beati Leonis, ſive Chalcedonenſis concilii, duas prædicare proprietates & operationes, ſicuti & naturas. Advocati autem novitatis & hoc ipſum dicere negaverunt, per falſitatem ſuperantes præceſſores ſuos hæreticos: quatenus per laudabilem vocem improbam eorum hæreſim acceptabilem faciant, dum nimis reprehenſibilis exſtat, & coram omnibus ut inſtabilis denudata. Quomodo namque poſſibile eſt, ſicut aiunt, & ſanctos patres ſequi, & hæreticorum apertiſſime confiteri dictiones? Profecto dum nec unam probabilium patrum in eorum Ecthesi ad fidei dicendam profeſſionem ſuam vocem producere potuerunt: niſi tantummodo ſceleroſi Neſtorii, vecordiæ ſimilitudinem voluntatis concordantem, ſibimet produxerunt, dicentes: Quomodo eſt poſſibile duas voluntates eos confiteri, Neſtorio nullatenus præſumente hoc prædicare in duabus perſonis ab eo ſimulatis? Quapropter ſimiliter in omnibus & in hoc ſequentes eum, duas quidem dicere non præſumpſerunt, unam autem cum illo per ſimilitudinem voluntatis confeſſi ſunt voluntatem: & propterea ſimili cum eo merito [b] rearitudine innodati ſunt.

[b] Pro, reatu.

Οἱ αἱρετικοὶ εἶπον. Διὸ καὶ μίαν οἴδαμεν αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν ἐν διαφόροις θαύμασι καὶ πάθεσι, τῆς μιᾶς καὶ τοῦ αὐτοῦ φύσεως προϊούσης.

Οἱ ἔξαρχοι τῆς καινοτομίας εἶπον. Μιᾷ ἐνεργείᾳ τὸν αὐτὸν ἕνα Χριστὸν ἐνεργεῖν τὰ θεοπρεπῆ καὶ τὰ ἀνθρώπινα. καλὴ γὰρ τοιαύτη τοῦ δόγματος ἔννοια, καὶ Λέων ὁ τῆς Ῥωμαίων ἀρχιεπίσκοπος ἐφρόνησε καὶ ἐδίδαξε τοῦτο· ἐνεργεῖ γὰρ ἑκατέρα μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας.

Τούτοις οὖν ἐμφήνας καὶ μιᾷ ἐν ἑκατέροις αἱρέσει, ἢ μᾶλλον τῇ κατὰ τοῦ ἁγίου πατρὸς ἀντιλογίᾳ, ἀναίδην ἢ πολὺ αὐτῶν ἐπάγειν πάντως ἐπιχειροῦσι· μᾶλλον δὲ μείζονα ζῆλος καὶ ἀπορρίψεως· καὶ γὰρ ἕως οὐδὲ τῇ πληγῇ τῶν προκατόντων αὐτοὺς αἱρετικῶν ἐπανορθώσεως, ἀλλά τι καὶ πονηρότερον αὐτοῦ ἐπὶ τοῦτο χωρεῖν· θαρρήσαντες οὗτοι εἰς τοῦτο ἀφροσύνης τοῦ ἀνοήτου, ἐν πᾶσι καὶ ἐν τούτῳ τοῖς ἁγίοις πατράσιν ὁμολογεῖν, καὶ τοῦτο συγχαίρειν τοῖς ἁγίοις ἐν Καλχηδόνι συνόδου τὸ δόγμα, καὶ τῷ μακαρίου Λέοντος καὶ πάντων ἁπλῶς καὶ πασῶν τῶν ἁγίων πατρῶν τε καὶ συνόδων· ὅπερ εἰ περὶλου αἱρετικοὶ τοσοῦτοι εἶπεῖν ἐτόλμησαν· ἀναιδέστατον δὲ μᾶλλον, ἐκ τῆς κατ' αὐτοὺς ἀντιλογίας, ὅτε Γρηγορίου μὲν τοῦ Καππαδόκου ὑπάρχει τὸ λέγειν ἐν Χριστῷ θέλημα καὶ θεοποιὸν θέλημα, Ἀθανασίου δὲ τοῦ ἁγίου τὸ προσκείμενον δύο θελήματα, θεοῦ τε καὶ ἀνθρώπου, καὶ τῷ μακαρίου Λέοντος καὶ τῆς ἁγίας ἐν Καλχηδόνι συνόδου τὸ, δύο κυρίως ἰδιότητας ἢ ἐνεργείας εἶναι καὶ φύσεις. οἱ δὲ τῆς καινοτομίας συνήγοροι, τοῦτο μὲν ἐξαρνοῦνται λέγειν, ὑποβαλόμενοι καὶ φεύδεις, τοῖς προκατόχοις αὐτοὺς αἱρετικοῖς· ἵνα τῇ δόξαι μόνον τοῦ δόγματος αὐτοὺς ἀποδεξάμενοι ἀποδεκτοὺς ποιήσωσι, κρύπτειν λίαν οὐκοῦν βέλτιον καὶ πᾶσι κατάδηλον μᾶλλον εἰς ἔλεγχον. τῶν γὰρ οὕτω, καθὰ φασι, καὶ τοῖς ἁγίοις πατράσιν ὁμολογούντων, ἢ τοῦ θεοῦ αἱρετικῶν φανερὰς ὁμολογῶν; βέλτιον μὲν γὰρ σιωπᾶσθαι ἢ πάντων ἤκουον, οἷς ὕδη λέλεκται, τῶν οὐσίας ὁμολογίας ἐν τῷ κατ' αὐτοὺς ἀνθρώπῳ τοῦ Χριστοῦ πατρὸς· μᾶλλον δὲ τῷ μισεῖν Νεστόριον τὸν ἀνόητον πατρόθεν λέγειν, συμφρονοῦσιν αὐτοῖς φρονήματος, ἁπλῶς· τοῖς δυσὶν αὐτοῖς δύο φυσεῖσιν θελήματα μὴ ἔφασαν τῷ Νεστορίῳ ὁμολογεῖν, ὑπὸ τοῦ παιδομένου αὐτοῦ δύο φυσικὰ καὶ ἐν τούτῳ καταγελώντες, δύο μὲν αὐτὸν ἐν ἐνώσασιν, ἓν δὲ καὶ ἀκόλουθον εἶναι τοῖς παιδευθεῖσιν ἐξέφασαν θελήμασι. ἢ εἶναι ἔφασαν τοῖς αὐτοῖς ἀκόλουθον διαφόρους ἐνεύδυσιν γνώμας καταμφίους.

Maximus ſanctiſſimus epiſcopus Aquileienſis dixit:

Μάξιμος ὁ ἁγιώτατος ἐπίσκοπος Ακυλείας, εἶπεν·

Propheticus in eis impletur ſine dubio ſermo: *Confuſi ſunt nimis, quia non intellexerunt ignominias ſuas, quia in æternum non obliviſcentur*: maxime eo quod dicunt ex imperitia, quoniam per dictionem duarum operationum, per omnia duæ voluntates ſequuntur, contrarie ſibi habentes. Si enim in operationibus nullam eſſe dixerunt contrarietatem, quomodo a minime contrariis operationibus voluntates contrarias colligere machinantur? Et iterum, quomodo operationes dicunt ſequi voluntates, naturis autem nullatenus eas ſequi confitentur: & propterea operationes quidem voluntarias eſſe jam denuntiant, per utramque autem ejuſdem naturam voluntarium Chriſtum minime confitentur, ſed ſine voluntate ſecundum naturam eumdem eſſe denuntiant? Verumtamen quomodo dicunt voluntates ſequi operationes, utrumne contra naturam [c] aut naturaliter? Si quidem contra naturam, peccatorem hominem, non enim incarnatum Deum Chriſtum denuntiant eſſe, utpote contra naturam voluntatem ſuam ſecundum ſenſum eorum habentem. Si autem naturaliter; unum eumdemque Chriſtum eſſe compo-

[c] Pro, an

Τὸ προφητικὸν εἰς αὐτοὺς πληρώσεται λόγιον· ἐφράσθησαν σφόδρα, ὅτι οὐ συνῆκαν ἀτιμίας αὐτῶν, οἳ δ' εἰσὶν οἱ Βυζαντινοί· καὶ μάλιστα διὰ τὸ λέγειν αὐτοὺς ἐξ ἀμαθίας, ὡς τῇ τῶν δύο ἐνεργειῶν ῥήσει, δύο θελήματα πάντως ἕπεσθαι, ἐναντίως πρὸς ἄλληλα ἔχοντα. εἰ γὰρ τῶν ἐνεργειῶν, οὐδεμίαν ἀντικειμένην ἐναντίωσιν, πῶς ἂν τῶν κατ' αὐτοὺς ἐκ ἐναντίων ἐνεργειῶν τὰ ἐναντία θελήματα συνάγειν δύναιντο; ἢ πῶς πάλιν τῶν μὲν ἐνεργείας ἑπεσθαι λέγειν τὰ θελήματα, τῶν δὲ φύσεων αὐθεντίας ἑπεσθαι οὐκέτι καθομολογοῦσι, καὶ ἐξ οὐ τῶν μὲν ἐνεργείας θελητικὰς λοιπὸν ἀποφαίνειν, καθ' ἑκάστην δὲ φύσιν αὐτοῦ θελητὸν εἶναι τὸν Χριστὸν οὐ παραβάλλουσι, ἀλλὰ ἀνθέλητον κατὰ φύσιν αὐτὸν ὑπάρχειν ἀναγορεύουσι; ἆρα δ' οὖν πῶς ἕπεσθαι τὰ θελήματα λέγουσι τῇ ἐνεργείᾳ; ἆρα κατὰ φύσιν, ἢ παρὰ φύσιν; εἰ μὲν παρὰ φύσιν, ἁμαρτωλὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' οὐ σαρκωθέντα θεὸν τὸν Χριστὸν ὑπονοήσουσι, εἰς παρὰ φύσιν τὸν αὐτοῦ θέλημα κατ' αὐτοὺς κεκτημένον. εἰ δὲ κατὰ φύσιν, μίαν ἔστι σαφῶς αὐτὸν ὑπογράφουσι φύσιν, ἀφ' ἧς μίαν κατ' αὐτοὺς φυσικὴν ἀνάγκην τὸν θέλημα. ἄτοπον κατὰ φύσιν ἕπεσθαι τῇ ἐνεργείᾳ τὸν θέλημα λέ-

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO III SECR. V.

γουσι, ὡς ἐνεδόν τε διαίρεσιν ταύτης αὐτοὺς, ἐ συλλήγουσι ὁμολογῶν, τὸ μὲν, ὡς κατὰ φύσιν, τὸ δὲ, ὡς παρὰ φύσιν ἐναδικῶν τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Χριστοῦ δογματίζοντας. οἱ δὲ μὲν κατὰ φύσιν, μίαν παρὰ φύσιν ἐναδικῶν λέγουσι τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Χριστοῦ, ἀνύπαρκτον, ὡς ἀνύπαρκτον, τὸν οὐσίαν ὄντα γοερίζουσι λόγον. πῶς δὲ τοῦ φυσικοῦ θέλ τὸ εἶναι καὶ ἐνὸς Χριστοῦ θελημάτων διαφορὰν, ὡς ἀσυγκρίτων μεταφέρουσι θέλ τὸν ἀνωτάτω θελήσεων ἀπολέσεις ἀντιστοιχεῖν, ἀφ' τὸ καθεσταδύζειν αὐτοὺς ἐ λέγειν ὡς τὸ μὲν Θεοῦ λόγου τὸ ἐντάξειον θέλημα ἀκηλαφοθέλητος ἦδος, τῆς δὲ σαρκὸς ἀναπαυμένης τοῦ Χριστοῦ θελήματα ἐ ἀνανεπάδοτος. ἐ ἐνεδόν δύο ἐκ τοιαύτης θέλησις εἰσάγεσθαι. φανερὸς γὰρ δι' ὧν κατασκάπτουσι τῶν ἰδίων ἐμπαίζοντες βρόχοις ἑάλωσαν. τῇ γὰρ λέγειν θέλ τοιαύτα κατ' αὐτοὺς θελήσεων ἀπόλειν φάσκουσι, ὑγιάζουσι αὐτοὶ τὸν κατὰ φύσιν παυσάμενον θέλ τὸ αὐτοῦ θελήσεων ἀπόλειν φάσκουσι. οἱ γὰρ ἐκ τῆς ἀναιρέσεως θέλ θελημάτων δύο ἐκ τοιαύτης θέλησις εἰσαγόμενοι, ἀνάγκη λοιπὸν αὐτοὺς καὶ ἐκ τῆς συμβάσεως θέλ θελημάτων, δύο ἐκ τὸ αὐτοῦ θελήσεις, ἀπόλειν εἰσαγόντας. ἃ γὰρ συμβαίνουσι, ἃ ἀντιβαίνουσι τοῦ λόγου τοῦ σώματα ταύτης περιέχουσι. οἱ μόνοι καὶ Ἀρείου ἢ Ἀπολιναρίου ἔσυχον ταυτολῆς ἢ ἀψύχου ὑποχρίνουσι. ἀλλ' ἐνεδὲ ἢ ὡς ἐνὸς ὄντος τοῦ θέλοντος ἢ ἐνεργοῦντος ἐχόν τοῦ ἐκ τῆς ἀνάγκου ἢ μιᾶς θείσης ὑποστάσεως τοιαῦ καταμελέζειν θελήσεων καὶ ἐνεργείας, ὅπερ ἀθέμιτον. γινώσκουσι γὰρ, ὡς εἰ καὶ τὸ θέλοντος ἔστι τὸ θέλειν, καὶ τὸ ἐνέργημα τοῦ ἐνεργοῦντος, ἀλλ' οὐχ ἁπλῶς τοῦ θέλοντος, ἀλλὰ κατὰ φύσιν τοῦ θέλοντος, οὐδὲ ἁπλῶς τοῦ ἐνεργοῦντος, ἀλλὰ κατὰ φύσιν τοῦ ἐνεργοῦντος· καὶ δῆλον ἐκ τοῦ κατὰ τὸν ἄνθρωπον ἐκ τῆς φύσεως ἑκατέρου ἔχειν τὸ ἐνεργοῦντος καὶ θέλοντος. οὕτω γὰρ τοῦ ἀνθρώπου θέλειν καὶ ἐνέργειαν, ἀνθρωπίνως φαμὲν· εἰσήκασιν δὲ τοῦ εἰδέναι, καὶ θεῖον τοῦ θεοῦ. διὸ καὶ ἑκατέρου, θεῖον φαμὲ καὶ ἀνθρώπινον, ὡς θεοῦ τοῦ ἀνοῦ ἢ ἀνθρώπου τοιχείου φυσικοῦσιν οἱ διδάσκαλοι τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. ὡς εὑρίσκομεν ἐν τούτῳ διχοτόμους ἀποχειλίας, ἀλλ' ἑνιαῖος τὸ ἀνοῦ θελουμένης ὑποστάσεως, καθ' ἑκάτερον θέλ ἐξ ὧν ἐστι φύσεων· διχοτόμεις γὰρ αὐτὸν, οὐ τοῦ ἑνωθέντος θέλ αὐτοῦ φύσεων, ἢ θέλ φυσικῶν αὐτοῦ θελημάτων καὶ ἐνεργειῶν, ἀλλὰ μᾶλλον τοῦ ἀκεραίου νοῦν χυτόκωλον, ἐς πάντα καθαρὸς φύσει καὶ ἀκαιρέτως ὑπάρχοντ ὁ πλάσας, ἢ τῆς καθ' ἡμᾶς διχονοίας ἐλεύθερος ὢν. ἐν οἷς δύο θεωροῦντες αὖθις οἱ δι' ἀκριβείας ἐπίσχοντες καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν αἰτίων. διὸ θέλ τῷ ὁμολογουμένῳ παρ' αὐτοῦ ἐνὸς θελήματος ἐγγεγράφθαι φαίνοντες, ὡς ἐν μιᾷδενὶ περιῇ τῆς τοιαύτης ἑνωχωμένης αὐτοῦ σαρκὸς ἐξ οἰκείας ἐμπῖπ ἀκαιρίας τοῦ νοῦ μαν τὸ λειπόμενον αὐτῷ καθ' ὑπόστασιν Θεοῦ λόγου τοῦ φυσικὸν αὐτῆς παύσασθαι κίνημα, ἀλλ' ἐνὸν καὶ εἶναι καὶ ὄντα αὐτὸς ὁ Θεὸς λόγος ἐδόκει. διὸν γὰρ λέγοντες, ἢ τοῦ Νεστορίου καταπολεμῶ ὑπερέβαλον. ἐσπεύδ Νεστόριος, οὐ νοῦμαί τον κατ' αὐτοὺς, ἀλλ' ἐξούσιαν καὶ αὐθεντίαν ἢ ἀκαιρίαν τῷ ἀκαλαφθήτως παρὰ τῷ λόγου κατ' αὐτὸν ἐκβρόνου τοῦ ἑνωνται ἅμα καὶ τοῦ κίνειν ἐδυνάσθαι. ἐπεὶν χαλὸν ἢ πάντες οἱ ἅγιοι τοῦ Χριστοῦ νοῦμαι καταπολεμῶσιν, ὃν πανὶ τρόπῳ καὶ πᾶσιν αὐτοῦ τοῦ φυσικὸν καὶ αὐθαίρετον κίνειν, οἷς ὧν καὶ χίγαντας, πάντα τὸ θελήματα αὐτοῦ ἐν αὐτοῖς. πῶς οὖν ἄρα ἀκοῦσι, τὸ καὶ τῶν ἁγίων ἀκοῦσαι, ἵνα μὴ λέγω καὶ πᾶσι τοῖς αἰῶ· πάντα γὰρ ὁμολογουμένως νοῦμαι τῷ Θεοῦ καὶ σοφίᾳ, τοῦ φυσικὸν αὐτοῦ σοφίζοντας κίνειν, ἐζωκέναι τὸ καὶ ἐκμόρφως καὶ ἐδὲν τῷ παρ' αὐτῆς σαρκὸς ἐκλάβοι κατ' αὐτοὺς ἐκεῖνο σοφεύμενον, ὡς μᾶλλ τὸ καὶ ὑπὲρ φύσιν ταυτίζειν τῷ παρὰ ἐνωχωμένῳ τῷ κυρίου σαρ-

A sicam asserunt naturam, pro eo quod unam in eum naturalem colligunt voluntatem, si utique naturaliter operationem voluntatem sequi fatentur: ac per hoc aut divisionem aut confusionem procul dubio eos confiteri necesse est: & divisionem quidem, quia contra naturam est: confusionem autem, quia naturaliter sequi operationem voluntatem prædicant. Si autem neque naturaliter, neque contra naturam sequi dicunt operationem voluntatem; sine substantia, sicuti & insensibilem, proprium divulgant sermonem. Quomodo autem naturalem differentiam voluntatum unius ejusdemque impersonalem retorquent contradictionem eorum, quæ sibi contraria volunt personæ, per hoc quod commentantur & dicunt: Utpote Deo Verbo
B volente salutarem passionem explere, carne autem ejus contradicente illius voluntari & resistente: ut ex hoc necesse sit duos contraria volentes introduci. Apertissime enim per hæc, quæ ab eisdem machinantur, suis laqueis irretiti arguuntur. Per abnegationem enim personarum, quæ sibi contraria volunt, ignoraverunt ipsi confitentes eadem sibi volentes personas. Nam si ex contrarietate voluntatum contraria sibi volentes duas personas introducunt, jam necesse est eos & per consonantiam voluntatum duas eadem sibi volentes introducere personas: quoniam aut consonantem, aut contradicentem Verbo utique carnem dabunt: nisi cum Ario & Apollinare hanc sine anima omnino & immobilem esse denuntiant. Sed quoniam utpote uno exsistente Christo, qui vult & operatur, unum ejus operationem definiunt & voluntatem, ex hoc quod dicunt,
C quia volentis est voluntas, & operatio operantis: necesse jam habent, & utpote uno exsistente, qui vult & operatur, sancto Spiritu, ipsius subsistentiam, quæ sine initio est atque unius deitatis, in tribus dividere voluntatibus & operationibus, quod omnino nefandum est. Ignoraverunt enim, quoniam licet volentis est voluntas, & operantis operatio, sed non utique absolute volentis, sed naturaliter volentis; nec absolute operantis, sed naturaliter operantis: & hoc certum est, quia & ipsa appellatione ex natura operantis atque volentis, utramque habere dignoscitur voluntatem &
D operationem. Sic namque hominis voluntatem & operationem, humanam dicimus: angelicam autem angeli, & divinam Dei. Propterea & utramque, divinam dico & humanam, quoniam ipse Deus & homo est, ipsi tribuunt catholicæ ecclesiæ patres. Nec enim ulla ex hoc dissensio introducitur, sed utriusque naturæ ejusdem perfectionem significat: neque dissensionis fomitem confusionem naturarum ejus, aut naturalium voluntatum ipsius & operationum, sed tantum peccatum cognoscimus, de quo penitus naturaliter alienus & interemptor Dominus exstans, & nostræ dissensionis liber fuit: quem in duos dividentes contrarii, &
E ex ipsa re arguuntur, quam in una voluntate, quæ ab eis dogmatizatur, in scripto proferunt, dicentes: Utpote in nullo tempore intellectualiter animata ejusdem carne, ex proprio impetu contrarie unito ei substantialiter Deo Verbo, naturalem ejus motionem habente; sed quando, & qualem, & quantum Deus Verbum volebat. Hoc enim dicentes, & Nestorii divisionem superaverunt: quoniam Nestorius non quibusdam secundum sensum eorum nutibus, sed potius per meritum & auctoritatem æqualemque honorem assumpti a Verbo secundum eum hominis tam motionem & unitionem asserebat: cum utique & omnes sancti & confessores divinum nutum & voluntatem in universo tempore se-

curi sunt per omnem suam naturalem ac spontaneam motionem, de quibus & dictum est: *Omnes voluntates* Psalm. 17. *ejus inter illos.* Quomodo igitur hoc, quod & sanctis pertinet, ut non dicam omni creaturæ, quia omnia nutu & jussione Dei naturalem habent motionem temporaliter & cum mensura & specie, quæ ab ipso prudenter unicuique, nec non apte definita, quasi ut magnum aliquod & super naturam applicare intellectualiter ani-

* His multa desunt in Græco ms.

ACTIO SEU SESS. V.

ANNO CHRISTI 649.

mato Domini corpori crediderunt, & ex hoc unum in duos dividunt Chriſtum, utpote carnem ejus dicentes nutu ipſius naturalem ſuam facere motionem, & non unum eumdemque Chriſtum; quomodo Deum naturaliter & hominem divine pariterque humane motum ſponte, divina & humana abſque qualibet diſſonantia & diviſione naturaliter celebrantem? Sic etenim, ſecundum ſanctorum patrum doctrinam, idem atque unus Dominus Deus noſter Jeſus Chriſtus pro omnibus quidem mori ex voluntate habuit, eo quod ita divina ejus natura volebat: & iterum ex voluntate non habuit, propter paſſiones crucis, & quantum carni congruebat, mortem recuſans. Si igitur non pro contrarietate voluntatum, ſed propter virtutem myſticæ confeſſionis in uno eodemque Chriſto velle & non velle venerabiles prædicant patres, utpote eodem ſpecialiter tam aſſumptionis ſeu diſpenſationis incontaminatæ oſtendente rationem: & quidem aſſumptionis in hoc, quod vult ſuæ carnis naturam approbare, id eſt, hominem ſeipſum naturaliter factum fuiſſe, & propterea naturalem carnis pavorem ſponte pro noſtra ſalute ſuſcipientem, quatenus ab eodem nos providentiſſime liberaret, ſicuti & ab omni paſſione, videlicet ut expertus per omnia ad ſimilitudinem noſtram ſine peccato: diſpenſationis autem in hoc, quod vult ſecundum Patris ejus & inenarrabile propoſitum deificare noſtram naturam, pro eo quod paſſus eſt carne pro nobis. Qualis ergo vel quæ jam ex utraque ratione diſſenſio contra Salvatorem ab antiquis & modernis hæreticis commentata eſt, evacuare conantibus magnum ejus circa nos diſpenſationis myſterium? Et propterea non ſolum duas ejuſdem voluntates refutare contendunt, ſed & naturales eas eſſe recuſant: quia per diſſenſionem quidem numerum contradicunt, per neceſſitatem autem naturales eas dicere machinantur, utpote omni naturali ſub neceſſitate ab illis definito. Et ſi hoc ita eſt, quomodo non & omnes naturales Salvatoris noſtri perimunt proprietates, ſed & ipſam naturalem, id eſt, ſubſtantialem naturarum ejuſdem unitionem, & naturalem ejuſdem benignitatem, ſed & fructum ejus naturæ? Voluntatis propoſitum ſimiliter perimunt, utpote omnibus naturalibus, ſecundum ſenſum eorum, ſub neceſſitate ab eiſdem patribus definitis. Sed & reprobat eos rationabiliter beatus Cyrillus cum illis, qui jam ab eodem ſunt ſapienter reprobati, ſatisfaciens ei pro tertio capitulorum ſuorum, qui propter naturalem unitionem querulati ſunt eum, & non velle ex hoc concinnant, hæc dicens: Quoniam autem inceptus nimis actus eſt ſermo ejus, omnino difficile non eſt volentibus perpenſare. Dixit enim, quoniam per omnia & penitus quæ naturæ ſunt, neceſſitati legis ſubjacent: & in hujus approbatione dixit aſſerens, quia contra voluntatem cibum & ſitim ſuſcipimus, in hoc natura nos compellente, etſi quiſquam noluerit. Sed erat viri prudentis & limatum habentis intellectum, ſuper hæc cetera quoque contemplari, quæ videlicet merito ampliori congruunt rationi. Aut non eſt verum, quia naturaliter rationalis eſt homo? Ergo contra voluntatem & ex neceſſitate rationabilis eſt? Quidnam, dic mihi, & omnium Deus non eſt naturaliter bonus, vita, lumen, ſapientia, virtus? Ergo & ipſe contra voluntatem neceſſitate eſt, quæ eſt. Sed, ut arbitror, ita intelligere velle, extremæ vecordiæ non eſt incognitum. Et iterum ad Hermen ſcribens, ait: Eſt namque non ſine voluntate, quæ eſt naturaliter concurrentem habens naturæ voluntatem, eſſe quæ eſt. Sed & beatus Auguſtinus in quinto libro contra Julianum Pelagianum ſimiliter ait: Numquid Juliane, quando angelus aut homo aliquid vult, non natura eorum aliquid vult? Angelus & homo naturæ non ſunt? Quis hoc dictu-

Lib. 4.

κὶ, τῷ νόημα εἶναι τοῦ φυσικοῦ αὐτῆς πυρίκαυδας λέγοντες εἶναι, ἑτυχίους δὲ Χριστὸν ἄρα πυρίκαυδας λέγουσι ὁ ἀνυπόστατος, τοῦ φυσικὸν αὐτῆς εἶναι· εἰ μὴ ἀνυπόστατος, ἄλογον ὑποχάσουσι· εἰ δὲ ἐτυχίους, διαιρεῖν ἀναφαίνουσι· εἰ δὲ τὸ λόγου ζωὴν χωρίζουσι νόημα εἶναι πυρίκαυδας τοῦ φυσικὸν αὐτῆς ἀναφαίρετον εἶναι, τῆς ἄλλης ἡμῖν ἢ περ' αὐτὸ ἡμιφύσις, εἰς ἅπαντα, κτίσματα, ἀλλ' οὐχὶ τὸν αὐτὸν ἕνα Χριστὸν εἰς Θεὸν ἅμα φύσι ἢ ἄνθρωπον, διὰτῆς ἅμα ἢ ἀνθρωπίνης πυρίκαυδας, τό τε θεῖα ἢ τὰ ἀνθρώπινα κατὰ φύσιν ἑνωμένας ἀναλλοίως διαιτηλῶν τῆς ἑνώσεως χωρὶς ἀγχυρίας ἢ ἀμερίστως; ἐπειδὴ καὶ τοῦ θεῖου πατρὸς διδασκάλου, ὁ αὐτὸς καὶ ἡμῖν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ ὑπὲρ πάντων θάνατον μὲν ἦλθ, ἀφ' ἑαυτοῦ βουλήσεως τοῦ θείου φύσι· ἀποθάνειν δέ, ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦ σταυρὸν πάθη, ἢ τὰ ἄλλα ἅπερ ἦλθε ἐκ τὸν σάρκα πυρικαυδῆναι τὸν θάνατον φυσικῶς. ἐκὶ οὖν οὐ δι' ἐναντίωσιν θελημάτων, ἀλλὰ δι' οἰκίαν μυστικῶν πρεσβείαν τὸ αὐτὸ ἢ ἑνὸς Χριστοῦ τὸ θέλειν ἢ μὴ θέλειν οἱ θεολόγοι παρίστασιν, ἐκ τῆ αὐτοῦ κατὰ φιλάνθρωπον τὸ τῆς τοῦ οἰκονομίας καὶ τὸ τῆς ἀνυποστάτου ἐφ' ἑαυτοῦ γνωρίζοντες λόγου· τὸν μὲν τῆς οἰκονομίας, ἐκ τῷ θέλειν αὐτὸν ἐκ δι' ἡμᾶς ἡμέρου ἄνθρωπον, τῆς οἰκείας σαρκὸς τὸν φύσιν πυρικαυδῆναι, ἢ ἐξῆ ἕνεκα τοῦ φυσικὸν αὐτῆς δειλίαν ἐκνικῶν κατασχόντων· ἵνα ἕνωσις ἡμᾶς ἐλευθερώσῃ καθὰ ἢ πάσης ἐτέρου πάσης, ἀπὸ δὲ πυρικαυδῆναι κατὰ πάντα κατ' ἀμαρτίαν ἀμαυρόσαι χωρὶς ἁμαρτίας· τὸν δὲ τῆς οἰκονομίας, ἐκ τῷ θέλειν καὶ τοῦ πυρικαυδῆναι αὐτὸ καὶ διαλύσαντα σοφίαν, διαφυλάττοντα τοῦ ἀμαρτίαν φύσιν ἐξῆ τῆ σαρκὶ πάθη αὐτὸν ἐκνικῶν ὑπὲρ ἡμῶν· ἵνα ἓν λοιπὸν, ἢ πᾶσι πᾶς τῆ παλαιᾶς ἢ πᾶς τῆς νέας αἱρέσεως ἐξ ἐναντίου λόγου καὶ τῆ σωτῆρος ἡμῶν ἐκκλησίαν διαχέειν. ἀ' ἧς, ἀδυνατῶν ἐκκρούσαι τὸ μέγα τῆς οἰκονομίας ἡμᾶς οἰκονομίας μυστήριον; οὐ μόνον γὰρ ἐναντίωσιν αὐτὸ καὶ δυάδα πυρικαυδῆναι τοῦ θελημάτων, ἀλλὰ ἢ τὸ φυσικὰ ἕνωσιν καταδιαλογῶν, ἀπορρήσουσι· ἔτι, τῷ μὲν ἀριθμὸν, τὸν ἀριθμὸν, τῷ δὲ ἀναίρεσιν, τὸ φυσικὰ λόγῳ αὐτὸ μηχανάσθαι καταπαλαίειν, ἄπερ φυσικοῦ πάντες ὑπ' ἀναίρεσιν αὐτῆς ἐστιν ἀμφιβόλου. καὶ εἰ ἕνωσιν, πῶς οὐχὶ καὶ πάντα λοιπὸν ἀπόντων τὰ φυσικὰ τῷ σωτῆρος ἡμῶν ἀναμάρτητον ἰδιώματα, ἢ τὸν κατ' οἰκίαν ἕνωσιν καὶ τοῦ φυσικὸν ἀγαθότητα, ἢ τὰ φύσιν ὑπάρχειν καρπὸν τοῦ σωτῆρος· καὶ ἀκολὸς πᾶν ἄπερ τῆς θεολόγοις ἀναγράφουσι τῷ ἀπὸ αὐτοῦ φυσικὸν, ἤγουν αὐτοῦ κατὰ φύσιν σοφὸν, ἀλλὰ συμπτώσεις τῆς ἴδιον περ' αὐτοῦ ἐξῆ ἕνωσιν σαφῶς ἐνεργεῖσθαι. καὶ ἕνωσις διλόγως ὁ μακάριος Κύριλλος τῷ πρὸς αὐτοῦ διάδικα καταλαμβάνων ἐπιστολογράφως, ἢ ὅτω λόγου κατὰ τῆ καμψαλιῶν αὐτὸν, ἢ τὸ ἀκούσιον ἐξῆ τὸν φυσικὸν ἴδιον αὐτοῦ συναγόντων. ἐπ δὲ ἀκατάσκεπτος καμοῦ γέγονεν ὁ λόγος αὐτοῦ, χαλεπὸν οὐδὲν τῆς θέλειν καταδεῖν. ἔρι γὰρ ἐπ πάντα τε ἢ πάντως τὰ κατὰ φύσιν, τῆς τῆς ἀνάγκης ὑποκείσθαι νόμοις· ἢ παραλαμβάνει εἰς ἀπόδειξιν τὸ ἀδουλώτως ἡμᾶς πιεῖν τε καὶ φαγεῖν, ἀναδιχαδὸν καλοῦσας εἰς ἕνωσιν τῆς φύσεως, κἂν εἰ μὰ βούλοιτό τις. ἀλλ' ἦν ἀνδρὸς δίκαιος καὶ ἐπιτυμίαν ἔχοντος εἰς ἕνωσιν τὸν νοῦν, ἢ τὰ ὑπὲρ τῆ περιττὰ ἰδίως ἢ ἢ λόγου πλείονος ἀξιοῦσθαι εἰκότως. ἢ γὰρ ἐν ἀνάγκῃ ἔπ λογικὸς θεὸς κατὰ φύσιν ὁ ἄνθρωπος, ἆρ' οὖν ἀδουλώτως ἢ κτιστὸς ποιμένος; τὸ δὲ, εἰπέ μοι, καὶ ὁ τῆ ἄλλων θεὸς οὐ κατὰ φύσιν ἕνωσιν ἀγαθὸς, ζωὴ, φῶς, σοφία, καὶ δύναμις; ἆρ' οὖν ἢ αὐτὸς ἀδουλώτως, καὶ ὡς οὐκ ἀνάγκης ἕνωσιν; ἀλλ' ἅμα τὸ ὄντως ἰδιάζον φρονεῖν, τῆς εἰς λῆξιν ἐμβριθείας ἐκ ἀσυμφανοῦς ἴσως ἔπ ἄν. καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς ἐν τῆς πρὸς Ἕρμιαν. ἔστ γὰρ ἐκ ἀνεύθλητος, ἃ ἔστ φυσικῶς σαφήνειαν ἔχον τῆ φύσει τοῦ θέλειν τῆ ὅπερ ἃ ἔστ. συμφέρεται δὲ ἔστ ἢ ὁ ἅγιος Αὐγουστῖνος ἐν τῆ πέμπτῃ βίβλῳ τῆς κατὰ Ἰουλιανοῦ τῆ Πελαγιανοῦ πραγματείας, τό δὲ λόγου· μὴ ἄρα, Ἰουλιανὲ, ὅταν ἄγγελος ἢ ἄνθρωπος τί ποτε θέλῃ, οὐχὶ ἡ φύσις αὐτῶν τί ποτε θέλει; ἄγγελος ἢ ἄνθρωπος φύσις οὐκ εἰσι; τίς ἔστι

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO XIII. SECR. V.

ἢ οὐκ εἶναι; ἐὰν οὖν φύσις εἶναι ἄγγελος καὶ ἄνθρωπος, δῆλον ὅτι φύσις θέλει ὅταν ὁ ἄνθρωπος θέλῃ ἄγγελος, καὶ ἡ φύσις θέλει ὅταν ὁ ἄνθρωπος. καὶ πάλιν ἐν ἑτέρῳ τῆς αὐτῆς βίβλου· μὴ ἄρα, Ἰουλιανέ, ἐξ ἀνθρώπου τὸ θέλημα τῷ ἀνθρώπῳ οὐ προέρχεται; πρόεισι δὲ πρόσωπον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου προέρχεται, ἐὰν μὴ ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ προέρχεται, ἐνόσῳ ὁ ἄνθρωπος φύσις ἐστί; ἰδοὺ φανερῶς ὁ θεῖος πατὴρ διὰ τούτων διδασκαλίαν παρίστησιν ἡμῖν, ὅτι φύσεώς ἐστι τὸ θέλειν· ὃ γὰρ φύσει τὸ θέλημα καὶ πάσης ἀνάγκης ἐλεύθερον. καὶ ὅτι τὸ ἑνῶσαι, λέγω δὴ τὸν φύσει ἑνῶσαι ἀγγέλῳ καὶ ἀνθρώπῳ, οὐκ ἀνάγκης ἐστὶν ἀλλὰ φύσεως ἐνεργοῦντος, καὶ ὅτι τὸ ἐνῶσαι ἀγγέλῳ καὶ ἀνθρώπῳ φύσει ὑπάρχει καὶ ἀνθέλητον μὲν λέγοντες, τὸ θεὸν Λόγον περὶ αὐτοῦ προσβλύζουσιν ἐνανθρωπῆσαι, παρὰ φύσιν αὐτὸ δογματίζουσιν, ἀσεβοῦσιν ὀνειδίζοντες· ἡ φύσεται ἄνωθεν, τὸν ἀναρίθμητον τῆς ἁμαρτίας ἐκ παγγενοῦς πόσεως, οὗ χάριν καὶ θεῖοι πατέρες διδασκαλίας, ἢ φανερῶς ἀπορρίπτουσι, ἢ ἀνοήτως ἐμπαιδεύουσιν. οὕτω γὰρ ὁ Παῦλος ὁ τὴν κοινὴν ἐπιστολὴν τῇ λέξει τῇ παρακλήσεως ἐκ τῆς σπορᾶς τοῦ υἱοῦ, οὐχ ἵνα τοῦ τὸ θέλημα τὸ ἴδιον, ἀλλὰ τὸ πάσχοντος, τοῦ κύριον Γρηγορίου διαστρεβλῶσαι ἐθελήσῃ· ἔνιοι δὲ τὸ θεῖον θελήματος τῆς ἁγίας καὶ ὑπερουσίου τριάδος τὸν ἐκ τοῦ πάθους ὑποκλεψάμενος ῥῆσιν, ἄγνοιαν τοῦ τὸ φυσικὸν παρίστασθαι τοιούτοις σοφίσμασι, ἴσασιν ἑαυτοὺς, οὐχ ὑπὲρ τοὺς πολλούς, εἰ καὶ ὑπὲρ τοὺς ὀλιγίστους ἀναπείθοντες· εἰς ἀδίκημα μὲν, εἰς ὅμοια, τῆς αὐτοῦ διδασκαλίας, ἀνάφορον δὲ τὸ ἀνθρώπινον τὸ σωτῆρος θελήματος, λέγω δὲ τὸ θεωθέντος ἔλεον, καθὼς φησιν ὁ διδάσκαλος. ὅπερ καὶ ὁ Πύῤῥος ἐφ' ᾧ τοῦ Παύλου δῆλα τοῦ αὐτοῦ παρεξηγούμενος, καὶ θελομένης ἀναλεῖν τὸ θεωθὲν ἅπαν, κτίσιν ὑπάρχειν τῶν τῆς ἁγίας τριάδος οὖσαν ὑπάρχειν θέλειν, εἶτα πάντ' αὐτοῦ θεωθέντος. ἢ δῆλα ὅτι καὶ τοῦ φύσει λεπτὸν, σαθρόμενος γὰρ τῇ φύσει πᾶσιν ὁ θέλειν, ὅπερ ἀνάγκῃ ὑπάρχον, τὸν ἀνάγκην ἐκβάλλει ὑπερτιμῶν ἐκ παγγενοῦς ἐκδιδάξαντα λόγους. ὁ γὰρ θεολόγος τοῦ τοιούτου παρεξήνατο, θελομένης τὸ ἄκόπατον· ἀναιρεῖσθαι τῶν τῆς ἁγίας πατρῶν καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ ἀνθρωπίνου τοῦ τοῦ σωτῆρος θελήματος τοῦ ὅλου ἐκ ἔστι. τὸ ἀντιφατικὸν ἡ ἀγνοίας χάριν καὶ τοῦ ἐκόντων ἐκ ἀέκοντων. οὐ γάρ, εἰ δυνατὸν, ἢ μὴ ἐθέλειν ἀγνοῶν ἀνάγκην ἔπαθε, ἢ γὰρ θελήματα ἀντιφάσεως τὸ θέλημα. τὸ γὰρ ἀνάγκην θέλειν, οὐκ ὑπεναντίον θεοῦ θεωθὲν ἦλθε, ἀλλ' εἰς ἀναίρεσιν ἐλεῆσαι τῆς πλάνης ἐκπεσὸν δι' ἡμᾶς ἀνθρωπίνως. ἐπεὶ καὶ ἐκοπίασεν, καὶ ἐπείνασε, καὶ ἐδίψησε, καὶ ἐδάκρυσεν, καὶ ἐλύπετο πάντα πάσχοντος. ἐδεῖ τὸ πάσχειν γὰρ τὰ ἐκόντως θεῖ ἀναμάρτητα φαίνειν, εἰ τοῦ ἄπαθοῦς φύσει, καὶ τὸ πάσχειν ὑπομονῆσαι ἐκ τῶν φθόνου. οὐκοῦν οὐ φθόνῳ ἑαυτὸν ἢ φθόνῳ ἐκ φύσεως ἀγαθῆς ἀναπείθων ὁ διδάσκαλος ἐδίδου μὴ ἐρῶ, ἐπόησε δὲ τῇ αὐτῆς φιλανθρωπίᾳ καὶ παρεσκεύασεν. ἀλλ' ἑαυτῷ κρείσσους ἐν τῶν τοιχῶν, τοῦ μὴ ἀνατρεφῆσθαι ἀπαύξει· τοῦ δὲ θεωθῆναι, ἀναιρεῖσθαι θέλειν, ἔγκλημα τοῦ ἀνθρώπου· ὅπερ οὖν καὶ τοῦ θεῖον φύσει ἐξ ἄκοντος θεῖ τῷ σαρκωθέντος θεοῦ λόγου καὶ πλάνης δι' ἡμᾶς ἀνθρωπίσαντος, εἰς τῷ ἡμῶν τὸ ἡμῶν ἀναπαθεῖν ἐκόντως, καὶ ταῦτα ἐξῆ ταῦτον ἐκφύσει θεῖ αἰτίαν, τὸ τῆς ἡμετέρας φύσεως φυσικὸν, καθὼ τοῦ ἀληθῶς καὶ φιλάνθρωπον τὸ μυστήριον παρέδοσαν· διὸ λοιπορφίσας οἱ ἔξαρχοι τῆς κακοτομίας, θεῖ ἐκ αἱρετικοῦ μύθους ἐκράπησαν, τὸ θεοῦς δι' αὐτοῦ ἀποκαλύπτης παρίσασιν.

Deus sit sanctissimus episcopus insulæ Sardiniæ dixit:

Ad perfectam redargutionem prædictorum hæreticorum, etiam novitatis præsumptorum, oportet nos procul dubio sanctum Cyrillum denuo proferre in

A rus est, quia non sunt? Si ergo naturæ sunt angelus & homo, certum est, quia natura vult, quando angelus vult; & natura vult, quod homo vult. Et iterum alibi in eodem libro: Numquidnam, Juliane, ab homine voluntas hominis non procedit? Quomodo autem ab homine procedit, si utique de natura ejus non procedit, dum quando & ipse homo natura est? Ecce apertissime sanctorum patrum veneranda doctrina manifestavit nobis, quoniam velle naturæ est in eis, qui substantialiter velle a Domino percepisse noscuntur: & propterea voluntates naturales sunt, & omni necessitate carentes. Et quoniam aliter quam ita sapere, stultum esse definiunt patres, dum maxime illi jam, id est, antiqui & novi hæretici, minime naturalem esse dicentes voluntatem, quæ ab ipsis confitetur, sed con-
B tra naturam eamdem dogmatizant, peccatorem, ut dictum est, Dominum & Deum nostrum ex hoc commentantes, & propterea sanctorum patrum doctrinas aut apertius denegantes, aut stulte interpretantes, sine dubio convincuntur. Sic etenim & Paulus quidem Constantinopolitanus antistes in propria epistola sancti Gregorii vocem fraudulenter adulterare studuit: ponens quidem e cælo descendere Filium: quod utique theologice interpretatus doctor, hoc est, in divina voluntate consubstantialis trinitatis: calliде autem intellectum hujus dictionis diripiens: Et ubi dicit: *Pater, si potest fieri, transeat calix:* non ita interpretatum a *Matth. 26.*
Theologo, ille temere contra doctrinam ejus, alterius vocem connectere studuit in peremptionem humanæ Salvatoris nostri voluntatis, id est, deificatæ secundum
C doctoris sententiam. Pyrrhus autem & ipse similiter deificatam voluntatem theologice accipiens, conditam esse voluntatem asseruit sanctæ & consubstantialis trinitatis, utpote secundum eos deificatam, ac per hoc jam & ipsam naturam, quod omnino impium est, & illorum imperitiæ argumentum in paternis doctrinis sponte desipientes. Nam theologus recusationem calicis non theologice secundum illos interpretatus est, sed consonanter omnibus sanctis patribus, & ipse in humana Salvatoris voluntate hujusmodi pie dictionem suscepit. Non enim pro alterius introductione, aut ignorantiæ causa juxta commentum hæreticorum. Nec enim si possibile erat, aut non ignorare eum convenit,
D aut pro voluntate introducere voluntatem, quoniam illius velle nihil erat contrarium Deo, totum deificatum: sed in manifestatione verissimæ ejus & perfectæ humanitatis hæc eadem asserebat. Nam & laboravit, & esurivit, atque sitivit, & conturbatus est, & lacrymavit lege carnis. Tempore namque passionis hujusmodi nomina fatetur. Non enim inconvertibilem naturam & superiorem ab omni passione, sicut omnibus manifestum est. Ergo nec sibi, nec aliis patribus contradicens denominatus doctor, hic quidem nobis, alibi autem Salvatori recusationem studuit applicare: sed in
E omnibus sibi sanctisque patribus consonans, contrarietatem quidem evacuavit, deificatam autem prædicavit voluntatem, id est, humanam: sicut & divinam & inconditam in incarnato Deo Verbo, & perfecte pro nobis humanato, utpote per simile similem expurgante, & per omnia sua, sicut ait, omnia sanante quæ naturæ nostræ sunt naturalia, secundum veram & misericordem mysterii traditionem: quam avertentes auctores novitatis, ad hæreticas fabulas versi sunt, & a vera per ejus expositionem errantes prædicationis doctrina.

ACTIO SEU SACR. V.

ANNO CHRISTI 649.

prædicto teſtimonio, id eſt, ſatisfactione, quæ pro quarto duodecim capitulorum quidem doctoris facta eſt, cum maxime interpretatorem & expoſitorem dicant eum exiſtere pii intellectus in Chriſto Deo prædicatis dogmatibus. Dicit enim in eadem ſatisfactione contra querulantes eum, diſſenſiones ei, magis autem diſpenſationis myſterio introducentes, pro eo quod omnes uni eidemque Deo Verbo incarnato evangelii voces tribuit hic apertius doctor. Sed & arbitratur aliquid prudentiæ & inexpugnabile dicere. Ait enim: Si Dei Verbum eſt, quod clamat: *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte*: Primum quidem diſcordat a Patre, ſed & non recte recuſat calicem bibere: cum & minime ignoraret, ait, quoniam mundo ſalus exiſteret paſſio ipſius. Ergo non ſunt hujuſmodi voces Dei Verbi voces. Sed audiet & a nobis, qui talibus profanis ducitur intentionibus: Ergo quia tibi videtur Dei quidem Verbi hujuſmodi eſſe voces negare, tantum autem eas formæ ſervi aptare putas, ne iterum in duos filios non dividis unum? Et cui de ſapientibus hoc non appareat? Dicturus eſt namque fortaſſis quiſquam, tuam ſequens, o ille, intentionis: Quoniam incredulum & ultra competentem rationem eſt, formam ſervi recuſare paſſionem, & diſſentientem videri a Patre, atque a Verbo in eodem habitante. Sciebat enim paſſionem ſuam ad ſalutem fore his qui ſub cælo ſunt, & vitæ præparationem his qui morti ſubjugati ſunt. Pro qua re oportebat eum ait videri & trepidatione ſuperiorem, & divinum nutum ſequi properantem. Ideoque non ſentis, deſipiens inaniter, quæ eſt igitur tanta pravitas cogitationum? Ego dico ſine qualibet pigritia, quoniam parva quidem, quantum ad Dei Verbum pertinet, omnia humana exiſtunt. Quæro autem exinanitionem cujus factam intelligamus, & quis hoc paſſus eſt ſponte? Si enim, ut ipſi dicunt, ſervi forma, id eſt, quod ex femine David factum eſt, quomodo aut qualiter exinanitus eſt, ſi aſſumptus eſt a Deo? Si autem hoc, quod in forma & æqualitate Dei exiſtens, Verbum ſeipſum exinanire dicitur, quomodo iterum aut qualiter exinanitus eſt, ſi recuſat exinanitionem? Exinanitio autem Dei Verbi, quod utique neſcit pati immutationem, eſt aut agere & dicere quidquam de humanis propter diſpenſativam conventionem, quam habuit cum carne. Sed & ſi factus eſt homo, myſterii ratio nullo modo in natura ipſius nocebit eum. Manſit enim quod erat, & in humanitate exinanitus propter vitam & mundi ſalutem. Ergo non duabus perſonis, ſed uni Chriſto & Filio & Deo evangelicas & ſanctorum apoſtolorum proponamus voces: & neque divinam ejus minorantes naturam & gloriam propter humana, neque negantes diſpenſationem, ſed ipſius Verbi factam credentes, qui propter nos incarnatus eſt. Ecce igitur apertiſſime denominatus doctor hæreticam peſtilentiam deſtruxit, hoc eſt, temerariam diſſenſionem voluntatum, quam contra Salvatorem noſtrum colligere imperiti contendunt: profanas intentiones eaſdem appellans, & pravitatem malorum intellectuum. Unde virtiliter reprobans eos, & nullatenus penitus aut contra deitatem aut contra humanitatem Unigeniti quamlibet diſſenſionem, utpote hæreticam & condemnabilem, ſuſcipiens, confirmat prudenter myſterii exinanitionem: per quam ipſe qui in forma & ſimilitudine Dei Verbum conſiſtens, nullatenus recuſavit operari & dicere humana propter conventionem quam habuit cum carne: pro quo ipſi uni & ſoli Chriſto ac Filio & Deo evangelicas ſanctorumque apoſtolorum de eodem applicat voces: quoniam neque divinam ejus minuit naturam propter humana, neque propter divina ejus diſpenſationem denegat. Ergo ſecundum quod ſapientiſſimus ait Cyrillus, evacuans illi exinanitionem Unigeniti Dei, & miſericordem ejus propter nos remanſionem

Matth. 26.

A μοναδικῷ παρ' αὐτοῦ χρεῖ τῷ διδασκάλῳ, ὑπὲρ τῆς τῶν λόγων αὐτοῦ τοῖς ὑπὲρ τὸ πατέρα τοῦ δόξαν περιαλόντι· ἴσον μᾶλλον ἔσθ' ὅτε ἐμπτῶσι καὶ ἐξηγηταὶ αἱρεσιάρχαι εἶναι ἀνδίχεσθαι τῆς θείας διανοίας τοῦ Θεοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ παρεθέμενοι δόγματα. λέγω δέπου ἐν τῇ ταύτῃ λόγων ἀπολογίᾳ καὶ τοῦ μεμφομένοις αὐτὸν καὶ τὰς διχονοίας αὐτοῦ ἐπεισφέρουσιν, μᾶλλον δὲ τῇ τῆς οἰκονομίας μυστηρίου ἐπεισαγομένοις, ἅμα τὸ πάσαις αὐτὸν ἴσον καὶ τοῦ αὐτοῦ Θεοῦ λόγου παραμυθίας τοὺς αὐτοῦ τοῦ ἑνὸς διδασκάλου λόγους φανεῖ. τὸ δὲ σαφέστερον ὁ διδάσκαλος. ἀπολ γὰρ οἴσεις τ αὐτῷ ἢ ἀντιστρόφως αὐτῷ· εἰ γὰρ ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος, φησὶν, ὁ ὑπερκείμενος θεὸς πατήρ, εἰ δυνατὸν, παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· ἐπεσθῶν μὲν διχονοῦν φησὶ τὸν πατέρα· παραιτοῦντα δὲ τὸ ἐμοῦ τὸ αὐτὸ τὸ ποτήριον, κρίνει φησὶν ὁ ἀγνοοῦντος, ὅτι τοῦ κόσμου σωτηρίου ἕνεκεν ἔσεσθαι τὸ παθεῖν αὐτόν. οὕτω δ' ἂν εἶναι, φησὶ, καὶ τοῖς ἀπὸ φωνῆς τοῦ Θεοῦ λόγου φανεῖ. ἐκβεβιασμένης δὲ ἢ πρόφασις ἡμῖν ὁ τῶν οὕτω παιδιῶν διαπεπλεγμένος λογισμός. οὐκοῦν ἐπειδὴ σοι δοκεῖ τῷ μὲν Θεοῦ καὶ ὑπὲρ πᾶσι φωνὰς ἀπορρίπτειν δεῖν, μόνῃ δὲ αὐτοῦ ἀνθρώπῳ τῷ τοῦ δούλου μορφῇ· ἄρα τὸ εἰς δύο υἱοὺς ἡμᾶς παπαίνεσθαι τὸν ἕνα, καὶ οὐ τοῦ δὲ φρονεῖσθαι ἀπορεῖς; ἐπεὶ γὰρ ἕνας τε τῶν πάντων, ὁ αὐτὸς, ἑνώσεως λογισμῷ. ὅτι δ ἀντίκειται ἡ λόγου πάσῃ τῷ φρονεῖν τὸ παραιτεῖσθαι τὸ παθεῖν τὸν τῆ δούλου μορφῇ, ἢ διχονοοῦσιν ἐοικέναι θεὸς τὸν πατέρα ἢ θεὸς αὐτὸν δι' ὃν ἀναπέμπει λόγον. εἰ γὰρ οἴσεις τὸ πάθος θεὸς σωτηρίαν ἔσεσθαι τοῖς ὑπ' οὐρανὸν, ἢ ζωὴν παρέξειν τοῖς ἅπασιν πεπεμφέναι. ἴδῃ δὲ τῶν ἀρχαίων, φησὶ, ἢ ἀλλίας ἀμείνω, ἢ τῆς ἴσης τάξεως ἀπολαυσῆν ἡγεμόνα. ἆρ' οὖν ἐκ αἰσθάνῃ παραλογισμὸς ἐν τοῖς, τὸ τοιοῦτο τῶν ἀνωτέρω χωρίσεως; ἐγὼ δὲ ἂν σμικρὰ μὲν τοῦ ὦ Θεοῦ φύσει λόγῳ πάντα ἴδῃ τὰ ἀνθρώπινα, φαίην ἂν ἔχειν ἄνθρωπον. ζητῶ δὲ τὸν πάντων τινὰς ἂν ἡμῖν εἶεν ποῖον, ἢ τὸς ὁ Θεὸν πεῖθον ἐκτισάμενος; εἰ μὲν γὰρ, οἷς αὐτοὶ φασιν, ὁ τῆ δούλου μορφῆ, ὅπως τὸ ὃν ἀπόμακτος τῷ Δαβὶδ, πῶς ἂ ἅπα τὰ πάντων πρόσω, εἰ προσλάβοι παρὰ τῷ Θεοῦ; εἰ δὲ αὐτὸς ὁ ἐν μορφῇ ἢ ἰσότητι Θεὸν ὑπάρχων λόγος ἑαυτὸν κενοῖ λόγῳ, πῶς ἄνθ πάλιν, ἢ πάντ πάντοτε πρόσω, εἰ παραιτοῖτο παρὰ τῷ Θεοῦ; εἰ δὲ αὐτὸς ὁ ἐν μορφῇ ἢ ἰσότητι Θεὸν ὑπάρχων λόγος ἑαυτὸν κενοῖ λόγῳ, πῶς ἄνθ πάλιν, ἢ πάντ πάντοτε πρόσω, εἰ παραιτοῖτο πρὸ τῶν πάντων κτίσεως διανοίᾳ τῷ πάντων ἀναπέμψαντι λόγῳ, τὸ ἀνθρώπινα ἀφ' ἑαυτοῦ ἐκβαλεῖν ἐκ ἐδύνατο αὐτοῦ ἐκ ἐνανθρωπήσαντος, ἀφ' ὧν ἐκ ἐνηνθρώπησεν, ἀφ' ὧν ἐκ ἐσταυρώθη καὶ ἐτάφη καὶ ἀνέστη; ἐκ ἐδύνατο ἐκβαλεῖν

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO SEU SYN. V.

ὁ ἀνθρώπου δι' ἡμᾶς γεγενημένου πάθητος τὸν τῶν πάντων πατέρα, εἰ δυνατὸν παρελθεῖν τὸ τοῦ πάσχειν ῥῆμα· εἰς ἀπόδειξιν τῆς πλείας αὐτοῦ δι' ἡμᾶς ἀνασρατώσεως, ἣν οὐδὲ ἡμετέρων οὐδὲν ἀρνεῖσθαι τὸ σύμπαν, πάντα δὲ κατὰ ἀλήθειαν φύσει συνομολογοῦντων τὰ δι' ὧν ἡ καθ' ἡμᾶς οἰκία χαρακτηρίζεται, πλὴν μόνης τῆς ἁμαρτίας. ἀλλ' ἑτέρῳ τινὶ παρὰ τὸν σωτῆρα πάντα δικαίως τὰ μυστικὰ τούτου ὑπὲρ ἡμῶν αὐτοῦ φθογγὰς ἀνατείνοντες ῥήματος ῥῆμα, ἢ εἰς ἀνάρμοστον αὐτὸν ἀγοντῶν αὐτὸν ἀσυλλόγιστος, εἰς ἓν αὐτοῦ ζάσιν λαλῶν ἐν ἑκάστῳ κατὰ τὸν δικτῶν τῆς ἀληθοῦς πατρῴου ὁμολογίας. γέγονε γὰρ ἄνθρωπος ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος, ὡς φησιν ὁ διδάσκαλος, οὐχ ἵνα πάλιν εἰς Θεὸς παρὰ τὸν ἀνθρώπινον πάντα παρείη ᾗ λαλῇ· ἀλλὰ πολλάκις ᾗ ἐξ ἀνάγκης τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας ᾗ εἰς ἄνθρωπος λέγῃ τινά. ἔχοντα οὖν ἔχοντες τὸ μυστηρίου ἐ δύναμιν, πῶς ἂν ἄτοπον σκανδαλίζοιτο τοῖς ἀκριβοῦσι, ἀνθρωπίνως ἴσως τινὰ λαλοῦντος αὐτοῦ; λαλεῖ γὰρ εἰς ἄνθρωπος· λαλεῖ δὲ ᾗ εἰς Θεός, ἔχων ἐν ἀμφοτέροις τὸ ἐξουσιάσαι, ἀλλ' οὐδαμῶς κατὰ τοῖς αἱρετικοῖς τὸν διχόνοιαν. ἀνθρώπινος μὲν γὰρ ἦλθε· νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται. θεικῶς δὲ πάλιν· ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτὴν, ᾗ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. τὸ μὲν οὖν παρελθεῖν, τῆς σαρκὸς ἴδιον. τὸ δὲ, ἐξουσίαν ἔχω θεῖναί τε ᾗ πάλιν λαβεῖν αὐτὸν ψυχήν, τῆς τοῦ Θεοῦ λόγου δυνάμεως ἦγον ἦθος. ἅπαξ οὖν ὅταν λέγῃ τι θεικὸν, κρίνει ἡμᾶς ἄνθρωπος, οὐ σκανδαλιζόμεθα, ἀλλ' ἀντιλαμβανόμεθα τὸν ἑνωθέντα τῇ σαρκὶ λόγου· οὕτως ὅταν λαλῇ τι καὶ εἰς ἄνθρωπος, κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἣν ἔλαβε λαλῶν, διὰ δ' ἡμᾶς ἀνέλαβε μετὰ πάντων τῶν κατὰ φύσιν ἀνθρώπων ἁμαρτίας μόνης ἀνεπιδεκτήτως ἔχων. ἀνθρώπου δὲ ἴδιον τὸ κλαίειν ᾗ ἀγωνιᾶν, ᾗ ἀδημονεῖν, ᾗ παραιτεῖσθαι τὸν θάνατον, ᾗ τὰ τοῖσδε ἄτοπα πάσχειν. ἐπειδὴ κἂν ἐκ μόλιστα τὸ συμβὰν οὐχὶ πάντα τι ᾗ πάντως θελητὸν ἦν αὐτοῖς, ἀλλ' οὖν τῆς πάντων ἴσως φύσεως ᾗ ζωῆς, ἐπόμενον ἐποίησατο τὸ θεῖναι τῆς σαρκὸς πάθος. εἰ γὰρ μὴ ἐποίησατο θελητὸν, κρίνει πάλιν ἀδύνατον ἦν τὸ παθεῖν, ὡς ἂν τοῦτο λαβὼν ὁ φείσασθαι τῆς φύσεως ᾗ λόγῳ πάντα, εἰ δυνατὸν, παρελθεῖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ πάθος ἔφησε; διὰ γὰρ ἅπαξ, ἀντιθέλητον μὲν τῆς πάντως τὸ πάθος· ἐπειδὴ δὲ πάντῃ τι ᾗ πάντως ὑπομεῖναι ἔχρῃν ἄμφ τὸ ὃν τῷ παθεῖν ἀγαθὸν, θελητὸν ἐποίησατο δι' ἡμᾶς. οὐ γὰρ ἂν ἐπείλαμ τῆς φύσεώς τὸ πάντως ἐπίκαιρον ἐλάσσω κακοῦ, ᾗ ὅτι πρόσθεν ἐῶ αὐτοῦ, τὸ μὴ ᾖνδαι τὸν ἀρχήν. ἀλλ' οὐδ' ἂν ἔτως πολλάκις μὲ ἄξιον ἐγένετο πατὶ ἴδιον θελητὸν ποιήσασθαι τὸν ὑπουργὸν, ὅπερ ἐῶ αὐτοῦ θελητὸν τὸ παθεῖν. ἐπειδὴ δὲ ὡς ἁμαρτωλὸν πολλάκις, πῶς ἂν ἀν ᾖδεσθ καταφωνὶς, ὡς ἀνάγκην μὲν ὑπομεῖναι τὸ πάθος; τὸ δὲ ἄπαξ συμβεβηκὸς ὡς τῆς τοῦ Ἰουδαίου μανίας, ᾗ τῆς τῶ ἀρχιέρεω καπυρίας ἐξυπηρέτου, ἰδίᾳ δυνάμει ζωῆς ᾗ σωτηρίας ὑδείξει ἰδὸν τοῖς ὑπὸ τῆς γῆς. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὁ διδάσκαλος. οἱ δὲ πάλαι ᾗ νῦν αἱρετικοὶ παῖ ἀπὸ τοῦ λόγου παρεξάγοντες σαρκὶ ὑπερβάσας, ἀν μόνοι θεικὰ ἐξακούσαι, τῷ σαπρῷ λαλοῦντος ἢ ἀνθρώπου, οὐ σκανδαλίζονται δῆθεν. ἂν δ' ἴν κατὰ φύσιν ἀνθρώπινον, σκανδαλίζονται πάντως· ἐκ ἀνακάμπτε ἐν γέγονε ἄνθρωπος, καὶ τὰ τῇ ἀνθρώπινα πρέποντα λαλῇ ᾗ πάσῃ, διὰ δι' ἡμᾶς ἀνέλαβε μετὰ πάντων τῶν κατὰ φύσιν αὐτῇ φυσικῶς. ἀλλ' ἕστηκέ τι πρόφασιν ἀναπορίζεσθαι, τῶν σπουδαίως ἀντιλαμβάνων λόγους, ᾗ νομίζοντα ὀξὺ αἰσθάνεσθαι πλέον, ἐν ᾧ ἐῶν γέγονε ἄνθρωπος ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος, ἵνα πάλιν ὡς μόνον Θεὸς παρὰ τὸν ἀνθρώπινον πάντα παρείη καὶ λαλῇ θεικῶς· οὐδὲν δὲ τὸ σαρκικὸν ἀνθρώπινον ἐβλ τὸν χρείαν τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας· ἀλλ' ἐν φαντασίᾳ ψιλῇ καὶ ἀνυποξίᾳ τὸ ἔμπας κἀκεῖθεν μυστήριον, ὡς οὐδὲν τῷ λόγῳ καθ' ἡμᾶς ἐνεργήσαντος, ἢ λαλήσαντος φυσικῶς. ἀλλ' ὅτι ᾗ λελάληκε, φασὶν, ἡμᾶς ἁπλῶς χαμαιζῆλον, οὐχὶ ἐαυτὸν οἰκοθεν γνησίως ἡνώθαι ἀνθρωπον,

A dispensationem, qui minime eidem Salvatori quomodo homini propter nos facto tribuunt voces, per quas dicit: *Pater, si potest fieri, transeat a me calix iste*: in approbatione perfectæ ejus propter nos incarnationis, utpote de nostris nihil penitus eodem recusante, omnia autem secundum veritatem naturaliter comprobante, ea videlicet, quæ in nostra essentia demonstrantur, absque tantummodo peccato: sed alio extra Salvatorem hujusmodi mysticæ orationis ejus applicantes voces, & in interemptione ipsius, dissentientem eum asserunt: utpote in eo hanc intelligere nolentes juxta piam sanctorum patrum doctrinam. Factus namque est homo Dei Verbum, sicut ait denominatus doctor, non ut iterum, sicut Deus ante incarnationem agebat omnia, operetur & loquatur: sed multoties propter officium dispensationis cum carne loquatur quoque aliqua sicut homo. Hanc igitur habentes mysterii virtutem, quomodo non est inconveniens scandalizari, audientes fortassis humane loquente eo? Loquitur autem & ut Deus; in utrisque autem habens potestatem: non enim, secundum hæreticos, dissensionem. Et dicebat quidem humane: *Nunc anima mea turbatur*: divine autem; *Potestatem habeo ponere eam, & iterum potestatem habeo resumere eam*. Potestatem habere ponere, & iterum resumere animam, Dei Verbi erat virtutis. Sic igitur quando dicit aliquid divinum, cum homo factus est, non scandalizamur, sed consideramus unitum carni Verbum: sic & quando loquitur aliquid ut homo, non scandalizemur, considerantes quia propter nos factus est homo, & congrua humanitati loquitur, quam propter nos suscepit cum omnibus eidem appertinentibus naturaliter. Proprium est autem humanitatis plangere, conturbari, anxiari, & recusare mortem, atque similia his pati. Quia igitur quam maxime quod assolet non per omnia voluntatis ejus fuit, verumtamen propter salutem omnium & vitam, spontaneam fecit crucis passionem. Si enim non fecisset spontaneam, dum & nimis contra voluntatem erat pati, qualis jam intelligeretur occasio, ut oraret & diceret: *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste?* Intende enim, quomodo contra voluntatem est Salvatoris passio. Quoniam per omnia & omnino oportebat eum pati propter bona quæ ex passione accedere noscuntur: & ideo spontaneum hoc ipsum fecit propter nostram salutem. Nec increparet traditorem, utpote super omne malum excedentem, asserens quia melius illi erat prius non nasci. Sed neque dignum esse omnino supplicii arbitraretur aliquando suæ voluntatis ministrum, videlicet si eidem pati spontaneum esset. Quoniam autem ut culpantem ulciscitur, quomodo non est apertissimum, quia ultra voluntatem sustinet passionem? Sed quia semel factum est ex malitia Judæorum, & ex calliditate diaboli exortum, propria virtute viam salutis & vitæ manifestavit hominibus. Et hæc quidem memoratus doctor. Veteres autem & novi hæretici, ejusdem doctoris prudentissimos sermones transgredientes, si quidem aliquid divine audierint loquentem Salvatorem aut facientem, quasi non scandalizantur. Si autem naturaliter quidquam humanum audierint, sine dubio scandalizantur: minime considerantes quia factus est homo; & quæ humanitati congruunt, locutus est & perficiebat; quam videlicet propter nos suscepit cum omnibus inhærentibus ei naturaliter. Sed arbitrantur isti sapientiores se ostendere sanctorum patrum: & dicunt ex proprio errore, quia propter hoc factum est homo Dei Verbum, ut iterum quomodo tantum Deus ante incarnationem omnia agat & loquatur divine, & nihil omnino humanum propter utilitatem dispensationis carnis, tantumque in eorum phantasmate hujus dispensationis posicum esse mysterium, utpote nihil Verbo secundum nos loquente aut operante penitus: sed & si quid locutum est, aiunt, nos tantum simpliciter designat, non autem semetipsum essentialiter factum hominem demon-

Matth. 26.

Joan. 10.

Joan. 10.

Matth. 26.

Matth. 26.

ACTIO 18U SECR. V.

ANNO CHRISTI 649.

ſtrat, cum permanet perenniter ac naturaliter Deus. Ergo ſi propter hoc, quod dicunt ſancti patres in utriſque habere Dominum & Deum noſtrum poteſtatem, ut divine pariterque humane operetur & loquatur, in approbatione utriuſque naturæ ex quibus conſiſtit: & quia ſpontanea & contra voluntatem erat ei paſſio, diſſenſiones adverſus eum colligere properant in peremptione naturalium ejus voluntatum & operationum: certum quia non ſolum incarnationis ejus denegant myſterium, ſed & divinitatis ejus excludunt rationem; injuſtum eum per indiſcretam increpationem cognoſcentes, ſi utique, quomodo & Pater perhibuit, ſuarum voluntarum miniſtrum damnavit. Nec enim intellexerunt, in tenebris ſuæ novitatis deambulantes, incarnati Dei myſteria: & propterea deceptiin eorum B diſſenſionibus corrupti ſunt, & in neceſſitatibus ſuis abſorpti ſunt. Has enim diſſenſiones & neceſſitates in abnegatione quidem diſpenſationis, evacuationem autem paternæ doctrinæ inſipienter conſtruentes, diligentius ab eiſdem patribus per nos ſucceſſores eorum deſtructi ſunt: ut in eis impleatur quod a beato Iſaïa prudenter dictum eſt: *Surtus ſtulta loquetur, & cor ejus vana intelliget, ut perficiat iniqua, & loquatur ad Dominum errorem.* Sed quid faciet, ait poſt hæc, quando omnes illos Dominus Deus in judicium adduxerit, ut diſcernat inter eos, de quibus impie geſſerunt in eum?

a Cyrillus Alexandrinus.

Iſa. xx.

Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πάπας τῆς θεοφυλάκτου καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἶπεν·

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Ἐπειδὴ τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν, ἤγουν τῶν ἀξιάρχων τῆς ἐφευρεσίας ἐθνώθη καρδία ἀπίστου καὶ ἀπειθοῦς, ἐξέκλιναν γὰρ καὶ οὐκ ἔγνωσαν, κατὰ τὸ γεγραμμένον, καὶ οὐκ εἶπαν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν· φοβηθῶμεν δὲ τὸν Θεὸν ἡμῶν. ἀναβλύσαι δὲ τὰ σωτήρια αὐτοῦ καλλώπισμα μετὰ παῤῥησίας, ἤτοι τὸν λόγον τῆς ἐνανθρωπήσεως, ἤγουν τὴν συναΐδιον τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πατρὶ ἡμῶν. ἀκουσώμεθα δὲ πάλιν τοῦ μακαρίου Κυρίλλου διδάσκοντος περὶ τοῦ μηδὲν ὅλως ἡμᾶς ἀποδεῖν παρὰ τὴν ἀκαιρίαν τῶν κύριον ἡμῶν καὶ Θεὸν Ἰησοῦν Χριστὸν τῆς ἐνανθρωπήσεως αὐτοῦ καθ' ὑπόστασιν ἡμᾶς ἔχοντος καὶ παντὸς σαρκὸς φυσικῶν ἰδιωμάτων· ἀλλ' ὁ πάρα πάντας ἐνουμένους ἡμῖν διὰ τοῦ ἡμῶν σωτῆρος· λέγει γὰρ οὕτως· ὅτι ὥσπερ οὐκ ἂν ἀληθὴς καταγγέλοι μὴ ἀποθνήσκειν αὐτὸ· οὕτως ἐφ' ἑκάστου νοεῖ τῆς σαρκὸς παθῶν. εἰ γὰρ μὴ ἐδειλίασεν, οὐκ ἂν ἐλεύθερα τῆς φύσεως γέγονεν. εἰ μὴ γὰρ ἐλυπεῖτο, οὐκ ἂν ἀπηλλάγη τῆς λυπῆδους ποτέ· εἰ μὴ ἐταράχθη ἡ ἐπόνθη, οὐκ ἂν ἔξω τούτων ἐφάνη· ἡ ἐφ' ἑκάστῳ τῆς ἐνανθρωπήσεως γεγενῆσθαι τὸν αὐτὸν ἑρμηνεύει λόγον, διράτις ἐν Χριστῷ τὰ τῆς σαρκὸς πάθη καταμάθῃ· οὐχ ἵνα κρατήσῃ, ὥσπερ καὶ ἐν ἡμῖν, ἀλλ' ἵνα καινότητα καταργήσῃ τῇ ἀναστάσει τῇ ἐκ νεκρῶν τῇ σαρκὶ λόγου, ἐκεῖθεν τὸ ἄμεινον μεταποιούμενος τῆς φύσεως. τοιοῦτον οὖν ἔχοντες τὸν ἐνανθρωπήσαντα αὐτὸν τῶν φιλάνθρωπον ἀρέσει καὶ τῷ ἁγίῳ πατρὶ διδασκαλίᾳ, ὅτι ἀληθῶς τὰ πάθη ἔσχε μόνου ποιεῖν ἐν ἑαυτῷ κατὰ δύναμιν παθῶν παραχωρῆσαι, οὕτω παλαιᾶς καταργῆσαι, καὶ τῶν ἡμετέραν ἐξ αὐτοῦ ἐλευθερώσαι φύσιν· εἰς ἃ ἂν ἐπὶ τοὺς ἐλευθερωθέντας, εἰ μὴ τούτων αὐτὸς ἁβὴ τῷ σαρκὶ παθεῖν ἐνουμένους ὑπὲρ ἡμῶν ἐν πίστει γεγένηται· ἀλλὰ πολλοὺς εἰρήκαμεν, εἰς τὸν τῆς οἰκονομίας ἐξαρτῶντας λόγον, ὁ τῆς ἀνάγκης ἀγνοοῦντες τρόπος· οὐχ ὑπολογιζόμενοι κατὰ ἓν αἴτιον πάσχειν, ὃν ἅπερ ἡμεῖς ἐσθίειν καὶ πίνειν, οὕτω καὶ λύπην τῷ ἡμετέρᾳ λύπην, καὶ ἔκφυξιν τῷ παροχῇ, ἢ πόνον τῷ πόνῳ, ἢ ἁπλῶς πάθεσιν ἑνοῦσιν, τὰ ἐν ἡμῖν πάντα πάθη τῆς φύσεως. οὕτω γὰρ οὐ μόνον ἄνθρωπον δι' ἀνθρώπους ἐφάνη ἑαυτὸν κατὰ ἀλήθειαν γεγενημένον τῇ ἀναθρώ-

Martinus ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, dixit:

Quoniam prædictis viris, id eſt, auctoribus novitatis conceptum eſt cor inaudiens & inobediens, juxta quod ſcriptum eſt: *Declinaverunt & abierunt, & non dixerunt in cordibus ſuis: Timeamus Dominum Deum noſtrum:* annuntiare autem ſalutare ejus, id eſt, Verbum incarnationis jubemur fiducialiter; & ideo neceſſe eſt nobis hoc facere per tubas ſpiritales, id eſt, ſanctos venerabiles patres. Audiamus ergo iterum eumdem beatum Cyrillum, hæc prudentiſſime prædicantem, ut nihil omnino negetur de naturæ noſtræ unitis in eo ſubſtantialibus proprietatibus; ſed per omnia tentatum D ſponte propter noſtram ſalutem, abſque tantummodo peccato, Dominum & Deum noſtrum Jeſum Chriſtum. Dicit enim, ut audivimus per lectionem, ita:

Quoniam ſicut minime mors deſtrueretur ſi non fuiſſet mortuus, ita in unaquaque paſſione carnis intellige. Si enim non formidaret, non unique libera natura a formidine facta fuiſſet. Si non eſſet contriſtatus, non liberaretur a triſtitia, nec unquam de his aliquando natura noſtra ſecura fieri potuiſſet. Et in omnibus quæ ſecundum humanam naturam facta ſunt, eamdem rationem conſervans, invenies carnis paſſiones in Chriſto motas fuiſſe; non ut obtineant, ſicuti & in nobis, ſed ut motæ deſtruerentur per virtutem inhabitantis E carni Verbi, in melius tranſmutata natura. Hanc igitur habente humanitate ejus miſericordem ſecundum venerabilium patrum doctrinam materiem: ut per hoc, quod paſſiones permiſit, quæ ſine ulla macula exſiſtunt, in ſe ſponte moveri, has robuſtius deſtrueret, & noſtram de his liberaret naturam; utpote quæ non aliter poſſet liberari, niſi de his per paſſionem carnis ſponte pro nobis experiretur; certum eſt, juxta quod ſæpius diximus, quoniam diſpenſationis denegat verbum, diſſenſionis illorum argumentatio; cum minime confitentur ſecundum ſanctos patres, quia ſicut per mortem mortem deſtruxit, ita & triſtitia noſtram triſtitiam, & perturbatione atque timore timorem, & compendiose paſſionibus voluntariis omnes paſſiones noſtræ naturæ. Sic etenim non ſolum hominem propter homines oſtendebat ſe veraciter factum, per ap-

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO III. SECR. V.

ξει τῆ ἡμετέρᾳ κατὰ φύσιν παθῶν τὸν ἐνανθρήσαντα αὐτῆ καθ' ὑπόστασιν φύσει πτοιάδας· ἀλλὰ καὶ τῆ πιεζούσῃ δίλλαρ αὐτὸ τὸ παθητὸν τῆς οἰκείας σαρκὸς, ἐς τὸ ὀφθαλμοῖν αὐτὸν ἀποτύλωσι, ἐπανάσας ἀφυδώσειεν, κατὰ τὸν θεολόγον Γρηγόριον, φάσκοντα· ἐπεὶ γὰρ ἡμετέρους πειρασμοὺς ἐφ' ἑαυτὸν τῷ πειράζοντι προσήγαγε, ἵνα μάστιγα δείξῃ τὸν πειράζοντα. ἔδρασεν γὰρ ἵνα καταδείξῃ πάντας τὸν ἀπατεῶνα, ἢ χρησθῆναι σαρκὶ τὸν ἐλπίδι διάπυρος ὑπεκκαλύπτοντα τὸν Ἀδὰμ εἰς πειρασμὸν, ἵνα λυθῇ τὸ κατάκριμα τῆς σαρκὸς, σαρκὶ τῷ θανάτῳ θανατωθέντος. ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου θάνατος, ἔδει συμπαθῶς ἔδη τὸν ἀνθρωποπάτορα Θεοῦ τὸ ἴδιον πλάσμα, ἔδη σπλάγχνα ἰνῶν εὐ πεφυότος, ζωῆς τῇ καθ' ἡμᾶς ἀνθρώπου φύσει, πλὴ οὐδενὶ θανάτῳ ἀβλαπτήλιον· οὕτω πλὴ ἡμετέρου πειρασμοῦ, ἔδη τῆς οἰκείας ὑπακοῆς ἐν ἑαυτῷ καθαρίσαντος. Οὕτω γὰρ ἀνθρωποφορεῖς ὑπὲρ ἡμῶν αὐτὸς ὁ ἀνθρωπότης Θεὸς τῷ οἰκείῳ κατὰ φύσιν ἡμέτερος, ὅντινι τῷ Θεῷ ἢ πατρὶ, προσφέρουσα, ὡς ὑπήκοος αὐτῷ γεγονὼς ἄχρι θανάτου σταυροῦ, καρπὸν τῆς οἰκείας ὑπηφυοῦς ὑπακοῆς ἐξήτει παρ' αὐτοῦ ἡδέως, τῇ καθ' ἡμᾶς φύσει δι' ἑαυτοῦ μεταποίητος ἢ ἀπουσιώσιος ἡμῶν τὴν ἐλευθερίαν, τῷ παρόντι τοῦ πάσχειν. ἢ ἔδη δοὺς ἔλεγε σὺν εὐλαβείᾳ ἐπεικῆ· πάτερ, εἰ δύναται, παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον. ἢ ἀποπυθὴς ὑπὸ τῆς εὐλαβείας, πρέπον ὃν ἦν, ὡς φησιν ὁ λόγιος, ἔφυτον τὸν πάσχειν ἐποίησεν, καταργήσας αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ ἔδη τῆς κατὰ σάρκα φθορᾶς ἀπαθοῦς αὐτοῦ ἢ ἀληθοῦς ἀναστάσεως, φθορᾶτος γενόμενος ἐκ τῆ νεκρῶν ὁ ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος, ἵνα ἡμῶν ἐλευθερωτὴς κατὰ ἀλήθειαν ὑπάρχων ἐφάνῃ τῇ ἀμαρτίᾳ τεταφαμένῃ. Οὕτω γὰρ ἦν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἢ πατρὸς, ἢ αὐτοῦ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ ἢ τοῦ παναγίου πνεύματος, ἵνα τὸν ἐν ποτὲ αἰωνοβίῳ τοπάρχοντα φύσει καὶ μιᾷ θελήσει, ἵνα δι' αὐτοῦ τοῦ υἱοῦ σωτηρίαν ἡμῖν ἐμηχανήσατο, καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τὸ ποτήριον ἦτοι θείαν αὐτοῦ θέλημα, ἢ ἀνθρωποπρεπῶς δι' ὑπακοῆς ἀκηκοότος, τὸ ποτήριον ἡμῶν, ἤγουν τὸ θνητὸν τῆ θανάτου λαβῇ, καταφθείρας τῇ θεσπεῖ ἰσχύι τῆς ζωῆς. τὸ χρέος ἢ πάντα ποιησάμενος, ἢ ἑνώσας ἑαυτῷ καθ' ὑπόστασιν, τὰ τῆς ἡμετέρας ἐξέστησε φύσεως, σῶμα, ψυχὴν, νοῦν, ἐνέργειαν, θέλημα, δι' ὧν ὁ Ἀδὰμ ἐνανθρώπησε πταίσας τὸν ἐντολὴν· ὅλος ἁμαρτήσας, καὶ ὅλος τῷ θανάτῳ κατακριθείς, ἢ ἔδη οὗτος ἢ ὅλος ἐκθέλων θλίβεσθαι παρ' αὐτοῦ τῷ πλὴ ἡμετέρου ποιητοῦ μὴ δημιουργήσαντος, ὅτεροι δὲ χαιρουργήσαντος φύσει. εἰ μὴ γὰρ ἅπαντος ἔθλασεν ὁ Ἀδὰμ, ἅπαντος ἢ τὸ ἀπολαμβάνον ἢ τὸ σωζόμενον, ὡς φησιν ὁ θεολόγος Γρηγόριος, εἰ δὲ ὅλος, ὅλῳ τῷ ἡνωμένῳ ὄντως, ἢ ὅλος σώζεται. μὴ οὖν βασκαινέτωσαν ἡμῖν τῆς παντελοῦς σωτηρίας, οἱ τῆς ἀναχθῆ διχονοίας σπουδαῖοι. μηδὲ ὀστᾶ μόνον ἢ νεῦρα ἢ ζωγραφίαν ἀνθρώπου τῷ σωτῆρι ἀξιωθέντων. εἰ μὴ γὰρ ἄψυχος ὁ ἄνθρωπος, οὗτοι ἢ Ἀρειανοὶ λέγουσιν, ἵνα δὴ τὴν θέσπιν τῷ πάθος ἀνάγωσιν εἰς τὸ κινοῦντος τὸ σῶμα οὗτοι καὶ πάσχοντος. εἰ δὲ ἔμψυχος, εἰ μὴ οὐ νοερὸς πῶς καὶ ἄνθρωπος; οὐ γὰρ ἄνευ ζῴου ὁ ἄνθρωπος· καὶ ἀνάγκη τὸ μὲν χρῆμα ἀνθρώπινον εἶναι ἢ τὸν ἐνέργειαν· πλὴ δὲ ψυχὴν ἴσμεν πῶς ὁ βοὸς, ἢ ἄλλων ἀλόγων ἀνοήτων· οὗτοι γοῦν ὄντως ἢ τὸ συζήσειν· ἢ ἀνθρώπου ἤγουν παρὰ τῆς εὐλογίας, ἄλλου ἀμείβοντος, ἄλλου μεγαλοφρονήσου. εἰ δὲ νοερὸς, ἀλλ' οὐκ ἄνους ὁ ἄνθρωπος, ὁ δὲ νοερὸς κατὰ φύσιν πάντως καὶ θελητικὸς, πανοικέσιοι ὄντως ἀνοητήσαντες, ἢ πεισάτωσαν ὅτι ἄνευ ἴδιον τῆ Θεοῦ, οὗτοι καὶ σώζεται. ἀνακλάσει ζητητέον ἀνθρωπότητα παρὰ τῆ σαρκωθέντος Θεοῦ λόγου μετὰ τῆς ἁμαρτίας φύσεως ἢ τῆς φύσεως θέλησιν ἢ ἐνέργειαν. δεῖ ἢ θελητικὸν καὶ ἐνεργητικὸν, κατὰ φύσιν ὁ αὐτὸς ὑπάρχειν, ὁ ἑαυτῷ δὴ ἐξ ὧν καὶ ἐν οἷς ὅτι φύσιν τῆς ἡμῶν σωτηρίας. μὴ οὖν τὸν τῆ σωτῆρος ἡμῶν ἀνανεῶ, ἀς ἀνθρωπίνῳ διάφωνον καταμηρίζωσιν, ἀς τῆ μὲν Θεοῦ λόγου

A probationem paſſionum noſtræ naturæ, uniram ſibi ſubſtantialiter naturam demonſtrans: ſed & tentatori etiam ipſius paſſiones propriæ carnis in deceptione illius ſponte proferebat, ſecundum theologum Gregorium, qui dixit: Noſtras enim tentationes ad provocationem tentanti portulit, ut ſtultum tentatorem oſtenderet. Oportebat enim per omnia illum decipi qui decepit; & comprimi per carnem, qui ſub ſpe deitatis ſubnervare Adam in tranſgreſſione demolitus eſt, ut condemnatio carnis per carnem ſolveretur mortificata morte. Quomodo enim per hominem mors introducta eſt, oportebat compaſſibiliter per incarnatum Deum, proprium figmentum per viſcera miſericordiæ non deſpicientem, vitam noſtræ naturæ donari, quæ videlicet B nulla morte deſtruitur, utpote noſtram inobedientiam per ſuam obedientiam in ſe perimentem: quam humane pro nobis ipſe qui incarnatus eſt, proprio ac naturali genitori, id eſt, Deo & Patri offerens, & obediens ei factus uſque ad mortem, mortem autem crucis, fructum ſuæ glorioſæ obedientiæ expetebat ab ipſo fieri noſtræ naturæ, per ſemetipſum mediante eo & operante noſtram libertatem, id eſt, calicis tranſitum. Et propterea dicebat cum reverentia ſalutari: *Pater, ſi poteſt fieri, tranſeat a me calix iſte: & exauditus pro ſua reverentia*, dum & Filius eſſet, ſicut beatus Paulus apoſtolus ait, mortis tranſitum fecit, deſtruens eam per ſe & in ſe per veram ejus ſecundum carnem ac venerandam reſurrectionem, primogenitus factus ex mortuis, C qui in mortuis liber conſiſtit, ut noſter liberator ſecundum veritatem oſtendatur, qui in peccato mortificati ſumus. Hæc enim erat voluntas Dei & Patris, & ipſius unigeniti Filii, & ſancti Spiritus, id eſt, unius ſine initio & naturaliter deitatis; quatenus per ipſum Filium, qui nobis locutus eſt corporaliter, & propter nos paternam vel divinam ejus voluntatem humane per obedientiam perficientem, calix a nobis, id eſt, pœna mortis [a] ſalvatur, deſtructa mortificatione a vita: pro qua re & omnia aſſumens & unicus ſibi ſubſtantialiter, quæ ſunt noſtræ naturæ, ſanavit, id eſt, carnem, animam, intellectum, operationem, voluntatem, per quas ſponte Adam præceptum tranſgreſſus eſt: qui totus deliquit, & totus morte damnatus eſt, & propterea ni- D hilo minus indigentem ſanari ab ipſo, qui noſtram quidem creavit naturam, poſtmodum autem renovare dignatus eſt. Si enim dimidius culpabilis eſt Adam, juxta quod theologus Gregorius ait, dimidius & aſſumptus eſt & ſalvatus. Si autem totus unitus eſt, utique totus unitus eſt incarnato Deo, atque totus ſalvatus eſt. Igitur minime nobis invideant pro ſalute perfecta advocati diſſenſionis; neque oſſa tantummodo & nervos, effigiem quoque hominis Salvatori adſcribantes. Nam ſi abſque anima eſt humanitas ejus, hoc & Ariani dicunt, ut in deitatem paſſionem reducant, & quomodo ipſa movente corpus, eadem utique & paſſiones ſuſtinente. Si autem animatus eſt, ſi quidem ſine intellectu, quomodo eſt homo? quia homo non eſt animal ſine intellectu: atque neceſſe erit ſecundum figmentum quidem hominem eum eſſe, animam autem equi cujuſdam, aut bovis, ſive alterius bruti animalis eum habere, & utique hoc erit quod Salvator: ac per hoc deceptus ſum ego a veritate, cum alius honoratur, & alius glorificatur. Si autem intellectualis & non ſine intellectu eſt homo, intellectualis autem naturaliter per omnia & voluntarius eſt; ſileant veraciter [b] deſpicientes, & credant, quoniam hoc quod unitum eſt Deo, hoc & ſalvatum eſt. Salvata eſt igitur aſſumpta ab incarnato Deo Verbo cum noſtra natura noſtræ quoque naturæ humana voluntas & operatio. Propterea & voluntarius atque operarius naturaliter idem exſtitit in utraque, ex quibus & in quibus naturis conſiſtit, noſtræ ſalutis. Ideoque Salvatoris orationem minime in perſonalem diviſionem partiri præſumant, utpote Deus

[a] Pro. tollatur

[b] Pro. deſpiciatur.

ACTIO 6ta SACR. V.

ANNO CHRISTI 649.

Verbo, ſicut aiunt, ſalutarem volente paſſionem explere, carne autem ejus contradicente ipſius voluntati, & diſſentiente ab eo: Quoniam hæc hæreticæ vecordiæ ſunt [a] genuina, noſtræ naturæ perfectionem in Chriſto Deo minime admittentis. Ipſi enim & unus Dominus indiviſe, inſeparabiliter ſine partitione volebat & nolebat, propter rationabiles nobis a ſanctis patribus traditas prædicationes, cum quibus & hoc iterum pie nos docere noſcuntur. Nam humiles & miſericordes atque amatores Dei & quam maxime benignos, dum hunc ſecundum poſſibilitatem imitari contendimus, per ſuam orationem noſipſos perficiebat Dominus: & humiles quidem atque miſericordes per hoc, quod & tentationes orationibus evitamus, parcentes utique perſecutoribus, & noſtram infirmitatem conſiderantes, juxta ipſius Domini præceptum, qui ait: *Orate, ne intretis in tentationem.* Et iterum: *Spiritus quidem promptus eſt, caro autem infirma.* Amatores autem Dei ex hoc, quod obedire ei & prompte ſubjici deſideraremus, nullatenus autem reſiſtere voluntatibus in ejus, nobis miſericorditer prærogatis, dum ei fuerit placitum pari nos ad veram confeſſionem pietatis, quæ in ipſo eſt. Horum namque factus eſt nobis exemplum ipſe, qui eſt naturaliter auctor vitæ Dominus Deus noſter Jeſus Chriſtus, per hoc quod ſponte paſſus eſt carne pro nobis: in quem peccantes illi, per propria dogmata redarguuntur, quonium voluntas malorum, ſicut beatus Iſaïas ait, *iniqua conſiliabitur*, corrumpere ſanos ſermones fidei verbis iniquis. Pii autem ſapienter conſiliati ſunt, & hoc conſilium manet in æternum.

[a] Pro genuina

Matth. 26.

Iſaiæ 32.

Ἓν, καθώς φασι, τὸ σωτήριον βούλεσθαι ὑπομεῖναι πάθος, τῆς δὲ αὐτοῦ σαρκὸς ἀντιπιπτούσης τῇ αὐτοῦ θελήσει ἢ ἐκείνου ἀποδιϊσταμένης. Τοῦτο γὰρ τῆς αἱρετικῆς ἀφροσύνης ὑπάρχει κτήμασι, τὸ τέλειον τὸν Χριστὸν τὸν Θεὸν μὴ παραδεχομένης τῆς ἡμετέρας φύσεως. ὁ γὰρ αὐτὸς ἓν ὢν ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως τὸ ἀνυπόστατον φύσει τῇ καθ' ἡμᾶς ὑποστάσει ἑνώσας, διὰ τὰς διὰ λόγου γενομένας παραδόσεις τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν αὐτὸν· ἐφ' οἷς ἡ Θεία πάλιν ἡμᾶς διδάσκει ὑπομιμνήσκουσα, ἵνα μὴ ἀπέλθωμεν εἰς παράκρουσιν. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενές. φιλεύσπλαγχνος δέ, καὶ καταπαθὴς φανεῖσα αὐτοῦ ἡ θεία νόησις, ἀλλὰ μᾶλλον ἀντιτάσσουσα τῇ περὶ ἡμῶν αὐτοῦ φιλανθρώπῳ βουλῇ, εἰς ὑπόληψιν τῆς εἰς αὐτὸν θεοπρεπῆ ὁμολογίας. Τούτου γεγόναμεν ἡμῖν γάρανος, αὐτὸς ὁ κατὰ φύσιν ἀρχηγὸς τῆς ζωῆς ἡμῶν ἡ Θεία ἔνωσις ὁ Χριστὸς, ὑφ' οὗ καὶ πάντων ἕνεκεν ὑπὲρ ἡμῶν, εἰς ὃν ἁμαρτάνοντες αὐτῶν ἐξ ἰδίων δογμάτων ἐλέγονται. ὁ γὰρ βουλὴ ἐξ ἀνωφελοῦς, ὡς φησιν ὁ μακάριος Ἡσαΐας, ἄνομα βουλεύσονται, καταφθεῖραι τοὺς ἁγίους λόγους ἐπιχειρήσει τῆς πίστεως ὁ λόγος ἀδίκους. οἱ δὲ εὐσεβεῖς, συμπεφρονήκασι, ἡ αὐτὴ ἡ βουλὴ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

Sancta ſynodus dixit:

Licet auctores novitatis, ut jam ex omnibus approbatum eſt, utpote non ſolum ſermonibus eorum ab invicem confuſis, ſed & hæreticorum doctrinis per omnia conſonantibus eis; necnon paternis ac ſynodalibus prædicationibus catholicæ eccleſiæ ab eis extraneatis; non intellexerunt omnino, ſicut per propheticum vati cinium dictum eſt, quoniam obſcurati ſunt, ne videant oculis ſuis, & intelligant cordibus ſuis venerabilium patrum noſtrorum ſana decreta & definitiones, quas poſuerunt in conſervatione orthodoxæ fidei. Sed & nos corde credentes in juſtitiam, ore autem confitentes in ſalutem, conſonanter & abſque ulla novitate, ſicut ab eis percepimus, ita tranſgreſſibiliter credimus unum eumdemque Filium Dominum noſtrum & Deum Jeſum Chriſtum, perfectum eumdem in deitate, & eumdem perfectum in humanitate, Deum vere, & hominem vere eumdem, ex anima rationali & corpore, conſubſtantialem Patri ſecundum deitatem, & conſubſtantialem nobis eumdem ſecundum humanitatem, per omnia nobis ſimilem abſque peccato: ante ſæcula quidem de Patre genitum ſecundum deitatem, in noviſſimis diebus autem eumdem propter noſtram ſalutem ex Maria virgine Dei genitrice ſecundum humanitatem, unum eumdemque Chriſtum Filium Dominum unigenitum, in duabus naturis inconfuſe, immutabiliter, indiviſe, inſeparabiliter, agnoſcendum; nuſquam ſublata differentia naturarum propter unitionem, magiſque ſalva indiminute proprietate utriuſque naturæ, & in unam perſonam atque ſubſiſtentiam concurrente: non in duas perſonas partitum atque diviſum, ſed unum & eumdem unigenitum, Deum Verbum, Dominum Jeſum Chriſtum; & duas ejuſdem ſicuti naturas unitas inconfuſe, indiviſe, ita & duas naturales voluntates, divinam & humanam, & duas naturales operationes, divinam & humanam, in approbatione perfecta & indiminuta, eumdem veraciter eſſe perfectum Deum, & hominem perfectum ſecundum veritatem: eumdem atque unum Dominum noſtrum & Deum Jeſum Chriſtum, ut-

Rom. 10.

Iſa. 6.

C

Ἡ ἁγία συνοδος εἶπεν·

Εἰ καὶ οἱ ἄρχοντες τῆς καινοτομίας, ὡς ἀναντιῤῥήτως ἤδη πᾶσιν ἡμῖν ὑπεδείχθη, ἤδη τε διαντεῦθεν οὐκέτι οἱ μόνοι ῥημάτων ὑπ' ἀλλήλοις εἰς ἄκρον ἀκαταστάτων, ἀλλὰ καὶ ἤδη αἱρετικῶν δογμάτων οἷς πάντως συμφωνούντων, καὶ μᾶλλον ἤδη πατρικῶν τε καὶ συνοδικῶν κηρυγμάτων τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἀλλοτρίως πάντη ἔχοντες αὐτοὶ κεκμήκασι καὶ πολεμίως· οὐκ ἔγνωσαν φρονοῦντες, καθώς φησιν ὁ προφήτης, ὅτι σκοτισθήσονται τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν, καὶ τὸ νοεῖν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν ἤδη διανοεῖν διδασκάλων ἡμῶν ἁγίων τοὺς ὑγιαίνοντας ὅρους, καὶ ἡμεῖς σωτήριον πλάκας ἔλαβον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. ἀλλ' ὧν ἡμᾶς καρδία πιστεύοντας εἰς δικαιοσύνην, οὕτω δὲ ὁμολογοῦντας εἰς σωτηρίαν, ὡς φησιν ὁ μακάριος Παῦλος, διαπαῖς καὶ ἀκριτοκοπήτως ἐξ αὐτῶν παραλάβομεν, οὕτως ἀπαραβάτως πιστεύομεν, ἕνα ἓν τὸν αὐτὸν ἡμῶν τὸν μονογενῆ υἱὸν καὶ Θεὸν Ἰησοῦν Χριστὸν τέλειον τὸν ἐν θεότητι, καὶ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι, Θεὸν ἀληθῶς καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς τὸν αὐτὸν ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, κατὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν χωρὶς ἁμαρτίας· πρὸ αἰώνων μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα κατὰ τὴν θεότητα, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν τὸν αὐτὸν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ Μαρίας τῆς ἁγίας θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἕνα ἓν τὸν αὐτὸν Χριστὸν υἱὸν κύριον μονογενῆ ἐκ δύο φύσεων ἐν δυσὶ φύσεσιν ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως, γνωριζόμενον οὐδαμοῦ τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς ἀνῃρημένης διὰ τὴν ἕνωσιν, σωζομένης δὲ μᾶλλον ἑκατέρας τῆς ἰδιότητος ἑκατέρας φύσεως, καὶ εἰς ἓν πρόσωπον καὶ μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης· οὐκ εἰς δύο πρόσωπα μεριζόμενον ἢ διαιρούμενον, ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν μονογενῆ Θεὸν λόγον κύριον Ἰησοῦν Χριστόν· καθάπερ τὰς φύσεις ἐξαρχῆς ἀσυγχύτως, ἀδιαιρέτως, οὕτω καὶ δύο τὰ κατὰ φύσιν θελήματα θεῖόν τε καὶ ἀνθρώπινον, καὶ δύο τὰ φυσικὰ ἐνεργείας θείαν τε καὶ ἀνθρωπίνην, εἰς πίστιν ἀπλῆ καὶ ἀσυγχύτῳ, ὅτι, Θεὸν φύσει τέλειον [a] ἀληθῶς, μένης δίχα τῆς ἀναιρέσεως, τὸν αὐτὸν καὶ ἕνα κύριον ἡμῶν καὶ Θεὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὑπάρχειν, εἰς

[a] Deeſt hic, καὶ ἀνθρωπον τέλειον,

D

E

ANNO CHRISTI 649.

Σίλουαν τὸ ἡ ὑπερβολικὴ λιτὴ ἅμα ἡ ἀνδρικωτάτη τὸν ἡμῶν σωτῆρος, καθάπερ ἔνωθεν οἱ προφῆται περὶ αὐτοῦ καὶ αὐτὸς ἡμᾶς Ἰησοῦς Χριστὸς ἐξεπαίδευσεν, καὶ τὸ ἅγιον σύμβολον τῶν ἁγίων πατέρων παρέδοσαν ἡμῖν, καὶ ἁπλῶς πᾶσαι καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἡ οἰκουμενικαὶ πέντε συνόδοι, ἡ οἱ ἔξωθεν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας κήρυκες. Τούτων ἕνεκα ἡμεῖς ἁπλῶς ἡμῖν ἡ ὀρθοδόξως κατὰ τὴν θεόπνευστον αὐτῶν διδασκαλίαν ὁμολογήσαντες, συμφώνως ἡ ὀρθοδόξως ἅπαντες ἐκφωνοῦμεν·

Ὅροι κεφαλαιώδεις τῆς ἁγίας ἡ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς ἐν τῇ πρωτευούσῃ Ῥώμης συναθροίσης ἐπὶ ἱερέως Θεοδώρου.

α'.

Εἴτις οὐχ ὁμολογεῖ κατὰ ἀλήθειαν πατέρα υἱὸν καὶ ἁγίου πνεῦμα καὶ ἀληθῶς πατέρα ἡ ἐπὶ καὶ πνεῦμα ἅγιον, τριάδα ἐν μονάδι, ἡ μονάδα ἐν τριάδι, τοῦτόν ἐστι Θεὸν ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν ὁμοουσίοις καὶ ὁμοδόξοις μίαν ἡ τὴν αὐτὴν ἐπὶ τρισὶ θεότητα, φύσιν, οὐσίαν, δύναμιν, κυριότητα, βασιλείαν, ἐξουσίαν, βούλησιν, ἐνέργειαν, δημιουργίαν ἐπὶ ὅλων, ἡ ποιητικὴν, ἡ προνοητικὴν, ἡ σωτηρικὴν, ἐν πατέρα κτίστην.

β'.

Εἴτις οὐχ ὁμολογεῖ κατὰ ἀλήθειαν πατέρα υἱὸν καὶ ἁγίου πνεῦμα καὶ ἀληθῶς αὐτὸν τὸν ἕνα τῆς ἁγίας ἡ ὁμοουσίου ἡ προαιωνίου τριάδος Θεὸν λόγον, παλαιότητα ἐν τῇ οὐσιωθῆναι ἡ σαρκωθέντα ἐκ παρθένου ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς ὑπεραγίας ἀειπαρθένου ἡ ἀνδρωθέντα, πεπονθότα τε ἡ σταυρὸν δι' ἡμᾶς ἡ τὸν ἡμῶν σωτῆρος ἰσόνομον, καὶ ταφέντα, ἡ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ· ἡ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ἡ καθήμενον ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς, ἡ ἥξοντα πάλιν σὺν τῷ πατρικῷ αὐτοῦ δόξῃ, μετ' ἐς φοβερὸν τοκετὸς ἐψυχωμένης σαρκὸς, κρῖναι ζῶντας ἡ νεκρούς, ἐν παπάκρατος.

γ'.

Εἴτις οὐχ ὁμολογεῖ κατὰ ἀλήθειαν πατέρα υἱὸν καὶ ἁγίου πνεῦμα καὶ ἀληθῶς θεοτόκον τὴν ἁγίαν ἀειπάρθενον ἄχραντον Μαρίαν, εἰς αὐτὸν γενέσθαι ἡ ἀληθῶς τὸν ἐκ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν Θεὸν λόγον ἐπ' ἐσχάτων τῶν αἰώνων ἀσπόρως συλλαβοῦσαν ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ ἀφθόρως ἡμῶν τεκοῦσαν, ἀλύτου μενούσης αὐτῆς καὶ μετὰ τόκον τῆς παρθενίας, ἐν παπάκρατος.

δ'.

Εἴτις οὐχ ὁμολογεῖ κατὰ ἀλήθειαν πατέρα υἱὸν καὶ ἁγίου πνεῦμα καὶ ἀληθῶς τὸ αὐτὸ καὶ ἕνα υἱὸν ἡμῶν καὶ Θεὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πρὸ δύο γενέσεις ὑπάρχειν· τὸν μὲν ἐκ Θεοῦ αἰώνων ἐν τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ ἀσωμάτως καὶ ἀϊδίως, ἡ πάλιν ἐκ τῆς ἁγίας ἀειπαρθένου Μαρίας σαρκικῶς ἐπ' ἐσχάτων τῶν αἰώνων· καὶ τὸν αὐτὸν καὶ ἕνα νέον ἡμῶν καὶ Θεὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὑφεστάναι τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιον τῷ πατρὶ καὶ μητρὶ κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· καὶ τὸν αὐτὸν παθητὸν σαρκὶ, ἀπαθῆ θεότητι, ἀπερίγραπτον σώματι, ἀπεριγράπτου πνεύματος, τὸν αὐτὸν ἄκτιστον καὶ κτιστὸν, ὁλόφωτον καὶ σκοτεινὸν, ὁρώμενον καὶ νοούμενον, χωρητὸν ἡ ἀχώρητον, ἵνα ὅλος ἀνθρωπος τοῦ αὐτοῦ ἡ Θεὸς, ὅλος ἄνθρωπος ἀναπλασθῇ ὁ πεσὼν ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν, ἐν κατάκριτος.

ε'.

Εἴτις οὐχ ὁμολογεῖ κατὰ ἀλήθειαν πατέρα υἱὸν καὶ ἁγίου πνεῦμα μίαν φύσιν τῆ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένην, ἤγουν τῷ σεσαρκωμένῳ αὐτῶν, τὴν καθ' ἡμᾶς οὐσίαν ἀτελῆ ἐν αὐτῷ Χριστῷ τῷ Θεῷ, ἡ ἀσεμνολόγητον, μόνης δηλ. τῆς ἁμαρτίας, ἀμοίρου, ἐν κατάκριτος.

ς'.

Εἴτις οὐχ ὁμολογεῖ κατὰ ἀλήθειαν πατέρα υἱὸν καὶ ἁγίου πνεῦμα ἐκ δύο φύσεων, θεότητος ἡ ἀνθρωπότητος, ἡ ἐν δυσὶ

A pote volentem & operantem divine & humane noſtram ſalutem, ſicut ſuperius prophetæ de eo, & ipſe Dominus noſter Jeſus Chriſtus docuit nos, atque ſanctorum patrum tradidit ſymbolum, & generaliter omnes ſanctæ & univerſales ſynodi, & omnis probabilium catholicæ eccleſiæ doctorum chorus. His itaque nobis pie atque orthodoxe, juxta divinitus inſpiratam doctrinam eorum, profeſſis, conſonanter dicimus omnes:

ACTIO III SEC. V.

CANONES.

I.

Si quis ſecundum ſanctos patres non confitetur proprie & veraciter Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, trinitatem in unitate, & unitatem in trinitate, hoc eſt, unum Deum in tribus ſubſiſtentiis conſubſtantialibus & æqualis gloriæ, unam eamdemque trium deitatem, naturam, ſubſtantiam, virtutem, potentiam, regnum, imperium, voluntatem, operationem, inconditam, ſine initio, incomprehenſibilem, immutabilem, creatricem omnium & protectricem, condemnatus ſit.

II.

Si quis ſecundum ſanctos patres non confitetur proprie & ſecundum veritatem ipſum unum ſanctæ & conſubſtantialis & venerandæ trinitatis Deum Verbum e cælo deſcendiſſe, & incarnatum ex Spiritu ſancto & Maria ſemper virgine, & hominem factum, crucifixum carne, propter nos ſponte paſſum ſepulturamque, & reſurrexiſſe tertia die, & aſcendiſſe in cælos, atque ſedentem in dextera Patris, & venturum iterum cum gloria paterna, cum aſſumpta ab eo atque animata intellectualiter carne ejus, judicare vivos & mortuos, condemnatus ſit.

III.

Si quis ſecundum ſanctos patres non confitetur proprie & ſecundum veritatem Dei genitricem ſanctam ſemperque virginem & immaculatam Mariam, utpote ipſum Deum Verbum ſpecialiter & veraciter, qui a Deo Patre ante omnia ſæcula natus eſt, in ultimis ſæculorum abſque ſemine concepiſſe ex Spiritu ſancto, & incorruptibiliter eam genuiſſe, indiſſolubili permanente & poſt partum ejuſdem virginitate, condemnatus ſit.

IV.

Si quis ſecundum ſanctos patres non confitetur proprie & ſecundum veritatem, ipſius & unius Domini noſtri & Dei Jeſu Chriſti duas nativitates, tam ante ſæcula ex Deo & Patre incorporaliter & ſempiternaliter, quamque de ſancta Virgine ſemper Dei genitrice Maria corporaliter in ultimis ſæculorum; atque unum eumdemque Dominum noſtrum & Deum Jeſum Chriſtum conſubſtantialem Deo & Patri ſecundum deitatem, & conſubſtantialem homini & matri ſecundum humanitatem: atque eumdem paſſibilem carne, & impaſſibilem deitate, circumſcriptum corpore, incircumſcriptum deitate, eumdem inconditum & conditum, terrenum & cæleſtem, viſibilem & intelligibilem, capabilem & incapabilem: ut toto homine eodemque & Deo totus homo reformaretur, qui ſub peccato cecidit, condemnatus ſit.

V.

Si quis ſecundum ſanctos patres non confitetur proprie & ſecundum veritatem unam naturam Dei Verbi incarnatam, per hoc quod incarnata dicitur noſtra ſubſtantia perfecte in Chriſto Deo & indiminute, abſque tantummodo peccato ſignificata, condemnatus ſit.

VI.

Si quis ſecundum ſanctos patres non confitetur proprie & ſecundum veritatem ex duabus & in duabus

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO SEU SECR. V.

τως τῆ κατ' αὐτὸν μυστικῆ οἰκονομίᾳ προσῆκεν, καὶ ἐξ ἑνὸς τοῦ καὶ A διαιρέσεσι καὶ διαιρέσεσι περὶ αὐτοῦ τῶν αὐτῶν φωνὰς, οὐχ ἵνα καὶ τὸν αὐτὸν τοῦ μονογενοῦς ἡμῶν καὶ Θεοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ φύσιν τὸν διάβολον, ὡς πίστευον τῷ Θεὸν εἶναι φύσει καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς τὸν αὐτὸν, ἀποκήρυκτος.

ιζ'.

Εἴτις οὐχ ὁμολογεῖ κατὰ τοὺς ἁγίους πατέρας μονίμους καὶ ἀναλλοίωτα καὶ ἀπερισκέπτως καὶ ἀπερινοήτως τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ, τοὺς αὐτοὺς τὸν θεῖον ἡμῶν πατρὸν, καὶ θεῖα ὑπερέντυπα αἰσθητῶν τύπων σκιάδων, ἔχει μιᾶς ἕξεως, λόγῳ καὶ διανοίᾳ, ἀποκήρυκτος.

ιη'. B

Εἴτις κατὰ τοὺς ἁγίους πατέρας συμφώνως ἡμῖν ὁμολόξως ἐν ἀποβλέπτοις καὶ ἀναθεματίζει ψυχῇ τε καὶ στόματι τούτους τοὺς ἀποβλέπτους καὶ ἀναθεματίζει δυσσεβεῖς αἱρετικοὺς μετὰ τούτου θεοῦ συγγεγραμμένων ἔχει μιᾶς ἕξεως, τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν· τουτέστι δὲ λέγω τὰς ἁγίας καὶ οἰκουμενικὰς πέντε συνόδους, καὶ αὐτοὺς πάντας ὁμοφρονεῖς, οἱ ἅγιοι τῆς ἐκκλησίας πατέρες· ἤτοι Σαβέλλιον, Ἄρειον, Εὐνόμιον, Μακεδόνιον, Ἀπολινάριον, Πολέμωνα, Εὐτυχέα, Διόσκορον, Τιμόθεον τὸν Αἴλουρον, Σεβῆρον, Θεοδόσιον, Κόλλουθον, Θεμίστιον, Παῦλον τὸν Σαμοσατέα, Διόδωρον, Θεόδωρον, Νεστόριον, Θεόδουλον τὸν Πέρσην, Ὠριγένην, Δίδυμον, Εὐάγριον, καὶ ἁπλῶς τοὺς ἄλλους ἅπαντας αἱρετικοὺς, τοὺς τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ἀβροβόλημένους καὶ ἀποβεβλημένους, C τοὺς τὰ δόγματα διαβολικῆς ἐνεργείας ὑπάρχα γενήματα· καὶ τοὺς τὰ αὐτὰ αὐτοῖς μέχρι τέλους ἀκαταπαύστως φρονήσαντας, ἢ φρονοῦντας, ἢ φρονήσοντας· μᾶλλον δὲ ἐνδίκως τοὺς καὶ ὁμόξους αὐτοῖς καὶ ὁμόφρονας δι' ὧν ἐδογμάτισαν ἀποδεδειγμένους, καὶ τῇ αἰτίᾳ πλέον τὸν ἑαυτῶν συναπολέσαντας βίον, φαμὲν δὴ Θεόδωρον τὸν ἡμῶνμεν δόξαντα τῆς Φαρὰν, καὶ Κύρον τὸν Ἀλεξανδρείας, καὶ Σέργιον καὶ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοὺς αὐτοῦ διαδόχους, Πύρρον καὶ Παῦλον τῇ ἰδίᾳ παμπονηρίᾳ προσμένοντας, καὶ πάντα τὰ δυσσεβῆ τούτων συγγράμματα, καὶ τοὺς τὰ ἴσα αὐτοῖς μέχρι τέλους ἀκαταπαύστως φρονήσαντας, ἢ φρονοῦντας, ἢ φρονήσοντας· τουτέστι μέχρι θάνατον ἢ μέχρι ὑπάρχων τῆς λήψεως καὶ τῆς ἀναστροφῆς τῷ Χριστῷ, καὶ σὺν τούτοις τὸν ἐξ ὑποβολῆς τῷ αὐτοῦ Σεργίου φρονήσαντα μετὰ Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως κατὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἀνοσιώτατον ἔκθεσιν, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν μίαν ἐν καθεστηκυίᾳ ὑπάρχειν προαίρεσιν ἐκδεξαμένου· καὶ πάντα τὰ ὑπὲρ αὐτῆς εἰπόντας αὐτοῖς χαρίσασθαι καὶ προσχόντας, καὶ τοῖς αὐτὰ, ἅπερ ἦν ὑπὲρ αὐτῆς χαρίσασθαι ἢ προσχόντας προσδεξαμένους· καὶ σὺν τούτοις αὐτῆς ἐκτεθείσης τῷ αὐτοῦ Παύλου ἡμῶνμεν ἁρπίου παρὰ τοῦ νυνὶ γαληνοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ εὐσεβεστάτου, κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἀνοσίωτατον τύπον, εἶτα καὶ παρὰ τῶν ἁγίων πατρῶν ἐπ' αὐτοῦ Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν δύο φυσικὰς καταδεδειγμένας δύο φυσικὰς θελήσεις καὶ ἐνεργείας, θεϊκὴν τε καὶ ἀνθρωπίνην, τῇ παρὰ τῶν αἱρετικῶν ἀνοσίως ἐπ' αὐτοῦ προβεβλημένῃ μιᾷ θελήσει καὶ μιᾷ ἐνεργείᾳ, σωτηριωδῶς τε καὶ σωστικωτάτην διαγορεύοντας· καὶ ἅπερ οὗτοι τὰ μετὰ τῶν ἁγίων πατρῶν καὶ τοῖς ἀκριβεῖς αἱρετικοὺς μώλωπας ἀπωθεῖν καὶ καθαιρέσεσιν ἀδίκως ἀποκλῆσαι διεξήμασιν, οἱ, ἀναιρεσιν τῆς τῶν καθολικῶν ἐκκλησιῶν ἴσον τε καὶ παλαίουσι. ὅτως οὖν, καθὰ λέλεκται, συμφώνως ἡμῖν τούτοις πᾶσι τοῖς ἀνωτέρω τῶν αὐτοῦ αἱρέσεως δόγμασι, καὶ τοῖς ὑπὲρ αὐτῶν, ἢ ἐκεῖθεν αὐτῶν ἐπὶ τῷ πάντων ἀνοσίως χαραχθέντα, καὶ αὐτοὺς ζωῆς πνευματικῆς αἱρετικοὺς, Θεόδωρον φαμὲν, καὶ Κύρον, Σέργιον τε καὶ Πύρρον, καὶ Παῦλον. τὸν ἀποβεβλημένης καὶ ἀναθεματίζει, τελείους τοὺς καθολικῆς ἐκκλησίας ὑπάρχοντας, ἢ ὅπερ πρὸ τῆς παρ' αὐτοῦ, ἢ τῶν ἴσα αὐτοῖς φρονήσαντων ἐκθέσεως ἢ ἀγράφως καθ' οἱονδήποτε τρόπον, ἢ πόσον, ἢ χαρὶν

dissensiones & divisiones insipienter mysterio dispensationis ejus innectit, & propterea evangelicas & apostolicas de eodem Salvatore voces non uni eidemque personæ & essentialiter tribuit eidem ipsi Domino & D.o nostro Jesu Christo secundum beatum Cyrillum, ut ostendatur Deus esse & homo idem naturaliter, condemnatus sit.

XVII.

Si quis secundum sanctos patres non confitetur proprie & secundum veritatem omnia quæ tradita sunt & prædicata sanctæ catholicæ & apostolicæ Dei ecclesiæ, perindeque a sanctis patribus & venerandis universalibus quinque conciliis usque ad unum apicem, verbo & mente, condemnatus sit.

XVIII.

Si quis secundum sanctos patres consonanter nobis patiterque fide non respuit & anathematizat anima & ore omnes, quos respuit & anathematizat nefandissimos hæreticos cum omnibus impiis eorum conscriptis usque ad unum apicem sancta Dei ecclesia catholica & apostolica, hoc est, sanctæ & universales quinque synodi, & consonanter omnes probabiles ecclesiæ patres: id est, Sabellium, Arium, Eunomium, Macedonium, Apollinarem, Polemonem, Eutychem, Dioscorum, Timotheum Ælurum, Severum, Theodosium, Colluthum, Themistium, Paulum Samosatenum, Diodorum, Theodorum, Nestorium, Theodulum Persam, Origenem, Didymum, Evagrium, & compendiose omnes reliquos hæreticos, qui a catholica ecclesia reprobati atque abjecti sunt: quorum dogmata diabolicæ operationis sunt genimina: & eos qui similia cum his usque ad finem obstinate sapuerunt aut sapiunt, vel sapere sperantur: cum quibus merito, utpote similes eis parique errore præditos, ex quibus dogmatizate noscuntur, proprioque errori vitam suam determinantes, hoc est, Theodorum quondam episcopum Pharanitanum, Cyrum Alexandrinum, Sergium Constantinopolitanum, vel ejus successores Pyrrhum & Paulum, in sua perfidia permanentes, & omnia impia illorum conscripta, & eos qui similia cum illis usque in finem obstinate sapuerunt, aut sapiunt, vel sapere sperantur, hoc est, unam voluntatem & unam operationem deitatis & humanitatis Christi: & super hæc impiissimam Ecthesim, quæ persuasione ejusdem Sergii facta est ab Heraclio quondam imperatore adversus orthodoxam fidem, unam Christi Dei voluntatem, & unam ex concinnatione definientem operationem venerari: sed & omnia quæ pro ea impie ab eis scripta vel acta sunt: & illos qui eam suscipiunt, vel aliquid de his quæ pro ea scripta vel acta sunt: & cum illis denuo sceleratum Typum, qui ex suasione prædicti Pauli nuper factus est a serenissimo principe Constantino Imperatore contra catholicam ecclesiam, utpote duas naturales voluntates & operationes, divinam & humanam, quæ a sanctis patribus in ipso Christo Deo vero & Salvatore nostro pie prædicantur, cum una voluntate & operatione, quæ ab hæreticis impie in eo venerantur, pariter denegare & taciturnitate constringi promulgantem; & propterea cum sanctis patribus & sceleratos hæreticos ab omni reprehensione & condemnatione injuste liberari definientem, in amputationem catholicæ ecclesiæ definitionum seu regulæ. Si quis igitur, juxta quod dictum est, consonanter nobis omnia hæc impiissima hæreseos illorum dogmata, & ea quæ pro illis aut in definitione eorum a quolibet impie conscripta sunt, & denominatos hæreticos, Theodorum dicimus, Cyrum, & Sergium, Pyrrhum & Paulum, non respuit & anathematizat, utpote catholicæ ecclesiæ rebelles exsistentes: aut si quis aliquem de his qui ab illis vel similibus eorum in scripto vel sine scripto quocumque modo vel loco aut tempore teme-

ACTIO III SUB SECR. V.

ANNO CHRISTI 649.

re depoſiti ſunt aut condemnati, utpote ſimilia eis minime credentem, ſed ſanctorum patrum nobiſcum confitentem doctrinam, uti condemnatum habet aut omnino depoſitum; ſed non arbitratur hujuſmodi, quicumque fuerit, hoc eſt, ſive epiſcopus, aut preſbyter, vel diaconus, ſive alterius cujuſcumque eccleſiaſtici ordinis, aut monachus, vel laïcus, pium & orthodoxum, & catholicæ eccleſiæ propugnatorem, atque in ipſo firmius conſolidatum, in quo vocatus eſt a Domino ordine; illos autem impios atque deteſtabilia eorum pro hoc judicia, vel ſententias vacuas & invalidas atque infirmas, magis autem profanas & exſecrabiles vel reprobabiles arbitratur, hujuſmodi condemnatus ſit.

XIX.

Statur iiſdem verbis in Concil. 6 œcumenico act. 11. Adhuc vid. & Adhuc 8. can. 6.

Si quis ea, quæ ſceleroſi hæretici ſapiunt, indubitanter profeſſus atque intelligens, per inanem proteruiam dicit hæc pietatis eſſe dogmata, quæ tradiderunt ab initio ſpeculatores & miniſtri verbi, hoc eſt dicere, ſanctæ & univerſales quinque ſynodi, calumnians utique ipſos ſanctos patres, & memoratas ſanctas quinque ſynodos, in deceptione ſimplicium, vel ſuſceptione ſuæ profanæ perfidiæ, hujuſmodi condemnatus ſit.

XX.

Si quis ſecundum ſceleroſos hæreticos quocumque modo, aut verbo, aut tempore, aut loco terminos removens illicite, quos poſuerunt firmius ſancti catholicæ eccleſiæ patres, id eſt, ſanctæ & univerſales quinque ſynodi, novitates temere exquirere, & fidei alterius expoſitiones, aut libellos, aut epiſtolas, aut conſcripta, aut ſubſcriptiones, aut teſtimonia falſa, aut ſynodos, aut geſta monumentorum, aut ordinationes vacuas & eccleſiaſticæ regulæ incognitas, aut loci ſervaturas incongruas & irrationabiles; & compendioſe, ſi quid aliud impiiſſimis hæreticis conſuetum eſt agere, per diabolicam operationem tortuoſe & callide agit contra pias orthodoxorum catholicæ eccleſiæ, hoc eſt dicere, paternas ejus & ſynodales prædicationes, ad everſionem ſinceriſſimæ in Dominum Deum noſtrum confeſſionis; & uſque in finem ſine pœnitentia permanet hæc impie agens, hujuſmodi in ſæcula ſæculorum condemnatus ſit, & dicat omnis populus, fiat, fiat.

Fit eſt in fine ep. Sophronii.

His itaque a nobis pie promulgatis, & cum omni ſubtilitate, ſecundum dominicam præceptionem, zizania quidem & omnes facientes ſcandala, cum palcato & hæretico intellectu eorum, igni canonicæ ſententiæ ex apoſtolica auctoritate projicientes, triticum autem orthodoxæ & apoſtolicæ fidei noſtræ Chriſtianorum in horreum, id eſt, catholicam eccleſiam, per ventilabrum paternæ doctrinæ firmius congregantes, victrices ei cum propheta Sophonia canimus hymnos: *Gaude nimis, o filia Sion, prædica filia Jeruſalem, lætare & exſulta ex toto corde tuo, filia Jeruſalem. Abſtulit Dominus a te iniquitates adverſariorum tuorum, liberavit te de manu inimicorum: Dominus in medio tui, non videbis mala ultra*, omni exploſa novitate hæretica, & omni confirmata in te orthodoxa fide, in poſſeſſione vitæ æternæ. Per ipſum Chriſtum Dominum Salvatorem animarum noſtrarum, cui gloria, honor, veneratio, imperium cum Patre & ſancto Spiritu nunc & ſemper, & in ſæcula ſæculorum. Amen. Et ſubſcriptiones:

Matth. 13.

Soph. 3.

Μαρτῖνος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς θεῖ Ρωμαίων ἁγίας τῆ Θεοῦ καθολικῆς ἡ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, δείξας τὸ ὑποχεγραμμένα σὺν τῆ παρούσῃ ἁγίᾳ συνόδῳ ὑφὸς βεβέωναι τῆς ὀρθοδόξου πίστως θεῖ ἁγίων πατρῶν ἡ θεῖ οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ κατέκρινα πάντα θεῖ ὑπ' αὐτὰ ἀναθεμα-

πεδότησε

ἡ δέξα καὶ τιμὴ καὶ ἀγάπη πνεύματι, τιμὴ, πράξις, ὑποτάσσεται, τῶν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. καὶ ὑπογράφει

Ἐγὼ τὸ ἐν ἁγίοις πατρὶ ἡμῶν Μαρτῖνος ἐπίσκοπος Ρωμαίων τῆς ἁγίας καθολικῆς ἡ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας τὸ ἐπιδεδωκὸς ὑπὲρ ἐμοῦ τὸ ἐν τῷ ἁγίῳ τάφῳ τοῦ θεῖ Πέτρου τὸ ὁμολογητικὸν βιβλίον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ἀναθεματίζω πάντα θεῖ ὑπ' αὐτὰ ἀναθεματισθέντα ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ὑπογράφω

Ἐγὼ Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας Σιδῶνος τῆς Φοινίκης ὑπὲρ ἐμοῦ τὸ ἐν τῷ ἁγίῳ τάφῳ τοῦ θεῖ Πέτρου τὸ ἐπιδεδωκὸς ὑπομνηστικὸν βιβλίον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ἀναθεματίζω πάντα θεῖ ὑπ' αὐτὰ ἀναθεματισθέντα ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ὑπογράφω

Ἐγὼ Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς θεῖ Ἀπαμείας τῆς Συρίας τὸ ἐπιδεδωκὸς ὑπὲρ ἐμοῦ τὸ ἐν τῷ ἁγίῳ τάφῳ τοῦ θεῖ Πέτρου τὸ ὁμολογητικὸν βιβλίον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ἀναθεματίζω πάντα θεῖ ὑπ' αὐτὰ ἀναθεματισθέντα ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ὑπογράφω

Ἐγὼ Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς θεῖ Κυρήνης τῆς ἁγίας Πενταπόλεως τῆς Λιβύης τὸ ἐπιδεδωκὸς ὑπὲρ ἐμοῦ τὸ ἐν τῷ ἁγίῳ τάφῳ τοῦ θεῖ Πέτρου τὸ ὁμολογητικὸν βιβλίον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ἀναθεματίζω πάντα θεῖ ὑπ' αὐτὰ ἀναθεματισθέντα ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ὑπογράφω

Ἐγὼ Ἀνδρέας ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς θεῖ Καρθαγένης τῆς ἁγίας Νουμιδίας τὸ ἐπιδεδωκὸς ὑπὲρ ἐμοῦ τὸ ἐν τῷ ἁγίῳ τάφῳ τοῦ θεῖ Πέτρου τὸ ὁμολογητικὸν βιβλίον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ἀναθεματίζω πάντα θεῖ ὑπ' αὐτὰ ἀναθεματισθέντα ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ὑπογράφω

Ἐγὼ Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς θεῖ Φαρανίτου πόλεως τῆς ἁγίας Παλαιστίνης τὸ ἐπιδεδωκὸς ὑπὲρ ἐμοῦ τὸ ἐν τῷ ἁγίῳ τάφῳ τοῦ θεῖ Πέτρου τὸ ὁμολογητικὸν βιβλίον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ἀναθεματίζω πάντα θεῖ ὑπ' αὐτὰ ἀναθεματισθέντα ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ὑπογράφω

Ἐγὼ Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς θεῖ Γαζαίων τῆς ἁγίας Παλαιστίνης τὸ ἐπιδεδωκὸς ὑπὲρ ἐμοῦ τὸ ἐν τῷ ἁγίῳ τάφῳ τοῦ θεῖ Πέτρου τὸ ὁμολογητικὸν βιβλίον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ἀναθεματίζω πάντα θεῖ ὑπ' αὐτὰ ἀναθεματισθέντα ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ὑπογράφω

Ἐγὼ Ἀναστάσιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς θεῖ Ἀντιοχέων τῆς μητροπόλεως τῆς ἁγίας Συρίας τὸ ἐπιδεδωκὸς ὑπὲρ ἐμοῦ τὸ ἐν τῷ ἁγίῳ τάφῳ τοῦ θεῖ Πέτρου τὸ ὁμολογητικὸν βιβλίον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ἀναθεματίζω πάντα θεῖ ὑπ' αὐτὰ ἀναθεματισθέντα ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ὑπογράφω

Ἐγὼ Ἀναστάσιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς θεῖ Ἀντιοχέων τῆς μητροπόλεως τῆς ἁγίας Συρίας τὸ ἐπιδεδωκὸς ὑπὲρ ἐμοῦ τὸ ἐν τῷ ἁγίῳ τάφῳ τοῦ θεῖ Πέτρου τὸ ὁμολογητικὸν βιβλίον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ἀναθεματίζω πάντα θεῖ ὑπ' αὐτὰ ἀναθεματισθέντα ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ὑπογράφω

Ἐγὼ Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς θεῖ Φιλαδελφείας τῆς ἁγίας Ἀραβίας τὸ ἐπιδεδωκὸς ὑπὲρ ἐμοῦ τὸ ἐν τῷ ἁγίῳ τάφῳ τοῦ θεῖ Πέτρου τὸ ὁμολογητικὸν βιβλίον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ἀναθεματίζω πάντα θεῖ ὑπ' αὐτὰ ἀναθεματισθέντα ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ὑπογράφω

Ἐγὼ Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς θεῖ Ἀραβίων τῆς ἁγίας Ἀραβίας τὸ ἐπιδεδωκὸς ὑπὲρ ἐμοῦ τὸ ἐν τῷ ἁγίῳ τάφῳ τοῦ θεῖ Πέτρου τὸ ὁμολογητικὸν βιβλίον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ἀναθεματίζω πάντα θεῖ ὑπ' αὐτὰ ἀναθεματισθέντα ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ὑπογράφω

Ἐγὼ Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς θεῖ Ἀδρῶν τῆς ἁγίας Ἀραβίας τὸ ἐπιδεδωκὸς ὑπὲρ ἐμοῦ τὸ ἐν τῷ ἁγίῳ τάφῳ τοῦ θεῖ Πέτρου τὸ ὁμολογητικὸν βιβλίον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ἀναθεματίζω πάντα θεῖ ὑπ' αὐτὰ ἀναθεματισθέντα ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ὑπογράφω

Ἐγὼ Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς θεῖ Ἀδρῶν τῆς ἁγίας Ἀραβίας τὸ ἐπιδεδωκὸς ὑπὲρ ἐμοῦ τὸ ἐν τῷ ἁγίῳ τάφῳ τοῦ θεῖ Πέτρου τὸ ὁμολογητικὸν βιβλίον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ἀναθεματίζω πάντα θεῖ ὑπ' αὐτὰ ἀναθεματισθέντα ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ὑπογράφω

Ἐγὼ Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς θεῖ Ἀδρῶν τῆς ἁγίας Ἀραβίας τὸ ἐπιδεδωκὸς ὑπὲρ ἐμοῦ τὸ ἐν τῷ ἁγίῳ τάφῳ τοῦ θεῖ Πέτρου τὸ ὁμολογητικὸν βιβλίον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ἀναθεματίζω πάντα θεῖ ὑπ' αὐτὰ ἀναθεματισθέντα ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ὑπογράφω

Ἐγὼ Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς θεῖ Ἀδρῶν τῆς ἁγίας Ἀραβίας τὸ ἐπιδεδωκὸς ὑπὲρ ἐμοῦ τὸ ἐν τῷ ἁγίῳ τάφῳ τοῦ θεῖ Πέτρου τὸ ὁμολογητικὸν βιβλίον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ἀναθεματίζω πάντα θεῖ ὑπ' αὐτὰ ἀναθεματισθέντα ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων ἡ τῶν οἰκουμενικῶν τέσσαρα συνόδων, καὶ ὑπογράφω

ANNO CHRISTI 649.

ACTIO XIII. SUB SACR. V.

κεφάλαιον αἱρετικῶν, καὶ πάσης αὐτοῦ τῆς κακοδόξου αἱρέσεως· ᾧ καὶ τὸν ἀναφώνησιν, Τὸν ὁμοούσιον τῆς τριάδος, Κύριον τὸν Ἀλέξανδρον, Σεργίου τὸν Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῶν λοιπῶν ἁγιωτάτων Πάπα Ῥώμης καὶ Πύρρου τοῦ πρώην Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῶν λοιπῶν ἁγιωτάτων συγκελλημάτων, καὶ τῆς λοιπῆς ἁγιωτάτης τοπικῆς συνόδου, καὶ τῶν λοιπῶν τόπων, καὶ ἁγιωτάτων πατέρων αὐτῶν συμφώνων, ἰδιοχείρως ὑπέγραψα.

A Pauli item Conſtantinopolitani epiſcopi, cum hæreticis eorum ſcriptis, [a] ſtatuens ſubſcripſi.

a In Græco additur, & impiæ Ecthoſeos & impii Typi ab ipſis illegitime promulgatorum, propria manu.

Μάξιμος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀκυληίας, ὑπέγραψα.

Maximus epiſcopus ſanctæ Aquileienſis eccleſiæ, ut ſupra.

B Δευσδέδιτ ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Καράλεως, ὑπέγραψα.

Deuſdedit epiſcopus ſanctæ Caralitanæ eccleſiæ, ut ſupra.

Μαῦρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Κεσηνῆς, καὶ Δευσδέδιτ εὐλαβέστατος Πρεσβύτερος Ῥαβέννης, τὸν τόπον παρεχόντος Μαύρου τοῦ ἁγιωτάτου τῆς αὐτῆς Ῥαβεννατῶν πόλεως, ὑπέγραψαν.

Maurus Cæſenatis eccleſiæ epiſcopus, & Deuſdedit preſbyter, locum agentes Mauri ſanctiſſimi epiſcopi Ravennatis eccleſiæ, ut ſupra.

Σέργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Θεμψάνου, ὑπέγραψα.

Sergius epiſcopus ſanctæ Tempſanenſis eccleſiæ, ut ſupra.

Ῥεπαράτος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Μανθουριάνου, ὑπέγραψα.

Reparatus epiſcopus ſanctæ Manturianenſis eccleſiæ, ut ſupra.

Forte, Minturnenſis.

Ἐπιφάνιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀλβανοῦ, ὑπέγραψα.

Epiphanius epiſcopus ſanctæ Albanenſis eccleſiæ, ut ſupra.

Βενέδικτος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Αἰακίου, ὑπέγραψα.

Benedictus epiſcopus ſanctæ Aiacenſis eccleſiæ, ut ſupra.

In Græco

Ἰουλιανὸς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ὀρτῶν, ὑπέγραψα.

Julianus epiſcopus ſanctæ Hortanenſis eccleſiæ, ut ſupra.

C Παπίνιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Βιβώνης, ὑπέγραψα.

Papinius epiſcopus ſanctæ Vibonenſis eccleſiæ, ut ſupra.

Μάξιμος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Πισαύρου, ὑπέγραψα.

Maximus epiſcopus ſanctæ Piſaurenſis eccleſiæ, ut ſupra.

Λουκιανὸς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Λεοντίνης, ὑπέγραψα.

Lucianus epiſcopus ſanctæ Leontinenſis eccleſiæ, ut ſupra.

Βιάτωρ ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ὀρτωνος, ὑπέγραψα.

Viator [b] epiſcopus ſanctæ Hortonenſis eccleſiæ, ut ſupra.

b In Græco Victor

Βόνιτος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Φορμίας, ὑπέγραψα.

Bonitus epiſcopus ſanctæ Formianæ eccleſiæ, ut ſupra.

Μαϊορῖνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Πραινέστης, ὑπέγραψα.

Majorianus epiſcopus ſanctæ Prænestinæ eccleſiæ, ut ſupra.

Γερμανὸς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Νουμάνου, ὑπέγραψα.

Germanus epiſcopus ſanctæ Numanenſis eccleſiæ, ut ſupra.

Λαυρέντιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Περουσίας, ὑπέγραψα.

Laurentius epiſcopus ſanctæ Perufinæ eccleſiæ, ut ſupra.

D Κάρουσος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Φαλάριος, ὑπέγραψα.

Caroſus epiſcopus ſanctæ [c] Faralitanæ eccleſiæ, ut ſupra.

c Pro, Falaritanæ.

Μαρκιανὸς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Μεβίας, ὑπέγραψα.

Marcianus epiſcopus ſanctæ Mebienſis eccleſiæ, ut ſupra.

Βαρβᾶνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Σουτρίου, ὑπέγραψα.

Barbanus epiſcopus ſanctæ Sutrinæ eccleſiæ, ut ſupra.

Καλουμνιόσος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀλέσης, ὑπέγραψα.

Calumnioſus epiſcopus ſanctæ Aleſinæ eccleſiæ, ut ſupra.

Περεγρῖνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Μεσσάνης, ὑπέγραψα.

Peregrinus epiſcopus ſanctæ Meſſanenſis eccleſiæ, ut ſupra.

Ῥωμανὸς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Κερίλλης, ὑπέγραψα.

Romanus epiſcopus ſanctæ Cerellitanæ eccleſiæ, ut ſupra.

Κρίσκης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Λοκρίδος, ὑπέγραψα.

Creſcentius epiſcopus ſanctæ Locrenſis eccleſiæ, ut ſupra.

E Φῆλιξ ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀκραγάντου, ὑπέγραψα.

Felix epiſcopus ſanctæ Agrigentinæ eccleſiæ, ut ſupra.

Μαρκελλῖνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Κλουσίου, ὑπέγραψα.

Marcellinus epiſcopus ſanctæ Cluſinatis eccleſiæ, ut ſupra.

Γεμινιανὸς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Βολατέρρης, ὑπέγραψα.

Geminianus epiſcopus ſanctæ Volaterranæ eccleſiæ, ut ſupra.

Μαρτινιανὸς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ποπουλωνίου, ὑπέγραψα.

Marinianus epiſcopus ſanctæ Populonienſis eccleſiæ, ut ſupra.

Λουμίνωσος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Τιφερνίστων, ὑπέγραψα.

Luminoſus epiſcopus ſanctæ Tifernifti-berinorum eccleſiæ, ut ſupra.

Ποτέντινος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Βελιτέρνης, ὑπέγραψα.

Potentinus epiſcopus ſanctæ [d] Belliternenſis eccleſiæ, ut ſupra.

d Pro, Velitrenſis.

Μαῦρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Τουσκίας, ὑπέγραψα.

Maurus epiſcopus ſanctæ Tuſcanenſis eccleſiæ, ut ſupra.

Μαρτῖνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Γαβίων, ὑπέγραψα.

Martinus epiſcopus ſanctæ Gabinatis eccleſiæ, ut ſupra.

ACTIO SEU SYN. CA. V.

ANNO CHRISTI 649.

Adeodatus episcopus sanctæ Spoletinæ ecclesiæ, ut supra. Ἀδεόδατος ἐπίσκοπος Σπολέτου, ὑπέγραψα.

Joannes episcopus sanctæ Pistanensis ecclesiæ, ut supra. Ἰωάννης ἐπίσκοπος Πιστοΐας, ὑπέγραψα.

Gaudiosus episcopus sanctæ Reatinæ ecclesiæ, ut supra. Γαυδίωσος ἐπίσκοπος Ῥεάτης, ὑπέγραψα.

Laurentius episcopus sanctæ Taurianensis ecclesiæ, ut supra. Λαυρέντιος ἐπίσκοπος Ταυριανῆς, ὑπέγραψα.

Joannes episcopus sanctæ [a] Trapejanæ ecclesiæ, ut supra. Ἰωάννης ἐπίσκοπος Τραπέου, ὑπέγραψα.

[a] In Græc. Trapeorum.

Luminosus episcopus sanctæ Salernitanæ ecclesiæ, ut supra. Λουμίνωσος ἐπίσκοπος Σαλέρνου, ὑπέγραψα.

Sabbacius episcopus sanctæ Buxentinæ ecclesiæ, ut supra. Σαββάκιος ἐπίσκοπος Βυξέντου, ὑπέγραψα.

Joannes episcopus sanctæ Tarentinæ ecclesiæ, ut supra. Ἰωάννης ἐπίσκοπος Ταρέντου, ὑπέγραψα.

Rufinus episcopus sanctæ Sipontinæ ecclesiæ, ut supra. Ῥουφῖνος ἐπίσκοπος Σιπόντου, ὑπέγραψα.

Adeodatus episcopus sanctæ Amerinæ ecclesiæ, ut supra. Ἀδεόδατος ἐπίσκοπος Ἀμερινοῦ, ὑπέγραψα.

Gaudiosus episcopus sanctæ Capuanæ ecclesiæ, ut supra. Γαυδίωσος ἐπίσκοπος Καπύης, ὑπέγραψα.

Bonus episcopus sanctæ Ferentinatis ecclesiæ, ut supra. Βόνος ἐπίσκοπος Φερέντου, ὑπέγραψα.

Maurus episcopus sanctæ Senogallensis ecclesiæ, ut supra. Θεοφιλούστος [a] ἐπίσκοπος Σενογαλλίας, ὑπέγραψα.

[a] *Maurus dicitur in Lat. textu: in subsc. quoque non conveniunt. Verum vox Græcum hic mss. fecisse fatis.*

Maurosus episcopus sanctæ Anconitanæ ecclesiæ, ut supra. Μαυρώσος ἐπίσκοπος Ἀγκῶνος, ὑπέγραψα.

Bonus episcopus sanctæ Ficulensis ecclesiæ, ut supra. Μαῦρος ἐπίσκοπος Φικουλῆς, ὑπέγραψα.

Fortunatus episcopus sanctæ Auximatis ecclesiæ, ut supra. Θεόμας ἐπίσκοπος Ἀυσιμοῦ, ὑπέγραψα.

Thomas episcopus sanctæ Lunensis ecclesiæ, ut supra. Βόνος ἐπίσκοπος Λούνης, ὑπέγραψα.

Bonitus episcopus sanctæ Ferentispolimartiæ ecclesiæ, ut supra. Μάξιμος ἐπίσκοπος Φερέντου Πολυμαρτίας ὑπέγραψα.

Maximus episcopus sanctæ Trocalitanæ ecclesiæ, ut supra. Παχάλης ἐπίσκοπος Τροκαλίτας, ὑπέγραψα.

Paschalis episcopus sanctæ Blandanæ ecclesiæ, ut supra. Λουμίνωσος ἐπίσκοπος Βλάνδου, ὑπέγραψα.

Luminosus episcopus sanctæ Marsensis ecclesiæ, ut supra. Γλυκέριος ἐπίσκοπος Μάρσων, ὑπέγραψα.

Glocriosus episcopus sanctæ Camerinæ ecclesiæ, ut supra. Δημέτριος ἐπίσκοπος Καμερίνου, ὑπέγραψα.

Decoratus episcopus sanctæ Tiburtinæ ecclesiæ, ut supra. Ἀμαβίλιος ἐπίσκοπος Τιβουρτίνου, ὑπέγραψα.

Amabilis episcopus sanctæ [b] Hortensis ecclesiæ, ut supra. Ἀλβῖνος ἐπίσκοπος Ὄστης, ὑπέγραψα.

[b] *Forte, Habitensis seu Olivensis.*

Albinus episcopus sanctæ Portuensis ecclesiæ, ut supra. Παλουμβος ἐπίσκοπος Πόρτου, ὑπέγραψα.

Palumbus episcopus sanctæ Fundanæ ecclesiæ, ut supra. Θεοδόσιος ἐπίσκοπος [b] Τάνδης, ὑπέγραψα.

[b] *Forte, Φουνδης*

Theodosius episcopus sanctæ Crotonensis ecclesiæ, ut supra. Σχολαστικὸς ἐπίσκοπος Κροτώνων, ὑπέγραψα.

Scholasticus episcopus sanctæ Farensis ecclesiæ, ut supra. Ἠλίας ἐπίσκοπος Φάου, ὑπέγραψα.

Elias episcopus sanctæ Lilybætanæ ecclesiæ, ut supra. Ἀκάκιος ἐπίσκοπος Λιλυβέου, ὑπέγραψα.

Aquilinus episcopus sanctæ Allifanæ ecclesiæ, ut supra. Εὐσέβιος ἐπίσκοπος Ἀλιφῶν, ὑπέγραψα.

Eusebius episcopus sanctæ Atellanæ ecclesiæ, ut supra. Μαρῖνος ἐπίσκοπος Ἀτελλάνου, ὑπέγραψα.

Marinus episcopus sanctæ Centumcellensis ecclesiæ, ut supra. Ἰουβεντῖνος ἐπίσκοπος Κεντουκέλλων, ὑπέγραψα.

Jubentius episcopus sanctæ Stabiensis ecclesiæ, ut supra. Μαῦρος ἐπίσκοπος Σταβίας, ὑπέγραψα.

Maurus episcopus sanctæ Senatis ecclesiæ, ut supra. Αἶνος ἐπίσκοπος Σίνης, ὑπέγραψα.

Lætus episcopus sanctæ Lucanæ ecclesiæ, ut supra. Θεόδωρος ἐπίσκοπος Λευκανίου, ὑπέγραψα.

Theodorus episcopus sanctæ Rosellanæ ecclesiæ, ut supra. Ἀνδρέας ἐπίσκοπος Ῥωσέλλης, ὑπέγραψα.

ANNO CHRISTI 649.

Ἰούστος Ἐπίσκοπος Ὑδροῦντος, ὑπέγραψα.

Φῆλιξ Ἐπίσκοπος Ταυριανῆς, ὑπέγραψα.

Ἀυρέντιος Ἐπίσκοπος Παπέρμου, ὑπέγραψα.

.....Ἐπίσκοπος Τουδέρτιος, ὑπέγραψα.

Ἰωάννης [a] Ἐπίσκοπος Καρινῆς, ὑπέγραψα.

[a] Forsan eadem ac Ἐπίσκοπος Σιγνίας, quæ sequitur apud Latinos.

Ἄλβῖνος Ἐπίσκοπος Σιγνίας, ὑπέγραψα.

Αὐγουστῖνος Ἐπίσκοπος Σκυλλακίου, ὑπέγραψα.

Ἰωάννης Ἐπίσκοπος Ρηγίου, ὑπέγραψα.

Ὀπτατῖνος Ἐπίσκοπος Ἀναγνίας, ὑπέγραψα.

Φῆλιξ Ἐπίσκοπος Ταρακινῆς, ὑπέγραψα.

Βαρβᾶτος Ἐπίσκοπος Κυμαῖων, ὑπέγραψα.

Φιρμῖνος Ἐπίσκοπος Βλεκάς, ὑπέγραψα.

Ἰοβιανὸς Ἐπίσκοπος Φιρμιανῆς, ὑπέγραψα.

Ἀναστάσιος Ἐπίσκοπος Ναρνίας, ὑπέγραψα.

Θεόδωρος Ἐπίσκοπος Τυνδαρίτης, ὑπέγραψ.

Σαπίντιος Ἐπίσκοπος Νομεντάνης, ὑπέγραψα.

Μάξιμος Ἐπίσκοπος Μεσινᾶς, ὑπέγραψα.

Γρατίωσος Ἐπίσκοπος Νέπης, ὑπέγραψα.

Λέοντιος Ἐπίσκοπος Νεαπόλεως, ὑπέγραψα.

Πασχάλιος Ἐπίσκοπος Θέρμης, ὑπέγραψα.

Ὀπτάτος Ἐπίσκοπος Πίσης, ὑπέγραψα.

Δονᾶτος Ἐπίσκοπος Μαριανῆς, ὑπέγραψα.

Βόνωσος Ἐπίσκοπος Ἀλερίας, ὑπέγραψα.

Περεγρῖνος Ἐπίσκοπος Λιπάρων, ὑπέγραψα.

Βοήθιος Ἐπίσκοπος Κόρνης, ὑπέγραψα.

Βαλεντῖνος Ἐπίσκοπος Τούρρης, ὑπέγραψα.

Στέφανος Ἐπίσκοπος Ποπλίας, ὑπέγραψα.

Κελσίωνος Ἐπίσκοπος Λεβίης, ὑπέγραψα.

Ἰωάννης Ἐπίσκοπος Βοβιανῶν, ὑπέγραψα.

Καλλιόνικος Ἐπίσκοπος Ἀδριανῆς, ὑπέγραψα.

Ἀσκλήπιος Ἐπίσκοπος Βικονίας, ὑπέγραψα.

Ποτέντιος Ἐπίσκοπος Πίλων, ὑπέγραψα.

Λέοντιος Ἐπίσκοπος Φαβεντίνης, ὑπέγραψα.

Δονᾶτος Ἐπίσκοπος Σαλπῆς, ὑπέγραψα.

Ἰωάννης Ἐπίσκοπος Οἰνογορείας, ὑπέγραψα.

A Andreas episcopus sanctæ Hydruntensis ecclesiæ, ut supra.

Jusus episcopus sanctæ [a] Taurianensis ecclesiæ, ut supra.

Felix episcopus sanctæ Panormitanæ ecclesiæ, ut supra.

Laurentius episcopus sanctæ Tudertinæ ecclesiæ, ut supra.

Joannes episcopus sanctæ Carinensis ecclesiæ, ut supra.

Albinus episcopus sanctæ Signensis ecclesiæ, ut supra.

Augustinus episcopus sanctæ Squillacinæ ecclesiæ, ut
B supra.

Joannes episcopus sanctæ Rhegitinæ ecclesiæ, ut supra.

Barbatus episcopus sanctæ Cumanensis ecclesiæ, ut supra.

Felix episcopus sanctæ Terracinensis ecclesiæ, ut supra.

Opportunus episcopus sanctæ Anagninæ ecclesiæ, ut supra.

Firminus episcopus sanctæ Blecanæ ecclesiæ, ut supra.

Jovianus episcopus sanctæ Firmianæ ecclesiæ, ut supra.

Anastasius episcopus sanctæ Narniensis ecclesiæ, ut
C supra.

Theodorus episcopus sanctæ Tyndaritanæ ecclesiæ, ut supra.

Sapintius episcopus sanctæ Numentanæ ecclesiæ, ut supra.

Maximus episcopus sanctæ Mesinatis ecclesiæ, ut supra.

Gratiosus episcopus sanctæ Nepesinæ ecclesiæ, ut supra.

Leontius episcopus sanctæ Neapolitanæ ecclesiæ, ut supra.

Paschalis episcopus sanctæ Thermensis ecclesiæ, ut supra.

Opportunus episcopus sanctæ Pisanæ ecclesiæ, ut
D supra.

Donatus episcopus sanctæ Marianensis ecclesiæ, ut supra.

Bonosus episcopus sanctæ Alerinæ ecclesiæ, ut supra.

Peregrinus episcopus sanctæ Liparitanæ ecclesiæ, ut supra.

Boethius episcopus sanctæ Cornensis ecclesiæ, ut supra.

Valentinus episcopus sanctæ Turritanæ ecclesiæ, ut supra.

Luminosus episcopus sanctæ Bonensis [b] ecclesiæ, ut supra.

Crescis episcopus sanctæ Libyensis ecclesiæ, ut supra.

E Stephanus episcopus sanctæ Popliensis ecclesiæ, ut supra.

Callionistus episcopus sanctæ Adrianensis ecclesiæ, ut supra.

Joannes episcopus sanctæ Vicolabinatis ecclesiæ, ut supra.

Potentinus episcopus sanctæ Potensis [d] ecclesiæ, ut supra.

Leontius episcopus sanctæ Faventinatis ecclesiæ, ut supra.

Donatus episcopus sanctæ Salinatis ecclesiæ, ut supra.

Joannes episcopus sanctæ Umbrogoritanæ ecclesiæ, ut supra.

ACTIO SIU SECR. V.

[a] In Græco, Taurocenitanæ.

[b] Pro, Bononiensis.

[c] Pro, Crescentium.

[d] Pro, Potentiæ.

EPISTOLA MARTINI PP. I.

ANNO CHRISTI 649.

Stephanus epiſcopus ſanctæ Dorenſis eccleſiæ, ut ſupra.

Joannes epiſcopus ſanctæ Gabopolitanæ eccleſiæ, ut ſupra.

Et Victorianus epiſcopus ſanctæ Uzalenſis eccleſiæ, ut ſupra.

Στέφανος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος Δώρων, ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος Γαβαυπόλεως, ὑπέγραψα.

Βικτωρῖνος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος Οὐζάλεως, ὑπέγραψα.

Et qui poſt ſynodum conſentientes ſubſcripſerunt:

Οἱ μετὰ τὴν σύνοδον ὑπογράψαντες.

Joannes epiſcopus ſanctæ Mediolanenſis eccleſiæ, omnibus ſynodaliter definitis a ſanctiſſimis vobis, in confirmationem orthodoxæ fidei ſanctorum patrum & univerſalium quinque conciliorum, atque depoſitionem omnium hæreticorum, qui ab eis anathematizati ſunt, vel impiæ hæreſeos illorum, atque eorum qui nunc exorti ſunt in deſtructionem orthodoxæ fidei, hoc eſt, Theodori quondam epiſcopi Pharanitani, Cyri Alexandrini, Sergii Conſtantinopolitani, & ſucceſſorum ejus Pyrrhi, omniumque hæreticorum eorum conſcriptorum, vel impiæ expoſitionis atque ſceleroſi Typi, quæ ab eis confirmata ſunt, conſentiens ſubſcripſi.

Ἰωάννης ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος Μεδιολανείου, πᾶσι τοῖς συνοδικῶς ὑμῖν ὑπὸ θεοῦ παρὰ τῶν ἁγιωτάτων ὑμῶν, εἰς βεβαίωσιν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῶν ἁγίων πατέρων καὶ τῶν πενταδικῶν πασῶν συνόδων, καὶ κατάκρισιν πάντων τῶν ὑπ' αὐτῶν ἀναθεματισθέντων αἱρετικῶν, καὶ πάσης αὐτῶν τῆς ἀσεβοῦς αἱρέσεως, καὶ τῶν νυνὶ ἀναφανέντων αἱρετικῶν, εἰς διαφθορὰν τῆς πίστεως, τουτέστι Θεοδώρου τοῦ ἡμιφόρου ἐπισκόπου τῆς Φαρᾶν, Κύρου Ἀλεξανδρείας, Σεργίου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῶν τούτου διαδόχων, Πύρρου καὶ Παύλου, καὶ πάντων αἱρετικῶν αὐτῶν συγγραμμάτων, καὶ τῆς ἀσεβοῦς ἐκθέσεως, ἢ τοῦ ἀσεβεστάτου τύπου, ἢ τῶν ἀδιρίστως παρ' αὐτῶν κυρωθέντων, συναινῶν ἰδιοχείρως ὑπέγραψα.

Μαλλιόδωρος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος Δερτώνης, ὑπέγραψα.

Ἰουστινιανὸς ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος Καρχήνων, ὑπέγραψα.

Finita ſunt quinque actiones ſanctæ & apoſtolicæ ſynodi.

Ἐπληρώθησαν αἱ πέντε πράξεις τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου.

EPISTOLA ENCYCLICA MARTINI PAPÆ,

& ſynodi Romanæ, ad omnes Chriſti Fideles.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΜΑΡΤΙΝΟΥ ΠΑΠΑ, ἡ συνόδου τῆς ἐν Ρώμῃ, πρὸς πάντας Χριστιανούς.

Martinus ſervus ſervorum Dei, atque per gratiam ejus epiſcopus ſanctæ catholicæ atque apoſtolicæ eccleſiæ urbis Romæ, una cum ſancto concilio noſtro reverentiſſimorum ſacerdotum, regulariter huc nobiſcum venientium, in confirmatione piiſſimorum catholicæ eccleſiæ dogmatum, his qui coæqualem nobis ſortiti ſunt fidem Domini & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti per lavacrum regenerationis, in omni loco dominationis ejus, qui peregrinantur in ſanctitate & juſtitia, ſpiritalibus fratribus noſtris epiſcopis, preſbyteris, diaconis, abbatibus monaſteriorum, monachis, continentibus, atque catholicæ eccleſiæ univerſæ, ſanctæque plenitudini.

Μαρτῖνος δοῦλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, καὶ χάριτι θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς τῶν Ρωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, ἅμα τῇ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτῃ συνόδῳ τῶν θεοφιλῶν ἱερέων τοῦ ἐνθάδε καταντικῶς ἡμῖν συνδιατριβόντων, εἰς βεβαίωσιν τῶν δογμάτων τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας δογμάτων. Τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν κλῆρον πίστει τῷ κυρίῳ ἡμῶν καὶ σωτῆρι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξ ἀναγεννήσεως λουτροῦ σπουδαίως, ἐν παντὶ τόπῳ τῆς ἀνωτάτης αὐτοῦ περιοχῆς ἐν ἐπάρχοις καὶ διοικήσεσιν, ἐν παντὶ τόπῳ τοῖς ἀληθινοῖς ἡμῶν ἀδελφοῖς, ἐπισκόποις, πρεσβυτέροις, διακόνοις, ἡγουμένοις μοναστηρίων, μοναχοῖς, ἀσκηταῖς, καὶ παντὶ τῷ ἀγίῳ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας πληρώματι. [a] Promonachis.

Gratia vobis & pax multiplicetur in agnitione & communione ſancti Spiritus, *in hereditatem incorruptibilem & immarceſcibilem, conſervatam* ante conſtitutionem mundi, nunc autem manifeſtatam in nobis, qui credimus in Chriſto Domino noſtro: qui omnia nobis donavit, quæ ad vitam & pietatem reſpiciunt, per ſalutarem prædicationem: ut in hoc permanentes ſemper & inſtructi per concordiæ ſinceritatem ſuperædificemus *fundamento* ſanctorum *apoſtolorum & prophetarum, in ipſo ſummo angulari lapide Chriſto*, qui ſuper omnia Deus exiſtit & Salvator noſtrarum animarum; in quo omnis ædificatio conſtructa creſcit in augmentum ejus per architectoniam ſpiritus in regale ſacerdotium & templum ſanctum; qualiter in eo proficientes a gloria in gloriam, virtutes annuntiemus ejus, qui de tenebris nos vocavit in illud admirabile lumen ſuum: apud quem non eſt commutatio, nec momenti obumbratio, omnium autem bonorum perfectio: ex quo illuminati, tenemus in eum confeſſionem immobilem, donec occurramus omnes in unitatem fidei & in agnitionem ejus, in virum perfectum,

Ephes. 1.
1 & 2. Pet. 1.
Ephes. 1.
Jacob. 2.
Ephes. 4.

Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει καὶ κοινωνίᾳ τοῦ παναγίου πνεύματος, εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην [b] ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, τὸν δὲ νῦν φανερωθέντα εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας εἰς Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν· ὃς πάντα ἡμῖν δεδώρηται, τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν ἡμῖν ἐξ αὐτοῦ εὐαγγελίου χαρίσματα, ἵνα οὕτω παραμένοντες αἰεὶ, ἐν συμφωνίᾳ διὰ ὁμονοίας εἰλικρινοῦς, ἐποικοδομηθέντες τῷ θεμελίῳ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὅπερ ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Χριστοῦ, τοῦ ὄντος θεοῦ, καὶ σωτῆρος τῶν ἡμετέρων ψυχῶν, ἐν ᾧ πᾶσα ἡ οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς αὔξησιν ἁγίου τῇ ἀρχιτεκτονίᾳ τοῦ πνεύματος, εἰς βασίλειον ἱεράτευμα καὶ ναὸν ἅγιον· ὅπως ἐν ἡμῖν ἐν αὐτῷ προκόπτοντες, ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν τὰς ἀρετὰς ἐξαγγέλωμεν αὐτοῦ, τοῦ ἐκ σκότους ἡμᾶς καλέσαντος, εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς· παρ' ᾧ οὐκ ἔστι παλλαγὴ, ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα, πάντων δὲ τῶν ἀγαθῶν ἡ πλήρωσις. ἐξ οὗ φωτιζόμενοι, κρατοῦμεν τὴν εἰς αὐτὸν ὁμολογίαν ἀσάλευτον, μέχρις ἂν καταντήσωμεν οἱ πάντες, εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως, καὶ τῆς ἐπιγνώσεως αὐτοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, [b] Addit, ὡς ἐμοὶ.

ANNO CHRISTI 649.

εἰς μέτρον ἡλικίας τῆ πληρώματος αὐτοῦ· ἵνα μηκέτι ὦμεν A in mensuram ætatis plenitudinis ejus: ut jam non simus
νήπιοι, ἢ κλυδωνιζόμενοι, ἢ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδα- parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doc-
σκαλίας, ἐν τῆ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὰς trinæ, in nequitia hominum, in astutia ad machina-
μεθοδείας τῆς πλάνης τῆ διαβόλου, τῆ πάντοτε τὰ ἴδια σπουδάζοντι tionem erroris diaboli, qui semper propria festinat ope-
ἐνεργεῖν ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας. γνωρίζομεν γὰρ rari in filios diffidentiæ. Itaque notum facimus vobis,
ὑμῖν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ, ὅπερ ἢ ὑμεῖς ἀμφίβολοι σπουδασταὶ, dilectissimi fratres, quod & vos sine dubio nobiscum
ἐξακριβοῦτε κατὰ Θεὸν ἢ δίκαιον ἔχοντες τὸν ἴδιον λο- cognoscitis, vigilantem & bene zelantem in Deum ha-
γισμὸν, ὅτι τῆς καθολικῆς τῆ Θεοῦ καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας benies proprium: quoniam catholica Dei, & apostolica ecclesia in quiete & pace consistente, veluti leones
ἡσυχαζούσης ἢ εἰρηνευούσης, ὥσπερ λέοντες ἀφρίζοντες ἢ ζη- rugientes & quærentes quem devorarent, subintroierunt
τοῦντες τινὰς καταπιεῖν, παρεισέδυσάν τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλαι quidam homines, qui olim præscripti sunt in hoc ju-
προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρῖμα τῆς ἀσεβείας ἐκουσίως ἐξάρ- dicium impietatis sponte procedere: hoc est, Theodo-
χεσθαι· τοῦτ' ἔστι, Θεόδωρος ὁ ἡμίφωνος Φαρὰν τῆς Φοινίκης, rus quondam episcopus Pharanitanus, Cyrus Alexan-
Κῦρος ὁ Ἀλεξανδρείας, Σέργιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως, ἢ οἱ drinæ, Sergius Constantinopolitanus, vel ejus succes-
τούτου διάδοχοι, Πύρρος ἢ Παῦλος, τοῦ τῆ μεγάλου Θεοῦ ἢ sores, Pyrrhus & Paulus, magni Dei & Salvatoris nostri
σωτῆρος ἡμῶν οἰκονομίαν, εἰς αἵρεσιν μετενεγκόντες καινοτομίαν· dispensationem in hæreticam novitatem retorquentes,
ἢ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην Χριστὸν ἀρνούμενοι, ἐξ & cum qui emit eos, Christum Dominum denegantes:
ὧν λέγει αὐτοὺς ἐγκεῖσθαι μὴ ἔχειν αὐτὸν, κατὰ τὸ δοῦλον ex hoc quod in scripto asserunt minime eum habere
μορφὴν, ὅτι καθ' ἡμᾶς γέγονεν ἄνθρωπος, θέλειν ἢ ἐνέρ- secundum formam servi, vel secundum quod propter
γειαν φυσικὴν, ἀπὸ ἀτόμου αὐτὸν ἢ ἀνύπαρκτον, κατ' αὐτοὺς nos factus est homo, voluntatem aut operationem na-
ἀπάρχειν· ὅπερ γὰρ αὐτῆ ἄψυχον ἢ ἄλογον, ἢ ἀνούσιον· ἐπειδὴ turalem: sed sine substantia eum sive natura, & non so-
καθὼς ἡμῖν οἱ ἁγιάδες τῶν ἁγίων πατέρες ἐδίδαξαν, τὸ lum sine anima, & irrationabilem, & insensibilem se-
πάσης ἄμοιρον ὑπάρχον θελήσεως ἢ ἐνεργείας, ἢ πάσης ἔρημον cundum eos existere: quia sicut nos glorioli ecclesiæ
ὅλην οὐσιώδους ὑπάρξεως· ὅθεν αὐτὸν τὸν τῆς δόξης Θεὸν κύριον patres docuerunt, quidquid absque voluntate consistit
ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, κατ' ἀμφότερα ἐξ ὧν ἢ ἐν οἷς ἐστὶν & operatione, ab omni caret substantiali natura: pro
ἑνικὴ φύσεων, ἢ τὰ συνόντων αὐτοῖς φυσικῶν ἰδιωμάτων τέ- qua re ipsum gloriæ Deum & Dominum nostrum Je-
λειον ὄντα κατὰ πάντα, μόνης δίχα τῆς ἁμαρτίας, ἀπόφυξαν. ■ sum Christum per utramque, ex quibus consistit natu-
δεῖ τέλειον κατὰ πάντα, πῶς οὐχὶ ἢ ἐν θελήσει τῆ καθ' ἡμᾶς φυ- C ris atque appertinentibus eisdem naturalibus proprieta-
σικῆ ἢ ἐνεργείᾳ; δῆλον γὰρ ὅτι ἰδιότης φυσικὴ τῆς καθ' ἡμᾶς οὐ- tibus perfectum esse in omnibus, absque tantummodo
σίας καθέστηκεν, ἡ οὐσιώδης αὐτῆς ἐνέργεια ἢ θέλησις. ἧς ἀναιρου- peccato, prædicarunt. Si ergo perfectum in omnibus,
μένης, ἢ αὐτὴ συναναιρεῖται πᾶσιν, οἷς ἐν τῆ γνωστῆ ἐξαδίκη τῆς τοιαυτῆς χαρακτηριζούσης αὐτὴν φυσικῆς ἰδιότη- quomodo non & in voluntate & operatione secun-
τος. διὸ ἢ ἐκκλίνουσι τῆς ἀναφάσεως αὐτῶν καθ' ὑπόστασιν φύ- dum nostram naturam? Certum est enim, quia pro-
σιν, δύο τε αὐτὸν θελήσεις ἢ ἐνεργείας φρονεῖν ἡμῖν παρεδώκασιν· prietas naturalis nostræ substantiæ, constitit essentialis
ὅλων ἄκτιστον ἢ κτιστὸν, θεῖον ἢ ἀνθρώπινον, συμφυᾶ ἀνομάσθαι· ejus operatio & voluntas: quia proprietate amputata,
ἢ μαρτυροῦσιν οἱ τοῦτον λόγοι τῆ παρόδῳ τῶν ὑπερκειμένων ἡμῖν ἀποφάσεων, εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας, ἢ πάν- utique & ipsa natura cum illa perimitur, quia jam
των ὑπολαμπόντων ἁγιικῶν ἀκτίνων. αὐτοῦ οὖν τοῦ θείου δι- cognosci natura nullo modo potest per essentialem de-
δασκάλου ἡμῶν ἀλῶν πατρῶν τοῦ δίκαιον ὁδὸν, ἤγουν τοῦ signantem eam naturalem proprietatem. Properea &
ὀρθόδοξον πίστιν, αἱποκαλύπτοντος τε ἢ ἀπολείποντες οἱ μάκρις D pari numero unitis substantialiter ei naturis, ejusdem vo-
κιλμοι ἄνδρες, ἐπορεύθησαν τῆ ὁδῷ τῶ Βαλαὰμ τῶ Βοσὸρ, τοῦτ' luntates & operationes sapere nobis tradiderunt: hoc
ἔστι τῆ κακοτροπίᾳ τοῦ αἱρετικῶν, καὶ τῆ αὐτομάτῳ τῆς πλάνης est, increatam & creatam, divinam & humanam, co-
αὐτῶν ἐκχύσει, ἢ τῆ ἀντιλογίᾳ τῆς ἀπειθείας αὐτῶν ἐσκληρύνθησαν· hærenter unitas: ut testantur verba eorum actibus no-
ἢ μαρτυροῦσιν οἱ τοῦτον λόγοι τῆ παρόδῳ τῶν ὑπερκειμένων ἡμῶν ἀποφάσεων, εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας, ἢ πάν- stris in approbatione veritatis inserta, & super omnem
των ὑπολαμπόντων ἁγιικῶν ἀκτίνων. αὐτοῦ οὖν τοῦ θείου δι- radium solis nitentia. Igitur eorumdem sanctorum pa-
δασκάλου ἡμῶν ἀλῶν πατρῶν τοῦ δίκαιον ὁδὸν, ἤγουν τοῦ trum, qui hæc nos docuerunt, rectam viam, hoc est,
ὀρθόδοξον πίστιν, αἱποκαλύπτοντος τε ἢ ἀπολείποντες οἱ μάκρις D orthodoxam confessionem superius dicti contrarii ve-
κιλμοι ἄνδρες, ἐπορεύθησαν τῆ ὁδῷ τῶ Βαλαὰμ τῶ Βοσὸρ, τοῦτ' ritatis respuentes ac derelinquentes, ambulaverunt in
ἔστι τῆ κακοτροπίᾳ τοῦ αἱρετικῶν, καὶ τῆ αὐτομάτῳ τῆς πλάνης viam *Balaam de Bosor*, hoc est, in perfidia hæretico- 2. Petr. 2.
αὐτῶν ἐκχύσει, ἢ τῆ ἀντιλογίᾳ τῆς ἀπειθείας αὐτῶν ἐσκληρύνθησαν· rum, & in spontaneo eorum errore effusi sunt, atque in
ἀστέρες οἷτινες πλανῶνται, ἢ νεφέλαι ἄνυδροι, ἢ δένδρα contradictione inobedientiæ suæ obdurati sunt: *sidera* Judæ ep.
φθινοπωρινὰ ἄκαρπα, δὶς ἀποθανόντα καὶ ἐκριζωθέντα, κύ- *exsistentes erroris, & nubes sine aqua, nec non arbores*
ματα ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας, οἷς *autumnales, infructuosæ, bis mortuæ, eradicatæ, fluctus*
ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται μὴ μεταβαλομένοις, τῆ *feroces maris, spumantes proprias confusiones, quibus*
δὲ καινοτομίᾳ τοῦ μυσαρείου τῆς αἱρέσεως, ἐρίδας ἐξεκαυ- *caligo tenebrarum in æternum conservata est minime pœ-*
τίζουσιν. οὕτως μεγάλαξαν τὸν ἀλήθειαν τῆ Θεοῦ, ἐν τῆ ψεύ- *nitentibus*, sed huc illucque maculam propriæ hære-
δει· ἢ ἐνεδείξαντο καὶ φανέρωσιν τῆ διαβόλου καθολικῶς ἐκ- reos absque timore jactantibus: *Qui commutaverunt* Rom. 1.
κλησίας δογμάτων, τὰ τῆ αἱρετικῆς ἐπιπλάσεως συγγράμματα, *veritatem Dei in mendacium, & coluerunt* & præ-
φεῦ τὰ πᾶσι τρέπεις σπουδάζει, ἢ πλατύνει ἐπὶ ἀπωλείᾳ· E posuerunt catholicæ ecclesiæ piis dogmatibus hæretico-
πάντας, ἢ δόλῳ ἢ ἐν χειρὶ μεταχειρίσεως. ὅπερ ὅδε καὶ ἐπὶ rum seductiosa conscripta, properantes omnibus mo-
φυλακῆ τῆ διαβόλου ἐνέφηνε ἐξεργάσασθαι, σωματικῶς τοῦτος dis aut decipere simpliciores, aut persequi eos qui in
καταστρέφοντες, ἐπειδὴ ψυχικῶς οὐκ ἰσχύουσι, τῆ πέτρᾳ τῆς Domino permanent. [b] Quid jam & in plures orthodo- b Pro. Quod
αὐτοῦ ὀρθοδοξίας ἐμπεσόντες πίστεως. ἐφ' οἷς ἔδει τοὺς ἐπὶ- xos viros operati sunt, corporaliter eos afficientes, quo-
πους αὐτοῦ φυλάξεις ἢ τοὺς ἀποστατικῶς χαίνοντας ἀποστρέ- niam animam captare non valuerunt, in petra ortho-
φεσθαι, καὶ τὸ αἰδοῖον μαραναθὰ φέρειν τῆς καρδίας κατὰ τὸν doxæ fidei illorum collisi. Ideoque propter pravas eo-
Θεῖον Ἱερεμίαν, οἱ ὁ μακαρίᾳ τῆ μνήμῃ ὀφείλομεν ἡμῶν rum adinventiones, & praviota novitatis commenta,
ἀρχιερεῖς, οὐ ἐπαύσαντο μαρτυράμενοι ἢ παρεμυθοῦντο αὐτοῖς, & in interiora cordis, juxta beatum Jeremiam, con- Jerem. 4.
ἐνδοῦναι τῆς ἑαυτῶν αὐτοῦ αἱρέσεως, καὶ ὀφελεῖν τῆ ἀ- turbati catholicæ recordationis antecessores nostri pon-
γαπητῆ διδασκαλία, μήποτε ὀργισθῆ κύριος, ἢ ἀπολέσωσιν tifices, non destiterunt admonentes eos & contestantes
πλείους ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆ δικαίου, ἤγουν τῆς θείους τῆ ἁ- recedere a sua hujusmodi hæresi, & sanam doctrinam
γίων πατρῶν ὁμολογίας. τοῦτο δὲ φορτικῶς οἱ μέσοι αὐτοὶ amplecti, *nequando irascatur Dominus*, & pereant sum- Psalm. 1.

ditus de via justorum, hoc est, pia sanctorum patrum confessione. Hoc autem consultissime non solum ipsi

EPISTOLA MARTINI PP I.

1. Pet. 2.

Jude 1.

a Pro. intell. lectum.

EPISTOLA MARTINI PP. I.

ANNO CHRISTI 649.

effeciſſe noſcuntur, ſed & alii plures diverſas provin- A
cias habitantes reverentiſſimi epiſcopi, & majus eſt di-
cere, generalitates ſynodorum; per ſua ſcripta non ſo-
lum invitantes emendare propriam hæreſim, ſed & nos
ipſos, id eſt, apoſtolicam noſtram ſedem conjurantes,
& proteſtantes erigere ſe ſecundum regularem auctori-
tatem, & non uſque ad finem per tot tempora permit-
tere contrariorum novitatem ſanctas Dei catholicas de-
paſci eccleſias. Ideoque ex omnibus pæne ſacerdotibus
cum caritate admoniti, non inclinaverunt aurem ſuam
ad audiendam vocem poſtulantium eos, neque cor-
dis ſui cervicem mitigare voluerunt, ut converterentur
ad Deum. Sed quod ait Dominus de inobedientibus,
hoc & in eis provenire certum eſt. Dicit enim per pro-
phetam: *Ad ſi ad eos omnes ſervos meos prophetas, per* B
Jer. 11. *diem conſurgens dilucula, & mandavi, & non audierunt*
me, nec inclinaverunt aurem ſuam, ſed induraverunt cer-
vicem ſuper patrum. Quam vilis es facta nimis, iterans
Jerem. 2. *vias tuas:* Addere peccata ſuper peccata properaverunt,
humanitatem Salvatoris atque deitatem ejus blaſphe-
mare ac denegare per impiiſſimum Typum, qui ex ma-
ligna inſtigatione illorum factus eſt contra immacula-
tam noſtram Chriſtianorum fidem a ſereniſſimo prin-
cipe: definientes in eodem Typo, nec unam nec duas
voluntates aut operationes, hoc eſt, neque divinam ne-
que humanam voluntatem & operationem in ipſo Sal-
vatore noſtro quempiam omnino confiteri. Hæc autem
prædicaverunt, ut non ſolum in humana ejus natura, C
ſed etiam in utraque omnino eum ſine voluntate &
operatione, hoc eſt, abſque natura & eſſentia eſſe de-
nuncient: quatenus cum perfidis hæreticis & orthodo-
xos patres abjiciant; & cum ſceleroſorum virorum vo-
cibus, hoc eſt, una voluntate & operatione, pariter de-
negari faciant orthodoxorum doctrinas, id eſt, duas
ejuſdem Chriſti voluntates & operationes, ſicuti & na-
turas unitas inconfuſe & indiviſe: promulgantes illici-
te, etiam ſine reprehenſione vel condemnatione, con-
ſiſtere in ſuis confeſſionibus hæreticos, hoc eſt, in ipſa,
quæ ab eis prædicatur, una voluntate & operatione:
atque eadem ſine periculo libertate perfrui eos, qui in
dogmatibus reprehenduntur, hæreticos, cum eis qui in
doctrina uſque in finem irreprehenſibiliter deluceſ- D
cunt, ſanctis patribus: quod utique catholicæ eccleſiæ
ſacratiſſimas regulas deſtruere certum eſt, magis autem
totius a Deo inſpiratæ doctrinæ ſanctam prædicatio-
nem, quæ nullatenus noxios excuſat, neque liberat de
judicio culpantes cum innoxiis: hoc enim pravum &
divinæ æquitatis eſt alienum. Quoniam autem & illud
cum ceteris contrarii præſumpſerunt, in deceptione ſim-
plicium, & cooperimentum ſuarum pravitatum, in
ſcripto audacter proferre impiiſſimæ ſuæ novitatis inva-
lida dogmata: dicentes hæc eſſe pietatis dogmata, quæ
tradiderunt hi qui ab initio ſpeculatores & miniſtri ver-
bi facti ſunt, & ſequentes ſucceſſores eorum a Deo inſ-
pirati eccleſiæ patres, ſanctæ & univerſales quinque ſy-
nodi: ideoque conſultiſſime pertractantes tetribile eſſe E
& divinam provocans indignationem hæc omnia deſ-
picere, quæ oppugnant catholicam eccleſiam: ut ne
condemnemur, utpote imperfectos atque inefficaces ha-
bentes intellectus animæ ad diſcernendum malum &
bonum: prompti ſecundum gratiam Dei convenſſe
dignoſcimur in hac Romana Chriſtianiſſima civitate,
ad confirmationem quidem piiſſimarum eccleſiæ præ-
dicationum, condemnationem autem impiiſſimorum
novitatis dogmatum; per ſimilitudinem deceſſorum
noſtrorum ſanctorum patrum, quique per ſinceram
concordiam & in idipſum Deo amabilem conventio-
nem, deſtruxerunt hæreſim, & omnes hæreticos ſuper-
raſſe noſcuntur, eripientes de eorum errore catholicam
eccleſiam. Quæ enim ex ſacra concurſione, hoc eſt, ſpirituli conſonantia ſanctorum patrum exſequuntur,

συνέπεσαν, ἀλλὰ καὶ ὑπερ πάσαν τὴν εἰς ἑξάφωνος ὑπαρχίας
περιοικοῦντων ἐπισκόπων ἐπιεικεστάτων, καὶ μᾶλλον εἰπεῖν ἐπάνω
συνόδου, ἀλλὰ τῆς οἰκείων γραμμάτων ἐν ἑαυτοῖς προτρεπόμενοι
μόνον διορθώσασθαι τὴν οἰκείαν αἵρεσιν, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς,
ἤγουν τὸν ἡμέτερον ἀποστολικὸν θρόνον, ἐπιορκοῦντες, καὶ παρεί-
γοντες ἀποτόνως παντοπῶς, καὶ μὴ μέχρι τέλους παρόλως
ταραχθῆναι ἐν ταύταις χρόνοις τὴν τῆ Θεοῦ καθολικὴ ἐκκλη-
σίαν τὸν τῆς ἀναγκαίου πραγματείαν. Ὅθεν ἐν πάσῃ χρείᾳ ἀγα-
πητικῶς ἐπιτιμησαντες τῆ ἱερεῖ, ἐν ἔλλειψιν τὸ αἰ αὐτῶν
ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς τῆ παρακαλοῦντων αὐτοὺ, οὔτε τὸν αὐ-
χένα τῆς καρδίας αὐτῶν ἐμάλαξαν εἰς τὸ ἐπιστρέψαι πρὸς τὸν
θεὸν. ἀλλ' ὅπερ φασὶ περὶ τῆ ἀπειθούντων ὁ κύριος, ἔνδον καὶ
ἐπὶ τούτοις γεγένηται. λέγει γὰρ ἄχρι τῆ προφήτου· ἕως πλάσας-
λα πρὸς αὐτοὺς πάντας τοὺς δούλους μου τοὺς προφήτας ἡμέ-
ρας ἐξ ὄρθρου, ἐξ ἀνάστασι, καὶ ἐν ἐπέστειλά μου, καὶ οὐ προσέ-
χε τὸ ὠς αὐτῶν, ἐ ἐσκλήρυναν τὸν τράχηλον αὐτῶν ὑπὲρ πάν-
τρας· καὶ παροξύνατέ μου ἑαυτοῖς, τῆ διστρέψαι τοὺς ἰδίους
αὐτῶν, ἐ προσθῆναι ἁμαρτίας ἐφ' ἁμαρτίαις. ἐπισπεύδει γὰρ
αὐτοῖς πρὸς τῆ ἀνθρωπότητα τῆ σωτῆρος, ἐ τὸν αὐτῆ θεότητα
βλασφημῆσαι ἐ ἀρνῆσθαι, δι' αὐτοῦ τύπου κατὰ πανηγὸς εἰσά-
γουσι αὐτῶ γεγενημένου, κατὰ τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν τῆ Χρι-
στιανῆ πίστεως, παρὰ τῆ γαληνοτάτου βασιλέως· ἀφ᾽ ἑνὸς γὰρ εἰσ-
αγόντες ἐν αὐτῆ τῆ τύπῳ, μήτε μίαν μήτε δύο θελήσεις ἢ ἐνερ-
γείας, θεότητα μὲν θείαν καὶ ἀνθρωπίνην θέλειν ἐ ἐνεργεῖν
ἐν αὐτῆ τῆ σωτῆρος ἡμῶν καὶ τῆ πάντων ἐκκλησιῶν. ἀλλ' ἐν
θεότητα φύσει λογῆ, ἐ οὐχὶ μόνον τῆ κατ' αὐτὸν ἀνθρωπό-
τητα, πάντως ὑπάρχει αὐτὸν, ἀνθέλειν τε καὶ ἀνενέργητον, ἤ-
γουν ἀνοίκειόν τε ἐ ἀνύπαρκτον· ἵνα τῆς παιδεύσεις αἱρετικῆς
συναζέλλωσι τῆ ὀρθοδόξου πατέρας, καὶ τῆς τῆ βουλῶν
ἀνδρῶν φωνῆς, ἤγουν τῆ μιᾶ θελήσει ἐ ἐνεργείᾳ συνέχωσι·
ὅπερ πάσαν τῆ θεῖων καθολικῶν διδασκαλίας, ὅτι τῆς δύο τῆ
αὐτῆ Χριστῆ θελήσεις ἐ ἐνεργείας, ὥσπερ οἶδε καὶ φύσεις ἀσυγ-
χύτως καὶ ἀδιαιρέτως θεωρουμένας κηρύττειν· καὶ
ἀνεπιλήπτως, ἤγουν ἀκατακρίτως ὑπάρχει τῆ τῆς αὐτῶν ὁ-
μολογίας τῆ αἱρετικῆ, τοιοῦτον ἐν αὐτῆ τῆ συνεδρεύοντι
τῆ αὐτῆ μιᾷ θελήσει ἐ ἐνεργείᾳ· καὶ τῶν αὐτῶν ἐξ ἀνεπιλή-
του τοιοῦτος ἴσχει ἐλευθερίαν τῆ ἐν τῆς δόγμασι βεβλασφη-
μένης αἱρετικῆ, τῆς ἐν ἀμώμητῳ διδασκαλίᾳ βεβλασφημένης ἀ-
γίων πατέρων· ἵνα τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας τῆ ἰσχὺς ἀναιρε-
θῆναι κανόνας, μᾶλλον δὲ τῆς θείας τῆς ὁσιωθέντων χαρᾶς τῶν
ἁγίων βεβαίωσι, μηδαμῶς ἀποδόσαι τὸν ἔντροχον, μήτε μὴν ὑ-
ποξέχουσιν τῶν τῆ ἀναγῆ τὸν ὑπαρόντων κρίματος. ἀνάγκαιον
γὰρ ἔδοξε ἐ ἡμῖν διηγορεύσας ἀπόσχειν. ἐπειδὴ δὲ ἐ ἔδοξε μα-
τῆ θεῖα τῶν οἱ ἀναγῆς ἐκόμισαν, εἰς βλαβῆ θεῖ ἀπολυ-
σίων, ἐ ἀνελαλῦψι θεῖ ἰδίων ἀπωλείαν, ἐγκείμενοι ἀναφέ-
ρεσθαι ἐ ἀπεῖν τῆ ἀπαῆ ἀπλοῖς κηρυττομένης ἀθέσμα δό-
γματα, ὧνπερ τῆς βλασφήμως ὑπάρχει τῆ δόγματα, ἃ παρεδι-
δάσκασιν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται ἐ ὑπηρέται τῆ λόγου γε-
νόμενοι, ἐ οἱ καθεξῆς ἐκείνων ἁβάδηλοι διάκονοι τῆς ἁγίων
πατέρες, ἐ αἱ ἁγίαι πενταδικαὶ πάντα σύνοδοι· φροντί-
σαντες ἡμεῖς λογισάμενοι φοβερὸν ὑπάρχει ἐ θεῖα ἀγανακτήσεως
φοβητὸν, τὰ ἐκεῖθεν παραδόντα τῶν καθολικῶν ἐκ-
κλησίαν· ἵνα μὴ κατακριθῶμεν ὡς ἁπλῶς, ἐ ἀτελεσμένα πα-
ντελῆ τὰ αἰσθητήρια τῆς ψυχῆς ἔχοντες ἀβέβαιον κακοῦ τε καὶ
καλοῦ· φανέντες χάριτι Θεοῦ συναλλίζεσθαι ἐν ταύτῃ τῇ θεῖ
Ῥωμαίων φιλοχρίστῳ πόλει, ὡς βεβαίωσιν μὲν θεῖ δόγματος
τῆς ἁγιωτάτης κηρυγμάτων, ἀναίρεσιν δὲ θεῖ δόγματος τῆς κρι-
νομένης δογμάτων· μιμούμενοι θεῖ φανερωθέντων ἡμῶν ἁγίων
πατέρων, οἱ πᾶσι ἐξ ἀλληλοτυπίᾳ ὁμοφωνίας καὶ τῆς ὑπὸ τὸ αὐτὸ
πνεῦμα ἁγίοις συναλλίσσοντες, πᾶσαν καταίγουσαν αἵρεσιν, καὶ πά-
σης ἐκτρεπόμενοι τῆ αἱρετικῆ, ἀλληλοφαίνεσθε ἐν τῆς πάν-
τας αὐτῶν τῆ καθολικῆ ἐκκλησίας. ἐπειδὴ τῆ ἐν συνόδοις
ἁγίοις, ὕπερ πεθρυλλῆσθε γνώμην συμφωνίας ἀγίων πατέρων,

ἰσχυρὸν ἴχῃ καὶ διαπεράσῃ κατὰ τῆς ἀντικειμένων τοῦ δόγ-
ματος. διὰ στόματος γὰρ φησι δύο ἢ τριῶν μαρτύρων σταθήσεται
πᾶν ῥῆμα· ἢ τὸ σπαρτίον, οἱ παχεῖς σπάραγγοι· ἢ ἀδελ-
φὸς ὁπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος, οἷς πᾶσι ἰσχυρὰ καὶ ὑψηλὸ-
ισχύς ἐστι δικαίου πλημμελημάτων βασιλέως. ὧ χάσκει, οἷς εἴρηται,
καὶ ὑμεῖς κατὰ τῶν ἀδιαίρετον κατασκευὴν τῆ πολιτείᾳ τοῦ τὰ
αὐτὰ σκοπεῖν, ἀκριβεστάτῃ ἔξῃ συγκρίσει ὑπομνήσαντες
προτέρων πράξεων καὶ ἔργων ἀλλήλοις, τὰ τῶν ἁγίων
πατέρων ἢ τῶν πανευφήμων τούτων συνόδων ἐκτὸς διαφέρειν,
ἢ τὰ ἀσεβῆ αἱρετικῶν τούτων ἐναντίως ἔχειν πρὸς τὴν ὀρθὴν
πίστιν, καὶ τὴν ἀσεβεστάτην αὐτῶν ἔκθεσιν καὶ τὸν ἀθεώτατον
τύπον· ποιοῦντες ἐκφανῆ τοῖς πᾶσιν τοῖς τὸ διάφορον τοῦ φωτὸς ἢ τοῦ σκότους, ἤγουν τῆς ἀπο-
στολικῆς ἀληθείας ἢ τῆς αἱρετικῆς κακοδοξίας· καὶ οἷς οὐδεμία
κοινωνία τοῖς αἱρετικοῖς ὑπάρχει, πρὸς ἃ καὶ ἡμεῖς ποιοῦμεν· ἀλ-
λὰ καὶ ὅσοι ἀσπάζονται ὀρθοτομοῦντας λόγον εὐσεβείας, παντὸς ἀσπά-
ζονται οἱ ἁγίοις αἱρετικοὶ λόγῳ τε ἢ διανοίᾳ τῆ θεοπνεύστῳ ἐκφορᾷ. ὅσοι δὲ μὴ ἡμεῖς ποιοῦμεν ἐκτυπῶν ἀνατροπὴν, καὶ
τούτων τῆ ἱερᾷ ἐκκλησίᾳ κηρυγμάτων, ἢ τούτων τῆ σὺν ἡμῖν
ἀληθεστάτῃ αὐτοῦ τε ἢ αὐτὰ προσδεχομένων. ὅσοι δὲ ἀνατίθε-
σαν αἱρετικοὺς ἀνεθεματίσαμεν, καὶ τούτων τῆ βεβήλων ἐκκλη-
σιῶν ἀφορίσμοῦ, ἢ τῶν ἁγίων ἐκθέσεων, ἢ τῆ ἀνοσιωτάτου τύπου, ἢ τού-
των τῆ τόλμης ἔτι τῆ παρ' ἐκείνοις ἐκδεδόντων ἢ ἐκφωνησάντων,
ἢ συνεπιψηφισάντων, ἢ ὑποχειροτονησάντων ἐκείνοις· ἵνα καὶ ὑμεῖς
πάντες οἱ κατὰ πᾶσαν περιοικοῦσαν τὴν οἰκουμένην ὀρθοδόξοι ἢ
ὀρθόδοξοι, ἴδητε παρ' ἡμῶν ἀσπαζόμενα χαίρουσαν,
εἰς ἀσφάλειαν ἢ καθολικὴν ἀκλινῆ, συμφώνως ἡμῖν τὰ ὑμέτερα
προέχειν· ἢ περάσαντι μὲν πάντας ὑμᾶς πάντως, ἐγγεγρα-
μένους συναποδόντας αὐτῆς τε ἢ ἡμῶν εἰς τὸν ἐγγράφου τύπον. ἀνα-
θεματίσαντι δὲ ἢ πάντας ὑμᾶς αἱρετικοὺς ὑμᾶς πάλαι ἢ τὸν αὐτὸν
τῶν αἱρεσιαρχῶν ἡμῶν τύπον ἀνατρέψαντας ὑμᾶς πάντας, καὶ τῆς
ἀσεβοῦς ἐκθέσεως, ἢ τῆ ἀσεβεστάτου τύπου, καὶ τῆ τόλμης, ἤγουν
τῆ σὺν ἐκείνοις ἀνατεθέντων παρ' αὐτοῦ προσδεχομένων· ἵνα παρ-
πᾶσι δυσεβοῦς ἀκοινωνήτως, τὸν τῆ αὐτῶν κληρουμένῃ σωτηρίαν.
ἔστω γὰρ τὰ παρ' ἡμῶν ὑπὲρ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας συ-
νοδικῶς πραχθέντα, συνῳδοῦ τῆς πᾶσιν ἐφικτὸν· ἵνα τὰ
τῆ σπουδῆ πληρώσαντες ἔργον, ἡμεῖς μὲν ἀσπαῖοι ἀναδόξους ὄν-
τως γενώμεθα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἢ τῆ ἀκινήτων ἀξίαν, ἐφ'
ὃν ὑπ' αὐτοῦ πρυθυμώμεθα, μετὰ τῆ τόλμης παρ' ἡμῶν δεχο-
μένων πασῶν τῶν αὐτοῦ φυλαχῆς ὑποτάσσειν· ἀκατακρίτως δὲ ἐκ
μὴ πυθομένοις ἀναδείξωμεν, ὡς κἀκείνοις ἔχοντας φρόνημα πε-
ρὶ τῆς ἰαυτῶν σωτηρίας, μετὰ τὸν φανέντων τῆς ἀληθείας. λέγ-
γαρ ὁ λόγος· οἱ μὴ ἦλθον ἢ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ ἂν εἶ-
χον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. ἢ ὁ
λόγος ἔστι· κατακαλῶν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης ἢ
καλῶν ἔργων, μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν
καθὼς ἔθος τισὶν· ἀλλὰ παρακαλοῦντες ἢ τοσοῦτῳ μᾶλλον,
ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν. ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτανό-
ντων ἡμῶν, μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι
περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία· φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρί-
σεως, ἢ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλοντος τοὺς ὑπεναντίους. ἐάσωμεν
γὰρ τὸν εἰπόντα· ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύριος.
οὗ χάριν ἀσφαλιζόμενος ἡμᾶς προστάσσει λέγων. ἢ υἱὲ ἀν-
θρώπου, λάλησον τοῖς υἱοῖς τῆ λαοῦ σου, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐ-
τούς· γῆ ἐφ' ἣν ἂν ἐπέλθῃ ῥομφαία ἐπ' αὐτὴν, καὶ λάβῃ ὁ
λαὸς τῆς γῆς ἕνα ἐξ αὐτῶν, ἢ δώσουσιν αὐτὸν αὐτοῖς
εἰς σκοπὸν, ἢ ἴδῃ τὴν ῥομφαίαν ἐρχομένην ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ
σαλπίσῃ τῇ σάλπιγγι, ἢ σημανῇ τῷ λαῷ, ἢ ἀκούσῃ ὁ ἀκού-
ων τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος, ἢ μὴ φυλάξηται, καὶ ἐπέλθῃ
ὁ ῥομφαία, καὶ λάβῃ αὐτὸν, τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς
αὐτοῦ ἔσται. ὅτι τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος ἤκουσεν, ἢ ἐφυλά-
ξατο· τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἔσται. καὶ οὗτος ἐὰν ἐφυλάξατο,
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐξέλατο. ἢ ὁ σκοπὸς ἐὰν ἴδῃ τὴν ῥομφαίαν

A validiorem habere contra adverſarios & inexpugnabilem virtutem. *In ore enim*, inquit, *duorum vel trium teſtium ſtabit omne verbum: & funiculus triplex difficile rumpitur: & frater qui adjuvatur a fratre, quaſi civitas firma*: prævalebit autem ſicuti fundatum imperium. Propterea & nos, ut dictum eſt, ſecundum indiviſam communionem ſpiritus in idipſum convenientes, properavimus per geſtorum ſeriem comparationem adinvicem per diſtinctionem diſcretam efficere, tam ſanctorum patrum & univerſalium quinque ſynodorum ſacras promulgationes, & dogmata infidelium hæreticorum, tam anteriorum, quamque nunc emergentium contra fidem, cum impia eorum Ecthefi, necnon impiiſſimo Typo, proferentes: ut omnibus oſtendamus re-
B legentibus differentiam luminis & tenebrarum: hoc eſt, claræ patrum doctrinæ, & temulentæ hæreticorum veſaniæ: & quia nulla communia hæreticis exiſtunt cum ſanctis patribus: ſed quantum diſtat oriens ab occaſu, tantumque diſtant impii hæretici verbo & mente ab a Deo inſpiratis viris. Propterea ſanctos quidem patres ſententialiter confirmavimus cum omnibus ſacris prædicationibus eorum, nec non eis, qui nobiſcum ſincere ipſos & eaſdem ſuſcipiunt. Impios autem hæreticos, cum omnibus praviſſimis dogmatibus eorum, & impiam Ecthefin vel impiiſſimum Typum, & omnes qui eos vel quidquam de his quæ expoſita ſunt in eis, ſuſcipiunt aut defendunt, ſeu verba pro eis faciunt in ſcripto anathematizavimus: ut & vos omnes, qui per
C omnem terrarum inhabitare noſcimini pii & orthodoxi, hæc pie a nobis geſta cognoſcentes pro tuitione catholicæ eccleſiæ, conſonanter nobiſcum ſimilia exſequamini: & omnes quidem ſanctos patres confirmetis in ſcripto, conſonantes illis nobiſque in orthodoxa fide: anathematizetis autem omnes hæreticos, qui præſumptive hanc olim & nunc expugnaverunt, una cum ſceleroſa Ecthefi & impiiſſimo Typo: ſed & qui eos, aut quiddam de his quæ ab eis implicite expoſita ſunt, ſuſceperint, quatenus fructum piæ confeſſionis, veſtrarum animarum hereditare valeatis ſalutem. Propterea enim ea, quæ a nobis pro catholica eccleſia ſynodaliter geſta ſunt, omnibus direximus: ut noſtri ſtudii perfi-
D cientes opus, nos quidem ipſos innoxios eſſe approbemus coram Deo & electis angelis, ante quos ab eo judicandi ſumus cum eis qui hæc a nobis ſuſceperint, in terribili ejus adventu: inexcuſabiles autem eos, qui non obediunt, demonſtremus, utpote nullam habentes occaſionem pro ſua perfidia poſt veritatis oſtenſionem: Domino dicente: *Si non veniſſem & locutus eis fuiſſem, peccatum non haberent: nunc autem excuſationem non habent de peccato ſuo.* Sed & apoſtolus iterum perhibet: *Conſideremus invicem in provocatione caritatis & bonorum operum, non deſerentes collectionem noſtram, ſicut eſt conſuetudinis quibuſdam: ſed conſolamini, & tanto magis, quanto viderimus appropinquantem diem. Voluntarie enim peccantibus nobis poſt acceptam notitiam veritatis, jam non relinquitur hoſtia pro peccatis: terribilis autem quædam exſpectatio judicii, & ignis æmulatio, quæ conſumptura eſt adverſarios. Scimus enim dicentem: Mihi vindictam, & ego retribuam, dicit Dominus.* Propter quod præmuniens nos præcepit, dicens: *Et tu fili hominis, loquere ad filios populi*
E *tui, & dices ad eos: Terra ſuper quam inductus fuerit gladius, & tulerit populus terra virum unum de noviſſimis ſuis, & conſtituerit eum ſuper ſe ſpeculatorem, & ille viderit gladium venientem ſuper terram, & cecinerit buccina, & annuntiaverit populo: audiens autem quiſquis ille eſt ſonitum buccinæ, non ſe obſervaverit, venerit que gladius, & tulerit eum, ſanguis illius ſuper caput ipſius erit: quia ſonum buccinæ audivit, & non ſe obſervavit: ſanguis ejus in ipſo erit:. Si autem ſe cuſtodierit, animam ſuam ſalvabit. Quod ſi ſpeculator viderit gla-*

EPISTOLA MARTINI PP. I.

Deut. 19. Matth. 18. Eccleſ. 4. Prov. 18.

Ezech. 33.

EPISTOLA MARTINI PP. I.

ANNO CHRISTI 649.

dium venientem, & non insonueris buccina, & populus non se custodierit, veneritque gladius, & tuleris de eis animam: ille in iniquitate sua captus est, sanguinem autem ejus de manu speculatoris requiram. Propter quod testificamur omnibus in hodiernum diem, sicut inquit

Act. 20. beatus Paulus, quia mundi sumus a sanguine omnium vestrum. Non enim subtraximus nos non annunciare omnibus, quæ tradita est nobis a sanctis patribus & synodis, orthodoxam confessionem, per ea quæ nuper

Act. 20. apud nos synodaliter gesta sunt. *Attendite itaque vobis & omni gregi, in quo vos Spiritus sanctus constituit episcopos regere ecclesiam Dei, quam acquisivit proprio sanguine*, ut non sit qui vos decipiat aut seducat in

Coloss. 2. subtilitate sermonis *per philosophiam & inanem fallaciam*. Apertissime enim Spiritus sanctus per apostolum dicit: *Quia in novissimis temporibus recedent quidam a fide, attendentes spiritibus seductoribus & doctrinis dæmoniorum, in hypocrisi mendaciloquorum, cauteriatam habentium suam conscientiam. Propter quod*

Matth. 26. *vigilate & orate, ut non intretis in tentationem*: quam mentis transgressio operatur in his, *qui non crediderunt*

2. Thess. 2. *veritati, sed consenserunt iniquitati*, eo quod caritatem

Jacob. 1. veritatis non perceperunt, ut salvi fierent. *Deus enim intentator malorum est, ipse autem neminem tentat. Unusquisque vero tentatur a concupiscentia sua abstractus & illectus. Deinde concupiscentia cum conceperit, parit peccatum: peccatum vero cum consummatum fuerit, generat mortem. Nolite itaque errare fratres mei dilectis-*

Hebr. 13. *simi, doctrinis variis & extraneis* circumducti: *& licet nos, aut angelus de cælo evangelizaverit vobis* præter

Gal. 1. quod accepimus tam a sanctis apostolis & probabilibus patribus, & universalibus quinque synodis, anathema

Ibidem. sit. *Igitur sicut prædiximus, & nunc iterum dicimus: Si quis vobis evangelizaverit præter id quod accepimus ex ipsis, anathema sit. Modo autem hominibus suademus, an Deo? aut quæritimus hominibus placere? Si adhuc hominibus placerem*, inquit beatus Paulus, *Christi servus non essem*. Sicut ergo accepistis Christum a sanctis prædi-

2. Tim. 1. catoribus, sic in eum credite: bonum depositum usque in finem custodite per Spiritum sanctum, qui habitat in vobis; quoniam firmum fundamentum Dei

2. Tim. 2. 19. stat, habens signaculum hoc: *Novit Dominus qui sunt ejus, & Discedat ab iniquitate omnis qui invocat nomen Domini*. Propterea, fratres, profanas vocum novitates evitantes, nullatenus eos qui de terra clamant, & non ex ore Domini loquuntur, suscipietis adversus fidem Typos, aut leges, vel definitiones, aut expositiones hæreticas: agnoscentes, quoniam hæc omnia requisiturus & judicaturus est ipse gloriæ Dominus: & quia nullus hominum, quorum sicut fenum dies illorum, pro nobis crucifixus est, neque in nomine cujusquam eorum baptizati sumus; sed in mortem Christi Dei per lavacrum regenerationis renovati dignoscimur, qui crucifixus est pro nobis sub Pontio Pilato: maxime apertissime considerantes, quoniam & per se sua dogmata destruunt contrarii. Dicit enim Dominus:

Matth. 12. *Omne regnum in se divisum non stabit*, & omnis sententia & lex adversum se divisa, non stabit. Et si Typus destruit Ecthesim, sed & Ecthesis destruit Typum; illa quidem dicens unam habere, hic autem asserens non unam habere Dominum nostrum voluntatem & operationem. Ergo in se divisum est utrumque: & quomodo stabit adversariorum hæresis, magis a semetipsa invalida & inanis existens, quam a nobis destructa? Ergo nullo modo per transitoriam umbram, potius autem corruptelam dissolutam, Christi Dei vestram orthodoxam fidem amittatis, mirantes personas quæstus

Jacob. 1. causa: quoniam sicut flos feni transiet. *Exortus est enim sol cum ardore, & aruit fenum, & flos ejus decidit, & decor vultus ejus deperiit: ita & dives in itineri-*

Joan. 12. *bus suis marcescit*: ut ne pro dilectione mundi compatientibus nobis dicatur etiam de nobis: *Dilexerunt glo-*

ἐγκαλέσῃ, ἢ μὴ σημάνῃ τῇ σάλπιγγι, ἢ ὁ λαὸς μὴ φυλάξωνται, ἢ ἔλθῃ ἡ ῥομφαία, καὶ ἄρῃ ἐξ αὐτῶν ψυχήν, αὐτὸς μὲν τῇ αὐτοῦ ἀνομίᾳ ἁλήσεται, τὸ δὲ αἷμα ἐκ τῆς χειρὸς τῆς σκοποῦ ἐκζητήσω. διὸ μαρτυρόμεθα πᾶσιν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ, καθὼς φησιν ὁ μακάριος Παῦλος, ὅτι καθαροί ἐσμεν ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων ὑμῶν. οὐ γὰρ ὑπεστειλάμεθα τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι πᾶσι τὸν παραδεδομένον ἡμῖν ἐκ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν καὶ συνόδων ἡμῶν ὀρθοδόξων ὁμολογίαν, ἅπερ ἤδη ἐφ' ἡμῶν συνοδικῶς πεφωνήκασιν· προσέχετε οὖν ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος· ἵνα μηδεὶς ὑμᾶς ἐξ ὁ συλαγωγῶν, ἢ παρελκόμενος ἐν ματαιολογίᾳ διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης. ἐπειδὴ τὸ πνεῦμα ἐξόπτως λέγει· ὅτι ἐν ἐσχάτοις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις, καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων κεκαυστηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν. χαιρόμεθα οὖν, καὶ θορυβούμεθα, ἵνα μὴ εἰσέλθωμεν εἰς πειρασμόν, ὃν ἡ ἀποδοκὴ τῆς χαρᾶς ἐργάζεται, τῆς μὴ πειθομένης τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εὐδοκούσης ἐν τῇ ἀδικίᾳ, ἐκδέ ἐστι τὸν ἐχθρὸν τῆς ἀληθείας ἐν ἰδίᾳ ἔσω, εἰς τὸ συζῆσαι αὐτοῖς· ὁ γὰρ Θεὸς ἀπείραστός ἐστι κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα. ἕκαστος δὲ πειράζεται, ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος. εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα, τίκτει ἁμαρτίαν· ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα, ἀποκύει θάνατον. μὴ οὖν πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις περιφέρεσθαι· ἀλλὰ ἐὰν ὑμῖν, ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσηται ὑμῖν, παρ' ἃ παρελάβομεν ἔστι ἡμῖν ἀποστόλων καὶ ἁγίων πατέρων, καὶ ἀποδεκτῶν τέσσαρων συνόδων, ἀνάθεμα ἔστω, ὡς προείρηκαμεν. καὶ πάλιν λέγομεν. εἴπερ ἡμᾶς διαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβομεν ἐξ αὐτῶν, ἀνάθεμα ἔστω. ἄρτι γὰρ ἀνθρώποις πείθομεν, ἢ τῷ Θεῷ; ἢ ζητοῦμεν ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, φησὶν ὁ μακάριος Παῦλος, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην. ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν ὡς θεὸν χριστόφορον ἀνδρῶν, οὕτως εἰς αὐτὸν πιστεύετε καὶ καλῶς πεφρουτισμένοι μέχρι τέλους φυλάξατε, ἅτε πολέμιος ἐγκεῖται τῷ ἀνοικοδομεῖσθαι ἐν ὑμῖν· ἐπειδὴ ὁ τεκὼν διάβολος τῷ Θεοῦ ἔστιν, ἔχων τοὺς σφετέρους ἴδιους ἔσπορας αὐτοῦ, ἢ ἀποστάτας τοὺς ὁ ἀντικείμενος τὸ ὄνομα κυρίου. διόπερ, ἀδελφοί, τοὺς βεβήλους ἀστρεπτόμενοι κενοφωνίας, μηδαμῶς θεῖ λόγῳ χρήσεσθαι, ἢ εἰ λόγῳ σώματος κυρίου λαλοῦντας φορεδίξασθε κατὰ τῆς πίστεως, τύπους, ἢ νόμους, ἢ ὅρους, ἢ ἀποδόσεις αὐτῶν· γινώσκοντες, ὅτι μέλλει ἐκεῖνος πάντα ζητῶν ἢ κρίνειν αὐτὸς ὁ τῆς δόξης Θεός· ἢ ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων, ὧν αἱ ἡμέραι χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ, ὑπὲρ ἡμῶν ἐσταυρώθη οὐδὲ εἰς τὸ ὄνομα τινὸς αὐτῶν ἐβαπτίσθημεν, ἀλλὰ τὸ σωτήριον ὑπὲρ ἡμῶν ὑπὸ Ποντίου Πιλάτου· μᾶλλον σαφῶς κατανοοῦντες, ὅτι καὶ δι' ἑαυτῶν τὰ αὐτῶν δόγματα καταλύουσιν οἱ δι' ἐναντίας. λέγει γὰρ ὁ κύριος. πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθεῖσα, οὐ σταθήσεται· καὶ πᾶς ὅρος καὶ νόμος, ἐφ' ἑαυτὸ μερισθείς, οὐ σταθήσεται· καὶ εἰ ὁ τύπος διέλυσε τὴν ἔκθεσιν, ἡ μὲν λέγουσα μίαν ἔχειν. ἡ δὲ λέγουσα μηδεμίαν ἔχειν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀνάρχως. ἄρα ἐφ' ἑαυτῶν ἐμερίσθη ἑκάτερον· πῶς οὖν σταθήσεται ἢ ἀίρεσις, ἐφ' ἑαυτῆς καταρχθεῖσα μᾶλλον, ἢ παρ' ἡμῶν ἐκ ἔλεγχος καὶ ἀδόκιμος; μὴ οὖν παραχθῶμεν σκιᾷ, μᾶλλον δὲ λυθείσῃ φθορᾷ τῆς εἰς Χριστὸν τὸν Θεὸν ὀρθοδόξου ὑμῶν πίστεως ἀπομαλύνητε, διωκόμενοι τὸ ψεύσασθαι ἀμαλικὴν χάριν. ἐπειδὴ εἰς ἄνθος χόρτου παραλύσεται. ἀνέτειλε γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι, καὶ ἐξέηρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσεν, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο. οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται, ἵνα μὴ τῇ ἀγάπῃ τῇ πέριξ προσωπολήπτων ὑμῶν, μισῇ ἢ θεὸς ὑμῶν· ἐγκέκραται γὰρ τοῦ δι-

ξαν τῷ

* al. τὸν ἕνα ἥλιον, ἀλλὰ ἢ ἑνότης τῆς πίστεως.

ANNO CHRISTI 649.

ξαν τῆ ἀληθείᾳ μᾶλλον ὑπὲρ τὸν δόξαν τῆ μόνου Θεοῦ, ἢ ὑποπέσωμεν αἰωνίῳ κρίματι. φοβεροὶ, ἀδελφοὶ, τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος τῆ ἀποφαινομένου καὶ λέγοντος· ὃς ἀρνήσεταί με καὶ ἐμοὶ λόγους ὁμολογῆσαι τῆ ἀληθείᾳ, ἀρνήσομαι κἀγὼ αὐτὸν, ὁμολογῆσαι τῆ πατρὶ μου τῆ ὠ τοῖς οὐρανοῖς. ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ Θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων, τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων, ἢ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς. θεὸν γὰρ ὁ γνωτὸν τῆ Θεοῦ, φανερὸν γέγονεν αὐτοῖς. ἀ Θεὸς γὰρ αὐτοῖς ἐφανέρωσεν ἅμ τὰ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ θεσπετῶν καὶ διδασκάλων, καὶ τῶν οἰκουμενικῶν τούτων συνόδων, ὧν τὰ δόγματα, κάνος τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ὑπάρχει· καὶ ἡμεῖς ὅσπερ ἐκείνων, τὴν αὐτὴν θεοσέβειαν κεκτήμεθα. μηδεὶς οὖν ὑμᾶς ἐξαπατάτω κενοῖς λόγοις. ἐπὶ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τῆ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας· μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι τῶν δογμάτων αὐτῶν, μήτε κοινωνεῖτε τοῖς λόγοις αὐτῶν τοῖς ἀκάρποις· μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε· ἐπειδὴ σώδους ἀξιπίστων εἰσὶ, καὶ ἐκτείνασι τὴν γλῶσσαν αὐτῶν ὡσεὶ τόξον ψεῦδος καὶ οὐ πίστις ἐπ' αὐτοῖς· ὅτι ἐπὶ κακὸν, ἐπὶ κακὸν ἐξῆλθοσαν, καὶ ἐμὲ οὐκ ἔγνωσαν, φησὶ κύριος. ἀλήθειαν γὰρ, οὐ μὴ λαλήσουσι. μεμάθηκεν ἡ γλῶσσα αὐτῶν λαλεῖν ψεῦδος· ἐκόπιασι, καὶ οὐ διέλιπον τῆ ἀνομίᾳ, καὶ ἐμὲ οὐκ ἔγνωσαν τῆ ἐμὲ, λέγει κύριος. στῆτε οὖν, ὑμεῖς ἀγαπητοὶ, ἐπὶ τὰς ὁδοὺς· καὶ ἴδητε καὶ ἐρωτήσατε περὶ τῶν ἐκείνου αἰωνίας, καὶ ἴδητε ποία ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἡ ἀγαθὴ τῆ ἁγίων πατέρων, καὶ βαδίσατε ἐν αὐτῇ, καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. ἀλλ' εἰ ἕνεκεν τῆ Χριστοῦ πάσχετε, μακάριοι ἐστέ. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε, μὴ δὲ ταραχθῆτε· κύριον δὲ τὸν Θεὸν ἁγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. διατί λέγοντος· ἐπικούσατε· μὴ φοβηθῆτε τὸν τῆ ἀποκτένοντα τὸ σῶμα, τὸν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβηθῆτε μᾶλλον τὸν δυνάμενον ἐν ψυχῇ ἐν σώματι εἰς γέενναν ἀπολέσαι· οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται, καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἄνευ τῆ θελήματος τῆ πατρὸς ὑμῶν; ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσί. μὴ οὖν φοβεῖσθε αὐτούς, πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. ἀκηκόασιν γὰρ, ἀδελφοὶ, τὸν θεσπεσίων ἀποστόλων ὑπὲρ τῆ εὐσεβοῦς εἰς ἑαυτὸν ἀγωνίας, ἵνα μὴ ἀκακῶσι τοῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἀλλόφυλοι. οὕτω μάχεις αἵματος ἀνακαινίσει τοὺς τὴν ἁμαρτίαν ἀγαπήσαντας. πεποίθασι δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοὶ, τὰ κρείσσονα ἢ ἐχόμενα σωτηρίας· ὅτι οὔτε ζωὴ, οὔτε ἄγγελοι, οὔτε ἀρχαὶ, οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα, οὔτε δυνάμεις, οὔτε ὕψωμα, οὔτε βάθος, οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ὑμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τῆ κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἢ τῆς εἰς αὐτὸν ὀρθοδόξου πίστεως. μὴ οὖν ἀποβάλητε τὴν ἐλπίδα ὑμῶν, ἥτις ἔχει μισθαποδοσίαν. ὑπομονῆς γὰρ ἔχομεν χρείαν, ὅσον καὶ φανερωθῶμεν ἐν ἀνανεώσει· ἵνα τὴν πίστιν ἀκλινεῖαν μέχρι τέλους τηρήσητε, ἀπολαύσωμεν τῆς ἐπαγγελίας, ἃ ἐπαγγείλατο τοῖς τοιούτοις ὁ πιστός. ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἥξει, καὶ οὐ χρονιεῖ. ἰδοὺ γὰρ ὁ κριτὴς ἐπὶ τῆ θυρῶν ἕστηκε, τοῖς στεφάνοις ἱλαρὸς φανησόμενος τοῖς δι' αὐτὸν ὑπομείνασι. ἀλλ' ἐὰν ὑποστείλητέ τις, φησὶ, τὸ βούλημά μου οὐκ αὐτῷ· οὐκ ἔστιν γὰρ τοῖς ἐπαγγελίας, ὁ τῶν εἰς αὐτὸν ἀγαπώντων, δι' ὑπομονῆς ἐκλεκτὸς ἀμοιβός. ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως, εἰς περιποίησιν ψυχῆς. ἔτι ἔστιν ἀναλαβεῖν τὸν πανοπλίαν τῆ Θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ κατὰ πάντας αἱρετικοὺς ἀνδρὸς τε καὶ δόγματος, καὶ ἀνδύσασθε τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας, ἐν ἑτοιμασίᾳ τῆ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης· ἐπὶ πᾶσι ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τῆ πονηρῆ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι· καὶ τὸν περικεφαλαίαν τῆ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν τῆ πνεύματος, ὅ ἐστι ῥῆμα Θεοῦ· ἅμα πάσῃ προσευχῇ καὶ δεήσει προσευχόμενοι καὶ πᾶσαν ἐμπάσσοντες, ἵνα τὰ αὐτὰ μεθ' ὑμῶν· λέγει πάντες, ἢ μὴ ἐν ὑμῖν χάσματι,

A riam hominum magis quam gloriam ſolius Dei: & ſubjaceamus æterno judicio. *Horrendum eſt*, fratres, *incidere in manus Dei viventis*, qui proteſtatur, dicens: *Quicumque me negaverit & verba mea coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo qui in cœlis eſt.* *Revelatur enim ira Dei de cœlo ſuper omnem impietatem & injuſtitiam hominum, qui veritatem* per illicitam hæreſim expugnant aut denegant: *quia quod notum eſt Dei, manifeſtum factum eſt in illis. Deus enim illis manifeſtavit* per ſanctos apoſtolos, & prophetas, & doctores, & univerſales quinque ſynodos, quorum dogmata lex catholicæ eccleſiæ exiſtunt: & tamen his omnibus propetam novitatem præpoſuerunt. *Nemo ergo vos ſeducat inanibus verbis. Propterea enim venit* B *ira Dei ſuper filios diffidentiæ. Nolite ergo effici comparticipes* dogmatum eorum, *neque communicetis* infructuoſis verbis illorum: *magis autem & redarguite:* quoniam cœtus prævaricatorum ſunt, & extenderunt linguam ſuam quaſi arcum mendacii, & non veritatis. Completum eſt in eis, *quia de malo ad malum egreſſi ſunt, & me non cognoverunt, dicit Dominus. Veritatem enim non loquentur, docuerunt autem linguam ſuam loqui mendacium: ut impie agerent, laboraverunt, & renuerunt ſcire me, dicit Dominus. State* ergo vos, *dilectiſſimi, ſuper vias, & videte & interrogate de ſemitis Domini antiquis*, & videte *quæ eſt via bona* ſanctorum patrum, & *ambulate in ea, & invenietis requiem animabus veſtris. Sed & ſi patimini propter Chriſtum, beati* C *eritis: metum autem eorum ne timueritis, neque conturbemini. Dominum autem Deum ſanctificate in cordibus veſtris*, ipſo dicente: *Nolite timere eos qui corpus occidunt, animam autem non poſſunt occidere: ſed potius eum timete, qui poteſt animam & corpus perdere in gehennam. Nonne duo paſſeres aſſe veneunt, & unus ex illis non cadet ſuper terram ſine Patre veſtro? Veſtri autem & capilli capitis omnes numerati ſunt. Nolite ergo timere eos: multis paſſeribus meliores eſtis vos. Reminiſcimini ergo, fratres, eum, qui talem ſuſtinuit a peccatoribus adverſus ſemetipſum contradictionem, ut ne fatigemini, animis veſtris deficientes, nondum enim uſque ad ſanguinem certavimus adverſus peccatum repugnantes. Confidimus autem de vobis, fratres* cariſſimi, *meliora &* D *viciniora ſalutis: quia neque mors, neque vita, neque angeli, neque principatus, neque, inſtantia, neque futura, neque fortitudines, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia*, magiſtro gentium docente, *poteris vos ſeparare a caritate Domini noſtri Jeſu Chriſti*, & quæ in ipſo eſt, recta fide. *Nolite itaque amittere confidentiam veſtram, quæ magnam habet remunerationem. Patientia enim vobis neceſſaria eſt* ad colluctationes adverſariorum: quatenus fidem intemeratam uſque in finem conſervantes, repromiſſionem percipiamus, quam repromiſit his qui legitime certare deproperant. *Adhuc enim modicum quantulum, qui venturus eſt veniet, & non tardabit.* Ecce enim judex ante januam aſſiſtit, coronas hilariter promittens his qui pro eo paſſionibus ſubmittuntur. *Quod ſi* E *ſubtraxerit ſe quis, non placebit anima mea*, ſed cadet de promiſſione propter negationem. *Nos autem non ſumus ſubtractionis in perditionem, ſed fidei in acquiſitionem animæ. Propter quod aſſumite arma Dei, ut poſſitis reſiſtere in die malo* adverſus omnem hæreticum virum & dogmata: & *induite vos loricam juſtitiæ, calceati pedes in præparatione evangelii pacis, in omnibus aſſumentes ſcutum fidei, in quo poſſitis omnia jacula nequiſſimi ignita extinguere: & galeam ſalutis accipite, & gladium ſpiritus, quod eſt verbum Dei: per omnem orationem & obſecrationem, radicati & fundati, ut idipſum nobiſcum dicatis omnes, & non ſint in vobis ſchiſmata,*

EPISTOLA MARTINI PP. I.

Hebr. 10.
Matth. 10.
Rom. 1.
Ephes. 5.
Rom. 1.
Ephes. 5.
Jerem. 9.
Jerem. 6.
Matth. 10.
1. Petr. 3.
Matth. 10.
Hebr. 10.
Ibidem.
Jacob. 5.
Hebr. 10.
Ephes. 6.
1. Cor. 1.

EPISTOLA MARTINI PP. I.

ANNO CHRISTI 649.

dividentia bonum & integrum corpus eccleſiæ in tot- A
tuoſas novitates: ſitis autem perfecti & integri in eo-
dem ſenſu, & in eadem ſententia firmati: ut per eam vias
noſtras dirigentes, in eumdem inflexibiliter occurra-
mus, qui a nobis creditur Dominus: *ad quem accedentes lapidem vivum, ab hominibus quidem reprobatum*
pro eorum impia hæreſi, *a Deo autem electum & honorificatum*, magis autem Deum naturaliter exiſtentem, licet propter nos caro factus ſit; *& vos tanquam lapides vivi ædificemini domus ſpiritualis, in ſacerdotium ſanctum, offerentes ſpirituales hoſtias ipſi in odorem ſuavitatis. Sed & nunc fratres commendamus omnes vos*
Domino, & verbo gratiæ ejus, qui poteſt perficere &
dare hereditatem in omnibus ſanctificatis. Ipſe autem
Deus pacis & conſolationis det vobis idipſum ſapere in B
alterutrum, & in ipſo ſemper, *ut in omnibus unanimes, uno ore & uno corde honorificemus eum* in con-
cordia orthodoxæ fidei, *qui potens eſt confirmare nos ſecundum evangelium ejus, ſecundum revelationem myſterii temporibus æternis taciti, patefacti autem per ſcripturas ſanctas*, & patrum orthodoxorum doctrinas, *ſecundum præceptum æterni Dei, ad obediendum fidei, in omnibus nobis cogniti. Soli ſapienti Deo* Domino noſtro Jeſu Chriſto, cum Patre & Spiritu ſancto, *gloria, honor, imperium, & poteſtas in ſæcula ſæculorum.* Amen. Deus vos incolumes cuſtodiat, dilectiſſimi fratres.

δημιούργου τὸ καλὸν ἢ ἄχρηστον σῶμα τῆς ἐκκλησίας, εἰς ἀνω-
μάλους καινοτομίας. ἵνα δὲ καταντήσωμεν οὖν καὶ
τῇ αὐτῇ γνώμῃ βεβαίως, ἵνα δι' αὐτῆς τὰς ἰδίας ὑμῶν ἀνδυ-
ναμώσῃς, εἰς αὐτὸν ἀκλινεῖς καταντῆσαι τὸν πεπιστευμέ-
νον· πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα μὲν ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν
ἀποδεδοκιμασμένον δέ τῆς αὐτῶν ἀπιστίας αἱρέσεως, παρὰ δὲ
Θεοῦ ἐκλεκτὸν ἔντιμον, μᾶλλον δὲ Θεὸν κατὰ φύσιν ὑπάρχον-
τα, κἂν εἰ χάριτι σαρξ δι' ἡμᾶς· καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες
οἰκοδομεῖσθε, εἶπος πνευματικὸς, ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι
πνευματικὰς θυσίας εὐπρ, εἰς ὀσμὴν εὐωδίας. ἤ τοι τῶν, ἀ-
δελφοὶ, παρακαλοῦμεν πάντας ὑμᾶς τῷ κυρίῳ καὶ τῷ λόγῳ
τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ πλησαι ἢ δοῦναι τὸν κλη-
ρονόμον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς τῆς ὑπο-
μονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως, δῴη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλ-
λήλοις, ἢ ἐν αὐτῷ, πάντα καὶ ἐν πᾶσιν· ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν
ἑνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ δοξάζωμεν αὐτὸν, ἐν εὐσεβείᾳ τῆς
ὀρθοδόξου πίστεως, τὸν δυναμένον στερέξαι ὑμᾶς κατὰ τὸ εὐαγ-
γέλιον αὐτοῦ κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου, χρόνοις αἰωνίοις σε-
σιγημένου, φανερωθέντος δὲ νῦν τε διά γραφῶν ἁγίων καὶ προ-
φητῶν, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ
αἰωνίου Θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντας ἔθνη γνωρισθέν-
τος. μόνῳ σοφῷ Θεῷ τιμὴ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, μεθ' οὗ τῷ
πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι δόξα, τιμὴ, κράτος εἰς θεὸς αἰῶ-
νας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

EPISTOLA MARTINI PAPÆ
ad Amandum epiſcopum Trajectenſem.

Diſſuadet ne epiſcopatum abdicet: mittit acta ſynodi Romanæ, ut ab epiſcopis Galliæ congregata ſynodo confirmentur: monet ut Sigeberto regi ſuggerat de mittendis in urbem epiſcopis, qui legationem ad Imperatorem ſuſcipiant.

Dilectiſſimo fratri Amando, Martinus.

Ex relatione Jacobi Merlini, & antiqua collatione.

FRaternitatis tuæ ſtudio pietatis congeſtam epiſtolam ſuſcipientes, animos noſtros relevari cognoſcimus. Quippe quoniam hujus ſæculi fluctivagas atque tranſitorias deſpicientem oblectationes, illa quæ perpetua & ſublimia dona pro Domini Dei noſtri obſequiis tribuuntur, appetere certum eſt. Ex relatione igitur, juxta tenorem tuæ fraternitatis epiſtolæ, præſentium laboris, laborum tuorum certamen cognovimus: ex quibus cæleſtis patriæ aſcenſu, humiliatis mentibus, atque contritis corporibus, vobis futurorum gaudiorum largienda ſunt munera. Nam cum ſit nulli omnino comparationi coæquandum, quod a creatore noſtro pro bonis ſervitiis repenſatur; dum brevi, atque parvo temporis ſpatio finiuntur labores, quos pro dilectione ipſius ſuſtinemus; conſideratione refrigerii nos oportet libenti animo tolerare præſentis vitæ anguſtias. Sed quantum nobis laborum veſtrorum operatio magnam gaudii ubertatem adducit, tantum pro duritia ſacerdotum genris illius conterimur, quod poſtpoſitis ſalutis ſuæ ſuffragiis, atque redemptoris noſtri contemnendo ſervitia, vitiorum [a] fœtoribus ingravantur: quibus ad præparandam ſalutem [b] quandoquidem tantum nos neceſſe eſt importunis prædicationibus imminere, quantum nos perfectæ negotiationis creditorum nobis talentorum duplicat aſſignatio, atque dominicæ vocis ad ſuſcipiendam ejus requiem perſuader aſſertio. Suggeſtum eſt namque nobis, eo quod preſbyteri, ſeu diaconi, aliique ſacerdotalis officii, poſt ſuas ordinationes in lapſu coinquinantur: & propterea nimio mœrore fraternitatem tuam adſtringi, velleque paſtorale obſequium pro eorum inobedientia deponere, & vacationem ab epiſcopatus laboribus eligere, & in ſilentio atque otio vitam degere, quam in his quæ tibi commiſſa ſunt permanere: dicente Domino: *Beatus qui perſeveraverit* C *uſque in finem.* Unde namque beata perſeverantia, niſi de virtute patientiæ? quia ſecundum apoſtolicam prædicationem, *Omnes qui voluerint in Chriſto pie vivere, perſecutiones patientur.* Ideoque, frater cariſſime, non vos afflictionum amaritudo a pio mentis veſtræ propoſito coarctet recedere: conſiderans quanta pro abſolutione noſtri & liberatione creator Dominuſque noſter pertulerit, quibuſque ſe contumeliis afficiendum tradiderit, ut nos a vinculis diabolicæ poteſtatis liberaret. Propterea nullatenus in hujuſmodi peccato delinquentibus ad deſtructionem canonum compaſſionem exhibeas. Nam qui ſemel poſt ſuam ordinationem in lapſum cecideris, deinceps jam depoſitus erit, nullumque gradum ſacerdotii poterit adipiſci: ſed ſufficiat ei lamentationibus fletibuſque aſſiduis, quouſque advixerit, in eadem pœnitentia perdurare, ut commiſſum delictum divina gratia extinguere valeat. Si enim tales quærimus ad ſacros ordines promovendos, quibus nulla ruga, nullumque vitæ contagium mentes & corpora præpediat: quanto magis, ſi poſt ordinationem ſuam quiſpiam in lapſum cecideris, & prævaricationis peccato deprehendatur obnoxius, omnino prohibendus eſt cum manibus lutulentis atque polluris myſterium noſtræ ſalutis tractare? Sitque hujuſmodi ſemper, juxta ſacrorum canonum ſtatuta, in hac vita depoſitus; ut ab illo qui mentis interiora ſcrutatur, nullamque de ovibus errare congaudet, dum aſpexerit ſinceram pœnitentiam ejus, in terribili judicio habeat reconciliatum. Ideoque iterum hortamur caritatem tuam, exemplo ejus qui pro nobis pati & mori voluit, promptos vos in cunctis ejus ſervitiis permanere. Neque pigeat vos temporales cruciatus pro Chriſti nomine ſuſtinere: ſed emolumenta futuræ remunerationis hujus ſæculi vexationes tolerare perſuadeant. Scriptum namque eſt: *Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? Calicem ſalutaris accipiam, & nomen Domini invocabo.* Tantum enim a nobis exigitur, quantum poſſumus fa-

Matth. 10. 22. & 24. 13.

2. Tim. 3. 12.

2. Diſt. 50. Qui ſemel poſt.

11. Diſt. 50. poſt ordinationem.

a al. fœtoribus

b Hic deeſſe aliquid videtur.

ANNO CHRISTI 649.

mulatus noſtri obſequio commodare. Cumque cuncta, quæ nobis ad confortandos fraternitatis veſtræ animos poterant miniſtrari, largiente ſupernæ majeſtatis clementia vobis ſint procul dubio manifeſta, reſtat ut de aliis quæ nos per ſua ſcripta conſuluit, fraternitati veſtræ ſignificemus.

Credimus etenim ad vos perveniſſe, quomodo in conturbatione rectæ fidei, & catholicæ eccleſiæ conculcatione, ante hos annos plus minus quindecim, a Sergio falſo epiſcopo Conſtantinopolitano, in auxilio habente tunc imperantem Heraclium, exſecranda & abominanda hæreſis pullulavit, Apollinariſtarum & Severianorum, Eutychianiſtarum atque Manichæorum errorem renovans: quam ſucceſſor ejus Pyrrhus, idemque epiſcopus, qui ambitionis faſtu Conſtantinopolitanam ſedem arripuit, in deterius auxit. Pro qua re ſæpius apoſtolica ſedes perſuaſionibus, conteſtationibus, atque increpationibus plurimis admonuit eos, quatenus ab ejuſmodi errore recederent, & ad lumen pietatis ex quo lapſi ſunt, remearent. Et non ſolum hoc facere nullatenus voluerunt: ſed & nunc ſucceſſor ejus Paulus, temerator fidei, epiſcopus Conſtantinopolitanus, aliud nequius excogitavit in præjudicium catholicæ fidei conamen, quaſi quæ a deceſſoribus ſuis hæreticæ expoſita fuerunt deſtruens; & imperialem Typum, ſacrilego auſu, totius plenum perfidiæ, a clementiſſimo principe noſtro fieri perſuaſit: in quo promulgatum eſt, ut omnes populi Chriſtiani credere debuiſſent. Ideoque neceſſe habuimus, ne pro quadam negligentia & animarum detrimento quæ nobis commiſſæ ſunt, culpæ reatu adſtringamur, cœtum generalem fratrum & coëpiſcoporum noſtrorum in hac Romana civitate congregare. In quorum præſentia memoratorum hæreticorum ſceleroſa conſcripta examinata, atque denudata ſunt: & apoſtolico mucrone, patrumque definitionibus, uno ore unoque ſpiritu condemnavimus; ut cognoſcentes univerſi errorem qui in eis continetur, eorum pollutione nullatenus maculentur. Unde prævidimus volumina geſtorum ſynodalium in præſenti vobis dirigere, una cum encyclia noſtra. Ex quorum ſerie omnia ſubtiliter poteſtis addiſcere; & tenebras illorum nobiſcum, ut filii lucis, extinguere. Idcirco ſtudeat fraternitas tua omnibus eadem innoteſcere, ut tam abominandam hæreſim nobiſcum exſecrentur, quamque ſuæ ſalutis ſacramenta addiſcere valeant: atque ſynodali conventione omnium fratrum & coëpiſcoporum noſtrorum partium illarum effecta, ſecundum tenorem encycliæ a nobis directæ, ſcripta una cum ſubſcriptionibus veſtris nobiſmet deſtinanda concelebrent; confirmantes atque conſentientes eis, quæ pro orthodoxa fide, & deſtructione hæreticorum veſaniæ nuper exortæ a nobis ſtatuta ſunt. Et Sigebertum præcellentiſſimum filium noſtrum regem Francorum, pro ſuæ Chriſtianitatis remedio conſultiſſime admone atque precare, dirigere nobis ex corpore fratrum noſtrorum dilectiſſimos epiſcopos, qui ſedis apoſtolicæ legatione, divina concedente propitiatione, fungi debeant: & quæ in noſtro concilio peracta ſunt, cum his ſynodalibus apicibus veſtris, ad clementiſſimum principem noſtrum ſine dubio aſportare: ut noſtrorum laborum particeps effectus, mercedis cumulum adipiſci valeat; & ſui regni protectorem inveniat eum, cujus cauſa flagitari dignoſcitur. Hoc namque & in ejus epiſtola exhortari eum cognovimus. Reliquias vero ſanctorum, de quibus præſentium latore nos admonuit, dari præcepimus. Nam codices jam exinaniti ſunt a noſtra bibliotheca, & unde ei dare nullatenus habuimus: tranſcribere autem non potuit, quoniam feſtinanter de hac civitate regredi properavit. His igitur prælibatis, quæ a nobis per epiſtolam vobis ſcripta ſunt, effectui mancipari fraternitatem veſtram hortamur. Deus te incolumem cuſtodiat, dilectiſſime frater.

ANNO CHRISTI 649.

CONCILIUM CABILONENSE,

ANNO CHRISTI circ. 650.

Clodovei II. regis evocatione, VIII. Kalendas Novembres, in urbe Cabilono, in baſilica ſancti Vincentii celebratum, circa annum Chriſti DCL.

TITULI CANONUM.

Edidit P. Jacobus Sirmondus ex mſſ. Bellovacensi, Parisiensi, & Thuan.

I. *Ut fidei Nicæna norma in omnibus conſervetur.*
II. *Ut canonum ſtatuta ſerventur.*
III. *De clericorum cum extraneis feminis familiaritate fugienda.*
IV. *Ne duo in civitate una eodem tempore habeantur epiſcopi.*
V. *Ut ſæculares nondum clerici, parochias aut earum res non regant.*
VI. *Nemo ante audientiam res eccleſiæ invadere præſumat.*
VII. *Res defuncti preſbyteri, vel abbatis, intacta permaneant.*
VIII. *De pœnitentia peccatorum a ſacerdotibus indicenda.*
IX. *Ne mancipia Chriſtiana extra regni terminos vendantur.*
X. *Ut epiſcopi a comprovincialibus, clero, & civibus ſuis eligantur.*
XI. *Ut judices publici per monaſteria & parochias, niſi invitati, non diſcurrant.*
XII. *Ut duo abbates in uno monaſterio non ſint.*
XIII. *Ut nullus alienum clericum retineat, nec ordinet, ſine epiſcopi ſui voluntate.*
XIV. *De oratoriis per villas potentum, ut clerici qui his deſerviunt in epiſcopi libera ſint poteſtate.*
XV. *Ut abbates & monachi ſæculari patrocinio non utantur, & principem ſine epiſcopi ſui permiſſu non adeant.*
XVI. *Ut nemo ad ſacros ordines per præmium promoveatur.*
XVII. *Ut nullus ſæcularium in eccleſia, vel in ipſius atrio, ſcandalum aut ſimultates excitare præſumat.*
XVIII. *Ut die Dominico ruralia opera nemo exerceat.*
XIX. *Ne turpia vel obſcena in baſilicis, aut in earum porticibus & atriis, cantari permittantur.*
XX. *De Agapio & Bobone Divienſis urbis epiſcopis.*

PREFATIO.

PRiſcis quidem canonibus noſcitur inſtitutum, ut metropolitani cum eorum comprovincialibus per ſingulos annos debeant in ſynodali conjungi, Deo propitiante, concilio. Sed nunc tam ex communi omnium voluntate, quam ex evocatione vel ordinatione glorioſiſſimi domini Clodovei regis, pro zelo religionis, vel orthodoxæ fidei dilectione, in Cabilonenſi urbe in eccleſia ſancti Vincentii pariter conglobati, ipſius ſancti martyris interceſſionem poſcentes: ut longævitatem ſupradicti principis ſuo ſuffragio mereremur; & inſpiratione divina interveniente, de canonibus ſignificaretur, quod ſi fuiſſet aliquid prætermiſſum, vel per ne-

ANNO CHRISTI circ. 650.

gligentiam, aut ignorantiam vitiatum, in priſtinum ſtatum, ſicut dudum fuerat a ſanctis patribus ſtatutum, deberet auxiliante Chriſto Domino reformari.

CANONES.

I.

Ita omnes una conſpiratione & connivente animo ſentientes definivimus, ut fidei norma, ſicut in Nicæno concilio pia eſt profeſſione firmata, vel a ſanctis patribus tradita, atque ab ipſis expoſita, vel in poſtmodum a ſancto etiam Chalcedonenſi concilio firmata, in omnibus & ab omnibus conſerveur.

II.

Canonum vero ſtatuta ab omnibus intemerata ſerventur.

III.

Licet jam prioribus canonibus fuerit ſtatutum, placuit tamen renovare, ut ſi quis epiſcopus, preſbyter, aut diaconus, vel quicumque ex ſacerdotali catalogo, præter perſonas quæ in ipſis canonibus continentur, cum qualicumque extranea muliere familiaritatem habere præſumpſerit, quæ dedecoris vel adulterii poſſit afferre ſuſpicionem, juxta ſtatuta canonum ab ordine degradetur.

IV.

Ut duo in una civitate penitus uno tempore nec ordinentur, nec habeantur epiſcopi, ne res eccleſiæ ſæva diviſione debeant partiri.

V.

Sæculares vero, qui necdum ſunt ad clericatum converſi, res parochiarum, vel ipſas parochias minime ad regendum debeat habere commiſſas.

VI.

Ut nullus ante audientiam res quarumlibet eccleſiarum invadere, aut auferre præſumat: quod qui fecerit, ut necator pauperum habeatur.

VII.

Ut defuncto preſbytero, vel abbate, nihil ab epiſcopo auferatur, vel archidiacono; vel a quocumque, de rebus parochiæ, vel xenodochii, vel monaſterii aliquid debeat minuere. Quod qui fecerit, juxta ſtatuta canonum debeat coërceri.

VIII.

De pœnitentia vero peccatorum, quæ eſt medela animæ, utilem [a] hominibus eſſe cenſemus: & ut pœnitentibus a ſacerdotibus data confeſſione indicatur pœditentia, univerſitas ſacerdotum noſcitur conſentire.

[a] *al.* omnibus.

IX.

Pietatis eſt maximæ & religionis intuitus, ut [b] capitivitatis vinculum omnino a Chriſtianis redimatur. Unde ſancta ſynodus noſcitur cenſuiſſe, ut nullus mancipium extra fines vel terminos, qui ad regnum domini Clodovei regis pertinent, penitus debeat venumdare: ne, quod abſit, per tale commercium, aut capcivitatis vinculo, vel, quod pejus eſt, Judaïca ſervitute mancipia Chriſtiana teneantur implicita.

[b] *al.* a capcivitatis vinculo animæ a Chriſticolis redimatur.

X.

Si quis epiſcopus de quacumque fuerit civitate defunctus, non ab alio niſi a comprovincialibus, clero, & civibus ſuis, alterius habeatur electio: ſin aliter, hujuſmodi ordinatio irrita habeatur.

XI.

Pervenit ad ſanctam ſynodum, quod judices publici contra veternam conſuetudinem per omnes parochias, vel monaſteria, quæ mos eſt epiſcopis circuire, ipſi illicita præſumptione videantur diſcurrere, etiam & clericos vel abbates, ut eis præparent, invitos atque diſtrictos ante ſe faciant exhiberi: quod omnimodis nec religioni convenit, nec canonum permittit auctoritas. Unde omnes unanimiter cenſuimus ſentientes, ut deinceps illa debeant emendare; & ſi præſumptione, vel poteſtate qua pollent, excepta invitatione abbatis vel archipreſbyteri, in ipſa monaſteria vel parochias aliquid fortaſſe præſumpſerint, a communione omnium ſacerdotum eos convenit ſequeſtrari.

ANNO CHRISTI circ. 650.

XII.

Ut duo abbates in uno monaſterio eſſe non debeant; ne ſub obtentu poteſtatis ſimultas inter monachos, & ſcandala generentur. Verumtamen ſi quilibet abbas ſibi elegerit ſucceſſorem, ipſe qui [a] eligitur, de facultatibus ipſius monaſterii ad regendum nullam habeat poteſtatem.

[a] *al.* elegit

XIII.

Ut nullus alterius clericum retinere præſumat, ſicut priſcis eſt canonibus ſtatutum, nec ad ſacrum ordinem ſine voluntate epiſcopi ſui penitus promovere.

XIV.

Nonnulli ex fratribus & coëpiſcopis noſtris reſidentibus nobis in ſancta ſynodo in querimoniam detulerunt, quod oratoria per villas potentum jam longo conſtructa tempore, & facultates ibidem collatas, ipſi quorum villæ ſunt epiſcopis contradicant; & jam nec ipſos clericos, qui ad ipſa oratoria deſerviunt, ab archidiacono coërceri permittant: quod convenit emendari: ita dumtaxat ut in poteſtate ſit epiſcopi, & de ordinatione clericorum, & de facultate ibidem collata, qualiter ad ipſa oratoria & officium divinum poſſit impleri, & ſacra libamina conſecrari. Quod ſi quis contradixerit, juxta priſcos canones communione priveur.

XV.

Ut abbates & monachi, aut agentes monaſteriorum, patrocinio ſæculari penitus non utantur; nec ad principis præſentiam ſine epiſcopi ſui permiſſu ambulare audeant. Quod ſi fecerint a ſuis epiſcopis excommunicentur.

XVI.

Ut nullus epiſcopus, neque preſbyter, vel abbas, ſeu diaconus per præmium ad ſacrum ordinem amodo penitus accedat. Quod qui fecerit, ipſo honore, quem præmiis comparare præſumpſerit, omnino priveur.

XVII.

Et quia multa per præſumptionem proveniunt, quæ Deo minus placita, & ſacris canonibus videntur eſſe contraria, quæ a ſacerdotibus neceſſe eſt coërceri; ita ſancta ſynodus inſtituit, ut nullus ſæcularium, nec in eccleſia, nec infra atrium ipſius eccleſiæ, qualecumque ſcandalum, aut ſimultates penitus excitare præſumat; nec arma trahere, aut quemcumque ad vulnerandum vel interficiendum penitus appetere. Quod ſi quis forteſſe præſumpſerit; ab epiſcopo loci illius, ubi factum fuerit, ipſe juxta ſtatuta canonum communione priveur.

XVIII.

Licet generaliter ab omnibus catholicis, & Deum timentibus diem Dominicum, quod eſt prima ſabbati, convenit obſervari, & ſicut in ſuperioribus canonibus eſt ſtatutum; non aliquid novi condentes, ſed vetera renovantes inſtituimus, ut in ipſo die Dominico ruralia opera, id eſt arare, ſecare, meſſes metere, exartos facere, vel quidquid ad ruris culturam pertinet, nullus penitus præſumat. Quod qui inventus fuerit faciens, ſub diſciplina diſtrictionis omnimodis corrigatur.

XIX.

Multa quidem eveniunt, quæ dum levia minime corriguntur, ſæpius majora conſurgunt. Valde enim omnibus noſcitur eſſe indecorum, quod per dedicationes baſilicarum, aut feſtivitates martyrum, ad ipſa ſolemnia confluentes [b] chorus femineus turpia quidem & ob-

[b] *Ha dua vetera chorus feminarum disjunxit in cod. ver. Cl. Claudius Le Jay, Senator Parisiensis.*

Anno Christi circ. 650.

scena cantica decantare videntur, dum aut orare debent, aut clericos psallentes audire. Unde convenit, ut sacerdotes loci talia a septis basilicarum, vel porticibus ipsarum, ac etiam ab ipsius atrii vetare debeant & arcere. Et si voluntarie noluerint emendare, aut excommunicari debeant, aut disciplinæ aculeum sustinere.

XX.

Agapium vero & Bobonem Dinienſis urbis episcopos, pro eo quod ipsos contra statuta canonum in multis conditionibus erraſſe vel deliquiſſe cognovimus, ipsos juxta tenorem canonum ab omni episcopatuum ordine decrevimus degradare.

Subscriptiones.

Candericus episcopus ecclesiæ Lugdunensis, his constitutionibus subscripsi.
Landalenus episcopus ecclesiæ Viennensis, his constitutionibus subscripsi.
Audoënus episcopus ecclesiæ Rotomagensis, his constitutionibus subscripsi.
Armentarius episcopus ecclesiæ Senonicæ, his constitutionibus subscripsi.
Vvlfoledus episcopus ecclesiæ Biturice, his constitutionibus subscripsi.
Donatus episcopus ecclesiæ Vesontiensis, his constitutionibus subscripsi.
Rauracus episcopus ecclesiæ Nivernensis, subscripsi.
Deodatus episcopus ecclesiæ Matisconensis, subscripsi.
Pappolus episcopus ecclesiæ Genavensis, subscripsi.
Palladius episcopus ecclesiæ Autisiodorensis, subscripsi.
Ferreolus episcopus ecclesiæ Augustodunensis, subscripsi.
Bertoaldus episcopus ecclesiæ Lingonicæ, subscripsi.
Audo episcopus ecclesiæ Aurelianensis, subscripsi.
Malardus episcopus ecclesiæ Carnotinæ, subscripsi.
Aurelianus episcopus ecclesiæ Venetiensis, subscripsi.
Baudometis episcopus ecclesiæ Tarantasiensis, subscripsi.
Procasius episcopus ecclesiæ Sedunensis, subscripsi.
Ingildus episcopus ecclesiæ Valentinæ, subscripsi.
Clarus episcopus ecclesiæ Gratianopolitanæ, subscripsi.
Gratus episcopus ecclesiæ Cabilonensis, subscripsi.
Florentius episcopus ecclesiæ Bellicensis, subscripsi.
Ætherius episcopus ecclesiæ Ebredunensis, subscripsi.
Magnus episcopus ecclesiæ.....
Berto episcopus ecclesiæ Tricastinensis, subscripsi.
Potentillimus episcopus ecclesiæ Vappicensis, subscripsi.
Arricus episcopus ecclesiæ Lausanensis, subscripsi.
Claudius episcopus ecclesiæ Regensis, subscripsi.
Licerius episcopus ecclesiæ Vindausensis, subscripsi.
Petronius episcopus ecclesiæ Vasionensis, subscripsi.
Bertefredus episcopus ecclesiæ Ambianensis, subscripsi.
Eligius episcopus ecclesiæ Noviomensis, subscripsi.
Deocarius episcopus ecclesiæ Antipolitanæ, subscripsi.
Leborius episcopus ecclesiæ Maurianensis, subscripsi.
Charibonus episcopus ecclesiæ Constantinæ, subscripsi.
Amlacarius episcopus ecclesiæ Sagensis, subscripsi.
Launobodus episcopus ecclesiæ Lexoviensis, subscripsi.
Ragnericus episcopus ecclesiæ Ebroicensis, subscripsi.
Berto episcopus ecclesiæ de Juliobona, subscripsi.
Betto abba in vicem Latini episcopi ecclesiæ Turonicæ, subscripsi.
Caddo archidiaconus in vicem Salappii episcopi ecclesiæ Namneticæ, subscripsi.
Germoaldus abba in vicem Audoberti episcopi, ecclesiæ Parisiacæ, subscripsi.
Paternus abba in vicem Felicis episcopi ecclesiæ Lemovicæ, subscripsi.
Chagnoaldus abba in vicem Chadoindi episcopi ecclesiæ Cenomanicæ, subscripsi.
Bertulfus abba in vicem Durioteri episcopi ecclesiæ Redonicæ, subscripsi.

Epistola Concilii Cabilonensis ad Theodosium episcopum Arelatensem.

Domino semper peculiari suo Theodosio, cœtus episcoporum, qui nuper est Cabilono urbe cum Christi gratia adunatus.

a *mſ. Bellov.* Theudosio.

Omnibus veridica relatione perpatuit, quod nec vos credimus ignoraſſe, quod gloriosus dominus Clodoveus rex in suprascripta urbe Cabilono, octavo Kalendas Novembris, synodale præcepit esse concilium. Ubi omnibus nobis, qui in basilica domni Vincentii pariter residentes vestrum adventum, dum vos propinquos, & jam in ipsa urbe esse audivimus, omnimodis præstolati sumus, datur intelligi, pro qua re vos in ipso concilio non voluistis adesse, dum multa adversus vos, & de indecenti vita, & de excessu canonum, quod maxime condolemus, pervulgata narrantur. Nam & scripta, qualiter vos constitit pœnitentiam fuisse professos, vestra manu vidimus, & comprovincialium vestrorum manibus roborata. Unde vos credimus jam legisse, nec nos penitus ignoramus, quod qui publice pœnitentiam profitetur, episcopalem cathedram nec tenere, nec regere potest. Propterea salutantes beatitudinem vestram honorifice, indicamus ut usque ad aliam synodum de Arelatensi sede, ubi vos constat pontificalem cathedram tenuisse, debeatis omnimodis abstinere; & de facultate ipsius ecclesiæ nihil ad vestram dominationem, donec in audientia ante fratres conveniatis, penitus præsumatis.

Anno Christi 681.

CONCILIUM TOLETANUM VIII.

Celebratum era DCXCI. VI. Kal. Januarii, regnante Recceſvintho rege.

Ex Collectione Isidori, & editione Garsiæ Loaisa.

I. *De catholica fidei plenitudine.*
II. *De incauto juramento.*
III. *De his qui sacrosanctos ordines muneribus assequuntur, & fautoribus eorum.*
IV. *De incontinentibus episcopis.*
V. *De incontinentibus presbyteris, ac diaconibus, & feminis quæ talibus conjunguntur.*
VI. *De incontinentibus subdiaconibus.*
VII. *De his qui post assumpta ecclesiasticarum dignitatum officia, ad conjugia redeunt.*
VIII. *De non ordinandis his, qui psalmorum, canticorum seu hymnorum ignari sunt.*
IX. *De his qui prætextu incommodæ agritudinis, Quadragesimæ jejunium solvunt.*
X. *De his qui aut per auctoritatem, aut per vim ordinati sunt.*
XI. *De confirmatione universalium decretorum.*
XII. *De Judæis.*

ANNO CHRISTI 653.

ANno quinto orthodoxi, atque glorioſi, & vera clementiæ dignitate [a] perſpicui, Receſvinthi regis, cum nos omnes divinæ ordinatio voluntatis, ejuſdem principis ſereniſſimo juſſu, in baſilica ſanctorum apoſtolorum ad ſacrum ſynodi coëgiſſet aggregari conventum; dies tandem lætitiæ, appetitu dulciſſime præoptatus, & gratus adfuit, & jocundus; tanto noſtri pectoris avidiori voto ſuſceptus, quanto ad remedium ſalutis exſtiterat anhelantium præcordiis exquiſitus. Cumque ex more unuſquiſque noſtrum ordini ſuo ſedes debitas occupaſſet, & eventum rei, tranquille intentionis exſpectatio ſuſtineret; adeſt ſereniſſimus princeps pia religione pleniſſimus, & ſummo laudum titulo glorioſus, qui ſeſe noſtro cœtui reddens acclinem, ut hunc omnipotenti Domino precibus commendaremus; adſtans, [b] dulciſluis hortatus & verbis, grates referens Deo virtuum, quod ſuæ juſſionis implentes decretum, in unum fuiſſemus adunati concilium. Sed cum tam pie humilem cognoviſſemus ejus ſanctæ animæ voluntatem, & tam ſublimis gloriæ celſitudinem videremus acclinem; tanta ſumus in Dei gloriam exſultatione ſuccenſi, ut grates illi debitas & honorem & lætum redderemus, & cernui. Sed quanto exulcrat principem humilitatis ordo ſublimis, tanto ad exercitia ſumma virtutis inſtruebant exempla ſacratiſſimi principis formam noſtræ religionis. Tum relatis Deo laudibus, de unitatis alternæ proventu, magna nos cum tranquillitatis gratia allocutus eſt, dicens:

Etſi ſummus auctor rerum me divæ memoriæ domini & genitoris mei temporibus in regni ſede ſubvexit, atque ipſius [c] gloriæ participem fecit; nunc tamen cum ipſe requiem æternarum adeptus eſt manſionum, ea quæ in me totius regiminis transfuſa jura reliquit, ex toto divina mihi potentia ſubjugavit. Unde quia regendorum membrorum cauſa, ſalus eſt capitis; & felicitas populorum, non niſi manſuetudo eſt principum; votive decrevi vobis coram poſitis, & votorum meorum deliberationem ſanctione patula referare, & ſtudiorum [d] acta ſincera exhibitione deferre. At vero quia anhelum pectus ſeſe in promiſſorum complementa diffundit, [e] nec pigredine feſſum retardationis oneribus ſeſe ſubmittit, longam proſecutionem compendio brevitatis adſtrinxi; & quidquid productionibus loquelarum in concione diffundere potui, totum in tomi hujus complicamento prorſus almæ veſtræ ſanctitudini offerre decrevi: id mago precatu deliberationis exhortans, ut quæcumque illic detinentur adſcripta, valido attendatis intuitu, ſagaci perſcrutemini ſtudio; ac de his, quæcumque exſtiterint placita Deo, veſtri oris ad nos ſacro referantur oraculo.

Accepto deinde oblato nobis tomo, agentes Domino gratias acclamavimus: *Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Poſt hujus exſultationis beatæ gaudium, & cæleſtis gloriæ hymnum, eidem ſacro principi benedixiimus, reſeratoque involuto tomo, hæc inibi contexta reperimus.

[a] *Ifid.* præcipui.

[b] *Ifid.* dulcis me illius nos cohors.

[c] *Ifid.* gloriæ deſerens participem.

[d] *Ifid.* opus decretæ.

[e] *Ifid.* ac.... ſubmittit.

Luc. 2.

In nomine Domini, Flavius Receſvinthus, rex, reverentiſſimis patribus in hac ſancta ſynodo reſidentibus.

SAncti Spiritus admirabili dono regulam fidei meæ ſolidam tenens, & inſtructam agnoſcens, atque in honorem ejus diadema gloriæ cum cordis humilitate proſternens; illo lætus auditu, quod omnes reges terræ ſerviunt & obediunt Deo; en reverendi patres, excelſiori mihi venerationis honore ſublimes, coram vobis advenio, in gratiam manſuetudinis meæ, beatitudinis veſtræ ſtudium convocans; & ad teſtimonium viſionis veſtræ mentet coram omnipotentis Dei nutibus tremendis acclinans; referens illi corde læto gratias opulentas, quod vos clementia voluntatis ipſius, ex noſtræ celſitudinis juſſu, ad hujus ſanctæ congregationis votivum dignatus eſt deducere cœtum; confidens tam mihi, quam vobis, & in præſentium ſerie temporum, & in futurorm longitudine ſæculorum, ejus adeſſe gratiæ præmium: quoniam & veſtræ [a] concordiæ in conveniendo unanimem ac religioſum demonſtratis affectum, & diſpoſitionis meæ in regendis populis, quam pium ſit, poteritis patenter agnoſcere votum. Nunc igitur quia monens prælocutio longæ dictionis non capit exceſſum, quid de ſancta fide noverim, quam cælius illapſam mihi ſanctorum apoſtolorum, ſequentiumque patrum ore cognovi; ſeu quæ de ſecuturis negotiis, pro quibus hunc conventum veſtræ congregationis coadunare percenſui, intimare decreverim; in hujus tomi ſerie conſcripta tenete, ac relecta pernoſcite: & cunctis, quæ tenori ejus noſtræ amplitudinis poteſtas impreſſit, veſtræ beatitudis gravitas effectum tam prompte ac miſeranter impendat, quam noſtræ manſuetudinis ſerenitas hæc vobis implenda commendat.

Exordium itaque allocutionis meæ, ex definitione ſanctæ fidei inchoans, cetera quæ futuris ſunt proſecutionibus intimanda, velut ſupra ſoliditatem petræ conſtructurus, adnectam: ut operis mei ædificium congreſſurus, eo ſequentia validius ponam, quo decentius firmiſſima præmulerim prima. Itaque coram ſe reverentia veſtra habeat, quod noſſe non ambigit, me orthodoxæ fidei veram, ſanctam, & ſinceram regulam, de corde puro, & conſcientia bona pleniſſime habere, veraciter ſcire, & [a] fortiſſime retinere; atque ita eam complecti, venerari, atque diligere, ſicut eam apoſtolica traditio [b] dedit, ſicut eam ſancta ſynodus Nicæna conſtituit, ſicut Conſtantinopoli ſanctorum patrum congregatio definivit, ſicut Epheſini primi cœtus unitas affirmavit, ſicut Chalcedonenſis concilii definitio protulit: hanc cum fidelibus ſervans, [c] propriis gentibus tenendam inſinuans, hanc populis alienis annuntians; ut in illa glotificans Deum, & [c] in tempore mortalium me ſummæ divinitatis felicitas aſſequatur; & in terra viventium hereditas a me gloriæ capiatur. En, reverentiſſimi patres, quantum ad veritatem fidei ſanctæ pertinuit, ex toto animam meam ſuæ confeſſionis titulos explicuiſſe honorificentia veſtra penſavit. Jam nunc magnopere arbitror eſſe mihi opportunius, quæ intendimus, ſocietati ejuſdem veræ fidei ſtudia ſanctæ operationis innectere; ne hanc aut ſine operibus mortuam habeamus, aut non plenitudinis ſuæ dignitate perſpicua decidat inhoneſta: dum ſcriptura non ſilente de quibuſdam infertur, *qui dicunt ſe noſſe Deum, factis autem negant.* Ut ergo hanc fidem ſupra lapidem illum ſolidatam, quem reprobaverunt ædificantes, idem tamen a Domino factus eſt in caput anguli, & eſt admirabilis in oculis noſtris, plenius habeamus, ejuſque inſignibus decentius exornemur: attendite cujus operis fructum, cujuſque operationis augmentum ſtudiis hujus ſanctæ fidei conſociare velimus, & innectere quantocyus præoptemus. Itaque revoluris retro temporibus, ita vos, omnemque populum juraſſe recolimus, ut cujuſcumque ordinis vel honoris perſona, quæ in necem regiam, excidiumque Gothorum gentis, ac patriæ, detecta fuiſſet vel cogitaſſe: noxia, vel egiſſe, irrevocabilis ſententiæ multatus atrocitate, nuſquam mereretur veniæ remedium, vel alicujus temperantiæ perciperet qualecumque ſubſidium. At nunc, quia grave oneroſumque cenſetur, dum pietatis actibus gravi contradictione hæc ſententia reſultaſſe perpenditur, & ſic fundius damnationis adſtipulatio retinetur; ne pietati, quæ Apoſtolo præcinente ad omnia utilis eſt, quicumque adhuc

[a] *Ifid.* ſerenitatem.

[b] *Ifid.* docuit.

[c] *Ifid.* ad hanc ſalvandos infideles invitans, in hanc ſubjectos populos regens, hanc prop.

Tit. 1.

Pſalm. 117.

Invit. Toletanæ ſynodo.

1. Tim. 4.

ANNO CHRISTI 653.

referetur; vestris hæc committo fidenti animo sacris pertractanda judiciis, ac dirimenda sententiis. Unde jam vestrum erit, inspirante vobis miseratione divina, ita utriusque discriminis temperare mensuram, ne aut juramenti conditio teneat reos, aut impietatis ultio habeat inhumanos: sicque vestri nos instruat forma judicii, ut subjectos populos, nec in profanationibus habeamus subditos, nec impietatis vinculis doleamus [a] comminutos.

[a] *Ibid.* comminutos.

Post hujus conventionis alloquium, sequentium [b] nectens causas negotiorum, similique subjungimus vos intendere attentione, decernimus attestantes universitatem vestram, per summæ divinitatis coæqualem, coæternam & inseparabilem Trinitatem, atque illius mysteria sacramenti, quo incarnatum Dei Filium de Spiritu sancto & Maria virgine pro salute mundi vera fides in toto orbe denuntiat, atque adventum ejusdem Jesu Christi Filii Dei Domini nostri, quo perimendi sunt impii, & regnum ejus, quo glorificandi sunt sancti; ut quæcumque negotia de quorumlibet querela vestris auditibus exstiterint patefacta, cum justitiæ vigore misericorditer, & cum temperamento miserationis justissimæ, [c] cum nostra conniventia, terminetis in legum sententiis, quæ aut depravata consistunt, aut ex superfluo, vel indebito conjecta videntur, nostræ serenitatis accommodante consensu, hæc sola quæ ad sinceram justitiam, & negotiorum sufficientiam conveniunt, [d] inordinetis; canonum obscura quædam, & in dubium versa, in meridiem lucidæ intelligentiæ reducatis; omniumque negotiorum conventus, ordinumque status, qui in vestram exstiterint devoluti præsentiam, ita majorum regulis concordantes, justissime, pie, ac temperanter constituere studeatis; ut & mihi, qui ad studiorum fructus bonorum anhelo, pars beatorum adveniat; & vos, quoniam implentes voluntatem Dei, me non spernitis imprecantem, regio beatitudinis æternæ suscipiat, & visio delectationis Dei sibi perenniter inhærere concedat. Vos etiam illustres viros, quos ex officio palatino huic sanctæ synodo interesse primatus obtinuit, ac nobilitas spectabilis honoravit, & experientia æquitatis plebium rectores exegit: quos in regimine socios, in adversitate fidos, & in prosperis amplector strenuos: per quos justitia leges implet, miseratio [e] leges inflectit, & contra justitiam legum, moderatio æquitatis temperantiam legis extorquet; adjurans obtestor per omne illud admirabile, & solum unius sacræ fidei sacramentum, quo venerabilem omnium sanctorum patrum sum obtestatus conventum; ut ad cunctæ veritatis ac discretionis justissimæ formulam ita animos dirigatis, ut nihil a consensu præsentium patrum, sanctorumque virorum aliorsum mentis ducentes obtutum, quidquid innocentiæ vicinum, quidquid justitiæ proximum, quidquid a pietate non alienum, vel soli Deo cognoveritis exstitere placitum, instanter, modeste, & cum omni diligentiæ intentione complere; scientes quia in eo quod hæc mea fabluria vota completis, vos Deo amabiles assignatis; & in eo quod decretorum nostrorum edicta favoris exhibitione corroboro, me vobiscum simul Deo placiturum assigno. In commune jam vobis cunctis & ex divino cultu ministris idoneis, & ex aula regia rectoribus decenter electis divini nominis adjuratione constrictis, adjicio consensionis meæ verum purumque promissum: ut quodcumque justitiæ, aut pietati, salutarique discretioni vicinum decernere, seu adimplere cum [f] nostro consensu elegeritis, omnia favente Deo perficiam, & adversus omnimodam controversiarum querelam, principali auctoritate muniam, ac defendam; præmissis illis, quæ ad domesticos fidei regula veritatis pertinuisse probavit. Adhuc aliud a beatitudinis vestræ conventu ejusdem fidei aviditas sancta deposcit, connectente me in sequestrationis confinio causam, quæ a nostro dogmate probatur extranea: quam licet per me lucrari Christus exoptet, inimicam sibi tamen esse non ambigit, donec quod ardenter optat, evidenter obtineat. Judæorum scilicet vitam, moresque denuntio, quorum tantummodo novi terram regiminis mei pollutam esse peste contagii. Nam cum Deus omnipotens omnes ex hac regione radicitus exstirpaverit hæreses, hoc solum sacrilegii dedecus remansisse dignoscitur, quod aut nostræ devotionis instantia corrigat, aut ultionis suæ vindicta disperdat. Ex iis enim quosdam traditionis errore vetustæ video retinere jura perfidiæ; quosdam vero sacri baptismatis expiatos ablutione, ita in apostasiæ dolo relapsos errorem, ut detestabilior inveniatur in eis profanatio blasphemiæ, quam in illis, quos nondum constat purificatos esse regenerationis [a] sacro liquore. Pro quo bonæ intentionis agone, & lucro fidei veræ, obtestor reverentiam beatitudinis vestræ, atque per supra taxatum contestor tremendæ conjurationis tenorem; ut absque omni favore, ut absque omni personarum partis ipsorum acceptione, quidquid ad Domini & redemptoris mei Jesu Christi veram fidem, verumque pertinet [b] amorem, de his jubeatis ardenter & verissime Deo, ac fidei meæ placitam sententiam dare. Ut sicut mihi divina pietas regimen fidelium dedit, cum quibus se a me glorificari cognoscit; ita quoque infidelium assequi tribuat lucrum: in quibus & voluntatis suæ fieri bonum, & ejus adveniſſe congaudeam venerabile regnum. Datum sub die decima septima Kalendarum Januariarum, anno feliciter quinto gloriæ regni nostri. In nomine Domini, Flavius Receſvindus rex hanc fidei & bonæ voluntatis meæ deliberationem manu mea subscripsi.

[b] *Forte*, amorem.

[c] *Ibid.* connivendo; corrigendum in legum.

[d] *Forte*, ordinis;

[e] *Ibid.* legis implet.

[f] *Ibid.* nostro.

[a] *Ibid.* sacro.

[b] *Ibid.* honorem.

Relecta tomi pagina, vel finita, cum glorificaſſemus Deum de fidei principalis auditu, & de bonæ voluntatis ejus affectu, ad peragendum causarum ceterarum negotium statim vertimus animum, simulque sumus exorsi [c] judicium.

[c] *Ibid.* judicium.

I.

Tunc primæ narrationis exortu, veræ fidei nobis tractatus occurrit: ut incipientes de illa primitus loqui, inde soliditatis auspicemur exordium, unde sacræ sumpsimus nativitatis initium. Quatenus assertionum [d] nostrarum forti præmissa sententia, quidquid subsequenter advenerit de actis negotiorum, fortius subsistere valeat serie recte decretorum. Itaque unius sacræ fidei veram professionem, veramque regulam tenere, nos tota virtute animi & profitemur, & acclamamus; cunctisque percipiendam, ac retinendam plena deliberatione incessanter prædicamus & pandimus; sicut a sanctis apostolis ostenta docetur, sicut a sequentibus patribus orthodoxis disserta probatur, sicut etiam in sanctis illis synodalibus gestis verissime confirmata dignoscitur; in quibus Arii, Macedonii, Nestorii, vel Eurychetis insanissimus error & dilucide proditur, & radicitus exstirpatur: sicut denique in sacris Missarum solemnitatibus concordi voce profitemur, ac dicimus:

[d] *Ibid.* sanctarum.

Credimus in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, visibilium omnium & invisibilium conditorem: & in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum, & ex Patre natum ante omnia sæcula; Deum ex Deo, lumen ex lumine, Deum verum ex Deo vero; natum, non factum, homousion Patri, hoc est, ejusdem cum Patre substantiæ: per quem omnia facta sunt, quæ in cælo, & quæ in terra: qui propter nos, & propter nostram salutem descendit, & incarnatus est de Spiritu sancto, ex Maria virgine, & homo factus est; passus sub Pontio Pilato; sepultus, tertia die resurrexit. Ascendit ad cælos, sedet

ANNO CHRISTI 653.

ad dexteram Patris : inde venturus in gloria judicare vivos & mortuos ; cujus regni non erit finis. Credimus in Spiritum ſanctum, Dominum, vivificatorem, ex Patre & Filio procedentem, cum Patre & Filio adorandum, & glorificandum; qui locutus eſt per prophetas : Et in unam catholicam atque apoſtolicam eccleſiam. Confitemur unum baptiſma in remiſſionem peccatorum. Exſpectamus reſurrectionem mortuorum, & vitam futuri ſæculi. Amen.

Hujus ſanctæ fidei regula idcirco nunc tractatus non recipit aperturam, quia & a ſacris doctoribus abunde conſtat expoſita, & imminentium cauſarum negotia nos ad alia pertrahunt peragenda.

Concil. Toletan. VIII. c. 1.

II.

Secundæ diſputationis occurſu adfuit negotium tum difficile, quam & grave, in quo de refugis atque perfidis diſputatione commota ; utrumne poſſet eorumdem temperari ſententia damnatorum, magno ſatis conatu eſt exquiſitum. Sed cum illarum ſeries conditionum, ad quas décurſis non longe temporibus pro eorum penuria, hoſtilitatis vaſtitas nos jurare coëgerat, noſtris eſſet auditibus recenſita ; tantam reperimus obligationis illic ineſſe cenſuram, ut macularum ſuarum nodoſitas non tantum videretur prohibitionem deduſſe tranſgreſſionum, quantum concluſiſſe viſcera pietatum. Aderat enim, quod in utroque pavor agebat, & ne ſancti nominis profanatio fieret, & ne miſerationis operatio interiret : quia ex Dei nominis profanatione non aberat, quod terrebat ; & ex prohibitione pietatis aderat, quod tædebat. Dumque alterno periculorum objectu ſibi prolatæ ſententiæ compugnarent, periclitabamur ancipites in bifido partium diſſidentium calle, quo diremptionis tramite judicium properaret. Sed cum greſſibus diſputationis noſtræ ſeſe difficultatis congreſſio de via objeciſſet, properandi tamdem relicto diſcrimine, cum fragore ſingultuum, & imbribus lacrymarum, ad Deum, qui pietatis fons eſt, verba ſimul & corda convertimus, orantes : Adſpira ſancte Spiritus, & ducito nos in portum voluntatis tuæ, ſedatis fluctibus ignorantiæ noſtræ. Ecce enim periculorum ſyrtes in litore curſus noſtri perrenimus : atque hinc inde obviantibus naufragiorum obicibus, quo diſputationis noſtræ vela pandamus, attentionis conſideratione non cernimus. Sed adſpira rurſus ſancte Spiritus, & daro nobis te donante noſſe quod jubeas, ac te juvante implere poſſe quod juſſeris : ut & perluſtrando illumines, quod neſcimus; & adjuvando perficias, quod implere pavemus. [a] Simus ergo in te requieſcentes, erroneorum fluctuum pavoribus ablicatis, commercia nos [b] jubes diſponere pacis, inchoëmus illa, quæ & in gloriam tuæ omnipotentiæ conferantur, & humanæ ſaluti te [c] adnitente donentur. Temporibus non procul excurſis, cum quorumdam [d] refugarum tumultuoſa ſeditio frequenter vaſtationes terris inferret, & ſcandala populis cum excidiis irrogaret ; adeo ut captivorum turmas [e] reducere, & deſolationes terræ, quæ tali concuſſæ ſunt peſte, quilibet conatus nequeat reparare, [f] & actum eſt vi potius neceſſitatis exortæ, quam deliberatione judicii, ut contra eoſdem, eiſdemque ſimillimos, cum omni fere populo acerrima juramenta daremus. Unde juraſſe nos per atteſtationem divini nominis, conditio juramenti demonſtrat, & ne reſolvi queat, ſacræ ſcripturæ auctoritas inſtat. Scribitur namque in Exodo : *Non aſſumes nomen Domini Dei tui in vanum : neque enim inſontem habebit Dominus eum, qui aſſumpſerit nomen Domini Dei ſui fruſtra.* Item in Levitico : *Non perjurabis in nomine meo, nec pollues nomen Domini Dei tui. Ego Dominus.* At vero quia illara preſſurarum acerbitas reſolvi poſſit ac debeat, tum vinculorum & lamentorum horror inſinuat, quam ejuſdem auctoritatis dominicæ præcepta commendat. Etenim juxta veterem tranſlationem ita quoſdam per Iſaïam gravi exprobratione Dominus increpat, dicens : *Væ filiis deſertionis, dicit Dominus : feciſtis conſilium non per me, & ſponſionem non per ſpiritum meum, adjicere peccatum ſuper peccatum.* Item Jeremias : *Iniquitates noſtræ declinaverunt iſta, & peccata noſtra amoverunt bona a nobis : quia inventi ſunt in populo meo impii, & laqueos ſtatuerunt ad diſpergendos viros, & comprehenderunt. Ut laqueus inſtans plenus volatilibus, ſic domus eorum plena dolore.* Et per Michæam : *Væ mihi anima mea, quia periit revertens a terra : & qui corrigit, inter homines non eſt : omnes in ſanguine judicantur : unuſquiſque proximum ſuum tribulat : omnes in malum ſuas manus præparant.* Ad beneficentiam certe, quæ divinis oculis tanto eſt gratior, quanto & inveniri eſſe præſtantior, ſic nos Iſaïas inſtruit, dicens : *Diſſolve colligationes impietatis, ſolve faſciculos deprimentes.* Paulus etiam vas electionis : *Pietas ad omnia utilis eſt.* Et Jacobus : *Judicium ſine miſericordia illi qui non fecerit miſericordiam : ſuperexaltat autem miſericordia judicium.* Joannes item : *Qui odit fratrem ſuum, homicida eſt : & ſcitis, quia omnis homicida non habet vitam æternam in ſe manentem.* Et per ſemetipſum Veritas : *Diligite inimicos veſtros, benefacite his qui oderunt vos.* Et rurſum : *Dimittite, & dimittetur vobis : ſi autem non dimiſeritis, nec Pater veſter cæleſtis dimittet vobis peccata veſtra.* Ecce ſunt dominicæ juſſiones hinc, inde adſtipulata firmiſſima cautione præcepta : ac proinde quia ſunt divini oris profecutione taxata, manebunt per omnia æterna lege præfixa. Quid ergo ? numquid aut juramenti juſtitiam, aut miſericordiæ pacem ſibi contraire narrabimus, dum ſcriptum ſit : *Miſericordia & veritas obviaverunt ſibi, juſtitia & pax ſe complexæ ſunt ?* aut quia contraverſiarum lapſus ſeſe in contentione diffundunt, ideo unius partis aſſertionem narrabimus non implendam ? Cur alterius aſſertio partis jacturæ comminatur inſtantiam ? & quia juramenti cuſtodia ultionem non temperat paveſcendam, ideirco impietatis atrocitas mortem parit exſecrandam ? Abſit : etenim ſi publicis ſacramentorum geſtis (quod Deus avertat) a quibuſlibet illicita, vel non bona exſtitiſſet conditio alligata, quæ aut jugulare animam patris, aut agere compelleret ſtuprum ſacratiſſimæ virginis; numquid non tolerabilius eſſet ſtultæ promiſſionis rejicere vota, quam per inutilium promiſſionum cuſtodiam, exhorrendam criminum implere menſuram ? Quod ſi ita eſt, quomodo crederetur unius obſervantia juſſionis eſſe fons pietatis, cum emitteret tribulos ultionis ? Aut quænam illa eſſet ſacræ obſervatio legis, quæ ſacrilegia committeret [g] pravitatis ? Vel cujus menſuræ æquitas videretur, ut ex uniuſ præcepti cautela, necis exoriretur immanitas truculenta ? At nunc non ita contendimus, ut contentionum divortiis concitaris, noſipſos contentionis certaminibus miſceamus. Eſt vere pax in utroque quod dicimus : quia ſic Spiritus ſanctus iter noſtrum ac curſum temperat, ut in nullo devium hoc [h] ſua diſpoſitione ſecludat : unde plena jam voce, pleniori fide, pleniſſimaque intentione prædicimus, atque in tota ſanctæ eccleſiæ univerſitate prædicamus pariter & optamus, nulla profanatione ſolius & ſummæ divinitatis nomen extiſtere aſſumendum, nullo perjurii ſacrilegio indebite profanandum, nullo uſpiam contactu fallaciæ contingendum. Nam ſi atteſtante Veritate, propter profanationem perjurii evitandam prohibetur omnino jurare, cum dicitur : *Sit ſermo veſter, eſt, eſt : non, non : quod autem plus his eſt, a malo eſt* : quomodo impunitum erit, nomen tantæ gloriæ voluntarie profanaſſe, dum in eo taxata fi-

des di-

[a] Iſa. 30.
[b] Jerem. 5.
[c] Iſa. 59.
[d] 1. Tim. 4.
[e] Jacob. 2.
[f] 1. Joan. 3.
[g] Luc. 6.
[h] Matth. 5.

[a] Iſa. ſimul ergo in te requieſcentes, & erroneorum
[b] Iſid. jube
[c] Iſid. annitente
[d] Iſid. refugarum
[e] Iſid. ducere, ■ eccleſiarum deſolationes faceremus, quæ tali
[f] Iſid. exactum
[g] c. XXII. Quæſt. 4. Neceſſe eſt.
Exod. 20.
Levit. 19.

[h] Iſid. devium hoc cultus a diſp.

Anno Christi 653.

des dignoſcitur interiſſe? vel quatenus pacis fœdera inter gentium diſſidia ligabuntur, ſi non juramenti pacta ſanctiori integritate ſerventur? Etenim omne quod in pacis fœdere venit, tunc ſolidius ſubſiſtit, cum juramenti hoc interpoſitio roborat. Sed & omne quod animos amicorum conciliat, tunc fixius durat, cum eos ſacramenti vincula ligant. Omne etiam quod teſtis adſtipulatur, tunc verius conſtat, cum id adjectio jurationis affirmat. Quod ſi & teſtis deficiat, innocentis fidem ſola jurisjurandi taxatio manifeſtat. Hinc & ut membris humanis divina voluntas panderet quod volebat, ne labens fragilitas pro incerto teneret, quod inviolatæ veritatis promiſſio exprimebat, per Iſaïam loquitur, dicens: *Ego Dominus, & non eſt alius; in memetipſum juravi.* Si ergo tantæ inſtitutionis limite ſunt votiva juramenta ſervanda, quis alienorum a veritate hæc adſtruat exſecrabiliter violanda? Stabunt ergo ſacræ auctoritatis vivida juſſa, nec vana profanatione erunt aliquatenus temeranda. Verum ne juramenta, quæ data ſunt, videantur in nos ira penitus miſerationum concluſiſſe præcordia, ut nullam de pietatis effectu animæ viſcera concipiant indulgentiam paritura; ſic ſtabilitis contractibus [a] juramenti, ſinum miſericordiæ aperimus: atque ita cunctis Deo placita devotione miſereri cenſemus, ut nos nec inhumanitas faciat exſecrandos. Occurrere certe miſerorum ruinis debet ſubſidio unuſquiſque, quo valet; & relevatione alienæ vindictæ, a ſe Dei removere vindictam? libat enim Domino proſpera, qui ab afflictis pellit adverſa. Unde Job, juvante paſſionis experientia, impendens patientibus quod in paſſionis ſuæ patientia memorabat, ſuarum virtutum catalogum texens, inter cetera ſic connectit: *Benedictio perituri ſuper me veniebat, & cor vidſue conſolatus ſum.* Et paulo poſt: *Flebam quondam ſuper eum qui afflictus erat, & compatiebatur anima mea pauperi.* Hinc & Salomon: *Erue eos qui ducuntur ad mortem: & qui trahuntur ad interitum, liberare non ceſſes.* Quibus ſanctæ auctoritatis inſtructi decretis, nec ſanctum nomen profanaſſe nos conſtat, quod nullatenus profanandum vox noſtræ prædicationis inſinuat; & indulgentiæ viſceribus adapertis, licet oris ſui profeſſione damnati difficile mererentur abſolvi: (juxta quod ſcriptum eſt: *Sanguis tuus ſuper caput tuum; os enim tuum locutum eſt adverſum te.* Et iterum: *Ex ore tuo juſtificaberis, & ex ore tuo condemnaberis*) tamen pietatis intuitu, & parcendi viam pandimus, qui & miſericordiam prorogamus. Hujus ſane promiſſionis incaute crudam, cruentamque temperare ſententiam illa quam maxime compellimur cauſa, quod hæc duo mala licet ſint omnino cautiſſime præcavenda, tamen ſi periculi neceſſitas ex his unum [b] temerare compulerit, id debemus reſolvere, quod minori nexu noſcitur obligare. Quid autem ex his levius, quidve ſit gravius, [c] pro rationis acumine inveſtigemus. Etenim dum perjurare compellimur, creatorem quidem offendimus: ſed nos tantummodo maculamus, & Dei juſſa ſuperbe contemnimus, & proximis impia crudelitate nocemus, & noſipſos crudeliori mortis gladio trucidamus: illic enim duplici culparum telo petimur, hic tripliciter jugulamur. Reſtat ergo ut eo noſtra pergat ſententia, quo miſericordiæ patuerit via: quæ ita Domino probatur accepta, ut plus eam cupiat quam ſacrificia veneranda, dicente ipſo: *Miſericordiam volo, & non ſacrificium.* Hac indulgentiæ conceſſa licentia, miſerationis ipſius opus in glorioſi principis poteſtate redigimus; ut quia Deus illi miſerendi aditum pateſecit, remedia pietatis ipſe quoque non deneget: quæ ita principali diſcretione moderata perſiſtant, ut & illis ſic aliquatenus miſericordia contributa, & nuſquam gens, aut patria per eoſdem, aut periculum quodcumque perferat, aut jacturam, hæc miſerationis obtentu temperaſſe ſufficiat. Ceterum quæcumque juramenta pro regiæ poteſtatis ſalute, vel conturbatione gentis & patriæ vel hactenus ſunt exacta, vel deinceps exſtiterint exigenda, omni cuſtodia, omnique vigilantia inſolubiliter decernimus obſervanda, & membrorum truncatione, mortiſque ſententia religione penitus abſoluta. Sed ne pravarum mentium verſuta nequitia noſmet ad perjurii quandoque devocet culpam, nec a ſanctæ fidei regula hanc aſſerat venire ſententiam: tam divinæ auctoritatis oracula, quam præcedentium patrum aſſerta huic narrationi curavimus innectenda. Etenim incommutabilis idemque ſemper exſiſtens Dei ſummi natura præcellens, ſua ſæpe in ſacris literis legitur mutaſſe promiſſa, & pro miſericordia temperaſſe ſententiam. Unde quamliber ſit impaſſibilis atque immutabilis, identidem deitate ſimiſſima, crebro tamen ejus & juramenta leguntur, & pœnitentia: quæ ſacris exſtant myſteriis adoperta. Jurare namque Dei, eſt a ſeipſo nullatenus ordinata convellere: pœnitere vero, eadem ordinata, cum voluerit, immutare. Sic enim per Jeremiam dicit: *Repente loquar adverſus gentem & adverſus regnum, ut eradicem & deſtruam, & diſperdam illud. Si pœnitentiam egerit gens illa ſuper malo ſuo, quod locutus ſum adverſus eam, agam & ego pœnitentiam ſuper malo, quod cogitavi ut facerem ei.* Et per Ezechielem: *Si dixero juſto vivo quod vita vivat, & [a] confidens in juſtitia ſua fecerit iniquitatem: omnes juſtitiæ ejus oblivioni tradentur, & in iniquitate ſua, quam operatus eſt, in ipſa morietur. Si autem dixero impio: Morte morieris; & egerit pœnitentiam a peccato ſuo, vita vivet, & non morietur.* Si ergo noſtra converſio ſic divinam mutat ſententiam, cur miſerorum tantæ lacrymæ, vel preſſuræ tam crudam non temperarent ex miſeratione vindictam? Hinc etiam populo Iſraëlitico ſæpe ultio promiſſa ſuſpenditur, & Ninivitarum perditio divinæ ſententiæ permutatione ſedatur.

At vero illuſtri laudum titulo præclarus auctor Ambroſius in libro de officiis primo, hujuſmodi rei cauſa ſic loquitur: Eſt enim contra officium nonnunquam, promiſſum ſolvere, ſacramentum cuſtodire: ut Herodes, qui juravit, quoniam quidquid petiſſet, daret filiæ Herodiadis: & necem Joannis præſtitit, ne promiſſum negaret. Nam de Iephthe quid dicam, qui immolavit filiam, quæ ſibi victori primum occurreret, quo votum impleret, quod ſpoponderat, ut quidquid ſibi primum occurriſſet, ut quidquid ſibi primum occurriſſet, offerret Deo? Melius fuerat nihil tale promittere, quam promiſſum ſolvere parricidio. Item in libro tertio: Purum igitur ac ſincerum oportet eſſe affectum, ut unuſquiſque ſimplicem ſermonem proferat, vas ſuum in ſanctitate poſſideat, nec fratrem in circumſcriptione verborum [b] inducat, nihil promittat inhoneſtum: ac ſi promiſerit, tolerabilius eſt promiſſum non facere, quam facere quod turpe ſit. Sæpe plerique conſtringunt ſe jurisjurandi ſacramento, & cum ipſi cognoverint promittendum non fuiſſe, ſacramenti tamen contemplatione faciunt, quod ſpoponderint; ſicut de Herode ſupra ſcripſimus, qui ſaltatrici præmium turpiter promiſit, crudeliter ſolvit. Turpe eſt, quod regnum pro ſaltatione promittitur: crudele, quod mors prophetæ pro jurisjurandi religione donatur. Quanto tolerabilius [c] tale fuiſſet perjurium ſacramento? Et poſt pauca de Iephthe diſſerens: Miſerabilis, inquit, neceſſitas, quæ ſolvitur parricidio. Melius eſt non vovere, quam vovere id quod ſibi is cui promittitur, nolit exſolvi. Et poſt paululum: Non ſerviet igitur promiſſa ſolvenda omnia ſunt. Denique ipſe Dominus, ſicut ſcriptura indicat, frequenter ſuam mutat ſententiam. Vir quoque ſanctiſſimus Auguſti-

Anno Christi 653.

p. XXII. Quæſt. 4. Omne quod.

Iſa. 45.

a 161. Juramento.

Job 19.

Job 30.

Prov. 24.

1. Reg. 1.

Matth. 12.

c. Diſtinct. XXII. cap. Duo mala.

b Ibid. temperare

c 153. pietatis acumine

Oſee 6.

Matth. 9.

p. XXII. Quæſt. 4. Immutabilis.

Ibidem.

Jerem. 18.

Ezech. 33.

a Ipſ. confidit a

Amb. lib. 1. c. 10.

a Matth. 14.

a Marc. 6.

a Judic. 11.

a

a

a

ANNO CHRISTI 653.

tus veſtigationis acumine cautus, inveniendi arte præcipuus, aſſerendi copia profluus, eloquentiæ flore venuſtus, ſapientiæ fructu fecundus, hæc in ſuis narrat affatibus. Duo ſunt omnino genera mendaciorum, in quibus nonmagna culpa eſt, ſed tamen non ſunt ſine culpa, cum aut jocamur, aut pro miſericordia mentimur; illud primum in jocando ideo non eſt perniciosiſſimum, quia non fallit: novit enim ille cui dicitur, joci cauſa eſſe dictum: ſecundum autem ideo minus eſt, quia retinet nonnullam benevolentiam. Idem ipſe: Non auferat, inquit, veritas miſericordiam, non miſericordia impediat veritatem. Si enim pro veritate, aut quaſi rigida veritate, oblitus fueris miſericordiam, non ambulabis in *Pſal. 24.* via Domini, in qua *miſericordia & veritas obviaverunt ſibi*.

Beatus etiam Gregorius Papa, & libris & vitæ meritis honorandus, atque in Ethicis aſſertionibus pæne cunctis merito præferendus, ſic in libris infert moralibus: Quia ergo Beemoth iſte ita inexplicabilibus nodis ligat, ut plerumque mens in dubio adducta, unde ſe a culpa ſolvere nititur, inde culpa arctius aſtringatur, re- *Job 40.* cte dicitur: *Nervi teſticulorum ejus perplexi ſunt*: argumenta namque machinationum illius quo magis laxantur, ut relinquant, eo magis implicantur, ut terreant. Eſt tamen quod ad deſtruendas ejus verſutias utiliter fiat. Et cum mens inter minora & maxima peccata conſtringitur, ſi omnino nullus ſine peccato evadendi aditus patet, minora ſemper eligantur. Quia & qui murorum undique ambitu, ne fugiat, claudituri, ibi ſe in fugam præcipitat, ubi brevior murus invenitur. Noſtri quoque ſæculi doctor egregius eccleſiæ catholicæ, noviſſimum decus, præcedentibus ætate poſtremus, doctrinæ comparatione non infimus, & quod majus eſt, in ſæculorum fine doctiſſimus, atque cum reverentia nominandus Iſidorus, in libro ſententiarum ſecundo hæc pro tali narrat negotio: Non eſt conſervandum ſacramentum, quod male & incaute promittitur: velut ſi quiſpiam adulteræ perpetuam cum ea permanendi fidem polliceatur. Tolerabilius eſt enim ſacramentum non implere, quam permanere in ſtupri flagitio. Similiter in ſynonymis: In malis promiſſis reſcinde fidem, in turpi voto muta decretum: quod incaute voviſti, non facies: impia eſt promiſſio, quæ ſcelere adimplentur. Hæc de ſacris paginis, auctoribuſque præcipuis breviſſime ſufficiat prælibaſſe. Nam plurima colligere poterit, qui hæc attentius legendo quæſierit. Ceterum quibus hæc nequaquam ſufficiunt, vel hinc ſumant cum rubore ſilentium: quia optat vas electionis anathema *Rom. 9.* eſſe a Chriſto pro fratribus ſuis, quam perdurare crudelibus in delictis.

III.

Tertiæ ratiocinationis alloquio doluimus, contra priorum monita patrum, vota perniciosiſſima poſterorum. Nam quanto frequentius illi noxia vetuerunt, tanto ſtudioſius iſti perpetrare vetita non quieſcunt. Sicque per contrarium, quod penitus occumbere debuit, inſultare non deſinit: & res quæ tot exciſa decretis arcſcere potuit, ad vicem Lernæi capitis, ut ferunt fabulæ, truncata vireſcit. Denique, quod ſine magno dolore dicendum non eſt, reperiuntur quamplurimi negotio muneris perituri, mercari velle gratiam Spiritus ſancti; dum vile præmium donant, ut pontificalis ordinis ſublime culmen accipiant; obliti verborum *Act. 8.* Petri, qui dixit ad Simonem: *Pecunia tua tecum ſit in perditionem, quoniam donum Dei exiſtimaſti per pecuniam poſſideri*. Proinde quia & uſitatum eſt tale malum, & majorum frequenter exſtat mucrone ſuccisum, nos quoque huic vulneri cancerofo ignitum, quod ſupereſt, adhuc injiciamus ferrum; decernentes omnimodo, ut quicumque deinceps pro percipienda ſacerdotii dignitate quodlibet præmium detectus fuerit obtuliſſe, ex eodem tempore ſe noverit anathematis opprobrio condemnatum, arque [a] perceptione Chriſti corporis & ſanguinis alienum, ex quo illum conſtat hoc exſecrabile Chriſto perpetraſſe flagitium. Quod ſi aliquis exſtiterit, qui accuſet: ille qui hunc ordinem munerum fuerat acceptione lucratus, & ſuſcepti honoris gradu privetur, & in monaſterio ſub perenni pœnitentia teligetur. Illi vero qui pro hac cauſa munerum acceptores exſtiterint, ſi clerici fuerint, honoris amiſſione multentur; ſi vero laïci, anathemate perpetuo condemnentur.

[a] *Ibid.* participatione.

IV.

Quartæ congreſſionis eventu obvius ſeſe nobis intulit pontificalis culminis lapſus, quem ante flere, quam diſponere compulſi ex ordine ſumus. Nam dum ſecundum carnis aſſumptæ myſterium eccleſiæ ſuæ fuerit dignatus caput exiſtere Chriſtus, merito in membris ejus intentio epiſcoporum officia peragere cernitur oculorum. Ipſi enim de ſublimiori celſitudine ordinum regunt & diſponunt ſubjectas multitudines plebium. Unde quanto ipſi fiunt ſequentium [b] ducatores, tanto meritorum lumine debent eſſe fulgentes. Quapropter omnes epiſcopi, inter ceterarum ornamenta virtutum, nitore carnis debent propenſius eniteré; ut ex hoc, audientes munditiam appetant, ex quo doctores immunditia non deturpat. Adeo ut ſi deinceps epiſcopi detecti fuerint exſecrabilibus flagitiis cum quibuſlibet feminis pollui, aut familiari peculiaritate verſari, noverint ſe irrevocabili ſententia patrum ulciſci, id eſt, & loci & ordinis ſui dignitate privari.

[b] *Ibid.* doctores

V.

Quintæ actionis impulſu pervenit ad totius concilii ſacrum auditum, quoſdam ſacerdotes & miniſtros obliviſcentes majorum [c] veteribus conſtitutis, aut uxorum, aut quarumcumque feminarum immunda ſocietate, & exſecrabili contagione turpari; peſſima cordis obſtinatione, tam ſacris literis quam patrum regulis obviantes; nec levi quidem reſpiramine [d] memoriæ commendantes quod ſcriptum eſt: *Sancti eſtote, quoniam & ego ſanctus ſum, dicit Dominus.* Et illud apoſtolicum: *Mortificate membra veſtra, quæ ſunt ſuper terram*, id eſt, fornicationem & immunditiam, concupiſcentiam malam & avaritiam: quibus quanto eſt pertinacior uſus in malis, tanto auſterioribus convenit obviare decretis. Propter quod flagitii dedecus, ſpecialiter hoc a ſancto concilio definitur, ut omnes epiſcopi idipſum in ſuis quærere ſolicite curent; & cum hoc veriſſime reperire potuerint, omnes placiti cautione tali diſtringant, ut numquam ulterius tam abominanda committant. Mulieres vero, ſeu liberæ ſint, ſeu ancillæ, [e] ac illis turpitudine ſociatæ, ita omnibus modis ſeparentur, & monaſterio tradantur, ut ulterius ad conſcios ſui criminis reverendi omnem habeant aditum denegatum. Illi vero ſi omnino coërceri nequiverint, uſque ad exitum vitæ ſuæ monaſteriis deputati, pœnitentiæ diſciplinis monaſticis maneant omnino ſubjecti.

[c] *Ibid.* ac veteribus conſtitutorum.

[d] *Ibid.* contemplantes

[e] *Ibid.* cum turpiter ſociatæ.

VI.

Sextæ diſcuſſionis objectu, quorundam male ſibi conſciorum patuit denotatum elogium. Nam relatum eſt nobis quoſdam ſubdiaconos, poſtquam ad ſacri hujus ordinis pervenerint gradum, non ſolum carnis immunditia ſordidari, cum ſcriptum ſit: *Mundamini, qui fertis vaſa Domini:* ſed etiam, quod dictu quoque nefas eſt, novis uxoribus copulari; aſſerentes hoc ideo ſibi licere, quia benedictionem a pontifice ſe neſciens percepiſſe. Proinde omni excuſationum diſciſſo velamine, id præcipimus obſervari: ut cum iidem ſubdiacones ordinantur, cum vaſis miniſterii benedictio eis ab epiſcopo detur, (ſicut in quibuſdam eccleſiis venuſtas tradit antiqua, & ſacra dignoſcitur conſuetudo *Isa. 52.*

ANNO CHRISTI 653.

ſubſtare prolata :) omni penitus ab illis ſorde mulierum, ac familiaritate remota. Quod ſi hoc vulnere deinceps fuerint fauciari, mox erunt ſub pœnitentiæ oneribus, uſque ad extremum vitæ monaſteriis religandi.

VII.

Septimæ aſſertionis acceſſu adiit cœtum noſtrum tam inverecunda progreſſio, quam ignobilis ac deteſtanda præſumptio. Quoſdam enim, aut eventu neceſſitatum, aut metu periculorum [a] adeptos fuiſſe novimus eccleſiaſticarum officia dignitatum : & quoniam cum illis hæc imponerentur, id ſibi fieri noluiſſe [b] teſtantur : idcirco hæc ſpernere, atque ad priſtina pertentant conjugia moreſque redire; tam nequiter cæleſtia jura ſolventes, quam prompte ſæcularibus exſtant illecebris inhiantes. Qua de re noſſe nos convenit, quod epiſcopalis eminentiæ culmen non immerito ſacris omnibus eſſe ſumma percenſuit, quæ ceteris ſacerdotibus exercenda prohibuit; ſcilicet templorum Dei ſacrationem, chriſmæ benedictionem, ſacrorumque ordinum inſtitutionem : quæ tam divinaliter ordinata perſiſtunt, quam excellentiſſime conferuntur : quia & tanto ab eis ſingulariter impenduntur, quanto eidem ſummo culmini petagenda ſervantur. Quomodo ergo quod in ſe recipit, a ſe rejicere poterit; cum hæc a nullo altero conferri, quam a ſolis pontificibus novit, a quibus nec ligata ſolvi, nec ſoluta poterunt ab aliquo religari? Sic enim ad Petrum Veritas ait : *Quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cælo : & quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cælo.* Nequaquam ergo aliquando poterit profanari, quod divina juſſione, ſimulque apoſtolicæ traditionis auctoritate ſacrum noſcitur exſtitiſſe. Verum ſicut ſanctum chriſma collatum, & altaris honor, evelli non queunt : ita quoque ſacrum decus honorum, quod his compar habetur & ſocium, qualibet fuerit occaſione percepium, manebit omnibus modis inconvulſum. Ad exſtirpandum vero radicitus hujus callidæ machinationis inutile argumentum, id ſibi rationabiliter dari noverint in objectu, quod ſacroſancti baptiſmatis inappreciabile donum eſt ſemper; & ſæpe non ſolum nolentibus, verum etiam (quod majus eſt) neſcientibus impertitur : ſed hoc a nullo penitus profanari permittitur. Quod ſi & hic opponitur, nec dum rationis capaces exſiſtere, qui hoc probantur accipere; hic omnimodo conticeſcant : quia ſi majores impune non deſerunt, quod parvuli vel neſciendo, vel nolendo percipiunt; quanto magis non convenit violare, quod pro mortis, aut pœnarum evadenda pernicie, occulta Dei diſpenſatione dignoſcitur obveniſſe?

Recedant ego talium deliderorum impudorati fautores; & licet inviti perceperint, quod non merebantur habere, libenter tamen ob cæleſte retineant præmium, quod nolendo, per terrenæ conſecuti ſunt neceſſitatis eventum : ut tamen inviti appetant bona diligere, quæ ſponte videntur deſides impugnare. Quod ſi quis poſt hoc perennis diſpoſitionis edictum, non ſinceriter ſacris inhæſerit cultibus, & abjiciens a ſe gratiam, quam accepit, relabi ad conjugia, moreſque ſæculi attentaverit, vel eum redire conſtiterit; mox omni eccleſiaſtici ordinis dignitate privatus vere ut apoſtata a ſanctæ eccleſiæ liminibus, & ſocietate fidelium habeatur prorſus excluſus : monaſterii clauſtris, donec advixerit, ſub pœnitentia retrudendus.

VIII.

Octavæ diſceptationis affatu reperimus quoſdam divinis officiis mancipatos tanta neſcientiæ ſocordia plenos, ut nec in illis probentur inſtructi competenter ordinibus, qui quotidianos verſantur in uſus. Proinde ſolicite conſtituitur, atque decernitur, ut nullus cujuſcunque dignitatis eccleſiaſticæ deinceps percipiat gradum, qui non totum pſalterium, vel canticorum uſualium, & hymnorum, ſive baptizandi perfecte noverit ſupplementum. Illi vero, qui jam honorum dignitate funguntur, hujus tamen ignorantiæ cœcitate vexantur, aut ſponte ſumant intentionem neceſſaria perdiſcendi, aut a majoribus ad lectionis exercitia cogantur inviti. [a] Abſurdum ſiquidem eſt, eos, qui ceteros ſimpliciores & laïcos habent docere, (quibus & diſciplinæ, & vitæ debent eſſe veluti quoddam ſpeculum;) ad alicujus ordinis vel dignitatis promoveri ſtatum, qui legem Dei ignorant, nec litterarum ſaltem mediocritate ſunt inſigniti. Nullus igitur ad ſacra Dei myſteria tractanda veniat illotus aliquis, aut ignorantiæ tenebris cœcutiens : ſed ſolus is accedat, quem morum innocentia & litterarum ſplendor reddunt illuſtrem. Aliter ordinaturis & ordinandis imminet in poſterum Dei & ejus eccleſiæ vindicta.

IX.

Nonæ intentionis admonitu detecta eſt ingluvies horrenda voracium, quæ dum freno parſimoniæ non adſtringitur, religioni contraire [b] cenſetur. Nam dicente ſcriptura : *Qui ſpernit minima, paulatim decidet in maxima* : illi tanto edacitatis improbæ ſumptu graſſantur, ut cæleſtia & pæne ſumma contemnere videantur. Etenim cum Quadrageſimæ dies anni totius decimæ deputentur, quæ in oblatione jejunii Domino conſecratur; quibus etiam ſalubertime conditio humani generis expiatur, dum a quatuor mundi partibus ad hanc homo religionem creditурus adducitur; quatuor elementis formatus, propter tranſgreſſionem decalogi quaterdecies convenienter affligitur : illi auſu temerario hæc omnia contemnentes, voracitatis ingluviem non frenant, & (quod pejus eſt) paſchalia feſta illicitorum eſuum perceptione profanant. Quibus ex hoc adeo acerrime interdicitur, ut quiſquis abſque inevitabili neceſſitate, atque fragilitatis evidenti languore, ſeu etiam ætatis impoſſibilitate, diebus Quadrageſimæ eſum carnium præſumpſerit attentare, non ſolum reus erit reſurrectionis dominicæ, verum etiam alienus ab ejuſdem diei ſancta communione. Et hoc illi cumulentur ad pœnam, ut ipſius anni tempore ab omni eſu carnium abſtineat gulam : quia ſacris diebus abſtinentiæ oblitus eſt diſciplinam. Illi vero, quos aut ætas incurvat, aut languor extenuat, aut neceſſitas arctat, non ante prohibita violare præſumant, quam a ſacerdote permiſſum accipiant.

X.

Decimæ [c] conlocutionis aſſenſu, moleſtis actibus, quos ſagax indagatio pietati obviare detexit; & non tam bene regendi licentia, quam ſe manſuetudo impugnaſſe probavit, ſatis (ut opinamur) & lege glorioſi principis, & decreto ſanctæ ſynodi hujus contradictum eſſe conſperimus. Ita enim ſanctus Spiritus per utraſque definitiones mortalium corda perflavit, ut vitali flatu verborum in poſterum omnem exureret male concupiſcentium rabiem animorum. Actum namque eſt in definitionibus ipſis, ut quia pietatis divinæ incomprehenſibilis & ignota natura, ſeſe conditioni mortalium in unione perſonæ conjunxit myſterio redemptionis humanæ, nos quoque membra capitis hujus, & perfidiæ malum, & concupiſcentiam, quæ radix malorum eſt omnium, & avaritiam, quæ invenitur ſervitus idolorum, pari ſimul igne ac mucrone, totoque artificio radicitus evellamus ac deſecemus. Ab hinc ergo, & deinceps, ita erunt in regni gloriam præficiendi rectores, ut aut in urbe regia, aut in loco ubi princeps deceſſerit, cum pontificum majorumque palatii omnimodo eligantur aſſenſu; non forinſecus cœtu, aut conſpiratione paucorum, aut ruſticarum plebium ſe-

[a] *Reliqua hujus capituli in quibuſdam exemplaribus deſunt.*

[b] *Ibid.* manifeſtant. *Eccli.* 19.

[c] *Ibid.* collocationis

1. *Tim.* 6. *Epheſ.* 5.

ANNO CHRISTI 653.

ditioſo tumultu. Erunt catholicæ fidei aſſertores, eamque & ab hac quæ imminet Judæorum perfidia, & a cunctarum hæreſium injuria defendentes: erunt actibus, judiciis, & vita modeſti: erunt in proviſionibus rerum tam parci [a] amplius quam extenti, ut nulla vi, aut factione ſcripturarum, vel definitionum qualiumcumque, contractus a ſubditis vel exigant, vel exigendos intendant: erunt in conquiſitis obligationis gratiſſimæ rebus, non proſpectantes proprii jura commodi, ſed conſulentes patriæ atque genti. De rebus congregaris ab eis, illas tantum ſibi vindicent partes, quas dictaverit auctoritas principalis. Verum quæcumque inordinata reliquerint, hereditabunt [b] gloriam ſucceſſores. Propria eorum, & ante regnum juſtiſſime conquiſita, aut filii, aut heredes capiant jure proximitatis. De affinium ſucceſſione vel munere, quamvis inordinata relicta, aut primo tantum filiis, aut heredibus ſequenter proficiant, vel propinquis. Atque ita in eorum cunctis actibus, moribus, atque rebus præfatæ legis erit auctoritas valitura, ut ea perenniter maneat inconvulſa. Et non prius apicem regni quiſquam percipiat, quam ſe illa per omnia ſuppletorum juriſjurandi taxatione definiat. Cui etiam legi, vel decreto, epiſcopalem non ſolum in futuro, ſed etiam in præſenti reverentiam apponentes, decernimus, ut quicumque detractor, & non potius venerator decreti ejuſdem atque legis eſſe maluerit, ſive religioſus ille, ſive ſit laicus, non ſolum eccleſiaſtica excommunicatione plectatur, verum & ſui ordinis dignitate privetur.

[a] *Ibid.* plus quam

[b] *Apud Ibid.* aut ea gloriam non ſegnes.

XI.

Undecimæ occaſionis articulo decretorum univerſalium perenne dedimus firmamentum, ſcientes, quod multimoda ſen. per Deus appoſitione judiciorum ærumnam relevet oppreſſorum: & ſicut malis exigentibus hominum permittit exerceri pœnas ultionum, ita cum voluerit gravedines relevat preſſurarum. Hinc & decreta præcedentium patrum, ad contentionis jurgium radicitus evellendum, rite ſynodalem fieri cenſuere conventum; ut illic de diverſitate judiciorum [c] protenſæ lites habeant terminum, ubi Spiritus ſanctus univerſalem coadunaverit cœtum. Ab hac ergo Spiritu ſancto ſuccenſi, ne [d] quilibet in poſterum, aut impune valeant commoveri, aut generalia ſtatuta convellere, plena decernimus unanimitate connexi, ut quæcumque pro fidei cauſis, eccleſiaſticiſque negotiis, aut præteritis geſtis, aut in præſentibus conſtitutis, aut futuris etiam in decretis vel ſint, vel fuerint definitiones conſcriptæ univerſali auctoritate, nullus his deinceps contradicere audeat, nullus ea evertere præſumat, nullus non implere contendat. Nam ſi quis ex religione contra hæc inobediens, aut ſuſurrans, vel certe lacerator, aut invidus, aut non potius eorumdem fautor exſtiterit, gratia & honoris ſui, & communionis ſanctæ lugeat amiſſione multatus. Cum vero quælibet ſancta ſynodus agitur, aut pacifice inter pontifices quippiam definitur; ſi pauciores per neſcientiam vel contentionem forte diſſentiant; aut commoniti plurimorum ſententiæ cedant, aut ab eorum cœtu cum dedecore confuſionis abſcedant, aut excommunicationis annuæ ſententiam luant.

[c] *Ibid.* protenſitæ

[d] *Ibid.* quilibet .... commiti .... convelli.

XII.

[e] Duodecima, quæ eſt finalis & ultima, ſacratiſſimi principis obſecratione piiſſima, pro Judæorum abominabili ac nefanda perfidia, exſecranda noſtro cœtui perparuit cauſa: quam idcirco in fine ſententiarum cenſuimus eſſe ponendam, quoniam eamdem gentem delicti ſui merito retroductam, per divinæ ſanctionis oracula a capite poſitum deflemus in caudam. Sed quia Chriſtus, ut pro nobis, ita quoque pro illis eſt mortuus, juxta quod ipſe ait: *Non ſum miſſus niſi ad oves quæ perierant domus Iſrael*; neceſſarium duximus ſummam pro eis impendere curam, pro quibus ſuam Chriſtus ponere non dedignatus eſt animam. Ideoque principali clementia devotiſſime [a] præfavente, quæ ob hoc ſui regni apicem a Domino ſolidari præoptat, ſi catholicæ fidei perculcium turmas acquirat: indignum reputans orthodoxæ fidei principem ſacrilegis imperare, fidelium-que plebem infidelium ſocietate polluere: nihil aliud pro his ex noſtra ſententia definitur, quam ut decreta concilii Toletani, quod divæ memoriæ Siſenandi regis aggregatum eſt tempore, a nobis ac poſteris omnimoda ſuppleantur intentione. Quiſquis autem ab ejuſdem ſynodi voluerit ſententia diſſentire, ut vere ſacrilegum ſe noverit condemnari.

[e] *Ibid.* Duodecimæ quæſtionis propoſitione.

[a] *Ibid.* approbante

Concil. Tolet. I. IV. c. 74. V. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82.

XIII.

Divinæ Trinitatis inſeparabile nomen, ſicut inſpiratione mirabili noſtrorum tractatuum primordia [b] lineavit, ita conſummatione ſublimi eadem jam perficiendo concludit: ut in illo ſit noſtrum explicuiſſe, a quo nobis adfuit inchoare. Damus ergo gloriam & honorem eidem ſanctæ atque indiviſibili Trinitati, quæ nobis & hæc dicere contulit, & in ſe dicta complevit: quæ reformavit in extremitate ſæculorum remedia pietatum, & reſolvit ligamina vinculorum. Sit gratiarum actio, ſalus, & benedictio exercituum Domino ſuper ſereniſſimum Receſvinthum, principem glorioſum. Gratiarum actio, & reverentiæ plenitudo a nobis omnibus in commune, ipſi clementiſſimo principi, bonorum gratifico largitori; cujus votorum inſtantia benigna Deus attulit complementa; cujus diſpoſitione piiſſima preſſurarum removit exitia; cujus temporibus [c] conferat vigere juſtitiam & exuberare miſericordiam opulentam; cui poſt præſentis ævi tempora, diuturnam cum ſanctis omnibus tribuat in remuneratione coronam. Nos autem omnes hanc decretorum ſeriem ex rectæ, fidei vel pietatis ac juſtitiæ fonte manantem, coram Deo & ſanctis angelis ejus, orthodoxis omnibus, & nunc & in futurum impenſiſſime commendamus; obſecrantes enixius, ut hanc & reverenter adimpleant, & ab æmulis benigne defendant. Contemnentibus eam divinæ ſeveritatis ultio pavenda proveniat: obſervantibus autem miſericordia profluens, pax perpetua, & gloria ſempiterna contingat. Hujus quoque ſententiæ fortitudine vel valore, decreti noſtri ſeriem, quam in ſereniſſimi domini noſtri Receſvinthi regis edimus nomine, pro rebus a divæ memoriæ patre ſuo quolibet titulo conquiſitis, decernimus omnino conſtare. Legem denique, quam pro coërcenda principum horrenda cupiditate idem clementiſſimus edidit princeps, ſimili robore firmamus: atque ut in futuris retro temporibus modis omnibus obſervetur, pati ſententia definimus. Quæ etiam ne taciturnitate temporum, vel obliviosa vetuſtate depereant, huic noſtræ conſtitutioni utraque decernimus innectenda; ita cunctorum memoriæ commendanda, ut a cunctis regulis ſuperius ordinatis nuſquam maneant ſegregata. Cetera quoque decretorum noſtrorum judicia, quæ ab hac ſynodo noſcuntur eſſe confecta, ſi quis convellere forſitan decreverit, aut temere implere neglexerit, vel infringere quandoque voluerit, per judicium omnipotentis Dei anathema ſit. Soli autem Deo noſtro gloria in ſæcula ſæculorum. Amen.

[b] *Ibid.* illineavit.

[c] *Ibid.* conferat juſtitiæ vigorem, & exuberare miſericordia opulenta.

Interfuerunt huic ſancto concilio pontifices numero quinquaginta duo.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

Orontius, Emeritenſis metropolitanus epiſcopus.
Antonius, Spalenſis metropolitanus epiſcopus.
Eugenius, regiæ urbis metropolitanus epiſcopus.
[d] Potamius, Bracarenſis metropolitanus epiſcopus.

[d] al. Potamius Calagurritanus epiſc. ex ſequenti Potamius Bracarenſis, &c.

ANNO CHRISTI 653.

Gabinus Calagurritanus epiſcopus.
Epanius Italicenſis epiſcopus.
Anſericus Segobicenſis epiſcopus.
Dunila Malacitanus epiſcopus.
[a] Talo Genundenſis epiſcopus.
Stephanus Aſtigitanus epiſcopus.
Tagonius Valerienſis epiſcopus.
[b] Donumdei Iuputicanus epiſcopus.
Ubinibal Ilcitanus epiſcopus.
Joannes Caurienſis epiſcopus.
Floridus [c] Segobricenſis epiſcopus.
Marcus [d] Caſtellonenſis epiſcopus.
Georgius [e] Agathenſis epiſcopus.
Vincentius Tuccitanus epiſcopus.
Selva [f] Egitanienſis epiſcopus.
Ubidericus [g] Segontinus epiſcopus.
Candidatus Aſturicenſis epiſcopus.
[h] Davila Complutenſis epiſcopus.
Egeredus Salmanticenſis epiſcopus.
Athanaſius [i] Setabitanus epiſcopus.
[k] Guericus Auſonenſis epiſcopus.
Mauricius Oretanus epiſcopus.
Abientius Elborenſis epiſcopus.
Filumirus Lamicenſis epiſcopus.
Servandus [l] Eliplenſis epiſcopus.
Silveſter Carcaſſonenſis epiſcopus.
[m] Ala Eliberitanus epiſcopus.
[n] Unadila Viſenſis epiſcopus.
[o] Amanurus Abilenſis epiſcopus.
[p] Afrila Dertoſanus epiſcopus.
Adeodatus Pacenſis epiſcopus.
[q] Bacanda Egabrenſis epiſcopus.
Felix [r] Valeurinus epiſcopus.
[s] Euſorus Cordubenſis epiſcopus.
Froila Menteſanus epiſcopus.
Giberius Bigaſtrenſis epiſcopus.
Maurellus [t] Urgilitanus epiſcopus.
Hermenfredus [u] Lucenſis epiſcopus.
[x] Aſcarius Palentinus epiſcopus.
Celedonius Calabrienſis epiſcopus.
Litorius Aucenſis epiſcopus.
Julianus [y] Auccitanus epiſcopus.
[z] Sona Aurienſis epiſcopus.
[a] Servodeus Baſtitanus epiſcopus.
Siſebertus [b] Coimbrenſis epiſcopus.
[c] Taio Cæſarauguſtanus epiſcopus.
Euſebius Oſcenſis epiſcopus.
[d] Balduigius Arcavicenſis epiſcopus.

a al. Tolla al. Talo.
b al. Donus Impytica nus.
c al. Segobricenſis.
d al. Caſtuſonenſis.
e al. Egitanenſis
f al. Egabrenſis
g al. Segontinenſis
h al. Dalila
i al. Setabitenſis
k al. Gabecicum
l al. Iligenſis
m al. Ala
n al. Ubadila
o al. Amanungus Elocenſis
p al. Aprila
q al. Bacanda Agabrenſis
r al. Valentinenſis
s al. Proſphatus
t al. Urgelitanus
u al. Icenſis
x al. Aſcaricus
y al. Accitanus
z al. Sonianus
a al. Servuſdei Baſtitanus
b al. Conimbricenſis
c al. Taia
d al. Valduigius Arcobricenſis

SUBSCRIPTIONES ABBATUM.

Fugitivus abbas ſubſcripſi.
Anatolius abbas ſubſcripſi.
[e] Euſicius abbas ſubſcripſi.
Ildefonſus abbas ſubſcripſi.
Simpronius abbas ſubſcripſi.
Eumerius abbas ſubſcripſi.
Quiriacus abbas ſubſcripſi.
Morarius abbas.
Joannes abbas.
Secundinus abbas.
Marcellinus archipreſbyter Toletanus ſubſcripſi.
[f] Silicolus primicerius ſubſcripſi.

e al. Euſychius
f al. Silicolus

SUBSCRIPTIONES VICARIORUM EPISCOPORUM.

[g] Oſdulfus Avianchimari epiſcopi eccleſiæ Dumienſis, ſubſcripſi.
Servandus, archipreſbyter Vincentii epiſcopi eccleſiæ [h] Agarenſis, ſubſcripſi.

g al. Odulfus abbas Aiachimari epiſcopi, al. Abbas archypreſbyter ſubſcripſit.
h al. Egarenſis. al. Getabecenſis

A Godeſcalcus, preſbyter [a] Egilanis epiſcopi eccleſiæ [b] Oxomenſis, ſubſcripſi.
[c] Matericus, preſbyter [d] Sonani epiſcopi eccleſiæ [e] Brivanienſis, ſubſcripſi.
Victorinus, preſbyter Beatæ epiſcopi eccleſiæ Tudenſis, ſubſcripſi.
[f] Sutierricus, diaconus Gaudiolani epiſcopi eccleſiæ Ilerdenſis, ſubſcripſi.
[g] Conantius, diaconus [h] Marcli epiſcopi eccleſiæ Diaſtenſis, ſubſcripſi.
Daniel, diaconus Marcelli epiſcopi eccleſiæ Urcitanæ, ſubſcripſi.
Sindigis, diaconus Vincibilis epiſcopi eccleſiæ Irienſis, ſubſcripſi.
B Sagarellus, diaconus Saturnini epiſcopi eccleſiæ Oſonobenſis, ſubſcripſi.

a al. Egilæ
b al. Oxobenſis.
c al. Materricus.
d al. Sondani
e al. Britolenſis.
f al. Gutterricus.
g al. Tonantius diaconus Gaudulenſis epiſcopi eccleſiæ Ilerdenſis
h al. Martelii

SUBSCRIPTIONES VIRORUM ILLUSTRIUM.

[i] Hodoacrus comes cubiculariorum, & dux.
[k] Ofilo comes cubiculariorum, & dux.
Adulphus comes ſcantiarum, & dux.
[l] Dabilo, comes & procer.
[m] Aſtalaus comes.
Aranephus, comes & dux.
Ella, comes & dux.
Paulus, comes notariorum.
[n] Tuancius, comes ſcantiarum.
C Euredus, comes & procer.
[o] Ricilla, comes patrimoniorum.
Afrilla, comes ſcantiarum.
[p] Ubenedarius, comes ſcantiarum, & dux.
Fandila, comes ſcantiarum, & dux.
[q] Cunefridus, comes ſpathariorum.
[r] Frolla, comes & procer.

i al. Hodoacrus. al. Odoacer.
k al. Oſilo
l al. Babilo
m al. Aranulfus
n al. Evancius
o al. Riquira al. Rnochila.
p al. Benedarius.
q al. Cunefredus comes ſacrariorum.
r al. Procita comes patrimoniorum.

Decretum in die ſecunda univerſalis concilii editum in nomine principis.

Soliditatem reddidiſſe fracturæ, atque feciſſe conſurgere quod exſtiterat colliſum, & incrementum eſt uſitatæ mercedis, & plenitudo conſummatæ perfectionis. Ponderi etenim collidentis ruinæ, ſi æqualium proD ximorum [s] curam convenit obviare: quanto grandioris culpæ erit prælatos incuriæ diſcrimen incurrere, ſi non quo valent, [t] excommunicationis onere commiſſos procurent populos ſublevare? Properandum ergo eſt inter ruinas colliſionum, catervas eripere colliſorum: ut ex hoc jugiter & ultra, nec vigorem nocendi habeat exſecranda preſſura; & omnis compreſſus noverit ſanctionis eſſe ſacra ſibi collata remedia. Cum decurſis ergo temporibus duræ dominationis ſe ſe poteſtas gravis attolleret; & in ſubjectis populis [u] imperium dominantis non formaret jura regiminis, ſed excidia ultionis; aſpeximus ſubditorum ſtatum non ex ordine vegetari rectoris, ſed dejici ex gravedine poteſtatis. Contraxerant enim [x] leges elata faſtigia in biE frontì diſſidio motionis: & aut in culpis lex ardua ſæviebat, aut in ſpoliis favorem lex voluntarie commodabat. Inde mœſtos animos non ſpes fovebat ex munere, ſed tolerantia vexabat in funere. Inde jam in reparationis occurſu, non tantum nos abire ratio ſola cogit, verum & ipſa commotio rerum impellit; ut ex omnium animorum deliberatione concordi illa maneat ſententia dicti, quæ & finem auſibus rite ponat illicitis, & conſultum ſalvandis jure ferat populis. Quoſdam namque conſpeximus reges, poſtquam fuerint regni gloriam aſſecuti, extenuatis viribus populorum, rei propriæ congerere lucrum: & obliti quod regere ſunt vocati, defenſionem in vaſtationem converunt, qui vaſtationem defenſione pellere debuerunt.

s Ibid. cura
t Ibid. ex communi omne.
u Ibid. Impiorum dominatus
x Ibid. reges

ANNO CHRISTI 653.

Illud gravius innectentes, quod ea quæ videntur acquirere, non regni deputant honori, nec gloriæ; ſed ita maluntur in ſuo jure confundi, ut veluti ex debito decernant hæc in liberorum poſteritatem tranſmitti. Quam itaque ob rem in proprietatis illa conantur redigere ſinum, quæ pro ſolo conſtat illos imperiali percepiſſe faſtigio; & pro libito in juris proprii collocant antro, quod publicæ utilitatis acquiſitum eſſe conſtat obcentu. Nam numquid ad illos, aut populorum adventus, aut rerum poterat concurrere cenſus, niſi exſtitiſſent gloriæ ſublimati culminibus? aut ab æqualibus illi poterant rerum coacervatione ditari, niſi per ſubjectos glorioſo apice potuiſſent attolli? Omnia tamen certe totius plebis membra ſubjecta, dum ad principale caput relevant attentum debitæ viſionis obtutum, ab illo negotiorum proſpectant remedium; cui modo gratum, modo debitum irrogant cenſum. Regalis proinde ordo ex hoc cuncta ſibi deberi convincit, ex quo ſe [a] regere cuncta cognoſcit; & inde conquiſita, non alteri quam ſibi juſte defendit; unde non perſonæ, ſed potentiæ ſuæ hæc debere non ambigit. Regem etenim jura faciunt, non perſona: quia nec conſtat ſui mediocritate, ſed ſublimitatis honore. Quæ ergo honori debentur, honori deſerviant; & quæ reges accumulant, regno relinquant: ut quia eos gloria regni decorat, ipſi quoque gloriam regni non extenuent, ſed exornent. Habeant deinceps jure conditi reges in regendo corda ſolicita, in operando facta modeſta, in decernendo judicia juſta, in parcendo pectora prompta, in conquirendo ſtudia parca, in conſervando vota ſincera: ut tanto gloriam regni cum felicitate retentent, quanto jura regiminis manſuetudine conſervaverint, & æquitate direxerint promiſſæ præmium ditionis. Ne non prodiſſe putetur ex fomite rationis, [b] revelare convenit evidentiſſimam ſpeciem operis; ut ex illo nos idoneos aſſertores habeat probitas veritatis, ex quo ſe per ſemetipſam [c] reſervaverit qualitas actionis. Ecce enim ita ex gentis noſtræ mediocribus majoribuſque perſonis, multos hactenus corruiſſe reperimus, & deflemus; ut eorum agnitis ruinis, non aliud poſſimus, quam divinæ judicia conſiderare [d] permiſſionis. Quorum quidem domorum ſpolia, & potentiarum divitias ſimul, & prædia ita conſpicimus prorſus exinanita, ut nec fiſci uſibus commoda, nec palatinis officiis reperiantur in remedium ſalutare collata. Cujus rei ex utroque concurrente defectu, dum & adjudicatos ſententia judiciorum eliſit, & in eorum bonis ad ipſorum vicem munificatus [e] nemo ſurrexit pæne, non res iſta diſciplinam in ordine, ſed defectum poſuiſſe penſatur in gente: illo majori ſalutis diſpendio cumulato, quod tam hæc quæ de judicatis vigor judiciorum abſtraxerat, quam illa quæ qualiſcumque proventus ordine profligationis [f] congeſſerat, tota proprietatis principum amplitudo in ſinum ſuæ recepcionis incluſerat: ſicque ſolo principali ventre ſuppleto, cuncta totius gentis membra vacuata langueſcerent ex defectu. Unde evenit, ut nec ſubſidium mediocres, nec dignitatem valeant obtinere majores: quia dum ſolius poteſtatis vigor maxima occupavit totius plebis ſtatus, nec minima [g] jure defendit. Adeo cum omni palatino officio, ſimulque cum majorum minorumque conventu, nos omnes, tam pontifices, quam etiam ſacerdotes, & univerſi ſacris ordinibus famulantes, concordi definitione decernimus, & optamus; ut omnis conquiſitionis profligatio, in omnium rerum viventium, ac non viventium; immobilium quoque, & moveri valentium corpore vel ſpecie, forma vel genere, quæ a glorioſo memoriæ Cindaſvintho rege, a die quo in regnum dignoſcitur conſcendiſſe, [h] repertus quolibet modo exſtiterit augmentaſſe, omnia in ſereniſſimi atque clementiſſimi noſtri Receſvinthi principis perenni tranſeant poteſtate, & perpetuo deputentur in jure; non habenda parentali ſucceſſione, ſed poſſidenda regali congreſſione; ita ut juſte ſibi debita quiſque percipiat, & de reliquis ad remedia ſubjectorum, quæcumque elegerit principis voluntas, exerceat: illis tantummodo exceptis, quæ memoratus divæ memoriæ Cindaſvinthus princeps ante regnum, aut ex propriis, aut ex juſtiſſime conquiſitis viſus eſt habuiſſe: in quibus cunctis filiis ejus, una cum glorioſo domino noſtro Receſvintho rege, maneat & diviſio libera, & poſſeſſio pace pleniſſima. Sed & illæ res, quas prædictus princeps de juſtis proventibus filiis ſuis, vel quibuſlibet juſtiſſime viſus eſt contuliſſe, vel reliquiſſe, omnes in eorum jure maneant inconvulſæ: illa negotii hujus veritate ſervata, ut quia grata voluntas glorioſi domini noſtri Receſvinthi regis reddere decernit unicuique juſtiſſime debita, nemo invaſionis calumniam moveat, aut damna requirat, præter quæ glorioſæ memoriæ genitorem ejus quædam indebite [a] abſtuliſſe conſtiterat.

[a] *Ipſi.* regem recognoſcit.

[a] *Ipſi.* habuiſſe.

Lex edita in eodem concilio imperante Receſvintho principe glorioſo.

In nomine Domini, Flavius Receſvinthus rex.

EMinentiæ celſitudo terrenæ tunc ſalubrius ſublimia probatur appetere, cum ſaluti proximorum pia cernitur compaſſione proderſſe. Unde ſolet contingere, ut plus commodi de aliena ſalute conquirat, quam de propria utilitate quiſque percipiat. In multis enim, quia multorum ſalus attenditur, majoris lucri ſumma [b] percipitur; in ſe autem, quia privati commodi fructus appetitur, non ſatis eſt, ſi unius beneficii præmia conquirantur. Hinc & illa regendarum tantumdem ſalus eſt plebium, quæ non ſuos fines privata voluntate concludit, ſed quæ univerſitatis limites communi pietatis lege defendit. Quapropter, ne ſalutis ordo imperialibus videatur verbis potius obtineri, quam factis, de ſublimitatis obcentu declinamus ad vota ſupplicum tranquillæ viſionis aſpectum: ut inde ſalutaris compaſſio habeat commodum, unde turmæ plebium adeptæ fuerint ſupplicationis effectum. Cum igitur præcedentium ſerie temporum immoderatio aviditas principum ſeſe prona diffunderet in ſpoliis populorum, & augeret eis rei propriæ cenſum ærumna flebilis ſubjectorum; tandem ſuperna reſpectionis afflatu nobis eſt divinitus inſpiratum; ut quia ſubjectis leges reverentiæ dedetamus, principum quoque exceſſibus retinaculum temperantiæ poneremus. Proinde ſincera manſuetudinis deliberatione, tam nobis, quam cunctis noſtræ gloriæ ſucceſſoribus adfuturis, Deo mediante legem ponimus, decretumque divalis obſervantiæ promulgamus; ut nullus regum, impulſionis ſuæ quibuſcumque motibus aut factionibus, ſcripturas de quibuſlibet rebus alteri debitis ita extorqueat, vel extorquendas inſtituat, quatenus injuſte ac violenter indebitarum ſibi quiſque privari poſſit dominio rerum. Quod ſi alicujus gratiſſima voluntate quidpiam de rebus a quocumque perceperit, vel pro evidenti præſtatione lucratus aliquid fuerit, in eadem ſcriptura patens voluntaris & præſtiti conditio annotetur, per quam aut impreſſio principis, aut conferentis fraus evidentiſſime detegatur. Et ſi paruerit a nolente fuiſſe ſcripturam exactam; aut reſipiſcat improbitas principis, & evacuet quod male contraxit; aut certe poſt ejus mortem ad eum, cui exacta eſt ſcriptura, vel ad heredes ejus res ipſæ ſine cunctatione debeant revocari. Illæ autem res, quæ remota omni reprehenſionis argumentatione, directo modo tranſierunt in principis poteſta-

Habetur in foro Judicum, l. 1. tit. 2. lege 6.

[b] *Ipſi.* perfici-tur;

ANNO CHRISTI 653.

[b] *Ipſi.* relevare.

[c] *Forte,* reſervaverit.

[d] *Ipſi.* promiſſionis.

[e] *Ipſi.* nemo pæne non ſe-mille diſci-plinam.

[f] *Ipſi.* congeſſerat.

[g] *Ipſi.* jure.

[h] *Ipſi.* reperta

Anno Christi 653.

tem, in ejus perenniter jure perdurent: & quidquid ex rebus ipſis idem princeps ordinare voluerit, ſuæ poteſtatis arbitrio ſubjacebit. Verum, ut omne hujus negotium actionis roboret ſinceritas veritatis; cum quarumcumque rerum ſcripturæ in principis nomine exſtiterint factæ, mox teſtes, qui in eadem ſcriptura ſubſcriptores acceſſerunt, ab his quos elegerit princeps, diligentiſſime perquirantur, ſi non aliquod indicium, aut de impreſſione principis, aut de fraude ſcripturam facientis, modo quocumque cognoverint: ut ſic aut rite facta ſeries ſcripturæ permaneat, aut irrite confecta vaneſcat. Similis quoque ſententia de terris, vineis, atque famulis obſervetur, ſi ſine ſcripturæ textu tantummodo coram teſtibus quælibet facta fuerit definitio. De rebus autem omnibus a tempore Suintillani regis hucuſque a principibus acquiſitis, aut deinceps, ſi provenerit, acquirendis, quæcumque forſitan princeps inordinata ſive reliquit, ſive reliquerit, quæ pro regni apice probantur acquiſita fuiſſe, ad ſucceſſorem tantummodo regni decernimus pertinere: ita habita poteſtate, ut quidquid ex his elegerit facere, liberum habeat velle. In illis autem rebus, quæ ipſi aut de bonis parentum, aut de quorumcumque provenerint ſucceſſionibus proximorum, ita eidem principi, ejuſque (ſi filii defuerint) heredibus legitimis hereditatis jura patebunt, ſicut ceteris lege vel ſucceſſione paterna patuiſſe noſcuntur. Quod ſi aliquid de rebus quorumcumque parentum & proximorum, non ſolum ſucceſſione, ſed etiam qualibet collatione, aut quocumque contractu ad jus ipſius pervenille patuerit, ſi contingat hæc inordinata relinqui, non ad ſucceſſorum regni, ſed ad filios vel heredes ejus qui conquiſivit, ſpecialiter omnis eadem conquiſitio pertinebit. Nam & de illis rebus, quas idem princeps ante regnum aut ex proprio, aut ex juſtiſſime conquiſito dignoſcitur habuiſſe, irrevocabili ordine aut faciendi quod voluerit, poteſtas manebit, aut certe filiis ejus ſucceſſio plena patebit. Quod ſi filii defuerint, legitimis heredibus ex his quæ inordinata reliquerit, hereditatem adire licebit. Hujus ſane legis ſententia in ſolis erit principum negotiis obſervanda atque ita perpetim valitura, ut non ante quiſpiam ſolium regale conſcendat, quam juramenti fœdere hanc legem ſe in omnibus implere promittat. Quemcumque vero aut per tumultuoſas plebes, aut per abſconſa dignitati publicæ machinamenta adeptum eſſe conſtiterit regni faſtigia, mox idem cum omnibus tam nefarie ſibi conſentientibus, & anathema fiat, & Chriſtianorum communionem amittat; tam diræ percuſſionis ultione colliſus, ut omnis divini ordinis cultor, qui illi communicare præſumpſerit, ſimili cum ipſo damnatione diſpereat, & pœna tabeſcat. Nam & ſi quis legis hujus ſeriem ex officio palatino malevole detrahendo lacerare voluerit, aut evacuandam quandoque vel ſilenter muſſitans, vel aperte reſultans, proloqui detectus exſtiterit, cunctis palatinæ dignitatis & conſortiis & officiis mox nudatus, omnium rerum ſuarum dimidiam partem amittat, & in deputato ſibi loco redactus, a totius palatii maneat ſocietate ſeclusus. Religioſus etiam, qui ſe in hanc culpam devolverit, ſimili rerum proprietatis ſuæ diſpendio ſubjacebit.

Anno Christi 653.

CONCILIUM TOLETANUM IX.

Anno Christi 655.

EPISCOPORUM SEXDECIM,

Habitum anno ſeptimo Receſvinthi regis, poſt diem Kalend. Novemb. æra DCXCIII.

Ex Collectione Iſidori, editione Garſiæ Loaiſa, & perampla Collectione Canonum mſ. Bibliothecæ Collegii Pariſienſis Societatis Jesu. Ibi nonum iſtud Toletanum Concilium appellatur.

TITULI CAPITULORUM.

C

1. *Ut de rebus eccleſiæ nihil epiſcopi auferant, & qualiter proximi fundatoris eccleſiarum ſolicitudinem gerant.*
2. *Ut fundatores eccleſiarum, quoadusque vixerint, earum habeant curam, ipſique illic miniſtros eligant ſervituros.*
3. *Si de rebus eccleſiæ pro præſtatione aliquid dari dicatur, cauſa præſtiti cognoſcatur.*
4. *De conquiſitis rebus, inter eccleſiam & ſacerdotis inteſtati heredes, qua diviſio fiat.*
5. *Si epiſcopus monaſterium faciat, vel parochianam eccleſiam ditet, quartam partem de rebus eccleſiæ conferat.*
6. *Ut epiſcopus tertiam eccleſiaſticarum rerum ſibi debitam, cui elegerit, conferat.* D
7. *Ne extra conſtitutum ordinem, morientis ſacerdotis heredes rem ejus adire præſumant.*
8. *Ut ſcriptura, quas ſacerdotes vel miniſtri injuſte fecerint, poſt mortem eorum habeant annorum numerum computatum.*
9. *Quantum commodum ſibi epiſcopus tollat de eccleſia, cujus tumulaverit ſacerdotem.*
10. *De damnatione filiorum, qui ex ſacerdotibus & miniſtris geniti comprobantur.*
11. *Quod ſervilibus clericis dare debeant epiſcopi libertatem.*
12. *Quod poſt mortem ſacerdotis, in libertate ſervis collata annorum tempus debeat computari.*
13. *Ut ex libertis eccleſiæ, & ex perſonis ingenuis geniti, ab obſequiis eccleſiæ non recedant.*
14. *Quod ſi liberti eccleſiæ ad eam reverti non velint, omnis eorum reſcula juri applicetur eccleſiæ.*
15. *De obſequio & diſciplina libertorum eccleſiæ.*
16. *Quod libertis eccleſiæ nihil de rebus ſuis in alienum liceat transferre dominium.*
17. *Ut baptizati Judæi cum epiſcopis celebrent dies feſtos.*

PREFATIO.

DUm canonicæ definitionis edicto in Toletana urbe pro agendo concilio poſt diem Kalendarum Novembrium, anno ſeptimo Receſvinthi principis glorioſi in baſilica ſanctæ Mariæ virginis in unum fuiſſemus, Domino favente, collecti, id communi definitione decrevimus: ut capitula, quæ in priſcis canonibus minime habebantur inſerta, pari promulgarentur ſententia, & antiquis jungerentur regulis perenni jugitate manſura, & omni reverentia conſervanda. Sed quia nequaquam recte ſubditos judicat, qui non ſeipſum prius juſtitiæ cenſura caſtigat, aptum nobis & expedibile viſum eſt ante noſtris exceſſibus imponere modum, & ſic errata corrigere ſubditorum. Tunc namque melius judiciorum exordia diriguntur, cum vita judicum ante diſponitur: eo quod potius judicii forma completur, cum negotiorum principiis æquitas judicandum anteferatur. Adeo exordium æquitatis inchoari

ANNO CHRISTI 655.

a judicibus debet, [a] ut perfectio juris causarum limitem apertius formet.

[a] *Isid.* perfecta pars causarum.

CAPITULA.

I.

Omnis itaque rei ecclesiasticæ quantitas, sicut remedium veniæ tribuit conferenti, ita damnum rite præparat fraudatori. Et ideo nullus sacerdotum, vel ministrorum, ex rebus ecclesiæ, quæ in quibuscumque locis a fidelibus largiuntur, aliquid auferat, vel juri suo, aut cathedræ propriæ [b] unitati connectat. Devotio enim uniuscujusque, sicut gratanter votum contulit Deo, ita definivit, quod plenitudo votorum conservaretur in loco, in quo velut si [c] collata tenentur, manet gratia offerentis; ita si frustrantur, imminet pernicies defraudantis. Verum ut rei hujus potior soliditas habeatur, condignis filiis, vel nepotibus, honestioribusque propinquis ejus, qui construxit, vel ditavit ecclesiam, licitum sit hanc bonæ intentionis habere solertiam; ut si sacerdotem, seu ministrum aliquid ex collatis rebus prævideriut defraudare; aut commonitionis honestæ conventione compescant, aut episcopo, vel judici corrigenda denuntient. Quod si talia episcopus agere tentet, metropolitano ejus hæc insinuare procurent. Si autem metropolitanus talia gerat, regis hæc [d] auditibus intimare non differant. Ipsis tamen heredibus in eisdem rebus non liceat, quasi juris proprii potestatem præferre, non rapinam & fraudem ingerere, non violentiam quamcumque præsumere: sed hoc solum in salutarem solicitudinem adhibere, quod aut in nullam noxam operatio nocens attingat, aut in multam vel aliquam partem salutaris merces assumat. Si quis vero deinceps hæc monita temerare voluerit, & male rapta cum confusione restituet, & excommunicationis annuæ sententiam sustinebit.

[b] *Isid.* civitati.

[c] *Isid.* locata.

[d] *Isid.* auribus.

II.

Cum sæpe fit solitum, etiam illa quæ non debentur prece supplicationis, & vi quodammodo extorqueri doloris, quanto magis & sine obstaculo concedi debent exquisita simul, & ordine juris, & dolore compassionis? Quia ergo fieri plerumque cognoscitur, ut ecclesiæ parochiales, vel sacra monasteria ita quorumdam episcoporum, vel insolentia, vel incuria hortendam decidant in ruinam, ut gravior ex hoc oriatur ædificantibus mœror, quam in construendo gaudii exstiterat labor; ideo pia compassione decernimus, ut quamdiu earumdem fundatores ecclesiarum in hac vita superstites exstiterint, pro eisdem locis curam permittantur habere solicitam, & solicitudinem ferre præcipuam, atque rectores idoneos in iisdem basilicis iidem ipsi offerant episcopis ordinandos. Quod si tales forsan non inveniantur ab eis, nunc quos episcopus loci probaverit Deo placitos, sacris cultibus instituat, cum eorum conniventia servituros. Quod si [e] spretis eisdem fundatoribus, rectores ibidem præsumpserit episcopus ordinare; & ordinationem suam irritam noverit esse, & ad verecundiam sui alios in eorum loco, quos iidem ipsi fundatores condignos elegerint, ordinari.

cf. XVI. Synod. 7. Decernimus, ut quamdiu.

[e] *Isid.* superstitibus.

III.

Si sacerdos vel minister de rebus ecclesiæ suæ quippiam alicui sub præstationis obtentu concedat, in serie instrumenti causam præstiti evidenter exponat: ut ex hoc, aut juste confecta transactio innotescat, aut fraus incompetens, quæ latet, appareat. Aliter vero pro hujus negotii causa deinceps scriptura confecta non valeat.

IV.

Sacerdotes, vel quique illi sunt, quibus ecclesiasticarum rerum cura commissa est, quæcumque administrationis suæ tempore emerint, si de rebus propriis, vel vile, vel carum habuerint, ad ecclesiæ nomen, cui præsunt, chartarum confiocre instrumenta procurent. Non enim convenit, ut ecclesia quem suscepit externum, efficiat in alieno divitem, & in suo retineat fraudatorem. Hi vero qui suarum rerum noscuntur habere compendium, ex omni re quam post ordinationis suæ diem visi sunt conquisisse, sive nulla, sive aliqua sint instrumenta confecta, compensata, tam juris sui, quam ecclesiasticarum rerum ambitione; si si utriusque rei quantitas exæquaverit, inter ecclesiam, & decedentis heredes æquo jure conquisitio pertinebit. Si autem quælibet pars majori cumulo sui juris excreverit, majorem etiam portionem in divisione percipiet. Quicumque vero de prædictis sacerdotibus, vel ministris pro sui utilitate atque amicitia, vel præstatione, aut quocumque modo, aut per scripturæ seriem, meruerint a quolibet collata percipere, in rebus ecclesiasticis non poterunt numerare: sed quod exinde voluerint facere, ipsorum voluntatis arbitrio subjacebit. Quod si hoc post eorum mortem inordinatum forsasse remanserit, ecclesia hoc sibi, cui præfuit, vel minister exstitit, in perpetuum vindicabit.

cf. XVI. Synod. 7. De rebus.

cf. XII. Synod. 3. Quicumque de sacerdotibus.

V.

Bonæ rei dare [a] consilium, & præsentis habetur vitæ subsidium, & æternæ remunerationis exspectare cernitur præmium. Quisquis itaque episcoporum in parochia sua monasterium construere forte voluerit, & hoc ex rebus ecclesiæ, cui præsidet, ditare decreverit, non amplius ibidem quam quinquagesimam partem dare debebit; ut hac temperamenti æquitate servata, & cui tribuit, competens subsidium conferat, & cui tollit, damna gravia non infligat. Ecclesiam vero quæ monasticis non informabitur regulis, aut quam pro suis munificare voluerit sepulturis, non amplius quam centesimam partem census ecclesiæ, cui præsidet, ibidem conferre licebit: ea tamen cautela servata, ut unam tantummodo quæ placuerit ex his duabus [b] remunerandam assumat.

[a] *Isid.* consilium.

cf. XII. Synod. 1. Bonæ rei dare.

[b] *al.* remunerationem.

VI.

Cum præteritis sanctionibus notissimum habeatur, quæ de rebus parochialium ecclesiarum pars episcopo conferatur, opportune duximus decernendum, ut si episcopus tertiam, quam de rebus eisdem sanctione paterna sibi debitam novit, aut ipsi ecclesiæ, cujus res esse patescit, aut alteri ecclesiæ, cui elegerit, conferre decreverit, & licitum maneat, & irrevocabile robur ejus sententia ferat.

cf. XII. Synod. 4. Episcopus si tertiam partem.

VII.

Propinqui morientis episcopi nihil de rebus ejus absque metropolitani cognitione usurpare præsumant. Quod si is qui recesserit, metropolitanus fuerit, heredes ejus, aut successorem illius, aut concilium sustinebunt: ne passim hereditatis adeundæ data licentia, de rebus ecclesiæ aut non reddatur ratio plena, aut fraus inveniatur illata. Quod si presbyter, aut diaconus fuerit, quos obiisse constiterit, non sine cognitione sui episcopi rem ejus heredibus adire licebit. Quisquis sane post hæc transgressor inventus exstiterit, pro his quæ non exspectato hoc ordine adierit, invasionis damno legis sententiæ subjacebit.

VIII.

Si sacerdos, vel minister, dum gubernacula ecclesiarum administrare videtur, contra patrum sanctissimas sanctiones de rebus ecclesiæ definisse aliqua dignoscitur, non ex die quo talia scribendo decrevit, sed ex quo talia moriendo definita reliquit, suppurationis ordo subsistabit. Nusquam [c] etenim poterit ad triennium temporis pertinere vita irrite judicantis: quia status contractuum initia non assumpsit ab origine æquitatis.

cf. XVI. Synod. 5. Si sacerdotes.

[c] *Isid.* ad triennium tempus pertimebit, irritum hoc judicantes.

IX.

ANNO CHRISTI 655.

IX.

Plerique dum rapinis inhiant, ut non debent, aut miserationis opus condigne non implent, aut indebita ipsi miserationi dampa permiscent. Ideoque ne amplius misericordiæ opus exsecrabile dilabatur in scelus, id communi decreto sancimus, ut cum pontificem mori contigerit; episcopus, qui ad humandum corpus ejus advenerit, descriptis thesauris, atque domorum internis, si locuples decedentis ecclesia fuerit, non amplius quam libram auri in rebus quibus ei placuerit, exceptis ornamentis ecclesiæ, cum gratia offerentium auferre pertentet. Si vero minor rebus exstiterit, dimidiam libram sibi licenter usurpet: nam & hæc ipsa usurpare ratio nulla permitteret; nisi ejus, qui convenit, sacerdotis injuriæ contemplationis antiquitas hoc [a] usitata servasset. Porro brevem descriptarum rerum sub fideli ratione idem qui descripsit dirigere metropolitano curabit. Metropolitanus ex eadem morientis ecclesia nihil prorsus auferre præsumat; sed solum, quæ ad eum pertinet, [b] curam salutarem impendat.

[a] *Ibid.* usurpata.

[b] *al.* Salvationis curam

X.

Cum multæ super incontinentiam ordinis clericorum usque hactenus emanaverint sententiæ patrum, & nullatenus ipsorum formari quiverit correctio morum: usque adeo sententiam judicantium protraxere commissa culparum, ut non tantum ferretur ultio in auctores scelerum, verum & in progeniem damnatorum. Ideoque quilibet ab episcopo, usque ad subdiaconum deinceps, vel ex ancillæ, vel ex ingenuæ detestando connubio in honore constituti filios procreaverint; illi quidem ex quibus geniti probabuntur, canonica censura damnentur; proles autem, tali nata pollutione, non solum parentum hereditatem nusquam accipiat; sed etiam in servitutem ejus ecclesiæ, de cujus sacerdotis, vel ministri ignominio nati sunt, jure perenni manebunt.

[c] XV. Quæst. 2. Cum simultate.

XI.

Qui ex familiis ecclesiæ servituri devocantur in clerum, ab episcopis suis libertatis necesse est percipiant donum: & si honestæ vitæ claruerint meritis, tunc demum majoribus fungantur officiis: quos vero flagitii sordidaverit incorrigibilis noxa, perpetua servitus conditionis releget in catenam.

[d] D. 54. Qui ex familiis.

XII.

Si sacerdos libertatem servis ecclesiæ conferre voluerit, non a die confectionis suæ scripturæ tempus annorum computatum tenebit, sed ex quo eum, qui scripturam confecit, verius obiisse constiterit.

XIII.

Excessibus libertorum ecclesiæ plerumque patronam videmus ecclesiam convexari, & bicipiti coacti sumus tædio condolere: uno, dum per superbiam reluctantes auctor contemnitur; altero, dum libertas superbientis in conditionem relabi cogitur servitutis. Ideo cum jam præteritis patrum regulis multæ super hoc diversæ constitutionis emanaverint sanctiones, tamen quoddam ad plenitudinem rei apcum conspeximus adhuc innectere complementum. Igitur, sicut legum reverenda sanctio censuit, ita servare totius generis nobilitas debet; ut in nullo aliena commixtio maculet, quod per totum generositas propria decoravit. Unde cunctis ecclesiarum libertis, tam viris, quam feminis, eorumque propagini interdicitur judicio generali, ne deinceps causa [c] conjunctionis quibuslibet copulentur personis ingenuis. Quod si hoc factum quandoque patuerit, permixtione tali genita proles numquam merebitur jus debitæ dignitatis, nec ecclesiæ umquam carebit obsequiis, cujus beneficio donum meruisse noscitur libertatis.

Ille in form. Sud. lib. 3. tit. 6. de nuptiis illicitis.

[c] *Ibid.* connubii aut Romanis ingenuis copulentur aut Gothis.

XIV.

Si contingat quemcumque de libertis ecclesiæ, eorumque prolapiæ, contra primævas modernasque pa-

trum regulas quibuslibet [a] personis ingentis copulari, tam illis, quam eorum stirpi, non licebit ab ecclesiæ patrocinio evagari: sed aut ad debita obsequia reverti cogendi sunt; aut, si redire noluerint, quæcumque vel parentes eorum, vel ipsi ab ecclesia sunt adepti, vel in ejus patrocinio visi sunt conquisisse, insistente pontifice, in ditionem propriæ reducantur ecclesiæ.

ANNO CHRISTI 655.

[a] *Ibid.* personis aut Gothis aut Romanis.

XV.

Ecclesiæ liberti, eorumque progenies, eidem basilicæ, de qua libertatis gratiam meruerunt, obsequia prompta sinceraque parabunt. Qui sicut hoc in obsequio pro possibilitate sui, quod uniles ingenui dabunt; ita quoque in emendatione culparum, quod inutiles ingenui sustinebunt.

XVI.

Libertis ecclesiæ, eorumque progeniei, ex omnibus rebus quæ de jure ecclesiæ noscuntur habere, nihil licebit in extrancum dominium transactione quacumque deducere: sed si ex his quælibet vendere fortasse voluerint, sacerdoti ejusdem ecclesiæ offerant convenienter emenda: earumque pretia, ut eis placuerit, aut dispensent, aut habeant. Nam in dominium partis alterius rei suæ censum nullo modo transire permittimus. Suis autem filiis, vel propinquis, eidem ecclesiæ vel servitio vel patrocinio subjugatis, quæcumque vendere vel donare voluerint, aditus omnino patebit.

XVII.

Baptizati Judæi quocumque loco cetero tempore converfentur, festis tamen præcipuis novi testamenti serie consecratis, ac diebus illis, qui olim sanctione veteris legis sibimet censebantur esse solennes, in civitatibus publicisque conventibus cum summis Dei sacerdotibus celebrare præcipimus: ut eorum conversationem, ac fidem, & pontifex approbet, & veritas server. Hujus vero temerator edicti, prout ætas permiserit, aut flagris, aut abstinentiæ subjacebit.

Ita form. judic. libro 12. tit. 3. lege 11. Idem præcipitur.

Expletis omnibus, quæ ad honestatis regulam in collationem venere fraternam, grates exsolvimus immortali Domino soli, cujus dispositione mirabili ad hunc sanctæ congregationis cœtum meruimus adunari; ut & communis vitio prosperitatem nostram ostenderet, & par definitio concordiam assignaret: obsecrantes ejus misericordiam largam, ut serenissimo domino & amabili Christo Recesvintho principi glorioso ita præsentis vitæ felicitatem impendat, ut angelicæ beatitudinis gloriam post tempora longæva concedat: atque ita nos ejusdem felicitate lætos semper efficiat, ut in terra viventium [b] remuneraturus attollat. Antiquitatis dehinc ordinem saluberrime retinentes, postquam rationem festi Paschalis fraternitas vestra cognovit, noverit se anno venturo, die Kalendarum Novembrium, causa peragendi concilii in hac urbe, favente Domino, congregari; ut simili disceptatu, aut quæ prospexerimus congrua decernamus, aut solius pacis conventu lætemur. Consummatumque est hoc sanctum concilium die [c] octava Kalendarum Decembrium, anno feliciter septimo regni serenissimi atque clementissimi domini nostri Recesvinthi regis, [d] era DCXCIII.

[b] *Ibid.* remunerandos.

[c] *al.* quarto.

[d] *Ibid.* era DCLVII. *post. ita era pro anno Christi.*

SUBSCRIPTIONES.

Interfuerunt huic sancto concilio pontifices numero sexdecim.

Eugenius regiæ urbis metropolitanus episcopus.
Taio Cæsaraugustanus episcopus.
Marcus Castellonensis episcopus.
Ubinibal Elicitanus episcopus.
Videricus Seguntinus episcopus.
Mauricius Orcetanus episcopus.
Davila Complutensis episcopus.
Felix Valentinus episcopus.

ANNO CHRISTI 655.

Balduigius Arcavicenſis epiſcopus.
Maurellus Urgelitanus epiſcopus.
Euſicius Segobrienſis epiſcopus.
Athanaſius Scalabitanus epiſcopus.
Giberius Bigaſtrenſis epiſcopus.
Ubaldefredus Menteſanus epiſcopus.
Magnarius Accitanus epiſcopus.
Stephanus Valetienſis epiſcopus.

Abbates.

Fugitivus abbas.
Ildefonſus abbas.
Eumerius abbas.
Mocarius abbas.
A Joannes abbas.
Item Joannes abbas.
Marcellinus archipreſbyter Toletanus.
Silicolus primicerius.

ANNO CHRISTI 656.

Vicarii epiſcoporum.

Daniel diaconus Marcelli epiſcopi eccleſiæ Urcitanæ.

Viri illuſtres officii palatini.

Paulus comes notariorum.
Emeterius comes cubiculariorum.
Ella comes & dux.
Recilla comes patrimoniorum.

ANNO CHRISTI 656.

CONCILIUM TOLETANUM X.

VIGINTI EPISCOPORUM,

anno octavo Receſvinthi regis, era DCXCIV. celebratum.

Ex Collectione Iſidori, editione Garſiæ Loaïſa, & peramplæ Collectione Canonum mſ. Collegii Pariſienſis Societatis JESU.

TITULI CAPITULORUM.

I. *De celebritate feſtivitatis* [a] *Dominicæ matris.*
II. *De non violandis religioſorum juramentis, in ſalutem regiam datis.*
III. *De non permittendo laïcis imperare religioſis.*
IV. *De profeſſione & veſte religiosarum viduarum.*
V. *De remotis excuſationibus viduarum tranſgreſſionem religionis ſequentium.*
VI. *De his qui in parva ætate coram parentibus religionis habitum tenuerint.*
VII. *Ut nullus Chriſtianum Judæis vendat.*

[a] al. *Annuntiationis Dominicæ.*

PRÆFATIO.

In nomine Domini habita ſynodus X. in Toletana urbe, die Kalendarum Decembrium, anno octavo gloriſiſſimi domini & religioſiſſimi Receſvinthi principis, æra DCXCIV.

GRatulationem nobis ſpiritualem divina contulit gratia, quando tribuit inter nos & ſalutaris diſciplinæ frequentiam, & convenire ad pacificorum votorum ſtudia præoptata. Congregatis ergo nobis, & in concordia animi, & in conventu loci, referentes gratias inviſibili Deo, & glorioſo rerum domino Receſvintho regi, cujus ſacratiſſimo voto, retenta paternitatis ſanctæ traditione, ad ſacrum quivimus adunari conventum; has ſubter adnexas regulas concordi definitione prolatas æterna ſtatuimus manere lege præfixas.

CAPITULA.

I.

Cum nihil fidei ſinceritas per diverſitatem adverſum incurrat, & unitatem catholicæ regulæ varietas nulla diſcerpat, eſt tamen quod niſi temporum unitate ſervetur, & diſcidium indiſciſſæ unitati parturiat, & ſacramentorum unitate conſtare non valeat. Hinc eſt, quod Paſchale feſtum, niſi uno die celebremus & tempore, in Judaïcum decidamus errorem. Hinc adventum ſancti Spiritus poſt reſurrectionem Dei niſi exſpectemus tempore definito dierum, ſimul & numero, non poſſumus impleri ejuſdem Spiritus dono. Quoniam ſi caret plenitudinis numero, carere poteſt & myſterii ſacramento. Hinc nativitatis dominicæ ſacrum, quo evidenter de utero virginali Verbum prodiit caro factum, abſque dubio ſervat temporis curſum, & repræſentat ſpecialis diei momentum. Si ergo nativitatis & mortis incarnati hujus Verbi dies abſque immutatione ita certus habetur, ut abſque diverſitate in orbe toto terrarum ab omni concorditer eccleſia celebretur, cur non feſtivitas glorioſæ matris ejus eadem obſervantia, uno ſimul ubique die, ſimilique habeatur honore? Inveniur etenim in multis Hiſpaniæ partibus hujus ſanctæ virginis feſtum non uno die per omnes annorum circulos agi. [a] Quoniam tranſducti homines diverſitate temporum, dum varietatem ſequuntur, unitatem celebritatis non habere probantur. Qua de re, quoniam die qua inventur angelus Virgini Verbi conceptum & nuntiaſſe verbis, & indidiſſe miraculis; eadem feſtivitas non poteſt celebrari condigne, cum interdum quadrageſimæ dies, vel Paſchale feſtum videtur incumbere, in quibus nihil de ſanctorum ſolemnitatibus, ſicut ex antiquitate regulari cautum eſt, convenit celebrari: cum etiam & ipſam incarnationem Verbi non conveniat tunc celebritatibus prædicari, quando conſtat idipſum Verbum poſt mortem carnis gloria reſurrectionis attolli: ideo ſpeciali conſtitutione ſancitur, ut ante octavum diem, quo natus eſt Dominus, genitricis quoque ejus dies habeatur celeberrimus & præclarus. Ex pari enim honore conſtat, ut ſicut nativitatem Filii ſequentium dierum inſequitur dignitas, ita feſtivitatem matris tot dierum ſequatur ſacra ſolemnitas. Nam quod feſtum eſt matris, niſi incarnatio Verbi? cujus itaque ita debet eſſe ſolemne, ſicut eſt & ejuſdem nativitatis Verbi. Quod tamen nec ſine exemplo decedentis moris, qui per diverſas mundi partes dignoſcitur obſervari, videtur inſtitui. In multis namque eccleſiis a nobis & ſpatio remotis, & terris, hic mos agnoſcitur retineri. Proinde, ut de cetero quidquid eſt dubium ſit remotum, ſolemnitas Dominicæ matris die decimo quinto Kalendarum Januariarum omnimodo celebretur, & nativitas filii ejus Salvatoris noſtri die octavo Kalendarum earumdem, ſicut mos eſt, ſolemnis in omnibus habeatur.

[a] *Ibid.* Quo etiam ſtudio et homines diverſitas temporum a dum va ſeratem celebrandi habere probantur?

II.

Frequentium moleſtiarum nocens impulſus contemni quidem magnitudine decentis poterat gravitatis: ſed quia levitas labens facile ad præcipitia vana corda reclinat, bene honeſta ſolicitudo cohibere properat, quod frequentata uſitatio vitare non curat. Ideo cum & quo-

Conc. Tolet. I. V. c. 13.

ANNO CHRISTI 656.

rumdam paternorum ſanctionibus decretorum, & inſtitutionibus ſit legalibus cautum, ne contra ſalutem principum, gentiſque, aut patriæ, quiſquam meditari conetur adverſum; hoc unum ſpecialiter nunc depromitur obſervandum, ut ſi quis religioſorum, ab epiſcopo uſque ad extremi ordinis clericum, ſive monachum, generalia juramenta in ſalutem regiam, gentiſque, aut patriæ data, reperiatur violaſſe voluntate profana; mox propria dignitate privatus, & loco & honore habeatur excluſus; & miſerationis obtentu tantummodo reſervato, ut an locum, an honorem, an utraque poſſideat, concedendi jus licentiamque principalis poteſtas obtineat.

In Decreto Leon. part. 11. cap. 61 ita habetur: Igitur ſi clerici, aut monachi inventi fuerint conjurati, aut per conjurationem ea, quæ ſunt machinantes epiſcopis, vel clericis, præpetum amittant gradum. Sic etiam 23. c. 14. XI. Quæſt. 1. Si clerici.

III.

Reverentiæ totius auditum quia res adiit dura, non B fruſtra cogimur hanc duriori exſtirpare cenſura. Agnovimus enim quoſdam pontifices præcepti principis Apoſtolorum qui ait, *Paſcite qui in vobis eſt gregem, non coacte, ſed ſponte, nec dominantes in clero, ſed forma facti gregis*, ita eſſe immemores; ut quibuſdam monaſteriis, parochialibuſque eccleſiis, aut ſuæ conſanguinitatis perſonas, aut ſibi favoris participes, iniquum ſæpe ſtatuant in prælatum; ita illis providentes commoda inhoneſta, ut ciſdem deferantur, aut quæ proprio epiſcopo dare juſtus ordo poposcerit, aut quæ rapere deputati exactoris violentia potuerit. Proinde decenter omnibus placet, & in præſenti tale reſcindere factum, & non eſſe de cetero faciendum. Nam quiſquis pontificum deinceps, aut ſanguine propinquis, aut favore ſibi perſonis quibuſcumque devinctis talia commodare lucra tentaverit auſu nefandæ præſumptionis; & quod viſum fuerit devocetur in irritum, & qui ordinarit, annuæ excommunicationis ferat excidium: quæ vero ablata fortaſſe fuerint, ab eo qui tulit, reddantur in duplum.

b. Diſtinct. 11. Decernet omnibus placet.

IV.

Bene per Spiritum Dei poſſumus cum ſancto apoſtolo dicere, non ignorare nos aſtutias ſatanæ: quia impellimur zeli domus Dei ardore cremari. Videmus enim ad tanta fraudum ſtudia convaleſcentem ſ. creviſſe perniciem, ut primæva patrum conſtitutio a quibuſdam æſtimetur illuſi, & nova judicum putetur intentio falli. Nam inveniuntur nonnullæ viduæ diverſis excuſationibus ſe adeo contegentes, ut blandiantur ſibi, non ſe patrum plena religionis alligatas inſtitutione teneri. Unde antiquis inconcuſſe permanentibus regulis hoc adjicitur novæ oraculo ſanctionis: ut vidua, quæ ſanctæ religionis obtinere propoſitum voluerit; ſacerdoti, vel miniſtro, ad quem aut ipſa venerit, aut quem ad ſe venire contigerit, ſcriptis profeſſionem ſuam faciat, a ſe, aut ſigno aut ſubſcriptione notatam, continentem, ſe & religionis propoſitum velle, & hoc perenniter inviolate ſervare. Ac tunc accepta a ſacerdote vel miniſtro apta religionis [a] uſui veſte, ſeu lectulo quieſcens, ſive quocumque loco conſiſtens incunctanter utatur: nec diverſi coloris, aut diverſæ partis eadem ſit notabilis veſtis, [b] niſi religioſa, & non ſuſpecta, quæ careat & varietatibus colorum, & diverſitatibus [c] partium: adeo ut abſque ulla ſuſpicione tranſgreſſionis maneat uſui tantum apta ſanctæ religionis, & [d] uſui ſexus competens, ad teſtimonium probitatis. Ut autem deinceps nihil devocetur in dubium, pallio purpurei vel nigri coloris caput contegat ab initio ſuſceptæ religionis: ut dum illic intulerit ſignum probabilis ſanctitatis, ubi nullius falli poterit viſio intuentis, numquam attentet aſtus detestandæ præſumptionis.

a. Con. 6.

m. XX. Quæſt. 2. Vidua, quæ ſanctæ religionis.

a Ibid. hujuſ

b Ibid. ſed

c Ibid. ſpeciebus.

d Ibid. ſui ſexus.

V.

Omnes feminæ, quæ jam in præterium religionis veſte fuiſſe probantur indutæ, nihil ad excuſationem valeat oppoſitionum quælibet objectio, quamvis diver-

pr. XXVII. Quæſt. 1. Omnes feminæ: non ad verbum.

ſis aut callidis adumbrare ſe velint fallaciæ argumentis: ſed ad ſacratiſſimas ſanctiones diſciplina ſanctior teneat eas religatas atque ſubnexas. [a] Commoveantur ſane ſacerdotis auctoritate, ut ſponte redeant: quæ ſi redire noluerint, impulſu ſacerdotis ad religionis [b] habitum reducantur, & in monaſteriis reductæ excommunicationis condignæ ſententia feriantur. Hic idem quoque ordo in illarum condemnatione manebit, quæ quamlibet a ſacerdote vel miniſtro ſanctimoniæ veſtem non accepiſſent, ipſæ tamen, aut indutæ ſunt, aut illo indui habitu conſenſerunt, qui religionis eſſe cultus ab intuentibus crederetur; ſicque coram eccleſia, vel ſacerdote, aut etiam competentibus teſtibus quandoque indutæ [c] viſæ certis indiciis aut teſtimoniis approbantur. Omnes hæ tamen ſeu venientes ad primam religionem, ſeu poſt tranſgreſſum reſumentes iteratam converſionem, ſicut præmiſſum eſt, & pallio capita contegant, & conſcriptam roboratamque profeſſionis faciant ſcripturam, per quam ulterius non ſinantur relabi ad prævaricationis audaciam. Quæ vero ex omnibus his fuerint repertæ animum aut veſtem in tranſgreſſionem dediſſe, & excommunicationis ſententiam ferant, & rurſum mutato habitu in monaſteriis, donec diem ultimum claudant, ſub ærumnis arduæ pœnitentiæ maneant religatæ.

ANNO CHRISTI 656.

a Ibid. Commoneantur.

b Ibid. cultum

c al. vela. Nostra vox apud Isidorum.

VI.

Cum hucuſque diſſolutæ operationis effectus interdum nutare fecit honeſtæ conſtitutionis edictum, dum incondite reſolvi putatur, quod indiſſolubile ſanctionis auctoritate tenetur. Ideo quidquid obvium ex incerto incurrit, evidenter abjici debet, ut de cetero nihil ſuperſit quod in dubium nutetur. Ideoque ſi in qualibet minori ætate, vel religionis tonſuram, vel religioni debitam veſtem, in utroque ſexu filiis aut unus aut ambo parentes dederunt, certe aut nolentibus vel neſcientibus ſe ſuſceptam, non mox viſam in filiis abdicaverint, ſed vel coram ſe, vel coram eccleſia, palamque in conventu eoſdem filios talia habere permiſerint; ad ſæcularem reverti habitum ipſis filiis quandoque penitus non licebit: ſed convicti, quod tonſuram aut religioſam veſtem aliquando habuerint, mox ad religionis cultum habitumque revocentur, & ſub [d] æterna diſtrictione hujuſcemodi obſervantiæ inſervire cogantur. Parentibus ſane filios ſuos religioni contradere, non amplius quam uſque ad decimum ætatis eorum annum licentia poterit eſſe. Poſtea vero, an cum voluntate parentum, an ſuæ devotionis ſit ſolitarium votum, erit filiis licitum religionis aſſumere cultum. Quiſquis autem vel abolitione tonſuræ, vel ſæcularis veſtis aſſumptione detectus fuerit arrigiſſe tranſgreſſionem, & excommunicationis cenſuram accipiat, & religioni ſemper inhæreat.

x. XX. Quæſt. 2. Si in qualibet.

d Ibid. & inſ. ſtrenue

VII.

Septimæ collationis objectu immane ſatis & infandum operationis ſtudium nunc ſanctum noſtrum adiit concilium; quod plerique ex ſacerdotibus & Levitis, qui pro ſacris miniſteriis, & pietatis ſtudio, gubernationiſque augmento ſanctæ eccleſiæ deputati ſunt officio, malunt imitari turbam malorum, potius quam ſanctorum patrum inſiſtere mandatis: ut ipſi etiam qui redimere debuerunt, venditiones facere intendant, quos Chriſti ſanguine præſciunt eſſe redemptos; ita duntaxat, ut eorum dominio quo ſunt empti, in ritu Judaïſmo convertantur oppreſſi: & ſit exſecrabile commercium, ubi nitente Deo juſtum eſt ſanctum adeſſe conventum; quia majorum canones vetuerunt, ut nullus Judæorum conjugia vel ſervitia habere præſumat de Chriſtianorum cœtu; ſed ſacræ fidei ſibi cohærentia tam conjugia quam ſervitia, favente Deo, unice adhæreant; dicente propheta: *Qui habitare facit unani-*

Apud Iſidorum non ſic ſunt hæc cantica.

Pſalm. 67.

ANNO CHRISTI 656.

mes in domo. Nam vere nec advertunt primum quid Dominus præceperit per Moysem dicens : *Si quis furatus fuerit hominem, & vendiderit, convictus, quod morte moriatur.* Et iterum : *Si fratrem tuum Hebræum redemeris, serviet tibi septem annis, & liberum abire permittes.* Quod sine dubio ab eis præscimus impleri. Quid enim deterius, quidve in præceps, dum ipsi, quos novimus Dei insectatores, ita malunt sibi concessa implere præcepta, ut nulla prorsus ratione maneant evitata : quanto magis nos, qui redemptos nos congaudemus pretio sanguinis sacri, convenit custodire omnia præcepta ? Quid igitur sacerdos ille, vel Levita, sive etiam omnis athleta Christi sibi vindicare velit, dum Dominum & redemptorem nostrum Jesum Christum non vult imitari ; secundum quod ipse vaticinantibus prophetis ait : *Vos sacerdotes & Levitæ afferte arcam Domini Dei Israël ad locum, qui paratus est : sit timor Domini vobiscum, & cum diligentia cuncta facite. Levate sacrificium, & venite in conspectum ejus, & adorate Dominum in decore sancto.* Et alibi : *Perfectio tua, & doctrina tua viro sancto tuo, Domine, ut ponas thymiama in furore, & holocausta super altare tuum.* Et illud : *Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem de ore ejus exquirunt : quia angelus Domini exercituum est. Lex veritatis in ore ejus : & iniquitas non est inventa in labiis ejus. In pace dirigens ambulavit : & multos convertit ab iniquitate.* Necnon & David : *Sacerdotes tui, Domine, induantur justitia, & sancti tui lætentur. Viduam ejus benedicens benedicam, & pauperes ejus saturabo panibus. Sacerdotes induam salutari, & sancti ejus exsultatione exsultabunt.* Quod & ipse Dominus & Salvator apostolis suis præcepit, dicens : *Euntes per universum mundum, prædicate evangelium regni : appropinquavit enim regnum cælorum : dæmonia ejicite, claudos curate, leprosos mundate, mortuos suscitate.* Et iterum : *Quis putas est fidelis servus, & prudens, quem constituet dominus super familiam suam, ut det illis cibum in tempore* opportuno ? *Beatus ille servus, quem cum venerit dominus ejus, invenerit sic facientem : Amen dico vobis, quoniam super omnia bona sua constituet eum.* Nam & Petro dixit : *Simon Petre, si diligis me, pasce oves meas.* Unde & apostoli in unum commorantes, possessiones proprias & substantias vendebant : & non quidem credentium animas everrebant, sed magis unicuique, prout opus erat, fidelium dividebant. Quod & beatus admonet Petrus dicens : *Pascite qui est in vobis gregem Dei, custodientes, non coacte, sed spontanee secundum Deum : neque turpis lucri gratia, sed voluntarie : ut cum princeps pastorum apparuerit, percipiatis immarcescibilem gloriæ coronam.* Nam & Paulus ita ad Timotheum ait : *Exemplum esto fidelium in verbo, in conversatione, in fide, in caritate, in castitate, ut profectus tuus manifestus sit omnibus. Quia sive Judæi, sive Græci, sive servi, sive liberi, unum spiritum in Christo potati sumus : & semetipsum pro nobis tradidit, factus pro nobis maledictus, ut in nobis benedictio Abrahæ fieret.* Jacobus igitur ita loquitur : *Religio munda, & immaculata apud Dominum & Patrem hæc est : visitare pupillos & viduas in tribulatione eorum, & immaculatum se custodire ab hoc sæculo.* Dicat nunc quisquis ille est sectator interminabilis vertigo mutationis, quis ex apostolis sanctis, vel ex omni turba credentium, quos advocavit Dominus, quemquam vendidisset aliquatenus hominum ? dum ipse Dominus in evangelio dicit : *Venit enim filius hominis quærere, & salvum facere quod perierat.* Audi namque Zacchæum Domino dicentem : *Ecce dimidium bonorum meorum, Domine, do pauperibus : & si quid alicujus defraudavi, reddo quadruplum.* Quorum exemA pla apostoli & omnis toga sanctorum martyrum & confessorum impleverunt, & nobis implenda insinuaverunt : dicente Apostolo Paulo : *Imitatores mei estote, sicut & ego per omnia Christi.* Nam qua fronte, qua etiam conscientia, quisquis ille est prioris illius imitator proditoris, ut post hujus nefanda commissa Domino Deo præsumat offerre libamina, aut perceptionis suscipiat sacra mysteria, quæ nobis est concessum in oblatione peccatorum nostrorum : dum dicit : *Non licet mittere eos in corbonam, quoniam pretium sanguinis est.* Corbona enim nostrorum est arca pectorum, in quo sanctum suscipimus corpus : & maxime nobis est custodiendum de talibus commerciis, ne inquinemur mentibus nostris, & proruamus cum Juda negoB tiatore, cordibus cæci : secundum quod Dominus dicit : *Væ homini illi, per quem filius hominis tradetur in manibus peccatorum : bonum erat illi, si natus non fuisset homo ille.* Quod non tantum pro Juda, sed pro omnibus scilicet, cujus mercimoniis deserviunt, & ipsi illi in diem judicii erunt condemnati, per quem venumdari in hæresem ceciderunt Judaïce, aut etiam præsenti sæculo mala suscipient, secundum propheticum sermonem : *Ecce furor Domini egrediens, procella ruens in capite impiorum conquiescet.* Et iterum : *Propheta namque & sacerdos polluti sunt : in domo mea inveni malum eorum, ait Dominus. Idcirco via eorum erit quasi lubricum in tenebris. Impellentur enim, & corruent in ea : auferam enim super eos mala, annum visitationis eorum, ait Dominus.* Et per Isaïam : *Dedi populum meum in manu tua, non posuisti eis misericordiam : [b] aggravasti jugum tuum valde, descende in pulvere, sed tacens, & intra in tenebras, veniet super te malum, & nescies, & irruet repente calamitas, quam non poteris expiare.* Et iterum in evangelio dicit Dominus : *Attendite a falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces.* Et illud : *Cavete ab his qui devorant domos viduarum, simulantes longam orationem : hi accipient damnationem majorem.* Et iterum : *Neminem concutiatis, neque calumniam faciatis, & contenti estote stipendiis vestris. Quia si quis scandalizaverit unum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei ut ligetur collo ejus mola asinaria, & projiciatur in mare.* Unde & in Actibus Apostolorum ita Dominum legimus dixisse : *Saule, Saule, quid me persequeris ?* Numquid in cælum ascenderat Saulus, ut ibidem persecutionem ejus sustineret Dominus ? Sed in servis suis habitans hanc prolatus [c] est sententiam sicut ipse dicit : *Qui vos spernit, me spernit ; & qui me spernit, eum spernit qui misit me.* Et illud : *Qui non est mecum, contra me est, & qui non congregat mecum, spargit.* Quod etiam dudum per prophetam dixit : *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me : sine causa autem colunt me, docentes doctrinas, & mandata hominum.* Et in evangelio : *Quid enim prodest homini, si mundum universum lucretur, anima vero sua detrimentum patiatur. Ecce paterfamilias plantavit vineam,* E id est, ecclesiam, *& locavit eam agricolis*, id est, sacerdotibus. *Cum ergo venerit Dominus vineæ, quid faciet agricolis illis ? Malos male perdet, & vineam locabit aliis agricolis, qui reddant ei fructus temporibus suis.* Nam dicit ipse : *Vigilate & orate, ne intretis in tentationem : quia nescitis qua hora Dominus vester venturus sit. Si autem dixerit malus servus ille in corde suo : Moram facit Dominus meus venire : & cœperit concutere conservos suos, & ancillas : manducet autem & bibat cum ebriis : veniet Dominus servi illius in die qua non sperat, & hora qua ignorat, & inutilem* servum *mittet in tenebras exteriores : ibi erit fletus, & stridor dentium.* Si quis enim post hanc definitionem

ANNO CHRISTI 656.

Exod. 21. Deut. 15. ex Græco.

1. Paral. 15.

2. Paral. 16. Deut. 33.

Malach. 2.

Ibidem, ex Græco.

Psalm. 131.

Matth. 10.

Matth. 24.

Joan. 21.

Act. 4.

1. Pet. 5.

1. Tim. 4.

1. Cor. 12.

Jacob. 1.

Luc. 19.

Ibidem.

Philip. 3.

Matth. 17.

Marc. 14.

a Forte, qui ejusmodi

Jerem. 30. quamquam paulo aliter.

Jerem. 23.

Isa. 47.

b Est in Isaïa, super terram aggravasti faciem in pulvere.

Matth. 4.

Marc. 12.

Luc. 3.

Marc. 9.

Act. 9.

c Forte, prolocutus est Luc. 10. Matth. 12.

Isa. 19. Matth. 15. Marc. 7.

Matth. 21.

Matth. 24. & 25. Luc. 12.

Matth. 25.

ANNO CHRISTI 656.

talia agere tentaverit, noverit se extra ecclesiam fieri, & præsenti & futuro judicio cum Juda simili pœna percelli, dum modo Dominum denuo proditionis pretio malunt ad iracundiam provocare.

Opitulante miseratione divina, & gloriosissimi Recesvinthi principis inhærente voluntate religiosa, his gestis decentissime alligatis, & in pace connexis, ex totis præcordiorum * abditis damus gloriam & honorem soli æterno & immortali Deo Patri, & Filio, & Spiritui sancto: cujus donum collatum nobis agnoscimus, pro ejus ecclesiæ statu, & prompte gerere curam & posse sacri regiminis competentia disponere jura: a quo petimus & optamus, ut porrecta in longitudine felicium dierum sacratissimi principis vita, & omni glorianum decore perpetim faciat pollere salute: n[illegible] quoque tribuat susceptum ecclesiæ suæ regimen in æquitate disponere, in solicitudine gubernare, & in pace tenere: ut post mundi hujus susceptа pericula pervenire possimus ad cælestia regna. Amen.

* *Ipsid.* vilcetibus

Decretum pro Potamio episcopo.

ASsumere poteramus canoram in tantum fraternæ lætitiæ tibiam, quia divina pietas conventum nostrum ad concordiæ convocaverat studia: & convenerat mœstitiam vitare, quoniam visitatione disciplinæ videbamur paternas regulas innovasse. Sed gravius sistrum pro cymbalo sumimus, & funus pro carmine decantamus, gementesque cum Jeremiæ questibus dicimus; *Dissolutum est gaudium cordis nostri, versus est in luctum chorus noster*. Unde & væ coram nobis conspicimus, quoniam cecidisse coronam capitis nostri videmus, dum tam nobile in infimum corruit, quod in tam sublime sanctitatis optimum sterit. Ecce etenim tractantibus nobis in pace Dei de ecclesiasticis regulis, delatum est conventui nostro epistolium confusæ confessionis, & abolendæ subscriptionis, quod Potamius Bracarensis ecclesiæ episcopus de factis propriis, suisque verbis annotarat & articulis: quo referato, quid obliteranda pagina, & abolenda litterarum panderent elementa, fletibus potius quam sermonibus lacrymosa concio recensuit. Tunc solitarie tantum secretimque adunatis pontificibus Dei, prædictum episcopum adesse coram nobis fecimus. Quem singultibus aggredientes amplius quam loquelis, relectam illi suæ deformitatis & nostræ confusionis scripturam protulimus: quam accipiens, ac recurrens, scitantibus nobis utrum sui operis, & suæ annotationis intimatio esset; ille suum actum, suique oris eloquium, suorum quoque digitorum esse robur asseruit, quod illic relegendo prævidit. Rursum divini nominis contestatione hunc adjurantes, obtestari sumus ut an de se sponte mendacium diceret, aut alicujus violentia premeretur, & perterritus talia enarraret, veraciter indicaret. Qui mox flebili voce, luminibusque ploratu madentibus & fragore singultuum, cum unius Dei nominis juramento clamavit, se & vere eadem mala de se confiteri, & ad hæc confitenda nulla se violentia prægravari. Unde etiam ferme per novem menses sponte deseruisse regimen ecclesiæ suæ, & ergastulo quodam, pro admisso flagitio acturus pœnitentiam, se conclusisse edixit. Tunc per fidelem confessionem ejus, agnito quod tactu femineo sorduisset, & declarato, licet hunc paterna antiquitas sacris regulis dejicere ab honore decernat, nos tamen miserationis jura servantes, non abstulimus nomen honoris, quod ipse sibi sui criminis confessione jam tulerat; sed valida auctoritate decrevimus, perpetuæ pœnitentiæ hunc inservire officiis, & arrumnis: providentes melius illum per asperam & dumosam ire pœnitentiæ solitudinem, ut quandoque perveniret ad refrigerii mansionem; quam relictum in voluntatis suæ latitudine ad præcipitium dejici æterna damnatione. Tunc venerabilem Fructuosum ecclesiæ Dumiensis episcopum communi omnium nostrum electione constituimus ecclesiæ Bracarensis gubernacula continere: ita ut omnem metropolim provinciæ Galleciæ, cunctosque episcopos populosque conventus ipsius, omniumque curam animarum Bracarensis ecclesiæ gubernandam suscipiens, ita componat atque conservet; ut & Dominum nostrum de rectitudine operis sui glorificet, & nobis de incolumitate ecclesiæ ejus gaudium præstet. Quia vero ad futura prospicere convenit, ne exoriri possit in statu pacis quædam commotio litis, patrum sententiam, quæ jam dictum Potamium episcopum rectitudine damnat, huic decreto connectere nostra vigilantia procurat.

Thren. 5. 15.

Potamius Bracarensis episcopus cum suis sectatoribus damnatus, sub Ervigio; subscripsit in VIII. Toletano.

ANNO CHRISTI 656.

Ex Concilio Valentino Galliæ, titulo quarto.

Nec illud, fratres, scribere alienum ab ecclesiæ utilitate censuimus, ut sciretis, quicumque sub ordinatione, vel diaconatus, vel presbyterii, vel episcopatus mortali crimine dixerint se esse pollutos, a supradictis ordinationibus submovendos; reos scilicet, vel veri confessione, vel mendacio falsitatis. Neque enim absolvi potest is qui in semetipsum dixerit, quod dictum in alios puniretur: quoniam omnis qui sibi fuerit mortis causa, major homicida fit.

Multæ quidem & aliæ sententiæ huic poterant innecti decreto, quæ prædictum Potamium episcopum severissima auctoritate abjicere jubent. Sed ex omnibus hanc conscriptam ponere sententiam maluimus: ne si totius damnationis edicta replicassemus, gravissimæ ultionis auctores exsistere videremur. Factum est decretum sub die Kalendarum Decembris, anno feliciter octavo regni gloriosissimi Domini nostri Recesvinthi regis.

Eugenius indignus Toletanæ sedis metropolitanus episcopus, hoc judicii nostri decretum subscripsi.

Similiter & alii episcopi subscripserunt, numero * viginti.

* *Ipsid.* tredecim.

Aliud Decretum.

VIvidis tractationibus inveniri quod justum est, ut experientia est judicantium comprobatum, ita & juxta summi judicii statuta plenior invenitur auctoritas. Ideo mentis intentione, oriscque simul, studia deducentes in cognitionem audiendi negotii, delatum est ad nos in conventu sancti concilii, ex directo glorioso domini nostri Recesvinthi regis, per illustrem Vvambanem, testamentum gloriosæ memoriæ sancti Martini ecclesiæ Bracarensis episcopi, qui & Dumiense monasterium visus est construxisse; ut relecto, eo quid hic memoratus beatissimus vir decrevisset, nostræ cognitioni patesceret. Quo testamento in omnium conventu relecto, comperimus ex ordine a memorato principe ad nos esse directum: quoniam idem gloriosæ memoriæ sanctissimus vir decreverat, ut succedentibus per ordinem regibus, ad complementum ejus ipsius testamenti constitutio commendata maneret. Tunc deinde illatum est nobis testamentum Recimiri memoratæ ecclesiæ Dumiensis episcopi, quod de rebus suis in eadem ecclesia decreverat examinatione veridica diligendum. Quo relecto cognovimus eumdem auctorem suum illic diversæ constitutionis edidisse conditionem: inter quas unam validam conatus est religatione constringere, deputans & illationes tributorum, & pretia frugum, absque aliqua diminutione, annua vice pauperibus erogari: nihilque esse absque deliberatione relictum, quod usibus ecclesiæ possit quadam liberalitate servire. Tunc ex voce partis Dumiensis ecclesiæ adstructum est, quod universas species generis & corporis rerum, quæ in ejusdem ecclesiæ domo intrinsecus ad

Subscribit in VII. Toletano numero septimus.

si quid est virtutis, hoc semper ad altiora studeant provehere, & aliorum vel benefacta commendare, vel vitia invigilent corrigere. Debet etiam esse grata omnium Dei fidelium inter se familiaritas, & in expetendis dandisque beneficiis ideo opportuna propinquitas, ut nulli prorsus digna petenti non modo non abnuat; verum etiam ut amplius quod dignum est ab altero petere posturetur. Quapropter noverit omnium catholicæ ecclesiæ cultorum generalis universitas, quod domnus gloriosissimus Cludovicus Francorum rex, divino irraditus lumine, religiosa petitione humilitatis nostræ extremitatem popposcit; ut & nos, & canonicorum nostrorum communis fraternitas, securitatis & incommutabilitatis privilegium ederemus, pro reverentia sancti Dionysii, sociorumque ejus Rustici & Eleutherii, qui cum eo laurea martyrii sunt redimiti, ad basilicam ipsorum, ubi ipsi corpore requiescunt, & in virtutum miraculis conuscant, & ubi Dagobertus genitor suus quondam rex, vel genitrix sua Nanthildis regina sepulturas habere videntur. Quamquam sancta Carthaginensis synodus facta a beatæ memoriæ domno Bonifacio ejusque coëpiscopis, non prohibeat monachos sub privilegio proprio residere, vel sancti Augustini libri de ecclesiasticis gradibus doceant monachos, sub quiete regulariter viventes, sua singulari lege debere quiescere, & ab omni infestatione clericorum intrepidos permanere: ne sæcularis strepitus eos lædat, quos districta regula servitutis domini moderatur. Quod nos considerantes, dum & canonica institutio nos hac de re non præjudicat: vel ideo quia supradicti Cludovici regis petitio quasi nobis justio est, cui difficillimum est resisti: vel pro reverentia tantorum martyrum, quorum patrocinio se ipse commisit: ut ipsis monachis secundum sanctum ordinem vivere liceat, & ut tam pro nobis, quam pro omnibus nostræ ecclesiæ fratribus Deum orent, ipsum privilegium plena voluntate, una cum consensu fratrum meorum, ipsis concessisse visus sum. Per quod decerno, atque obtestificationem divini nominis interdico, ut nec ego deinceps, nec ullus successorum meorum hoc audeat infringere, vel temerario ausu aliquatenus violare. Videlicet ut omnis presbyter vel clericus, ex his quæ in ipso loco beatissimi Dionysii martyris, vel extra, ex loco qui dicitur fons sancti Remigii, sicut via distinguit, quæ præbet iter juxta pratum quod dicitur Formosum, usque ad ecclesiam sancti Quintini martyris, & illic per regalem stratam, donec veniatur ad vivarium in capite Triceni pontis, sicut prata fratrum distinguunt, usque ad præfatum locum fontis beati Remigii, omnes illi qui in hoc circumscripto spatio ecclesiis serviunt, sint liberi & absoluti ab omni debito, & redditione circadarum & synodorum. Tamen volumus, & pro reverentia sancti martyris Dionysii concedimus, ut si necessitas eis fuerit, ex nostro & successorum nostrorum episcoparu sine pretio chrisma & oleum suscipiant. Et si quis eorum presbyterorum vel clericorum forte aut occisus, quod absit, aut vulneratus fuerit, aut ex his omnibus alicujus injuriæ acclamatio surrexerit, quidquid ex his omnibus ad nos pertinere videatur, hoc totum abbati, qui in ipso sancto loco præfuerit, ceterisque fratribus habendum & disponendum concedimus. Quod si aliquis calliditate aut cupiditate prævenus fuerit, & ea quæ sunt superius comprehensa temerario spiritu violaverit, tribus annis pœnitentiam agat, a communione fratrum sequestratus: & nihilo minus hoc privilegium, Christo protegente, qui & adjuvet illud conservantes, & dissipet illud destruere cupientes, perpetuo maneat incorruptum. Quam definitionem constitutionis nostræ, ut nostris & futuris temporibus valitura sit, manus nostræ subscriptionibus roboravimus: & coëpiscopos, domnos & fratres nostros rogavimus, ut ipsam insuper firmare debeant.

SUBSCRIPTIONES.

In Christi nomine Landericus, ac si peccator, episcopus urbis Parisiacæ hoc privilegium consensi, & subscripsi.
Munemundus episcopus, consensi & subscripsi.
Gouvaldus episcopus, consensi & subscripsi.
Wulfolenus episcopus, consensi & subscripsi.
Armentarius episcopus, consensi & subscripsi.
Rauracus episcopus, consensi & subscripsi.
Malchardus episcopus, consensi & subscripsi.
Eligius episcopus, consensi & subscripsi.
Granus episcopus, consensi & subscripsi.
Joannes episcopus, consensi & subscripsi.
Burgundofar episcopus, consensi & subscripsi.
Richoaldus episcopus, consensi & subscripsi.
Baldomerus episcopus, consensi & subscripsi.
Audoënus episcopus, consensi & subscripsi.
Taurinus episcopus, consensi & subscripsi.
Eustorgius episcopus, consensi & subscripsi.
Karioëndus episcopus, consensi & subscripsi.
Bertheſridus episcopus, consensi & subscripsi.
Audobertus episcopus, consensi & subscripsi.
Clarus episcopus, consensi & subscripsi.
Castadius episcopus, consensi & subscripsi.
Litterius episcopus, consensi & subscripsi.
Palladius episcopus, consensi & subscripsi.
Ætherius episcopus, consensi & subscripsi.
Ingildus episcopus, consensi & subscripsi.
Facto privilegio sub die Julii in anno XV. regnante Cludovico gloriosissimo rege, Austrolenus lector, jubente domno Landerico episcopo, hoc privilegium scripsi & subscripsi.

ANNO CHRISTI 659.

CONVENTUS CLIPIACENSIS,

In quo Clodoveus rex auctoritatis suæ præceptum de eadem monasterii sancti Dionysii libertate conscribi jussit, anno Christi DCLIX. Clodovei ejusdem regis XVI.

Ex P. Sirmondi, Societatis Jesu.

De hoc conventu multa scribit Aimoinus libro IV. historiæ Francorum cap. XLI. ubi & Cloderanum regem, episcopos aliosque proceres, qui convenerant, his inter cetera verbis alloquentem inducit. Nobis itaque devotio, *inquit*, hæc exstat animi, ut monasterium patroni domni Dionysii, in quo ipse cum consortibus testimonii veritatis requiescit humatus; & piæ memoriæ genitores nostri, domnus videlicet Dagobertus, & domna Nanthildis, se sepeliri mandarunt; ab omni solvamus dominio mortalium: quatenus abba vel fratres eo loco commanentes, possessiones a parentibus nostris, sive ab aliis fidelibus Christianis sibi traditas, absque ullius dominationis inquietudine possidentes, pro salute nostra ac statu regni liberius Deum deprecentur. *In gestis Dagoberti, quæ in antiquis exemplaribus legimtur, eadem etiam Cloderis regis oratio describitur, sed aliis verbis: iisdem nempe illis, quibus præceptum ipsum conscriptum est; ut alterum ex altero expressum appareat. Præceptum autem regium exemplum in sancti Dionysii tabulario est hujusmodi:*

Anno Christi 664.

COLLATIO PHARENSIS

Anno Christi 664.

rogatu Hildæ illic abbatiſſæ celebrata, ſub Nordanhumbrorum regibus Oſwio patre, & Alchfrido filio, anno Chriſti DCLXIV.

In qua acerrime contenditur de ritu celebrandi paſchatis, de tonſura ſacerdotum, & de aliis rebus eccleſiaſticis: præſentibus, ex parte Romanorum & Anglorum, Alchfrido rege filio, Agilberto Occidentalium Saxonum epiſcopo, Wilfrido abbate, Agathone preſbytero, Jacobo diacono, Romano: ex parte Scotorum & Britonum Oſwio rege patre, Colmano Lindisfarnenſi epiſcopo, & aliis Scotia epiſcopis, Cedda Orientalium Saxonum epiſcopo, Hilda abbatiſſa Pharenſis iſtius monaſterii, cum multo alio ex utraque parte clero.

Beda, Eccleſ. Lib. 3. cap. 25.

Beda prolegomena ad hanc ſynodum.

HIs temporibus quæſtio facta eſt frequens & magna, de obſervatione Paſchæ, confirmantibus eis, qui de Cantia vel de Gallis advenerant, quod Scoti dominicum Paſchæ diem contra univerſalis eccleſiæ morem celebrarent. Erat in his acerrimus veri paſchæ defenſor nomine Ronan, natione quidem Scotus, ſed in Galliæ vel Italiæ partibus regula eccleſiaſticæ veritatis edoctus, qui cum Finano confligens, multos quidem correxit, vel ad ſolertiorem veritatis inquiſitionem accendit: nequaquam tamen Finanum emendare potuit; quin potius, quod eſſet homo ferocis animi, acerbiorem caſtigando, & apertum veritatis adverſarium reddidit. Obſervabat autem Jacob, diaconus quondam (ut ſupra docuimus) venerabilis archiepiſcopi Paulini, verum & catholicum Paſcha, cum omnibus quos ad correctionis viam erudire poterat. Obſervabat & regina Eanfeld cum ſuis, juxta quod in Cantia fieri viderat, habens ſecum de Cantia preſbyterum catholicæ obſervationis nomine Romanum. Unde nonnumquam contigiſſe fertur illis temporibus, ut bis in anno uno Paſcha celebraretur. Et cum rex Paſcha dominicum ſolutis jejuniis faceret, tunc regina cum ſuis perſiſtens adhuc in jejunio diem palmarum celebraret. Hæc autem diſſonantia paſchalis obſervantiæ vivente Aidano patienter ab omnibus tolerabatur; qui patienter intellexerant, quia etſi paſcha contra morem eorum qui ipſum miſerant facere non potuit, opera tamen fidei, pietatis & dilectionis, juxta morem omnibus ſanctis conſuetum diligenter exſequi curavit. Unde ab omnibus, etiam his qui de Paſcha aliter ſentiebant, merito diligebatur: nec ſolum a mediocribus, verum ab ipſis quoque epiſcopis Honorio Cantuariorum, & Felice orientalium Anglorum venerationi habitus eſt.

Defuncto autem Finano, qui poſt illum fuit, cum Colmanus in epiſcopatu ſuccederet, & ipſe miſſus a Scotia, gravior de obſervatione Paſchæ, nec non & de aliis eccleſiaſticæ vitæ diſciplinis controverſia nata eſt. Unde merito movit hæc quæſtio ſenſus & corda multorum; timentium, ne forte accepto Chriſtianitatis vocabulo in vacuum currerent aut cucurriſſent. Pervenit & ad ipſas principum aures, Oſwi videlicet regis, & filii ejus Alchfridi: quia nimirum Oſwi a Scotis edoctus ac baptizatus, illorum etiam lingua optime imbutus, nil melius quam quod illi docuiſſent autumabat. Porro Alchfridus magiſtrum habuit eruditionis Chriſtianæ Wilfridum virum doctiſſimum. Nam & Romam prius propter doctrinam eccleſiaſticam adierat, & apud Dalphinum archiepiſcopum Galliarum Lugduni multum temporis egerat: a quo etiam tonſuræ eccleſiaſticæ coronam ſuſceperat. Hujus doctrinam omnibus Scotorum traditionibus jure præferendam ſciebat. Unde ei etiam donaverat monaſterium quadraginta familiarum, in loco qui dicitur Humpum. Quem videlicet locum paulo ante eis qui Scotos ſequebantur in poſſeſſionem monaſterii dederat. Sed quia illi poſtmodum, data ſibi optione, magis loco cedere, quam ſuam mutare conſuetudinem volebant; dedit eum illi, qui dignam loco & doctrinam haberet & vitam. Venerat eo tempore Agilbertus occidentalium Saxonum epiſcopus, cujus ſupra meminimus, amicus Alchfridi regis & Wilfridi abbatis, ad provinciam Nordanhumbrorum, & apud eos aliquamdiu demorabatur: qui etiam Wilfridum rogatu Alchfridi in præfato ſuo monaſterio preſbyterum fecit: habebat autem ſecum ipſe preſbyterum nomine Agathonem.

Mota ergo ibi quæſtione de Paſcha, vel tonſura, vel aliis rebus eccleſiaſticis, diſpoſitum eſt, ut in monaſterio, quod dicitur Strenaeshalch, quod interpretatur ſinus Phari, cui tunc Hilda abbatiſſa Deo devota femina præfuit, ſynodus fieret, & hæc quæſtio terminari deberet. Veneruntque illo reges ambo, pater ſcilicet & filius; epiſcopi, Colmanus cum clericis ſuis de Scotia, Agilbertus cum Agathone & Wilfrido preſbyteris: Jacobus & Romanus in horum parte erant. Hilda abbatiſſa cum ſuis in parte Scotorum, in qua erat venerabilis epiſcopus Cedda jamdudum ordinatus a Scotis, ut ſupra docuimus, qui & interpres in eo concilio vigilantiſſimus utriuſque partis exſtitit.

Primuſque rex Oſwi, præmiſſa præfatione, quod oporteret eos qui uni Deo ſervirent unam vivendi regulam tenere, nec diſcrepare in celebratione ſacramentorum cæleſtium, qui unum omnes in cælis regnum exſpectarent: inquirendum potius quæ eſſet verior traditio, & hanc ab omnibus communiter eſſe ſequendam: juſſit primo dicere epiſcopum ſuum Colmanum, qui eſſet ritus, & unde originem ducens, ille quem ipſe ſequeretur.

Tunc Colmanus Paſcha, inquit, hoc quod agere ſoleo a majoribus meis accepi, qui me huc epiſcopum miſerunt, quod omnes patres noſtri viri Deo dilecti eodem modo celebraſſe noſcuntur. Quod ne cui contemnendum & reprobandum eſſe videatur, ipſum eſt quod beatus evangeliſta Joannes, diſcipulus ſpecialiter Domino dilectus, cum omnibus quibus præerat eccleſiis celebraſſe legitur. Quo hæc & his ſimilia dicente, juſſit rex & Agilbertum proferre in medium morem ſuæ obſervationis, unde initium haberet, vel qua hunc auctoritate ſequeretur. Reſpondit Agilbertus. Loquatur, obſecro, vice mea diſcipulus meus Wilfridus preſbyter, quia unum ambo ſapimus cum ceteris qui hic aſſident eccleſiaſticæ traditionis cultoribus: & ille melius & manifeſtius ipſa lingua Anglorum, quam ego per interpretem, poteſt explanare quæ ſentimus.

Tunc Wilfridus, jubente rege ut diceret, ita exorſus eſt. Paſcha quod facimus, inquit, vidimus Romæ, ubi beati apoſtoli Petrus & Paulus vixere, docuere, paſſi ſunt, & ſepulti, ab omnibus celebrari, hoc in Italia, hoc in Gallia, quas diſcendi vel orandi ſtudio pertranſivimus, ab omnibus agi conſpeximus. Hoc Africam,

ANNO CHRISTI 664.

Aſiam, Ægyptum, Græciam, & omnem orbem, quacumque Chriſti eccleſia diffuſa eſt, per diverſas nationes ac linguas, uno ac non diverſo temporis ordine geri comperimus: præter hos tantum, & obſtinationis eorum complices: Pictos dico, & Britones, cum quibus de duabus ultimis Oceani inſulis, & his non totis, contra totum orbem ſtulto labore pugnant.

Cui hæc dicenti reſpondit Colmanus: Mirum quare ſtultum appellare velitis laborem noſtrum, in quo tanti apoſtoli, qui ſuper pectus Domini recumbere dignus fuit, exempla ſectamur; cum ipſum ſapientiſſime vixiſſe omnis mundus noverit.

At Wilfridus: Abſit, inquit, ut Joannem ſtultitiæ reprehendamus, cum ſcita legis Moſaïcæ juxta litteram ſervaret, judaizante adhuc in multis eccleſia, nec ſubito valentibus apoſtolis, omnem legis obſervantiam, quæ a Deo inſtituta eſt, abdicare; quomodo ſimulacra, quæ a dæmonibus inventa ſunt, repudiare omnes qui ad fidem veniunt neceſſe eſt: videlicet ne ſcandalum facerent eis, qui inter gentes erant Judæis. Hinc eſt enim quod Paulus Timotheum circumcidit, quod hoſtias in templo immolavit, quod cum Aquila & Priſcilla caput Corinthi totondit, ad nihil videlicet utile, niſi ad ſcandalum vitandum Judæorum. Hinc quod eidem Paulo Jacobus ait: *Vides, frater, quot millia ſunt in Judæis, qui crediderunt, & omnes ii æmulatores ſunt legis*: nec tamen hodie clareſcente per mundum evangelio neceſſe eſt, immo nec licitum fidelibus vel circumcidi, vel hoſtias Deo victimarum offerre carnalium. Itaque Joannes ſecundum legis conſuetudinem, decimaquarta die menſis primi ad veſperam incipiebat celebrationem feſti Paſchalis; nil curans utrum hæc ſabbato, an alia qualibet feria proveniret. At vero Petrus cum Romæ prædicaret, memor quia Dominus prima ſabbati reſurrexit a mortuis, ac mundo ſpem reſurrectionis contulit, ita Paſcha faciendum intellexit, ut ſecundum conſuetudinem ac præcepta legis, decimamquartam lunam primi menſis, æque ſicut Joannes, ad orientem veſperam ſemper exſpectaret. Et hac exorta, ſi Dominica dies (quæ tunc prima ſabbati vocabatur) erat mane ventura, in ipſa veſpera paſcha dominicum celebrare incipiebat, quomodo & nos omnes hodie facere ſolemus. Sin autem Dominica non proximo mane poſt lunam decimam quartam, ſed decima ſexta, aut decima ſeptima, aut alia qualiber luna, uſque ad vigeſimam primam eſſet ventura, exſpectabat eam, & præcedente ſabbato veſpere ſacroſancta Paſchæ ſolemnia inchoabat. Sicque fiebat ut Dominica Paſchæ dies non niſi a decima quinta luna uſque ad vigeſimam primam ſervaretur. Neque hæc evangelica & apoſtolica traditio legem ſolvit, ſed potius adimplet: in qua obſervandum Paſcha a decima quarta primi menſis ad veſperam, uſque ad vigeſimam primam lunam ejuſdem menſis ad veſperam præceptum eſt: in quam obſervantiam imitandam omnes ſancti Joannis ſucceſſores in Aſia poſt obitum ejus, & omnis per orbem eccleſia converſa eſt: & hoc eſſe verum Paſcha, hoc ſolum fidelibus celebrandum, Nicæno concilio, non ſtatutum noviter, ſed confirmatum eſt, ut eccleſiaſtica docet hiſtoria. Unde conſtat vos, Colmane, neque Joannis, ut autumaris, exempla ſectari; neque Petri, cujus traditioni ſcientes contradicitis; neque legi, neque evangelio in obſervatione veſtri Paſchæ congruere. Joannes enim ad legis Moſaïcæ decreta tempus Paſchale cuſtodiens, nil de prima ſabbati curabat, quod vos non facitis, qui non niſi prima ſabbati Paſcha celebratis. Petrus a decima quinta luna uſque ad viceſimam primam diem Paſchæ Dominicum celebrabat; quod vos non facitis, qui a decima quarta uſque ad viceſimam lunam diem Dominicum Paſchæ obſervatis: ita ut tertia decima luna ad veſperam ſæpius paſcha incipiatis, cujus neque lex ullam fecit mentionem, neque auctor ac dator evangelii Dominus in ea, ſed in quarta decima luna vel vetus paſcha manducavit ad veſperam, vel novi teſtamenti ſacramenta in commemorationem ſuæ paſſionis eccleſiæ celebranda tradidit. Itemque lunam viceſimam primam, quam lex maxime celebrandam commendavit, a celebratione veſtri Paſchæ funditus eliminatis, Sicque, ut dixi, in celebratione ſummæ feſtivitatis, neque Joanni, neque Petro, neque legi, neque evangelio concordatis.

ANNO CHRISTI 664.

His contra Colmanus: Numquid, ait, Anatolius vir ſanctus, & in præfata hiſtoria eccleſiaſtica multum laudatus, legi vel evangelio contraria ſapuit, qui a quarta decima uſque ad viceſimam paſcha celebrandum ſcripſit? Numquid reverentiſſimum patrem noſtrum Columban, & ſucceſſores ejus viros Deo dilectos, qui eodem modo Paſcha fecerunt, divinis paginis contraria ſapuiſſe vel egiſſe credendum eſt? Cum plurimi fuerint in eis, quorum ſanctitati cæleſtia ſigna, & virtutum quæ fecerunt miracula teſtimonium præbuerunt: quos ut ipſe ſanctos eſſe non dubitans, ſemper eorum vitam, mores, & diſciplinam ſequi non deſiſto.

At Wilfridus: Conſtat, inquit, Anatolium virum ſanctiſſimum, doctiſſimum, ac laude eſſe digniſſimum: ſed quid vobis cum illo, cum nec ejus decreta ſerveris? Ille enim in Paſcha ſua regulam utique veritatis ſequens, circulum novemdecim annorum poſuit; quem vos aut ignoratis, aut agnitum a tota Chriſti eccleſia cuſtodium, pro nihilo contemnitis. Ille ſic in Paſchæ Dominicum decimam quartam lunam computavit, ut hanc eadem ipſa die, more Ægyptiorum, decimam quintam lunam ad veſperam eſſe faceretur. Sic idem viceſimam diem Dominico Paſchæ adnotavit, ut hanc declinata eadem die eſſe viceſimam primam crederet. Cujus regulam diſtinctionis vos ignoraſſe probat, quod aliquoties Paſcha manifeſtiſſime ante pleniluniam, id eſt, in tertia decima luna facitis. De patre autem veſtro Columba & ſequacibus ejus, quorum ſanctitatem vos imitari, & regulam ac præcepta cæleſtibus ſignis confirmata ſequi perhibetis; poſſum reſpondere, quia multis in judicio dicentibus Domino, quod in nomine ejus prophetaverint, & dæmonia ejecerint, & virtutes multas fecerint, reſponſurus ſit Dominus, quia numquam eos noverit. Sed abſit ut de patribus veſtris hoc dicam, quia juſtius multo eſt de incognitis bonum credere quam malum. Unde & illos Dei famulos ac Deo dilectos eſſe non nego, qui ſimplicitate ruſtica, ſed intentione pia Deum dilexerunt. Neque illis multum obeſſe Paſchæ talem reor obſervantiam, quamdiu nullus advenerat, qui eis inſtituti perfectioris decreta, quæ ſequerentur, oſtenderet. Quos utique credo, ſi qui tunc ad eos catholicus calculator adveniret, ſic ejus monita fuiſſe ſecuturos, quomodo ea quæ noverant ac didicerant Dei mandata probantur fuiſſe ſecuti. Tu autem & ſocii tui ſi audita decreta ſedis Apoſtolicæ, immo univerſalis eccleſiæ, & hæc litteris ſacris confirmata ſequi contemnitis, abſque ulla dubietate peccaris. Etſi enim patres tui ſancti fuerunt, numquid univerſali quæ per orbem eſt Chriſti eccleſiæ bonum eſt paucitas una de angulo extremæ inſulæ præferenda? Et ſi ſanctus erat, ac potens virtutibus ille Columba veſter, immo & noſter, ſi Chriſti erat, num præferri potuit beatiſſimo apoſtolorum principi; cui Dominus ait: *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccl. ſiam meam: & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam, & tibi dabo claves regni cælorum?* Matth. xi.

Hæc perorante Wilfrido dixit rex: Verene, Col-

ANNO CHRISTI 664.

mane, hæc illi Petro dicta sunt a Domino? Qui ait: Vere, rex. At ille, Haberis, inquit, vos proferre aliquid tantæ potestatis vestro Columbæ datum? At ille ait: Nihil. Rursum autem rex: Si utrique vestrum, inquit, in hoc sine ulla controversia consentiunt, quod hæc principaliter Petro dicta, & ei claves regni cælorum sunt datæ a Domino? Responderunt: Etiam, utrique. At ille ita concluſit: Et ego vobis dico, quia hic est ostiarius ille, cui ego contradicere nolo: sed inquantum novi, vel valeo, hujus cupio in omnibus obedire statutis; ne forte me adveniente ad fores regni cælorum, non sit qui referet, aversо illo qui claves tenere probatur. Hæc dicente rege faverunt assidentes quique sive adstantes majores una cum mediocribus: & abdicata minus perfecta institutione, ad ea quæ meliora cognoverant, sese transferre festinabant.

Finitoque conflictu, ac soluta concione, Agilbertus domum rediit. Colman videns spretam suam doctrinam, sectamque esse despectam, assumptis his qui se sequi voluerunt, id est, qui Paschа catholicum & tonsuram coronæ (nam & de hoc quæstio non minima erat) recipere nolebant, Scotiam regressus est, tractaturus cum suis quid de his facere deberet. Cedda relictis Scotorum vestigiis ad suam sedem rediit, utpote agnita observatione catholici Paschæ. Facta est autem hæc quæstio anno Dominicæ Incarnationis sexcentesimo sexagesimo quarto, qui fuit annus Oswi regis vicesimus secundus: episcopatus autem Scotorum, quem gesserunt in provincia Anglorum, annus tricesimus.

ANNO CHRISTI 664.

ANNO CHRISTI 666.

CONCILIUM EMERITENSE.

Edidit Loaisa ex duobus mss. Toletanis, & alio Lucensi. Nos contulimus cum apographo ex Hispania ad nos transmisso. Laudat hoc Concilium Innocentius III. in epist. ad Petrum Compostellanum.

TITULI CAPITULORUM.

I. *Epistola de fidei institutione, ejusque ordine.*
II. *De vespertini officii servando ordine.*
III. *Quid sit observandum tempore quo rex in exercitu progreditur, pro regis, gentis, aut patriæ statu atque salute.*
IV. *Qualiter metropolitanus suis confinitimis, aut confinitimi metropolitano suo placitum faciant.*
V. *Ut episcopus ad suam personam, ad concilium non diaconum, sed aut archipresbyterum, aut presbyterum dirigat.*
VI. *Qualiter episcopus admonitione accepta ad metropolitanum suum veniat.*
VII. *Qualiter secundum priorum canonum instituta concilium fiat.*
VIII. *Quid ordinatum maneat de episcopis qui inter se de parochiis* [a] *intentionem habent.*
IX. *Quid presbyter observare debeat, qui presbyteris jubetur dare sanctum chrisma.*
X. *Ut omnis episcopus infra hanc provinciam constitutus archipresbyterum, archidiaconum, & [b] primicleriorum in ecclesia sua habeat.*
XI. *Ut omnis presbyter, abbas, vel diaconus episcopo suo humilitatem teneat, & reverentiam summam.*
XII. *Ut episcopus, qui illi placiti fuerint de parochia sua, presbyteros, atque diaconos cathedrales sibi faciat.*
XIII. *Ut episcopus quem videris de clericis suis ad bonum profectum tendere, honorandi, & [c] magnificandi de rebus ecclesiæ licentiam habeat.*
XIV. *De pecunia quæ in ecclesia Dei offertur fideliter colligenda, & fideliter dividenda.*
XV. *Ut episcopi atque presbyteri pro gravibus causis (quod legum damnant sententia) sine judicis examine familiam ecclesiæ non debeant exstirpare.*
XVI. *Ut episcopo non liceat tertiam de parochitanis ecclesiis tollere; sed quæ instituta sunt debeat observare.*
XVII. *Ut post mortem episcopi nulli subjectorum liceat de eo quidquam detrahere.*
XVIII. *Ut parochitani presbyteri, juxta ut posse habuerint, de familia ecclesiæ suæ clericos sibi faciant & habeant.*
XIX. *Ut presbyter, qui plures ecclesias habuerit commissas, pro singulis Dominicis diebus, in singulis sacrificium Deo offerre intendat.*
XX. *Qualiter libertos episcopi faciant, vel qualiter liberti a patrocinio ecclesiæ nunquam discedant.*
XXI. *Qualiter stabilitum maneat, quod episcopus in amicis suis, servis, aut libertis, de re ecclesiæ suæ donare voluerit.*
XXII. *Qualiter excommunicari oporteat qui canonis non custodierit sententiam.*
XXIII. *Confirmatio hujus concilii.*

[a] al. contentionem
[b] al. primicleriorum
[c] al. magnificandi

PRÆFATIO.

In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Synodus quæ gesta est in provincia Lusitaniæ, apud urbem Emeritensem, quæ caput ejus dignoscitur esse, duodecim episcopis in unum collectis, die VIII. Iduum Novembris, anno XVIII. serenissimi & piissimi Recceſvinthi regis, æra DCCIV.

CONgregatis nobis omnibus provinciæ Lusitaniæ episcopis, in nomine Domini, residentibus in [a] Jerusalem ecclesia, quæ in Emeritensi urbe, quæ caput hujus provinciæ noscitur esse, & sub principali nomine manet dedicata; juxta ordinem priorum canonum nostrorum, cum Dei juvamine cœptum est initium. Primum, ut mos est, debitas laudes persolvimus omnipotenti Deo, cujus munere adunati sumus, & dono: deinde serenissimo atque clementissimo principi nostro & domino gratiarum [b] actiones impendimus regi Recceſvintho; [b] optantes divinam misericordiam, ut qui ei tribuit regni potestatem, concedat & vitæ felicitatem, cum pacis quiete; sicque eum de suis hostibus reddat victorem, ut suorum inimicorum colla ditioni ejus subdat, gratia favente [c]; quatenus & præsentem vitam quietus possideat per tempora longa, & post multa annorum curricula beatitudinis gaudia obtineat, per sæcula numquam finienda. Et quoniam de sæcularibus sancta illi manet cura, & ecclesiastica per divinam gratiam recte disponit mente intenta, sit illi opitulatrix ineffabilis omnipotentis Dei gratia, quæ se quærentibus manet propinqua.

[a] al. sancta
[b] al. gratias
[c] al. divina

CAPITULA.

I.

Juxta priorum patrum regulam, [d] quæ sancte nobis est tradita, cujus institutione profectum fidei habet

[d] al. fides

ANNO CHRISTI 666.

ANNO CHRISTI 666.

sancta Dei ecclesia catholica, quamlibet permultis concilibus maneat memorata, oportet tamen a nobis non eam esse prætermittendam: hæc enim est prima concilii via; & nisi digne fuerit adstructa, perveniendi ad [a] aliud ratio est incongrua. Nos ergo quia certos fatemur in fide, & perpetim hanc profitemur ore, dignum est in hoc sancto concilio credulitatem nostram exponere.

[a] al. illud

Vt symbolum confirmatum à CCCXVIII. Patribus in Nicæno concilio proferam.

Credimus in unum Deum Patrem, omnipotentem, factorem cæli & terræ, visibilium omnium, & invisibilium conditorem: & in unum Dominum nostrum Jesum Christum Filium Dei unigenitum, ex Patre natum ante omnia sæcula: Deum ex Deo: lumen ex lumine: Deum verum ex Deo vero: natum, non factum: homoulion Patri, hoc est, ejusdem cum Patre substantiæ: per quem omnia facta sunt, quæ in cælo, & quæ in terra: qui propter nos, & propter nostram salutem descendit, & incarnatus est de Spiritu sancto, & Maria virgine: homo factus: passus sub Pontio Pilato: sepultus: tertia die resurrexit: ascendit in cælos: sedet ad dexteram Patris: iterum venturus in gloria judicare vivos & mortuos: cujus regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum & [b] vivificatorem, ex Patre & Filio procedentem; cum Patre & Filio adorandum, & glorificandum: qui locutus est per prophetas. In unam catholicam atque apostolicam ecclesiam. Confitemur unum baptisma in remissionem peccatorum. Exspectamus resurrectionem mortuorum, & vitam futuri sæculi. Amen. Hæc est fides nostra, & hæc credulitas sancta: hanc quisquis digne tenet, judicii tempore remunerationem condignam accipiet: qui ab ea discesserit, & in hac fide esse noluerit, cum diabolo pœnas [c] æternas luet. Oremus ergo omnipotentem Deum, ut hæc credulitas sincera, divina nobis conferat beneficia, ejusque pietas sancta præsenti in sæculo cuncta nobis dimittat peccata: & cum venerit judicare vivos & mortuos, ad dexteram suam eos justificandos statuat. Si quis non crediderit, aut confessus fuerit, Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum unum esse in Trinitate [d], anathema sit.

[b] al. vivificantem.

[c] al. æternal supplicii

[d] al. Deum

II.

Sicut in fide sancta nostra est unanimitas, ita pro sancto Dei officio debet esse intentio summa. Oportet igitur, ut sicut in aliis ecclesiis vespertino tempore, post lumen oblatum, prius dicitur vespertinum, quam sonum in diebus festis, ita & a nobis custodiatur in ecclesiis nostris. Si quis hunc ordinem minime custodierit in sua ecclesia, cunctosque ad se pertinentes non instruxerit, ut bonum hujus operis agant; dum tale ad metropolitani pervenerit aures, & fuerit res convicta, excommunicationis se noverit ferri sententia.

III.

Quantum cum Dei juvamine ratio competit, ut rectitudinis regula ponatur in ecclesiastico ordine, tantum necessarium est ea excogitare & ordinare, quæ clementissimo domino nostro Recceswintho regi, fidelibusque suorum genti, aut patriæ, debeant prosperitatem afferre. Ob hoc ergo instituit hoc sanctum concilium, ut quandocumque eum causa [e] ingredi fuerit contra suos hostes, unusquisque nostrum in ecclesia sua hunc teneat ordinem; ita ut omnibus diebus per bonam dispositionem sacrificium omnipotenti Deo, pro ejus suorumque fidelium atque exercitus sui salute offeratur; & divinæ virtutis auxilium impetretur, [f] ut salus cunctis a Domino tribuatur, & victoria illi ab omnipotenti Deo concedatur. Tamdiu hic ordo tenendus est, quamdiu cum divino juvamine ad suam redeat sedem. Quisquis hujus institutionis modum implere distulerit, sciat se a suo metropolitano esse excommunicatum.

[e] al. progredi

[f] al. unde

IV.

Postquam fidei nostræ credulitas est manifesta, illa inferenda curavimus, quæ rectitudinem faciant in ecclesia sancta. Cœtus ergo nostræ unanimitatis hoc inferendum esse curavit: ut tempore quo metropolitanus in ecclesia Dei fuerit ordinatus episcopus, Placitum in nomine suorum comprovincialium episcoporum faciat; ut caste, sobrie, rectèque [a] vivat. Similiter, & quando confinitimi episcopi in ecclesiis, quibus præesse potuerint, fuerint ordinati, placitum faciant in nomine episcopi sui metropolitani, ut caste, recte, & sobrie vivant. Quod si juxta canonicam sententiam, per voluntatem metropolitani, atque informationis ejus epistolam, per regiam jussionem, ab alio metropolitano aliqui fuerint ordinati; tempore quo ad metropolitanum suum post suam venerint ordinationem, tale placitum non differant facere. Quod si distulerint, tamdiu quisquis ille excommunicatum esse se noverit, quamdiu impleat ordinem honæ institutionis.

[a] al. vivant

V.

Juxta canonicum ordinem, tempore quo concilium per metropolitani voluntatem & regiam jussionem electum fuerit agere, omnes confinit mos episcopos in unum oportet adesse; nec pro tali re quælibet causa opponi debet ad excusationem. Quod si contigerit aliquem de fratribus retineri ab infirmitate, qualiter non possit venire, aut per regiam jussionem injunctum [b] acceperit aliquid agere, ut sit per quod non possit concilio interesse; quidquid tale acciderit, metropolitano suo fideliter intimet cuncta per suam epistolam manu sua subscriptam, ut postmodum quæratur, anne excusationem faciat aliquam. Ad suam tamen personam non aliter nisi aut archipresbyterum suum diriget; aut, si archipresbytero impossibilitas fuerit, presbyterum utilem, cujus dignitas cum prudentia pateat, a tergo episcoporum inter presbyteros sedere, & quæque in eo concilio fuerint acta scire, & subscribere. Injustum enim hoc accipit cœtus noster, ut quisquam episcoporum diaconum ad suam personam dirigat. Hic enim quia presbyteris junior esse videtur, sedere cum episcopis in concilio nulla ratione permittitur. Quemcumque ergo ex presbyteris diligere elegerit, instructum per informationem dirigat, ut ratio poscit; atque cum eo mandatarium suum, juxta legis ordinem munitum: ut si a quolibet contra eumdem episcopum in concilio fuerit suggestum, ab eo quem [c] dixerit, qui petit accipiat responsum; & justitia quæ fuerit ordinata nullam postmodum dilationem habeat.

[b] al. habuerit

[c] al. dixerit.

VI.

Deo credimus esse placitum, quando pro bono opere dignam in ecclesia sancta imponimus regulam. Ideoque placuit fraternitati nostræ, ut sicut primatus reverentiæ a metropolitano episcopo jubetur impendi per synodicam regulam, ita & a comprovincialibus suis serventur hæc monita. Communi deliberatione censemus, & sententiæ hujus ordinem servandum instituimus; ut dum quisquam comprovincialis episcopus metropolitani sui admonitionem acceperit pro diebus festis Nativitatis Domini & paschæ cum eo Peragendis, veniendi ad eum nullam faciat excusationem. Quod si contigerit eum ab ægritudine esse detentum, vel per nimiam intemperantiam ætatis non habere qualiter ad præsentiam ejus possit venire, epistolam manu sua subscriptam dirigere debebit, in qua hujus rei verissime causam noverit. Quod si sanus, qui admonitionem acceperit, fuerit, & venire distulerit; absque excommunicatione dimittendus non erit.

Sic statutum est Tolet. XIII. c. 5.

VII.

Decretum est de priscis canonibus, semel in anno fieri concilium, ubi elegerit metropolitanus episcopus;

ANNO CHRISTI 666.

atque in ea ſancta regula manet ordinatum, ut comprovinciales epiſcopi, dum a ſuo metropolitano fuerint admoniti, præſentes eſſe debeant ad locum temporis debiti: quæ res non extra regiam agitur voluntatem. Sunt nonnulli qui pro hoc admonitionem ſui metropolitani, & regiam juſſionem accipiunt, & minime implent quæ jubentur: hos priſcorum canonum ſententiæ excommunicatos eſſe jubent uſque ad tempus ſuperventuri concilii; & quamvis excommunicationis damno feriantur, nihil tale in his impenditur quod debeant metuere. Placuit huic ſanctæ ſynodo, ut quiſquis ille epiſcopus ad concilium venire diſtulerit admonitus, illic excommunicationis agat tempus, ubi cum his, qui præſentes fuerint, elegerit metropolitanus. Cella vero & res ad eum pertinentes, quouſque ille ſub pœnitentia fuerit, inſtantia & ſollicitudine regantur metropolitani: quia ideo eſt hoc elochum, ut diſcat ſub pœnitentia quod implere noluit voluntate recta. Dum ergo ad ſuam redierit cellam, rem in ſtatu inveniat, quæ eccleſiæ ſuæ eſt debita.

VIII.

[a] Omnibus pæne cognitum manet, quomodo divina gratia, quæ cor ſereniſſimi atque clementiſſimi domini noſtri & principis Receſvinthi regis in manu tenet, & ubi vult illud vertet, ſuggerente ſanctæ memoriæ ſanctiſſimo viro Orontio epiſcopo, animum ejus ad pietatem moverit; ut terminos hujus provinciæ Lulitaniæ cum ſuis epiſcopis, eorumque parochis, juxta priorum canonum ſententias, ad nomen provinciæ, & metropolitanam hanc ſedem reduceret & reſtauraret. His ergo, juxta eamdem regulam, decreto ſynodico, judicii formula, & ſuæ clementiæ confirmatione ad hanc metropolim reductis; dum miſerante Domino, principis juſſu in unum ad ſanctum conveniſſemus concilium, unus de his Selva nomine, ſanctæ [b] Igeditanæ eccleſiæ epiſcopus, interpellavit ſanctam ſynodum: eo quod Juſtus Salmanticenſis eccleſiæ epiſcopus debitam illi teneret diœceſim: hoc enim etiam adjiciens, ut de eo, id unde ad Gallæciæ metropolim diœceſis ſuæ fuerat poſſeſſum, ille reciperet, quamvis longa poſt tempora, quæ parochiæ ſuæ fuerant debita. Sed quia antiquorum canonum ſunt inſtituta, ut ſi [c] una provincia [d] quiſquis epiſcopus de alterius diœceſi partem aliquam per triginta annos poſſederit, quietus teneat; juſtum perſpeximus, ut quia nec ille triginta annos adhuc habet, quo ad hujus provinciæ metropolim reductus eſt; & ille quod perlongo tempore non poſſedit [e], & triginta adhuc non ſunt in hoc illi impleti anni; ſicut ille ad debitam diœceſem rediit, ita & hic, qui pulſat diœceſim ſibi debitam, ordinante metropolitano cum ſuis fratribus, per ſuum ſaionem recipiat: ita tamen ut de præſentia metropolitani [f] inſpectores dirigantur, qui per evidentia ſigna diœceſes ipſas conſpiciant: & unuſquiſque, quod illi debitum eſt accipiat & habeat. Pacta vero, quæ juxta canonicam regulam inter epiſcopos pacificam deliberationem juſtiſſime fuerint facta, in omnibus placet eſſe ſervanda. Omnibus vero epiſcopis id [g] inſtituitur eſſe ſervandum, ut parochiam ſuam bene cuſtodiant, nec a quolibet fratre eam uſurpari permittant. Quibus ſi tricennalis numerus per voluntatem aut negligentiam occurrerit, nullo modo reddenda erit.

IX.

Conveniens in omnibus nobis hæc manet ſententia, quæ [h] digne cuſtodiatur in noſtra provincia. Placuit ut quiſquis ab epiſcopo ſanctum in poteſtate, preſbyteris ad diſtribuendum tempore opportuno, acceperit chriſma, nihil ab eis beneficii cauſa tollere aut petere præſumat. Similiter & preſbyteri, qui ſanctum Dei baptiſma infantibus tradunt, nihil pro tali gratia a parentibus eorum auferre præſumant. Quod ſi quis aliquid offerat per bonam voluntatem, [a] accipiat grate: nihil tamen (ut diximus) auferatur quacumque occaſione. Si quis ſententiæ hujus ordinem non cuſtodierit, eumque tranſgredi præſumpſerit, tribus menſibus ſub pœnitentia excommunicatus manebit.

X.

Communi deliberatione ſancimus, ut omnes nos epiſcopi, infra noſtram provinciam conſtituti, in cathedralibus noſtris eccleſiis, ſinguli noſtrum archipreſbyterum, archidiaconum, & [b] primicerum habere debeamus. Sanctus quippe eſt ordo, & a nobis per omnia obſervandus; ideoque placuit huic magnæ ſynodo, ut quicumque ad hoc officium pervenerit, humilitatem pontifici ſuo & reverentiam præbeat; ne quolibet modo ſuperbiæ faſtum quilibet ex his incurrat; ſed in ordine, quo quiſque fuerit conſtitutus, benigne perſiſtat, & ſui dignitatem officii per omnia teneat. Si quis ex his ſui gradus ordinem non cuſtodierit, & quæ illi pro tali officio a ſuo epiſcopo imperata fuerint adimplere diſtulerit, prout cauſa patuerit, excommunicationis damno multandum ſe noverit.

XI.

Pervenit ad coetum hujus ſancti concilii, preſbyteros, abbates & diaconos epiſcopo ſuo inobedientes eſſe; atque intromiſſum eſt, ut dum quilibet ex preſbyteris, aut abbatibus eccleſiarum ſuarum a decedentibus epiſcopis habeant abſolutionem, epiſcopo ſuo dignam obedientiam juſtamque reverentiam non exhibeant, & quibus conceſſa eſt per canonicam ſententiam viſitandi [c] ſua parochia, his potius infertur injuria, & movetur calumnia. Proinde placuit huic ſancto concilio, ut tam a preſbyteris, quam ab abbatibus, ſive etiam a diaconibus, epiſcopo honor debitus impendatur, ut a nullo contumeliam pati videatur: & quandocumque contigerit eum, juxta canonicam ſententiam, viſitare ſuam parochiam; & digne eum ſuſcipiant, & prout habuerint, aut ratio permiſerit, illi præparent quæ fuerint neceſſaria. Id ergo per omnia ſervandum inſtituimus, ut nulli preſbytero, vel diacono, ſine voluntate epiſcopi ſui, licentia ſit ſæculares peragere cauſas, aut injunctiones expedire publicas. Si quis hujus ordinem capituli tranſcendere voluerit, excommunicationis ſententia feriendum ſe noverit.

XII.

Si priorum canonum ſententia hunc recte tenet ordinem, ut epiſcopus ab alio epiſcopo, ſi indigentiam habuerit, clericum ad ordinandum petat, & accipiat; cur qui in diœceſi ſua habet eos, quos pro Dei officio, & ſuo juvamine dignos repererit, ad ſuam principalem eccleſiam non perducat & habeat? Pro hujus rei cauſa hoc elegit unanimitas noſtra; ut omnes epiſcopos provinciæ noſtræ, ſi voluerint, de parochianis preſbyteris, atque diaconibus, cathedralem ſibi in principali eccleſia facere, maneat per omnia licentia. Hi tamen qui fuerint traducti, humilitatem dignam epiſcopo ſuo teneant; & eo honore & reverentia habeantur, & venerentur in cathedrali eccleſia, ſicut hi quos conſtat fuiſſe ordinatos in ea. Et quamvis ab epiſcopo ſuo ſtipendii cauſa per bonam obedientiam aliquid accipiant, ab eccleſiis tamen, in quibus prius conſecrati ſunt, vel a rebus earum extranei non maneant; ſed pontificali electione, preſbyter ipſius ordinatione, preſbyter alius inſtituatur, qui ſanctum officium peragat; & diſcretione prioris preſbyteri victum & veſtitum rationabiliter illi [d] miniſtretur, ut non egeat: aut ſi quæſierit qui ordinatur, ſtipendium a ſuo preſbytero accipiat, quantum digni-

[a] al. accipiatur. Concil. Tolet. XI. cap. 1.

[b] al. primicerium

[a] al. bene

[b] al. Ediglacen.

De triennali poſſeſſore, Concil. Hiſpal. II. cap. 7.
[c] Forte, in una
[d] al. quiſque

[e] al. incepit

[f] al. Inſpectionis viri, Conc. Hiſpal. II. cap. 8.

[g] al. inſtitutum

[h] al. deinde

Conc. Bracar. II. cap. 4.

[a] Forte, ſuam parochiam.

[d] al. miniſtretur.

ANNO CHRISTI 666.

tas officii eum habere experat. Clericis vero, vel quos ad serviendum ei dederit, per discretionis modum quæ necessaria sunt ministret. Si quis sententiæ hujus ordinem implere distulerit, prout ratio permiserit, excommunicandum se esse noverit.

XIII.

In ecclesia Dei sancta congregatio clericorum sit non modica: & sunt aliqui, quorum intentio non pauca est in sancto Dei officio: atque multi, quos segnitudinis fastus minime perducit ad bonum profectum. Ob hoc ergo sancto huic placuit concilio, ut quemcumque episcopus ad bonum profectum viderit crescere, per bonam intentionem venerandi, amandi, & honorandi, atque de rebus ecclesiæ, quod voluerit, illi largiendi habeat potestatem: hæc enim causa & majoribus majorem præstat gratiam, & minores excitat, ut ad melius tendant. Quidquid ergo bonis largitur per gratiam, ita in jus habeant, ut & remedium ex hoc sentiant, & rem Deo dicatam ad augmentum perducant. Quod si id quod acceperint per suam tepiditatem ad profectum minime perduxerint, aut detrimentum paterit; episcopus habeat licentiam, sine ullo præjudicio, in jure ecclesiæ revocare rem propriam.

XIV.

In sancta Dei ecclesia diebus festis pro consuetudine & mercede communicationis tempore a fidelibus pecuniam novimus poni: pro hoc placuit sancto concilio hanc rectitudinis ponere regulam, ut quia omni clero communis labor manet in officio sancto, omnibus juxta meritum ex hoc rependatur vicissitudo. Statuimus in nostris ecclesiis vel civitatibus hoc esse servandum: ut quidquid pecuniæ a fidelibus in ecclesia fuerit oblatum, fideliter collectum maneat, & conservatum, & fideliter episcopo præsenteur; qualiter exinde tres partes fiant æquales: unam episcopus habeat: & alteram presbyteri, & diacones inibi deservientes consequantur, & inter se, ut dignitas & ordo poposcerit, dividant: tertia vero subdiaconibus & clericis tribuatur: ut a primicero, juxta quod in officio eos præscit esse intentos, ita singulis dispensetur. Similis forma & de parochitanis presbyteris in ecclesiis illis a Deo creditis erit servanda.

XV.

Si regalis pietas pro salute omnium suarum legum dignata est ponere decreta, cur religio sancta per sancti concilii ordinem non habeant instituta, quæ omnino debent esse cavenda? Ideoque placuit huic sancto concilio, ut omnis potestas episcopalis modum suæ ponat iræ; nec pro quolibet excessu cuilibet ex familia ecclesiæ aliquod corporis membrorum sua ordinatione præsumat exstirpare, aut auferre. Quod si talis emerserit culpa, advocato judice civitatis, ad examen ejus deducatur quod factum fuisse asseritur. Et quia omnino justum est, ut pontifex sævissimam non impendat vindictam; quidquid coram judice verius paruerit, per disciplinæ severitatem absque turpi decalvatione maneat emendatum: & ab episcopo suo, aut donatus fidelibus suis maneat, qui malum aliquid, quod leges graviter damnant, admisit; aut [a] abiendi eum episcopus, si voluerit, licentiam habebit. Similiter & quia comperimus aliquos presbyteros ægritudine accedente familiæ ecclesiæ suæ crimen imponere; dicentes ex ea homines aliquos maleficium sibi fecisse, eosque sua potestate torquere, & per multam impietatem detrimentare: & hoc emendari placuit per rectitudinem hujus sententiæ. Instituentes igitur [b] decernimus, ut si presbyter talia pati se dixerit, ad aures hoc sui perducat episcopi; ipse autem datis bonis hominibus ex latere suo, judicem hoc jubeat quærere; & si sceleris hujus causa fuerit inventa, ad cognitionem episcopi hoc reducant; & processa ex ore ejus sententia, ita malum exstirpatum maneat, ne hoc quisquam alius facere præsumat. Si quis sententiæ hujus ordinem non observaverit, excommunicationis sententia feriendus erit, & a clero abjiciendus.

ANNO CHRISTI 666.

XVI.

Bene disposuit divina gratia, quidquid unaquæque ecclesia a fidelibus collatum est, habeat. Priscis quippe canonibus erat decretum, ut episcopus de parochitanis ecclesiis tertiam sequeretur, cui sua plenissime sufficere possint. Placuit huic sancto concilio, ut nullus provinciæ Lusitaniæ episcopus sententiæ hujus terminum excedat, nec a qualibet parochitana ecclesia tertiam auferre præsumat: sed quidquid exinde consequi potuerat, totum in reparationem ipsarum basilicarum proficiat. Omnes vero supradicti presbyteri, qui virtutem habuerint, episcopo suo placitum faciant, ut reparare ecclesias sibi commissas intendant. Quod si facere distulerint, ab episcopo suo districti, ecclesias sibi creditas, ut ratio permittit, digne reparent. Ecclesiæ tamen, quæ mundiales res nullas habent, solicitudine, intentione, & dispositione episcopali, ut ratio permiserit, habeant reparationem.

1. *Al.* Quæsumus. Priscis quidem

XVII.

Quia per divinam gratiam in sancta Dei ecclesia episcopalis ordinatur potestas; dignum est, ut sicut honore & bonitate summus habetur in vita, ita post mortem detractio de eo sit nulla. Hujus rei causa hanc sententiam protulit, & per omnia jubet esse firmam congregatio nostra. Instituentes igitur decernimus, ut nullus subjectus decedentem detrahat episcopum, nullus de eo deroget, nec malum quidquam loquatur. Si quis talia deinceps facere præsumpserit; si presbyter fuerit, tribus mensibus ab episcopo suo sub pœnitentia [4] religatus maneat; si diaconus, quinque; subdiaconus, aut clericus, vel quilibet religiosus de majori gradu, quia constat ex his jam aliquos per bonam actionem esse venerandos, novem; si minimi fuerint, qui levi corde sint, minimæque adhuc personæ, quinquagenis flagellis jussione feriantur episcopi: quod si laïcus, quamvis ingenuus, in domo ecclesiæ tamen nutritus, & ab ecclesiæ rebus, dignitatis gratia prædirus, juxta quod dignitas ejus exegerit, pro tali excessu excommunicationis sententia feriendus erit: si vero de familia ecclesiæ fuerit quisque, quia & in his discretionis [b] est gradus, si major fuerit, qui dignitate polleat, sex mensibus ab episcopo suo excommunicatus maneat: inferior tamen, aut minima persona, disciplinam mereatur, juxta quod episcopi sui processerit sententia. Dignum est etenim, ut cui in vita honor fuit impensus, post mortem detractionis subtrahatur stimulus.

4. *Al.* religatus

b *al.* adhibendus.

XVIII.

Quidquid unanimiter digne disponitur in sancta Dei ecclesia, necessarium est ut a parochitanis presbyteris custoditum maneat. Sunt enim nonnulli, qui ecclesiarum suarum res ad plenitudinem habent; & solicitudo illis nulla est habendi clericos, cum quibus omnipotenti Deo laudum debita persolvant officia. Proinde instituit hæc sancta synodus, ut omnes parochitani presbyteri, juxta ut in rebus sibi a Deo creditis sentiunt habere virtutem, de ecclesiæ suæ familia clericos sibi faciant: quos per bonam voluntatem ita nutriant, ut & officium sanctum digne peragant, & ad servitium suum aptos eos habeant. Hi etiam victum & vestitum dispensatione presbyteri merebuntur, & Domino & presbytero suo, atque utilitati ecclesiæ fideles esse [c] debent. Quod si inutiles apparuerint, ut culpa paruerit, [d] correptione disciplinæ feriantur. Si quis

Sic decretum in Concil. Tolet. IX. cap. II.

a *Forte*, abiendi, *aut* abjiciendi

b *al.* decernimus

c *al.* debebunt

d *al.* correptione

ANNO CHRISTI 666.

presbyterorum hanc sententiam minime custodierit, & non adimpleverit, ab episcopo suo corrigatur: ut plenissime custodiat, quod digne jubetur.

XIX.

Vide Concil. Tolet. XVI. cap. 5.

In parochiis multæ sunt ecclesiæ constitutæ, quæ a fidelibus factæ, aut paucum, aut nihil de rebus videntur habere. Sacerdotali ergo decreto presbytero uni plures exstant commissæ: unde cavendum est, ne occurrente paupertate, ordo ibidem non impleatur Missæ. Proinde salubri deliberatione censemus, ut pro singulis quibusque ecclesiis, in quibus presbyter jussus fuerit per sui episcopi ordinationem præesse, pro singulis diebus dominicis sacrificium Deo procuret offerre; & eorum nomina a quibus eas ecclesias constat esse constructas, vel qui aliquid his sanctis ecclesiis videntur aut visi sunt contulisse, si viventes in corpore sunt, ante altare recitentur tempore missæ: quod si ab hac decesserunt aut discesserint luce, nomina eorum cum defunctis fidelibus recitentur suo in ordine. Si quis hanc institutionem presbyter implere neglexerit, dum talis causa per quemlibet ad aures sui episcopi pervenerit, presbyter ille excommunicationis sententia feriendus erit.

[a] *al.* per singulos dies dominicos.

XX.

In priorum canonum ordine institutum manet, qualiter episcopi de familia ecclesiæ libertos debeant facere. Multi etenim sacerdotes, prout illis concessit divina gratia, habent unde canonicum ordinem impleant, & sic libertos faciant: & sunt multi, qui nihil habentes, ad hanc gratiam veniunt, & sic libertos facere præsumunt. Tales enim libertos regula canonica esse non jubet stabilitos. Contingere etenim solet, ut postquam manumissor eorum ab hac discesserit luce, talis occurrat successor, qui aut ecclesiæ familiam minime quærat; aut per bonam voluntatem, vel negligentiam, hi, a quo nihil ecclesiæ [b] offerente liberi facti sunt, longo pro tempore libertos se esse defendant, atque eas libertates ita abscondunt, ut pro hoc quærenti episcopo laborem faciant. Talium si sit voluntas, licentia conceditur nulla: quia non potuerunt, neque a servitio ecclesiæ umquam discedunt, & pro his rebus in libertate permanere non potuerunt. Sanctorum canonum non abjicienda sunt instituta: atque his quæ implenda esse oportet addimus nova. Placuit huic sanctæ synodo, ut quisquis digne juxta canonicam regulam libertus fuerit factus, in libertate maneat, & a patrocinio ecclesiæ ipse aut posteritas ejus numquam discedat. Quisquis vero non ut ordo canonicus poscit libertus fuerit factus, quamvis ptoluitas temporis in scripturæ suæ textu inveniatur; qui a servitio ecclesiæ numquam visus est abscessisse, & canonica sententia rescindi jubet talem libertatem; ut ille & posteritas ejus omnis in servitio maneant sanctæ ecclesiæ, cui debiti manent per veram originem. Illos vero per omnia stabilitos in libertate esse instituimus, qui ab his episcopis liberi sunt, vel fuerint facti, qui de suo bona plurima sanctæ ecclesiæ, in qua præsident, per suæ scripturæ textum cognoscuntur contulisse. Et hi quamliber jubeantur esse stabiles, nullo modo rescindendi sunt a patrocinio sanctæ ecclesiæ. Quod si contigerit eos, eorumque filios personis ingenuis esse conjunctos, & quandoque eorum posteritas patrocinium ecclesiæ voluerit despicere, ex cujus familia per veram originem constat eos genitos esse; si ex his libertis trahunt originem, qui juxta canonicam sententiam jubentur esse stabiles, & dignitatis suæ nomen teneant, & ecclesiæ patrocinium numquam amittant. Certe si ex his inveni fuerint originem trahere, quos canonicæ regulæ non jubent libertos esse, quamlibet post longa tempora, dummodo origine firmata, reducendi tamen

[b] *Forte*, offerente, ut supra.

A sunt ad sanctæ ecclesiæ, cui pertinent, jura. Liberti tamen ex familia ecclesiæ facti, & posteritas quæ ex his est procreata; si libertatem suam, vel parentum suorum invenerit fuerint celasse, aut abscondere; & tempore, quo ab episcopo fuerint admoniti, eam præsentare distulerint; dum eorum origo, ut jam diximus, fuerit manifestata per legalem testem, ad servitium ecclesiæ reducantur; & ut episcopo fuerit placitum, ita eos habeat. Hæc forma & in presbyteris servanda erit, qui cum voluntate episcopi sui, juxta canonicam regulam de familia suæ ecclesiæ [a] libertos facere voluerint.

[a] *al.* liberos

XXI.

Non putandum est contra regulam iri canonicam, B quando ea instituimus quæ servari oportet de re ecclesiastica. Quamvis etenim canonicæ sententiæ ordinem habeant, quid episcopus pro re ecclesiæ observare debeat; opportunum tamen est, ut ubi ab episcopo bonus impenditur profectus, a succedente instituta teneatur modus. Placuit huic sancto concilio, ut si episcopus ecclesiæ suæ, in qua præsidet, de rebus suis inventus fuerit plurima contulisse; quidquid amicis suis, servis, aut libertis, vel quibuslibet personis de ecclesiæ suæ rebus compertus fuerit aliquid donasse; si triplum, aut multo plus patuerit esse, quod conscripsit in nomine ecclesiæ suæ, firmum maneat, quod distribuit in personis, quæ [b] prænotatæ sunt superiori ordine. Nec licebit succedenti episcopo prioris sui irrumpere voluntatem. His etiam si causæ ecclesiasticæ fuerint commissæ, & fideliter prosequentes in rebus ecclesiæ profectum vili fuerint facere, laboris sui consequantur mercedem; ita ut de eo quidquid acquisierint, quia constat eos non sine utilitate ecclesiæ negotia commissa peregisse de eo, quidquid cum fide & bona intentione ad effectum perduxerint, & ad jus ecclesiæ per eos redactum patuerit; de mobili re decimum suum sequantur; pro immobili ab episcopo repensationem dignam accipiant. Et tamen, quæ meruerint ipsi, aut posteritas eorum, vel quibus largiri voluerint, perenniter possideant. Si quis episcoporum contra hujus sententiæ ordinem agens irrumpere voluerit quod prior ejus fecit, & vocem amittat, & scripturæ quæ facta est pœnam adimpleat: insuper & a cœtu fraterno excommunicatus maneat, ut excessus sui emendet causam.

[b] *al.* notatæ sunt per ordinem

XXII.

Quia juvante nos divina gratia, ea in hoc sancto concilio peregimus, quæ ad rectitudinem ecclesiastici ordinis sunt debita, in aliquibus sententiis cavendi modum imposuimus: aliqua tamen; quia singulari ordine non manent constricta, per hujus sententiæ decretum instituimus, quod quisque episcoporum, vel presbyterorum, atque in inferiori gradu constituti, debeant metuere. Quisquis hujus canonicæ regulæ instituta servare distulerit, quamlibet major esse videatur, mediocris vero, aut inferiori gradu constitutum se esse perspexerit, ut causa permiserit, a metropolitano episcopo, cum suis confinitimis, qui supra notatum sententiarum ordinem custodierint, is qui servare distulerit excommunicatum se evidentissime noverit.

XXIII.

Postquam fidei nostræ exposuimus credulitatem, & quæ necessaria exstiterunt, ut potuimus, digessimus per ordinem; creatori nostro, & Domino, quem credimus trinum in unitate, & veneramur unum in Trinitate, Patri & Filio & Spiritui sancto debitas persolvimus laudes: tantæ majestatis [c] glorificantes nomen; qui dignatus est nobis rectitudinis viam ostendere. Ac deinde serenissimo, ac piissimo, & orthodoxo viro, clementissimo domino Recesvintho re-

[c] *al.* collaudantes

ANNO CHRISTI 666.

gi gratiæ impendimus [a] opem; cujus vigilantia, & A
sæcularia regit cum pietate summa, & ecclesiastica plenius [b] divinitus sibi sapientia concessa. Ipse enim Dominus, cujus Trinitatem veneramur; & confitemur, & ecclesiæ suæ fidei conferat lucra, & sacerdotibus, ministris, atque omni clero, ut digne illi serviant, conferat remedia, quæ ipsi sunt placita: clementissimo principi Recesvintho regi felicem vitam, felicioraque præsenti in sæculo, & futuro post in regno sempiterna concedat gaudia possidenda. Atque id omnibus in se credentibus præstare dignetur; ut dum sui judicii manifestare voluerit tempus, omnibus tribuat perenne remedium ipse Dominus & redemptor no- B
ster, qui cum Deo Patre & Spiritu sancto in Trinitate Deus permanet unus, cui est honor, gloria, virtus & imperium, nunc & in omnia sæcula sæculorum.

[a] al. nomen
[b] al. disponit

SUBSCRIPTIONES.

Proficius Dei miseratione Lusitaniæ provinciæ sanctæ Emeritensis ecclesiæ metropolitanæ sedis episcopus, hæc gesta synodalia cum confinitimis meis episcopis instituta, manu mea subscripsi.

Ego Selva Egiditanæ civitatis ecclesiæ episcopus pertinens ad metropolim Emeritensem, hæc instituta cum archiepiscopo meo Proficio a nobis definita subscripsi.

Adeodatus in Christi nomine sanctæ Pacensis ecclesiæ episcopus, similiter subscripsi.

Asphalius in Christi nomine sanctæ [a] Abelensis ecclesiæ episcopus, similiter subscripsi.

[a] al. Avelensis.

Theodoricus in Christi nomine sanctæ Olysiponensis ecclesiæ episcopus, similiter subscripsi.

[b] Theodiselus Dei misericordia episcopus sanctæ ecclesiæ Lamecensis, similiter subscripsi.

[b] In app. Theudiscus.

Justus Dei miseratione sanctæ Salmanticensis ecclesiæ episcopus, similiter subscripsi.

Cantaber Dei gratia episcopus sanctæ ecclesiæ Coimbriensis, similiter subscripsi.

Donatus in Christi nomine episcopus sanctæ ecclesiæ Cauriensis, similiter subscripsi.

Exarnus Dei misericordia episcopus sanctæ ecclesiæ Oxonobensis, similiter subscripsi.

Petrus Dei misericordia Elborensis ecclesiæ episcopus, similiter subscripsi.

Alvarius indignus sanctæ Calabriensis ecclesiæ episcopus subscripsi.

---

[a] al. Relcii prima alia dicitur

[a] EPISTOLA ADEODATI PAPÆ

AD UNIVERSOS EPISCOPOS GALLIÆ.

De privilegio [b] quod concessum est abbati monasterii sancti Martini Turonensis.

[b] Ediderunt Masseus, Baronius, Sirmondus, Binius, & super Mascelpernati ex ipso, ut refertur, autographo, quod servatur in ejusdem ecclesiæ tabulario.

Dilectissimis fratribus universis episcopis in Galliæ par- C
tibus commorantibus, Adeodatus.

ÆQuitatis nos admonet norma, quam apprime custodire [c] præcipimur, ut canonica sanctorum patrum consulta, præsertim a beatissimis Apostolicæ sedis præsulibus, prædecessoribus nostris, qui auctoritatem successione ac vice sacratissimi apostolorum principis Petri per diligentem solertiam nacti sunt, quemadmodum statuta reperimus, intemerata atque illibata custodia conservemus. Sed & quæque a fratribus nostris ecclesiarum episcopis pedisequa dumtaxat imitatione consulta & salubriter [d] fuerunt ordinata, utpote [e] sancti apostolorum principis licet impares ministerio, firmanda simili ratione decernimus.

[c] al. præcipimus
[d] al. fuerint
[e] al. sanctæ apostolicæ primatis

Qua ex re dum [f] Ægiricus religiosus presbyter & abbas monasterii sancti Martini, in quo & venerabile corpus ejus est situm, visendas ex desiderio veniens apostolicas confessiones & atria, nostris se repræsentaret obtutibus, commendationemque fratris nostri [g] Crotberti Turonicæ ecclesiæ præsulis obtulisset; supplici voce precatus est, ut [h] privilegium apostolica auctoritate [i] subnixum ob munitionem venerabilis monasterii quod beatæ recordationis confessor Christi Martinus Turonensis ecclesiæ [k] episcopus, in Gallicanis partibus, ad conversorum salutem, sui sacratissimi corporis consecratione decoravit, cui nunc præesse se perhibens scriptis ostenderat, ei concedere deberemus.

[f] al. Egiricus
[g] al. Roberti seu Crotsperti
[h] al. privilegia
[i] al. subnixa
[k] al. præsul

Parumper autem ambigimus, ideirco quod mos atque traditio sanctæ nostræ ecclesiæ plus non suppetat, a regimine episcopalis providentiæ religiosa loca secernere. Verum ubi & prædicti fratris nostri Crotberti Turonensis ecclesiæ præsulis [l] monasticam libertatem, hoc est, liberam dispensandi licentiam scripto concessam religiositate ejus exemplaria proferente comperimus; in cujus volumine & aliorum per Gallicanam videlicet provinciam constitutorum antistitum ad id consensum præbentium subscriptiones subter annexas inspeximus; nullatenus jam exlortem rationis ac canonicæ regulæ tantorum episcoporum consonam sententiam fore perpendimus. Properea & nos erga quod iidem fratres nostri reverentissimi [a] præsentes conferre providerunt, simili censura ex auctoritate profecto apostolorum principis, cui claves ligandi atque solvendi conditor atque redemptor [b] omnibus tribuit, identidem firmari concessimus; ut apostolica fulti auctoritate per privilegii seriem nullas gravedines a quolibet episcoporum sub prætextu discussionis religiosus abbas vel monachi ibidem degentes sustineant: neque rursus hospitandi sibi apud eos licentiam vindicantes, dispendia his atque insolentias angariarum imponant: neque per occasionem regularis disciplinæ rimandæ atque servandæ quaslibet [c] importent injurias: sed liberam licentiam habere statuimus, salva profecto monachicarum regularum custodia, religioso abbate, quicumque pro tempore præerit, præfato venerabili monasterio, id procurante; ut erga quod priscæ traditionis ejus articulus continet, & ipse conservare nitatur, & quicumque sub ejus regunur dispensatione solerter custodire commoneat, districteque compellat.

[l] al. monachicam

[a] al. profate
[b] al. omnium
[c] al. ele.

Reverentissimo vero episcopo, in cujus [d] parœcia memoratum venerabile monasterium, vel res ejus ac possessiones constiterint, faciendæ tantum ordinationis ac promotionis sacerdotum atque Levitarum, vel conficiendi chrismatis sit tantum concessa licentia. Dispositionem autem venerabilis loci gerere, ac conversationem monachicam exquirere, religioso abbati, ejusque præposito, vel qui probatissimi in eodem monasterio fuerint (quod etiam præsules consona sententia definierunt) decernimus. E

[d] al. parochia

Quisquis igitur quolibet tempore (quod nullatenus credimus) hujus decretum privilegii, quod auctoritate apostolica subnixi consentiendo firmavimus, in totum vel in partem temerare tentaverit, suæque præsumptionis audaciam digna emendatione minus correxerit, in perpetuum percellendum vel anathematizandum se noverit, non solum tantorum sententia sacerdotum, sed etiam æquissimo [e] condemnationis aculeo:

[e] al. apost. lite-ræ

quoniam

quoniam violare pertinaciter [a] visus est, quod salubriter conservare [b] debebat. Et ita quoque hujus privilegii sanctio firma & rata indiminute persistat atque permaneat. Erga quod & præcellentissimi totius Galliæ reges (ut scripto comperimus) ad reprimendas laïcorum infestationes, edicto præmunire idem venerabile monasterium regali pietate dignati sunt. Bene valete, dilectissimi fratres.

[a] al. visa
[b] al. debuerat

MONASTERII CORBEIENSIS
FUNDATIO ET IMMUNITAS.

Circiter annum Christi 664.

Clotarii III. regis præceptum de fundatione monasterii Corbeiensis.

Ex editione P. Jacobi Sirmondi, Societatis Jesu.

CHlotarius rex Francorum, vir illuster. Ad mercedem nostram in Dei nomine credimus pertinere, quidquid pro animæ salute locis sanctorum conferimus, ut ibidem perenniter proficiat, & gloriam Deo auxiliante habere meream[ur]. Igitur dum nos & præcelsa genitrix nostra, domna Baldechildis regina, monasterium in honore sanctorum Petri & Pauli apostolorum, & sancti Stephani protomartyris, super fluvium Somna, in loco qui dicitur Corbeïa, quem Guntlandus quondam possederat, & ad fiscum nostrum perveneral, ubi præest venerabilis vir Theodefridus abba, pro æterni numinis intuitu ædificari præcepimus, ut monachi sub sancta regula ibidem debeant conversari: Cognoscat strenuitas vestra, quod nos ipsam villam Corbeïam ad ipsum monasterium, cum adjacentiis suis in integrum; seu & alias villas nuncupantes Folieto, Gentilla, Capiliaco, Fortiaca villa, vel reliquas adjacentias earum ad integrum, Albiniaco cum adjacentiis vel appendiciis suis, quantum ibidem fiscus noster tenuit, ad integrum, in pago Ambianense, seu & Monciaco, Walliaco, Bellirino, cum adjacentiis earum, in pago Atravatense: immoque & villam, quæ vocatur templum Martis, sitam in pago Ambianense, ad integrum, cum pagena de Silva de foreste nostra Windegonia, hoc est, per loca denominata, a fine Cartainse usque in dominico Lacco, per Siccasi deinde, per cervorum Marcasio, per Bagusta, per via publica usque Fraudehario exarto. Similiter & portionem in loco qui vocatur Taceaco, quem Frodinus de Ursino dato pretio comparavit, & ad fiscum nostrum ipse Frodinus in compensationem pro alia re dedit, in ipso pago Ambianense, a die præsenti sub integra immunitate, absque introitu judicum, visi fuimus concessisse. Proinde per hanc præceptionem specialius decernimus esse mansurum, ut tam ipsum locum Corbeïam, quam & suprascriptas villas, una cum terris, domibus, mancipiis, ædificiis, vineis, silvis, pratis, pascuis, farinariis, & cunctis appenditiis, vel quod ibidem videtur adspicere, pars ipsius monasterii, vel omnis congregatio de ipso monasterio valeat possidere vel dominari. Et nullus quilibet de judicibus, nec ad ipsum monasterium, nec ad homines suos, nec in curtes suas, quicquid a die præsenti ibidem connulimus, & quod a nobis, vel a succedentibus domnis regibus, vel a Deum timentibus hominibus inibi fuerit collatum, nec ad causas audiendum, nec freda exigendum, nec mansiones faciendum, nec paratas requirendum, nec ullas redhibitiones in villis superius nominatis; quidquid tempore præsenti videtur possidere, aut adhuc, ut diximus, a nobis vel a succedentibus regibus, vel a Deum timentibus hominibus inibi additum vel delegatum fuerit, ipsa judiciaria potestas non præsumat ingredi: sed pars ipsius monasterii, vel omnis congregatio ibidem consistens, absque introitu judicum, ut diximus, sub integra immunitate possidere valeat vel dominari. Et ut hæc præceptio nostra perenni tempore firmiorem obtineat vigorem, nos & præcelsa genitrix nostra domna Baldechildis regina signaculis manus nostræ subter decrevimus affirmare.

Clotarii ejusdem regis præceptum alterum, quo a teloneis omnibus immune facit monasterium Corbeiense.

Ex editione P. Jacobi Sirmondi, Societatis Jesu.

CHlotharius rex Francorum, vir illuster, omnibus agentibus tam præsentibus quam futuris. Cognoscat magnitudo seu industria vestra, pro mercedis nostræ augmento, & divino intuitu, tale nos actoribus, seu discursoribus monasterii virorum Corbeïa, quod domna & genitrix nostra Baldechildis regina suo opere construxit, præstitisse beneficium; ut quotiescumque monachi, missi, vel discursores ipsius monasterii, partibus provinciæ, vel per reliqua loca, ad cappas comparandas, aut reliquas opportunitates ipsius monasterii exercendum, seu cellarium fuerint egressi mercandum, in quibuslibet locis, vel territoriis, seu partibus, ubicumque teloneum, pontaticum, rotaticum, ceteraque redhibitiones fiscus noster a discursoribus, seu iter agentibus exigere consuevit: habeant hoc monachi in jam dicto monasterio Corbeïa consistentes, tam præsentes quam in futurum inibi advenientes, in omnibus indultum simulque concessum. Ea scilicet ratione, ut neque nos, neque juniores, aut successores nostri, ullo umquam tempore de eo quod superius continetur, a monachis, aut missis vel discursoribus ipsius monasterii, exigere, nec requirere, ullis locis, ullisque ordinibus infra terminos regni nostri præsumatis. Sed ut super habetur insertum, habeant ipsum beneficium jam dicti monachi sanctæ congregationis Corbeïa monasterio, & actores eorum, ex nostræ largitatis munificentia concessum, simulque indultum: quo potius delectet ipsam sanctam congregationem ex ipso beneficio pro stabilitate regni nostri Domini misericordiam exorare. Et ut hæc præceptio firmior habeatur, & per tempora conservetur, nos & præcelsa genitrix nostra domna Baldechildis regina maxima nostris signaculis subter eam decernimus adfirmare.

Vidrehadus jussus.
Signum glorioſi domni Chlotharii regis.
Signum præcelsæ Baldechildis reginæ.

Data sub die XIII. mensis Decembris anno V. regni nostri. Stirpianico. In Dei nomine feliciter.

Privilegium libertatis monasterio Corbeiensi concessum a Bertefrido episcopo Ambianensi.

Ex eadem editione.

DOminis sanctis & summi culminis apice pontificalis cathedræ specula præsidentibus in Christo fratribus, Nivoni, Genesio, Ethoaldo, Emmoni, Audoni, Audomaro, Audoino, Audeberto, Burgundo, Faroni, item Audeberto, Drausioni, Bertefridus munere superni largitoris Ambianensis ecclesiæ episcopus. Licet nos antiquæ regulæ constituta salubri observatione custodire conveniat, tamen utili provisione tractantes constituimus, ut quod sacris deliberationibus non derogat, intrepida observatione conservetur. Et quia gloriosissimus dominus Chlotharius rex, nec non

& præcellà domna Balthildis regina, divino illuminati auxilio, monaſterium ſuo opere, Chriſto præſule, in loco nuncupante Corbeia conſtruxerunt, religioſam petitionem noſtris auribus patefecerunt; quæ viſcerali paratis affectu ita cor interiùs mollivit, ut petita non concedere, aut certe libentiſſime non impleſſe, noſter animus irreligioſum fore putaret. Sancto igitur amore ſuccenſi noſtræ vilitatis extremitatem petierunt, ut & nos & veſtra fraternitas conſentientes pro reverentia ſanctorum Petri & Pauli apoſtolorum, & ſancti Stephani protomartyris, qui ob glorioſum ac triumphale votum pro amore Chriſti coronam martyrii conſecuti ſunt, ad prædictum monaſterium in eorum honore conſtructum, privilegium concedere deberemus: licet ſancta Carthaginienſis ſynodus, a bonæ memoriæ Bonifacio, ejuſque coëpiſcopis facta, vel ipſius ſacerdotis epiſtolæ ad Liberium [a] porrectæ, non prohibeant monachos ſub privilegio proprio reſidere: vel ſancti Auguſtini præclari doctoris libri de gradibus eccleſiaſticis doceant monachos ſub quiete regulariter viventes, abſque inquietudine clericorum vel epiſcoporum reſidere. Quod nos conſiderantes, dum dicta canonica inſtitutio de hac re nos non præjudicat, vel ſupradictus domnus, & prædicta domna dum ſe patrocinio tam & in præſenti vita, quam & in futurum, præfatorum ſanctorum pleniſſima devotione tradiderunt, ut eis ubique apud clementiſſimum & omnipotentem Dominum eorum interceſſio præbere dignetur adminiculum, vel pro reverentia tantorum martyrum, ſeu prout monachi ibidem degentes ſub regula ſanctorum patrum quieti conſervari poſſint: hoc privilegium plena voluntate, una cum conſenſu fratrum meorum, conceſſiſſe vel indulſiſſe viſus ſum: per quod decerno, atque ob teſtificationem divini nominis interdico, ut nec ego, nec ullus epiſcoporum ſucceſſorum meorum hoc irrumpere præſumat. Nec nos hoc propriæ deliberationis inſtituto poſteritas æſtimet decreviſſe; cum etiam antiquiora, vel in novo tempore monaſteria propria privilegia ſint conſecuta. Nam & Agaunenſium, quod velut iſtud regio eſt munere ditatum, & Litinenſium: vel Baſilica domni Marcelli, immoque & monaſterium Luxovienſe, hoc videntur habere conceſſum: & ita a ſuccedentibus cuſtoditur, ut quidquid ibidem offertur, ipſi abbates vel monachi ibidem deſervientes, abſque contrarietate vel repetitione epiſcoporum, libere cum Dei adjutorio, hoc poſſideant. Ergo omnes unius conſpiratione conſenſus antedictis principibus poſtulatione ſocia libentiſſime annuentes, ſic decrevimus, ut quæcumque prædicto monaſterio vel monachis regio munere, ſeu a quibuſlibet Chriſtianis, in agris, mancipiis, vineis, ſilvis, auro, argento, vel veſtibus, vel quibuſlibet ſpeciebus collata, aut deinceps conferenda ſunt, vitæ noſtræ temporibus, ſeu ſucceſſorum noſtrorum, nec ego, nec ullus ſibi pontifex, aut aliquis ex ordine clericorum Ambianenſis eccleſiæ, ſuis uſibus uſurpare, aut minorare, aut ad civitatem aliquas ſpecies deferre præſumat: ſed ſub omni libertate vel emunitate ſæpe dictum monaſterium vel monachi ibidem conſiſtentes poſſideant. Altaria ad ſæpedictum monaſterium, vel tabulæ ſi defuerint, epiſcopus Ambianenſis eccleſiæ in Dei nomine benedicat: & chriſma ſanctum conficiat ſine pretio, & annis ſingulis pro reverentia ſanctorum ſine ullo præmio muneris cauſa concedat. Et quod ad ipſum monaſterium in Dei nomine fuerit oblatum, vel a quocumque Deo inſpirante tranſmiſſum, nihil ſibi exinde pontifex, aut ejus archidiaconus, aut quiſlibet ordinator eccleſiæ audeat vindicare: nec ad præfatum monaſterium accedere, nec in agris ipſius convivia ego, vel pontifices ſucceſſores noſtri, vel archidiaconus, aut quiſlibet ordinator ecclefiæ Ambianenſis præparare præſumat, niſi ab abbate ſæpe dicti monaſterii ſpontanea voluntate fuerit rogatus. Et cum abbas fuerit de ſæculo iſto evocatus, quem unanimiter congregatio ipſius monaſterii ex ſemetipſis dignum & bonum elegerint, data auctoritate a præfato principe, vel ejus ſucceſſoribus, a nobis vel ſucceſſoribus noſtris, abſque ullo commodo ſecundum ſanctos canones ordinetur. Similiter & reliquos gradus clericorum minores ac majores, quos abbas jam dicti monaſterii elegerit; ſive intra aut extra monaſterium, ſine aliqua præmii acceptione, juxta quod lectio docet, conſtituimus conſecrare. Neque ulla alia poteſtate in ipſo monaſterio utatur, ut diximus, neque in monaſterio, ſeu in rebus aut ornamentis ipſius, neque in perſonis; dum tanti glorioſiſſimi principis petitio interceſſit; vel quia ipſi monaſterium ipſum conſtruxerunt, & ditaverunt, vel pro reverentia ſanctorum apoſtolorum & martyrum, ſeu pro eo ut quieti ſub regula ſancta ipſi monachi vivere debeant ad ipſum monaſterium deſervientes. Nec epiſcopus, nec archidiaconus, aut quæliber alia perſona, ordinator eccleſiæ Ambianenſis, quodcumque de eodem monaſterio, ſicut de reliquis parochiis, uſurpare, aut commutare, aut aliquas res auferre, vel ſpecies, quæ ad ipſum monaſterium ſunt collatæ, deferre ad civitatem audeat; ut de perfecta quiete valeant ipſi monachi, qui ad præfatum monaſterium deſervium, duce Domino per tempora exſultare; & ſicut antedicta monaſteria, ſub libertate vivant: ut pro ſtatu eccleſiæ, & ſalute regum, vel ſtabilitate regni, & tranquillitate patriæ valeant plenius pium Dominum exorare. Et ſi aliquis de ipſis monachis contumax fuerit, ab abbate prædicti monaſterii ſecundum canonicam inſtitutionem emendetur. Ut hoc privilegium ſub ea, ut diximus, libertate qua antedicta monaſteria & monachi vivunt, debeat in perpetuum permanere firmiſſimum: ut jam dicti monachi ſæpedicto monaſterio deſervientes, noſtris & futuris temporibus ſub libertate conſiſtant: quia nihil de canonica auctoritate convellitur, quidquid domeſticis fidei pro tranquillitate pacis, vel pro reverentia ſanctorum tribuitur. Illud etiam placuit, ut ipſi monachi ſub regula ſancti Benedicti, vel ſancti Columbani, converſari & vivere debeant. Quod ſi aliquis calliditate, aut cupiditate prævenius epiſcopus, ea quæ ſunt ſuperius comprehenſa temerario ſpiritu violare præſumpſerit, tribus annis pœnitentiam diſtrictiſſime agat, a communione fratrum ſequeſtratus; & nihilominus hoc privilegium Chriſto protegente, qui & adjuvet illud conſervantes & diſſipet illud deſtruere cupientes, perpetim maneat incorruptum. Quam definitionem conſtitutionis noſtræ, ut noſtris & futuris temporibus valitura ſit, manus noſtræ ſubſcriptionibus roboravimus, & coëpiſcopos domnos, & fratres noſtros rogamus, ut ipſum in omnibus confirmare debeant.

Berthefridus peccator, Ambianenſium urbis epiſcopus, hoc privilegium a me factum relegi, conſenſi & ſubſcripſi.

Geneſius ac ſi peccator epiſcopus, hoc privilegium conſenſi.

Chaoaldus epiſcopus, hoc privilegium conſenſi & ſubſcripſi.

Gamiobertus ac ſi peccator epiſcopus, hoc privilegium ſubſcripſi.

Boſo in Dei nomine epiſcopus, hoc privilegium conſenſi & ſubſcripſi.

Ragnobertus ac ſi indignus epiſcopus, hoc privilegium conſentiens ſubſcripſi.

Nummolenus ac ſi peccator epiſcopus, hoc privilegium conſenſi & ſubſcripſi.

[a] *Liber. hic, qui erat pro tunc ſedis epiſcopus privilegia ſigillavit.*

Audobertus ac ſi peccator epiſcopus, hoc privilegium conſenſi & ſubſcripſi.

Audoënus epiſcopus, hoc privilegium conſenſi & ſubſcripſi.

Dado peccator, hoc privilegium conſenſi ac ſubſcripſi.

Emmo epiſcopus, ſubſcripſi.

Leodeboldus peccator epiſcopus, hoc privilegium ſubſcripſi.

Chrodobertus peccator, hoc privilegium ſubſcripſi.

Paternus peccator, Egloenſis eccleſiæ ac ſi indignus epiſcopus, hoc privilegium conſenſi & ſubſcripſi.

Drauſcio ac ſi peccator, hoc privilegium conſenſi & ſubſcripſi.

Ego Audeberrus ac ſi peccator epiſcopus hoc, privilegium conſenſi & ſubſcripſi.

Factum hoc privilegium ſub die octavo Idus Septembris, anno VII. regnante Clotario rege, Captonnaco in palatio publico. Sigo in Dei nomine diaconus hoc privilegium ſcripſi & ſubſcripſi.

Theodorici regis præceptum, quo confirmat electionem Eremberti abbatis Corbeienſis.

THeodericus rex Francorum epiſcopis, & viris illuſtribus. Decet regalem clementiam, ut non ſolum gubernacula regalis culminis provideat; ſed & regimina eccleſiarum & monaſteriorum, pro Dei intuitu, & mercedis noſtræ augmento, ſolerti cura providere, ut pax eccleſiarum & ſecura libertas monachorum Domino omnipotenti militantium per omnia conſervetur. Et de ſacroſancto monaſterio nuncupato Corbeia, in pago Ambianenſe conſtructo, ad regalem noſtram præſentiam monachi & viri Dei venientes, ſerenitatis noſtræ clementiæ auribus ſuggeſſerunt, ut dum & venerabilis vir Chrodegarius abbas, ſecundum conſuetudinem humanæ fragilitatis, de hac luce ad Dominum migraſſe dignoſcitur; quem apoſtolicus vir dominus & pater noſter Theodefredus epiſcopus, dum ille onus pontificale meruit accipere, per noſtram voluntatem, & præceptionem, ad regendum ac dominandum monaſterio ſupraſcripto conſtituit; cum relatione & conſenſu totius congregationis ipſius monaſterii petierunt, ut liceret eis ſecundum eorum electionem, & ſecundum ſanctum privilegium, quod ſupra loco ſancto ex regali munificentia & ſacerdotum conceſſione indultum eſt, de ſemetipſis eligere rectorem. Et dum earum petitio noſtræ ſerenitati congrua eſſe, & rationabilis in omnibus videretur, venerabilem virum Erembertum, qui in ipſo monaſterio fuit nutritus, ipſi homines cum voluntate ſupraſcripti pontificis domni Theodefredi epiſcopi elegerunt: noſtra clementia ipſis monachis conceſſiſſe comperitur, ſicut ſuggeſſerunt. Præcipientes ergo per hanc præceptionem ſerenitatis noſtræ, & auctoritatis regalis conceſſimus, & omnino jubemus, ut ſupraſcriptus venerabilis vir Erembertus abbas rector monaſterii Corbeienſis in omnibus ſit conſtitutus; & ſicut bonus paſtor ea quæ utilia ſunt ad opus monaſterii, & ad regimina monachorum prævideat, & regat & erudiat, & mereatur audire vocem Domini dicentis: *Euge ſerve bone & fidelis, quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſuper multa te conſtituam, intra in gaudium Domini tui.* Et ut taliter agat, ideo noſtra clementia ei indulſit, ut habeat poteſtatem de tota congregatione ipſius monaſterii, vel de eorum hominibus in eorum terris commanentibus, vel de eorum rebus & poſſeſſionibus, mobilibus & immobilibus, ſicut ſancta regula docet, & ſanctus ordo monachorum dignoſcitur eſſe conſervandus. Ita ut de die præſenti, omnibus temporibus vitæ ſuæ, ſecundum Dei voluntatem, & ſecundum ſanctum ordinem dominatum accipiat; & ipſa ſancta congregatio ſub illo conſtituta preces aſſiduas ad aures reverentiſſimas majeſtatis Domini pro nobis, & pro ſtabilitate regni noſtri jugiter fundat. Et ut hoc præceptum firmius habeatur, quod pro Dei timore indulſimus, auctoritate præcelſa manus noſtræ ſubſcriptionibus ſubter decrevimus roborare.

Matth. 25. n. Luc. 9. 17.

ANNO CHRISTI circ. 670.

SYNODUS SENONENSIS

XXX. EPISCOPORUM,

In qua ſubſcriptum fuit privilegium immunitatis monaſterio ſancti Petri Vivi.

Ex editione Labbeana.

CLazius monachus, auctor chronici abbatiæ ſancti Petri Vivi Senonenſis, hujus rei teſtis eſt, pag. 706. Tomi II. Spicilegii R. P. Lucæ Dacherii Benedictini, hiſce verbis: *Anno* DCLXXV. *tranſiit ad Chriſtum Emmo Senonum archiepiſcopus, ſepultuſque eſt in baſilica beati Petri Vivi. Hic privilegium libertatis una cum comprovincialibus epiſcopis, monachis ſancti Petri ejus ſynodaliter fecit, temporibus Clotharii regis & Balthechildis matris ejus. In quo conventu fuerunt auguſtiſſimi glorioſi ſanctus Audoënus archiepiſcopus Rotomagenſis, & ſanctus Petro epiſcopus Meldenſis, ſanctuſque Elegius Noviomenſis epiſcopus, & ſanctus Amandus* [a] *Trogetenſium epiſcopus cum aliis triginta epiſcopis.* Hæc ille paucis: qui tam admodum gratum feciſſet, haud dubie lectoribus, ſi privilegium illud integrum una cum ſubſcriptionibus præſulum qui interfuerant, poſteritatis memoriæ commendaſſet.

[a] al. Trajectenſium

ANNO CHRISTI 670.

CONCILIUM AUGUSTODUNENSE

ſancti Leodegarii Auguſtodunæ civitatis epiſcopi, circa annum Chriſti DCLXX.

Canones Auguſtodunenſes ſancti Leodegarii epiſcopi.

I.

Ex editione Canonum, quæ eſt in Bibliotheca Eccleſiæ Andegav.

Primus titulus hic eſt monaſticæ diſciplinæ, ut abbates vel monachi peculiare non habeant; & monachi ab abbate victum & veſtitum conſuetum accipiant.

V.

Ut comparres nullus eorum audeat habere.

VI.

Ut in civitatibus non inveniantur. Quod ſi cauſa utilitatis monaſterii, cum litteris abbatis ſui ad archidiaconum civitatis ſcriptis dirigantur.

VIII.

Ut abbati ſuo ac præpoſito ſint obedientes.

ANNO CHRISTI 670.

X.

Ut nullus familiaritates extranearum mulierum præſumat habere; & qui inventus fuerit, ſeverius corrigatur. Ut mulieribus in monaſterium monachorum nullatenus ingredi liceat.

Statuimus atque decernimus, ut nullus monachum alterius, abſque permiſſu ſui abbatis præſumat retinere: ſed cum inventus fuerit vagans, ad cellam propriam revocetur, ibi juxta culparum merita coërcendus.

XIV.

Eſt hic canon XIV. inteſtell. Thomas, nunc Calveriana.

Sæculares vero, qui Natale Domini, Paſcha, Pentecoſten non communicaverint, inter catholicos non habitent. Nullus preſbyter confertus cibo, aut crapulatus vino, ſacrificia contrectare, aut miſſas facere præſumat. Quod ſi quis præſumpſerit, amittat honorem. Mulieres ad altare ingredi non oportet.

XV.

De abbatibus vero vel monachis ita obſervare convenit, ut quidquid canonicus ordo vel regula ſancti Benedicti edocet, & implere & cuſtodire in omnibus debeant. Si enim hæc omnia fuerint legitime apud abbates vel monaſteria conſervata, & numerus monachorum Deo propitio augebitur, & mundus omnis per eorum orationes aſſiduas [a] malis carebit contagiis.

[a] *al.* omnibus

A Sint monachi omnes omnino obedientes, ſint frugalitatis decore pollentes, in opere Dei ferventes, orationi inſtantes, in caritate perſeverantes: ne propter negligentiam, aut inobedientiam, hoſte circumeunte ac rugiente & quærente quem devoret, cibus efficiantur. Sit eis cor unum, & anima una. Nemo ſuum aliquid eſſe dicat, ſed ſint eis omnia communia. In commune laborent, hoſpitalitatis omnino ſint receptores.

Quiſquis autem hæc a nobis Deo præcipiente dicta in confirmationem regularem monachorum tentaverit aliqua tranſgreſſione caſſare, ſi abbas eſt, anno uno ei communionis poteſtas ſuſpendatur; ſi præpoſitus, annos duos; ſi monachus, aut fuſtibus verbere- B tur, aut a communione, & miſſa, & caritate, annos tres ſuſpendatur. Juſtum enim eſt, ut [a] ſubripienda vitiorum ſemina falce juſtitiæ reſecentur; ne dum ſimulatione [b] continentiæ nutriuntur, ita ſilveſcant, ut nec ſecuribus excidantur.

[a] *al.* ſubripienda

[b] *al.* et nihil-hellenus

Canones Auguſtodunenſes, [c] *ora I.*

[c] *Hæ oſt.*, num. 1. *Ex Collectione Canonum in Ecclioberca S. Bengeo Dromonyſio.*

Si quis preſbyter, diaconus, ſubdiaconus, vel clericus, ſymbolum, quod inſpirante ſancto Spiritu apoſtoli tradiderunt, & fidem ſancti Athanaſii præſulis irreprehenſibiliter non recenſuerit, ab epiſcopo condemnetur.

ANNO CHRISTI 673.

CONCILIUM HERUDFORDIÆ,

celebratum XXIV. die menſis Septembris, anno Chriſti DCLXXIII. indictione prima, præſidente Theodoro Cantuariæ, alias Doroberniæ archiepiſcopo. In quo ea quæ a patribus tranſmarinis canonice ſunt antiquitus decreta, cuſtodienda hic ab Anglis decernuntur: decem vero præcipue.

Beda, lib. 4. cap. 5.

ANno tertio regis Egfridi Theodorus cogit concilium epiſcoporum, una cum eis qui canonica patrum ſtatuta diligerent & noſſent, magiſtris eccleſiæ pluribus. Quibus pariter congregatis, diligenter ea quæ unitati pacis eccleſiaſticæ congruerent, eo quo pontificem decebat animo, cœpit obſervanda docere. Cujus ſynodicæ actionis hujuſmodi textus eſt. C

In Nomine Domini Dei & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, regnante in perpetuum ac gubernante eccleſiam ſuam eodem Domino noſtro Jeſu Chriſto, placuit convenire nos, juxta morem canonum venerabilium, tractaturos de neceſſariis eccleſiæ negotiis. Convenimus autem die XXIV. menſis Septembris, indi- D ctione prima, in loco qui dicitur Herudford. Ego quidem Theodorus, quamvis indignus, ab Apoſtolica ſede deſtinatus Dorovernenſis eccleſiæ epiſcopus, & conſacerdos ac frater noſter reverentiſſimus Biſi Orientalium Anglorum epiſcopus; quibus etiam frater & conſacerdos noſter Wilfridus Nordanhumbrorum gentis epiſcopus per proprios legatarios adfuit. Adfuerunt & fratres & conſacerdotes noſtri, Putta epiſcopus caſtelli Cantuariorum, quod dicitur Rothiſcheſter, Lutherius epiſcopus Occidentalium Saxonum, Vinfridus epiſcopus provinciæ Merciorum. Cumque in unum convenientes juxta ordinem quique ſuum reſediſſemus: E

Rogo, inquam, dilectiſſimi fratres, propter timorem & amorem Redemptoris noſtri, ut in commune omnes pro noſtra fide tractemus, ut quæque decreta ac diffinita ſunt a ſanctis ac probabilibus patribus, incorrupte ab omnibus nobis ſerventur. Hæc & alia quamplura, quæ ad caritatem pertinebant, unitatemque eccleſiæ conſervandam proſecutus ſum. Cumque expleſſem prolocutionem, interrogavi unumquemque eorum per ordinem, ſi conſentirent ea quæ a patribus canonice ſunt antiquitus decreta cuſtodire. Ad quod omnes conſacerdotes noſtri reſpondentes dixerunt: Optime omnibus placet, quæque definierunt ſanctorum canones patrum, nos quoque omnes alacri animo libentiſſime ſervare. Quibus ſtatim protuli eumdem librum canonum, & ex eodem libro decem capitula, quæ per loca notaveram, quia maxime nobis neceſſaria ſciebam, illis coram oſtendi; & ut hæc diligentius ab omnibus ſuſciperentur, rogavi.

CAPITULA.

I.

Ut ſanctum diem Paſchæ in commune omnes ſervemus Dominica poſt decimam quartam lunam primi menſis.

II.

Ut nullus epiſcoporum parochiam alterius invadat, ſed contentus ſit gubernatione creditæ ſibi plebis.

III.

Ut quæque monaſteria Deo conſecrata nulli epiſcoporum liceat ea in aliquo inquietare, nec quidquam de eorum rebus violenter abſtrahere.

IV.

Ut epiſcopi monachi non migrent de loco ad locum, hoc eſt, de monaſterio ad monaſterium, niſi per dimiſſionem proprii abbatis: ſed in ea permaneant obedientia, quam tempore ſuæ converſionis promiſerunt.

V.

Ut nullus clericorum relinquens proprium epiſcopum, paſſim quolibet diſcurrat, neque alicubi veniens abſque commendatitiis litteris ſuis præſulis ſuſcipiatur. Quod ſi ſemel ſuſceptus eſt, & noluit invitatus redire; & ſuſceptor, & is qui ſuſceptus eſt excommunicationi ſubjacebit.

VI.

Ut epiſcopi atque clerici peregrini contenti ſint hoſ-

ANNO CHRISTI 673.

pitalitatis munere oblato : nullique eorum liceat ullum officium ſacerdotale abſque permiſſu epiſcopi, in cujus parochia eſſe cognoſcitur, agere.

VII.

Ut bis in anno ſynodus congregetur : ſed quia diverſæ cauſæ impediunt, placuit omnibus in commune, ut Kalendis Auguſti in loco qui appellatur Cloveshooh ſemel in anno congregetur.

VIII.

Ut nullus epiſcoporum ſe præferat alteri per ambitionem, ſed omnes agnoſcant tempus & ordinem conſecrationis ſuæ.

IX.

In commune tractatum eſt, ut plures epiſcopi creſcente numero fidelium augerentur : ſed de hac re ad præſens ſilemus.

X.

Pro conjugiis, ut nulli liceat niſi legitimum habere connubium. Nullus inceſtum faciat : nullus conjugem propriam, niſi, ut ſanctum evangelium docet, fornicationis cauſa relinquat. Quod ſi quiſquam propriam expulerit conjugem legitimo ſibi matrimonio conjunctam, ſi Chriſtianus eſſe recte voluerit, nulli alteri copuletur; ſed ita permaneat, aut propriæ reconcilietur conjugi.

ANNO CHRISTI 673.

His itaque capitulis in commune tractatis ac diffinitis, ut nullum deinceps ab aliquo noſtrum oriatur contentionis ſcandalum, aut alia præ aliis divulgarentur, placuit ut quæque diffinita ſunt, unuſquiſque noſtrum manus propriæ ſubſcriptione confirmaret. Quam ſententiam diffinitionis noſtræ Titillo notario ſcribendam dictavi, actum in menſe & indictione ſupra ſcriptis. Quiſquis igitur contra hanc ſententiam juxta decreta canonum, noſtra etiam conſenſione ac ſubſcriptione manus noſtræ confirmatam, quoquo modo venire, eamque infringere tentaverit, noverit ſe ab omni officio ſacerdotali & noſtra ſocietate ſeparatum. Divina vos gratia in unitate ſanctæ eccleſiæ ſuæ viventes cuſtodiat incolumes.

CONCILIUM TOLETANUM XI.

ANNO CHRISTI 675.

NOVEM ET DECEM EPISCOPORUM,

anno quarto Wambani regis, VII. Idus Novembris, [a] era DCCXIII.

[a] *Habet chronicon generale, era* DCCXIII.

Ex Collectione Iſidori, editione Garſiæ Loaiſa, & perampla Collectione Canonum mſ. Collegii Pariſienſis Societatis Jesu. Innocentius III. Papa in epiſtola ad Petrum Compoſtellanum vocat undecimum Toletanum concilium authenticum.

TITULI CAPITULORUM.

C

1. *Ne tumultu concilium agitetur.*
2. *Non debere metropolitanum a conſiliariorum inſtructione ceſſare.*
3. *Ut in una provincia diverſitas officiorum non teneatur.*
4. *De diſcordia ſacerdotum.*
5. *De compeſcendis exceſſibus ſacerdotum.*
6. *Non debere ſacerdotes quaſlibet in eccleſiæ familia truncationes membrorum facere, nec aliquid quod morte plectendum eſt judicare.*
7. *Qua debeat diſcretio eccleſiarum rectoribus eſſe; ne per incunditatem diſciplinam ſubeat homicidii notam.*
8. *Ne quidquam pramii pro divinis ſacramentis accipiatur.*
9. *Quid cuſtodiri debeat, ne per pramium quis epiſcopus fiat : vel qua ſententia feriatur is, qui poſt honorem acceptum, per pecuniam ordinatus fuiſſe detegitur.*
10. *Ut omnes pontifices, rectoreſque eccleſiarum, tempore quo ordinandi ſunt, ſub cautione promittant, quam juſtiſſime vivere debeant.*
11. *De elucidatione antiqui canonis, quo præcipitur, ut ſi quis acceptam a ſacerdote euchariſtiam non ſumpſerit, velut ſacrilegus propellatur.*
12. *Ne in confinio mortis panitens a reconciliatione divina ſuſpendatur : & ut oblatio ejus qui panitens, nec tamen reconciliatus de hac vita exierit, ab eccleſia acceptetur.*
13. *De ſacerdotibus, qui vexati cadere videntur.*
14. *Ut hi qui Domino canunt atque ſacrificant, poſt ſe ſemper habeant adjutoria conſtituta.*
15. *De inſtitutione certi temporis, quo concilium agitetur.*
16. *De relatione gratiarum pro conſummatione concilii.*

PRÆFATIO.

IN nomine ſanctæ Trinitatis, collectis in unum Carthaginis provinciæ ſacerdotibus in Toletana urbe, in beatæ matris Domini Mariæ virginis ſede, anno IV. excellentiſſimi & religioſi Wambani principis, ſub die VII. Idus Novembris, res votiva gaudii, & dies nimium optatæ gratulationis occurrit, in quo nobis datum eſt conſpicere pariter & deflere, quid lacrymarum de præteritis Domino deberemus. Eramus enim hucuſque prolabentis ſæculi colluvione inſtabiles, quia annoſa ſeries temporum, ſubtracta luce conciliorum, non tam vitia auxerat, quam matrem omnium errorum ignorantiam otioſis mentibus ingerebat. Hactenus enim florentem Domini vineam devaſtaverunt apri frendentes : ſponſam Chriſti, quam ſui pretioſiſſimi ſanguinis effuſione conciliavit, conſpurcare & polluere conata eſt hæreticorum ſubdola machinatio : & inconſutilem Domini veſtem dividere, unitatem fidei ſcindere, caritatis tollere fomenta; cum ſuo proprio pertinaciter ſenſui volens inhærere, ſacræ ſcripturæ puritatem ſuæ pravitatis intelligentia profanat. Præterea ſacroſanctam Eccleſiam Dei vulnerant etiam cuſtodes ejus; qui cum deberent ob dignitatis excellentiam ceteros per ſuæ virtutis imitationem provocare ad caritatis & unitatis obſervantiam, tamquam ſal infatuatum potius ſcandali quam ædificationis dant materiam, hinc cementibus, quomodo Babylonicæ confuſionis olla ſuccenſa, nunc tempora conciliorum averteret, nunc ſacerdotes Domini de reſolutis moribus irretiret. Purpuratæ enim meretricis ſequebantur incitamenta, quia eccleſiaſtici conventus non aderat diſciplina; nec erat qui errantium corrigeret partes, cum ſermo divinus haberetur extorris. Et quia non erat admandorum pontificum ulla præceptio, creſcebat in majus vita deterior. Cum tandem divina nos clementia, operis manuum ſuarum perditioni condolens, prava in directa reducens, ſuum

Jerem. 1. Apoc. 17.

ANNO CHRISTI 675.

ſanctum ſabaoth novis propaginibus ac plantis novellis ſecundare volens, negligentiæ ſubrogans diligentiam, pro ignorantia diſciplinam immittens, pro diſcordia ſolertiam, pro ſchiſmate unitatem inducens, pro zizania veræ pacis vinculum largiens, pro caducis cæleſtium deſideria infundens, pro turpibus honeſta ſectari ſtimulans, a terrenis & infimis ad ſublimia erigens, nos in hac lacrymarum valle potius morientes quam viventes, in hoc vaſto periculorum mari vagantes ſine remige, ſine clavo huc illuc tempeſtatum fluctibus per abrupta colliſos, in continua malorum acie confligentes, ubi nos circumſtant mille diſcrimina, ubi verſutiſſimus inſidiatur hoſtis, mille nocendi viribus inſtructus, ex alto cæli domicilio reſpiciens, & tempori ætatis noſtræ ſe occurſuram præbuit & ſaluti; præparans noſtris ſæculis religioſi principis mentem, devotam pariter, & inſtructam: cujus fervidæ ſolicitudinis voto, & lux conciliorum revocata reſplenduit, & alterna caritas ſe mutuo in corrigendis vel inſtruendis moribus excitavit; dum & aggregandi nobis, hortatu principis religioſi, facultas eſt data, & opportuna corrigendis præparata eſt diſciplina: ut qui decurſis longe ante temporibus poſt decem & octo ſcilicet labentium annorum excurſum in unum nequimus aggregari conventum, [a] mederi poſſimus ſpirituali gratia ſanitatum. Nec enim numerus iſte alienus eſt a ſalute: ſic quippe mulier illa in evangelio ter ſenis annorum excurſibus curva, quæ figuram totius generis humani geſtabat, ſub ſacramento hujus numeri ſaluti priſtinæ a Salvatore donatur. Nos igitur per tot annos curvi noſtri ordinis perſiſtente ſtatu, in eo quod nulla nos conciliorum definitio jungeret, nullus etiam convenus eccleſiaſtici ordinis adunaret, tandem divinæ voluntatis imperio, & religioſi principis juſſu evocati, in Toletanam urbem convenimus. Qui cum in eccleſia beatæ virginis Mariæ debitis in ſedibus locaremur, inter cetera, quæ ſubterius diſcreto capitulorum ordine ſunt digeſta, non aliunde primum cœpimus habere ſermonem, quam de ſancta fidei puritate: ut quia initiandis ad beatam vitam hominibus hæc prima eſt via ſalutis, prævia quoque noſtris fieret & inſtituris pariter & præceptis. Unde facto hujus inſtructionis arcano ſanctorum patrum, Nicæ ni ſcilicet, Conſtantinopolitani, Epheſini, atque Chalcedonenſis conciliorum monita amplectentes; per quæ & radicitus hæreticorum falſa conciliabula deſtruuntur, & fidei catholicæ limpor evidens declaratur, hoc communi alternoque animorum judicio definimus, ut hanc ipſam noſtræ fidei regulam verbis ſimplicibus niteremur alternatim nobis ſingulariterque referre: ita ut quidquid per triduum de hujuſmodi quæſtionibus unicuique noſtrorum lectionis memoria miniſtraſſet, prout animis vel memoriæ occurriſſet, omni ſobrietatis compendio ſimplici notaretur ſtilo: relatio tamen ipſius ſacramenti pura & evidens a capite primum inciperet, & ſic ad membra reliqua perveniret; nullas obſcuritatis lineas in ſe habens, nullas etiam inuſitatæ locutionis regulas continens; ſed puritas ſola eſſet clara ſermonum, quæ poſſet evidentiam exprimere: quod exercitationes nos ad intelligendum verborum redderet ſimplex collatio, quam relata condenſæ lectionis inſtructio. Quia & re vera tantæ rei myſterium ita ſacerdotes Dei convenit noſſe, ut non ſuperficie verborum efferantur incogniti, ſed ſenſibus ſuæ intelligentiæ reperiantur inſtructi: ut in differendo præcipuæ hujus ſanctæ Trinitatis arcano plus evidentia quam eloquentia nos efficiat ſaporatos. Sic enim & divini muneris dono eſt actum, ut juxta votum definitionis alternæ, promiſſio monſtraretur in opere. Unde quod primo die præſidentis metropolitani lingua profudit, die tertia omnium noſtrorum vox ſingulatim collative reperiit. Iſte ergo eſt tenor fidei noſtræ, qui & a capite copioſe profluxit, & a membris probatus glorioſe emicuit.

ANNO CHRISTI 675.

Confitemur, & credimus ſanctam atque ineffabilem Trinitatem, Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, unum Deum naturaliter eſſe unius ſubſtantiæ, unius naturæ, unius quoque majeſtatis atque virtutis. Et Patrem quidem, non genitum, non creatum, ſed ingenitum profitemur: ipſe enim a nullo originem ducit, ex quo & Filius nativitatem, & Spiritus ſanctus proceſſionem accepit: fons ergo ipſe, & origo eſt totius divinitatis. Ipſe quoque [a] Pater eſt eſſentiæ ſuæ, qui de ineffabili ſubſtantia Filium ineffabiliter genuit; Deus Deum, lux lucem: ab ipſo eſt ergo omnis paternitas in cælo & in terra. Filium quoque de ſubſtantia Patris ſine initio ante ſæcula natum, nec tamen factum eſſe fatemur: quia nec Pater ſine Filio, nec Filius aliquando exſtitit ſine Patre: & tamen non ſicut Filius de Patre, ita Pater de Filio; quia non Pater a Filio, ſed Filius a Patre generationem accepit. Filius ergo Deus de Patre, Pater autem Deus, ſed non de Filio: Pater quidem Filii, non Deus de Filio: ille autem Filius Patris, & Deus de Patre; æqualis tamen per omnia Filius Deo Patri: quia nec nasci cœpit aliquando, nec deſiit. Hic etiam unius cum Patre ſubſtantiæ creditur; propter quod & homouſios Patri dicitur, hoc eſt, ejuſdem cum Patre ſubſtantiæ creditur: ὁμοῦ enim Græce unum, οὐσία vero ſubſtantia dicitur: quod utrumque conjunctum ſonat, una ſubſtantia. Nec enim de nihilo, neque de aliqua ſubſtantia, ſed de Patris utero, id eſt, de ſubſtantia ejus, idem Filius genitus vel natus eſſe credendus eſt. [b] Sempiternus ergo Pater, ſempiternus & Filius. Quod ſi ſemper Pater fuit, ſemper habuit Filium, cui Pater eſſet: & ob hoc Filium de Patre natum ſine initio confitemur. Nec enim eumdem Filium Dei, pro eo quod de Patre ſit genitus, defectæ naturæ portiunculam nominamus; ſed perfectum Patrem perfectum Filium ſine diminutione, ſine defectione genuiſſe aſſerimus: quia ſolius divinitatis eſt inæqualem Filium non habere. Hic etiam Filius Dei natura eſt Filius, non adoptione: quem Deus Pater nec voluntate, nec neceſſitate genuiſſe credendus eſt: quia nec ulla in Deo neceſſitas cadit, nec voluntas ſapientiam prævenit. Spiritum quoque ſanctum, qui eſt tertia in Trinitate perſona, unum atque æqualem cum Deo Patre & Filio credimus eſſe Deum, unius ſubſtantiæ, unius quoque eſſe naturæ; non tamen genitum vel creatum, ſed ab utriſque procedentem, amborum eſſe Spiritum. Hic etiam Spiritus ſanctus, nec ingenitus, nec genitus creditur; ne aut ſi ingenitum dixerimus, duos Patres dicamus; aut ſi genitum, duos Filios prædicare monſtremur: qui tamen nec Patris tantum, ſed ſimul Patris & Filii Spiritus dicitur. Nec enim de Patre procedit in Filium, vel de Filio procedit ad ſanctificandam creaturam, ſed ſimul ab utriſque proceſſiſſe monſtratur; quia caritas, ſive ſanctitas amborum agnoſcitur. Hic igitur Spiritus ſanctus miſſus ab <utriſque creditur; ſed minor a Patre & Filio non habetur: ſicut Filius propter aſſumptam carnem minorem ſe Patre & Spiritu ſancto eſſe teſtatur. Hæc eſt ſanctæ Trinitatis relata narratio: quæ non triplex, ſed Trinitas & dici & credi debet. Nec recte dici poteſt, ut in uno Deo ſit Trinitas, ſed unus Deus Trinitas. In relativis vero perſonarum nominibus Pater ad Filium, Filius ad Patrem, ſanctus Spiritus ad utroſque refertur: quæ cum relative tres perſonæ dicantur, una tamen natura per ſubſtantiam creditur. Nec ſicut tres perſonas, ita tres ſubſtantias prædicamus, ſed unam

[a] *Ifid.* Pater eſſentiæ quidem incomprehenſibilis ſuæ ſanctitatis ſuæ Filium. *Epheſ.* 3.

[a] *Ifid.* mederi poſſumus ſpirituali gratia ſanitatem.

Ordinem Toletanum eſt ante 674. non jam ante addit. eſſent 717. & novem annum altera, (nam inquit poſt decem & octo) ſpirier vix. dur. ty.

[b] *Ifid.* Sempiternus quoque eſt & Filius, quamdiu ſi Pater

[a] *Ifid.* utriſque ſicut Filius creatur;

ANNO CHRISTI 675.

substantiam, tres autem personas. Quod enim Pater est, non ad se, sed ad Filium est: & quod Filius est, non ad se, sed ad Patrem est: similiter & Spiritus sanctus, non ad se, sed ad Patrem & Filium relative refertur; in eo quod Spiritus Patris & Filii prædicatur. Item cum dicimus, Deus, non ad aliquid dicitur, sicut Pater ad Filium, vel Filius ad Patrem, vel Spiritus sanctus ad Patrem & Filium, sed ad se specialiter dicitur Deus. Nam & si de singulis personis interrogemur, Deum necesse est fateamur. Deus ergo Pater, Deus Filius, Deus Spiritus sanctus singulariter dicitur: nec tamen tres dii, sed unus est Deus. Item & Pater omnipotens, & Filius omnipotens, & Spiritus sanctus omnipotens singulariter dicitur; nec tamen tres omnipotentes, sed unus omnipotens; sicut & unum lumen, unumque principium prædicatur. Singulariter ergo, ut unaquæque persona plenus Deus & totæ tres personæ, unus Deus confitetur & creditur: una illis vel individua, atque æqualis Deitas, majestas, sive potestas, nec minoratur in singulis, nec augetur in tribus: quia nec minus aliquid habet, cum unaquæque persona Deus singulariter dicitur, nec amplius, cum totæ tres personæ unus Deus [a] enuntiatur. Hæc ergo sancta Trinitas, quæ unus & verus est Deus, nec recedit a numero, nec capitur numero. In relatione enim personarum numerus cernitur; in divinitatis vero substantia quid numeratum sit non comprehenditur. Ergo hoc solum numerum insinuant, quod ad invicem sunt; & in hoc numero carent, quod ad se sunt. Nam ita huic sanctæ Trinitati unum naturale convenit nomen, ut in tribus personis non possit esse plurale. Ob hoc ergo credimus illud in sacris litteris dictum: *Magnus Dominus noster, & magna virtus ejus, & sapientiæ non est numerus.* Nec quia tres has personas esse diximus unum Deum, eumdem esse Patrem, quem Filium; vel eum esse Filium, qui est Pater; aut eum, qui Spiritus sanctus est, vel Patrem, vel Filium dicere poterimus. Non enim ipse est Pater, qui Filius; nec ipse Filius qui Pater; nec Spiritus sanctus ipse, qui est vel Pater, vel Filius: cum tamen ipsum sit Pater quod Filius; ipsum Filius, quod Pater; ipsum Pater & Filius quod Spiritus sanctus: id est, natura unus Deus. Cum enim dicimus non ipsum esse Patrem, quod Filium; ipsum Filium, quod Patrem; ipsum Spiritum sanctum, quod Patrem & Filium; ad naturam, qua Deus est, vel substantiam pertinere monstratur, quia substantia unum sunt: personas enim distinguimus, non deitatem separamus. Trinitatem igitur in personarum distinctione agnoscimus; unitatem propter naturam, vel substantiam profitemur. Tria ergo ista unum sunt; natura scilicet, non persona: nec tamen tres istæ personæ separabiles æstimandæ sunt; cum nulla ante aliam, nulla post aliam, nulla sine alia, vel exstitisse, vel quidpiam operasse aliquando credatur: inseparabiles enim inveniuntur, & in eo quod sunt, & in eo quod faciunt: quia inter generantem Patrem, & generatum Filium, vel procedentem Spiritum sanctum, nullum fuisse credimus temporis intervallum, quo aut Genitor Genitum aliquando præcederet, aut Genitus Genitori deesset, aut procedens Spiritus Patre vel Filio posterior appareret. Ob hoc ergo inseparabilis & inconfusa hæc Trinitas a nobis & prædicanda & creditur. Tres igitur personæ istæ dicuntur, juxta quod majores definierunt; ut agnoscantur, non ut separentur. Nam si attendamus illud quod scriptura sancta dicit de sapientia: *Splendor est lucis æternæ*: sicut splendorem luci videmus inseparabiliter inhærere, sic confitemur Filium a Patre separari non posse. Tres ergo illas unius ac inseparabilis naturæ personas sicut non confundimus, ita inseparabiles nullatenus prædicamus. Ita nobis hoc dignata est ipsa Trinitas evidenter ostendere, ut eriam [a] in his nominibus quibus voluit sigillatim personas agnosci, unam sine altera non permittat intelligi: nec enim Pater absque Filio cognoscitur, nec sine Patre Filius invenitur. Relatio quippe ipsa vocabuli personalis personas separari vetat: [b] quas etiam, dum non simul nominat, simul insinuat. Nemo autem audire potest unumquodque istorum nominum, in quo non intelligere cogatur & alterum. Cum enim igitur hæc tria sine unum, & unum tria, est tamen unicuique personæ manens sua proprietas. Pater enim æternitatem habet sine nativitate, Filius æternitatem cum nativitate, Spiritus vero sanctus processionem sine nativitate. De his tribus personis solam Filii personam pro liberatione humani generis hominem verum sine peccato de sancta & immaculata Maria virgine credimus assumpsisse: de qua novo ordine novaque nativitate est genitus: novo ordine, quia visibilis divinitate, visibilis monstratur in carne: nova autem nativitate est genitus, quia intacta virginitas & virilem coitum nescivit, & fecundata per Spiritum sanctum carnis materiam ministravit. Qui partus virginis, nec ratione colligitur, nec exemplo monstratur: quod si ratione colligitur, non potest esse mirabile; si exemplo, non erit singulare. Nec tamen Spiritus sanctus Pater esse credendus est Filii; pro eo quod Maria eodem sancto Spiritu obumbrante concepit: ne duos patres Filii videamur asserere, quod utique nefas est dici. In quo mirabili conceptu, ædificante sibi Sapientia domum, *Verbum caro factum est, & habitavit in nobis.* Nec tamen Verbum ipsum ita in carne conversum atque mutatum est, ut desisteret Deus esse, qui homo esse voluisset; sed ita *Verbum caro factum est*, ut non tantum ibi sit Verbum Dei, & hominis caro, sed etiam rationalis hominis anima; atque hoc totum & Deus dicatur propter Deum, & homo propter hominem. In quo Dei Filio duas credimus esse naturas; unam divinitatis, alteram humanitatis: quas ita in se una Christi persona univit, ut nec divinitas ab humanitate, nec humanitas a divinitate possit aliquando sejungi. Unde perfectus Deus, perfectus & homo in unitate personæ unius, est Christus. Nec tamen quia duas diximus in Filio esse naturas, duas causabimur in eo esse personas; ne Trinitati, quod absit, [c] accedere videatur quaternitas. Deus enim Verbum non accepit personam hominis, sed naturam; & in [d] æternam personam divinitatis temporalem accepit substantiam carnis. Ita cum unius substantiæ credamus esse Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum; non tamen dicimus, ut hujus Trinitatis unitatem Maria virgo genuerit, sed tantummodo Filium, qui solus naturam nostram in unitate personæ suæ assumpsit. Incarnationem quoque hujus Filii Dei tota Trinitas operasse credenda est, quia inseparabilia sunt opera Trinitatis. Solus tamen Filius formam servi accepit in singularitate personæ, non in unitate divinæ naturæ: in id quod est proprium Filii, non quod commune Trinitati: quæ forma illi ad unitatem personæ coaptata est, id est, ut Filius Dei, & Filius hominis unus sit Christus. Item idem Christus in duabus naturis, tribus existat substantiis; Verbi, quod ad solius Dei essentiam referendum est; corporis & animæ, quod ad verum hominem pertinet. Habet igitur in se geminam substantiam divinitatis suæ, & humanitatis nostræ. Hic tamen pro eo quod de Deo Patre sine initio prodiit, natus tantum: nam neque factus, neque prædestinatus accipitur: per hoc tamen quod de Maria virgine natus est, & natus, & factus, & prædestinatus esse credendus est. Ambæ tamen in illo generationes mirabiles: quia & de Patre sine matre ante sæcula est genitus, & in fine sæculorum de matre sine patre est ge-

ANNO CHRISTI 675.

[a] *Ibid.* in omnibus quibus

[b] *Ibid.* quæ etiam dum simul nominat ac, simul insinuat

[c] *Ibid.* accidere

[d] *Ibid.* æternam persona

Desumptus hic locus videtur ex Aug. super Psalm. 68. tom. 1.

[a] *Ibid.* enuntiatur

Psal. 146.

Ex Aug. lib. de cognitione vera vitæ, cap. 10. tom. 8. Sap. 7.

ANNO CHRISTI 675.

neratus: qui tamen ſecundum quod Deus eſt, creavit Mariam; ſecundum quod homo, creatus eſt a Maria: ipſe, & pater matris & filius. Item & per hoc quod Deus, eſt æqualis Patri; per hoc quod homo, minor eſt Patre. Item & major & minor ſeipſo eſſe credendus eſt: in forma enim Dei etiam ipſe Filius ſeipſo major eſt, propter humanitatem aſſumptam, qua divinitas major eſt: forma autem ſervi ſeipſo minor eſt, id eſt, humanitate, quæ minor divinitate accipitur. Nam ſicut per aſſumptam carnem non tantum a Patre, ſed a ſeipſo minor accipitur; ita ſecundum divinitatem [a] coæqualis eſt Patri: & ipſe & Pater major eſt homine, quem ſola Filii perſona aſſumpſit. Item in eo quod quæritur, utrum poſſet Filius ſic æqualis, & minor eſſe Spiritu ſancto, ſicut Patri nunc æqualis, nunc minor Patre creditur eſſe, reſpondemus: Secundum formam Dei æqualis eſt Patri & Spiritui ſancto, ſecundum formam ſervi minor eſt & Patre & Spiritu ſancto: quia nec Spiritus ſanctus, nec Deus Pater, ſed ſola Filii perſona ſuſcepit carnem, per quam minor eſſe creditur illis perſonis duabus. Item hic Filius a Deo Patre & Spiritu ſancto inſeparabiliter diſcretus creditur eſſe perſona; ab homine autem aſſumpto natura. Item cum homine unus exſtat perſona; cum Patre vero, & Spiritu ſancto, natura divinitatis ſive ſubſtantia. Miſſus tamen Filius non ſolum a Patre, ſed ab Spiritu ſancto miſſus credendus eſt; in eo quod ipſe per prophetam dicit: *Et nunc Dominus miſit me, & Spiritus ſanctus.* A ſeipſo quoque miſſus accipitur; pro eo quod inſeparabilis non ſolum voluntas, ſed operatio totius Trinitatis agnoſcitur. Hic enim qui ante ſæcula Unigenitus eſt vocatus, temporaliter primogenitus factus eſt: Unigenitus propter deitatis ſubſtantiam, primogenitus propter aſſumptæ carnis naturam, in qua ſuſcepta hominis forma, juxta evangelicam veritatem, ſine peccato conceptus, ſine peccato mortuus creditur, qui ſolus pro nobis peccatum eſt factus, id eſt, ſacrificium pro peccatis noſtris. Et tamen paſſionem ipſam, ſalva divinitate ſua, pro delictis noſtris ſuſtinuit, mortique adjudicatus & cruci veram carnis mortem excepit: tertio quoque die virtute propria ſua ſuſcitatus, e ſepulcro ſurrexit. Hoc ergo exemplo capitis noſtri confitemur veram fieri reſurrectionem carnis omnium mortuorum. Nec in aerea, vel qualibet alia carne, ut quidam delirant, ſurrecturos nos credimus; ſed in iſta qua vivimus, conſiſtimus, & movemur. Peracto hujus ſanctæ reſurrectionis exemplo idem Dominus noſter atque ſalvator paternam aſcendendo ſedem repetiit, de qua numquam per divinitatem diſceſſit. Illic ad dexteram Patris ſedens, exſpectatur in fine ſæculorum judex omnium vivorum & mortuorum. Inde cum ſanctis omnibus veniet ad faciendum judicium, reddere unicuique mercedis propriæ debitum; prout quiſque geſſerit in corpore poſitus, ſive bonum, ſive malum. Eccleſiam ſane catholicam præter ſui ſanguinis comparatam cum eo credimus in perpetuum regnaturam. Intra cujus gremium conſtituti unum baptiſma credimus & confitemur, in remiſſionem omnium peccatorum. Sub qua fide & reſurrectionem mortuorum veraciter & credimus, & futuri ſæculi gaudia exſpectamus. Hoc tantum orandum nobis eſt & petendum, ut cum peracto finitoque judicio tradiderit Filius regnum Deo Patri, participes nos efficiat regni ſui; ut per hanc fidem qua illi inhæſimus, cum illo ſine fine regnemus. Hæc eſt confeſſionis noſtræ fides expoſita, per quam omnium hæreticorum dogma perimitur, fidelium corda mundantur; per quam etiam ad Deum glorioſe acceditur, cujus [b] ſacroſanctum ſaporem, ſub triduano dierum jejunio, continua relationum collatione [c] ructantes, ad ea quæ ſubnexa ſunt ſequenti die diſcernenda tranſivimus.

[a] *Iſid.* qui eſt æqualis

Iſa. 48.

2. Cor. 5.

[b] *Iſid.* ſancto ſapore

[c] *Iſid.* torcatico

CAPITULA.

I.

In loco benedictionis conſidentes Domini ſacerdotes [a] nullis debent aut indiſcretis vocibus perſtrepere, aut quibuſlibet tumultibus [b] perturbari; [c] nullis etiam vanis fabulis, vel riſibus agi; &, quod eſt deterius, obſtinatis [d] concegationibus tumultuoſas voces effundere. *Si quis enim* (ut apoſtolus ait) *putat ſe religioſum eſſe, non refrenans linguam ſuam, ſed ſeducens cor ſuum, hujus vana eſt religio.* Cultum enim ſua juſtitia perdit, quando ſilentia judicii obſtrepentium turba confundit, dicente propheta: *Erit cultus juſtitia ſilentium.* Debet ergo quidquid aut [e] contendentium [f] collationibus agitur, aut accuſantium parte proponitur, ſic mitiſſima verborum relatione proferri, ut nec contentioſis vocibus [g] audientiam turbent, nec [h] judicantium vigorem de tumultu enervent. Quicumque ergo in conventu concilii hæc quæ promiſſa ſunt violanda crediderit; & contra hæc interdicta, aut tumultu, aut contumeliis, vel riſibus concilium perturbaverit, juxta divinæ legis edictum, quo præcipitur: *Ejice deriſorem, & exibit cum eo jurgium*; & cum omni [i] confuſionis dedecore abſtractus a communi cœtu ſecedat, & trium dierum excommunicationis ſententiam perferat.

[a] *Iſid.* nullus debet

[b] *Iſid.* perturbare

[c] *Iſid.* nullus

[d] *Iſid.* concegationibus *Iſaiæ.* 1.

Iſa. 32.

[e] *Iſid.* contendentium

[f] *Iſid.* conſultationibus

[g] *Iſid.* ſenſus audientium turbent.

[h] *Iſid.* judicium,

Proverb. 22.

[i] *Iſid.* dedecore de confeſſione

II.

Quantum quis præcelſi culminis obtinet locum, tanto neceſſe eſt præcedat ceteros gratia meritorum; ut in eo quod præſidet ſingulis, ſingulariter ornetur eminentia ſanctitatis: habens ſemper in ore gladium veritatis, & in opere efficientiam luminis: *ut* juxta Paulum, *potens ſit exhortari in doctrina ſana, & contradicentes revincere.* Nos proinde noſtri ordinis gradum, vel ſuſcepti regiminis modum magnopere cogitare debemus: ut qui officium prædicationis ſuſcepimus, nullis curis a divina lectione privemur. Nam quorumdam mentes pontificum ita torporis otio a lectionis gratia ſecluduntur, ut quid doctrinæ ſubditis exhibeat gregibus, non inveniat præco mutus. Inſiſtendum ergo ſemper erit majoribus: ut quos ſub regiminis ſui cura tuentur, fame verbi Dei perire non ſinant. Sic metropolitanis in confinitimos, ceteroſque eccleſiaſticis ordinibus debitos; ſic confinitimis in commiſſo ſibi religioſorum numero vigilandum eſt, qualiter neſcientia talium divinæ legis traditionibus imbuatur: ita ut indeſinenti ſolicitudine prælatus quiſque ſubditos quærens, aut profectum eorum lætabundus agnoſcat, aut neſcientiam ſine arrogantia inſtruat. Placuit ergo de talibus, juxta inſtituta Toletani concilii hoc ſpecialiter definire, ut aut ſponte ſumant intentionem neceſſariam perdiſcendi, aut a majoribus ad lectionis exercitia cogantur inviti.

Tol. VIII. can. 1.

Tit. 4.

III.

De his qui contra apoſtoli voluntatem circumferuntur omni vento doctrinæ, placuit huic ſancto concilio, ut metropolitanæ ſedis auctoritate coacti uniuſcujuſque provinciæ [k] pontifices, rectoreſque eccleſiarum, unum eumdemque in pſallendo teneant modum; quem in metropolitana ſede cognoverint inſtitutum; nec aliqua diverſitate cujuſque ordinis, vel officii a metropolitana ſe patiantur ſede disjungi. Sic enim juſtum eſt, ut inde unuſquiſque ſumat regulas magiſterii, unde honoris conſecrationem accepit: ut, juxta majorum decreta, ſedes, quæ unicuique ſacerdotalis mater eſt dignitatis, ſit & eccleſiaſticæ magiſtra rationis. Abbatibus ſane indultis officiis, quæ juxta voluntatem ſui epiſcopi regulariter illis implenda ſunt, cetera officia publica, id eſt, veſperam, matutinum, ſive Miſ-

Ephes. 4.

13. Diſſinct. 11. De his qui. Hæc hoc etiam ut in Conc. Tol. I. tom. IV. cap. 2. diſtinct. eſt.

[k] *Iſid.* clero

ANNO CHRISTI 675.

sive Missam, aliter quam in principali ecclesia celebrare non liceat. Quisquis autem horum decretorum violator exstiterit, sex mensibus communione privatus, apud metropolitanum sub pœnitentiæ censura permaneat corrigendus: qualiter apud illum, & præteritæ transgressionis culpam lacrymis diluat, & necessariam officiorum doctrinam studiose addiscat. Sub ista ergo regula disciplinæ, non solum metropolitanus totius suæ provinciæ pontifices vel sacerdotes adstringat; sed etiam ceteri episcopi subjectos sibi ecclesiarum rectores his obtemperare institutionibus cogant.

IV.

Sicut omnis qui diligit fratrem suum, ex Deo; ita omnis qui odit proximum, ex diabolo est: dilectione enim sola discernitur, quis ex quo genitus approbetur: 1. Joan. 3. dicente Joanne: *In hoc manifesti sunt filii Dei, & filii diabeli: omnis qui non facit justitiam, non est ex Deo, & qui non diligit fratrem suum. Quoniam hæc est annuntiatio quam audistis ab initio, ut diligamus alterutrum.* Et post paululum: *Omnis qui odit fratrem suum,* Ibid. *homicida est: & scitis quoniam omnis homicida non habet vitam æternam in se manentem.* Ecce homicida esse probabiliter declaratur, qui a fraterna societate dividitur: nam etsi manus non moveat ad occidendum, pro eo tamen quia immitis est ad ignoscendum, jam a Deo homicida tenetur. Vivit ille, & iste jam interfector esse convincitur. Cum igitur his præceptis beatus apostolus consona prædicatione concordet, dicens: Ephes. 4. *Non occidat sol super iracundiam vestram, & nolite locum dare diabolo*; relatæ sunt nobis quorumdam sacerdotum personæ in tantam obstinationis efferbuisse discordiam, ut non solum illos ab ira occasus solis non revocet, sed nec annosa quidem transactio temporum ad bonum caritatis reclinet: quippe in quorum cordibus ita sol justitiæ Christus occubuit, ut ad lumen caritatis redire vix possint. Horum igitur, & similium discordantium fratrum oblationes, juxta antiqui canonis definitionem, nullo modo recipiendas esse censemus. De personis tamen discordantium id speciali definitione præcipimus, ut antequam eos reconciliatio vera innectat, nullus eorum accedere ad altare Domini audeat, vel gratiam communionis sanctæ percipiat: sed geminato tempore per pœnitentiam compensabunt, quod discordiæ servierunt. Quod si unus eorum, alio contemnente, ad satisfactionem caritatis cucurrerit; ex eo tempore, ut pacificus intra ecclesiam recipietur, ex quo ad concordiam festinasse convincitur; sententia tamen superiori servata, ut tempus quod quisque in ira expendit, geminatum in pœnitentiæ satisfactione persolvat. Concil. Carthag. IV. cap. 90.

V.

Nullis vita præsulum perturbari debet excessibus motionum: quia valde indignum est, ut qui throni Dei vocantur, levi motione turbentur: & qui debent esse area justitiæ, ipsi efficiantur seminarium litis atque rapinæ. *Quomodo ergo hujusmodi*, juxta apostolum, *irreprehensibiles erunt*, qui non solum reprehensibilia faciunt, sed mortifera potius & exsecranda committunt? Relati enim nobis sunt quidam ex sacerdotibus, quod omni gravitate sacerdotalis ordinis prætermissa, audientiam judicii furore præveniant, & excessu solius inhonestæ motionis judicia audire refugiant, pro quibus eos oportuerat æquitatis judicia sustinere. Dum enim de honoris sui culmine blandiuntur, patientiam habere refugiunt: & qui inconcusse debuerant veritatis conservare statum, subito religionis mutant propositum, & præcipiti furore judicium antecedunt: sicque in quo decuerat eos judicii sustinere conventum, pervasione agunt, unde de præsumptionibus confundantur. Qui tamen aut damno pariter, & ex- 1. Tim. 3.

ANNO CHRISTI 675.

A communicatione plectendi sunt, aut omissis compositionibus rerum, sola satisfactione pœnitentiæ curabuntur. Illi enim qui rei propriæ facultate suffulti sunt, aut qui rem suam jam antea in nomine ecclesiæ, cui præsunt, transfudisse noscuntur; si aut per se, aut per subditos, seu per quemlibet aliena diripiunt; vel præsumptionis, seu cædis quidpiam agunt; tam in rebus fiscalibus, quam etiam in quorumlibet dominio constitutis, & pervasa, vel præsumpta de rebus propriis, juxta leges excellentissimi principis, sarciant: & pro excessu religioni contrario, quod inhoneste ante judicium perpetrarunt, duarum hebdomadarum excommunicatione plectendi sunt. Illi autem qui hujusmodi excessibus serviunt, & nihil proprietatis habere videntur, magna discretionis arte medendi sunt; quo nec ausus illicitos ecclesiarum facultatibus redimant, nec ipsi penitus exortes a pœna persistant. Neque enim justum est, ut pro pravis actibus sacerdotum, ecclesiæ quibus præeminent sustineant damnum: & pro excessibus talium satisfactio ab ecclesiis exigatur: cum ecclesia * rectores suos non ad litem, sed ad honestatem informet. De talibus ergo placuit definire, qui nullis habitis rebus propriis, aut in quocumque pervasores exstiterint, aut quibuslibet personis cædes, vel quodcumque præsumptionis intulerint, nulla eos incurvatione status sui, servituti hominum debere addici; sed juxta quod præsumptuosus quisquis ille exstiterit, ita & pœnitentiæ legibus subjacebit: id est, ut si in decem solidorum summam præsumptor esse convincitur, viginti dierum pœnitentiæ satisfactione purgetur: ita ut sive majoris, sive minoris summæ excessum peregerit, similiter geminata hoc semper satisfactione pœnitentiæ recompenset. Servos tamen ecclesiarum, qui hujusmodi excessus operati noscuntur, ad leges sæculares audiendos remittimus. Et hæc quidem de generali excessu dicta sufficiant. Ceterum specialitatis ordinem persequentes decernimus, si quis episcoporum magnati cujuslibet uxorem, filiam, neptem, seu quolibet illi gradu altero pertinentem, quacumque fraude vel subtilitate adulterina pollutione fœdaverit; & honoris proprii gradum amittat, & sub exilii relegatione perpetuam excommunicationis sententiam perferat: qui tamen circa finem vitæ communionis remedio adjuvandus est. Hanc sane & illi sententiam merebuntur, qui aut volentes homicidium fecerint, aut primatibus palatii, generosisque personis, seu nobilioribus quibusque mulieribus, vel puellis aliquid, aut per cædem, aut per quamcumque irrogatam injuriam, visi fuerint inulisse; unde eos juxta legum sæcularium instituta, aut talionem recipere, aut traditionem de his fieri, vel proscriptionem oporteat. * Sic. calcatores

VI.

His a quibus Domini sacramenta tractanda sunt, judicium sanguinis agitare non licet: & ideo magnopere talium excessibus prohibendum est; ne indiscretæ præsumptionis motibus agitati, aut quod morte plectendum est sententia propria judicare præsumant, aut truncationes quaslibet membrorum quibuslibet personis aut per se inferant, aut inferendas præcipiant. Quod si quisquam horum immemor præceptorum, aut ecclesiæ suæ familiis, aut in quibuslibet personis tale aliquid fecerit; & concessi ordinis honore privatus, & loco suo, perpetuo damnationis teneatur religatus ergastulo: cui tamen communio exeunti ex hac vita non neganda est; propter Domini misericordiam, *qui non vult peccatoris mortem, sed ut convertatur & vivat.* Exod. 22. XXIII. Deut. 1. His a quibus Ezech. 18.

VII.

Cum juxta antiquæ institutionis edictum plus erga corrigendos agere debeat benevolentia quam severitas, plus cohortatio quam commocio, plus caritas quam Leo I. epist. 80.

ANNO CHRISTI 675.

ANNO CHRISTI 675.

pecuitas; relatum eſt nobis, quod quidam ex fratribus plus livore odii, quam correctionis ſtudio ſubditos inſequentes, dum ſe ſimulant ſpiritualem eis adhibere correctionem, indiſcretam ſubito afferunt mortem; cum inauditos a ſe projiciunt, & [a] occultis eos judiciis ſub pœnitentia puniunt. Non ergo de cetero perverſis voluntatibus ſit liberum ſimulare quod fingunt; ſed quotieſcumque quilibet ex ſubditis corrigendus eſt, aut publica debet a ſacerdote diſciplina curari: aut, ſi aliter rectoribus placet, duorum vel trium fratrum ſpiritualium teſtimonio peculiariter adhibito, & modus criminis agnoſcatur, & modus pœnitentiæ irrogetur: ita tamen ut ſi conſilio, vel retrusione dignum eum eſſe qui deliquit, judicium peculiare decreverit, modus pœnitentiæ, quam coram tribus fratribus ſacerdos tranſgreſſori indixerit, ſpeciali debeat ejus qui ſententiam proculit manus propriæ ſubſcriptione notari: ſicque fiet, ut nec tranſgreſſores ſine teſtimonio excidia vitæ ſuæ incurrant; nec rectores accuſatos ſe de quorumlibet interemptionibus erubeſcant.

[a] Ibid. illicita

VIII.

Quidquid invisibilis gratiæ collatione tribuitur, nummorum quæſtu, vel quibuſlibet præmiis venumdari penitus non debet: dicente Domino: *Quod gratis accepiſtis, gratis date.* Et ideo quicumque deinceps in eccleſiaſtico ordine conſtituus, aut pro baptizandis conſignandiſque fidelibus, aut pro collatione chriſmatis, vel promotionibus graduum, preria quælibet, vel [b] præmia voluntarie oblata pro hujuſmodi ambitione ſuſceperit; equidem, ſi ſciente loci epiſcopo tale quidquam a ſubditis perpetratur, idem epiſcopus duobus menſibus excommunicationi ſubjacear; pro eo quia & ſciens mala contexit, & correctionem neceſſariam non adhibuit. Sin autem ſuorum quiſpiam, eodem neſciente, quodcumque pro ſupradictis capitulis accipiendum eſſe ſibi crediderit; ſi preſbyter eſt, trium menſium excommunicatione plectatur; ſi diaconus, quatuor; ſubdiaconus vero, vel clericus his cupiditatibus ſerviens, [c] & competenti verbere, & debita excommunicatione plectendus eſt.

Act. 1 Quæſt. 1. Quidquid invisibilis Matth. 10.

[b] Ibid. præmia nisi voluntaria

[c] Ibid. pro competenti pœna & debita

IX.

Multæ ſuper hoc capitulo patrum ſententiæ manaverunt; ſcilicet ne inappretiabilem ſancti Spiritus gratiam donis vel muneribus quis exiſtimet comparandam. Sed (quod non ſine gravi dolore dicendum eſt) quanto hæc res frequenti decretorum eſt præceptione prohibita, tanto a nobis fraudibus cognoſcitur iterata: dum hi qui tali pretio mercari nituntur gratiam Spiritus ſancti, aut ordinationis ſuæ tempora præveniunt munere, aut poſt acceptum honorem promiſſam ſuis conferunt apparitoribus turpis lucri mercedem. Et ideo ut horum & ſimilium argumentorum deinceps amputetur occaſio, hoc ſancta ſynodus definivit: ut cum quiſque pontificale culmen ante Domini altare percepturus acceſſerit, ſacramenti [d] ſe taxatione adſtringat, quod pro conferenda ſibi conſecratione honoris, nulli perſonæ cujuſlibet præmii collationem, vel [e] jam dediſſe, vel aliquando in futurum dare procuret; ſicque aut mundus ab hoc contagio, prælationis conſecrationem accipiat; [f] aut implicitus huic ſcelori, manifeſte denotatus coram eccleſia, ad honorem quem mercari voluit non accedat. Illos autem quos deinceps poſt relationem per præmium ordinatos fuiſſe paruerit, ſub definitis pœnitentiæ legibus, ut vere ſimoniacos ab eccleſia ſeparandos eſſe cenſemus: id eſt, ut duorum annorum ſpatio exſilio relegati, & digna ſatisfactionis vel excommunicationis ſententia coerciti, honoris gradum, quem præmiis emerant, lacrymis conquirere & reparare intendant. Unde ſi digna eos ſatisfactio pœnitentiæ commendavent, peracto pœnitentiæ indictæ tempore, non tantum communioni, ſed & loco, & totius ordinis officiis, a quibus ſeparati fuerunt, reſtituendi ſint.

[d] Ibid. exactione adstringatur.

[e] Ibid. aliquando dedisse

[f] Ibid. aut publicato hoc scelere, manifeste denudo coram ecclesia, &c ad

X.

Quamquam omnes qui ſacris mancipantur ordinibus, canonicis regulis teneantur adſtricti; expedibile tamen eſt, ut promiſſionis ſuæ vota ſub cautione ſpondeant, quos ad promotionis gradus eccleſiaſtica [a] provehit diſciplina. Solet enim plus timeri quod ſingulariter pollicetur, quam quod generali [b] innexione concluditur. Et ideo placuit huic ſancto concilio, ut unuſquiſque qui ad eccleſiaſticos gradus eſt acceſſurus, non ante honoris conſecrationem accipiat, quam placiti ſui innodatione promittat, ut fidem catholicam ſincera cordis devotione cuſtodiens, juſte & pie vivere debeat; & ut nullis operibus ſuis, canonicis regulis contradicat; atque ut debitum per omnia honorem, atque obſequii reverentiam præeminenti ſibi unuſquiſque dependat, juxta illud beati Papæ Leonis edictum: Qui ſcit ſe quibuſdam eſſe præpoſitum, non moleſte ferat aliquem ſibi eſſe prælatum; ſed obedientiam quam exigit, etiam ipſe dependat. Pœna tamen juxta eccleſiaſticæ conſuetudinis morem, & placitis talium inferenda, & ab his qui tranſgreſſores fuerint perſolvenda eſt.

6. Diſtinct. 23. Quamquam omnes.

[a] Ibid. probat

[b] Ibid. ſponſione

Ryſt. 14.

XI.

Cum nihil in divino canone debeat eſſe confuſum, nihil dubium, nihil etiam indiſcretum; in collatione noſtri cœtus [c] relatus eſt canon Toletani concilii primi, in quo præceptum eſt, ut ſi quis acceptam a ſacerdote euchariſtiam non ſumpſerit, velut ſacrilegus propellatur: nec adjecta eſt ibi diſcretio voluntatum; cum & infidelis hæc & talia infideliter agat; & fidelis [d] fideiter accipiat, quod naturalis illum neceſſitas deglutire non ſinat. Solet enim humanæ naturæ infirmitas in ipſo mortis exitu prægravata, tanto ficcitatis pondere deprimi, ut nullus ciborum illationibus refici; ſed vix tantumdem illari delectetur poculi gratia ſuſtentari. Quod etiam in multorum exitu vidimus, qui operatum ſuis votis ſacræ communionis expetentes viaticum, collatam ſibi a ſacerdote euchariſtiam rejecerunt; non quod infidelitate hoc agerent, ſed quod præter dominici calicis hauſtum, traditam ſibi non poſſent euchariſtiam deglutire. Non ergo hujuſmodi a corpore eccleſiæ ſeparandi ſunt, qui talia non infidelitate, ſed neceſſitate fecerunt; præſertim hi de quibus nihil fidei ſiniſtræ ſentitur. Placuit ergo definire, quod nec fideli officiat, nec infideli multum exiſtat. Quicumque ergo fidelis inevitabili qualibet infirmitate coactus euchariſtiam perceptam rejecerit, in nullo eccleſiaſticæ damnationi ſubjaceat. Similiter nec illos cujuſquam punitionis cenſura redarguet, qui talia tempore infantiæ faciunt, aut in qualibet mentis alienatione poſiti, quid fecerint ignorare videntur. Jam vero quicumque aut de fidelium aut infidelium numero corpus Domini abſque inevitabili (ut dictum eſt) infirmitate projecerit, ſi fidelis eſt, perpetua communione privetur; ſi infidelis, & verberibus ſubdatur, & perpetuo exſilio relegetur. Quod ſi horum quilibet hujuſmodi exceſſus digna pœnitentiæ ſatisfactione defleverit, poſt quinquennium licitum erit illum communioni priſtinæ reformari.

Cap. 4.

[c] Ibid. relatum.

[d] Ibid. fideliter

XII.

Qui pœnitentiam in mortis agit periculo, non diutine a reconciliationis gratia differendus eſt: ſed ſi pro certo mortis urget periculum, pœnitentia per manus impoſitionem accepta, ſtatim ei reconciliatio adhibenda eſt: ne prius ab humanis rebus æger abſcedat, quam donum reconciliationis percipiat; ſicque ſuperſtitibus quodammodo doloris videatur eſſe perpetui, ſi præci-

ANNO CHRISTI 675.

sum ab ecclesiæ membris cum, qui utique reconciliari non meruit, raptim a præsenti vita mors maturata subduxerit: juxta Papæ Leonis edictum: His qui in tempore necessitatis, & in periculi urgentis instantia, præsidium pœnitentiæ, & mox reconciliationis implorant, nec satisfactio interdicenda est, nec reconciliatio deneganda: quia misericordiæ Dei, nec mensuras possumus ponere, nec tempora definire. De his autem qui accepta pœnitentia, antequam reconcilientur, ab hac vita recesserint; quamquam diversitas præceptorum de hoc capitulo habeatur, illorum tamen nos sententias placuit sequi, qui multiplices numero de hujusmodi humanius decreverunt; ut & memoria talium in ecclesiis commendetur, & oblatio [a] pro eorum dedicata spiritibus accipiatur.

[a] *Ibid.* pro eorum delicto a presbytero recipiatur.

XIII.

Bene quidem majorum regulis definitum est, ut dæmoniis aliisque similibus passionibus irretitis ministeria sacra tractare non liceat: cui præcepto consensu rationis adhibito, id communiter definimus; ut nulli de his, qui aut in terram arrepti a dæmonibus illiduntur, aut quolibet modo vexationis incursibus efferuntur, vel sacris audeant ministrare altaribus, vel indiscussos se divinis ingerant sacramentis: exceptis illis qui variis corporum incommoditatibus dediti, [b] sine hujusmodi passionibus in terram approbantur elisi. Qui tamen & ipsi tamdiu eruint officii sui ordine & loco suspensi, quousque unius anni spatio per discretionem episcopi inveniantur ab incursu dæmonum alieni.

Conc. Eliberitanum c. 19. 5. Duplicli 11. Communion.

[b] *Ibid.* in, & mar in cetera.

XIV.

Et illud divini oraculi momenti singulis præcaventes, quo scribitur: *Væ soli, quia cum ceciderit non habet sublevantem*: summopere curandum nobis est, & cavendum, ne horis illis, atque temporibus, quibus Domino psallitur, vel sacrificatur, unicuique divinis singulariter officiis insistenti perniciosa passio, vel corporis quælibet valetudo occurrat, quæ aut corpus subito subrui faciat, aut mentem alienatione, vel terrore confundat. Pro hujusmodi ergo casibus [c] præcavendis, necessarium duximus instituere, ut ubi temporis, vel loci, sive cleri copia suffragatur, habeat semper quisquis ille canens Deo, atque sacrificans, post se vicini solaminis adjutorem: ut si aliquo casu ille qui officia impleturus accedit turbatus fuerit, vel ad terram elisus, a tergo semper habeat qui ejus vicem exsequatur interpidus.

Ecclesi. 4. Ibid. præcaverint.

In decreto Gratiani aliis characteribus additur:

Hæc additio non in Gregoriana non probat.

Sed si hoc sacrificanti frequenter acciderit, tunc omnino ab oblatione prohibeatur.

XV.

Peractis omnibus quæ ad correctionem nostri ordinis in hoc concilio promulgata sunt, placuit definire, ut paternis institutionibus obsequentes, omni anno ad peragendam celebritatem concilii in metropolitana sede, tempore quo principis, vel metropolitani electio definierit, devotis semper animorum studiis [d] confluamus: nec quibuslibet requisitis occasionibus absentemur; sed [e] in præfato die, quo indictum fuerit, adunatis in metropolitana sede omnibus [f] pontificibus, concilium Deo præsule celebremus. Quisquis autem episcoporum, excepta inevitabili causa, vel necessitate, de peragendo se concilio absentaverit, unius anni excommunicatione plectendus est. Quod si deinceps absque celebratione concilii anni unius meta transierit, omnes in commune pontifices Carthaginensis provinciæ superioris censuræ sententia obnoxios retinebit: id est, si nulla sibi impediente principis [g] potestate, solius propriæ voluntatis libitu, se ad celebrandum concilium non collegerint.

[d] *Ibid.* confluamus.
[e] *Ibid.* præparato
[f] *Ibid.* provinciæ pontificibus
[g] *Ibid.* potestate, vel infirmitate, aut inevitabili causa.

XVI.

His igitur constitutionibus nostris, quæ necessario decernenda credimus, finalem manus nostræ subscriptionem adjecimus; immortali Deo nostro & Domino gloriam & honorem reddentes, qui nos de conventu alternæ visionis lætos effecit; qui os nostrum in confessione laudis suæ aperuit; qui etiam decreta hujus nostri concilii honesto fine complevit. Post hæc religioso domino, & amabili principi nostro Wambano regi gratiarum actiones persolvimus; cujus ordinatione collecti, cujus etiam studio aggregati sumus; qui ecclesiasticæ disciplinæ his nostris sæculis novus reparator occurrens, omissos conciliorum ordines non solum restaurare intendit, sed etiam annuis recursibus celebrandos instituit; ut ad alternam morum correctionem annuo tempore alacriter concurrentes, juxta prophetæ vaticinium, quod in nobis defractum est alligetur, & quod abjectum est reducatur. Det ergo eidem principi Dominus pro hujus sacræ solicitudinis voto, & cursum præsentis vitæ in pace transigere, & post diutina tempora ad se in pace remissis iniquitatibus pervenire; qualiter & hic felicia tempora ducat, & felix cum omnibus, quibus principatur, ad Christum sine confusione perveniat: ut quia per eum corona nostri ordinis in melius restauratur, coronam futuri regni capiat; ex hoc in regione vivorum regnans, cum Christo in sæcula sæculorum. Amen.

Ezech. 34.

SUBSCRIPTIONES.

Episcopi.

Ego Quiricus urbis regiæ metropolitanus episcopus, hæc gesta synodalia a nobis definita subscripsi.

Athanalius Setabitanæ ecclesiæ episcopus, hæc gesta synodica a nobis definita subscripsi.

Ego Argemundus Oretanæ ecclesiæ episcopus, similiter subscripsi.

Ego Joannes [a] Bigastrensis ecclesiæ episcopus, similiter subscripsi.

[a] Forte, Bigastrensis

Ego Godiscalcus Oxomensis ecclesiæ episcopus, similiter subscripsi.

Ego Leander ecclesiæ Illicitanæ, qui & Elotanæ, episcopus, similiter subscripsi.

Ego Felix ecclesiæ Dianiensis episcopus, hæc gesta synodica a nobis definita subscripsi.

Suinterius ecclesiæ Valentinæ episcopus, hæc gesta synodica a nobis definita subscripsi.

Palmatius ecclesiæ Urcitanæ episcopus, similiter subscripsi.

Ricilla ecclesiæ Accitanæ episcopus, similiter subscripsi.

Rogatus ecclesiæ [b] Beatiensis episcopus, subscripsi.

[b] Forte, Vlatiensis

Etherius ecclesiæ [c] Bastitanæ episcopus, subscripsi.

[c] Forte, Bastitanæ

Concordius ecclesiæ Palentinæ episcopus, subscripsi.

Aciscius ecclesiæ Complutensis episcopus, subscripsi.

Memorius ecclesiæ [d] Segobiensis episcopus, subscripsi.

[d] Forte, Segobricensis

Egica ecclesiæ Seguntiensis episcopus, subscripsi.

Gaudentius ecclesiæ Valerianensis episcopus, subscripsi.

Vicarii episcoporum.

[e] Libertus diaconus, agens vicem domini mei Sinduiti, ecclesiæ Segobiensis episcopi, hæc gesta consentiens subscripsi.

[e] Forte, Libertus.

Egila diaconus, agens vicem domini mei Mumuli, ecclesiæ Arcavicensis episcopi, hæc gesta consentiens subscripsi.

Abbates.

Julianus ecclesiæ monasterii sancti Michaelis abbas

ANNO CHRISTI 675.

hæc gesta synodica a nobis definita subscripsi.
Valderedus ecclesiæ monasterii sanctæ Leocadiæ abbas, hæc gesta synodica a nobis edita, consentiens subscripsi.
Gratinedus ecclesiæ monasterii sanctorum Cosmæ & Damiani abbas, hæc gesta synodica a nobis edita, consentiens subscripsi.
Absalio ecclesiæ monasterii sanctæ Crucis abbas, hæc gesta synodica a nobis definita, consentiens subscripsi.
A Florentinus ecclesiæ monasterii sanctæ Eulaliæ abbas, hæc gesta synodica a nobis definita, consentiens subscripsi.
Avila ecclesiæ monasterii sancti Juliani Agaliensis abbas, hæc gesta synodica a nobis definita, consentiens subscripsi.
Gudila ecclesiæ sanctæ Mariæ regiæ sedis archidiaconus, hæc gesta synodica a nobis definita subscripsi.

ANNO CHRISTI 675.

CONCILIUM BRACARENSE III.

habitum anno quarto Wambani Regis, era DCCXIII.

Ex compilatione Isidori, & editione Garsiæ Loaisæ, & collectione Canonum ms. Collegii Parisiensis Societatis JESU.

TITULI CAPITULORUM.

I. *De fide.*
II. *Ut repulsis omnibus opinionibus superstitionum, panis tantum & vinum aqua permixtum in sacrificio offerantur.*
III. *Ne vasa Domini sacrata, humanis usibus serviant.*
IV. *Ne sacerdos sine oratio missam audeat celebrare.*
V. *Ne sacerdotes, sine quicumque ex clero, sine testimonio cum quibuslibet feminis habitent.*
VI. *De damnata præsumptione quorumdam episcoporum, qui in festivitatibus martyrum ad ecclesiam procedentes, appensis collo reliquiis, ab albatis diaconibus in sellulis vectantur.*
VII. *De honesta honoratorum disciplina.*
VIII. *Ne repromissione muneris honoris gratia venumdetur.*
IX. *Ne rectores ecclesiæ plus propria, quam ecclesiastica jura, laborare imendant.*

CAPITULA.

I.

DEcenter satis per divinum Spiritum in Bracarensi urbe collecti de his quæ intra Dei ecclesiam perversa actione geruntur tractaturi convenimus; ut adjuvante nos illo, qui dicit: *Ubicunque fuerint duo vel tres in nomine meo collecti, ibi ero in medio eorum*, Matth. 18. pari animo, parique devotionis studio exsurgentes male habitos exstirpemus errores. Etenim dum nos in unum synodalis actio aggregasset, debitis in sedibus collocati, primum de sanctæ fidei sacramento cœpimus habere sermonem: scilicet ne aut vanitate disputantium, aut nescientia simplicium, erroris quidpiam in hoc sacramento fidei teneretur. Unde cum omnes nos in vera fide, ut speculum perlustraremus illæsos; in eo quia nullum nostrorum schismatici erroris [a] foedaverat turbo, sed vera nos & simplex in hoc sacramento apostolica ostendit idoneos prædicatio, grates omnipotenti peregimus Deo. Quam tamen, nostræ fidei regulam ipsis verbis atque sententiis commemorando reteximus, quibus eam declaratam esse scimus in conventu Nicæni concilii. Et ideo; *Credimus in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, visibilium omnium & invisibilium conditorem: & in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum: ex Patre natum ante omnia sæcula: Deum ex Deo, lumen ex lumine; Deum verum ex Deo vero: natum, non factum; homousion Patri, hoc est, ejusdem cum Patre substantiæ: per quem omnia facta sunt, quæ in cælo, & quæ in terra: qui propter nos, & propter* Idem Conc. Tolet. VIII.

a *Isid.* fœdaverat

B *nostram salutem descendit, & incarnatus de Spiritu sancto [a] & Maria virgine homo factus: passus sub Pontio Pilato: sepultus, tertia die resurrexit: ascendit in cælos, sedet ad dexteram Patris: inde venturus judicare vivos & mortuos: cujus regni non erit finis. Credimus & in Spiritum sanctum, Dominum & vivificatorem, ex Patre & Filio procedentem: cum Patre & Filio adorandum, & glorificandum: qui locutus est per prophetas: in unam catholicam atque apostolicam ecclesiam. Confitemur unum baptisma, in remissionem peccatorum: [b] carnis resurrectionem mortuorum, & vitam futuri sæculi. Amen.*

a *Isid.* natum ex Maria virgine

Post hujus sanctæ fidei sacramentum, relegatus est in concione nostrorum omnium, error manifestus pariter & diversus; qui tanta debet disciplinæ arte retundi, quanta & perversitate comprobatur [c] admitti. Quidam enim in sacrificiis Domini relati sunt lac pro vino, pro vino botrum offerre: eucharistiam quoque vino madidam pro complemento communionis credunt populis porrigendam: &, quod pejus his omnibus est, quidam sacerdotum in vasis Domini epulas sibi apponunt, & manducare in eis præsumunt. Quidam etiam ex sacerdotibus relati sunt, quod ecclesiasticæ consuetudinis ordine prætermisso, Missam sine oratis audeant dicere: & quod in solemnitatibus martyrum reliquias suo collo imponant, & in sellulis non ab aliis se portandos, nisi ab albatis diaconibus credant. Illud quoque, quod plerique sacerdotum absque testimonio cum feminis commorentur, & quod quidam illorum honoratos fratres suos verberibus indiscretis subjiciant: nec non & illud, quod quidam Simonis cupiditate arrepti, quos ordinaturi sunt, sub cautione dimittant, qualiter post quam ordinati fuerint, pecuniam ab ipsis promissam accipiant. Illud quoque quod familiam ecclesiæ in propriis laboribus quassant, damnum rebus dominicis facientes. Quæ omnia, ne confuse viderentur esse prolata, discretis titulorum ordinibus credimus subnectenda.

b *Isid.* expectamus resurrectionem mortuorum.

c *Isid.* infamandi.

II.

Cum omne crimen atque peccatum oblaris Deo sacrificiis deleatur, quid de cetero pro delictorum expiatione Domino dabitur, quando in oblatione sacrificii erratur? Audivimus enim quosdam schismatica ambitione detentos, contra divinos ordines, & apostolicas institutiones, lac pro vino in divinis sacrificiis dedicare: alios quoque intinctam eucharistiam populis pro complemento communionis porrigere: quosdam etiam non expressum vinum in sacramento dominici calicis offerre, sed oblatis uvis populos communicare. Quod quam sit evangelicæ atque apostolicæ doctrinæ contrarium, & consuetudini ecclesiasticæ adversum, non difficile ab ipso fonte veritatis probabitur, a quo ordi-

V. De Consecrat. Distinct. 2. Cum omne crimen.

Can. Apost. 31

ANNO CHRISTI 675

nata ipsa sacramentorum mysteria processerunt. Cum enim magister veritatis verum salutis nostræ sacrificium suis commendaret discipulis, non illis lac, sed panem tantum & calicem sub hoc sacramento [a] benedixisse cognoscimus. Ait enim evangelica veritas: *Accepit Jesus panem & calicem, & benedicens dedit discipulis suis.* Cesset ergo lac in [b] sacrificando offerri, quia manifestum & & evidens exemplum evangelicæ veritatis illuxit, quod præter panem & vinum aliud offerri non fuit. Illud vero quod pro complemento communionis intinctam tradunt eucharistiam populis, nec hoc prolatum ex evangelio testimonium recipit, ubi apostolis corpus suum & sanguinem commendavit: seorsum enim panis, & seorsum calicis commendatio memoratur. Nam intinctum panem aliis Christum præbuisse non legimus, excepto illi tantum discipulo, quem intincta buccella magistri proditorem ostenderet; non quæ sacramenti hujus institutionem signaret. Nam quod de inexpresso botro, id est, de uvæ granis, populus communicatur; valde est omnino confusum. Calix enim dominicus, juxta quod quidam doctor edisserit, vino & aqua permixtus debet offerri: quia videmus in aqua populum intelligi, in vino vero ostendi sanguinem Christi. Ergo quando in calice vino aqua miscetur, Christo populus adunatur, credentium plebs ei, in quem credit, copulatur & jungitur: quæ copulatio & junctio aquæ & vini sic miscetur in calice Domini, ut commixtio illa non possit separari. Nam si vinum tantum quis offerat, sanguis Christi incipit esse sine nobis; si vero aqua sit sola, plebs incipit esse sine Christo. Ergo quando botrum solum offertur, in quo vini tantum efficientia demonstratur, salutis nostræ sacramentum negligitur, quod per aquam significatur. Non enim potest calix Domini esse aqua sola, aut vinum solum, nisi utrumque sibi misceatur. Et ideo quia jam ex hoc plurima & multiplex majorum emanavit sententia, quorum pietas in Deum religiosa, horum sacramentorum & efficientias copiose disseruit, omnis talis error atque præsumptio cessare jam de cetero debet: ne perversorum ordinata compago, statum veritatis enerver. Et ideo nulli deinceps licitum erit, aliud in sacrificiis divinis offerre, nisi juxta antiquorum sententias conciliorum, panem tantum & calicem vino & aqua permixtum: de cetero aliter quam præceptum est faciens, tamdiu a sacrificando cessabit, quamdiu legitima pœnitentiæ satisfactione correctus, ad gradus [c] sui officium redeat, [c] quem amisit.

a *Ibid.* quod, b *Ibid.* sacrificio

c *Ibid.* quod,

III.

Omni cura omnique studio providendum est, ne hi qui locum videntur regiminis obtinere, contumeliam videantur inferre cælestibus sacramentis. Etenim, quod & auditui [d] horribile, & visui exsecrabile judicatur, relatum est nobis quod quidam sacerdotum sacrilega temeritate præcipites, vasa Domini in proprios usus assumant, epulasque sibi in eis [e] comesuras apponunt. Quod malum & obstupentes deflemus, & deflentes obstupescimus; ut illic humana temeritas sibi epulum præparet, ubi sanctum Spiritum cognoscitur advocasse: & ibi esum carnium crapulatus assumat, ubi divina visus est celebrasse mysteria; & in quibus [f] tantæ rei sacramentum pro expiatione delictorum percepit, in his expleat voluntatem ludibrii sui. Et ideo hujus de cetero præsumptionis persona, quæ sciendo divina vasa, vel ministeria, aut in usus suos transtulerit, aut comedere in his, vel poculum sibi sumendum elegerit, gradus sui vel officii periculum sustinebit: ita tamen ut, si de sæcularibus fuerit, perpetua excommunicatione damnetur: si vero religiosus, ab officio deponatur Sub hac quoque damnationis sententia

d *Ibid.* terribile,

e *Ibid.* comedendas

f *Ibid.* eorum sibi offerri sacramenta . . . . præcepit.

& illi obnoxii tenebuntur, qui ecclesiastica ornamenta, vela, vel quælibet alia indumenta, atque etiam utensilia sciendo in usus suos transtulerint, vel aliis vendenda, vel donanda crediderint.

ANNO CHRISTI 675.

IV.

Cum antiqua ecclesiastica noverimus institutione præfixum, ut omnis sacerdos, cum ordinatur, orario utroque humero ambiatur; scilicet ut qui imperturbatus præcipitur consistere inter prospera & adversa, virtutum semper ornamento utrobique circumseptus appareat: qua ratione tempore sacrificii non assumat, quod se in sacramento accepisse non dubitat? Proinde modis omnibus conveniet, ut quod quisque percepit in consecratione, hoc & retentet in oblatione, vel perceptione suæ salutis; scilicet, ut cum sacerdos ad solemnia missarum accedit, aut pro se Deo sacrificium oblaturus, aut sacramentum corporis & sanguinis Domini nostri Jesu Christi sumpturus, non aliter accedat, quam orario utroque humero circumseptus, sicut & tempore ordinationis suæ dignoscitur consecratus: ita ut de uno eodemque orario cervicem pariter & utrumque humerum premens, signum in suo pectore præferat crucis. Si quis autem aliter egerit, excommunicationi debitæ subjacebit.

g *Distinct. 23.* Ecclesiastica & antiqua

V.

Quamquam antiqua canonum institutio de hujusmodi præsumptione absolutas & multiplices disciplinas atque institutiones ediderit, nos tamen brevitatis causa, omnem fornicandi occasionem cupientes auferre, id omnimoda sancimus auctoritate tenendum; ut nullus sacerdotum, sive quisquis ille de clero, absque honesto & competenti testimonio, excepta sola matre, cum quibuslibet feminis secrete se præsumat adjungere; non solum cum extraneis mulieribus, sed nec cum ipsis etiam sororibus, vel propinquis; ne licentia sororum, vel propinquarum mulierum, [a] quisquis ille solutus, familiarior habeatur ad perpetrandum scelus. Hujus ergo præceptionis transgressor, sex mensibus se noverit pœnitentiæ legibus subjacere.

a *Ibid.* quisquis solus

VI.

Bona quidem res est, divina sacerdotibus contrectare mysteria: sed cavendum valde est, ne hoc quisque ad usum pravitatis suæ intorqueat, unde soli Deo de bono conscientiæ placere debuerat. Scriptum est enim: *Væ his qui faciunt opus Domini fraudulenter & & dolose.* Ut enim quorumdam episcoporum detestanda præsumptio nostro se cœtui intulit diriminda, agnovimus quosdam de episcopis, quod in solemnitatibus martyrum ad ecclesiam progressuri, reliquias collo suo imponant, ut majoris fastus apud homines gloria intumescant, quasi ipsi sint reliquiarum arca; Levitæ albis induti in sellulis eos deportent. Quæ detestanda præsumptio abrogari per omnia debet: ne sub sanctitatis specie simulata vanitas sola prævaleat, si modum suum uniuscujusque ordinis reverentia non agnoscat. Et ideo antiqua in hac parte & solemnis consuetudo servabitur, ut in festis quibusque arcam Dei cum reliquiis, non episcopi, sed Levitæ gestent in humeris; quibus & in veteri lege onus id & impositum novimus & præceptum. Quod si etiam episcopus reliquias per se deportare elegerit, non ipse a diaconibus in sellulis vectabitur, sed potius pedisequa eo, una cum populis progressione procedente, ad conventicula sanctatum ecclesiarum sanctæ Dei reliquiæ per eumdem episcopum portabuntur. Jam vero qui hæc instituta sciendo adimplere distulerit, quamdiu in hoc vitio fuerit, a sacrificando cessabit.

Jer. 48.

1. Paralip. 15.

f *Distinct. 23.* Cum beatus apostolus. 1. Tim. 4.

VII.

Cum beatus apostolus arguere, obsecrare, vel increpare in omni patientia [b] præcipiat & doctrina, novi-

b *Ibid.* præcipiat, extra hanc doctrinam, nutriri

ANNO CHRISTI 675.

mus quosdam ex fratribus tantis cædibus in honoratos subditos effervescere, quantas poterant latrocinantium promereri personæ. Et ideo qui gradus jam ecclesiasticos meruerunt, id est, presbyteri, abbates, sive Levitæ, excepto gravioribus & mortalibus culpis, nullis debent verberibus subjacere. Non est dignum ut passim unusquisque prælatus honorabilia membra sua, prout voluerit, & complacuerit, verberibus subjiciat & dolori : ne dum incaute subdita percutit membra, ipse quoque debitam sibi subditorum reverentiam subtrahat : juxta illud quod quidem sapiens dicit : Leviter cæsi gnus, reverentiam exhibet castiganti ; [a] asperitatis nimiæ increpatio, nec increpationem recipit, nec salutem. Et ideo si quis aliter, quam dictum est, prædictos honorabiles subditos, licentia percepæ potestatis elatus, malitia tantum crediderit verberandos, juxta modum verborum quem intulerit, excommunicationis pariter & exilii sententiam sustinebit.

a. al. leg. adjudicam : Præceperis.
a. Ipſ. Asperitas autem nimiæ increpationis

VIII.

Quia non expedit ut donum sancti Spiritus pecuniis comparetur, quamquam ex hoc antiquorum canonum disciplinæ, & multiplices maneant, & diversæ; tamen quia necesse est ut frequentius retundatur, quod sine intermissione præsumitur ; ideo novellæ hujus institutionis formam instituentes decernimus, ut quicumque pro conferendo cuiquam sacerdotii gradu, aut munus quodcumque, aut promissionem muneris, antequam ordinetur, acceperit ; vel etiam, postquam ordinatus fuerit, in aliquo se pro hoc ipso præsumpserit munerari ; sive ille qui dederit, sive qui acceperit, juxta sententiam Chalcedonensis concilii gradus sui periculum sustinebit.

Can. x.

IX.

Non decet rectores ecclesiæ in suis strenuos, & in ecclesiasticis rebus esse remissos. Nam quorumdam fertur opinio, quod quidam sacerdotum familias ecclesiæ in suis propriis laboribus quassent, rei propriæ profectum augentes, dominicis vero dispendium nutrientes. Unde quicumque sub hoc neglectu res divinas laborare distulerit, speciali placito distringendus est :

a. XII. Quæſt. a. Quicumque ſub hoc.

qualiter si de rebus, seu augmentis ecclesiæ quæsum, [a] vel labores rei propriæ auxit, & ex hoc ecclesiasticis rebus aut neglectum laboris exhibuit, aut minorationem, vel perditionem induxit ; quidquid in rebus ecclesiæ [b] minorationis exhibuit, tantum de rebus propriis ecclesiæ illi restituat, ex cujus rebus atque suffragiis suos convictus fuerit amplasse labores. Quod si aliquid pro utilitatibus ecclesiæ aut subsistentiæ expendit, aut dispendii, vel perditionis quidpiam pertulerit; si hoc comprobare potuerit, totum illi a rebus ejusdem ecclesiæ reformabitur, pro cujus utilitatibus id expendisse comprobatur. Gratias itaque peragimus omnipotenti Deo. Post hæc, sit pax, salus, & diuturnitas piissimo & amatori Christi domino nostro Wambano regi, cujus devotio nos ad hoc decretum salutiferum convocavit : divinam postulantes clementiam, ut gloria Christi regnum ejus corroboret, usque ad ultimum senectutem : præstante ipso qui cum Patre & Spiritu sancto unus vivit & gloriatur in trinitate Deus, in sæcula sæculorum. Amen.

ANNO CHRISTI 675.

a Ipſ. Laboribus ſuis propriæ auxit, & ex hoc
b Ipſ. minoris, illi reſtituat, ex cujus rebus

SUBSCRIPTIONES.

[c] Leodecisius in Christi nomine episcopus, cognomento Julianus, has constitutiones, secundum quod nobis cum sanctis coëpiscopis meis, qui mecum subscripserunt, Deo inspirante, complacuit, & relegi & subscripsi.

c al. Leodigius

[d] Genetivus in Christi nomine ecclesiæ Tudensis episcopus, similiter.

d al. Genesius, al. Geniticus

[e] Froaricus Deo jubente Portucalensis ecclesiæ episcopus, similiter.

e al. Froaricus

Bela in Christi nomine [f] Britaniensis ecclesiæ episcopus, similiter.

f al. Britoliensis

Isidorus Asturicensis ecclesiæ episcopus, similiter.

[g] Alarius Deo jubente Auriensinæ ecclesiæ episcopus, similiter.

g Forte, Hilarius

Rectogenis in Christi nomine Lucensis ecclesiæ episcopus, similiter.

Ildulfus, qui cognominor Felix, Iriensis ecclesiæ episcopus, similiter.

AGATHONIS PAPÆ EPISTOLÆ.

I.

AD AUGUSTOS IMPERATORES.

CONsideranti mihi humanæ vitæ diversos angores, & ante Deum, &c. *Habetur albione IV. sexta synodi œcumenica infra.*

II.

AD ÆTHELREDUM regem Merciorum, &c.

Abbatem Medamsteda legatum Romanum constituit super omnem Angliam ; ejusdemque monasterium instar liminum Apostolorum fore pro absolvendis votis quæ de peregrinando Romam concepta fuerint.

Agatho Papa Romanus Æthelredo glorioso Merciorum regi, & Theodoro archiepiscopo Cantuariæ, & Sexulfo abbati nuper, modo episcopo, omnibusque abbatibus Angliæ salutem a Deo & benedictionem nostram.

Prima Epiſtola.

PErvenit ad aures nostras solicitudo regis Æthelredi, Theodorique archiepiscopi, & Sexulfi episcopi, nec non Cuthbaldi abbatis ; & quod ab illis edictum est, nos similiter sanctum volumus. Ex parte etiam Dei & sancti Petri, omniumque sanctorum, & sacrorum ordinum prohibemus, ut nec rex aliquis, aut episcopus, aut comes, aut hominum quispiam alius, hospitationes, aut reditus, aut tributum, aut quadrantem aliquam, aut servitii genus aliquod, aut hominem aliquem e dicta abbatia de [a] *Medeshamsted*.

a Medeshamſted ; poſtea De Burgo nuncupatum fuit, nunc illum Petriburgum, vulgo Peterburgh, forte quod Romani ſanctis Petri locum exhibuit.

Præcipio etiam, ut diœcesanus episcopus ne vel audeat intra dictæ abbatiæ territorium, aut ordinationem, aut consecrationem aut quid aliud exsequi, nisi ab abbate ipso exoratus fuerit ; nec episcopales aliquas animadversiones, aut synodum, aut quid aliud illic habere, vel *anyrsng*.

Volo etiam, ut hic abbas habeatur Romanæ sedis legatus per totam Angliam, & ut ibidem eligatur abbas a monachis ejusdem monasterii, & ab archiepiscopo Cantuariæ consecratus.

Volo utique & præcipio, ut quicumque Romam peregrinationem voverit, & præstare hoc non potuerit, aut ex causa ægritudinis, aut servitio Domino præstandi, aliusve impedimenti, aut necessitatis cujuscumque, sive Anglus fuerit, sive ex quavis alia insula, si ad ecclesiam *Medeshamsted* pervenerit, eadem a Christo &

ſancto Petro, nec non ab abbate & monachis ibidem A remiſſione gaudeat, quam perveniens Romam obtinuiſſet.

Properea te volo, frater Theodore, per totam Angliam ſynodum congregare, congregatamque breve hoc noſtrum cognoſcere & perimplere. Tibi etiam, Saxulfe epiſcope, præcipio, ut diligenter cures monaſterium iſtud liberum fore; quin & tibi inſuper & omnibus aliis epiſcopis ſucceſſoribus tuis, ex parte Chriſti & omnium ſanctorum ſuorum, ut nullum *anything* ex eodem habeatis monaſterio, niſi pro tali quantitate quam abbas ipſe approbaverit.

Nunc, ut verbo rem expediam, quicumque breve iſtud & præceptum perimpleverit, & hoc ipſo apud Deum omnipotentem in regno cælorum perpetuo verſabitur. Qui vero hoc infregerit, ex eo ipſo cum Juda traditore & caterva dæmonum apud inferos, niſi reſipiſcat, decoquetur. Amen.

CONCILIUM GENERALE ANGLICUM

Anno Christi 679.

Hedtfeldæ celebratum XV. Kalendas Octobris, anno DCLXXIX. præſidente in eodem Theodoro archiepiſcopo Britanniæ inſulæ & civitatis Dorovernis, conſidentibus vero cæteris ejuſdem inſulæ epiſcopis: in qua, ad declarandum Britannicarum eccleſiarum fidem contra Eutychetis & Monocheletarum hæreſim, ſanctæ univerſales quinque ſynodi, & orthodoxæ aliæ patrum conſtitutiones ſuſcipiuntur: Agathone Papa, ut e ſuperioribus patet, coactionem ejuſdem præcipiente.

Beda lib. 4. cap. 17.

His temporibus studiens Theodorus fidem eccleſiæ Conſtantinopoli per hæreſim Eutychetis multum eſſe turbatam, & eccleſias Anglorum, quibus præerat, ab hujuſmodi labe immunes perdurare deſiderans; collecto venerabilium ſacerdotum doctorumque plurimorum cœtu, cujus eſſent fidei ſinguli ſedulus inquirebat, omniumque unanimem in fide catholica reperit conſenſum. Et hunc ſynodalibus litteris ad inſtructionem memoriamque ſequentium commendare curavit, quarum litterarum iſtud eſt exordium:

B

In nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti Salvatoris, imperantibus dominis piiſſimis noſtris Ecgfrido rege Humbronenſium, anno decimo regni ejus, ſub die quinta decima Kalendarum Octobris, indictione octava, & Edilredo rege Mercinenſium, anno ſexto regni ejus, & Aldwlfo rege Eſtranglorum, anno decimo ſeptimo regni ejus, & Hlothario rege Cantuariorum, regni ejus anno ſeptimo: præſidente ipſo Theodoro gratia Dei archiepiſcopo Britanniæ inſulæ, & civitatis Dorovernis, una cum eo ſedentibus cæteris epiſcopis Britanniæ inſulæ viris venerabilibus, præpoſitis ſacroſanctis evangeliis, in loco quem Saxonico vocabulo *Hedfeld* nominant, pariter tractantes fidem rectam & orthodoxam expoſuimus, ſicut Dominus noſter Jeſus incarnatus tradidit diſcipulis ſuis, qui præſentialiter viderunt & audierunt ſermones ejus; atque ſanctorum patrum tradidit ſymbolum, & generaliter omnes ſancti, & univerſales ſynodi, & omnis probabilium catholicæ eccleſiæ doctorum chorus.

C

D

Hos itaque ſequentes nos pie atque orthodoxe, juxta divinitus inſpiratam doctrinam eorum, profeſſi credimus conſonanter, & confitemur ſecundum ſanctos patres, proprie & veraciter Patrem & Filium & Spiritum ſanctum, Trinitatem in unitate conſubſtantialem, & unitatem in Trinitate, hoc eſt, unum Deum in tribus ſubſiſtentiis vel perſonis conſubſtantialibus æqualis gloriæ & honoris. Et poſt multa hujuſmodi quæ ad rectæ fidei confeſſionem pertinebant, hæc quoque ſancta ſynodus ſuis litteris addidit.

Suſcepimus ſanctas & univerſales quinque ſynodos beatorum & Deo acceptabilium patrum, id eſt, qui in Nicæa congregati fuerunt trecentorum decem & octo, contra Arium impiiſſimum & ejuſdem dogmata. Et in Conſtantinopoli centum quinquaginta, contra veſaniam Macedonii & Eudoxii, & eorum dogmata. Et in Epheſo primo ducentorum, contra nequiſſimum Neſtorium, & ejuſdem dogmata. Et in Chalcedone ducentorum & triginta, contra Eutychem & Neſtorium, & eorum dogmata. Et iterum in Conſtantinopoli quinto congregati ſunt concilio, in tempore Juſtiniani minoris, contra Theodorum & Theodoretum, & Ibæ epiſtolas, & eorum dogmata contra Cyrillum. *Paulo poſt.* Et ſynodum quæ facta eſt in urbe Roma, in tempore Martini Papæ beatiſſimi, indictione octava, imperante Conſtantino piiſſimo anno nono. Suſcipimus & glorificamus Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, ſicut illi glorificaverunt; nihil addentes vel ſubtrahentes: & anathematizamus corde & ore quos anathematizaverunt, & quos ſuſceperunt ſuſcipimus: glorificantes Deum Patrem ſine initio, & Filium ejus unigenitum ex Patre generatum ante ſæcula, & Spiritum ſanctum procedentem ex Patre & Filio inenarrabiliter, ſicut prædicaverunt hi quos memoravimus ſupra, ſancti apoſtoli, & prophetæ, & doctores. Et nos omnes ſubſcribimus, qui cum Theodoro archiepiſcopo fidem catholicam expoſuimus.

CONCILIUM ROMÆ

Anno Christi 679.

Vide Bedam l. 4. hiſt. cap.

ſub Agathone habitum, de rebus Britannicæ eccleſiæ, in baſilica ſalvatoris noſtri Conſtantinianæ nuncupatæ.

Ex codice mſ. ſed valde mendoſo.

In nomine Domini Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, imperantibus dominis noſtris piiſſimis Auguſtis, Conſtantino majore Imperatore, anno viceſimo ſexto, poſt conſulatum ejus anno decimo: ſed & Heraclio atque Tiberio, novis Auguſtis ejus fratribus, viceſimo ſecundo, indictione ſeptima, menſe Octobri, præſidente Agathone ſanctiſſimo atque ter beatiſſimo apoſtolico univerſali Papa ſanctæ Dei catholicæ atque apoſtolicæ eccleſiæ urbis Romæ, præpoſitis ſacroſanctis evangeliis, in baſilica Salvatoris Domini noſtri Jeſu Chriſti quæ appellatur Conſtantiniana, conſedentibus una cum eo glorioſis atque cognoſcentibus ſanctiſſimis

E

ANNO CHRISTI 679.

ANNO CHRISTI 679.

Confer ſubſcriptiones epiſtolæ Agathonis, aſſ. IV. Conc. act. I. Hic prius inepte legebatur, Paulo cognomento Joanne Tarſuenſe, Theodoro Nigeri, Nuvia &c.

Malmesb. geſt. Pont. libro 3. pag. 283.

epiſcopis, Creſcente eccleſiæ Vibonenſis, Phoberio Andrea Oſtienſe, Juvenali Albanenſi, Mauricio Tiburtino, Joanne Falaritano, Benedicto Meſanenſe, Theodoſio Syracuſano, Deuſdedit Narnienſe, Paulo Nomentano, Joanne Portuenſe, Theodato Nepeſino, Vito Silva candida, Gaudioſo Signias, Georgio Agrigentino, Placitio Veliternenſi, Georgio Catinenſi, Deodato Tullenſe: & venerabilibus preſbyteris, Bonifacio, Petro, Juvenale, Theodoſio, Georgio, Theodoſio, Sergio, Theodoſio, Siſinnio, Theodoro, Auguſto, Benedicto, Paulo, Tribuno, Corono, Petro, Joanne, Siſinnio, Epiphanio, Siſinnio, Decoro, Soleuncio, Theopiſto, Martino, Siſinnio, Georgio, Siſinnio, Joanne, Habito, Probino, Joanne, Martino, Petro, Euticio & Georgio: adſtantibus quoque Deo amabilibus diaconibus, cunctoque clero:

Agatho ſanctiſſimus atque ter beatiſſimus epiſcopus ſanctæ catholicæ eccleſiæ atque apoſtolicæ urbis Romæ conſedentibus dixit: Non credo latere veſtram fraternitatem, quamobrem ad hunc venerabilem conventum eam arciſciverim; cognoſcere cupio veſtram quippe ſinceritatem, mecumque tractare, qualis ſit eccleſiaſticus ſtatus in Britannia inſula, in qua per Dei gratiam fidelium multitudo concrebruit. Nuper exorta eſt diſſenſio, cum una ſit conſonantia fidei, quam ex prædicatione atque doctrina hujus ſacroſanctæ atque Apoſtolicæ ſedis a beata memoria prædeceſſoris noſtri ſancti Gregorii exorta ac directa, atque per ſanctum Auguſtinum & ejus ſocios perceperunt.

Andreas & Joannes reverentiſſimi epiſcopi coram omnibus reſponſum dederunt, dicentes: Clarum conſtat univerſis, quod multo pontificialis ſucceſſu, eccleſiæ in Britannia inſula poſitæ indigent. Primum quidem quod diſſenſio ibidem inter ſanctiſſimum Theodorum archiepiſcopum, & ceteros ejuſdem provinciæ præſules, quam cum Dei præſidio ſola poſſit apoſtolica auctoritas mitigare, & diſſenſionis fomitem ſubtrahere, dum origines ſcandalorum abſcidit, atque ſuperflua & Chriſtianæ converſationi noxia ibidem geri conſiderata demat, & ſpirituali medela curet.

Agatho ſanctiſſimus atque ter beatiſſimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ dixit: Conſtat itaque quod veſtra conſideravit reverenda fraternitas, æquitati competere finienda: quia jam ſunt quæ dudum concordi conſideratione prævideruut, & ſtatuerunt prædeceſſores noſtri: verbi gratia, primus beatus Gregorius hujus Apoſtolicæ ſedis pontifex, & totius Saxoniæ apoſtolicus apex, ejuſque ſucceſſores ſancti pontifices uſque ad noſtra tempora. Et nos prævidimus & conſtituimus, ut ſtatuta illa quæ ſynodalibus decretis jamdudum ſolidata per beatum Petrum principem apoſtolorum fuerunt, ut in perpetuum ab omnibus eccleſiarum Chriſti præſulibus ibidem conſtitutis inconvulſe atque illibate ſerventur.

Creſcens epiſcopus eccleſiæ Vibonenſis, & Juvenalis ſanctæ Albanenſis eccleſiæ epiſcopus dixerunt: Univerſa itaque ſynodus, hæc quæ una cum ſanctiſſimo atque ter beatiſſimo Agathone Papa convenit regulariter definiens, & ſi humani generis inimicus qui bonis ſeminibus interſerere ſemper conatur zizania, & præcavendis, & hoc eſt fidelibus Britanniæ inſulæ eccleſias eccleſiarumque præſules adverſus invicem excitare molitus eſt: verum ſuperna clementia non permittit ſuos fideles uſquequaque tentari, ſed dat conſilium, ut hi qui conſulunt, * & conſulantur, cum fide ſuſcipiunt, pariter utrique ſalventur. Ideoque conſideratis omnibus atque tractatis, quæque ex diverſorum veniemium relatione cognovimus, quæque ex ſcriptorum diverſis vocibus huc ad Apoſtolicam ſedem directorum colligi potuerunt, ſolicitius flagitantes prævidimus, communi conſenſu hanc definitionis ſententiam promulgare.

* Forte, & qui conſilium cum fide.

Unde ex auctoritate beati Petri Apoſtolorum principis, cui claves ligandi atque ſolvendi in cælo & in terra conditor & Salvator generis humani Dominus noſter Jeſus Chriſtus Filius Dei conceſſit, definimus atque ſtatuimus: ut unumquodque regnum in Britannica inſula conſtitutum habeat ſecundum moderaminis menſuram provinciarum epiſcopos ita ſtaturos, ut ſimul omnes cum archiepiſcopo duodecim eccleſiarum præſules numerentur; quos archiepiſcopus, qui pro tempore ab hac Apoſtolica ſede pallii honore decoratur, provehat, atque ſacerdotali gradu eos canonice ordinet; ipſiuſque tantum ſint ordinationi ſubjecti: hac diſpoſitione interpoſita, ut nullus audeat de epiſcopis in alterius præſulis jura ſemetipſum immergere; ſed illibata ſua jura unumquemque ſervare, & in admonendos & convertendos populos ſtudere.

Statuimus etiam atque decernimus, ut epiſcopi vel quicumque eccleſiaſtici ordinis religioſam vitam profeſſi ſunt, armis non utantur, nec citharœdas habeant, vel quæcumque ſymphonia, nec quoſcumque jocos vel ludos ante ſe permittant; quia omnia hæc diſciplina ſanctæ eccleſiæ ſacerdotes fideles ſuos habere non ſinit: ſed præcipit divinis officiis & providentiæ pauperum eccleſiaſticis utilitatibus occupari: magiſque divinorum eloquiorum lectio ad ædificationem eccleſiarum ſemper legatur, quatenus cum nutrimentis corporeis pariter & animæ audientium divinis eloquiis nutriantur.

Agatho ſanctiſſimus atque ter beatiſſimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ dixit: ☒ & veſtræ fraternæ caritati providum eſſe cenſeretur opportunum, itaque ac ſalubertimum plebibus ibidem conſtitutis eſſe cenſendum eſt; ut de eccleſiaſticis ſtatutis, atque de ſerie epiſcoporum, ſeu etiam de probatione catholicæ fidei, qualiter & quam orthodoxe in provinciis Saxoniæ gerere & habere ab univerſis examinetur.

Andreas reverentiſſimus epiſcopus eccleſiæ Oſtienſis, & Joannes reverentiſſimus epiſcopus Portuenſis dixerunt: Verum eſt enim quod veſtræ ſanctitati injunctum eſt, ut apoſtolica cenſura ex hinc illic hæc decretalis diſpoſitio per epiſtolas ac virum prudentem, & idoneum, & bene imbutum dirigatur ad Theodorum reverentiſſimum atque ſanctiſſimum archiepiſcopum Cantuariorum, ſanctæ Dei noſtri Salvatoris eccleſiæ; in qua illis in partibus ſummi ſacerdotii principatum fundavit, qui ſuo ſanguine ſanctam ſuam redemit eccleſiam, omnipotens Chriſtus Dominus; & beati Petri principis apoſtolorum auctoritate, per noſtrum prædeceſſorem beatæ memoriæ Gregorium, & per beatum Auguſtinum ejus ſyncellitum, conſtruendo, collocando fundavit: ut ipſe prædictus Theodorus illis in partibus ex ea ſacroſancta auctoritate & noſtra ſynodali unitate univerſale concilium congreget, & cum univerſis præſulibus, regibus, principibus, & univerſis fidelibus, ſenioribus, majoribuſque natu totius Saxoniæ, publicam œcumenicam faciant ſynodum: & hæ diſpoſitiones prædictæ non ſolum, verum etiam quæ tuæ ſanctitatis gerulis ſeu apicibus injunxeris, diligenti inveſtigatione tui apoſtolatus auctoritate coram omnibus examinare, & univerſos obſervare præcipias. Quod enim multorum conſilio geritur, nulli conſentientium ingerat ſcandalum.

Placuitque enim hæc relatio univerſæ ſynodo, cum ſanctiſſimo atque ter beatiſſimo Agathone apoſtolico Papa; cœperuntque ſimul omnes unanimiter quærere, & invenerunt, Chriſto auſpice, virum venerabilem Joannem archicantatorem eccleſiæ ſancti apoſtoli Petri, &

ANNO CHRISTI 679.

tri, & abbatem monaſterii beati Martini, qui a Roma per juſſionem Papæ Agathonis in Britanniam eſt directus.

Hæc provida ac celeberrima doctrina ſacrorum canonum & pontificalium decretorum ſtatuimus atque decernimus, ſicut prodeſſe diſpenſatoribus eccleſiæ, & populis eis commiſſis, quos ad ſui cognitionem divina adſcivit clementia, ſalubreque eis prævidimus quidem, quatenus frequentia vicinorum antiſtitum ſtudentium ſuam parochiam ad ſtudium perfectæ religionis adducere, hæreticæ pravitatis ſatellites decipiendi ſimplices locum non inveniant; nec diſſeminent ſua ſchiſmata vel errores, dum falce piæ doctrinæ præſule prædicante quotidie ſuccidantur & defluant; & in multorum præſulum cum ſuo archiepiſcopo convenientium cum B conſilio quæque ſalubriter perpenduntur ac diſponuntur, firmiter obtineant; quia ibi ſalus, ubi plurima conſilia: & ſic, *ubi duo vel tres congregati in nomine Domini, ibi ipſe eſt in medio eorum:* multo magis ubi plures unanimiter ad confitendum nomini ejus, ad gloriandum in laude ejus fuerint congregati.

Matth. 18.

Inſuper quoque Agatho ſanctiſſimus atque ter beatiſſimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, ſynodum beati Martini Papæ conſcripeam centum quinque epiſcoporum conſenſu non multo ante [a] Remis celebratum præfato religioſo abbati Joanni tribuens, ut ſecum in Britanniam veniens beato Theodoro archiepiſcopo afferret; non ſolum ad ſuæ legationis teſtimonium atque confirmationem, ſed etiam quidquid ſanctus Theodorus archiepiſcopus cum ſapientibus & fidelibus, & viris religioſis in Anglorum provinciis, Chriſti eccleſiis, & univerſo populo Dei ibidem poſitis, profuturum melius ac religioſius in Chriſto invenire potuiſſent, cum prædicta auctoritate roborare atque tranſcribere commendaverat.

[a] *al.* Romæ celebratum.

ALIUD EXEMPLAR EJUSDEM CONCILII juxta Malmeſburium:

Vel ſaltem alia ejuſdem actio, in qua Wilfridi cauſa cognoſcitur; & ipſe reſtituendus ad archiepiſcopatum Eboracenſem decernitur.

De geſtis Pontif. Anglor. libro 1. & vita S. Wolfridi, tomo 4. Aprilis Bollandi, parte 1. pag. 690. 694.

Agatho ſanctiſſimus Papa, *inquit Malmeſburius*, concilium quinquaginta tam epiſcoporum quam abbatum, in baſilica Salvatoris, quæ appellatur Conſtantiniana, coegit. Cujus concilii hæc eſt forma:

AGatho ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ, conſidentibus ſecum dixit: Non credo latere veſtram ſanctam fraternitatem, quamobrem ad hunc venerabilem conventum eam adſciverim. Cognoſcere quippe cupio veſtram reverentiam, mecumque tractare, qualis in eccleſia inſulæ Britanniæ, ubi per Dei gratiam fidelium multitudo concrevit, nuper eſt exorta diſſenſio, quæ ad nos, tam per relationem huc advenientium, quam per ſcriptorum ſeriem delata eſt.

Andreas reverentiſſimus Oſtienſis epiſcopus, & Joannes Portuenſis epiſcopus dixerunt: Omnium quippe eccleſiarum ordinatio in veſtræ apoſtolicæ auctoritatis pendet arbitrio: qui vicem beati Petri apoſtoli geritis; verum & nos, nuper conſidentibus epiſcopis, & conſamulis noſtris, juſſu vero relegimus ſingula ſcripta, quæ de Britanniæ inſula directi apoſtolico veſtro conſpectui detulerunt: tam ea quæ ex perſona reverentiſſimi archiepiſcopi olim hinc illuc ab apoſtolica ſede directi miſſa ſunt, aliorumve relationes adverſus quemdam epiſcopum ſubterfugientem, ut aiunt; quam ea quæ a Wilfrido, Deo amabili ſanctæ Eboracæ eccleſiæ epiſcopo oblatæ ſunt: qui de ſua ſede [b] ejectus, a præ-

[b] *Ejectus ab Ecgfrido rege, inquit Beda l. 4. hiſt. cap. 12.*

ANNO CHRISTI 679.

nominato ſanctiſſimo huc uſque pervenit; in quibus cum multas quæſtiones inſererent, neque ſanctorum canonum ſubtilitate convictum cum aliquibus facinoribus, & ideo non catholice dejectum reperimus: neque cum aliqua facinora perpetraſſe accuſatores ejus verbis propriis oſtenderunt, pro quibus degradari debuiſſet; potius autem & modeſtiam hunc tenuiſſe cognovimus, quod non ſeditioſis quibuſdam decertationibus ſe immiſcuit; ſed de ſua ſede repulſus, coëpiſcopis ſuis facti meritum innotescens memoratus Deo amabilis Wilfridus epiſcopus, huc ad ſedem apoſtolicam accurrit.

Agatho ſanctiſſimus ac ter beatiſſimus epiſcopus eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ conſidentibus dixit: Wilfridus Deo amabilis ſanctæ Eboracæ eccleſiæ epiſcopus, quem præ foribus venerabilis ſecretarii noſtri eſſe natratum eſt, ad noſtrum ſecretarium juxta ſuam poſtulationem cum petitione, quam ſecum afferre dicitur, admittatur.

Wilfridus Deo amabilis epiſcopus, dum venerabile ſecretarium ingrederetur, dixit: Deprecor veſtram pontificalem beatitudinem, ut meæ humilitatis petitionem excipi, coramque relegi præcipiatis.

Agatho ſanctiſſimus epiſcopus dixit: Wilfridi Deo amabilis epiſcopi petitio ſuſcepta coram omnibus relegatur: & accipiens Joannes notarius, relegit ſancto & apoſtolico concilio.

Wilfridus humilis & indignus epiſcopus Saxoniæ ad hoc apoſtolicum faſtigium, tamquam ad locum munitum turremque fortitudinis greſſus, Deo præviante, perduxi; quod inibi normam ſacrorum canonum in omnes Chriſti eccleſias emanare cognoſco: ex eo meæ humilitati juſtitiam fieri confidenter expeto: cognoviſſe quippe non ambigo veſtrum pontificale faſtigium, tam ex humilitatis meæ ſuggeſtione, quam quæ viva voce præſentialiter obculi veſtris apoſtolicis obtutibus, in ipſomet adventus exordio præſentatus, quod quidam mei epiſcopatus invaſores, nulla in me convicta culpa, contra ſanctorum ſcita canonum in conventu ſanctiſſimi Theodori Cantuariorum archiepiſcopi, & aliorum convenientium antiſtitum, ſedem meam, quam per decem, & eo amplius annos tenueram, uſurpare moliti ſunt: & in meo epiſcopatu tres epiſcopi promoti ſunt, licet canonica non ſit eorum promotio. Quid autem acciderit, ut Theodorus ſanctiſſimus archiepiſcopus me ſuperſtite in ſedem, quam licet indignus diſpenſabam, abſque conſenſu cujuſlibet epiſcopi, tres ſua auctoritate, mea humilitate non acquieſcente, ordinaret epiſcopos, omittere magis quam flagitare pro ejuſdem viri reverentia condecet: quem quidem, eo quod ab hac apoſtolicæ ſummitatis ſede directus eſt, accuſare non audeo. Verumtamen ſi claruerit, quod contra jus regularium ſanctionum, citra ullius delicti piaculum, quod canonica percellit ſeveritas, de priſtina pulſus ſede tumultuoſus nulli apparui; ſed tantum conſamulos & conſacerdotes meos illius provinciæ epiſcopos conteſtatus abſceſſi; ſiquidem prævidit veſtra apoſtolica ſummitas privatum me eſſe, humili devotione quæ cenſentur, libenter amplector. Si autem & priſtinum epiſcopatum ſuſcipere ſequor, totiſque viribus veneror ab apoſtolica ſede prolatam ſententiam, tantum ut invaſores de priſtinis parochiis eccleſiæ, cui ego indignus famulus veſter præfui, pellantur. Et ſi rurſus in eadem parochia, cui præfui, præſules adhiberi prævideris, ſaltem tales jubeas promovendos, cum quibus pacifica & tranquilla poſſim concordia obtinente Deo unanimiter deſervire, &c.

Agatho ſanctiſſimus ac ter beatiſſimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ catholicæ urbis Romæ dixit: Non mediocriter ſatisfacit audientibus petitionis ſeries, quam

ANNO CHRISTI 679.

Wilfridus Deo amabilis epiſcopus obtulit: in hoc, quod cum ſe indigne de epiſcopali ſede dejectum agnovit, non contumaciter per vim ſæcularem obſtitit, ſed humiliter ſentiens auctoris noſtri beati Petri apoſtolorum principis canonicum expetivit ſubſidium: & ſupplici præſtolatione, quæ ſuper eo cenſenda ſunt ſe ſuſceperunt perhibens, quod ex ore noſtro beatus Petrus apoſtolus auctor noſter, cujus miniſterio fungimur, præviderit ſtatuendum. Univerſa ſancta ſynodus, quæ reſidebat, inter cetera definiens ait: Statuimus atque decrevimus, ut Deo amabilis Wilfridus epiſcopus, epiſcopatum quem nuper habuerat ſuſcipiat: & quos cum conſenſu concilii ibidem congregandi elegerit ſibi adjutores, a ſanctiſſimo archiepiſcopo ordinari promoveantur epiſcopi, expulſis procul eis qui in ejus abſentia in epiſcopatum enormiter miſſi ſunt; & cetera, quibus interdicunt hæc non ſuſcipientes decreta.

His decretis gloriabundus epiſcopus etiam juſſu Papæ juſſus eſt reſidere in numero ſanctorum epiſcoporum LL. qui agitabant concilium, contra illos qui unam operationem prædicant in duabus naturis Domini noſtri Jeſu Chriſti.

Hinc redinum aggreſſus, omnium periculorum, Deo protegente, immunis patriam venit: egregieque licet ad regem aditu impetrato, ſcita apoſtolica ſigillata prætendit. Ille cum ea epiſcopis contubernalibus ſuæ factionis legi feciſſet, tantum a reverentia Romanæ ſedis abfuit, ut ſpoliatum ſuis omnibus, comitibuſque in diverſa deductis, beatum pontificem cuidam præfecto notabilis ſævitiæ viro in ergaſtulum tradendum committeret, &c.

ANNO CHRISTI 679.

CONCILIUM SEXTUM ŒCUMENICUM.

DIVALIS SACRA

ΘΕΙΑ ΣΑΚΡΑ

Directa ad Donum ſanctiſſimum Papam ſenioris Romæ, contradita vero Agathoni ſanctiſſimo ac beatiſſimo Papæ ejuſdem antiquæ Romæ, eo quod idem Donus de præſenti vita deceſſiſſet.

Κατα πεμφθεῖσα πρὸς Δόμνον τὸν ἁγιώτατον πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, δοθεῖσα δὲ Ἀγαθῶνι τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ πάπᾳ τῆς αὐτῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, διὰ τὸ τὸν αὐτὸν Δόμνον τὸν παρόντα μετοικῆσαι βίου.

Superſcriptio ſacra.

Ἡ ἐπιγραφὴ τῆς πέμψεως.

In nomine Domini & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, Imperator Flavius Conſtantinus, fidelis, magnus Imperator. Sacra [b] *Domno ſanctiſſimo archiepiſcopo antiquæ noſtræ, Romæ & univerſali Papæ, data pridie Idus Auguſtas, Conſtantinopoli, indictione ſexta.*

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, αὐτοκράτωρ Φλάβιος Κωνσταντῖνος, πιστὸς, μέγας βασιλεύς. Σάκρα Δόμνῳ τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικῷ πάπᾳ.

[b] Romæ appellatur.

Ex cod. mſ. Bellovacenſi, nunc mercatorio.

PEr omnia novit veſtra paterna beatitudo, & plures veſtræ ſanctæ eccleſiæ antiquæ Romæ, quia ex quo juſſit Deus principaliter nos imperare, dum voluiſſent multoties quidam motionem facere de verbis, de quibus eſt contentio pro dogmate pietatis, inter partes tam ſanctæ veſtræ eccleſiæ, quamque hujus ſanctæ magnæ Dei eccleſiæ, ut ambigerent; & hoc prohibuimus fieri tempore non admittente: cognoſcentes quod ex particulari contentione non ſolum unitas fieri non poſſet, ſed magis malum accreſceret. Et licet animo doleremus, ultra omnem dolorem tam pro exprobratione, quæ nobis ob hoc ab inimicis inferebatur, & propter ipſam veritatem; quod pontifices ſecundum vos, & orthodoxus noſter populus propter quaſdam novitates vocum in ſchiſma inciditſſet, exſultatioque ex hoc fieret impiis & hæreticis: attamen Deo noſtro commiſimus, ipſo pro nobis potiora providente: & dum ejus benignitas juſſerit correctionem hujus rei fieri, tunc nobis condonare opportunitatem temporis ad generalem collectionem faciendam utrarumque ſedium: quatenus conſideratibus eis definitiones ſanctarum quinque ſynodorum & editiones ſanctorum probabilium patrum, ſatisfacerent ſibimetipſis; & convenirent in uno ore, unoque corde, ad conglorificandum honorificum nomen Dei noſtri. Sed quoniam ſi-

Πάντως δήπουθεν ἡ ὑμετέρα πανσεβὰ μακαριότης, ἢ πόθεν ἦν ἐφ' ἡμᾶς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας τῆς πρεσβυτέρας ἡμῶν Ῥώμης, ἐξ οὗπερ ἐκέλευσεν ὁ Θεὸς αὐτοκρατορεύειν ἡμᾶς, πολλάκις ἐθελησάντων τινῶν κινεῖν τινὰ ἐκ τῶν φιλονεικουμένων ῥημάτων ὑπὲρ τῶν θείων δογμάτων, μεταξὺ τῶν μέρων τῆς τε καθ' ὑμᾶς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, ἢ δὴ καὶ ἐκείνης ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, ἢ ἀμφοτέρων ἐπιτιμίοις ἐκκλινόντων ἐκεῖ τὴν φιλονεικίαν ὑπὲρ τοῦ μὴ γενέσθαι ἀμφοτέρων ἀποκοπάς, ἐξ ὧν ἕνωσιν ἢ ἀνάληψιν οὐκ ἦν ἐκκλῖναι, ἀλλὰ ἢ τὸ κακὸν αὔξεσθαι. ἢ καὶ εἰ τὰς ψυχὰς ἐκδυσώπητο ὑπὲρ πάσης ἐδύνη, ἀλλὰ τὸν χαλεπὸν ἐκεῖ ὕβριν ἐνεδέχετο ἐπὶ θεῖ ἐγκλήσει, ἢ δι' αὐτὸν τὴν ἀλήθειαν, τὴν δὴ καθ' ἡμᾶς ἀρχαίαν, ἢ τὸν ὀρθόδοξον ἡμῶν λαὸν διὰ τινας καινοτομίας χάριτων εἰρηνεῦσι, ἢ ὕβριν ἔδωκε χαρὰν ἡδέσθαι τοῖς τε ἀσεβέσι ἢ αἱρετικοῖς· ἀλλ' οὖν ἐπιτρέψαντες τῷ Θεῷ ἡμῶν, αὐτὸ τὰ κρείττονα ἐκεῖ ἡμῶν προνοοῦντι· ἢ καθ' ὃν καιρὸν ἡ αὐτοῦ ἀγαθότης κρίνει τὸ τῆς περὶ τοῦτο κατορθώσεως, τηνικαῦτα παρεχεῖν ἡμῖν ἐπιτηδείοτητα χρόνου ἐκεῖ καθολικὴν συνάθροισιν τῶν ἀμφοτέρων δρώντες ἐκεῖ τὰ κανονίζοντα αὐτοῖς ἔκ τε ἱερικῶν τῶν ἁγίων πέντε συνόδων, ἢ τὰ ἐκδόσεις τῶν ἁγίων ἐπιτίμων πατέρων, πληροφορεῖσθαι αὐτοὺς, ἢ συμφωνεῖν ἐν ἑνὶ στόματι ἢ μιᾷ καρδίᾳ δοξάζειν τὸ πάντιμον ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. ἀλλ' ἐπεὶ ὡς

ANNO CHRISTI 679.

ANNO CHRISTI 678.

ἀνθρωποι βουλεύωμεθα, ὡς δὲ πολλὴ ὁ Θεὸς, πάντα ἀνυπερθέτως
αὐτὸς γὰρ οἶδεν τὰ μέλλοντα, καὶ συμφέροντα ἡμῖν, οὕτως
διδοῦναι ἀνυπερθέτως· ὃν οἴδαμεν σπουδὴν τὴν ὑμετέραν πατρικὴν
μακαριότητα, ὡς θεοχειροτόνητος Θεόδωρος ὁ ἁγιώτατος ἡμῶν
μακαριώτατος πατριάρχης τῆς Σκιθυλάκων ἡμῶν βασιλίδος
πόλεως, ἀνήκεστα τῇ ὑμετέρᾳ γαλήνῃ, καὶ ὑφεσιμάχῳ αὐτοῦ
φιλίᾳ τὰ θεῖα συνέδρια συνοδικὰ θεῖα τῷ ὑμετέρᾳ
πατρικῇ μακαριότητι, μήπως ἀποδεξάσθαι ἡμῶνται, καθὼς
καὶ τὸ ὅλον οὐδὲ αὐτοῦ πατριαρχῶν γεγόνασιν· ἀλλ' ὅτι μᾶλ-
λον συνῆδε θεοφιλεστάτῃ ἐπιστολῇ χρήσασθαι θεῖα τῷ ὑμετέρᾳ
πατρικῇ μακαριότητι, διὸ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡμεῖς καὶ ἡμῖν ἐν
αὐτοῖς γέγονεν ἡ ὑμετέρα πατρικὴ μακαριότης· ἐξ οὗ
συνῆδειμεν ἐξ τῶν παρούσης ἡμῶν βασιλικῆς σπίρας αἰτεῖ τῶν
θειοτάτων ἐπιστολῶν πολλοῖς χρήσασθαι. μετὰ οὖν τὸ τὸν θεοσ-
τὸν ἐπιστολὴν σπεῦσαι θεῖα τῷ ὑμετέρᾳ πατρικὴν μακαριό-
τητα, ἐπερωτήσαμεν δὲ τὸ αὐτὸν ἁγιώτατον ἡ μακαριότατον πατ-
ριάρχην, ἡ Μακάριον τῆς Θεουπολιτῶν πόλεως, τίς ἡ διαφέ-
ρουσα ἡ θορύβουσα μεταξὺ τῆς ὑμετέρας πατρικῆς μακαριό-
τητος, ἤγουν τῷ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικὸ θρόνῳ, ἡ αὐτῶν· ἤδη
πεπληρωμένων πάντων ὧν ἐπὶ τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν ἡ ἀπο-
στολικῆς θεῖ Χριστιανῶν πίστεως, ἀφ' ἧς διδασκαλίας θεῖ
ἁγίων ἀποστόλων, ἀφ' ἧ θεῖ ἀκριβείων θεῖ ἁγίων πέντε συνόδων,
ἡ τῆς διδασκαλίας θεῖ ἀκριτῶν πατέρων· ἡ πασῶν θεῖ αἱρέ-
σεων ἤδη ἡ πεπληχθεῖσῶν ἡ καταψηφισθεῖσῶν, ἡ μηδὲν ὑπόπτως
ἔχόντων διωρίσθαι πεφανερωμένων ἢ χρῆσθαι τῇ αὐτῇ ἡ ἀμωμή-
τῳ ἡμῶν ὀρθοδόξῳ πίστει. καὶ ἀπηλογήσαντο ὅτι [illegible] αὐτοὶ ἀ-
γνοίαν πατριάρχαι, ὡς ῥήματά τινα καινοφωνίαν ἀνεχθέντων
τινῶν μὴ ἐξ ἀποδείξεως ἔσεσθαι εἰσαγόντων, ἑτέρων δὲ περὶ
τὸ θεῖον ἐπεξεργαζομένων τὸ ἀπαράλλακτα ἔργα τῷ Θεοῦ·
ἡ ὅτι ἀφ' οὗ ἔσεσθαι ἤρξαντο εἰσῆλθεν τὰ ῥήματα ἡ μέχρι τῆ
παρούσης σωάξεως μεταξὺ θεῖ δύο θρόνων οἱ γέγονεν, ἵνα
ἀκζητήσῃς, πληροφορίαν ἑαυτοῖς εἰσαγόντων τῆς ἀληθείας. ἀφ'
οὗ οὖν αἰτηθὲν ζητήματα, μὴ ἡδέως ἀπόλωσε ἡ ἐκκλησία, μὴ
βλαφεῖσαν ἡμῶν οἱ Ἕλληνες ἡ οἱ αἱρετικοὶ· μὴ λαβόντα χώραν
ἴσως τῷ σατὸς τὰ σκάνδαλα τῆ ἐαυτῶν εἰς ἡμᾶς. ἐπειδὴ γὰρ
ἐν τῆς ἀνθρώπινος τῆς λατρευούσης αὐτῷ, ἡ καταχρωσθείσης
τῇ ἀπατεῶνι τῷ Θεοῦ ἡμῶν, ἐν τούτῳ ἄρτι οἱ πάντα ἔσται
θεῖς πεφωτίσθαι ἑαυτῷ πάντ. ἀλλὰ τῇ χάριτι τῷ κυρίου ἡ-
μῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἡ ἐν τούτῳ κα-
τηχούμ. ἀφ' τῆς σπουδῆς τῆς ὑμετέρας πατρικῆς μακαριότη-
τος· καὶ κατὰ τὸ ἀγραφόν, ἵνατραφήσῃ ἐν ἡμῖν πάντα ζῆλον
ἡ πᾶσαν ἔριδα, καὶ πάντα φθόνον, τῇ ἀληθείᾳ συναφόμεθα·
ἐ γὰρ ἀληθεία ἐγκατοικῶ τῷ Θεῷ· καὶ κατὰ τὸν
τῷ κυρίου φωνὴν, ὅστις θέλει πάντων πρῶτος εἶναι, ἔστω πάν-
των ἔσχατος· καὶ πάλιν ἀγαπᾷ· ἐν ἐν τούτῳ γνώσονται, ὅτι
ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐν τῇ ἀγάπῃν ἡμᾶς ἀλλήλους. ἐπεὶ οὖν ὁ
χρόνος ἐν ὑστέροις πλέον συνάγεται ῥήσθαι, συγχρέ-
ψαμεν τὸν ὑμετέραν πατρικὴν μακαριότητα ἀφ' τῆς παρού-
σης ἡμῶν βασιλικῆς σπίρας, τέλεια ἄνδρας χρείαν τι ἡ ὠφελι-
μοῦς, ἤδιναν ἔχοντας πάσης ἀκολούθου χαρᾶς, ἡ πρέπει ἀπο-
πλήρωσιν παντελῆσιν ἀναμένοντας, ἀποδεξάμενος τὸ σύνταγμα τῷ
καθ' ἡμᾶς ἀποστολικοῦ θρόνου καὶ τῆς συνόδου αὐτοῦ, ὑπογρα-
φέντας καὶ τοὺς βίβλους αἷ δέον θεῖ σφραγίδων, ἡ πᾶσαν αὐ-
θεντίαν ἔχοντας· σπεῦσε τὸ ἀκριβεστέρους μετὰ θεῖ ἀκρίβειαν, τὸ
ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου πατριάρχου, καὶ Μακαρίου τῷ
ἁγιωτάτου πατριάρχου Θεουπόλεως, ἀναγνῶναι μετὰ πάσης
προθύμως καὶ ἀκριβείας, καὶ τῇ χάριτι τῷ ἁγίου πνεύματος
τῇ ἀληθείᾳ ἀκολουθῆσαι τὰ ἡ συνδόξαι, εἰ ἀσφαλὲς ἔχόντων θεῖ
παντελεμβάνεσθαι ὑπ μέρος τῷ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικοῦ θρό-
νου ἀφ' τῆς παρούσης ἡμῶν βασιλικῆς σπίρας. μὴ γὰρ Θεὸν
παπαράσχοι, ἐν ἔσῃ παρ' ἡμῖν ἐπρομένους σκάνδαλον, ἀλλ'
ἰσότητα τῆς ὑμετέρας φυλάξωμεν· μηδένας ὑποκαλύπτο-
μεν, ἐ αἰρόμενον παραλείπομεν ἐκ συναφείας παρ' ἡμῖν ἐν τοι,

cur homines cogitamus, ſicut autem jubet Deus, omnia perficit; ipſe enim novit futura, & quæque nobis expediunt [a] ſic ei placitum eſt, ut ad effectum perducantur. Cognoſcere facimus veſtram paternam beatitudinem, quod dum ordinatus eſſet Theodorus ſanctiſſimus & beatiſſimus patriarcha a Deo conſervandæ hujus noſtræ regiæ urbis, ſuggeſſit noſtræ ſerenitati ſuſpectum ſe eſſe, dirigere conſueta ſynodica ad veſtram paternam beatitudinem: ne forſan non recipiantur, ſicut & ſub prædeceſſoribus ejus patriarchis factum eſt. Sed quia magis prævidit adhortatoriam epiſtolam facere ad veſtram paternam beatitudinem, quam & direxit: ejus per omnia ſcientiam habet veſtra paterna beatitudo; & non prævidimus, per præſentem noſtram piam ſacram, de hujuſmodi epiſtola uti multiloquio. Sed poſteaquam directa eſt eadem epiſtola ad veſtram paternam beatitudinem, interrogavimus eumdem ſanctiſſimum & beatiſſimum patriarcham, & Macarium ſanctiſſimum & beatiſſimum patriarcham civitatis Theopolitanæ, quænam eſſet difficultas, quæ pervenerat inter veſtram paternam beatitudinem ſeu veſtram Apoſtolicam ſedem, & ipſos, olim omnibus expletis, quæcumque ſunt de immaculata noſtra & incommutabili Chriſtianorum fide, tam per doctrinam ſanctorum apoſtolorum, quamque per diffinitiones ſanctorum quinque ſynodorum, & doctrinam ſanctorum ac probabilium patrum; & omnibus hæreſibus jam manifeſtatis atque condemnatis, & nullo deinceps remanente modo, quo poſſit diviſio aut ſchiſma ſanctæ & immaculatæ noſtræ fidei inferri: ſatisfecerunt nobis iidem ipſi ſanctiſſimi patriarchæ, quod verba quædam novitatis intromiſſa ſunt: [illegible] quibus quidem ex imperitia hæc introducentibus, aliquibus vero incongrue ſcrutantibus incomprehenſibilia opera Dei: & quia, ex quo hæc verba moveri cœperunt & uſque hactenus, utraque ſedes inter ſe minime convenerunt, ut inquirentes ſibimet ſatisfacerent pro veritate. Propter viles igitur inquiſitiones non ſit infinita contentio, ne nobis inſultent Pagani & hæretici: neque in nobis uſquequaque locum accipiant ſemina adverſarii. Cadens namque ab humano genere, quod ei ſerviebat, & confuſus per apparitionem Domini noſtri, propterea non quieſcit hæc ad ſuam conſolationem facere. Sed per gratiam Domini noſtri Jeſu Chriſti, veri Dei noſtri, etiam in his confundatur per ſtudium veſtræ paternæ beatitudinis: & ſecundum quod ſcriptum eſt deponentibus omnem zelum & omnem contentionem omnemque invidiam, veritati concurramus. Veritas enim Deo cara eſt; & ſecundum Domini vocem, quicumque voluerit omnium primus eſſe, ſit omnium miniſter. Et iterum dictum eſt: *In hoc cognoſcent omnes quia mei eſtis diſcipuli, ſi dilectionem habueritis ad invicem.* Poſtquam igitur tempus non recipit perfectam congregationem fieri, adhortamur veſtram paternam beatitudinem per præſentem noſtram piam ſacram, dirigere viros utiles ac modeſtos, notitiam habentes totius a Deo inſpiratæ doctrinæ, & peritiam irreprehenſibilem habentes dogmatum, indutos perſonam veſtræ Apoſtolicæ ſedis, ejuſque concilii deferentes & libros qui oportent proferri: & omnem auctoritatem habentes: quatenus convenientes cum hic poſito ſanctiſſimo ac beatiſſimo patriarcha, & Macario ſanctiſſimo patriarcha Theopolitanæ civitatis, perſcrutentur cum omni manſuetudine & modeſtia, & per gratiam ſancti Spiritus veritati inſiſtere & conſentire: munitionem habentibus eis, qui huc advenerint ex parte ſedis veſtræ, per præſentem noſtram piam ſacram. Per Deum enim omnipotentem, non eſt apud nos partis cujuſlibet favor: ſed æqualitatem utriſque partibus conſervabimus: nullatenus neceſſitatem facientes in quocumque capitulo eis, qui a vobis dirigunur, quo-

ANNO CHRISTI 678.

[a] *In Græco*, ſicut ei placitum eſt, ad effectum perducere.

Matth. 23.

Joan. 13.

ANNO CHRISTI 678.

quomodo : ſed & omni honore, cum competenti munificentia & ſuſceptione dignos eos habebimus. Et ſi quidem utrique convenerint, certe & bene : ſin autem minime convenerint, iterum cum omni humanitate eos ad vos dirigemus : de cetero nos excuſantes in judicio Dei imminente nobis, juxta quod conſtituti ſumus ſervare fidem ſanctam & immaculatam, quam percepimus, unoquoque proprio ſenſu abundante, & rationem reddituro ante ſanctum & terribile tribunal Dei noſtri. Invitare enim & rogare poſſumus ad omnem commendationem & unitatem omnium Chriſtianorum, neceſſitatem vero inferre nullatenus volumus. Perſonas vero, quæ dirigentur a paterna veſtra beatitudine ita decernet : ex veſtra quidem ſancta eccleſia, ſi utique videtur ei, tres perſonæ ſufficiant : quod ſi & plures, quantæ ei placuerunt, dirigat. De concilio vero uſque ad duodecim metropolitas & epiſcopos. De quatuor vero monaſteriis Byzanteis, ab unoquoque monaſterio monachos quatuor. Nam ſi reciperet tempus, ut dictum eſt, & perfectam congregationem ſtuduiſſemus facere : ſed quoniam tempus non admittit, Deus autem noſter proprio conſilio protulit, quod nos differebamus, in hoc tempore per omnia volumus veſtram paternam beatitudinem minime effici impedimentum voluntati Dei, ſed eos dirigere. Sic enim ſperamus in ejus benignitate, quoniam qui voluit hujuſmodi capitulum moveri in præſenti, per Spiritum ſanctum concedere habet, ut veritas clareat ; & inſtruantur omnes ſine ſchiſmate atque contentione veritatem profiteri, & uno ore, unoque corde glorificare nos omnes ejus bonitatem. Tacere quippe hoc, terribile æſtimavimus, ut ne plebs, quæ ut ſanctificetur accedit ad ſanctas Dei catholicas & apoſtolicas eccleſias, contrariis cogitationibus occupetur, conſiderans antiſtitum ad invicem diſſonantium. Multam enim nobis inſtantiam fecerunt tam hic ſanctiſſimus ac beatiſſimus patriarcha, quamque Macarius ſanctiſſimus patriarcha Theopoleos, ut ejiceretur Vitalianus beatiſſimus de dipeychis : aſſerentes Honorium memorari in dipeychis, propter honorem apoſtolicæ ſedis antiquæ noſtræ Romæ. Nam non acquieſcere, ut memorentur patriarchæ, qui poſtmodum fuerunt in prædicta ſancta Romana eccleſia, donec conquiſitio & ſatisfactio proveniat verborum, de quibus contenditur inter utraſque ſedes, & ita veſtra paterna beatitudo conſequenter memoretur : ſed hoc nos non acquievimus, id eſt, ut ejiceretur idem Vitalianus de diptychis ; hoc quidem, utpote omnem æqualitatem ſervantes, & utroſque orthodoxos : hoc autem, & propter collaram nobis caritatem ab eodem Vitaliano, dum ſupereſſet, in motione tyrannorum noſtrorum. Sed ſic polliciti ſumus prædictis ſanctiſſimis patriarchis, quod per omnia dirigit veſtra beatitudo homines, qui debeant conquirere cum ipſis ; & tunc ſecundum quod claruerit, perfecta diſpoſitio fiet. Nam ante hoc nullo modo nos acquieſcere, ut idem beatiſſimus Vitalianus ejiciatur. Hæc cognoſcens veſtra paterna beatitudo, ſtudeat ſequi voluntatem Dei. Sicut enim prædictum eſt, ſpem habemus in coronatore noſtro Deo, quia dum præviderit ſuper hoc ferventem noſtrum affectum, ejus benignitas etiam ingruentes nobis perturbationes gentium ſedabit. Omnem vero concurſum venientibus juſſimus præbere. Theodorum glorioſum patricium & exarchum Chriſto amabilis noſtræ Italiæ provinciæ, tam in navi, quamque in expenſis & omni utilitate eorum : & ſi neceſſitas exegerit, etiam caſtellatos dromones præbere ad eorum munimen ; ut ex omnibus illæſi, & ſine periculo, Deo cooperante, iidem ad nos perducantur. *Sub cripto.* Divinitas te ſervet per multos annos ſanctiſſime ac beatiſſime pater.

ANNO CHRISTI 678

* *Forte*, Interpr. legit ἐυορφοφρείας.

A ἀλλὰ πάσης πρὸς μετὰ ἡ σὴ θείας *ἐυφροσύνης ἡ ὑποδοχῆς ἀξιώσωμεν αὐτούς. ἡ εἰ μὲν συμβιβάσθωσιν ἀμφότερα τὰ μέρη, ἰδοὺ ἡ καλῶς· εἰ δὲ μὴ συμβιβασθῶσι, πάλιν μετὰ πάσης φιλανθρωπίας αὐτοὺς ἀποστείλωμεν ἡμεῖς· μετὰ ταῦτα ὑπεξηχημένοι ἡμῶν τὸ κρῖμα τῷ Θεῷ τῷ ὑποκειμένῳ ἡμῖν, ὡς ὀφείλομεν φυλάττειν ἀν παρειλήφαμεν ὀρθὴν ἡ ἀμώμητον πίστιν, ἣν παρειλήφαμεν, ἣν μᾶλλον ἀπολογεῖσθαι ὅτι τῷ ἁγίῳ ἡ φοβερῷ βήματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. προτρέπεσθαι γὰρ ἡ παρακαλεῖν δυνάμεθα ὅτι πᾶσι καταλλαγὴν τε ἡ ἕνωσιν πασῶν τῶν Χριστιανῶν, καταναγκάζειν δὲ οὐδαμῶς βουλόμεθα. τὰ δὲ συνόδια παρὰ τῆς ὑμετέρας πατρικῆς μακαριότητος οὕτως ἔσεσθαι ἡμῖν ὀρίζομεν· ὧν μὲν τῆς καθ' ὑμᾶς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, εἰ μὲν ἀρέσκει αὐτῇ, ἐν τρισὶ προσώποις ἀρκεσθῆναι. B ἐπεὶ ἡ πλείους ἂν ἀρέσκει αὐτῇ, ἐκπεμψάτω. ὧν δὲ τῆς συνόδου ἐκ τῶν δυνατῶν μητροπολιτῶν τε καὶ ἐπισκόπων· ὧν δὲ τῶν πατέρων Βυζαντίων μοναστηρίων ἐξ ἑκάστου μοναστηρίου ἀδελφοὺς τέσσαρας. εἰ γὰρ ἐπεδέχετο ὁ χρόνος, ὡς ἔφημεν, ἡ πλέον συνάξαντες ἔγκριτον παρασκευὴν ἡμεῖς· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ χρόνος οὐ δεδέχεται, ὁ δὲ Θεὸς ἡμῶν τῇ ἰδίᾳ βουλῇ ἐφέρετο, ὅπερ ἡμεῖς ὑπενοήσαμεν, οὐ τοῦ χρόνου οὔτω πάσης παλαιᾶς τῶν ὑμετέρων πατρικῶν μακαριότητα μὴ ἡμᾶς παρέμπλεον τῷ βουλήματι τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ οὕτως ἀποστεῖλαι οὕτως γὰρ ἐλπίζομεν εἰς τὸν αὐτοῦ ἀγαθότητα, ἵνα ὁ δεδειγὼς τοιαύτην τὸ τῶν παρελθόντων δῶσι τὸ παρόντος, ἐξ τὸ ἁγίου πνεύματος δίδωσιν [illegible] τούτου φανεροῦσθαι τὸν αἰτίαν, ἡ ὑπάντων C πάντως χ[illegible] χίτωνος ἡ ἑνὸς τῇ ἀγάπῃ, καὶ ἐν ἑνὶ στόματι ἡ μιᾷ καρδίᾳ ἀνυμνεῖν πάντας ἡμᾶς τὴν αὐτοῦ ἀγαθότητα. παρεκαστοῦμεν γὰρ αὐτὸ φοβερὸν ὑπολαμβάνοντες, φοβεῖσθαι τὸ μὴ τὸν λαὸν τὸν φθαρησόμενον ἀκαιρίαν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῷ Θεῷ καθολικαῖς καὶ ἀποστολικαῖς ἐκκλησίαις, ἀκαιρίαις ἐμφιλοχωρῆν ἐννοίαις, διαφόρους τὰς φρένας ἔχοντα τῶν ἀρχιερέων ἑξῆς. πολλὴν γὰρ ἔντευξιν ἡμῖν ἐποιήσατο ὁ τε ἁγιώτατος ἡ μακαριώτατος θεῖος πατριάρχης Θεόφιλος, ἀκόλουθον Βιτάλιανον τὸν μακαριώτατον ἐν τῇ διπτύχοις, φάσκοντες Ὁνώριον μνημονεύεσθαι ἐν τοῖς διπτύχοις διὰ τὴν τιμὴν τῆς ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης· ἐπὶ μὴ καταδέχεσθαι ὡς μετὰ ταῦτα πατριάρχας τῆς αὐτῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας Ῥώμης μνημονεύειν, μέχρις ἂν ἡ συζήτησις καὶ πληροφορία γένηται τῶ ῥημάτων τῆς ἀμφισβητουμένης μεταξὺ τῶν ἑκατέρων θρόνων· ἡ οὐδ' οὕτως ἡ ὑμετέρα πατρικὴ μακαριότης ἀκολούθως μνημονεύῃ. ἀλλ' ἡμεῖς τοῦτο οὐ παρεδεξάμεθα, ζητῆσαι τὸ ἀκόλουθον τὸν αὐτὸν Βιτάλιανον ἐν τῇ διπτύχοις· τοῦτο μὲν, ὡς πᾶσαν ἰσότητα τηροῦντες, καὶ ἑκάτερον ὀρθόδοξον ἔχοντες· τοῦτο δὲ ἡ διὰ τὴν φοβερὰν ἡμῖν ἀγάπην περὶ τὸ αὐτοῦ Βιτάλιανον, ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ, ὄντα τῶν κινήσεων τῶν ἡμετέρων τυράννων. ἀλλ' οὕτως ὑπεχόμεθα τοῖς εἰρημένοις ἁγιωτάτοις πατριάρχαις, ὡς πάντως ποιήσει ἡ ὑμετέρα πατρικὴ μακαριότης ἀνθρώπους, οἵτινες ἐκλεκτοὶ συζητῆσαι μετ' αὐτοῦ, ἡ ὅτε τυγχάνῃ τὸ φανερούμενον ἡ πλέον ἀποφάσεως χάριτι. ἐπεὶ οὐ τοῦτο μὰ καταδέχεσθαι ἡμᾶς τὸν αὐτὸν μακαριώτατον Βιτάλιανον ἀκλουθῆσαι. τοῦτο γινώσκουσα ἡ ὑμετέρα πατρικὴ μακαριότης, αὐτὸν ἐξακολουθῆσαι τῷ βουλήματι τῷ Θεοῦ. ὡς γὰρ προείπομεν, ἐλπίδα ἔχομεν εἰς τὸν στέφανον ἡμῶν Θεὸν, ὅτι νίκαν δωρήσεται ἡμῖν περὶ τούτου ἐξ ὑμῶν φερόντων ἡ αὐτοῦ ἀγαθότης, καὶ τὰς ἐφεστώσας ἡμῖν ἐπιχειρήσεις ἡμῶν τῇ ἐνοῦν λαοστάσιν. πᾶσαν δὲ συνάθροισιν ἀκωλύτως παρέχειν Θεόδωρον τὸν ἐνδόξοτατον πατρίκιον ἡ ἔξαρχον τῆς ἱερᾶς ἡμῶν φιλοχρίστου χώρας, ὡς τε πλοίων ἡ ἀκατίων ἡ πάσης χρείας αὐτοῦ· ἡ εἰ ἡ χρεία καλέσει, ἡ καστελλάτους καταδρόμους παρεχέσθαι εἰς ἄμυναν αὐτοῦ, ὡς τε πάντα ἀβλαβῶς ἡ ἀκινδύνως τῷ τοῦ Θεοῦ συνεργίᾳ ἐπανελθεῖν πρὸς ἡμᾶς. Ἡ ὑπογραφή. Τὸ ὑμῶν φυλάξαι ὁ θεὸς πολλοὺς χρόνους, ἁγιώτατε ἡ μακαριώτατε πάτερ.

ANNO CHRISTI 679.

Θεία σάκρα κατευθυνθεῖσα πρὸς Γεώργιον τὸν ἁγιώτατον ἀρχιεπίσκοπον ταύτης τῆς μεγαλοπόλεως Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης.

Ὑπογραφή.

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Φλάβιος Κωνσταντῖνος, πιστὸς ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ Θεῷ βασιλεύς. Σάκρα. Γεωργίῳ τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ.

Εἰ καὶ μεμίμησαι τραπεσηχῶς τε καὶ πολιτικῶς ἀσχολίας τὰς ἡμετέρας συνεχῶς γαλήνη, ἀλλ' ὅμως ἅπαντες τῶν φιλοχρίστων ἡμῶν πολιτῶν τὰ πρόσφορα διὰ παντὸς ἐν χριστιανικοῖς ἡμῶν πίστεως πράγμασι, διὰ καὶ ἐν φυλάξεσι ὑπερμαχεῖ ἡμῶν τε καὶ τῶν ἡμετέρων φιλοχρίστων ὑπηκόων πατρίδων· ἀναγκαῖον ἀφειλόμεθα τῇ παρούσῃ ἡμῶν σεβασμίᾳ ὑπάρχειν πατρικῇ ἀφωσιώσει διὰ τῶν ἡμῶν χρώμασι σάκρα· δι' ἧς σφετερίσασθαι αὐτὸν, ἐγκελεύομεν τὴν πατρικὴν ὑμῶν μακαριότητα πάντας ὅσοι τοῦ ἁγιωτάτου αὐτῆς θρόνου πλησιάσεως μητροπολίτας τε καὶ ἐπισκόπους, κατὰ ταύτην τὴν διοικουμένην ὑμῶν ἡ βασιλίδα πόλιν· ἐφ' ᾗ συντηρίᾳ τῇ παντοδυνάμου καὶ σωτηρίου ὑμῶν Θεοῦ τῶν ὅλων ζήτημα ἡμῖν ἐστὶν, τῷ ἤδη ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἀναφύντος δόγματος, εἰδέναι τε δηλώσεως ἢ ἐνεργείας διὰ τῆς ἁγιωτάτης αἱρετικῆς τῆς ἐν τῇ ἁγίᾳ Τελειάδι πυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν, τῷ καὶ δόξαντι τὸ μυστήριον ἐκ πολλῶν σεσαρκῶσθαι τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐνανθρωπήσαντος ἀκηλιδώτῳ· μοναδικήν τε τοῦ αὐτοῦ ὄντος καὶ μακαρίου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἀντιοχέων μεγαλοπόλεως, ὅπως τὸ καὶ αὐτὸν ἐκ τῆς ἰδίας συνόδου διορίσῃς μητροπολίτας τε καὶ ἐπισκόπους παραστῆσαι ἐπὶ τούτῳ ἐκεῖσε συναλλῆξαι. ἤδη γὰρ ἐπὶ τούτου σεσηπεφάμεθα δι' ἐπιστολῶν ἡμῶν πρεσβέων, ἐν οἷς ζῶσι πνεύματι καὶ Δόμνον τὸν ἁγιώτατον πάπαν τῆς λοιπομένης σεσωσμένου Ῥώμης· κἀκείνου τὸν ἀοίδιμον μετατεθέντος βίου, Ἀγάθωνα ὁ ἁγιώτατος ἀρτίως σεσχεδιλὶς πάπας εἰς τὸν τῆς λεχθείσης σωσθείσης Ῥώμης λοιπομένου θρόνου, ἀποστεῖλαι δὴ τὸ παρόντος τὸ αὐτῶν ἀπὸ ἐπίχρονος σεβάσμιον, Θεόδωρον καὶ Γεώργιον, ἐκ θεοφιλεστάτους πρεσβυτέρους, καὶ Ἰωάννην τὸν θεοφιλέστατον διάκονον· ἐκ δὲ τοῦ καθ' αὐτὸν ἁπάντος συνόδου, Ἰωάννην, Ἀβουνδάντιον, καὶ Ἰωάννην ἐκ θεοφιλεστάτους ἐπισκόπους, μετὰ καὶ ἑτέρων κληρικῶν τε καὶ μοναχῶν, ἐφ' οἷσπερ διεσκέψασθαι εἰς τὸν τῶν προκειμένου κεφαλαίου ζήτησιν· οἳ καὶ πάλιν σὺν τῷ ἡμέτερῳ κατέλαβον ἴχνη, ὑποδηλώσεις ἡμῖν καὶ δύο ἐπαφιέντες· μίαν μὲν τοῦ αὐτοῦ ἁγιωτάτου Ἀγάθωνος, ἑτέραν δὲ τῆς καθ' αὐτὸν συνόδου. γινώσκουσα οὖσα ἡ πατρικὴ ὑμῶν μακαριότης, ὡς πρῶτον ἡμῖν καὶ ἐξαίρετον, ὡς προήρηται, τὸ τῆς ὀρθοδοξίας καθίστασθαι κεφάλαιον, σπουδαίως δεῖ σημῆναι ὑμετέρους μητροπολίτας καὶ ἐπισκόπους ἐν σαφήνῃ καταλεῖν πάλιν τοῦ θεοφιλεστάτου τούτου καὶ βασιλίδα πόλιν πρὸς τὸ λεχθὲν κεφάλαιον, ᾧ τῇ τῶν ὑπάρχων ἡμῖν μεγαλοδώρου Θεοῦ συνεργίᾳ ἀσφαλίσασθαι καὶ ὀρθόδοξον ὅρον τῷ διαστῆναι δόγματα. Τὸ δεῖν σε φυλάξαι δεῖ πολλοῦ χρόνου, ἁγιώτατε καὶ μακαριώτατε πάτερ.

Divalis ſacra directa ad Georgium ſanctiſſimum archiepiſcopum hujus magnæ Conſtantinopolitanæ urbis novæ Romæ.

ANNO CHRISTI 679.

Superſcriptio.

In nomine Domini & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, Imperator pius, pacificus, Flavius Conſtantinus, fidelis in Jeſu Chriſto Deo, Georgio ſanctiſſimo ac beatiſſimo archiepiſcopo Conſtantinopoleos, & univerſali patriarchæ: data quarto Idus Septembris, Conſtantinopoli, imperante domino piiſſimo perpetuo Auguſto Conſtantino Imperatore, anno vigeſimo octavo, & poſt conſulatum ejus anno XII.

Quamquam ſolicitudinibus tam militaribus, quamque civilibus indefinenter noſtra ſerenitas coarctetur, attamen omnes Chriſto amabilis noſtræ reipublicæ cauſas in ſecundo ob Chriſtianam noſtram fidem ponentes, quam in bellis propugnatricem tam noſtri, quamque Chriſto dilectorum noſtrorum exercituum habemus; neceſſarium judicavimus, præſenti noſtra pia ſacra ad veſtram paternam beatitudinem uti: per quam adhortantes eam, ſancimus congregare veſtram paternam beatitudinem omnes, qui ad ejus ſanctiſſimam ſedem pertinent, ſanctiſſimos metropolitas & epiſcopos, in hanc a Deo conſervandam noſtram regiam urbem: quatenus cooperante omnipotente & miſericorde Deo noſtro, diligentiſſima inquiſitio dogmatis fiat, quod olim ante multum tempus exortum eſt, de voluntate & operatione in diſpenſatione incarnationis unius de ſancta Trinitate Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri; quod & diſſidium non minimum per quaſdam perſonas ſanctæ Dei eccleſiæ intulit: innoteſcere quoque ſuper hoc & Macario venerabili archiepiſcopo Antiochenæ magnæ civitatis, quatenus & ipſe de propria ſynodo Deo amabiles metropolitanos & epiſcopos præparatos faciat pro hoc ipſo huc congregari. Jam enim ſuper hoc adhortati ſumus per pios noſtros apices adhuc inter vivos exiſtentem & Donum ſanctiſſimum apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ præſulem: & illo de hoc ſæculo migrante, Agatho ſanctus nuper ordinatus Papa in apoſtolica ſede prædictæ antiquæ Romæ, hujuſmodi noſtros pios ſuſcipiens apices, deſtinavit in præſenti propriam ejus indutos perſonam, Theodorum & Georgium Deo amabiles preſbyteros, & Joannem Deo amabilem diaconum: ex perſona vero totius ejus concilii, Joannem & Abundantium, & Joannem venerabiles epiſcopos, cum ceteris clericis & monachis, qui debeant inveniri in prædicti capituli quæſtionem: qui & nunc ad noſtra convenerunt veſtigia: porrigentes nobis etiam duas ſuggeſtiones, unam quidem ejuſdem ſanctiſſimi Agathonis Papæ, aliam vero concilii ejus. Sciens igitur veſtra paterna beatitudo, quia primum & præcipuum, ut prædiximus, hoc orthodoxiæ exſiſtit capitulum; feſtiner prædictos venerabiles metropolitanos & epiſcopos celeriter advenire in hanc a Deo conſervandam noſtram regiam urbem: quatenus prædictum tractetur capitulum; & magnorum donorum datore atque coronatore noſtro Deo cooperante, cauta atque orthodoxa definitio hujuſmodi dogmati imponatur. [*Subſcriptio.*] Divinitas te ſervet per multos annos, ſanctiſſime ac beatiſſime pater.

ANNO CHRISTI 679.

EPISTOLA MANSUETI episcopi Mediolanensis, ad Constantinum Imperatorem. [a]

Domino sereniſſimo atque tranquilliſſimo, & a Deo coronato, religioſiſſimo Conſtantino Imperatori, Manſuetus Mediolanenſis metropolitanæ eccleſiæ indignus epiſcopus, vel univerſa ſancta epiſcoporum [b] fraternitas, quæ in hac magna regia urbe convenit, æternam in Domino ſalutem.

SI apicem imperialis faſtigii, & inſulas ſacratiſſimæ poteſtatis avis & proavis veſtris cælitus attributum cognovimus, & pro meritorum actibus ad vos propagatum ſcimus; dignum eſt his vos æquiparare veſtigiis, quorum & celſitudinem obtinetis; nec diſparilia debent eſſe inſtrumenta cæleſtia, ubi paria poſſidentur ſceptra regalia. [c] Æmulari ergo [d] oportet eorum magiſterium, quorum documenta permanent ſalutaria. Ab ipſis enim rudimentis vita incolitur, cum paternis traditionibus tenaci memoria animus delectatur. Et dum præcedentium antiquorum mens callem triverit, a norma æquitatis & juſtitiæ tramite non recedet. Fixis namque gradibus [e] in cunctis veſtigiis, qui non per devia aut abrupta aberrat. Habes quippe, probatiſſime Imperator, ſpecula, in quibus tuas actiones imaginari debeas. Nam ſi excellentiſſimi ingenii Conſtantini imperatoris, qui ortus ſui primordia Chriſti amori [f] dedicavit, acta recenſeamus, qui & auctor Chriſtianæ religionis exſtitit; magno ſunt præconio ejus opera ponderanda. Cujus tempore dum peſtifer morbus & omni [g] calliditate graſſantior, intolerabilis Arii tyrannidis in Dei eccleſia ſerpere cœpiſſet, qui tres naturas in ſancta Trinitate, hoc eſt, tres deos auſus eſt prædicare [h], ampliſſimus princeps zelo orthodoxæ fidei animatus, congregavit ſanctum concilium trecentorum decem & octo ſanctorum patrum in Nicæa urbe Bithyniæ; in qua ſancta ſynodo nefandæ ſectæ ſerpentinam malitiam, una cum auctore ſuo Ario in [i] perpetuo fecit damnari, & æterna animadverſione percelli. Poſt cujus damnationem ſancti patres regulæ formulam de fidei orthodoxæ unitate ſtatuerunt, & capitula canonum promulgaverunt: quæ nos cum omni veneratione ſuſcipimus. Poſt hæc vero manſuetiſſimus & tranquilliſſimus Theodoſius imperator [k] Macedonium quemdam, artis diabolicæ verſutia deceptum, qui Spiritum ſanctum non conſubſtantialem Deo Patri, ſed magis creaturam impulſu ſatanæ auſus eſt prædicare. Tunc vero a prædicto ſereniſſimo Chriſtiano Theodoſio principe in regia urbe Conſtantinopoli centum quinquaginta patrum concilio congregato, perditæ audaciæ auctorem una cum venenatis ſuis præſumptionibus anathematis vinculo [l] ſubdiderunt. His ſopitis, clandeſtinus hoſtis ſuis nefariis machinationibus non ſinens pacatam Dei eccleſiam manere, qui ſemper conſociata divellere, & conſolidata diſperdere conſuevit; excitatus eſt homo peccati, filius perditionis, humanam quidem habens ſpeciem, ſed diabolicam geſtans imaginem; Neſtorius quidam Conſtantinopolitanæ eccleſiæ magis prædo, quam paſtor; qui poſuit in cælum os ſuum, & lingua ejus tranſiit ſuper terram; in tantæ perditionis foveam demerſus, ut faſtu ſuperbiſſimo & fretus temeritatis audacia, auſus ſit dicere beatam Mariam non Dei genitricem, ſed tantummodo hominis fuiſſe matrem, & propter duarum veritatem naturarum tergiverſationem faciens, duas in Chriſto aſſerebat eſſe perſonas, unam paſſibilem, & aliam impaſſibilem. Quod infandum dogma piorum [m] aures non ferentes, congregata eſt ſancta ſynodus in Epheſina civitate, ducentorum ſanctorum patrum numerus: ubi ſanctæ memoriæ Cyrillus Alexandrinæ eccleſiæ præſul, auctoritate ſanctæ ſedis apoſtolicæ præditus, caput exſtitit: qui ferventiſſimo zelo Dei, ſcuto fidei, & lorica protectus catholicæ auctoritatis, hæreticæ pravitatis inventorem, & aſſertorem iniquitatis præfatum Neſtorium cum [a] vipereis commentis perpetuo anathemate condemnavit. Dehinc vero duo vaſa iniquitatis bellantia, Dioſcorus ſcilicet Alexandrinus præſul, & Eutyches Conſtantinopolitanus archimandrita, intra venerandos eccleſiæ aditus, ut [b] ſævus cancer omnia ſerpere cupientes, ſimpliciores quoſque peſte nefariæ perſuaſionis inficere volentes: qui aſſerebant in Domino noſtro Jeſu Chriſto ante adunationem, duas naturas; poſt vero adunationem, unam. Tunc a præſtantiſſimo & Chriſtianæ religionis amatore Marciano imperatore collecta eſt ſancta ſynodus in civitate Chalcedone, ſexcentorum triginta patrum veneranda cohors; quibus mediatores fuerunt beatiſſimi præſulis Leonis urbis Romæ miſſi, quorum auctoritate prædicti Dioſcorus & Eutyches hæretici anathematis ſententia perculſi, extra gremium matris eccleſiæ catholicæ ſunt ejecti. Qui ſancti patres in concilio conſtituti, omni cavillatione hæreticæ pravitatis abraſa, fidei fundamina ſtatuentes, ſplendidiſſimo ſermone & elegantia urbanæ ſcientiæ ſymbolum orthodoxæ fidei confecerunt, retro patrum veſtigia ſequentes, tam ſancti Nicæni concilii, quam Conſtantinopolitani, ſeu Epheſini primi, quorum ſanctionibus Dei eccleſia in toto orbe decoratur. In quibus promulgationibus ſtatuentes, ut ſi quis ſupra id, quod ibidem in cauſa fidei ſtatutum eſt, addere aut minuere præſumpſerit, anathematis vinculo ſubjaceret.

Deinptis his omnibus, deinceps Chriſtianiſſimo Juſtiniano imperatore, cujus cum nomine & opera micuerunt, exſtiterunt quidam qui ſanctam Chalcedonenſem ſynodum [c] ſub nævo offenſionis rejicere inconſideratis vocibus jactitabant: tunc a præfato principe iterato in regia urbe Conſtantinopoli [d] concilio, congregati ſunt CLX. venerandi patres; capitula illa, de quibus infamare geſtiebant, obloquentes; prædictam Chalcedonenſem ſynodum ab omni ſuſpicione pravi erroris abſolvens; tria capitula, pro quibus accuſabatur, aperta damnatione fecit ulciſci; ubi & deceſſorum patrum regulas & formulas ſacræ inſtitutionis ſequentes, ſanctam & immaculatam orthodoxam fidem vivacibus ſententiis roborantes, firmiſſima aſſertione confirmaverunt.

Ecce, præſtantiſſime princeps, antiquorum patrum ſtatuta, una cum conſenſu piiſſimorum Imperatorum definita, quæ convelli vel infirmari nulla ratione pietas veſtra permittat. Nam ſi ſunt, qui audacia dialecticæ artis inflati, cothurnata cervice, buccis tumeſcentibus, ſimuoſis circumitionibus & flexuoſis ambagibus, phaleris verborum pompiſque ſermonum, ſua ferali calliditate ſimplicem fidei rationem convellere, & delegatas a patribus regulas conculcare vel temerare voluerint, eorum inflationibus tranquillitas veſtra non acquieſcat: ſed recordamini, qualiter propheta dicit: *Verbum breviatum faciet Dominus ſuper terram*: quod per ſanctos apoſtolos vidimus impletum. Quid enim brevius, quam ſimplex fidei ſymbolum ab apoſtolis inſtitutum, in quo myſticum ſacramenti continetur arcanum? Nam ſi regulas fidei, inſigniſſime Imperator, non cum dialecticis, non cum rhetoricis, non cum grammaticis, ſed cum ruricolis & piſcatoribus Dominus poſuit; & his tradidit ſui ſecreta conſilii, quos & principes ordinavit, quibus ligandi ſolvendique tribuit poteſtatem; nonne vobis videtur, optime Imperator, dementiſſimæ mentis eſſe, qui apoſtolicas tra-

ANNO CHRISTI 679.

[a] *al.* de fide Catholica, ex vetuſtis membranis, quæ apud nos ſunt.

[b] *al. add.* noſtrorum

Hujus epiſtolæ meminit Paulus diaconus lib. 6. de geſtis Longobard. cap. 4.

[c] *al.* æquiparari

[d] *al. add.* vos

[e] *Paraſſe deſſolver, ingredirent, inhærere, vel ſimile aliquid verbum, gradiuntur habent membranæ noſtræ.*

[f] *al.* amore

[g] *al.* crudeliſſimam

[h] *Tres deos ſecum ſtatuit Thomas Waldenſis, tom. 1. fol. 6.*

[i] *al.* perpetuum *Th. Wald.*

[k] *Supple*, damnari fecit, *ut ſupra dictum.*

[l] *al.* ſubdidit decrevit.

[m] *al.* auribus non ſuſtinentibus

[a] *al. add.* ſuis

[b] *al.* ſæva cancer ornata ſer, ere cupientes,

[c] *al.* ſub nævi offenſionis rejici oportere

[d] *al.* concilium congregatum eſt CLX. venerandorum patrum

Iſa. 10.

ANNO CHRISTI 679.

ditiones, & venerabilium patrum inſtituta depravare A ſtinant? Nos autem omnes, qui ſub feliciſſimis & Chriſtianiſſimis & a Deo cuſtodiendis principibus, noſtris dominis Perctharit & Cunibert, præexcellentiſſimis regibus, Chriſtianæ religionis amatoribus ſumus, una cum eorum ſancta devotione, pari tenore & reverentia, traditiones ſanctorum apoſtolorum, ſeu reverentiſſimorum patrum, qui in ſupradictis conciliis adfuerunt, omni cum veneratione ſuſcipere, amplecti, defendere, prædicare; præcipue ſanctæ memoriæ Leonis apoſtolicæ ſedis præſulis dicta; ſed etiam orthodoxos patres, qui per diverſa loca zelo Dei ferventes dogmata ſalutaria nobis reliquerunt; ut venerandæ memoriæ Gregorius Nazianzenæ civitatis epiſcopus, & Baſilius Cappadociæ epiſcopus, & Cyrillus Alexandrinus præſul, & Athanaſius ejuſdem Alexandrinæ eccleſiæ pontifex, nec non & Joannes Conſtantinopolitanus antiſtes, & Hilarius Pictavienſis epiſcopus, & omni ſapientia clarus Auguſtinus [a] Hipponiregienſis epiſcopus, & [b] veneranda corona Chriſti confeſſor Ambroſius Mediolanenſis eccleſiæ præſul, ſimul & eruditiſſimus & omni luce conſpicuus Hieronymus preſbyter, quidquid hi docuerunt, ſapuerunt, prædicaverunt, vel defenſores exſtiterunt, nos eorum acta vel ſtatuta omni devotione ſuſcipimus. His delegatis operæ pretium duximus [c], quid noſtra fides contineat annectere.

[a] al. Hipponiendis

[b] al. venerandæ coronæ

[c] al. hanc noſtræ ſuggeſtioni fidei formulam, ut ſi noſtra fides conjungi, annectere.

B

Incipit expoſitio fidei patrum Mediolanenſis C ſynodi.

PRofitemur nos credere indiviſibilem ſanctam Trinitatem, hoc eſt, Patrem & Filium & Spiritum ſanctum, unum Deum: ita unum, ut trinum: & ita trinum, ut unum: Trinitatem in diſtinctis atque diſcretis perſonis, hoc eſt, Patrem, ex quo omnia; Filium, per quem omnia; Spiritum ſanctum, in quo omnia: unius tamen divinitatis, unius eſſentiæ, uniuſque ſubſtantiæ: in tribus quidem ſubſiſtentiis ſeu perſonis, ut Pater, Pater ſit: Filius, Filius ſit: Spiritus ſanctus, Spiritus ſanctus ſit: in una natura unaque ſubſtantia, ut Deus unus, & ſolus, & ſummus credatur: non tres introducentes, ut Arrius blaſphemat, D qui tres deos prædicavit, excellentiorem, minorem, & inferiorem. Nos vero ſanctam Trinitatem in unitate, & unitatem in ſancta Trinitate confitemur. Nam cum dicimus omnipotentem Patrem, appellatio hujus paterni nominis ad Filii perſonam interditur: & cum dicimus æternum Filium, ad æterni Patris perſonam refertur: & cum nominamus Spiritum ſanctum, ab æterni Patris perſona eum procedere monſtramus.

Cum autem dicimus Deum Patrem omnipotentem, non poteſt hujus nominis evacuari ſacramentum. Quia cum dicimus Patrem, Filium demonſtramus: & cum dicimus Filium, Patrem declaravimus; & cum dicimus æternum Patrem, æternum Filium demonſtramus. Nam ſi non invenimus initium vocabuli hujus paterni nominis, quando Pater ſit dictus, conſequenter oſtenditur, quia nec initium geniti reperimus. Obſecramus, ut detur nobis ratio, quando Pater hoc vocabulum, ut Pater vocitaretur, ſortitus eſt. Si in tempore, ſi extra tempus, dicat nobis aliquis, quando primitus cœperit appellari: & ſi potuerit hoc approbare, nulla erit dubietas, ex illo initio paterni nominis Filium initium accepiſſe, quo Pater nominatus eſt. Et ſi defecerit, immo quia deficit, nec poterit approbare, nec dare initium paterni nominis, quando Pater eſſe cœperit. Profiteatur ergo nobiſcum ſanctam Trinitatem coëſſentialem atque conſubſtantialem: nec Patrem ante Filium, nec Filium poſt Patrem: nec Spiritum ſanctum inferiorem fuiſſe: quia dum initium paterni nominis non invenitur, neſcimus qua ratione Filio initium adſcribatur. Quia cum dicimus ſempiternum Deum Patrem, ſempiternum Deum Filium oſtendimus. Ideo ſanctam Trinitatem in una natura unaque eſſentia atque ſubſtantia, & tribus ſubſiſtentiis ſive perſonis profitemur.

ANNO CHRISTI 679.

Credimus autem ipſum Dei Verbum, hoc eſt, Filium Patris ſine initio genitum: eumdem unum ex tribus ſubſiſtentiis de ſancta Trinitate æternum Filium, pro diſpenſatione facta pro nobis & noſtra ſalute deſcendiſſe de cœlis, incarnatum Verbum Dei & hominem factum intra Virginis uterum, unions ſibi noſtræ naturæ veritatem ex ſancta & glorioſa Dei genitrice Maria virgine: perfectus Deus & perfectus homo in duabus naturis, divinitatis ſcilicet atque humanitatis: conſubſtantialis Deo Patri ſecundum divinitatem, & conſubſtantialis idem ipſe nobis, ſecundum humanitatem: non in [a] duobus filiis diviſus, ſed unus & idem Dei & hominis filius, in veritate duarum naturarum; in una ſubſiſtentia ſive perſona, divinitatis videlicet & humanitatis unitione facta: ut ex duabus perfectis naturis non duo filii, ſed unus idem Dei & hominis filius, permanens quod erat, cœpit eſſe quod non erat: dum ſine initio æterni Patris Filius, factus eſt hominis filius. Ideo & unus eſt Dominus noſter Jeſus Chriſtus habens in ſemetipſo perfectionem divinæ naturæ, & perfectionem humanæ naturæ: & eſt unigenitus quidem & Verbum, utpote ex Deo Patre natus, & primogenitus in multis fratribus; Filius eum Dei, filius hominis factus eſt. Unde & duas nativitates ejuſmodi ipſius unigeniti Dei Verbi confitemur: ante ſæcula quidem ex Patre incomparabiliter [b] natum: in ultimis autem diebus ejuſdem ipſius [c] incarnationem de ſancta glorioſa Dei genitrice & ſemper virgine Maria; qui de Patre ſplenduit ſupra intellectum, de matre ortus eſt ſupra rationem, & cum Deus vere eſſet, factus eſt vere homo. Ideo proprie & vere Dei genitricem ſanctam & glorioſam & ſemper virginem Mariam confitemur: non quia Deus Verbum initium ex ipſa accepit, ſed quod in ultimis diebus unigenitus Deus Verbum, qui ante ſæcula erat, incarnatus ex ipſa [d] immutabiliter homo factus eſt; & cum inviſibilis in ſuis eſſet, viſibilis factus eſt in noſtris: & cum impaſſibilis Deus eſſet, non dedignatus eſt paſſibilis homo eſſe: & immortalis, mortis legibus ſubjacere. Ipſum autem Deum & Dominum, qui in Bethlehem ſecundum carnem natus eſt, & ſimilis factus eſt hominibus abſque peccato, & crucifixus eſt pro hominibus ſub Pontio Pilato, ipſum confitemur Deum, ipſum hominem; ipſum Filium Dei, ipſum filium hominis; ipſum de cœlo, ipſum de terra: ipſum impaſſibilem, ipſum paſſibilem. Deus enim verus, qui natus eſt ex Deo Patre ineffabiliter, inenarrabiliter, incomprehenſibiliter, ipſe in tempore natus eſt de ſancta virgine Maria, idem ipſe Dominus noſter Jeſus Chriſtus, unus de ſancta Trinitate, [e] conglorificatus Patri & ſancto Spiritui. Nec enim quartæ perſonæ adjectionem ſuſcepit ſancta Trinitas: duas autem naturas in una [f] ſubſiſtentia divinitatis & humanitatis inconfuſe, incommutabiliter Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum habere veraciter confitemur. Ita quoque & duas naturales voluntates, & duas naturales operationes habere, utpote perfectum Deum & perfectum hominem, unum eumdemque ipſum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, pietatis nos regula perſtruit: ipſum natum, ipſum paſſum, ipſum crucifixum, ipſum ſepultum, eumdem ipſum reſurgentem, & in cœlos aſcendentem, ad dextram Patris ſedentem, & ad vivos & mortuos judicandos venturum, cujus regni non erit finis.

[a] al. duos filios

[b] al. unam

[c] al. incarnationem æternum.

[d] al. mirabiliter

[e] al. conglorificandus cum Patre & & Spiritu ſancto

[f] al. perſona

Actio I.

ACTIO PRIMA
ſub Agathone Papa.

Anno Christi 680.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ.

Πεφανερωμένα τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει γβ ἁγίας συνόδου, κατὰ τῶν δυσεβῶς διδαξάντων ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς ἐναν θρωπήσεως τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδος.

[a] Acta ſanctæ ſextæ ſynodi apud Conſtantinopolim factæ adverſum eos, qui impie docuerunt unam [b] voluntatem, & unam operationem [c] in incarnationis diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri, [d] unius de ſancta & conſubſtantiali Trinitate.

[a] *mſ.* Acta ſancti Concilii quod fuit Conſtantinopoli adv.
[b] *mſ.* eſſe.
[c] *mſ.* in incarnata œconomia.
[d] *mſ.* qui eſt unus ex ſancta & conſubſtantiali Trinitate.

IN nomine Domini Dei & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, imperantibus a Deo coronatis & ſereniſſimus noſtris dominis Flaviis, Conſtantino quidem piiſſimo & a Deo decreto magno principe, perpetuo Auguſto & Imperatore, anno vigeſimo ſeptimo, & poſt conſulatum [e] ejus a Deo inſtructæ manſuetudinis, anno decimo tertio Heraclio vero atque Tiberio; a Deo, [f] conſervandis ejus fratribus, anno vigeſimo ſecundo die ſeptima menſis Novembris, indictione nona; præſidente eodem piiſſimo & Chriſto dilecto magno Imperatore Conſtantino: in [g] ſecretario ſacri palatii, quod [h] cognominatur Trullus, & ex juſſione ejus a Deo inſtructæ ſerenitatis, præſentibus & audientibus Nicera glorioſiſſimo exconſule patricio, & magiſtro imperialium officiorum; Theodoro glorioſiſſimo exconſule patricio, & comite imperialis obſequii, & [i] ſubſtratego Thraciæ: Sergio glorioſiſſimo exconſule patricio; Paulo glorioſiſſimo exconſule patricio; Juliano glorioſiſſimo exconſule patricio & militari logotheta; Conſtantino glorioſiſſimo exconſule patricio, & curatore imperialis domus Hormiſdæ: Anaſtaſio glorioſiſſimo exconſule patricio, & locum agente imperialis comitis excubiti; Joanne glorioſiſſimo exconſule patricio & quæſtore: Polyeucto glorioſiſſimo exconſule, Thoma glorioſiſſimo exconſule, Paulo glorioſiſſimo exconſule & [k] diſpoſitore orientalium provinciarum, Petro glorioſiſſimo exconſule, Leontio glorioſiſſimo exconſule & domeſtico imperialis menſæ.

[e] *mſ.* divinæ ejus clementiæ
[f] *mſ.* exſolitis.
[g] *mſ.* ſecreto divini pal.
[h] *mſ.* dicitur . . . juſſi divinæ ejus ſer.
[i] *mſ.* Subpretore.
[k] *mſ.* adminiſtratore.

Conveniente quoque ſancta & univerſali ſynodo, quæ ſecundum imperialem ſanctionem congregata eſt in hac a Deo conſervanda regia urbe, id eſt, Theodoro & Georgio [l] venerabilibus preſbyteris, & Joanne [m] venerabili diacono, vicem agentibus Agathonis ſanctiſſimi & beatiſſimi archiepiſcopi antiquæ Romæ; & Georgio venerabili ac ſanctiſſimo archiepiſcopo magnæ Conſtantinopoleos novæ Romæ; & Petro Deo amabili preſbytero & monacho, & locum ſervante ſedis magnæ civitatis Alexandriæ; & Macario venerabili archiepiſcopo Theopoleos Antiochiæ; & Georgio [n] religioſo preſbytero monacho, & apocriſiario Theodori venerabilis vicarii ſedis Hieroſolymorum: Joanne epiſcopo Portuenſi, Abundantio epiſcopo civitatis Paternenſis, Joanne epiſcopo civitatis Rhegitanæ, locum præſentantibus centum viginti quinque venerabilium epiſcoporum ſancti concilii antiquæ Romæ, qui & per proprias ſubſcriptiones demonſtrantur in ſuggeſtione ab eis facta ad piiſſimum imperatorem Conſtantinum: & Theodoro religioſo preſbytero, & locum agente Theodori Deo amabilis archiepiſcopi Ravennæ: Baſilio epiſcopo Gortynæ inſulæ Cretæ, Theodoro epiſcopo Epheſi, Siſinnio epiſcopo Heracleæ Thraciæ, Georgio epiſcopo Cyzici, Petro epiſcopo Nicomediæ, Photio epiſcopo Niceæ, Joanne epiſcopo Chalcedonenſi, Theodoro epiſcopo Melitenſi, Siſinnio epiſcopo Hierapoleos Phrygiæ, Macrobio epiſcopo Seleuciæ Iſauriæ,

[l] *mſ.* reverentiſſimis.
[m] *mſ.* reverentiſſimo.
[n] *mſ.* reverentiſſimo.

Ex *mſ.* Tilian. addita in margine variæ lectionis.

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλέως τῶν βασιλευόντων καὶ μεγαλοπρεπεστάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοφιλεστάτου μεγάλου βασιλέως, αἰωνίου λογίου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοστοῦ ἑβδόμου, καὶ μετὰ τὴν ὑπατείαν τὴν αὐτοῦ θεοστέπτου γαλήνης ἔτους τρισκαιδεκάτου· Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλακτῶν αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοῦ δευτέρου, τῇ ἑβδόμῃ τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐνάτης. προκαθημένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σακρέτῳ τοῦ θείου παλατίου, τοῦ οὕτω λεγομένου Τρούλλου, καὶ παρόντων τῶν αὐτοῦ θεοστέπτου γαλήνης, περιφανῶν καὶ ἀκροωμένων, Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου λαμπροῦ ὑπάτου πατρικίου, καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὀφφικίων· Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαμπροῦ ὑπάτου πατρικίου, κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἡμῶν, καὶ ὑποστράτηγου Θρᾴκης· Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαμπροῦ ὑπάτου πατρικίου· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαμπροῦ ὑπάτου πατρικίου· Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου λαμπροῦ ὑπάτου πατρικίου, καὶ στρατηλατοῦ λογοθέτου· Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαμπροῦ ὑπάτου πατρικίου, καὶ κουράτορος τοῦ βασιλικοῦ τοῦ Ὁρμίσδου οἴκου· Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαμπροῦ ὑπάτου πατρικίου, καὶ ἐπιτηρητοῦ τοῦ κόμητος τῶν βασιλικῶν ἐξκουβίτων· Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαμπροῦ ὑπάτου πατρικίου καὶ κοιαίστορος· Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαμπροῦ ὑπάτου· Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου λαμπροῦ ὑπάτου· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαμπροῦ ὑπάτου, καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν· Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαμπροῦ ὑπάτου· Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαμπροῦ ὑπάτου, καὶ δομεστίκου τῶν βασιλικῶν τραπέζης.

Συναθροίσεως τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς κατὰ βασιλικὸν διάταγμα συναθροιζομένης ἐν ταύτῃ τῇ διαφυλαττομένῃ καὶ βασιλίδι πόλει· τοῦτέστι Θεοδώρου, καὶ Γεωργίου τῶν δηλαδὴ εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ δηλαδὴ εὐλαβεστάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγαθώνος· καὶ Γεωργίου τοῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλοπόλεως Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης· καὶ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου, μοναχοῦ, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως· καὶ Μακαρίου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας· καὶ Γεωργίου τοῦ δηλαδὴ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ἁγιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων· Ἰωάννου ὑπατείων πόλεως * Πόρτου, Ἀβουνδαντίου ὑπατείου πόλεως Πατέρνου, Ἰωάννου ὑπατείου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην ἁγίας τῶν ἁπάντων ἑκατὸν εἴκοσι πέντε δηλαδὴ εὐλαβεστάτων ὑπατείων συνόδου, ἥτις ἐν ἰδιαιτέραις ὑπομνηματικαῖς διλωμέναις τῷ ἡμῶν θεοῖς τὸν διαβόητον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῆς ἀναφορᾷ· καὶ Θεοδώρου τοῦ δηλαδὴ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου· Βασιλείου ὑπατείου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου· Θεοδώρου ὑπατείου Ἐφέσου· Σισιννίου ὑπατείου Ἡρακλείας Θρᾴκης· Γεωργίου ὑπατείου Κυζίκου· Πέτρου ὑπατείου Νικομηδείας· Φωτίου ὑπατείου Νικαίας· Ἰωάννου ὑπατείου Χαλκηδόνος· Θεοδώρου ὑπατείου Μελιτηνῆς· Σισιννίου ὑπατείου Ἱεραπόλεως Φρυγίας· Μακροβίου ὑπατείου Σελευκείας Ἰσαυρίας·

* al. Παπίρου

Γεωργίου

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO I.

Γεωργίου ὑπισκόπου Βυζίης Θρᾴκης· Γρηγορίου ὑπισκόπου Μιτυλίνης· Σεργίου ὑπισκόπου Σηλυβρίας· Ἀνδρέου ὑπισκόπου Μεθύμνης· Θεογνίου ὑπισκόπου Κίου· Γεωργίου ὑπισκόπου Καμουλιανῶν· Ἀντωνίου ὑπισκόπου Ὑπαίπων· Γενεσίου ὑπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως· Πλάτωνος ὑπισκόπου Κίννης· Ἰωάννου ὑπισκόπου τῶ Δασκυλίου· Θεοδώρου ὑπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου· Θεοδώρου ὑπισκόπου Βερίσης· Στεφάνου ὑπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου· Λογγίνου ὑπισκόπου Τίου· Δομετίου ὑπισκόπου Προυσιάδος· Σολομῶνος ὑπισκόπου Κλαυσίου· Γεωργίου ὑπισκόπου Κόου· Ἰωάννου ὑπισκόπου Μυνδου· Γρηγορίου ὑπισκόπου Καντήνου· Ἰωάννου ὑπισκόπου Λάππης· Εὐλαλίου ὑπισκόπου Ζηνωπολίτου· Κωνσταντίνου ὑπισκόπου Δαλισσανδῶ· Θεοδώρου ὑπισκόπου Ὀλβῆς· Θεοφανοῦς πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τῆς ἐν Σικελίᾳ διαφοῦς μοναστηρίου ὑπιλεγομένου Βαΐων· Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῆς Ῥενᾶ, τῆς ἱδρυμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ· Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς τῆς ἐπιλεγομένης δόμνου Ἀρκικίας, ἱδρυμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ· Ἀναστασίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τοῦ διακονίου τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει διαφοῦς πατριαρχείου· καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ, τοῦ μαθητοῦ Μακαρίου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας. καθεδόντων τε τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων, καὶ ὑπάτων ὁπλίτων τοῦ βασιλικοῦ, ἤγουν φιλοχρίστου ἡμῶν βασιλέως Κωνσταντίνου. ἐξ ἀριστερῶν μὲν τοῦ διονύσιου αὐτοῦ μέρους καθεδόντων τῶν ἐνδοξοτάτων ὑπάτων ὑπερτίμων τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγαθῶνος, ἤγουν τῶν ἀπὸ προσώπου τῆς κατ' αὐτὸν συνόδου Θεοφυλάκτου ὑπισκόπου· καὶ Θεοδώρου πρεσβυτέρου, καὶ ὑπηρετοῦντος Θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης· ἤγουν Βασιλείου ὑπισκόπου Γορτύνης· ἤγουν Γεωργίου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, ἤγουν ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ἁγιωτάτου ὑπερτίμου τοῦ Θρόνου Ἱεροσολύμων· καὶ τῶν λοιπῶν ὑπισκόπων τῶν ὑπὸ τὸν Θρόνον τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης. ἐκ δὲ τῶν δεξιῶν μέσης καθεδόντων ἡμῶν, Γεωργίου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, καὶ Μακαρίου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας· καὶ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ ὑπηρετοῦντος τοῦ Θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως. καὶ Θεοδώρου ὑπισκόπου Ἐφέσου, ἤγουν τῶν λοιπῶν θεοφιλεστάτων ὑπισκόπων τῶν ὑπὸ τὸν Θρόνον τοῦ τῆς ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, ἤγουν τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας, ἐσταμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν διατυπώσεων, Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ θεοφιλέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ Ἰωάννης ὁ θεοφιλέστατος διάκονος, οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς Ἀποστολικοῦ Θρόνου πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγαθῶνος· ἔφη δὲ καὶ οἱ ἀπὸ προσώπου τῆς κατ' αὐτὸν συνόδου, εἶπον· παράκλητοι δέσποτα, κατὰ τὴν περιβόητον σήκρατον σὺν τῷ θεοσόφῳ ἡμῶν κράτει θεὸς τὸν ἁγιώτατον ἡμῶν πάπαν, ἀποστάληθι παρ' αὐτοῦ θεὸς τὰ παιδευθῆναι ἰσχὺν τῆς θεοσεβείας ὑμῶν γαλήνης μετὰ καὶ ἀκαθοχῆς αὐτοῦ, ἔτι δὲ καὶ ἑτέρας συνόδου ἐκατὸν τριακοντὰ ἁγιωτάτων ἡγουμένων θεοῦ τὴν ὑπαίτιον ἡμῶν βασιλείαν σὺν τῷ ὑπὸ τὸν αὐτοῦ πλουτοῦντα ἀποστόλων θρόνον, ἃς καὶ ὑπεδέξαμεθα τῇ θεοσέβειᾳ ὑμῶν κράτει. ἐπειδὴ δὲ θεοῦ δόντων παρεγένοντο ἐξ ἡμέρων, * πάσαι ἢ ὀλίγαι, πνεῦ κατηφοείας ἔστιμεν τὴν ἐνδεδεγμένην πίστιν παρεσύραγεν οἱ κατὰ καιροὺς ἡγήσαντο θρόνου δόντος τῆς βασιλίδος ἡ διαφυλάκτου ὑμῶν πόλεως· φασὶ δὲ, Σέργιος, Παῦλος, Πύῤῥος, καὶ Πέτρος, οἱ μὲν ἀπὸ ἡ Κύρος ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεως ἡγήσαντο θρόνου, ἔτι δὲ Θεόδωρος ὁ ἡγήσαντο ὑπίσκοπος τῆς αὐτῆς μεγάλης πόλεως Φαρὰν, καὶ πνες ἕτεροι δόντες ἐξακολουθήσαντες· ἐν δέλτοις δὲ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ μίαν ἐνέργειαν δογματίσαντες, ἢ διδάξαντες· ἢ πολλάκις τῇ δουλικῇ ὑμῶν καθ' ὑμᾶς ἀποστολικοῦ Θρόνου σὺν δόντι ὑπερρώσαντες, ἔπα

A Georgio epiſcopo Byziæ Thraciæ, Gregorio epiſcopo Mitylenæ, Sergio epiſcopo Selybriæ, Andrea epiſcopo Methymnæ, Theognio epiſcopo Cii, Georgio epiſcopo [a] Camuliani, Antonio epiſcopo Hypæporum, Geneſio epiſcopo Anaſtaſiopoleos, Platone epiſcopo Cinnæ, Joanne epiſcopo Daſcylii, Theodoro epiſcopo Juſtinianopoleos Gordi, Theodoro epiſcopo Veriſæ, Stephano epiſcopo Heracleæ Ponti, Longino epiſcopo Tii, Domitio epiſcopo [b] Pruſiados, Salomone epiſcopo Clanei, Georgio epiſcopo Coënſi, Joanne epiſcopo Myndi, Georgio epiſcopo Cantanenſi, Joanne epiſcopo Lappæ, Eulalio epiſcopo [c] Zenopoleos, Conſtantino epiſcopo Daliſandi, Theodoro epiſcopo Olbæ, Theophanio preſbytero & abbate venerabilis monaſterii Siciliæ, quod cognominatur Baias, B Georgio preſbytero & monacho monaſterii [d] Renati poſiti in antiqua Roma; Conone & Stephano preſbyteris & monachis monaſterii, quod cognominatur domus Arſicia, poſiti ſimiliter in ſeniore Roma; Anaſtaſio preſbytero & monacho oratorionum hic ſiti [e] venerabilis patriarchii, & Stephano preſbytero & monacho diſcipulo Macarii venerabilis archiepiſcopi Theopoleos Antiochiæ. Reſidentibus glorioſis patriciis & conſulibus ex latere piiſſimi & Chriſto amabilis noſtri Imperatoris Conſtantini; & ex læva quidem ejus parte reſidentibus venerabilibus vicariis Agathonis ſanctiſſimi archiepiſcopi antiquæ Romæ, & qui ex perſona ejus ſynodi erant Deo amabiles epiſcopi; Theodoro preſbytero & locum agente Theodori Deo amabilis archiepiſcopi Ravennæ, & Baſilio epiſcopo civitatis Gortynæ, & Georgio preſbytero & monacho, & apocriſiario Theodori venerabilis vicarii ſedis Hieroſolymorum, & ceteris epiſcopis concilii ſanctiſſimi Papæ antiquæ Romæ Agathonis. A dextra vero ejus parte ſimiliter reſidentibus Georgio ſanctiſſimo archiepiſcopo Conſtantinopoleos novæ Romæ, & Macario ſanctiſſimo archiepiſcopo Theopoleos Antiochiæ; & Petro Deo amabili preſbytero monacho, & loci ſervatore ſedis magnæ Alexandriæ civitatis; & Theodoro epiſcopo Epheſi, & reliquis Deo amabilibus epiſcopis, tam qui ſub ſede ſanctiſſimi archiepiſcopi Conſtantinopolitani, quam qui ſanctiſſimi archiepiſcopi D Theopoleos Antiochiæ, propoſitis in medio ſacroſanctis Dei noſtri evangeliis, Theodorus & Georgius Deo amabiles preſbyteri, & Joannes Deo amabilis diaconus, locum præſentantes ſanctiſſimi Papæ apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ Agathonis, nec non & qui ex perſona ſynodi ejus erant, dixerunt: Benigniſſime Domine, ſecundum directam ſacram ab a Deo inſtructa veſtra fortitudine ad ſanctiſſimum Papam, demandati ſumus ab eo ad piiſſima veſtigia a Deo confirmatæ veſtræ ſerenitatis una cum ejus ſuggeſtione, nec non & cum altera ejus ſynodica ſuggeſtione æque facta ad a Deo cuſtoditam veſtram pietatem, a ſubjacentibus ei venerabilibus epiſcopis, quas & obtulimus a Deo coronatæ fortitudini veſtræ. Quoniam igitur [f] ante hos XLVI. plus minus annos quoſdam novitates vocum, contrarias orthodoxæ fidei introluxerunt, qui pro tempore fuerunt præſules hujus regiæ & a Deo ſ conſervandæ veſtræ civitatis, id eſt, Sergius, Paulus, Pyrrhus, & Petrus, nec non & Cyrus quondam Alexandrinæ civitatis antiſtes, inſuper & Theodorus, qui fuit epiſcopus civitatis, cujus vocabulum eſt Pharan, & alii quidam, qui eos ſecuti ſunt; non modice quæ per totum orbem terrarum eſt, eccleſiam turbaverunt, unam voluntatem in incarnationis diſpenſatione unius ſanctæ Trinitatis Domini noſtri Jeſu Chriſti, unamque operationem dogmatizantes & docentes: multoties ſervili veſtra, quæ ſecundum nos eſt, apoſtolica ſede de hac re pulſante, dehinc

[a] mſ. Pariſ. Phuſialis, Salomone &c.

[b] mſ. Pariſ. Zenonopolis.

[c] mſ. Pariſ. Renna, quod ſinum eſt &c.

[d] mſ. Pariſ. Sanctiſſimi Patriarchii quod eſt Conſtantinopoli.

[e] mſ. Pariſ. quadraginta plus minuſve annos.

[f] mſ. Pariſ. cuſtodiæ.

* al. μεφ' ἡμῶν

ACTIO I.

ANNO CHRISTI 680.

supplicante, & minime valente usque hactenus a tali sensu pravæ æstimationis eos abstrahere: quæsumus a Deo coronatam vestram fortitudinem, ut dicant, qui ex parte sunt prædictæ sanctissimæ ecclesiæ Constantinopolitanæ, unde hujusmodi vocum adinventa est novitas. Constantinus piissimus Imperator dixit: Audientes Georgius sanctissimus archiepiscopus a Deo conservandæ nostræ hujus civitatis, & Macarius venerabilis archiepiscopus Antiochenæ civitatis, & ei adjacens synodus, quæ a parte apostolicæ magnæ Romæ sedis dicta sunt, quæ eis videntur, prosequantur. Macarius Deo amabilis archiepiscopus Antiochenæ magnæ civitatis, una cum Stephano religioso presbytero & monacho ejus discipulo; cum eis vero & Petrus Deo amabilis metropolitanus Nicomediæ, & Salomon Deo amabilis episcopus Clanei, verba facientes tam pro sede hujus sanctæ magnæ ecclesiæ, quamque pro sede Antiochiæ, dixerunt: Nos quidem vocum novitates non edidimus: sed quidquid percepimus tam a sanctis universalibus synodis, & sanctis probabilibus patribus, quamque a præsulibus hujus regiæ urbis, id est, Sergio, Paulo, Pyrrho, & Petro, necnon & Honorio, qui fuit Papa antiquæ Romæ, & Cyro, qui fuit Papa Alexandriæ, hoc est, de voluntate & operatione, sic & credidimus, & credimus, & prædicamus [& docemus,] & parati sumus de hoc ostendere.

Constantinus piissimus Imperator dixit: Si vultis nobis de hoc ostendere, non aliter vos suscipimus, probationes proferentes, nisi quemadmodum dixistis, ex sanctis universalibus synodis, & sanctis probabilibus patribus.

Macarius Deo amabilis archiepiscopus Antiochiæ, & qui cum eo erant, dixerunt: Piissime Domine jubeto per chartophylacem hujus sanctæ magnæ Dei ecclesiæ libros sanctarum synodorum, ex venerando patriarchio in medium proferri.

Constantinus piissimus Imperator dixit: Jubemus acta earumdem sanctarum synodorum universalium ex venerando patriarchio a Deo conservandæ hujus regiæ urbis, confestim per competentem chartophylacem ad medium deduci, atque relegi. Et paululum egrediens Georgius Deo amabilis diaconus & chartophylax, & veniens ad bibliothecam venerandi patriarchii, protulit libros sanctarum universalium synodorum.

Constantinus piissimus Imperator dixit: Georgius religiosus diaconus & chartophylax codices, quos præ manibus gerit, sanctorum conciliorum, porrigat ad legendum.

Accipiens Stephanus religiosus presbyter & monachus, discipulus Macarii venerabilis archiepiscopi Antiochiæ, primum librum gestorum sanctæ tertiæque Ephesinæ prioris synodi, relegit: & veniens ad sermonem prosphoneticum, qui scriptus est a sanctæ memoriæ Cyrillo Alexandrinæ magnæ civitatis præsule ad Theodosium piæ memoriæ imperatorem, cujus est initium: Quod apud homines quidem eminet, & post pauca: Firmamentum autem immobile hujusmodi vestri Deo amabilis & religiosi imperii ipse Dominus noster Jesus Christus est: per ipsum enim reges regnant, & potentes decernunt justitiam, secundum quod scriptum est: est enim ejus omnipotens voluntas. Macarius sanctissimus archiepiscopus Antiochenæ civitatis, dixit: Ecce Domine, ostendi unam esse voluntatem in Christo. Et exsurgentes, qui locum præsentabant Apostolicæ sedis antiquæ Romæ, & quidam episcoporum synodi Constantinopolitanæ, & glorioſissimi judices reclamaverunt, dicentes: Superflue, & non secundum quod jacet, Macarius venerabilis archiepiscopus

Εἰ libet Cyrilli Alex. De recta in Deum fide ad Theodosium Imp. liber fuer.

Καὶ ἀναβὰς Στέφανος ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς, ὁ μαθητὴς Μακαρίου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας τὸ πρῶτον βιβλίον τῆς πραξαμένης τοὺς ἁγίους τούτους ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον συνόδου, ἀνέγνω. καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν προσφωνητικὸν λόγον τὸν λεχθέντα παρὰ τοῦ ἁγίου Κυρίλλου τοῦ τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως ἡγουμένου πρόσφορον, πρὸς Θεοδόσιον τὸν ἐν εὐσεβεῖ τῇ λίξει ἡμῶν βασιλέα γεγράφθαι, οὗ ἡ ἀρχή· Τὰς μὲν ἐν ἀνθρώποις δοκούσας· καὶ μετ' ὀλίγα· Ἑρμηνεία δὲ τοῦ ἀπράκτου τῆς οὕτω θεοφιλοῦς καὶ βασιλικῆς ὑμῶν βασιλείας αὐτὸς ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός· δι' αὐτοῦ γὰρ βασιλεῖς βασιλεύουσι, καὶ οἱ δυνάσται χάραγμα δικαιοσύνης, κατὰ τὸ γεγραμμένον· ἔστι γὰρ αὐτοῦ παντελὴς τὸ θέλημα. Μακάριος ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἀντιοχέων πόλεως εἶπεν· ἰδοὺ δέσποτα, πεφύτευται τὸ ὄντως θέλημα ἐν Χριστῷ. ἐξαναστάντες οἱ τὸν τόπον ὑπέχοντες τῆς ἀποστολικῆς ἕδρας τῆς παλαιᾶς Ῥώμης, καὶ τινες τῶν ἁγιωτάτων τῆς συνόδου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες ἐβόησαν, λέγοντες· περισσῶς, καὶ οὐ κατὰ τὸ κεῖσθαι Μακάριος ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος

Ἀνέγνω ὁ εὐλαβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τοὺς ἱεροὺς κανόνας τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων ἐν τῷ διακονείῳ τοῦ ἁγιωτάτου πατριαρχείου τῆς βασιλίδος πόλεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὄντος, καὶ ἐξελθὼν ἐκ τοῦ μέρους τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, φέρει τὰ εἰρημένα ὑπὸ τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως Κωνσταντῖνος· ἐν ἀκροάσει ἡμῶν Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας τῆς βασιλευούσης πόλεως τῆς παλαιᾶς Ῥώμης, καὶ ἀναγνώσεται. Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν· ἀναγνώσεται Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τοὺς ἱεροὺς κανόνας τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν· εἰ βούλεσθε παρ' ἡμῶν τι ἄλλως ἡμᾶς δέχεσθαι ἀποδείξεις θεοφόρους, εἰ μὴ, καθὼς εἴπατε, ἐκ τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων, καὶ τῶν ἁγίων ἐκκρίτων πατέρων.

Μακάριος ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἶπον· δίκαιόν ἐστιν, κύριε δέσποτα, κελεῦσαι τῷ χαρτοφύλακι τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ μεγάλης συνάξαι τὰ βιβλία τῶν ἁγίων συνόδων ἐκ τοῦ διακονείου τοῦ ἁγιωτάτου πατριαρχείου εἰς μέσον φερόμενα.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν· κελεύομεν τὸ παρὸν ἁγιώτατον τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων ἐκ τοῦ διακονείου τοῦ ἁγιωτάτου τούτου τῆς βασιλίδος πόλεως παρεχέτω ἤδη θεοφόρου χαρτοφύλακος εἰς μέσον ἐλθεῖν, καὶ ἀναγνωσθῆναι. ἐξ οὗ βραχὺ ἐκβὰς ἐπέδωκεν Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ, καὶ παραβὰς ἐν τῷ βιβλιοθήκῃ τοῦ διακονείου πατριαρχείου, ἐξενέγκατο τὰ βιβλία τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν· Γεώργιος ὁ εὐλαβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ, ἅπερ ἐπιφέρεται βιβλία τῶν ἁγίων συνόδων, ἀναγνώτω ἐφ' ἡμῶν.

[a] Εἰς libros Cyrilli Alex. De recta in Deum fide ad Theodosium Imp. liber fuer.

[b] al. Κλαυσιοῦ

[c] al. ἐκκρίτων

ANNO CHRISTI 680.

τῆς Ἀντιοχέων μεγαλοπόλεως ἐκ τῶν ἀναγνωσθέντων μοναχοῦ ἐμφανῶς διηγεῖσθαι, ἓν εἶναι θέλημα. Ὅτι γὰρ δύο φύσεων τὸ ἑνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τουτέστι τῆς θεότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος· τοῦτο γὰρ ὁ ἅγιος Κύριλλος ὅτι τῆς θείας αὐτοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ παντοκρατικῆς φύσεως ἀκηλιδῶτον λαμβάνων, ὑπὲρ μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ ἁγίου πνεύματος κτίσεως καὶ παντελείαμνον κέκτηται. διὸ καὶ παντελῆ αὐτὴ ὁ αὐτὸς ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ ἐπονομάζει Κύριλλος, ἄλλως τε δὲ οὐδὲ ἀριθμητῶς τίθησι τὸ ἕνοδον θέλημα ἔν. καὶ ἀναγνωσθέντος [b] ἑτέρου τοῦ ἕνατου βιβλίου, Κωνσταντῖνος ὁ θεοσέβειος βασιλεὺς εἶπε· καὶ τὸ ἕτερον βιβλίον τῆς ἁγίας τρίτης συνόδου ἀναγνωσθήτω. καὶ λαβὼν Σολομὼν ὁ θεοφιλέστατος διάκονος, καὶ νοτάριος τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἀνέγνω ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους. Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν· ἱκανὸς ἡμῖν ὁ τῇ παρούσῃ ἡμέρᾳ [c] ἐπάγγελτος καθέστηκεν, ὁ ἐν ᾗ πρώτῃ ἔλαβον τὰ ὅθεν τῆς ἁγίας τρίτης ἐν Ἐφέσῳ τὰ πρότερον πραχθέντα συνόδου. καθ' ἑτέραν δὲ καὶ τὰ τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου πραχθέντα ἡμῖν ὑπαναγνωσθήσεται.

[a] al. πατὸν

[b] al. ἑνατὸν

[c] al. ἐπάγγελμα

B

Actio II.

magnæ Antiochenæ civitatis, ex nunc relecto textu videtur affirmare, unam esse voluntatem in duabus naturis unius Domini nostri Jesu Christi, id est, deitatis ejus & humanitatis. Hoc enim sanctissimus Cyrillus in divina ipsius Domini nostri Jesu Christi & omnipotentissima ejus natura accipiens, scripsit; quam cum Patre & sancto Spiritu communem & omnipotentem habet. Propter quod & omnipotentem eam idem sanctæ memoriæ Cyrillus appellavit, alias nec numeraliter posuit eamdem voluntatem unam. Et relecto ex integro eodem libro, Constantinus piissimus Imperator dixit: Et ille alter liber sanctæ tertiæ synodi relegatur. Et accipiens Salomon Deo amabilis diaconus, & notarius sanctissimi patriarchæ Constantinopoleos relegit a principio usque ad finem. Constantinus piissimus Imperator dixit: Sufficienter nobis lectio in præsenti die facta est, in qua finem susceperunt, quæ in sancta tertiaque Ephesina priore synodo gesta sunt. In subsequente vero, & quæ in sancta Chalcedonensi quarta synodo acta sunt nobis relegentur.

ΠΡΑΞΙΣ Β'.

ACTIO SECUNDA.

C

Ἐπ ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλέως τοῦ θεοσεβεστάτου καὶ γαληνοτάτου ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ φιλοχρίστου καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως καὶ αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους ὑπατευθέντος, καὶ μετὰ ὑπατείαν τὴν αὐτοῦ θεοσώστου ἔτους τεσσαρεσκαιδεκάτου· Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τοῦ θεοστέπτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους ὀκτωκαιδεκάτου, τῇ δεκάτῃ τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.

Προκαθημένου τοῦ αὐτοῦ φιλοχρίστου καὶ φιλαχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ ἁγίου παλατίου τοῦ λεγομένου Τρούλλου. καὶ παρόντων τῶν αὐτοῦ θεοσεβεστάτων γαληνοτήτων, παρόντων καὶ ἀκροωμένων Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου υἱοῦ ὑπάτων πατρικίου, καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὀφφικίων· Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου υἱοῦ ὑπάτων πατρικίου, κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἀγμάτου, καὶ ὑπατικοῦ Θρᾴκης· Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου υἱοῦ ὑπάτων πατρικίου· Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου υἱοῦ ὑπάτων πατρικίου, καὶ στρατηλατικοῦ λογοθέτου· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου υἱοῦ ὑπάτων πατρικίου· Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου υἱοῦ ὑπάτων πατρικίου, καὶ κουράτορος τοῦ βασιλικοῦ οἴκου Ὁρμίσδου οἴκου· Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου υἱοῦ ὑπάτων πατρικίου, καὶ ὑπατικοῦ τοῦ ἡμετέρου θειοτάτου βασιλικοῦ ὀξουκλείτου· Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου υἱοῦ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαίστορος· Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου υἱοῦ ὑπάτων· Θωμᾶ τοῦ ἐνδόξοτάτου υἱοῦ ὑπάτων· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου υἱοῦ ὑπάτων, καὶ διοικητοῦ τῶν ἑωσπερίων ἐπαρχειῶν· Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου υἱοῦ ὑπάτων· Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου υἱοῦ ὑπάτων, καὶ δομεστικοῦ τῶν βασιλικῶν τραπέζης.

Συναθροισθέντες δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς κατὰ βασιλικὴν θεσπισθεῖσαν συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοσώστῳ καὶ βασιλίδι πόλει· τουτέστι Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν θεοσεβεστάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου, ἐπιχόντων τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου ἐπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγαθῶνος. καὶ Γεωργίου τοῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλοπόλεως Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, καὶ Πέτρου τοῦ [d] θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως· καὶ Μακαρίου τοῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας, καὶ Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ ἀπεκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ἁγιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων· Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πίσου· Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρου· Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπιχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέρας

[d] al. θεοφιλεστάτου

In nomine Domini Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi, imperantibus a Deo coronatis sereniſſimis noſtris dominis Flaviis, Conſtantino quidem piiſſimo & a Deo decreto magno principe, perpetuo Auguſto Imperatore, anno vigeſimo ſeptimo, & poſt conſulatum ejus a Deo inſtructæ manſuetudinis, anno decimo tertio, Heraclio vero atque Tiberio a Deo conſervandis ejus fratribus, anno vigeſimo ſecundo, decima menſis Novembris, indictione nona.

Præſidente eodem piiſſimo & Chriſto dilecto magno imperatore Conſtantino, in ſecretario ſacri palatii, quod cognominatur Trullus, & ex juſſione ejus a Deo inſtructæ ſerenitatis, præſentibus & audientibus Niceta glorioſo exconſule patricio, & magiſtro imperialium officiorum; Theodoro glorioſo exconſule patricio, & comite imperialis obſequii, & ſubſtratego Thraciæ; Sergio glorioſo exconſule patricio, Paulo glorioſo exconſule patricio, Juliano glorioſo exconſule patricio & militari logotheta; Conſtantino glorioſo exconſule patricio, & curatore imperialis domus Hormiſdæ; Anaſtaſio glorioſo exconſule patricio, & locum agente imperialis comitis excubiti, Joanne glorioſo exconſule patricio & quæſtore, Polyeucto glorioſo exconſule, Thoma glorioſo exconſule, Paulo glorioſo exconſule & diſpoſitore orientalium provinciarum, Petro glorioſo exconſule, Leontio glorioſo exconſule & domeſtico imperialis menſæ.

D

Conveniente autem & ſancta ac univerſali ſynodo, quæ ſecundum imperialem ſanctionem congregata eſt in hac a Deo conſervanda regia urbe, id eſt, Theodoro & Georgio venerabilibus preſbyteris, & Joanne venerabili diacono, locum adimplentibus ſanctiſſimi ac beatiſſimi archiepiſcopi antiquæ Romæ Agathonis, & Georgio venerabili atque ſanctiſſimo archiepiſcopo hujus magnæ Conſtantinopoleos novæ Romæ, & Petro Deo amabili preſbytero monacho, & vicario ſedis Alexandriæ magnæ civitatis, & Macario ſanctiſſimo archiepiſcopo Theopoleos Antiochiæ, & Georgio religioſo preſbytero monacho, & apocriſiario Theodori venerabilis vicarii ſedis Hieroſolymorum, Joanne epiſcopo civitatis Portuenſis, Abundantio epiſcopo civitatis Paternenſis, Joanne epiſcopo civitatis Rhegienſis, locum præſentantibus venerabilis ſynodi

E

[d] al. θεοφιλεστάτου

ACTIO II.

antiquæ Romæ CXXV. Deo amabilium episcoporum, qui & per proprias subscriptiones declarantur in suggestione ab eis facta ad Constantinum piissimum magnum Imperatorem: Theodoro religioso presbytero atque vicario Theodori Deo amabilis archiepiscopi Ravennæ, Basilio episcopo civitatis Gortynæ insulæ Cretæ, Theodoro episcopo Ephesi, Sisinnio episcopo Heracleæ Thraciæ, Georgio episcopo Cyzici, Petro episcopo Nicomediæ, Photio episcopo Niceæ, Joanne episcopo Chalcedonis, Theodoro episcopo Meliteæ, Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrygiæ, Macrobio episcopo Seleuciæ Isauriæ, Georgio episcopo Byziæ Thraciæ, Gregorio episcopo Mitylenæ, Sergio episcopo Selymbriæ, Andrea episcopo Methymnæ, Theognio episcopo Cii, Georgio episcopo Camuliani, Antonio episcopo Hypæpæ, Joanne episcopo Dascylii, Genesio episcopo Anastasiopoleos, Platone episcopo Cinnæ, Theodoro episcopo Justinianopoleos Gordi, Theodoro episcopo Veritæ, Stephano episcopo Heracleæ Ponti, Longino episcopo Tii, Domitio episcopo Prusiados, Salomone episcopo Clanei, Georgio episcopo Coënsi, Joanne episcopo Myndi, Gregorio episcopo Cantani, Joanne episcopo Lappæ, Eulalio episcopo Zenopoleos, Constantino episcopo Dalisandi, Theodoro episcopo Olbæ, Theophanio presbytero & abbate venerabilis monasterii in Sicilia positi, quod cognominatur Baias, Georgio presbytero & monacho monasterii Renati, positi in antiqua Roma, Conone & Stephano presbyteris & monachis monasterii, quod cognominatur domus Arsicia, positi similiter in seniore Roma; Anastasio presbytero & monacho oratoriorum venerabilis hujus patriarchii, & Stephano presbytero & discipulo Macarii archiepiscopi Theopoleos Antiochiæ; Residentibus quoque tam gloriosissimis patriciis & consulibus, quamque omnibus venerabilibus & Deo amabilibus episcopis ordine in eodem secretario Trulli: propositis in medio sanctis & intemeratis evangeliis:

Paulus magnificus a secretis & imperialis secretarius, dixit: Meminit vestra pietas, & sancta ac universalis vestra synodus, quod in præterito conventu, finita lectione gestorum sanctæ tertiæ Ephesinæ prioris synodi, providit subsequenter & acta sanctæ quartæ Chalcedonensis synodi relegi, & suggerimus ad quod placuerit.

Constantinus piissimus Imperator dixit: Proferantur & acta prædictæ sanctæ quartæ Chalcedonensis synodi, & coram nostro relegantur auditu.

Et accipiens Anteochus religiosus lector & notarius sanctissimi patriarchæ Constantinopoleos, primum librum ejusdem sanctæ Chalcedonensis synodi relegit. Et relegente eo epistolam, quæ in eis continetur, sanctæ memoriæ Papæ Leonis magnæ civitatis Romæ; & veniente ad textum, in quo scriptum est: Agit enim utraque forma cum alterius communione, quod proprium habuit: Verbo quidem operante quod Verbi est, carne autem exsequente quod carnis est: & horum unum coruscat miraculis, aliud vero succumbit injuriis: exsurgentes qui ex parte apostolicæ sedis erant antiquæ Romæ, exclamaverunt: Ecce benignissime Domine, manifeste duas naturales operationes inconfuse & indivise in Domino nostro Jesu Christo præsens sanctissimus prædicat pater: cujus præsentem sermonem sancta quarta synodus firmamentum orthodoxæ fidei inscripsit, & damnationem universæ hæresis, utpote professioni beati principis apostolorum Petri convenientem; & quid pro hoc dignum sentit

ANNO CHRISTI 680.

A Ῥώμης ἐσώς φ ἑκατὸν ὄπου πάντα [a] διορισθὲν ὑπάτων συνόδου, φῦ ἡ δι' ἡσυχίας ἐπεχαφοῦ διλωμβάνων ἐν τῇ ἡμερήσῃ φορὲς τὸν διασέβαστον βασιλέα Κωνσταντῖνον περ' αὐτὴ ἀναφορᾷ· ἡ Θεοδώρου τῷ διλαβεστάτου φρεσβυτέρου, ἡ ἐπιτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ραβέννης Θεοδώρου· Βασιλείου ὑπατείου πόλεως Γορτυνίας τῆς Κρητῶν νήσου· Θεοδώρου ὑπατείου Ἐφέσου· Σισιννίου ὑπατείου Ἡρακλείας Θρᾴκης· Γεωργίου ὑπατείου Κυζίκου· Πέτρου ὑπατείου Νικομηδείας· Φωτίου ὑπατείου Νικαίας· Ἰωάννου ὑπατείου Χαλκηδόνος· Θεοδώρου ὑπατείου Μελιτηνῆς· Σισιννίου ὑπατείου Ἱεραπόλεως Φρυγίας· Μακροβίου ὑπατείου Σελευκείας Ἰσαυρίας· Γεωργίου ὑπατείου Βυζίης Θρᾴκης· Γρηγορίου ὑπατείου Μιτυλήνης· Σεργίου ὑπατείου Σηλυβρίας· Ἀνδρέου ὑπατείου B Μεθύμνης· Θεογνίου ὑπατείου Κίου· Γεωργίου ὑπατείου Καμουλιανῆς· Ἀντωνίου ὑπατείου Ὑπαίπων· Ἰωάννου ὑπατείου τοῦ Δασκυλίου· Γενεσίου ὑπατείου Ἀναστασιουπόλεως· Πλάτωνος ὑπατείου Κίννης· Θεοδώρου ὑπατείου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου· Θεοδώρου ὑπατείου Βερίας· Στεφάνου ὑπατείου Ἡρακλείας Πόντου· Δεξίππου ὑπατείου Τίου· Δομετίου ὑπατείου Προυσιάδος· Σαλομῶνος ὑπατείου Κλανέων· Γεωργίου ὑπατείου Κώων· Ἰωάννου ὑπατείου Μύνδου· Γρηγορίου ὑπατείου Καντάνων· Ἰωάννου ὑπατείου Λάππης· Εὐλαλίου ὑπατείου Ζηνοπουπόλεως· Κωνσταντίνου ὑπατείου Δαλισανδοῦ· Θεοδώρου ὑπατείου Ὀλβίας· Θεοφανοῦς φρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ διαζοῦς μοναστηρίου τοῦ λεγομένου Βάϊων· Γεωργίου φρεσβυτέρου καὶ μονάζ φῦ [b] Ρενάτ τῆς λεγομένης ἐν τῇ C φρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ· Κόνωνος καὶ Στεφάνου φρεσβυτέρων ἡ μοναχῶν μονῆς τοῦ λεγομένης δόμου Ἀρσικίας λεγομένης ἐν τῇ φρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ· Ἀναστασίου φρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ φῦ διακτηρίων τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει διαζοῦς πατριαρχείου· καὶ Στεφάνου φρεσβυτέρου ἡ μοναχοῦ, τῶ μαθητοῦ Μακαρίου τῶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας· Καὶ καθεζόντων φῦ τῶ ἐνδοξοτάτων πατρικίων, καὶ ὑπάτων, καὶ πάντων φῦ ἁγιωτάτων ἡ θεοφιλεστάτων κατὰ τάξιν, ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σκρίτῳ, συνημμένων ἐν μέσῳ φῦ ἁγίων καὶ ἀχράντων διαγελίων.

[b] al. Ῥενάτου

Παῦλος ὁ μεγαλοπρεπέστατος ἀπορίης σκριτάριος βασιλικὸς εἶπε· μέμνηται ἡ ὑμετέρα διάβεσια, καὶ ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος, ὡς κατὰ τὸν φρεσθέντα σύλλογον τέλος λαβόντος τῆς ἀναγνώσεως φῦ πραγμάτων τῆς ἁγίας ἐν Ἐφέσῳ πρώτης τὸ φρόνιμον συνόδου, συνῆδε ἀκολούθως ἡ τὰ τῆς ἁγίας πράξεις ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἀναγνωσθῆναι πραγμάτων· ἡ ὑποβάλλομεν φρὸς τὸ βουλεύσιμον.

Κωνσταντῖνος ὁ διασέβαστος βασιλεὺς εἶπε· φροσταχθήτωσαν ἡ τὰ τῆς λεχθείσης πράξεις ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου πραγμάτια, ἡ εἰς ἐπήκοον ἀναγνωσθήσονται.

Καὶ λαβὼν Ἀντίοχος ὁ διλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τὸ φρῶτον βιβλίον τῆς αὐτῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἀνέγνω. ἡ ἀναγνώσαντος αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐν αὐτῇ ἐμφερομένῳ διστολὴν τοῦ ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ τῆς μεγαλοπόλεως Ῥώμης πάπα Λέοντος, καὶ ἐλθόντος εἰς τὸ ῥητὸν φάσκον· ἐνεργεῖ ἑκατέρα μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἔσχεν, τοῦ μὲν λόγου καταργαζομένου πρᾶ ὅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου, τοῦ δὲ σώματος ἀπολεῖπτος ὅπερ ἴδιόν τοῦ σώματος. καὶ τὸ μὲν αὐτοῦ ἀγλαΐαις τοῖς θαύμασι, τὸ δὲ ταῖς ὕβρεσιν ὑποπίπτουσι. ἀναστάντες οἱ τῆς μιᾶς τοῦ ἁποστολικοῦ θρόνου τῆς φρεσβυτέρας Ῥώμης εὐσεβοῦς δόξαντα εἶναι, φανερῶς δύο φυσικὰ ἐνεργείας ἀσυγχύτως ἡ ἀδιαιρέτως ἴδιά τοῦ ἑνὸς ἐμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν μιᾷ ἐμφάσει παρόντα πιστῶ, οὗ πρὸς τὸν παρόντα λόγον ἡ ἁγία πράξις σύνοδος τέλειν ἐμβεβαίωσε ἀσυγχύτως, καὶ καθαίρουσι πάσης αἱρέσεως, ἅτε τῇ τοῦ μεγάλου, ἡ πρωτόθρου τῶν ἀποστόλων Πέτρου ὁμολογίᾳ συμβαίνουσαν· ἡ τί οἷόν ἐστιν ἀξιοῦσθαι

Et accipiens Anteochus religiosus lector & notarius sanctissimi patriarchæ Constantinopoleos, primum librum ejusdem sanctæ Chalcedonensis synodi relegit. Et relegente eo epistolam, quæ in eis continetur, sanctæ memoriæ Papæ Leonis magnæ civitatis Romæ; & veniente ad textum, in quo scriptum est: E Agit enim utraque forma cum alterius communione, quod proprium habuit: Verbo quidem operante quod Verbi est, carne autem exsequente quod carnis est: & horum unum coruscat miraculis, aliud vero succumbit injuriis: exsurgentes qui ex parte apostolicæ sedis erant antiquæ Romæ, exclamaverunt: Ecce benignissime Domine, manifeste duas naturales operationes inconfuse & indivise in Domino nostro Jesu Christo præsens sanctissimus prædicat pater: cujus præsentem sermonem sancta quarta synodus firmamentum orthodoxæ fidei inscripsit, & damnationem universæ hæresis, utpote professioni beati principis apostolorum Petri convenientem; & quid pro hoc dignum sentit

ANNO CHRISTI 680.

Μακάριος ὁ ἱερώτατος, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ θεοφιλέστατοι ἄνδρες, λέγετε;

Μακάριος ὁ ἱερώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας εἶπε· ἐγὼ, δέσποτα, δύο ἐνεργείας οὐ λέγω· οὐδὲ οἶδα τοῦ τὸν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Λέοντα διὰ τούτου τοῦ ῥήματος δύο ἐνεργείας φάσκοντα.

Κωνσταντῖνος ὁ θειότατος βασιλεὺς εἶπε· ἀλλὰ μίαν ἐνέργειαν τοῦτον αὐτὸν λέγοντα; Μακάριος ὁ ἱερώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπε. ἐγὼ ἀριθμὸν οὐ λέγω, ἀλλὰ θεουργικὴν αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν, κατὰ τὸν ἅγιον Διονύσιον. Κωνσταντῖνος ὁ θειότατος βασιλεὺς εἶπε· πῶς γὰρ τοῦτο τὴν θεουργικὴν ἐνέργειαν; Μακάριος ὁ ἱερώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπε· ἐγὼ οὐ διακρίνω. καὶ διαγνωσθέντων τῶν λοιπῶν τοῦ αὐτοῦ βιβλίου μέχρι τέλους, Κωνσταντῖνος ὁ θειότατος βασιλεὺς εἶπε· ἀναγινωσκέσθω καὶ τὸ ἕτερον βιβλίον τῶν αὐτῶν ἁγίων πατέρων ἐν Χαλκηδόνι συνόδου· καὶ λαβὼν Ἀντίοχος ὁ θειότατος διάκονος καὶ νοτάριος τοῦ αὐτοῦ θείου πανσεβάστου βίβλον, ἀνέγνω.

Κωνσταντῖνος ὁ θειότατος βασιλεὺς εἶπε· ἱκανὸς ἡ τοῦ παρόντος ἐγκώμιος· καὶ ἐπέρχου δὲ καὶ ἡ τοῦ πανσεβάστου τῶν ἁγίων πέντε συνόδου βίβλος ἀναπεμφθήτω.

Macarius venerabilis, & qui cum eo sunt Deo amabiles viri, dicere?

ACTIO III.

Macarius venerabilis archiepiscopus Antiochiæ dixit: Ego, Domine, duas operationes non dico: sed nec sentio quod beatæ memoriæ Leo per hunc sermonem duas operationes dixerit.

Constantinus piissimus Imperator dixit: Sed unam operationem intelligis eum dixisse? Macarius venerabilis archiepiscopus dixit: Ego numerum non dico, sed deivirilem ejus operationem, secundum sanctum Dionysium. Constantinus piissimus Imperator dixit: Et quomodo intelligis deivirilem operationem? Macarius venerabilis archiepiscopus dixit: Ego non superjudico. Et relectis reliquis ejusdem libri usque ad finem, Constantinus piissimus Imperator dixit: Relegatur & alius liber ejusdem sanctæ quartæ Chalcedonensis synodi. Et accipiens Antiochus religiosus lector & notarius, eorumdem actorum librum relegit.

Dionys. cap. 4. de Gæles.

Constantinus piissimus Imperator dixit: Sufficit & nunc præsens lectio. In subsequenti vero & liber gestorum sanctæ quintæ synodi proferatur.

ΠΡΑΞΙΣ Γ'.

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν, βασιλεύοντων τῶν ὑπὸ θεοῦ στεφθέντων καὶ θεοφυλάκτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ διαπρεπεστάτου καὶ θεοφιλεστάτου μεγάλου βασιλέως καὶ αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους αὐτοῦ ἑβδόμου, καὶ μετὰ ὑπατείαν τὴν αὐτοῦ θειοτάτην τρισκαιδεκάτου· Ἡρακλείου δὲ, καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου, τῇ τρισκαιδεκάτῃ τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐνάτης· φροντιστηρίου τοῦ αὐτοῦ δεσποτικοῦ, καὶ στρατηγοῦντος μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῆς βιθλεεμίτιδος Τρούλλου· καὶ κατὰ πάλδιναν τῆς αὐτοῦ θειοτάτου γαλήνης παρόντων καὶ ἀκροωμένων Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου λαοῦ ὑπάτων πατρικίου, καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὁρκικίων· Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαοῦ ὑπάτων πατρικίου, κόμητος τῶν βασιλικῶν ὀψικίων, καὶ ὑποστρατήγου Θράκης· Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαοῦ ὑπάτων πατρικίου· Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου λαοῦ ὑπάτων πατρικίου καὶ στρατηγικοῦ λογοθέτου· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαοῦ ὑπάτων πατρικίου· Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαοῦ ὑπάτων πατρικίου, καὶ κουράτορος τοῦ βασιλικοῦ τῆς Ὁρμισδᾶ οἴκου· Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαοῦ ὑπάτων πατρικίου, καὶ ὑποστρατοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου· Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαοῦ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαίστορος· Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαοῦ ὑπάτων· Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου λαοῦ ὑπάτων· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαοῦ ὑπάτων, καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν· Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαοῦ ὑπάτων· Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαοῦ ὑπάτων.

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει· τοτὲ Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν θεοτιμήτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ θεοτιμήτου διακόνου, ἐπιχόντων τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγαθῶνος, καὶ Γεωργίου τοῦ ἁγιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλοπόλεως Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, καὶ Πέτρου τοῦ θεοτιμήτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως· καὶ Μακαρίου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας, καὶ Γεωργίου τοῦ δικαιοτάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ἁγιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων· Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου· Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρνων· Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπιχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν

ACTIO TERTIA.

In nomine Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi, imperantibus a Deo coronatis serenissimis nostris dominis Flaviis, Constantino quidem piissimo & a Deo decreto magno principe, perpetuo Augusto Imperatore, anno vigesimoseptimo, & post consulatum ejus a Deo instructæ mansuetudinis, anno decimo tertio, Heraclio vero atque Tiberio a Deo conservandis ejus fratribus, anno vigesimosecundo, decimo tertio die mensis Novembris, indictione nona. Præsidente eodem piissimo, & Christo amabili magno Imperatore Constantino in secretario sacri palatii, quod cognominatur Trullus, & ex jussione ejus a Deo instructæ serenitatis, præsentibus & audientibus Niceta glorioso exconsule patricio, & magistro imperialium officiorum, Theodoro glorioso exconsule patricio, & comite imperialis obsequii, & substratego Thraciæ, Sergio glorioso exconsule patricio, Juliano glorioso exconsule patricio & militari logotheta, Paulo glorioso exconsule patricio, Constantino glorioso exconsule patricio, & curatore imperialis domus Hormisdæ, Anastasio glorioso exconsule patricio, & loci servatore imperialis comitis excubiti, Joanne glorioso exconsule patricio & quæstore, Polyeucto glorioso exconsule, Thoma glorioso exconsule, Paulo glorioso exconsule & dispositore orientalium provinciarum, Petro glorioso exconsule, Leontio glorioso exconsule, domestico imperialis mensæ.

Conveniente autem & sancta ac universali synodo, quæ secundum divinam sanctionem congregata est in hac a Deo conservanda regia urbe, id est, Theodoro & Georgio venerabilibus presbyteris, & Joanne venerabili diacono, locum adimplentibus sanctissimi ac beatissimi archiepiscopi antiquæ Romæ Agathonis; & Georgio venerabili atque sanctissimo archiepiscopo hujus magnæ Constantinopoleos novæ Romæ; & Petro Deo amabili presbytero monacho, & vicario sedis Alexandriæ magnæ civitatis; & Macario sanctissimo archiepiscopo Theopoleos Antiochiæ; & Georgio religioso presbytero monacho, & apocrisiario Theodori venerabilis vicarii sedis Hierosolymorum: Joanne episcopo civitatis Portuensis, Abundantio episcopo civitatis Paternæ, Joanne episcopo civitatis Rhegiensis, locum præsentantibus venerabilis synodi an-

Actio III. Anno Christi 680.

tiquæ Romæ CXXV. Deo amabilium episcoporum, qui & per proprias subscriptiones declarantur in suggestione ab eis facta ad Constantinum piissimum magnum Imperatorem; & Theodoro religioso presbytero, atque vicario Theodori. Deo amabilis archiepiscopi Ravennæ, Basilio episcopo civitatis Gortynæ insulæ Cretæ, Theodoro episcopo Ephesi, Sisinnio episcopo Heracleæ Thraciæ, Georgio episcopo Cyzici, Petro episcopo Nicomediæ, Photio episcopo Nicææ, Joanne episcopo Chalcedonensi, Theodoro episcopo Melitenæ, Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrygiæ, Macrobio episcopo Seleuciæ Isauriæ, Georgio episcopo Byziæ Thraciæ, Gregorio Mitylenæ, Sergio episcopo Selymbriæ, Andrea episcopo Methymnæ, Theognio episcopo Cii, Georgio episcopo Camuliani, Antonio episcopo Hypæpon, Joanne episcopo Dascylii, Genesio episcopo Cinnæ, Theodoro episcopo Justinianopoleos Gordi, Theodoro episcopo Verisæ, Stephano episcopo Heracleæ Ponti, Longino episcopo Tii, Domitio episcopo Prusiados, Salomone episcopo Glanei, Georgio episcopo Coënsi, Joanne episcopo Myndi, [b] Georgio episcopo Catani, Joanne episcopo Lappæ, Eulalio episcopo Zenopoleos, Constantino episcopo Dalisandi, Theodoro episcopo Olbæ, Theophanio presbytero & abbate venerabilis monasterii Siciliæ, quod cognominatur Baïas, Georgio presbytero & monacho monasterii Renati positi in antiqua Roma, Conone & Stephano presbyteris & monachis monasterii, quod cognominatur domus Arsicia, positi similiter in seniore Roma, Anastasio presbytero & monacho oratoriorum hujus venerabilis patriarchii, & Stephano presbytero & monacho discipulo Macarii venerabilis archiepiscopi Theopoleos Antiochiæ.

Residentibus quoque tam gloriosissimis patriciis & consulibus, quamque omnibus venerabilibus, & Deo amabilibus metropolitis, & episcopis in eodem secretario Trulli, ordine: propositis inmedio sanctis & intemeratis evangeliis, Paulus magnificus a secretis & imperialis secretarius dixit:

Secundum quod in præterito conventu interlocuta est a Deo instructa pietas vestra, ecce libros sanctæ quintæ synodi in manibus habemus, & suggerimus ad quod placuerit.

Constantinus piissimus Imperator dixit: Præsens Antiochus religiosus lector & notarius, suscipiens librum relegat. Et accipiens, aperiensque eumdem librum, exorsus est principium prædicti libri, qui ita continebat: Sermo sanctæ memoriæ Mennæ archiepiscopi Constantinopoleos ad Vigilium beatissimum Papam Romanum, de eo quod una sit Christi voluntas. Et exsurgentes legati apostolicæ sedis Romæ, exclamaverunt: Piissime domine, falsatus est præsens liber quintæ synodi: nequaquam relegatur sermo, qui dicitur Mennæ ad Vigilium, quia fictus est: sed jube diligenter advertere præsentem [a] brum. Satisfieri enim habet piissimum vestrum imperium, quia non est tunc temporis positus in exordio, cum fierent acta in sancta quinta synodo, iste qui dicitur sermo Mennæ ad Vigilium: sed nuper appositus est in principiis præsentis libri, eo quod vigesimo primo anno Justiniani divinæ memoriæ obiit Mennas. Quinta autem synodus vigesimo septimo anno imperii ejus congregata est, episcopatum tenente hujus regiæ urbis Eutychio venerabilis memoriæ. Et inspicientes tam piissimus Imperator una cum gloriosissimis judicibus, & quibusdam ex sancta synodo Deo amabilibus episcopis, & aperientes ac discernentes, inverunt tres quaterniones

a adde ex Græc. Anastasiopoleos, Platone episcopo.

b al. Gregorio

πρεσβυτέρους Ῥώμης ἐκείνης τῆ ἐκείνην ὅτε πάντα διεφυλάττετο ὀρθοδοξίαν σωζούσης, τῶν ἐν δὲ αὐτοῖς ὑπογραφῶν ἀναγνωσθέντων ἐν τῇ ἡμετέρᾳ θείᾳ καὶ βασιλικῇ μεγάλῃ Κωνσταντίνου πόλει παρ' αὐτοῦ ἀναφορᾷ· ἐν Θεοδώρου τοῦ διακονίστου πρεσβυτέρου, ἐν Θεοπροπίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ραβέννης Θεοδώρου· Βασιλείου ὀσιωτάτου ἐπισκόπου νήσου Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου· Θεοδώρου ὀσιωτάτου Ἐφέσου· Σισιννίου ὀσιωτάτου Ἡρακλείας Θρᾴκης· Γεωργίου ὀσιωτάτου Κυζίκου· Πέτρου ὀσιωτάτου Νικομηδείας· Φωτίου ὀσιωτάτου Νικαίας· Ἰωάννου ὀσιωτάτου Χαλκηδόνος· Θεοδώρου ὀσιωτάτου Μελιτηνῆς· Σισιννίου ὀσιωτάτου Ἱεραπόλεως Φρυγίας· Μακροβίου ὀσιωτάτου Σελευκείας Ἰσαυρείας· Γεωργίου ὀσιωτάτου Βυζίης Θρᾴκης· Γρηγορίου ὀσιωτάτου Μιτυλήνης· Σεργίου ὀσιωτάτου Σηλυβρίας· Ἀνδρέου ὀσιωτάτου Μεθύμνης· Θεογνίου ὀσιωτάτου Κίου· Γεωργίου ὀσιωτάτου Καμουλιανῶν· Ἀντωνίου ὀσιωτάτου Ὑπαίπων· Ἰωάννου ὀσιωτάτου Δασκυλίου· Γενεσίου ὀσιωτάτου Ἀτταλειατῶν· Πλάτωνος ὀσιωτάτου Κίννης· Θεοδώρου ὀσιωτάτου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου· Θεοδώρου ὀσιωτάτου Βερίσης· Στεφάνου ὀσιωτάτου Ἡρακλείας Πόντου· Λογγίνου ὀσιωτάτου Τίου· Δομετίου ὀσιωτάτου Προυσιάδος· Σολομῶνος ὀσιωτάτου Κλανέων· Γεωργίου ὀσιωτάτου Κοίου· Ἰωάννου ὀσιωτάτου Μύνδου· Γρηγορίου ὀσιωτάτου Κατανῶν· Ἰωάννου ὀσιωτάτου Λάππης· Εὐλαλίου ὀσιωτάτου Ζηνωπολίτου· Κωνσταντίνου ὀσιωτάτου Δαλισανδοῦ· Θεοδώρου ὀσιωτάτου Ὀλβίων· Θεοφανείου πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τῆς ἐν Σικελίᾳ διαγωγῆς μονῆς ὀνομαζομένου Βάϊων· Γεωργίου πρεσβυτέρου ἐν μοναχοῖς μονῆς τῆς Ῥενάτου ὀνομαζομένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ· Κόνωνος ἐν Στεφάνου πρεσβυτέρων ἐν μοναχοῖς μονῆς ὀνομαζομένης δόμου Ἀρσικίας, ὀνομαζομένης οὐσιώτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην· Ἀναστασίου πρεσβυτέρου ἐν μοναχοῖς τῆδε βασιλικοῦ καὶ οἰκείου τοῦ ὑπερτίμου πατριαρχείου· ἐν Στεφάνου πρεσβυτέρου ἐν μοναχοῖς, τοῦ μαθητοῦ Μακαρίου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας.

Καὶ καθημένων τῶν τε ἐνδοξοτάτων πατρικίων, καὶ ὑπάτων, ἐν πάντων τῶν ἐναρέτων ἐν θεοφιλεῖ μητροπολιτῶν, ἐν ὁσιωτάτων κατὰ τάξιν, ἐν τῷ αὐτῷ τῷ Τρούλλῳ σκρίνῳ θεοκυμόνων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων διαγράψεων, Παῦλος ὁ μεγαλοπρεπέστατος ἀπόκρισις, ἐν βασιλικὸς σηκρητάριος, εἶπε.

Κατὰ τὸ ἐν τῇ παρελθούσῃ συνελεύσει διαλαληθὲν παρὰ τῆς θεοσόπου ὑμῶν βασιλείας, ἰδοὺ τὰ βιβλία τῶν ἁγίων πέντε συνόδων μετὰ χεῖρας ἔχομεν, καὶ ὑποβάλλομεν θεῖς τὸ προκείμενον.

Κωνσταντῖνος ὁ θειοτάτος βασιλεὺς εἶπε· παρὼν Ἀντίοχος ὁ θειοτάτος ἀναγνώστης ἐν νοτάριος, ὑποδεχέσθω τὸν βίβλον ἀναγνωστικόν. ἐν λαβὼν, ἐν ἀνεπτύξατο τὸν ἕναρξιν βίβλον ἀπήρξατο τὸ προοίμιον τῆς ἕναρξις βίβλου, ἔχοντος οὕτω λέξεις αὐτοῦ· λόγος τοῦ ἐν ἁγίοις Μηνᾶ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως θεῖς Βιγιλίου τὸν μακαριώτατον πάπαν Ῥώμης, περὶ τοῦ ἓν εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ· ἐν ἀναγνοὺς οἱ τῶν πάπα ἐπέχοντες τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τοὺς ἀποκρισιάριος Ῥώμης εἶπαν· θεοτάτη βασιλεῦ, ἐψευσμένη ἐν βίβλος τῆς πράξεως· οὐκ ἀναγνωσθῇ ὁ λεχθεὶς λόγος Μηνᾶ θεῖς Βιγιλίου, οὐκεῖς γὰρ ὅτιν. ἀλλὰ κέλευσον ἀκριβῶς [a] ὑποτεθῆναι· πληροφορεῖσθαι γὰρ ἔχει τὸ θειότες ὑμῶν κράτος, ὅτι ἐν ἐπὶ πλείστοις χωρεῖται τοῦ προκειμένου ἐν τῷ ἁγίᾳ πέμπτῃ συνόδῳ ἐν προοιμίοις οὕτως ὁ λεχθεὶς λόγος Μηνᾶ θεῖς Βιγιλίου, ἀλλὰ προσηκόντως ἐνέκειτο ἐν τοῖς προοιμίοις τῆς παρούσης βίβλου. καθὸ ἐν τῇ οἰκείᾳ προθέσει ἔστι τῆς βασιλείας ἐκτεταμένου τῆς τῆς ἰδίας λήξεως ἐκτελέσαι Μηνᾶ. ὁ δὲ ἁγίᾳ πέμπτῃ συνόδῳ ἐν τῇ οἰκείᾳ ἐδόξαμεν ἵνα τῆς ἐκεῖ βασιλείας σωτηρίᾳ, ὑπεκτιθέντος ἑαύτης τοῦ βασιλέως πόλεως Εὐτυχίου τῆς τοῦ ἁγίου μνήμης. καὶ [b] ὑποτεθῆναι ὁ, τι διεῖπεν βασιλεὺς ἅμα τοῖς ἐνδοξοτάτοις ἄρχου-

a, καὶ τοῦ θεῖ τῆς ἁγίας συνόδου διαγωγῆ ὑπατείου, καὶ ἀναπτύξαντος, καὶ ἀναγνόντος εὗρον τρῶς τετράδας ἐν τῷ

a al. ἐπιτεθῆναι. Ψαλτ.

b al. ἐπιτεθῆναι. Ψαλτ.

ANNO CHRISTI 680.

ἀρχὴν τῆ βιβλίου ἐν θεσσάλοις ἐμβληθῆναι, καὶ ἐχόντως ἐστεφανῶσθαι ἀριθμητὴν τὸν θεὸς σωτῆρα ἀποδιδόμενον ἐν πᾶσι πεφάναι· ἀλλ' ἐν τῆ πεμπτῆ τετράδι εἶναι τὸν τρίτον ἀριθμὸν, καὶ εἰς τὸν μετ' αὐτὸν δεύτερον, καὶ τρίτον τετράδα ἀριθῶς· ἄλλας τε καὶ ἀφώνους εἶναι τὰ γράμματα τῆ ἐπιβληθέντων ἐν τρισὶ τισὶ τετράδι, ἐν αἷς ἐμφέρεται ὁ λεγόμενος Μέννα θεὸς Βιγιλίου λόγος, θεὸς τὰ γράμματα τὰ ἐν ταῖς μετέπειτα γεγραμμένα ἐν τῆ αὐτῆ βιβλίῳ. Κωνσταντῖνος ὁ θειότατος βασιλεὺς εἶπεν· ὁ μὲν θεσὸς μὴ ἀναγινωσκέσθω λόγος. τὸ δὲ προοίμιον τῆ πεπραγμένων τῆς αὐτῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου κατὰ τάξιν ἀναγινωσκέσθω· καὶ ἀκολούθως τὸ τρίτον βιβλίον. Κωνσταντῖνος ὁ θειότατος βασιλεὺς εἶπεν· ἀκολούθως καὶ ἡ τῶ δευτέρου βιβλίου τῆ πεπραγμένων τῆ ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς πέμπτης συνόδου χωρίδιον ἀναγνωσθήσεται. καὶ λαβὼν Πέτρος ὁ θειότατος διάκονος καὶ νοτάριος τῆ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τὸ βιβλίον ἀνέγνω. καὶ ἀναγινωσκομένης τῆς ἑβδόμης πράξεως εὑρέθησαν ἐν αὐτῆ λίβελλοι δύο ἐκ τοῦ Βιγιλίου τῆ ἐν ἁγίᾳ τῆ μνήμη ἥμαθεν πάπα Ῥώμης· ὁ μὲν ἐκ τοῦ Ἰουστινιανοῦ τῆ ἐν θειότῃ τῆ λήξει ἥμαθεν βασιλέα· ὁ δὲ ἕτερος τοῦ Θεοδώρου πάλιν ἐν θειότῃ τῆ μνήμῃ ἥμαθεν Λιγυπίου. ἐν οἷς ἀνεθεματίσαμεν οὕτως· ἀναθεματίζομεν δὲ καὶ Θεόδωρον τὸν ἥμαθεν ἐπίσκοπον Μοψουεστίας, ὡς ἀλλότριον αἰεὶ γεγενῆσθαι καὶ τῆ ἐκκλησιῶν, καὶ τῶν ἁγίων πατέρων ἐναντίον· ὃς οὐχ ὁμολογεῖ σαρκωθέντα τὸν Θεὸν λόγον, τουτέστι Χριστὸν εἶναι μίαν ὑπόστασιν, ἤγουν ἐν προσώπου, ἤγουν μίαν ἐνέργειαν. καὶ ἀκούσαντες πάλιν οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τῆ ἀποστολικῆ Ἕδρας τῆς παλαιᾶς Ῥώμης μετὰ τῶν σὺν αὐτοῖς θεοφιλεστάτων ἀνδρῶν ἐβόησαν, καὶ εἶπον· μὴ ποιήσει ὁ Θεὸς, δέσποτα, ἵνα εἶπε Βιγίλιος μίαν ἐνέργειαν· ἵνα εἶπεν οἱ λίβελλοι Βιγιλίου ἐφαλσεύθη· καὶ αὐτὸ ὁ βιβλίος, δέσποτα καὶ τὰ προοίμια τῆ πρώτου βιβλίου τῆς παρούσης ἁγίας πέμπτης συνόδου. ἐπεὶ, δέσποτα, οἱ μίαν ἐνέργειαν ἐδογμάτισεν Βιγίλιος, ἢ ἀπεδέχθη ἐν τῆς συνόδου καὶ ἐν τῆ τῆς αὐτῆς ἁγίας συνόδου ὅρῳ ἡ διαύτου αὐθεντίας μιᾶς ἐνεργείας ἁγίας ἀναπεδέξαντο φωνὴ. ἀναγινωσκομένων δὲ, δέσποτα δέσποτα, τῶ βιβλίου ὅρου, εὑρέθησαν ἐν τοῖς τόποις ἀλλότρια. ἢ παλιν ἑνηρὸν καὶ τάξει ἀναγινωσκόντος τῆς ἑνηκάδος βιβλίου μέχρι τῶ ὅρου, ἀναγινωσκόντος δὲ ἢ αὖθις τῶ ὅρου ἐκ τοῦ πέρατος, εὑρέθησαν ἐν ἐμφερόμενοι αὖθις μιᾶς ἐνεργείας ἐν τῆ βιβλίου ὅρῳ.

Θεόδωρος ἢ Γεώργιος οἱ θειότατοι πρεσβύτεροι, ἢ Ἰωάννης ὁ θειότατος διάκονος, οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τῆ ἁγιωτάτου πάπα τῆ Κωνσταντινουπόλεως Ῥώμης εἶπον· ἀπηλθομεν ὑπὸ θεοῦ ἐκκλησιαστικὴν γαλήνην, δέσποτα ὑπὸ μεταχείρισιν ἀναπρίβωτον βιβλίου εἰς τὸ τὸν ἐν αὐτῆ ἥμαθεν πραγμάτων φανερωθῆναι.

Κωνσταντῖνος ὁ θειότατος βασιλεὺς εἶπεν· τὸ αἰτηθὲν παρ' ἡμῶν ἥμαθεν. ἡ δὲ παροῦσα βίβλος μέχρι τέλους ἀναγινωσκέσθω. καὶ ἀκολούθως.

Κωνσταντῖνος ὁ θειότατος βασιλεὺς εἶπεν· τὴν ἄδειαν τῆ ἀναγινωσκόντων συνοδικῶν βιβλίων λαβόντα ἡ τε ἁγία σύνοδος, ἢ οἱ ἐνδόξοτατοι ἄρχοντες λέγουσιν, εἰ εὑρίσκει ἐκείθεν ὑπὸ τῆ αὐτῆ ἁγίας συνόδου, * ὅπερ ὑπέσχετο Μακάριος ὁ θειότατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας, καὶ οἱ σὺν αὐτῶ θειότατοι ἄνδρες, ἐπιδεῖξαι ἓν θέλημα ἢ ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς οἰκείας οἰκονομίας τῆ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἡ ἁγία σύνοδος, ἢ οἱ ἐνδόξοτατοι ἄρχοντες εἶπον· ἐκ τῆ ἀναγινωσκόντων τῆ ἁγίας συνόδου, εἰς ἓν θειότατον, συνοδικὸν οὐχ εὑρήκαμεν ἐπὶ τῆς οἰκείας οἰκονομίας τῆ ἑνὸς τῆς ἁγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἓν θέλημα, ἢ μίαν ἐνέργειαν. Κωνσταντῖνος ὁ θειότατος βασιλεὺς εἶπεν· Μακάριος ὁ θειότατος ἀρχιεπίσκοπος, ἢ οἱ σὺν αὐτῶ θειότατοι, οἱ παρὰ τῶ αὐτῶ ἀναφερόντων, ἐπήνεσαν ἔχειν χρείας ἀναπαγεῖν ἁγίων πατέρων ἀποδείξαι ὑπὸ ὑπέσχετο,

A in principio libri additos, non habentes subnotationem numeri, qui secundum consuetudinem affigitur in quaternionibus; sed in quarto quaternione habere primum numerum, & in sequenti quaternione secundum, & tertium, ante quartum subsequenter: alias vero & dissimiles esse litteras eorumdem in exordiis submissorum quaternionum, in quibus continebatur sermo, qui dicitur Mennæ ad Vigilium, a literis quæ prius scriptæ sunt in eodem codice. Constantinus piissimus Imperator dixit: Hujusmodi non relegatur sermo. Proœmium autem gestorum ejusdem sanctæ quintæ synodi ordinabiliter relegatur. Et relectus est primus liber. Constantinus piissimus Imperator dixit: Subsequenter & secundi libri gestorum ejusdem sanctæ quintæ synodi lectio proveniat. Et accipiens Petrus religiosus diaconus, & notarius sanctissimi patriarchæ Constantinopoleos, librum relegit. Et dum relegeretur septima actio, reperti sunt in ea duo libri, quasi ex nomine Vigilii sanctæ memoriæ, qui fuit Papa Romanus: unus quidem ad Justinianum piæ recordationis quondam Imperatorem, alter vero ad Theodoram piæ memoriæ quondam Augustam, in quibus continebatur ita: Anathematizamus autem & Theodorum, qui fuit episcopus Mopsuestiæ, tamquam qui alienus semper exstiterit ab ecclesiis, & sanctis patribus adversarius: qui non confitetur incarnatum esse Deum Verbum, id est, Christum esse unam subsistentiam, & unam personam, & unam operationem. Et exsurgentes iterum legati apostolicæ sedis antiquæ Romæ, unaque qui cum eis erant Deo amabiles viri, exclamaverunt dicentes: Non faciat Deus, Domine, non dixit Vigilius unam operationem. Non sunt libelli Vigilii. Falsatus est hic liber, sicut & exordia primi libri præsentis quintæ synodi. Nam, Domine, si unam operationem docuit Vigilius, & susceptus est a synodo, utique & in definitione ejusdem sanctæ quintæ synodi de una operatione vox habuit comprehendi. Dum relecta ergo fuerit, piissime Domine, ipsa definitio, inveniet dominus omnem veritatem. Consequenter itaque & secundum ordinem relecto eodem libro usque ad definitionem, ipsaque definitione usque ad finem relecta, nullo modo aliquid de una operatione in eadem definitione inventum est contineri.

Theodorus & Georgius venerabiles presbyteri, & Joannes venerabilis diaconus legati sanctissimi Papæ antiquæ Romæ, dixerunt: Perimus a Deo instructam vestram serenitatem, ut tempestive prædictus liber examinetur, ut adinventio quæ in eo facta est, manifestetur.

Constantinus piissimus Imperator dixit: Quod postulatum est, in subsequenti proveniat. Præsens vero liber usque ad finem relegatur. Et relectus est.

Constantinus piissimus Imperator dixit: Cognitionem relectorum synodicorum librorum percipientes tam sancta synodus, quamque gloriosissimi judices, edicant, si inventum definitum ab eisdem sanctis synodis, sicut pollicitus est Macarius venerabilis archiepiscopus Antiochiæ, & qui cum eo sunt religiosi viri, demonstrare unam voluntatem, & unam operationem in incarnationis dispensatione Domini nostri Jesu Christi.

Sancta synodus & gloriosissimi judices dixerunt: Ex lectione sanctorum conciliorum, sicut nostis piissimi, penitus non invenimus in incarnationis dispensatione unius sanctæ Trinitatis Domini nostri Jesu Christi, unam voluntatem & unam operationem. Constantinus piissimus Imperator dixit: Macarius venerabilis archiepiscopus, & qui cum eo sunt, prosequantur, si secundum quæ ab eis promissa sunt, paratum habent proferre testimonia sanctorum probabilium patrum, quæ debeant approbare, sicut polliciti sunt,

Act. VIII.

Vide Conc. Oecum. CP. II, collat. VII.

* Supra.

ACTIO IV.

unam voluntatem & unam operationem incarnationis in diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti; & hæc proferant.

Macarius venerabilis archiepiſcopus Antiochiæ, & qui cum eo ſunt, dixerunt: Secundum juſſa veſtri imperii, inducia nobis data, teſtimonia, quæ proferre promiſimus, ſanctorum proferimus.

Conſtantinus piiſſimus Imperator dixit: Macarius venerabilis archiepiſcopus, & qui cum eo ſunt, hæc in ſubſequenti peragant. Georgius ſanctiſſimus archiepiſcopus Conſtantinopoleos, & quæ ſub eo eſt ſynodus dixerunt: Piiſſime Domine, petimus veſtram tranquillitatem, ſuggeſtiones directas ad a Deo veſtram inſtructam fortitudinem, tam ab Agathone ſanctiſſimo Papa apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ, quamque ab ejus ſynodo relegi, ut auditum capiamus, quatenus cognitionem & nos accipiamus totius virtutis, quæ in eis continetur. Conſtantinus piiſſimus Imperator dixit: Quod a vobis poſtulatum eſt, in ſubſequenti proveniet.

Ἀν ὕλαμα ἡ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς οἰκείας οἰκονομίας τῆ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἡ ταύτας προσαγαγέσθαι.

ANNO CHRISTI 680.

Μακάριος ὁ εὐλαβέστατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας, ἡ οἱ σὺν αὐτῷ ὄντες· κατὰ τὰ κελευσθέντα παρὰ τῆ ὑμετέρου κράτους, δοθείσας ἡμῖν ἐνδιμήσεις, καὶ ἐκτεθείσας παρ' ἡμῶν θεοφιλοῦς ἐπὶ αὐτοῖς πατέρων προσαγάγομεν χρήσεις.

Κωνσταντῖνος ὁ ἐνσέβεστος βασιλεὺς εἶπεν· Μακάριος ὁ εὐλαβέστατος ἀρχιεπίσκοπος, ἡ οἱ σὺν αὐτῷ, ἐν τοῖς καθ' ἑαυτοὺς πραχθεῖσιν· Γεώργιος ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, ἡ ἡ ὑπ' αὐτὸν συνοδος εἶπεν· αἰτοῦμεν τὴν ὑμετέραν γαλήνιον, καὶ εὐλόγους ἀκοροάσεις θεῖς τὸ δοτεῖσον ὑμῶν κράτος παρὰ τῆ Δεσπότου τῆ ἁγιωτάτου πάπα τῆ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς ἀρχιεπισκόπης Ῥώμης, ἡ τῆς ὑπ' αὐτὸν συνόδου, εἰς ἐπήκοον ἡμῶν ἀναγνωσθῆναι, θεῖς τὸ τὴν ὅλην λαβεῖν ἡμᾶς πεῖραν τῆς ἐν αὐτοῖς ὑμετερείας δυνάμεως. Κωνσταντῖνος ὁ ἐνσέβεστος βασιλεὺς εἶπεν· τὸ παρ' ὑμῶν αἰτηθὲν καθ' ἑαυτὸν ἡμένεται.

ACTIO QUARTA.

ΠΡΑΞΙΣ Δ'.

IN nomine Domini Dei & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, imperantibus a Deo coronatis ſereniſſimis noſtris dominis Flaviis, Conſtantino quidem piiſſimo, & a Deo decreto magno principe, perpetuo Auguſto Imperatore, anno vigeſimo ſeptimo, & poſt conſulatum ejus a Deo inſtructæ manſuetudinis, anno decimo tertio, Heraclio vero atque Tiberio a Deo conſervandis ejus fratribus, anno vigeſimo ſecundo, decimo quinto menſis Novembris, indictione nona:

Præſidente eodem piiſſimo & Chriſto dilecto magno Imperatore Conſtantino in ſecretario ſacri palatii, quod cognominatur Trullus, & ex juſſione ejus a Deo inſtructæ ſerenitatis, præſentibus & audientibus Nicetа glorioſo exconſule patricio, & magiſtro imperialium officiorum, Theodoro glorioſo exconſule patricio, & comite imperialis obſequii, & ſubſtratego Thraciæ, Sergio glorioſo exconſule patricio, Paulo glorioſo exconſule patricio, Juliano glorioſo exconſule patricio & militari logotheta, Conſtantino glorioſo exconſule patricio, & curatore imperialis domus Hormiſdæ, Anaſtaſio glorioſo exconſule patricio, & locum agente imperialis comitis excubiti, Joanne glorioſo exconſule patricio & quæſtore, Polyeucto glorioſo exconſule, Thoma glorioſo exconſule, Paulo glorioſo exconſule & diſpoſitore orientalium provinciarum, Petro glorioſo exconſule, Leontio glorioſo exconſule & domeſtico imperialis menſæ.

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλέως θεῖ πιστεύοντι καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ ἐνσεβεστάτου καὶ θεοφιλεστάτου μεγάλου βασιλέως, καὶ αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοστοῦ ἑβδόμου, καὶ μετὰ τὴν ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσέβου πραότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου· Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου θεῖ θεοστέπτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοῦ δευτέρου, τῆ πεντεκαιδεκάτη τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.

Προκαθημένου τοῦ αὐτοῦ ἐνσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σκρίνῳ τῷ θείου παλατίου, τῷ οὕτως λεγομένῳ Τρούλλῳ· καὶ κατὰ πρόσωπον τῆς αὐτοῦ θεοσέβου γαλήνης, παρόντων καὶ ἀκροωμένων Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπάτου πατρικίου, καὶ μαγίστρου θεῖ βασιλικῶν ἀφορίκων· Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὲρ ὑπάτων πατρικίου, κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἱππικοῦ, καὶ ὑποστρατήγου Θράκης· Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὲρ ὑπάτων πατρικίου· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὲρ ὑπάτων πατρικίου· Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὲρ ὑπάτων πατρικίου, καὶ στρατηλάτου λογοθέτου· Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὲρ ὑπάτων πατρικίου, καὶ κουράτορος τοῦ βασιλικοῦ θεῖ Ὁρμίσδου οἴκου· Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὲρ ὑπάτων πατρικίου, καὶ τοποτηρητοῦ τόπου τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου· Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὲρ ὑπάτων πατρικίου, καὶ κυαίστορος· Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὲρ ὑπάτων· Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὲρ ὑπάτων· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὲρ ὑπάτων, καὶ δουκηνοῦ θεῖ ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν· Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὲρ ὑπάτων· Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὲρ ὑπάτων, καὶ δομεστίκου τῶν βασιλικῶν τραπέζης.

Conveniente autem & ſancta ac univerſali ſynodo, quæ ſecundum imperialem ſanctionem congregata eſt in hac a Deo conſervanda regia urbe, id eſt, Theodoro & Georgio venerabilibus preſbyteris, & Joanne venerabili diacono locum præſentantibus ſanctiſſimi ac beatiſſimi archiepiſcopi antiquæ Romæ Agathonis, & Georgio venerabili atque ſanctiſſimo archiepiſcopo hujus magnæ Conſtantinopoleos novæ Romæ; & Petro Deo amabili preſbytero & monacho, & vicario ſedis Alexandriæ magnæ civitatis, & Macario ſanctiſſimo archiepiſcopo Theopoleos Antiochiæ; & Georgio religioſo preſbytero monacho, & apocriſiario Theodori venerabilis vicarii ſedis Hieroſolymorum: Joanne epiſcopo civitatis Portuenſis, Abundantio epiſcopo civitatis Paternenſis, Joanne epi-

Συνελθούσης δὲ ἡ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς κατὰ βασιλικὴν θέσπισμα συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ ἡ βασιλίδι πόλει· τουτέστι Θεοδώρου, ἡ Γεωργίου θεῖ διακόνων ἀποβυτέρων, ἡ Ἰωάννου τοῦ διακονείου ἡγουμένου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου καὶ ἀοιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος· ἡ Γεωργίου τοῦ ἁγιωτάτου ἡ ἀοιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς μεγαλονύμου ταύτης Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης· ἡ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ Θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλονύμου· καὶ Μακαρίου τοῦ ἁγιωτάτου ἡ ἀοιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας· ἡ Γεωργίου τοῦ διακονείου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, ἡ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ἁγιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ Θρόνου Ἱεροσολύμων· Ἰωάννου Πορτουένσις πόλεως Πέτρου, Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρνου, Ἰωάννου ἐπι-

σκόπου

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO IV.

σκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς καθ' ὃν ἀρχιεπισκοπῆς Ῥώμης ἁγίας θεοῦ ἐκκλησίας τῶν παλαιῶν ἐπισκόπων συνόδου, θεοῦ δ' οἰκείου ὑποχειρίου ὑπομιμνήσκοντες ἐν τῇ ἡμῶν πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ· καὶ Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου, ὑπομιμνήσκοντος τοῦ Θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ραβέννης Θεοδώρου· Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτυνίας τῆς Κρητῶν νήσου· Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου· Σισινίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θρᾴκης· Γεωργίου ἐπισκόπου Κυζίκου· Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας· Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας· Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος· Θεοδώρου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς· Σισινίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας· Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας· Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θρᾴκης· Γρηγορίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης· Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας· Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης· Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου· Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν· Ἀντωνίου ἐπισκόπου Ὑπαίπου· Ἰωάννου ἐπισκόπου τῶν Δασκυλίου· Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως· Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης· Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου· Θεοδώρου ἐπισκόπου Βεριάνης· Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου· Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου· Δομετίου ἐπισκόπου Προυσιάδος· Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλαυδίου· Γεωργίου ἐπισκόπου Κοίνων· Ἰωάννου ἐπισκόπου Μύνδου· Γρηγορίου ἐπισκόπου Καππάρου· Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππων· Εὐλαλίου ἐπισκόπου Ζηνοπολίτου· Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Δαλισανδοῦ· Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὀλβίων· Θεοφάνους πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τῆς ἐν Σικελίᾳ διαγούσης μοναστηρίου ὀνομαζομένου Βαΐων· Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῆς Ρενάτου τῆς ἐξουσιμένης κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην· Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ὀνομαζομένης οἴκου Ἀρκαδίας, ἐξουσιμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην· Ἀναστασίου πρεσβυτέρου ἡγουμένου καὶ μοναχοῦ τῆς ἐκεῖσε διαγούσης τοῦ ὁσιωτάτου πατρὸς ἡμῶν Μακαρίου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας.

A scopo civitatis Rhegitanæ, locum præsentantibus venerabilis synodi CXXV. Deo amabilium episcoporum antiquæ Romæ, qui & per proprias subscriptiones declarantur in suggestione ab eis facta ad principem pissimum Constantinum: & Theodoro religioso presbytero, & locum agente Theodori Deo amabilis archiepiscopi Ravennæ: Basilio episcopo civitatis Gortynæ insulæ Cretæ, Theodoro episcopo Ephesi, Sisinnio episcopo Heracleæ Thraciæ, Georgio episcopo Cyzici, Petro episcopo Nicomediæ, Photio episcopo Nicææ, Joanne episcopo Chalcedonis, Theodoro episcopo Melitenensi, Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrygiæ, Macrobio episcopo Seleuciæ Isauriæ, Georgio episcopo Byziæ Thraciæ, Gregorio episcopo Mitylenæ, Sergio episcopo Selymbriæ, Andrea episcopo Methymnæ, Theognio episcopo Cii, Georgio episcopo Camuliani, Antonio episcopo Hypæpon, Joanne episcopo Dascylii, Genesio episcopo Anastasiopoleos, Platone episcopo Cinnæ, Theodoro episcopo Justinianopoleos Gordi, Theodoro episcopo Veriffæ, Stephano episcopo Heracleæ Ponti, Longino episcopo Tii, Domitio episcopo Prusiados, Salomone episcopo Clanei, Georgio episcopo Coënsi, Joanne episcopo Myndi, [a] Georgio episcopo Cantanensi, Joanne episcopo Lappæ, Eulalio episcopo [b] Zenopoleos, Constantino episcopo Dalisandi, Theodoro episcopo Olbæ, Theophanio presbytero & abbate venerabilis monasterii in Sicilia, quod cognominatur Baïs, Georgio presbytero & monacho monasterii Renati positi in antiqua Roma: Conone & Stephano presbyteris & monachis monasterii, quod cognominatur domus Arsicia, positi similiter in seniore Roma: Anastasio presbytero & monacho oratoriorum hujus venerabilis patriarchii: & Stephano presbytero & monacho, & discipulo Macarii venerabilis archiepiscopi Theopoleos Antiochiæ.

[a] al. Gregorio
[b] vel Zenonopolis.

Καὶ καθεζομένων τῶν τε ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων, καὶ πάντων τῶν ἁγιωτάτων καὶ θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων ἐν τῷ αὐτῷ τῶν Τρούλλου σκρίνιῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν διαγγελίων, Παῦλος ὁ μεγαλοπρεπέστατος ἀπορίνης καὶ βασιλικὸς σκρινιάριος ἔφη· μέμνησαι ὁ θεόφρων ὑμῶν βασιλεία, εἰς κατὰ τὴν προλαβοῦσαν συνόδιον ἀναγνωσθέντων τῶν πεφερημένων τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, Γεώργιος ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως ἅμα τῇ ὑπ' αὐτὸν συνόδῳ ἱκέτευσε τὸ ὑμέτερον βασιλικὸν κράτος, παρ' ἡμῶν ἀναφορὰς λαβὸν τὸ Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν συνόδου, περὶ τῆς ὑμῶν βασιλείας, καὶ τῆς ἁγίας ταύτης καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου ἀναγνωσθῆναι· καὶ ὑποβαλομένῳ ἡμεῖς τὸ πρεσβεύμενον.

Et sedentibus tam gloriosissimis patriciis & consulibus, quamque omnibus venerabilibus & Deo amabilibus episcopis in eodem secretario Trulli: propositis in medio sanctis & intemeratis evangelus, Paulus magnificus a secretis & imperialis secretarius, dixit: Meminit a Deo instructa vestra pietas, quod in præterito conventu, dum legerentur acta sanctæ quintæ synodi, Georgius sanctissimus archiepiscopus hujus a Deo conservandæ regiæ urbis, una cum subjacenti synodo petiit vestram piissimam fortitudinem, suggestiones quæ factæ sunt cum ab Agathone sanctissimo Papa antiquæ Romæ, quamque a subjacenti ei synodo, in præsentia vestræ pietatis, & sanctæ universalis hujus synodi relegi; & suggerimus ad quod placet.

Κωνσταντῖνος ὁ θεοσεβέστατος βασιλεὺς ἔφη· ἀναγινωσκέσθωσαν. καὶ προσαχθὲν ἐν Ἑλληνικοῖς γράμμασιν ἐκ τῆς εἰρημένης ἀναφορᾶς ἑρμηνεία Διογένους τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου ἀπορίνης καὶ βασιλικοῦ, ἐξ ἀντιγράφου ἔχοντος ὧδε λέξεις οὕτως·

Constantinus piissimus Imperator dixit: Relegantur. Et prolata est in Græcis litteris memoratarum suggestionum interpretatio per Diogenem magnificum a secretis & imperialem secretarium. Et relecta est, habens in verbis sic:

Τοῖς θεοσεβεστάτοις δεσπόταις, καὶ γαληνοτάτοις νικηταῖς καὶ τροπαιούχοις, φιλοχριστοτάτοις τε καὶ φιλευσεβεστάτοις τε καὶ φιλοθέοις * τοῖς κυρίοις ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Κωνσταντίνῳ μεγάλῳ βασιλεῖ, Ἡρακλείῳ, καὶ Τιβερίῳ Αὐγούστοις, Ἀγάθων ἐπίσκοπος δοῦλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ.

* Ex Lat. ἐφετοῖς τῶν ἐφέσεων.

Dominis piissimis & serenissimis victoribus ac triumphatoribus, carissimis filiis amatoribus Dei & Domini nostri Jesu Christi, Constantino majori Imperatori, Heraclio & Tiberio Augustis, Agatho episcopus servus servorum Dei.

Exod. ms. Bibl. Regiæ, pag. al. inscr. fol. 11.

Κατανοοῦντι μοι τὸν ἀκροτάτου βίου τὰς διαφόρους ἀθυμίας, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν τὸν μόνον ἀληθινὸν μετὰ σπουδῆς ἐξομολογοῦμαι ἐνταῦθα, ὅπως παρέλκυσιν τῷ χλιανθέντι ψυχῇ τῆς πολλῆς τῶν λύπης διασπαρῆναι μεταδῷ, καὶ ἀπὸ τοῦ βυθοῦ τῆς πολλῆς τῶν ἀνιαρίας ἀναστήσῃ, μεγάλην καὶ θαυ-

Conſideranti mihi humanæ vitæ diverſos angores, & ante Deum, qui unus, & verus eſt, cum vehementia fletuum ingementi, ut conſolationem animæ fluctuanti divinæ miſerationis impertiret inſtinctu, & de profundo mœroris & angustiæ potentia ſuæ dexteræ ſublevaret: magnam atque mirabilem cum inde-

Ex alia Latina versione est hæc epistola in manuscripto exemplario, quod est in Bibliotheca Collegii Parisiensis Societatis Jesu cujus initium est: Consideranti mihi humanæ vitæ diversas molestias, & ad Deum solum verum cum vehementi mœrore suspiranti, ut animam tempestatibus agitatam &c.

Actio IV. *Epistola I. Agathonis papæ.*

Anno Christi 680.

sinenti gratiarum actione, serenissimi domini filii, confiteor, consolationis opportunitatem exhibere dignatus est, pissimum tranquillæ mansuetudinis vestræ propositum; quod ad stabilitatem divinitus commissæ reipublicæ Christianæ ejus concessit dignatio: ut imperialis virtus atque clementia de Deo, per quem reges regnant, qui rex regum & Dominus dominantium est, & curet & quærat ejus immaculatæ fidei veritatem, ut ab apostolis atque apostolicis est patribus tradita, inquirere vigilanter; atque ut vera traditio continet, instantissime dosiderat in omnibus ecclesiis obtinere. Et ne quemquam tam pia lateret intentio audientium, humanave sulpicio perterreret æstimantium potestate nos esse compulsos, & non plena serenitate ad satisfaciendum super evangelicæ nostræ fidei prædicatione commonitos, divales apices ad apostolicæ memoriæ Donum pontificem nostræ pusillitatis prædecessorem, cunctis populis ac gentibus per nostrum ministerium patefecerunt, ac satisfaciunt; quos gratia sancti Spiritus imperialis linguæ calamo de puro cordis thesauro dictavit, commonentis, non opprimentis: satisfacientis, non perterrentis: non affligentis, sed exhortantis, & ad ea quæ Dei sunt, secundum Deum invitantis: quia & ipse conditor omnium ac redemptor, cum posset in suæ divinitatis majestate, in sæculum veniendo, mortales perterrere, humanitate magis inæstimabilis clementiæ humiliter ad nostra descendentes, quos creavit, dignatus est & redimere: qui & spontaneam de nobis veræ de se fidei confessionem exspectat: Et quod beatus Petrus apostolorum princeps commonet: *Pascite qui in vobis est gregem Christi, non coacte, sed spontanee; secundum Deum exhortantes.* His itaque, mansuetissimi rerum domini, divalibus apicibus animatus, & ad spem consolationis de profundis angoribus alleviatus, orsus sum meliori refectus confidentia paulatim, iis quæ per mansuetissimæ fortitudinis vestræ sacram dudum præcepta sunt, efficaciter promptam obsequentiam exhibere: ut personas, quales secundum temporis hujus defectum ac servilis provinciæ qualitatem poterant inveniri, pro obedientiæ satisfactione inquirerem: & cum consilio consamulorum meorum episcoporum, tam de propinqua hujus apostolicæ sedis synodo, quamque de familiari clero amatores Christiani imperii, & sequenter de religiosis servis Dei, ut ad pissimæ tranquillitatis vestræ vestigia properarent, hortarer. Et nisi longus provinciarum ambitus, in quibus humilitatis nostræ concilium constitutum est, tanti temporis protelationem ingereret, olim hoc, quod vix tandem nunc fieri potuit, studiosa obedientia, noster famulatus impleret. Sed dum de diversis provinciis familiare nobiscum concilium congregatur; & dum personas, quasdam quidem de hac servili vestri serenissimi principatus Romana urbe, vel de proximo dirigere procuramus; quasdam de longe positis provinciis, in quibus verbum Christianæ fidei ab Apostolicis exiguitatis meæ prædecessoribus missi prædicabant, remeare præstolamur, non parvus temporum cursus elapsus est: ut corporales ægritudines mei famulatus silentio transeam; in quibus nec vivere licet, nec libet, assiduis ægrimoniis laborantem. Ideoque, Christianissimi domini & filii, secundum pissimam jussionem a Deo protegendæ mansuetudinis vestræ pro obedientia, quam debuimus, non pro confidentia eorum scientiæ quos dirigimus, præsentes consamulos nostros, Abundantium, Joannem, & Joannem, reverentissimos fratres nostros episcopos, Theodorum & Georgium dilectissimos filios nostros pre-

1. Pet. 5.

μανὶν μετὰ ἀκαταπαύστου δίψους εὐσεβείας ὁμολογῶ, χαλιώτατε βασιλεῦ, καὶ τίνα, πανσόφως ὑποδείξαντα παρεῖναι καταξίωσε τὴν βασιλικὴν σοῦ φύσιν τὸν ἀληθῆ θεὸν τῶν χαλιναίων ὑμῶν ἡμερότητος· ἵνα πᾶς θεὸς σύσσιτος τῇ δικαίᾳ καταπεποιθήσει ἡ αὐτῇ χρισοπαράκλητος φιλοτιμία ἡ αὐτὴ ἀδιάλειπτος ἐχαρίσατο· ὅτως ἡ βασιλικὴ ἰχὺς ἡ δίμορφος ἀφὲ θεοῦ, δι' οὗ βασιλεῖς βασιλεύουσι, τὸ βασιλεύειν ὅτως ἀεὶ βασιλεύοντων, καὶ κυρίου ἀεὶ κυριεύοντος, ἡ φρονίσεως, ἡ ζητήσεως, καὶ τῆς ἀμωμήτου αὐτοῦ πίστεως τοῦ ἀληθοῦς, ἃς παρὰ ἀεὶ ὑπεύθυνον, ἡ ἀεὶ ὑπευθύνων πατέρων παραδόθη, ἀχράντως ὑποδυομένη· ἡ ὡς ἡ ἀληθὴς παρρησίας ἀφείκελ, ἀσπιλῶς ὑποδυομένη ἐν πάσαις τοῖς ἐκκλησίαις ὑπερφυσίως. καὶ μάλιστα πρὸ ἀεὶ ἀκουόντων ἐ ὑπὲρ δίκης ἀβλαβῆ σπουδὴ, ἡ ἀδρανὴν ὑπόψιν καταπλήσσειν λογιζομένων ἐξουσίᾳ ἡμᾶς ὅπως συμπλήττοντας, καὶ οὐχὶ πληροῦντα μᾶλλον πρὸς τὸ ὑπολογίσασθαι ἀφὲ τῷ παρόντος τῆς διαγγελίας καὶ ὑποστολῆς ἡμῶν πίστως ὑπομνησθέντας, αἱ διαιδὴς ὑπερφυὲς θεὸς τὸν τῆς ὑποστολῆς μόχθον δοῦναι τὸν ἀγχιστα καὶ θεοπρεπέσθατον τὸν ἡμέτερον μετοίκησιν, πᾶσι τοῖς λαοῖς ἡ ἴδιον ἀβλ τῆς ἡμῶν ἀβγαπίας ἐφαπτομένοις, ἡ πυρσοφοροῦσι· αἷ πᾶσι ὑπερφυὲς ἡ χάρις τῷ ἀγίῳ πνεύματι τῷ καλέσαι τῆς βασιλικῆς γλιτόδης ἐκ τῷ καθαροῦ τῆς παρδίας ὑποταγὴν ὑπογράψαι, ὑπομνηματικάσας, ἡ μὴ καθελλεῖσθαι· ὑποληψαμένους, ἡ μὴ καθαροῦσθαι· μὴ καθαιρεῖσθαι, ἀλλὰ θεοπρεπῶς· θεὸς ἴσῃ, ἅπερ εἰσὶ τῷ θεοῦ, κατὰ θεὸν θεοπρεπῶς. ἐπειδὴ ἡ αὐτὸς ἡ πάντων κτιστὴς καὶ λυτρωτὴς, ὑπὲρ ἰδιώτου ἐν τῇ μεγαλείᾳ τῆς ἰδίας θείας ὑπάρξεως ἐκουσίως, ἡμερότητι μᾶλλον ἀνεπαίσθου φιλανθρωπίας ἕνεκεν εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς καταβῆναι, αἷ ἐδημιούργησεν, ἡ ἀναπλάσθαι καταξίωσεν· ὅτως ἡ αὐτοπροαίρετον ὑπὲρ ἡμῶν τῆς ἀληθοῦς πίστως τοῦ ἀφὲ αὐτοῦ ὁμολογίαν ἀπαίτησιν. ὅπερ ἡ ὁ μακάριος Πέτρος ὁ κορυφαῖος τῶν ἀποστόλων ὑπομιμνήσκει· παραίνει τὸ ἐν ὑμῖν ὂν ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἑκουσίως κατὰ θεὸν προτρεπόμενος. ἑαυτοῖς δέ μου τῆς θείας συναλλαξ, ἡμερότητι τῶν δεσποτικῶν δικαίων, ἡμῶν ἐπιζητήσεως, ἡ ὡς ἐκείθεν παρρησίας κατὰ βασιλέων ἰδιωτῶν κουφισθείς, ἀρξάμην τῷ πρόθεσιν κατ' ἀλίγον ἀνανήφειν παρέκειτο τὰ ἤδη [b] ἀβλ τῆς σπάρας τῆς ἡμαρτημένης ὑμῶν ἀνδρίας ἀσθενεχθέντα ἀκρῶς ἀσθένειαν ὑπουργίαν παρεσχῆν, καὶ πᾶν ἀσθένημα ἀβ τ τοῦ τῷ καιρῷ δέον ἀνανίαν, ἡ τῆς δουλικῆς ἡμῶν χάριτος πάσσπα ἰδιώτου δικαίωται, ἵνατι πληροφορίας ὑπομονῆς, ἐπιζήτων. ἡ μετὰ βουλῆς ἀβγ συμβούλων μου τ ἐπισκόπων ἀπό τ τῆς πλησιαζούσης δέντερ τοῦ ἁγιωτάτου θρόνου συνόδου, ὅπως δὲ ἡ ἀπὸ τῷ [c] δουλικοῦ κλήρου [d] τῇ φιλοτίμῳ τὸ ὑμέτερον χριστιανικώτατον πράσσειν, καὶ ἀκολούθως ἀπὸ ἀβγ ἁγιωτάτων δούλων τῷ θεοῦ ἀβγ τῇ συνόδῳ παρὰ τὸ ἴχνη τῆς δικαίας ὑμῶν γαλιώτητος. καὶ ἐ μὴ ἐν μικρᾷ ἀξιώσει ἀβγ χαρᾶς, ἐν ᾗς ἡ σύνοδος καθίστα τῆς ὑμετέρας ἐκκλησίας, τὸ ἔσωθεν χάρου ὑπομένειν τὸν ὑπάρχοντα, πάλαι δόξα, ὅπερ μόνος παρ' ἐκείνοις ἰδιωτῶν, ἡ [e] ἀξιωματικὸς ὑπαρχὸ ἡ ὑπάτους ἀκούειν. ἀλλ' ἐν ὅτῳ κατὰ ἀξιωματικὸν ὑπαρχὸν ἡ δουλικὸ σοὶ ἡμῶν συνόδῳ συναριθμεῖσθαι. ἐν ὅτῳ θεόπεμπτα, παρὰ μὲν κατὰ τῆς δουλικῆς τῷ ἡμαρτημένου ὑμῶν πράσσειν πάλαι Ῥώμης, ἡ ἐκ τῷ πλησίον φίλοις φρονίζειν· παρὰ δὲ ἐκ τῷ πέρυσιν πυγχανούσῃ ὑπαρχοῦ, ἐν ᾗς τὸ λέγειν τῆς χριστιανικωτάτης πίστως παρὰ ἀβγ κονσταντίνου τῷ θεοτυμήτορος τοῦ ἰδίου ἐκκλησίας οἱ σωτῆρες ὑπάρχοντο, ἐξεδεχόμεθα ὑποτρέφειν, οἱ μικρὰ πασχόμενοι χάριτον ἐξιώσθη. ἵνα τοῖς σωματικοῖς ἀδικίαις ἐκεῖ τῷ ἰδίου ὑμῶν σκοπῷ παρέλθω, ἐν ᾗς οὔτε ζῆν ἔξεστι, οὔτε ἀρέσκει, ψυχῆς ἀδικίαις ἐκκαίοντα. ἡ ἀβγ ὅτε, χριστιανώτατοι δεσπόται, ἡ τίνα, κατὰ τὸν ἀποδειχθέντα κανόνα τῆς θεοπτεύτου ὑμῶν ἡμερότητος ἴσως ὑπαρχὸς, ἵς ἐφύλαξε, οὐχ ἵσως παρίασις [f] ἀβγ οἷς αὐτοῖς ἀξιωματικοῖς ἰδίοις, οἷς εἴλαφε, τοῖς παροῦσι συνοδίταις ἡμῶν, Ἀβουνδαντίῳ, Ἰωάννου, καὶ Ἰωάννῃ τοῖς θεοσεβεστάτοις ἀδελφοῖς ἡμῶν καὶ ἐπισκόποις· Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τὰ ἀγαπητὰ ἡμῶν τέκνα, τοῖς πρε-

a Forte, τῆς ἁγίας, &c. σεσαχθέντος

b Forte, τῆς ἁγίας, &c. σεσαχθέντος

c Legisse videtur Graecus interpres famulari, pro familiari.

d al. τοῖς φιλοτίμοις

e Forte, σπεκουλάτωρ ὑπατικῷ

f Forte, τῷ αὐτῷ

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO IV.

Epistola I. Agathonis Papæ.

ἁγιότητος, μετὰ τῶ ἐμπνεοῦ ὑμῶν τέκνου Ἰωάννου τῶ ἐξαρχάτου, ἡ Κωνσταντίνου τῶ ὑποδιακόνου· οἱ μὲν αἰτοὶ ἡ Θεοδώρου τῶ πρεσβυτέρου λεγάτου τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥαβέννης. ἡ ὃς θεοσεβεστάτους δούλους τῶ Θεοῦ ὃς μοναχοὺς μετὰ καλδευόντως ἱκετικῆς κατεδίας ἐφροντίσαμεν πέμψαι. παρὰ γὰρ ἀνθρώποις ἐν μέσῳ ἐθνῶν τοξεύοντες, καὶ ἀπὸ σωματικοῦ μόχθου τὸν τροφίμιον μετὰ μεγάλου ἀσχασμοῦ περιζητοῦντες, πῶς εἰς τὸ πλῆρες δυνήσονται διερεῦναι ἡ τῶν γραφῶν ἐπίσκεψις; εἰ μὴ ὅτι κανονικῶς ἀπὸ τῆς ἁγίων τῶν θεσπισμάτων καὶ τῶν ἁγίων πάντα συνάδει ἅπερ ὑγιεμένα ἐσώθη, ἐν ἀπλότητι καρδίας, ἡ ἀσυμφιβόλως κατὰ τὴν παραδεδομένην παρὰ τῶν πατέρων πίστιν φυλάττομεν, ἐν καὶ ἐξαίρετον ἔχειν ἐδοξε πᾶσιν διὰ χάρτου τι καὶ ἀπόδοσις· ἵνα μηδὲν παρὰ τὰ κανονικῶς ὑγιεδόντα μανθῶ, μηδὲν ἀλλαχῶ, ἃ φορεῖν· ἀλλὰ τοῦτο ἡ ῥήματα ἡ νοήματα ἀσυκοφάντητα φυλαχθῶσιν. ὃς καὶ δέησιν ἡ χάριτος ποιεῖ τῆς ἁγίων πατέρων, ἃς ἐδέξατο [a] αὐτὸ ἡ ἀποστολικὴ τῶ Χριστοῦ ἐκκλησία, μετὰ τῶν βιβλίων αὐτῶν παραδιδόναμεν· ἵνα πᾶσιν ἐξουσίας τυχόντες τῶ ἐκφέρειν κατὰ τὸ δίδόμενον ὑμῶν ἡ Χριστιανικωτάτου κράτους, ὃν τοῦτον μόνον κατασκήπτεσθαι σπεύδουσιν, ἐπεὶ ἡ βασιλικὴ ἡμερότης ἐφρόντιξε, τὰ [b] αὐτὰ ἡ πνευματικὴ μήτηρ τῶ διακατρδύτου ὑμῶν κράτους, ἡ τῶ Χριστοῦ ἀποστολικὴ ἐκκλησία πιστεύει, ἡ κηρύσσει· εἰ δὲ κοσμικῆς δεῖ γλωσσῆς, ἵνα μὴδὲ ἰδιώταις ἀνθρώποις βουλῆ, ἀλλὰ δι' ἀνεξικάκους τῆς ἀποστολικῆς πίστεως, ἐν ἢ ἡ ὃν ἐπαρχίαν ἀκατασφάτως μέχρι τέλους τῆ καταρδοῦ τῶ Χριστιανικωτάτου ὑμῶν κράτους τῶ κυρίῳ τῶ σύμπαντι πάντες σὺν ὑμῖν ἱκετικῶς δουλεύειν ἡ φυλάττεσθαι. διόπερ ἄδειαν, ἣν ἐν αὐθεντίαν διδόμεν ἐδώκαμεν αὐτοῖς ἐπὶ τὸ ὑμέτερον γαληνιῶν κράτος, ἐπεὶ καλῶς ἡ ὑμῶν φιλανθρωπία, τῶ ἁπλῶς ἀποληφθῆναι εἰς ὃσον αὐτοῖς μόνον ἐπιτρέψαι ἵνα μηδὲν ἄλλοτε ἐφεπιτίθεσθαι σφοδρῶσι, ἃ [c] ὠφελῶ, ἃ ἀλλάξαι. ἀλλὰ τὴν παρέδοσιν τοῦτο τῶ ἀποστολικῶ θρόνου, καθὼς αἰρέσεσι διὰ τῶν ἁγιωτάτων ἀποστολικῶν ἀνδρῶν, εἰλικρινῶς ἐξηγήσωμεν· ὑπὲρ ὧν γονυπετοῦντες τῆ θεοσεβεία [d] ἱκετικῶς τῶν ὑμετέραν φιλανθρωπίαν, ἃ τὰς ἀνθρ ὑμετέρους δεῖ πάντας ἀποδέχεσθαι, διατυποῦμεν, ἵνα καταῤῥῶ ἡ ἀσφαλείαν τῆς βασιλικῆς σπουδῆς ὑπέρμαχον ἀποδεχῶς αὐτοῖς ἐξιόνα ἡ χριστιμώτατος ὑμῶν γαληνότης, καὶ ἀμφοῖς τοῖς ἐκκλ ὑμῶν ἡ μυστικῆς αὐτοῦ ἀναφορᾶς χαρίσασθαι καταξίσῃ. οὕτως ὑπερχεῖται τὸ ὕπτιον τῶ παναλωσίμου Θεοῦ ἀνθρ τὸ ἀνακλῖναι τῆ ἱκανοῦ ὑμῶν δέησιν ἡ ὑμετέραν ἐμφορτάτην δεσπότιν, ἡ ἀλλαξοῖς αὐτοῖ τι τὸν ὀρθότητα τῆς ἀποστολικῆς πίστεως, αὐτοῖ τι τὸν τῆ σωμάτων ἀλληλείαν τῆς πάλαι ἀποστολικῶν παλδίων. οὕτως ἀποκατασήσει ἡ ὑπερκόσμιος μεγαλειότης διὰ τῶν ἀνδρειοτάτων ἡ ἀνυπέρτων καμάτων τῆς ὑμῶν διαπρεπεστάτης φιλανθρωπίας ὑπὸ τὸ ἀχειθυλὲς διάδημα τῆς ὑμῶν βασιλείας πᾶσαν τὴν [e] Χριστιανὴν πολιτείαν, ἡ τῆς ἀνδρειοτάτης ὑμῶν σκήπτρους τὰ ἀντικείμενα, ὑποπέξαι ἔθνη. ἵνα ἐκ τούτου πάσῃ ψυχῆ, ἡ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι πληροφορία ᾖσται, ὅτι ὅπερ διὰ [f] τῶν ἁγιωτάτων κρατικῶν αὐτοῖ ἀξιωμάτων, ἡ τῶ μὴ ἐν τοῖ βαπτίσμασι τοῖς ἀρχαίοις, τῶ Θεοῦ αὐτῆ ἐπιχέοντος, ὑπογράφειν καταξίωσεν, ἐκ πᾶσιν ἐπλήρωσεν. οὕτω γὰρ ἡ ἄνθρωπος αὐτὸν παρέπεσεν δίδοσθαι, ἵνα ὁλοκλήρῳ Θεὸς τὸ δικεῖν ὑμῶν ἴχνη τούτοις τύπῳ. ἀλλὰ τοῦτο ἡ βασιλικὴ ὑμῶν δεσπόσια φιλανθρώπως πολλάκις ἐποτρύνατο, ἡ ἐ ὑμῶν ἐμπορίας τὸ πολλοῖν μετ' ὑπομονῆς ἐκπέρασαι. ἵνα δὲ τῆ [g] ἐκκλησίᾳ ὑμῶν δόκησις, ἐ ἀξιοῖ ἡ δίκαιος τῆς ἀποστολικῆς ὑμῶν πίστεως, δεῖ βραχέων διλοποιήσωμεν· ἐν ἡ παραλάβομεν δεῖ τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως παρὰ τῶν ἀποστολικῶν ἀρχιερέων, ἡ τῶν ἁγίων πάντα οἰκουμενικῶν συνόδων, δι' ὧν οἱ θεμέλιοι τῆς καθολικῆς τῶ Χριστοῦ ἐκκλησίας ἐστηρίχθησαν, ἡ ἐπεστηρίχθησαν· αὐτὴ δηλαδὴ ἔστι ἡ κατάπεμπτος ἡ ἀναφαίλητος ἡ ἀποστολικὴ ἡμῶν πίστις, ἵνα ὁμολογοῦντες τὸν ἁγίαν ἡ ἀχώριστον Τριάδα, δηλαδὴ τὸν πατέρα, υἱὸν, ἡ πνεῦμα ἅγιον, μίαν εἶναι θέλοντες, μίαν φύσιν ἡ οὐσίαν, ἴσης αὐτοῖ παρύπαρξιν ἡ φυ-

A sbyteros, cum dilectissimo filio nostro Joanne diacono, & Constantino subdiacono sanctæ hujus spiritalis matris apostolicæ sedis, nec non & Theodorum presbyterum legatum sanctæ Ravennatis ecclesiæ, & religiosos servos Dei monachos, cum supplici cordis devotione curavimus demandare. Nam apud homines in medio gentium positos, & de labore corporis quotidianum victum cum summa hæsitatione conquirentes, quomodo ad plenum poterit inveniri scripturarum scientia, nisi quod quæ regulariter a sanctis atque apostolicis prædecessoribus, & venerabilibus quinque conciliis definita sunt, cum simplicitate cordis & sine ambiguitate a patribus traditæ fidei conservamus: unum ac præcipuum bonum habere semper optantes atque B studentes, ut nihil de eis quæ regulariter definita sunt, minuatur, nihil muterur vel augeatur, sed eadem & verbis & sensibus illibata custodiantur? Quibus portitoribus & testimonia aliquorum sanctorum patrum, quos hæc apostolica Christi ecclesia suscipit, cum eorum libris tradidimus: ut facultatem suggerendi a benignissimo vestræ Christianitatis imperio consecuti, ex his dumtaxat satisfacere studeant, dum imperialis mansuetudo præceperit, quid hæc spiritalis mater eorum ac a Deo propagati imperii apostolica Christi ecclesia credat & prædicet: non per eloquentiam sæcularem, quæ nec supperit idiotis hominibus; sed per sinceritatem apostolicæ fidei, in qua & ab incunabulis edocti usque in finem propagatori vestri Christiani imC perii, cæli Domino, omnes nobiscum deprecamur servire atque obedire. Licentiam proinde eis sive auctoritatem dedimus apud tranquillissimum vestrum imperium, dum jusserit ejus clementia simpliciter satisfaciendi, in quantum eis dumtaxat injunctum est; ut nihil profecto præsumant augere, minuere vel mutare; sed traditionem hujus apostolicæ sedis, ut ad a prædecessoribus apostolicis pontificibus instituta est, sinceriter enarrare. Pro quibus flexo mentis poplite, suppliciter vestram ad mansuetudinem semper intentam clementiam deprecamur, ut juxta benignissimam atque augustissimam imperialis sacræ promissionem, acceptione eos dignos efficiat Christo imitabilis vestra tranquillitas, atque placabiles auditus eorum humillimis suggestionibus accommodare dignetur. Sic aures Dei omnipotentis suis precibus ad exaudiendum inveniat vestra mansuetissima pietas reseratas, illæsosque tam in rectitudine nostræ apostolicæ fidei, quamque corporum sospitate in propriis restituere jubeat: sic restituat superna majestas per fortissimos atque invictissimos labores vestræ a Deo corroboratæ clementiæ sub benigni vestri principatus regimine totam Christianam rempublicam: & fortissimis vestris sceperis adversas subigat nationes, ut ex hoc omni animæ atque omnibus gentibus satisfiat: quia quod per augustissimos apices de immunitate atque illæsione eorum, Deo sibi aspitante, pollicere dignata est, adimplevit in omnibus. Non enim nobis eorum scientia confidentiam dedit, ut ad pia vestra vestigia eos auderemus dirigere: hoc imperialis vestra benignitas clementer jubens hortata est: & nostra pusillitas, quod jussum est, obsequenter implevit. Ut autem vestræ divinitus instructæ pietati, quid apostolicæ nostræ fidei vigor contineat, breviter intimemus, quam percepimus per apostolicam apostolicorumque pontificum traditionem, & sanctarum quinque generalium synodorum, per quas fundamenta catholicæ Christi ecclesiæ firmata atque stabilita sunt: hic igitur status est evangelicæ atque apostolicæ fidei regularisque traditio, ut confitentes sanctam & inseparabilem Trinitatem, id est, Patrem & Filium & sanctum Spiritum, unius esse deitatis, unius naturæ & substantiæ sive essentiæ, unius eam prædicemus & na-

[a] Legisse videtur Grætus interpres, divinum flatum.

ACTIO IV. *Epiſtola S. Agathonis Papæ.*

ANNO CHRISTI 680.

turalis voluntatis, virtutis, operationis, dominationis, majeſtatis, poteſtatis & gloriæ. Et quidquid de eadem ſancta Trinitate eſſentialiter dicitur, ſingulari numero, tamquam de una natura trium conſubſtantialium perſarum, comprehendamus regulari ratione hoc inſtituti. Cum vero de uno earumdem trium perſonarum ipſius ſanctæ Trinitatis, Filio Dei, Deo Verbo, & de myſterio adorandæ ſecundum carnem diſpenſationis confitemur, omnia duplicia unius ejuſdemque Domini Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti ſecundum evangelicam traditionem aſſerimus: id eſt, duas ejus naturas prædicamus, divinam ſcilicet & humanam, ex quibus & in quibus etiam poſt admirabilem atque inſeparabilem unitionem ſubſiſtit. Et unamquamque ejus naturam, proprietatem naturalem habere confitemur: & habere divinam omnia quæ divina ſunt, & humanam omnia quæ humana ſunt, abſque ullo peccato. Et utramque unius ejuſdem Dei Verbi incarnati, id eſt, humanati, inconfuſe, inſeparabiliter, immutabiliter eſſe cognoſcimus, ſola intelligentia quæ unita ſint diſcernentes, propter confuſionis dumtaxat errorem. [a] Æqualiter enim & diviſionis, & commixtionis deteſtamur blaſphemiam. Cum duas autem naturas duaſque naturales voluntates, & duas naturales operationes confitemur in uno Domino noſtro Jeſu Chriſto, non contrarias eas, nec adverſas ad alterutrum dicimus, ſicut a via veritatis errantes apoſtolicam traditionem accuſant: abſit hæc impietas a fidelium cordibus: nec tamquam ſeparatas in duabus perſonis vel ſubſiſtentiis: ſed duas dicimus unum eumdemque Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, ſicut naturas, ita & naturales in ſe voluntates & operationes habere, divinam ſcilicet & humanam: divinam quidem voluntatem & operationem habere ex æterno cum coëſſentiali Patre communem: humanam, temporaliter ex nobis cum noſtra natura ſuſceptam. Hæc eſt apoſtolica atque evangelica traditio, quam tenet ſpiritalis veſtri felicisſimi imperii mater apoſtolica Chriſti eccleſia. Hæc eſt mera confeſſio pietatis. Hæc eſt Chriſtianæ religionis vera atque immaculata profeſſio, quam non humana adinvenit verſutia, ſed Spiritus ſanctus per apoſtolorum principes docuit. Hæc eſt firma & irreprehenſibilis ſanctorum apoſtolorum doctrina, cujus ſinceræ pietatis integritas quoadusque libere prædicatur, in republica Chriſtiana veſtræ tranquillitatis imperium tuetur, ſtabilitur, & exultat, & felix, ut perfecte confidimus, demonſtrabit. Credite humillimo mihi, Chriſtianiſſimi domini filii, quia pro ſtabilitate & [b] exultatione ejus, has cum fletibus preces effundo. Et hæc, licet indignus & exiguus, ſinceriter diligendo, præſumo conſulere, quia veſtra a Deo concedenda victoria, noſtra ſalus eſt: veſtræ tranquillitatis felicitas, noſtra lætitia eſt: veſtræ manſuetudinis ſoſpitas, noſtræ parvitatis ſecuritas eſt. Et ideo cum corde contrito & profluentibus lacrymis, mente proſtratus exoro, porrigere dignemini clementiſſimam dexteram apoſtolicæ doctrinæ, quam cooperator piorum laborum veſtrorum beatus Petrus apoſtolus tradidit, non ut ſub modio condatur, ſed tube clarius in toto orbe prædicetur: quia ejus vera confeſſio a Patre de cælis eſt revelata, pro qua a Domino omnium beatus eſſe pronuntiatus eſt Petrus: qui & ſpiritales oves eccleſiæ ab ipſo redempto re omnium terna commendatione paſcendas ſuſcepit: cujus annitente præſidio, hæc apoſtolica ejus eccleſia numquam a via veritatis in qualibet erroris parte deflexa eſt: cujus auctoritatem, utpote apoſtolorum omnium principis, ſemper omnis catholica Chriſti eccleſia, & univerſales ſynodi doctrinam amplexi: per quam & probe-

[a] *Græca quæ hic deſunt, uſque ad ea verba, quæ per veridicam confeſſionem, ſuppl. unus ex mſſ. Reg. 1010.*

[b] *In Græco, exhaustione.*

ἀπορ θελήματος, ἐνεργείας, δυνάμεως, ὑπεροχίας, δεσποτείας, μεγαλοπρεπείας, ἐξουσίας, καὶ δόξης. ᾗ ὅτι δύναται περὶ τῆς αὐτῆς ἁγίας Τριάδος οὐσιωδῶς λέγεσθαι, ἑνικῷ ἀριθμῷ ὡς [a] ἀπὸ μιᾶς φύσεως τριῶν ὁμουσίων Τριάδος ὁμοουσίων καταλαμβανώμεθα, κανονικῷ λόγῳ τοῦτο διδαχθέντες. ὅτε δὲ περὶ ἑνὸς τῶν αὐτῶν τριῶν προσώπων τῆς αὐτῆς τοῦ ἁγίας Τριάδος τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ Θεοῦ λόγου, ᾗ περὶ τὸ μυστήριον τῆς οἰκονομικῆς εἰς αὐτὸν κατὰ σάρκα οἰκονομίας ὁμολογοῦμεν, πάντα διπλᾶ ἐπὶ καὶ τὸ αὐτὸ κυρίου τοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν διαφυλαττῶν παρέδοσαν ἐξομολογούμεθα. δύο αὐτοῦ τὰς φύσεις κηρύττομεν, τὸν θεῖον λογισμὸν καὶ τὸν ἀνθρώπινον, ἐξ ὧν καὶ ἐν αἷς καὶ μετὰ τὸν ἀμιγῆ καὶ ἀχώριστον ἕνωσιν ὑφέστη· καὶ μίαν ἑκάστην αὐτοῦ φύσιν ἰδίωμα φυσικὸν ἔχειν ὁμολογοῦμεν· καὶ ἔχειν τὸν θεῖον λόγον, ἅπερ καὶ θεῖα πάντα, ἅπερ καὶ θεῖα· καὶ τὸν ἀνθρώπινον πάντα τὰ ἀνθρώπινα χωρὶς τινος ἁμαρτίας· καὶ ἐκπόρευσιν ἐκεῖ καὶ τὸ αὐτοῦ Θεοῦ λόγου τὸ συμπαθῶς, ζωτικὸν ἀναξιόπιστον ἀνεξίκακον, ἀναγκαῖον, ἀπρόσιτον ἔσεσθαι ὁμολογοῦμεν· μίαν τοίνυν τὰ ἀνομολογήτως ἀξιαγάπητον, ἀξ᾽ ἧς τὸν τῆς εὐσχήμονος διπλᾶ πάλιν. ἴσμεν γὰρ ᾗ τὸν τῆς διαιρέσεως ‖ συγκαλύπτομεν βλασφημίαν. ἑνώσεως δὲ δύο φύσεις καὶ δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο φυσικὰ ἐνεργείας ὁμολογοῦμεν ἐν τῷ ἑνὶ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, ἐν ὑποστάσει. οὐκ ἀλλήλαις ἀντικείμενα λέγομεν, καθὼς εἰ λέγοι τις ἐδοξεν τῆς ἀληθείας πλανώμενοι τῶν ἀποστολικῶν παραδόσεων κατηγορεῖσθαι· ἀνέστω οὖν ἀπὸ τῶν πιστῶν καρδιῶν τοῦτο· οὐκ ἂν ἐκ ταχείας ἐν δυσὶ φύσεσιν, ἤγουν ὑποστάσεσιν· ἀλλὰ δύο λέγομεν, ἵνα καὶ τὸν αὐτὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, καθὼς τὰς φύσεις, οὕτως ᾗ φυσικὰ θελήματα καὶ ἐνεργείας ἐν ἑαυτῷ ἔχειν, θεῖον ἀνθρώπινον· θεῖον οὖν θέλημα ᾗ ἐνέργειαν ἔχειν ἐξ ἀϊδίου μετὰ τοῦ ἀνάρχου πατρὸς αὐτὸν· ἀνθρώπινον χρονικῶς ἐξ ἡμῶν μετὰ τῆς ἡμετέρας φύσεως σχεθλησθέν. οὐκ ἔδει ἐ ἀνακτιστὸν καὶ δικαιοῦσθαι παρέδοσαν. ἐν κρατεῖ ἐ τοῦ ἀνακτιστοῦ μόνῳ τῷ δικαιοῦντι ἡμῶν κράτος, ἐ ἀνακτιστῷ τῷ Χριστοῦ ἀνακτιστῷ. οὐκ ἔδει ἐ καθαιρεῖ τῆς ἀνακτίσεως ἐμφύτου. οὐκ ἔδει ἐ τῆς θεῖ Χριστοῦ τόπους ἀνακτίσει καὶ ἀμάρτητος ἀνακτίσει. ἵνα τὸν ἀνθρώπινον ὑπερ τὸν ἀνθρώπινον ἱστορίαν τοῦτο, ἀνακτίσει τὸ ἄκτιστον τὸ ἄκτιστον θεῖ ἀμάρτητον ἀνακτίσει. οὐκ ἔδει ἐ βουλὴ ἐ ἀνακτίσεις θεῖ ἐ ἄκτιστον ἀνακτίσεις διδασκαλίαν, ἵς τινες πλανηθεῖς διανοίας τὸ ἀνάρχου μάχης ἵνα παρέπεσαν παρέδοσαν ἐν τῷ θεῖ Χριστοῦ πολιτείᾳ, τῆς ἡμετέρας γαλήνιστητος τὸ κράτος φυλάξαι, [c] ᾗ ἀνθρωπικῶ καὶ ἐκεῖ, καὶ ἐς πολὺς ὑπέρμαχος, δίκαιος ἀνακτίσει. πεφύκασι ἐκεῖ τοῦ ἀνάρχου, Χριστοπαράκτους διανοίας καὶ πάντα, ἵν᾽ οὐδὲ τῆς εὐφήμου καὶ τὸ ἀνάρχου ἐκεῖ ἵνα μετὰ ἀδυνάτου ἀκρίτου τοῦ ἀνάρχου ἡμῶν. καὶ ἵνα συμβουλεύει, ἐ καὶ ἀνάξιος καὶ ἐλάχιστος, χρεῖος ἐκκλῆσαι ἀνακτίσεις· ἵνα ἐ ἐν Θεοῦ ἐκκλῆσαι ἡμῶν κράτος, ἡμετέρα σωτηρία θεῖ· ᾗ τῆς ἡμετέρας γαλήνιστητος δίκαιος, ἡμετέρα δίκαιος θεῖ· ᾗ τῆς ἡμετέρας πραότητος ἐ μέλος, τῇ ἡμετέρᾳ σωφρόνᾳ δίκαιος θεῖ· ᾗ καὶ ἵνα μετὰ τοῦ ἀναπαυομένου παρέδοσε, ᾗ τῆς τῆς ἁγίας ἀνακτίσεις ἀνακτίσεις ἁγίας, ἀκτίνας καταξίωσεν τοῦ φιλάδελφον δεξιὰν τῇ ἀποστολικῇ διδασκαλίᾳ, ἵνατα ἐ σωτηρίᾳ θεῖ ἁγίαν ὑμῶν μέχθαι, ὁ μακάριος Πέτρος ὁ ἀπόστολος παρεδόθαι· οὐχ ἵνα σκέπασθῇ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλὰ σάλπιγξ λαμπρότερον ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ κηρυχθέντος· ἵν᾽ ἐ ἁγίᾳ ἀληθὴς ὁμολογία, ἀπὸ τῷ πατρὸς ἐν θεῖ οὐρανοῦ ἀποκαλύφθη· ἐς ἵνατι ἀπὸ τῷ κυρίου θεῖ ἵνατι μακάριος εἶναι ἀποφθῆ ὁ Πέτρος· ἐς καὶ τῷ πατρὸς τὸ πνεύματος ἀποκάλυψιν τῆς ἀληθείας ἀπ᾽ ἀνατολῶν θεῖ κύριον τῷ τούτῳ παρεδόθαι εἰδέναι· ᾧ τινες ἐπιθέμενος τῇ βουλῇ, οὕτω ἐ ἀπὸ ἀπὸ ἀπὸ

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO IV.

Epistola I. Agathonis Papæ.

ἁγίου τῆς ἐκκλησίας τῆ Χριστῆ φωτῆρες ἔλαμψαν. καὶ οἱ μὲν ὀρθόδοξοι διδάσκαλοι ἐσεβάσθησαν ἐσεβάσθησαν καὶ ἠκολούθησαν· οἱ δὲ αἱρετικοὶ τοῖς ψευδέσι ἐλλείμμασι καὶ μειώσεσι ἀφωρίσθησαν καὶ ἠκολούθησαν. αὕτη ἐστὶν ἡ τῶν ἀποστόλων τῆ Χριστῆ ζῶσα παράδοσις, ἣν πανταχοῦ τῆ ὑπάρχουσα ἡ ἁγία κρατεῖ ἐκκλησία, ἥτις ἀκριβῶς ἐγκαταβλῆσθαι καὶ θαλπτέον καὶ πεπίστωσται ὑπάρχει. ἥτις δηλ. τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας τοῦ Θεοῦ κατασκήπτει· ἥ τε τῷ δεσπότῃ Χριστῆ παρεμβάλλει. ἥ τε τῆς βασιλείας ὑμῶν τὸ χριστιανώτατον ἀβρυόλεπτον κράτος· ἥ τε ὑπὲρ τῆ δικαίου σύμπαντος ἀκμῆς τῆς ἀνδρείας τῆς ὑμετέρας βασιλείας σωτηρίᾳ· ἥτις συναθλεῖ ἐν ταῖς πολέμοις, καὶ ἀπαλαμεῖ ἔθεσι ἐναντίους τὸ ὑμέτερον διαπεράσαντα κράτος παντελῶς εἰς ἀκατασκίνητον πῆχυν ἀβρεκτίσει· ἥ τε φόβον τῆς ἐναντίους ἔθνεσιν [a] ἐμβάλλει, καὶ τῆ θείᾳ ὀργῆ [b] ἐκμειλίττει. ἥ τε περὶ πολέμους τὰ τῆς νίκης βραβεῖα αὐτῆ [c] τῆς θεοῦ παραμόνου παντοτρόπως καὶ ὑπερτάτως σύμπαντα παρέχει· καὶ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἱλαρόνοιαν τῆ ὑμετέρου ἀλυθοῦς γαληνότητος βραβεῖον ἀβρυόλεπτον. αὕτη δὲ ἔδει τῆς ἀληθοῦς νίκης ὁ κανὼν· ἣν πανταχοῦ καὶ ἐν ταῖς εὐημερίαις, καὶ ἐν ταῖς ἀντιπάλοις δόξαις ἀκριβῶς ἐκράτησεν ἀπὸ τῆ ἐνθέου ἀρχῆς ἡ πνευματικὴ μήτηρ τῆ ὑμετέρου γαληνοτάτου κράτους ἡ καθολικὴ τῆ Χριστοῦ ἐκκλησία· ἥτις ἔδει τῆς χάριτος τῆ παναληθοῦς Θεοῦ καὶ τῆς ἐνθέου τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας σωτηρίαν πιστεύσασα παραδόσεως· οὕτω τῆς θεῖα γραφαὶ τῆς πατέρας ἡμῶν τῆς ἐν ταῖς οἰκουμένῃ; καὶ τίνα θεῖα δόγματα μὰ ἀπρόσιτον ἀκόνα ἡ καθήμενος ἀποστολὴ, ἢ τε ἀμωμοκτόνα αὐτὸν προσμαρτύρησα, καὶ ἀβρεβαιοῦσα φάσεως· ἥτις μὰ ἀρνήσεται ὑμνοῦσιν τῆ δεσπότου, ἀρνήσεται αὐτὸν κατὰ ἀνάγκην τῆ πατρὸς μου τῆ ἐν οἰκουμένῃ; ὅθεν καὶ ὁ μακάριος Παῦλος ὁ καθοσιωμένος τῆ ἀποστόλου ὑπερμάχησε καὶ λέγει· ἀλλ' εἰ καὶ ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οἰκουμένου εὐαγγελίσηται ὑμῖν, παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. ἵνου ἔνεστιν ἐπίκειται τοιοῦ πανταχοῦ τοῖς ἀρνουμένοις, ἢ παραποιοῦσιν τὸν ἀληθῆ, τοῖς ἐν ὕλῃ φίλαπλα ἢ ὑπεξαίρουσι ἢ κατὰ τῆς ἀποστολῆς νόησις; ἵνου δὲ οἱ τῆς καινοτομῆς μόνοις οἱ προσηκόμενοι τὸν φιλὸν μυσελέσθαι τοῖς ἀποστολῆς διδασκαλίαις καταπεμένοι, ἐξόπου προπομένοι αἱρετικὸς ἐκ τῶν τῆ Χριστοῦ ἄμφωνον ἐκκλησίαν οἱ σοφίσμα τῆς ἐν Κωνσταντινούπολ ἁγιωτάτης ἐκκλησίας ἐπεχείρουν, οὐδὲ

tissima ecclesiæ Christi luminaria clauserunt: & sancti quidem doctores orthodoxi venerati atque secuti sunt, hæretici autem falsis criminationibus ac derogationum odiis insecuti. Hæc est apostolorum Christi viva traditio, quam ubique ejus tenet ecclesia: quæ præcipue diligenda atque fovenda, & fiducialiter prædicanda est: quæ per veridicam confessionem Deo conciliat, quæ & Christo Domino commendabilem facit, quæ clementiæ vestræ Christianum conservat imperium, quæ a cæli Domino largas victorias vestræ pissimæ fortitudini confert, quæ comitatur in præliis, & expugnat adversos: quæ vestrum a Deo propagatum imperium ubique ut murus inexpugnabilis protegat, quæ terrorem in contrarias nationes immittat, & ira divina percellat, quæ & in bellis triumphales palmas de hostium dejectione atque subjectione cælitus tribuat, & in pace secutum & hilarem vestrum fidelissimum principatum semper custodiat. Hæc est enim veræ fidei regula: quam & in prosperis, & in adversis vivaciter tenuit ac defendit hæc spiritalis mater vestri tranquillissimi imperii, apostolica Christi ecclesia: quæ per Dei omnipotentis gratiam a tramite apostolicæ traditionis numquam erasse probabitur, nec hæreticis novitatibus depravata succubuit: sed ut ab exordio fidei Christianæ percepit ab auctoribus suis apostolorum Christi principibus, illibata fine temus permanet, secundum ipsius Domini Salvatoris divinam pollicitationem, quam suorum discipulorum principi in sacris evangeliis fatus est: *Petre, Petre*, inquiens, *ecce satan expetivit ut cribraret vos, sicut qui cribrat triticum: ego autem pro te rogavi, ut non deficias fides tua. Et tu aliquando conversus, confirma fratres tuos.* Luc. 22. Confideret itaque vestra tranquilla clementia, quoniam Dominus & Salvator omnium, cujus fides est, qui fidem Petri non defecturam promisit, confirmare eum fratres suos admonuit; quod apostolicos pontifices, meæ exiguitatis prædecessores, confidenter fecisse semper, cunctis est cognitum: quorum & pusillitas mea, licet impar & minima, pro suscepto tamen divina dignatione ministerio, pedissequa cupit exsistere. Væ enim mihi erit, si veritatem Domini mei, quam illi sincerius prædicarunt, prædicare neglexero. Væ mihi erit, si silencio texero veritatem, quam erogare nummulariis jussus sum, id est, Christianum populum imbuere & docere. Quid dicam in ipsius Christi summo examine, si hic, quod abiit, prædicare ejus sermonum veritatem confundor? Quid de meipso, quid de commissis animabus satisfaciam, dum de officio suscepto rationem districtam exegerit? Quis igitur, clementissimi atque pissimi domini ■ filii, quod tremens & consternatus spiritu dico, non provocetur illa admirabili pollicitatione, quæ fidelibus repromittit: *Qui me confessus fuerit coram hominibus*, inquiens, *confitebor & ego eum coram Patre meo, qui in cælis est?* Matth. 10. Luc. 12. Et quem infidelium saltem non perterreat illa severissima comminatio, qua indignaturum se protestatur, & asserit, inquiens: *Qui me negaverit coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo, qui in cælis est?* Unde & beatus Paulus apostolus gentium commonet & dicit: *Sed licet nos, aut angelus de cælo evangelizet vobis præter quod evangelizavimus vobis, anathema sit.* Ubi itaque talis imminet depravantibus, vel tacentibus veritatem pœna supplicii, quomodo non est fugienda de fidei dominicæ veritate subtractio? Unde & apostolicæ memoriæ meæ parvitatis prædecessores, dominicis doctrinis instructi, ex quo novitatem hæreticam in Christi immaculatam ecclesiam Constantinopolitanæ ecclesiæ præsules introducere conabantur, num-

[a] Legi Graeca interpres, intonuit.
[b] Legi Graeca interpres, placelli.
[c] Forte, ἐπὶ τῆ θεῖ παλαμῶν νικητηρίου, καὶ ὑπερτάτως
d pro immisc. gelias.
e al. ἀκολούθῳ
f Forte, τίνα

Actio IV. *Epistola I. Agathonis Papæ.*

ANNO CHRISTI 680.

quam neglexerunt eos hortari, atque obsecrando commonere, ut a pravi dogmatis hæretico errore, saltem tacendo desisterent: ne ex hoc exordium dissidii in unitate ecclesiæ facerent, unam voluntatem, unamque operationem duarum naturarum asserentes in uno Domino nostro Jesu Christo: quod Ariani & Apollinaristæ, Eutychianistæ, Timotheani, Acephali, Theodosiani & Gaïanitæ, & omnis omnino hæreticus furor, sive confundentium, seu dividentium incarnationis Christi mysterium, docuit. Confundentes quidem sanctæ incarnationis mysterium, eo quod deitatis & humanitatis Christi unam naturam dicant, unam eum, sicut unius, voluntatem & operationem personalem habere contendunt. Dividentes autem inseparabilem unitionem duas naturas, quas Salvatorem habere cognoscunt, non per unitionem, quæ secundum subsistentiam facta cognoscitur, uniunt: sed blasphemantes, per affectum voluntatis, tamquam duas subsistentias, id est, duos quosdam, per concordium jungunt. Porro apostolica Christi eccl sia, spiritalis mater a Deo fundati vestri imperii, & unum Dominum nostrum Jesum Christum confitetur ex duabus & in duabus exsistentem naturis; & duas ejus naturas, divinam scilicet & humanam, etiam post inseparabilem unitionem inconfusas, in eo esse defendit: & ex proprietatibus naturalibus unamquamque harum Christi naturarum perfectam esse cognoscit: & quidquid ad proprietates naturarum pertinet, duplicia omnia confitetur: quia ipse idem Dominus noster Jesus Christus, & Deus perfectus est, & homo perfectus est, & ex duabus, & in duabus naturis: & post admirabilem incarnationem exsistens, nec deitas ejus sine humanitate, nec humanitas ejus sine deitate potest intelligi. Consequenter itaque, juxta regulam sanctæ catholicæ atque apostolicæ Christi ecclesiæ, duas etiam naturales voluntates in eo, & duas naturales operationes esse confitetur & prædicat. Nam si personalem quisquam intelligat voluntatem, dum tres personæ in sancta Trinitate dicuntur, necesse est, ut & tres voluntates personales, & tres personales operationes, quod absurdum est & nimis profanum, dicerentur. Sin autem, quod fidei Christianæ veritas continet, naturalis voluntas est, ubi una hæc natura dicitur sanctæ & inseparabilis Trinitatis, consequenter & una naturalis voluntas, & una naturalis operatio intelligenda est. Ubi vero in una persona Domini nostri Jesu Christi mediatoris Dei & hominum, duas naturas, id est, divinam & humanam, confitemur, in quibus & post admirabilem adunationem consistit; sicut duas unius ejusdemque naturas, ita & duas naturales voluntates, duasque naturales operationes ejus regulariter confitemur. Ut autem hujus veridicæ confessionis intelligentia ex veteris novique testamenti a Deo inspirata doctrina, pietatis vestræ mentibus clareat; plus enim & incomparabiliter vestra poterit clementia sensum sanctarum scripturarum penetrare, quam nostra pusillitas verbis defluentibus explanare: Ipse Dominus noster Jesus Christus, qui verus & perfectus Deus, verus & perfectus homo est, in sacris suis evangeliis protestatur in aliquibus humana, in aliquibus divina, & simul utraque in aliis de se patefaciens, ut se verum Deum, verumque hominem credere, ac prædicare fideles suos instrueret. Orat quidem ad Patrem ut homo, ut calicem passionis transfugeret, quia in eo nostræ humanitatis natura absque solo peccato perfecta est: *Pater*, inquiens, *si possibile est, transeat a me calix iste: verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu vis.* Et in alio loco: *Non mea voluntas, sed tua fiat.* Cujus testimonii sensum si a sanctis & probabilibus patribus explanatum cognoscere cupimus; & quid *Mea voluntas*, quid *Tua* significet, veraciter intelligere; beatus Am-

Matth. 26.

Marc. 14. Luc. 22. *Ambr. Lib. 2. c. 7. de fide ad Gratian.*

A τῶν ἡμετέρων βίβλων φροντίζωμεν, ἢ παρακαλέσης ὑπομνῆσαι, ἵνα κατὰ τὸ φάναι ἄγιόν τινα τῶν πάλαι πατέρων κατὰ σωτῆρος ἀποστάντα, μόνος ὁ θεῖος σοφὸς διαγρεσθαι ἐν τῇ ἑαυτοῦ ἀκηλιδώτῳ πολιτείᾳ, ἐν δόλημα, καὶ μόνα ἀσύγχυτα ἢ δύο φύσεις ἀβροδιαιρέτως ἐν τῷ ἑνὶ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ. ὅπερ καὶ οἱ Ἀρειανοί, καὶ οἱ Ἀπολιναριστοί, καὶ οἱ Εὐτυχιανοί, καὶ οἱ Τιμοθεϊανοί, καὶ οἱ Ἀκέφαλοι, οἱ Θεοδοσιανοί, καὶ οἱ Γαϊανῖται, καὶ πᾶσα παντελὴς αἱρετικὴ μανία, ὅτι μὴ συγχέουσι, ὅτι μὴ διαιροῦσι τὸ μυστήριον τῆς ἀνθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ ἐδίδαξαν. συγχέοντες μὲν τὸ ἅγιον ἀνθρώπησεως τοῦ μυστηρίου, καθὸ τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ ἐν [a] αὐτῷ, ἕνα ὄντα υἱόν, θέλημα, καὶ ἐνέργειαν θεοπρεπῶν ἴσχυε φυσικῶν. διαιροῦντες δὲ τὴν ἀχράντου ἕνωσιν, τὰς δύο φύσεις, αἷς πρὸς τὸν αὐτὸν ἔχει θεοπρεπῶς γνωρίζεται, ἰδίους· ἀλλὰ βλασφημοῦντες, κατὰ θέλημα δύο ὑποστάσεις, τουτέστι δύο πρὸς καθ' ἡμῶνται συνιστῶσι. διηρθρωμένη δὲ κατολικὴ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία ὀρθοδοξικὴ μάνην τὴν διδασκαλίαν τοῦ θεοπνεύστου ἡμῶν πράξεως, καὶ ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὁμολογεῖ ἐκ δύο ἢ ἐν δύο ὑπάρχοντα φύσεσι, καὶ δύο αὐτοῦ τὰς φύσεις, τὴν θείαν δηλονότι, καὶ ἀνθρωπίνην, καὶ μετὰ τὴν ἀχράντον ἕνωσιν ἀσυγχύτως ἐν αὐτῷ ἔγνω διδάσκει· καὶ ἐκ τῶν φυσικῶν ἰδιοτήτων μίαν ἑκάστην αὐτῶν τοῦ τοῦ Χριστοῦ φύσιν πάλαι ὄντα θεωρήσαι. καὶ ἃ μὲν ἐκάστη φύσις τὰς ἰδιότητας τοῦ φύσαι, ταῦτα δικαίως ὁμολογεῖ· ἐν αὐτῷ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Θεὸς τέλειος ὢν, καὶ ἄνθρωπος τέλειος ὢν, ὁ ἐκ δύο καὶ ἐν δύο φύσεσι, καὶ μετὰ τὴν θεωρίαν ἀνθρώπησιν ὑπάρχων. οὔτε ὁ θεότης αὐτοῦ χωρὶς τῆς ἀνθρωπότητος, οὔτε ὁ ἀνθρωπότης αὐτοῦ χωρὶς τῆς θεότητος δύναται νοηθῆναι. ἀκολούθως δίκαιον ἐστὶ τὸν κανόνα τῆς ἁγίας καθολικῆς ὁ ἀποστολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ δύο φυσικὰ θελήματα ἐν αὐτῷ, καὶ δύο φυσικὰ ἐνεργείας εἶναι ὁμολογεῖ, καὶ κηρύττει. ἐὰν γάρ τις θεοπρεπὲς νοῇ τὸ θέλημα, ὡς ὅτι τρία θεότητα ἐν τῇ ἁγίᾳ Τριάδι λέγοντας, ἀναγκαῖον ἔσται, ἵνα καὶ τρία θεοπρεπῆ θελήματα, ὁ πρὸς θεοπρεπῆ ἐνέργειαν, ὅπερ ἀλλοτρίωτόν ἐστι τῆς ἁγίας βίβλου, λαμβάνωμεν. b ἐπεὶ, ἵνα ὁ ἀκίνδυνος τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἀκόλουθος ᾖ, φανερὸν τὸ θέλημα ἔστω, ἵνα μία φύσις λέγωμεν τῆς ἁγίας καὶ ἀχωρίστου Τριάδος, ἀκολούθως ἡ ἓν φυσικὸν θέλημα, καὶ μία φυσικὴ ἐνέργεια νοεῖται. ἵνα δὲ ἐν τῇ ἱερᾷ θεοσύνῳ τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, τῷ μόνῳ Θεῷ καὶ ἀνθρώπῳ, δύο φύσεις, θεότης τοῦ θέλειν καὶ τὸ ἀνθρώπινον ὁμολογοῦμεν, ἐν αἷς καὶ μετὰ τὴν θεωρίαν ἕνωσιν ὑπάρχει· καθὼς δύο τῷ ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ αἱ φύσεις, οὕτω καὶ δύο φυσικὰ θελήματα, ἡ δύο φυσικὰς αὐτοῦ τὰς ἐνεργείας παντοτινῶς ὁμολογοῦμεν. ἵνα δὲ ταύτης τῆς ἀκηβδήλου ὁμολογίας ἡ νόησις ἐκ τῶν c παλαιῶν καὶ καλῶς ἐξητάσης ἡ διδασκαλία παῖς ἁγίαις τῆς ὑμετέρας διπλόης φανῇ· πλέον γὰρ ἡ ἀνεξερεύνητος ἡ ὑμετέρα φιλανθρωπία δύναται τὸν ἔννοιαν τῆς ἁγίων γραφῶν ἐπεξεργάσασθαι, ὅπερ ἡ ὑμετέρα σμικρότης ῥήσεσι ἁπλοῖς ἑρμηνεῦσαι· αὐτὸς ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ ἀληθινὸς ἡ τέλειος Θεὸς, ἀληθινὸς ἡ τέλειος ἄνθρωπος ὤν, ἐν τοῖς ἱεροῖς αὐτοῦ εὐαγγελίοις προσμαρτύρεται ἐν τοῖς τὰ ἀνθρώπινα, ἐν τοῖς τὰ θεῖα, ἡ ἅμα ἑκάτερα ἐν ἄλλοις αὖθις αὐτὸ φανερὰ ποιῶμεν· ἵνα αὐτὸν ἀληθῆ Θεὸν καὶ ἀληθῆ ἄνθρωπον πιστεύῃ καὶ κηρύττῃ ἡ πιστὴ αὐτοῦ κατήρισις. προσεύχεται οὖν πρὸς τὸν πατέρα ὡς ἄνθρωπος, ἵνα τὸ πάθος τῷ παθεῖν παρέλθῃ· ὃν ἐν αὐτοῦ τῆς ὑμετέρας ἀνθρώπινος ἡ φύσις χωρὶς κἀνὸς ἁμαρτίας πάλαι ὄντι· πάτερ, φάσκων, εἰ δυνατὸν ἔστι, παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ πάθος τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ θέλεις. ἐν ἑτέρῳ· μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα, ἀλλὰ τὸ σὸν γινέσθω. ὡς πρὸς μαρτυρίας τὸν ἔννοιαν ἐκ τοῦ ἁγίου ἡ ἀκραιφνοῦς πατέρων σκεπτικῶν ἐκζητοῦντες ἐκδομῶμεν, ἡ τί τὸ ἐμὸν θέλημα, ἡ τί τὸ σὸν σημαίνῃ, τὸ ἀληθὲς κτῆσαι, ὁ μακάριος Ἀμ-

a Græce incorporeal ἀσωμάτου, unam actum.

b al. ἐν δὲ

c ἐξέτασις ἐστὶν ἵνα ἐκζητήσῃς ἐκ τῶν ἁγίων πατέρων ἡ Deo inspirata doctrina, esse in recto sensu.

ANNO CHRISTI 680.

Ἐρώτας ὁ τοῦ Δεσπότου λόγος πρὸς τὸν τῆς θεοδόξου μνήμης Γρηγόριον τὸν Διάλογον τοῦτος τῆς ῥήσεως φησὶ περὶ τοῦ τίνου τοῦτο νῦν μᾶς τοῦτο ὑπομιμνήσκει, φάσκων· δέδεκται τοῦτον τὸν βούλημα τὸν ἐμὸν, δέδεκται τὸ συγκάτ· ἠκούσθη γὰρ ὑπακούω συγκάτοπτα, ὑπειδὴ καρίσατο σωτήρ. ἐμὸν λοῦ τοῦτο τὸ βούλημα, ὅπερ ἴδιον ἔλεξε· ὑπειδήπερ ὡς ἀνθρωπος τὸ τῆς ἐμῆς συγκάτοπτος ἔλαβεν, ὡς ἄνθρωπος καὶ ἐλάλησεν. καὶ ἴδε τοῦτο φησὶ· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ θέλεις. ἐμὰ γὰρ ἔστι ἡ συγκάτοπτος, ἣν κατ' ἐμὸν ἴδιον ἔλαβεν ἀνεδείξατο. ἰδοὺ φάνεται, βασιλεῦσιν βασιλέων, ὃν ἐκδοῦται ὁ ἅγιος πατὴρ τὸ ῥῆμα τοῦτο, ὅπερ ὁ πάνσοφος Θεοσυχάμος Θεόκτιστος, τὸ· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ θέλεις, θεὸς τὸν ἀνθρωπότητα εἰσὶ ἀνάγειν ὑποφαίνει, καθ' ὃν ὑ ὑπήκοος κατὰ τὸν διδασκαλίαν τῶ μακαρίου Παύλου τῶ ἀποστόλου τῶ ἐνδὸν λέγοντος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. ἴδε γὰρ ὑ ὑποταγόμενος τοῖς γονεῦσι γενόμενος. [a] οὗτοι οὖν τὸν ὑποταγὴν αὐτοῦ τὸν ἐκούσιον κατὰ τὸν θέλημα, ὅπερ πάντων δεσπόζει, θεότητος δηλονότι, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἀνθρωπότητα, δι' ἧς ἐκουσίως τοῖς γονεῦσιν ὑπετάγη. ὅπερ γὲ ὁ ἅγιος Λουκᾶς ὁ διακριβεστὰτος, ἐμφάσεις μεμηνύθει, τὸν αὐτὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν κατὰ τὸν ἀνθρωπότητα Θεοσυχάμον Θεὸς τὸν πατέρα εἰσάγων, καὶ ἀμφιβαλομένους· πάτερ, εἰ δυνατὸν ἔδε, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν μὰ τὸ ἐμὸν θέλημα, ἀλλὰ τὸ σὸν γινέσθω. ὃν πνα τρόπον ὁ τῆ Χριστοῦ ἀναλογητὴς Ἀθανάσιος ὁ ἀρχιεπὰς τῆς Ἀλεξανδρείας ἀναλυόμενος ἐν τοῦ λόγῳ κατὰ Ἀπολιναρίου τῆ αἱρετικοῦ φησὶ τῆς τριάδος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ τὸ δυικοῦ ἀριθμοῦ ἀμφιβάλλος, οὕτω σαφηνίζει· καὶ ὅταν λέγῃ· πάτερ, εἰ δυνατὸν, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω· πλὴν μὰ τὸ ἐμὸν θέλημα ἡθέτησε, ἀλλὰ τὸ σὸν γινέσθω. τὸ μὲν [b] τὸ ποτήριον θεότητα, ὁ δὲ σὰρξ ἐδάπτε· δύο θελήματα ἐκδῦσα δείκνυσι· τὸ μὲν ἀνθρώπινον, ὅπερ ἴδε τῆς σαρκὸς, τὸ δὲ θεῖον. τὸ γὰρ ἀνθρώπινον ἀφὶ τοῦ ἀδύνατον τῆς σαρκὸς παρεστῶτος τὸ πάθος. τὸ δὲ θεῖον αὐτοῦ θεότητα. ἵς πνες σαφηνίσας τὸ ἀλυθέστερον δείκνυσι γενεσθῆναι; πῶς γὰρ ἂν ἐν αὐτοῦ δύο θελήματα, δυτινα θεῖον καὶ ἀνθρώπινον, πνῶς ὑπογραφέντα, ἐν ᾧ δύο φύσις καὶ μετὰ τοῦ ἀχώριστον ἕνωσιν συναλτῶν παρέμενα καράδηκαν; καὶ Ἰωάννης γὰρ, ὃς ἴδε τὸ στῆθος τῶ κυρίου ἀνέπεσε, ὁ ἀγαπητὸς μαθητὴς τοῦ αὐτοῦ παρέχει δύνας παῤῥησίαν τοῖς ῥήμασι· ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός, καὶ πάλιν· δοῦλο ἴδε τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶν, ὃ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ τι, ἀλλ' ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ἀσαύτως τὸν αὐτὸν κύριον ἀσαφῆ μετὰ τῶν Ἰουδαίων διαλεγόμενον, καὶ λέγοντα μετὰ τῶν λοιπῶν· ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός. οὗ πνες θείου λόγου τὸν σοφὸν μυσταγωγὸν Αὐγουστῖνον ὁ ἐξοχώτατος διδάσκαλος οὗτος κατὰ [c] Μαξίμου τοῦ Ἀριανοῦ φησίν, ὃ λέγ· ὅπου δὲ εἶπεν ὁ υἱὸς τοῦ πατρί· πλὴν οὐχ ὅπερ ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὅπερ σὺ θέλεις· τί σοι βοηθεῖ, ὅτι τὰ σὰ ῥήματα ἐπιφέρεις; καὶ λέγεις· ἴδιόν ἀληθῶς τὸ ἴδιον θέλημα ὑπαρξαμένου τοῦ ἰδίου ῥητῆρος· ὡς ἂν εἰ ἡμεῖς ἀμφιβάλλε τὸ θέλημα τοῦ ἀνθρώπου τοῦ τοῦ Θεοῦ θελήματι ἐφάλλειν ὑποτασσόμενον; ὃ γὰρ ἐν τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου ἴδιον αἰρούμενον τὸν κύριον ἔμφασιν διαφοῦ, ὅς πς εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ τοῦ ἁγίου διακρίβειν μικροῦ ἀσυγχύτου ὑπαινίγμα. οὐδὲ γὰρ εἶπε· ἀβέλιτός ἴδιο ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου· μήτι ἐν τῆς φύσεως τοῦ μονογενοῦς ἀνώπτως ἴδιον λέγειν; ἀλλ' ἄνθρωπε, ἵνα νομίζῃς συνάζειν τὸν σύνον τοῦ σώματος τοῦ ἁγίου, ἔβρ· ἡ μὲ καὶ τοῦ σύνου τοῦ Θεοῦ λόγου ἀβέλιτον εἶναι ἔδιος ἀνάκλιν; πλὴν αὐτὸς, μάτιος ἡ ἴσοτος λαβέτω, ἵνα ἴδῃ· ἀβέλιτος ἐμοί· εἰ δὲ τὸ μᾶλλον εἰ καὶ ἴδιον εἰρήκει, οὐχὶ μὰ ἀκτῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου ἔχειν ἐπόδιν. ἀλλὰ φησ· ἀβέλιτός ἴδιο ἡ ψυχή μου, ἀν ὡς ἄνθρωπος πάσης φύσεως ἔχει ἀνθρωπίνου. εἰ δὲ τὸ μᾶλλον ἐν ὧ ἴδιον ὁ φησίν. οὐχ ὅπερ ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ ἑαυτὸν δίδωσι θέλειν παρὰ τὸν πατέρα· ὅπερ εἰ μὰ τῇ ἀνθρώπου παρῆλθε τὸ ἰδιάζον, [d] ἐπόπτου τῶν ἀκούοντος ἀδὸ-

a *Forte, οὐκοῦν*

b *Omisit Gratianus interpres duos versiculos. Et iterum.*

c *Pro Maximino*

d *Forte, ἐπόπτου*

Brosius in secundo libro ad beatæ memoriæ Gratianum Augustum his verbis de hoc loco nos intelligere commonet, inquiens: Suscepit ergo voluntatem meam, suscepit tristitiam meam. Confidenter tristitiam nomino, quia crucem prædico. Mea est voluntas, quam suam dixit: quia ut homo suscepit tristitiam meam, ut homo locutus est: & ideo ait: *Non sicut ego volo, sed sicut tu vis.* Mea est tristitia, quam meo suscepit affectu. Ecce claret, piissimi principum, quod hic sanctus pater, verbum ipsum quod Dominus orans protulit, *Non quod ego volo*, ad humanitatem ejus pertinere consignat: per quam & obediens secundum doctrinam beati Pauli apostoli gentium dicitur usque ad mortem, mortem autem crucis. Unde & obediens parentibus intimatur, quandoquidem obedientiam ejus voluntariam non secundum divinitatem, qua omnium dominatur, pium est intelligere: sed secundum humanitatem, qua sponte se parentibus subdidit. Quod & sanctus Lucas evangelista similiter commemorat, eumdem Dominum nostrum Jesum Christum secundum humanitatem orantem ad Patrem introducens: & asserens: *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste, verumtamen non mea voluntas, sed tua fiat.* Quem locum confessor Christi Athanasius antistes Alexandrinæ ecclesiæ, in libro adversus Apollinarium hæreticum de Trinitate & incarnatione, etiam duali numero comprehendens, sic explanat: Et quando dicit: *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste: & tamen non mea, sed tua voluntas fiat:* Et iterum: *Spiritus promptus, caro autem infirma:* duas voluntates hic ostendit, & unam quidem humanam, quæ est carnis; aliam autem divinam. Quoniam humana propter infirmitatem carnis refugiebat passionem, divina autem ejus prompta; qua explanatione quid verius [a] poterit intimari? Quomodo enim non in eo duæ voluntates, id est, divina & humana fideliter agnoscuntur, in quo duæ naturæ etiam post inseparabilem adunationem synodali præconio prædicantur? Nam & Joannes, qui super pectus Domini recubuit, dilectus discipulus, eamdem continentiam his explanat verbis: *Quia descendi de cælo, ut non faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me Patris.* Et iterum: *Hæc est voluntas ejus qui me misit, ut omne quod dedit mihi, non perdam ex eo quidquam, sed ut resuscitem illud in novissimo die.* Item eumdem Dominum introducit cum Judæis disputantem, atque dicentem inter cetera: *Quia non quæro voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me.* Cujus divini sermonis intentum beatus Augustinus præstantissimus doctor ita adversum Maximinum Arrianum differit, & dicit: Ubi autem dixit Filius Patri: *Verum non quod ego volo, sed quod tu vis:* quid te adjuvat, quod tua verba subjungis, & dicis: Ostendit vere suam voluntatem subjectam suo genitori: Quasi nos negemus, hominis voluntatem voluntati Dei esse debere subjectam? Nam ex natura hominis hoc dixisse Dominum, cito vider, qui locum ipsum sancti evangelii paulo attentius inuetur. Ibi enim dixit: *Tristis est anima mea usque ad mortem.* Numquid ex natura unici Verbi potuit hoc dici? Sed homo, qui putas gemere naturam Spiritus sancti, cur non etiam naturam Verbi Dei unigeniti tristem dicas esse potuisse? Ille tamen ne quid tale diceretur, non ait: Tristis sum; quamvis etiam si hoc dixisset, non nisi ex natura hominis oportuisset intelligi: sed ait: *Tristis est anima mea*, quam sicut homo utique habebat humanam. Quamquam & in hoc quod ait: *Non quod ego volo*, aliud se ostendit voluisse, quam Pater: quod nisi humano corde non posset, cum infirmitatem no-

ACTIO IV. *Epistola I. ex Agathonis Papæ.*

Philipp. 2.

Luc. 22.

De natura humana suscepta, & contra Arium.

Matth. 26.

a *ad potest.*

Joan. 6. & 17.

Joan. 6.

Ibidem.

Contra Maximin. lib. 3.

ACTIO IV. Epistola Leonis Agathonis Papæ.

ANNO CHRISTI 680.

ſtram in ſuum, non divinum, ſed humanum transfiguraret affectum. Homine quippe non aſſumpto, nullo modo Patri diceret unicum Verbum: *Non quod ego volo.* Numquam enim poſſet immutabilis illa natura quidquam aliud velle, quam Pater. Hæc ſi diſtinguetis, Arriani, hæreticî non eſſetis.] Per quam diſputationem hic venerabilis pater demonſtrat, quia & cum dicit Dominus, Suam, humanitatis ſuæ ſignificat voluntatem: & cum dicit, non facere voluntatem ſuam, admonet nos, non noſtram quærere principaliter voluntatem; ſed per obedientiam, noſtram voluntatem divinæ ſubjicere voluntati. Unde patefacit, quia & humanam habuit voluntatem, per quam obediit Patri: & immaculatam ab omni peccato eamdem humanam voluntatem, utpote verus Deus & homo, hanc in ſemetipſo [a] habuit. Quod & ſanctus Ambroſius in explanatione ſancti Lucæ evangeliſtæ ſic diſſerit: Suam, ad hominem retulit: Patris, ad divinitatem. Voluntas enim hominis, temporalis: voluntas divinitatis, æterna. Hæc ſpiritalis pater commemorans, adſtruit, qualem voluntatem ex æterno cum Patre & Spiritu ſancto Filius communem naturaliter habet, qualemve temporaliter per aſſumptam humanitatem idem ipſe in ſua perſona ſuſcepit. Quod & apoſtolicæ memoriæ ſanctus Leo in epiſtola ad Leonem Auguſtum explanat; unicuique formæ, id eſt, naturæ, quæ in Chriſto ſunt, diſcreta conſideratione, quæ in ſcripturis de eo referuntur, aſſignans: & hoc, quod ſuam Dominus dixit voluntatem, ad humanitatem ejus pertinere demonſtrans, ſic dicit: Secundum quidem formam ſervi, non venit facere voluntatem ſuam, ſed ejus qui miſit eum. Ecce enim hic apoſtolicus pater, ad formam ſervi eumdem Domini noſtri ſermonem congrue nos docuit intelligere. Præterea quomodo pie poterunt intelligi diverſa ſuper hoc ſanctarum teſtimonia ſcripturarum, quæ nunc quidem ex natura humanitatis, nunc autem ex divinitate unius ejuſdemque Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei & hominis adſtruuntur? Et modo ſcriptura commemorat: *Omnia quæcunque voluit Dominus, fecit in cielo & in terra.* Itemque: *Sicut Pater ſuſcitat mortuos & vivificat, ſic & Filius quos vult vivificat.* Et leproſo dicit: *Volo: mundare.* Et: *Nemo poteſt cognoſcere Patrem, niſi Filius & cui voluerit Filius revelare.* Itemque quædam de humana ejus voluntate, evangelii ſacramenta commemorant: cum dicunt, cum ſuper mare ambulantem, velle, ut vere hominem, ſuos tranſire diſcipulos. Et dum cum diſcipulis per Galilæam tranſiret, noluit ut aliquis cognoſceret. Et ut homo dicit: *Meus cibus eſt, ut faciam voluntatem ejus qui me miſit. Et nolebat per Judæam ambulare, quia quærebant eum Judæi interficere.* Et iterum: *Surgens venit in partes Tyri, & ingreſſus in domum, voluit aliquem ſcire, & non potuit latere.* Ergone ille omnium conditor ac redemptor, de quo dicitur: *Omnia quæ voluit Dominus, fecit in cielo & in terra:* cujus velle hoc eſt, quod poſſe: cujus nutui cæleſtes cum terrore deſerviunt poteſtates, in terris latere volens, non potuit; qui per divinam majeſtatem ex æterno cum Patre in cæleſtibus dominatur arcanis, & in manu ejus fines terræ ſunt: niſi hoc ad humanam ejus voluntatem, quam temporaliter dignatus eſt aſſumere, redigatur? Quanto ergo errore, talia non diſcernens, involvitur, ut dicat una eademque voluntate & omnia in cælo & in terra, quæ voluit, Dominum poſſe; & eadem iterum voluntate in domo vili volentem latere, non poſſe, ſecundum evangelica teſtimonia? Sed ſi ad diſpenſationem humanitatis ejus, per quam humilitatem noſtram aſſumpſit,

[a] Ex Græco habuit & probavit.

Lib. ep. ſupra. Luc. c. 22.

Ep. 79.

Pſalm. 134. Joan. 5. Matth. 8.

Matth. 14.

Joan. 6. Marc. 7. Joan. 4. Joan. 7.

Pſalm. 134.

ναι εἰς τὸ ἴδιον οὐχὶ τὸν θεῖον, ἀλλὰ τὸν ἀνθρώπινον [1] μαρτυροῦσιν θέλημα. ἀνθρώπου δηλαδὴ μὴ θελόντος λαθεῖν, οὐδαμῶς τῷ παντὶ ἁρμόσει ὁ μονοθελὴς λόγος. οὐχ ὅπερ ἐγὼ θέλω. οὐδέποτε γὰρ ἀδύνατον ἡ ἀτρεπτὸς ἐκείνη φύσις ἢ τὸν ἴσον θέλειν παρὰ τὸν πατέρα. τοῦτο οἱ δηλοῦντες, Ἀρειανοί, αἱρεσιῶται ἐσεσθε· διὸ ἐξ ὧν δηλοῦτε ὁ ἀδιάφθορος οὗτος πατὴρ λογισάσθω, ἵνα νοήσητε λοιπὸν ὁ κύριος ἡμῶν, τῶν ἀνθρώπινα ἀπ' αὐτοῦ σημαίνει τὸ θέλημα. καὶ ὅτι λέγει μὴ ποιεῖν τὸ θέλημα τὸ ἑαυτοῦ, ὑποτιμᾶσθαι ἡμᾶς οὐχὶ τὸ ἡμέτερον ἀνθρωπότητος ζητεῖν θέλημα, ἀλλὰ δι' ὑποταγῆς τὸ ἡμέτερον θέλημα τῷ θείῳ θελήματι ὑποτάσσειν. ὅθεν φανερωτέον, ὅτι καὶ τὸ ἀνθρώπινον ἔχε θέλημα, κατὰ ὑπάκουσιν τοῦ πατρὸς· ἐξ ἁπάντων δὲ πάσης ἀμελητέας τὸ αὐτὸ ἀνθρώπινον θέλημα, ἅτε δὴ θεὸς ἀληθὴς καὶ ἄνθρωπος, οὕτω τὸ ἑαυτοῦ ἔχε, καὶ ἀνάδειξει. ὅπερ ἐξ ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος σαφηνίζων τὸν ἅγιον Λουκᾶν τῶν εὐαγγελιστὴν οὕτως φησίν· τὸ ἴδιον αὐτοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀνήγαγε, τὸ δὲ πατρὸς εἰς τὸν θεόν. τὸ γὰρ ἀνθρώπινον θέλημα σφάλλεται, τὸ θέλημα τῆς θεότητος, ἀμίαντον. οὗτος ὁ πνευματικὸς πατὴρ ὑπομιμνήσκων καταριθμεῖ, ἑαυτῶν θέλημα ἐξ αἰδίου σοὶ τῷ πατρὶ καὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ φυσικῶς κοινὸν ὁ υἱὸς ἔχει, καὶ ποῖον χρεωστῶς ἐξ ἧς θεότητος ἀνθρώπους ἐν τῇ ἰδίᾳ σαρκώσει ἀνέλαβεν. ὅπερ καὶ ὁ τῆς οἰκουμένης μύστης ἅγιος Λέων ὁ τῇ ὀρθοδοξίᾳ τῇ πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα σαφηνίζει, μιᾷ ἐνέργειᾳ μονῷ, θεότητι φησί, ἃ πρέπει ἐν τῷ Χριστῷ, σαφῶς ἐξηκριβωμένῳ, ἔστιν ἐν ταῖς χρείαις αὐτοῦ ἀναφαίρετα, [b] φανεῖσιν. καὶ οὗτος, ὅταν ἴδιον θέλημα ὁ πιστὸς ὑπῆ, σαφῶς τῶν ἀνθρώπινα αὐτοῦ ἀνάπτειν δίκαιον εὕρηται φησί. κατὰ τὸν μορφὴν τοῦ δούλου οὐκ ἦλθε ποιῆσαι τὸ θέλημα τὸ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὸ πέμψαντος αὐτόν· ἰδοὺ γὰρ ἐνταῦθα ὁ ἀποστολικὸς πατὴρ σαφῶς τῶν τοῦ δούλου μορφὴν τὸν αὐτὸν τῷ κυρίου λόγον ἀρμοδίως ἡμᾶς ἐδίδαξε νοεῖν. προσεπιφέρει, [c] ἵνα δὲ εὐσεβῶς διανοῆσθαι πάντες οἱ δέξασθαι θέλοντες τὴν ἀγίαν χαρὰν μαρτύρια, [d] ἃ μὲν κατὰ μὲν τὸν τῆς φύσεως τῆς ἀνθρωπότητος, κατὰ δὲ τὸν τῆς θείας τῷ ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ θεῷ καὶ ἀνθρώπῳ καταπαιδεύοντας; ᾗ [e] ὅτι μὲν ἡ χαρὰ μεμιγμένη, κατὰ ὅσον ἐθέλησεν ὁ κύριος, ἐστάθη ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ. οὐκοῦν· ἄνθρωπος ὁ πατὴρ ἐχάλει ἐκ πάσης ἐκ πάντων, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς ὁ ἐξ αὐτοῦ θέλει, ζωοποιῶν. καὶ τῷ λεπρῷ λέγει· θέλω, καθαρίσθητι. καὶ· οὐδεὶς δύναται γνῶναι τὸν πατέρα, εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ ᾧ ἂν θέλει ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. οὐκοῦν πρὸς αὐτοῦ σημαίνει τὸ θέλημα. καὶ ὅτι λέγει μὴ ποιεῖν τὸ θέλημα τὸ ἑαυτοῦ, ὑποτιμᾶσθαι ἡμᾶς οὐχὶ τὸ ἡμέτερον ἀνθρωπότητος ζητεῖν θέλημα, ἀλλὰ δι' ὑποταγῆς τὸ ἡμέτερον θέλημα τῷ θείῳ θελήματι ὑποτάσσειν. ὅθεν φανερωτέον, ὅτι καὶ τὸ ἀνθρώπινον ἔχε θέλημα, κατὰ τὸ ὑπήκουον τοῦ πατρός· ἐξ ἁπάντων δὲ πάσης ἀμελητέας τὸ αὐτὸ ἀνθρώπινον θέλημα, ἅτε δὴ θεὸς ἀληθὴς καὶ ἄνθρωπος, οὕτω τὸ ἑαυτοῦ ἔχε, καὶ ἀνάδειξει. ὅπερ ἐξ ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος σαφηνίζων τὸν ἅγιον Λουκᾶν τὸν εὐαγγελιστὴν οὕτως φησίν· τὸ ἴδιον αὐτοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀνήγαγε, τὸ δὲ πατρὸς εἰς τὸν θεόν. τὸ γὰρ ἀνθρώπινον θέλημα σφάλλεται, τὸ θέλημα τῆς θεότητος, ἀμίαντον. οὗτος ὁ πνευματικὸς πατὴρ ὑπομιμνήσκων καταριθμεῖ, ἑαυτῶν θέλημα ἐξ αἰδίου σοὶ τῷ πατρὶ καὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ φυσικῶς κοινὸν ὁ υἱὸς ἔχει, καὶ ποῖον χρεωστῶς ἐξ ἧς θεότητος ἀνθρώπους ἐν τῇ ἰδίᾳ σαρκώσει ἀνέλαβεν. ὅπερ καὶ ὁ τῆς οἰκουμένης μύστης ἅγιος Λέων ὁ τῇ ὀρθοδοξίᾳ τῇ πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα σαφηνίζει, μιᾷ ἐνέργειᾳ μονῷ, θεότητι φησί, ἃ πρέπει ἐν τῷ Χριστῷ, σαφῶς ἐξηκριβωμένῳ, ἔστιν ἐν ταῖς χρείαις αὐτοῦ ἀναφαίρετα, [b] φανεῖσιν. καὶ οὗτος, ὅταν ἴδιον θέλημα ὁ πιστὸς ὑπῆ, σαφῶς τῶν ἀνθρώπινα αὐτοῦ ἀνάπτειν δίκαιον εὕρηται φησί. κατὰ τὸν μορφὴν τοῦ δούλου οὐκ ἦλθε ποιῆσαι τὸ θέλημα τὸ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὸ πέμψαντος αὐτόν· ἰδοὺ γὰρ ἐνταῦθα ὁ ἀποστολικὸς πατὴρ σαφῶς τῶν τοῦ δούλου μορφὴν τὸν αὐτὸν τῷ κυρίου λόγον ἀρμοδίως ἡμᾶς ἐδίδαξε νοεῖν. προσεπιφέρει, [c] ἵνα δὲ εὐσεβῶς διανοῆσθαι πάντες οἱ δέξασθαι θέλοντες τὴν ἁ

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO IV.

Epistola S. Agathonis Papæ.

Θεὸν, λαμβάνῃ· πάντα τὰ τῆς θείας αὐτοῦ μεγαλειότητος ἐλάττονα A redigitur : omnia, quæcumque divina ejus majestate minora sunt, ad humanitatem ipsius pertinere cognoscuntur : quam perfecte susceperit absque ullo peccato, ut hanc etiam perfecte salvaret. Quod enim ab eo non susceptum est, nec salvatum : secundum quod nos constantissimus prædicator veritatis Gregorius Nazianzenus præsul instituit. Itaque si ab eo humana voluntas, sicut & natura, susceptа est, & salvata est : & quod a susceptore salvatum est, non ei poterat esse contrarium. Nihil enim sibi contrarium creator omnium condidit, vel per mysterium incarnationis assumpsit. Et hymnidicus David personam Domini nostri Jesu Christi in psalmis introducens, pronunciat : *Ut faciam voluntatem tuam, Deus meus, volui.* Itemque : *Voluntarie sacrificabo tibi.* Numquid secundum deitatem alia est voluntas Patris, quam Filii ? aut aliud vult Filius, quam Pater ? Si igitur unum volunt, & nulla est in sancta Trinitate differentia voluntatis, quomodo intelligendum est, quod prophera de ejus persona testatur : *Ut faciam voluntatem tuam, Deus meus volui:* nisi fideliter intelligatur de immaculata ejus humanitatis voluntate dixisse ? Unde & sequitur : *Legem tuam in medio cordis mei.* Nullus enim est, qui ambigat, quod idem psalmus in persona Christi a prophera prædicatus est. Quod & apostolus Paulus in epistola ad Philippenses, si fidem plenam quisquam intendere velit, annuntiat ; de eodem Domino nostro Jesu Christo sic inquiens : *Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo : sed semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo : humiliavit semetipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis.* Ecce hic verissimus præco, & formarum, id est, naturarum Christi differentiam docet, & obedientiam usque ad mortem humanæ formæ prudenter assignat. Nam quis in tantum a luce veritatis abscessit, ut secundum divinitatis suæ voluntatem præsumat dicere Dominum nostrum Jesum Christum Patri obedisse, cui est æqualis in omnibus, & hoc vult in omnibus & ipse quod Pater ? Aut quis non intelligat obedientiam humanæ magis competere voluntati, in qua nullam habuit omnino peccatum ? Nec D diceretur obediens usque ad mortem, nisi humanam in se susceperet voluntatem, sicut animam rationalem, carnemque cum omnibus suis proprietatibus humanatus assumpsit. Præterea, ut clareat vestræ piissimæ benignitati, quod naturalis est humana voluntas ; & qui voluntatem humanam in Christo abnegat, absque solo peccato, eum nec habere humanam animam confiretur : veritatis prudentissimus prædicator beatus Augustinus in quinto volumine disputationis adversus Julianum Pelagianistam, quid sit voluntas, his definit verbis : Motus animi quid est, nisi motus naturæ ? « Animus enim sine dubitatione natura est ; proinde voluntas motus est naturæ, quoniam motus est animi. Ecce per hujus prudentissimi patris definitionem, quid E sit humana voluntas, monstratum est quia animi motus est. Item in eodem : Veritas autem dicit, quamdiu « est voluntas ulla, a natura non potest separari : Et rursus in eodem volumine : Et aliunde est voluntas, & « esse non cognoscitur : & si ejus origo quærenda non « est, non ideo quærenda non est, quod voluntas aliunde « non est, sed quia manifestum est unde sit. Ab illo enim « est voluntas, cujus est voluntas : ab angelo scilicet voluntas angeli, ab homine hominis, a Deo Dei. Et si « operatur Deus in homine voluntatem bonam, id agit, « ut oriatur ab illo bona voluntas, cujus est voluntas. « Et iterum : Cur ergo negas, inquit, clausis oculis res « apertas, de natura hominis exoriri hominis voluntatem ? Itemque : Ipse animi motus, cogente nullo, vo-

Epist. 1. ad Cledonium.

Psalm. 39.

Psalm. 53.

Psalm. 39.

[a] *Legisse videtur Græcus interpres* ... *quam Filius.*

[b] *Videtur Græcus interpres legisse humanæ formæ in gignendi casu* ... *obsequor, pro assignat.*

ANNO CHRISTI 675.

ACTIO IV. *Epistola I. Agathonis Papæ.*

» huntas est : quapropter hoc est dicere, voluntas exsistit
» de animi motu, quod voluntas exsistit de voluntate.
» Et iterum : Itane vero, Juliane, ex homine hominis
» voluntas non oritur, cum homo bonum opus Dei sit?
» Postremo, potuitne ascendere in cor tuum, exoriri
» quidem hominis voluntatem, sed non de libero ejus
» arbitrio? Dic ergo, unde, si non de natura, id est, non
» de ipso homine?] Quibus testimoniis claret, unam-
quamque earum, quas hic spiritalis pater dinumera-
vit naturas, propriam naturalem habere, & unicuique
assignari debere voluntatem. Neque enim poterit an-
gelica natura divinam habere voluntatem aut huma-
nam; neque humana natura voluntatem Dei, vel an-
geli: sicut nec alterius, quam est, quidquam naturam
habere poterit vel motum, nisi quod est naturaliter,
aut creatum est. Cum hæc ita veritas habeat, certissime
claret, quod in Domino nostro Jesu Christo duas, id
est, Dei & hominis, naturas sive substantias confiten-
tes in unam ejus convenisse subsistentiam sive perso-
nam, necesse est & duas nos naturales in eo fateri vo-
luntates, divinam scilicet & humanam: quia neque
divinitatem ejus quantum ad naturæ rationem perti-
net, humanam habuisse voluntatem dicendum est: ne-
que humanitatem ejus, divinam habuisse naturaliter
voluntatem, credendum est: neque rursum aliquam ex
eisdem duabus Christi substantiis absque naturali vo-
luntate exstitisse fatendum: cum & humana per om-
nipotentiam divinitatis ejus sublimata sit, & divina per
humanitatem ejus hominibus referata. Reddere ita-
que necesse est, quæ divina sunt, eidem ut Deo: quæ
humana sunt, eidem ut homini: & utraque per sub-
sistentialem adunationem unius ejusdemque Domini
nostri Jesu Christi, veraciter cognoscenda. Quod ve-
rissima definitio sancti Chalcedonensis concilii com-
Act. 5. » monet, asserens: Sequentes igitur sanctos patres, unum
» eumdemque confiteri Filium & Dominum nostrum
» Jesum Christum, consonanter omnes nos docemus,
» eumdem perfectum in deitate, eumdem perfectum
» in humanitate: Deum vere & hominem vere: eum-
» dem ex anima rationali & corpore, consubstantialem
» Patri secundum deitatem, & consubstantialem no-
» bis eumdem secundum humanitatem: per omnia no-
» bis similem absque peccato: ante sæcula quidem de
» Patre genitum secundum deitatem, in novissimis au-
» tem diebus eumdem propter nos & propter salutem
» nostram ex Maria virgine Dei genitrice secundum hu-
» manitatem: unum eumdemque Christum Filium Dei
» unigenitum, in duabus naturis inconfuse, immutabi-
» liter, indivise, inseparabiliter cognoscendum: nus-
» quam sublata naturarum differentia propter unionem,
» magisque salva proprietate utriusque naturæ, & in
» unam personam atque subsistentiam concurrente: non
» in duas personas partitum atque divisum, sed unum
» & eumdem Filium unigenitum Deum Verbum Do-
» minum Jesum Christum. Hoc idem etiam sancta sy-
nodus quæ sub augustæ memoriæ Justiniano principe
Constantinop. II. Coll. 8. in Constantinopoli congregata est, in septimo defini-
» tionum capitulo prædicat: Si quis in duabus naturis,
» dicens, in deitate videlicet & humanitate, unum Do-
» minum nostrum Jesum Christum cognosci non con-
» fitetur: ut per hoc significet differentiam naturarum,
» ex quibus inconfusa & ineffabilis unitas facta est, ne-
» que Verbo in naturam carnis transfigurato, neque car-
» ne in Verbi naturam translata: manet enim utrumque
» quod est secundum naturam, etiam post factam unitio-
» nem secundum subsistentiam: sed in divisione per par-
» tem hujusmodi suscipit vocem in mysterio Christi: aut
» numerum naturarum confitens in uno eodemque Do-
» mino nostro Jesu Christo, Deo Verbo incarnato, non tantummodo contemplatione differentiam earum ac-
» cipit; ex quibus & compositus est: non interemptam propter unitionem, unus enim ex utriusque & per

A μη. Οὐ..... καὶ πάλιν οὕτως· ἢ « ἀνάγκη ἄρα, Ἰουλιανέ, ἐξ ἀνθρώπου βούλημα ἀνθρώπου τὸ ἀγαθὸν ἔργον, γίνεται ὁ ἄνθρωπος ἀγαθὸν ποίημα Θεοῦ ὤν; ἔπειτα δὲ [b] ἐδυνήθη ἀναβῆναι εἰς τὴν καρδίαν σου, φύσιν μὲν ἐξ ἀνθρώπου βούλημα, ἀπ' οὐχὶ ἀπ' αὐτεξουσίου αὐτοῦ; ἀπὸ τῶν πάντων, ἀπ' οὐχὶ ἀπὸ τῆς φύσεως, λέγειν, ἀπ' οὐχὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου; εἰς τὰ μαρτύρια φέρεται, μᾶλλον ἐκείνου αὐτοῦ, εἰ πάντως ὁ τοιοῦτος ἐκεῖθεν ἀποξήρανται φύσις, ἴδιον φυσικὸν ἔχει, καὶ ἐν ἑκάστῳ φρονοῦντος ἰσχύειν βούλημα. οὔτε γὰρ ἀνείστημι ἐ θεῖ ἀΐδιλου φύσις βούλημα ἔχει βούλημα, ἢ ἀνθρώπου· οὔτε ἡ ἀνθρωπίνου φύσις βούλημα Θεοῦ, ἢ ἀΐδιλου· καθὸς οὔτε ἑτέρου, παρ' ὃ ἦν, εἰ ἔχει φύσιν ἀνάγκην ἢ πάντων, εἰ μὴ ἅπαξ ἦν φυσικῶς ἢ δημιουργὸς ἑκάστου ὧν τῶν ὄντων ἔχει, ἀκριβέστατα φέρεται, ἐν ᾧ καὶ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ δύο, ὄντες Θεοῦ ἡ ἀνθρώπου φύσις, ἅπερ εἶναι ἀναλογόντως εἰς μίαν αὐτοῦ συναλλαδίαν τὴν ὑπόστασιν ἅπερ φέρονται, ἀναλήψιν δὲ ἡ δύο ἡμῖν φυσικὰ ἐν αὐτοῦ ἀκριβεῖαι βούλημα, δύο ἀνάγκην ἢ ἀνθρώπινον. ἀναλύει οὖν τὸν αὐτοῦ λόγον, ὅσον ἐκεῖ τὸν τῆς φύσεως λόγον ἀνάγκη, ἀνθρώπινον ἐμοὶ βούλημα λέγει δεῖν· οὔτε τὸν ἀνθρώπινον αὐτοῦ δύο φυσικῶς ἐμοὶ βούλημα πιστεύειν δεῖν· οὔτε δὲ πάλιν οὐδὲ ἐν θεῖ αὐτοῦ δύο τῷ Χριστῷ αὐτοῦ ἀνάγκη τὸ φυσικὸν βούλημα ὑπάρχειν ὁμολογεῖν δεῖν· ἐπεὶ καὶ τὸ ἀνθρώπινον ἐβλ τῆς παντοκρατορίας τῆς αὐτοῦ θεότητος ἐνδεὲς δεῖν, καὶ τὸ θεῖον ἐβλ τῆς ἀνθρωπότητος φανερὸν τῆς ἀνθρώπου. Καταδύνει δίκαιον ἀναλήψιν δεῖν τὸ ἴσον θεῖον τοῦ αὐτοῦ εἰς Θεοῦ, τὸ ἴσον ἀνθρώπινον τοῦ αὐτοῦ εἰς ἀνθρώπου· ἢ ἀνάγκη ἐβλ τῆς καθ' ὑπόστασιν ἑνώσεως τὸ ἑνὶ καὶ τῷ αὐτοῦ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀληθῶς θεωρεῖσθαι. ὅπερ ὁ ἁγίαις ἔρως τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ὑπομνήσεται ἡμᾶς ἐβλαβεστάτως. ἐπεὶ ἐκεῖνοι δίκαιοι τῆς ἁγίας πατρῴου, ἵνα καὶ τὸν αὐτὸν ὁμολογεῖν ἐξ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν συμφώνως ἅπαντες ἐκδιδάσκωμεν, τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν θεότητι, ἢ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι, Θεὸν ἀληθῶς καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς, τὸν αὐτὸν ἐκ ψυχῆς λογικῆς ἢ σώματος, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, ἢ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, κατὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν χωρὶς ἁμαρτίας· πρὸ αἰώνων μὲν ἐκ πατρὸς ἐννοούμενον κατὰ τὴν θεότητα, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τὸν αὐτὸν δι' ἡμᾶς, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου τῆς θεοτόκου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἕνα ἢ τὸν αὐτὸν Χριστὸν ἐξ δύο φύσεων ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως γνωριζόμενον· οὐδαμοῦ τῆς ἑκ φύσεων διαφορᾶς ἀναιρουμένης διὰ τὴν ἕνωσιν, σωζομένης δὲ μᾶλλον τῆς ἰδιότητος ἑκατέρας φύσεως, καὶ εἰς ἓν συντρεχούσης, καὶ μίαν ὑπόστασιν συναγούσης. οὐκ εἰς δύο πρόσωπα μεριζόμενον, ἢ διαιρούμενον, ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἐξ μονογενῆ Θεὸν λόγον κύριον Ἰησοῦν Χριστόν. Τοῦτο αὐτὸ καὶ ἡ ἁγία σύνοδος ἡ ἐπὶ τῶν εὐσεβεστάτων μνήμων Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως ἐν Κωνσταντινουπόλει συναθροισθεῖσα ἐν τῇ ἑβδόμῃ παραλήψει τῶν ἁγίων κανόνων· ἐάν τις ἐν δύο φύσεσι, λέγουσα, μιᾷ ἐν ὑποστάσει, καὶ ἀνθρωπίνως τὸν ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν γνωρίζειν ὁμολογῇ, ἵνα δηλ τύπου χωρὶς τοῦ διαφορᾶς ἐξ δύο φύσεων, ἐξ ὧν καὶ ἐν ἀσυγχύτῳ ἡ ἄτρεπτος ἕνωσις γέγονε, οὔτε τὸ λόγου εἰς τοῦ τῆς σαρκὸς μεταποιηθέντος φύσιν, οὔτε τῆς σαρκὸς πάλιν τοῦ τὸ λόγου φύσιν μεταχωρησάσης· μένει γὰρ ἑκάτερον ὅπερ ἐστὶ τῇ φύσει; καὶ ἡνωμένης τῆς ὑποστάσεως· ἀλλ' ἐδεῖ διαιρέσει τῇ ἀπὸ μέρους τοῦ ὅλου τοιαύτῃ φωνῇ ἐδεῖ τῷ κατὰ Χριστὸν μυστηρίῳ· ἢ τὸν ἀριθμὸν τῶν φύσεων ἀναιρουμένων ἐδεῖ τῷ ἀπὸ ἑνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ Θεοῦ λόγου σαρκωθέντος, μιᾷ τῇ θεωρίᾳ μόνῃ τοῦ διαφορᾶς δύναι λαμβάνει, ἐξ ὧν καὶ συνεστῶτα, ἐν ἀνυποστάτῳ ἐδεῖ τοῦ ἑνώσει· οὐ γὰρ ἐξ ἀμφοῖν, καὶ δι' ἑνὸς

B

C

D

E

[a] *al.* οὕτως ἄρα, *ex Lat.*
[b] *al.* μὴ

ANNO CHRISTI 680.

ἀμφοῖν· διὸ καὶ ἓν τοῦτο κήρυγμα τῆς ἀληθείας, ὡς μηδὲν A
εὑρίσκειν τοὺς ἰδιοποιοῦντας ἄκρως τὰς φύσεις· ὁ τοῦτο ἀνάθεμα ἔστω. ἅτε οὖν ταῦτα, ἅπερ ἡμᾶς αἱ ἁγίαι αὗται συνόδοι πανταχοῦ διαπρυσίζονται, ἀναγκαῖον ἐστὶ φυλάξαι, ὅπως μηδαμοῦ τὴν διαφορὰν τῶν φύσεων διὰ τὴν ἄκρατον ἀφομοίωσιν, ἀλλὰ σωζομένης τῆς ἰδιότητος ἑκατέρας φύσεως, ἕνα Χριστὸν θεὸν ἀληθινὸν καὶ τέλειον, καὶ τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον ἀληθῆ καὶ τέλειον ὁμολογήσωμεν. διὸ δὴ ἐάν τε αὐθεντεῖ ἡ διαφορὰ τῶν φύσεων τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀναιρῆται, ἀναγκαῖον ἔσται, ἵνα τε πάσης τῆς ἰδιότητος τὴν αὐτὴν διαφορὰν φυλάξωμεν. ὁ γὰρ τὸ αὐθεντεῖν τὴν διαφορὰν διδάξας, οὐ πάντα ἁπλῶς φυλάττεσθαι ὑπέμνησεν. ὅταν δὲ τὸ θέλημα καὶ ἐνέργεια λέγηται καὶ τῆς φύσεως ἑκατέρας ἐστιν, πῶς ἂν αὖθις διαφορὰ γνωρίζοιτο; ἢ πῶς κατὰ τὸν ἐξ B
ἑκατέρων συνόδου ἡ διαφορὰ φυλάττοιτο; ἐπειδὴ ἐάν τι θέλημα ἐν αὐτῷ, ἕτερον ἀλλήλοιν ἔστι, θεϊκόν τε καὶ ἀνθρώπινον, ἀναγκαῖον ἔστι τοὺς τοῦτο διαπαντὸς λέγοντας ἢ θεῖον αὐτὸ λέγειν, ἢ ἀνθρώπινον, ἢ οὐσίαν ἐξ ἀμφοῖν συνθέτου, κεκραμένην, ἢ συγκεχυμένην· ἢ, εἰς εἰ αἱρετικοὶ πάντες ἐβεβαιώσαντο, ἓν ἔχειν τὸν Χριστὸν θέλημα καὶ ἐνέργειαν, ὡς ἀπὸ τῆς μιᾶς, ὡς αὐτοὶ φάσκουσι, συνθέτου φύσεως προελθόντα. καὶ ἀπόλωλε τοίνυν ἀναμφιβόλως ἡ φυσικὴ διαφορά, ἐὰν ἔτι αἱ ἄκραι σύνοδοι καὶ μετὰ τὴν θαυμαστὴν ἕνωσιν ἐν πᾶσιν ἡμῖν παραφυλαχθῆναι θέσπισαν. ἐπεὶ πῶς ἕνα Χριστὸν, καὶ ἓν αὐτὸ πρόσωπον καὶ ὑπόστασιν, ἐξ ἑκατέρων, ἐξ ὧν ἐστὶ καὶ ὑπάρχειν ἔστιν, ἐξ ἀκριβείας ἐπιστάμεθα εἰδέναι· ἄνευ τῆς διαφορᾶς τῶν φύσεων, ἣ τε γέγονε κατ' ἐπίνοιαν, ἐδιδάξαμεν· ἄνευ τῆς διαφορᾶς αὐτοῦ τῶν φύσεων, αἳ πῶς ἐν αὐτῷ διαιρεθεῖσαν, ἢ τὴν ἀπορρήτου μετὰ θαυμαστὸν ἕνωσιν ἐξ ἑκατέρων ἡμῖν συγκροτηθεῖσαν ὁμολογεῖν ἔστιν, μέχρι διανοίας τοίνυν γνωρίζειν ἡμᾶς, ἐν μυρίοις παραδείγμασι. ὑπογραφὴν ἐὰν αἱ ἰδιότητες τῶν φύσεων ἐν τῇ ἑνὶ ἐξ ἀμφοῖν τοῦ ἑνὸς ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ τὴν διαφορὰν φυλάττουσι, ἁπλῶς καὶ τὴν διαφορὰν ἐξ ἀνάγκης αὐτῶν διαμένειν ἡμᾶς ὁμολογεῖν πιστεύειν· ἵνα τῇ αὐτῶν διδασκαλίᾳ ἐν πᾶσιν ἀκολουθοῦντες ὑποδείξωμεν, καὶ ταύτην τοῖς αἱρετικοῖς κηρύττοντες εἰς τὸν τῶν Χριστοῦ ἀκολούθων συνεξέλκωμεν. κἂν οἱ γὰρ ἀναρίθμητοι καὶ τῶν ἄλλων ἁγίων πατέρων ὑπάρχουσι τὰ πανύμνητα, ἕνεκα ὀλίγης χρείας ἀπὸ τῆς βιβλίου τῆς Γενέσεως ἐν τούτῳ καὶ τῇ μετέπειτα ἀναφορᾷ [a] ῥαδιουργίας χάριν ὑποτεθήμεθα. [a] Forte, βαδιστικῶν.

Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἐκ τοῦ δευτέρου λόγου τοῦ D
περὶ υἱοῦ. Ἑβδομον λεγέσθω τὸ καταβεβηκέναι ἐκ τοῦ πέμψαντος τὸν υἱόν, οὐχ ἵνα ποιῇ τὸ θέλημα τὸ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὸ τοῦ πέμψαντος. εἰ μὲν οὖν μὴ παρὰ τοῦ καταβεβηκότος ἐστὶ ταῦτα τὰ λεγόμενα, ἔπομεν ἂν ὡς [b] παρὰ τοῦ ἀνθρώπου τοιαῦτα τὸν λόγον, οὐ τοῦ κατὰ τὸν σωτῆρα τοιαῦτα· τὸ γὰρ ἐκείνου [c] θέλημα οὐδὲν ἀπεστράπτον Θεοῦ, δηλονότι ἦλθε. [b] Forte, παρὰ τοῦ [c] al. θέλειν

Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Νύσσης ἐκ τοῦ δευτέρου βιβλίου τοῦ κατὰ Εὐνομίου. Πῶς ὁ κόσμος τὸν κόσμον ἑαυτῷ καταλλάσσων ἐνεμέριζε τῇ ψυχῇ τε καὶ τῷ σώματι τὰ παρ' ἑαυτοῦ χαριζόμενος τῆς ἀνθρώπου διαγωγῆς· θέλων μὲν διὰ τῆς ψυχῆς, ἁπτόμενος δὲ διὰ τοῦ σώματος.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ κατὰ Ἀπολλιναρίου. Τῆς δὲ E
τοιούτου κατὰ τὸν λόγον ἀμηχανίας μίαν ἴδοιτο ἂν παραμυθίαν, ἡ ἀληθὴς τοῦ μυστηρίου ὁμολογία· ὅτι τὸ μὲν δηλῶσαι φόβος τοῦ πάθους τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυνάμεως ἐστί, καθάπερ φησὶ καὶ ὁ κύριος, τὸ πνεῦμα πρόθυμον εἶναι λέγων, ἀδυνατεῖ δὲ τὸ σάρκα. τὸ δὲ ἀναδέξασθαι τὸ ἐξ οἰκονομίας πάθος, τῆς θείας ἐστὶ καὶ βουλῆς καὶ δυνάμεως. ἐπειδὴ ἕτερον ἄλλο τὸ ἀνθρώπινον θέλημα, καὶ τὸ θεῖον ἄλλο· φθάσαντος μὲν εἰς ὃ τὸ ἀνθρώπινον τὸ τῆς ἀδυναμίας τῆς φύσεως ἐκφέρουσι τὰ τοῦ ἐμέσαντος πάθη αἰτιασάμενοι· ὑπαγαγὸν δὲ τὸν ἀνθρώπινον φυσικὸν, τὸ ἐφικτὸν τε καὶ ἀνθρώπινον θέλημα παρεκβῆναι ποιεῖ τὸ ἀνθρώπινον ὑπὲρ τῆς τοῦ ἀνθρώπου σωτηρίας θέλειν. ὁ γὰρ εἶπεν· μὴ τὸ ἐμὸν, τὸ ἀνθρώπινον τῷ λόγῳ ἐσήμανε. σφοδρὸς δὲ, τὸ σὸν, ἔδειξε

unum utraque: ſed propterea numero utitur tamquam A
[a] diviſas propriæ ſubſiſtentiæ conſtitentes naturaliter, talis anathema ſit. Propterea, quæ nos hæ venerabiles ſynodi commonent, fideliter neceſſe eſt cuſtodire, ut nuſquam differentiam naturarum propter unitionem adimamus: ſed ſalva proprietate utriuſque naturæ, unum Chriſtum Deum verum ac perfectum & eumdem hominem verum atque perfectum confiteamur. Quocirca, ſi in nullo differentia naturarum Domini noſtri Jeſu Chriſti ſublata eſt, neceſſe eſt ut in omnibus proprietatibus eamdem differentiam conſervemus. Qui enim in nullo adimendam differentiam docuit, in omnibus hanc ſervari debere commonuit. Ubi autem una voluntas & operatio ab hæreticis hæreticorumque ſequacibus dicitur, qualis in ea differentia B
cognoſcitur? Vel ubi ſecundum hanc ſanctam ſynodum differentia conſervatur? dum, ſi una in eo voluntas, quod abſurdum eſt, aſſeritur, neceſſe eſt eos, qui hoc aſſerunt, aut divinam eam dicere, aut humanam, aut ex utriuſque compoſitam, commiſtam atque confuſam: aut, ut hæretici omnes aſſeverant, Chriſtum unam habere voluntatem & operationem, tamquam de una, ut perhibent ipſi, ejus natura compoſita procedentem? Et perit in hoc procul dubio differentia naturalis, quam ſanctæ ſynodi, etiam poſt admirabilem unitionem, nobis in omnibus conſervandam ſanxerunt. Quia ceſſ unum Chriſtum, unamque ejus perſonam ac ſubſiſtentiam, propter unitionem videlicet naturarum, quæ facta eſt ſecundum ſubſiſtentiam, docuerunt: differentiam tamen ipſarum, quæ in C
eo unitæ ſunt, naturarum, poſt admirabilem adunitionem [a] uſque ad intelligentiæ contemplationem nos cognoſcere ac prædicare tradiderunt. Si itaque proprietates naturarum in uno eodemque Domino noſtro Jeſu Chriſto propter differentiam conſervantur, & differentiam quoque naturalium ejus voluntatum & naturalium operationum plena fide nos congruit confiteri; ut eorum doctrinæ pediſſequi in omnibus approbemur, & nihil hæreticæ novitatis in Chriſti eccleſiam admittamus. Licet enim numeroſa etiam aliorum ſanctorum patrum exſiſtant volumina, [b] parva tamen teſtimonia de libris, qui in Græco ſunt, propter faſtidium in hac humillima ſuggeſtione ſubnexuimus. [b] Pro, pauca

Sancti Gregorii theologi ex ſecunda oratione de Filio. Septimum dicatur, deſcendiſſe de cælo Filium, D
non ut faciat voluntatem ſuam, ſed voluntatem ejus qui miſit eum: Si ergo non ab eodem, qui deſcendit, hæc dicta fuiſſent, dixiſſemus utique tamquam ab homine formari verbum, non illo, qui in Salvatore intelligitur: illius enim velle nec contrarium eſt Deo, cum deificatum ſit totum.

[a] Orat. 4. de Theol.

Sancti Gregorii Nyſſeni ex ſecundo libro contra Eunomium. Quomodo Dominus mundum ſibi reconcilians, diſtribuebat animæ corporique beneficium, quod ab eo fiebat hominibus; volens quidem per animam, tangens autem per corpus?

Ejuſdem de libro contra Apollinarem. Hujuſmodi autem ſermonis hæſitationi una erit conſolatio, vera myſterii confeſſio: quoniam formidare quidem in paſſione, humanæ fragilitatis eſt: juxta quod Dominus ait, ſpiritum promptum eſſe dicens, carnem autem infirmam: ſuſcipere autem in diſpenſatione paſſionem, divinæ voluntatis atque virtutis eſt. Quoniam igitur altera humana voluntas & divina altera eſt; loquitur quidem ut homo, quod infirmitati carnis congruit, qui noſtras paſſiones ſuſcepit: producit autem ſecundam vocem, excelſam, & Deo dignam voluntatem confirmari potius, quam humanam, propter ſalutem hominum volens. Qui enim dixit: *Non mea voluntas*, humanam præſenti ſermone ſignificavit: ad-

[a] Matth. 26.

ACTIO IV.

Epiſtola I. Agathonis Papæ, quæ Græce eſt, cujus tenorem divinitatis, cujus voluntatis ita eſt &c. Matth. 26. Luc. 22.

dens autem, *Tuam*, oſtendit [a] cognationem, cujus divinitatis nulla eſt differentia propter unitatem naturæ.

Sancti Joannis epiſcopi Conſtantinopolitani ex ſermone ad eos, qui ad Miſſas non occurrunt; & de conſubſtantiali. Si igitur Patris & Filii una voluntas eſt, quomodo hic dicitur: *Verumtamen non ſicut ego volo, ſed ſicut tu vis?* Si enim in divinitate, quod dictum eſt, ſit hoc; aliqua contradictio erit, & multa abſurda ex eo naſcuntur. Si autem de carne, habente rationem quæ dicta ſunt, & nullum ex hoc erit ſcandalum. Nec enim, nolle mori carnem, reprehenſio eſt, quoniam hoc naturæ eſt: ipſe autem, quæ naturæ ſunt, omnia abſque peccato oſtendit & cum multa abundantia, ut etiam hæreticorum obturet ora. Quando ergo dicit: *Si poteſt fieri, tranſeat a me calix iſte*: Et: *Non ſicut ego volo, ſed ſicut tu*: nihil aliud oſtendit, niſi quia carnem vere indutus eſt timentem mortem; mortem enim timere, & dubitare, & anxiari, illius eſt.

Sancti Cyrilli epiſcopi Alexandriæ, de libro theſaurorum. Quando videtur timens mortem, & dicens: *Si poteſt fieri, tranſeat a me calix iſte*: conſidera iterum, quoniam formidans mortem, caro docebatur a Deo Verbo geſtata, hoc deinceps minime pati. Dicebat enim ad Patrem. *Non ſicut ego volo, ſed ſicut tu.* Et non quidem timebat ipſe mortem, ſecundum quod Verbum eſt & Deus; ſed uſque ad finem diſpenſationem perficere properabat: hæc enim erat Patris voluntas. Habet autem & nolle mori, eo quod mortem caro recuſabat naturaliter.

Ex quibus veridicis teſtimoniis ſimiliter demonſtratur, duas in uno eodemque Domino noſtro Jeſu Chriſto naturales voluntates prædicaſſe, divinam videlicet & humanam, hos venerabiles patres. Cum enim dicit ſanctus Gregorius Nazianzenus; Illius enim velle, qui in Salvatore intelligitur, hominis oſtendit humanam Salvatoris voluntatem per ipſam unitionem ad Verbum, deificatam fuiſſe, & ideo non eſſe contrariam Deo. Itemque demonſtrat, quia & humanam, licet deificatam, habuit voluntatem: & idem ipſe, ſicut in ſequentibus docet, habuit & divinam, unam eamdemque cum Patre. Si ergo & divinam, & deificatam habuit, duas utique habuit voluntates. Quod enim natura divinum eſt, deificari non indiget: quod vero deificatur, non eſt profecto natura divinum. Et dum dicit ſanctus Gregorius Nyſſenus magnus epiſcopus, veram eſſe myſterii confeſſionem, alteram debere intelligi humanam voluntatem & alteram divinam in Chriſto: quid intelligi commonet, alteram dicendo voluntatem, & alteram, niſi duas manifeſtiſſime voluntates? Itemque cum ſanctus Joannes præſul egregius docet, unam quidem ſecundum divinitatem, Patris & Filii intelligi voluntatem; & eumdem irenum Dominum Jeſum Chriſtum Filium Dei velle dicit ut hominem: & ſecundum carnem, rationabiliter & ſine ſcandalo dictum debere cognoſci, quod nollet mori, idcirco quod humanæ ſit naturæ irreprehenſibiliter hoc volentis: clarum eſt, quod & ipſe duas naturales in Chriſto prædicet voluntates: divinam, quæ una eſt Patris & Filii: humanam, quæ affectum vivendi naturaliter gerit. Et cum conſtantiſſimus orthodoxæ fidei prædicator beatus Cyrillus dicit, quia ſecundum quod erat Verbum, non timebat mortem; ſed volebat uſque ad finem diſpenſationem perficere, quia hæc erat voluntas Patris, quæ eſt ſecundum divinitatem & Filii: & habuiſſe eumdem ipſum Dominum Jeſum Chriſtum, ſecundum humanitatem, non moriendi voluntatem, id eſt, humanæ vitæ naturalem affectum: oſtendit duas eum, divinam ſcilicet & humanam, procul dubio in ſe voluntates habere: unam ſcilicet, qua diſpenſationem volebat perficere, alteram, qua dicit nolle carnem naturaliter mori.

ANNO CHRISTI 680.

[a] Pro, cognationem, lege, differentiam.

τὸ συναφὲς τῆς ἑαυτοῦ φύσεως τὸν πατέρα δηλοῖ, ἧς οὐδεμία διαίρεσις διὰ ἑνότητος ἐξῃ τοιαύτης τῆς φύσεως.

Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, ἐκ τῆς ὁμιλίας τῆς πρὸς τοὺς μὴ ὑπαντῶντας ἐν τῇ συνάξει· καὶ περὶ τῆς ὁμοουσίου. Εἰ οὖν πατρὸς καὶ υἱοῦ μία βούλησίς ἐστι, πῶς φησιν οὐχὶ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ; ἐν μὲν γὰρ τῇ θεότητι οὐδεμία ἀμφιβολία ἢ ζήτησις, ἀκατονόμαστος γὰρ οὖσα, καὶ πολλὰ ἄτοπα ἐκ τούτου ἀκούσεται. ἐν δὲ τῇ τῆς σαρκὸς, [a] ἴσχε λόγον τὸ ἀμφιβάλλειν, καὶ οὐδὲν ἥμαρτε· ἐν ἐλλείμματι. εἰ γὰρ τὸ μὴ θέλειν ἀποθανεῖν τὸν σάρκα, κατέγνωσας· φύσιν γὰρ ἔδει ταῦτα. οὐκοῦν ἐπὶ τὰ τῆς φύσεως ἅπαντα χωρὶς ἁμαρτίας ἐπιδείκνυται καὶ μετὰ πολλῆς τῆς ἀφθονίας, ὥστε τὰ τῶν αἱρετικῶν ἐμφράξαι στόματα· ὅταν οὖν λέγῃ· ἐὰν οἷόν τε ἐστὶ, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. τίς· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ· οὐδὲν ἕτερον δείκνυσι, ἀλλ' ἢ ὅτι σάρκα ἀληθῶς ἀνθρωπίνην φοβουμένην θάνατον· τὸ γὰρ φοβεῖσθαι θάνατον, τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἀγωνιᾶν, οὐκόντος ἐστίν.

Τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τῶν θησαυρῶν. Ὅταν οὖν φαίνηται δεδοικὼς τὸν θάνατον, καὶ λέγων· εἰ δυνατὸν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο πάλιν, ἵνα δηλώσῃ τὸν θάνατον ἡ σὰρξ ἐθεοπάθησεν φοβουμένη περὶ τῆς Θεοῦ λόγου μοναδικῆς θεότητος· ἔλεγε γὰρ πρὸς τὸν πατέρα· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. οὐ ἐφοβεῖτο μὲν γὰρ, καθὸ λόγος ἦν καὶ Θεὸς, τὸν θάνατον αὐτὸς· ἀλλ' ὡς τέλος διεξάγειν τὴν οἰκονομίαν ἐσπέυδε. τοῦτο γὰρ ἦν τὸ θέλημα τοῦ πατρός. ἔχει δὲ καὶ τὸ μὴ θέλειν ἀποθανεῖν, ἐπεὶ τὸ παραιτεῖσθαι τὴν σάρκα τὸν θάνατον φυσικῶς.

Ἐξ ὧν ἀληθινοῖς μαρτυρίοις ἀποδείκνυται, δύο ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ αὐτῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ θελήματα φυσικὰ, θεῖόν τε δηλονότι καὶ ἀνθρώπινον, ὕσπερ τοὺς σεβασμίους πατέρας. οὕτως λέγει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός· τὸ γὰρ ἀνθρώπου θέλειν τὸν ἐν τῷ σωτῆρι νοούμενον ἀνθρώπου δείκνυσι τὸ ἀνθρώπινον τοῦ σωτῆρος θέλημα. δι' αὐτῆς τῆς ἑνώσεως τῆς πρὸς τὸν λόγον θεοποιηθὲν, καὶ ὁ αὐτὸς οὗτος, καθὸς καὶ τὸ ἀνθρώπινον δείκνυσι, ἔχει δὲ θέλειν καὶ ἀνθρώπινον· ἐπεὶ καὶ θεὸς ἦν καὶ ἄνθρωπος, οἱ δὲ θεοῦ, ἔχουσι θέλημα. καὶ ὁ αὐτὸς οὗτος, καθὸς εἰς τὸ ἀνθρώπινον δείκνυται, ἔχει δὲ θέλειν καὶ ἀνθρώπινον· οἱ δὲ θεοῦ καὶ θεοῦ ἔχει· δύο πάντως ἔχει θελήματα. τὸ γὰρ φύσει θεῖον θεοῦ θέλειν ἐν [b] ἐπιδέχεται· τὸ δὲ θεοποιηθὲν, ἐν ὅτι ἀνθρώπινον φύσει θεῖον. ἢ ἐπεὶ λέγει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης, ὁ μέγας θεολόγος, ἀληθῆ εἶναι τὸ μυστηρίου ὁμολογίαν, ἕτερον ἐφάλλειν τοῦδε τὸ ἀνθρώπινον θέλημα, ἕτερον τὸ θεῖον ἐν τῷ Χριστῷ· τί τοῦδε ὑπομιμνήσκει, ἕτερον λέγων θέλημα ἢ ἕτερον, εἰ μὴ δύο φανερῶς θελήματα; οὐκοῦν πάλιν ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ ἐκ χρυσορρόου ἀνδρώσας, ἐν μὲν κατὰ τὸν ἀνθρωπον τὸ πατρὸς ἢ τὸ ἰδίου τοῦδε θέλημα· ἢ τὸν αὐτὸν πάλιν υἱὸν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ λέγει θέλειν ὡς ἄνθρωπον· καὶ κατὰ σάρκα ἀληθῶς καὶ χωρὶς σκανδάλου λεγόμενον ὀφείλειν γινώσκεσθαι, ἐν ᾧ ἦλθε παθεῖν, διότι [c] ὅτι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἀνυπαλύπτως Θεοῦ θελούσης· φανερὸν ἦν, ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς δύο φυσικὰ ἐν τῷ Χριστῷ κηρύσσει θελήματα· θεῖον, ὅπερ ἦθελε τῷ πατρὶ ἢ τῷ ἰδίῳ· ἀνθρώπινον, ὅπερ πάλι δέδεται τῷ ζῶν φυσικῶς παρεῖναι. καὶ ὁπόταν ὁ πανάγιος τῆς ὀρθοδόξου πίστεως μέγας ὁ μακάριος Κύριλλος λέγῃ, ἐν καθὸ ἐὼν λόγος, ἐν ἐφοβεῖτο τὸν θάνατον· ἀλλ' ἦλθε μέχρι τέλους τὴν οἰκονομίαν διεξάγειν, ἐν θεῖον ἐὼν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς, ὅπερ ἦθελε κατὰ τὸν θάνατον ἢ τὴν ἰδίαν· ἢ ἐφοβεῖτο τὸν αὐτὸν θεῖον υἱὸν Ἰησοῦν Χριστὸν κατὰ τὸν ἀνθρωπότητα τὸ μὴ ἀποθανεῖν θέλημα, ὅτινος τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς τὸν φυσικὸν ἐφίεσθαι· θέλοντα δύο αὐτὸν, θεῖον δηλαδὴ καὶ ἀνθρώπινον, ἀναμφίλεκτος ἐν ἑαυτῷ ἔχειν θελήματα· ἐν μὲν, ἐν ᾧ τὴν οἰκονομίαν ἦθελε διαπλάσαι· ἕτερον δὲ, ἐν ᾧ λέγῃ τὸν σάρκα μὴ θέλειν φυσικῶς ἀποθανεῖν.

[b] Pro, ἐπιδέχεται, lege, ἐστίν.

[a] Forte, δεῖ τι

ANNO CHRISTI 680.

Ostiti δὲ ὕδωρ καὶ οἶνον τὸ δύο φυσικὰ ἐνεργείας τοῦ Χριστοῦ διδόντας νοεῖσθαι, ἐπείπερ οἱ αὐτοὶ σεβάσμιοι πατέρες μιᾷ ἐκάστῃ τοῦ Χριστοῦ οἴονται τὴν ἰδίαν ἐνέργειαν προσπεφυκέναι. Φησὶ γὰρ ὁ ἅγιος Ἰλάριος ὁ τῆς ἀληθείας ἐξεχόμενος ἀνδρικῶς ἐν τῷ ἐνάτῳ λόγῳ οὕτως ἡμᾶς κατὰ Ἀρειανῶν οὕτως ἡμᾶς κατήρτισεν· ἐπὶ χθὲς οὖν ὁ μονογενὴς Θεὸς ἐκ παρθένου ἄνθρωπος· καὶ κατὰ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐν ἑαυτῷ μέλλων προάγειν εἰς Θεὸν τὸν ἄνθρωπον, ὅδον κατὰ πάντα τὸν τρόπον τῷ εὐαγγελικοῦ λόγου οἰκείωσεν, ἵνα μὲν ἑαυτὸν υἱὸν Θεοῦ πιστεύεσθαι διδάξῃ, ὡς ἀνθρώπου δὲ υἱὸν παρρησίᾳ κηρύσσεσθαι· λαλῶν τε καὶ πράττων ὁ ἄνθρωπος ἅπαντα τὰ τοῦ Θεοῦ, εἶτα φθεγγόμενος, καὶ πράττων ὁ Θεὸς ἅπαντα ἅπερ ἴδια ἀνθρώπου. οὕτως μέν πῃ, ἵνα ἐν αὐτῷ τῷ ἑκατέρου ἦθος τοῦ λόγου, μηδέποτε οἱ μὲν μετὰ τῆς σαρκὸς καὶ ἀνθρώπου ὁ λαλῶν καὶ Θεοῦ ὢν· ὧδε B ἀληθῶς δύο νοεῖσθαι τὰς φύσεις.

Ποιότητος δὲ τῇ αὐτῇ μετ' ὀλίγα. εἶδες ἄρα οὗτος Θεὸν ἐν ἀνθρώπου παρῴδίᾳ, ἵνα ὁ διάκτης τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ δὲ Θεοῦ τῆς σαρκὸς ὁ ἴχαρος θανατωθῇ; ἄμων οὐχ ἵνα ὁ ἄλλος ὢν, δι' οὗ ὁ νεκρός. ἀνίστατο. ὁ σαυλιζόμενος γὰρ σαρξ ὁ Χριστὸς ἦν νεκρός. καὶ πάλιν. ὁ τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἐξεγείρας, ὁ αὐτὸς Χριστὸς ἦν ὁ τῶν σαρκῶν λυτρούμενος. τὸν φύσει τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ δυνάμει τῆς ἀναστάσεως νόησον, τὸν οἰκονομίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ διακένῳ γοῦν. ἐν ἑνότητι οὖν ἑκάτερα τοῖς ἑαυτῶν φύσιν παραχθῆναι, ἵνα ἡμῖν Χριστὸν ἑνοῦν ἦν μόνωσιν τὸν τὸ ἑκάτερον ὄντα. μὴ τι ἀμφίβολον διανοίᾳ ὑπολαμβάνεσθαι, ὅταν ἀσαφῶς ὁ πατὴρ τῷ φωτὶ τῆς ἀληθείας φαιδρυνθῇ ἐν τῷ λόγῳ, ἐν λαλοῦντα ἐν παρόντα τὸν C αὐτοπρεπῶς ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν πάντα τὰ τοῦ Θεοῦ ὄντα ἄνθρωπον· ἐν τὸν αὐτὸν ὄντα πάλιν τὰ τῆς ἀνθρώπου παρῴδίας ὄντα Θεόν, ἐν ἑκάτερον ἡμῖν σημαινόν Θεοῦ ἐν ἀνθρώπου κατασκευάζον; ὅπως ὑπηγμένοις τοῖς ἐθέλουσι τὸν τῆς ἀληθείας b ὁδὸν ἀνάξῃ, ἐπειδὴ c ὁ αὐτὸς οὗτος ὢν ὁ Χριστὸς ὁ Θεὸς ἐν ἄνθρωπος ἐν τῆς ἑνὸς ἐνεργείας τὸν δυνατὸν, ἐν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τὸν ἐνεργὸν ἔχει αὐτὸν δίχωρα, ἐν ἑκάτερα μετ' ἀλλήλων ἀδιαιρέτως σεσωμένα. ἐν ὅτι ἑκάτερα ἐν τὸ τῆς ἑνὸς δυνάμεως ἐν τὸ τῆς οἰκονομίας τῆς ἀνθρωπίνης ἴσα ἐν τὸν αὐτὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸ ἑκάτερον ὄντα τῆς ἰδίας φύσεως συναρχόντα σαφηνίζον. ὃς καὶ ἑνὸς ἐνεργοῦντος μέσου ἔχει ἐξ ἰδίου σοῦ τοῦ πατρὸς, καὶ χρονικὴν ἀνθρωπίνου ἐνέργειαν ὑπὲρ ἡμῶν ἡμᾶς ἄνθρωπος ὢν ἑαυτῷ D d προσίλαβεν ἀπαρεμπτῶς, ἵνα ἀληθῶς ἑκάτερον d ᾖ φύσεως, ἐν ὃν ἴδιον τῆς ἰδίας ἐνεργείας γνωρισθῇ, ἔστιν ἐπ.

Ὁ ἅγιος δὲ Ἀθανάσιος ὁμοίως ὁ ὁμολογητὴς τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ τρίτῳ λόγῳ τῷ κατὰ Ἀρειανῶν τὰ ἴσα ἡμᾶς διδάσκει· ὡς γὰρ ὁ κύριος ἐνδυσάμενος τὸ σῶμα γέγονεν ἄνθρωπος, οὕτως ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι παρ' αὐτῷ τῷ λόγου πλησιάσαντα θεοποιηθέντες ἐσμὲν θεοὶ καὶ σωθῶμεν αὐτῷ, ἐν λοιπὸν ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσωμεν. ταῦτα ἀναγκαίως προεξητασάμεθα, ἵνα εἴ τι ἰδόντες αὐτὸν διὰ ἐργάτου τοῦ ἰδίου σώματος θεοποιοῦντά τι ἢ λαλοῦντα, γνῶμεν, ὅτι Θεὸς ὢν ταῦτα ἐργάζεται. καὶ πάλιν εἴ τι ἰδόντες αὐτὸν ἀνθρωπίνως λαλοῦντα, ἢ πάσχοντα, μὴ ἀγνοήσωμεν, ὅτι σάρκα φορῶν γέγονεν ἄνθρωπος, ἐν οὕτω πάντα ποιῇ ἐν λαλῶν ἐκείνην γὰρ τὸ ἴδιον γνώσεται, ἐν ἀμφίβολος ἐξ ἑνὸς σκοπὸν βλέπουσι καὶ νοοῦσι, δρᾶσι πιστεύσῃ, ἐν οὔποτε πλανηθησόμεθα. τῶν σοφὸς οἰκοῦσι ὁ ἐξομολογούμενος πατὴρ ὢν τοῦ πιστεύειν ἓν ἐνεργεῖν τὸ φύσιν ἓν ἐν τῷ Χριστῷ τὴν διαφορὰν διδάσκειν νοεῖσθαι· ἐν ὡς τὰ σεσήμανται αὐτὰ ὡς ὑπηλλαγμένων χρείαν τῷ χρεὼ τὸ πολυμαθὲς διδασκαλίας τῶν ἀκροωμένων δίκαιον· ἵνα λέγῃ, ὅπερ ἑνὸς τὰ ἑκάτερα σεσήμανται, ἤγουν ἑκάτερα τὰς ἐνεργείας, τὸ θεῖα δηλονότι καὶ τὰ ἀνθρώπινα ἐξ ἑνὸς ἐν τῷ αὐτοῦ σεσῴζεσθαι· ἐν ὑπομιμνήσκει μὴ δύνασθαι πλανᾶσθαι τὸν κατὰ ταύτην τὴν ἰδέαν νοοῦντα πιστεύοντα. οἱονεὶ γὰρ λέγει τὸ, ἔλεγε ἐν ἅμα ἐποίει τὰ ἀνθρώπινα· δηλόσαι καθὸ τὰς ἀνθρωπίνας ἐν ἑαυτῷ ἐνεργείας, ὡς ἐν

Nihilo minus autem & de duabus naturalibus operationibus Chriſti datur intelligi, quando iidem venerabiles patres unicuique Chriſti naturæ propriam operationem aſſignant. Unde ſanctus Hilarius defenſor veritatis egregius, in nono libro de fide adverſus Arianos, ita nos inſtruit: Natus igitur unigenitus Deus ex virgine homo, & ſecundum plenitudinem temporum in ſemetipſo provecturus in Deum hominem, hunc per omnia evangelici ſermonis modum tenuit, ut ſe Dei Filium credi doceret, & hominis filium prædicari admoneret: locutus & gerens homo univerſa quæ Dei ſunt, loquens deinde & gerens Deus univerſa quæ hominis ſunt: ita tamen, ut ipſo illo utriuſque generis ſermone, numquam niſi cum ſignificatione & hominis locutus & Dei ſit, ut veraciter duæ intelligerentur naturæ.

ACTIO IV. *Epiſtola S. Agathonis Papæ.* *Ibid. lib. 9. de Trinit.*

Itemque ex eodem volumine poſt pauca: Videſne ita Deum & hominem prædicari, ut mors homini, Deo vero carnis excitatio deputetur? non tamen, ut alius ſit qui mortuus eſt, & alius ſit, per quem mortuus refurgit. Spoliata enim caro Chriſtus eſt mortuus. Et rurſum: Chriſtum a mortuis excitans idem Chriſtus eſt, carne ſe exſpolians. Naturam Dei, in virtute reſurrectionis intellige: diſpenſationem hominis, in morte cognoſce. Et cum ſint utraque ſuis geſta naturis, unum tamen Chriſtum Jeſum eum memento eſſe, qui utrumque eſt. Numquid ambiguum poterit arbitrari, quod hic pater luce veritatis illuſtrat: dum dicit, & locutum & gerentem eumdem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, cum eſſet homo, univerſa quæ Dei ſunt: & eumdem ipſum rurſum gerentem, cum ſit Deus, univerſa quæ hominis ſunt, & utrumque genus ſignificative Dei & hominis demonſtrantem? Ut intelligere volentibus viam veritatis aperiat, quia idem ipſe cum unus ſit Chriſtus Deus & homo; & divinæ operationis potentiam, & humanæ naturæ operationem habere ſe comprobat, ut utraque cum alterutro ſalva contemplativa diſcretione ſignificet. Et quia utraque, & virtutis divinæ & diſpenſationis humanæ, unum eumdemque Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, qui utrumque eſt, ſuis naturis geſſiſſe pronuntiat; qui & divinam operationem unam habet ex æterno cum Patre, & temporaliter humanam operationem, homo factus pro nobis, in ſeipſo indiminute ſuſcepit; ut veraciter utrumque eſſet, & ex naturarum propriis operationibus quod erat noſceretur.

Sanctus vero Athanaſius adæque Chriſti confeſſor in libro tertio adverſus Arianos, pariter nos inſtruit: Sicut enim indutus carne Dominus factus eſt homo; ita & nos homines per Verbum deificati ſumus, aſſumpti per carnem ejus, etiam vitam æternam ſortiemur. Hæc neceſſario præexercuimus, ut ſi viderimus eum per inſtrumentum ſui corporis deifice agentem vel dicentem aliquid, cognoſcamus quia Deus exiſtens, hæc operatur: & iterum, ſi viderimus eum humane loquentem aut patientem, non ignoremus quia carne indutus, factus eſt homo; & ſic omnia facit, & loquitur. Singularum enim proprietatem cognoſcentes, & utraque ex uno agi videntes & intelligentes, recte credemus, & non aliquando errabimus. Quam prudenter hic memorabilis pater ex operationum qualitatibus, naturarum quæ in Chriſto ſunt, differentiam docet intelligi: & tamquam res ipſas præ oculis gerens, manu ſpiritalis doctrinæ legentibus monſtrat: cum dicit, ex uno utraque agi: id eſt, utraſque operationes, divinam ſcilicet & humanam, ex uno eodemque procedere? Et commonet, non poſſe errare, qui ſecundum hanc rectam intelligentiam credit. Itemque cum dicit: Dicebat & ſimul faciebat humana: docebat quod & humanæ in ſe operationis, ſicut & *Serm. 3. contra Arian. num. 34. & 35.*

a ἔστιν ἢ ὁ θανὼν, ἢ ἄλλος ἢ δ' οὗ ὁ νεκρὸς ἀνίστατο. ὁ γοῦν λυτρούμενον γὰρ σαρξ, ex Lat.

b al. ὁδὸν ἀνάξῃ. ex Lat.

c al. αὐτὸς, τῶν ἑνώσει, Χριστὸς ὁ Θεὸς ἢ

d ἐνέργεια, περὶ ἓν τῇ ἰδίων τοῖς φύσεων ἐνεργείαν γνωρισθῇ, ex Lat.

ACTIO IV. *Epiſtola Agathonis Papæ.*

ANNO CHRISTI 680.

locutionis proprietatem habebat. Nam ſi humane non operatus eſt, nec locutus eſt: quamquam & dum humane locutus & operatus eſt, ſimul operabatur ut Deus.

Sanctus quoque Dionyſius Areopagita epiſcopus Athenienſis, in libro divinorum nominum capite ſecundo, ſimiliter docet: Diſcreta eſt autem benigniſſima circa nos Dei operatio per hoc, quod ſecundum nos ex nobis integre vereque humanatum eſt Verbum, quod eſt ſupra ſubſtantiam; & operatum, & paſſum quanta humanæ ejus & divinæ operationi congruunt, præcipua ac probabilia. His namque Pater & Spiritus nulla ratione communicant, niſi quis dixerit, ſecundum benigniſſimam & miſericordem voluntatem, & per omnem ſubliſſimam & ineffabilem Dei operationem, quam operatus eſt ſecundum nos factus incommunicabilis, eo quod Deus & Dei Verbum.

Cap. 4.

Sanctus Ambroſius libro ſecundo ad Gratianum Imperatorem: Æqualis ergo in Dei forma, minor in ſuſceptione carnis & hominis paſſione. Nam quomodo eadem poſſit minor eſſe æqualiſque natura? Quomodo autem ſi minor eſt, eadem facit ſimiliter quæ Pater facit? Nam quemadmodum eadem operatio diverſæ eſt poteſtatis? Numquid ſic poteſt minor, quemadmodum major operari? aut una operatio poteſt eſſe, ubi diverſa ſubſtantia eſt? Itaque accipe Chriſtum ſecundum divinitatem, minorem non poſſe dici.

Ex tomo fidei ſancti Leonis Romanæ eccleſiæ pontificis, ad ſanctum Flavianum epiſcopum & confeſſorem. Agit enim utraque forma cum alterius communione quod proprium eſt: Verbo ſcilicet operante quod Verbi eſt, & carne exſequente quod carnis eſt. Unum horum coruſcat miraculis, aliud ſuccumbit injuriis. Et ſicut Verbum ab æqualitate paternæ gloriæ non recedit, ita caro naturam noſtri generis non relinquit.

Epiſt. ad Flavianum

Ejuſdem de epiſtola ad Leonem Imperatorem directa. Licet ergo in uno Domino Jeſu Chriſto, vero Dei atque hominis Filio, Verbi, & carnis una perſona ſit, quæ inſeparabiliter atque indiviſe communes habet actiones; intelligendæ tamen ſunt ipſorum operum qualitates: & ſinceræ fidei contemplatione cernendum eſt, ad quæ provehatur humilitas carnis, & ad quæ inclinetur altitudo deitatis: quid ſit quod caro ſine Verbo non agit, & quid ſit quod Verbum ſine carne non efficit.

Sanctus Gregorius epiſcopus Nyſſenus [a] libro quinto contra Eunomium hæreticum: Jejunans autem quadraginta dies poſtea eſuriit. Dedit enim, quando voluit, naturæ tempus propria operari.

[a] al. Libro 4. de hæresiarch.

Sancti Cyrilli Alexandriæ epiſcopi de libro Theſaurorum, cap. XXIV. Ergo quæ Deo decenter dicta vel acta ſunt, oſtendunt Salvatorem Chriſtum Deum: & iterum, quæ ſecundum hominem dicta vel facta ſunt, oſtendunt veraciter hominem. Hæc eſt enim myſterii virtus. Homo factus eſt Deus Verbum, non ut iterum, ſicut Deus ante humanationem, omnia agat & loquatur: ſed ut ſæpius propter myſterium diſpenſationis, quæ cum carne eſt, & ſicut homo dicat aliqua. Hanc ergo habentes myſterii virtutem, quomodo non eſt ineptum ſcandalizari auditores, cum aliquid [b] ut homo loquatur? Loquitur enim ut homo, loquitur autem & ſicut Deus, habens in utriſque poteſtatem.

Ibi ſupra.

[b] *In Græco aliquando*

Claret & horum ſanctorum patrum intentio ſpiritali diſcretione cernentibus, quod ſecundum catholicæ atque apoſtolicæ eccleſiæ fidei regulam, duas operationes in Chriſto, id eſt, divinam humanamque cognoſcunt: dum ſanctus quidem Dionyſius dicit

τῆς καλῆς τοῦ ἰδίου τρόπου ἔχει. ἐπὶ γὰρ ἀνθρωπίνως τε ἐνήργησεν, οὗτοι ἐλάλησε· καὶ ὁ τοῦ μάλιστα ἐξ ὅτε ἀνθρωπίνως ἐλάλησε ἐξ ὅτε ἐνήργησεν, ἅμα ἐνήργει ἐξ οἷς Θεός.

Ο ἅγιος Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης ὁ ἐπίσκοπος Ἀθηναίων ἐν τῷ δευτέρῳ τοῦ περὶ θείων ὀνομάτων, περιλαβὼν λιτότερον, ἐμφανῶς διδάσκει· διηκρίβωται δὲ τῆς ἀγαθοπρεποῦς εἰς ἡμᾶς θεουργίας τὸ καθ' ἡμᾶς ἐξ ἡμῶν ὅλως καὶ ἀληθῶς ἀνθρωπῆσαι τὸν ὑπερούσιον λόγον, καὶ ἁπάντα, καὶ παθεῖν, ὅσα τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοῦ θεουργίας ἅτε ὑπερτιθέ τε καὶ ἐξαίρετα. ἅπερ γὰρ ὁ πατὴρ καὶ τὸ πνεῦμα κατ' οὐδέτερα κοινωνοῦσιν λόγου· οὐ μόνου τε φαίη κατὰ τὴν ἀγαθοπρεπῆ καὶ φιλάνθρωπον βούλησιν, καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν ὑπερκειμένην καὶ ἄῤῥητον θεουργίαν, ἣν ἵδρυε καὶ καθ' ἡμᾶς γεγονὼς ὁ ἀνακλήτωρ Θεὸς ἡ Θεοῦ λόγος.

Ο ἅγιος Ἀμβρόσιος ἐκ τῷ δευτέρου λόγου πρὸς Γρατιανὸν τὸν βασιλέα· ὁ οὖν ἴσος ἐν μορφῇ Θεοῦ, ἐλάττων ἐν τῇ ὑποστολῇ τῆς σαρκός, καὶ τῷ ἀνθρώπου τῷ πάθει· πῶς γὰρ ὁ αὐτὸς φύσει ἐλάττων ἴσου εἶναι, ἢ ἴσα; πῶς δὲ ἐκ ἐλάττων ἦν, τὰ αὐτὰ ποιῶν ἴσοις, ἅπερ ὁ πατὴρ ποιεῖ; καὶ γὰρ ἕτερα ἐνέργεια ἐκ αὐτῆ ἀνίσου ἐξ ἀνίσου ἦν δυνάμεως; μᾶλλον οὔτως δυνάτην ἐνεργεῖν ὁ ἥττων, καθ' ὃ ἐνέργειαν ὁ μείζων; ἢ μία ἀνίσου δυνάτης οὔσα, ἑνὸς ἐξ ἑκατέρου φύσει ἦν; ἕνωσιν λάβε τὸν Χριστὸν κατὰ τὸν λόγον μὴ δυάδαν ἐλάττονα λέγειν.

Ἐκ τῶ τόμου τῆς πίστεως τῷ ἁγίου Λέοντος τῷ τῆς Ῥωμαίων ἀρχιεπίσκοπε, τῷ πρὸς τὸν ἅγιον Φλαβιανὸν τὸν ἐπίσκοπον ἢ ὁμολογητήν. Ἐνεργεῖ γὰρ ἑκατέρα μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας, ὅπερ ἴδιον ἔχουσι· τῷ μὲν λόγου καθηρχιέρωται ἔργα, ὅπερ ἦν τῷ λόγου· τῷ δὲ σώματος ὑπολείπεται, ὅπερ ἦν τῷ σώματος. ἢ τὸ μὲν αὐτῆ ἐξαλάμπει τοῖς θαύμασι, τὸ δὲ τοῖς ὕβρεσι ὑποπίπτει. καὶ καθότερ ὁ λόγος ἐκ τῆς ἰσότητος τῆς τῷ πατρὸς δόξης ἦν ἀχώριστος, οὕτω τὸ σῶμα τὸν φύσει τῷ ἡμετέρου γένους ἐκ ἀπολίλοιπε.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τῆς πολίτης πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα. Εἰ ἢ τὰ μάλιστα ἐν τῷ ἑνὶ δεσπότῃ Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ ἀληθεῖ τῷ Θεοῦ ἢ τῷ ἀνθρώπου υἱῷ, τὰ τε λόγου ἢ τῆς σαρκὸς ἐν ὑπάρχῃ τὰ φυσικά, ὅπερ ἀχωρίστως ἢ ἀδιαιρέτως κατὰ αὐτὰ ἐκ τὰς ἀρχέξεις, ἀλλ' οὖν ἅμως αὐτῶν ἕν ἔργον τὰ πάντως· καὶ τῇ κατανοίσει τῆς ἀληθοῦς πίστεως ἀλλ' καθορᾶν, ἀλλ' ἐπὶ μὲν ἡ τῆς σαρκὸς φυσάρκητος ἀσθένεια, ἀλλ' ἐπὶ δὲ τὸ ὕψος τῆς θεότητος ὑπερλίπτειν. ἢ τὰ μὲν ἄλλ, ὅπερ ἡ σὰρξ τὸ ἰδίου ἔργον· καὶ τὰ ἄλλ, ὅπερ ἡ λόγος χωρὶς τῆς σαρκὸς ἐν ἀνατελεῖ.

Ο ἅγιος Γρηγόριος ὁ ἐπίσκοπος Νύσσης ἐν τῷ τετάρτῳ λόγῳ τῆς ἐριλογίας τῆ μακαρισμοῦ· νήστευσε γὰρ τεσσαράκοντα ἡμέρας ὕστερον ἐπείνασε. δέδωκε γάρ, ὅτε ἐβουλήθη, τῇ φύσει χαρὶν τὰ ἑαυτῆς ἐνεργεῖν.

Τοῦ ἁγίου Κυρίλλου τῆ Ἀλεξανδρείας ἐκ τῆ κδ'. περιλαβὼν τῆ τῆ Θησαυρῶν βιβλίου. Οὐκοῦν τὰ θεοπρεπῶς εἰρημένα τε καὶ πραχθέντα δείκνυσι τὸν σωτῆρα Θεόν. καὶ πάλιν τὰ ἀνθρωπίνως εἰρημένα τε καὶ γεγονότα δείκνυσι κατ' ἀλήθειαν ἄνθρωπον. αὐτὸ γὰρ [illegible] τῆ μυστηρίου ἡ δύναμις. ἄνθρωπος γέγονε ὁ τῆ Θεοῦ λόγος, οὐχ ἵνα πάλιν ὡς Θεὸς πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως πάντα πράττῃ καὶ λαλῇ· ἀλλ' ἵνα πολλάκις καὶ ἀλλ' τῶν χρείαν τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκειώσεως ἢ ὡς ἄνθρωπος λέγῃ τινά. διόπερ [a] ἔχοντας τῆ μυστηρίου τὸν δύναμιν, πῶς ἂν ἄτοπον σκανδαλίζεσθαι δοκεῖ ἀκροωμένους ἀνθρωπίνως τὸν ἐδ' ὅτι καλαῖτως αὐτοῦ; καλεῖ γὰρ ὡς ἄνθρωπος, καλεῖ δὲ ἢ ὡς Θεὸς, ἔχων ἐν ἀμφοτέρους τῶν ἐξουσίαν.

[a] al. ἔχοντες

Φαίνεται [b] δὲ ὅτου τὸ ἁγίου πατέρων ἡ σκοπὸς τῆ πνευματικῆ διακρίσει τοῖς ἀκούουσι, ὅτι κατὰ τὸν τῆς πίστεως κανόνα τῆς καθολικῆς ἢ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας δύο ἐνεργείας ἐν τῷ Χριστῷ, θεωροῦσι θείαν ἢ ἀνθρωπίνην γνωρίζουσιν. ὅπου ὁ ἅγιος Διονύσιος

[b] al. ἢ

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO IV.

μὴ λέγῃ, [a] ἀφωτισμένῳ εἶναι τῷ ἀνθρώπῳ τῷ Χριστοῦ, ἵνας καθ' ἡμᾶς ᾖ ἐξ ἡμῶν· καὶ οὐ δόκιμον ἐντεῦθεν καὶ ἀκριβῶς τὸν ἀνθρωπισαντα Θεὸν λόγον θεολογεῖσθαι. οἰκείους οὖν λέγῃ ἀρᾷ καὶ πάθη τὸ σύνθετον τῷ ἀνθρώπῳ αὐτοῦ σωτῆρα, [b] καθ' ἃ ὁ Θεὸς ὁ πατὴρ καὶ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατ' οὐδένα [c] λόγον κοινωνοῦσιν. οὐδὲ γὰρ ἄφωτος ἦν χωρίζοντι, ὅτου ὁ ἄφωτος ἀκριβῶς ἀποδείκνυται. εἰ οὖν κατ' ἄλλην ἐνέργειαν μία ἐστὶ τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἡ ἐνέργεια· καὶ κατ' ἄλλην κατ' οὐδένα λόγον ὁ πατὴρ, ἢ τὸ πνεῦμα τῇ ἑαυτῶν φυσικῇ λόγῳ κοινωνοῦσι· δύο ἀκωλύτως ἐνέργειαι ἐν τῇ ἑνὶ ἢ τῇ αὐτῇ κυρίᾳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ Θεῷ ἀληθινῷ καὶ πλείω, καὶ ἀνθρώπῳ ἀληθινῷ καὶ πλείω λεχθήσονται. καὶ ἐν ἔτι δείκνυσιν ὁ μέγας διδάσκαλος Ἀμβρόσιος μὴ δύνασθαι δίχα φύσεων διαφόρων μίαν ἐνέργειαν ὑπάρχειν, οὐδὲ τὴν ἐλάττονα δύνασθαι ἐνεργεῖν τὸ τῆς μείζονος· οὗπερ ὄντων διαφόρων οὐσίᾳ δῆλον, μίαν δύνασθαι νοεῖσθαι τὴν ἐνέργειαν· ἀποδείκνυσι φανεροῖς μηνύμασι τὸ μὴ δύνασθαι μίαν φυσικὴν ἐνέργειαν ἔχειν τὴν διάφορον καὶ τὴν ἀνθρωπότητα τοῦ Χριστοῦ, εἰ μὴ ἐπὶ τοῦ σύνθετου ἕνα γνωρίσοντας, καὶ μετὰ τῆς ἀλλήλων κοινωνίας ἐνεργεῖν λαμβάνοντας· ὅταν δὲ τὰ μείζονα καὶ ἐλάττονα ἐνέργειαν λέγωμεν, οὐ κατὰ μονάς, ἀλλὰ κατὰ δύο φυσικὰ τὰ ἐπὶ Χριστοῦ ἐνεργοῦντα φανεροῦντες. καὶ ἐπεὶ ὁ ἀκριβωτὴς τῆς ἀληθείας ὁ ἅγιος Λέων ἐν ὁμολογητηρίῳ τῷ Χριστοῦ Φλαβιανῷ ἐν τῷ δογματικῷ τόμῳ ἔφησεν φάσκων· ἀμφοτέρα γὰρ ἑκατέρᾳ μορφῇ μετὰ τῆς ἰδίου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἔχουσι. καὶ διαλαμβάνων κατὰ τὸν τῆς θεότητος λόγον διαιρέσει τὸν λόγον ὅπερ ἴδιόν ἐστι τοῦ λόγου ἐνεργοῦντα, καὶ τὸ σῶμα ὅπερ ἴδιόν ἐστι τοῦ σώματος ἀπολαῦον, ἢ μετὰ ἑκάτερα φύσιν τὰ σύνθετα ἔργα δηλοῦντα, οἱ καὶ τὰ μάλιστα ἴδιόν τῆς ἀληθοῦς κοινωνίας τὸ χωρίζει· οὐκοῦν τῶν σεσαρκωμένων λόγου ὁ ἔμφρων ἀφελήσεται, μᾶλλον δὲ ἡ πᾶσα σὺν αὐτῇ τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἡ πανύστος, ὅτι καὶ Διόσκορ τὸν Χριστοῦ φανερὰν ἐνέργειαν ἀνεγκλήτως ἐν τῇ ἐπὶ σὺ ἐφόδῳ, ἢ ὁ ἀνθρώπινος αὐτοῦ τὸ σῶμα ἐνέργειαν τῶν ἀνθρωπίνων αὐτοῦ παθῶν ἀφωρίζοντα ἐξέτιλεν· ἢ ἐπάνεφε λέγει τὸν ἐνὸς ἀνεγκλήτως, ἢ ἀχωρίστως σεσῶλθαι ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξ ἀμφοτέρων φύσεων συνεστῶτα, ἢ ἐπάνεφε ὅτι ἐν ἑκατέρᾳ τὸν ἐν ἑκατέρᾳ τῶν μερῶν καὶ τῆς ἰδίας ἐνεργείας ἀφιδρυθέντα ἐξέτιλεν· ἢ ἐπάνεφε λέγει τὸν ἐνὸς ἀνεγκλήτως, ἢ ἀχωρίστως ἐξ ἀμφοτέρων φύσεων συνεστῶτα Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐν ἑκατέρᾳ τὸν ἐν ἑκατέρᾳ τῶν μερῶν καὶ τῆς ἰδίας ἐνεργείας ἀφιδρυθέντα· ἢ ἐπάνεφε λέγει τὸν ἐνὸς ἀνεγκλήτως, ἢ ἀχωρίστως ἐξ ἀμφοτέρων φύσεων συνεστῶτα Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν ἑκατέρᾳ τὸν ἐν ἑκατέρᾳ τῶν μερῶν καὶ τῆς ἰδίας ἐνεργείας ἀφιδρυθέντα· ἢ ἐπάνεφε λέγει τὸν ἐνὸς ἀνεγκλήτως, ἢ ἀχωρίστως ἐξ ἀμφοτέρων φύσεων συνεστῶτα Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ

ACTIO IV. *Epiſtola S. Agathonis Papæ.*

ANNO CHRISTI 680.

oſtendi eum veraciter hominem : manifeſtum eſt,quod ex naturalibus operationibus Chriſti, Chriſtum Deum verum atque perfectum, & eumdem hominem verum atque perfectum eſſe cognovit. Nec enim eſt alia tam manifeſta probatio, quæ poſſet eumdem ipſum & Deum & hominem demonſtrare, quam naturales operationes, ex quarum qualitatibus & naturæ, de quibus eſſentialiter procedebant, certiſſime in eo eſſe credebantur. Si itaque in duabus, & poſt inſeparabilem unitionem, naturis eſſe cognoſcitur ; ubi dualitas naturarum inconfuſa permanſit, nec earum potuerunt operationes confundi, ſed de uno eodemque Domino noſtro Jeſu Chriſto ſuis naturis congruenter procedebant.

Non deſunt autem & aliorum venerabilium patrum probatiſſima teſtimonia, duas manifeſte dicentium naturales operationes in Chriſto, ut ſilentio tranſeamus ſanctum Cyrillum Hieroſolymitanum,ſanctum Joannem Conſtantinopolitanum, vel quicumque poſtmodum pro rectitudine venerabilis concilii Chalcedonenſis, & tomo ſancti Leonis ſatisfaciendo, laborioſos conflictus adverſum confundentium hæreſes pertulerunt, de quorum errore & novi dogmatis deſcendie aſſertio : id eſt, beatæ memoriæ Joannes Scythopolitanus epiſcopus, Eulogius Alexandrinus epiſcopus, Euphræmius & Anaſtaſius major, Theopolitanæ eccleſiæ antiſtites digniſſimi : & præ omnibus æmulator veræ & apoſtolicæ fidei piæ memoriæ Juſtinianus Auguſtus, cujus fidei rectitudo, quantum pro ſincera confeſſione Deo placuit, tantum rempublicam Chriſtianam exaltavit. Et utique ab omnibus gentibus ejus religioſa memoria veneratione digna cenſetur, cujus fidei rectitudo per auguſtiſſima ejus edicta in toto orbe diffuſa laudatur : quorum unum quod ad Zoilum Alexandrinum præſulem adverſus Acephalorum hæreſin miſſum eſt pro apoſtolicæ fidei rectitudine ſatisfacere ſufficiens, cum hac noſtræ humilitatis ſuggeſtione veſtræ tranquillitatis Chriſtianitati dirigentes,per præſentium latores offerimus.

Sed ne multorum dictorum oneroſa puretur aſſertio, & maxime, quibus totius mundi tamquam in fortiſſimo fundamento cura ac diſpenſatio ineſſe dignoſcitur, exigua de numeroſis huic humillimæ ſuggeſtioni inſerere ſanctorum patrum teſtimonia maturavimus: quia & hoc incomparabile nimis & magnum eſt, ut totius reipublicæ Chriſtianæ cura pauliſper ſubmota, pro amore atque veræ religionis flagrantia, apoſtolicæ prædicationis doctrinam enucleatius agnoſcere cupiat auguſtiſſima & religioſiſſima veſtra clementia. Enimvero ex diverſis probabilibus patribus orthodoxæ fidei veritas claruit, licet exiguis teſtimoniis : quia rem apertam & omnibus claram patres laudabiles ſuperfluum eſſe cenſebant differere. Quis enim, licet tardus ſit ad intelligentiam, non videat quod omnibus patet : quia impoſſibile & contra ordinem naturæ eſt poſſe eſſe naturam, & operationem non habere naturæ ? quod nec ab hæreticis unquam tentatum eſt dici, qui omnes adverſus rectitudinem fidei humanas verſutias & callidas quæſtiones, atque collectiones illorum pravitatibus congruas, repererunt. Quomodo itaque quod nec a ſanctis orthodoxis patribus dictum eſt unquam, nec a profanis hæreticis præſumptum eſt inveniri, nunc poterit autumari; ut duarum Chriſti naturarum, divinæ ſcilicet & humanæ, quarum & proprietates ſalvæ eſſe noſcuntur in Chriſto, unam [a] habere operationem quiſquam recte ſentiens poſſit demoſtrare ? Cum ſi una eſt,dicant, ſi temporalis, an æterna dicenda eſt : divina, an humana: incondita,an condita: eadem quoque quæ & Patris eſt,an altera præterquam Patris. Si igitur una

[a] *Forte, eſſe*

A κινδυ αὐτὸν ἀληθῶς ἄνθρωπον, φανερὸν ἦν, ὅτι ἐκ τῶν φυσικῶν ἐνεργειῶν τοῦ Χριστοῦ, τὸν Χριστὸν ἀληθινὸν καὶ τέλειον Θεὸν, καὶ τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον ἀληθινὸν, καὶ τέλειον ὅπερ ἐστὶν γνω. οὔτε γὰρ ἔστιν ἄλλη οὕτω φανερὰ ἀπόδειξις, ἥ τις δυνήσεται τὸν αὐτὸν Θεὸν καὶ Θεὸν καὶ ἄνθρωπον ἀποδεῖξαι παρὰ τὰς φυσικὰς ἐνεργείας. ἐν οἷς γὰρ ἐκ τῶν ποιοτήτων ἡ αἱ φύσεις, ἀφ' ὧν ἀσυγχύτως συνέκρυτο, ἀκριβῶς ἐν αὐτῷ εἶναι πιστεύοντο. εἰ δύο ἐν δυσὶ φύσεσι ἡ μετὰ τὴν ἀξύγχυτον ἕνωσιν γνωρίζεσθαι ἦσαν, ἵνα ἡ δυσὶ τέλείαις φύσεσιν ἀσυγχύτως δύνωνται, οὔτε αἱ αὐτῶν ἐνέργειαι ἀδιαιρέτως συγχέοιντο· ἀλλ' ἑκάτερον τῶν ἐστὶ καὶ ἐν αὐτῷ μενέον Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς ἰδίας φύσεως ἀπαραλείπτως ἐνήργησε.

Οὐκ ὀλιγόστιχα δὲ καὶ ἄλλων σεβασμίων πατέρων διδάσκαλα B μαρτύρια τὴν δύο φυσικὰς λεγόντων φυσικὰς ἐνεργείας ἐν τῷ Χριστῷ, ἵνα αὐτῆς παρεξδράμωμεν τὸν ἅγιον Κύριλλον τὸν Ἱεροσολύμων, τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Κωνσταντινουπόλεως, ἡ ἀσυδίστως μετὰ ταῦτα ὑπὲρ τῆς ὀρθότητος τῆς σεβασμίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, ἢ τῷ ζήλῳ τῷ ἁγίου Λέοντος ἀπολογούμενοι τοῖς βλασφήμοις ἀγῶνας κατὰ τῶν συγχεόντων αἱρέσεων [a] ἐπαλήξαντο. ἐν οἷσιν ἀπὸ τῆς πάλαι καὶ ἐν τῷ καιρῷ δόγματος καταλῆξαι [b] σχεδί. τοιοῦτοι ὁ τῆς μακαρίας μνήμης Ἰωάννης ὁ Σκυθοπόλεως θεόφρων, Εὐλόγιος ὁ Ἀλεξανδρείας θεόληπτος, Εὐφρέμιος καὶ Ἀναστάσιος ὁ μέγας, τῆς Θεουπόλεως ἀποστολικῆς αἱ ἄξιοι καθηγεμόνες, ἢ ὁ ὑπὲρ πάντας ζηλωτὴς τῆς ἀληθείας καὶ ἀποστολικῆς πίστεως, ὁ ἐν εὐσεβεῖ τῇ μνήμῃ Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεύς, οὗ πάσης ἡ ὀρθότης τῆς πίστεως ὁπόσον ὑπὲρ τῆς C εἰλικρινοῦς ὁμολογίας τοῦ Θεοῦ ἦρεν, τοσοῦτον τὴν χριστιανικὴν πολιτείαν ὕψωσε. ἢ μέχρι τῆ τῶν νῦν πάντων τῇ ἐθνῶν ἡ αὐτοῦ θεοσεβὴς μνήμη θεοπαίστους ἀξιοῖ πάντας. οὗ πάσης ἡ ὀρθότης τῆς πίστεως ἀεὶ τῆ σεβασμίων αὐτοῦ νόμων τὸν ἅγιον τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπιφοίτησιν ἐπεσπάσατο. ἐξ ὧν ἦν, ὑπὲρ θεοῦ Ζώϊλον τὸν Ἀλεξανδρείας καθηγεμόνα, ἐπέλαι πατὰ τῆς τῶν Ἀκεφάλων αἱρέσεως ὑπὲρ τῆς ὀρθότητος τῆς ἀποστολικῆς πίστεως θεῖς τὸ πληροφορῆσαι αὐτεπαρκῆ, μετὰ ταῦτας ἡμῶν τῆς μετρίας ἀναφορᾶς τῇ γαληνείᾳ ὑμῶν χριστιανίστατη εἰλικρινείᾳ, ἀεὶ τῆ ἀποστολικῆ τῆ παρόντων θεσπίσματι.

Ἀλλ' ἵνα μάπρος τῆ πολλὴ ῥημάτων φορτικὴ τραυθῇ ἡ διδασκαλία, καὶ μάλιστα ἐξ ὧν ὁ [c] τῆ ἀρχῆμα καὶ ἡ διάπονος [c] *Pro, ἃ φρονεῖν* ὅλου τῆ κόσμου ὡς ἐν ἰσχυρῷ θεμελίῳ ἔδράσεται, ἐλίγας λοιπὸν D τῆ ἀναριθμήτων ταῦτα τῆ μετρίᾳ ἀναφορᾷ ἐπαξαι τῆ ἁγίων πατέρων μαρτυρίας ἐσπουδάσαμεν. ἐπειδὴ καὶ ταῦτα ἀσύγκριτον πρᾶγμα καὶ μέγιστον ὄντι, ἵνα τῆς φρονούσης ὅλης τῆς χριστιανικωτάτης πολιτείας ἐπ' ἐλίγων καλουμένης, ὑπὲρ τοσοῦτου τῆς ἀληθοῦς πίστεως ζήσεται, τῆ ἀποστολικῆ κηρύγματος τῆ διδασκαλίαν ἐκπεπρεμένης ἔσπουδῆς ἡ σεβασμία καὶ ὑμῶν φιλοχριστία. ἀληθῶς γὰρ ἐκ διαφόρων ἐλαχίστων πατέρων τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἡ ἀλήθεια ἐφάνη, εἰ καὶ ἐλίγας μαρτυρίας· ἐπειδὴ πρᾶγμα ἀναμφίσβητον καὶ πᾶσι φανερὸν οἱ ἐπιφανεῖ πατέρες περιττὸν ἡγήσεσθαι ἔφασκον. ὡς γάρ, εἰ καὶ βραδὺς ἦν τοῦτο τῆ νοῆσαι, οὐ δυνήσεται, ὅπερ πᾶσι φάνεται· ὃν ἀδύνατον, καὶ παρὰ τὴν τάξιν τῆς φύσεως ὄντι, δύνασθαι εἶναι φύσιν, καὶ ἐνέργειαν μὴ ἔχειν φύσεως; ὅπερ οὐδὲ πώποτε τῆ αἱρετικῶν τινι ἐξευρεῖν λέγεται· οἵ πάντες πάσης τῆς ἀνθρωπίνης πανουργίας, καὶ σοφικὰς ζητήσεις κατὰ τῆς ὀρθότητος τῆς πίστεως, καὶ συναθροίσεις τῆς φανεῖσαν αὐτῶν ἀσεβείας ἐφεῦρον. πῶς οὖν ὅπερ οὔτε πώποτε τῆ ἁγίων ὀρθοδόξων πατέρων ἐρρέθη τινὶ, οὔτε πώποτε τῆ βεβήλων αἱρετικῶν τόλμημα ἀνεπιστάθη, οὕτω νῦν τῆ παρόντος ἀνοήτως ὑπολαμβάνεσθαι, ἵνα τῆ δύο φύσεων τῆ Χριστοῦ, τῆς θείας δηλονότι καὶ τῆς ἀνθρωπίνης, ἐν οἷσιν αἱ ἰδιότητες ἀσύγχυτοι εἶναι γνωρίζονται ἐν τῷ Χριστῷ, μίαν [d] ἔχειν ἐνέργειαν τίς ἐστιν ὀρθῶς φρονεῖν δυνάσεται πάντως; ἐπεσπ τῶν μὲν ῥήτῶν, ὅπερον εἰ χρεικὰ ἡ δόξης ἀγχίνοιαν, θεία ἡ ἀνθρωπίνη, ἄκτιστος ἡ κτιστὸ· ἡ αὐτὴ, ἢ ὡς καὶ τῆ πατρὸς ἦν, ἡ ἑτέρα παρὰ τὸν πατέρα. εἰ ἔστιν μέν

[d] *Forte, τὴν*

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO IV.

Epistola Agathonis Papæ. Sect. 5.

καὶ ὁ αὐτὸς, μία καὶ τῆς θεότητος ἡ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ κατὰ θέσιν, ὅπερ ἀλυσιτελὲς καὶ λίαν βλαβερόν. οὕτω γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αὐτὸς Θεὸς καὶ ἄνθρωπος ἦν, τὸ ἀνθρώπινον ἐνήργησε διὰ τῆς γῆς, ἁπλῶς οὕτω καὶ αὐτὸς καὶ ὁ πατὴρ φυσικῶς ἐνήργησεν ἑκατέρῳ ἃ ὁ πατὴρ ποιεῖ, ταῦτα ἡ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. εἰ δέ, ὅπερ ὁ ἀλυσιτελὴς ἐφείλκυ, ὡς ὅτε ἀνθρώπινά τινα ἐνήργησεν ὁ Χριστὸς, οὕτως μόνον τὸ θεοπρεπὲς αὐτοῦ εἶναι ὡς ἰδιοπροσωπίαν, [a] ἃ τινα ὡς ἴδια τοῦ αὐτοῦ, ὅλα καὶ τῷ πατρὶ, καθ' ἕνωσιν καὶ ἕνωσιν ἐνήργησεν ὁ Χριστός. ἵνα κατὰ τὴν θεότητα, ἃ ποιεῖ ὁ πατὴρ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιῇ· κατὰ δὲ τὴν ἀνθρωπότητα, ἃ οἷα τῆς ἀνθρώπου ἴδια, ὁ αὐτὸς [b] ὢν ἐνήργει ὡς ἄνθρωπος, ἐπειδὴ ἀληθὴς [illegible] καὶ Θεὸς καὶ ἄνθρωπος. ὅτι δὲ ἀληθὴς πιστεύεται, ὅτι ὁ αὐτὸς οὗτος ἐξ [c] δύο φυσικῶν ἐγένετο ἑνήσεως, τὴν θείαν ἁπλῶς καὶ τὴν ἀνθρωπίνην, τὴν ἄκτιστον καὶ κτιστὴν, ὡς ἀληθὴς καὶ τέλειος Θεὸς, ἀληθὴς ἡ τέλειος ἄνθρωπος, ὃς ὁ αὐτὸς μεσίτης Θεοῦ, ἡ ἀνθρώπων κύριος Ἰησοῦς Χριστός. διὸ ἀμέσως καὶ οὐκ ἐξ ὧν πιστεύεται ἐξ ἔργων, ἐξ φύσεων, ἐξ οὗπερ ἐν τῇ Χριστῷ κατὰ τὸν καθ' ὑπόστασιν ἕνωσιν συνῆλθον, ἡ ἀμφοῖν ἀσυγχύτως γνωρίζεται.

a Pro, ὅσα οὐκ ἴσα τοῖς τοῦ πατρὸς· ἀντ' ἄλλα, ex Lat. b al. οὔσης

c al. ad ἐν

[d] Ὅπως δὲ καὶ τῶν βλασφήμων αἱρετικῶν, ὧν καθάπερ τῆς ἀσεβοῦς αὐτῶν βδελυττόμεθα καὶ τὰ ῥήματα, οὕτως ἐνδείξει καὶ μόνα ταῦτα, ἃς πᾶσι τοῖς τῆς ὀρθῆς δόγματος ἐφάπτεσθαι ἐν τῷ Χριστῷ λέγοντες δόλημα καὶ ἐνέργειαν σωπλοῦσθαι, ὀλίγα τινὰ ἐκ τῶν παρ' αὐτῶν ἀσεβῶν ῥημάτων ἔθεμεν ὑπομνήματι.

d Forte, τούτων

Ἀπολιναρίου αἱρετικοῦ κατὰ Διοδώρου, ὅτι τὸ κείμενον ἐν τῷ ἐδίκτῳ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῷ ἐν ἁγίοις βασιλεῖ Ἰουστινιανοῦ τῷ βασιλεύσαντι· ὄργανον καὶ τὸ κινοῦν μίαν πρᾶξιν ἐκπληροῖ τὴν καὶ ἐνέργειαν. ἓν δὲ μία ἐνέργεια, τοῦτον μία ἐστὶν οὐσία, μία ἄρα οὐσία τοῦ λόγου καὶ τῆς σαρκός.

Τοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ λόγῳ τῷ ὑποτεταγμένῳ, ὃς καὶ ὑπερέκεινα τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Θεοῦ λόγου. ὁ εἷς γὰρ Χριστὸς ἐνεργεῖ μόνῳ θελήματι κινούμενος, καθὸ καὶ μίαν εἶδεμεν αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν ἐν ἀμφοτέραις θελήμασι ἡ παθήμασιν ἐκ τῆς μιᾶς αὐτοῦ συνθέτου φύσεως ὑποδείκνυσθαι. Θεὸς γὰρ ἐνσαρκὸς ὢν ἡ πιστεύεται.

Σεβῆρος ὁ αἱρετικὸς ἐκ τῆς ὑποφωνητικοῦ λόγου τῆς ῥηθείσης ἐν τῇ Δάφνῃ, ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῆς ἁγίας Εὐφημίας οὕτως φησίν· ἀναθεματίζομεν δὲ καὶ τὴν συνόδον Χαλκηδόνος, καὶ τὸν τόμον Λέοντος τῆς τῆς Ῥωμαίων ἀκκλησίας ἡγουμένου· καὶ τοὺς λέγοντας, ἢ εἰπόντας ἐν δύο φύσεσι τὸν ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν μετὰ τὴν ἄρρητον καὶ ἀπερινόητον ἕνωσιν, καὶ τούτων ἀναλύσαντας δύο ἐνεργείας, ἢ ἰδιότητας. ὁμοίως τῷ αὐτῷ Σεβήρου πρὸς Σέργιον γραμματικὸν ἔτσι φησίν· ἐπειδὴ γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν, καὶ μία αὐτοῦ ἡ ἐνέργεια, ἡ κίνησις ἐνεργητική. εὑρίσκεται ἡ ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ Νεστορίου τῷ ἀνθρωπολάτρου, οὗ ἤρξατο βύβλους μυήσεως· ἀσυγχύτους φυλάξαμεν τὰς φύσεις οὐ κατ' οὐσίαν, γνώμῃ δὲ συναφθείσας. διὸ καὶ μίαν αὐτοῦ τῷ θέλειν, ἐνέργειάν τε ἡ δυναστείαν ἀκέλευθον, ἀξίας ἰσότητα διευκρινήσας. ὁ γὰρ Θεὸς λόγος ἐνανθρωπήσας, ὃν ὑποίσεται ἄνθρωπον, ὃς αὐτὸν οἱ διεκρίθη εἰς τὴν ὑποκειμένην αὐτῷ εἰδέναι.

Θεοδοσίου αἱρετικοῦ Ἀλεξανδρέως, ἀπὸ τοῦ τόμου τοῦ παρ' αὐτοῦ γεγένησις Θεοδώρᾳ τῇ Αὐγούστῃ· ὡς λοιπὸν καὶ ἐνέργειαν εἶναι τὴν σωτηριώδη διαφορὰν μίαν. ἐπεὶ καὶ ἑνὸς εἶναι καὶ τοῦ αὐτοῦ φαμὲν τὰ θεοπρεπῆ θαύματα, καὶ τὰ φυσικὰ πάντα καὶ ἀβλαβῆ πάθη. καὶ κατ' ἐπίλοιπα· καὶ μίαν εἶναι καὶ τὴν αὐτὴν τοῦ ἑνὸς κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἡ τοῦ θεοπρεπῆ σοφίαν, γνῶσιν πᾶσι ἴσην, καὶ ὕπνον κατὰ τὸ σωματικόν· τοιοῦτον κατὰ τοῦ αὐτοῦ ὕπνον, καὶ κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἀνθρωπότητα· ἐπεὶ καὶ ἐνέργειαν μίαν ὁμολογοῦμεν θεοπρεπῆ, ὡς ἂν θεολόγους. ἡ πάλιν· τῆς θεοπρεπῆς ἐνεργείας

Est eademque, una & divinitatis & humanitatis Christi communis est: quod absurdum est dici. Ergo dum Filius Dei quidem, qui Deus & homo est, humana est operatus in terris, pariter & Pater cum eo naturaliter operatus est: quia quæ Pater facit, hæc & Filius facit similiter. Sin autem, quod veritas continet, dum humana quædam operatus est Christus, ad solam ejus ut Filii personam rediguntur, quæ non est eadem quæ & Patris; secundum aliud profecto & aliud operatus est Christus: ut secundum divinitatem, quæ facit Pater, eadem & Filius faciat: similiter secundum humanitatem, quæ sunt hominis propria, idem ipse operabatur, ut homo; quia verus est & Deus & homo. Unde & veraciter creditur, quod idem ipse, cum unus sit, duas habet naturales operationes, divinam scilicet & humanam; inconditam & conditam; ut verus & perfectus Deus, verus & perfectus homo, unus idem ipse mediator Dei & hominum Dominus Jesus Christus. Quocirca & ex operum qualitatibus naturarum quoque, quæ in Christo per unitionem quæ secundum subsistentiam conveniunt, differentia inoffensa cognoscitur. 1. Tim. 2.

a Ut autem & Deo odibilium hæreticorum, quorum sicut vocabula pariter abominamur & dicta, ad demonstrationem dumtaxat eorum, quos novi dogmatis inventores unam in Christo dicendo voluntatem & operationem secuti sunt, pauca quædam ex eorum exsecrabilibus dictis innexuimus: a Forte, hinc

Apollinaris hæretici contra Diodorum, secundum quod positum est in edicto orthodoxæ fidei Justiniani piæ memoriæ Augusti: Organum, & quod movet, unam solet perficere operationem. Quorum autem una est operatio, horum una est essentia. Una ergo essentia facta est Verbi & carnis.

Item ejusdem in sermone, qui superscriptus est, in epiphania incarnationis Dei: Unus enim Christus divina tantum voluntate movebatur, secundum quod & unam ejus novimus operationem, & in diversis miraculis & passionibus de una ejus composita natura procedentem. Deus enim carnem indutus est, & creditur.

Severus hæreticus in prosphonetico sermone facto in Daphne in martyrio sanctæ Euphemiæ, ubi sic ait: Anathematizamus autem synodum Chalcedonensem, sed & tomum Leonis præsulis Romanæ ecclesiæ, & eos qui dicunt vel dixerunt, in duabus naturis unum Dominum nostrum Jesum Christum post ineffabilem & incomprehensibilem unitionem, & sequenter earum duas operationes aut proprietates. Item ejusdem Severi ad Sergium grammaticum, ubi ait: Quoniam igitur unus est operans, una est ejus operatio, & motio [b] operatia. Item ex libro secundo Nestorii hominicolæ, quem inscripsit præclaram initiationem: Inconfusas custodimus naturas, non secundum substantiam [c] arbitrio tantum copulatas: propter quod earum unam voluntatem & operationem & dominationem [d] videmus dignitatis æqualitate ostensas. Deus enim Verbum, assumens quem prædestinavit hominem, per processtaris rationem, ad eum non est secretus propter [e] præstinatum affectum.

b Pro, operatoria.

c Ex Græco sed arbitrio.

d Præstamus.

e Forte, præcognitum

Theodosii hæretici Alexandrini, de tomo ab eodem scripto Theodoræ Augustæ: Reliquum est, ut una sit operatio ex utriusque deifica, quoniam & unius esse & & ejusdem dicimus Deodecibilia miracula, & naturales omnes, atque irreprehensibiles passiones. Et post pauca: Et unam esse eandemque unius Domini nostri Jesu Christi, & Deo dignam sapientiam, scientiamque omnium, & cognitionem secundum utrumque: id est, secundum ejus divinitatem, & secundum ejus humanitatem: quia & unam operationem confitemur Deo dignam, sicut superius dictum est. Et iterum: Deo

ACTIO IV. Epiſtola Agathonis Papæ ad Conſtantinopolitanum.

digna autem ejus operatione una exiſtente, neceſſe eſt & [a] inſeparatam eam eſſe, atque indiviſam. Et iterum: Propria ſibi faciens, quæ ejus ſunt, id eſt, quæ carnis ſunt, faciensque in ea ſuæ naturæ operationem. Facere vero in ea quid eſt, niſi locupletari per unitionem Verbi ejus Deo digna operatione, inconfuſe atque incommutabiliter unitam ei animatamque carnem demonſtrat? Ecce, piiſſimi domini & filii, ſanctorum patrum teſtimoniis tamquam radiis ſpiritalibus eccleſiæ catholicæ atque apoſtolicæ doctrina illuſtrata eſt; & hæreticæ cæcitatis tenebræ, quæ errorem imitantibus objecerunt, revelatæ ſunt.

Nunc neceſſe eſt, ut novi dogmatis intentio quoſnam ſecuta ſit, & quorum doctorum auctoritate fulciatur, annotemus. Cyrus Alexandrinus, in ſeptimo definitionum ejus capite, ad locum: Et eumdem unum Chriſtum, & unum Filium, operantem Deo decibilia & humana una deivirili operatione, ſecundum beatum Dionyſium.

Item Theodori quondam epiſcopi Pharanitani, ex reſcripto ad Sergium epiſcopum Arſinoitem, ad locum: Et propterea una operatio totius, ſicut unius ejuſdemque Salvatoris noſtri, hæc omnia ſunt.

Item Sergii Conſtantinopolitani, ex reſcripto ad Cyrum Alexandrinum: Aſſeruiſtis autem, quoniam bonum eſt & ipſis ſacris veſtris uti vocibus, ut unum eumdemque Chriſtum operari Deo decibilia & humana, una operatione: & hæc pie nimiſque ſubtiliter expoſuiſtis. Et In conſtructione Ecthеſeos, & in aliis, unam voluntatem, & omnem divinam humanamque operationem habere Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum ſignificat. Nec unam tamen, nec duas operationes debere dici permittit. Quod & in aliis cum interdictione, depoſitione, & excommunicatione ſententialiter aſſerit.

Pyrrhus in dogmatico tomo & confirmatione Ecthеſeos, unam voluntatem confitetur in Chriſto: & poſtmodum in libello fidei, quem in confeſſione beati Petri apoſtolorum principis obtulit, duas voluntates & duas operationes naturales confitetur in uno Domino noſtro Jeſu Chriſto: in quo & teſtimoniis ſanctorum patrum ita ſe orthodoxæ fidei veritatem habere confirmat.

Paulus quoque hujus ſucceſſor, in epiſtola ad apoſtolicæ memoriæ Theodorum Papam, noſtræ humilitatis prædeceſſorem, unam voluntatem Chriſtum habere confitetur. Et idem in conſtructione Typi cum interdictione, depoſitione & excommunicatione, neque unam neque duas voluntates aut operationes aſſerit dici debere in uno Domino noſtro Jeſu Chriſto.

Petrus ejus ſucceſſor ad ſanctæ memoriæ Vitalianum Papam ſcribens, & unam duas voluntates, & unam duas operationes in diſpenſatione incarnationis magni Dei & Salvatoris ſapere ſe profitetur.

Quis, quæſo, non compungatur, manſuetiſſimi atque clementiſſimi principum, & humanæ vitæ ancipites laqueos tremens conſideret, atque cum interno gemitu Deum, qui eſt fons miſericordiæ, deprecetur erui ſe ab inimici inſidiis ad deceptionem humanæ mentis undique circumpoſitis, cernens hos, qui ſe de ſummitate ſcientiæ prædicabiles æſtimabant, in hæretici erroris laqueos incidiſſe, nec in ipſo errore conſtantes, ſed ſemper inſtabiles? Quandoquidem Sergius in aliis & in aliis ſcriptis, unam voluntatem & unam operationem Dominum Jeſum Chriſtum habere prædicat: & in Ecthеſi omnem divinam & omnem humanam operationem unius eſſe Chriſti pronuntiat: & ſubſequenter e contrario affirmat, unam operationem a quibuſdam patribus eſſe dictam in Chriſto, duas autem

ANNO CHRISTI 680.

ἀδιαίρετον. ἡ πάλιν· οἰκειούμενος μὲν τὰ αὐτῆς, δοτὸς τὰ τῆς σαρκὸς· ἐμπνέους δὲ ἡ αὐτῇ τῆς ἰδίας φύσεως τὰς ἐνεργείας. τὸ δὲ ἐμπνέους αὐτῇ αὐτὸ τὸ καθεκτικὸν τῇ φύσει τὸν Θεὸν λόγον ἐνεῖναι τῷ αὐτῷ δυνατικῶς ἐνεργεῖν, τὸν ἀσυγχύτως καὶ ἀτρέπτως ἐνωθέντα αὐτῷ ἔμψυχον σῶμα παλέπιον. ἰδοὺ, θεοσέβιοι δεσπόται καὶ τέκνα, τῇ ἁγίᾳ πατέρων τῶν μαρτυρείαις, ὡς πολυμαθεῖς ἀκτῖσι, τὰς καθολικὰς ἡ ἀποστολικὰς ἐκκλησίας ἡ διδασκαλία ἐφωτίσθη, ἡ ἐφωτίσθη. ἡ τῆς αἱρετικῆς πλάνους τὸ σκότος, ὅπερ πλάσαι τοῖς μιμουμένοις ὑπέβαλλον, ἀπεκαλύφθη.

Νῦν ἀναγκαῖον ἔστιν, ἵνα τῇ τῶν δόγματος ἡ σκοπὸς βεβαιωθῇ, τίνας ἠκολούθησε, ἡ τίσιν διδασκάλοις τῇ αὐθεντίᾳ ὑποτείνεται. Κύριος ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν τῷ ἑβδόμῳ κεφαλαίῳ τῶν ὅρων αὐτοῦ, φησὶν ἓν τὸν τόνον· καὶ τὸν αὐτὸν ἕνα Χριστὸν, ἡ ἕνα υἱὸν ἐνεργοῦντα τὰ θεοπρεπῆ ἡ ἀνθρώπινα μιᾷ θεανδρικῇ ἐνεργείᾳ κατὰ τὸν ἱερὸν Διονύσιον.

Ὁμοίως Θεοδώρου τοῦ ποτὲ ἐπισκόπου Φαρανίτου, ἐκ τῆς πρὸς Σέργιον ἐπίσκοπον Ἀρσινοίτου· καὶ διὰ τοῦτο μία ἐνέργεια τῶν ὅλων, ὡς ἑνὸς ἡ τοῦ αὐτοῦ σωτῆρος, ταῦτα πάντα ἐστίν.

Ὁμοίως Σεργίου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, ἐκ τῆς πρὸς τὸν ἀπὸ Κύρου τὸν Ἀλεξανδρέως. Ἐρωτᾶτον (καλὸν γὰρ ἔστι ἡ αὐταῖς ταῖς ἱεραῖς ὑμῶν φωναῖς χρήσασθαι) ὡς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστὸν ἐνεργεῖν τὰ θεοπρεπῆ καὶ ἀνθρώπινα μιᾷ ἐνεργείᾳ, καὶ ταῦτα ἁπλῶς, καὶ ἄχρι ὑπερβολῆς ὀξέως. καὶ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς ἐκθέσεως, καὶ ἄλλης, ἓν θέλημα, ἡ πάντων θείαν καὶ ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν ἔχειν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν [a] σημαίνει. μίαν δὲ μίαν ὅλως, μίαν δύο ἐφεῖναι λέγειν ἀπαγορεύει. ὅπερ καὶ ἐν ἄλλοις μετὰ ἀβασάνιστος καθαιρέσεως, καὶ ἀκοινωνησίας ἀποφατικῶς διαλαβόντος.

[a] al. σημαίνων μίαν μίαν ὅλην

Πύρρος ἐν τῷ δογματικῷ τόμῳ, καὶ ἐν τῇ βεβαιώσει τῆς ἐκθέσεως ἓν θέλημα ὁμολογεῖ ἐν τῷ Χριστῷ. ἡ μετὰ ταῦτα ἐν τῷ λιβέλλῳ τῆς πίστεως, ἐν [b] οἷς ὁμολογίαν τῷ μακαρίῳ Πέτρῳ τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀποστόλων ἐπέσχεν, δύο θελήματα, ἡ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ὁμολογεῖ ἐν τῷ ἑνὶ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ· ἐν ᾧ καὶ ταῖς μαρτυρείαις τῶν ἁγίων πατέρων οὕτως [c] ἑαυτὸν τὴν ὀρθόδοξον πίστιν τὴν ἀληθῆ ἔχειν βεβαιοῦται.

[b] Pro ἐν τῷ nonn.

[c] Pro ἑαυτὸν

Παῦλος ὁμοίως ὁ τούτου διάδοχος, ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ πρὸς τὸν τῆς ἀποστολικῆς μνήμης Θεόδωρον τὸν πάπαν τὸν προγεγενημένον τῆς ἡμετέρας μετριότητος, ἓν θέλημα τὸν Χριστὸν ἔχειν ὁμολογεῖ. ἡ ὁ αὐτὸς τύπος ἐν τῇ καθαιρέσει τῇ τότε μετὰ παρρησίας καθαιρέσεως, καὶ ἀκοινωνησίας, μήτε ἓν, μήτε δύο θελήματα φάσκειν ἐφεῖναι λέγειν ἐν τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ.

Πέτρος ὁ τούτου διάδοχος πρὸς τὸν τῆς ἁγίας μνήμης Βιτταλιανὸν τὸν πάπαν γράφων, ἡ ἓν ἡ δύο θελήματα, ἡ μίαν ἡ δύο ἐνεργείας ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ μεγάλου Θεοῦ ἡ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ φρονεῖν ὁμολογεῖ.

Τίς, δέομαι, μὴ κατανύσσοιτο, ἀμφίστομα ἡ φιλανθρώπων βασιλέων, ἡ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς παῤ ἀμφιβόλους παγίδας τρέμων κατανοῶν, καὶ μετὰ στεναγμοῦ ἐκ βάθους τὸν Θεὸν, ὃς ἐστὶ πηγὴ οἰκτιρμῶν, ἱκετεύων, ἐκδύσθαι ἑαυτὸν ἀπὸ τῶν ἐπιβουλῶν τῶν ἐχθρῶν τῶν ποτὲ πρὸς ἀπάτην τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας πάντοθεν περικειμένων· διορᾶν τοίνυν, εἴ τινες ἑαυτοὺς ἀπὸ ἄκρας εὐδόκιμους κηρυκτικῆς ὑψηλίζοντο, [d] τῆς πατέρων ἀβασανίστου τῆς αἱρετικῆς πλάνους, μήτε ἐν αὐτῇ τῇ πλάνῃ ἀνάπυρος ὄντες, ἀλλ' ἀεὶ ἀστατοῦντες; ὅτι μὲν οὖν Σέργιος ἐν ἄλλοις ἡ ἐν ἄλλοις γράμμασιν ἓν θέλημα ἡ μίαν ἐνέργειαν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἔχειν φανερόν· καὶ ἐν τῇ ἐκθέσει πᾶσαν θείαν, ἡ πᾶσαν ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν τῷ ἑνὶ Χριστῷ ἀνατιθεμένην, ἡ ἑνοῦσθαι ἐν τῷ ἑαυτοῦ ἀβασανίστῳ, μίαν ἐνέργειαν λέγειν πατέρων εἰρῆσθαι τῷ Χριστῷ, δύο δὲ

[d] al. ἐκ τῆς πατέρων ἀβασανίστου τῆς αἱρετικῆς πλάνους,

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO IV.

Epistola Agathonis Papæ

a Græce, Βεβαιωσει, confirmatione.

Καὶ αὐθεντίας ἐνεργείας· ἤγουν εἷς θέλημα καὶ μία ἐνέργεια, οὐκ δύο, ἀείποτε ἁρμόζει λέγεσθαι ἐπὶ τοῦ ἑνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. A operationes a nullo : nec unam tamen operationem, nec duas, definit debere dici in uno Domino nostro Jesu Christo.

Ὡσαύτως Πύρρος ἐν τῇ βεβαιώσει τοῦ τόπου, καὶ ἐν ἄλλοις ὑπὲρ Κύρου τοῦ Ἀλεξανδρείας ἀποκρινόμενος, ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν τοῦ αὐτοῦ ἀποδείκνυσι. καὶ ἐγγράφως δὲ ἐν ἁγίοις Ἰωάννου τοῦ πάπα ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ἔχειν βεβαιοῖ. καὶ ὁ αὐτὸς οὗτος ἐν τῷ λιβέλλῳ τῆς πίστεως μετὰ τῶν μαρτυριῶν τῶν ἁγίων πατέρων δύο φυσικὰ θελήματα ἔχειν ἀποφαίνει τὸν σωτῆρα κύριον.

Itemque Pyrrhus in [a] conformatione Typi, & in aliis pro Cyro Alexandrino satisfaciens, unam voluntatem & unam operationem intelligere se demonstrat. Et in scriptis ad sanctæ memoriæ Joannem Papam, unam voluntatem, & unam operationem Dominum nostrum Jesum Christum habere confirmat. Et idem ipse in libello fidei, cum sanctorum patrum testimoniis duas naturales voluntates habere comprobat Dominum Salvatorem.

[a] Græce, Βεβαιωσει, confirmatione.

Ὡσαύτως Παῦλος ὁ τούτου διάδοχος ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ πρὸς Θεόδωρον τὸν τῆς ἀποστολικῆς μνήμης πάπαν ἓν θέλημα ἔχειν τὸν Χριστὸν μαρτύρει. καὶ ὁ αὐτὸς οὗτος ἐν τῇ συνθέσει τοῦ τόπου οὔτε ἓν, οὔτε δύο θελήματα ἐφάπτειν λέγεσθαι, ἢ ἐνεργείας, ὥρισε.

Itemque Paulus ejus successor, in epistola ad Theodorum apostolicæ memoriæ Papam, unam voluntatem habere Christum pronunciat. Et idem ipse in compositione Typi, nec unam nec duas debere dici voluntates aut operationes statuit.

Πέτρος ὁμοίως ἓν ἐν δύο θελήματα ἢ ἐνεργείας ἐπὶ τῆς οἰκονομίας τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ φρονεῖν ὁμολογήσαντος. καὶ ἐξ ἑκατέρου αὐτοῦ [a] τοὺς ἄλλως διηκριβωμένους καταγράφει, ἀποκηρύττει, καὶ ἐκ τοῦ καταλόγου τῆς ἐκκλησίας ἀποβάλλεται.

[a] al. ἄλλως διηκριβωμένους

Petrus quoque, [illegible] unam, & duas voluntates & operationes in dispensatione incarnationis Salvatoris nostri Jesu Christi sapere se protestatur : & unusquisque eorum aliter asserentes condemnat, excommunicarque, atque de numero ecclesiæ projicit.

Πρόχῃ οὖν ὁ θεὸς τὸν ὑμέτερον φιλανθρωπίας κεφαλὴν τὸν ἐνδοτάτω τῷ ἀδεκρινοῦς αὐτῆς ὀφθαλμῷ, ἐν οἷς αἰσθησίαν τοῦ χριστιανικωτάτων λαῶν τῆς θείας χάριτος ἐλλαμπούσης παραλαβεῖν ἐξαίδῃ, τίνι τοῦ τούτων διδασκάλων κρινῶ ἀκολουθεῖν ὁ Χριστιανὸς λαὸς, ἵνας οὗτον τῶν διδασκαλίαν ὠφέλιμον ἀφελόμενος, ἵνα ζωοποιῇ σωθῶσι. εἰ πάντες ἢ πάντας, καὶ ἑλλήνας ἐξ ἕκατος αὐτοῦ καταγράφει, καθὼς εἰ πάντες αὐτοῦ καὶ ἅπαντα τοῦ ἐγγράφων ὄντα ἀδεκρινοῦς, πατὴ μὲν ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν, πατὴ δὲ οὔτε ἓν, οὔτε δύο ἐνεργείας· πατὴ ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν· καὶ πάλιν δύο θελήματα, καὶ δύο ἐνεργείας· ὁμοίως ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν· καὶ ἅπαντα οὔτε μίαν, οὔτε δύο· καὶ ἄλλος μίαν καὶ δύο.

b Fuse, fusa

Attendat igitur a Deo institutum vestræ clementiæ fastigium interno discretionis [b] illius oculo, quem ad dispensandum populos Christianos, divina gratia illustrante, percipere meruit, quemnam talium doctorum sequendum censeat populus Christianus; cujus horum doctrinam debeat amplecti, ut possit salvari; qui & omnes, & alterutrum unusquisque eorum condemnat; sicut variæ eorum & instabiles definitiones in scriptis asseverant : modo unam voluntatem & unam operationem; modo nec unam nec duas operationes, modo unam voluntatem & operationem, & rursum duas voluntates & duas operationes, itemque unam voluntatem & unam operationem, & denuo nec unam, nec duas; & alius unam & duas.

Πᾶσις παρέφρων, παρανοικὸς, διανοίσεως διεστῶτας, τῆς θεσπίσης πολιότητος καὶ πλάνης μὴ βεβαιόξηται, ἢ παρανοικόξηται, δεῖν δηλαδὴ σωθῆναι ὑπάρχειν, ἢ ἄμωμον τῆς ἑαυτοῦ πίστεως τὴν ἀρθότητα ἐγχειρίσαι τῷ κυρίῳ ὑπαντῆσαι σπουδαχεῖν; δέσποτ [b] λυτρωτὰ θεὸ, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος μετὰ τῆς τοῦ θεοῦ βοηθείας [c] ἐλλιθαρτίας ὁ ἐμὸς τοῦ θεοῦ οἰκουμενικὸς ὁ μάκαρ τῆς χριστιανικωτάτου ὑμῶν κράτους, ὑπὲ τῆς πλάνης τῆς δυοθείτου διδασκαλίου· ἵνα τὴν διαγγελικὴν ἢ ἀποστολικὴν τῆς ἀρθοδόξου πίστεως ἀρθότητα, ἥτις τεθεμελίωται ἐπὶ τὴν στερεὰν πέτραν ἐστὶν τῆς τῶ μακαριωτάτου κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου ἀποστολικῆς, ἥτις τῇ αὐτοῦ χάριτι ἢ βοηθείᾳ ἀπὸ πάσης πλάνης ἄχραντος διαμένει· πᾶς ὁ ἀρχιερεὺς τῶ σεσίρου, ἢ τῶ ἱερέων, [d] τῶ κλήρου, ἢ τῶ λαοῦ ἀναθεματίζει σοὶ τὸ διαφεύγειν τῆ θεοῦ, ἢ τὴν ψυχὴν σωθῆναι, τῆς ἀληθείας τὸν τόπον τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως ἅμα ὑμῶν ὁμολογήσαν ἢ κηρύξαι· ἔστω δὲ τῇ ὑμετέρᾳ μαρτείᾳ ἀκατοχῇ ἐνδοῦναι ἐφροντίσαι καταπονηθείσι, ἢ δεξιολαβίσας φυλάξαι σοὶ τοὺς τοιούτους πλάνους τῆς τῶν ἐκκλησίας ἰδίου, ἵδῃ μᾶλλον ζωοποιῆσαι παρὰ ἢ ἀπολέσαι τῆς πίστεως ἐείαν, ἢ τῆς ἀδελφικῆς ὑπομονητικῶς τὸ ἀνάξιον εἰς αἰτίαν καταγράφειν ἀπόκειν κριτέσιν· οἱ φθονοῦντι λογισμοῖ, εἰς ὁ θεὸς μαρτυρεῖ, οὔτε κατ' ἔπαινον ἀλαζονείας, οὔτε κατ' ὑποτίμησιν φιλονεικίας, οὔτε μᾶλλον ὑπολαβεῖν τῆς αὐτοῦ διδασκαλίας ὑπάρχοντας, μᾶλλ εἰκάζειν ὑπὲρ τῆς ἀρθότητος πάντως ἀλαζονίας, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀρθότητος αὐτῆς τῆς ἀληθείας, ἐν ᾗ σωθῆναι ἡμᾶς ἠκρίβωσεν, ἢ ὑπὲρ τῆ κατὰ τοὺς καιροὺς ἢ διαγγελικῆς ὑμῶν πράξεως, ὑπὲρ σωτηρίας ἀληθοῦ τῆ ψυχῆ, ἢ τῆς συστάσεως τῆς τῆ Χριστιανῶν πολιτείας, ὑπὲρ ῥώσεως τῆ τῶ Ῥωμαίου κράτους τοῦ κυβερνῆσαι διατελοῦντι, τῆς ἐμῆς μετοχέτους τοῦ σεσημασμένους ἀποστολικῆς ὑπομνήσεως, ἱκετεῦσαι, ἐντρέπειν, παρακαλέσαι, ἐλέγξαι, καὶ πάσῃ τρόπῳ σπουδαίως ἐγκεῖσθαι, ἵνας ἡ-

Quis exæstuans, piissimi Domini, tantæ cæcitatis errores non abominetur & caveat, si utique salvari desiderat, & immaculatam suæ fidei rectitudinem venienti Domino cupit offerre? Eximenda proinde, ac summis conatibus cum Dei præsidio liberanda est sancta Dei ecclesia Christianissimi vestri imperii mater de [b] talium doctorum erroribus: & evangelicam atque apostolicam orthodoxæ fidei rectitudinem, quæ fundata est super firmam petram hujus beati Petri apostolorum principis ecclesiæ, quæ ejus gratia atque præsidio ab omni errore illibata permanet, omnis præsulum numerus ac sacerdotum, cleri, ac populorum, unanimiter ad placendum Deo, animamque salvandam, veritatis formulam apostolicæ traditionis nobiscum confiteatur, & prædicet. Hæc autem nostræ humillimæ suggestioni innectere curavimus, afflicti atque incessabiliter ingemenres de tantis ecclesiæ sacerdotum erroribus, propria magis quærentium, quam veritatem fidei statuere; & fraternæ admonitionis fiocci tatem ad proprium contemptum pertinere censentium : non invido, sicut Deus testis est, animo, neque per elationem jactantiæ neque per contentionis adversitatem, neque inaniter eorum doctrinam cupientes reprehendere, neque quamlibet quis suspicetur humanæ delectationis arrogantiam; sed pro ipsius veritatis, in qua salvari nos confidimus, rectitudine, & pro ipsius puræ [b] evangelicæ confessionis regula, pro salute videlicet animarum, ac reipublicæ Christianæ stabilitate, pro sospitate Romani imperii gubernacula dispensantium, meæ humilitatis apostolicos prædecessores commonuisse, rogasse, increpasse, obsecrasse, arguisse, & omnem modum exhortationis exercuisse, quatenus medeb al. λυτρω-δότην

c al. ἐλλιθαρδότην

d al. τάγου

b In Græco, & Evangelicæ.

ACTIO IV. *Epistola I. Agathonis Papæ.*

lam possit recens vulnus accipere. Nec post inoliti erroris diuturnitatem a commonitione siluerunt: sed semper hortati sunt ac contestati, & hoc ex fraterna caritate, non per maliciam vel pertinaciam odiosam: absit, absit a corde Christiano, ut in alterius lapsum grassetur; cum Dominus omnium doceat: *Nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur & vivat*: qui gaudet super unum pœnitentem magis quam super nonaginta novem justos: qui ad liberandum ovem perditam, suæ majestatis inclinans potentiam, de cœlis ad terras descendit. Sed & expansis spiritalibus ulnis optantes atque exhortantes eos in orthodoxæ fidei unanimitate remeantes amplecti, eorumque conversionem ad integram orthodoxæ fidei rectitudinem præstolantes: quatenus de nostro consortio, immo beati Petri apostoli, cujus, licet indigni, ministerio fungimur, & traditionis formulam prædicamus, seipsos non facerent alienos; sed concorditer nobiscum immaculatam hostiam pro stabilitate fortissimi ac serenissimi imperii indesinenter Christum Dominum exorent. Credimus, piissime rerum domine, nullam ambiguitatis caliginem remansisse, quæ ad discernendum possit obsistere iis, qui secuti sunt novi dogmatis inventores. Nam & suavis spiritalis intelligentiæ, qua patrum redolent dicta, coram oculis constituta; & hæreticorum abominabilis fœtor, ab omnibus fidelibus aspernandus, innotuit. Et quia novi dogmatis inventores, hæreticorum sectatores ostensi sunt, & non sanctorum patrum pedissequi; nec remansit incognitum: igitur quantumcumque suum colorare velit quisquam errorem, a luce veritatis arguitur, sicut & apostolus gentium docet: *Omne quod revelatur, lumen est*: quia veritas constans semper & eadem permanet; semper autem falsitas variatur; & sibi ipsi, variando, approbatur ac redargui tur esse contraria. Ex hoc enim & sibiipsis adversa docuisse, novi dogmatis inventores ostensi sunt, quia evangelicæ atque apostolicæ fidei sectatores esse noluerunt. Quapropter, quia veritas claruit Deo inspirante vestræ pietatis obtutibus; & falsitas denotata, & qua digna est, abominationem consecuta: restat, ut a Deo coronatæ vestræ clementiæ piis favoribus victoriæ coronam redimita veritas fulgeat; & novitatis error cum suis inventoribus, & iis qui eorum doctrinam secuti sunt, propriæ præsumptionis pœnam exsolvat; & de medio orthodoxorum antistitum pro suæ novitatis hæretica pravitate pellantur, quam intra unam sanctam catholicam atque apostolicam Christi ecclesiam conati sunt introducere, & individuum atque illibatum corpus ecclesiæ contagione pravitatis hæreticæ maculare. Nec enim æquum est, ut nocentes innocentibus noceant, aut immunes aliorum delicta percellant: cum etsi in hoc sæculo condemnatis parcatur, sicut ipsi quibus parcitur, nullum in Dei judicio sentiunt parcendo beneficium, ita parcentibus non minimum [a] ingerunt pro illicita compassione periculum. Hæc autem ideo Deum omnipotentem felicibus vestræ mansuetudinis ad emendandum credimus reservasse temporibus, ut locum & zelum ipsius Domini nostri Jesu Christi, qui vestrum imperium coronare dignatus est, facientes in terris, pro ejus evangelica atque apostolica veritate justum judicium proferatis. Quia dum humani generis redemptor atque Salvator sit injuriam passus, tunc usque sustinuit; vestræque fortitudinis adspiravit imperio, ut ejus fidei causam, sicut æquitas exigit, & sanctorum patrum, sacrarumque generalium quinque synodorum decrevit institutio, exsequi dignemini; & redemptoris, ac corregnatoris injuriam

ANNO CHRISTI 680.

a Græcus interpres legit, inseldi.

b Græcus interpres legit, grullatur.

c al. add. συνεφίρουσιν

d al. ὑπὸ τοῦ

e al. ἐξανθοῦσι. καὶ ἐπανθεῖ αἱ τοῦ al. λαμπάδες.

a In Græco, Ingerunt.

b al. ἐξαναστῆναι

ANNO CHRISTI 680.

πάντως αὐτῷ ὤφειλεν, ἀφ' ἧς αὐτοῦ προσπαίας λαὸ τὸ καθ' ἡμᾶς
σωτήριον ἐπλήρωσεν, τὸ προφητικὸν ἐκεῖνο λόγιον μετὰ βασιλικῆς
φιλοχριστίας μεγαλοψύχως ἀναπληρώσαντος, [a] ὃν ὁ βασιλεὺς
ὁ θεοφόρος Δαυὶδ θεῷ τὸν Θεὸν φθεγγόμενος· ὁ ζῆλος τοῦ οἴ-
κου σου, φάγεταί με, κατέφαγε μέ. ὃν ὑπὲρ τοῦ θείου λατρείου
ζῆλον ὑπομενῶν ἀκούσας τὴν μακαρίαν φωνὴν ἀκούσας λαὸ τοῦ
δημιουργοῦ τῶν ὅλων εὗρεν· φησὶν Δαυὶδ ἄνδρα κατὰ τὴν καρ-
δίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματα μου. ᾧ καὶ ἐν τοῖς
ψαλμοῖς ἐπαγγέλλεται· εὗρον Δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου, ἐν ἐλαίῳ
ἁγίῳ μου ἔχρισα αὐτόν· ἡ γὰρ χείρ μου συναναλήψεται αὐτῷ,
καὶ ὁ βραχίων μου κατισχύσει αὐτόν· ἅτινες οὖν πῶς τὰ πρέποντα
τῷ ζητοῦντι ποιεῖ ἡ τῆς χριστιανικωτάτης ὑμῶν βασιλείας διό-
τι ἀγωνίζεται ἐπιπλέον, πάσας ταῖς πρὸς τὸ ἀνθρώπινον
ὑμῶν κράτος δικαιοῖς καὶ ἁγίαις πίστεσι ἐς ὃ τοῖς ἑαυτῇ ἁγίοις
διαγγελίοις ἐπαγγέλλεται φάσκων· ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν
τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. πάντες γὰρ, οὓς
αἱ καταλλαγαὶ τῶν θείων ὑμῶν πραγμάτων ἔφθασαν, καὶ ἡ εὐσέ-
βεια ἀληθῶς τῆς ὑμῶν ἡμερότητος ἀπο-
δείξεσι σαφεῖς, ἀναριθμήτους ἀφιερώσεις, καὶ ἀξιαγάστους ἐπαί-
νους ἀναπέμπουσι ἀφ' ὧν τοῦ θείου τῆς εὐσεβείας μεγέθους, καὶ
καταρτισμὸν τῷ ἀνθρωπίνῳ ὑμῶν κράτει διαπεμπόμενοι. ἐπειδὴ
εἰς ἀληθῶς, βεβαίωσαι καὶ διηνεκῶσι βασιλεῖς, ἅπερ εἰσὶ τῷ
Θεοῦ μετὰ φόβου Θεοῦ καταξιώσαι ἀξιοπρεπῶς, πᾶσαν ἀ-
τέλειαν τῶν τιμωμένων παρ' ὑμῶν φορτίων ὑποχώρησιν. καὶ
διότι ἐν ἀληθείᾳ, ὅτι ἅπερ ὑπέσχετο ἡ ὑμετέρα βεβαίως ἀφιέρωσε
καὶ βασιλεία, ταῦτα ἅπερ τῷ Θεοῦ ἀξίωσεν διαπρέπειν

Actio IV. *Epiſtola 2. Agathonis Papæ.*

rectæ fidei regulam, ut ab exordio percepimus, inconfuſe & libere cum ſimplici puritate integram atque illibatam ſervare. Proinde veſtræ auguſtiſſimæ ſerenitati pro affectu ac reverentia catholicæ atque apoſtolicæ rectæ fidei, ab ipſo corregnatore Chriſtiani imperii Domino Jeſu Chriſto, cujus veram confeſſionem intemeratam cupitis conſervare, perfecta piorum laborum reputabitur merces: quia nihil in aliquo neglectum eſt vel omiſſum a veſtra a Deo coronata clementia, quod non poſſit ſalva integritate veræ fidei ad eccleſiarum concordiam pertinere: quia judex omnium Deus propoſitum mentis exquirit, & ſtudium pietatis acceptat; qui cauſarum exitus, ſicut expedire judicat, & diſpenſat. Obſecro itaque, piiſſime atque clementiſſime Auguſte, atque una cum mea exiguitate omnis anima Chriſtiana flexo genu ſupplicter deprecatur: ut omnibus Deo placitis bonis, atque admirandis imperialibus beneficiis, quæ per eorum Deo acceptabile ſtudium ſuperna dignatio humano generi concedere dignata eſt, etiam hoc ad reintegrationem perfectæ pietatis corregnatori Chriſto Domino hoſtiam acceptabilem offerre jubeatis; verbum impunitatis concedentes, & liberam loquendi facultatem unicuique loqui volenti, & verbum impendere pro fide, quam credit & tenet: quatenus ab omnibus manifeſtiſſime cognoſcatur, quod nullo terrore, nulla poteſtate, nulla comminatione vel averſione quiſquam pro veritate catholicæ atque apoſtolicæ fidei loqui volens, prohibitus aut repulſus eſt: quatenus omnes unanimiter pro tanto & tam inæſtimabili bono per cunctum ſuæ vitæ ſpatium divinam majeſtatem glorificent; & pro incolumitate atque exaltatione fortiſſimi veſtri imperii unanimiter inceſſabiles Chriſto Domino preces effundant. Subſcriptio. Piiſſimorum dominorum imperium gratia ſuperna cuſtodiat, eique omnium gentium colla ſubſternat.

A τῆς ἰσχυρᾶς πίστεως κατάνυξα, εἰς ὃν ἀρχῆς παρειλήφαμεν, ἀδιάπτως, καὶ ἀλωβήτως μετὰ ἁπλῆς καθαρότητος ἀκέραιον καὶ ἄπρακτον φυλάξαι. Διόπερ τῇ ὑμετέρᾳ σεβασμίᾳ γαληνότητι ὑπὲρ φιλοτιμίας καὶ τιμῆς τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ὀρθῆς πίστεως αὐτοῦ τοῦ συνεργοῦντος τῷ χριστιανικῷ ὑμῶν κράτει τῷ δεσπότῃ ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, οὗ πᾶσι τοῖς ἀληθῶς πίστει ἄχραντον βιβλιμαῖον φυλάξαι, τέλειος μισθὸς καταλογισθήσεται τοῖς ἱδρῶσι καμάτοις. Ὅτι οὐ τι καὶ οὐδὲν ὑμισάθη, ἢ παρωσμένον ἐστὶ παρὰ τὴν ὑμῶν θειοτάτης διαθέσεως, ὑπὲρ εἰρήνην ἐκκλησιῶν τῷ ὑμῶν ἀνεγκλήτῳ τῆς ἀληθοῦς πίστεως τρόπῳ τὸν τῆς ἀποστολικῆς ἱδρύσεως ἐφικέσθαι· ἐπειδὴ ὁ κριτὴς πάντων Θεὸς τὸν σκοπὸν ἐκζητεῖ τῆς διανοίας, καὶ τὸν σπουδὴν τῆς εὐσεβείας προσδέχεται· ὡς καὶ οἰκονομεῖ τὰ πεπραγμένα, καθὼς συμφέρει κρίνει, καὶ διατάσσει. παρακαλῶ ὑμᾶς, εὐσεβέστατοι καὶ φιλοχριστότατοι βασιλεῖς, καὶ δέσποται, καὶ ἅμα σὺν τῇ ἐμῇ ἐλαχιστίᾳ πᾶσα ψυχὴ χριστιανὴ γονυπετοῦσα δέεται, ἵνα πᾶσι τοῖς θεαρέστοις ἀγαθοῖς, καὶ τοῖς θαυμασίοις καὶ βασιλικοῖς δόγμασιν, οἷς παρὰ τῆς ὑμῶν θειοτάτης ἐπινοίας ὁ ὕψιστος ῥυὴ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει χαρίσασθαι κατηξίωσε, καὶ τοῦτο εἰς ἐπίκλησιν λαβεῖν τῆς πλείας διαθέσεως ὑμῶν εὐμενεστάτου δώματος Χριστῷ ἱερουργίαν ἀμώμητον ἐκ λόγου τῆς ἀπιμανικῆς χαρισάμενοι, καὶ ἐλευθέριον τὸ λαλεῖν ἄδειαν ἑνὶ ἑκάστῳ τῷ λαλεῖν ἐθέλοντι, καὶ λόγον ὑπὲρ τῆς πίστεως ἐν πειθοῖ καὶ κράτει, ἀποδοῦναι· ἵνα ἐκ πάντων φανερὸς γένηται, ὅτι οὐδενὶ φόβῳ, οὐδεμιᾷ δυνασείᾳ, οὐδεμιᾷ ἀπειλῇ, ἢ λύπῃ τοῦτο, τις ποτὲ ὑπὲρ τῆς ἀληθοῦς καὶ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως λαλεῖν θέλων ἐκωλύθη, ἢ ἀπεστράφη· ὅτε πάντες ὁμοθυμαδὸν ὑπὲρ τῆς τοιούτου καὶ τοσούτου ἀγαθοῦ εἰς πάντα τὸν χρόνον τῆς ἑαυτῶν ζωῆς τιμὴν ἴδιον μεγαλοπρεπῶς δεξάμενοι, καὶ ὑπὲρ ῥώσεως καὶ ὑψώσεως τῆς εὐθρονεστάτου ὑμῶν κράτους ἀκαταπαύστου ἱκετηρίαν τῷ δεσπότῃ Χριστῷ δόντες ἀκόπως. ἡ ὑποταφή. τὸ διάταγμα τῶν δεσποτῶν κράτος ὑψώσει χάριτος διαφυλάξει, καὶ τούτῳ πάντων τῶν ἐθνῶν τοὺς αὐχένας ὑποτάξει.

ANNO CHRISTI 680.

Epiſtola Agathonis & Romanæ ſynodi centum vigintiquinque epiſcoporum, quæ fuit velut inſtructio legatorum, qui miſſi ſunt ad ſynodum ſextam celebrandam.

D

Subſcriptio ſynodicæ ſuggeſtionis.

Primo interpretatus ex Græco vel ſimulato alium offerunt Collegium Pontificiæ Secretariæ Juſſu.

Piiſſimis dominis, & ſereniſſimis victoribus ac triumphatoribus, dilectis filiis Dei & Domini noſtri Jeſu Chriſti, Conſtantino magno Imperatori, Heraclio & Tiberio Auguſtis, Agatho epiſcopus ſervus ſervorum Dei, cum univerſis ſynodis ſubjacentibus concilio apoſtolicæ ſedis. Omnium bonorum ſpes ineſſe prænoſcitur, dum imperiale faſtigium ejus, a quo ſe coronatum, & hominibus præſtitutum ad ſalubriter gubernandum cognoſcit, veram confeſſionem, qua ſola præ omnibus muneribus delectatur, inquirit fideliter, & vivaciter amplecti deſiderat. Et hoc Dei præſtantiſſimum munus eſt, a quo procedit omne quod bonum eſt: ad quem redigitur, quod de ejus majeſtate perceptum eſt: cujus ſpiritu præſtruente in mentis arcanis, & convalescente ſpirituali flagrantia, piæ intentionis radii circumquaque perluſtrant, ſuavitatis odor de ſacrificio cordis aſcendit ad Dominum, qui tali munere complacatur: unde & in terreſtribus felicitatem donet, & gentes ſubjuget univerſas, quas ad veræ de ſe cognitionis confeſſionem adſciſcat: quas ſubjectas Chriſtiano imperio de poteſtate liberet tenebrarum: ut felices faciat humiliatos, quos infeliciter exaltari ad eorum dejectionem permiſerat. Quia vero, piiſſimi atque fortiſſimi principum Auguſti, veſtræ pieta-

E

Ἐπιχαρὰ τῆς συνοδικῆς ἀναφορᾶς.

Τοῖς θεοσεβεστάτοις βασιλεῦσι καὶ γαληνοτάτοις νικηταῖς καὶ τροπαιούχοις, τοῖς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, Κωνσταντίνῳ μεγάλῳ βασιλεῖ, Ἡρακλείῳ καὶ Τιβερίῳ Αὐγούστοις, Ἀγάθων ἐπίσκοπος δοῦλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, καὶ πάσαις ταῖς συνόδοις ταῖς ὑπακούσαις τῷ συνόδῳ τῆς ἀποστολικῆς ἕδρας. Πάντων τῶν ἀγαθῶν ἐλπὶς ὑπάρχει γινώσκεται, ἡνίκα ὁ βασιλικὸς τροφεὺς τὸν σέβασμα αὐτοῦ, καὶ τῶν ἀνθρώπων ἡγεμονίαν ἐπὶ σωτηρίῳ κυβερνήσει, ἐπιγινώσκουσι τὸν ἐπὶ αὐτῷ ἀληθῆ λόγον, ἢ περὶ μὲν ὑπὲρ πάντα τὰ δῶρα ἐπιθυμεῖται, πιστὸς ἐπίζητεῖ, καὶ ἀκριβοφυῶς λογισμῷ ἐξετάζουσιν ἐπιθυμεῖ. καὶ δόσις Θεοῦ ἐστὶν ἐξοχώτατον ἔδειον, ἐξ οὗ πᾶσα δόσις ἀγαθὴ προέρχεται· πρὸς ὃν ἀναφέρεται, ὅπερ προσηλώθη περὶ τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος· ὃν πνεῦμα τῷ κόσμῳ ἐν τοῖς τῆς διανοίας ἀπορρήτοις οἰκοδομοῦντος, καὶ ἀναρριπιζόμενος τῇ πνευματικῇ θερμῇ τῆς [a] ἀκτῖνες τῆς διανοίας προσοῦ κύκλῳ πάντα ἐξαγαλλιάσεται, καὶ τῆς διανοίας ἡ εὐωδία ἀπὸ τῆς θυσίας τῆς καρδίας ἀνέρχεται πρὸς τὸν κύριον, ὅστις τῷ τοιούτῳ δώρῳ διαπρεπῶς· ὅθεν καὶ ἐν τοῖς ἐπιγείοις δόσεις χαρίσασθαι, καὶ ἅπαντα τὰ ἔθνη ὑποτάξει, ἅπερ προσκαλοῦνται πρὸς τὴν ἐμφάνειαν τῆς ἀληθοῦς αὐτοῦ ἐπιγνώσεως, [b] τὰ ὑποτεταγμένα τῷ χριστιανικῷ κράτει· ἵνα δύνηται πιστοὺς ἐκ τῆς τυραννικῆς ἐξουσίας πεποιηκέναι. εἰπὼν δὲ, διάταγμα καὶ ἀνθρώπινα βασιλέων, τὰς σεβασμίας ὑμῶν διανοίας σαφῶς ὑπέρφυα διαπαίζοντα

Exemd. ms. Bibl. Regiæ. 2051. al. 1029. fol. 69.

[a] *Pro*, ἵνα τὸ ὁ πνεῦμα ἀκτῖνες διανοίας ἐκλαμπρ διάπεμπα

[b] *Pro*, ἅπερ ων. τ χ. π. τὰς ℣ ἐκόντας ἐξουσίας ἐλευθέρους

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO IV. *Epistola Hagathonis Papæ. Lib. 10. c. 4.*

την διάνοιαν σεσθαι, ὅτιπερ σοὶς τὸν ἀποστολικὸν ἡμῶν πίστιν ἔχειν κατηξιώσατε, τῇ θεοῦ μυστικῇ πληροφορίᾳ, οὐ ἡμῶν ῥήσεσι, οὐδὲ λαλιᾷ δολίᾳ, ἀλλὰ τῇ αὐτοῦ θείᾳ χάριτι ὑποβοηθούσης, καὶ πάσης ἀμφιβολίας ἀξαιρετίσης ὑπολειπῆναι ὑπηρξεν, ὅπερ ἡ ἀλήθεια τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἀποστολικῆς ἀφεκτῆ πίστεως· ἡμεῖς πάντες οἱ ἐλάχιστοι τῆς οἰκουμένης τῷ Χριστοῦ φιλοθέῳ, οἱ δοῦλοι τῷ χριστιανικωτάτῳ ὑμῶν κράτει, ἐπὶ τῶν ἀρκτῴων καὶ ἀφανεστέρων μέρεσι τοῦ χειμῶνος, οἱ ἡ ὀλίγοι ἡ ἀπαιδεύτου τῇ γνώσει, τῆς [a] πίστεως ὅμως ἕνεκα τῆς τοῦ θεοῦ χάριτος σταθεροί, ἔνεστι τῇ προσοχθίσαντι ἕνεκα τῶν θείων αἰτίων, ἐγκαταπέπτωκεν τὸν συμβιωτικὸν ἡ διακονίαν σοὶ ὑμῖν, τὸν κτίστην ἡ φρύκτορα τῶν πάντων θεὸν, ἱλαρυνόμενοι ἕνεκα τῆς τοιαύτης διαθέσεως σπουδάσαι, μετὰ ἕνὸς ὅτι τῆς καρδίας ἐδάκρυσιν εὐχαριστῆν ἀπαρξάμενοι, ὃν τὸ εὔπλοες ἐξηπάρτησε, τὸ εὔπλοες ἐξαιρέτως ἡ κατηφείδης, οὕτω μετενεχθῆς τῷ θεῷ ὑπὲρ πάσης τοῦ γένους δυνάσεϊδεσιν ἔρχει ἡ ὑμετέρα φιλοχριστία καθηκούσης ἐπιδοῦναι· ὅπερ πολλοῖς μὲν δικαίοις ἡ δεσποτῶν θεοῦχοις βασιλεῦσιν ἐπιδοῦναι, ὀλίγοις ἡ ἀφανῆς θεὸς δηλοῦσιν κατηξίωσεν μετὰ ἀκριβείας τῆς ἀποστολικῆς πίστεως δίκαιον ἀπελέχθη. πιστεύομεν δὲ, ὅτι ὅπερ ὀλίγοις ἡ ἀφανῆς [b] συμφανέστη, τῇ δοχείῳ ὑμῶν κράτει δοθῆναι διορθώσεται· ἵνα δι' αὐτοῦ τῆς καθολικῆς, ἡ ἀποστολικῆς ὑμῶν πίστεως τὸ πλατυτέρωπον [c] λάμψῃ φῶς ἐν τῇ πάντων καρδίαις· ὅπερ ὁπόταν τῆς πηγῆς τοῦ ἀληθινοῦ φωτὸς, ὡς δι' ἀκτίνων τῆς ζωοποιοῦ λαμπηδόνος τῶν μακαρίων κορυφαίων Πέτρου ἡ Παύλου τῶν θεῖων ἀποστόλων κουφαίων, καὶ τῶν τούτων μαθητῶν ἡ ἀμέσων τῶν ἀποστόλων κατὰ βαθμὸν μέχρι τῆς ὑμετέρας εὐσεβείστητος τῇ τοῦ θεοῦ βουλῇ ἐφυλάχθη, μηδεμιᾶς τῆς αἱρετικῆς πλάνης δυσωδεστάτου σκότους ἀχλὺν, μήτε νεφέλαις ψευδέσι, ἢ νέφεσιν ἀτόποις μολυνθῆ, μήτε παχυμερεστάταις αἱρετικῶν φαντάσμασι, καθάπερ ἀμαυρωτάτοις νέφεσι παζόμενον, ἀδιαβλὲς ἡ ἀνέγκλητον ἡ τῆς ἰδίας ἀκτῖνος ἀξιωθῆναι φῶς. ἐν τούτῳ γὰρ ἐσ, ἡ ἀποστολικὴ ῥήσις, οἱ ἡ προηγησάμενοι τὴν ὑμετέραν μετριότητα μέχρι [d] τοιούτου οἱ χρεὼν αὐτοῦσιν ἀπέκλιναν· τῶν δογματικῶν μετὰ θεὸν ἀποστολικῶν ἀρχηγῶν βουλευσάμενοι, οὐ σωσιδικῷ ὅπου τῆς ἀληθείας ἀξαχρώσης κατὰ τῶν γενεσιουργοῦ· καὶ τὰ αἰώνια ἔσεα, ἃ ὑπὲρ παρελθόντα οἱ ῥήμασι θεῖ, μέχρι τῆς ἐξόδου αὐτῆς τῆς ψυχῆς ἀσπασίως διελθεῖσης· μὴ ἀπατηθέντες ταλαιπώροις, μήτε κινδύνοις ὑφορήσαντες, ἕνεκα τοῦ ἀφ διαφυλάξαι τῷ πιστῷ ὑμῶν δόγματα ἄρχοντες ἀποδεῖξαι παρεγένοντο. ὅθεν μὴ ἀναλογίσασθαι τὸν ἐκδικήσαντα, καὶ ἀναλογίσασθαι αὐτὸν ἀξίωσιν τῷ πατρὸς μου τῷ ἐν οὐρανοῖς. καὶ τῇ ἐπαπειλούσῃ ἡμῖν φωνῇ, ἢ τις ἀπαρνήσῃ με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐγὼ ἀπαρνήσομαι αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. καὶ τὴν ἀποστολικὴν ἀπειλὴν· καὶ ὅστις μὲ ἀρνήσηται ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ἀποτρόπαιον γὰρ ὄντως πᾶς ἀμφοῖν τῶν κεφαλῶν ἡ ἑνωθῆς ἀνθρώπου ἀποστολικῆς ὁμολογίας τῆς θείας παιδεύσεως, καθὼς οὐδὲ αὐτὸς τὴν παιδείαν ψευσάμενος, εἰ οὐ θεὸς αὐτὸς ὁ ἑνωθεὶς ὁμολογία, ὃς λέγει· ἐγώ εἰμι, καὶ οὐκ ἀλλοιοῦμαι. ὅτιπερ ἐνεδεῖ τῆς γαληνώσης ὑμῶν εὐφρόνης ἡ ἀμέμπτα θεόπιστα λόγια τῷ τῶν ἀποστόλων ἀριθμῷ σωθῆναι αὐτὸν, βίῳ τε ἡ εἴδησι ἐ πάντων χαριέν τοσοῦτον· εἰ μὲν τῆς καθαρότητος τοῦ βίου, οὐ ἡ τὸ μείζονί τις καθαρὸς βιώσῃ, ὅμως ἀκριβῶς οὐ δοκεῖ· ἡ εἰ πολὺ εἴδησιν ἐὰν τοῦς ἅπασιν ἀνθρώποις ἐπιτεθῆναι, μήτι ὅτι ἀληθινῆς ὑπάρχουσι· ἐὰν δὲ τοῦς ἀγνωστοτάτου βιοτικὸν, οὐχ ὑπολαμβάνομαί τινα ἐν τῆς ὑμετέρους χρόνους δικαίως δικαιῶσαι τὸν ἐπὶ ἄκρας εἰδήσεως καυχώμενον· ὑπὲρ ἐν τῆς ὑμετέρους παλάμαι τοῦ ἀγαθοῦ ἔσεσθαι ἡ μακρὰ βραχεῖα, πολὺ μὲν καὶ κατατρεῖσθαι, πολὺ καταπονεῖσθαι ἡ ἁρπάζεσθαι. ὅθεν ἔλεε ὁ βίος ὑμῶν μεμεμνῆσθαι ὅτι πενταετηρικὸς, οὐ πᾶς ἀβροκοπῶν ἡ τοῦ ἑνὸς χεῖρ· καὶ ἐν τῷ σπουδαιοῦ παιδεύειν ἡ τρεφῆ ὅτι, καθὸ ἡ πολλοὶ ἀγωνίσασθαι τοῦ ἀκριβοῦς κατ' ἀλήθειαν τῆς ἀγαθοῦς συμφορᾶς ἀπολέλοιπεν ὑπόνοια· καὶ μὴν ὅθεν ὑμετέρα ὑπόνοια ἡ πᾶς ὑμῶν,

A tis cum laude admiramur Deo dignum propositum, quod circa apostolicam nostram fidem habere digna-
minì; Deo secretius satisfaciente, non verbis fluentibus, nec loquacitate fallaci, sed divina sua gratia commonente, omnique ambiguitate sublata, desideratis cognoscere, quæ veritas orthodoxæ & apostolicæ fidei contineat: Omnes nos exigui ecclesiarum præsules, vestri Christiani imperii famuli, in septemtrionalibus vel occiduis partibus constituti, licet parvi & simplices scientia, fide tamen per Dei gratiam stabiles, pro iis quæ per divalem sacram præcepta cognovimus, corregnanti ac dispensanti vobiscum conditori & dispensatori omnium Deo exhilarati, pro hujusmodi pio proposito cum intimis cordis fletibus gratias reddere cœpimus; quod tam laudabile, tam mirificum, tam salubertimum, tam singulariter Deo præ omnibus terrenis sacrificiis acceptabile tranquillitas vestra opus creditur concupisse; quod a multis quidem pietate & justitia præditis regibus desideratum, paucissimis tamen raroque ad effectum Deo placitum, cum sinceritate apostolicæ fidei perduci possibile demonstratum est. Credimus autem, quia quod paucis raroque concessum est, a Deo coronato vestro imperio divinitus concederetur: ut per ipsum catholicæ atque apostolicæ veræ nostræ fidei splendidissimum in omnium mentibus emicet lumen: quod ex veri luminis fonte tamquam de radio vivifici fulgoris, per ministros beatos Petrum & Paulum apostolorum principes, eorumque discipulos & apostolicos successores, gradatim usque ad nostram parvitatem, Dei opitulatione servatum est, nulla hæretici erroris tetra caligine tenebratum; nec falsitatis nebulis confœdatum, nec intermistis hæreticis pravitatibus velut caliginosis nebulis perumbratum, immune atque sincerum, & suis radiis perlustratum, [a] piissimis conatibus conservare cupit vestrum a Deo coronatum fastigium. In hoc enim tam apostolicæ sedis, quamque nostri exigui famulatus prædecessores usque adhuc non sine periculis desudarunt: nunc decretali commonitione cum apostolicis pontificibus consulentes, nunc synodali definitione, quæ veritatis regula continebat, omnibus innotescentes: [b] & terminos quos transgredi nefas est, usque ad animæ ipsius exitum constanter defendentes: non seducti blanditiis, non periculis territi, illam in evangeliis Domini nostri sententiam operibus demonstrarent, qua sententialiter præcipit, dicens: *Qui me confessus fuerit coram hominibus, & ego confitebor illum coram Patre meo qui in cœlis est*: & subsequenti pœna deterret, qua severiter comminatur: *Qui me negaverit coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo qui in cœlis est.* Exsecratur enim vera confessio pietatis juxta diversitates temporum variari: sicut nec ipse varietatem admittit, de quo est ipsa vera confessio, qui dicit: *Ego sum, & non mutatus.* Igitur quia tranquillissimæ fortitudinis vestræ clementia personas de episcopali numero dirigi jussit, vita atque scientia omnium scripturarum præditas; de vitæ quidem puritate, quamvis quisquam munditer vixerit, confidere tamen non præsumit: perfecta vero scientia, si ad veræ pietatis scientiam redigatur, sola est veritatis cognitio: si ad eloquentiam sæcularem, non æstimamus quemquam temporibus nostris reperiri posse, qui de summitate scientiæ glorietur: quandoquidem in nostris regionibus diversarum gentium quotidie æstuat furor, nunc confligendo, nunc discurrendo ac rapiendo. Unde tota vita nostra solicitudinibus plena est, quos gentium manus circumdat: & de labore corporis victus est, eo quod pristina ecclesiarum sustentatio paulatim per diversas calamitates deficiendo succubuit. Et sola est nostra substantia fides nostra t

[a] Pro, τῇ πίστει.

[b] Græce interpres legit, confessionis est.

[c] al. ἀναλάμψῃ

[d] Pro, τοῦτο

[a] Nonnullis Codd.

[b] Græcus interpres legit, complectimur terminos.

Matth. 10.

Luc. 12.

Malach. 3.

Actio IV. *Epistola II. Agathonis Papæ.*

Anno Christi 680.

cum qua nobis vivere summa est gloria : pro qua moti, lucrum æternum est. Hæc est perfecta nostra scientia, ut terminos catholicæ atque apostolicæ fidei, quos usque adhuc apostolica sedes nobiscum & tenet & tradit, tota mentis custodia conservemus : Credentes in Deum Patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, visibilium omnium & invisibilium : & in Filium ejus unigenitum, qui ante omnia sæcula ex eo natus est : verum Deum de Deo vero, lumen de lumine, natum, non factum, consubstantialem Patri, id est, ejusdem cum Patre substantiæ : per quem omnia facta sunt, quæ in cælo & quæ in terra : & in Spiritum sanctum, Dominum & vivificatorem, ex Patre procedentem, cum Patre & Filio coadorandum & conglorificandum : Trinitatem in unitate, & unitatem in Trinitate ; unitatem quidem essentiæ, Trinitatem vero personarum sive subsistentiarum : Deum Patrem confitentes, Deum Filium, Deum Spiritum sanctum : non tres Deos, sed unum Deum, Patrem & Filium & Spiritum sanctum : non trium nominum subsistentiam, sed trium subsistentiarum unam substantiam ; quorum una essentia sive substantia vel natura, id est, una deitas, una æternitas, una potestas, unum imperium, una gloria, una adoratio, una essentialis ejusdem sanctæ & inseparabilis Trinitatis voluntas & operatio, quæ omnia condidit, dispensat & continet. Confitemur autem unum ejusdem sanctæ coëssentialis trinitatis Deum Verbum, qui ante sæcula de Patre natus est, in ultimis sæculorum temporibus pro nobis nostraque salute descendisse de cælis ; & incarnatum de Spiritu sancto, & sancta, immaculata, semperque virgine gloriosa Maria domina nostra, vere & proprie Dei genitrice : secundum carnem scilicet ex ea natum, & vere hominem factum, eumdem Deum verum, eumdemque hominem verum : Deum quidem ex Deo Patre ; hominem autem ex Virgine matre ; incarnatum ex ea carne animam habente rationalem & intellectualem : consubstantialem eumdem Deo Patri secundum deitatem, consubstantialemque nobis eumdem ipsum secundum humanitatem, & per omnia similem nobis absque solo peccato : crucifixum pro nobis sub Pontio Pilato, passum, sepultumque, & resurgentem, ascendentem in cælos, sedentem ad dexteram Patris, iterumque venturum judicare vivos & mortuos, cujus regni non erit finis. Unum quippe eumdemque Dominum nostrum Jesum Christum Filium Dei unigenitum, ex duabus & in duabus substantiis inconfuse, incommutabiliter, indivise, inseparabiliter subsistere cognoscimus ; nusquam sublata differentia naturarum propter unitionem, sed potius salva proprietate utriusque naturæ, & in unam personam, unamque subsistentiam concurrente : non in dualitatem personarum dispertitum vel diversum, neque in unam compositam naturam confusum : sed unum eumdemque Filium unigenitum, Deum Verbum Dominum nostrum Jesum Christum : neque alium in alio, neque alium & alium, sed eumdem ipsum in duabus naturis, id est, in deitate & humanitate, & post substantialem adunationem cognoscimus : quia neque Verbum in carnis naturam conversum est, neque caro in Verbi naturam transformata est : permanfit enim utrumque, quod naturaliter erat : differentiam quippe [a] adunatarum in eo naturarum sola contemplatione discernimus, ex quibus inconfuse, inseparabiliter, & incommutabiliter est compositus. Unus enim ex utrisque, & per unum utraque : quia simul sunt & [b] altitudo deitatis, & humilitas carnis : servante utraque natura etiam post adunationem sine defectu proprietatem suam, & operante utraque forma cum alterius communione quod proprium habet : Verbo operante quod Verbi est, & carne exsequente quod carnis est : quorum unum coruscat miraculis, aliud succumbit injuriis. Unde consequenter, sicut duras

[a] *In Græco, unitarum*

[b] *In Græco, magnitudo*

Leo Papa epist. 10.

Α μετ' ὧν τὸ ζῆν ἡδὺ καὶ δίκαιον, δι' ὧν τὸ ἀπολαῦσαι τέρπους αἰώνιον ἔσται. αὕτη οὖν ἡ πᾶσα ἡμῶν ἕδρυσις, ἵνα τοὺς ὅρους τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως, οὓς μέχρι νῦν καὶ ἡ ἀποστολικὴ τῶν πραγμάτων φυλάξωμεν· πιστεύοντες εἰς ἕνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων. καὶ εἰς τὸν ἕνα κύριον τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς πρὸ αἰώνων ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα, ἀληθινὸν Θεὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, φῶς ἐκ φωτός, γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο, τά τε ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ. καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον, καὶ ζωοποιὸν, τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, σὺν πατρὶ καὶ υἱῷ συμπροσκυνούμενον, καὶ συνδοξαζόμενον· Τελείαν τε μονάδα, καὶ μονάδα τε Β Τελείαν, ἑνότητα μὲν φύσεως, Τελείαν δὲ ὑποστάσεων, ἤγουν ὑποστάσεων· Θεὸν τὸν πατέρα ἀμετενδύτως, Θεὸν τὸν υἱὸν, Θεὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· οὐ τρεῖς Θεοὺς, ἀλλ' ἕνα Θεὸν, πατέρα, υἱὸν, καὶ πνεῦμα ἅγιον· οὐ τριῶν ὀνομάτων ἀπόσασιν, ἀλλὰ τριῶν ὑποστάσεων μίαν οὐσίαν· ὧν μία οὐσία, ἤτοι φύσις, θέσις μία θεότης, μία αἰδιότης, μία δυναστεία, ἓν κράτος, μία δόξα, μία προσκύνησις, ἓν αὐτοβούλητον τῆς αὐτῆς ἁγίας καὶ ἀχωρίστου τριάδος δύναμις καὶ ἐνέργεια· ἃ πᾶς πιστὸς ἔκφυγε, ἀνάθεμα, καὶ ἀλλότριος· ὁμολογοῦμεν δὲ τὸν ἕνα τῆς αὐτῆς ἁγίας ὁμοουσίου τριάδος τὸν Θεὸν λόγον, τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον ἐν τοῖς ἐσχάτοις τῶν αἰώνων δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν καταβάντα ἐκ τῆς οὐρανοῦ· καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ τῆς ἁγίας, ἀχράντου, καὶ C ἀειπαρθένου, ἐνδόξου Μαρίας τῆς θεοτόκου ἡμῶν, τῆς ἀληθῶς καὶ κυρίως θεοτόκου· καὶ σάρκα ἔμψυχον ἐκ αὐτῆς προσλάβοντα, καὶ ἀληθῶς ἄνθρωπον ἡμάσθαι, τὸν αὐτὸν Θεὸν ἀληθῆ, καὶ τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον ἀληθῆ· Θεὸν μὲν ἐκ τοῦ Θεοῦ πατρὸς, ἄνθρωπον δὲ ἐκ τῆς παρθένου μητρὸς, συγκαθάπερ ἐξ αὐτῆς σαρκὶ ψυχὴν * ἔχοντα λογικὴν καὶ νοεράν. ἀκρότητα * Pro, ἔχοντα τὸν αὐτὸν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς κατὰ τὴν θεότητα, ἢ ἀκρότητα ἡμῶν τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· κατὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν χωρὶς ἁμαρτίας· σταυρούμενον ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, παθόντα, ἢ ταφέντα, ἢ ἀναστάντα· ἀναβάντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καθεζόμενον ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς, καὶ πάλιν ἐρχόμενον κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος. ἵνα δηλαδὴ ἓν τὸν αὐτὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ ἐν δύο καὶ ἐκ δύο φύσεως ὁμολογῶμεν ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως ὑποστάσεως γνωρισμένον· οὐδαμοῦ τῆς διαφορᾶς τῶν φύσεων ἀναιρουμένης διὰ τὴν ἕνωσιν, ἀλλὰ μᾶλλον σωζομένης τῆς ἰδιότητος ἑκατέρας φύσεως, καὶ εἰς ἓν πρόσωπον καὶ μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης· οὐκ εἰς δύο πρόσωπα μεριζόμενον ἢ διαιρούμενον, οὐδὲ εἰς μίαν συνθετὸν φύσιν συγχεόμενον, ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν μονογενῆ Θεὸν λόγον τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν· οὔτε ἄλλον ἐν ἄλλῳ, οὔτε ἄλλον καὶ ἄλλον, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν Θεὸν ἐν δύο φύσεσι, θεότητι δηλονότι καὶ ἀνθρωπότητι μετὰ τὴν ὑποστατικὴν ἕνωσιν ἀδιαιρέτως. ἐπειδὴ οὔτε ὁ λόγος εἰς τὴν φύσιν τῆς σαρκὸς ἐτράπη, οὔτε ἡ σὰρξ εἰς τὸν τοῦ λόγου φύσιν μεταποιήθη. δήλωσις γὰρ ἑκάτερον ὅπερ φυσικῶς ἦν· τὴν διαφορὰν ἁπλοῦν ἐξ ἑκατέρων ἐν αὐτῇ φύσιν μόνη θεωρίᾳ διακρίνομεν, ἐξ ὧν ἀχωρίστως, ἀσυγχύτως, καὶ ἀτρέπτως συνετέθη. ἐξ γὰρ ἐξ ἑκατέρου, ἢ δι' ἑνὸς τὸ ἑκάτερον. ἐπειδὴ ἄκρα καὶ ἡ τοῦ μεγάλου τῆς θεότητος, καὶ τὸ ταπεινὸν τῆς σαρκός· ἑκατέρας φύσεως φυλαττούσης ἢ μετὰ τὴν ἕνωσιν ἀπολειπούσης τὸ ἴδιον ἑκατέρας ἰδιότητα, ἢ ἐνεργούσης ἑκατέρας μορφῆς μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας, ὅπερ ἴδιον ἦκεν· τὸ μὲν λόγου καπεργαζομένου θεῖα· ἔστιν ὅπου τοῦ λόγου, τὸ δὲ σώματος ἀπολειπόμενον ἔστιν ὅπου τοῦ σώματος. καὶ τὸ μὲν ἀπὸ ἀστραπὰς ἀφιλλάμπει τοῖς θαύμασι, τὸ δὲ τοῖς ὕβρεσιν ὑποπίπτουσι· ἵνα ἀκολούθως, καθὰς δὲ

φύσεις

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO IV. *Epiſtola II. Agathonis Papæ.*

φύσις ἤτοι οὐσίας, τουτέστι θεότητα καὶ ἀνθρωπότητα, ἀσυγχύτως, ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως, ἀτρέπτως αὐτὸν ἴσμεν ἀληθῶς ὁμολογοῦμεν, ὥσπερ ἐκεῖνος καὶ δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἔχειν, ἤτοι δύο τέλειον θεὸν καὶ τέλειον ἄνθρωπον, ἵνα καὶ τὸν αὐτὸν ὅλον τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὁ τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως κανών. ἐπειδὴ ὅδον ἡμᾶς ὁ ἀποστολικὸς καὶ εὐαγγελικὸς παραδόσεως, καὶ τῶν ἁγίων πατέρων ἡ ἀληθοφανὴς, οἷς πρὸς ἡ ἁγία καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία, καὶ αἱ εὐάρεστοι συνόδοι ἔδειχθησαν, ἐκείνας διδάσκουσιν. ἐξ ὧν ἀληθοφανῶς ὅδον ἀναλεξάμενοι ἐξῆ βραχέων συνεγράψαμεν. ὅδον γὰρ πιστεύομεν, ὅπερ καὶ ἡ ἀποστολικὴν παράδοσιν παρελάβομεν, ἧς πρὸς τῇ αὐθεντίᾳ ἐν πᾶσιν ἑπόμεθα. τὸ αὐτὸ γὰρ χαράσσομεν καὶ τοῖς παρ' αὐτῆς τοῖς θεοσημάντοις τῶν ἡμετέρων μετεσίνοις· ἣν καὶ μέχρι τέλους παραφυλαχθῆναι ἡμῖν, ἴσμεν ἐν ζωῇ, ἴσμεν ἐν θανάτῳ, δεόμεθα. ὅδον ἐσπουδὴν τῆς καθ' ἡμᾶς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ὁμολογίας τὸν κανόνα καὶ ἡ ἁγία σύνοδος, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ δουλικῇ τῇ ὑμετέρου χριστιανικωτάτου κράτους τῆς Ρωμαίων πόλει ὑπὲρ τῆς τῶν ἀποστολικῶν μνήμης Μαρτίνου τοῦ πάπα σωβλθε, συνοδικῶς κηρύξαι, καὶ συνοδικῶς διατάξαι, πάντας ἡμᾶς, ὅσοι ἐσμὲν ἐπιδήμιοι ἐπιδήμιοι ἅπαν, οἱ ἐλάχιστοι τῆς ἐκκλησιαστῆς τῆς Χριστοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπίσκοποι· ἐν ᾗ καὶ οἱ θεοσημάντοι τῶν ἡμετέρων ἱερέων σωκλήτου τῶν ἀποστολικῶν ἐκκλησιῶν, τῶν ἐξ ἀρχῆς περίλαβον, καὶ συνοδικῶς ἐπρίσαντο ἀκίνδυνον, καὶ χωρὶς οἱασδήποτε ἐρεσσούσης πλάνης ἀπρόσκοπον. ὅδον τῶν ἀποστόλων τῆς ζόλης, καὶ τῆς πίστης τῶν ἀποστολικῶν ἐκκλησιῶν ἡ ἀρθρώσα ἡ ὑμετέρας χαλκόπνους κατηδῶσα τῆς πίστεως ἀκαμπτοῦσα ὅδον, ἵνα τῷ βασιλικῷ θελήματι πολὺ μᾶλλον ἐκπρέψῃ, ἀπταισῶς φρονοῦσα· ὃς ἡ δίκη, ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς θεοῦ ὅδε, ἀπὸ τῆς θεοῦ κατασκευῆς· ἵνα καὶ ἡ ἀλήθεια ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἐν ἀσεβείᾳ πολλοῖς φανῇ, καὶ τῶν ζιζανίων τὰ σπέρματα τῇ σκληρᾷ δρεπάνῃ, ὡς σκάνδαλα καὶ ἀπάτης ἀφορμὴ ἀπὸ τῆς μέσου τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας ἀφαιρῆται· ὧν πάντων αὐθέντης ὑπάρχοντι Θεόδωρος ὁ Φαρανίτης, Κῦρος Ἀλεξανδρείας, Σέργιος, Πύρρος, Παῦλος καὶ Πέτρος οἱ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οἱ τούτων ὁμόφρονες μέχρι τέλους ἀποδείχθησαν. εἴ τινες τῆς κενῆς πλάνης ἀκόλουθοι, καὶ τῆς πλάνης ὑπουργοί, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῆς ἀσεβοῦς αὐτῶν ὁμολογίας ἀποστάται, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πλανώδους ἀσεβείας τῆς ἀλήθειαν, καὶ ἀναστρέφοντες ἀντιθέσεις ἀντιθέτους τοῖς ἀλλοτρίοις, καὶ ἀλλόκοτα τὰ δόγματα καταλύοντες. ὃ τὸ γὰρ μηδέποτε ἀλήθειᾳ θεμελιωθὲν, ἀναλλοίωτον εἶναι, ἵνα τῆς πλάνης τοῦ ἀσταθοῦς ποικίλλοντος. ὁ γὰρ ἀληθινὸς τόπος ἀσυγχυσίαν οὐ δεήσεται· ὁ μὲν γὰρ ἄλλος, καὶ νῦν ἄλλως μετὰ ταῦτα κηρυχθῆναι. ἐπειδὴ ἔστιν ὑμῖν, ὡς ὁ ἀπόστολος διδάσκει, τὸ ναὶ ναὶ, καὶ τὸ οὒ οὔ· τὸ γὰρ πλέον, ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν. σπεύδει ἔσπερ ἀναλεγόμενον ἐστὶν ὑμῖν τῆς εὐσεβείας ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς χαλκηδόνος ἐν ὑμῖν διαπορεῖν, χρέος τῆς βασιλείας τῆς πλάτους ἐκ τῆς ὑμετέρας συνόδου σπουδῆναι, ὡς ἐκείνην ἐξῆ τῆς εὐσεβείας αὐτῆς σύμφωνα ἡ ὑμετέρα παρουσία ἀποκαλύπτει. σπεῦσον μὴ οὖν, ἵνα ἀναριθμήτων πλῆθος τῆς ὑμετέρας μέχρι τῶν περάτων τῆς οἰκουμένης ἐπιστήσῃς· ὃς ἔστιν ἐν ὀλίγῳ τὸ μῆκος ἐν πολλῇ χρηστῇ παραφορᾷ ἐξηπάτησε. εἶτα ἐλπίζομεν ὑπὸ Βρεττανίας Θεόδωρον τὸν σύνδουλον ἡμῶν καὶ συνεπίσκοπον, τῆς μεγάλης νήσου Βρεττανίας ἀρχιεπίσκοπον καὶ φιλόσοφον, μετὰ ἄλλων ἐκεῖσε καὶ τὸν τόπον διεχόντων, ἐκεῖσε τῇ ὑμετέρᾳ ἐκκλησίᾳ μετασχεῖν, καὶ ἐξαίρετος ὄντας τῆς συνόδου ὑπεύθυνος ἐν ἐξαίρετοις κλίμασι πολλαχοῦ· ἵνα ἐξ ὅλης τῆς καθ' ἡμᾶς τῆς ἀνωλικῆς ἡμῶν συνόδου ἡ ὑμετέρα ἀκαθοκῇ ἡνίοχος· μόνος ἐὰν μονομερὴς τὸ παραπλήσιον γνωρίσοντας, τὸ μέρος λάβῃ. καὶ μάλιστα ἐπειδὴ ἐν μέσῳ τῆς ἑῴας τῆς τε Λαγοβάρδων, καὶ Σκλάβων, οἷ μᾶλλον ἀπὸ Φράγγων, Γότθων, καὶ Βρεττανῶν πάντων ἐκ τῆς συνόδου ἡμῶν εἶναι γνωρίζονται. εἴ τινες ἐν ἐκεῖ τόπῳ ἀθεμιτοφρόνως ἐν αἱρέσεσι, ἵνα γένωνται, ἢ εἰς ἀφε-

A naturas ſive ſubſtantias, id eſt, deitatem & humanitatem inconfuſe, indiviſe, incommutabiliter, eum habere veraciter confitemur: ita quoque & duas naturales voluntates & duas naturales operationes habere, utpote perfectum Deum & perfectum hominem, unum eumdemque ipſum Dominum Jeſum Chriſtum pietatis nos regula inſtruit: quia hoc nos apoſtolica atque evangelica traditio, ſanctorumque patrum magiſterium, quos ſancta apoſtolica atque catholica eccleſia, & venerabiles ſynodi ſuſcipiunt, inſtituiſſe monſtratur. Ex quorum doctrinis hæc recolligentes in brevitate perſtrinximus. Hoc enim credimus, quod per traditionem apoſtolicam accepimus, cujus auctoritatem in omnibus ſequimur: a qua & inſtitutos hoc ipſum noſtræ humiltratis prædeceſſores cognovimus, quam & uſque ad finem ſervari nobis, ſive per vitam, ſive per mortem, optamus. Hanc igitur meræ catholicæ atque apoſtolicæ confeſſionis regulam, & ſanctum concilium, quod in hanc Romanam urbem ſervilem veſtri Chriſtianiſſimi imperii ſub apoſtolicæ memoriæ Martino Papa convenit, prædicaſſe ſynodice, ac conſtanter defendiſſe, omnes nos, quiſquis ubique eſt, humillimi eccleſiarum Chriſti antiſtites, cognoſcimus: in qua & noſtræ parvitatis prædeceſſores convenientes, apoſtolicam confeſſionem, quam a principio perceperunt, etiam ſynodali præconio prædicarunt, & abſque cujuſpiam novitatis errore citra ambiguitatem determinarunt. Pietatis itaque zelo, atque amore veræ apoſtolicæ confeſſionis, veſtræ ſerenitatis benignitas mota, amplius declarare eam, ut regali fomite multo magis fulgeat, elaborare procuret: cujus votum, quia ex Deo eſt, a Deo perficitur: ut & veritas adhuc in ancipiti poſitus clareat, & eam ſinceriter amplectentibus robur accreſcat, & zizaniorum germina ſpirituali falce, ut offenſionis ac deceptionis occaſio de medio Chriſti eccleſiarum tollatur, abſcindantur. Quorum auctores exſtiterunt Theodorus Pharanitanus, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, Paulus & Petrus Conſtantinopolitani, vel quivis eis conſentanei uſque in finem demonſtrati ſunt; qui novi erroris auctores, perfectæque diſpenſationi, qua ſalvati ſumus, infeſti, non ſolum veræ confeſſionis adverſarii, ſed, utpote a via veritatis aberrantes, ſibi ipſis contraria docuerunt, aliter & aliter aſſerentes, & alterutrum dogmata deſtruentes. Quod enim nulla veritate fundatum eſt, neceſſe eſt ut erroris inconſtantia varietur. Nam vera fides immutari non poterit, nec aliter nunc, aliter poſtmodum prædicari. Quia *ſit ſermo veſter*, ut apoſtolus docet, *Eſt, eſt, non non: quod plus eſt, a malo eſt.* Præterea ſatisfaciendum eſt noſtro exiguo famulatui apud ſereniſſimorum dominorum noſtrorum clementiam, pro tarditate miſſarum ex concilio noſtro perſonarum; quas dirigi per ſuam auguſtiſſimam ſacram, veſtrum piiſſimum faſtigium juſſit. Primum quidem, quod numeroſa multitudo noſtrorum uſque ad oceani regiones extenditur, cujus itineris longinquitas in multi temporis curſum protelatur. Sperabamus deinde de Britannia Theodorum conſamulum atque coëpiſcopum noſtrum, magnæ inſulæ Britanniæ archiepiſcopum & philoſophum, cum aliis qui ibidem uſque hactenus demorantur, exinde ad noſtram humilitatem conjungere, atque diverſos hujus concilii epiſcopos in diverſis regionibus conſtitutos, ut a generalitate totius concilii ſervilis noſtra ſuggeſtio fieret: ne ſi tantum pars, quod agebatur, cognoſceret, partem lateret: & maxime, quia in medio gentium, tam Longobardorum, quamque Sclavorum, nec non Francorum Gallorum, & Gothorum, atque Britannorum, plurimi conſamulorum noſtrorum eſſe noſcuntur, qui & de hoc curioſe ſatagere non deſiſtunt, ut cognoſcant quid in cauſa

a. Cor. 1. Matth. 5. Jacob. 5.

ACTIO IV. *Epiſtola II. Agathonis Papæ.*

ANNO CHRISTI 680.

apoſtolicæ fidei peragatur : qui quantum prodeſſe poſſunt, dum in conſonantia fidei nobiſcum tenentur, nobiſque concorditer ſentiunt : tantum, quod abſit, ſi quid ſcandali in fidei capitulo patiantur, inveniuntur infeſti atque contrarii. Nos autem, licet humillimi, ſummis viribus enitimur, ut Chriſtiani veſtri imperii reſpublica, in qua beati Petri apoſtolorum principis ſedes fundata eſt, cujus auctoritatem omnes Chriſtianæ nobiſcum nationes venerantur & colunt, per ipſius beati Petri apoſtoli reverentiam, omnium gentium ſublimior eſſe monſtretur. Perſonas autem de noſtræ humilitatis ordine prævidimus dirigere ad veſtræ a Deo protegendæ fortitudinis veſtigia : quæ omnium noſtrum, id eſt, univerſorum per ſeptentrionales vel occiduas regiones epiſcoporum ſuggeſtionem, in qua & apoſtolicæ noſtræ fidei confeſſionem prælibavimus, offerre debeant, non tamen tamquam de incertis contendere, ſed ut certa atque immutabilia compendioſa definitione proferre : ſupplices obſecrantes, ut a Deo coronato veſtro imperio favente, hæc eadem omnibus prædicari, atque apud omnes vim obtinere jubeatis : ut Deus, qui veritatem & juſtitiam diligit, omnia proſpera veſtræ ſereniſſimæ benignitatis temporibus donet : in quibus apoſtolicæ prædicationis & pietatis veritas fulgeat ; meliori ac proſpero ſucceſſu eorum fortiſſimæ tranquillitatis imperium lætari de hoſtium ſubjectione concedens. Suſcipere itaque dignamini, piiſſimi principum, a noſtra humilitate directos epiſcopos, cum reliquis eccleſiaſtici ordinis viris atque religioſis ſervis Dei, cum ſolitæ tranquillitatis clementia, quatenus ex ipſorum teſtimonio cum gratiarum actione in propria remeantium, apud omnes nationes laus clementiæ veſtræ crebreſcat : ſicut magni illius Conſtantini, cujus poſt obitum laudabilis fama nihilo minus viget : cujus inſigne non tantum poteſtatis eſt, ſed & pietatis : cum quo illud ſacratiſſimum concilium trecentorum decem & octo antiſtitum in Nicæna civitate, in defenſionem conſubſtantialis Trinitatis convenit. Et ſicut Theodoſii magni, cujus inter alias ejus virtutes ſingularis pietas prædicatur : quo annitente, per ſancti Spiritus gratiam centum quinquaginta patrum ſententia, [a] qui eis inſpirabat, Spiritus ſanctus conſubſtantialis Patri & Filio prædicatus eſt. Et ſicut egregii veritatis amatoris Marciani principis, qui & primum concilium Epheſinum, utpote catholicam & apoſtolicam fidem prædicans, a ſancta Chalcedonenſi ſynodo ſuſcipi fecit ; & errores, qui accreverant, de Dei eccleſia repulit, ſacrum illum tomum amplexus apoſtolici viri Papæ Leonis, quem beatus Petrus apoſtolus verbis ejus ediderat. Et ſicut extremi quidem, præſtantiſſimi tamen omnium, magni illius Juſtiniani, ejus ut virtus, ita & pietas omnia in meliorem ordinem reſtauravit : cujus inſtar fortiſſimæ veſtræ clementiæ principatus, virtutis quidem conatibus rempublicam Chriſtianam tuetur, & reſtaurat in melius, pietatiſque ſtudiis catholicæ ſuccurrit eccleſiæ : ut in unitate veræ ac apoſtolicæ confeſſionis perfectius copuletur, quam nunc uſque nobiſcum ſancta Romana ſervat eccleſia ; quatenus ſinceræ pietatis arcanum, tuba clarius per totum orbem prædicetur : & ubi hujus veræ confeſſionis ſinceritas pii veſtri imperii favoribus vim obtinet, laus ſimul ac meritum ſereniſſimi veſtri imperii prædicetur : ut cum pietatis laudibus, etiam regni eorum, Deo annuente, dilatentur inſignia : quoſque veræ pietatis invitat confeſſio, imperialis fortitudo poſſideat. Nam & nos,

[a] al. quam

A μετὰ τῶν ἁγιωτάτων πάπων παρεδόθησαν. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι ὠφελοῦσι μὲν διώκοντες, ἐπεὶ ἐν τῇ συμφωνίᾳ τῆς πίστεως μεθ' ἡμῶν κρατοῦνται, καὶ ἡμῖν διαφωνοῦσι, δοκοῦσι, ὅσῳ ἀπίστου, ἐὰν σκάνδαλόν τι περὶ τὸ κεφάλαιον τῆς πίστεως ὑπομένουσι, διεῖργαι ἐχθροὶ καὶ ἐναντίοι. ἡμεῖς δὲ καὶ ἐλάχιστοι, ἀλλ' ὅμως πᾶσι τοῖς ἰσχύουσι [a] διαβοῶμεν, ἵνα τῇ χριστιανωτάτῃ ὑμῶν κράτει ἡ πολιτεία, ἐν ᾗ τὸ μαρτύριον Πέτρου τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων ὁ Χριστὸς ἐπεσημήνατο, οὗ πᾶσι τοῖς αὐθεντίαν τῆς ἀληθείας πᾶσιν ὑπὲρ Χριστιανῶν τὸ ἔθνος ἅμα ὑμῶν φρονοῦσι καὶ σέβεται, κατὰ τοῦ αὐτοῦ τοῦ μαρτυρίου Πέτρου τοῦ ἀποστόλου πᾶσιν ὑπὲρ ἀληθοῦς ὀρθοδοξίας ὑμολογοῦσι. τὸ δὲ [b] φρόνημα, ἃ περὶ τῆς ἡμετέρας μετριότητος B κατὰ τάξιν ἐπιλέξασθαι σπουδαῖμεν φρονεῖ τὸ ἔθνος τῆς ἡμετέρας διοικήσεως ἀνδράσι, ἐφίλοντο φρονεῖν πᾶσι ἀναφανῶς πᾶσιν ἡμῖν, ὑπὲρ ἀπάντων ὑπὲρ κατὰ τὸ ἀρεστὸν καὶ δυνατὸν πάλαι ποτὲ ὑπάρξαν· ὧν ἕνεκα τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως τὴν ὁμολογίαν φανερώσομεν. ἡμεῖς οὐχ ὡς ἐφ' ἑαυτῶν φιλονεικοῦντες, ἀλλ' ὡς βέβαια καὶ ἄφρικτα συνιέντες ὑφ' ἑαυτῶν ἐκπεπτωκότες πεφρενιάσωμεν, ἵνα τῇ ὑμετέρᾳ θειοτάτῃ κράτει ὑπαντήσωμεν, ἵνα καὶ ἐκεῖ πᾶσι παρῇ πάντα· ἵνα ὁ Θεὸς ὁ τὴν ἀλήθειαν ἐν τῇ διηνεκεῖ ἀγαπᾷ, πᾶσι ἅμα χαρίσηται τοῖς χρόνοις τῆς ὑμετέρας γαληνοτάτης βασιλείας· ὧν ἐξ ἧς τὸ ἀποστολικὸ κηρύγματος ἐν τῇ διοικήσει ὁ ἀληθὴς ἀπλάστως, προσέτι C νὴ ἐν ἅπασι ἀλάστῳ τῶν ὑμῶν ἀνδρεστάτων γαληνότητος τὸ κράτος διεχρωσθῶσι ἐκεῖ τῶν ἐπὶ πλατυτέρῳ ὑπαντῶντες χαιρήσωμεν. Ἀξιοῦμεν οὖν πατρικῶτατα, βασιλικὸν θεῖον καὶ φιλάνθρωπον πρὸς τοὺς ὑμετέρους μαθητὰς ὑπηκόους μετὰ τῶν ὑπολοίπων τῆς ἀποστολικῆς ἕδρας ἀνδρῶν, ἐν τῷ βασιλείῳ Πέτρου τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων ὁ Χριστὸς ἐπεσημήνατο, οὗ πρὸς πάντα ἀνδρὸς τῇ ἀληθείᾳ πάντα τῶν Χριστιανῶν τὸ ἔθνος ἅμα ὑμῶν φρονοῦσι καὶ σέβεται, κατὰ τοῦ αὐτοῦ τοῦ μαρτυρίου Πέτρου τοῦ ἀποστόλου πᾶσιν τῶν ἀληθοῦς ὀρθοδοξίας ὑμολογοῦσι. τὸ δὲ [b] φρόνημα, ἃ περὶ τῆς ἡμετέρας μετριότητος

[a] Pro διαβοῶμεν.

[b] Pro φρόνημα δὲ ἐπὶ τῶν τάξιν τῆς ἡμετέρας μετριότητος

D Nicæam patrum quinquaginta [a] qui eis inſpirabat, Spiritus ſanctus conſubſtantialis Patri & Filio prædicatus eſt. Et ſicut egregii veritatis amatoris Marciani principis, qui & primum concilium Epheſinum, utpote catholicam & apoſtolicam fidem prædicans, a ſancta Chalcedonenſi ſynodo ſuſcipi fecit ; & errores, qui accreverant, de Dei eccleſia repulit, ſacrum illum tomum amplexus apoſtolici viri Papæ Leonis, quem beatus Petrus apoſtolus verbis ejus ediderat. Et ſicut extremi quidem, præſtantiſſimi tamen omnium, magni illius Juſtiniani, ejus ut virtus, ita & pietas omnia in meliorem ordinem reſtauravit : cujus inſtar fortiſſimæ veſtræ clementiæ principatus, virtutis quidem conatibus rempublicam Chriſtianam tuetur, & reſtaurat in melius, pietatiſque ſtudiis catholicæ ſuccurrit eccleſiæ : ut in unitate veræ ac apoſtolicæ confeſſionis perfectius copuletur, quam nunc uſque nobiſcum ſancta Romana ſervat eccleſia ; quatenus ſinceræ pietatis arcanum, tuba clarius per totum orbem prædicetur : & ubi hujus veræ confeſſionis ſinceritas pii veſtri imperii favoribus vim obtinet, laus ſimul ac meritum ſereniſſimi veſtri imperii prædicetur : ut cum pietatis laudibus, etiam regni eorum, Deo annuente, dilatentur inſignia : quoſque veræ pietatis invitat confeſſio, imperialis fortitudo poſſideat. Nam & nos,

[a] al. quam

E καὶ ἐκεῖ τῶν ἁγιωτάτων πάπων παρεδόθησαν. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι ὠφελοῦσι μὲν διώκοντες, ἐπεὶ ἐν τῇ συμφωνίᾳ τῆς πίστεως μεθ' ἡμῶν κρατοῦνται, καὶ ἡμῖν διαφωνοῦσι, δοκοῦσι, ὅσῳ ἀπίστου, ἐὰν σκάνδαλόν τι περὶ τὸ κεφάλαιον τῆς πίστεως ὑπομένουσι, διεῖργαι ἐχθροὶ καὶ ἐναντίοι. ἡμεῖς δὲ καὶ ἐλάχιστοι, ἀλλ' ὅμως πᾶσι τοῖς ἰσχύουσι [a] διαβοῶμεν, ἵνα τῇ χριστιανωτάτῃ ὑμῶν κράτει ἡ πολιτεία, ἐν ᾗ τὸ μαρτύριον Πέτρου τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων ὁ Χριστὸς ἐπεσημήνατο, οὗ πᾶσι τοῖς αὐθεντίαν τῆς ἀληθείας πᾶσιν ὑπὲρ Χριστιανῶν τὸ ἔθνος ἅμα ὑμῶν φρονοῦσι καὶ σέβεται, κατὰ τοῦ αὐτοῦ τοῦ μαρτυρίου Πέτρου τοῦ ἀποστόλου πᾶσιν ὑπὲρ ἀληθοῦς ὀρθοδοξίας ὑμολογοῦσι. τὸ δὲ [b] φρόνημα, ἃ περὶ τῆς ἡμετέρας μετριότητος κατὰ τάξιν ἐπιλέξασθαι σπουδαῖμεν φρονεῖ τὸ ἔθνος τῆς ἡμετέρας διοικήσεως ἀνδράσι, ἐφίλοντο φρονεῖν πᾶσι ἀναφανῶς πᾶσιν ἡμῖν, ὑπὲρ ἀπάντων ὑπὲρ κατὰ τὸ ἀρεστὸν καὶ δυνατὸν πάλαι ποτὲ ὑπάρξαν· ὧν ἕνεκα τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως τὴν ὁμολογίαν φανερώσομεν. ἡμεῖς οὐχ ὡς ἐφ' ἑαυτῶν φιλονεικοῦντες, ἀλλ' ὡς βέβαια καὶ ἄφρικτα συνιέντες ὑφ' ἑαυτῶν ἐκπεπτωκότες πεφρενιάσωμεν, ἵνα τῇ ὑμετέρᾳ θειοτάτῃ κράτει ὑπαντήσωμεν, ἵνα καὶ ἐκεῖ πᾶσι παρῇ πάντα· ἵνα ὁ Θεὸς ὁ τὴν ἀλήθειαν ἐν τῇ διηνεκεῖ ἀγαπᾷ, πᾶσι ἅμα χαρίσηται τοῖς χρόνοις τῆς ὑμετέρας γαληνοτάτης βασιλείας· ὧν ἐξ ἧς τὸ ἀποστολικὸ κηρύγματος ἐν τῇ διοικήσει ὁ ἀληθὴς ἀπλάστως, προσέτι νὴ ἐν ἅπασι ἀλάστῳ τῶν ὑμῶν ἀνδρεστάτων γαληνότητος τὸ κράτος διεχρωσθῶσι ἐκεῖ τῶν ἐπὶ πλατυτέρῳ ὑπαντῶντες χαιρήσωμεν. Ἀξιοῦμεν οὖν πατρικῶτατα, βασιλικὸν θεῖον καὶ φιλάνθρωπον πρὸς τοὺς ὑμετέρους μαθητὰς ὑπηκόους μετὰ τῶν ὑπολοίπων τῆς ἀποστολικῆς ἕδρας ἀνδρῶν, ἐν τῷ βασιλείῳ Πέτρου τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων ὁ Χριστὸς ἐπεσημήνατο, οὗ πρὸς πάντα ἀνδρὸς τῇ ἀληθείᾳ πάντα τῶν Χριστιανῶν τὸ ἔθνος ἅμα ὑμῶν φρονοῦσι καὶ σέβεται, κατὰ τοῦ αὐτοῦ τοῦ μαρτυρίου Πέτρου τοῦ ἀποστόλου πᾶσιν τῶν ἀληθοῦς ὀρθοδοξίας ὑμολογοῦσι. τὸ δὲ [b] φρόνημα, ἃ περὶ τῆς ἡμετέρας μετριότητος

[a] Pro διαβοῶμεν.

[b] Pro φρόνημα δὲ ἐπὶ τῶν τάξιν τῆς ἡμετέρας μετριότητος

F [c] ἐπικεκύφασι τῷ κρατοῦντι ἀνδρὶ τῷ πάπᾳ Δόμνῳ, ὃν ὁ μακάριος Πέτρος ὁ κορυφαῖος τῶν ἁπάντων ἰδίως ἐπισκόπευσε μήποτε. ᾗ καθὼς τῷ πολιτικῷ μέρει, ὑμεῖς δὲ πάντων ἔχοντες πόρου, τῷ μεγάλῳ ἀπόστολῳ Ἰωσηφιανοῦ· οὗ πρὸς ὃς ὁ ἀριστὸς, οὕτω καὶ ὁ δικάσας ὡς χρεώδους τάξει ἀπαρέσκου τῷ πάπᾳ. οὗ πρὸς καθ' ὑμᾶς ὁ κύπραρχος τῆς ἀνατολικῆς ἀρχῆς ἀνδρὸς ἐν ἀληθείᾳ πλάνης ἀνδρὸς ἐν ἀληθείᾳ ἐπιστρέφεται, καὶ ὅλη τὸ κράτος ἀπαναστέλλει· τῆς τε τῆς δικαίας ἀποδείξεως τῷ καθολικῷ σωτηρίῳ ἀπλάστῳ πίστει, ἵνα ὁ τῇ [d] ἑνώσει τῆς ἁγιωτάτης ἀποστολικῆς ἀκολουθίας πλείστων σωφρονῇ, ὃν μάχῃ τῷ παρόντι σὺν ὑμῖν ὁ ἁγία τῆς Ῥωμαίων ἀπλάστου φυλάττει. ὅπως τῆς ἁγιωτάτης δικαίας τὸ μυστήριον καμπτόμενον σώληκος εἰς ὅλον τὸν τόμον κηρυχθῇ. καὶ ἵνα ἔσῃ τῆς ἁγιωτάτης ἀκολουθίας τὸ ἀδίαιρετον τῆς δικαίας ἀποδείξεως τῆς ἁγιωτάτης ὑμῶν βασιλείας ὑπαντῶσι τῷ καθολικῷ ὑμῶν κράτει κηρυχθῇ· ἵνα μετὰ τῆς δικαίας ὑπάρχον καὶ τῆς βασιλείας ὑμῶν πλατυνθῶσι Θεοῦ δικαίους καὶ ἐξάρατε· καὶ οὗ ἡ τῆς ἁγιωτάτης δικαίας ὑμολογία φανερώσωμεν, ἡ βασιλικὴ ἀνδρία κτίσωμεν. καὶ ὑμεῖς γὰρ

[c] Graeca interpres legit, annuisse.

[d] al. ἑνώσεσι τῷ ἀπλάστῳ τὸ ἀπλάστῳ τὸ ἀπλάστῳ τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ, καὶ πνεύματι

[e] Pro κυρίου τοῦ πατρὸς,

[f] Graecus interpres legit, intuetur.

[g] Pro ἀναπαύσεως

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO IV. Epiſtola II. Agathonis Papæ. Coloſſ. 1.

οἱ ἐν ἀνάξιοι τῷ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν ἐκπέσωμεν, ἵνα χωρὶς εἰς ἐλάττωσιν τινὸς μέχρις αὐτοῦ τοῦ τῆς ζωῆς ὅρου ἄσπιλον ἡμᾶς φυλάξῃ, καὶ κηρύξαι συγχωρήσῃ, καὶ δι' αὐτῆς ἐνώπιον αὐτοῦ [a] καυχήσασθαι. ἐπειδὴ οἱ κατὰ σοφίαν πορευόμενοι, καὶ μεταῤῥίπτειν εἰώθασιν, ὡς φησὶν ὁ μακάριος Παῦλος ὁ ἀπόστολος, παντελῶς ἀγνοοῦμεν· ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦτον τῆς ἁπλότητος παῤῥησίας τῇ ἀπερινοήτῳ ἁπλότητι διδάσκομεν, καὶ [b] ἀκολουθοῦμεν. ἐπειδὴ οὐκ ἐν πομπαῖς ῥημάτων ἔχειν ἐπιθυμοῦμεν, ἵνα τοῖς φιλονεικίαις σχολάζωμεν· οὔτε γὰρ [c] ἐνδέχεται ἐν στενοχωρίαις ἀφιγμένοις ἡμῖν· ἀλλὰ [d] τοῖς θέλουσιν ἐπιστρέφειν πρὸς τὴν ἀλήθειαν μετὰ ἁπλῆς καρδίας, καὶ ῥημάτων πραότητος προσφέρομεν. σῶσαι γὰρ διὰ τῆς ἀληθοῦς καὶ ἀποστολικῆς ὁμολογίας τὰς οὐ τῆς θείας χάριτος ἡμῖν ψυχὰς ἐπιθυμοῦμεν, ἢ διὰ φλυαρίας εἰς πλάνην εἰσβάλλειν. διόπερ ὁπόσα ἐπὶ τούτοις ἐστὶν ἡμῖν ἐν τῇ ὁμολογίᾳ τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ἐκκεχύμενα ἅμα ὑμῖν εἰλικρινεῖς κηρύττειν ἐπιθυμοῦμεν, ὡς τῇ ὑμετέρᾳ ἀποστολικῇ πίστει ὁμόφρονας, ὡς συνιερεῖς, ὡς συλλειτουργοὺς, ὡς τῆς αὐτῆς πίστεως, ἢ ἵνα ἁπλῶς εἴπωμεν, ὡς πνευματικοὺς ἀδελφοὺς, καὶ συνεπισκόπους ἡμῶν δεχόμεθα. ὅσοι δὲ ταῦτα οὐκ ὑμῖν ὁμολογεῖν μὴ θέλοντες, ὡς ἐλέγχους τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ὁμολογίας, οὐχὶ ἄνευ κρίματος τῆς αἰωνίου κατακρίσεως· οὔτε δὲ ποτε ἐν τοῖς ἡμετέροις ἐν τῷ συλλόγῳ τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, εἰ μὴ διορθούμενοι, ἀνεχόμεθα δέχεσθαι. μήτε παρελθόντα ἡμᾶς τις ἐξ αὐτοῦ ὑπολάβοι, ὅτε παρελάβομεν ἀπὸ τῶν προκατόχων ἡμῶν. ἐξὸν ἔσται χαρὰν μεγάλην ἔσεσθαι ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς, ἐὰν τῆς ὑμετέρας ἡμεροτάτης βασιλείας μακροτάτους ὁ συμβασιλεὺς ὑμῖν ἡ παντοκράτωρ Θεὸς ἔτεσι πέρας ἀφέγῃ, ἵνα ὁ οὐρανὸς εὐφραίνηται, καὶ ἀγαλλιάσηται ἡ γῆ, γενομένης εἰρήνης πολλῆς τοῖς τὴν ἀλήθειαν ἀγαπῶσι, καὶ ἐν ἔστω αὐτοῖς σκάνδαλον· καὶ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ βδέλυγμα ἐκπελέσεως, τὸ ἐν οἷς πλοῦσι πολλὴ ἀπώλειαν καὶ ἀπωλείαν· καὶ γένηται μία πίστις, ἓν στόμα, καὶ χεῖλος ἕν, καὶ μία [e] ἐξ ἁπάντων τῶν λαῶν ὁμολογία, ἐν ὅσῳ πάντες εὐσεβῶς τὴν μεγαλωσύνην τοῦ ἀνάρχου Θεοῦ· ἵνα ἐν τοῖς χρόνοις τῆς ὑμετέρας γαληνιάσεως διδαγθῶσιν ὁ πολιάλιος Θεὸς χαρίσασθαι παῤῥησίαν, [f] ἐν ᾧ τὰ διασπασμένα ἐξ αἰῶνος ἑνωθῆναι τοῖς ἁγίοις τοῦ Θεοῦ καθολικῶς συνέρχεται, τὰ ἀμιγῆ χωρισμένα εἰς ἀρμονικὴν ἑνότητα συνέρχεται, τὰ διεζευγμένα εἰς ἑνωτικὸν πίστεως συνάπτονται, τὰ διεσκορπισμένα εἰς ἕνωσιν ἀληθοῦς τῆς καθολικῆς πίστεως συνάγεται· ἵνα ἐμφρόνως ἅμα ὑμῖν πάντες τῷ μεγαλείῳ τὸ ἀνεξίκακον τῶν ἀγαθῶν Θεοῦ πηγῆς ἱκέσιον παρακαλέσωμεν ὑπὲρ τῆς μακροχρονίου ἡ πλείονα διδομένου ἡδέως χαρισθῆναι τῇ κράτει τῆς ὑμῶν εὐτυχίας· ἵνα τοῖς καιρίοις τῆς ὑμῶν ἀνδρείου ἡμερότητος συναχθέντες ἐκ τῶν ἐθνῶν εἰς τὸ [h] πιστεῦσαι τῷ ὀνόματι τοῦ ἁγίου αὐτοῦ, καὶ δοξάζειν ἐν ὑμῖν τὸν ἀληθῆ αὐτοῦ ὁμολογίαν, τὸ πανάγιον ὄνομα μεγάλα μόνου, τὸ πανάγιον τέρατα ἐπὶ τῆς γῆς· ἀντιταιρούσης φυλάξαι μέχρι τῆς ἐσχάτου τῆς γῆς· ὃ τὸ διασπασμένα συνάγει, καὶ τὰ συνεχόντα φυλάττει· ἐν τοῖς δίοπτος βασιλεὺς ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ βασιλεύειν ἀσφάλει, ἵν' ἀπὸ τῆς ἀχράντου δίοπτος, ἢ ἐπὶ ἀνεπάφου παλάτιν, συνεργούσης Θεοῦ, φυλάττωσι.

[a] Pro δοξασθῆναι.

[b] al. διδασκώμεθα.

[c] al. ἐφικτὸν ἐστι

[d] Pro τῆς ἀληθοῦς

[e] Pro παρὰ πάντων

[f] Pro ἐν ᾧ

[g] Pro ἐν ἀπαθείᾳ

A licet indigni, Dei clementiam deprecamur, ut ſine aliquo lapſu uſque ad ipſius vitæ terminum, immaculatam nos ſervare ac prædicare concedat, & per eam in ſuo conſpectu gloriari. Quia etſi ſæculi ſapientiam & inanem fallaciam, quemadmodum beatus Paulus apoſtolus dicit, penitus ignoramus; veræ tamen prædicationis normam ſimplici veritate docemus atque defendimus: quia non verborum pompas habere cupimus, ut contentionibus occupemur: nec enim licet, in anguſtiis nobis degentibus: ſed qui converti ad veritatem voluerint, rectæ noſtræ fidei ordinem cum ſimplicitate cordis, verborumque lenitate proferimus. Salvare enim per apoſtolicæ confeſſionis veritatem commiſſas nobis divina dignatione animas magis cupimus, quam per verboſam loquacitatem in errorem audientes immittere. Quicumque proinde ſacerdotum hæc, quæ in hac noſtræ humilitatis confeſſione continentur, nobiſcum ſinceriter prædicare deſiderant, ut noſtræ apoſtolicæ fidei concordes, ut conſacerdotes, ut comminiſtros ejuſdem fidei, & ut ſimpliciter dicamus, ut ſpiritales fratres & coëpiſcopos noſtros ſuſcipimus. Qui vero hæc confiteri noluerint, ut infeſtos catholicæ atque apoſtolicæ confeſſioni, perpetuæ condemnationis reos eſſe cenſemus: nec aliquando tales in noſtræ humilitatis collegio, niſi correctos ſuſcipere patimur. Nec tranſgredi nos quiſquam eorum arbitretur, quod a prædeceſſoribus noſtris percepimus. Præterea gaudium magnum erit in cælo & in terra, ſi veſtra benigniſſima pietate mediante, hæc correctator veſter omnipotens Deus ad effectum perduxerit: ut cælum jucunderur, exſultet & terra, dum pax multa ſit diligentibus veritatem, & non eſt eis ſcandalum: & auferatur de domo Dei abominatio ſcandali, quæ erat ad ruinam multorum inconſtantium, vel ſimplicium: ut ſit una fides, unum os & labium, una apud omnes apoſtolicæ prædicationis confeſſio, dum omnes unanimes loquentur magnalia Dei: quam veſtræ ſereniſſimæ felicitatis temporibus miſericors Deus concedere dignabitur; dum diſſipata, in ædificationem eccleſiæ Dei conſtruuntur: ſegregata, in compagine veritatis conveniunt: diſſociata, in caritatem apoſtolicæ fidei copulantur: diſperſa, in unitatem obtinente apoſtolica veritate concurrunt: ut concorditer nobiſcum omnes hoc bonum operantes, Dei majeſtatem valeant fideliter obſecrare pro longævitate atque perfecta proſperitate veſtræ fortitudinis imperio divinitus concedenda: ut eorum invictiſſimæ manſuetudinis laboribus congregentur ex gentibus, ad confitendum nomini ſancto ejus, & gloriandum in laude veræ ejus confeſſionis, qui facit mirabilia magna ſolus; qui facit prodigia ſuper terram, auferens bella uſque ad fines terræ; qui diſperſa congregat, & congregata conſervat; qui tam piiſſimos principes ſuper populum ſuum regnare præcipit, quem pervigili pietate & invictis laboribus, Deo cooperante, cuſtodiunt.

Pſal. 145. Pſal. 121.

Η ΤΠΟΓΡΑΦΗ.

Ἀγάθων ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς ἡ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας πόλεως Ῥώμης, τούτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἅμα τῇ πανσῇ ὅλης τῆς συνόδου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου, τῇ ἡμετέρᾳ χάρει τῆς ἐνθέσεως τῆς ἀποστολικῆς ὁμολογίας, ὡς ἀνωτέρω περιέχεται, ὑπέγραψα.

Ἀνδρέας χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἐν τῇ Ὀπτῇ ἐκκλησίας ἐν τούτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ἡμφιλογήσαμεν ὁμοπαίξαμεν, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Ἀγνέλλος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν Ταῤῥανῖνῃ

SUBSCRIPTIONES.

Agatho epiſcopus ſanctæ Dei catholicæ atque apoſtolicæ eccleſiæ urbis Romæ, huic ſuggeſtioni cum generalitate totius apoſtolicæ ſedis concilii, pro rectitudine apoſtolicæ confeſſionis factæ, ſicut ſuperius continetur, conſenſi & ſubſcripſi.

Andreas gratia Dei epiſcopus ſanctæ Oſtienſis eccleſiæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Agnellus gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Tar-

ANNO IV. *Epiſtola II. Agathonis Papæ.*

tacinenſis provinciæ Campaniæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Agnellus gratia Dei epiſcopus ſanctæ Fundanæ eccleſiæ, provinciæ Campaniæ, in hanc ſuggeſtionem, *&c.* ſimiliter ſubſcripſi.

Adeodatus gratia Dei epiſcopus ſanctæ Formianæ eccleſiæ, provinciæ Campaniæ, in hanc ſuggeſtionem, *&c.* ſimiliter ſubſcripſi.

Petrus gratia Dei epiſcopus ſanctæ Cumanæ eccleſiæ, provinciæ Campaniæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Agnellus gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Miſenatis, provinciæ Campaniæ, in ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

[a] *mſ. Pariſ. Tauian.* [a] Gaudioſus gratia Dei epiſcopus ſanctæ Puteolanæ eccleſiæ, provinciæ Campaniæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Stephanus gratia Dei epiſcopus ſanctæ Locrenſis eccleſiæ, [b] in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

[b] *al.* Provinciæ Calabriæ.

Agnellus humilis epiſcopus ſanctæ Neapolitanæ eccleſiæ, provinciæ Campaniæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

[c] *Pariſ.* minimus epiſcopus, *&ſic in ſeq.*

[c] Aurelius humilis epiſcopus ſanctæ Nolanæ eccleſiæ, provinciæ Campaniæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Barbanus gratia Dei epiſcopus ſanctæ Beneventanæ eccleſiæ, provinciæ Campaniæ, hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Decoroſus gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Capuanæ, provinciæ Campaniæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Julianus indignus epiſcopus ſanctæ Conſentinæ eccleſiæ, provinciæ [d] Brutiorum, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

[d] *al.* Calabriæ.

Joannes gratia Dei epiſcopus ſanctæ Hydruntinæ eccleſiæ, provinciæ Brutiorum, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Germanus humilis epiſcopus ſanctæ Tarentinæ eccleſiæ, provinciæ Calabriæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Theophanes humilis epiſcopus ſanctæ Thurinæ eccleſiæ, provinciæ Calabriæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Petrus humilis epiſcopus ſanctæ Crotonenſis eccleſiæ, provinciæ Brutiorum, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Paulus humilis epiſcopus ſanctæ Scylletienſis eccleſiæ, provinciæ Brutiorum, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

ANNO CHRISTI 680.

Ἀγάθων ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Θεσσαλονίκης, ἐπαρχίας Καμπανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοῦ ὑπέγραψα.

. . . . . .

Ἀδεοδάτος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν [a] Σάρμῃ ἐκκλησίας, ἐπαρχίας Καμπανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοῦ ὑπέγραψα. [a] *Pro* Φόρμῃ

Πέτρος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν Κούμῃ ἐκκλησίας, ἐπαρχίας Καμπανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοῦ ὑπέγραψα.

Ἀγέλλιος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν Μισήνῳ ἐκκλησίας, ἐπαρχίας Καμπανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοῦ ὑπέγραψα.

Γαυδιόζος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν Ποτιόλοις ἐκκλησίας, ἐπαρχίας Καμπανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοῦ ὑπέγραψα.

Στέφανος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [b] Λοκρηνῶν, ἐπαρχίας Καλαβρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοῦ ὑπέγραψα. [b] *al.* Λοκρίδος

Ἀγέλλιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν Νεαπόλει ἐκκλησίας, ἐπαρχίας Καμπανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοῦ ὑπέγραψα.

Αὐρήλιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Νολάνης, ἐπαρχίας Καμπανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοῦ ὑπέγραψα.

Βαρβᾶνος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βενεβέντου, ἐπαρχίας Καμπανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοῦ ὑπέγραψα.

Δεκόρωσος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Καπύης, ἐπαρχίας Καμπανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοῦ ὑπέγραψα.

Ἰουλιανὸς ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Κωνσεντίνου, [c] ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοῦ ὑπέγραψα. [c] *al* omissum est ἐπαρχίας Βρεττίων,

Ἰωάννης χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τδρούντου, ἐπαρχίας Καλαβρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοῦ ὑπέγραψα.

Γερμανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [d] Τάραντος, ἐπαρχίας Καλαβρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοῦ ὑπέγραψα. [d] *al.* Ταρέντου

Θεοφάνης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [e] Θούριος, ἐπαρχίας Καλαβρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοῦ ὑπέγραψα. [e] *Lege* Θουρίου

Πέτρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐν Κρότωνι ἐκκλησίας, ἐπαρχίας [f] Βρεττίων, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοῦ ὑπέγραψα. [f] *Lin.* Βρεττίων.

Παῦλος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Σκυλλητίνης ἐπαρχίας Βρεττίων, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοῦ ὑπέγραψα.

ANNO CHRISTI 680.

Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ταυριανῆς, ἐπαρχίας Καλαβρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος ἁγίας ἐκκλησίας Τροπαίας, ἐπαρχίας Καλαβρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Ἀβουνδάντιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τεμψανῶν, ἐπαρχίας Βρουττίων, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Ὑάκινθος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [a] Σύρης, ἐπαρχίας Καμπανίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

[a] *Pro* Συρρέντου

Πλακέντιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βελιτέρνης, [b] ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

[b] *add.* ἐπαρχίας Καμπανίας.

Ἰουβενάλιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀλβάνης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Βίτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας ἁλικῆς Σιλβας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Παῦλος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Νομέντου, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τῶ Πόρτου, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Στέφανος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πραινεστίνης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Φήλιξ ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Σπολετάνης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως συνετάξαμεν, συνήνεσα ὁμοθυμαδόν, ᾗ ὑπέγραψα.

Ὀνησέστος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [c] ..... ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ παυσὶ παρὰ πάντων ἡμῶν ψηφίῳ ἴσως τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, ᾗ ὑπέγραψα.

[c] *Forte*, Αἰσενίου

Φήλιξ ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Καμερίνης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ παυσὶ παρὰ πάντων ἡμῶν ψηφίῳ ἴσως τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, ᾗ ὑπέγραψα.

Φλῶρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Φουλγίνης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ παυσὶ παρ' ἡμῶν πάντων ψηφίῳ ἴσως τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, ᾗ ὑπέγραψα.

Δεκέντιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Φορομλαμινίου, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ παυσὶ παρὰ πάντων ἡμῶν γενομένῳ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, ὁμοθυμαδὸν συνήνεσα, ᾗ ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος ἁγίας ἐκκλησίας Νούρσης, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ παυσὶ παρὰ πάντων ἡμῶν ψηφίῳ ἴσως τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, ᾗ ὑπέγραψα.

Φήλιξ ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀσκουλάνων, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ παυσὶ παρὰ πάντων ἡμῶν ψηφίῳ ἴσως τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Georgius humilis epiſcopus ſanctæ Taurianæ eccleſiæ, provinciæ Calabriæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

ACTIO IV. *Epiſtola II. Agathonis Papæ.*

Theodorus epiſcopus ſanctæ Tropeianæ eccleſiæ, provinciæ Calabriæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Abundantius humilis epiſcopus Tempſanæ eccleſiæ, provinciæ Brutiorum, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Hyacinthus humilis epiſcopus ſanctæ Surrentinæ eccleſiæ, provinciæ Campaniæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Placentius humilis epiſcopus ſanctæ Veliternenſis eccleſiæ, provinciæ Campaniæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Juvenalis humilis epiſcopus ſanctæ Albanenſis eccleſiæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Vitus humilis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Silvæ candidæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Paulus humilis epiſcopus ſanctæ Nomentanæ eccleſiæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Joannes humilis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Portuenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Stephanus humilis epiſcopus ſanctæ Præneſtinæ eccleſiæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Felix exiguus epiſcopus ſanctæ Spoletanæ eccleſiæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

[a] Honeſtus exiguus epiſcopus ſanctæ Eſinatis eccleſiæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

[a] *Forſ.* Honoratus.

Felix exiguus epiſcopus ſanctæ Camerinæ eccleſiæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Florus exiguus epiſcopus ſanctæ Fulginatis eccleſiæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

[b] Decentius exiguus epiſcopus ſanctæ Foroflaminienſis eccleſiæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

[b] *Forſ.* Decentius.

Joannes exiguus epiſcopus ſanctæ Nurſinæ eccleſiæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fine unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Felix exiguus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Aſculanenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

ACTIO IV. *Epiſtola II. Agathonis Papæ.*

ANNO CHRISTI 680.

Hadrianus exiguus epiſcopus ſanctæ Reatinæ eccleſiæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Florus exiguus epiſcopus ſanctæ Furconienſis eccleſiæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Clarentius exiguus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Balnenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

[a] Oreſtes exiguus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Vibonenſis, [b] in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

[a] *Legi* Creſcens, *ut in Conc. Rom. anni 679. Sic ita hic habet ms. Paris.*

[b] *adde*, provinciæ Calabriæ,

Theodoſius exiguus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Syracuſanæ, provinciæ Siciliæ, in hanc ſuggeſtionem quam pro apoſtolica fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Benedictus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Meſſanenſis, provinciæ Siciliæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Joannes exiguus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Thermitanæ, provinciæ Siciliæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Joannes exiguus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Mylanæ, provinciæ Siciliæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Petrus exiguus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Tauromenitanæ provinciæ Siciliæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Julianus exiguus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Catanenſis, provinciæ Siciliæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Georgius exiguus epiſcopus ſanctæ ecclefiæ Trioclitanæ, provinciæ Siciliæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Georgius exiguus epiſcopus ſanctæ Agrigentinæ eccleſiæ, provinciæ Siciliæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Adeodatus humilis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Leucorum, legatus venerabilis ſynodi per Galliarum provincias conſtitutæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

[c] Wilfridus humilis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Eboracenſ, inſulæ Britanniæ, legatus venerabilis ſynodi per Britanniam conſtitutæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

[c] *Paris* Ulbertus.

Mauricius humilis epiſcopus ſanctæ Tiburtinæ eccleſiæ [d], in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

[d] *ed.* provinciæ Piceniæ.

Felix humilis epiſcopus Arelatenſis eccleſiæ, legatus venerabilis ſynodi per Galliarum provincias conſtitutæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

[e] Taurinus indignus diaconus ſanctæ eccleſiæ Telonenſis, legatus venerabilis ſynodi per Galliarum pro-

[e] *Paris.* Chrotinus.

A Ἁδριανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ρεατίνης, ἐφάπαξ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ καινῇς παρὰ πάντων ἡμῶν ἡμολόγηται ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Φλῶρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Φουρκωνίνης, ἐφάπαξ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ καινῇς παρὰ πάντων ἡμῶν ἡμολόγηται ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Κλαρέντιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βαλνεήνσης, ἐφάπαξ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ καινῇς παρὰ πάντων ἡμῶν ἡμολόγηται ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

[a] Κρίσπος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βίβωνος, ἐπαρχίας Καλαβρίας, ἐφάπαξ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ καινῇς παρὰ B πάντων ἡμῶν ἡμολόγηται ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

[a] *Pro* Κρίσπος.

Θεοδόσιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Συρακουσίων τῆς ἐν Σικελίᾳ, ἐφάπαξ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ καινῇς παρὰ πάντων ἡμῶν ἡμολόγηται ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Βενέδικτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Μεσσηνίων τῆς ἐν Σικελίᾳ, ἐφάπαξ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ καινῇς παρὰ πάντων ἡμῶν ἡμολόγηται ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τῶν Θερμιτάνων τῆς ἐν Σικελίᾳ, ἐφάπαξ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ καινῇς παρὰ πάντων ἡμῶν ἡμολόγηται ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, C καὶ ὑπέγραψα.

Ἰωάννης . . . . . .

Πέτρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ταυρομενίτου τῆς ἐν Σικελίᾳ, ἐφάπαξ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ καινῇς παρὰ πάντων ἡμῶν ἡμολόγηται ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Ἰουλιανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Κατάνης τῆς ἐν Σικελίᾳ, ἐφάπαξ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ καινῇς παρὰ πάντων ἡμῶν ἡμολόγηται ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [b] Τροκλητίνης τῆς ἐν Σικελίᾳ, ἐφάπαξ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ καινῇς παρὰ πάντων ἡμῶν ἡμολόγηται ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

[b] *Pro* Τροκλητίνης.

Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀκραγαντίνων τῆς ἐν Σικελίᾳ, ἐφάπαξ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ καινῇς παρὰ πάντων ἡμῶν ἡμολόγηται ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Ἀδεόδατος ὁ ἐνίμαν τῆ Θεοῦ ἐλάχιστος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Λεύκων, λεγάτος τῆς σεβασμίας συνόδου τῆς ἐν Γαλλίᾳ τῇ ἐπαρχίᾳ, ἐφάπαξ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ καινῇς παρ' ἡμῶν γενομένῃ, συναινεῖ ὑπέγραψα.

Οὐιλφρίδος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [c] Εὐορωπίας, νήσου τῆς Βρεττανίας, λεγάτος τῆς σεβασμίας συνόδου τῆς ἐν Βρεττανίᾳ καθισούσης, ἐφάπαξ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ καινῇς παρ' ἡμῶν γενομένῃ, συναινεῖ ὑπέγραψα.

[c] *Pro* Εὐορωπίας.

Μαυρίκιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τιβούρτου, ἐπαρχίας Πικήνου, ἐφάπαξ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ἐποιησάμεθα συναπέφηνα, ὑπέγραψα.

Φήλιξ ἐλάχιστος [d] ἀρχιεπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [e] Ρελατίνου, λεγάτος τῆς σεβασμίας συνόδου τῆς ἐν τῇ χώρᾳ τῆς Γαλλίας καθισούσης, ἐφάπαξ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ καινῇς παρ' ἡμῶν, συναινεῖ ὑπέγραψα.

[d] *Pro* ἐπίσκοπος

[e] *Pro* Ἀρελάτου

Ταυρῖνος ἀνάξιος ἴδιάκονος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [f] Ἀκιλώνου, λεγάτος τῆς σεβασμίας συνόδου τῆς ἐν τῇ χώρᾳ τῆς Γαλ-

[f] *Pro* Τελώνου

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO IV. *Epiſtola II. Agathonis papæ.*

λων καθολικῆς, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ συνοδικῇ ἡμῶν πίστει, συνήνεσα, ὑπέγραψα. A

Μανσουέτος ἐλέει Θεοῦ χάριν ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Μεδιολάνου, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῇ ἡμῶν πίστει συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἀνάξιος [a] Βεργαμασκῆς ἐπίσκοπος, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῇ πρὸς πάντων ἡμῶν ἡμῶν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Δονάτος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Λαυδένσου, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῇ πρὸς πάντων ἡμῶν ἡμῶν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Ἀναστάσιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [b] Τικίνου, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῇ πρὸς πάντων ἡμῶν ἡμῶν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα. B

Βαλεντῖνος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀκυΐνου, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῇ πρὸς ἡμῶν ἡμῶν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Δεσιδέριος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [c] Κρεμώνου, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῇ πρὸς πάντων ἡμῶν ἡμῶν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Γρατιανὸς ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Νοβάρου, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῇ πρὸς πάντων ἡμῶν ἡμῶν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Δεσιδέριος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [d] Ἰφρηδίας, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῇ πρὸς πάντων ἡμῶν ἡμῶν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα. C

Ἰωάννης [e] ἀνάξιος Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας καθολικῆς ἐκκλησίας Γενούης, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῇ πρὸς πάντων ἡμῶν ἡμῶν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Δευσδέδιτ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βριξιάνης, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῇ πρὸς πάντων ἡμῶν ἡμῶν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Αὐδάκιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Δέρτωνος, ταύτῃ τῇ κοινῇ πρὸς πάντων ἡμῶν ἡμῶν ἀναφορᾷ, ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Βενιγνάσιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀστένσου, ταύτῃ τῇ κοινῇ πρὸς πάντων ἡμῶν ἡμῶν ἀναφορᾷ, ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα. D

Βενέδικτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βαλεντίνου, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῇ πρὸς πάντων ἡμῶν γενομένῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Βόνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀλβιγανίσσου, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῇ πρὸς πάντων ἡμῶν ἡμῶν μοναχῇ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βερκελλῶ, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῇ πρὸς πάντων ἡμῶν ἡμῶν μοναχῇ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Ρούστικος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ταυρινάτων, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῇ πρὸς πάντων ἡμῶν ἡμῶν μοναχῇ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα. E

Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βιντιμιλίου, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῇ πρὸς πάντων ἡμῶν ἡμῶν μοναχῇ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Σεβῆρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Λουνῆς, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ κοινῇ πρὸς πάντων ἡμῶν ἡμῶν μοναχῇ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνήνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

Ἐλευθέριος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Λουκάνου, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ τῇ κοινῇ πρὸς πάντων ἡμῶν γε-

vincias conſtitutæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Manſuetus Dei gratia epiſcopus ſanctæ Mediolanenſis eccleſiæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Joannes indignus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Bergomatis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Donatus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Laudenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Anaſtaſius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Ticinenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Valentinus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Aquenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Deſiderius humilis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Cremonenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Gratianus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Novarienſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Deſiderius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Eporedienſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Joannes epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Genuenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, fideliter ſubſcripſi.

Deuſdedit epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Brixianenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, fideliter ſubſcripſi.

[a] Audacis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Dertonenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi. [a] *Paris. Audax.*

Benenatus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Aſtenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Benedictus humilis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ [b] Valvenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi. [b] *Hiſtor. Legit*, Albenſis.

Bonus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ [c] Albiganenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi. [c] *mſ. Pariſ.* Albinganenſis.

Theodorus humilis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Vercellenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Ruſticus humilis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Taurinatis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Joannes humilis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Vintimilienſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Severus humilis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Lunenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Eleutherius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Lucenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fi-

ACTIO IV. *Epiſtola II. Agathonis Papæ.*

ANNO CHRISTI 680.

de unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

[a] Maurianus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Piſanæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

[a] *Paniſ. Mariannus.*

Serenus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Populonienſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Reparatus exiguus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Florentinæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

[b] Valerianus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ [b] Roſellenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

[b] *Pro Raſellenſis.*

Cyprianus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Aretinæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Vitalianus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Senenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Marcianus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Volaterranæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Mauricius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Suanenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Agnellus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ [c] Vulſinienſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

[c] *al. Volſinienſis.*

Theodorus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Cluſinæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Cuſtodius humilis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Caſtrovalentinæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Vitalianus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Tuſculanenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Mauricius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Anagninæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Saturnus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Aletrinæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Valerianus epiſcopus ſanctæ [d] Roſanæ eccleſiæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, fideliter ſubſcripſi.

[d] *Pro Roſſanenſis, vel Roſcianenſis, aut Ruſcianenſis.*

[e] Gaudioſus humilis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Signinæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

[e] *Paris. de la Gr. Gaudioſus.*

Agatho epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Aquileienſis, provinciæ Iſtriæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Cyriacus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Polenſis Iſtriæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

A ταῦτα ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, ὑπεθέμεθα, καὶ ὑπέγραψα.

Μαυρεανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πισῶν, τῇ αὐτῇ ἀναφορᾷ, τῇ αὐτῇ περὶ πάντων ἡμῶν γνώμῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, ὑπεθέμην, καὶ ὑπέγραψα.

Σερῆνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ποπουλωνίου, τῇ αὐτῇ ἀναφορᾷ, τῇ αὐτῇ περὶ πάντων ἡμῶν γνώμῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, ὑπεθέμην, καὶ ὑπέγραψα.

Ῥεπαρᾶτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Φλωρεντίνης, τῇ αὐτῇ ἀναφορᾷ, τῇ αὐτῇ περὶ πάντων ἡμῶν γνώμῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, ὑπεθέμην, καὶ ὑπέγραψα.

B Βαλεριανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [b] Ῥοσελλάνου, τῇ αὐτῇ ἀναφορᾷ, τῇ αὐτῇ περὶ πάντων ἡμῶν γνώμῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ἡμεῖς, ὑπεθέμεθα, καὶ ὑπέγραψα. [b] *al.* Ῥοσσελλάνου

Κυπριανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀρετίνης, τῇ αὐτῇ ἀναφορᾷ, τῇ αὐτῇ περὶ πάντων ἡμῶν γνώμῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, ὑπεθέμην, καὶ ὑπέγραψα.

Βιτελιανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Σενίσσου, τῇ αὐτῇ ἀναφορᾷ, τῇ αὐτῇ περὶ πάντων ἡμῶν γνώμῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, ὑπεθέμην, καὶ ὑπέγραψα.

Μαρκιανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βολατερρείας, ἐν τῇ αὐτῇ ἀναφορᾷ, τῇ αὐτῇ περὶ πάντων γνώμῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, ὑπεθέμην, καὶ ὑπέγραψα. C

Μαυρίκιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Σουανένσου, ἐν τῇ αὐτῇ ἀναφορᾷ, τῇ αὐτῇ περὶ πάντων ἡμῶν γνώμῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, ὑπεθέμην, καὶ ὑπέγραψα.

Ἀγνέλλος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βουλσινίνου, ἐν τῇ αὐτῇ ἀναφορᾷ, ὡσὐτως ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὡσαύτως ὑπεθέμην καὶ ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Κλουσίνης, ἐν τῇ αὐτῇ ἀναφορᾷ, ὡσὐτως ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὡσαύτως ὑπεθέμην καὶ ὑπέγραψα.

Κουστόδιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τῆ Βαλεντινῶν πόλεως, ἐν τῇ αὐτῇ ἀναφορᾷ, ὡσὐτως ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς πίστεως ὡσαύτως ὑπεθέμην καὶ ὑπέγραψα. D

Βιτελιανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [b] Τουσκλανῶν, ἐν τῇ αὐτῇ ἀναφορᾷ, ὡσὐτως ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὡσαύτως ὑπεθέμην καὶ ὑπέγραψα. [b] *pro* Τουσκλάνου

Μαυρίκιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀναγνίνης, ἐν τῇ αὐτῇ ἀναφορᾷ, τῇ αὐτῇ περὶ πάντων ἡμῶν γνώμῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, ὑπεθέμην, καὶ ὑπέγραψα.

Σατουρνῖνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀλετρίνης, ἐν τῇ αὐτῇ ἀναφορᾷ, ὡσὐτως ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὡσαύτως ὑπεθέμην καὶ ὑπέγραψα.

Βαλεριανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τῆς τῶν Ῥωσσάνων, ἐν τῇ αὐτῇ ἀναφορᾷ, ὡσὐτως ὑπὲρ [d] τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὡσαύτως ὑπεθέμην καὶ ὑπέγραψα. E

Γαυδίωσος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Σηγνίνης, ἐν τῇ αὐτῇ ἀναφορᾷ, ὡσὐτως ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὡσαύτως ὑπεθέμην καὶ ὑπέγραψα.

Ἀγάθων ἐλάχιστος ἐπίσκοπος [e] τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀκυληίας, ἐπαρχίας Ἰσρίας, ἐν τῇ αὐτῇ ἀναφορᾷ, ὑπὲρ [e] τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὡσαύτως ὑπεθέμην καὶ ὑπέγραψα.

Κυριακὸς ἁμαρτωλὸς καὶ ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [c] Πολήνου, ἐπαρχίας Ἰσρίας, ἐν τῇ αὐτῇ ἀναφορᾷ, ὡσὐτως ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὡσαύτως ὑπεθέμην καὶ ὑπέγραψα. [c] *pro* Πόλης

Αὐρήλιος δὲ

ANNO CHRISTI 680.

Αὐρηλιανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Παρεντίνου, ἐπαρχίας Ἰστρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοὶ ὑπέγραψα.

Οὐρσῖνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [a] Κενετησίνης ἐπαρχίας Ἰστρίας, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοὶ ὑπέγραψα.

[a] Pro Kenetēn.

Ἀνδρέας ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [b] Καλαβόνης, ἐπαρχίας Ἰστρίας, ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοὶ ὑπέγραψα.

[b] Pro Odiscalonis.

Γαυδέντιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [c] Τεργεστίνης, ἐπαρχίας Ἰστρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, τῇ καὶ ἡμῶν περὶ πάντων ἡμῶν ἡμφίῃ ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως, συνέταξα, καὶ ὑπέγραψα.

[c] Pro Tergestinæ.

Βενέναιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [d] Ὀπιτεργίου, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοὶ ὑπέγραψα.

[d] Pro Opitergii.

Οὐρσίνιανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [e] Παπιανῆς, ἐπαρχίας Ἰστρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοὶ ὑπέγραψα.

[e] Ουρσινιανὸς in Lat. [f] Forte, Παπίας

Παῦλος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀλτινίνου, ἐπαρχίας Ἰστρίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοὶ ὑπέγραψα.

Παῦλος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀλτινίνου, ἐπαρχίας Πεντακόλεως, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοὶ ὑπέγραψα.

Βήατος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πισαύρου, ἐπαρχίας Πεντακόλεως, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοὶ ὑπέγραψα.

Δομίνικος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [g] ..... ἐπαρχίας Πεντακόλεως, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοὶ ὑπέγραψα.

[g] Φάνου, ex Lat.

Ἀδριανὸς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Νουμανάτου ἐπαρχίας Πεντακόλεως, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοὶ ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [h] Ἀσιματείς, ἐπαρχίας Πεντακόλεως, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοὶ ὑπέγραψα.

[h] Pro Aξίμου

Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἀγκῶνος, ἐπαρχίας Πεντακόλεως, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοὶ ὑπέγραψα.

Βενέδικτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Περουσίας, ἐπαρχίας Τουσκίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοὶ ὑπέγραψα.

Βονιφάτιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τουδερτίνης, ἐπαρχίας Τουσκίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοὶ ὑπέγραψα.

Ἐξιλαράτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [i] Μαυρουσίας, ἐπαρχίας Τουσκίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ὁμοθυμαδὸν συνετάξαμεν, ἐμοὶ ὑπέγραψα.

[i] Pro Maξέμου

Ἀμάτωρ ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βλερήνης, ἐπαρχίας Τουσκίας, ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ, ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν

Aurelianus episcopus sanctæ ecclesiæ Parentinæ, provinciæ Istriæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

ACTIO IV. *Epistola II. Agathonis Papæ.*

Ursinus episcopus sanctæ ecclesiæ Cenetensis, provinciæ Istriæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Andreas episcopus sanctæ ecclesiæ Veientanæ, provinciæ Istriæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Gaudentius episcopus sanctæ ecclesiæ Tergestinæ, provinciæ Istriæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Benenatus episcopus sanctæ ecclesiæ Opitergiensis, provinciæ Istriæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Ursinianus episcopus sanctæ ecclesiæ [e] Padnanæ, provinciæ Istriæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

[e] *Paris.* Ursinus ... Pavinæ.

Paulus episcopus sanctæ ecclesiæ [b] Patavinæ provinciæ Istriæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

[b] *Græce*, Altinensis, *ut infra. Paris.*

Paulus episcopus sanctæ ecclesiæ [c] Altinensis, provinciæ Pentapolis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

[c] *Græce*, Astinuntensis: *ut infra. Paris.*

[d] Beatus episcopus sanctæ ecclesiæ Pisaurensis, provinciæ Pentapolis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

[d] *Paris.* Beatus.

Dominicus episcopus sanctæ Fanensis ecclesiæ, provinciæ Pentapolis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Adrianus episcopus sanctæ ecclesiæ [e] Numanatis, provinciæ Pentapolis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

[e] *Paris.* Nomentanæ.

Joannes episcopus sanctæ ecclesiæ Auximatis, provinciæ Pentapolis, in hanc sugestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Joannes episcopus sanctæ ecclesiæ Anconitanæ, provinciæ Pentapolis, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Benenatus episcopus sanctæ ecclesiæ Perusinæ, provinciæ Tusciæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Bonifacius episcopus sanctæ ecclesiæ Tuderrinæ, provinciæ Tusciæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Exhilaratus episcopus sanctæ ecclesiæ Mevaniensis, provinciæ Tusciæ, in hanc suggestionem, quam pro apostolica nostra fide unanimiter construximus, similiter subscripsi.

Amator episcopus sanctæ ecclesiæ Bleranæ, provinciæ Tusciæ, in hanc suggestionem, quam pro aposto-

ACTIO IV. *Epiſtola II. Agathonis Papæ.*

ANNO CHRISTI 680.

lica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Gratioſus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Sutrinæ, provinciæ Tuſciæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Theodorus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Nepeſinæ, provinciæ Tuſciæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Primo loco tantum ſcripſit, Sacerdotalem. *Vide Conc. Rom. anni 679. in mſſ. Pariſ. Phillerianis.*

Joannes epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Falaritanæ, provinciæ Tuſciæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Theodorus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Amerinæ, provinciæ Tuſciæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Barbarianus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Polymartienſis, provinciæ Tuſciæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Deuſdedit epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Narnienſis, provinciæ Tuſciæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Theodorus exiguus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Ravennatis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Stephanus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ [a] Saranatis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

[a] *mſſ. Pariſ. Cæſenatis. Labbeus legebat Sarſinatis.*

Barbatus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Cornelienſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Victor epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Bononienſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Florus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ [b] Cæſenatis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

[b] *mſſ. Pariſ. Cæſenatis.*

Vitalis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Faventinæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Juſtinus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ [c] Fidentinenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

[c] *Ex Gnem. Vicovarentinenſis.*

Vincentius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Livienſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Placentius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Placentinæ, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Mauricius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Regienſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Petrus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Mutinenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Gratioſus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Parmenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Magnus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Pupilenſis, in hanc ſuggeſtionem, quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter conſtruximus, ſimiliter ſubſcripſi.

Ἀγαθὼν ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Σουτρίνης, ἐπαρχίας Τουσκίας, ὁ καὶ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ἐποιησάμεθα συνυπέξαμεν, ἐμοῦ ὑπογράψαντος.

Γερατίων ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Νεπησίνης, ἐπαρχίας Τουσκίας, ὁ καὶ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ἐποιησάμεθα συνυπέξαμεν, ἐμοῦ ὑπογράψαντος.

[a] Ex Latino, Θεόδωρος

[a] Θεόδωρος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Νεπησίνης ἐπαρχίας Τουσκίας, ὁ καὶ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ἐποιησάμεθα συνυπέξαμεν, ἐμοῦ ὑπογράψαντος.

Ἰωάννης ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Φαλάρεως, ἐπαρχίας Τουσκίας, ὁ καὶ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ἐποιησάμεθα συνυπέξαμεν, ἐμοῦ ὑπογράψαντος.

Θεόδωρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τῆς πόλεως Ἀμερίνης, ἐπαρχίας Τουσκίας, ὁ καὶ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ἐποιησάμεθα συνυπέξαμεν, ἐμοῦ ὑπογράψαντος.

Βαρβατιανὸς ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πολυμαρτίας, ἐπαρχίας Τουσκίας, ὁ καὶ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ἐποιησάμεθα συνυπέξαμεν, ἐμοῦ ὑπογράψαντος.

Διοσδέδιτ ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ναρνίας, ἐπαρχίας Τουσκίας, ὁ καὶ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς πίστεως ἐποιησάμεθα συνυπέξαμεν, ἐμοῦ ὑπογράψαντος.

Θεόδωρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ραβέννης, ὁ καὶ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ἐποιησάμεθα συνυπέξαμεν, ἐμοῦ ὑπογράψαντος.

Στέφανος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [b] Σαρανάτης, ὁ καὶ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ἐποιησάμεθα συνυπέξαμεν, ἐμοῦ ὑπογράψαντος.

[b] Forte, Σαρσίνης;

Βαρβάτος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Κορνηλίας, ὁ καὶ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ἐποιησάμεθα συνυπέξαμεν, ἐμοῦ ὑπογράψαντος.

Βίκτωρ ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βονωνίας, ὁ καὶ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ἐποιησάμεθα συνυπέξαμεν, ἐμοῦ ὑπογράψαντος.

Φλῶρος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [c] Κεσηνάτης, ὁ καὶ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ἐποιησάμεθα συνυπέξαμεν, ἐμοῦ ὑπογράψαντος.

[c] Pro Καρδηνάτης

Βιτάλιος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Φαβεντίας, ὁ καὶ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ἐποιησάμεθα συνυπέξαμεν, ἐμοῦ ὑπογράψαντος.

Ἰουστῖνος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Βικεντιανῆς, ὁ καὶ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ἐποιησάμεθα συνυπέξαμεν, ἐμοῦ ὑπογράψαντος.

Βικέντιος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Λιβίνου, ὁ καὶ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ἐποιησάμεθα συνυπέξαμεν, ἐμοῦ ὑπογράψαντος.

Πλακέντιος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πλακεντίας, ὁ καὶ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ἐποιησάμεθα συνυπέξαμεν, ἐμοῦ ὑπογράψαντος.

Μαυρίκιος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τῆς Ρηγίου, ὁ καὶ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ἐποιησάμεθα συνυπέξαμεν, ἐμοῦ ὑπογράψαντος.

Πέτρος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [d] Μουτίνου, ὁ καὶ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ἐποιησάμεθα συνυπέξαμεν, ἐμοῦ ὑπογράψαντος.

[d] Pro Μουτίνης

Γερατζιόλος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Παρμήνου, ὁ καὶ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ἐποιησάμεθα συνυπέξαμεν, ἐμοῦ ὑπογράψαντος.

Μάγνος ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας [e] Πουπίλιος, ὁ καὶ τῇ ἀναφορᾷ, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως ἐποιησάμεθα συνυπέξαμεν, ἐμοῦ ὑπογράψαντος.

[e] Pro Πουπιλλίνης

ANNO CHRISTI 680.

Κωνσταντῖνος ὁ θειότατος βασιλεὺς εἶπε· ἱκανὸς ἔχει ὁ A τῇ καθ' ἡμέραν ἡμῖν ἐκλεγεῖσα πραγματεία· Μακάριος δὲ ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ καθ' ἑτέραν τὰ ὑπ' αὐτῶν ὑποτεθέντα παρ' αὐτῶν πατέρων χρήσιμα ἐκφωνείτωσαν.

Constantinus piissimus Imperator dixit: Sufficiunt quæ hodierna die relecta sunt: Macarius vero venerabilis archiepiscopus Antiochiæ, & qui cum eo sunt, in altero secretario testimonia patrum quæ jam polliciti sunt, proferant. Actio IV.

ΠΡΑΞΙΣ Ε'.

ACTIO QUINTA.

B

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλεύοντων τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων Κωνσταντίνου μὲν τοῦ διαδεξαμένου καὶ θεοφιλοῦς μεγάλου βασιλέως καὶ αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοστοῦ ἑβδόμου, καὶ μετὰ ὑπατείαν τὴν αὐτοῦ θεόθεν τὴν ἀρχὴν διαδεξαμένην τοῦ εἰκοστοῦ δευτέρου· Ἡρακλείου δὲ, καὶ Τιβερίου τῶν θεοφιλεστάτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους ἐνενηκοστοῦ τρίτου, τῇ ἑβδόμῃ τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐνάτης· παρεδρεύοντος τοῦ αὐτοῦ διαδεξαμένου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου, τῷ τοῦτο ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ· καὶ κατὰ κέλευσιν τοῦ αὐτοῦ θεοσέβους γαληνότητος, παρόντων καὶ ἀκροωμένων Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου λαμπροτάτου καὶ μεγίστου θεῖ βασιλικῶν ὀφφικίων· Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαμπροτάτου κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὀψικίου, καὶ ἡγουμένου τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου· Θρᾴκης· Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαμπροτάτου· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαμπροτάτου· Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου λαμπροτάτου, καὶ στρατηλάτου λογοθέτου· Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαμπροτάτου, καὶ κουράτορος τοῦ βασιλικοῦ θείου Ὁρμίσδου οἴκου· Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαμπροτάτου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ ἡμετέρου τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου· Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαμπροτάτου καὶ κουαίστορος· Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαμπροτάτου· Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου λαμπροτάτου· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαμπροτάτου, καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν· Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαμπροτάτου· Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου λαμπροτάτου, καὶ δομεστικοῦ τῆς βασιλικῆς σχολῆς.

IN nomine Domini Jesu Christi Dei & Salvatoris nostri, imperantibus a Deo coronatis sereniſſimis nostris dominis Flaviis, Constantino quidem piissimo & a Deo decreto magno principe, perpetuo Augusto & Imperatore, anno vigesimoseptimo, & post consulatum ejus a Deo instructæ manſuetudinis, anno decimotertio; Heraclio vero atque Tiberio a Deo conservandis ejus fratribus, anno vigesimosecundo, septima die mensis Decembris, indictione nona: Præsidente eodem piissimo & Christo amabili magno Imperatore Constantino in secretario sacri palatii, quod cognominatur Trullus; & ex jussione ejus a Deo instructæ serenitatis, præsentibus & audientibus Nicera gloriosissimo exconsule patricio, & magistro imperialium officiorum, Theodoro gloriosissimo exconsule patricio, & comite imperialis obsequii, & subditratego Thraciæ, Sergio gloriosissimo exconsule patricio, Paulo gloriosissimo exconsule patricio, Juliano gloriosissimo exconsule patricio & militari logotheta, Constantino gloriosissimo exconsule patricio, & curatore imperialis domus Hormisdæ, Anastasio gloriosissimo exconsule patricio, & loci servatore imperialis comitis excubiti, Joanne gloriosissimo exconsule patricio & quæstore, Polyeucto gloriosissimo exconsule, Thoma gloriosissimo exconsule, Paulo gloriosissimo exconsule & dispositore orientalium provinciarum, Petro gloriosissimo exconsule, Leontio gloriosissimo exconsule & domestico imperialis aulæ:

C

D

Συναλθούσης δὲ ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ τῇ κατὰ βασιλέα διακριθείσῃ συναθροισθείσῃ ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει, ὄντος Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν θειοτάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ θειοτάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου καὶ ἀποστολικοῦ πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγαθῶνος, καὶ Γεωργίου τοῦ ἁγιωτάτου καὶ ἀγαπητοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς μεγαλοπόλεως Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης· καὶ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως· καὶ Μακαρίου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας· καὶ Γεωργίου τοῦ θειοτάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ θειοτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων· Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου· Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Παπύρου· Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπιχόντων τὸν τόπον τῶν καθ' ἕκαστον ἔθνος πάντη θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, ἅτινα καὶ δι' ὑπομνημάτων ἐπιλεγομένων ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πρὸς τὸν θειότατον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ· καὶ Θεοδώρου τοῦ θειοτάτου πρεσβυτέρου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θειοτάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου· Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου· Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου· Σισιννίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θρᾴκης· Γεωργείου ἐπισκόπου Κυζίκου· Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας· Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας· Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος· Σισιννίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας· Μακρωβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρείας· Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θρᾴκης· Γρηγορείου ἐπισκόπου Μυτιλήνης· Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας· Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μα-

Quæ conveniente autem sancta atque universali synodo, quæ per imperialem sanctionem congregata est in hac a Deo conservanda regia urbe, id est, Theodoro & Georgio venerabilibus presbyteris, & Joanne venerabili diacono, locum præsentantibus sanctissimi ac beatissimi antiquæ Romæ Agathonis Papæ, & Georgio venerabili atque sanctissimo magnæ Constantinopoleos novæ Romæ archiepiscopo, & Petro Deo amabili presbytero monacho, & vicario sedis Alexandriæ magnæ civitatis & Macario venerabili archiepiscopo Theopoleos Antiochiæ, & Georgio religioso presbytero monacho & apocrisiario Theodori venerabilis vicarii throni Hierosolymorum: Joanne episcopo civitatis Portuensis, Abundantio episcopo civitatis Patrensis, Joanne episcopo civitatis Rhegitanæ, locum agentibus eorum vigiuti quinque religiosorum episcoporum quod circa antiquam Romam est concilii; qui & per proprias subscriptiones declarantur in suggestione ab eis facta ad piissimum Constantinum: & Theodoro religioso presbytero & vicario Theodori Deo amabilis archiepiscopi Ravennæ, Basilio episcopo civitatis Gortynæ insulæ Cretæ, Theodoro episcopo Ephesi, Sisinnio episcopo Heracleæ Thraciæ, [a] Georgio episcopo Cyzici, Petro episcopo Nicomediæ, Photio episcopo Nicææ, Joanne episcopo Chalcedonensi, Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrygiæ, Macrobio episcopo Seleuciæ Isauriæ, Georgio episcopo Byziæ Thraciæ, Gregorio episcopo Mitylenæ, Sergio episcopo Selymbriæ, Andrea episcopo Me-

[a] In Græco, Gregorio

E

ACTIO VI.

ANNO CHRISTI 680.

thymnæ, Theognio episcopo Cii, Georgio episcopo Camulianorum, Antonio episcopo Hypæporum, Genesio episcopo Anastasiopoleos, Platone episcopo Cinnæ, Theodoro episcopo Melitenæ, Joanne episcopo Dascylii, Theodoro episcopo Justinianopoleos Gordi, Theodoro episcopo Verissæ, Stephano episcopo Heracleæ Ponti, Longino episcopo Tii, Domitio episcopo Prusiados, Salomone episcopo Clanei, Joanne Myndi, Georgio episcopo Coëni, Gregorio episcopo Cantani, Joanne episcopo Lappæ, Eulalio episcopo Zenonopoleos, Constantino episcopo Dalisandi, Theodoro episcopo Olbæ, Theophane presbytero & abbate venerabilis monasterii in Sicilia, quod cognominatur Baïas, Georgio presbytero & monacho monasterii Renati positi in antiqua Roma, Conone & Stephano presbyteris & monachis monasterii, quod cognominatur domus Articia, positi similiter in antiqua Roma, Anastasio presbytero & monacho oratoriorum hic siti venerabilis patriarchii Constantinopolitanæ civitatis, Stephano presbytero & monacho, & discipulo Macarii venerabilis archiepiscopi Theopoleos Antiochiæ:

Residentibus quoque glorioſis patriciis, & consulibus, ex latere piissimi & Christo dilecti magni imperatoris Constantini. Et ex parte quidem ejus læva sedentibus venerabilibus loci servatoribus sanctissimi archiepiscopi antiquæ Romæ Agathonis, & qui cum eis erant Deo amabilibus episcopis. A latere autem ejus dextero similiter sedentibus Georgio sanctissimo archiepiscopo magnæ Constantinopoleos novæ Romæ, & Macario venerabili archiepiscopo Theopoleos Antiochiæ, & qui cum eo erant Deo amabilibus episcopis: propositis in medio sacrosanctis evangeliis Dei nostri:

Paulus magnificus a secretis, & imperialis secretarius dixit: Cognitionem habet vestra a Deo instructa pietas, quod in anteriore conventu, secundum postulationem Georgii sanctissimi archiepiscopi a Deo conservandæ regiæ urbis, ejusque synodi, lectio facta est duarum suggestionum, directarum ad a Deo munitum vestram serenitatem, ab Agathone sanctissimo Papa apostolicæ sedis antiquæ Romæ, & ejus synodo: & quod interlocutio facta est ad Macarium venerabilem archiepiscopum Antiochenæ civitatis, & eos qui cum eo sunt; ut sanctorum ac probabilium patrum, quæ dudum promiserant testimonia proferant, demonstrantia unam voluntatem & unam operationem in incarnationis dispensatione Domini nostri Jesu Christi, veri Dei nostri: & suggerimus ad quod placuerit.

Piissimus Imperator Constantinus dixit: Edicant Macarius Deo amabilis archiepiscopus & qui cum eo sunt Deo amabiles, si secundum suam pollicitationem præparati occurrerunt.

Macarius Deo amabilis archiepiscopus, & qui cum eo dixerunt: Etiam, domine, ecce duos codices deportamus, in quibus defloravimus diversa testimonia sanctorum ac probabilium patrum. ■ hæc jubetote relegi. Piissimus Imperator Constantinus dixit: Prædicti codices suscipiantur, & secundum ordinem horum lectio fiat.

Et accipiens Antiochus religiosus lector & notarius Georgii sanctissimi patriarchæ Constantinopoleos duos codices, relegit priorem codicem, continentem in superscriptione ita: Testimonia sanctorum patrum, unam Domini nostri Jesu Christi voluntatem docentia, quæ est etiam Patris & Spiritus sancti. Et sequenter relegit omnia testimonia, quæ continebantur in eodem codice. Similiter & omnia quæ continebantur in secundo codice.

Piissimus Imperator Constantinus dixit: Notitiam

Σίμωνος· Θεογνίου Ντπείνου Κίου· Γεωργίου Ντπείνου Καμουλιανῶν. Αντωνίου Ντπείνου Ντπώρων· Γενεσίου Ντπείνου Ἀναστασιουπόλεως· Πλάτωνος Ντπείνου Κίννης· Θεοδώρου Ντπείνου Μελιτηνῆς· Ἰωάννου Ντπείνου τῆ Δασκυλίου· Θεοδώρου Ντπείνου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου· Θεοδώρου Ντπείνου Βερίσσης· Στεφάνου Ντπείνου Ἡρακλείας Πόντου· Λογγίνου Ντπείνου Τίου· Δομιτίου Ντπείνου Προυσιάδος· Σαλωμῶνος Ντπείνου Κλανίου· Ἰωάννου Ντπείνου Μύνδου· Γεωργίου Ντπείνου Κόου· Γρηγορίου Ντπείνου Καντάνου· Ἰωάννου Ντπείνου Λάππης· Εὐλαλίου Ντπείνου Ζηνωνουπόλεως· Κωνσταντίνου Ντπείνου Δαλισσάνδου· Θεοδώρου Ντπείνου Ὄλβης· Θεοφάνους πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τῆ ἐν Σικελίᾳ λεγομένῃ μοναστηρίου Βαΐων· Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῆ Ρενάτου τῆς ἐξεταμένης κατὰ τὸν αὐτοῦτόπον Ρώμην· Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς λεγομένης δόμνου Ἀρτικίας, ἐξεταμένης ὡσαύτως κατὰ τὸν αὐτοῦτόπον Ρώμην· Ἀναστασίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τῆ διακονίου τῆ ἐν Κωνσταντινουπόλει βασιλικῆς παυσιαρχείου· Στεφάνου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τῆ μαθητοῦ Μακαρίου τῆ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας·

Καθημένων τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων ἐκ πλαγίου τῆ θεοσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου ἡμῶν βασιλέως Κωνσταντίνου. καὶ ἐκ μὲν τῆ ἀριστεροῦ αὐτοῦ μέρους καθημένων τῶν ἁγιωτάτων ἔνστατόρων τῆ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης Ἀγαθώνος, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ θεοφιλῶν ἐπισκόπων. ἐκ δὲ τῶ δεξιοῦ μέρους ἐμοῦ καθημένων Γεωργίου τῆ ἁγιωτάτου ἔσω τῆς μεγαλονύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης, καὶ μακαρίου τῆ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας, καὶ τῶν ἅμα αὐτῷ θεοφιλῶν ἐπισκόπων· προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων εὐαγγελίων Χριστοῦ τῆ Θεοῦ ἡμῶν·

Παῦλος ὁ μεγαλοπρεπέστατος ἀπορίτης, καὶ βασιλικὸς ἀπομνημονεύων ἔφη· ἐν γνώσει τυγχάνει ἡ ὑμετέρα ἡμῶν διάθεσις, ἐπὶ ἐν τῇ προλαβούσῃ συνόδῳ κατὰ τὸν ἡγεμόνα αὐτοῦ Γεωργίου τῆ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Θεουπόλεως ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως, καὶ τῆς σὺν αὐτῷ συνόδου, ἡ ἀναγνωσις γέγονε τῶν παλαιῶν δύο ἀναφορῶν σταλεισῶν παρὰ θεοσεβείας ὑμῶν γαληνότητος, ἥτοι τε Ἀγαθώνος τῆ ὁσιωτάτου πάπα τῆ πανευλογημένου Ρώμης τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης, καὶ τῆς παρ' αὐτῷ συνόδου· καὶ ἐπὶ διαλαλιᾶς γεγένηται Μακαρίου τῆ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἀντιοχέων πόλεως καὶ ὧν σὺν αὐτῷ καὶ ἄλλα ὑποφαίνοντα παρ' αὐτῶν χρήσιμα συνημμένα εἶναι ἐν ἀναγνώσεσι, παρεσκευάσθη ἐν δίπλωμα ἐν μίαν ἀναγνῶναι ἐπὶ τῆς ἀναγνώσεως τῆ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν· καὶ ὑποβάλλομεν ἐγὼ τὰ παρεσκευάσθεντα.

Ὁ θεοσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε. λεγέσθωσαν, Μακάριος ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ θεοφιλεῖς, εἰ καὶ τὰ σὺν αὐτῷ ὑπόμνημα ἑτοίμως ἐπέστησαν.

Μακάριος ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἶπον· καὶ βέλτιστα· ἰδοὺ δύο κώδικας ἐπιφερόμεθα, ἐν οἷς συμβεβλήμεθα ἐκλογὰς χρήσεις ἁγίων καὶ ἐπιτίμων πατέρων, ἃ ἐκέλευσεν ἀναγνωσθῆναι. ὁ θεοσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε· τὰ ἐνεχθέντα κώδικα ὑποδεχέσθωσαν, καὶ κατὰ τάξιν ὁ ἔνδοξοτάτου ἐξάρχου γενέσθω.

Καὶ λαβὼν Ἀντίοχος ὁ θεοσεβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τῆ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως Γεωργίου τὰ δύο κώδικα, ἀνέγνω τὸν πρῶτον κώδικα ἔχον ἐν προσγραφῇ οὕτως· χρήσεις ἁγίων πατέρων ἓν τὰ τῆ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆ ἑνὸς τῆ Θεοῦ δόγμα διδασκόντων, ἅτινα ἔστι καὶ τῆ πατρὸς καὶ τῆ ἁγίου πνεύματος. καὶ καθεξῆς ἀνέγνω πάσας τὰς χρήσεις τὰς εὑρισκομένας ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι, ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ κωδίκων πάσας.

Ὁ θεοσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε· ἐν γνώσει γεγέ-

ANNO CHRISTI 681.

ταῦτα δὲ τῶν προκομισθέντων χρείαν ἔσχεν παρὰ τοῦ Μακαρίου τοῦ A habemus modo prolatorum teſtimoniorum a Macario

θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας καὶ ὧν αὐτὸς σὺν αὐτῷ· ἀλλ' ὅπερ ἑνὸς θελήματος χρῆναι βούλονται προκομίζειν ἐφ' οἷς ἐπήγγειλε, τῆς οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καθ' ἑνέργειαν ἑνὸς θελήματος προκομισθήσεται.

Deo amabili archiepiſcopo Antiochiæ, & qui cum eo ſunt: ſed ſi quidem alia teſtimonia volunt proferre, ad comprobationem promiſſæ ab eis unius voluntatis & unius operationis in diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri, in ſubſequenti hæc proferantur.

ACTIO VI.

ΠΡΑΞΙΣ ϛ'.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ B καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλέως τοῦ γαληνοτάτου ἡμῶν δεσπότου Φλαβίου, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ νεοφύτου μεγάλου βασιλέως καὶ αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοστοῦ ἑβδόμου, καὶ μετὰ ὑπατείαν τὴν αὐτοῦ δεσπότου τρισκαιδέκατον· Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφιλεστάτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοῦ δευτέρου, τῇ δωδεκάτῃ τοῦ Φεβρουαρίου μηνός, ἰνδικτιῶνος ἐνάτης· προκαθημένου τοῦ αὐτοῦ δεσπότου, καὶ εὐλογίᾳ μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ ἱεροῦ παλατίου τοῦ οὕτως ὀνομαζομένου Τρούλλου· καὶ κατὰ κέλευσιν τοῦ αὐτοῦ θεοσεβεστάτου, τῷ ὑπάτῳ τῆς ἀνατολῆς καὶ ἐπάρχῳ τοῦ ἱεροῦ πραιτωρίου καὶ ὑπάτῳ τῶν ὅπλων Νικαίᾳ τῷ ἐνδοξοτάτῳ καὶ ὑπάτῳ πατρικίῳ, καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὀφφικίων Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου πατρικίου, καὶ κόμητος τῶν βασιλικῶν ἀφωσίων, καὶ ὑποστρατήγου Θράκης, Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ C ὑπάτου πατρικίου· Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου πατρικίου, καὶ στρατηγοῦντος λογοθέτου· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου πατρικίου· Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου πατρικίου, καὶ κομήτορος τῶν βασιλικῶν τῆς Ὁρμίσδου οἴκου· Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου πατρικίου, καὶ τοποτηρητοῦ τῆς κόμητος τῶν βασιλικῶν ἐξκουβίτων· Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου πατρικίου καὶ κυαίστορος· Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου· Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου, καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν· Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου· Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου, καὶ δομεστίου τῶν βασιλικῶν πραικίλων.

Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς κατὰ βασιλικὴν διάταξιν συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ βασιλευούσῃ καὶ φρουρουμένῃ πόλει, τοῦτ' ἔστι Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν θεοφιλεστάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ θεοφιλεστάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου καὶ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγαθῶνος· καὶ Γεωργίου τοῦ ἁγιωτάτου καὶ ἀοιδίμου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλοπόλεως Κωνσταντινουπόλεως τῆς νέας Ῥώμης, καὶ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως· καὶ Μακαρίου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας· καὶ Γεωργίου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ἁγιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων· Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου Ἀλεξανδρείνου ἐπισκόπου πόλεως Πατρέων· Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῶν κατὰ τὴν ἀποστολικὴν Ῥώμην ἁγίων καὶ μακαρίων ἐπισκόπων πόλεων, καὶ ἡ δ' αὐτῶν ὑποσημειωθεῖσα ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ συνόδῳ ἐπὶ τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως Κωνσταντίνου παρ' αὐτοῦ ἀπαρχῆς· καὶ Θεοδώρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου· Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου· Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου· Σισινίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θράκης· Γρηγορίου ἐπισκόπου Κυζίκου· Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας· Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας· Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος· Σισινίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας· Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας· Γεωργίου ἐπισκόπου Βιζίης Θράκης· Γρηγορίου ἐπισκόπου Μυτιλήνης· Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας· Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης· Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου· Γεωργίου ἐπισκό-

ACTIO SEXTA.

IN nomine Domini Jeſu Chriſti Dei & Salvatoris noſtri, imperantibus a Deo coronatis ſereniſſimis noſtris dominis Flaviis, Conſtantino quidem piiſſimo & a Deo decreto magno principe, perpetuo Auguſto & Imperatore, anno vigeſimoſeptimo, & poſt conſulatum ejus a Deo inſtructæ manſuetudinis, anno decimotertio: Heraclio vero atque Tiberio a Deo conſervandis ejus fratribus, anno vigeſimoſecundo, duodecima die menſis Februarii, indictione nona: Præſidente eodem piiſſimo & Chriſto dilecto magno Imperatore Conſtantino in ſecretario ſacri palatii, quod cognominatur Trullus: & ex juſſione ejus a Deo inſtructæ ſerenitatis, præſentibus & audientibus Niceæ glorioſiſſimo exconſule patricio, & magiſtro imperialium officiorum, Theodoro glorioſiſſimo exconſule patricio, & comite imperialis obſequii, & ſubſtratego Thraciæ: Sergio glorioſiſſimo exconſule patricio, Juliano glorioſiſſimo exconſule patricio & militari logotheta, Paulo glorioſiſſimo exconſule patricio, Conſtantino glorioſiſſimo exconſule patricio, & curatore imperialis domus Hormiſdæ, Anaſtaſio glorioſiſſimo exconſule patricio, locum agente comitis imperialis excubiti, Joanne glorioſiſſimo exconſule patricio & quæſtore, Polyeucto glorioſiſſimo exconſule, Thoma glorioſiſſimo exconſule, Paulo glorioſiſſimo exconſule & diſpoſitore orientalium provinciarum, Petro glorioſiſſimo exconſule, Leontio glorioſiſſimo exconſule, & domeſtico imperialis menſæ.

Conveniente autem ſancta & univerſali ſynodo, D quæ per imperialem ſanctionem congregata eſt in hac a Deo conſervanda regia urbe: id eſt, Theodoro & Georgio venerabilibus preſbyteris, & Joanne venerabili diacono, locum præſentantibus ſanctiſſimi ac beatiſſimi Papæ Agathonis, & Georgio venerabili & ſanctiſſimo archiepiſcopo hujus magnæ Conſtantinopoleos novæ Romæ; & Petro Deo amabili preſbytero monacho, & vicario ſedis Alexandriæ magnæ civitatis; & Macario venerabili archiepiſcopo Theopoleos Antiochiæ; & Georgio religioſo preſbytero monacho, & apocriſiario venerabilis loci rvatoris ſedis Hieroſolyſemorum: Joanne epiſcopo civitatis Portuenſis, Abundantio epiſcopo civitatis Paternenſis, Joanne epiſcopo civitatis Rhegitanæ, locum agentibus venerabilium centum viginti quinque Deo amabilium epiſcoporum, quod circa antiquam Romam eſt concilii, qui & per proprias ſubſcriptiones declarantur in ſuggeſtione ab eis facta ad piiſſimum Imperatorem Conſtantinum: & Theodoro religioſo preſbytero & locum agente Deo amabilis archiepiſcopi Ravennæ Theodori, Baſilio epiſcopo civitatis Gortynæ inſulæ Cretæ, Theodoro epiſcopo Epheſi, Siſinnio epiſcopo Heracleæ Thraciæ, [a] Georgio epiſcopo Cyzici, Petro epiſcopo Nicomediæ, Photio epiſcopo Niceæ, Joanne epiſcopo Chalcedonenſi, Siſinnio epiſcopo Hierapoleos Phrygiæ, Macrobio epiſcopo Seleuciæ Iſauriæ, Georgio epiſcopo Byziæ Thraciæ, [b] Georgio epiſcopo Mitylenæ, Sergio epiſcopo Selymbriæ, Andrea epiſcopo Methymnæ, Theognio epiſcopo Cii, Georgio epiſco-

[a] In Græco, Gregorio

[b] In Græco, Gregorio

ACTIO V.

ANNO CHRISTI 681.

po Camulianorum, Antonio epiſcopo Hypæporum, Geneſio epiſcopo Anaſtaſiopoleos, Platone epiſcopo Cinnæ, Theodoro epiſcopo Melitenæ, Joanne epiſcopo Daſcylii, Theodoro epiſcopo Juſtinianopoleos Gordi; Theodoro epiſcopo Veriſſæ, Stephano epiſcopo, Heracleæ Ponti, Longino epiſcopo Tii, Domitio epiſcopo Pruſiados, Salomone epiſcopo Clanei, Joanne epiſcopo Myndi, Gregorio epiſcopo Coënſi, Gregorio epiſcopo Cantani, Joanne epiſcopo Lappæ, Eulalio epiſcopo Zenonopoleos, Conſtantino epiſcopo Daliſandi, Theodoro epiſcopo Olbæ, Theophane preſbytero & abbate venerabilis monaſterii Siciliæ, quod cognominatur Baïas, Georgio preſbytero & monacho monaſterii Renati poſiti in antiqua Roma, Conone & Stephano preſbyteris & monachis monaſterii, quod cognominatur domus Arſicia, poſiti ſimiliter in antiqua Roma, Anaſtaſio preſbytero & monacho oratoriorum hic ſiti venerabilis patriarchii Conſtantinopolitani, Stephano preſbytero & monacho, diſcipulo Macarii venerabilis archiepiſcopi Theopoleos Antiochiæ:

Et reſidentibus glorioſiſſimis patriciis & conſulibus, & omnibus venerabilibus ac Deo amabilibus epiſcopis ſecundum ordinem in eodem Trulli ſecretario, propoſitis in medio ſanctis & immaculatis evangeliis:

Paulus magnificus a ſecretis & imperialis ſecretarius dixit: Novit a Deo inſtructa veſtra pietas, quod ſeptima die Decembris menſis interlocutio facta eſt ad Macarium præſulem Antiochiæ magnæ civitatis, & ad eos qui cum eo ſunt, ſi utique habent alia teſtimonia, quæ concurrant propoſitioni eorum, id eſt, de una voluntate & operatione, hæc proferre: & ſuggerimus ad quod placuerit.

Piiſſimus Imperator Conſtantinus dixit: Proſequatur a Deo amabilis Macarius archiepiſcopus, & qui cum eo ſunt, ſi ſecundum interlocutionem ad eos factam, debite præparati advenerunt.

Macarius venerabilis archiepiſcopus Antiochiæ, & qui cum eo ſunt, dixerunt: Ecce, domine, præ manibus gerimus & alterum codicillum, in quo continentur teſtimonia diverſorum ſanctorum patrum: & hunc vobis jubentibus porrigimus ad legendum.

Et accipiens Antiochus religioſus lector & notarius Georgii ſanctiſſimi patriarchæ Conſtantinopolis, relegit habentem in ſuperſcriptione: Sequentia teſtimoniorum de voluntate. Et relegit ab initio uſque in finem.

Piiſſimus Imperator Conſtantinus dixit: Et horum ſcientiam accepimus. Si quidem vult pars Macarii Deo amabilis archiepiſcopi Antiochiæ aliud quid proferre ad ſtabilitatem eorum, quæ ab eo promiſſa ſunt, ediſſerat.

Macarius archiepiſcopus Theopoleos Antiochiæ, & Stephanus preſbyter & monachus, ejus diſcipulus, & qui cum eis ſunt, dixerunt: Sufficientes ſumus, domine, in his, quæ jam a nobis prolata ſunt, teſtimoniis ſanctorum ac probabilium patrum, & aliud quid proferre nolumus.

Piiſſimus Imperator Conſtantinus dixit: Tres codices, qui prolati ſunt a parte venerabilis Macarii, ſigilleneur, tam a glorioſiſſimis judicibus, quamque a parte apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ, nec non & a parte ſanctæ ſedis hujus ſanctiſſimæ magnæ eccleſiæ. Et ſigillati ſunt.

Theodorus & Georgius venerabiles preſbyteri, Joannes venerabilis diaconus, qui locum præſentabant ſanctiſſimi Papæ apoſtolicæ Romanæ ſedis, & qui cum eis erant Deo amabiles epiſcopi, & religioſi clerici & monachi, dixerunt: Piiſſime domine, adhuc aliquid de una voluntate & una operatione non oſtenderunt

καὶ Γεωργίου ἱερωτάτου ἀρχιδιακόνου καὶ ἐκκλησιαστικοῦ ἀποκρισιαρίου τῆς ἁγιωτάτης ἀποστολικῆς καθέδρας τῆς ἁγίας πρεσβυτέρας Ῥώμης· Ἀντωνίου θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ταμασσοῦ· Γενεσίου θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως· Πλάτωνος θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Κίννης· Θεοδώρου θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς· Ἰωάννου θεοφιλεστάτου τῆς Δασκυλίου· Θεοδώρου θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου· Θεοδώρου θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Βερίσσης· Στεφάνου θεοφιλεστάτου Ἡρακλείας Πόντου· Λογγίνου θεοφιλεστάτου Τίου· Δομιτίου θεοφιλεστάτου Προυσιάδος· Σολομῶντος θεοφιλεστάτου Κλανέου· Ἰωάννου θεοφιλεστάτου Μύνδου· Γεωργίου θεοφιλεστάτου Κόου· Γρηγορίου θεοφιλεστάτου Καντάνου· Ἰωάννου θεοφιλεστάτου Λάππης· Εὐλαλίου θεοφιλεστάτου Ζηνωνουπόλεως· Κωνσταντίνου θεοφιλεστάτου Δαλισανδοῦ· Θεοδώρου θεοφιλεστάτου Ὀλβης· Θεοφάνους πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τῆς ἐν Σικελίᾳ διαγωγῆς μοναστηρίου τοῦ λεγομένου Βάϊων· Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῆς Ῥενατῆς τῆς ἱδρυμένης κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην· Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς τοῦ λεγομένου ἁγίου Ἀρσικίου, ἱδρυμένης οὕτως καὶ αὐτὴν ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ· Ἀναστασίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τοῦ εὐκτηρίου τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει διαγωγῆς πανσεμνείου· Στεφάνου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ, τοῦ μαθητοῦ Μακαρίου τοῦ ἐκκλησιάρχου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας.

Καὶ καθίσαντων τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων, καὶ πάντων τῶν ἐντίμων καὶ θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων κατὰ τάξιν, ἐν τῷ αὐτῷ τῆς Τρούλλου σκρίπτᾳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων εὐαγγελίων·

Παῦλος ὁ μεγαλοπρεπέστατος ἀπορίκης καὶ βασιλικὸς σκρινιάριος εἶπε· Γινώσκει ἡ ὑπὸ θεοῦ ἐνισκευασμένη ὑμῶν εὐλάβεια, ὡς κατὰ τὴν ἑβδόμην τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς διαλαλίᾳ ἐγένετο πρὸς Μακάριον τὸν ἐπίσκοπον θεοφιλῆ τῆς Ἀντιοχέων πόλεως, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, εἴπερ ἔχουσιν ἑτέρας χρείας συμβαλλομένας τῷ αὐτοῖς προβλήματι, τοῦτέστι πρὸς ἐκεῖνα ἁπλότητος καὶ μιᾶς ἐνεργείας, τοῦτο φέρειν· ἢ ὑποβάλλειν ἐφ' ὃ θελήσωμεν.

Ὁ θειοτάτος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε· Δεξάτω Μακάριος ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, εἰ καὶ τὰ ἀβλαβῆ αὐτοῖς τὰ ὑπὸ ἡμῶν ἀποσταλέντα παρῆσαν.

Μακάριος ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἶπαν· ἰδού, δέσποτα, ἐν χερσὶν ὑπογράψαντα ἔτερον κωδικίλλιον, ἔχοντες χρείαν ἁγίων πατέρων· καὶ ὑπομιμνήσκοντες ὑμῶν παρέχομεν αὐτὸ ἀναγνῶναι.

Καὶ λαβὼν Ἀντίοχος ὁ διαβεβλημένος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τῆς ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, ἀνέγνω ἔχον ἐν ὑπογραφῇ· τὰ ἑπόμενα τῆς σὺν θεῷ ὑπάτου Γεωργίου· καὶ ἀνέγνω ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους.

Ὁ θειοτάτος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε· καὶ ἔστιν τοῦτο ἐκλεκτόν. ἄπερ οὖν βούλεται τὸ μέρος Μακαρίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας ἔτερόν τι φανερῶσαι ἕως τούτων τῆς παρ' αὐτοῦ ὑποκειμένης, λεγέτω.

Μακάριος ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας, καὶ Στέφανος πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς ὁ αὐτοῦ μαθητὴς, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἶπον· ἀρκούμεθα, δέσποτα, τοῖς ἤδη φανερωθεῖσιν χρήσιμα παρ' ἡμῶν, τῇ ἁγίᾳ καὶ ἀκηράτῳ πατέρων, καὶ ἕτερόν τι φανερῶσαι οὐ βουλόμεθα.

Ὁ θειότατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε· τὰ προκομισθέντα τεῦχη κηρίνῃ σφραγῖδι τοῦ μέρους Μακαρίου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου, ἔν τε τῇ τῶν ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων καὶ τῇ μέρει τῆς ἁγιωτάτου Ἑσπέρου τῆς ἀποστολικῆς Ῥώμης, καὶ τῇ ἑτέρου τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας μεγάλης ἀκολουθίας· καὶ ἐσφραγίσθησαν.

Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ θεοτίμητοι πρεσβύτεροι, καὶ Ἰωάννης ὁ θεοτίμητος διάκονος, καὶ οἱ σὺν τούτοις ὑπάρχοντες τῆς ἁγιωτάτου πάπα τῆς πανευλογημένης Ἑσπέρου Ῥώμης, καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, καὶ εὐλαβέστατοι κληρικοὶ τε καὶ μοναχοὶ, εἶπον· διπλῶσαι θέλουσι, φησὶν οὖν τι τοῦτο ἔτι ἐπὶ τοῖς πλήμμασι καὶ μιᾷ ἐνεργείᾳ

ANNO CHRISTI 681.

χείας ἐν ἀνάλεξιν Μακαρίου τ ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας, ὁ Στέφανος ὁ αὐτοῦ μαθητὴς, ὁ Πέτρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Νικομηδείας, ὁ Σολομὼν ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Κλαυΐου, ὑπὲ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἤγουν ὅτι παρ' αὐτῶν φερωνύμων χρήσεων· ἀλλὰ καὶ αὐτὰ, αἱ φερόμεναι ὑπὲ τῆς ὑμῶν διαπύρου καὶ τῆς ἁγίας συνόδου, ἀφῄρηνται χρήσεις· ὁ τὰ μὲν εἰς τὸν θεοκήρυκα αὐτὰ ἐκεῖ ἐκ θεολήπτου στόματος λόγον, ὑπὲ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ φερόμενον· τὰ δὲ ἁρμόζοντα, ὁ κυρίως ὑπὲ τῆς τοιαύτης ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἐκφώνως κεῖσθαί τι ὁ ῥήματα ἀφῄρηνται. ὅθεν ἀναδὺς τὸ ὑμέτερον διάπυρος χράτος τὰ ἀυθεντικὰ βιβλία, ἃ φερόμενα παρεσκεύασε χρίσεων, ἀναχρίθῆναι ἐν τῷ διαγραφῷ πατριαρχείῳ τῆς θεοφυλάκτου ταύτης ὁ βασιλίδος πόλεως, ὁ ἀντεκλεχθῆναι ἐκεῖθεν τὰ παρ' αὐτῶν ὑπὸ δοθέντα κωδίκια, καὶ παρεστῶτες τὸν ἐκθέμενον παρ' αὐτῶν ἐν αὐτοῖς ἀντίγραφον. μεθ' ἃ χεῖρας ἐν ἔχοντες κωδίκιον ἐκτεῖνον πολλὰς χρήσεις ἁγίων ὁ ἀοιδίμων πατέρων, προφὰς παρεκτείνας δύο φυσικὰς θελήματα, ὁ δύο φυσικὰς ἐνεργείας, ἀσυγχύτως ὁ ἀδιαιρέτως ὑπὲ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν. οἱ μὲν ἀλλὰ καὶ βιβλίων ἀρετικῶν χρίσεις ἐκλείσας τὸ ἐν θέλημα ὁ μίαν ἐνέργειαν, ἀφωτιούσας τῷ ἐκεῖ ἐκ θεοῦ θεοῦ ὁ σωτῆρος ἡμῶν ὁμολογίᾳ Μακαρίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἐκπεμφθέντων, ἐκείνους ὑπὲ τῆς ἡμετέρας διαπύρου βασιλείας ἀκροασθῆναι. Καὶ φησὶν ὁ διαπύρωτος βασιλεὺς εἶπε· καθ' ἑτέραν δύτιν ὁ θεοφιλὴς ὁ ἀκέραιος χράτος.

A Macarius Deo amabilis archiepiſcopus Antiochiæ, & Stephanus ejus diſcipulus, & Petrus Deo amabilis epiſcopus Nicomediæ, & Salomon Deo amabilis epiſcopus Clanei, in incarnationis diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti per teſtimonia ab eis prolata. Sed & ipſa teſtimonia, quæ protulerunt coram veſtra pietate ac ſancta ſynodo, detruncaverunt: & quæ ad Trinitatis quidem attinent rationem de una voluntate, pro incarnationis diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti protulerunt: quæ vero conveniunt, & quæ proprie pro hujuſmodi incarnationis diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti poſita ſunt, tam ſenſum quam verba detruncaverunt. Unde petimus veſtram piiſſimam fortitudinem, authenticos codices prolatorum ab eis paternorum teſtimoniorum proferri ex venerabili patriarchio hujus regiæ civitatis, & conferri cum codicibus ab eis oblatis: & demonſtramus quæ ab his facta eſt obvelatio. Præ manibus igitur habentes codicem continentem plurima teſtimonia ſanctorum ac probabilium patrum, clare oſtendentia duas naturales voluntates, & duas naturales operationes, inconfuſe atque indiviſe in incarnationis diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri, nec non & profanorum teſtimonia inſinuantia unam voluntatem & unam operationem, quæ conſonant cum dogmate ſuper una voluntate & una operatione Macarii Deo amabilis archiepiſcopi Antiochiæ, & eorum qui cum eo contradicunt, quæſumus, ut coram veſtra pietate hæc legantur. Piiſſimus Imperator Conſtantinus dixit: In ſubſequenti eorum prolatio fiat.

a *In Græco additur*, hæreticorum.

b *In Græco additur*, & lectio.

ACTIO VII.

ΠΡΑΞΙΣ Ζ'. ACTIO SEPTIMA.

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλέως τοῦ ἀγενήτου καὶ μεγαλοπρεποῦς ἡμῶν δεσπότου Φλαβίου, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ διαπύρου καὶ θεοδοξάστου μεγάλου βασιλέως ὁ αἰωνίου Αὐγούστου ὁ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοστοῦ ἑβδόμου, καὶ μετὰ ὑπατείαν τὴν αὐτοῦ δεκάτου τρίτου ἔτους τεσσαρακαιδεκάτου· Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφιλεστάτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοῦ δευτέρου τῇ τεσσαρακαιδεκάτῃ τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐνάτης· παρακαθεζομένου τοῦ αὐτοῦ δεσπότου ὁ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σκρίτῳ τοῦ θείου παλατίου τοῦ οὕτως ὀνομαζομένου Τρούλλου. ὁ καὶ κελεύσαντος τὰς αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνιους ἀκροάσεις, Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὲ ὑπάτων πατρικίου, καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὑφφικίων· Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὲ ὑπάτων πατρικίου, ὁ κόμητος τῶν βασιλικῶν ὑφικίων, ὁ ὑποστρατήγου Θράκης· Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὲ ὑπάτων πατρικίου· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὲ ὑπάτων πατρικίου· Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὲ ὑπάτων πατρικίου, ὁ στρατηλατοῦ λογοθέτου· Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὲ ὑπάτων πατρικίου, ὁ κουράτορος τῶν βασιλικῶν οἴκων τῶν Ὁρμίσδου· Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὲ ὑπάτων πατρικίου, ὁ ὑπατικοῦ τοῦ τόπου τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου· Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὲ ὑπάτων πατρικίου ὁ κοιαίστορος· Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὲ ὑπάτου· Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὲ ὑπάτου· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὲ ὑπάτου, ὁ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν· Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὲ ὑπάτου· Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὲ ὑπάτου, ὁ δομεστίκου τῶν βασιλικῶν σχολίων·

Συναλθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς κατὰ βασιλικὴν θέσπισιν συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει. Τοῦτε Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν θειοτάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ θειοτάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου καὶ θεο-

IN nomine Domini Jeſu Chriſti Dei & Salvatoris noſtri, imperantibus a Deo coronatis ſereniſſimis noſtris dominis Flaviis, Conſtantino quidem piiſſimo & a Deo decreto magno principe, perpetuo Auguſto & Imperatore, anno vigeſimoſeptimo, & poſt conſulatum ejus a Deo inſtructæ manſuetudinis, anno decimotertio: Heraclio vero atque Tiberio a Deo conſervandis ejus fratribus, anno vigeſimoſecundo, decimaquarta die menſis Februarii, indictione nona: Præſidente eodem piiſſimo & Chriſto amabili magno Imperatore Conſtantino in ſecretario ſacri palatii, quod cognominatur Trullus: & ex juſſione ejus a Deo inſtructæ ſerenitatis, præſentibus & audientibus Niceta glorioſiſſimo exconſule patricio, & magiſtro imperialium officiorum, Theodoro glorioſiſſimo exconſule patricio, & comite imperialis obſequii, & ſubſtratego exercitus Thraciæ; Sergio glorioſiſſimo exconſule patricio, Paulo glorioſiſſimo exconſule patricio, Juliano glorioſiſſimo exconſule patricio & militari logothera, Conſtantino glorioſiſſimo exconſule patricio & curatore imperialis domus Hormiſdæ, Anaſtaſio glorioſiſſimo exconſule patricio & locum agente comitis imperialis excubiti, Joanne glorioſiſſimo exconſule patricio & quæſtore, Polyeucto glorioſiſſimo exconſule, Thoma glorioſiſſimo exconſule, Paulo glorioſiſſimo exconſule, & diſpoſitore orientalium provinciarum, Petro glorioſiſſimo exconſule, Leontio glorioſiſſimo exconſule, & domeſtico imperialis menſæ:

Conveniente autem ſancta atque univerſali ſynodo, quæ per imperialem ſanctionem congregata eſt in hac a Deo conſervanda regia urbe: id eſt, Theodoro & Georgio venerabilibus preſbyteris, & Joanne venerabili diacono, locum præſentantibus ſanctiſſimi ac

ACTIO VII.

ANNO CHRISTI 681.

beatiſſimi antiquæ Romæ Agathonis Papæ, & Georgio venerabili atque ſanctiſſimo magnæ Conſtantinopoleos novæ Romæ archiepiſcopo, & Petro Deo amabili preſbytero monacho & vicario ſedis Alexandriæ magnæ civitatis, & Macario venerabili archiepiſcopo Theopoleos Antiochiæ, & Georgio religioſo preſbytero monacho, & apocriſiario Theodori venerabilis vicarii ſedis Hieroſolymorum: Joanne epiſcopo civitatis Portuenſis, Abundantio epiſcopo civitatis Paternenſis, Joanne epiſcopo civitatis Rhegitanæ, locum agentibus venerabilis quod circa antiquam Romam eſt cenum vigintiquinque Deo amabilium epiſcoporum concilii, qui & per proprias ſubſcriptiones declarantur in ſuggeſtione ab eis facta ad piiſſimum Imperatorem Conſtantinum: & Theodoro religioſo preſbytero & vicario Theodori Deo amabilis archiepiſcopi Ravennæ, Baſilio epiſcopo civitatis Gortynæ inſulæ Cretæ, Theodoro epiſcopo Epheſi, Siſinnio epiſcopo Heracleæ Thraciæ, [a] Georgio epiſcopo Cyzici, Petro epiſcopo Nicomediæ, Photio epiſcopo Niceæ, Joanne epiſcopo Chalcedonenſi, Siſinnio epiſcopo Hiarapoleos Phrygiæ, Macrobio epiſcopo Seleuciæ Iſauriæ, [b] Georgio epiſcopo Byziæ Thraciæ, Gregorio epiſcopo Mitylenæ, Sergio epiſcopo Selymbriæ, Andrea epiſcopo Methymnæ, Theognio epiſcopo Cii, Georgio epiſcopo Camulianorum, Antonio epiſcopo Hypæporum, Geneſio epiſcopo Anaſtaſiopoleos, Platone epiſcopo Cinnæ, Joanne epiſcopo Daſcilii, Theodoro epiſcopo Juſtinianopoleos Gordi, Theodoro epiſcopo Veriſſæ, Stephano epiſcopo Heracleæ Ponti, Longino epiſcopo Tii, Domitio epiſcopo Pruſiados, Salomone epiſcopo Clanei, Joanne epiſcopo Myndi, Georgio epiſcopo Coënſi, Gregorio epiſcopo Cantani, Joanne epiſcopo Lappæ, Eulalio epiſcopo Zenonopoleos, Conſtantino epiſcopo Daliſandi, Theodoro epiſcopo Olbæ, Theophane preſbytero & abbate venerabilis monaſterii Siciliæ quod appellatur Baïas, Georgio preſbytero & monacho monaſterii Renati, poſiti in antiqua Roma, Cononе & Stephano preſbyteris & monachis monaſterii, quod appellatur domus Arſicia, poſiti ſimiliter in antiqua Roma: Anaſtaſio preſbytero & monacho oratoriorum venerabilis patriarchii Conſtantinopoleos: Stephano preſbytero & monacho, diſcipulo Macarii venerabilis archiepiſcopi Theopoleos Antiochiæ.

Et reſidentibus glorioſiſſimis patriciis, & conſulibus, & omnibus venerabilibus, & Deo amabilibus epiſcopis ex ordine in eodem ſecretario Trulli, propoſitis in medio ſanctis & immaculatis evangeliis:

Paulus magnificus a ſecretis & imperialis ſecretarius dixit: Meminit a Deo veſtrum inſtructum imperium, quod heſterno die polliciti ſunt Theodorus & Georgius Deo amabiles preſbyteri, & Joannes Deo valde amabilis diaconus, qui locum præſentant ſanctiſſimi Papæ apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ Agathonis, & qui cum eis ſunt Deo amabiles epiſcopi & religioſi clerici & monachi, proferre teſtimonia ſanctorum patrum luce clarius prædicantia duas voluntates naturales, & duas operationes naturales in incarnationis diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri; inſuper & profanorum hæreticorum teſtimonia manifeſtantia unam voluntatem, & unam operationem: Et ſuggerimus ad quod videtur.

Piiſſimus Imperator Conſtantinus dixit: Proferant, qui locum adimplent Agathonis ſanctiſſimi Papæ urbis Romanæ, memorata ab eis teſtimonia.

Et protulerunt codicem ſuprаſcriptum ita: Teſtimonia ſanctorum ac probabilium patrum demonſtrantia duas voluntates & duas operationes in Domino

A τῶν τῶν ἁγίων τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγαθῶνος, καὶ Γεωργίου τοῦ ἐυσεβεστάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς νέας τῆς μεγαλοπόλεως Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, καὶ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ Στεφάνου τοῦ ὁσίου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως· καὶ Μακαρίου τοῦ ἐυσεβεστάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας· καὶ Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ἐυσεβεστάτου ὑικαρίου τοῦ ὁσίου Ἱεροσολύμων· Ἰωάννου θεοσεβεστάτου πόλεως Πόρτου· Ἀβουνδαντίου θεοσεβεστάτου πόλεως Πατέρνου· Ἰωάννου θεοσεβεστάτου πόλεως Ῥηγίου, ἐπιχόντων τὸν τόπον τῆς καθ' ἡμᾶς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἁπάσης τῶν ἁγιωτάτων ὁκτὼ καὶ πέντε θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, περὶ ἧς ἐν αὐτῇ ὑπογραφῇ δηλουμένων ἐν τῇ ἡμετέρᾳ θείᾳ καὶ βασιλικῇ Κωνσταντίνου πρὸ αὐτῶν ἀναφορᾷ· καὶ Θεοδώρου θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου, καὶ B ὑικαρίου τοῦ περιφανεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου· Βασιλείου θεοσεβεστάτου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου· Θεοδώρου θεοσεβεστάτου Ἐφέσου· Σισινίου θεοσεβεστάτου Ἡρακλείας Θρᾴκης· Γρηγορίου θεοσεβεστάτου Κυζίκου· Πέτρου θεοσεβεστάτου Νικομηδείας· Φωτίου θεοσεβεστάτου Νικαίας· Ἰωάννου θεοσεβεστάτου Χαλκηδόνος· Σισινίου θεοσεβεστάτου Ἱεραπόλεως Φρυγίας· Μακροβίου θεοσεβεστάτου Σελευκείας Ἰσαυρείας· Γεωργίου θεοσεβεστάτου Βυζίης Θρᾴκης· Γρηγορίου θεοσεβεστάτου Μυτιλήνης· Σεργίου θεοσεβεστάτου Σηλυβρίας· Ἀνδρέου θεοσεβεστάτου Μεθύμνης· Θεογνίου θεοσεβεστάτου Κίου· Γεωργίου θεοσεβεστάτου Καμουλιανῶν· Ἀντωνίου θεοσεβεστάτου Ὑπαίπων· Γενεσίου θεοσεβεστάτου Ἀναστασιουπόλεως· Πλάτωνος θεοσεβεστάτου Κίννης· Ἰωάννου θεοσεβεστάτου τῶν Δασκυλίου· Θεοδώ- C ρου θεοσεβεστάτου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου· Θεοδώρου θεοσεβεστάτου Βερίας· Στεφάνου θεοσεβεστάτου Ἡρακλείας Πόντου· Λογγίνου θεοσεβεστάτου Τίου· Δομετίου θεοσεβεστάτου Προυσιάδος· Σολομῶντος θεοσεβεστάτου Κλανείου· Ἰωάννου θεοσεβεστάτου Μύνδου· Γεωργίου θεοσεβεστάτου Κῴου· Γρηγορίου θεοσεβεστάτου Καντάνου· Ἰωάννου θεοσεβεστάτου Λάππης· Εὐλαλίου θεοσεβεστάτου Ζηνωνουπόλεως· Κωνσταντίνου θεοσεβεστάτου Δαλισανδοῦ· Θεοδώρου θεοσεβεστάτου Ὄλβης· Θεοφάνους πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τῆς ἐν Σικελίᾳ διαφόρου μοναστηρίου ὀνομαζομένου Βαΐου· Κόσμου καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ὀνομαζομένης δόμου Ἀρσικίας, ἁμφοτέρων ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ· Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῆς λεγομένης δόμου Ἀρσικίας, ἁμφοτέρων ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ· Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῆς καλουμένης Ῥετᾶ τῆς ἁμαυμένης κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην· Ἀναστασίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τῆς διακονίας τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει διαφόρων πατριαρχείων· καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ, τῶν μαθητῶν Μακαρίου τοῦ ἐυσεβεστάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας.

* Pro, τῆς Ῥηγίου

Καὶ παλιδίνων τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων, καὶ πάντων τῶν ἐυσεβεστάτων καὶ θεοφιλῶν θεσπίσων κατὰ τάξιν, ἐν τῷ αὐτῷ τῷ Τρούλλῳ σκρίνῳ, συνημένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων εὐαγγελίων·

Παῦλος ὁ μεγαλοπρεπέστατος ἀπορίτης, καὶ βασιλικὸς σεκρετάριος εἶπε· μέμνηται ὁ θεόστορος ὑμῶν βασιλέως, ὡς πρὸ τῆς χθὲς ἡμέρας ὑπέσχοντο Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ θεοσεβέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ Ἰωάννης ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τῆς ἁγιωτάτου πάπα τῆς ἀποστολικῆς ἕδρας τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς θεοφιλεῖς θεσπέσιοι καὶ μοναχοί, φανερώσειν χρῆναι ἁγίων καὶ ἀκηράτων πατέρων ἀφηγησάμενοι δύο θελήματα φυσικὰ καὶ δύο ἐνεργείας φυσικὰς, τοῦ τῆς οἰκονομίας τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν· ἐπεσπεύσατε καὶ βιβλίων αἱρετικῶν χρῆναι δηλῶσαι τὸ θέλημα, καὶ μίαν ἐνέργειαν· καὶ ὑποβάλλομεν ἐφ' ὃ τι θελετε ἀκοῦσαι.

Ὁ θεόσεπτος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε· φανερώσατε οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης τοὺς θεμιτεύοντας αὐτῷ χρόνους.

Καὶ φανερώσατε παλίνιον, ἔχει ἐν φανερᾷ αὐτοὺς χρόνους ἐκεῖνος καὶ ἀκήρατον πατέρα, παρεστῶσι δύο θελήματα, καὶ δύο ἐνεργείας θεῖα τὸ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ

Χριστοῦ.

ANNO CHRISTI 680.

Χειρογ. ὑπερ λαῶν Σπέρατος πρεσβύτερος ἡ μοναχὸς ἀσκητὴς Θεσσαλονίκης ἁγίου Ἀρσακίου, ἧς τὸ ὄνομα τῷ ἐν μέσῳ τῷ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ἀνέγνω κατὰ ἀρχὰς μέχρι τέλους πρός τε τῶν ἁγίων καὶ ἀοιδίμων πατέρων χρῆσις, καὶ τοὺς θεσπίλους ἀριθμούς.

Ο θειοτάτος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε· τῷ νῦν προτεθειμένων ἡμῖν ἀναγνωσθέντων χρήσιμα παρὰ τοῦ τῆς μόνης Ἀγαθωνίου τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης τὸν ἄδηλον αὐλιτρότατον ἡμῶν, πεῖσται τε καὶ ἑτέρας βούλεται προσαγάγειν χρήσεις. Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ θεοσεβέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ Ἰωάννης ὁ διακόνησας εἶπαν· εἰ καὶ πλείους ἑτέρας δυνάμεθα ἔχομεν χρῆσις προσαγαγεῖν, ἀλλ' οὐκ ἀξιοῦμεν τὸ μὴ ὄκνον ποιεῖν πρὸς τοὺς θεοσόφους ὑμῶν ἀνοὰς, τούτοις ἀρκούμεθα θεῖς πρὸς τὴν ἀποδείξεως κατάληξιν. αἰτούμεθα δὲ τὸ θεοσέβειαν ὑμῶν κράτος ἐκτυπῶσαι Γεώργιον τὸν ἁγιώτατον ἀρχιεπίσκοπον ταύτης τῆς θεοφυλάκτου ὑμῶν καὶ βασιλίδος πόλεως, ἧ τὸν ὑπ' αὐτὸν σύνοδον, ἔτι δὲ ἧ Μακάριον τὸν ἐνόπιον ἀρχιεπίσκοπον τῆς Ἀντιοχέων πόλεως, καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν θεσπεσίους, οἵ συνδρόμῳ πάντα τῇ δυνάμει τῶν ἀναγνωσθέντων δύο ἀναφωνῶν, ταύτῃ τῷ ἁγιωτάτῳ πάπα Ἀγαθῶνος τῷ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν συνόδου.

Γεώργιος ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, ἧ Μακάριος ὁ ἐνόπιος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχίας, καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς εἶπον· δεσπότα δέσποτα, αἰτούμεθα τὸ ἵνα τῶν εἰρημένων ἀκριβεῖ κάμωσιν· συνδρόμους γὰρ, καὶ συνβαλλόντες τοὺς ἐν αὐτοῖς ἐκκλησίας τῶν ἁγίων καὶ ἀοιδίμων πατέρων χρῆσις θεῖς τὰ βιβλία τῷ θειοτάτῳ τῷ ἰδίῳ πατριαρχείου, κατ' ἐκείνον τὸν δόσιν ἀπόκρισιν παρέξομεν.

Ο θειότατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπεν· ἀκυρούσης τὸ αἴτησιν γενέσθω· τὸ δὲ προσκομισθὲν κώδικιον ὑπὸ τῶν ἐπιχόντων τὸν τόπον τῷ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης ὑπὸ σφραγῖδα θῆ τῆ ἐνδοξοτάτου ἀρχόντων καὶ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν γενέσθω, κατὰ μίμησιν τῶν ὑπὸ Μακαρίου τῷ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας ἐπιδοθέντων κωδικίων. ἡ ἐπιφορὰ ἐστι.

A Deo & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto: quem accipiens Stephanus religioſus preſbyter & monachus monaſterii, quod cognominatur domus Arſicia, unus exiſtens partis apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ, relegit ab initio uſque ad finem, tam ſanctorum ac probabilium patrum teſtimonia, quamque profanorum hæreticorum.

ACTIO VIII.

Piiſſimus Imperator Conſtantinus dixit; Prolatorum nunc teſtimoniorum atque relectorum ex parte ſanctiſſimi Agathonis Papæ urbis Romanæ ſcientiam percipientibus nobis, edicant Theodorus & Georgius venerabiles preſbyteri, & Joannes venerabilis diaconus, ſi & alia proferre velint teſtimonia. Theodorus & Georgius venerabilis diaconus dixerunt: Licet & plura alia nobis idoneum eſt proferre teſtimonia: ſed ne faſtidium ingeramus a Deo inſtructis veſtris auribus, hæc ſufficiunt nobis ad veritatem demonſtrandam. Petimus autem a Deo firmatam veſtram fortitudinem interrogari Georgium ſanctiſſimum archiepiſcopum hujus a Deo conſervandæ veſtræ regiæ urbis, & ſubjacentem ei ſynodum, nec non & Macarium archiepiſcopum Antiochiæ civitatis, & ſubjectos ei epiſcopos, ſi convenit eis tenor relectarum duarum ſuggeſtionum, id eſt, Agathonis ſanctiſſimi Papæ apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ, & concilii ei ſubjacentis.

B

Georgius ſanctiſſimus archiepiſcopus Conſtantinopoleos, & Macarius ſanctiſſimus archiepiſcopus Antiochiæ, & qui cum eis erant, dixerunt: Piiſſime domine, petimus ut exemplaria prædictarum ſuggeſtionum percipiamus. [b] Recurrentes namque & conferentes teſtimonia, quæ in eis ſunt ſanctorum probabilium patrum cum codicibus hujus venerabilis patriarchii, in ſubſequenti competens dabimus reſponſum.

C

Piiſſimus Imperator Conſtantinus dixit: Citra dilationem, quod poſtulatum eſt, fiat. Prolatus autem codicillus a præſentantibus locum ſanctiſſimi Papæ Romæ, ſub ſignaculis tam glorioſiſſimorum judicum, quamque utriuſque partium, fiat ad inſtar codicillorum, qui a Macario Deo amabili archiepiſcopo Antiochiæ oblati ſunt. Et ſignatus eſt.

[a] In Græco, ſequuntur omnem tempus.

[b] Græce in præſenti tempore. Recurrentes.

ΠΡΑΞΙΣ Η'.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλεύοντος τῶν θειοτάτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων Κωνσταντίνου μὲν τοῦ διαπύρου καὶ θεοψηφίου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοστοῦ ἑβδόμου· καὶ μετὰ ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θειότητος τρισκαιδέκατον· Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοῦ δευτέρου· τῇ ἑβδόμῃ τοῦ Μαρτίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.

ACTIO OCTAVA.

D

IN nomine Domini Jeſu Chriſti Dei atque Salvatoris noſtri, imperantibus divinitſſimis & ſereniſſimis noſtris dominis Flaviis, Conſtantino quidem piiſſimo & a Deo decreto magno principe perpetuo Auguſto & Imperatore, anno vigeſimoſeptimo; & poſt conſulatum ejus a Deo inſtructæ manſuetudinis anno decimotertio, Heraclio vero atque Tiberio a Deo conſervandis ejus fratribus anno vigeſimo ſecundo, ſeptima die menſis Martii, indictione nona.

Προεδρεύοντος τοῦ αὐτοῦ θειοτάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ λεγομένου, τῷ αὐτοῦ θεοσεβοῦς Τρούλλου, ἧ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θειότητος γαληνοτάτης περιττῶν καὶ ἀκροωμένων Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπάτου πατρικίου, ἧ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ἐφφικίων· Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπάτου πατρικίου, ἧ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἀγμείου, ἧ ὑπερτιμίου Θρᾴκης, Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπάτου πατρικίου· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπάτου πατρικίου· Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπάτου πατρικίου, ἧ στρατηγικοῦ λογοθέτου· Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπάτου πατρικίου, καὶ κουράτορος τοῦ βασιλικοῦ τῆς Ὁρμισδου οἴκου· Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπάτου πατρικίου, ἧ κομητιακοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου· Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπάτου πατρικίου, ἧ κοιαίστορος· Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου

Præſidente eodem piiſſimo & Chriſtidilecto amatore magno Imperatore Conſtantino in ſecretario ſacri palatii, quod cognominatur Trullus, & per juſſionem ejus a Deo inſtructæ ſerenitatis, præſentibus & audientibus, Nicета glorioſiſſimo conſule patricio, & magiſtro imperialium officiorum, Theodoro glorioſiſſimo conſule patricio, & comite imperialis obſequii, & ſubſtratego Thraciæ, Sergio glorioſiſſimo conſule patricio, Paulo glorioſiſſimo conſule patricio, Juliano glorioſiſſimo conſule patricio & militari logotheta, Conſtantino glorioſiſſimo conſule patricio, & curatore imperialis domus Hormiſdæ, Anaſtaſio glorioſiſſimo conſule patricio, locum agente comitis imperialis excubiti, Joanne glorioſiſſimo conſule patricio & quæſtore, Polyeucto glorioſiſſi-

E

ACTIO VIII.

ANNO CHRISTI 681.

mo exconſule, Thoma glorioſiſſimo exconſule, Paulo glorioſiſſimo exconſule & diſpoſitore orientalium provinciarum, Petro glorioſiſſimo exconſule, Leontio glorioſiſſimo exconſule & domeſtico imperialis menſæ.

Conveniente quoque ſancta & univerſali ſynodo, quæ per imperialem ſanctionem congregata eſt in hac a Deo conſervanda regia urbe: id eſt, Theodoro & Georgio venerabilibus preſbyteris, & Joanne venerabili diacono locum præſentantibus ſanctiſſimi ac beatiſſimi antiquæ Romæ Agathonis, & Georgio venerabili atque ſanctiſſimo magnæ Conſtantinopoleos novæ Romæ: & Petro Deo amabili preſbytero, monacho, & vicario ſedis Alexandriæ magnæ civitatis: & Macario venerabili archiepiſcopo Theopoleos Antiochiæ: & Georgio religioſo preſbytero monacho, & apocriſiario Theodori venerabilis vicarii ſedis Hieroſolymorum: Joanne epiſcopo civitatis Portuenſis, Abundantio epiſcopo civitatis Paternenſis, Joanne epiſcopo civitatis Rhegitanæ, locum agentibus venerabilis, quod circa antiquam Romam eſt, centum viginti quinque Deo amabilium epiſcoporum concilii; qui & per proprias ſubſcriptiones declarantur in ſuggeſtione ab eis facta ad piiſſimum principem Conſtantinum: & Theodoro religioſo preſbytero, & locum ſervante Theodori Deo amabilis archiepiſcopi Ravennæ: Baſilio epiſcopo civitatis Gortynæ inſulæ Cretæ, Theodoro epiſcopo Epheſi, Siſinnio epiſcopo Heracleæ Thraciæ, Georgio epiſcopo Cyzici, Petro epiſcopo Nicomediæ, Photio epiſcopo Nicææ, Joanne epiſcopo Chalcedonis, Theodoro epiſcopo Melitenæ, Siſinnio epiſcopo Hierapoleos Phrygiæ, Macrobio epiſcopo Seleuciæ Iſauriæ, Georgio epiſcopo Byzæ Thraciæ, Gregorio epiſcopo Mitylenenſi, Sergio epiſcopo Selymbriæ, Andrea epiſcopo Methymnæ, Theognio epiſcopo Cii, Georgio epiſcopo Camulianorum, Antonio epiſcopo Hypæporum, Geneſio epiſcopo Anaſtaſiopoleos, Platone epiſcopo Cinnæ, Joanne epiſcopo Daſcylii, Theodoro epiſcopo Juſtinianopoleos Gordi, Theodoro epiſcopo Veriſſæ, Stephano epiſcopo Heracleæ Ponti, Longino epiſcopo Tii, Domitio epiſcopo Pruſiados, Salomone epiſcopo Clanei, Joanne epiſcopo Myndi, Georgio epiſcopo Coënſi, [a] Georgio epiſcopo Cantani, Joanne epiſcopo Lappæ, Eulalio epiſcopo Zenonopoleos, Conſtantino epiſcopo Daliſandi, Theodoro epiſcopo Olbæ, Theophanio preſbytero & abbate venerabilis monaſterii Siciliæ, quod appellatur Baïas, Georgio preſbytero & monacho monaſterii Renati poſiti in antiqua Roma, Canone & Stephano preſbyteris & monachis monaſterii, quod appellatur domus Articia, poſiti ſimiliter in antiqua Roma; Anaſtaſio preſbytero & monacho oratoriorum hic ſiti venerabilis patriarchii Conſtantinopoleos: Stephano preſbytero & monacho, diſcipulo Macarii archiepiſcopi Theopoleos Antiochiæ.

[a] In Greek, Gregorio

Et reſidentibus glorioſis patriciis & conſulibus, & omnibus venerabilibus & Deo amabilibus epiſcopis ex ordine in eodem ſecretario Trulli, propoſitis in medio ſacroſanctis evangeliis:

Paulus magnificus a ſecretis & imperialis ſecretarius dixit: In memoria retinet a Deo firmata veſtra fortitudo, quod per propriam ſupplicationem in antecedenti conventu exemplaria percipientes duarum ſuggeſtionum directarum ad a Deo firmatam veſtram ſtrenuitatem, ab Agathone ſanctiſſimo ac beatiſſimo Papa antiquæ Romæ, & quod circa eum eſt concilio, Georgius ſanctiſſimus archiepiſcopus hujus a Deo conſervandæ regiæ urbis, & Macarius ſanctiſſimus archiepiſcopus Antiochiæ, & qui cum eis ſunt venera-

A τίμιου λοιπὸ ὑπάτου· Θωμᾶ τῦ ἐνδοξοτάτου λοιπὸ ὑπάτου· Παύλου τῦ ἐνδοξοτάτου λοιπὸ ὑπάτου, καὶ διοικητοῦ τῆς ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν. Πέτρου τῦ ἐνδοξοτάτου λοιπὸ ὑπάτου· Λεοντίου τῦ ἐνδοξοτάτου λοιπὸ ὑπάτου, ϗ δομεστίκου τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

Συναλυσίσης δὲ ϗ τῆς ἁγίας ϗ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς κατὰ βασιλικὴν διάταξιν συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει· τουτέστι Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν θειοτάτων πρεσβυτέρων, ϗ Ἰωάννου τῦ θειοτάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῦ ἁγιωτάτου καὶ ἀποστολικοῦ πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγαθῶνος· καὶ Γεωργίου τῦ ἁγιωτάτου ϗ ἀοικήτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλοπόλεως Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης· καὶ Πέτρου τῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, ϗ τοποτηρητοῦ τῦ ὁσίου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως· ϗ Μακαρίου τῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας· ϗ Γεωργίου τῦ θειοτάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ ϗ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τῦ ἁγιωτάτου τοποτηρητοῦ τῦ ὁσίου Ἱεροσολύμων· Ἰωάννου ὑπάτου πόλεως Πόρτου· Ἀβουνδαντίου ὑπάτου πόλεως Πατέρνου· Ἰωάννου ὑπάτου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην ἁγίας τῆς ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ὑπισκόπων συνόδου, τῆς ϗ δι' ἑκάστου ὑπογραφῆς ἐνδοξολογῆσαν ἐν τῇ θεμελίῳ θεῖς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφοράς· ϗ Θεοδώρου τῦ θειοτάτου πρεσβυτέρου, ϗ τοποτηρητοῦ τῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ραβέννης Θεοδώρου· Βασιλίου ὑπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου· Θεοδώρου ὑπισκόπου Ἐφέσου· Σισιννίου ὑπισκόπου Ἡρακλείας Θρᾴκης· Γεωργίου ὑπισκόπου Κυ-
C ζίκου· Πέτρου ὑπισκόπου Νικομηδείας· Φωτίου ὑπισκόπου Νικαίας· Ἰωάννου ὑπισκόπου Χαλκηδόνος· Θεοδώρου ὑπισκόπου Μελιτινῆς· Σισιννίου ὑπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας· Μακροβίου ὑπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας· Γεωργίου ὑπισκόπου Βύζης Θρᾴκης· Γρηγορίου ὑπισκόπου Μυτιλήνης· Σεργίου ὑπισκόπου Σηλυβρίας· Ἀνδρέου ὑπισκόπου Μεθύμνης· Θεογνίου ὑπισκόπου Κίου· Γεωργίου ὑπισκόπου Καμουλιανῶν· Ἀντωνίου ὑπισκόπου Ὑπαίπων· Γενεσίου ὑπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως· Πλάτωνος ὑπισκόπου Κίννης· Ἰωάννου ὑπισκόπου τῦ Δασκυλίου· Θεοδώρου ὑπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου· Θεοδώρου ὑπισκόπου Βερίσσης· Στεφάνου ὑπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου· Λογγίνου ὑπισκόπου Τίου· Δομετίου ὑπισκόπου Προυσιάδος· Σολομῶντος ὑπισκόπου Κλανίων· Ἰωάννου ὑπισκόπου Μύνδου· Γεωργίου ὑπισκόπου Κῴου· Γρηγορίου ὑπισκόπου Καππάου· Ἰωάννου ὑπισκόπου Λάππης· Εὐλαλίου ὑπισκόπου Ζηνωνουπόλεως· Κωνσταντίνου ὑπισκόπου Δαλισανδοῦ· Θεοδώρου ὑπισκόπου Ὀλβης· Θεοφανοῦς πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τῦ ἐν Σικελίᾳ διαῤῥοῦ μοναστηρίου ὑπεσγραμμένου Βαΐων· Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῦ Ῥενάτου τῆς ὀνομαζομένης κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην· Κάνωνος ϗ Στεφάνου πρεσβυτέρων ϗ μοναχῶν μονῆς ὑπεσγραμμένης οἴκου Ἀρτικίας, ὀνομαζομένης οὕτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην· Ἀναστασίου πρεσβυτέρου ϗ μοναχοῦ τῦ διστηρείου τῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει διαῤῥοῦ πατριαρχείου· ϗ Στεφάνου πρεσβυτέρου ϗ μοναχοῦ, τῦ μαθητοῦ Μακαρίου τῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας.

Καὶ καθεζόντων τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων ϗ ὑπάτων, ϗ πάντων τῶν ἁγιωτάτων ϗ θεοφιλῶν ὑπισκόπων κατὰ τάξιν, ἐν τῷ αὐτῷ τῦ Τρούλλου σκρίνῳ, θεσπεσίων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων ϗ ἁγιάτων εὐαγγελίων·

Παῦλος ὁ μεγαλοφυεστάτος ἀπορίας καὶ βασιλικὸς σπουδαιότατος ὑπῆρ· Ἔχει μνήμης φέρει τὸ ὑμέτερον κράτος, ὡς κατ' αἰτίαν αἴτησιν τῇ θεοσεβεστάτῃ συνοδίᾳ τὸ ἐσταλμένον τῶν τελειῶν δύο ἀναφορῶν θεῖς τῶν θεοτίμητον ὑμῶν γαλήνιον παρὰ Ἀγαθῶνος τῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ϗ τῆς κατ' αὐτὸν συνόδου, Γεώργιος ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως, ϗ Μακάριος ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας, καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς θεοφιλῶς ὑπίσκο-

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO VIII.

τες, ὑπάρχοντος ὑμῖν ἀπροσκαίστως κατ' ἐπιτροπὴν τοῦ θεοσεβεστάτου ἡμῶν βασιλέως παρόντα ἀκηκοέναι· ἡ ἐπακόλουθον ἔσεσθαι τὸ παρεπόμενον.

Ὁ θεοσεβέστατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε· λεγέτω Γεώργιος ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς πρωτευούσης ἡμῶν ταύτης βασιλίδος πόλεως, καὶ Μακάριος ὁ ἐνταῦθα ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας, καὶ ἡ ὑπ' αὐτὰ συνὼν σύνοδος, εἰ συνῳδὸν τῇ διανοίᾳ τοῦ γαληνοτάτου ἀκροατοῦ περὶ τῶν ἁγιωτάτων πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγαθῶνος, ἡ τῆς ὑπ' αὐτὸν συνόδου.

Γεώργιος ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως εἶπε· ἐπιτυχὼν, δέσποτα ἁγιέ, πάσῃ τῇ διανοίᾳ τοῦ γαληνοτάτου ἀκροατοῦ θεῖς τὰ ὑμάτερον ἔνδοξα κράτος περὶ τῶν Ἀγαθῶνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν συνόδου, καὶ ἐνδυνάσας ταῖς βίβλοις τοῦ ἁγίου καὶ * ἀκρίτου πατέρων τὰς ἀποδείξεις ἐν τῷ κατ' ἐμὲ διαχεῖ B πατριαρχείῳ, εὗρον πάσας τὰς ἐν τοῖς θεοφόροις ἀκροτέραις ἐκκλησίαις τοῦ ἁγίου καὶ ἀκρίτου πατέρων χρόνοις συνᾳδούσας, ἡ οἷς οὐδὲν ἀλλοτριοῦται τῶν ἁγίων ἡ ἀκρίτων πατέρων· ἡ συνῳδῶ αὐτοῖς, ἡ οὕτως ὁμολογῶ ἡ πιστεύω.

Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ἐφέσου εἶπε· οὕτως, δέσποτα, ὁμολογῶ, ἡ οὕτως πιστεύω, ὡς ἔχουσιν αἱ ἀναφοραὶ τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγαθῶνος· δύο φύσεις, καὶ δύο θελήματα φυσικὰ, ἡ δύο ἐνεργείας φυσικὰς ἐπὶ τῷ ἑνὶ τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν.

Σισίννιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ἡρακλείας Θρᾴκης εἶπε· ἀκροασάμενος τῶν ἀναφορῶν τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης C Ἀγαθῶνος τῶν θειοτάτων ὑμῶν νῦν ἁγιάδε, εὗρον μηδὲν αὐτὰς ἀνατίθεσθαι τοῖς ἁγίοις πατράσι· ἡ συνῳδῶ δύο θελήματα, καὶ δύο ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Γεώργιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Κυζίκου εἶπε· ἐνατενίσας τῇ ἀναφορᾷ τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης Ἀγαθῶνος, ἡ τῷ ἐνωτίσματι ἐν αὐτῇ χρίσαντι τὸν θεῖον λαὸν, εὗρε τὸ δόγμα θελήματα καὶ ἐνεργεῖα, ἡ συνῳδὸν πᾶσι τοῖς ἐμπεριοχίοις ἐν αὐτῇ, οὕτως ἀποδέχομαι, ἡ οὕτως πιστεύω ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν. ἐγὼ γὰρ ἡ οὕτω παρεδόθην τῷ ἀκροτάτῳ οὕτως ὑπέγραψα, καὶ πιστεύω.

Ἰωάννης ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος Χαλκηδόνος εἶπε· οὕτως πιστεύω, ἡ οὕτως ὁμολογῶ κατὰ τὴν διάνοιαν τοῦ γαληνοτάτου ἀκροατοῦ περὶ Ἀγαθῶνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης θεῖς τὸν θεοσεβέστατον καὶ θεοφιλέστατον ἡμῶν δεσπότην καὶ μέγαν νικητὴν βασιλέα, ὁμολογοῦντα δύο φύσεις, ἡ δύο θελήματα φυσικὰ, ἡ δύο ἐνεργείας ἰδιαίτους φυσικὰς ἐπὶ τῷ ἑνὶ τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως· καὶ ἀναθεματίζω τοὺς λέγοντας ἓν θέλημα, ἡ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Σισίννιος ἐπίσκοπος Ἱεραπόλεως Φρυγίας εἶπε· δέχομαι τὰ ἀνατεχθέντα τῇ διανοίᾳ ἡμῶν τοῦ ἀγαθοῦ κράτους βασιλέως Κωνσταντίνου παρὰ Ἀγαθῶνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης· καὶ ὁμολογῶ δύο φύσεις ἐπὶ τῷ ἑνὶ τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ δύο θελήματα φυσικὰ, ἡ δύο ἐνεργείας φυσικὰς, ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως, ἀσυγχύτως· καὶ ἀναθεματίζω τοὺς λέγοντας ἓν θέλημα, καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Γεώργιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Βυζίης Θρᾴκης εἶπε· ὁμολογῶ δύο φυσικὰ θελήματα, ἡ δύο ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ

biles episcopi, promiserunt has relegentes in subsequenti competens dare responsum: & suggerimus ad quod placuerit.

Piissimus Imperator Constantinus dixit: Edicat Georgius sanctissimus archiepiscopus hujus a Deo conservandæ nostræ civitatis, & Macarius venerabilis archiepiscopus Antiochiæ, & eis subjacens synodus, si convenit eis sensus suggestionum directarum ab Agathone sanctissimo Papa Romæ & ejus synodo.

Georgius sanctissimus archiepiscopus Constantinopoleos, dixit: Inspiciens, pie domine, omnem virtutem suggestionum directarum ad piissimam vestram fortitudinem, tam ab Agathone sanctissimo Papa Romæ, quam ab ejus synodo, & scrutans libros sanctorum, ac probabilium patrum, qui repositi sunt in venerabili meo patriarchio, inveni cuncta testimonia sanctorum ac probabilium patrum, quæ in eisdem suggestionibus continentur, consonantia, & in nullo discrepantia a sanctis ac probabilibus patribus: & consentio eis, & sic profiteor & credo.

Theodorus Deo amabilis episcopus Ephesi, dixit: Ita Domine profiteor, & sic credo, quemadmodum habent suggestiones sanctissimi Papæ antiquæ Romæ Agathonis: id est, duas naturas & duas naturales voluntates, & duas naturales operationes in uno sanctæ Trinitatis Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro.

Sisinnius Deo amabilis episcopus Heracleæ Thraciæ dixit: Audiu percipiens suggestiones Agathonis sanctissimi Papæ Romæ, quæ directæ, sunt ad piissimum nostrum dominum, inveni in nullo eas adversari sanctis patribus: & profiteor duas voluntates & duas operationes in uno sanctæ Trinitatis Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro.

Georgius venerabilis episcopus Cyzici dixit: Inspiciens suggestiones sanctissimi Papæ Romæ Agathonis, & positorum in eis testimoniorum scientiam percipiens de duabus voluntatibus & operationibus, & consentiens omnibus quæ in eis continentur, sic sector, & sic credo in uno sanctæ Trinitatis Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro. Ego etenim & dum hic relegerentur eædem suggestiones, ita credidi, D & credo.

Joannes Deo amabilis episcopus Chalcedonis dixit: Sic confiteor, & sic credo secundum virtutem suggestionum directarum ab Agathone sanctissimo Papa antiquæ Romæ, ad piissimum & a Deo firmatum nostrum dominum & magnum victorem Imperatorem, quæ continent duas naturas, & duas naturales voluntates, & duas operationes similiter naturales in uno sanctæ Trinitatis Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro, inconfuse, inconvertibiliter, & anathematizo eos qui dicunt unam voluntatem: & unam operationem in dispensatione ejusdem Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri.

Sisinnius Deo amabilis episcopus Hierapoleos Phrygiæ dixit: Suscipio ea, quæ suggesta sunt domino nostro piissimo, & magno victori Imperatori, ab Agathone sanctissimo Papa antiquæ Romæ: & profiteor duas naturas in uno sanctæ Trinitatis Domino nostro Jesu Christo, & duas voluntates naturales, & duas operationes naturales indivise, inconvertibiliter, inconfuse: & anathematizo eos, qui dicunt unam voluntatem, & unam operationem in dispensatione unius sanctæ Trinitatis Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri.

Georgius Deo amabilis episcopus Byziæ Thraciæ dixit: Profiteor duas naturales voluntates, & duas operationes in dispensatione unius sanctæ Trinitatis Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri. Suscipio

ACTIO VIII.

ANNO CHRISTI 681.

autem & ſuggeſtiones directas ab Agathone ſanctiſſimo Papa Romano ad piiſſimum & a Deo firmatum noſtrum dominum, & magnum Imperatorem, hoc ipſum prædicantes: & in omnibus eas ſequor.

Gregorius Deo amabilis epiſcopus Mitylenæ dixit: Profiteor, & ita credo duas naturas, & duas operationes ſimiliter naturales in uno ſanctæ Trinitatis Domino noſtro Jeſu Chriſto vero Deo noſtro. Super his autem ſequor & ſuggeſtiones directas ab Agathone ſanctiſſimo Papa antiquæ Romæ ad piiſſimum noſtrum dominum & magnum Imperatorem, & omnem virtutem, quæ in eis continetur.

Andreas epiſcopus Methymnæ dixit: Sequor ſuggeſtiones ſanctiſſimi Papæ Romæ Agathonis, & teſtimonia ſanctorum patrum, quæ in eis continentur: & ita profiteor duas naturas, & duas voluntates, & duas operationes in uno ſanctæ Trinitatis Domino noſtro Jeſu Chriſto vero Deo noſtro.

Sergius Deo amabilis epiſcopus Selymbriæ dixit: Sequor ſuggeſtiones patris noſtri Agathonis ſanctiſſimi Papæ Romæ: & ita ſuſcipio, & amplector eas, tamquam epiſtolas ſanctæ memoriæ Leonis prædeceſſoris ejus beatitudinis: & profiteor in Domino noſtro Jeſu Chriſto vero Deo noſtro duas voluntates naturales, ſimiliter & duas earum operationes.

Domitius epiſcopus Pruſiados dixit: Suggeſtiones directas a patre noſtro Agathone ſanctiſſimo archiepiſcopo apoſtolicæ & principalis ſedis antiquæ Romæ, ad a Deo coronatum & manſuetiſſimum noſtrum dominum, & magnum victorem Imperatorem, tamquam ex Spiritu ſancto dictatas per os ſancti ac beatiſſimi principis apoſtolorum Petri, & digito prædicti ter beatiſſimi Papæ Agathonis ſcriptas, ſuſcipio & amplector; & ita credo, ita ſentio duas naturas in uno ſanctæ Trinitatis Domino noſtro Jeſu Chriſto vero Deo noſtro, & duas naturales voluntates, ſimiliter & duas operationes naturales in una perſona, in una ſubſiſtentia inſeparabiliter, atque indiviſe: & anathematizo eos, qui dicunt unam voluntatem & unam operationem poſt incarnationem Domini noſtri Jeſu Chriſti, niſi dumtaxat in ſancta Trinitate ſolummodo.

Geneſius epiſcopus Anaſtaſiopoleos dixit: Secundum virtutem relectarum ſuggeſtionum ſanctiſſimi Papæ Romanæ urbis, ſic credo, & confiteor in incarnationis diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri, duas naturas, & duas naturales voluntates, & duas naturales operationes.

Theodorus epiſcopus Melitenæ, ingreſſus in medio ſanctæ ac univerſalis ſynodi dixit: Ego, Domine, homo ſum ruſticus, & peto iſtam chartam relegi. Quæ porrecta, relecta eſt per Joannem magnificum a ſecretis, & imperialem ſecretarium, & habet in verbis ita: Sancti ac probabiles patres, quorum teſtimonia utraque pars ad advocationem proprii dogmatis protulit, ante ſanctam ac univerſalem quintam ſynodum claruerunt, & proprios dogmaticos ſermones conſcripſerunt; ex quibus, ut dictum eſt, teſtimonia utraque pars protulit. Sed tamen nulla ex quatuor ſanctis ac univerſalibus ſynodis; ſed neque quæ poſtea facta eſt, adæque univerſalis quinta ſynodus tradidit catholicæ Dei eccleſiæ, quæ in toto mundo eſt, numerum de propoſitis dogmaticis quæſtionibus proferre, aut tradere, aut prædicare in incarnatione Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri, præter duas naturas, quæ in eo exiſtunt inconvertibiliter, & inconfuſe, ac indiviſe in una ſubſiſtentia, ſive in una perſona. Cujus unius Domini Jeſu Chriſti veri Dei

A ἡμῶν· δέχομαι δὲ ἡ καὶ τὰς παλαίους ἀναφορὰς περὶ Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης τοῦ διαπύρου ἡ Θεοστέπτου ἡμῶν διαιτήτου ἡ μάγου βασιλέως, τοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ θεσπεσθείσας, ἡ ἐν πᾶσι ἀκολουθῶ αὐταῖς.

Γρηγόριος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μιτυλήνης εἶπεν· ὁμολογῶ, ἡ οὕτως πιστεύω δύο φύσεις, ἡ δύο θελήματα φυσικὰ, ἡ δύο ἐνεργείας ἀμερίστους φυσικὰς ἐν τῇ μιᾷ τῆς ἁγίας Τετράδος κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν. θεσπεσιωτάτοις δὲ κατακολουθῶ καὶ ταῖς ἀναφοραῖς ταῖς παλαίαις περὶ Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης τοῦ διαπύρου ἡμῶν διαιτήτου ἡ μάγου βασιλέως, ἡ πάσῃ τῇ ἐν αὐταῖς ἐμπεριεχομένῃ δυνάμει.

Ἀνδρέας θεοφιλέστατος Μεθύμνης εἶπεν· ἕπομαι ταῖς ἀναφοραῖς B τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης Ἀγάθωνος, καὶ ταῖς χρίσεσι ταῖς ἐν αὐταῖς ἐμπεριεχομέναις τοῦ ἁγίου πατέρος· καὶ οὕτως πιστεύω, ἡ οὕτως ἀκολουθῶ δύο φύσεις, δύο θελήματα, καὶ δύο ἐνεργείας ἐν τῇ ἑνὶ τῆς ἁγίας Τετράδος κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν.

Σέργιος θεοφιλέστατος Συλυβρίας εἶπεν· ἕπομαι ταῖς ἀναφοραῖς τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης. οὕτως δέχομαι καὶ ἀποδέχομαι αὐτὰς, ὡς τόμον Λέοντος τοῦ ἐν ἁγίοις Λέοντος τοῦ προκατόχου τοῦ αὐτοῦ μακαριότητος· καὶ ὁμολογῶ ἐπὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν δύο θελήματα φυσικὰ, ὁμοίως καὶ τὰς δύο αὐτοῦ ἐνεργείας.

Δομίτιος θεοφιλέστατος Προυσιάδος εἶπεν· ταῖς ἀναφοραῖς ταῖς C παλαίαις παρὰ τοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ ἀρχιποιμένος τῆς ἀποστολικῆς ἡ πρωτοθρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος τοῦ θεοστέπτου καὶ πανσέπτου ἡμῶν διαιτήτου ἡ μάγου νικητοῦ βασιλέως, αἷς ὡς τοῦ στόματος τοῦ ἁγίου ὑπαγορευθείσαις ὑπὸ τοῦ ἁγίου ἡ πανυμνήτου τοῦ κορυφαίου Πέτρου, καὶ ὑπὸ τοῦ δακτύλου τοῦ θρισμακαρίστου πάπα Ἀγάθωνος γραφείσαις δέχομαι καὶ ἀσπάζομαι· ἡ οὕτω πιστεύω, ἡ οὕτω φρονῶ δύο εἶναι θελήσεις τοῦ Υἱοῦ τῆς ἁγίας Τετράδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἡ δύο θελήματα φυσικὰ, ὁμοίως ἡ ἐνεργείας φυσικὰς δύο ἐν ἑνὶ ὑποστάτῳ, ἐν μιᾷ ὑποστάσει ἀχωρίστως ἡ ἀδιαιρέτως· ἡ ἀναθεματίζω τοὺς λέγοντας ἓν θέλημα, ἢ μίαν ἐνέργειαν μετὰ τὴν ἀνασύρασιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰ μήτι γε ἐπὶ D τῆς ἁγίας Τετράδος καὶ μόνου.

Τιτλιανὸς θεοφιλέστατος Ἀναστασιουπόλεως εἶπεν· κατὰ τὴν δύναμιν τῆς ἀναγνωσθείσης ἀναφορᾶς τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης οὕτως πιστεύω, καὶ ὁμολογῶ ἐπὶ τῆς ἀσυγχύτου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν δύο φύσεις, ἡ δύο φυσικὰ θελήματα, ἡ δύο φυσικὰς ἐνεργείας.

Θεόδωρος θεοφιλέστατος Μελιτηνῆς, εἰσελθὼν εἰς μέσον τῆς ἁγίας ἡ οἰκουμενικῆς συνόδου εἶπεν· ἐγὼ, δέσποτα, ἄνθρωπός εἰμι χωρικὸς, ἡ αἰτῶ τὸ χαρτίον τοῦτο ἀναγνωσθῆναι. ὅπερ ἐκδοθὲν ἀνεγνώσθη ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου ἀποκρίσιν ἡ σεκρετέων βασιλικῶν, ἔχον οὕτω λέξιν οὕτως· οἱ ἅγιοι ἡ ἔνδοξοι πατέρες, ὧν τὰς χρίσεις ἑκάτερον μέρος ἐπὶ τὸ συμφέρον ἑαυτῷ τῆς ἰδίας δόγματος προσήγαγε, ἐπὶ τῆς ἁγίας ἡ οἰκουμενικῆς πέμπτης συνόδου διελάμψαν, ἡ ὑπὲρ αὐτῆς δογματικοὺς λόγους συνεγράψαντο· ἐξ ὧν, ὡς εἴρηται, ταῖς χρίσεις προσήγαγε ἑκάτερον μέρος. ἀλλ' οὐδεμία τούτων ἐκ τῶν τεσσάρων ἁγίων οἰκουμενικῶν συνόδων, οὔτε δὲ ἡ μετ' αὐτὰς ἀποστόλων ἁγία ἡ οἰκουμενικὴ πέμπτη συνόδος παραδέδωκε τῇ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ καθολικῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ ἀριθμὸν ἐπὶ τῶν προτεθέντων δογματικῶν ζητημάτων προφέρειν, ἡ παραδίδοναι, ἡ κηρύσσειν ἐπὶ τῆς τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐνανθρωπήσεως, πλὴν τῶν ἐν αὐτῇ ὑπαρχουσῶν ἀτρέπτως, ἀσυγχύτως, καὶ ἀδιαιρέτως δύο φύσεων ἐν μιᾷ ὑποστάσει, εἴτουν γε ἐπὶ προσώπου· οὐ γὰρ ἐπὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO VIII.

ὑμῶν τὰ θαύματα καὶ τὰ πάθη ἐυσεβῶς ὁμολογῆν· ὅτι λέξιν παρεδίδωκεν ἡμῖν ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ πέμπτη συνόδος· ἣ δεόμεθα τῆς ὑμετέρης βασιλείας τῆς ἐναίσιμου φῆς εὐσεβοῦς ἁγίων ἐκκλησιῶν τῶν Θεοῦ λόγου πάντων πρόνοιαν ποιήσασθαι, τὰ παραδοθέντα ἡμῖν ὀρθὰ καὶ ἀμώμητα δόγματα ὑπὸ φῆς αἰωνοβίου ἁγίων πάντων οἰκουμενικῶν συνόδων ἁγίων ὑμῶν βασιλέων ἐγγράφως ψηφισμάτων, ὑγιῆ τηρεῖν, μονὰς ἄγοντος ἄδειαν παραξένης, ἢ μεταθέσεως ὅρων ἁγίων, ἃ οἱ πατέρες ἡμῶν διὰ σωτηρίαν πάντων ἐπήξαντο. μόνῳ μοὶ ὑπὸ τῶν εἰρημένων μόνων, ἢ πατηγορίας πινὸς ἢ ψήφου ἐγκλημάτων, ὅτι μόνη ἐνέργεια καὶ ἓν θέλημα, ὅτι δύο ἐνεργείας καὶ δύο θελήματα ἀδιαιρέτως, γνησίως, εἰ μόνον γε ἢ ὑπὸ τῶν εἰρημένων ἁγίων πάντων οἰκουμενικῶν, καὶ λοιπῶν ὀρθοδόξων ἀκύρων συνόδων ἐκβεβλημένων αἱρετικῶν ἦν, μετὰ ἢ τῶν ἀσεβῶν αὐτῶν δογμάτων τε καὶ συγγραμμάτων, καὶ ἢ παθόντων φάναι τὴν ἁγίαν καθολικὴν ἐκκλησίαν ἀποβεβλῆσθαι καὶ ἀπεβλῆσθαι· ὁμολογοῦντες τὸν αὐτὸν ἕνα τῆς ἁγίας ὁμοουσίου καὶ ζωοποιοῦ Τριάδος, τέλειον ἐν θεότητι, καὶ τέλειον αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι, ἐκ δύο φύσεων θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, καὶ ἐν δύο φύσεσι ἢ μετὰ τὴν ἄρρητον ἢ ἀδιάλυτον ἕνωσιν, καταπαλαίοις καὶ ἀσεβοῦσι τῆς φύσεως τὸν αὐτὸν ἕνα Χριστὸν ἐν μιᾷ ὑποστάσει, ἤγουν ἑνὶ προσώπῳ ἐνεργοῦντα ἀδιαιρέτως καὶ ἀχωρίστως ἐνεργοῦντα τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα, μονῆς κατὰ τὸν προδηλωθέντα τρόπον ἐκ ἢ τῶν ἑτεροῖων μερῶν, καλέσει τῆς ὑμῶν βασιλείας, ὑπὸ κατηγορίας ἢ μέμψεως δόντος χώραν ὑμνεῖσθαι.

Ὁ βασιλεὺς Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε· λιβέλλου Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μελιτηνῆς, οὗτος εἰσὶν οἱ σὺν αὐτῷ πεποιήκοτες τὴν διόρθωσιν ἡμῖν παρ' αὐτοῦ, ἢ τὸν ἀποταχθέντα χάρτην.

Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μελιτηνῆς εἶπε· Πέτρος ἐπίσκοπος Νικομηδείας· Σολομὼν ἐπίσκοπος Κλαυδίου· Ἀντώνιος ἐπίσκοπος Ὑπαίπων· καί τινες τῶν σκρίπτων τῆς ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, τουτέστι, Γεώργιος διάκονος ἢ χαρτοφύλαξ· Ἀναστάσιος διάκονος ἢ νοτάριος ἢ τοπότηρης· Στέφανος διάκονος καὶ καγκελλάριος· Διονύσιος διάκονος καὶ καγκελλάριος· Ἀναστάσιος πρεσβύτερος καὶ μοναχός· καὶ Στέφανος πρεσβύτερος μοναχὸς ὁ τῆς πατριάρχου Ἀντιοχείας.

Ὁ βασιλεὺς βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε· τίς ὑπέδειξέ σοι τὸν χάρτην τοῦτον αὐτὸν, ὃν προσήνεγκας;

Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μελιτηνῆς εἶπε· οὗτος ὁ ἀββᾶς Στέφανος, ὁ τῆς πατριάρχου Ἀντιοχείας· ἢ ὑπέδειξεν αὐτὸν ἐκεῖσε ἐπὶτὴν τοῦ θρόνου, οὗπερ ἐκάθητο ὁ αὐτὸς ἐυσεβέστατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας Μακάριος.

Γεώργιος ἐπίσκοπος Καμουλιανῶν εἶπε· δέχομαι, καὶ ἀκολουθῶ, δέσποτα, ταῖς παλαίαις ἀναφοραῖς παρὰ Ἀγαθῶνος τοῦ μακαριωτάτου πάπα Ῥώμης· καὶ οὕτως δοξάζω, ἢ οὕτως ὁμολογῶ ἐπὶ τῇ ἑνὶ τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο ἐνεργείας.

Πλάτων ἐπίσκοπος Κίττης εἶπε· ἀκροασάμενος ἐγὼ ἀναφορῶν Ἀγαθῶνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης, οὕτως πιστεύω, ἢ τῇ ἐκείνου δυνάμει ἀκολουθῶ· ἢ πιστεύω, ἢ οὕτως ὁμολογῶ δύο φύσεις, ἀδιαιρέτως, ... ἐπὶ τῇ ἑνὶ τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Θεόδωρος ἐπίσκοπος Βηρίσσης Ἀρμενίας εἶπε· ἀκροασάμενος τῆς ἀναφορᾶς τοῦ παλαιοῦ τόμου τοῦ διδασκάλου ἡμῶν τοῦ ἁγιωτάτου καὶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν τοῦ πάπα Ῥώμης Ἀγαθῶνος, ἢ τὴν χρείαν ἐφ' ἃ ἐν αὐτῇ ἐμπεριεῖχεν ἐξ ἀδήλου λαβὼν πιστεύω, ὡς πιστεύει ὁ αὐτὸς πατὴρ ἡμῶν ὁ τῆς ἀποστολικῆς Ῥώμης πάπας, ὅτι τῇ ἑνὶ τῆς ἁγίας Τριάδος τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ ἀλη-

A nostri miracula & passiones confiteri in verbis ipsis, tradidit nobis sancta ac universalis quinta synodus: & petimus piissimum vestrum imperium, qui unitatis ubique positarum sanctarum Dei ecclesiarum plurimam curam facit, quæque nobis tradita sunt recta & immaculata dogmata a prædictis sanctis & universalibus synodis per sacras vestras in scripto sanctiones sive leges confirmare: ut nullus licentiam habeat prætergredi, aut transponere terminos antiquos, quos patres nostri ad salutem omnium fixerunt. [a] Sed neque cuilibet reprehensioni aut accusationi cujusquam prædefunctorum, sive unam operationem, & unam voluntatem, seu duas operationes, & duas voluntates docuerunt, subjaceat; nisi quisquam fuerit a prædictis sanctis quinque universalibus, & ceteris orthodoxis synodis ejecti hæretici cum impiis eorum dogmatibus, & scripeis; & ut generaliter dicatur, quod a sancta catholica ecclesia refutatum est & abjectum: profitentes eumdem unum sanctæ consubstantialis, ac vivificæ Trinitatis perfectum in deitate, & perfectum eumdem in humanitate, ex duabus naturis deitate & humanitate, & in duabus naturis etiam post ineffabilem & insolubilem unitionem opportune, & juxta quod insitum est naturis, unum eumdemque Christum in una subsistentia atque una persona exsistentem, indivise ac inseparabiliter operantem divina & humana: ut nullus juxta modum qui præsignificatus est, ex alterutra parte, jubente vestra pietate, sub accusatione aut reprehensione hujus rei causa fiat.

[a] *Melius in synodis aliorum fautores ejusdem nostri mss.* In nullum eorum qui ante dormierunt, nulla ecclesiæ reprehensione aut accusatione, sive unam esse operationem & unam voluntatem, sive duas operationes aut duas voluntates esse decreverint: nisi sint ex hæreticis, qui ejecti sunt a dictis quinque sanctis & œcumenicis & reliquis orthodoxis fœderis synodis, cum impiis eorum dogmatibus & scriptis, & a sancta catholica, ut memoratum, Ecclesia non admittendis & rejiciendis.

Piissimus Imperator dixit: Edicat Theodorus Deo amabilis episcopus Melitenæ, qui sunt, qui cum eo fecerunt porrectam nobis ab eo, & nunc relectam chartulam.

Theodorus Deo amabilis episcopus Melitenæ dixit: Petrus episcopus Nicomediæ, Salomon episcopus Clanei, Antonius episcopus Hyparporum, & quidam ex secretario sanctissimi patriarchæ Constantinopoleos, id est, Georgius diaconus & chartophylax, & Anastasius diaconus & notarius & defensor navium, Stephanus diaconus & cancellarius, Dionysius diaconus & cancellarius, Anastasius Presbyter & monachus, & Stephanus presbyter monachus patriarchæ Antiochiæ.

Piissimus Imperator Constantinus dixit: Quis tibi porrexit hanc ipsam chartulam, quam protulisti?

Theodorus Deo amabilis episcopus Melitenæ dixit: Iste abbas Stephanus, qui est de patriarchio Antiochiæ. Et ostendit eum stantem post sedem, in qua sedebat idem venerabilis archiepiscopus Antiochiæ Macarius.

Georgius episcopus Camulianorum dixit: Suscipio & sequor, domine, directas suggestiones ab Agathone sanctissimo Papa Romæ: & sic credo, & sic profiteor in uno sanctæ Trinitatis Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro duas naturales voluntates, & duas operationes.

Platon episcopus Cinnæ dixit: Audiens suggestiones Agathonis sanctissimi Papæ Romæ, ita credo, & harum virtutem sequor & credo: & sic profiteor duas naturas, & duas voluntates naturales, & duas operationes adæque naturales inconfuse & incommutabiliter, inseparabiliter, in uno sanctæ Trinitatis Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro.

Theodorus episcopus Verissæ Armeniæ dixit: Audiens suggestiones directas ad dominum nostrum benignissimum Imperatorem a patre nostro Papa Romæ Agathone, & testimoniorum quæ in eis continentur scientiam accipiens, credo sicut credit ipse pater noster Agatho antiquæ Romæ Papa; in Domino nostro Jesu Christo uno sanctæ Trinitatis vero Deo nostro duas

ACTIO VIII.

ANNO CHRISTI 681.

naturas in una perſona, duas naturales voluntates, & duas operationes ſimiliter naturales.

Et ſurgentes ceteri omnes Deo amabiles epiſcopi, qui ſub ſedem Conſtantinopolitanam fuerant, exclamaverunt dicentes: Et nos, piiſſime domine, notionem accipientes ſuggeſtionis directæ ad manſuetiſſimam veſtram fortitudinem ab Agathone ſanctiſſimo, ac beatiſſimo Papa antiquæ Romæ, & alterius ſuggeſtionis, quæ facta eſt a ſubjacente ei concilio; & ſequentes ſenſum qui in ea continetur, ſic ſapimus, & profitemur, & credimus in uno Domino noſtro Jeſu Chriſto vero Deo noſtro duas naturas inconfuſe, inconvertibiliter, indiviſe; & duas voluntates naturales, & duas operationes naturales: & omnes qui docuerunt, & dicunt unam voluntatem, & unam operationem in duabus naturis unius Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri, anathematizamus.

Sancta ſynodus dixit: Si placet pietati veſtræ, Theodorus Deo amabilis epiſcopus Melitenus una cum ab eodem memoratis perſonis, id eſt, Petro Deo amabili epiſcopo Nicomediæ, Salomone epiſcopo Clanei, & Antonio epiſcopo Hyparporum, Georgio diacono & chartophylace ſanctæ hujus magnæ eccleſiæ, Anaſtaſio diacono & notario & defenſore navium, Stephano diacono & cancellario, Anaſtaſio preſbytero & monacho, Georgio monacho qui eſt cum Macario venerabili archiepiſcopo Antiochiæ, & Stephano preſbytero & monacho ejuſdem Macarii diſcipulo, ſurgens in medio conſiſtat; & indubitanter, quod ei videtur, una cum eis reſpondeat.

Piiſſimus Imperator Conſtantinus dixit: Quod conſideratum eſt a ſancta ſynodo, fiat.

Et ſurgentes prædicti epiſcopi, atque clerici, & in medio ſtantes, ſine Stephano diſcipulo Macarii venerabilis archiepiſcopi Antiochiæ dixerunt: Mendicus eſt hic adverſus nos Theodorus epiſcopus Melitenus: neque enim cognoſcentibus nobis, facta eſt chartula, quæ porrecta eſt abeo domino noſtro piiſſimo. Sed & parati ſumus noſtram orthodoxam fidem confiteri.

Piiſſimus Imperator Conſtantinus & ſancta ſynodus dixerunt: Quoniam quidem ſuſpicio nobis data eſt circa vos, occaſione porrectæ chartulæ a Theodoro Deo amabili epiſcopo Melitenо; non aliter nobis ſatisfacitis, niſi utique in ſcripto libellos fidei veſtræ in ſubſequenti adduxeritis, ut debeatis coram ſanctis & immaculatis Dei eloquiis eos offerre.

Georgius ſanctiſſimus archiepiſcopus Conſtantinopoleos accedens ad piiſſimum Imperatorem Conſtantinum dixit: A Deo coronate domine, jubeto mitti in diptychis ſanctarum eccleſiarum nomen Vitaliani Papæ Romæ: eo quod propter tarditatem miſſorum apocriſiariorum a ſanctiſſimo Papa ejuſdem antiquæ Romæ, petitionem tunc dediſſe conſtet ad manſuetiſſimam veſtram fortitudinem, tam partem ſanctæ meæ eccleſiæ, quam & Macarium venerabilem archiepiſcopum Antiochiæ, eoſque qui illo tempore advenerant in hanc a Deo ſervatam veſtram civitatem Deo amabiles epiſcopos, ut prædictus ſanctæ memoriæ Vitalianus ejiceretur de ſanctis diptychis; & reſtitui nobis hujuſmodi petitionem. Statim enim inveniet a Deo inſtructa veſtra tranquillitas communicantes eccleſiæ catholicæ, ſive qui ſeipſos ſeparant ab ea propter perſonam. Conſtantinus piiſſimus Imperator dixit: Quod poſtulatum eſt a ſanctiſſimo Georgio patriarcha hujus a Deo ſervatæ noſtræ regiæ civitatis, fiat.

Sancta ſynodus exclamavit: Conſtantino magno Imperatori multos annos. Orthodoxo Imperatori mul-

A Διεῦ Θεῦ ἡμῶν δύο φύσεις ἐν ἑνὶ προσώπῳ, καὶ δύο θελήματα φυσικά, καὶ δύο ἐνεργείας ἀμερίστους φυσικάς.

Καὶ ἀναστάντες οἱ λοιποὶ πάντες θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι οἱ ὑπὸ τὸν θρόνον τοῦ χαριέντος Κωνσταντινουπόλεως ἐβόησαν λέγοντες· ἡμεῖς, δεσπότα δέσποτα, τὸν ἔνδικον λαβόντες τῆς ὁσίας σου παρουσίας ὑμῶν κράτος σπουδαίως ἀναφορᾶς περὶ Ἀγαθῶνος τοῦ ἁγιωτάτου καὶ πεπαιδαγωγήκοτος τῆς προσβυτέρας Ῥώμης πάπα, καὶ τῆς ὑπὸς ἀναφορᾶς τῆς ἡμιφθείσης παρὰ τῆς ὑπ' αὐτὸν ἁγίας συνόδου, καὶ τῷ ὁ αὐτῶν ἐμφερομένῳ διανέμομαι ὑπάρχειν, οὕτω καὶ φρονοῦμεν, καὶ ὁμολογοῦμεν, καὶ πιστεύομεν ἐπὶ τοῦ ἑνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, δύο φύσεις ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, καὶ δύο θελήματα φυσικά, καὶ δύο ἐνεργείας ἀμερίστους φυσικάς· καὶ πάντας τοὺς διδάξαντας καὶ λέγοντας ἓν θέλημα, καὶ μίαν ἐνέργειαν, ἐπὶ τῇ δύο φύσεων τοῦ ἑνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἀναθεματίζομεν.

Ἡ ἁγία συνόδος εἶπε· εἰ παρίστατο τῇ θειοτάτῃ ὑμῶν, Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μελιτηνῆς ἅμα τοῖς ὑπομνησθεῖσιν αὐτῷ προσώποις, τουτέστι Πέτρῳ τῷ θεοφιλεστάτῳ μητροπολίτῃ Νικομηδείας, Σολομῶνι ἐπισκόπῳ Κλαυδίου, καὶ Ἀντωνίῳ ἐπισκόπῳ Ὑπαίπων, Γεωργίῳ διακόνῳ καὶ χαρτοφύλακι τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, Ἀναστασίῳ διακόνῳ καὶ νοταρίῳ καὶ ἐκδίκῳ τῶν πλοιαρίων· Στεφάνῳ διακόνῳ καὶ καγκελλαρίῳ· Διονυσίῳ διακόνῳ καὶ καγκελλαρίῳ· Ἀναστασίῳ πρεσβυτέρῳ καὶ μοναχῷ· Γεωργίῳ μοναχῷ τῷ κατὰ Μακάριον τὸν ἁγιώτατον ἀρχιεπίσκοπον Ἀντιοχείας, καὶ Στεφάνῳ πρεσβυτέρῳ καὶ μοναχῷ τῷ τοῦ αὐτοῦ Μακαρίου μαθητῇ, ἀναστὰς εἰς μέσον στήτω, καὶ ἀνυποστάτως τὸ δοκοῦν αὐτῷ σὺν αὐτοῖς ἀποκρινάσθω.

Ὁ θεοσέβαστος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε· τὸ συνοφθὲν παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου, γινέσθω.

Καὶ ἀναστάντες οἱ προειρημένοι θεοφιλέστατοί τε ἐπίσκοποι, καὶ ὁ τοῦ μέσου ἑστώτος, ἄνευ Στεφάνου μοναχοῦ τοῦ μαθητοῦ Μακαρίου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας εἶπον· ἐψεύσατο καθ' ἡμῶν οὗτος Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος Μελιτηνῆς· οὔτε γὰρ ἐγνώσθη ἡμῖν ὁ θεοδοσὶς τῆς διαπύτου ἡμῶν τῆς ἁγιωσύνης παρ' αὐτοῦ χάρτης ἐγράφη. ἀλλὰ καὶ ἕτοιμοί ἐσμεν πᾶσι τοῖς ἡμετέροις ὀρθοδόξοις ὁμολογῆσαι πίστει.

■ Δεσπότης βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· ἐπείπερ ὑπόνοια ἡμῖν δέδοται περὶ ὑμᾶς σοφισθεῖσα τῷ θεοδοσίου χάρτῃ παρὰ Θεοδώρου τῆ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς, ἐκ ἄλλως ἡμᾶς πληροφορεῖται, εἰ μήτοι ἐγγράφους λιβέλλους τῆς πίστεως ὑμῶν κατ' ἐπέκταν ἀγάγητε, ἐφ' οἷς ἅγιόν τε καὶ ἀχράντου τῷ Θεῷ λογίων δεῖσθε ὀφθῆναι.

Γεώργιος ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως προσελθὼν τῷ θεοσεβεστάτῳ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ εἶπε· δικαίως δέσποτα, κέλευσον βραβεῦσαι ἐν τοῖς διπτύχοις τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τὸ ὄνομα τοῦ ἐν ἁγίοις τῷ μνήμῃ ἡμιφθέντος πάπα Ῥώμης Βιταλιανοῦ, ἕνεκα τοῦ ἐκ τῆς βραδυτῆτος τῶν ἀποκρισιαρίων παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς αὐτῆς προσβυτέρας Ῥώμης, δῆλον πιστωθῆναι χρόνῳ τῇ σῇ πατρικῇ ὑπερτάτῃ κράτει, τό, τε μέρος τῆς κατ' ἐμὲ ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, καὶ Μακάριον τὸν ἐνθάπτον ἀρχιεπίσκοπον Ἀντιοχείας, καὶ τοὺς κατ' ἐκεῖνο χρόνου ἐνδημοῦντας ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ ὑμῶν τάδε θεοσεβεστάτας ἐπισκόπους, δεῖ τὸν τοιοῦτον ἐν ἁγίοις τῷ μνήμῃ Βιταλιανὸν ἐκβληθῆναι ἐκ τῶν ἁγίων διπτύχων· ἀναδοθῆναι δὲ ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐνθάπτου δίκαιον· παραδοῦ γὰρ δείξει ἡ ἐνθάπτος ὑμῶν γαλήνη τοὺς κοινωνοῦντας τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ, ἢ καὶ χωρίζοντας ἑαυτοὺς δι' αὐτὸν δῆλα ποιήσαντα. ὁ δεσπότης βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶπε· τὸ αἰτηθὲν παρὰ Γεωργίου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου ταύτης τῆς θεοφυλάκτου ἡμῶν καὶ βασιλίδος πόλεως, γινέσθω.

Ἡ ἁγία συνόδος ἐβόησε· Κωνσταντίνου μεγάλου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη. ὀρθοδόξου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη. Θεοῦ φύλακες

ANNO CHRISTI 681.

τῆς ὀρθοδοξίας πολλὰ τὰ ἔτη. εἰρηνοποιοῦ βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη. τοῦ νέου μεγάλου Κωνσταντίνου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη. νέου Θεοδοσίου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη. νέου Μαρκιανοῦ βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη. νέου Ἰουστινιανοῦ βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη. ἡμεῖς δοῦλοι τῶν βασιλέων. Ἀγαθωνος ὀρθοδόξου πάπα Ρώμης πολλὰ τὰ ἔτη. Γεωργίου ὀρθοδόξου πατριάρχου πολλὰ τὰ ἔτη. τῆς ἁγίας συγκλήτου πολλὰ τὰ ἔτη. ὀρθοδόξου συγκλήτου πολλὰ τὰ ἔτη.

A tos annos. Conſervatori orthodoxæ fidei multos annos. Pacifico Imperatori multos annos. Novo magno Conſtantino Imperatori multos annos. Novo Theodoſio Imperatori multos annos. Novo Imperatori Marciano multos annos, Nos famuli Imperatoris. Agathoni orthodoxo Papæ Romano multos annos. [a] Gregorio orthodoxo patriarchæ multos annos. Sacro ſenatui multos annos. Orthodoxo ſenatui multos annos.

ACTIO VIII.

[b] Le Gras, Georgio

Ἡ ἁγία συνοδος εἶπεν· εἰ παρίσταται τῷ δεσπότῃ ἡμῶν, λεγέτω Μακάριος ὁ ἐνάρετος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας τὸ, ὅπως πιστεύει εἰς τὸν υἱὸν τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν. ἢ εἰ ὁμολογεῖ ἐν αὐτῷ δύο θελήματα φυσικά, καὶ δύο ἐνεργείας φυσικὰς ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως· καὶ εἰ ἕπεται ταῖς συνόδοις ἐκεῖθεν τὴν θεόσωτον ὑμῶν κράτους ἐπαφορμὰς περὶ τῆς πατρικῆς τῆς ὑμῶν βασιλείας Ἀγαθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης, καὶ ἐξακολουθεῖ ταῖς ἐν αὐταῖς ἐμφερομέναις πατερικαῖς χρήσεσι.

Sancta ſynodus dixit: Si videtur piiſſimo domino, edicat Macarius venerabilis archiepiſcopus Antiochiæ, quomodo credit in uno ſanctæ Trinitatis Domino noſtro Jeſu Chriſto vero Deo noſtro: & ſi confiteatur in eo duas voluntates naturales, & duas operationes naturales inconfuſe & indiviſibiliter: & ſi ſequitur ſuggeſtiones directas ad a Deo inſtructam veſtram fortitudinem a parte pietatis veſtræ Agathone ſanctiſſimo Papa antiquæ Romæ: & ſi conſequitur paterna teſtimonia, quæ in eis continentur.

Κωνσταντῖνος ὁ δεσπότης βασιλεὺς εἶπεν· ἀκουσάτω Μακάριος ὁ ἐνάρετος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας τὸ παρὰ τῆς ἁγίας ταύτης καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου λεχθέντων, τῷ δοκοῦντι αὐτῷ ἀποκριθέσθω.

Conſtantinus piiſſimus Imperator dixit: Audiens Macarius venerabilis archiepiſcopus Antiochiæ, quæ ab hac ſancta, & univerſali ſynodo dicta ſunt, quod ei videtur reſpondeat.

Μακάριος ὁ ἐνάρετος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας εἶπεν· οὐ λέγω δύο θελήματα, ἢ δύο ἐνεργείας ἐπὶ τῆς οἰκείας οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἀλλ' ἓν θέλημα, καὶ θεοπρεπῆ ἐνέργειαν.

Macarius venerabilis archiepiſcopus Antiochiæ dixit: Non dico duas voluntates, aut duas operationes in incarnationis diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti: ſed unam voluntatem, & deivirilem operationem.

Ἡ ἁγία συνοδος εἶπεν· ἐπειδὴ οὐ συναίνησιν τῇ δυνάμει C τῶν παρὰτου ὀρθοδόξων ἐπαφορῶν περὶ Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ρώμης Μακάριος ὁ ἐνάρετος, τὸ δεῖν τῆς ὑμετέρας βασιλείας δεῖν ἀναγκαίως, ἐξ ἧς πίστις συνεκτικὴ μέρου ὑπομένομεν, συνοίδεμεν δεῖναι ἐκ τοῦ ὁρᾶσθαι αὐτὸ ἐμφερῆναι ἀποκρίνεσθαι.

Sancta ſynodus dixit: Poſtquam non conſentit virturi directarum orthodoxarum ſuggeſtionum ab Agathone ſanctiſſimo Papa Romano Macarius venerabilis, quæ jam & coram veſtra pietate relectæ ſunt, quas & omnes conſentientes grate ſuſcepimus; prævidimus hunc de fide ſua ſurgere, ut debeat reſpondere.

Καὶ εἶπεν Μακρόβιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Σελευκείας Ἰσαυρίας ἅμα Εὐλαλίῳ ἐπισκόπῳ Ζηνωνουπόλεως, Κωνσταντίνου Δαλισανδοῦ, καὶ Θεοδώρῳ ἐπισκόπῳ Ὀλβης, ἀμφοτέρων τῶν συνόδων τῷ ὄντι Ἀντιοχείας συγχωρούντων, καὶ εἶπεν· οὕτως πιστεύω, καὶ οὕτως πιστὸν κατὰ τὴν δύναμιν τῆς ἀπαφορᾶς τῆς εὐσεβοῦς θέσεως τὸν δεσπότην ἡμῶν τὸν ἁγιώτατον βασιλέα παρὰ Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ρώμης· καὶ ὁμολογῶ ἐπὶ δύο φύσεις, οὕτω καὶ δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως, ἀσυγχύτως, ἐπὶ τῆς ἑνώσεως οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

D Et ſurrexit Macrobius Deo amabilis epiſcopus Seleuciæ Iſauriæ, una cum Eulalio epiſcopo Zenonopoleos, atque Conſtantino epiſcopo Daliſandi, & Theodoro epiſcopo Olbæ, utriſque de concilio exiſtentibus ſedis Antiochiæ; & dixit: Sic confiteor, & ſic credo ſecundum virtutem ſuggeſtionum directarum ad dominum noſtrum piiſſimum Imperatorem ab Agathone ſanctiſſimo Papa Romano: & confiteor ſicut duas naturas, ita & duas naturales voluntates, & duas naturales operationes, indiviſe, inconvertibiliter, inconfuſe in incarnationis diſpenſatione unius ſanctæ Trinitatis Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri.

Κωνσταντῖνος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Δαλισανδοῦ εἶπεν· ὁμολογῶ δύο φύσεις ἐπὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως ἐν ἑνὶ ὑποστάσει καὶ μιᾷ ὑπάρξει, καὶ δύο θελήματα φυσικὰ, καὶ δύο ἐνεργείας φυσικάς.

Conſtantinus epiſcopus Daliſandi dixit: Confiteor duas naturas in uno Domino noſtro Jeſu Chriſto inconfuſe, & indiviſe in una perſona atque una ſubſiſtentia, & duas voluntates naturales, & duas operationes naturales ſimiliter.

Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ὀλβης εἶπεν· ἕπομαι τῇ ἐν Χαλκηδόνι ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ, καὶ τῷ τόμῳ τῷ μακαρίου πάπα Λέοντος τοῦ πρεσβυτέρου τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης· ὁμολογῶ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἕνα τῆς ἁγίας Τριάδος, ἐν δύο φύσεσι καὶ δύο φυσικοῖς θελήμασι καὶ ἐνεργείαις ἀσυγχύτως ἢ ἀδιαιρέτως γνωριζόμενον· ἢ ἕπομαι τῷ ὁρίῳ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῷ ὁρίῳ Ρώμης, καὶ ταῖς ἀποφάσεσι ταῖς θεσπισθείσαις τὸν δεσπότην ἡμῶν τὸν ἁγιώτατον καὶ μέγαν βασιλέα παρὰ Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ρώμης.

Theodorus epiſcopus Olbæ dixit: Sequor ſanctam Chalcedonenſem & univerſalem ſynodum, & tomum beatiſſimi Papæ Leonis antiquæ Romæ: & confiteor Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum unum E de ſancta Trinitate, in duabus naturis & duabus naturalibus voluntaribus & operationibus inconfuſe & indiviſe cognoſcendum: & ſequor ſedem Conſtantinopolitanam, & ſedem Romanam, & ſuggeſtiones directas domino noſtro piiſſimo magno Imperatori ab Agathone ſanctiſſimo Papa Romano.

Εὐλάλιος ὁ θεοφιλέστατος Ζηνωνουπόλεως εἶπεν· οὕτως πιστεύω δύο φύσεις ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως, καὶ δύο θελήματα, ἢ δύο ἐνεργείας ἐπὶ τῆς οἰκείας οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Eulalius epiſcopus Zenonopoleos dixit: Ita credo duas naturas inconfuſe & indiviſe, & duas voluntates atque duas operationes in incarnationis diſpenſatione unius ſanctæ Trinitatis Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri.

Κωνσταντῖνος ὁ θεοπρεπέστατος βασιλεὺς εἶπεν· εἰ δοκεῖ τῇ ἁγίᾳ ὑμῶν συνόδῳ, τὰ ὑπὸ ὑποδόσεως τοῦ χρόνου κωδίκια περὶ Μακαρίου τοῦ ἐνσεβεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας, τὰ καὶ

Conſtantinus piiſſimus Imperator dixit: Si placet veſtræ ſanctæ ſynodo, adveniant codicilli teſtimoniorum, qui dudum porrecti ſunt a Macario venerabili

ACTIO VIII.

archiepiſcopo Antiochiæ, qui & a vobis ſigillati ſunt; ut legantur & conferantur cum authenticis codicibus, qui repoſiti ſunt in hic ſito venerabili patriarchio.

Sancta ſynodus dixit: Quod & nunc a veſtra ſerenitate pie juſſum eſt, fiat.

Et prolati ſunt per Photinum magnificum a ſecretis, & imperialem ſecretarium codicilli tres ſigillati: qui & dati ſunt, atque oblati aſſiſtenti Macario venerabili archiepiſcopo Antiochiæ, ut recogniſceret, ſi ipſi ſunt, qui ab eo dudum fuerant prolati codicilli. Quos in manibus accipiens, & inſpiciens idem venerabilis Macarius dixit: Etiam vere ipſi ſunt, & recognoſco eos.

Conſtantinus piiſſimus Imperator dixit: Edicat Macarius venerabilis archiepiſcopus Antiochiæ, & Stephanus religioſus preſbyter & monachus ejus diſcipulus, quid ſibi cœcervantes, hujuſmodi defloraverunt teſtimonia.

Macarius ſanctiſſimus archiepiſcopus dixit: De ipſa una voluntate, quæ eſt Patris, & Domini noſtri Jeſu Chriſti, & ſancti Spiritus.

Conſtantinus piiſſimus Imperator dixit: De diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti unus ſanctæ Trinitatis Dei Verbi, quomodo ſentitis?

Macarius venerabilis archiepiſcopus dixit: Confiteor Dominum Jeſum Chriſtum unum ſanctæ Trinitatis eſſe, & poſt incarnationem in duabus perfectis naturis inconfuſe & indiviſe, in una perſona & una ſubſiſtentia: nuſquam naturarum differentia perempta propter unitionem; ſed ſalvata potius proprietate utriuſque naturæ, & in unam perſonam atque unam ſubſiſtentiam concurrente. Quoniam vero alteram perſonam, & poſt humanationem unus ſanctæ Trinitatis non aſſumpſit, propter hoc nec aliquid peccati dicimus eum aſſumpſiſſe; quia abſque carnalibus voluntatibus, & cogitationibus, humanis in imagine novitatis confitemur unum Dominum, noſtrum Jeſum Chriſtum. Qui enim unam voluntatem habens, eſt ad ſuſceptionem harum omnium paſſionum idoneus: unam eamdemque habuit virtutem ad tolerantiam horum omnium, ſecundum ſanctum & acceptabilem Auguſtinum. De hoc enim & confeſſionem fidei jampridem expoſuimus; & conſentimus tam ſanctis quinque ſynodis, quamque Honorio a Deo erudito, Sergio, & Paulo, atque Petro, & reliquis, quorum mentionem & in his, quæ domino porreximus, teſtimoniis fecimus: confitentes unam voluntatem ſubſiſtentialem in uno Domino noſtro Jeſu Chriſto, & deivirilem ejus operationem. Nec enim quæ divina ſunt, ſecundum Deum; neque quæ humana ſunt, ſecundum hominem; ſed humanati Dei Verbi novam quamdam deivirilem operationem in converſatione demonſtratum, confitemur ſecundum ſanctum Dionyſium.

Conſtantinus piiſſimus Imperator dixit: Confeſſio, cujus mentio facta eſt, quod data ſit nobis a Macario archiepiſcopo Antiochiæ, propriæ ejus fidei ad lectionem pandatur:

Et prolata eſt per Photinum a ſecretis, & Imperialem ſecretarium.

Et relecta eſt per Diogenem a ſecretis, & imperialem ſecretarium, quæ continet in verbis ita.

Expoſitio, ſive confeſſio fidei Macarii hæreſiarchæ.

PAcis Dei, quæ exſuperat omnem ſenſum, ſumma eſt pietas: per quam uno ore, unoque corde Deo viventi & vero, Trinitati ſervientes, [a] tenemus confeſſionem, pace Dei conſtricti. Hac non ab homine, neque per hominem, ſed divina gratia, o fideliſſime Imperator, inſtructus, cetera omnia inferiora ponens, ut condecebat divinum ſacrumque faſtigium, divi-

[a] Lib. a. Inſc. ecclesiarum

ANNO CHRISTI 681.

A συγχωρήσατε παρ' ὑμῶν, εἰς ἀνάγνωσιν καὶ ἀκριβολογίαν τῶν αὐθεντικῶν βιβλίων, οἵτινες ἀπόκεινται ἐν τῷ ἁγίῳ τούτῳ πατριαρχείῳ τοπαραχρίσθαι.

Ἡ ἁγία συνοδος εἶπε· τὸ καὶ νῦν παρὰ τῆς ὑμῶν γαληνότητος δικαίως κελευσθὲν, γινέσθω.

Καὶ προσηνέχθησαν ὑπὸ Φωτείνου τοῦ μεγαλοφρεστάτου ἀπορήτων καὶ σακελλείου βασιλικῶν κωδίκια τρία ἐσφραγισμένα, ἃ καὶ μετὰ χεῖρας λαβὼν, καὶ ἐπισκύψας ὁ αὐτὸς ὁ ἱερώτατος Μακάριος εἶπε· καὶ αὐτοὶ ἐκεῖνοί εἰσι, καὶ ἐπιγινώσκω αὐτά. *προβαλὼν ψηφ*

B Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε· λεγέτω Μακάριος ὁ ἱερώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας, ἢ Στέφανος ὁ εὐσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς ὁ αὐτοῦ μαθητὴς, τί συρράψαντες ἑαυτοῖς τὰς ἀκαίρους παρεξέβαλον χρήσεις.

Μακάριος ὁ ἱερώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπε· περὶ τῆς ἰδίας θελήσεως, ἥτις ἐστὶ τοῦ πατρὸς, ἢ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε· περὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος Θεοῦ λόγου, πῶς δοξάζετε;

C Μακάριος ὁ ἱερώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπε· ὁμολογῶ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἕνα τῆς ἁγίας Τριάδος εἶναι, ἢ μετὰ τὴν σάρκωσιν ἐν δυσὶ τελείαις φύσεσι, ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως, ἐν ἑνὶ προσώπῳ καὶ μιᾷ ὑποστάσει μιᾷ, ἀναιρουμένης τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς δι' ἕνωσιν, σωζομένης δὲ μᾶλλον τῆς ἰδιότητος ἑκατέρας φύσεως, καὶ εἰς ἓν πρόσωπον καὶ μίαν ὑπόστασιν συνερχούσης. ἕνα δὲ αὐτὸν ἐκεῖνον τοῦ συσταυρωθέντα καὶ μετὰ τὴν ἀναστάσιν ἐκ τῆς τῆς ἁγίας Τριάδος εἰ προσκυνοῦμεν, διὰ τοῦτο οὔτε τι τῶν ἀκαθάρτων λέγομεν αὐτὸν προσκυνεῖν· ἁγίαν γὰρ σαρκικῶν διανοιῶν, ἢ λογισμῶν ἀνθρωπίνων ἀποστατοῦσαν ὁμολογοῦμεν τὴν ἕνα αὐτὸν ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὁ γὰρ ἐν θεότητι ἴσον ἔχων πρὸς ἑαυτὸν τὸν πατέρα κατὰ τὸν αἰῶνα, μένει ἢ τὸν αὐτὸν ἔχει δεσπόζειν θεὸς ὑποταγὴν τῶν ὑπάντων, μένει ἢ τὸν αὐτὸν ἔχει δεσπόζειν θεὸς ὑποταγὴν τῶν ὑπάντων, κατὰ τὸν ἅγιον καὶ ἔνθεον Διονύσιον. οὕτω δὲ γὰρ ἡ ὁμολογία πίστις ἡμῖν φανεροῖ ἀξιάκουστα, ἢ σωφρονεῖν ἡμᾶς τὸν τῶν ἁγίων πατέρων ἀκολουθοῦντας, Θεοφίλους τε τοὺς θεοφόρους, Σεργίου, ἢ Παύλου, ἢ Πέτρου, ἢ τοὺς λοιποὺς· ὧν μνείαν ἢ ἐν αἷς ἐπεδείξαμεν τῇ ἁγιωτάτῃ χρίσει προσκομιδαῖς ὁμολογοῦντες ἐν δόγμασι θεοπρεπῶς περὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἢ διενεργοῦντος αὐτοῦ τὰ ἱερουργικὰ. οὔτε γὰρ τὰ θεῖα κατὰ θεὸν, οὔτε τὰ ἀνθρώπινα κατὰ ἄνθρωπον, ἀλλ' ἀνδρωθέντος θεοῦ λόγου καινήν τινα τοῦ θεανδρικοῦ ἐνεργείαν πολιτευομένην ὁμολογοῦμεν κατὰ τὸν ἅγιον Διονύσιον.

D

E Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε· ἡ ὁμολογία ἣν παρὰ Μακαρίου τοῦ ἱερωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας, τῆς οἰκείας αὐτοῦ πίστεως ὁμολογία, εἰς ἀνάγνωσιν προκείσθω.

Καὶ προσηνέχθη ὑπὸ Φωτείνου ἀπορήτου, καὶ σακελλείου βασιλικοῦ.

Καὶ ἀνεγνώσθη ὑπὸ Διογένους ἀπορήτου σακελλείου βασιλικοῦ, ἢ ἀνεγνώσθη ἔχουσα οὕτω λέξιν οὕτως·

Ἔκθεσις, ἥτοι ὁμολογία πίστεως Μακαρίου αἱρεσιάρχου.

Εἰρήνης Θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα τὸν νοῦν ἐστὶν ὁμόνοια, δι' ἧς ἑνὶ στόματι ἢ μιᾷ καρδίᾳ Θεῷ ζῶντι ἢ ἀληθινῷ τῇ Τριάδι λατρεύοντες [b] κρατοῦμεν τῆς ὁμολογίας, εἰρήνῃ Θεοῦ συνεχόμενοι. οὐκ ἐξ ἀνθρώπου, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλ' ἐκ θείας χάριτος, ὦ πιστὸν βασιλεῦ, διδαχθεὶς, τὰ ἄλλα πάντα ὑπέρτερα θέμενος, εἰς ὕψιστον θεῖα ἢ ἱερὰ κεκυφὼς, τὸ ἀρεσθὲν τε

[b] Forte, κρατοῦμεν τὴν ὁμολογίαν, ex edit. R. m. conjectura.

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO VIII.

σφενάπτε σοι Θεὸν ζῆλον παρέσχεν· καὶ ταῖς τῶν ἀκλινέων διανοίαις ὀφθαλμοῖς, ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς, φησὶν, ἕκαστον τὸ ἐνὸν αὐτῷ φῶς τῆς ὀρθοδοξίας φερέτωσαν, εἰς ὃν ἂν ὁπλαμοῦσιν ἐξαστράπτειν ἐν κόσμῳ. συμπνεύσει δὲ καὶ Θεὸς ὅτι ὄφ' ἡμέτερον τῆς βασιλείας σου τὸ τῆς χριστιανικωτάτης πολιτείας ἄσβεστον φῶς ἀπολάμψαντα, καὶ τῶν αἱρετικῶν τὰ σκοτώδη ὀρθοδοξίᾳ καταυγάσματα. ὑπήκοον δίκαιον ὑπάρχειν τῇ παρόντι βουλῇ ὑμῶν. τίς γὰρ, δέσποτα θεοψήφιστε, ἐγὼ δοῦλος, καὶ ἀπόβλητος, καὶ καταπεπατημένος, καὶ ἀφανὴς, καὶ εἰς ἔδαφος κείμενος; ὅπου δὲ καὶ ἀνάξιος τοῦ φοβεροῦ λειτουργεῖν καὶ παρεστάναι βήματι; ὑμῶν ἀξιωθεὶς δὲ ὑμῶν τιμῇ ἐμαλεχίαν πανοῦμαι τὸν πόνον, λέγει πατὴρ ὑμῶν οἱ ἐν Νικαίᾳ, καὶ οἱ ἑφεξῆς ἐκηρύξαμεν· μεθ' ὧν ἠγωνίσθην συναναστράφην, ταύτῃ καὶ συναπέλθοιμι. πιστεύω δέσποτα εἰς ἕνα Θεὸν παντοκράτορα, πάντων ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων δημιουργόν. καὶ εἰς ἕνα κύριον [a] Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, πλήρη ἐκ πλήρους τελείου, λόγον ἐνεργῆ, σοφίαν ὑπεστῶσαν, καὶ δύναμιν τῆς ὅλης κτίσεως ποιητικήν. καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, καὶ δι' υἱοῦ πεμπόμενον, φημὶ δὴ τοῖς ἀνθρώποις· ζωὴν τῶν ζώντων αἰώνιον, ἁγιαστὴν ἁγιότητα, παντὸς ἁγιασμοῦ χορηγόν· πνεῦμα τέλειον δόξῃ, καὶ ἀϊδιότητι, καὶ βασιλείᾳ, καὶ γνώμῃ μὴ μερίζομενον, μήτε ἀπαλλοτριούμενον, μήτε διστασί τι καὶ κυμαίνοντα. οὐδὲν γὰρ δοῦλον ἐν τῇ τριάδι, ὑποβλητὸν, καὶ ἐπεισακτὸν, οὐ φαίημεν μὴ οὐχ ὑπάρχον, ἦσαν δὲ ἐπιπλέον. οὔτε γὰρ ἀπῆν ποτὲ τῷ πατρὶ, οὔτε τῷ πνεύματι, ἀλλ' ἄτρεπτος ἀεὶ καὶ ἀμετάβλητος ἡ ἑνότης ἡ πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος, ὁ Θεὸς ἡμῶν. Θεὸν δὲ ὅταν εἴπω, ἐπὶ φωτὸς ἐξαστράπτομαι καὶ πεσῶ. τρισὶ μὲν κατὰ τὰς ἰδιότητας, ὅπερ ἐστὶν ὑποστάσεις καὶ πρόσωπα· ἑνὶ δὲ κατὰ τὸν τῆς οὐσίας λόγον, ὅπερ ἐστὶ θεότης. διαιρεῖται γὰρ ἀδιαιρέτως, ἐν οὖσιν ὄντα, καὶ συναπτόμενα διαιρετῶς. ἓν γὰρ ἐν τρισὶν ἐστὶ, καὶ τρία ἐν τῷ ἑνὶ εἰς ἃ ἐστὶ θεότης· ἃ τό γε ἀκριβέστερον εἰπεῖν, ἃ ἐστὶ θεότης. καὶ οὔτε τριὰς ἑνωθεῖσαν ἐγκαλέσεται, οὔτε τὸν δίοφυσιτην ἀλλοτριώσει. οὐτέτι γὰρ ἡμῖν ἐξ ἴσου ἡ τοῦ Σαβελλίου συναίρεσις, καὶ ἡ Ἀρείου διαίρεσις, τὸ οὐ δημιουργὸν καλὸν, καὶ ἐμφυὲς τὸν αἰσθητὸν. τί γὰρ δεῖ Θεὸν ἢ [b] συναλείφειν κακῶς, ἢ καταπίμπλειν εἰς ἀνισότητα; ἡμῖν δὲ εἷς Θεὸς ὁ πατὴρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα· καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, δι' οὗ τὰ πάντα· καὶ τὸ πνεῦμα ἅγιον, ἐν ᾧ τὰ πάντα· εἷς τὰ θεῖα Θεὸς, καὶ τὰ θεῖα ἓν, ὅσαπερ ἔφημεν. ὁμολογοῦμεν δὲ τὸν ἐκ τῆς ἁγίας Θεοτόκου τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, δι' ἡμᾶς ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν καταλῦσαι τὸν τῆς ἁμαρτίας, καὶ παραστῆσαι τὸν πάλαι ἁγίοις καὶ θεοφόροις ἡμῶν προπάτορσι καὶ πατριάρχαις Μαρίαν· καὶ ἀνθρωπῆσαι, τοιοῦτον ἀληθῶς σάρκα λαβόντα ἐξ αὐτῆς ἔμψυχον ψυχῇ λογικῇ τε καὶ νοερᾷ, καὶ ταύτην μυστικῶς θεοποιήσαντα διαμονῆς ἐν ἑαυτῷ ὑποστάσει· καὶ ἰδίαν καθ' ἑαυτὸν οὐσιωτικὴν ταύτην ποιήσαντα. ὃν ἐκ σπορᾶς ἀνθρωπίνης, ἢ ἐπιγείας συστάσεως ἀνθρώπου, οὔτε ἐκ θελήματος ἀνδρὸς, οὔτε ἐκ θελήματος τῆς δεσποίνης τῆς ὑψίστου Θεοῦ. ἔφη γὰρ πρὸς αὐτὴν παραγενόμενος ἡ ἀληθὴς διάνοια ὁ ἄγγελος· πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοί. διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον, κληθήσεται υἱὸς Θεοῦ. ταῦτα τοι καὶ μόνον, διανοίᾳ πιστῇ καὶ καθαρᾷ ἀληθείᾳ τὸν τῆς Θεοῦ λόγου παρθένον μητέρα δεξάμενοι, ἐπειδὴ τὸν ὑπερούσιον Θεὸν ὑποστᾶσαν ἐξ αὐτῆς σεσαρκωμένον γεγέννηκε. καὶ οὕτω γέγονε καθ' ἡμᾶς ὁ ἐνανθρωπήσας Θεὸς λόγος, οὐχ ἕτερόν τι ἀντεισάγοντες, ἀλλ' οἷς καὶ γέγονε καὶ ὑπάρχει καθ' ὑπόστασιν ἀμείνω τε καὶ ἄμεινον, καὶ οὕτω μεμένηκεν ὁ Θεὸς, ὅπερ ἦν φύσει τε καὶ ἀληθείᾳ. οὐκ ἐν τῇ σαρκὶ φαμὲν εἰς θείαν τραπῆναι φύσιν, οὐκ εἰς φύσιν σαρκὸς τὸν ἀπερίγραπτον τοῦ Θεοῦ λόγου

num zelum, qui tibi inditus est, exacuisti: & ecclesiæ oculos fuscitarans, pontifices, inquam, invitas unumquemque, ut quod in eo est orthodoxiæ proferat lumen, quatenus fulgeat amplius in mundo. Annuat quoque tibi Deus, temporibus pii tui imperii, Christianissimæ prædicationis indeficiens lumen, & hæreticorum novæ caligines extinguantur. Obedio itaque præparatus Deo placito vestro consilio. Quis ego sum, Domine a Deo decrete, vilis & abjectus, nec apparens, & in pavimento rejacens; dicam quoque, immeritus terribili servire atque assistere [a] tribunali? Verum a vobis [b] dignus habitus, hanc professionem facio fidei, quam patres nostri, qui in Nicæa & dehinc fuerunt, promulgaverunt: cumque genitus, & coëducatus sum, hac & abscedam. Credo igitur in unum Deum, Patrem omnipotentem, omnium visibilium & invisibilium factorem: & in unum Dominum nostrum Jesum Christum, Filium ejus unigenitum, qui ex eo natus est ante omnia sæcula, Deum verum ex Deo vero, perfectum Filium, perfectum Patris Verbum [c] effectricem sapientiam [d] essentialem & virtutem totius creaturæ factricem: & in Spiritum sanctum ex Patre procedentem, & per Filium manifestatum, videlicet hominibus, vitam viventium causam, immortalem, sanctitatem totius sanctificationis largitorem. Trinitatem perfectam gloria, & æternitate, & imperio, & consilio non divisam, & unam deitatem, & dominationem. Nihil enim servile in Trinitate, vel subjectum, & introductitium, tamquam prius quidem non exstitisset, post vero intromissum. Neque enim defuit Filius Patri, neque Filio Spiritus: sed inconvertibilis semper, & consubstantialis sancta Trinitas Deus noster. Deum vero cum dico, uno lumine illustror, & tribus: tribus quidem, secundum proprietates sive subsistentias, & personas: uno vero, secundum essentiæ rationem, id est, deitatis. Dividitur quippe indivisibiliter, ut ita dicam, & conjungitur divisibiliter: unum nempe in tribus ipsa deitas, & ipsa tria unum, in quibus deitas, sive, ut expressius dicatur, quæ est deitas: & neque ipsam unitatem confusionem opinamur, neque ipsam divisionem, alienationem. Absit enim a nobis ex æquo & Sabellii confusio, & Arii divisio, quæ & e regione mala sunt, & similia quidem impietate. Quid enim est opus aut Deum confundere male, aut concidere in inæqualia? Nobis vero unus Deus Pater, ex quo omnia: & unus Dominus Jesus Christus, per quem omnia: & unus Spiritus sanctus, in quo omnia: unus hæc tria Deus, & hæc tria unum, sicut diximus. Confitemur autem unum sanctæ Trinitatis Dominum Jesum Christum Filium Dei unigenitum propter nos in ultimis diebus descendisse de cælis, & incarnatum esse de Spiritu sancto, & sancta immaculataque Domina nostra Dei genitrice semperque virgine Maria: & humanatum esse, hoc est, veram carnem accepisse de ea, animatam anima rationali, atque intellectuali: & hanc nullo modo ante hoc subsistentem, mirabiliter in seipso formasse: & hanc propriam, per unionem dispensativam fecisse: non ex semine humano, vel operatione viri exstitisse, neque ex voluntate carnis, sed operatione, & voluntate virtutis Altissimi Dei. Ait enim angelus ad gloriosam & vere Dei genitricem: *Spiritus sanctus superveniet in te, & virtus Altissimi obumbravit tibi. Ideoque, quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei.* Ex hoc quippe solum, Dei genitricem proprie atque secundum veritatem Dei Verbi virginem matrem [e] glorificamus: quoniam qui præerat Deus super naturam, ex se peperit incarnatum: & ita factus est secundum nos humanatus Deus Verbum, ut non, quod erat, amitteret: sed & si factus est in assumptione carnis, & sanguinis, ita quoque mansit quod erat Deus, natura scilicet & veritate. Nec [f] enim carnem dicimus in divinitatis [g] transire naturam, neque iterum in naturam carnis ineffabilem Dei Verbi

[a] *In Græco*, aliam.
[b] *In Græco*, provocatus.
[a] *In Græco*, Verbum efficax.
[d] *In Græco*, subsistentem.
Luc. 1.
[e] *In sec. nostro*, sentimus.
[f] *In Græco*, Nec vero.
[g] *In Græco*, transitisse.

ACTIO VIII.

ANNO CHRISTI 681.

[a] derivati naturam, ſicut Apollinarius, Eutyches, & Severus impudenter [b] aſſeruerunt. Nuſquam enim propter unitionem differentia naturarum evaneſcit: ſalvatur autem magis proprietas utriuſque naturæ in una perſona, unaque ſubſiſtentia. Unitum quippe eſſe carni ſecundum ſubſiſtentiam confitentes Verbum, unum illum adoramus, Filium unigenitum, Deum verum, Dominum omnium noſtrum Jeſum Chriſtum, in duabus naturis inconfuſe & indiviſe cognoſcendum: non per partes ponentes, ac ſegregantes hominem & Deum: neque illum quidem operatum fuiſſe miracula, hunc vero paſſum fuiſſe, quæ humana ſunt, ſicut dividentes Theodorus & Neſtorius dicunt: ſed unum eumdemque confitemur Deum & hominem perfectum, conſubſtantialem Patri ſecundum deitatem, & conſubſtantialem nobis eumdem ſecundum humanitatem: ejuſdem duas nativitates prædicantes, tam quæ ante ſæcula ex Patre ſecundum deitatem, quam quæ in ultimis diebus ex Maria virgine Dei genitrice ſecundum humanitatem: ejuſdem miracula, & paſſiones, & omnem ſimul Deo decibilem, atque homini condecentem operationem ex eodem uno Chriſto Deo noſtro nova ratione proceſſiſſe credimus. Neque enim quæ divina ſunt, ſecundum Deum: neque rurſus quæ ſunt hominis, ſecundum hominem: ſed humanatus Deus Verbum, novam quamdam deivirilem operationem, & hanc totam vivificatricem demonſtrat: tametſi novum videtur, & perturbat aliquorum auditus, ſuſpicantium in peremptionem hanc nos proferre earum, quæ in Chriſto Deo noſtro ſunt inconfuſe, & ſecundum ſubſiſtentiam adunatarum duarum naturarum, quod non eſt unquam, nec fiat. Unum igitur eumdemque operatum fuiſſe dicimus: id eſt, mire operatum eſſe ſalutem noſtram, eumdemque paſſum propria carne, & omnes vere ſuſtinuiſſe ſalutares paſſiones, idem eſt dicere & miracula: ut ſit quidem carnis, pati, non ſeparatæ videlicet a divinitate; quamvis non divinitatis fuit pati: ipſius autem Dei operatio, quamvis per humanitatem ejus, hoc eſt, totam noſtram conſpertionem, hanc adimpleverit una & ſingulari voluntate divina; utpote non exſiſtente in eo & alia voluntate, ſive obſiſtente & adverſante divinæ ejus & potenti illi voluntati. Impoſſibile enim eſt, in uno eodemque Chriſto Deo noſtro duas ſimul, & adinvicem contrarias ſeu ſimiles exſiſtere voluntates. Salutaris vero a Deo inſtructorum patrum doctrina, manifeſte inſtruit, quia numquam intellectualiter animata Domini caro, diviſe atque ex proprio appetitu contra ruitum uniti ſibi ſubſiſtentialiter Dei Verbi naturalem ſui feciſſet motionem: ſed quando, & quaneam, & qualem idem Deus Verbum volebat: & ut clarius dicatur, quemadmodum noſtrum corpus regitur & ornatur, atque ordinatur ab intellectuali & rationali anima noſtra, ita & in Domino Chriſto tota humana ejus conſpertio ab ejuſdem Verbi divinitate ſemper, & in omnibus mota Deo mobilis erat ſecundum Nyſſenum Gregorium, dicentem adverſus Eunomium ita: Secundum quod Deus eſt Filius, impaſſibilis eſt per omnia & immortalis. Si autem paſſio de eodem in evangelio dicatur, per humanitatem quæ [c] per omnia paſſionis eſt capax, hoc operatus eſt. Operatur enim vere divinitas per corpus, quod circa eam eſt, omnium ſalutem: ut corporis quidem ſint paſſiones, Dei vero operatio, per quam & ſalvati ſumus: & hujuſmodi ſaluti nullam introducimus diviſionem. Semel enim moriens, & multorum abluens peccata redemptionem & ſalutem ex ſeipſo nobis, qui in peccatis fumus acquirens, reſurrexit, & conſuſcitavit & vivificavit nos, pacem perpetuam donans: aſcendenſque in cælos, ſedet ad dexteram Patris ejus, & iterum veniet cum gloria, judicaturus vivos & mortuos, cujus regni non erit finis. Speramus enim reſuſcitari omnes, & divino aſſiſtere tribunali, ut percipiat unuſquiſque juſtam ab eo retributionem, finem non habituram. Neceſſarie

[a] *In Greco, derivatum eſſe*

[b] *In Greco, deſperatum.*

[c] *In Greco, proclivis*

καταχρῆσθαι φύσει, καθάπερ Ἀπολινάριος, Εὐτυχὴς, καὶ Σεβῆρος οἱ αὐτὸς παραλόγως. οὐδαμοῦ γὰρ δι' τὴν ἕνωσιν ἡ διαφορὰ τῶν φύσεων ἀφανίζεται, σώζεται δὲ μᾶλλον ἡ ἰδιότης ἑκατέρας φύσεως ἐν εἰς πρόσωπον καὶ μίαν ὑπόστασιν συντρέχουσα. ἑνοῦσθαι γὰρ σαρκὶ καθ' ὑπόστασιν ὁμολογοῦντες τὸν λόγον, ἕνα καὶ τὸν προσκυνούμεν υἱὸν καὶ κύριον, Θεὸν ἀληθῆ, τέλειον Ἰησοῦν Χριστὸν ἐκ δύο φύσεων ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως γνωριζόμενον. ἐκ οὖν μόνης πάθους καὶ διαφορᾶς ἀφροντιστεῖν, καὶ Θεὸν αὐτὸν μὲν ἀπογυμνῶν τὰ θαύματα, τὸν δὲ πάθη τὰ ἀνθρώπινα, καθάπερ οἱ διαιροῦντες Θεόδωρος καὶ Νεστόριος λέγουσιν· ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ὁμολογοῦμεν Θεὸν καὶ τέλειον ἄνθρωπον, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα τὸ αὐτὸ· τὰς δύο φύσεις κηρύττοντες, τήν τε πρὸ αἰώνων ἐκ τοῦ πατρὸς κατὰ τὴν θεότητα, καὶ τὴν ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐκ Μαρίας τῆς παθήσου τῆς θεοτόκου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· τὸ αὐτὸ τὰ θαύματα καὶ τὰ πάθη, ἃ πᾶσι δῆλος ἐποίησεν ἡ ἀνθρωποπρεπῆ ἐνεργείαν ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἡ ἑνὶ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν χαρισαμένη σωτήρια πεπόνθαμεν. οὐ γὰρ κατὰ Θεὸν τὰ δῆλα, οὐδ' αὖ κατὰ ἄνθρωπον τὰ ἀνθρώπινα, ἀλλ' ἀνθρωπίνως Θεὸς λόγος χαρὰν νέαν τὴν θεανδρικὴν ἐνέργειαν, ἡ τοῦτο ἦλθε ζωοποιὸν ἐπιδείκνυται. εἰ δ' ἐστὶν, ἡ δοκεῖ τισὶ τῶν ἡμετέρων ἀκοαῖς, ἐπαλαμβάνεσθαι ἐπ' ἀναιρέσει ἡμᾶς τὸ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν ἀσυγχύτως, καὶ κατὰ ἕνωσιν ἀνεμφάτων δύο φύσεων· ὅπερ οὐκ ἔστι τοῦτο, μηδὲ γένοιτο. ἵνα τοίνυν ἡ τὸν αὐτὸν ἀνεγνωκὼς φαίδιμε, τοῦτο διαμαρτύρηται τὸν σωτῆρα ἡμῶν. ἡ τὸν αὐτὸν παθεῖν τῇ ἰδίᾳ σαρκὶ, ἡ πάσης ἀλυπίας ὑπολήψεως τὸ σωτηριώδη παθήματα, τοιοῦτόν δὲ λέγει ἡ θαύματα· εἰς οὗτος * ἡ μὲν σαρκὸς τὸ πάσχειν, οὐ κεχωρισμένης δηλονότι ἐκ τῆς θεότητος, εἰ ἡ μὰ τῆς θεότητος ἦν τὸ παθεῖν· τοῦ δὲ Θεοῦ τὸν ἐνεργεῖν, εἰ ἡ δι' ἡμᾶς τὴν ἀνθρωπότητα αὐτοῦ, τοῦτέστιν ὅλου τοῦ ἡμετέρου φυράματος ἕνεκεν τὴν ἐπιτέλεσιν ἐν ἑνὶ μόνῳ θείῳ θελήματι, ὡς ἂν ἔστιν ἐν αὐτοῦ ἡ ἄλλου θελήματος, ἢ ἀντικειμένης ἡ ἀντιπαθοῦς τῇ θείᾳ αὐτοῦ ἡ δυνατῇ οὐσίᾳ θελήματι. ἀδύνατον γὰρ ἐν ἑνὶ ἡ τῷ αὐτῷ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν δύο ἅμα ἡ κατὰ ταὐτὸν ἐναντία, ἢ ἡ ἄνομα ὑφεστάναι θελήματα. ὁ δὲ σωτήριος τῆς θεοφόρου παιδεύσεως διδασκαλία ἀπορρᾶς ἀπαρχὴν τὸ μηδέποτε τὸν τοιοῦτον ἐν χαμάζῃ τῷ κυρίῳ σώματι κεχωρισμένην ἡ ἐξ αἰτίας ὁπωσοῦν, ἀναιτίως τῇ θελήσει τῷ κυρίου αὐτῇ κατ' ὑπόστασιν Θεοῦ λόγου, τὴν συνοικοῦσαν αὐτῇ πνοὴν ἔχῃ πάντως· ἀλλ' ἐκεῖνο, ἡ εἶπεν, ἡ ἔσαν αὐτὸς ὁ Θεὸς λόγος ἐβούλετο, ἡ ὅτε ἐβούλετο, ἐν πρέπον τῷ ἡμέτερον σῶμα ἐγκινεῖσθαι, ἡ κινεῖσθαι, ἡ πάσχειν ὑπὸ τῆς νοερᾶς καὶ λογικῆς ἡμῶν ψυχῆς, οὕτως ἡ ἔδει τῷ ἰδίῳ Χριστῷ ὅλον τὸ ἀνθρώπινον αὐτοῦ σύστημα ὑπὸ τῆς αὐτοῦ τοῦ λόγου θείας δυνάμεως ἀεὶ ἡ ἐν πᾶσιν ἀῤῥήτως θεοπρεπῶς ἦν, κατὰ τὸν ἅγιον Νύσσης Γρηγόριον, λέγοντα ἐν τοῖς κατ' Εὐνόμιον οὕτως· κατὰ Θεὸς ὁ υἱὸς ἀπαθὴς πάντως ἐστὶ ἡ ἀπάθητος. εἰ δὲ τὰ πάθη ἐν τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ αὐτὸ λέγοιτο, δι' ἧς ἀνθρωπίνου πάντως τὸ δεκτικὸν τοῦ πάθους τὸ τοιοῦτον ἐνήργησεν. ἐνεργεῖ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἡ θεότης δι' ἧς τοῦ αὐτοῦ σώματος τὸν τῶν παθῶν συστατικὸν εἶναι τῆς μὲν σαρκὸς τὸ πάσχειν, τὸ δὲ Θεοῦ τὸν ἐνεργεῖν· δι' ἧς ἡ ἐπάθομεν, καὶ τῆ σωτηρίᾳ μεμορφώμεθα. ἅπαξ γὰρ ἀποθανὼν, καὶ πολλῶν ἀνιεὶς ἁμαρτίας, καὶ λύτρον ἐξ ἑαυτοῦ ἡ σωτηρίαν ὑμῖν τοῖς ἐν ἁμαρτίαις διεγείρας, ἀνέστη τε ἡ συνήγειρε ἡ ζωοποίησεν ὑμᾶς, εἰρήνην δόντων χαρισάμενος. ἡ ἀναβὰς εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῷ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ πάλιν ἥξει μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος. προσδοκῶμεν γὰρ ἀναστῆναι πάντας, ἡ τῷ δικαίῳ παραστῆναι βήματι, οὗ λαμβάνειν ἕκαστον δικαίαν παρ' αὐτοῦ ἀντιμισθίαν τέλος οὐκ ἔχουσαν. ἀναγκαίως

* *Addit, quo modo*

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO VIII.

δὲ καὶπεῖν θεσπέσιον· καταξίωσιν γὰρ τὴν κατὰ σάρκα
A δίκαιον τῆ μονογενοῦς υἱοῦ τῦ Θεοῦ, τυτέστιν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸν
τὸ ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν, καὶ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀνάληψιν ὁμολο-
γοῦντες, τὸν ἐνάιμακτον ἐν ταῖς ἁγιωτάταις τελεταῖς καθέρειν.
θεσπέσιον δὲ οὕτω τῶν μυστικῶν διδασκαλίαν ἢ ἁγιαζόμενα μό-
νοχροι τῆς τιμίας σαρκὸς, καὶ τῦ τιμίου αἵματος τῦ αὐτῶν
ἡμῶν σωτῆρος Χριστῦ· ἢ οὐχ ὡς σάρκα κοινὴν δεχόμεθα· μὰ
τὸν· οὔτε μὴν ὡς ἀνδρὸς ἡγιασμένου ἢ συναφθέντος τῷ λό-
γῳ κατὰ τὴν εὐάντητα τῆς ἀξίας, τῦτον ὡς θείαν ἐνοίκησιν ἐχού-
σης, ἀλλ' ὡς ζωοποιὸν ἀληθῶς, ἢ ἴδιον αὐτῦ τῦ λόγου. ζωὴ
γὰρ ὢν κατὰ φύσιν ὡς Θεὸς, ἑνωθεὶς ὑπάρξει τῦ ἰδίου
σώματος, ζωοποιὸν ἀνέφηνε δηλονότι. ὅτοι καὶ λέγει πρὸς ἡμᾶς·
ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὸ σῶμα τῦ υἱοῦ τῦ
ἀνθρώπου, ἢ πίητε αὐτῦ τὸ αἷμα· οὐκ ὡς ἀνθρώπου τῦ καθ'
B ἡμᾶς ἑνὸς ἢ αὐτὸν λογιζόμεθα εἶναι· πῶς γὰρ ὁ ἀνθρώπου σὰρξ
ζωοποιὸς ἔσται κατὰ τὴν φύσιν τὴν ἑαυτῆς; ἀλλ' ὡς ἰδίαν ἀλη-
θῶς τῦ υἱοῦ τῦ Θεοῦ, τὴν δι' ἡμᾶς ἢ υἱοῦ ἀνθρώπου γενομένην
τε ἢ χρηματίσασαν. καὶ δὴ γε ἐν ταῖς διαγραφαῖς τῦ εὐαγοῦς
φωνὰς οὐκ ὀλιγαχόθεν ἔνεστι, οὐκ μὴν θεσπεσίως καταμαθεῖν
ἔχομεν· ἀλλὰ τοῖς τε ἀνθρωπίνοις, ἢ θεῖς γε ὄντως τοῖς ἴσοις
περ' ἑνὸς αἰτῶσθαι δέχεσθαι φρονοῦντες ὀρθῶς. ἐπὶ τοιγαροῦν
θεσπεσίως τοῖς ἐν ταῖς διαγραφαῖς τοῖς ἀναβιβάσι φωναῖς, ὑ-
ποκειμένῳ μιᾷ τῷ λόγῳ συνορῶμεν. εἷς γὰρ ὢν Ἰησοῦς Χρι-
στὸς, κατὰ τὰς γραφάς. ταῦτα ὀρθῶς ἐδιδάχθημεν παρά τε τῶν
ἁγίων ἀποστόλων καθολικῶν, καὶ τῶν ἀπ' αὐτῶν εὐαγγελιστῶν, καὶ τῆς ἀπ' αὐτῶν θεοπνεύστου γραφῆς, ἢ ἀπὸ τῆς ὁμολογίας τῶν θεοφόρων πατέρων ἡμῶν, καὶ τῶν ἁγίων ἢ οἰκουμενικῶν τετρὰ συνόδων· ὡς γὰρ καὶ αἱ ἁγίαι τῶν ἁγίων Κυρίλλου, ἢ Λέοντος· ἢ ἅπερ ἀπέρριψαν καὶ ἐδίδαξαν, ἀνεθεμάτισάν τε καὶ ἀπεβάλοντο· καὶ ἅπερ ἐκήρυξαν, καὶ ἡμᾶς ἀνεθεματίζομεν· ἢ πᾶσαν αἵρεσιν ἀπὸ Σίμωνος καὶ μέχρι τῆ νῦν, ἐκείνους Ἀρείου, Εὐνομίου, Μακεδονίου, καὶ Ἀπολιναρίου, Σαβελλίου, Νοβατιανῦ τε, καὶ Σαββατίου, Διοδώρου, καὶ Νεστορίου, Εὐτυχέτε τε ἢ Διοσκόρου, ἢ Σεβήρου, καὶ Ἰουλιανῦ, ἢ ἀγνοοῦντος Θεμιστίου, ἢ πᾶσαν αὐτῶν τὴν ἀθέμιτον συμμορίαν· Ὠριγένην τε καὶ Δίδυμον, ἢ
* Pro ζόφου Εὐάγριον, καὶ τὰ μυθώδη * ζόφου λήρωματα· ὑπ' ἀνατιθέμε-
θα ἢ οἷς ἡ ἁγία πέμπτη συνόδος ἀπέβαλεν· τὸν Μοψουε-
D στίας λέγω Θεόδωρον, τὸν κατήγορον τῆς Μαξίμου αἱρέσεως τε
ἢ διαιρέσεως διδάσκαλον· τά τε ἀσεβῆ Θεοδωρήτου συγγράμ-
ματα τὰ κατὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως, καὶ τὴν δώδεκα κεφαλαίων
τῦ ἁγίου Κυρίλλου· ἢ τὸν λεγόμενον Ἴβα ἐπιστολὴν τὴν Μάρι
χαρίζεσθαι τὸν Πέρσην. καὶ δὴ τοίνυν ἅπασι τοῖς αἱρετι-
κοῖς τὸν ἄρτι τοίνυν παρεφυέντα Μάξιμον τὸν διαίτητον με-
τὰ τῆ ἀσεβῆ μαθητῶν αὐτῦ· ἐς τὸ μαινομένῳ ἢ ἐπίσης τὸ
σῶμα Χριστῦ τῦ Θεῦ ἡμῶν ὁ Ἑωλιὸν ἰδιάζειν· καὶ τὸ δυοφυ-
σίτης αὐτῦ τῆς διαιρέσεως φρόνημα· ὑπὲρ ὧν καὶ ἡμῶν οἱ μακα-
ριώτατοι ἡμῶν πατέρες ἀπέκτειναν, Ὁνώριος, φημὶ, Σέργιός τε
ἢ Κῦρος, καὶ οἱ ἐφεξῆς τῆ ἁγιωτάτῃ ἡγεμόνες, καὶ ἱερεῖς. θεσπέ-
σιον δὲ ἢ ὁ τῆς παλαιᾶς λήξεως Ἡράκλειος ὁ θεοστε-
φὴς ἡμῶν ὁ ἐγδέλεξος, ὃ τὸν γονέα τῆς ἐγδελεξίας Θεὸς
E εἰς καὶ δεῦρο βασιλέων ἔφυτευσε πρεσβύτην. ἀνδήμους γὰρ μα-
τὰ τῆ ἁγίου πατέρων ἡμῶν καὶ αὐτὸς τὸν ἀπαρχαῖον αἵρεσιν
ἔφυτευ τῆ Μαξιμιανῆ καταδίκαιον. οἷς πᾶσι ἀκολουθήσας
ἢ ὁ ἐγδέλεξ ἡμῶν κατὰ πάντα τρόπον τῦ ἐν βίοις τῷ λό-
γῳ πατρὸς τῦ θειοτάτου ἁγίου σπεύδοντος, Πέτρος τε ὁ πα-
νευφήμου πατριάρχης, καὶ ὁ Θεσσαλονίκης τὸν
ἡμῶν βίβλεσιν Μακεδόνιος ὁ μακαριώτατος, καὶ ὁ ἐνταῦθα
τῆς Ἀλεξανδρέων Θεόδωρος, συμπαρόντων αὐτοῖς τῆ τε
ἐνδοξοτάτων ἐπισκόπων ἐνταῦθα, καὶ τῆς ἱερᾶς συνκλήτου,
τὰ κατ' αὐτὸν ἐγγράφως ζητήσαντες τῦτον ἀνεθεμάτισαν, καὶ
ἐξέπεμψαν μετὰ τῆ ἀσεβῆ μαθητῶν αὐτῦ. ἀλλὰ δὴ ὅλως
αἱρετικοὺς παρ' ἑαυτοῖς ὁμοῦ ἐᾶσαι τοῖς ἀναθέμασιν, οὗ-

vero & illud adjiciemus: aſſerentes quippe mortem, quoad carnem unigeniti Filii Dei, id eſt, Jeſu Chriſti, & ex mortuis aſcenſum, & in cælos aſſumptionem confitentes, circa ſanguinem [a] cærimonias in eccleſiis celebramus. Ita quippe accedimus ad benedictiones arcanas, & ſanctificamur participes effecti tam ſanctæ carnis, quamque pretioſi ſanguinis Chriſti, omnium noſtrum Salvatoris: & non ut communem carnem ſuſcipiamus, abſit: neque iterum ut viri ſanctificati, & copulati Verbo per unitatem dignitatis, ſive ut divinam inhabitationem habentis; ſed ſicut vere vivificatricem & propriam ejuſdem Verbi. Vita enim cum ſit naturaliter ut Deus, quia factus eſt unum ad carnem ſuam, vivificam eam demonſtravit. Unde cum dicit ad nos: *Amen, amen dico vobis, niſi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus ſanguinem*, non ſicut hominis unius ex nobis, ipſam exiſtimamus eſſe: quomodo enim hominis caro vivificare poterit ſecundum propriam ſui naturam? ſed ut vere propriam Filii Dei, qui pro nobis etiam filius hominis factus eſt. Ceterum voces Salvatoris noſtri quæ in evangeliis ſunt, neque ſubſiſtentiis duabus, neque perſonis partimur: ſed tam humanas, ad hæc & divinas, ab uno dictas putabimus, recte ſentientes. Uni igitur perſonæ univerſas voces quæ ſunt in evangelio, deputare oporteret, uni ſubſiſtentiæ Verbi incarnati: Dominus enim unus eſt Jeſus Chriſtus, ſecundum ſcripturas. Hæc ſapere ſumus edocti a ſanctis apoſtolis & evangeliſtis, ab omni quoque a Deo inſpirata ſcriptura, & a vera confeſſione beatiſſimorum patrum eorum, qui in Nicæa & Conſtantinopoli, & [b] deinceps, id eſt, ſanctarum & univerſalium quinque ſynodorum: in quibus & epiſtolæ ſanctorum Cyrilli & Leonis: quæque prædicaverunt ac ſuſcepenunt, ſuſcipimus & prædicamus: & quæque abjecerunt, & nos anathematizamus; & omnem hæreſin a Simone uſque in præſens: præcipue Arium, Eunomium, Macedonium & Apollinarem, Sabellium, Novatum & Sabbatium, Diodorum & Neſtorium, Eutychen quoque, Dioſcorum, & Severum, & Julianum, & ἀγνοοῦντα, & ignorantem Themiſtium, & omne eorum profanum conſortium: Origenem quoque, & Didymum, & Euagrium, & fabuloſa eorum deliramenta. Ad hæc anathematizamus, & quos ſancta quinta ſynodus abjecit, Theodorum, inquam, Mopſueſtenum, maledictum illius Maximi hæreſeos diviſionisque doctorem: & impia Theodoreti ſcripta, quæ adverſum orthodoxam fidem & duodecim capitula beati Cyrilli: & epiſtolam, quæ dicitur ab Iba ſcripta fuiſſe ad Marim Perſam. Super his etiam omnibus hæreticis, & eum qui his ſubortus eſt Maximum, nec dicendum cum ejus diſcipulis, qui Manichæizare, & projicere corpus Chriſti Domini noſtri ille paganus edocebat; & impium diviſionis ejus dogma, quod & olim noſtri patres reſpuerunt, id eſt, Honorius, Sergius, & Cyrus, & reliqui eccleſiarum doctores, atque antiſtites; ad hæc etiam & piæ memoriæ Heraclius proavus veſter, cujus proſapiam orthodoxiæ Deus huic pio imperio aſſignavit: cum [b] indignatione quippe cum ſanctis patribus noſtris, etiam ipſe exortam hanc Maximianorum hæreſin condemnavit: quos ſecuta & ea quæ hic facta eſt per divalem juſſionem piæ memoriæ patris veſtri ſancta congregatio: Petrus quoque ſanctiſſimus ac univerſalis patriarcha, & præceſſor meæ parvitatis Macedonius beatæ memoriæ, & vicarius Alexandriæ Theodorus, præſentibus una cum eis & qui advenerant epiſcopis, & ſacro ſenatu, quæ circa fuerant, in ſcripto diſcurrentes, hunc anathematizaverunt, & exſilio damnaverunt cum impiis ejus diſcipulis. Sed univerſos hæreticos apud ſe anathematibus congemiſcere derelinquens,

[a] In Græco, culrum, id eſt, incrementum ſacramentum

[b] In manſ. noſtro additur per Græca, & qui Epheſi primi, & qui Chalcedone, & Conſtantinopoli ſecundo.

[b] In Græco, valde ex animo

ACTIO VIII.

ANNO CHRISTI 681.

iterum convertor ad Dominum, & ab eo conſervari vestram pietatem expoſco, quæ orthodoxiæ ſermonem corroborat. Vos enim & a proavis luminaria fidei. Luminaria fidei Dominus illuſtret. Orthodoxiæ cuſtodes Dominus cuſtodiat. Deus exaltet cornu veſtrum perſequens [a] omnem hoſtem, & pacem profundam eccleſiis & univerſo mundo condonans.

[a] In Greek, omne bellum.

Subſcripsio. Macarius miſericordia Dei epiſcopus Theopoleos, dictans omnem ſupradictum orthodoxiæ textum, juxta editiones ſanctarum, & univerſalium quinque ſynodorum, & ſanctorum ac probabilium patrum, qui nominatim a me ſunt poſiti: qui explanaverunt juxta præfixam virtutem, unam voluntatem in uno Domino Jeſu Chriſto Deo noſtro: qui deivirilem demonſtravit nobis ſuam operationem: & quia impium ſit dicere, in eodem Chriſto Deo noſtro duas voluntates; conſentiens: atque confeſſus, & ita ſentiens & docens, & ſperans aſſiſtere terribili Dei tribunali, cum hac mea orthodoxa fide ſubſcripſi.

Conſtantinus piiſſimus Imperator, & ſancta ſynodus dixerunt: Per tenorem oblatæ confeſſionis a Macario Deo-amabili archiepiſcopo Antiochiæ, fidei ejus agnitionem accepimus. Edicat autem idem Deo amabilis Macarius, ſi conſentit teſtimoniis ab eo porrectis.

Macarius ſanctiſſimus archiepiſcopus dixit: Utique, domine.

Conſtantinus piiſſimus Imperator & ſancta ſynodus dixerunt: Proſequatur idem Deo amabilis Macarius, ſi confitetur duas naturales voluntates, & duas operationes naturales in incarnationis diſpenſatione Chriſti Dei noſtri.

Macarius venerabilis archiepiſcopus dixit: Non dico duas naturales voluntates, aut duas operationes naturales in incarnationis diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti, nec ſi membratim incidar, & mittar in mare.

Conſtantinus piiſſimus Imperator, & ſancta ſynodus dixerunt: Ex codicibus nunc prolatis, & recognitis a Macario venerabili archiepiſcopo Antiochiæ, primi ex eis codicillus lectione pandatur, ad collationem authenticorum librorum ſanctorum ac probabilium patrum, qui reconditi ſunt in venerabili patriarchio; juxta quod dudum poſtulata ſunt a parte apoſtolica ſedis ſanctiſſimi Papæ Romani Agathonis. Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax hujus ſanctæ magnæ Dei eccleſiæ proferat hujuſmodi codices ſanctorum ac probabilium patrum de venerabili patriarchio.

Et prolati ſunt. Et accipiens per juſſionem piiſſimi noſtri principis Conſtantini Petrus gloriaſus [b] exconſul librum ſancti Athanaſii contulit cum hujuſmodi primo codicillo, deferente eumdem codicillum Diogene magnifico a ſecretis & imperiali ſecretario: quem & relegit, continentem in verbis hoc modo:

[b] In Greek, Conſul

Sancti Athanaſii ex ſecundo ſermone adverſus Apollinarem: Certum namque eſt, quod præexiſtens Deus Verbum, ante carnis adventum non erat homo, ſed Deus erat apud Deum inviſibilis, atque impaſſibilis. Neque igitur Chriſti nomen abſque carne defertur, quia ſequitur nomen paſſio, & mors: Luca quidem ſcribente: *Si paſſibilis Chriſtus, ſi primus ex reſurrectione mortuorum.* Paulo vero dicente: *Paſcha noſtrum immolatus eſt Chriſtus*: Et quia homo Jeſus Chriſtus qui dedit ſemetipſum pro nobis: non quia non eſt Deus, ſed quia & homo eſt Chriſtus, propterea *memor eſto Jeſum Chriſtum reſurrexiſſe a mortuis ex ſemine David*, ſcribit. Propter hoc ſcriptura utrorumque nominum facit introductionem, in oſtenſionem ſubſtantiæ; inviſibiliter quidem Deum intelligendo, & vere

Act. 16.

1. Cor. 5.

2. Tim. 2.

Τῷ ἐνώπιον Θεοῦ Θεῷ, ἡ παρ' αὐτοῦ φυλάττεσθαι τὴν ὑμετέραν διάνοιαν ἐξαιτῶ τὸν τῆς ὀρθοδοξίας λόγον κραταιώσαντα. ὑμεῖς γὰρ καὶ ἐκ προγόνων φωστῆρες τῆς πίστεως. Εἰς φωστῆρας τῆς πίστεως τηρεῖ φύλαξον. ὁ Θεὸς ὑψώσαι τὸ κέρας ὑμῶν. ὁ Θεὸς ἀριστεύσαντα τὸν βασιλέα ὑμῶν προσκυνήσαι πάντα πόλεμον, καὶ εἰρήνην βαθεῖαν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ βραβεύσαντα.

Ἡ ὑπογραφή. Μακάριος ἐλέῳ Θεοῦ βισκεπὸς Θεουπόλεως, ὑπογράψας τῶν τὸ προκείμενον τῆς ὀρθοδοξίας ὅρος κατὰ πᾶσι δεδόκται τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ πέντε συνόδῳ, ἡ τῇ ἀπαρεμβάτῳ παρ' ἐμοῦ ἁγίων ἀκριτῶν πατέρων, τῇ ἀναθεμάτων κατὰ τῶν προκατηγορημένων δυώδεκα ἐν πλήρει τῇ τοιείῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ βεβαιωτὴν B αὐτῇ * πολυτιμοτάτῳ ἡμῶν τῷ ἐπίσκοπι· καὶ ὡς αὐτὸς ὅτι τὸ λέγε ὅτι τῷ αὐτῷ Χριστῷ τῷ Θεοῦ ἡμῶν δύο θελήματα, ταυτότης, καὶ ὁμολογούσης, καὶ οὕτω φρονεῖ, ἡ δεδόκται, ἡ προσθεῖναι παρεκτὸς παρὰ τῶν Θεοῦ φοβερᾷ βήματι μετὰ ἐμοῦ τῆς ὀρθοδόξου μου πίστεως, ὑπογράψαμι.

* al. πολυπονεμφίλου

Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς βασιλέ, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· τὰς δυνάμεις τῆς θεοδοσίους ὁμολογίας τῆς ἑαυτῶν πίστεως παρὰ Μακαρίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας ἐν γραφῇ γεγόναμεν. λεγέτω δὲ ὁ αὐτὸς θεοφιλέστατος Μακάριος, εἰ ἔσχε τὰς χρείους τὰς παρ' αὐτοῦ δεδοσθείσας.

Μακάριος ὁ ἐναίσιμος ἀρχιεπίσκοπος εἶπε· καὶ σέβομαι.

Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς βασιλέ, ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· δείξῃ ὁ αὐτὸς θεοφιλέστατος Μακάριος, εἰ ὁμολογεῖ δύο φυσικὰ θελήματα, ἡ δύο ἐνεργείας φυσικὰς τοῦ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Μακάριος ὁ ἐναίσιμος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας εἶπε· οὐ λέγω δύο φυσικὰ θελήματα, ἢ δύο ἐνεργείας φυσικὰς τοῦ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τῶ πυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· οὐδὲ ἂν μέλῃ μέλη κατακοπείημι, ἡ βληθῶ εἰς τὸν θάλασσαν.

Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς βασιλέ, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· ἐκ τῶν νῦν προενεχθέντων κωδίκων, ἡ ὑπομνηστικῶν παρὰ Μακαρίου τοῦ θεοφιλεστάτου Ἀντιοχείας, τὸ πρῶτον κωδίκιον ἐξ αὐτοῦ ἀναγνώσει καθυποβαλλέσθω πρὸς ἀναθεώρησιν τῶν αὐθεντικῶν βιβλίων τῶν ἁγίων ἡ ἀκριτῶν πατέρων, τῶν ἀναπεφόνων ἐν τῷ βασιλικῷ πατριαρχείῳ, κατὰ τὸ D ἔθος αἰτηθέντα παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου θρόνου τῆς ἀποστολικῆς τῶν Ῥώμης Ἀγαθώνος. Γεώργιος θεῖος ὁ διακόνος ἀξιώσεως καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας προσαγέτω τοὺς τοιούτους τῶν ἁγίων καὶ ἀκριτῶν πατέρων ἐκ τοῦ βασιλικοῦ πατριαρχείου βίβλους.

Καὶ προσενήνεκται· ἡ λαβὼν κατὰ κέλευσιν τοῦ βασιλέως ἡμῶν βασιλέως Κωνσταντίνου Πέτρος ὁ ἐνδοξότατος ὕπατος βιβλίον τῶ ἁγίου Ἀθανασίου ἐντύχοι τῷ ἑνὶ τοῦτον προκείμενον κωδίκιον, διαφερόμενον τὸ αὐτὸ κωδίκιον Διογένης τῷ μεγαλοφυεστάτου ἀπορίτου ἡ σκρετείου βασιλικοῦ, ὅπερ ἀνέγνω ἔχον τὰς λέξεις οὕτως·

Τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἐκ τῆ κατὰ Ἀπολιναρίου ἐπιστόλου λόγου δεύτερου γάρ, ὅτι προϋπάρχων Θεὸς λόγος τοῦ τῷ ἐκ παρθένου ἐνανθρώπησε καὶ ἐν ἀνθρώποις, φησὶ Θεὸς ἦν πρὸς τὸν Θεὸν ἀόρατος καὶ ἀπαθὴς ὤν. οὔτε οὖν τὸ, Χριστὸς, ὄνομα ἄνευ τῆς σαρκὸς φθέγγεται, ἐπειδὴ ἀκολουθεῖ τῷ ὀνόματι τὸ πάθος καὶ ὁ θάνατος· ἀλλ' μὲν Λουκᾶς γράφοντος, εἰ παθητὸς ὁ Χριστὸς, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν· τῷ δὲ Παύλου λέγοντος· τὸ πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός· καὶ ἐν ἀνθρώποις Χριστὸς Ἰησοῦς, ὁ δοὺς ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, οὐχ ὅτι οὐ Θεὸς, ἀλλ' ὅτι καὶ ἄνθρωπος ὁ Χριστός. διὰ, μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν ἐκ σπέρματος Δαυὶδ, γράφει. διὰ ταῦτα ἡ γραφὴ ἑκατέρων τῶν ὀνομάτων ποιεῖται τὴν προαγωγὴν εἰς ἔνδειξιν ὑπάρξεως, ἀοράτως μὲν Θεοῦ νοουμένου, ἡ ὄντως ἀλη-

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO VIII.

ὧδε· ἐχρῆν δὲ ἀνθρώπου φανῆναι, καὶ ὑπάρχοντα ἀληθῆ ἄνθρωπον, καὶ ἀληθῶς ἄνθρωπον, ἀλλ' οὐ φαντασθῆναι, ἢ νομισθῆναι, ἀλλὰ φανῆναι ἡνωμένον, καὶ ἀδιαίρετον ἔχοντα. ἵνα τὸ ἀσυγχύτως ὁμολογούμενον ἀληθῶς, τοῦτο καὶ πιστῶς καὶ ἀσφαλῶς νοῶμεν ἀληθῶς.

A exsistentem, visibiliter autem hominem palpando, & vere exsistentem; non in divisione personarum, aut intelligentiarum, sed naturali nativitate & indissolubili unitate, ut in ipso certa exsistente passione, vere idem passibilis, atque impassibilis intelligatur.

Εἰσὶ δὲ καὶ τὰ ἀνατεθέντα τοῦ Μακαρίου καὶ Στεφάνου τοῦ θεοῦ τῶν, καὶ μετὰ ταῦτα τῆς χρίσεως. ἀλλὰ λέγετε, ὅτι εἰ πάντα ὅλως πάντως δέχεται, καὶ θεῖαι ἀνθρωπίνως λογισμοὶ εἶχον. ἀδύνατον δὲ εἶναι ἐν λογισμοῖς ἀνθρωπίνοις ἁμαρτίαν μὴ εἶναι· καὶ πῶς ἔσται χωρὶς ἁμαρτίας ὁ Χριστός; ἄκυρα ἔσται, εἰ ἐν ἁμαρτητικοῖς λογισμοῖς δημιουργὸς ὁ Θεὸς, ἀσεβητέον τῷ Θεῷ τὸν ἴδιον δημιούργημα· ἄλλη γὰρ ἀσεβησαμένῳ τὸν ἴδιον πάσαν. ἀλλ' ἄδικος ἔσται πάλιν ἡ κρίσις καταδικάζουσα τὸν ἁμαρτάνοντα. εἰ γὰρ ἁμαρτητικοὺς λογισμοὺς ἐδημιούργησεν ὁ Θεὸς, πῶς κατακρίνει τὸν ἁμαρτάνοντα; ἢ πῶς οὖν τι πρὸς Θεὸς Β ἐκφεύξεται κρίσιν γένεσθαι; εἰ δὲ καὶ ὁ Ἀδὰμ ὑπέκειτο τοῖς τοιούτοις λογισμοῖς πρὶν ἢ παρακοῦσαι τῆς τοῦ Θεοῦ ἐντολῆς, καὶ πῶς οὐκ ἐγίνωσκε καλὸν καὶ πονηρόν; λογικὴ μὲν ἦν τοῦ φύσις, ἐλεύθερος δὲ ἦν τοιούτων λογισμῶν, πεῖραν κακοῦ οὐκ εἰδώς, μόνον δὲ τὸ καλὸν γινώσκων, καὶ ἁπλοῦς πως ὢν. παρεκούσθη δὲ τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ, ὑποπεσὼν τοῖς τοιούτοις λογισμοῖς, οὐ τοῦ Θεοῦ δημιουργήσαντος τοὺς αἰχμαλωτίζοντας λογισμοὺς, ἀλλὰ τοῦ διαβόλου ἐξ ἀπάτης ἐπεισαγαγόντος τῇ λογικῇ φύσει τοῦ ἀνθρώπου τὸ παρακοῦσαι ἡμᾶς, καὶ ἀποπεσόντος ἀπὸ Θεοῦ· ὡς τε τὸν διάβολον καὶ νόμον ἁμαρτίας κατατεταχέναι ἐν τῇ φύσει τοῦ ἀνθρώπου, καὶ θάνατον βασιλεύσαι διὰ τοῦ ἔργου τῆς ἁμαρτίας. διὰ τοῦτο οὖν ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. ἀλλὰ λέγετε· ἦλθεν μὲν ἁμαρτίας. C ἀλλ' ἐν ἴσῳ οὐ λύσει τῆς ἁμαρτίας· οὐ γὰρ ἐν ἀνάγκῃ ἀρχῆθεν ἐφάνη ὁ διάβολος τοῦ ἁμαρτάνειν, ἵνα ἐλθόντος ἐκεῖνος εἰς τὸν κόσμον ἡ μὴ ἁμαρτάντος λυθῇ ἡ ἁμαρτία. ἀλλ' ἐν τῇ λογικῇ καὶ νοερᾷ φύσει τῆς ἀνθρώπου ἀρχῆθεν ἐφάνη ὁ διάβολος τὸν ἁμαρτεῖν. διὰ τοῦτο ἐδόκησεν γίνεσθαι τῇ φύσει λογικῇ οὔσῃ, καὶ ἐκουσίως ἁμαρτάνειν, ἢ ὑπὸ κατάκριτον θανάτου ἑαυτὸν ἀποκλίνειν ἐκ τῆς ἐλευθερίας, ὃς ἐστιν ὁ κύριος· τὸ γὰρ ἀδύνατον τῷ νόμῳ, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός. διὰ τοῦτο ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἵνα τὸν ἐν τῇ ἰδίᾳ φύσει κατακριθέντα ἐν τοῖς ἁμαρτάνουσι καταμείξῃ, καὶ [b] ἡνίκα ἂν πληρώσῃ τὰ τῆς οἰκονομίας, εἰς μαρτυρῶ ὁ προφήτης λέγει· πρὶν γνῶναι τὸ παιδίον καλὸν ἢ πονηρόν, ἀποθοῦ πονηρίαν τῇ ἀπειθείᾳ τὸ ἀγαθόν. εἰ δὲ μὴ ἐν τῇ ἁμαρτητικῇ φύσει ἡ ἀναμαρτησία ὤφθη, πῶς κατακρίνει ἡ ἁμαρτία ἐν τῇ σαρκὶ, μόνα τῆς σαρκὸς τὰ παρανομεῖν ἔχούσης, μόνη τῆς ἔσεσθαι ἁμαρτίαν γινωσκούσης; πῶς δὲ καὶ ὁ ἀπόστολος λέγει· ἵνα πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου, τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ φύσει ἀναμαρτήτῳ; ἵνα ἅπαξ, φησὶ, δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, οὕτω καὶ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον· ἵνα δι' ὧν φύσει ἡ συγχώρησις τῆς ἁμαρτίας γίνεται, διὰ τούτου καὶ ἡ λύσις τῆς δικαιοσύνης γένηται, καὶ οὕτως λυθῇ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου, ἐλευθερωθέντος τοῦ ἀνθρώπου φύσεως ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, καὶ δοξασθῇ ὁ Θεός.

Sunt autem, & quæ intercisa sunt a Macario & Stephano, & ante, & post testimonium, hæc. Sed dicitis: Quia si omnia susceptit modis omnibus, & humanas habuit cogitationes. Impossibile autem est, in cogitationibus humanis peccatum non esse. Et quomodo erit absque peccato Christus? Dicite igitur: Si cogitationum peccabilium conditor est Deus, deputandum est Deo proprium opificium. Venit assumere facturam suam. Sed injustum erit iterum judicium condemnans peccatorem. Si enim peccabiles cogitationes condidit Deus, quomodo condemnat peccantem? Et quomodo erit possibile, a Deo tale judicium fieri? Si autem & Adam subjacebat talibus cogitationibus, antequam inobediens fieret Dei mandato, & quomodo ignorabat bonum & malum? Rationalis quippe erat natura, libera autem a talibus cogitationibus, experientiam mali nesciens, tantummodo bonum sciens, & ut quidam uniformis fuerat: non obediens autem mandato Dei, succubuit talibus cogitationibus: non quia Deus creavit captivantes has cogitationes, sed diabolo per deceptionem superimponente hominis rationali naturæ, quæ in prævaricatione facta est, & repulsa est a Deo: ut diabolus & legem peccati in natura hominis posuerit, & mortem regnantem per opus peccati. Ideo igitur venit Filius Dei, ut solvat opera diaboli. Sed dicitis quia solvit non peccando. Sed non est hæc solutio peccati. Nec enim in illo a principio operatus est diabolus peccatum, ut veniente eo in mundum, & non peccante, solvatur peccatum: sed in rationali, & intellectuali natura hominis a principio operatus est peccatum diabolus. Propter hoc impossibile factum est naturæ rationali exsistenti, & sponte peccanti, sub condemnationeque mortis factæ, se ipsam corrigere ad libertatem, ut ait apostolus: *Nam quod impossibile erat legi, in quo infirmabatur per carnem, propter hoc venit Filius Dei,* hanc in propriam naturam disponere ex novo principio, & nativitate mirabili; non ut illum, qui a principio status erat, resecaret; sed supereminatum contemptum tolleret, sicut testatur propheta dicens: *Antequam sciat puer bonum, aut malum, reprobat malum, ut eligat bonum.* Si autem non in natura peccatrice impeccabilitas visa est, quomodo condemnatum est peccatum in carne, neque carne efficaciam habente, neque deitate peccatum sciente? Quomodo autem & apostolus dicit: *Ubi abundavit peccatum, superabundavit & gratia,* non locum describens, sed naturam supponens? *ut quemadmodum,* inquit, *per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors; ita & per unum hominem Jesum Christum gratia regnaret per justificationem in vitam æternam*: ut per quam naturam progressio peccati facta est, per hanc & offensio justificationis fieret; & ita solverentur opera diaboli, liberata hominis natura a peccato, & glorificetur Deus.

Rom. 8.

Isa. 7.

Rom. 5.

Ἀνεγινώσκομεν δὲ τὸ ζητούμενον βιβλίον, καὶ παρελαμβάνομεν τοῦ θεοῦ τῶν, καὶ μετὰ ταῦτα, καὶ τοῦ μεταξὺ τῆς χρίσεως ὄντων·

Dum igitur conferretur talis liber, & prætermitterentur quædam ante, & post, & in medio ejusdem testimonii;

Κωνσταντῖνος ὁ θειότατος βασιλεὺς, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· λεγέτω Μακάριος ὁ θεοφιλέστατος, τίνος ἕνεκα τὰ ζητούμενα ἐκτέμνῃ ἀπὸ τῆς χρίσεως τῶν ἁγίων καὶ ἀποστολικῶν πατέρων.

Constantinus piissimus Imperator, & sancta synodus dixerunt: Edicat Deo amabilis Macarius archiepiscopus, ut quid hæc, quæ necessaria sunt, circumtecidit de testimonio sancti & probabilis patris?

Μακάριος ὁ θεοφιλέστατος ἐπισκοπος εἶπεν· ἐγὼ τὰ μὲ χρείαν οὐ παρεξέβαλον, κατὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν παρεξέβαλον.

Macarius sanctissimus archiepiscopus dixit: Ego testimonia, quæ defloravi, secundum proprium intentum defloravi.

Ἐπὶ ἀναγινωσκομένης τῆς μετὰ τὴν ἀποκοπὴν χρίσεως τῆς

Et dum adhuc relegeretur post detruncationem idem

ACTIO VIII.

ANNO CHRISTI 681.

testimonium, quod defloraverant Macarius & Stephanus habens in superscriptione: Et post aliqua: quod in verbis etiam adstruebat hoc modo? Propterea in deitate Verbi apparens forma servi, non necessitati subjecta, sed natura atque virtute inculpabilitatem ostendit; dissolvens jus necessitatis, & peccati legem, atque captivitatis tyrannum captivum ducens, sicut ait propheta:

Psalm. 67. *Ascendens in altum, captivam duxit captivitatem.* Formam enim servi adversus inimicum proferens Verbum, victoriam facit per illud, quod aliquando vicebat est. Propterea & omnem tentationem explevit Jesus, quia & omnia assumpsit, quæ tentationis experimentum habuerunt, per quæ pro nobis victoriam fecit, dicens: *Confidite, ego vici mundum.* Nec enim adJoan. 16. versus deitatem assumpsit diabolus prælium, quam

Matth. 24. nescivit, quia nec audebat: propterea dicebat: *Si tu es Filius Dei*, sed adversus hominem, quem olim decipere valuit, & ex illo in omnes homines extendit suæ

Gen. 3. malitiæ operationem. Dum itaque anima Adæ in condemnatione mortis detineretur, & exclamaret ad Dominum proprium semper; sed & ii, qui placuerunt Deo, & justificati sunt in naturali lege, una cum Adam detinerentur, collugentes & conclamantes; misertus Deus hominis quem fecit, beneplacitum ei fuit, per sacramentum manifestationis novitatis salutem operari in genere humano: ut destrueret quidem inimicum, qui per invidiam deceperat, sublimatum autem ineffabiliter ostenderet hominem per unitionem Altissimi, & communionem naturæ, & veritatem. Propterea venit Verbum, qui Deus est, primique hominis conditor, ut fieret homo: ad vivificationem quidem hominis, destructionem vero injusti inimici: & natus est de muliere, ex prima formatione formam hominis sibiipsi resuscitans: in ostensione carnis, absque carnalibus voluntatibus, & cogitationibus humanis in imagine novitatis. Nam voluntas solius deitatis, quia & natura tota Verbi in ostensione formæ ipsius humanæ carnis, quæ visa est secundi Adæ: non in divisione personarum, sed in substantia deitatis & humanitatis. Propterea ergo accedebat diabolus ad Jesum tamquam ad hominem: & non inveniens in eo vetustatis, nec suæ satietatis indicium, neque ad præsens aggressionis profectum, vincebatur confusus: & victus ac fatigatus dicebat; *Quis est hic, qui venit ex Edom?* id est,

Isa. 63. ex hominibus terræ, incedens cum potentia. Propter quod & Christus dicebat: *Venit princeps hujus mundi, & in me invenies nihil.*

Joan. 14. ex Græco. Sancta synodus dixit: Ecce, benignissime Domine, & hoc testimonium abscidit. Nam quæ post testimonium per jussionem vestræ formidinis relegantur, ostendunt defloratorem ejus obumbratam. Et relecta sunt sequentia testimonia, quæ abscissa sunt a Macario & Stephano ex præsente testimonio. Dum quando & carnem & animam, & totum primum secundum factum invenit Adam. Si enim de substantia hominis erat ipsum *nihil*, quomodo ipsum corpus repertum est,[a] quod videbatur dicente *nihil*? Sed non invenit in ipso, quæ ipse operatus est in primo Adam: & ita destructum est peccatum in Christo. Propterea & scriptura testatur: *Qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus.* Quomodo ergo dicitis, & impudenter asseritis, quia impossibile est incapitivabilem fieri, qui semel captus est homo? ut impossibilitatem quidem Deo applicetis, possibilitatem autem diabolo, indestructum ejus dicentes peccatum in natura hominum, sicut & ceteri hæretici: & ideo advenisse deitatem, quæ non captivatur in similitudine carnis & animæ, ut ipsa incapitivabilis maneat, & sic appareat munda justitia: quando enim non fuit munda deitatis justitia? & ex his quod est hominibus beneficium? nisi in eadem substantia, & naturæ innovatione appa-

[a] In margine, quod videbatur ejus quidem esse illud *Nihil.*

Isa. 53.

Α παρεκλησίως ὑπὸ Μακαρίου καὶ Στεφάνου, ἐχούσης ἐν ὑπογραφῇ καὶ ταῦτα, τὰς δὲ διεξοδευούσης ὑπὲρ λέξεως οὕτως· διὰ τοῦτο ἐν τῷ τῆ λόγου θεότητι ἐφάνη ἐν τῷ δούλου μορφῇ ἀνάγκῃ ὑποπεσών, ἀλλὰ φύσει καὶ δυνάμει τὴν ἀναμαρτησίαν ἐπιδεικνύμενος, διαλύσας τὸν τῆς ἀνάγκης ὅρον, καὶ τὸν τῆς ἁμαρτίας νόμον, καὶ τὸν τῆς αἰχμαλωσίας τύραννον αἰχμαλωτίσας, ὡς φησιν ὁ προφήτης· ἀνέβη εἰς ὕψος, ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν. τοῦτο γὰρ μορφὴν τὴ δούλου λαβὼν τῷ ἐχθρῷ προβαλλόμενος ὁ λόγος τὴν νίκην ἐποίησεν ἐφ᾽ ᾧ τὸ πρὶν ἐνίκησεν. ἐφ᾽ οἷς δὲ καὶ πάντα πειρασμὸν ἐπλήρωσεν ὁ Ἰησοῦς, ἵνα πάντα ἔλαβε τὰ ὑποκείμενα πεῖραν ἐχόντα, δι᾽ ὧν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν νίκην ἐποιήσατο, λέγων· θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον. οὐ γὰρ πρὸς δεότητα ἔσχεν ὁ διάβολος τὸν πόλεμον, ὧν ἐτόλμα· οὔτε γὰρ ἐτόλμα· ἐφ᾽ οἷς ἔλεγεν· εἰ σὺ εἶ ὁ υἱὸς τῦ Θεοῦ· ἀλλὰ πρὸς ἄνθρωπον, ὃν πάλαι πλανῆσαι ἴσχυσε, καὶ ἐξ ἐκείνου εἰς πάντας ἀνθρώπους ἐξέπεμψε τὰς κακίας αὐτῦ πᾶσι τοῖς ἐπίγαμα. τὸν δὲ τῦ Ἀδὰμ ψυχὴν ἐν κατοχῇ ἁμαρτίας ἐκράτουν καταχθεῖσαν καὶ θανάτου κρίσει τὸν ἑαυτῦ διαπόντων ἐφ᾽ πάντας, καὶ τῷ διαφθαρτῷ τῷ Θεῷ, καὶ ἀνεκραύγαζον ἐν τῇ φυσικῇ τάξει συλλαμβανόμενοι τῷ Ἀδὰμ, συμπεπλεγμένων τε ἐν συμβούλοις, ἐλεήσας ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ἐν εὐδόκησε ἐφ᾽ μυστηρίου φανερώσεως ἑνώσεως ποιήσας καταρχὴν τῷ ἡμᾶς τῦ ἀνθρώπου· καὶ καθάπερ μὲν ἐπανελθεῖν τῷ ἐχθρῷ φθόνου ἀποτίσασης ἰσχυρὸ, ὕψωσε δὲ ἀναλόγως ἀναδείξας τῷ ἀνθρώπῳ τῷ θεὸς τὸν ὕψους ἐπίσης καὶ κτίσεως, φύσει καὶ ἀληθείᾳ. ἐφ᾽ οἷς ἔλεγεν ὁ λόγος C Θεὸς ὢν καὶ τῷ σπόρου ἀνθρώπου δημιουργὸς, ἠθέλησεν ἄνθρωπος, εἰς ζωοποίησιν μὲν τῷ ἀνθρώπου, καθαίρεσιν δὲ τῷ ἀδίκου ἐχθροῦ. ἡ ἐβλάστησε δὲ γυναικὸς ἐκ τῆς σαρκὸς πάσης τὸν Θεὸν ἀνθρώπου μορφὴν ἑαυτῷ ἀναστοιχείωσε· ἐν ἀποβλέψει σαρκὸς ἄχρι σαρκικῶν θελημάτων, ἢ λογισμῶν ἀνθρωπίνων ἐν ἀνέσει κρίσεως. ἡ γὰρ θέλησις θεότητος μόνης· ἐπειδὴ ἢ φύσις ὅλη τῷ λόγου ἐν ἀποβλέψει μορφῆς τῆς ἀνθρωπίνης σαρκὸς τῆς ἰκμάδος τῷ δευτέρου Ἀδὰμ, ἐκ ἐν διαιρέσει σεσαρκωμένου, ἀλλ᾽ ἐν ὑποστάσει θεότητος, ἢ ἀνθρωπότητος. ἐφ᾽ οἷς ἐπειδὴ γὰρ προσῆλθε ὁ διάβολος τῷ Ἰησοῦ εἰς ἄνθρωπον· καὶ διέκρινεν δὲ ἐν αὐτῷ τῆς πολλῆς αὐτῦ ὑπομονῆς γνώσεως, μήτε τῆς σαρκὸς τὸ παρὸν ὑπερέχοντος σφοδρότητος, οὔτε ἀληθείας· ἢ γυναικὸς ἐκ τῆς σαρκὸς τῆς ἀνθρώπου, ἐβεβαίωσεν μετὰ ἰσχύος. διὸ ἢ ὁ Χριστὸς ἔλεγεν· ἔρχεται ὁ ἄρχων τῦ κόσμου τούτου, ἢ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔστιν οὐδέν.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· ἰδοὺ, πανάγαθε δέσποτα, ἢ πάλιν τὰ χεῖρα ἀπέκοψε. τὰ γὰρ μετὰ τὰ χεῖρα κατὰ πάντων τῷ ἱερέως πράξεις ἀναγινωσκόμενα ἀπέστιλε τὰ αὐτῦ συναφείαν παιδεύειν, ἃ πρὸ ἐστιν ἐν τούτοις τὰ ὑποτεθὲν ὑπὸ Μακαρίου καὶ Στεφάνου ἐν τῆς παρούσης χρήσεως. καὶ τὰ μὲ σῶμα, ἢ ψυχὴν, καὶ ὅλον ὅλῳ τὸν ἀρχῆν * ὁ ἀνθρωπος Ἀδάμ. εἰ γὰρ οὐκ ὑπάρξεως ἀνθρώπου ἐν τὸ οὐδὲν, πῶς τὸ σῶμα εὗρε τὸ ἐφεύρεν εὑρεκὸς τὸ οὐδὲν; ἀλλ᾽ οὐχ εὗρεν ἐν αὐτῷ, ἐν αὐτὸς ἐφεύρεται ἐν τῷ πρώτῳ Ἀδάμ· καὶ οὕτως καταλύθη ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ Χριστῷ. ἐφ᾽ οἷς καὶ ἡ γραφὴ μαρτυρεῖ· ὃς ἁμαρτίαν ἐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτῦ. πῶς οὖν λέγετε, ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἀναχθῆναι ἡμᾶς τὸν ἅπαξ αἰχμαλωτισθέντα ἄνθρωπον, ἵνα τὸ μὲν ἀδύνατον τῷ Θεῷ προσαγάγητε, τὸ δὲ δυνατὸν τῷ διαβόλῳ, ἀκατάλυτον αὐτῦ λέγοντες τὸν ἐν αὐτῷ ἁμαρτίαν ἐν τῇ φύσει τῷ ἀνθρώπου, ὃν καὶ οἱ ἄλλοι αἱρετικοί· καὶ ἐφ᾽ οἷς ἐπιδεδώκατε τὸ μὲ αἰχμαλωτισθῆναι ἐν ἀκινήτοις σαρκὸς καὶ ψυχῆς, ἵνα αὐτὸ ἀναχμάλωτος μείνῃ· ἢ οὕτως ἐφ᾽ ᾧ ἐπιδεχὲ ἀκρασίαν· αὐτὸ δὲ ἐν τῷ καθαρεῖ τῆς θεότητος ἐ ἀκρασία; καὶ πῶς ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἀφελεῖα; εἰ μὲ παντέλειαν ὑπάρξεως, καὶ φύσεως χαρίσεν ἔφθη ἐ κύ-

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO VIII.

εἰπε, ὡς φησιν ὁ Ἀπόστολος, ἣν ἐπεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν θέοπρεπῆ καὶ ζῶσαν, λέγων· ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς, καὶ ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ ζωή.

A reat Dominus, ſicut ait apoſtolus, quam innovavit nobis viam novam & viventem, dicens: *Ego ſum via, veritas, & vita.*

Ἡ ἁγία συνοδος εἶπεν· ἰδοὺ ἡ ταύτης τὸν χεῖρον τῶν ἁγίων πατρὸς φθείρασε. οὐχ ἁρμόζει ὀρθοδόξοις οὕτω φθεγγομένοις τὰς τῶν ἁγίων πατέρων φωνὰς παρακόπτειν· αἱρετικῶν δὲ μᾶλλον ἴδιον τοῦτο καθέστηκε.

Sancta ſynodus dixit: Ecce & hoc teſtimonium ſancti patris peremiſti. Non congruit orthodoxis, ita circuntruncatas ſanctorum patrum voces deflorare: hæreticorum potius proprium hoc eſt.

Μακάριος ὁ εὐσέβεστος ἀρχιεπίσκοπος εἶπε· καὶ ὅδε εἶπον, ἐπὶ λόγον στοχασάμενος τὸν σκοπόν μου, παρῳξάμην.

Macarius venerabilis archiepiſcopus dixit: Etiam dixi, quia quærens ſtabilire intentionem meam, hoc modo deflovari.

Ἡ ἁγία συνοδος ἐβόησεν· αἱρετικὸν ἑαυτὸν ἐφανέρωσε δείξας. τῷ νέῳ Διοσκόρῳ ἀνάθεμα. ὁ τοιοῦτος καθαιρείσθω. τὸν νέον Διόσκορον Κῶι βάλλε. τῷ νέῳ Ἀπολιναρίῳ κακὰ τὰ ἔτη. δικαίως τῆς ἐπισκοπῆς ἀλλοτριούσθω. γυμνούσθω τῷ φελωνίῳ τοῦ αὐτοῦ ἀμφιεσείου. καὶ γυμνωθέντος αὐτοῦ, εἰς μέσον τε ἐστῶ- B τος ἅμα Στεφάνῳ τῷ αὐτοῦ μαθητῇ, Θεοφάνης ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος τῆ μοναστηρίου Βαΐων ἐπήρετο τοὺς αὐτοὺς Μακάριον τε καὶ Στέφανον· ἔσχεν ἀνθρώπινον θέλημα ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, καὶ ἀναμάρτητον;

Sunt ea quæ ſequuntur, ujque ad ea verba inferius poſita, ἐκεῖ ὁ Λόγος, in cod. mſ. Regia Brit. 2851. al. 1020. fol. 88.

Μακάριος καὶ Στέφανος εἶπον· ἡμεῖς ἀνθρώπινον θέλημα θεῖ τῷ Χριστοῦ οὐ λέγομεν, θεῖον δὲ καὶ δίχα γὰρ σαρκικῶν θελημάτων, καὶ λογισμῶν ἀνθρωπίνων, καθὼς ἡ θεοπνευστὸς παρ' ἡμῶν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου χρῆσις θεόκλ. ἡ γὰρ θέλησις θείσης φύσεως μόνης.

Macarius & Stephanus dixerunt: Nos voluntatem humanam in Chriſto non dicimus, divinam vero etiam abſque carnalibus voluntatibus & cogitationibus humanis, ſicut prolatum a nobis teſtimonium ſancti Athanaſii continet. Voluntas enim deitatis tantum.

Θεοφάνης ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος εἶπε· πῶς λαμβάνετε τὰ σαρκικὰ θελήματα, καὶ τοὺς ἀνθρωπίνους λογισμούς;

Theophanes Deo amabilis preſbyter & abbas dixit: Et quomodo intelligitis carnales voluntates & cogitationes humanas?

Μακάριος καὶ Στέφανος εἶπον· τὰ σαρκικὰ θελήματα, καὶ C οἱ ἀνθρώπινοι λογισμοὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἀνθρώπων εἰσὶ, ὁ δὲ Χριστὸς οὐδὲν τούτων ἔσχε.

Macarius & Stephanus dixerunt: Voluntates carnales & cogitationes humanæ, hominum ſimilium nobis ſunt: Chriſtus vero nihil eorum habuit.

Θεοφάνης ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος εἶπε· εἰ τὸ μαρτύριον, ὃ περικεκόψατε, ἐν ὁλοκλήρῳ τεθείκατε, εὑρίσκετο, ὃτι τὰ σαρκικὰ θελήματα, καὶ οἱ ἀνθρώπινοι λογισμοὶ, ψυχικοὶ καὶ καθ' ὑδονὰς, ἔλαβεν ὁ ἅγιος πατὴρ Ἀθανάσιος, πῶς καὶ ὑπὸ διαβολικῆς ἐμφυσήσεως ἐπισυμβάντα τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, καθὼς ὁ αὐτὸς ἅγιος πατὴρ ἀνωτέρω ἔφησε. κἀγὼ δὲ λέγω μὴ ἔχειν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν ὑπερβατικὸν θέλημα σαρκικὸν, ἢ ἀνθρωπίνους λογισμούς· μὴ γένοιτο· ἀλλὰ φυσικὸν θέλημα, ὅπερ ὁ δημιουργήσας τὸν Ἀδὰμ αὐτὸς ὁ Θεὸς ἐνέπνευσεν αὐτῷ. ὃν τοῦτο δὲ ἐρωτῶ ὑμᾶς· ἔσχε ψυχὴν λογικὴν ὁ Ἀδάμ; D

Theophanes Deo amabilis preſbyter & abbas dixit: Si teſtimonium quod derruncaſtis, in integro poſuiſſetis, inveniebatur, quod carnales voluntates & humanas cogitationes, culpabiles, & voluptuoſas, accepit ſanctus pater Athanaſius, quæ ex ſemination diabolica illatæ ſunt humanæ naturæ, ſicut idem ſanctiſſimus pater ſuperius aſſeruit. Nam & ego dico non habuiſſe Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, verum Deum noſtrum, ex ſuperſatione voluntatem carnalem, aut peccabiles cogitationes, abſit: ſed naturalem voluntatem, quam ipſe Deus creans Adam ei indidit. Et hoc autem ipſe interrogo vos: Habuit animam rationabilem ipſe Adam?

Μακάριος καὶ Στέφανος εἶπον· καί.

Marius & Stephanus dixerunt: Etiam.

Θεοφάνης ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος εἶπε· φυσικὸν εἶχε θέλημα;

Theophanes Deo amabilis preſbyter & abbas dixit: Naturalem habuit voluntatem?

Στέφανος ὁ θεοσεβέστατος μοναχὸς εἶπε· θεοφρονικὸν καὶ αὐτεξούσιον· καὶ γὰρ πρὸ τῆς παραβάσεως θεῖον θέλημα εἶχε, καὶ συνθελητὴς ἦν τῷ Θεῷ.

Stephanus religioſus monachus dixit: Arbitralem, & liberam. Etenim ante prævaricationem divinam habuit voluntatem, & convoluntarius erat Deo.

Δομέτιος ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Προυσιάδος εἶπε· ποῦ σου τὸ ἄτοπον βλασφημεῖν; εἰ συνθελητὴς ἦν ὁ Ἀδὰμ τῷ Θεῷ, οὐσιώδης καὶ συνδημιουργός.

Domitius Deo amabilis epiſcopus Pruſiados dixit: Ubi it abſurda tua blaſphemia? Si convoluntarius erat Adam Deo, & concreator.

Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ θεοσεβέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ Ἰωάννης ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες Ἀγαθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς ἀποστολικῆς Πρέσβυ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης· καὶ οἱ ἐκ προσώπου τῶν κατὰ Θεὸν συνόδου θεοφιλεῖς ἐπίσκοποι εἶπον· εἰ ὁ Ἀδὰμ πρὸ τῆς παραβάσεως θεῖον θέλημα εἶχεν, οὐσιῶδες καὶ ἀσύμφυτον τῷ Θεῷ ὑπῆρχε, καὶ ἀτρεπτὸν καὶ ζωοποιὸν ἦν τὸ θέλημα τῷ Ἀδάμ. καὶ πῶς τροπὴν ὑπέμεινε τοῦ ἐντάλτου, καὶ ἔπαθεν ὑπέρτερον; ὁ γὰρ συνθελητὴς, πάντως καὶ ὁμοούσιος. ὃ ἐν Νίκαιᾳ τὸν ἅγιον Κύριλλον βοᾶν· ὥσπερ ἐστὶ ὁμοούσιος, οὕτω καὶ συνθελητὴς τῷ ἰδίῳ γεννήσαντι; μιᾶς γὰρ οὐσίας ἐν ἅπασι τὸ θέλημα.

Theodorus & Georgius Deo amabiles preſbyteri, & Joannes Deo amabilis diaconus, locum præſentantes Agathonis ſanctiſſimi Papæ apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ, & qui ex perſona ejus fuerunt concilii Deo amabiles epiſcopi, dixerunt: Si Adam ante prævaricationem, divinam habuit voluntatem; ergo & conſubſtantialis fuit Deo, & inconvertibilis, ac vivificatrix fuit voluntas Adæ. Et quomodo mutatus, tranſgreſſus eſt mandatum, & morti ſuccubuit? Qui enim convoluntarius eſt, utique & conſubſtantialis eſt. An ignoras ſanctum Cyrillum clamantem: Sicut « eſt conſubſtantialis, ita & convoluntarius proprio « genitori? Unius enim eſſentiæ una utique eſt volun- « tas.

E

Θεοφάνης ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος εἶπε· ἔστιν ὅτε καιρὸν πρόσωπα ὑμᾶς, εἶπατε· ἔσχε φυσικὸν θέλημα ὁ Ἀδάμ; ναί, ἢ οὔ;

Theophanes Deo amabilis preſbyter & abbas dixit: Quod jam vos interrogavi, dicite: Habuit naturalem voluntatem Adam? etiam, an non?

ACTIO VIII.

ANNO CHRISTI 681.

Macarius, & Stephanus dixerunt: Et ſuperius jam A diximus, arbitralem, & liberam.

Theophanes Deo amabilis preſbyter, & abbas dixit: Aut aſſentite quia habuit naturalem voluntatem, aut renuntiare: & hoc oſtendo a ſanctis probabilibus patribus. Diu igitur perſeverantibus eiſdem Macario, & Stephano, & neque aſſentire volentibus, neque abnuere, Conſtantinus piiſſimus Imperator & ſancta ſynodus dixerunt: Proferat Deo amabilis Theophanes preſbyter & abbas, quæ effatus eſt teſtimonia ſanctorum ac probabilium patrum.

Et protulit duo teſtimonia, unum quidem ſancti Athanaſii archiepiſcopi Alexandriæ, de libro humanationis adverſus Apollinarium, ſic habens [a] in verbis: Quando Adam in principio formavit Deus, numquid B congenitum ei dedit peccatum? Quid ergo jam opus erat mandato? Quomodo ergo eum condemnavit peccantem? Quomodo autem & ante prævaricationem ignorabat bonum, & malum Adam, quem formavit Deus? Ad incorruptionem, & imaginem ſuæ æternitatis fecit eum, natura [b] impeccabilem, & voluntate liberum.

Aliud autem ſancti Auguſtini epiſcopi Hipponis, ex quinto libro adverſus Julianum Pelagianiſtam, continens ita: Motus animi quid eſt, niſi motus naturæ? anima enim ſine dubitatione natura eſt, & ideo voluntas motus naturæ eſt, quia motus eſt animæ.

Sancta ſynodus dixit: Luce clarius, & veraciter oſtendit Theophanes Deo amabilis preſbyter, & abbas, per prolata ab eo teſtimonia ſanctorum ac probabilium patrum, naturalem eſſe voluntatem. Si igitur primus Adam naturalem habuit voluntatem; qui per omnia ſimilis illi factus eſt abſque peccato ſecundus Adam, Dominus noſter Jeſus Chriſtus verus Deus noſter, quomodo non habuit in humana ejus natura naturalem voluntatem? Si itaque & humanam impeccabilem voluntatem aſſumpſit Dominus noſter & Deus Jeſus Chriſtus humanæ ſuæ naturæ, & divinam ante ſæcula cum Patre & ſancto Spiritu habuit voluntatem, procul dubio duas naturales voluntates in ipſo orthodoxos oportet confiteri, inconfuſe atque indivife: ſicut & plurimis [c] paternis teſtimoniis duæ naturales voluntates in una perſona ſive una ſubſiſtentia per incarnationis diſpenſationem unius de ſancta Trinitate Domini noſtri Jeſu Chriſti Dei noſtri comprobatæ ſunt.

Item relectum ex eodem codicillo aliud teſtimonium ſancti Ambroſii epiſcopi Mediolanenſis, de libro ad Gratianum Imperatorem, habens [d] in verbis ita: Verumtamen in tantum hominem, quem in veritate carnis oſtendebat, affectu coæqualem demonſtrat, ut diceret: *Non ſicut ego volo, ſed ſicut tu vis*: & hæc utique ſimiliter habente ſemper Chriſto circa voluntatem, quam vult Pater.

Et poſt pauca hujus teſtimonii, defloraverunt iidem Macarius & Stephanus ita: Cernis, quomodo non ſolum Filius voluntatem Patris, ſed & Pater facit voluntatem Filii? Quid ergo eſt vivificare, niſi quod per paſſionem ſic Filii? Nam paſſio Chriſti, voluntas eſt Patris. Quos ergo vivificat Filius, per voluntatem vivificat Patris. Ergo voluntas una eſt. Quæ voluntas Patris, niſi ut in hunc mundum Jeſus veniret, & emundaret nos a peccatis? Audi tu leproſum dicentem: *Si vis, potes me mundare. Reſpondit Jeſus: volo: mundare. Et continuo ſalvus factus eſt.* Cernis ergo, quomodo Filius poteſtatem haber propriæ voluntatis; & eadem eſt voluntas Chriſti, quæ eſt Patris?

Sunt autem & quæ abſciſſa ſunt ex eodem teſtimonio a Macario & Stephano, ita: Quamvis dicente

Μακάριος ὁ Στέφανος εἶπον· ὁ καὶ ἔμπροσθεν ἐφθέγξαμεθα, θελητικὸν ὁ αὐτεξούσιον.

Θεοφάνης ὁ θεοσέβαστος πρεσβύτερος ὁ ἡγούμενος εἶπεν· ὁ συνθοῦ, ἢ μὴ φυσικὸν θέλημα, ἢ ἀποτάξασθε· ὁ δεῖνα θεοπρεπῶς λέγει ἁγίων καὶ ἀοιδίμων πατέρων. ἐνεστήσαν οὖν τῷ αὐτῷ Μακαρίῳ καὶ Στεφάνῳ δὴ πολύ, καὶ μήτε συνθέσθαι θελόντων, μήτε ἀποτάξασθαι, Κωνσταντῖνος ὁ θεοσέβαστος βασιλεὺς, ἡ ἡ ἁγία συνοδος εἶπαν· προαγάγετω Θεοφάνης ὁ θεοσέβαστος πρεσβύτερος ὁ ἡγούμενος, ἃ παρ' ἑαυτοῦ, χρήσεις ἁγίων ὁ ἀοιδίμων πατέρων.

Καὶ προήγαγε δύο χρήσεις, μίαν μὲν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τοῦ περὶ ἐνανθρωπήσεως λόγου, καὶ κατὰ Ἀπολιναρίου, ἔχουσαν δὲ λέξεως οὕτως· ἐπὶ τοῦ Ἀδὰμ ἀρχῆθεν ἔπλασεν ὁ Θεὸς, μήτι σύμφυτον αὐτῷ ἔδωκε τὸ ἁμαρτάνειν; τίς οὖν ἦν ἡ ἐντολὴ; πῶς δὲ αὐτὸν κατέκρινεν ἁμαρτήσαντα; πῶς δὲ καὶ πρὸ τῆς παραβάσεως ἠγνόει τὸ καλὸν καὶ φαῦλον ὁ Ἀδὰμ, ὃν ἔπλασεν ὁ Θεός; ἵνα ἀδιαφθορίαν ἡ εἰκόνα τῆς ἰδίας ἀϊδιότητος ἐποίησεν αὐτὸν, φύσει ἀναμάρτητον, ἢ θέλοντα αὐτεξούσιον.

Ἐτέραν δὲ τοῦ ἁγίου Αὐγουστίνου ἐπισκόπου Ἱππωνησίων, ἐκ τῷ κατὰ Ἰουλιανοῦ βιβλίου πέμπτου, φθεγξάμενα οὕτως· κίνησις ψυχῆς τί ἐστιν, εἰ μὴ κτίσις φύσις; ἡ γὰρ ψυχὴ ἀναμφιβόλως φύσις ἐστί. διόπερ τὸ θέλημα κτίσεως φύσεως ὑπάρχει, ἐπειδὴ κίνησίς ἐστι ψυχῆς.

Ἡ ἁγία συνοδος εἶπε· παλιγὼς ἡ ἀληθῶς σαφέστατα Θεοφάνης ὁ θεοσέβαστος πρεσβύτερος ἡ ἡγούμενος ἐξ ὧν προεπεχείρησεν παρ' αὐτοῦ χρήσεων τῶν ἁγίων καὶ ἀοιδίμων πατέρων φυσικὸν εἶναι τὸ θέλημα. εἰ οὖν ὁ πρῶτος Ἀδὰμ φυσικὸν εἶχε θέλημα, ἡ κατὰ πάντα ἴσως αὐτῷ γενόμενος ἄνευ ἁμαρτίας δεύτερος Ἀδὰμ, ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, πῶς οὐκ ἔχει ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ αὐτοῦ φύσει θέλημα φυσικόν; ἐπεὶ θεῖόν καὶ ἀνθρώπινον ἀναμάρτητον θέλημα, φανερώτατα ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοῦ φύσεως· καὶ θεῖον φὼς αἰτεῖται μετὰ πατρὸς καὶ ἁγίου πνεύματος θέλημα ὄντα· δῆλον ὅτι δύο φυσικὰ θελήματα ἐν αὐτῷ δεῖ ὁμολογεῖν ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως. ὡς καὶ νῦν πάντων παλαιῶν χρήσεων τὰ δύο φυσικὰ θελήματα δεῖ τῶν ἑνὸς Θεάνδρου, ἤγουν μιᾶς ὑποστάσεως ἐκτεθῆναι ἐκ τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τετράδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν διδάσκοντας.

Πάλιν ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου ἑτέρα χρῆσις τοῦ ἁγίου Ἀμβροσίου ἐπισκόπου Μεδιολάνων ἐκ τοῦ πρὸς Γρατιανὸν τὸν βασιλέα λόγου, ἔχουσα δὲ λέξεως οὕτως· πλὴν δεῖ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἀληθείᾳ σώματος ἐπιδείκνυτο, τῇ ἴσῃ πρὸς αὐτὸν αὐτοῦ διαθέσει, οὕτω εἰπεῖν αὐτόν· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ θέλεις. καὶ ταῦτα δηλαδὴ ἴσως ἔχοντος ἀεὶ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸ θέλημα, ὅπερ θέλει ὁ πατήρ.

Καὶ μετὰ πολλὰ τῆς θεσπεσίας χρήσεως παρεξέβαλον οἱ αὐτοὶ Μακάριός τε καὶ Στέφανος οὕτως· σαφῶς ὡς οὐ μόνον ὁ υἱὸς πρὸς βούλησιν τοῦ πατρός, ἀλλὰ καὶ ὁ πατὴρ ποιεῖ τὸ θέλημα τοῦ υἱοῦ, ἡ δ' ἂν ἔτι τὶ ζητηθεῖν, εἰ μὴ [a] ἵνα τοῦ πατὴρ τὸν υἱόν; τὸ [b] δὲ πάθος τοῦ Χριστοῦ βούλησίς ἐστι τοῦ πατρός· ὃς δῶτον ζωοποιεῖ ὁ υἱὸς, ἵνα τοῦ θελήματος ζωοποιῇ τοῦ πατρός. αὐτοῦ ἡ βούλησις μία. πᾶσα βούλησις τοῦ πατρὸς, εἰ μὴ τὶ ἐλθεῖν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον τὸν υἱὸν ἡ καθαρίσαι τὴν ἁμαρτωλὸν ἡμᾶς; ἄκουσον λέγοντος τοῦ λεπροῦ· ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι· ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· θέλω, καθαρίσθητι· καὶ παραχρῆμα ὑγιὴς ἐγένετο. ὁρᾷς οὖν ὅπως δύναται εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τὸ αὐτὸ εἶναι θέλημα τοῦ Χριστοῦ, ὅπερ ἐστὶ τοῦ πατρός;

Εἰσὶ δὲ ἡ τὰ λειπόμενα ἐκ τῆς αὐτῆς χρήσεως ὑπὸ Μακαρίου καὶ Στεφάνου οὕτως· οἱ καὶ τὰ μάλιστα φάσκοντες αὐτοῦ·

ACTIO VIII.

[a] *In Greco, ad verbum.*

[b] *Imo: peccato non obnoxium.*

[c] *Hoc eſt, Patrum*

[d] *In Greco, ad verbum*

Matth. 26.

[a] *al.* διὰ τὸ.

[b] *pro* τὸ γὰρ.

ANNO CHRISTI 682.

τοῦ· ἅπερ ἔχει ὁ πατὴρ, ἐκεῖ ἐστι· ἀναμφίλεκτον, ὡς οὐδὲν ὑπεξήρηται. Ἰὼν γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει, τὸν αὐτὸν καὶ ὁ υἱὸς ἔχει βούλησιν. μία ἄρα τῶν ἀ βούλησις, ὅπου μία ἡ ἐνέργεια. ἡ γὰρ ἐν Θεῷ τῶν θελημάτων τάξις, ἀκολούθημα τυγχάνει τῆς ἐνεργείας. ἄλλη μέν γε βούλησις ἀνθρώπου, καὶ ἑτέρα Θεοῦ. ἐκείνῃ μὲν γὰρ πρὸς τὸ γινώσκειν, ὡς ἀνθρώπῳ μὲν τὸ ζῆν καταθύμιον, ἐπειδὴ φοβούμεθα τὸν θάνατον· τὸ δὲ τὸ Χριστοῦ πάθος ὅτι κατὰ βούλησιν ἦλθε, ἵνα ὑπὲρ ἡμῶν πάθῃ, τῷ Πέτρου βουλομένου τὸν κύριον ἀποκλῖναι τοῦ πάθους, ὁ κύριος εἶπεν· οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. λέγομεν οὖν τὸν βούλεσθαι τὸν ἡμῶν· λέγομεν τὸ εὐχεσθαι· προῤῥήδην γὰρ ἀναιρέσει εὐχόμεθα, ἐπειδὴ καρκίνου πάσχει. ἐκεῖνο δὲ οὖν τὸ βούλημα, ὅπερ ἴδιον ἔλεγεν· ἐπειδήπερ οὐκ ἀνθρώπου τὸ τῆς ἡμῶν εὐχόμενος ἔλαβεν, οὐκ ἄνθρωπος, ἀλλὰ θεὸς ἐγένετο· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ θέλεις· ἡμὲν γὰρ ὄντι τὸ εὐχόμενον ἀνεδέξατο· ἐν γὰρ οὐδεὶς παθητὸς χωρὶς. ἐμοὶ συμπάσχει, ἐμοὶ εὐχάζεται, ἐμοὶ συμπαλαίει. ὑπὲρ ἐμοῦ δεήσεσιν ἄλγησιν ἀνέμιξε, ὁ ὑπὲρ ἑαυτοῦ μηδὲν ἔχων ἀλγεῖν· ἀλγεῖς οὖν, κύριε, οὐ προῦμα σὸν, ἀλλ' ἐμόν· οὐ τὸν θάνατον, ἀλλ' ἁμαρτίαν ἀθάνατε. ὁ προφήτης φησὶν· ἐπειδὴ αὐτὸ ἡμῶν ἐδείλιασε, καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθά σε, κύριε, εἶναι ἐν πόνῳ, ἐκεῖνα ἀμοὶ ἐν ἄλγεσι ὑπὲρ σαυτοῦ, ἀλλ' ὑπὲρ ἐμοῦ· καὶ τί θαυμαστὸν, εἰ ὑπὲρ πάντων ἤλγησεν ὁ δεσπότης ὑπὲρ ἑνός; τί θαυμαστὸν, εἰ μᾶλλον πλείστῳ ἀνεδέξατο, ὃς ἐμέρισε τὸν Λάζαρον μᾶλλον ἐδάκρυσεν; ἀλλὰ καὶ τὸ ἀδελφῆς αὐτὸν ἔδακρυ ἔχον εἰς τὸ δακρύειν ἐκίνησε, δι' ἧς αὐτὸ καθικνεῖτο τὸ τῆς ἀνθρωπίνης οἰκτίσεως· καὶ ἐνθένδε βαθυτέρα δέησις αὐτοῦ τὸ τῆς οἰκτιρμίας ἐκαίρετο· ἵνα καθάπερ ὁ θάνατος ἀπὸ τῶν πάντων ἀφείλετο θάνατον, καὶ ὁ μώλωψ αὐτοῦ τὰ ἡμῶν ἰάσατο πράγματα, οὕτω καὶ ἡ εὐχὴ αὐτοῦ τὸν ἡμέτερον ἐξαλείψῃ καπάθειαν. ὡς ἀνθρώπου οὖν ἀνδιάζει, ὡς ἀνθρώπου ἀπεκρίθη· οὐ δεκαίθετος γὰρ ὁ δυνάμενος, οὐ δὲ ὁ θέλων αὐτὸ, ἀλλ' ὁ ἀνθρώπου ἐκπεφυκὼς· καὶ πεφόβηται κατὰ τὸν τῆς ἀνθρωπίνης σαρκὸς σφάλμα· καὶ δέδοται, ἐπειδὴ ψυχὴν ἀνεδέξατο παθητήν· οὐδὲ γὰρ ὁ Θεὸς, καθὸ ἦν Θεὸς, ἦν πεφοβῆσθαι, ἢ ἀποθνήσκειν ἠδύνατο.

Ἐκ ἀπομνήσεως δὲ τῶν αὐτοῦ καθολικῶν ἑτέρας χρῆσις τοῦ ἁγίου Διονυσίου ἐπισκόπου Ἀθηναίων καὶ μάρτυρος, ἐκ τῶν περὶ θείων ὀνομάτων λόγου· ἣ ἀντιβολῶν ἡμᾶς τὸ κέρδος τῆς χρήσεως ἔχειν οὕτως.

Διακέκριται δὲ τῆς ἀγαθοπρεποῦς εἰς ἡμᾶς θεουργίας τὸ καθ' ἡμᾶς ὅλῃ ἡμῶν ἐλπὶς ἢ ὁλικῶς τελεσθῆναι τὸν ὑπερφυᾶ λόγον, καὶ δρᾶσαι καὶ παθεῖν ὅσα τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοῦ θεουργίας θεῖα ἔκφανται καὶ ἐκφέρεται. τούτοις γὰρ ὁ πατὴρ καὶ τὸ πνεῦμα κατ' οἰκείαν ὑπεροχὴν λόγου· εἰ μήπου τις φαίη καὶ τὰ ἀγαθοπρεπῆ ἢ φιλανθρωπα βούλεσθαι.

Τὰ δὲ ὑποτεθέντα ἐκ τῆς αὐτῆς χρήσεως περὶ θεῖ αὐτοῦ καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν ὑπερουσιότητα καὶ ἄῤῥητον θεουργίαν, ἣν ἔδρα ἢ καθ' ἡμᾶς γεγονὼς ὁ ἀπαλλοίωτος, ἦ θεὸς, ἢ θεοῦ λόγος.

Ἐκ ἀπομνήσεως δὲ τῶν αὐτοῦ καθολικῶν χρῆσις τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἐκ τοῦ λόγου τοῦ εἰς τὸ· πάτερ, εἰ δυνατὸν, παραδόντα ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. (οὗ ἡ ἀρχὴ· βαθεῖαν πηλεῖ.) καὶ ἀντιβολῶν ἡμᾶς σοφὴ βιβλίον ἐκ τόμων τῆς βιβλιοθήκης τυγχάνον τοῦ ἁγιωτάτου πατριαρχείου τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, τὸ κέρδος τῆς χρήσεως ἔχειν οὕτως· τοῦτο δὲ γεγραπται κατὰ τὸ σταυρικὸν καὶ χάσκειν καὶ χάσκειν, καὶ οὐ βούλεσθαι σταυροῦσθαι; εἶπε μοι, καὶ ἀπ' ἐμοῦ ἄκουε; εἰ δὲ μὴ ἐθέλεσθε, τίς αὐτὸν ἐκέλευσε; τίς ἐβιάσατο; τί δὲ καὶ προεῖπεν ἀποστόλους, ἵνα σταυροῦνται μὴ μέλλων σταυροῦσθαι, μὴ δὲ βουλόμενος ἐμοῦ ἀκούειν; τίνος δὲ ἕνεκεν καὶ φοβερὸν καλεῖ τὸν σταυρὸν, εἰμὴ μὲ ἐθέλοντα σταυροῦσθαι; ἐμοῦ γὰρ ἀπολογουμένου ἐδείκνυτο καὶ ἐβοήθει, ἐμοῦ ἔχοντος αἰδέσιμα. εἶπε γὰρ τοῖς μαθηταῖς τὸ ποτήριον τοῦτο, οὕτως ἦ ἀπ' αὐτοῦ τὸ σταυροῦσθαι· διὸ καὶ ἔλεγεν· ἐπεθύμησα ἐπιθυμίᾳ τοῦτο τὸ πάσχα φα-

A eo: *Quæ habet Pater, mea sunt:* indubium est, quod nihil subtractum est. Quam enim Pater habet, eamdem Filius voluntatem habet. Una ergo voluntas, ubi una operatio: in Deo enim voluntatis, ordo effectus exsistit actionis. Alia quippe est voluntas hominis, & alia Dei. Nam ad cognoscendum, quod homini quidem vivere desiderabile exsistit, quoniam mortem pertimescimus: Christi vero passio est secundum divinam voluntatem, ut pro nobis pateretur; Petro volente Dominum a passione revocare, Dominus ait: *Non sapis ea quæ Dei sunt, sed quæ hominum sunt.* Matth. 16. Suscepit ergo voluntatem meam, suscepit tristitiam meam. Confidenter tristitiam nomino, quia crucem prædico. Mea est voluntas, quam suam dixit: quia ut homo suscepit tristitiam meam, ut homo locutus est. Ideo ait: *Non sicut ego volo, sed sicut tu vis.* Mea est tristitia, quam meo suscepit affectu; nemo enim moriturus gaudet. Mihi compatitur, & mihi contristatur, & mihi condolet. [a] Pro me enim dolet in me, quia pro se nihil habuit, quod doleret. Doles ergo, Domine, non tua vulnera, sed mea; non tuam mortem, sed nostram infirmitatem. Propheta dicit: *Quia pro nobis doles, & nos reputavimus te Domine esse in dolore*, quando ipse non dolebas pro te, sed pro me. Et quid mirum, si pro omnibus doluit, qui pro uno lacrymatus est? Quid mirum, si moriturus tædeat, qui Lazarum resuscitaturus illacrymat? Sed & ibi eum sororis pietas ad lacrymandum movit, per quam eum tangebat humanus affectus: & hic interior affectus dispensationis operatur: ut quemadmodum mors ejus omnium nostrum mortem abstulit, & livor ejus nostra sanavit vulnera; ita & ejus tristitia nostram deleat tristitiam. Ut homo igitur dubitat, ut homo turbatur: non turbatur enim virtus, aut deitas ejus, sed anima turbatur. Et turbatur secundum humanæ fragilitatis assumptionem: & ideo, quia animam suscepit passibilem. Nec enim Deus, juxta quod Deus erat, turbari aut mori poterat.

Actio VIII. Joan. 12.

[a] In Græcis Ergo pro me dolet, & mihi dolet, Isa. 53.

Item relectum est aliud testimonium ex eodem codicillo sancti Dionysii episcopi Athenientis & martyris, ex libro divinorum nominum: & collatus est similiter textus testimonii, continens ita:

D Discreta est autem benignissima circa nos Dei operatio, per hoc quod secundum nos ex nobis integre vereque humanatum est Verbum, quod est supra substantiam: & operatum, & passum, quanta humanæ ejus divinæ operationi congruunt, præcipua ac probabilia. His namque Pater, & Spiritus nulla ratione communicant, nisi quis dixerit secundum benignissimam & misericordem voluntatem.

Quæ abscissa sunt ex eodem testimonio ab eisdem: Et per omnem sublimissimam & ineffabilem Dei operationem, quam operatus est, & secundum nos factus incommutabilis, eo quod Deus, & Dei Verbum.

Item relectum ex eodem codicillo testimonium sancti Joannis Chrysostomi, ex sermone in illud: *Pater,* Matth. 26.
E *si possibile est, transeat a me calix iste* Et collatum est similiter cum libro membranaceo, qui est ex bibliotheca venerabilis patriarchii hujus regiæ civitatis, testimonio continente ita: Tanta beneficia per crucem & facta sunt & fiunt, & non vult crucifigi? Dicito mihi, & quis hoc dixerit? Si autem non volebat, quis ei necessitatem fecit? Quis vim intulit? Ut quid autem & præmisit prophetas annuntiantes quod crucifigeretur, dum crucifigendus non erat, nec volens hoc pati? Ut quid autem & calicem vocat crucem, si utique nolebat crucifigi? Hoc enim ostendentis est, quantum desiderium circa hanc rem habuit. Quemadmodum enim sitientibus calix suavis est, ita & eidem crucifigi. Propterea quod & dicebat; *Desiderio desideravi hoc* Luc. 22.

ACTIO VIII.

pascha manducare vobiscum: non quasi simpliciter hoc dicens; sed propter causam hanc, eo quod post vesperum crux eum susciperet. Qui ergo gloriam hanc rem vocabat; & discipulum increpabat, eo quod eum prohiberet; & bonum pastorem se ex hoc ostendebat, quod occideretur pro ovibus; & desiderio desiderasse hanc rem dicebat, & sponte ad hoc veniebat; quomodo rogat hoc non fieri: Si autem non volebat; quid difficile erat prohibere advenientes? Nunc autem & vides eum accurrentem in hanc rem. Cum enim super eum venirent, dixit: *Quem quaeritis? Qui dixerunt: Jesum.* [a] *Ait: Ecce ego sum. Et abierunt retro, & ceciderunt in terram.* Qui igitur ita eos prius excaecaverat, & ostenderat quia poterat aufugisse, tunc seipsum tradidit; ut discas quod non necessitate, neque vi, neque per tyrannidem irruentium, nolens hoc sustinuit; sed sponte, & volens, & praeligens, & olim haec dispensans. Et ideo prophetae praemittebantur, & patriarchae praedicebant, & verbis & rebus crux praefigurabatur. Etenim Isaac oblatio crucem nobis demonstrabat. Unde & dicebat: *Abraham pater vester exsultavit, ut videret diem meum: vidit, & gavisus est.* Ergo patriarcha quidem gavisus est videndo imaginem crucis, ipse vero recusabat ipsam rem? Et Moses quoque ita Amalec superavit, quia figuram crucis ostendebat. Et millia millium utique quis cernat in veteri scriptura facta, quae crucem praefigurabant. Ut quid igitur ista fiebant, si is qui crucifigi futurus erat, hoc fieri nolebat? Et quod sequitur, plus difficile est. Dicens enim: *Transeat a me calix iste*, addidit: *Verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu.* Ex hoc enim, quantum secundum sermonem, duae voluntates contrariae sibi demonstrantur: Si quidem Pater vult eum crucifigi, ipse vero non vult: dum quando ubique videmus eum eadem cum Patre volentem, eadem praeligentem. Nam quando dicit: *Da eis, quemadmodum nos ego & tu unum sumus, ut & ipsi in nobis unum sint* nihil aliud dicit, nisi quod una est voluntas Patris & Filii. Et quando dicit: *Verba quae ego loquor, non ego loquor: Pater vero in me manens facit opera*, hoc ipsum ostenditur. Et quando dicit: *A me ipso non loquor*, &c, *A me ipso non veni*, &c, *A me ipso non possum quidquam facere*: non hoc ostendendo dicit, quod potestate frustretur, vel loquendi, vel faciendi, abiit; sed exacte ostendere volens consonum ejus esse propositum tam in verbis, quam in rebus, in omnibusque dispensationibus cum Patre; & unam, eamdemque esse substantiam, sicut jam saepius demonstravimus. Illud autem: *A meipso non loquor*, non potestatis est peremptio, sed consonantiae probatio.

Sunt autem & sequentia ejusdem sermonis, quae & abscissa sunt ex praesente testimonio ab eisdem Macario, & Stephano, haec: Quid ergo hic ait: *Verumtamen non quod ego volo, sed sicut tu vis?* Forsitan in multum vos certamen immisimus, sed attenti estote. Nam etsi plura sunt, quae dicta sunt, sed bene novi, quoniam pubescit devotio vestra. Ceterum ad ipsam resolutionem properat sermo. Propter quid ergo ita dictum est, diligenter adverte. Valde difficile recipiebatur incarnationis ratio; superexcellens enim ejus clementia, & magnitudo haec condescensionis ejus stupore erat repleta; & multo indigebat apparatu, ut susciperetur. Adverte ergo, quale erat audire & discere, quod Deus ineffabilis, inenarrabilis, inintelligibilis, invisibilis, incomprehensibilis, *cujus in manu sunt fines terrae: qui respicit terram, & facit eam tremere: qui tangit montes & fumigant*: cujus momentum condescensionis neque Cherubim sufferre potuerunt; sed facies obvelabant extensione alarum; ipse, qui omnem sensum superexcellit, & omne consilium [b] agit, transiliens angelos, archangelos, universasque intel-

ANNO CHRISTI 681.

[a] al. adduntur, Nazarenum.

[b] Forte, vincit.

Joan. 18.

Gen. 22.

Joan. 8.

Exod. 17.

Matth. 26.

Joan. 17.

Joan. 14.

Joan. 5.

Joan. 8.

Joan. 14.

Psalm. 94.

Psalm. 103.

τὸ φαγεῖν μετ' ὑμῶν· οὐχ ἁπλῶς οὕτω τοῦτο, ἀλλὰ διὰ τὸ αἰτίαν ταύτην, ἐπειδὴ μετὰ τὸν ἑσπερινὸν ὁ σταυρὸς αὐτὸν ἐδέξατο. Οὕτω δὲ δίκαιον τὸ προσκύνημα καλεῖν, ἢ τῷ μαθητῇ ἐπιτιμῶν, ἵνα δικαίαν αὐτὸν, καὶ τὸν καλὸν ποιμένα [a] ἐνδεῖξῃ ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν προβάτων ἐθέλοντα ἀποθνῄσκειν, καὶ ἐπιθυμίᾳ ἐπιθυμῶν λέγων τὸ πρόσχημα, ἢ ἑκὼν ἐπὶ τοῦτο ἐρχόμενος, πῶς παρεσκευάζου μὴ θέλοντα τοῦτο; εἰ δὲ μὴ ἐβούλετο, τί δύσκολον ἦν ἀφαιρεῖσθαι τοὺς ἐρχομένους ἐπὶ τοῦτο; νῦν δὲ ἡ ἔφοδος αὐτὸν ἐπιτήδειόν σε τοῦ προσκυνεῖν. ἐπὶ γοῦν ἐπιόντων αὐτῷ, λέγει· τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ λέγουσιν· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον· λέγει· ἐγώ εἰμι. καὶ ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἔπεσον χαμαί· ὁ οὖν οὕτω πρόσωπα αὐτοὺς ἐπέστρεψε, καὶ δείξας, ὅτι ἐβούλετο ἀφεῖναι, πάλιν ἐκάθισεν· ἵνα μάθῃς, ὅτι οὐ δειλίᾳ, οὐ πορευτὸς ἐπὶ τοῦτο ἐστὶν, ἀλλ' ἑκὼν ὁ Βουλόμενος ὁ σταυρούμενος, ὁ ὑπὲρ πολλοῦ τοῦτο αἱρούμενος. ἀφῆ τοῦτο ὁ σταυρὸς ὁ τιμιώτατος, ὁ παντὸς ἀγαθοῦ πρόξενος· ἵνα μάθῃς, ὅτι οὐκ ἀνάγκῃ, οὐ βίᾳ, οὔτε παρειδὼς τὴν ἐπιδημίαν, ἄκων τοῦτο ὑπέμεινε, ἀλλ' ἑκὼν ὁ Βουλόμενος ὁ σταυρούμενος, ὁ ὑπὲρ πολλοῦ τοῦτο αἱρούμενος. ἀφῆ τοῦτο ὁ σταυρὸς ὁ τιμιώτατος, ὁ παντὸς ἀγαθοῦ πρόξενος· καὶ γὰρ τῷ Ἰσαὰκ ὁ σταυρὸν τὸν ἑαυτοῦ ἐδείκνυ· διὸ καὶ ἔλεγεν· Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο, ἵνα ἴδῃ τὴν ἐμὴν τὴν ἐμοῦ, καὶ εἶδε, καὶ ἐχάρη. οὕτω ὁ μὲν πατριάρχης ἐχαίρε βλέπων τὴν σκιὰν τοῦ σταυροῦ, αὐτὸς δὲ παρῃτεῖτο τὸ πρόσχημα; ἢ Μωσῆς δὲ οὕτω τὸν Ἀμαλὴκ ἐνεκράτησεν, ἐπειδὴ τὸν τύπον ἐπεδείκνυτο τοῦ σταυροῦ. καὶ μυρίας ἂν ἰδοι τις ἐν τῇ παλαιᾷ γραφῇ, ἃ τὸν σταυρὸν προεδήλωσαν. τίνος οὖν ἕνεκεν οὗτος ἐφόβει, ὅτε ὁ σταυρούμενος μέλλων ἐξαίρετον τοῦτο ἔχειν; καὶ τὸ μετὰ τοῦτο δὲ ἐν ἀπορίᾳ ποιεῖ· εἶπεν γάρ· παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο, ἐπήγαγε· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. ἀνάδειξε γάρ ἐστιν καὶ τῶν ἡμῶν δύο βουλήματα ἐναντία ἀλλήλοις δίκαιον· ἔστι γὰρ ὅτε μὲν ὁ πατὴρ βούλεται αὐτὸν σταυροῦσθαι, αὐτὸς δὲ οὐ βούλεται. καὶ πανταχοῦ ἰδοι τις αὐτὸν τὰ αὐτὰ τῷ πατρὶ βουλόμενον, τὰ αὐτὰ προαιρούμενον. καὶ γάρ ὅταν λέγῃ· ἵνα ὦσιν, καθὼς ἐγὼ καὶ σὺ ἓν ἐσμεν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν ὦσιν· οὐδὲν ἄλλο λέγει, εἰ μὴ τὸ μίαν εἶναι γνώμην πατρὸς καὶ υἱοῦ. καὶ ὅταν λέγῃ· τὰ ῥήματα, ἃ ἐγὼ λαλῶ, οὐ λαλῶ ἐγώ· ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐμοὶ μένων αὐτὸς τὰ ἔργα· ταυτὸ τοῦτο δίδυσι, καὶ ὅταν λέγῃ· ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ, καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, καὶ οὐ δύναμαι ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιεῖν οὐδέν· οὐ τοῦτο διαλύει λέγει, ὅτι ἀξιοπίστους ἀποτίθεται ἐν τῷ λαλεῖν, ἢ τῷ ποιεῖν, ἄκαιρα· ἀλλὰ μετ' ἀκριβείας δείκνυ βουλόμενος σύμφωνον αὐτοῦ τὸν γνώμην καὶ τὸν ἐν ῥήμασι, ἢ τὸν ἐν πράγμασι, καὶ τὸν ἐν πάσαις οἰκονομίαις φύσεις τὸν πατέρα, καὶ μίαν καὶ τὴν [b] αὐτὴν οὐσίαν, καθὼς καὶ ἤδη πολλάκις ἀπεδείξαμεν. τὸ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ, οὐκ ἐξουσίας ἀναίρεσις, ἀλλὰ συμφωνίας ἀπόδειξις.

[b] al. ἑαυτῆ; melius ex adversus S. Chrysostomi ἢ τὸν αὐτὸν οὗτος, hoc est ὑπάρχοντα, ut paulo ante.

Εἰκὸς δὲ ἢ τὰ ἑπόμενα τῷ αὐτοῦ λόγου, τά ἢ ἀποτεθέντα ἐκ τῆς παρούσης χρείας περὶ τῆς αὐτοῦ Μακαρίου τε ἢ Στεφάνου εἴπερ· τῶν δὲ οὕτω φασί. πολὺν οὖν ἐν ἡμῖν δῆλον, ἀλλ' ἐς σὺ; τάχα ἐς πολὺν ὑμᾶς ἀγῶνα ἐνβάλομεν, ἀλλὰ διατάσσει· οἶδα γὰρ ἢ πολλὰ τὰ εἰρημένα, ἀλλ' εὖ οἶδα, ὅτι πάζῃ ὑμῶν ἡ εὐσέβεια. ἐπεὶ γὰρ αὐτοῦ λοιπὸν τοῦ λόγου ὁ λόγος ἐπείγει· ἵνα οὖν ἴσασι οὕτως ἅπαντες, σύντομα μετὰ ἀκριβείας. πολὺ διαπορεῖσθαι ἦν ὁ τῆς σαρκώσεως λόγος. ἡ γὰρ ὑπερβολὴ τῆς φιλανθρωπίας αὐτοῦ, ἢ τὸ μέγεθος τῆς συγκαταβάσεως τοῦτο φύσεως ἦγμα, ἢ πολὺς ἰδίου κατασκευῆς, ὅτε παρελάμβανε. ἀνάσσειν γάρ, ἁπλῶν ὄν ἀκούειν ἢ μανθάνειν, ὃν ὁ Θεὸς ὁ ἄῤῥητος, ὁ ἄφραστος, ὁ ἀνεξιχνίαστος, ὁ ἀόρατος, ὁ ἀκαταλήπτος, οὗ ἐν τῇ χειρὶ τὰ πέρατα τῆς γῆς, ὁ ὑπερλείπων τοῦ νοῦ τὴν γῆν ἢ πολὺ αὐτὸν τρόμων, ὁ ἀπλήρωτος τοῦ ὁρίου ἢ κατοικίζοντος. οὗ τὸν ἀπαύστου τῆς συγκαταβάσεως οὐδὲ τὰ χερουβὶμ ἀνασχεῖν ἐδυνήθη, ἀλλὰ τοῖς ὤμοις ἀπέκρυπτον τῷ σεβασμῷ τῆς ἀπορίας· οὗτος ὁ πάντα τοῦ ὑπερβαίνων, ἢ πάντα λογισμὸν [c] κατέλυε, παρεξαμείβων ἀγγέλους, ἀρχαγγέλους, ἢ πάσης τῆς ἄνω

[c] Proximo aequenta adduxo Chrys.

ANNO CHRISTI 681.

δυνάμεως τοῦ ὑπερῶς, καταδέξασθαι ἡμᾶς ὑπὲρ ἀνθρώπους, ἢ σάρκα τὴν ἀπὸ γῆς ἢ πηλοῦ πλασθεῖσαν ἀναλαβεῖν· ἢ εἰς μήτραν ἁγνὴν παρθενικὴν, ἢ ἐννεαμηνιαῖον κυοφορηθῆναι χρόνον, ἢ γαλακτοτροφηθῆναι, ἢ τὰ ἀνθρώπινα πάντα παθεῖν. ἐπεὶ οὖν οὕτω παράδοξον ἦν τὸ μέλλον ἔσεσθαι, ὡς καὶ ἡνίκα μὲν ἐγίνετο παρὰ πολλοῖς ἀπιστεῖσθαι, πρότερον μὲν προφῆται προεῖπον ταῦτα αὐτὰ ἀναβοῶντες· ἢ ὁ μὲν πατριάρχης αὐτὰ προαναφωνῶν λέγων· ἀνέβης ἀπ' ἄνθους, υἱέ μου· ἀναπεσὼν ἐκοιμήθης ὡς λέων. ὁ δὲ Ἡσαΐας λέγων· ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει, ἢ τέξεται υἱόν, ἢ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ. ἢ ἑτέρωθι πάλιν· ἐθεασάμεθα αὐτὸν ὡς παιδίον, ὡς ῥίζαν ἐν γῇ διψώσῃ· γῆν διψώσαν τὸν μήτρας λέγων τὸν παρθενικὸν, ἥτις τὸ μὲν δέξασθαι σπέρμα ἀνθρώπου, μὴ δὲ συμπλοκὰς ὑπομεῖναι, ἀλλὰ χωρὶς γάμων αὐτὸν τεκεῖν. καὶ πάλιν· παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς ἢ ἐδόθη ἡμῖν. ἢ ἐξελεύσεται ῥάβδος ἐκ τῆς ῥίζης Ἰεσσαί, ἢ ἄνθος ἐκ τῆς ῥίζης ἀναβήσεται. ἢ ὁ Ἱερεμίας· οὗτος ὁ Θεὸς ἡμῶν, οὐ λογισθήσεται ἕτερος πρὸς αὐτὸν· ἐξεῦρε πᾶσαν ὁδὸν ἐπιστήμης, ἔδωκεν αὐτὸν Ἰακὼβ τῷ παιδὶ αὐτοῦ, ἢ Ἰσραὴλ τῷ ἠγαπημένῳ ὑπ' αὐτοῦ· μετὰ ταῦτα ὤφθη ἐπὶ τῆς γῆς ὄντα, ἢ τοῖς ἀνθρώποις συναναστράφη. ἢ ὁ Δαβὶδ τὴν παρουσίαν αὐτοῦ τὴν ἔνσαρκον ἀνωθεν ἔλεγε· καταβήσονται ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον, ἢ ὡσεὶ σταγὼν ἐπιῤῥυήσεται ἐπὶ τὴν γῆν· ἐν ἀῤῥεψίᾳ ἢ ἀπερίσκεπτος εἰς τὴν μήτραν ἦλθε τὴν παρθενικήν. ἀλλ' ἐν ὥρᾳ ταῦτα μόνον· ἀλλὰ ἢ παραπλήσιος, ἵνα μὴ νομισθῇ φαντασία τὸ γινόμενον, οἷ τῇ ὄψει μόνον πιστῶσι τὸ σωζόμενον, ἀλλὰ ἢ χρόνῳ πολλῷ, ἢ τοῖς ἅπασιν ἐλθεῖν τὸν ἄνθρωπον. οὐδὲ γὰρ ἁπλοῦς εἰς ἄνθρωπον ἔρχεται ἀσυνθέτως ἢ πεπλασμένον, ἀλλ' εἰς μήτραν παρθενικὴν, ὥστε κυοφορηθῆναι ἢ τόκου ἀκμάσαι, ἢ γαλακτοτροφίας ἢ αὐξήσεως· ἢ τοῖς μέσοις τοῦ χρόνου, καὶ τῇ ἐξισωσάσῃ τὴν ἡλικίαν πάντων πτύσασθαι τὸ γινόμενον. ἢ οὐδὲ σῶμα ἐκτὸς τῆς ἀναστάσεως μένει, ἀλλὰ ἢ αἱρεῖται τὸν σάρκα, ἵνα ἐν αὐτῇ τὰ τῆς φύσεως ἐκπληρώματα ὑπομείνῃ, ἢ πτῶσιν, ἢ ὄλυσιν, ἢ καθυφῆναι, ἢ κοπιάσαι· πλὴν ἢ δεῖ τὸν σωτῆρα ἐγχύδρους ἀφεῖναι αὐτὸν τὰ τῆς σαρκὸς παθεῖν. ἀφ' ὧν ἢ προτοῦ ἱδρῶτας καταφέρεται ἐξ αὐτῶν, ἢ ἄγγελος ἐπιφαίνεται αὐτῷ ἀμφοτέρως· ἢ λυπεῖται, ἢ ἀθυμεῖ. ἢ γὰρ πρὶν ταῦτα εἰπεῖν, φησίν· ἡ ψυχή μου τετάραχται· καὶ ἀβέλτερος ἂν ἡ ψυχή μου, εἰ μὴ ἔπαθεν. εἰ γὰρ ἢ ταῦτα εἰπεῖν ἠναγκάσθη, τὸ ποιῆσαι τὸ ἀβέλτερον εἶναι ἀφ' Μαρκίωνος τοῦ Ποντικοῦ, ἢ Οὐαλεντίνου, ἢ Μανιχαίου τοῦ Πέρσου, ἢ ἑτέρων πλείονων αἱρεσιαρχῶν ἐπιχειρησάντων ὅσον τὸ ἐπ' αὐτοῖς, διαστρέψαι τὸν τῆς οἰκονομίας λόγον, ἢ ἔχοντα σατανικόν τινα ἦχον λέγειν. ὃν οὐδὲ ἐσωπήσατο, οὐδὲ σπάσας ἀφεῖλεν, ἀλλὰ δόκησιν ταῦτα ἦν, ἢ φαντασία, ἢ σκηνὴ, ἢ ὑπόκρισις· καὶ τοι ἀφ' ὧν παθῶν βοῶντων, τοῦ θανάτου, τοῦ τάφου, τῆς ταφῆς, οἱ μηδὲν ταῦτα ἐγκλῆμα, πῶς οὐ πολλῷ μᾶλλον ὁ ἀβέλτερος τὸ ποιῆσαι ταῦτα ἂν ἑαυτὸν δόγματα τῆς ἀσεβείας, ἀφ' ὧν ταῦτα ἄκαιρα ἐπάνοιαι, ἄκαιρα ἀκατάληπτα, ἄκαιρα ἀκαταλήπτου, ἄκαιρα ἔφαγεν, ἄκαιρα ἔπιεν, οὕτω ἢ θάνατον παρεκτείνας τὸ ἀνθρώπινον ἐνδεικνύμενος, ἢ τὸν πόθον τῆς φύσεως τοῦ ἐν ἀνεγκλήτῳ φυσικῆς ἀπορῥαγίας τῆς παρούσης ζωῆς. εἰ γὰρ μηδὲν ταῦτα εἰπόντι, ἔχον εἰπεῖν ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἂν ἴδῃ αὐτὸν πεθεῖν τὸ τῆ ἀνθρώπου. πῶς δὲ ἂν ταῦτα; μᾶλλον σωφρόνως ἢ ἀληθῶς, ἢ ὑγιαίνων, ἢ μὰ ἀπατῶν ἀπορῥήγνυσθαι τῆς παρούσης ζωῆς. τῇ φύσει γὰρ ἴδιόν τι τὸ φίλτρον τὸ σῶμα τὸ παρόντα. ἀφ' ὧν οὐδὲν βουλόμενος ἀλλοῖ τῆς σαρκὸς τὰ ἀβελτερίας, καὶ τὰ ἀκαιρίαν πιστώσασθαι, μετὰ πολλῆς τῆς ἀκριβείας, τὸ πᾶν γνησίως φανῆναι.

A lestuales supernas virtutes, acceptum habuit fieri homo, & carnem quæ de terra & luto formata est assumere; & in vulvam venire virginalem, & novem mensium tempus in utero portari, & lacte nutriri, & omnia humana pati. Quia igitur ita mirabile erat quod futurum erat, ut postquam fieret, a pluribus non crederetur: primo quidem prophetas præmisit hoc ipsum prædicantes Et hinc quidem patriarcha hoc præclamabat, dicens: *Ascendisti de germine, fili mi, & recumbens dormisti ut leo.* Isaïas vero dicit: *Ecce virgo in utero habebit, & pariet filium, & vocabunt nomen ejus Emmanuel.* Et alibi iterum: *Vidimus eum ut infantem, tanquam radicem in terra sitienti.* Terram sitientem, B vulvam dicens virginalem, eo quod non susceperit semen hominis, neque coitu fruereur, sed absque mixtione eum congeneraret. Et iterum: *Puer natus est nobis, & filius datus est nobis.* Et; *Egredietur virga de radice Jesse, & flos de radice ejus ascendet.* Et Jeremias: [a] *Hic Deus noster, non æstimabitur alius præter eum: Invenit omnem viam disciplinæ, & dedit eam Jacob puero suo, & Israel dilecto suo: Post hæc in terris visus est, & cum hominibus conversatus.* Et David adventum ejus in carne prædicans, ait: *Descendet sicut pluvia in vellus, & sicut stillicidia stillantia super terram:* quoniam absque strepitu, & perturbatione in C uterum Virginis venit. Sed non sufficerunt hæc tantum: sed & adveniens, ut non putaretur phantasia esse quod fiebat, non aspectu solo rei credulitatem adhibet, sed tempore multo, & per omnia humana veniendo. Neque enim simpliciter in hominem venit perfectum atque completum, sed in vulvam virginalem; ut & utero portaretur, & partum toleraret, & lactis alimenta, & incrementum; & per temporis prolixitatem, & differentiam omnium ætatum, credibile faceret quod fiebat. Nec in hoc solum demonstratio fierit, sed circumferens eamdem carnem, permittit eam, quæ contemptibilia sunt naturæ sustinere, & esurire, & sitire, & dormire, atque fatigari: ad extremum & ad crucem veniens reliquit eam quæ carnis sunt pati. Propter hoc enim & [b] guttæ sudorum D descendebant de ea, & angelus inveniebatur eam confortare: & tristatur, & æstuat. Etenim antequam hæc diceret, ait: *Anima mea turbata est*, &: *Tristis est anima mea usque ad mortem.* Si enim & his omnibus factis malignum os diaboli per Marcionem Ponticum, & Valentinum, & Manichæum Persam, & ceteros plures hæreseon auctores tentavit, quantum in ipsius erat, pervertere verbum dispensationis: & insonuit satanicum quemdam sonum dicens, quia neque incarnatus est, neque carnem induit; sed putativa hoc erat phantasia, & scena, & simulario: dum quando E passiones proclamarent, mors, sepulcrum, & esuries, si nihil horum factum fuisset, quomodo non multo amplius diabolus maligna hæc seminaret impietatis dogmata? Propter hoc ergo quemadmodum esurivit: sicut fatigatus est, sicut dormivit, sicut manducavit, sicut bibit, sic & mortem recusat, humanum affectum ostendens, & infirmitatem naturæ; quæ non acquiescit [c] impassibiliter abscindi de hac vita. Si enim nihil horum dixisset, habuissent dicere quia, si homo erat, oportebat eum quæ hominis sunt pati. Quæ vero sunt ista? dum crucifigendus erat & formidare & tædere, & non sine passione abscindi de hac vita. Naturæ enim insitus est amor præsentium: propterea ostendere volens, verum esse carnis indumentum, & dispensationem credibilem facere, cum nulla approbatione easdem passiones nudas proponit.

Κωνσταντῖνος ὁ θειότατος βασιλεὺς εἶπε· ἀρκοῦντα ἔχει ἢ τὰ καὶ τὴν σήμερον ἡμέραν ἀναγνόντα· τὰ δὲ λοιπὰ τῆ παρούσῃ ἢ ἀναγνωσθησομένῳ πιττακίῳ κατὰ ἑπόμενα ἀναγνωσθήσεται.

Constantinus piissimus Imperator dixit: Sufficiunt & quæ hodierna die relecta sunt: reliqua vero præsentis qui legitur codicilli, in sequenti secretario relegantur.

[a] In Græco, civi.

[b] Luc. 22. Joan. 12. Matth. 26. Marc. 14.

[c] Hoc est, sine dolore sensu

ACTIO VIII.

ACTIO IX. — ANNO CHRISTI 681.

ACTIO NONA.

ΠΡΑΞΙΣ Θ'.

IN nomine Domini Dei, & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, imperantibus a Deo coronatis & ſereniſſimis noſtris dominis Flaviis, Conſtantino quidem piiſſimo & a Deo decreto magno principe, perpetuo Auguſto & Imperatore, anno vigeſimo octavo, & poſt conſulatum ejus a Deo inſtructæ manſuetudinis, anno decimotertio: Heraclio vero atque Tiberio a Deo conſervandis ejus fratribus, anno vigeſimo-ſecundo, die octavo menſis Martii, indictione nona.

a *In Greco, ſeptimo.*

Præſidente eodem piiſſimo & Chriſto dilecto magno Imperatore Conſtantino in ſecretario ſacri palatii, quod cognominatur Trullus, & ex juſſione ejus a Deo inſtructæ ſerenitatis, præſentibus & audientibus Niceta glorioſiſſimo exconſule patricio, & magiſtro imperialium officiorum, Theodoro glorioſiſſimo exconſule patricio, & comite imperialis obſequii, & ſubſtratego exercitus Thraciæ, Sergio glorioſiſſimo exconſule patricio, Paulo glorioſiſſimo exconſule patricio, Juliano glorioſiſſimo exconſule patricio & militari logotheta, Conſtantino glorioſiſſimo exconſule patricio, & curatore imperialis domus Hormiſdæ, Anaſtaſio glorioſiſſimo exconſule patricio, & locum agente comitis imperialis excubiti, Joanne glorioſiſſimo exconſule patricio & quæſtore, Polyeucto glorioſiſſimo exconſule, Thoma glorioſiſſimo exconſule, Paulo glorioſiſſimo exconſule & diſpoſitore orientalium provinciarum, Petro glorioſiſſimo exconſule, Leontio glorioſiſſimo exconſule, & domeſtico imperialis menſæ.

Conveniente quoque ſancta & univerſali ſynodo, quæ per imperialem ſanctionem congregata eſt in hac a Deo conſervanda regia urbe: id eſt, Theodoro & Georgio venerabilibus preſbyteris, & Joanne venerabili diacono, vicem agentibus Agathonis ſanctiſſimi ac beatiſſimi Papæ antiquæ Romæ, & Georgio venerabili ac ſanctiſſimo archiepiſcopo magnæ Conſtantinopoleos novæ Romæ, & Petro Deo amabili preſbytero monacho, & vicario ſedis magnæ civitatis Alexandriæ; & Georgio religioſo preſbytero monacho, & apocriſiario Theodori venerabilis vicarii ſedis Hieroſolymorum: Joanne epiſcopo Portuenſi, Abundantio epiſcopo civitatis Paternenſis, Joanne epiſcopo civitatis Rhegitanæ, locum præſentantibus centum viginti quinque venerabilium epiſcoporum ſancti concilii antiquæ Romæ: qui & per proprias ſubſcriptiones demonſtrantur in ſuggeſtione ab eis facta ad piiſſimum Imperatorem Conſtantinum: & Theodoro religioſo preſbytero, & locum agente Theodori Deo amabilis archiepiſcopi Ravennæ: Baſilio epiſcopo Gortynæ inſulæ Cretæ, Theodoro epiſcopo Epheſi, Siſinnio epiſcopo Heracleæ Thraciæ, Georgio epiſcopo Cyzici, Marino epiſcopo Sardium, ‖ Petro epiſcopo Nicomediæ, Photio epiſcopo Nicææ, Joanne epiſcopo Chalcedonenſi, Joanne epiſcopo Sidæ, Theodoro epiſcopo Meliteneæ, Siſinnio epiſcopo Hierapoleos Phrygiæ, Macrobio epiſcopo Seleuciæ Iſauriæ, Georgio epiſcopo Byziæ Thraciæ, Gregorio epiſcopo Mitylenæ, Sergio epiſcopo Selymbriæ, Andrea epiſcopo Methymnæ, Theognio epiſcopo Cii, Georgio epiſcopo Canulianorum, Antonio epiſcopo Hyparpon, Geneſio epiſcopo Anaſtaſiopoleos, Platone epiſcopo Cinnæ, Joanne epiſcopo Daſcylii, Theodoro epiſcopo Juſtinianopoleos Gordi, Theodoro epiſcopo Veriſſæ, Stephano epiſcopo Heracleæ Ponti, Longino epiſcopo Tii, Domitio epiſcopo Pruſiados, Salomone epiſcopo Clanei, Georgio epiſcopo Cotenſi, Joanne epi-

‖ *Ex præc. ſequente text. lib. Cr. ex Greco ipſomet textu hujus loci, apparet perperam his inſeſta eſſe nomina illa quatuor. Petro epiſcopo Nicomediæ, Theodoro epiſcopo Meliteneæ, Antonio epiſcopo Hyparpon, & Salomone epiſcopo Clanei.*

A ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλέως τοῦ στερεώματος καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων· Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοφιλεστάτου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοστοῦ ὀγδόου, καὶ μετὰ ὑπατείαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης ἔτους τρισκαιδεκάτου· Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου, τῇ ὀγδόῃ τοῦ Μαρτίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐννάτης.

Προκαθεζομένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σκρίνιῳ τῷ ἱερῷ παλατίου, τῷ οὕτως ὀνομαζομένῳ Τρούλλῳ. καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης, παρόντων καὶ ἀκροωμένων Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου πατρικίου, καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ἐφικίων· Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου πατρικίου, καὶ κόμητος τῶν βασιλικῶν ἀγμάτων, καὶ ὑπερτίμου Θράκης· Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου πατρικίου· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου πατρικίου· Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου πατρικίου, καὶ στρατηγικοῦ λογοθέτου· Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου πατρικίου, καὶ κουράτορος τῶν βασιλικῶν τῆς Ορμίσδου οἴκου· Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου πατρικίου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος τῶν βασιλικῶν ἐξκουβίτων· Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου πατρικίου, καὶ κυαίστορος· Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου· Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου, καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν. Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου· Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου, καὶ δομεστίου τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

Συναλιζούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς κατὰ βασιλικὸν διάταγμα συναθροιζούσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει· τοντέστι Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν ἁγιωτάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ ἁγιωτάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγαθῶνος· καὶ Γεωργίου τοῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς μεγαλοπόλεως Κωνσταντινουπόλεως τῆς νέας Ῥώμης· καὶ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως· καὶ Γεωργίου τοῦ ἁγιωτάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ἁγιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων· Ἰωάννου ὑπατείου πόλεως Πόντου· Ἀβουνδαντίου ὑπατείου πόλεως Πατέρνου· Ἰωάννου ὑπατείου πόλεως Ρηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ὅπου πάντα συνόδου, παρῆν καὶ διὰ κώδικος ὑπομνήματος ἐν τῇ ῥηθείσῃ φορᾷ τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον περὶ αὐτῆς ἀναφορᾶς· καὶ Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου, καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ραβέννης Θεοδώρου· Βασιλείου ὑπατείου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου· Θεοδώρου ὑπατείου Ἐφέσου· Σισινίου ὑπατείου Ἡρακλείας Θράκης· Γρηγορείου ὑπατείου Κυζίκου· Μαρίνου ὑπατείου Σάρδεων· Φωτίου ὑπατείου Νικαίας· Ἰωάννου ὑπατείου Καλχηδόνος· Ἰωάννου ὑπατείου Σίδης· Σισινίου ὑπατείου Ἱεραπόλεως Φρυγίας· Μακροβίου ὑπατείου Σελευκείας Ἰσαυρίας· Γεωργίου ὑπατείου Βυζίης Θρᾴκης· Γρηγορείου ὑπατείου Μυτιλήνης· Σεργίου ὑπατείου Σηλυβρίας· Ἀνδρέου ὑπατείου Μεθύμνης· Θεογνίου ὑπατείου Κίου· Γεωργίου ὑπατείου Καμουλιανῶν· Γενεσίου ὑπατείου Ἀναστασιουπόλεως· Πλάτωνος ὑπατείου Κίννης· Ἰωάννου ὑπατείου τῶν Δασκυλίου· Θεοδώρου ὑπατείου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου· Θεοδώρου ὑπατείου Βερίσσης· Στεφάνου ὑπατείου Ἡρακλείας Πόντου· Λογγίνου ὑπατείου Τίου· Δομετίου ὑπατείου Προυσιάδος· Γεωργίου ὑπατείου Κώου· Ἰωάννου ὑπατεί-

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO IX.

του Μύνδου· Ιωάννου ὑπερτίμου Ερίζων· Γεωργίου ὑπερτίμου Καντάνου· Ιωάννου ὑπερτίμου Λάππης· Εὐλαλίου ὑπερτίμου Ζηνωνουπόλεως· Κωνσταντίνου ὑπερτίμου Δαλισσανδοῦ· Θεοδώρου ὑπερτίμου Ολβης· Θεοφανεῖ τῷ διαβοήτῳ πρεσβυτέρῳ καὶ ἡγουμένῳ τῷ ἐν Σικελίᾳ διαχρὺς ὡραιοτηρίου ὑπεραγαθίου Βαΐου· Γεωργίου πρεσβυτέρῳ καὶ μοναχῷ μονῆς τῆς Ρενατῆς τῆς ἀρχαιοτέρας ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ρώμῃ· Κόνωνι καὶ Στεφάνῳ πρεσβυτέροις καὶ μοναχοῖς μονῆς ὑπεραγαθίας λεγομένης Αρτικίας, ἀρχαιοτέρας οὔσης κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ρώμην·

. . . . . .

Καὶ καθεδόντων τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων, καὶ πάντων τῶν ἐνδοξοτάτων καὶ ὑπερτίμων ὑπηκόων κατὰ τάξιν, ἐν τῷ αὐτῷ τῆς Τρούλλου σκρίτῳ, τεθειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων·

Κωνσταντῖνος ὁ θεοσέβεστος ἀρχιδιάκονος τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ πριμικήριος τῶν θεοσεβεστάτων νοταρίων Γεωργίου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως εἶπε· μεμνῆται ὁ θεόφρων ὑμῶν βασιλεὺς, καὶ ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, ὡς κατὰ τὴν χθὲς ἡμέραν ἀναγνώσθησαν παρὰ τοῦ βιβλίου τοῦ διαφόρου πατριαρχείου δήλωσιν χρόνης ἐν τῷ ὑπεθέντος κωδικίλλου παρὰ Μακαρίου καὶ Στεφάνου· καὶ διελαλήθη εἰς ἐπίγνωσιν τὸ ὑποβληθὲν τῷ αὐτοῦ κωδικίλλῳ ἀναγνωσθῆναι.

* al. Εἰρήνων.

* Ἐνέστησαν δὲ τοῦ βίλου Πέτρος ὑπέρτιμος Νικομηδείας· Σολομὼν ὑπέρτιμος Κλανίου· Αντώνιος ὑπέρτιμος Υπαίπων· Θεόδωρος ὑπέρτιμος Μελιτηνῆς· Γεώργιος δήκανος καὶ χαρτοφύλαξ· Αναστάσιος δήκανος ἐκδίκος τῶν πλοιοδοτῶν· Στέφανος δήκανος καὶ καγκελλάριος. Διονύσιος δήκανος καὶ καγκελλάριος· Γεώργιος μοναχὸς ὁ κατὰ Μάκριν· Αναστάσιος πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς, καὶ Στέφανος ὁ μοναχὸς μαθητὴς Μακαρίου. καὶ οἱ παρόντες τῷ θεοσέβεστῳ ὑμῶν κράτει καὶ τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ ὑμῶν ἐφάνησαν καὶ τὴν εἴσοδον ποιήσασθαι, ὑποδείκνυμεν ὅπερ τὸ πρόσφορον.

Κωνσταντῖνος ὁ θεοσέβεστος βασιλεύς, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· οἱ μνημονεύσιμοι ἄνδρες εἰσπορευέσθωσαν καὶ εἰσῆλθον.

Κωνσταντῖνος ὁ θεοσέβεστος βασιλεύς, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· ἀναγνωσθήτω τὰ ἄρτι προχθέντα. καὶ ἀνεγνώσθησαν.

Κωνσταντῖνος ὁ θεοσέβεστος βασιλεὺς εἶπεν. προκομιζέσθω τὸ ὑποβληθὲν κωδίκιον τῆς χρόνης παρὰ Μακαρίου καὶ Στεφάνου, ὅπερ τὸ καὶ δηλωθῆναι ἀναγνωσθῆναι, καὶ ἀντιβληθῆναι ὅπερ τὰ βιβλία τῷ διαφόρῳ πατριαρχείῳ.

Καὶ προκομίζεται. ὅπερ λαβὼν Διογένης ὁ μεγαλοφροτάτος ἀπορίτης καὶ βασιλικὸς σεκρετάριος, ἀνέγνω ἔχον οὕτως· τῷ ἁγίου Αθανασίου ἐκ τοῦ περὶ τριάδος καὶ σαρκώσεως λόγου· καὶ ὅταν λέγῃ· Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; ὡς προσώπου ἡμετέρου λέγει· καὶ μετ' ὀλίγα· καὶ ὅταν λέγῃ· πάτερ, εἰ δυνατὸν, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω· πάλιν μὲν τὸ ἴδιον θέλημα ἡμῖν, ἀλλὰ τὸν σὸν. τὸ ἀνθρώπινον φοβούμενον, εἰ δὲ σαρξ ἐλπίζει· διὰ δυνάμεως ἀοράτου δείκνυται, τὸ μὲν ἀνθρώπινον, ὅτι ὑπὲρ τῆς σαρκὸς, τὸ δὲ δεικτὸν. τὸ γὰρ ἀνθρώπινον ἐξῆν πάλιν ἐλθόντα τῆς σαρκὸς παρατηρῆσαι τὸ πάθος, τὸ δὲ δεικτὸν αὐτοῦ φοβούμενον. ὅπερ καὶ ὁ Πέτρος ἀκούσας περὶ τοῦ πάθους ἐδειλίασε, καὶ ὅπερ· ἵλεώς σοι, κύριε. ἔλεγεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος λέγει· ὕπαγε ὀπίσω μου σατανᾶ, σκάνδαλόν μου εἶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων· οὕτως καὶ ἐνθάδε νοῆσαι. διὰ δὲ καὶ τὰ ἀκουσίως ἐκ τῆς αὐτῆς χρόνης παρὰ τοῦ αὐτοῦ Μακαρίου καὶ Στεφάνου εὕρηκεν. ἡμάρτομεν γὰρ ὡς ἀνθρώποις ἀνθρώπων παρεμπεσὸν τὸ πάθος εἰς ἀνθρώπους. θεὸς δὲ ὢν, κατὰ τὸν οἰκεῖον τῆς θεότητος ἀπαθὴς ὑπῆρχεν, ἀνεδέξατο τὸ πάθος ἡμῶν ἕνεκεν.

A scopo Mundi, Joanne episcopo Erizorum, a Georgio episcopo Cantani, Joanne episcopo Lappæ, Eulalio episcopo Zenonopoleos, Constantino episcopo Dalisandi, Theodoro episcopo Olbæ, Theophanio presbytero & abbate venerabilis monasterii in Sicilia positi quod cognominatur Baïas: Georgio presbytero & monacho monasterii Renati, positi in antiqua Roma; Conone & Stephano presbyteris & monachis monasterii, quod cognominatur domus Articia, positi similiter in antiqua Roma: Anastasio presbytero & monacho oratoriorum huc siti venerabilis patriarchii Constantinopoleos.

Et residentibus gloriosissimis patriciis, & consulibus, & omnibus venerabilibus, & Deo amabilibus episcopis secundum ordinem in eodem secretario Trulli, propositis in medio sanctis & immaculatis Christi Dei nostri evangeliis:

Constantinus Deo amabilis diaconus hujus sanctissimæ Dei catholicæ & apostolicæ magnæ ecclesiæ, & primicerius Deo amabilium notariorum Georgii sanctissimi archiepiscopi Constantinopoleos dixit: Meminit a Deo institutum imperium vestrum, ac sancta & universalis synodus, quod hesterna die collata sunt cum libris venerabilis patriarchii diversa testimonia ex codicillo, qui oblatus est a Macario, & Stephano. Et interlocutio facta est, ut in subsequenti reliqua ejusdem codicilli legerentur.

Assistunt autem præ velo Petrus episcopus Nicomediæ, Salomon episcopus Glanci, Antonius episcopus Hypæpon, Theodorus episcopus Melitenæ, Georgius diaconus & chartophylax, Anastasius diaconus & defensor navium, Stephanus diaconus & cancellarius, Dionysius diaconus & cancellarius, Georgius monachus Caramacrin, Anastasius presbyter & monachus, & Stephanus monachus discipulus Macarii: & si videtur a Deo instructo vestro imperio, & vestræ sanctæ synodo, hos ingredi, suggerimus ad quod placuerit.

Constantinus piissimus Imperator, & sancta synodus dixerunt: Memorati viri ingrediantur. Et ingressi sunt.

Constantinus piissimus Imperator, & sancta synodus dixerunt: Relegantur quæ dudum gesta sunt. Et relecta sunt.

Constantinus piissimus Imperator dixit: Proferatur codicillus testimoniorum, qui oblatus est a Macario, & Stephano, quatenus reliqua relegantur: & conferantur ad codices venerabilis patriarchii.

Et prolatus est. Quem accipiens Diogenes magnificus a secretis, & imperialis secretarius, relegit ita: Sancti Athanasii ex sermone de Trinitate, & incarnatione. Et quando dixit: *Deus meus, Deus meus, ut quid me dereliquisti*, ex persona nostra dicit. Et post pauca, *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste. Verumtamen non mea voluntas fiat, sed tua. Spiritus quidem promptus, caro autem infirma.* Duas voluntates hic ostendit: & unam quidem humanam, quæ est carnis, aliam autem divinam. Quoniam humana propter infirmitatem carnis refugiebat passionem: divina autem erat prompta. Sicut & Petrus audiens de passione, formidavit, & dixit: *Propitius esto tibi, Domine.* Increpans autem eum Dominus dixit: *Vade retro a me satana, scandalum mihi es: quia non sapis quæ Dei sunt, sed quæ hominum.* Ita & hic intelligitur. Sunt autem & quæ abscissa sunt ex eodem testimonio ab eisdem Macario & Stephano, ita: Factus quippe in similitudine hominum refugiebat passionem, ut homo: Deus vero existens, qui est secundum divinam essentiam impassibilis, prompte suscipiebat passionem & mortem,

Matth. xv. Matth. xx. Matth. xvi.

ACTIO IX. ANNO CHRISTI 681.

Basilius Deo amabilis episcopus Gortynæ dixit: Ecce, piissime domine, adhuc, quod unam voluntatem, quæ ab eis promissa fuerat, non ostenderunt: sed & duas voluntates ex præsenti, quod relectum est, sancti Athanasii testimonio luce clarius ostenderunt.

Stephanus monachus discipulus Macarii dixit: Sanctus Gregorius Theologus, in libro secundo de Filio, manifeste ostendit unam voluntatem in Domino nostro Jesu Christo, inquiens: Illius enim velle nec contrarium est Deo, deificatum totum.

Basilius Deo amabilis episcopus Gortynæ dixit: Qualem voluntatem dicis quæ deificata est, divinam, an humanam? Si enim divinam dixeris, quod divinum est deificatione non indiget: Si autem humanam, procul dubio duas voluntates & ex præsenti testimonio etiam nolens significas.

Domitius Deo amabilis episcopus Prusiados dixit: Postulo a Deo coronatam domini fortitudinem, & sanctum synodum, ut veniat in medium Georgius religiosus monachus condiscipulus hujus Stephani; & interrogetur, si bene dogmatizet Stephanus.

Constantinus piissimus Imperator, & sancta synodus dixerunt: Edicat Georgius religiosus, si recte dogmatizat Stephanus monachus condiscipulus illius.

Georgius religiosus monachus dixit: Omnino, domine, extra intentionem sanctorum patrum disputat, adversarius patrum exsistit.

Item relectum est ex eodem codicillo alterum testimonium sancti Cyrilli, de interpretatione evangelii secundum Matthæum sermone duodecimo: quod collatum est similiter cum libro chartaceo bibliothecæ hujus venerabilis patriarchii, textu testimonii habente sic: Ergo id, *Non sicut ego volo, sed sicut tu*, transfigurationem naturæ humanæ de exuirata formidine, in audaciam spiritalem bene nimis significat.

Sunt autem & ante hoc testimonium, quæ callide prædictus Macarius, & Stephanus non defloraverunt, hoc modo: Recusat itaque ipsum calicem, crucifigentes se, Dei amatores non esse tamquam per hoc accusans: & subest quidem in eo pavor passionis propter humanitatem; compescitur autem continuo, virtute inhabitantis Verbi, ac fortitudine. Considera namque quomodo ostendit quidem in se quod humanum est, ipsa recusatione: quod autem deitatis est indeflexibile, effulsit statim. Ait enim ad Patrem qui in cælis est: *Verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu vis.* Matt. 26. Humanitati vero condecenter & hoc ait. Nam secundum quod Deus est, non extra est voluntatem Patris: magis autem ipse est voluntas Dei, & Patris: si utique in sapienna & ipsum velle est Patris, sapientia vero est Filius. Quia igitur & voluntas Patris nominatur unigenitus, explanabit dicens laudabilis cantor: *Domine, in voluntate tua præstitisti decori meo virtutem.* Psalm. 29. In Christo namque est omne donum cælestium bonorum a Deo & Patre. Alias autem una, & consubstantiali sancta exsistente Trinitate, & una deitate in ea intelligenda, quomodo non erit voluntas eadem Patris, & Filii, & Spiritus sancti? Congruentissime igitur ad humilitatis habitum, & ut homo, formidat tacite mortem, quæ extra naturam, & ex maledicto intromissa est: respuens iterum autem ut Deus: *Non sicut ego volo*, ait, *sed sicut tu.* Considera itaque quomodo in Christo ad summum post hoc fiduciam hominis transformabatur natura. Docebatur quippe jam nec ipsam severam mortem pertimescere, si præsertim uriliter ad eam accederet propter Deum. In hoc enim plurima est merces, quia id quod ita odibile & naturæ infestum est, recipimus propter Deum: discente & incipiente nostra natura in primo Christo viriliter agere, & prævalere contra sic vehementes & noxios venientium incursus. Sancta synodus dixit: Tu

Βασίλειος ὁ θεοφιλὴς ἐπίσκοπος Γορτυνίας εἶπε· ἰδοὺ, δέσποτα δέσποτα, φησὶν ὁ τὸ ἓν θέλημα τὸ ὑποχθὲν παρ' αὐτῶν οὐκ ἐπέδειξαν, ἀλλὰ καὶ δύο θελήματα ἐκ τῶν παρόντων καὶ ἀναγνωσθέντων τῷ ἁγίῳ Ἀθανασίου χρίσιν τοῦτο μᾶλλον παρέσχον.

Στέφανος μοναχὸς ὁ μαθητὴς Μακαρίου εἶπε· ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ θεολόγος, ἐν τῷ περὶ υἱοῦ δευτέρῳ λόγῳ, φανερῶς παρεμφαίνει τὸ θέλημα θεῖον τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, φάσκων· τὸ γὰρ αὐτοῦ θέλειν οὐκ ἐναντίωσις θεοῦ, πάλιν ἔλεγεν.

Βασίλειος ἐπίσκοπος Γορτυνίας εἶπε· πῶν θέλημα λέγεις τὸ θεῖον, θεῖον, ἢ ἀνθρώπινον; εἰ γὰρ τὸ θεῖον εἶπας, τὸ θεῖον θεότητος οὐ δέεται· εἰ δὲ τὸ ἀνθρώπινον, δῆλον ὅτι δύο θελήματα ἐξ ὧν τῶν παρόντων ἔσται σαφὴς χρίσις.

Δομίτιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Προυσιάδος εἶπε· αἰτῶ τὸ στεφθὲν τῷ θείῳ κράτος, ἐν τῷ ἁγίᾳ συνόδῳ, ἐλθεῖν εἰς μέσον Γεώργιον τὸν θεοσεβέστατον μοναχὸν τὸν συμμαθητεύσαντα Στεφάνου, ἐρωτηθῆναι, εἰ καλῶς δογματίζει Στέφανος.

Κωνσταντῖνος ὁ θεοσεβέστατος βασιλεὺς, ἐν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ εἶπε· λεγέτω Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος, εἰ ὀρθῶς δογματίζει Στέφανος ὁ μοναχὸς ὁ συμμαθητὴς αὐτοῦ.

Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος μοναχὸς εἶπε· πάντῃ, δέσποτα, περὶ τὸν σκοπὸν τῶν ἁγίων πατέρων ἀμφιλέγεται· ἀντικείμενος ὑπάρχει.

Ἐν ἀναγνώσει δὲ τῷ αὐτοῦ κωδικίῳ χρῶνς ἐτέρᾳ τῷ ἁγίου Κυρίλλου, ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου, λόγου δωδεκάτου. ἣ ἀντιβλήθη ὡσὰν βιβλίου χαρτίνου τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἐκείθεν θειοτάτου πατριαρχείου, τὸ εἰρημένον τὸν χρόνον ἔχει οὕτως. οὐκοῦν τὸ· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ· μεταμόρφωσιν καὶ μετάπλασιν τῆς ἀνθρώπου φύσεως ἐκ τῆς ἀνάνδρου δειλίας εἰς ἀνδρώδη πάνυ καὶ μάλα παρρησίαν.

Εἰκὸς δὲ ἦν καὶ πρὸ τῆς χρόνου, ἃ νῦν παιδεύεται οἱ αὐτοῦ Μακάριός τε καὶ Στέφανος οἱ μαθηταί, εἶπεν· παρατίθεται ὑπομένειν τὸ πάθος, τῆς θεοῦ οἰκονομίας οὐκέτι ἀφειδούσης οἰκοῦ τοῦ ἰδίου παιδαγωγοῦ· καὶ ὑπόκειται μὲν τὸ θέλημα τὸ ἀνθρώπινον ἐν αὐτῷ δηλῶν τὸ ἀνθρώπινον· καταπαύεται δὲ παραχρῆμα τῇ τοῦ ἀνυπάτου λόγου δόσει τε καὶ δυνάμει· διὰ γὰρ, ὅταν παρεμφαίνῃ μὲν ἐν αὐτῷ τὸ ἀνθρώπινον παρέπεσε· τὸ δὲ τῆς θείας ἀκαμπείας ἐδείκνυ ἄδηλον. ἴσα γὰρ οὐδὲ τὸ ἐν σαρκοῖς πάθος· πάλιν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. ἀνθρωποπρεπῶς δὲ καὶ τοῦτο φησίν. ἐπεὶ κατὰ γε τὸ εἶναι θεὸς, ἐν ἴδιον ἦν τὸ πατρὸς θελημάτων ἦν, μᾶλλον δὲ αὐτός ἐστιν ὁ βούλεσθαι τὸ θεοῦ ἐν πατρὸς, ἔστιν ἐν σοφία καὶ τὸ θέλειν ἦν τὸ πατρὸς, σοφία δὲ ὁ υἱός. ἐν δὲ καὶ θέλημα ἀκολούθως τῷ πατρὸς ὁ μονογενὴς, εὐφρανθῆναι λέγων ὁ ψαλμῳδὸς κάλλει, ἐν τῷ θελήματί σου παρέχειν τῷ κάλλει σου δύναμιν. ἐν Χριστῷ γὰρ πᾶσα δόσις ἦν οὐρανίων ἀγαθῶν παρὰ τῷ θεοῦ καὶ πατρός. ἄλλως τε μὴν καὶ ἀμοιβαίου τῆς ἁγίας οὔσης Τριάδος, καὶ μιᾶς θεότητος ἐν αὐτῇ νοουμένης, πῶς ἂν εἴη θέλημα παντὸς πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος; προσκείσεται θέλημα τῆς ἕνωσεως χάριτι, καὶ ὡς ἀνθρώπου ὑποδεδυκὸς ἤδη τὸ παρὰ φύσιν τε καὶ ἐξ ἀρᾶς ἀποβεβλημένα θάνατον, ἀφοσιώσεται δὲ πάλιν ὡς θεὸς τὸ· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, φησὶν, ἀλλ' ὡς σύ. ἵνα δὴ, ἔστιν ἐν Χριστῷ σοφὸς τὸν ἀνυπόπτου λατρεύειν πολίτην ἡ τῆ ἀνθρώπου μεταπλάσεται φύσις. ἐκδιδάσκεται γὰρ ἤδη καὶ μικρὸν αὐτὸν τὸν ἀκακίᾳ καταπεδοῦσθαι θάνατον, εἰ φανείη μάλιστα χρυσόμενος ἕνεκα θεοῦ. ἐν γὰρ τούτῳ πολὺ ὁ μισθὸς, ἵνα τὸ οὕτως ἀποχθητὸν καὶ τῇ φύσει πολεμώτατον φανερώμεθα ἕνεκα θεοῦ, παραδεχόμενοι τῆς ἡμετέρας φύσεως ἐν αὐτῷ Χριστῷ καταβρίζεσθαι, καὶ κρατεῖν κατὰ τῶν οὕτω δεινῶν ἐν ἐπιτιθεμένων εἰς ἡμᾶς. Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· σοὶ

ANNO CHRISTI 681.

εἰς τὸ ἓν θέλημα, ἵνα διδάσκωσιν, οὐ τὸ Στέφανος ὁ τοῦ τοιούτου διδάσκαλος Μακάριος, οὐ παρεσήμανε διὰ τῆς ἀναφόρου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἀφ' οὗ παρ' ὑμῶν ἐνεδείχθησαν κωδίκιον· ἀλλὰ καὶ δύο θελήματα ἐν τοῖς ἐκμαρτύροις ἐν τῷ αὐτῷ κωδικίῳ γεγονέναι εὕρομεν φωνῆς βοώσης Ἀθανασίου τοῦ ἐπαίνου· εἰ καὶ τὰ μάλιστα κατακεκομμένα, καὶ ἀνατετραμμένα τὰ ὑπομνήματα ὑμῶν τοῖς ὑγιαίνουσι χρήσεσι παραμιλλώμενα φανήσεται. ἐσείσαμεν οὖν, ἵνα καὶ παρ' ὑμῖν ἀνακριθῇ ἵνα μὴ ἡμῖν διδασκάλοις ἀποδόξητε, καὶ τοὺς παρ' ἡμῶν καὶ ἀναγκαίων πατέρων διδασκαλίας παρεκβαίνητε· τοὺς αἱρετικοὺς δὲ μᾶλλον τοῦ γνησίου δογματικοῦ ἀναδέξασθαι, καὶ ἃ παρ' ἐκείνοις δογματισθέντα κατηκολουθήσατε τοῖς λόγοις τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ὑμᾶς ἀφεκτέους ἀξίας καὶ λειτουργίας ἀλλοτρίους ὑπάρχειν. τοὺς δὲ τότε μετανοήσαντας καὶ ἐξομολογουμένους ὑπεύθυνα τὰ καὶ κλαυσαι, τοὺς δὲ νῦν τὸ παρόντος ἐνθάδε ἐν μέσῳ, ἃ ὀρθοδόξως ἐπὶ ἡμῶν ὁμολογοῦντας, σαφεστάτην ἐσχηκέναι μὴ καθεδέναι τόπον· τοὺς δὲ παρ' ἐκείνοις ὑποκρίσεις τῆς οἰκείας ἐκείνοις πίστεως ἀναμίκτως λοιπὸν καὶ ὑπὲρ ἡμῶν παρεχέσθαι.

Ἡ ἁγία συνόδος εἶπεν· πολλὰ τὰ ἔτη τῷ βασιλεῖ· ὀρθοδόξῳ βασιλεῖ πολλὰ τὰ ἔτη· τῷ αἱρετικῷ πέμψον βασιλεῖ· τῷ νέῳ Εὐτυχεῖ καλὰ τὰ ἔτη· τῷ νέῳ Ἀπολιναρίῳ κακὰ τὰ ἔτη· τὸν αἱρετικὸν πέμψον βασιλεῖ. καὶ ἐξώθησε Στέφανος ὁ μαθητὴς Μακαρίου ἐξελθών. Πέτρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Νικομηδείας· Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μελιτηνῆς· Σολομὼν ἐπίσκοπος Κλαυδίου· Ἀντώνιος ἐπίσκοπος Ὑπαίπων· Γεώργιος ὁ θεοφιλέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ· Ἀναστάσιος διάκονος καὶ νοτάριος· Στέφανος διάκονος καὶ καγκελλάριος· Διονύσιος διάκονος καὶ καγκελλάριος. Ἀναστάσιος πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς, καὶ Γεώργιος μοναχὸς ὁ κατὰ Μάκρον, ὅτι· ἑτοίμως ἔχομεν καὶ ἐπὶ τοῖς τοῦ ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως ὑπὲρ τοῦ παρόντος δογματικοῦ κωδικίου ὑπόθεσιν.

A Stephane, & tuus magiſter Macarius, non offenditis unicam voluntatem in incarnationis diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri per codicillum a vobis oblatum: ſed & duas voluntates, in teſtimoniis in eodem codicillo poſitis inventimus aperte: clamante Athanaſio laudabili, quamvis derruncata & obelata ſint, juxta quod ſoliti eſtis, eadem teſtimonia quæ perverſe interpretantes protuliſtis. Definivimus igitur, poſtquam aperte approbati eſtis ad ſubverſionem divinorum dogmatum feſtinare, & ſanctorum ac probabilium patrum doctrinas corrumpere, & hæreticorum magis ſenſum aſſumere, & quæ ab eis dogmatizata ſunt ſectari, ad contagium orthodoxæ plebis, ab omni vos ſacerdotali dignitate & miniſterio alienos exiſtere. Eos autem, qui jam pœnitentiam egerunt, & ſuperius nominatos tam epiſcopos quam clericos, qui & nunc in medio aſſiſtunt, & rectè una nobiſcum confitentur, prævidimus quidem in propriis locis reſidere. Libellos autem quos promiſerunt, propriæ eorum fidei cum jurejurando in ſubſequenti nobis offerent.

Sancta ſynodus exclamavit: Multos annos Imperatori. Orthodoxo Imperatori multos annos. Hæreticum foras mitte. Novo Eutycheti malos annos. Novo Apollinari malos annos. Hæreticum foras mitte. Et impulſus eſt Stephanus diſcipulus Macarii, & foras miſſus eſt. Petrus Deo amabilis epiſcopus Nicomediæ, Theodorus Deo amabilis epiſcopus Melitenæ, Salomon Deo amabilis epiſcopus Hypæporum, Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax, Anaſtaſius diaconus, & notarius, Stephanus diaconus & cancellarius, Dionyſius diaconus & cancellarius, & Anaſtaſius preſbyter, & monachus, & Georgius monachus Catamactin dixerunt: Parati ſumus in ſubſequenti rectæ noſtræ fidei cum jurejurando libellos offerre.

ACTIO IX.

ΠΡΑΞΙΣ Ι'.

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλέως τοῦ διαδήματος καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ θεοσεβεστάτου καὶ πολιούχου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοστοῦ δευτέρου, καὶ μετὰ ὑπατείαν τὴν αὐτοῦ θεοῦ πρόνοιαν ἔτους τεσσαρεσκαιδεκάτου· Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τοῦ θεοσεβεστάτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοῦ τρίτου, τῇ ἐκκαιδεκάτῃ τοῦ Μαρτίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.

Προκαθεζομένου τοῦ αὐτοῦ θεοσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σκρίτῳ τοῦ ἱεροῦ παλατίου τῆς οὐρανίας θεολεγομένης Τρούλλου· καὶ κατὰ πρόσωπον τοῦ αὐτοῦ θεοσεβεστάτου γαληνίου παρόντων καὶ ἀκροωμένων Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπάτου πατρικίου, καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ἐφικίων· Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπατικοῦ πατρικίου, καὶ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἀγμοῦ, καὶ ὑπαρχοντος Θρᾴκης, Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπατικοῦ πατρικίου· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπατικοῦ πατρικίου· Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπατικοῦ πατρικίου, καὶ στρατηλατικοῦ λογοθέτου· Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπατικοῦ

ACTIO DECIMA.

IN nomine Domini Dei, & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, imperantibus a Deo coronatis & ſereniſſimis noſtris dominis Flaviis, Conſtantino quidem piiſſimo, & a Deo decreto magno principe, perpetuo Auguſto & Imperatore, anno vigeſimo * octavo, & poſt conſulatum ejus a Deo inſtructæ manſuetudinis, anno decimotertio, Heraclio vero atque Tiberio a Deo conſervandis ejus fratribus, anno vigeſimoſecundo, decimo-octavo die Martii menſis, indictione nona.

* In Græco ſæpiſſime

Præſidente eodem piiſſimo & Chriſto dilecto magno Imperatore Conſtantino in ſecretario ſacri palatii, quod cognominatur Trullus, & ex juſſione ejus a Deo inſtructæ ſerenitatis, præſentibus & audientibus Niceta glorioſiſſimo exconſule patricio, & magiſtro imperialium officiorum, Theodoro glorioſiſſimo exconſule patricio, & comite imperialis obſequii, & ſubſtratego Thraciæ, Sergio glorioſiſſimo exconſule patricio, Paulo glorioſiſſimo exconſule patricio, Juliano glorioſiſſimo exconſule patricio & militari logotheta, Conſtantino glorioſiſſimo exconſule patri-

ACTIO X.

ANNO CHRISTI 681.

cio, & curatore imperialis domus Hormiſdæ, Anaſtaſio glorioſiſſimo exconſule patricio, & locum agente comitis imperialis excubiæ, Joanne glorioſiſſimo exconſule patricio & quæſtore, Polyeucto glorioſiſſimo exconſule patricio & quæſtore, Thoma glorioſiſſimo exconſule, Paulo glorioſiſſimo exconſule & diſpoſitore orientalium provinciarum, Petro glorioſiſſimo exconſule, Leontio glorioſiſſimo exconſule, & domeſtico imperialis menſæ.

Conveniente autem ſancta & univerſali ſynodo, quæ per imperialem ſanctionem congregata eſt in hac a Deo conſervanda regia urbe: id eſt, Theodoro & Georgio venerabilibus preſbyteris, & Joanne venerabili diacono, locum præſentantibus ſanctiſſimi ac beatiſſimi Papæ antiquæ Romæ Agathonis: & Georgio venerabili ac ſanctiſſimo archiepiſcopo magnæ Conſtantinopoleos novæ Romæ: & Petro Deo amabili preſbytero, & monacho, & vicario ſedis magnæ civitatis Alexandriæ: & Georgio religioſo preſbytero monacho, & apocriſiario Theodori venerabilis loci ſervatoris ſedis Hieroſolymorum: Joanne epiſcopo Portuenſi, Abundantio epiſcopo civitatis Paterni, Joanne epiſcopo civitatis Rhegitanæ, locum agentibus centum vigintiquinque venerabilium, ac Deo amabilium epiſcoporum, quod circa antiquam Romam eſt, concilii: qui & per proprias ſubſcriptiones demonſtrantur in ſuggeſtione ab eis facta ad piiſſimum Imperatorem Conſtantinum: & Theodoro religioſo preſbytero, & locum agente Deo amabilis archiepiſcopi Ravennæ Theodori: Joanne epiſcopo Theſſalonicenſi, Baſilio epiſcopo Gortynæ inſulæ Cretæ, Philalethe epiſcopo Cæſareæ Cappadociæ, Theodoro epiſcopo Epheſi, Siſinnio epiſcopo Heracleæ Thraciæ, Platone epiſcopo Ancyræ Galatiæ, Georgio epiſcopo Cyzici, Marino epiſcopo Sardium, Petro epiſcopo Nicomediæ, Photio epiſcopo Nicææ, Joanne epiſcopo Chalcedonis, Joanne epiſcopo Sidæ, Theodoro epiſcopo Melitenæ, Juſtino epiſcopo Tyanorum, Alypio epiſcopo Gangrorum, Cypriano epiſcopo Claudiopoleos, Polyeucto epiſcopo Myrorum Lyciæ, Theodoro epiſcopo Stauropoleos Cariæ, Iſidoro epiſcopo Rhodi, Siſinnio epiſcopo Hierapoleos Phrygiæ, Macrobio epiſcopo Byziæ Thraciæ, Gregorio epiſcopo Mitylenæ Sergio epiſcopo Selymbriæ, Andrea epiſcopo Methymnæ, Theognio epiſcopo Cii, Epiphanio epiſcopo Euchaitorum, Georgio epiſcopo Camulianorum, Antonio epiſcopo Hypæpon, Geneſio epiſcopo Anaſtaſiopoleos, Platone epiſcopo Cinnæ, Theodoro epiſcopo Præneti, Joanne epiſcopo Daſcylii, Theodoro epiſcopo Juſtinianopoleos Gordi, Theodoro epiſcopo Veriſſæ, Stephano epiſcopo Heracleæ Ponti, Longino epiſcopo Tii, Domitio epiſcopo Pruſiados, Salomone epiſcopo Clanei, Joanne epiſcopo Myndi, Georgio epiſcopo Coënſi, Demetrio epiſcopo Teni, Georgio epiſcopo Cantani, Joanne epiſcopo Lappæ, Eulalio epiſcopo Zenonopoleos, Conſtantino epiſcopo Daliſandi, Theodoro epiſcopo Olbæ, Theophane preſbytero & abbate venerabilis monaſterii Siciliæ quod cognominatur Baïas, Georgio preſbytero & monacho monaſterii Renati, poſiti in antiqua Roma: Cononе & Stephano preſbyteris & monachis monaſterii, quod cognominatur domus Arſicia, poſiti ſimiliter in antiqua Roma: Anaſtaſio preſbytero & monacho oratoriorum hic ſiti venerabilis patriarchii Conſtantinopoleos.

Reſidentibus itaque tam glorioſiſſimis patriciis, & conſulibus, & omnibus venerabilibus, & Deo amabilibus epiſcopis in eodem Trulli ſecretario, propoſitis in medio ſanctis & immaculatis Chriſti Dei noſtri evangeliis:

Καθεδόντων τῶν θεοσεβεστάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων, καὶ πατόνων τῆς ἁγιωτάτης καὶ ζωοποιοῦ ἐκκλησίας κατὰ τάξιν, ὡς καὶ αὐτῆ τῇ Τρούλλου σπυρίδι, ἐκτεθειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων·

Κωνσταντῖνος

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO X.

Κωνσταντῖνος ὁ ϑεοσέβεστος ἀρχιδιάκονος τῆς ὑμῶν ἁγιω- A
τάτης τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ σκευοφύλαξ τοῦ ϑεοσεβεστάτου ταμείου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ὑμῶν· μεμνῆσϑε ἡ ὑμετέρα ϑεοσέβεια, καὶ ἁγιωτάτη συνόδος; ὡς κατὰ τὴν προλαβοῦσαν συνέλευσιν ἡ ἀναγνωσις γέγονε τῶν ὑπολειφθέντων χαρτίων τῶν ἐν τῷ κωδικίλλῳ τῷ προενεχθέντι παρὰ Μακαρίου καὶ Στεφάνου· καὶ ἡ ϑέσις ἀντιβολὴ γέγονε πρὸς τὰ βιβλία τῶν ἁγίων πατέρων τὰ ἀποκείμενα ἐν τῷ διακῷ πατριαρχείῳ τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, καὶ τῶν ταύτην οἰκησάντων διαφόρων· καὶ ὡς διελαλήϑη παρὰ τῆς ὑμετέρας ἁγίας συνόδου, ὡς ἑτέρου ἡμιόντος τοῦ ἀναγνῶναι ἐν ἀντιβολίῳ πρὸς τὰ βιβλία τῶν ἁγίων πατέρων τὰ ἐν τῷ διακῷ πατριαρχείῳ τῆς ἐνϑάδε ϑεοσώστου πατριαρχίας τῆς ἤδη ϑεοσεβεστάτων χρόνων παρὰ τοῦ τότε μόνου τοῦ ἀποστολικοῦ ϑρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης· ὑπῆρχεν δὲ Πέτρος ὁ ϑεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Νικομηδείας, καὶ Θεόδωρος ὁ ϑεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μελιτηνῆς, Σολομὼν ὁ ϑεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Κλανέου, καὶ Ἀντώνιος ὁ ϑεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ὑπαίπων· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Γεώργιος ὁ ϑεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ, Διονύσιος ὁ ϑεοσεβέστατος διάκονος καὶ καγκελλάριος, Ἀναστάσιός τε ὁ ϑεοσεβέστατος διάκονος καὶ νοτάριος ὁ πανάριστος, καὶ Ἀναστάσιος πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς, ἢ Γεώργιος μοναχὸς, οἵ τῆς ὀρθῆς ἡμῶν ἐφωδεύσαντες πίστεως ἀνωμότως τῷ ἁγίῳ ὑμῶν καὶ οἰκουμενικῷ συνόδῳ ϑεσπεσίως λιβέλλους· καὶ ὑποβαλόμενοι ϑέσει τὰ παρεστῶτα.

Κωνσταντῖνος ὁ ϑεοσέβεστος βασιλεὺς, ἡ ἁγία σύνοδος, εἶπεν· τὰ ἤδη προενεχθέντα ἀναγινωσκέσθωσαν. ἢ ἀνεγινώσθησαν.

Κωνσταντῖνος ὁ ϑεοσέβεστος βασιλεὺς, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· ἐν ἀκροατηρίῳ τοῦ ϑεοδοσιανῶν χρόνων παρὰ τοῦ Μακαρίου ἢ Στεφάνου, ἐγράφη τὰ ἐμφανέντα παρ' αὐτῶν ὑπομνήματα ἐν τοῖς ϑεοσώστοις χρόνοις, συσκιάζοντα ἢ συλλύοντα πᾶσαν τὴν περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν τῆς ἀνϑρωποπρεποῦς οἰκονομίας. ἔτι μνήμης δὲ ἔχομεν, ὡς ἢ Πέτρος ὁ ϑεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Νικομηδείας, ἢ Σολομὼν ὁ ϑεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Κλανέου, ἢ Ἀντώνιος ὁ ϑεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ὑπαίπων, ἢ Θεόδωρος ὁ ϑεοφιλέστατος Μελιτηνῆς, ἢ μὴν ἢ Γεώργιος ὁ ϑεοσέβεστος διάκονος ἢ χαρτοφύλαξ· Σέργιός τε ὁ ϑεοσέβεστος διάκονος ἢ καγκελλάριος, ἢ Διονύσιος διάκονος ἢ καγκελλάριος· Ἀναστάσιός τε ὁ διακονικὸς διάκονος ἢ νοτάριος ὁ πανάριστος, ἢ Ἀναστάσιος καὶ Γεώργιος οἱ βλαϑέστατοι μοναχοί, ὑπῆρχον τοῖς οὖσι τῆς ἐνδοξίου ἡμῶν πίστεως ἀναμφιβόλοις λιβέλλοις εἰς ἑτέραν τὴν αὐτὴν ταύτην ἢ οἰκουμενικὴν συνοδικῶν ἐπιδοῦναι· ἀλλὰ διαλοιπὸν καθίστα σκέπτεσθαι τὸ ἐπιδοθὲν καθίστα τῶν πατρικῶν χρόνων παρὰ τοῦ τότε μόνου τοῦ ἀποστολικοῦ ϑρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, τὸ ἢ ὑπὸ σφραγῖδα συγχαίρειν τοῖς μόνον προενεχθεῖσι ϑεοῖς ἀναγνῶναι ἢ ἀντιβολεῖν ϑεῖναι τὰ βιβλία τῶν διακῶν πατριαρχείων τῆς ϑεοφυλάκτου ταύτης ἢ βασιλίδος πόλεως. καὶ ϑεσπισϑὲν τὸ αὐτὸ καθίστατο ἐπραγμάτευσε.

Καὶ μετὰ τὸ ἀναγνωσθῆναι, λαβὼν Πέτρος ὁ ϑεοσέβεστος ἐπίσκοπος καὶ νοτάριος τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τὸ αὐτόϑι βιβλίον τῷ σκευοφυλακίῳ ὑπάρχον τῆς ἐνϑάδε ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, ἐν σήμασιν * ἀργυρώδεσι. καὶ Σολομὼν ὁ ϑεοσέβεστος ἐπίσκοπος καὶ νοτάριος τοῦ αὐτοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τὸ αἰμαῤῥὸν ϑεῖον χάρτινον ἀνέγνω, ἔχον ἐν σφραγῖδι ϑεῖα λόγια τοῦτα· χάρτης ἁγίων καὶ ἀκριτῶν πατέρων, παρεστῶσα δὲ διήγησις, ἢ δύο ἐνεργείας, ϑεῖα τὰ κυρίου ἢ Θεοῦ ἢ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τοῦ ἁγίου Λέοντος πάπα Ῥώμης ἀπὸ τῆς πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα Ἀνατόλιος ϑεσπίσεως, ἧς ἡ ἀρχή· Ὑπεσχόμην ἡμαυτὸν ἐξαγόρευσιν. ἅπερ ἐν τούτῳ προσκαίρως ἔλεγεν ὁ Χριστὸς, κατὰ τὴν ἀνϑρωπότητα ἔλεγεν· ἢ ἐπὶ τούτῳ, ἐπὶ τῇ πέτρᾳ, προ-

Constantinus Deo amabilis [a] diaconus hujus ſanctiſſimæ Dei catholicæ & apoſtolicæ magnæ eccleſiæ, & primicerius Deo amabilium notariorum ſanctiſſimi archiepiſcopi hujus a Deo conſervandæ regiæ urbis, dixit: Meminit veſtra pietas, & hæc ſancta atque univerſalis ſynodus, quod in præcedenti conventu lectio facta eſt reliquorum teſtimoniorum, quæ ſunt in codicillo, qui prolatus eſt a Macario, & Stephano; & eorum collatio facta eſt ad libros ſanctorum patrum, qui reconditi ſunt in venerabili patriarchio hujus regiæ urbis, horumque virtutem cognoviſtis. Et quia interlocutio facta eſt a veſtra ſancta ſynodo, ut in altero ſecretario lectio fieret, & collario teſtimoniorum cum libris hujus venerabilis patriarchii, quæ jam prolata ſunt a parte apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ: & quoniam promiſerunt Petrus Deo amabilis epiſcopus Nicomediæ, Theodorus Deo amabilis epiſcopus Melitenæ, Salomon Deo amabilis epiſcopus Clanei, Antonius Deo amabilis epiſcopus Hyparporum, nec non & Georgius Deo amabilis diaconus & chartophylax, & Dionyſius Deo amabilis diaconus & cancellarius, Anaſtaſius quoque religioſus diaconus & notarius defenſor navium, & Stephanus diaconus & cancellarius, & Anaſtaſius religioſus preſbyter & monachus, & Georgius religioſus monachus, rectæ fidei ſuæ cum jurejurando huic veſtræ ſanctæ & univerſali ſynodo libellos offerre: & ſuggerimus ad quod placuerit.

Conſtantinus piiſſimus Imperator, & ſancta ſynodus dixerunt: Quæ dudum geſta ſunt, relegantur. Et relecta ſunt.

Conſtantinus piiſſimus Imperator, & ſancta ſynodus, dixerunt: Auditores effecti teſtimoniorum, quæ prolata ſunt a Macario & Stephano, agnovimus qualis ampuratio ab eis facta eſt in hujuſmodi teſtimoniis; quæ obumbraret atque confunderet omnem Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri humanationis diſpenſationem. In memoria quoque habemus, quod & Petrus Deo amabilis epiſcopus Nicomediæ, & Salomon Deo amabilis epiſcopus Clanei, & Antonius Deo amabilis epiſcopus Hyparporum, Theodorus Deo amabilis epiſcopus Melitenæ, adhæc & Georgius Deo amabilis diaconus & chartophylax, & Dionyſius Deo amabilis diaconus & cancellarius, Anaſtaſius Deo amabilis diaconus & notarius defenſor navium, Stephanus religioſus diaconus & cancellarius, atque Anaſtaſius & Georgius religioſi monachi promiſerunt libellos rectæ fidei cum jurejurando in alio ſecretario huic ſanctæ ac univerſali ſynodo offerre. Sed conſequens eſt, codicillum, qui oblatus eſt paternorum teſtimoniorum a parte apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ, qui & ſub ſigillis conſiſtit, ad medium duci, ad relegendum, atque conferendum cum libris venerabilis patriarchii hujus a Deo conſervandæ regiæ urbis. Et prolatus eſt hujuſmodi codicillus ſignatus.

Et poſtquam diſſigillatus fuiſſet, accipiens Petrus Deo amabilis diaconus & notarius ſanctiſſimi archiepiſcopi Conſtantinopoleos ipſum authenticum librum, qui eſt de ſcevophylacio, id eſt, de repoſitione ſacrorum vaſorum hujus ſanctæ magnæ eccleſiæ, membranaceum tectum ex argento. Et Salomon Deo amabilis diaconus, & notarius ejuſdem ſanctiſſimi archiepiſcopi Conſtantinopoleos, prædictum codicillum teſtimoniorum relegit, habentem ſuperſcriptionem in his verbis: Teſtimonia ſanctorum ac probabilium patrum oſtendentia duas voluntates & duas operationes in Domino, & Deo, & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto.

Sancti Leonis Papæ Romani, ex epiſtola ſecunda ad Leonem Imperatorem, cujus initium eſt: *Promiſi me memini.* Quidquid ergo in tempore accepit Chriſtus, ſecundum [a] hominem accepit; cui quæ non

[a] In Græco, archidiaconus.

* al. ἀργυρώδεσι.

[a] In Græco, ſecundum humanitatem.

ACTIO X. habuit, conferrentur. Nam secundum potentiam deitatis indifferenter omnia quæ habet Pater, etiam Filius habet: & quæ in forma servi a Patre accepit, eadem in forma Dei etiam ipse donavit. Secundum enim formam Dei, *ipse & Pater unum sunt*: (Joan. 10.) secundum autem formam servi, *non venit facere voluntatem suam, sed voluntatem ejus qui misit eum.* (Joan. 6. Joan. 5.) Secundum formam Dei, *sicut habet Pater vitam in semetipso, sic dedit & Filio vitam habere in semetipso.* Secundum formam servi, *tristis est anima mea usque ad mortem.* (Marc. 26.) Quod testimonium collatum est cum superius dicto libro scenophylacii: & constitit.

Similiter relectum est ex eodem codice testimonium sancti Ambrosii episcopi Mediolanensis, ex libro secundo ad Gratianum Imperatorem, cujus initium est: *Sed forsitan arbitror per præteritum librum:* Suscepit ergo voluntatem meam, suscepit tristitiam meam. Confidenter tristitiam nomino, quia crucem prædico. Mea est voluntas, quam suam dixit: quia ut homo suscepit tristitiam meam, ut homo locutus est. (Matth. 26.) Et ideo dixit: *Non sicut ego volo, sed sicut tu.* Mea est tristitia, quam meo suscepit affectu. Etenim nullus moriturus gaudet. Mihi contristatur, & mihi condolet. Pro me igitur doluit in me, qui pro se nihil habuit quod doleret. Doles ergo, Domine non tua vulnera, sed mea: non tuam mortem, sed nostram infirmitatem. (Isa. 53.) Propheta dixit, *quod pro nobis dolet, & nos reputavimus te, Domine, esse in doloribus*, dum quando ipse non dolebas pro te, sed pro me. Et quid mirum, si pro omnibus doluit, qui pro uno lacrymatus est? Quid mirum, si moriturus tædeat, qui Lazarum resuscitaturus illacrymat? (Joan. 11.) Sed & ibi cum sororis pietas ad lacrymandum movit, per quam angebat affectus humanus: & hic interior ejus affectus dispensationem operatur, ut quemadmodum mors ejus omnium nostrum abstulit mortem, (Isa. 53.) & livor ejus nostra sanavit vulnera, ita & ejus tristitia nostrum diluat mœrorem. Ut homo igitur dubitat, ut homo turbatur, non turbatur ut virtus: neque deitas ejus, sed anima turbatur: Et turbatur secundum humanæ fragilitatis assumptionem, propterea quia animam suscepit passibilem. Nec enim Deus, secundum quod Deus est, aut turbari, aut mori poterat. Unde & ait: *Deus Deus meus, ut quid me dereliquisti?* (Matth. 27. ex Psal. 21.) Un homo igitur loquitur, meos mœrores circumferens, quoniam in periculis existentes, a Deo nos derelinqui putamus: ut homo turbatur, ut homo illacrymat, ut homo crucifigitur. Sic enim dicit apostolus, *quia Christi carnem crucifixerunt.* (1. Pet. 4.) Et alibi apostolus inquit Petrus: *Christo passo carne.* Caro itaque passa est. Nam deitas libera exstitit mortis, & passioni corpus secundum conditionem humanæ cessit naturæ. Quod testimonium similiter collatum est cum libro chartaceo vetustissimo, qui est de bibliotheca venerabilis patriarchii hujus a Deo conservandæ regiæ urbis: & constitit.

Item relectum est ex eodem codice testimonium ejusdem sancti Ambrosii, ex libro sexto interpretationis evangelii secundum Lucam, continens ita: Quod autem dixit: *Non mea voluntas, sed tua fiat:* (Matth. 26.) suam, ad hominem retulit: Patris, ad divinitatem. Voluntas enim hominis temporalis: voluntas divinitatis, æterna. Quod testimonium collatum est cum codice Latinis litteris scripto, interpretante Constantino Deo amabili presbytero, & defensore hujus sanctæ magnæ ecclesiæ, & grammatico Latino: & constitit.

Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Joannis episcopi Constantinopoleos, ex sermone facto ad eos qui ad Missas non occurrerunt, cujus

ANNO CHRISTI 681.

A ὑφίστατο. καὶ γὰρ τοῦ θείου δύναμιν τῆς θεότητος ἀπαραλλάκτως πάντα, ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ, ἔχει καὶ ὁ υἱός. ἡ ἄπερ οὖν μορφῇ δούλου παρὰ τοῦ πατρὸς ἔλαβε, ταῦτα ἐν μορφῇ Θεοῦ ὢν ἡ αὐτὸς ἐχαρίσατο· κατὰ μὲν γὰρ τοῦ θείου μορφὴν αὐτὸς ἡ ὁ πατὴρ ἓν εἰσι· κατὰ δὲ τὸν τῆ δούλου μορφὴν, οὐκ ἦλθε ποιῆσαι τὸ θέλημα τὸ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντος αὐτόν. κατὰ μὲν τοῦ Θεοῦ μορφὴν, ὡς ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως δέδωκε καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. κατὰ δὲ τοῦ μορφὴν τοῦ δούλου, περίλυπός ἐστι ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου. [a] al. ἀπὸ ὅπως χεῖρας ἀπολάβῃ ἀφθὲ τὸ ἀπαύστου λαχθὲν τῷ σαλπιγκτῶν βιβλίον· ἡ ἐσύχασεν.

Ἐκτέθειται ἀπογράφου ἐκ τοῦ αὐτοῦ παλαιοῦ χάρτου τοῦ ἁγίου Ἀμβροσίου ἐπισκόπου Μεδιολάνων, ἐκ τοῦ φέρε Γρατιανὸν τὸν B βασιλέα λόγου δευτέρου, οὗ ἡ ἀρχή· ἀλλ' ἴσως οἶμαι ἐξὶ τοῦ βιβλίου τοῦ παρελθόντος. λέγεται οὖσαν τὸν βούλημαν τὸν ἐμὸν, λέγεται τὸ συγγνῶ. πεποίθα γὰρ ἀναιδέως συγγνῶσεσθαι, ἐπειδὴ κηρύττω σταυρόν· ἐμὸν ἐν τοῦτο τὸ βούλημα, ὅπερ ἴδιον ἔλαβεν· ἐπειδήπερ ὡς ἄνθρωπος τὸ τῆς ἐμῆς συγγνώσεως ἔλαβεν, ὡς ἄνθρωπος ἡ ἐλάλησεν. ἡ λέγει τοῦτο φησίν. οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ θέλεις· ἐμὸν γάρ ἐστι τὸ συγγνώσεως, ἣν κατ' ἐμοῦ ἐξέβαλον ἀναιδέως. ἡ τὸ οὐδεὶς τεθνηξόμενος χαίρει· ἐμοὶ συμπάσχει, ἡ ἐμοὶ συγκάθεται, ἡ ἐμοὶ συναλγεῖ. ὑπὲρ ἐμοῦ δεδιόσθαι ἤλγησεν ἐν ἐμοί, ὁ ὑπὲρ ἑαυτοῦ μηδὲν ἔχων ἀλγεῖν. ἀλγεῖς οὖν, κύριε, οὐ τραῦμα σὸν, ἀλλ' ἐμόν. οὐ σὸν θάνατον, ἀλλ' ἡμετέραν ἀσθένειαν. ὁ προφήτης ὄντως ἐπειδὴ περὶ ἡμῶν ἐδυνᾶτο, ἡ ἡμεῖς ἐλογισάμεθά σε, κύριε, ὄντα ἐν πόνῳ· ἀνάγκη οὖσης ἐν πλαγῇ ὑπὲρ σαυτοῦ, ἀλλ' ὑπὲρ C ἡμῶν ἡ τί θαυμαστὸν, εἰ ὑπὲρ πάντων ἤλγησεν, ὁ δακρύσας ὑπὲρ ἑνός; ἡ τί θαυμαστὸν, εἰ μέλλων τελευτᾶν ἀκηδιάζεται, ὃς Λάζαρον ἐγεῖραι μέλλων ἐδάκρυσε; ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα τὸ τῆς ἀδελφῆς αὐτὸν ἐκκαλέσασθαι εἰς τὸ δακρύειν ἐδύνατο. ἐν ᾗ οὖσα κατηνάγκασε τὸ τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθένειας· ἡ ἐνταῦθα βαθυτέρα ἀφίησιν οὖσα τὸ τῆς οἰκονομίας ἐργάζεται· ἵνα καθάπερ ὁ θάνατος οὗτος τὸν πάντων ἀφείλετο θάνατον, ἡ ὁ μώλωψ οὗτος τὰ ἡμῶν ἰάσατο τραύματα, οὕτω ἡ αὐτοῦ λύπη οὗτος ἀφ' ἡμῶν ἀξαλείψῃ κατήφειαν· εἰς ἄνθρωπος ὢν ἀνθυπάρξῃ, εἰς ἄνθρωπος ὀπτασιάζεται. οὐ διχάζεται γὰρ ἡ δύναμις, οὐδὲ ἡ θεότης οὗτος, ἀλλ' ἡ ψυχὴ διχάζεται, ἡ διχάζεται κατὰ τὸν τῆς ἀνθρώπου συμφόρου τρόπον· ἡ ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐπειδὴ ψυχὴν ἀνεδέξατο παθητὸν· οὐδὲ γὰρ ὁ θεὸς, καθὸ ἦν θεὸς, ἢ διχάζεσθαι ἢ ἀνθυπάρχειν ἠδύνατο. οὕτω γοῦν· ὁ θεὸς, ὁ θεός μου, φησὶ, ἵνατί με ἐγκατέλιπες μή; εἰς ἄνθρωπος οὖν λαλεῖ, τοὺς ἀγωνίας τοὺς ἡμῶς ἀφειρόμενος, ἐπειδήπερ ἐν κινδύνοις ὑπάρχοντες ἑαυτοὺς ὑπὸ θεοῦ καταλελεῖφθαι νομίζομεν. εἰς ἄνθρωπος διχάζεται, εἰς ἄνθρωπος ἡ δακρύει, εἰς ἄνθρωπος καὶ σταυροῦται. οὕτω γὰρ εἶπεν ὁ ἀπόστολος, ὅτι τὴν Χριστοῦ τὸ σῶμα ἐσταύρωσαν· ἡ ἀλλαχοῦ ὁ ἀπόστολος Πέτρος φησί· Χριστοῦ παθόντος σαρκί. τὸ σῶμα οὖσαν πάσχον. ἡ μήτοι θεότης ἐλεύθερα τῆς παθῶν, ἡ τῷ παθεῖ τὸ σῶμα κατὰ νόμον ἀνθρώπινης ἐκλύσεως φύσεως· ὅπερ χεῖρας ἀπολάβῃ φθορᾶς βιβλίον χαρτῶν παλαιότατον τῶν βιβλιοθήκης, ὑπάρχον τῷ ἁγιωτάτῳ πατριαρχείῳ τῆς θεοφυλάκτου ταύτης ἡ βασιλίδος πόλεως· ἡ ἐσύχασεν.

Ἐκ τοιαύτης ἀπογράφου ἐκ τοῦ αὐτοῦ παλαιοῦ χάρτου τοῦ αὐτοῦ ἁγίου E Ἀμβροσίου, ἐκ τῆς εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν διακόσιον ἑρμηνείας βιβλίου ἕκτου, ἔχουσα οὕτως· ὅπερ εἶπε· μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω, τὸ ἴδιον αὐτοῦ τὸν ἀνθρώπου ἐσήμανε, τὸ δὲ πατρὸς εἰς τὸ θεῖον. τὸ γὰρ ἀνθρώπινον θέλημα, σφόδρα ἐστὶ, τὸ θέλημα τῆς θεότητος, αἰώνιον. ὅπερ χεῖρας ἀπολάβῃ φωτὸς βιβλίον χαρτῶν, ἐν χάλκωμα ῥωμαϊκοῖς γράμμασιν, σφόδρα ἐν μέσῃ ἤδη τῇ Κωνσταντινοῦ Σφόνου τῆς φιλοχρίστου Ῥώμης, [b] ἰμπεράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Σκωποπάτου φιλοχρίστου ἡ ἀνδρὸς τῆς αὐτοῦ αἰωνοπίστης μεγάλης ἐκκλησίας, ἡ γραμματικοῦ ῥωμαϊκοῦ· ἡ ἐσύχασεν. [b] al. ἰμπεράτορος

Ἐκ τοιαύτης ἀπογράφου ἐκ τοῦ αὐτοῦ παλαιοῦ χάρτου τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, ἐκ τοῦ φερὲ ἐκ τοῦ πανηγύρεως

ANNO CHRISTI 681.

τῆς σωμάξεως λόγου. οὗ ἡ ἀρχὴ· πάλιν ἐπιμνησθῆναι· ἔστιν μέμνησθε τῶν ἡμέτερων πάλιν· χρήσιμος γὰρ αὐτῶν ἡ μνήμη τοῖς δίχα ἐξετάζουσιν ἡμᾶς. προεῖπεν τὸν προδότην, προεῖπεν τὸν πάντων φυγήν, καὶ τὸν αὐτοῦ θάνατον. παπάζω γάρ, φησί, τὸν ποιμένα· προεῖπεν τὸν μέλλοντα αὐτὸν ἀρνήσασθαι, καὶ πότε, καὶ ποσάκις μετὰ ἀκριβείας ἅπαντα· καὶ μετὰ ταῦτα πάντα ἱκανὸν αὐτὸ τῆς προγνώσεως ἔδωκε μαθητεῦσαι ἡμᾶς, ἐλθὼν ἐπὶ τὸ χωρίον δίχεται· καίτοιγε μὲν λέγουσιν ὅτι τῆς θεότητός ἐστιν ἡ δίχα· ἡμεῖς δὲ λέγομεν, ὅτι τῆς οἰκονομίας. δικάσατε οὖτοι, καὶ σφῶν αὐτῶν τὸν μονοθελητὴν δίξυς μαθόντι κυκλεσαμένῳ τὸν ψῆφον ἀπίστατε. εἰ γὰρ ἐγὼν φίλοις δικάζομαι τοῦτο, ἀλλ' ἀντιδίκοις καὶ δίκαιον δίδοικα ἡμᾶσθαι τὸν κρίνοντα, μήτι θεὸς ἐμὸν χρέος, μήτι θεὸς ἀνάγκην ἀπέχθειαν. μάλιστα μὲν γὰρ ἡ αὐτῶν δῆλον, ὅτι οὐκ ἔστι τῆς θεότητός ἡ δίχα. Θεοῦ γὰρ τὸ προσκυνεῖσθαι δεῖ· Θεοῦ γὰρ τὸ δίχα δέχεσθαι, οὐ τὸ δίχα ἀναφέρειν. ἀλλ' ἵνα ἐπιδὼ ἀναισχυντῶσιν, ἀπ' αὐτῶν τῶν ἡμετέρων τῆς δίχας ὑμῶν τοῦτον παρίστημι φανερὸν, ὅτι τὸ λίαν τῆς οἰκονομίας δεῖ, καὶ τῆς κατὰ τὸν σάρκα ἀσθενείας. ὅταν γὰρ φιλάνθρωπά τι ταπεινὸν ὁ Χριστὸς, οὕτω φιλάνθρωπα ταπεινὸν καὶ δίκαιον, ὡς πολὺ ὑπερβαλλὸν τὸν ταπεινότητος ὄγκον λεγομένων καὶ τοῖς σφόδρα φιλονεικοῦσιν δυνηθῆναι πεῖσαι, ὅτι πολὺ τῆς ἀπορρήτου καὶ ἀφράστου οὐσίας ἀκούσας ἀκούσας ἀσθενῆ τὰ ῥήματα. ἵνα οὖν ἔλθωμεν ἐπ' αὐτὰ τὰ ῥήματα τῆς δίχας· πάτερ, εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. πάλιν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. καὶ μετὰ βραχέα· ἐρώτησον τὸν αἱρετικὸν, Θεὸς δειλιᾷ, καὶ ἀναβλέπει, καὶ ὑπνοῖ, καὶ λυπεῖται; κἂν ἅπαν, ὅτι ναί· ἀσέβησι λαιὸν, καὶ τῶν αὐτὸν καίτοι μετὰ δίκαιον, μᾶλλον δὲ πάντων πατέρων· οὐδὲ γὰρ ὀκνεῖν ἔλαβεν τοῦτο αὐτῷ. ἂν δὲ ἅπαν, ὅτι οὐδὲν τούτων ἄξιον Θεοῦ, εἰπὲ, οὐκοῦν οὐδὲ δίχεται Θεός. χρεὼν γὰρ τούτου ἢ ἕτερον ἅπαν ἦναι, ἃ τῆ Θεοῦ τὰ ῥήματα ἅπ. οὕτω γὰρ ἀγωνίαν μόνον ἐμφαίνει τὰ ῥήματα, ἀλλὰ καὶ δύο θελήματα, ἕν μὲν ἰσόν, ἓν δὲ ἀνόμοιον ἀναίσθητα ἀλλήλοις. τὸ γὰρ αὐτῷ. οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ, ἔστ' ἂν ἐμφάνισις· τοῦτο δὲ οὐδὲ ἁπάσιν ποτὲ συμβέβηκε, ἀλλ' ἡμῶν λεγόντων· ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἓν ἐσμεν ὅτι τῆς δυνάμεως, ἁπάντων ὅτι τῆς θελήσεως τοῦτο αὐτοῖς φασι· λεγόντες πατρὸς καὶ ἰσὸν μίαν ἔσται βούλεσθαι. εἰ ἔστιν πατρὸς καὶ ἰσὸν μία βούλησις ἔσται, πῶς φασιν ἐνταῦθα· πάλιν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ; ἐπ μὲν γὰρ ὅτι τῆς θελήσεως αἵρεσις ἐστὶ τοῦτο, ἀναπλοῦς τις γίνεται, καὶ πολὺ ἄτοπα ἐκ τούτου πάσχει· ἐπ δὲ ὅτι τῆς σαρκὸς, ἔχει λόγον τὸ αἴρεσθαι, καὶ οὐδὲν ἡμῖν ἄτοπον ἔξεται. οὐ γὰρ τὸ μὴ θέλειν ἀναίρεσιν τοῦ σώματος, παπάζομεν· φύσεως γάρ ἐστι τοῦτο. αὐτὸς δὲ τὰ τῆς φύσεως ἅπαντα χωρὶς ἁμαρτίας ὑπεδέξατο, καὶ μετὰ πολλῆς τῆς αἰδοῦς. ὅστε τὸ ἐπὶ αἰσχυνῶν ἐμφανεῖξαι σῶμα. ὅταν οὖν λέγῃ· ἐπ εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· καὶ οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ, οὐδὲν ἕτερον δίδοικεν, ἀλλ' ἢ ὅτι σάρκα ἀληθῶς ἀναλαβὼν φοβεῖται θάνατον· τὸ γὰρ φοβεῖσθαι θάνατον, ἢ ἀπιστίας, ἢ ἀγωνίας, οὐδέτερα ἐστί. τὸν μὲν οὖν αὐτὸν ἐφίλων ἀρίστα ἢ γνώμην τῆς οἰκείας ‖ δυνάμεως, ἵνα αὐτῶς δείξῃ τὸν ἀθάνατον, πεποίηται αὐτῶς ἢ τὸν φόβον. τὸν δὲ αὐτὸν ἀπαρνήσεται, ἵνα μάθῃς, ὅτι οὐ ψιλὸς ἄνθρωπος ἦν. ἐπειδὴ γὰρ οἱ ἁγὼ πάντες τὸ ἀνθρώπινον ἐπεδείκνυτο, τοῦτο δὲ ἐκρύπτετο· οὕτως οἱ ἁγὼ πάντες τὸ τῆς θείας ἐπιπλῆξ, ἐπετέθη ἂν ὁ τῆς οἰκουμένης λόγος· ἁγὼ τοῦτο πάλιν καὶ ἀναμίγνυται καὶ τὰ ῥήματα ἢ τὰ σχήματα, ἵνα μήτε τῷ Παύλου τῷ Σαμοσατέως, μήτε τῷ Μαρκίωνος καὶ Μανιχαίου νόσῳ ἢ μανία παρέχῃ σύφορον· ἁγὼ τοῦτο καὶ σεσαλχὲ τὸ ἐπιμῖγον ἐκ Θεοῦ, ἢ ἀναδύεται πάλιν ἐκ ἀνθρώπου. ὅπερ χρῆναι ἐκπονῆσαι ἀντιβλέπω σοὶ βιβλίον ἐκ σώματος τῆς βιβλιοθήκης, ὑπάρχον τῆ διαφυλάττειν πατριαρχείου τῆς Θεοφυλάκτου ἡμῖν καὶ βασιλίδος πόλεως· ἢ ἐστίχασα.

a al. ὑπερχυσίας

b mſ. ἀφίστατε, πάλιν.

A initium : *Iterum Circenſia*, continens ita : Horum mihi iterum memores eſtote verborum : utilis eorum erit memoria de oratione conferentibus. Prædixit proditorem, prædixit omnem fugam, & ſui mortem. *Percutiam enim*, ait, *paſtorem*. Prædixit, qui eum abnegaturus fuiſſet, & quando, & quoties, accurate omnia. Et poſt hæc omnia idoneam præſcientiæ futurorum dans probationem, veniens ad locum, orat. Et illi quidem dicunt quia ſecundum deitatem ; nos vero dicimus, quia ſecundum diſpenſationem. Judicate itaque, & per ipſam Unigeniti gloriam nulli gratiam dantes ſententiam proferetote. Si enim & cum contribulibus judicor nunc, ſed ſupplico ac deprecor, [a] ut abſque præmio judicium fiat, neque ad gratiam meam, B neque ad illorum odium. Maxime quidem & ex hoc ipſo manifeſtum eſt, quod non eſt divinitatis ipſa oratio, quia Deus non orat. Dei enim eſt adorari, Dei eſt orationem ſuſcipere, non orationem offerre. Verum quia inverecundi ſunt, ex ipſius orationis ſermonibus manifeſtum vobis facere pertentabo, quia totum diſpenſationis eſt, & ipſius carnalis infirmitatis. Quando enim humile quid loquitur Chriſtus, ſic loquitur humile & vile, quatenus immenſitas humilium dictorum etiam eis qui valde contendunt poſſit perſuadere, quia nimis ab illa ineffabili atque inenarrabili eſſentia diſſonent verba. Veniamus igitur ad ipſa verba orationis : *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte : Verumtamen non ſicut ego volo, ſed ſicut tu vis.* Et poſt C pauca : Interroga hæreticum ; Deus formidat, & ſuperſedet, & pigritat, & triſtatur ? Et ſi dixerit, Etiam : recede jam, & ſtatue illum deorſum cum diabolo, magis autem & illo inferiorem. Neque enim ille audebit hoc dicere. Sin autem dixerit, quia nihil horum dignum Deo, dic, Ergo nec orat Deus. Abſque iſtis enim & aliud inaudituin erit, ſi hæc Dei fuerint verba. Neque enim æſtuationem tantummodo indicant verbi : ſed & duas voluntates, unam quidem Filii, aliam vero Patris, contrarias in alterutrum. Quod enim dictum eſt : *Non ſicut ego volo, ſed ſicut tu*, hoc inſinuantis eſt. Hoc autem, nec illi aliquando permiſerunt. Sed nobis ſemper dicentibus : *Ego & Pater* D *unum ſumus* in [b] majeſtate illi in voluntate hoc dictum eſſe inquiunt, dicentes Patris & Filii unam eſſe voluntatem. Si igitur Patris, & Filii una eſt voluntas, quomodo hic dicit : *Verumtamen non ſicut ego volo, ſed ſicut tu vis ?* Si enim in divinitatem, quod dictum eſt, ſit hoc ; contradictio erit, & multa [c] inaudita ex hoc generantur. Si autem de carne, habent rationem quæ dicta ſunt : & nullum ex hoc erit ſcandalum. Nec enim nolle mori carnem, reprehenſio eſt, quoniam hoc naturæ eſt. Ipſe autem quæ naturæ ſunt, omnia abſque peccato oſtendit, & cum multa abundantia, ut etiam hæreticorum obturet ora. Quando autem dixit : *Si poteſt fieri, tranſeat a me calix iſte*, & : *Non ſicut ego volo, ſed ſicut tu* : nihil aliud oſtendit, E niſi quia carnem vere indutus eſt timentem mortem. Mortem enim timere, & [d] dubitare, & anxiari, illius eſt. Nunc quidem eam deſtitutam relinquit, & [e] nudatam ex proptia operatione : ut demonſtrans ejus infirmitatem, credibilem ejus faciat & naturam. Nunc vero eam abſcondit, ut diſcas quod non erat purus homo. Quemadmodum enim ſi ſemper humana demonſtraſſet, hoc utique crederetur : ita ſi ſemper, quæ deitatis ſunt, effeciſſet, incredibilis utique fuiſſet ipſius diſpenſationis ratio : propterea variat, & intermiſcet verba, & cauſas : ut neque Pauli Samoſateni, neque Marcionis & Manichæi ægritudini & furori occaſionem tribuat. Idcirco & prædixit quod futurum

a Ex Latino, ut ſupra.

a mſ. non fiat ut ſic incorrupta judicium.

b In Græco, in virtute.

c In Græco, abſurda.

d In Græco, recuſare.

e In Græco, nudatam propria virtute.

e mſ. ſuperſedet, reſumit.

eſt, ut Deus : & [e] ſuperſedet iterum, ut homo. Quod teſtimonium ſimiliter collatum eſt cum libro membranaceo, qui eſt de bibliotheca venerabilis patriarchii hujus a Deo conſervandæ regiæ urbis : & conſtitit.

f In Græco, ad unit.

ACTIO X.

Matth. 26. ex Zach. 13.

Joan. 10.

ACTIO X.

ANNO CHRISTI 681.

Item relectum est ex eodem codice testimonium ejusdem sancti Joannis archiepiscopi Constantinopolcos, de interpretatione evangelii secundum Matthæum, de textu ubi ait: *Et venit ad discipulos suos, & invenit eos dormientes*, continens ita: Quemadmodum qui corpore curantur, sponte sustinent, dum curantur, dolorem, non quasi eligibilem, sed ut necessarium propter salutem, quæ ab eo conquiritur: eodem modo & Salvator effugiendum quidem [a] secundum quod est ὄν, jam recusabat mortem. Sustinuit autem eam magnanimiter, ut nobis hominibus multifarie per hujusmodi dispensationem prodesset. Non solum enim redemptionem offerens, liberos nos omni peccato [b] fieri præparavit: sed & corpus ut quasdam primitias resurrectionis mortuorum ostentans, communem quoque confirmavit resurrectionem. Fortitan autem esi non recusasset, æstimatus esset utique quod temeraria audacia atque contemptu ultro ad mortem venisset. Nunc autem orando id recusans, immoderatam ostendit perimentium cum malitiam. *Transeat* ergo *calix*, inquiens, subjunxit: *Verumtamen non sicut tu*: & suam quidem voluntatem habere se efficaciter demonstravit. Præponit autem ubique suæ paternam voluntatem, & in omnibus [c] adnectit illam quæ Patris est, ei concurrens, concordemque se ostendens illius voluntari. Quod testimonium similiter collatum est cum codice charraceo, qui est de bibliotheca similiter venerabilis hujus patriarchii: & constitit.

Matth. 26.

a In Græco, ἐκφυγεῖν, & τὸν θάνατον recusabat

b In Græco, ἀπὸ τοῦ θανάτου

c In Græco, ἀναπέμπων

Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Athanasii archiepiscopi Alexandriæ, ex libro de Trinitate & incarnatione, cujus est initium: *Qui callide divinas scripturas*: continens ita: Et quando dicit: *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste: Verumtamen non mea voluntas fiat, sed tua: Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma*: duas voluntates hic ostendit: unam quidem humanam, quæ est carnis, aliam autem divinam. Nam humana propter infirmitatem carnis refugiebat passionem, divina autem ejus prompta. Sicut & Petrus audiens de passione, formidavit & dixit: *Propitius tibi sis, Domine*, increpavit eum autem Dominus dicens: *Vade retro me satana, scandalum mihi es: quia non sapis ea quæ Dei sunt, sed quæ hominum.* Ita & hic intelligitur. Factus quippe in similitudine hominum, reculat passionem, ut homo: Deus vero exsistens, & secundum essentiam divinam impassibilis, prompte acceptam tulit passionem & mortem, eo quod impossibile erat teneri illum a morte. Quod testimonium similiter collatum est cum libro membranacco crocato, qui est adæque de bibliotheca hujus venerabilis patriarchii: & constitit.

Matth. 16.

Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Gregorii episcopi Nyssæ, ex libro oppositionum adversus Apollinarem, cujus est initium: *Bonum erit utique exordium*: continens ita: *Apollinarii*: Sed turbatur, inquit, infidelium perturbatione. *Gregorii*: Adversus nos contumeliis utitur, turbulentos & perfidos appellans eos, qui evangelicæ voci non citra examinationem attendunt, quæ ait: *Si possibile est, transeat a me calix iste: Verumtamen non mea, sed tua fiat voluntas.* His autem adjungit proprium dictum, continens ita: *Apollinarii*: Et non memorant, quia voluntas ista propria dicta est, non hominis terreni, sicut ipsi putant, sed Dei, qui de cælo descendit. *Gregorii*: Quisnam adinveniet tale aliquid dicere? Non dico horum aliquem, qui in hæresi denotati sunt: sed nec ipsum impietatis atque falsitatis parrem arbitror adinvenire aliquid ad blasphemiam callidius, quam quæ dicta sunt. Putasne scit verborum scriptor, quæ loquitur? Deus de cælo descendens propriam ipsius deitatis voluntatem excepit, & non vult ad effectum

A Ἐκ ἀντιγράφου ἐν τῷ αὐτῷ κωδικίῳ χρῶνται τῷ αὐτῷ λόγῳ Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ κατὰ Ματθαῖον διαγγελίου εἰς τὸ ῥητὸν, ἔνθα φησὶ· ἦλθεν πρὸς τοὺς μαθητὰς, καὶ εὗρεν αὐτοὺς καθεύδοντας· ἔχουσι οὕτως· ὥσπερ οἱ τὸ σῶμα θεραπευόμενοι ἑκόντες ὑπομένουσι τὴν ὀδύνην διὰ τὴν σωτηρίαν ἀναγκαίαν, οὐχ ὡς [a] αἱρετὸν, ἀλλ' ὡς ἀναγκαῖον ὄν· διὰ τοῦτο καὶ ὁ σωτὴρ φυσικῶς μὲν καθ' ἑαυτὸν ἦν [b] ὂν τὸν θάνατον ὑπομεῖναι δι' ἡμᾶς ἀνθρώπους, ἵνα ἡμῖν εὐεργέτης πολυτρόπως διὰ τῆς θείας οἰκονομίας γένηται. οὐ μόνον γὰρ τὴν λύτρωσιν προσαγαγὼν ἐλευθέρους ἡμᾶς πάσης ἁμαρτίας ἡτοίμασε παρασκευάσαι· ἀλλὰ γὰρ καὶ τὸ σῶμα ὥσπερ ἀπαρχὴν τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως ἐπιδείξας τὴν κοινὴν καθόλου ἐβεβαίωσε ἀνάστασιν· ἴσως δὲ καὶ τὸ μὴ παραιτήσασθαι, ὑπολήψει ἂν τραυότητι καὶ ἀπονοίᾳ αἰσθομένῳ ὅτι τὸν θάνατον ἐκλυσάμενος. τῶν δὲ ἀπὸ τῆς φθορᾶς αὐτὸν παρεσπασμένων, τὴν ὑπερβολὴν περίεστι τῆς νῦν ἀπειλούσης αὐτοῖς κακίας. παρελθέτω οὖν τὸ ποτήριον οὗτος, ἐπήγαγε· τὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ· καὶ ἴδιον μὲν θέλημα ἔχει ἀνθρωπίνως πάσχων· φοβεῖται δὲ παντελῶς τὸ ἴδιον τὸ πατρικὸν θέλημα, καὶ ὡς πᾶσι τὸ τοῦ πατρὸς [c] φοβῆσαι σωτήριον αὐτῷ, ᾧ σύμφωνον ἑαυτὸν δείκνυσι τῇ ἀκίνητον βουλῇ. ἃ μὲν χρὼς ἀντιβλέπει ἀμφοῖν θεὸς βιβλίον χαρτῶν τῶν βιβλιοθήκης, πολλαχοῦ οἰκοῦντος τοῦ διαγροῦ τοῦ αὐξοῦντος πατριάρχου· καὶ ἐστίχησε.

a al. αἱρετὸν

b Forte, ἀφ' ὃν τὸν θάνατον ὑπομεῖναι

c al. φοβῆσαι

C Ἐκ ἀντιγράφου ἐν τῷ αὐτῷ κωδικίῳ χρῶνται τῷ ἁγίῳ Ἀθανασίου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, ἐκ τῆς περὶ Τριάδος καὶ σαρκώσεως λόγου· οὗ ἡ ἀρχὴ· οἱ καταπίπτοντες τὰς θείας γραφὰς· ἔχουσι οὕτως· καὶ ὅταν λέγῃ· πάτερ, εἰ δυνατὸν, παρελθέτω τὸ ποτήριον τοῦτο· πάλιν μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα φησὶν, ἀλλὰ τὸ σόν. τὸ ἀνθρώπινον φοβούμενος, ἡ δὲ σαρξ ἀσθενής· δύο θελήματα οἰκεῖα δείκνυσι, τὸ μὲν ἀνθρώπινον ὅπερ ἐστὶ τῆς σαρκὸς, τὸ δὲ θεϊκόν. τὸ γὰρ ἀνθρώπινον ἀφ' ὧν ἀσθένησε τῆς σαρκὸς παρῃτήσατο τὸ πάθος· τὸ δὲ θεϊκὸν αὐτοῦ ὂν ἑτοίμως ἀπεδέξατο· ὥσπερ καὶ ὁ Πέτρος ἀκούσας περὶ τοῦ πάθους ἐφοβήθη, καὶ εἶπε· ἵλεώς σοι, κύριε. ἐπετίμησεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος λέγων· ὕπαγε ὀπίσω μου σατανᾶ, σκάνδαλόν μου εἶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων· οὕτως καὶ ἐνταῦθα νοητέον· θεὸς γὰρ ὢν ἀπαθὴς κατὰ τὴν θείαν οὐσίαν ἀνθρώπου γενόμενος ἀνθρώπινα ἔπαθε τὸ πάθος ὡς ἄνθρωπος· θεὸς δὲ ὢν, ἡ κατὰ τὴν οἰκείαν τοῦ θείου ἀπαθῆ ὑπάρχων θεότητος ἀνεδέξατο τὸ πάθος, ἡ τὸν θάνατον, διὸ ἦν ἐν ἐξουσίᾳ αὐτοῦ πρακτέον ὑπὸ τοῦ παθεῖν. ἃ μὲν χρὼς ἀντιβλέπει ἀμφοῖν θεὸς βιβλίον ἐν σώματι κρανιακῷ, τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχει τοῦ αὐξοῦντος διαγροῦ πατριάρχου· ἡ ἐστίχηται.

D Ἐκ ἀντιγράφου ἐν τῷ αὐτῷ κωδικίῳ χρῶνται τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, ἐκ τῆς πρὸς Ἀπολλινάριον τὰ ἀντιρρητικῶν λόγου, οὗ ἡ ἀρχὴ· καλὸν ἂν ἴσως εἴποιμεν· ἔχουσι οὕτως· ἀλλὰ παρίστησι, φησὶ, τὸν τῶν ἀπίστων παραχρῆ· καθ' ἡμῶν χρῆται λοιδορίᾳ βασκανίσας ἡ ἀπίστους ἀποκαλῶν τοὺς τῇ διαγγελικῇ φωνῇ μὴ [d] ἀκριβοῦντας, ἃ φησὶ πάντως, οἱ δυνατὸν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν μὴ τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ σὸν ἤρεσθω θέλημα. τίνας δὲ φησὶν τοὺς ἰδίαν λέξιν ἔχοντας οὕτως· ἡ οὐ μεταλαμβάνει ὅτι τὸ θέλημα τοῦτο ἴδιον ἀνθρώπου ἐν ἀσθενείᾳ τῇ ἐκ γῆς, καθὼς αὐτοὶ νομίζουσιν, ἀλλὰ Θεοῦ τοῦ καταβάντος ἐξ οὐρανοῦ. τί ἂν εἴποιμεν τοὺς τοιούτους εἶναι; οὐ λίαν τίνων κατὰ τὴν θείαν κατηγορημένων, ἀλλ' οἰδὲ αὐτὸν εἶμαι τὸν ἀσεβείας τε ἡ ψευδοῦς πατέρα εἰρῆν τε τὴν εἰρημένην εἰς βλασφημίαν ἀκριβῆναι. ἔστι οὖν ὁ λογογράφος ἃ φθέγγεται; ὁ Θεὸς ἐξ οὐρανοῦ καταβὰς τὸ ἴδιον τῆς ἀνάπαυς θέλημα παραχάττεται, ἡ οὐ βούλεται ὡς ἴσχυν

d Forte, ἀκριβοῦντας· περίστησι, al. ἀκριβοῦντα· τὸν ἐμὸν

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO X.

ἐλθεῖν ὅπερ βούλεται; οὐκοῦν μεμέρισται τῷ πατρὶς καὶ τῷ υἱῷ τὸ θέλημα; καὶ πῶς ἂν ἓν καὶ ταὐτὸν ἐκ ἀμφοτέρων τὸ θέλημα; πῶς δ' ἂν ἡ τῆς φύσεως ταυτότης τῇ διαιρέσει τοῦ θελήματος ἐμφανίσειεν; ἀνάγκη γὰρ πᾶσα αὐθαιρεσία οὖσα τῇ φύσει τοῦ βούλεσθαι, καθάπερ φησί που ὁ κύριος· οὔτε δύναται δένδρον καλὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς ἀγαθοὺς ποιεῖν· καρπὸς δ' ἂν εἴη φύσεως ὁ θελητός, οἷον ἀγαθὸς μὲν ἀγαθὸν ὄντως, κακὸς δὲ ταὐτόν. εἰ οὖν διάφορος ἐστὶ πατρὸς καὶ υἱοῦ ὁ καρπὸς τοῦ θελήματος, διάφορον ἐξ ἀνάγκης εἶναι καὶ τὸν ἑκατέρου φύσιν δεῖ ὁμολογεῖν. τί οὖν πολεμεῖται ὁ Ἄρειος; τί δὲ καὶ κατηγορεῖται πρὸς τοῦ Εὐνόμιος; ὃς διαιρεῖ τὸ πατρὸς καὶ τὸ υἱοῦ τῶν φύσεων συνδιαιρῶν τῇ φύσει τοῦ βούλεσθαι. ἢ διὰ τοῦτο μᾶλλον καταδιαιρεῖ τὸ τῆς οὐσίας διάστημα, τῇ ὑποβεβηκότι θεὸς τὸ θεότοκον συνδιαχωρίζων τοῦ τῆς ὑπάτης λόγου. πάλιν δὲ τὸ παρ' αὐτοῦ ῥηθὲν ἀναλάβωμεν· καὶ οὐ μνημονεύομεν, ὅτι τὸ θέλημα τοῦτο ἴδιον ἔφησεν εἶναι τοῦ ἀνθρώπου τῆς ἐκ γῆς, καθὼς αὐτοὶ νομίζουσιν, ἀλλὰ Θεοῦ τοῦ καταβάντος ἐξ οὐρανοῦ· τίνος θέλημά φησιν ὁ λεγόμενος, ὁ βούλεσθαι μὲ λέγειν ὁ κύριος, λέγων θεὸς τὸ πάσχα· μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω; ἆρα σκοπεῖν, πῶς πάλιν [a] αὐτοῦ ὁ λόγος ἀναιτιᾶται; ἰσχύει τὸ πλῆθος, ἢ ἴσως αὖτοι μᾶλλον ὁ θεόδοτος ἐρίσαντες μετὰ τῶν πολλῶν, καὶ τὸν χριστὸν ἡ ὑπάτου δίχα. ὁ διχόμορφος ἀνθρωπος, ἢ θεός; εἰ θεὸν εἶναι τὸν διχόμορφον αὖτοι, ἴσως αὖτοῦ θεὸς ὑπὲρ ἀνθρώπου ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ τοῦ ἀνθρώπου τὸ πάθος. πῶς οὖν θεὸς ὁ μηδὲν ἀνθρώπου ἀγαθὸν ἔχων, ἀλλὰ τῆς ὑπερκειμένης συμμαχίας δεόμενος; εἶτα πῶς καταγινώσκει ἡ θεότης τῶν ἰδίων θελημάτων; ἀγαθὸν ἦν, ἢ κακόν ὁ κύριος; εἰ μὲν γὸ ἀγαθόν, δίχα ἢ ἐν εἰς πάσης ἄγνοιας; εἰ δὲ κακόν, πῶς θεὸς τὸ κακὸν τῇ θεότητι εἰκάσωμεν; ἀπ' ὅπερ ἴδιον, [b] ἐπ οὐ σαφῶνον εἰς τὸ ἀναπόδεικτον ἀξιοπίστων τὸν [c] λόγον· οἱ γὰρ τῇ μονοθελητῶν δόξῃ θεοῦ ὁ φασκὼν ἢ λέγουσα· μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα ἡμῖν, ἀλλὰ τὸ σόν· αὐτὸς ὁ λόγος ἀφεὶ ἑαυτὸν ἀπὸ ἀξιῶ τινος ἀναπόπτως τρέφεται, ἢ οὐδαμοῦ τὸ σύμμετρον ἔχει. ὁ γὰρ μὴ βουλόμενος τὸ ἴδιον θέλημα ἡμῖν θεοῦ, αὐτὸ δὴ τοῦτο βούλεται πάντας τὸ μὴ ἡμῖν θεοῦ, ὁ βούλεται· πῶς οὖν ἢ δίχα φησὶ πάσχειν ἀχθόμενος λέγοντος, ὅτι τοῦτο θέλω, ἵνα ὃ θέλω μὴ γένηται; θεὸς πάντων πάντας τῷ σωθῆναι ἀξιοπίστως, ἢ ἀναγκαίως καθ' ἑκάτερον ὁ τῆς θειότητος ἑκάτερον βίβλος· ἐπεὶ γὰρ ἡ θεότης ἐβούλετο πάντας σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. ὅπερ ἐκ ἦν ἄλλως ἡμῖν θεοῦ, μὴ τὸ θνητὸν καταγωνισάμενος, τῷ θεὸς τὸν ζωὴν ἐμπλήσωσι. τὸ δὲ πανευ-

venire quod vult? Ergo divisæ sunt Patris & Filii voluntates? Et quomodo ergo erit communis utriusque voluntas? quomodo vero identitas naturæ, differentia voluntarum insinuabitur? Omnino enim necesse est naturæ voluntatem concurrere, sicut alibi Dominus ait: *Non potest arbor bona fructus malos facere: neque arbor mala fructus bonos facere.* Fructus utique naturæ erit [a] affectus, ut profecto bonæ bonus sit, malæ autem malus. Si itaque differens est in Patre & Filio fructus voluntatis, differentem necesse est & utriusque naturam confiteri. Quid igitur impugnat Arius? [b] Quid autem non fugiunt ad Eunomium, qui dividens Patris & Filii naturam, simul dividit cum natura voluntatem: & magis colligit alienationem substantiæ, submissum a prælato discrepans a divinitate Verbum? Iterum autem quod ab eo dictum est repetamus. *Apollinarii*: Et non memorantur, quia voluntas ista, propria dicta est non hominis, quia ex terra est, sicut exultimant ipsi: sed Dei, qui de cælo descendit. *Gregorii*: Qualem voluntatem asserit verborum scriptor, quam non vult Dominus fieri, dicens ad Patrem: *Non mea voluntas, sed tua fiat?* Putasne intelligit, in qualem delapsus est sermo ejus [b] controversiam? Appropinquat passio, & propemodum futurus erat proditor supervenire cum multitudine: & tunc hujusmodi facta est oratio. Qui deprecatur, homo est, an Deus? Si Deum esse, qui deprecatur, existimat, parem ei cum hominibus inspicit impotentiam. Quomodo igitur Deus, qui nullum habet inditum bonum; sed supernum invocat adjutorium? Dehinc quando [c] reprehendebat divinitas propriam voluntatem? Bonum fuit, an malum quod volebat? Et siquidem bonum, quomodo non ad effectum perducitur quod volebat? Si autem malum, quæ est divinitati ad malum familiaritas? Sed quod dixi, quis non intelligit quod in contrarium circumvertit illum sermonem? Si quippe Unigeniti Dei est vox, quæ dicit: *Non mea voluntas fiat, sed tua*: ipse sermo circa seipsum per quamdam semper contrarietatem volvitur, & nusquam stabilitatem habet. Qui enim non vult propriam voluntatem fieri, hoc ipsum vult omnino, ut non fiat quod vult. Quomodo ergo oratio ad effectum perducitur dicentis, quia hoc volo, ut quod volo, non fiat? In contrarium ejus quod desideratur convertetur: & hæsitabit erga alterutrum, qui hujusmodi orationem exaudit. Quidquid enim fecerit, ad ejus exitum, quod votum est, involuntarium convertit. Faciat voluntatem orantis: sed oratio est, ut minime fiat quod vult. Non faciat quod vult? sed qui orat, vult fieri hoc ipsum quod non vult: ac per hoc per omnes modos quoquo convertatur, quoquo modo accipiatur, inconstans erit ejus intelligentia, ipsa sibi repugnans, & seipsam destruens. Ad hujusmodi itaque verbi hæsitationem unum fiat solatium, vera ipsa mysterii confessio: quia formidare quidem passionem, humanæ fragilitatis est: sicut ait & Dominus, spiritum promptum esse dicens, carnem autem infirmam: suscipere vero eamdem ex dispensatione passionem, divinæ est voluntatis & virtutis. Quia igitur alia est humana voluntas, & alia divina; loquitur quidem & quasi ex homine, quod infirmitati naturæ congruit, qui nostras passiones assumpsit: adjungit autem secundam vocem, sublimem & Deo decibilem voluntatem, [c] quam humanam firmari pro hominum salute volens. Qui enim dixit: *Non mea*, humanam hoc sermone significavit: addens vero *Tua*, ostendit conjunctionem suæ deitatis ad Patrem, cujus nulla voluntatis est differentia propter communitatem naturæ. Nam Patris dicens voluntatem, etiam Filii demonstravit. Hæc autem est, velle omnes homines salvos fieri, & ad cognitionem veritatis venire: quod non erat aliter fieri quam morte devicta, quæ ad vitam præpediebat. Hu-

[a] *al.* αὐτῷ

[b] *In Latino,* εἰς

[c] *In Latino,* λόγῳ

ACTIO X. ANNO CHRISTI 681.

» nilem autem humanæ formidinis & ſermonem, & paſſionem aſſumit Dominus: oſtendens quod veraciter circa eum erat, quod noſtrum eſt; ex communicatione paſſionum, ipſam naturam credibilem faciens. Quod teſtimonium ſimiliter collatum eſt cum libro chartaceo, qui erat ex bibliotheca hujus venerabilis patriarchii: & conſtitit.

Item relectum eſt ex eodem codice teſtimonium ejuſdem ſancti Gregorii de hominis contemplatione, cap. quarto, continens ita: Ipſa quidem anima, regnum quid, & ſublime indirum oſtendit, procul a privatorum paupertate ſejuncta; in eo quod indominabilis, & libri exſiſtit arbitrii, propriis voluntatibus ſe imperialiter diſpenſans.

Item relectum eſt ex eodem codice teſtimonium ejuſdem ſancti Gregorii ex iis quæ adverſus Eunomium capitulo trigeſimoquinto, cujus eſt initium: *Non erat ut videtur*: continens ita: Omnino neceſſe eſt, convenientes eſſe, & proprium confiteri naturæ ipſum quoque arbitrium. Et ſi diſſimile exſtiterit ſecundum naturam, diſſimiles erunt etiam ipſæ voluntates: & virtute in utriſque idonea exſiſtente, neutra deficiet ad perficiendam propriam voluntatem. Quod teſtimonium ſimiliter collatum eſt cum libro chartaceo, qui eſt de bibliotheca hujus venerabilis patriarchii: & conſtitit.

Item relectum eſt ex eodem codice teſtimonium ſancti Joannis archiepiſcopi Conſtantinopoleos ex ſermone: *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte*, cujus initium eſt: *Profundam ſectionem*, continens ita: Sed non ſufficiunt hæc ſolummodo; ſed & adveniens, ut non putaretur phantaſticum quod fiebat, non ſuperficie tantum rem credibilem facit; ſed & tempore multo, & quod per omnia humana tranſivit. Neque enim ſimpliciter in hominem perfectum venit; ſed in uterum Virginis, ut etiam & in vulva bajularetur, & partum ſuſtineret, & lactis nutrimentum, & incrementum, prolixitatemque temporis; & per diverſitatem omnium ætatum credibile faceret quod fiebat. Sed neque in hujuſmodi probatione tantum perſiſtit; ſed & ipſam circumferens carnem, permittit eam naturæ perpeti detrimenta: & eſurrie, & ſitire, & dormire, & fatigari. Poſtremo enim ad crucem veniens, finit eam quæ carnis ſunt, pati: ideo enim, & guttæ ſudorum de ea cadebant, & angelus inveniebatur eam ſuſtentans, & triſtatur, & hæſitat. Prius enim quam hæc diceret, ait: *Anima mea turbata eſt.* Joan. 12. Et: *Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem.* Matth. 26. Si enim hic omnibus geſtis os maligni draconis per Marcionam Ponticum, & Valentinum, & Manichæum Perſam, & alias plures hæreſes, valuit, quantum ad eos, Verbum diſpenſationis ſubvertere, & inſonuit ſatanicum ſonum; dicens, quia neque incarnatus, neque carne indutus eſt; ſed putative hoc erat, & phantaſia, & ſcena atque ſimulatio; dum quando paſſiones ipſæ proclamarent, & mors, & ſepulcrum, & eſuries: ſi nihil horum factum eſſet; quomodo non multo amplius hæc impietatis nequiſſima dogmata diſſeminarentur? Quamobrem ſicut eſurivit, ſicut fatigatus eſt, ſicut dormivit, ſicut manducavit, ſicut bibit, ſic & mortem recuſat: quod eſt humanum oſtendens, & infirmitatem naturæ, quæ non ſine dolore patitur avelli de præſenti vita. Si enim nullum horum dixiſſet, dixiſſent utique quia ſi homo eſſet, oportebat eum pati quæ hominis ſunt. Quæ vero hæc? cum ad crucem veniret, & formidare, & tardere, nec ſine dolore avelli a præſenti vita: ineſt quippe naturæ amor præſentium. Et ideo oſtendere volens verum carnis velamen, diſpenſationemque credibilem facere, cum multa probatione paſſiones ipſas nudas propoſuit. Quod teſtimonium ſimiliter collatum eſt cum libro membranaceo, qui eſt de bibliotheca venerabilis hujus patriarchii, & conſtitit.

A τὸν τῆς ἀνθρωπίνης δειλίας ἢ ῥῆμα, ἢ πάθος εἰσποιούμενος ὁ κύριος, ἀληθῶς, ὅπ ἀληθὲς ἦν περὶ αὐτὸν τὸ ἡμέτερον, ἐκ τῆς τῶν παθημάτων κοινωνίας τὴν φύσιν πιστούμενος. ὅπερ χάρτης ἀντιβλήθη ἐκεῖθεν βιβλίῳ χαρτίνῳ τῆς βιβλιοθήκης, ὑπάρχον τῷ θειοτάτῳ πατριαρχείῳ· καὶ ἐστήχθη.

Ἐν ἀναγνώσει ἐκ τῆς αὐτοῦ πανδέκτου χάρτης τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Γρηγορίου, ἐκ τῆς εἰς τὸν ἄνθρωπον θεωρίας κεφαλαίου πέμπτου, ἔχουσα οὕτως· ἡ μὲν γὰρ ψυχὴ τὸ βασιλικόν τι ἢ ἐπιφερὲς αὐτὸν δείκνυσι, πόρρω τῆς ἰδιωτικῆς ἀπορίας ἀπεσχοινισμένη, ἐκ τοῦ ἀδέσποτον αὐτὸν εἶναι ἢ αὐτεξούσιον, ἰδίοις θελήμασιν αὐτοπραγμόνως διατιθεμένη.

Ἐν ἀναγνώσει ἐκ τῆς αὐτῆς πανδέκτου χάρτης τοῦ αὐτοῦ ἁγίου B Γρηγορίου, ἐκ τοῦ κατ' Εὐνομίου κεφαλαίου τριακοστοῦ πέμπτου, οὗ ἡ ἀρχή· οὐκ ἦν ὡς φαίνεται. ἔχουσα οὕτως· πάντα ἀναίτιον καταλλήλους εἶναι, καὶ αἰτίαν ὁμολογεῖν τῇ φύσει καὶ τὸ προαίρετον· ἢ εἰ ἀνομοίους ἔχομεν κατὰ τὴν φύσιν, ἀνόμοια εἶναι ἢ τὰ θελήματα· τὰς δὲ δυνάμεις ἐφ' ἑκατέρων ἰσοτίμους ἐχούσας, οὐ δύνανται ἀνόμοιαι φανῆναι τὰ ἴδια θελήματα. ὅπερ χάρτης ἀνωθεν ἀντιβλήθη ἐκεῖθεν βιβλίῳ χαρτίνῳ τῆς βιβλιοθήκης, ὑπάρχον τῷ θειοτάτῳ πατριαρχείῳ· ἢ ἐστήχθη.

Ἐν ἀναγνώσει ἐκ τῆς αὐτῆς πανδέκτου χάρτης τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τοῦ λόγου οὗ τὸ· πάτερ, εἰ δυνατόν, παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. οὗ ἡ ἀρχή· βαθεῖαν τομήν, ἔχουσα οὕτως· ἀλλ' οὐ τρισὶ ταῦτα μόνοις, ἀλλὰ καὶ παραγενόμενος, ἵνα μὴ τοιαύτη φαντασία τὸ γινόμενον, οὐ τῷ ὄντι μόνον πιστεύηται τὸ σχῆμα, ἀλλὰ καὶ χρόνῳ πολλῷ, καὶ τοῖς πᾶσιν ἐλθεῖν τοῖς ἀνθρώποις· οὐ γὰρ εὐθὺς εἰς ἄνδρα τέλειον ἐφάνη ἐνανθρωπήσας, ἀλλ' εἰς μήτραν παρθενικὴν, ὥστε κυοφορούμενος, καὶ τίκτου ἀναγκαίως καὶ γαλακτοτροφίας, καὶ αὐξήσεως, καὶ τοῦ μέσου τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἄχρι τοῦ ἀκμαίου ἀνατεῖναι τὸ γινόμενον· καὶ οὐδὲ ἀπλῶς ἅπασι τοῖς ἀνθρώποις ἐφάνη· ἀλλὰ καὶ πρόσωπον ἐνέδυτο σάρκα, ἵνα μὴ τοῖς τοῦ σώματος παθήμασι· ἦδη γὰρ ἦν καὶ κρατοῦσι ἰδρώτων καταῤῥέοντα αὐτὸν, καὶ ἄγγελος ἐνεφαίνετο αὐτῷ ἐγκρατῶν, καὶ λυπούμενος· φησὶ γὰρ ἐκεῖνα εἰπών, D φησί· νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται· καὶ· περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου. οἱ γὰρ ἢ ὅπως ἀπόντων ἡμῶν τὸ συμφέρον τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Μαρκίωνος τοῦ Ποντικοῦ, καὶ Οὐαλεντίνου, καὶ Μανιχαίου τοῦ Πέρσου, καὶ ἑτέρων πλείονων αἱρεσιαρχῶν ἴσχυσε, τοσοῦτο τὸ ἐπ' αὐτοῖς, ἀναιρήσει τὸν περὶ τῆς οἰκονομίας λόγον, καὶ ἦχον σατανικὸν ἠπείλει, λέγων ὅτι οὐδὲ ἐσαρκώθη, οὐδὲ σάρξ ἐφορέθη, ἀλλὰ δόκησις ἦν τὸ καὶ φαντασία, καὶ σκηνὴ, καὶ ὑπόκρισις· κρίνει δὲ πολλῶν βοώντων, τὸ θανεῖν, τὸν τάφον, καὶ τὸν λιμόν· εἰ μηδὲν τούτων ἐγεγόνει, πόσῳ μᾶλλον τὰ τοιαῦτα τῶν αἱρετικῶν δόγματα; ὅθεν τοῦτο ἐπάσχομεν, ἐπάσχομεν ἀκοπίαστος, ἐπάσχομεν ἀκαθιδρώτων, E ἐπάσχομεν ἀγρύπνως, ἐπάσχομεν ἄντως, οὕτω καὶ βεβαίως παρεστήσατο, τὸ ἀνθρώπινον ἐνδεικνύμενος, καὶ τὴν ἀδύναμον τῆς φύσεως, τὸν ἐκ σπλάγχνων ἀπαθῶς ἀπορῥαγῆναι τοῦ παρόντος ζωῆς· εἰ γὰρ μηδὲν τούτων εἶπεν, ἔχον οὕτως, ὅτι εἰ ἄνθρωπος ἦν, ἔδει αὐτὸν παθεῖν τὰ τῆς ἀνθρώπου. τίνα δὲ ἦν ταῦτα; μέλλοντα παραδίδοσθαι καὶ δήλειν, καὶ ἀγρυπνεῖν, καὶ μὴ ἀπαθῶς ἀποῤῥήγνυσθαι τοῦ παρόντος ζωῆς· τῇ σὰρξ γὰρ ἔπεισιν τὸ φίλαυτον τὸ περὶ τὸ παρόν· ὅθεν τοῦτο δεῖξαι βουλόμενος ἀληθῆ τοῦ σαρκὸς τὸν περιβόλαιον, καὶ τὸν οἰκονομίαν πεποιούμενος, μετὰ πολλῆς τῆς ἀποδείξεως τὰ πάθη γυμνὰ προέθηκεν. ὅπερ χάρτης ἀντιβλήθη ἐκεῖθεν ἐμβόλου βιβλίου ἐν σώματι τῆς βιβλιοθήκης, ὑπάρχον τῷ θειοτάτῳ πατριαρχείῳ· καὶ ἐστήχθη.

ANNO CHRISTI 681.

Ἐπ ἀντιγράφου δὲ τῷ αὐτῷ κωδικίου χεῖρας τῷ αὐτῷ ἁγίου A Ἰωάννου τῷ Χρυσοστόμου, ἐκ τῆς ἑρμηνείας τῷ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου λόγου ϟα'. οὗ ἡ ἀρχή· τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς· ἔρχονται οὖτος· καὶ ὁ μικρὸν προελθὼν κύριε λέγων· πάτερ εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ· καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτούς, καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ. οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; γρηγορεῖτε, καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα προθυμεῖται, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής· οὐχ ἁπλῶς πρὸς Πέτρον μᾶλλον ἀποτείνεται, κοινὸν δὲ πᾶσιν καθηγεμόσιν, ἀλλὰ καθηγεμόνος αὐτοῖς καθίστησι, διὰ τὸν αἰτίαν ἣν ἔμπροσθεν εἶπον· ἀπὸ ἐπιδὴ καὶ οἱ ἄλλοι τὸ αὐτὸ εἶπον· ἀκούσας γὰρ, φησὶ, Πέτρου κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι· ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον· λοιπὸν πρὸς πάντας διαλέγεται, ἐλέγχων αὐτῶν τὴν ἀδύναμιαν. οἱ γὰρ συναποθανεῖν αἱρούμενοι, οὐδὲ λυπεῖσθαι τότε συνεπεῖσθαι ἴσχυσαν ἐγρηγορέναι, ἀλλ' ὑπνώττουσιν αὐτοῖς οἱ πάντες. διχῶς δὲ, ἵνα μὴ δόξῃ ὑπόκρισις εἶναι τὸ ῥηθέν· καὶ ἰδιαίτως ὀδύρεται διὰ τὸν αἰτίαν πάλιν τὸν αὐτὸν, ἵνα μὴ ὕπνου αἰρεταὶ ὦν ὑπερίστηται τὸν ἀγωνίαν. διὰ τοῦτο καὶ ἰδιαίτως εἰς Πέτρον ἅπαντες, καὶ ἄγγελος ἰσχύοντα αὐτὸν ἐρωᾷ, καὶ μικρὰ φόβου τεκμήρια· ἵνα μή τις ὕστερ τὰ ῥήματα πλασμένα εἶναι. διὰ τοῦτο καὶ ὁ διχῶ. τοῦ μὲν οὖν ἀπίστου· εἰ δυνατόν, ἰδέξε τὸ ἀνθρώπινον. τοῦ δὲ εἶπεν· πλὴν οὐχ B ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ, ἴδεξε τὸ ἀνάρτον καὶ φιλόσοφον· παιδεύων καὶ τῆς φύσεως ἀντιλεγούσης ἕπεσθαι τῷ Θεῷ. ἐπειδὴ οὖν οὐκ ἦρκει τοῖς ἀνοήτοις τὸ φιλόσοφον δεῖξαι μόνον, καὶ ῥήματα προστίθησι. πλὴν ἐπειδὴ ῥήματα οὐκ ἦρκει μόνον, ἀλλὰ καὶ πράγματα ἴδῃ, καὶ ἵνα τοῖς ῥήμασιν τὰ ἔργα

ACTIO X. ANNO CHRISTI 681

sus corpus mundum a peccatis habuit, non naturalibus necessitibus liberum, alioquin nec corpus esset. Quod testimonium similiter collatum est cum libro membranaceo, qui est de bibliotheca hujus venerabilis patriarchii: & constitit.

Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Cyrilli archiepiscopi Alexandriæ, de Thesauris, capitulo vigesimoquarto, cujus initium est: *Si a quolibet aliquorum*: continens ita. Propria morte mortem Salvator evacuavit. Quemadmodum ergo nequaquam mors destrueretur, eo non moriente; ita in singulis carnis passionibus. Nisi enim formidasset, non utique natura a formidine libera fieret. Nisi tristaretur, non utique umquam de tristitia liberaretur. Nisi perturbatus esset, & pertimesceret; numquam extra hæc efficeretur: etiam in singulis, quæ humaniter facta sunt, eamdem aptans rationem, invenies in Christo easdem carnis passiones motas fuisse: non ut [a] obtineant sicut in nobis; sed ut agitatæ destruantur virtute carnem inhabitantis Verbi, in melius [b] refecta eadem natura. Quod testimonium similiter collatum est ad librum, qui est de bibliotheclia venerabilis hujus patriarchii, chartaceum: & constitit.

Item relectum est testimonium ejusdem ex eodem libro, continens ita: Homo factus est Dei Verbum, non ut iterum, ut Deus, ante humanationem omnia agat, & loquatur; sed ut plerumque etiam propter utilitatem quæ in carnis est dispensatione, & sicut homo quædam loquatur. Hanc habente eodem mysterio virtutem, quomodo absurdum non est scandalizari audientes, dum interdum humanuis loquatur? Loquitur enim ut homo, loquitur ut Deus, habens in utrisque potestatem. [c] Humaniter enim dicebat: *Nunc anima mea turbata est*: divine autem, *Potestatem habeo ponendi eam, & iterum potestatem habeo sumendi eam*. Perturbari ergo, passio carnis est propria: potestatem autem habere ponendi, & iterum sumendi animam, [d] virtutis Verbi est actus. Quemadmodum enim dum id loquitur divine, cum & homo cernatur, minime scandalizamur; sed considerantes habitans in carne Verbum: ita cum quid loquitur ut homo, non scandalizemur; considerantes quia propter nos factus est homo, & quæ humanitati congruunt, loquitur. Quod testimonium similiter collatum est cum eodem libro: & constitit.

Item relectum est ex eodem codice testimonium ejusdem sancti Cyrilli, ex dogmatibus adversus Julianum libro tertio, ex sermone duodecimo, cujus initium: *Attentat quidem qui ex adverso est*: continens ita: Quia igitur nisi quod involuntarium erat fecisset & voluntarium, nequaquam omnino pateretur; necessario demonstrat involuntarium quidem quod in patiendo fuit inglorium, ut fatus sum: attamen voluntarium, eo quod omnibus exstitit utile. Et non velle quidem, calicis recusatio continet: & sponte tamen pati in eo, quod dictum est ad Patrem: *Verumtamen non mea voluntas; sed tua fiat*. Complacente enim Deo & Patre, & tamquam consentiente prudentissimis dispensationibus, Filius secundum carnem mortem sustinere dicitur: quatenus surgens a mortuis destrueret mortem, & everteret corruptionem, & justificaret quæ sub cælo sunt. Et post pauca: Considera ergo, quomodo ut suscitaret, quod datum est ei, id est, nos, quod ei erat involuntarium propter passionis contumelias voluntarium fecit. Sustinuit quippe crucem ignominia contempta, sicut egregius scribit Paulus. Quia vero passio exstitit involuntaria quidem ei, quantum ad infirmitatem humanorum sensuum pertinet: verumtamen quamquam nimis fuisset inglorium, voluntarium fuit, eo quod Deo esset acceptum. Acceptum autem esse videtur, velle omne quidquid est malum sustinere fideles suos pro multorum salute. Con-

[a] *mf.* dominetur
[b] *mf.* transmutata
[c] *mf.* humane
[d] *mf.* est opus virtutis Verbi.
Joan. xii.
Joan. x.
Matth. xx.
Hebr. ii.

τιδοι τις

* Forte, χρείους

A εἰς σῶμα καθαρὸν ἁμαρτημάτων εἶχεν, οὐ φυσικῶν ἀναγκῶν ἀπαλλάττον, ἐπεὶ οὐδὲ σῶμα ἂν ἦν. ὅτι χρῶτος ἡμέτερος ἀπαλλάττει φθορᾶς βαλὼν ἐν σώματι τῆς βασιλείας, ὑπάρχει τῇ ἁγίᾳ διαγωγῇ πατριαρχείου· καὶ ἐστίχουν.

Ἐκ ἀντιγράφου ἐκ τῆ αὐτῆ καθολικῆ χρῶτος τῆ ἁγίου Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, ἐκ τῆ Θησαυρῆ, κεφαλαίῳ κδ'. οὗ ἡ ἀρχὴ εἰ πεφί τινος τῆ πολλῶν ἔχουσα οὕτως· τῷ ἰδίῳ θανάτῳ τὸν θάνατον καταργήσας ὁ σωτὴρ· ὥσπερ οὖν εἰ μὴ ὁ θάνατος καταργῆτο μὴ ἀποθνήσκοντος αὐτῆ, οὕτως ἐφ' ἑκάστῳ τῶν σαρκικῶν παθῶν. εἰ μὲ γὰρ ἐφοβήθη, οὐκ ἂν ἐλεύθερος τῆ φόβου ἡ φύσις ἐγίνετο. εἰ μὲ ἐλυπήθη, οὐκ ἂν ἀπηλλάχθη τῆ λυπεῖσθαι ποτέ. εἰ μὲ ἐταράχθη καὶ ἐπτοήθη, οὐκ ἂν ὅλως ποτὲ θάρσει ἐξῆλθεν· ἢ ἐφ' ἑκάστῳ τῶν ἀνθρωπίνων γεγόνοτων τὰ αὐτὰ ἐφαρμόζοι λόγον εὑρίσκῃ ἐν Χριστῷ τὰ τῆς σαρκὸς πάθη κινήσεις, οὐχ ἵνα κρατῆται ἐκεῖνοι ἡμᾶς ἢ ἐν ἡμῖν, ἀλλ' ἵνα κινηθέντα καταργηθῇ τῇ δυνάμει τῆ οἰκοῦντος λόγου, εἰς τὸ ἄμεινον μεταποιουμένης τῆς φύσεως. ὅτι χρῶς ἀνθρώπου ἡμέτερος εἰς βιβλίον χαρτῶον τῆς βιβλιοθήκης, ὑπάρχει τῇ ἁγίᾳ διαγωγῇ τῆ ἁγίου πατριαρχείου· καὶ ἐστίχουν.

Ἐκ ἀντιγράφου ἐκ τῆ αὐτῆ καθολικῆ χρῶτος τῆ αὐτῆ, ἐκ τῆ αὐτῆ λόγου, ἔχουσα οὕτως· ἀνθρωπος γέγονεν ὁ τῆ Θεῆ λόγος, οὐχ ἵνα πάλιν ὡς Θεὸς πρὸ τῆς οἰκονομικῆς σαρκὸς πάντα πράττῃ καὶ λαλῇ· ἀλλ' ἵνα πολλάκις καὶ διὰ τὰ χρείαν τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας ᾗ ὡς ἄνθρωπος λέγῃ τινά. οὕτω ἔχοντος τῆ μυστηρίου τὴν δύναμιν, πῶς οὐ πάντως σκανδαλιζόμεθα τὸν ἀνθρωπινώτερον ἐνίοτε ἔτι λαλοῦντος αὐτῆ; λαλεῖ γὰρ ὡς ἄνθρωπος, λαλεῖ δὲ καὶ ὡς Θεὸς, ἔχων ἐν ἀμφοτέροις τὴν ἐξουσίαν. ἀνθρώπινος μὲν γὰρ ἔλεγεν· τέτω ἡ ψυχή μου πεπόρευται. θεϊκὸς δὲ· πάλιν ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτὴν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. τὸ μὲν οὖν πασχέτικὸν, τῆς σαρκὸς ἴδιον πάθος· τὸ δὲ ἐξουσίαν ἔχειν θεῖναί τε καὶ πάλιν ἀναλαβεῖν τὴν ψυχὴν, τῆς τῆ λόγου δυνάμεως ἔργον ἦν. ὥσπερ οὖν ὅταν λέγῃ τι θεϊκὸν καί τι ἀνθρώπινος ἀνθρωπος, οὐ σκανδαλιζόμεθα· ἀλλ' ἐννοοῦμεν τὸν ἐνοικοῦντα τῇ σαρκὶ λόγον· οὕτως ὅταν τι λαλῇ ὡς ἄνθρωπος, μὴ σκανδαλιζώμεθα ἐννοοῦντες, ὅτι δι' ἡμᾶς γέγονεν ἄνθρωπος, καὶ τὰ τῇ ἀνθρώπου φρονεῖντα λαλεῖ. ὅτι χρῶς ἡμέτερος ἐστιν εἰς βιβλίον· καὶ ἐστίχουν.

Ἐκ ἀντιγράφου ἐκ τῆ αὐτῆ καθολικῆ χρῶτος τῆ αὐτῆ ἁγίου Κυρίλλου, ἐκ τῆ κατὰ τῆ Ἰουλιανοῆ δογμάτων βιβλίου τρίτου, λόγου δωδεκάτου, οὗ ἡ ἀρχή· πειρᾶται μὲν ὁ ἐξ ἐναντίας ἔχειν οὕτως· ἐπειδὴ δὲ εἰ μὴ τὸ ἀκούσιον ἐφαίνετο ἔκλαυσεν, οὐδ' ἂν ἔπαθεν ὅλως· ἀκούσιον μὲν ἀναγκαίως ἀκούσιον μὲν τὸ ἐν τῇ παθεῖν δυσκλεὲς, ὡς ἔφην· αἱρετὸν δ' ἡμῖν ἦν τὸ πᾶσι χρήσιμον· καὶ τέτῳ μὲν ἀνεκλήθην ἡ τῇ πτωτείου παρεῖται ἔχει· πάντα μᾶλλον ἑαυτῆ τὸ αἰσχρὸν φεύγειν τὸν πατέρα· πλὴν μὲ τὸ ἐμὸν θέλημα, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω συναδοκήσαντος γὰρ τῆ Θεῆ ᾗ πατρὸς, ᾗ οἷον συναδόντος τῆς σοφωτάτης οἰκονομίας τῆ ἱοῆ τὸν καθ' ἑαυτὸν σάρκα θάνατον ὑπομεῖναι λέγεται· ἵνα δὲ σαρκὸς ἀναιρῇ καταργήσῃ τὸν θάνατον, καὶ ἀναστήσῃ φθορὰν, καὶ δικαίωσιν τοῖς ὑπ' οὐρανὸν. καὶ μετὰ βραχέα· ἄξιον δὲ οἶδα, ὅτως ἔξω τὸ ἀκούσιον τῆ λόγῳ ἀπαθὲς, ἵνα μὴ ἀνθέλωμεν ἀκούσιον, ἔξω τὰς ἐν τῇ παθεῖν ἀπρεπῆ αἰτίαν ἐπαίσιον. ὑπέμεινε γὰρ σταυρὸν αἰσχύνης καταφρονήσας, ὡς ὁ θεσπέσιος γέγραπται Παῦλος. ὅτι δὲ ἐκ τὸ πάθος ἀνεθέλητον μὲν ἐκατὸ τέλος ἦλθεν εἰς τὸν ἀνθρώπινον ἀπαθῆ μέτρον, πλὴν κρίνει πολὺ τὸ δυσκλὲς ἔχον αἰρετὸν, ἔξω τὸ τῇ Θεῆ δοκεῖν· δοκεῖ δὲ πᾶν ὑπὲρ τῆ ἡμετέρου σώματος θάνατον ὑπὲρ τῆ κόσμου * χαίρειν ὑπὲρ τὸ ἔξωθεν πολλῶ· καὶ

ANNO CHRISTI 681.

τόδε τις ἂν δῦ μᾶλλα ἢ ἐν τῇς διαγβλιτικῇς διηγήσεσι. ὅπερ A sideraverit quiſquam optime, & in evangelicis narra- Actio X.
χρῆναι ἀναγκαίως ἀντιβλέψαι πρὸς βιβλίον ἐκ σώματος τῆς βιβλιοθήκης, τοῦ χάρτου τῆ ἐκβάσῃ διαγρῆς πατριαρχείου ἢ ἐτέθη.

tionibus. Quod teſtimonium ſimiliter collatum eſt cum libro membranaceo bibliothecæ hujus venerabilis patriarchii: & conſtitit.

Ἐκ ἀναγνώσθη ἐκ τῆ αὐτῆ κωδίκων χάρτου τῆ αὐτῆ, ἐκ τῆς ἑρμηνείας τῆ κατὰ Ματθαῖον διαγγελίου τόμου ἑνδεκάτου ἔχοντος ἄντως. εἰ γὰρ καὶ ὅν μάλιστα τὸ συμβὰν οὐχὶ πάντη τε ἢ πάντως ἑκουσίων ἦν αὐτῷ, ἀλλ' οὖν τῆς ἁπάντων ἕνεκα σωτηρίας καὶ ζωῆς ἑκουσίων ἐποίησατο τὸ πάθος τοῦ σταυροῦ πάθος. ᾔδει γάρ, ἦδει σαφῶς τὰ ἐσόμενα ἐπανορθώματα, ἢ ὅτι τὸν ἀνθρώπου φύσιν ἀνακαινίζει, καὶ αἵματι τῆ ἰδίῳ κατακτήσεται τῆ Θεοῦ καὶ πατρός. εἰ γὰρ μὴ ἐποίησατο ἑκούσιον, πρόφασις ἂν ἀδύλατος ἦν, τὸ πάσχειν, ὡς ἂν τοῦτο λοιπὸν ἀ- B φόρμητος τῆ ἀποτρέχειν αὐτὸν, ἢ λέγειν· πάτερ, εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο; πῶς αὐτοῦ ἂν τὸν μὲν δειλιάσαντα· ἢ ὑποπτεύσαντα μὲν τὸ δεινὸν τῆ πάθους ἐν αὐτῷ δῆλα τὸ ἀνθρώπινον. [b] κατασβεννύσθαι δὲ παρευθὺς τῆ θεοῦ ἀποτάσσεσθαι λόγου ῥώμη τε καὶ διαθέσεως· διὰ γὰρ ὅπερ παρελθεῖν μὴ ἂν αὐτῷ τὸ ἀνθρώπινον ἀ παρείπατο· τὸ δὲ τῆς δείπνης ἀκαμπὲς ἀνέκλιτον ἔδειξε. ἴδοι γὰρ πρὸς ἂ πᾶς ἀντιτείνει πάντα· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. ἀνθρωποπρεπῶς δὲ καὶ τοῦτο φησίν. ἐπεὶ κατὰ τὸ εἶναι Θεὸς ἐκ ἔξω τῆ πατρὸς βουλήματι τὸ μᾶλλον δὲ αὐτὸς ἐστὶ ἡ βούλησις τοῦ Θεοῦ καὶ πατρός, ἅπερ ἐν σοφίᾳ ἢ τὸ θέλειν ἐστὶ τῷ πατρὸς, σοφία δὲ ὁ υἱός. ἔστι δὲ καὶ θέλημα ἐνυπόστατον τῆ πατρὸς ὁ μονογενὴς, σαφέστατα λέγων ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ψαλμῳδός. πάρεσι, ἐν τῷ βιβλίῳ σου γέγραπται περὶ ἐμοῦ τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου θεέμουαι. ὁ C Χριστὸς γὰρ ὁ πᾶσα [c] δόσις ἐπουρανίων ἀγαθῶν παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ πατρός. ἅπαξ τε μιᾷ καὶ ἀιδιότητι τῆς οὐσίας ὄντος Τελείας, καὶ μιᾶς θεότητος ἐν αὐτῇ τοιαύτης, πῶς ἂν ἄν ἂν Χριστὸν πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος; ταυτόθελητα δίκαιον τῆ τῆς ἕνωσεως χάριτος, καὶ ὡς ἔστι τὸ ἀνθρώπινον ἐρίσαι τὸν περὶ φύσεων τε ἢ ἐξ ἀρχῆς ἀκολούθου διάνοιαν, ἀμφίβολον δὲ πάλιν ὡς Θεὸς, τὸ· οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, φησὶν, ἀλλ' ὡς σύ. εἰ πῶς δὲ χρὴ τοὺς ἑκάστοτε ἀντιβλέπειν πρὸς χαρτῶν βιβλίων τῆς βιβλιοθήκης, τοῦ χάρτου τῆ ἐκβάσῃ πατριαρχείου· ἢ ἐτέθη.

Item relectum eſt ex eodem codice teſtimonium ejuſdem, ex interpretatione evangelii ſecundum Matthæum, ex tomo undecimo, continens ita: Licet enim quammaxime, quod accidit, non in omnibus & per omnia voluntarium ei fuit; ſed tamen propter omnium ſalutem & vitam, voluntariam fecit crucis paſſionem. Noverat quippe, noverat, quæ ex hoc futuræ eſſent [a] emendationes; & quod hominis naturam repararet, & ſanguine proprio acquireret Deo Patri. Si enim non feciſſet voluntarium pati, dum nimis eſſet involuntarium; quænam occaſio conſiderabitur orandi eum, & dicendi: *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte?* Ejuſdem ex tomo duodecimo: Et ſubeſt quidem in eo metus patiendi, propter id quod humanum eſt: mitigatur vero confeſtim per inhabitantis Verbi potentiam atque fortitudinem. Perſpice ergo, quomodo ſubdemonſtrat quidem in eo recuſatio ipſa quod humanum eſt, divinitatis autem inflexibilitas ſtatim refulſit. Air enim ad Patrem, qui in cælis eſt: *Verumtamen non ſicut ego volo; ſed ſicut tu.* Et hoc autem ut homini congruit, fatus eſt. Nam juxta quod Deus eſt, non extra voluntatem eſt Patris: immo vero ipſe eſt [b] conſilium Dei & Patris, ſi utique in ſapientia & velle eſt Patris, ſapientia vero eſt ipſe Filius. Quia vero & voluntas Patris nominatur Unigenitus, explanat egregius cantator: *Domine, in voluntate tua præſtitiſti decori meo virtutem.* In Chriſto enim omne datum cæleſtium bonorum eſt a Deo & Patre: alias una, atque conſubſtantiali exiſtente Trinitate, & una deitate in ea intellecta, quomodo non erit eadem voluntas Patris, & Filii, & Spiritus ſancti? Condecentiſſime itaque ad humilitatis habitum, & ſicut homo, ſubformidat tacite eam, quæ extra naturam, & ex maledicto ſubintravit, mortem: reſpuens autem iterum ut Deus: *Non ſicut ego volo*, ait; *ſed ſicut tu.* Quæ duo teſtimonia pari modo collata ſunt cum libro chartaceo bibliothecæ hujus venerabilis patriarchii: & conſtiterunt.

Ἐκ ἀναγνώσθη ἐκ τῆ αὐτῆ κωδίκων χάρτου τῆ αὐτῆ ἁγίου Κυρίλλου, ἐκ τῆς ἑρμηνείας τῆ κατὰ Ἰωάννην διαγγελίου βιβλίου τετάρτου, οὗ ἡ ἀρχή· ὅτι ἐκ καταβέβηκα ἐκ τῆ οὐρανοῦ· ἔχοντος ὕστερ· μάλιστα μὲν γὰρ ἐκ ἁπλῶς, οὐδὲ ἐπὶ πᾶσι ἁπλῶς ἀπόφασιν, ἀλλ' οὐδὲ ἐπὶ παντὶ πράγματι μὴ πάντη τε καὶ πάντως ἐθέλειν ἴδιόν τι ἐκφῆναι ἐποίησεν ὁ ἐξ ἀμφοτέρων. φυλάξαι γὰρ μέν τι τῆ πατρὸς λέγει, κατὰ πράγματος ὡρισμένου δηλῶν καὶ σαφῶς, ὡς γε μοι φαίνεται τοῦτο, βουλομένας, φρονίσεως τῆς ἡμετέρας ἀσφαλείας ὡς Θεός. ὑπομένει δὲ τὸ ἀβούλητον, ἢ πάσχειν δι' ἡμᾶς· πάθος δὲ φημι τῆ ἐπὶ τῆ σταυροῦ δικαίου σαφῶς [d] καὶ τῆ ἡμετέρου σωτηρίου, καθάπερ ἤδη φαμὲν φρονίσαντες· καὶ γοῦν ἔστιν ἐφ' ἡμῖν παραπεμπόμενα δίδως τοῦ λογισμοῦ, καὶ παραμυθίαν ἀναρχῶς τοῦ ὑπάρξαντος· ἐφ' ᾧ καθάπερ αὐτὸς φησι, τῆ μὲν αἰτίαν ἀπὸν δηλωτέον, λογιστέον δὲ τὸ τῆ πατρός. ἔδοτε γάρ ἐστι, φησὶ, τὸ θέλημα τῆ πατρὸς, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ. ἀλλ' ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. καὶ ἵνα μὲν ὄντως ἀπόλωνται τὰ ἐκοῦ καὶ δηλωτὸν τὸ ἴδιον τῆ πατρὸς καὶ τοῦ σταυροῦ πάθος ἐχέτω, σαφέστατα μὲν ἔδει σαφῶς· ἀμφιλαλήσατα δὲ ἢ ἀπαθῆς ἀκριβείαις ἐρίσεως, πῶς ἀπροσφόρως ἀπαθῶντος τοῦ ἀνθρώπου.

Item relectum eſt ex eodem codice teſtimonium ejuſdem ſancti Cyrilli, ex interpretatione evangelii ſecundum Joannem, libro quarto, cujus initium: *Quia deſcendi de cælo:* continens ita: Maxime enim non abſolute, neque in omni ſimpliciter argumento; ſed neque in omni re omnino non amplecti proprias voluntates Filius affirmavit. Conſervare namque quæ Patris eſt, dicit, circa rem definitam; propter tuas, ſicut mihi intelligi datur, ſermonum adinventiones; providens noſtræ cautelæ, ſicut Deus. Suſtinet autem involuntarium, & facit voluntarium propter nos: paſſionem autem dico procul dubio crucis, ita & genitori complacitam, ſicut a nobis jam dictum eſt. Licet namque conſiderare appoſitam ſtatim comprobationem, & adjacentem efficaciter ipſam cauſam: ob quam, ſicut ipſe ait, a propriis quidem receſſit voluntatibus, implet autem eam quæ Patris eſt. *Hæc eſt enim*, inquit, *voluntas Patris, ut omne quod dedit mihi, non perdam ex eo; ſed ut reſuſcitem illud in noviſſimo die.* Et quoniam quidem certe involuntaria ſimul & voluntaria Unigeniti paſſio, quæ in cruce, cernitur, jam plane prædictum eſt. Repetamus autem iterum per ſubtiliones perſcrutationes, relegentibus pandentes veritatem.

Ejuſdem ex eodem ſermone: Nullo modo itaque ſcandalizeris, o homo, cum audieris dicentem: *Deſcendi de cælo, non ut faciam voluntatem meam; ſed ejus qui miſit me.* Quod enim a principio dicebamus, hoc iterum dicimus: circa rem definitam, ac manifeſtam,

[a] mſ. bonâ & ex virtute additamen.

[b] Matth. 26.

[c] Pſalm. 18.

[d] Joan. 6.

[e] Joan. 6.

ACTIO X. — ANNO CHRISTI 681.

super hoc fecit Christus sermonem. Docens enim, quia pro omnibus obire voluntarium quidem habet, eo quod ita voluisset divina natura; involuntarium autem propter crucis passionem, & quantum dicit ad carnem recusantem mortem; hæc & hujusmodi sanus est: & prolixior quidem nobis consumptus est sermo. Quia vero & involuntarium quodammodo videtur Salvatori Christo, juxta quod erat homo, passio quæ in cruce est, & ex ipsa nos consequens est rerum natura comprobare. Dicimus autem quod Judaicæ obstinationis actus fuerat, ut Christus per omnia crucifigeretur: & hoc sine intermissione futurum erat ab eis, ut non immediatam habentibus super his audaciam, ex iis quæ jam fuerant operati tam in sanctos prophetas, quamque in hos qui illo tempore fuerant sancti. Quoniam igitur non erat aliter, quod in mortem deciderat, denuo ad vitam resuscitare, nisi factus fuisset homo Unigenitus Dei Verbum; & oportebat per omnia factum pati; involuntarium effecit voluntarium. Quæ duo testimonia similiter collata sunt cum libro chartaceo bibliothecæ hujus venerabilis patriarchii: & constiterunt.

Item relectum est ex eodem codice testimonium ejusdem sancti Cyrilli, & ex eadem interpretatione, libro octavo, cujus initium: *Maria autem accipiens libram unguenti*, continens ita: Aspice rerum in his, quod natura quidem humana in perturbationibus facilis & transmigrabilis est ad formidinem: divina autem & ineffabilis potentia, in omnibus infracta atque indurata, & ad solam sibique decentem fortitudinem respicit. Mortis namque subingressa memoria, turbare pertentat Jesum: divinitatis autem potentia commotam statim subjicit ægrimoniam, & continuo ad incomparabilem transformat audaciam, quod formidine fuerat superatum. Arbitrentur enim & in ipso Salvatore Christo commoveri quæ humana sunt, propter duos ac necessarios modos. Oportebat enim, oportebat, & per hæc ipsa non putative, & excogitative, magis autem naturaliter, & veraciter, hominem, ex muliere factum, videri omnia gestantem humana absque solo peccato. Ceterum timor atque formido, ægrimoniæ quidem sunt in nobis naturales, inter peccata autem refugiunt deputari. Et super hæc rursus utiliter commovebantur etiam in Christo quæ humana sunt, non ut mota prævalerent atque accrescerent, quemadmodum & apud nos: sed ut mota per virtutem Verbi abscinderentur, ad meliorem quendam & diviniorem statum [a] transmutanda natura in primo Christo. Ita nempe erat, & non aliter, ut etiam ad nos ipsos sanationis modus transiret. Ejusdem ex eadem interpretatione libro decimo, cujus initium: *Qui habet mandata mea, & custodit ea*: Sicut consubstantialis est, ita & convoluntarius proprio Genitori. Unius enim efficiæ una profecto voluntas est, intentio in omnibus una, & nihil est quod dissonet. Ejusdem ex eadem interpretatione libro duodecimo, cujus initium: *Quia Deus secundum naturam est Filius*: Completa omni impietate adversus Christum ab iniquitate Judæorum, & nullo de cetero relicto; ut appareret eorum super modum crudelitatem fuisse perfectam, patitur iterum aliquid in novissimis eadem extra proprium atque naturale. [b] Suscepit enim sitim flagris multimodis arefacta. Dolores enim acres sunt ad exterquendam sitim, quodam infuso inenarrabili calore intrinsecum exhaurientes humorem, & ignis quibusdam accessibus patientis viscera concremantes. Indifficile quippe fuerat cuncta valenti Deo Verbo etiam hoc a propria carne removere: sed quemadmodum sponte permisit cetera pati, patitur & hoc per spontaneam voluntatem: quærebat igitur bibere. Quæ tria testimonia pari modo collata sunt cum libro chartaceo bibliothecæ venerabilis hujus patriarchii: & constiterunt.

[a] *In Greco, transmutando naturam.*

[b] *In Greco, suscipit, admittit.*

Joan. 1.

πάντα λέγει ἐνανθρωπήσας ὁ Χριστός. διδάσκων γὰρ, ὅτι τὸ ὑπὲρ πάντων παθεῖν ἑκὼν μὲν ἔχει, διὰ τὸ οὕτω βεβουλῆσθαι τὴν θείαν φύσιν· ἀκούσιον δὲ διὰ τὸ δεῖν τὴν σαρκὶ πάθη, ἢ τὸ ἴσον ἔπεσθαι εἰς τὴν σάρκα παραστατικῶς τὸν θάνατον, τὸ ζωοῦν φησί. καὶ μακρὸς μὲν * ἦν ἀποστάλοιτο λόγος· ὅτι δὲ καὶ ἀκούσιόν πως ἐφάνη τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ, καθότι ἦν ἄνθρωπος, τὸ δεῖν τὴν σαρκὶ πάθος, καὶ ἐξ αὐτῆς ἀκόλουθον ἡμᾶς τῆς τοῦ πεφυκότος φύσεως κατιδεῖν. φαμὲν οὖν ὅτι τῆς Ἰουδαϊκῆς ἦγεν ἐκ πείσεως, τὸ πάντα τὸν ἐξ αὐτῶν σταυρωθῆναι τὸν Χριστόν· καὶ ὅτι ἀνυπόστατος ἔμελλεν ἔσεσθαι παρ' αὐτοῖς ἐν ἀμελήτοις ἐχόντων τὸν τόλμαν τὸν τοῦ ὅτου, εἰ μὴ ὄντα πεφύκασιν εἰς τὸ καὶ ἐξίστασθαι φύσεως, καὶ τοῦ εἶναι τὸ παρ' αὐτῶν σαρκὶ γενέσθαι ἔχει. ἐπεὶ δὲ οὐχ ἑτέρως ἦν τὸ πεπτωκὸς εἰς θάνατον ἐκ παλαιᾶς εἰς ζωὴν, εἰ μὴ γένοιτο ἄνθρωπος ὁ μονογενὴς τοῦ Θεοῦ λόγος· οὕτω δὲ πάντως γενέσθαι ἔμελλεν· τὸ ἀναβίωσιν ἐκπάσασθαι θνητόν. εἰ γὰρ μὴ χρείας ἦν ἡμᾶς ἀναβιῶναι θεὸς βιβλίου χαρτίνου τῆς βιβλιοθήκης, ὑπάρχει τῷ αὐθέντι διαχρῆ παραμεῖναι· ἢ ἐσίχνευε.

Πάλιν ἀναγνώσθη ἐκ τῆς αὐτῆς κωδικίου χάρτου τῆς αὐτῆς ἁγίου Κυρίλλου, ἐκ τῆς αὐτῆς ἑρμηνείας βιβλίου ὀγδόου· οὗ ἡ ἀρχή· *ἡ οὖν Μαρία λαβοῦσα λίτραν μύρου*· ἔχουσα οὕτως· ἔσχε δὲ πάλιν ἐν τούτοις τὴν μὲν ἀνθρωπίνην φύσιν ἐν τοῖς παθητοῖς εἶναι, ἢ διαπεφυκέναι εἰς δειλίαν· τὴν δὲ θείαν αὐτῆς ἢ ἀῤῥήτου δυνάμεως τὸ εἰς ἅπαν ἀῤῥαγὲς τε ἢ ἄτρωτον, ἢ εἰς μόνον βλέπον τὸ καὶ αὐτῇ πρέπουσα ἀνδρίαν. ἡ μὲν γὰρ τῆς θνητότητος παρεισδύσασα μνήμη ταραττεῖν πειρᾶται τὸν Ἰησοῦν· ἡ δὲ τῆς θείας δυνάμεως παντοπρεπὴς βίαν χαλεπὴν ποιεῖται τὸ πάθος, καὶ μεταστρεπτὸν ποιεῖ παρὰ φύσιν τὸ δεινὸν ταπεινόν. ἀναπαύεται γὰρ καὶ ὁ τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ πασχόντος τὸ ἀνθρώπινον, ἵνα δὲ καὶ ἀναζήσῃ πρέπων. εἶδε γὰρ, εἶδε ἢ ἵνα δεῖ τοῦτο αὐτὸν οἱ δοκοῦντες ἢ ὄντως, φυσικῶς δὲ μᾶλλον καὶ ἀνυδρίᾳ ἀνέχεται ὁ γεγονὼς γεγονότα φαίνεσθαι, πάντα φίλον τὸ ἀνθρώπινον, πλὴν μόνης ἁμαρτίας. φεύγει δὲ ἢ δειλία πάθη μὲν ἐν ἡμῖν φυσικὰ, τὰ δὲ μᾶλλον ἐν ἁμαρτίαις πεπλεγθαι ἀξιοπιστούμενα. ἢ ἐκεῖς ὅτους ἐν χρεπίμοις ὑπονοεῖσθαι ἐν Χριστῷ τὰ ἀνθρώπινα, οὐχ ἵνα παρὸν ἤδη πρακτώσιν, καὶ εἰς τὸ φύσιν χωρῇ, καθάπερ καὶ ἐφ' ἡμῶν. ἀλλ' ἵνα παυσαμένων τῇ δυνάμει τῷ λόγου ἀξιωθέντων, ἐκεῖς ἡμῖν πρὸ καὶ διαπέρων καταπίπτων μεταστραπέντων τὰς φύσεως ἐν σαρκὶ Χριστοῦ. ἐν γὰρ αὐτῷ ἢ οὐχ ἑτέρως ἢ εἰς ἡμᾶς αὐτὸς ἐν τῷ ἰδίῳ ἀγαθῷ πρέπει. Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἑρμηνείας βιβλίου δεκάτου, οὗ ἡ ἀρχή· ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς. ἅπαξ ὄντα ἀγαθὸν, οὕτω καὶ συμβλαστὸν τῷ ἰδίῳ γεννήσαντι. μιᾶς γὰρ οὔσης ἐν ἅπασι τὴν δύναμιν, καὶ σκοπὸς ἐφ' ἅπασιν ἑνὸς, καὶ τὸ ἀβούλητον οὐδέν. Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἑρμηνείας βιβλίου δωδεκάτου, οὗ ἡ ἀρχή. ὅτι Θεὸς κατὰ φύσιν ὁ υἱός· πανηρημένης πάσης ἀσεβείας εἰς τὸν Χριστὸν παρὰ τῶν ἐξ Ἰουδαίων ἀνομούντων, ἢ λοιπὸν ὁλοκλήρους αὐδενὸς, εἰς τὸ φαίνεσθαι πλέον ἔχουσαν τὸν ὑπὸ λόγου ἀνόμητον, πάλιν τι πάλιν ἐν πολλοῖς ὁ σαρξ ἰδίαν τι καὶ γνησίαν. ἀκάθεκτος γὰρ τὸ δίψος τῆς πολυφόρους φύσεως ἐξεκαυμάτιζε. ἤπτετο γὰρ αἱ τῶν ἐσχάτων ἀπολαύσεις δίψης, ἐμφύτῳ τινὶ καὶ ἀῤῥήτῳ θερμότητι πλὴν ἐν τῷ βάθει ἀναπαύσεις ἰσχνάδα, καὶ ἐξαιθύσεις τινὰ σπουδαίας τὰ τῶν πάσχοντος ἀκαλύπτους ἐπιφλέγουσαι. ἦν μὲν γὰρ οὐ χαλεπὸν τῷ παντὶ ἰσχύοντι Θεῷ λόγῳ ἀπόθεσθαι καὶ ἐκεῖνα τῆς ἰδίας σαρκὸς· ἀλλ' ἅπαξ ἐκὼν ἐφῆκε πάσχειν τὰ ἴσα ἡμῖν, πάσχει ἢ ἐκὼν πρὸ ἑκόντος βούλεται. αἰτεῖ οὖν πάσχων. ἐξ ἧς ὁρᾶς χρείας αἰτεῖται ἀπολαῦσαι ὁρᾷς βιβλίου χαρτίνου τῆς βιβλιοθήκης, ὑπάρχοντα τῷ διαχρῆ τῷ αὐθέντι παραμεῖναι· ἢ ἐσίχνευε.

ANNO CHRISTI 681. ACTIO X.

Ex ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χεῖρος τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, ἐκ τῆς Πανα-ρίου, λόγου ξϛ'. κατὰ Ἀριομανιτῶν, οὗ ἡ ἀρχή. Οἵτινες οὖν περὶ Μελέτιον· ἔχουσι οὕτως· ἐφαλλόμενοι οὖν οἱ λεξίθηρες ἅθρους ὡς πρόφασιν κατ' ἐχθροῦ δραξάμενοι λέγοντες· ἰδοὺ, ὃν ἐνέβλεπε ἰσχύς αὐτῷ ἄγγελος; ἐνίσχυεν γὰρ αὐτὸν ἄγγελος· ἐν ἀγωνίᾳ γὰρ αὐτὸς ἐτύγχανε. καὶ οὐκ οἴδασιν ὅτι εἰ μὴ ἔχε ταῦτα πάντα, καὶ τὸ· μὴ τὸ ἐμὸν βούλημα, ἀλλὰ τὸ σόν· καὶ εἰ μὴ ἀγωνιῶν, καὶ εἰ μὴ ἱδρὼς αὐτοῦ ἐγένετο ὡσεὶ θρόμβοι, ἔκχυσις δύναμις ἦν ἡ ἔκπτωσις τῆς Χριστοῦ παρουσίας. καὶ * βλέπων περὶ Μανιχαίων καὶ Μαρκιωνιτῶν ἡ ἐκεῖ φαντασίας δόκησις τῆς ἀνθρώπου παρουσίας ὑπόστασις ἥδυνε, ᾗ ἐν ἀληθείᾳ. ταῦτα δὲ πάντα ἐπαναλαμβάνομαι ἡμῶν τῶν ζωῶν τὰ ὅλα ἀνελίξαι οἰκονομικῶς ἀνθρωπίνοις πάνυ λογίσμασι ἔχων· καὶ οὐχ ὑφαιρέσει, ἀλλ' ἀληθείᾳ τό· μὴ τὸ ἐμὸν βούλημα, ἵνα δείξῃ σαρκὸς ὑπόστασιν ἀληθινὴν· καὶ ἵνα ἐλέγξῃ τοὺς λέγοντας, τὸν μὴ ἔχοντα αὐτὸν ἀνθρώπινον· ᾗ ἐλέγξῃ τοὺς μὴ λέγοντας αὐτὸν σάρκα ἔχειν. πῶς γὰρ ὅλως λόγος ἀνὰ μέσον υἱῶν τοῦ σώματος ὄντως ἐλέγξει μὴ τὸ σῶμα, φανεῖσι δὲ τοῖς υἱοῖς ἀληθείας. ἔχει γὰρ πάντα χρήσιμα ἐν τῷ λόγῳ πάντα. λοιπὸν ἀσυμφώνως οἱ ἀσεβέρχεται ἡμῶν· ἐν δὲ τῷ τοῦτο ἡμᾶς ἰδεῖν ἐδείξεν ἀληθείας σάρκα, καὶ οὐ δόκησιν. λοιπὸν σαρκὸς ἐν θείᾳ συναναδήσας χωρὶς ψυχῆς τι καὶ τοῦς οὐ γένεσιν ἀγωνίας· ἀγωνιάσαντος δὲ αὐτοῦ ἔδειξε ψυχὴν καὶ σῶμα ᾗ τοῦτο ὅλη τὸ αὐτὸ πεφυκέναι, ὅθεν ἡ ἀγωνία γένεται. ᾗ πλέον ἐν τῷ αὐτῷ· μὴ τὸ ἐμὸν βούλημα, ἀλλὰ τὸ σόν, ἔδειξεν ἀληθῆ τοῦτο ἀνθρώπινον, ἀλλ' ἀκαταπότητον. ὅπως χρῆσις ἡμῖν ἀνεζήτηται ποῖς βιβλίοις χαρτίνοις τῆς βιβλιοθήκης, ὑπάρχον τῷ ἁγιωτάτῳ διαφεροῦ πατριαρχείου· καὶ ἐπίγνωσις.

Item relectum eſt ex eodem codice teſtimonium ſancti Epiphanii archiepiſcopi Cypri, ex Panariis, ſermone ſexageſimo nono contra Ariomanitas, cujus eſt initium: *Iſtos qui ſunt circa Meletium*, continens ita: Inſilientes igitur Verbi captatores, ſtatim tanquam occaſionem contra inimicum adepti, addentes aiunt: Cernis quia agebat auxilio angelorum? confortabat enim eum angelus: in agonia namque ipſe factus eſt. Et neſciunt quia niſi habeat hæc omnia, & illud: *Non mea voluntas; ſed tua*: & niſi ſudor ei factus fuerit ex corpore profluens; utique putatio fuerat Chriſti carnalis advenus: & rationabiliter a Manichæis & Marcioniſtis, quæ ſecundum phantaſiam eſt æſtimatio, cauſa cantatur, & non veriſſima. Hæc autem omnia, præmuniens vitam noſtram, diſpenſative ſuſcepit, quaſi humanæ ægrimoniæ narrationes habens: & non ſimulatione, ſed veritate, dixit: *Non mea voluntas*: ut oſtendat carnis ſubſtantiam veram: & redarguat eos qui dicunt, mentem humanam eum non habere: itemque redarguat eos, qui non dicunt carnem eum habuiſſe. Omnis enim divinus ſermo ſtans inter filios tenebrarum, redarguit tenebras, illuminat autem filios veritatis. Cerne vero quanta utilia ſunt in iſto ſermone. De incorporalibus non procedit ſudor: dum vero hoc fieret, oſtendit veracem carnem, & non æſtimationem. Ex carne in deitate coadunata citra animam & mentem non fit agonia: fluctuante autem eo, oſtendit animam & corpus & mentem in unum gerere, unde agonia fiat. Itemque cum dicit: *Non mea voluntas; ſed tua*, oſtendit vere mentem humanam, ſed ſine peccato. Quod teſtimonium ſimiliter collatum eſt cum libro chartaceo, qui eſt ex bibliotheca hujus venerabilis patriarchii: & conſtitit.

* al. τοῦτο in editione ſancti Epiphanii.

Ex ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χεῖρος τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Θεολόγου Ναζιανζοῦ, ἐκ τοῦ περὶ υἱοῦ δευτέρου λόγου, οὗ ἡ ἀρχή· ἐπειδή σοι τῶν μὲν ἐκ τῆς λογισμῶν· ἔχουσι οὕτως· ἑβδόμην λεχθῆναι τὸ καταβεβηκέναι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν υἱόν, οὐχ ἵνα ποιῇ τὸ θέλημα τὸ ἐμαυτοῦ, ἀλλὰ τὸ τοῦ πέμψαντος. εἰ μὲν οὖν μὴ περὶ τοῦ καταβεβηκότος ἐκεῖνα ἔλεγεν, ἀναγκαίως ἂν εἴς περὶ τοῦ ἀνθρώπου νοεῖσθαι τὸν λόγον, εἰ τῷ κατὰ τὸν σωτῆρα ἀνακύπτει. τὸ γὰρ ὅλεθρον θέλειν οὐδὲ ὑποπτεύειν θεοῦ, δικαίου ὄντος· ἀλλὰ τῷ καθ' ἡμᾶς, εἰς τὸ ἀνθρώπινον θέλημα οὐ πάντως ἐναντίον τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἀνυπόβατος εἰς τὸ πολὺ καὶ ἀνυπόλαμπτος. καὶ γὰρ οὕτως οὐκ ἐναντίωμα τὸ πάσχειν, εἰ δυνατόν, παραιτεῖται ἀνθ' ἑαυτοῦ τὸ ἀνυπόπτωτον θέλημα τοῦ πατρὸς, ἀλλ' οὐκ εἰς ἐμὲ θέλω, τὸ δὲ τὸν ἐμοῦτο θέλημα. οὐκ γὰρ εἰ δυνατὸν ἦν μὴ θέλειν, ἐγνοεῖν ἐκεῖνον ἐκεῖς· οὐκ τοῦ θέλημα ἀντιστῆναι τὸ θέλημα. ἐπειδὴ εἰς περὶ τῆς σαρκώσεως ὁ λόγος· θέλει γὰρ τὸ καταβαλεῖν, οὐ τοῦ σωτηρίαν· οὕτως ἀνανεοίμεθα, οὐχ εἰς ὄντος ἰδίου τῆς υἱοῦ θελήματος παρὰ τὸ τῆς πατρὸς, ἀλλ' εἰς ἐκ ὄντος ὁ λόγος· ἵνα ᾖ δείξῃ τὸ συναχθέλγον· οὐχ ἵνα ποιῇ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν· οὐδὲ γὰρ ὅτι τὸ ἐμὸν τῷ σοῦ ἀχωρισμένον, ἀλλὰ τὸ κοινὸν ἐμοῦ τε καὶ σοῦ· ὧν εἰς μία θεότης, οὕτω καὶ βούλησις. ὅπως χρῆσις ἐπρόκειτο ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χεῖρος τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, ἐκ τῆς Θησαυροῦ λόγου κδ'. οὗ ἡ ἀρχή· εἰ πάντως ἔστι φοβεῖσθαι τὸν θάνατον, καὶ λέγων· εἰ δυνατὸν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· ἐπεὶ πάλιν, ἵνα δειλαίνῃ τὸν θάνατον ἡ οὐκ ἐδίδασκεν φοιτᾶσθαι πρὸς τὸν Θεὸν λόγου μενεῖν τοῦτο πάλιν. ἴλεως γὰρ ἐκεῖς τὸν πατέρα· οὐχ εἰς ἐμὲ θέλω, ἀλλ' εἰς σὲ· ἵνα ἐγνοῦτο μὲν γὰρ, καθὸ λόγος ἦν καὶ Θεὸς, τὸν θάνατον οὐκ εἰς· ἀλλ' εἰς τέλος ἀνα-

Item relectum eſt ex eodem codice teſtimonium ſancti Gregorii epiſcopi Nazianzeni, ex ſecundo ſermone de Filio, cujus initium: *Quoniam tibi qua ex cogitationibus*, continens ita: Septimum dicatur deſcendiſſe de cælo Filius, non ut faciat voluntatem ſuam; ſed ejus, qui miſit eum. Si enim non ab eo qui deſcendit hæc dicerentur, diceremus utique tanquam ab homine formari hunc ſermonem, non ab eo qui in Salvatore intelligitur. Illius enim velle nec contrarium eſt Deo, deificarum totum; ſed ejus qui ſecundum nos eſt, ut pote quod humana voluntas non per omnia ſequatur divinam: ſed reſiſtat plerumque, atque reluctetur. Etenim illud ita intelligimus: *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte: Verumtamen non ſicut ego volo; ſed tua prævaleat voluntas.* Neque enim, ſi poſſibile erat, aut non, hoc, eum ignorare oportebat; neque voluntati obicem mittere voluntatem. [a] Quia ergo tanquam ab eo, qui aſſumpſit, ſermo eſt; id quippe eſt quod deſcendit: non rei ſuſceptæ: ſic occurremus, non tanquam exiſtente propria Filii voluntate præter illam quæ Patris; ſed tanquam non exiſtente, is ſermo eſt: ut tale ſit quod colligitur; Non ut faciam voluntatem meam, neque enim mea a tua ſeparata eſt; ſed communem meam atque tuam: quorum ſicut una deitas, ita & una voluntas. Quod teſtimonium ſimiliter collatum eſt cum libro de membranis croceis, qui eſt de bibliotheca venerabilis hujus patriarchii: & conſtitit.

Matth. 26.

[a] inf. Sed quoniam

Item relectum eſt ex eodem codice teſtimonium ſancti Cyrilli archiepiſcopi Alexandriæ, de Theſauris, libro vigeſimo quarto, cujus initium: *Si a quodam de accidentibus*, continens ita: Quando igitur apparet formidare mortem, & dicere: *Si fieri poteſt, tranſeat a me calix iſte*; intellige quoniam formidans mortem docebatur caro qua indutus erat Deus Verbum, ultra id non perpeti. Dicebat enim ad Patrem: *Non ſicut ego volo, ſed ſicut tu.* Non enim timebat ſecundum quod Verbum eſt & Deus, mortem ipſe; ſed ad ſi-

Matth. 26.

ACTIO X. ANNO CHRISTI 681.

nem perducere dispensationem properabat: hæc enim erat voluntas Patris. Habet enim & nolle mori idcirco, quod caro mortem naturaliter evitet. Docens profecto humanitatem, ne ultra quæ sua sunt sapiat; sed Dei voluntatem inquirat; sicut homo dicit: *Non sicut ego volo; sed sicut tu.* Ideo quippe & addidisse videtur: *Spiritus quidem promptus, caro autem infirma.* Quod testimonium similiter collatum est cum libro chartaceo, qui est de bibliotheca hujus venerabilis patriarchii; & constitit.

Item relectum est ex eodem codice testimonium ejusdem sancti Cyrilli, ex interpretatione evangelii secundum Joannem, libro quarto, cujus initium: *Quia descendi de cælo*, continens ita: Quoniam quidem etiam aliquatenus involuntaria exstitit Salvatoris Christi passio in cruce, voluntaria vero propter nos; & beneplacitum Dei & Patris ex hoc intelliges. Ascensurus quippe ad ipsum,[a] eadem disputationes faciebat ad Deum, videlicet tamquam orationis habitu, dicens: *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste: Verumtamen non sicut ego volo; sed sicut tu.* Quoniam ergo Deus erat Verbum, immortalis, atque incorruptibilis, & vita ipsa, secundum naturam pertimescere mortem nesciebat, omnibus existimo esse manifestissimum: permittebat tamen, utpote qui in carne erat, sustinere carnem quæ sunt: unde cum jam in foribus esset, pertimescere mortem permittit, ut veraciter apparet homo. Ideo ait: *Si possibile est, transeat a me calix iste. Si possibile est*, inquit, *o Pater*;[b] si possum, non sustinendo mortem, acquirere vitam credentibus in eum, si moritura est mors, me non moriente, secundum carnem videlicet; transeat, inquit, calix: verumtamen eo quod aliter fieri non inest, non sicut ego volo; sed sicut tu. Cernis quomodo deficiens quidem hominis natura etiam in ipso Christo, quantum ad ipsam pertinet, invenitur; restauratur autem per unitum ei Verbum ad confidentiam Deo decibilem, & [c] ad consilium juvenile traducitur, quatenus non quod ei videtur propriis impleret voluntatibus; sed divinam magis intentionem sequeretur; & ad illud sedulo curreret, ad quod nos profecto lex revocat conditoris? Quod vero hæc asserentes vere agimus, ex eo quod sequitur additoes: *Spiritus quidem promptus, caro autem infirma.*[d] Neque enim ignorabat Christus, quod valde posterius erat a Deo decibili dignitate, quod videbatur morte terreri, & ejus sentire formidinem: ideoque ferventissimam satisfactionem adjecit: infirmatam quidem fuisse carnem, secundum quod eam decebat & ei naturaliter inerat dicens; promptum autem esse spiritum, scientem nihil de iis quæ nocerent pati. Cernis qualiter Christi mors involuntaria erat propter carnem & passionis ignominiam; voluntaria autem; donec ad properum finem universo mundo perduceretur, quod erat in beneplacito Patris, id est, omnium salus & vita? Quod testimonium similiter collatum est ad librum chartaceum, qui est bibliothecæ venerabilis hujus patriarchii: & constitit.

Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Athanasii archiepiscopi Alexandriæ, ex libro contra Apollinaristas de incarnatione, cujus initium: *Modus quidem pietatis*, continens ita: Quando Adam Deus ab origine formavit, numquid inditum ei dedit peccatum?[e] Quæ ergo jam utilitas erat mandati? Quomodo autem illum condemnavit peccantem? aut quomodo etiam Adam ante prævaricationem nesciebat bonum aut malum, quem formavit Deus ad incorruptionem, & imaginem suæ æternitatis? Fecit eum naturam sine peccato, & voluntatem liberi arbitrii. Quod testimonium similiter collatum est ad librum ex membranis croceis, qui est bibliothecæ hujus venerabilis patriarchii: & constitit.

A ξάγει τὸν ἀνυπομόνως ὑπήγετο. δῆλον γὰρ ὡς τὸ θέλημα τῶ πατρός. ἔχει δὲ καὶ τὸ μὴ θέλειν ἀποθνήσκειν, ἵνα τὸ σαρκικῶς τὸν σῶμα τὸν θάνατον φυσικῶς. διδάσκων δῆπου τὸν ἀνθρώπινον μηκέτι τὰ αὐτῆ φρονεῖν φρονῶν, ἀλλὰ τὸ τῶ Θεοῦ θέλημα ζητῆν, ὡς ἄνθρωπος λέγει. οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ· δῆλα δὲν γὰρ φάσκοντος ἡ προθυμία· τὸ σῶμα προθυμον, τὸ δὲ σὰρξ ἀσθενές· ἵνα χρῆσις ἀντιθῆτε ἀμώμου φωτὸς βιβλίον χαρτῶον τῆς βιβλιοθήκης, τυγχάνει τῶ δικαιοῦ τῶ ἱερωτάτω πατριαρχείου· ἡ ἐστίχασε.

Ἐν ἀντιγράφῳ δὲ τῶ αὐτοῦ κωδίκου χρῆσις τῶ αὐτοῦ ἁγίου Κυρίλλου, ἐκ τῆ ἑρμηνείας τῶ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου βιβλίου τετάρτου, οὗ ἡ ἀρχή· ὅτι καταβέβηκα ἀπὸ τῶ οὐρανοῦ· ἔχουσα οὕτως· ὅτι μὲν ἡ ἀνθέλητος μέν πως ὅτι τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ τὸ πάθος τοῦ σωροῦ πάθος, θελητὸν δὲ δι' ἡμᾶς, ἡ τὸν εὐδοκίαν τῶ Θεοῦ ἡ πατρός, σαφῶς ἀποβλέψεις. μέλλων γὰρ ἀναβαίνειν ἐπ' αὐτὸν, πρὸς Θεὸν ἐποιῶν ἐβραϊζεν, ὡς ἐν σχήματι εὐχῆς λέγων· πάτερ, εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ· ἐπ μὲν γὰρ Θεὸς ἦν ὁ λόγος, ἀθάνατος ἦν ἡ ἀδιάφθορος, ἡ αὐτὸ κατὰ φύσιν ζωή, καταπτήσσειν τὸ ἴδιον τὸν θάνατον, πάντων εἶναι φανερώτατον· ἐπιτρέπει γε μὴν ὡς ἐν σαρκὶ γεγονὼς ὑποφέρειν τὰ ἴδια τῆ σαρκί, ἡ γεγονέναι λοιπὸν ὅτι δίκαιος ὑποφέρειν ἐξ τὸν θάνατον, ἵνα φαίνηται κατὰ ἀλήθειαν ἄνθρωπος. δῆλα τοῦτο φησίν· εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. εἰ ἀνθέλητος, φησίν, ὦ πάτερ, μὴ παθέτω τὸν θάνατον καταπτήσσων C πῶς οἷς αὐτὸς ὁ ποιητὴς τῶν ζωῶν· εἰ δύναιτο θάνατος μὴ πεφυκὼς ἐμοῦ, κατὰ τὸν σάρκα ἐνοικῆσαι, παραχάθω, φησί, τὸ ποτήριον· πλὴν ὑποφέρω ἐκ ὧν ἤθελον, φησὶν, ἐτέρως, οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. ἐφῆς ὅτως ἀναπόδεκτα μὲν ἡ ἀνθρώπου φύσις ἡ ἐν αὐτοῦ τοῦ Χριστῶ, τὸ ὅσον εἰς αὐτὸν, διείληπται· ἀναπεμίζεται δὲ ἀμῆ τῶ ἐνοικοῦντος αὐτῆ λόγου θεῖς ἀπαλλάσσειν δύναμιν, ἡ εἰς φρόνημα νεανικὸν μεταπαιδεύεται, εἰς μὲ τῶς ἰδίους τὸ ἀνοῶν ἀνατρέφει διλήμματα, ἀλλὰ σπουδῆ μᾶλλον ἀκολουθῆν τοῦ θεῖ, ἡ θεῖς ἀπερ ἀφίχθε ἐπίνοιαν, θεῖς ὑπερ ἂν ἡμᾶς ὁ τῶ παντοκράτωρ ἀνακαλῶνται τύπος; ὑπ δὲ τὸ ἴδιον φαμὲν ἀκολούθησε, ἐξ αὐτοῦ μαθόντι τῶ σωτῆρος. τὸ μὲν γὰρ σαρκὶ, φησὶ, πεπόνθασιν, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενὴς· ἡ γὰρ ἀγαθὴ Χριστὸς, ὑπ τῆς θεοφορητῆ ἀξίας, καὶ δὲ λίαν ἀπαλλαττόντα τὸ δοκῶν ὑπόδικον ἡγεῖσθαι, ἡ τῆς ἐπ' αὐτοῦ δεινὰς ἀφόβητος· ἀμῆ δῆπου δηλοῦσθαι τῆς ὑποκειμένης ὑπόνοιαν τῶν λογίων. ὑποπτήσσει μὲν γὰρ τὸν σάρκα ἀμῆ τὸ αὐτῆ φρόνημα ἡ φύσει φροντὶ ἐστὶν· ἀσθένησε δ' ὧν ἦκιστ ὑπῆρχε τὸ πνεῦμα, τὸ πλεῖν οὐδὲν ἀμῆ ἀλλοτρίωτον αἰδὸς. ἐφῆς ὅτως ἀδούλωτος τοῦ Χριστῶ ἀμῆ τὸ τοῦ σώματος ἡ τοῦ ἐν τῶ πάθους ἀλήθειαν ὁ διδάσκαλος, δηλοῖς δ' αὖθις ἡμᾶς ἄχρις ἂν εἰς ἄκρον ἀκέραιον τέρας τοῦ πάσχα τοῦτ' ἐν ἀδιάλειπτ τῶ πατρὸς, ἔστιν ὁ πάντων σωτηρία ἡ ζωή; ὅτις χρῆσις ἀντιβλήθη ἐμοίως πρὸς βιβλίον χαρτῶον τῆς βιβλιοθήκης τυγχάνει τῶ ἱερωτάτω πατριαρχείου· ἡ ἐστίχασε.

Item relectum est ex eodem codice testimonium E Ἐν ἀντιγράφῳ δὲ τῶ αὐτοῦ κωδίκου χρῆσις τῶ ἁγίου Ἀθανασίου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, ἐκ τῆ κατὰ Ἀπολιναριστῶν λόγου κατὰ Ἀπολιναριστῶν· οὗ ἡ ἀρχὴ· ὁ μὲν τρόπος τῆ εὐσεβείας· ἔχουσα οὕτως· ὅτι τὸν Ἀδὰμ ἀρχῆθεν ἔπλασεν ὁ Θεὸς, μὴ τί γε σύμφωνον αὐτοῦ δίδωκε τῶν ἁμαρτίαν; πῶς οὖν ἦν χρεία τῆς ἐντολῆς; πῶς δὲ αὐτὸν κατέδικασεν ἀμαρτήσαντα; πῶς δὲ καὶ πρὸ τῆς παραβάσεως ἠγνόησε καλὸν ἡ πονηρὸν ὁ Ἀδὰμ, ὃν ἔπλασεν ὁ Θεὸς ἐπὶ καθαρσίᾳ ἡ αὐτοῦ τῆς ἰδίας ἀϊδιότητος; ἐποίησεν αὐτὸν φύσει ἀπαθῆ, ἡ θέλημα αὐτεξούσιον. ἅ πῶς χρῆσις ἀντιβλήθη ὁμοίως πρὸς βιβλίον τῶ σώματος προσωπῆς, τῆς βιβλιοθήκης, ὑπάρχει τῶ ἱερωτάτω πατριαρχείου· ἡ ἐστίχασε.

[a] *mſ. noſter:* Patrem alloquebatur, tamquam in figura ſeilicet orationis habitu, dicens. *Matth.* 26.

[b] *mſ. noſter:* Si fieri poteſt, inquit, o Pater, ut mortem non patiar, ita qui in ipſum credunt, vitam habeant.

[c] *mſ. noſter:* Ita juvenilis reſpiciendos conſilium.

[d] *mſ. noſter:* Chriſtus enim non ignoravit a Dei filgnitate longe abeſſe.

[e] *mſ. noſter:* Quid nam ergo erat quod adhuc opus mandato?

[b] *al.* ἀναπαλῶν

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO X.

Εν ἀντιγράφῳ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χάρτου τοῦ ἁγίου Αὐ-
γουστίνου ἐπισκόπου Ἱππωνιατῶν, ἀπὸ τοῦ κατὰ Ἰουλιανοῦ Πελα-
γιανικοῦ βιβλίου πέμπτου, ἔχοντα οὕτως· κίνησις ψυχῆς τί ἐστι,
εἰ μὴ κίνησις φύσεως; ἡ γὰρ ψυχὴ ἀναμφιβόλως φύσει ἐστί· διὸ
καὶ τὸ θέλημα κίνησις φύσεως ὑπάρχει, ἐπειδὴ κίνησίς ἐστι ψυ-
χῆς. ὅπερ χάρτης ἡμίσους ἀντιγράφῃ ἐστὶ βιβλίου ἐν Ῥωμαϊ-
κοῖς χάρταις μεμβρανίνοις, ἐρμηνεύσαντος Κωνσταντίνου τοῦ
θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου ἡ ἀναγνώστου τῆς ἁγιωτάτης μη-
τρὸς ἐκκλησίας, ἡ γραμματικοῦ Ῥωμαίου· ἡ ἐστίχωται.

Εν ἀντιγράφῳ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χάρτου περὶ ἐπιγραφῆς,
τοῦ ἁγίου Λέοντος πάπα Ῥώμης, ἀπὸ τῆς θείας Φλαβιανοῦ ἀρ-
χιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ὑπομνήσεως, ἧς ἡ ἀρχὴ· ἀναγνό-
ντες τὰ χάρταια· ἔχοντα οὕτως. ὥσπερ γὰρ ἐλεὴν ὁ Θεὸς προ-
τὴν οὐκ ὑφίσταται, οὕτως ὁ ἄνθρωπος διὰ μεγέθη τῆς θείας
ἀξίας οὐ καταλύεται. ἐπιγνῶ γὰρ ἑκατέρα μορφὴ μετὰ τῆς ἑ-
τέρου κοινωνίας ἅπερ ἴδιον ἔχει· τὸ μὲν λόγου καταργαζομένου
θεότ ἅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου, τὸ δὲ σώματος ἀκολουθοῦντος ἅπερ ἐστὶ
τοῦ σώματος. ἡ τὸ μὲν αὐτῶν ἀστράπτει τοῖς θαύμασι, τὸ δὲ
τοῖς ὕβρεσιν ὑποπίπτει· ἡ καθάπερ ὁ λόγος ἀπὸ τῆς ἰσότη-
τος τῆς τοῦ πατρὸς δόξης οὐδὲν ἀφίσταται, οὕτω τὸ σῶμα τῆς
φύσεως τῆς ἡμετέρου ἄλλοτριόν ἐστιν· εἷς γὰρ ἡ ὁ αὐτὸς ἀ-
ληθῶς υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀληθῶς υἱὸς ἀνθρώπου τυγχάνει. ὅπερ
χάρτης ἀντιγράφου ἐστὶν βιβλίου ἐν σώματι ἀργυρέῳ τοῦ
σκευοφυλακίου, τυγχάνει τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας· ἡ ἐστίχωται.

Εν ἀντιγράφῳ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χάρτου τοῦ αὐτοῦ ἁγίου
Λέοντος, ἀπὸ τῆς θείας Λέοντα τὸν βασιλέα δευτέ-
ρας ὑπομνήσεως· ἧς ἡ ἀρχή· ὑπερφυῶς ἡμᾶς ἐδημόσιωσεν·
ἔχουσα οὕτως· διαφερόντως εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἐν τῷ ἑνὶ δεσπότῃ
Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ ἀληθεῖ τῷ Θεῷ ἡ ἀνθρώπου υἱῷ, τὸ τε λό-
γου ἡ τῆς σαρκὸς ἐν ὑπάρχῃ τὸ πρόσωπον, ἅπερ ἀχωρίστως ἡ
ἀδιαιρέτως ταυτὸ ἔχει τὰς ἐνεργείας· διὸ τοῦν ἡμῖν αὐτὸν εἶναι
ἔγνων τὸν μεσίτην· ἡ τῇ καταπαύσει τῆς ἀπιστερητοῦ πίστεως δεῖ
παιδευθῆν, ὅτι αὐτὸς μὲν ὁ τῆς σαρκὸς θανάτους ἔκτισεν,
ὅτι ταῦτα δὲ τὸ ὕβρεις τῆς ἀνθρωπίνης μαλακίας ὑπεμεί-
νατο· ἡ ἐν τῷ ἐξ οὐκ ὄντων ἡμᾶς ποιήσαντι ἀναστῆναι δεῖ
παθητόν, ὅτι αὐτὸς μὲν ὁ τῆς σαρκὸς θανάτους ἔκτισεν,
ὅτι ταῦτα δὲ τὸ ὕβρεις τῆς ἀνθρωπίνης μαλακίας ὑπεμεί-
νατο· καὶ μετὰ βρο-
χέα· ἡ τὸ δὲ πίστις δίχα μὲν τῆς τῷ λόγου ἀκολουθίας ἐν ἀν-
θρώπῳ ὁ πίστις ἦσαν τῷ πατρὶ τυγχάνειν οὐκοῦσῃ, δίχα δὲ
τῆς ἀληθείας τῷ σώματος ἐν ἄν ὁ αὐτὸς ἦλθε μείζονα εἶναι
ἑαυτὸν τῶν πατέρα· ὁπόταν ἡ καθολικὴ πίστις ἐκάτερον δίχα τα,
καὶ ἑκάτερον ὁμοίως· ὅπερ κατὰ τὸν ἀναγνώσην τῷ μακαρίου
Νικολάου Πάπου ἐστὶ Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τῶν ζώντων καὶ
ἀνθρώπου ποιεῖν ἡ λέγον· οἱ γὰρ τὰ μάλιστα δύνου ἐξ ἑκάτε-
ρου τῆς φύσεως, ἀφ' ἧς ἐν τῇ γαστρὶ τῆς παρθένου ὁ λόγος σάρξ
ἐγένετο, οὐδ' ἑκάτερον ἐν διαιρέσει ἀπὸ μεταξὺ τῶν ἑκατέρας
μορφῶν· ἡ ἐξ ἧς πάντες αἰχμάλωτοι σωματικῆς ἐνὸς θανάτου οἱ
τοῦ παντὸς χρόνου σαρκὸς γεγόναμεν· ὅμως αὐτὸ ἔφυτο, ἅπερ
ἐξουσίᾳ γεγόναμεν, κατ' οὐδένα ὑπαιτίαν ὑπαιτίαν συγχύσῃ· ἀλ-
λὰ τὸ πάσης ὅν μορφῆς ἐκ τῆς θεᾶς ἴχνους πάντας ἀνθρώπους
ἔκτισε. ὅπερ χάρτης ἀντιγράφου ἐστὶν ὁμοίως φησὶ τὸ αὐτὸ ἐν σώματι βι-
βλίου ἀργυρίδετον τῷ σκευοφυλακίου, ὑπάρχει τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας· ἡ ἐστίχωται.

Εν ἀντιγράφῳ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χάρτου τοῦ ἁγίου Ἰουστί-
νου φιλοσόφου ἡ μάρτυρος, ἐξ ἧς ἐποιήσατο ἔκθεσιν πίστεως
περὶ τῆς ὀρθῆς ὁμολογίας· ἧς ἡ ἀρχή· ἰσαοὺς τὸν κατὰ Ἰου-
δαίων καὶ κατ' Ἑλλήνων· ἔχουσα οὕτως· ὥσπερ τῷ φωτὸς, ἓν
φῶς ὄντ ἐν, πλὴν ἀνάγκαν ἐν ἄν τις χωρίσῃ τὴν σώματος αὐ-
τοῦ τὴν ἀκτῖνα, τῷ λόγῳ δὲ διελὼν χωρίσῃ πλὴν φύσιν ἐς
ὄντ ἰδίαν ἡ ἀνάγκα· * οὕτως ὄντ τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ Θεοῦ
πάντα μὴ ἀνάγκαν ἐν ἄν τις χωρίσῃ τῆς μιᾶς ἐξουσίας· τῆς
δὲ φύσεως, ἧς ὄντ ἐκεῖνον τὸ γενέσθαι, τῷ λόγῳ χωρίσῃ·
ὅπερ χάρτης ὁμοίως ἀντιγράφου ἐστὶν βιβλίου χαρτίνου τῆς βι-
βλιοθήκης, τυγχάνει τοῦ ἁγιωτάτου πατριαρχείου· ἡ ἐστίχωται.

Εν ἀντιγράφῳ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χάρτου τοῦ ἁγίου Ἰωάν-

* al. οὕτω ἡ

A Item relectum est ex eodem codice testimonium sancti Augustini episcopi Hipponensis, ex libro quinto contra Julianum Pelagianistam, continens ita: Motus « animi quid est, nisi motus naturæ? Anima enim sine « dubitatione natura est, & ideo voluntas motus naturæ « est, quia motus est animæ. Quod testimonium similiter collatum est ad librum Latinis literis scriptum, interpretante Constantino Deo amabili presbytero, & defensore sanctissimæ hujus magnæ ecclesiæ, & Latino grammatico: & constitit.

Item relectum est ex eodem codice testimonium de operationibus, sancti Leonis Papæ Romanæ urbis, ex epistola ad Flavianum archiepiscopum Constantinopoleos, cujus initium: *Lectis dilectionis tuæ* Epist. 10.
B *literis*, continens ita: Sicut enim Deus non mutatur « miseratione, ita homo non consumitur dignitate. Agit « enim utraque forma cum alterius communione quod « proprium est, Verbo scilicet operante quod Verbi est, « & carne exsequente quod carnis est. Unum horum co- « ruscat miraculis, aliud succumbit injuriis. Et sicut « Verbum ab æqualitate paternæ gloriæ non recessit, « ita caro naturam nostri generis non reliquit; unus enim « idemque vere Dei Filius, & vere hominis filius est. « Quod testimonium similiter collatum est ad librum membranaceum argento tectum, qui est de scevophylacio, id est, de repositione hujus magnæ ecclesiæ: & constitit.

Item relectum est ex eodem codice testimonium
C ejusdem sancti Leonis ex secunda epistola ad Leonem Epist. 2.
piissimum Imperatorem, cujus initium: *Promisisse* « *me memini*, continens ita: Licet ergo in uno Domi- « no Jesu Christo vero Deo atque hominis Filio Ver- « bi & carnis una persona sit, quæ inseparabiliter atque « indivise communes habet actiones; intelligendæ ta- « men sunt ipsorum operum qualitates: & sinceræ fidei « contemplatione cernendum est, ad quæ provehatur « humilitas carnis, & ad quæ inclinetur altitudo deita- « tis. Et paulo post: Postremo sine Verbi potentia, non « se Dominus Patri confiteretur æqualem, & sine veri- « tate carnis non idem diceret majorem se esse Patrem: « dum catholica fides utrumque suscipiat, utrumque de- « fendat; quæ secundum confessionem beati apostoli
D Petri, unum Christum Dei vivi Filium & hominem « Matth. 16. credit & Verbum. Quamvis itaque ab illo initio, quo « in utero Virginis Verbum caro factum est, nihil un- « quam inter utramque formam divisionis exstiterit; & « per omnia incrementa corporea, unius personæ fue- « rint totius temporis actiones; ea ipsa tamen, quæ in- « separabiliter facta sunt, nulla commistione confun- « dimus: sed quid cujus formæ sit ex operum qualitate « sentimus. Quod testimonium similiter collatum est cum libro membranaceo argento tecto, de scevophylacio, id est, repositione sanctæ hujus magnæ eccle- siæ: & constitit.

Item relectum est ex eodem codice testimonium
E sancti Justini philosophi & martyris, de expositione fidei, quam fecit super rectam confessionem, cujus initium: *Hactenus a veteribus Judæis & Paganis*, ita continens: Sicut luminis, secundum quod unum lu- « men est, ipsam operationem non separabit quisquam « a capaci corpore; ratione vero discernens agnoscet na- « turam, cujus est propria operatio: ita in uno Filio Dei « omnem quidem operationem nequaquam quisquam « separaturus est ab uno Filio: cujus tamen naturæ sit « proprium quod agitur, ratione facit agnosci. Quod testimonium similiter collatum est cum libro charta- ceo, qui est bibliothecæ sancti hujus patriarchii: & constitit.

Item relectum est ex eodem codicillo testimonium

ACTIO X. ANNO CHRISTI 681.

ſancti Joannis archiepiſcopi Conſtantinopoleos, ex ſermone in Thomam apoſtolum, & contra Arianos, cujus initium: *Legi quidem eccleſiæ obtemperans*, continens ita: Hæc audiens, purgavi animam a perfidia, & exui ambiguam ſententiam, aſſumpſi credulum ſenſum, tetigi corpus gaudens ac tremens, expandi cum digitis & animæ oculum, & duas [a] per hoc operationes ſenſi. Quod teſtimonium ſimiliter collatum eſt cum libro membranaceo, prolato a parte apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ: & conſtitit.

[a] *al. noſtri, & deinceps* duas (*cmd operationes.*

Item relectum eſt ex eodem codice teſtimonium ſancti Gregorii epiſcopi Nyſſæ, ex quinto tomo contra Eunomium, cujus initium: *De voce itaque ſancti Petri apoſtoli*, continens ita: Inconfuſa permanet tam carnis quamque deitatis proprietatum contemplatio, donec in ſeipſis utrumque horum conſpicitur: utpote Verbum ante ſæcula fuit, caro autem in noviſſimis temporibus facta eſt: & nullus convertens dicet, aut iſtam ante ſæcula fuiſſe, aut in noviſſimis Verbum factum fuiſſe. Caro paſſibilis naturæ eſt: operatricis autem Verbum: & neque ea opifex eſt rerum exiſtentium, neque divinitas paſſibilem habet virtutem. *In principio Verbum erat apud Deum*, in mortis experimento homo: & neque ab æterno quod humanum eſt, neque mortale quod divinum: & cetera omnia ſecundum hunc modum conſiderantur. Neque vivificat Lazarum humana natura, neque lacrymatur jacentem impaſſibilis poteſtas; ſed proprium quidem eſt hominis lacrymari, vita vero ejus qui vere vita eſt. Non reficit millia paupertas humana, neque currit ad ficulneam omnipotens virtus. Quis eſt qui fatigatur ex itinere? & quis eſt qui ſine labore univerſum mundum Verbo conſtituit? Quis eſt gloriæ ſplendor? & quis clavis affigitur? Quæ forma in paſſione alapis cæditur? & quæ ex æterno glorificatur? Manifeſta enim ſunt hæc, vel ſi nullus ſermo interpretatur: quoniam quidem plagæ ſervi ſunt, [b] in quo Dominus patitur: honores vero Domini, circa quem ſervus: quatenus propter copulationem atque concretionem communia fierent utraque utrique: tam Domino ſerviles cicatrices in ſeipſo ſuſcipiente, quamque ſervo honore dominico glorificato.

Joan. 1.

[b] *mſſ. noſtri*, In quo eſt Dominus: honores autem Domini, circa quem eſt ſervus.

Item relectum eſt ex eodem codice aliud ejus teſtimonium, ex ejuſdem tomo duodecimo, cujus initium: *Sed videamus & quod ſequitur*, continens ita: Interim dignum eſt ſciſcitari eos, qui nobis voces hujuſmodi proferunt, quidnam ſit quod aſcendit, & quod videtur, & quod per tectum agnoſcitur, & adhuc ſuper his, quod hominibus per fraternitatem ſociatur: utrum divinæ, aut humanæ naturæ eſſe proprium arbitrentur. Si quidem palpabilem eſſe, & viſibilem, & cibo atque potu ſuſtentari, & hominibus cognatum fieri ac fratrem, & quæcumque circa corporalem naturam conſpiciuntur, omnia hæc etiam in divinitate cernunt; de Unigenito Deo & hæc dicant, & quæ voluerint, teſtificentur ei: & ambulationis operationem, & localem abſceſſum; quod proprium eſt eorum quæ corpore circumſcribuntur. [c] Si vero hic quidem, qui per Mariam eſt fratribus loquitur; Unigenitus autem fratres non habet: quomodo enim in fratribus, quod unigenitum eſt, ſalvabitur? Et qui dixit: *Spiritus eſt Deus*, idem ipſe ait ad diſcipulos ſuos; *Quia palpate me*: ut oſtendat, quia palpabilis quidem eſt humana natura, incontrectabilis autem divinitas. Et qui dixit: *Vado*, localem abſceſſum ſignificat: qui autem omnia complectitur, & *in quo*, ſicut ait apoſtolus, *creata ſunt omnia, & in quo omnia conſiſtunt*, nihil in exiſtentibus extra ſeipſum habet, in quod per quemdam motum, vel tranſitum fiat abſceſſio. Neque enim eſt aliter operari ipſam motionem, niſi tranſiens locum quidem in quo fuerat derelinquat, ad alterum autem tranſmeaverit. Quod autem per omnia

Luc. 24.

Rom. 11.

[c] *mſſ. noſtri*, Si autem ille quidem per Mariam loquitur cum fratribus.

τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, ἐκ τοῦ εἰς Θωμᾶν τὸν ἀπόστολον, καὶ κατὰ Ἀρειανῶν λόγου· οὗ ἡ ἀρχή· Τῷ μὲν νόμῳ τῆς ἐκκλησίας πειθόμενος· ἔχουσα οὕτως· Ταῦτα ἀκούσας τὸν ψυχὴν ἐκάθηρα, ἀπεδυσάμην τὸν ἀμφίβολον γνώμην, ἀνέλαβον τοῦτο πεπιστεύκοτα, ἐψαλάμων τῷ σώματος χεῖρων καὶ τρόπων, ἐξέτεινα μετὰ τῆς δακτύλων ἐμοῦ τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα, καὶ δύο τινῶν ἐνεργειῶν ἠσθόμην. ὃ τις χεῖρας ἀπτικὴν ἀμφοῖν φησὶ βιβλίον τὸ σώματα, σκεπτικὴν δὲ μέρος τῆς τοῦ πανσόφου Πέτρου τῆς ἀποστολικῆς Ῥώμης· καὶ ἐσύχασον.

Ἐκ ἐπιγράφη δὲ τοῦ αὐτοῦ χεῖρας τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, ἐκ τῆς κατὰ Εὐνομίου λόγου πέμπτου. οὗ ἡ ἀρχή· Περὶ δὲ τῆς Πέτρου τοῦ πανσόφου φωνῆς· ἔχουσα οὕτως· ἀξιμάχητον ἀσύγχυτος τῆς τε τῆς σαρκὸς ἢ τῆς τῆς θεότητος ἰδιωμάτων ὁ θεωρία, ἕως ἂν ἐφ' ἑαυτῆς ἑκατέρου ἐκάτερον. οὔτε τὸ λόγου, ὁ λόγος ἦν ἐν τοῖς αἰῶσιν ἦν, τὸ σὰρξ δὲ ἐν τοῖς ἐσχάτοις γεγένηται χρόνοις. καὶ οὐ ἄν τις ἐπιστρέψας εἴποι ὁ ἐκείνου θεατὴν εἶναι, ἢ οὐ τῆς ἐρεῖται γεγενῆσθαι τὸν λόγον· τὸ σὰρξ παθητὸν ἐν φύσει, ἀνεργητικὸς δὲ ὁ λόγος· ἢ οὐδὲ αὐτὸ δημιουργικὸ τῶν ὄντων, οὔτε τὸ θεότης παθητὸν ἔχει τὸν δύναμιν. ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, ἐν τῷ τῶ ἀνθρώπου πέφυκε ἐνθρώπους. καὶ οὔτε ἐξ ἀϊδίου τὸ ἀνθρώπινον, οὔτε θνητὸν τὸ θεῖον· καὶ τὰ ἄλλα πάντα κατὰ τὸν αὐτὸν διανοῆσαι τρόπον. οὔτε ζωοποιεῖ τὸν Λάζαρον ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, οὔτε δακρύει τὸν κείμενον ἡ ἀπαθὴς ἐξουσία. ἀλλ' ἴδιον τῷ μὲν ἀνθρώπου τὸ δάκρυον, τὸ δὲ ζωὴ τῆς ὄντως ζωῆς· οὐ πρίαται καὶ χιλιάδες ἡ ἀνθρωπίνη πλοῦτος, οὔτε πρὸς θεὸν πλοῦτον ἡ παντελείαμος ἐξουσία. τίς ὁ κοπιῶν ὁδὸν τῆς ἀδιαστάσεως; καὶ τίς ὁ θεότης ὅλον τὸν κόσμον ὑπεστόνας τῷ λόγῳ; ἢ τὸ τῆς ἥλιος παπαπυρώσεως; ποία μηχανὴ θεὸν τὸ παθητὸν ῥαπίζεται; καὶ ποία ἐξ ἀϊδίου δεξάζεται; φασὶ γὰρ ταῦτα, κἂν μή τις ἑρμηνεύσῃ τῷ λόγῳ· ὅτι αἱ μὲν πληγαὶ τῷ δούλου, ἐν ᾧ ὁ δεσπότης· αἱ δὲ τιμαὶ τῷ δεσπότου, οἷς ἦν ὁ δοῦλος· εἰς ἕξιν τῶν σωμάτων τε καὶ συμπνοίαν κοινὰ γίνεσθαι τὰ ἑκατέρου ἐμφύτεσθαι· ὥστ τε δεσπότου ὑπὲρ δούλους μάστιγας εἰς ἑαυτὸν ἀναλαβόντος, καὶ τοῦ δούλου τῇ δεσποτικῇ δεξαζομένου τιμῇ.

Ἐκ ἐπιγράφη δὲ τοῦ αὐτοῦ πανδεκτῶν ἑτέρου χεῖρας τῷ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτοῦ, τόμου ιβ'. οὗ ἡ ἀρχή· Αὖθ' ἑδρᾶν ἢ τὸ ἐκ τῷ ἀναλαύσου· ἔχουσα οὕτως· τίνες δὲ μαθεῖν ἄξιον παρὰ τῆς φερομένοις ἡμῖν παῖ θειότης φωνῆς· ὅτι τὸ ἀνάβαινον, καὶ τὸ ἐπιμένον, καὶ τὸ ὀφθῆς τῆς ἀρῆς γνωρίζοιμον, καὶ ὅσοις ὕστερ τὸ πρὸς ἀνθρώπους ἀδελφότητος οἰκειοῦται· ἄλλα τῆς θείας, ἢ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἴδιον εἶναι νομίζουσιν. οἱ μὲν γὰρ τὸ ψηλαφητὸν, καὶ ὁρατὸν, καὶ βρώσει καὶ πόσι διαιτώμενον, καὶ τῆς ἀνθρώπους ὁμοῦλης καὶ ἀδελφὸν, καὶ ὅσα ἄλλα τῶν σωματικῶν καθεστῶτα φύσει, ταῦτα καὶ ἐν τῷ θεότητι βλέπουσι· λεγέτωσαν οὖν τοῦ μονογενοῦς Θεοῦ καὶ ταῦτα, καὶ ὅσα βούλονται, μαρτυρέτωσαν αὐτῷ· καὶ τῶν περιπατεῖν αὐτῷ, καὶ τῶν ὑποῦν μαθεῖσαν, ὅπερ ἴδιον ἦν ἐν σώματι κεκεχρημένου θεῦ· οἱ δὲ ὁ μὲν ἀδελφὸς τῆς Μαρίας ἀδελφὸς ἀδιάλειπτος, ὁ δὲ μονογενὴς ἀδελφοὺς οὐκ ἔχει· πῶς γὰρ ἂν ἀδελφὸς τὸ μονογενὲς ἀδιαιρέτου; ἢ ὁ αὐτὸν· πεζεῦσα ὁ Θεὸς, φασὶ τοῖς μαθηταῖς ὁ αὐτὸς, ἵνα ψηλαφήσητέ με, ἵνα ἴδητε, ἵνα ψηλαφητὸν μὲν ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, ἀναφὲς δὲ τὸ θεῖον· καὶ ὁ αὐτὸν· πορεύομαι, τὸν ὑπτιὸν ἀδιαιρέτου μαθεῖσαν. ὁ δὲ τὸ πάντα ἐμφθεγγόμενος, ἐν ᾧ, καθὼς φησιν ὁ ἀπόστολος, ἐκτίσθη τὰ πάντα, καὶ ἐν ᾧ τὰ [a] πάντα συνέστηκεν, οὐδὲν ἐν τοῖς οὖσιν ἔξω ἑαυτοῦ ἔχει, ὃ εἰς κατά τινα κίνησιν ἢ μετάχώσιν ἥξοντα· οὐδὲ γὰρ ἔστιν ἑτέρως ἐνεργῆσαι τὸ πάντων, μὴ τὸ μεθιστάμενον τὸν μὲν, ἐν ᾧ ἦν, καταλιπόντος, ἕτερον δὲ [b] ἀπεκπεταμβάνοντος τόπον. τὸ δὲ ἀφ' πάντων

[a] *al.* ἕνεκα

[b] *al.* ἀναπεταμβάνοντος

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO X.

ἴσον, καὶ ὁ πᾶσιν ὤν, καὶ πάντα περιεκτικόν, ἢ ὅπερ οὐδενὸς ἔξω ὄντων περιεκτικόν, ἀπὸ ἴσου μαθόντες, ἀφορισμὸν ἀγαθότητος, καὶ κριτὴν, καὶ δίκαιον, καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια. αἱ γοῦν δύο χρῆσεις ἀπεβλύσθησαν πρὸς βιβλίον ἐκ σώματος περγαμηνῆς τῆς βιβλιοθήκης, ὑπάρχον τῆς ἁγιωτάτης ταύτης πατριαρχείου· καὶ ἐστίχησαν.

Ἐκ ἑτεροῦθεν ἐκ τῆς αὐτῆς καθολικῆς χρῆσις τῆς αὐτῆς ἐκ τῆς πρὸς Εὐσέβιον θεσσαλ. ἐπιστ. τῆς ἁγίας Τετράδος, ἧς ἡ ἀρχή· ἔτι μὴν ἡμῖν ἔχουσι σύτως· αὐτοῦ διεξάπαντος, ἐξ οὗ τὴν φύσιν παραπλησίαν ὑπέγνωσαν· εἰ μὲν γὰρ ἦν δυνατὸν αὐτὸν ἐφ' ἑαυτῷ τὸν θεὸν φύσιν θεωρεῖσθαι, καὶ τό, τε οἰκείως ἔχον, καὶ τὸ ἀλλότριον ἐξῆν εὑρεῖν ἐξ ὧν φαίνοιτο, δι' ὧν ἐκ τούτου οἰκειοῦσθαι λέγει, ἃ περιεῖδεν ἑτέρου πρὸς τὸν ζητούμενον κατάληψιν. ἐπεὶ δὲ ἡ μὲν ὑπόστασις τοῦ θεοῦ ζητουμένη ἐστὶ κατανοῆσαι, ἐκ δὲ περιεῖδεν ἐκεῖ τοῦ ἀφορῶντος τὸν γνῶσιν ἡμῖν εὐχερεστέρα ἀναλογίζεσθαι, ἀνάγκη πᾶσα ἐξ ὧν ἐνεργεῖ ἡμᾶς χειραγωγεῖσθαι πρὸς τὸν τῆς θείας φύσεως ἔρευναν. οὐκοῦν εἰσὶν ἴδιαί τινες διαφοραὶ τῶν ἐνεργειῶν καὶ ἐνεργείας καὶ παρὰ τὸ πατρός τε καὶ υἱοῦ καὶ τὸ ἁγίου πνεύματος ἐνεργουμένας, ἀφορίζουσι δῆτα καὶ αἱ ἐνεργούσας φύσεις ἐκ τῆς ἐπιρρήτου τοῦ ἐνεργεῖν ἐγχειρίσεως· οὐδὲ γὰρ ἀνάψυξιν τὸ ἄκαυστον παρὰ τὸν τῆς φύσεως λόγον, οὐδὲ τὸ τοῦ ἐνεργεῖν ἄδος ἀνόμοιος ποιεῖ ζέσιν. οὔτε ψύχει τὸ πῦρ, οὔτε θερμαίνει ὁ κρύσταλλος· ἀλλὰ τῇ τοῦ φύσεως [b] ἐπιρρήτῳ σωζόμενα χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων καὶ αἱ παρὰ ταῦτα ἐνέργειαι.

[b] al. ἀφορᾷ

Ἐκ ἑτεροῦθεν ἐκ τῆς αὐτῆς καθολικῆς χρῆσις τῆς αὐτῆς ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου· ἡ θεία φύσις ἐν πᾶσι τοῖς ὀνομαζομένοις ἐνέμεται, καθὸ ἔστι, μένει ἀνέμαστος, ὡς ὁ ἡμέτερος λόγος· διηγεῖται γὰρ καὶ πρῶτον, ἀγαθόν τε ἦ δίκαιον, ἢ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα μανθάνοντες, διδασκόμεθα ἐνεργεῖν ἐπιδεχόμενον. τὸ δὲ ἐνεργεῖσθαι τοῦ φύσει δι' οὐδὲν μᾶλλον ἢ διὰ τὰς θείας ἐνεργείας καταστάσεως ὑπομένειν δυνάμενον. ἵνα γὰρ λαμβάνῃ τις λόγον ἑκάστου τε ὄντων θεῖ ἐνεργεῖν, καὶ αὐτῆς τῆς φύσεως, οὐδὲ διὰ τὰ ἐνέργεια, οὐ τὸν αὐτὸν ἀμφοτέρων λαμβάνων λόγον. ὧν δὲ ὁ λόγος ἕτερος, ὄντων καὶ αἱ φύσεις διάφοροι. αἱ γοῦν δύο χρῆσεις ἀπεβλύσθησαν πρὸς βιβλίον ἐκ σώματος περγαμηνῆς τῆς βιβλιοθήκης, ὑπάρχον τῆς ἁγιωτάτης ταύτης πατριαρχείου· ἢ ἐστίχησαν.

Ἐκ ἑτεροῦθεν ἐκ τῆς αὐτῆς καθολικῆς χρῆσις τῆς ἁγίου Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, ἐκ τῆς προσφωνητικῆς τῆς πρὸς τὸν βασιλέα θεσσαλ. Θεοδόσιον λόγου περὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως· οὗ ἡ ἀρχή· τῆς μὲν ἐν ἀνθρώποις δόξης ἔχουσι σύτως· ὅλως οὖν ὅλῃ συμβαινούσῃ φαμὲν τῇ καθ' ἡμᾶς ἀνθρωπίνῃ τὸν ἐκ Θεοῦ λόγον· οὐ γάρ που τὸ ἄμεινον ἐν ἡμῖν, σύτῳ τῷ ψυχὴ οὐδενὸς ἂν εἴξειεν λόγου, μόνῳ δυσκόλως τῇ σαρκὶ τῶν ἐνδείξεων ἕνεκα πόνους. ἐπεμέλετο δὲ ἀμφοῖν καλῶς τῆς οἰκονομίας τὸ μυστήριον· ἐφαρμόσαντο γὰρ καθάπερ ὀργάνῳ, τῇ μὲν ἰδίᾳ σαρκὶ πρὸς τὰ σαρκὸς ἴδια τὰ ἐξ ἀρρωστήματα φυσικά· καὶ ὅσα μόνου μακρὰν ὀδυνηρῶν· ψυχῇ δ' αὐτῇ ἰδίᾳ πρὸς τὰ ἀνθρώπινα τε καὶ ἀνυπαίτια πάθη. πεπόνηκε γὰρ λέγεται, πόνους τε ὑποτελῶν ἕνεκα τῶν μακρὰν ὀδυνηρῶν, πλείους τε καὶ φόβους, καὶ λύπας, καὶ ἀγωνίας, καὶ τὸν ὅλῃ τῷ σταυρῷ θάνατον. ἥπερ χρῆσις ἀπεβλύσθη πρὸς βιβλίον ἐκ σώματος τῆς ἁγίας τρίτης ἐν Ἐφέσῳ τῆς πρώτης συνόδου τῆς βιβλιοθήκης, τυγχάνον τῆς ἁγιωτάτης ταύτης πατριαρχείου, ἐν ᾧ φέρεται ὁ εἰρημένος προσφωνητικὸς λόγος· καὶ ἐστίχησαν.

Ἐκ ἑτεροῦθεν ἐκ τῆς αὐτῆς καθολικῆς χρῆσις τῆς αὐτῆς, ἐκ τῆς ἑβδομηκοστῆς δευτέρου ἔχουσι σύτως· αἱ γοῦν δόξαι μόναι εἶναι φαινοίατο τῶν ἐνεργειῶν ἀνάρχῳ Θεοῦ καὶ σωτῆρος· ἵνα μήτε τὸ σωτῆρι ὡς τῶν ἴδιων ἀναλογισμῶν αὐ-

A graditur, & in omnibus exſiſtit, & omnia continet, & a nullo exiſtentium continetur, non habet quo diſcedat, eo quod a divina plenitudine nihil eſt vacans. Quæ duo teſtimonia collata ſunt cum libro ex membranis croceis, qui eſt de bibliotheca venerabilis hujus patriarchii: & conſtiterunt.

Item relectum eſt ex eodem codice teſtimonium ejuſdem ex epiſtola ad [a] Euſtathium de ſancta Trinitate, cujus initium eſt: *Adhuc quidem & omnibus nobis*, continens ita: Oſtendant ergo ex quibus naturæ diverſitatem agnoverunt. Si enim poſſibile eſſet ipſam divinam naturam in ſeipſa videri, [b] & tam quod familiariter eſt, quamque quod alienum per ea quæ videntur invenire; non utique Verborum egeremus, B argumentorumve aliorum ad comprehendendum quod inquiritur. Quia vero hæc quidem ſublimior eſt quam quærentium conſiderario; verum ex argumentis quibuſdam de his, quæ noſtram fugiunt ſcientiam, conjecturaliter colligimus; omnis ineſt neceſſitas per operationes nos introduci ad divinæ naturæ indagationem. Ergo ſi viderimus differentes inter ſe operationes, quæ a Patre, & Filio, & Spiritu ſancto peraguntur; diverſas eſſe & operatrices naturas ex diverſitate operationum advertimus. Neque enim poſſibile eſt, ut quæ ſecundum naturæ rationem diſtant, inter ſe ad operationum ſpeciem conjungatur. Nequaquam enim refrigerat ignis, neque calefacit [c] cryſtallus; ſed cum differentia naturarum ab invicem disjunguntur etiam, C quæ ab eis ſunt, operationes.

Item relectum eſt ex eodem codice teſtimonium ejuſdem ex eodem libro, continens ita: Divina vero natura in omnibus adinventis nominibus, ſecundum id quod eſt, manet indeſignabilis juxta noſtrum ſermonem. Benefactorem quippe, & judicem, benignum quoque, & juſtum, & quæque ſunt talia diſcentes, operationum eſſe differentias edocemur: operantis autem naturam per nihil aliud magis, quam ex operationum conſideratione recognoſcere poſſumus. Cum enim quis reddiderit rationem de unoquoque horum nominum, & de eadem natura circa quam ſunt ipſa nomina; non eamdem de utriuſque reddet rationem: quorum vero ratio altera eſt, horum & naturæ diverſæ ſunt. Quæ duo teſtimonia ſimiliter collata ſunt cum D libro ex membranis croceis, qui eſt bibliothecæ venerabilis hujus patriarchii: & conſtiterunt.

Item relectum eſt ex eodem codice teſtimonium ſancti Cyrilli Alexandriæ archiepiſcopi, ex ſermone proſphonetico ad Theodoſium puſſimum Imperatorem de orthodoxa fide, cujus initium: *Gloria quidem quæ eſt apud homines*, continens ita: Totum igitur quod ex Deo eſt Verbum, toti coadunatum aimus humanitati quæ in nobis eſt. Neque enim quod in nobis eſt melius, id eſt, animam, ulla ratione dignarus eſſet, ſoli condonans carni labores adventus: agebatur vero bene per utraque dipenſationis ſacramentum. Uſus eſt enim tamquam inſtrumento; propria quidem carne ad opera carnis, & naturales infirmitates, & quæque longe a vitio ſunt: anima vero ſua ad humanas, & inE vituperabiles ægrimonias. Eſuriſſe enim dicitur, labores quoque ſuſtinuiſſe ex longis itineribus, formidines, & pavores, & timores, & triſtitiam, & agoniam, atque mortem in cruce. Quod teſtimonium collatum eſt cum libro membranaceo ſanctæ tertiæ Epheſinæ prioris ſynodi, qui eſt in bibliotheca hujus venerabilis patriarchii, in quo continetur prædictus proſphoneticus ſermo: & conſtitit.

Item relectum eſt ex eodem codice teſtimonium ejuſdem ex ſermone trigeſimoſecundo Theſaurorum, continens ita: Neque enim unam naturalem operationem dabimus Deo & creaturæ; ut neque id quod

[a] Eſt epiſtola 80. Regiæ.

[b] mſſ. noſtræ & quod eſt ejus pro familiariter & ab eo alienum.

[c] mſſ. noſtræ glacies

ACTIO X.

ANNO CHRISTI 681.

creatum eſt ad divinam deducamus eſſentiam : neque iterum id quod eſt divinæ naturæ præcipuum, ad locum qui creaturis congruit, deponamus. Quorum enim operatio & virtus indifferenter una eſt, his neceſſe & ſpeciei unitatem ſervari. Quod teſtimonium ſimiliter collatum eſt cum libro chartaceo, qui eſt bibliothecæ hujus venerabilis patriarchii : & conſtitit.

Item relectum eſt ex eodem codicillo teſtimonium Juſtiniani piiſſimi Imperatoris, ex libro contra Neſtorianos & Acephalos, cujus initium : [a] *Argumentum ſcrupuloſum divina non vertibilis vita*, continens ita : Sed oportet & quæ ſubſequenter a ſancto Leone dicta ſunt loqui, & quæ iſti calumniantur. *Dicente enim, eo quia agit utraque forma cum alterius communione quod proprium habuit ; Verbo ſcilicet operante quod Verbi eſt, & carne exſequente quod carnis eſt : Unum horum corruſcat miraculis, aliud ſuccumbit injuriis :* ſtatim aſſiliunt hæretici dicentes non oportere diverſas operationes deitatis, & humanitatis Chriſti ; ſed unam eſſe operationem, & hoc iterum ſecundum Apollinarii blaſphemantes inſaniam. Omnes enim ſancti patres, ſicut paſſionem & impaſſibilitatem unius ejuſdemque credere nos docuerunt; ita & diverſas operationes unius ejuſdemque Domini noſtri Jeſu Chriſti confiteri nos inſtruxerunt. Præſertim ſanctus Cyrillus, refutans unam eſſe operationem deitatis & humanitatis, ſcribit hæc in trigeſimoſecundo libro Theſaurorum : *Neque enim unam naturalem operationem dabimus Deo ac creaturæ, ut neque id quod creatum eſt ad divinam deducamus eſſentiam : neque iterum id quod creatum eſt, ad divinam deducamus eſſentiam : neque iterum id, quod eſt divina natura præcipuum, ad locum qui creatis congruit deponamus.* Sed & ſanctus Athanaſius in libro quarto contra Arianos hæc ſcribit : *Hæc neceſſario præexaminavimus, ut ſi viderimus eum per inſtrumentum propria carnis divinum quid agentem ſive loquentem, cognoſcamus quia Deus exiſtens hæc operatur. Et iterum, ſi viderimus eum humane loqui, vel pati, non ignoremus quod carnem induens factus eſt homo : & ſic hæc facit. Uniuſcujuſque igitur opus noſcentes, & utraque ex uno agi videntes, recte credemus, & numquam errabimus.* Ecce & per ea, quæ nunc ſunt nobis a ſanctis patribus appoſita, aperte demonſtratum eſt, diverſas operationes eſſe deitatis & humanitatis unius Domini noſtri Jeſu Chriſti ; & hoc conſone omnibus patribus, qui antea fuerunt, ſanctum docuiſſe Leonem. Quod teſtimonium ſimiliter collatum eſt cum libro membranaceo, qui eſt de bibliotheca hujus venerabilis patriarchii. Et conſtitit.

Item relectum eſt ex eodem codicillo teſtimonium ejuſdem ſanctæ memoriæ Juſtiniani, ex dogmatica epiſtola ad Zoilum ſanctiſſimum patriarcham Alexandriæ, cujus initium : *Literas relegentes*, continens ita : Unus igitur eſt Chriſtus, non peremptæ naturarum differentia propter ineffabilem unitionem : Verbum intelligendum, & homo videndus : nec enim unitio confuſionem operata eſt ; neque differentia ſubſtantiarum quæ in eo ſunt, ſectionem vel diviſionem admittit. Videntes quippe Chriſti miracula, prædicamus ejus deitatem : aſpicientes ejus paſſionem, non negamus ejus humanitatem : neque miracula abſque carne, neque paſſiones ſine deitate. Et eſt admirabile, quia ipſe erat qui patiebatur, & non patiebatur. Patiebatur quidem, eo quod caro ejus propria patiebatur : & in ipſa carne erat ; non patiebatur autem, quia cum eſſet natura Deus Verbum, impaſſibilis erat. Et ipſe quidem incorporeus erat in corpore paſſibili ; caro autem habebat in ſeipſa impaſſibile Verbum, exterminans ipſius corporis infirmitatem. *Operatur enim utraque forma cum alterius communione hoc quod proprium habuit, Verbo quidem operante quod Verbi eſt, & carne exſe-*

[a] mſſ. ſupplet. Præfectum judicium vitæ ſuæ & non pervaſa.

ἀλλ᾽, μήτι μὴν τῆς ἰδίας φύσεως τὸ ἐλάττων εἰς τὸν τῆς γειτνιᾶς ὁρίσντος καταχέωμεν τόπον· οὔτε γὰρ ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ δύναμις ἀπερισκέπτως μία, δύσις ἀνάγκη τῇ τοῦ ἑνὸς ἑνότητα συζυγίαν. ὅπερ χρῆναι ἡμᾶς ἀκριβῶς ἀκριβοῦν ἐκ βιβλίου χαρτώου τῆς βιβλιοθήκης, ὑπάρχον τοῦ ἁγιωτάτου θρόνου τῆς μεγαλοπόλεως· καὶ ἐστύχησεν.

Καὶ ἀναγνῶναι ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆναι ὑποκειμένου τοῦ θείου βασιλέως ἐκ τοῦ κατὰ Νεστοριανῶν καὶ Ἀκεφάλων λόγου· οὗ ἡ ἀρχή· παμμέγιστον ἀπορίας τῆς θείας καὶ μὴ πραγμάτως ἰδεῖ· ἔχουσα οὕτως· ἀλλὰ δεῖ καὶ τὰ ἑπεξῆς εἰρημένα τοῦ ἁγίου ἀνδρὸς Λέοντος, καὶ τὰ παρὰ τούτων συκοφαντούμενα. αὐτάρκης γὰρ αὐτοῦ, ὑπὲρ ἀμφοῖν ἱκανῶς μεταδοῦναι τῆς ἰδίας κατανοίας ὑπὲρ ἑκάτερα ἴδιον ἔχοντα· τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου τοῦτο ὑπὲρ ὃ ἦν τοῦ λόγου, τοῦ δὲ σώματος ἀπαλλαίνοντος ὑπὲρ ὃ ἦν τοῦ σώματος. καὶ τὸ μὲν ἀπαθὲς ἀξιολάμπρως πᾶσι δῆλον, τὸ δὲ πᾶσι τοῖς ὕβρεσιν ὑποπίπτοντος· θείους ἀναπτύσσων οἱ ἁγιωτάτοι λόγοντες, μὴ δεῖν διαφόρους λέγειν ἐνεργείας τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ μίαν εἶναι τοῦ ἀνάρχου, φησί, καὶ τὴν ἀπόρροιαν· φησὶ γὰρ οἱ ἅγιοι πατέρες, ὅταν τὸ παθὸς καὶ τῶν ἀναλόγων ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πάντων ἡμᾶς ἐδίδαξαν, οὕτω καὶ διαφόρους ἐνεργείας ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁμολογεῖν ἡμᾶς ἐξεπαίδευσαν· ἀμέλει τοι ὁ ἐν ἁγίοις Κύριλλος ἀποχρῶντως τῆς μίαν εἶναι τοῦ ἀνάρχου λόγου φύσεως καὶ ἀνθρωπότητος, χαίρει πάλιν ἐν τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ δυνάμει λόγῳ τῶν Θησαυρῶν· οὐ γὰρ δή που μίαν εἶναι φυσικὴν τὴν ἀνάρχου θεότητος καὶ σαρκὸς, ἵνα μήτε τὸ σαρκοῦν εἰς τὴν θείαν ἀπορρέωμεν οὐσίαν· μήτε μὴν τῆς θείας φύσεως τὸ ἐλάττων εἰς τὸν τῆς γειτνιᾶς ὁρίσντος καταχέωμεν τόπον. καὶ ὁ ἐν ἁγίοις δὲ Ἀθανάσιος ἐν τῷ κατὰ Ἀρειανῶν τετάρτῳ λόγῳ χαίρει πάλι· ταῦτα ἀναγκαίως προεξητάσαμεν, ἵνα ἐάν ἴδωμεν αὐτὸν δι᾽ ὀργάνου τοῦ ἰδίου σώματος θεϊκῶς τι πράττοντα ἢ λέγοντα, γινώσκωμεν ὅτι Θεὸς ὢν ταῦτα ἐνεργεῖται. ἢ πάλιν, ἐάν ἴδωμεν αὐτὸν ἀνθρωπίνως λαλοῦντα ἢ πάσχοντα, μὴ ἀγνοῶμεν, ὅτι σάρκα φορῶν γέγονεν ἄνθρωπος, καὶ οὕτω ταῦτα ποιεῖ. ἐκείνου * τὰ ἴδια γινώσκοντες, καὶ ἀμφότερα ἐξ ἑνὸς πραττόμενα βλέποντες ὀρθῶς πιστεύωμεν, ἢ οὐκέτι πλανώμεθα. ἰδοὺ καὶ ἐξ ὧν τοῖς πρεσβυτέροις ἡμῶν ἐκ τῶν ἁγίων πατέρων παρεδόθημεν, διαφόρους ἐνεργείας εἶναι τῆς θείας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης τοῦ ἑνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἢ ταῦτα συμφώνως ἅπασι τοῖς περὶ αὐτοῦ τὸν ἐν ἁγίοις διδάξαι Λέοντα. ὅπερ χρῆναι ἀκριβῶς ἀκριβοῦν ἐκείνου ἐκ βιβλίου ἐν σώματι τῆς βιβλιοθήκης, ὑπάρχον τοῦ ἁγιωτάτου θρόνου τῆς μεγαλοπόλεως· ἢ ἐστύχησεν.

Καὶ ἀναγνῶναι ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίου χρῆναι τῆς αὐτοῦ ἐν ἁγίοις Ἰουστινιανοῦ, ἐκ τῆς πρὸς Ζώϊλον τὸν ἁγιώτατον πατριάρχην Ἀλεξανδρείας δογματικῆς ἐπιστολῆς· ἧς ἡ ἀρχή· τὰς γράμματα ἀναγνόντες· ἔχουσα οὕτως· εἷς οὖν ἐστὶν ὁ Χριστὸς, ἐν ἀναιρέσει τῆς ἐξ φύσεων ἀμφοτέρων ἕνωσιν· λόγος τοιγάρτοι, καὶ ἄνθρωπος θεωρούμενος. οὔτε γὰρ ἡ ἕνωσις σύγχυσιν ἐποιήσατο, οὔτε ἡ ἀμφοτέρα ἐξ ἐν αὐτῷ τοιαύτη ἐστὶ διαφορὰ, διῄρηται, διαίρεται. βλέποντες γὰρ τὰ Χριστοῦ τὰ θαύματα, πορίζομεν αὐτῷ τῶν θείων· ὁρῶντες αὖθις τὸ πάθος, ἐκ ἀνθρώπου αὐτῷ τῶν ἀνθρωπίνων. οὔτε δὲ τὰ θαύματα χωρὶς σαρκὸς, οὔτε τὰ πάθη χωρὶς τῆς θεότητος· καὶ ἔστι παράδοξον, ὃν αὐτὸς ἦν ὁ πάσχων, καὶ μὴ πάσχων· πάσχων μὲν, ὃν τὰ ἴδια αὐτοῦ ἔπαθε σῶμα, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ σώματι ἦν· μὴ πάσχων δὲ, ὃν φύσει Θεὸς ὢν ὁ λόγος ἀπαθὴς ἦν· καὶ αὐτὸς μὲν ὁ ἄσαρκος ἦν ἐν τῷ παθητῷ σώματι, τὸ δὲ σῶμα ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὸν ἀπαθῆ λόγον, ἀφανίζοντα τὰ ἀδυνάτου αὐτοῦ τῷ σώματι. ἐνεργεῖ γὰρ ἑκάτερα μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἔχοντα· τὸ μὲν λόγου πανηγυζόντου τοῦτο ὅπερ ἦν τοῦ λόγου, τοῦ δὲ σώματος ἀπαλλάττοντος

* al. χεῖρ

ANNO CHRISTI 681. ACTIO X.

πλοῦτος ἦν τῇ σαρκὶ. τοῦτο γὰρ καὶ ὁ ἐν ἁγίοις Κύ-
ριλλος ἐν τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ λόγῳ τῶν Θησαυρῶν λέγει, τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐρμηνείαν ἐπιτείνων. οὐ γὰρ μίαν ἀνάγομεν φυσικὴν ἐνέργειαν θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος· ἵνα μὴ τι τῶν κτιστῶν εἰς τὴν θείαν ἀναγάγωμεν οὐσίαν, μήτε μὴν τῆς θείας φύσεως τὸ ἐξαίρετον εἰς τὸν τῆς ἥττονος προσήκοντα κατιόντες τόπον. ὁ αὐτὸς δὲ ἅγιος πατὴρ ἡμῖν ἐν τῇ πρὸς Θεόδοτον τὰ αὐτὰ ἡμᾶς διδάσκει λέγων· ἕλωμεν ἓν σωτηριῶδες φάρμακον τὴν καθ' ἡμᾶς ἀνθρωπότητα τὸν ἐκ Θεοῦ λόγον. οὐ γάρ ἐστιν τι ἄμεινον ἐν ἡμῖν, ἕνωσις πρὸς ψυχὴν αὐτὴν δὲ εἶναι λόγον, μόνην ἀνυπόπτως τῇ σαρκὶ τῆς ὑπὲρ ἡμῶν ἕνεκα πόνους. ἐφρόντιζεν δὲ δι' ἡμερῶν καλῶς τῆς οἰκονομίας τὸ μυστήριον. συνηχήσατο δὲ καθάπερ ἐγκάρδιον τῇ ἰδίᾳ σαρκὶ θεὸς τὰ τῆς σαρκὸς ἔργα τε καὶ ἀδιάπτωτα φυσικά, ἤ ἔστι μὲν B
Vel δ' αὐτῇ μοι μαρτυρῶν· ψυχῇ * δ' αὐτῇ ἰδίᾳ φησὶ τὰ ἀνθρωπικά τε ἢ ἀνυπόπτως πάσχειν. πτύεσθαι γάρ λέγεται, κόπους τε ὑπενεγκεῖν ἕνεκα τῶν μακρῶν ἰδιοπαθῶν, φόβους τε καὶ δάκρυα καὶ λύπην ἢ ἀγωνίαν, καὶ τὸν ὕπνον τῷ σαρκὶ ἐπιτίθεται. ἐπικαλύπτεται γάρ αὐτὸς ἔξωθεν ἐφ' ἑαυτῷ τὴν ἰδίαν ψυχὴν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ᾖ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ· σάρκα μὲν τὴν ἰδίαν τῶν ἀνθρώπων σωτὴρ ἀναπτύξας ἀληθῶς δίκην ἀσπίδος· ψυχὴν δ' αὖ ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολυτρούμενος· οἱ καὶ ἀτιμίᾳ πάλαι, ζωὴ κατὰ φύσιν ὑπάρχων οἷς Θεός· οὐ γάρ τι θνητὸς αὐτὸς, ἐθοσοφῶ μὲν διακεῖσθαι κρατεῖσθαί ποτε τὴν ἀναστάσιον τοῦ λόγου σάρκα, πάντῃ δὲ αὖ τῆς τοῦ ἅδου πύλας τὴν ἁγίαν ψυχὴν. οὐ ἐγκαταλείψει γάρ εἰς ᾅδου, καθάπερ ἡ ὁ Σταυρώσιος ἔφη Πέτρος. οὐ γάρ εἶδε σηπεδὼν, οἷς πάλαι τι ἄλλοτε C
σπαρλοῖς καὶ ἀπάτοις τοῦ θηρείου βίου, ζωτικὴ τῷ Σώτῃρι τοῦ μυστηρίου θεῷ ὑπὸ χθόνα μοχθῶν ἀναπεπόμπευται σάρμα. οὐ γὰρ ἂν ἐξώσθη τὸ χρῆμα διαφθοράς, εἰ μὴ ἔμενεν εἰς τὸν ᾅδου ὁ ὢν θεοῦ λόγος, τῇ τῆς Σώτηρος ἀφορμῇ τε καὶ φύσει, παραδείξως τι ἢ ὑπὲρ λόγον πᾶσιν τὰ πάντα, ἢ πᾶσιν ὑπὲρ ἡμῶν. ὅπερ φασὶν τοῦ λόγου ταῦτα πάλιν φασὶ ἀπόστολοι. ὅτε μὲν γὰρ ἀνθρώπου ἔργα τὰ παθήματα, ἀπαθὴς δὲ ὁ θεὸς λόγος, τῇ τῆς ἑνώσεως

ACTIO X. ANNO CHRISTI 681.

pria natura permanſit. Nam ambulare, & pedibus ire niſi ſecundum phantaſiam fiebat, liquet quod pedum eſt operatio ipſius noſtræ naturæ. Et utique ipſa ſpecies operationis exclamat in priſtinis mentiuris carnem fuiſſe ſervatam; & hujuſmodi gr ſſum omnes corporalem ac ſenſibilem dicunt: ambulare autem ſuper mare, hoc deitatis erat per humanam carnem operantis. Si igitur nuda carne operationem diceremus fieri, rei geſtæ caligaret intelligentia: quemadmodum ſi etiam ſoli deitati hunc ambulatum deputaremus, inceſſum adſcribentes, & ambulare profitentes. Nunc autem incarnatum Deum Verbum operatum fuiſſe hujuſmodi operationem confitentes; quædam quidem ad naturam carnis conſequenter dicimus facta fuiſſe, quædam vero propter deitatis præceſſam naturam. Ergo & hic duæ ſunt operationes. [a] Neque enim eo quod habuit quod Deum decerat, annuntiante Verbo Deo, ſubſiſtentialem unitionem, hæc operatio; ob hoc præſumendum eſt dicere, quod caro non erat indiminuta in ſuis proprietatibus; ſed diminuta & imperfecta erat. Hoc idemque eſt dicere, [b] pejor ac deterior, vel quam ſi penitus non exiſtens.

[a] *Forte, nisi ſuffluat:* Non quia minus aut tenuius quod Deum decebat operatio Dei Verbi in dicente unitionem in hypoſtaſi, [b] *Ex mſſ. Codice.* pejor quam ſuperna ſubſtantia.

Item relectum eſt ex eodem codice teſtimonium ejuſdem, ex capitulo ſexageſimoquarto, continens ita: Profert ille Grammaticus ex ſermone incarnationis, ſive apparitionis Dei Verbi, magnum Athanaſium, ex ſcripturarum approbationibus dicentem ita: Quando dicit: *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte: Verumtamen non mea voluntas fiat; ſed tua. Spiritus quidem promptus eſt, caro autem infirma:* duas voluntates hic oſtendit: hanc quidem humanam, quæ eſt carnis, hanc autem divinam. Humana ergo propter infirmitatem carnis recuſabat paſſionem, divina autem ejus prompta. Reſponde ergo nobis: Suſcipis hoc dictum, & acquieſcis, tamquam recte ſe habens, & ut ita dicam, ex ipſa veritate procedens: an velut mendax quoddam & [c] varium averſaris? Sed non utique fateberis mentitum fuiſſe magnum Athanaſium. Et quomodo duas voluntates hunc ſanctum dicentem ſuſcipiens, conſequentia rurſus tibi ipſe dices, aſſerens eos, qui duas naturas in una ſubſiſtentia dicunt, dividere Emmanuel? Manifeſtum quippe eſt, quia ubi duæ ſunt voluntates, quarum hæc prompta & fortis, illa vero infirma, diverſæ quoque naturæ exſiſtunt unius. Unam enim eamdemque naturam, promptam & fortem, infirmam quoque dici, & cſſe in uno eodemque tempore, nullus utique dicere, aut fingere audebit: contraria quippe unam eamdemque naturam habere atque poſſidere impoſſibile eſt. Colligitur itaque, quod unus idemque, non ſecundum eamdem naturam, promptus, & fortis eſt, atque infirmus: ſed ſecundum alteram quidem, quod formidinis erat, apparebat: ſecundum alteram vero, quod erat infirmitatis, pandebatur: ac per omnia utique, & ex his, quæ ſanctus aſſeruit, manifeſtum fit quod duas naturas habeat Domimus Chriſtus, in quibus & eſt & cognoſcitur. Quæ teſtimonia collata ſunt ſimiliter cum libro chartaceo, prolato a parte apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ: & conſtiterunt.

[c] *Fortaſſe, abhorrens.*

Et ſurgens Theophanes Deo amabilis preſbyter & abbas monaſterii Baiarum, dixit: Suggero pietati veſtræ, & ſanctæ atque univerſali ſynodo, quod Ephræmius hic, cujus teſtimonia modo relecta ſunt, patriarcha erat Antiochiæ, & recenſetur in ſacris diptychis ſanctæ, quæ hic eſt, magnæ eccleſiæ.

Sancta ſynodus dixit: Veraciter ſcimus, ſanctæ memoriæ Ephræmium in ſacris diptychis recenſeri, cum ſanctis & probabilibus patribus.

Item relectum eſt ex eodem codicillo teſtimonium ſanctiſſimi Anaſtaſii archiepiſcopi Antiochiæ, ex la-

Κατὰ ἀντιγραφὴν ἐκ τοῦ αὐτοῦ κωδικίλλου χάρτου τοῦ ἁγίου Ἀναστασίου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας, ἐξ ὧν ἐκτέθειτο λιτανείας

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO X.

ὑπὲρ τῶ τόμου τῶ ἁγίου Λέοντος, κεφαλαίου ἑξηκοστοῦ· οὗ ἡ ἀρ-
χή· Εἴ τις μέμνηται τῶν ἔμπροσθεν ὑμῖν· ἔχουσα οὕτως· εἰ
δι' ὧν οἷόν τε ἀνθρώπῳ Θεὸν ἐχρῆν, δι' ἐκείνων ἐνήργει· διὰ ὧν δὲ
ἦν ἀναγκαῖον τὸν ἄνθρωπον ὄντως ἰδεῖσθαι, ἀνθρωπίνως ἐνηργεῖ-
το, ἑτέρα μὲν οὖν ἐστὶ πάντως τῆς θείας φύσεως, ἑτέρα δὲ τῆς ἀν-
θρωπίνης ἡ ἐνέργεια. εἰ δ' ἔστιν ἑτέρα ἡ ἑτέρα, ἄκαιρον οὐκ ἔστι,
τὴν χάριν τίς ἐγκαλῶν φθέγγεται ἑτέρας ἡ ἑτέρας, ἑκατέρων λέ-
γων μορφήν; ἀκαίρως γὰρ, ὡς φησι * Κύριλλος, ἀποδίδοται Θεῷ
χρηστούμενα, καὶ τῇ ἀνθρωπότητι αὐτοῦ τὰ αὐτῇ ἁρμόζοντα. οὐ
ἔστιν δὲ τοιγαροῦν ἀμφότερα, ἅπερ ἀσυμφώνως τὰ ἀναίτια.
τῷ ἑνὶ μέν τι ἀσυμφώνως πάντως ἐκάτερα· οὐδὲ γὰρ οὐ ἡ ἑτέ-
ρα ἡ ἑκατέρας ἐνεργεῖ θεῖα καὶ ἑκατέρα αὐτοῦ φύσεως· ὥσπερ οὐ
πάντως ἐστὶ τὸ ὑπηκόειν τῇ μητρὶ λεγούσῃ· οἶνον οὐκ ἔχουσι· ἢ
τὸ μεταβάλλειν τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον· οὕτως οὐ πάντως ἐστὶ θείαν ἡ
ἀνθρωπίνη, οὐδ' αὖ πάλιν ἀνθρωπίνην ἡ θείαν, οὐδὲ τὰ ἐξ
αὐτοῦ ἀσύμφωνα πάντα. ὁ αὐτὸς δὲ ἀσυμφώνως ἀμφότερα Θεὸς ὢν
ἅμα ἡ ἄνθρωπος· οὐ γὰρ εἰς σύγχυσιν ἐλθοῦσαν τὰς οὐσίας, οὔτε
μὴν καὶ ἐπὶ αὐτοῦ ἀσυμφώνως ἐνεργείας· ἐκάτερον γὰρ
ἀδύνατον, ἡ τῆς ἰδιοτικῆς δόξης ἀλλότριον· ὥσπερ γὰρ τὸ σφόδρα
εἶναι ἡ αὔξειν οὐ πάντως, οὕτω τὸ ἐγείρειν νεκροὺς οὐ πάντως
ἀνθρώπου. ἀμφότερα δὲ ὁμοῦ τῷ αὐτῷ Χριστῷ τῷ ἀνθρώπῳ ἀνα-
γκαίως ἀνθρώπου φρονοῦντος, οὐ κατὰ ἀτάκτων, καθ' ἑαυτὸ δὲ ἀσυ-
μβίβαστον. αὐτοῦ δὴ ἐστιν αἱ ἐνέργειαι, ὥσπερ ἡ αἱ οὐσίαι·
ὃς δὲ ὁ ἐνεργῶν, Θεὸς τοιγαροῦν ἅμα ἄνθρωπος οὐ ὁ αὐτός. ὅπερ χρῆναι
ἀντιλαβεῖν ἀμοίως θεοῦ χαρτῖνον βιβλίον, ὃν μέρους ἐκκεκο-
μίσθη δὲ τῆ ἀποστολικῆ Ῥώμης τῆς ἀρχαίας Ῥώμης· καὶ
ἐσώζοντο.

A tisfactione quam fecit pro tomo ſancti Leonis, capitulo ſexageſimo, cujus initium: *Si quis meminit quæ paulo ante nobis*: continens ita: Si per quæ noſſe eum Deum oportuerit, divine operabatur; ex quibus vero neceſſarium erat hominem eum vere videri, humane operabatur; altera profecto eſt divinæ naturæ operatio, altera vero humanæ: & ſi eſt altera & altera, ſicuti & eſt, quam ob cauſam quiſquam accuſatur de altera & altera, utramque dicens formam? Neceſſe eſt quippe, ſicut ait Cyrillus, reddere Deo quæ Dei ſunt, & humanitati quæ ei debentur. Non autem eadem ipſa exiſtunt utraque: quoniam opportune non attribuitur, attamen uni deferuntur per omnia utraque: unus vero erat, & eſt, qui differenter operatur per differentes ejus naturas. Quemadmodum autem non idem eſt quod increpavit matrem dicentem: *Vinum non habent*: & quod mutavit aquam in vinum: ita non idem eſt deitati humanitas, neque e diverſo humanitati deitas: neque quæ ex eis procedunt, eadem ipſa ſunt: idem autem ipſe facit utraque, qui Deus ſimul eſt & homo: non ad confuſionem immiſcens eaſdem ſubſtantias, neque item quæ ab eiſdem ſubſtantiis procedunt operationes. Utrumque enim impoſſibile eſt, & a ſententia pietatis extraneum. Quemadmodum igitur nutriri & creſcere non eſt deitatis, ita ſuſcitare mortuos non eſt humanitatis. Verumtamen ejuſdem utraque ſunt, deitatem temperantis humanitati condecenter; non per transfuſionem, verum per unitionem inconfuſam. Ergo duæ quidem operationes, quemadmodum & ſubſtantiæ: unus autem eſt qui operatur, Deus ſimul & homo idem. Quod teſtimonium ſimiliter collatum eſt cum libro chartaceo, prolato a parte apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ: & conſtitit.

* In marg. Καρίλλε, ὁ τῶν θεοπρεπῶν παράλληλον εἰκοστῷ ἕβδομον.

Βασίλειος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος πόλεως Γορτυνίας τῆς Κρητῶν νήσου εἶπε· δέδεκται ἡ ἁγία ἡ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος τοῦτον τὸν ἅγιον Ἀναστάσιον τὸν ἡμέτερον ἀρχιεπίσκοπον Ἀντιοχείας, οὗ τινος ἡ χρῆσις ἀναγνώσθη νῦν τῇ παρούσῃ, ἀποδεχομένου ὑπὲρ τῶ τόμου τῶ ἁγίου Λέοντος·

Basilius Deo amabilis epiſcopus civitatis Gortynæ inſulæ Cretæ, dixit: Suſcipit ſancta & univerſalis veſtra ſynodus hunc ſanctum Anaſtaſium, qui fuit archiepiſcopus Antiochiæ, cujus teſtimonium in præſenti relectum eſt, ſatisfacientis pro tomo ſancti Leonis?

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· δεχόμεθα τὸν ἐν ἁγίοις Ἀναστάσιον, ὀρθοδόξως ἀποδεξάμενον ὑπὲρ τῶ τόμου τῶ ἁγίου καὶ ἀοιδίμου πάπα Λέοντος. Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μελιτηνῆς εἶπεν· ἅγιον λέγουσιν πάντα τὰ ἑῶα τοῦτον τὸν τῆς ἁγίας μνήμης Ἀναστάσιον τὸν ἡμέτερον ἀρχιεπίσκοπον Ἀντιοχείας. καὶ τὸν μὴ δεχόμενον αὐτὸν ὁ Θεὸς ἀναθεματίσει. καὶ συμφώνως ἅπαντες εἶπον· Ἀμήν·

Sancta ſynodus dixit: Suſcipimus ſanctum Anaſtaſium, orthodoxe ſatisfacientem pro tomo ſancti & memorabilis Papæ Leonis. Theodorus Deo amabilis epiſcopus Melitenſis dixit: Sanctum vocat totus oriens hunc ſanctæ memoriæ Anaſtaſium, qui fuit archiepiſcopus Antiochiæ; & qui non ſuſcipit, Deus eum anathematizet. Et conſonanter omnes dixerunt: Amen.

Ἐκ ἀναγνώσεως ἐκ τῆ αὐτοῦ κωδικίλου χρῆσις τῆ ἐν ἁγίοις Ἰωάννου ἐπισκόπου Σκυθοπόλεως ἐκ τῆ κατὰ Σεβήρου βλασφημιῶν λόγου ἑβδόου, ἔχουσα οὕτως· ἰδωμὲν δὴ, τί πάλιν αὖτε τὸν ἁγιώτατον πάπαν Λέοντα. ἔφη γάρ· ἀναργῶ ἑκατέρᾳ μορφῆ μετὰ τῆς ἑτέρου κοινωνίας ἴδιον ἔχειν ἴδιον· τῆ μὲν λόγου καταργαζομένου ὃ ἐστι τῆ λόγου, τῆ δὲ σώματος ἀπιλοδυτῆς ἅπερ ἐστὶ τῆ σώματος. ἐπειδὴ οὖν ἄκαιρον καταῤῥησας τὸν ἱερὸν τοῦτον φωνὴν, ἀκοῦσαι σοῦ τῆ Ἀλικαρνασσέως Ἰουλιανοῦ ἀντιφθεγξαμένου σοι, ἡ ἐναντίως τὰ σὰ ἀξιούοντος. ἀναργῆ ὁ λόγον τὸν ἀφθαρσίαν, ἀναργῆσαι τὰ σαρξ κατὰ τὸν σὸν βλασφημίαν τὸν φθορὰν. εἰπὲ δὴ ἡμῖν, ὦ βέλτιστε, πότερον τὸν Θεὸν λόγον ὁμοουσίως ἡνῶσθαι πεπίστευκας τῆ σαρκὶ ἡ ψυχῆ, ἢπερ ἡ ἀνοητὸς; ναὶ φησί· ἔστω δὴ τὸν ἐπὶ πᾶσιν Θεὸν τὸν Χριστὸν τῆς Σκύθης περιειληφέναι σάρκα, ἡ γῆς, ἡ θαλάσσης, ἀέρας τε ἡ ἄστρα, ἀγγέλους ἡ ἀρχαγγέλους, ἡ συναπάσας ἁπλῶς, ἐπὶ ἐν τῇ ἀοιδιμοῦ μακαρίτου μυριάδας χιλίας χιλιάδων, ἡ μυρίων μυριάδων ἀγίων, λειτουργικῶν τε ἡ διακόνων οὐσιῶν, συνέχει τὸν ὕπαρξιν, ἡ θεοπρεπῶς ταύτῃ πάντων ἑκατῶν τε ἡ διακόσμων, ἡ ἰδίᾳ ἑκάστου; ναὶ οἶμαι φήσεις, ἅπερ μὰ πάντα ἐξέκλεισας. τὸν δὲ ὅλων τοιοῦτον ἐκ ἂν ἀνέργητον καλέσοις Θεοῦ; καὶ πῶς ὅλ-

Item relectum eſt ex eodem codicillo teſtimonium ſanctiſſimi Joannis epiſcopi Scythopoleos ex libro octavo contra Severi blaſphemias, continens ita: Videamus ergo, quid iterum denotes ſanctiſſimum Papam Leonem. Ait enim: Operatur utraque forma cum alterius communione quod proprium habuit, Verbo operante quod Verbi eſt, & carne exſequente quod carnis eſt; quoniam [a] ſupervacuam conſcripſiſti ſacram hanc vocem, audiſſe te [b] æſtimamus Julianum Halicarnaſſeum e contra reſpondentem tibi, & taliter tuis detrahentem: Operabatur Verbum incorruptionem: operata eſt caro ſecundum tuam blaſphemiam, corruptionem. Dicito ergo nobis, o optime, utrum credidiſti Deum Verbum eſſentialiter unitum carni & animæ, cui utique unitus eſt? Etiam, inquit. Hunc autem, qui ſuper omnes eſt Deus, eximietate deitatis comprehendiſſe cælum, & terram, & mare, æthera quoque, & aërem, angelos, & archangelos, principatus, & poteſtates; & compendioſe ac complexive dicam, illarum exiſtentiam continere, quæ incorporeæ ſunt beatitudinis, millium millium, & decies millies denum millium ſanctarum miniſtrantium, & inviſibilium ſubſtantiarum: providereque communiter univerſis viſibilibus omnibus, & inviſibilibus, & ſingularim unicuique? utique, ut opinor, dabis, ſi quidem non penitus [c] everſiſti. Hujuſmodi itaque providentiam, Dei operationem non vocabis? Et ad hoc

[a] *In Græco*, ut abſimile. Jam proclamaſti

[b] *In Græco* æſtimas

[c] *In Græco* amenſe decidiſti.

ACTIO X. ANNO CHRISTI 681.

quoque non contradices, si quidem & nunc non vis palam deitati repugnare; sic quoque dabis Dei etiam incarnati continuam operationem. Verum animam intellectualem, quæ ei subsistentialiter unita est, dicturus es utique sentire, an insensibilem esse? Sed siquidem insensibilem, incidisti in Apollinaris patris tui blasphemiam, insensatam aientis unitam Deo Verbo humanitatem. Si autem dicis mentem, sive sensum sentire, & non more inanimatorum, aut irrationalium insensibilem esse; dabis per omnia, si utique consequentes vel nunc volueris sequi sermones, ipsam intelligentiam operationem esse mentis: ut puta sciens quia unita est deitati, licet ejusdem naturæ cum hominibus citra peccatum exsistit. Agnoscit autem quoniam superascendit omnem creaturam visibilem, & invisibilem, & adoratur a supernis virtutibus anima inseparabiliter unita Deo omnium conditori. Memor est nativitatis ex Virgine Dei genitrice secundum carnem, conversationum terrenarum, salutaris passionis, crucis, sepulcri, resurrectionis, in cælum assumptionis. Cognoscit omnem militiam cælorum circumfusam ei, & deservientem, utpote animæ Dei. Hujusmodi autem intelligentiam operationem utique dicturus es etiam tu, ut opinor, intelligentis animæ, quæ & inseparabiliter unita est deitati. Cernis quia unius ejusdem Domini nostri Jesu Christi duas videmus operationes: deitatis, & humanitatis, inseparabiliter, & incommutabiliter? Quod testimonium similiter collatum est cum libro chartaceo, qui est de bibliotheca hujus venerabilis patriarchii: & constitit.

Α ...ν ἐν ἀνθρωπίνῃ, ἄνωθεν μὲν καὶ τῶν βούλει συνδιδόναι τῇ θεότητι μάχεσθαι· οὕτω μὲν οὖν ἀκίνητος τοῦ Θεοῦ καὶ σαρκωθέντος λόγου ἐνέργεια. τὴν ψυχὴν δὲ τὴν νοερὰν τὴν αὐτῇ καθ' ὑπόστασιν ἡνωμένην ἄνουν ἀναισθήτου ἄνου ἀν ἀξιώσειας, ἢ ἀξιόνουν ἄνου; ἀλλ' εἰ μὲν ἀξιόνουν, ἐμπέπτωκας τῇ Ἀπολιναρείου τοῦ σοῦ πατρὸς βλασφημίᾳ, ἄνουν αἰρόντος τὴν ἐνωθεῖσαν τῷ Θεῷ λόγῳ ἀνθρωπότητα. εἰ δὲ φῇς τὸν νοῦν ἀξιόνουν, ἢ μὴ ἄνευ δὲ ψύχου τὸ ἀλόγων ἀξιόνουν εἶναι, δώσεις πάντως, ἅπερ τοῖς ἀκολούθοις καὶ τῶν συλλογισμῶν ἐπιφέρειν λόγοις, τὴν ἀξιόνουν ἐνέργειαν εἶναι τοῦ νοῦ· οἷον, οἶδεν ὅτι ἥνωται τῇ θεότητι, εἰ καὶ τῆς αὐτῆς ἀνθρώπων χρείας ἀμαρτίας καθάπερ φύσεως. ὑπέστη δὲ ὑπερκαθέζεται πάσαν κτίσιν ὁρατὴν τε καὶ ἀόρατον, καὶ προσκυνεῖται ὑπὸ τῆς ἄνω Β δυνάμεως ἡ ἀμερίστως ἡνωμένη ψυχὴ τῷ δημιουργῷ τῶν ὅλων Θεῷ. μέμνηται τῆς ἐκ παρθένου θεοτόκου κατὰ σάρκα γεννήσεως, τῆς ἐν τῇ γῇ ἀναστροφῆς, τοῦ σωτηρίου πάθους, τοῦ σταυροῦ, τοῦ τάφου, τῆς ἀναστάσεως, τῆς εἰς οὐρανοὺς ἀναλήψεως. γινώσκει πᾶσαν τὴν στρατιὰν τῶν οὐρανῶν περικεχυμένην αὐτῇ, καὶ λειτουργοῦσαν, οἷα Θεοῦ ψυχῇ. τὴν δὲ τοιαύτην διανοοῦσαν ἐνέργειαν ἴσως ἂν καὶ σοῦ εἶναι τῆς ἀξιονοούσης ψυχῆς, τῆς καὶ ἀμερίστως ἡνωμένης τῷ Λόγῳ. ἔρχῃ ἂν ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύο ὁρᾶσθαι τὰς ἐνεργείας, τῆς θεότητος αὐτοῦ ἤ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀμερίστως ἢ ἀσυγχύτως; ὅπως χρῶνται ἀντιλήψει ἡμῖν πρὸς βιβλίον χαρτῶον τῶν βιβλιοθήκης, τοῦ χάριν τοῦ διαγνῶ τὸ ἀκριβὲς παρεμφερείου· ἢ ἐσίγησεν. C

Item relecta sunt ex eodem codicillo testimonia profanorum hæreticorum, unam voluntatem, & unam operationem dicentium in Domino nostro Jesu Christo.

Ἐκ ἀντιγράφου ἀπὸ τῆς αὐτοῦ κωδικίου χρόνος βιβλίων αἱρετικῶν, ἐν θέματα ἢ μίαν ἐνέργειαν λεγόντων ἐπὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

In primis Themistii hæretici, ex secundo ejus contradictorio contra tomum Theodosii, XLI. capite: Sed non ejusdem duas scientias, aut duas operationes asserimus. Una quippe est juxta veritatem incarnati Verbi operatio, atque scientia: & unius Christi [a] scimus: quamquam quædam Deo decenter sciat, & operatur per propriam carnem, quædam vero humane. Nec enim idcirco, quod & facer Athanasius duas voluitiones ait Christum monstrare tempore passionis, D jam & duas voluntates ei reputabimus, & has reluctantes invicem secundum hos tuos syllogismos: sed cognoscemus pie unam, sicut unius voluntatem Emmanuel: quodam quidem humane moveri, quodam vero Deo decenter. Quod testimonium collatum est similiter cum libro chartaceo, qui est de bibliotheca hujus venerabilis patriarchii: & constitit.

Θεμιστίου αἱρετικοῦ, ἐκ τοῦ δευτέρου αὐτοῦ ἀντιρρητικοῦ κατὰ τὸν τόμον Θεοδοσίου, κεφαλαίου μά'. ἀλλ' οὐ ταύτας δύο γνώσεις, οὐδὲ δύο, ἢ δύο ἐνεργείας φαμὲν· μία γάρ ἐστι κατὰ τὴν ἀλήθειαν ἡ τοῦ σεσαρκωμένου λόγου ἐνέργειά τε καὶ γνῶσις, ἡ ἑνὸς ἴσμεν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· κἂν τοῦ μὲν θεοπρεπῶς γινώσκῃ ἢ ἐνεργῇ ἰδίᾳ τῆς ἰδίας σαρκός, τὰ δὲ ἀνθρωπίνως. οὐ γὰρ ἐπί τε καὶ ὁ ἱερὸς Ἀθανάσιος δύο θελήματα φησὶν τὸν Χριστὸν διανύσαι κατὰ τὸν τοῦ πάθους καιρὸν, οὐδὲ καὶ δύο θελήσεις αὐτοῦ παραδέξομαι, ἢ δύσιτος μαχομένας ἀλλήλαις κατὰ τοὺς σοὺς τύπους συλλογισμούς· ἀλλ' ἑνώσομεν εὐσεβῶς τὰ εἰς ἓνὸς μίαν θέλησιν τοῦ Ἐμμανουήλ, τὴν μὲν ἀνθρωπίνως κινουμένην, τὴν δὲ θεοπρεπῶς. ὅπως χρῶνται ἀντιλήψει ἡμῖν πρὸς βιβλίον χαρτῶον τῶν βιβλιοθήκης, ὑπάρχει τοῦ διαγνῶ τὸ ἀκριβὲς παρεμφερείου· ἢ ἐσίγησεν.

Item relectum est ex eodem codicillo testimonium Anthimi hæretici, ex libro ad Justinianum piissimum Imperatorem, cujus initium est: *Dei meminisse in omni causa bonum est*: continens ita: Nos quippe prædicantes unam naturam Dei Verbi incarnatam, & adorandam cum propria ejus carne una adoratione; in hac una natura Dei Verbi incarnata, neque deitatis ejus E ignorantiam, neque animæ ejus rationalis & intellectualis, qua animatur quod ex nobis assumptum est, consubstantiale nobis & compassibile corpus, quod secundum subsistentiam unitum est Deo Verbo, acquiescimus dicere: nec enim fuit. Si enim una est substantia, & una natura Dei Verbi incarnati, sicuti & est; procul dubio & una voluntas, & una operatio, profecto & una sapientia, & una scientia utriusque est.

Ἐκ ἀντιγράφου ἀπὸ τῆς αὐτοῦ κωδικίου χρόνος Ἀνθίμου αἱρετικοῦ, ἀπὸ τοῦ πρὸς Ἰουστινιανὸν τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα λόγου, οὗ ἡ ἀρχή· Θεοῦ μεμνῆσθαι ἐν πάσῃ ὑποθέσει καλόν· ἔχουσα οὕτως· ἡμεῖς δὲ δοξάζοντες μίαν τοῦ Θεοῦ λόγου φύσιν σεσαρκωμένην, καὶ προσκυνοῦμεν μετὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ σαρκὸς, ἐν ταύτῃ τῇ μιᾷ φύσει τοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένῃ οὔτε τῆς θεότητος αὐτοῦ ἄγνοιαν, οὔτε τῆς ψυχῆς αὐτοῦ τῆς λογικῆς καὶ νοερᾶς, ἢ ἐνίζηται τὸ ἐξ ἡμῶν ληφθὲν ἡμετέρων ἡμῖν ἢ ἀμετοχήτως σῶμα, ᾧ καθ' ὑπόστασιν ἡνωμένον τῷ Θεοῦ λόγῳ, ἀνεχόμεθα εἰπεῖν· οὐκοῦ γάρ ἦλθεν. εἰ γὰρ μία ἐστὶν ὑπόστασις καὶ μία φύσις τοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένου, ἄκαιρος οὖν ἢ ἔστι, ἀναμφίβολος καὶ ἡ θέλησις, καὶ μία ἐνέργεια δηλονότι, καὶ μία σοφία, καὶ μία γνῶσις τῶν ἀμφοτέρων ὑπάρχει.

Item relectum est ex eodem codicillo testimonium ejusdem, ex eodem libro, [b] continens ita: Congruentia autem his etiam idem sanctissimus pater edocuit, & in quarto tomo commentarii in evangelium secundum

Ἐκ ἀντιγράφου ἀπὸ τῆς αὐτοῦ κωδικίου χρόνος τῆς αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ λόγου ὡσαύτως· τὰ οἰκεῖα δὲ τούτοις καὶ ὁ αὐτὸς ἁγιώτατος ἐδίδαξε πατὴρ, ἢ ἐν τῷ τετάρτῳ τόμῳ τῆς ἐξηγήσεως τοῦ εἰς τὸ κατὰ τὸν ἅγιον Ἰωάννην διαλήλυθεν ὑπομνήματος,

a *add. ex Græc. omnia.*

b *In Græco additamentum.*

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO X.

εἶπας αὐτὸν· ἀλλ' ὅλον καὶ ὡς τοῦ ὅλου ποιητὴν ἀνεστῆσαι οὐ λόγῳ μόνον, οὐδὲ τῷ διατάττειν θαυμάσιον ἐπιδείκνυται ὁ σωτὴρ δεικνύμενος· ἀλλὰ συναργὸν ἄσπερ τινὰ πρὸς τοῦτο θεῖον δι' μάλιστα τιμῶν ἀγίων αὐτοῦ παραδέχεται ἐπιόντα σάρκα, ἵνα δυνατὸν ζωοποιῆσαι δείκνυται, καὶ ὡς ἐν ἴδιον ἤδη προσλάβοιτο πρὸς αὐτόν. καὶ γοῦν ὅτε τὸ τῆς ἀρχισυναγώγου κόριον ἤγειρεν, λέγων· τὸ παῖς, ἔγειρε· ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς, καθὰ γέγραπται. ζωοποιῶν μὲν ὡς Θεὸς τῷ παντουργῷ προστάγματι, ζωοποιῶν δὲ καὶ ἁπτῷ τῆς ἀφῆς τῆς χειρὸς, μίαν τε καὶ συγγενῆ δι' ἀμφοῖν ἐνέργειαν τοῦ ἁπτοῦ. ἐν ὅλοις οὖν γνοῖς ἐνεργοῦσι θεοπρεπῶς ἔφαμεν ἐνέργειαν εἶναι ὅλου τοῦ γενέτου, μίαν δὲ καὶ τοῦ αὐτοῦ τὴν ἀποπεμφθεῖσαν τοῦ θεοπρεπῶς ἐνεργοῦντος ἐκδεδιχθαι ὑπάρχειν· πῶς οὖν ἀναλογήσωμεν ἐντεῦθεν, μίαν καὶ τοῦ αὐτοῦ θεῖ ὅλου γενέτου ὑπάρχει τὸ ἐκ τῆς Χριστοῦ κατὰ τοῦ αὐτοῦ θεότητα, καὶ κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἀνθρωπότητα; αἱ πῶς δύο χρίσεις ἀμφοῖν ἀντειλήφαμεν σαφῶς βιβλίον χαρτῶον τῆς βιβλιοθήκης, ὑπάρχον τοῦ θειοτάτου πατριαρχείου· καὶ ἐτύχομεν.

Ἐν ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ καθολικοῦ χρῶς Θωμᾶ αἱρετικάρχου, ἐκ τοῦ πρώτου αὐτοῦ ἀντιῤῥητικοῦ τοῦ κατὰ τὸ πέμπτον Θεοδοσίου, κεφαλαίου πέμπτου· ἔχουσι οὕτως· οἱ μὲν ἅγιοι πατέρες μίαν λεγόντων ὅτι ἔφασαν τὴν ἐνέργειαν, καὶ οὐ κατὰ τοῦτο ἀθροίσεται ἕνωσις εἰς θεοπρεπῆ μόνον, ἀ γοῦν ἐπὶ μιᾶς ἀνθρώπου οὕτως καθοπτικῶς. ἀλλ' εἰς παρ' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ Χριστοῦ πάντα ἐνεργουμένων, ἵνα κατὰ τὸν οἰκονομίαν ἓν θεοπρεπῆ ᾖ καὶ ἀνθρώπινα, μίαν ἀπαξαπλῶς, ὅπερ ἔφαμεν πάλιν, τὴν Χριστοῦ φαμὲ τοῦ ἐνέργειαν.

Ἐν ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ καθολικοῦ χρῶς τῷ αὐτοῦ ἐκ τῷ αὐτοῦ ἀντιῤῥητικοῦ, κεφαλαίῳ τεσσαρακοστῷ πέμπτῳ· ἔχουσι οὕτως· μία γάρ ἡ γνῶσις ἦν Χριστοῦ, καθάπερ ἦ ἡ ἐνέργεια· ἦ γὰρ ὃς ἦν ὁ γινώσκων, ὅπερ ἐμάνη καὶ ἦ ὁ ἐνεργῶν. τῷ αὐτοῦ ἐκ τοῦ δευτέρου ἀντιῤῥητικοῦ, κεφαλαίῳ μϚ'. ἡμεῖς δὲ ἐν καλῇ φρονεῖν ἐσμὲν, σὺν Θεῷ δὲ εἰρήσθω, ἦ τῆς ὀρθῆς διδασκαλίας ἐχόμενοι, οὐ δύο φύσεις λέγειν ἐπιγνόντες τὸν Ἐμμανουὴλ, πάντ' ἐκ δύο συνθέντα, οὐδὲ ἐν δύο τῶν φύσεων· διαφυγὼν γὰρ ἐκάτερον· ἀλλὰ μίαν τῷ Θεοῦ λόγου φύσιν σεσαρκωμένην, μίαν λεγόντων, ἦ πρόσωπον ἕν. ἀκολούθως τε τῷ ἑνὶ προσώπῳ μίαν ἴσμεν ἦ τὴν ἐνέργειαν, αἰσπάσως δὲ ἦ μίαν τὴν γνῶσιν, καθὰ ἔμπροσθεν εἰρήκαμεν. αἱ πῶς χρῶτε τρῶς ἀμφοῖν ἀντειλήφαμεν σαφῶς βιβλίον χαρτῶον τῆς βιβλιοθήκης, ὑπάρχον τοῦ θειοτάτου πατριαρχείου· ἦ ἐτύχομεν.

A sanctum Joannem sic dicens: Ideo vero, & dum mortuos suscitaret, non Verbo tantum, neque Deo decentibus præceptis operatus esse Salvator invenitur; sed tamquam cooperatricem quamdam ad hoc maxime sanctam carnem suam sumere properabat; ut ostenderet vivificare eam posse, velut unum factam ad eum. Etenim quando archisynagogi virgunculam suscitabat, dicens: *Puella, surge: tenuit manum ejus*, sicut scriptum est: vivificans quidem, ut Deus omnium, opifice præcepto: vivificans rursus per tactum manus, unam atque cognatam per utraque ostendens operationem. Cum igitur sciamus proprium intellectualis Deo decibilis operationis esse scientiam universorum; unam autem & eamdem utriusque Deo decibilem operationem esse sumus edocti: quomodo non confiteamur, unam ex hoc eamdemque universorum scientiam exsistere, sicut prædiximus, unius Christi, & secundum ejus deitatem & secundum ejus humanitatem? Quæ duo testimonia similiter collata sunt cum libro chartaceo, qui est de bibliotheca venerabilis patriarchii: & constiterunt.

Matth. 9. Marc. 5. Luc. 8.

B

Item relectum est ex eodem codicillo testimonium Themistii hæresiarchæ, ex primo ejus antirrhetico, id est, contradictorio, contra tomum Theodosii capite quinto, continens ita: Sancti quippe patres unam absolute dixerunt Christi esse operationem: & non secundum istum hanc concludunt in Deodecibili tantummodo, alteram vero humanam insinuant; sed ut ab uno eodemque Christo omnia acta sunt, quæ secundum dispensationem sunt Deodecibilia, & humana: & unam semel, & absolute, sicut dixi, Christi

C

asserunt operationem.

Item relectum est ex eodem codicillo testimonium ejusdem ex eodem antirrhetico, id est, contradictorio, capitulo trigesimoquarto, continens ita: Una itaque scientia in Christo, quemadmodum & operatio: etenim unus erat qui sciebat, sicut profecto & qui operabatur. Ejusdem ex secundo antirrhetico, capitulo quadragesimo secundo: Nos autem in bono sensu perstantes, cum Deo dictum sit, & rectam professionem tenentes; non duas naturas esse credimus Emmanuel, vel si est ex duabus compositus: nec in duabus naturis: divisivum enim utrumque: sed unam naturam Dei Verbi incarnatam, unam subsistentiam, & personam unam, consequenter autem unius personæ unam scimus & operationem. Similiter autem & unam scientiam, sicut sæpius diximus. Quæ tria testimonia similiter collata sunt cum libro chartaceo, qui est de bibliotheca venerabilis hujus patriarchii: & constiterunt.

Ἐν ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ καθολικοῦ ἑτέρου χρῶς Σεβήρου τῷ δυσσεβεῖ, ἐκ τῆς πρὸς Οἰκουμένιον κόμητα δευτέρας ἐπιστολῆς, ἧς ἡ ἀρχή· ἔστι ἦ ἡμῖν ἐκ τῆς θεοπνεύστου γραφῆς· ἔχουσι οὕτως· εἰ οὖν μετασχηματίσας ὁ λόγος τὸν ἴδιον ἑαυτῷ καθ' ὑπόστασιν ἀνθρωπότητα, οὐκ εἰς τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, ἔμεινε γὰρ ὃ ἦν ὅπερ ἦν, ἀλλ' εἰς τὴν ἑαυτοῦ δόξαν τε ἦ ἐνέργειαν· ἦ τὰ τῆς σαρκὸς ἴδια, γέγονε ἴδια τοῦ λόγου· πῶς ἑκατέρου μορφὴν ἐνεργεῖν τὰ ἴδια δίκαιον; ἀναθεματίσαι οὖν δεῖ τοὺς ἐν δύο φύσεσι θεωροῦντας τὸν ἕνα Χριστὸν, ἦ ἐκείνην τῶν φύσεων ἐνεργεῖν τὰ ἴδια λέγοντας. τῶν μὲν γὰρ ἐνεργουμένων ἦ παραδιδόντων παρὰ Θεοῦ τοῖς Χριστοῦ πολὺ τὸ διάφορον. τὰ μὲν γὰρ ὅτι θεοπρεπῆ, τὰ δὲ ἀνθρώπινα· οἷον τὸ σωματικῶς βαδίζειν, ὅτι γὰρ ἴσμεν ἦ ἰδιωτικῶν, ὁμολογοῦμεν εἰς ἀνθρώπινον· τὸ δὲ πῶς τὸ σπέλη πεπηρωμένοις, ἦ βαίνειν ὅτι γὰρ τὸ παράπαν μὴ δυναμένοις, τὸ ὑγιεῖς βαδίζειν χαρίσασθαι, θεοπρεπές· ἀλλ' ὅς ὁ σαρκωθεὶς λόγος Θεὸς τὰ καθ' ἑαυτὸν ἐνήργησε, ἦ οὐ τὰ μὲν θεῖα, τὰ δὲ τῆσδε τῆς φύσεως. οὐδὲ ἐπειδὴ ἔμφρονα τὰ ἐνεργούμενα, ἔμφρονα Θεὸν δύο τὰ ἐνεργοῦσα φύσεις ἄτοπον μανικὰς δικαίως ἀσεβήσομεν. ἅπας χρῶτος ἡμῶν ἀντειλήφθη πρὸς βιβλίον τὸ σωζόμενον τῆς

D

Item relectum est ex eodem codicillo testimonium Severi impii, ex secunda epistola ad Oecumenium Comitem, cujus initium est: *Est etiam nobis ex Deo inspirata scriptura*: continens ita: Si igitur transformavit Verbum eam quam sibi secundum subsistentiam univit humanitatem, non in propriam naturam, mansit enim hoc quod erat: sed in suam gloriam atque operationem: & quæ carnis erant, propria facta sunt Verbi, quomodo utramque formam operari quæ sua sunt dabimus? Anathematizandi sunt igitur hi, qui in duabus naturis definiunt unum Christum, & unamquamque naturam operari quæ sua sunt, dicunt. Ea itaque quæ agebantur & operabantur ab uno Christo, multum differunt. Quædam sunt Deodecibilia, quædam humana: veluti corporaliter vadere, super terram ire, iter agere, profecto humanum est: crura vero vexatis, & ambulare super terram penitus non valentibus, sanum gressum donare, Deodecibile est. Sed unus incarnatus Verbum hoc quoque & illud operatus est: & nequaquam hoc quidem hujus, hoc vero hujus naturæ est: neque eo quod diversa sunt operamenta, ideo duas operatrices naturas, atque formas naturales juste diffiniemus. Quod testimonium similiter collatum est cum libro membranaceo, qui est

E

ACTIO X. ANNO CHRISTI 681

in bibliotheca hujus venerabilis patriarchii: & conſtitit.

Item relectum eſt ex eodem codicillo teſtimonium ejuſdem ex epiſtola ad Paulum hæreticum, cujus initium: *Apoſtolum quidem Paulum*: continens ita: Unam igitur ſubſiſtentiam profitentibus Emmanuel, conſequens eſt, unam naturam profiteri Dei Verbi incarnatam: & ipſam operantem Deodecibilia, & humana: & non, ſecundum Leonis tomum, operantes duas naturas & formas ſupponere, communicantes ad alterutrum conjunctione affectuali. Hoc enim ſibi vult blaſphemia illa: Operatur enim utraque forma cum alterius communione, quod proprium habuit. Quod teſtimonium collatum eſt cum libro membranaceo, prolato a parte apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ: & conſtitit.

Item relectum eſt ex eodem codicillo teſtimonium ejuſdem, ex ſynodicis litteris ad Anthimum hæreticum, cujus initium: *Quod ad tuam reverentiam*: continens ita: Divine divina ſigna operatus eſt: & humanas, & divinas voces effatus eſt: & quædam Deo decenter, & quædam humane operatus eſt. Et non diverſitas operationum, & vocum, miraculorum quoque, & paſſionum, ne poſt inenarrabilem unitionem in duarum naturarum incidamus diviſionem; & ipſis diſperciamur voces, & paſſiones, & operamenta: eumdem ſcientes, & mirifica gerentem, qui paſſus eſt; & divine, & diſpenſative, atque humane hæc enarrantem; ut in ſcriptis eſt explanatum eis, in quibus Chriſti fides eſt, & confeſſio. Quod teſtimonium collatum eſt cum libro membranaceo, prolato a parte apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ: & conſtitit.

Item relectum eſt ex eodem codicillo teſtimonium ejuſdem ad Theodoſium, continens ita: Iſtis proinde præfatis hominicolis reprobis inſtitutoribus coaptandum eſt, & anathematizandum, & impiam ſynodum Chalcedonenſem, & blaſphemum tomum Leonis Romanæ eccleſiæ antiſtitis, quem eadem ſynodus [a] titulum rectæ fidei appellavit, contra canones fidei definitionem exponens; & dum divinam, & individuam, & inconvertibilem incarnationem poſt unitionem ſeparat, dualitatem naturarum harum cum operationibus, & proprietatibus, ſicut idem tomus legentibus luculenter oſtendit, latius interpretans, quidn m fit in duabus naturis dicere agnoſcendum unum Dominum & Jeſum Chriſtum poſt ineffabilem unitionem. Suſcipimus autem henoticatum litterarum, quas ac collaudamus, rectam confeſſionem unitatis: & litteras, quas tranquilliſſimæ recordationis Zeno Imperator edidit. Quod teſtimonium ſimiliter collatum eſt cum libro chartaceo, prolato a parte apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ: & conſtitit.

Item relectum eſt ex eodem codicillo teſtimonium Theodoſii hæreſiarchæ, ex libro ad Theodoram Auguſtam, cujus initium: *Mihi qui lem vi lebatur*: continens ita: Ut jam & operatio utriuſque Deodecibilis una ſit, quia & unius eſſe ejuſdemque aſſerimus Deo decibilia miracula, & naturales omnes & invituperabiles paſſiones, quas paſſus eſt ſponte pro nobis propria carne. Et poſt aliqua: Quia & unam operationem confitemur Deodecibilem, ſicut jam dictum eſt.

Item relectum eſt ex eodem codicillo teſtimonium ejuſdem ex eodem ſermone, continens ita: Deodecibili quippe operatione ejus una exiſtente, neceſſe eſt & individuam hanc eſſe, & inſeparabilem: & non unam quidem ut indignam, & ad meliora conſcendere indigentem, ſecundum humanitatem accipiendum eſt ſecundum vos: alteram vero ut ſumme perfectam confiteri, & indiminutam ſecundum deitatem: ne [b] inanem, corruptam, & impiam Neſtorii peſſimam ſectam incurramus.

[a] *In Græca columnam*

[b] *In Græca, in animal corrumpentem, & obſcurum.*

A Βιβλιοθήκης, ὑπάρχον τῆ ἁγιωτάτη διοικήσει πατριαρχείου· καὶ ἐστίχησεν.

Ἐκ ἀντιγράφου ὧν ἔδει αὐτοῦ κωδικίλου χεῖρας τοῦ αὐτοῦ, ὧν τῆς πρὸς Παῦλον αἱρετικὸν ἐπιστολῆς, ἧς ἡ ἀρχή· τὸν μὲν γὰρ ἀπόστολον Παῦλον· ἔχουσα οὕτως· μιᾶς γὰρ ὑποστάσεως ὁμολογουμένης τῶ Ἐμμανουὴλ, ἀκόλουθον μίαν φύσιν ὁμολογεῖν τοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένου, καὶ αὐτὸν ἐνεργοῦντα τὰ θεοπρεπῆ καὶ ἀνθρώπινα· ἃ οὐ κατὰ τὸν Λέοντος τόμον ἐνεργοῦντας δύο φύσεις ἢ μορφὰς ὑποτίθεσθαι, κατ' οὐσίαις ἀλλήλαις κατὰ σύμφυσιν χρωμένας. Τοῦτο γὰρ αὐτοῦ βούλεται τὸ βλάσφημον ἐκεῖνο· ἐνεργεῖ μετὰ τῆς ἑκατέρου κοινωνίας ἑκατέρα μορφή. Ἥπερ χεῖρας ἀντιβλήθη ἡμῖν πρὸς βιβλίον ἐν τόμοις, ὑφειλχθὲν ἐν μέρει τῆ ἁγιωτάτη Ῥώμης τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης· καὶ

B ἐστίχησεν.

Ἐκ ἀντιγράφου ὧν τῶ αὐτοῦ κωδικίλου χεῖρας τῶ αὐτοῦ ὧν τῶ πρὸς Ἄνθιμον τὸν αἱρετικὸν συνοδικοῦ γράμματος, οὗ ἡ ἀρχή· τῆ πρὸς τὸν σὸν εὐσεβείαν· ἔχουσα οὕτως· καὶ θείων τε θαυμασίων ἐπραξεν· καὶ ἀνθρώπινα καὶ θεῖα φωνὰ ἐφθέγξατο. καὶ τὰ μὲν θεοπρεπῶς, τὰ δὲ ἀνθρώπινος ἐνήργει. καὶ οὐ διαφόρων ἐνεργημάτων καὶ θεῖ φωνῆ, θαυμάτων τε καὶ παθῶν ἃς τὸν μετὰ τὴν ἄφραστον ἕνωσιν δύο φύσεων ἐμπορούμεθα μερισμὸν, καὶ θείαις διαιρεμένῃ φωνὰ καὶ πάθη ἢ ἐνεργήματα, τὸν αὐτὸν εἰδότες ἢ θαυματουργοῦντα ἢ πάσχοντα, καὶ θείως καὶ ἀνθρωπίνως, καὶ ἀνθρώπινος φθεγγόμενον ἅπερ ἐν γραφῆ φερόμεν, τὰ ἐφ' οἷς ἢ εἰς Χριστὸν πίστις ἢ

C ὁμολογία καθέστηκεν. Ἥπερ χεῖρας ἀντιβλήθη ἡμῖν σοὶ βιβλίον χαρτῶν ὑφειλχθὲν ἐν μέρει τῆ ἁγιωτάτη Ῥώμης τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης· καὶ ἐστίχησεν.

Ἐκ ἀντιγράφου ὧν τῶ αὐτοῦ κωδικίλου χεῖρας τῶ αὐτοῦ σοὶ Θεοδόσιον, ἔχουσα οὕτως· δίκαιος δὲ τοῖς ὑποκειμένοις τῶν ἀνθρωπολατρῶν αἱρετικῶν συναρμοστέον καὶ ἀναθεματιστέον, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγιωτάτην συνόδον, καὶ τὸν βλάσφημον τόμον Λέοντος τοῦ τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἡγουμένου· ἣν ἡ αὐτὴ συνόδος τίτλον ἐπιδοξίας ἐπεκάλεσεν, περὶ δὲ καινῆς ἑνώσεως θεότητος, καὶ τῶν δύο καὶ ἀμέτρητον καὶ ἄτρεπτον σάρκωσιν διαιροῦσα τῆ μετὰ τὴν ἕνωσιν δυάδι τῆ φύσεων, ἢ ἰδιοτήτων, ἃς ὁ αὐτὸς τόμος τῶν ἀναγινώσκοντα παρίστησιν ἐμφανῶς, ἄμεινον ἑρμηνεύων πλατύτερον ἢ ἐστι τὸ ἐκ δύο φύσεων λέγειν γνωρίζεσθαι τὸν ἕνα κύριον καὶ Θεὸν Ἰησοῦν Χριστὸν μετὰ τὴν ἄφραστον ἕνωσιν. Ἀναδεχόμεθα δὲ καὶ τὸν ἑνωτικὸν τοιόμενα καὶ τῶν ἐπαινῶ ὁμολογίαν τοῦ ἑνωτικοῦ γράμματος, ὅπερ ὁ τῆς γαληνοτάτης λήξεως βασιλεὺς Κύριος Ζήνων. Ἥπερ χεῖρας ἡμῖν ἀντιβλήθη σοὶ βιβλίον χαρτῶν ὑφειλχθὲν ἐν μέρει τῆ ἁγιωτάτη Ῥώμης τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ἐστίχησεν.

Ἐκ ἀντιγράφου ὧν τῶ αὐτοῦ κωδικίλου χεῖρας Θεοδόσιου αἱρεσιάρχου, ὧν τῶ πρὸς Θεοδόραν τὴν Αὐγούσταν λόγου· οὗ ἡ ἀρχή· ἐμοὶ μὲν ἰδίαν· ἔχουσα οὕτως· ὡς λοιπὸν ἢ ἐνέργεια ἕνα τῶ σωματοποίου Λογοτεκῶ μίαν· ἐπεὶ καὶ ἐκεῖ ἕνα καὶ

E τῶ αὐτοῦ φαμὲν τὰ τῶ Λογοτεκῶ Σημεῖα καὶ τὰ φυσικὰ πάντα καὶ ἀβλάβητα πάθη, ἅπερ ἑκουσίως ὑπὲρ ἡμῶν τῆ ἰδία σαρκί. καὶ μικρὸν ὕστερα· ἐπεὶ καὶ ἐνέργειαν μίαν ὁμολογοῦμεν Λογοτεκῶ, ὡς ἤδη προεῖπεν.

Ἐκ ἀντιγράφου ὧν τῶ αὐτοῦ κωδικίλου χεῖρας τῶ αὐτοῦ ὧν τῶ αὐτοῦ λόγου· ἔχουσα οὕτως· τῆς γὰρ Λογοτεκῆς ἐνεργείας μιᾶς οὔσης αὐτοῦ, ἀναίρεσιν καὶ διαίρεσιν ἕνα ἔσεσθαι καὶ ἀδιαίρετον, καὶ οὐ τῶν μὴ ὡς ἐν ἀξίᾳ καὶ ἕνεκα τὸ μεῖζον ἀνακάμπτειν ἀνθρώπινος κατὰ τὸ ἀνθρώπινον λαβεῖν καθ' ἡμᾶς, τῶν δὲ ὡς πατέρων ὁμολογεῖν καὶ ἀνελλιπῆ κατὰ τῶν Λογοτεκῶ, ἵνα μὴ εἰς τῶν ψυχοφθόρον καὶ αἱσχρῶ Νεστορίου κακοδοξίαν ἐμπέσωμεν.

ANNO CHRISTI 681.

Ἐκ ἀνηρώθη ἐν τῷ αὐτοῦ κωδικίλλῳ χρῆναι τὸ αὐτό, ἐν τῷ αὐτοῦ λόγου· ἔχουσι οὕτως· αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς μίαν ἢ τὸν αὐτὸν θεοπρεπῆ οὐσίαν, καὶ μίαν θεῖαν λέγοντες τῷ Θεοῦ λόγου, ἢ τῆς νοερᾶς ψυχῆς, ἣ ἐνίζοντας τὸ αὐτοῦ κυκλόνιον σῶμα, μᾶλλον μὲν τοῖς τῶν ἁγίων πατέρων κατακολουθοῦμεν δόγμασι, οἷς σαφῶς ἀκολουθοῦμεν· σαφέστερον δὲ καὶ τῆς παρ' αὐτοῦ ἀσυγχύτου ἑνώσεως τὸν ἀκριβῆ ἐρανιζόμεθα, καὶ τὸν τῆς δυάδος ταυτολόγον ὑποψίαν φυσανασκολοβόμεν. εἰ γὰρ μὴ προσθείημεν τὸν αὐτὸν, ἑψονται καὶ ἡμῖν ἀκολούθως, οἷς Σεβῆρος ὁ σοφώτατος ἔγραψεν· αἱ δύο φύσεις, καὶ αἱ δύο ἐνέργειαι, καὶ αἱ δύο σοφίαι ἐν Χριστῷ. Τοῦτο δὲ τῆς Θεοδωρήτου βλασφημίας ἐστὶ, καὶ τῆς ἐξ αὐτῆς Ἰουδαϊκῆς διαφύσεως ἔκγονα, καὶ οὐχ ἡμῶν· ἕνα γὰρ καὶ τὸν αὐτὸν σοφιζόμενον Χριστὸν, καὶ μίαν αὐτοῦ θεοπρεπῆ γνῶσίν τε καὶ ἐνέργειαν ὁμολογοῦμεν. οἱ νῦν σοφὸς χρῆναι ἀκολούθως ἀναφέρουσι βιβλίον χαρτῶον τῆς βιβλιοθήκης, ὑπάρχον τῆς ἁγιωτάτης διοικήσεως πατριαρχείου· καὶ ἐστίχησαν.

Ἐκ ἀνηρώθη ἐν τῷ αὐτοῦ κωδικίλλῳ χρῆναι Παύλου ἐκ τῆς πρὸς Ἰάκωβον ἐπιστολῆς· ἧς ἡ ἀρχὴ· πάντα μοι τὰ τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης· ἔχουσι οὕτως· καὶ τὸ ἑνωτικὸν γράμμα τῆς τῶν βιπόδους λύξεως Ζήνωνος, ὃν ἀναιρεῖ τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου δεχόμεθα. ὅπως σεβόμενοι τὸν Εὐτυχοῦς πανοσιώτατον παραπέτασμα, τὴν Νεστορίου ἀνθρωποτελεσφορίαν, σπουδαίως τοῖς ἁπλουστέροις ἐνέβρεμον, ἐν δύο φύσεσιν ἑνωμένῳ τε καὶ γνωρίζεσθαι τὸν Χριστὸν, ἐκ' αὐτοῦ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως δεχόμενοι· καὶ τὰς μὲν φύσεις ἀκολούθως τῷ Νεστορίῳ παραφρονοῦσι δύο τῇ ἀριθμῷ τῆς δυάδος φυλάξασι, τὸν δὲ σχέσεως λόγον καὶ τὰς ἀξίας αὐτοῦ ἐνώσασι. καὶ οὕτω λοιπὸν τῇ αὐτῇ κακουργίᾳ ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστὸν ἴδιν καὶ κύριον μονογενῆ, ἀσυγχύτως, ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως καὶ ἀχωρίστως, κηρύξασι· καὶ εἰς ἐναλωσίαν σκοπῷ τῷ αἰτίῳ σκόπου τὸν Λέοντος θεοπαιδίαν ἡμῶν, καὶ τύπον αὐτὸν ὀρθοδοξίας ἀποκαλέσασι, τὸν θεοφανῆ τίμιον Χριστὸν τῷ μετὰ τὴν ἕνωσιν δυοῖν θεῖν φύσεσιν· καὶ ταύτας μορφὰς τε καὶ ἐνεργείας, φασὶ καὶ ἀσυγχύτους ἰδιότητας βλασφήμως ὑπομερίζοντας. διὸ περ καὶ εἰς ἀνιδίτους λέγει ὑπερβολὰς ὑπεκπεσόντας. καὶ μετὰ βραχέα· Τοῦτό φασι, καὶ οἱ ἀγνοοῦντες, ὅτι ἐν' αὐτῶν θεῖ προσκέκτηται τὸν ἑνωτικὸν φυσῖον ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει, εἰς ἣν μόνῃ ποτε, συναγηγερμένη σύνοδος τέσσαρα ἀνωνύμους ἑαυτῇ, τὸν τῆς πόλεως συνέδρους, ἐν ὑπεκπέσασι προσώποις· καὶ τὸν οὐ δύο, εἰς πολυμίαν ὑπεκπεμφθῆναι φυσῖν, τὸν ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως ἔτι ἀνακίσασθαι ἡμῖν τὸν Ἐμμανουὴλ, τὸν αὐτὸν ὁμοούσιον ὄντα τῷ πατρὶ ἢ τῇ ἁγίᾳ πνεύματι κατὰ τὸν Θεότητα, καὶ τὸν αὐτὸν ὁμοούσιον τοῖς ἀνθρώποις ἡμῖν κατὰ τὸν ἀνθρωπότητα. τὸν αὐτὸν καὶ συνεμπεριγράπτον ἢ πάσχοντα, καὶ θνητὸν καὶ ἀνθρωπίνως φθεγγόμενον, ἢ μίαν αὐτοῦ τὸν ἐνέργειαν ἢ τὸν γνῶσιν εἰς ἑνὸς ἀποφαίνουσιν. Χριστὸς γὰρ Θεοῦ δύναμις καὶ Θεοῦ σοφία, ἐν ᾧ πάντες εἰσὶν οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας ἢ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι, κἂν ἀποκαλύπτῃ λέγῃ τὸν τῆς παυτελείας ἡμέραν ἀγνοῶν. ὅπως χρῆναι ἀναβλήθη φοῖς βιβλίοι χαρτῶον, ὑπάρχον ἐν μόνῃ τῷ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης· ἢ ἐστίχησε.

Ἐκ ἀνηρώθη ἐν τῷ αὐτοῦ κωδικίλλῳ χρῆναι Θεοδώρου ἀρτσιτισκόπου, ἐκ τῆς πρὸς Παῦλον ἀρτσιτισκόπου δογματικῆς ἐπιστολῆς, ἧς ἡ ἀρχὴ· ὅτου μὲν τὸ χρόνου· ἔχουσι οὕτως· καὶ πρὸς τούτοις ἔτι καὶ ἀναθεματίζω τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον, ἢ τὸν Λέοντος τόμον, καὶ πάντας τοὺς αὐτοῦς ἢ λέγοντας δύο τῷ ἑνὶ Χριστῷ δύο φύσεις μετὰ τὴν ἄρρητον ἕνωσιν, ἢ οὐ δύο φύσεις τοῦτον ἀναγνωρίζοντας, καὶ μὴ ἀξιοῦντας ἐξ αὐτοῦ εἶναι πρόσωπον, ἢ μίαν ὑπόστασιν, ἢ μίαν φύσιν τῷ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένην, ἢ μίαν αὐτοῦ τὸν ἐνέργειαν, κατὰ τὸν ἁγίων ἡμῶν πατέρων διδασκαλίαν. Τοῦτο τοι ἢ τὸ ἑνωτικὸν γράμμα τῆς τῶν βιπόδους λύξεως Ζήνωνος τοῦ αὐτοῦ, ἐν τῷ αὐτοῦ λόγου· ἔχουσι οὕτως· αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς μίαν ἢ τὸν αὐτὸν θεοπρεπῆ οὐσίαν, καὶ μίαν θεῖαν λέγοντες τῷ Θεοῦ λόγου, ἢ τῆς νοερᾶς ψυχῆς, ἣ ἐνίζοντας τὸ αὐτοῦ κυκλόνιον σῶμα, μᾶλλον μὲν τοῖς τῶν ἁγίων πατέρων κατακολουθοῦμεν δόγμασι, οἷς σαφῶς ἀκολουθοῦμεν· σαφέστερον δὲ καὶ τῆς παρ' αὐτοῦ ἀσυγχύτου ἑνώσεως τὸν ἀκριβῆ ἐρανιζόμεθα, καὶ τὸν τῆς δυάδος ταυτολόγον ὑποψίαν φυσανασκολοβόμεν. εἰ γὰρ μὴ προσθείημεν τὸν αὐτὸν, ἑψονται καὶ ἡμῖν ἀκολούθως, οἷς Σεβῆρος ὁ σοφώτατος ἔγραψεν· αἱ δύο φύσεις, καὶ αἱ δύο ἐνέργειαι, καὶ αἱ δύο σοφίαι ἐν Χριστῷ. Τοῦτο δὲ τῆς Θεοδωρήτου βλασφημίας ἐστὶ, καὶ τῆς ἐξ αὐτῆς Ἰουδαϊκῆς διαφύσεως ἔκγονα, καὶ οὐχ ἡμῶν· ἕνα γὰρ καὶ τὸν αὐτὸν σοφιζόμενον Χριστὸν, καὶ μίαν αὐτοῦ θεοπρεπῆ γνῶσίν τε καὶ ἐνέργειαν ὁμολογοῦμεν. οἱ νῦν σοφὸς χρῆναι ἀκολούθως ἀναφέρουσι βιβλίον χαρτῶον τῆς βιβλιοθήκης, ὑπάρχον τῆς ἁγιωτάτης διοικήσεως πατριαρχείου· καὶ ἐστίχησαν.

Item relectum est ex eodem codicillo testimonium ejusdem, continens ita: Ergo & nos unam eamdemque Deo decibilem sapientiam, & unam scientiam dicentes Dei Verbi, & rationalis atque intellectualis animæ, qua animata est sacrosancta ejus caro, maxime quidem sanctorum patrum assequimur doctrinas, sicut manifeste demonstratum est. Manifestius proinde etiam inconfusæ unitionis, quæ est secundum subsistentiam, ad probationem efficimus: & dualitatis undique suspicionem præamputamus. Si igitur non addamus eamdem ipsam, comitabuntur & nos consequenter, sicut Severus prudentissimus ait, duæ [a] scientiæ, & duæ operationes, & duæ sapientiæ in Christo. Hæc autem Theodoreti blasphemia est, & quæ ex ea est Judaicæ hæresis soboles, & nequaquam nostra: qui unum eumdemque Christum prædicamus; & unam ejus Deo decibilem scientiam, & operationem confitemur. Quæ tria testimonia collata sunt similiter cum libro chartaceo, qui est bibliothecæ venerabilis hujus patriarchii: & constituerunt.

Item relectum est ex eodem codicillo testimonium Pauli ex epistola ad Jacobum, cujus initium: *Omnia mihi, quæ vestra sanctitatis sunt:* continens ita: Et henoticam litteram piæ recordationis Zenonis, ad peremptionem Chalcedonensis concilii susceipimus, quod occasionem Eutychetis faciens vesanam, Nestorii hominis culturam studiose ecclesiis introduxit; in duabus naturis Christum esse, atque cognosci, ad spernendam fidem orthodoxam prædicans: & naturas quidem consequenter Nestorianæ desipientiæ in numero dualitatis conservat, affectum adoptionis, ac dignitatis simpliciter copulat: & ita deinceps per eamdem malignitatem, unum eumdemque Christum Filium, & Dominum unigenitum inconfuse, indivise, inconvertibiliter, atque inseparabiliter prædicat: & ad interpretationem manifestam propriæ intentionis Leonis amplexum est tomum: [b] titulum hunc orthodoxæ fidei vocans, qui manifeste dividit Christum per dualitatem post unionem naturarum: & istis formas, & operationes, vocesque & indiminutas proprietates blasphemose condispertit. Quamobrem, & tamquam inverisimilia dicere aggredientem repellimus. Et post pauca: Hæc dicunt, non ignorantes, quia in ipsis rebus hujusmodi vocem synodus, quæ in illa civitate, atque urinam numquam, congregata est, posuit consequenter sibi affectus copulam, unam vocitans personam; & *ex duabus*, tamquam infestam reputit vocem, quæ inconfuse, & indivise unum nobis demonstrat Emmanuel, eumdem consubstantialem esse Patri, & sancto Spiritui secundum deitatem, & eumdem consubstantialem nobis hominibus secundum humanitatem: eumdem & mirificantem, & passum, divine & humane narrantem: & unam ejus operationem, & scientiam, sicut unius, instruens. Christus enim Dei virtus, & Dei sapientia, in quo omnes sunt thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi: quamquam dispensative dicat se consummationis diem ignorare. Quod testimonium similiter collatum est cum libro chartaceo, prolato a parte apostolicæ sedis: & constitit.

Item relectum est ex eodem codicillo testimonium Theodori hæretici, ex dogmatica epistola ad Paulum hæreticum, cujus initium: *Cum quidem tempus:* continens ita: Et ad hæc omnia anathematizamus synodum Chalcedonensem, & tomum Leonis, & omnes qui dixerunt, vel dicunt in uno Christo duas naturas post ineffabilem unionem, aut in duabus eum naturis diffinientes: & non prædicantes unam ejus esse personam, unam subsistentiam, & unam naturam Dei Verbi incarnatam, & unam ejus operationem secundum deiferorum patrum nostrorum doctrinam. Insuper & henoticam litteram piæ recordationis Zeno-

[a] In Graco additur, duæ naturæ

[b] In Graco, columnam

ANNO CHRISTI 681. Actio X.

ACTIO X. ANNO CHRISTI 681.

nis ſuſcipio, ad anathematizandum prædictam Chalcedonenſem ſynodum, & tomum Leonis. Quod teſtimonium ſimiliter collatum eſt cum libro chartaceo, prolato a parte apoſtolicæ ſedis; & conſtitit.

Iſem relectum eſt ex eodem codicillo teſtimonium Pauli hæretici, ex epiſtola ad prædictum Theodorum, cujus initium: *Non nunc primum: ſed olim bonorum invitus*: continens ita: Quando igitur incarnationis modum indagamus, duo, quæ ad invicem non ſunt conſubſtantialia, cernit per omnia ſenſus noſter. Subingreſſa autem veræ unitionis cogitatio, non jam quidem duo; ſed unum compoſitum decernit Salvatorem Chriſtum, eumdem conſubſtantialem eſſe Patri ſecundum deitatem, eumdemque conſubſtantialem hominibus nobis ſecundum humanitatem: eumdem mirificantem, & paſſum, deifice & humane narrantem, & unum ejus operationem, ſicut unius. Et poſt pauca: Leonis igitur tomum vocat columnam rectæ fidei, eumdemque ad confirmationem & elucidationem eorum quæ ipſi viſa erant, dignatur accipere, qui improperioſiſſime dividit unum Chriſtum poſt unitionem dualitate naturarum: & formas, & voces, operationes quoque, & omnes proprietates pari numero condividit. Itaque nec illos viros ſuſtinebimus, qui inſtabiles ei, & valde indoctas conquirunt ſatisfactiones, & tantum ab his, quæ in ea poſita ſunt * indigent, quantum hæc ipſa a principio perimunt. Quæ duo teſtimonia ſimiliter collata ſunt cum libro chartaceo, prolato a parte apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ: & conſtiterunt.

* In Græco alicuius.

Theodorus, & Georgius Deo amabiles preſbyteri, & Joannes Deo amabilis diaconus, locum agentes Agathonis ſanctiſſimi ac beatiſſimi Papæ antiquæ Romæ, dixerunt: Petimus pietatem veſtram, & ſanctum ac univerſale concilium, ut relegatur, & geſtis inferatur Apollinarii hæretici teſtimonium, ex libro de obſcuris ejus, ex codice hujus venerabilis patriarchii, quod non eſt a nobis poſitum in relecto nunc codicillo; conveniens teſtimoniis hæreticorum, quæ relecta ſunt, & conſonans ad ſenſum Macarii & Stephani, de una voluntate & una operatione.

Conſtantinus piiſſimus Imperator, & ſanctum concilium dixerunt: Quod poſtulatum eſt ab amabilibus viris, efficiatur.

Et prolatus eſt hujuſmodi liber chartaceus, qui eſt ex bibliotheca venerabilis hujus patriarchii, ſuperſcriptus, *De obſcuris Apollinarii*, cujus initium: *Vitæ inventium cauſa*. Continet autem teſtimonium ita: Deus aſſumens inſtrumentum, & Deus eſt ſecundum quod operatur, & homo ſecundum quod inſtrumentum. Manens autem Deus, non mutatur. Inſtrumentum, & quod id movet, unam ſolet perficere operationem. Si autem una operatio, & una eſſentia. Una ergo eſſentia facta eſt Verbi, & inſtrumenti.

Conſtantinus piiſſimus Imperator, & ſanctum concilium dixerunt: Superius memoratus Petrus, & Theodorus, & Salomon, & Antonius Deo amabiles epiſcopi, Georgius quoque, & Dionyſius, Anaſtaſius, & Stephanus Dei cultores diaconi, atque Anaſtaſius, & Georgius, religioſi monachi, libellos, quos polliciti ſunt propriæ fidei, jurantes offerant. Et corporale coram poſitis ſacroſanctis Dei evangeliis ſacramentum perſolventes iidem Deo amabiles epiſcopi, & religioſi clerici, atque monachi, obtulerunt uniformes libellos. Et relecti ſunt ita continentes in verbis:

Sanctæ & univerſali ſynodo, quæ per juſſionem piiſſimi & a Deo decreti domini noſtri, & magni victoris Imperatoris Conſtantini, nunc convenit in hac a Deo conſervanda regia urbe, in imperiali ſe-

Ἁγίαις ζώναις δέχεται τὴν ἀναθηματισμόν. τῆς αὐτῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, καὶ τοῦ τόμου Λέοντος. ὅπερ χρῆναι ἐνρέθη ἐκ τῆς βιβλίου χαρτώου, προενεχθὲν ἐκ μέρους τῆς ἀποστολικῆς ἕδρας τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης· καὶ ἐστάθησαν.

Ἐν ἀναγνώσει δὲ τῆ αὐτῆ κωδικίλου χρῆναι Παύλου αἱρετικοῦ, ἐκ τῆς πρὸς τὸν αὐτὸν Θεόδωρον ἐπιστολῆς, ἧς ἡ ἀρχή· οὐ νῦν πρῶτον, ἀλλ' ἔκπαλαι μισόκαλος· ἔχουσα οὕτως· ὅταν οὖν τὸν τῆς οἰκονομίας τρόπον ἐρευνῶμεν, δύο τὰ ἀλλήλοις οὐχ ὁμοούσια ἐκβλέπει πάντως ὁ ἡμέτερος νοῦς· ἐπεισερχομένη δὲ ἡ τῆς ἑνώσεως ἔννοια, οὐκέτι μὲν δύο, ἀλλ' ἕνα συνθετὸν ὑπόφαινει τὸν αὐτὸν Χριστὸν, τὸν αὐτὸν ὁμοούσιον τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ τὸν αὐτὸν ὁμοούσιον ἡμῖν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· τὸν αὐτὸν ἐκ δυοῖν φυσεῶν καὶ ὑπάρχοντα, δύο φύσεις καὶ ἀνθρωπότητα φαντάζοντα, καὶ μίαν αὐτὴν τὴν ἑνώσεως ὡς ἔνες. καὶ μετὰ βραχέα. τὸν γοῦν Λέοντος τόμον κίονα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καλεῖ, καὶ πρὸς τοῦτο καὶ ἐπιδόσεως ἕνεκα αὐτῆ δοκίμου τυγχάνειν ἀξιοῖ παραλαμβάνων, ὃς διαιρεῖται τόλμη τὸν ἕνα Χριστὸν μετὰ τὴν ἕνωσιν δυοῖν φύσεων· πρόσωπα τε καὶ φωνὰς, ἐνεργείας τε καὶ πάντας ἰδιότητας ἰσοπληθεῖς διαιρεῖ. οὐ δήπου οὐδὲ ἡμεῖς ἀνεξόμεθα τῷ ἀνδρὶ, οἵτινες ἀσταθείας αὐτῆ καὶ λίαν ἐμπαθῶς περίεστιν ἐπιτηδεύσεις, ἢ τοσοῦτον τῆς παρ' αὐτῆ κειμένης ἐπιδεήσεως, ἵνα καὶ τὰ ἔξωθεν ἐξ ἀρχῆς ἀναπλήσῃ. οἱ τινες δύο χρείας ἀναβλήδην ἐποιοῦντο σοφὸς βιβλίου χαρτώου, προενεχθὲν ἐκ μέρους τῆς ἀποστολικῆς ἕδρας τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης· καὶ ἐστάθησαν.

Θεόδωρος ἢ Γεώργιος οἱ θεοσεβεῖς πρεσβύτεροι, ἢ Ἰωάννης ὁ θεοσεβὴς διάκονος, οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τῆ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγαθώνος, ἔφασαν. αἰτούμεθα τὴν ὑμετέραν εὐσέβειαν, καὶ τὴν ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν σύνοδον ἀναγνωσθῆναι, καὶ τοῖς πρακτικοῖς ἐνεχθῆναι ἢ Ἀπολλιναρίου τῆ αἱρετικοῦ χρῆναι ἐκ τῆς βιβλίου τῆ κατειλημμένου αὐτοῦ, ἐκ βιβλίου τῆ ἐνθάδε ἁγιωτάτου πατριαρχείου, καὶ ὑπάρχοντος παρ' ἡμῖν ἐν τῆ νῦν ἀναγνωσθέντι κωδικίῳ, ἀμοιβαῖον οὖσαν καὶ συμφώνουσαν τοῖς περὶ ἑνὸς θελήματος καὶ μιᾶς ἐνεργείας φρονήμασι Μακαρίου ἢ Στεφάνου.

Κωνσταντῖνος ὁ θεοσεβέστατος βασιλεὺς, ἢ ἡ ἁγία σύνοδος, εἶπον· τὸ αἰτηθὲν γενέσθω παρὰ τῶν θεοσεβεστάτων ἀνδρῶν ὑμῶν.

Καὶ ἐφανερώθη τὸ εἰρῆσθαι χαρτῶον τῆς βιβλιοθήκης, τοῦ χαίρου τοῦ ἁγιωτάτου πατριαρχείου τούτου, ἐπιγεγραμμένον· περὶ ἀδήλων Ἀπολιναρίου· οὗ ἡ ἀρχὴ· ἡ ζωὴ τῶν ζώντων αἰτία· ἔχει δὲ ἡ χρῆσις οὕτως· Θεὸς ἀναλαβὼν ὄργανον καὶ Θεὸς ὢν πάλιν ἐνεργεῖ, καὶ ἄνθρωπος κατὰ τὸ ὄργανον· μένων δὲ Θεὸς οὐ μεταβάλλεται. ὄργανον δὲ τὸ κινοῦν μίαν πάντως ἐπιτελεῖ τὴν ἐνέργειαν. εἰ δὲ μία ἡ ἐνέργεια, μία καὶ ἡ οὐσία. μία ἄρα οὐσία γέγονε τοῦ λόγου καὶ τοῦ ὀργάνου.

Κωνσταντῖνος ὁ θεοσεβέστατος βασιλεὺς, ἢ ἡ ἁγία σύνοδος, εἶπον· οἱ ἀνωτέρω δηλωθέντες Πέτρος, καὶ Θεόδωρος, ἢ Σολομὼν, καὶ Ἀντώνιος, οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι· Γεώργιός τε καὶ Διονύσιος, Ἀναστάσιός τε ἢ Στέφανος οἱ θεοσεβέστατοι διάκονοι· καὶ Ἀναστάσιος ἢ Γεώργιος οἱ θεοφιλέστατοι μοναχοί, δῶρα ὑποθέσεως περὶ αὐτὴν τῆς οἰκείας πίστεως λιβέλλους ἐπιδόντες θεοφιλεῖς. καὶ τὸν σωματικὸν ὅρκον ὀμόσαντες ἐπὶ τῶν θείων εὐαγγελίων κατακειμένων ὑπὲρ, οἱ αὐτοὶ θεοφιλεῖς ἐπίσκοποι, καὶ θεοφιλέστατοι κληρικοί τε ἢ μοναχοὶ, ἐπιδεδώκασιν ὁμοίους λιβέλλους. καὶ ἀναγνόντων ἔχοντας ἐπὶ λέξεως οὕτως·

Τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ τῇ κατὰ κέλευσιν τοῦ θεοσεβεστάτου καὶ θεοφιλεστάτου ἡμῶν δεσπότου καὶ μεγάλου νικητοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, συναθροιζομένῃ ἐν ταύτῃ τῇ βασιλευούσῃ καὶ βασιλίδι πόλει, ἐν τῷ βασιλικῷ σωτῆρι τοῦ ὑπολογιζομένῳ

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO X.

λεγομένῳ Τρούλλῳ, λίβελλος ἐπιδιορθώσεως συνταχεὶς ἢ ὑπὸ ἐμοῦ τοῦ ἀναξίου Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας τῆς μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας. ἐπείπερ ἐπεζήτησεν ἡ ὑμετέρα θεόπνευστος καὶ τίμιος σύνοδος τὸ ὑπὲρ τοῦ καλῶς καὶ ἀδιάβλητα περὶ τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἀμωμήτου ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πίστεως, καὶ περὶ τῆς ἀνθρωπίνης οἰκονομίας τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας καὶ ζωοποιοῦ Τριάδος· δοῦναι χάριν τὴν παροῦσαν ἔγγραφον ὁμολογίαν συντάξας, ἐπιδίδωμι τῇ ἁγίᾳ ὑμῶν συνόδῳ ἔχουσαν οὕτως ἐν ὑποτάξει, ὥστε.

Credo in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, visibilium omnium, & invisibilium. Et in unum Dominum Jesum Christum Filium Dei unigenitum, qui ex Patre natus est ante omnia sæcula, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, natum non factum, per quem omnia facta sunt. Et in Spiritum sanctum, Dominum, & vivificatorem, ex Patre procedentem, cum Patre, & Filio coadorandum & conglorificandum: Trinitatem consubstantialem, unam deitatem & essentiam, virtutemque & potestatem, & dominationem: Deum unum, * quem cum singulariter contemplatur, sensu dividente quæ indivisa sunt, unitatem in Trinitate, Trinitatem in unitate adorandam; unitatem quidem secundum essentiæ sive deitatis rationem, Trinitatem vero secundum subsistentias sive personas. Confiteor quoque unum ejusdem sanctæ, & consubstantialis, & vivificæ Trinitatis Dominum nostrum Jesum Christum Filium Dei unigenitum, qui ex Patre natus ante omnia sæcula, eumdem in ultimis diebus propter nos, & propter nostram salutem descendisse de cælo, & incarnatum esse ex Spiritu sancto, & sancta gloriosa Domina nostra Dei genitrice semperque Virgine Maria, quam Θεοτόκον, id est, Dei genitricem proprie, & veraciter confiteor; utpote quæ ipsum Dei Filium, & Verbum in novissimis temporibus secundum carnem generavit, consubstantialem Deo & Patri secundum deitatem, & consubstantialem nobis eumdem secundum humanitatem: per omnia similem nobis absque peccato, passibilem carne, impassibilem deitate: perfectum in deitate, & perfectum eumdem in humanitate: Deum verum & hominem vere; ex anima rationali, & corpore: ex duabus naturis, deitate & humanitate, & in duabus naturis perfectis, & post ineffabilem & inseparabilem unitionem inconfuse, inconvertibiliter, atque indivise cognoscendum: nusquam naturarum proprietate perempta propter subsistentialem unitionem, magis autem salvata proprietate utriusque naturæ, & in unam personam unamque subsistentiam concurrente, non in duabus personis partitum, aut divisum; sed unum eumdemque Filium Unigenitum, Deum Verbum, Dominum Jesum Christum confiteor. Nec enim quartæ personæ sancta Trinitas augmentum suscepit, etiam incarnato uno ex ipsa Dei Verbo: sed in virginali utero inviolabilis Dei genitricis semperque Virginis Mariæ inhabitans incognoscibiliter, ex ea in propria subsistentia carnem sibi formavit animatam anima rationali & intellectuali. Quapropter, & ejusdem duas nativitates confiteor, tam quæ ante sæcula ex Deo & Patre secundum deitatem, quamque illam quæ ex eadem sancta Virgine & Dei genitrice Maria secundum carnem, & recentem. Manens quippe quod erat, factus est inalterabiliter quod non erat: & ita unam ejus subsistentiam compositam annuntio, neutra conversa vel confusa propter unionem naturarum, neque rursus sectionem admittente hac incognoscibili unitione. Etenim unitio, quæ secundum compositionem, atque secundum subsistentiam est, & confusionem, & divisionem excludit: & servat quidem utriusque naturæ proprietatem, unam vero personam

* Forte meo defectu.

Quæ hic Græce desunt, ea minime non legentur in altera hujus Concilii versione, quæ est edenda infra.

ACTIO X. ANNO CHRISTI 681.

Dei Verbi etiam cum carne demonstrat. Unde & duas ejusdem Domini Jesu Christi naturales voluntates, & naturales operationes confiteor, secundum vigorem testimoniorum sanctorum ac probabilium patrum, quæ posita sunt in suggestione missa ad pissimum & a Deo confirmandum nostrum dominum, & magnum victorem Imperatorum ab Agathone sanctissimo ac beatissimo Papa antiquæ Romæ: & simpliciter in omnibus consentio, & permaneo in cunctis capitulis, quæ continentur tam in prædicta suggestione ejusdem sanctissimi viri, quamque in altera suggestione concilii, quod circa eum est. Insuper confiteor eumdem Dominum nostrum Jesum Christum verum Deum, unum consubstantialis & vivificæ Trinitatis crucifixum sponte pro nobis sub Pontio Pilato, passum, & sepultum, & resurrexisse tertia die secundum scripturas, & in cælos ascendisse, sedere ad dexteram Patris, & iterum venturum cum gloria judicare vivos & mortuos, cujus regni non erit finis: spero resurrectionem mortuorum, & vitam futuri sæculi. Amen.

Suscipio autem, & amplector sancta & universalia quinque concilia, id est, quod in Nicæa trecentorum decem & octo sanctorum ac beatorum, & quod in hac a Deo conservanda regia urbe centum quinquaginta sanctorum & a Deo servientium patrum, & quod in Ephelo prius ducentorum sanctorum patrum, & quod in Chalcedone sexcentorum triginta sanctorum patrum, & quod in temporibus Justiniani piæ recordationis iterum convenit in hanc a Deo conservandam regiam urbem sanctum quintum concilium. In omnibus autem conservo, & amplector, quæ ab eisdem sanctis quinque conciliis definita atque statuta sunt: & quos susceperunt suscipio, quosque damnaverunt, atque anathematizarunt, & abjicio & anathematizo. Cum his abjicio & anathematizo etiam omnes, qui unam voluntatem, & unam operationem prædicaverunt, aut prædicant, vel prædicaturi sunt in incarnationis dispensatione unius sanctæ Trinitatis Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri. Hunc igitur piæ & rectæ Christianorum fidei satisfactionem composui, scriptam per alium, mense Martio, indictione [b] octava. Subscriptio: Petrus indignus episcopus Nicomediæ metropolitos provinciæ Bithyniæ, consentiens, & permanens in omnibus, quæ continentur in præsenti satisfactionis libello, & confessus, ut superius continetur, quemadmodum duas naturas, ita & duas naturales voluntates, & duas naturales operationes in incarnationis dispensatione unius de sancta Trinitate Domini nostri Jesu Christi veri Dei; & anathematizans omnes, qui dicunt unam voluntatem, & unam operationem in deitate ejus, & humanitate, manu propria subscripsi, mense Martio, indictione nona. Et ceteri cum ipso similiter obtulerunt.

Georgius Deo amabilis presbyter monachus, & apocrisiarius Theodori venerabilis loci servatoris sedis Hierosolymorum accedens dixit: Quæso pietatem vestram, sanctum quoque & universale concilium, ut legantur synodica Sophronii venerabilis memoriæ archiepiscopi Hierosolymorum, quæ ab ipso quidem ad Sergium tunc temporis patriarcham exsistentem hujus regiæ & a Deo conservandæ urbis, missa sunt, nequaquam autem ab eodem suscepta sunt Sergio: quæ præ manibus mihi sunt: quo cognoscatur, utrum orthodoxa sunt, an non.

Constantinus pissimus Imperator, & sanctum concilium dixerunt: In sequentibus horum prolatio, atque lectio proveniat.

[a] In finem beatorum

[b] In Græcum.

Δεχόμενος δὲ καὶ ἀσπάζομαι τὰς ἁγίας οἰκουμενικὰς πέντε συνόδους· τουτέστι τὴν ἐν Νικαίᾳ τῶν θεοφορικῶν πατέρων· καὶ τὴν ἐν ταύτῃ τῇ θεοσώστῳ καὶ βασιλίδι πόλει τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων· καὶ τὴν ἐν Ἐφέσῳ τὴν πρώτην τῶν ἁγίων πατέρων· καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι τῶν ἑξακοσίων τριάκοντα ἁγίων πατέρων· καὶ τὴν ἐν χρόνοις Ἰουστινιανοῦ τῆς εὐσεβοῦς λήξεως πανευδοσίμου αὖθις ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει ἁγίων πατέρων πεμπτην πάντων. ἐν πᾶσι δὲ παραφυλάττω καὶ ἀσπάζομαι τὰ παρὰ τῶν αὐτῶν ἁγίων πέντε συνόδων ὁρισθέντα καὶ κανονισθέντα· καὶ οἷς ἐδίδαξαν δέχομαι· καὶ οἷς κατέκριναν καὶ ἀνεθεμάτισαν, ἀποδέλεγμαι καὶ ἀναθεματίζω. οὓς τοίνυν δὲ ἀπεδέλεγμαι, καὶ ἀναθεματίζω καὶ τούτους τοὺς μίαν ἐνέργειαν καὶ ἓν θέλημα κηρύξαντας, ἢ κηρύττοντας, ἢ μέλλοντας κηρύσσειν ἐπὶ τῆς οἰκείου οἰκονομίας τῷ ἑνὶ τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν. τούτων τοίνυν τῶν τῆς ἀσεβοῦς καὶ ἀποδέκτου ἁπάσης πληροφορίας συνταξάντων χαρτῶν ἐν ἐτέρῳ, μετὰ Μαρτίνου, ἰνδικτιῶνος ὀγδόης. ἐγὼ Γεώργιος ἐπίσκοπος ἐδέξατο τὴν Νικομηδέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, συνέχων καὶ ὁμόφρονα πάντα τοῖς ἐμφερομένοις ἐν τῇ παρούσῃ τῆς πληροφορίας βίβλῳ, καὶ ὁμολογήσας, ὡς πρόκειται, ἄνωθεν δύο φύσεις, οὕτω καὶ δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐπὶ τῆς οἰκείας οἰκονομίας τῷ ἑνὶ τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, τῷ ἀληθινῷ Θεῷ· ἀναθεματίσας τε πάσας τοὺς λέγοντας ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς θεότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος· ὑπέγραψα μετὰ Μαρτίνου, ἰνδικτιῶνος ὀγδόης· καὶ οἱ λοιποὶ σὺν αὐτῷ προσεδέλεγμαν ὡσαύτως.

Γεώργιος ὁ θεοσέβαστος πρεσβύτερος μοναχὸς καὶ ἀποκρισιάριος Θεοδώρου τοῦ εὐαγεστάτου διακρινομένου τοῦ ἁγίου Ἱεροσολύμων τόπου· αἰτοῦ τοῦ τὴν ὑμετέραν εὐσέβειαν, καὶ τὴν ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν συνόδον, τὰ συνοδικὰ Σωφρονίου τοῦ ἐν ὁσίᾳ τῷ μνήμῃ γενομένου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων, τὰ παρ' αὐτοῦ μὲν πρὸς Σέργιον τὸν τηνικαῦτα πατριάρχην τυγχάνοντα τῆς βασιλίδος ταύτης καὶ θεοφυλάκτου πόλεως, μὴ προσδεχθέντα δὲ παρ' αὐτοῦ Σεργίου, ἐν χερσί μου τυγχάνοντα, ἀναγνωσθῆναι· ἐφ' ᾧ ἐξεγνωσθῆναι, εἴπερ ὀρθόδοξα ἔχοιεν, εἴτε καὶ οὔ.

Κωνσταντῖνος ὁ θειότατος βασιλεύς, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· καθ' ἑτέραν δὲ τούτων προφορὰν καὶ ἀνάγνωσιν γενέσθω.

ANNO CHRISTI 681.

ΠΡΑΞΙΣ ΙΑ'.

ACTIO XI.

ACTIO UNDECIMA.

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλέως τοῦ ἀοιδίμου καὶ μεγαλωνύμου ἡμῶν διαπαντὸς Θεοδοσίου, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ἐν πορφύραις μεγάλου βασιλέως αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, ὑπὸ Θεοῦ προκριθέντος, καὶ μετὰ ὑπατείαν τὴν ἀπὸ Θεοῦ αὐτῷ δοθεῖσαν ἔτους εἰκοστοῦ δευτέρου τῆς αὐτοκρατορίας· Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφιλεστάτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ὑπὸ Θεοῦ φυλαττομένων αὐτῷ αὐτοκρατόρων, τῇ εἰκάδι τοῦ Μαρτίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.

In nomine Domini & dominatoris Jeſu Chriſti, Dei & Salvatoris noſtri; imperantibus a Deo coronatis, & ſereniſſimis noſtris dominis Flaviis, Conſtantino quidem piiſſimo, & a Deo decreto magno principe, perpetuo Auguſto & Imperatore, anno vigeſimo octavo, & poſt conſulatum ejus a Deo inſtructæ manſuetudinis, anno decimoterno, Heraclio vero atque Tiberio a Deo conſervandis ejus fratribus, anno vigeſimoſecundo, vigeſimo die menſis Martii, indictione nona.

Προκαθημένου τοῦ αὐτοῦ θεοσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ ἱεροῦ παλατίου τοῦ οὕτως ὑπολεγομένου Τρούλλου· καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θειοτάτης γαλήνης παρόντων καὶ ἀκροωμένων Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου πατρικίου, καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ἁρμονίων· Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου πατρικίου, καὶ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὠφικίου, καὶ ὑποστράτηγου Θράκης, Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου πατρικίου· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου πατρικίου· Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου πατρικίου, καὶ στρατηλικοῦ λογοθέτου· Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου πατρικίου, καὶ κουράτορος τοῦ βασιλικοῦ τοῦ Ὁρμίσδου οἴκου· Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου πατρικίου, καὶ ὑποτρόπου τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὀξκουβίτου· Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου πατρικίου καὶ κυαίστορος· Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου· Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου, καὶ διατητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν· Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου· Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ὑπάτου, καὶ δομεστίου τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

Præſidente eodem piiſſimo & Chriſti amante magno Imperatore Conſtantino in ſecretario ſacri palatii, quod cognominatur Trullus, & ex juſſione ejus a Deo inſtructæ ſerenitatis, præſentibus & audientibus Niceta glorioſiſſimo exconſule patricio, & magiſtro imperialium officiorum, Theodoro glorioſiſſimo exconſule patrio, & comite imperialis obſequii, & ſubſtratego Thraciæ, Sergio glorioſiſſimo exconſule patricio, Paulo glorioſiſſimo exconſule patricio, Juliano glorioſiſſimo exconſule patricio & militari logotheta, Conſtantino glorioſiſſimo exconſule patricio, & curatore imperialis domus Hormiſdæ, Anaſtaſio glorioſiſſimo exconſule patricio, & loci ſervatore comitis imperialis excubiti, Joanne glorioſiſſimo exconſule patricio & quæſtore, Polyeucto glorioſiſſimo exconſule, Thoma glorioſiſſimo exconſule, Paulo glorioſiſſimo exconſule & diſpoſitore orientalium provinciarum, Petro glorioſiſſimo exconſule, Leontio glorioſiſſimo exconſule, & domeſtico imperialis menſæ.

Συναλλοίσης δὲ ἡ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς κατὰ βασιλικὴν θεσπισθεῖσαν ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει. Τοῦτο Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν θειοτάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ θειοτάτου ἡγουμένου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου καὶ ἀποστολικοῦ πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγαθῶνος· καὶ Γεωργίου τοῦ ἁγιωτάτου καὶ ἀοιδίμου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλοπόλεως Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, καὶ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ ὑποτρόπου τοῦ ὁσίου τῆς Ἀλεξανδρίων μεγαλοπόλεως· καὶ Γεωργίου τοῦ θειοτάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου· Θεοδώρου τοῦ ἁγιωτάτου ὑποτρόπου τοῦ ὁσίου Ἱεροσολύμων· Ἰωάννου ὑπατείων πόλεως Πόντου· Ἀβουνδαντίου ὑπατείων πόλεως Πατέρνου· Ἰωάννου ὑπατείων πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην ἁγίας θεοῦ καθολικῆς ἐκκλησίας τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων συνόδου, θεσπισάντων καὶ ἐν αὐτοῖς ὑπογραφαῖς ἀναμφίβολον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐφ' ἧς τὴν θείαν Κωνσταντῖνος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος παρ' αὐτοῦ ἐκαφιερᾷ· καὶ Θεοδώρου τοῦ θειοτάτου πρεσβυτέρου, καὶ πατριοῦ τῆς θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου· Ἰωάννου ὑπατείων Θεσσαλονίκης· Βασιλείου ὑπατείων πόλεως Γορτυνίας τῆς Κρητῶν νήσου· Φιλαλήθους ὑπατείων Καισαρείας Καππαδοκίας· Θεοδώρου ὑπατείων Ἐφέσου· Σισινίου ὑπατείων Ἡρακλείας Θράκης· Πλάτωνος ὑπατείων Ἀγκύρας Γαλατίας· Γεωργίου ὑπατείων Κυζίκου· Μαρίνου ὑπατείων Σαρδίων· Πέτρου ὑπατείων Νικομηδείας· Φωτίου ὑπατείων Νικαίας· Ἰωάννου ὑπατείων Χαλκηδόνος· Ἰωάννου ὑπατείων Σιδῆς· Θεοδώρου ὑπατείων Μελιτηνῆς· Ἰουστίνου ὑπατείων Τυάνων· Ἀλυπίου ὑπατείων Γαγγρῶν· Κυπριανοῦ ὑπατείων Κλαυδιουπόλεως· Πολυεύκτου ὑπατείων Μύρων τῆς Λυκίας· Θεοδώρου ὑπατείων Σταυρουπόλεως Καρίας· Τιβερίου ὑπατείων Λαοδικείας Φρυγίας· Κοσμᾶ ὑπατείων Συνάδων· Στεφάνου ὑπατείων Ἀντιοχείας Πισιδίας· Θεοπέμπτου ὑπατείων Ἰουστινουπόλεως ἥτις Μοστηνή· Ἰωάννου ὑπατείων Πέργης· Ἰσιδώρου ὑπατείων Ῥόδου· Σισινίου ὑπατείων Ἱεραπόλεως Φρυγίας· Θεοδώρου

Conveniente autem ſancto, & univerſali concilio, quod per imperialem ſanctionem congregarum eſt in hac a Deo conſervanda regia urbe, id eſt, Theodoro & Georgio venerabilibus preſbyteris, & Joanne venerabilibus preſbyteris, & Joanne venerabili diacono, locum præſentantibus ſanctiſſimi ac beatiſſimi Papæ antiquæ Romæ Agathonis, & Georgio venerabili atque ſanctiſſimo archiepiſcopo hujus magniſonæ Conſtantinopoleos novæ Romæ, & Petro Deo amabili preſbytero, monacho, & apocriſiario Theodori venerabilis loci ſervatoris ſedis Hieroſolymorum: Joanne epiſcopo Portuenſi, Abundantio epiſcopo civitatis Paternenſis, Joanne epiſcopo civitatis Rhegitanæ, locum repræſentantibus ſancti concilii centum viginti quinque venerabilium epiſcoporum ſenioris Romæ, qui & per proprias ſubſcriptiones demonſtrantur in ſuggeſtione ab eis facta ad piiſſimum principem Conſtantinum: & Theodoro religioſo preſbytero, & locum agente Deo amabilis archiepiſcopi Ravennenſis Theodori, Joanne epiſcopo Theſſalonicæ, Baſilio epiſcopo civitatis Gortynæ inſulæ Cretæ, Philalethe epiſcopo Cæſareæ Cappadociæ, Theodoro epiſcopo Epheſi, Siſinnio epiſcopo Heracleæ Thraciæ, Platone epiſcopo Ancyræ Galatiæ, Georgio epiſcopo Cyzici, Marino epiſcopo Sardium, Petro epiſcopo Nicomediæ, Photio epiſcopo Nicææ, Joanne epiſcopo Chalcedonis, Joanne epiſcopo Sidæ, Theodoro epiſcopo Melitenæ, Juſtino epiſcopo Tyanorum, Alypio epiſcopo Gangrenſi, Cypriano epiſcopo Claudiopoleos, Polyeucto epiſcopo Myrorum Lyciæ, Theodoro epiſcopo Stauropoleos Cariæ Tiberio epiſcopo Laodiceæ Phrygiæ, Coſma epiſcopo Synadorum, Stephano epiſcopo Antiochiæ Piſidiæ, Theopempto epiſcopo Juſtinopoleos, quæ & [b] Moſtene, Joanne epiſcopo Pergæ, Iſidoro epiſcopo Rhodi, Siſinnio epiſcopo Hierapoleos Phrygiæ, Theodoro

[a] In Græco, ſeptimo

[b] In Græco Mocſii,

ACTIO X.

ANNO CHRISTI 681.

episcopo Tarsensi, Macrobio episcopo Seleuciæ Isauriæ, Georgio episcopo Byziæ Thraciæ, Zacharia episcopo Leontopoleos Isauriæ, Gregorio episcopo Selymbriæ, Andrea episcopo Methymnæ, Theognio episcopo Cri, Epiphanio episcopo Euchaitenо, Petro episcopo Mesembriæ, Petro episcopo Sozopoleos Thraciæ, Joanne episcopo Nysæ, Theodoro episcopo imperialium Thermarum, Georgio episcopo Camulianorum, Zoëto episcopo Chrysopoleos Asiæ, Patricio episcopo Magnesiæ, Antonio episcopo Hypæporum, Theodoro episcopo Pergami, Genesio episcopo Anastasiopoleos, Platone episcopo Cinnæ, Stephano episcopo [a] Vranopolis, Andrea episcopo Mnizi, Joanne episcopo Melitopoleos, Joanne episcopo Philadelphiæ, Theodoro episcopo Dascylii, Theodoro episcopo Justinianopoleos Gordi, Menna episcopo Carallіæ Pamphyliæ, Callinico episcopo Coloniæ Armeniæ; Theodoro episcopo Verissæ, Tiberio episcopo [b] Amissi, Sergio episcopo Sinopes, Georgio episcopo Junopoleos, Stephano episcopo Heracleæ Ponti, Longino episcopo Tii, Domitio episcopo Prusiados, Georgio episcopo Cratiæ, Platone episcopo Hadrianopoleos, Salomone episcopo Clanci, Georgio episcopo Coënsi, Joanne episcopo Erizorum, Joanne episcopo Myndi, Patricio episcopo Iluzorum, Petro episcopo Appiæ, Alexandro episcopo Nacoliæ, Domitio episcopo Prymnesiæ, Constantino episcopo Baratæ, Theodosio episcopo Pisibelorum, Paulo episcopo Sozopoleos Pisidiæ, Plusiano episcopo Sylleï, Theodoro episcopo Nazianzi, Demetrio episcopo Teni, Stephano episcopo Pari, Gregorio episcopo Cantanensi, Joanne episcopo Lappæ, Eulalio episcopo Zenonopoleos, Constantino episcopo Dalisandi, Theodoro episcopo Olbæ, Theophane presbytero & abbate venerabilis monasterii quod cognominatur Baïarum, quod est in Sicilia, & Georgio presbytero & monacho monasterii Renati, positi apud antiquam Romam, Conone, & Stephano presbyteris, & monachis monasterii, quod cognominatur domus Arsicia, similiter siti apud antiquam Romam.

[a] In Græc. Verianopolis.

[b] Pro Amisi.

Residentibus quoque gloriosissimis patriciis, & consulibus, & omnibus venerabilibus, & Deo amabilibus episcopis secundum ordinem, in eodem secretario Trulli, propositis in medio sacrosanctis Christi Dei nostri evangeliis.

Constantinus Deo amabilis diaconus hujus sanctissimæ Dei ecclesiæ, & primicerius Deo amabilium notariorum sanctissimi patriarchæ hujus a Deo conservandæ regiæ urbis Georgii, dixit:

Discernere solens eos, qui recta sentiunt & prædicant dogmata, ab his qui non vere confitentur, quæ super dispensatione sunt Christi veri Dei nostri, qui unus est de sancta Trinitate, tam vestra serenitas, quamque sanctum & universale vestrum concilium cognitionem habet, quod de præterita actione Georgius religiosus presbyter monachus, & apocrisiarius Theodori sanctissimi loci servatoris sedis Hierosolymorum, supplicans petiit vestram pietatem, & sanctum vestrum concilium, ut synodica Sophronii venerabilis memoriæ quondam archiepiscopi Hierosolymorum civitatis proferrentur ad medium, atque legerentur, ut eorum scientiam habeatis, & judicetis, si orthodoxa existunt: & suggerimus ad quod placuerit.

Constantinus piissimus Imperator, & sanctum concilium dixerunt: Relegantur quæ dudum gesta sunt. Et relecta sunt.

Constantinus piissimus Imperator, & sanctum concilium, dixerunt: Georgius presbyter religiosus mo-

Ὑπατίου Ταρσοῦ· Μακροβίου ὑπατίου Σελευκείας Ἰσαυρίας· Γεωργίου ὑπατίου Βυζίης Θρᾴκης· Ζαχαρείου ὑπατίου Λεοντοπόλεως Ἰσαυρίας· Γρηγορείου ὑπατίου Μεσημβρίας· Γεωργίου ὑπατίου Μεθύμνης· Σεργίου ὑπατίου Συλλεΐας· Ἀνδρέου ὑπατίου Μεθύμνης· Θεογνίου ὑπατίου Κίου· Ἐπιφανίου ὑπατίου Εὐχαϊτῶν· Πέτρου ὑπατίου Μεσημβρίας· Πέτρου ὑπατίου Σωζοπόλεως Θρᾴκης· Ἰωάννου ὑπατίου Νύσσης· Θεοδώρου ὑπατίου τῶν βασιλικῶν Θερμῶν· Γεωργίου ὑπατίου Καμουλιανῶν· Ζωήτου ὑπατίου [a] Χρυσοπόλεως Ἀσίας· Πατρικίου ὑπατίου Μαγνησίας· Ἀντωνίου ὑπατίου Ὑπαίπων· Θεοδώρου ὑπατίου Περγάμου· Γενεσίου ὑπατίου Ἀναστασιουπόλεως· Πλάτωνος ὑπατίου Κίννης· Στεφάνου ὑπατίου Βρανιτουπόλεως· Ἀνδρέου ὑπατίου Μιζίου· Ἰωάννου ὑπατίου Μελιτουπόλεως· Ἰωάννου ὑπατίου Φιλαδελφείας· Θεοδώρου ὑπατίου [b] Πεμανηνῶν· Ἰωάννου ὑπατίου τῶν Δασκυλίου· Θεοδώρου ὑπατίου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου· Μίννα ὑπατίου Καραλλίας Παμφυλίας· Καλλινίκου ὑπατίου Καλωνίας Ἀρμενίας· Θεοδώρου ὑπατίου Βηρίσσης· Τιβερίου ὑπατίου Ἀμισσοῦ· Σεργίου ὑπατίου Σινώπης· Γεωργίου ὑπατίου Ἰουνοπόλεως· Στεφάνου ὑπατίου Ἡρακλείας Πόντου· Λογγίνου ὑπατίου Τίου· Δομετίου ὑπατίου Προυσιάδος· Γεωργίου ὑπατίου Κρατείας· Πλάτωνος ὑπατίου Ἀδριανουπόλεως· Σολομῶντος ὑπατίου Κλαυδίου· Γεωργίου ὑπατίου Κοῶν· Ἰωάννου ὑπατίου Μύνδου· Πατρικίου ὑπατίου Ἰλουζῶν· Πέτρου ὑπατίου Ἀππίας· Ἀλεξάνδρου ὑπατίου Νακολείας· Δομετίου ὑπατίου Πρυμνησσοῦ· Κωνσταντίνου ὑπατίου Βαράτης· Θεοδοσίου ὑπατίου Πισιβήλων· Παύλου ὑπατίου Σωζοπόλεως Πισιδίας· Πλουσιανοῦ ὑπατίου τῆ Συλλαίου· Θεοδώρου ὑπατίου Ναζιανζοῦ· Δημητρίου ὑπατίου Τένου· Στεφάνου ὑπατίου Πάρου· Γρηγορείου ὑπατίου Καντάνων· Ἰωάννου ὑπατίου Λάππης· Εὐλαλίου ὑπατίου Ζηνωνουπόλεως· Κωνσταντίνου ὑπατίου Δαλισανδέων· Θεοδώρου ὑπατίου Ὄλβης· Θεοφάνους πρεσβυτέρου ἡγουμένου τῆ ἐν Σικελίᾳ θεσπίστῃ μοναστηρίου τοῦ λεγομένου Βάϊα· Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενάτ τῶν ἁγιωτάτων ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ· Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς τοῦ λεγομένου ἁγίου Ἀρσικίας, ἁγιωτάτων κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην.

[a] Pro Χρυσοπολίτου.

[b] Lat. Pemanenorum.

Καθεζόντων τῶν θεοδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων, καὶ πάντων τῶν εὐσεβεστάτων καὶ στρατηλατῶν κατὰ τάξιν, ἐν τῷ αὐτῷ τῷ Τρούλλῳ συνόδῳ, συνελθόντων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων·

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος ἀρχιδιάκονος τῆς ἐνθάδε ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ πριμικήριος τῶν θεσπεσίων νοταρίων τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως Γεωργίου, εἶπε·

Διακρίνειν εἰωθὼς τοὺς τὰ ὀρθὰ φρονοῦντας καὶ κηρύττοντας δόγματα ἀπὸ τῶν μὴ ἀληθῶς ὁμολογούντων τὰ τῆς οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ὅ τε ὑμέτερος θεσπέσιος γαληνότης, καὶ ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ἡμῶν σύνοδος ἐν εἰδέναι τυγχάνει, ὡς κατὰ τὴν προκαθεσθεῖσαν παρῆλθε Γεώργιος ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος μοναχὸς καὶ ἀποκρισιάριος Θεοδώρου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου τῆς Ἁγίου Ἱεροσολύμων πρεσβυτέρου ὑπὲρ τοῦ ὑμετέρου θεσπεσίου καὶ τοῦ ἁγίου ἡμῶν συνόδου, τὰ συνοδικὰ γράμματα Σωφρονίου τοῦ ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἱεροσολυμιτῶν πόλεως προσενεγκόντα εἰς μέσον, καὶ ἀναγνωσθέντα, ἵνα τοῦτον λαβόντα ὑμᾶς εἰδῆναι, καὶ κρῖναι, περὶ ὁποίαν ποτὲ ἐστὶν ταῦτα· καὶ ὑποβάλλειν ὅπερ τὸ πρεσβάλλον.

Κωνσταντῖνος ὁ θεσπέσιος βασιλεύς, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος, εἶπον· ἀναγνωσθήσεται τὰ ὧδε προσενεχθέντα, καὶ διαγνωσθήσεται.

Κωνσταντῖνος ὁ θεσπέσιος βασιλεὺς καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· Γεώργιος ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος, μοναχὸς καὶ ἀπο-

ANNO CHRISTI 681.

κριτάριος τῆ ἁγιωτάτου πατριαρχικῆ τῆ τοῦ θεοῦ Ἱερουσάλημων, τῆς A nachus & apocriſiarius venerabilis loci ſervatoris ſedis Hieroſolymorum, quorum meminit ſynodicorum Sophronii quondam archiepiſcopi Hieroſolymorum, ſecundum ejus petitionem, prolationem faciat, eorumque lectio proveniat. Et prolatus eſt liber, habens ſynodica ejuſdem venerabilis memoriæ Sophronii. Quem accipiens Agatho religioſus lector & notarius ſanctiſſimi archiepiſcopi hujus a Deo conſervandæ regiæ urbis, relegit ita continentem in verbis:

ACTIO XI.

Domino in omnibus ſanctiſſimo, ac beatiſſimo fratri, & conſacerdoti Sergio, archiepiſcopo & patriarchæ Conſtantinopoleos, Sophronius inutilis ſervus ſanctæ Chriſti Dei noſtri civitatis.

Papæ! Papæ! beatiſſimi, quam mihi nunc amabilis quies, & multo quam pridem amabiliot, ex quo de incurioſo ſilentio in cauſarum turbam decidi, & terrenis quibuſdam fluctibus opprimor! Papæ! Deo honorabiles, quam nunc ſuavis eſt mihi puſillitas, & non mediocriter quam pridem ſuavior, ex quo de ſtercore, & humo, ineffabili nimiaque penuria, ad ſolium pontificale aſcendi! Et multum cerno fluctum conjungi, & fluctus ſequens periculum. Non enim ita eſſe ſuavia conſpiciuntur ſuavia ante inſuavium experimentum atque noritiam, ſicut poſt experimentum & incurſum apparent triſtium. Sic ſalus his, qui poſt ſalutem ægrotant, optabilis; ſic tranquillitas his, qui poſt tranquillitatem fluctuantur, gratiſſima; ſic divitiæ his, qui poſt divitias egent, amabiles. Et omnia quis ita conſiderabit exiſtere: ipſa quidem eſſe ac permanere naturali atque eſſentiali qualitate, qualia & ante experimentum contrariorum apparebant: meliora tamen poſt horum effici ſcientiam, & ſuſtinentibus multo pretioſiora, necnon & jucundiora, & deſiderabiliora. Et hoc nobiſcum Job laudabilis ita ſe habere decernet ſplendidiſſime, utrorumque experimentum accipiens ac recte definiens; meritoque judex in his, quæ a nobis dicuntur, progrediens; ſententiatmque indeclivem & immunificam ſtatuens. Quid ergo ait ille decertator indomitus, mutationem paſſus jucundorum, & in æſtuationem argentium veniens? *Quis putas me conſtituet in menſe dierum, quibus me Deus tuebatur, quando lucerna ejus ſuper caput meum ſplendebat, quando lumine ejus gradiebar in tenebris, quando eram in itineribus lætus, quando Dominus inſpiciebat tabernaculum meum, quando eram opulentus nimis, & in comitatu meo pueri mei, quando effluebant viæ meæ butyro, montes autem mei fluebant lacte, quando progrediebar diluculo in civitate, & in plateis ſedes meam ponebatur? Videntes me juniores abſcondebantur: ſeniores vero aſſurgebant, majores natu autem deſinebant loqui, digitum ori ſuo imponentes: audientes vero, beatificabant me.* Ergo ego etiam merito, beatiſſimi, cum Job quinquies victore clamabo; memoria priſtinorum bonorum, quæ mihi aderant pulſatus: Tranquilla hæc fuerant, vita cum ſilentio, & nullam fluctuationem agnoſcens pauperies. Quis putas me conſtituet in menſe dierum anteriorum, quibus me Deus abſque tribulatione ſervabat, quando fulgebat lucerna ejus ſuper caput meum, pacificam vitam degentis & influctuabilem, quando lumine ejus gradiebar in tenebris, cum vindemiabam racemos ſilentii, dum ſerenitatis honeſtabar germinibus, dum imperturbationis delectabar palmitibus, dum ſecuritatis floribus collætabar, dum intrepidationis floſculis coronabar, dum incuriæ gratiis conveſcebar, quando terreſtri fruebar pauperie, quando ſulcos impericuloſi ſtercoris exarabam, quando influctuoſæ paupertatis mare tranſmeabam, quando humilis cellæ pulcritudinibus congaudebam, quando arvalis victus mellifluo illo manna veſcebar, alius quidem Iſrael & ipſe cernendus, delicialque epulabar cæleſtes atque pacificas, citra murmurationem ingratumve propoſitum?

[a] Job. 29.

[a] Hæc Sophronii ſtrophica Græce in mſſ. Bibl. Regiæ Chriſtianiſſ. cod. 1911. ad 1924. ad fol. 33.

[a] Job. 29. quando vidi quem humi lacerabam, melliflua &c.

ACTIO XI. ANNO CHRISTI 681.

Quoniam igitur hæc, & ultra hæc, ſapientiſſimi, in me ter afflictum neceſſitate magna, & vi Deo amabilium clericorum, religioſorumque monachorum, & fidelium laïcorum, horum omnium civium hujus ſanctæ Chriſti Dei noſtri civitatis, qui violenta manu me compulerunt, & more tyrannico coëgerunt, peracta ſunt; quibus neſcio judiciis neque percipio: quæſo ſacratiſſimos vos, & exhortor, non ſolum mundis orationibus ad Dominum me adjuvare [a] vitaliter fluctuantem, pariterque periclitantem, & confortare me puſillanimitatibus nutabundum, ſed & a Deo inſpiratis inſtitutis introducere ad operandum inceptum: hoc quidem, ut patres, & [b] prolatores; hoc vero, ſicut fratres, & conſanguinei. Date ergo vos mihi paterne ſimul, atque fraterne, quæ poſtulo: juſta quippe ſunt: & ego veſtram pedeductionem ſequar: & copulam ad vos habere merebor, qua fides conſentaneos nectit, & ſpes recta ſapientes unificat, & caritas divina ſentientes addenſat: quorum funis triplex, & ex iſtis tribus divinis conſtringitur virtutibus, neque ſolutionem agnoſcit, neque diſruptionem admittit, neque ſeparationem ſuſtinet; ſed eſt veraciter indiſruptus, in unam congregans pietatem eos, qui copula ejus divina ditati ſunt. Quia vero quædam apoſtolica atque priſca traditio in ſanctis Dei per totum orbem eccleſiis tenuit, ut qui ad pontificatum ducuntur, iis qui ante illos pontificatus regunt, omnia ſinceriter conferant, vel exponant, qualiter ſapiant, & qualiter fidem detineant, quam Paulus eis ſapientiſſimus nimis caute contradidit, ut non curſus ſuos in vacuum peragant: inanis namque eis omnis curſus exiſteret, ſi in quolibet fides violaretur. Ille quippe ſacer, qui Dei voces audivit, & cælum ipſum habuit [c] magiſtrum, & paradiſi contemplator [d] pro tempore factus eſt, & verborum aliis hominibus ineffabilium fuit auditor, formidabat, ſicut ipſe ait, & perterrebatur, ne forte cum aliis prædicaret Chriſti ſalutiferam prædicationem, ipſe reprobus efficeretur. Unde & in Hieroſolymis aſcendebat Chriſti cæleſtis diſcipulus, & divinis, qui præerant, ſubjiciebatur diſcipulis; & evangelicam, quam prædicabat, doctrinam innoteſcebat eis, qui alios putabantur præcedere; & ipſius eos faciebat doctrinæ participes, munimen ſibi deſpondens, & eis, qui poſt eum fuerant ejus ſuſcepturi doctrinas; quibus formula ſalutis cunctis probabilis factus eſt, qua ejus ſequi vellent veſtigia.

Huic proinde & nos conſuetudini ſervientes, & legem optimam arbitrati, omne quod olim decenter effectum eſt, maxime apoſtolico roboratum inſtructo; qualiter de fide teneamus, ſcribimus, & a Deo inſtructis vobis ad probandum dirigimus: ne forte terminos æternos tranſgredi, quos patres noſtri poſuerunt, æſtimemur; non diſcernere tantum ſcientibus ab incertis proba dogmata; ſed & redintegrare, quæ minus ſunt, propter perfectam in Chriſto caritatem, exacte potentibus atque valentibus. Illa igitur dicturus advenio, quæ ab initio in ſancta & catholica eccleſia natus & nutritus perdidici, & a mollibus percepi unguibus ſapere, & prædicantibus vobis a Deo inſpiratis audivi.

Credo igitur, beati, ſecundum quod a principio credidi, in unum Deum Patrem omnipotentem, fine principio penitus, & ſempiternum, omnium viſibilium, atque inviſibilium factorem. Et in unum Dominum Jeſum Chriſtum Filium Dei unigenitum, qui ſempiterne & [e] intemporaliter ex ipſo natus eſt Deo & Patre. Et non aliud principium quam Patrem cognoſcentem; ſed nec aliunde quam ex Patre ipſum ſubſtantiam habet, lumen de lumine conſubſtantiale, Deum verum de Deo vero conſempiternum. Et in unum Spiritum ſanctum, qui ſempiterne a Deo Patre procedit, & lumen, & Deum ipſum agnoſcen-

Ἐπὶ οὖν ταῦτα καὶ ὑμεῖς τὴν ἴσην ἀνοχὴν ποιήσατε, εἰς ἅπερ τὸν περισέβαστον ἀνάξιον μεγάλην ἐν βίᾳ διεφθαρμένοι κυκλοῦσιν, ἐν βίλεσθε μοναστῶν, ἐν πάσῃ λαϊκῇ, ὑπὲρ πάντων πολιτῶν τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πόλεως, ὑπὲρ τοῦ με βοηθῆσαι, καὶ συμπαθῶς ἀναστῆναι μοῦνον ἀκαταστάτως μοχθοῦντα, οἷος ὢν αὐτὸς οὐδὲ ὑπέστην πεῖσαι, ἀλλὰ τοῖς πατράσιν ὑμῶν ἐν ἀφορμῇ, μὴ μόνον διὰ χαῖρε καθαιρεῖν τοὺς φθάσαντας ἐμοῦ βασιλεῖς ἀλλὰ καὶ ἀνιστᾶν, ὅπερ δὴ ἐν κινδυνεύοντα, ἐν πείθειν με μητροκλοπίας ἀκαίρως ἀλλὰ ἐν ἀποβάσεις διδάξαι πολλῶν φοβεῖν τὸν θεῖον φρονεῖν ἰσχύειν· ὧδον μὲν οἷς πατέρες καὶ φίλοτεκνοι, ὧδον δὲ οἷς ἀδελφοὶ ἐν ἐμφύτοροι. δότε γοῦν ὑμεῖς ἐμοὶ πατρικῶς τε ἐν ἀδελφικῶς τὰ αἰτήματα δίκαια γὰρ τυγχάνοντα, καὶ ἐγὼ τῆς ὑμετέρας πομπῆς ἐφέψομαι, καὶ συμπλοκὴν πρὸς ὑμᾶς ἐμποιήσομαι, ὧν ἡ πίστις συνδεῖ τοὺς ὁμοφρονοῦντας, ἐν ἡ ἐλπὶς συνεκτοῖ τοὺς ἀνυπέρτους, ἐν ἡ ἀγάπη συνδέσμους τοὺς διαφέροντας· ὧν τὸ χρεῖττον τὸ ἄπτεσθαι, καὶ πᾶσι ὄντωσι θεῖοι τῶν ἀρετῶν συμπλεκόμενον αὖτε λύσιν ὑπόστασιν, οὔτε ῥῆξιν ὑφίστασθαι, οὔτε χωρισμὸν παραδέχεται· ἀλλ' ἔστιν ἀκλινῶς ἀδιάῤῥηκτος, εἰς μίαν συνάγον διάθεσιν τοὺς πρὸ αὐτοῦ πλουτοῦντας πρὸ ὑπ' αὐτοῦ. ἐπεὶ οὖ τις ἀποστολικὴ ἐν ἀρχαία παράδοσις ἐν τοῖς κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἁγίαις ἐκκλησίαις κατέσταται, ὅπως οἱ θεῖοι ἱερατεύοντες ἀγόμενοι τοῖς θεῖ αὐτοῦ τὰς ἱερατείας χειρίζουσι πρὸς ἐλεήμονας ἀναφέρωσιν, ὅπως φρονῶσι, ἐν ὅπως πίστιν ἔχωσι, ἐν Παῦλος αὐτοῖς ὁ σοφώτατος ἄγαν ἀσφαλῶς παραδέδωκεν, ἵνα μὴ εἰς κένον τὰ δρομήματα ποιῶνται· κενὸς γὰρ αὐτοῖς ἅπας ὁ δρόμος ἔσται, ἀδιαφθόρως κατὰ τὴν τῆς πίστεως. ἀκάκιος γὰρ ὁ Σωσίπατρος, ὁ Θεοῦ φωστὴρ ἀποστολικός, ἐν οἰκείαν αὐτὸν ἔχοντας παῤῥησίαν, ἐν παῤῥησίαν ἔσωθεν ἡμῶν ἀπαύστως, ἔτους φρονῶν, ἐν ὅπως πίστιν ἔχοντες

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO X.

μῶν, ᾗ ὃν ἀληθῶς πατρὶ καὶ υἱῷ συναΐδιον, ἰσοτίμον τε καὶ
ὁμόθρονον, ᾗ τῆς αὐτῆς οὐσίας καὶ φύσεως, ὁμοίως δὲ καὶ θεότητος· Τελείαν ἀνάρχητον καὶ ἀπέραντον καὶ ἀόριστον, συμφυᾶ
καὶ συγγενῆ καὶ ὁμόδοξον, εἰς μίαν συνηθροισμένην διάστασιν,
καὶ εἰς μίαν συναγομένην κοινὴν κυριότητα, ἄνευ φαντασιώδους
διαχύσεως, καὶ ὑποστατικῆς ἀκοινωνησίας. τριάδα γὰρ ἐν
μονάδι πιστεύω, καὶ μονάδα ἐν τριάδι δοξάζω. τριάδα
μὲν τοῖς τρισὶν ὑποστάσι, μονάδα δὲ τῇ μοναδικῇ τῆς θεότητος. ἡ τε γὰρ ἁγία τριὰς ἀριθμητὴ τοῖς ἰδιοτικοῖς ἐστιν
ὑποστάσι, ἔστι καὶ ἁγία μονὰς οὐκ ἔστιν ἀριθμήσιμος.
καὶ ἡ μὲν ἀδιαίρετον ἔχει διαίρεσιν, καὶ ἀσύγχυτον φέρει συμφοραν. διαιρουμένη γὰρ τοῖς ἀριθμητοῖς ὑποστάσι, καὶ ἀριθμουμένη τοῖς ἰδιοτικοῖς ὑπάρξεσι τῇ ταυτῇ τῆς οὐσίας καὶ
τῆς φύσεως ἑνότητι, ἢ τοῖς ταυτὸν μεριστὸν οὐ προσίεται. ἔστι
μονὰς ἑνιαία τε οὖσα ἢ ἄζυγος, ἢ πᾶσαν φθορὰν πάσῃ κατ' οὐσίαν ἀριθμητὸν. ἐκ γὰρ Θεὸς ἡμῖν ἀκεραίως πιστεύεται, ὅτι ἢ
θεότης μία [a] ἀξιωνύμως κηρύττεται, κἂν ἐν τριάδι προσώπων γνώσκηται. ἢ ὁ κύριος ἡμῶν ἀπαξλάττεται, ὅτι καὶ συναίτιος μία βασιλεία δείκνυται, κἂν ἐν τρισὶν ὑποστάσι δίδοται. οὔτε καθὸ εἷς Θεὸς ὁ Θεὸς ἢ μία θεότης δεῖ διαιρούμενος, καὶ εἰς τρεῖς θεοὺς μεριζόμενος, ἢ εἰς τρεῖς θεότητας ἐκτεινόμενος· οὔτε καθὸ εἷς κύριος ὁ εἷς κύριος διαιρούμενος, ἢ εἰς κυρίους τρεῖς διπλούμενος, ἢ κυρίοτητος τρεῖς πλατυνόμενος. Ἀρειανὴ τὸ διαιρέσιμον, εἰς ἀνίσους Θεοὺς τὸν ἕνα κατατέμνον Θεὸν, ἢ εἰς ἀνομοίους θεότητας τὴν μίαν μερίζον θεότητα, ἢ εἰς ἑτερόφυλους τρεῖς κυριότητας τὴν μίαν διττὸν κυριότητα. οὔτε καθὸ τριὰς ὁ εἷς Θεὸς ἢ γνωρίζεται, ἢ ὑποστάσεις τρεῖς καταλήλεκται, ἢ εἰς τρία πρόσωπα θεότητος θείου πατὴρ ἢ υἱὸς ἢ πνεῦμα ἅγιον λέγεται, ἀσυγχύτως, ἢ συνθέτως, ἢ συγχύτως, καὶ εἰς μίαν ἑαυτὴν συναλέφουσι ὑπόστασιν, ἢ εἰς ἓν συλλήβδην ἀριθμούμενον θεότητος. Σαβελλιανὸν τὸ ἀνάπαλιν, εἰς μίαν τὴν τρεῖς ὑποστάσεις συλλέγον ὑπόστασιν, ἢ εἰς ἓν τὸ τρία συμφέρον θεότητος θεότητα. πῶς γὰρ τριὰς, ὦ διαστάσιμοι, οἱ τρεῖς ἐν καθ' ἡμᾶς ἡ τριὰς συναγόμενον θεότητα, ἢ τρεῖς μίαν δραμεῖσαν συλλογιζόμενον ὑπόστασιν; ἢ πῶς μονὰς, ὦ μανιώδεσται, οἱ τρεῖς οὐσίας τρεῖς ἡ μονὰς ἀναγόμενα, ἢ τρεῖς φίσεις τρεῖς πλατυζόμενα; καὶ εἰς τρεῖς ὑποστάσεις τὴν θεότητα; αἱ γὰρ τρεῖς ἰδιοτικὰς ἐκφάνσεις ἐκφέρει, καὶ πάντῃ τῆς θεότητος ἐξάκτεις τὸ τῆ μοναδικὸν καθ' ὑπόστασιν, τό τε τριαδικὸν ἐν ταῖς φύσεσι. τὸ μὲν γὰρ τρεῖς Ἰουδαϊσμὸν θεῖον ἀποτίκτεται, καὶ ἑαυτῷ συναπτόμενον τὸν λέγοντα· τὸ δὲ τρεῖς ἑλληνισμὸν ἀναπλάττει, καὶ ἑαυτὸ συνακολουθεῖν τὸν φάσκοντα. καὶ ἡ πάντως ἑλληνίζει ὁ Θεὸν μανικῶς σὺν Ἀρείῳ θεολογούμενος, ἢ Ἰουδαΐζει, ἀνάγκης ἀνθρώπους σὺν Σαβελλίῳ διχάζοντας. καὶ ἀμφὶ τοῦτο καλῶς τῶν θεολόγων πεφύκασι, μονάδα μὲν ἡμᾶς φρονεῖν μετὰ τῆς ἰσοτίμου θεότητος, καὶ τῆ ταυτῆ τῆς οὐσιώδους τε καὶ φυσικῆς ἐνότητος· Τριάδα δὲ τοῖς ἀνυπάρκτοις τριὰς ὑποστάσεσι, καὶ τῆ ἀμείρῳ τῆς τριπροσώπου θεότητος ἰσότητος· ἵνα μήτε τὸ ἓν [b] μίαν Σαβελλίου πάντῃ ἐκφεύγωμεν, ἢ πᾶσαν ὑποστατικὴν πλῆθυν ἀπορριπτώμεν· μήτε τὸ τρία σημεῖον τοῦ Ἀρείου τρία ἀγνωμόνως θεοποιῶμεν, ἢ πᾶσαν μοναδικὴν φυσικὴν διαφορὰν διαιροῦντες, καὶ οὐσίας, καὶ φύσεις.

dum, vere Patri & Filio conſempiternum, con- A
ſubſtantialem, atque contribulem, ejuſdemque eſ-
ſentiæ, atque naturæ, ſimiliter & deitatis: Trini-
tatem conſubſtantialem, cohonorandamque, ac co-
aſſiſtricem, connaturalem, & cognatam, atque con-
tribulem, in unam correcapitulandam deitatem, at-
que in unam copulandam communem dominatio-
nem, abſque perſonali confuſione, & abſque ſub-
ſtantiali diviſione. Trinitatem itaque in unitate credi-
mus, & unitatem in Trinitate glorificamus: Trinita-
tem quidem pro tribus ſubſiſtentiis, unitatem autem
propter ſingularitatem deitatis. Nam ſancta Trinitas
numerabilis perſonalibus eſt ſubſiſtentiis, & ſancta
unitas extra omnem numerum eſt: & hæc quidem in-
diviſibilem habet diviſionem, & inconfuſam gerit
conjunctionem. Cum dividitur namque numeralibus B
ſubſiſtentiis, & numeratur perſonalibus alternitatibus,
identitate eſſentiæ atque naturæ conjungitur, & om-
nimodam partitionem non recipit. Unitas enim ſingu-
laris & incomputabilis omnem refugit ſecundum eſ-
ſentiam numerum. Unus enim Deus a nobis enixius
creditur, quoniam & deitas una flagranter prædica-
tur, licet in Trinitate perſonarum agnoſcitur. Et unus
Dominus a nobis annuntiatur; quoniam & domina-
tio una firmiter agnoſcitur, licet in tribus ſubſiſtentiis
demonſtretur: neque ſecundum quod unus eſt Deus,
& una eſt deitas, eſt diviſibilis, & in tres Deos par-
tibilis, vel in tres deitates producendus: neque ſecun-
dum quod unus eſt Dominus, unus Dominus diſtans
eſt, & in tres Dominos expandendus eſt, ac in tres do- C
minationes dilatandus eſt: Arianorum hæc eſt impie-
tas, quæ in inæquales Deos unum concidit Deum,
& in diſſimiles deitates unam pariter deitatem, & in
alterigenas tres dominationes unam diſtinguit domi-
nationem. Neque ſecundum quod Trinitas unus Deus
eſt, & agnoſcitur, & ſubſiſtentiæ tres pronuntian-
tur, [a] & tres obſecrantur perſonæ, atque Pater, & Fi-
lius, & Spiritus ſanctus, dicitur coarctatus, ſive com-
poſitus, vel confuſus, & in unam ſeipſum colligens
ſubſiſtentiam, in unamque coërcens non numerandam
perſonam. Sabellianorum iſta eſt pravitas, in unam
ſubſtantiam tres confundens ſubſiſtentias, & in unam
perſonam eaſdem tres conſpergens perſonas. Ubi enim
eſt Trinitas, o impiiſſimi, ſi in unam perſonam ſe- D
cundum vos Trinitas ipſa colligitur, & in unam con-
currat confuſibilem ſubſiſtentiam? Vel ubi unitas, o
furioſiſſimi, ſi in tres eſſentias ipſa unitas efferetur, &
in tres naturas dilatabitur, & in tres deitates multipli-
cabitur? Impium quippe eſt orthodoxis utrumque,
& a veritate prorſus projectum eſt, tam ſingularitas
ſecundum ſubſiſtentiam, quam ternalitas in naturis.
Illud enim ſtatim ad Judaiſmum [b] deducit, & a ſeſe
dicentem ſimul abducit: hoc vero ad Paganiſmum de-
voluitur, & in ſeſe aſſerentem convolvit. Et aut om-
nino Paganus eſt, qui hoc furioſe cum Ario perhibet:
aut Judæus eſt, qui illud impie cum Sabellio ſuſcipit.
Et ideo bene a deiloquis ſancitum eſt, unitatem qui-
dem nos ſapere una & ſingulari deitate, & idemitate
eſſentialis atque naturalis dominationis: Trinitatem autem tribus inconfuſis ſubſiſtentiis, & diverſitate nume-
randæ perſonalis alteritatis: quatenus nec ipſum unum [c] Sabellianum remaneat, qui unum ubique conſpiciens,
omnem ſubſiſtentialem multitudinem abjecit: neque eadem tria præferat Arius, ſi tria intelligantur per omnia,
omnem unitatis vocem repellentia, deitatis, eſſentiæ, atque naturæ.

Ὥσπερ οὖν φαμὲν ἕνα Θεὸν ὁμολογεῖν, οὕτω καὶ μίαν θεότητα παραδεδόσθαι. καὶ ὥσπερ ὁμοίως τρεῖς ὑποστάσεις ἐκφωνεῖν ἐμάθομεν, οὕτω καὶ τρία πρόσωπα τῆς ἁγιοτρίαδος ὁμολογεῖν ἐπαιδεύθημεν· ἐκ ἄλλου τινὸς ἕνα Θεὸν παρὰ τὰ τρία γινώσκοντες πρόσωπα, οὔτε τὰ τρία τῆς Τριάδος ὁμοίως ἀνάρχητα, ἄπερ Θεὸς ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐπεὶ παρὰ τὸν ἕνα Θεὸν

Quemadmodum igitur unum Deum didicimus ſa- E
pere, ita & unam deitatem confiteri percepimus: & ſi-
cut ſubſiſtentias tres [d] exorare didicimus, ita & tres glo-
rificare perſonas inſtruimur: non alium unum Deum
præter tres cognoſcentes perſonas, neque tres conſub-
ſtantiales perſonas Trinitatis, quæ ſunt, Pater, & Fi-
lius, & Spiritus ſanctus, alteras præter unum Deum

[a] al. dignitoſe

[b] In mſſ. ἕνας, ὁμοίως

[a] mſ. noſtra, & in tribus perſonis colitur.

[b] In Græco, deferunt, & ſecum ſimul abducit dicentem.

[c] In Græco Sabellio.

[d] mſ. exhortandi

ACTIO XI.

ANNO CHRISTI 681.

agnoscentes. Et idcirco unum hæc tria, in quibus est deitas, prædicamus: & tria unum, quorum est deitas, annuntiamus; sive, quod est accuratius ac manifestius dicere, quæ Deus est, atque agnoscitur: hoc ipsum quippe, & unum est, & tria creditur, & tria prædicatur, & unum veraciter annuntiatur. Et neque unum, quatenus unum est, tria recipitur: neque tria, secundum quod tria sunt, unum advertitur; quod est mirabile, & omni certe plenum stupore. Hoc ipsum namque, & numerabile est, & refugit numerum. Numerabile quidem tribus suis subsistentiis, refugit autem numerum singularitate deitatis. Unitas quippe ejus essentiæ atque naturæ numerati penitus non admittit: uti non & differentiam deitatis introducat; & ex hoc essentiæ, & naturæ, & deorum multitudinem unum principium faciat. Omnis namque numerus contubernalem habet differentiam: & omnis differentia, atque discretio numerum superinducit, ut insitum. Numeratur ergo beata Trinitas non essentiis, nec naturis, nec diversis deitatibus, temisve dominationibus, absit, sicut insaniunt Ariani, & sicut novæ trithetiæ, id est, ter deitatis latratores; essentias tres, & naturas tres, & tres dominationes, & tres similiter vaniloquentes deitates; sed subsistentiis, & proprietatibus intellectualibus perfectis, per semet subsistentibus, numero divisibilibus, & non dividendis deitate. Dividitur itaque indivisa sancta Trinitas, & divise rursus conjungitur. In personis namque divisionem habens, indivisa permanet, & insecabilis per essentiam, & naturam, similiter & deitatem. Et idcirco nequaquam tres deos dicimus, neque tres naturas in sancta Trinitate glorificamus, neque tres essentias in ea prædicamus, neque tres confitemur deitates, non consubstantiales, non alterius substantiæ, non ejusdem originis, neque alterius originis: neque quæ singulariter in ea prædicantur, in multitudinem deducere permittimus: nec quemquam ejus unitatem dividere sinimus: neque tres quosdam deos esse cognoscimus, aut tres quasdam naturas, vel tres quasdam essentias deitatis novimus: non unigenas, aut alienigenas, non ejusdem speciei, aut alterius speciei; sed nec penitus deos, aut naturas, vel essentias, aut deitates agnovimus, vel cognoscentes scimus. Sed & eum qui recipit, vel sapit, aut novit, anathematibus percellimus. Nos enim unum [a] principium unius novimus deitatis, unum imperium, unam potestatem, unam virtutem, unam operationem, unum consilium, unam voluntatem, unam dominationem, unum motum, tam omnium, quæ post eam sunt, creatricem, quamque providam, & stabilientem, atque conservatricem, unam dominationem, unam sempiternitatem, & quæque sunt talia singularia, & incomposita unius essentiæ atque naturæ in tribus personalibus subsistentiis; neque subsistentias confundentes, & in unam eas subsistentiam deducentes; neque unam eamdemque essentiam partientes, & in tres eam essentias discerpentes, & unam ex hoc dividentes deitatem; sed est unus Deus, una deitas in tribus subsistentiis fulgens: & tres subsistentiæ, & personæ in deitate una cognoscuntur.

[a] In Græco, principatum, unam novemus deitatem.

Propterea perfectus Deus est Pater, perfectus Deus est Filius, perfectus Deus est Spiritus sanctus; idcirco quod unam eamdemque singula quæque persona inseparabilem, indiminutam, atque perfectam habet deitatem. Et juxta quod Deus quidem est, [b] ipsum existit unumquodque, dum seorsum consideratur; ipsa intelligentia, quod non separabile, separante: ut Pater tamen, & Filius, & Spiritus sanctus, aliud, & aliud, & aliud non dicuntur. Et idcirco hæc a Dei capacibus prædicantur, Deus, & Deus, & Deus: sed unus est hæc tria Deus. Non enim alius Deus Pater, nec alius Deus Filius, neque alius iterum Deus Spiritus sanctus: quia nec alia natura est Pater, nec alia natura est Filius, neque alia iterum natura est Spiritus sanctus. Hoc enim

[b] In Græco, idipsum

A Πατέρα. ὃ δὴ θεὸν ἐν τὸ τρία τὰ ὦ εἷς ὁ Χριστὸς πιστόν-
τῶμεν· καὶ τὸ τρία ἓν, ὃν Χριστὸς θεὸν ἐξαγγελλομεν· ἢ τὸ μᾶ-
λον ἀκριβέστερον εἰπεῖν ἢ σαφέστερον, ἃ ὁ Χριστὸς θεὸς ἢ γινώσκεται·
τὸ γὰρ αὐτὸ ἢ ἐν ὅτι ἢ τρία πιστεύεται ἢ τρία δοξάζεται, ἢ
ἐν ἀληθῶς ἀναγγέλλεται. καὶ οὔτε τὸ ἓν ἢ ἐν ὅτι, τρία λαμ-
βάνεται· οὔτε τὰ τρία καθὸ [a] τρία πολλαί, ἐν ἐκκαλύπτεται·
ὁ δὲ παράδοξον ἢ πάσης γέμει ἔκπληξεως. τὸ γὰρ αὐτὸ
ἢ ἀριθμητόν ἐστι, καὶ ἄμφω τὸ ἀνάριθμον· ἀριθμητὸν
μὲν ταῖς ἰδιαζούσαις ὑποστάσεσι, ἀμφεύγον δὲ τὸν ἀριθ-
μὸν τῆς θεότητος τὸ ἀνάριθμον. τὸ γὰρ ἑνιαῖον αὐτοῦ τῆς οὐσίας καὶ
φύσεως ἀριθμοειδῆς πολυπλοΐας οὐκ ἀνέχεται· ἵνα μὴ καὶ ἄμφρο-
νον οὐσίαν θεότητος, καὶ λευκὴν οὐσίας ἢ φύσεως, καὶ πολυ-
θείαν τὴν μοναρχίαν ἐργάσωνται. πᾶς γὰρ ἀριθμὸς τὴν ἄμφρο-
νον κίνησιν ποιοῦσιν, καὶ πᾶσα ἄμφρων καὶ ἄμέριστος τῶν
ἀεὶ ἐν αὐτῇ συνεπόμενα σύμφυτον. ἀεὶ γὰρ ἡ μακαρία
τριὰς ἐν οὐσίας ἢ φύσεως καὶ ἄμφρονος θεότητος, ἢ τριὰς
πιστεύεται· ἄνευ γὰρ τῆς ἁγιωτάτης μαθητοῦ, ἢ τοῦ τῆς τρι-
θείας λυτρώσεως ἐγκλήματος, οὐσίας τρεῖς, καὶ φύσεις τρεῖς, καὶ
τρεῖς ὑποστάσεις, καὶ τρεῖς ἀμείωτοι [b] πανολεθρίαι θεότητος·
ἀλλ' ὑποστάσεσι ἢ ἰδιότησι τοιαῖσδε, πλείοσι καθ' ἑαυτὰς ὑφε-
στώσαις ἀριθμῷ διαιρεῖται ἢ οὐ διαιρεῖται τῇ θεότητι. ἄμφρον-
τος γὰρ ἀδιαίρετός ἐστι πανοχὴ τριὰς, καὶ διαιρεῖται πάλιν
ἀσυγχύτως. πᾶς γὰρ ὑφεστὼς τὸν ἄμφρονα ἔχουσι διδαίρε-
τον μὲν ἢ ἄτμητον οὐσία ἢ φύσει, ἀσυγχύτως δὲ καὶ θεότητι.
καὶ ἄμφρονα θεὸν αὖτε τρεῖς θεοὺς λέγομεν, αὖτε τρεῖς φύσεις ἢ
τὴν Τελείαν δοξάζομεν, αὖτε τρεῖς ἐκ' αὐτῆς οὐσίας καινότη-
τιν, αὖτε τρεῖς ἀπαθεσπάθητον θεότητος, οὐχ ὑφεστώσας, οὐχ
ὑπεστώσας, οὐχ ἀφρόνους, οὐχ ἐπροφόνους, οὐδ' ἄπερ μονα-
δικὰς ἐκ' αὐτῆς ἀναπτύσσεται, εἰς πλῆθος ἀκρίτου ἀχθο-
μένη, ἢ πρὸ τοῦ αὐτῆς ἄμφρον συγχωρούμενα ἐνίστασι. οὔτε δὲ
τρεῖς τινας θεοὺς ὑπολαμβάνομεν, ἢ τρεῖς τινας φύσεις, ἢ τρεῖς
τινας οὐσίας, ἢ τρεῖς τινας θεότητας ἰδικὰς, οὐχ ὁμοχθῶς,
οὐχ ὑπερφυῶς, οὐχ ὁμοειδῶς, οὐχ ὑπερειδῶς. ἀλλ' οὔτε δὲ
ἕνας θεοῦ ἢ φύσεις ἢ οὐσίας ἢ θεότητας ἐγνωμεν, ἢ γινώσκον-
τας οἰδαμῶν· ἀλλὰ καὶ τὸν ἔχοντα ἢ φρονοῦντα, ἢ γινώσκοντα
τῶς ἀναθέμασι βάλλομεν· ἡμεῖς γὰρ μίαν ἀρχὴν τοῦ μίαν
ἴσμεν θεότητα, μίαν βασιλείαν, μίαν ἐξουσίαν, μίαν δυνα-
μιν, μίαν ἀνάγκαν, μίαν βούλησιν, μίαν θέλησιν, μίαν δι-
κονοίαν, μίαν κίνησιν, ἔτι δὲ μᾶν αὐτοῦ ἔστιν ἁπάντων
δημιουργικὴν, ἔτι προνοητικὴν, ἔτι συνεκτικὴν καὶ διατηρητι-
κὴν· μίαν κυριότητα, μίαν αὐθεντίαν, ἢ ὅσ' ἄπερ μεγαλυνὸν
ἢ ἀπείρατα τῆς μιᾶς οὐσίας ἢ φύσεως ἐν τρισὶ θεοῖς προσωπι-
κῶς ὑποστάσεσι· αὖτε τὰς ὑποστάσεις συγχέοντες, ἢ εἰς μίαν
αὐτὰς ὑπόστασιν ἄγοντες· αὖτε τὴν οὐσίαν τοῦ μίαν μερίζον-
τες, καὶ εἰς οὐσίας τρεῖς αὐτὰς καταπίπτοντες, καὶ τὴν μίαν
ἁγὶ θεὸν διαιροῦντες θεότητα. ἀλλ' ἔστι εἷς θεὸς, μία θεότης
ἐν τρισὶν ὑποστάσεσι λάμπουσα, ἢ τρεῖς ὑποστάσεις καὶ φύσεις
ἐν θεότητι μιᾷ γνωριζόμεναι.

Διὰ θεὸν τέλειος θεὸς πατὴρ, τέλειος θεὸς ὁ υἱὸς, τέ-
λειος θεὸς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἕνεκεν τοῦ αὐτοῦ καὶ μίαν
ἕκαστον τούτων ἀμέριστον καὶ ἀπειρίτως καὶ τελείαν ἔχει θεό-
τητα. καὶ οἷς μὲν θεὸς τὸ αὐτὸ καθ' ἕκαστον ἕκαστον κατ' ἰδί-
αν διορίζομεν, θεὸν καὶ χωρίζοντες τὸ ἀχώριστον· οἷς δὲ πα-
τὴρ καὶ υἱὸς καὶ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἕτερον καὶ ἕτερον καὶ ἕτε-
ρον οὐ λέγομεν. κατανοοῦσι θεῖαι τῶς διανοίαις ἀπρόϊτοις,
θεὸς, καὶ θεὸς, καὶ θεὸς, ἀλλ' οὐκ τὸ τρία θεός. οὐ γὰρ
ἄλλος θεὸς ὁ πατὴρ, οὐδὲ ἄλλος θεὸς ὁ υἱὸς, οὐδὲ ἄλλος πά-
λιν θεὸς τὸ πνεῦμα [c] τὸ ἅγιον· ἐπεὶ μηδ' ἄλλη φύσις ὁ πα-
τὴρ, μηδ' ἄλλη φύσις ὁ υἱὸς, μηδ' ἄλλη πάλιν φύσις τὸ πνεῦ-
μα τὸ ἅγιον. θεὸν γὰρ καὶ θεὸς πολλοὶ καὶ ἀμερίστως θεοῖς

[c] al. πνεῦμα τὸ ἅγιον

συνεχέ-

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XI

ἀπηρχάζεται, καὶ τοῖς σπαλοῖς καὶ ἀβρόφοις ἀπάσαις διάπο- A
νος. ἀλλὰ Θεὸς μὲν ὁ πατήρ, Θεὸς ὁ υἱός· ὁμοίως δὲ Θεὸς ὁ
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐ μιᾷ ἀμερίστῳ ὁ ἀσυγχύτως τὰ τρία
σφίσιν πληρώσας ὑποστάσεις, καὶ ἐν ἑκάστῳ οὖσας ὁλοπλείς,
καὶ ὁλικῶς· διάστασις γὰρ μερισμὸν οὐχ ὑφίσταται· καὶ ἐν τοῖς
τρισὶ θεοπρεπῶς πληρωτικῶς καὶ ὁλικῶς, οὐ μεριστῶς ὄγκου
ἢ μέρους πληρώσει· ἀλλ' ἐν ἑκάστῳ πληρεστάτης ὑπαρχούσης,
καὶ μίαν γε ἑκάστην καὶ ἐν σφίσιν τρισὶ ἀδιαιρέτους· ἡ
θεὸς διάστασιν πλεονασμὸν οὐκ ἀναφέρουσα, καὶ οἷ ἐν τρισὶν
ἓν ὑπεστάθησαν· ἵνα μὴ σωματικόν τινα τοῦτο διάφορον ἢ
ὄντως ἀπαθὲς καὶ ἀσώματον, καὶ πάσχειν οὐ δυνάμενον τὰ κτί-
σματα ἴδιά.

Ἔστι οὖν μετὰ τοῦ εἶναι Θεὸς πατὴρ ὁ πατήρ, ἢ οὐχ υἱός, B
οὐχὶ πνεῦμα ἅγιον, ἀλλ' ὅπερ ὁ υἱὸς κατ' οὐσίαν ὄν, ἢ κα-
τὰ φύσιν τὸ πνεῦμα τυγχάνει τὸ ἅγιον. καὶ ἔστι μετὰ τοῦ εἶναι
Θεὸς ὁ υἱός, ἢ οὐχὶ πατὴρ, οὐχὶ πνεῦμα ἁγιάζον, ἀλλ' ὅπερ
ὁ πατὴρ κατὰ φύσιν κηρύττεται, καὶ ὁ κατ' οὐσίαν τὸ πνεῦμα
παραδεχόμενον τὸ ἅγιον. ἢ ἔστι μετὰ τοῦ εἶναι Θεὸς πνεῦμα ἅγιον,
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἢ οὐχὶ πατὴρ δημιουργῶν, οὐχὶ υἱὸς λυτρο-
ποιούμενος, ἀλλ' ὅπερ ὁ πατὴρ κατ' οὐσίαν ὑπόστασιν, ἢ ὅπερ
ὁ υἱὸς κατὰ φύσιν ἀζύγιαστον· τὸ μὲν ἀΐδιον τῶν φύσει, καὶ τῶν
τῆς οὐσίας ἰδιοτήτων· ἢ τὸ αὐγάζεις τῆς ὑπάρξεως· τὸ δὲ ἀΐδιον
τῆς ὑπαρξίας τῶν περὶ ἰδιότητας, ἢ τὸ τῶν ἀσυγχύτως ἴδιον
χαρακτηριζόντων πρόσωπον ἰδιωμάτων ἀπόμιξις. ὅπερ γὰρ τὸ, C
Θεὸς, ἴδιον ἀμεταβλήτου κίνησις, οὕτω καὶ τῶν τῆς φύσεως
χαρακτηριστικῶν ἰδιοτήτων ἀμεταβόλων ἢ ἀπείρων λόγος
τῶν ἀπορ καὶ μόνῳ φύσοντος, ἢ τῶν ἄλλων φύσεσιν αὐτὸ
διαχρίνουσι, ἢ τῶν ὁμοφυῶν ἢ ἑτερόφυλον ἀπαύγασμά τι ἢ ἐμφέ-
ρουσι σχετικὰ τοιαῦτα ἀσύγχυτα. σχέσις οὖν, ἡ σχέσις οὐ πο-
λέμει μόνοι τῇ τῆς μιᾶς θεότητος πλειότητι, ἀλλὰ ἢ ὑπερπλὴς
ἢ ὑπεροχὴ δόξῃ ἢ διδιότητι ἢ βασιλείᾳ μὴ μεριζομένῃ, πα-
ρὰ ἀπολλυμένοις. οὔτε οὖν κτιστὸν τι ἢ δοῦλον ἐν τῇ τριάδι,
οὔτε ἐπεισακτὸν, ὡς ὕστερον μὲν οὐκ ὑπάρχον, ὕστερον δὲ ἐπει-
σελθόν. οὔτε οὖν ἀπόλειψε πατρὶ υἱὸς, οὔτε υἱῷ πνεῦμα, ἀλλ'
ἄτρεπτος ἢ ἀναλλοίωτος ἡ αὐτὴ τριὰς ἀεί.

& multos, atque diverſos deos [a] opinatur, multaſque & varias generat deitates. Sed Deus quidem eſt Pater, Deus vero eſt Filius, ſimiliter Deus eſt & Spiritus ſanctus: eo quod indiviſe, & indiminute eædem tres perſonæ una impleantur deitate, & in unaquaque earum funditus tota ſit. Nam deitas diviſionem non ſuſtinet: & in tribus ipſis perſonis plenifice, atque perfecte, non partibiliter, ſive ex parte eaſdem implens perſonas; ſed in unaquaque exiſtens pleniſſima, & una permanens, licet in tribus perſonis monſtretur: & ad deitatum multitudinem non excurrens, licet in tribus ſit ſubſiſtentiis: ut non corporalem quamdam ſuſtineat ſectionem, quæ certe eſt impaſſibilis, & incorporea, & pati neſciens quæ creaturæ ſunt propria.

Eſt igitur cum hoc, quod Deus Pater ipſe Pater, & neque Filius, neque Spiritus ſanctus; ſed quod Filius eſt, ſecundum ſubſtantiam, & quod naturaliter Spiritus ſanctus exſiſtit: & eſt cum hoc quod Deus eſt Filius ipſe Filius, & neque Pater, neque Spiritus ſanctus: ſed quod Pater ſecundum naturam prædicatur, & quod ſecundum ſubſtantiam Spiritus ſanctus conſpicitur; & eſt cum hoc quod Deus eſt Spiritus ſanctus ipſe Spiritus ſanctus, & neque Pater eſſe cernitur, neque Filius eſſe ſuſcipitur; ſed quod Pater ſecundum eſſentiam creditur, & quod Filius ſecundum naturam annuntiatur. Hoc quidem, propter naturam, & idemitatem ſubſtantiæ, & cognationem eſſentiæ: illud vero propter altericas horum trium proprietates, propterque diſſimilitudinem proprietatum, quæ inconfuſe unamquamque figurant perſonam. Sicut enim eſſe Deus unaquæque inconvertibiliter poſſidet; ita & proprietatem, per quam ipſa perſona figuratur, immutabilem, & immobilem obtinet: quæ eidem ſoli eſt inſita, & ab ipſis aliis perſonis eam diſcernit, & [b] conſitam, atque cohonorificandam, conſubſtantialem quoque, & conſeſſivam Trinitatem abſque confuſione conſervat. Trinitas igitur eſt, non ſolum una deitatis perfectione perfecta; ſed ſuperperfecta, & ultra deitatem gloria ac ſempiternitate & imperio non diſperrita, neque alienata. Neque enim creatum quid, aut ſervile eſt in Trinitate, neque ſubintroductitium, tamquam quod prius quidem non exſtiterit, poſtremo vero introgreſſum. Neque igitur defuit Patri Filius, neque Filio Spiritus ſanctus; ſed inconvertibilis & incommutabilis eadem Trinitas ſemper eſt.

[a] In Graeco callidè impio.

[b] In Graeco consanctificandam

Καὶ περὶ μὲν τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου, καὶ ζωοποιοῦ καὶ ἀρχικῆς, D
καὶ πάντων δημιουργοῦ, καὶ βασιλίδος Τριάδος τὸ ἔσως φρονεῖ, καὶ δοξάζω, καὶ σέβομαι, ὡς ἂν βραχέων εἴποιν, ἅπαν ὑμῖν καὶ σαφῶς ἐξεπέθεντο. οὐ γὰρ ἂν πλέον ἐπιτρέποι βίβλων φύσεως ἐπὶ συνόψεως συμβολὴν τὸ βιβλίον. ἔστιν δὲ καὶ περὶ τῆς θεοῦ ἐνὸς αὐτῆς πανσέπτου Τριάδος Θεοῦ λόγου καὶ υἱοῦ φιλανθρώπου τε καὶ παραδείξου σαρκώσεως, πανσόφῳ δὲ εἴποιν ὑπηρέτης κανόνος, καὶ θεοῦ ἐν ἀθανάτοις ἡμᾶς ζωῆς καὶ ζωοποιοῦ παρουσίας, ἔχω καὶ φρονεῖ, καὶ παρίστην ἂν πατέρων ἀγίων καὶ ἅπ' αὐτῶν ἡμᾶς ἐκπεδίσαν παράδοσιν, ὡς ὅτι τῆς ἀνθρώπου αὐτῆς τῆς ἐφορώσης τὰ σύμπαντα, χρῆσμα πανσόφου συνεδρίου χάρου ἀπόβημα, καὶ θεοῦ τοῦ ἡμῶν ἀπόρατον ἅπαν πανσόφων κυρίων.

Πιστεύω καὶ περὶ ταύτης, ζωοποιοῦ, ὡς ὁ θεὸς λόγος, ὁ E
τοῦ πατρὸς μονογενὴς υἱὸς, ὁ πρὸ πάντων ἅπαν καὶ χρόνων ἀπαθῶς ὑπ' αὐτοῦ γεννηθεὶς τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς, εἰκὼν λαβὼν καὶ φιλάνθρωπον ἔλεον τῆς ἀνθρώπου ἡμῶν ἁπλότητος, ἑκουσίῳ βουλήματι, καὶ θεοῦ βουλῇ τοῦ φύσαντος, ἢ συνδιάπνου ζωῆς τοῦ πνεύματος, οὐκέτι μὴ χωρισθεὶς τοῦ γεννήσαντος πατρὸς ἡμᾶς καταβέβηκεν. ἐπὶ γὰρ ὅπερ τῆς αὐτῆς βουλήσεως τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ πνεύματος, οὕτω καὶ οὐσίας ἀπείρου καὶ φύσεως, ἀπεριγράπτου ἀπεριγράπτως ἀνεχώρησεν, ἢ τῆς καθ' ἡμᾶς ἔνωσις μεταβάσεως, κατὰ φύσιν ἴδιαν οὐσιῶδες ἐπιὼν πᾶσι ἀνέχεται, καὶ μόνῳ αὐτοῦ ἀπορήτως ἀνθρώπῳ, παρθένος ἁγνὴ τεκούσῃ ἁγίᾳ, Μαρίᾳ τῇ ἁγίᾳ

Et de ſancta quidem, ac conſubſtantiali, ſempiternaque, & principali, omniumque opifice, & regina Trinitate, qualiter ſentiam, atque glorificem, & venerer, ut breviter dicere ſuppetit, manifeſte vobis aliquid clarumque digeſſi. Neque enim amplius quid fari permittit harum ſynodicarum ſyllabarum compendium. Qualiter quoque, & de incarnatione unius de eadem venerabili Trinitate Dei Verbi, & Filii, clementiſſima, atque admirabili, hoc eſt, de ſumma exinanitione, ad nos quoque terrenos divina, atque deifica deſcenſione teneam, atque ſentiam, & tenere a ſanctis patribus, qui ſecundum vos a Deo inſpirati ſunt, mihi eſt traditum, tamquam coram ipſa Veritate, quæ conſpicit univerſa, ſynodicam hanc literam ſcribens, expono, & ad veſtrum deſtino ſapientiſſimum auditum.

Credo & de hac, ſanctiſſimi, quod Deus Verbum, unigenitus Patris Filius, qui ante omnia ſæcula & tempora impaſſibiliter, de eodem natus eſt Deo & Patre, miſericordiam induens, & humanitatis miſericordiam circa humanum noſtrum lapſum, ſpontanea voluntate, & Dei gignentis conſilio, & divino complacito Spiritus non ſeparatus a gremio generantis, ad nos humiles deſcendit. Eſt enim ſicut ejuſdem voluntatis Patri, & Spiritui, ita & eſſentiæ inexplicabilis, & naturæ circumſcriptionem nullo modo ſuſtinens, aut ſecundum nos localem tranſmeatum; naturaliter ſciens efficere divinam operationem, & uterum intactum ingreſſus virginitatis caſtitate [c] luſtratum Mariæ ſanctæ,

[c] In Graeco infulgentem

ACTIO XI. — ANNO CHRISTI 681.

præclaræque, & quæ Dei ſunt ſapientis, ab omni contagione [a] liberatæ, & corporis, & animæ, & intellectus, incarnatur qui erat incarneus; & formam ſuſcipit noſtram, qui ſecundum divinam eſſentiam, quantum ad habitum, & ſpeciem, inexformabilis; & corporatur ſecundum nos, incorporeus. Et homo juxta veritatem efficitur, qui ſemper Deus agnoſcitur; & materno ventre geſtari monſtratur, qui ſempiterni Patris in ſinu eſt: & intemporeus, principium recipit temporale, non per phantaſiam factus hæc omnia, ut Manichæis; & Valentinis videtur inſanis; ſed re & veritate totum ſeipſum exinaniens, paterna & propria voluntate: & totam noſtram aſſumens maſſam, carnem (inquam) nobis conſubſtantialem, & animam rationalem, animabus noſtris contribulem, & mentem menti noſtræ comparem. Hæc namque homo eſt, & cognoſcitur; & homo ſecundum veritatem factus eſt ab ipſo ſummo conceptu de ſanctiſſima Virgine. Homo enim fieri voluit, ut ſimili conſimilem mundificaret, & cognato cognatum ſalvificaret, & connaturali connaturale illuſtraret. Ideo Virgo ſancta accipitur, & anima corpuſque ſanctificatur; atque ita miniſtravit in incarnatione creatoris, ut munda, & caſta, atque incontaminata.

[a] *al.* *liberæ*,

Incarnatur ergo Verbum Deus, quod noſtrum eſt; non præfactæ carni copulatus, præformatove atque in ſeſe præſubſiſtenti aliquando corpori [b] conlinitus, vel animæ præexiſtenti conjunctus; ſed tunc his ad [c] ſubſiſtendum venientibus, quando eis ipſum Verbum & Deus copulatus eſt; naturaliter contemporalem habens unitionem, atque ſubſiſtentiam; & non ante veriſſimum ipſius Verbi conventum in ſeipſis unquam exiſtiterunt, vel cujuſpiam ſecundum nos alterius hominis penitus exiſtiterunt; ſed cum Verbi ipſius naturali conventu ſubſiſtentiam habitura concurrerunt; & nec quantum in ictu oculi hanc quam illam priorem habentia, ſicut Paulus Samoſatenus perſtrepit, atque Neſtorius. Simul quippe caro, ſimul Dei Verbi caro: ſimul caro animata rationalis, ſimul Dei Verbi caro animata rationalis. In illo itaque, & non per ſemetipſam habuit exiſtentium [d] unam. Cum concepto quippe Verbi, hæc [e] ad ſubſiſtendum prolata ſunt, & ſecundum ſubſiſtentiam ei unita ſunt, quando ad [f] ſubſiſtentiam ſunt: quæ certe vera eſt, & inſecabilis: quæ neque diviſionem perpetitur, neque mutabilitatem, aut confuſionem admittit: ab ipſo prolata, & in ipſo conſiſtentia, & [g] cum ipſo compoſita: nullumque prorſus tempus propriæ conſtitutionis tulerunt, quod inconfuſam, atque inſeparabilem ad eum compoſitionem præcederet.

[b] *al.* *unitus*, *donatus*

[c] *In Greco,* *exiſtentiam*

[d] *Græcus* *non habet* *unam*

[e] *In Græco,* *ut conſiſtentes*

[f] *In Græco,* *conſiſtentiam*

[g] *In Græco,* *ipſi adjuncta*,

Ex inviolabili namque & virginali ſanguine atque immaculatæ Virginis Mariæ, Verbum vere factum eſt incarnatum, & veraciter homo, & in utero virgineo deportatus, & tempus explevit legitimi puerperii; & per ſingula naturalia & peccatum non trahentia, nobis hominibus ſimilis factus, noſtramque non dedignatus poſſibilem vilitatem, naſcitur Deus humano corpore, ſimiliterque & [h] habitu animam rationalem & incorpoream habente, quod ipſe in ſemetipſo, & nequaquam alter rationali animavit ſpiritu: & virginem generantem conſervavit, & [i] ſeipſum eam proprie & veraciter demonſtrat; vel ſi Neſtorius vecors ſcinditur, & ejus Deo rebellis exercitus lacrymatur, & lamentatur, & ejulat, & iterum cum eo diſcerpitur. Deus namque erat, qui ex ſancta virgine Dei genitrice Maria genitus eſt, & ſecundam hanc temporalem propter nos nativitatem ſuſcepit, poſt primam ejus, & ſempiternam illam ex Patre, naturalem atque ineffabilem nativitatem: quamquam incarnatus naſceretur ob ſimilitudinem noſtri carnalium: totus Deus collaudandus, totus idem ipſe apparens homo perfectus: Deus idem noſcendus, perfectus homo idem ipſe intuteſ-

[h] *al.* *habitu*, *figura*

A καὶ φυσικὸς καὶ διάφορος καὶ πατὴς ἐνδιάθετος μαλίσματος θεῖ τι κατὰ σῶμα καὶ ψυχὴν καὶ διάνοιαν, σαρκοῦται ὁ ἄσαρκος, καὶ μορφοῦται τὸ ἡμῶν ὁ κατ' οὐσίαν τοῦ ἴσου ὢν εἰς χῶμα καὶ εἶδος ἀνάρφωτος, καὶ σωματοῦται καθ' ἡμᾶς ὁ ἀσώματος, καὶ ἄνθρωπος κατὰ ἀλήθειαν γίνεται ὁ ἀεὶ Θεὸς γνωσιζόμενος· ἐκ παρθενικῆς καθίας ἐξαγίασις ὁ τῆ ἀιδίου πατρὸς ἰδιάλιπος διάνοιαν, καὶ ὁ ἄχρονος ἀρχὴν χρονικὴν καταδέχεται· οὐ φαντασίᾳ ὧδε πάντα γινόμενος ἄπαντα, καθὰ Μανιχαίοις καὶ Οὐαλεντίνοις δοκεῖ τοῖς παραφρονοῦσι· ἀλλ' ἀληθείᾳ καὶ πράγματι ὅλον ἑαυτὸν κενώσας, πατρικῷ καὶ οἰκείῳ βουλήματι· καὶ ὅλον προσλαβὼν τὸ ἡμέτερον φύραμα, σάρκα φημὶ τὴν ἡμῖν ὁμοούσιον, καὶ ψυχὴν λογικὴν τὴν ψυχαῖς ἡμετέραις ὁμόζυγον, καὶ νοῦν τῷ νοῒ τῷ ἡμῶν παραπλήσιον· ἄνθρωπος γὰρ ἀληθῶς ὅδε καὶ γινώσκεται· καὶ ἄνθρωπος κατὰ ἀλήθειαν γέγονεν ἐξ αὐτῆς ἄκρας τῆς ἀειπαρθένου τῆ πνεύματος συλλήψεως. ἄνθρωπος γὰρ χρηματίζει ἐδείλατο, ἵνα τῷ ἡμῶν ἀναπλάσῃ τὸ ὅμοιον, ἐκ τοῦ συγγενοῦς τὸ συγγενὲς ἀναπάσσηται, ἐκ τοῦ συμφυοῦς τὸ συμφυὲς ἀποκαθάρῃται· ἔβλ ὅλον παρθένος ἁγία καθαίρεται, καὶ σῶμα καὶ ψυχὴ ἁγιάζεται, καὶ οὕτως ὑπουργεῖ τῷ σαρκώσει τῷ κτίσεως, ὡς καθαρᾷ ἐκ ἁγνῆ καὶ ἀμόλυντος.

Σαρκοῦται γοῦν ὁ λόγος ἐκ Θεοῦ τὸ ἡμέτερον· οὐ προσλαβόμενος σάρκα σωματίδιον, ἢ ψυχοπρεπῆ καὶ [k] κατ' αὐτὸ προϋπαρχὸν τινὶ προσκαιρίδιον σῶμα, ἢ προϋπαρχὸν ψυχῆ πνευμάδιον· ἀλλὰ τὸν ὅλον παρεμφυῆναι θεὸς ὑπάρξει, ἵνα αὐτὸς ὁ λόγος αὐτὸς ἐκ Θεοῦ σωματικὸν συλλάβοιτο ἔχοντα τὴν ὑπάρξει τὸ εἶναι, ἐκ οὐ πρὸ τῆς θείας τὸν λόγον ἀνθρώπινα συμβάσεως καθ' ἑαυτὰ ἡμύσῃ πάντα, ἢ πῶς ἀνθρώπων τῶν καθ' ἡμᾶς ἑπόμενα τὸ παρέπεσθαι ὑπάρχοντα· ἀλλὰ πεύθρωσιν ἔχοντα τῆ ἑνώσει τὸ λόγου συμβάσης τὸν ὑπαρξιν, ἐκ ἐν ὀνείρου οἷόν ὡς ἐν ὀφθαλμοῖς ῥιπῇ ἅπαντα προπαθόντα ἔχοντα, ὡς Παῦλος ὁ Σαμοσατεὺς βαμβαίνει ἐκ Νεστόριος. ἅμα γὰρ σὰρξ, ἅμα Θεοῦ λόγου σὰρξ· ἅμα σὰρξ ἔμψυχος λογικὴ, ἅμα Θεοῦ λόγου σὰρξ ἔμψυχος λογικὴ· ἐν αὐτῷ γὰρ ἐκ οὐ καθ' ἑαυτὸν ἴδιον τῶν ὑπάρξιν. ἅμα γὰρ τῇ συλλήψει τοῦ λόγου ἅπαντα περιῆλθε θεὸς σύμπαν, ἐκ ἀνεῖδεν αὐτῷ καθ' ὑπόστασιν ἅμα τῷ θεῖ σάρκα ἄγιαδεν τὸν ὅπερ ἀληθῶς καὶ ἀμέλειαν, τὸν μὲν διάβολον πάσχουσαν, μὴν πρὸς ἀνθρώπων ἐκ σύγχυσιν· ὑπ' αὐτῷ παρεμφύῃ, ἐκ ἐν αὐτῷ σωματίδιον, ἐκ αὐτῷ σωμάδιον, ἐκ χρῆσιν οἰδένα τὸ σώματος τῆς ἰδιότητος ἀναίρουσα πεπρόϊστα, φύσεως τῆς θεῖς καὶ τὸν ἀσυγχύτου τε καὶ ἀτρέπτου σωμάτος.

[k] *al.* *καὶ*

Ex inviolabili namque & virginali ſanguine atque immaculatæ Virginis Mariæ, Verbum vere factum eſt incarnatum, & veraciter homo, & in utero virgineo deportatus, & tempus explevit legitimi puerperii; & per ſingula naturalia & peccatum non trahentia, nobis hominibus ſimilis factus, noſtramque non dedignatus poſſibilem vilitatem, naſcitur Deus humano corpore, ſimiliterque & habitu animam rationalem & incorpoream habente, quod ipſe in ſemetipſo, & nequaquam alter rationali animavit ſpiritu: & virginem generantem conſervavit, & ſeipſum eam proprie & veraciter demonſtrat; vel ſi Neſtorius vecors ſcinditur, & ejus Deo rebellis exercitus lacrymatur, & lamentatur, & ejulat, & iterum cum eo diſcerpitur. Deus namque erat, qui ex ſancta virgine Dei genitrice Maria genitus eſt, & ſecundam hanc temporalem propter nos nativitatem ſuſcepit, poſt primam ejus, & ſempiternam illam ex Patre, naturalem atque ineffabilem nativitatem: quamquam incarnatus naſceretur ob ſimilitudinem noſtri carnalium: totus Deus collaudandus, totus idem ipſe apparens homo perfectus: Deus idem noſcendus, perfectus homo idem ipſe intuteſ-

B

C

D

E

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XI.

ἐξ ἀμφοῖν. ἐν δύο γὰρ φύσεσιν ἦν τὸ ἕνωσις διάφορος καὶ ἀσύγχυτος, καὶ ἐν δύο πάλιν ἐγνωρίζετο φύσεις, διότι τὸ καὶ ἀνθρώπινον. οὔτε γὰρ τῇ ἑνώσει τροπή τις ἢ φυρμὸς ἐπῆλθεν, οὔτε τῇ διαφορᾷ καὶ δυάδι τῶν μερῶν ἄτμησίς τις ἢ τομὴ ἐπεκρίνετο· καίτοι μὴν λυττᾷ τὸν μεμηνότα Νεστόριον, σκώπτει δὲ τὸν Εὐτυχῆ τὸν παράφρονα. τὸ γὰρ παρ' ἑκάτερα ἀλυπίας ἐνοίκημα οὔτε τροπὴν συγκαθίζησι, οὔτε μεταβάλλει διάφορα, οὔτε συγχύσεως εἶδε τὸ ἴδιον, οὔτε τομῆς λαμβάνει τὰ σύμβολα. ὅπερ, ὡς ἔοικεν Εὐτυχὴς ἀγνοῶν καὶ Νεστόριος, καὶ τῆς καθ' ἕνωσιν ἑνώσεως μὴ μανθάνοντες τὸν δυάσαντα, καθ' ὃν ὁ λόγος σεσάρκωται, καὶ ἡ σὰρξ ἔμψυχος καὶ νοερὰ ἀμεταβλήτως θεώθη· ὁ μὲν εἰς τὸ τῆς ἀταραξίας ἀκυμάντιστον πέλαγος, ὁ δὲ εἰς τὸ τῆς διαιρέσεως καταφέρεται βάραθρον. καὶ ἀλλ' ὁ μὲν φεύγει καθομολογεῖν τὸν δύο φύσεων, ὁ δὲ μίαν καθομολογεῖν τὸν Θεὸν λόγου φύσιν σεσαρκωμένην συνέλκυσεν, ἣ καὶ μίαν αὐτοῦ σύνθετον λόγου ὑπόστασιν ἀδεῶς· φόβου γὰρ ἐνοίκημα δειλοὺς οὐ φεύγει, οὗ φόβος οὐδεὶς παλαίεται.

Ἡμεῖς δὲ μᾶλλον φρονήσαντες τὸν ἑκατέρου δούλων παραλήπτας ἄτοπα, καὶ ὃν τὸν πάτρα τῆς θεότητος ἴσμεν ἀδίδιον, ἧς τὸν καθ' ὑπόστασιν τῷ λόγῳ σαρκωθέντα τὸν ἐξ ἡμῶν τὸν ἄτομον ἧς ἔμψυχον κεκράσθαι σύμβασιν, καὶ ἐκ Χριστὸν ἧς ἕνα τὸν σεσαρκωμένα λόγον προσκυνοῦμεν, ἧς μίαν αὐτοῦ τὸν ὑπόστασιν λόγου συνθέτην, ἧς οὐ δύο αὐτὸν ἀγορεύομεν φύσεις, καὶ δύο τῶν αὐτοῦ Θεοῦ λόγου γνησίους πιστεύομεν μίαν μὲν τὴν ἐκ Θεοῦ πατρός, ἄνευ ἧς ἀχρόνου καὶ ἀϊδίου ἐξομολογοῦμεν· ἧς δευτέραν τὴν ἐκ τῆς θεοτόκου μητρός, ἄνευ ἧς σεσάρκωται ἧς χρονικὴν ὑπεπίστευσε· ἧς μίαν τῶν Θεοῦ λόγου φύσιν ἐνανθρωπήσασαν δοξάζομεν, ἀλλ' οὐχ ὡς Ἀπολλινάριος καὶ Εὐτυχὴς ἧς Διόσκορος λέγουσιν, ἀλλ' ὡς ἡ σοφὸς ἡμῖν παραδέδωκε Κύριλλος· ἧς τὰ τῆς φύσεων σύνθετα φάσκοντα εἶδη, ἧς τὸν τῆς ἀνομοίων ἰδιοτροπίας ἐκπολέμιον, τὸν ὡς * φυσικῶς μὲν λεγόμενον ἧς οὕτως ποιότητα, ἐν οὐσιώδει δὲ τοιαύτῃ ἧς οὕτως * ποιότητα. καὶ οὔτε τὸν Νεστοριακὸν ἀπολείπομεν, οὔτε τὸν Εὐτυχιανὸν τρόπον βλασφημοῦμεν· ἐπὶ μίαν γὰρ ὡς ὁ μακαρίτης Νεστόριος χαρακτὴν τὸν δύο λόγον, ἃ ἰσοτιμίαν ἧς ταυτοβουλίαν ἧς ὁλόκληρον ἕνωσιν καὶ ταυτότητα παραπεμψάμενος τὸν σύμβασιν· μίαν ὡς Εὐτυχὴς ὁ δυάσας κατὰ σύγχυσιν ὀνομάζει ἧς ἀλλοίωσιν Θεοῦ λόγου καὶ σαρκὸς ἀνωμάλως τοιαύτης, ὅπως ἂν φύσεων ἧς οὐσιῶν ἧς μορφῶν, φιλοσοφοῦμεν τὸν σύνθετον, ἂν ἐξ ὧν ἐστὶ Χριστὸς ὁ διαφόρως γνήσιος σύμβασις.

* al. φυσικῶς συνέσθαι

* al. ποιότης

Ὅθεν τὸν βασιλικὸν ἰδόντες ἧς μίαν ἀσύγχυτος, ἧς ἀκατεχύτως τὸν σύγχυσιν, ἧς τὸν τομὴν μεσοτέμνεται· μόνον δὲ κατὰ φωνὴν διαιροῦμεν τὸν ἀσύγχυτον ἑνιστὸν ἧς ἀμέριστον διότητος τε ἧς ἀνθρωπότητος ἕνωσιν, ἵνα * μόνον γνωρίζειν δύνασθαι ἡ φυσικὴ καθ' ὑπόστασιν συνόδος. Ταύτῃ γὰρ ἀλυπίας ἐνοίκημα διότητος τε ἧς ἀνθρωπότητος ἔχόμεθα, ἵνα μήτε τροπὴν ὑπομένῃ, μήτε διαίρεσιν παθεῖν. ὁ γὰρ τῆς ἑνώσεως λόγος τῆς φυσικῆς φημι, ἧς καθ' ὑπόστασιν· οὔτε γὰρ ἑτέρᾳ ἕνωσιν ὅτι Χριστοῦ παρὰ ταύτην δέδεγμαι· ἐκ ἀγνοῶ μὲν τὸν διαφορὰν, οἶδα δὲ διαιρετὴν τὸν διαίρεσιν, ἧς πρὸ συναφείας τοῦτο ἕνωσιν ἄπορεῖα, ἧς οὐ ἀνομβρίαν μεσεμβρίᾳ ἐκ ἀποδέχομαι· ἧς ἐξ ὧν ἐστὶ ἐκ διότητος ἧς ἀνθρωπότητος, ἧς ὃν δύο φύσεσιν τὸν Χριστὸν ὁμολογοῦντες, ἧς Θεὸν τὸν αὐτὸν ἧς ἄνθρωπον, ἧς ἐξοικὰ ἧς ὁμοῦσιον κατὰ τὰς φύσεις κηρύττομεν· ἐκείνως δὲ ἧς ἐκ δυοῖν αὐτὸν ἐξομολογοῦμεν φύσεσι, ἧς ὁμοούσιον ὡς Θεὸν τῷ πατρὶ τὸν αὐτὸν ἀναχάζομεν, ἧς ὁμοούσιον τῷ μητρὶ ἧς ἡμῖν τὸν αὐτὸν ὡς

! al. μόνῳ

a ἐξ ἐξοικὰ τὸν αὐτὸν ὁμοούσιον τὸν αὐτὸν εἰδομεν τέλειον.

cendus; ex duabus quippe naturis unitionem habuit, deitate, & humanitate: & in duabus perfectis noscebatur naturis, deitate, & humanitate. Neque enim unitioni mutatio quælibet, vel confusio intercessit: neque differentiæ, dualitatique formarum, sive substantiarum post unitionem divisio quædam, aut sectio est intromissa: licet hoc contristet quidem furentem Nestorium, illud vero tabefaciat Eutychem desipientem. Nam quæ secundum subsistentiam ad invicem uniuntur, neque mutationem acceptant, neque divisionem agnoscunt: neque scit, quæ confusionis sunt propria, neque sectionis discit indicia. Quod, prout apparet, Euthyches ignorans atque Nestorius, & unitionis secundum subsistentiam non addiscentes virtutem, juxta quam & incarnatum est Verbum, & caro animata & intellectualis immutabiliter deificata est: hic quidem in confusionis pelagus jactatur, hic vero in divisionis voraginem dejicitur. Et ideireo ille quidem refugit confiteri dualitatem naturarum, hic vero unam Dei Verbi naturam incarnatam se subtrahit prædicare, vel etiam unam ejus compositam subsistentiam dicere metuit: timorem refugæ meuentes, ubi timor nullus inhabitat.

Nos vero sensu vivido utriusque horum servilem propellentes amentiam, & super petram pietatis stantes intrepidi, & secundum subsistentiam Verbi ad carnem quæ ex nobis est intellectualem, & animatam, conveniéntiam prædicamus, & unum Christum, & Filium incarnatum Verbum [a] obsecramus, & unam ejus subsistentiam compositam dicimus, & in duabus eum annuntiamus naturis: duas ejusdem Dei Verbi nativitates credimus; unam quidem ex Deo Patre, quam intemporalem & sempiternam scimus; secundam ex Dei genitrice matre, quam & modernam & temporalem cognoscimus: & unam Dei Verbi naturam in eo incarnatam glorificamus: & non sicut Apollinaris, Eutychesque, & Dioscorus dicunt; sed sicut sapiens nobis tradidit Cyrillus: & quæ sunt naturarum, salvari dicimus, propria: & unitorum differentiam recitamus, quæ ut in naturali quidem dicitur & est qualitate, in essentiali vero intelligitur & est quantitate. Et neque Nestorianam sectionem metuimus, neque Eutychianam mutationem veremur: quia neque sicut insultus Nestorius, affectualem unitionem dicimus: aut isotimia, quod est honoris æqualitate, aut tautobulia, quod est consilii concordia, nec voluntatum momento, & identitate deliramus hanc conventionem; neque sicut Eutyches a Deo propulsus secundum confusionem quamdam aut mutabilitatem Dei Verbi, & carnis intellectualiter animatæ, sive naturarum, atque substantiarum, & formarum compositionem, ex quibus in Christo admirabilis facta est conventio.

[a] mss. supplex, colimus.

Unde regiam viam, & mediam gradientes, & confusionem, & sectionem abominamur: solam autem ex animo veneramur inconfusam, simulque individuam deitatis, atque humanitatis unitionem: quam solam cognoscit naturalis secundum subsistentiam conventio. Hanc quippe cum alterutrum copulatæ deitatis & humanitatis habuerunt, ut neque conversionem sustineant, neque divisionem patiantur. Unitatis namque ratio, quæ naturalis, inquam, est, atque secundum subsistentiam, (neque enim alteram unitionem in Christo præter istam agnosco,) non ignorat quidem differentiam, divisionem autem prorsus expellit. Quæ vero ad unitatem concurrerunt, inconversa conservat, partitionemque unitorum non admittit: & ideo ex deitate, & humanitate, & ex duabus naturis Christum nominantes, & Deum eumdem & hominem, & diphya, quod est, bis genitum, duplicemque secundum naturas prædicamus. Simuliter autem, & in deitate perfectum, & in humanitate eumdem scimus perfectum. Idcirco & in duabus eum docemus naturis; & Patri consubstantialem, ut Deum, hunc ipsum asserimus; & consubstantialem matri & nobis hunc ipsum ut

Citatur hæc a Nicephoro CP. in antirrhetis missi ex synodica Sophronii ad Honorium.

ACTIO XI.

ANNO CHRISTI 681.

hominem asserimus: visibilem hunc ipsum, & invisibilem: creatum hunc ipsum similiter, & increatum: corporeum hunc ipsum, & incorporeum: contrectabilem hunc ipsum, & incontrectabilem: circumscriptum eumdem, & incircumscriptum: terrenum eumdem, & cælestem: carnem hunc ipsum animatam rationalem, & divinitatem: recentem hunc ipsum, & sempiternum: humilem hunc ipsum, & sublimissimum: quæque duplicis inseparabiliter reperiuntur naturæ; vel si alterum quidem semper exstitit, ut sempiternum habens naturam; alterum vero propter nos in novissimis temporibus inconvertibiliter factus est, utpote humanam assumens naturam. Si enim inconvertibilis erat & inseparabilis unitio, sicut & inconvertibilis est & inseparabilis permanet, & duo duo immutabiliter differentia significantur, & inseparabiliter alteritate confulgent; naturæ, & substantiæ, & formæ sunt hæc, ex quibus ineffabilis unitio facta est, & in quibus unus idemque Christus conspicitur, & unum unum manet, quod ex ipsis effectum est, non jam dualiter divisum; sed ea, ex quibus factum est, sine sectione & transversione demonstrans: subsistentia hoc exstat, & persona composita, ex inconfuso constans temperamento, quæ partitionem convenientium nescit; sed esse unum, & permanere unum, indivisum sortitur: neque & duo, juxta quod unum exsistit, efficitur: neque confundit, & in singularem redigit unitatem, naturalemque & essentialem identitatem ea, ex quibus naturaliter convenit; sed est unum, & duo, hoc ipsum agnoscibile: unum quidem, secundum subsistentiam, atque personam: duo vero, secundum ipsas naturas, atque naturales earum proprietates, ex quibus, & esse unum sortitum est, & natura duplex permanere servavit. Unde idem ipse unus manens Christus, & Filius, & unigenitus, inseparatus in utrisque naturis conspicitur: & quæ sunt utriusque substantiæ, naturaliter operabatur, secundum insitam unicuique essentialem qualitatem, sive naturalem proprietatem. Quod si naturam haberet singularem, & inconjunctam, sicut & subsistentiam, atque personam, non ageret utique; neque unus idemque Filius, & Christus perfecte efficeret, quæ utriusque erant naturæ. Quando enim deitas expers corporis naturaliter operata est? vel quomodo corpus deitate frustratum actiones operatum est, quæ essentialiter deitatis esse noscuntur? Verum Emmanuel, dum unus est, & in eo ipso utraque, id est, Deus & homo, quæ naturæ utriusque sunt veraciter gessit; secundum aliud, atque aliud, quæ gesta sunt operans; secundum quod Deus quidem est, idem ipse est quæ divina sunt; secundum quod homo, idem ipse est, quæ humana sunt: seipsum omnibus volens ostendere, quod Deus idem ipse, & homo sit: & ideo ipse, tam quæ divina sunt agit, quam quæ humana, similiter & dicit, & loquitur. Non alius quidem miracula operatus est, alius autem perpetravit humana, passionesque sustinuit, sicut Nestorius vult; sed unus quidem, idemque Christus, & Filius, qui & divina gessit, & humana: secundum aliud vero, & aliud sicut divinus [a] protestatus est Cyrillus, quia & in utrisque habuit potestatem inconfusam, nec non & impartibilem. Secundum quod Deus ergo sempiternus idem ipse exsistebat, patrabat miracula: secundum quod homo vero idem ipse modernus agnoscebatur, faciebat humilia, & humana. Sicut enim in Christo utraque natura indiminute proprietatem suam custodit; ita & operatur utraque forma cum alterius communione, quod proprium habuit, Verbo operante quod Verbi est, cum communione scilicet corporis; & carne exsequente quod carnis est, communicante ei videlicet Verbo in eadem operatione: dum quando hæc in una subsistentia cognoscantur, & in una persona considerentur, & insulsissimam sectionem propellant. Neque enim divise operabantur propria, ut & divisionem earum suspicemur.

[a] al. protestatus est

A ἀόρατον φάσκομεν, ἐροῦμεν τὸν αὐτὸν καὶ ὁρατόν, κτιστὸν τὸν αὐτὸν ἀκτίστου καὶ ἄκτιστον, σῶμα τὸν αὐτὸν καὶ ἀσώματον, ἁπτὸν τὸν αὐτὸν καὶ ἀναφῆ, ἐγκεκλεισμένον τὸν αὐτὸν καὶ ἀπερίγραπτον, κεχρισμένον τὸν αὐτὸν καὶ ἀχρίστου, ἔμψυχον τὸν αὐτὸν καὶ ἀψύχου, σάρκα τὸν αὐτὸν ἐψυχωμένην [a] λογικὴν καὶ νοεράν, θεότητα τὸν αὐτὸν καὶ ἀνθρώπινον, ἔμπνουν τὸν αὐτὸν καὶ ἄπνουν, καὶ ὅσα δήπου ἑκατέρας ἀμιγεῖς διείσπασται φύσεως· κἂν τὸ μὲν ὑπῆρχεν αὐτῷ, ἃς φύσεις εἶχον εἶδεν, τὸ δὲ δι' ἡμᾶς ἐν χρόνοις ἐσχάτοις ἀσυγχύτως ἐφάνη, ὡς φύσιν φυσικαῖς τὴν ἀνθρώπινον. εἰ γὰρ ἡ ἕνωσις ἄτρεπτος ἦν καὶ ἀμέριστος, ἄτρεπτα καὶ ἀπερίσχιστα θεῖ ἡ διαίρεσις μένει, καὶ τὰ δύο [b] ἀσυγκύτως ἀδιάφορα σημαίνεται, καὶ [c] ἀμερίστως ἑπόμενα συλλάμπει. φύσις γοῦν ἡ πάσης B καὶ μορφὴ καθυπάρχει, ἐξ ὧν ὁ ἀδιάρτητος γέγονε ἄνθρωπος, καὶ ἐν αἷς ἦν καὶ ὁ αὐτὸς Χριστὸς καταβέβηκεν. μένει δὲ τὸ ἓν ἓν, τὸ ἐξ αὐτοῦ γεγονὸς ἀποτέλεσμα, μηκέτι δίχα διαιρούμενον, καὶ τὸ ἐξ ὧν ἐστὶν ἀεὶ δῆλον καὶ τρανῶς ἐκδεικνύμενον. ὑπόστασις γοῦν τοιχαῖα καὶ σύνθετον συνίσταται ἐξ ἀσυγχύτου συναὶ ἀκαιρέτου, καὶ μεμιγμένου τὰ [d] ἴδια συμβάσεως, ἣ τὸ εἶναι ἓν καὶ μένειν ἓν λαχεῖν ἀδιαίρετον· καὶ ὧπερ δύο, καθὸ ἦν ὑπάρχει πάλιν· οὔτε συγχεῖ ἡ φύσις μίαν ἄγειν εἰς ἑνότητα, καὶ φυσικὴν καὶ οὐσιώδη ταυτότητα τὰ ἐξ ὧν φυσικῶς συνέλαχεν· ἀλλ' ἔστιν ἓν καὶ δύο τὸ αὐτὸ γνωριζόμενον· ἓν μὲν κατὰ τὴν ὑπόστασίν τε καὶ σύνθεσιν, δύο δὲ κατὰ τὰς φύσεις αὐτοῦ, καὶ τὰς φυσικὰς αὐτῶν ἰδιότητας, ἐξ ὧν καὶ τὸ εἶναι ἓν διελήφθη, καὶ τὸ μένειν τῇ φύσει δικοῖον διεφύλαξεν. ἦν ὁ αὐτὸς μένων ἦ· Χριστὸς καὶ υἱὸς καὶ μονογενὴς ἀδιάστατος ἐν ἑκατέραις ἐκείναις τῶν φύσεων, καὶ τὰ ἑκατέρας φυσικὰς οὐσίας ἐνεργάζετο, κατὰ τὸν ἑκατέρᾳ ἐνυπάρξαντα οἰκεῖον ποιότητα, ἤ ἐστι φυσικὴ ἰδιότης· ὅπερ εἰ τὸν θεὸν λόγον ἄσαρκόν τε καὶ ἀπαθῆ, καθὸ καὶ τῶν θείων τε καὶ θεϊκῶν τὰ πάντα, ἐν ᾧ ἐνεργεῖ διαπρεπῶς· καὶ ἐν ἄρ ὁ ἷς καὶ ὁ αὐτὸς τὰ τῆς ἑκατέρας ἀσπίλου καταπρεπῆ φύσεως. πάσῃ γὰρ θείᾳ πράξει ἀμίκτως σύμπαντα, ὅσα φυσικῶς καταπρέπειν πέφυκε, ὁ πάντα σῶμα χωρὶς θείας πράξεως ἀνέργητον αὐτοκινήτως γοητεύοντας· ὁ δὲ Ἐμμανουὴλ ἓς ὢν καὶ ὁ αὐτὸς τὰ ἑκάτερα, τοῦτον θεός τε καὶ ἄνθρωπος, τὰ ἑκατέρας ἴδια κατὰ ἀπόδοσιν εἶναι, κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο ἐπιγράφων τὰ παραπλήσια· καθὸ μὲν θεὸς ὁ αὐτὸς τὰ θεῖα, καθὸ δὲ ἄνθρωπος ὁ αὐτὸς τὰ ἀνθρώπινα· ἑκάστην τῶν πάλαι δείξαι βουλόμενος, ὡς θεὸς ὁ αὐτὸς ὢν καὶ ἄνθρωπος. καὶ δὴ θεὸς ὁ αὐτὸς τὰ τῆς θείας τιμῆς καὶ ἀνθρώπινα, ὁμοίως καὶ λόγῳ καὶ φθόγγῳ· καὶ τὰ μὲν λόγῳ τὰ θεῖα πάσχοντα, ἄλλος δὲ τὰ ἀνθρώπινα πάσχων, καὶ πάθη πάσχων, ὡς Νεστόριος βούλεται. ἀλλ' ὃς μὲν καὶ ὁ αὐτὸς Χριστὸς καὶ υἱὸς ὁ τὰ θεῖα δεδρακὼς καὶ ἀνθρώπινα, κατ' ἄλλο δὲ καὶ ἄλλο, ὡς ὁ θεῖος ἐπεφθέγξατο Κύριλλος. ἐπειδὴ γὰρ ἐν ἀμιγείαις ἔχε τὰς θείας ἐνεργείας τὸν, οὐ μόνα ἀλλὰ καὶ ἀμίεικτον. καθὸ μὲν γὰρ θεὸς ὁ αὐτὸς ὑπῆρχεν ἀεί τε, ἔδρα τὰ θαύματα· καθὸ δὲ ἄνθρωπος ὁ αὐτὸς ἐνωκείωτο φυσικῶς, ἐπάθε τὰ ἑαυτοῦ ἴδια καὶ ἀνθρώπινα. ὅπερ γὰρ ἐν Χριστῷ ἑκατέρᾳ φυλάττει φύσις ἀπαραλλάκτως τὸν ἑαυτῆς ἰδιότητα, οὕτω καὶ σὺν αὐτῷ ἑκατέρᾳ μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ἔοικε τὸ ὅπερ ἴδιον ἔχειν· τὸ μὲν λόγου καταπρεπῶς ἔοικε τὸ σώματος, μετὰ τῆς κοινωνίας ἐνεργεῖν τὸ σώματος· τὸ δὲ σώματος ἀκολούθως ἄπερ ἔοικε τὸ σώματος, κοινωνοῦντος ἄπερ ἐνεργεῖ τὸ λόγου τὰς πράξεις· ἡ ἕνωσις ἐν ὑπάρξει μιᾷ γνωριζόμενα, [e] ἡ καὶ διαίρεσιν ἀπορρήτως ἐπιγνώσεται ἐν διανοίᾳ. οὔτε γὰρ διῃρημένως ἐνήργουν τὰ ἴδια, ἵνα ἡ μερισμὸν αὐτῶν ὑποπτεύσωμεν.

[a] al. λογικὴν καὶ

[b] al. ἀσυγχύτως διακεκριμένως

[c] al. ἀμερίστως

[d] al. ἰδιότης

[e] al. addit, ἡ ἐν αἰσθήσει ἐν διανοίᾳ

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XI.

Μὴ σιωπάτω οὖν ὑπὲρ τούτου Νεστόριος ἑαυτὸν βουλαῖς ὁ πλανήσας ἕτερος, ὅτι ἑκατέρας μορφῆς ἐν τῷ ἑνὶ Χριστῷ καὶ υἱῷ μιᾶς τῆς θεϊκῆς κοινωνίας τοῦ ἑτέρου ἴδιον ἔχοντος, ἐνηργείτο. οὔτε γὰρ τῆς θατέρας κατ' αὐτὸν διιστῶσα τοῦ, ὅπερ ἴδιον ἔχουσι, ἐνηργεῖτο. εἰ γὰρ δύο κατ' αὐτὸν Χριστοὺς καὶ υἱοὺς τοὺς ἑνεργοῦντας δοξάζομεν, ἕνα μὲν κατὰ φύσιν υἱὸν καὶ Χριστὸν τὸν μονογενῆ, ἕτερον δὲ κατὰ χάριν υἱὸν καὶ Χριστὸν τὸν πονηρόν· καὶ οἱ δύο τοὺς κοινοὺς ἑνεργείας μορφοὺς δοκιμάζομεν, ἑκάτερον κατὰ τὴν ἑαυτῆς φυσικὴν ἰδιότητα· ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν καὶ Χριστόν, τὸν τὰ ὑψηλὰ καὶ πονηρὰ φυσικῶς ἐργαζόμενον κατὰ τὴν ἑκατέρας θεϊ δυοῖν οὐσιῶν φύσιν οὐσίαν ἢ οὐσιώδη τινότητα λέγομεν. αἱ γὰρ τῶν φύσεων ἀμετάβλητοι μένουσαι, ἢ ἀσύγχυτοι, ἢ δύο τυλαιωῶς γνωριζόμεναι, καὶ οὐ συγκεχυμένως ἑνωθεῖσαι οὔτων παντελῶς ἀπιστοῦντο, καὶ ἐν ἑνότητι μιᾷ διεσώζοντο. A

Non exſiluit pro hoc Neſtorius, ſeipſum ſeducens erroneus, idcirco quod utraque forma in uno Chriſto & Filio, cum alterius communione operabatur quod proprium habuit. Neque enim [a] ab altera ejus diſſidens, quod proprium habuit, operabatur. Neque enim ſecundum ipſum duos Chriſtos aut Filios, qui operantur, glorificamus: unum quidem, ſecundum naturam Filium & Chriſtum, quæ mira ſunt: ſecundum vero, ſecundum gratiam Filium & Chriſtum, quæ humiliora ſunt: quamquam duas formas, quæ communiter operantur, edocemus, unamquamque ſecundum ſuam naturalem proprietatem; ſed unum eumdemque Filium, & Chriſtum, qui & ſublimia, & humilia naturaliter operatur, ſecundum uniuſcujuſque duarum ejus naturarum naturalem & eſſentialem qualitatem, aſſerimus. Naturæ namque incommutabiles manentes & inconfuſæ, & duæ manifeſte cognoſcendæ, & non confuſibiliter copulatæ, his penitus non erant fruſtratæ, & in una ſui ſiſtentia monſtrabantur. B

[a] In Græco, ab altera quod ipſa habuit, ſeparata, quod proprium &c.

Non vane proſiliant Eutyches, & Dioſcorus, nequaquam exiſtentis impiæ confuſionis prolatores: ſed unaquæque natura cum alterius communione agebat quod proprium habuit, & diviſionem refugiens, & converſionem ignorans, & differentiam ad alteram conſervans; communionemque, & compoſitionem inſolubilem, atque indiſruptam perſalvans. Hinc pie ſentientes, & ſuper terminos rectæ fidei conſiſtentes, ſicut unum eumdemque Chriſtum & Filium operari utraque dicimus, eo quod Deus idem ipſe erat, & homo, nullamque excogitamus confuſionem: ita nec utramque formam cum alterius communione operari propria differentes, eo quod duæ formæ, in uno eodemque Chriſto naturaliter propria operantes, exiſtunt, ullam penitus conſideramus diviſionem; ſicut hic quidem Eutyches, illic vero nobis vult calumniari Neſtorius, e diverſo adinvicem conſiſtentes, & adverſum nos pios impium prælium partientes. Quos pro nihilo reputantes, & utriuſque naturæ utramque novimus operationem, eſſentialem dico, naturalem, & congruam, indiviſe de unaquaque procedentem eſſentia, & natura, juxta inſitam ei naturalem atque eſſentialem qualitatem, & inſeparabilem ſimulque inconfuſam alterutrius eſſentiæ una ſecum cooperationem adducentem. Hoc quippe & operationum, quæ in Chriſto ſunt, differentiam facit; ſicut & naturas eſſe, naturarum. Non enim idipſum eſt deitas, & humanitas, ſecundum qualitatem unicuique naturaliter inditam: licet in unam ſubſiſtentiam ad inviicem ineffabiliter concurrerint, & in unam perſonam ſint inconfuſe compoſitæ, & unum eumdemque nobis Chriſtum & Filium effecerint, [b] ſecundum ſubſiſtentiam adinvicem concurrentes atque compoſitæ. Etenim Deus Verbum Deus Verbum eſt, & non caro; quamquam carnem rationaliter animatam aſſumpſit, hanc-que ſibi unitione naturali & ſecundum ſubſiſtentiam adunivit. Ipſa vero caro caro eſt animata rationaliter, & non Verbum, licet Dei Verbi caro conſpicitur. Et ideo neque eamdem habens indifferenter operationem ad invicem poſt unitionem naturalem ac inconfuſam, id eſt, veram, & ſecundum ſubſiſtentiam; neque unam ſolam earum operationem dicimus, ſive eſſentialem, & naturalem, penituſque indifferentem, [c] quatenus in eſſentiam unam, & unam naturam eas [d] cognoſcamus, quæ ab Acephalorum pueris luditur, & ipſis Verbis impudenter profertur compoſita.

[b] In Græco, per concurrentiam ad inviicem, & compoſitionem ſecundum ſubſiſtentiam.

[c] mſſ. melius, ne

[d] mſſ. melius, cognamus.

Καθὼς οὖν τὴν ἑκατέρας οὐσίας καὶ φύσεως, ἐξ ὧν ἑνώσεως ἀσυγχύτου Θεὸς Χριστὸς γέγονε καὶ ἄνθρωπος, καὶ τὸν ἕνα Χριστὸν καὶ υἱὸν ἐπιγνόντες ὅλον Θεὸν, ὅλον τὸν αὐτὸν τετελειωμένον ἄνθρωπον, ἑκατέρας φυσικὰς ἐνεργείας ὁμολογοῦμεν εἶναι, ἵνα μὴ τὰς ἀσυγχύτους ἑνώσεις φύσεις συγχέωμεν, ὅπερ ἂν ἐκ θεϊ ἐνεργεῖν καὶ μόνον κατὰ ζωὴν τὰ ἑκάτερα δείκνυσθαι αἱ φύσεις γνωρίζοντες· καὶ ἐκ θεϊ οὐ- E

Quemadmodum igitur utriuſque eſſentiæ, atque naturæ, ex quibus nobis in Chriſto inconfuſa facta eſt unitas, & unum Chriſtum perfecit & Filium, totum Deum, totum eumdem ipſum credendum & hominem, utramque naturalem confitemur operationem; ne naturas, quæ inconfuſe unitæ ſunt, confundamus: ſiquidem ex operationibus tantum, ſecundum eos, qui ſunt talia callentes, naturæ noſcuntur; & eſſentiarum

Actio XI.

semper differentiam ex differentia operationum est in-
situm comprehendere: ita & omnem vocem, & ope-
rationem, seu divina quædam sit & cælestis, sive hu-
mana atque terrena, ex uno eodemque Christo &
Filio edocemus procedere, ex unaque ejus composita
& singulari subsistentia; qui incarnatus Deus Ver-
bum exstabat, qui & utramque inseparabiliter & in-
confuse operationem, secundum naturas suas a seipso
naturaliter proferebat. Secundum divinam quidem na-
turam suam, juxta quam erat etiam Patri consubstan-
tialis, divinam & inexplanabilem: secundum humana-
nam vero, juxta quam & hominibus nobis ipse con-
substantialis mansit, humanam atque terrenam, uni-
cuique naturæ amicam & congruam: & non sinens
quemquam adspicientium scandalizari, quod non sit
idem ipse Deus, & homo, qui hæc & illa naturaliter
operabatur. In eo quidem quod idem ipse unus Chri-
stus & Filius operabatur utraque, Nestorii cœnulen-
tam obstruens effluentiam: nec enim duos juxta eum
Christos & Filios, sicut diximus, qui operantur hæc
atque illa, opinamur: in eo vero quod ostendebat,
quæ utriusque naturæ sunt propria, inconfusa post
unitionem manentia, & utramque earumdem simi-
liter proferebat operationem, ipsa naturali ratione co-
gnoscendis naturis, propriamque naturam naturaliter
explanantibus, ex qua inseparabiliter atque natura-
liter emanabat, & essentialiter exundabat, Eutychetis
avertens confusioni socium germen.

Deinde partu nostro natus lacte nutritur, & cres-
cit, & corporales ætates discurrit, donec ad humanæ
ætatis perfectionem pertingeret: & esuriem nostram,
& sitim, & fastidium juxta nos ex itinere sustinet. Fa-
ciebat quippe & incedendi similiter nobis operatio-
nem, quæ humaniter actitata, & secundum huma-
nam substantiam progrediens humanæ ejus naturæ erat
ostensio. Unde & ex loco, sicut nos, ad locum com-
migrabat: quia veraciter factus est homo, & naturam
nostram habuit indiminute, & circumscriptionem car-
nis suscepit, & habitum nobis competentem indutus
est. Corporalis enim, id est, corporis, & forma ip-
sius habitus exsistit, juxta quam in utero conceptus
formabatur, & quam semper servavit, & in sæcu-
lum [a] indivise conservabit. Ideirco esuriens cibabatur,
ideo sitiens potabatur, & ut homo bibebat: ideo pue-
riliter bajulabatur, ulnis virginalibus supervectus, &
materno sinu repositus: ideo fatigatus sedebat, &
somni indigens dormiebat: sed & dum cæderetur,
dolebat, & verberatus patiebatur, & dolores sustinuit
corporis, manus & pedes in cruce transfixus. Dabat
itaque, cum volebat, humanæ naturæ tempus operari,
& pati quæ sua sunt, ne forte phantasia quædam, &
visio inanis, nominabilis ejus judicaretur incarnatio.

Neque enim involuntarie hæc, vel necessitate sus-
piciebat; vel si naturaliter ea & humane admittebat,
humanis motionibus actitabat, atque operabatur. Ab-
sit hæc abominabilis suspicio. Deus nempe erat, qui
hæc pati carnaliter acquiescebat, uti nos propriis pas-
sionibus salvaret, & per hæc nobis immunitatem im-
partiret; quando pati, agereque, & operari humani-
tus idem ipse volebat, & confidentibus prodesse de-
cernebat; propter quos & homo veraciter factus, &
non cum naturales motus, atque carnales moveri na-
turaliter ad operandum volebat, & dum insidiatores
insidias audacter delectabantur perficere. Corpus enim
se passibile, & mortale, atque corruptibile induit, &
naturalibus nostris atque irreprehensibilibus subje-
ctum ægrimoniis: & huic, quæ naturæ suæ decenter
convenichant, pati atque patrare indulsit, usque ad re-
surrectionem ex mortuis. Ibidem quippe, & passibile nostrum, & mortale, atque corruptibile dissolvit, &
bonum nobis libertatem donavit. Quæque igitur humilia atque humana sunt, ita sponte simul & natu-

[a] Gr. ἀδιαίρετον indiscriminabile

Ἀλλ' ἀνὴρ τὸ ἀληθέστερον ἐκ τοῦ ἀληθοῦς θεὸς ἀνεγκλήτως καταλαμ-
βάνεσθαι φήσειεν· οὕτω καὶ πᾶσαν φωνὴν καὶ ἐνέργειαν, κἂν
θεία τις ᾖ καὶ οὐράνιος, ἢ ἀνθρωπίνη τε καὶ ταπεινή, ἐξ ἑνὸς
καὶ τοῦ αὐτοῦ φαμὲν Χριστοῦ καὶ υἱοῦ δοξολογεῖσθαι, καὶ τὴν
μιᾶς αὐτοῦ συνθέτου καὶ μοναδικῆς ὑποστάσεως· ὃς σαρκωθεὶς
ὑπῆρχε τοῦ θεοῦ λόγος ἐνεργῶν, ὁ καὶ ἑκατέρων αἰμοείτως τῆς
ἀσυγχύτου ἐνεργείας κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἐξ ἑαυτοῦ φυσικῶς
προβαλλόμενος· κατὰ μὲν τὴν θείαν αὐτοῦ φύσιν, καθ' ἣν
καὶ τῷ πατρὶ ὁμοούσιος, τὴν θείαν καὶ ἀπερίφραστον· κα-
τὰ δὲ τὴν ἀνθρωπίνην, καθ' ἣν καὶ ἡμῖν ὁ
αὐτὸς ὁμοούσιος ἔμεινε, τὴν ἀνθρωπίαν καὶ ταπεινήν, τὴν
ἑαυτῷ φύσει φίλην καὶ πρέπουσαν· καὶ οὐ μὴν τῆς ἀνθρώπων π-
ρὸς σκανδαλίζεσθαι, ὡς οὐ θεὸς ὁ αὐτὸς ὤν, καὶ ἄνθρωπος,
ὁ ταῦτα κατὰπᾶσαν φυσικῶς ἐνεργῶν· ἵνα μὲν τοῦ αὐτοῦ
ἓν Χριστὸν καὶ υἱὸν ἀνεγκλήτως τὰ ἑκάτερα, τὴν Νεστορίου μα-
νικὴν ἐμφορεῖται ἀποῤῥοήν. οὔτε γὰρ δύο κατ' αὐτὸν Χριστοὺς
καὶ υἱούς, ὡς εἰρήκαμεν, τοὺς ἀνεργάζοντας ταῦτά τε κἀκεῖνα
ὑπολαμβάνομεν. ἵνα δὲ τοῦ διακρίνοντα τὰ ἑκάτερα ἴδῃ φύσεως
ἀσυγχύτως μετὰ τὴν ἕνωσιν μένοντα, καὶ ἑκάτερα τῆς αὐτοῦ
ἀμοίως ποιεῖται ἀνέργαστα, τῷ συνηθεῖ λόγῳ γνωσείδημεν τῆς
φύσεων, καὶ οἰκείαν φύσιν φυσικῶς [a] ἐκφαίνοντα, ἀφ' ἧς
ἀμοείτως ἡ φυσικῶς ἐπηγάζετο, καὶ οὐσιωδῶς [b] ἐκβλύζοντα,
τὴν Εὐτυχοῦς ἀπρέπειαν φιλοσύγχυτον βλάστημα.

[a] al. ἐκφαινούσας
[b] al. ἐκβλυζούσας

Ἐπειδὴ τοίνυν τεχθεὶς ἡμέτερον γαλακτοτροφεῖται καὶ
αὔξεται, καὶ τὰς σωματικὰς μεθηλικίωσεις διέρχεται, ἄχρις
οὗ ἔφθη τὸ τῆς ἀνθρωπίνης ἡλικίας ἄφικτον πλήρωμα. καὶ πεῖναν
τὴν ἡμῶν καὶ δίψαν ὑφίστησι, καὶ πόνον καθ' ἡμᾶς τὸν
ἐξ ὁδοιπορίας ὑπομένει. ἐπεὶπὲν γὰρ καὶ τὴν τοιαύτην ἡμῖν
ἡμοίως ἐνέργειαν, ἥπερ ἀνθρωπίνως ἐνήργει. ἣ κατ' οὐσίαν
ἀνθρωπίνῳ τρόπῳ τὴν ἀνθρωπείαν αὐτοῦ φύσιν ἐπέδει-
ξεν ὑπόστασις. ἔδει γὰρ καὶ τοῦτον ὡς ἡμεῖς ἐκ τόπου μετίστα-
σθαι, ἐπεὶ καὶ κατὰ ἀλήθειαν γέγονεν ἄνθρωπος, καὶ φύσιν τὴν
ἡμῶν ἔλαβε δικαίαν, καὶ ἀσυγχύτως ἑνώσεως σώματος, καὶ
χῶρα τὸ ἡμῶν ἀνωμάλον ὑπέδυνε. σωματικὴ γάρ, ἤτοι σώμα-
τος, καὶ ἡ μητρὸς πολυχρόνιος τοῦ χώματος, κατ' ἰδίαν μέτρα
πολυτρόπως διεπάτησε, καὶ ἐν εἴσοδοι διεπήνυσεν, καὶ εἰς αὐλῶ-
να τινὰ τὸν ἀνέκφατον. ἔδει τοῦτο πηλὸν διεγρίσαι. ἔδει τοῦ-
το δεσμὸν ἐπιθεῖναι, καὶ εἰς ἄνθρωπος ὅπου. ἔδει τοῦτο παιδι-
κῶς ἐδαπεδίσαι αἰσθήσεις παιδιοπρεπῶς ἐπιχειροῦσας, ἢ πόνους
μητρικῆς ἀκαπιδίας. ἔδει τοῦτο ὑπνῶσαι ἀκαθεύδητον, καὶ ὕπνου
χρεῖον ἀκαίνωτον. ἀλλὰ καὶ πλαγὴ πατεῖσθαι, καὶ μαστίζεσθαι
ἔπαγε, καὶ πόνες ὑπέμεινε σώματος, χεῖρας καὶ πόδας
τοῦ σταυροῦ πεπερονίσθαι. εἶδεν γὰρ ὅτι καὶ ἄδικα φύσει τῇ ἀν-
θρωπίᾳ χαρὶν ὑπεμεῖν ἡ πλάγη τὸ ἴδιον· ἵνα μὴ φαντασία
τις ἡ δόκησις ἡ αὐτοῦ ἀδυνάτως κρίνηται πάσχειν.

Οὐ γὰρ ἀκουσίως ταῦτα ἢ ἀναλγήτως προσεδέχετο, καθ' φυ-
σικῶς αὐτὸ ἡ ἀνθρώπινος ἐστέργετο, ἡ ἀνθρωπίνως κινεῖσθαι
ἐπέτρεπε ἡ ἐνεργεῖτο. ἄπαρχα τῆς βουλητικῆς ἀνθρωπίνως. θεὸς γὰρ
ἦν ὁ ταῦτα πάσχειν σωτηρικῶς ἀνεχόμενος, καὶ πάσχων ἡμᾶς τῶν
αἰτίων παθῶν, ἡ βεβαίως ἡμῖν δι' αὐτοῦ τὴν ἀνάθεσιν·
ἀλλ' ὅτι πάσχειν ἡ προσβῆναι ἡ ὑπομεῖναι ἀνθρωπίνως αὐτὸς ἐβού-
λετο, ἡ ἵνα ἱερώτερα αἰσθητῶν ἐνδείξηται, δι' ὧν ἡ ἄνθρωπος
κατὰ ἀλήθειαν γέγονε· ἡ οὐχ ὅτι αἱ φυσικαὶ κινήσεις ἡ σαρκι-
καὶ πτοιῶσι φυσικῶς φρὶς ὑπομεῖναι πλήν, εἰ μὴ αἱ δολοφονίαν-
τος ἄδικοι καὶ δόλιοι κλισεῶν παγίδωμαι ἐλάγχανε. σῶμα
γὰρ παθητὸν ἡ θνητὸν ἡ φθαρτὸν ἐνδέδεται, ἡ τοῖς φυσικοῖς ἡ
ἀλόγοις ἡμῶν ὑποκείμενοι πάθεσι, ἡ θύτῳ τῷ αἰτίᾳ φύσει
καταλλήλως πάσχειν ἡ δρᾶν συμβαίνοντι μέχρι τῆς ἐκ νεκρῶν
ἀναστάσεως. ἀπέθανε γὰρ ἡ τὸ παθητὸν ἡμῶν ἡ θνητὸν ἡ φθαρ-
τὸν καταλύσας, ἡ τὴν ἐκ θύτου ἐλευθερίαν ἡμῖν ἐχαρίσατο.
τὰ μὲν οὖν πατρικὰ ἡ ἀνθρώπινα οὕτως ἡμοίως ἡμοῦ ἡ φυ-

Anno Christi 681.

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XI.

ἀπᾶς, μᾶλλον δὲ ἐν ταύτῃ θεῖος ἐπιδείκνυτο. ἔμψυχος γὰρ ἦν αὐτὸς ἑαυτῷ πανδοχεὺς ἀνεγκλητότατος καὶ σκηνοῦχος· καὶ οὐ μόνον πανδοχεύς, ἀλλὰ καὶ πρόξενος, καὶ ἐπὶ ξένην παρῆλθε φυσικῶς ἐποικήσων. καὶ ἦν ἐν τούτῳ ἄνθρωπος αὐτὸς τὸ ἀνεγκλητότατον. ὡς ἐπιδεκτικὸν φύσις ἦν τὸ ἀνθρώπινον, ἀλλ' ἐπιδεκτικὸν ἑκουσίως γέγονε θεότητος, ἢ θεότητος χαριτικῶς ἑκουσίως αὐτὸ προσδέξασθαι καὶ οὐ τυραννικῶς ἢ ἀναγκαστῶς, ὅτε ὅτε καὶ ἡμᾶς ἢ ἐθελούσιος· ἀλλ' ἡνίκα ἢ ὅσον ἐβούλετο, καὶ συγχωροῦντος αὐτοῦ τοῖς τὰ πάθη προσφέρουσι, τοῖς τε παθήμασιν αὐτοῦ ὑπηρετουμένοις κατὰ φύσιν ἐπιδιδοῦσι. τὰ δὲ θεῖα ἢ λαμπρὰ ἢ ὑπέρτατα, καὶ τοῦτον προσδιδόντα ἡμῖν τὸν βίον ἐκεῖνα, ἅπερ ἴδιον θαύματα ἢ πράξεις, καὶ τὴν παρθενίαν λέγω ἡ θεότης, ἐπίκτητον δὲ ἢ ἄσπορος σύλληψις, ἡ Ἰωάννου ἐγκύησις σκίρτησις, ὁ τόκος ὁ ἄφθορος, ἡ παρθενία ἡ ἄλυτος, ἡ πρὸ τόκου ἢ ἐν τῷ τόκῳ ἢ μετὰ τὸν τόκον ἀειπάρθενος, ἡ τῶν ποιμένων εὐαγγέλισις μόνοις, ἡ τῶν μάγων ἀστρικὴ ἔλευσις, ἀκουσθεῖσά τε σαφῶς καὶ ὀφθεῖσα τοῖς γὰρ οἴκοις, φασὶν, εἰδὼς χαίμασιν μὲν μαθητὰς μισεῖται· μισεῖται ὑπὸ τῶν ἀγνοίᾳ ἔργων τὸν κατήγορον ἔχοντα, ἡ ἐξ ὑδάτων αἰτιάδης ἐμφάνισις, τῶν ἀσθενῶν ἡ θεράπαινα, τῶν πεινώντων ἡ ἀπόλαυσις, τῶν νεκρῶν ἡ ἀνάστασις, τῶν πεσόντων ἡ σύστασις, τῶν χωλῶν ἡ ἀκόλουθος πόσις, τῶν λεπρῶν ἡ ὑπολαμπρύνσεις καθαρὸς, τῶν παιόντων ἡ ῥᾳδία πάυσις, τῶν διωκόντων ἡ [a] πόσις, τῶν δαίμονων ἡ πόσις, τῆς θαλάσσης ἡ χαλινὸς καθέστως, ἡ ὕδατος ἀνάπλασις ἔηρότης, ἡ τῶν ἀνθρώπων πάλιν ἀνάδυσις, ἡ τῶν μυημείων αὐτόματος ἄνοιξις, ἡ ἐκ νεκρῶν τριήμερος ἔγερσις, ἡ τῆς σαρκὸς εἰς πλείονα καθάρσιος, ἡ τῶν ἰματίων μὴ πτωχεύσασα καθάπαξ, ἡ συναφθορίας τῆς τάφου ἢ παρευσαρκίδος ἀκάκωτος ἔξοδος, ἡ τῶν ἐκεῖ κατηξιωμένων ἀκραιπνος ὀσμὴ, ἡ εἰς οὐρανοὺς κόσμῳ γὰρ τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα ἄνοδος, ἢ πάντα τὰ θεῖα πανοῦργα, τὰ ἢ λόγου ὄντα, ἢ φωνῆς ὑπερβαίνοντα διάνοιαν, ἢ πᾶσαν ἀνθρωπίνην ὑπεκπεπτωκότα διάνοιαν ὑπὲρ ἅπαντα ὑπὸ λόγον ἢ φύσιν ἀνθρωπίνην πολύτροπα τῆς τοῦ Θεοῦ λόγου θείας τινὰς ἢ φύσεις ἐπιφορουμένης ὑπὸ χρεμάσεα, οἷ ἢ ἀμφ' αὐτὰς ἀκηράτου καὶ σώματος, καὶ τὸ ἄγχιστα αὐτοῦς λειτουργὸν ἐψυχωμένον ὑφεστῶτα. καὶ οὐ ἀμφὶ ταῦτα τὸν θεῖον λόγον πεπαίκαμεν ἄσπορον, ἢ σώματος αὐτὸν ἄνευ δεχομένοις, ὑπερ ἔθνος τὰ σωμάτων ὑπερέχ. ἢ γὰρ ἀνθρώπως ὁ λόγος σαρκώσατο, ἢ ἀνθρώπως σαρκοῦσθαι σεσωμάτωται, καὶ ὡς ἰδίοις ἐχρήσατο τοῖς παθήμασιν αὐτοῦ ἐκ αὐτῆ θεορρήμονι ἐπίγνοια, θείαν τε ἢ ἀνθρώπιον, ἔμψυχόν τε ἄψυχον, χαίμασιν ἢ σάρκειον, σαρκικὸν ἢ ἄσαρκον, ὁρατόν τε ἢ ἀόρατον, πεπερασμένον καὶ ἀπερίγραπτον, ἀκολουθοῦσα αὐτῇ τῇ ἀνάγκῃ τῆς φύσεων, ἢ δι' αὐτῆς αὐτὴν ἀσυγχύτως περιβάλλουσα, ἢ ἀδιαφωνίας εὐχάλλουσα.

A raliter, manens etiam in his Deus, demonstrabat. Erat namque ipse sibi πάμις ac reconditor passionum humanarum, & actionum: & non solum reconditor, sed & arbiter, quamquam natura passibilis erat, qua naturaliter incarnatus erat. Et ideo erant humana ejus ultra hominem: haud quidem, quod natura humana non fuerat; sed quia sponte factus est homo; & homo factus sponte hæc recipiebat, & non tyrannice, vel necessitate, ut nos plerumque, & involuntarie: sed quando, & quantum volebat, & permittebat ipse, tam iis, qui afflictiones ingerebant, quamque ipsis passionibus, quæ secundum naturam agebantur, annuebat. Verum illa divina præclaraque, & sublimia, & nimirum nostram vilitatem superantia, quæ erant miracula, & prodigia, & admirandorum operum prolatio: quæ erant, inseminata conceptio, Joannis intra uterum exsultatio, partus ipse incorruptibilis, illibata virginitas, quæ ante partum, & in partu, & post partum est inemerabilis; pastorum cælestis institutio, magorum stellivoca convocatio, munificentia cum hac simul, & adoratio, litterarum indoctis scientia: *Quomodo* namque *hic*, inquiunt, *litteras scit, cum non didicerit?* [a] Partim redarguens amicorum ignorantiæ malevolum desiderium, ex aquis vinalis refectio, infirmorum corroboratio, cæcorum aspectus, [b] emendatorum erectio, paralyticorum constrictio, claudorum recte currendi motio, leprosorum supernicans mundatio, esurientium repentina repletio, persequentium orbitas, ventorum mitigatio, maris tranquilla sedatio, super aquas corporalis incessio, immundorum spirituum expulsio, elementorum subita conturbatio, ultronea sepulcrorum apertio, ex mortuis triduana resurrectio, corruptionis non mortura destructio, mortis indeficiens dejectio, custoditi signaculi lapidis & sepulcri incoërcibilis exitus, januarum clausarum indetractabilis ingressus, in cælum a terra nimium admirabilis & corporalis ascensio, & omnia quæ his sunt similia, & sermonis naturam, & vocis virtutem transcendentia, & omnem humanum intellectum superantia: quæ omnia ultra naturam & sermonem humanum effecta, divinæ Dei Verbi essentiæ atque naturæ profecto exsistebant indicia, etsi per carnem agebantur & corpus, & non sine carne rationaliter animata gerebantur: non tamen propter hæc Deum Verbum attinemus incarneum, nec absque corpore adstruamus, idcirco quod ea patrabat, quæ corpora superexcellunt. Etenim Verbum veraciter caro factum est; & incarnatum, absque mendacio corporatum est: & unus Filius cognoscebatur, qui omnem ex se proferebat operationem, divinam, & humanam; exiguam, & immanem; humilem, atque excelsam; carnalem, & incorpoream; visibilem, & invisibilem; circumscriptam, & incircumscriptam; convenientem naturarum ejus dualitati, & ex ipsa eam inessabiliter prædicantem, & flagranter annuntiantem.

[a] In Graco Spectarum

[b] *al.* emendatorum & mundatorum

Εἷς γὰρ ὢν ἢ ὁ αὐτὸς καθ' ὑπόστασιν υἱὸς ἀδιαίρετος, ἢ δύο φύσις ὁ αὐτὸς χωριζόμενος, κατ' ἄλλο μὲν τὰ θαυμάσια ἐνεργάζετο, κατ' ἄλλο δὲ τὰ ταπεινὰ παρεδέχετο. ἢ ἀφ' ὧνπερ φασὶν οἱ θεόφρονες, οἱ ὑπὲρ Χριστοῦ τῷ Θεῷ τῷ ἀνωτάτῳ στεφανούμενοι, ἢ τὰ φάσκειν ἡμᾶς δεῖ δίκαιόν, τὰς ζοφώσας [b] σωίσης ἡμῶν ἐξορμήσεις· ὡς ὅταν ἀκούσῃς περὶ τοῦ ἑνὸς υἱοῦ τὰς ἀναπτύσσεις φωνὰς, παπαλλήλους μέντοι ταῖς φύσεσι τὰ λεγόμενα· ἂν μὲν τι μέγα ἢ θεῖον, τῇ θείᾳ φύσει φρονίμως· ἂν δέ τι μικρὸν ἢ ἀνθρώπινον, τῇ ἀνθρωπίνῃ λογιζόμενος. οὕτω γὰρ καὶ τὸ θεῖον φανεῖν αὐτόματον ἐμπόδιον, ἐναίσιος, ἃ πάσχων ἔβλα, διχοῦντος ζόφους· ἢ τὸν ἴδιον τὸν ἕνα ἢ σὺ θεὸν πιστὸν αὐτὸν ἢ σοφὸν στόμα κατὰ τὰς ἁγίας χαρτὰς ὁμολογήσεις. ἀλλὰ ἢ πᾶσι δεῖ τῷ ἑνὶ φάσκειν υἱῷ, πᾶσιν μὲν ἐνεργεῖν τὰ ἄν τις [c] χρείσσων τῶν

[c] *al.* χαρίζῃ

E Unus itaque idemque cum sit secundum subsistentiam Filius, individuus, duarum naturarum idem ipse noscatur, secundum aliam quidem divina signacula operabatur, secundum aliam vero humilia recipiebat. Et propterea a Deo instructi asseverant, qui pro Christo Deo vero præmiis coronati sunt, & loqui divinitus acceperunt, divinas nobis intelligentias contexentes: Sicut cum audieris unius Filii contrarias voces, convenienter naturis, quæ dicuntur, partire: si quidem quid magnum & divinum est, divinæ naturæ exhibens: si vero quid parvum est & humanum, humanæ reputans. Sic enim & dissonantiam vocum effugies, uniquique natura proprietates, quæ ei sunt insitæ, reperiens: & ipsum Filium unum, tam ante omnia sæcula, quam modernum, secundum sacras scripturas confitebere. Sed & hoc in uno Filio asserunt: omnem quidem operationem nullus ab uno Filio se-

ACT. 11. a mſ. noſtr. cognoverit rationem.

quæſtraverit : cujus vero naturæ ſit quod geritur, [a] per propriam operationem inſinuet. Ergo nimis pulcerrime ab eis eſt explanatum, unum quidem confiteri Emmanuel, (ita quippe Deus Verbum incarnatus nuncupatur,) & eumdem omnia patrare, & non alium & alium, tam ſublimia, quamque exigua, ciera ullam diſtantiam : per quæ & ejus naturarum inconfuſa qualitas recognoſcitur, & in ſubſtantias duas, atque perſonas ipſe prorſus non diſpertitur ; ſed eſt unus idemque Filius & Chriſtus, inſeparabilis in duabus indiviſe agnoſcendus naturis. Et ipſius unius Filii cuncta eſſe certificamus, & omnes ejus & voces & operationes credimus ; licet quædam earum ſint Deo decibiles, quædam vero ita rurſus humanæ, quædam vero medium quemdam ordinem obtinent, tamquam habentes in hoc ipſo Deo dignum quid, & humanum. Hujus vero aſſerimus eſſe virtutis etiam illam, quæ dicitur nova, & deivirilis operatio, non unam exiſtentem; ſed diverſi generis,ac differentem,quam ex Areopago a Paulo egregio [b] divinitus captus, Deo vocatus aſſeruit Dionyſius, utpote Deo decibile in hoc ipſo, & humanum habentem perque [c] alacrem, atque compoſitam dictionem, uniuſcujuſque ſubſtantiæ, atque naturæ unamquamque perfecte ſignificantem operationem.

[b] mſ. noſtr. div ne capt.
[c] In ſimet. elegantem.

Ante ſæcula igitur eſſe Deum Verbum glorificantes, Patrique coæternum, temporalem ſuſtinuiſſe annuntiamus nativitatem ; qua ex Virgine, vere ac proprie Dei genitrice Maria incarnatus naſcebatur. Et idcirco duabus nativitatibus naſci a piis merito creditur : & perfectus idem exiſtens in deitate, perfectus erat idem in humanitate, nequaquam per differentiam ſubſtantiarum diviſus, neque per identitatem ſubſiſtentiæ atque perſonæ, naturas ipſas deducens ad identitatem ſubſtantiæ : ſed ex quibus ſecundum ſubſiſtentiam naturis eſt declaratus, in ipſis inſeparabilis manſit : omnia ſapienter & vere noſtra gerens opera : & paſſiones naturales atque irreprehenſibiles, quæ procul a macula atque pollutione ſunt, & in quibus cujuſpiam peccati veſtigium non reperitur. Peccatum namque non fecit, nec quilibet dolus in ore ejus prorſus inventus eſt ; & converſatus una nobiſcum humane, utpote qui ſciebatur homo perfectus, etiam Deus idemque indiminute exſtabat, miraculaque ut decuerat faciens. Perfectus quippe Deus noſcebatur, quamvis eſſet humanæ carni intellectualiter animatæ commixtus ; ad ſpontaneam paſſionem aſcendit,& ultro Judæis eſt proditus : immo ipſe ſeipſum illis, ob ſalutem hominum, ſponte prodidit : & ligatur, & colaphis cæditur, & inſpuitur, & flagellatur, & illuditur, & chlamyde purpurea tamquam rex omnium induitur, & arundo tamquam ſceptrum regium regaliter ei contraditur, & Pilato judicante damnatur, ad extremum patibulo configitur, & manibus atque pedibus cruentatur ſalutiferæ cruci conclavatus, & cum latronibus levatur, & acetum potatur, & fel deguſtat, & magna voce clamans animam tradit Patri, & lancea perforatur, ſanguinem quoque & aquam ſalutarem poſt mortem profundit ; & emortuus de cruce deponitur, & accuratur, & myrrha conditur, & ſepultura triduana ſepelitur, & triduanus reſurgens de ſepulcro progreditur ; & una ſecum cunctos mortuos ſuſcitat ex ſepulcro, ex corruptione ad immortalitatem eos perducens per ſuam reſurrectionem ex mortuis ; & diſcipulis reſurgens a mortuis manifeſtatur ; & cibo ac potu rei fidem accommodat, & tactu manuum apoſtolicarum carnis propriæ reſurrectionem probat, & Spiritum ſanctum eis impertit, tamquam cognatum ſibi atque connaturalem ; & elevatur in cælos, immo uti cælorum dominator aſcendit, & dexteræ aſſidet genitoris, ſolium habens paternum, & regale, & ſublime. Unde & iterum veniet, judicium vivorum & mortuorum facturus, &

Matth. 16.

Ἀνθ' ὧν τοίνυν τὸν Θεὸν λόγον ἀξιάξαντες καὶ τῆς παρ' ἐκείνου γενέσεως χρονικὴν ὑπομεῖναι προσβολὴν ἡμᾶς, ἐκ τῆς ἁγίας καὶ ἀειπαρθένου Θεοτόκου Μαρίας σαρκωθῆναι ἀπαγγέλλομεν. ἐξ ἧς Θεὸν ἅμα καὶ ἄνθρωπον γεγενῆσθαι πρὸς ἀληθείας πιστεύομεν. καὶ τέλειος ὢν ὁ αὐτὸς ἐν Θεότητι τέλειος ἦν ὁ αὐτὸς ἐν ἀνθρωπότητι· οὐκ ἐν τῇ διαφορᾷ τῶν φύσεων διαιρούμενος, οὐκ ἐν τῇ τῆς ὑποστάσεως καὶ τῇ προσώπου ταυτότητι τὰς φύσεις ἄχρι σχέσεως ταυτότητος· ἀλλ' ἐξ ὧν καθ' ὑπόστασιν ἔστιν φύσεων, ἐν αὐτοῖς ἀδιαιρέτους ἡμῖν, πάντα ποιῶν καὶ ἀνθρώπου τὰ ἡμέτερα ἔργα καὶ πάθη φυσικὰ καὶ ἀδιάβλητα σχήματα, τὰ μόνων μακρὰν καὶ μιλύσματος, ἐν ᾧ οὐ χωρεῖ ἁμαρτίας ἔχος πῶς μὴ δίκαιον. ἁμαρτίαν γὰρ οὐ ἐποίησεν, οὐδὲ τις δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ τὸ εὑρεθὲν ὕφανται· καὶ συναναστρεφόμενος ἀνθρώποις ἡμῖν, ὅτι τέλειος γενεζιάρχης ἄνθρωπος, καὶ Θεὸς ὁ αὐτὸς ἀπροσκλείστως ἐπῆν, καὶ θαυματουργίαις ὡς ἔπρεπε· πάλαι γὰρ Θεὸς ἐνοίκησεν, ἐν ἀνθρωπίᾳ παρὰ ἐψυχωμένῃ σαρκὶ σωματίκῃ· ὃν τὸ πάθος τὸ ἑκούσιον ἔπασχε, καὶ ἑκουσίως Ἰουδαίοις παρεδίδοτο, μᾶλλον δὲ ἑαυτὸν αὐτὸς δι' ἀνθρώπων σωτηρίαν ἑκουσίως παρεδίδου· καὶ διαμάττεται, καὶ κολαφίζεται, καὶ ἐμπτύεται, καὶ μαστίζεται, καὶ χλευάζεται, ἐν χλαμύδι πορφυρᾷ ὡς βασιλεὺς τῶν ὅλων ἐνδύεται, ἐν κάλαμον ὡς σκῆπτρον βασιλικὸν βασιλικῶς ἴσχειζεται, καὶ Πιλάτου κατακρίνοντος κρίνοντος, καὶ τέλος ἐκρίνῳ παρεπήγνυται, καὶ χεῖρες καὶ πόδες αἱμάσσεται τοῦ σωτηρίου σταυροῦ παρεκλίνοντος, ἐν λαμπρᾷ σωτηρίᾳ, ἐν ἔξος πατίζεται, καὶ χολῆς λύπηγάζεται, καὶ μίγμα θανάτου τοῦ περὶ τὰν ψυχὰν παρεκδίδοται, καὶ τῷ πάθει τῇ λόγχῃ πορεύεται, καὶ ὕδωρ καὶ αἷμα σωτήριον μετὰ δάκρυων θεοχύτου ἐν τάφοις, ἐν νεκρὸς τῷ σταυροῦ καταφύεται, καὶ ταφεύεται, καὶ σμυρίζεται, καὶ περίῳ πενθίμῳ σινδόνι δείται, καὶ πενθίμως ἅπασι τῷ ζῶντι θεσίρχεται, ἐν πάντας ἑαυτοῦ ζῶντας τοὺς νεκροὺς συναναίστησιν, ὡς ζῶντι καὶ ἀθανάτῳ θεῷ τῶν ἀπεθνηκότων αὐτοῦ ζωὴν ἐπαγόμενος ἐξ τῆς αὐτοῦ ὡς νεκροῦ ἀναστάσεως, καὶ τοῖς μαθηταῖς ὡς νεκροῦ ἀναστὰς ἐμφανίζεται, ἐν πιστοῦται βρώσει ἐν πόσει καὶ ἁφῇ χειρῶν ἀποστολικῶν τῆς οἰκείας σαρκὸς τῶν ἀνάστασιν, ἐν πνεῦμα ἅγιον παρέχει πασιν, ὡς συγγενὲς αὐτοῦ ἐν ἐαυτῷ· καὶ ὡς σύγκλητος ἀναφέρεται, μᾶλλον δὲ ὡς ἐν τῷ οὐρανῷ διατρίζων ἐκάθητο, καὶ δεξιὸς τῷ πατρὶ καθίζεται, ἔθνων ἔχων τὸ πατρικὸν καὶ βασιλικὸν καὶ ὑπέρτατον. ἔθεν καὶ πάλιν ἐλεύσεται κρίνον ζώντων καὶ νεκρῶν πανσθένος, ἐν

Ἀναστάντος

ANNO CHRISTI 681.

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XI.

λουθίαν ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα, ἅπερ ἕκαστος πεποίηκεν, εἴτε [a] ἀγαθὰς εἴργάζετο ἢ καλὰ, εἴτε φαύλας ἢ ψεκτὰ κατηργάσατο. ὃν καὶ μετὰ τοῦ πατρὸς ἢ πνεύματος ἢ βασιλεύειν ἀεὶ ὅλων πιστεύομεν βασιλέα ἀκλινῶς ἀπολήψεσθαι, καὶ τέλος οὐ διαληψόμενα καὶ πέρατα.

[a] al. ἀγαθὸν τε

Ἀλλὰ ἢ περὶ τῆς οἰκείας οἰκονομίας, ἤγουν ἢ φύσις τοῦ Θεοῦ λόγου σαρκώσεως, ἢ ὡς πρὸς ἡμᾶς ἐταπείνωσις ἡμετέρα, οἷς λέγω καὶ φρονῶ, ἁβρῶ βεβαίῳ ἐφάνησαν. εἰδὼς δὲ τῆς τῶ ὁρωμένου πάντων γενέσεως ἀρχῆθεν συστάσεως, καὶ συντελείας, [b] ἣν οὐ σὺν οἷς μακρὰν ἐπιδέξεται, ὁμολογῶ διατάσσειν, οἷς πάντα τὰ μόνον τὰ ὁρατὰ, ἀλλὰ δὲ ἢ ἀόρατα ὁ τῆς Θεὸς ὑπεστήσατο, ὁ πατὴρ, ὁ υἱὸς, ἢ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἃ ἀΐδιος φύσις ἢ ἄναρχος καὶ μὴ ὕστερα εἰς τὸ εἶναι παρήγαγε, ἢ [c] ὄντα φησὶ ἐφείδατο, ἢ τοῖς ὑστέροις μορίοις ἀφθορίας σοφῶς ἐφυτάλευσε. πάντα γὰρ ἅβρῶ τῇ μονογενοῦς ὁ πατὴρ ἐν ἁγίῳ πνεύματι πεδήσας, ἃ ἢ φρονήσει σοφῇ συλλαβεῖν ἅβρῶ οἰκείῳ ἔργον εἰς Θεὸς φρονιμώτερος· ἀρχέτυπα τὰ τῶν ὄντων χρονικὴν ἐφεστώσης, τὰ μὲν αἰσθητὰ τέλει χρονικῷ καθυπέβαλε, τὰ δὲ νοητὰ ἢ ἀόρατα ὕστερα ἀΐδιον μείζονος· ἢ ἀνάγκας μὲν οὐδεμιᾶς, οὐδὲ φθόρᾳ κατὰ τὰ ἥδη αἰσθητῶν ῥέουσιν ἢ διαπίπτουσιν· οἷ μὲν γὰρ ἔδει τὸν φύσιν αἰδίαν ἔχειν, ἢ ὡς οὐσίαν μεταλαβεῖν [d] ἄφθαρσιν· ἀλλὰ χάριν αὐτοῖς ἐχαρίσατο, φθορᾶς αὐτὰ ἢ θνητὸν διέργουσαν. οὕτως ἀνθρώπων ψυχὰ ἀθανάτων ἀφθαρτοι· οὕτως ἀγγέλοι ἀθανασίαν αἰδίαν· οἷ φύσιν ἀναδῶς, οἷς ἴσμεν, ἄφθαρτοι, ἢ οὐσίαν μείζονι αἰδίαν ἔχοντες· ἀλλὰ χάριν ἐκ Θεοῦ καταστάσεως αἰωνίας χαρίζονται, ἢ ἀνθρώπων αὐτοῖς ὑπάρχουσιν φεύξονται. ἀλλ' ἐν ἐκείνοις οἷ τῆς ἀφθάρτου ψυχῇ Θεοῦ χάριν τὸν φθορᾶς ἀπώσασθαι, τῶν πῶς [e] κτιστῆς φύσεως ἐμφυλίουσαν, ἀλλὰ δοῦ καὶ ὡς σωμάτων αὐτοῖς ὑποπίπτουσιν, ἢ ὡς τῆς τῶ ὁρωμένου πάντων παραγωγῆς καὶ συμπήξεως ἐν ἑνὶ ζωῇ πλῆθι ἀναπαλιν, ἢ βίον ἔχειν οἰκείων [f] φύσεως, ἄπειρόν τι ἢ ἀπέρατον ζώσης ζωῆς τῶν ἑνὸς ἐν οἰκείοις τοῦ μὴ ὑπάρχοντα, οἷς Ὠριγένης ὁ πανσόφαρος βούλεται, ἢ οἱ τούτου συμμύσται ἢ σύμφρονες, Δίδυμος ἢ Εὐάγριος, ἢ ὁ λοιπὸς αὐτῶν μυθοπλάστου ἕλκους· οὗτοι οἱ δοῦ μόνον πλανηταῖς δοξάζουσι Ἑλλήνων ἐμφρόνων δόγμασι, ἢ τῶν Χριστιανῶν καταῤῥυπούσης δόξαις· ἀλλὰ ἢ τῶν ἀδ' σωμάτων δοῦ, ὧν τοῖς σεσηπόσι, ἀνοήτως ἀναιροῦσι τὴν ἔγερσιν, μυθικὰ ἀγαὰ βατταρίζοντες τῆς ἀνοσίοις αὐτῶν μυθοπλασίας ἐπίκλυσι. οἷς ἀρκεῖ πρὸς ἔλεγξιν τὸ Παύλου πρὸς Κορινθίους λεγόμενον· οἷς εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. καὶ λοιπὸν αὐτοῖς αὐτῶς τῆς λογισμοῖς ματαιάζουσι, τὸ· ἵνα τί ἄρα ἡ πίστις ὑμῶν, φησὶν, ἐσται· ἢ οἱ μέρος, ἢ οὗτοι, τῆς ἡμῶν σωτῆρος ἀσεβοῦσι γεγήθασι καὶ πανταὶ τῆς σαρκὸς ἡ ἀνάστασις; καὶ σαρκὸς γὰρ ἀνάστασιν ἀσεβοῦσιν ἀπαρνοῦνται τοῦ σωτηρίου φανερὸν βασίλειαν. ἀδὲ δοῦ γὰρ, καθὰ καὶ δοῦ σαφῶς πλήρωται, ἢ πᾶσα τῶ μονογενοῦς ἡ λαμπρὰ ἢ ἀξίωσις ἀσεβοῦσι λαμπρῶς ἀποχρώσαται, ἵνα ἢ τὸν αἰῶνα σώσῃ, ἢ τὸν σῶμα ἀθανατίσῃ.

[b] al. ἣν οὐ σὺν οἷς μακρὰν

[c] Forte, μὴ ὄντα.

[d] al. ἄφθαρτον,

[e] al. κτιστῆς φύσεως

[f] al. φύσεως ἀφθάρτου

Οὐ δοῦ δὲ μόνον οἱ ματαίφρονες σφάλλονται, καὶ τῆς ἀνθρώπου ἰδοῦ ταραχοῦνται· ἦν γὰρ ἂν τοῦτ' ἐν ἀνεμίᾳ κακῶν καὶ φαυλότητι τὸ ἀνεκτόν· ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ταῦτα ἄλλα παρὰ τὴν ἀποστολικὴν ἢ πατρῴαν ἡμῶν παράδοσιν λέγειν, παραδείσου φυτείαν ἀπορρίπτοντες, ἐν σαρκὶ πεπλάσθαι τὸν Ἀδὰμ οὐ βούλονται, τὴν ἐκ' αὐτοῦ τῆς Εὔας δημιουργίαν ψέγοντες, τὸν ὄφεως ἀξιοῦντες τῆς ὄφεως, καὶ δοῦ πεφευγέναι ἀγγέλων ἀξιωμάτων ἀξιοκρατίας οὕτω μὲν ἀρχῆθεν ὑπὸ Θεοῦ ἢ κτισθῆναι καλοῦντες, ὑπὸ παραβάσης δὲ φορτικῆς καὶ παραπτώσεως αὐτοῖς φαντάζονται· ὡς ἐν ἑνὶ τι τῶν πάντα παρῆχθαι τὰ λογικὰ, ἀδίαιρε ἐνοῦ

[g] al. τοῦτ' ἐκ

A singulis redditurus secundum opera, quæ unusquisque operatus est, sive frugi atque bona gessit, seu nequam & vituperabilia operatus est: quem una cum Patre, & Spiritu sancto omnino regnare credimus, regnum vere immortale, & finem nequaquam aut terminum susceptarum.

Sed & de incarnationis dispensatione, hoc est, de admirabili Dei Verbi incarnatione, & ad nos humiles assimilatione qualiter dico ac sentio, breviter demonstravi. Verum de principio visibilis mundi, & constitutione quæ facta est, & consummatione, quam non longe suscipiet, confiteor, Deo honorabiles, quod omnia non tantum visibilia, sed & invisibilia unus Deus condidit, Pater, & Filius, & Spiritus sanctus; B illa sempiterna natura, quæ nescit exordium: & ex non existentibus protulit ut existerent, & non existentia [a] repente protulit, & horum multorum millium differentias prudenter produxit. Omnia enim per unigenitum Filium Pater in Spiritu sancto fecit: quæ & sapienti providentia continet, ut Deus suis operibus præsidens, principiumque omnibus temporale constituens: sensibilia quidem fini temporali supposuit, intellectualia vero & invisibilia his meliori dignitate dignatus est. Et nullatenus quidem moriuntur, neque corrumpuntur, juxta quod sensibilia defluunt, atque pertranseunt: non tamen sunt immortalia per naturam, neque in essentiam incorruptibilem transeunt; C sed gratiam eis largitus est, a corruptione ea, & a mortem coërcentem. Sic hominum animæ permanent incorruptæ, sic angeli immortales perseverant: non naturam revera, sicut asserui, incorruptam, proprieve immortalem habentes essentiam; sed gratiam a Deo sortiti sunt, quæ immortalitatem largitur, & incorruptionem eis providet. Sed non idcirco quod hominum animæ gratia Dei corruptionem repulerunt, quæ omnibus creaturis naturaliter insidet, ideo & ante corpora eas fuisse suspicabimur; vel ante hujus visibilis mundi prolationem atque compaginem in sempiterna quadam vita positas arbitrabimur, vitamve habuisse cælestem asserimus, incarneam seu incorpoream vitam viventes perpetuam in cælo aliquando non existenti: D sicut Origenes erroneus constituit, & hujus complices atque consentanei, Didymus, & Evagrius, & reliqua earum fabularum excogitatrix sodalitas; qui quidem non hoc solum errando pronuntiant, Paganorum concreti dogmatibus, & Christianorum nobilitatem sordidantes; sed & istorum corporum, quibus nunc sumus amicti, imprudenter perimunt resurrectionem, multa callide balbutientes, impiissimis eorum & fabulosis figmentis condigna. Quibus ad castigationem sufficit, quod a Paulo ad Corinthios dictum est: *Quod si mortui non resurgunt, neque Christus resurrexit*, & [b] reliqua. Ita eorum cogitationibus vanescentibus illud adjicietur: *Ergo vana est fides vestra*. An non est pars vobis nostræ adorandæ confessionis, & carnis istius resurrectio? Nam & carnis refurrectionem exquirimur confiteri, ad salutarem baptismum accedentes, juxta quod quidam sapientium contemplatus est, quod cunctum Unigeniti præclaræ insignisque dispensationis præclarum mysterium erat & negotium, ut imaginem salvet, & carnem immortalem efficiat.

Non solum autem in hoc desipientes falluntur, & E a recto itinere devagantur: esset namque eorum tamquam in comparatione malorum tolerabilis impietas: sed & alia multa extra apostolicam atque paternam nostram traditionem asseruerunt: paradisi plantationem projicientes, in carne Adam formatum fuisse nolentes, ex eo Evam formatam fuisse vituperantes, serpentis fonitum refutantes, cælestium [c] officiorum principatus ita quidem principio a Deo creatos fuisse prohibentes, ex condemnatione vero pristina & transgressione eos confingentes. Sicut in unitate autem mentium omnia rationabilia fuisse producta, impie simul

[a] In Græco, nullo negotio

[b] In Græco & ita jam cogitationibus talibus.

[c] In Græco: ordinem

ACTIO XI. Imp. Justinian. victoriosus.

ANNO CHRISTI 681.

& fabuloſe ſomniantes: ſupercæleſtium aquarum creaturam [a] peſſimantes, finem eſſe volentes ſupplicii: & omnium quidem ſenſibilium omnimodam corruptionem ſubintroducentes, omnium vero rationabilium, angelorum, hominum, dæmonum reſtaurationem adſtruentes, & iterum in unitatem fabuloſam horum differentias profundentes: cum & nihil a nobis differre Chriſtum, (quem ipſi delirando perdocent, non quem nos pie prædicamus,) gloria ſeu honore, ſive regno ſive dominatione, dæmonioſe ſcaturiunt: millia quædam proferentes de diabolico cordis eorum & impio theſauro: non una fæculenta ſubverſione tantummodo, ſed millibus proximos potantes, & animas hominum mortificantes, miſeri, pro quibus Chriſtus mori dignatus eſt, pro quorum redemptione ſuum divinum ſanguinem fudit, & munus præ omni dignitate divinius ſuam animam poſuit. Nos vero rectæ immaculataeque fidei ac pudicæ lacte potati, rationali & ſine dolo, & bonum Dei verbum deguſtantes, univerſa eorum tenebroſa dogmata repellentes, & omnibus horum nefandorum vaniloquiis liberi, & paternis noſtris ſuperincedentes veſtigiis, & præſentis ſæculi conſummationem dicimus; & vitam illam, quæ poſt præſentem vitam futura eſt, credimus æternum permanſuram; & immortale habemus ſupplicium; illam quidem deſinenter exhilarantem laudabilium operum patratores; iſtud vero inceſſabiliter affligens, necnon & crucians eos, qui hic affectatores malorum effecti ſunt, & pœnitentiam agere noluerunt, priuſquam hinc evaderent, & exirent. *Vermis* enim *eorum non morietur*, inquit Chriſtus judex, & veritas: *& ignis eorum non extinguetur.* Marc. 9.

Hæc ſapere, atque credere, ſapientiſſimi, ex apoſtolica, & evangelica, atque prophetica, & legali, & ex patrema & doctrinali prædicatione percepimus, & manifeſta vobis prudentiſſimis fecimus, nihilque vobis occultavimus. Conſequens ceterum exiſtit, & competens, ac priſtinæ traditioni conveniens, ſacratiſſima concilia patrum noſtrorum, atque ſacratiſſimorum conventuum manifeſta literis facere, quæ tam quam luſtrantia noſtras animas confovemus, & per ſæcula habere nos exoramus: quatenus cum eis & beatam vitam participemus, uti eorum filii nobiles, ac ſucceſſores. Quatuor itaque in divinis eccleſiæ dogmatibus magna, ſacraque & univerſalia concilia ſuſcipimus, evangelicis illuſtrata fulgoribus, & ſplendificata evangelicarum configurationum, & ſpeciminum quantitate. His principari dicimus Nicænum trecentorum decem & octo Deum gerentium patrum conventum: qui ex divino nutu concitus, Arianæ rabiei dejecit contagia. Poſt illum vero tempore, non gloria ſive gratia, ſecundus congregatur conventus, qui in regiam convocatus eſt civitatem. Quinquaginta vero, & centum a Deo inſtituti patres exſiterunt, qui & hoc implere concilium divinitus ducti ſunt: quod trifulgurem Macedonii, Apollinariſque, & Magni impietatem extinxit; & de tam magna atque difficili inflammatione cœtus piorum eripuit. Tertium poſt hoc tempore ſolo concilium glorifico, quod in Epheſo prius ex divina voluntate conſedit. Nam ſecundum, quod Dioſcori dicitur, illius reprobæ intelligentiæ Eutychetis comprehenditur conſonum. Quod primum concilium ducentorum quidem ſanctorum patrum plenitudo noſcebatur: dejecit autem hominicolam Neſtorium, & omnem ejus Chriſto rebellem impietatem. Quartus quoque poſt hæc tria tempore tantum a Deo inſtinctus congregatur conventus ſexcentorum ſimul & triginta laudabilium patrum, & illuſtratorum fidei: qui in Chalcedone quidem divinum divinitus fecit conventum, & concertantem habuit Euphemiam martyrem; quæ & uſque hactenus ſuper fidei eorum definitione propugnat, & pro opinatiſſimo eorum ma-

καὶ μωλῶς ὑπερέβοντες, τῇ ὑπερφυεῖσαν ἐλέους τοῦ κύριον καταίζοντες, τέλος ἅπας τελείους λήψεσθε· ἢ πάντων μὲν τῇ ἀιδίων πάντελῆ φθορὰν περιφέροντες· πάντων δὲ τῇ λογικῶν, ἀγγέλων, ἀνθρώπων, δαιμόνων ἀποκατάστασιν φάσκοντες, καὶ πάλιν εἰς ἑνιάδα μωλῶν τοὺς τούτων ἀμφοτέρους διαζεύγνυς. ὅτι καὶ μωλὸν ἡμῶν διαφέρειν τὸν Χριστὸν, ἐν αἷς πληροῦς δοξολογοῦσιν, οὐχ ὃν ἡμῖς βλασφῶς ὑποτιμῶμεν, δόξῃ ἢ τιμῇ, ἢ βασιλείᾳ, ἢ δυναστείᾳ, δαιμονιωδῶς ἀναβρύουσι. ἢ μυρία ἄλλα ὑποτίμησις ἐκ τῆς ἀμφοτέρου καὶ διαπλοῦς τῆς καρδίας αὐτῶν ἀναπλύσεως, οὐ μιᾷ μόνῃ ἀκαθαρσίᾳ θολερᾷ, ἀλλὰ μυρίοις τὸν πλησίον φονεύοντες, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων θανατοῦντες οἱ δείλαιοι, ὑπὲρ ὧν Χριστὸς ἀνθρωπῶν καπῆλοι, καὶ λύτρον ἀντὶ τὸ αἷμα τὸ ἴδιον ἔδωκε, καὶ ἄμωμον ὑπὲρ πάντων ἀξίαν ἑαυτὸν τῷ ἰδίῳ ψυχὴν κατέβαλεν. ἡμῖς δὲ πίστως ὀρθῆς καὶ ἀμωμήτου καὶ σώφρονος τὸ λογικὸν ποτισθέντες γάλα καὶ ἄδολον, καὶ καλὸν Θεοῦ ῥῆμα γευσάμενοι, ἅπαντα τὰ ἐκείνων σκοτεινὰ διανοήματα, καὶ τύπους ὅτις ἀπάντων τῶν ἀθέσμων αὐτῶν φλυάφων ἐλεύθεροι, καὶ τοῖς πατρῴοις ἴχνεσιν ὀπαδοῦντες ἴχνεσι, καὶ τοῦ παλαιοῦ πάσχα σωτήριον λέγομεν, καὶ τὴν ζωὴν ἐκείνην τὴν μέλλουσαν τὸν μετὰ τὸν παροῦσαν ζωὴν διαμένειν πιστεύομεν, καὶ τὸν πάλαι ἀπέλυπτον ἔχειν. τὸν μὲν ἐλεύθερα διφροῦντα θεῖ ἀρίστου ἔργου ἐκ φορέσεως, τὸν δὲ ἀπαύστως ἀλγοῦντα, οὐ μόνῃ ἀπὸ ἢ πολλοῦντα ἐκ ἀνθρώπῃ γεγονότας ἐφεστὰ τῆς φαυλότητος, ἢ μυριῶν οἱ διαλύσεως φεῦ τῆς ἀνοήτου ἀνθρωπίας ἢ ἀπάτης. ἐ γὰ σωτὴρ ἡμῶν ὁ παλαιτὸς, φησὶ Χριστὸς ὁ κριτὴς, ἢ ἡ ἀλήθεια ἢ τὸ τῦρ αὐτῶ οὐ σβεσθήσεται.

Ταῦτα φρονῶν ἢ πιστεύων, σοφώτατοι, ἐκ τῆ ἀποστολικῆς ἢ εὐαγγελικῆς, ἐκ τῆ προφητικῆς καὶ νομικῆς, ἐκ τῆ πατρικῆς ἢ διδασκαλικῆς παραδόσεως παρελάβομεν, καὶ διδρασκόντες ὑμῖν τοῖς πανσόφοις πεποιήκαμεν, ἢ μηδὲν ὑμᾶς ἀπεκρύψαμεν. ἀπόλουθον λοιπὸν ἔστ ἢ ἁρμόδιον, καὶ τῇ παλαιᾷ παραδόσει κατάλληλον, τὰς ἱερὰς συνόδους θεῖ πατρικῶν ὑμῶν καὶ πανσόφων ἀθροίσεων ἅπαξ πασῶν ὅσῃ γράμματος, αἷς ὡς φωταγωγοῖς τοῖς ὑμετέραις ψυχαῖς προσέπιπτε, καὶ δι' αὐτῶν ἔχειν βιβλίωσιν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἢ τοῖς μακαρίοις ζωῆς κοινωνήσωμεν, οἷς παῖδες αὐτοὶ διήμεν ἢ ἐμάθημεν. πάτερας πάνυ ὀφείλομεν τῶν θείων τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας δεκτῶν μεγάλας ἢ ἱερὰς καὶ οἰκουμενικὰς συνόδους διβλίωσιν, διαγλύπτοις φαιδροτάταις λαμπόσαις, ἢ χαρακτῆρων διαγλύπτων ἐγκαλλωπίσμασι πεποίκαμεν. τοίνυν προπάσης φαμὲν τὸ ἐν Νικαίᾳ θεῖ πεπλησίον δίκα καὶ ἑκατὸ θεοφόρων πατέρων συνέδριον, ὅπερ ἐκ θείας ἐξουσίᾳ ὑπεβάστης τῆς Ἀρείου λύσσης καθῃρεῖ τὰ μιάσματα. μετ' ἐκεῖνον δὲ τῇ χρόνῳ, οἱ δέξῃ ἢ χάρεσι, συναθροίζεται δεύτερον ἄθροισμα τὸ ἐν τῇ βασιλεῖ συνελθόντων θεῖ πάντων· πατέρων δὲ ἢ ἑκατὸν ἑπτάφρων πατέρες ἐπέτυχον, οἱ ἢ ἔδοξε πληροῦν ἑπτάδα ἡμῶν τὸ ἄθροισμα, ὃ τῶν περιλέγοντων Μακεδονίου, Ἀπολιναρίου τε καὶ Μάγνου αἱρετικὴ δυσσέβειαν, καὶ τῆς ἑωσπέρᾳ χαλεπῆς πυρακτώσεως θεῖ διεσβέσατον τὸ σκότωμα ῥύσαν. τρίτον μετὰ τοῦτο μόνῳ τῇ χρόνῳ δεξάσθαι συνέδριον τὸ ἐν Ἐφέσῳ τὸ φθέρσον ὃν θείας ἐνεργείας βουλόμενος· τὸ γὰρ Διοσκόρου λεγόμενον δεύτερον τῆς Εὐτυχοῦς ἀδιαίρετον γνώμης περιέχειν αὐτόχρη· ὅπερ φρόνον συνέδριον δίκαιόν μὲν ἦλθε πατέρων ἐγνωσμένον πλήρωμα· καταβάλλει δὲ τὸν ἀνθρωπόλατρην Νεστόριον, καὶ πᾶσαν αὐτῶ τῷ Χριστομάχον ἀσέβειαν. ἢ τέταρτον μετὰ τὰ τρία τῇ χρόνῳ μόνῳ διάφορον ἐξαίρετος συνέπεσεν θεῖ ἑξακοσίων ὁμοῦ ἢ τριάκοντα πανσόφων πατέρων, καὶ διαδύχου τῆς πίστως, ὅπερ ἐν Χαλκηδόνι μὲν τῷ θείαν πυῤῥᾶν θείαν συνέλθωσιν, ἢ συναθλοῦσαν ἔχει Εὐφημίαν τῷ μάρτυρος. τῷ καὶ μέχρι τῆς σήμερον ὑπερμαχοῦσαν ὑπὲρ τῷ ὅρου τῆς πίστως, καὶ τῆς αὐτῶν ἀσεβήτου καὶ μα-

ANNO CHRISTI 681.

χίους ἀθροίσας λόγῳ πολὺν συναφθέν καὶ ἄσπαστον· καὶ περάτων δὲ τὴν ἐμπεφιλῆσθαι τὸν βίβλον, βοήσῃ φησὶ ὁ Δάσκαλος, ὃ τὴν θύραν ἀποφράξαι δυνάμενον πασῶν, ὃν τῆς Ἀπολιναριστῶν ἄσπερ πηγῆς καταῤῥέουσαν, ὃ πληροῦσαν πάσης τὰς ἀσεβείας ἔχει ῥύακας. ἐκβάλλων δὲ μετὰ τῆς θείας ἀκολουθίας αἱρέσεως ἅμα τὴν αὐτῆς ἀσεβεστάτην φοβερόν καὶ τὴν Νεστορίου τοῦ δυσμένους πανοῦργον ἄγνοιαν. ὃ κατὰ θεόν γὰρ εἰς ἓν ἀναφθεῖσι συνεῖρον ἀθροίζει. ὅθεν ὃ πλείους αὐτὴν ἀσεβεῖσθαι, καὶ ὅθ' ἁπλουστάτην αὐτὴν ἐξεφάνησαν.

Ἐπὶ τούτοις δὲ τῶν μεγάλων ὃ οἰκουμενικῶν, τοσούτων τε καὶ τοιούτων ὅθ' ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων ἀναγόμενον ἀθροίσαν τόμαρον, καὶ πάντῃ ἁγίαν ἄντλον παρὰ θεόν ὃ μετὰ θεόν συνέλθοντα, οἰκουμενικὴν δόγμασι συνόδον· τὴν ἐν τῇ βασιλίδι καὶ αὐτὴν ἡμῶν ὅθ' ὅλου, Ἰουστινιανοῦ τοῦ πάνυ τὰ σκῆπτρα τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας διέποντος· καὶ πάντα αὐτῆς τὰ λαμπρὰ διατάγματα. ἅπερ * κυροῦσα μὲν τὴν ἐν Χαλκηδόνι περίβλεπτον ἄθροισιν συνόδου. ἀναιρεῖ δὲ καὶ ἀπαλεῖψαι φθάσι ὅλεθρον φρονήσεως κλῆ βλασφήμου τὸν ἄφρονα, καὶ πάντα αὐτοῦ τὰ ἀνοσιώδη παραλήμματα, καὶ συλλογιζόμενα αὐτοῦ πάντα πλάνου συζητήματα· Εὐαγρίου δὲ καὶ αὐτοῦ ὃ Διδύμου τὰ δόγματα, καὶ πάντα αὐτοῦ τὰ Ἑλληνικὰ ὃ παραπλῆσι, καὶ μᾶλλον καὶ μυθώδη παραλήματα· μεθ' οὓς τὸν Μοψουεστίας ἀπόπλουν Θεόδωρον, τὸν Νεστορίου τοῦ δυσμένους διδάσκαλον, καὶ ὡς μυσαρὸν σὺν τοῖς αὐτοῦ βλασφήμοις συγγράμμασι τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐκτὸς ἐζέβαλεν. Θεοδωρήτου δὲ τὰ κακῶς κατὰ τοῦ τῆς ἀληθείας θεσμόφρονος Κυρίλλου καὶ ὀρθοδόξως γεγενῆσθαι συντάγματα, ὃ ἴσα κατὰ γε θεὸν δόξαντα τῷ αὐτοῦ Κατὰνου Κυρίλλου παραλήμασι, τοῖς τε θεσπεσίοις ἁγίοις ἐν Ἐφέσῳ συνόδου, καὶ ὡς ὀρθῆς ἡμῶν κατηγόρησε πίστεως, Νεστορίῳ τοῦ δυσσεβοῦς χαριζόμενος. εἰκότα δοῦσα συνῆψε τοῖς κατηγορίαις μάντρα, ἅπερ καὶ ὑπὲρ Διοδώρου καὶ Θεοδώρου λελογισμένος γεγράφει· μεθ' ὧν καὶ τὴν Ἴβα ὀνομαζομένην ἐπιστολὴν ἐκβὰς τὸν Πάρσην γεγράφθαι λέγουσιν Μάριν ἀνορύττοντα, ἐς οὐ μόνον ὀρθῶν δογμάτων ἀντιπίπτουσαν, ἀλλὰ ὃ πάσης εὐσεβείας ἀπέχουσαν. ἁπάντων μὲν οὖν τῶν ἁγίων ὃ μεγάλων καὶ οἰκουμενικῶν ἁγίων πατέρων συνόδων ἀσπάζομαι, καὶ φρονήματι ἐν ἀσεβέσιν. ὃν τοῦτον δὲ καὶ τοῦτον τὸν πανσέβαστον πρῶτον, ὃ γνήσιον, καὶ ἅγιον· ὃ πάντα ἅπερ ἀκριβῶς ἀκριβοῦντος ἐσφάγιον τὰ τε ἐν δόγμασι, ὃ τοῖς κατὰ θεὸν αἱρεσιάρχαις ἀναθεματισμοῖς καὶ ὁρίσμασι. ὅθεν καὶ ἀσπάζομαι ὃ δέχομαι, οἷς ἰδίοις καὶ ὑφ' ἡμῶν· καὶ ἀναθεματίζω ὃ ἀποβάλλομαι, ὅσους ἀναθέμασι καθυπέβαλεν, καὶ ἀποβέβληκε τῆς καθολικῆς ὃ ἁγίας ἡμῶν ἐκκλησίας ἐτέκνωσε.

Ταύταις τοῖς ἁγίαις καὶ μακαρίαις πάσι συνόδοις ἐπιψήφισε ἓνα καὶ μόνον ἔχειν ὅλεθρον πίστεως· ὃ μέλημα ἐν πᾶσι καὶ σύμβολον, ὅπερ ἡ πατέρων καὶ μακαρίων ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων ἁγία καὶ ἀοιδὸ διαφόρων πατέρων ἁπάντων πλειὰς ἐξ ἁγίου θεοφθόγξατο πνεύματος· ὃ ὃ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ ἐκείνῃ πατέπαντα διαπράξαντι πατέρων ἐπιπόνων ἄγγελος· καὶ ὃ ἐν Ἐφέσῳ αὖθις ἐπὶ ἑξακοσίων ἐνδόξων πατέρων ἐπιδόσιμον ὑπὸ· ὃ ὃ ἐπὶ ἐν Χαλκηδόνι ἑξακοσίων τριάκοντα πατέρων πατέρων στεφηδίζασα ὃ ἀκρότατα σύμβασις, καὶ ἀπερίτρεπτον καὶ ἀῤῥαγὲς ὃ ἀπαλλότριον ἐφύλαττεν ἴχνη φυλάττεσθαι. ἀκρίβειαν δὲ ὃ εἰλικρινὲς τῆς αὐτῆς ἀσφαλίζεσθαι καὶ πάντα τὸ διαπαντὸς Κυρίλλου τοῦ θεοῦ τὰ καὶ δόγματα συγγράμματα, ὡς πάσης ὀρθότητος γέμοντα, καὶ πᾶσαν αἵρεσιν καθαιροῦντα δυσσέβειαν· ἀκριβῶς δὲ καὶ αὖθις Νεστορίου τὸν δυσνοῦ καὶ δυσμενῆ δύο συνόδικὰς δόγμασι, τὴν τε δευτέραν καὶ τὴν τρίτην, ἥ ὃ τε ἀκαταίσχυντα συνῆπτεν παῤῥησία· ἅπερ ἅπασιν τὸν Νεστορίου κακόνουν ἀνατρέπων ἀγῶνα ἐπιβεβλημένος καταῤῥιζῶν ἀνῃρεῖ. καὶ ταύταις δέχεσθαι ὃ τὸν αὖθις ὃν τῆς ἰφὺς ἀγωνίσας σεσίφρας συναθροίσαν

A ximoque convenu [a] verbum plurimum, & inceſſabile facit. Perimit vero profanum dualitatem, Eutychen, inquam, & Dioſcorum, & eorum obturat Deo rebellem malitiam, ex Apollinarii unda tamquam fonte defluentem, & replentem omnes impietatis rivulos, ejecitque cum iſtorum impiiſſima hæreſi per ſuas orthodoxas aſſertiones, & Neſtorii Deo rebellis immundiſſimam hæreſin. Nam & contra hanc adhuc impudenter reſpirantem convenerat. Unde & eam perfecte interemit, & ab eccleſiaſticis atriis expulit.

Super his autem magnis, & univerſalibus, venerandis quoque ac ſacratiſſimis ſanctorum beatorumque patrum honore coæquandis quatuor conventibus, etiam quintum ſanctum, præter iſtos, & poſt iſtos, B aliud concilium univerſaliter conſtitutum ſuſcipio: quod in regia urbe etiam id celebratum eſt, Juſtiniano tunc ſceptra Romani imperii diſpenſante; omneſque ejus præclaras diffinitiones, quod ad confirmationem quidem nominatiſſimi Chalcedonenſis concilii congregatum eſt. Perimit autem, & in interitum projicit principaliter quidem Origenem inſanum, & omnes ejus pompoſas ſomnolentias, & plena multæ impietatis commenta; Evagrii quoque cum eo, & Didymi dogmata, & omnia eorum pagana, atque prodigioſa, nec non & fabuloſa deliramenta. Poſt quos & Mopſueſtenum evellit Theodorum magiſtrum Deo rebellis Neſtorii, & ut immundum zizanium cum ſuis blaſphemis opuſculis ab apoſtolica eccleſia projicit. Scripta C quoque Theodoriti, quæ male & impie adverſus Cyrillum propugnatorem pietatis effecta ſunt, & quæque tam contra duodecim ejuſdem divini Cyrilli capitula, quamque ſanctum primum Epheſinum concilium, noſtræque fidei rectitudinem accuſavit, impio favendo Neſtorio: etiam illa iſtius condemnationis obnoxia faciens, quæ pro Diodoro, & Theodoro ſatisfaciens ſcripſerat. Cum quibus & epiſtolam, quæ dicitur Ibæ, ad Marim Perſam ſcriptam obtruncavit, id eſt, exſtirpavit; utpote non tantum rectis infeſtam dogmatibus, ſed & omni impietate refertam. Illa igitur ſacra, & magna univerſaliaque ſancta quatuor amplector concilia, & uno ſenſu confoveo. Super his D vero, & hanc quintam honoro, atque honorifico, & veneror: & cuncta eorum lubenter recipio tam in dogmatibus, & diverſis doctrinis, quamque hæreticorum anathematibus, & definitionibus. Unde & comprobo, atque ſuſcipio, quos ſuſceperunt, & probaverunt. Et anathematizo, atque abjicio, quos anathemati ſubmiſerunt, & abjectos a ſancta noſtra catholica eccleſia cenſuerunt.

Has beatas & ſanctas quinque ſynodos aſſequens, unam tantum fidei definitionem agnoſco: & matheſma unum novi, & ſymbolum, quod ſapientiſſima, atque beata trecentorum decem & octo Deum gerentium patrum ſancta Nicæna multitudo ex ſancto effata eſt Spiritu: quod in Conſtantinopoli ex a Deo inſpiratorum patrum congregatio confirmavit; & in E Epheſo primum ducentorum divinorum patrum corroboravit concilium; & in Chalcedone, ſexcentorum triginta ſacratiſſimorumque patrum ſuſcepit & ſtabilivit conventio, & incommutabile indiſruptumque & immobile flagranter aſſertiit conſervari. Suſcipimus deinde, eiſdemque ulnis amplectimur cuncta quoque ſacratiſſimi Cyrilli divina & a Deo inſtructa conſcripta, utpote omni rectitudine plena, & omnem hæreticorum impietatem demolientia: præcipue autem illas ad Neſtorium Deo odibilem, & a Deo projectum, duas ſynodicas epiſtolas: ſecundam quoque, & tertiam, in qua & duodecim connexa ſunt capitula, quæ omnem Neſtorii malitiam, ſanctorum apoſtolorum æquinumeris exuſſit carbonibus. Cum iſtis vero ſuſpicio & ſynodicam epiſtolam, quæ ſcripta eſt ad ſanctiſ-

[a] Aerio curam pharetram, & inceſſabilem gerit.

ACTIO XI. ANNO CHRISTI 681.

simos orientales episcopos, in qua & voces eorum sacras appellavit, pacemque cum eis firmavit. Cum quibus, & ipsas orientalium episcoporum litteras connumerabiles, & indissolubiles dicimus, utpote ab ipso divino Cyrillo susceptas, & ab ipso esse testatas vocibus non ambigendis orthodoxas. His similiter sapientissimi Cyrilli sacris inscriptis, tamquam sacram & cohonorandam suscipio, ejusdemque rectæ fidei propagatricem, & a Deo condonatam, atque a Deo inspiratam epistolam magni atque præclari Leonis, sanctissimi Romanæ ecclesiæ, immo omnium quæ sub sole sunt, luminaris; quam divino manifeste permotus Spiritu contra Eutychen maledictum, & Deo odibilem desipientemque Nestorium, ad Flavianum laudabilem scripsit regiæ urbis episcopum; quam & firmamentum rectæ fidei appello, atque definio, hos qui ita eam optime definierunt, sanctos patres sequens; utpote omnem quidem rectitudinem fidei nos instruentem, omnem vero pravitatem hæreticam perimentem, & a Deo custoditis atriis nostræ sanctæ catholicæ ecclesiæ effugantem: cum qua divina syllaba, & scriptura, & cunctas ejus epistolas, & dogmata, tamquam prolata ex ore Petri principis apostolorum, amplector, & perosculor, & veneror, & anima tota complector.

Hæc, sicut prædixi, sacra & divina quinque beatissima patrum concilia suscipiens, omniaque conscripta, præsertim Cyrilli sapientissimi, quæ contra Nestorii insaniam facta sunt, & epistolam orientalium episcoporum, quæ ad eumdem divinum Cyrillum scripta est, quam & ipse orthodoxam esse testatus est; & quæque Leo sanctissimæ Romanæ ecclesiæ sanctissimus dispensator scribit, & maxime quæ contra Eutychianam, & Nestorianam profanationem scripsit: hæc quidem ut Petri, illa vero ut Marci definitiones agnosco; nec non & omnia omnium nostræ catholicæ ecclesiæ probabilium institutorum a Deo instructa didagmata, seu in verbis & scriptis, sive in epistolis quibuslibet comprehensum est. Et, ut concinne dicam, cuncta suscipio, & amplector, quæque sancta catholica nostra ecclesia suscipit: & cuncta e regione refuto, atque anathematizo, & profana esse reputo, quotquot & ipsa sapienter abominatur, & propriæ pietati æstimat esse contraria, non solum codicillos & verbula, & Deo repugnantia, & c privata dogmata; sed & hæreticas, & maledicas, maledicarumque sectarum doctrices personas.

c In Græco spuria

Et ut nihil desit ad vestram satisfactionem, ipsas quoque personas exprimo, quas anathematizo, & condemnatas efficio; non lingua tantum, & ore; sed corde, & spiritu; utpote quæ sanctæ catholicæ nostræ fidei in omnibus insidiantes ostensæ sunt. Anathema itaque in perpetuum, & catathema a sancta & consubstantiali & adoranda Trinitate Patre, & Filio, & Spiritu sancto sint, primum quidem Simon magus, qui primus pessimis hæresibus pessimus principiavit; post quem Cleobius, Menander, Phileus, Hermogenes, Alexander Ærarius, Dositheus, Gortheus, Saturninus, Masborheus, Hadrianus, Basilides, Isidorus ejus filius, & furore superior, Ebion, Carpocrates, Epiphanes, Prodicus, Cerinthusque, & Merinthus, Valentinus, Florinus, Blastus, Artemon, Secundus, Cassianus, Theodotus, Heracleon, Ptolemæus, Marcus, Colorbasius, Adeinis Carystiensis, Theodotus Scytotus, Theodotus alter, Euphrates Persicus, Monoimus Arabs, Hermogenes, Tatianus Syrus, Severus, Asclepiodotus, Bardesanes, Harmonius ejus filius, & errore consimilis, Hermophilus, Cerdon, Sacerdon, Marcion Ponticus, Apelles, Apollonides, Potitus, Prepon, Pithon, d Theodotus Trapezita, Mon-

d In Græco Synetus

Καὶ τοὺς παραφορίτας ὑμῶν ἀποκλήτους αὐτοὺς διαρρήδην τοῖς ἀνόμοις, ὅπερ ἀναθεματίζω καὶ ἀποδίομαι καθάπαξ, οὐ γλώσσῃ μόνον καὶ στόματι, ἀλλὰ καὶ καρδίᾳ καὶ πνεύματι, καὶ τῆς ἁγίας καὶ καθολικῆς ὑμῶν πίστεως ἀρθόντως δηλῶ τούτους εἶναι ἀλλότριον. ἀνάθεμα ἔστω οὖτοι καὶ κατάθεμα, λέγω τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀφρασμένης τετράδος πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος ἕνωσιν, αὐτῶν μὲν Σίμων ὁ Μάγος, ὁ πασῶν αὐτῶν κακίων κακίστης ἄρξας αἱρέσεων· μεθ' ὃν καὶ Κλεόβιος, Μένανδρος, Φίλητος, Ἑρμογένης, Ἀλέξανδρος ὁ Χαλκεύς, Δοσίθεος, Γόρθαιος, Σατορνῖνος, Μασβόθαιος, Ἀδριανός, Βασιλείδης, Ἰσίδωρος ὁ τούτου υἱὸς καὶ τῶν κακίων ὑστέρησις, Ἔβιων, Καρποκράτης, Ἐπιφανὴς, Πρόδικος, Κήρινθός τε καὶ Μήρινθος, Οὐαλεντῖνος, Φλωρῖνος, Βλάστος, Ἀρτέμων, Σεκοῦνδος, Κασσιανός, Θεόδοτος, Ἡρακλέων, Πτολεμαῖος, Μάρκος, Κολορβάσιος, Ἀδέιμης ὁ Καρίστιος, Θεόδοτος ὁ Σκυτεύς, Θεόδοτος ἕτερος, Εὐφράτης ὁ Περσικὸς, Μονοίμιος ὁ Ἄραψ, Ἑρμογένης, Τατιανὸς ὁ Σύρος, Σεβῆρος, Ἀσκληπιόδοτος, Βαρδησάνης, Ἁρμόνιος ὁ τούτου υἱὸς καὶ τῶν κακίων ἑτέρησις, Ἑρμόφιλος, Κέρδων, *Σακέρδων, Μαρκίων ὁ Ποντικὸς, Ἀπελλῆς, Ἀπελλωνίδης, Πότιτος, Πρέπων, Πίθων, Σεμπρὸς, Θεόδοτος ὁ τραπεζίτης, Μον-

* Forte; Κερδωνικέρδων.

ANNO CHRISTI 681.

τιος, Πείσιππά τε καὶ Μαξίμιλλαι αἱ τούτου μαθήτριαι μα- A
θήτειαι, Νέπος, [a] Ἑλκεσαῖος, Θεογένης, Θεογένης ἕτερος ὁ
καὶ Ἀδαμάντιος, Σαβέλλιος ὁ Λίβυς, Νοβάτος, Παῦλος ὁ ἀπὸ
Σαμοσάτων, Ἐπίγονος, Κλεομένης, Νόητος ὁ Σμυρναῖος, Μά-
νης ὁ τῆς ἀθέου μανίας ἐπώνυμος, Σαββάτιος, Ἄρειος, Με-
λέτιος, Αἴτιος, Εὐνόμιος, Ἀετίειος, Εὐδόξιος, Δονάτος, Μα-
κεδόνιος ὁ τῷ ἁγίῳ πνεύματι πόλεμον, ᾧ πνευματομάχου
προσηγορίαν ἀξίαν ἐδέξαντο· Ἀπολιναρίειος ὁ Λαοδικεύς,
καὶ ὁ τούτου υἱὸς Ἀπολινάριος, Μάγνος, Πολέμων· Κελέστιος, Παλ-
λάδιος, Ἰουλιανιστὰς, οἱ τῆς αὐτῆς μανίας ὑπέρμαχοι. Θεόδωρος ὁ
Μοψουεστίας, καὶ Νεστόριος, οἱ τῆς μιαρᾶς ἀνθρωπολατρείας μια-
ρώτατοι κήρυκες. Κύρός τε καὶ Ἰωάννης οἱ Κίλικες, οἱ τῆς αὐ-
τῆς ἀθεΐας ἀθεώτατοι θεόκτονοι. Εὐτυχὴς, Διόσκορος ὁ Εὐτυ-
χέους ὑπερασπιστὴς, καὶ συνήγορος Βαρσουμᾶς, Ζωόρας, Τιμό- B
θεος ὁ λεγόμενος Αἴλουρος· Πέτρος ὁ Μογγὸς καὶ Ἀκάκιος οἱ
τὸ [b] κατανὰν ποικιλόμορφον Ζήνωνος· Λαμπέτιος ὁ τῆς δυσσε-
βοῦς τῶν Μαρκιωνιστῶν αἱρέσεως ἔκφυτος· Δίδυμος καὶ Εὐάγριος
οἱ τῆς Ὠριγενικῆς πρῶτοι μυστικοὶ ματαιόφρονες· Πέτρος
ὁ Κναφεὺς ὁ τὸ τρισαγίου ὕμνου προσκυνούμενον σταυρὸν θρασυνό-
μενος. Πέτρος ἕτερος τὸ Ἰβηρικὸν καὶ φρενοβάρβαρον μίασμα.
Ἡσαΐας ὁ τῶν παρόντων Πέτρου συνάθλιος, οἱ ἄλλοι Ἀκεφάλοι
ἐν Ἀκεφάλοις καταβλίζαντες αἵρεσιν. μεθ' ὧν ἁπάντων καὶ πρὸ
πάντων καὶ μετὰ πάντας καὶ κατὰ πάντας καὶ ὑπὲρ πάντας ἔστω καὶ
Σεβῆρος ἀνάθεμα, ὁ τούτων μαθητὴς ἀκεφαλώτατος, καὶ πάντων
Ἀκεφάλων νέων καὶ τῶν παλαιῶν αἰσχίστης τύραννος, καὶ τῆς
ἁγίας καθολικῆς ἀκκλησίας ἐχθρὸς δυσμενέστατος, καὶ τῆς Ἀν- C
τιοχέων ἁγιωτάτης ἀκκλησίας μοιχὸς ἀκαθαίρετος, καὶ φθορεὺς
βδελυκτότατος. Θεόδοσός τε ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ὁ Τραπεζούντιος
Ἄνθιμος, Ἰάκωβος ὁ Σύρος, Ἰουλιανὸς ὁ Ἁλικαρνασσεὺς, Φε-
λικίσσιμος, Γαϊανὸς ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ἀφ' ὧν ὁ τῶν Γαϊανιτῶν
ἤγουν Ἰουλιανιστῶν ὑπῆρξεν αἵρεσις. Δωρόθεος ὁ τῆς αὐτῆς
ἀθεότητος ὑπερμαχίστης αἱρέσεως· Παῦλος ὁ Μελιτὰς, οἱ μέντοι
τῷ μεγέθει, ἀλλὰ καὶ τῷ ἡλίκῳ κατὰ διάνοιαν· Ἰωάννης ὁ
Γραμματικὸς, ὁ τὸν ἐπώνυμον Φιλόπονος, μᾶλλον δὲ Ματαιό-
πονος, Κόνων τε καὶ Εὐγένιος. οἱ τρεῖς τῆς τριθείας τριακα-
τάρατοι σοφισταί. Θεμίστιος ὁ τῆς ἀγνοίας πατὴρ καὶ γεννήτωρ
καὶ σπερμὸς ἀθεμιτώτατος, ὃς ἀγνοῶν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν
ἡμῶν πρὸ ἡμέρας ἐμπλακῆναι τῆς κρίσεως, ἀγνοῶν ἅπερ αὐτὸς
ὁ Σωτὴρ ἔφασκε, καὶ μὴ εἰδὼς ἅπερ ἐκφερόμενα ἀνεπιστίφ- D
γκτα. οἱ μὲν γὰρ ἀγνοίᾳ τῶν αὐτῶν λόγων τοῦ δεσπότου, ὡς ἂν
τοῦ ἀνθρώπου ἄγνωστα τότε, καὶ τῆς τῶν ἀγγέλων ἄγνως ἀκριβῶς
ὑπερέχοντος, ἀγνοεῖν τὸν Χριστὸν, οὐ καθὸ Θεὸς ὑπῆρχεν ἀΐδιος,
ἀλλὰ καθὸ γέγονε κατὰ ἀνθρώπου ἄνθρωπος, τοῦ ἡμέρᾳ
μιᾷ τῆς συντελείας καὶ κρίσεως ἐξ ἀφράστου φρενῶν ἐρευνήμα-
τος, καὶ φιλοτίμου αὐτῶν ἐρευνῴσης ἀνθρωπου· καὶ ἵνα τὰς περι-
πείας ὑπερκύψαν ἀκριβῶς τοῦ Ἀκεφάλου, καὶ φύσιν μίαν αὐτοῦ
τῶν αὐτῶν ἡμῶν Χριστοῦ φαντασιώδως σοφίσηται. ἴσον δὲ καὶ
αὐτοῦ καὶ Πέτρος ὁ Σύρος ἀνάθεμα, καὶ Σέργιος ὁ Ἀρμένιος,
οἱ τῆς μικρᾶς τριθείας ἡγούμενοι, καὶ μηδὲ οὕτω σφίσι ἀκο-
λούθως συμφωνοῦντες, μηδὲ τὰ αὐτὰ παραπλησίως ἀλλήλοις δο-
ξάζοντες. Δαμιανὸς, ὁ τούτων μὲν ὑπερφυέστερος ἀντίπαλος,
νέος δὲ φανεὶς ἐν ἡμετέροις χρόνοις Σαβέλλιος· μεθ' ὧν ἔν τε καὶ
αὐτοῖς τοῖς αὐτοῖς ἐμφύτοις ἀνάθεμα ἔστωσαν καὶ κατάθεμα·
Ἀθανάσιός τε ὁ Σύρος, καὶ ὁ Ἀποζυγμένος Ἀναστάσιος, καὶ οἱ
τοῦ τούτων ἀσυμβάτου σύμβατοι, ἀσυμβάτως τε ἢ ἀσυμβάτως
φρονοῦντες, καὶ ἀλογίστως ἅπαν κτῆμα ἐπ' αὐτοῖς βουκο-
λοῦντες· καὶ ἀλόγως μὲν [c] ὡσεὶ φίλοις συμπροσφέροντες, ἐπ'
ἀλόγων δὲ τῆς ἀναθεματισμοῦς ἐχθροῖς παρατιθέντες. ἀνδύσασθαι δὲ καὶ αὐτοὺς, καὶ περιλαμβάνεσθαι τὰ ἀνάθεμα ᾗ
κατάθεμα, καὶ Βενιαμὶν ὁ Ἀλεξανδρεὺς, καὶ Ἰωάννης, καὶ
Σέργιος, καὶ Θωμᾶς, καὶ Σεβῆρος οἱ Σύροι, οἱ ἔτι ζῶντες

tanus, Priſcillaque, & Maximilla, hujus furioſæ A
diſcipulæ, Nepos, Helceſeus, Origenes, alter Ori-
genes qui & Adamantius, Sabellius Libycus, No-
vatus, Paulus Samoſatenus, Epigenus, Cleomenes,
Noëtus Smyrnenſis, Manes, cui impii furoris cogno-
men, Sabbatius, Arius, Meletius, Aëtius, Euno-
mius, Aſterius, Eudoxius, Donatus, Macedonius,
qui ſancto reluctatus eſt Spiritui, & Pneumatoma-
chi appellationem dignam accepit, Apollinarius Lao-
dicenſis, & ejus filius Apollinarius, Magnus, Po-
lemon: Pelagius, Cæleſtius, Julianus, ejuſdem fu-
roris defenſores: Theodorus Mopſueſtenus, & Ne-
ſtorius fœdæ anthropolatriæ fœdiſſimi prædicatores:
Cyrus & Joannes Cilices, ejuſdem impietatis im-
pii productores: Eutyches, Dioſcorus Eutychetis de- B
fenſor, & advocatus Barſumas, Zoöras, Timo-
theus qui dicitur Ælurus: Petrus Moggus, id eſt,
Balbus, & Acacius, qui henoticum, id eſt, vanitatem
Zenonis machinati ſunt: Lampetius auctor nec no-
minandæ [a] Marcioniſtarum hæreſeos, Didymus, & [a] Pro Mar-
ciſmita-
rum, ex ver-
ſione Lat.
Evagrius Origenianæ vanitatis primi ſecretales fœ-
diſſimi: Petrus Fullo, qui ad hymnum triſagii cru-
cem auſus eſt coaptare: Petrus alter, Ibericum &
barbaræ mentis contagium: Elaïas hujus Petri col-
legæ, qui aliam Acephalorum inter Acephalos hære-
ſin propagaverunt. Cum quibus omnibus, & præ om-
nibus, & poſt omnes, & ſecundum omnes, & ſuper
omnes ſit & Severus anathema, horum ſæviſſimus C
diſcipulus, qui præ omnibus Acephalis tam novis
quam veteribus, demonſtratus eſt crudeliſſimus tyran-
nus, & ſanctæ eccleſiæ catholicæ immaniſſimus ini-
micus, ſanctiſſimæque Antiochenæ eccleſiæ adulter
impuriſſimus, & corruptor exſecrabilis: Theodoſius
quoque Alexandrinus, Anthimus Trapezuntius, Ja-
cobus Syrus: Julianus Halicarnaſſeus, Felicifſimus,
Gaianus Alexandrinus, a quibus Gaianitarum ſive Ju-
lianiſtarum ſuperinventa eſt hæreſis: Dorotheus ejuſ-
dem impiæ hæreſis propugnator, Paulus, qui Fuſcus
non ſolum appellatione, ſed & ſecundum veritatem:
Joannes Grammaticus, cognomento Philoponus, id
eſt, ſtudioſus, immo Mataeoponus, id eſt, irritus la-
borator, Conon quoque, & Eugenius: hi tres, tritheiæ, D
id eſt, triplicis deitatis, ter maledicti propugnatores.
Themiſtius, qui fuit ignorantiæ pater, & genitor
atque ſeminator nefandiſſimus, qui Chriſtum verum
Deum noſtrum diem judicii neſciſſe delirabat; nef-
ciens quæ ipſe, jam a Deo projectus, aſſereret, & non
recognoſcens, quæ ignorando loquebatur. Niſi enim
ignoraſſet verborum ſuorum virtutem, non utique le-
thiferam ignorantiam peperiſſet, & ignorantiæ fœ-
ditatem ferventer defenderet: ignorare Chriſtum non
ſecundum id quod Deus erat ſempiternus, ſed ſecun-
dum quod veraciter homo factus, diem conſumma-
tionis, atque judicii ex inſipientia mentis eructans, &
purum cum efficiens hominem, & hoc monſtruoſita- E
tem ſibi defamans Acephalam, & naturam unam
ejuſdem Chriſti Salvatoris noſtri compoſitam vatici-
nans. Sit autem & cum eo Petrus Syrus anathema,
& Sergius Armenius tritheiæ minoris doctores, &
nec ſic adinvicem conſonantes, neque eadem ſimiliter
cum alterutro opinati. Damianus horum quidem ex-
cellenter adverſarius, novus autem demonſtratus tem-
poribus noſtris Sabellius: cum quibus & eorum im-
pietatis ſucceſſores anathema ſint, & catathema. Atha-
naſius quoque Syrus, & Apozygarius Anaſtaſius, &
qui eorum inconvenientem convenientiam inconve-
nienter & indocte ſuſcipiunt, & irrationabiliter tam-

quam jumenta ab eis ſeducuntur. Et cum invicem quidem quaſi amicabiliter [b] communic[a]ntur, invicem ve- [b] Pro com-
miſcen-
tur: lege-
ro inimicis anathematibus ſauciantur. Induantur autem cum eis, & amicianturque anathema, & catathe- [a] Lat. inter-
pres male
ma, & Benjamin Alexandrinus, & Joannes, & Sergius, Thomaſque, & Severus Syri, qui adhuc vi-

ACTIO XI.

ANNO CHRISTI 681.

[a] Pro Ελκεσαῖος.

[b] Ἰωάννου intelligit.

[c] Lat. ἀπὸ σφῶν

ACTIO XI.

ANNO CHRISTI 681.

vunt vitam exſecrabilem, & crudeliter pietatem expugnant. Participetur etiam cum eis his anathematibus, & Menas Alexandrinus, Gaïanitarum propugnator, atque defenſor hæreſeos, & in aperto expugnans veritatis prædicationem, & omnes cum eis conſortes, atque contribules, & impietate conſentanei. Submittantur autem eiſdem anathematibus & omnes hæreſes, quæ poſt Chriſtum adoleverunt, & Chriſti eccleſiam auſæ ſunt expugnare: id eſt, Nicolaitarum, Euchitarum, Caianorum, Adamianorum, Marbilionarum, Borborianorum, Naſenorum, Stratioticorum, Aphonitarum, Sethianorum, Sophianorum, Ophitarum, Antitactitarum, Peraticorum, Hydroparaſtatarum, Encratitarum, Marcioniſtarum, Phrygarum, Pepuzianorum, Artotyritarum, [a] Abrodicorum, Teſſaradecaritarum, Nazaræorum, Melchiſedecianorum, Antidicomarianitarum, Pſathyrianorum, Cyrtianorum, Pſathyrianorum, Dulianorum; Anthropomorphitarum, Hieracitarum, Meſſalianorum, Eutychitarum, Acephalorum, [b] Verſunophitarum, Eſaianorum, Agnoitarum, Jacobitarum, Tritheitarum, & quæque alia pravitas exſtiterit impia, & a Deo projecta hæreſis univerſa. Igitur ſuperius nominatos hæreſeon principes, & quæ poſt eos anathematizatæ ſunt impiiſſimæ hæreſes, & ſchiſmata, anathematizo, & catathematizo, anima, corde, & ore, mente quoque, & verbis, atque ſermonibus. Et omnem alium hæreſis auctorem perditum, & omnem aliam profaniſſimam hæreſin, & omne aliud ſchiſma a Deo dejectum, quotquot noſtra ſancta catholica eccleſia anathematizat. Anathematizo autem, & catathematizo etiam omnes eorum conſentaneos, qui eaſdem cum eis impietates æmulantes, ſine pœnitudine in eis ſunt mortui, & quiqui uſque nunc in eiſdem perſeverant, & expugnant catholicæ noſtræ eccleſiæ prædicationem, & fidem noſtram rectam & immaculatam impetunt: & anathematizo iterum ſimiliter omnia eorum Deo repugnantia ſcripta, quæ contra noſtram ſanctiſſimam catholicam eccleſiam compoſuerunt, & adverſus fidem noſtram rectam atque immaculatam conſcripſerunt. Anathematizo autem cum eiſdem profanis hæreſibus, & omnem aliam Deoodibilem & maledicam hæreſin, quam ſancta noſtra catholica eccleſia anathematizare, atque condemnare conſueta eſt, eorumque auctores, & genitores, & eorum probroſas, atque fœdiſſimas loquelulas, atque codicillos: ſola honorans, & tenens, ſenticnſque & venerans ſancta noſtræ eccleſiæ catholicæ & apoſtolicæ dogmata; quæ [c] partim vobis, & breviter edidi, propter ſynodicarum litterarum, ut dixi, compendium. Cum quibus hinc etiam migrare deprecor, quando hoc Deus præcepit. Unde & veſtram quæſo paternam ſanctitatem, has a mea humilitate ſuſcipientem jure ſynodico litteras, paternis oculis conſpicere, & fraternis obtutibus cernere: & ſi quid per ignorantiam [d] culpatum eſt, ſive per oblivionem prætermiſſum eſt, aut per feſtinationem minus animadverſum eſt, aut per compendium minus expreſſum eſt, & nullatenus memoratum, aut per immobilitatem linguæ eſt tacitum, aut per linguæ gravitatem, & vocis nimiam exilitatem, aut per ſermonum agreſtium infirmitatem, & nobis nolentibus fluit, adjectionibus & dictionibus adimplere, ex paterna procedentibus plenitudine, emendationibus corrigere, & robur amiciſſimum tribuere, fraternis operatum ſtudiis paterniſque irrigatum propoſitis: ut neque quod in eis deeſt, imperfectum ſemper appareat: neque quod infirmum eſt, & per ignorantiam fortaſſis plerumque fefellit, invalidum jugiter maneat, & per totam vitam ægrotet. Quod cum amicabiliter a vobis fuerit factum, me quidem locupletabit, atque ſalvificabit, vobis autem beatiſſimis teſtificabitur de compaſſionis caro affectu; hoc idem eſt dicere de ſi-

[a] *In Græco* Talcodutgueum, *pro* Talcodrugoteum.

[b] *Alibi*, Barſanuphitarum.

[c] *Sive, ſpe elatum.*

[d] *Pro offenſam.*

A ζοιν τῶν ἐπέρχεται, καὶ πολυμηδὴς ἡμᾶς τῶν διώκοντα. κοινωνοῦσι δὲ αὐτοῖς τῆς περὶ τούτων ἀναθεματισμοῦ καὶ Μηνᾶς ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ὁ τῆς τῶν Γαϊανιτῶν φερμαχῶν καὶ ὑπερασπίζων αἱρέσεως, καὶ πολεμῶν ἐμφανῶς τῆς ἀληθείας τὸ κήρυγμα· ᾗ πάσῃ σὺν αὐτοῖς οἱ τούτου κοινωνοὶ καὶ ὑπόφυλοι, ᾗ τῶν ἀνθέων σύσχοι. [a] Βαλλέσθωσαν δὲ τῆς ἴσης αὐτοῖς ἀναθέματι ᾗ πᾶσαι αἱ αἱρέσεις αἱ μετὰ τὸν Χριστὸν πεφυάσαι ἀκμάσασαι, ᾗ Χριστοῦ τὴν ἁγιωτάτην πολιτείαν διαπολέμῳ· τουτέστι ὁ Νικολαϊτῶν, ὁ Εὐχιτῶν, ὁ Καϊανῶν, ὁ Ἀδαμιανῶν, ὁ [b] Μαρβιλιωτῶν, ὁ Βορβοριανῶν, ὁ Νασηνῶν, ὁ Στρατιωτικῶν, ὁ Ἀφωνιτῶν, ὁ [c] Ἀφυτῶν, ὁ [d] Πεφουζηνῶν, ὁ Σοφιανῶν, ὁ Ὀφιτῶν, ὁ Ἀντιακτιτῶν, ὁ Περατικῶν, ὁ Ὑδροπαραστατῶν, ὁ Ἐγκρατιτῶν, ὁ Μαρκιωνιστῶν, ὁ Φρυγῶν, ὁ B Πεπουζιανῶν, ὁ Ἀρτοτυριτῶν, ὁ Ταεσιδούρων, ὁ Τεσσαρεσκαιδεκατιτῶν, ὁ Ναζωραίων, ὁ Μελχισεδεκιτῶν, ὁ Ἀντιδικομαριανιτῶν, ὁ Ψαθυριανῶν, ὁ Κυρτιανῶν, ὁ Δουλιανῶν, ὁ Ἀνθρωπομορφιτῶν, ὁ Ἱερακιτῶν, ὁ Μεσσαλιανῶν, ὁ Εὐτυχιτῶν, ὁ Ἀκεφάλων, ὁ Οὐερσουνοφυσιτῶν, ὁ Ησαΐου, ὁ Ἀγνοΐτων, ὁ Ἰακωβιτῶν, ὁ Τριθειτῶν, ᾗ εἴ τις ἑτέρα παρ' αὐτοὺς καθόλου διαπύρου καὶ θεόληπτος αἵρεσις. ἅπαντας τούτους τοὺς φρενοπαρεμβόλους αἱρεσιάρχας, ᾗ τοὺς μετὰ τούτους ἑκάστους ἀναθεματίζομεν διαπύρους αἱρετικοὺς καὶ χήματα ἀναθεματίζω καὶ κατατίθεμαι ψυχῇ ᾗ καρδίᾳ καὶ γνώμῃ, ὀνόματί τε καὶ λόγοις καὶ ῥήμασι· καὶ πάσῃ ἑτέρᾳ αἱρεσιάρχου ὀλέθρου, καὶ πάσῃ ἑτέρᾳ πεμβέβουλον ἅπαν, καὶ πᾶν ἕτερον χῆμα θεόλεκτον, C ὅσους πρό τ' ἀρίδα καὶ καθόλικὴ ἡμῶν ἀποκλησία ἀναθεματίζει. ἀναθεματίζω δὲ καὶ κατατίθεμαι ᾗ πάσῃ αὐτοῖς τοῖς εἰδώφροσι, τοῖς καὶ αὐτοὶ αὐτῶν ἀνοήτοις ζυλώσασι, καὶ ἀμαυρώσασι τὸ αὐτῶν πλοῦτόφωτον, καὶ τοῖς ἓν καὶ τῶν τὸ αὐτῶν ἀμαθήσασι, ᾗ πολιορκῶσι τῆς καθόλικῆς ἡμῶν ἀποκλησίας τὸ κήρυγμα, ᾗ πᾶσι ἡμῶν τοῖ ἀληθοῖ ᾗ ἀμώμητον βάλλουσι· καὶ ἀναθεματίζω πάλιν παρομοίως καὶ πάντα αὐτῶν τὰ δυσώδη συγγράμματα, ἃ κατὰ τῆς ἀχραντίστης ἡμῶν καθόλικῆς ἀποκλησίας συνέθεσαν, καὶ κατὰ τῆς ὀρθῆς ἡμῶν ᾗ ἀμωμήτου συσχεθείσης πίστεως. ἀναθεματίζω δὲ σὺν αὐτοῖς τοῖς βιβλίοις αἱρέσεων καὶ πάσαν ἑτέραν διαστυῶ καὶ παιδάδεξιν αἵρεσιν, ἴσα τ' ἀρίδα καθόλικὴ ἡμῶν ἀποκλησία ἀναθεματίζει καὶ κατακρίνει συνάδουσα, ᾗ τοὺς ἐξάρχους αὐτῶν καὶ ᾗγεμόνας, καὶ τὰ αὐτῶν μυσαρὰ καὶ παμμίαρα λεξάρια τε καὶ βιβλίδια· μᾶλα πρῶτα καὶ κράτιστα καὶ φρονοῦν καὶ σέβομεν τῆς ἁγίας καθόλικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἀκκλησίας τὰ δόγματα, ἅπερ μεμετῶν ἡμῶν καὶ ὀβ. βραχέων ἐκτέθειται ὀβ. τὸ ὀβ. συνοδικῶν γραμμάτων, οἷς ἕπεται, βέπεται· μεθ' ὧν καὶ ἀπαίρειν τῶν ἀντεῦθεν προσοίχεται, ὅτι θεὸς ὧδε ἡμᾶς προσέταξεν. ὅθεν ᾗ παῦ ὑμετέρας ἀξιῶ πατρικὰν ἀτενίσαι ὄψιν, ὧδε τε τῆς ἡμῶν ἐκτενίστης ὑπομὸ συνοδικῶν διαγραμμάτων τὰ χάρματα, πατρικοῖς διαγνῶναι τοῖς ὄμμασι, ᾗ ἀδελφικῶς καταστῆσαι τοῖς βλήμασι. καὶ εἴ τι δ' ἄγνοιαν ἐλήλυθεν, ἢ ὀβ. λήθου ἐπιλέλοιπεν, ἢ ὀβ. σπουδῆ παρέρχεται, ἢ ὀβ. σπαρῶν κωφότητι καὶ νωθρείᾳ ἡμαυρώθη, ἢ ὀβ. γλώσσης ἀκριβῶν σώζεται, ἢ ὀβ. βραδυγλωσσίᾳ ᾗ φωνῆς μικρότητι ἰσχύεται, ἢ ὀβ. λόγων ἀγροικοτέρων ἀδύνατα καὶ μὴ βουλομένων ἡμῶν σπάσται, ἐπιθέσεις ἀκατηρθώσαι καὶ φθάσματα ὧν πατρικῆς ἐπιγνώμονος πληρῶσαι, ᾗ διορθῶσαι ἰδίαις, καὶ ῥᾶον ἐπιρρωσθέντα χαρίσασθαι ἀδελφικῆς ἀντιγραφῆς σπουδάσματα, καὶ πατρικῆς ἀντιδ- D ρύσεως [e] ἐπιδίσαι· ἵνα μὲ τὸ, τι ἐλλεῖπε ὧ αὐτοῖς καὶ [e] *al.* ἐρρῶ- ἀδελφικὰ ἀσπαζόμενα, μᾶλ τὰ ἀδεκτὰ ᾗ ἀχρεῖα πολλάκις σθαι σπουδαίως ἀφαιρῶσι, ᾗ δ' ὅλου τῷ βίῳ τοπαλάψωσι. ὅπερ φιλικῶς ὑφ' ὑμῶν ᾗ γνησίως χαρίζωμαι πλουσίως μὲν ἐμὲ καὶ ἱάσεται, μαρτυρήσει δὲ τῆς μακαριωτάτης ὑμῶν τὸ σπλαγχνὸν ᾗ φιλόστοργον, πάντα δὲ ἀπῶν τὸ φιλάδελ-

ANNO CHRISTI 681.

[a] *Additamentum hoc Lat. interpretis in mſ. cod. Regio 1556. ſed ſpurium, vide apud Carolum Moman. pag. 790.*

[b] *In cod. Reg. 1021:* Βαρβαλιανῶν. *In cod. 2256.* Βαρβαλιωτῶν. *Apud Theodoret. l. 1. hær. Fab. c. 13.* Βαρβηλιώτης.

[c] *al.* Ηδιουφιτῶν: *forte,* pro Φυσικιτῶν.

[d] *Pro* Σαμοσατέων.

ANNO CHRISTI 681. ACTIO XI.

εἰς τὸ καὶ φιλάπιστον. ὥστε δὲ σφᾶς ὑμῶν ἐγὼ πλουτιζόμενος, ἢ τὸ ἐλλιπὲς ἀποπληρούμενος, καὶ τὸ ἀδυνὲς ἰατρευόμενος, καὶ τὸ χωλὸν ἀνορθούμενος, ἢ ῥώμῃ ἢ πλούτῳ πατρικῷ ἢ ἀδελφικῷ στεφανούμενος, πολλὴν ἔχειν χάριν ὑμῖν ἢ χαρὰν σὺν αὐτῇ τεκμαίρομαι; ἢ διρεσπαίδων πρυτὴς καὶ ἀδελφὸν τὸν ἀνωτάτω γνωρίζοιμι; ἀλλὰ ταῦτα μὲν οἶδεν μόνος Θεὸς, οἶδα δὲ ἢ αὐτὸς ἐγὼ, ἐπιστήσεται, ἐ πλὴν ἐκείνου τεκμήριον ἀκριβὲς ἀνθρώπῳ, ἢ πλὴν λαμπρᾶς ἀληθείας ἀμάρτυρος. οἶδέπω δὲ ἔγνω ἢ αὐτὸς ἢ μαθήσεσθε, εἰ καρδίας τῆς ἐμῆς τὸ θερμὸν εἰς ἀλλήλους ἴδοιτε, καὶ τῆς ψυχῆς τὸ πολὺ ὥστε ἀγάπην ψυχικὴν ἐρασμίως ἐρασθῆναι. οἶδε ταῦτα οὖν ἴδοι πάντ' ἐμὲ αὐτὸν τῶν λόγων ἀξιώσας· οἶδα γάρ, ὡς ταῦτα πάντας *πληροῦτε καὶ ὑπὲρ ἡμετέρων ἱλαρῶν αἰτήσεων, ἀδελφικῆς ἀγάπης πυρὶ συγκαιόμενοι, ἢ πάσῃ πατρικῇ φλογιζόμενοι· ἀκοῦσαι δυνατὸν, ἢ δυνατὸν σιδέναι παύσομαι, ἄχρι ἢ δίκης ὥστε Θεὸν ἢ δίκαιον ἐμοὶ ἀξιῶσαι δηλῶσαι τὸν διδόντα ἢ πρίασθαι, ἢ τὸ βάρος βαστάζειν τῆ ὑποστάσης μου ζυγοῦ μὴ δυνάμενον. ἢ οὐ ταῦτα τί γε μόνον, ἀλλ' ἵνα ἢ τὸ Χριστοῦ μου ταῦτα συμβόσκωσι ποίμνιον· ὑπὲρ οὗπερ μὴ αὐτὸς ἐπιχειρῆσαι, ἀδύνατον δέ μοι ὑπουργοῦντων ὑμῶν ἀνεπλήρωτον τυγχάνειν ταῦτα καὶ πρόφασιν ἐκδοῦναι πού ἢ ἀφελείας βλασφήμοις, ἢ φυλάττειν ἀβλαβῆς ἢ ἀσύλητον. ἢ ἐγὼ ταῦτα παρακαλῶ ἢ δέομαι, ἵνα μὴ βλάβῃ ταῦτα πλὴ ἐμαυτὸν ὑπομένοντα παρὰ πλὴ ἐμὴν ἀπειρίαν ἢ ἀπραξίαν, καὶ τὸ ἀρκοῦσαν ὥστε τὸ δύνασθαι νέμειν ἀδράνειαν, ἐς αὐτὰς αὐτῆς κυμαινόμενος ἐν ἡμέραις τοῖς κρίνουσι πρόσωμαι, καὶ θεὸν κλεπτόμενον καὶ σκανδάλοντον καὶ ἀπολλύοντον Χριστοῦ τῆ Θεοῦ τὸ πολυτίμητον σφέλας οὐ πλειόνων ὀφθῆναι πλὴ πάλαι. πλὴ γὰρ ἔσται ταπείνωσιν τι ἢ ἐπαίξωσιν, ἢ τὸν πάσης τῆς ἀξίωσης τεκνοῦμενον πίστεως οἶδε σαφῶς ἢ δύνασθαι ὥστε τὸ ἀρχιποίμνιος Χριστοῦ διδυσθυμῆσαι· ἀλλ' ὅ τε, ἡσύμνιοι, δεόμεθα, Χριστοῦ χαριζομένου τὸ δικαιοῦσθαι, βουλῆσαι ὑμῶν αἰγυπτιάσαι, ἵνα μὴ κάμνῃς ἐγὼ, καὶ τὸ Χριστοῦ ἔσται τὸ ποιμάνιον ὠφέλιμον ἐπὶ τὰ ἐμοὶ ἀδυναμίαν ῥωσθῆναι. τὸν ἔσω δὲ ὑμῶν πλοῦτον ἄχρι παρέκλησιν, ἵνα ἀκοπῶ πάσῃ ἢ ἄσκησιν πλὴ ὥστε Θεὸν ἰσχύσαι καὶ δίκαιον ὑπὲρ τῆ φιλοχρίστου ἢ χαλκιοπάτων ὑμῶν βασιλέων, τῆ δοῦναι τῆς βασιλείας λαχόντας ἐκ ἄκαιρος· ἵνας αὐτῆς ὁ φιλοπτώμων Θεὸς καὶ φιλάνθρωπος, ὁ ἢ δικαίαν ἔχων ἰσοψυχῆ τῆ βουλήματι, τῆς ὑμετέρας διαθέσεως διχῆς μεταπίπτοντος, ἑτῶν μὲν πλοῦτον αὐτῆς πολλὰν ὥστε χαρίσεσθαι, ἵνας τὰ μαχίμας κατὰ βαρβάρων δοῦν ἢ τρόπαια, ἢ παίδων παίδων αὐτῆς ἐγκαθέσῃ, ἢ αἰῶνα διὰ χαρμάτων, ἢ σκῆπτρα παρέχοι κραταιὰ ἢ ἀνδρίαντα, βαρβάρων μὲν ἁπάντων, μάλιστα δὲ Σαρακηνῶν ἐθνῶν καταξιάσῃται, τῆ δι' αἰκαιρίας ὑμῶν ἀδοκήτους τῶν ὑμῶν ἐπιπτώσεων, ἢ πάντα λαζομένων αὐτῆ, ἢ ἀνελπίῃ φρονήματα, ἢ ἀνοσίαν ἢ ἀθέμιτον βαλόμενα. διὸ αἰτοῦμεν ὑμᾶς μαθεῖν ὑμᾶς ἱκετεύοντες ἀπτοήτους θεὸς Χριστὸν τοὺς δούλους σπουδάσαι, ἵνας ταῦτας βλάβας θεὸς ὑμῶν σφενδαλώσῃς καταβάλλειν δοῦναι αὐτὸν τὰ μαθεῖν πλὴν φρονήματα, ἢ δίκαιον αὐτὰς ὑποπόδιον, καθὰ τὸ σφέτερον, τῆς δουλόντας ὑμῶν βασιλέας ἐκπέσωσι. ἵνα διαμαρτὸν μὲν αὐτοὶ εἰ τὸ ὑπὲρ τῆς ὑμῶν βασιλείας ἔχοντες, πολεμικὸν στρῖβον πατοῦντες· διαμαρτὸν δὲ σὺν αὐτῆς ἢ ἄκαν αὐτὸν τὸ σκολίπιμα, σὺν πᾶσιν τῆς αὐτὸν καρπροῖς χαρασσόμενοι, ἢ αἰωνίας δὲ αὐτῶν καταπίπτοντες τοῖς διχοστασίας πάλαι ἀρεσκόμενοι βόστρυχοι· ἀνοίκοιμι δὲ διαμένοι ὑμῶν τὸ φιλάδελφον, Λέοντον τὸν ἀναφαλέστατον ἀξίωσιν τῆς ἁγίας Χριστοῦ τῆ Θεοῦ ἡμῶν ἀναστάσεως, ἢ τὸ διακονεῖ ἡμῶν σεμνὸν καθολικὸν τι ἢ σφενδονάριον· ἢ τὸν θιλαδέστατον ἡμῶν ἀδελφὸν Πολύευκτον, ὃν ταῖδι ἡμῶν τῆς σπουδαίοις ἀξιωτικοῖς χαράσσωσιν, διὰ ταῦτα σφενδάσωσι δικάσαι, ἢ ἀνδρικαπόδατι φιτοῖς σφενδίξαι. ὧδε

A lii, atque fraternitatis dilectione. Ita vero ex vobis ego ditatus, & quod defuit, redintegratus, & quod infirmum eſt, medicatus, & quod claudicabat, correctus, paternis fraterniſque divitiis coronatus, quales vobis gratias referre, & una cum his gaudium habere æſtimabor, ſive lætitiam vindemiaſſe, & delectamentum eximium recognoſcar? Sed hoc quidem noverit ſolus Deus; noverim autem etiam ego ipſe, Deo honorabiles, qui hujuſmodi compaſſionem lucrifacio, & præclaro beneficio potior. Noveritis autem reor & vos, & addiſcetis, ſi cordis mei fervorem circa pietatem videritis, & quod plurimum animæ ad caritatem eſt oculis animæ creveritis. Super his igitur amplius vos verbis poſcere deſinens, (ſcio enim quod hæc per omnia complebitis, & ante noſtras humillimas ſupplicationes fraternæ caritatis ardore concremati, affectuque paterno inflammati:) illud quæſo, & poſtulans numquam deſinam, quatenus orationibus apud Deum me flagrantiſſime foveatis metuentem, atque trementem, & onus ſuffere mihi jugi impoſiti nequientem: & non hoc ſolummodo; ſed ut hunc quoque Chriſti gregem mecum paſcatis, qui mihi quidem ad regendum commiſſus eſt: invalidus autem ſum, niſi veſtris præſidiis adjuver ad regendum hunc atque nutriendum divinis quibuſdam & profuturis germinibus, ad conſervandum quoque innoxium & illæſum. Idcirco exoro, & deprecor, ut nullam hic grex noxam ſuſtineat per meam imperitiam, & inertiam, & opportune regere non ſufficientem impotentiam, & tamquam ego ipſe eum læſiſſem, in die judicii judicer; & furantium latronum, atque occidentium, & perdentium pretioſiſſimas oves Chriſti Dei, immortale tormentum ſuſcipiam. Harum enim ſalutem, & augmentum, & pinguedinem paſcuis optimis excellentem ſcio, & aliquando a Chriſto paſtorum principe a me exigendam agnoſco: ſed ſi quid, Deo honorabiles, potueritis, Deo ad ſuffragandum nobis condonante virtutem concertare, ne & ego ipſe, & hæ pretioſiſſimæ Chriſti oves propter meam imbecillitatem a beſtiis capiamur. Æqualem autem vobis opulentam poſtulationem offero, ut inſtantem ad Deum obſecrationem, atque deprecationem fundatis pro Chriſto dilectis, & tranquilliſſimis noſtris imperatoribus, qui divinitus imperii gubernacula meruerunt, quatenus ipſe miſericordiſſimus, atque humaniſſimus Deus, qui etiam virtutem habet æquiparem voluntati, veſtris Deo acceptabilibus orationibus mitigatus annorum quidem eis copioſam multitudinem condonet, victoriaſque maximas adverſus barbaros impendat, & trophæa, & filiis filiorum eos coronet, & pace divina circumdet, & ſceptra fortia concedat, atque vigentia barbarorum omnium, maximeque Saracenorum ſupercilia confringat, qui ex noſtris peccatis ex inſperato nunc ſuper nos ſurrexerunt, omniaque diripiunt crudeli ferinoque propoſito, & impia profanaque audacia. Unde plus quam etiam vos ſanctiſſimos poſcimus, inſtantiſſimas ad Chriſtum petitiones effundere: ut has propitius a vobis ſuſcipiens, cito dejiciat eorum furore plenam jactantiam, & viles eos, ſicut & antea, ſub ſcabellum a Deo conſervandis noſtris Imperatoribus tribuat: ut & ipſi dierum lætitiam habeant, qui in terris noſtrum habent imperium, a bellicis perturbationibus quieſcentes, & cuncta eorum cum eis lætetur reſpublica ſceptris eorum firmiſſime communita, & per eos pacifico ſtatu jucunditatis procreatoribus racemis veſcatur. Jure proinde ſupplico veſtræ fraternæ dilectioni, Leontium Deo amabilem diaconum ſanctæ Chriſti Dei noſtri Reſurrectionis, & noſtri venerabilis ſecretarii cancellarium, primumque notariorum, & religioſum fratrem noſtrum Polyeuctum, qui hujus noſtræ ſynodicæ ſcripturæ miniſtri ſunt, placido vultu conſpicere, & condecenti condeſcenſione ſuſcipere. Hoc

B

C

D

E

*al. πληρώσατε

*al. σιφωνοῦ

ACTIO XI.

ANNO CHRISTI 681.

quippe veſtrum nimium ſpeciale conſtat indicium, quod & adſpicientes vos admirantur, quod & in ſublimitate maxima exſiſtitis, & maximam humilitatem eſtis induti. Sed & cunctis veſtris præclaris proprietatibus ſpiritaliter atque hilariter complectimini, & animæ ſpiritalia largimini ſtipendia, & ad nos celeriter remittite alacres atque gaudentes, quod talem ſunt meriti conſpicere Byzantinorum antiſtitem: lætificantes quoque etiam noſtram puſillitatem, dum ſplendide nobis quæ veſtra ſunt, differunt; a Deo condonatam animæ valetudinem, & a Deo conceſſam corporis ſanitatem: & deſiderabilia ſcripta conferre, quæ rectam nobis fidem illuſtrent, & habitum animæ candificent, & paſtoralem nos diſciplinam inſtituant, & conſtantiſſimos ad regendum hic Chriſti gregem efficiant, ut diſcretionis ac ſcientiæ præſidio muniti, a caulis ovium divina providentia nobis commiſſarum baculo paſtoralis vigilantiæ furentes ac inſidiantes lupos arceamus: populumque nobis commiſſum periculi immunem creatori præſentemus, pro laboribus noſtris ab æquiſſimo judice mercedem munifice recepturi. Omnem quæ cum ſacratiſſimis vobis eſt, Deo amabilem & jucundam fraternitatem, plurimum in Chriſto Deo ego humilis & puſillus, & hi qui mecum ſunt omnes fratres ſalutamus. Incolumis in Domino ora pro me, ſanctiſſime frater.

Conſtantinus piiſſimus Imperator, & ſancta ſynodus dixerunt: Scientiam nunc relectorum ſynodicorum ſumus edocti. Dicant autem Theodorus, & Georgius Deo amabiles preſbyteri, & Joannes diaconus, locum repræſentantes Agathonis ſanctiſſimi Papæ Romani, ſi & iterum noviter aliquid proſequi cupiunt.

Theodorus, & Georgius Deo amabiles preſbyteri, & Joannes Deo amabilis diaconus, utrique locum repræſentantes ſanctiſſimi Papæ apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ, dixerunt: Novit tam veſtra pietas, quamque veſtrum ſanctum concilium, quod per ſuggeſtiones quæ miſſæ ſunt ad veſtram pietatem ab Agathone ſanctiſſimo Papa noſtro, omnis virtus orthodoxæ & apoſtolicæ fidei inſinuata eſt per plurima patrum teſtimonia, quæ in eis ſunt poſita; ex abundanti autem, & alia teſtimonia ſuperobtulimus in codicillo, quæ & collata ſunt cum libris ſanctorum probabilium patrum. Et quamquam alia plurima teſtimonia ſuperſint nobis ſanctorum probabilium patrum, attamen his contenti ſumus pro rectæ fidei comprobatione. Adjecimus autem & teſtimonia profanorum hæreticorum in eodem codicillo, contraria ſanctis patribus continentia, id eſt, unam voluntatem, & unam operationem in diſpenſatione unius de ſancta Trinitate Domini noſtri Jeſu Chriſti, quæ & collata ſunt cum libris eorumdem hæreticorum: & omnibus manifeſta facta eſt, quæ ſit orthodoxorum patrum piiſſima fides, & quæ hæreticorum malitioſa impietas. Quia autem cognitum eſt bonis, quod quædam propria ſcripta reperta ſunt apud Macarium, & Stephanum ejus diſcipulum, conſonantia ſectis profanorum hæreticorum, quæ ab eis ablata ſunt, & ſunt in chartophylacio venerabilis patriarchii hujus a Deo conſervandæ regiæ urbis, ſi [a] conſtat a Deo inſtructo Domino, & ſancto univerſalique concilio, in medium veniant hujuſmodi opuſcula, quatenus quæ in eis virtus jaceat, cognoſcatur.

[a] Providente.

Conſtantinus piiſſimus Imperator, & ſancta ſynodus dixerunt: Edicat Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax hujus ſanctiſſimæ magnæ eccleſiæ, ſi ſecundum quæ dicta ſunt a parte ſanctiſſimi Papæ apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ Agathonis, opuſcula Macarii, & Stephani ejus diſcipuli, ſunt in ſacro chartophylacio.

καὶ ὑμῶν καὶ τὸ ἰδιάτυπον σύστημα γνώσεως, ὃ δεῖ διαπαντὸς ὑμῶν ἀεὶ καθυπάρχειν, ὡ ὕψη τῆ μεγίστῃ συγχύσεσι, καὶ μείζονι ἐνδιδυμίᾳ ταπίνωσιν, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ὑμῶν τοῖς λαμπροῖς ἰδιάμασι πολυμισθίαις καὶ ἐναρέσις δεξιώσεσθε καὶ ἐφέδρα ψυχῶν πολυμισθίαις καὶ λαμπραῖς ἀποστέλλεσθε, καὶ δεκτῶν ἐκ ὑμῶν ἀπαστάμενοι χαρυμένους καὶ χαίροντας, ὅτι τοιοῦτον ἐσφῆ Βυζαντίων ἀξιάνυτον ἀπόστολον· χαροποιοῦντές τε καὶ ἡμῶν τὴν διάπλασιν ἐν τῇ σμικρότητι ἡμῶν τὸ ὑμέτερον, ῥᾴστον ψυχῶν ὑγιάσματα, καὶ σώματος ἀκόλουτον· καὶ νόσων πολύμορφα χαρίσματα, τὰ πάντ ὑμῖν παρὰ θεοῦ ἀφθονούμενα, καὶ τὸ ὕδωρ τῆς ψυχῆς ἀναβλυζόντα, τὸν ποιμαντικὸν ἡμῖν βακτηρίαν παρέντα, καὶ περιβόλους θεῖς τὰ παμέγιστα τοῦ ἀδιάῤῥ Χριστοῦ ποιμνίου πόιμνια

[illegible]

πᾶσιν τοῖς σὺν τοῖς ποιμέσι ὑμῶν διαφυλᾶ καὶ φαιδρὰν ἀδιαφόρητα πᾶσιν ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν τὸ ἐμπυεῖν καὶ ἰλάσκεσθαι, καὶ οἱ σὺν ἡμοὶ πάντες ἀδελφοὶ ἀσπαζόμεθα. ἐμμενέτω ἐν κυρίῳ ὑπερβόλου μου, ἁγιώτατε ἀδελφέ.

Κωνσταντῖνος ὁ θειοτάτος βασιλεὺς, καὶ ἡ ἁγία συνόδος εἶπον· ἐν οἷδεν καὶ νῦν τῶν ἀναγνωσθέντων συνοδικῶν γεγόναμεν. λεγέτωσαν δὲ Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ θεοσεβέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ Ἰωάννης ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης, ἄγε καὶ αὖθις χαρίσηταί τι βούλονται ἐπιδεῖξαι.

Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ θεοφιλέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ Ἰωάννης ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, ἀμφότεροι τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς ἀποστολικῆς ἕδρας τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης εἶπον· Οἶδεν ἡ τῆς ὑμετέρας βασιλείας, καὶ ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, ὅτι διὰ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ μακαριωτάτου πάπα ἡμῶν Ἀγάθωνος πάντα ὅσα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ βασιλείᾳ καὶ ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ, ὑπ᾽ ἐκείνου ἐστὶν ἐπεσταλμένα, ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ καὶ ἀποστολικῇ πίστει τῆς ἡμετέρας βασιλείας ἐστὶν εὑρεθέντα· ἐπιδιδόναμεν δὲ καὶ ἡμεῖς τῇ ὑμετέρᾳ βασιλείᾳ αἰρετικῶν ἐν τῇ μεγάλῃ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου πατέρων ἀθροισθέντων, ἔνθεν ἐν ἕκαστα ἐναντία τῇ τῶν εὐσεβῶν πίστει τῶν ἁγίων Τεσσάρων κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἅπερ καὶ αὐτοὶ ἀντιλήψεσθε ἐκεῖ τὰ βιβλία τῇ αὐτῶν βιβλίων αἱρετικῶν. καὶ πᾶσι καλδήλως γίγνεται καὶ ἡ τῆς ὀρθοδόξων πάντων βασιλεὺς πίστις, καὶ ἡ τῆς αἱρετικῶν δυσσεβὴς κακοδοξία. ἐπειδὴ δὲ ἐγνώσθη ἡμῖν, ὅτι τινα αὐτῶν πατέρων ὑπάρχουσι παρὰ Μακαρίῳ καὶ Στεφάνῳ τῷ αὐτοῦ μαθητῇ ἐκφερόμενα τοῖς δόγμασι τῆς βασιλείας αἱρετικῶν, ἃ τινα καὶ ἀφηρέθησαν παρ᾽ αὐτοῦ, καὶ εἰσὶν ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ τῆ ἁγίας πατριαρχείου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως, εἰ παρείσιμεν τῷ θεοῦφρ ἀνατέῃ καὶ τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ, εἰς μέσον ἔλθοιεν καὶ ἕκαστα πατέρων, ἐφ᾽ ᾧ τὸ καὶ ἐν αὐτοῖς ἐκκλησίου δύναμιν ἐξετασθῆναι.

Κωνσταντῖνος ὁ θειοτάτος βασιλεὺς καὶ ἡ ἁγία συνόδος εἶπον· λεγέτω Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος ἐξάρχος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἐδαύδε ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, εἰ κατὰ τὰ λεχθέντα παρὰ σοῦ τῶ μάρτυ τῶ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος, πατέρων Μακαρίου καὶ Στεφάνου τῶ αὐτοῦ μαθητοῦ κεῖνται ἐν τῷ κατ᾽ αὐτὸν χαρτοφυλακίῳ.

Γεώργιος

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XI.

Γεώργιος ὁ θεοσέβαστος διάκονος ἡ χαρτοφύλαξ εἶπε· καὶ ἐκ μέρους τῆς ἀποστολικῆς ἕδρας τῆς ἀντιόχου Ῥώμης, ὑπάρχουσι τῷ παρ' ἐμοὶ χαρτοφυλακείῳ τεύχη Μακαρίου καὶ Στεφάνου.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς, ἡ ἁγία σύνοδος, εἶπον· ταῦτα εἰς μέσον ἀποκομισθῆναι. ἡ θεία βραχὺ ὑπεξελθὼν ὁ αὐτὸς θεοσέβαστος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ, ἡ παραγενόμενος ἐν τῷ κατ' αὐτὸν χαρτοφυλακείῳ, παραχρῆμά τε ἀνενεγκὼν ἀπέφηνε δύο βιβλία, καὶ ἓν χαρτῶον τετράδιον.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς, ἡ ἁγία σύνοδος, εἶπον· ἀνέγνω Γεώργιος ὁ θεοσέβαστος, αἱ τὰ ἀποφανθέντα δύο βιβλία, ἡ τὸ σὺν αὐτοῖς χαρτῶον τετράδιον, τεύχεσι Μακαρίου τοῦ χαίνου.

Γεώργιος ὁ θεοσέβαστος διάκονος ἡ χαρτοφύλαξ εἶπε· ταῦτα, δέσποτα, τὰ δύο βιβλία, ἡ τὸ σὺν αὐτοῖς χαρτῶον τετράδιον ἐν τῷ βασιλικῷ οἴκῳ τῆς Φιλίππου πόρῃσεως, ἐν ἑνὶ * μετόχῳ ἐφηύρομεν τῷ μονῇ Χριστουπόλεως μετὰ ἑτέρων διφθέρων βιβλίων. ἅπερ δύο βιβλία, ἡ τὸ σὺν αὐτοῖς χαρτῶον τετράδιον, ἐκ τῶν ἰδίων χειρῶν Στεφάνου τοῦ ἁγίου, καὶ ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς αὐτῶν, ἐφαρμόσαντες Μακαρίου τε ἡ αὐτοῦ Στεφάνου τοῦ χαίνου τεύχεσι.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς, ἡ ἁγία σύνοδος, εἶπον· ἡ ταῦτα ἀνάγνωσις γενέσθω. ἡ λαβὼν Ἀντίοχος ὁ θεοσέβαστος ἀναγνώστης ἡ νοτάριος τῆς ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως τὸ χαρτῶον τετράδιον ἀνέγνω, ἔχον ἐν ὑπογραφῇ οὕτως.

Ἰσον λιβέλλου ὑπέβαλεν Κωνσταντίνῳ τῷ εὐσεβεστάτῳ μεγάλῳ βασιλεῖ παρὰ Μακαρίου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Θεουπόλεως ἤτοι Ἀντιοχείας τῆς ἀνατολικῆς διοικήσεως ἐν τῷ παλατίῳ. καὶ ἀναγινωσκομένου τοῦ τοιούτου πτυκτίου, Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς ἡ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· τὴν δύναμιν τοῦ παρόντος λιβέλλου ἐν πᾶσι ἤδη παρεγνώκαμεν εἰληφέναι, ἡ περιττὸν ἔστι τὸ τοῦτο ἀναγνωσθῆναι· ἀναγνωσθήτω δὲ τῶν τὸ ἓν ἐκ τῶν δύο βιβλίων. ἡ λαβὼν ὁ αὐτὸς βιβλιοφύλαξ ἀναγνώστης ἡ νοτάριος Ἀντίοχος, ἀνέγνω ἔχον οὕτως ἐν ὑπογραφῇ.

Λόγος θεοσηκλήτου τῷ εὐσεβεστάτῳ ἡ εἰρηνοποιῷ μεγάλῳ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ παρὰ Μακαρίου ὑπερτίμου Θεουπόλεως. ἡ ἀναγνωσθέντος τοῦ τοιούτου ὑπογραφοῦ, Θωμᾶς ὁ θεοσέβαστος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος τῆς ἁγιωτάτης μονῆς Βαΐων εἶπε· δέσποτα ἅγιε, παρὰ τάξιν ἐποίησε Μακάριος οὗτος τὸν λεγόμενον ἡ ἀναγνωσκόμενον θεοσηκλήτου εἰπεῖν λόγον. παρὰ ἱερέως γὰρ χειρόβιος θεοσηκλήτου θεῖος βασιλέα λόγος, ὅπερ τι ἡ ἐπιστολὴ, ὅτε συλλύπου ὑπεδείκνυ, καὶ ἀναγινώσκεται. πρὶν δὲ τοῦτο ποιῆσαι καὶ ἐν Σαρδινίᾳ καὶ ἐν Ῥώμῃ ἡ εἰς ἑτέρους τόπους κωδικα ποιήσας τὸν αὐτὸν θεοσηκλήτου λόγον ἐπέστειλεν ὁ εἰρηνικὸς Μακάριος, ὅπερ πάντῃ ἀσυνήθειαν θεῖς τοῦ ἱερατικοῦ ἁγιωτάτου καθίστησι.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν· ἡμεῖς μὲν θεοσηκλήτου λόγον οὐκ ἐπιστάμεθα λαβεῖν παρὰ Μακαρίου· χαρτία δέ τινα ἐπέδωκεν ἡμῖν, ἃ τινα ποῖά εἰσιν, οἷς οὐδέ μέχρι τοῦ παρόντος ἐνετύχομεν, καὶ ταῦτα καθ' ἑτέραν θεωρίαν, ἀφειλούσης τῆς ἁγίας ἡμῶν συνόδου τοῦ ἄδηλον αὐτοῖς λαβεῖν· ἃ δὲ ἀναλοῦσας ἀνάγνωσις τῷ λεγομένῳ θεοσηκλήτου λεχθέντι. ἡ ἀναγνόντι ὁ τοιοῦτος θεοσηκλήτου λόγος πάσης παραδάξεως γέμων, καὶ πᾶς αἱρετικὸς κατὰ πάντα συνάδων πρακτὸς, φέρων τὸ ζιζάνιον ἡ μίαν ἐνέργειαν ὑπὲρ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς ἡ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· ἀκουέτω καὶ τῶν ἑτέρων βιβλίων ἀναγνωσθήτω. καὶ λαβὼν ὁ αὐτὸς βιβλιοφύλαξ ἀναγνώστης ἡ νοτάριος Ἀντίοχος τὸ δεύτερον βιβλίον, ἀνέγνω ἔχον οὕτως ἐν ὑπογραφῇ.

A Georgius deicola Deo amabilis diaconus, & chartophylax, dixit: Etiam Domine, juxta quod docuerunt, qui a parte ſunt apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ, ſunt in mihi commiſſo chartophylacio opuſcula Macarii, & Stephani.

Conſtantinus piiſſimus Imperator, & ſancta ſynodus dixerunt: Hæc ad medium deducantur. Et prolulum ſubegrediens idem deicola Deo amabilis diaconus, & chartophylax, & conjungens in commiſſo chartophylacio, confeſtim reverſus protulit duos chartaceos codices, & chartaceum quaternionem.

Conſtantinus piiſſimus Imperator, & ſancta ſynodus dixerunt: Diſcurrat Georgius Deo amabilis hos codices, quos protulit, & quaternionem chartaceum,
B qui cum eis eſt, ſi ſunt Macarii opuſcula.

Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax dixit: Hi codices, Domine, & quaternio chartaceus, qui cum eis eſt, in domo imperiali, quæ [a] Philippici dicitur, inventi ſunt in uno metato juris monaſterii [b] Chriſtopoleos, una cum aliis diverſis codicibus. Qui duo libri una cum quaternione chartaceo, tam ex manus Stephani monachi proprietate, quamque ex ſuprafcriptione eorum, cognoſcuntur Macarii & Stephani eſſe opuſcula.

[a] In Græco, Philippi

[b] In Græco, Chryſopoleos

Conſtantinus piiſſimus Imperator, & ſancta ſynodus dixerunt: Horum lectio proveniat. Et accipiens Antiochus religioſus lector, & notarius ſanctiſſimi archiepiſcopi a Deo conſervandæ hujus regiæ urbis
C chartaceum quaternionem, relegit habentem in ſuperſcriptione ſic:

Exemplar libelli, quem porrexit piiſſimo magno Imperatori Conſtantino Macarius patriarcha Theopoleos ſive Antiochiæ orientalis diœceſeos in palatio. Et dum relegeretur, piiſſimus Imperator, & ſancta ſynodus dixerunt: Virtutem præſentis libelli in ante geſtis agnovimus, & ſuperflua eſt hujuſmodi lectio; ſed relegatur interim unus ex duobus libris. Et accipiens idem religioſus Antiochus lector & notarius, relegit habentem in ſuperſcriptione:

Sermo acclamatus piiſſimo, & pacifico magno Imperatori Conſtantino, a Macario epiſcopo Theopolitano. Et relecta hujuſmodi ſuperſcriptione, Theo-
D phanes Deo amabilis preſbyter, & abbas monaſterii Baïanum, dixit: Piiſſime Domine, extra ordinem fecit Macarius hunc, qui dicitur atque relegitur quaſi proſphoneticus ſermo. A ſacerdote quippe, ſi factus fuerit proſphoneticus ſermo ad Imperatorem, vel hiſtoricus, coram ſenatu offertur atque relegitur. Prius autem quam hoc faceret, & in Sardiniam, & in Romam, & in alia loca codices faciens, eumdem proſphoneticum ſermonem direxit prædictus Macarius: quod penitus ad ritum ſacerdotalem exiſtit incongruum.

Conſtantinus piiſſimus Imperator dixit: Nos quidem proſphoneticum ſermonem a Macario accepiſſe neſcimus: chartulas autem quaſdam obtulit nobis, quæ
E & ſunt: quas uſque hactenus nec relegimus, & has in futuro ſecretario proferemus, ut debeat veſtra ſancta ſynodus notitiam eorum accipere. Conſequenter vero lectio ejus, qui proſphoneticus dicitur, fiat. Et relectus eſt hujuſmodi proſphoneticus omni pravitate plenus, & hæreticis in omnibus conſonans, aperte continens unam voluntatem, & unam operationem in incarnationis diſpenſatione unius de ſancta Trinitate Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri.

Conſtantinus piiſſimus Imperator, & ſancta ſynodus dixerunt: Similiter & alter liber relegatur. Et accipiens idem religioſus lector & notarius Antiochus hujuſmodi librum, relegit habentem in ſuperſcriptione ita:

ACTIO XI. ANNO CHRISTI 681.

Sermo miſſus a Macario archiepiſcopo Theopoleos Lucæ preſbytero & monacho in Africa, qui ſcripſerat de nova hæreſi Maximianorum. Et dum diu lectio ejuſdem ſermonis fieret, ſancta ſynodus dixit: Relecto jam libello Macarii, qui oblatus eſt piiſſimo & tranquilliſſimo noſtro domino, atque magno victori Imperatori: ſimiliter autem relecto & illo quaſi proſphonetico ſermone, qui ſicut ſuperſcriptus eſt, ad a Deo conſervandam ejus fortitudinem factus eſt: & hoc expleto, inſuper autem ad relegendum incepto etiam præſente ſermone ad Lucam quemdam monachum Africæ, habentem ordinem oppoſitionum, & Ariſtotelis ſyllogiſmos, & diſſonantem omnino a ſanctis quinque univerſalibus conciliis, & ſanctis probabilibus patribus, qui numquam tale aliquid admiſerunt: prævidimus interruptionem fieri lectionis de hujuſmodi ſermone ad Lucam; eo quod extranea atque aliena ſunt ab eccleſiaſticis dogmatibus, quæ in eo continentur, & ſibi, & veritati omnino contraria. Reliqua vero ejuſdem libri relegantur. Et relectus eſt ex eodem libro tertius ejuſdem Macarii de eadem re, cujus eſt initium: *Adverſus expugnatores quidem propter pietatem inſtantia.* Et diu lectione proveniente, ſancta ſynodus dixit: Superfluæ fabulolitatis pulverem ſcriptorum Macarii, & Stephani ejus diſcipuli, præſertimque tertii eorum ſermonis, qui & in præſenti relegitur, a nobiſmetipſis excutientes, & juſto anathemati ſubmittentes, interrumpi prævidimus horum animabus noxiam lectionem. Ex hujuſmodi autem ſcriptis ad pariſimilem demonſtrationem concordiæ dudum prolata a parte apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ hæreticorum teſtimonia, quæ ſunt ex eiſdem ſcriptis manifeſtæ blaſphemiæ, deflorati, & his geſtis opportunum eſt inſeri.

Conſtantinus piiſſimus Imperator dixit: Secundum quod prævidit ſancta ſynodus, fiat. Et defloratæ ſunt ex ſupradictis Macarii ſcriptis, ad conferendum cum teſtimoniis profanorum & impiorum hæreticorum, diverſæ blaſphemiæ, & inſertæ ſunt, continentes ita:

Macarii hæretici, ex libello oblato piiſſimo magno principi Conſtantino, cujus eſt initium: *Pacis Dei quæ exſuperat omnem ſenſum, capitulum eſt pietas.*

» Una & ſola divina voluntate, tamquam non exiſtente in eo & alia voluntate, ſive reſiſtente atque contraria divinæ ejus & potenti voluntati: impoſſibile enim » eſt, in uno eodemque Chriſto Deo noſtro duas ſimul » circa idipſum contrarias ſeu ſimiles ſubſiſtere voluntates.

Themiſtii hæretici, ex ſecundo ejus antirrhetico, id eſt, contradictorio, contra tomum Theodoſii capitulo quadrageſimo primo:

» Neque enim idcirco, quod facer Athanaſius duas » voluntates ait Chriſtum oſtendiſſe in tempore paſſionis, etiam duas voluntates ei circumponimus, & has » repugnantes adinvicem ſecundum iſtas tuas collectiones: ſed pie ſciemus, tamquam unius unam voluntatem Emmanuelis, alicubi quidem humane moveri, » alicubi vero Deo digne.

Macarii hæretici, ex ſermone tertio, cujus initium eſt: *Adverſus impugnatores quidem ob pietatem inſtantia:* » Unam enim perſonam Salvatoris Chriſti unius » de ſancta Trinitate prædicamus: & ſicut unus eſt ipſe, » unam ei voluntatem adſtruimus, quemadmodum & » qui ante nos fuerunt explanarunt.

Ejuſdem ex eodem ſermone: Sic nos unam voluntatem Chriſti, & hanc totam divinam, ſecundum doctores prædicamus.

Apollinarii hæretici: Et non memorant, quia voluntas iſta propria dicta eſt, non hominis, qui ex terra » eſt, ut ipſi putant: ſed Dei, qui de cælo deſcendit.

Λόγος κεφαλαίων ὑπὸ Μακαρίου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Λουκᾷ πρεσβυτέρῳ καὶ μοναχῷ τῷ ἐν Ἀφρικῇ, κεφάλαια περὶ τῆς τῶν Μαξιμιανιστῶν αἱρέσεως. καὶ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ αὐτοῦ λόγου ὄντος πολὺ γενομένης, ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· ἀναγνωσθέντος ἤδη τοῦ πρὸς Μακάριον, τὸν ἐνδοξότατον καὶ εὐσεβέστατον καὶ μεγάλου νικητὴν βασιλέα· ἐμφώνου δὲ ἀναγνωσθέντος καὶ τοῦ αὐτοῦ προσφωνητικοῦ λόγου, τοῦ, ὡς ὑπερφυᾶς, ἡμῖν θεὸς τὸ διενεγκεῖν αὐτοῦ κράτος, καὶ τοῦτο ἀκαταπολέμητον· ἀρξαμένου δὲ προσκαίρως ἀναγινώσκεσθαι καὶ τὸν παρόντα λόγον πρὸς Λουκᾶν τινα μοναζοντα ἐν Ἀφρικῇ, ἔδοξεν ἀπρέπειαν καὶ συλλογισμοὺς Ἀριστοτελικοὺς ἔχοντα, καὶ παντὶ ἀναφώνητα τοῖς ἁγίοις καὶ οἰκουμενικοῖς πέντε συνόδοις, καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ ἐναρέτοις πατράσι, μηδέποτέ τι τοιοῦτο καταδεξαμένοις· συναρπάζειν ἀκοπίαν ἡμῖν τῆς τοῦ τοιούτου θεσπεσίου Λουκᾶ λόγου ἀναγνώσεως, ὡς ξένου καὶ ἀλλοτρίου ὄντος τῶν ἀκλινεστάτων φρονήσεων τῶν ἐν αὐτῇ ἐμφερομένων, καὶ ἑαυτοῖς καὶ τῇ ἀληθείᾳ πανταχῇ ἀναντιρρήτων. τὰ δὲ τοῦ τοιούτου βιβλίου βλάπτοντα ἀκαριαιοτάτως. καὶ ἀναγνόντι ὁμοῦ τῷ αὐτοῦ βιβλίου λόγος περὶ τῶν αὐτοῦ Μακαρίου περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, τὸ ἐν ἀρχῇ· αἱ μὲν οὖν ὑπὲρ τῆς δοκούσης εὐσεβείας ἀγῶνες κατὰ τῶν πολεμίων. καὶ τῆς ἀναγνόντος ὄντι πολὺ φρονίμου ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· τὸν περιττὸν τῆς ἀκέρου φλυαρίας τοῦ συγγράμματος Μακαρίου καὶ Στεφάνου τοῦ αὐτοῦ μαθητοῦ, ἐξαιρίτως δὲ τὸ ἐν αὐτοῖς τρίτον λόγον τὸν καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἀναγινωσκόμενον, ἀφ' ἑαυτῶν ἀποτινάσσοντες, καὶ ἀναβλητικῶς λυτέον, ταῖσδέ γε οἰκειότητι σωτηρίᾳ τὴν ψυχοβλαβῆ τούτου ἀνάγνωσιν. ἐκ δὲ τῶν τοιούτου συγγραμμάτων, ὡς παράλληλον ἀπόδειξιν τῆς ἀσεφρονήτου τῶν ὑδροκεφαλιτῶν αἱρετικῶν χράσεως περὶ τῶν τοῦ ἀνταλικοῦ δράκου τὰς προφητείας Ῥώμης, καὶ ἐκ τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων ἀσεφοῦς βλασφημίας παραθεῖναι, καὶ συνάψαι τοῖδε τοῖς παρεγκειμένοις δέον καθέντας.

Κωνσταντῖνος ὁ θεοσέβεστος βασιλεὺς εἶπεν· κατὰ τὸ συνοφθὲν παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου, γενέσθω. καὶ παρεξελήφθησαν ὑπὸ τῶν εἰρημένων Μακαρίου συγγραμμάτων τόποι χρῆσιν βεβλῆσθαι καὶ δυσεβῆ αἱρετικῶν ἑβδόμου βλασφημίαν, καὶ ἐκτέθεσθαι ἔχοντες οὕτως.

Μακαρίου αἱρετικοῦ, ἐκ λεγόντων ὑπαρξίσεως τοῦ θεοσεβεστάτου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου, οὗ ἡ ἀρχὴ· ἑνώσεως Θεοῦ τῆς ὑπερχούσης πάσης νοῦν τὸ παράπαν ἡ διάνοια. ἐνὶ καὶ μόνῳ θείῳ θελήματι, ὡς τὰ ὄντως ὄντα ἐκ θεοῦ καὶ ἄλλῳ θελήματος, ἢ ἐναντιώσεως ἢ ἀντιπαθείας τοῦ θείου αὐτοῦ ἢ δυνατοῦ θελήματος. ἀδύνατον γὰρ ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν δύο ἅμα κατὰ ταὐτὰ ὑπάρχειν, ἢ καὶ ἅμα ἐναντίαν θελήματα.

Θεωνᾶ αἱρετικοῦ, ἐκ τῆς δευτέρου αὐτοῦ ἀντιῤῥητικοῦ τῆς κατὰ τὸν τόμον Θεοδοσίου, κεφαλαίου μά'.

Οὐ γὰρ ἐπεί τι καὶ ὁ ἱερὸς Ἀθανάσιος δύο θελήματα ἔφη τὸν Χριστὸν δεικνύναι κατὰ τὸν τῆς πάθους καιρόν, ὕδη καὶ δύο θελήσεις αὐτῷ περιθήσομεν, ἢ ταύτας μαχομένας ἀλλήλαις κατὰ τὰς σὰς τόνους συλλογισμούς· ἀλλ' ἑνωμένας δοξάζεις τὰς ὡς ἐκ μίαν θέλησιν τῆς Ἐμμανουὴλ, τὴν μὲν ἀνθρωπίνως κινουμένην ποτὲ ὕδη, τὴν δὲ θεοπρεπῶς.

Μακαρίου αἱρετικοῦ, ἐκ λόγου τρίτου οὗ ἡ ἀρχὴ· αἱ μὲν οὖν ὑπὲρ τῆς δοκούσης εὐσεβείας ἀγῶνες· ἓν γὰρ πρόσωπον τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ τῶν ἐκ τῆς ἁγίας Τριάδος κηρύττομεν, ἢ ὡς ἕνα ὄντα αὐτὸν ἐν καὶ τὸ θέλημα ὁμολογοῦμεν, καθὼς καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν διαπύστωσαν.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου· οὕτως ἡμεῖς ἓν θέλημα τὸ Χριστοῦ, καὶ θεῖον ὅλον θέλημα κατὰ τοὺς διδασκάλους κηρύσσομεν.

Ἀπολιναρίου αἱρετικοῦ· καὶ οὐ μνημονεύουσιν, ὅτι τὸ θέλημα τοῦτο ἴδιον εἴρηται τοῦ ἐκ γῆς, καθὼς αὐτοὶ νομίζουσιν, ἀλλὰ θεοῦ τοῦ καταβάντος ἐξ οὐρανοῦ.

ANNO CHRISTI 681.

Μακαρίου αἱρετικοῦ ἐκ τοῦ λεγομένου ἐφωνητικοῦ λόγου πρὸς τὸν θεοσέβαστον βασιλέα· οὗ ἡ ἀρχή· παράδοξόν τι, καλλίνικε δέσποτα· ὅτι πάντας δὲ τοὺς ἀπὸ τοῦ παντὸς ἀναθεματίσαντας αἱρέσεις ἁπλῶς ἡμῶν καθῄρηται καὶ ἀνεθεμάτισεν, ἡ μόνην ἀνελεῖν τοῦ ἑνὸς θέλημα τῆς κυρίου δοξάσαντας· ὧν εἷς ὑπάρχει καὶ ὁ τῆς Ρωμαίων Ὁνώριος, ἓν θέλημα δογματίσας σφοδρότατα· οἱονότινες δὲ καὶ ἓν ἐνέργειαν εἰπόντες· μᾶλλον πλεῖον πᾶσι τοῖς πάλαι πατράσι γνωρισθεῖσαν μίαν ζωοποιὸν Χριστοῦ πᾶσι ἐνέργειαν.

Ἀνθίμου αἱρετικοῦ, ἐκ τοῦ πρὸς Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα λόγου· οὗ ἡ ἀρχή· Θεοῦ μεμνῆσθαι ἐν πάσῃ ἐπιστάσει καλόν· εἰ γὰρ μία ἐστὶν ὑπόστασις, καὶ μία φύσις τοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένου, ἀσυγχύτως καὶ ἀτρέπτως, ἀναμφίβολος καὶ ἓν θέλημα, ἡ μία ἀληθῶς ἐνέργεια, ἡ μία σοφία, ἡ μία γνῶσις τῶν ἀμφοτέρων ὑπάρχει.

Μακαρίου αἱρετικοῦ, ἐκ λόγου συλλήπτου πρὸς αὐτὸ πρὸς Λουκᾶν πρεσβύτερον ἡ μοναχὸν Ἀφρικῆς· οὗ ἡ ἀρχή· οἷόν ἐστι τῶν κατὰ θάλατταν κινδυνεύοντων· πόσα δὲ φύσις καὶ ἐν τούτῳ κεχωρισμένοις, ἵνα ἡ πάλιν ὑμῶν τῇ ματαιότητι συσταλῇ, λοιπὸν μετά τινος ἑτέρας ἀφρῶν φύσεως, μίαν ἐκ ἀμφοῖν πῶς ἐνέργειαν;

Ἀπολιναρίου αἱρετικοῦ, ἐκ τῆς ἀπορίας· ὄργανον ἡ τὸ ποιοῦν μίαν πάντως ἀκριβῶς πῶς ἐνέργειαν· εἰ δὲ μία ἡ ἐνέργεια, μία καὶ οὐσία· μία ἄρα οὐσία γέγονε τοῦ λόγου καὶ τοῦ ὀργάνου.

Μακαρίου αἱρετικοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ πρὸς Λουκᾶν πρεσβύτερον ἡ μοναχὸν λόγου ἰδίωμα. διὸ δὴ ἡ πρὸς ἴσαν τὴν χοϊκήν σαρκὶ σύστασιν ἄσπερ πρό, πρὸς ἴδιον δὲ μᾶλλον τὸν ἁγίαν αὐτοῦ λαμβάνειν ἐπιτήδειον σάρκα, ἵνα δηλονότι ζωοποιῶν δυνατώτερον, ἡ ὡς ἐν ὕδατι ζωοποιεῖν πρὸς αὐτὸν, οὐ κατὰ φύσιν ἕνωσιν, ἀλλὰ κατ' ἴσωσιν οἰκονομικὴν, καὶ διάσωσιν ἀπαστράπτου ζωῆς, καθ' ἣν ἡ ἄφατος ἐλέησεν ἡμῶν ἀνακρᾶσις. καὶ γοῦν ὅτι τὸ τῆς ἀρχισυναγώγου παῖδιον διανίσταν λόγου· ἡ πᾶσι ἔγερσις· ἀκούσατε τῆς χρείας αὐτῆς, ζωοποιοῦν μὲν ὡς Θεὸς τῶν πάντων δημιουργὸς προσέχασα, ζωοποιοῦν δ' αὖ πάλιν ἡ ἁφὴ τῆς ἀφῆς τῆς ἁγίας αὐτοῦ σαρκὸς, μᾶλλον τε καὶ συγχρῶν δι' ἀμφοῖν ἐνέργειαν ἀπαστράπτου ζωῆς. ἐπεὶ ἴσως αὐτὸν ἀνεργὸν ἑκατέρας μορφῆς, ἀφῇ τὸν μετὰ θανάτου παντοίας, μόνον αὐτῷ τὸν ἀνέργητον ἀκούσωμεν· οὐ γὰρ ὡς τῷ καθ' ὑπερ αὐτὸν, ζωοποιῶν ὡς Θεὸς, ζωοποιοῦν δὲ ἡ ἁφὴ τῆς ἀφῆς, ἤδη κατὰ δύο τάξεις ζωῆς δημιουργὸς δύο ζωοποιοῦντος, ἡ ἀνεργείας δύο, τοῦ ἑνὸς ἐξεπίδηλον.

Ἀνθίμου αἱρετικοῦ, ἐκ τοῦ πρὸς Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα πανηγυρικοῦ λόγου, οὗ ἡ ἀρχή· Θεοῦ μεμνῆσθαι ἐν πάσῃ ἐπιστάσει καλόν. τὸ αὐτὸν δὲ δῆτας ἡ ὁ αὐτὸς ἁγιώτατος ἐδίδαξε πατὴρ, ἡ ἐν τῷ τετάρτῳ τόμῳ τῶν εἰς τὸ κατὰ τὸν ἅγιον Ἰωάννην διαλόγων ὑπομνήματος, οὕτως αὐτοῦ· ἀφ' ὧν καὶ ἐν τοῖς νεκροὺς ἀνιστᾶν, οὐ λόγῳ μόνον, οὐδὲ τοῖς διατάγμασι ἐπέβαλλεν ἐνεργεῖν ὁ σωτὴρ διείστησιν· ἀλλὰ συνεργάτην ἔσχεν αὐτὸ, φησὶ, θεῖον ἁφὴν δὲ μᾶλλον τὸν ἁγίαν αὐτοῦ λαμβάνειν ἐπιτήδειον σάρκα, ἵνα δηλονότι ζωοποιῶν δυνατώτερον, ἡ ὡς ἐν ὕδατι χωρὶς πρὸς αὐτὸν. καὶ γοῦν ὅτι τὸ τῆς ἀρχισυναγώγου παῖδιον διανίσταν λόγου· ἡ πᾶσι ἔγερσις· ἀκούσατε τῆς χρείας αὐτῆς, καθὼς γέγραπται· ζωοποιοῦν μὲν ὡς Θεὸς τῶν πάντων δημιουργὸς προσέχασα, ζωοποιοῦν δ' αὖ πάλιν ἡ ἁφὴ τῆς ἁφῆς τῆς ἁγίας αὐτοῦ σαρκὸς, μᾶλλον δὲ συγχρῶν δι' ἀμφοῖν ἐνέργειαν ἀπαστράπτου ζωῆς. ὅτι δοκεῖ ἴσως τισὶν ἀνεργὸν διαστέλλειν ἐνέργειας ἀφῆ λόγου τοῦ θεοῦ, μᾶλλον δὲ καὶ τὸν αὐτὸν τῷ σωματικῷ τὸν θεοπρεπῆ ἐνέργειαν ἀδιαίρετόν ὑπάρχειν· πῶς οὐχ ὁμολογήσωμεν ἀνωθεν μίαν ἡ τοῦ αὐτοῦ θεῖ λόγου θεοῦ ὑπάρχειν τῷ ἐνὶ Χριστῷ, εἰς σύμπαλιν, ἡ κατὰ τὸν αὐτὸ διάνοιαν, ἡ κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἀκρόασιν;

A Macarii hæretici, de sermone qui dicitur acclamatorius ad piissimum Imperatorem, cujus est initium: *Mirum quid, invictissime domine*: Eos qui contraria eis adstruxerunt sanctos patres nostros condemnaverunt, & anathematizaverunt absolute omnes, qui unam voluntatem Domini adstruxerunt: quorum unus extitit Honorius Romanus, qui unam voluntatem manifestissime prædicavit. Adæque autem & qui unam operationem dixerunt, non [a] receperunt sanctis patribus cognitam unam vivificam Christi operationem.

Anthimi hæretici, ex sermone ad Justinianum Imperatorem, cujus est initium: *Dei meminisse in omni causa bonum est*: Si ergo una est subsistentia, & una natura Dei Verbi incarnata, sicut & est, procul B dubio & una voluntas, & una revera est operatio, unaque sapientia, & una scientia utriusque est.

Macarii hæretici, ex sermone, qui ab eo missus est ad Lucam presbyterum, & monachum Africæ, cujus est initium: *Quale est bis qui in mari periclitantur*: Qualis vero natura etiam in his, quæ omnimodo sejuncta sunt, (ut & iterum vanitati vestræ condescendam) postquam cum aliqua quadam operatur natura, unam non perficit operationem?

Apollinarii hæretici, de aporiis, id est, de difficilibus: Instrumentum, & illud quod hoc movet, unam naturaliter perficit operationem. Si ergo una est operatio, una est substantia. Una igitur substantia facta est Verbi & instrumenti.

C Macarii hæretici, ex eodem sermone ad Lucam presbyterum, & monachum: Quapropter & ad singula, quæ fiebant, ut quamdam cooperatricem quodammodo; præsertim autem ad hoc sanctam carnem suam assumere nitebatur, ut ostenderet vivificare valentem; & sicut unam jam factam cum eo, non secundum naturam videlicet, sed secundum dispensationis unitionem, & virtutem insolubilem vitæ, qua ineffabilis humanatio nobis effulsit. Etenim quando archisynagogi filiam suscitabat dicens: *Puella, surge: tenuit manum ejus*: vivificans quidem ut Deus omnium, opifice præcepto; vivificans autem iterum & per tactum sanctæ carnis suæ, unam, atque cognatam per utraque operaD tionem ostendens. Carnis quomodo dicens operari utramque naturam, [b] præterquam cum alterius communione, unam ejus operationem promulgavit? Neque enim ex eo, quod secundum alterum dixit: Vivificans ut Deus, vivificans autem & per tactum: jam secundum illos novos dogmatistas, duas vivificationes, & duas operationes intelligere nos instituit.

Anthimi hæretici, ex prosphonetico, id est, acclamatorio ad Justinianum Imperatorem, cujus initium est: *Dei meminisse in omni causa*: Convenientia autem his & idem sanctissimus pater edocuit & in quarto tomo commentariorum evangelii secundum Joannem, ita dicens: Ideo & cum mortuos suscitaret, non verbo tantum, neque Deo dignis præceptis [c] peE ritur operatus esse Salvator: sed quamdam cooperationem, & vivificam, præsertim autem ad hoc sanctam suam carnem assumere nitebatur, ut ostenderet vivificare valentem, & sicut unum jam factam cum eo. Etenim quando archisynagogi filiam suscitabat, dicens: *Puella, surge: tenuit manum ejus*, sicut scriptum est: vivificans quidem mandato, ut Deus omnium, opifice: vivificans autem & iterum per tactum manus, unam & cognatam per utraque operationem ostendens. Dum igitur propriam intellectualis Deo dignæ operationis sciamus omnium esse scientiam, unam autem eamdemque utriusque Deodecibilem operationem esse sumus edocti; quomodo non confiteamur ex hoc unam eamdemque omnium esse scientiam, ut diximus, unius Christi, & secundum deitatem ejus, & secundum ejus humanitatem?

ACTIO XI.

[a] *In Græco, receperunt.*

[b] *In Græco, præterquam cum alterius communione, unam ejus operationem promulgavit? Neque enim ex eo, quod secundum alterum dixit: Vivificans ut Deus, vivificans autem & per tactum: jam secundum illos novos dogmatistas, duas vivificationes, & duas operationes intelligere nos instituit.*

[c] Matth. 8.

ACTIO XII.

ANNO CHRISTI 681.

Conſtantinus piiſſimus Imperator dixit: Sufficientia ſunt etiam, quæ hodierna die ſunt geſta. Quia vero in Chriſto amabilis noſtræ reipublicæ cauſis occupamur, jubemus Conſtantinum & Anaſtaſium glorioſiſſimos patricios, Polyeuctum quoque & Petrum glorioſos conſules, ex perſona noſtræ pietatis cum ſancto & univerſali veſtro concilio in reliquis conventibus inveniri, poſtquam præſentis cauſæ plurima, & præcipua capitula coram noſtra pietate jam peracta ſunt.

Κωνσταντῖνος ὁ διηνεκὴς βασιλεὺς εἶπε· ἀρκέσουσι ἤδη καὶ τὰ κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν πραχθέντα. ἐπεὶ δὲ ὑπὲρ τοῦ φιλοχρίστου ἡμῶν πολιτείας ἀναγκαίως ἀσχολούμεθα, κελεύομεν Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον τοὺς ἐνδοξοτάτους πατρικίους, Πολύευκτον δὲ καὶ Πέτρον τοὺς ἐνδοξοτάτους ὑπάτους, ἐν τοσούτῳ τοῖς ἡμῶν διηνεκέσι συναυξήσασθαι τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ ὑμῶν συνόδῳ ἐν ταῖς ὑπολοίπαις συναλλάξεσι, τῆς πίστεως ὑπάρχοντος τῇ πόλει καὶ καταστήσαι τὰ κεφάλαια ἤδη τῆς ἡμῶν διηνεκείας τὰ πραχθέντα.

ACTIO DUODECIMA.

ΠΡΑΞΙΣ ΙΒ'.

IN nomine Domini, & dominatoris Jeſu Chriſti, Dei & Salvatoris noſtri; imperantibus a Deo coronatis, ſereniſſimis noſtris dominis Flaviis, Conſtantino quidem piiſſimo & a Deo decreto magno principe, perpetuo Auguſto & Imperatore, anno vigeſimo [a] octavo, & poſt conſulatum ejus a Deo inſtructæ manſuetudinis, anno decimotertio: Heraclio vero atque Tiberio a Deo conſervandis ejus fratribus, anno vigeſimoſecundo, [b] vigeſimo die menſis Martii, indictione nona.

Propoſito venerando ſeſſu piiſſimi, & Chriſto amabilis magni Imperatoris Conſtantini in ſecretario ſacri palatii, quod cognominatur Trullus, & ſecundum juſſionem ejus a Deo inſtructæ ſerenitatis, ex perſona ejus præſentibus & audientibus glorioſiſſimo Conſtantino exconſule patricio, & curatorei imperialis domus Hormiſdæ, Anaſtaſio glorioſiſſimo exconſule patricio, & loci ſervatore comitis imperialis excubiti, Polyeucto glorioſiſſimo exconſule, Petro glorioſiſſimo exconſule:

Conveniente quoque etiam & ſancto ac univerſali concilio, quod per imperialem ſanctionem congregatum eſt in hac a Deo conſervanda urbe regia: id eſt, Theodoro, ac Georgio, venerabilibus preſbyteris, & Joanne venerabili diacono, locum præſentantibus ſanctiſſimi ac beatiſſimi Papæ antiquæ Romæ Agathonis: & Georgio venerabili atque ſanctiſſimo archiepiſcopo magnæ Conſtantinopoleos novæ Romæ: & Petro Deo amabili preſbytero, & loci ſervatore ſedis Alexandriæ magnæ civitatis, & Georgio Deo amabili preſbytero monacho, & apocriſiario Theodori venerabilis loci ſervatoris ſedis Hieroſolymorum: Joanne epiſcopo civitatis Portuenſis, Abundantio epiſcopo civitatis Paternenſis, Joanne epiſcopo civitatis Rhegitanæ, locum repræſentantibus ſancti concilii centum viginticuinque venerabilium epiſcoporum antiquæ Romæ, qui etiam per ſubſcriptiones ſuas declarantur in ſuggeſtione ab eis facta ad Conſtantinum piiſſimum principem: & Theodoro religioſo preſbytero, & loci ſervatore Theodori Deo amabilis archiepiſcopi Ravennæ, Joanne epiſcopo Theſſalonicenſi, Batilo epiſcopo civitatis Gortynæ inſulæ Cretæ, Philalethe epiſcopo Cæſareæ Cappadociæ, Theodoro epiſcopo Epheſiorum, Siſinnio epiſcopo Heracleæ Thraciæ, Platone epiſcopo Ancyræ Galatiæ, Georgio epiſcopo Cyzicenſi, Marino epiſcopo Sardium, Petro epiſcopo Nicomediæ, Photio epiſcopo Nicææ, Joanne epiſcopo Chalcedonis, Joanne epiſcopo Sidenſi, Theodoro epiſcopo Melitenenſi, Juſtino epiſcopo Tyanorum, Alypio epiſcopo Gangrenſi, Cypriano epiſcopo Claudiopoleos, Polyeucto epiſcopo Myrorum Lyciæ, Theodoro epiſcopo Stauropoleos Cariæ, Tiberio epiſcopo Laodiceæ Phrygiæ, Coſma epiſcopo Synadorum, Stephano epiſcopo Antiochiæ Piſidiæ, Joanne epiſcopo Pergæ, Theopempto epiſcopo Juſtinianopoleos, ſive Mociſi, Iſidoro epiſcopo Rhodi,

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν, βασιλέως τῶν αἰώνων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν εὐσεπῶν Φλαβίων, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ διηνεκοῦς καὶ θεοκηρύκτου μεγάλου βασιλέως εἰρηνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, τοῦ ὀκτωκαιδεκάτου, καὶ μετὰ ὑπατείαν τὴν ἀπὸ θεοῦ αὐτοῦ αὐξηθεῖσαν ἔτους τρισκαιδεκάτου· Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου, τῇ εἰκάδι δευτέρᾳ τοῦ Μαρτίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.

Προκαθημένου τοῦ σεβασμιωτάτου οἴκου τοῦ διηνεκοῦς καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σακρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτως ὀνομαζομένῳ Τρούλλῳ, καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θεοσήστου γαλήνης ἐκ προσώπου αὐτοῦ παρόντων καὶ ἀκουόντων, Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ κουράτορος τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Ὁρμισδου· Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ ἐπιτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἀξιουσίου· Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὸ ὑπάτων, καὶ Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὸ ὑπάτων.

Συναθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς κατὰ βασιλικὴν διάταξιν συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει ἕνεκα Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν ἁγιωτάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ ἁγιωτάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης Ἀγαθώνος· καὶ Γεωργίου τοῦ ἁγιωτάτου καὶ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλοπόλεως Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης, καὶ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ ἐπιτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως· καὶ Γεωργίου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ἁγιωτάτου ἐπιτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων· Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου· Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Παπίρου· Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Ρηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ρώμην ἁγίας τοῦ ἁγίου ἄνω σπόρου συνόδου, τῶν ἐν ταῖς ὑπογραφαῖς ἀναγραφέντων ἐν τῷ ἡμετέρῳ πρὸς τὸν διηνεκῆ βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ· καὶ Θεοδώρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου, καὶ ἐπιτηρητοῦ τοῦ θεοσήστου ἀρχιεπισκόπου Ραβέννης Θεοδώρου· Ἰωάννου ἐπισκόπου Θεσσαλονίκης· Βατύλου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου· Φιλαληθοῦς ἐπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας· Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου· Σισινίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θρᾴκης· Πλάτωνος ἐπισκόπου Ἀγκύρας Γαλατίας· Γεωργίου ἐπισκόπου Κυζίκου· Μαρίνου ἐπισκόπου Σάρδεων· Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας· Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας· Ἰωάννου ἐπισκόπου Καλχηδόνος· Ἰωάννου ἐπισκόπου Σίδης· Θεοδώρου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς· Ἰουστίνου ἐπισκόπου Τυάνων· Ἀλυπίου ἐπισκόπου Γαγγρῶν· Κυπριανοῦ ἐπισκόπου Κλαυδιοπόλεως· Πολυεύκτου ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας· Θεοδώρου ἐπισκόπου Σταυροπόλεως Καρίας· Τιβερίου ἐπισκόπου Λαοδικείας Φρυγίας· Κοσμᾶ ἐπισκόπου Συνάδων· Στεφάνου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας Πισιδίας· Ἰωάννου ἐπισκόπου Πέργης· Θεοπέμπτου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως ἤτοι Μωκισσοῦ· Ἰσιδώρου ἐπισκόπου Ρό-

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XII.

δου· Σισιννίου ὑπερτίμου Ιεραπόλεως Φρυγίας· Θεοδώρου ὑπερτίμου Ταρσοῦ· Μακροβίου ὑπερτίμου Σελευκείας Ισαυρείας· Γεωργίου ὑπερτίμου Βυζίης Θρᾴκης· Ζαχαρίου ὑπερτίμου Λεοντοπόλεως Ισαυρείας· Γρηγορίου ὑπερτίμου Μιτυλήνης· Γεωργίου ὑπερτίμου Μιλήτου· Σεργίου ὑπερτίμου Σελυβρίας· Ανδρέου ὑπερτίμου Μεθυμνης· Θεογνίου ὑπερτίμου Κίου· Επιφανίου ὑπερτίμου Εὐχαϊτῶν· Πέτρου ὑπερτίμου Μεσεμβρίας· Πέτρου ὑπερτίμου Σωζοπόλεως Θρᾴκης· Ιωάννου ὑπερτίμου Νύσσης· Θεοδώρου ὑπερτίμου τῶν βασιλικῶν Θερμῶν· Γεωργίου ὑπερτίμου Καμουλιανῶν· Ζωΐτου ὑπερτίμου Χρυσοπόλεως Ασίας· Πατρικίου ὑπερτίμου Μαγνησίας· Αντωνίου ὑπερτίμου Υπαίπων· Θεοδώρου ὑπερτίμου Περγάμου· Γεωργίου ὑπερτίμου Αταρναυσσίου· Πλάτωνος ὑπερτίμου Κίννης· Στεφάνου ὑπερτίμου Βερεττουπόλεως· Ανδρέου ὑπερτίμου Μιζης· Ιωάννου ὑπερτίμου Μελιτουπόλεως· Ιωάννου ὑπερτίμου Φιλαδελφείας· Θεοδώρου ὑπερτίμου Πριήνης· Ιωάννου ὑπερτίμου τῆ Δασκυλίου· Θεοδώρου ὑπερτίμου Ιουστινιανουπόλεως Γότθου· Μίννα ὑπερτίμου Καραλίας Παμφυλίας· Καλλινίκου ὑπερτίμου Κολωνίας Αρμενίας· Θεοδώρου ὑπερτίμου Βερίσσης· Τοδιείου ὑπερτίμου Αμισοῦ· Σεργίου ὑπερτίμου Σινώπης· Γεωργίου ὑπερτίμου Ιουνουπόλεως· Στεφάνου ὑπερτίμου Ηρακλείας Πόντου· Λογγίνου ὑπερτίμου Τίου· Δομετίου ὑπερτίμου Προυσιάδος· Γεωργίου ὑπερτίμου Κρατείας· Πλάτωνος ὑπερτίμου Αδριανουπόλεως· Σαλομῶνος ὑπερτίμου Κλανίου· Γεωργίου ὑπερτίμου Κοτυαείου· Ιωάννου ὑπερτίμου Βριζων· Ιωάννου ὑπερτίμου Μυνδου· Πατρικίου ὑπερτίμου Ιλουζων· Πέτρου ὑπερτίμου Αρυτῶν· Αλεξάνδρου ὑπερτίμου Νακολείας· Δομετίου ὑπερτίμου Πρυμνάδος· Κωνσταντίου ὑπερτίμου Βαράτης· Θεοδοσίου ὑπερτίμου Υβλίων· Παύλου ὑπερτίμου Σωζοπόλεως Πισιδίας· Πλουτάρχου ὑπερτίμου τῆ Συλλαίου· Θεοδώρου ὑπερτίμου Ναζιανζοῦ· Δημητρίου ὑπερτίμου Τήνου· Στεφάνου ὑπερτίμου Πάρου· Γρηγορίου ὑπερτίμου Καντάνων· Ιωάννου ὑπερτίμου Λάππης· Εὐλαλίου ὑπερτίμου Ζηνονουπόλεως· Κωνσταντίνου ὑπερτίμου Δαλισσάνδων· Θεοδώρου ὑπερτίμου Ολβης· Θεοφάνους τῆ θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τῆ ἐν Σικελία διαγνοῦ μοναστηρίου ὑπεραγαθίου Βαΐων· Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ ὄντος τῆ Ρενατῆς τῆς ἐξαπωλίτης ἐν τῆ πρεσβυτέρᾳ Ρώμης· Κύρους ἡ Στεφάνου πρεσβυτέρων ἡ μοναχῶν μονῆς ὑπεραγαθίης λεγομένης Αρκισίας, ἐξαπωλίτης οἰκούντων παρὰ τὴν πρεσβυτέραν Ρώμην.

A Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrygiæ, Theodoro episcopo Tarsensi, Macrobio episcopo Seleuciæ Isauriæ, Georgio episcopo Byziæ Thraciæ, Zacharia episcopo Leontopoleos Isauriæ, Gregorio episcopo Mitylenensi, Georgio episcopo Mileti, Sergio episcopo Selymbriæ, Andrea episcopo Methymnensi, Theognio episcopo Coensi, Epiphanio episcopo Euchaitensi, Petro episcopo Mesembriæ, Petro episcopo Sozopoleos Thraciæ, Joanne episcopo Nyssæ, Theodoro episcopo imperialium Thermarum, Georgio episcopo Camulianorum, Zoëto episcopo [a] Chrysopoleos Asiæ, Patricio episcopo Magnesiæ, Antonio episcopo Hyparporum, Theodoro episcopo Pergameno, [Stratone episcopo Solorum, & Tychone episcopo Cirii utrisque ex synodo exsistentibus Christo amabilis Cyprionum insulæ,] Genesio episcopo Anastasiopoleos, Platone episcopo Cinnæ, Stephano episcopo [b] Uranopolis, Andrea episcopo Mnizæ, Joanne episcopo Melitopoleos, Joanne episcopo Philadelphiæ, Theodoro episcopo [c] Prienæ, Joanne episcopo Dascylii, Theodoro episcopo Justinianopoleos Gothi, Menna episcopo Caralliæ Pamphyliæ, Callinico episcopo Coloniæ Armeniæ, Theodoro episcopo Verissæ, [d] Theodoro episcopo Amisi, Sergio episcopo Sinopes, Georgio episcopo Iunopolis, Stephano episcopo Heracleæ Ponti, Longino episcopo Tri, Domitio episcopo Prusiados, Georgio episcopo Cratiensi, Platone episcopo Hadrianopoleos, Salomone episcopo Clanci, Georgio episcopo Cotiensi, Joanne episcopo Erizorum, Joanne episcopo Myndi, Patricio episcopo Iluzorum, Petro episcopo [e] Aprytæ, Alexandro episcopo Nacoliæ, Domitio episcopo Prymnadiæ, Constantino episcopo Baratæ, Theodosio episcopo [f] Sibliorum, Paulo episcopo Sozopoleos Pisidiæ, Plusiano episcopo Syllei, Theodoro episcopo Nazianzi, Demetrio episcopo Teni, Stephano episcopo Pari insulæ, Gregorio episcopo Cantani, Joanne episcopo Lappæ, Eulalio episcopo Zenonopoleos, Constantino episcopo Dalisandi, Theodoro episcopo Olbæ, Theophane Deo amabili presbytero, & abbate monasterii quod cognominatur Baïas, siti in Sicilia; Georgio presbytero & monacho monasterii Renati, positi in antiqua Roma: Conone, ac Stephano presbyteris, & monachis monasterii, quod cognominatur domus Arsicia, adæque positi in antiqua Roma.

[a] In Græco, Chrisopoleos

[b] In Græco, Veronopolis.

[c] In Græco, Prienes.

[d] In Græco Tiberio

[e] In Græco, Appiæ

[f] In Græco, Plibeiorum.

Καθεζόντων τε τῆ ἐνδοξοτάτου τασσείου ἡ ὑπάτου ἀπὸ ταπείου τοῦ εὐσεβεστάτου κύριου τῆ βασιλεύοντος καὶ φιλοχρίστου ἡμῶν βασιλέως Κωνσταντίνου, καὶ πάντων δὲ τῆ ἐνοπτάτων καὶ θεοφιλῶν ὑπερτίμων ἱερέων καθεζόντων κατὰ τάξιν, ἐν τῆ αὐτῆ τῆ Τρούλλου σκρίπτα· ἐστιμμένων ἐν μέσῳ τῆ ἁγίων Χαρτῶν τῆ Θεοῦ ἡμῶν διαγγελίων·

Residentibus quoque gloriosissimis patriciis, & consulibus, ex latere venerandi sessus piissimi & Christi amatoris Imperatoris nostri Constantini; omnibusque sanctissimis & Deo amabilibus episcopis similiter in eodem Trulli secretario ex ordine residentibus: propositis in medio sacrosanctis Christi Dei nostri evangeliis:

Κωνσταντῖνος ὁ θεοσέβαστος ἀρχιδιάκονος τῆς ὑπεραγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ πριμικήριος τῆ θεοσεβεστάτου νοτερίου τῆ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως Γεωργίου, εἶπεν·

Constantinus Deo amabilis archidiaconus hic sitæ sanctæ Dei catholicæ atque apostolicæ magnæ ecclesiæ, & primicerius Deo amabilium notariorum Georgii sanctissimi archiepiscopi Constantinopoleos, dixit:

Πάντα ἀνυπερθέτως καὶ ἀκριβῶς ἀκριβοῦντι τὴν ὀρθόδοξον καὶ ἀμώμητον ἡμῶν τῆ Χριστοῦ πίστιν γινώσκοντες ὑπερευσεβέστατε, καὶ ὅτι ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ἡμῶν σύνοδος γενήσεται, εἰς κατὰ τὴν προκειμένην συνέλευσιν ἀναγνωσθέντος τοῦ ἁγιωτάτου ἡμῶν πάπα τῆς Μακαρίου τοῦ τε διαγόντος καὶ διδόντος ἡμῖν ἀναθέματα καὶ μέρος βασιλέα, ἐξαιτήσασθαι κατηξίωσε ὁ αὐτῆ Θεοῦ χάρις γνῶναι, χαρτάς τινας ὑπολαβόντας αὐτῆ παρὰ Μακαρίου, μὴ ἀναγνῶναι δὲ αὐτὰς μέχρι τοῦ παρόντος· ἀλλὰ ἡ αὐτὴ καθ' ὑπόκρισιν τῆ ἁγίᾳ ὑμῶν οἰκουμένῃ συνόδῳ ἀφελοῦσα τὴν ὄκνιαν αὐτῆ λαβεῖν. ἔστι δοῦναι οὖν βάλλοντας ὑπὸ τῆς ἐνδόξου τασσείου καὶ ἰδεῖν, ἀναγνῶναι παρὰ τῆ

Omnia indiminute, & ob exactissimam comprehensionem orthodoxæ atque immaculatæ nostræ Christianorum fidei considerans, hoc quidem vestra gloria, hoc & sanctum & universale vestrum concilium novit, quod in præterito conventu, dum relegeretur quasi acclamatorius sermo Macarii ad piissimum & a Deo coronatum dominum nostrum & magnum Imperatorem factus, interloqui dignata est ejus a Deo instructa serenitas, chartas quasdam ei fuisse porrectas a Macario, non autem eas usque hactenus relegisse; sed & has subsequenter in sancto proferre concilio, quatenus earum scientiam percipere debeatis. Præ velo igitur adstat Joannes gloriosissimus patricius, &

ACTIO XII. ANNO CHRISTI 681.

quæſtor, miſſus a piiſſimo & ſereniſſimo magno Imperatore, chartas quaſdam deferens: & ſuggerimus ad quod videtur.

Glorioſiſſimi judices, & ſanctum concilium, dixerunt: Interim eorum quæ dudum geſta ſunt, conſequenter proveniat lectio. Et relecta ſunt.

Glorioſiſſimi judices, & ſanctum concilium dixerunt: Ingrediatur Joannes glorioſiſſimus patricius, & quæſtor. Et ingreſſus eſt.

Glorioſiſſimi judices, & ſanctum concilium, dixerunt: Proſequatur Joannes glorioſiſſimus patricius, & quæſtor, cujus rei gratia ad nos venit.

Joannes glorioſiſſimus patricius, & quæſtor dixit: Benigniſſimus & a Deo conſervandus dominus noſter, & magnus victor Imperator, de chartis [a] in tranſactione memoratis, quæ ei oblatæ ſunt a Macario, coarctatus amore Dei coronatoris ſui, & inquiſitionem faciens, chartas quas mecum defero, atque codices, contradidit mihi: jubens per me hæc ſancto veſtro offerri concilio, quatenus eorum debeatis diſcuſſionem efficere. Et hoc per me dignatus eſt inſinuare vobis, quod nequaquam eas uſque hactenus legit a Deo munita ejus manſuetudo; ſed nec ſuperſcriptionem earum; inveniſſe autem eas intra hos codices, quos una cum hujuſmodi chartis, ſicut conſpicitis, miſit omnes ſigillatos.

Glorioſiſſimi judices, & ſanctum concilium, dixerunt: Chartæ, quæ prolatæ ſunt, atque codices, a Joanne glorioſiſſimo patricio, & quæſtore, ſuſcipiantur. Et porrectæ ſunt chartæ, habentes ſigillum ex cera, exprimens monogrammon Conſtantini domini: ſimiliter autem, & præmemorati codices idem ſigillum habentes. Glorioſiſſimi judices, & ſanctum concilium dixerunt: Memoratus patricius, & quæſtor, debitum juſſis imperialibus exhibens, ad propria repedet. Superſcriptæ autem chartæ lectioni ſubmittantur.

Et accipiens Antiochus religioſus lector & notarius ſanctiſſimi patriarchæ Conſtantinopoleos unum ex codicibus relegit, habentem ſubſcriptionem ita:

Sermo acclamatus ad piiſſimum, & pacificum magnum Imperatorem Conſtantinum a Macario epiſcopo Theopoleos: Et dum ad modicum lectio fieret, glorioſiſſimi judices, & ſanctum concilium dixerunt: Qui quaſi acclamatorius dicitur liber, etiam in tranſactis, præſente piiſſimo, & a Deo confirmato magno Imperatore, & in altero codice lectus eſt. Et ſuperflum exiſtit & hunc denuo legi. Chartula vero, quæ cum eodem codicillo inventa eſt, relegatur.

Et accipiens idem Antiochus religioſus lector & notarius, relegit continentem ita:

Annotatio menſe Septembri, die vigeſima ſecunda, feria quinta, indictione ſeptima. Zacharias epiſcopus [b] Leontopoleos, & Georgius epiſcopus Adraſi Iauriæ, & Tiberius diaconus & notarius, dixerunt: Miſit nos ſanctiſſimus patriarcha noſter ad ſanctiſſimum patriarcham Conſtantinopoleos, deferentes ad relegendum in notis. Et accepit unus nomine Tiberius diaconus & notarius: & aſcendentibus nobis in patriarchium, egreſſus eſt chartophylax, & diximus ei: [c] Quia nuntia de nobis. Et dixit: Quæ cauſa eſt? Et diximus ei: Volumus ingredi ſalutare veſtigia ejus.

Et dum lectio fieret, glorioſiſſimi judices, & ſanctum concilium, dixerunt: Quoniam & virtus, quæ in præſenti charta continetur, nihil ad præſentem pertinet cauſam, prævidimus nec hujus fieri lectionem. Rediqua vero relegantur.

Et accipiens religioſus Antiochus alterum codicem, relegit habentem exemplar epiſtolæ Sergii quondam patriarchæ Conſtantinopoleos ad Cyrum epiſcopum Phaſidis, habens in verbis ita;

[a] forte in tranſacta actione
[b] al. pridie
[b] In Graeco Claudiopoleos
[c] conf. noſter ſignifica nos.

A Διοσκόρου ϗ μακαρίου ἡμῶν βασιλέως χάρτης παρὰ Μακαρίου ϗ ὑποβάλλωμεν ὑμῖν ἐν τῷ παρεκτίθεσθαι.

Οἱ ἐνδόξοτατοι ἄρχοντες, καὶ ὁ ἁγία συνόδος εἶπον· τὰς ἐν τῷ ἤδη παρεληλύθοτων ἀναγνώσεως γενέσθαι ἀκολούθως, ϗ ἀναγνώσθησαν.

Οἱ ἐνδόξοτατοι ἄρχοντες, ϗ ὁ ἁγία συνόδος εἶπον· εἰσέλθοι Ἰωάννης ὁ ἐνδόξοτατος πατρίκιος ϗ κυαίστωρ· ϗ εἰσῆλθεν.

Οἱ ἐνδόξοτατοι ἄρχοντες, ϗ ὁ ἁγία συνόδος, εἶπον· διεξέρχεται Ἰωάννης ὁ ἐνδόξοτατος πατρίκιος ϗ κυαίστωρ, ἵνα χάριν ἡμῶν παραγένηται.

Ἰωάννης ὁ ἐνδόξοτατος πατρίκιος ϗ κυαίστωρ εἶπε· ὁ πανάγαθος καὶ θεοσέβεστος ἡμῶν δεσπότης ϗ μέγας νικητὴς βασιλεὺς αὐτὸς ἐκέλευσε τὰς * χαρτίας ἃς ἐκομίσατο ἐνδόξοτατος ἐπίσκοπος παρὰ Μακαρίου, πάππα τῆς ἁγιωτάτης ἀποστολικῆς Θεοῦ ἐκκλησίας, ϗ ἐν ἐνδείᾳ ἡμῶν, ἀπὸ ἐπιτρόπου χαρτῶν τε καὶ κωδίκων, ἐνταῦθα μοι· κἀκείνας δὲ ἐμοὶ δοῦναι τῷ ἁγίᾳ ὑμῶν ἐνδοξότητι παιδὶ ᾧ, ἐφοπλίσαι τὰς δοῦναι ταύτας ἐνώπιον· ϗ δοῦναι παρεξέσαι δι' ἐμοῦ διατυπωθῆναι ὑμῖν, ὅτι οὐ μέχρι νῦν ἡ ἀκριβὴς αὐτὰ ἡ διατύπωσις αὐτοῦ ἐγνώσθη τῇ παρούσῃ, ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἐπιχείρησιν αὐτοῦ· ἐφορᾶσθαι δὲ καὶ τινὰς ἔνδον τῇ παρούσῃ κωδίκων· ἅπερ κωδίκια ϗ μετὰ τῆς δοθείσης χαρτίου ἐν ᾧ ἐφάνη, αὐτοῖς τε ταῦτα ἐπιτρέψαι.

Οἱ ἐνδόξοτατοι ἄρχοντες, ϗ ὁ ἁγία συνόδος εἶπον· οἱ φρουμεντάριοι χάρται καὶ κωδίκια παρὰ Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου πατρικίου καὶ κυαίστορος ἐπιδεχθέντων· καὶ ἐπιδόθησαν δύο χαρτία ἐσφραγισμένα λευκὰ κηρῷ, ἐπιτεθῦται μηνύσαι τὰ Κωνσταντίνου διατόμου. αὐτοῦτος δὲ ϗ τὰ ἐσφραγισμένα κωδίκια τὰν αὐτὰν σφραγῖδα ἔχοντα. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, ϗ ὁ ἁγία συνόδος εἶπον· ὁ μὲν παρὼν ἐνδοξότατος πατρίκιος καὶ κυαίστωρ τὸ ἐπιτροπὴ τῷ βασιλικῷ φουμεντάριος κελεύει ἐσῆλθε τὰ ἁγία χαρτία· τὰ δὲ σφραγίδα χαρτία ἀναγνῶναι ὑπέλαβεν.

Καὶ λαβὼν Ἀντίοχος ὁ θειοτάτος διακονίσσης ϗ νοτάριος τῆ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἓν ἐκ τῶν ἐκεῖ κωδίκων ἀνέγνω, ἔχον ἐν σφραγῖδι ὄντας.

Λόγος ἐυφημιστικὸς τῷ δεσπότῃ ϗ οἰκουμενικῷ μεγάλῳ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ παρὰ Μακαρίου ἐπισκόπου Θεουπόλεως. ϗ ἕως διαγνώσεως ἐν ἀλίγοις ἡμέραις, οἱ ἐνδόξοτατοι ἄρχοντες καὶ ὁ ἁγία συνόδος εἶπον· ὁ μεγάλως εὐφημιστικὸς οὗτος λόγος ϗ κατὰ τὸν φουμεντάριον παρόντος τῆ θειοτάτου καὶ θεοσεβεστάτου μεγάλου ἡμῶν βασιλέως ἐν ἑνὶ βίβλῳ ἀναγνώσθη· ϗ εὑρέθη ὑπάρχει καὶ αὖθις δεῖν ἀναγνωσθῆναι· τὰ δὲ ἀπὸ τῆς αὐτῆς κωδικίου ἀρχῆς χαρτίου ἀναγνωσθῆναι.

Καὶ λαβὼν Ἀντίοχος ὁ θειοτάτος διακονίσσης ϗ νοτάριος ἀνέγνω ἔχον οὕτως.

Παραμυθίαν μηνὶ Σεπτεμβρίῳ κβ'. ἰνδικτιῶνος ἑβδόμης. Ζαχαρίας ἐπίσκοπος Κλαυδιουπόλεως, ϗ Γεώργιος ἐπίσκοπος Ἀδραστοῦ τῆς Ἰσαυρίας, καὶ Τιβέριος ἐξάρχους ϗ νοτάριος εἶπον· Ἀπέστειλεν ἡμᾶς ὁ ἁγιώτατος πατριάρχης ἡμῶν αὐτὸς τὸν ἁγιώτατον πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως ἐπιφερομένους ὑπομνηστικὰ ἐξ σημείων. ϗ ἐξελθὼν ὁ εἷς ἡμῶν Τιβέριος ἐξάρχους καὶ νοτάριος· καὶ ἀναβάντων ἡμῶν ἐκ τὸ πατριαρχεῖον, ἐξῆλθε ὁ χαρτοφύλαξ, ϗ εἴπαμεν αὐτῷ· ὅτι μέλλομεν ἡμεῖς. ϗ λέγει· τί ὅτι τὸ αἴτιόν; καὶ εἴπαμεν αὐτῷ· θέλομεν ἀσπάσασθαι θεοσεβείαν τὰ ἴχνη αὐτοῦ.

Καὶ τῶν ἀναγνόντων γενομένων οἱ ἐνδόξοτατοι ἄρχοντες, ϗ ὁ ἁγία συνόδος, εἶπον· ἐπεὶ ϗ ἡ δύναμις τῶν ἐν τῷ ὑπαχθέντων χάρτῃ οὐδὲν πρὸς τὸν παρόντα σκοπὸν ὑπάρχει, συμφέρειν μηδὲ ἡ ἕδρα ἡμῶν ἀναγνῶναι· τὰ δὲ λοιπὰ ἀναγνωσθήσεσθαι.

Ἐπ λαβὼν ὁ αὐτὸς θειοτάτος Ἀντίοχος ἕτερον κωδίκιον ἀνέγνω, ἔχον ἐπιστολὴν Σεργίου τῷ ἡμετέρῳ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, πρὸς Κῦρον ἐπίσκοπον τῆ Φάσιδος, ἔχον καὶ λέξεις οὕτως.

* al. ἀφοσιωσάμενος

ANNO CHRISTI 681.

Εφάνη μὲν ἡμῖν ἡ ἀπὸ πρώτης βολῆς πίστις τε καὶ σπουδὴ ἡ ὑπηκόοις τῷ τρόπῳ τῆς θεοφιλίας ὑμῶν, πλέον δὲ νῦν ἔμφ. θεν παρ' αὐτῆς χαρίσηται τὸ φιλόπονον αὐτῆς ἡ φιλομαθὲς ἐπιμαθόντι· ἐνοχλεῖν γὰρ συμβέβηκε τῇ θεοῖς Ἀρκαδίου τὸν τῆς Κυπρίων νήσου θεοφιλῆ θρόνον ἡμῶν πονηροῖς κλέπτοις περὶ τὸ πρωτόν ἡ ἀσεβέστατον ἡμῶν βασιλέως κατὰ Παύλου τὸ κεφαλαιοπρεπὲς τῆς τῶν Ἀκεφάλων πονηρᾶς συμμορίας, ἡ τὸν εἰρηνοφίλου διάνοιαν πλάνων ἀφῖκτο, ὅτι κωλύουσι δύο θελήματα ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν λέγειν ἐνεργείας· πρόσταττε ἡμᾶς ἔφη τῆς εὐκλεοῦς μνήμης, πόσας χρὴ δύο προσβάλλειν ἐνεργείας, ἢ μίαν τὸ πνεῦμα λέγειν ἐνέργειαν. ὅθεν ἡμεῖς ἁπλῇ ἡ συντόμῳ λόγῳ κεχρήμεθα, ἡ τὰ τῆς ἀμαθίας ἰδιώματα οἰδέπω. ἰδιώμα γάρ ἐστιν, ὡς ἐν μὲν ταῖς ἁγίαις μεγάλαις ἡ οἰκουμενικαῖς συνόδοις οὐδέπω ἐφεξῆς ὅτου εἶπας γέγονεν, οὐδ' ὑπὲρ τῆς ἑαυτῆς ζητήσεως ὅρον ἐξενηνόχθαι τὸν αὐτοῦ παρά τινος τῶν ὀρθοδόξων συνόδων ἀκηκόαμεν. τῶν δέ γε ἀκριβῶν πατέρων ἁπάντων ἐσμὲν ἐπιστήμονες, ἡ κατ' ἐξαίρετον τὸν ἁγιώτατον Κύριλλον τῆς Ἀλεξανδρέων ἀρχιεπισκοπεύσαντα ἐν τισι τῶν ἰδίων συγγραμμάτων μίαν ζωοποιὸν ἐνέργειαν Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν εἰρηκότα. ἀλλὰ μὴν ἡ Μηνᾶς ὁ ἐν ἁγίοις ἀρχιεπίσκοπος τῆς θεοφυλάκτου ταύτης ἡ βασιλίδος πόλεως λόγῳ συνόψει φανερωτάτῳ πρὸς Βιγίλιον τὸν ἁγιώτατον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἡμῶν πάπαν, ἐν ᾧ τὸν ὕμνον ἡ αὐτὸς πρόσωπον ἐν τῷ τῶν Χριστοῦ λόγων, ἡ μίαν ζωοποιὸν ἐνέργειαν ἐδογμάτισεν. ἡ ὅτι * τὸν συμπαντάπασιν ὑμῶν φιλοπονίαν ἐπιγινώσκουσα τὸν ἐμπεσόντα αὐτῇ διάκριμον γνῶναι, ἀκριβῶς τὸν εἰρηνικὸν λόγον μαθεῖν παρεσκευάσθη· ὑπομιμνήσκει δ' αὐτῇ ἡ χρήσιμον ἔδοξεν εἶναι τῷ εἰρηνικῷ ἀκοπόν, ἡ δεῖν καὶ τοῖς ἡμετέροις αὐτῇ συλλύσαι γράμμασι ἐπιστρέψαι. ἐπειδὴ δέ, φησι, ἡ βασιλεία ὑμῶν τὸν ἁγιώτατον πάπαν τῆς Ῥωμαίων λύσεως ἕνεκα ἔδοξε γράφειν μοι περὶ μιᾶς τῆς δεούσης οἰκονομίας· δύο ἐνεργείας ἐπὶ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν παραδίδοται λέγειν. ἀλλ' ἵνα μὴ πάντες αὐτοῖς εἰς μάτην ἄγοντες τὸ χάλκωμα μοχθοῦμεν, ἐκεῖς ἔφην πολλὰ ἐπὶ τῇ θείᾳ ἀληθῶν δογμάτων διδασκαλίᾳ παρὰ πάντων ἐπεσκεμμένον τὸν ἔπαινον· φημὶ δὲ οὖν Εὐλογίου τοῦ ἐν ἁγίοις μνήμης τῶν Ἀλεξανδρέων ἡμερῶν ποιμένος λόγον ἐκδεδωκέναι ὑπὲρ τῆς εἰρηνικῆς γεγραφῆς ἐπιστολῆς, χρῆναι εἰς τὸ συγκείμενον φερομένου ἡμῖν, ἡ ἑτέρου μνημονεύθηναι λόγῳ μετὰ τοῦ παρεσκευασμένου χρόνου καθυποτιθέντας παραπεδόσαμεν. οὔπω οὖν οὐκοῦν ἐπιστάμεθα τῶν παλαιῶν λεγόντων δύο ἐνεργειῶν ἐπεσκεμμένων ἐπιστολῶν, οὔτε ἄλλον παρὰ τὸν Νικηφόρον τῶν ἁγιωτάτων μακαρίων ἄχρι ἡ σήμερον πάντων δύο ἐνεργείας ἐπὶ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εἰρηκότας. εἰ δέ τις ἐπὶ ἀκριβεστέρων δεῖξαι δυνηθείη παρὰ τὸν ἀκριβῆ ἡ θεοφόρον ἡμῶν πατέρων, ὃν τὸ δίγνωμον νόημα τῇ καθολικῇ καθέστηκε ἀκοινώνητον, δύο ἐνεργείας ἐπὶ Χριστοῦ λέγειν παρεδίδοτο, δεῖ πάντως ἀναλαβεῖν. πῶς γὰρ ἀνάξιον μὲν μόνον κατ' ἔντευξιν τῶν ἐπὶ ἁγίων πατέρων ὑπόθεσι δίκασεν, ἀλλὰ ἡ τῶν αὐτῶν ὁσίων αὐχένα φανεῖς, ἡ μανθάνειν παρέσται χαρτοποιῶν. ἃ μὲν οὖν ὑπεμνήσθη τῷ σοφωτάτῳ χαίρειν παραλείπω, ἔρρωσθαι δέ σε θεοφιλῆ ὑμῶν, ἡ παθεῖν τῶν τελῶν αὐτῇ παρ' ἡμῶν ἐπιτελουμένων, τὰ μὲν τῆς εἰρηνικῆς πρὸ ἐμοῦ γράψαντι Θεοῦ, ἡ τῶν πατέρων ἐπὶ ἔτεσι ἔπεσθαι λόγον ἡ πεπαιδευμένον· δεῖν δὲ τῶν ἡμῶν ὑπερδικίᾳ πεπεισμένους, ἡ τὰ αὐτὰ ἔφην ἐπάναγκες ἐπὶ πᾶσι τῶν ἡμῶν τελέσαι.

A Apparuit quidem nobis ſtatim, & a primo experimento vehementia & ſedulitas ſenſus Deo amabilitatis veſtræ; nunc autem multo amplius per hæc, quæ ſcripſit, ſolertiam ejus, atque diligentiam addidicimus. Inſinuans quippe relegiſſe divinam juſſionem fortiſſimi, & a Deo conſervandi noſtri Imperatoris ad Arcadium reverendum præſulem inſulæ Cypri contra Paulum priorem maligni cœtus Acephalorum; & inveniſſe prædictam piam juſſionem, prohibentem duas in Chriſto Deo noſtro dicere operationes; interrogavit nos per notionem ſuam, utrum oporteat duas prædicare operationes, an unam dicere in Domino operationem. Unde nos ſimplici, & compendioſo ſermone utimur, & quæ noſtræ ſunt ſcientiæ, perhibemus. Aſſerimus igitur, quod in ſanctis quidem magnis & univerſalibus conciliis nulla de hoc motio facta eſt, nec invenire eſt de hujuſmodi quæſtione definitionem quamlibet eſſe prolatam a quodam orthodoxorum conciliorum. Nonnullos vero probabilium patrum ſcimus, & præcipue ſanctiſſimum Cyrillum Alexandriæ archiepiſcopum, in quibuſdam ſcripeis ſuis unam vivificam operationem Chriſti veri Dei noſtri dicentem. Sed & Mennas ſanctæ memoriæ quondam archiepiſcopus a Deo conſervandæ hujus regiæ urbis, ſermonem compoſuit acclamatum ad Vigilium quondam ſanctiſſimum Papam antiquæ Romæ: in quo & ipſe ſimili modo unam voluntatem & unam magni Dei & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti operationem adſtruxit. Et ut prudentiſſima veſtra diligentia relegens vigorem, qui in eo continetur, agnoſcat, neceſſario præfatum ſermonem tranſcribi fecimus: ſubnectentes teſtimonia diverſa ad ſtabiliendam propoſitam intentionem; & hunc una cum noſtris litteris ad eam deſtinare præcepimus. Quoniam igitur aſſeruit veſtra reverentia, Leonem ſanctiſſimum Papam Romanum in eo, quod dicit: Operatur enim utraque forma cum alterius communione: duas operationes in Chriſto vero Deo noſtro tradere, atque prædicare: oportet ſcire, quod multis ex impio ſchiſmate Severi adverſum pietatis dogmata decertantibus, & adverſum prædicti egregii patris epiſtolam latrantibus, quæ commune revera rectæ fidei fundamentum exſiſtit; diverſi probabilium catholicæ eccleſiæ doctorum ad juſtam & veram advocationem prædictæ epiſtolæ aſſurrexerunt: & nullum horum ſcimus dixiſſe, quod in præſenti libro duas operationes Leo ſanctiſſimus aſſeruiſſet. Sed ut non omnes hos ad medium deducentes, litteras extendamus, unius eorum, qui plurimam ob doctrinam veracium dogmatum ab omnibus laudem adeptus eſt, Eulogii dico venerabilis memoriæ quondam Alexandrinorum paſtoris, qui librum integrum pro præfata ſcripſit epiſtola, teſtimonium ad præſentem pertinens textum, ſuperius memorato ſermoni ſubnecti poſt paterna teſtimonia fecimus. Neque ergo eos, quos ſcimus pie pro ſuperius dicta epiſtola propugnaſſe, neque alium quemquam a Deo inſpirabilium eccleſiæ inſtitutorum uſque hodie duas operationes in Chriſto Deo noſtro reperimus adſtruxiſſe. Si quis vero de ſolertioribus offendere valuerit, quemquam probabilium, & a Deo inſpirabilium patrum noſtrorum, quorum dogmata catholicæ adſtruunt eccleſiæ, duas operationes in Chriſto dicere tradidiſſe, opportunum eſt per omnia ſequi. Omnino enim neceſſe eſt, non ſolum ſecundum ſenſum ſequi ſanctorum patrum dogmata, & eiſdem vocibus uti cum illis, nihilque penitus innovare. Quæ igitur novimus propoſiti capituli gratia, hæc ſunt. Suſcipiens autem Deoamabilitas veſtra, & ſequenter ea, quæ a nobis miſſa ſunt, relegens; quæ ſunt ædificationis quidem in hujuſmodi ſermonibus, atque opuſculis ipſis, ſcientiarum Deo, & patribus adſcribat; gratis autem pro noſtra exoret humilitate, & horum reſcripta velociter ad nos dirigat.

ACTIO XII. Epiſt. Sergii CP. ad Cyrum & Honorium Phaſidæ.

* al. μὲν

ACTIO XII.

ANNO CHRISTI 681.

Et poſt finem lectionis hujus epiſtolæ, idem religioſus Antiochus relegit ex eodem codice ſermonem quaſi Mennæ quondam patriarchæ Conſtantinopoleos ad Vigilium Papam Romanum.

Et dum hic relegeretur, glorioſiſſimi judices & ſanctum concilium dixerunt: Superflua etiam præſens lectio ſermonis exſiſtit, quia penitus fictus, & falſus eſt: eo quod neque in repoſitis geſtis hic ſiti venerabilis patriarchii epiſtolarum Mennæ ſanctæ memoriæ hujus regiæ urbis antiſtitis, ſermo qui dicitur Mennæ ad Vigilium, invenitur. Sed & in ſuperius poſita tertia actione, dum relegeretur primus liber geſtorum ſancti quinti concilii, inventi ſunt additi tres falſi quaterniones, hunc ſermonem adſtruentes. Reliqua vero ejuſdem codicis relegantur.

Item relegit idem religioſiſſimus Antiochus exemplaria ſeptimæ & octavæ actionis ſancti & univerſalis quinti concilii, tranſſcripta ex actibus principalibus rejacentibus in venerabili patriarchio.

Dum hæc igitur relegerentur, glorioſiſſimi judices, & ſanctum concilium, dixerunt: Jandudum, & præſentes ſeptima & octava actiones dum relegerentur ſancti quinti concilii, declaratæ ſunt nobis: ſed in memoria habemus, quod tunc profecuti ſunt, qui ex parte apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ, falſatam fuiſſe prædictam ſeptimam actionem, eo quod [a] ſint fallaces duo libelli, qui in ea continentur, quaſi porrecti a Vigilio Juſtiniano & Theodoræ piæ memoriæ: & ergo ſuperflua exſiſtit etiam præfatarum duarum actionum lectio.

[a] *In Græc. non ſeut vetuſta*

Item quoque porrectus eſt ſuperſcripto religioſiſſimo Antiocho alter codex, quem & relegit, continentem ita:

Epiſtola Sergii C.P. ad Honorium Papam.

Exemplar epiſtolæ Sergii Conſtantinopolitani ad Honorium Papam Romanum:

Intantum vobis ſanctiſſimis conſonanter in omnibus unanimitate ſpiritus conſtringimur, ut ſtudeamus omnium conſiliorum noſtrorum & actionum vos ſacratiſſimos habere præſidentes: & niſi plurimum locorum diſtantia ſejungeret, hoc utique quotidie geteremus, veſtræ honorandæ unanimiſque fraternitatis munito muratoque noſmetipſos circumſepientes conſultu. Attamen quoniam nobis etiam ſermo, atque abſque labore littera, quod ſtudemus, impartit; confeſtim ea pro quibus hoc ſcribimus, enarramus. Ante aliquod certum tempus, cum adverſus Perſas a Deo confirmatus dominus noſter & magnus victor promoviſſet exercitum, propter certamina a Deo ſibi creditæ Chriſto amabilis reipublicæ, & ad partes Armeniæ provinciæ perveniſſet; unus ex principibus impiæ partis Severi exſecrabilis, nomine Paulus, in illis locis apparens, ad ejus pietatem acceſſit, ſermonem pro ſua errabunda hæreſi proferens, [b] & hoc profecto dumtaxat ſatisfaciendo; in quibus piiſſima ejus ac regalis magnanimitas (cum ceteris enim donis Dei, etiam divinorum dogmatum locupletari ſcientia meruit;) dum redarguiſſet atque depompaſſet pravam ejus impietatem, profanis ejus aſtutiis ſanctæ noſtræ eccleſiæ, ut verus ejus propugnator, recta atque immaculata e diverſo protulit dogmata; inter quæ, & unius operationis Chriſti veri Dei noſtri mentionem fecit. Poſt aliquod vero tempus idem a Deo confirmatus Imperator in provinciam Lazorum adveniens, recordatus eſt diſputationis, quam, ſicut diximus, fecerat ad Paulum illum hæreticum, in præſentia Cyri ſanctiſſimi, tunc quidem ejuſdem Chriſto amabilis Lazorum provinciæ metropolitanam ſedem tenentis,

[b] *In Græc. ejus felicem patrocinio ſuſceptos in quibus.*

Καὶ μετὰ τὸ συμπέρασμα τῆς ἀναγνώσεως τῆς ζητούσης ὑπογραφῆς, ὁ αὐτὸς θειότατος Ἀντίοχος ἀνέγνω ἐκ τῆς αὐτῆς πανδέκτου λόγον οἱονεὶ Μέννα πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως πρὸς Βιγίλιον πάπαν Ῥώμης.

Καὶ ὅτου ἀναγινωσκομένου, οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος ἔπραξεν· εἰρημένη ἡ ἐν τῇ παρούσῃ λόγου ἀνάγνωσις καθάπαξ, ἐπειδὴ πλάσις καὶ φάλσος ἔδειχθη· καθὸ οὔτε ἐν τοῖς ἀπογεγραμμένοις χάρτοις ἐν τῇ βιβλῳ τῇδε ἐνθάδε πατριαρχείῳ τῇδε βασιλίδος Ῥώμης ὑπὸ Μέννα τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς μνήμη, προκαθεζομένου τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, ὁ λεγόμενος Μέννα πρὸς Βιγίλιον πάπαν λόγος· ἀλλὰ ἡ κατὰ τὸν προκατεγραμμένον τόπον παρεῖναι τοιαύτην ἀναγινωσκόμενος τῶν προκειμένων βίβλων τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, πόβρίθων καὶ φαύλων φάλσης τρεῖς τετράδες, ἐμπεριλαμβανόμενος τὸν ζητούμενον λόγον. τὰ δὲ ὑπόλοιπα τῆς αὐτῆς πανδέκτου ἀναγινωσκόμενα.

Ἐν ᾧ λόγῳ ὁ αὐτὸς θειότατος Ἀντίοχος ἴσα τῆς ἐδόθησαν ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ πέμπτη σύνοδος, μεταχαράττα ἐν τῇ αὐτοκτίσῃ πτυχαμένου τῇδε λεγομένου ἐν τῷ βιβλῳ πατριαρχείου.

Τῆς δὲ τοῦ ἐνδόξου ἀναγνώσεως γενομένης, οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος, εἶπαν· ἤδη καὶ αἱ πρόξεις αἱ προειδωμέναι ἐδόθησαν καὶ ἐγνόθη, κατὰ τὴν ἡμετέραν ἀνάγνωσιν τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου ἐδιαπαιδεύθημεν ἡμῖν. ἀλλὰ καὶ ἀφ' μνήμης ἔχομεν, ὡς πλησίστιοι διεξιόντες οἱ τῆ μάκαρι τῆ ἀποστολικῆ ἕδρᾳ τῆς προεσπέρας Ῥώμης φαλσεύσαι τὴν προκειμένην ἐδόθεισαν πρᾶξιν· καθὸ οὔτε εἶναι ἀλυθὲς οἱ ἐν αὐτῇ ἐμφερόμενοι δύο λίβελλοι, οἱ ὑποκάτω Ἰουστινιανοῦ καὶ Θεοδώρας τῶν ἐν ἁγίοις τῆ μνήμη· καὶ ἀφεῖδὲ καθάπαξ ἡ τῶν εἰρημένων δύο πράξεων ἀνάγνωσις.

Αὖθις εἶπαν ἐπιδὴ τῷ θεοφιλεστάτῳ βιλαρίσιῳ Ἀντιόχῳ ἕτερον πανδέκτην, ἔνθεν ἀνέγνω φάρι αὐτός.

Ἐστι δὲ πλοῦς Χαρτῶν ἀρχαιοτάτου Κωνσταντινουπόλεως, πρὸς Ὀνώριον πάπαν Ῥώμης.

Οὕτω τῶν ἀγιωτάτων ὑμῶν ἑνώσεως τὸ συμφυὲς εἰς ἑνότητα συναρτήσεως πάθημεν, ὡς σπεύδειν ἡμᾶς πάντων τῶν ἡμετέρων βουλημάτων ἡ πρόξεων συλλήπτορας ἔχειν ὑμᾶς ἱερωτάτους ἔχειν ὑμᾶς. καὶ εἰ μὴ πολὺ τὸ διάφορον ἡ τῶν τόπων παρῆκε διάστασις, ἔνθ' ἂν καθ' ἡμέραν ἐπεφέρομεν, τῇ ἐχυρᾷ ἡ πυκνοκρότῳ τῆς πρώτης ἡ ἡμιφλέγου ὑμῶν ἀδελφότητος ἑαυτοὺς ἀπεκτείχοντες συμβουλίᾳ. ἅμως ἐπείπερ ὑμῖν καὶ καμάτου χωλὸς λόγος τε καὶ τὸ γράμμα τὸ σπουδαζόμενον δίδωσιν, αὐτίκα τὰ ἐξ ὧν ἔνθα χαρίσασθε, ἐν ἀρχῇ τοιούτου. ἐπὸ τινος φανεροῦ χρόνου, ἐνίκα τὸν κατὰ Περσῶν ἀνθρωπίνων ὁ καλλίστος καὶ θεοτίμητος δεσπότης ἡ μέγας βασιλεὺς ἑαυτῶν, ἔβη ἐκ νίκης τῆς περὶ τὸ Θεοῦ καταπιστευθέντος αὐτοῦ φιλοχρίστου πολιτείας ἀγῶνας, ἡ ἐπὶ τὰ τῆς Ἀρμενίων χώρας γένετο μέρη. ἔβη δὲ συμπαύτων τις τῆς δυσσεβοῦς Σεβήρου τῆ κατηρᾶτου μερίδος, Παῦλος τοὔνομα, ὁ ἀκούσας τῶν τόπων ἀνεφαιδρὸς προσέβαλεν τῇ αὐτοῦ ἐπιστήμῃ διαλέκτῳ, τὸν ὑπὲρ τῆς κατ' αὐτὸν πεπλανημένης αἱρέσεως προβαλλόμενος λόγον, ἡ ὕστερον ἔδωκεν συναγωγόν. ἐφ' οἷς ὁ πανδεσπότης αὐτοῦ καὶ βασιλεὺς μεγαλόνους, (μετὰ γὰρ ἔβη ἄλλων τῆ Θεοῦ χαρισμάτων ἡ τῶν ἔβη δογμάτων κατασεμνῶν ἔλαχε γνῶναι,) ἐπιλήξασθαι τε καὶ ἐμπεδῶσαι τῶν μοχθηρῶν ὕστερον ἐννοίαν, τοῖς αὐτοῦ βεβήλοις καταστρέψασθαι τῆς ἀγιωτάτης ὑμῶν ἐκκλησίας, ὡς ἀληθὴς ὕστερος ὑπέρμαχος, ἐνδεὴς καὶ ἀμώμητα ἀποξέοντα δόγματα. ἐν οἷς καὶ μιᾶς ἐνεργείας Χριστοῦ τῆ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐποιήσατο μνήμην. μετά τινα δὲ χρόνον ὁ αὐτὸς θεοτίμητος βασιλεὺς κατὰ τῶν Λαζῶν ἡγούμενος χώρας, ἧς, ὡς ἔφημεν, ἡμεῖς ἐσμὲν τὴν αἰρετὴν ἐκείνων Παῦλον ἐξελέξασθε ἀνιμετόπον, παρόντος Κύρου τῆ ἁγιωτάτου, νενικηκότος μὲν τὴν τῆς αὐτῆς φιλοχρίστου Λαζῶν χώρας μητροπολιτικὴν ἑπόμενος θρόνον,

τυχὸν

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XII.

ναι δὲ τὸν μεγάλου πατριάρχου Ἀλεξανδρίας. ὁ δὲ ῥηθεὶς ἁγιώτατος ἀνὴρ ταῦτα ἀκούσας, πρὸς τὸν αὐτοῦ ἀπαρίθμητον γαλήνιον, μὴ εἰδέναι ἀφελῶς, εἴτε μίαν, εἴτε δύο ἐνεργείας Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν χρὴν ὁμολογῆσαι. ἢ δὲ καὶ πάλιν τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἔβη χαμαιπετῆ αἰτίαν ἐπιφέροντες ἡμᾶς ὁ ῥηθεὶς ἁγιώτατος ἀνὴρ, πότερον χρὴ μίαν ἐνέργειαν, ἢ δύο λέγειν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν λέγοντα Χριστοῦ· ἢ εἴ πῃ τινὰς οἴδαμεν τῶν ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων μίαν ἐνέργειαν φάσκοντας ἐνεργῆσαι. ὅθεν ἡμεῖς τὰ τῆς οἰκείας εὐσεβείας αὐτοῦ δι' ἡμετέρων ἐπιταφίων ἀναγράφαντες, τέλεσιν καὶ λόγον Μηνᾶ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου τῆς βασιλευούσης ἡμῶν καὶ βασιλίδος πόλεως ἡμῶν, φυσιρωτηθέντα καὶ ὑπαδόντα παρ' αὐτοῦ ἐκθέσθαι πατρὶ Βιγιλίῳ τῷ ἐν ἁγίοις τὴν ἡμετέραν φερωνυμίαν ἐπιτιμήσαντι, ἔχοντα καὶ χρῆσις πατρικὰς ἑβραίους ἐκεῖ μιᾶς ἐνεργείας ἢ ἑνὸς θελήματος τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. οὐδὲν ἴδιόν παντάπασιν ἰδίοις ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν ἡμῶν ἀνεγράψαμεν ἐκφωνήσαντες, εἰς ἓν γνῶναι ὑμᾶς τοῖς ἱερωτάτοις ὑμῶν ἐπιτάξαι ἀνεπιλήπτους ὄντας ἐπιγνῶναι. καὶ σχὼν ἀφ' ἐκείνου τοῦ χρόνου τὸ ζητεῖσθαι τοιοῦτον ἔλαβεν. ἐπειδὴ δὲ σὺν ὀλίγῳ χρόνῳ συνεργείᾳ τῇ χάριτι τοῦ πάντας ἐκβούλεσθαι σώζεσθαι Θεοῦ, διεσῴθη τὸ ζήλημα τοῦ πρεσβυτάτου καὶ παλαιοῦ μεγάλου βασιλέως πατριαρχικὸς Κῦρος ὁ ἁγιώτατος τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως πατριάρχης, καὶ κατὰ ἡμῶν ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς φιλόθεος τε καὶ ὀρθοδόξως φρονήσας, καὶ κατὰ τὴν Ἀλεξανδρέων μεγαλόπολιν τοῦ Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκόρου, Σεβήρου τε καὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ θεοσιδίου τοιούτους τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ἀκολουθήσαντας· καὶ μετὰ πολλὰς ἀμφιλέξεις καὶ κόπους, οἷς μετὰ πολλῆς φρονήσεως καὶ λογικωτάτης οἰκονομίας ὁ τῆς ἀφράστου κατηλλάξατο χάριτος, χωνεύσας μεταξὺ μίαν ἑκατέρου δογματικὰ τινα κεφάλαια· ἐφ' οἷς ἅπαντες οἱ ἀφ' ἑκατέρων μὲν τῶν ἀμφοτέρων [a] ἀπηρτισμένοι μερίδες, ἀφορίσας δὲ Διόσκορον καὶ Σεβῆρον τοὺς ἀλιτηρίους ὑπογεγράφασι, λιτούργουσι τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μόνῃ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ· μία τε πίστις Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἅπας ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων φυλάττεται λαὸς, καὶ πᾶσα χαρὰ ἀφεῖς ὄντως ὁ Αἴγυπτος καὶ Θηβαΐς καὶ Λιβύη, καὶ αἱ λοιπαὶ τῆς Αἰγυπτιακῆς διοικήσεως ἐπαρχίαι, αἷς πρὸς μίαν ἰδίαν φρίκ, ἀφ' ἑνὸς ἀκροτόμου, εἰς ἀναρίθμητον πλῆθος αἱρέσεων διεσπασμένους· διδούσης δὲ τῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ συνδρομῆς τῷ ῥηθέντι ἁγιωτάτῳ τῆς Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας χορηγούσης [b] μεγάλα πάντα, μιᾶ φωνῇ καὶ ἑνότητι πλήρωσις τὸ ὀρθὸν τῆς ἁπλανοῦς ὁμολογοῦντας δόγματα. τῇ οὖν ἑνώσει δὲ καὶ συμφωνίᾳ ἐν καθόλου κεφάλαιον τὸ περὶ μιᾶς ἐνεργείας Χριστοῦ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν. τούτων οὕτως φρονηλοδόντων Σωφρονίου ὁ ἁγιώτατος μοναχὸς, ὁ ταῦτα, εἰς ἓξ ἀλλὰς ἢ [c] κατὰ μεμαθηκώς, τῆς Ἱεροσολυμιτῶν χρηματίζεις φρόνιμος· οὕτω γὰρ αὐτοῦ τὰ ἐξ ἴσου σπουδαῖα μέχρι τῶν ἐδιξάμεθα· κατὰ τὸν Ἀλεξανδρέων πατριάρχην ἥκοντος, καὶ τῷ ῥηθέντι ἁγιωτάτῳ πάπᾳ συσὼν, ἰσόνομα τοῦ, εἰς ἅπαντα, φῶς ὄντι φωτὶ αἱρετικῆς διδασκαλίας Θεοῦ κατὰ πάντων παραδόξου ἴσασι, ἢ σαφῶς αὐτοῦ τὰ ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως τῶν ἁγιοπαθειτῶν κεφαλαίων, ἀναπαύσεως καὶ ἀνατολῆς φωτὸς τὰ τῆς μιᾶς ἐνεργείας κεφάλαιον, δύο σαφῶς τρίτην ἐνεργείας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀξιοῦν δογματίζεσθαι. τῶν δὲ λεχθέντων ἁγιωτάτου πάπα μάλιστα μὲν χρῆσις πατρικὴ αὐτοῦ τοῦ ἁγίου πατρὸς φωσφορότητος ἀποχρώσα ἐν πᾶσι τοῖς συγγεγραμμένοις μίαν ἐνέργειαν ὁμολογεῖν, ἔτι δὲ καὶ ἐκ θεοπνεύστου φάσκοντος, εἰς πολλοὺς οἱ ἅγιοι πατέρες ἡμῶν ἀφ' ἑνὸς τοῦ καρδίας πλείονα ψυχῶν σωτηρίαν, ἑνώσεσι θεαρέστοις πεφωτίσθαι ἀναφύσαντα πεφωτισμένοις χαρισμάτων φάσεσι καὶ συμβάσεσι, μηδὲν τῆς ἀκριβείας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁπλανοῦς δογμάτων πραγματείας· καὶ λέγοντος, εἰς ἄρα χρὴ δύο τὸ πρόσωπον

Pro ἀπηρτισμένοι,

a Latinus legit, in χεῖλος

b Latinus legit, ἐν χεῖλος

c Latinus legit, μάνην

A nunc autem magnam Alexandriam regentis. Prædictus igitur sanctissimus vir, his auditis, ejus serenitati respondit, nescire subtiliter, utrum unam an duas operationes Christi veri Dei nostri adstruere necesse sit. Ergo per jussionem ejus pietatis, per litteras proprias interrogavit nos prædictus sanctissimus vir, utrum unam operationem an duas in Salvatore nostro Christo necesse sit dicere: & si quosdam noscamus sanctorum ac beatissimorum patrum, unam dicentes operationem. Unde nos, quæ nostræ erant scientiæ, per nostra rescripta ei significavimus, dirigentes etiam sermonem acclamatorium Mennæ sanctissimi quondam patriarchæ hujus a Deo conservandæ regiæ urbis, porrectum ab eo hic præsenti Vigilio sanctæ memoriæ prædecessori B sanctitatis vestræ, habentem & diversa testimonia paterna de una operatione, & una voluntate Salvatoris nostri Christi veri Dei nostri. Nihil tamen proprium penitus in hujusmodi nostris rescriptis promulgavimus, sicut suppetit nosse vos sacratissimos, & unanimes, relegentes eorum quæ missa sunt exemplaria. Et silentium quidem ex illo tempore hujusmodi suscepit capitulum. Quia igitur ante parvum tempus, cooperante gratia Dei, *qui omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire*, pio zelo fortissimi ac invictissimi magni Imperatoris excitatus Cyrus sanctissimus Alexandriæ magnæ civitatis patriarcha, & communis frater noster, & consacerdos Dei, amabiliter & modeste adhortatus est eos, qui in magna civitate Alexandrina, Eutychetis, & Dioscori, Severi quoque, & Juliani Deoodibilium hæresi languerent, ad catholicam ecclesiam accedere: & post multas disputationes, & labores, quos cum nimia prudentia, & salubberrima dispensatione in hac causa impendit, hoc quod festinabat, per supernam gratiam ordinavit: Facta sunt inter utrasque partes dogmatica quædam capitula: in quibus omnes (qui antea quidem in diversas portiones divisi fuerant, proavosque sibi Dioscorum, atque Severum scelerato hæreticos inscribebant) coadunati sunt cum sanctissima ac sola catholica ecclesia: & unus grex Christi veri Dei nostri, omnis Christo amabilis Alexandriæ populus factus est, & pæne universa cum eis Ægyptus, & Thebais, & Libya, & D ceteræ Ægyptiacæ dispositionis regiones, quas olim [a] considerabant, ut diximus, in innumerabilem hæreseon multitudinem discissas; nunc autem beneplacito Dei, & studio prædicti sanctissimi Alexandrinorum antistitis, unum labium facti sunt omnes, una vox, & in unitate spiritus recta ecclesiæ dogmata confitentur. Ex his autem, quæ dicta sunt, atque stabilita, unum exstitit capitulum de una operatione Christi magni Dei & Salvatoris nostri. His ita provenientibus, Sophronius venerabilis monachus, qui (ut nunc ex uno auditu didicimus) Hierosolymorum præsul est ordinatus: (nec dum enim hactenus ejus ex more synodica suscepimus:) apud Alexandriam nunc temporis positus E cum præfato sanctissimo Papa; quando, sicut diximus, admirabilem illam circa eos, qui dudum hæretici fuerant, Dei beneplacito unitatem componebat, atque cum eo de eisdem capitulis pertractabat, adversatus est, & contradixit ad unius operationis capitulum, duas omnino operationes Christi Dei nostri dignum inquiens conferi: prænominato autem sanctissimo Papa præsertim testimonia ei quorumdam sanctorum patrum nostrum proferente, dispersim in quibusdam opusculis suis unam operationem asserentium; ad hæc quoque & ex abundanti inquiente, quod multoties sancti patres nostri, ut lucrarentur plurimarum animarum salutem, dum talia emergerent capitula, Deo gratis dispensationibus, ac placitis usi fuisse videntur, nihil

a Interpres, considerare licebat,

de subtilitate rectorum ecclesiæ dogmatum exagitantes; & dicente, quod oporteat utique etiam in præsen-

ACTIO XII. ANNO CHRISTI 681.

ti, dum tantorum millium populorum ſalus præ manibus ponitur, nihil de hoc per contentionem altercari; idcirco quod, ſicut dictum eſt, etiam a quibuſdam ſacris patribus vox hujuſmodi dicta eſt, nihilque de hoc laudatur rectæ fidei ratio; memoratus Deo amabilis Sophronius talem diſpenſationem nullatenus acceptro tulit. Quia igitur pro hoc cum litteris ejuſdem ſanctiſſimi comministri ad nos conjunxit, de hoc quoque etiam apud nos ſermonem movendo inſiſtens, ut de talibus adimeretur capitulis poſt factam unitionem vox unius operationis, durum nos hoc arbitrati ſumus. Quomodo enim non eſſet durum, & valde oneroſum, quando hoc reſolvere evertereque erat futurum quidem omnem illam concordiam atque unitatem, quæ bene fuerat effecta, tam apud Alexandrinam magnam civitatem, quamque per univerſas ſub ea provincias, quæ nullo tempore, uſque nunc acquieverant, nomen ſaltem ſimplex divini atque laudabilis patris noſtri Leonis, aut ſancti & magni atque univerſalis Chalcedonenſis concilii mentionem facere, nunc vero præclara & magna voce in divinis Miſſarum arcanis hoc prædicantes? Multis igitur a nobis de hoc moris ſermonibus ad prænominatum venerabilem Sophronium, poſtremo adhortati eum ſumus, teſtimonia nobis proferre ſanctorum ac probabilium patrum, illorum videlicet, quos omnes communiter doctores confitemur, & quorum dogmata legem ſanctæ Dei cognoſcunt eccleſiæ, duas nominatim & ipſis verbis operationes in Chriſto dicendas tradentia; ille autem hoc facere penitus non valuit. Nos vero conſiderantes, incipientem ex hoc inter quoſdam hic contentionem exardeſcere; & ſcientes quod ſemper ex hujuſmodi decertationibus hæreſeon diſſenſiones effectæ ſunt; nec ſtatim judicavimus, omne ſtudium ponere ad ſedandum, atque amputandum talem ſuperfluum verborum conflictum: & ad ſæpedictum ſanctiſſimum Alexandriæ patriarcham ſcripſimus, ut poſtquam unitatem cum his, qui pridem ſeparabantur, Deo auxiliante compoſuit, de cætero nullum permitteret unam aut duas proferre operationes in Chriſto Deo noſtro; magis autem (ſicut ſancta, & univerſalia tradiderunt concilia) unum eumdemque Filium unigenitum, Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum verum Deum operatum confiteri tam divina quamque humana; & omnem Deo decibilem, & homine dignam operationem, ex uno eodemque incarnato Deo Verbo indiviſe procedere, & ad unum eumdemque rediri: eo quod unius quidem operationis vox, quamquam a quibuſdam ſanctis dicta eſt patribus, tamen peregrina videatur, & perturbare aures quorumdam, ſuſpicantium ad peremptionem hanc proferri inconfuſe atque ſecundum ſubſiſtentiam unitarum in Chriſto Deo noſtro duarum naturarum: quod non eſt unquam, nec fiat. Similiter autem & duarum operationum dictio multos ſcandalizet, utpote a nullo ſanctorum & probabilium eccleſiæ inſtitutorum edita: inſuper & conſequens ei ſit prædicare duas voluntates, contrarietates circa invicem habentes; tamquam Deo quidem Verbo ſalutarem volente adimpleri paſſionem, humanitate vero ejus obſiſtente ejus voluntati, & reſiſtente; & perinde duo contraria volentes introducantur, quod impium eſt. Impoſſibile quippe eſt, in uno eodemque ſubjacenti duas ſimul, & erga hoc ipſum contrarias ſubſiſtere voluntates. Nam ſalutaris Deum gerentium patrum doctrina manifeſte inſtruit, quod numquam intellectualiter animata Domini caro ſeparatim & ex appetitu proprio contrario nutui uniri ſibi ſecundum ſubſiſtentiam Dei Verbi naturalem motum ſuum effecit; ſed quando, & qualem, & quantam ipſe Deus Verbum volebat: &, ut planius dicatur, quemadmodum corpus noſtrum regitur, & ornatur, & diſponitur ab intellectuali & rationali anima noſtra; ita & in Domino noſtro vox humana ejus conſperſio ab ipſ

Ως τοιγαροῦν μυρίων λαῶν σωτηρίας ἐν χερσὶ φερομένης μηδὲν οὖν τῶν ἐν τούτῳ περιλαμβανομένων ἐριστικῶς ζητεῖσθαι· διὸ καὶ, εἰς ἄγνοιαν, ἢ ὑπό τινων διαπόρων πατέρων τῶν ἁγίων ἀῤῥήτως φωνῆς, ἢ μηδὲ παρὰ τοῦτο τῆς ὀρθοδοξίας παρεκλάπτεσθαι τὸν λόγον· ὁ θεοῖς διαφιλὴς Σωφρόνιος τοῦ τοιούτου αἰτιαμάτων εὐλαβῶς κατηλέξατο. ὑπὲ οὖν τούτου ἅμα μετὰ γραμμάτων τῶν αὐτοῦ ἁγιωτάτων ἡμῖν συλλειτουργοῦ πρὸς ἡμᾶς παρελήφθη, καὶ τὸν περὶ τούτου ἢ παρ' ἡμῶν ἀνατεθέντα λόγον, ἀνακαλῶν τοῦ τοιούτου ἀξιοῦντος κεφαλαίου μετὰ τὴν ἕνωσιν τὴν τῆς μιᾶς ἐνεργείας φωνὴν, σκληρὸν ἡμῖν ὑπενέμιμνε τοῦτο. πῶς γὰρ σκληρὸν οὐκ ἦν ἢ σφόδρα βαρύτατον, ὅτε δὴ μόνην ἀναλύειν τι ἢ διαστρέφειν ὅλως ἀνάγκη τὴν καλῶς γεγενημένην ὁμόνοιαν τε ἢ ἕνωσιν κατά τε τὴν Ἀλεξανδρέων πόλιν, ἢ κατὰ πάσας τὰς ὑπ' αὐτὴν ἐπαρχίας, καὶ ἐν μηδενὶ χρόνῳ μέχρι τοῦ νῦν καταδεξαμένας ὄνομα γοῦν ἁπλοῦς τοῦ θεσπεσίου διδασκάλου πατρὸς ἡμῶν Λέοντος, ἢ τῆς ἁγίας ἢ μεγάλης καὶ οἰκουμενικῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου δηλῶσαι μόνιμος φόρτε, νυνὶ δὲ λαμπρᾷ ἢ μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἐν ταῖς θείαις μυσταγωγίαις ταῦτα ἀπαναρίθμησιν; πολλῶν τούτου χάριν πρὸς τὸν προειρημένον λόγον ἡμῖν πρὸς τὸν εἰρημένον ἀνάκτορα Σωφρόνιον, πολλὰς προτρέψαμεν αὐτὸν χρόνους ἡμῖν παραφέρειν ἐκ τῶν θεοπνεύστων λόγων ἢ ὁσίων πατέρων, ἀκόνων μὴ τῶν ἀφορίστων, οὓς ἅπαντες κανονικοὶ διδάσκαλοι ὁμολογοῦμεν, ἢ ὧν τὰ δόγματα νόμον οἱ ἁγίαι τῆ Θεοῦ ἐκκλησίας γνώρισμα, ἀλλ' ῥητῶς ἢ αὐτῶς λέξιν ἐνεργείαν δύο Χριστοῦ λέγει παραδιδόντας· ὁ δὲ τοῦτο ποιῆσαι παντάπασι νενόηκεν. ἡμεῖς οὖν ἢ ἐπειδὴν ἀρξαμένην ἐξαπλοῦσθαι τὴν δὴ εἰρῆνθαι ἀμφισβήτησιν καταπάυσαντες, ἢ εἰδότες ὡς ἂν δὴ τοιούτων ἀεὶ φιλονεικιῶν οἱ δὴ αἱρέσεων ἀρχεγόνων γεγόνασιν· ἀναλαβεῖν ἐκείνοθεν πᾶσαν ἡδὺς σπουδὴν ὀφεῖς τὸ καταπαῦσαί τι ἢ ἀκίνητον τὴν ἀληθῆ τούτου λαγκαμένειν. ἢ ὀφεῖς μὲν τὸν παχεῖς ἡμῶν ἀγαπητὸν τῆς Ἀλεξανδρέων πατριάρχην γεγραφέναμεν, ὡς αὐτὸν τοῦ ὀφεῖς ἓν πάλαι χωρισθέντας ἑνῶσαν σὺν Θεῷ κατορθώσαντα, μηκέτι τὸ λοιπὸν τινὰ συλλαμβάνειν ἢ δύο προφέρειν ἐνεργείας ἐπὶ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν· ἀλλὰ μᾶλλον, καθάπερ αἱ ἁγίαι καὶ οἰκουμενικαὶ παραδιδόασι συνόδοι, ἕνα ἢ τὸν αὐτὸν ὑὸν μονογενῆ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἐνεργεῖν ὁμολογεῖν τά τε θεῖα ἢ ἀνθρώπινα, ἢ πᾶσαν θεοπρεπῆ ἢ ἀνθρωποπρεπῆ ἐνέργειαν ἐξ ἑνὸς ἢ τοῦ αὐτοῦ πανσεβάστου Θεοῦ λόγου ἀδιαιρέτως φοιτᾶσαν, ἢ ἑνὶ τῷ αὐτῷ ἀπαρέτῳ· δῆλα τὸ τὸν μὲν μιᾶς ἐνεργείας φωνὴν, εἰ καί τοι τῶν ἁγίων πατέρων, ἴδιος ξενίζειν ἢ ἀγνοεῖν τισὶ τῶν ἀκοὰς, ὑποπαμβαίνοντα τὸν ἀκαίρως τοῦτο προφέρεσθαι ἐπὶ τῷ Χριστῷ τῷ Θεοῦ ἡμῶν ἀσυγχύτως ἢ καθ' ὑπόστασιν ἡνωμένων δύο φύσεων· ἔπερ ἐν ἐστι τοῦτο, μηδὲ ἡνωμένας ἀσυγχύτως δὲ ἢ τὸν ἐκ δύο ἐνεργεῖν φῦσιν πάλιν ἀναδιδάσκειν, ἐᾶν μηδὲ τοῦ θεσπεσίου τε ἢ ἀκεραίου τῆς οἰκουμένης ὀρθοδοξίας μυσταγωγοῦ· ἀλλὰ ἢ ἕνωσιν ταύτην τε ἢ δύο ἀνθρωπίνας θελήματα ἀναντίως ἐκεῖς ἄλληλα ἔχοντα, ὡς τῷ μὲν Θεοῦ λόγῳ τὸ σωτήριον πάθος ἀπαπαρέσθαι πάθος, τῆς δὲ κατ' αὐτὸν ἀνθρωπότητος ἀντιπίπτουσης τῷ ἐκεῖ θελήματι ἢ ἀναγκαμένης· ἀλλὰ ἢ ἕνωσιν δύο ἐξ ἐναντίας θελήσεις ἀπάγεσθαι, ὅπερ ἀνοσιότης. ἀδύνατον γὰρ ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ὑποκειμένῳ δύο ἅμα ἢ κατὰ ταυτὸ * ὑφιστάναι θελήματα. ἐ δὲ σωτήριος τῆς θεοφόρων πατέρων διδασκαλία ἀναμφιβόλως ἀπαμφίβολόν τε, μηδέποτε τὸν τοιαῦτα ἐφεγκόμενον τῷ κυρίου σάρκα κεχωρισμένην ἢ ἐξ αὐτοῦ ἰδίῳ ἀκινήτῳ τῷ ἐνωμένῳ αὐτῇ καθ' ὑπόστασιν Θεοῦ λόγου τὸν φυσικὸν αὐτῆς κινεῖσθαι νόμον· ἀλλ' ὑπὸν, ἢ ὅπου, ἢ ὅσον αὐτὸς ὁ Θεὸς λόγος ἐβούλετο. ἢ σαφῶς οὕτω, ὃν τρόπον τὸ σῶμα τὸ ἡμέτερον ἐγκινεῖσθαι τοῦ νοεροῦ ἢ λογικῆς ἡμῶν ψυχῆς, οὕτως ἢ ἐν τῷ ἡμῶν Χριστῷ ὅλον τὸ ἀνθρώπινον αὐτοῦ σύστημα ὑπὸ τῆς

* Lectio legis, communis ὀφειλόντα.

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XII.

αὐτοῦ τοῦ λόγου διότητος· καὶ γὰρ ὁ πᾶσαν ἀγαθότητα διαιρῶν Διονύσιος, κατὰ τὸν τῆς Νύσσης Γρηγόριον, λέγοντα ἐν τοῖς κατ' Εὐνομίου οὕτως· κατὰ Θεὸς ὁ υἱός, ἀπαθὴς πάντως καὶ ἀθάνατος. εἰ δέ τι παθὼν ἐν τῷ θεοφορήτῳ σώματι αὐτοῦ λέγοιτο, δι' ἣν ἀνθρωπότητα πάσχει τοῦ ἀνθρώπου τὸ πάθος, τὸ θεοπρεπὲς ἐνήργητο. ἐνεργεῖ γὰρ ὡς ἀληθῶς ὁ Θεὸς δι' οὗ καὶ περὶ αὐτὸν σώματος πᾶσι τοῦ παντὸς σωτηρίαν· ὡς ἴδιον τῆς μὲν σαρκὸς τὸ πάθος, τῆς δὲ Θεοῦ πᾶσι τὴν ἐνέργειαν. Τοίνυν πάντων τῶν ἀρχαίων ἁπάντων φιλονεικίαν ἐναργῆ, ἀναγκαῖον τοῖς ἐνισταμένοις μᾶλλον ἤδη ἡμῖν πατέρων φωνὰς ἢ συνοδικὰς ἀφορισμοὺς ἀεὶ πάντων ἀκολουθεῖν· καὶ μήτε τὰ ἀπαιτίως ὑπό τινων πατέρων εἰρημένα, καὶ οὐ περὶ αὐτὰ τὸν σκοπὸν ἐχόντων, ὅσα σαφῆ καὶ ἀναμφίλεκτα τῶν ἁπάντων ἐκθέσθαι διδασκαλίαν, εἰς κανόνα ἢ νόμον πάντας ἄγειν δογματικῶν, ἀναγκαῖον ὄντι καὶ τὸ ὑπὲρ μιᾶς ἐνεργείας αὐτοῖς εἰρημένον· μήτε μὴν τὰ μηδαμῶς εἰρημένα παρ' ἀκρίτων πατέρων, ὑπό τινων δὲ νῦν προφερόμενα, φημὶ δὴ περὶ δύο ἐνεργείας, ὡς δόγμα ἐκκλησιαστικὸν προφέρειν ἀκολουθότατον. καὶ τέλος ἔδοξε καὶ ἐτέρχθη, ὅπερ τῷ εἰρηνίῳ ἐκείνῳ Σωφρονίῳ μηδέτερα τὰ λεγόμενα περὶ μιᾶς ἢ δύο ἐνεργειῶν λόγον κινεῖν, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι τῇ προκειμένῃ ἀσφαλεῖ τε καὶ πατρικῇ περὶ ἁπάντων πατέρων ὀρθοτομίᾳ τε καὶ διδασκαλίᾳ. Τούτοις οὖν ἀρκεσθεὶς ὁ συχνὰς εἰρηνίος ἐκεῖνος ἀνὴρ, καὶ παρακαλέσαντος αὐτὸν ἡμῶν ἀγαθοσεβεστάτου, ἵνα καὶ ἡμῖν ἢ δι' ἑτέρων τὸν περὶ τούτου ζητήσαντα βουλομένοις, ἃ δὴ καὶ εἰρήνιος πεποίηκεν· ὁ μὲν οὖν δὴ Θεοῦ τούτοις ἀπαύστως ἐκτείνων ἀρτίως δὲ ὁ πανόσιος ἡμῶν δέσποτης καὶ ὑπὸ Θεοῦ στεφθεὶς βασιλεὺς τὰ τοῦ ἁγιωτάτου Βασιλείου ἐκείνου τοῦ μεγάλου ἐκκλησιαστικὰ ἐκείνα ἐπιστόλια, ἃ δὴ καὶ τοῖς ἀπὸ Θεσσαλονίκης ἐπιστείλαντος, ἐν οἷς καὶ τὰ περὶ τῆς ἐνεργείας ἐκείνου τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς ἐκτίθεται, ἐπιστείλαντος ἡμῖν ἐκ τοῦ κελεύσματος ἐκείνου τὰ ἐκεῖθεν ἀντίγραφα, ἐπιμελῶς ἐκ τῶν ἐκεῖ βιβλίων ἐκμαξάμενος, ἐπιστείλαμεν ἡμεῖς τῇ ἐκείνου ἁγιωσύνῃ τὰ ἐκ τῶν ἐκεῖ βιβλίων ἐκμαξάμενα

ACTIO XII.

ANNO CHRISTI 681.

Epiſtola Honorii Papæ ad Sergium C. P.

Item relectum eſt ex eodem codice reſcriptum epiſtolæ Honorii Papæ Romani ad eumdem Sergium, continens ita:

Scripta fraternitatis veſtræ ſuſcepimus, per quæ contentiones quaſdam, & novas vocum quæſtiones cognovimus introductas per Sophronium quemdam tunc monachum, nunc vero ex auditu epiſcopum Hieroſolymitanæ urbis conſtitutum adverſus fratrem noſtrum Cyrum Alexandriæ antiſtitem, unam operationem Domini noſtri Jeſu Chriſti converſis ex hæreſi prædicantem. Qui denique ad veſtram fraternitatem Sophronius veniens, querelamque hujuſmodi deponens, multiformiter erudimus, petiit de his, quæ a vobis fuerat inſtructus paginalibus ſibi ſyllabis referari: quarum litterarum ad eumdem Sophronium directarum ſuſcipientes exemplar, & intuentes ſatis provide circumſpecteque fraternitatem veſtram ſcripſiſſe, laudamus novitatem vocabuli auferentem, quod poſſet ſcandalum ſimplicibus generare. Nos enim in quo percepimus, oportet ambulare. Enimvero duce Deo perveniemus uſque ad menſuram rectæ fidei, quam apoſtoli veritatis, ſcripturarum ſanctarum funiculo extenderunt: confitentes Dominum Jeſum Chriſtum, mediatorem Dei & hominum, operatum divina, media humanitate Verbo Deo [a] naturaliter unita, eumdemque operatum humana ineffabiliter, atque ſingulariter aſſumpta carne [b] diſcrete, inconfuſe, atque inconvertibiliter plena divinitate. Et qui coruſcavit in carne [c] plena divinis miraculis, ipſe eſt & carneus: effectus plene Deus, & homo: paſſiones, & opprobria patitur unus mediator Dei, & hominum in utriſque naturis, Verbum caro factum, & habitavit in nobis: ipſe Filius hominis de cælo deſcendens, unus atque idem, ſicut ſcriptum eſt, crucifixus Dominus majeſtatis: dum conſtet divinitatem nullas poſſe perpeti humanas paſſiones. Et non de cælo, ſed de ſancta eſt aſſumpta caro Dei genitrice. Nam per ſe Veritas in evangelio ita inquit: *Nullus aſcendit in cælum, niſi qui de cælo deſcendit filius hominis, qui eſt in cælo*: profecto nos inſtruens, quod divinitati unita eſt caro paſſibilis ineffabiliter atque ſingulariter, ut diſcrete atque inconfuſe, ſic indivile videretur conjungi: ut nimirum ſtupenda mente mirabiliter manentibus utrarumque naturarum differentiis cognoſcatur uniri. Cui 1. Cor. 2. apoſtolus concinens, ad Corinthios ait: *Sapientiam loquimur inter perfectos, ſapientiam vero non hujus ſæculi, neque principum hujus ſæculi, qui deſtruuntur; ſed loquimur Dei ſapientiam in myſterio abſconditam, quam prædeſtinavit Deus ante ſecula in gloriam noſtram, quam nemo principum hujus ſæculi cognovit. Si enim cognoviſſent, numquam Dominum majeſtatis crucifixiſſent.* Dum profecto divinitas nec crucifigi potuit, nec paſſiones humanas experiri vel perpeti; ſed propter ineffabilem conjunctionem humanæ divinæque naturæ, ideirco [d] & ubique Deus dicitur pati, & humanitas ex cælo cum divinitate deſcendiſſe. Unde & unam voluntatem faremur Domini noſtri Jeſu Chriſti, quia profecto a divinitate aſſumpta eſt noſtra natura, [e] non culpa; illa profecto, quæ ante peccatum creata eſt, non quæ poſt prævaricationem vitiata. Chriſtus enim Dominus, in ſimili-tudine carnis peccati veniens, peccatum mundi abſtulit, & de plenitudine ejus omnes ac cepimus. Formam ſervi ſuſcipiens, habitu inventus eſt ut homo; quia ſine peccato conceptus de Spiritu ſancto, etiam abſque peccato eſt partus de ſancta & immaculata virgine Dei genitrice, nullum experiens contagium vitiatæ naturæ. Carnis enim vocabulum, duobus modis ſacris eloquiis boni malique cognovimus nominari, ſicut ſcriptum eſt; *Non permanebit ſpiritus*

[a] In Græco, hypoſtatice

[b] In Græco, indiſcrete, inconfuſe, inconvertibiliter, & plene a divinitate,

[c] In Græco, in carne miraculis per ſecta divinitate, ipſe eſt qui & carneus, affectus opprobriis paſſionis operatus eſt, perfectus Deus, & homo unus mediator Dei & hominum.

[d] In Græco, ubique & Deus dicitur

[e] In Græco, non culpa in illa; profecto natura quæ &c. Philipp. 2.

Gen. 6.

Ἐν ἀνηγούδη δὲ τῷ αὐτοῦ κωδίκων ἀντίγραφος ὑπομνὴ Ὁνωρίου τύπου Ῥώμης πρὸς τὸν αὐτὸν Σέργιον, ἔχουσα οὕτως.

Τὰ γραφέντα παρὰ τῆς ὑμετέρας ἀδελφότητος ἐδεξάμεθα, δι' ὧν φιλοτιμίας πρὸς καὶ νέας φωνὰς ζητήσεις ἐγνωμεν εἰσηχθέναι παρὰ Σωφρονίου τινὸς, τοτὲ μὲν μοναχοῦ, νυνὶ, δὲ ὡς ἀκούομεν, ὑπάτου καθεσταμένης τῆς Ἱεροσολυμιτῶν πόλεως, κατὰ Κύρου τοῦ ὑμετέρου ἀδελφοῦ τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεως φρονίδος, μίαν ἐνέργειαν τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ τῶν ὑποκειμένων ἐκ τῆς αἱρέσεως κηρύξαντος. ὅτις Σωφρόνιος παρεγενόμενος πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀδελφότητα, ἡ τὴν διαύτου ἀποπλάνησιν μέμψει, πολυτρόπως παιδευθεὶς ὑπεσημάνθη, ἵνα δὲ ὧν παρ' ὑμῶν κατηχήθη, ἐγγράφως αὐτῷ σαφηνισθῶσιν. ὧν τινων γραμμάτων φωνὴν τὸν αὐτὸν Σωφρόνιον ἐκδέξασθαι παρ' ὑμῶν ἐδεξάμεθα τὸ ἴσον, καὶ ἐντυχόντες ἐπαινέσαμεν τὴν ὑμετέραν ἀδελφότητα μετὰ πολλῆς φρονήσεως τὸ καὶ ὀνομάσαι καινίζουσαν τὸ κεφάλαιον τῆς ἐνομασίας, δυναμένην τοῖς ἀπλουστέροις σκάνδαλον ἐπιφέρειν. ἡμᾶς γὰρ δεῖ τῷ θεῷ βαδίζειν ἄχρι ἐλάβωμεν. ἡ γὰρ φρονηματίσθω τῷ Θεοῦ παρεγένετο φῶς τὸ μέτρον τῆς ὀρθῆς πίστεως, ἵνα τινὲς οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀληθείας [a] τῷ φωτὶ τῶν γραφῶν ἐξέτειναν, ὁμολογοῦντες τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν μεσίτην Θεοῦ ἡ ἀνθρώπων ἀνακεφάλαιον τὸ θεῖα μυστήρια τῆς ἀνθρωπότητος τῆς ἑνωθείσης αὐτῷ τῷ Θεῷ λόγῳ καθ' ὑπόστασιν. καὶ τὸν αὐτὸν ἀνακεφάλαιον τὸ ἀνθρώπινα ἀρρήτως καὶ μοναδικῶς φυσικὰ ἰδιώματα τῆς σαρκὸς ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως, ἀσυγχύτως, [b] πλήρως [c] τῆς θεότητος. καὶ ὁ ἁγιάσματος ἐν σαρκὶ τοῖς θείοις σημείοις πλήρης θεότητος, αὐτὸς ἦν ὁ ἡ τῆς σαρκὸς καὶ ἀληθοῦς τῆς ἐνηδρισμοῖς τῶ παθεῖν ἀνθρώπου τέλειος θεὸς καὶ ἄνθρωπος, ὃς μετὰ τὸ Θεοῦ ἡ ἀνθρώπων ἐκατέρας τῆς φύσεως, λέγω σαφῶς ἡμῖν ἡ ἀνθρώπου κατασκεῦ ἐξ οὐρανοῦ, ὃς ἡ ὁ αὐτὸς, καθὼς γέγραπται, σταυρωθεὶς ὁ κύριος τῆς δόξης ὑπάρχων ὁμολογεῖται πᾶν διότι μυστηρίως δειχθῆναι τὰ ἀνθρώπινα παθεῖν· ἡ τὸ ἐξ οὐρανοῦ εἶναι· ὁπότε τῆς θείας θεότητος ἀνθρώπου ἡ σάρξ· δι' ἑαυτὸν γὰρ ἡ ἀλήθεια ἐν τοῖς διαγγελίοις οὕτως ἔφη. οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. δηλαδὴ παιδεύσασα ἡμᾶς, ἵνα τῇ θεότητι ἡνίκα ἡ παθητὴ σαρξ ἀτρέπτως καὶ μυστηρίως, οὕτω ἀδιαιρέτως καὶ ἀσυγχύτως, οὕτω καὶ ἀδιαιρέτως δέξῃ ἐνοῦσθαι· ἵνα μηδεμιᾶς καινοφωνίας ὄνομασῶ λόγῳ τολμᾶν μόνωσιν τῶν διαφορῶν ἑκατέρων φύσεων ἐνοῦσθαι· ᾧ νοῒ ὁ θεῖος σοφὸς Παῦλος ἔφη· σοφίαν λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων· ἀλλὰ λαλοῦμεν Θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ ἀπεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ Θεὸς εἰς δόξαν ἡμῶν πρὸ τῶν αἰώνων, ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνω· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν· ὑπότε δηλαδὴ ὁ Σώτης οὐδὲ σταυρωθῆναι ἠδύνατο, οὐδὲ παθῶν ἀνθρωπίνων πεῖραν λαμβάνειν. ἤγουν θεὸν κατ' ἀμφότερα καὶ Θεὸς λέγοται παθεῖν, καὶ ὁ ἀνθρώπινος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταλαλῆσθαι μετὰ τῆς Σώτητος. ὅθεν καὶ ἓν θέλημα ὁμολογοῦμεν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· ἐπειδὴ φρονήσεως ἐκτὸς τῆς Σώτητος φρονηλίφθη ἡ ἡμετέρα φύσις, οὐχ ἁμαρτία ἐν ἑαυτῇ, δηλαδὴ ἡ φύσις ἡ τοῦ τῆς ἁμαρτίας κτισθεῖσα, οὐχ ὅπως μετὰ τὴν παράβασιν ἀρχαίαν. Χριστὸς γὰρ ὁ κύριος ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας παραγενόμενος τὴν ἁμαρτίαν ἀφαίρεται τοῦ κόσμου, ἧς ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν· καὶ μορφὴν δούλου λαβὼν ἐν χάριτι πέφυκε εἰς ἄνθρωπος. ἐπειδὴ γὰρ χωρὶς ἁμαρτίας σαπλάφθη ἐκ πνεύματος ἁγίου, ἤγουν θεὸν καὶ χωρὶς ἁμαρτίας ἦλθ ὁ πάντ ὁ ἐκ τῆς ἁγίας ἀρχαίου παρθένου ἡ Σωτῆρος, καὶ κατεχὼν πέφυκε τῆς ἁμαρτωλοῦς φύσεως. τὸ γὰρ τῆς σαρκὸς ὄνομα κατὰ δύο τρόπους ἤγουν θεῖ παλαῖ καὶ θεῖ καινῷ ἐγνωμεν λαμβάνεσθαι, καθὼς γέγραπται· οὐ μὴ καταμείνῃ τὸ πνεῦμά

[a] Latinus legit, τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων.

[b] al. πλήθει

[c] In mſ. ἔτι. ἐκτὸς τῆς θεότητος.

ANNO CHRISTI 681.

μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἐκείνοις, διὰ τὸ σάρκ. καὶ A *mens in hominibus iſtis, quia caro ſunt.* Et Apoſtolus: *Caro & ſanguis regnum Dei non poſſidebunt.* Et rurſum: *Mente ſervio legi Dei, carne autem legi peccati. Et video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captivum me trahentem in legem peccati, quæ eſt in membris meis.* Et alia multa hujuſmodi in malo abſolute ſolent intelligi, vel vocari. In bono autem ita, Eſaïa propheta dicente: *Venit omnis caro in Jeruſalem, & adorabunt in conſpectu meo.* Et Job: *In carne mea videbo Deum.* Et alias: *Videbit omnis caro ſalutare Dei.* Et alia diverſa. Non eſt itaque aſſumpta, ſicut præfati ſumus, a Salvatore vitiata natura, quæ repugnaret legi mentis ejus; ſed *venit quærere, & ſalvare quod perierat*, id eſt, vitiatam humani B generis naturam. Nam lex alia in membris, aut voluntas diverſa non fuit, vel contraria Salvatori, quia ſuper legem natus eſt humanæ conditionis. Et ſi quidem ſcriptum eſt: *Non veni facere voluntatem meam; ſed ejus qui miſit me Patris.* Et: *Non quod ego volo, ſed quod tu vis, Pater:* & alia hujuſmodi: non ſunt hæc diverſæ voluntatis; ſed diſpenſationis humanitatis aſſumptæ. Ista enim propter nos dicta ſunt, quibus dedit exemplum, ut ſequamur veſtigia ejus: prius magiſter diſcipulos imbuens, ut non ſuam unuſquiſque noſtrum, ſed potius Domini in omnibus præferat voluntatem. Via igitur regia incedentes, & dextrorſum vel ſiniſtrorſum venatorum laqueos circumpoſitos evitantes, ne ad lapidem pedem noſtrum offendamus; C Idumæis, id eſt terrenis atque hæreticis propria relinquentes, nec veſtigio quidem pedis ſenſus noſtri terram, id eſt, pravam eorum doctrinam, omnimodo atterentes; ut ad id, quo tendimus, hoc eſt, ad fines patrios pervenire poſſimus, ducum noſtrorum ſemita gradientes. Et ſi forte quidam balbutientes, ut ita dicam, niſi ſunt proſtrentes exponere, formantes ſe in ſpecimen [a] nutritorum, ut poſſent mentes imbuere auditorum, non oportet ad dogmata hæc eccleſiaſtica retorquere; quæ neque ſynodales apices ſuper hoc examinantes, neque auctoritates canonicæ viſæ ſunt explanaſſe, ut unam vel duas energias aliquis præſumat Chriſti Dei prædicare; quas neque evangelicæ vel apoſtolicæ litteræ, neque ſynodalis examinatio ſuper his D habita, viſæ ſunt terminaſſe. Niſi fortaſſis, ſicut præfati ſumus, quidam aliqua balbutiendo docuerunt, condeſcendentes ad informandas mentes atque intelligentias parvulorum: quæ ad eccleſiaſtica dogmata trahi non debent, quæ unuſquiſque in ſenſu ſuo abundans, videtur ſecundum propriam ſententiam explicare. Nam quia Dominus Jeſus Chriſtus, Filius ac Verbum Dei, per quem facta ſunt omnia, ipſe ſit [b] unus operator divinitatis, atque humanitatis, plenæ ſunt ſacræ litteræ luculentius demonſtrantes. Utrum autem propter opera divinitatis, & humanitatis, una an geminæ operationes debeant derivatæ dici vel intelligi, ad nos iſta pertinere non debent; relinquentes ea grammaticis, qui ſolent parvulis exquiſita derivando nomina venditare. Nos enim non [c] unam operationem E vel duas Dominum Jeſum Chriſtum, ejuſque ſanctum ſpiritum, ſacris litteris percepimus; ſed multiformiter cognouimus operatum. Scriptum eſt enim: *Si quis ſpiritum Chriſti non habet, hic ejus non eſt.* Et alibi: *Nemo poteſt dicere, Dominus Jeſus, niſi in Spiritu ſancto. Diviſiones vero gratiarum ſunt, idem autem ſpiritus; & diviſiones miniſtrationum ſunt, idem autem Dominus: & diviſiones operationum ſunt, idem vero Deus, qui operatur omnia in omnibus.* Si enim diviſiones operationum ſunt multæ, has omnes Deus in membris omnibus pleni corporis operatur; quanto magis capiti noſtro Chriſto Domino hæc poſſunt pleniſſime coaptari? ut caput & corpus unum ſit per-

ACTIO XII.
Cor. 5.
Rom. 7.
Iſa. 66.
Job 19.
Luc. 3.
Luc. 16.
Joan. 6.
Matt. 26.
Rom. 8.
1. Cor. 12.

[a] *In Græco, doctorum.*
[b] *In Græco, unus & idem operans divina & humana plene, facræ litteræ luculentius ex deo nom ſtrando.*
[c] *al. ſecundum unam.*

[a] al. γῆν

[b] al. καὶ μίαν.

ACTIO XII. Eph. 4.

fectum: *ut profecto occurrat*, ſicut ſcriptum eſt, *in virum perfectum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti.* Si enim in aliis, id eſt, in membris ſuis, ſpiritus Chriſti multiformiter operatur, in quo vivunt, mouentur, & ſunt: quanto magis per ſemetipſum mediatorem Dei & hominum, plene ac perfecte, multiſque modis & ineffabilibus confiteri nos communione utriuſque naturæ condecet operatum? Et nos quidem ſecundum ſanctiones divinorum eloquiorum oportet ſapere vel ſpirare; illa uidelicet refutantes, quæ quidem novæ voces noſcuntur ſanctis Dei eccleſiis ſcandala generare: ne parvuli aut duarum operationum vocabulo offenſi, ſectantes Neſtorianos nos veſana ſapere arbitrentur: aut certe, ſi rurſus unam operationem Domini noſtri Jeſu Chriſti fatendam eſſe cenſuerimus, ſtultam Eutychianiſtarum attonitis auribus dementiam fateri putemur: præcaventes, ne quorum inania arma combuſta ſunt, eorum cineres redivivos ignes flammivomarum denuo renovent quæſtionum: ſimpliciter atque veraciter confitentes Dominum Jeſum Chriſtum unum operatorem divinæ atque humanæ naturæ: electius arbitrantes, ut vani naturarum ponderatores, otioſe negotiantes & turgidi, aduerſus nos inſonent vocibus ranarum philoſophi, quam ut ſimplices & humiles ſpiritu populi Chriſtiani poſſint remanere jejuni. Nullus enim decipiet per philoſophiam & inanem fallaciam diſcipulos piſcatorum, eorum doctrinam ſequentes; omnia enim argumenta ſcopuloſa diſputationis callidæ, atque fluctivaga, intra eorum retia ſunt colliſa. Hæc vobiſcum fraternitas veſtra prædicet, ſicut & nos ea uobiſcum unanimiter prædicamus: hortantes vos, ut unius vel geminæ novæ vocis inductum operationis vocabulum aufugientes, unam nobiſcum Dominum Jeſum Chriſtum Filium Dei vivi, Deum veriſſimum, in duabus naturis operatum divinitus atque humanitus, fide orthodoxa, & unitate catholica prædicetis. *Subſcriptio* Deus te incolumem cuſtodiat, dilectiſſime atque ſanctiſſime frater.

ANNO CHRISTI 681

Glorioſiſſimi judices, & ſancta ſynodus dixerunt: Oportet ad nos afferri regeſta, ac dogmatica ſcripta quæ expoſita ſunt a Sergio quondam patriarcha hujus regiæ urbis, ſive ad Honorium, vel Cyrum, vel Sophronium, aut etiam ad alias perſonas; ſeu ab Honorio ad Sergium facta ſuper præſenti dogmatica quæſtione; rejacentia in ſacra chartophylacio hujus venerabilis patriarchii: ut conferantur cum codicibus, qui piiſſimo domino noſtro principi a Macario oblati ſunt, & nunc relecti. Georgius igitur Deo amabilis diaconus, & chartophylax hujus tanctiſſimæ magnæ eccleſiæ, cum omni ſtiuantia pergens in chartophylacium venerabilis patriarchii, eadem regeſta, quæ dicta ſunt, & ſcripta deferat.

Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax, dixit: Sicut juſſit veſtra ſancta ſynodus, confeſtim vado, & quanta invenire potero, mecum deferam.

Glorioſiſſimi judices, & ſancta ſynodus dixerunt: Quæ promiſſa ſunt ab eodem Georgio Deo amabili diacono, & chartophylace, ad effectum proveniant. Hi autem qui excipiunt quæ geruntur in hac ſancta noſtra ſynodo, eant una cum Joanne reverendo epiſcopo civitatis Rhegitanæ, Georgio Deo amabili epiſcopo Cyzici, & Domitio epiſcopo Pruſiados, ad Macarium: & oſtendant ei illos duos libros, & chartaceum quaternionem, qui cum eis eſt: & ſciſcitentur ab eo, ſi vere hæc opuſcula ejuſdem exſiſtunt Macarii. Similiter autem oſtendant ei & tres codices, &

Ἵνα ὅλως ἀπὸ σωμάτων, οἷς χέχρηται, οἷς ἔνδοξα πέπονθεν, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ. εἰ γὰρ ἐν ἄλλοις, τοντέστιν ἐν τοῖς μέλεσι τοῖς ἰδίοις τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ πολυτρόπως ἐνεργεῖ, ἐν ᾧ ζῶσι, καὶ κινοῦνται, καὶ εἰσὶ· πόσῳ μᾶλλον δι' ἑαυτοῦ τοῦ μεσίτου Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων πολυτρόπως καὶ πολυτρόπως, καὶ πολυτρόπως καὶ ἀφράστως ὑμᾶς δίκαιόν ἐστι ὁμολογεῖν τῇ καινοτομίᾳ ἐπιστήμης φέρειν ἀσεβῆ ἐνεργεῖν; καὶ ἡμᾶς μὲν κατὰ τὰ διατάγματα τῶν θείων λογίων φρονεῖν καὶ ἀναπνεῖν· ἀνόσια δὲ καινοφώνους ἀπωθουμένους, ἃ πᾶσι καταφανῆ φανῆναι γινώσκοντας τὰς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας σκάνδαλα παντελῶς τινας οἱ νηπιάζοντες τῇ ἐπινοίᾳ τῶν δύο ἐνεργειῶν προσκόψωσιν, πρὸ Νεστοριανῶν μανίαν ἡμᾶς φρονεῖν ὑπολάβωσιν. εἰ δὲ δηλαδὴ μίαν μόνην ἐνέργειαν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁμολογοῦντας ἡμᾶς δοξάσωμεν, πρὸ μανίας τῶν Εὐτυχιανιστῶν τοῖς ἐμβροντήτοις ἀκοαῖς ἄνοιαν ὁμολογεῖν νομισθῶμεν· παραφυλαξόμεθα, ἵνα μὴ ἐν τοῖς μάταια ἡ κατὰ ὕπαιθρα σποδισθῶσι, τοῦτον οἱ τέφρας ἀναπεμένων τοῖς πυρσοῖς ἀναζωπυρήσωσι τῶν φλογερόνων ζητήσεων· ἀστόμφως ἡ ἀληθείᾳ ὁμολογοῦντες τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἐνεργοῦντα ἐν τῇ θείᾳ καὶ ἀνθρωπίνῃ φύσει· βέλτιον μᾶλλον ὑπολαμβάνοντες, ἵνα εἰ μάταιοι τῶν φύσεων σοφισταί, ἀρχαὶ καὶ παγανιστόμενοι φιλόσοφοι, πέρι ἔχοντες καὶ ἀδιάφοροι παρ' ἡμῶν διαλογίσωνται τὰς φωνὰς τῶν θεοπνεύστων, ὑπὲρ ἵνα αἱ ἀκόλουθοι καὶ βατραχοὶ τῆς πολυμαθοῦς λαοῦ τοῦ Χριστοῦ ἀνομοιοῦσι φωνῆς. οὐδεὶς γὰρ ἀπατήσει ἐξ εὐτελείας καὶ πάντες ἀπαίσιος ἐκ μαθητὰς τοῦ ἁλιέως, τοὺς ἐπιφοιτῶντας τῷ δόγματι διδασκαλίᾳ. πᾶσι γὰρ ὑπόκεινται ἡ πατρῴα καὶ ἀποστολικὴ παράδοσις συνέχουσα συλλογισμοῦ ἐν τοῖς θείοις δικτύοις σαγηνεύειν. ἵνα τοίνυν ὑμῶν ἡ ἀδελφότης ἡ ὑμετέρα κατέχει, καθὼς καὶ ἡμεῖς ἵνα τοῦτο μαθ' ὑμῶν ὁμοφώνως παρακαλοῦμεν· ἐστηρίζοντες ὑμᾶς, ἵνα τῶν ἀπαχθέντων φθογγείων τῆς νέας φωνῆς, τῆς μιᾶς ἡ τοῦ δύο ἐνεργειῶν ἐκβάλητε, ἵνα μαθ' ὑμῶν τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν ἕνα τὸν Θεοῦ τὸν ζῶντα, Θεὸν ἀληθῆ ἐν δύο φύσεσιν ἐνεργοῦντα τὰ τῆς θεότητος ἡ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀδιαλείπτως πίστει ἡ ἕνωσιν καθολικῷ κηρύξητε. ἡ ὑπερκαιρία ὁ Θεὸς τὴ ἐρήμην φυλάξοι, ἀγαπητοὶ ἡ ἀγαπῶντα ἀδελφοί.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία συνοδος εἶπεν· δίκαιον ἐστὶν ἐπὶ τοῦτο ἐνεγκεῖν ἡμᾶς τὰ ῥηθέντα καὶ δογματικὰ συγγράμματα, τὰ ἐκτεθέντα ὑπὸ Σεργίου τοῦ ποτὲ ἁγιωτάτου [a] τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, ἢ πρὸς Ὁνώριον, ἢ Κῦρον, ἢ Σωφρόνιον, ἢ καὶ πρὸς ἑτέρους τινὰς πρόσωπα, ἢ ἐξ ἄλλου πρὸς Σέργιον ῥηθέντα τῆς παρούσης ἔστιν ὅτε δογματικῆς ζητήσεως, ἃ ὑπεκείμενα τῷ χαρτοφυλακίῳ τοῦ θειοτάτου πατριαρχείου, πρὸς ἀκρίβειαν τῶν παρὰ Μακαρίου ὑποβεβλημένων καθ' ἡμῶν τοῦ θειοτάτου ἡμῶν βασιλέως, τοῦ ἐξ ὑπερτάτων. Γεώργιος θεῖος ὁ διακονικὸς ἁγιώτατος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, μετὰ πάσης σπουδῆς ἀπερχόμενος ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ τοῦ θειοτάτου πατριαρχείου τὰ μηχέτι δηλωθέντα ῥηθέντα ἢ συγγράμματα.

Γεώργιος ὁ διακονικὸς ἁγιώτατος καὶ χαρτοφύλαξ εἶπεν· καθὼς ἐκέλευσεν ἡ ὑμετέρα ἐνδοξότης καὶ ἡ ἁγία ἡ οἰκουμενικὴ ὑμῶν συνοδος, παρεγενήθημεν ἐκφέροντες, ἡ ἅπερ εὕρομεν δυνηθῶ, φέρω μεθ' ἑαυτοῦ.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία συνοδος εἶπεν· τὰ μὲν παρὰ [b] Γεωργίου τοῦ διακονικοῦ ἁγιωτάτου καὶ χαρτοφύλακος ὑπαρχθέντα πρὸς πίστιν τῆς ἁγίας· εἰ δὲ ὑπολαμβάνοντες τὰ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτῃ συνόδῳ φερόμενα, γενέσθαι ἅμα Ἰωάννου τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἡ Γεωργίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Κυζίκου, ἡ Δομετίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου πόλεως Προυσιάδος, πρὸς Μακάριον· καὶ ἐπιδεικνύτωσαν αὐτῷ τὰ τε δύο βιβλία, καὶ τὸ ἐκεῖ αὐτῆς χαρτάριον τετράδιον· καὶ πυνθανέσθωσαν παρ' αὐτοῦ, εἰ ἀληθῶς ταῦτα συγγράμματα εἰσὶ τοῦ Μακαρίου τυγχάνουσι. εἰσὶν δὲ ὑπολαμβάνοντες αὐτῷ καὶ τὰ τρία κώδικα, ἡ

[a] al. τῆς βασιλίδος πόλεως

[b] al. αὐτοῦ Γεωργίου

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XII.

τὸν ἕνα χάρτην, τὰ ὃ νῦν ὑπὸ ὑμῶν ἀναγνωσθέντα, εἰ ἄρα ἃ ἐστὶν αὐτὰ ἐπιδέδωκε τῷ δεσπότῃ ὑμῶν διαπύστῳ καὶ μεγάλῳ βασιλεῖ· καὶ τοῦτο ἐξ αὐτοῦ διδαχθέν· ὑπέρτιμοι μεγαλοπρεπεῖς ἐφάνησαν πρὸς ἡμᾶς ἀναγόντες. καὶ ὀλίγον ὑποχωρήσαντες οἱ εἰρημένοι θεοφιλέστατοι ὑπέρτιμοι ἅμα Παύλῳ καὶ Ἰωάννῃ τοῖς μεγαλοπρεπεστάτοις ἀποκρίσεις σηκρητείοις βασιλικοῖς, καὶ Ἀγαθῶνι τῷ εὐλαβεστάτῳ ἀναγνώστῃ καὶ νοτερίῳ τῷ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. καὶ παραγενόμενοι σὺν Μακαρίῳ, καὶ * ἀκουτορίζαντες εἴπομεν· ἀκολούθως κατὰ τὸν κέλευσιν τῆς σῆς ὑπερτίμου ἐνδόξου, καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ὑμῶν συνόδου ἀναβαίνομεν εἰς τὸ βενερώβιλε πατριαρχεῖον· καὶ εἰσελθόντες εἰς ἓν κελλίον, ἔνθα ἦν Μακάριος, εἰς ἐκελεύσαμεν, ἐπηρωτήσαμεν αὐτὸν εἰ ἐπιγινώσκει τὰ δύο βιβλία τὰ εἰς ὄνομα αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένα, καὶ τὸ ἓν σὺν αὐτοῖς χαρτῶν πεντάδιον, καὶ εἰ πτύσματα αὐτοῦ τυγχάνουσιν. ὅπερ Μακάριος ἀκούσας αὐτὰ ἐπεγνώρισε καὶ καλούσης ἐστὶ καὶ δίκαιον, ἀληθῶς ἐμά εἰσι πτύσματα, καὶ ἐπιγινώσκω αὐτά. ἡμῖν δὲ ὑπελείχθησαν αὐτῷ καὶ τὰ τρία τεύδικα, καὶ τὸ ἓν χαρτίον, ὅπερ καὶ κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν ἀνεγνώσθησαν. καὶ καλούσης ἐστὶ καὶ δίκαιον, γνωρίζω αὐτά. κατὰ γὰρ τὸν παρωχημένον χρόνον ἐδηλώθησαν αὐτὰ τῷ δεσπότῃ, καὶ ἀληθῶς ἐπιγινώσκω αὐτά.

* al. μετὰ βενερώβιλε ἐπεσκεψάμεθα.

A illam unam chartam, quæ nunc quoque coram nobis relecta sunt, si hæc utique sunt, quæ ipse obtulit nostro piissimo domino & magno Imperatori: & responsum quod eis dederit, statim ad nos perducant. Et paululum recedentes præfati reverentissimi episcopi, una cum Paulo, & Joanne magnificis a secretis atque imperialibus secretariis, & Agathone religioso lectore, & notario sanctissimi patriarchæ Constantinopolitani: & venientes ad Macarium, atque paulo post revertentes, dixerunt: Secundum jussionem vestræ gloriæ, & sanctæ universalisque synodi, pergentes ascendimus in venerabile patriarchium: & intrantes unam cellam, in qua est Macarius, sicut jussistis, interrogavimus eum, si recognoscit illos duos libros, qui in nomine ejus superscripti sunt, & unum, qui cum eis est, chartaceum quaternionem: & si opuscula ejus existunt. Qui Macarius accipiens ea, & revolvens ac inspiciens, dixit: Etiam, domine, pro certo mea opuscula sunt, & recognosco ea. Similiter autem & ostensi sunt ei tres codices, & una charta, quæ hodierna die relecta est, & adspiciens ea, dixit: Etiam, domine, cognosco ea. Anno enim præterito obtuli ea domino, & vere recognosco ea.

Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ εἰσελθὼν ἐν μέσῳ τῆς ἁγίας συνόδου εἶπε· κατὰ τὰ κελευσθέντα μοι παρὰ τῆς ὑμετέρας ἐνδόξου, καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, εἰσελθὼν εἰς τὸ χαρτοφυλάκιον τοῦ θειοτάτου πατριαρχείου, ἄγω δίφθα ἐνδιαθέτων κωδίκων ὅπου ῥήγεστα, ὑπηρέτησα τῇ ὑμῶν παρεστώσῃ.

Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax, ingressus in medium sancti concilii dixit: Juxta quæ mihi jussa sunt a vestra gloria, & a sancto & universali concilio, pergens in chartophylacium venerabilis patriarchii, codices sive regesta quæ invenire potui, defero ad quod vobis placuerit.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία συνόδος εἶπε· Ἐπιδότω Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ ὡσαύτως ὅπως ἀναβαστάσῃ τὰ ἐπιδοθέντα παρὰ Μακαρίου κωδίκια τῷ δεσπότῃ ἡμῶν βασιλεῖ, ἅπερ ὑπῆρξαν κωδίκια ὅπου ῥήγεστα, καὶ λαβὼν Ἀντίοχος, ὁ θειοτάτος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος Γεωργίου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, κωδίκιον ὅπου ῥήγεστον ἑβδομήκοντα ὄντων ἐπιστολῶν Σεργίου ἡμετέρου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἀνέγνω ἐπιστολὴν τοῦ αὐτοῦ Σεργίου πρὸς Κῦρον ἐπίσκοπον ἡμέρων Λαζίκης. καὶ ἀντεβλήθη πρὸς τὸ ἐκτεθὲν ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου κανστωρίου κατὰ Μακαρίου κωδίκιον· καὶ εὑρέθη.

Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax, ingressus in medium sancti concilii dixit: Juxta quæ mihi jussa sunt a vestra gloria, & a sancto & universali concilio, pergens in chartophylacium venerabilis patriarchii, codices sive regesta quæ invenire potui, defero ad quod vobis placuerit.

Gloriosissimi judices, & sancta synodus dixerunt: Offerat Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax, ad relegendum, & conferendum cum codicibus a Macario porrectis piissimo nostro principi, codices sive regesta quæ detulit. Et accipiens Antiochus religiosus lector, & notarius Georgii sanctissimi archiepiscopi Constantinopoleos, codicem sive regestum diversarum epistolarum Sergii quondam patriarchæ Constantinopoleos, relegit epistolam ejusdem Sergii ad Cyrum quondam episcopum Lazorum. Et collata est cum codice Macarii, qui prolatus est per Joannem gloriosissimum Quæstorem: & constitit.

Ἐπεβλήθη ἕτερον κωδίκιον ὅπου ῥήγεστον ἀναγνωσθὲν ὁμοίως ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ θειοτάτου Ἀντιόχου, ἔχον ἐπιστολὰς Σεργίου πατριάρχου ἡμετέρου Κωνσταντινουπόλεως πρὸς Ὁνώριον ποτὲ Ῥώμης. καὶ ἀντεβλήθη αὐτὸς τὸ ἐκδοθὲν κωδίκιον παρὰ Μακαρίου τῷ δεσπότῃ βασιλεῖ· καὶ εὑρέθη. ἐμίχθη δὲ παρὰ Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου καὶ χαρτοφύλακος αὐθεντικὴ ἐπιστολὴ Ῥωμαϊκὴ Ὁνωρίου ποτὲ Ῥώμης πρὸς Σέργιον πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως μετὰ καὶ τῆς αὐτῆς ἑρμηνείας. καὶ ἀνεβλήθη ἡ αὐτὴ Ῥωμαϊκὴ ἐπιστολὴ ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ θεοσεβεστάτου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου, ἑνὸς τυγχάνοντος τῶν συνόδων τῶν ἀρκαδιανῶν Ῥώμης· καὶ εὑρέθη.

Item prolatus est alius codex sive regestum, relectum similiter per eumdem religiosum Antiochum, habens epistolam Sergii quondam patriarchæ Constantinopoleos ad Honorium quondam Papam Romanum. Et collata est cum codice, qui a Macario datus est piissimo principi: & constitit. Similiter prolata est a Georgio Deo amabili diacono, & chartophylace epistola authentica Latina Honorii quondam Papæ Romani, ad Sergium quondam patriarchum Constantinopoleos, una cum ejus interpretatione: & collata est eadem Latina epistola per Joannem reverentissimum episcopum civitatis Portuensis, qui unus extitit de concilio antiquæ Romæ: & constitit.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες ἔπον· τὴν ἀδικον λαβοῦσα ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος ἐκ τῶν ἀναγνωσθέντων καὶ ἀντεβλήθεντων, οἷα τε Σεργίου τοῦ ἡμετέρου πατριάρχου τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, καὶ οἷα Ὁνωρίου ἡμετέρου ποτὲ Ῥώμης, ἔτι δὲ καὶ Σωφρονίου τοῦ ἡμετέρου πατριάρχου Ἱεροσολύμων, τὰ δεόντως αὐτῇ δόξειεν.

Gloriosissimi judices dixerunt: Cognitionem accipiens sanctum vestrum & universale concilium eorum, quæ nunc relecta atque collata sunt, tam de Sergio quondam patriarcha hujus regiæ urbis, quam de Honorio quondam Papa Romano, ad hæc & Sophronio quondam patriarcha Hierosolymorum; quæ ei visa fuerint, prosequatur.

Ἡ ἁγία σύνοδος ἔπον· κατὰ τὸ διαλαληθὲν παρὰ τῆς ἐνδοξότητος ὑμῶν ὅτων ἐκ τῶν ἐκ τῶν ἀναγνωσθέντων ὑμῖν ἐκ τε τῶν ἐκ ῥήγεστων τοῦ χαρτοφυλακείου καὶ Σεργίου θεοτόκου, καὶ τῆς αὐθεντικῆς Ῥωμαϊκῆς Ὁνωρίου θεοτόκου, ἔτι δὲ καὶ τῶν ἐκ συνόδων Σωφρονίου τῶν ἐκδοθέντων ὑμῖν, ἀκριβέστερον περὶ αὐτῶν διαπραγματευόμενοι καθ' ἑτέραν ὥραν τῆς ἐνδοξότητος ὑμῶν τὰ δόντα λέξομεν.

Sancta synodus dixit: Secundum interlocutionem gloriæ vestræ de his, quæ nobis relecta sunt, tam de regestis scriptarum a Sergio epistolarum, quam & authentica epistola Honorii Latina, ad hæc etiam & de synodicis Sophronii, quæ nobis jam relecta sunt, accuratius de eis pertractantes, futuro secretario vobis gloriosissimis, quæ opportuna sunt, dicemus.

ACTIO XII.

ANNO CHRISTI 681.

Glorioſiſſimi judices dixerunt: Hoc quidem ſancta ſynodus peragat. Piiſſimus vero atque a Deo confirmandus dominus noſter, & magnus Imperator, Dei coronatoris ſui clementiam in omnibus imitatus, & pœnitentiam exſpectans Macarii, per nos indignos ejus famulos veſtram ſciſcitatur ſemper ſanctam & univerſalem ſynodum, ſi forſitan eo pœnitente, poſt depoſitionem a ſancta veſtra ſynodo in eo perpetratam, in propria ſede reſtituendus eſt.

Sancta ſynodus dixit: Inveteratum Macarium in impietatis dogmatibus, & non ſolum univerſalem Chriſto amabilem plebem, quæ hanc a Deo conſervandam regiam urbem inhabitat, everſione turbulenta potantem; teſtimoniaque ſanctorum & probabilium patrum falſantem; & quædam quidem abſcindentem, quædam vero addentem; & ſecundum quod ei videbatur, in devia mittentem piiſſimum & a Deo coronatum noſtrum principem per oblatos ab eo codices; ſed & a ſolis ortu uſque ad occaſum per litteras ſuas, & per homines quos mittebat, univerſos perturbantem, & a fide vera ſegregantem; & juſte, atque regulariter a pontificali habitu denudatum; nullatenus divina regula de cetero ſuſcipit in doctoris ſede reſidere: ne ex hoc propriæ ſuæ hæreſeos multo amplius recrudeſcere faciat intelligentiam, *& fiant,* (juxta quod ſcriptum eſt) *noviſſima illius pejora prioribus*: & maxime cum diverſis vicibus in præſentia piiſſimi noſtri domini & magni Imperatoris, & cuncti noſtri concilii interrogatus ſit, ſi ſequitur, & una cum omnibus confiteatur in Domino noſtro Jeſu Chriſto ſicut duas naturas, ita & duas voluntates naturales, & duas operationes naturales: & eo nullatenus accepto ferente, ſed & confirmante quæ dudum ab eo impie definita ſunt, & ipſis[a] ſermonibus adſtruente: Quod ſi membratim incidar & jacter in mare, ego neque duas voluntates, neque duas operationes dico in Domino noſtro Jeſu Chriſto, uno ſanctæ Trinitatis; & ex hoc, ut dictum eſt, ſynodice depoſitum, & anathematizatum, nullo modo hunc Macarium de cetero, ſicut ſuperius dictum eſt, hoc ſanctum concilium in ſacerdotali ſuſcipit ſede: ſed & exſecramur, & rogamus extra terminos a Deo conſervandæ hujus regiæ urbis hunc fieri, una cum ei ſimiliter ſentientibus.

Matth. iv. Luc. ii.

[a] Pro, his ipſis verbis

Reverentiſſimi epiſcopi ac venerabiles clerici, qui ſub ſede ſunt Antiochiæ civitatis, accedentes ad glorioſiſſimos judices, dixerunt: Petimus veſtram gloriam, ſuggerere piiſſimo & a Deo coronato noſtro domino & magno Imperatori, alterum pro Macario, qui fuerat archiepiſcopus noſter, ad pontificalem ſedem Antiochiæ provenire, ut non ſit vidua hujuſmodi ſedes.

Glorioſiſſimi judices dixerunt: Secundum ea, quæ conſiderata ſunt a ſancto & univerſali veſtro concilio, & juxta petitionem reverentiſſimorum epiſcoporum, religioſiſſi notariique clericorum, qui ſub jure ſunt ſedis Antiochiæ civitatis, agemus; veſtra ſancta ſynodo in futuro ſecretario, quæ promiſſa ſunt ſuper Sergio, Honorio, atque Sophronio, opere adimplente.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· πάνυ μὲν ἡ ἁγία ὑμῶν σύνοδος περαιούτω· ὁ δὲ γαληνότατος ἡμῶν δεσπότης καὶ μέγας βασιλεὺς τὸν εὐσεβέστατον αὐτοῦ θεῖον φιλόχριστον Μακάριον ἐκ τῶν ἡμετέρων μικροτήτων, ἡμῶν τῶν ἀναξίων αὐτοῦ δούλων τὸν ἐμπίστευτον ἀρχιερατικὸν Μακαρίου, δι' ἡμῶν δὲ ἀναξίων αὐτοῦ δούλων τὸν ἐμπίστευτον πατριάρχην ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, ἵνα τύπου ὑποφόρου μετὰ τὴν ἐν τῇ ἁγίᾳ ὑμῶν συνόδῳ ἡμφιεσμένου ἐπ' αὐτῷ καθαίρεσιν, ἐν τῷ ἰδίῳ ἀποκαθίστηται θρόνῳ.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· τὸν παλαιωθέντα Μακάριον ἐν τοῖς τῆς ἀσεβείας δόγμασι, καὶ οὐ μόνον τὸν ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ καὶ βασιλίδι ταύτῃ εἰκόνιστα πᾶσι φιλόχριστον λαὸν ἀναστρεπτὴν διαγωγὴν πάντοτε, καὶ φαλσίσαντα τὰς χρήσεις τῶν ἁγίων καὶ ἀοιδίμων πατέρων· καὶ τοῖς μὲν ἀφαιροῦντα, τοῖς δὲ προσθέντα, καὶ κατὰ τὸ δόξαν αὐτῷ παρ' ἰδίαν βούλησιν τὸν θεοφρουρητον καὶ διαπρεπέστατον ἡμῶν βασιλέα ἀφ' ὑποβολῆς τοῦ παρ' αὐτοῦ καθάπαξ· εἰκὸς μὲν καὶ λίαν ἀκαταλόγιστον πλῆθος μέχρι δισμυρίων ἀφ' ὧν γράμματα αὐτοῦ, καὶ ἀποστόλων διεφθάρκασι, πάντας σωτηρίξαντα, καὶ διὰ τῆς ἀληθοῦς πίστεως ἀποστήσαντα, καὶ ἀληθῶς καὶ κατονπὸν διὰ τῆς ἀρχιερατικοῦ χάριτος γνησιώτατα, οἰκείως ὁ Θεὸς κατὰ τὸν παράδοξον τῷ κοσμῷ ἐκ διδασκαλικῶν παθῶν ἡμᾶς· ὅπως μὴ ὑποβῇ τὸ τῆς νίκης αὐτοῦ αἰρόμενος πλοῦτος ἀκαθέκτου φρονήματος, ἢ ἡδονὴν κατὰ τὸ μεγαλωθέντα τὰ ἔθνη τῆς ἀληθείας ἀσύνετον χάρτα ἀφ' ἑαυτῶν. καὶ μάλιστα ἀφορίσας κατὰ παρουσίαν τοῦ θεοστέπτου ἡμῶν δεσπότου καὶ μεγάλου βασιλέως, καὶ πάντας τοὺς καθ' ἡμᾶς συνόδου ἐνεστῶτας, οἱ ἔστιν καὶ συνοικοῦσι μετὰ πάντων ὀρθῶ τῷ πιστεύειν ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστὸν ἐκ δύο φύσεις, εἶτα καὶ δύο θελήματα φυσικὰ, ἢ δύο ἐνεργείας φυσικάς· καὶ μὴ παραδεξαμένου αὐτοῦ τὸ σύνολον, ἀλλ' ὑποβαλόντος τὰ ἴδια ἀσεβῆ περὶ αὐτοῦ ἐκτεθέντα, ἢ λίξαν αὐτοῖς εἰρηκότος· ὅτι ἐὰν τμηθοῦμαι πατρικαθῶ, καὶ ῥιφθοῦμαι εἰς τὴν θάλασσαν, ἐγὼ οὔτε δύο θελήματα, οὔτε δύο ἐνεργείας λέγω ὀρθῶ τοῦ πιστεύειν ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τὸν ἐκ τῆς ἁγίας Τριάδος. ἀναθέμα τε, εἰς ἅπαντα, συνοδικῶς καθαιρεθέντα ἢ ἀναθεματισθέντα, σὺν τῷ Μακαρίῳ τῷ λαοπλάνῳ, εἰς ἀκατάπαυστον λίμνην· ἡ ἁγία αὕτη καθ' ἡμᾶς σύνοδος εἰς ἡγεμονικὸν δίκτυον ἔσπευσε· ἀλλὰ καὶ δέομαι ἔξω τοῦ ἴσου αὐτὸν ῥηθῆναι τῆς ἀναθεματισθείσης ταύτης ἢ βασιλίδος πόλεως, μετὰ ἢ τοῦ ἴσου αὐτῷ φρονήσαντων.

Οἱ ἀναθεματισθέντες ἐπίσκοποι, καὶ οἱ διακονικοὶ κληρικοὶ οἱ ὑπὸ τὸν θρόνον τοῦ ἁγιωτάτου τῆς Ἀντιοχέων πόλεως θεσπεσίων τῶν ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων εἶπον· αἰτοῦμεν τὴν ὑμετέραν ἐνδοξότητα τὸ ἀναγκαῖον τοῦ δικαστοῦ ἢ βασιλέως ἡμῶν δικαίου καὶ μεγάλου βασιλέως, ἵνα εἰς τὸν Μακάριον τὸν ῥηθέντα ὑμῶν ἀρχιεπίσκοπον εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον Ἀντιοχείας θεσπεσίων, ἀφ' οὗ μὴ χηρεύσῃ τὸν τοιοῦτον θρόνον.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· κατὰ τὰ συνεγνωσμένα παρὰ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ὑμῶν συνόδου, ἢ κατὰ τὰ αἰτηθέντα παρὰ τῆς θεοσεβεστάτου δεσπότου καὶ δικαστοῦ τοῦ κλεινοῦ τοῦ ὑπὸ τὸν θρόνον τοῦ ἁγιωτάτου τῆς Ἀντιοχέων πόλεως, ἀφωρισμένου, τῆς ὑμετέρας ἁγίας συνόδου καθ' ἑκάστην τὰ ὑποφαινόμενα ἔσται ἐπὶ Σεργίου, Ὁνωρίου, ἢ Σωφρονίου ὑπερ, πληρούσης.

ACTIO DECIMATERTIA.

IN nomine Domini, & dominatoris noſtri Jeſu Chriſti, Dei & Salvatoris noſtri; imperantibus a Deo coronatis, ac ſereniſſimis noſtris dominis Flaviis, Conſtantino quidem piiſſimo, & a Deo coronato magno principe, perpetuo Auguſto & Imperatore, anno vicefimo [b] octavo, & poſt conſulatum ejus a Deo inſtructæ mantuetudinis, anno decimotertio; Heraclio vero atque Tiberio a Deo conſervan-

[b] In Græco, ἑβδόμου octavo

ΠΡΑΞΙΣ ΙΓ'.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἢ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλέως τῶν Χριστιανῶν ἢ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ δικαιοτάτου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοστοῦ ὄγδοου, καὶ μετὰ ὑπατείαν τὴν αὐτοῦ θεοσέβειαν τρισκαιδέκατον ἔτους τεσσαρεσκαιδεκάτου· Ἡρακλείου δὲ, ἢ Τιβερίου τῶν θεοσε-

λάτου

ANNO CHRISTI 681.

λάκτων αὐτοῦ ἀδελφοῖς ὑπὲρ εἰκοστοδευτέρου, τῇ εἰκάδι δευτέρᾳ τοῦ Μαρτίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.

Προτιθέντος τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν καὶ θεοστέπτου, καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ ἱεροῦ παλατίου τοῦ οὕτως ὀνομαζομένου Τρούλλου, καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θειοτέρου γαληνότητος, ἐκ προσώπου αὐτοῦ παρόντων καὶ ἀκροωμένων, Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ ἐπάρχου τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τοῦ Ὁρμίσδου· Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ ἐπιτρόπου τοῦ πάνυ τοῦ βασιλικοῦ ξενοδόχου· Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὸ ὑπάτων, καὶ Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὸ ὑπάτων.

Συναλθούσης δὲ ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ τῇ κατὰ βασιλικὴν διάταξιν συναθροισθείσῃ ἐν ταύτῃ τῇ διαφυλάκτῳ ὑπὸ Θεοῦ βασιλίδι πόλει· ἔνθεν Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν θεοφιλεστάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ θεοφιλεστάτου διακόνου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγαθῶνος, καὶ Γεωργίου τοῦ ἁγιωτάτου καὶ ἐξαρχικοῦ ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλοπόλεως Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, καὶ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ ἐπιτρόπου τοῦ ὄντος τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως· καὶ Γεωργίου τοῦ θεοτίμου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ἁγιωτάτου ἐπιτρόπου τοῦ ὄντος Ἱεροσολύμων· Ἰωάννου ὑπερτίμου πάπου Πόρτου· Ἀβουνδαντίου ὑπερτίμου πάπου Πατέρνου· Ἰωάννου ὑπερτίμου πάπου Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην ἁγίας θεοῦ καθολικῆς ἐκκλησίας συνόδου, θεοῦ ἐν εἰκόνι ἐπιγραφῆς δηλουμένων ἐν τῇ ἐμφανεῖ προσόδῳ τοῦ δεσπόζοντος βασιλέως Κωνσταντίνου παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ· καὶ Θεοδώρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου, καὶ ἐπιτρόπου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου· Ἰωάννου ὑπερτίμου Θεσσαλονίκης· Βασιλείου ὑπερτίμου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου· Φιλαληθοῦς ὑπερτίμου Καισαρείας Καππαδοκίας· Θεοδώρου ὑπερτίμου Ἐφέσου· Σισιννίου ὑπερτίμου Ἡρακλείας Θρᾴκης· Πλάτωνος ὑπερτίμου Ἀγκύρας Γαλατίας· Γεωργίου ὑπερτίμου Κυζίκου· Μαρίνου ὑπερτίμου Σάρδεων· Πέτρου ὑπερτίμου Νικομηδείας· Φωτίου ὑπερτίμου Νικαίας· Ἰωάννου ὑπερτίμου Χαλκηδόνος· Ἰωάννου ὑπερτίμου Σίδης· Θεοδώρου ὑπερτίμου Μελιτηνῆς· Ἰουστίνου ὑπερτίμου Τυάνων· Ἀλυπίου ὑπερτίμου Γαγγρῶν· Κυπριανοῦ ὑπερτίμου Κλαυδιουπόλεως· Πολυεύκτου ὑπερτίμου Μύρων τῆς Λυκίας· Θεοδώρου ὑπερτίμου Σταυροπόλεως Καρίας· Τιβερίου ὑπερτίμου Λαοδικείας Φρυγίας· Κοσμᾶ ὑπερτίμου Συνάδων· Στεφάνου ὑπερτίμου Ἀντιοχείας Πισιδίας· Ἰωάννου ὑπερτίμου Πέργης· Θεοπέμπτου ὑπερτίμου Ἰουστινιανουπόλεως ἤτοι Μοκισσοῦ· Ἰσιδώρου ὑπερτίμου Ῥόδου· Σισιννίου ὑπερτίμου Ἱεραπόλεως Φρυγίας· Θεοδώρου ὑπερτίμου Ταρσοῦ· Μακροβίου ὑπερτίμου Σελευκείας Ἰσαυρείας· Γεωργίου ὑπερτίμου Βυζίης Θρᾴκης· Ζαχαρίου ὑπερτίμου Λεοντοπόλεως Ἰσαυρείας· Γρηγορίου ὑπερτίμου Μιτυλήνης· Γεωργίου ὑπερτίμου Μιλήτου· Σεργίου ὑπερτίμου Σηλυβρίας· Ἀνδρέου ὑπερτίμου Μεθύμνης· Θεογενίου ὑπερτίμου Κίου· Ἐπιφανίου ὑπερτίμου Εὐχαϊτῶν· Πέτρου ὑπερτίμου Μοσηνοπόλεως· Πέτρου ὑπερτίμου Σωζοπόλεως Θρᾴκης· Ἰωάννου ὑπερτίμου Νύσσης· Θεοδώρου ὑπερτίμου τῶν βασιλικῶν Θερμῶν· Γεωργίου ὑπερτίμου Καμουλιανῶν· Ζωΐτου ὑπερτίμου Χρυσοπόλεως Ἀσίας· Πατροβίου ὑπερτίμου Μαγνησίας· Ἀντωνίου ὑπερτίμου Ὑπαίπων· Θεοδώρου ὑπερτίμου Περγάμου· Γενεσίου ὑπερτίμου Ἀναστασιουπόλεως· Πλάτωνος ὑπερτίμου Κίννης· Στεφάνου ὑπερτίμου Βρεσιουπόλεως· Ἀνδρέου ὑπερτίμου Μνιζοῦ· Ἰωάννου ὑπερτίμου Μιλητουπόλεως· Ἰωάννου ὑπερτίμου Φιλαδελφείας· Θεοδώρου ὑπερτίμου Περμετίου· Ἰωάννου ὑπερτίμου τῶν Δασκυλίου· Θεοδώρου ὑπερτίμου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου· Μηνᾶ ὑπερτίμου Καραλλίας Παμφυλίας· Καλλινίκου ὑπερτίμου Κολωνείας Ἀρμενίας· Θεοδώρου ὑπερτίμου Βερίσσης· Τιβερίου ὑπερτίμου * Ἀμίζου· Σεργίου ὑπερτίμου Σινώπης· Γεωργίου ὑπερτίμου Ἰουνουπόλεως·

* Pro, Αμίσου.

dis ejus fratribus, anno vigesimosecundo, die vigesimo octavo mensis Martii, indictione nona.

ACTIO XIII.

Proposito venerando sessu piissimi & Christo amabilis nostri Imperatoris Constantini, in secretario sacri palatii, quod cognominatur Trullus, & per jussionem ejus a Deo instructæ serenitatis, ex persona ejus præsentibus & audientibus Constantino gloriosissimo exconsule patricio, & curatore imperialis domus Hormisdæ, Anastasio gloriosissimo exconsule patricio, & loci servatore comitis imperialis excubiti, Polyeucto gloriosissimo exconsule, Petro gloriosissimo exconsule:

Conveniente quoque & sancto ac universali concilio, quod per imperiale decretum congregatum est in hac a Deo conservanda urbe regia, id est, Theodoro atque Georgio venerabilibus presbyteris, & Joanne venerabili diacono, locum repræsentantibus sanctissimi ac beatissimi Papæ antiquæ Romæ Agathonis, & Georgio venerabili atque sanctissimo archiepiscopo magnisonæ Constantinopoleos novæ Romæ; & Petro Deo amabili presbytero monacho, & locum servante sedis Alexandriæ magnæ civitatis; & Georgio religioso presbytero, monacho, & apocrisiario Theodori sanctissimi loci servatoris sedis Hierosolymorum: Joanne episcopo Portuensi, Abundantio episcopo civitatis Paternæ, Joanne episcopo civitatis Rhegitanæ, locum repræsentantibus sancti concilii quod circa Romam est centum viginti quinque episcoporum, qui etiam per suas subscriptiones declarantur in suggestione, quæ ab eis facta ad Constantinum piissimum principem; & Theodoro venerabili presbytero, & vicario Theodori reverentissimi archiepiscopi Ravennæ, Joanne episcopo Thessalonicensi, Basilio episcopo civitatis Gortynæ insulæ Cretæ, Philalethe episcopo Cæsareæ Cappadociæ, Theodoro episcopo Ephesi, Sisinnio episcopo Heracleæ Thraciæ, Platone episcopo Ancyræ Galatiæ, Georgio episcopo Cyzicensi, Marino episcopo Sardium, Petro episcopo Nicomediæ, Photio episcopo Nicææ, Joanne episcopo Chalcedonis, Joanne episcopo Sidensi, Theodoro episcopo Melitenensi, Justino episcopo Tyanorum, Alypio episcopo Gangrensi, Cypriano episcopo Claudiopoleos, Polyeucto episcopo Myrorum Lyciæ, Theodoro episcopo Stauropoleos Cariæ, Tiberio episcopo Laodiceæ Phrygiæ, Cosma episcopo Synnadorum, Stephano episcopo Antiochiæ Pisidiæ, Joanne episcopo Pergæ, Theopempto episcopo Justinianopoleos sive Mocissi, Isidoro episcopo Rhodi, Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrygiæ, Theodoro episcopo Tarsensi, Macrobio episcopo Seleuciæ Isauriæ, Georgio episcopo Byziæ Thraciæ, Zacharia episcopo Leontopoleos Isauriæ, Gregorio episcopo Mitylenensi, Georgio episcopo Mileti, Sergio episcopo Selymbriæ, Andrea episcopo Methymnensi, Theogonio episcopo Ciensi, Epiphanio episcopo Euchaitensi, Petro episcopo Sozopoleos Thraciæ, Joanne episcopo Nyssæ, Theodoro episcopo imperialium Thermarum, Georgio episcopo Camulianorum, Zoëto episcopo [a] Chrysopoleos Asiæ, Patrobio episcopo Magnesiæ, Antonio episcopo Hyparporum, Theodoro episcopo Pergameno, Genesio episcopo Anastasiopoleos, Platone episcopo Cinnæ, Stephano episcopo [b] Vranopolis, Andrea episcopo Mniæ, Joanne episcopo Miletopoleos, Joanne episcopo Philadelphiæ, Theodoro episcopo Prœneti, Joanne episcopo Dascylii, Theodoro episcopo Justinianopoleos Gordi, Menna episcopo Caralliæ Pamphyliæ, Callinico episcopo Coloniæ Armeniæ, Theodoro Verissæ, Tiberio episcopo [c] Amyzorum, Sergio episcopo Sinopes, Georgio episcopo Iunopolis, Ste-

[a] In Græco, Chrisitopoleos

[b] In Græco, Vranopoleos

[c] Pro, Amisi-

ACTIO XIII.

ANNO CHRISTI 681.

phano episcopo Heracleæ Ponti, Longino episcopo Tii, Domitio episcopo Prusiados, Georgio episcopo Cratiensi, Platone episcopo Hadrianopoleos, Salomone episcopo Clanei, Joanne episcopo Erizonum, Joanne episcopo Myndensi, Patricio episcopo Illuzorum, Petro episcopo Appiensi, Alexandro episcopo Nacoliensi, Domitio episcopo Prymneseno, Constantino episcopo Baratensi, Theodosio episcopo Pisbelorum, Paulo episcopo Sozopoleos Pisidiæ, Plusiano episcopo Sylleensi, Theodoro episcopo Nazianzeno, Gregorio episcopo Coënsi, Demetrio episcopo Tenensi, Stephano episcopo Parii, Gregorio episcopo Cantavensi, Joanne episcopo Lappensi, Eulalio episcopo Zenonopoleos, Constantino episcopo Dalisandi, Theodoro episcopo Olbensi, Theophane religioso presbytero, & abbate monasterii, quod appellatur Baïas in Sicilia constituti, Georgio presbytero, & monacho monasterii Renari, quod situm est in antiqua Roma: Conone, & Stephano presbyteris, & monachis monasterii, quod cognominatur domus Arsicia, quod similiter situm est in antiqua Roma.

Στεφάνου ἐλεηθέντος Ἡρακλείας Πόντου· Λογγίνου ἐλεηθέντος Τίων· Δομετίου ἐλεηθέντος Προυσιάδος· Γεωργίου ἐλεηθέντος Κρατείας· Πλάτωνος ἐλεηθέντος Ἀδριανουπόλεως· Σολομῶνος ἐλεηθέντος Κλανείου· Ἰωάννου ἐλεηθέντος Ἐριζώων· Ἰωάννου ἐλεηθέντος Μυνδέων· Πατρικίου ἐλεηθέντος Ἰλλιζώων· Πέτρου ἐλεηθέντος Ἀππίας· Ἀλεξάνδρου ἐλεηθέντος Νακωλείας· Δομετίου ἐλεηθέντος Πρυμνησσοῦ· Κωνσταντίνου ἐλεηθέντος Βαράτης· Θεοδοσίου ἐλεηθέντος Ψιλίων· Παύλου ἐλεηθέντος Σωζοπόλεως Πισιδίας· Πλουσιανοῦ ἐλεηθέντος τῆς Συλλαίου· Θεοδώρου ἐλεηθέντος Ναζιανζοῦ· Γρηγορίου ἐλεηθέντος Κόων· Δημητρίου ἐλεηθέντος Τάων· Στεφάνου ἐλεηθέντος Παρίου· Γρηγορίου ἐλεηθέντος Καντάβης· Ἰωάννου ἐλεηθέντος Λάππης· Εὐλαλίου ἐλεηθέντος Ζηνωνουπόλεως· Κωνσταντίνου ἐλεηθέντος Δαλισσανδοῦ· Θεοδώρου ἐλεηθέντος Ὀλβης· Θεοφάνους τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ ἀναχωρητικοῦ μοναστηρίου τοῦ καλουμένου Βαΐων· Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τοῦ Ῥενάρ τοῦ ἀφιερωμένου κατὰ τὴν ἀρχαίαν Ῥώμην· Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ ἡγουμένων μονῆς ἐπιτροπικῆς ἀπὸ τοῦ Ἀρσικίου, ἀφιερωμένης κατὰ τὴν ἀρχαίαν Ῥώμην.

Residentibus quoque gloriosissimis patriciis, & consulibus, & omnibus sanctissimis & Deo amabilibus episcopis per ordinem in eodem secretario Trulli, propositis in medio sacrosanctis Christi Dei nostri evangeliis:

Καὶ καθεζομένων τῶν τε ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων, καὶ πάντων τῶν ἱεροτάτων καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων κατὰ τάξιν, ἐν τῇ αὐτῇ τῆς Τρούλλου συνόδῳ· προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων·

Constantinus Deo amabilis [a] diaconus hujus sanctæ Dei catholicæ, & apostolicæ magnæ ecclesiæ, & primicerius Deo amabilium notariorum Georgii sanctissimi patriarchæ hujus a Deo conservandæ regiæ urbis, dixit: Meminit sanctum & universale vestrum concilium, quod cum præcedenti conventu interlocutum sit a glorioſissimis judicibus, quatenus proprium promulgaret intentum super Sergio, Honorio, & Sophronio quondam patriarchis, promisit quod in altero hoc perageret; & quia posteaquam quæ considerata sunt a vestro sancto concilio, ut provenirent, atque confirmarentur super Macario, petierunt reverentissimi episcopi, qui sedi subjacebant Antiochenæ civitatis, & religiosi clerici, ad suggerendum pissimo ac serenissimo nostro domino & magno principi alterum promoveri in sede Antiochenæ civitatis, & suggerimus ad quod placuerit.

[a] In Græco, archidiaconus

Κωνσταντῖνος ὁ θεοπρόσφατος ἀρχιδιάκονος τῆς ἁγιωτάτης τοῦ θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ πρωτικήριος τῶν θεοπροσφάτων νοταρίων τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου τῆς φρουρήτου ὑπὸ θεοῦ βασιλίδος πόλεως Γεωργίου, εἶπεν· Οἶδε μνήμης ἔχει ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος, ὡς κατὰ τὴν συνελθοῦσαν σύνοδον διαλεχθὲν παρὰ τῶν ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων, ἐφ' ᾧ τὰ εἰκότως ἀκριβασθέντα ὑπὸ τῆς ὑμετέρας ἁγίας συνόδου περὶ τῶν Σεργίου, Ὁνωρίου, καὶ Σωφρονίου τῶν ἡμερῶν πατριαρχῶν, καὶ ὑπόμνημα ποιῆσαι καθ' ἑτέραν ἡμέραν. καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦ συνελθεῖν ἡμᾶς περὶ τῆς ἁγίας ὑμῶν συνόδου ταῦτα τε καὶ μεγαλείως τοῦ Μακαρίου, ἠτήσαντο οἱ ὑπὸ τὴν ἁγίαν πλάτωνος τῆς Ἀντιοχέων πόλεως θεοφιλεῖς ἱερεῖς καὶ εὐλαβέστατοι κληρικοὶ ἀναφερθῆναι τῷ δεσπότῃ καὶ γαληνοτάτῳ ἡμῶν ἀσυλήτῳ καὶ μεγάλῳ βασιλεῖ ἕτερον προχειρισθῆναι εἰς τὸν τῆς Ἀντιοχέων πόλεως θρόνον. καὶ ὑποβάλλομεν ὑμῖν τὸ πρακτέον.

Glorioſissimi judices dixerunt: Relegantur acta præterita: & relecta sunt.

Οἱ ἐνδόξοτατοι ἄρχοντες εἶπαν· ἀναγινωσκέσθωσαν τὰ ἤδη προκείμενα· καὶ ἀνεγνώσθησαν.

Glorioſissimi judices dixerunt: Prosequatur sanctum & universale vestrum concilium, quæ in antelatis ab eo promissa sunt. Sanctum concilium dixit: Secundum promissionem quæ a nobis ad vestram gloriam facta est, retractantes dogmaticas epistolas, quæ tamquam a Sergio quondam patriarcha hujus a Deo conservandæ regiæ urbis scriptæ sunt, tam ad Cyrum, qui tunc fuerat episcopus Phasidis, quam ad Honorium quondam Papam antiquæ Romæ: similiter autem, & epistolam ab illo, id est, Honorio relatam ad eundem Sergium: hasque invenientes omnino alienas exsistere ab apostolicis dogmatibus, & a definitionibus sanctorum conciliorum, & eunctorum probabilium patrum, sequi vero falsas doctrinas hæreticorum; eas omnimodo abjicimus, & tamquam animæ noxias exsecramur. Quorum autem, id est, eorundem, impia exsecramur dogmata, horum & nomina a sancta Dei ecclesia projici judicavimus: id est, Sergii quondam præsulis hujus a Deo conservandæ regiæ urbis, qui aggressus est de hujusmodi impio dogmate conscribere; Cyri Alexandriæ, Pyrrhi, Petri, & Pauli, qui & ipsi præsulatu functi sunt in sede hujus a Deo conservandæ civitatis, & similia eis senserunt; ad hæc & Theodori quondam epi-

Οἱ ἐνδόξοτατοι ἄρχοντες εἶπαν· δεχέσθω ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος τὰ κατὰ τὴν * ἐπαγγελίαν ὑπαρχέντα παρ' αὐτῆς ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· κατὰ τὴν ἡμῖν τῆς ὑμετέρας ἐνδόξου περὶ ἡμῶν ὑπάρχουσαν ἀναφοράν περὶ τῶν Σεργίου τοῦ ἡμῶν πατριάρχου τῆς φρουρήτου ὑπὸ θεοῦ βασιλίδος πόλεως χαρτώαν δογματικὰς ἐπιστολάς, ἃς τε Κύρου τοῦ ποτὲ ἁγίου ἡμῶν ἐπισκόπου τῆς Φάσιδος, καὶ Ὁνωρίου τοῦ ἡμῶν πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης· ἀνεπάφους δὲ ἡ τοῦ αὐτοῦ, τουτέστι Ὁνωρίου, ἃς αὐτὸς Σέργιος ἀπεταξάτην ὑπολαβὼν· καὶ ταύτας διαπάντος πάντῃ ἀλλοτρίας τυγχανούσας τῶν ἀποστολικῶν διδαγμάτων, καὶ τῶν ἀφορίστων ὑπὸ τῶν ἁγίων συνόδων, ἡ πάντων τῶν ἐπιτίμων ἁγίων πατέρων, ὑποφάσας δὲ τὰς τῶν αἱρετικῶν ψευδοδιδασκαλίας, ταύτας πάντα ἀποβαλλόμεθα, καὶ ὡς ψυχοφθόρους βδελυττόμεθα. ὧν δὲ, τουτέστι τῶν αὐτῶν, τὰ αὐτὰ ἀποτεφρώσθαι δόγματα, ταύτην ἡ τὰ ὀνόματα ἐκ τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας ἐκβληθῆναι ἀφορίζομεν· τουτέστι Σεργίου τοῦ ἡμῶν ποτὲ θεοῦ ταύτης τῆς βασιλευούσης καὶ θεοφρουρήτου πόλεως, τοῦ ἀρξαμένου περὶ τοῦ τοιούτου ἀσεβοῦς συγγράψασθαι δόγματος· Κύρου τοῦ Ἀλεξανδρείας, Πύρρου, Παύλου, καὶ Πέτρου, ἡ αὐτῶν ποτὲ προκαθημένων ἐν τῷ θρόνῳ τῆς βασιλευούσης ταύτης πόλεως, καὶ τὰ ἴσα αὐτοῖς φρονησάντων· ἔτι δὲ καὶ Θεοδώρου τοῦ τῆς Φαρὰν ἡμε-

* al. προπαγγελίαν

ANNO CHRISTI 681.

μένου ὑπατείου. ἐν πάσαις φερομέναις θεσπίσεσιν ἐπιμένοντα ἐν τῇ σφῶν τῶν δόκησιν ἢ διατάξεσιν ἡμῶν διαπόντου ἢ μίαν βασιλείαν ἀκατάσχετον. Ἀγάθων ὁ ἁγιώτατος ἢ σεμναπόστολος τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πάπας, ἢ ἀποβαλλόμενος αὐτὸν ἀναθέματος τῶν ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως φρονούντων, οὓς ἢ ἀναθέματι καθυποβαλλόμεν ἐφείλομεν. σφῶν δύναμις δὲ συναναβλη-θῆναι ἐκ τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας καὶ συναναθεματισθῆναι συνείδομεν ἢ * Ὁνώριον τὸν ἡμέρᾳ πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ἀφ' ὧ εὑρήκαμεν ἡμᾶς ἐξ ὧν ἔγραψεν ἡμῖν πρὸς αὐτὸν χαρακτήρων σφῶν Σέργιον κατὰ πάντα τῷ αὐτοῦ γνώμῃ ἐξακολουθήσαντα, ἢ τὰ αὐτοῦ ἀσεβῆ κυρώσαντα δόγματα. ἐπεσκεψάμεθα δὲ καὶ τὰ συνοδικὰ Σωφρονίου τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης ἡμερίου πατριάρχου τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἱερουσολυμιτῶν πόλεως· ἢ ταῦτα εὑρόντες τῇ ἀληθεῖ πίστει συμβαίνοντα, ἢ ταῖς ἀποστολικαῖς ἢ τῶν ἁγίων ἀπροσβάτων πατέρων διδασκαλίαις ἁρμόζοντα, ὡς ὀρθόδοξα κρίναμεν, ἢ ὡς ἐκφοβῆ ὄντα τὴν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν παραδεξάμεθα· καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐγκαταλέξαι τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν δίκαιον εἶναι ἐκρίναμεν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπαν· τὸ ἱκανὸν τῇ ἡμετέρᾳ πανσεπτῷ ἢ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ ὑμῶν συνόδῳ ἴσταται ἐπὶ παρ' ὑμῶν ἐρωτηθέντων αὐτῇ προσώπων Σεργίου ἢ Ὁνωρίου τῶν γενομένων πατριαρχῶν, ἐφ' οἷς ἢ Σωφρονίου τῆς ὁσίας μνήμης ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων· ἐπεξελεύσεται δὲ ἢ περὶ Πύῤῥου, Παύλου, ἢ Πέτρου, τῶν ἡμερῶν προϊσταμένων τῆς παρὰ Θεοῦ τούτης ἢ βασιλίδος πόλεως· σὺν τούτοις δὲ ἢ Κύρου τοῦ ἡμερῶν πάπα Ἀλεξανδρείας, ἢ Θεοδώρου τοῦ ἡμερῶν ἐπισκόπου πόλεως Φαράν· ἐξαιτήσεται σὺν Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου ἢ χαρτοφύλακος τῆς αὐτοῦ ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας ἵνα εἰς μέσον σὺν ἀκούσωσιν ἀναγνῶναι τὰ ἀποκείμενα ἐν τῷ ἁγιωτάτῳ συνεδρίῳ ἢ ἢ δογματικὰ συγγράμματα, ἢ ἢ ἐπιστολαὶ σὺν τὰ ὑμᾶς λαβόντα τῶν αὐτοῦ καταλήψων. αἰτεῖ γὰρ τὸν ἡμερῶν αἰτήσεως παρὰ τοῦ ἱεροῦ τῶν θρόνου τῆς Ἀντιοχέων μεγαλοπόλεως πλούσιον ἱερατικὸν ὑποκείσθαι ἢ διδασκάλιον καθεζεσθαι ἵνα τῷ σεβασμιωτάτῳ συνεδρίῳ ἐν τῇ τῆς Ἀντιοχέων πόλεως θρόνῳ, ἀναγαίοιμεν ὑπὲ τοῦ ἡμετέρου ἀκοὰς τῷ κρατοῦντι ἢ ἡμετέρῳ ὑμῶν βασιλεῖ, καὶ ἀπέλθοντι ἐ αὐτοῦ χαλκῆν ψήφισμα θρόνου ἐν τοῖς ἐμοῖς ἀκολουθίαν ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀναγνώσεσι ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀκροατηρίοις ἐν τῷ τῆς Ἀντιοχέων πόλεως θρόνῳ, καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιβολὴν τοῦ παντιμίου αὐτοῦ κράτους.

Ἡ ἁγία συνόδος εἶπεν· ἐπιγνοίσεσθε τῆς ὑμῶν ἐνδόξοτητος εἰς μέσον ἀκοῦσαι Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου ἢ χαρτοφύλακος τῆς ἐνθάδε ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας τοῦ χαρτοῦ

A scopi Pharan, quarum omnium suprascriptarum personarum mentionem fecit Agatho sanctissimus ac ter beatissimus Papa antiquæ Romæ in suggestione, quam fecit ad piissimum & a Deo confirmatum dominum nostrum & magnum Imperatorem; eosque abjicit, utpote contraria rectæ fidei nostræ sentientes, quos anathemati submitti definimus. Cum his vero simul projici a sancta Dei catholica ecclesia, simulque anathematizari prævidimus, & * Honorium, qui fuerat Papa antiquæ Romæ, eo quod invenimus per scripta, quæ ab eo facta sunt ad Sergium, quia in omnibus ejus mentem secutus est, & impia dogmata confirmavit. Pertractavimus autem & synodica Sophronii venerabilis memoriæ, quondam archiepiscopi sanctæ Dei Hierosolymorum civitatis: & hæc reperientes cum vera fide convenientia, apostolicisque, & sanctorum atque probabilium patrum doctrinis paria, utpote quæ sunt orthodoxa, recepimus; & ut salubria sanctæ catholicæ, & apostolicæ ecclesiæ suscepimus: & nomen ejus inseri sanctis diptychis sanctarum ecclesiarum justum esse judicavimus.

Glorioſissimi judices dixerunt: Satisfaciens interrogationi sanctum vestrum & universale concilium propter personas, quas ei proposuimus, id est, Sergii, & Honorii quondam patriarcharum, nec non & Sophronii venerabilis memoriæ, qui fuit archiepiscopus Hierosolymorum: prosecutum autem & de Pyrrho, Paulo, & Petro, & his quondam præsulibus hujus a Deo conservandæ civitatis: super his & Cyro, qui fuerat Papa Alexandriæ, & Theodoro quondam episcopo civitatis Pharan: interloquatur ad Georgium deicolam diaconum, & chartophylacem hujus sanctissimæ magnæ Dei ecclesiæ, quatenus in medium proferat ad legendum, quæque rejacent in venerabili patriarchio, sive synodica, sive dogmatica opuscula, vel epistolæ suprascriptarum personarum, ut & nos eorum percipiamus cognitionem. De petitione vero, quæ facta est a reverentissimis episcopis, & religiosissimis clericis subjacentibus sedi Antiochenæ civitatis, pro ordinando præsule in sede Antiochenæ civitatis, suggessimus a Deo instructis auribus fortissimi, & a Deo muniti nostri Imperatoris. Et jussit ejus serenitas, decretum secundum solitam consequentiam fieri a reverentissimis episcopis & clericis suprascriptæ sedis, & hoc offerri ejus mansuetissimæ fortitudini.

Sanctum concilium dixit: Inquirente vestra gloria, ut Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax hujus sanctissimæ magnæ ecclesiæ, quatenus ad medium deducat quascumque sive dogmaticas epistolas,

ACTIO XIII.

Scholiasta Græcus verba, in hunc locum.

* Μάξιμος ὁ ἅγιος καὶ ὁμολογητὴς, ὁ κατ' ἐκείνους ἀκμάσας τοὺς χρόνους, καὶ κατὰ τῶν Μονοθελητῶν αἱρετικῶν ἀγωνισάμενος, ὑπὲρ ἀπολογούμενος τῷ Ὁνορίου τὸ περὶ Πύῤῥου ἱστορεῖ, ἢ μαρτυρεῖ, ὅτι Ὁνώριος ἔγραψεν ὀρθοδόξως. λέγε δὲ ὁ ἱερὸς Μάξιμος αὐτῷ· λέξατε ταῦτα. Ι ΥΠ. ἐστι οὖν ἐκεῖ Βιγιλίου ταῦτα. τί ἴσχε περὶ Ὁνωρίου εἶπεν, ὡς τὸν αὐτὸ ἐμοὶ φανερὸς ἐν δογματικαῖς βίβλοις τῷ μακαρίῳ ἡμῶν Ἰσπὶ Χριστῷ; ΜΑΞ. τὰς ἐξ ἐκείνης τῆς ἱερᾶς ἐκθέσεως βίβλους; ὁ δὲ τοῦτο ὁ ἁγίου σωπᾷ, ἵνα ἐκεῖ, ἢ μετὰ τὸν ἄλλον αὐτοῦ κακὸν ἢ τῆς τῆς διπλοῦς δόγμα τῶν τὸν δύο ἐνεργειῶν; ἢ εἰ ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ ἐπὶ καρδίας λαλεῖ τις; ΠΥΡ. ὁ δοκεῖν σωπᾷ. ΜΑΞ. ὁ αὐτὸς οὖν φησὶ τὸν ἄγιον Κύριον ἐν τῷ ἡμέρᾳ βασιλεῖ ἐν φανερῷ πόλει Ἰσπᾶνον τῷ ἐν ἁγίοις σωτῆρι ἐκεῖ αὐτῆς χαίρειν ἵνα· ὅτι ἐν δύο θελήμασι ἵνα μὲν ὅτι τῷ κυρίῳ, οὐ τῆς δύο τοῦ αὐτοῦ καὶ τῆς αἰδρωπότητος, ἀλλὰ μόνος τῆς αἰδρωπότητος. Σεργίου γὰρ γράψαντος, ὡς τοὺς δύο θελήματα λέγουσι ἐπὶ Χριστῷ ἐναντία, αἰτιᾶται μᾶλλον, ὅτι ὁ Χριστὸς δύο θελήματα ἐναντία ἐν ἑαυτῷ, σαρκὸς φησι ἢ πνεύματος, ὡς ἡμεῖς ἔχομεν μετὰ τὸν ἁμάρτημα· ἀλλ' ἐν ἀγίοις, τὸ φυσικῶς χαρακτηρίζον τὸν αὐτοῦ ἀδιαφόρητον. ἢ ἵνα δύο θελήσεις ἀφῇς τὸ ἢ μιᾶν ἢ σαρκὸς μεταθῶσι· ἄφρ ἢ ἐπὶ τῆς θείας αὐτοῦ ἀκίνητα ἀφθάσας οὐ συζητεῖ.

Vetus interpretatio.

* S Maximus monachus Græcus, doctor, & martyr, qui per hæc tempora scripsit, Honorium Papam egregie defendit in dialogo cum Pyrrho. * Max ni autem verba hæc sunt. PYR. *Esto, de Vigilio ita sit; quid habes de Honorio dicere, qui ad prædecessorem meum scribens unam Domini nostri jesu Christi voluntatem aperte dogmatizavit?* MAX. *Quas epistolas illius fide digunus erit interpretari qui eam ex persona Honorii composuit, & vicit adhuc, inter alia sua bona, hoc etiam conficiens, quod p ritatis dogmatibus universam ecclesiarum ordinem t an Constantinopolitanam de corde suo loquentes?* PYR. *Qui eam composuit* MAX. *Ille idem igitur ad divum Constantinum quondam Imperatorem scribens rursum ex persona sancti Papæ Joannis de ipsa; Unam, inquit, voluntatem Domini diximus, non deitatis ejus, & humanitatis, sed solius humanitatis. Cum enim scripsisset Sergius, esse qui dicerent in Christo duas contrarias voluntates, respondimus, Christum non habuisse duas contrarias voluntates, carnis, inquam, & spiritus; sed unam tantum quæ naturalis ejus humanitatis ejus nota essentialis est. Id ita esse evidenter ex eo demonstratur, quod membrorum & carnis facta est mutatio; ejus divinitati quoque ejus non possunt attribui.*

* In Græco additur testatumque Honorium orthodoxe scripsisse.

ACTIO XIII.

ANNO CHRISTI 681.

seu & alia opuscula, quæ tam a Pyrrho, Petro, & Paulo quondam patriarchis hujus a Deo conservandæ regiæ urbis, quamque a Cyro quondam Papa Alexandriæ, & Theodoro quondam episcopo Pharan, ad retractandum ea, hoc fieri superfluum judicavimus, eo quod & sententia eorum omnibus manifesta est de una voluntate, & una operatione. De hoc vero & Agatho sanctissimus antiquæ Romæ præsul per suggestionem suam eorum revelavit contrariam intentionem, immo magis etiam declaravit, eos qui similia senserunt cum Sergio, qui exorsus est novitatem vocis cacodoxam & blasphemam introducere in catholica ecclesia doctrinam. Unde etiam hoc cum propriis eorum scriptis præfatus sanctissimus Papa projecit.

Glorioſissimi judices dixerunt: Quamquam in omnibus orthodoxa sit suggestio sanctissimi ac ter beatissimi Agathonis Papæ, & veritati conveniens, attamen omnino necessarium exsistit, ut prænominatarum personarum scripta ad medium producantur secundum anteriorem interlocutionem, quam fecimus, ut inamplius manifestetur secta earumdem personarum.

Sanctum concilium dixit: Postquam ob accuratius cognoscendum de Pyrrho, & Petro, atque Cyro, qui fuit Papa Alexandriæ, & Theodoro quondam episcopo Pharanitano, insistit vestra gloria; Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax hujus sanctissimæ magnæ Dei ecclesiæ ad medium deducat quæ a supradictis personis dogmatice scripta sunt, quatenus omnibus satisfiat, quod & ipsi in omnibus Sergii errorem secuti sunt.

Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax dixit: Secundum quæ dudum in anteriori actione interlocutum est vestrum sanctum & universale concilium, tunc egressus perquisivi, quæ jusseratis. Et primum quidem inveni in chartophylacio venerabilis patriarchii super hæc, quæ a me prolata sunt, etiam epistolam Cyri episcopi, qui tunc Phasidis fuerat, missam ad Sergium quondam patriarcham hujus a Deo conservandæ regiæ urbis, ante quinquaginta sex annos per quartamdecimam indictionem præteriti circuli, interrogantis per eamdem epistolam prædictum Sergium de quæstione operationum. Similiter & alteram epistolam, directam ab ipso Cyro ad eumdem Sergium, postquam ab episcopatu Phasidis translatus est ad sedem Alexandriæ magnæ civitatis, insinuante unitatem factam cum his, qui Theodosiani dicuntur: una cum exemplaribus satisfactionis de unitate, quæ provenit inter hos ipsos Theodosianos, & prædictum Cyrum: pariterque & Theodori quondam episcopi Pharanitani libros diversos, prolatos ex bibliotheca venerabilis patriarchii: inter quos & epistolam ejusdem Theodori ad Sergium episcopum Arsenoiten de una operatione. Similiter & interpretationes diversorum paternorum testimoniorum. Excussi vero ex eadem bibliotheca & alios sex libros, habentes scripta Pyrrhi, qui factus est post Sergium patriarcha hujus a Deo conservandæ regiæ urbis. Plurima horum manu ejus scripta sunt de voluntate, & operatione, & quibusdam aliis. Similiter autem protuli ex chartophylacio memorati venerabilis patriarchii regestum diversarum epistolarum Pauli, qui fuit post eumdem Pyrrhum patriarcha hujus regiæ urbis: in quo jacet epistola scripta ab eodem Paulo ad sanctæ memoriæ Theodorum, qui fuit Papa Romanus, de una voluntate: & tres prosphoneticos, id est, acclamatorios tomos ejusdem Pauli ad sanctæ memoriæ quondam Imperatorem nostrum, & patrem piissimi nostri domini & magni Imperatoris, de una voluntate, & ope-

A σας βιβλιαί δογματικαί, ἃ ἦν ἴσως συγκείμενα δογματικαὶ λόγοι τε Πύρρου, Παύλου, καὶ Πέτρου τῶν ἡμερῶν πατριαρχῶν τούτης τῆς βασιλευούσης ἡμῶν καὶ βασιλίδος πόλεως, ἔτι δὲ καὶ Κύρου τοῦ ἡμερῶν πάπα Ἀλεξανδρείας, καὶ Θεοδώρου τοῦ ἡμερῶν ἐπισκόπου τόπου Φαρὰν, οἷς τὸ τοῦτο ἀναγκαῖον εἶναι, τοῦτο ἡμᾶς περιττὸν ἡγησάμεθα, ἐφ' ᾧ τε καὶ τὸν ὑπάντων φανερὸν πᾶσιν ὑπάρχει λόγον ἐκ τε διαφόρου ἑνὸς καὶ μιᾶς ἐνεργείας εἶναι. ἐπὶ δὲ καὶ Ἀγάθωνα τὸν ἁγιώτατον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης φανέντα ἐξ ἧς αὐτὸς ἀπὸ ἀναφορᾶς τὸν ὑπάντων ἀπαιτηθέντα ἐκείνου αὐτὸν σύνταξιν, μᾶλλον μὴν οὖν καὶ ἀποκάλυψιν, οἷς τὰ ἴσια ἐφρόνησεν Σεργίῳ τῷ ἀναξιωτάτῳ πατριάρχῃ τῆς αὐτῆς, ὥστε καταδεῖξαι καὶ βλάσφημον αἵρεσιν ἐν τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ διδασκαλίαν. διὸ καὶ ταύτας μετὰ τῶν ἰδίων B συγκειμένων ὁ θεοδηλώτατος ἁγιώτατος πάπας ἀπέβαλετο.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· εἰ καὶ κατὰ τοῦτο ὀρθόδοξος ἡ ἀναφορὰ τοῦ ἁγιωτάτου καὶ πεπαιδευμένου πάπα Ἀγάθωνος τυγχάνει, ἀλλ' ἐπὶ ἀναγκαίων καθόλου τούτων τὰ ὑπ' ἐκείνου συνταχθέντα ἐκείνου συντάγματα εἰς μέσον ἀναχθῆναι κατὰ τὸ ἔθος παρ' ἡμῶν δέονται, ἵνα τὸ κατὰ φανερωθῇ τὸν τῶν αὐτῶν ἐκείνου λόγων.

Ἡ ἁγία συνὼδος εἶπεν· ἐπεὶ τοῖς τὰ ἀκριβέστερον ἐξεταθέντα τὰ περὶ Πύρρου, Παύλου, καὶ Πέτρου, καὶ Κύρου τοῦ ἡμερῶν πάπα Ἀλεξανδρείας, καὶ Θεοδώρου τοῦ ἡμερῶν ὑπατέως τοῦ Φαρὰ, ἐνδόξοτατος ὑμῶν αἰτιατὸς Γεώργιος ὁ θεοφιλέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας εἰς μέσον ἀναχθῆναι τὰ ὑπὸ τῶν εἰρημένων θεοφόρων δογματικῶς γραφέντα, οἷς τὰ πάντα ἐν πληροφορίᾳ ἦναι, οἷς ἂν καὶ αὐτοὶ κατὰ πάντα τῷ Σεργίου κατακολούθησαν κακοδοξίᾳ.

Γεώργιος ὁ θεοφιλέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ εἶπεν· κατὰ τὰ ἤδη ἐν τῇ ἔμπροσθεν πράξει διαλεχθέντα περὶ τῆς ὑμῶν καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου πλατυτέρας ἐπιζητῆσαι ἔπαρ ὑμῶν ἐκελεύσατε. καὶ κατὰ τοῦτο πρῶτον μὲν ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ τοῦ θειοτάτου πατριαρχείου τοῦ τῆς ἤδη C θεοσῴστου πόλεως παρ' ἐμοῦ, ὑποτυπὼν Κύρου ὑπάτου πλατυτέρων τῶν Φάσιδος πολιτῶν, ἐκπεμφθέντος τοῦτο Σέργιον τὸν ἡμέτερον πατριάρχην τῆς θεοσῴστου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως ἔτεσι πεντήκοντα ἓξ χρόνοις κατὰ πλὴν ιδ'. ὑπόμνημα τῶν παρελθόντων πάλαι, ἐρωτήσαντος αὐτοῦ ἐξ ἧς τῆς αὐτῆς ὑποτυπῆς τὸν αἱρεσιάρχην Σέργιον τοῦτο τῶν ζητήματος τοῦ ἐνεργειῶν. ὁμοίως δὲ καὶ ἑτέραν ὑποτυπὼν πάλαιαν παρὰ τοῦ αὐτοῦ Κύρου τοῦτο τὸν μηχάνην Σέργιον μετὰ τὸ ἐκ τῆς ὑπατείας τῆς Φάσιδος αὐτὸν μετατεθῆναι ἐν τῇ τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως τρόπου, συμφώνησιν πλὴν ἡμερῶν ἕνωσιν τοῦ μεγάλων Θεοδοσιανῶν, μετὰ ἧς τῶν χειροτονίας τῆς θεοσῴστου μετοχῆς τοῦτο τι αὐτῶν Θεοδοσιανῶν καὶ τοῦ μηχάνης Κύρου ἐκείνου. ὁμοίως δὲ καὶ Θεοδώρου τοῦ ἡμερῶν ὑπατέως τῆς Φαρὰ βιβλία ἐξηγητικὰ, παρεβλήθησαν ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ θειοτάτου πατριαρχείου· ἐν οἷς ὑπῆρχε τοῦ αὐτοῦ τοῦτο Σέργιον ὑπάτου τοῦ Ἀρσενοίτου τοῦτο μιᾶς ἐνεργείας, ὁμοίως δὲ ἡ ἑρμηνεῖαι ἐξηγητῶν τινῶν χρήσιμοι. παρεξήλασεν δὲ ἐκ τῆς βιβλιοθήκης ἡ ἕτερα βιβλία * ἑξ ἔχοντα συντάγματα Πύρρου τοῦ ἡμερῶν μετὰ Σέργιον πατριάρχου τούτης τῆς θεοσῴστου καὶ βασιλίδος πόλεως, τοῦ κατὰ ἰδιόχειρα αὐτοῦ τοῦ χαρτάρτου τοῦτο θελήματος καὶ ἐνεργείας, ἡ ἐστὶν πλεῖ. ὁμοίως δὲ παρεξήλασεν ἐκ τοῦ χαρτοφυλακίου τοῦ μακαριωτάτου θειοτάτου πατριαρχείου μέγιστον ἐξηγητὴν ὑπατείας Παύλου τοῦ μετ' αὐτὸν Πύρρου ἡμερῶν πατριάρχου τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, ἐν ᾧ φέρεται ὑπατείᾳ χαρτῶν παρὰ τοῦ αὐτοῦ Παύλου τοῦτο τὸν ἐν ἁγίοις Θεόδωρον τὸν ἡμέτερον πάπαν Ῥώμης τοῦτο ἑνὸς θελήματος. ἡ προσφωνητικὰ τοῦ αὐτοῦ Παύλου τόμους τρεῖς τοῦτο τὸν ἐν ἁγίοις ἡμῶν βασιλέα καὶ πατέρα τοῦ βασιλεύοντος ἡμῶν δεσπότου καὶ μεγάλου βασιλέως τοῦτο ἑνὸς θελήματος καὶ ἐνερ-

* Latinus interpres legit. ιϛ. ἑκκαιδεκα

D

E

ANNO CHRISTI 681

ACTIO XIII.

χαίας. ὅτι μὲν καὶ Πέτρου τοῦ ἡμετέρου πατριάρχου εἰσιόντος μετὰ τὸν αὐτὸν Παῦλον τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως. λέγομεν ἑκάστων ἑξῆς ἑρμηνέων ἐπιστολὰς, ἐν αἷς ἐστιν καὶ ἡ μνημονευθεῖσα γραφεῖσα παρὰ Βιταλιανοῦ τοῦ ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ ἡμῶν πάπα Ρώμης. καὶ ἀμφότερα ὑποκείσθω παρ' ἡμῖν παρατεθῆναι.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· ἅπερ μετὰ χεῖρας ἔχει Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς οἰκείας ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας βιβλία, ῥήγηται, ἤγουν χάρτης, ταῦτα ὑποδεχόμενοι οἱ ἡμᾶς ὑποκαμβάσοντες κατὰ τάξιν ἀναγνωσθήτωσαν. ἡ λαβὼν Ἀντίοχος ὁ θεοσεβέστατος ἀναγνώστης ἡ τοπότερος τοῦ χαρτίου ἀπὸ Κύρου πρὸς Σέργιον δύο ἐπιστολὰς, μετὰ ἡ τῆς ἀκριβείας τῆς παραθέσεως ἴσου, ἀντίγραφου, ἐχούσας οὕτω λέξεως οὕτως.

Τῷ θεοφιλεστάτῳ δεσπότῃ, ἐμοὶ δὲ ἀρχιποίμενι, πατρὶ πατέρων, οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ Σεργίῳ, παρὰ Κύρου ἐλαχίστου ὑμετέρου. προθυμουμένου μοι τοῦ παρόντος ἀναφορὰν ἀκαιρίας τοῦ θεοφιλεστάτου μου δεσπότου εἰσάγειν λογισμοὶ, καὶ δύο γνώμαις τὴν ψυχὴν ἐπεσείσθησαν. ἔλεγον, φημὶ, πρὸς ἐμαυτὸν τῷ διδάσκοντι· ἀνέρευνα σεαυτὸν μὴ ζήτει, ἡ βασάνισαί σου μὴ ἐρεύνα· ἡ κλεῖθρα βάλλειν τοῖς χείλεσι μηδὲ ἀκούσω; ἢ ἀκούσομαι τῷ λέγοντι· ζητῶν ζήτει, ἡ παρ' ἐμοὶ μένε; ὅπως ἱκανὸς ἐμαυτὸν ἐν τούτῳ βασανίσας, τότε καὶ χεῖρα ἐπιβάλωμαι γράφειν, ἵνα πρὸς τῷ θεοφιλεστάτῳ ὑμῶν δεσπότῃ διάλεξιν διδασκαλίαν κατὰ τοὺς ἐναμβάσεως· πεποιθὼς ἐν θεῷ πάντα, ἢ καὶ ἐκείνου ἐν ἐκ τούτου μοι προσῤῥέοντος· ἢ γάρ, ἔφην, λαμβάνω, ἢ πάντως διορθωθήσομαι ἐν τοῖς ἀναφερομένοις, οὕτω ἐν τούτοις· ἐξεταζόμενος, ἵνα τοῦτο, ἢ πρὸς τοῦτο ἰσχύσω τὸ θεοφιλέστατον ὑμῶν δεσπότην, ἅπερ δὲ ἐξ ἐκ τῆς ἀναφορᾶς συλλαμβάνων τυγχάνω, παρέρχεσθαι μετὰ πολλῆς τῆς περὶ ἐμοῦ ἁμαρτησάσης ἀνοχῆς ἐπὶ Ἀρκαδίου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κατὰ Παῦλον τὸ καθαιρεθέντα ἐπὶ αἱρετικοῖς μάλα θεοφιλεστάτῃ συνόδῳ. ἐξ ἐπιμελοῦς ἡ θεοφιλοῦς ἐκ ἀκριβείας ἄπαρξ ἐκ ἐστὶν, ἀπλοῦς τοῦ ἀγαθοῦ ὑμῶν ὑποδείκτου Θεοῦ, ἀλλ' ἐκ ἐστὶν ἐν ἐπιμελείᾳ καὶ ἀκριβείᾳ τοῦ θεοφιλεστάτου ὑμῶν δεσπότου, ἀπαρασθὲν βούλομαι. ἐπεὶ τοίνυν λοιπὸν ἐμαυτὸν τῷ λόγῳ, πάντων ἀπαντοχοῦ τῆς θεοσεβείας ὑμῶν ἐκ ἀκράτων ἐγχειρίζοντας ἐπιθυμίαν, ἀνάγκαιον ἦναι λογισμὸν καὶ ἀκούσαι τῆς ῥηθείσης διαβάσεως παλαιᾶς· μᾶλλον γὰρ ἐπαῖσα ἐκείνου Παύλου τοῦ φαύλου, ἀλλὰ μᾶλλον ἡ τοῦ τῆς παλαιᾶς ἴσου, καὶ τὸν ἐγκεχαραγμένον αὐτῷ τοῦ ἀναβλέψαι. πάντως οὖν πλανηθεὶς ἐκ ἐγὼ ἄρχω, καὶ ἅπαξ ἀπαλλάξω ἐπαφρόνιμον. διὸ δὴ τῶν ὑμετέρων θεοσεβείαν διάλεξιν καταβλέψαι ἔγνων, πρῶτον αὐτῆς ἀρχικὸν ἀξιωθῆναι λόγον παραχθέντα ἀχαταφόρτιστον, ἔπειτα δὲ ἐπιγράψαι ἐκείνου μοι τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου Κύπρου, ἐπὶ τῷ ἐπιγνῶναι τὸν τῆς ἐκείνου ἁγιωσύνης ἐπιστολὴν, ἣν

ACTIO XIII.

Epiſtola Cyri ejuſdem epiſcopi Alexandrini ad eumdem Sergium CP.

Alia epiſtola ejuſdem Cyri ſcripta ab Alexandria.

Proprio domino per omnia a Deo honorando atque ter beatiſſimo benigno paſtorum paſtori, patri patrum, univerſali patriarchæ Sergio, Cyrus humilis veſter. Fecunditatis & iterum ſpiritalis fructificantis per Deo acceptabiles orationes beatitudinis Deo amabilis mei domini, quæ concurrit [a] doctrinis piiſſimorum a Deo conſervandorum & veraciter Chriſto amabilium dominorum noſtrorum, & nunc promereor ter beatiſſimo meo domino primitias ſuggerere. Notum enim facio, quod omnes qui dicuntur dogmatis Theodoſianorum circa hanc Alexandrinorum Chriſto amabilem civitatem clerici, una cum his qui in dignitatibus & exercitibus clarent, inſuper & qui ex plebe ſunt in millibus conſtituti, per tertiam Junii menſis adunati ſanctæ noſtræ catholicæ Dei eccleſiæ, intemerabilia nobiſcum Dei myſteria perceperunt: ad hoc adducti præviante profecto beneplacito omniporentis Dei, per collatam mihi doctrinam tam a piiſſimis ac invictiſſimis noſtris dominis, quamque a Deo inſpirata domini mei ſanctitate: ut per hoc ſtabiliretur, ſecundum quod ſcriptum eſt, *in confrequentationibus* Pſalm. xcv. *dies feſtus, uſque ad cornua altaris.* Si autem oportet veracius dicere, non in confrequentationibus tantum, neque uſque ad cornua altaris; ſed & in omnem Alexandrinorum Chriſto amabilem civitatem, ejuſque confinia, uſque ad nubes ipſas, & ultra has cæleſtibus ordinibus in pace ſanctarum eccleſiarum, & in his qui ad eamdem convertuntur, lætantibus. Qualiter autem hæc adumatio aſſecuta eſt, ſubaliter præſumens ſuggeſſi piiſſimis auribus invictiſſimorum ac ſereniſſimorum noſtrorum dominorum, per confamulum meum Joannem Deo amabilem diaconum, qui adfuit in omnibus quæ mota ſunt: & certus ſum, quia & in hoc acceptat ultimum ſuum famulum ſanctiſſimus meus dominus. Quæſo itaque ter beatiſſimum meum dominum, quatenus cognitionem omnium faciens, ſi quid mihi in tali motione forſitan defuit, aut per ignorantiam de competentibus fruſtratus ſum, emendare exiguum ſuum famulum dignetur, opus enim hoc Deo honorabilium veſtrorum eſt, qui omnibus divinis ſcripturis decoramini, & deſuper perficimini.

Subſcriptio. Cyrus humilis epiſcopus, orans pro Deo honorabilis mei domini vita ſuggeſſi.

Exemplar ſatisfactionis factæ inter Cyrum quondam Papam Alexandriæ, & eos qui erant ex parte Theodoſianorum.

Domino Chriſto vero Deo noſtro omnibus præfulgente, omneſque ad ſaluberrimam & veram ejus fidem dirigente, & in unam eamdemque ſanctam ſuam eccleſiam convocante, præſentem ſatisfactionem facimus pro unitate ſanctarum Dei eccleſiarum, menſis Maii die quarta, indictione ſexta.

Satisfactio facta a Cyro miſericordia Dei epiſcopo, per divinam ſanctionem benigniſſimorum atque triumphatorum dominorum noſtrorum locum exhibente apoſtolicæ ſedis hujus Alexandrinæ Chriſto amabilis civitatis.

I.

Si quis non confitetur Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, Trinitatem conſubſtantialem, unam deitatem in tribus ſubſiſtentiis, anathema ſit.

II.

Si quis non confitetur unum ſanctæ Trinitatis Deum Verbum, qui ante ſæcula ſine tempore natus eſt ex Patre, & deſcendiſſe de cælis, & incarnatum eſſe ex Spiritu ſancto, & domina noſtra ſancta gloriosa Dei genitrice ſemperque Virgine Maria, & humanatum, paſſum eſſe propria carne, & mortuum, & ſepultum, & reſurrexiſſe tertia die ſecundum ſcripturas, anathema ſit.

ANNO CHRISTI 684.

Ἐπιστολὴ Κύρου τοῦ αὐτοῦ χαρίσιον πρὸς Ἀλεξανδρείας.

Ἰδίῳ δεσπότῃ πάσῃ τῇ θεοτιμήτῳ καὶ τριπλασιεσίῳ πατρὶ πατέρων, οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ Σεργίῳ, Κῦρος ὁ ταπεινὸς ὑμέτερος. Εὐτοκίας καὶ πάλιν πολυμαπλῶς ἐξ τοῦ θεοσεβεστάτου δίκην τῶν τοῦ θεοτιμήτου μου δεσπότου μακαριότητος γεωργηθείσης, τῇ διδαχῇ τῶν πολυθείων χάριτος τοῦ θεοφορήτου καὶ κατὰ ἀλήθειαν φιλοχρίστου ἡμῶν δεσποτῶν ἐμβαπτισθείσης, καὶ νῦν ἀξιωθέντος τοῦ τριπλασιεσίου μου δεσπότου τὰς ἀπαρχὰς ἀναφέρειν. Θέλω γὰρ πολλῷ, ὡς ἅπαντες οἱ τῷ δόγματι τοῦ μεγάλου Θεοδοσιανοῦ κατὰ Χριστὸν τὸν Ἀλεξανδρίων φιλόχριστον πόλιν κληρικοί, ἅμα τοῖς ἐν ἀξίαις καὶ στρατείαις διαλάμπουσι, ἔτι δὲ καὶ τοῖς ἐκ δήμων πολοῦσι, εἰς χιλιάδας συστάντες, κατὰ τὸν τρίτον τοῦ Ἰουνίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος τῇ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτῃ τοῦ Θεοῦ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ, τοῦ ἀχράντου τοῦ Θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν μυστήρια μετέλαβον· ἐπηγόμενος ὁρμὴ Θεοῦ, ἀγρυπνίᾳ τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ διδασκάλου, τῇ χορηγηθείσῃ μοι διδαχῇ παρὰ τῶν φιλοχρίστων καὶ καταπεμφθέντων ἡμῶν δεσποτῶν, περὶ τῆς τοῦ δεσπότου μου θεοδόξου πολιτείας· ὑπὲρ τὸ χαρακτῆρα, ἐν τῇ τοῦ πολιτεύματος τοῦ ἀνωτάτω ἐκκλησίᾳ, παρὰ τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἀνδρῶν, τῶν ἐν ἀξίαις καὶ στρατείαις λαμπόντων, ἐν τοῖς πολίταις ἐν τῷ περιλοιπῷ δήμῳ, ἐν τοῖς ἐπὶ αὐτῶν ἀναγίαις μέχρι τῆς περιλοιπῆς ἀκοῆς, ἐν τοῖς ἐπὶ τὰ οἰκεῖα ἔθνη, τῇ τοῦ ἀκηράτου ἐκκλησίᾳ εἰρήνῃ, ἐν τοῖς ἐκεῖ αὐτὴν ὑπηκριβωμένοις διφυσιταῖς. Ὅπως δὲ καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἐπάνω παραλείψω, λεπτομερῶς ὑλλύσας ἀνύσαιμι δεῖ τοῖς πολυθείοις ἀκοαῖς τοῦ ἀνθίστου ἐν χαλκηδόνι ὑμῶν δεσποτῶν ἔξω τοῦ σωτῆρος μου Ἰησοῦ τῆς ἀνθρωπότητος ἐξαιρουμένου τῶν τῆς πανθέου παρεμπτώσεως. ἐν πάσῃ, ἔτι δὲ ἐν τούτῳ κατέλιπεν τὸν ἐλάχιστον αὐτοῦ δοῦλον ὁ παιδικός μου δεσπότης. Ἤμην γὰρ τῷ περιπλασείου μου δεσπότου, ἔτως ἐν οἷδας αὐτὸς πάντων ἡμῶν, εἴ τι μοι κατὰ τὸν ἑαυτοῦ πόνον, εἰς εἶδος, καθυστέρησεν, ἢ κατ' ἄγνοιαν τῆς δίκης διαμάρτοιμι, * διορθώσασθαι τὸν ἐλάχιστον αὐτοῦ δοῦλον. Ἔχων γὰρ θέσι τῆς δεσποτείας ὑμῶν πάσης τῆς δικαίας παραινέσεων χαρᾶς, ἐν πολλαπλασίοις τῆς ἄνωθεν ἀφετῆς.

* Latinus interpres longe, longeque ſenſum hujus ſententiæ.

Τυγχανῶ. Κῦρος ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος ὑπερεύχεσθαι τῆς θεοτιμήτου δίκης τῆς τριπλασιεσίου μου δεσπότου ἀπέχαρον.

Ἰσον ἡμισφαίριον πληροφορίας μεταξὺ Κύρου τῆς ἡμισφαίρου πόλεως Ἀλεξανδρείας, ἐν τῇ τῆς μακαρίας τῆς Θεοδοσιανῆς.

Τοῦ δεσπότου Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν πάντων ἀναλάβοντος, ἐν πᾶσιν οἷς τὸν σωτῆρα ἐν ἀληθείᾳ αὐτοῦ πίστιν ἐδώκασιν, ἐν οἷς μέσῳ ἐν τῷ αὐτῷ ἁγίᾳ αὐτοῦ ἐκκλησίᾳ συλλαλοῦσης, τὸν παρόντα πληροφορίας ποιήσασθαι ὑπὲρ τῆς ἐκείνου τῆς ἁγίου τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, μηνὶ Μαΐῳ, ἰνδικτιῶνος ς'.

Πληροφορία ἡμισφαίρου παρὰ Κύρου ἐλαίου Θεοῦ ἐπισκόπου, τὸν πάπαν ἐπέχοντος κατὰ διὸν Διόσκορα τῆς ἁγιωθέντος ἐν καλλιόπαν ἡμῶν δεσποτῶν τῆς ἀποστολικῆς ἕδρας ταύτης τῆς Ἀλεξανδρίων φιλοχρίστου πόλεως.

α'.

Εἴτις οὐχ ὁμολογεῖ πατέρα ἐν υἱὸν ἐν ἅγιον πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον, μίαν θεότητα ἐν τρισὶ ὑποστάσεσι, ἀνάθεμα ἔστω.

β'.

Εἴτις οὐχ ὁμολογεῖ τὸν ἕνα τῆς ἁγίας Τριάδος, τὸν Θεὸν λόγον τὸν πρὸ αἰώνων ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα ἐκ τῆς παρθένου, καὶ σταυρωθέντα ἐκ τῆς σαρκὸς, καὶ ταφέντα ἐκ τοῦ πάθους ἑκόντα ἐν τῇ ἁγίᾳ ἀναστάσει ἐν τῷ δεσπότῃ ἡμῶν τῷ ἁγίᾳ ἀναστάσει Ἰησοῦ καὶ ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν, καθότι τῇ ἰδίᾳ σαρκὶ, καὶ ἀνελθόντα, καὶ ἐκάθισε, ἐν δεξιᾷ τῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ τοῖς χερσὶ, ἀνάθεμα ἔστω.

ANNO CHRISTI 681. ACTIO XIII.

γ'.

Εἴτις οὐχ ὁμολογεῖ τῷ αὐτῷ καὶ ἑνὶ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ Θεοῦ τὰ π πάθη καὶ τὰ θαύματα, ἀλλ' ἄλλου καὶ ἄλλου, ἀνάθεμα ἔστω.

δ'.

Εἴτις οὐχ ὁμολογεῖ ἐξ αὐτῆς ἅπαξ ἑνώσεως τὸν Θεὸν λόγον ἐν τῇ μήτρι τῆς ἁγίας θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας ἐσκηνῶσθαι ἑαυτῷ καθ' ὑπόστασιν σάρκα ἐξ αὐτῆς τῆς ἁγίας θεοτόκου τῶν ἡμῶν ἀναρτήσαν, ἔμψυχον ψυχῇ λογικῇ τε καὶ νοερᾷ, ἑνώσει φυσικῇ τε καὶ κατ' ὑπόστασιν, καὶ οὕτως σεσαρκῶσθαι ἐξ αὐτῆς ἕνα ὄντα ἀσύγχυτόν τε καὶ ἀδιαίρετον, ἀνάθεμα ἔστω.

ε'.

Εἴτις οὐχ ὁμολογεῖ τῷ ἁγίᾳ ἁπλῶς ἡμῶν καὶ ἀειπαρθένον Μαρίαν κυρίως ἡ κατὰ ἀλήθειαν θεοτόκον εἶναι, ὡς τὸν Θεὸν λόγον σαρκωσαμένην κυήσασαν ἡ τετόκυιαν, ἀνάθεμα ἔστω.

ς'.

Εἴτις οὐχ ὁμολογεῖ ἐκ δύο φύσεων, τουτέστι θεότητός τε καὶ ἀνθρωπότητος ἕνα Χριστόν, ἕνα υἱόν, μίαν τῶν Θεοῦ λόγου φύσιν σεσαρκωμένην κατὰ τὸν ἅγιον Κύριλλον, ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως μίαν ὑπόστασιν συνθέντα, ἤγουν μίαν ὑπόστασιν συνθέσεως, ἥτις ἐστὶν αὐτὸς ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, εἷς ἐκ τῆς ἁγίας ὁμοουσίου Τριάδος, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

ζ'.

Εἴτις τὸν ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐκ δυοῖν διαιρέτως λέγων τῇσι φύσεσιν, οὐχ ἕνα τῆς ἁγίας Τριάδος τὸν αὐτὸν ὁμολογεῖ, τὸν αἰδίως μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς ἡνωμένον Θεὸν λόγον, ἐν ἐσχάτοις δὲ τῶν αἰώνων καιροῖς τὸν αὐτὸν σεσαρκῶσθαι ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ παρθένου ἁγνῆς ἡμῶν θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας· ἀλλ' ἕτερον θεὸν οἶδε καὶ ἕτερον, ἢ οὐχ ἕνα ἐκ τῶν αὐτῶν, κατὰ τὸν εὐσεβοῦντα Κύριλλον, ἐκ δύο φύσεων κύριον· ἢ ἐκ δυοῖν φύσεων τὸν αὐτὸν· ἢ κατὰ τοῦτο ἐκ μόνου ἐκ δύο διαιρουμένου φύσεσι· τὸν αὐτὸν πάσχοντα ἀπαθῆ καὶ ἄλλο, ἢ ἄλλο, ὡς ὁ αὐτὸς ἐκ ἁγίου ἔφησε Κύριλλος· πάσχοντα μὲν ἀνθρωπίνως σαρκὶ καθ' ὃ ἄνθρωπος, μὴ πάσχοντα δὲ ὡς Θεὸν ἀπαθῶς ἐν τοῖς τῆς ἰδίας σαρκὸς πάθεσι· ἢ τὸν αὐτὸν ἕνα Χριστὸν ἢ ὑὸν ἐνεργοῦντα τὰ θεουργικὰ καὶ ἀνθρώπινα μιᾷ θεανδρικῇ ἐνεργείᾳ, κατὰ τὸν ἐκ ἁγίου Διονύσιον· θεωρίᾳ μόνῃ διακρίνων τὰ ἐξ ὧν ἡ ἕνωσις γέγονε, καὶ οὕτως τῷ τοῦ ἀξυγχύτου ἄφρικτα ἢ ἀδιαίρετα μετὰ τοῦ αὐτοῦ φυσικὰ καὶ κατ' ὑπόστασιν ἕνωσιν μόνῃ· ἢ ἐν ὕσπερ ἀδιαιρέτως καὶ ἀχωρίστως τὸν ἕνα ἢ τὸν αὐτὸν Χριστὸν ἢ ὑὸν γνωρίζομεν, κατὰ δύο τὰ ἀλλήλοις ἀσυγχύτως συμπεπλεγμένα καθ' ἕνωσιν τοῦ τοῦ, σεσαρκωμένου αὐτοῦ τοῦ θεανδρικοῦ τρόπους, ἀλλὰ μὴ φαντασίᾳ ψιλῇ ἢ θεωρίᾳ τοῦ διαιρέματος· [b] διαιροῦν δὲ εὐθέως, ὡς ἀπορρήτως ἥδη τῆς ἐκ δύο ἑνώσεως ἀξιοῦντα ἢ ἀσυγχύτως ἕνωσιν· λέγον κατὰ τὸν ἅγιον Ἀθανάσιον· ἅμα γὰρ σὰρξ, ἅμα Θεοῦ λόγου σάρξ· ἅμα σὰρξ ἔμψυχος λογική, ἅμα Θεοῦ λόγου σὰρξ ἔμψυχος λογική· ἀλλ' ὅλη διαιρέσει τῇ κατὰ μέρος τοῦ τοιούτου ἀπλαμβάνει φωνῆς, ἀνάθεμα ἔστω.

[a] *Adde*, ἢ ἀπωθεῖ.

[b] *Pro* διαιροῦν

III.

Si quis non confitetur, unius ejusdem Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri tam passiones, quamque miracula; sed alterius, & alterius; anathema sit.

IV.

Si quis non confitetur, ex ipsa summa unitione Deum Verbum in utero sanctæ Dei genitricis semperque Virginis Mariæ, constituisse sibi per unitionem carnem ex ipsa sancta Dei genitrice nobis consubstantialem, animatam anima rationali, & intellectuali, unitione naturali, atque secundum subsistentiam; & sic processisse ex ea, unum existentem, & inconfusum, atque indivisum; anathema sit.

V.

Si quis non confitetur, sanctam dominam nostram, semperque Virginem Mariam, proprie, & secundum veritatem θεοτόκον, id est, Dei genitricem, utpote quæ Deum Verbum incarnatum concepit, & genuit; anathema sit.

VI.

Si quis non confitetur, ex duabus naturis, id est, deitate, & humanitate, unum Christum, unum Filium, unam Dei Verbi naturam incarnatam, secundum sanctum Cyrillum, inconfuse, inconvertibiliter, immutabiliter, sive unam subsistentiam compositam, quod est ipse Dominus noster Jesus Christus, qui unus est de sancta consubstantiali Trinitate; talis anathema sit.

VII.

Si quis unum Dominum nostrum Jesum Christum in duabus considerati dicens naturis, non eumdem unum de Trinitate confiteatur sempiterne quidem ex Patre genitum Deum Verbum, novissimis autem sæculi temporibus eumdem incarnatum, atque genitum ex sanctissima & intemerata domina nostra, Dei genitrice, semperque Virgine Maria; sed alterum hunc nosci, & alterum; & non unum eumdemque, secundum sapientissimum Cyrillum, in deitate perfectum, & in humanitate eumdem perfectum; ex hocque solo in duabus contemplandum naturis: eumdem passim, & non passim, secundum aliud & aliud, sicut idem sanctus Cyrillus ait: & patientem quidem humanitus carne, secundum quod homo est: permanentem vero impassibilem, ut Deum, in passionibus propriæ carnis: eumdemque unum Christum & Filium, operantem Deo decibilia, & humana una deivirili operatione, secundum sanctum Dionysium: sola contemplatione discernens ea, ex quibus unitio facta est, & hæc intellectu considerans, inconvertibilia, & inconfusa post eorum naturalem & secundum subsistentiam unitionem manentia; in hisque indivise atque inseparabiliter, unum eumdemque Christum & Filium recognoscens; juxta quod duo adinvicem inconfuse convenientia considerat intellectu [a] caussativam eorum contemplationem faciens, & non phantasia mundaci, atque inanibus mentis figmentis; nullatenus vero disjungit, quasi perempta jam illa, quæ in duo est, sectione, propter ineffabilem, & inconfusam, & inexcogitabilem unitionem: dicens secundum sanctum Athanasium: Simul enim caro, simul Dei Verbi caro: simul caro animata rationalis, simul Dei Verbi caro animata rationalis: sed ad divisionem per partes hujusmodi assumit vocem, anathema sit.

[a] *Addi*, talem.

η'.

Εἴτις οὐκ ἀναθεματίζει Ἄρειον, Εὐνόμιον, Μακεδόνιον, Ἀπολινάριον τοὺς αἱρετικούς, Νεστόριον, Εὐτυχέα τὸν δυσώνυμον, καὶ Κύρον, καὶ Ἰωάννην τοὺς Αἰγαίτας, καὶ πάντας τοὺς ἀσεβήσαντας καθ' ὅλα δέκατον τρόπον τῆς δηλουμένης ὑγιοῦς κεφαλαίας τοῦ ἁγιωτάτου Κυρίλλου, καὶ μὴ μετανοήσαντας, ἀλλ' ἐν τῇ ἴσῃ τούτῳ πλάνῃ ἀποθανόντας, καὶ τοὺς τὰ ὅμοια αὐτοῖς φρονήσαντας, ἢ φρονοῦντας, ἀνάθεμα ἔστω.

VIII.

Si quis non anathematizat Arium, Eunomium, Macedonium, Apollinarem hæreticos, Nestorium, Eutychen nec nominabilem, & Cyrum, & Joannem Ægeotas, & omnes qui quocumque modo contradixerunt duodecim capitulis sanctissimi Cyrilli, & pœnitentiam non egerunt; sed in hoc errore sunt mortui, & quicumque similia eis sapuerunt, aut sapiunt, anathema sit.

ACTIO XIII.

ANNO CHRISTI 681.

IX. A

Si quis non anathematizat scripta Theodoriti, quæque sunt contra rectam fidem, & sanctum Cyrillum, & epistolam quæ dicitur Ibæ, & Theodorum Mopsuestenum, & scripta ejus; & si quis non suscipit scripta sancti Cyrilli, & maxime quæ sunt contra Theodorum, & Theodoritum, Andreamque, & Nestorium, & quiqui similia eis uniusve eorum senserunt, aut sentiunt, anathema sit.

Item accipiens idem Antiochus religiosus lector, & notarius codicem Theodori, qui fuit episcopus Pharan, relegit librum ejus scriptum ad Sergium quondam episcopum Arsenoitam Ægyptiacæ diœceseos, in quo continebatur ita:

Omne quidquid describitur seu locutus, sive operatus Dominus, per mentem, & sensum, atque sensoria, & dixit & operatus est; & sic ejus tamquam totius & unici una operatio Verbi, mentis, sensibilis & organici corporis cuncta dicantur.

Ejusdem ex eodem sermone:

Quoniam quidem primordialiter propter quamdam divinam, & sapientissimam dispensationem, somnum, & fastidium, esuriem, & sitim admisit, quando voluit, [a] maxime vero etiam in his motum horum, & quietem, ad illam omnipotentiam ac sanctissimam Verbi operationem applicamus, & ex hoc unam unius ejusdemque Christi operationem appellamus.

[a] In Greco maxime jungitur

Ejusdem ex eodem sermone:

Affatim, ut opinor, nobis sermo discutiendo monstravit, quia omnia quæcumque scripta sunt de Domino Christo, sive Dei, seu animæ, seu corporis, seu utriusque, animæ, inquam, atque corporis, singulariter simul, & inseparabiliter agebantur; incipientia quidem, & ut est dicere, effluentia ex Verbi sapientia, & benignitate, atque virtute; mediante vero intellectuali anima, & corpore procedentia. Et ideo una operatio totius, utpote unius ejusdemque Salvatoris nostri, hæc omnia & sunt & dicta sunt.

Ejusdem ex eodem sermone:

Habemus utique ex his manifestum esse opus Dei omnia, quæ de Christo audivimus, & credimus, sive divinæ naturæ congruentia, sive humanæ: & ideo una operatio ista tam deitatis ejus quamque humanitatis, pie nominata sunt.

Ejusdem ex eodem sermone:

Ut sit omnis humanatio a principio usque ad finem, & quæque ejus sunt parva, & magna, una veraciter sublimissima, & divina operatio.

Ejusdem ex sermone, quem fecit in interpretationes patrum testimoniorum.

Divina vero voluntas, quæ est ipsius Christi: ipsius enim volunes una est, & hæc divina.

Ejusdem ex eodem sermone:

Per hæc igitur absque ulla ambiguitate instruimur, quod omnia salutaris dispensationis, seu divina, sive humana, de Salvatore nostro Jesu Christo descripta sunt; principaliter quidem, ut est dicere, ex divinitate facultatem originemque accipiebant; mediante tamen intellectuali atque rationali anima per corpus gerebantur; sive mirificam quamdam virtutem dixeris, sive etiam naturalem alteram hominis motionem, ut est cibi appetitus, somnus, fastidium, & dolorum susceptio, tristitia, anxietas, quæ etiam per [b] inusitationem nominum ex consuetudine passiones appellantur, proprie vero naturales sunt motiones per animatum ac sensuale animal: & ipsa vero quæ revera sunt, & dicuntur passiones, crux, mortificatio, plagæ, cicatrix, acclavationes, consputationes, alapæ, omnia hæc recte utique & juste vocanda sunt, una ejusdemque unius Christi operatio.

[b] Pro consuetudinem

ς'.

Εἴπερ τις οὐκ ἀναθεματίζει τὰ συγγράμματα Θεοδωρήτου τὰ κατὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως τῶν ἁγίων Κυρίλλου, καὶ τῆς λεγομένης Ἴβα ἐπιστολῆς, καὶ Θεοδώρου τοῦ Μοψουεστίας καὶ τὰ συγγράμματα αὐτοῦ· καὶ εἴπερ οὐ δέχεται τὰ συγγράμματα τοῦ ἁγίου Κυρίλλου, καὶ μάλιστα τὰ κατὰ Θεοδώρου καὶ Θεοδωρήτου, καὶ Ἀνδρέου, καὶ Νεστορίου, καὶ εἴ τι ὅμοια αὐτοῖς καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν πεφρονηκότων ἢ φρονούντων, ἀνάθεμα ἔστω.

Ἐπιλαβὼν ὁ αὐτὸς θεοσέβειος Ἀντίοχος βιβλίον Θεοδώρου ἐπισκόπου ἡμιφόρου τῆς Φαρᾶν, ἀνέγνω λόγον τὸν αὐτοῦ πρὸς Σέργιον τὸν ποτὲ ἐπίσκοπον ἡμίφορον Ἀρσενίτης τῆς Αἰγυπτιακῆς διοικήσεως, ἐν ᾧ περιέχετο οὕτως·

B Πᾶν ὁπόσον ἱστόρησε ἢ εἶπεν ἢ ἐνήργησεν ὁ κύριος, ἀφ' ὅλου καὶ αἰσθήσεως καὶ αἰσθητηρίου καὶ ὅτε καὶ ἐνεργεῖ. ἢ οὕτως αὐτοῦ ὡς ὅλου καὶ ἑνὸς μιᾶς ἀφήγησις τὸ λόγου, ἢ νοῦ, τῆ αἰσθητοῦ σώματος ἢ ὀργανικοῦ τὰ πάντα λεχθήσεται.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου·

Ἐπειδὴ φρονημάτων ἀφ' ἑνὸς θείας καὶ οἰκονομίας τινὸς ἀνεκτικὸς ὕπνου, κάματος, ἢ πείνης, ἢ δίψης ἐγένετο, εἰσὶν καὶ ἐθελήσει, καὶ μάλιστα ἐν τούτοις ἐπὶ τὸν τῶν πάντων κύριον καὶ τὴν ἁγίαν αὐτοῦ ἐνέργειαν τὴν παντοδυνάμου ἢ παντόρου τοῦ λόγου ἀναγωγὴν οἰκειούμεθα. ἢ ἐντεῦθεν μίαν τοῦ αὐτοῦ ἢ ἑνὸς Χριστοῦ ἐνέργειαν ὀνομαζόμεθα.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου·

C Ἱκανῶς εἶμαι πεπεῖσται ἡμῖν ὁ λόγος ἐφ' ἧς ἐξετάσεως, ὅτι πάντα ὅσα ἱστόρηται περὶ τοῦ θείου Χριστοῦ, εἴτε θεοῦ, εἴτε ψυχῆς, εἴτε σώματος, ἢ τοῦ συναμφοτέρου, ψυχῆς λέγω, ἢ σώματος, μοναδικῶς ἅμα ἢ διαιρέτως ἐνεργεῖτο· ἀρχόμενα μὲν ἢ οὖν αὐτῆ παρέχοντα ἐκ τῆς τοῦ λόγου σοφίας καὶ ἀγαθότητος ἢ δυνάμεως, ἐφ' ἡμῖν δὲ ψυχῆς νοερᾶς ἢ σώματος θεοῦντα. ἢ ἐφ' ἑνὸς μίαν ἀφήγησιν ὅλου εἰς ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ τοῦτα πάντα καὶ εἶναι ἢ εἰλῆφθαι.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Ἐκφαίνει ἄρα ἐκ τούτων σαφῶς, ὅτι ἔργον Θεοῦ ἅπαντα, ἔστι τοῦ Χριστοῦ ἢ ἀνάγκη, ἢ πιστεύειν, εἴτε τῇ θείᾳ φύσει θεοπρεπῆ, εἴτε τῇ ἀνθρωπίνῃ. καὶ κατὰ ταύτην μίαν ἀφήγησιν D ταῦτα τῆς θείας αὐτοῦ ἢ τῆς ἀνθρωπίνης θεότητος ὀνόματα.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου·

Ὡς εἶναι πᾶσαν τὴν ἀνθρώπινον ἀπὸ ἀρχῆς μέχρι τέλους, καὶ ὅσα ταύτης μικρὰ τε καὶ μεγάλα, μίαν ἀληθῶς ὑψηλοτάτην καὶ θείαν ἀφήγησιν.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ λόγου, οὗπερ ἐποίησεν εἰς τὰς ἑρμηνείας τῶν πατρικῶν χρήσεων.

Τὸ δὲ θεῖον θέλημα, ὅπερ ἐστὶ αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ· αὐτοῦ γάρ τὸ θέλημα ἓν ἐστι, καὶ τοῦτο θεῖον.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου·

Διὰ τούτων ἄρα χωρὶς πάσης ἀμφιλογίας παριστάμεθα, ὅτι πάντα ὅσα τῆς οἰκονομικῆς οἰκειώσεως εἴτε θεῖα, εἴτε ἀνθρώπινα περὶ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ ἀνεστράπται, ἀρχομένου μὲν οὖν αὐτῶν ἐκ τῆς θείου τοῦ ἐνδόντος καὶ τοῦ αἴτιου ἐπιλαμβάνειν, ἐφ' ἡμῖν δὲ τῆς νοερᾶς ἢ λογικῆς ψυχῆς ὑπουργούσης περὶ τὸ σῶμα· εἴτε διαπαντὸς ἅπερ ἐνέργειαν εἶναι, εἴτε καὶ φυσικήν τινα τοῦ ἀνθρώπου κίνησιν· οἷον τροφῆς ὄρεξιν, ὕπνον, κάματον, καὶ πόνων ἀνάπλεψιν, λύπην ἢ ἀθυμίαν. ἃ καὶ πάθη κατὰ συγχώρησιν ὀνομάτων ἐκ τῆς συνηθείας προσαγορεύεται, κυρίως δὲ φυσικῶς κινήσεις ἐφ' ἡμῖν τοῦ ἐμψύχου καὶ αἰσθητοῦ ζώου τυγχάνει. καὶ αὐτὰ δέ, ἅπερ κυρίως δὴ καὶ λέγεται πάθη, ὁ σταυρός, ἡ νέκρωσις, οἱ μώλωπες, ἡ ὀπτιλὴ καὶ κατάλοιποι, τὰ ἐμπτύσματα, τὰ ῥαπίσματα, ταῦτα ἁπάντων ἂν ἡ δικαίως καλοῖτο μία ἢ τοῦ αὐτοῦ ἑνὸς Χριστοῦ ἐνέργεια.

Τοῦ

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XIII.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου·

Νοητέον οὖν ἡμῖν ἐκ τούτων ἅπαντα τὰ κατὰ τὴν τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ οἰκονόμησιν μίαν θείαν τε ὄντως καὶ σωτηριώδη οὖσαν ἐνέργειαν.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου·

Ἐκ τούτων γε πάντων καὶ τῶν τοιούτων δεῖ καὶ μᾶλλον δικαίως μίαν θεοῦ ἐνέργειαν πάντα τὰ τῆς οἰκονομήσεως ἴδια πιστεύειν καὶ λέγειν.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου·

Ἡ μὲν γὰρ ἡμετέρα ψυχὴ οὐ πέφυκε δυνάμεως ἀλλοτρίας εἶναι, ἵνα τὰς φυσικὰς τοῦ σώματος ἰδιότητας ἐξ αὐτῆς τε καὶ ἀπ' αὐτῆς ἀπελαύνῃ. ἀλλ' οὐδὲ κυρία τοσοῦτον ἄχρι καὶ νῦν ἐφάνη λογικὴ ψυχὴ τοῦ ἰδίου σώματος, ὥστε καὶ ὅλ' κατ' αὐτὸ καὶ συμφυῆ αὐτῇ ὄγκου καὶ ῥοῆς καὶ χρώματος ὑπερβαίνειν, καὶ ἔξω τούτων αὐτὸ καθιστᾶν ποτε. ἀπὸ ἁπάντων κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἰδιοποιεῖται ἡ γεγέννηται ἐκ τῆς θείας καὶ ζωοποιοῦ σαρκός. καὶ γὰρ ἄδηλος, καὶ οὐκ ἀνθρωπίνως ἀπομαχόμενος ἀπὸ μήτρας ἐξῆλθεν ὁ θεοπάτωρ, καὶ μνήματος, ἢ θυρῶν· καὶ ὡς ἐπ' ἐδάφους τοῖς θαλάσσης ἐπέβαινε.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου·

Δίον εἶδον οὕτω φρονεῖν τε καὶ λέγειν ἡμᾶς, πάντα τὰ κατὰ τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ ἰσοτίμως ἕνα μίαν γνώσεται εἰδέναι. ἕνα δὲ ποιητὴν ἢ δημιουργὸν τῶν θείων, ἔργανον δὲ τὴν ἀνθρωπότητα. τί τε οὖν ὡς θεοῦ, τί τε ἀνθρωποφυοῦς σαρκὸς αὐτοῦ λεγόμενα πάντα ἐνέργειᾳ θεῖα τοῦ λόγου δείκνυσι.

Ἐν λαοδικείᾳ ὁ πάνυ εὐλαβέστατος Ἀντίοχος βιβλίον ἔχων ἐν χειρὶ· Πύρρου ἐλαχίστου θεσπεσίου σοφοῦ Σωφρονίου ἢ ὁσιρίδος. λείψανον ἔσωθεν ἐπιγεγραμμένον· ἐκλογὴ τινῶν δογμάτων τοῦ αὐτοῦ Πύρρου, ἐν ᾧ ἐφέρετο τάδε·

Ἕνα δέ, ὡς ἔφαμεν, καὶ μόνον ἐπελάβετο τεφελαίου Σωφρόνιος ὁ θεοφιλέστατος, ὡς χρῆναι Διονυσίου τοῦ θεολόγου παραπροσποιήσαντος διδασκάλου μιᾶς φωνῆς ἐν ἀντιθέσει· οὕτω δὲ λέγων ἐν τούτῳ μάλιστα ὁ αὐτὸς καὶ ἀσφαλείας ἐχέμυθε, ἐν οἷς φησιν οὕτως· ἀλλ' ἀνθρωδίτως θεοῦ κεκριμένοι τὴν ἀντιθέσει ἐνεργείαν ἡμῖν παρεπτεσθῆς· μίαν γὰρ τῆς ἀποφάσεως ἀπὸ τοῦ, κεκριμένοι, ἀθρόως ὁ χρίστος· οὐ κατακόρως μᾶλλον, μὴ ἡμῖν, κατά γε τὸν ἐμὸν λόγον, ἀλλ' ὡς ἂν ἀπ' ἄλλου τῆς καινῆς ἡ μιᾶς θεανδρίας τῷ παιδὶ πρὸς τὸ ἀγιώτατον Κύριον ἡμῶν ἐπιβοήσεως. τῇ γὰρ ἀποφάσει τὸ ἄκρον μίαν φησὶν ὁ θεῖος διδάσκαλος καταφάσει πανσόφως, καὶ ταύτην μοναδικὴν ἐκφαίνουσαν, τί ἄλλο γε, ἢ μίαν ἐμοὶ δοκεῖν ἐνέργειαν ὡς ἐπὶ Χριστοῦ καθ' ὑπόστασιν λόγον σαρκὸς πεφασθαι;

Ἐν ἀντιγράφῳ λόγου ῥητόρου θεοδώρου ἐπισκόπου βοστρῶν τῆς Βοστρηνῶν Παύλου τῷ ἡγεμόνι θεοδόσιον ἐκτεθέντος τῆς διατηρήσεως τοῦ βασιλέως πάντος, χαρίσηται θεῷ θεοδόσιον τὸν ἡγεμόνα πάσης Ῥώμης· ἧς ἡ ἀρχὴ· ἰδοὺ δὴ τί καλὸν, ἢ τί τερπνὸν, ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφοὺς ἐπὶ τὸ αὐτό. ἔχει δὲ μετ' ὀλίγα ἡ αὐτὴ ἐπιστολὴ οὕτως· ἑνὸς δὲ ἢ τῷ αὐτοῦ θεοῦ λόγου σεσαρκωμένου τὸ τε σώματος ἀνελλιπῶς, καὶ τὰ παθητὰ χαρακτῆρος, ἅπερ σαρκὶ δι' ἡμᾶς ἐνοικοῦντα ὑπέμεινε. ἕνα δὲ θεὸν λέγεσθαι πιστεύειν, ἢ ὡς ἀνθρώπου ἐκ τῆς ἀγίας καταπλουτίσαι θεὸν τὸν ἐνώπιον τοῦ ἢ ἀδιαιρέτως καθ' ὑπόστασιν τῇ δύο φύσιν ἕνωσιν. ἀβλ' ὅσον καὶ τὸ δόγμα τῆς πίστεως καὶ ἀκατάπτωτον ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ, ἵνα μὴ ἀναπτύσσειν τὸ ἀβλαβὲς δόγματος ἀλλοτρίαν ἐπὶ ἢ τοῦ αὐτοῦ σεσώσθαι τῆς ἁγίας Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, ἢ αὐτὸν ἐκεῖνο ἀβλαβῶς δογματίσωμεν, ἢ δύο ὡς δόλους διαιρήσωμεν. ἐν δὲ συναλλαγῇ πάντως ἢ συγχύσει τῆς δύο φύσεων τῆς ἐν αὐτῷ διαφορᾶς ἐκ τοῦ τῆς ἑνώσεως λόγου σεσωμένης

A Ejuſdem ex eodem ſermone:

Intelligenda ergo ſunt nobis omnino, quæ ſunt circa Salvatoris Chriſti humanationem, una divina & profecto ſalutaris operatio.

Ejuſdem ex eodem ſermone:

Ex his igitur omnibus, & his ſimilibus, aperte & ſaris juſte una Dei operatio, cuncta quæque ſunt humanationis propria, credenda atque dicenda ſunt.

Ejuſdem ex eodem ſermone:

Noſtra quidem anima non habet inſitum talis eſſe virtutis, utnaturales corporis proprietates ab eo, & a ſemet expellat: ſed neque dominari in tantum apparuit rationalis anima ipſius proprii corporis, ut etiam quæ circa hoc ſunt, huicque ſunt inſita, id eſt, B molem, fluxumque & colorem [a] contineat, atque extra hæc umquam conſtituat. Quæ omnia in diſpenſatione Chriſti Salvatoris noſtri, & conſcripta & facta ſunt in illo divino & vivifico corpore. Etenim abſque mole, & ut ita dicatur, incorporaliter abſque diremptione de vulva proceſſit, & ſepulcro etiam, & per fores, ut & tamquam ſuper pavimentum ſupra mare ambularet.

[a] Pro, deformitatem

Ejuſdem ex eodem ſermone:

Opportunum quidem eſt, nos ita ſentire, & dicere omnia quæque in humanatione de Salvatore Chriſto eſſe ſcribuntur, unam cognoſcere operationem: hujus autem opificem, & creatorem, ipſum Deum Verbum: inſtrumentum vero, humanitatem. Quæque igi- C tur tamquam Deo, & quæque humanitati congruentia de eo dicta ſunt, omnia ipſius deitatis Verbi eſt operatio.

Item accipiens idem religioſus Antiochus librum in ſuperſcriptione continentem: *Pyrrhi humilis epiſcopi de voluntate & operatione*; relegit totum dogmaticum ejuſdem Pyrrhi, in quo continetur ita:

Unum autem, ut dictum eſt, tantum reperhendit capitulum Sophronius Deo amabilis, tamquam qui teſtimonium Dionyſii deiloqui doctoris [b] diſſimulaſſet per immutationem unius vocis. Congrua quippe in hoc maxime dicens idem vir, & cautelam habentia, in quibus ait ille: Sed virificati Dei novam quamdam deivirilem operationem nobis [c] morigerans: *Unam* D *ettim* in veritate pro *nova* continebat eadem charta: non malitioſe, quod abſit, ſecundum meum ſermonem; ſed utpote quæ non aliter nova quam una intelligi valuiſſet, a Cyro ſanctiſſimo hujuſmodi vox eſt appoſita. Per extremitatum quippe negationem unam divinus doctor aſſerit, affirmativam faciens, & hanc ſingulariter exprimens; quid aliud quam unam confiteri operationem tamquam unius Chriſti, [d] ſecundum ſermonem aperte, & plane contradidit?

[b] Pro, depravaſſet

[c] Pro, exhibens

[d] Pro, ſecundum quemlibet rationem aperte.

Item relectum eſt ex regeſto diverſarum epiſtolarum, exemplar epiſtolæ Pauli quondam præſulis hujus a Deo conſervandæ regiæ urbis, ſcriptæ ad Theodorum quondam Papam Romanum, cujus initium: *Ecce quam bonum & quam jucundum, habitare fratres in unum.* Habet autem poſt aliqua eadem epiſtola ita: Unius autem ejuſdemque Dei Verbi incarnati tam miracula prædicamus, quam paſſiones agnoſci- E mus, quas carne pro nobis ſuſtinuit. Unde & Duas dicimus paſſus, & Filius hominis de cælo deſcendiſſe, propter illam quæ [e] ſupra recenſita eſt, inſeparabilem, & ſecundum ſubſiſtentiam duarum naturarum unionem. Propterea, & unam voluntatem Domini noſtri Jeſu Chriſti intelligimus, ne adverſitatem vel differentiam voluntatum in una eademque perſona Domini noſtri Jeſu Chriſti adnectamus, aut eum ſibi reluctantem doceamus, aut duas volentes introducamus: non pro commixtione prorſus vel confuſione duarum naturarum, quæ in eo conſiderantur, hujuſ-

Pſalm. xxx.

[e] Pro, ſupra captum eſt, inſep.

ACTIO XIII.

ANNO CHRISTI 681.

modi unius voluntatis vocem proferentes, & ob peremptionem alterius ſolam alteram eſſe pronuntiantes; ſed per hujuſmodi vocem inſinuantes, quod ejus rationaliter ac intellectualiter animata caro [a] ex ipſa principali unitione ineffabiliter divinis locupletata, eam ſibi unientis ſecundum ſubſiſtentiam Verbi divinam poſſidebat & non differentem voluntatem.

[a] Probabiliter ſtatuit in carnationis ineffabiliter

Item relecta eſt ex altero regeſto epiſtola Petri, & ipſius quondam præſulis regiæ civitatis, ad Vitalianum ſanctæ memoriæ, qui fuit Papa Romanus: cujus eſt initium: *Spiritalem nobis lætitiam peperit littera veſtræ unanimis, & ſanctæ fraternitatis.* Dumque relegeretur eadem epiſtola, habens diverſa patrum teſtimonia, hi qui locum gerebant Agathonis, ſanctiſſimi Papæ Romani, dixerunt: Innoteſcimus veſtræ gloriæ, quod paterna teſtimonia quæ continentur in præſenti, quæ nunc relegitur Petri epiſtola, circumciſe deflorata ſunt ab eodem Petro, ex hoc quod oſtendere voluiſſet ſuam, ſuper una voluntate & una operatione, intentionem.

Glorioſiſſimi judices dixerunt: Comperimus diligenter, juxta quæ a veſtra reverentia dicta ſunt, quod talia teſtimonia quæ continentur in præſenti epiſtola, detruncate poſita ſunt. Et ſi placet veſtro ſancto ac univerſali concilio, in amplius hujuſmodi epiſtolæ lectio non procedat.

Sanctum concilium dixit: Ad hæc quæ gloria veſtra nuper locuta eſt, ſatis eſt præſentis epiſtolæ lectio. Ecce autem ſecundum quæ jam veſtra interlocuta eſt gloria, ſive inquiſivit, in medium venientibus tam dogmaticis epiſtolis quam ſcriptis, quæ fecerunt Pyrrhus, Paulus, & Petrus, quondam patriarchæ hujus regiæ urbis, nec non quæ a Theodoro, qui fuit Pharan epiſcopus, & Cyro, qui fuit Papa Alexandriæ, & ante nos veſtramque gloriam relectis, auditur apertæ, unam operationem & unam voluntatem in incarnationis diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri, eos impie prædicaſſe. Declarantibus igitur nobis, omnem ſatisfactionem veſtra gloria debet percipere, quod bene atque juſte eos jam abjecit Agathon ſanctiſſimus Papa antiquæ Romæ, per ſuggeſtionem quam fecit ad piiſſimum ac triumphatorem magnum noſtrum Imperatorem, & nos quoque conſonanter cum eo; hos, utpote adverſa rectæ fidei ſentientes, expelli de ſacris diptychis, & anathemate percelli cenſuimus; eorumque ſcripta, ut impietate repleta, abominamur, & ut exterminio debeant ſubmitti decernimus.

Glorioſiſſimi judices dixerunt: Si hi qui poſt Petrum epiſcopi fuerunt hujus a Deo conſervandæ regiæ urbis, id eſt, Thomas, Joannes, & Conſtantinus, videntur ſeu epiſtolas ſive ſermones compoſuiſſe de novitate vocum, quæ nuper impie in catholicam eccleſiam intromiſſa eſt, eorum exemplaria, ſive regeſta, vel authentica in medium proferat Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax; quatenus & eorum cognitionem percipiens ſanctum veſtrum concilium, quæ æquitati conveniunt decernat. Similiter & ſi videntur ſeu ab epiſcopis, ſive clericis, vel monachis, ceteriſve quibuſdam libellos exegiſſe hi, qui epiſcopatum geſſerunt hujus a Deo conſervandæ regiæ urbis, de una operatione & una voluntate; etiam hæc prævidimus, ut prædictus Georgius Deo amabilis diaconus & chartophylax ad medium indiminute deducat, ut & ipſa ſecundum judicium ſancti veſtri concilii exterminio contradantur.

Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax, dixit: Codicillus, domine, ſive regeſtum, in quo continentur exemplaria ſynodicorum, quæ facta ſunt tam a Thoma, Joanne, & Conſtantino ſanctæ memoriæ

A τῶν ἐκεῖ θελήματος φερόντων φωνὴν, ἢ δὴ ἀναιρέσει τοῦτον μόνον τὸν ἑτέρου εἶναι προβάλλοντες· ἀλλὰ δηλοῦν διὰ τῆς τοιαύτης σημαίνοντες φωνῆς, ὡς ἡ αὐτοῦ λογικῶς τε καὶ νοερῶς ἐψυχωμένη σὰρξ ἐξ αὐτῆς ἄκρας ἑνώσεως ἀῤῥήτως τοῖς θείοις πεπληρουμένη καὶ τῷ ἑνόντος αὐτῇ κατ' ὑπόστασιν θείου ἀϊδίως συνοῦσα καὶ οὐ διάφορον θέλημα.

Καὶ ἀναγνώσθη ἀπὸ ἑτέρου ῥηγέστου βιβλιδίου Πέτρου ἡ αὐτοῦ ἡνωμένου ποτέ ἐστιν τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως τοῦ Ῥωμαίων τοῦ ἐν ἁγίοις τῷ μετέρᾳ ἡμέρᾳ πάπα Ῥώμης. ἧς ἡ ἀρχὴ· πνεῦμα πᾶσιν ὑμῖν ἐποίησεν ἡμῖν τὸ χάρημα τῆς ὑμετέρας ἀγαπώσης καὶ ἁγίας ἀδελφότητος γέγονεν. καὶ ἀναγινωσκομένης τῆς ταύτης βιβλιδίου ἐχούσης εὑρέσεις πατρικὰς χρείας, αἱ τὸν νῦν ἐνόντες Ἀγαθώνιοι τῷ ἁγιωτάτῳ πάπα B Ῥώμης εἶπον· διδάσκομεν τὴν ὑμῶν ἐνδοξότητα, ὡς αἱ ἐμφερόμεναι παρεσκευῇ χρείαι ἐν τῇ παρούσῃ ἡ τῶν ἀναγινωσκομένων Πέτρου βιβλιδίῳ ἀφελκυσμέναις περιξεδλάδωται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Πέτρου, ἐφ' ᾧ τοιαῦτα αὐτὸν εὑρίσκειν τὸν αὐτοῦ σκοπὸν ἐπὶ τοῖς δηλώμασι καὶ μιᾷ ἐνεργείᾳ αὐτοῦ.

Οἱ ἐνδόξοτατοι ἄρχοντες εἶπον· ἐγνωμεν ἀκριβῶς κατὰ τὰ παρὰ τῆς θειοτάτης ὑμῶν λεχθέντα, ὡς αἱ ἐνεστῶσαι ἐμφερόμεναι χρεῖαι ἐν τῇ παρούσῃ βιβλιδίῳ ἀφελκυσμέναι ἐστίδωται. ἢ εἰ δοκεῖ τῇ σῇ ἁγίᾳ ἡ οἰκουμενικῇ συνόδῳ, ὡς τὰ τοιαῦτα μὴ χωρεῖται ἐν τοῖς ἑαυτῆς βιβλίοις ἀναγνώσεως.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· ὡς τὰ παρὰ τῆς ὑμῶν ἐνδόξου C καὶ ἀναγωγῆς. ἰδοὺ δὲ κατὰ τὰ παρὰ τῆς ἐνδοξότητος ὑμῶν ἐξαναλεχθέντα ἀρτίως ἐξεταζόμενα ἔχει τῆς παρούσης βιβλιδίου καὶ τὰ ἐν γράμμασι βιβλιδίοις, ἅπερ ἐποίησαν Πύῤῥος, Παῦλος καὶ Πέτρος, τῆς ἡνωμένης πατριαρχῶν τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, καὶ Θεοδώρου ἐπισκόπου τοῦ Φαρὰν καὶ Κύρου τοῦ ἡνωμένου πάπα Ἀλεξανδρείας, ἢ εἰς ἐνώπιον ὑμῶν καὶ τῆς ὑμῶν ἐνδοξότητος ὑποκειμένων, φανερὸς τε καὶ μόνον ἀπόῤῥητα καὶ ἐν θέλημα θεῖον τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀπλῶς δογματίσαι αὐτοὺς ἀποδειλοῦνται, ὡς πάσης πληροφορίας ἄῤῥηκτον εἶναι τὴν ὑμετέραν ἐνδόξους ἡμᾶς, ὡς καλῶς ἢ δικαίως ἤδη τοῦτο ἀπορίψαι Ἀγάθωνα τὸν ἁγιώτατον τῆς παλαιᾶς Ῥώμης πάπαν ἀφ' ἧς παρ' αὐτοῦ ἐποίει τὸν διάβολον καὶ καταλῦσαι ὑμῶν D βασιλέα ἡμῶν ἀναφορᾶς. συμφωνεῖ δὲ αὐτῷ καὶ ἡμεῖς εἰς πάντα τὰ ὑπὸ τῆς νέας Ῥώμης φρονούντας, ὅτινας ἀποῤῥῖψαι ἐκ τῶν ἱερῶν διπτύχων, ἢ ἀναθέματι καθυποβάλλειν ἐκείνοις. ἢ τὰ αὐτοῦ συγγράμματα εἰς δοκοῦσαι ἀσέβειαν βιβλιδίοις, ἢ ἀγανακτεῖν ἐχθίστως ὑποβάλλειν ἀποφαίνομεν.

Οἱ ἐνδόξοτατοι ἄρχοντες εἶπον· εἰ οἱ κατὰ Πύῤῥον ἀποστατήσαντες ταύτης τῆς θεοφυλάκτου ἢ βασιλίδος πόλεως, τυγὸν Θωμᾶς, Ἰωάννης, καὶ Κωνσταντῖνος, φαίνονται ἢ ἐπιστολὰς γράψαντες, ἢ λόγους συντάξαντες περὶ τῆς νέας δοκούσης καινοτομίας εἰς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν· τὰ τοῦτων ἴσα, ἢ μίγματα, ἢ ἐξ αὐθεντικὰ εἰς μέσον ἀγαγέτω Γεώργιος ὁ θεοσέβιος διάκονος ἢ χαρτοφύλαξ, ὡς τὸ καὶ τὰ τοῦτων ἐλέγχειν λαμβάνουσαν τὴν ἁγίαν ὑμῶν συνόδον τὰ τῇ καλῇ ἴσχυν συμβαίνοντα δικαίᾳ. ἀσπάζεται ἢ οἱ φάσκοντες ἢ ἐπίσκοποι, ἢ κληρικοὶ, ἢ μοναχοὶ, ἢ ἑτεροί τινες λιβέλλους ἐκπεπόμφασι παρὰ τῆς ἀποστατησάσης ταύτης τῆς θεοφυλάκτου ἢ βασιλίδος πόλεως, περὶ κενῆς καινοτομίας ἢ ἔτεις θελήματος· ἢ ταῦτα συνάξαντα τὸν εἰρημένον θεοσέβιστον διάκονον ἢ χαρτοφύλακα Γεώργιον εἰς μέσον ἐπαγαγεῖν ἐπιμελέσθω, ὡς τὸ ἢ ταῦτα κατὰ τὸν πρέποντα τῆς ἁγίας συνόδου ἐφεστικῷ παραδέδωται.

Γεώργιος ὁ θεοσέβιστος διάκονος ἢ χαρτοφύλαξ εἶπε· τὸ καλλίστιον, δέσποτα, ἔστιν βιβλίον τὸ ἔχον τὰ ἰσόκυκλα τῆς ἡνωμένων συνοδικῶν λεχθέντα τε Θωμᾶ, Ἰωάννου, ἢ Κωνσταντίνου τῆς ἐν ἁγίᾳ

ANNO CHRISTI 681.

τῇ μνήμῃ ἡμῶν πατριαρχῶν τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, ἀντὶ μοι ἐνταῦθα. ὅθεν δύνασ ἡ τὰ αὐθεντικὰ συνοδικὰ βιβλιαρίδια, τὰ ἡνύσατο ὑπὸ Θωμᾶ τῷ ἐν ἁγίοις τῇ μνήμῃ γενομένου πατριάρχου πρὸς Βιγίλιανὸν τὸν ἐν ἁγίοις τῇ μνήμῃ γενόμενον πάπαν Ρώμης. ἅπερ ἡ ἀποστεῖλαι πρὸς αὐτὸν βουλόμενος αὐτὸ ἄμα τοῖς ἡνυσμένοις, διὰ τὸ ἐπιόντας ἡμᾶς τοὺς ἀσεβεῖς Σαρακηνοὺς πολιορκεῖν ἡμᾶς καθ' ἑκάστην, ὡς οἴδατε, καὶ ἐπὶ δύο ἔτη, ἐν οἷς ἐπεσκόπησα, ἀπέστειλα ἐν ἔργοις· ἡ ταῦτα παρεδὼν πεπλήρωκα ὑμῶν ἐντολήν. τοὺς μὲν οὖν ἀναζητήσας τῶν ἡνυσμένων λιβέλλων ὑπό διαφόρων ἐπισκόπων, ἢ μοναχῶν, ἢ κληρικῶν, ἢ λαϊκῶν, περὶ θελήματος ἡ ἐνεργείας, μετὰ ἀκριβείας ἐπεσκεψάμην, ἡ ταῦτα παρεξέβαλον· καὶ εἰσὶν ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ ἐκεῖ τὸ ὑμῖν ἀρεστὸν ποιεῖν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία συνοδος εἶπον· ἅπερ ἔφησε Γεώργιος ὁ θεοπρεπέστατος διάκονος ἡ χαρτοφύλαξ μετὰ χεῖρας ἔχει μέγαρα συνοδικὰ τῶν γραφέντων ὑπὸ Θωμᾶ, Ἰωάννου, ἡ Κωνσταντίνου τῶν ὑποστατάντων τῆς θεοφυλάκτου ταύτης ἡ βασιλίδος πόλεως· ἅπερ δὲ ἡ τὰ αὐθεντικὰ συνοδικά, ἅπερ εἶπε γράψαι Θωμᾶ τῷ ἐν ἁγίοις τῇ μνήμῃ ἡμῶν πάπᾳ τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης, ἵνα μέσον ἀγάγητε· ἡ ταῦτα ὑποδεχόμενοι οἱ ἡμῶν ὑπηκροάσαντο, ἵνα ὑπὲρ πάντων ἡμῶν ἀπαλογήσωνται. καὶ λαβὼν Ἀγάθων ὁ θεοσεβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τῆ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τὰ αὐθεντικὰ συνοδικὰ χάρτια τὰ ἐν ἁγίοις τῇ μνήμῃ Θωμᾶ βιβλιωθέντα, ἡ τὰς ἐν αὐτῷ ὑπεκειμένας βούλλας τῶν πάντων ἁγιωτάτων, ἀνέγνω ἔχον ἐν ὑπαρχῇ οὕτως· τῷ τὰ πάντα ἁγιωτάτῳ ἡ μακαριωτάτῳ ἀδελφῷ ἡ συλλειτουργῷ Βιγιλίῳ, Θωμᾶς ἀνάξιος ἐπίσκοπος ἐν κυρίῳ χαίρειν· οὗ ἡ ἀρχή· ἐ μὲν δὴ ἐν ὅσοις ἐσ τὸ ὑπὲρ πάντα ἐκ τοῦ ἑνὸς πεφυκέναι τὰ σύμπαντα. ὅπερ συνοδικῶς ἀπεδείξθη θεῖς μέγεθος τὸ θεοπρεπὲς παρὰ Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου ἡ χαρτοφύλακος· καὶ ἐπέχουσι ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους ἐπεσκεψάμεθα.

Ἐκ ἀντιγράφου δὲ τοῦ αὐτοῦ καθολικοῦ ὕμνου μέρους ἑβδόμου τῶν συνοδικῶν Ἰωάννου τοῦ ἐν ἁγίοις τῇ μνήμῃ αὐτοῦ τοῦ πρεσβυτέρου τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, ἔχοντα ἐν ὑπαρχῇ οὕτως· τῷ τὰ πάντα ἁγιωτάτῳ ἡ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ ἡ συλλειτουργῷ Μακαρίῳ Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος· ὧν ἡ ἀρχή· τίς λαλήσει τὰς δυναστείας τοῦ κυρίου;

Ἐκ ἀντιγράφου δὲ τοῦ αὐτοῦ καθολικοῦ ὕμνου μέρους ἑβδόμου τῶν συνοδικῶν Κωνσταντίνου τοῦ ἐν ἁγίοις τῇ μνήμῃ ἡμῶν πατριάρχου τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, ἔχοντα ἐν ὑπαρχῇ οὕτως· τῷ τὰ πάντα ἁγιωτάτῳ ἡ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ ἡ συλλειτουργῷ Μακαρίῳ Κωνσταντῖνος ἀνάξιος ἐπίσκοπος. ὧν ἡ ἀρχή· ἄλλοι μὲν ἴσως ἐπιστολὰς μείζονι τῇ τοῦ πλήθους καταλήψει. ταῦτα οὕτω δὲ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ἐπεσκεψάμεθα ἀναγνωσθέντα, ἡ ἁγία συνοδος εἶπεν· ἐν ἀκριβείᾳ ἡμῶν τῶν χαρτῶν συνοδικῶν ὑπάρχειν παρὰ τῷ Θωμᾶ, Ἰωάννου, καὶ Κωνσταντίνου, τῶν ἡνυσμένων πατριαρχῶν τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, ἡ δίκαιόν ἐσται ἐν αὐτοῖς εὑρεῖν τῆς ὀρθῆς πίστεως φρονήσεως ἢ χάραγμα· συνοδικῶς Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου ἡ χαρτοφύλακος τῆς ἐνθάδε ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας ἐπ' ὄψεσιν ἡμῶν ὑπὸ τῶν προκειμένων ἐγχάρτων τοῦ Θεοῦ λογίων πληροφορῆσαι ἡμᾶς, εἰς ἓν πάντες ἐφεύρωμεν οὐχ τοὺς λιβέλλους γεγενῆσθαι ὑπό τινων, ἡ προσδέξασθαι τοὺς εἰρημένους περὶ πατριάρχας Θωμᾶ, Ἰωάννου, καὶ Κωνσταντίνου, ἢ διὰ μιᾶς ἀληθοῦς διαλήψεως ὑπὲρ τῆς ἀσπίλου εἰσεπομένης τῇ ἐνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος προσώπου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν. ἡ ἀφαλίσας τῶν προκειμένων ἐγχάρτων τὸ Θεοῦ λογίων Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος ἡ χαρτοφύλαξ ὤμοσεν οὕτως· μὰ τὰς ἁγίας γραφὰς ταύτας, καὶ τὸν Θεὸν τὸν λαλήσαντα δι' αὐτῶν, ἅπερ πάντα ἐφεύρομεν ἐλθόντα, οὐχ ὅλους λιβέλλους ἡνυσθέντας ὑπό τινων, ἡ προσδεξάμενος τοὺς εἰρημένους περὶ ἁγιωτάτους πατριάρχας, Θωμᾶ, Ἰωάννου, ἡ Κωνσταντίνου, οὐδὲ εἰς διάλημψιν ἡ μιᾶς αἱρετικῆς.

A quondam patriarchis hujus regiæ urbis, hic mihi præſto eſt: cum his & authentica ſynodica bullata, quæ facta ſunt a Thoma ſanctæ memoriæ quondam patriarcha ad Vitalianum ſanctæ memoriæ quondam Papam Romanum: quæ etiam volens ad eum dirigere, propter impiorum Saracenorum incurſum aſſiduc imminentem, ut noſtis, & obſeſſionem, quæ facta eſt per biennium, quo geſſit epiſcopatum, non valui dirigere: & hæc ergo ſtatim vobis jubentibus profero. Perſcrutatus ſum vero libellos, qui facti ſunt a diverſis epiſcopis, ſeu monachis, ſive clericis, ac laïcis, de voluntate & operatione: diligenter & hos protuli: & ſunt in chartophylacio, ad id quod vobis placuerit.

Glorioſiſſimi judices, atque ſanctum concilium dixerunt: Regeſta ſynodicorum, quæ aſſerunt Georgius Deo amabilis diaconus atque chartophylax præ manibus habere, ſcriptum a Thoma, Joanne, & Conſtantino, qui epiſcopatum geſſerunt hujus a Deo conſervandæ regiæ urbis; nec non & authentica ſynodica, quæ dixit ſcripſiſſe Thomam ad Vitalianum ſanctæ memoriæ quondam Papam antiquæ Romæ, ad medium proferat: & hæc ſuſcipientes qui a nobis excipiunt, ob auditum noſtrum omnium relegant. Et accipiens Agatho religioſus lector, & notarius ſanctiſſimi patriarchæ Conſtantinopoleos, ſynodicum authenticum ſanctæ memoriæ Thomæ bullatum, & coram omnibus bullam quæ in eo preſſa fuerat, auferens, relegit, habens in ſuperſcriptione ita: *Per omnia ſanctiſſimo, ac beatiſſimo patri, & conſacerdoti domino Vitaliano, Thomas indignus epiſcopus in Domino ſalutem:* cujus initium eſt: *Qui cuncta ex nihilo quidem, ut exiſterent p voluit.* Quod ſynodicum collatum eſt cum regeſto, quod protulit Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax. Et conſtitit ab initio uſque ad finem indiminute.

Similiter relectum eſt ex eodem regeſto exemplar ſynodicorum Joannis ſanctæ memoriæ, qui fuit ſimiliter patriarcha hujus regiæ urbis, continens in præſcriptione ita: *Per omnia ſanctiſſimo, & conſacerdoti Macario, Joannes indignus epiſcopus:* Quorum initium eſt: *Quis loquetur potentias Domini?* Pſalm. 105.

Item relecta ſunt ex eodem polyptycho, atque regeſto exemplaria ſynodicorum Conſtantini venerabilis quondam patriarchæ hujus regiæ urbis, continentia in ſuperſcriptione ita: *Per omnia venerabili atque ſanctiſſimo conſacerdoti Macario, Conſtantinus indignus epiſcopus:* quorum initium eſt: *Alii quidem fortaſſe majore modeſtia comprehenſione multorum.* His ergo ab initio uſque ad finem indiminute relectis, ſanctum concilium dixit: Auditum accipientes ſynodicarum epiſtolarum quæ ſcriptæ ſunt a Thoma, Joanne, & Conſtantino, quondam patriarchis hujus regiæ urbis, & nihil invenientes contrarium de orthodoxa fide eos ſenſiſſe ſive ſcripſiſſe; prævidimus ut Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax hujus ſanctæ magnæ Dei eccleſiæ, in conſpectu noſtro coram poſitis ſacroſanctis Chriſti eloquiis, ſatisfaciat nobis, quod omnibus modis perſcrutatus, nequaquam reperit libellos ſcriptos fuiſſe a quibuſdam, atque oblatos prædictis tribus patriarchis, Thomæ, Joanni, & Conſtantino, unam voluntatem & unam operationem adſtruentes in incarnationis diſpenſatione unius de ſanctiſſima Trinitate Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri. Et tactis propoſitis ſacroſanctis Dei evangeliis Georgius Deo amabilis diaconus & chartophylax, juravit hoc modo: Per has ſanctas ſcripturas, & Deum qui per eas locutus eſt, omnia perſcrutatus, non inveni libellos fuiſſe factos a quibuſdam, & oblatos prædictis tribus ſanctiſſimis patriarchis, Thomæ, Joanni, & Conſtantino, de una voluntate & una operatione.

ACTIO XIII.

Actio XIII.

Anno Christi 681.

Sanctum concilium dixit: Corporali sacramento A in nostra audientia, & glorioſiſſimorum judicum, qui nobiſcum ſunt, perſoluto a Georgio Deo amabili diacono, & chartophylace ſanctæ hujus magnæ Dei eccleſiæ, perfectamque nobis ſatisfactionem hujuſmodi corporali verbo perhibente, quod nullatenus ſanctæ memoriæ Thomas, Joannes, atque Conſtantinus, a quibuſdam libellos extorſerunt de operatione & voluntate: nos ſanctæ memoriæ tres viros, id eſt, Thomam, Joannem, & Conſtantinum, prævidimus in identitate manere, atque in ſacris diptychis ſanctarum eccleſiarum recitari; utpote qui in omnibus immaculati & irreprehenſibiles inventi ſunt circa rectam noſtram Chriſtianorum fidem. Libellos vero, quos aſſeruit Georgius Deo amabilis diaconus & chartophylax B ſe habere, factos a diverſis perſonis ſub Sergio, Pyrrho, Paulo, & Petro, ſtatim ad nos perducat, quatenus horum competenter fiat exterminatio. Et paululum egreſſus Georgius Deo amabilis diaconus & chartophylax, & poſt modicum regrediens, chartaſque diverſas deferens, dixit: Secundum quod placuit veſtro ſancto concilio, omnes libellos, profeſſioneſque & ceteras chartas, quæ factæ ſunt, ad præſentem dogmaticam motionem pertinentes, quæque inventæ ſunt in chartophylacio venerabilis patriarchii, protuli: in quibus & alteram Latinam epiſtolam Honorii, qui fuit Papa Romanus, præter illam epiſtolam ejus, quæ jam prolata eſt, cum ejus interpretatione.

Item defero & librum membranaceum, habentem C exemplaria diverſarum dogmaticarum epiſtolarum: in quo jacet epiſtola dogmatica Pyrrhi, quondam archiepiſcopi hujus a Deo conſervandæ regiæ urbis, quam ſcripſit ad Joannem ſanctæ memoriæ quondam Papam Romanum: & omnia defero ad quod vobis placuerit.

Sanctum concilium dixit: Libellos & ceteras chartas, quas aſſeruit Georgius Deo amabilis diaconus & chartophylax ſanctæ hujus magnæ eccleſiæ, ad præſentem dogmaticam motionem deducens, in medium proferat: quatenus hæc pertractantes; ſi contraria rectæ fidei invenerimus, congruenti exterminio ſubmitti præcipiamus. Epiſtolam vero Latinam, quam in præſenti dixit invenille, ac præ manibus habere D idem Deo amabilis diaconus & chartophylax Georgius, Honorii quondam Papæ Romani cum interpretatione ſua; pariterque & librum, in quo continetur epiſtola Pyrrhi ad Joannem quondam Papam Romanum, contradat ad legendum, ut horum ſcientiam accipiamus. Et prolata eſt hujuſmodi Honorii Latina epiſtola cum interpretatione ſua, habens in ſuperſcriptione ita: *Dulciſſimo fratri Sergio Honorius*: cujus initium fuit: *Se ipſa dilectiſſimi filii noſtri Syrici diaconi.* Habet autem eadem epiſtola poſt pauca hæc: Nec non & Cyro fratri noſtro Alexandriæ civitatis præſuli, quatenus novæ adinventionis unius vel duarum operationum vocabulo refutato, claro Dei eccleſiarum præconio nebuloſarum concertationum E caligines offundi non debeant vel aſpergi: ut profecto unius vel geminæ operationis vocabulum novitur introductum ex prædicatione fidei eximatur. Nam qui hæc dicunt, quid aliud niſi juxta unius vel geminæ naturæ Chriſti Dei vocabulum, ita & operationem unam vel geminam ſuſpicantur? Super quod clara ſunt divina teſtimonia. Unius autem operationis vel duarum eſſe vel fuiſſe mediatorem Dei & hominum Dominum Jeſum Chriſtum, ſentire & promere, ſatis ineptum eſt.

Habet autem & circa finem eadem epiſtola: [a] Et quidem, quantum ad inſtruendam noſtram ambigentium, ſanctiſſimæ fraternitati veſtræ per eam inſinuandam prævidimus. Ceterum quantum ad dogma eccle-

[a] *Alia ver-ſio*: Et hæc quidem in ſanctiſſima veſtra fraternitate ſentimus per præſentes literas eſſe declarandæ.

Η ἁγία συνὼδος ἔπεν· τὸ συμπαθὲς λόγου εἰς ὑπάκουσιν ἡμῶν A καὶ τῶν συμπαιόντων ἡμῶν ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων παρεκλήθημεν παρὰ Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου καὶ χαρτοφύλακος τῆς ὑμετέρας ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ πληροφορίαν ἡμῖν πλείαν διὰ τοῦ ἐνόντος παρεχόντος σωματικοῦ λόγου, ὡς οὐδαμῶς οἱ αὐτοὶ ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ, Θωμᾶς, Ἰωάννης, καὶ Κωνσταντῖνος, πνικὶ τισὶ συνταξάντι λιβέλλους περὶ ἐνεργείας καὶ θελήματος· τοὺς ὄντας ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ τρεῖς ἄνδρας, ὄντας Θωμᾶν, Ἰωάννην, καὶ Κωνσταντῖνον, σωφρονοῦντα ἐν τῇ αὐτῶν μενῆναι, καὶ ἐν ταῖς ἱεραῖς διπτύχοις ἀναφέρεσθαι τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν, ὡς οὓς ἐν πᾶσιν ἀμωμήτους αὐτοὺς καὶ ἀνεπιλήπτους διαμένοντας περὶ τὴν ὀρθόδοξον ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πίστιν. εἰς δὲ ἔτοιμον Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ B χαρτοφύλαξ ἔχειν λιβέλλους καὶ ἑτέρων ὁμολογίας ἡμῶν ἐπὶ Σεργίου, Πύρρου, Παύλου, καὶ Πέτρου, παρεχθῆναι εἰς ἡμᾶς ἀγαγεῖν, ἐφ' ᾧ τὸν αἰτιαθέντα αὐτὸν ὀφθῆναι ἡμῖν. καὶ ἐπεξελθὼν ὀλίγα βραχὺ Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ, καὶ μετ' ὀλίγον ἀναστρέψας, διφθέρας τε χάρτας ἑτεροίους ἔνεγκε· καὶ τὰ παρεστῶτα τῇ ἁγίᾳ ὑμῶν συνόδῳ πάντας τοὺς ἡμετέρους λιβέλλους, καὶ πανδέκτης, καὶ ἑτέρους χάρτας εἰς τὸν παρόντα συνιστάντας δογματικὸν κίνημα, καὶ εὑρεθέντας ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ τῆς βασιλίδος πόλεως, χαρτῶν ὄντες Ἰωάννου τοῦ ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ ἡμῶν πάπα Ρώμης· καὶ ἕτερα βιβλίον ὄντες τὰ ὑμῖν παρεστήκαμεν.

Η ἁγία συνὼδος ἔπεν· εὐαντὸ ἔχειν Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ὑμετέρας ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας λιβέλλους, καὶ ἕτερα χάρτια εἰς τὸν παρόντα δογματικὸν ἐγείροντα κίνημα, εἰς μέσον ἀγαγεῖν· ὅπως τὰ τοῦτα διαπραγματευσάμενοι ἡμᾶς, εἰ εὑρεθείη τοῖς ὀρθοδόξοις ἐναντία, τῇ ἁρμοδίᾳ ὑποβληθῆναι ἀφανισμῷ διατρέψαι. εἰ δὲ ἔτι τὰ παρόντα δίκαιόν ἐστι μετὰ χεῖρας ἔχειν ὁ αὐτὸς θεοσεβέστατος χαρτοφύλαξ Γεώργιος, Ῥωμαϊκὴν Ὀνωρίου ἡμῶν πάπα Ρώμης διάλεκτον μετὰ τῆς αὐτῆς ἑρμηνείας· ἀναγνῶναι ἡμῖν τὴν βίβλον, ἐν ᾗ φέρεται ἡ ἐπιστολὴ Πύρρου ὅσης Ἰωάννου τοῦ ἡμῶν πάπα Ρώμης, ἐπιδόντα ὅσης ἀναγνῶναι, ὅσης τὸ τῶν τοῦτον λαβεῖν ἡμᾶς ἔθνων. καὶ ὑποκρίθη ἡ θειοτάτη Ρωμαϊκὴ Ὀνωρίου ἐπιστολὴ μετὰ τῆς αὐτῆς ἑρμηνείας, ἔχουσα ἐν προοιμίῳ οὕτως· τῷ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ Σεργίῳ Ὀνώριος. ἧς ἡ ἀρχή· τὸ χαφίστα παρὰ τῶν ἀγαπητοῦ ἡμῶν πάππου Σεργίου τοῦ ἁγιωτάτου. ἔχει δὲ ἡ αὐτὴ ἐπιστολὴ μετὰ πολλὰ οὕτως· οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ πρὸς Κῦρον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν τὸν τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεως πρέσβυν εἰς τὸ ἀναστρατῆναι τὸν ἐπιφυόμενον ἢ νέαν ἐφεύρεσιν τῆς μιᾶς ἢ δύο ἐνεργειῶν, εἰς μὴ σκότους τῇ λαμπρότητι κατάσημα τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας τὴν ἀχλὺν τῆς συναπτομένης φλυαρίας περιχεῖται, ἤγουν συγχύσεως, ἀλλ' ἀκλινῆ δυνατὸν τὸν φανταζόμενον τῆς νεοσυλλέκτου μιᾶς ἢ δυοῖν ἐνεργείας ἀπὸ τὸ κηρύγματος τῆς πίστεως. Οἱ γὰρ ταῦτα λέγοντες τί ἕτερον ὑποτίθενται, ἢ κατ' ἐκείνην τὴν φανταζόμενον τῆς μιᾶς ἢ δύο φύσεων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, οὕτω καὶ μίαν ἢ δύο ἐνεργείας; οὐδὲ τὸ λαμπρὸν ἢ ἁπλῆ χρυσὸν ἐξαγγέλλει. μιᾶς δὲ ἐνεργείας ἢ δύο ὄντας ἢ γεγονέναι τὸν μεσίτην Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τοῦτ' ἢ φθέγγεσθαι τοῦτο μάταιον.

Ἔχει δὲ πρὸς τὸ τέλος ἡ αὐτὴ ἐπιστολὴ οὕτως· ἡ μὲν τοῦτο μὴ τῇ ὑμετέρᾳ ἁγιωτάτῃ ἀδελφότητι σωφρόνως ἐξ ἧς ἐπιστολῆς ἐγνωρίσθη καθαρισμοῦ ἡ γεγονέναι ἐξ ἀμφοτέρων. τὸ δὲ λοιπὸν, ὅσης πρὸς τὸ δόγμα τὸ

ANNO CHRISTI 681.

ἀκλινοπαθῶς σωτῆρα, καὶ ἕνα τὸν ἐνηλλαγμένῳ πρακτῆρ, ὄχημα A
κηρύττειν δεῖ· τὰς ἀπλότητας τῆς ἀνθρώπων, ἢ εἰς τὸ ἄφατον
τοῦ ἀνυφάντου πολυπλόκους τῆς ζητήσεων, εἰς ἀκριτον ἄπειρον, οὐδὲ
μίαν οὐδὲ δύο ἐνεργείας ὁμοῦ τὸ μεσίτου Θεοῦ ἢ ἀνθρώπων ὁρίζε-
ζειν· ἀλλ' ἑκατέρας τοὺς φύσεις ἐν τῇ ἑνὶ Χριστῷ τῷ ἑνότητι
ἀναμίκτως μετὰ τῆς ἑταίρου κοινωνίας ἐνεργούσας ἢ τρεκτικὰς
ὁμολογεῖν ὀφείλομεν· ἢ τὸν μὲν θείαν ἐνεργοῦσαν ἃ εἶναι τοῦ Θεοῦ,
τὸν δὲ ἀνθρωπίνην ἀκολουθοῦσαν τοῖς τῆς σαρκὸς, οὐ διαιροῦμες,
οὐδὲ συγχεοῦμες, ἢ τρεπτὸν τὸν τοῦ Θεοῦ φύσιν εἰς ἄνθρω-
πον, οὐδὲ τὸν ἀνθρωπίναν τρεπτὸν εἰς θείαν ἐκδιδάσκοντες,
ἀλλὰ τὰς διαφορὰς τῶν φύσιων ἀσυγχύτως ὁμολογοῦντες. ὃς γὰρ
ἢ ὁ αὐτὸς ἦν ἄπειρος ἢ ὑψηλὸς, ἦσος τῷ πατρὶ ἢ ἔλαττον τῷ
πατρὸς, αὐτὸς ὁ θεὸς τῶν αἰώνων πρὸ χρόνου ἐγέννα ἀ-
τὸν οὐ αἰῶνες ἐγένοντο, ἐγένετο ἐν τῷ αἰῶνι· ἢ ὁ νόμον δεδωκὼς, B
γέγονε ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ· αὐτὸς
ἐσταυρώθη· αὐτὸς τὸ χειρόγραφον, ὅπερ ἦν καθ' ἡμῶν, καθαρ-
γῶν ἐν τῷ σταυρῷ, ὃν τῶν ἀρχῶν ἢ τῶν ἐξουσιῶν ἐθριάμβευσεν.
ἐξαιροῦντες οὖν, ὡς ἔφημεν, τὸ σκάνδαλον τῆς νέας ἐφευρέσεως,
οὐ δεῖν ἡμᾶς ὀφείλει ὁ μηρύξις μίαν ἢ δύο ἐνεργείας· ἀλλ' ἑνὶ
μιᾷ, ἵν' ὡς λέγουσιν ἐνέργειαν, δεῖν ἡμᾶς τὸν ἕνα ἀνθρωπό-
τα Χριστὸν τὸν ἀληθῆ ἐν ἑκατέραις ταῖς φύσιν φανερῶς ὁμο-
λογεῖν. ἢ ἐπὶ τῶν δύο ἐνεργιῶν ἐξαιρέτιος τῆς θεοσεβείας
τῆς ἁγίας ἐνεργείας, αὐτὰς μᾶλλον ταῖς δύο φύσεις μᾶλ' ἡμῶν
κηρύξομεν, θεότητα τῆς σάρκος ἢ τῆς σαρκὸς τῆς θεοπαθοῦ-
σης ἐν τῇ ἑνὶ θεοπρεπῶ τῶ ἀνθρώπῳ τοῦ καὶ πατρὸς ἀσυγ-
χύτως, ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως ἀνθρώπους τὰ ἴδια. καὶ ταῦτα
μὲν τῇ μακαριωτάτῃ ὑμῶν ἀδελφότητι σπουδαίως κατάδηλα C
ποιοῦμεν· ἵνα τῇ φρονήσει τῆς μιᾶς εὐσεβείας ἀκαθέκτως ἐνεγκόν-
τες ἑαυτοὺς τῇ ὑμῶν ἁγιότητι, δηλαδὴ συμφωνοῦντες ἐν ἑνὶ
πνεύματι τῇ ἴσῃ διδαχῇ τῶν πάντων· χάσομες ἐν μόνῳ ἢ τῶν
τιμιωτάτων ἀδελφῶν ἡμῶν Κύρου ἢ Σωφρονίου τῶν ὁσιωτάτων, ἵνα
μὴ τῇ παρὰ φύσιν, ὄντος τῆ θεοπρεπείᾳ τῆς μιᾶς ἢ ἁγίας
ἐνεργείας ἀκούσωσι ἢ ὑπολάβωσι φανῆναι· ἀλλὰ σθεναρῶσες τῆς
θεοπρεπείας ὑποστηρίγμα τὰς φωνὰς τὸν ἕνα Χριστὸν πίστει
μιᾷ ἡμῶν κηρύξωσιν ἐνεργοῦντα τὰ θεῖα ἢ τὰ ἀνθρώπινα ἐν
ἑκατέραις ταῖς φύσιν. κἂν οἱ τὰ μάλιστα ὦσιν, οὐ θεὸς
ἡμᾶς ὁ θεοφιλὴς ἀδελφὸς ἢ συλλειτουργὸς ἡμῶν Σωφρόνιος
ἐπίσχοι, παρεσκευάσαμεν, ἵνα μὴ δύο ἐνεργιῶν ὀνομάσαι τὸ
λοιπὸν κινήσων ὑπομείνῃ· ἐπεὶ ἢ πάντες ὑπεσχέλαντο τὸν θεοφι-
λέστατον ἄνδρα μᾶλλον πεῖσαι, ὅτι Κύριε ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ἢ D
συλλειτουργὸς καὶ ὁ θεοσεβείας τῶ λόγῳ μίαν ἐνέργειαν ἀφεὶς.

Ὑπῆρξεν ἐπιδεῖξαι ἢ ἡ βίβλος, ἐν ᾗ ἐπιστολὴ ὑπεγράφη Πύρ-
ρου τῶ ἡμετέρου θεοτίμου τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, θεὸς
Ἰωάννῃ τὸν ἐν ἁγίᾳ τῇ μνήμῃ ἡμῶν πάπαν Ῥώμης. ἧς ἡ
ἀρχή· ὁ κύριος ἡμῶν καὶ θεὸς ὁ Χριστὸς μέλλων εἰς οὐρανοὺς
ἀναβαίνειν. ἔχει δὲ μετὰ πολλὰ ἡ αὐτὴ ἐπιστολὴ οὕτως· ἐπὶ γὰ πολλοῖς
ἡμῶν βλέπων οὕτω ἐξουσιάζεσθαι ἡμᾶς ἐχθροῦς, καὶ ὡς ἐσχά-
τως παλαίοντας ἀνάγκη βασιλεῦσιν ὑπὸ τῶν παιμαίνειν πεπεί-
μενον, οἱ ἐξαπάζεται, καὶ ὑποχώρησιν τῆς ἡμετέρας γνώ-
μης, ἢ ἀστρωσίν τῆς ἰδίας ἀποῤῥίας τὸν ἐν ἡμῖν ἀδεξίαν πεί-
σοντας· οὔπω ἢ περὶ δύο φύσιων καταλύσεως πόλεμος, ἢ ἐπι-
φέρειν ἑαυτοῖς ἐπισκοπῶν δόξειεν. ἐκείνως σεβεσμίσθαι ἢ ἀ-
πηγορεύσθαι καὶ οἱ ἀνατέρω ὑπομνηστὴς βιβλίοι τε καὶ ἕτερα E
χάρται.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· τῶν προκειμένων ἡμῖν παρὰ Γεωρ-
γίου τῶ θεοσεβεστάτου διακόνου καὶ χαρτοφύλακος τῆς ἁγιω-
τάτης μεγάλης ἐκκλησίας λαβόντες τι ἢ χαρτῶν, ἢ ἑτέ-
ρων συνταγμάτων, πλὴν εὑρομεν λαβόντες ἐγκείμενον εἰς μίαν καὶ
τὴν αὐτὴν ἀσέβειαν φέροντα. καὶ συνέδραξε ταῦτα εἰς βέβηλα
ἢ ὠφελίμως παρεχρῆσατο τοῖς τέλειον ἀφανισμὸν πυρὶ πα-
ρεκδεδόσθαι. ἢ ἐποιήσαντο.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες ἢ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· ἀρεστῶν-
τως ἔχει καὶ τὰ κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν πεπραγμένα.

fiasticum pertinet, quæ tenere vel prædicare debemus propter simplicitatem hominum, & amputandas inextricabiles quæstionum ambages, sicut superius diximus: non unam vel duas operationes in mediatore Dei & hominum definire; sed utrasque naturas in uno Christo unitate naturali copulatas, cum alterius communione operantes, atque operatrices confiteri debemus, & divinam quidem, quæ Dei sunt operantem: & humanam, quæ carnis sunt exsequentem: non divise, neque confuse, aut convertibiliter, Dei naturam in hominem, & humanam in Deum conversam edocentes: sed naturarum differentias integras confitentes. Unus enim atque idem est humilis & sublimis, æqualis Patri, & minor Patre: ipse ante tempora, natus in tempore est: per quem facta sunt sæcula, factus in sæculo est; & qui legem dedit, factus sub lege est, ut eos qui sub lege erant, redimeret: ipse crucifixus, ipse chirographum, quod erat contra nos, evacuans in cruce, de potestatibus & principaribus triumphavit. Auferentes ergo, sicut diximus, scandalum novellæ adinventionis, non nos oportet unam vel duas operationes definientes prædicare; sed pro una, quam quidam dicunt, operatione, oportet nos unum operatorem Christum Dominum in utrisque naturis veridice confiteri: & pro duabus operationibus, ablato geminæ operationis vocabulo, ipsas potius duas naturas, id est, divinitatis & carnis assumptæ, in una persona unigeniti Dei Patris, inconfuse, indivise, atque inconvertibiter nobiscum prædicare propria operantes. Et hoc quidem beatissimæ fraternitati vestræ insinuandum prævidimus, quatenus unus confessionis propositum unanimitati vestræ sanctitatis monstremus; ut profecto in uno spiritu anhelantes, pari fidei documento compiremus. Scribentes etiam communibus fratribus, Cyro & Sophronio antistitibus, ne novæ vocis, id est, unius vel geminæ operationis vocabulo insistere vel immorari videantur: sed abrasa hujusmodi novæ vocis appellatione, unum Christum Dominum nobiscum in utrisque naturis divina vel humana prædicent operantem. Quamquam hos, quos ad nos prædictus frater & coëpiscopus noster Sophronius misit, instruximus, ne duarum operationum vocabulum deinceps prædicare innitatur: quod instantissime promiserunt prædictum virum esse facturum, si etiam Cyrus frater, & coëpiscopus noster ab unius operationis vocabulo discesserit.

Similiter datus est etiam liber, in quo continebatur epistola Pyrrhi quondam præsulis hujus regiæ urbis, ad Joannem sanctæ memoriæ, qui fuit Papa Romanus, cujus initium est: *Dominus & Deus noster Christus futurus in cælos ascendere.* Habet autem eadem epistola post aliqua, hæc: Nam quis illorum videns « sic nos ex adverso positos; & qui sacerdotio fungimur, « exprobrationibus subjacere ab eis, qui constituti sunt « regi; non derideat ac despiciat nostrum consilium; & « opportunitatem impietatis propriæ instabilitatem nostram faciat: Nondum de duabus naturis destructum « est bellum, & alteram nobis ipsis turbulentiam intro- « ducimus. Similiter prolati & lecti sunt libelli, qui superius memorantur, & ceteræ chartæ.

Sanctum concilium dixit: Cognitionem accipientes prolatorum nobis a Georgio Deo amabili diacono & chartophylace hujus sanctæ magnæ Dei ecclesiæ, libellorum, atque chartarum, sive aliorum opusculorum, comperimus in unam eamdemque impietatem concurrere. Et prævidimus profana & animæ perniciosa, continuo ob perfectum exterminium igne concremari. Et combusta sunt.

Gloriosissimi judices, & sanctum concilium dixerunt: Satisfaciunt & quæ hodierna die peracta sunt.

« ACTIO « XIII.

ACTIO XIV.

ACTIO DECIMAQUARTA.

IN nomine Domini & dominatoris noſtri Jeſu Chriſti, Dei & Salvatoris noſtri; imperantibus a Deo coronatis, ac ſereniſſimis noſtris dominis Flaviis, Conſtantino quidem piiſſimo, & a Deo decreto magno principe, perpetuo Auguſto, & Imperatore, anno vigeſimo [a] octavo, & poſt conſulatum ejus a Deo inſtructæ manſuetudinis, anno decimotertio: Heraclio vero atque Tiberio a Deo conſervandis ejus fratribus, anno vigeſimoſecundo, die quinta menſis Aprilis, indictione nona.

[a] In Græco, tricesimo

Præpoſito venerando ſeſſu piiſſimi & Chriſto amabilis noſtri Imperatoris Conſtantini in ſecretario ſacri palatii, quod cognominatur Trullus; & per juſſionem ejus a Deo inſtructæ ſerenitatis, ex perſona ejus præſentibus & audientibus Conſtantino glorioſiſſimo exconſule patricio, & curatore imperialis domus Hormiſdæ, Anaſtaſio glorioſiſſimo exconſule patricio, & loci ſervatore comitis imperialis excubiti, Polyeucto glorioſiſſimo exconſule, Petro glorioſiſſimo exconſule.

Convenientes quoque, & ſancto ac univerſali concilio, quod per imperialem ſanctionem congregandum eſt in hac a Deo conſervanda regia urbe, id eſt, Theodoro, & Georgio venerabilibus preſbyteris, & Joanne Deo amabili diacono, locum repræſentantibus Agathonis, ſanctiſſimi ac beatiſſimi archiepiſcopi antiquæ Romæ; & Georgio venerabili atque ſanctiſſimo archiepiſcopo hujus magniſonæ Conſtantinopoleos novæ Romæ; & Petro Deo amabili preſbytero monacho, & vicario ſedis Alexandrinæ magnæ civitatis; & Theophane venerabili atque ſanctiſſimo archiepiſcopo Theopoleos Antiochiæ; & Georgio religioſo preſbytero, monacho, & apocriſiario Theodori venerabilis vicarii ſedis Hieroſolymorum: Joanne epiſcopo Portuenſi, Abundantio epiſcopo civitatis Paretnenſis, Joanne epiſcopo civitatis Rhegitanæ, locum repræſentantibus ſancti concilii antiquæ Romæ centum viginti quinque Deo amabilium epiſcoporum, qui etiam per ſubſcriptiones ſuas declarantur in ſuggeſtione ab eis facta ad Conſtantinum piiſſimum principem: & Theodoro religioſo preſbytero, & locum agente Theodori venerabilis archiepiſcopi Ravennæ: Joanne epiſcopo Theſſalonicenſi, Baſilio epiſcopo civitatis Gortynæ inſulæ Cretæ, Philalethe epiſcopo Cæſaræ Cappadociæ, Theodoro epiſcopo Epheſi, Theodoro epiſcopo civitatis Trimithuntorum, locum repræſentante Epiphanii Deo amabilis archiepiſcopi Cypri, Siſinnio epiſcopo Heracleæ Thraciæ, Platone epiſcopo Ancyræ Galatiæ, Georgio epiſcopo Cyziceno, Marino epiſcopo Sardium, Petro epiſcopo Nicomediæ, Photio epiſcopo Nicææ; Joanne epiſcopo Chalcedonis, Joanne epiſcopo Sidenſi, Theodoto epiſcopo Melitinenſi, Juſtino epiſcopo Tyanorum, Alypio epiſcopo Gangrenſi, Cypriano epiſcopo Claudiopoleos, Polyeucto epiſcopo Myrorum Lyciæ, Theodoro epiſcopo Stauropoleos Cariæ, Tiberio epiſcopo Laodiceæ Phrygiæ, Coſma epiſcopo Synnadorum, Stephano epiſcopo Antiochiæ Piſidiæ, Joanne epiſcopo Pergæ, Theopempto epiſcopo Juſtinianopoleos ſive Mocili, Iſidoro epiſcopo Rhodi, Siſinnio epiſcopo Hierapoleos Phrygiæ, Theodoto epiſcopo Tarſenſi, Macrobio epiſcopo Seleuciæ Iſauriæ, Georgio epiſcopo Byziæ Thraciæ, Zacharia epiſcopo Leontopoleos Iſauriæ, Gregorio epiſcopo Mitylenæ Georgio epiſcopo Mileti, Sergio epiſcopo Selymbriæ, Andrea epiſcopo Methymnenſi, Theognio epiſcopo Cienſi, Epiphanio epiſcopo Euchaïtenno, Po-

ANNO CHRISTI 681.

ΠΡΑΞΙΣ ΙΔ'.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, βασιλέως τῶν αἰώνων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοστοῦ ὀγδόου, καὶ μετὰ ὑπατείαν τὴν ἀπὸ Θεοῦ δοθεῖσαν τοῦ αἰωνίου πραΐτητος ἔτους τρισκαιδεκάτου· Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοστηλάστων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοῦ δευτέρου, τῇ πέμπτῃ τοῦ Ἀπριλλίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.

Προκειμένου τοῦ σεβασμιωτάτου σκρίνου τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ εὐλογήτου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σκρίνῳ τοῦ ἱεροῦ παλατίου τῆς οὔσης ὀνομαζομένης Τρούλλου· καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θειοτάτου γαλήνης, ἐκ προσώπου αὐτοῦ παρόντων καὶ ἀκουόντων, Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπατικίου πατρικίου, καὶ κουράτορος τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Ὁρμίσδου· Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπατικίου πατρικίου καὶ ὑπατευκότος τοῦ τόπου τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου· Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπατικίου, καὶ Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπατικίου.

Συναλθόντες δὲ ἡ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὴν διάταξιν συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει· τοῦτ' ἔστι Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν διακονιῶν πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ διακονιῶν ἀγαπητοῦ, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγαθῶνος, καὶ Γεωργίου τοῦ ἁγιωτάτου καὶ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλοπόλεως Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, καὶ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ, καὶ ἐπιτηρητοῦ τοῦ ὁσιωτάτου πάπα τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως· καὶ Θεοφάνους τοῦ ἁγιωτάτου καὶ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας· καὶ Γεωργίου τοῦ διακονιῶν πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ἁγιωτάτου ἐπιτηρητοῦ τοῦ ὁσιωτάτου πάπα τῆς Ἱεροσολύμων· Ἰωάννου ὑπατικίου πόλεως Πόρτου· Ἀβουνδαντίου ὑπατικίου πόλεως Παπίρου· Ἰωάννου ὑπατικίου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην ἁγίας τοῦ ἁγίου ὄντως πάπα Σταφυλᾶ ὑπατικίου συνόδου, ἥτις ἐν ἀρχαῖς ὑπεχαράξαν ἀνεγνώσθησαν ἐν τῇ βουλῇ τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως Κωνσταντίνου παρ' αὐτοῦ ἀναφερεῖσαι· ἡ Θεοδώρου τοῦ διακονιῶν πρεσβυτέρου, ἡ ἐπιτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου· Ἰωάννου ὑπατικίου Θεσσαλονίκης· Βασιλείου ὑπατικίου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου· Φιλαλήθους ὑπατικίου Καισαρείας Καππαδοκίας· Θεοδώρου ὑπατικίου Ἐφέσου· Θεοδώρου ὑπατικίου πόλεως Τριμυθοῦντος ἐπέχοντος τὸν τόπον Ἐπιφανίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου· Σισινίου ὑπατικίου Ἡρακλείας Θρᾴκης· Πλάτωνος ὑπατικίου Ἀγκύρας Γαλατίας· Γεωργίου ὑπατικίου Κυζίκου· Μαρίνου ὑπατικίου Σαρδέων· Πέτρου ὑπατικίου Νικομηδείας· Φωτίου ὑπατικίου Νικαίας· Ἰωάννου ὑπατικίου Χαλκηδόνος· Ἰωάννου ὑπατικίου Σίδης· Θεοδότου ὑπατικίου Μελιτηνῆς· Ἰουστίνου ὑπατικίου Τυάνων· Ἀλυπίου ὑπατικίου Γαγγρῶν· Κυπριανοῦ ὑπατικίου Κλαυδιουπόλεως· Πολυεύκτου ὑπατικίου Μύρων τῆς Λυκίας· Θεοδώρου ὑπατικίου Σταυροπόλεως Καρίας· Τιβερίου ὑπατικίου Λαοδικείας Φρυγίας· Κοσμᾶ ὑπατικίου Συνναδέων· Στεφάνου ὑπατικίου Ἀντιοχείας Πισιδίας· Ἰωάννου ὑπατικίου Πέργης· Θεοπέμπτου ὑπατικίου Ἰουστινιανουπόλεως ἥτις Μωκιοῦ· Ἰσιδώρου ὑπατικίου Ῥόδου· Σισινίου ὑπατικίου Ἱεραπόλεως Φρυγίας· Θεοδότου ὑπατικίου Ταρσοῦ· Μακροβίου ὑπατικίου Σελευκείας Ἰσαυρίας· Γεωργίου ὑπατικίου Βυζίης Θρᾴκης· Ζαχαρίου ὑπατικίου Λεοντοπόλεως Ἰσαυρίας· Γρηγορίου ὑπατικίου Μιτυλήνης· Γεωργίου ὑπατικίου Μιλήτου· Σεργίου ὑπατικίου Σηλυβρίας· Ἀνδρέου ὑπατικίου Μεθύμνης· Θεογνίου ὑπατικίου Κίου· Ἐπιφανίου ὑπατικίου Εὐχαϊτῶν· Πί-

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XIV.

τριν ἐπισκόπων Μεσημβρίας· Πέτρου ἐπισκόπου Σωζοπόλεως Θράκης· Ἰωάννου ἐπισκόπου Νύσσης· Θεοδώρου ἐπισκόπου τῶν βασιλικῶν Θερμῶν· Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν· Ζήνωνος ἐπισκόπου Χρυσοπόλεως Ἀσίας· Πατρωβίου ἐπισκόπου Μαγνησίας· Ἀντωνίου ἐπισκόπου Ὑπαίπων· Θεοδώρου ἐπισκόπου Περγάμου· Στρατονίκου ἐπισκόπου Σόλων, καὶ Τύχωνος ἐπισκόπου τῆ Κιτίου, ἀμφοτέρων τῆς συνόδου τοιγαροῦν τῆς φιλοχρίστου τῶν Κυπρίων νήσου· Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως· Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης· Στεφάνου ἐπισκόπου Βιζανουπόλεως· Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μαΐζου· Ἰωάννου ἐπισκόπου Μιλητουπόλεως· Ἰωάννου ἐπισκόπου Φλαβιάδος· Θεοδώρου ἐπισκόπου Πραικήτου· Ἰωάννου ἐπισκόπου τοῦ Δασκυλίου· Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου· Μίννα ἐπισκόπου Καραλλίας Παμφυλίας· Καλλινίκου ἐπισκόπου Κολωνίας Ἀρμενίας· Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης· Τιβερίου ἐπισκόπου Ἀμάσου· Σεργίου ἐπισκόπου Σινώπης· Γεωργίου ἐπισκόπου Ἰουνουπόλεως· Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου· Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου· Δομετίου ἐπισκόπου Προυσιάδος· Γεωργίου ἐπισκόπου Κρατείας· Πλάτωνος ἐπισκόπου Ἀδριανουπόλεως· Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλαυδίου· Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἐιζῶν· Ἰωάννου ἐπισκόπου Μύνδου· Πατρικίου ἐπισκόπου Ἰλιούζων· Πέτρου ἐπισκόπου Ἀππίας· Ἀλεξάνδρου ἐπισκόπου Νακωλείας· Δομετίου ἐπισκόπου Πρυμνησσοῦ· Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Βαράτης· Θεοδοσίου ἐπισκόπου Ψιδίων· Παύλου ἐπισκόπου Σωζοπόλεως Πισιδίας· Πλουσιανοῦ ἐπισκόπου τῆ Συλλαίου· Θεοδώρου ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ· Γεωργίου ἐπισκόπου Κῶου· Δημητρίου ἐπισκόπου Τήνου· Στεφάνου ἐπισκόπου Πάρου· Γρηγορίου ἐπισκόπου Καντάνων· Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππων· Εὐλαλίου ἐπισκόπου Ζηνωνουπόλεως· Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Δαλισσηνοῦ· Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὀλβίας· Γεωργίου πρεσβυτέρου ἢ μοναχοῦ μονῆς τοῦ Ρενατῆ τῆς ἐμπιπλάσης ἐν τῆ πρεσβυτέρᾳ Ρώμη· Κύπριος ἢ Στεφάνου πρεσβυτέρων ἢ μοναχῶν μονῆς ἐπικεκλημένης δόμου Ἀρσικίας, ἐμπιπλάσης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ρώμην.

Καὶ καθεζόντων τῶν τε ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων, καὶ πάντων τῶν ἐνδοξοτάτων καὶ ἐνδοξοτάτων καὶ θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων κατὰ τάξιν, ἐν τῷ αὐτῷ τῶν Τρούλλου σκρίνῳ· προτεθέντων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων·

Κωνσταντῖνος ὁ θεοφιλέστατος διάκονος τῆς οἰκείας ἁγιωσύνης τῆ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ πριμικήριος τῶν θεοφιλεστάτων τοκελλίων τῆ ἁγιωτάτου πατριάρχου τῆς θεοσώστου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως Γεωργίου, εἶπεν· ἐν οἴδατε πολλαχῆ ὑπ' ὑμετέρας ἐνδοξότητος, καὶ ἡ ἁγία αἰωνομήτωρ ὑμῶν συνοδος, ἥτις κατὰ τὴν εἰκάδα ἐχούσης τῆ διελθόντος Μαρτίου μηνὸς προτεθήσεται παρὰ Γεωργίου τῆ θεοφιλεστάτου διακόνου καὶ χαρτοφύλακος τῆς οἰκείας ἁγιωσύνης τῆ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας βιβλάρια διάφορα λίβελλοι, καὶ ἕτερα δογματικὰ χαρτώα συντάγματα, καὶ βίβλοι διάφοροι· ἅπερ καὶ ἐν τῆ ἁγιωτάτῃ ἐκείνῃ καὶ αἰωνομήτορι ὑμῶν συνόδου ἀχαριστιῶς παραδέδοται. μέμνησθε δὲ πάντες ἡ ὑμετέρα ἐνδοξότης, καὶ ἡ ἁγία καὶ αἰωνομήτωρ ὑμῶν συνοδος, ὡς ἐν τῇ ἤδη πεπληρώσει συνεκομίσθησαν ἐκ τῶν διαφόρων πατριαρχείων τῆς θεοσώστου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως δύο ἐν σώμασι βυβλία τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου μετὰ τὴν ἀναγνωσιν τῶν λοιπῶν συνόδων. καὶ ὡς ἐν τῷ αὐτῷ βυβλίῳ ἐν ἀρχαιοῖς κώδιξιν εὑρὼς παράδοξα ἐκτετύχασι κείμενα, ἐδιεγράψαμεν τὸν λεγόμενον Μίννα λόγον φησὶ βιγίλιον τὸν ποτὲποτε πάπαν τῆς ἀντιόχειας Ρώμης, ὃν ἐπέστησε τῷ μόνῳ Ἀγαθίνῳ τῷ ἁγιωτάτῳ πάπᾳ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς αὐτοθι Ρώμης, λέγοντες πλατὺν ὑπάρχειν· ἢ ὡς μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ αὐτοῦ βυβλίου, ἀναγινωσκομένου ἢ τοῦ δευτέρου βυβλίου τῆς αὐτῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, εὑρέθησαν οἱ λεγόμενοι δύο λίβελλοι βιγιλίου πρὸς Ἰουστινιανὸν τὸν ἐν θειοῖς τῷ λόγοις μακαρίου βασι-

tro episcopo Mesembriæ, Petro episcopo Sozopoleos Thraciæ, Joanne episcopo Nyssæ, Theodoro episcopo imperialium Thermarum, Georgio episcopo Camulianorum, Zoëto episcopo [a] Chrysopoleos Asiæ, Patrobio episcopo Magnesiæ, Antonio Episcopo Hyparporum, Theodoro episcopo Pergameno, Stratonico episcopo Solorum, & Tychone episcopo Citii, utrisque de synodo existentibus Christo amabilis Cypriorum insulæ; Genesio episcopo Anastasiopoleos, Platone episcopo Cinnæ, Stephano episcopo [b] Uranopolis, Andrea episcopo Maizæ, Joanne episcopo Miletopoleos, Joanne episcopo Flaviadis, Theodoro episcopo Præneti, Joanne episcopo Dascylii, Theodoro episcopo Justinianopoleos Gordi, Menna episcopo Caralliæ Pamphyliæ, Callinico episcopo Coloniæ Armeniæ, Theodoro episcopo Verissæ, Tiberio episcopo Amisi, Sergio episcopo Sinopes, Georgio episcopo Iunopolis, Stephano episcopo Heracleæ Ponti, Longino episcopo Tii, Domitio episcopo Prusiados, Georgio episcopo Cratiensi, Platone episcopo Hadrianopoleos, Salomone episcopo Clanei, Joanne episcopo Erizorum, Joanne episcopo Myndensi, Patricio episcopo Illuzorum, Petro episcopo Appiensi, Alexandro episcopo Nacoliensi, Domitio episcopo Prymnesseno, Constantino episcopo Baratensi, Theodosio episcopo Pisibelorum, Paulo episcopo Sozopoleos Pisidiæ, Plusiano episcopo Sylleensi, Theodoro episcopo Nazianzeno, Demetrio episcopo Tenensi, Stephano episcopo Pario, [Georgio episcopo Theræ.] Gregorio episcopo Cantanensi, Joanne episcopo Lappensi, Eulalio episcopo Zenonopoleos, Constantino episcopo Dalisandeno, Theodoro episcopo Olbæ, Georgio presbytero, & monacho monasterii Renati, quod situm est apud antiquam Romam: Cononc, & Stephano presbyteris, & monachis monasterii, quod appellatur domus Arsicia, quod similiter situm est apud antiquam Romam.

[a] In Græco, Chrisopoleos.

[b] In Græco, Vetusopolis.

Residentibus quoque glorioſissimis patriciis, & consulibus, & omnibus venerabilibus & Deo amabilibus episcopis per ordinem in eodem secretario Trulli: propositis in medio sacrosanctis & immaculatis Christi Dei nostri evangeliis:

Constantinus Deo amabilis diaconus hujus sanctæ magnæ Dei ecclesiæ, & primicerius Deum colentium notariorum Georgii sanctissimi patriarchæ hujus a Deo conservandæ regiæ urbis, dixit: Notionem habet tam vestra gloria, quamque sanctum & universale vestrum concilium, quod per vigesimam octavam diem transacti Martii mensis, prolati sunt a Georgio Deo amabili diacono & chartophylace hujus sanctæ magnæ Dei ecclesiæ diversi libelli, aliaque opuscula dogmatica chartacea, & libri diversi, quæ & sunt per interlocutionem vestri sancti & universalis concilii in perditum tradita. Memor quoque est per omnia tam vestra gloria, quamque sanctum & universale vestrum concilium, quod in antelatis prolati sunt ex venerabili patriarchio hujus a Deo conservandæ regiæ urbis duo libri in membranis, sancti quinti concilii post factam lectionem ceterorum conciliorum. Et quia in primordiis primi libri tres quaterniones inventi sunt positi in superscriptione, adstruentes libellum, qui dicitur Mennæ ad Vigilium tunc temporis Papam antiquæ Romæ; quem & accusaverunt qui a parte Agathonis sanctissimi Papæ apostolicæ sedis antiquæ Romæ, dicentes falsum eum esse: & quia post lectionem hujusmodi libri, dum legeretur etiam secundus liber ejusdem sancti quinti concilii, inventi sunt duo libelli, qui dicebantur Vigilii ad Justinianum, quondam divinæ memoriæ Impera-

ACTIO XIV.

ANNO CHRISTI 681.

torem, & Theodoram quæ fuit Auguſta. In quibus libellis, qui Apoſtolicæ ſedis ſunt, oppoſuerunt, dicentes quod hi quoque libelli falſi exiſtunt, & quod popoſcerant eoſdem libros opportune retractati. Unde ſuggerimus ad quod placuerit.

Glorioſiſſimi judices & ſanctum concilium dixerunt: Interim opportune fiat de antelatis lectio. Et relecta ſunt.

Glorioſiſſimi judices & ſanctum concilium dixerunt: Oportet duos membranaceos libros ſancti quinti concilii, qui jam a Georgio Deo amabili diacono & chartophylace porrecti ſunt, ut iterum ab eo ad medium deducantur: ut ſcrupuloſius cognoſcamus, ſi juxta quæ memoraverunt locum repræſentantes Agathonis ſanctiſſimi Papæ antiquæ Romæ, hæc infallibata ſunt: ſimiliter autem proferri volumen chartaceum authenticum ſeptimæ actionis præfati ſancti quinti concilii: quatenus etiam conſideremus, & competenter retractemus, ſi immutilatum permanſit. Et prolati ſunt idem duo membranacei libri, & volumen chartaceum ab eodem Georgio Deo amabili chartophylace.

Glorioſiſſimi judices & ſanctum concilium dixerunt: Edicat Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax ſanctæ hujus magnæ Dei eccleſiæ, ſi libri duo, qui prolati ſunt, & chartaceum volumen, ipſa ſunt quæ dudum protulerat.

Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax, dixit. Pro certo, domini, hi ſunt duo codices, qui continent acta ſancti quinti univerſalis concilii, & tomum authenticæ ſeptimæ actionis ejuſdem ſancti quinti concilii, quemadmodum & jamdudum protuleram. Subtilius autem in bibliotheca venerabilis patriarchii ſcrutatus, inveni & alium chartaceum librum ejuſdem ſancti quinti concilii, quem & defero, & ſi videtur ſancto veſtro concilio, jubeat hunc me proferre.

Sanctum concilium dixit: Librum chartaceum, quem Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax hujus venerabilis patriarchii præ manibus gerere profecutus eſt ſancti quinti concilii, proferat ad conferendum cum duobus membranaceis libris, jam ab eo prolatis. Et prolati ſunt.

Sanctum concilium dixit: Tranſeat in medium Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax, tactilique propoſitis ſacroſanctis Chriſti Dei noſtri evangeliis, ſatisfaciat nobis, ſi præſignati hi duo libri, & volumen, quomodo ea invenit, & in bibliotheca venerabilis patriarchii percepit, ita etiam nunc ſunt. Tangens igitur propoſita ſacroſancta Dei eloquia idem Deo amabilis diaconus, & chartophylax Georgius, dixit: Per iſtas ſanctas virtutes, & Deum qui locutus eſt per eas, cum veritate hi duo libri membranacei ſancti quinti concilii, & volumen ſeptimæ actionis ejuſdem ſancti quinti concilii, juxta quod jam & excuſſi ſunt, & prolati, ita etiam nunc manifeſtati ſunt, ſicut & pridem eos in bibliotheca venerabilis patriarchii inveni, atque ſuſcepi: & neque additum eſt quidquam a me, neque ſubtractum per me, neque cum conſcientia mea a quoquam omnium; ſed & liber chartaceus ejuſdem ſancti quinti concilii, qui in præſenti a me inventus eſt in eadem bibliotheca venerabilis patriarchii, ita eſt ſicut ibidem inventus eſt depoſitus. Et ſurgentes reverentiſſimi epiſcopi ejuſdem ſancti concilii; aſſumentesque in manibus tam prædictos duos libros membranaceos, & volumen chartaceum, accurateque eadem loca inſpicientes quæ accuſata ſunt, eaque conferentes cum chartaceo libro quem in recenti protulerat Georgius Deo amabilis diaconus, & chartophylax, nec non & cum

A λίαι, καὶ Θεοδώραν τὴν βασιλίδα. εἰς οὓς λιβέλλους οἱ τῆ ἁγιωτάτῃ ἀποστολικῇ ἕδρᾳ ἀντικείμενοι λέγοντες, ὅτι καὶ οἱ βιβλοι οὗτοι λίβελλοι φάλσοι ὑπάρχουσι. καὶ ὡς ἔφασκον τὰ αὐτὰ βιβλία δίχα μέμψεως ἀνακριθῶσι· ἢ ὑποβάλλωμεν περὶ τοῦ παρεστῶτος.

Οἱ ἐνδόξοτατοι ἄρχοντες, ἢ ἡ ἁγία συνοδος εἶπεν· πρὸς ὃ τὸν θεοφιλέστατον διάκονον καὶ χαρτοφύλακα τῆς ἁγιωτάτης ἡμῶν ἐκκλησίας ἀναγνῶναι.

Οἱ ἐνδόξοτατοι ἄρχοντες ἢ ἡ ἁγία συνοδος εἶπεν· δεῖν τὰ δύο τὰ σύμπαντα βιβλία τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, ἅπερ ἢ νῦν παρὰ Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου καὶ χαρτοφύλακος ἐπιδόθησαν, ἢ αὖθις εἰς μέσον ἀχθῆναι διὰ τοῦτο, ὅπως τὸ ἀκριβέστερον διαγνῶμεν ἡμᾶς, εἰ κατὰ τὰ ὑπομνησθέντα παρὰ τῆς ἐνδόξου B πεπίστευται τὸν αὐτὸν τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγαθῶνος ἔμεινε ἐξαλοίφητα. ὡσαύτως δὲ προενεχθῆναι καὶ τὸ χαρτῶον αὐθεντικὸν εἱλητάριον τῆς ἑβδόμης συνόδου τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, ὅπερ τὸ καὶ αὐτὸ καθυτέρησεν ἡμᾶς, καὶ δίκτυον ἀνακρῦψαι, εἰ ἀκινδύνως ἔχομεν μεμφθῆναι. καὶ προενέχθησαν τὰ αὐτὰ δύο τὰ σύμπαντα βιβλία, ἢ τὸ χαρτῶον εἱλητάριον παρὰ τοῦ αὐτοῦ θεοσεβεστάτου χαρτοφύλακος Γεωργίου.

Οἱ ἐνδόξοτατοι ἄρχοντες ἢ ἡ ἁγία συνοδος εἶπεν· λεγέτω Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ὑμῶν ἁγιωτάτης παπικῆς Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, εἰ τὰ προενεχθέντα δύο βιβλία, καὶ τὸ χαρτῶον εἱλητάριον αὐτά εἰσιν, ἅπερ καὶ νῦν προενέχθησαν.

Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ εἶπεν· C ἀσφαλῶς, δέσποτα, ὧδε εἰσι τὰ δύο τεύχη τὰ φέροντα τὰ πρακτικὰ τῆς ἁγίας ἢ οἰκουμενικῆς πέμπτης συνόδου, ἢ τὸ τμῆμα τῆς ἑβδόμης αὐθεντικῆς πράξεως τῆς αὐτῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, καθ' ὃν τρόπον αὐτὰ καὶ νῦν προενήνεκται. ἀκριβέστερον δὲ ἀνεζητήσαμεν ἐν τῷ βιβλιοθήκῃ τῆ διαφερῶς πατριαρχείου ἡμῶν καὶ ἑτέραν χαρτῶαν βίβλον τῆς αὐτῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, ἣν καὶ ἐνεγκεῖν. ἢ ἐὰν φαίνεται τῆ ἁγίᾳ ὑμῶν συνόδῳ, καλλύνατι ἐκείνην παραπεμφθῆναι μοί.

Ἡ ἁγία συνοδος εἶπεν· ἔστω· καὶ ἐπὶ μεταξὺ χεῖρας ἔχει ἀνεῳγμένη χαρτῶαν τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου βίβλον Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆ ἐκκλησιαστικῆ διαφερῶς πατριαρχείου ἐπὶ τὸν ἐνδεδειγμένον δίκτυον ἐν τῷ συμπαντι βιβλίῳ, ἀναπεμφέντα. ἢ ἀναπεμφθέντα.

D

Ἡ ἁγία συνοδος εἶπεν· παρελθέτω εἰς μέσον Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ, καὶ τὴν ἀναπεμφθέντα ἐκχάρτων τῆ Θεοῦ ἡμῶν διαφερῶς ἐκκλησίαν ἐφαπτόμενος πληροφορηθέντα ἡμᾶς, εἰ ἔστιν τὰ ἀναπεμφθέντα δύο βιβλία, καὶ τὸ εἱλητάριον, ὃν πρόσθεν ἔφερεν αὐτά, καὶ παρέλαβεν ἐν τῆ βιβλιοθήκῃ τῆ διαφερῶς πατριαρχείου, οὕτως καὶ νῦν εἰσίν. ἢ ἁψάμενος τῆς ἀναπεμφθέντος ἐκχάρτου τοῦ Θεοῦ διαφερῶς ὁ αὐτὸς θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ Γεώργιος εἶπεν· μαὶ τοὺς ἁγίας δυνάμεις ἔφησας, καὶ τὸν Θεὸν τὸν λαλήσαντα δι' αὐτῶν σὺν ἀληθείᾳ ἔστιν τὰ δύο τὰ σύμπαντα βιβλία τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, * καθὼς καὶ νῦν προενέχθησαν καὶ ἀναπεμφθέντα, οὕτως καὶ τῶν πεπιστευκότων ἀκριβῶς, ὡς καὶ νῦν αὐτὰ ἐν τῆ βιβλιοθήκῃ τῆ διαφερῶς πατριαρχείου νῦν καὶ πρόσθεν. καὶ οὔτε προσπέθη ἐξ ἐμοῦ τί παρ, οὔτε ὑφῃρέθη, οὔτε οἱδένι μυιξὶ συνειδήσει τινος ἀφ' ἁπάντων. ἀλλὰ ἢ τὸ ἴδιόν μου ἀκριβῶς εὑρέθη παρ' ἐμοὶ ἐν τῆ αὐτῆ βιβλιοθήκῃ τῆ διαφερῶς πατριαρχείου χαρτῶον βιβλίον τῆς αὐτῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου οὕτως ἔδει, καθὼς ἐκεῖσε κείμενον ἀνεπέμφθη. ἢ ἐκτεθέντος οἱ τῆς ἁγίας συνόδου θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, ἢ ἐν χερσὶ λαβόντες τὰ τε εἰρημένα δύο τὰ σύμπαντα βιβλία, καὶ τὸ χαρτῶον εἱλητάριον, καὶ ἀκριβῶς τοὺς καταχρησθέντα ἐν αὐτοῖς τόπους καταπεσκεψάμενοι, καὶ ἀναβαλόντες αὐτὰ σὺν τὸ χαρτῶον βιβλίον τὸ ἔδει τῶ παρόντος θεοπεμφθὲν ὑπὸ Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου ἢ χαρτοφύλακος, ἔτι μᾶλλον καὶ σὺν τὸ

* In al. mſſ. additur, ἢ τὸ εἱλητάριον τῆς ἑβδόμης συνόδου τῆς αὐτῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου.

ἔτεροι

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XIV.

ἴνσε χαρτῶαι ἀρχαῖαι βιβλίαι τῆς αὐτῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου εἶπον· τοὺς ἀντιγραφεῖσι δύο ἐν σώμασι βιβλίους παρὰ Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου καὶ χαρτοφύλακος τῆς ἐν τούτῳ τῇ βασιλευούσῃ τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ χαρτίνῳ εἱλητηρίῳ τῆς ἰδίας ἁγίας τῶν πράξεως τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου ἀκριβῶς ἐπισκέψαντες, κατὰ τὸν ἡμέτερον αἴτησιν παρὰ τοῦ ἐπέχοντος τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου τῶν ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγαθῶνος· καὶ εὑρόντες μετὰ τῶν τοῦ ἁγίου ἀντιγράφων χαρτίνου συνοδικοῦ βιβλίου, καὶ ἑτέρων ἀρχαίων χαρτίνων βιβλίων τῆς αὐτῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου· καὶ εὑρόντες τὰ αὐτὰ δύο ἐν σώμασι βιβλία, καὶ τὸ χαρτῖνον εἱλητήριον τῆς ἰδίας πράξεως συμφωνοῦντα μὲν αὐτοῖς· ἐφθάσαμεν δὲ ἔχοντα ἐν τῷ λεγομένῳ Μιννᾶ τοῦς Βιγιλίου λόγου, καὶ ὑπὸ Βιγιλίου λιβέλλους

a al. ἀνατεθῆναι

a εἰς ἃς δὴ τοῦς τῶν Ἰουστινιανοῦ καὶ τῆς θείας λήξεως ἡμῶν βασιλέα, καὶ τὸν αὐτοῦ σύμβιον Θεόδωραν· ἐν οἷς λιβέλλοις ἤρεσε καὶ ἀναθεματίσαι Θεόδωρον τὸν Μοψουεστίας ἐπίσκοπον, καὶ τὴν λεγομένην Ἶβα ἐπιστολὴν, καὶ τὰ συγγράμματα Θεοδωρήτου τὰ κατὰ τῶν δώδεκα κεφαλαίων τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου τοῦ τῆς Ἀλεξανδρέων ἡμῶν ἐπισκόπου· δεσμεπάσης τε δόξαι ἐκείνοις ἐν αὐτοῖς θεῖς λέξεσι τούτοις· ἀναθεματίζομεν δὲ καὶ Θεόδωρον τὸν Μοψουεστίας b ἐπίσκοπον, ὡς ἀλλότριον ἀεὶ γεγενῆσθαι, καὶ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἁγίων πατέρων ἀντικείμενον, ὃς οὐχ ὁμολογεῖ σαρκωθέντα τὸν Θεὸν λόγον, τοντέστι Χριστὸν εἶναι μίαν ὑπόστασιν, καὶ ἓν πρόσωπον, καὶ μίαν ἐνέργειαν. Ταῦτα ἐγνωμεν, καθὼς καὶ διδάσκουσιν οἱ τῶν ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης μετὰ μεγάλης, μετὰ μεγαλείου τῆς C κτισθείσης τῶν εἰρημένης ἁγίας πέμπτης συνόδου. ἀλλ' ἐν σφαλτέα μὲν εἶναι τὰς πρὸς παραύξεις τῷ αὐτῷ βιβλίῳ τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, ἐν αἷς φέρεται ὁ λεγόμενος λόγος Μιννᾶ. εἶτα δὲ καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ κατὰ τὴν ἰδίαν πρᾶξιν ὑπαλλαγὴν μὲν τὸ πεντακαιδέκατον παράλογον, σφραγίδων δὲ ἓν παράλογον ἀντὶ τοῦ τῶν ἀκεφάλων τὸ τετρασφράγιστον παράδοσε, ἐν ᾧ φέρονται οἱ λεγόμενοι δύο λιβέλλοι Βιγιλίου γεγράφθαι τοῦς Ἰουστινιανῷ καὶ Θεοδώρᾳ· ἓν δὲ ἐν τῇ λήξει, ἀμφότερα ἀντίγραφα τυγχάνειν. ἓν δὲ φαλσάριον τὸ ἀναφὲν δύο βιβλία, καὶ χαρτῖνον εἱλητήριον, ὡς ἂν τοσαύτης ἀκριβείας τυχόντα ἐν τῇ ἁγίᾳ τῶν πράξει τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, ὡς ἐν τῷ ἁγιωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ μετὰ τῶν ἁγίων πατέρων ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῷ διαφυλ. πατριαρχείου χαρτίνῳ βιβλίῳ ἔλαττον εἶναι τοῦτο λόγου λεγόμενον τὸ Μιννᾶ τοῦς Βιγιλίου, καὶ λεγόμενα βιγιλίου τοῦς Ἰουστινιανῷ καὶ Θεοδώρᾳ ἓν τῇ ἁγίᾳ τῇ λήξει· ἀπὸ ταῦτα εἰρημένης πλαστῶς ὑποθέσεως, ὡς ἀβασανίστως μαθηκότα ἐκ τῶν τοῦτο φαλσασάντων, τὸ μὲν χαρτῖνον φαλσῶν εἱλητήριον ἐπέχοντα χωλίων κατὰ τοὺς τόπους, ἐν οἷς αἱ προσθῆκαι γεγόνασι. τὰ δὲ βιβλία ἐν αἷς ἐπαλοιφῶν ἐν οἷς ἐφθοιρήσθησαν τόποι καὶ χωλίων. ἓν δὲ τοῦτο φαλσάριον ἀναστηλοῦσθαι ὑπολαμβάνειν, ἐν ὀνόματι τοῦ αὐτοῦς ἀναθεματίζειν τὸν τε μεγάλου λόγου Μιννᾶ τοῦς Βιγιλίου, καὶ τοῦς λεγόμενα Βιγιλίου τοῦς Ἰουστινιανῷ ἐν Θεοδώρᾳ τοῦς τῆς ἁγίας λήξεως δύο ὡσαυτὶ λιβέλλοις.

Μακρόβιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Σελευκείας Ἰσαυρείας εἶπε· ἀναφέρω τοῖς τε ἐνδοξοτάτοις ὑμῖν, καὶ τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ ὑμῶν συνόδῳ, ὡς ἐφθάσεν εἰς ἐμὲ βιβλίον τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου, δοθὲν μοι ὑπό τινος Φιλίππου γραμματικοῦ τῷ βασιλικῷ ἐνμείνου· ᾧ νῦν ἐντυχὼν εὗρον πεφαλαιωμένον αὐτὸ ὄντα κατὰ τὴν ἰδίαν πρᾶξιν. καὶ ἐρωτήσας μου τὸν αὐτὸν Φίλιππον, διὰ c τίνι δέδωκε τὸ βιβλίον; καὶ εἶπέ μοι, ὅτι Στεφάνῳ τῷ κατηχοῦντί μοι μαθητῇ Μακαρίου δέδωκα αὐτό. τὰ οὖν γράμματα, ἐν οἷς ἡ βασιλεία τοῦ βιβλίου γέγονεν, ἰδιόχειρα Γεωργίου τοῦ μοναχοῦ τοῦ κατὰ Μακάριον ἀποδείξαντος· ἐπειδὴ ὅτι ἦν πατριάρχης μου ὁ εἰρημένος Μα-

c al. πάντων δεδώκασι

A aliis antiquis charteceis libris ejusdem sancti quinti concilii, dixerunt: Hos duos libros in membranis, qui prolati sunt a Georgio Deo amabili diacono, & chartophylace hujus sanctæ magnæ regiæ urbis ecclesiæ, & volumen chartaceum septimæ actionis sancti quinti concilii considerantes, secundum quod proposcerunt locum repræsentantes Agathonis sanctissimi Papæ apostolicæ sedis antiquæ Romæ; & hæc conferentes tam cum nunc prolato synodico chartaceo libro, quamque cum aliis libris antiquis chartaceis ejusdem sancti quinti concilii; & invenientes eosdem duos membranaceos libros, & volumen chartaceum septimæ actionis sibimet quidem consonantes, adjectiones vero habentes tam librum, qui dicitur Mennæ ad Vigilium, & a Vigilio quasi duos libellos ad Justinianum divæ memoriæ quondam Imperatorem, & Theodoram ejus conjugem: in quibus libellis ei a placuit, ut anathematizaret Theodorum Mopsuestenum episcopum, & epistolam quæ dicitur Ibæ, & scripta Theodoriti contra duodecim capitula sanctæ memoriæ Cyrilli Alexandriæ quondam episcopi: b quæ putavit his sermonibus definire: Anathematizamus autem & Theodorum quondam episcopum Mopsuestenum, utpote qui alienus semper ab ecclesiis exstitit, & sanctissimis patribus adversarius: qui non confitetur incarnatum esse Dei Verbum, id est, Christum esse unam subsistentiam, & unam personam, & unam operationem. Hæc cognovimus, quemadmodum & affirmant, qui ab apostolica sede antiquæ Romæ sunt, neque facta, neque scripta fuisse in tempore memorati sancti quinti concilii; sed adjectos quidem esse tres quaterniones in primo libro sancti quinti concilii, in quibus videtur libellus qui dicitur Mennæ. Post hæc & in secundo libro circa septimam actionem mutatum quidem fuisse quintum decimum quaternionem, adjectumque esse quadrifolium non superscriptum ante decimumsextum quaternionem; in quo feruntur duo libri Vigilii, qui dicuntur facti fuisse ad Justinianum & Theodoram divæ memoriæ, utrisque nullam literam habentibus. Hos vero, qui falsaverunt præfatos duos libros, & chartaceum volumen, ex illorum vocabulis malitiose adversus recta dogmata hæc interjicientes, eo quod neque in hunc prolatis antiquis & immutilatis libris ejusdem sancti quinti concilii, neque in chartaceo libro, qui in recenti inventus est apud bibliothecam venerabilis patriarchii, rejacent iidem ipsi libelli, seu Mennæ ad Vigilium; sive a Vigilio ad Justinianum & Theodoram divæ memoriæ: sed hos fallaciter invenientes insertos, utpote qui diabolica operatione per eos, qui hæc falsaverunt, sint complices: chartaceum quidem volumen, quod falsarum est, decernimus cassari in locis, in quibus adjectiones sunt factæ. Verum libros etiam eos obelis obduci in locis, in quibus depravati sunt, & cassari eos. Illos autem qui falsaverunt, anathemari submitti, & nominatim cum eis anathematizari libellum, qui dicitur Mennæ ad Vigilium, & duos libellos quasi a Vigilio ad Justinianum & Theodoram divæ memoriæ.

Macrobius reverentissimus episcopus Seleuciæ Isauriæ, dixit: Suggero vestræ gloriæ, & huic sancto atque universali concilio, quod pervenit ad me liber sancti quinti concilii, datus mihi a quodam Philippo magistro militum imperialis obsequii. Quem relegens, inveni eum falsatum esse in septima actione. Et interrogans eumdem Philippum, Quia alicui dedisti hunc librum? Dixit mihi, Quia Stephano discipulo Macarii eum dedi. Litteræ vero, in quibus falsitas libri facta est, propriæ manus Georgii monachi c cata Macarium cernte sunt. Quia cum esset patriarcha meus ipse Ma-

a *In Græco*, in quibus libello visus est & anathematizare

b *In Græco*, nec non dogmatice vitiosum in ipsis definire, hæc verba: & Anathematizamus

c *In Græco*, penes Macarium: *vel*, a patribus Macarii sancti, amici, sanctitatis, discipuli, &c.

ACTIO XIV.

ANNO CHRISTI 681.

carius, ingrediebar in domum ejus, & aſpiciebam A eumdem Georgium monachum ſæpius ſcribentem, & ſcio accurate quia propriæ ejus manus ſunt. Petro itaque tam veſtram gloriam, quamque ſanctum concilium, ut ad medium veniat ſupraſcriptus Georgius monachus, & de hoc interrogetur.

Glorioſiſſimi judices, & ſanctum concilium dixerunt: Georgius religioſus monachus, cujus mentio facta eſt, in medium veniat. Et ingreſſus eſt.

Glorioſiſſimi judices, & ſanctum concilium dixerunt: In medio aſſiſtenti Georgio religioſo monacho præſens liber oſtendatur, ut cognoſcat, ſi litteræ propriæ ejus manus ſunt, quæ [a] poſt additamentum in ſexto folio ſcriptæ ſunt. Georgius religioſus monachus intuens in eumdem librum dixit: Hic liber, qui nunc B prolatus eſt a Macrobio ſanctiſſimo metropolitano Seleuciæ, mihique oſtenſus eſt, Philippi magiſtri militum imperialis obſequii erat. Ipſe autem Philippus vicinus erat de [b] parte Stephani, qui cecidit [c] cata Macarium hæreticum. Quando ergo facta eſt quæſtio inter Theodorum, qui fuerat patriarcha a Deo conſervandæ hujus regiæ urbis, & præfatum Macarium de fide, tulerunt paria libellorum, qui dicuntur Vigilii, de patriarchio, ſicut dixerunt Macarius & Stephanus: & ſcripſimus in quaterniones: & oblati ſunt ab eis piiſſimo noſtro principi. Præſumptione autem accepta, qui erant circa Stephanum & Macarium, utpote qui obtulerant principi eoſdem quaterniones, unicuique ad eos venienti monſtrabant. Idem vero Philippus habuit hunc librum, & adduxit eum ad Stephanum hæreticum, ut eum conſideraret, dicens: Quia veniens de occidente adduxi librum quinti concilii: & vide ſi bene habet. Nam hic codex non habuit libellos, qui dicuntur Vigilii. Et dixit ei Stephanus hæreticus: Ut ſcias, quia minus habet. Idem ergo Philippus rogavit eum, dicens: Si quid ſcis quia deeſt, imple. Et ipſe Stephanus dixit mihi, ut ſcriberem eoſdem libellos. Et ſcripſi de memoratis exemplaribus, & dedi eidem Stephano. Et in veritate hæc propriæ manus meæ ſunt, & cognoſco ea. Non ſolum autem in hoc libro addiderunt iſtos, qui dicuntur libelli Vigilii: ſed quanticumque libri quinti concilii ad eos pervenerunt, non habentes libellos, qui dicuntur Vigilii, addiderunt D idem Macarius & Stephanus. Incidit autem eis & alius Latinus codex quinti concilii, quem dixerunt ſex ſolidis ſe comparaſſe ab uxore, quæ fuit quondam Innocentii patricii. De capitulo autem ejuſdem Latini libri certiſſime ſcit Conſtantinus reverentiſſimus preſbyter hujus ſanctæ magnæ Dei eccleſiæ, & Latinus grammaticus.

Glorioſiſſimi judices, & ſancta ſynodus, dixerunt: Edicat præſens Conſtantinus Deo amabilis preſbyter & grammaticus Latinus, ſi verum dicat Georgius religioſus monachus, de illo libro Latino, cujus mentionem fecit.

Conſtantinus Deo amabilis preſbyter & grammaticus Latinus dixit: Scio, domine, temporibus Pauli E quondam patriarchæ veniſſe Fortunium, qui fuit epiſcopus Carthaginenſis; & cum Miſſas actum eſſet in ſancta magna Dei eccleſia, quæſitum eſt, quomodo ſedere debuiſſet: utrumne ante metropolitanos, qui hic morabantur, an poſt eos. Et requirente eodem Paulo quondam patriarcha in bibliotheca patriarchii librum quinti concilii, ut cognoſceret quomodo ſedere debuiſſent, contigit ut invenirentur & Latinus liber ejuſdem concilii. Et exinde inſtructus idem Paulus fecit eum ordinabiliter ſedere. Protulit vero eumdem librum Latinum de bibliotheca, & dixit mihi: Aſpice illum, ſi ſecundum chartaceum authenticum volumen ſeptimæ actionis ſancti concilii completum

κάριος, εἰσερχόμην εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἐθεώρουν αὐτὸν Γεώργιον μοναχὸν πολλάκις γράφοντα. ἔγνουν ἀκριβῶς, ὅτι ἰδιόχειρα αὐτοῦ τυγχάνουσι. αἰτῶ οὖν τὴν ὑμῶν ἀνδρότητα καὶ τὴν ἁγίαν συνοδον, ἵνα μέσον ἐρχέσθω τὸν αὐτὸν Γεώργιον τὸν μοναχὸν τὸ ἀφὲλ τοῦτον ἐρωτηθῶσιν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία συνοδος, εἶπον· ὁ θεοφιλεστάτος Γεώργιος ὁ μοναχὸς ἐλθέτω εἰς μέσον. καὶ ἐλήλυθεν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία συνοδος, εἶπαν· τῷ εἰς μέσον ἐστῶτι Γεωργίῳ τῷ θειοτάτῳ μοναχῷ ὑποδεικνύεται ἡ παροῦσα βίβλος, ἵνατις τὸ ὑπογράψῃ αὐτὸν, εἰ ἰδιόχειρα αὐτοῦ τυγχάνουσι τὰ ἐν τῷ ἓκτῳ φυλλάδιον ὕστερα γράμματα. Γεώργιος ὁ θειοτάτος μοναχὸς ἐπιστὰς τῇ δοθείσῃ βίβλῳ εἶπεν· αὕτη ἡ βίβλος ἡ νῦν προενεχθεῖσα ὑπὸ Μακροβίου τοῦ ὁσιωτάτου μητροπολίτου Σελευκείας, καὶ ὑποδεχθεῖσά μοι, ἦν τοῦ Φιλίππου τοῦ στρατηλάτου τοῦ βασιλικοῦ ἐφικίου· αὐτὸς δὲ Φίλιππος γείτων ἦν τῷ πατρὶ Στεφάνου τοῦ ποιήτου * τοῦ κατὰ Μακαρίου τοῦ αἱρετικοῦ. ὅτε οὖν ἐγένετο ἡ ζήτησις μεταξὺ Θεοδώρου τοῦ ἡμετέρου πατριάρχου τῆς διαφυλάττου ὑπ' αὐτοῦ τῆς βασιλίδος πόλεως, καὶ τοῦ εἰρημένου Μακαρίου φέρὲ πίστιν, ἔλαβον τὰ ἴσα λιβέλλα τοῦ πατριαρχείου, ὡς εἶπον Μακάριος καὶ Στέφανος· καὶ ἐγράφησαν εἰς τετράδια λιβέλλων Βιγιλίου, καὶ ἐχαράχθη εἰς τετράδιας, καὶ ἐκάστῳ τῶν ἐγκειμένων φέρὲ αὐτοὺς ὑπεδείκνυον. ὁ οὖν Φίλιππος ἐκεῖνος ἔχων τὸ βιβλίον ὑφ' ἡμῶν ἀπῆλθε φέρὲ Στέφανον τὸν αἱρετικὸν φέρὲ ἐξέτασιν λέγων, ὅτι ἐλθὼν ἀπὸ τῆς δύσεως ἤγαγον τὸ βιβλίον τῆς πέμπτης συνόδου, καὶ βλέπε εἰ καλῶς ἔχει. ἐγὼ δὲ τὸ βιβλίον οὐκ οἶδα εἰ μὴ τετράδιον λιβέλλων Βιγιλίου. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ αἱρετικὸς Στέφανος, ἵνα ἴσθι ἐλλιπές, πλήρωσον εἰς αὐτό. ὁ οὖν Φίλιππος παρακάλεσεν αὐτὸν αὐτόν· εἴ τι γινώσκεις, ἵνα δὲι πληρωθῇ, ἀναπλήρωσον· ὁ οὖν αὐτὸς Στέφανος εἶπέ μοι γράψαι δὲι αὐτοὺς λιβέλλους· καὶ ἔγραψα ἐν τῷ αἰρετικῷ ἴσως, καὶ ἔδωκα αὐτῷ Στεφάνῳ. κατὰ ἀλήθειαν ἴδιόχειρά μού εἰσι, καὶ ὁμολογῶ αὐτά. οὐ μόνον δὲ ἐν τούτῳ αὐτῷ τῷ βιβλίῳ τὸν προσθέσαν ἴσασι τῷ τετραδίῳ λιβέλλων Βιγιλίου ἐπίσκοποι, ἀλλὰ καὶ ὁσαδήποτε βιβλία τῆς πέμπτης συνόδου ἦλθον εἰς αὐτοὺς μὴ ἔχοντα δὲι τετραδίους λιβέλλους Βιγιλίου, προσέθεσαν οἱ αὐτοὶ Μακάριός τε καὶ Στέφανος. ἐτύγχανε δὲ αὐτοῖς καὶ ἄλλο Ρωμαϊκὸν βιβλίον τῆς πέμπτης συνόδου, ὅπερ ἔσπευσε πρεσβύτης τις τῶν ἡμετέρων χωρῶν Ἰννοκεντίου τῷ πατρικίου εἰς τετρύμματα ἑξ· τὸ δὲ φέρὲ τοῦ θείου Ρωμαϊκοῦ βιβλίου παράλαμψιν ἀφαλῆ θέσθαι, ὁ Κωνσταντῖνος ὁ θειοτάτος πρεσβύτερος τῆς ἐνθάδε ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ γραμματικὸς Ρωμαϊκός.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία συνόδος εἶπον· παρὼν Κωνσταντῖνος ὁ θειοτάτος πρεσβύτερος καὶ γραμματικὸς Ρωμαϊκὸς λεγέτω, εἰ ἀληθεύει Γεώργιος ὁ θειοτάτος μοναχὸς ἐνεστὼς τῷ ὑπομνήσαντι αὐτῷ Ρωμαϊκοῦ βιβλίου.

Κωνσταντῖνος ὁ θειοτάτος πρεσβύτερος καὶ γραμματικὸς Ρωμαϊκὸς εἶπεν· οἶδα, δέσποτα, ὅτι ἐπὶ χρόνων Παύλου τοῦ γενομένου πατριάρχου, ἐλθόντος Φορτουνίου τοῦ ἡμετέρου ἀρχιεπισκόπου Καρθαγένης· καὶ μέλλοντος αὐτοῦ λειτουργεῖν ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ἐζητεῖτο, ὁποῖος ἔδρας κατέχοι, ἢ πρὸ τῶν μητροπολιτῶν τῶν ἐνδημούντων ἐνθάδε, ἢ μετ' αὐτούς· καὶ δὴ ζητοῦντος τοῦ αὐτοῦ Παύλου ἡμῶν πατριάρχου τὸ βιβλίον τῆς πέμπτης συνόδου, ἵνα γνῷ, πῶς ἔδρας κατέχοι, πῶς κατὰ συζυγίαν ἡ Ρωμαϊκὸν βιβλίον τῆς αὐτῆς συνόδου. κατεῖδεν ἐξηρθῆς ὁ αὐτὸς Παῦλος ἐπίσκοπος αὐτὸν κατὰ ταξιν κατέχοντα. ἐξήνεγκα δὲ αὐτῷ τὸ Ρωμαϊκὸν βιβλίον ἀπὸ τῶν βιβλιοθήκων, καὶ λέγω μοι· δεῖξον αὐτῷ, εἰ ἔχει ἐκεῖ τὸ χαρτῖνον αὐθεντικὸν ἑλικτήριον τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου ἑπτά-

[a] In Greek in addito ipſi libello

[b] In Greek, patris

[c] Forte, cum Macario hæretico.

* In marg. Ἐν μετω.

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XIV.

ρωτης. ϗ ηὗρον τὸ αὐτὸ Ρωμαϊκὸν βιβλίον λεῖπον ἐν τῇ ἑβδόμῃ πράξει πρὸς τὸ χαρτῆνον ἀντίγραφον. ϗ λέγει μοι ὁ αὐτὸς Παῦλος ὁ πατριάρχης· ὅτι λάβε τὸν ἁγιώτατον Σέργιον μετὰ σοῦ τὸν λεγόμενον Ἀντιπαδίας, ὅτι ἀγαθὸς καλλιγράφος· ϗ ὑπόδειξον αὐτῷ, πῶς ἁρμόζει γράφειν τὰ Ρωμαϊκὰ γράμματα· ϗ πρόσθες τὰ λείποντα. εἰσὶ, δὲ ἅπερ προσθήκαμεν εἰς τὸ αὐτὸ Ρωμαϊκὸν βιβλίον ἐν τῇ ἑβδόμῃ πράξει, οἱ λεγόμενοι λίβελλοι Βιγιλίου τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ρώμης, οὓς ϗ μετέγραψα Ρωμαϊστὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀντιγράφου. ϗ ὡς ἤκουσα, ἔγραψεν ὁ μακαριώτατος Σέργιος ὁ ἁγιώτατος. τὰ δὲ χαρτώα παρὰ τοῦ αὐτοῦ Σεργίου ἁγιωτάτου τοῦ λεγομένου Ἀντιπαδίας ἀνέλαβεν ἐν τῇ αὐτῇ Ρωμαϊκῇ βιβλίῳ Θεόδωρος ὁ βιβλιάριος, ὅτε ἦλθε τὸ ἐργαστήριον εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Φωκᾶν. Ταῦτα, Δέσποτα, οὐκ ἀληθείᾳ οἶδα γεγενῆσθαι.

Οἱ ἀνδρώτατοι ἄρχοντες ϗ τὸ ἁγιώτατον συνέδριον εἶπαν· παρὼν Σέργιος ὁ θεοπρεπέστατος διάκονος, ϗ ἐπιτρέπομεν τῷ παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ θεοπρεπεστάτου πρεσβυτέρου ϗ γραμματικοῦ Ρωμαϊκὰ ἀναγνῶναι, τὰ τῆς οἰκείας εὐθύνης σὺν πάσῃ ἀληθείᾳ διεξιέναι.

Σέργιος ὁ θεοπρεπέστατος διάκονος τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας εἶπε· πρὸ τούτων πολλῶν χρόνων μετεπέμψατό με Παῦλος ὁ ἡμέτερος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ϗ λέγει μοί· βούλεσαι ἀπελθεῖν ὁ κύριός μου Κωνσταντῖνος ὁ γραμματικὸς ὁ Ρωμαϊστὶ ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ τῆς πρώτης σεκούδου, γράψαι αὐτῷ ἐν Ρωμαϊκοῖς γράμμασι. ϗ ταῦτα ἀκούσας παρ' αὐτοῦ, ὡς δοῦλος ϗ ὑποτεταγμένος ὑπήκουσα ϗ ἔγραψα, ϗ δέδωκα αὐτῷ ταύτῃ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ Κωνσταντίνῳ τῷ πρεσβυτέρῳ ϗ γραμματικῷ.

Ἅγιε σύνοδος ἐβόησεν· ἀνάθεμα τῷ λεγομένῳ τῇ Μηνᾶ πρὸς Βιγίλιον, ϗ τοῖς πλασαμένοις αὐτὸν, ἤγουν συγγράψασιν. ἀνάθεμα τοῖς λεγομένοις γεγράφθαι λίβελλοις ὑπὸ Βιγιλίου πρὸς Ἰουστινιανὸν ϗ Θεοδώραν ὡς ἐν τῇ ὕλῃ λέξει, τοῖς ϗ φάσασι ψευδεγγράφοις. ἀνάθεμα σφετικοῖς τοῖς φελοῦσιν τὰ πεπραγμένα τῶν ἁγίων ϗ οἰκουμενικῶν πέντε συνόδων. ἀνάθεμα τοῖς διδάξασι ϗ ἐκδώκασι, διδάσκουσιν, ἢ καὶ μέλλουσι διδάσκειν ἐν ὕλῃ ϗ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς οἰκείας οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος. τῶν ἁγίας τέσσαρας συνόδους αἰωνία ἡ μνήμη. τῇ ἁγίᾳ πέμπτῃ συνόδῳ αἰωνία ἡ μνήμη. πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως. Κωνσταντίνου μεγάλου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη. εἰρηνοποιοῦ βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη. τῷ φύλακι τῆς ὀρθοδόξιας πολλὰ τὰ ἔτη. υἱὲ Θεοῦ ζωὴν αὐτῷ. υἱὲ Θεοῦ νίκας αὐτῷ.

Θεόδωρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Τριμιθούντων τῆς Κυπρίων νήσου, ἐπέχων τὸν τόπον Ἐπιφανίου τῆ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς αὐτῆς Κυπρίων νήσου ἅμα Στρατονίκῳ τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ Σόλων, ϗ Τύχωνι τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ τῆ Κιτίου, ἀμφοτέρων τῶν συνόδου συζητούντων τῶν ἐνυπάρχων τῆς εὐσεβοῦς φιλοχρίστου τῆ Κυπρίων νήσου ὅτου· ἀναδιδάσκειν ὑμᾶς ἐνδόξοτάτους ὑμᾶς, ϗ τὸν ἁγίαν ϗ οἰκουμενικὴν ὑμῶν συνόδους, ὡς χρίσατε δέχεσθαι ἁγίων ϗ ὀκτὼ πατέρων ὑπομνήματα διάφορα δύο φωνὰς ἔχοντα, ϗ δύο φυσικὰς ἐνεργείας δηλοῦντα ἐν τῇ οἰκείᾳ οἰκονομίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν· ἐν οἷς ἔστιν χεῖρα τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ ποτὲ ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐν τῷ λόγῳ, τῷ μὲν γεγραμμένῳ εἰς τὸ διαγγελικὸν ῥητὸν, τὸ φάσκον· νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται· ὅπου δὲ ἡμῖν κεῖται χεῖρα ϗ ἡ βίβλος τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, ἡ ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ τὸν ὅλον αὐτοῦ λόγον. ἀπελθόντων * ϗ ἡμῶν αὖθις εὑρόντα κεῖται πάλιν τῷ διακόσιοι τοῦ θεοφιλεστάτου καὶ βασιλέως ἡμῶν Κωνσταντίνου μεγάλου βασιλέως, καὶ ἀναζητησάντων βίβλους, ἐν ὑπομνήμασι τετυπῶν χρίσεων, εἰς τὸ ἔνθεν προσκομίσαι τῇ ἁγίᾳ ἡμῶν συνόδῳ, νῦν εὑρομεν χαρτῆνον παλαιότατον βιβλίον, ἔχον ἑρμηνείας ὁμιλίας τῷ αὐτοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, ἐν οἷς ἔστιν καὶ ὁ αὐτὸς εἰς τὸ, τῶν

* al. ἐλθ.

A est. Et inveni eumdem Latinum librum in septima actione minus habentem ad illud volumen chartaceum. Et dixit mihi idem Paulus patriarcha: Quia assume tecum Sergium diaconum, qui dicitur Antipisidias, quia bonus scriptor est; & ostende ei, quomodo debeat litteras Latinas scribere, & adde quæ minus sunt. Sunt autem, quæ addidimus in eodem Latino libro in septima actione, libelli, qui dicuntur Vigilii Papæ Romani: quos & interpretatus sum Latine ex ipso volumine; & ut dictum est, scripsit ipse Sergius diaconus. Quæ vero scripta sunt ab eodem Sergio diacono, qui dicitur Antipisidias, interposuit in eodem Latino libro Theodorus librarius, qui habuit stationem ad [a] sanctum Joannem Phocam.

[a] Pro ad Sanctum Joannem & Phocam.

B Hæc, domini, in veritate scio facta fuisse.

Glorioſiſſimi judices, & ſanctum concilium, dixerunt: Præſens Sergius Deo amabilis diaconus inaudiens quæ a Conſtantino Deo amabili preſbytero & Latino grammatico dicta ſunt, quæ ſcit cum omni veritate proſequatur.

Sergius Deo amabilis diaconus ſanctæ magnæ Dei eccleſiæ dixit: Ante hos multos annos convocavit me Paulus quondam patriarcha Conſtantinopolitanus, & dixit mihi: Vule quæ interpretatur domnus Conſtantinus grammaticus Latinus ex volumine quinti concilii, & ſcribe in Latinis litteris. Et hæc audiens ab eo, ſicut ſervus & ſubjectus obedivi, & ſcripſi: & dedi ea C domino Conſtantino grammatico & preſbytero.

Sanctum concilium exclamavit: Anathema libro, qui dicitur Mennæ ad Vigilium: & qui cum finxerunt ſive ſcripſerunt: Anathema libellis, qui dicuntur facti fuiſſe a Vigilio ad Juſtinianum & Theodoram divæ memoriæ, qui & ſunt falſi demonſtrati: Anathema ſimul omnibus qui falſaverunt acta ſancti & univerſalis quinti concilii: Anathema, qui docuerunt & expoſuerunt, docentibuſque vel poſtea doctoris unam voluntatem & unam operationem in incarnationis diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri, unius de ſancta Trinitate. Sanctorum quatuor conciliorum ſempiterna memoria. Sancti quinti concilii ſempiterna memoria. Multos annos Imperatori Conſtantino, magno Imperatori multos annos, pacifico Imperatori multos annos, pacifico Imperatori multos annos, conſervatori rectæ fidei multos annos. Fili Dei, da illi vitam, Fili Dei da victorias illi.

Theodorus Deo amabilis epiſcopus civitatis Trimithuntorum inſulæ Cypri, locum gerens Epiphanii ſanctiſſimi archiepiſcopi ejuſdem inſulæ Cypri, una cum Stratonico epiſcopo Solorum, & Tychone epiſcopo Citii, utriſque ex ſynodo exſiſtentibus antefatæ Cypri Chriſti amabilis inſulæ, dixerunt: Suggerimus gloriæ veſtræ ac univerſali veſtro concilio, quod teſtimonia diverſa ſanctorum probabiliumque patrum deferimus, aſſerentia duas voluntates naturales, & duas naturales operationes in incarnationis diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri: quibus interjacet teſtimonium ſancti Athanaſii quondam archiepiſcopi Alexandriæ, ex libro, qui ſuperſcribitur, de textu evangelii, quod ait: *Nunc anima mea turbata eſt.* Eſt vero apud nos in provincia etiam liber ejuſdem ſancti Athanaſii, habens in integro eumdem ejus librum. Ingredientibus autem nobis huc nuper ex juſſione piiſſimi domini noſtri & a Deo coronati magni Imperatoris, & inquirentibus libros patrum, quorum teſtimonia deferimus, ut eos proferremus veſtro ſancto concilio; invenimus codicem chartaceum veteriſſimum, habentem diverſas allocutiones ejuſdem ſanctiſſimi Athanaſii, quibus interjacet etiam prædictus ſermo, in *Nunc*

Joan. 12.

ACTIO XIV. ANNO CHRISTI 681.

anima mea turbata eſt. Petimus igitur tam veſtram gloriam, quamque ſanctum & univerſale concilium veſtrum, ſi ei placuerit, hujuſmodi codicem, qui & præ manibus noſtris eſt, offeramus ad legendum.

Glorioſiſſimi judices, & ſanctum concilium, dixerunt: Librum ſancti Athanaſii, quem aſſeruerunt præ manibus habere Deo amabiles epiſcopi inſulæ Cypri, accipientes, quiqui acta præſentis concilii ſuſcipiunt, ut audiamus nos omnes ſermonem, qui in eo continetur, in *Nunc anima mea turbata eſt*, legant. Et accipiens hujuſmodi codicem Agatho religioſus lector & notarius ſanctiſſimi patriarchæ Conſtantinopoleos, relegit ſermonem, qui in eo continetur, habentem in verbis: Athanaſii archiepiſcopi Alexandriæ, in *Nunc anima mea turbata eſt.* Similitudinis Domini ad nos utilitas magna eſt, eo quod & nos aſſimilamur ad eum. Niſi enim ille aſſimilatus fuiſſet hominibus, non poterant Deo homines aſſimilari. Sed ad Deum hominem factum aſſimilantur homines. Oportuerat itaque eum, qui ut nobis ſimilis fieret, deſcendit, in hoc maxime ſimilem effici, quo transmutari indigebamus. Transmutari autem egebamus ſecundum paſſiones, ut hæc in impaſſibilitatem transferrentur. Nullus igitur diffidat de paſſionibus audiens, exiſtimans verti deitatem: ſed ſuperveniſſe ei paſſionem ex carnali atque animæ motione conjecter & ſuperveniſſe, & victam fuiſſe. Ideo namque advenit, ut vincatur: ideoque victa eſt, ut omnis natura humana per cognationem beneficium capiat. Ex hoc quippe incipientes transfiguramur omnes, ex paſſibilibus impaſſibiles, & ex mortuis viventes effecti. Nullus igitur perturbetur ad infidelitatem, ſi dicit, dum Deus ſit Dominus pariterque & homo, *Nunc anima mea turbata eſt.* Hoc enim factum eſt, deitate quidem acquieſcente, carne autem inſurgente. Poſſibile enim erat deitati prohibere perturbationem: ſed noluit: ut ſimilitudinem, quam ad nos habuit, non diſſolveret. Tale ergo aliquid eſt intelligendum ex rebus, quæ circa nos ſunt. Cum temperatur mel cum aqua, non mel mutatum eſt, ſed aqua ſuperabundavit: ſimiliter quando dumtaxat motio carnis eſt in Domino, talem quamdam ſimilitudinem aſſumamus, ſicut aquam in melicrato, id eſt, in melle temperato ſuperabundantem. Quando iterum quod divinum eſt demonſtratur, & operatur virtutes, & oſtendit poteſtatem; talem ſimilitudinem aſſumamus, ſicut dum mel aquam ſuperat. Hoc enim poſſibile eſt deitati, aliquando quidem carnem permittere ut ſuperabundet: aliquando vero eam ſuperare ad perimendam paſſionem ipſam, & carnis infirmitatem. Indicium vero eſt, quod quadraginta totis diebus abſtinuit corporali cibo, & non eſuriit ipſum corpus. Poſt hæc quippe, ſicut ſcriptum eſt, eſuriit: hic carnis exſuperantia; deinde eſuriit poſt tantum tempus. Exſuperavit quod carnis eſt, idcirco ut & tentatio ingereretur, & tentator confunderetur; & homo qui a principio per cibum lapſus eſt, per abſtinentiam cibi reſurgeret. Tolerat autem & perturbationem carnis ſub ipſa morte adveniente. Etenim quomodo obediens futurus eſſet, noſtram pro nobis obedientiam complens, niſi & contra adverſitatem haberet, & vinceret adverſitatem? Nobis ſiquidem quando ex carne infeſtatio fit, ſi inobedientes fuerimus mandato victi carne, hoc modo peccatum emergit. Ergo & in Domino adverſitatem quidem oportebat fieri a carne, obedientiam vero vincere. Quamvis enim Deus eſt, veram in carne & ſecundum carnem obedientiam complet: & voluntati carnis voluntas prævalet deitatis, ſicut prædixit: *Quia deſcendi de cœlo, non ut faciam voluntatem meam, ſed ut faciam voluntatem ejus, qui miſit me*, Patris, propriam voluntatem dicens ipſam carnis. Nam caro propria ejus erat: nec enim voluntas Filii divina a voluntate Dei ſeparata eſt. Oportebat

Matth. 4.

Joan. 6.

ἡ ψυχή μου ταπέφευκται, λέγει. αἰτήσῃ οὖν τὴν τῆ ἱματίων ἀνδρίαντα, καὶ τὸν ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν ὑμῶν σύνοδον, εἰ φαίνεται αὐτῇ, τὸ ὑμέτερον βιβλίον ἐν χερσὶ ὑμῶν ὑπάρχον δοθῆναι ὑμῖν ὑπὸ ἐκείνων.

Οἱ ἀνδρίαντες ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· ἐν τῷ ἔφασαν μετὰ χεῖρας ἔχειν τὸ ἁγίου Ἀθανασίου βιβλίον οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι τῆς Κυπρίων νήσου, ταύτην ἀποδεχόμενοι καὶ ὑπολαμβάνοντες τὸ ἐν τῇ παρούσῃ ἁγίᾳ συνόδῳ φερόμενον, εἰς ἀκοὴν ἡμῶν τῶν ἐν αὐτῇ φερόμενον εἰς τὸ, νῦν ἡ ψυχή μου ταπέφευκται, λόγον ἀναγινωσκέσθαι. καὶ λαβὼν Ἀγάθων ὁ βιβλιοφύλαξ ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τῆ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τὸ αὐτὸ βιβλίον, ἀνέγνω τὸν ἐν αὐτῷ ἐμφερόμενον λόγον, ἔχοντα οὕτω λέξεις οὕτως· Ἀθανασίου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, εἰς τό, νῦν ἡ ψυχή μου τεταραγται. τῆς ὁμοιώσεως τῆ κυρίου τῆς θεὸς ἡμῶν ἡ πρόληψις μεγάλη, ἵνα ἡμεῖς ὁμοιωθῶμεν πρὸς αὐτόν. εἰ γὰρ μὴ αὐτὸς ὁμοίωσε θεὸς ἀνθρώπους, οὐ δυνάμενοι οἱ ἄνθρωποι ὁμοιωθῆναι πρὸς Θεόν· ἀλλὰ πρὸς Θεὸν ἄνθρωποι γινόμενοι ὁμοιούμεθα ἄνθρωποι: ἔδει δὲ τὸν εἰς ὁμοίωσιν ἡμῶν καταβαίνοντα κατὰ τοῦτο μάλιστα ὁμοιωθῆναι, καθ' ὃ μεταβολῆς ἐδεόμεθα· * κατὰ τὸ πάθος, ἵνα τοῦτο εἰς ἀπάθειαν μεταθῇ· μηδεὶς δὲ ἀκούσας περὶ τῶν παθῶν ὀλιγωρήσῃ τὸν λόγον, ἀλλὰ συνεγείρῃσθαι αὐτῷ τὸ πάθος λέγῃ τὸ σαρκικὸν ἡ ψυχικὸν κινήματος ἀδυνατοῦν ἡ προσκρούσαι ἡ νικῆσαι. ἔδει γὰρ τοῦτο προσγενέσθαι, ἵνα νικηθῇ· ἡ ἔδει τοῦτο γενέσθαι, ἵνα ἡ πᾶσα ἀνθρώπου φύσις κατὰ τὸ συγγενὲς ἀπολαύσῃ. ἐκεῖθεν γὰρ ἀρξάμενοι μεταχαρακτηριζόμεθα πάντες οἱ παρόντες ἄνθρωποι, ἡ ἐκ παθητῶν ἀπαθεῖς, ἡ ἐκ νεκρῶν ζῶντες καθιστάμεθα. μὴ οὖν ταραττέσθω τις εἰς ἀπιστίαν, εἰ λέγει Θεὸς ὢν ὁ κύριος ἅμα ἡ ἄνθρωπος· τὸν ἡ ψυχή μου τεταραχθαι. τοῦτο γὰρ ἐγένετο τῆς μὲν θεότητος ἀνενδότου, τῆς δὲ σαρκὸς ἐγκρατοῦς· δυνατὸν ἦν τῇ θεότητι κωλύσαι τὸν ταραχὸν, ἀλλ' οὐ βουληθεῖσα αὐτὸς, ἵνα μὴ τὸν ὁμοίωσιν τὴν πρὸς ἡμᾶς διχάσῃ. ἔστιν δὲ τοιοῦτόν τι καθ' ἡμᾶς παραγόμενον, ὑπερκειμένου μέλι θερμοῦ ὕδατος. οὐ δὲ τὸ μέλι μεταβέβληται, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὑπερέσχεν. ἔστι δὲ σημεῖόν τι τῆς σαρκὸς ἐν τῷ κυρίῳ, ἔστιν τι λεῖψανον ἀνάπαυσις, ὅπερ ἔνιοτε ἐν μελικράτῳ πλεονάζειν. ἔστιν δὲ πάλιν τὸ θεῖον ἐμφαίνεσθαι, ἡ ἐνεργεῖ δυνάμεις, ἡ λύπαι τὴν ἐξουσίαν, ἔστιν ἡμῖσυ λείπειν, ὅπερ τῇ μέλιτος ὑπερπλεῖσαν τὸ ὕδωρ. δύναται γὰρ τῇ θεότητι τοῦτο, τοτὲ μὲν τῇ σαρκὶ παραχωρεῖν εἰς τὰ πλείονα, τοτὲ δὲ αὐτὴν ὑπερπαθῆσαι ἀναιρούσαν τὸ πάθος, καὶ τὸ τῆς σαρκὸς ἐλαττές. παμμέγιστον δέ, παραχρῆσθαι ἡμᾶς ἀπίστοις πρὸς ἀπιστίαν· διὰ τοῦτο μετὰ τὸ ἔνδυσιν χρόνον ἐπιτάσαι τὸ τῆς σαρκὸς δεῖ ἔθος, ἵνα ἡ πεῖρα προσπαίζῃ, ἡ ὁ πειράζων καταισχυνθῇ, ἡ ὁ ἐξ ἀρχῆς ἄνθρωπος δεῖ βρῶμα πάλιν δι' ἐλαφρίσεως βρώματος ἀναστῇ. φέρει δὲ καὶ τὸν παραχὴν τῆς σαρκὸς ὅτι τῇ θεότητι φρονοῦντι. καὶ τῶν γὰρ ἡμᾶς ὑπὲρ ἡμῶν ἡμᾶσθαι τὸν ὑμετέραν ὑπακοὴν πατρὶ ἀνθ' ἡμῶν, οἱ μὲν καὶ φρονηματίσαι ἔχε, καὶ τοῦ ἀνυπάκτου ὑπερβῆναι; ἡμῶν γὰρ ἐπιδεῖ τι ὁ τῆς σαρκὸς ἀνυπάκτου ἡμᾶς, οἱ παρεπόμενοι τῷ φρονήματος ἀπειθοῦσι σαρκὶ, δεῖ τὸν τρόπον ὁ ἀνυπάκτου συμβαίνει. ἐπειδὴ ἐν τῇ κυρίῳ τὸ μὲν ἀνυπάκτου ἦν ἡμᾶσθαι τὸ λύπη τῆς σαρκὸς, νικῆσαι δὲ τὸν ὑπακοὴν. εἰ γὰρ καὶ Θεὸς, ἀλλ' ἐν σαρκὶ, καὶ κατὰ δίκαια τὸν ὑπακοὴν πατρὶ, καὶ τῷ θελήματος τῆς σαρκὸς τῇ θελήματι τῆς θεότητος κρατῆ, καθάπερ ἤρκει· ἐν καταβέβηκα ἐκ τῷ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός· ἴδιον λέγων θέλημα αὐτοῦ τὸ τῆς σαρκὸς. ἐπεὶ ἡ ἡ σὰρξ ἰδία αὐτοῦ γέγονεν· οὐ γὰρ ἦν θέλημα ἰδιον θεοῦ λόγου θελήματος Θεοῦ κεχωρισμένον. ἴδιον

* Forte hic deeſt, μεταβολὴς δὲ ὑπέμεινε κατὰ ὅτι.

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XIV.

δὲ τὸ τῆς σαρκὸς θέλημα κινεῖσθαι, ὑποτασσόμενον δὲ τῷ θε- A λήματι τοῦ θεοῦ. ᾗ οὕτως αἱ τῆς ἀνθρώπων παρακοαὶ λύονται διὰ τῆς παρχδόξου ταύτης ὑποταγῆς, ἣν Χριστὸς ὑπήκουσεν ὑπὲρ ἡμῶν. ἔσχε δὴ τὸ κατὰσαρκα τὸ σαρκικὸν φρόνημα· ἢ τί εἶπε; πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. πάτερ δόξασόν σου τὸ ὄνομα. τὸ, τί εἶπε; πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης, ἀφοίξασα κατὰ τὴν κίνησιν τῆς σαρκός. τὸ, διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην, θείστητος ὑπερνικώσης φοβίσασα, μηδὲν τε μᾶλλον φανῆναι τῷ σαρκικῷ θελήματι συγχωρήσασα τῷ θείῳ. τὸ χαίρ, τί εἶπε; ἄκαιρον ἐλπίσαντός τοῦ ῥήματος, ὡς φανῆναι μὲν ἡμῖν, ὅτι καὶ σὰρξ ἀληθὴς, ὑποτεταγμένη δὲ, καὶ οὐ δυναμένη περιάγειν, καθάπερ ἵππον ἡνίοχον τὸν ἡνιοχοῦντα, οὐδ' ὅσον ἐπιλάσαι τὴν χεῖρα τὴν ἀγαγοῦσαν. ᾗ δὴ ᾗ τί λοιδεῖται τὸ πάθος; ἢ ἀδοξίαν, ἢ αἰσχύνην, ἀλλὰ δόξαν ἑαυτῷ ᾗ τῷ πατρί. ᾗ ἐπισπεύδει μᾶλλον, ἢ ἀναστρέπει τὸ πάθος. πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα· τί ἔστι, φησὶν, οὐδεμίαν παραίτησις παρ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἔστι τὸ παρακινούμενον, ᾗ πρακτέον τί μὴ παρακινούμενον. ἡ μὲν γὰρ φύσις παραιτεῖται τὸν θάνατον, καὶ ἦν τοῦτο ἐν Χριστῷ, ἐπειδὴ καὶ γέγονε σὰρξ ὁ λόγος ἀληθῶς· θελητὸν δὲ βούλεται αἱρεῖσθαι τὴν τοῦ κόσμου σωτηρίαν, ὃν ὁ θάνατος κατεργάζεται. ὅτε παρακίνησιν φαίνεται τὸ, ἵνα τί μοι τὸ θέλημα τῶ πέμψαντός μὲ λέγῃ ὁ Χριστὸς, πάτερ δόξασόν σου τὸ ὄνομα· ᾗ ἀπόκρισις οὐκ εὐθεῖα· καὶ ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξάσω· ἵνα εἰδῶμεν, ὅτι ἀβέβαιόν ἐστιν οὐδεμία, οὐδὲ χωρισμὸς τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ· μᾶλλον δὲ ἵνα περιποιώμεθα τὴν συμφυΐαν ἡμῶν πρὸς θεὸν ἐν Χριστῷ ἡνωμένην. οὐδεὶς μὲν C γὰρ ἀνθρώπων, ὃς οὐ ἀπέστησεν ἑαυτὸν τοῦ θελήματος θεοῦ κατά τι μέρος ἢ παράκλησιν, ἢ χρόνον. ἐν μόνῳ δὲ Χριστῷ τὸ ἀχώριστον τῆς θελήσεως ἐφυλάχθη· ᾧ συνακολουθοῦμεν περιποιούμενοι τὴν συμφυΐαν τὴν πρὸς θεὸν θεόν, ᾗ τοῦ ἑνωσαι τοῦ θεὸν πρὸς ἑαυτὸν καθ' ὁμοίωσιν ἑαυτοῦ, καθ' ὁμοίωσιν τῆς θείας ἑνώσεως ἢ ὁμοιότητος ἥνωται· ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἓν ἐσμεν, οὕτω ᾗ οὗτοι ἓν ὦμεν ἐν ἡμῖν ἓν ὦσι.

quippe moveri carnis voluntatem, subjici vero voluntati deitatis: & ita hominum inobedientiæ solvuntur per hanc admirabilem obedientiam, qua Christus obedivit pro nobis. Considera igitur, facta motione carnali, quid asserat: *Et quid dicam? Salva me ex hac hora. Sed ideo veni in hanc horam. Pater glorifica nomen tuum.* Ipsum, *Quid dicam? Salva me ex hac hora*: asseruit secundum motionem carnis: *Ideo veni in hanc horam*, divinitate supervincente effatus est, pæne nec apparere carnalem voluntatem permittente divina. Ipsum igitur, *Quid faciam?* tamquam abscindentis est sermo; ut appareret quidem nobis quia & caro vera, subjecta vero & non valens circumducere, sicut equus sessorem, nec quantum est ipsam manum quæ regit, inflectere. Denique quid arbitratur passionem? Non ignominiam, non confusionem, sed gloriam suam & Patris; & accelerat magis, quam evitat, passionem. *Pater, clarifica nomen tuum.* Non erit, inquit, a me ulla recusatio: sed recusans obtemperat, & non recusans obtinet. Carnalis enim natura recusat mortem; & erat hæc in Christo, quoniam Verbum caro veraciter factum est. Deitatis autem voluntas elegit mundi salutem, quam mors operata est. Dehinc adimpletum videtur id, *ut faciam voluntatem ejus, qui misit me.* Dicit Christus: *Pater, glorifica nomen tuum.* Et responsum est de cælo: *Et clarificavi, & iterum clarificabo.* Ut sciamus, quia distantia nulla est, neque separatio Patris & Filii; magis autem ut lucremur conjunctionem nostram, quæ ad Deum in Christo facta est. Nullus quippe hominum est, qui non seipsum abstraxit a voluntate Dei ex aliqua parte, vel re, vel tempore. In solo autem Christo inseparabilitas voluntatis servata est, quem assequentes conjunctionem ad Deum lucramur, unitionemque salutarem ad similitudinem divinæ unitionis, sicut ipse perhibuit: *Ego & Pater unum sumus, ita & in nobis unum sint.*

Joan. 12.

Joan. 17.

* Pro, ἐν αὐτῷ

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· σαφῶς καὶ τῶν ἀναγνωσθέντων λόγῳ δύο φυσικὰ θελήματα δεῖ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τῷ ἑνὶ τῆς ἁγίας Τριάδος κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ θεῷ ἡμῶν ὁ θεῖος ἐφήνατο Ἀθανάσιος.

Sanctum concilium dixit: Aperte etiam nunc in sermone, qui relectus est, duas naturales voluntates in incarnationis dispensatione unius de sancta Trinitate Domini nostri Jesu Christi veri Dei, laudabilis Athanasius declaravit.

Δομίτιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Προυσιάδος εἶπε· ἀναφέρω τῇ ὑμῶν ἐνδόξῳ, ᾗ τῇ ἁγίᾳ ᾗ οἰκουμενικῇ ὑμῶν συνόδῳ, ὡς Πολυχρόνιός τις πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς ἐνάρχων ὑπάρχων Μακαρίου καὶ Στεφάνου τῶν αἱρετικῶν, ἅπασιν τὰ συνῳδὰ τοῖς ἀνοσίοις βουλεύμασι δόγματα, οὐ μετρίως ἐπὶ ἁπλουστέροις ἀπατᾶν ἐπὶ τῇ ἀνοσίᾳ αὐτοῦ ψευδοδιδασκαλίᾳ. εἰ οὖν πρέπον τῇ ὑμῶν ἐνδόξῳ, ᾗ τῇ ἁγίᾳ ᾗ οἰκουμενικῇ ὑμῶν συνόδῳ, ἔσται ἡμᾶς ἥκειν, καὶ τὰ περὶ τῆς οἰκείας αὐτοῦ πίστεως διεξελθεῖν;

Domitius reverentissimus episcopus Prusiados, dixit: Suggero tam vestræ gloriæ, quamque sancto ac universali concilio, quod Polychronius quidam presbyter & monachus, consentaneus existens Macarii & Stephani hæreticorum, & illorum impia stabilire cupiens dogmata, non mediocriter simplices decipit per suam impiam falsamque doctrinam. Si ergo placet tam vestræ gloriæ, quamque sancto & universali concilio, hunc ad vos advenire, ut propriam fidem suam explanet?

Οἱ ἐνδόξοτατοι ἄρχοντες, ᾗ ἡ ἁγία συνοδος, εἶπον· ἀρκοῦντως μὲν ἔχει τὰ κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν πραχθέντα. Πολυχρόνιος δὲ ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς κατ' ἐπόμενον ἐπὶ ἡμᾶς ἀχθέτω, ἐρέσθαι αὐτὸν τῆς οἰκείας αὐτοῦ ἐπιστρεπτέας πίστεως. ᾗ πάντες οὕτως ἐπείσθημεν.

Glorioſissimi judices & sanctum concilium dixerunt: Sufficienter quidem habent, quæ hodierna die gesta sunt. Polychronius autem religiosus presbyter & monachus in subsequenti ad nos perducatur, de propria fide sua interrogandus.*

* In Græco, addatur, Et omnes quiescebant.

ΠΡΑΞΙΣ ΙΕ'.

Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ᾗ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλέως τῶν ἁπάντων ᾗ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ διαδεξαμένου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου λήξεσιν ᾗ αὐτοκράτορος, ἔτους ὀκτωκαιδεκάτου, ᾗ μετὰ ὑπατείαν τὴν ἀπὸ Ἰουλίου ὑπατεύσαντος ἔτους τετρακαιδέκατον· Ἡρακλείου δὲ ᾗ Τιβερίου τῶν θεοσεβεστάτων αὐτοῦ

ACTIO DECIMAQUINTA.

IN nomine Domini & dominatoris nostri Jesu Christi, Dei & Salvatoris nostri; imperantibus a Deo coronatis ac serenissimis nostris dominis Flaviis, Constantino quidem piissimo & a Deo decreto magno principe, perpetuo Augusto & Imperatore, anno vigesimo octavo, & post consulatum ejus a Deo instructæ mansuetudinis, anno decimoterrio; Heraclio vero atque Tiberio a Deo conservandis ejus fra-

ACTIO XV.

ANNO CHRISTI 681.

tribus, anno vigeſimoſecundo, vigeſimaſexta menſis Aprilis, indictione nona.

Præpoſito venerabili ſeſſu Conſtantini piiſſimi & Chriſto amabilis noſtri Imperatoris, in ſecretario ſacri palatii, quod appellatur Trullus, & ex juſſione a Deo inſtructæ ejus ſerenitatis, præſentibus & audientibus Conſtantino glorioſiſſimo exconſule patricio, & curatore imperialis domus Hormiſdæ, Anaſtaſio glorioſiſſimo exconſule patricio, & loci ſervatore comitis imperialis excubiti, Polyeucto glorioſiſſimo exconſule, & Petro glorioſiſſimo exconſule.

Conveniente quoque & ſancto ac univerſali concilio, quod ex imperiali ſanctione congregatum eſt in hac a Deo conſervanda regia urbe, id eſt, Theodoro, & Georgio venerabilibus preſbyteris, & Joanne Deo amabili diacono, locum repræſentantibus Agathonis, ſanctiſſimi ac beatiſſimi archiepiſcopi antiquæ Romæ; & Georgio venerabili atque ſanctiſſimo archiepiſcopo hujus magnæ Conſtantinopoleos novæ Romæ; & Petro reverentiſſimo preſbytero monacho, & locum gerente ſedis Alexandriæ magnæ civitatis; & Theophane venerabili atque ſanctiſſimo archiepiſcopi Theopoleos Antiochiæ; & Georgio religioſo preſbytero, monacho, & apocriſiario Theodori venerabilis vicarii ſedis Hieroſolymorum: Joanne epiſcopo civitatis Portuenſis, Abundantio epiſcopo civitatis Paternenſis, Joanne epiſcopo civitatis Rhegitanæ, locum gerentibus ſancti concilii antiquæ Romæ centum vigintiquinque venerabilium epiſcoporum, qui & per ſuas ſubſcriptiones declarantur in ſuggeſtione quam fecerunt ad Conſtantinum piiſſimum principem: & Theodoro religioſo preſbytero & vicario Theodori archiepiſcopi reverentiſſimi Ravennatis: Joanne epiſcopo Theſſalonicenſi, Baſilio epiſcopo civitatis Gortynæ inſulæ Cretæ, Philalethe epiſcopo Cæſareæ Cappadociæ, Theodoro epiſcopo Epheſi, Theodoro epiſcopo civitatis Trimithuntorum, locum agente Epiphanii venerabilis archiepiſcopi Conſtantiæ Cypri, Siſinnio epiſcopo Heracleæ Thraciæ, Platone epiſcopo Ancyræ Galatiæ, Georgio epiſcopo Cyziceno, Marino epiſcopo Sardium, Petro epiſcopo Nicomediæ, Photio epiſcopo Niceæ, Joanne epiſcopo Chalcedonis, Joanne epiſcopo Sidenſi, Theodoro epiſcopo Melitenenſi, Juſtino epiſcopo Tyanorum, Alypio epiſcopo Gangrenſi, Cypriano epiſcopo Claudiopoleos, Polyeucto epiſcopo Myrorum Lyciæ, Theodoro epiſcopo Stauropoleos Cariæ, Tiberio epiſcopo Laodiceæ Phrygiæ, Coſma epiſcopo Synnadorum, Stephano epiſcopo Antiochiæ Piſidiæ, Joanne epiſcopo Pergæ, Theopempto epiſcopo Juſtinianopoleos, ſive Mociſi, Iſidoro epiſcopo Rhodi, Siſinnio epiſcopo Hierapoleos Phrygiæ, Theodoro epiſcopo Tarſenſi, Macrobio epiſcopo Seleuciæ Iſauriæ, Georgio epiſcopo Byziæ Thraciæ, Zacharia epiſcopo Leontopoleos Iſauriæ, Gregorio epiſcopo Mitylenæ, Georgio epiſcopo Mileti, Sergio epiſcopo Selymbriæ, Andrea epiſcopo Methymnenſi, Theognio epiſcopo Cienſi, Epiphanio epiſcopo Euchaiteno, Petro epiſcopo Meſembriæ, Petro epiſcopo Sozopoleos Thraciæ, Joanne epiſcopo Nyſſæ, Theodoro epiſcopo imperialium Thermarum, Georgio epiſcopo Camulianorum, Zoëro epiſcopo Chriſtopoleos Aſiæ, Patrobio epiſcopo Magneſiæ, Antonio epiſcopo Hyparporum, Theodoro epiſcopo Pergameno, Straronico epiſcopo Solorum, & Tychone epiſcopo Citii, utriſque ex ſynodo exſiſtentibus Chriſto amabilis inſulæ Cypriorum, Geneſio epiſcopo Anaſtaſiopoleos, Platone epiſcopo Cinnæ, Stephano epiſcopo [a] Vranopolis, Andrea epiſcopo Mniæ, Joanne epiſcopo Miletopoleos, Joanne epiſcopo Philadelpheno, Theo-

[a] In Græc. Varinopolis

A ἀδελφοῦ ἡμῶν οἰκουμενικοῦ, τῇ εἰκάδι ἕκτῃ τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.

Προτιθέντος τοῦ εὐλαβεστάτου οἴκου τοῦ διακονικοῦ ἡ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου, ἐν τῷ σκρήτῳ τοῦ λεγομένου τρούλλου· καὶ κατὰ πάλιν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαλλίας, ἐν παρόντων τοῦ αὐτοῦ περιφανεστάτου ἡ ἐνδοξοτάτου, Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπατικίου πατρικίου, ἡ κουράτορος τοῦ βασιλικοῦ οἴκου Ορμισδου λεγομένου· Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπατικίου πατρικίου ἡ ἐπιτηρητοῦ τοῦ κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου· Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπατικίου, καὶ Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπατικίου.

Συναθροίσεως δὲ ἡ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὴν θεσπισθεῖσαν συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ ἡ βασιλίδι πόλει· τοντέστι Θεοδώρου ἡ Γεωργίου τῶν θεοφιλεστάτων πρεσβυτέρων, ἡ Ἰωάννου τοῦ θεοφιλεστάτου διακόνου, ἐπεχόντων τόπον τοῦ ἁγιωτάτου ἡ ἀποστολικοῦ πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης Ἀγαθωνος, ἡ Γεωργίου τοῦ ἁγιωτάτου ἡ ἀποστολικοῦ ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλοπόλεως Κωνσταντινουπόλεως Ρώμης· ἡ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἐπιτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως· ἡ Θεοφάνους τοῦ ἁγιωτάτου καὶ ἀποστολικοῦ ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας· ἡ Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ἁγιωτάτου ἐπιτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων· Ἰωάννου θεοσεβεστάτου πόλεως Πόρτου Ἀζουνδαντίου θεοσεβεστάτου πόλεως Πατέρνου· Ἰωάννου θεοσεβεστάτου πόλεως Ρηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ρώμην ἁγίας ἡ ἁγιωτάτης ἑκατὸν εἴκοσι πέντε ἱερωτάτων θεοσεβεστάτων συνόδου, τῶν ἡ δι' αὐτῶν ἐπιγραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ ῥηθείσῃ πρὸς τὸν θεοσέβειον βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ· ἡ Θεοδώρου τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου ἡ ἐπιτηρητοῦ τῆς λεγομένου ἀρχιεπισκόπου Ραβέννης Θεοδώρου· Ἰωάννου θεοσεβεστάτου Θεσσαλονίκης· Βασιλείου θεοσεβεστάτου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου· Φιλαλήθους θεοσεβεστάτου Καισαρείας Καππαδοκίας· Θεοδώρου θεοσεβεστάτου Ἐφέσου· Θεοδώρου θεοσεβεστάτου πόλεως Τριμυθοῦντος, ἐπεχόντων τὸν τόπον Ἐπιφανίου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντίας Κύπρου· Σισινίου θεοσεβεστάτου Ἡρακλείας Θρᾴκης· Πλάτωνος θεοσεβεστάτου Ἀγκύρας Γαλατίας· Γεωργίου θεοσεβεστάτου Κυζίκου· Μαρίνου θεοσεβεστάτου Σαρδέων· Πέτρου θεοσεβεστάτου Νικομηδείας· Φωτίου θεοσεβεστάτου Νικαίας· Ἰωάννου θεοσεβεστάτου Χαλκηδόνος· Ἰωάννου θεοσεβεστάτου Σίδης· Θεοδώρου θεοσεβεστάτου Μελιτηνῆς· Ἰουστίνου θεοσεβεστάτου Τυάνων· Ἀλυπίου θεοσεβεστάτου Γαγγρῶν· Κυπριανοῦ θεοσεβεστάτου Κλαυδιουπόλεως· Πολυεύκτου θεοσεβεστάτου Μύρων τῆς Λυκίας· Θεοδώρου θεοσεβεστάτου Σταυρουπόλεως Καρίας· Τιβερίου θεοσεβεστάτου Λαοδικείας Φρυγίας· Κοσμᾶ θεοσεβεστάτου Συνάδων· Στεφάνου θεοσεβεστάτου Ἀντιοχείας Πισιδίας· Ἰωάννου θεοσεβεστάτου Πέργης· Θεοπέμπτου θεοσεβεστάτου Ἰουστινιανουπόλεως ἤτοι Μωκισσοῦ· Ἰσιδώρου θεοσεβεστάτου Ῥόδου· Σισινίου θεοσεβεστάτου Ἱεραπόλεως Φρυγίας· Θεοδώρου θεοσεβεστάτου Ταρσοῦ· Μακροβίου θεοσεβεστάτου Σελευκείας Ἰσαυρίας· Γεωργίου θεοσεβεστάτου Βιζίης Θρᾴκης· Ζαχαρίου θεοσεβεστάτου Λεοντοπόλεως Ἰσαυρίας· Γρηγορίου θεοσεβεστάτου Μυτιλήνης· Γεωργίου θεοσεβεστάτου Μιλήτου· Σεργίου θεοσεβεστάτου Σηλυβρίας· Ἀνδρέου θεοσεβεστάτου Μεθύμνης· Θεογνίου θεοσεβεστάτου Κίου· Ἐπιφανίου θεοσεβεστάτου Εὐχαϊτῶν· Πέτρου θεοσεβεστάτου Μεσεμβρίας· Πέτρου θεοσεβεστάτου Σωζοπόλεως Θρᾴκης· Ἰωάννου θεοσεβεστάτου Νύσσης· Θεοδώρου θεοσεβεστάτου τῶν βασιλικῶν Θερμῶν· Γεωργίου θεοσεβεστάτου Καμουλιανῶν· Ζοήρου θεοσεβεστάτου Χριστουπόλεως Ἀσίας· Πατροβίου θεοσεβεστάτου Μαγνησίας· Ἀντωνίου θεοσεβεστάτου Ὑπαίπων· Θεοδώρου θεοσεβεστάτου Περγάμου· Στρατωνίκου θεοσεβεστάτου Σόλων, ἡ Τύχωνος θεοσεβεστάτου τῆς Κιτίου, ἀμφοτέρων τῶν συνόδου γενομένων τῆς φιλοχρίστου τῶν Κυπρίων νήσου· Γενεσίου θεοσεβεστάτου Ἀναστασιουπόλεως· Πλάτωνος θεοσεβεστάτου Κίννης· Στεφάνου θεοσεβεστάτου Βρανιουπόλεως· Ἀνδρέου θεοσεβεστάτου Μνίζου· Ἰωάννου θεοσεβεστάτου Μιλητουπόλεως· Ἰωάννου θεοσεβεστάτου Φιλαδελφείας· Θεο-

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XV.

δίμου ὑπατείου Περσείνου Ἰωάννου ὑπατείου τῆ Δασκυλίου Θεοδώρου ὑπατείου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου· Μιννᾶ ὑπατείου Ἡρακλείας Παμφυλίας· Καλλινίκου ὑπατείου Κολωνείας Ἀρμενίας· Θεοδώρου ὑπατείου Βερίσσης· Τιβερίου ὑπατείου * Ἀμάσου· Σεργίου ὑπατείου Σινώπης· Γεωργίου ὑπατείου Ἰουνουπόλεως· Στεφάνου ὑπατείου Ἡρακλείας Πόντου· Λογγίνου ὑπατείου Τίου· Δομετίου ὑπατείου Προυσιάδος· Γεωργίου ὑπατείου Κρατείας· Πλάτωνος ὑπατείου Ἀδριανουπόλεως· Σολομῶνος ὑπατείου Κλανίου· Ἰωάννου ὑπατείου Ἐζίλων· Ἰωάννου ὑπατείου Μύνδου· Πατρικίου ὑπατείου Ἰλουζίων· Πέτρου ὑπατείου Ἀππίας· Ἀλεξάνδρου ὑπατείου Νικολείας· Δομνίνου ὑπατείου Πρυμνησσοῦ· Κωνσταντίνου ὑπατείου Βαράσσης· Θεοδοσίου ὑπατείου Ψιβίλων· Παύλου ὑπατείου Σοζοπόλεως Πισιδίας· Πλουσιανοῦ ὑπατείου τῆ Συλλαίων Πλάτωνος ὑπατείου Μαγίδων· Θεοδώρου ὑπατείου Ναζιανζοῦ· Γεωργίου ὑπατείου Κίου· Δημητρίου ὑπατείου Τένου· Γρηγορίου ὑπατείου Καστίνου· Στεφάνου ὑπατείου Πάρου· Ἰωάννου ὑπατείου Λάππης· Εὐλαλίου ὑπατείου Ζηνωνουπόλεως· Κωνσταντίνου ὑπατείου Δαλισσανδοῦ· Θεοδώρου ὑπατείου Ὀλβίας· Γεωργίου τῆ θεοσεβείας πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῆς Ῥενᾶ τῆς λεγομένης ἐν τῆ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ· Κύπρου καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ὑπογραφέντων λέγειν Ἀρσενίας, λεγομένης οἰκούντων κατὰ τὸν πρεσβύτερον Ῥώμης.

Καθεζομένων τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων, καὶ πάντων τῶν ἐνδοξοτάτων καὶ λογιωτάτων ὑπατείων κατὰ τάξιν, ἐν τῷ οἴκῳ τῷ Τρούλλου σκρίτου· φερομένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν διαγγελίων·

Θεόδωρος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος τῆς ἐνθάδε ἁγιωσύνης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ πριμικήριος τῶν θεοσεβεστάτων νοταρίων τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς διασωθείσης ὑπὸ καὶ βασιλίδος πόλεως Γεωργίου, εἶπε· μεμνήμεθα πάντες ὅτι ὑμετέρᾳ ἐνδόξῳ, καὶ ἡ παροῦσα ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ συνόδος, ὡς κατὰ τὸν φθάσαντα καιρὸν Δομέτιος ὁ θεοσεβέστατος Προυσιάδος ἐδήλωσε τὸν ἁγίωτον ὑμῶν ἐνδοξίαν συνόδῳ, ἐφάλλεσθαι περὶ τῆς αὐτοῦ ἀκριβοῦς πίστεως. καὶ ὡς παρεπόμενα συνῆκεν ἡ ὑμετέρα ἐνδοξότης, καὶ ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος τὸν μετὰ ὀλίγον παρεῖναι Πολυχρόνιον καθ' ἑστέραν εἰς ὑμᾶς παρεμβολήν. ἰδοὺ οὖν φθάσας ἔστιν ἐνθάδε τῷ παρόντι ὁ μακάριος θεοσεβέστατος Πολυχρόνιος, καὶ ὑποβάλλομεν ὑμῖν τὸ πρέπον.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος, εἶπον· εἰσήτω Πολυχρόνιος ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ μοναχός. καὶ εἰσῆλθεν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον· λεγέτω Πολυχρόνιος ὁ θεοσεβέστατος μοναχὸς τὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ, τὰ ὁποῖα ἐμφανεῖ ἔχει τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Πολυχρόνιος ὁ θεοσεβέστατος μοναχὸς εἶπεν· ἐγὼ δίδωμι τὴν ἔνθεσιν τῆς πίστεως μου ἔνθα ἔργον νεκροῦ, παρακαλῶ περὶ αὐτοῦ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἐγείρῃ αὐτόν. εἰ δὲ μὴ ἀναστῇ, ἰδοὺ σύνοδος καὶ βασιλεύς, καὶ τὰ δοκοῦντα αὐτοῖς ἐν ἐμοὶ γένηται.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· ὑπὲρ ἔνθεσιν πίστεως βούλει ἔνθα τῷ νεκρῷ θεῖναι, ἵνα ἐγερθῇ, γνῶναι θέλομεν.

Πολυχρόνιος ὁ θεοσεβέστατος μοναχὸς εἶπεν· ἐγὼ τίθημι τὴν ἔνθεσιν μου ὑπεράνω τοῦ νεκροῦ, καὶ τότε αὐτὴν ἀναχώρησον.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· ἰδοὺ ὁ νεκρὸς πάρεστιν. καὶ σὺ ἔνθεσιν τῆς πίστεώς σου φανέρωσον ἐφ' ἣν ἐλπίζεις τῷ

A doro episcopo Præneti, Joanne episcopo Dascylii, Theodoro episcopo Justinianopoleos Gordi, Menna episcopo Heracleæ Pamphyliæ, Callinico episcopo Coloniæ Armeniæ, Theodoro episcopo Verissæ, Tiberio episcopo Amisi, Sergio episcopo Sinopes, Georgio episcopo Iunopolis, Stephano episcopo Heracleæ Ponti, Longino episcopo Tii, Domitio episcopo Prusiados, Georgio episcopo Cratiensi, Platone episcopo Hadrianopoleos, Salomone episcopo Clanei, Joanne episcopo Erizorum, Joanne episcopo Myndensi, Patricio episcopo Illuzorum, Petro episcopo Appiensi, Alexandro episcopo Nicolitensi, Domino episcopo Prymnesseno, Constantino episcopo Baratensi, Theodosio episcopo Pisibelorum, Paulo episcopo Sozopoleos Pisidiæ, Plusiano episcopo Syllensi, Platone episcopo Magidorum, Theodoro episcopo Nazianzeno, Georgio episcopo Coensi, Demetrio episcopo Teni, Gregorio episcopo Castrensi, Stephano episcopo Parensi, Joanne episcopo Lappensi, Eulalio episcopo Z nonopoleos, Constantino episcopo Dalisandeno, Theodoro episcopo Olbæ, Georgio religioso presbytero & monacho monasterii Renati, quod situm est apud antiquam Romam: Cosmo, & Stephano, presbyteris & monachis monasterii, quod cognominatur domus Arsicia, quod similiter situm est apud antiquam Romam.

Residentibus quoque per ordinem gloriosissimis patriciis, & consulibus, omnibusque venerabilibus & reverentissimis episcopis in eodem secretario, propositis sacrosanctis & immaculatis Dei evangeliis:

Theodorus reverentissimus diaconus hujus sanctæ magnæ Dei ecclesiæ, & primicerius Deoamabilium notariorum Georgii sanctissimi archiepiscopi hujus a Deo conservandæ regiæ urbis dixit: Meminit per omnia tam vestra gloria, quamque præsens & sanctum & universale concilium, quod in præterito conventu Domitius reverentissimus episcopus Prusiados sancto vestro suggessit concilio, quod Polychronius religiosus presbyter & monachus defendens dogmata impiorum Macarii & Stephani, quosdam de Christo amabili populo per vanam doctrinam suam perverteret; & ut adducentur ad vestrum sanctum concilium, quatenus deberet de propria fide sua perquiri: & quod tunc temporis prævidit tam vestra gloria, quamque sanctum & universale vestrum concilium, memoratum Polychronium in subsequenti ad nos advenire. Ecce ergo in præsenti præ velo affisus idem religiosus Polychronius, & suggerimus ad quod placuerit.

Glorioſissimi judices & sanctum concilium dixerunt: Ingrediatur Polychronius religiosus presbyter & monachus. Et ingressus est.

Glorioſissimi judices & sanctum concilium dixerunt: Edicat Polychronius religiosus presbyter & monachus, quæ de fide ejus sunt, quomodo confitetur incarnationis dispensationem Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri, qui unus est de sancta Trinitate.

Polychronius religiosus monachus dixit: Ego expositionem fidei meæ do in opere mortui, rogans pro eo Filium Dei, ut suscitet eum: sin autem non resurrexerit: ecce concilium & Imperator, quæ eis placuerint, in me faciant.

Sanctum concilium dixit: Qualem expositionem fidei vis supra mortuum ponere, ut resurgat, agnoscere volumus.

Polychronius religiosus presbyter & monachus dixit: Ego pono expositionem meam supra mortuum, & tunc eam relegetis.

Sanctum concilium dixit; Ecce mortuus præparatus est. Expositionem ergo fidei tuæ profer, quæ debeat

ACTIO XV.

ANNO CHRISTI 681.

ſuperponi mortuo, ut ſuſcitet eum, ſicut dixiſti. Et A proculit idem religioſus Polychronius chartulam bullatam, bulla exprimente monogrammum Polychronii confeſſoris, quæ habebat ſuperſcriptionem: Conſtantino a Deo coronato & ſapientiſſimo magno principi, Polychronius. Et dixit: In hoc eſt fides mea, & ita mihi oſtendit Deus, & ponam eam ſuper mortuum: & ſi non reſurrexerit: ecce prædixi, quia & Imperator eſt & concilium; & quomodo juſſerint, judicent.

Sanctum concilium dixit: Chartula, quæ prolata eſt a Polychronio religioſo monacho disbulletur, atque relegatur. Et diſbullata eſt hujuſmodi chartula. Quam accipiens Antiochus religioſus lector & notarius ſanctiſſimi patriarchæ Conſtantinopoleos relegit B prædictam chartulam, habentem his verbis ita:

Conſtantino a Deo coronato ac manſuetiſſimo magno principi, ego Polychronius tamquam præſens ſaluto & adoro: & quia vidi multitudinem virorum candidatorum, & in medio virum, cujus virtutem narrare non valeo, dicentem mihi: Quia novam fidem componit, feſtina, & dic Imperatori Conſtantino, ne faciat novam fidem, neque acquieſcat. Et veniente me ab Heraclea Chryſopolim, & ſtante me in ſolario, (hora erat quaſi ſeptima diei,) vidi virum terribilem, candidatum valde, & ſterit coram me dicens: Quia qui non confitetur unam voluntatem & deivirilem operationem, non eſt Chriſtianus. Ego autem dixi: Hoc & Conſtantinus ſapientiſſimus Imperator C præfinivit, unam voluntatem & deivirilem operationem: Ille autem dixit: Multum bene & Deo placite.

Sanctum concilium dixit: Edicat Polychronius religioſus monachus, ſi litteræ, quæ in præſenti continentur chartula, propriæ ejus manus exſiſtunt; & ſi ipſa eſt chartula, quæ debeat ſuper mortuum poni, & reſuſcitare eum.

Polychronius religioſus monachus dixit: Ita eſt, domini, propriæ meæ manus exſiſtunt. Et iſta eſt chartula, quæ debeat a me ſuperponi mortuo, eumque reſuſcitare.

Glorioſiſſimi judices & ſanctum concilium dixerunt: Prævidimus ut chartula quæ relecta eſt, ſuper mortuum ponatur ab eodem Polychronio juxta pro- D poſitionem, quæ ab facta eſt, extra hoc ſacrum palatium, in loco publico, in præſentia noſtra & plebis, quæque inventa fuerit, ad ſatisfactionem Chriſto amabilis populi, qualiter Deus veritatem demonſtret. Et egredientibus tam glorioſiſſimis judicibus & ſancto concilio, & plurimo populo congregato, in atrio publici lavacri, quod dicitur Zeuxippus, appoſitus eſt ei in argenteo exſequiali feretro mortuus, ſimiliter coram glorioſiſſimis judicibus, & his qui erant ex ſancto concilio, plurimoque Chriſto amabili populo ibidem invento: & ſuperaſſiſtens idem Polychronius poſuit ſupra ipſum mortuum hujuſmodi fidei ſuæ chartulam: perque plures horas perſeverans, & inſuſurrans ei, nihil horum, quæ ab eo ſtolide ac blaſpheme promiſſa fuerant, valens peragere idem Polycronius dixit, nullatenus ſe poſſe mortuum ſuſcitare.

Populus itaque, qui ibidem aderat, exclamavit dicens: Novo Simoni anathema, Polycronio ſeductori populi anathema. Et iterum ingredientes & glorioſiſſimi judices & ſanctum ac univerſale concilium in ſecretario ſacri palatii, quod appellatur Trullus, præſente eodem religioſo preſbytero & monacho Polychronio dixerunt: Edicat iterum Polychronius monachus, ſi confitetur duas naturales voluntates & duas naturales operationes in incarnationis diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri, qui unus eſt de ſancta Trinitate. Polychronius religioſus pre-

πατρὸς, ἡ ἐγεῖραι αὐτὸν, καθὼς εἶπας. ἡ προσῆλθεν ὁ αὐτὸς εὐλαβέστατος Πολυχρόνιος χαρτίον βεβουλωμένον ἐξ βούλλης ἐκτυπούσης μονόγραμμον, Πολυχρονίου ὁμολογητοῦ, ἔχον ἐπιγραφήν· Κωνσταντίνῳ τῷ θεοστέπτῳ ἡ πανσόφῳ μεγάλῳ βασιλεῖ, Πολυχρόνιος. καὶ εἶπεν, ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ πίστις μου, ἡ οὕτως ἐπέδειξέ μοι ὁ Θεὸς, ἡ θήσω αὐτὸ ἐπάνω τοῦ νεκροῦ· καὶ ἐὰν μὴ ἐγερθῇ, ἰδοὺ προεῖπον, ὅτι βασιλεὺς ἐστὶ καὶ σύνοδος, καὶ πῶς κελεύσει, κρίνουσι.

Ἡ ἁγία συνόδος εἶπεν· ὁ εὐσεβέστατος χάρτης παρὰ Πολυχρονίου τοῦ εὐλαβεστάτου μοναχοῦ ἀναβουλωθήτω. * ἡ ἀναβουλωθῆναι τοῦ εἰρημένου χάρτου, καλῶν Ἀντίοχος ὁ εὐλαβέστατος διακονητὴς καὶ νοτάριος τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως αὐτὸν τὸν λεχθέντα χάρτην ἔχοντα ἐν τούτοις λέξεσιν οὕτως.

Κωνσταντίνῳ τῷ στεφθέντι ἡ θεοσόφῳ μεγάλῳ βασιλεῖ, ἐγὼ Πολυχρόνιος εἰς παρὼν ἀσπάζομαι ἡ προσκυνῶ· ἡ ὅτι εἶδον πλῆθος ἀνδρῶν λευχμονούντων, καὶ εἰς τὸ μέσον ἄνδρα, οὗ τὴν ἀρετὴν διηγήσασθαι οὐ δύναμαι, λέγοντά μοι· ὅτι τάχυ πίστιν κατασκεύαζε, σπεῦσον, εἰπὲ τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ, μὴ ποιήσῃ τινὰ πίστιν, μὴ δέ καταδέξηται. καὶ ἐλθόντος μου πρὸς Ἡράκλειαν τὴν Χρυσόπολιν, ἡ στάντος μου εἰς τὸ ἡλιακὸν, ὡς ὥρα ἑβδόμη τῆς ἡμέρας, εἶδον ἄνδρα φοβερὸν λευχμονοῦντα σφόδρα· ἡ ἔστη ἐναντίον μου λέγων· ὅτι ὁ μὴ ὁμολογῶν ἓν θέλημα, ἡ ἐνεργείαν θεϊκὴν, οὐκ ἔστι Χριστιανός. ἐγὼ δὲ εἶπον. Οὕτω καὶ Κωνσταντῖνος ὁ σοφώτατος βασιλεὺς C ἐθεσπέσιεν, ἓν θέλημα καὶ ἐνέργειαν θεϊκὴν, ὁ δὲ ἐναντίον πολλὰ καὶ ἐκάστης.

Ἡ ἁγία συνόδος εἶπεν. λεγέτω Πολυχρόνιος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς, εἰ τὰ γράμματα τὰ ἐν τῷ παρόντι ὑπομνήματα χάρτῃ, ἰδιόχειρά μού ἐστι· ἡ εἰ αὐτός ἐστιν ὁ χάρτης ὁ ἀράλιον ὑπομνήματος παρ' ἐμοῦ ὑπογεγραμμένος τῷ πατρὶ, ἡ ἐγεῖραι αὐτόν.

Οἱ ἐνδόξοτατοι ἄρχοντες, ἡ ἁγία συνόδος εἶπεν· συνόδῳ τὸ ἀναγνωσθέντα χάρτην ὑπὸ πατρὸς πρῶτα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Πολυχρονίου κατὰ τὸν παρ' αὐτοῦ ἡμῖν δοθέντα σχεδίασιν ἔξω τοῦ ἁγιωτάτου βήλου μεγάλου παλατίου, ἐν δημοσίῳ τόπῳ, κατὰ παρουσίαν ἡμῶν τε καὶ τοῦ διεσπαρμένου λαοῦ, εἰς τὸ πληροφορηθῆναι τὸν φιλόχριστον λαὸν τὸ, ὅπως ὁ Θεὸς τὴν ἀλήθειαν ἐπιδείκνυται. ἡ ἐξελθόντων ἅμα τῶν ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων, ἡ τῆς ἁγίας συνόδου, ἡ πλήθους λαοῦ συναθροισθέντος ἐν τῷ μεσαυλίῳ τοῦ δημοσίου λουτροῦ τοῦ οὕτως ἐπιλεγομένου Ζεύξιππου, σορικωμένου τε ἐν ἀργυρίῳ ἐκφορικῷ κραβάττῳ τοῦ νεκροῦ, κατὰ παρουσίαν αὐτῶν τῶν ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων, καὶ τῆς ἁγίας συνόδου, καὶ πλήθους δίχα ἀριθμοῦ φιλοχρίστου λαοῦ, ἔστησε ὁ αὐτὸς Πολυχρόνιος ἐπάνω τοῦ νεκροῦ τὴν θεοσέβειαν τῶν πίστεων αὐτοῦ χάρτην· καὶ πλείστας ὥρας μείνας, καὶ ὑπομυρίζουσα αὐτῷ, ἡ μηδὲν ὅλως παρ' αὐτοῦ ἀνύοντος, καὶ βλασφήμως ὑπαγορεύσαντα ἐκείνου ἀφῆκε ὁ αὐτὸς Πολυχρόνιος εἰπών· ἀδυνάτως ἔχω ἐγεῖραι τὸν νεκρόν.

Ὁ εἷς τοῦ λαοῦ εἶπεν λαός· ἀνάθεμα· τῷ νέῳ Σίμωνι ἀνάθεμα, Πολυχρονίῳ λαοπλάνῳ ἀνάθεμα. ἡ πάλιν εἰσελθόντες οἱ ἐνδόξοτατοι ἄρχοντες, ἡ ἡ ἁγία ἡ οἰκουμενικὴ σύνοδος ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ ἁγίου παλατίου τοῦ ὀνομαζομένου Τρούλλου, παρόντος τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου πρεσβυτέρου ἡ μοναχοῦ Πολυχρονίου, εἶπον· λεγέτω ἡ πάλιν Πολυχρόνιος, εἰ ὁμολογεῖ δύο φυσικὰς θελήσεις, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐπὶ τῆς ἀνθρώπου οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Πολυχρόνιος ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύ-

τερος

ANNO CHRISTI 681.

πρες καὶ μοναχὸς εἶπε· καθὼς ἔχει τὸ χαρτίον, ὅπερ ἐπέθηκα, καὶ ἔθηκα ἐπάνω τῆ νεκρῆ, οὕτως πιστεύω ἐν θέλημα καὶ ἐνεργείαν ἐνεργεῖν, καὶ ὑπὲρ τι καὶ λέγω.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, ἡ ἁγία συνοδος εἶπον· τὸ χαρτίον, ὅπερ ἐπέθηκας, τίς γεγράφηκε; Πολυχρόνιος εἶπε· ἰδίχειρ μου τυγχάνει.

Ἡ ἁγία συνοδος εἶπε· εὐθέως Πολυχρόνιος πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς τῆ ἰδιαιτέρᾳ καταδρομῆ ἕως γήρους ἐνέμεινε· νῦν δὲ καὶ φθεγξαμένης παρ' ἡμῶν, ὅπως φρονεῖ περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἐπεχείρησε πειρασμὸν τῷ ἁγίῳ πνεύματι τὸ ἅγιον· καὶ βλάσφημον συνταξας χάρτην ἀπεπεφώνησε φάσας δεῖν ἐπιθεῖναι δεῖ νεκρῷ, καὶ εἰς βεβαίωσιν τῆς ἐν αὐτῷ γεγραμμένης βλασφημίας, ἵνα μὴ ὅπωσοῦν πίστις, τὴν δοθεῖσαν ἀνάστασιν νεκρῶν ἡμεῖς τῷ ἁγιωθέντι παρὰ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου ἀναθεματίζομεν, ἤδη δεῦτο κατὰ ψυχὴν ἐβάλομεν· ἀλλ' εἰς πληροφορίαν τῆς φιλοχρίστου λαοῦ, οὗ πλείστας ἐν τοῖς ἐμπροσθεν χρόνοις ἀπέπλανεν αὐτὸς τε καὶ οἱ δεῦτο ὑπηρέται, παραχρῆμα τὸν δυσσεβῆ αὐτοῦ αὐθάδειαν, καὶ μανιώδη καὶ δυσμενῆ θεόπνευστον ἀποφασιν ἐξέθετο· καὶ τὸ ὑποβληθὲν παρ' αὐτοῦ νεκροῦ εἰς μέσον ἀχθέντος παρουσίᾳ ἡμῶν τε καὶ τῶν ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων, καὶ πλήθους τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ, καὶ καθὼς ἁπάντες θεόπνευστοι, τὸ ψεῦδος αὐτοῦ ἁπάντες συνέγραμμα ὑπεδείξαμεν, ἡ πλάνην ὤφειλε, ὅπερ αὐτὸς ἐβούλετο, ὑπεστρώθη τοῦ νεκροῦ, ἡ ὑπεξεβεύσατο καθ' ἑαυτὸν, ἕπερ εἰώθασιν, ἵνας οὐ αὐτὸς ἦν, μᾶλλον δικαίως πιθῶν. πῶς γὰρ ἂν ἡ ἰδιαίτατα βλασφημῶν εἰς Θεὸν δυνάμεις ἐνεργεῖν; καταδεῦρο δὲ τὸν εἰς λειτουργίαν καὶ ἀπαρχὰς, καὶ θεόδοτον αἱρετικὸν πάσης ἱερατικῆς τάξεως τε καὶ λειτουργίας γυμνωθῆναι. ἡ καθαιρεθῆναι αὐτὸν, ἡ ἁγία συνοδος ἐψήφισατο· Πολυχρόνιον αἱρετικὸν, καὶ τοῖς ἐμφρόνων αὐτοῦ ἀνάθεμα. Μακάριον ἡ Στέφανον, ἡ τὸν Πολυχρόνιον ἀνάθεμα. ἡ Τελικῶς τοὺς τρεῖς καθεῖλεν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἱκανῶς ἔχει καὶ τὰ κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν πεφάνθαι.

A sbyter & monachus dixit: Sicut continet chartula quam obtuli, & posui supra mortuum, ita credo unam voluntatem & deivirilem operationem: & alterum quid non dico.

ACTIO XIV.

Glorioſiſſimi judices & ſanctum concilium dixerunt: Chartam, quam obtuliſti, quis ſcripſit? Polychronius dixit: Propria mea manus exſiſtit.

Sanctum concilium dixit: Poſtquam Polychronius monachus in proprio errore uſque in ſenium perſeveravit; nunc autem etiam a nobis commonitus, quomodo ſentiat de humanatione Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri, conatus eſt tentare Spiritum ſanctum; & blaſphemam componens chartulam, [a] obſtinanter effatus eſt ponere eam ſuper mortuum, & ad firmitatem blaſphemiæ, quæ in ea fuerat ſcripta, ut non dicamus fidei, hujuſmodi mortuum reſurrectorum: nos (juxta quod dictum eſt a ſancto Paulo apoſtolo) anathemati jam hunc ſecundum animam ſubmiſimus. Sed ad ſatisfactionem Chriſto amabilium populorum, quorum plurimos præteritis temporibus tam ipſe, quam ejus conſentanei deceperant, permiſimus talem ejus præſumptionem, dæmoniofamque ac temerariam propoſitionem publice fieri; & mortuum, quem quæſierat, in medium deduci in præſentia noſtra & glorioſiſſimorum judicium, & multitudinis Chriſto amabilis populi: & ſicut ille propoſuit, tale ejus impium ſcriptum ſuperponens, & plurimam horam, quantum ipſe voluit, ſuperaſſiliens eidem mortuo, & ſuperſuſurrans intra ſemetipſum quæque putavit; donec dixit, non ſe poſſe facere. Quomodo namque eſſet poſſibile, blaſphemantem in Deum, virtutes operari? Unde prævidimus hunc tamquam ſeductorem populi & deceptorem, & manifeſtum hæreticum, omni ſacerdotali ordine & officio denudari. Et depoſito eo, ſanctum concilium exclamavit: Polychronio hæretico, & conſentaneis ejus anathema. Macario & Stephano, & Polychronio anathema; Trinitas iſtos tres depoſuit.

[a] In Græco, impudenter

Glorioſiſſimi judices & laudatorum concilium dixerunt: Sufficiunt, quæ hodierna die acta ſunt.

ΠΡΑΞΙΣ Ιϛ'.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλέως τοῦ Χριστῶν καὶ φιλοχρίστων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ διαπρεπεστάτου καὶ θεοσεβεστάτου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοστογδόου, καὶ μετὰ ὑπατείαν τὴν αὐτοῦ θεοσύλλητον τρισκαιδεκάτου· Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοστολήτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοπέμπτου, τῇ ἐνάτῃ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἐννάτης.

Προτεθείσου τοῦ εὐσεβεστάτου σκρίνιου τοῦ διαπρεπεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν τῷ σκρίνιῳ τοῦ ἱεροῦ παλατίου τῷ ὄντι ὑπολεγομένῳ Τρούλλῳ, ἡ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης ἐκ προσώπου αὐτοῦ παρόντων καὶ ἀκουόντων, Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπατικίου πατρικίου, καὶ κουράτορος τοῦ βασιλικοῦ οἴκου Ὁρμίσδου εἴπεν· Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπατικίου πατρικίου, καὶ κομήτος τοῦ αὐτοῦ τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου· Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπατικίου· καὶ Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπατικίου.

Συνελθούσης δὲ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς κατὰ βασιλικὴν διάταξιν συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει· τοῦτέστι Θεοδότου καὶ Γεωργίου τῶν ἁγιωτάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ ἁγιωτάτου διακόνου,

ACTIO DECIMASEXTA.

IN nomine Domini, & dominatoris noſtri Jeſu Chriſti, Dei, & Salvatoris noſtri; imperantibus a Deo coronatis & tranquilliſſimis noſtris dominis Flaviis, Conſtantino quidem piiſſimo & a Deo decreto magno principe, perpetuo Auguſto & Imperatore, anno vigeſimo octavo, & poſt conſulatum ejus a Deo inſtructæ manſuetudinis anno decimotertio; Heraclio vero atque Tiberio a Deo conſervandis ejus fratribus, anno vigeſimotertio, nona die menſis Auguſti, indictione nona.

Præpoſito ſacratiſſimo ſcrinio Conſtantini piiſſimi, & Chriſto amabilis magni Imperatoris, in ſecretario ſacri palatii, quod appellatur Trullus, & per juſſionem a Deo inſtructæ ejus ſerenitatis, ex perſona ejus præſentibus & audientibus Conſtantino glorioſiſſimo exconſule patricio, & curatore imperialis domus Hormiſdæ, Anaſtaſio glorioſiſſimo exconſule patricio, & loci ſervatore comitis imperialis excubiti, Polyeucto glorioſiſſimo exconſule, & Petro glorioſiſſimo exconſule.

Conveniente quoque etiam ſancto ac univerſali concilio, quod ex imperiali ſanctione congregatum eſt in hac a Deo conſervanda regia urbe; hoc eſt, Theodoto, & Georgio reverentiſſimis preſbyteris, & Joanne reverentiſſimo diacono, locum repræſentantibus

ACTIO XVI.

ANNO CHRISTI 681.

Agathonis, sanctissimi ac beatissimi archiepiscopi antiquæ Romæ; & Georgio venerabili atque sanctissimo archiepiscopo hujus magnæ Constantinopoleos novæ Romæ; & Petro reverentissimo presbytero monacho, & vicario pontificalis sedis Alexandriæ magnæ civitatis; & Theophane venerabili atque sanctissimo archiepiscopo Theopoleos Antiochiæ; & Georgio religioso presbytero monacho, & apocrisiario Theodori venerabilis loci servatoris sedis Hierosolymorum; Joanne episcopo Thessalonicæ, Theodoro reverentissimo & loci servatore Theodori reverentissimi archiepiscopi Ravennarium: Joanne episcopo civitatis Portuensis, Basilio episcopo civitatis Gortynæ insulæ Cretæ: Abundantio episcopo civitatis Paternensis, & Joanne episcopo civitatis Rhegitanæ, locum repræsentantibus [a] centum viginti quinque venerabilium episcoporum sancti concilii antiquæ Romæ, qui etiam per subscriptiones suas ibidem demonstrantur in suggestione, quæ ab eis facta est ad Constantinum pissimum principem: Philalethe episcopo Cæsareæ Cappadociæ, Theodoro episcopo Ephesi; Theodoro episcopo civitatis Trimithuntorum, locum repræsentante Epiphanii venerabilis archiepiscopi Constantiæ insulæ Cypri; Sisinnio episcopo Heracleæ Thraciæ, Platone episcopo Ancyræ Galatiæ, [b] Georgio episcopo Cyziceno, Marino episcopo Sardium, Petro episcopo Nicomediæ, Photio episcopo Niceæ, Joanne episcopo Chalcedonis, Joanne episcopo Sidensi, Joanne episcopo Amasiæ, Theodoro episcopo Meliteneæ, Justino episcopo Tyanorum, Alypio episcopo Gangrorum, Cypriano episcopo Claudiopolitano, Joanne episcopo Pessinuntis, Polyeucto episcopo Myrorum Lyciæ, Theodoro episcopo Stauropoleos Cariæ, Tiberio episcopo Laodiceæ Phrygiæ, Cosma episcopo Synnadorum, Constantino episcopo Baratæ, locum exhibente Pauli episcopi Iconii, Stephano episcopo Antiochiæ Pisidiæ, Joanne episcopo Pergensi, Theopempto episcopo Justinianopoleos, sive Mocsi, Isidoro episcopo Rhodi, Sisinnio episcopo Hierapolitano Phrygiæ, Theodoro episcopo Tarsensi, Stephano episcopo Anazurbensi, Macrobio episcopo Seleuciæ Isauriæ, Georgio episcopo Byziæ Thraciæ, Theodoro episcopo Pompeiopoleos, Zacharia episcopo Leontopoleos Isauriæ, Gregorio episcopo Mitylenes, Georgio episcopo Mileti, Sergio episcopo Selymbriæ, Andrea episcopo Methymnensi, Theognio episcopo Ciensi, Alexandro episcopo Cotradorum, Epiphanio episcopo Euchaïtarum, Joanne episcopo Heracleopolis, Petro episcopo Mesembriæ, Petro episcopo Sozopolitano Thraciæ, Joanne episcopo Stoborum, Joanne episcopo Athenarum, Joanne episcopo Argorum, Theodosio episcopo Lacedæmonensi, Joanne episcopo Nysseno, Theodoro episcopo imperialium Thermarum, Georgio episcopo Camulianorum, Theodoro episcopo [c] Sinensi, sive Justinianopolis magnæ Armeniæ, Georgio episcopo Daranalensis sive [d] Analiblorum, Zoëto episcopo Christopolitano Asiæ, Theodoro episcopo Pergameno, Theodoro episcopo Mastaurorum, Patricio episcopo Magnesiæ, Antonio episcopo Hyparporum, Joanne episcopo Anconum, Sisinnio episcopo Nysorum Asiæ, Stratonico episcopo Solensi, & Tychone episcopo Citiensi, utriusque ex synodo exsistentibus Christi dilectæ Cypriorum insulæ: Joanne episcopo Lappeno, Georgio episcopo Cantani, Regino episcopo Panensi, Martyrio episcopo Juliopolitano Galatiæ, Michaële episcopo Asponensi, Platone episcopo Cinnensi, Genesio episcopo Anastasiopoleos, Stephano episcopo [e] Vranopolitano, Andrea episcopo Mnizeno, Georgio episcopo Byziæ, Mercurio episcopo Pœmanino, Joanne episcopo Miletopolitano, Cyrico

[a] In Greco additur, cum Joanne Deo amabili episcopo civitatis Portuensis.

[b] In Greco, Gregorio

[c] In Greco, Ecclesiensi.

[d] In Greco, Camachorum.

[e] In Greco, Vranopolis

Ἐπιχέντων τῶν πάνυ θεοσεβεστάτων καὶ ἁγιωτάτων πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγαθωνος· καὶ Γεωργίου τοῦ ἁγιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τοῦτε τῆς μεγαλοπόλεως Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης· καὶ Πέτρου τοῦ πανοσιωτάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἐπιτηρητοῦ τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως· καὶ Θεοφάνους τοῦ θεοσεβεστάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας· καὶ Γεωργίου τοῦ ἁγιωτάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ θεοσεβεστάτου ἐπιτηρητοῦ τοῦ ἁγίου Ἱεροσολύμων· Ἰωάννου ἐπισκόπου Θεσσαλονίκης· Θεοδώρου τοῦ πανοσιωτάτου πρεσβυτέρου, καὶ ἐπιτηρητοῦ τοῦ πανιερωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου· Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου· Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου· Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Παπίρου, καὶ Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, τὸν τόπον ἐπεχόντων ἁγίων Ἰωάννου τοῦ θεοσεβεστάτου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου, τῆς κατὰ τὴν θεοσεβεστάτην Ῥώμαίων ὁσίας τοῦ ἁγίου πάπα τῆς παρελθούσης ἑβδόμης ἰνδικτιῶνος, τῷ καὶ δι' αἰτίων ἐπιχαράξαι δηλωμένων ἐν τῇ βιβλίῳ τοῦτε τὸν διοπτεύοντα βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀπαιτοῦσι· Φιλαλήθους ἐπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας· Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου· Θεοδώρου ἐπισκόπου τῆς πόλεως Τριμιθουντίων, ἐπέχοντος τὸν τόπον Ἐπιφανίου τοῦ θεοσεβεστάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Κύπρου· Σισινίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θράκης· Πλάτωνος ἐπισκόπου Ἀγκύρας Γαλατίας· Γεωργίου ἐπισκόπου Κυζίκου· Μαρίνου ἐπισκόπου Σάρδεων· Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας· Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας· Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος· Ἰωάννου ἐπισκόπου Σίδης· Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἀμασείας· Θεοδώρου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς· Ἰουστίνου ἐπισκόπου Τυάνων· Ἀλυπίου ἐπισκόπου Γαγγρῶν· Κυπριανοῦ ἐπισκόπου Κλαυδιοπολίτου· Ἰωάννου ἐπισκόπου Πεσσινοῦντος· Πολυεύκτου ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας· Θεοδώρου ἐπισκόπου Σταυροπόλεως Καρίας· Τιβερίου ἐπισκόπου Λαοδικείας Φρυγίας· Κοσμᾶ ἐπισκόπου Συνναδῶν· Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Βαράτων, ἐπέχοντος τὸν τόπον Παύλου ἐπισκόπου τῆς Ἰκονίου· Στεφάνου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας Πισιδίας· Ἰωάννου ἐπισκόπου Πέργης· Θεοπέμπτου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως ἤτοι Μουσοῦ· Ἰσιδώρου ἐπισκόπου Ῥόδου· Σισινίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας· Θεοδώρου ἐπισκόπου Ταρσοῦ· Στεφάνου ἐπισκόπου Ἀναζάρβου· Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας· Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίας Θράκης· Θεοδώρου ἐπισκόπου Ῥωμαιουπόλεως· Ζαχαρίου ἐπισκόπου Λεοντοπόλεως Ἰσαυρίας· Γρηγορίου ἐπισκόπου Μυτιλήνης· Γεωργίου ἐπισκόπου Μιλήτου· Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας· Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης· Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου· Ἀλεξάνδρου ἐπισκόπου Κοτραδῶν· Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Εὐχαϊτῶν· Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἡρακλεουπόλεως, ἤτοι Γιδαχβίης· Πέτρου ἐπισκόπου Μεσεμβρίας· Πέτρου ἐπισκόπου Σωζοπόλεως Θράκης· Ἰωάννου ἐπισκόπου Στόβων· Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν· Ἰωάννου ἐπισκόπου τῶν Ἀργείων· Θεοδοσίου ἐπισκόπου Λακεδαιμονίας· Ἰωάννου ἐπισκόπου Νύσσης· Θεοδώρου ἐπισκόπου τῶν βασιλικῶν Θερμῶν· Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν· Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐκκλησίνης, ἤτοι Ἰουστινιανουπόλεως τῆς μεγάλης Ἀρμενίας· Γεωργίου ἐπισκόπου Δαρανάλεως, ἤτοι τῶν Καμάχων· Ζωΐτου ἐπισκόπου Χριστουπόλεως Ἀσίας, ἤτοι Διὸς ἱεροῦ· Θεοδώρου ἐπισκόπου Περγάμου· Θεοδώρου ἐπισκόπου Μαστύρων· Πατρικίου ἐπισκόπου Μαγνησίας· Ἀντωνίου ἐπισκόπου Ὑπαίπων· Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἀγκώνων· Σισινίου ἐπισκόπου Νύσσων· Στρατονίκου ἐπισκόπου Σόλων, καὶ Τύχωνος ἐπισκόπου τῆς Κιτίου, ἀμφοτέρων τῆς συνόδου παρεγένοντο τῆς φιλοχρίστου τῶν Κυπρίων νήσου· Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππων· Γρηγορίου ἐπισκόπου Καντάνου· Ρηγίνου ἐπισκόπου τῶν Γαίων Μαρτυρίου ἐπισκόπου Ἰουλιουπόλεως Γαλατίας· Μιχαὴλ ἐπισκόπου Ἀσπόνης· Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης· Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως· Στεφάνου ἐπισκόπου [a] Βρανεσιουπόλεως· Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μυζέου· [b] Γεωργίου ἐπισκόπου Φαιμαστοῦ· Ἰωάννου ἐπισκόπου Μιλητουπόλεως· Κυρίλλου

[a] In Latino, Οὐρανιουπόλεως.

[b] In Latino, Μαρωνείας

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XVI.

ὑπερτίμου Ἀδριανείας· Ἰωάννου ὑπερτίμου Φιλαδελφείας· Ἀνδρέου ὑπερτίμου Σιλάνδου· Ἰωάννου ὑπερτίμου Σίτου· Θεοδώρου ὑπερτίμου Δαλδῆς· Ἰωάννου ὑπερτίμου τοῦ Δασκυλείου· Θεοδώρου ὑπερτίμου Γρεκείνου· Ἰωάννου ὑπερτίμου Ἀδριανῆς Βιθυνίας· Γεωργίου ὑπερτίμου τοῦ Γάλλου· Σισιννίου ὑπερτίμου Βασιλινουπόλεως· Πολυχρονίου ὑπερτίμου Θεουπόλεως, ἤτοι Προύσης· Ἀναστασίου ὑπερτίμου Θεοτοκιανῶν, ἤτοι Ἀπολλωνιάδος· Θεοδώρου ὑπερτίμου Καισαρείας Βιθυνίας· Θεοδώρου ὑπερτίμου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου· Μηνᾶ ὑπερτίμου Καραλλίας Παμφυλίας· Κοσμᾶ ὑπερτίμου Μανσίων· Νικήτα ὑπερτίμου Κερκυναίου· Θεοδώρου ὑπερτίμου Βερίσης Ἀρμενίας· Καλλινίκου ὑπερτίμου Κολωνίας Ἀρμενίας· Τιβερίου ὑπερτίμου Ἀμίσου· Ἰωάννου ὑπερτίμου Ἀνδραπῶν· Θεοδώρου ὑπερτίμου Ἰβήρων· Σεργίου ὑπερτίμου Σινώπης· Γρηγορίου ὑπερτίμου Ἀρκῶν· Ἰωάννου ὑπερτίμου Φαυστινουπόλεως· Γεωργίου ὑπερτίμου Ἰουνουπόλεως· Φωκᾶ ὑπερτίμου Δαδύβρων· Πλάτωνος ὑπερτίμου Ἀδριανουπόλεως· Γεωργίου ὑπερτίμου Κρατίας· Δομετίου ὑπερτίμου Προυσιάδος· Στεφάνου ὑπερτίμου Ἡρακλείας Πόντου· Λογγίνου ὑπερτίμου Τίου· Ἀναστασίου ὑπερτίμου τοῦ Ῥαλμενίου· Ἰωάννου ὑπερτίμου Κομανῶν· Θεοφυλάκτου ὑπερτίμου Κερκοσώρων· Σολομῶντος ὑπερτίμου Κλανίου· Θεοδώρου ὑπερτίμου τῆς Ἀμορίου· Ζαχαρίου ὑπερτίμου Σιδίμων· Γεωργίου ὑπερτίμου Οὐνιάνδων· Ἰωάννου ὑπερτίμου Ἐνζίων· Ἰωάννου τοῦ Μυνδίου· Πατρικίου ὑπερτίμου Ἰλλιζίων· Κυρίλλου ὑπερτίμου Ἀγκύρας Σιμάου· Πέτρου ὑπερτίμου Ἀπαμείας· Ἀλεξάνδρου ὑπερτίμου Νακωλείας· Δομετίου ὑπερτίμου Πρυμνήσσου· Θεοδώρου ὑπερτίμου Ψιβλίων· Παύλου ὑπερτίμου Σωζοπόλεως Πισιδίας· Μαρίνου ὑπερτίμου τῆς Φιλομηλίου· Κωνσταντίνου ὑπερτίμου Τιβεριάδων· Πλάτωνος ὑπερτίμου Μαγιδῶν· Πλουσιανοῦ ὑπερτίμου τῆς Συλλαίου· Θεοδώρου ὑπερτίμου Ναζιανζοῦ· Θεοδώρου ὑπερτίμου Δωρίων· Γεωργίου ὑπερτίμου Κώου· Γεωργίου ὑπερτίμου Χίου· Στεφάνου ὑπερτίμου Πάρου· Γεωργίου ὑπερτίμου Νάξου· Δημητρίου ὑπερτίμου Τήνου· Εὐτυχίου ὑπερτίμου Μήλου· Ἰωάννου ὑπερτίμου Κορίνου· Ἰωάννου ὑπερτίμου Ἀδάνων· Γεωργίου ὑπερτίμου Φλαβιάδος· Εὐλαλίου ὑπερτίμου Ζηνωνουπόλεως· Κωνσταντίνου ὑπερτίμου Δαλισανδοῦ· Θεοδώρου ὑπερτίμου Ὀλβης· Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῆς Ρενατῆς τῆς ἐχομένης ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ῥώμῃ· Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ὑπηγορίας ὄντων Ἀρκτίας, ἐχομένης αὐτῆς κατὰ τὴν ἀρχαίαν Ῥώμην·

A episcopo Hadrianiensi, Joanne episcopo Philadelphiæ, Andrea episcopo Silandi, Joanne episcopo Sitensi, Theodoro episcopo Daldeno, Joanne episcopo Dascylico, Theodoro episcopo Prænetino, Joanne episcopo Hadrianorum Bithyniæ, Georgio episcopo Gali, Sisinnio episcopo Basilinopolitano, Polychronio episcopo Theopolitano sive Prusieno, Anastasio episcopo Theotocianorum sive Apolloniadis, Theodoro episcopo Cæsareæ Bithyniæ, Theodoro episcopo Justinianopoleos Gordi, Menna episcopo Caralliæ Pamphyliæ, Cosma episcopo [a] Homanadorum, Niceta episcopo Coracesiano, Theodoro episcopo Verissæ Armeniæ, Callinico episcopo Coloniæ Armeniæ, Tiberio episcopo Amiseno, Joanne episcopo Andraporum, Theodoro episcopo Iborum, Sergio episcopo Sinopeno, [b] Georgio episcopo Arces, Joanne episcopo Faustinopolitano, Georgio episcopo Iunopolitano, Phoca episcopo Dadybrorum, Plarone episcopo Hadrianopolitano, Georgio episcopo Cratiæ, Domitio episcopo Prusiadis, Stephano episcopo Heracleæ Ponti, Longino episcopo Tieno, Anastasio episcopo Polemoniensi, Joanne episcopo Comanorum, Theophylacto episcopo Ceraluntorum, Salomone episcopo Clanei, Theodoro episcopo Amorii, Zemarco episcopo Sidymorum, Georgio episcopo Oceniandorum, Joanne episcopo Enzorum, Joanne episcopo Myndi, Patricio episcopo Illuzorum, Cyrico episcopo Ancyrano [c] Phrygiæ, Petro episcopo Appiensi, Alexandro episcopo Nacoliæ, Domitio episcopo Prymnesi, Theodoro episcopo Pisidiorum, Paulo episcopo Sozopolitano Pisidiæ, Marino episcopo Philomelino, Constantino episcopo Tiberiadorum, Plarone episcopo Magidorum, Plusiano episcopo [d] Syllueno, Theodoro episcopo Nazianzeno, Theodoro episcopo [e] Doriorum, Georgio episcopo Coëusi, Georgio episcopo [f] Therensi, Stephano episcopo Pari, Georgio episcopo Naxi, Demetrio episcopo Teni, Eutychio episcopo Melensi, Joanne episcopo Coryci, Joanne episcopo Adanorum, Georgio episcopo Flaviadis, Eulalio episcopo Zenonopoleos, Constantino episcopo Dalisandi, Theodoro episcopo Olbæ, Georgio religioso presbytero & monacho monasterii Renati, quod situm est apud antiquam Romam; Conone, & Stephano presbyteris & monachis monasterii, quod cognominatur domus Arsicia, siti similiter apud antiquam Romam.

a In Græco, Manuorum.

b In Græco, Gregorio

c In Græco, Synai.

d In Græco, Syllei.

e In Græco, Deuroniti.

f In Græco, Cali.

Καθεζόντων δὲ τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων, καὶ πάντων τῶν ὁσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων κατὰ τάξιν, ἐν τῷ αὐτῷ τῶν Τρούλλου σκρινίῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων·

Residentibus itaque gloriosissimis patriciis, & consulibus, omnibusque venerabilibus & Deo amabilibus episcopis juxta ordinem in eodem secretario, propositis in medio sanctis atque immaculatis Christi Dei nostri evangeliis:

Θεόδωρος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος τῆς ἁγιωτάτης καὶ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας, πρωτοκούρος τῶν θεοσεβεστάτων νοταρίων τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως Γεωργίου, εἶπε· διδάσκομεν ὑμᾶς ἐνδοξοτάτους ἡμᾶς, καὶ τὸν ἅγιον ἡμῶν καὶ οἰκουμενικὸν ὑμῶν σύνοδον, ἣν Κωνσταντῖνος λέγων ἑαυτὸν εἶναι πρεσβύτερον τῆς ἐν Ἀπαμείᾳ οὔσης ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας τῆς δευτέρας τῆς Συρίων ἐπαρχίας, σὺν βίλλου ἔτυπεν, ἐφ' ᾧ εἰσελθεῖν τὸν ἅγιον ὑμῶν σύνοδον πρός τινα συστήσοντα εἰς τὸν παρόντα δογματικὸν πόνον· ἐν ὑποβάλλομεν ὑμῖν τὸ προκείμενον.

Theodorus Deo amabilis diaconus hujus sanctissimæ magnæ ecclesiæ, & primicerius Deo amabilium notariorum Georgii sanctissimi archiepiscopi hujus a Deo conservandæ regiæ urbis, dixit: Edocemus vestram gloriam, & sanctum ac universale vestrum concilium, quod Constantinus, qui se dicit esse presbyterum sanctæ Dei ecclesiæ, quæ est in Apamea secunda Syriorum provinciæ, præ velo assistit, rogans ingressum adipisci; quatenus instruat vestrum sanctum concilium quædam, quæ ad præsentem dogmaticam pertinent motionem: & suggerimus juxta quod placuerit.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπαν· εἰσέτω ὁ μνημονευθεὶς θεοσεβέστατος πρεσβύτερος. καὶ εἰσῆλθεν.

Gloriosissimi judices & sanctum concilium dixerunt: Intret memoratus Constantinus religiosus presbyter. Et ingressus est.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· ὁ ἐκεῖσε θεοσεβέστατος Κωνσταντῖνος τὰ αἴτια γνωρίσματα λεγέτω, ἐν τῷ ἁγίῳ, δι' ὧν παραγέγονε. Κωνσταντῖνος ὁ θεοσεβέστατος εἶπε· Κωνσταντῖνος λέγομαι, πρεσβύτερος εἰμὶ τῆς ἐν Ἀπαμείᾳ οὔσης ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλη-

Sancta synodus dixit: Constantinus religiosus qui adstat, sui cognitionem edicat & causam, ob quam advenit. Constantinus religiosus dixit: Constantinus dicor: presbyter sum sanctissimæ Dei Apameensis eccle-

ACTIO XVI.

ANNO CHRISTI 681.

ſiæ ſecundæ Syriorum provinciæ, ordinatus ab Abrahamio epiſcopo Arethuſio: veni ad ſanctum veſtrum concilium, ut inſtruam vos, quia ſi auditus eſſem, hoc anno non habuiſſemus perpeti, hoc quod paſſi ſumus in prælio Bulgariæ. Volui enim ingredi in ſynodo, & rogare ut pax fieret; quatenus aliquod henoticum, id eſt, adunatorium fieret in medio: ut neque illi, neque illi contriſtarentur; hoc eſt, qui dicunt unam voluntatem, & qui dicunt duas voluntates. Et profectus ſum ad Theodorum patricium ſtrategum, & rogavi eum, quatenus ipſe pro me loqueretur ad ſynodum, & fieret caritas & pax: quia pacem & caritatem plus omnibus diligit Deus. Et nunc, ſi jubetis, ut quod mihi Deus dedit de fide, & conſcribam Syriace, & interpretetur Græce.

Sancta ſynodus dixit: Quemadmodum proprietatis indicia inſinuaſti nobis Græce, ſimiliter & quæ fidei tuæ ſunt, dic nu. Conſtantinus preſbyter dixit: Inducias, domini, accipiam ſex dierum, & ſcribo apud me fidem meam, & defero eam ad ſanctum veſtrum concilium.

Glorioſiſſimi judices & ſancta ſynodus dixerunt: Juxta propoſitionem tuam adveniſti ad nos, ut debeas quæ fidei tuæ ſunt dicere: neceſſarium ergo exſiſtit, ut confeſtim, quæ fidei tuæ ſunt edicas nobis: & modum henotici, id eſt, adunatorii, quod dixiſti, fieri. Conſtantinus religioſus preſbyter dixit: Ego duas naturas dico, ſicut dictum eſt in Chalcedone, & duas proprietates: & de operationibus contentionem non habeo, ſi ut proprietates eas dicitis; voluntatem vero unam dico perſonæ Dei Verbi ipſius ſubſiſtentiæ. Nam ſi voluerit is ediſcere veritatem bene, quid ſit hypoſtaſis, id eſt, ſubſiſtentia, Græce neſcio: voluntatem vero dico eſſe perſonæ Dei Verbi & poſt incarnationem: Patris quippe, Filii & Spiritus ſancti una eſt voluntas.

Glorioſiſſimi judices & ſancta ſynodus dixerunt: Ipſa una voluntas, quam dicis in diſpenſatione incarnationis Domini noſtri Jeſu Chriſti, divinæ ejus naturæ eſt, an humanæ ejus naturæ? Conſtantinus religioſus dixit: Divinitatis dico eſſe voluntatem.

Glorioſiſſimi judices & ſancta ſynodus dixerunt: Humana natura Domini noſtri Jeſu Chriſti habuit voluntatem, an non? Conſtantinus religioſus dixit: Naturalem etiam habuit. Habuit namque ab utero uſque ad crucem; & proprietatem hanc dico, & proprietas eſt.

Glorioſiſſimi judices & ſancta ſynodus dixerunt: Quid ergo? Ab ipſa cruce naturam humanam deſeruit Chriſtus? Conſtantinus religioſus dixit: Non manſit cum eo humana voluntas; ſed manſit cum ſanguine, & carne: quia non indiget neque comedere, neque bibere, neque dormire, neque ambulare.

Glorioſiſſimi judices & ſancta ſynodus dixerunt: Ante hoc effatus es, quod unam voluntatem habuit perſona Dei Verbi; & poſt hoc dixiſti, quia naturalem habuit voluntatem humanitas ejus: unde ſecundum ſermones tuos unam habuit perſonalem voluntatem & unam naturalem: & quomodo tu unam voluntatem ſentis in Chriſto? Conſtantinus religioſus dixit: Chriſtus deſeruit & exuit eam cum carne & ſanguine.

Glorioſiſſimi judices & ſancta ſynodus dixerunt: Ubi itaque remanſit ipſa caro & ſanguis? Conſtantinus religioſus dixit: Exuit eam.

Glorioſiſſimi judices & ſancta ſynodus dixerunt: Quis exuit carnem? Conſtantinus religioſus dixit: Chriſtus.

Glorioſiſſimi judices & ſancta ſynodus dixerunt: Et humanam voluntatem ſimul exuit cum carne? Con-

A ἁγίας τῆς ἀνατολῆς τῆς Συρίων ἐπαρχίας, χειροτονηθεὶς ὑπὸ Ἀβραμίου ἐπισκόπου Ἀρεθούσης. ἦλθον πρὸς τὴν ἁγίαν ὑμῶν συνόδον, ἵν' ὦ ἀκροατὴς ὑμῶν, ἵνα ἐκ τούτου πάσχω, ἃ ἐπάθομεν ἐν τῷ πολέμῳ Βουλγαρίας. ἠθέλησα γὰρ ἐπ' ἀρχῆς εἰσελθεῖν εἰς τὴν σύνοδον, καὶ παρακαλέσαι ἵνα γένηται ἑνωτικόν· ἤτοι τὸ νῦν ἑνωτικὸν γένηται εἰς μέσον· καὶ μὴ ἐκεῖνοι θλίβωνται, μηδὲ ἐκεῖνοι, τουτέστι οἱ λέγοντες ἓν θέλημα, καὶ οἱ λέγοντες δύο θελήματα. καὶ ἀπῆλθον ἐγὼ πρὸς τὸν πατρίκιον Θεόδωρον τὸν στρατηγόν, καὶ παρεκάλεσα αὐτόν, ἵνα αὐτὸς λαλήσῃ ὑπὲρ ἐμοῦ εἰς τὴν σύνοδον, ἵνα γένηται ἀγάπη ἐν εἰρήνῃ· ὅτι εἰρήνην ἢ ἀγάπην πλέον ὅλων ἀγαπᾷ ὁ Θεός. καὶ ἄρτι ἔφη τὸν κελεύσαι, ἵνα ὃ θέλημα μου ὁ Θεὸς ἔδωκε πίστως, γράψω Συριστὶ, καὶ ἑρμη-
B νεύσατε Γραικιστί.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· καθὼς τὰ οἰκεῖα γνωρίσματα ἐδήλωσας ἡμῖν Γραικιστὶ, οὕτως ἢ τὰ τῆς πίστεώς σου ὑπογράψον. Κωνσταντῖνος πρεσβύτερος εἶπε· δύσεως λαβὼν ἡμερῶν ἕξ, καὶ γράψω παρ' ἑαυτῷ τὴν πίστιν μου, καὶ φέρω αὐτὴν ἐπὶ τὴν ἁγίαν σύνοδον.

Οἱ ἐνδόξοτατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· κατὰ προθεσμίαν σου παρεγένου πρὸς ἡμᾶς, ἐχρῆσαν τὰ τῆς πίστεώς σου εἰπεῖν ἡμῖν. τί ἀναβάλλῃ οὖν καὶ δίδασκε παρεχρῆσαν τὰ τῆς πίστεώς σου ἐξεστὶν ἡμῖν, καὶ τὸν τρόπον οὗπερ ἔσπευσε θεῖναι ἑνωτικόν. Κωνσταντῖνος ὁ θεοσέβεστος πρεσβύτερος εἶπε· ἐγὼ δύο φύσεις λέγω, ὥσπερ ἔγνωσται ἐν Χαλκηδόνι, καὶ δύο ἰδιώματα· καὶ περὶ ἐνεργείας μάχην οὐκ ἔχω, ἐὰν μὴ ἰδιώματα λέ-
C γητε αὐτά. θέλημα δὲ ἓν λέγω τοῦ ὑποστάτου τοῦ Θεοῦ λόγου

[illegible]

καὶ μετὰ τὴν σάρκωσιν· πατὴρ γὰρ ὁ υἱὸς καὶ ἅγιον πνεῦμα ἓν θέλημα.

Οἱ ἐνδόξοτατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· ἐπὶ τῆς οἰκείας οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τὸ ἓν θέλημα, ὅπερ λέγεις, τῆς θείας αὐτοῦ ὑπάρχει φύσεως, ἢ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως; Κωνσταντῖνος ὁ θεοσέβεστος πρεσβύτερος εἶπε· τῆς θείσης λέγω εἶναι τὸ θέλημα.

Οἱ ἐνδόξοτατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· εἰ ἀνθρωπίνη φύσις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔσχε θέλημα, ἢ οὐχί; Κωνσταντῖνος ὁ θεοσέβεστος πρεσβύτερος εἶπε· φανερὸν ναί· ἔσχε γὰρ αὐτὸν ἀπὸ γαστρὸς ἕως σταυροῦ· καὶ ἰδίωμα λέγω αὐτό, καὶ ἰδίωμα ἔλεγε.

Οἱ ἐνδόξοτατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν, εἰ οὖν; ἀπὸ τοῦ σταυροῦ τὴν φύσιν τὴν ἀνθρωπίνην ἔλαπεν ὁ Χριστός; Κωνσταντῖνος ὁ θεοσέβεστος πρεσβύτερος εἶπε· οὐκ ἔμεινε μετ' αὐτοῦ τὸ ἀνθρώπινον θέλημα, ἀλλ' ἔμεινε μετὰ τῆς αἵματος καὶ τῆς σαρκὸς· ὅτι οὐ χρῄζει αὐτὴ φαγεῖν, αὐτὴ πιεῖν, αὐτὴ κοιμηθῆναι, αὐτὴ περιπατῆσαι.

Οἱ ἐνδόξοτατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· πρὸ τούτου ἔφησας, ὅτι θέλημα ἔσχε τὸ σύνολον τῆς θεότητος τοῦ Θεοῦ λόγου· καὶ μετὰ τοῦτο εἶπας, ὅτι φανερὸν ἔσχε θέλημα τὸ ἀνθρώπινον ἐκ τῆς σαρκός· καὶ πῶς οὐ τὸ θέλημα ἐδέξατο ὁ Θεὸς Λόγος; Κωνσταντῖνος ὁ θεοσέβεστος πρεσβύτερος εἶπε· ὁ Χριστὸς ἀφῆκε καὶ ἐξέδυσε τὴν σάρκα καὶ τὸ αἷμα· καὶ τὸ ἀνθρώπινον θέλημα συνεξέδυσε τῇ σαρκί.

Οἱ ἐνδόξοτατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· καὶ γὰρ ἔμεινε τὸ σπέρμα καὶ τὸ αἷμα; Κωνσταντῖνος ὁ θεοσέβεστος πρεσβύτερος εἶπε· ἐκδύσασα αὐτά.

Οἱ ἐνδόξοτατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· τίς ἐκδύσασα τὸ σῶμα; Κωνσταντῖνος ὁ θεοσέβεστος πρεσβύτερος εἶπε· ὁ Χριστός.

Οἱ ἐνδόξοτατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· καὶ τὸ ἀνθρώπινον θέλημα συνεξέδυσε τῇ σαρκί; Κωνσταν-

ANNO CHRISTI 681

ACTIO XVI.

τος ὁ βασιλεύσας εἶπε· καὶ θέλοντα, κύριε βασιλεῦ εἰρήνην.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, ἡ ἁγία συνοδος, εἶπον· Μακάριος ὁ θεοφιλὴς πατριάρχης Ἀντιοχείας οὕτως ἐφρόνει, ὡς σὺ λέγεις; Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεύσας εἶπε· καὶ θέλοντα, ὡς ἐγὼ λέγω ἓν θέλημα, οὕτως ἡ Μακάριος ἔλεγεν. οὕτως γὰρ καὶ ἤκουσα ἐξ αὐτοῦ.

Ἡ ἁγία συνοδος εἶπεν· οὕτω φρονεῖς, καὶ οὕτως ἐμμένεις μέχρι τέλους ἐν τῇ αὐτῇ δόξῃ; Κωνσταντῖνος εἶπε· καὶ θέλοντα, οὕτως φρονῶ, ἡ οὕτως πιστεύω, ἡ ἐν ἀνάγκῃ ἄλλως.

Ἡ ἁγία συνοδος ἐβόησεν· αἵρεσις τοῦ Μανιχαίου νέα. αἵρεσις Ἀπολιναρίου νέα· ἀνάθεμα αὐτῷ μετὰ τῶν δογμάτων αὐτοῦ· τῷ νέῳ Μανιχαίῳ ἀνάθεμα· τῷ νέῳ Ἀπολιναρίῳ ἀνάθεμα· ἔξω βληθήτω ὁ Μανιχαῖος· πᾶσι τοῖς αἱρετικοῖς ἀνάθεμα. καὶ μετὰ τὸ ἐκβληθῆναι τὸν αὐτὸν Κωνσταντῖνον, Γεώργιος ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως εἶπεν· ἐγὼ καὶ τινες ὀλίγοι τῶν ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἱερὰν ἐπαρχίαν ἐπισκόπων διὰ οἰκονομίαν παρεκαλέσθημεν, ἵνα εἰ δυνατὸν ἐνδοχωρήσῃ νῦν, ἀνομασμένοι μὴ ἀναθεματισθῶμεν τὰ ὀνόματα ἐν ταῖς ἐκβοήσεσι, τουτέστι Σέργιος, Πύρρος, Παῦλος, καὶ Πέτρος.

Ἡ ἁγία συνοδος εἶπεν· ὅτι καθάπαξ κατεψήφισται λανθανόντως, καὶ κατὰ γνώμην ἡμετέραν ἤδη ἐκβεβλῆσθαι ἐκ τῶν ἱερῶν διπτύχων, δίον καθῆκεν ἡ ἐν ταῖς ἐκβοήσεσι τοῦτον ἀνομασμένον ἀναθεματίζεσθαι.

Γεώργιος ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως εἶπε· ἐπειδὴ τοῦ πλείστου, ἤτοι τοῦ πολλοῦ πανταχοῦ ἡ βουλὴ κρατεῖ, ἀναλαβὼν ὅτι ἀνομασμένα τὰ λεχθέντα ὀνόματα ἀναθεματίζωμεν· καὶ ἐβόησαν πάντες. πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως. Κωνσταντίνου μεγάλου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη· ὀρθοδόξου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη· εἰρηνικοῦ βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη· Κωνσταντίνου νέου Μαρκιανοῦ πολλὰ τὰ ἔτη· Κωνσταντίνου νέου Θεοδοσίου πολλὰ τὰ ἔτη· Κωνσταντίνου νέου Ἰουστινιανοῦ βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη· τοῦ φύλακος τῆς ὀρθοδοξίας πολλὰ τὰ ἔτη· τὸ στέρεωμα τῶν ἁγιωτάτων ναῶν φύλαξον· τὸν φύλακα τῆς πίστεως ναῶν εὐφύλαττον· Ἀγάθωνος πάπα Ῥώμης πολλὰ τὰ ἔτη· Γεωργίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως πολλὰ τὰ ἔτη· Θεοφάνους πατριάρχου Ἀντιοχείας πολλὰ τὰ ἔτη· ὀρθοδόξου συνόδου πολλὰ τὰ ἔτη· ὀρθοδόξου συγκλήτου πολλὰ τὰ ἔτη· Θεοδώρῳ αἱρετικῷ τῷ Φαρανίτῃ ἀνάθεμα. Σεργίῳ αἱρετικῷ ἀνάθεμα· Κύρῳ αἱρετικῷ ἀνάθεμα· Ὁνωρίῳ αἱρετικῷ ἀνάθεμα· Πύρρῳ αἱρετικῷ ἀνάθεμα· Παύλῳ αἱρετικῷ ἀνάθεμα· Πέτρῳ αἱρετικῷ ἀνάθεμα· Μακαρίῳ, καὶ Στεφάνῳ, καὶ Πολυχρονίῳ αἱρετικοῖς ἀνάθεμα· Ἀπεργίῳ τῷ Περγης ὑπερτίμων ἀνάθεμα· πᾶσι τοῖς αἱρετικοῖς ἀνάθεμα· πᾶσι τοῖς ἀντιπτοιμένοις τῇ αἱρετικῇ ἀνάθεμα· αὔξει ἡ πίστις τῶν Χριστιανῶν· ὀρθοδόξου καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου πολλὰ τὰ ἔτη.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· λοιπὸν ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν συνοδος, εἴ τι τῶν εἰς ἀκριβεστέραν κατάληψιν σωτηρίων τούτων ἐπιτηδείων τῆς παρούσης ἔτυχε ζητήσεως, ἡ ἄλλο ὑπάρχῃ πλέον ἐφάπτον ἃ ζητήσεως αὐτὴς ἠρώτησε τὸν ὑμῶν ἁγιότητα.

Ἡ ἁγία συνοδος εἶπεν· ἀρκούντως μὲν ἔχει τὰ μέχρι τοῦ νῦν πραχθέντα τε καὶ διορισθέντα, καὶ εἰς τὸν παρόντα δογματικὴν σκοπεῖσθαι ζήτησιν. κατ' ἐπέκεινα δὲ τὸ ὑπερτεθὲν τὸ παιρὸν ἡ ζητουμένη πάλιν ἡμῖν τῇ ὀρθοδόξῳ συνελθούσῃ συνοδικῶς ἀφορίσθη.

A Stantinus religioſus dixit: Etiam, domine, voluntatem illam.

Glorioſiſſimi judices & ſanctum concilium dixerunt: Macarius qui fuit patriarcha Antiochiæ, ſic credebat ut dicis? Conſtantinus religioſus dixit: Etiam, domine, ſicut ego duco unam voluntatem, ita & Macarius dicebat. Sic namque & ex eo audivi.

Sancta ſynodus dixit: Ita ſentis, & ita perſeveras uſque ad finem in hac ſecta? Conſtantinus religioſus dixit: Etiam, domine, ſic ſentio, & ſic credo, & non eſt poſſibile aliter.

Sancta ſynodus exclamavit: Hæc ſecta Manichæorum eſt: Hæc eſt fides Apollinarii: anathema illi cum dogmatibus ſuis: novo Manichæo anathema: novo B Apollinario anathema: foras mittatur Manichæus: omnibuſque hæreticis anathema. Et poſtquam expulſus eſt idem Conſtantinus, Georgius ſanctiſſimus archiepiſcopus hujus a Deo conſervandæ regiæ urbis dixit: Ego & quidam pauci, qui ſub ſede mea ſunt venerabiles epiſcopi, propter diſpenſationem rogamus, ut ſi poſſibile eſt, nominatim non anathematizentur perſonæ in exclamationibus, id eſt, Sergius, Pyrrhus, Paulus, & Petrus.

Sancta ſynodus dixit: Eos qui ſemel condemnabiles demonſtrati ſunt, & ſecundum ſententiam noſtram jamdudum ejecti de ſacris diptychis, opportunum exſiſtit, etiam in exclamationibus hos nominatim ana- C thematizari.

Georgius ſanctiſſimus archiepiſcopus hujus regiæ civitatis, dixit: Quoniam multitudinis ſive multorum ubique concilium obtinet, neceſſarium eſt nominatim memoratas perſonas anathematizari. Et exclamaverunt univerſi: Multos annos Imperatori, Conſtantino magno Imperatori multos annos, orthodoxo Imperatori multos annos, pacifico Imperatori multos annos, Conſtantino novo Marciano multos annos, Conſtantino novo Theodoſio multos annos, Conſtantino novo Juſtiniano multos annos, conſervatori rectæ fidei multos annos. Firmamentum eccleſiarum, Domine, cuſtodi; conſervatorem fidei, Domine, conſerva. Agatho- D ni Papæ Romano multos annos, Georgio patriarchæ Conſtantinopoleos multos annos, Theophani patriarchæ Antiochiæ multos annos, orthodoxo concilio multos annos, orthodoxo ſenatui multos annos. Theodoro hæretico Pharanitano anathema, Sergio hæretico anathema, Cyro hæretico anathema, Honorio hæretico anathema, Pyrrho hæretico anathema, Paulo hæretico anathema, Petro hæretico anathema, Macario hæretico anathema, Stephano hæretico anathema, Polychronio hæretico anathema, Apergio Pergenſi anathema, omnibus hæreticis anathema, omnibus qui ſuffragantur hæreticis, anathema. Augeatur fides Chriſtianorum. Orthodoxo & univerſali concilio multos an- E nos.

Glorioſiſſimi judices dixerunt: Edicat ſanctum & univerſale veſtrum concilium, ſi quidquam de his, quæ ad ſcrupuloſiorem indagationem pertinent, relictum eſt ſuper præſente capitulo, & debeat ampliorem ſcrutationem & inquiſitionem circa id adhibere ſanctitas veſtra.

Sancta ſynodus dixit: Sufficienter quidem habent quæque uſque nunc geſta ſint ac decreta, & ad præſentem dogmaticam inquiſitionem intendunt. In ſequenti vero, inſpiratione ſancti & vivifici Spiritus, definitionem rectæ fidei convenientem ſynodaliter ſtatuemus.

ACTIO XVII.

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO DECIMASEPTIMA.

Definitio orthodoxæ fidei, facta in regia urbe temporibus piiſſimi ac tranquilliſſimi domini noſtri Conſtantini magni victoris Imperatoris.

IN nomine Domini & dominatoris Jeſu Chriſti, Dei & Salvatoris noſtri; imperantibus a Deo coronatis ac ſereniſſimis noſtris dominis Flaviis, Conſtantino quidem piiſſimo, & a Deo coronato magno principe, perpetuo Auguſto & Imperatore, anno vigeſimo octavo, & poſt conſulatum ejus a Deo inſtructæ manſuetudinis, anno decimotertio; Heraclio vero atque Tiberio a Deo conſervandis ejus fratribus, anno vigeſimotertio, die undecima menſis Septembris, indictione decima.

Præpoſito ſacratiſſimo ſeſſu Conſtantini piiſſimi & Chriſto dilecti magni Imperatoris, in ſecretario divalis palatii, quod appellatur Trullus, & ſecundum juſſionem ejus a Deo inſtructæ tranquillitatis, ex perſona ejus præſentibus atque auſcultantibus conſulibus, Conſtantino exconſule patricio, & curatore divalis imperialis domus Hormiſdæ, Anaſtaſio glorioſiſſimo exconſule patricio, & loci ſervatore comitis imperialis excubiti, Polyeucto glorioſiſſimo exconſule, & Petro glorioſiſſimo exconſule.

Conveniente quoque ſancto atque univerſali concilio, quod ſecundum imperiale decretum congregatum eſt in hac a Deo cuſtodita regia urbe, hoc eſt, Theodoro & Georgio Deo amabilibus preſbyteris, & Joanne reverentiſſimo diacono, locum gerentibus Agathonis ſanctiſſimi ac beatiſſimi archiepiſcopi antiquæ Romæ; & Georgio venerabili atque ſanctiſſimo archiepiſcopo hujus magnæ Conſtantinopoleos novæ Romæ; & Petro Deo amabili preſbytero monacho, & vicario ſedis Alexandriæ magnæ civitatis; & Theophane venerabili atque ſanctiſſimo archiepiſcopo Theopoleos Antiochiæ; & Georgio religioſo preſbytero monacho & apocriſiario Theodori venerabilis vicarii ſedis Hieroſolymorum: Joanne epiſcopo civitatis Portuenſis, Abundantio epiſcopo civitatis Paternenſis, Joanne epiſcopo civitatis Rhegitanæ, locum repræſentantibus ſancti concilii antiquæ Romæ, centum viginti quinque Deo amabilium epiſcoporum, qui etiam per ſubſcriptiones ſuas declarantur in ſuggeſtione ab eis facta ad Conſtantinum piiſſimum principem: & Theodoro religioſo preſbytero & locum agente Theodori venerabilis archiepiſcopi Ravennatis: Joanne epiſcopo Theſſalonicenſi, Baſilio epiſcopo civitatis Gortynæ inſulæ Cretæ, Philalethe epiſcopo Cæſareæ Cappadociæ, Theodoro epiſcopo Epheſi, Baſilio epiſcopo civitatis Trimithuntorum, locum repræſentantibus Epiphanii Deo amabilis archiepiſcopi Cypri: Siſinnio epiſcopo Heracleæ Thraciæ, Platone epiſcopo Ancyræ Galatiæ, Georgio epiſcopo Cyziceno, Marino epiſcopo Sardium, Petro epiſcopo Nicomediæ, Photio epiſcopo Nicææ, Joanne epiſcopo Chalcedonis, Joanne epiſcopo Sidenſi, Theodoro epiſcopo Melitenſi, Juſtino epiſcopo Tyanorum, Alypio epiſcopo Gangrorum, Cypriano epiſcopo Claudiopoleos, Polyeucto epiſcopo Myrorum Lyciæ, Theodoro epiſcopo Stauropoleos Cariæ, Tiberio epiſcopo Laodiceæ Phrygiæ, Coſma epiſcopo Synnadorum, Stephano epiſcopo Antiochiæ Piſidiæ, Joanne epiſcopo Pergenſi, Theopempto epiſcopo Juſtinianopoleos, ſive Mociſi, Iſidoro epiſcopo Rhodi, Siſinnio epiſcopo Hierapolitano Phrygiæ, Theodoro epiſcopo Tarſenſi, Macrobio epiſcopo Seleuciæ Iſauriæ, Georgio epiſcopo Byziæ Thraciæ, Zacharia epiſcopo Leontopoleos Iſauriæ, Georgio epiſcopo Mileti, Sergio epiſcopo Selymbriæ, Andrea epiſcopo Methymnenſi, Theognio epiſcopo Cienſi, Epiphanio epiſcopo Euchaïtarum, Petro epiſcopo Meſembriæ, Petro epiſcopo Sozopolitano Thraciæ, Joanne epiſcopo Nyſſeno, Theodoro epiſcopo imperialium Thermarum, Georgio Cumulanienſi, Zoëto epiſcopo Chriſtopolis Aſiæ, Patricio epiſcopo Magneſiæ, Antonio epiſcopo Hypæporum, Theodoro epiſcopo Pergameno, Stratonico epiſcopo Solorum, & Tychone epiſcopo Citienſi, utriſque ex ſynodo exiſtentibus Chriſto amabilis Cypriorum inſulæ: Genſio epiſcopo Anaſtaſiopoleos, Platone epiſcopo Cinnæ, Stephano epiſcopo Verinopolis, Andrea epiſcopo Mnizorum, Joanne epiſcopo Flaviadis, Theodoro epiſcopo Prænetino, Joanne epiſcopo Daſcylii, Theodoro epiſcopo Juſtinianopolis Gordi, Menna epiſcopo Caralliæ Pamphyliæ, Callinico epiſcopo Coloniæ Armeniæ, Theodoro Veriſſæ, Tiberio epiſcopo Amiſi, Sergio epiſcopo Sinopes, Georgio epiſcopo Iunopoleos, Stephano epiſcopo Heracleæ Ponti, Longino epiſcopo Tiani, Domitio epiſcopo Pruſiados, Georgio epiſcopo Cratiæ, Platone epiſcopo Hadrianopolis, Salomone epiſcopo Clanei, Georgio epiſcopo Coënſi, Joanne epiſcopo Erizorum, Joanne epiſcopo Myndi, Patricio epiſcopo Iluzorum, Petro epiſcopo Appiæ, Alexandro epiſcopo Nacoliæ, Joanne epiſcopo Prymneſi, Conſtantino epiſcopo Rataræ, Theodoro epiſcopo Piſibelorum, Paulo epiſcopo Sozopoleos Piſidiæ, Pluſiano epiſcopo Syllei, Theodoro epiſcopo Nazianzeno, Demetrio epiſcopo Teni, Stephano epiſcopo Pari, Georgio epiſcopo Cantani, Joanne epiſcopo Lappæ, Eulalio epiſcopo Zenonopoleos, Conſtantino epiſcopo Daliſandeno, Theodoro epiſcopo Olbæ, Georgio religioſo preſbytero & monacho monaſterii Renati, quod ſitum eſt apud antiquam Romam; Conone, & Stephano preſbyteris & monachis monaſterii, quod cognominatur domus Arſicia, ſiti ſimiliter apud antiquam Romam.

In Cod. MS. Bellovacenſi Capituli hæc ſubjiciuntur: Leontio religioſo diacono & monacho monaſterii quod cognominatur Cella nova, quod ſimiliter ſitum eſt in eadem antiqua Roma: Jordane & Polychronio religioſis preſbyteris monachis, antiquis reſponſalibus ſanctæ Chriſti Dei civitatis Hieroſolymorum: *Quorum etiam mentio in ſequenti actione.*

Reſidentibus itaque glorioſiſſimis patriciis & conſulibus, omnibuſque venerabilibus & Deo amabilibus epiſcopis juxta ordinem in eodem ſecretario Trulli, propoſitis in medio ſanctis atque immaculatis Chriſti Dei noſtri evangeliis:

Theodorus Deo amabilis archidiaconus hujus ſanctiſſimæ Dei catholicæ & apoſtolicæ magnæ eccleſiæ, & primicerius Deo amabilium notariorum Georgii ſanctiſſimi atque venerabilis archiepiſcopi hujus a Deo conſervandæ regiæ urbis, dixit; Comperta habet ſanctum & venerabile veſtrum concilium, quæ dudum geſta ſunt in ultima actione, quoniam interlocutum eſt ſufficere quidem hæc, quæ acta ſunt. Pollicitum eſt vero per divinam gratiam Chriſti veri Dei indefinuram, definitionem rectæ fidei convenientem promulgare. Ad memoriam ergo deducimus, ad quod videtur.

Glorioſiſſimi judices & ſanctum concilium dixerunt: Ordo lectionis de his, quæ dudum acta ſunt, proveniat. Et recepta ſunt.

ANNO CHRISTI 681.

Sanctum concilium dixit: Definitio orthodoxæ fidei, quæ a nobis constituta est, relegatur. Et accipiens Agatho reverentissimus lector & notarius Georgii venerabilis archiepiscopi a Deo custodiendæ hujus regiæ urbis, relegit eamdem definitionem ita continentem:

Sancta, magna, atque universalis synodus, quæ A per gratiam Dei & piam sanctionem Constantini piissimi & fidelissimi magni Imperatoris congregata est in hac a Deo conservanda regia Constantinopoli nova, Roma, in secretario divalis palatii, quod cognominatur Trullus, decrevit, quæ habentur in subditis; a Unigenitus Dei Patris Filius, &c.

ACTIO XVIII.

a Hæc definitio exordium suum non habet in præcedenti actione XVII. sed in sequenti XVIII. quatenus nunc ibi Graece exhibetur.

ΠΡΑΞΙΣ ΙΖ'.

B

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, βασιλέως τοῦ γαληνοτάτου καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Φλαβίων, Κωνσταντίνου μὲν τοῦ πρεσβυτέρου καὶ διαφερόντως μεγάλου βασιλέως αἰωνίου Αὐγούστου καὶ αὐτοκράτορος, ἔτους εἰκοστογδόου· καὶ μετὰ ὑπατείαν τὴν αὐτοῦ θεοσέβειαν γαληνὸς ἔτους τρισκαιδεκάτου· Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφιλεστάτων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους ἑπτακαιδεκάτου, τῇ ἑπτακαιδεκάτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος ἑκάτης.

Προεδρεύοντος τοῦ αὐτοῦ θεοσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου, ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ δηλονότι παλατίου τοῦ οὕτως ὀνομαζομένου Τρούλλου· ἔν τε καὶ τόποις τῶν αὐτοῦ θεοσεβεστάτων γαληνῶν πειθομένων καὶ ὑπηκόων, Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὀφφικίων· Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὸ ὑπάτων πατρικίου κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ἰδικοῦ, καὶ Στρατηγοῦντος Θρᾴκης· Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὸ ὑπάτων πατρικίου· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὸ ὑπάτων πατρικίου· Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ στρατηγικοῦ λογοθέτου· Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὸ ὑπάτων πατρικίου, καὶ κουράτορος τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῶν Ὁρμισδῶν· Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ ὑποστρατήγου τάγματος τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτων· Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κεστώρος· Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὸ ὑπάτου· Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὸ ὑπάτων· Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὸ ὑπάτου, καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν. Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὸ ὑπάτων· Ἀετίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ὑπὸ ὑπάτου, καὶ δομεστίκου τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

Συναθροίσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὴν διάταξιν συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων θείᾳ ἐπιτροπῇ καὶ βασιλικῇ πόλει· τοῦτ' ἔστι Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν θεοφιλεστάτων πρεσβυτέρων, καὶ Ἰωάννου τοῦ θεοφιλεστάτου διακόνου, ἐπεχόντων τόπον τοῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου πάπα τῆς ἀποστολικῆς Ῥώμης τῶν πρεσβυτέρων Ῥώμης Ἀγαθῶνος, καὶ Γεωργίου τοῦ ἁγιωτάτου καὶ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, (καὶ τῆς αὐτοῦ ἁγιότητος) καὶ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἐπιτρόπου τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως· καὶ Θεοφάνους τοῦ ἁγιωτάτου καὶ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως, τῆς Ἀντιοχέων· καὶ Γεωργίου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀπεκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ ἁγιωτάτου ἐπιτρόπου τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων· Ἰωάννου ἐπισκόπου Θεσσαλονίκης· Θεοδώρου ἐπισκόπου πόλεως Τριμιθοῦντος, ἐπέχοντος τὸν τόπον Ἐπιφανίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Κυπρίων νήσου· Θεοδώρου τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ ἐπιτρόπου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου· Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου Σπεράνου ἐπισκόπου πόλεως Κορίνθου· Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου· Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατάρων, καὶ Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον ἅμα Ἰωάννου τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου, τῶν κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην ἁγίας τοῦ θεοῦ καθολικῆς ἐκκλησίας ἑπτὰ τόπον θεοφιλεστάτων συνόδου, τῆς ἐν ἁγίοις ὑποχρεωθείσης ἀκολουθίαν ἐν τῇ ἡμερήσιᾳ πράξει τῶν θεοσέβειαν βασιλέα Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῆς ἀναφοιτῆ· Φιλα-

ACTIO b DECIMAOCTAVA.

IN nomine Domini & dominatoris Jesu Christi, Dei & Salvatoris nostri; imperantibus piissimis & a Deo coronatis ac serenissimis dominis nostris Flaviis, Constantino quidem manuetissimo & a Deo decreto magno principe, perpetuo Augusto & Imperatore, anno vigesimo octavo, & post consulatum ejus a Deo instructæ serenitatis anno decimotertio; Heraclio autem & Tiberio a Deo conservandis ejus fratribus, anno vigesimotertio, sextadecima die mensis Septembris, indictione decima.

b Quæ Græce est decimaseptima.

Præsidente eodem piissimo, & a Christo dilecto Constantino magno Imperatore in secretario divalis palatii, quod cognominatur Trullus; & per jussionem ejus a Deo instructæ tranquillitatis præsentibus & audientibus, Niceta gloriosissimo exconsule patricio & magistro imperialium officiorum, Theodoro gloriosissimo exconsule patricio, & comite imperialis obsequii, & c subditorum Thraciæ, Sergio exconsule patricio, Paulo gloriosissimo exconsule patricio, Juliano gloriosissimo exconsule patricio, & militari logotheta, Constantino exconsule patricio, & curatore regiæ domus Hormisdæ, Anastasio exconsule patricio, & loci servatore comitis imperialis excubiti, Joanne gloriosissimo exconsule patricio & quæstore, Polyeucto gloriosissimo exconsule, Paulo gloriosissimo exconsule, & dispensatore orientalium regionum, Petro gloriosissimo exconsule, Leontio gloriosissimo exconsule & domestico imperialis mensæ,

c Le Grand, Empereur.

D

Conveniente quoque & sancto ac universali concilio, quod per imperialem sanctionem congregatum est in hac regia & a Deo custodienda civitate: id est, Theodoro, & Georgio venerabilibus presbyteris, & Joanne reverentissimo diacono, locum exhibentibus Agathonis, in sanctissimi & beatissimi Papæ apostolicæ sedis antiquæ Romæ; & Georgio venerabili & sanctissimo archiepiscopo hujus magnisonæ Constantinopolis novæ Romæ; & Petro Deo amabili presbytero & monacho, & loci servatore pontificalis magnæ civitatis Alexandrinorum; & Theophane venerabili atque sanctissimo archiepiscopo Theopoleos Antiochiæ; & Georgio Deo amabili presbytero & monacho, & responsali Theodori venerabilis loci servatoris sedis Hierosolymorum: Joanne episcopo Thessalonicensi, Theodoro episcopo Trimithuntorum, locum exhibente Epiphanii Deo amabilis archiepiscopi insulæ Cypri, Theodoro Deo amabili presbytero, & locum agente Theodori Deo amabilis archiepiscopi Ravennæ: Joanne episcopo civitatis Portuensis, Stephano episcopo Corinthi, Basilio episcopo civitatis Gortynæ insulæ Cretæ: Abundantio episcopo civitatis Paternensis, & Joanne episcopo civitatis Rhegitanæ, locum exhibentibus, una cum Joanne Deo amabili episcopo civitatis Portuensis, venerabilis concilii, quod circa antiquam Romam est centum viginti quinque reverentissimorum episcoporum, qui & per proprias subscriptiones insinuantur in suggestione, quæ ab eis facta est ad Constantinum Imperatorem: Phila-

E

ACTIO XVIII.

ANNO CHRISTI 681.

lebe episcopo Cæsareæ Cappadociæ, Theodoro episcopo Ephesi, Sisinnio episcopo Heracleæ Thraciensis, Platone episcopo Ancyræ Galatiæ, Georgio episcopo Cyziceno, Marino episcopo Sardium provinciæ Lydiorum, Petro episcopo Nicomediensi, Photio episcopo Nicæno, Joanne episcopo Chalcedonensi, Joanne episcopo Sidæ, Joanne episcopo Amasiæ, Theodoro episcopo Meliteno, Justino episcopo Tyanensi, Alypio episcopo Gangrensi, Cypriano episcopo Claudiopolitano provinciæ Honoriadis, Joanne episcopo Pessinuntis, Polyeucto episcopo Mysorum Lyciæ, Theodoro episcopo Stauropolitano Cariæ, Tiberio episcopo Laodiceæ Phrygiæ, Cosma episcopo Synnadorum, Constantino episcopo Baratæ, locum exhibente Pauli episcopi Iconii, Stephano episcopo Antiochiæ Pisidiæ, Joanne episcopo Pergeno, Theopempto episcopo Justinianopolitano seu Mocisi, Isidoro episcopo Rhodi, Sisinnio episcopo Hierapolitano Phrygiæ, Theodoro episcopo Tarsensi, Stephano episcopo Anazarbensi, Macrobio episcopo Seleuciæ Isauriæ, Georgio episcopo Byziæ Thraciæ, Theodoro episcopo Pompeiopolitano, Zacharia episcopo Leontopolitano Isauriæ, Gregorio episcopo Mitylenensi, Georgio episcopo Miletensi, Sergio episcopo Selymbriæ, Andrea episcopo Methymnensi, Theognio episcopo Ciensi, Alexandro episcopo Cotradorum Isauriæ regionis, Epiphanio episcopo Euchaitarum, Joanne episcopo Heracleopolitano, Petro episcopo Mesembriæ, Petro episcopo Sozopoleos Thraciæ, Joanne episcopo Stoborum, Joanne episcopo Athenarum, Joanne episcopo Argorum, Theodosio episcopo Lacedæmoniorum, Joanne episcopo Lappæ, Gregorio episcopo Cantani, Stratonico episcopo Solorum, & Tychone episcopo Citii, utriusque de synodo exsistentibus Christo amabilis insulæ Cypriorum, Joanne episcopo Nysseno, Theodoro episcopo imperialium Thermarum, Georgio episcopo Camulianorum, Theodoro episcopo Ecclenzinæ sive Justinianopolis magnæ Armeniæ, Georgio episcopo Daranalensi, sive Camachorum, Zoëto episcopo Christopolitano sive Dios hieri, quod est Jovis sacrum, regionis Asianorum, Theodoro episcopo Pergami, Theodoro episcopo Mastaurorum, Theodoro episcopo Adramyteno, Patricio episcopo Magnesiæ, Antonio episcopo Hypæporum, Joanne episcopo [a] Amathuntorum, Silinnio episcopo Nysserum Asiæ, Rhegino episcopo Panensi, Martyrio episcopo Juliopolitano Galatiæ, Michaele episcopo Asponensi, Platone episcopo Cinnensi, Genelio episcopo Anastasiopolitano, Stephano episcopo Verinopolitano, Andrea episcopo Mnizeno, Mercurio episcopo Pormanino, Joanne episcopo Miletopolitano, Constantino episcopo Lampsaceno, Cyriaco episcopo Hadrianensi, Joanne episcopo Philadelphiæ, Andrea episcopo Silandeno, Joanne episcopo Sitorum, Theodoro episcopo Daldeno, Joanne episcopo Dascylino, Joanne episcopo Hadrianorum, Silinnio episcopo Basilinopolitano, Theodoro episcopo Prænetino, Leontio episcopo Helenopolitano, Georgio episcopo Gali, Theodoro episcopo Cæsareæ Bithyniæ, Polychronio episcopo Theopolitano sive Prusieno, Anastasio episcopo Theotocianorum sive Apolloniadis, Theodoro episcopo Justinianopolitano Gordi, Menna episcopo Caralliæ Pamphyliæ, Cosmâ episcopo Maruorum, Niceta episcopo Coraceseno, Theodoro episcopo Verissæno, Callinico episcopo Coloniæ Armeniæ, Tiberio episcopo Amiseno, Joanne episcopo Andrapenorum, Theodoro episcopo Ibororum, Sergio episcopo Sinopeno, Georgio episcopo Arcensi, Joanne episcopo Faustinopolitano, Irenarcho religioso diacono, locum exhibente Comitæ episcopi Amastridis, Georgio episcopo Iunopolitano,

[a] *In Græco, Ancorum,*

A τῆς ὑπατίνου Καισαρείας Καππαδοκίας· Θεοδώρου ὑπατίνου Ἐφέσου· Σισιννίου ὑπατίνου Ἡρακλείας Θράκης· Πλάτωνος ὑπατίνου Ἀγκύρας Γαλατίας· Γεωργίου ὑπατίνου Κυζίκου· Μαρίνου ὑπατίνου Σάρδεων τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας· Πέτρου ὑπατίνου Νικομηδείας· Φωτίου ὑπατίνου Νικαίας· Ἰωάννου ὑπατίνου Χαλκηδόνος· * Ἰωάννου ὑπατίνου Ἀμασείας· Θεοδώρου ὑπατίνου Μελιτηνῆς· Ἰουστίνου ὑπατίνου Τυάνων· Ἀλυπίου ὑπατίνου Γαγγρῶν· Κυπριανοῦ ὑπατίνου Κλαυδιοπολίτου τῆς Ὁνωριάδων ἐπαρχίας· Ἰωάννου ὑπατίνου Πεσσινοῦντος· Πολυεύκτου ὑπατίνου Μύρων τῆς Λυκίας· Θεοδώρου ὑπατίνου Σταυροπόλεως Καρίας· Τιβερίου ὑπατίνου Λαοδικείας Φρυγίας· Κοσμᾶ ὑπατίνου Συνναδῶν· Κωνσταντίνου ὑπατίνου Βαράτης, ἐπέχοντος τὸν τόπον Παύλου ὑπατίνου τῆς Ἰκονίου· Στεφάνου ὑπατίνου Ἀντιοχείας Πισιδίας· Ἰωάννου ὑπατίνου Πέργης· Θεοπέμπτου ὑπατίνου Ἰουστινιανοπόλεως ἤτοι Μωκισσοῦ· Ἰσιδώρου ὑπατίνου Ῥόδου· Σισιννίου ὑπατίνου Ἱεραπόλεως Φρυγίας· Θεοδώρου ὑπατίνου Ταρσοῦ· Στεφάνου ὑπατίνου Ἀναζάρβου· Μακροβίου ὑπατίνου Σελευκείας Ἰσαυρείας· Γεωργίου ὑπατίνου Βυζίης Θράκης· Θεοδώρου ὑπατίνου Ῥωμαιουπόλεως· Ζαχαρίου ὑπατίνου Λεοντοπόλεως Ἰσαυρείας· Γρηγορίου ὑπατίνου Μιτυλήνης· Γεωργίου ὑπατίνου Μιλήτου· Σεργίου ὑπατίνου Συμβρίας· Ἀνδρέου ὑπατίνου Μεθύμνης· Θεογνίου ὑπατίνου Κίου· Ἀλεξάνδρου ὑπατίνου Κοτραδῶν τῆς Ἰσαύρων χώρας· Ἐπιφανίου ὑπατίνου Εὐχαϊτῶν· Ἰωάννου ὑπατίνου Ἡρακλεουπόλεως, ἤτοι Περινθίου· Πέτρου ὑπατίνου Μεσημβρίας· Πέτρου ὑπατίνου Σωζοπόλεως Θράκης· Ἰωάννου ὑπατίνου Στόβων· Ἰωάννου ὑπατίνου Ἀθηνῶν· Ἰωάννου ὑπατίνου τῶν Ἄργους· Θεοδοσίου ὑπατίνου Λακεδαιμονίας· Ἰωάννου ὑπατίνου Λάππης· Γρηγορίου ὑπατίνου Καντάνου· Στρατονίκου ὑπατίνου Σόλων· Τύχωνος ὑπατίνου τῆς Κιτίου, ἀμφοτέρων τῶν συνόδῳ παρεστώτων τῆς φιλοχρίστου νήσου Κυπρίων τόπου· Ἰωάννου ὑπατίνου Νύσσης· Θεοδώρου ὑπατίνου τῶν βασιλικῶν Θερμῶν· Γεωργίου ὑπατίνου Καμουλιανῶν· Θεοδώρου ὑπατίνου Ἐκκλεζινῆς, ἤτοι Ἰουστινιανοπόλεως, τῆς μεγάλης Ἀρμενίας· Γεωργίου ὑπατίνου Δαρανάλεως, ἤτοι τῶν Καμάχων· Ζωήτου ὑπατίνου Χριστοπόλεως, ἤτοι Διὸς ἱεροῦ τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας· Θεοδώρου ὑπατίνου Περγάμου· Θεοδώρου ὑπατίνου Μαστούρων· Θεοδώρου ὑπατίνου Ἀδραμύττου· Πατρικίου ὑπατίνου Μαγνησίας· Ἀντωνίου ὑπατίνου Ὑπαίπων· Ἰωάννου ὑπατίνου Ἀμαθοῦντος· Σισιννίου ὑπατίνου Νύσσης Ἀσίας· Ῥηγίνου ὑπατίνου τῶ Πανίου· Μαρτυρίου ὑπατίνου Ἰουλιουπόλεως· Μιχαὴλ ὑπατίνου Ἀσπόνης· Πλάτωνος ὑπατίνου Κίννης· Γενεσίου ὑπατίνου Ἀναστασιουπόλεως· Στεφάνου ὑπατίνου Βερινουπόλεως· Ἀνδρέου ὑπατίνου Μνίζου· Μερκουρίου ὑπατίνου Ῥωμαρινοῦ· Ἰωάννου ὑπατίνου Μιλητουπόλεως· Κωνσταντίνου ὑπατίνου Λαμψάκου· Κυριάκου ὑπατίνου Ἀδριανείας· Ἰωάννου ὑπατίνου Φιλαδελφείας· Ἀνδρέου ὑπατίνου Σιλάνδου· Ἰωάννου ὑπατίνου Σίτων· Θεοδώρου ὑπατίνου Δάλδης· Ἰωάννου ὑπατίνου τοῦ Δασκυλίου· Ἰωάννου ὑπατίνου Ἀδριανοῦ· Σισιννίου ὑπατίνου Βασιλινουπόλεως· Θεοδώρου ὑπατίνου Πρεμετίου· Λεοντίου ὑπατίνου Ἑλενουπόλεως· Γεωργίου ὑπατίνου τῆ Γάλου· Θεοδώρου ὑπατίνου Καισαρείας Βιθυνίας· Πολυχρονίου ὑπατίνου Θεουπόλεως, ἤτοι Προύσης· Ἀναστασίου ὑπατίνου Θεοτοκιανῶν, ἤτοι Ἀπολλωνιάδος· Θεοδώρου ὑπατίνου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου· Μίννα ὑπατίνου Καρωλίας Παμφυλίας· Κοσμᾶ ὑπατίνου Μαρουίων· Νικήτα ὑπατίνου τῆ Κορακησίου· Θεοδώρου ὑπατίνου Βερίσσης· Καλλινίκου ὑπατίνου Κολωνίας Ἀρμενίας· Τιβερίου ὑπατίνου Ἀμίσου· Ἰωάννου ὑπατίνου Ἀνδραπῶν· Θεοδώρου ὑπατίνου Ἰβήρων· Σεργίου ὑπατίνου Σινώπης· Γρηγορίου ὑπατίνου Ἀρκης· Ἰωάννου ὑπατίνου Φαυστινουπόλεως· Εἰρηναρχου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου, ἐπέχοντος τὸν τόπον Κομητᾶ ὑπατίνου Ἀμαστρίδος· Γεωργίου ὑπατίνου Ἰουνουπόλεως·

Φωκᾶ

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XVIII.

Φωκᾶ ἐπισκόπου Δαδύβρων· Πλάτωνος ἐπισκόπου Ἁδριανουπόλεως· Γεωργίου ἐπισκόπου Κρατίας· Δομετίου ἐπισκόπου Προύσης· Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου· Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου· Ἀναστασίου ἐπισκόπου τοῦ Πολεμωνίου· Ἰωάννου ἐπισκόπου Κομάνων· Θεοφυλάκτου ἐπισκόπου Κερασοῦντος· Θεοδώρου ἐπισκόπου Τραπεζοῦντος· Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλανέων· Θεοδώρου ἐπισκόπου τοῦ Ἀμορίου· Ζαμάρκου ἐπισκόπου Σιδύμων· Γεωργίου ἐπισκόπου Οἰνιάνδων· Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἐριζῶν· Ἰωάννου ἐπισκόπου Μύνδων· Πατρικίου ἐπισκόπου Ἰλλουζῶν· Κυρίκου ἐπισκόπου Ἀγκυροπαλατῶν· Πέτρου ἐπισκόπου Ἀππίας· Ἀλεξάνδρου ἐπισκόπου Νακωλείας· Δομετίου ἐπισκόπου Πυμνισσέων· Θεοδοσίου ἐπισκόπου Ψιβίλων· Παύλου ἐπισκόπου Σωζοπολιτῶν Πισιδίας· Κοσμᾶ ἐπισκόπου τῶν Κοττυαίων· Μαρίνου ἐπισκόπου τοῦ Φιλομηλίου· Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Τιβεριάδων· Πλάτωνος ἐπισκόπου Μαγίδων· Πλουσιανοῦ ἐπισκόπου τῶν Συλέων· Θεοδώρου ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ· Θεοδώρου ἐπισκόπου Δοάρων· Γεωργίου ἐπισκόπου Κόου· Γεωργίου ἐπισκόπου Χίου· Στεφάνου ἐπισκόπου Πάρου· Γεωργίου ἐπισκόπου Νάξου· Δημητρίου ἐπισκόπου Τήνου· Γεωργίου ἐπισκόπου Θήρας· Εὐτυχίου ἐπισκόπου Μήλου· Ἰωάννου ἐπισκόπου Κορίνθου· Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἀδριάνων· Γεωργίου ἐπισκόπου Φλαβιάδος· Εὐλαλίου ἐπισκόπου Ζηνωνουπόλεως· Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Δαλισσανδοῦ· Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὀλβης· Γεωργίου τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τοῦ Ῥενάτου, τῆς ἐγκειμένης ἐν τῇ παλαιᾷ Ῥώμῃ· Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπωνυμίας τοῦ οἴκου Ἀρκισίας, ἐγκειμένης ἐκείσε κατὰ τὸν παλαιὸν Ῥώμην· Λεοντίου τοῦ διακονικοῦ ἐγκείου καὶ μοναχοῦ μονῆς ἐπωνυμίας Κέλλαι νέαι, παραπλησίως ἐκείσε ἐν τῇ αὐτῇ παλαιᾷ Ῥώμῃ· Ἰορδάνου καὶ Πολυχρονίου τῶν θεοσεβεστάτων πρεσβυτέρων μοναχῶν καὶ ἀπεριπτώτων τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πόλεως Ἱεροσολύμων.

Καθεζομένων τε τῶν τε ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων, καὶ πάντων τῶν ἐνδοξοτάτων καὶ ὑπερτίμων συγκλητικῶν τε καὶ ὑπάτων κατὰ τάξιν ἐν τῷ αὐτῷ τῷ Τρούλλῳ σπαθίῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων·

Θεόδωρος ὁ θεοσεβέστατος ἀρχιδιάκονος τῆς ἐνδόξου ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ πρωτικέριος τῶν θεοσεβεστάτων ὑπογραφέων τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γεωργίου, εἶπε· μεγίστης διαθέσεως καθέστηκε μήνυσις, παγκρατέστατε δέσποτα, τὸ σπουδάσαι πρὸς τοῖς θείοις τὰ θεῖα οἰκείως ἀνύσασθαι ἐξάρασθαι τὸν ἐκκλησιαστικὸν ἀγῶνα, εἶτ' οὕτως τὰ τῇ φιλοχρίστῳ πολιτείᾳ συμφέροντα πράγματα διευθῦναι ἰθυντέον. ὁ δὲ καὶ πρώτιστος θεσπέσιος, ἀμφίρρυτα· πᾶσιν μὲν τοῖς πρὸς τῷ θεσπεσίῳ σκοπεῖν σπουδάσασιν ὄχλησιν ἀναδιδάσκει, τὴν δὲ πρὸς τὰ θεῖα φροντίδα τε καὶ σπουδὴν ἀναδεξάμενος τῇ τῶν πράγματος χάρει. καὶ δὴ ὑμῖν ἔκκριτον ἐγκαλλώπισμα τὸ ἐξ εὐσεβείας κατὰ τὸ ἐμφέρεσθαι συλλήπτειν ἐραστοῖσι, καὶ κατὰ τῆς ἀπιθεῖς αὐτῇ φάλαγγος ἱερὰν συναγῆραι παπίλιον, φαιδρὰ δὲ τοῖς ἁγίοις ὑμῖν καὶ μεγάλοις καὶ οἰκουμενικοῖς συνέδροις. ὅπως, ὡς ἔδει, κατὰ πολλὰς ἤσης τῆς ἐκκλησίας ἐν πολλῇ ἐμφορεῖ τὸ θεῖον τῆς ἀμωμήτου ὑμῶν τῆς Χριστοῦ πίστεως σφριγῶν δόγμα, σπουδαῖον διηγήσασθαι τοῖς ὑμετέροις εὐσεβέσιν καὶ τοῖς ὑπηκόοις * ἀκαριαίως κατὰ τῆς ἀληθείας ἀχάραντον ἀκοινώνητον· ὑπεσταλμένη μὲν τοῖς τῆς ἀληθείας δόγμασι, πραπωμένη δὲ ταῖς τῆς μακαριότητος ὑπερόροις ἀποστόλοις καὶ θείοις ὡς ἀληθῶς παραδόσεσι, αἷς ἔοικεν ἐν τῇ ἐγχρίτῳ παραγωγῇ ὑφ' ἡμέρᾳ τῆς παρεπιδημούσης ταύτης καταπέσοι. ἔοικεν δὲ νῦν ἐξαίσιος ἀνθρωπὸς τῇ διανύσει τῆς θείου χαρᾶς συμπαίσιος· καὶ τοῖς τῆς ἁγίου παπᾶ διδασκαλίαν βεβηκόσιν, εἰς ἀληθείαν μὲν τῆς ἐνδίου τῆς ἀληθοῦς δογματικοῦ κλύσμα, δι' ἧς ὑμετέρας διά-

A Phoca episcopo Dadybrorum, Platone episcopo Hadrianopolitano Honoriadis, Georgio episcopo Cratiæ, Domitio episcopo Prusiados, Stephano episcopo Heracleæ Ponti, Longino episcopo Tieno, Anastasio episcopo Polemonienſi, Joanne episcopo Comanorum, Theophylacto episcopo Cerasuntis, Theodoro episcopo Trapezuntis, Salomone episcopo Clanei, Theodoro episcopo Amorino, Zamarco episcopo Sidymorum, Georgio episcopo Oeniandorum, Joanne episcopo Erizorum, Joanne episcopo Myndi, Patricio episcopo Illuzorum, Cyrico episcopo Ancyrano, Petro episcopo Appiæ, Alexandro episcopo Nacoliæ, Demetrio episcopo Prymneſeno, Theodoſio episcopo Pſibelorum, Paulo episcopo Sozopolitano Piſidiæ, B Coſma episcopo Cottyæno, Marino episcopo Philomelii, Conſtantino epiſcopo Tibriadorum, Platone epiſcopo Magidorum, Pluſiano epiſcopo Sylei, Theodoro epiſcopo Nazianzeno, Theodoro epiſcopo Doarorum, Georgio epiſcopo Coënſi, Georgio epiſcopo Chiorum, Stephano epiſcopo Pari, Georgio epiſcopo Naxiæ, Demetrio epiſcopo Tenenſi, Georgio epiſcopo Therenſi, Eutychio epiſcopo Meli, Joanne epiſcopo Coryci, Joanne epiſcopo Hadrianorum, Georgio epiſcopo Flaviadis, Eulalio epiſcopo Zenonopolitano, Conſtantino epiſcopo Daliſandi, Theodoro epiſcopo Olbæ, Georgio religioſo preſbytero, & monacho monaſterii Renati, quod ſitum eſt apud antiquam Romam; Conone, & Stephano preſbyteris, & monachis monaſterii, quod cognominatur domus Arſicia, C ſimiliter ſiti apud antiquam Romam; Leontio religioſo diacono & monacho monaſterii, quod cognominatur Cellæ novæ, pariter ſitum apud antiquam Romam; Jordane & Polychronio reverentiſſimis preſbyteris monachis, & reſpondalibus ſanctæ Chriſti Dei noſtri civitatis Hieroſolymorum.

Reſidentibus itaque glorioſiſſimis patriciis, & conſulibus, omnibuſque venerabilibus & Deo amabilibus metropolitanis & epiſcopis juxta ordinem in eodem ſecretario Trulli, propoſitis in medio ſanctis atque immaculatis Chriſti Dei noſtri evangeliis;

Theodorus Deo amabilis archidiaconus hujus ſanctiſſimæ Dei catholicæ & apoſtolicæ magnæ eccleſiæ, D & primicerius Deo amabilium notariorum Georgii venerabilis atque ſanctiſſimi patriarchæ Conſtantinopolitani, dixit: Maximæ piçatis exſiſtit indicium, tranquilliſſime domine, primo iis quæ ad cultum divinam attinent, præcipuam diligentiam adhibere: dehinc cauſas, quæ Chriſto amabili reipublicæ competunt, recta conſideratione dirigere. Quod profecto benigne peragis, manſuetiſſime: omnem quidem ſæcularium cauſarum ſolicitudinem reponens, pro divinis vero curam & ſtudium per Spiritus ſancti gratiam aſſumens. Et hic veſter eſt acceptabilis ornatus, per pietatem adverſus diabolum cietæ exercitum; & contra impium ejus cohortem ſacrum aggregare collegium, nempe hoc ſanctum & magnum atque univerſale con- E cilium: quod, ſicuti congruum fuerat, cum plurima & quanta debuit ſedulitate ex multis diebus ſuper immaculata noſtra Chriſtianorum fide, quod agendum fuerat, geſſit; propugnatricem adeptum veſtram pietatem: diſſenſionem vero quæ quoquo modo exorta eſt adverſus rectitudinem fidei, poſt tergum effecit; innixa quidem veritatis doctrinis, corroborata vero beatiſſimorum patrum irreprehenſibilibus & vere divinis traditionibus; ut ex ipſis actorum ſcriptis in unoquoque, quæ provenerunt, conſiderare eſt. Definitionem autem nunc promulgavit ſine mendacio, divinarum ſcripturarum vigore pollentem, ſanctorumque patrum doctrina ſuperſcriptam, ad confirmationem quidem rectorum veritatis dogmatum, gloriam vero pii veſtri

* al. ἀναφαιτίστου

ACTIO XVIII.

ANNO CHRISTI 681.

imperii: & hanc præ manibus deferimus, ſi conſtat veſtræ ſerenitatis propoſito, recenſendam.

Conſtantinus piiſſimus Imperator dixit: Quæ memorata eſt definitio, relegatur. Et accipiens Agatho religioſus lector & notarius Georgii venerabilis atque ſanctiſſimi archiepiſcopi hujus a Deo conſervandæ regiæ urbis, eamdem definitionem relegit in his verbis:

Sancta magna atque univerſalis ſynodus, quæ per gratiam Dei & piam ſanctionem Conſtantini piiſſimi & fideliſſimi magni Imperatoris congregata eſt in hac a Deo conſervanda regia Conſtantinopoli nova Roma, in ſecretario divalis palatii, quod cognominatur Trullus, decrevit, quæ habentur in ſubditis:

Unigenitus Dei Patris Filius & Verbum, qui per omnia ſimilis nobis abſque ſolo peccato factus eſt, homo Chriſtus verus Deus noſter, per evangelicas voces flagranter prædicavit: *Ego ſum lux mundi. Qui ſequitur me, non ambulabit in tenebris, ſed habebit lumen vitæ.* Et iterum: *Pacem meam relinquo vobis, pacem meam do vobis.* Hac proinde divinitus edita pacis doctrina, Deo inſtruente, manſuetiſſimus noſter Imperator inſtitutus, propugnator quidem rectæ fidei, expugnator vero pravæ doctrinæ, hoc ſanctum univerſale noſtrum congregans collegium, totius eccleſiæ adunavit compaginem. Unde hoc ſanctum noſtrum univerſale concilium, imperatis errorem qui nunc uſque a quibuſdam temporibus factus eſt, procul abjiciens; ſanctorum autem ac probabilium patrum inoffenſe recto tramite iter conſecutum, ſanctis & univerſalibus quinque ſynodis pie in omnibus conſonuit; trecentorum, inquimus, decem & octo ſanctorum patrum, qui in Nicæam convenerunt adverſus Arium furioſum: & ei, quæ a CL. a Deo inſpiratis viris poſt hanc apud Conſtantinopolim adverſus Macedonium impugnatorem Spiritus, & Apollinarem impium: ſimiliter & ei, quæ in Epheſo prius adverſus Neſtorium Judaicæ intelligentiæ, congregata eſt ducentorum venerabilium virorum: atque ei, quæ in Chalcedone ſexcentorum triginta a Deo inſpiratorum patrum adverſum Eutychem & Dioſcorum Deo odibiles: ſuper has & ultimæ harum quintæ ſanctæ ſynodo, quæ hic congregata eſt adverſus Theodorum Mopſueſtenum, Origenem, Didymum, & Evagrium, & ſcripta Theodoriti adverſum duodecim capitula laudabilis Cyrilli, & epiſtolam quæ dicitur Ibæ ad Marim Perſam ſcriptam: immutilatas quidem in omnibus pietatis renovans ſanctiones, profanas vero impietatis expellens doctrinas: & id quod eſt a trecentis decem & octo patribus editum, & dehinc a CL. Deo inſtituente confirmatum eſt, quod etiam ceteræ ſanctæ ſynodi ad extinguendam omnem peſtiferam hæreſin alacriter ſuſceperunt & confirmaverunt ſymbolum, & hanc noſtrum ſanctum & univerſale a Deo inſpiratum conſignavit concilium.

Joan. 1.

Joan. 14.

Symbolum Nicænum trecentorum decem & octo ſanctorum patrum.

CRedimus in unum Deum, Patrem omnipotentem, viſibilium & inviſibilium factorem: & in unum Dominum Jeſum Chriſtum Filium Dei, qui natus eſt ex Patre, unigenitum, hoc eſt, de eſſentia Patris, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero: natum non factum, conſubſtantialem Patri, per quem omnia facta ſunt quæ in cælo & quæ in terra: propter nos homines & propter noſtram ſalutem deſcendentem [a] de cælo, incarnatumque & humanatum, paſſum, & reſurgentem tertia die, & aſcendentem in cælum, [b] & venturum judicare vivos & mortuos. Et

[a] *In Greco, abeſt de cælo,*
[b] *In Greco, & ad dexteram Patris ſedentem.*

Ἐκθεσις πίστεως τῶν ἐν Νικαίᾳ τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων μακαρίων πατέρων.

Πιστεύομεν εἰς ἕνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, πάντων ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων ποιητήν· καὶ εἰς ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν γεννηθέντα ἐκ τοῦ πατρὸς μονογενῆ, τουτέστιν ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ πατρός, Θεὸν ἐκ Θεοῦ, φῶς ἐκ φωτός, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ· γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρί· δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο, τά τε ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ· τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα, καὶ σαρκωθέντα καὶ ἐνανθρωπήσαντα, παθόντα, καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανούς, καὶ ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς καθήμενον, καὶ ἐρχόμενον κρί-

A

B

C

D

E

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XVIII.

καὶ ζῶντας καὶ νεκρούς· καὶ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα. τοὺς δὲ λέγοντας, ὅτι ποτε, ὅτε οὐκ ἦν, καὶ πρὶν γεννηθῆναι οὐκ ἦν· καὶ ὅτι ἐξ οὐκ ὄντων ἐγένετο, ἢ ἐξ ἑτέρας ὑποστάσεως ἢ οὐσίας φάσκοντας εἶναι, ἢ τρεπτὸν, ἢ ἀλλοιωτὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τούτους ἀναθεματίζει ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία.

A in Spiritum ſanctum. Eos autem qui dicunt, quia erat aliquando, quando non erat; & antequam naſcerentur, non erat; & quia ex nihilo factus eſt; vel ex altera ſubſtantia vel eſſentia dicentes eſſe, aut vertibilem [a] Filium Dei; hos anathematizat ſancta Dei catholica & apoſtolica eccleſia.

[a] *In Græco, additur*, ſive alterabilem.

Ἔκθεσις πίστεως τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων.

Symbolum centum quinquaginta ſanctorum patrum Conſtantinopoli congregatorum.

Πιστεύομεν εἰς ἕνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων. καὶ εἰς ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων· φῶς ἐκ φωτὸς, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ· γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρί· δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο. τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς παρθένου, καὶ ἐνανθρωπήσαντα, σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, καὶ παθόντα, καὶ ταφέντα, καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γραφὰς καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανούς, καὶ καθήμενον ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς, καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος. καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον καὶ ζωοποιὸν, τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν πατρὶ καὶ υἱῷ συμπροσκυνούμενον, καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λελαληκὸς διὰ τῶν προφητῶν. εἰς μίαν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν. ὁμολογοῦμεν ἓν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. προσδοκῶμεν ἀνάστασιν νεκρῶν, καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. ἀμήν.

Credimus in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, viſibilium omnium & inviſibilium. Et in unum Dominum Jeſum Chriſtum, Filium Dei unigenitum, qui ex Patre natus eſt ante omnia ſecula; lumen de lumine, Deum verum de Deo vero: natum, non factum: conſubſtantialem Patri: per quem omnia facta ſunt: propter nos homines & propter noſtram ſalutem deſcendentem de cælis, & incarnatum de Spiritu ſancto & Maria virgine, & humanatum, crucifixumque pro nobis ſub Pontio Pilato, & paſſum, & ſepultum, & reſurgentem tertia die ſecundum ſcripturas, & aſcendentem in cælos, & ſedentem ad dexteram Patris, & iterum venturum cum gloria judicare vivos & mortuos, cujus regni non erit finis. Et in Spiritum ſanctum Dominum & vivificatorem, ex Patre procedentem, cum Patre & Filio coadorandum & conglorificandum, qui locutus eſt per prophetas. [b] Et unam ſanctam catholicam & apoſtolicam eccleſiam. Confitemur unum baptiſma in remiſſionem peccatorum; [c] ſperamus reſurrectionem mortuorum, & vitam futuri ſæculi. Amen.

[b] *In Græco*, in unam

[c] *In Græco*, exſpectamus

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος εἶπεν· ἤρκει μὲν εἰς ἐπιπλέον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως βεβαίωσιν τὸ καὶ βεβαίαν τὴν διανοίᾳ καὶ ὀρθόδοξον τοῦτο τῆς θείας χάριτος σύμβολον. ἀλλ' ἐπεὶ ἐπιτόπου ἀρχῆθεν τῆς κακίας ὁ ἐχθρὸς συναγωνὸν τὸν ὄφιν διεφάνης, καὶ δι' αὐτοῦ τὸν ἰοβόλον τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει θανατηφόρως διάπεμπε, οὕτω καὶ τῶν ὀργάνων σοὺς τῆς οἰκείας αὐτῷ βούλεται βλεπούσης βουλήσεως, Θεόδωρόν φαμεν τὸν ἡμέτερον τῆς Φαρὰν ἐπίσκοπον, Σέργιον, Πύρρον, Παῦλον, Πέτρον, τοὺς ἡμετέρους προτέρους τῆς βασιλευούσης ταύτης πόλεως· ἔτι δὲ καὶ Ὁνώριον τὸν ἡμέτερον πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, Κῦρόν τε Ἀλεξανδρείας ἐπισκεπέντα, Μακάριόν τε τὸν Ἀντιοχείας θεοστεφῆ ἡμέτερον πρόδρομον, καὶ Στέφανον τὸν τούτου μαθητήν· ὧν ἔργοις δι' αὐτοῦ τῇ τῆς οἰκουμένης πληρώματι τῆς πλάνης ἐπιγεῖσαι τὰ σκάνδαλα, ἑνὸς θελήματος καὶ μιᾶς ἐνεργείας δύο τὰς δύο φύσεις τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν πρὸ ἐπιδέξῃ καὶ κεκρυμμένως ἐπεισάγειν τοῖς πᾶσιν, τῇ Ἀπολιναρίου, Σεβήρου, καὶ Θεμιστίου τοῦ δυσσεβοῦς φαντασίᾳ κακοδόξῳ συνεισάγουσι, καὶ τὸ πλέον τῆς ἀναξρωτίστου τοῦ αὐτοῦ ἑνὸς κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀνθρωπότητος ἄψυχον ἄλογον ἀνυπόστατον, ἀδόκητον ἐπάγειν ἢ εἰσάγειν τοῖς τεκνοῖς ἐξουσίᾳ αὐτοῦ σάρκα δυσφήμως ἀεισάρκωτον. ἐξύγχει τοίνυν Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν τὸν πιστὸν βασιλέα τὸν νέον Δαυὶδ, ἄνδρα κατὰ τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν εὑρηκώς· ὃς ἐν ὕπνοις, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ὕπνον τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, καὶ τοῖς βλεφάροις αὐτοῦ νυσταγμὸν, ἕως ὅτου εὕρῃ τὸν καθ' ἡμᾶς ἀποστολικὸν τοῦτον καὶ ἱερὸν ἐκκλησιαστὴν τὸν τῆς ὀρθοδοξίας κῆρυκα πλέον ἀψευστον. κατὰ γὰρ τὴν θεόπνευστον φωνὴν, ὅπου εἰσὶ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ, ἐκεῖ εἶναι ἐν μέσῳ αὐτῶν. εἰ γε παρόντα ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος πίστιν δεξαμένη καὶ ὑγιείας χρεὼν ἀπολαβεῖν τὴν τε τῶν ἀμωμήτων καὶ μακαριωτάτων πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγαθῶνος ἡμῶν ἐκφωνηθὲν πρὸς τὸν θεοπρόβλητον καὶ πιστότατον ἡμῶν βασιλέα Κωνσταντῖνον, τὴν ἀπο-

Ideam inſtituit ac ſignavit Chriſti adventus.

[d] *In Græco*, hæc & nunc organa

[e] *Pro* ceſſavit

Πιστεύομεν εἰς ἕνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων. καὶ εἰς ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων· φῶς ἐκ φωτὸς, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ· γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρί· δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο. τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς παρθένου, καὶ ἐνανθρωπήσαντα, σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, καὶ παθόντα, καὶ ταφέντα, καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γραφὰς καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανούς, καὶ καθήμενον ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς, καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος. καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον καὶ ζωοποιὸν, τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν πατρὶ καὶ υἱῷ συμπροσκυνούμενον, καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λελαληκὸς διὰ τῶν προφητῶν. εἰς μίαν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν. ὁμολογοῦμεν ἓν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. προσδοκῶμεν ἀνάστασιν νεκρῶν, καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. ἀμήν.

Sanctum & univerſale concilium dixit: Sufficiebat quidem ad perfectam orthodoxæ fidei cognitionem atque confirmationem, pium atque orthodoxum hoc divinæ gratiæ ſymbolum. Sed quoniam non deſtitit ab exordio adinventor malitiæ cooperatorem ſibi ſerpentem inveniens, & per eum venenoſam humanæ naturæ deferens mortem; & ita [d] organa ad propriam ſui voluntatem apta reperiens, Theodorum dicimus, qui fuerat epiſcopus Pharan, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Petrum, qui fuerunt hujus regiæ urbis antiſtites, inſuper & Honorium, qui fuit Papa antiquæ Romæ, & Cyrum, qui Alexandriæ tenuit epiſcopatum, Macarium quoque, qui nuper fuerat Antiochiæ præſul, & Stephanum ejus diſcipulum; non [e] vacavit per eos plenitudini eccleſiæ erroris ſcandala ſuſcitare, unius voluntatis, & unius operationis in duabus naturis unius de ſancta Trinitate, Chriſti veri Dei noſtri, orthodoxæ plebi noviſſime diſſeminando hæreſin conſentaneam inſanæ ac malitioſæ ſectæ impiorum Apollinarii, Severi, atque Themiſtii: quæ & perfectionem humanitatis unius ejuſdemque Domini Jeſu Chriſti Dei noſtri, molita eſt per quamdam doloſam adinventionem perimere; per hoc involuntariam & inoperatricem carnem ejus, quæ intellectualiter animata eſt, infamiter introducens. Excitavit igitur Chriſtus Deus noſter fideliſſimum Imperatorem novum David, virum ſecundum cor ſuum inveniens, qui *non dedit*, juxta quod ſcriptum eſt, *ſomnum oculis ſuis, & palpebris* [f] *meis dormitationem*, donec per hunc noſtrum a Deo congregatum ſacrumque conventum, ipſam rectæ fidei reperit perfectam prædicationem. Secundum enim a Domino editam vocem, *ubi duo vel tres fuerint congregati in nomine meo, ibi ſum in medio eorum.* Quæ præſens facta & univerſalis ſynodus fideliter ſuſcipiens, & expanſis manibus amplectens, tam ſuggeſtionem quæ a ſanctiſſimo ac beatiſſimo Agathone Papa antiquæ Romæ facta eſt ad Conſtantinum piiſſimum atque fideliſſimum noſtrum Imperatorem; quæ

[f] *Pro*, ſolo

Pſalm. 131. Pſal. 131.

Matth. 18.

ACTIO XVIII.

ANNO CHRISTI 681.

nominatim abjecit eos, qui docuerunt vel prædicaverunt, ſicut ſuperius dictum eſt, unam voluntatem & unam operationem in incarnationis diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri; adæque amplexa eſt & alteram ſynodalem ſuggeſtionem quæ miſſa eſt a ſacro concilio, quod eſt ſub eodem ſanctiſſimo Papa centum viginti quinque Deo amabilium epiſcoporum, ad ejus a Deo inſtructam tranquillitatem; utpote conſonantes ſancto Chalcedonenſi concilio, & tomo facerrimi ac beatiſſimi Papæ ejuſdem antiquæ Romæ Leonis, qui directus eſt ad ſanctum Flavianum, quem & [a] titulum rectæ fidei hujuſmodi ſynodus appellavit: ad hæc & ſynodicis epiſtolis, quæ ſcriptæ ſunt a beato Cyrillo adverſus impium Neſtorium, & ad orientales epiſcopos. Aſſecum quoque ſancta quinque univerſalia concilia, & ſanctos atque probabiles patres, [b] conſonanterque confiteri definientes Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum verum Deum noſtrum, unum de ſancta & conſubſtantiali & vitæ originem præbente Trinitate, perfectum in deitate, & perfectum eumdem in humanitate, Deum vere, & hominem vere eumdem ex anima rationali & corpore; conſubſtantialem Patri ſecundum deitatem, & conſubſtantialem nobis ſecundum humanitatem; per omnia ſimilem nobis abſque peccato; ante ſæcula quidem ex Patre genitum ſecundum deitatem, in ultimis diebus autem eumdem propter nos & propter noſtram ſalutem de Spiritu ſancto & Maria virgine proprie & veraciter Dei genitrice ſecundum humanitatem; unum eumdemque Chriſtum Filium Dei unigenitum, in duabus naturis inconfuſe, inconvertibiliter, inſeparabiliter, indiviſe, cognoſcendum: nuſquam extincta harum naturarum differentia propter unitionem; ſalvataque magis proprietate utriuſque naturæ, & in unam perſonam, & in unam ſubſiſtentiam concurrente: non in duas perſonas partitum vel diviſum; ſed unum eumdemque unigenitum Filium Dei Verbum Dominum Jeſum Chriſtum, juxta quod olim prophetæ de eo, & ipſe nos Dominus Jeſus Chriſtus erudivit, & ſanctorum patrum nobis tradidit ſymbolum; & duas naturales voluntates in eo, & duas naturales operationes, indiviſe, inconvertibiliter, inſeparabiliter, inconfuſe, ſecundum ſanctorum patrum doctrinam adæque prædicamus; & duas naturales voluntates non contrarias, abſit, juxta quod impii aſſeruerunt hæretici; ſed ſequentem ejus humanam voluntatem, & non reſiſtentem vel reluctantem; ſed potius & ſubjectum divinæ ejus atque omnipotenti voluntati. Oportebat enim carnis voluntatem moveri, ſubjici vero voluntati divinæ, juxta ſapientiſſimum Athanaſium. Sicut enim ejus caro, caro Dei Verbi dicitur & eſt: ita & naturalis carnis ejus voluntas, propria Dei Verbi dicitur & eſt: ſicut ipſe ait: *Quia deſcendi de cælo, non ut faciam voluntatem meam, ſed ejus qui miſit me Patris*; ſuam propriam dicens voluntatem, quæ erat carnis ejus. Nam & caro propria ejus facta eſt. Quemadmodum enim ſanctiſſima atque immaculata animata ejus caro deificata non eſt peremta, ſed in proprio ſui ſtatu & ratione permanſit: ita & humana ejus voluntas deificata, non eſt peremta, ſalvata eſt autem magis ſecundum deiloquum Gregorium dicentem: *Nam illius velle, quod in Salvatore intelligitur, non eſt contrarium Deo, deificatum totum.* Duas vero naturales operationes, indiviſe, inconvertibiliter, inconfuſe, inſeparabiliter, in eodem Domino noſtro Jeſu Chriſto vero Deo noſtro [c] glorificamus, hoc eſt, divinam operationem & humanam operationem, ſecundum divinum prædicatorem Leonem apertiſſime aſſerentem: *Agit enim utraque forma cum alterius communione quod proprium eſt: Verbo ſcilicet operante quod Verbi eſt, & carne exſequente quod carnis eſt.* Nec enim [d] in quoquam unam dabimus naturalem opera-

[a] Sive, communem.

[b] In Greco, conſonanterque confiteri Deum noſtrum,

Joan. 6.

[c] Sive, aſſerimus,

[d] In Greco, profecto unam

Καὶ συμφώνως ὁμολογεῖν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν· ἀσύγχυτον δὲ τὴν ὑπὲρ λόγου καὶ τοῦ ἐν τοῖς ἐσχάτοις τῶν αἰώνων τούτων διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα γενομένην ἕνωσιν τοῦ αὐτοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ

ANNO CHRISTI 681

ACTIO XVIII.

Θεοῦ ἢ πνεύματος, ἵνα μήτε τὸ ποιητὸν εἰς τὸν ἴδιον ἀναγάγωμεν οὐσίαν, μήτε μὴν τῆς ἰδίας φύσεως τὸ ἐξαίσιον εἰς τὸν τῶν ἡμετέρων φρονήσεως καθαιρήσωμεν τόπον. ἑνὸς γὰρ ἢ τῶν αὐτῶν τά τε θαύματα ἢ τὰ πάθη γινώσκομεν κατ' ἄλλο ἢ ἄλλο θεῖ ἐξ ὧν ἐστι φύσεων, ἢ ἐν αἷς τὸ εἶναι ἔχει, ὡς ὁ θεσπέσιος ἔφησε Κύριλλος. πανταχοῦ γοῦν τὸ ἀσύγχυτον ἢ ἀδιαίρετον φυλάττοντες, συντόμως φωνῇ τὸ πᾶν ἐξαγγέλομεν· ἕνα τῆς ἁγίας Τριάδος ἢ μετὰ σάρκωσιν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν εἶναι πιστεύοντες, φαμὲν δύο αὐτοῦ τὰς φύσεις ἐν τῇ μιᾷ αὐτοῦ ὑφεστηκυίᾳ ὑποστάσει· ἐν ᾗ καὶ τὰ θαύματα ἢ τὰ παθήματα δι' ὅλου αὐτοῦ τῆς οἰκονομικῆς ἀναστροφῆς οὐ κατὰ φαντασίαν, ἀλλὰ ἀληθῶς ἐπιδείξαντος φαμὲν ἐν αὐτῇ τῇ μιᾷ ὑποκειμένῃ ὑφάσεως γνωριζομένης, τῇ μετὰ τῆς ἑτέρου κοινωνίας ἰδιαζόντως φύσει θέλειν τε ἢ ἐνεργεῖν τὰ ἴδια· καθ' ὃν δὴ λόγον ἢ δύο φυσικὰς θελήματά τε καὶ ἐνεργείας δεχόμεθα φυσικῶς εἰς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καταλλήλους συναιρόντα. τούτων δίκην μετὰ πάσης παραχρῆσθαι ἀκριβείας τε ἢ ἐπιμελείας παρ' ἡμῶν ἐξητασμένην, ἐκθέμεθα ἑτέραν πίστιν μηδενὶ ἐξεῖναι προφέρειν, γράφειν συντίθεσθαι, ἢ συνθέσθαι, ἢ φρονεῖν, ἢ διδάσκειν ἑτέρως. τοὺς δὲ τολμῶντας ἢ συνθέσθαι πίστιν ἑτέραν, ἢ προσφέρειν, ἢ διδάσκειν, ἢ παραδίδόναι ἕτερον σύμβολον τοῖς ἐθέλουσι ἐπιστρέφειν εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας ἐκ Ἑλληνισμοῦ ἢ ἐξ Ἰουδαϊσμοῦ, ἢ γοῦν ἐξ αἱρέσεως οἱασοῦν, ἢ τοποτηρητὰς, ἤγουν ἐπισκόπους ἢ κληρικοὺς, τοὺς μὲν ἐπισκόπους ὄντας, ἢ κληρικοὺς, ἀλλοτρίους εἶναι τοῦ ἐπισκοπικοῦ τοῦ κλήρου· τοὺς δὲ μοναχοὺς ὄντας, ἢ λαϊκοὺς, ἀναθεματίζεσθαι αὐτούς.

A tionem Dei & creaturæ: ut neque quod creatum eſt, in divinam educamus eſſentiam: neque quod eximium eſt divinæ naturæ, ad competentem creaturis locum dejiciamus. Unus enim ejuſdemque tam miracula, quamque paſſiones cognoſcimus, ſecundum aliud & & aliud earum, ex quibus eſt, naturarum, & in quibus habet eſſe, ſicut admirabilis inquit Cyrillus. Undique igitur inconfuſum atque indiviſum conſervantes, brevi voce cuncta proferimus: unum ſanctæ Trinitatis, & poſt incarnationem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum verum Deum noſtrum eſſe credentes, aſſerimus duas ejus eſſe naturas in una ejus radiantes ſubſiſtentia: in qua tam miracula, quamque paſſiones per omnem ſui diſpenſativam converſationem, non per phantaſiam, ſed veraciter demonſtravit; ob naturalem diffe-
B rentiam in eadem una ſubſiſtentia cognoſcendam, dum cum alterius communione utraque natura indiviſe & inconfuſe propria vellet atque operaretur: juxta quam rationem, & duas naturales voluntates & operationes confitemur, ad ſalutem humani generis convenienter in eo concurrentes. His igitur cum omni undique cautela atque diligentia a nobis formatis, definimus aliam fidem nulli licere proferre aut conſcribere, componereve aut ſapere, vel etiam aliter docere. Qui vero præſumpſerint fidem alteram componere, vel proferre, vel docere, vel tradere aliud ſymbolum volentibus converti ad agnitionem veritatis ex Gentilitate, vel Judaiſmo, aut ex qualibet hæreſi; aut qui novitatem vocis, vel [a] ſermonis adinventionem ad ſubverſionem eorum, quæ nunc a nobis determinata ſunt, introducere: hos, ſi quidem epiſcopi fuerint aut clerici, alienos eſſe, epiſcopos quidem ab epiſcopatu, clericos vero a clero: ſin autem monachi fuerint vel laïci, etiam anathematizari eos.

[a] In Græca, διάνοιας

ΑΙ ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ.

Θεόδωρος ἐλάχιστος πρεσβύτερος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥώμης, ἢ τὸν τόπον ἐπέχων Ἀγαθῶνος τοῦ μακαριωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πάπα πόλεως Ῥώμης, ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἐλάχιστος πρεσβύτερος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥώμης ἢ τὸν τόπον ἐπέχων Ἀγαθῶνος τοῦ μακαριωτάτου ἢ οἰκουμενικοῦ πάπα τοῦτον Ῥώμης, ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐλάχιστος διάκονος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥώμης, ἢ τὸν τόπον ἐπέχων Ἀγαθῶνος τοῦ μακαριωτάτου ἢ οἰκουμενικοῦ πάπα τοῦ τῶν Ῥώμης, ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἔλεῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Ῥώμης, ἐθέσπισα ὑπέγραψα.

Πέτρος πρεσβύτερος καὶ τοποτηρητὴς τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως, ὑπέγραψα.

Θεοφάνης ἔλεῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Θεουπόλεως τῆς Ἀντιοχείας, ἐθέσπισα ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἐλάχιστος πρεσβύτερος ἐπέχων τὸν τόπον τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου ἢ ὑποτηρητοῦ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πόλεως Ἱεροσολύμων, ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἔλεῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Θεσσαλονίκης καὶ βικαρίου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου Ῥώμης ἢ λεγατείου, ἐθέσπισα ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἔλεῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Τριμυθοῦντος τῆς Κυπρίων νήσου, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Ἐπιφανίου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου, ἐθέσπισα ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλάχιστος πρεσβύτερος, ἢ τὸν τόπον ἐπέχων Θεοδώρου τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ραβεννατῶν πόλεως, ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πόρτου, καὶ λεγάτος πάσης τῆς συνόδου τῆς ἁγίας ἢ καθολικῆς ἐκκλησίας τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου πόλεως Ῥώμης, ἐθέσπισα ὑπέγραψα.

SUBSCRIPTIONES.

C

Theodorus humilis preſbyter ſanctæ Romanæ eccleſiæ, & locum gerens Agathonis ter beatiſſimi & univerſalis Papæ urbis Romæ, ſubſcripſi.

Georgius humilis preſbyter ſanctæ Romanæ eccleſiæ, & locum gerens Agathonis ter beatiſſimi & univerſalis Papæ urbis Romæ, ſubſcripſi.

Joannes humilis diaconus ſanctæ Romanæ eccleſiæ, & locum gerens Agathonis ter beatiſſimi & univerſalis Papæ urbis Romæ, ſubſcripſi.

Georgius miſericordia Dei epiſcopus Conſtantinopoleos novæ Romæ, definiens ſubſcripſi.

D

Petrus preſbyter, & locum ſervans apoſtolicæ ſedis Alexandriæ magnæ civitatis ſubſcripſi.

Theophanes miſericordia Dei epiſcopus Theopoleos, id eſt, Antiochiæ, definiens ſubſcripſi.

Georgius humilis preſbyter, & locum gerens Theodori Deo amabilis preſbyteri, & locum ſervantis apoſtolicæ ſedis ſanctæ Chriſti Dei noſtri Hieroſolymorum civitatis ſubſcripſi.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus Theſſalonicenſis civitatis, & apoſtolicæ ſedis Romæ vicarius & legatus, definiens ſubſcripſi.

E

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus civitatis Trimithuntenæ inſulæ Cypri, & locum gerens Epiphanii ſanctiſſimi archiepiſcopi, definiens ſubſcripſi.

Theodorus humilis preſbyter ſanctæ Ravennatis eccleſiæ, & locum gerens Theodori beatiſſimi archiepiſcopi ſubſcripſi.

Joannes indignus epiſcopus ſanctæ Portuenſis eccleſiæ, legatus totius concilii ſanctæ ſedis apoſtolicæ urbis Romæ, definiens ſubſcripſi.

ACTIO XVIII.

ANNO CHRISTI 681.

Stephanus miſericordia Dei epiſcopus Corinthi, & legatus apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ, definiens ſubſcripſi.

Σπέφανος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Κορίνθου, καὶ λεγάτος τῆς ἀποστολικοῦ θρόνου Ῥώμης, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Baſilius miſericordia Dei epiſcopus & metropolita civitatis Gortynæ inſulæ Cretæ, & legatus totius concilii apoſtolicæ principalis ſedis antiquæ Romæ, definiens ſubſcripſi.

Βασίλειος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος μητροπόλεως Γορτυνίας τῆς Κρητῶν νήσου, καὶ λεγάτος τῆς ἁγίας συνόδου τῆ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Abundantius humilis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ civitatis Tempſanæ, legatus totius concilii ſanctæ ſedis apoſtolicæ urbis Romæ, definiens ſubſcripſi.

Ἀβουνδάντιος ἐπίσκοπος Τεμψαίης, καὶ ἀπεσταλμένος πάσης τῆς συνόδου τοῦ ἁγίου ἀποστολικοῦ θρόνου πόλεως Ῥώμης, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Joannes indignus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Rhegitanæ, legatus totius concilii ſanctæ ſedis apoſtolicæ urbis Romæ, definiens ſubſcripſi.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως τῆ Ῥηγίου, καὶ ἀπεσταλμένος πάσης τῆς συνόδου τοῦ ἁγίου ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Philalethes indignus epiſcopus Cæſareæ magnæ civitatis primæ Cappadociæ provinciæ, & exarchus Ponticæ diœceſeos, definiens ſubſcripſi.

Φιλαλήθης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Καισαρίων μητροπόλεως τῆς πρώτης τῆς Καππαδόκων ἐπαρχίας, καὶ ἔξαρχος τῆς Ποντικῆς διοικήσεως, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus Epheſiorum metropolis Aſianæ provinciæ & exarchus Aſianæ diœceſeos, definiens ſubſcripſi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἐφεσίων μητροπόλεως, καὶ ἔξαρχος τῆς Ἀσιανῆς διοικήσεως, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Siſinnius miſericordia Dei epiſcopus Heracleæ metropolis provinciæ Europæorum, definiens ſubſcripſi.

Σισίννιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἡρακλεωτῶν μητροπόλεως τῆς Εὐρωπαικῆς ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Plato miſericordia Dei epiſcopus Ancyræ metropolis primæ Galatiæ provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Πλάτων ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀγκυρανῶν μητροπόλεως τῆς πρώτης τῆς Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Georgius miſericordia Dei epiſcopus Cyzici metropoleos provinciæ Helleſponti, definiens ſubſcripſi.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κυζικηνῶν μητροπόλεως τῆς Ἑλλησποντίου ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Marinus indignus epiſcopus Sardium metropolis provinciæ Lydiæ definiens ſubſcripſi.

Μαρῖνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σαρδέων μητροπόλεως τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Petrus indignus epiſcopus Nicomediæ metropolis Bithyniæ provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Πέτρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Νικομηδέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Photius miſericordia Dei epiſcopus Nicææ metropolis Bithyniæ provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Φώτιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Νικαίων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus Chalcedonenſis metropoleos Bithyniæ provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Χαλκηδονίων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus Sidenſis, metropolis Pamphyliæ provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σιδητῶν μητροπόλεως τῆς Παμφυλίων ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Juſtinus miſericordia Dei epiſcopus Tyanenſis metropolis ſecundæ Cappadociæ provinciæ, definiens ſubſcripſi.

[a] Ἰουστῖνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Τυανέων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῆς Καππαδόκων ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

[a] *In charta Nicæna, ut appellant, quæ fuit olim Bibl. Cæſareæ, teſte Lambecio, lib. 8. pag. 408.* Ἰωσῆπος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus Amaſiæ, metropolis Heleneponti provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Ἀμασέων μητροπόλεως τῆς Ἑλενοποντίων ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus Melitenſis metropoleos primæ Armeniæ provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μελιτηνῶν μητροπόλεως τῆς πρώτης τῆς Ἀρμενίων ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Alypius miſericordia Dei epiſcopus Gangræ metropolis Paphlagoniæ regionis, definiens ſubſcripſi.

[b] Ἀλύπιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Γαγγίλων μητροπόλεως Παφλαγόνων ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

[b] *Ibid.* Ὀλύμπιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος.

Cyprianus miſericordia Dei epiſcopus Claudiopolitanæ civitatis Honoriadis regionis, definiens ſubſcripſi.

Κυπριανὸς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κλαυδιουπολιτῶν μητροπόλεως τῆς [c] Ὁνωριαδῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

[c] *Ibid.* Ὁνωριάδων.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus Peſſinuntis metropolis ſecundæ Galatiæ regionis, definiens ſubſcripſi.

[d] Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Πεσσουντίων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῆς Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

[d] *Ibid.* Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Πεσσουντίων.

Polyeuctus miſericordia Dei epiſcopus Myrorum metropolis Lyciæ regionis, definiens ſubſcripſi.

Πολύευκτος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μυρέων μητροπόλεως τῆς Λυκίων ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus Stauropoleos metropolis Cariæ regionis, definiens ſubſcripſi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σταυρουπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Tiberius miſericordia Dei epiſcopus Laodiceæ metropolis Phrygiæ Pacatianæ regionis ſubſcripſi.

Τιβέριος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Λαοδικέων μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Πακατιανῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Coſma miſericordia Dei epiſcopus Synnadorum metropolis Phrygiæ Salutariæ regionis, definiens ſubſcripſi.

Κοσμᾶς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Συνναδέων μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Σαλουταρίων ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Conſtantinus miſericordia Dei epiſcopus Baratæ civitatis Lycaoniæ regionis, & locum exhibens Pauli ſanctiſſimi metropolitani mei Iconii metropolis, definiens ſubſcripſi.

Κωνσταντῖνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Βαρατέων μητροπόλεως τῆς Λυκαόνων ἐπαρχίας, καὶ τὸν τόπον ἀναπληρῶν Παύλου ἁγιωτάτου τοῦ ἐμοῦ, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Stephanus miſericordia Dei epiſcopus Antiochiæ metropolis Piſidiæ regionis, definiens ſubſcripſi.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχέων μητροπόλεως τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus Pergæ metropoleos Pamphyliæ, definiens ſubſcripſi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Περγέων μητροπόλεως τῆς Παμφυλίων ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

ANNO CHRISTI 681. — ACTIO XVIII.

Θεοπέμπτος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἰουστινιανοπολιτῶν ἤτοι Μοκισσηνῶν μητροπόλεως μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῆς Καππαδόκων ἐπαρχίας, ἐδόξασα ὑπόγραψα.

Ἰσίδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ῥοδίων μητροπόλεως τῆς Κυκλάδων νήσων, ἐδόξασα ὑπόγραψα.

Σισίννιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἱεραπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν ἐπαρχίας, ἐδόξασα ὑπόγραψα.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ταρσέων μητροπόλεως τῆς πρώτης τῆς Κιλικίων ἐπαρχίας, ἐδόξασα ὑπόγραψα.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀναζαρβέων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῆς Κιλικίων ἐπαρχίας, ἐδόξασα ὑπόγραψα.

Μακρόβιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σελευκέων μητροπόλεως τῆς Ἰσαύρων χώρας, ἐδόξασα ὑπόγραψα.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν, ᾧ λαχόντος τῆς ἁγίας συνόδου τοῦ ἁγιωτάτου Πάπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ἐδόξασα ὑπόγραψα.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Στοβέων πόλεως, ἐδόξασα ὑπόγραψα.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῶν Ἄργους, ἐδόξασα ὑπόγραψα.

Θεόδοσιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Λακεδαιμονίων πόλεως, ἐδόξασα ὑπόγραψα.

Γρηγόριος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Καντάνου τῆς Κρητῶν νήσου, ἐδόξασα ὑπόγραψα.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Βιζυηνῶν πόλεως τῆς Θρᾳκῶν χώρας, ἐδόξασα ὑπόγραψα.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Πομπηιουπόλεως τῆς Παφλαγόνων ἐπαρχίας, ἐδόξασα ὑπόγραψα.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μιλησίων πόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχίας, ἐδόξασα ὑπόγραψα.

Ζαχαρίας ὁ τοῦ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Λεοντοπολιτῶν πόλεως τῆς Ἰσαύρων χώρας, ὑπόγραψα.

Γρηγόριος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μιτυληναίων πόλεως τῆς Λεσβίων νήσου, ἐδόξασα ὑπόγραψα.

Σέργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σηλυβριανῶν πόλεως τῆς Εὐρωπαίων ἐπαρχίας, ἐδόξασα ὑπόγραψα.

Ἀνδρέας ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μεθυμναίων πόλεως τῆς Λεσβίων νήσου, ἐδόξασα ὑπόγραψα.

Θεόγνιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Καισαρείας πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ἐδόξασα ὑπόγραψα. .. .. ..

.. ..

Ἀλέξανδρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Κοτυάων, ἐδόξασα ὑπόγραψα.

Ἐπιφάνιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Εὐχαϊτηνῶν πόλεως τῆς Ἑλενοπόντου χώρας, ἐδόξασα ὑπόγραψα.

Πέτρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Σωζοπόλεως Θρᾴκης, ἐδόξασα ὑπόγραψα.

.. ..

.. ..

Στρατόνικος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σολέων πόλεως τῆς Κυπρίων νήσου, ἐδόξασα ὑπόγραψα.

Τύχων ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Κιτίου τῆς Κυπρίων νήσου, ἐδόξασα ὑπόγραψα.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Νυσσέων πόλεως τῆς πρώτης τῆς Καππαδόκων ἐπαρχίας, ἐδόξασα ὑπόγραψα.

.. ..

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Θερμισέων πόλεως τῆς πρώτης τῆς Καππαδόκων ἐπαρχίας, ἐδόξασα ὑπόγραψα.

Γεώργιος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Καμουλιανῶν πόλεως τῆς πρώτης τῆς Καππαδόκων ἐπαρχίας, ἐδόξασα ὑπόγραψα.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἰουστινιανοπολιτῶν πόλεως, ἄρχων τῶν κάτω Σκυθῶν Ἐκκλησιῶν, ἐδόξασα ὑπόγραψα.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς κάτω Δαρδανίας τῆς

A Theopemptus misericordia Dei episcopus Justinianopoleos seu Mocisi metropolis Christo amabilis secundæ Cappadociæ regionis, definiens subscripsi.

Isidorus misericordia Dei episcopus Rhodi metropolis Cycladum insularum, definiens subscripsi.

Sisinnius misericordia Dei episcopus Hierapolis metropolis Phrygiæ Pacatianæ regionis, definiens subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episcopus Tarsi metropolis primæ Ciliciæ regionis, definiens subscripsi.

Stephanus misericordia Dei episcopus Anazarbi metropolis secundæ Ciliciæ regionis, definiens subscripsi.

Macrobius misericordia Dei episcopus Seleuciæ metropolis Isauriæ regionis, definiens subscripsi.

B Joannes misericordia Dei episcopus Athenarum, & legatus sancti concilii apostolicæ sedis priscæ Romæ, definiens subscripsi.

Joannes misericordia Dei episcopus Stoborum civitatis, definiens subscripsi.

Joannes misericordia Dei episcopus Argi, definiens subscripsi.

Theodosius misericordia Dei episcopus civitatis Lacedæmoniorum, definiens subscripsi.

Gregorius misericordia Dei episcopus Cantani Cretæ insulæ, definiens subscripsi.

Georgius misericordia Dei episcopus Bizyæ civitatis Thraciæ regionis, definiens subscripsi.

C Theodorus misericordia Dei episcopus Pompeiopoleos metropolis Paphlagoniæ regionis, definiens subscripsi.

Georgius misericordia Dei episcopus indignus Mileti civitatis Cariæ regionis, definiens subscripsi.

Zacharias misericordia Dei episcopus Leontopoleos Isauriæ regionis, definiens subscripsi.

Gregorius misericordia Dei episcopus Mitylenæ civitatis Lesbi insulæ, definiens subscripsi.

Sergius misericordia Dei episcopus Selymbriæ civitatis Europæ regionis, definiens subscripsi.

Andreas misericordia Dei episcopus civitatis Methymnæ Lesbi insulæ, definiens subscripsi.

D Theognius misericordia Dei episcopus civitatis [a] Cæsareæ Bithyniæ regionis, definiens subscripsi per manus Georgii diaconi & dispensatoris sanctæ ecclesiæ meæ, pro infirmitate qua detineor.

[a] In Græco, Cæsaream

Alexander misericordia Dei episcopus [b] Cotyæorum Isauriæ regionis, definiens subscripsi.

[b] In Græco, Cotyaonum

Epiphanius misericordia Dei episcopus Euchaïtarum civitatis Helenoponti regionis, definiens subscripsi.

Petrus misericordia Dei episcopus Sozopoleos Thraciæ, definiens subscripsi.

E Petrus gratia Dei nostri episcopus Mesembriæ civitatis, definiens subscripsi.

Stratonicus misericordia Dei episcopus Solorum civitatis Cypri insulæ, definiens subscripsi.

Tychon misericordia Dei episcopus civitatis Citii Cypri insulæ, definiens subscripsi.

Joannes misericordia Dei episcopus Nyssæ civitatis primæ Cappadociæ regionis, definiens subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episcopus civitatis Armeniæ, definiens subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episcopus Thermensis civitatis primæ Cappadociæ regionis, definiens subscripsi.

Georgius misericordia Dei episcopus Camulianæ civitatis primæ Cappadociæ regionis, definiens subscripsi.

Theodorus humilis episcopus Justinianopoleos civitatis territorii de [c] Zimis, definiens subscripsi.

[c] In Græco, Ecclesiarum

Georgius misericordia Dei episcopus territorii [d] Dardaleensis

[d] In Græco, Dardaleensis

ACTIO XVIII.

ANNO CHRISTI 681.

ranyſenſis ſeu Analiblæ magnæ Armeniorum re- A gionis, definiens ſubſcripſi.

μεγάλης Ἀρμ[illegible], ὁρίσας ὑπέγραψα.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus Lappæ Cretæ inſulæ, definiens ſubſcripſi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Λάππης τῆς Κρητῶν νήσου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Zoïcus miſericordia Dei epiſcopus Chriſtopoleos ſive Dios hieri, quod eſt, Jovis ſacrum, Aſianæ regionis, definiens ſubſcripſi.

Ζώϊκος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Χριστουπόλεως, ἤτοι Διὸς ἱεροῦ τῆς Ἀσιανῆς ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus Pergami civitatis Aſianæ regionis, definiens ſubſcripſi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Περγαμηνῆς πόλεως τῆς Ἀσιανῆς ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus Maſtaurorum civitatis Aſianæ regionis, definiens ſubſcripſi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μασταυρηνῆς πόλεως τῆς Ἀσιανῆς ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus Adramyteorum Aſianæ regionis, definiens ſubſcripſi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀδραμυτηνῆς πόλεως τῆς Ἀσιανῆς ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Patricius miſericordia Dei epiſcopus Magneſiæ circa Mæandrum civitatis Aſianæ regionis, definiens ſubſcripſi. B

Πατρίκιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μαγνήτων τῆς πρὸς Μαίανδρον πόλεως τῆς Ἀσιανῆς ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Antonius miſericordia Dei epiſcopus Hypæponum civitatis Aſianæ regionis, definiens ſubſcripſi.

Ἀντώνιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ὑπαιπηνῆς πόλεως τῆς Ἀσιανῆς ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus [a] Amathuntorum Aſianæ regionis, definiens ſubſcripſi.

[a] In Græco, Aneatarum

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀναιτῶν πόλεως τῆς Ἀσιανῆς ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Siſinnius miſericordia Dei epiſcopus Nyſſorum civitatis Aſianæ regionis, definiens ſubſcripſi.

Σισίννιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Νυσσέων πόλεως τῆς Ἀσιανῆς ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Rheginus miſericordia Dei epiſcopus Panii Thraciæ provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Ῥηγῖνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Πανίου τῆς Θρᾳκῶν χώρας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus Heracleopolitanæ civitatis ſecundæ Armeniæ regionis, definiens ſubſcripſi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἡρακλειουπολιτῶν πόλεως τῆς δευτέρας τῆς Ἀρμενίων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Martyrius miſericordia Dei epiſcopus Juliopoleos civitatis primæ Galatiæ regionis, definiens ſubſcripſi.

Μαρτύριος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἰουλιουπολιτῶν πόλεως τῆς πρώτης τῆς Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Michael miſericordia Dei epiſcopus Aſponeanæ civitatis primæ Galatiæ regionis, definiens ſubſcripſi. C

Μιχαὴλ ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀσπωνιτῶν πόλεως τῆς πρώτης τῆς Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Plato humilis epiſcopus Cinnæ civitatis primæ Galatiæ regionis, definiens ſubſcripſi.

Πλάτων ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Κιννίων πόλεως τῆς πρώτης τῆς Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Andreas miſericordia Dei epiſcopus civitatis [b] Miniæ primæ Galatiæ regionis, definiens ſubſcripſi.

[b] In Græco, Maizi

Ἀνδρέας ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Μαΐζου τῆς πρώτης τῆς Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Genefius humilis epiſcopus Anaſtaſiopolitanæ civitatis primæ Galatiæ regionis, definiens ſubſcripſi.

Γενέσιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀναστασιουπολιτῶν πόλεως τῆς πρώτης τῆς Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Stephanus miſericordia Dei epiſcopus [c] Vranopolitanæ civitatis primæ Galatiæ regionis, definiens ſubſcripſi.

[c] In Græco, Veranopolis.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Βρανιουπολιτῶν πόλεως τῆς πρώτης τῆς Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus Miletopolitanæ civitatis Helleſponti regionis, definiens ſubſcripſi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μιλητουπολιτῶν πόλεως τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Mercurius miſericordia Dei epiſcopus Pœmanini Helleſponti regionis, definiens ſubſcripſi. D

Μερκούριος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ποιμανηνοῦ τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Donatius miſericordia Dei epiſcopus civitatis Prymneſiæ definiens, ſubſcripſi.

Δωμάτιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Πρυμνήσσου τῆς Φρυγῶν Σαλουταρίων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus civitatis Iborum Helleſponti, definiens ſubſcripſi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ἰβώρων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Cyricus miſericordia Dei epiſcopus civitatis Adramenſis Helleſponti, definiens ſubſcripſi.

Κύριος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ἀδραμύτου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Andreas miſericordia Dei epiſcopus civitatis Sylandinæ Lydiæ regionis, definiens ſubſcripſi.

Ἀνδρέας ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Συλάνδου τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Joannes humilis epiſcopus civitatis Philadelphiæ Lydiæ regionis, definiens ſubſcripſi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Φιλαδελφέων πόλεως, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus civitatis Sitorum Lydiæ regionis, definiens ſubſcripſi. E

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Σίτων ἐπαρχίας Λυδίας, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus Daldæ Lydiæ regionis, definiens ſubſcripſi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Δάλδης ἐπαρχίας Λυδίας, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Videtur hæc ſubſcriptio ſecundaria cum ſequenti confundi.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus civitatis Sitorum Lydiæ regionis, definiens ſubſcripſi.

. . . . . .

Joannes miſericordia Dei epiſcopus Daſcylii Helleſponti definiens ſubſcripſi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς * Δασκυλείου πόλεως τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

* In ſuſp. ſc. Δασκυλιτῶν

Joannes humilis epiſcopus Hadrianopoleos Bithyniæ regionis, definiens ſubſcripſi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀδριανῶν πόλεως τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Siſinnius miſericordia Dei epiſcopus Baſilinopoleos Bithyniæ provinciæ, definiens ſubſcripſi.

. . . . . .

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus civitatis Prænetri Bithyniæ provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Περκηνίων πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γεώργιος

ANNO CHRISTI 681. ACTIO XVIII.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Καδοΐας Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Georgius misericordia Dei episcopus civitatis Cadoſianorum Bithyniæ provinciæ, definiens subſcripſi.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Καισαρέων πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Stephanus miſericordia Dei epiſcopus Cæſareæ civitatis Bithyniæ regionis, definiens ſubſcripſi.

Ἀναστάσιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Θεοτοκιανῶν πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Anaſtaſius miſericordia Dei humilis epiſcopus Theotocianorum civitatis, ſive Apolloniadis, definiens ſubſcripſi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος νέας Ἰουστινιανουπόλεως, τῆς Μέλης τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus civitatis novæ Juſtinianopoleos [a] Gordi, definiens ſubſcripſi.

[a] In Greco, ſive Melæ Bithyniæ provinciæ.

Μέννας ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Καραλλίων πόλεως τῆς Παμφυλίων ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Menna miſericordia Dei epiſcopus civitatis Caralliæ Pamphyliæ, definiens ſubſcripſi.

Κοσμᾶς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Καντάνων τῆς Παμφυλίων ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Coſma miſericordia Dei epiſcopus civitatis Cantanorum Pamphyliæ regionis, definiens ſubſcripſi.

Νικήτας ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως τῆ Κορακησίου, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Nicetas miſericordia Dei epiſcopus civitatis Coraceſii, definiens ſubſcripſi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Βερίσσης Ἀρμενίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus civitatis Veriſſæ ſecundæ Armeniæ provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Καλλίνικος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Κολωνίας Ἀρμενίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Callinicus miſericordia Dei epiſcopus Coloniæ civitatis magnæ Armeniæ provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Τιβέριος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀμισοῦ τῆς Ἑλλησπόντου ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Tiberius gratia Dei epiſcopus civitatis [b] Amizon Helenoponti provinciæ, definiens ſubſcripſi.

[b] In Græco Amiſi.

Σέργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Σινώπης τῆς Ἑλλησπόντου ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Sergius miſericordia Dei epiſcopus civitatis Sinopes Helenoponti provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ἰβορήνων Ἑλλησπόντου ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus Iborenſis Helenoponti provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Τραπεζοῦντος Ἑλλησπόντου ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus Trapezuntinæ civitatis, definiens ſubſcripſi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀνδραπηνῶν πόλεως, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus Andrapenæ civitatis Helenoponti provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Γρηγόριος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ἄρκης τῆς πρώτης τῆς Ἀρμενίων ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Gregorius miſericordia Dei epiſcopus civitatis Arces primæ Armeniæ regionis, definiens ſubſcripſi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Φαυστινουπολιτῶν πόλεως τῆς δευτέρας τῆς Καππαδόκων ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus civitatis Fauſtinopoleos ſecundæ Cappadociæ, definiens ſubſcripſi.

Εἰρηνάρχης ἐλέῳ Θεοῦ διάκονος τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας τῆς Θεοῦ ἀναπληρῶν Κόμητα τῆ ἐμοῦ ἁγιωτάτου μου ἐπισκόπου ὑπέγραψα.

Irenarchus miſericordia Dei diaconus ſanctæ Anaſtrinæ eccleſiæ, locum exhibens Comitæ ſanctiſſimi epiſcopi mei, definiens ſubſcripſi.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ἰωνοπόλεως, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Georgius miſericordia Dei epiſcopus Iunopoleos, definiens ſubſcripſi.

Φωκᾶς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Δαδύβρων, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Phocas miſericordia Dei epiſcopus civitatis Dadybrorum, definiens ſubſcripſi.

Πλάτων ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀδριανουπόλεως Ὁνωριάδος, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Platon miſericordia Dei epiſcopus Hadrianopoleos Honoriadis, definiens ſubſcripſi.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Κρατείας Ὁνωριάδος, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Georgius miſericordia Dei epiſcopus civitatis Cratiæ Honoriadis, definiens ſubſcripſi.

Δομίτιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Προυσιάδων πόλεως, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Domitius miſericordia Dei epiſcopus Pruſiadis civitatis, definiens ſubſcripſi.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ἡρακλείας Πόντου, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Stephanus miſericordia Dei epiſcopus Heracleæ Ponti, definiens ſubſcripſi.

Λογγῖνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Τίου, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Longinus miſericordia Dei epiſcopus civitatis Tii, definiens ſubſcripſi.

Ἀναστάσιος χάριτι Χριστοῦ ἐπίσκοπος τῆ Πολεμωνίου, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Anaſtaſius miſericordia Dei epiſcopus Polemonii, definiens ſubſcripſi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Κομάνων, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus civitatis Comanæ, definiens ſubſcripſi.

Θεοφύλακτος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Κερασοῦντος, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Theophylactus miſericordia Dei epiſcopus civitatis Ceraſuntis, definiens ſubſcripſi.

Σολομὼν ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Κλανίου, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Salomon miſericordia Dei epiſcopus civitatis Clanei, definiens ſubſcripſi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆ Ἀμορείου, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus civitatis Amorii, definiens ſubſcripſi.

Ζήμαρκος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Σιδύμων, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Zemarcus miſericordia Dei epiſcopus civitatis Sidymorum Lyciæ provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Οἰνιάνδου, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Georgius miſericordia Dei epiſcopus civitatis Oeniandenorum Cariæ provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Βείζων, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus civitatis Erizorum Cariæ provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Μύνδου, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus civitatis Myndi Phrygiæ Pacatianæ provinciæ, definiens ſubſcripſi.

ACTIO XVIII.

ANNO CHRISTI 681.

Patricius miſericordia Dei epiſcopus civitatis Iluzo- A
rum Cappadociæ provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Παπείριος ἐλάχ. θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ιλουζῶν, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Petrus miſericordia Dei epiſcopus civitatis Appiæ, definiens ſubſcripſi.

Πέτρος ἐλάχ. θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ἀππίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Cyricus miſericordia Dei epiſcopus civitatis Ancyræ Phrygiæ, definiens ſubſcripſi.

Κύριος ἐλάχ. θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀγκύρας Φρυγίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Alexander miſericordia Dei epiſcopus civitatis Naco-
liæ Phrygiæ Salutariæ provinciæ, definiens ſub-
ſcripſi.

Ἀλέξανδρος ἐλάχ. θεοῦ ἐπίσκοπος Ναακολίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Paulus miſericordia Dei epiſcopus civitatis Sozopo-
leos Piſidiæ, definiens ſubſcripſi.

Παῦλος ἐλάχ. θεοῦ ἐπίσκοπος Σωζουπόλεως τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Marinus humilis epiſcopus civitatis Philomelii, de-
finiens ſubſcripſi.

Μαρῖνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆ Φιλομηλίου, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Conſtantinus humilis epiſcopus civitatis Tibriadorum
Piſidiæ provinciæ, definiens ſubſcripſi. B

Κωνσταντῖνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος Τιβεριάδων, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Platon miſericordia Dei epiſcopus civitatis Magido-
rum Pamphyliæ provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Πλάτων ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως Μαγίδων, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Pluſianus epiſcopus civitatis Sylleenſis, definiens ſub-
ſcripſi.

Πλουσιανὸς ἐλάχ. θεοῦ ἐπίσκοπος τῆ Συλλέου, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus civitatis Na-
zianzi, definiens ſubſcripſi.

Θεόδωρος ἐλάχ. θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ναζιανζοῦ, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus civitatis Doa-
rorum, definiens ſubſcripſi.

Θεόδωρος ἐλάχ. θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Δοάρων, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Demetrius humilis epiſcopus civitatis inſulæ Teni, de-
finiens ſubſcripſi.

Δημήτριος ἐλάχ. θεοῦ ἐπίσκοπος νήσου Τήνου, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Stephanus humilis epiſcopus inſulæ Pari, definiens
ſubſcripſi.

Στέφανος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος νήσου Πάρου, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Eutychius humilis epiſcopus inſulæ Meli, definiens C
ſubſcripſi.

Εὐτύχιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος νήσου Μήλου, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Georgius humilis epiſcopus inſulæ Theræ, definiens
ſubſcripſi.

Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος νήσου Θήρας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Joannes humilis epiſcopus civitatis Coryci primæ pro-
vinciæ Ciliciæ, definiens ſubſcripſi.

Ἰωάννης ἐλάχ. θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Κορύκου, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus civitatis Adano-
rum, definiens ſubſcripſi.

Ἰωάννης ἐλάχ. θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ἀδάνων, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Georgius miſericordia Dei epiſcopus civitatis Flavia-
dis ſecundæ provinciæ Lyciæ, definiens ſubſcripſi.

Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως Φλαβιάδος, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Eulalius miſericordia Dei epiſcopus Zenonopoleos
Iſauriæ, definiens ſubſcripſi.

Εὐλάλιος ἐλάχ. θεοῦ ἐπίσκοπος Ζηνωνουπόλεως Ἰσαυρίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Conſtantinus miſericordia Dei epiſcopus civitatis Da-
laſandi Iſauriæ provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Κωνσταντῖνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως Δαλισσάνδου, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus civitatis Ol- D
borum, definiens ſubſcripſi.

Θεόδωρος ἐλάχ. θεοῦ ἐπίσκοπος τῶν Ολβίων πόλεως, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Georgius miſericordia Dei epiſcopus inſulæ Coën-
ſium, definiens ſubſcripſi.

Γεώργιος ἐλάχ. θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κέων νήσου, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus humilis epiſcopus Piſibolorum Lycaoniæ
regionis ſubſcripſi.

Θεόδωρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῶν Ψιβύλων πόλεως τῆς Λυκαονίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Georgius miſericordia Dei epiſcopus Chii inſulæ, de-
finiens ſubſcripſi.

Γεώργιος ἐλάχ. θεοῦ ἐπίσκοπος Χίου τῆς νήσου, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Georgius humilis epiſcopus inſulæ Naxiæ, definiens
ſubſcripſi.

Γεώργιος ἐλάχ. θεοῦ ἐπίσκοπος Νάξίας τῆς νήσου, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Conſtantinus humilis epiſcopus Lampſaci, definiens
ſubſcripſi.

Κωνσταντῖνος ἐλάχ. θεοῦ ἐπίσκοπος Λαμψάκου, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Coſmas indignus epiſcopus civitatis Cotianorum, de-
finiens ſubſcripſi.

Κοσμᾶς ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Κοτιαέων πόλεως, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Polychronius miſericordia Dei epiſcopus Theopoli- E
tanæ civitatis Bithyniæ regionis, definiens ſubſcri-
pſi, per Theodoſium religioſum preſbyterum ſan-
ctiſſimæ magnæ eccleſiæ meæ, propter ſenectutem
meam.

Πολυχρόνιος ἐλάχ. θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Θεουπολιτῶν πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα, διὰ Θεοδοσίου τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου τῆς κατ' ἐμὲ ἁγιωτάτης ἐκκλησίας.

Petrus gratia Chriſti Dei noſtri epiſcopus civitatis Me-
ſembriotum Hæmimontis regionis, definiens ſub-
ſcripſi.

Πέτρος χάριτι Χριστοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μεσημβριῶν πόλεως τῆς Αἱμιμοντίου ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Petrus indignus epiſcopus Sozopoleos Hæmimontis
regionis, definiens ſubſcripſi.

Πέτρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Σωζοπολιτῶν πόλεως τῆς Αἱμιμοντίου ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus civitatis Tra-
pezuntiorum, definiens ſubſcripſi.

Θεόδωρος ἐλάχ. θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Τραπεζουντίων πόλεως, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Leontius miſericordia Dei epiſcopus Helenopolitanæ

Λεόντιος ἐλάχ. θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ελενουπολιτῶν πόλεως τῆς

* In Græco Theodotius

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XVIII.

Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ἐξέπαι ὑπέγραψα.

Θεόδοτος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σεβαστῶν μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῆς Ἀρμενίων ἐπαρχίας, ἐξέπαι ὑπέγραψα.

Σιλουανὸς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Λημνίων νήσου, ἐξέπαι ὑπέγραψα.

Ἰσίδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀβυδηνῶν πόλεως, ἐξέπαι ὑπέγραψα.

Ἀνδρέας ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Νεαπολιτῶν πόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχίας, ἐξέπαι ὑπέγραψα ἀφ' Θεοδώρου τοῦ ἐμοῦ μητροπολίτου, ἀφ' οὗ συνέχομαι μὲ τῆς ἐμαυτοῦ σίρραν.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Καρπαθίων νήσου, ἐξέπαι ὑπέγραψα.

Δαβὶδ ἐλάχιστος ἐξέπανος τῆς ἐν Βοσπόρῳ ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Ἀνδρέου τοῦ ἐνοικείου μου ἐπισκόπου ὑπέγραψα.

. . . . . .

Κυπριανὸς ἀναξίως ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἀκκιτανῶν Καλάρεως νήσου Σαρδηνίας, ἐξέπαι ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Αὐρηλιουπόλεως, ἐξέπαι ὑπέγραψα.

A civitatis Trapezuntiorum, definiens subscripsi.

Theodosius misericordia Dei episcopus Sebastiæ metropolis secundæ Armeniæ regionis, definiens subscripsi.

Silvanus misericordia Dei episcopus Lemni insulæ, definiens subscripsi.

Isidorus misericordia Dei episcopus Abydi civitatis, definiens subscripsi.

Andreas misericordia Dei episcopus civitatis Neapolitanæ Cariæ regionis, definiens subscripsi per Theodorum metropolitanum meum, propter [a] infirmitatem qua detineor.

Joannes misericordia Dei episcopus Carpathi insulæ, definiens subscripsi.

David humilis diaconus sanctissimæ ecclesiæ, quæ est in Bosphoro, & locum exhibens Andreæ episcopi mei, subscripsi.

Theodorus indignus episcopus Phasidis Lazici provinciæ, definiens subscripsi.

Citonatus misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Calaritanæ insulæ Sarduniæ, definiens subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episcopus Aureliopoleos Libyæ provinciæ, definiens subscripsi.

[a] *In Græco, oculorum pejorationem*

Ἡ ὑπογραφὴ τοῦ Δεσποτικοῦ καὶ φιλοχρίστου βασιλέως Κωνσταντίνου.

Subscriptio piissimi & Christo dilecti Constantini Imperatoris.

Κωνσταντῖνος ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ βασιλεὺς ὁ αἰωνοβίωτος Ῥωμαίων, ἀνέγνωσά καὶ συνήνεσα. C

Constantinus in Christo Deo rex ac Imperator Romanorum, legimus & consensimus.

Κωνσταντῖνος ὁ δεσποτικὸς βασιλεὺς εἶπε· λεγέτω ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, εἰ κατὰ συναίνεσιν πάντων τῶν ἁγιωτάτων ἐπισκόπων ὁ νῦν τῷ πιστῶν ἀκροατηρίῳ ἐκτεθεὶς ὅρος ἐξεφωνήθη.

Constantinus piissimus Imperator dixit: Edicat sanctum & universale concilium, si cum consensu omnium episcoporum promulgata est definitio, quæ ad præsens relecta est.

Ἡ ἁγία σύνοδος ἐξέβοησε· πάντες οὕτω πιστεύομεν, μία πίστις· πάντες οὕτω φρονοῦμεν· πάντες συναινοῦμεν καὶ ὑφηγούμεθα· ἐκθέσεως ὑπογράψαμεν. ἐκθέσεως πάντες πιστεύομεν. οὕτω ἡ πίστις τῶν πατέρων, οὕτω ἡ πίστις τῶν ὀρθοδόξων. πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως. τὰς πλατύνσεις τῶν δύο φύσεων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν οὐ ἐπέγνωσας. τὸν φυτευθέντα τῆς αἱρέσεως πόρρω φύλαξον. Μαρκιανῷ νέῳ Κωνσταντίνῳ αἰωνία ἡ μνήμη. νέῳ Ἰουστινιανῷ Κωνσταντίνῳ αἰωνία ἡ μνήμη. ὅλους τοὺς αἱρετικοὺς οὐ διῶξας. τὸν καθαιρεθέντα τοὺς αἱρετικοὺς πόρρω φύλαξον. τοὺς διαιροῦντας καὶ συγχέοντας οὐ διῶξας. ἀφανὴς φθόνος τῆς βασιλείας ὑμῶν. ὁ Θεὸς φυλάξῃ τὸ κράτος ὑμῶν. ὁ Θεὸς τοῦ βασιλέως ὑμῶν εἰρηνεύσῃ. ἡ ὑμετέρα ζωὴ τῆς ὀρθοδόξων ζωή. αἰώνιος βασιλεῦ, τὴν ὑπήκοον φύλαξον. ἀφῃρέθη τοῦ αἱρετικοῦ ἀκκιτανοῦ αἱρεσιάρχου. Νεστορίῳ καὶ Εὐτυχεῖ καὶ Διοσκόρῳ ἀνάθεμα. Ἀπολιναρίῳ καὶ Σεβήρῳ ἀνάθεμα. τοῖς ὁμόφροσιν αὐτῶν ἀνάθεμα. Θεοδώρῳ τῷ τῆς Φαρὲ ἀνάθεμα. Σεργίῳ καὶ Ὀνωρίῳ ἀνάθεμα. Πύρρῳ καὶ Παύλῳ ἀνάθεμα. Κύρῳ καὶ Πέτρῳ ἀνάθεμα. Μακαρίῳ καὶ Στεφάνῳ καὶ Πολυχρονίῳ ἀνάθεμα. πᾶσι τοῖς αἱρετικοῖς ἀνάθεμα. τοῖς προέρασι καὶ προεῖπον καὶ μέλλουσι διδάσκειν τὸ θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἔχειν τοῖς οἰκείοις οἰκονομίαις Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀνάθεμα.

Sanctum concilium exclamavit: Omnes ita credimus, una fides, omnes idipsum sentimus, omnes consentientes & [b] amplectentes subscripsimus, orthodoxe omnes credimus. Hæc est fides apostolorum, hæc est fides patrum, hæc est fides orthodoxorum. Multos annos Imperatori. Integritates duarum naturarum Christi Dei nostri tu declarasti. Luminarium pacis Domine D conserva. Marciano novo Constantino æterna memoria. Novo Justiniano Constantino æterna memoria. Omnes hæreticos tu effugasti. Dejectorum hæreticorum Domine conserva. Dividentes & confundentes tu persecutus es. Absit invidia a vestro imperio. Deus custodiat fortitudinem vestram. Deus regnum vestrum & imperium vestrum pacificet. Vestra vita, orthodoxorum vita est. Cœlestis rex terrestrem conserva. Per te universalis ecclesia pacificata est. Nestorio, & Eutychi, & Dioscoro, anathema. Apollinari, & Severo, anathema. Consentaneis eorum anathema. Theodoro Pharanitæ anathema. Sergio & Honorio anathema. Cyro & Petro anathema. Macario & Stephano & Polychronio anathema. Omnibus hæreticis anathema. E Qui prædicaverunt & prædicant, & docent ac docturi sunt unam voluntatem & unam operationem in dispensatione Domini nostri Jesu Christi Dei nostri, anathema.

[b] *Sive, lubentes.*

Κωνσταντῖνος ὁ δεσποτικὸς βασιλεὺς εἶπε· τὸν Θεὸν καρπούμενοι σωφρόνως τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ ὑμῶν συνόδῳ, ὡς χωρὶς οἱασδήποτε φανταστικῆς ἢ ἀντιπαθείας περὶ δόξαν ἀπαθῆ καὶ ζῶσαν καθάπερ ὑμῖν, τὸ ἀβλάβεστον ἔχειν τὸν ἀμόλυντον ὑμῶν τῆς Χριστιανῶν πίστιν, καὶ ἐν παῤῥησίᾳ πᾶσι αὐτὸν παρεφυλάξατε ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὴν διδασκαλίαν καὶ παράδοσιν τὴν παραδοθεῖσαν ὑμῖν ἀφ' τὸ εὐαγγέλιον, καὶ τῆς ἁγίων ἀποστόλων, καὶ ἀφ' τῶν ὁσίων πατέρων τῶν ἁγίων πάντα οἰκουμενικῶν συνόδων, καὶ τῆς ἁγίων ἐκκρίτων πατέρων.

Constantinus piissimus Imperator dixit: Deum testem proferimus sancto & universali vestro concilio, quod absque quolibet favore & invidia, principale desiderium & zelus exstitit nobis, irreprehensibilem esse immaculatam orthodoxam Christianorum fidem, & cum stabilitate nos eam conservare in nomine Dei, secundum doctrinam atque traditionem, quæ tradita est nobis tam per evangelium, quamque per sanctos apostolos & per statuta sanctorum quinque universalium conciliorum, sanctorumque probabilium patrum. Ea

ACTIO XVIII.

ANNO CHRISTI 681.

non mediocriter nos pro hoc desiderium coarctabat, ex quo, jubente Deo nostro, auctoraliter accepimus solium imperii nostri. Cum ergo Deo complacuit tempus concedere, invitavimus fieri collectionem vestram, * ad considerandum vobis sanctas Dei scripturas, omnem vocis sive assertionis novitatem, quæ adjecta est ad inviolatam nostram Christianorum fidem in his vicinis temporibus a quibusdam prava sentientibus expellereris; mundissimamque nobis hanc contraderetis, sicut prædictum est: quatenus secundum sancta & universalia quinque concilia, & statuta sanctorum venerabilium patrum, ita eam & nos custodiamus usque in mortem. Ibi ergo judicabimur vobiscum apud terribile tribunal Dei, quando futurus est judicare vivos & mortuos, si forsitan aliquid umquam conscientiam habetis fuisse intermissum in definitione, quæ a vobis promulgata est. Sed & si quisquam ex vobis forsitan vult dicere utique examinato sermone, qui fuerit a quolibet ex vobis prolatus; ex omni parte per gratiam & inspirationem sancti Spiritus summitatem comprehendamus sanctæ & immaculatæ fidei, quæ tradita est nobis a sanctis apostolis & discipulis Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi veri Dei nostri, & eis qui deinceps reperti sunt probabilibus patribus, & sanctis quinque universalibus conciliis: quatenus uno ore, unoque corde omnes ecclesiæ Dei hymnum offerant in tempore regni nostri misericordissimo Deo nostro, recte annuntiantes verbum veritatis ejus: & perfectus extinguatur omnis hæreticæ præsumptionis jactantia ab ejus benignitate.

* In Græc. ut considerantes vos

Sancta synodus exclamavit: Multos annos Imperatori. Christo dilecto Imperatori multos annos. Pium & Christianum Imperatorem Domine conserva. Orthodoxam fidem tu confirmasti. Definitio orthodoxa est. Contradicenti huic definitioni anathema. Qui contradixerit huic definitioni, divisor est. Qui contradixerit huic definitioni, hæreticus est. Qui non susceperit hanc definitionem, Apollinaristæ est. Qui contradixerit huic definitioni, Nestorianus est. Qui non susceperit hanc definitionem, Eutychianista est. Nestorianis anathema. Eutychianis anathema. Omnibus Christo rebellibus hæresibus anathema. Æterna memoria Imperatori. Æternum permaneat vestrum imperium.

Constantinus piissimus Imperator dixit: Etsi procul dubio vestra venerabilitas atque religio delassata sit ex longinquo itinere, & diuturna hic commoratione; verumtamen gratiam dignam cum vicissitudine illa superni nutus, etiam ab imperio nostro percipiet; eo quod multis erraticis circa orthodoxam fidem extincta dissonantia, in unam eamdemque confessionem consonanter omnes convenimus, sperantes veram atque celerem salutem a multorum munerum datore Deo, intercessionibus sanctæ & immaculatæ Dei genitricis & vestræ sanctitatis, suscipere.

Sanctum concilium dixit: Piissime & tranquillissime domine, sermonem acclamatorium ad Deo amabilem vestrum potentatum, juxta mortem composuimus: & si placuerit pietati vestræ, hunc perlegi jubete.

Constantinus piissimus Imperator dixit: Acclamatorius sermo, qui compositus est a sancto vestro concilio, deferatur & relegatur. Qui delatus est, & in his sermonibus ita relectus est:

Sermo acclamatorius, qui prosphoneticus dicitur, a sancto & universali concilio b ad piissimum & Christo dilectum Constantinum Imperatorem.

b In Græco additur, Item

ADextera Dei qui cuncta creavit, & continet, imperialis potestatis merito diadema suscipiens,

καὶ τὸ μυρίας ἡμᾶς σωτηρίᾳ ὁ σὸς ὑπὲρ ὅσιον ἐπιθυμία, ἐξ οὗπερ καπὸ κλήρων τῷ Θεῷ ἡμῶν αὐθεντῶς ἐπιλαβόμεθα τῷ θρόνῳ τῆς βασιλείας ἡμῶν. ἐπ᾽ οἷς κἀκείνου ὁ Θεὸς καιρὸν παραχωρήσας, συνεπεφάμεθα ἡμᾶς τὸ συναθροίσαι ὑμᾶς πρὸς τὸ κατανοῆσαι ὑμᾶς τὰς ἁγίας τοῦ Θεοῦ γραφὰς πᾶσαν καινοτομίαν ἢ καινοτομίαν προσφθεγγόμενον τῷ ἀμωμήτῳ ὑμῶν σῷ Χριστιανῷ πίστει· ἵν᾽ οἱ τῶν πρόσθεν ὄντως χρόνων ὑπό τινων κακοδόξων ἐξωσθῶσιν, ἡ καθαρωτάτη ὑμῶν αὐτῶν παραδόσεως, καθὼς προεῖπται, οἵας τοῖς τε ἁγίας καὶ οἰκουμενικὰς πέντε συνόδους, καὶ τοὺς ὁσίους τοῦ ἁγίου ἀποστόλων πατέρων, οἷς τὸ αὐτὸς ὑμᾶς αὐτοὺς παραφυλάττειν μέχρι θανάτου. ἐκεῖ οὖν δικασόμεθα * ὑμῶν ὁ τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ Θεοῦ, ἐπ᾽ μέλλει κρίνειν ζῶντας ἡ νεκρούς, εἴπερ τι συλλογίσεται παραλελοιπέναι ὁ τοῦ παρ᾽ ὑμῶν ἐκπεφάνθαι ὅρου, ὃ καί τις ἐξ ὑμῶν ὡς οἶκος βούλεται εἰπεῖν. ὅπως ἐξεταζομένου τοῦ προκειμένου παρ᾽ ἡμῶν λόγου πάσῃ τὸ ἀπὸ ὁποιουδήποτε ἐξ ὑμῶν λεχθὲν καὶ ὑπερορισθὲν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίου ὑπολαβεῖν ἡμᾶς τὴν ἀπόδειξιν ἡμῶν ἁγίας τε καὶ οἰκουμένου πίστεως λόγου τε τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ μαθητοῦ τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἡ τῶν πατέρων ὑπερδέκτων ἐκτεθεῖσαν πατέρων, καὶ τῶν ἁγίων πέντε οἰκουμενικῶν συνόδων. ἵνα ὁ ἐν ἑνὶ τόματι ἡ μιᾷ καρδίᾳ πάσῃ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ ὕμνον ἀναπέμψωσι τῷ τῆς βασιλείας ἡμῶν τοῦ πολιτείου ἡμῶν Θεοῦ, ὀρθοτομοῦντες τὸν λόγον τῆς αὐτοῦ ἀληθείας, εὐσεβῆ δὲ πᾶσαν αἵρεσιν αὐθαδείας ῥήγμασι πλείοις πεσεῖν τοὺς αὐτοῦ ἀμαθύνοντας.

Ἡ ἁγία συνόδος ἐβόησεν· πολλὰ τὰ ἔτη τῷ βασιλεῖ. φιλοχρίστῳ βασιλεῖ πολλὰ τὰ ἔτη. τὸν δίοικτὸν τῷ Χριστῷ βασιλέα κύριε φύλαξον. τὴν ὀρθοδοξίαν σὺ ἐστήριξας. ὁ ὅρος ὀρθόδοξος ἐστίν. τῷ ἀντιλέγοντι τῷ ὅρῳ ἀνάθεμα. ὁ ἀντιλέγων τῷ ὅρῳ αἱρετικός ἐστιν. ὁ ἀντιλέγων τῷ ὅρῳ διαιρέτης ἐστίν. ὁ μὴ δεχόμενος τὸν ὅρον Ἀπολιναριστὴς ἐστίν. ὁ ἀντιλέγων τῷ ὅρῳ Νεστοριανός ἐστιν. ὁ μὴ δεχόμενος τὸν ὅρον Εὐτυχιανιστὴς ἐστίν. τοῖς Νεστοριανοῖς ἀνάθεμα. τοῖς Εὐτυχιανοῖς ἀνάθεμα. πάσαις τοῖς χριστομάχοις αἱρέσεσιν ἀνάθεμα. αἰωνία ἡ μνήμη τῷ βασιλεῖ. αἰώνιος διαμονὴ ἡ ὑμῶν βασιλείᾳ.

Κωνσταντῖνος ὁ δισεβέστατος βασιλεὺς εἶπε· εἰ καὶ πάντως ἡ ὑμῶν ἁγιότης τε καὶ θεοσέβεια πάσχουσιν ἐκ τῆς μακρόθεν ἀποδημίας, καὶ χρονίας ἐνδιατριβῆς, ἀλλ᾽ οὖν χάριν ἐπάξιον μισθὸν τῶν ἐκ τῆς ἄνω χορηγίας ἀντίδοσιν καὶ παρὰ τῆς ὑμῶν λιπάρου βασιλείας· ἐπ᾽ πολλοῖς πλανηθεῖσιν περὶ τὸν ὀρθόδοξον τύπον ἀναμφιλύτως τῆς δόξης εἰς μίαν καὶ τὸν αὐτὸν ὁμολογίαν ἀμφώνως πάντες συμφθεγγόμενοι, ἐλπίζοντες τὸν ἀληθῆ ἡ ἔγκυον σωτηρίαν παρὰ τῆς μεγαλοδώρου Θεοῦ, πρεσβείαις τῆς ἁγίας ἀχράντου δεσπόνης καὶ τῆς ὑμῶν ἁγιότητος δέξασθαι.

Ἡ ἁγία συνόδος εἶπε· δίοικτοι πάντες ἡ μακρόθεν παρόντες, λόγον θεοφορητικὸν θεῖς τὸ ἀναγνωσθὲν ὑμῶν πρόσωπα καὶ τὸ ἐκεῖθεν συνταξάμενον. ἡ, εἰ περίεστιν, τῇ δισεβείᾳ ὑμῶν ὕδωρ ἀναγνωσθῆναι καλόσωπε.

Κωνσταντῖνος ὁ δισεβέστατος βασιλεὺς εἶπε· ὁ παρὰ τῆς ἁγίας ὑμῶν συνόδου συντεθεὶς θεοφορητικὸς λόγος ἀναγνωσθήτω, καὶ ἀναγνωσθήσεται. καὶ ἐπειδὴ, ἡ ἀκροάσθαι ἔχει δεῖ λίξεως τύπος·

Λόγος θεοφορητικὸς ἐκ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου, πρὸς τὸν δισεβέστατον καὶ φιλόχριστον βασιλέα Κωνσταντῖνον.

Ὑπὸ τῆς τῶν πάντων πατρὸς τε καὶ ποιητοῦ δεξιᾶς τὸ τῆς οἰκουμενικῆς ἐξουσίας δίδημα κατ᾽ ἀξίαν δεξά-

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XVIII.

μένες, εὐλόγησον βασιλεῦ, φιλοχριστίᾳ καὶ ἡμερότητι, ἢ τῇ συμμέτρῳ σοι τῶν πάντων διοικήσει τὸ καὶ διδόντα τὴν βασιλεύουσι σοι Θεὸν φιλῆς ἀντιμισθῆσαι. Οἵοις γὰρ ἀνταύτοις μέσις αὐτὸν εὐλογεῖσθαι, οἷς ἀγαπᾷ διαπονεῖσθαι. τίς δὲ Θεῷ παρ' ὑμῶν εὐλογημοτέρα ἀλλων προσόδοις, ἀλλ' ἢ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης καὶ πίστεως ἡ ἐξέτασις ἔνδειξις, καὶ θεῖ ἀγάπην ἀνακτᾶσθαι ἢ δι' ὑμῶν εἰρήνης κατάστασις; διὸ ἢ μάλιστα πλείοσι ἀγῶσι, μᾶλλον ἔσπερ ἔχεις, ἐπίλεισε, τὴν ἀμφιτεσσαράων θεῖ ἑνότητα συναγωνιζόμενος. ὑμεῖς μὲν γὰρ δι' ἡμῶν Χριστῷ χαίρειν βασιλεύετε, Χριστὸς δὲ δι' ὑμῶν ἀγαπᾷ τοῖς ἐκκλησίαις αὐτοῦ τὴν εἰρήνην βραβεύειν. αὐτὸς ἢ νῦν τὴν ὑμετέραν γαληνὸν ἐξέγειρε, καὶ πρὸς τὴν τῆς ὀρθοδοξίας ζῆλον κινῆσαι, ὅπως τὴν οἰκουμενικὴν ταύτην συγκαλέσασθαι συνέδριον· ἢ τὸ μὲν τῆς προκοπῆς φανὲν ἀμέτοχον ἀκαταρρήτῳ καταύγασμα, τῆς ἀληθείας δὲ κινδύνου τὸ κήρυγμα· ἵνα δύνωμαι προσδιορίσασθαι τι καὶ ἀκριβέστερον ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας τὸ σύστημα. εἰ γὰρ ἀνεκτὸν ἡγήσω, πανσόφων βασιλεῦ, τὰ μὲν ἄλλα πρὸς ἑαυτὰς ὁμοιοῦν ἡμᾶς καὶ συμφέρεσθαι· περὶ αὐτὸ δὲ τῆς ζωῆς ἡμῶν τὸ κεφάλαιον ἑαυτοὺς διαιρεῖσθαί τε καὶ διασπᾶσθαι· καὶ ζῶντα μελῶν ἀλλήλων ἔσεσθαι ἡμᾶς, ἢ τὸ ἓν σῶμα συνιστῶντα Χριστοῦ, ἢ τῆς πρὸς αὐτὸν τε ἢ ἀλλήλους ὁμοδοξίας καὶ πίστεως.

Τί δὲ καὶ μάλιστα βασιλεῖ πρεπωδέστερον, ἢ τοῦ παντὸς διπλῶς καθωσιῶσθαι τὸ ὑπήκοον, δι' οὗ καὶ τοῖς ἄλλοις δίκαιος ὢν τὸ πρέπον; καὶ δὲ τῆς ἑνότητος ὑμῶν προσόδοις ἀξίως ἀζώσῃ, ὅ, τε τῆς πρεσβυτάτης Ῥώμης ἢ ἀποστολικῆς ἀκροπόλεως ἀρχιεπισκόπους πρέσβεις, καὶ ἡμεῖς οἱ ἐλάχιστοι, Χριστοῦ δὲ ἔμοιγε ἱερεῖς καὶ διάκονοι· ὁ μὲν αὐτὸ ἑαυτὸν τῷ θεῖ χαρακτῆρι σώσας καὶ ὃς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀξιοχάρατος ἡμῖν σωίσαις· οἱ δὲ σὺν αὐτοῖς ἢ πάντες ἅμα τὸν ἀκίνητον ὄρεσιν ὄντα θεῖ κράτος σὺν σωματικῶς ἀσπασώμεθα. οἱ μὲν οὖν ἅπαντες ἀπλοῦς τε καὶ ἀπαυγάσματος ἀκίβδηλον τὸ διεξηλεγμένον παραδείγματα κήρυγμα, ἢ τῶν ἀποστολικῶν ἀφορμῶν ἀκριβῶς ἐκπορισθέν, καλῶς ἂν ἦγε ἢ πάντας τὰ σφέτερα· καὶ οὗτοι τῶν αἰτιατόντων, οὗτοι τῶν ἀκριβῶν αἰτίων πάσι συνεπιστάμενοι. οἷς γὰρ οὐδὲ θεῖ κράτος τὴν πρεσβύτητος τῶν σπερμάτων παρέξεται, ἕως ἂν σὺν μὴ ἀπολέσωσι καὶ τὸν τῆς γαλήνης κύριον τῶν ὅλων μαχέσωσι, ἀλλ' ὑπομονὴν φιλοσοφεῖν ἢ θεῷ συμβαλεῖν, ἢ τῶν ὑπὸ χεῖρα καταβυθισθέντων τύπον καθικέσθαι. ὑπὸ δὲ τῶ σπαρῆ ἡ ἀνάπαλος ἀνάγκης ἡσυχίαν ἢ ἀνέχεσθαι, ἀλλ' ὥσπερ αἰχμαλώτους ἢ βαλτρίους θεῖ ἀλλοις ὑπνώσης καταξαίνειν, τῆς τῆς πλάνης διδάγμασιν οἷα κρυπτῆς μαχαίρας τὰν θεῖ πολλῶν διανοιῶν λυμεῶνες ἄρασθαι· διόπερ χρεία ἢ Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ τῶ πατρὶς σοφία καὶ δύναμις, δι' ἧς τὸ πᾶν σωίσει τε ἢ σωίζεται, ἧς ἰδίως κατ' αὐτὸν ὑπάρχης ὀπαδὸς ἀνατεταγμένος, τὰν θεῖ πολέμιος ἀναλαμβάνοντας μαχαίραν τοῖς ὑπερμὰν καὶ ἀπόρθητον θεῖ ἀντιμάχεσθαι χεῖρα κατὰ τοσούτου λαοῦ αὐτοῦ, ἢ τὰ τῆς ὑπλότητος βασίλεια παραδόξως ἀσφαλῶς παρεκτήσασθαι, καὶ ἧς ἀντὶς μαχαίρης τὰ ἔθνεσι λόγια συλλόγου τε καὶ πιστοῦ τῆς χειροῦς δόγμασιν. θοῦς οὖ καὶ ῥομφαία καλεῖσθαι παρέχεται. ῥομφαία, φησὶ, ἐξεγέρσου ἐπὶ ἧς λύκους ποιμένας, ἢ ἧς τὰ θοῦσα σωτηρίου τοὺς ἀφιέντας.

Οὕτως ἄρα καὶ θεῖ ὅλον σωίσαι αἰ πᾶν ἐν ἀξιοσέβαστος χαρίσασθαι θοῦς παρέστω αἰὼ καὶ μαχέσθω, θεῖ τὰ αὐτοκράτορι, θεῖ τὰ θοῦστρόπῳ ἐπιζεύξαι. Ἄρειος διαιρέτης καὶ καταπομπὸς τῆς Τριάδος ὑφῆκτο, καὶ πανσύνεκα Κωνσταντῖνος ὁ ἀοιδέστατος, καὶ Σίλβεστρος ὁ ἀοίδιμος, τὰν τὸ Νικαίᾳ μεγάλῳ τε καὶ ἀξιοθαύμαστον συνάγειν σύνοδον· δι' ἧς ἡ Τριὰς αὐτὸ τὸ τῆς πίστεως ὑπογράφουσι σύμβολον, τῆς τε Ἀρειανῆς κακοτεχνίας καταψήφισιν, καὶ τῇ δι-

A Christo dilecte Imperator, humanitate ac manſuetudine, & circa fidem inſita pietate atque rectitudine, Dominum remunerare diligis, qui te regnare diſpoſuit: tales quippe munerum vices ſcis eum habere complacitas, quibus ſibi diligit famulari. Quæ vero eſt alia Deo liberalior a vobis donorum oblatio, quam caritatis & fidei circa eum flagrans demonſtratio, ſanctarumque Dei eccleſiarum per vos pacificus ſtatus? Propter quod & maxime plurimos agones ſuper his, quos habes, conſummaſti, ut unanimitatem acquireres diſſidentium. Vos enim per Chriſtum benigne regnatis, Chriſtus vero per vos eccleſiis ſuis pacem diligit impartiri. Ipſe & nunc veſtram ſuſcitavit ſerenitatem, & ad rectæ fidei zelum commovit, hanc univerſalem ſynodum convocandi: ut nuper quidem exortæ hereſis novitatem deſtrueret, veritatis autem prædicationem firmaret: ut hoc proveniente, ſtabile & inconcuſſum ſit eccleſiæ ipſius collegium. Intolerabile enim exiſtimaſti, prudentiſſime Imperator, in ceteris quidem nos ad invicem conſentire atque concurrere; circa ipſum autem vitæ noſtræ [a] capitulum ab invicem diſrumpi atque diſcindi? [b] ut hinc nos aliter alterius membra exiſtentes in uno Chriſti corpore conſtituamur, per eamdem, quæ ad ipſum & ad invicem intelligentiæ atque fidei eſt, conſonantiam.

[a] In Græco caput.
[b] In Græco, Hinc cum nos.

Quid vero eſt & præſertim Imperatori decibilius, quam præ omnibus pietate adornare ſubjectos, per quod & in ceteris feliciatur reſpublica? Verumtamen veſtris divalibus præceptis acquieſcentes, tam antiquæ Romæ, & apoſtolicæ ſummitatis [c] pontificalis antiſtes, quam nos humiles, Chriſti tamen ſacerdotes atque miniſtri; ille quidem pro ſe litterarum paginam, eoſque qui ejus perſonam deſcriberent, ſacerdotes conſtituit; nos autem omnes cum eis ſimul Deo amabile ſolium tuæ fortitudinis corporaliter circumſtetimus. Si igitur omnes ſimpliciter & abſque calliditate a principio evangelicam prædicationem ſuſcepiſſent, apoſtolicisque inſtitutionibus eſſent contenti, bene utique & apte ſecte cauſæ haberent: & [d] neque auctoribus hæreſeon, neque fautoribus ſacerdotum, certaminum labores exercerentur. Oportebat enim, illos quidem in ſilentio degentes, ſalutem acquirere: iſtos vero, ad reluctandum non provocari: & tranquillitati tempus, non tumultibus, compartire; ſed ſilentium prudenter amplecti, & Deo colloqui, & ſubjectis formula virtutum exhibere. Sed quia adverſarius ſatanas requieſcere minime [e] ſinit, ſed tamquam armigeros atque telorum portatores, adverſus Chriſtum proprios miniſtros exſuſcitat, errorum doctrinis velut occultis gladiis multorum mentes fraudulenter perimentes: hujus rei gratia & Chriſtus Deus noſter, qui Patris eſt ſapientia & virtus, per quam univerſa conſtituta ſunt & continentur; ſuos adverſus illos præliatores apto tempore ſuſcitavit, gladium ſpiritus arripientes, ad abſcidendum ac perimendum eos, qui manum extollunt adverſus populum ejus [f] copioſum; & qui eccleſiæ aulas more [g] luporum capeas tenere, & interiores margaritas divini eloquii rapere, atque conculcare porcinis dogmatibus nitebantur: ad quos & gladius jubetur exacui: *Framea*, inquit, *exſurge ſuper lupos paſtores; & eos qui oves conturbant, interfice.*

[d] In Græco, neque hæreſiarchis, neque hierarchis certaminum &c.
[e] In Græco, ceſſant,
[f] In Græco, ſæpe numero
[g] In Græco, luporum
Zach. 13.

Sic utique & omnium ſynodorum hucuſque conventus effecti ſunt adverſus id, quod tumultuabatur, & reluctabatur; tam principibus, quamque priſcis patribus ſemper armatis. Arius diviſor atque partitor Trinitatis inſurgebat: & continuo Conſtantinus ſemper Auguſtus, & Silveſter laudabilis, magnam atque inſignem in Nicæa ſynodum congregabant: per quam ipſa Trinitas tam fidei ſymbolum dictavit, quamque adverſus Arianam malitiam ſententiam promulgavit;

* al. ἐν χιτῶνι

ACTIO XVIII.

a Pater justa poena impietatis locis indignis &c b Pater, cujus solida mens aggressionibus atque conflictibus alienarum tollarum nullatenus erat flexibilis : Gregorius quoque & Nectarius.

justa pœna errantem ecclesiæ locis indignis, sed illi condignis cruciavit. Macedonius Spiritus denegabat deitatem, & dominantem conservum prædicabat : sed maximus Imperator Theodosius, & Damasus b fidei adamas, protinus obstiterunt : quorum solidam mentem aggressiones atque conflictus alienarum sectarum nullatenus flexibilem reddiderunt ; Gregorius, & Nectarius in hac regia urbe conventum congregabant : & sacrilegam quidem linguam a sacerdotio abscindebant, quæ blasphemias exsecrabiles in Spiritum sanctum jaculabatur : fidei vero symbolum denuo explanabant, quod Deus est Spiritus, confirmantes per ea quæ manifestius expoluerunt. Sic igitur eos, qui Trinitatis unitatem solvebant, Trinitatis virtus destruxit. Multa vero valde & multifaria & super ipsa Unigeniti dispensatione facta est oppositio ; sed generalia sermo exsequi festinat. Iterum Nestorius, & iterum Cælestinus & Cyrillus : ille quidem Christum dividebat, & partiebat : hi vero cum domino conspirantes, una cum sceptrorum domino divisorem dejiciebant : ut Ephesus, & ibidem gestorum tabulæ per litterariam vocem, dum ipsi sileant, causas ipsas loquuntur. Deinde Eutychetis insania delirante alteram fabulam, ipsiusque Salvatoris humanitatem penitus recusante, & umbrosam quamdam ejus & non veram similitudinem præstigiante ; putasne necessarium erat silere, & non spiritales viros insurgere, qui divinis verbis falsidicos compescerent ? Et quomodo non indignaretur Deus qui blasphemabatur, & non defendebatur ? Leonis igitur c tabula tamquam leonis rugitus viriliter vociferans ex Roma, interim archimandritam bestiam perterruit, & a monachico grege projecit ; ejusque phantasiam atque putationem reprobavit, & evanescere fecit. Hanc igitur divinitus scriptam tabulam Marcianus sacratissimus Imperator, & Anatolius Constantinopolitanus antistes, cum omni Chalcedonensi a Christo congregata collectione amplexi sunt : atque manu & lingua consentiebant, & pariter subscribebant, & per eam consonam Eurychetis & Dioscori intelligentiam evacuarunt. Sicut & Vigilius post hæc Justiniano pissimo consonuit : & quintum Concilium constitutum est, ut eorum opuscula, quæ latenter reperta sunt repleta abominatione, anathematizarentur.

c mss. noster. pegion.

His ita se habentibus, necessarium exsistebat & vestram Christo amabilem mansuetudinem sacratissimum hunc & copiosum congregare conventum, dum utrimque benefacere putaretur : & causam quidem dissensionis ecclesiarum repellere, distantia vero ad unitatem reducere. Nec enim sufferebas conspicere, Deo amabilis domine, ut nuper contexta falsæ doctrinæ adinventio unicam rectæ fidei usquequaque conscinderet : sed audenter dicimus tamquam per organa Spiritus per nos & una nobiscum, quod excitum erat retexuisti, & ad soliditatem compaginasti, integritatique restituisti. Proinde inspiratione sancti Spiritus conspirantes, & ad invicem omnes consonantes atque consentientes, & Agathonis sanctissimi patris nostri & summi Papæ dogmaticis litteris ad vestram fortitudinem missis consentientes, nec non & suggestioni sanctæ, quæ sub eo est, synodi CXXV. patrum concordantes, unum de sancta Trinitate Dominum nostrum Jesum Christum etiam incarnatum, prædicamus in duabus perfectis naturis indivise, inconfuse laudandum. Ut enim Verbum, consubstantialis est & consempiternus Deo genitori : ut autem carnem sumens ex intemerata virgine Deique genitrice Maria, homo perfectus est, consubstantialis nobis factusque sub tempore.

Perfectum igitur in deitate ; & perfectum eumdem in humanitate, secundum priscas patrum traditiones

ANNO CHRISTI 681

a In mss. ut. à 11 in.

b al. Aria

χαίρ πατὴρ τῆς a ἀκκλησίας τὸν b Ἄρειον ὁ ἀνὴρ, ἀλλ' ὁ μοῦσος ὑμῶν πάντα ἐπιμαίνεται. Μακεδόνιος τὸν τῶ πολέμαρχον θεότητι διώκει, ἢ τὸ δουλεῖον ὑφέσπιον ἰδιοποιεῖται. ἀλλ' ὁ μέγας βασιλεὺς Θεοδόσιος, ἢ Δάμασος ὁ ἀδάμας τῆς πίστεως, ὁ τῆς ἐπιροδόξου σεβδομάδος π ἢ σθεναρώτατος πᾶσι ἀντάντων γενόμενος εὐ παρεστάσαν, Γρηγόριός τε ἢ Νεκτάριος τὸν ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι πόλει συναθροίζον σύλλογον. ἢ τὸν μὲν ἀνόμου γλῶτταν τῆ ἱερατείου ἀποτόμοι, βλασφημίας ἐξαίρετος καθαιρεῖσθαι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ δὲ τῆς πίστεως αὖθις σφενδονεῖσθαι σύμβολον, ὅτι Θεὸς τὸ πνεῦμα παράστασις, δι' ὧν πρώτερον ἐξεφράσατο· αὐτὰ μὲν οὖν ὑπὸ τῆς Τελάδος τὸν ἄνωθεν λύσσης ὑ τῆς Τελάδος καπίλλου δυνάμεως. πολὺ δὲ πάνυ ἢ πολυχρόνιος ἢ ἡ ἐφὶ τῶ μονογενεῖ οἰκονομία ἀντίρρησις, ἀλλὰ τὰ ῥηθέντα διεξελθεῖν ὁ λόγος ἐπείγεται. πάλιν Νεστόριος, καὶ πάλιν Κελέστιος καὶ Κύριλλος. ὁ μὲν γὰρ τὸν Χριστὸν διῄρει ἢ κατέτεμνεν. οἱ δὲ τῷ δεσπότῃ συνωμοσιάζοντες σὺν τῷ τῶν σκήπτρων διοσκόρῳ τὸν κατακριθέντα κατέβαλλον. ἔρεσσε δ' ὧδε, καὶ τὸν ἀνὴρ ἀφεχώρουν οἱ πάντες δι' ἐγκεκραμένου φωνῆς σημάτων λαλοῦσι τὰ πράγματα. ἔπειτα τῆς Εὐτυχοῦς ἀνοίας λυμαινούσης ἕτερον μύθημα, ἢ τὸ σωτῆρος αὐτῶ περιτεμνόμενον τὸν ἀνθρώπινον, καὶ σκιοειδῆ τινα τὸν θεὸν ἡμῶν αὐτοῦ παρεισαγόντος ὑποκρισιν. ἆρα σιωπᾷ ἐχρῆν, καὶ οἱ θεόπνευστοι ἀνακαθαίρειν τῆς θεολογίας καταπαιζόντας; καὶ πῶς ἂν ὁ ἀμαύρωτος θεὸς βλασφημούμενος, ἢ μὴ διεκβιάζοιτο; λέοντος δίκην ὁ δέλτος καπίλλου λύσσης ἐρύγοντα ῥωμαλέον ἐκ Ῥώμης ἠχήσασα, τὸν τῶν ἀρχιμανδρίτου θῆρα καπεξέφλησε, τῆς τε μοναστικῆς ἀγέλης ἐτόπλασε, καὶ τὸν αὐτοῦ φαντασίαν καὶ δόκησιν ἀπεδοκίμασε ἢ ἠφάνισε. ταύτην ἄρα τὸν διοκηθεῖσαν δέλτον Μαρκιανὸς βασιλεὺς ὁ θεόπνευστος, καὶ Ἀνατόλιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως σοφὸς ἀνὴρ, σὺν ἅπαντι τῷ κατὰ Χαλκηδόνα χριστολήπτῳ συλλόγῳ, ἀσπάσαντο· καὶ χερὶ καὶ γλώττῃ συνῴδουν τε καὶ συνυπέγραφον, καὶ ταύτῃ τὸ σύνηχον Εὐτυχοῦς τῆ Διοσκόρου καταργοῦσι φρόνημα. οὕτω γοῦν μετὰ ταῦτα Βιγίλιος Ἰουστινιανῷ τῷ πανσεβεστάτῳ συμπεφώνηκε, ἢ τὰ τῶν πλείστων συνέδρων συνέγραμμα βδελυκτὰ πεφήνατο.

D Τούτων οὕτως ἐχόντων ἀναγκαῖον ἐπέσχεν καὶ τὴν ὑμετέραν φιλόχριστον ἡμερότητα, τὴν πανέρατον ταύτην καὶ πολυεύσπλαγχνον συναγεῖραι ἐμάρμενον, τῷ καλλεῖ πάντα τοιοῦτον ἀμφότερα· καὶ τὸ μὲν ἄτοπον τῆς τῆ ἐκκλησιῶν διχοστασίας λύσασθαι, τὰ δὲ διεζευγμένα σεβὶ ἕνωσιν ἐρεσσόμενον. τὰ γὰρ ἕτερος γάρ, δεσπότατε δέσποτα, πῶς ἐνεγκεῖν ὑφεσθῶσα τῆς ψευδωνύμου καινοτομίας ὑφάνασαν τὸν τῆς ὀρθοδόξου χιτῶνα μίσχει πανταχοῦ καθορᾶν ἀφειδοῦσαν· ἀλλ' ὡς δ' ἀρχαίοις, ὑμνῶμεν λόγῳ, τῷ πνεύματος, δι' ἡμῶν τε ἢ μεθ' ἡμῶν τὸ ἀναμφίλογος βεβαίωσας, καὶ τῇ ὁλοκληρίᾳ συνήρμοσας. καὶ δὲ τῇ συμφωνίᾳ τῷ πανσόφου συμπνέοντες πνεύματος, ἁπάντες τε πάντες ὑμνοῦντες, καὶ ὑμοφρονοῦντες, καὶ τὸν Ἀγάθωνα τὸν μακαριωτάτου πατρὸς ἡμῶν καὶ πανευφημοτάτου πάπα δογματικοῖς σεβὶ τὸ ὑμέτερον κράτος ὑποτεταγμένοις γράμμασι, τῇ τε τῶν ὑπ' αὐτὸν ἁγίας συνόδου σεβὶ ἑκατὸν εἴκοσι πέντε ἀναφορᾷ συναρίθμησας, ἕνα τὸν ἁγίας Τελάδος τὸν πάντων ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ σαρκωθέντα δεξάζομεν ἐν δύο πλείοις τοῖς φύσεσιν ἀδιαιρέτως, ἀσυγχύτως ὁμολογοῦμεν. ὡς μὲν γὰρ λόγος ὁμοούσιος ἐστι καὶ συναΐδιος τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ· ὡς δὲ σαρκὶ λαβὼν ἐκ τῶν ἀχράντων παρθένου ἢ θεοτόκου Μαρίας, ἐσμὲν ἡμῖν ὁμοούσιος ἡμῶν καὶ κατὰ χρόνον ἡμᾶς.

Τέλειον οὖν ἐν θεότητι, καὶ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι κατὰ τὰ τοῦ πανσόφου ἄνωθεν παραδόσεις, καὶ τὸν ἐκ

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XVIII.

Χαλκηδόνι ζῶσιν ἕνα προσίεμεν. καὶ ὥσπερ δύο παρειλήφαμεν φύσεις, οὕτω καὶ δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς αὐτοῦ τοῦ οἰκονομίας γνωρίζομεν. οὐδὲν γὰρ ἧττόν ἐν Χριστῷ φύσει ὄντι τῆς οἰκονομίας αὐτοῦ βλασφημοῦμεν ἀθέσμως ἢ ἀνοήτως ἀποφάσκοντες· μήποτε οὖν ἀκριβοῦντες τὰ ἰδιώματα, καὶ τοῦ, ὃν πρόσωπον ἰδιώματα, φύσεις συναιρήσομεν. εἰ γὰρ ἀφαιρήσεται τὸ φυσικὸν αὐτοῦ τῆς ἀνθρωπότητος θέλημα, ἢ πῶς κατὰ φύσιν ἀπέρχεται· ἵνα μὴ καὶ τὸ τῆς σωτηρίας ἡμῶν οἰκονομικὸν καταλύσωμεν ἀξιόπιστον, καὶ τῇ θείᾳ γραφῇ προσκόψωμεν. τοῦτο γὰρ ἴσασιν οἱ φυσιχῶς ἐν ἑαυτῷ τὸ θέλημα, καὶ τῶν μὲν ἀπέρχεται ἀσεβῶν χαρομανιάτης, τοῦ Ἀρείου τε καὶ Ἀπολιναρίου καὶ Εὐτυχοῦς καὶ Σεβήρου κακοδοξίαν ἀναπτύσσων. οἱ γὰρ ἀθέσμων τε καὶ ἀσεβῶν λέγειν τοῦ ἀνθρωπίνου τὸ κυρίου φύσει λέγει * παρέσυρε· B

* al. παρέλυσε

πρὸς τὸ τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι εἶναι· οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἕτερον τῆς ἀνθρωπίνης οὐσίας τοῦ πλήρους, εἰ μέλλει γε τὸ οἰκεῖον θέλημα, δι' οὗ καὶ ἡ τῆς αὐτεξουσίου ἐν ἡμῖν γνωστικῆς δύναμις, σῶσαι ἔχειν καὶ ἡ οἰκείως ἐνέργεια. πῶς γὰρ πάλιν φαμὲν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι τέλειον, μηδὲν ἀνθρώπινον πεῖσαι, ἢ ἐνεργῆσαι; ὥσπερ οὖν ἡ τῶν δύο φύσιν σωζομένη μίαν ἡμῖν ἀσύγχυτόν τε καὶ ἀδιαίρετον ἑνότητα ἐφύλαξε τοῦ ὑποστάντος, οὕτω καὶ μία ὑπόστασις ἐν δύο θελήμασιν φύσει τῶν ἰδικῶν ἀσυγχύτως παρέδειξεν ἴδιος.

Δύο γοῦν ἐν αὐτῷ φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο ἐνεργείας κατανοοῦμεν τε καὶ ἀδιαιρέτως ἀσυγχύτους δοξάζομεν. τοὺς δὲ καινοτομίας καὶ ὅτι τούτων ἐξόντας πέρας τοῦ ἐπὶ ἀκοινωνησίαν ἀξιόλογον ἐξάπτειν, ἢ τοῦ ἀναθέματι δικαίως καταδικάζομεν· φαμὲν δὲ Θεόδωρον τὸν τῆς Φαρὰν, Σέργιόν τε καὶ Παῦλον, Πύρρον ἅμα καὶ Πέτρον τοὺς Κωνσταντινουπόλεως ἀποδράσαντας· ἐπὶ δὲ καὶ Κῦρον τὸν τῆς Ἀλεξανδρέων ἱερατεύσαντα, ἢ σὺν αὐτοῖς Ὀνώριον τὸν τῆς Ῥώμης πρώην ἀποδράντα, ὃς ἁπάντων ἐν τούτοις ἀκολουθήσαντα. καὶ ἀρκεῖ γε τούτοις κατ' ἄκρον λέγειν ἀναθεματίζομεν καθαιρέσεως Μακάριον τὸν πρώην τῆς Ἀντιοχέων ἐκκλησίας, καὶ Στέφανον τὸν τούτου μαθητὴν, μᾶλλον δὲ λέγε καθηγητὴν, τὸν τῶν ἐκεῖ αὐτοῦ προκατόχων ἀσεβημάτων ἀπολογούμενον, καὶ πᾶσαν ὡς ἔπος εἰπεῖν τοῦ οἰκουμένου ἀναστατώσαντας· καὶ τοὺς μὲν πανταχοῦ λοιμώδεσι γράμμασι, τοὺς δὲ καθ' ἑκάστου ἀσυγχύτοις κατηχήσεσι τοῦ θεῖ πιστοῦ λαοπλανήσαντας ἀτόπως. ὁμοίως δὲ ἢ Πολυχρόνιον τὸν ὑποπέρυσι ἢ ληρώσαντα γέροντα, τὸν τοῖς νεκροὺς ἐγείρειν ὑπαγχιλλόμενον, ἢ τοῦ μὴ ἐγείραντα γελάσαντα· καὶ πάντας τοὺς δημοσίευσαντας, ἢ δημοσίᾳ δόγματος ἐν θέλημα, ἢ μίαν δὲ τοῦ οἰκείου Χριστοῦ τοῦ ἀνέχεσθαι.

Καὶ μή τινες ἴσως δήπουθεν τῆς τε παλαιᾶς πάπα ζήλος παρεξηλώσους, τῆς τε παρούσης ἀγγελικῆς συναθλίσεως· ἡμεῖς τε γὰρ τοῦτο, καὶ σὺν ἡμῖν ἢ σὺν ἡμῖν ἁπάσης τῆς ἀποστολικῆς τε καὶ πατρικῆς παραδόσεως παρεδόμεθα παραδόσεως, καὶ οὐδὲν ἀσύμφωνόν τε ἢ διάφωνον τῆς αὐτῶν εἰσηγήσεως ἐφευρήκαμεν. ἄλλως τε καὶ σοὶ τοῖς ὑπεναντία ἀντιφρονήσασι, ἀλλ' οὐ προενοήσαμεν· καὶ οὐχ ἡμεῖς τῆς συμβολῆς ἀπηρξάμεθα, τῶν δὲ προεξαρχόντων ἀντιστησόμεθα· πῶς δοίημεν ἄρα παλαιᾶς παραδόσεως; πεθόμεθα γὰρ ἀρχὴ προενόησε τοῦδε, καὶ ὁ τῆς ψευδωνύμου γνώσεως προφητεύσας πόλεμος· ὃν ἔδει δὲ μὴ παρίζεσθαι τῆς νίκης τὸν τέρατος, ἀλλὰ ἢ σωφρονίζεσθαι τῆς ἀφροσύνης τὸν τέρατος. ὁ δὲ κηρυκεύσας ἡμῖν σωτηρίαν τὸν προφήτας· τὸν γὰρ ἀπόστολον μιμούμενοι, καὶ τῆς καθόλου ἐκκλησίας ἀξιόλογον ἄγομεν ὑπολόγισιν, καὶ τὸ τῆς διαθήκης μυστήριον ἐξ γραμμάτων ἐμφάσεως. ἐνσταλέσα σοι ἐπεχάραξεν ἡ Ῥώμη πάλαι ἡ προεδρὸς ἐκείνη, καὶ τοῦ θεῖ δόγματος ἡμέρα τὸν τῆς ἑσπέρας ἀνέτειλε χάρτης· ἢ μέλαν ἐφεῦ-

A & Chalcedonenſem divinam definitionem prædicamus. Et quemadmodum duas percepimus naturas, ita & duas naturales voluntates, & duas naturales operationes agnoſcimus. Neutram enim earum, quæ Chriſti ſunt, naturarum in ejus diſpenſatione audemus abſque voluntate vel abſque operatione pronuntiare: ne forte earum perimentes proprietates, etiam naturas quarum ſunt proprietates, pariter perimamus. Nec enim negamus naturalem ejus humanitatis voluntatem, aut naturalem operationem: ne & quod pro ſalute noſtra diſpenſationis eſt caput, denegemus, & deinde paſſiones applicemus. Hoc namque conabantur, qui nuper in eo unius voluntatis & unius operationis exſecrabilem novitatem introduxerunt; Arii & Apollinarii, Eutycheris atque Severi malignam ſectam reſtaurantes. Si enim abſque voluntate & abſque operatione humanam Domini naturam dicere ceſſerimus, ubi perfectum in humanitate ſalvatum eſt? Nihil enim aliud conſtituit humanæ ſubſtantiæ integritatem, niſi eſſentialis voluntas, per quam liberi arbitrii vigor in nobis deſignatur, ſic ſe habeat & ſubſtantialis operatio. Quomodo enim dicimus eum in humanitate perfectum, ſi nihil humanum paſſus eſt aut operatus? Quemadmodum enim duarum naturarum concurſus unam nobis inconfuſam atque indiviſam conſervavit ſubſiſtentiam: ita & una ſubſiſtentia in duabus conſtans naturis, quæ utrique conveniunt, propria demonſtrabat.

Duas igitur in eo naturales voluntates, & duas naturales operationes, communiter atque indiviſe procedentes prædicamus. Superfluas autem vocum novitates, & harum adinventores procul ab eccleſiaſticis ſeptis abjicimus, & anathemati merito ſubjicimus: id eſt, Theodorum Pharanitanum, Sergium & Paulum, Pyrrhum ſimul & Petrum, qui Conſtantinopoleos præſulatum tenuerunt, inſuper & Cyrum, qui Alexandrinorum ſacerdotium geſſit, & cum eis Honorium, qui fuit Romæ præſul, utpote qui eos in his ſecutus eſt. Super his præcipua ratione anathematizamus, deponentes Macarium, qui fuerat Antiochenſis epiſcopus, & Stephanum hujus diſcipulum, & potius dicamus magiſtrum: qui prædeceſſorum ſuorum impietatem defendere conati ſunt, & ut verbo dicatur, totum orbem terrarum concitaverunt: & ad omnes quidem ubique peſtiferis litteris, fraudulentis vero inſtitutionibus uniuſcujuſque multorum ſimplicitatem vaſtaverunt. Similiter autem & Polychronium, infantilis intelligentiæ delirum ſenem, qui mortuos ſuſcitare pollicetur, & dum non ſuſcitaret, derſus eſt: & omnes qui conſtituerunt vel conſtituunt, conſtituereve præſumpſerint unam voluntatem & unam operationem in diſpenſatione humanitatis Chriſti.

[a] Et ne forte quidam reprehendant ſeu ſanctiſſimi Papæ divinam æmulationem, ſive præſentem angelicum conventum: nos enim illius, & ante nos, & nobiſcum ille apoſtolicas & paternas traditiones ſumus ſecuti, & nihil diſſonum aut diſcrepans ab eorum informatione adinvenimus: inſuper & contrà inſurgentes nobis reſtitimus, ſed non anticipavimus: & neque nos congreſſionem aſſumpſimus, præincipientibus vero e diverſo ſumus armati. Quis igitur aſperxit talia mirabilia? Spirituale nunc proponebatur ſtadium, & propugnator falſidicæ ſcientiæ jam ante exultabat: ignorabat autem quod non adipiſceretur coronam victoriæ, ſed & exueretur coronam ſacerdotii. Summus autem nobiſcum concertabat apoſtolorum princeps: illius enim imitatorem, & ſedis ſucceſſorem habuimus fautorem, & divini ſacramenti myſterium illuſtrantem per litteras. Confeſſionem tibi a Deo ſcriptam illa Romana antiqua civitas obtulit, & dogmatum diem a veſpertinis partibus exmlit charta: & atramentum

[a] In Greco, Non ſint vero, qui reprehendant

ACTIO XVIII.

videbatur, & per Agathonem Petrus loquebatur, & cum omnipotenti corregnatore pius Imperator simul decernebas tu qui a Deo decretus es. Et [a] Simon quidem resupinus volutatus corruebat, & stat ruina [b] ejus statua: Fides vero resurgit, plebisque concordia in proprium restituitur decus. *Elevatus est sol, & luna steris in ordine suo*, ait propheta. In lumine levatus est sol, id est, mens vestra ad justitiæ solem ascendit, purissimum pure respiciens, & reconciliationem nobis ex hoc apportavit. *Et luna steris in ordine suo*, id est, ecclesia & sponsa Christi suo decore amicta est, & pietatem tamquam virginitatis stolam induitur: & orthodoxæ fidei pulcritudine plenius sarta, perpetua pace mundum illustrat.

Audire hæc omnes, qui terrenum hoc tabernaculum vos exuistis, & qui postea nasciturí estis: præsentibus enim non auditus, sed visus est satisfactio: & soli sapienti & potenti Deo, gratiarum laudes enixius offeramus, *Gloria in excelsis Deo, & in terra pax*, decantantes; dum Christo benigno complacuit suscitare principem Deo dilectum, qui unitatis ecclesiarum mediator effectus est. Sed o benignissime domine & amator justitiæ, ei qui tibi potentium largitus est, hanc gratiam recompensa: & his quæ a nobis definita sunt, signaculum tribue, vestram in scripto imperialem ratihabitionem, & per edicta divalia atque per pias constitutiones ex more eorum omnium firmitatem; quatenus nullus his quæ gesta sunt, aut contradicat, novamve quæstionem machinetur. Scito enim, serenissime Imperator, quod nihil horum, quæ in synodis universalibus & a probabilibus patribus constituta sunt, falsavimus, verum potius confirmavimus. Et jam omnes unanimiter atque consonanter acclamamus: *Deus ne salvum fac regem nostrum*, qui post te corroboravit fidei fundamentum: benedicito vitam ejus, dirige gressus cogitationum ejus. Conterat virtutem inimicorum suorum, & resistentes ei continuo corruant: quia fecit judicium & justitiam sempiternam, & periclitanti veritati manus porrexit, populumque tuum salvavit, ad eadem sententia eos concilians.

Gaude civitas nova Roma Constantinopolis, glorificata nomine principatus. Ecce rex tuus fidelis, sed & fortissimus, & accipiet armaturam, æmulatricem ejus virtutem: indutus est loricam justitiæ & sanctitatis: circumposuit sibi galeam, prudentiam, quæ est specula virtutum: & scutum assumpsit, inexpugnabilem in Deum pietatem. His armatum eum aspiciant barbari, & speramus in Deum eos obtemperare dominanti. Lætare civitas Sion, cacumen orbis terrarum atque imperium. Constantinus te purpura prætornavit, & per fidem coronavit: & Constantinus utrisque supercoronavit: portæque inferi adversus tuum orthodoxum imperium non prævalebunt. Gaude & fiducialiter age, Imperator speciosissime: Dominus Deus tuus in te potens, præcingens te virtute, salvavit te: adducet super te jucunditatem & exsultationem: ampliabiturque imperium tuum, & exaltabitur brachium tuum, & dominetur cunctis adversis, Deumque non agnoscentibus, atque obstantibus: & lamentabitur quidem hostilitas, gaudebit autem [c] obedientia: quia ego potens sum, dicit Dominus omnipotens.

[a] *In Græco*, Simonis improbi nequitia alta cuncta turbans, [b] *in Græco* eorum *Habac.* 3.

Luc. 2.

Psal. 9.

[c] *In Græco*, subditus populus.

SUBSCRIPTIONES SYNODI.

Theodorus humilis presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ, & locum gerens Agathonis beatissimi & universalis Papæ urbis Romæ, huic prosphonetico deprecans subscripsi.

Georgius humilis presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ, & locum gerens Agathonis beatissimi & universa-

ANNO CHRISTI 681.

νων, καὶ δι' Ἀγάθωνος ὁ Πέτρος ἐφθέγγετο, καὶ τῷ συμβασιλεύοντι παντοκράτορι βασιλεὺς εὐσεβέστατος συνεψηφίζου τὰ δεδογμένα. ὁ δὲ Σίμωνος παρείσακτος τῆς τῶν ἀνθρώπων πίστεως κατακείμενον ἀνετύλισσε, καὶ πίπτει ὕπτιον ἡ καταβολὴ ἐκείνου, καὶ ἡ πίστις ἀνίσταται, καὶ τῷ λαῷ ἡ ὁμόνοια φῶς τὸ οἰκεῖον πάλιν ἀπαστράπτει. ἐπήρθη ὁ ἥλιος, καὶ ἡ σελήνη ἔστη ἐν τῇ τάξει αὐτῆς, φησὶν ὁ προφήτης. εἰς φῶς ἐπήρθη ὁ ἥλιος, ὁ νοῦς ὁ ὑμέτερος φῶς τὸ δικαιοσύνης ἀνέφηνεν ἡλίου, καθαρώτατον καθαρῶς ἀποβλέψας, καὶ πρὸς καταλλαγὴν ἡμῖν ἀπεδέξατο ἀφθαρσίαν. ἡ δὲ σελήνη ἔστη ἐν τῇ τάξει αὐτῆς, ἡ ἐκκλησία φαιδρὰ ἡ νύμφη Χριστοῦ, πρὸς ἑαυτὴν σεμνύνεται πρέπειν, καὶ πρὸς παρθενίας κατασκόσμησιν, καὶ τὴν ἐρυθρότητα πληροφορηθεῖσα φαιδρύνεται ἀδιάλυκτι τῇ πίστει πρὸς εἰρήνην ἀπείληφεν.

Ἀκούσατε ὅσοι ποτέ, ὅσοι τε τὰ γεώδη ὑμῶν σκῆνος ἀπεξεδύσασθε, καὶ ὅσοι μεθεκτικῶς μέλλετε· πᾶσι γὰρ ὅμοιος, οὐκ ἀκοὴ πληροφόρησις· καὶ τῷ μόνῳ σοφῷ τε καὶ δυναστῷ Θεῷ χαριστήριον ὕμνον ἀκριτοὺς ἀναπέμψωμεν, δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, εὐδοκία τε· τῷ δίδοντι Χριστῷ τῷ φιλανθρώπῳ ἀναπίνειν βασιλέα συλλήψεται, πολὺ ἔνιον πᾶσι ἀκλινῶς βεβαιώσοντα. ἀλλ', ὦ φιλόχριστε καὶ φιλοθέοις δέσποτα, τῷ τὸ κράτος χαριτωθέντι σοι πολὺ δίδοσθαι ἐπαγγείλασθαι, καὶ πᾶς παρ' ἡμῶν ἐκλεκτὸν σφραγῖδα παρέχου τῶν ἡμῶν ἐγκρίσεων βασιλικὴν ὑπουργοῦσαν, ἐν ᾗ δόγμα πίστεως, καὶ τῶν ἐξ ἁγίας διπλῆς ἀρχιερέων τῶν ἔνιον ἀκίνητον βεβαίωσιν· ὅτι μηδένα πᾶς ἀνατρέπειν ἢ ἀνατρέχειν, ἢ καινότερον ζήτημα μηχανᾶσθαι. ἐὰν γὰρ, ὃ βασιλεῦ γαληνότατε, ὡς οὐδὲν τῶν ἐν ταῖς ἁγίαις ταῖς συνόδοις καὶ παρὰ τῶν ἀκριβῶν πατέρων κεκανονισθέντων παρεκβεβήκαμεν, μᾶλλον μᾶλλον ἐβεβαιώσαμεν· καὶ ἐπὶ πᾶσι συμφώνως τε καὶ συμφώνως ἀναφθεγξάμεθα· σῶσον κύριε τὸν βασιλέα ἡμῶν, τὸν κατὰ σὲ κράτος τῶν εὐσεβῶν τῶν τῆς. διπλῆνον τῶν ζωῶν αὐτοῦ, καταύδυνον τὰ δέη σὰ βουλῇ αὐτοῦ. κατεύπλου τῶν ἐχθρῶν τὴν ἐχθρὰν αὐτοῦ, καὶ οἱ ἐναντίοι αὐτοῦ παραχρῆμα πεσέσθωσαν· ὅτι δικαίαν κρίσιν καὶ δικαιοσύνην ἀγάπησε· καὶ τῇ ἀληθείᾳ παρακολούθῳ χεῖρας ἐπέξεσε, καὶ τὸν λαὸν σου ἔσωσε, καὶ εὐλογίᾳ σου εὐλόγησε.

Χαῖρε πόλις νέα Ῥώμη Κωνσταντινούπολις, δεδοξασμένη τῷ τοῦ κράτους ὀνόματι. ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου πιστὸς, ἀλλὰ καὶ ἀνδρειότατος, καὶ λήψεται πανοπλίαν, τὸν ζηλωτὴν αὐτοῦ δύναμιν· ἐνέδύσατο δίκαιον, δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι· περιέθετο κόρυθα φρόνησιν, τὸ τῆς ἀρετῶν σκεπαστήριον· καὶ θυρεὸν ἀνεκλάβετο τὸν ἀκατανίκητον εὐσέβειαν· ἵππους καθοπλίζεται κατὰ ἐθνῶν τὸν βάρβαρον, καὶ ὡς τὸ θεῖον ἐλπίζομεν ὑποτασσόντων ἀρχόντων τῷ δεσπόζοντι. ἀγαλλιάσου πόλις Σιὼν, τῆς οἰκουμένης τὸ ἀκρωτήριον καὶ βασιλεία. κωνσταντῖνος ἐπορφύρωσέ σε προσκέφαλον, καὶ πίστει στεφάνῳ· ἡ Κωνσταντῖνος ἀμφοτέρους ὑπέρθεν, καὶ πύλαι ᾅδου τῆς σῆς ὀρθοδόξου βασιλείας οὐ κατισχύσουσι. χαῖρε καὶ θάρσει, βασιλεῦ ἐξαίσιε· εὐεργέτης Θεὸς σου ἐν σοὶ δυνατὸς περιζωννύων σε δύναμιν σοὶ ὑπείκει θεῖ σε διορατῶν καὶ ἀγαλλόμενον, καὶ αὐξήσουσι τὸ βασιλεία σου, καὶ ὑψωθήσεται ὁ βραχίων σου, καὶ καταγωνίσῃ πάσας δυσμενεῖς ἀδείας καὶ ἀντιτάσσεις. ἡ πόλεμος μὲν τὸ πολέμιον, χαρήσεται δὲ τὸ ὑπήκοον· δίκη γὰρ δυνατὸς εἶμι, λέγει κύριος παντοκράτωρ.

ΑΙ ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ.

Θεόδωρος ἐλάχιστος πρεσβύτερος τῆς ἁγίας καθολικῆς Ῥώμης, ὢν τόπον ἐπέχων Ἀγάθωνος τῷ μακαριωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πάπα πόλεως Ῥώμης, τῷδὶ τῷ θεοσημάντῳ διατάξει ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἐλάχιστος πρεσβύτερος τῆς ἁγίας καθολικῆς Ῥώμης, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Ἀγάθωνος τῷ μακαριωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ

ANNO CHRISTI 681. ACTIO XVIII.

πεμφθεὶς παρὰ τῆς ἁγίας Ῥώμης, τῇδε τῇ θεοσῴστῳ A
διακόνῳς ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐλάχιστος διάκονος τῆς ἁγίας ἁπλουστάτης Ῥώμης, καὶ τὸν τόπον ἔχων Ἀγαθῶνος τοῦ μακαριωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πάπα τῆς Ῥώμης, τῇδε τῇ θεοσῴστῳ διακόνῳς ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, τῇδε τῇ θεοσῴστῳ διακόνῳς ὑπέγραψα.

Πέτρος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος καὶ τοποτηρητὴς τοῦ Ἁγίου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως, τῇδε τῇ θεοσῴστῳ διακόνῳς ὑπέγραψα.

Θεοφάνης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Θεουπόλεως τοῦτ' ἔστιν Ἀντιοχείας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἐλάχιστος πρεσβύτερος ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν B
Ἀναστάσεως, ἔχων τὸν τόπον Θεοδώρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ ἁγιωτάτου Ἁγίου Ἱεροσολύμων, ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Θεσσαλονίκης, καὶ βικάριος τοῦ ἁγιωτάτου Ἁγίου Ῥώμης καὶ λεγάτος, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος νήσου Τριμυθοῦντος τῆς Κυπρίων νήσου, καὶ τὸν τόπον ἔχων Ἐπιφανίου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Θεόδωρος πρεσβύτερος τῆς ἁγιωτάτης ἁπλουστάτης Ῥαβέννης, καὶ τὸν τόπον ἔχων Θεοδώρου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἁπλουστάτης Πόρτου, καὶ λεγάτος πάσης τῆς συνόδου τοῦ ἁγιωτάτου Ἁγίου Ῥώμης, C
ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Κορίνθου, καὶ λεγάτος τοῦ ἁγιωτάτου Ἁγίου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Βασίλειος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος μητροπόλεως Γορτυνίας τῆς Κρητῶν νήσου, καὶ λεγάτος τῆς ὅλης ἁγίας συνόδου τοῦ ἁγιωτάτου Ἁγίου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Ἀβουνδάντιος ἐπίσκοπος Τεμψάνων, καὶ ἀπεσταλμένος πάσης τῆς συνόδου τοῦ ἁγίου ἀποστολικοῦ Ἁγίου Ῥώμης, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως τῆ Ῥηγίου, καὶ ἀπεσταλμένος πάσης τῆς συνόδου τῆ ἁγίου ἀποστολικοῦ Ἁγίου, ὡσαύτως D
ὑπέγραψα.

Φιλαλήθης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Καισαρέων μητροπόλεως τῆς ὑπὸ τὴν Καππαδόκων ἐπαρχίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἐφεσίων μητροπόλεως τῆς Ἀσιανῆς ἐπαρχίας, τῇδε τῇ θεοσῴστῳ ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Σισίννιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἡρακλειωτῶν μητροπόλεως τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἐπαρχίας τῇδε τῇ θεοσῴστῳ, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Πλάτων ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀγκυραϊκῆς μητροπόλεως τῆς ὑπὸ τὴν Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κυζικηνῆς μητροπόλεως E
τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας, τῇδε τῇ θεοσῴστῳ, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Μαρῖνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σαρδέων μητροπόλεως τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας, τῇδε τῇ θεοσῴστῳ διακόνῳς ὑπέγραψα.

Πέτρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Νικομηδέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, τῇδε τῇ θεοσῴστῳ ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Φώτιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Νικαίων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, τῇδε τῇ θεοσῴστῳ ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Χαλκηδόνων μητροπόλεως

lis Papæ urbis Romæ, huic prosphonetico deprecans subscripsi.

Joannes humilis diaconus sanctæ Romanæ ecclesiæ, & locum gerens Agathonis beatissimi & universalis Papæ urbis Romæ, huic prosphonetico deprecans subscripsi.

Georgius misericordia Dei episcopus Constantinopoleos novæ Romæ, huic prosphonetico deprecans subscripsi.

Petrus presbyter, & locum servans apostolicæ sedis Alexandriæ magnæ civitatis, huic prosphonetico deprecans subscripsi.

Theophanes misericordia Dei episcopus Theopoleos, id est, Antiochiæ, similiter subscripsi.

[a] Georgius humilis presbyter sanctæ Christi Dei nostri Resurrectionis, & locum gerens Theodori Deo amabilis presbyteri, & locum servantis apostolicæ sedis Hierosolymorum, similiter subscripsi.

[a] In ed. Bellovacensi, Theodotus Hierosolymorum vicarius pro legatum

Joannes misericordia Dei episcopus Thessalonicensis civitatis, & apostolicæ sedis Romæ legatus, similiter subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episcopus Trimithuntorum insulæ Cypri, & locum gerens Epiphanii sanctissimi archiepiscopi, similiter subscripsi.

Theodorus humilis presbyter sanctæ Ravennatis ecclesiæ, & locum gerens Theodori beatissimi archiepiscopi, similiter subscripsi.

Joannes indignus episcopus sanctæ Portuensis ecclesiæ, legatus totius concilii sanctæ sedis apostolicæ Romæ, similiter subscripsi.

Stephanus misericordia Dei episcopus Corinthi, & legatus apostolicæ sedis antiquæ Romæ, similiter subscripsi.

Basilius misericordia Dei episcopus & metropolita civitatis Gortynæ insulæ Cretæ, & legatus totius concilii Apostolicæ principalis sedis antiquæ Romæ, similiter subscripsi.

Abundantius humilis episcopus sanctæ ecclesiæ civitatis Tempsanæ, [b] legatus totius concilii sanctæ sedis apostolicæ Romæ, similiter subscripsi.

[b] Respondet dictum est Bellovac. ut etiam sequens.

Joannes indignus episcopus sanctæ ecclesiæ Rhegitanæ, legatus totius concilii sanctæ sedis apostolicæ Romæ, similiter subscripsi.

Philalethes indignus episcopus Cæsareæ magnæ civitatis primæ [c] Cappadociæ provinciæ, similiter subscripsi.

[c] Cappadociæ regionis & primæ deest ecclesiæ Bellov.

Theodorus misericordia Dei episcopus Ephesiorum metropolis Asianæ provinciæ, huic prosphonetico similiter subscripsi.

Sisinnius misericordia Dei episcopus Heracleæ metropolis provinciæ Europæorum, similiter subscripsi.

Plato misericordia Dei episcopus Ancyræ metropolis primæ Galatiæ provinciæ, similiter subscripsi.

Georgius misericordia Dei episcopus Cyzici metropoleos provinciæ Hellesponti, huic acclamatorio similiter subscripsi.

Marinus indignus episcopus Sardium metropolis provinciæ Lydiæ, similiter subscripsi.

Petrus indignus episcopus Nicomediæ metropolis Bithyniæ provinciæ, similiter subscripsi.

Photius misericordia Dei episcopus Nicææ metropolis Bithyniæ provinciæ, similiter subscripsi.

Joannes misericordia Dei episcopus Chalcedonensis

ACTIO XVIII.

ANNO CHRISTI 681.

metropoleos Bithyniæ provinciæ, similiter subscripsi.

Joannes misericordia Dei episcopus Sidensis metropolis Pamphyliæ provinciæ, similiter subscripsi.

Quæ sequuntur sunt citata ex tomo synodi Nicænæ, desiderato sub finem actionis quarti a Joanne Xanthopulo et Petro Philagio tabellionibus, qui hos pertinere ad septimam et octavam actionem ad Concilium Nicænum I.

Justinus humilis episcopus Tyanensis metropolis secundæ Cappadociæ provinciæ, similiter subscripsi.

Joannes misericordia Dei episcopus Amasiæ metropolis Helenoponti provinciæ, similiter subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episcopus Melitenensis metropolis primæ Armeniæ provinciæ, similiter subscripsi.

Joannes misericordia Dei episcopus Pessinuntis metropolis secundæ Galatiæ regionis, similiter subscripsi.

Alypius episcopus Gangræ Paphlagoniæ regionis, similiter subscripsi.

Cyprianus misericordia Dei episcopus Claudiopolitanæ civitatis Honoriadis regionis, similiter subscripsi.

Polycuctus misericordia Dei episcopus Myrorum metropolis Lyciæ regionis, similiter subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episcopus Stauropoleos metropolis Cariæ regionis, similiter subscripsi.

Tiberius misericordia Dei episcopus Laodiceæ metropolis Phrygiæ Pacatianæ regionis, similiter subscripsi.

Cosmas misericordia Dei episcopus Synnadorum metropoleos Phrygiæ Salutariæ regionis, similiter subscripsi.

Constantinus misericordia Dei episcopus Baratæ civitatis Lycaoniæ regionis, & locum exhibens Pauli sanctissimi metropolitani mei Iconii metropolis, similiter subscripsi.

Stephanus misericordia Dei episcopus Antiochiæ metropolis Pisidiæ regionis, similiter subscripsi.

Joannes misericordia Dei episcopus Pergæ metropoleos Pamphyliæ regionis, similiter subscripsi.

Theopemptus misericordia Dei episcopus Justinianopoleos seu Mocisi metropolis Christo amabilis secundæ Cappadociæ regionis, similiter subscripsi.

Isidorus misericordia Dei episcopus Rhodi metropolis Cycladum insularum, similiter subscripsi.

Sisinnius misericordia Dei episcopus Hierapolis metropolis Phrygiæ Pacatianæ regionis, similiter subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episcopus Tarsi metropolis primæ Ciliciæ regionis, similiter subscripsi.

Stephanus misericordia Dei episcopus Anazarbi metropolis secundæ Ciliciæ regionis, similiter subscripsi.

Macrobius misericordia Dei episcopus Seleuciæ metropolis Isauriæ regionis, similiter subscripsi.

Joannes misericordia Dei episcopus Athenarum, & legatus sancti concilii apostolicæ sedis priscæ Romæ, similiter subscripsi.

Georgius misericordia Dei episcopus Bizyæ civitatis Thraciæ regionis, similiter subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episcopus Pompeiopoleos metropolis Paphlagoniæ regionis, similiter subscripsi.

Zacharias misericordia Dei episcopus Leonopoleos Isauriæ regionis, similiter subscripsi.

A τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, τῷδε τῷ θεοσῴστῳ ὑμῶν ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ βίσκοπος τῆς Σιδητῶν μητροπόλεως τῆς Παμφυλίων ἐπαρχίας, τῷδε τῷ θεοσῴστῳ ὑμῶν ὑπέγραψα.

Ἰουστῖνος ἐλάχιστος βίσκοπος τῆς Τυανέων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῆς Καππαδόκων ἐπαρχίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐλάχιστος βίσκοπος τῆς Ἀμασέων μητροπόλεως τῆς Ἑλενοπόντου ἐπαρχίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ βίσκοπος τῆς Μελιτηνῶν μητροπόλεως τῆς πρώτης τῆς Ἀρμενίων ἐπαρχίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ βίσκοπος τῆς Πεσσινουντίων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῆς Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

B Ἀλύπιος ἐλάχιστος βίσκοπος τῆς Γαγγρηνῶν μητροπόλεως τῆς Παφλαγόνων ἐπαρχίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Κυπριανὸς ἐλέῳ Θεοῦ βίσκοπος τῆς Κλαυδιοπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Ὁνωριαδῶν ἐπαρχίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Πολύκλητος ἐλέῳ Θεοῦ βίσκοπος τῆς Μυρέων μητροπόλεως τῆς Λυκίων ἐπαρχίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ βίσκοπος τῆς Σταυροπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Τιβέριος ἐλέῳ Θεοῦ βίσκοπος τῆς Λαοδικείων μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Πακατιανῶν ἐπαρχίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Κοσμᾶς ἐλέῳ Θεοῦ βίσκοπος τῆς Συνναδέων μητροπόλεως C τῆς Φρυγῶν Σαλουταρίων ἐπαρχίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Κωνσταντῖνος ἐλάχιστος βίσκοπος τῆς Βαρατῶν μητροπόλεως τῆς Λυκαόνων ἐπαρχίας, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Παύλου τοῦ ἁγιωτάτου μου βίσκοπου, τοῦτέστι μητροπόλεως τῆς Ἰκονίου, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ βίσκοπος τῆς Ἀντιοχέων μητροπόλεως τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας, τῷδε τῷ θεοσῴστῳ ὑμῶν ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ βίσκοπος τῆς Περγαίων μητροπόλεως τῆς Παμφυλίων ἐπαρχίας, τῷδε τῷ θεοσῴστῳ ὑμῶν ὑπέγραψα.

Θεόπεμπτος ἐλέῳ Θεοῦ βίσκοπος τῆς Ἰουστινιανουπολιτῶν ἤτοι Μοκισσοῦ μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῆς Καππαδόκων D ἐπαρχίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Ἰσίδωρος ἐλέῳ Θεοῦ βίσκοπος τῆς Ῥοδίων μητροπόλεως τῆς Κυκλάδων νήσων, τῷδε τῷ θεοσῴστῳ ὑμῶν ὑπέγραψα.

Σισίννιος ἐλέῳ Θεοῦ βίσκοπος τῆς Ἱερακωμιτῶν μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Πακατιανῶν ἐπαρχίας, τῷδε τῷ θεοσῴστῳ ὑμῶν ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ βίσκοπος τῆς Ταρσέων μητροπόλεως τῆς πρώτης τῆς Κιλικίων ἐπαρχίας, τῷδε τῷ θεοσῴστῳ ὑμῶν ὑπέγραψα.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ βίσκοπος τῆς Ἀναζαρβέων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῆς Κιλικίων ἐπαρχίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Μακρόβιος ἐλέῳ Θεοῦ βίσκοπος τῆς Σελευκέων μητροπόλεως E τῆς Ἰσαυρικῆς χώρας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ βίσκοπος Ἀθηνῶν, καὶ λεγάτος τῆς ἁγιωτάτης ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, τῷδε τῷ θεοσῴστῳ ὑμῶν ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ βίσκοπος τῆς Βιζυηνῶν πόλεως τῆς Θρᾳκῶν χώρας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ βίσκοπος τῆς Πομπηιουπολιτῶν πόλεως τῆς Παφλαγόνων ἐπαρχίας, τῷδε τῷ θεοσῴστῳ ὑμῶν ὑπέγραψα.

Ζαχαρίας ἐλέῳ Θεοῦ βίσκοπος τῆς Λεοντοπολιτῶν πόλεως τῆς Ἰσαυρικῆς χώρας, τῷδε τῷ θεοσῴστῳ ὑμῶν ὑπέγραψα.

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XVIII.

Γεωργίος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μιτυλωναίων πόλεως τῆς Λεσβίων νήσου, τῶν τῆς συνοδικῆς οὐσίας ὑπέγραψα. A

Georgius misericordia Dei episcopus Mitylenæ civitatis Lesbi insulæ, similiter subscripsi.

Ἀλέξανδρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Κοτραδῶν Ἰσαυρίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Alexander misericordia Dei episcopus Cotradotum Isauriæ regionis, similiter subscripsi.

Ἐπιφάνιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Εὐχαϊτῶν, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Epiphanius misericordia Dei episcopus Euchaïtarum civitatis, similiter subscripsi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ἡρακλεοπολιτῶν δευτέρας Ἀρμενίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Joannes misericordia Dei episcopus Heracleopolitanæ civitatis secundæ Armeniæ regionis, similiter subscripsi.

Στρατόνικος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Σόλων τῆς Κυπρίων νήσου, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Stratonicus misericordia Dei episcopus Solorum civitatis Cypri insulæ, similiter subscripsi.

Τύχων ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κιτίου τῆς Κυπρίων νήσου, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Tychon misericordia Dei episcopus civitatis Citii Cypri insulæ, similiter subscripsi.

Πέτρος χάριτι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπίσκοπος Μεσημβρίας Θρᾴκης, ὡσαύτως ὑπέγραψα. B

Petrus gratia Christi Dei nostri episcopus Mesembriæ civitatis, similiter subscripsi.

Πέτρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Σωζοπόλεως Θρᾴκης, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Petrus indignus episcopus Sozopoleos Thraciæ, similiter subscripsi.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Στοβίων πόλεως, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Joannes indignus episcopus Stoborum civitatis, similiter subscripsi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῶν Ἀργῶν, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Joannes misericordia Dei episcopus Argi, similiter subscripsi.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μιλητίων πόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Georgius misericordia Dei episcopus indignus Milceti civitatis Cariæ regionis, similiter subscripsi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Λαππαίων πόλεως τῆς Κρητῶν νήσου, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Joannes misericordia Dei episcopus Lappæ Cretæ insulæ, similiter subscripsi.

Θεοδόσιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Λακεδαιμονίων πόλεως, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Theodosius misericordia Dei episcopus civitatis Lacedæmoniorum, similiter subscripsi.

Γεωργίος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Καντάνου τῆς Κρητῶν νήσου, ὡσαύτως ὑπέγραψα. C

Georgius misericordia Dei episcopus Cantani Cretæ insulæ, similiter subscripsi.

Σέργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σηλυβριανῶν πόλεως τῆς Εὐρωπαίων ἐπαρχίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Sergius misericordia Dei episcopus Selymbriæ civitatis Europæ regionis Thraciæ, similiter subscripsi.

Ἀνδρέας ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μεθυμναίων πόλεως τῆς Λεσβίων νήσου, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Andreas misericordia Dei episcopus civitatis Methymnæ Lesbi insulæ, similiter subscripsi.

Θεόγνιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κιανῶν πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Theognius misericordia Dei episcopus civitatis Cii Bithyniæ regionis, similiter subscripsi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Νυσσέων πόλεως τῆς σχούσης τὴν Καππαδόκων ἐπαρχίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Joannes misericordia Dei episcopus Nyssæ civitatis primæ Cappadociæ regionis, similiter subscripsi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Θερμανῶν πόλεως τῆς σχούσης τὴν Καππαδόκων ἐπαρχίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Theodorus misericordia Dei episcopus Thermensis civitatis primæ Cappadociæ regionis, similiter subscripsi.

Γεώργιος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Καμουλιανῶν πόλεως τῆς σχούσης τὴν Καππαδόκων ἐπαρχίας, τῶν τῆς συνοδικῆς οὐσίας ὑπέγραψα. D

Georgius misericordia Dei episcopus Camulianæ civitatis primæ Cappadociæ regionis, similiter subscripsi.

Ζώϊτος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Χριστουπολιτῶν πόλεως, ἥτις Διὸς ἱερόν, Ἀσιανῆς ἐπαρχίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Zoïtus misericordia Dei episcopus Christopoleos, sive Dioshieri, quod est, Jovis sacrum, Asianæ regionis, similiter subscripsi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Περγάμου τῆς Ἀσιανῆς ἐπαρχίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Theodorus misericordia Dei episcopus Pergami civitatis Asianæ regionis, similiter subscripsi.

Πατρίκιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μαγνήτων ἐπὶ τῷ Μαιάνδρῳ πόλεως τῆς Ἀσιανῆς ἐπαρχίας, τῶν τῆς συνοδικῆς οὐσίας ὑπέγραψα.

Patricius misericordia Dei episcopus Magnesiæ circa Mæandrum civitatis Asianæ regionis, similiter subscripsi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ἀνίων τῆς Ἀσιανῆς ἐπαρχίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Joannes misericordia Dei episcopus civitatis Aneatarum Asianæ provinciæ, similiter subscripsi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Μαστάρων ἐπαρχίας Ἀσίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Theodorus misericordia Dei episcopus Mastaurorum civitatis Asianæ regionis, similiter subscripsi.

Σισίννιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Νύσσης ἐπαρχίας Ἀσίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα. E

Sisinnius misericordia Dei episcopus Nyssorum civitatis Asianæ regionis, similiter subscripsi.

Ῥηγῖνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Παπίου, τῶν τῆς συνοδικῆς οὐσίας ὑπέγραψα.

Rheginus misericordia Dei episcopus Panii Thraciæ provinciæ, similiter subscripsi.

Μαρτύριος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ἰουλιοπόλεως Γαλατίας σχούσης, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Martyrius misericordia Dei episcopus Juliopoleos civitatis primæ Galatiæ regionis, similiter subscripsi.

Μιχαὴλ ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀσπόνων πόλεως, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Michael misericordia Dei episcopus Asponitanæ civitatis primæ Galatiæ regionis, similiter subscripsi.

Πλάτων ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κιννίων πόλεως Γαλατίας σχούσης, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Plato misericordia Dei episcopus Cinnæ civitatis primæ Galatiæ regionis, similiter subscripsi.

Γενέσιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀναστασιουπόλεως, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Genesius episcopus Anastasiopolitanæ civitatis primæ Galatiæ regionis, similiter subscripsi.

ACTIO XVIII.

ANNO CHRISTI 681.

Andreas misericordia Dei episcopus civitatis Mnizi A primæ Galatiæ regionis, similiter subscripsi.

Ἀνδρέας ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Μνίζων ἐπαρχίας Γαλατίας πρώτης, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Joannes misericordia Dei episcopus Miletopolitanæ civitatis Hellesponti regionis, similiter subscripsi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Μιλητοπολιτῶν Ἑλλησπόντου, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Cyricus misericordia Dei episcopus civitatis Hadrianensis Hellesponti, similiter subscripsi.

Κύριος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀδριανέων Ἑλλησπόντου, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Sisinnius misericordia Dei episcopus Basilinopoleos Bithyniæ provinciæ, similiter subscripsi.

Σισίννιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Βασιλινουπόλεως Βιθυνίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Theodorus misericordia Dei episcopus civitatis Prænetinæ Bithyniæ provinciæ, similiter subscripsi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Πρικητίων πόλεως ἐπαρχίας Βιθυνίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Theodorus misericordia Dei episcopus civitatis Justinianopoleos vel Melæ, similiter subscripsi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ἰουστινιανουπόλεως ἤτοι Μέλης, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Joannes misericordia Dei episcopus Andrapenæ civitatis Helenoponti provinciæ, similiter subscripsi. B

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀνδραπηνῶν πόλεως, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Salomon misericordia Dei episcopus civitatis Clanei, huic prosphonetico similiter subscripsi.

Σαλωμὼν ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Κλανέων τῶν τῆς προσφωνητικῆς, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Georgius misericordia Dei episcopus insulæ Naxiæ, similiter subscripsi.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Νικσίων νήσου, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Polychronius misericordia Dei episcopus Theopoleos sive Prusæ, similiter subscripsit per Theodosium presbyterum, propter senectutem suam.

Πολυχρόνιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Θεουπόλεως ἤτοι Προύσης, ὡσαύτως ὑπέγραψα διὰ Θεοδοσίου πρεσβυτέρου διὰ τὸ τοιοῦτον αὐτοῦ γῆρας.

Theodorus misericordia Dei episcopus civitatis Amorii, similiter subscripsi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως τῶν Ἀμωρίου, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Anastasius misericordia Dei episcopus Polemonii, similiter subscripsi.

Ἀναστάσιος χάριτι Χριστοῦ ἐπίσκοπος τῶν Πολεμωνίου, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Gregorius misericordia Dei episcopus civitatis Arces primæ Armeniæ regionis, similiter subscripsi. C

Γρηγόριος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ἀρκης Ἀρμενίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Theodorus misericordia Dei episcopus civitatis Verissæ secundæ Armeniæ provinciæ, similiter subscripsi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Βερίσσης Ἀρμενίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Tiberius misericordia Dei episcopus civitatis Amisson Helenoponti regionis, similiter subscripsi.

Τιβέριος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀμισσῶν πόλεως, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Mercurius misericordia Dei episcopus Pœmanini Hellesponti regionis, similiter subscripsi.

Μερκούριος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ποιμανηνοῦ, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Menas misericordia Dei episcopus civitatis Carallix Pamphyliæ, similiter subscripsi.

Μηνᾶς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Καραλλίας Παμφυλίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Cosmas misericordia Dei episcopus civitatis Conanensis Pamphyliæ regionis, similiter subscripsi.

Κοσμᾶς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Κωναδέων ἤτοι Μαναδων, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Nicetas misericordia Dei episcopus civitatis Coracesii, similiter subscripsi.

Νικήτας ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως τῶν Κορακησίου, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Domitius misericordia Dei episcopus Prusiadis civitatis, similiter subscripsi. D

Δομίτιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Προυσιάδων πόλεως, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Georgius misericordia Dei episcopus Iunopoleos, similiter subscripsi.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἰωνουπολιτῶν πόλεως, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Joannes misericordia Dei episcopus Dascylii Bithyniæ regionis, similiter subscripsi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Δασκυλιτῶν πόλεως, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Georgius misericordia Dei episcopus civitatis Cadoscorum Bithyniæ provinciæ, similiter subscripsi.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Καδοσίου πόλεως, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Georgius misericordia Dei episcopus civitatis Cratiæ Honoriadis, similiter subscripsi.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Κρατίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Joannes misericordia Dei episcopus civitatis Philadelphiæ Lydiæ regionis, similiter subscripsi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Φιλαδελφίας τῆς πόλεως, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Theodorus misericordia Dei episcopus Daldæ Lydiæ regionis, similiter subscripsi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Δάλδης, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Theodorus misericordia Dei episcopus Cæsareæ civitatis Bithyniæ regionis, similiter subscripsi. E

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Καισαρείας Βιθυνίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Antonius misericordia Dei episcopus Hyparporum civitatis Asianæ regionis, similiter subscripsi.

Ἀντώνιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ὑπαίπων Λυδίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Anastasius misericordia Dei humilis episcopus Theotocianorum civitatis sive Apolloniadis, similiter subscripsi.

Ἀναστάσιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Θεοτοκιανῶν ἤτοι Ἀπολλωνιάδος, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Sergius misericordia Dei episcopus civitatis Sinopes Helenoponti provinciæ, similiter subscripsi.

Σέργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σινωπέων πόλεως, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Joannes misericordia Dei episcopus civitatis Sitorum Lyciæ regionis, similiter subscripsi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Σίτων, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Joannes indignus episcopus civitatis Faustinopoleos secundæ Cappadociæ, similiter subscripsi.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Φαυστινουπόλεως τῆς δευτέρας τῆς Καππαδόκων ἐπαρχίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XVIII.

Πλάτων ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος Ἀδριανουπόλεως Ὀνωριάδος, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Platon misericordia Dei episcopus Hadrianopoleos Honoriadis, similiter subscripsi.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος Ἡρακλείας Πόντου, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Stephanus misericordia Dei episcopus Heracleæ Ponti, similiter subscripsi.

Λογγῖνος ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος τῆς Τυάνων πόλεως, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Longinus misericordia Dei episcopus civitatis Tyanorum, similiter subscripsi.

Ἰωάννης ἀνάξιος Ἐπίσκοπος Κωμανῶν Ἁγιφίας Δευτέρας, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Joannes indignus episcopus civitatis Comanæ, similiter subscripsi.

Εἰρήναρχος ἐλέῳ Θεοῦ ἁγίστου τῆς ἐν Ἀμάσρῃ ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, ᾗ νῦν τόπον ἐπέχων Κυροῦ Θεοδοσίου μου Ἐπισκόπου, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Irenarchus misericordia Dei diaconus sanctæ Amastrinæ ecclesiæ, locum exhibens Comitæ sanctissimi episcopi mei, similiter subscripsi.

Κωνσταντῖνος ἐλάχιστος Ἐπίσκοπος τῆς Τιβεριαδέων πόλεως, ὁμοίως ὑπέγραψα.

Constantinus humilis episcopus civitatis Tibriadensium Pisidiæ provinciæ, similiter subscripsi.

Ἀλέξανδρος ἀνάξιος Ἐπίσκοπος Νακωλείας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

B Alexander indignus episcopus civitatis Nacoliæ Phrygiæ Salutariæ provinciæ, similiter subscripsi.

Ζήμαρχος ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος Σιδίμων τῆς Λυκαονίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Zemarcus misericordia Dei episcopus civitatis Sidymorum Lycaoniæ provinciæ, similiter subscripsi.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος Βερινουπόλεως Γαλατίας πρώτης, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Stephanus misericordia Dei episcopus Verinopolitanæ civitatis primæ Galatiæ regionis, similiter subscripsi.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος Οἰνιάνδων, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Georgius misericordia Dei episcopus civitatis Oeniandorum Cariæ provinciæ, similiter subscripsi.

Θεοφύλακτος ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος Κερατούντος, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Theophylactus misericordia Dei episcopus civitatis Ceratuntis, similiter subscripsi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος Ἐριζώνων τῆς Καρῶν ἐπαρχίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Joannes misericordia Dei episcopus civitatis Erizonum Cariæ provinciæ, similiter subscripsi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος πόλεως Μύνδου ἐπαρχίας Καρίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Joannes misericordia Dei episcopus civitatis Myndi Cariæ provinciæ, similiter subscripsi.

C

Πατρίκιος ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος πόλεως Ἰλιέζων ἐπαρχίας Παπαγωνίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Patricius misericordia Dei episcopus civitatis Ilurzorum Pacarianæ [Cappadociæ] provinciæ, similiter subscripsi.

Πέτρος ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος πόλεως Ἀφπίας ἐπαρχίας Παπαγωνίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Petrus misericordia Dei episcopus civitatis Appiæ, similiter subscripsi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Theodorus misericordia Dei episcopus civitatis Nazianzi, similiter subscripsi.

Μάριννος ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος τῆς Φιλομηλίου, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Marinus misericordia Dei episcopus civitatis Philomelii, similiter subscripsi.

Πλάτων ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος πόλεως Μαγίδων, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Platon misericordia Dei episcopus civitatis Magidorum Pamphyliæ provinciæ similiter subscripsi.

Γλυκέριος ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος πόλεως τῆς Συλλαίου, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Plusianus misericordia Dei episcopus civitatis Syllœensis, similiter subscripsi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος Δοάρων Καισαρείας Δευτέρας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

D Theodorus misericordia Dei episcopus civitatis Doarorum, [a] similiter subscripsi.

[a] In Greco additur, Cappadociæ secundæ

Φωκᾶς ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος τῆς Δαδυβρέων πόλεως, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Phocas misericordia Dei episcopus civitatis Dadybrorum, similiter subscripsi.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ τῆς Κώων νήσου, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Georgius misericordia Dei episcopus insulæ Coënsium, similiter subscripsi.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος νήσου Χίου, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Georgius misericordia Dei episcopus Chii, similiter subscripsi.

Δημήτριος ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος νήσου Τήνου, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Demetrius misericordia Dei episcopus civitatis insulæ Teni, similiter subscripsi.

Εὐτύχιος ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος νήσου Μήλου, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Eutychius misericordia Dei episcopus insulæ Meli, similiter subscripsi.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος νήσου Πάρου, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Stephanus misericordia Dei episcopus insulæ Pari, similiter subscripsi.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος πόλεως Φλαβιάδος, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

E Georgius misericordia Dei episcopus civitatis Flaviadis secundæ provinciæ Lyciæ, similiter subscripsi.

Εὐλάλιος ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος Ζηνωνουπόλεως Ἰσαυρίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Eulalius misericordia Dei episcopus Zenonopoleos Isauriæ, similiter subscripsi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος πόλεως Κορύκου, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Joannes misericordia Dei episcopus civitatis Coryci primæ provinciæ Liciæ, similiter subscripsi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος πόλεως Ἀδάνων, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Joannes misericordia Dei episcopus civitatis Adanorum, similiter subscripsi.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος πόλεως Θήρας τῆς νήσου, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Georgius misericordia Dei episcopus insulæ Theræ, similiter subscripsi.

Καλλίνικος ἐλέῳ Θεοῦ Ἐπίσκοπος Κολωνίας Ἀρμενίας, ὡσαύτως ὑπέγραψα.

Callinicus misericordia Dei episcopus Coloniæ civitatis magnæ Armeniæ provinciæ, similiter subscripsi.

ACTIO XVIII.

ANNO CHRISTI 681.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus Iborenſis Helleſponti provinciæ, ſimiliter ſubſcripſi.

Conſtantinus miſericordia Dei epiſcopus civitatis Daliſandi Iſauriæ provinciæ, ſimiliter ſubſcripſi.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus civitatis Olbæ, ſimiliter ſubſcripſi.

Conſtantinus miſericordia Dei epiſcopus Lampſaci, ſimiliter ſubſcripſi.

Domitius miſericordia Dei epiſcopus civitatis Prymneſiæ, ſimiliter ſubſcripſi.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus civitatis Trapezuntis, ſimiliter ſubſcripſi.

Leontius miſericordia Dei epiſcopus Helenopoleos Bithyniæ, ſimiliter ſubſcripſi.

Theodoſius humilis epiſcopus Piſibenorum Lycaoniæ civitatis, ſimiliter ſubſcripſi.

Coſmas miſericordia Dei epiſcopus Cotryænorum, ſimiliter ſubſcripſi.

Theodorus miſericordii Dei epiſcopus Adramytenæ civitatis Aſianæ regionis, ſimiliter ſubſcripſi.

A Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ἰβοσειτῶν πόλεως, ὑπέγραψα.

Κωνσταντῖνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Δαλισσανδέων, ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ὀλβίας ἐπαρχίας Ἰσαυρείας, ὑπέγραψα.

Κωνσταντῖνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Λαμψάκου, ὑπέγραψα.

Δομίτιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Προμνήσου, ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Τραπεζουντίων πόλεως, ὑπέγραψα.

Λεόντιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ἑλενουπόλεως Βιθυνίας, ὑπέγραψα.

B Θεοδόσιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Ψιβίλων τῆς Λυκαόνων ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Κοσμᾶς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῶν Κοτυαίου, ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀδραμυττοῦ τῆς Ἀσίας, ὑπέγραψα.

Sancta ſynodus dixit: Petimus piam & a Deo coronatam domini poteſtatem, ſicut & per oblatum pio veſtro imperio acclamatorium rogavimus, ut per ſacram veſtram ſubſignationem robur præbeatur definitioni a nobis cum ſubſcriptionibus editæ, quæ & coram a Deo inſtructa veſtra ſerenitate relecta eſt.

Conſtantinus piiſſimus Imperator dixit: Quod poſtulatum eſt a ſancto & univerſali concilio, protinus faciemus. Facientes autem quæ ad accuratam pertinent comprehenſionem eorum quæ pietati noſtræ ſuggeruntur, nihil non perpendimus volumus relinquere. Cum Citonatus ſanctiſſimus archiepiſcopus Sardiniæ inſulæ de quibuſdam capitulis accuſatus ſit, quæ ſpectant ad obſiſtendum tum noſtræ ſervituti, tum Dei amatrici reipublicæ noſtræ: cumque ea falſa demonſtrata ſint, & iis venerabilis vir inſons declaratus ſit: hortamur ſanctum & univerſale veſtrum concilium, eumdem ſanctiſſimum Citonatum recipere: ut & in veſtro numero eum habeatis, & faciatis, ut editæ a Spiritu ſancto per ſanctum veſtrum concilium orthodoxæ fidei definitioni ſubſcribat. Et poſtquam venerabilis Citonatus definitioni ſubſcripſit, ac Theodorus epiſcopus Aureliopoleos; in manus ſumens idem piiſſimus Imperator ſubſcriptam ſancti concilii definitionem; quæ præſente ejus tranquillitate recitata erat, propria manu ſubſignavit; ſicut ipſi definitioni, quæ præſenti actione continetur, inſertum eſt.

C D

Sancta ſynodus dixit: Petimus a domini poteſtate inſtructa a Deo, ad majorem orthodoxæ fidei ſtabilitatem & confirmationem, ut ſubſcripta exempla definitionis relectæ præſente veſtra ſereniſſima poteſtate, edantur quinque patriarchalibus ſedibus una cum pia veſtra ſubſignatione.

Conſtantinus piiſſimus Imperator dixit: Quod etiam nunc a ſancto & univerſali veſtro concilio petitum eſt, E pie conficiemus.

Η ἁγία συνοδος εἶπεν· αἰτοῦμεν τὴν θείαν ἐξ οὐρανῶν τοῦ θείου κράτος, καθὼς καὶ διὰ τοῦ προσενεχθέντος τῇ θείᾳ ὑμῶν βασιλικῇ προσφωνητικοῦ ἐδεήθημεν, διὰ θείας ὑμῶν ὑπογραφῆς τὸ κῦρος παραχθῆναι τοῦ παρ' ὑμῶν ἀναφανδὸν ἐν ὑποχάρτῳ ὄντι, τῇ ὑπὸ τῆς ὑμετέρου γαληνότητος πιστῶν ἀναγνωσθέντι.

Conſtantinus piiſſimus Imperator dixit: Sciendum quod juxta ea quæ interlocutus eſt piiſſimus & Chriſtum diligens Imperator Conſtantinus, vel etiam pollicitus eſt, exempla definitionis cum ſubſignatione manſuetæ ejus ſerenitatis præbuit quinque patriarchalibus ſedibus hoc modo.

Ἰσέον, ὡς κατὰ τὰ διαλαληθέντα παρὰ τῷ θειοτάτου ἡμῶν φιλοχρίστου βασιλέως Κωνσταντίνου, ἤγουν ὑποσχεθέντα, ἰσωτέον ἔσται μετὰ ὑπομνήσεως τῆς παρ' ὑμῶν γαληνότητος παρέχεσθαι τοῖς πέντε πατριαρχικοῖς θρόνοις οὕτως.

Apoſtolicæ ſedi ſancti & principis apoſtolorum Petri, nempe Agathoni ſanctiſſimo Papæ ſenioris Romæ.

Τῷ ἁγιωτάτῳ θρόνῳ τῷ ἁγίου καὶ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου, ἤγουν Ἀγάθωνι τῷ ἁγιωτάτῳ πάπᾳ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης.

Sedi ſanctiſſimæ catholicæ & apoſtolicæ magnæ eccleſiæ Conſtantinopoleos, ſive Georgio ſanctiſſimo & beatiſſimo patriarchæ.

Τῷ θρόνῳ τῆς ἁγιωτάτης καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ἤγουν Γεωργίῳ τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ πατριάρχῃ.

ANNO CHRISTI 681.

Τῷ λιτοπλεῖ Ῥώμης τοῦ ἁγίου διαχριστοῦ Μάρκου, τῷ τιμωμένῳ ἐν τῇ Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλει, διὰ Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἐπιτρόπου.

Τῷ θρόνῳ τῆς Ἀντιοχέων τῆς θεουπόλεως μεγαλοπόλεως διὰ Θεοφάνους τοῦ ἐνωτίου καὶ ἁγιωτάτου πατριάρχου.

Τῷ θρόνῳ τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως ἤτοι Ἱεροσολύμων, ἐπέχοντος τὸν ἐπιτροπεύοντα τῆς αὐτοῦ τιμιωτάτου θρόνου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου, διὰ Γεωργίου πρεσβυτέρου μοναχοῦ τοῦ Σεβαστηνοῦ· ὃς μετέπειτα καὶ πατριάρχης Ἀντιοχείας ὤφθη.

Apostolicæ sedi sancti evangelistæ Marci, qui honoratur in Alexandrinorum magna civitate, per Petrum Deo amabilem presbyterum monachum & vicarium.

Sedi Antiochensium sive Theopolitarum magnæ civitatis per Theophanem venerabilem & sanctissimum patriarcham.

Sedi sanctæ Christi Dei nostri Resurrectionis, id est, Hierosolymorum, obtinente locum ejusdem honorabilissimæ sedis Theodoro Deo amabili presbytero per Georgium presbyterum monachum Sebastenum, qui postea patriarcha Antiochiæ fuit.

ACTIO XVIII.

ΙΣΟΤΥΠΑ

φθὲν σταλέντων γραμμάτων παρὰ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἁγίας συνόδου πρὸς Ἀγαθῶνα τὸν ἁγιώτατον καὶ μακαριώτατον πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης.

EXEMPLUM

Litterarum missarum a sancto & universali concilio ad Agathonem sanctissimum & beatissimum Papam senioris Romæ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, ἡ κατὰ θεοῦ χάριν καὶ πρόνοιαν θέσπισμα τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ πιστοτάτου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου συναχθεῖσα ἐν ᾗ τῇ νεοστέπτῳ καὶ βασιλίδι Κωνσταντινουπόλει νέᾳ Ῥώμῃ ἐν τῷ συρητῷ τοῦ θείου παλατίου τοῦ τοῦτο ὀνομαζομένου Τρούλλῳ, τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ πάπᾳ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνι, ἐν κυρίῳ χαίρειν.

Sanctum & universale concilium, quod per Dei gratiam & piam sanctionem pissimi ac fidelissimi magni Imperatoris Constantini congregatum est in hac a Deo conservanda & regia Constantinopoli nova Roma, in secreto sacri palatii dicto Trullo, sanctissimo ac beatissimo Papæ senioris Romæ Agathoni, in Domino salutem.

Τὰ μέγιστα τῶν νοσημάτων μείζονα λύτης βοηθημάτων, ὡς ἴστε, μακαριώτατοι· διὰ τοι τοῦτο Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, ὁ ὢν τῶν ὅλων δημιουργικὸς τε καὶ προνοητικὸς δυνάμεως, σοφὸν ἀνέδειξεν ἰατρὸν τὸν ἡμέτερον θεοτίμητον ἀρχιερέα, τὸν τοσοῦτος τῆς αἱρετικῆς λύμης ἐξοδεδεγμένον φαρμάκοις βοηθείας ἀπελαύνοντα, καὶ πανσθενῆ τινὰ ὑγείαν τῆς ὀρθοδοξίας χορηγοῦντα τοῖς μέλεσι. ὅθεν καὶ ἡμεῖς ὡς προσῆκόν ἐστι τῆς ὀρθοδόξου ὀρθοδοξίας, τὰ πρωτεῖα παραφυλάττοντα, δηλονότι τὸν τιμιώτατον πάππαν ἐσόμενον τῆς πόλεως, τῆς παρ' ἡμῖν πατριαρχικῆς μητροπόλεως θεὸς τὸν βασίλειον βασιλέα τῆς ἁγιωτάτης εὐσεβείας ἐμφιλοχρίστως χράσασθαι ἄνωθεν ἐκ τῆς τοιαύτης ἡμῶν ἐπιστολῆς ἐκμαθόντες, ἐξ ἧς καὶ τῆς πίστεως ἣν ἔχομεν ἀπαρεγκλίτως ὁμολογοῦμεν γνώσεσθε. διὸ ὧν ἐκ τῶν ἱερῶν ἀποστολικῶν φωνῶν αἰτίους πονηρευομένους δόξαν ἐξωθήσαμεν, ἐκάρξαντες ἡμῶν ἐν τοῖς δόγμασι Κωνσταντῖνον τὸν θεωθῆ βασιλέοντα, ἐκ τοῦ σπόρου ἡμαρτημένους ἰδιώτους· μᾶλλον οὖν τὸν τῆς δεδεκάδος πλοῦν καταφράξαμεν, τοῖς θεῖοις αἰρετικῶν δυσσεβῶν πολυκεφάλοις δόγμασι. κατηδέσθη γὰρ βαίσμον αὐτοῖς ἀκατάπαυστος ἐκ ψυχῆς τῆς βασιλικωτάτης αἰρέσεως, ἐκ καταβάσης θεὸς αὐτοῖς μᾶλλον ἔνδον πολυμαπῶν τε ἐκ πατερικῶν, ἐκ τοῦ γλώσσης αὐτῶν στοιβάσας λέγειν ἐνεχάσης, τὸν ἔσω αὐτοῖς κυκεῶνα τῆς δεδεκάδος αἱρέσεως πόρρω ἐξεσκεδάσαμεν. αὐτοὺς δὲ ὡς ἐκ τοῦ τῶν ἡμετέρων χειρῶν τοῖς τοῦ θεοφθόγγου ἐξ ἐκείνου τῶν παραβολῶν θεὸς αὐτοῦ τοῦ θεοῦ, * Δαβιδικῶς εἰπεῖν, τοῖς ἀκαθάρτοις ἀποπέμψαμεν, κατὰ τὸν τῶν ἱερῶν ἡμῶν γράμματος ἔσω αὐτοῖς τοσαυτοκίνδυνον λιμένα· φαμὲν δὲ Θεόδωρον τὸν τῆς Φαρᾶν, Σέργιον, Ὁνώριον, Κύρον, Παῦλον, Πύρρον ἐκ Πέτρου. θεοῖς δὲ ὕστερον ἐκ μετὰ ὕστερον τοῖς ἀναθέμασι θεὸς αἱρετικῶν ἰοβόλως καθυποβάλομεν ἐκ τοῖς ἐν ζωῇ ἀναθεδεμένοις τοῦ ὕστερον ἀσέβειαν, ἁπλῶν δὲ μᾶλλον εἰπόντες, τὸν Ἀπολλιναρίου, Σεβήρου τε ἐκ Θεμιστίου θεὸς δυσεβῶν, Μακάριον τὸν ἡμέτερον τῆς Ἀντιοχέων μεγαλοπόλεως θθίσαντες· ὃν ἐκ τῆς πατριαρχικῆς δεκτῆς κατ' ἀξίαν ἐπιγνωσόμεθα, διὰ τὸ ἀμετανόητον αὐτοῦ θεὸς τὸν ἐνθάδε καὶ πάντα ἐκ ἀκατάσχετον· Στέφανον τὸν ὕστερον θεὸς ἄτοπα μαθητὴν ἐκ διδάσκαλον θεὸς ἀσέβειαν, καὶ τὸν ἐν τοῖς αἱρετικοῖς δόγμασι Πολυχρόνιον, ἐκ ὃς τὰ ὅμοια ὕστερον ἀπατεῶνας δογματίσαντας, ἢ φρονοῦντας, ἢ φρονήσαντας δόγματα.

Μέχρι δὲ τούτου ὧδε ἡμῖν τὸ κατηφὲς ἐκ συγὸν καὶ πολύδακρυ. οὐ γὰρ ἐγελάσαμεν διὰ πλάς τὰ τέκνα, οὐδὲ τῆς

M Aximi morbi majoribus indigent auxiliis, ut scitis, beatissimi: atque idcirco Christus verus Deus noster, virtus vere rerum omnium conditrix & gubernatrix, sapientem dedit medicum, vestram a Deo honoratam sanctitatem, contagia hæreticæ luis fortiter propulsantem remediis orthodoxiæ, ac valetudinis robur membris ecclesiæ largientem. Itaque tibi, ut primæ sedis antistiti universalis ecclesiæ, quid agendum sit relinquimus, stanti super firmam fidei petram, libenter acquiescentes veræ confessionis litteris a vestra paterna beatitudine ad pissimum Imperatorem missis: quas ut a summo apostolorum vertice divine perscriptas agnoscimus: per quas exortam nuper multiplicis erroris hæreticam sectam depulimus, Constantino nobis ad decernendum hortatore; qui divine imperat, sedet pectaque clementissime regit: quo adjutore, impietatis errorem evertimus, hæreticorum nefariam doctrinam quasi obsidione adorti. Inde fundamenta exterendæ eorum hæreseos prorsus convellentes, eosque armis spiritualibus paternisque aggredientes, & linguas eorum, ne inter se accommodate loquerentur, confundentes, extructam ab iis impissimæ hæresis turrim subruimus: ac ipsos, ut laplos circa fidem ac peccatores, in matutinis extra castra atriorum Dei, ut Davidice loquamur, anathematibus interfecimus, ex sententia per sacras vestras litteras de iis prius lata: videlicet Theodorum episcopum Pharan, Sergium, Honorium, Cyrum, Paulum, Pyrhum, & Petrum. Ad hoc autem & post eos anathematibus hæreticorum juste subjecimus & eos, qui vivunt suscepta illorum impietate; vel, ut apertius dicatur, Apollinarii, & Severi, & Themistii exosorum Deo; Macarium, qui fuit Antiochensium magnæ urbis episcopus: quem & pastoritia pelle merito ipsius denudavimus, propter impœnitentiam ejus circa orthodoxam fidem & obstinatam pervicaciam: & Stephanum ejus ad amentiam discipulum, ad impietatem doctorem: item Polychronium, qui in dogmatibus hæreticis nomini suo respondens, inveteravit: eos demum, qui similia, atque hi, impœnitenter docuerunt aut docent, aut sentiunt, aut senserunt.

Hactenus igitur mœror nobis & tristitia, & multæ lacrymæ fuere. Non enim risimus proximorum rui-

Vetus interpres.

Psal. 100. 8.

* al. Δαυϊτικῶς

ACTIO XVIII.

ANNO CHRISTI 681.

nas, nec eorum effrenato furore læti exſultavimus, nec ideirco ſumus elati: ut eam ob rem gravius caderemus. Non ſic in his, o venerabile & ſacrum caput, edocti ſumus, qui univerſitatis Dominum Chriſtum humanum ac ſumme bonum & benignum habeamus: qui & hortatur nos, ut, ſicut bonos docet, ſacerdotalium ipſius legum, in quantum fieri poſſit, ſimus imitatores, formamque obtineamus paſtoralis ejus & conciliatricis gubernationis. Sed & ad pœnitentiæ converſionem tum ſereniſſimus Imperator, tum nos, eos varie hortati ſumus, omniaque geſſimus religione & diligentia ſingulari: non commoti gratia, non odio, quemadmodum ex eis cognoſcere poteſtis, quæ in unoquoque negotio ſunt pertractata, & relata in commentarios, & in præſentia ad veſtram beatitudinem mittuntur: ac intelligetis a vicariis ſanctitatis veſtræ, Theodoro ac Georgio dilectis Deo preſbyteris, & Joanne religioſiſſimo diacono, & Conſtantino venerabili hypodiacono, veſtris ſpiritualibus filiis, noſtriſque dilectis fratribus: tum ab iis, qui a ſancta veſtra ſynodo miſſi ſunt, ſanctis epiſcopis; qui recte ac probe ex veſtra diſciplina in primo fidei capitulo una nobiſcum decertarunt. Sic nos ſancto Spiritu illuſtrati, veſtraque inſtituti doctrina, infeſta dogmata impietatis depulimus, rectiſſimam orthodoxiæ ſemitam complanantes, piiſſimo ac ſereniſſimo noſtro Imperatore Conſtantino ſapienter & divinitus confovente nos in omnibus ac tuente: deinde uno ex nobis, regnantis hujus Conſtantinopoleos ſanctiſſimo præſule aſſentiente in primis miſſo a vobis ad piiſſimum Imperatorem orthodoxiæ ſcripto; ut in omnibus convenienti probabilibus & a Deo inſtinctis patribus ac ſanctis & univerſalibus quinque conciliis. Et quidem nos omnes Chriſto Deo continente, quod ſtudebamus, facile confecimus. Deus enim movebat, Deus coronabat conſeſſum.

Iſtinc igitur in nos ſancti Spiritus gratia illuxit, poteſtatem largiens, per aſſiduas veſtras preces, cuncta zizania & omnem arborem non facientem fructum bonum, excidendi, & jubens ut igne conſumantur. Et corde nos, & lingua, & manu convenientes, omnis erroris expertem, certamque nec fallentem definitionem, vivifici Spiritus ope, edidimus: non tranſferentes, ſicut ſcriptum eſt, terminos antiquos; abſit: ſed in ſanctorum & probabilium patrum teſtimoniis & auctoritatibus permanentes: ac definientes, ut, ſicuti ex duabus & in duabus naturis, divinitate atque humanitate, en quibus compoſitus eſt, & in quibus exſiſtit, Chriſtus verus Deus noſter prædicatur a nobis, & glorificatur inſeparabiliter, & inconvertibiliter, inconfuſe, & indiviſe: ita & duas naturales operationes indiviſe, inconvertibiliter, inconfuſe, impartibiliter prædicemus, quemadmodum in iis quæ a nobis ſynodaliter definita ſunt, declaratum eſt; quibus & Deum imitantis Imperatoris noſtri poteſtas annuens, propria manu ſubſignavit: abjicientesque, ut prædictum eſt, impiiſſimam & imaginariam de una voluntate unaque operatione in diſpenſatione incarnationis Chriſti veri Dei noſtri, & condemnantes hæreſin: ex eoque confundentium ac dividentium turbas compreſſimus, inflammatamque procellam ceterarum hæreſeon extinximus: orthodoxæ autem fidei ſplendidam lucem vobiſcum clare prædicavimus. Quam ut iterum per honorabilia veſtra reſcripta confirmetis, veſtram oramus paternam ſanctitatem: per quam bona ſpe in Chriſtum freti confidimus, miſericordem ejus benignitatem largituram Romanæ reipublicæ, clementiſſimo Imperatori noſtro commiſſæ, ſtabilitatem; exornaturamque diuturnis jugibuſque victoriis ſerenam ejus manſuetudi-

Prov. xx. 28.

γαλίωσιν

ANNO CHRISTI 681. ACTIO XVIII.

χαίλιων ἡμερώτητα· τὸν δὲ ὑμέτερον ἱερώτατον ἀγάπητον συνεπίσκοπον τοῦτο πᾶς ἴνδυν ἡ τῆ ἀληθεῖ πίστει ἀπὸ ἀκαίνου βάπτισμα ἀληθευόντες τε ἡ ἀληθῶς ὁμολογήσαντα τὴ τῆς πίστεως, ὡ μᾶλλον φυλαττόμενον, ἡ ἐξομολόγουντα τὸ ἐκ Θεοῦ ἐμπιστευθέντα αὐτῆ ὀρθόδοξα πλήρωμα.

Πᾶσαν οὖν τῆ ὑμετέρᾳ μακαριότητι ἐν Χριστῆ ἀδελφότητα ἱκετῶς τε ἡ οἱ σὺν ἡμῖν πάντες ἀσπαζόμεθα.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, ὑπεσημειωσάμην.

Πέτρος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος καὶ ἐπιτηρητὴς τῆ ἁγίου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως, ὑπεσημειωσάμην.

Θεοφάνης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Θεουπόλεως ἤτοι Ἀντιοχείας, ὡσαύτως ὑπεσημειωσάμην.

Γεώργιος ἐλάχιστος πρεσβύτερος τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως, ἐπέχων τὸν τόπον Θεοδώρου τοῦ ἱερωτάτου πρεσβυτέρου καὶ ἐπιτηρητοῦ τῆ ἀποστολικοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων, ὡσαύτως ὑπεσημειωσάμην.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Θεσσαλονικέων πόλεως, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου ὑπεσημειωσάμην.

Φιλαλήθης ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Καισαρέων μητροπόλεως, καὶ ἔξαρχος τῆς Ποντικῆς διοικήσεως, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ὡσαύτως ὑπεσημειωσάμην.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Τριμυθούντων τῆς Κυπρίων νήσου, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Ἐπιφανίου τοῦ ἁγιωτάτου μου ἀρχιεπισκόπου τῆς αὐτῆς Κυπρίων νήσου, ὡσαύτως ὑπεσημειωσάμην.

Κυπριανὸς ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Καλαρίας τῆς νήσου Σαρδινίας, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου, ὡσαύτως ὑπεσημειωσάμην.

Θεόδωρος πρεσβύτερος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ραβέννης, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Θεοδώρου τοῦ ἁγιωτάτου μου ἀρχιεπισκόπου, ὡσαύτως ὑπεσημειωσάμην.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Πόρτου, καὶ λεγάτος πάσης τῆς συνόδου τῆς ἁγίας καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας τῆ ἀποστολικοῦ θρόνου πόλεως Ῥώμης, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ὡσαύτως ὑπεσημειωσάμην.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κορινθίων μητροπόλεως τῆς Ἑλλήνων χώρας, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου, ὡσαύτως ὑπεσημειωσάμην.

Βασίλειος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Γορτυνίων μητροπόλεως τῆς Κρητῶν νήσου, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου, ὡσαύτως ὑπεσημειωσάμην.

Ἀβουνδάντιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Τεμψάνης, καὶ λεγάτος πάσης τῆς συνόδου τῆς ἁγίας καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας τῆ ἀποστολικοῦ θρόνου πόλεως Ῥώμης, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ὡσαύτως ὑπεσημειωσάμην.

Ἰωάννης ἀναξιοπαθὴς ἐπίσκοπος πόλεως τῆ Ῥηγίου, καὶ λεγάτος πάσης τῆς συνόδου τῆ ἁγίου καὶ ἀποστολικοῦ θρόνου πόλεως Ῥώμης, ὡσαύτως ὑπεσημειωσάμην.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἐφεσίων μητροπόλεως, καὶ ἔξαρχος τῆς Ἀσιανῶν διοικήσεως, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου, ὡσαύτως ὑπεσημειωσάμην.

Σισίνιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἡρακλεωτῶν μητροπόλεως τῆς Εὐρωπαίων ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου, ὡσαύτως ὑπεσημειωσάμην.

Πλάτων ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀγκυρανῶν μητροπόλεως πρώτης τῆ Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου, ὡσαύτως ὑπεσημειωσάμην.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κυζικηνῶν μητροπόλεως τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου, ὡσαύτως ὑπεσημειωσάμην.

Μαρῖνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σάρδεως μητροπόλεως τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου, ὡσαύτως ὑπεσημειωσάμην.

nem: foreque ut, præter bona quæ hic elargita est, sistat vestram Deo honorabilem sanctitatem tremendo ejus illi tribunali, quæ sincere ac vere fidem confessa est, custodiendam incolumem, & conservantem creditos ipsi a Deo orthodoxos greges.

Universam, quæ cum vestra est beatitudine, in Christo fraternitatem, nosque qui nobiscum sunt, plurimum salutamus.

Georgius misericordia Dei episcopus Constantinopoleos novæ Romæ, subsignavi.

Petrus misericordia Dei presbyter, & vicarius sedis Alexandrinæ magnæ urbis, subsignavi.

Theophanes misericordia Dei episcopus Theopoleos sive Antiochiæ, subsignavi.

Georgius humilis presbyter sanctæ Christi Dei nostri Anastaseos, exhibens locum Theodori sanctissimi presbyteri, & vicarii apostolicæ sedis Hierosolymorum, similiter subsignavi.

Joannes misericordia Dei episcopus Thessalonicensis civitatis, pro me & synodo quæ sub me est, subsignavi.

Philaleches indignus episcopus Cæsareæ metropoleos, & primas Ponticæ diœcesis, pro me similiter subsignavi.

Theodorus misericordia Dei episcopus civitatis Trimithuntorum Cypri insulæ, & locum tenens Epiphanii sanctissimi mei archiepiscopi ipsius Cypri insulæ, similiter subsignavi.

Cyriacus indignus episcopus sanctæ ecclesiæ Calaritanæ insulæ Sardiniæ, pro me & synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

Theodorus presbyter sanctæ ecclesiæ Ravennatis, & locum exhibens Theodori reverentissimi mei archiepiscopi, similiter subsignavi.

Joannes indignus episcopus sanctæ ecclesiæ Portuensis, legatus totius concilii sanctæ & apostolicæ sedis urbis Romæ, pro me similiter subsignavi.

Stephanus misericordia Dei episcopus Corinthiorum metropoleos, Græcorum provinciæ, pro me & synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

Basilius misericordia Dei episcopus Gortynensis metropoleos Cretæ insulæ, pro me & synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

Abundantius misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Tempsanæ, & legatus totius concilii sanctæ & apostolicæ ecclesiæ apostolicæ sedis urbis Romæ, pro me similiter subsignavi.

Joannes indignus episcopus urbis Rhegii, & legatus totius concilii sanctæ & apostolicæ sedis urbis Romæ, similiter subsignavi.

Theodorus misericordia Dei episcopus Ephesiorum metropoleos, & primas Asianorum diœcesis, pro me & synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

Sisinnius misericordia Dei episcopus Heracleæ metropoleos Europæorum provinciæ, pro me & synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

Plato misericordia Dei episcopus Ancyræ metropoleos primæ Galatiæ regionis, pro me & synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

Georgius misericordia Dei episcopus Cyzici metropoleos Hellespontinæ regionis, pro me & synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

Marinus misericordia Dei episcopus Sardensis metropoleos Lydiæ regionis, pro me & synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

ACTIO XVIII.

ANNO CHRISTI 681.

Petrus indignus episcopus Nicomediæ metropoleos Bithyniorum regionis, pro me & synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

Πέτρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Νικομηδέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ϗ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου, ἐμοίσις ὑπογραψάμην.

Photius misericordia Dei episcopus Nicææ metropoleos Bithyniorum provinciæ, pro me & synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

Φώτιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Νικαέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ϗ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου, ἐμοίσις ὑπογραψάμην.

Joannes misericordia Dei episcopus Chalcedonensis metropoleos Bithyniorum provinciæ, similiter subsignavi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Χαλκηδόνων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὑπογραψάμην.

Joannes misericordia Dei episcopus Sidorum metropoleos Pamphyliæ regionis, pro me & synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σιδητῶν μητροπόλεως τῆς Παμφύλων ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ϗ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου, ἐμοίσις ὑπογραψάμην.

Theodosius misericordia Dei episcopus Sebastensis metropoleos secundæ Armeniorum provinciæ, pro me & synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

Θεοδόσιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σεβαστηῶν μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ϗ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου, ἐμοίσις ὑπογραψάμην.

Joannes misericordia Dei episcopus Amaseorum metropoleos Helenoponti provinciæ, pro me & synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀμασέων μητροπόλεως τῆς Ἑλενοπόντου ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ϗ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου, ἐμοίσις ὑπογραψάμην.

Theodorus misericordia Dei episcopus Melitenensis metropoleos primæ Armeniorum provinciæ, pro me & synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μελιτηνῆς μητροπόλεως τῆς πρώτης Ἀρμενίων ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ϗ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου, ἐμοίσις ὑπογραψάμην.

Justinus misericordia Dei episcopus Tyanensis metropoleos secundæ Cappadociæ regionis, pro me & synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

Ἰουστῖνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Τυανέων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῆς Καππαδόκων ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ϗ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου, ἐμοίσις ὑπογραψάμην.

Alypius misericordia Dei episcopus Gangrensium metropoleos Paphlagoniæ regionis, pro me & synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

Ἀλύπιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Γαγγρηνῶν μητροπόλεως τῆς Παφλαγόνων ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ϗ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου, ἐμοίσις ὑπογραψάμην.

Cyprianus misericordia Dei episcopus Claudiopolitanæ metropoleos Honoriadis provinciæ, pro me & synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

Κυπριανὸς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κλαυδιουπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Ὁνωριάδος ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ϗ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου, ἐμοίσις ὑπογραψάμην.

Joannes misericordia Dei episcopus Pessinuntis metropoleos secundæ Galatiæ regionis, pro me & synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Πεσσινουντίων μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῆς Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ϗ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου, ἐμοίσις ὑπογραψάμην.

Polyeuctus misericordia Dei episcopus Myrensium metropoleos Lyciæ regionis, pro me & synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

Πολύευκτος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μυρέων μητροπόλεως τῆς Λυκίων ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ϗ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου, ἐμοίσις ὑπογραψάμην.

Theodorus misericordia Dei episcopus Stauropolitanæ metropoleos Cariæ provinciæ, pro me & synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σταυροπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ϗ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου, ἐμοίσις ὑπογραψάμην.

Tiberius misericordia Dei episcopus Laodiceæ metropoleos Phrygiæ regionis Pacatianorum, pro me & synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

Τιβέριος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Λαοδικέων μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν ἐπαρχίας, Πακατιανῶν ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ϗ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου, ἐμοίσις ὑπογραψάμην.

Cosmas misericordia Dei episcopus Synnadorum metropoleos Phrygiæ Salutariæ provinciæ, pro me & synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

Κοσμᾶς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Συνναδέων μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Σαλουταρίων ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ϗ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου, ἐμοίσις ὑπογραψάμην.

Constantinus misericordia Dei episcopus Barateorum civitatis, & locum exhibens Pauli sanctissimi metropolitæ Iconii metropoleos Lyconiæ regionis, similiter subsignavi.

Κωνσταντῖνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Βαρατέων πόλεως, καὶ τὸν τόπον ἐκπληρῶν Παύλου τῦ ἁγιωτάτου μου μητροπολίτου τῆς Ἰκονίου μητροπόλεως τῆς Λυκαόνων ἐπαρχίας, ὑπογραψάμην.

Stephanus misericordia Dei episcopus Antiochenæ metropoleos Pisidiæ regionis, similiter subsignavi.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχέων μητροπόλεως τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ϗ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου, ἐμοίσις ὑπογραψάμην.

Joannes misericordia Dei episcopus Pergæ metropoleos Pamphyliæ regionis, pro me & synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Περγέων μητροπόλεως τῆς Παμφύλων ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ϗ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου, ἐμοίσις ὑπογραψάμην.

Theopemptus misericordia Dei episcopus Justinianopolitanorum, sive Mociſſenorum, Christo amabilis metropoleos secundæ Cappadociæ regionis, similiter subsignavi.

Θεόπεμπτος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἰουστινιανουπολιτῶν ἤτοι Μοκισσηνῶν φιλοχρίστου μητροπόλεως τῆς δευτέρας τῆς Καππαδόκων ἐπαρχίας, ὑπογραψάμην.

Isidorus misericordia Dei episcopus Rhodi metropoleos Cycladum insularum, pro me & synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

Ἰσίδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ῥόδου μητροπόλεως τῶν Κυκλάδων νήσων, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ϗ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου, ἐμοίσις ὑπογραψάμην.

Sisinnius misericordia Dei episcopus Hierapolitanorum metropoleos Phrygiæ Pacatianæ regionis, pro me & synodo quæ sub me est, similiter subsignavi.

Σισίννιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἱεραπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Πακατιανῶν ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ϗ τῆς ὑπ' ἐμὲ συνόδου, ἐμοίσις ὑπογραψάμην.

Theodorus misericordia Dei episcopus Tarsensium

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ταρσέων μητροπόλεως

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XVIII.

τῆς ἀρχόντης τῆς Κιλικίων ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῶν A
ὑπ' ἐμὲ συνόδου, εὐχῆς ὑπομιμνήσκειν.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀναζαρβέων πόλεως τῆς δευτέρας τῆς Κιλικίων ἐπαρχίας, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ τε καὶ τῶν ὑπ' ἐμὲ συνόδου, εὐχῆς ὑπομιμνήσκειν.

Μακρόβιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σελευκέων μητροπόλεως τῶν Ἰσαύρων χώρας, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ τε καὶ τῶν ὑπ' ἐμὲ συνόδου, εὐχῆς ὑπομιμνήσκειν.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Βιζυηνῶν πόλεως τῆς Θρᾳκῶν χώρας, ὑπομιμνήσκειν.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Πομπηϊουπολιτῶν πόλεως τῆς Παφλαγόνων ἐπαρχίας, ἐμοῦς ὑπομιμνήσκειν.

Ζαχαρίας ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Λεοντοπολιτῶν πόλεως τῆς Ἰσαύρων χώρας, ὑπομιμνήσκειν. B

Γρηγόριος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μιτυληναίων πόλεως τῆς Λεσβίων νήσου, ὑπομιμνήσκειν.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μιλητίων πόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχίας, ὑπομιμνήσκειν.

Σέργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σηλυβριανῶν πόλεως τῆς Θρᾳκῶν χώρας, ὑπομιμνήσκειν.

Ἀνδρέας ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μεθυμναίων πόλεως τῆς Λεσβίων νήσου, ἐμοῦς ὑπομιμνήσκειν.

Ἀλέξανδρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κοτραδίων πόλεως τῆς Ἰσαύρων χώρας, ὑπομιμνήσκειν.

Ἐπιφάνιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Εὐχαϊτηνῶν φιλοχρίστου μητροπόλεως τῆς Ἑλενοποντίων ἐπαρχίας, ὑπομιμνήσκειν.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Καρπαθίων νήσου, ἐμοῦς C
ὑπομιμνήσκειν.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἡρακλεοπολιτῶν πόλεως τῆς δευτέρας τῆς Ἀρμενίων ἐπαρχίας, ὑπομιμνήσκειν.

Πέτρος χάριτι Χριστοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μεσημβριανῶν πόλεως τῆς Αἱμιμοντίων ἐπαρχίας, ὑπομιμνήσκειν.

Πέτρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σωζοπολιτῶν πόλεως τῆς Θρᾳκῶν χώρας, ὑπομιμνήσκειν.

Ἡδικται τῷ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου βασιλέως Κωνσταντίνου ἀπαντᾶν ἐν τῷ τρίτῳ κάρθηκι τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, πλησίον τῆς καλουμένης Διχημβάλου. D

metropoleos primæ Ciliciæ regionis, pro me & synodo quæ ſub me eſt, ſimiliter ſubſignavi.

Stephanus miſericordia Dei epiſcopus Anazarbeorum civitatis ſecundæ Ciliciæ regionis, pro me & ſynodo quæ ſub me eſt, ſimiliter ſubſignavi.

Macrobius miſericordia Dei epiſcopus Seleuciæ metropoleos Iſaurorum civitatis, pro me & ſynodo quæ ſub me eſt, ſimiliter ſubſignavi.

Georgius miſericordia Dei epiſcopus Bizyenorum civitatis Thraciæ regionis, ſubſignavi.

Theodorus miſericordia Dei epiſcopus Pompeiopolitanorum civitatis Paphlagoniæ regionis, ſimiliter ſubſignavi.

Zacharias miſericordia Dei epiſcopus Leontopolitanorum civitatis Iſaurorum regionis, ſubſignavi.

Georgius miſericordia Dei epiſcopus Mitylenenſis urbis Leſbiorum inſulæ, ſubſignavi.

Georgius miſericordia Dei epiſcopus Miletenæ civitatis Cariæ regionis, ſubſignavi.

Sergius miſericordia Dei epiſcopus Selybriorum civitatis Thraciæ provinciæ, ſubſignavi.

Andreas miſericordia Dei epiſcopus Methymnenſis civitatis Leſbiorum inſulæ, ſubſignavi.

Alexander miſericordia Dei epiſcopus Cotradorum civitatis Iſaurorum provinciæ, ſubſignavi.

Epiphanius miſericordia Dei epiſcopus Euchaïtenorum Chriſti amabilis metropoleos Helenoponti regionis, ſubſignavi.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus Carpathi inſulæ, ſimiliter ſubſignavi.

Joannes miſericordia Dei epiſcopus Heracleopolitanæ urbis ſecundæ Armeniorum regionis, ſubſignavi.

Petrus miſericordia Dei epiſcopus Meſembriæ civitatis Hæmimontii regionis, ſubſignavi.

Petrus miſericordia Dei epiſcopus Sozopolitanæ civitatis Thraciæ provinciæ, ſubſignavi.

Edictum piiſſimi, & Chriſti amantis Imperatoris Conſtantini, propoſitum in tertio atrio ſanctiſſimæ magnæ eccleſiæ prope aulam, quæ Dicymbala vocatur.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν· αὐτοκράτωρ δυσεβέστατος, εἰλικρινὴς, φιλόχριστος Κωνσταντῖνος, πιστὸς ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ Θεῷ βασιλεύς, πᾶσι τῷ φιλοχρίστῳ ἡμῶν παντὶ λαῷ τῷ εἰσιοῦσιν ἐν ταύτῃ τῇ θεοσυλήτῳ ἡμῶν καὶ βασιλίδι πόλει. τέλειμα ἡ δημιόλιος τῆς ὀρθῆς πίστεως ἡμῶν χριστιανικῆς πολιτείας καθέδρα ὁ θεὸς τὸ ἴδιον πᾶσι ἀνωτέρω καὶ ἀδήριτος, ὡς ἂν Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ ὡς ἴδιον οἶκον τὸν ἑαυτοῦ ἐκκλησίαν ἐκτισεν, ἡ ὡς παμβασιλεὺς τὸν τῆς ἡμετέρας βασιλείας ὁρίσας, καὶ τὰ τῆς αὐτοκρατείας ἡμῖν ἐπιτρέψας σκῆπτρα. καθάπερ γὰρ πέτραν ὑψηλὴν ἡ μυσάρσιον, καὶ εἴσω οὐρανοῦ καὶ γῆς κωμῴδιον μεταίχμιον τῷ θεῷ αὐτὸν ἡμῶν ὁ σωτὴρ σαὼ τῷ πατρὶ ἡ τῷ ἄνω πόλιμα μυστικὴν ὁμολογίαν ὑπέδειξεν· ἵνα δι' αὐτῆς εἰς ὁδὸν μέσης καλῶμεν θεοῦ τῷ οὐρανίου πολιτείαν ἐπαναγόμενα, ἡ θεσπέσιος βασιλείας τὸ κράτος ἀναδησώμεθα. ὅθι ταύτῃ τῇ πέτρᾳ τῷ λογισμοῦ τοὺς βάσεις ἐπήξαμεν, ἐφ' ἧς ἰσχύειν παλίοις ἐπέχθημεν, καὶ ἧς ἀσφαλὲς ἴχνεσι πεῖ ὑπὸ χεῖρα θεσπίζομεν· ἵνα μή τις ἐκ ἀσφαλείας διείπτως ὑπὸ τῷ πονηροῦ ἡ μεταρσίου πνεύματος ἐξαυδώμενος τι ἡ κρημνιζόμενος θεοῦ τὸ τῆς δυσεβείας καταλιθάσῃ βάραθρον.

Δεῖ μὲν γὰρ φίλον τῷ μισανθρώπῳ δαίμονι χωρίζειν ἀπὸ θεοῦ τὸν κατ' εἰκόνα θεοῦ, καὶ πολυτρόπως ἀπάταις περιφέρειν τὸν ἄνθρωπον· ἀλλ' οὐδὲν ἀσπουδότερόν τι

IN nomine Domini & dominatoris Jeſu Chriſti Dei atque Salvatoris noſtri, Imperator piiſſimus, pacificus, Flavius Conſtantinus, fidelis in Jeſu Chriſto Deo Imperator, Chriſto dilecto omni populo habitanti in hac a Deo conſervanda & regia urbe. Firmamentum ac fundamentum ſupremo nutu creditæ nobis Chriſtianiſſimæ exiſtit reipublicæ, fides in Deum inflexibilis & inconcuſſibilis: in qua Chriſtus Deus noſter tamquam propriam domum ſuam conſtruxit eccleſiam; & ſicut rex omnium imperii noſtri ſedem conſtituit, principatuſque nobis ſcepera commiſit. Sicut enim quamdam petram excelſam, & ſublimem, & ut cæli terræque in conſortio conſtitutam myſticam confeſſionem, quæ in eum cum Patre & Spiritu eſt, Salvator nobis oſtendit: ut per eam tamquam per mediam ſcalam ad cæleſtem converſationem reducamur, divinioriſque regni potentia coronemur. Super hanc petram cogitationis noſtræ greſſus infiximus: ſuper quam firmiter ſtare præcipimur, quamque cautius tenere ſubjectos præcipimus: ne quiſquam, ut minus attentus, exagitetur a maligno & inſtabili ſpiritu: expulſuſque atque præcipitatus, in impietatis voraginem delabatur.

Etenim deſiderabile eſt dæmoni, qui generi humano ſemper infeſtus eſt, ſeparare hominem a Deo, qui factus eſt ad imaginem Dei, & multimodis decipere ſimulationibus fallere. Sed nihil eſt ei ſic ſtudioſum atque offi-

Vetus interpretatio.

In mſ. cod. B. II. habetur: in occidentalibus partibus mſ. Pamſ. in hac noſtra a Deo cuſtodita & regia civitate: ut in Gr.

Edictum Imperatoris Conſtantini.

ANNO CHRISTI 681.

ciolum, quam pietatem oppugnare, & eccleſiaſticæ pacis ſtatum perturbare. Quod & nuper elapſis temporibus demonſtravit, atque adverſus invicem eccleſias prælia ſumere perſuaſit, per inſtrumenta, quæ ad hoc, ut una ſecum confligerent, adinvenit: ſub ſacerdotali ſcilicet habitu & indumento doloſam intentionem obtegentia, Chriſti vero amatoribus populis lætalem inſtitutionem eructantia. Unius quippe voluntatis & unius operationis, in incarnatione Salvatoris atque in duabus ejus naturis, divina dicimus & humana, novitatem ſanxerunt: quaterus & unam ex hoc in Chriſto naturam ex improviſo excogitantes introducere, antiquæ illius & corruptibilis confuſionis hæreſin reconflarent, cum qua Apollinaris quidem diſperiit, Themiſtius vero nefandus anathemanizatus eſt: Eutyches & Dioſcorus cum ſua peſſima ſecta ſimul dejecti ſunt: & omnes hi, & quiqui veſtigia eorum ſecuti, [a] e regione veritatis ierunt, ſynodalibus ſimul & paternis condemnati ſunt ſententiis. Hujuſmodi denique contagione eccleſias contaminaverunt etiam hi, qui ante noſtra tempora ſacrilegi ſacerdotes eccleſias perverſe gubernarunt. Sunt autem hi: Theodorus, qui fuit Pharan epiſcopus: Sergius, qui fuit noſtræ a Deo conſervandæ regiæ urbis antiſtes: ad hæc & Honorius, qui fuit antiquæ Romæ Papa, hujuſmodi hæreſeos confirmator, [b] qui etiam ſui exſtitit oppugnator: Cyrus quoque qui Alexandrinorum quidem præſulatum ſortitus eſt, infringere autem orthodoxa dogmata ſtuduit. Similiter & Pyrrhus & Paulus & Petrus, hujus regiæ noſtræ civitatis patriarchæ ſedis [c] alterutrum ſucceſſores, qui perverſionis [d] vitium viciſſim tranſmiſerunt. Quorum omnium cultores & opitulatores mali male ſuperinſurrexerunt; Macarius, qui fuit Antiochenorum antiſtes, & Stephanus ejus diſcipulus & prævaricationis inſtructor, & Polychronius, qui multo tempore hæreticæ vetuſtati conſenuit: qui in tantum quos ſecuti ſunt, æmulati ſunt, impietatiſque furia ſuam animam cremaverunt, ut etiam diſcerpere atque diſſecare invicem membra Chriſti Chriſto dilectos perſuaderent: ut nec barbari tantum, quantum Chriſtiani Chriſtianos oppugnarent, ſanctarum eccleſiarum ad invicem perturbationem atque diſſidium emolumentum atque lætitiam pro luctu reputantes.

[a] Pro, adverſus veritatem

[b] Pro, qui etiam ſibi non conſtat,

[c] In Græco, ſuccinctius ut ſucceſſores, [d] In Græco, argumentum

Verum nos eis qui ab origine pie atque univoco nomine ante nos regnaverunt, exæquari cupientes, zeloque rectæ & intemeratæ fidei conflagrantes, atque ſanctas Dei eccleſias in pacis ordine perſeverare, temporibus noſtri imperii principale opus ſtatuentes; porro protelari hujuſmodi læſionem miſerrimum æſtimavimus. Unde & hoc ſacratiſſimum & univerſale convocantes ſextum concilium, utpote patile præcedentium ſanctorum quinque univerſalium conciliorum, in medium deducere falſorum dogmatum, hoc eſt, novitatum propoſitiones decrevimus. Quod ſanctum concilium ſingula quæque perpendens atque diſcernens, eos quidem, qui orthodoxæ fidei prædicationem concuſſerunt, & Chriſti gregem ſcandalizaverunt, a ſacerdotali ovili eliminavit: definitionem vero a Deo inſtitutam, & ſanctas Dei eccleſias in unitate congregantem, conſtituit; evangelicas quidem & apoſtolicas conſequentem ſanctiones, memoratis autem ſanctis & univerſalibus quinque conciliis conſonantem.

Idcirco & nos, quæ ab eis definita ſunt, corroborare atque firmare cupientes, præſens pium edictum edidimus, veræ circa divinitatem fidei ſecundum eccleſiaſtica ſtatuta annuntians confeſſionem: Credimus in Patrem & Filium & Spiritum ſanctum; Trinitatem in unitate, & unitatem in Trinitate; unam ſubſtantiam in tribus ſubſiſtentiis: unitatem quidem, propter naturalem unionem ac dominationem; Trinitatem vero,

καὶ ἐγκαθίσησεν τὴ τῆς ἀνατόλης καταιγανίζουσι, καὶ τὰς ἀκηλιδώτους ἐκείνας ἀναστῆσαι πολὺ καθέστασι. ἃ δὴ ἡ θεοπρεπὴς ἡμῶν βασιλεία τοῦτο θεσπίσασα χρόνου ἐπιδέδωκε, καὶ τὸ κατ' ἀλλήλων ἔχειν ἀθέσμως πάλιν τοὺς ἀκηλιδώτους ὑπέθετο, δι' ὧν ἐργάνων εἰς τοῦτο συναπτίζουσιν ἐφίενται· τῷ μὲν ἱερατικῷ χάρματι τὸ καὶ θεσπάλμασιν τοῦ ἀλιεῖν συσκιάζοντας ἄρχειν, τοῖς δὲ φιλοχρίστοις λαοῖς ἀλίθριον ἐφηγούμενον καπήχασι. ἑνὸς γὰρ θελήματος καὶ μιᾶς ἐνεργείας ὄντι τῷ τοῦ σωτῆρος ἀνθρωπίσαντι, ὅγουν ὄντι ἐκ δύο φύσεων, τὴν θείαν φαμὲν καὶ ἀνθρωπίνης, ἀπαυγάσματα δόκησιν· οὗτοι δὲ μίαν ἐπιζῆν ὄντι Χριστοῦ φύσιν ἀπορρήτως ἀναγκάζειν βούλεσθαι· τὸν τῆς πλανοκτόνου ἀκίνητον καὶ ἀπερίληπτον συλλήψεως ἀπαγαλαιώσαντες ἄνομον, μηδ' ἐς Ἀπολινάριος μὲν ἀπέπτυτο, Θεμίστιος δὲ ὁ ἀξίωσις ἀναθεμάτισται, καὶ Εὐτυχὴς καὶ Διόσκορος τῇ ἀπίστου καταδόξῃ συνεκβληθέντες. ἡ πᾶσα οὖτοι, καὶ οἱ κατ' ἴχνος μὴ τούτων βαδίσαντες, ἀντιγράφως δὲ τῇ ἀληθείᾳ ἐδίστασαν συνοδικῇς τε καὶ πατρικῇς συγκαταδικάσθησαν ψήφοις. τούτοις ἑρεξῆς τῆς νέου πᾶσι ἀκηλιδώτους μυσάττονται καὶ οἱ θεῷ θεῖ ἡμετέρων χρόνου ἀνίερα ἱερεῖς καὶ ἀκηλιδώτους ἐξεστρέψαν ἰθύνοντας. οἵοι δὲ εἰσι. Θεόδωρος ὁ τῆς Φαρᾶν ἡμῶν ἐπίσκοπος. Σέργιος ὁ τῆς θεοφυλάκτου ἡμῶν τούτου τῆς βασιλίδος πόλεως ἡγούμενος πρόσθεν. ἐπὶ δὲ καὶ Ὁνώριος ὁ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πάπας ἡγούμενος, ὁ τῆς αἱρέσεως δεδοκιμὴς, καὶ αὐτὸς ἐπιπροσωπήσας· καὶ Κῦρος ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων μὲν τὸν θεοφρόνων λαχὼν, ἀνατρέπειν δὲ αὐτοῖς τῆς ὀρθοδοξίας τὰ δόγματα· ὁμοίως Πύῤῥος, Παῦλος, καὶ Πέτρος, οἱ τῆς βασιλίδος ἡμῶν τούτου πόλεως τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἐπαλλήλως ἐξαπεξάμενοι, καὶ τῆς ἀμφοτέρῳ τὸν ὑπόθεσιν ἀνατροπὴν ἀπονέμειν ἐξεπόνησαν. τούτων ἁπάντων ἀκόλουθοι καὶ συναιρέται κακοὶ κακῶς ἐπανέστησαν, Μακάριος ὁ τῆς Ἀντιοχέων ἡγούμενος θεόληπτος, καὶ Στέφανος ὁ αὐτοῦ φροντιστὴς καὶ τῆς ἀποστάσεως ὑπηγητὴς, καὶ Πολυχρόνιος ὁ πολλῷ χρόνῳ συγγηράσας τῇ πολιᾷ τῆς αἱρέσεως. οἳ καὶ τοσοῦτον, ὡς ἐπαλοιδῆσαι, πυρικήλασαν, καὶ ταῖς αὐτῶν αἵρεσι τὸν ψυχὴν ἐξαναλῶσαι, ὥστε καὶ ἀλλήλων, καὶ τοῦ Χριστοῦ φίλων ἀπάντων ἀνιέρως ἀντάρασθαι· ὡς μηδὲ βαρβάρους ἔοικεν, ἀπίστους Χριστιανοὺς Χριστιανοὺς ἀνθρωπίσκους· τὸν θεῖ ἀλίθριον ἀκλινοῦς φυὴν ἐπιστὰς ἔκφυλα ἔκφυλα καὶ ἀξέμενοι, φιλονεικίαν καὶ διχοστασίαν ἀντὶ τῆ πανθέου λογικείλησε.

Ἀλλ' ἡμεῖς τὸν ἄνωθεν διπόδας τε καὶ σωτήριος θεοβλαστόλυτον παρεμπεπόμφαμεν, τοῦ τὸ θεῖ τῆς ἀρθῆς ἡ ἀκαμμένου πίστεως ἀνακαμίσαι ζέλφ, καὶ τοὺς ἀγίους τῆ Θεοῦ ἐκκλησίας ἐν εἰρηνικῇ τάξει ἀξιωθεῖν θεῖ τῆς ἡμετέρας βασιλείας θεσπέσιον ἔργον πλέφαι, πυθόμενοι τὸ τῆς βλαβίας δόκιμον ἀνιστάμενον ἐγκαίνισμα. διὸ καὶ τῶν πατέρων τούτων ἡ ἐκκλησιαστὴν ἐκτίσει συστηλώσαντες σωδόν, ὡς τῆς θεοῦ αὐτῆς ἀγίας πίστι ἀσυμφωνίας ἐκτὸς σωζόμενοι ἐφάμιλλον, ὡς μόνον ἄχραντον θεῖ ἐπιγαλάβιον δογμάτων, πᾶσιν δὲ λίγῳ προσφυγμένοις τοῖς θεσπίσις διατεξάμεθα. ἕ ὡς ἁγία σωδὸς ἅπαν δογμάτισαι τὴ ἐκκλησίαν, ὅθ μὲν τὸ τῆς ἀρθῆς δόξης ἀκαπίστως κήρυγμα, καὶ τὸ τῆ Χριστοῦ σταυρολίστους πάσιν τῆς ἱερατικῆς αὐτῆς ἐξουσίαν· ἴσον δὲ διωξάμενον, καὶ τοὺς ἁγίους τῆ Θεοῦ ἐκκλησίας συνάγοντας εἰς ἕνωσιν ἐθισμόν, τοῖς μὲν διαγλίπτοις καὶ ἐκκλησιοῖς ἀκολουθοῦσι διατάγμασι, τοῖς δὲ εἰρηνικοῖς ἁγίοις τῶν σύνοδος συνάδοντα.

Διὸ καὶ ἡμεῖς τὰ παρ' ἀνωθεν ἐκκλησιάζοντα πυρόνυ τῆ βασιλικοῦ βουλήμασι, τὰ παρὰ ἁπάντων ἄθλιον ἀκπδώσθαι, τοῖς πλανοῖς αὖθι τὸ θεῖον πίστος καὶ θεῖ ἀκλινοπαστικοῦ θρόνου ἐξαγορεύον τῶν ἐκκλήσιαν. πιστεύομεν εἰς πατέρα, φῶς, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, Τελάδε ὡ μονάδι, καὶ μονάδα ὡ Τελάδι· μίαν οὐσίαν ὡ τρισὶν ὑποστάσιν. μονάδα μὲν ἐξὸ τῶν φυσικὴν ἑνότητα ἢ κυριότητα, Τελάδα δὲ ἐξὸ τὸν τρι-

ANNO CHRISTI 681.

Edictum Imperatoris Conſtantini.

συνάναρχον πλείστην, καὶ τὸν πλοῦτον τῆς ὑπερουσίᾳ ἀγαθότητος. μονὰς γὰρ ὡς ἀληθῶς ἡ Τριὰς ἑνιζομένη θείοτης, καὶ Τριὰς ὡς ἀληθῶς ἡ μονὰς διαιρουμένη ταῖς ἰδιότησι, καὶ οὐ μεριζομένη τῇ ἀϊδιότητι· αὐτὸ τε ἑαυτῇ σύμφυλος, καὶ πλὴν αἰτίας ἀνάρχως. εἰ γάρ ἔστι πάντη, ἵνα μὴ τοῦ πατρὸς ᾖ υἱός· πῶς γὰρ ἂν ἡ πανθέλητος πατὴρ μὴ συνάναρχον ἔχων υἱόν; αὐτὰρ διὰ τοῦτο ἐν διὰ τοῦτο ἀμφοῖν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ὃς ὢν τοῦ θεοῦ καὶ ἀληθείας τυγχάνει μόνος τῆς κατ' ἴδιαν ὑφιστῆς, ἐν τῇ κοινῇ τῆς οὐσίας ἀδιαιρέτως διαιρούμενος τὸ σύνολον. μόνος γὰρ πατὴρ ὁ πατὴρ, μόνος υἱὸς ὁ υἱός, μόνον ἅγιον πνεῦμα τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἴδιότησις γὰρ τῆς ὑφιστῆς ἐν ἀπορρήτοις θεὸς ἄλυτος. ἀπ' ἐν ἴδιοις μὲν ἀδιαιρέτως διαιρούμενος, συνενούμενος δὲ τῇ τῆς οὐσίας ἑνότητι. Τελεία οὖσα καὶ ἁγία καὶ ἀπαύστως ὢν αἰεὶ πλέον αὐτοτελὴς καὶ ὑπερτέλειος, μετὰ φύσεώς τε καὶ θείου καὶ ἐν θελήματι καὶ μιᾷ ἐνεργείᾳ δεξαζομένη. ὧν γὰρ ἡ φύσις μία, θέλησις καὶ ἡ θέλησις καὶ ἡ ἐνέργεια μία, καθάπερ ἐδιδάξεν ἡμᾶς ὁ τῆς ὅλης φωτὸς καὶ θεοφόρος Βασίλειος.

Ὁμολογοῦμεν δὲ τὸν ἕνα τῆς ἁγίας Τριάδος τὸν μονογενῆ υἱὸν τὸν θεὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν, τὸν τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος συνάναρχόν τε καὶ ὁμοούσιον, τὸν αὐτὸν ἐν ἐσχάταις τε καὶ θεοπρεπέσιν χρόνοις δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους γένους σωτηρίαν τε καὶ ἀνάπλασιν καταβάντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὕψωσιν εἰς ἑαυτὸν σωματικῶς ἐνεργήσαντα, ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς ἀχράντου παρθένου καὶ θεοτόκου Μαρίας καταπλασάμενον θεοπρεπῶς ψυχῇ καὶ σώματι τοῦ πνεύματος, καὶ ἐκ τῆς ἁγίας καὶ ἀμώμου σαρκὸς αὐτῆς ἐν τῇ οἰκείᾳ ὑποστάσει σάρκα λαβόντα καὶ ἡμῖν ὁμοούσιον· καὶ δύο ἑαυτῷ ἐξ ἡμῶν φύσεις λογικὰς τε καὶ νοερὰς συναπέξαντά τε καὶ ἀμερισταίνοντα, καὶ ἡνωμένον ἐξ αὐτῆς τῆς παρθένου μητρὸς ὑπὲρ λόγον τε καὶ νοῦν τοῖς ἀνθρώποις. ἀπόρου γὰρ οὔσης καὶ ὑπερφυοῦς συλλήψεως ἄῤῥητός τε καὶ ἀνεκδιήγητος καὶ ἡ γέννησις.

Προῆλθεν οὖν καθ' ἡμᾶς ὁ ὑπὲρ ἡμῶν Χριστὸς τὸ ᾧ πάσης, πάντα φύσει ὢν ἑαυτῷ σύμφυτα τὰ ἡμέτερα, πλὴν ἁμαρτίας ἀπὸς, ἄνθρωπος γεγονὼς, ἡ μόνη ἄνθρ Θεῷ· ὁ αὐτὸς ὕδατος καὶ πνεύματος, ἀέρτος καὶ ἁγιάσμα, ἄνθρωπος καὶ ἀθάνατος. δύο γὰρ φύσεις συνελθούσας ἀσυγχύτως ἑνώσαν ἵνα μὴ τὸν Ἐμμανουὴλ ἡμῶν ἀπογάλακτον, σάρκινον δὲ καὶ ἐξ ὧν συνέστηκε φύσεων, ἀπολιπῶσι ἰδιότητας. οὕτως γὰρ ἂν ὁ λόγος κατὰ τὸν ἴσον καὶ ταυτοσθενῆ καὶ ἀίδιον ἡμῖν, ἄνθρωπος ἀσθενὴς κατὰ τὸν μανθάνειν τε καὶ χρονικὸν ἡμῖν. ὅτι ἡ δύο Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἡμῖν φύσεις δεξάμενος μίαν ἐκοπλήρωσε τὸν ὑπέκαστον, ἐν ἑνὶ τὸ εἶναι πλείονας ἔχουσαν φύσιν. ὃς γὰρ ὢν τῆς ἁγίας Τριάδος μαθήτευε καὶ σαρξ ὁ λόγος ἡμῶνος· τέλειος ὢν θεότης, καὶ τέλειος ὁ αὐτὸς ὢν ἀνθρώπινος· ὁμοούσιος τῷ Θεῷ ἡ πατρὶ κατὰ τὸν θεότητα, καὶ ὁμοούσιος ἡμῖν ὁ αὐτὸς κατὰ τὸν ἀνθρώπινον· πασχητὸς σαρκὶ, ἀπαθὴς θεότητι.

Οὐκ ἄλλῳ θείῳ τὰ θαύματα, καὶ ἄλλῳ τὰ πάθη διεκρίναμεν, ἀλλ' ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ τὴν ἀμφοτέρων ἐπίδειξιν ἀπονείμαμεν· κατ' ἄλλο μὲν θαυματουργοῦντα, κατ' ἄλλο δὲ πάσχοντα. κατὰ μὲν γὰρ τὸν θεῖον αὐτοῦ φύσιν τὸν ἐξ ἡμῶν ἀφύτοις ἀνάγομεν, κατὰ δὲ τὸν ἀνθρώπινον ἀφύτοις τῇ φύσει ἀφυσώσαντα καὶ ἀδιάλυτα ἀπὸν ἀφύτου· ἵνα ὁ ἴσος μετασχηματίσῃ τὸ ἡμέτερον ἡμῶν εἰς ἀπάθειαν, κατὰ τὸν λόγον φημὶ· δεῖ γὰρ σῶμα τὸν ἐπίκαιρον ἀθανασίας ἀξιωθῆναι, καὶ τὸ θνητὸν ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν. οὐδὲ γὰρ ἀπεξύσατο ὁ φιλάνθρωπος τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἀλλ' ἐν αὐτῇ ἐνεργήσας τὸ σωτήριον πάθος, ἐν ἀναστάσει τὸν ἀπαθῆ καὶ ἀφθαρτον ἀνθρωπον ἐπέδειξεν, ἀπαρχὴν ἑαυτὸν τῆς κοινῆς ἀναστάσεως ἀναδείξας.

propter trium ſubſiſtentiarum perfectionem, & divitias ſuperexiſtentis bonitatis. Unitas quippe vere eſt Trinitas, quia unita eſt deitate: & Trinitas vere eſt unitas, diviſa proprietatibus, & non diſpertita æternitate. Ipſa etenim ſibi conſempiterna eſt, & eſſentia æqualis honoris eſt: nec enim exſtitit ſæculum, quando cum Patre non erat & Filius. Cujus utique vocabitur Pater, ſi non ſimul cum eo erat ſine principio Filius? Nec erat, quando non erat cum utriſque Spiritus ſanctus. Unus igitur hæc tria Deus, quæ invicem cumſola ſingularitatis differentia, in communitate eſſentiæ inſeparabiliter diſcernente unamquamque perſonam, intelliguntur. Solus proinde Pater, Pater eſt: ſolus Filius, Filius: ſolus Spiritus ſanctus, Spiritus ſanctus. His etenim differentiis non convertuntur ad invicem, ſed in his quidem inſeparabiliter dividuntur, communicant autem eſſentiæ unitate: Trinitas ſimplex, & impartita, atque incompoſita, ex tribus perfectis, ex ſeipſa perfecta, & ſuper perfecta, una natura atque deitate; & una voluntate unaque operatione, glorificanda. Quorum enim una natura eſt, horum & voluntas & operatio una eſt, ſicut nos docuit orbis terræ lumen & Dei cultor Baſilius.

Confitemur deinde unum ſanctæ Trinitatis Dominum Jeſum Chriſtum, Unigenitum Filium Dei, & Deum noſtrum, qui eſt cum Patre & ſancto Spiritu pariter ſine principio conſubſtantialis, eumdem ipſum in ultimis præſtitutiſque temporibus, propter humani generis ſalutem atque reformationem, deſcendiſſe de cælis, hoc eſt, [a] per ſpontaneam ſe exinaniſſe humilitatem; & in vulva illibatæ virginis Deique genitricis Mariæ habitaſſe, & anima & corpore per Spiritum præpurgatæ: & ex ſancta & immaculata carne ejus in propria ſubſiſtentia carnem ſumpſiſſe nobis conſubſtantialem, & hanc ſibi mediante anima rationali & intellectuali compaginaſſe atque formaſſe: natum quoque ex eadem virgine matre ſuper omnem intelligentiam, & ſuper omnem mentis conſiderationem: ſine ſemine quippe, & ſuper naturam exiſtente conceptu, ineffabilis atque inenarrabilis eſt ejus & nativitas.

Proceſſit itaque ſecundum nos, qui ſuper nos eſt & Chriſtus & Dominus, omnia ferens in ſeipſo naturaliter quæ noſtra ſunt, præter ſolum peccatum: totus homo factus, & totus permanens Deus: idem ipſe terrenus & cæleſtis, inviſibilis & viſibilis, mortalis & immortalis. Duæ namque naturæ concurrentes ad inſeparabilem [b] unitatem, unum quidem Emmanuel nobis perfecerunt, ſalvantem in ſe indiminute naturarum, ex quibus exſtitit, proprietates. Cum enim ſimplex ſit Verbum, ſecundum divinam, paternamque & ſempiternam nativitatem: duplex proceſſit, ſecundum maternam temporalem & corporalem nativitatem. Unde & duas Chriſti Dei noſtri nativitates glorificamus, unam ejus venerantes ſubſiſtentiam, in duabus perfectis naturis [c] exiſtentem. Unus quippe ſanctæ Trinitatis permanſit, etiam dum Verbum caro fieret: perfectus in deitate, & perfectus idem ipſe in humanitate: conſubſtantialis Deo Patri ſecundum deitatem, & conſubſtantialis nobis idem ipſe ſecundum humanitatem: paſſibilis quidem carne, impaſſibilis autem deitate.

Nec enim alteri miracula, & alteri paſſiones ſequeſtramus: ſed uni eidemque Domino noſtro Jeſu Chriſto utrorumque indicia deputamus, ſecundum aliud quidem miracula operari, ſecundum aliud vero pati. Etenim ſecundum divinam ejus naturam, fignorum proferebat virtutem: & ſecundum humanam formam, quæ naturæ congruebant, irrefutabiles paſſiones aſſumebat: quatenus ipſe transfiguraret ipſum paſſibile noſtrum in impaſſibilitatem, ſecundum apoſtolum dicentem: *Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem.* Neque enim dedignatus eſt amator hominum,

[a] *In Græco, in ſponta-neam*

[b] *In Græco, unionem,*

[c] *In Græco, eſſe habentem*

1. Cor. 15.

Edictum Imperatoris Constantini.

ANNO CHRISTI 681.

humanis & irrefutabilibus passionibus condescendere: qui cum Deus esset immortalis, mediante anima, morti corporaliter congressus est; animam autem dicimus in omnibus perfectam & solidam, cui in nihilo deerat humana perfectio. Humanæ autem perfectionis indicium, mens est: per quam & volumus, & cogitamus, & ab irrationabilibus animantibus secernimur. Nihil quippe est sine mente voluntarium: omne autem voluntarium intellectuale est. Ubi igitur mens est, ibi modis omnibus & voluntas. Si itaque perfectus homo factus est Salvator, in perfectione permanens deitatis, neque [a] amens, neque involuntarius exstitit.

[a] *Sive, sine mente,*

Igitur hi, qui humanæ Domini animæ, quæ secundum naturam est extinguere voluntatem pertentant, amentem quidem eam, ut vere dementes asserunt. Ad impassibilem autem naturam, ejusdem passiones ac mortem redigunt: nos autem adstruunt non perfecte salvari, hæc qui prædicant; quia imperfecte Verbum nostram naturam assumpsit. Si enim totus toti humanæ naturæ non unitus est, nec totus homo salvatus est. Quod enim non assumptum est, nec salvatum est. Quod vero unitum est Deo, hoc & salvatur secundum deiloquum agnomento Gregorium. Sed hi quidem cum propriis æstimationibus & phantasiis circumcerrent: nos autem, qui veræ dispensationis mysterium non illudimus, non solum intellectualem & voluntariam sacrosanctam Salvatoris animam esse credimus, sed & [b] omnibus eam vere naturalibus virtutibus perfectam, & similibus nobis absque peccato voluntarie acquievisse passionibus, dum Verbum eam permitteret quærere & velle quæ sua sunt.

[b] *In Greco, omnibus eam naturalibus proprietatibus vere mansisse, & similes nobis eam quæ peccatum non sunt, passionibus voluntarie ad mortem, dum Verbum &c.*

Sic & naturalem cibum secundum rationem appetebat quoque; & turbabatur, ac tristabatur. Cum enim Salvator ad crucis passionem propria voluntate veniret, cœpit tristari & anxiari. Hæ autem animæ rationalis & voluntariæ proprietates exsistunt, ut persuadet nobis præclarus pater noster Epiphanius in sermone adversus Ariomanitas, ita profecturus: A carne enim, *inquit*, divinitati unita, absque anima & mente non fit agonia. Unde & idem Dominus dicebat: *Matt. 26.* *Tristis est anima mea usque ad mortem.* Deinde orat transire calicem. Ut enim homo, recusabat & non velle mori, sicut asserit laudabilis Cyrillus, eo quod recusaret caro ejus naturaliter mortem: sicut autem Deus, idem ipse prompte veniebat ad passionem.

[c] *In Greco, falli nescius*

Et nostris horum [c] irreprehensibilis athleta atque Dei cultor, pater noster Athanasius: in sermone quippe de Trinitate & incarnatione ita ait: Et cum dicit: *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste: Verumtamen non mea fiat voluntas, sed tua*, duas voluntates in his ostendit; unam quidem humanam, quæ est carnis, alteram vero divinam. Et humana quidem propter infirmitatem carnis recusat passionem, divina autem ejus prompta. Unus enim cum sit idem ipse in utraque natura, loquitur interdum quidem congruenter humanitati, interdum vero divinitati congruentem exprimit vocem. Habuit enim (juxta quod ait opinatissimus Cyrillus) in utrisque potestatem. Dum ergo dicit: *Non mea voluntas, sed: non mea*, hoc est, humanæ naturæ, dixit: Et ego enim nunc sicut homo loquor. Dum vero dicit, *tua*, illam quæ communis est, *inquit*, mihi Verbo & tibi Patri. Patris enim & Filii, secundum quod Verbum est, una est voluntas, propter unitatem essentiæ, secundum sanctum Nyssenum Gregorium in sermone adversus Apollinarium sic inquientem: Loquitur enim tamquam ex homine, quod infirmitati naturæ competit, ille qui nostras passiones proprias fecit. Adjungit deinde secundam vocem; excelsam & Deo dignam voluntatem ratam magis fieri, quam hominis, pro hominum salute volens. Qui enim dixit, *non mea*, humanam hoc fit-

Ἐδικτον βασιλέως Κωνσταντίνου.

Ἀνθρωπίνης καὶ ἀδιαβλήτοις παθῶν ὁμιλῆσαι καὶ θεὸς ὢν ἀποθανεῖν, καὶ ἅμα μιᾶς ψυχῆς τῷ θνητῷ σώματι κοινωνῆσαι· ψυχὴν δὲ φαμὲν καὶ τοῦτο τέλειον καὶ ὁλοκληρον, ᾧ μηδὲν ἐλλεῖπειν πρὸς ἀνθρωπίνην ἀπήλλακται· ἀνθρωπίνης δὲ τελειότητος ἔνδειξις νοῦς, καθ' ὃν καὶ βουλόμεθα τι καὶ λογιζόμεθα, καὶ τῶν ἀλόγων ζώων διακρινόμεθα. οὐδὲν γὰρ ἄνουν βουλητόν, πᾶν δὲ βουλητὸν νοερόν. ὅπου γὰρ νοῦς, ἐκεῖ πάντως καὶ βούλησις. οὗ οὖν τέλειος ἄνθρωπος γέγονεν ὁ σωτὴρ ἐν τελειότητι μένων τῇ θεικῇ, οὔτε ἄνους, οὔτε ἀβούλητος ἦν.

Οἱ δὲ τὸν ἀνθρώπινον τοῦ κυρίου ψυχὸν τὸ κατὰ φύσιν ἀναιρεῖν πειρώμενοι δόλωμα, αὐτῶν μὲν αὐτοὺς οὐκ ὄντας ἀνόητον διαχρίουσιν. ὅτι γὰρ ἀπαθῆ δὶ φύσιν τὸ τε παθητὸν καὶ τὸν θάνατον ἀναιροῦσιν· ἡμᾶς δὲ μὴ τελείως σωθῆναι κατηγοροῦσιν, ἀφ' ὧν οἷς ἐλλιπῶς ὁ λόγος τὸν ἄνθρωπον ἀνείληφεν. οἱ γὰρ ὅλως ὅλῳ τῷ ἀνθρωπίνῳ φύσει μὴ ἑνωθέντι, οὐδὲ (ὅλως οὖν) ὅλος ὁ ἄνθρωπος σέσωται· τὸ γὰρ ἀπρόσληπτον ἀθεράπευτον· ὁ δὲ ἑνωθεὶς θεῷ, τοῦτο καὶ σώζεται, κατὰ τὸν τῆς θεολογίας ἐπώνυμον Γρηγόριον. ἀλλ' οὗτοι μὲν τοῖς ἰδίοις δοκήσεσί τε καὶ φαντασίαις ἐφιλοσοφοῦσιν· ἡμεῖς δὲ τῆς ἀληθοῦς οἰκονομίας τὸ μυστήριον μὴ φαντάζοντες, οὐ μόνον νοερόν τε καὶ θελητὸν τὸν παντὸς ἀνθρώπου ψυχὴν οὖσαν πιστεύομεν, ἀλλὰ καὶ πάσαις αὐτὴν τοῖς φυσικοῖς ἀληθῶς κινήμασιν ἀνακεκρᾶσθαι, καὶ θεὸν ἡμῶν ἡμῶν καὶ ἀναμαρτήτως θελητοῖς ἀνθρωπίνοις πάθεσι, ὅτε ὁ λόγος αὐτὸν παρεχώρει ζητεῖν καὶ θέλειν τὰ ἴδια.

Οὕτω καὶ τὴν φυσικὴν τροφὴν κατὰ λόγον ἐφίεται, καὶ ἐπιθυμεῖ, καὶ ἐλυπεῖτο, καὶ ἐπεφόβητο. ὅτι γὰρ ὁ αὐτὸς θεὸς τῷ σαρκοῦ πάθος καθ' ἑαυτὸν ἑκὼν βούλεται, πίξασι λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. ἔστιν δὲ ψυχῆς νοερᾶς τε καὶ θελητικῆς τὰ ἰδιώματα. καὶ πεῖσαι ἡμᾶς ὁ θεηγόρος πατὴρ ἡμῶν Ἐπιφάνιος ἐν τῷ κατὰ Ἀσυναρτήτων λέγων ἔοικεν δηλοῦν· ἀπὸ σαρκὸς, φησὶ, θεότητι συναπτομένης, χωρὶς ψυχῆς ἢ νοὸς, οὐ γίνεται ἀγωνία. διὸ ἢ αὐτὸς ὁ κύριος ἔλεγε· περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου. ἵνα φανερώτερα ποιήσῃ τὰ ὑποκείμενα. ὡς μὲν γὰρ ἄνθρωπος παρῃτεῖτο τὸν θάνατον· ἦν γὰρ ἢ τὸ μὴ θέλειν ἀποθνῄσκειν, καθὰ διαβόητος ὁ ἀοίδιμος Κύριλλος, ἅτε τὸ παρεμπεσὸν τῇ σαρκὶ τὸν θάνατον φυσικῶς. ὡς δὲ θεὸς ὁ αὐτὸς ἑτοίμως ἤει τὸ πάθος αὐτίκα.

Καὶ μήτης τούτων ἀπαρεγκλήτως ὁ ἀθλοφόρος καὶ θεοῦ θεράπων ἡμῶν Ἀθανάσιος. ἐν τῷ περὶ Τριάδος γὰρ ἢ σαρκώσεως λόγῳ ταῦτα φησί· καὶ ἐπεὶ λέγει· πάτερ, εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα, ἀλλὰ τὸ σόν· δύο θελήματα ἐνταῦθα δείκνυσι· τὸ μὲν ἀνθρώπινον, ὑπὲρ δὲ τῆς σαρκὸς, τὸ δὲ θεϊκόν. ἢ τὸ μὲν ἀνθρώπινον ἅτε τῆς ἀδυναμίας τῆς σαρκὸς παρεμπῖπτον τὸ πάθος, τὸ δὲ θεϊκὸν αὖθις θεόθεμον. ὡς μὲν γὰρ καὶ ὁ αὐτὸς ἐν ἑκατέρᾳ φύσει λαλεῖ ποτὲ μὲν ἀνθρωποπρεπῶς, ποτὲ δὲ θεοπρεπῶς ἀφίησι τὸν φθόγγον. ἦν γὰρ, καθά φησιν ὁ παναοίδιμος Κύριλλος, ἐν ἀμφοτέραις τοῖς ἐξουσίαν. ἔστι οὖν λέγειν· μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα, τοῦτο τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως φησί· καὶγὰρ νῦν ὡς ἄνθρωπος φθέγγομαι. ὅτι δὲ λέγει, τὸ σὸν, τὸ κοινὸν φησὶ τοῦ τε λόγου ἢ υἱοῦ. πατρὸς γὰρ ἢ ἰδιότης, καθὸ λέγει θεὸς, ἐν τῷ θελήματι, ἅτε τῆς οὐσίας μοναδικὸν, κατὰ τὸν ἅγιον Νυσσαέα Γρηγόριον, ἐν τῷ κατὰ Ἀπολιναρίου λόγῳ φέρονται οὕτως· φθέγγεται μὲν ὡς ἐξ ἀνθρώπου τὰ τῆς ἀδυνάτου τῆς φύσεως φθεγόμενον ἐφ' ἃ ἐπάθεν παθῶν οἰκειωσάμενος· ἐπιφέρει δὲ τὸν ὑπερέχοντα τρόπον, τὸ ἐθελητὸν τε ἢ θεοπρεπὴς βούλημα περιποιῶν παρὰ τὸ ἀνθρώπινον ὑπὲρ τῆς ἐξ ἀνθρώπων σωτηρίας θέλων. ὁ γὰρ εἰπὼν, μὴ τὸ ἐμὸν, τὸ ἀνθρώπινον

ANNO CHRISTI 681.

τῷ λόγῳ ἑνήματι· φανερὸς δὲ, τὸ αὐτὸ, δόξῃ τὸ σωτῆρος τῆς ἑαυτοῦ θεὸς τὸ πατέρα δηλοῦντος, ἧς οὐδεμία διαίρεσις ὅτι διαφορὰ δέχεται τὴν κοινωνίαν τῆς φύσεως.

Εἰ οὖν ἕπεται, καθὰ φασιν οἱ πατέρες, τῇ φύσει τὸ θέλημα, δύο δὲ φύσεις ἐν τῷ Χριστῷ, δύο καὶ φυσικὰς αὐτοῦ θελήματα δώσομεν. ὁ αὐτὸς γάρ, ὡς ἐφάσκομεν, [a] καθ' ἑτέραν θέλων ῥητορικὰ ἄλλα μὲν ὡς θεὸς, ἄλλα δὲ καὶ ὡς ἄνθρωπος, τῇ θείᾳ φύσει ἐπρόσταττε καὶ δύο θελήσεων ἦτοι θελημάτων σαφηνίζων διαφοράν. καὶ οὐ φυσικὰ θελήματα, καὶ ἐναντίας ἀντιξαγόμενα παρεισάγομεν. τὸ γὰρ τῆς σαρκὸς ἀνθρώπου θέλημα οὐ ξένον ὑπῆρχεν οὐδὲ ἐναντίον τῷ θείῳ θελήματι, ἀλλ' ὅπου κατὰ τοῦτο τῷ τῆς θεοπλαστίας καὶ θεώσεως λόγου θελήματι τὸ θεοῦ τοῦ θεοπλάστου ἀνθρώπου θέλημα, καθὰ φησιν ὁ θεολόγος Γρηγόριος· τὸ γὰρ ἐκείνου θέλον, τὸ κατὰ τὸν σωτῆρα τεταμένον ἀνθρώπου, οὐδὲ ἐναντίον θεῷ, θεὸν ὅλον. ὁ μὲν οὖν περὶ θελημάτων λόγος ἐν ἐλάχῳ τοσοῦτος.

Φέρε δὲ καὶ τὸν περὶ ἐνεργειῶν ἐν συντόμῳ διεξέλθωμεν λόγον, ᾧ πᾶς ἁπλοῦς πιστὸς πάλαι ὑπεγράψαμεν δύο τὰς ἐνεργείας ὑπὲ Χριστοῦ τῷ θεῷ ἡμῶν φυσικὰς καταδείξοντες. οἱ γὰρ μίαν μόνην ὑπὲ Χριστοῦ δεχόμενοι τὴν ἐνέργειαν, ἢ διαιροῦσι τὰς φύσεις, ἢ ἀναφύρουσι καὶ συγχέουσι· Νεστόριος μὲν γὰρ ὁ ἀνθρωπολάτρης, καὶ οἱ τῶν αὐτοῦ παραφρονούντων τοποτηρηταί, δύο λέγοντες φύσεις συνδιαιροῦσι τούτοις καὶ πρόσωπα, μίαν δὲ αὐτοῖς χαρακτῆρα καταφέρουσι τῆς ἐνεργείας· ὁ δὲ γέλως δύο πάντως ὁ καὶ πλείονα ἀνὰ μέρος τε καὶ ἀπαλλοτριούσας ὑποστάσεων ὑπὲ συνάφειαν.

Οἱ δίοπα, ὡς λέλεκται, εἰς δύο Χριστοὺς τὸν ἕνα Χριστὸν διαπίπτοντες, μίαν φασκοντι, εἰς ἄκρον, δογματίζειν τὴν ἐνέργειαν. Ἀπολινάριος δὲ καὶ Θεμίστιος καὶ Εὐτυχὴς ἢ Σεβῆρος, οἱ τὴν συμπλοκὴν αὐτοῦ τὴν μοναδικὴν ὑπομαξάμενοι, καὶ ἐν Χριστῷ δύο φύσεις συγχύσεως τε καὶ συναλοίφοντες μίαν αὐτοῦ πεφυρμένην τε καὶ φανταστικὴν φύσιν ἀποδίδουσι, μίαν δὲ αὐτοῦ τερατουργοῦσαν ἐνέργειαν. καὶ ταῦτα μὲν οὕτω· ἡμεῖς δὲ τὴν καθ' ἑκάτερα βάθρου διαιρέσεώς τε καὶ συναιρέσεως τὸν κίνδυνον ἀποκλίνοντες, καὶ οἷον βασιλικὴν διατείνοντες τρίβον, δύο Χριστοῦ καὶ φύσεις, καὶ τὰς ταύτων ἰσοτελεῖς φυσικὰς ἐνεργείας ὁμολογοῦμεν εἰς μίαν ἀμοίρως συντρεχούσας [b] ὑπόστασιν, ᾗ τὰ ἑκάτερα ἐν τῷ κοινῷ συναποτίκτουσι ἰδιώματα· οὐχ οἷς ἑτέρου παρὰ τὰς φύσεις τὸ πρόσωπον τοξεύοντες, ἀλλ' ἐν τῇ τοῦ λόγου ὑποστάσει τὰς ἀνυφράντους ὅλης ἑκατέρας φύσεις, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἀπαλλοτρίως ἐνεργούσας, μιᾷ δὲ ἕνωσιν καθ' ὑπόστασιν λόγου, δίχα μόνης ἁμαρτίας, ὅλον καὶ τὸν λόγου πλοῦν ἐνεργοῦντος τὰ ἴδια μεθ' ἧς ἀνθρωπίνης ἀνάλωσε φύσεως.

Οὕτω τοι ἡμῖν δικαίως πιστοῖς φυλαχθήσεται τὸ κατὰ τὸν μακάριον Λέοντα, ἐνεργεῖ ἑκατέρα μορφὴ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἦκεν· τοῦτο μὲν λόγου καθεργαζομένου θεοῦ ὅπερ ἦν τοῦ λόγου· τοῦτο δὲ σώματος ἀπαλοῦντος, ὅπερ ἦν τοῦ σώματος. τὰ μὲν γὰρ ἄγαν ὡς ὁμοούσιος τῷ πατρὶ, ταῦτα κατεργάζεται θεικῶς, ἅπερ δὲ τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς. ἃ δὲ προσέλαβεν ἐξ ἡμῶν εἰς ὁμοούσιος ἡμῖν, τὰ αὐτὰ ἐνεργάζεται ἀνθρωπίνως· ἀλλ' οὐχ ὡς ψιλὸς ἄνθρωπος, ἀλλ' ὡς ἀνθρωπήσας θεός. ᾗ γάρ φησιν ἐν τοῖς θησαυροῖς ὁ παμβέβηλος Κύριλλος· ἔστι ἴδιον κατὰ ταυτὸν ἀμφοῖν ἐν αὐτῷ· θεὸς γὰρ ἦν ἀληθινὸς ἐν σαρκὶ, ᾗ σὰρξ ἀληθὴς ἐν θεῷ. ἐξ ὧν οὖν ἔδει γνωρίζεσθαι θεὸν, ταῦτα θεικῶς ἐνεργεῖ· ᾗ ἀφ' ὧν ἦν ἀναγκαῖον ἄνθρωπον ἔντιμον ὀφθῆναι, ταῦτα πάσῃ ᾗ λόγῳ, οἰκονομῶν τὸ μυστήριον τὴν ἀλήθειαν. τὸ μὲν γὰρ σωματικῶς βαδίζειν καὶ ᾗ θεὸς κόπῳ ἀδυνατῶν, ᾗ ἔδει γλώσσης λαλῆσαι, ἀνθρώπινον φύ-

[a] *Forte, καθ' ἑκατέραν*

[b] *In mſſ. legitur, ἐνέργειαν τὴν ἑκατέραν*

A mone ſignificavit: adjungens autem, *Tua*, oſtendit conjunctionem ſuæ ad Patrem deitatis, cujus nulla eſt voluntatis differentia propter communitatem naturæ. *Edictum imperatoris Conſtantini.*

Si ergo ſequitur, ſecundum quod patres inquiunt, naturam voluntas, duæ vero ſunt naturæ in Chriſto, duas per omnia illis & naturales voluntates dabimus. Idem ipſe enim, ſicut etiam aſſeruimus, ſecundum utramque formam volens, voluit quidem ut Deus, voluit vero & ut homo; ſecundum naturarum diverſitatem, etiam duarum voluntatum demonſtrans differentiam. Et neque contrarias voluntates, aut adinvicem oppoſitas, introducimus. Salvatoris enim humana voluntas non erat contraria divinæ ejus voluntati; ſed ſequebatur in omnibus aſſumentis & deificantis Verbi B voluntatem, quæ deificata eſt, aſſumptæ humanitatis humana voluntas, juxta quod ait deiloquus Gregorius: Illius enim velle, qui ſecundum Salvatorem pro- « culdubio intelligitur hominis, nec contrarium eſt « Deo, deificatum totum. Et de voluntatibus quidem « in brevi talis eſt ratio.

[a] Affert vero, ut etiam de operationibus rationem breviter comprehendamus, ſimilibus uſi denuo probationibus, duas operationes in Chriſto Deo noſtro naturales demonſtrantes. Qui enim unam ſolummodo in Chriſto operationem annuntiant, vel dividunt naturas, aut permiſcent & confundunt. Neſtorius namque hominicola, & quiqui illius dementia [b] deprimuntur, duas dicentes naturas, ſimul dividunt cum eis & perſonas; pari numero cum eis & ſubſiſtentias introducunt, unam autem earum affectivam decernunt operationem. Affectus namque duarum per omnia, aut etiam plurium rerum diſpertitarum, atque ſeparatim ſubſiſtentium eſt connexio.

[a] *In Græco, Age vero etiam de operationibus*

[b] *Pro, labentur*

Qui ergo, ut dictum eſt, in duos Chriſtos unum Chriſtum concidunt, unam affectivam, ut diximus, dogmatizant operationem. Apollinarius vero, Themiſtius, & Eutyches, & Severus, & quiqui partis eorum ſtultitia inſigniti ſunt, quas naturas quæ in Chriſto ſunt, confundentes atque conglutinantes, unam quidem ejus confuſam & phantaſticam naturam prædicant, unamque ejus portentam operationem. Atque hæc illi. Nos autem alterinſecus poſitam voraginem, diviſionisque & confuſionis declinantes periculum, & D tamquam iter regale pergentes, duas Chriſti naturas, & harum pari numero naturales operationes confitemur, in unam individuam concurrentes ſubſiſtentiam, [c] & quæ ſunt alterutra, in commune proprietatis conferentem. [d] Nec enim perſona aliquid eſt, quam ipſæ naturæ, ſed in Verbi ſubſiſtentia totius humanitatis formata natura, quæ ſua ſunt, indiminute operatur cum eo, cui unita eſt ſubſiſtentialiter, Verbo, abſque ſolo peccato; ſicut & Verbum perfecte operatur quæ ejus ſunt propria, cum humana natura quam aſſumpſit.

[c] *Pro, utriuſque proprietatis in communione conferentem.*

[d] *In Græco, Non quod perſona aliud ſit.*

Ita ergo pie nobis credentibus, ſervabitur illud ſecundum beatum Leonem: Operatur enim utraque na- « tura cum alterius communione, quod proprium ha- « buit, Verbo operante quod Verbi eſt, & carne exſe- E « quente quæ carnis ſunt. Quæ enim habuit ſicut conſubſtantialis Patri, hæc operabatur divinitus, per formam tamen humanam: quæ autem aſſumpſit ex nobis, ut conſubſtantialis nobis, hæc operabatur humane, ſed non ut purus homo, ſed ut humanatus Deus. Ait namque in Theſauris ſacratiſſimus Cyrillus: Eſt « agnoſcere in hoc ipſo utraque in eo. Deus enim ve- « rus in carne, & caro vera in Deo. Ex quibus enim « oportuit cognoſcere eum Dominum, hæc divinitus « operatur: & ex quibus neceſſarium virum eum vide- « re, hæc facit & dicit, diſpenſans myſterio veritatem. « Nam ambulare corporalibus pedibus, & cum labo- « re iter facere, & per linguam loqui, humanæ na- «

Edictum Imperatorium Conſtantini.

turæ opus exſtiterat: membra vero paralytici verbo ſanare, & muti ad articulate loquendum linguam aptare, & laborantibus atque oneratis multitudine peccatorum & ægritudinum remiſſionem concedere, opera ſunt divinæ virtutis; ſed non alterum abſque altero factum eſt.

Et ad medium producendus eſt ſanctiſſimus Leo in epiſtola ad Leonem Imperatorem hæc aſſerens: In tantum unitatem ab ipſo conceptu Virginis deitate & humanitate conſerta, ut nec ſine homine divina, nec ſine Deo agerentur humana. En manifeſte hic pater aſſeruit, quia in perſonæ unitate communiter & non diſjuncte neque confuſe utraque natura operata eſt quod naturale ejus erat & proprium, ut Deus eſſe credatur, & diſpenſationem credibilem faciat. Unus ergo exſiſtens Dominus noſter Jeſus Chriſtus, perfectus in deitate, & perfectus idem ipſe in humanitate, operatur ut Deus, operatur vero ut homo; dualitate naturarum etiam duas naturales operationes explens. Quæ enim alterius generis, alteriuſque naturæ ſunt, ſecundum ſapientiſſimum Cyrillum, eamdem operationem habere nullus ſapiens dabit: ſed ſicut diſſociatam habent naturarum ſive qualitatum rationem, ita & differentem reddunt operationem, ſicut & magnus Baſilius collegit in libro adverſus Eunomium, quoniam diverſarum naturarum non una eſt operatio.

Duas igitur naturales voluntates, & duas naturales operationes in diſpenſatione incarnationis unius ſanctæ Trinitatis Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri, recte ſentientes prædicamus, & ita omnibus amatoribus Chriſti ſapere per præſens noſtrum edictum pium annuntiamus. Suſcipimuſque & amplectimur ſanctas & univerſales quinque ſynodos: Quæ in Nicæa CCCXVIII. patrum, qui adverſus Arianam confederunt inſaniam: qui, cooperante trina & conglorificanda deitate, ſacrum fidei ſymbolum terminaverunt: Et quæ in hac a Deo conſervanda regia civitate, in qua CL. qui adverſum Macedonianam rebellem Spiritui intelligentiam ſimul & linguam, & Magnum nomine Apollinariſtam, congregati ſunt patres: qui inſpiratione ſancti Spiritus prædictum venerabile interpretari ſunt ſymbolum, de Spiritu ſancto quod Deus eſt confirmantes per ea quæ manifeſtius referunt. Et quæ prius in Epheſo congregata eſt, cujus auctores fuerunt Cæleſtinus & Cyrillus, qui cum Chriſto Domino atque inſeparabili Deo noſtro, diviſorem Neſtorium cum ſua profana & maligna ſecta condemnarunt. Cum eis quoque amplectimur harum omnium ſignaculum, firmamentumque ac confirmationem, ſanctum Chalcedonenſe concilium ſexcentorum ſuper triginta, & numero pariter & multitudine honorabilium patrum: quorum pietatis flagello Dioſcorus & Eutyches cruciati ſunt, & cum pietatis vertice de ſacerdotio abſciſſi ſunt. Suſcipimus quoque & quæ in temporibus Juſtiniani divæ memoriæ, in prædicta a Deo conſervanda noſtra feliciſſima civitate [a] compoſita eſt ſynodus contra Dei impugnatores Origenem, Didymum & Euagrium, & obſcena [Theodori Mopſueſteni & Judaïca ſcripta; &] ad refutationem opuſculorum Theodoriti adverſum duodecim capitula famoſiſſimi Cyrilli, cum abolitione epiſtolæ, quæ dicitur Ibæ, ad Marim Perſam ſcriptæ.

[a] Pro, congregata

Hæc itaque univerſalia, & a Deo condita concilia, ſicut quamdam hereditatem cæleſtem in cordis conclavi reponentes, tamquam intellectuales margaritas ab eis theſaurizamus dogmata: & quos anathematizaverunt, atque refutarunt, anathematizamus atque refutamus: quoſque ſuſceperunt, ſuſcipimus, patreſque noſtros ſcribimus. Anathematizamus autem omnem hæreſin, quæ a Simone uſque nunc in Dei eccleſiam

ANNO CHRISTI 681.

ἐπίσχεν. τὸ δὲ τῷ παραλυτικῷ λόγῳ διορθῶσαι τὰ μέλη, καὶ τῷ κωφῷ σῶσαι τὸ φθέγγεσθαι διαρθροῦν τὴν γλῶτταν, καὶ τοῖς κοπιῶσι καὶ πεφορτισμένοις ὑπὸ τῶν πλήθους ἁμαρτιῶν καὶ νοσημάτων παρέχειν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ ἴασιν, ἔργα θείας ὑπῆρχε δυνάμεως, ἀλλ' οὐδέτερον ἄνευ θατέρου γέγονε.

Καὶ προϊὼν πάλιν εἰς μέσον ὁ ἁγιώτατος Λέων ἐν τῇ πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα ὑπατείᾳ ἔφη δὲ γεγραφώς· εἰς τοσαύτην ἑνότητα κατ' αὐτὸν τῆς παρθένου τοῦ σώματος τὴν θεότητα καὶ ἀνθρωπότητα συνῆπται, ὥστε μὴν ἄνευ μὲν ἄνευ αὐτὸν ἄνθρωπον τὸ θεῖον, μὴν ἄνευ μὲν ἄνευ θεὸν τὸν ἄνθρωπον συμβαίνειν. ἰδοὺ σαφῶς διαλάμπει ὁ πατήρ, ὡς τῇ τῆς θεότητος ἑνότητι κοινωνικῶς τε καὶ ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως, οὐδὲ συλλογισμὸς ἐπιτρέπει φύσιν ἀπορεῖν τὸ θεοπρεπὲς τε καὶ ἴδιον· ἵνα καὶ θεὸς ἄνευ πιστεύηται, ᾗ τοῦ οἰκτιρμοῦ πιστώσηται. ἐς οἷον ὑπέρχει ὁ μέσος Ἰησοῦς Χριστὸς τέλειος ὢν θεότητι, ᾗ τέλειος ὁ αὐτὸς ὢν ἀνθρωπότητι, ἀπορεῖ μὲν ὡς θεὸς, ἀπορεῖ δὲ καὶ ὡς ἄνθρωπος, τῷ δυοῖν θέλ φύσιν καὶ δύο φυσικὰς ἀπορίας ἀποπληρῶν. καὶ γὰρ ἀπορεῖν τι ἢ ἀπορεῖσθαι κατὰ τὸν αὐτὸν Κύριλλον τοῦ αὐτοῦ ἀπόρρητα ἔχειν ἐν ἑαυτῷ τὸ θεῖον συμφωνεῖ· ἀλλ' ὅπερ ἀνθρωπίνου ἔχειν τὸν οἰκεῖα ὅπερ τὸν αὐτὸν τὸν λόγον, αὖτο ᾗ ἕτερον νοεῖσθαι τοῦ ἀπόρρητα· ὡς καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τῷ κατ' Εὐνομίου συλλογίζεται λόγῳ· ὅν θέλ ἀπορεῖν ἐν ἕνι ἀπόρρητα μία.

Δύο δύναι φυσικαὶ θελήσεις ἦσαν θεληματικαὶ, καὶ δύο φυσικαὶ ἀπορίαι θέλ τῆς ἀναιτίου οἰκονομίας τῶ ἑνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῶ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἀναβάλλομαι, ᾗ οὕτω πᾶσι τοῖς φιλοχρίστοις φρονοῦσι θέλει ἡμῶν τῶ βασιλεῖ τὴν εὐδοκίαν ἐξαγγέλλομεν. ἀσπαζόμεθα δὲ καὶ ἀποδεχόμεθα τὰς ἁγίας καὶ οἰκουμενικὰς πέντε συνόδους· τὴν ἐν Νικαίᾳ θέλ τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ πατέρων κατὰ τῆς Ἀρειανῆς συνεστηκυίαν μανίας· οἳ καὶ τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως συνέγραψαν τῆς ἁγιωτάτης ᾗ ὑπερθέου Τριάδος ἐξηγούμενοι σύμβολον· ᾗ τὴν ἐν τῇ βασιλευούσῃ ἡμῶν βασιλίδι πόλει θέλ ἑκατὸν πεντήκοντα κατὰ τῆς Μακεδονιανῆς πνευματομάχου γνώμης ἅμα ᾗ γλώσσης, ᾗ Μάγνου τῶ Ἀπολιναριστῶ συνεφρασμένον πατέρων· οἳ καὶ συμπράξαι τῶ παναγίῳ πνεύματος τὸ μεγάλῃ μέγα ᾗ σεβάσμιον ὑφηγησάμενοι σύμβολον, τῶ αὐτοῦ θεοῦ λόγου πνεύματος, ὃν Θεὸς ἐκβεβαίωσαν, ἀπ' ἐκ ἀνάγκης ἐκπορεύεσθαι· ᾗ τὴν ἐν Ἐφέσῳ συναγωγὴν τῶ ἁγίου πατέρων, ἧς ἦρχον Κελεστῖνος ᾗ Κύριλλος· οἳ σὺν τῷ Λατίνῳ Χριστῷ καὶ ἀδιαιρέτῳ Θεῷ ἡμῶν τὸν διαιρέτην Νεστόριον σὺν τῇ αὐτοῦ βεβήλῳ ᾗ κακοδόξῳ δόξῃ κατέκριναν. οἷς ὑπνοῦ ἔτι συμπλεκόμεθα τὸν θεῖ ὅλον σφραγῖδι καὶ πίστιν, τὸν ἁγίων ἐν Χαλκηδόνι συνόδων θέλ ἑξακοσίων τριάκοντα καὶ ἑνὸς καὶ πλήθει τιμιωτάτων πατέρων· ὧν τῆς θεοσέβειας τῇ μάστιγι Διόσκορος ᾗ Εὐτυχὴς συνεπλήγησαν, ᾗ τῇ τῆς θεοσεβείας πάρα τοῦ ἱερατείου συναπετμήθησαν. δεχόμεθα δὲ ᾗ τοὺς ἐν χρόνοις Ἰουστινιανοῦ τῇ τῆς θείας λήξεως ἐν τῇ μεγαλοπόλει βασιλεύσσῃ ἡμῶν ᾗ θεοδιδάκτῳ τόλει συνεστηκυίαν σύνοδον κατ' Θεοδώρου ᾗ Διδύμου ᾗ Εὐαγρίου θέλ δυσμένειαν

[illegible] ἀπορεῖν δὲ θέλ διαιρεῖν τὸν θεοδιδάκτου Κυρίλλου θεολογίαν τετυπωμένην, καὶ ἀναιρεῖν τῆς λεγομένης Ἴβα γεγράφθαι φασὶ Μάριν τὸν Πέρσην βιβλίου.

Τούτους δὲ τοὺς οἰκουμενικοὺς καὶ θεολόγους συνόδους, οἷον τινα πάτρον οὐσίαν τῆς τῶν ψυχῶν ἡμῶν ἐκκλησίας, παθάπερ τινὰς μαργαρίτας τὰ παρ' αὐτῶν διατεθέντα δόγματα. καὶ οὕσπερ ἀνεθέλατο καὶ ἀνεθεμάτισαν, ἀνεθεματίσαμεν καὶ ἀποβαλόμεθα· καὶ οὓς ἐπεδέξατο δεχόμεθα, καὶ πατέρας ἡμῶν ἐγγεγράφαμεν· ἀνεθεματίζομεν δὲ πᾶσαν αἵρεσιν ἀπὸ Σίμωνος ἄχρι καὶ τῶν νῦν ἐκκλησίᾳ τῶ θεοῦ πα-

ρεισθίσα-

ANNO CHRISTI 681.

προσέσπασεν, καὶ τὴν ὑπ' αὐτοῦ πεπλανημένην εἰρήνην τῇ ἐμφύτῳ αὐτῷ ἐπισπάσασθαι. σὺν τούτοις δὲ πᾶσιν ἀναθεματίζομεν καὶ ἀποκαμόμεθα τὸν αὐτὸν καὶ τέκνον δυσμένειαν αἱρεσιάρχας καὶ δυσσεβοῦντας· φαμὲν δὲ Θεόδωρον τὸν τῆς Φαρὲ γεγονότα Βίσκουον· Σέργιον τὸν τῆς προφυλάκου ἡμῶν Θεοῦ καὶ βασιλίδος πόλεως ἡμῶν ποιμένα, τὸν τούτου ὁμόφρονα καὶ ὁμόπιστον τῇ αἱρέσει· ἔτι δὲ καὶ Ὁνώριον τὸν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πάπαν ἡμῶν, τὸν κατὰ πάντα τούτοις συναιρέτην καὶ συμφρονοῦντα καὶ βεβαιωτὴν τῆς αἱρέσεως· καὶ Κῦρον τὸν τῆς Ἀλεξανδρέων ἐπισκοπήσαντα· ὁμοίως Πύῤῥον, Παῦλον, Πέτρον, τοὺς τῆς βασιλίδος τούτης πόλεως ποιμενάρχας. καὶ σὺν τούτοις Μακάριον τὸν τῆς Ἀντιοχέων ἡμῶν Βίσκουον, Στέφανόν τε τὸν αὐτοῦ μαθητὴν, καὶ τὸν ἄφρονα Πολυχρόνιον· καὶ πάντας τοὺς φρονοῦντας ἢ μέλλοντας φρονεῖν ἢ φρόνησαι καὶ μίαν θέλησιν τῆς τε σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οἰκονομίας ἐπίγνωσιν.

Τούτων οὕτως ἁπάντων ὑπὸ τῆς ἁγίας ταύτης καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου ὁμολογουμένων, ...

. . . . . .

Sancimus, ὅτι μηδένα θεμιτὸν πάντων ἑτέραν τινὰ πίστιν ἐκθέσθαι, ἢ ἐκτίθεσθαι δόγματα ἑτέρωθεν μηχανήσασθαι, ἢ ὅστις τολμᾷ εἰπεῖν ἢ συντάττειν ἕτερον δόγμα ἢ ἐπιχειρεῖ διδασκαλίαν ἐκφέρειν, ἢ λόγον ἀπαιτεῖν. ἅπαντες γὰρ οἱ ἱεροὶ καὶ ἔνθεσμοι πατέρες τῆς φύσεως τὸ θέλημα καὶ τὴν ἐνέργειαν διδάσκουσιν ἔνιδιον· καὶ ἅπαξ δύο φύσεις θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, οὕτω καὶ δύο φυσικὰ θελήσεις ὕπαρ θέλημα, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἀδιαιρέτως. ἕνωσιν τῆς ἀληθοῦς εἰς Θεὸν ἐμφαίνουσι τὸ δόγμα· ἕνωσιν θεῖ διαγγέλλουσι τε καὶ κατασταίνουσι φανεῖν τὰ κηρύγματα· ἕνωσιν θεῖ ἁγίων συνόδων, καὶ θεῖ ἀκηράτων καὶ πατρικῶν γλωσσῶν τὰ διδάγματα. ἕνωσιν Πέτρος ἡ πέτρα τῆς πίστεως, ἡ πρωτὴ θεῖ κατοπίλων ἀνάθυσις ἐπεφώλαξεν. ἐν ἑνώσει τῇ πίστει καὶ ζωῇ καὶ βασιλείᾳ, καὶ τῇ συμβασιλείᾳ Θεοῦ συμβασιλεῖαν αὖθις ἐπιζῶμεν. ἕνωσιν συναπολήψεσθαι διζήμεθα, ἢ τοῦ τῆ Χριστοῦ παρέσεσθαι βάθρου. διὰ ἕνωσιν ἅπαντες τὴν εὐσυλλόγητον φερητόπιδα, καὶ συναγωγεῖσθαι ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ φερπαλαίσθε. ἐπ' ἄρας ὑψηλοῦ τῆς βασιλείας ἑστῶτες κηρύσσωμεν, ἢ τῆς ἐκκλησιαστικῆς αἰρέσεως τὴν πανδήμιον ἑορτὴν διαγγελίζεσθαι. ἡ ποτὲ γὰρ θεῖα φιλαχρίστων διχόνοια νῦν εἰς ὁμόνοιαν μεταχέονται. τὰ θεῖ αἱρετικῶν συντεθέντα σκάνδαλα, καὶ τὴν ἰδίαν ἀξίαν ἡ πίστις ἀνακεφάλαιται τοῖς ἑαυτῆ ἐκλεκτοῖς τῷ Χριστοῦ μαρτύσασα. αὐτὸς γάρ ἐστι ὁ αἴρων ἡμῶν, ὁ λύσας τὸ φραγμοῦ τὸ μεσότοιχον, ἢ τὰ τοῦ χάους διεστῶτα συμβιβάσας εἰς ἕνωσιν. ἷς ποίμνη, μία πίστις, ἓν βάπτισμα, καὶ μία σύμψυχος ἐν Θεοῦ ἡ ἐκκλησία.

Εἴ τις οὖν φιλόχριστος καὶ θεόπιστος τὸν πόλεμον, ἢ τῆς ἀναπλοΐας σωτηρίας ἐρίζοντας, ταύτης ἐχέτω τῆς ἀρθοδόξου πίστεως. οὐ γὰρ ἔστι δι' ἄλλης πίστεως σώζεσθαι. εἰ δέ τις ἐυσπλαγχνίαν μὲν φαντάζεται χαρίζεσθαι, τῷ δὲ σεῖο Θεῷ ἀμίστου ζηλωτυπῆς ἐν ἐνδείκνυται, ἢ τὸν παρόντα ἡμῶν δίκαιον περιελεῖσθαι διηχήσεται, οἱ μὲν ἔλεήμονες ἔστε, ἢ κοινωνὸς, ἢ καὶ μοναχῶν ἀξιεῖδέλυκται χάμα, τῷ τῆς καθαιρέσεως λοιπὸν πυκλῷ. εἰ δέ ἐν ἀξιωμάτων τάξει πεπῆ, τιμωρίαν ὑφίξει τῷ δίκαιον, καὶ τῷ τῆς ζώνης ἀφόρισον. εἰ δ' ἐν ἰδιώτου μοίρᾳ καθίστα, τῷ ἀπ' τῆς βασιλίδος, καὶ πάσης ἀπλῶς ἡμῶν πόλεως ὑπηρεσίαν κατακρίνεται· ἢ σεῖο ἔστω ἄπαρ τῷ ἀπ' τῆς φοβερᾶς καὶ ἀδιαλύτου κρίσεως ἐν ἀφθέκτῳ πόλασιν.

introducta est ad discindendam pacem atque unanimitatem credentium. Super hæc omnia anathematizamus atque refutamus & eos, qui superveniorum & novorum dogmatum hæretici auctores atque fautores sunt. Dicimus autem Theodorum, qui fuit Pharanitanus episcopus: & Sergium, qui fuit hujus a Deo conservandæ nostræ regiæ urbis antistes, huic consentaneum & moribus, atque impietate pariter: ad hæc & Honorium, qui fuit antiquæ Romæ Papa, horum hæreseos in omnibus fautorem, concursorem, atque confirmatorem: & Cyrum, qui fuit Alexandrinorum episcopus: similiter Pyrrhum, Petrum, & Paulum, hujus regiæ nostræ civitatis præsules: & una cum eis Macarium, qui fuit Antiochenorum episcopus, & Stephanum ejus discipulum, atque Polychronium dementem, & omnes qui sapuerunt & sapiunt, vel futuri sunt sapere unam voluntatem & unam operationem in dispensatione Salvatoris nostri Jesu Christi.

His omnibus ita a sancto hoc & universali sexto concilio constitutis, & per subscriptionem nostræ fortitudinis confirmatis, sancimus, ut nullus quoque omnino aliud quidquam de fide fatagat, vel novi dogmatis adinventionem machinetur, aut penitus de una voluntate & una operatione docendi indicium vel sermonem commoveat. Omnes enim sancti & probabiles patres [a] naturarum voluntates annuntiant: & sicut duas naturas in Christo credimus, ita & duas naturales voluntates, & duas operationes prædicamus. Hæ sunt veræ in Deum confessionis dogmata, hæ sunt evangelicarum atque apostolicarum atque apostolicarum vocum prædicationes, hæ sunt sanctorum conciliorum & probabilium paternarum linguarum dogmata: hæc Petrus, qui & petra fidei & princeps apostolorum, integerrima servavit. In hac fide & vivimus, & regnamus, & corregnanti nobis Deo corregnare denuo speramus. Hanc comitem, hinc recedentes, habere deposcimus, & cum hac ante Christi tribunal assistere. Ad hanc confessionem omnes hortamur, & deservire Deo nobiscum invitamus, ac super montem excelsum imperi stantes, prædicamus; atque ecclesiasticæ pacis festum toti populo solemnem annuntiamus. Nam illa quondam Christo dilectorum dissensio nunc in concordiam versa est, hæreticorum contrita sunt scandala; propriamque dignitatem hæc fides adepta est, ipso Christo suæ ecclesiæ [b] medente. Ipse est igitur pax nostra, qui solvit medium maceriæ parietem: & quæ per tempora dissidebant, in unanimitatem conciliavit. *Unus Dominus, una fides, unum baptisma*, una in Deo nunc est ecclesia.

Si quis igitur Christi amator est, & metuit Dominum, optatamque salutem desiderat, hanc fidem orthodoxam teneat. Nec enim est per aliam fidem salvari. Si quis vero hominum portionis gratiam exhibet, caritatis autem in Deum æmulatorem se non demonstrat, præsentemque nostram piam constitutionem non recipit; si quidem episcopus est vel clericus, aut monachico circumdatus est habitu, [c] deportationis pœnam exsolvet. Si vero in ordine dignitatum insertus est, supplicio proscriptionis mulctabitur, eique cingulum adimetur. Si autem idioticæ sortis est, ex hac regia, omnique penitus nostra civitate exterris addicatur: & super hæc omnia, etiam terribilis atque [d] inexpiabilis judicii non effugiet cruciatum.

Ephes. 2.

[a] Sive, naturarum voluntates & operationes duas confitemur in Christo: & sicut

[b] In Græco, mediante

[c] In Græco, deportationis

[d] Græc. incorrupti

A

EXEMPLAR DIVINÆ SACRÆ

Verſio nova ex priore editione Regia.

piiſſimi & Chriſtum diligentis Imperatoris Conſtantini ad Leonem ſanctiſſimum & beatiſſimum Papam ſenioris Romæ, miſſum per eos, qui illinc directi erant a ſuperſtite Agathone ſanctæ memoriæ. Miſſa eſt [a] menſis Decembris decimotertio, indictione decima.

[a] Ita mſſ. Pro-rsus Labbeus corrigit, niſi Decembrem operæ ut Mendosum ſuſpectum eſſe ſalvi epiſtolam: Baronius autem Syriam eſſe eandem promittit.

Leoni ſanctiſſimo & beatiſſimo archiepiſcopo veteris & clariſſimæ urbis Romæ, & œcumenico Papæ.

CÆlorum æternum regnum & beatitudinem expetentes, & ad ſpiritualem adoptionem pia noſtra conſilia dirigentes, ea meditamur ac gerimus, quibus ſtudia noſtra bene evenire poſſint. Quid igitur Dominus in evangeliis pollicitus eſt? *Beati pacifici, quoniam ipſi filii Dei vocabuntur.* Ad hoc autem promiſſum, quo ad divinam cognationem extollimur, & adoptionis nobilitatem aſſequimur, pervenire cupientes; ipſumque Chriſtum imitantes, a quo ſumus corona redimiti, quique in ſeipſo omnia Deo reconciliavit: ad pacem & concordiam adducere ſtudemus noſtram Chriſti amantiſſimam rempublicam: præcipue vero nobis cura eſt ſanctarum Dei eccleſiarum ordo: aſſidueque hoc proſpicimus, ut unitatem fidei conciliemus.

Matth. 5.

Quamobrem valde ſuccenſebamus, nec ferre amplius poteramus tantum hoc, quod diuturnitate temporis corroboratum eſt diſſidium; ut & ab infidelibus ii, qui Chriſtum diligunt, irriderentur, illiſque lætitiæ fuerint odia inter ſe Chriſtianorum. Nam illorum oppugnationem omittentes, alii in alios linguas, quaſi novaculam acutam, maledictis & convicits armabant, fidemque diſſenſionibus diſcindebant. Hæc ante ætatem noſtram cœpta, & ad tantam progreſſa malitiam, ut inſanabile illud malum eſſe videretur, comprimere difficile ac moleſtum erat: moleſtius vero, prætermittere. Irritabant Deum, noſtram quoque manſuetudinem irritabant. Non aliter igitur morbum eccleſias Dei opprimentem curare in animum induximus, quam ut Dei ſacerdotes, & cultores, taliumque curatores malorum, ad deliberationem & conſilia habenda hortaremur. Complures enim eccleſia impreſſionibus hæreſeon periculoſe ægrotavit: at non aliter orthodoxiæ accepit medicinam, quam piorum & Chriſti amantium Imperatorum adhortatione, ſacerdotum vero a Deo inſtinctorum conſenſionibus ac cœtibus.

B

C

D

Quapropter ſancti Papæ Agathonis beatitudinem piis apicibus noſtris iumus hortati, ut aliquot mitteret, qui ejus perſonam obtinerent: cæteriſque ſanctiſſimis præſulibus denuntiavimus, ut ſibi quiſque ſubditos venerabiles ſacerdotes convocantes, omnes ſimul in noſtram a Deo conſervandam, & regiam urbem convenirent: ut putrefacti & ſcandalizantis membri inutilitatem exſcinderent, cum maxime nollet curam recipere, cæterumque Chriſti totum corroborarent corpus, doctrina & cataplaſmatibus pietatis. Expedit enim, ut evangelice dicatur, ut unum membrum pereat, & conſervetur totius eccleſiæ plenitudo.

E

Ut quidem, ex noſtra advocatione & juſſione, cum & ii qui a parte ſunt veſtræ beatitudinis, & qui cum ipſa poſt ipſam ſolium obtinent ſanctiſſimi patriarchæ, cæterique omnes almi epiſcopi, convenitſſent & conſediſſent una cum noſtra pietatis ſtudioſa tranquillitate; de fide tractatus eſt habitus.

Cumque protinus ſuggeſtionem ſancti Papæ Aga-

ANNO CHRISTI 680.

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ ΘΕΙΑΣ ΣΑΚΡΑΣ

τῦ Δυσεβεςάτου κ̀ φιλοχρίςου βασιλέως Κωνσταντίνου, γλυφομένης πρὸς Λέοντα τὸν ἁγιώτατον κ̀ μακαριώτατον πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης, σταλέισης ὑπὸ τοῦ ἐκεῖθεν διαπεμφθέντων συνοδικῶν γραμμάτων παρὰ τοῦ Ἀγαθώνος τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης. ἀπελύθη μηνὶ Δεκεμβρίῳ ιγ'. ἰνδικτιῶνος δεκάτης.

Λέοντι τῷ ἁγιωτάτῳ κ̀ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς ἀρχαίας κ̀ θεοδόξου πόλεως Ρώμης, κ̀ οἰκουμενικῷ πάπᾳ.

Τῆς θ̃ε οἰκονομ̃ε ἀκατάλυτον βασιλείαν τε κ̀ μακαρίαν ἐπιποθοῦμεν, κ̀ θεοῦ τοῦ πνεύματος ἐνθυμούμενοι τὸν φιλάνθρωπον σκοπὸν ἡμῶν διαβουλευόμεθα, ἀκίνητα ὑφιστάμενοι κ̀ περιπτύοντες, ὅπερ τῇ σπουδαζούσῃ ψυχῇ ὑπισχνεῖται. τί οὖν ὁ πιστὸς ἐν διαφθείροις ἐπαγγέλμασι; μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται. ταύτης δὴ τῆς ἐπαγγελίας τῆς ὑ θεοῦ ἡμᾶς ἀναβιβαζούσης συζυγίας, ὑ τοῦ τῆς ἀθανάτου χαλεζαφείας ἀνήμας ὄντως ἡμᾶς βουλόμενοι· κ̀ τὸν ἀθεσίμαντα ἡμᾶς Χριςὸν αὐτῷ ἀκηρόκοντα, κ̀ τὰ πᾶν ἐν ἑαυτῷ τῷ θεοῦ καταλλάξαντα, θεοῦ φρονεῖν τε ὑ ἡμᾶς τὸν ἡμετέραν φιλόχριςον πολιτείαν ἄγαν σπουδάζομεν· ἐξαιρέτως δὲ τοῦς θ̃ε κλίρους τῆ θεοῦ ἁγιωσύνῃ ὑποκειμένους φροντίζομεν, κ̀ πῶς τῆς πίστως ἕνωσιν ἀβλαβῆ ποιῆς ἐκκλησιαστικῶς σκοπούμεθα.

Λίαν δίκαιον κ̀ οἰ μακρὰν ἐκπεπτώκαμεν, κ̀ τὸ λοιπὸν ἐν ἐφόδῳ τῶν ὑποπτίων τῷ χρόνῳ ἐβέβαιωσε πικρωτέρους, ὅτε κ̀ ὑφ' ἀπίστων τοῦς φιλοχρίςους ὑπηλάτει, κ̀ διαφθείρειν ἐγκεῖσθαι τῶν θ̃ε Χριςιανοῖς εἰς ἀλλήλους ἀπέχθειαν. τῶν θεοῦ ἀλόγους γὰρ ἀφίητις ἀντιπαρέξιτε, κατ' ἀλλήλων τοῦς γλώσσας ὑποκριθῆν ξυρὸν πᾶς δυσφημίας ὀξύπλιζον, κ̀ τὸν πίστιν πᾶς ἀσεβείαις συλκατέδιχλον. ἔσπερ οὖν θ̃ε ἡμετέρων χρόνων ἐφεξῆς, ὑ εἰς ὑπόνοιαν πολλὰς ἐλάσσοντα, ὅτε ὑ τὸ πλῆθος ἀνίατον μέγιστον ἀνιᾶν, τῶσιν μὴ ἰᾶν καλεπὸν, μὴ τῶσιν δὲ χαλεπώτερον. κ̀ παρόχλειν μὲν θεῶν, παρόχλεσιν δὲ κ̀ τὸν ἡμῶν ἐμπρόσθεν. ἐν ἄλλοις ἔοικεν τὸν σωμένοντα νόσον τῆ ἀκλησίας τῆ θεοῦ διεγκεῖν διόμεθα, οἱ μάτην δὲ ἐκ τῆ θεοῦ μὴ ἱερεῖς ὑ διεγείροντας, θ̃ε δὲ ἔοικεν διεγκεῖν ἐς ἐπιτομὰς θορυβώματα. πολλάκις γὰρ ἡ ἐκκλησία τοῦς εὐσεβοῦσι θ̃ε αἱρέσεων διαφθοραῖς ἐνόσησεν· ἀλλ' οὐκ ἐτέρως ἐδέξατο τῆς ἐμβολῆς τὸν ἴασιν, οἱ μὲ τοῦς θ̃ε βασιλέων θεσπίσμασι, τοῦς δὲ θ̃ε διεσόρων ἱερέων συνοδικαῖς τε κ̀ συλλόγοις.

Διὸ δὴ τὸν μὲν τῶ ἐν ἁγίοις πάπα Ἀγάθωνος μακαρίτην δι' ἐπιςολῆς ἡμῶν παρακλῆσαι τινας ἂν τὸ θεῖον αὐτοῦ ὑπέχοντας θεσπρέσβεις. ἐκ δὲ λοιποῦ ἐπισκόπους θεσφόρους διαγράψασθαι ἐκ' αὐτὸν ἕκαστον ἐπισῆναι ἱερεῖς συλλαλήσοντα, πάντας ἅμα κατὰ τὸν παρόλαστον ἡμῶν κ̀ βασιλίδα συναγήρασθαι πόλιν· ὡς τῶ μὴ σαπτοῦσιν ὑ σαπρὸν ἀλλήλοις μέλος τὸ ἀλυσιτελὲς ἀπαμῶν, ἵνα μὴ βούλητα μᾶλλον τὸ διεγκεῖν δόξαιεν· τὸ δὲ λοιπὸν ὅλον παπρέσθαι σῶμα Χριςοῦ τῆς τῆς ἐκκλησίας δόγματά τε κ̀ παραπλάσματα. συμφέρει γάρ, διαγγελικῶς φησῖν, ἵνα ἓν μέλος ἀπόληται, ἢ σαίζηται τῆς ἀκλησίας ὅλης τὸ πλήρωμα.

Καὶ δὴ κατὰ χρὼ ἡμετέρου θεσπεσίου τε κ̀ θεσπεσίου θ̃ε τε τῶ μέρους τῆς ἡμετέρας μακαριότητος, θ̃ε τε συμβίου αὐτῆ μετ' αὐτοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου, ἢ θ̃ε λοιπῶν ἁγιωτάτων ἐπισκόπων ὑπαρξάντων, τῆ ἡμετέρα συναλθόντων τε ἢ συναθροισάντων φιλοπόνῳ γαληνότητι, τὸν περὶ πίστως διεγωμάζομεν λόγον.

Αὐτίκα γοῦν τὸν φωνὸν τὸ ἡμέτερον κράτος τῶ ἐν ἁγίοις πά-

ANNO CHRISTI 681.

τῶν Ἀχάτωνος ἀναφορῶν οἱ τὸ θρόνῳ τοῦτο αὐτοῦ ἐπέχοντες θεο- A
τιμιώτατοι, φημὶ δὴ, Ἀβουνδάντιος, Ἰωάννης, καὶ Ἰωάννης
οἱ ἁγιώτατοι ἐπίσκοποι· Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ εὐλαβέστα-
τοι πρεσβύτεροι, καὶ Ἰωάννης ὁ εὐλαβέστατος ἀρχιδιάκονος, ἢ
Κωνσταντῖνος ὁ βενερώτατος ὑποδιάκονος, ἢ Θεόδωρος ὁ θεο-
φιλέστατος πρεσβύτερος τῆς ἁγιωτάτης Ῥαβέννης, ἢ οἱ σὺν αὐ-
τοῖς, τὸ ἡμέτερον γαληνὸν βλέπτωτες ἀκίνητον, ὧν εἰς ἔνωσιν πά-
ντων ἀναγνωσθέντα καλλίστης τῆς ὀρθῆς τε καὶ ἀσθενοῦς πί-
στεως ἐν αὐτῷ τὸν χαρακτῆρα κατανοήσαντες. καὶ τε γὰρ
διαφανεῖς τε ἢ ἀποστολικὰς φωνὰς ἀναμίξαντες, τά τε πα-
ρὰ τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων συλλεγέντα ἢ ἐκ-
θέντα βλέπτα συλλούσαντες, ἢ ἄσπερ ἕτερα χρίσις τῶν πα-
τρικῶν περγαμηνῶν σωτήριμα, καὶ μηδὲν διρυπὲς ἀ-
πέμφαντον, ἀπεκαλύφθησαν τῶν ἁληθοῦς ὁμολογίας ἐν αὐτῷ B
τὸν λόγον καταπιστωθέν· καὶ ὥσπερ αὐτὸν τὸν ἔξαρχον τοῦ
ἀποστολικοῦ χοροῦ τὸν πρωτοκαθέδρου Πέτρον τοῖς ἡμετέ-
ροις καταπεφωτίσθαι ὄμμασι, τὸ τῆς οἰκονομίας ὅλης θεολογοῦν μυσ-
τήριον, καὶ ῥήμασι θεῖα γραμμάτων τῷ Χριστῷ προσδιαλεγόμε-
νον· σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. αὐτὸν γὰρ ὅλον Matth. 16.
Χριστὸν ἡμῖν τὸ ἱερὸν αὐτοῦ γράμμα τοῦ λόγου διέγραφεν. ὅπερ
ἅπαντες ἀσπασίως τε ἢ εἰλικρινοῖς ἐδεξάμεθα, ἢ οἷον αὐτὸν
Πέτρον ταῖς τῆς ψυχῆς εὐκαίροις ὑπεδεξάμεθα.

Μόνος δὲ σὺν οἷς ὑπέφυγε Μακάριος ὁ μὴ μακάριος
ἀπεπάτησε, ὃς τῆς Ἀντιοχέων πρόεδρεύει· καὶ τῷ μὲν ζυγῷ
τοῦ Χριστοῦ ἀπειπάμενος ἑαυτὸν ὑπέξαγεν, τῆς δὲ ἱερατικῆς
ἀποκρίσεως ἀπεστέρητο· μηδὲ γὰρ ὅλως συνδέσθαι τοῖς παν-
ίεροις Ἀγάθωνος καταδύσι χάρμασιν, ὥσπερ οὐ καὶ κατ' C
αὐτοῦ τοῦ κορυφαίου Πέτρου μαινόμενος. πολὺ μὲν οὖν ὁ παρά-
νομος, πολὺ δὲ καὶ ὁ παρέλυτος αὐτοῦ πρόπαιος. πάσης
γὰρ ὕστερος ἰδεῖν ὑπεδέξαθο· τὰ μὲν οὐ λέγοντες; τὰ δὲ οὐ
πεφοβήμεθα τοῦτ', ὅσῳ μᾶλλον μὴ . . . . . .
τοῦ ἱερατικοῦ συλλόγου χωρίζοιτο. * διατέμνει γὰρ αὐτὸ, πῶς * In mſ. co-
γὰρ οὐχί; καὶ τῆς οἰκουμενικῆς τὸ σπάσμα ὑποφαίνοντα, dicis margi-
ἀβουλησάμενος τῆς τοῦ κυρίου σφάγης. ἀλλ' ὅμως φόβητρα ἐβάλετο ne, lit. ἰλο-
αὐτοῦ, καὶ τὸ τῆς ἀναμφιβόλου ὑπέδυτο φρόνησιν, καὶ σὺν ποιήσῃ αὐτοῦ,
τῷ παρελύτῳ ἢ υἱῷ διαβόλου ἀπεπράσατο. εἰ γὰρ σωθῆναι
τῷ σωθέντι· καὶ λόγον ὅσον ἐδεδώκαμεν. ἢ τί μακρόλογῶ τὸν
ἀβέβαιον βίον ἐξάγων, ἀβεβαίων ὧν διηγεῖται λεπτομερέστερον τοῖς πα-
ρεσχηκόσιν ὁ λιβέλλος; δι' ὧν ἐκλείπων ὑμᾶς τοῖς εὐσεβεστά-
τοις ἀκούειν τῶν ἐθνῶν ἀναγκαίως. ἐπεὶ δὲ οὗτος ἐσκλή- D
ρυνε, καὶ νώτους ἀδικοῦν τράχηλον ἀπέτεινε, καὶ τὸ φρόν-
ημα ἀπηρέικασε, τὸ τε ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν ἐβάρυνε, καὶ
τῶν καρδίαν ἔπηξεν ἀπιθῆ τοῦ μὴ ὑποκαθεσθῆναι τοῦ νόμου· νόμος
γὰρ ἐκ Σιὼν ἐκπορεύεται, τῆς ἀποστολικῆς ἀκροτόμου τὸ
δόγματος· διὸ τε ἔδοτο καὶ ἡ ἁγία τε καὶ οἰκουμενικὴ συνο-
δος τὸν αὐτὸν φρενοβλαβῆ Μακάριον σὺν τοῖς αὐτοῦ συναιρέ-
ταις τοῦ μὴ ἱερατικοῦ χάρματος ἀπηγόρευσεν. ἀνοιῇ δὲ πάσῃ
δι' ἐγγράφου δόσεως τῶν ὑμετέρων γαληνῶν ἰσότιμον φρέ-
νων τῶν ὑμετέρων ἔσῃς παρατέμψαι μακαριότητι. ἔσθ' ὅτε δὲ ἢ
παρεκάλεσθ, καὶ φρὲς ὑμᾶς ἀπόνως ἐπέλαυσθ, τῇ ὑμετέ-
ρᾳ πατρικῇ κρίσει τὸ πᾶν φρὲ αὐτοῦ ἐπιτρέψαντες.

Θεῶν δὲ καὶ εὐδόκησεν ἅγια ἡ ἁγία συνοδος ἐξεῖναι, ᾧ E
καὶ συνεψηφίσθημεν, καὶ δι' ἐπιστολῶν ὑμῶν εὐθέτων ἔσθ' ὅτε
ἐπεκυρώσθημεν, φερεφίλαπτος ἅπασιν ὑπάρχειν ὑμῶν
λαὸν τῷ ὑπ' αὐτοῖς ἐγγεγραμμένῃ πίστει συνέπεσθαι, καὶ μηδέν
τι παρέπτον ἐξευρίσκειν αἱρετοτόμημα. καὶ δέξα τῷ παιδοτρ
δεδοξασμένα Θεῷ, τῷ παρ' ὑμῶν τοῦ πίστει ἀπειρεγκόντι
βραβεύσαντι. πῶς γὰρ οὐ ἔμελλεν, ἐφ' ᾗ πέτρᾳ τοῦ ἐκκλησίαν
ἐθεμελίωσεν, τὸ πύλας ἅδου τῆς αἱρετικῆς ἀνεῤῥῆξαι μὴ Matth. 16.
καταχθόνιοι φρονήσεως; ἐξ ἧς ὥσπερ ἐξ οὐρανίων ἀψί-
δων τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας ὁ λόγος ἀνέλαμψε, ᾗ τὰς ψυχὰς
τῶν φιλοχρίστων ἐφώτισε, ᾗ τοῦ ὀρθοδόξου καταψυχομένου ἀπε-
ζωπύρησε. ἔσθ' ὅτε καὶ σὺν θεοῦ συναίτιστος διωμοσ-

Concil. Tom. III.

thonis ad potestatem nostram, ii qui vice ejus fungebantur, obcubissent; nempe Abundantius, Joannes, & Joannes sanctissimi episcopi; Theodorus & Georgius Deo amabilissimi presbyteri, & Joannes Deo amabilis archidiaconus, & Constantinus venerabilis hypodiaconus, ac Theodorus Deo amabilis presbyter ecclesiæ Ravennæ, quique cum ipsis: eam serenitati nostræ porrexerunt, quam cum jussissemus omnibus audientibus recitari, sanæ nec adulteratæ fidei characterem in ea perspeximus. Perpensis enim evangelicis & apostolicis vocibus, comparatisque cum ipsa iis, quæ a sanctis & universalibus conciliis statuta ac definita sunt: collatis præterea testimoniis, quæ afferebat, cum paternis libris, nihil non concinens inventum est, ac nihilum immutata veræ confessionis ratio in ea perspecta. Ac veluti ipsum principem apostolici chori, primæque cathedræ antistitem Petrum contuiti sumus mentium nostrarum oculis totius dispensationis mysterium divinitus eloquentem, verbaque hæc per eas literas Christo facientem: *Tu es Christus filius Dei vivi.* Nam ipsum totum Christum nobis sacræ ejus literæ differendo exprimebant; quas omnes libentibus animis sincereque accepimus, & veluti Petrum ipsum ulnis animi suscepimus. *Matth. 16.*

Solus autem cum iis, quibuscum abreptus est, defecit a nobis Macarius, qui pro suo nomine felix non est; is qui Antiochensium urbis præsul fuit, & ab jugo quidem Christi se adversando subduxit, a sacerdotali vero conventu exsiliit; renuit enim omnino sacratissimis Agathonis litteris assentiri, veluti in ipsum coryphæum ac principem Petrum insaniens. Non defuere monita, crebra hortatio adhibita est ei, omnes enim conversionis vias monstravimus: quid non dicentes? quid non molientes atque intentantes? eorum maxime..... quæ a sacerdotali collegio separant. Dolebamus propter ipsum, quidni enim? & ob commiserationem viscera nostra lacerabantur, cum ille disjungeretur a Domini grege. Sed facies meretricis facta est ei, ac verecundiæ induit personam, unaque exhortationem & pietatem depulit; non enim intellexit ut intelligeret, & verbum sanctum abominatus est. Cur autem in hac narratione longiores sumus, cum ea in actis subtilius & accuratius explicentur? quæ cum ad vos missa sunt, omnium quæ mota & tractata sunt, cognitionem investigate. Quoniam vero ita obduruit, ac nervum ferreum cervicem intendit, faciemque suam fecit æream, aures aggravavit ne audiret, & cor statuit pervicax ne audiret legem: *lex* enim *de Sion exit*, ab apostolici montis cacumine doctrina: propterea sanctum quoque & universale concilium eumdem insanum Macarium cum ejus hæreseos sociis pontificali habitu nudavit. Omnes vero scripris precibus serenitatem nostram communiter precati sunt, ut eos ad vestram beatitudinem mitteremus. Sic igitur fecimus, eosque ad vos misimus, vestro paterno judicio omnem ipsorum causam permittentes. *Isai. 2. 3.*

Sacram autem ac venerabilem definitionem sacrum concilium edidit, cui & subscripsimus, ac piis nostris edictis eam sancivimus; adhortati omnem Christi amantem populum nostrum, ut fidei ibi præscriptæ obsequeretur, nec ullam prorsus hæreticam sectam comminisceretur. Gloria Deo, qui gloriosa facit, & fidem apud nos integram conservavit. Quomodo enim id facturus non erat, in ea petra, super quam ipse ecclesiam fundavit, ac prædixit numquam fore, ut portæ inferi, hoc est, hæreticæ insidiæ, adversus eam prævalerent? a qua, tamquam e cælorum convexis, veræ confessionis sermo effulsit, animas diligentium Christum illustravit, suscitavitque refrigeratam orthodoxiam. Hæc pro voto Deo adjuvante confeci- *Matth. 16.*

Supra Constantini imp. ad Leonem Papam.

Sacra Constantini Imp. ad Leonem Papam.

mus, Christique oves in unum gregem adduximus, quæ mercenariis pastoribus, qui nec pastores sunt, amplius non decipiuntur, nec luporum præda sunt: sed ab uno & solo pastore bono pascuntur, quo cum & vos pascere, ac pro ovibus animam ponere jussi estis.

Quamobrem viriliter age, & confortare, & verbi gladio accingere, eumque exacue zelo divino: sta firmus propugnator pietatis, omnemque hæreticum auditum & introductionem præcidere stude: quemadmodum & primitus Judaici audius sensum gladio percutiens Petrus absstulit, legalis & servilis synagogæ præsignificans surditatem: extende securim spiritus, & omnem arborem ferentem fructus hæreseos, aut transplanta erudiendo, aut canonicis pœnis exscinde, & igni futuræ gehennæ transmitte: ut præcisis iis omnibus, quæ fidem labefactant, valens sit atque integrum ecclesiæ corpus, pace Spiritus connexum & coagmentatum: qua stante & immota, conquassatur inimicorum factio atque impugnatio, per petram fidei confirmatur solium nostræ serenitatis; consilia & conatus potestatis nostræ ad id quod utile est dirigunturtur, ac totius Romanæ reipublicæ status cum tranquillitate fidei tranquillatur.

Hortamur porro vestram sacratissimam summitatem, ut quamprimum mittat designatum ab ea apocrisiarium, ut is in regia & a Deo conservanda nostra urbe degat; & in emergentibus, sive dogmaticis, sive canonicis, ac prorsus in omnibus ecclesiasticis negotiis, vestræ sanctitatis exprimat ac gerat personam. Vale in Domino, beatissime, pro potestate nostra majori studio orare intende.

SUBSCRIPTIO
PIISSIMI IMPERATORIS.

Deus te in multa tempora custodiat, sanctissime & beatissime pater.

Ex editione Severini Binii.

EXEMPLAR DIVINÆ JUSSIONIS domini Constantini, directæ ad synodum Apostolicæ sedis antiquæ Romæ per eosdem qui illinc missi fuerant ad synodum.

[a]Omnibus ubique sanctissimis [b] conciliis spectantibus ad synodum apostolicæ sedis.

CLarus & speciosus sacratissimus vester cœtus exstitit, quem pro ecclesia congregavit Spiritus sanctus, & pietatis armavit sermonibus: in quibus debellati sunt insidiatores fidei, [c] doctoribus sacerdotalis ordinis pontificii, verum etiam & universali [d] patri auxiliantibus, cum quo & pacificare didicistis, & compugnare eruditi estis. *Tempus est enim omni rei*, sicut Salomoni videtur. Unde bonum quidem est pacem habere ad omnes, qui concordiam erga pietatem habent: melius est autem pugnare, quando actio pacis consensum in malum operatur. Nam Dominus inquit: *Matth. 10.* *Non veni mittere pacem in terram, sed gladium.* Gladio enim bis acuto fidei verbum simulatur, dividens & discernens credulum & incredulum: & cognationem quidem vel consensum quæ ad impietatem declinant, separans Deo autem accommodans; seu connectens per pacem & dilectionem erga ipsum positas. Nihil [e] enim propius ad ipsum pertingit dilectione, quæ per fidem est, erga ipsum. Nam nec pater, nec mater quæ cum filiis dolores comparit, nec fratres ne-

[a] *In codice mss. Bellovac.* In nomine Domini Dei salvatoris nostri Jesu Christi, imperator piissimus Flavius Constantinus hic ille in Jesu Christo imperator.
[b] *mss.* synodis conciliis pertinentibus
[c] *In Græco*, ductori
[d] *In Græco*, universali patriarchæ auxiliatrici, *Kath. j.*
[e] *In Græco*, nihil enim antiquius dilectione quæ &c.

Ἀμήν, καὶ εἰς μίαν τιμίαν τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν συναλείψαμεν, οἵπερ μὲν ὄντες τῆς μιδυπτῆς καὶ ἐκ τῶν τιμίων λειμάνων ἀποπεμφθέντες, καὶ ἀβλαβῆ ὄντα τῆς λόγους ἀλώπεκας· ἐνὶ δὲ καὶ μόνῳ τιμίῳ τῷ καλῷ ποιμαντόμενα, ᾧ καὶ ὑμεῖς συμποιμαίνειν ἐπάχθητε, καὶ ὑπὲρ τῶν προβάτων πάσης τὴν ψυχὴν διατάχθητε.

Οὕτω δὲ ἐπιβάλλον, καὶ ἔχον, καὶ τοῦ τῆς λόγου ῥομφαίαν περιζώσασθαι, καὶ θείῳ ζήλῳ ἐπάνω παρεσκευῆς, καὶ πᾶσαν αἵρεσιν ἀπὸ καὶ πάσης ἀκοῆς ἐκκόπτειν προσδιατάσσεσθαι, καθὰ καὶ ὁ Πέτρος, τὸ ἀκόπτον τὸ τῆς Ἰουδαϊκῆς ἀκροάσεως ἀβλαβὲς τῇ μαχαίρᾳ παρεξαι ἀφείλατο. τῆς τομικῆς τε καὶ ἀνθρωποδούλου συναγωγῆς ἀποβλέψαι χάρακα τοῦ κυρίου. ἀπάντων τοῦ ἀξίνου τὸ πάθημα, καὶ πᾶν δένδρον καρπὸν ἀφέλιμον μὴ ποιοῦν ἐκτεμεῖν, καὶ καταιχθῆναι ἐκκόπτειν τοῦ μελλούσης γεέννης παραπέμψαι. ἵνα παντὸς τοῦ τοῦ πάντα λυμαινομένων ἀκαθαρσιῶν, ἐῤῥωμένον ἢ τὸ ὁλόκληρον τῆς ἐκκλησίας τὸ σῶμα, τῇ εἰρήνῃ τῷ πνεύματος συνεχόμενόν τε καὶ συναρμολογούμενον. ἃς ἀκλονήτου μένοντος κλονῆται μὲν τοῦ διωγμοῦ ὁ ἐχθρὸς τε καὶ ἀντίπαλος, ἐμάχεται δὲ τῇ πίστει τῆς πίστεως ὁ δρόμος τῆς ἡμῶν γαλιανότητος, ἰθύνεται δὲ θεὸς τὸ συμφέρον τῇ ἡμετέρᾳ πράξει τὰ βουλήματα καὶ πράγματα, τῆς ὅλης δὲ πολιτείας Ῥωμαϊκῆς ὁ κατάστασις συγκαλυπτῇ τῇ γαλήνῃ τῆς πίστεως.

Προτρέπομεν δὲ τοῦ ὑμετέρου τιμίου πρωτοθρόνου ἀποστολικῆς ἀκοῆς τὸν παρ' αὐτῆς ἐκζήτουν ἀποκρισιάριον, ἵν' ᾖ ἔχῃ παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ θεοφύλακτον ἡμῶν διάγῃ πόλει, καὶ ἐν τοῖς ἀναγκαίοις ὅτι δεήσεως, ὅτε κανονικῶς ἢ ἀπλῶς ἐκκλησιαστικῆς ἅπαν πρόσωπα τὸ τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης ἐκπληρῶν φέρουσαν. ἵππου τὸ πνεῦμα, μακαριώτατε, καὶ ὑπερέχοντας τῆς ἡμετέρου πράξεως συναγάπησον διαπαντός.

ΤΟΥ ΕΥΣΕΒΕΣΤΑΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

Τὸ θεῖον σε φυλάττοι πολλοὺς χρόνους, ἁγιώτατε καὶ μακαριώτατε πάπα.

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΣ ΘΕΙΑ ΣΑΚΡΑ τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου βασιλέως Κωνσταντίνου, γραφεῖσα πρὸς τὴν ἁγίαν συνοδον τῆς Ἀποστολικοῦ Θρόνου Ῥώμης, καὶ σταλεῖσα διὰ τῶν αὐτῶν συνοδικαρίων.

Πάσαις τοῖς εὐσεβεστάταις ἁγίαις συνόδοις τοῖς ἀποστόλοις τῷ συνόδῳ τῆς ἀποστολικοῦ Θρόνου.

ΦΑίδρις ὑμῶν ἡ ἀβέλτατος ὁ παύρος σύλλογος, ὑπὲρ τῆς ἀκλινοῦς συντήρησιν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ πῆς τῆς θείοις λόγοις ἐξάπτων· δι' ὧν ἅπαν ἐπιβρίσαντας τῇ πίστει καταμαχόμενοι, τεξάσχῃ τοῦ ἱερέσχῃ ἡ ἀποστολικῆ παρεδρίᾳ παρεκάζοντα, οἵ ἡ συνεκλιθέντες ἐμάθητε, ἡ συμπαιῶν ἐδιδάχθητε. καιρὸς γὰρ τοῦ πανὶ σοφίσματα τοῦ Σολομῶντα δοκεῖ. καλὸν μὲν γὰρ ἦν ἡ τὸ εἰρηνεύειν σοῦς ἅπασιν, ἀλλ' εὐσεβοῦσιν σοῦς τοῦ θείοις· κρεῖττον δὲ τὸ πολεμεῖν, ὅτε τὸ εἰρηνεύειν τὸν θεὸν τοῦ καλοῦ συναρμοσίαν ἐγκλίνοντας. ἐμοὶ δὲ ἡ τόξας ἔφασκεν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην θεὸν τοῦ γῆν, ἀλλὰ μάχαιραν· μαχαίρα δὲ ὁ λόγος τῆς πίστεως ἀμφιτόμως παρέκαπται δικαιοῦν, ἡ διχάζοντα τὸν πιστὸν ἡ τὸν ἄπιστον· ἡ τοῦ μὲν θεοῦ εἰδέναι διχοτομῶν συζήνειν τε ἡ σύμβασιν, τοῦ θεοῦ δὲ φρονεῖν καὶ συνάπτων ἐμὲ τῆς θεοῦ αὐτὸν εἶναι καὶ ἐγκείσθαι. οὐδὲ γὰρ τῆς θεοῦ αὐτὸν ἁγίαις ἐμὲ πίστις φρονεῖσθαι. οὐ πατὴρ, οὐ μᾶτηρ τοῦ οὐδὲ τῆς τέκνης συναπτόμενοι, οὐ ἀδελφοὶ τῆς τῆς φύ-

ANNO CHRISTI 681.

σους ἀκάλυπτα διαπτύοντες, καὶ τοῦ γάλακτος λιπάνοντες· οὐ τιμᾶς τῆς συζυγίας παρεῖται τι καὶ ἐκ ἀπαθείας σωφρονεῖται, καὶ τῷ ἰατρῷ λύσει τὸν χάσμα συμβεβλήκασι. οὐδὲ γὰρ ἡμῖν ἡμᾶς θείας φύσεως μετέχειν ἐφείλκυσται, μόνη δὲ πίστις ἡ θεὸς θεὸν ἡμᾶς ἐποίησε· ἧς οὖν συμπλοκῆς ἀνεψυσώθημέν τε καὶ ἀνεκτησάθημεν, καὶ τῷ θεῷ τὸν πλείονα σπουδαίως ὑπεδείξαμεν. καὶ γὰρ αὐτὸς ἔλεγεν ὁ σωτήρ· ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· ἢ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος.

Εἴπερ οὖν οἱ τῶν διαβολικῶν τρίβων ἐχνηλατῆσαι σπουδάσαντες, ἢ τῆς ἀποστολικῆς ἀξιώσεως τὸ ἀξίωμα κληρωσάμενοι πάντα ὑφορῶνται, ἢ παίζουσι, ἢ τὸν ἔμφυτον, οἶ τυχόν, ἐξῆλθε πρὸς θεὸν φιλίαν φιλοῦσι καταπρίασθαι δάκνουσι· τί οὐ δὲ ἢ πολὺν ἢ δριμὺν ὑφίστανται, ὅτε τοῖς τῶν πολεμιοκράτων καπήλοις, δι' ὧν ὁ θεὸς θεὸν φιλεῖται, ὅτε τοῖς ἐκκλησίαν παρδουκλίοις αἱρετικῆς ὑφαλοῖς καταβάλλουσι; ὅτε τοῖς ἀλλότρια τῇ φιλίᾳ βαλλαντίοις συνοικοῦσι; ἆρα τὸ πολεμεῖν καὶ ἀκόλουθον ἀρίστης τῶν πολεμίων καταλαγήσονται, ἢ τῆς διαβολικῆς ἀπάτης ὑπολήψονται; ἢ τῶν ἀντιθέτων τοῦτο ἢ ἀπορήσουσι; οὐδαμῶς· πάσαν ἀκαλαβεύτως τοῦ πατρικοῦ τὸ πνεύματος τῆς παρατεξαμένης ἀντιστήσονται.

Τοῦτο δὲ θεῖον ἢ ὁ πάπας ὑμῶν ἐπιδέδεικται σύλλογος, ἢ τῶν δυσθείας ὑπεμάχοντο, δι' ὧν τῷ κοινῷ πατρὶ συνεμάχοντο, ἢ τῆς αἱρετικῆς καταδρομῆτος φάλαγγες· ἀλλὰ τῷ μνήμῃ τῶν λεχθησομένων ὁ λόγος συλλήπτει, ἢ θορυβώδους βάθρου ἀπαχθήσεται. τραγῳδία γὰρ παθῶν τῶν ὑπάντων ἡ ἔκφρασις. αἱρετικῶν οἱ ἐπίσκοποι γεγόνασι· ἢ ἀντὶ μὲν εἰρήνης ἔσχε τὸν λαὸν θορυβούμενον· ἀντὶ δὲ οἴνου ζιζάνια τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρούσεως ἐσπάρησαν· τὸν αὐτὸν ἔμιξαν ὕδατι· ἢ τὸν πλησίον ἐπόπτην ἀπατῶντι δολερῶς· ὁ λύκος ὡς ἀμνὸς, ἢ ὡς λύκος ὁ ἀμνὸς ὑπεκρίνετο· τὸ ψεῦδος ἀλήθεια, ἢ ἡ ἀλήθεια ψεῦδος παρελήλυθε. πέφυρται πάντα τῆς ἐκκλησίας τὰ φρονήματα. ἐπεὶ δὲ οὕτω ταῦτα ἔδοκουν, καὶ τῷ διαθέσεως ἡ εὐσέβεια καταβέβηκεν, ὅθεν τὸ μάλιστα φρόνιμον ἡμῖν διδασκάλοις ὑποχθόνιον, καὶ τῷ μόνῳ σοφῷ, καὶ τῷ διαύτου χριστῷ Θεῷ τὸ τῆς ἀξιρεσίας ἀντιπάλων ὑμνον· καὶπερ τῷ λόγον τοιαῦτα φθονηχρὰς ἐκπώματα. διὸ τῷ παρ' αὐτοῦ φωτοχορηγούμενοι πνεύματι τοῖς τῆς ἐκκλησίας ὀφθαλμοῖς, τοῖς ἱερεῦσι φαμὲν, θεὸς τῶν ὅλων κατανόησον συλλαλοῦσι διέγεσθαι. ἔσωθεν γὰρ ὑπερθλιβόμεθα τῆς πίστεως, ἢ θεὸς τὸν διαθέσεως σωτηρίαμεν, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τὸ περὶνους φροντίδων καταστάσεως, ὅτι καὶ πολεμικῆς μελέτας ἀφεσχόμεθα, ἢ πολεμικὰς βουλεύμασιν ἀνθηλάμεθα, τῷ πατρὶ ἡμῶν συναλγοῦσι τὰ ἀπειλούμενα σπεύδειν· ἵνα τῆς θεῖ ἐκκλησιαῖς ἀξιοπόθητον ἐκποδὼν ἀκηδίας, ἡ τῆς εἰρήνης ἀρμοδίοντας σπουδῆτας. τῇ γὰρ εἰρήνῃ τῆς πίστεως συνεπλοῦσαν πεποίηκε καὶ τὸ φιλόχριστον ὑμῶν Ῥωμαίων ἔθνος πρόσφυμα. καὶ διὰ τὸ πάσχειν ὑμῶν συναλγοῦν σπουδάζον· περῶτε γὰρ καὶ ὑμεῖς σὺν τῷ ἀποστολικῷ ἀρχηγῷ μου συνδιαλεγόμενοι αὐτῷ καὶ τῷ πνεύματι καὶ τῷ χάσματι. τί τι γὰρ παρὰ τῆς αὐτοῦ σελήνης μακαρείπατε, πάντα παρὰ τῆς ὑμῶν ἀγιότητος ἐδιδάξασθε χρήσιμα. φθεγμάσασθε, ἀπηχήσατε, τὸ τῆς ἀληθείας λόγον διέρρωσαν, καὶ τὸν τῆς ἐυδοξίας χαρακτῆρα διεζωγράφησαν. * πάντες γὰρ ὑμῶν τὸ ἓν ἀπαρέλλακτα τῆς τε σωφρονικῆς καὶ πατερικῆς διδασκαλίας ἀπημίμησαν· οὐδὲ γὰρ ἠμελήσαμεν, ἀλλ' ἐπιμελῶς αὐτὰ συνεφέραμεν. διὸ καὶ πάντες συνεῴκαμεν καὶ γνώμῃ καὶ γλώσσῃ, τῇ μὲν συνεπεσάμεθα, τῇ δὲ συνομολογήσαμεν· καὶ ὡς αὐτοῦ τοῦ θεσπεσίου Πέτρου φωνὴν τοῦ Ἀγαθωνος δέλτον ὑπερεθαυμάσαμεν. οὐ διεφώνησε γὰρ οὐδείς, εἰ μὴ εἷς.

Οὐδεὶς γὰρ ἦν πάντων ἀπόλλυται, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπω-

A cessitate naturæ alligati, sed voluntatibus dissoluti; nec ex lege conjunctionis crassa & non impassibilis connexio, alterutrius solutione affectionem dissolvens, nullum ex his divinæ naturæ participes efficit: sed sola circa Deum fides & dilectio, quorum complexione regenerati & reformati sumus, & commendatione erga creatorem [a] digni sumus. Ipse enim dicebat Salvator: *Qui amat patrem aut matrem plusquam me, non est me dignus: & qui amat filium aut filiam super me, non est me dignus. Et qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus.*

Si ergo qui evangelicam semitam investigare proposuerunt, & apostolicæ dignitatis pontificatum sortiti, omnia contemnunt; & patiuntur ad extremam, si contigerit propter Dei amicitiam, condemnari mortem: an non durissima quæque pari & agere didicerunt, cum fidem vident depopulari, per quam erga Deum amicitia acquisita est: cum ecclesiam hæreticis invasionibus oppugnatam speculantur? quando veritatem projectam mendacio sentiunt? putasne quod offendere postponentes, reconciliabuntur hostibus evangelicum obliti mandatum? [b] noxios sinent impunitos? Nullatenus, sed sumentes armaturam spiritus, his qui adversus eos pugnare conati sunt, resistere certant.

Hoc vero & vestrum sacerdotale collegium exhibuit, & pro pietate pugnavit, in quibus communi patri auxiliatum est, & hæreticorum fortiter devicit acies. Sed memoria eorum quæ dicenda fuerint, corripitur sermo, & amplius egredi premitur. Lugubris enim tragœdia, sequentium est explanatio. Hæreseon enim inventores facti sunt pontifices: & pro pace contentionem populo annuntiaverunt, pro frumento zizania sulcis ecclesiæ seminaverunt: vinum miscuerunt aquæ, & proximo potum dederunt eversionem turbidam: [c] & tamquam lupus agnos simulabant mendacium, & veritatur mendacium refutabatur. Conturbabantur res totæ ecclesiasticæ, cum quod nocere queat, non erat qui discerneret. Et quoniam hæc quidem sic disponebantur, & pietatem impietas depascebat, profecti sumus illuc, quo nos decebat dirigere gressum: & soli sapienti, eorumque cognitori Deo, mentis nostræ extendimus oculum: & inde, eorum quæ interpretando dubium ingerunt, solutionem continuis orationibus dare nobis postulavimus: propter quod [d] nutu ejus illustrati ecclesiæ oculos, id est, sacerdotes, ad contemplandam veritatem concitari dignoscimus. Tanto enim amplius pro fide certamus, atque pietati attendimus, & in primis de ecclesiastico statu procuramus, quanto & civilibus circumdari solicitudinibus, bellicisque consiliis retracti, summum sacerdotalem hunc cœtum non destitimus congregare; ut ecclesiarum [e] distantia procul expulsa, pacis conjunctione coaptetur. In pace namque fidei pariter compacatam a Christo dilectam Romanam rempublicam nostram confidimus, & [f] nunc congregatum venerabile vestrum concilium: Interfuistis namque & vos cum universali principe pastorum, simul cum ipso divinitus loquentes tam in spiritu, quamque littera. Suscepimus enim non tantum ex beatitudine ejus, verum etiam a sanctitudine vestra directas nobis litteras, quæ prolatæ, lectæ sunt; & veritatis verum stilum declaraverunt, orthodoxamque fidem depinxerunt. Totæ enim convenienter, & non differenter, positæ sunt ad imitationem: & tam synodicis, quam & paternis doctrinis consentiunt. Neque enim negleximus, sed diligentius eas [g] comparavimus: idcirco & omnes consonanter mente & lingua consecredidimus, & similiter confessi sumus: & tamquam ipsius divini Petri vocem, Agathonis relationem supermirati sumus: nemo enim discrepavit, nisi unus.

Namque nemo ab omnibus periit, nisi filius inte-

[a] In Græco, dignari Matth. 10.

[b] In Græco, & quomodo sequi mala atque impugnatum ius?

[c] In Græco, lupus ut agnus. & quomodo lupus simulabatur mendacium ut veritas, & veritas &c.

[d] In Græco, spiritu

[e] In Græco, dissidio procul expulso

[f] In Græco, atque ita congregatum est.

[g] In Græco, expendimus

* al. πάντες

Joan. 17.

Sacra Confessio Agathonis imp. ad Synodum Romanam.

ANNO CHRISTI 681.

ritus, pater contumaciæ: & hic una cum propriis discipulis sponte [a] assumptus est ab angelo sibi decibili, & suo exsecrabili choro. Quem cum prophera colluge-re opportunum est, eo quod condoluimus. Qualiter cecidisti ex cælo de sacerdotii culmine, o lucifer, qui mane oriebaris? Luce certissimæ scientiæ fidelium animas lustrare ordinatus es, & in nubibus ponere arrogantiæ sedem vanis dogmatibus elatus es? Quomodo fuga lapsus es, vitato agmine angelos imitante tantorum sacerdotum? An superbiæ alis ad altam ruinam elevatus, a mystica mensa temetipsum alienasti, æmulator factus Judaicæ discessionis? Quomodo non suscepisti cohortationem fratrum, imperialem & apostolicam celebrantium solemnitatem? Quomodo recalcitrasti, qui dilectus es diligentibus te, & ad pœnitentiam te invitantibus? Numquid qui cadit non resurgit? aut se avertens non convertitur? Quare [b] avertis aversionem improbam, & detentus es in hæretico proposito tuo, & noluisti converti ad pietatem? Confusus es utique, in quibus male docebas convictus. O dementiam simul & obcœcationem! Idem enim esse utrumque videtur. Harum namque alia vestigia corporis, alia autem gressus animæ seducit decipiens: male docere non erubescebat, & bene doceri erubescebat: hic quidem, qui Antiochensium factus est præsul Macarius, quem non oportet dicere [c] Macarium, & qui cum ipso de ordine Christi discesserunt; cujus universalis conventionis communi sententia de sacerdotali dignitate repulsi sunt, & probationi sanctissimi Papæ traditi sunt.

Definitionem autem adorandam & venerabilem sanctissimum concilium decrevit, tam sanctissimis conciliis, quam & probabilibus patribus convenientem & subsequentem: in qua & imperium nostrum subscripsit, & per pia edicta nostra comprobavit eam, per quam orationibus vestris cuncta ecclesiæ plenitudo pacificatur. Ubi sunt, qui scandalum contritæ [d] conditionis fabricaverunt? ubi sunt, qui simulatam [e] reverentiam ad argumentum falsæ doctrinæ inducebantur? Detracta sunt personarum velamina, convictæ sunt decipientium falsitates, pellem lupus abjecit, & nudus lupus publicatur; & hoc manet dum apparet, quod tegebatur, cum non apparebat. Simulatio damnata est; veritas fiducialiter agit: falsitas exterminata est: & ejus qui seminavit zizania, dogmata abscidun-tur. Triticum, quod est Christo dilectus populus, in unum horreum mittitur, scilicet in ecclesiam Christi. Lux orthodoxæ fidei orta est, erroris tenebræ demergun-tur. Tristitia transfiguratur, & luctus in lætitiam, & contristatio in gaudium, omnia ad meliora transgrediuntur. Propter quod & nos ecclesiis Dei, quæ dudum pacis gratiam acceperunt, congratulantes, apostolica traditione alloquimur vos: *Gaudete, gaudete, & iterum dico, gaudete.* Ternum enim gaudium Trinitas nobis concessit. Bene valete, sacratissimi auxiliatores pietatis, orantes pro nostro imperio. *Et manus diva* Legimus. Data decimo Kalendas Januarias, Constantinopoli, imperiali domo, piissimo perpetuo Augusto Constantino Imperatore, anno vigesimo nono. Et post consulatum ejusdem anno decimoctavo, indictione decima.

[a] *In Græco, abscissus est ab angelo decibili, & sacratissimo choro.*

[b] *In Græco, aversus ex aversione improba,*

[c] *Hic est, beatum*

[d] *In Græco, hæreseos*

[e] *In Græco, religionem*

Philip. 4.

Anno Christi 681.

Ὅρον δὲ καὶ σέβασμιον ἡ ἁγία συνοδος ἐδημόσιον, τῶν τε ἁγίων συνόδων ἡ ἀκριβὴς πατρῶον συμβαίνοντά τε καὶ ἀκολούθον· ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον κράτος συνυπέγραψε, καὶ δι' ἐκείνων ἡμῶν εὐθέτων θεῖον ἐκύρωσε. δι' οὗ τῶν δεήσεων ὑμῶν τὸ τῆς εἰκλησίας πᾶν ἀφιλόνεικον κατάστημα. ποῦ ποτε ἄρα εἰσὶ τὰ σκάνδαλα τῆς συμπεπτωμένης αἱρέσεως πανοδίσεως; ποῦ ποτε εἶσιν οἱ τὰ ψευδώνυμα δόγματα ἐκφαδιδάσκαλοι ὑποβάντες ἐκδέξασθαι; ἀφανίζεται τῶν φανταζόντων τὸ αἴσθημα· διαλύεται τῶν φαντασιούντων τὸ πλαστογράμματα. πᾶν δοκεῖ ὁ λαὸς εὐπρεπάσατο, ἡ λαὸς χριστὸς ἐσπαρπάσθη· ἡ ἔδοξε μᾶλλον φανῆναι, ὑπερ ὑπῆρξεν μὰ φαινόμενος· ὁ ὑπόκρισις κατεπάκρισις· ὁ ἀλήθεια πλατύνεται. τὰ ψεύδος ἐξέλειπε· ὁ σπορεὺς τῶν * ζιζανίων δόγματα ἐκκόπτεται· ὁ σῖτος, ὁ λαὸς ὁ φιλόχριστος εἰς μίαν ἀποθήκην τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας εἰσπέμπεται· τὰ τῆς ὀρθοδοξίας φῶς ἀκατάπαυστα· τὰ τῆς πλάνης σκότος καθυποδύεται· ὁ κατήφεια μετατρέπεται· τὸ πένθος εἰς ἀγαλλίασιν, τὰ σκυθρωπὸν εἰς χαρὰν, πάντα θεῖα τὰ κρείττω μετατρέπεται. διὸ καὶ ἡμεῖς τῆς ἐκκλησίας τῷ Θεῷ τῶν εἰρήνης ἀποκαθέσεως χάριν εὐχαριστοῦντες ἀποστολικῶς ὑμᾶς προσφωνοῦμεν. χαίρετε, χαίρετε, καὶ πάλιν φημί, χαίρετε· τριὰς γὰρ χαρὰν ἡμῖν ἡ Τριὰς ἐχαρίσατο. ὑμεῖς δὲ πάντοτε τῆς θειότητος ὑπερασπίζετε, καὶ τοῦ ἡμετέρου κράτους ὑπερδέχεσθε. Καὶ ἡ θεία χείρ. ἀπέγραψα.

* In margine ms. codicis, ἐν. ζιζανίων

ANNO CHRISTI 681.

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑ

σαλείσα παρὰ Λέοντος τοῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης πρὸς Κωνσταντῖνον τὸν εὐσεβέστατον καὶ φιλόχριστον βασιλέα· ἐπικυροῦσα καὶ ἀποδεχομένη τὰ ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ ἕκτῃ συνόδῳ πραχθέντα τε καὶ ὁρισθέντα.

Τῷ εὐσεβεστάτῳ καὶ γαληνιωτάτῳ δεσπότῃ, νικητῇ καὶ τροπαιούχῳ, υἱῷ ἀγαπητῷ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Κωνσταντίνῳ βασιλεῖ, Λέων ἐπίσκοπος δοῦλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ.

EXEMPLAR RELATIONIS

missæ a Leone sanctissimo ac beatissimo Papa senioris Romæ ad Constantinum piissimum & Christi amatorem Imperatorem, confirmantis & approbantis quæ in sancto & universali sexto concilio gesta & definita sunt.

Piissimo & tranquillissimo domino, victori & triumphatori, filio dilecto Dei, & Salvatoris nostri Jesu Christi, Constantino Imperatori, Leo episcopus servus servorum Dei.

Τῷ βασιλεῖ τῶν βασιλευόντων, οὗ πᾶσι ἐν τῇ ἐξουσίᾳ εἰσὶν αἱ τῶν ἀνθρώπων βασιλεῖαι, σὺν μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ διαφερετόμεθα, τῷ ὑπὲρ ὑμᾶς ὑπὸ ὑποτεταγμένα πάντα τῶν ἐπὶ γῆς βασιλέων, ἔτους παρὰ τοῦτο μᾶλλον [a] φιλοπονήσαντος ὑμᾶς ἀξιοπίστους. πλέον γάρ ἐστι, τὸ πεποιθέναι τῷ Θεῷ παρὰ τὴν ἐκ τῆς δοθείσης ὑμῖν ὑπεροχῆς τιμὴν βασιλείαν. τοῦτο [b] γὰρ ἅπαν ὑμᾶς εἰρηκε. τὸ γὰρ δόξαν τῷ πατρικῷ διαδήματι θριαμβικῶς καρπώσασθαι τῇ οὐρανίᾳ διαπρεπείᾳ· ἡ μὲν γὰρ ὑμῶν πίστις καρπὸς ἐστὶν οἰκτιρμοῦ, ἡ δὲ ἐξουσία φύλαξ τῆς καθέσεως. διὰ ταύτης δὲ ἀνάπτεται ἡ βασιλικὴ διάνοια τῷ Θεῷ συνεπιμιγνυμένη, διὰ ταύτης δὲ τὸ διπλοῦν τῶν ὑπηκόων ὑποτίθεται. ἀκίνητος ἡ δίοπτρία τῶν ἡνιόχων βασιλῶν, [c] ταύτης δὲ ὑφ' ὑποταττόμενα οἱ τῶν ἀλλοτρίων ἐπιδοῦλοι. οἶδε γὰρ μικρά τις ἡ βασιλευόντων πλεῖστα ἡ φρονὶς τοῦ τὰ σφετερικὰ διορθοῦσθαι, ὥσπερ καὶ δῆλα τοῖς ἀντιπάλοις ὑπεστήλωται. ἐπειδὴ, ὡς νομίζω, ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ ἐξουσίαν ὑποτασσόντων ἀνθρώπων, τῷ ὑπείκειν τῇ ἀνωτάτῃ καὶ τῷ ἄνω βασιλείᾳ. διὸ καὶ διόδων σφετερισμὸν ἡ φιλόχριστος ὑμῶν δίνωσις, καὶ ἄξιον κατανοήσεως τοῦ πιθήκου τὸ ἄγιον ἐν τῇ κρυπτῇ τῆς οἰκείας καρδίας ἐπιμήκυνσιν, ἵνα τῶν παγκάλλει τῆς ἀκηλιδώτου τῶν πίστεων Ἰησοῦ Χριστῷ, τὸν κατάπαν τῆς ἀνυβρίστου ἀνεπιδεκτίαν σφετερισμῶν τῆς ἐξ ἄνωθεν ἀφορμώσης αὐτῇ βασιλείας ἀρχηγὸν ἀποδείκνυσι· τοιοῦτον τὸ σῶμα ἀεὶ τὸ πδέσιμον, ἵνα ᾖ ἡ ἁγία μήτηρ ἐκκλησία, ἧς γένοιτο καὶ σπουδάσητε αὐτῆς τέκνοι σφόδρα εὐδιάλλακτον τε καὶ φιλοπαίδαγωγον, διὰ τῆς αἰκείας [d] ἀνεξικακήτου στοργῆς χαίρειν ἐποίουν. ἡ γὰρ χάρματα ἐκεῖ ὑμῖν, φιλανθρωπότατοι βασιλῆς, καὶ ἐκεῖ τῆς αὐτῆς ἁγίας ἐκκλησίας τῆς ἐν ὅλῳ ἐξικνουμένης τοῦ κόσμου· ἔσονται, φασὶ, βασιλεῖς οἱ τροφεῖς σοῦ· αὐτοῖς δὲ χάρματα· καὶ βασιλέως πρέσει ἁγιασμῷ· ἐπειδὴ τὰ θεῖα τῶν ἀνθρωπίνων σεσημείωται προέχειν, ἡ καὶ ὀρθοδοξίαν πίστεως ἀνεκπαθῆς τῶν βασιλέων σεπτρούσης φρονήσεως, ἡ ὕπερον, ὅπερ ἐν τοῖς ἐρηῖς τῷ Θεῷ πρέπει σεβάζεσθαι, καὶ καθυποπτεύειν θείαν καὶ ἐλευθέριον ὑπεροχὴν θείας διαθέσεως ἐν τῷ βουλῇ τῶν ὑμετέρων σύνθρονος σφαιρίζει τῇ ἀνω ἀκρότῃ μεγαλειότητι; ἔσται ἀναργὲς λέγεσθαι αὐτοῖς τοῖς ποσὶν τῶν ὑμῶν λογισμοῖς, χριστιανίζειν βασιλέων, τὴν τῶν Θεοῦ χάριτος ἀναργύρους παρρησίαν· ὅτι ἐν ᾗ μόνῃ τῶνδε πλέον γενόμεθα, ἡ ὀρθὴν τῆς διαφυλάξεως ἡ ἀπαραλλάκτου πίστεως σὺν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰκαστικῆς ἀγάπης μεσῖται τῶν τοιούτων ἐν τῷ Χριστοῦ ἐκκλησιαῖν ὑπηρετοῦσι. ἐκεῖ γὰρ ἡ ἀλήθεια τῆς ἐν Χριστοῦ πίστεως ὁμολογούμενα, ἔνθα ὁμολογοῦσιν οἱ διπλοῖ ἀγαπᾶν τῷ Θεῷ ἡ τῷ πλησίον ὑπαρχίαν. ἀνάγκη γὰρ οἱ ἀκάπητοι ἔσονται ἐν τοῖς ἐμπεδοῦσι τῷ βασιλεῖ τῶν ἐκείνου ἐκκλησιῶν

lucem catholici dogmatis, qua fugentur hæreticæ nebulæ pravitatis? Denique legatos hujus apostolicæ sedis matris vestræ Romanæ ecclesiæ, pietatis vestræ famulos, id est, Theodorum & Georgium presbyteros, & Joannem diaconum filios nostros, atque Constantinum subdiaconum regionarium sanctæ nostræ ecclesiæ, una cum personis, quæ cum eis profectæ fuerant, quæ a prædecessore meo apostolicæ memoriæ Agathone Papa per octavam indictionem pro causa fidei, vestra pietate jubente, illuc directæ fuerant, per nuper elapsam decimam indictionem mense Julio, cum divalibus clementiæ vestræ apicibus & synodalibus gestis, cum magno jucunditatis gaudio in Domino exsultantes, suscepimus: & quasi de quodam mœroris fluctu optatæ tranquillitatis portum ingressi, receptis viribus, cum gratiarum actionibus exclamare cœpimus: Domine, salvum fac Christianissimum regem nostrum, & exaudi eum in die, in qua invocaverit te, per cujus a Deo inspiratum studium per totum orbem terrarum apostolicæ & veræ traditionis pietas flagrat, dum tetra caligo hæreticæ pravitatis evanuit. Merito igitur cum propheta canendum est ac dicendum: *Domine, in virtute tua* [a] *exaltabitur rex, & super salutare tuum exsultabit vehementer. Desiderium animæ ejus tribuisti ei, & voluntate labiorum ejus non fraudasti eum. Rex* enim *qui sedet in solio*, sicut sapientissimus quidam ait, *intuitu suo dissipat omne malum.* Etenim dissipatum est, Domino cooperante, vestræ pietatis laboribus malum, quod diaboli nequitia ad deceptionem hominum induxerat: & bonum Christianæ fidei, quod Christus ad salutem hominum contulit, obtinet. Igitur gestorum synodalium seriem recensentes, curiosaque diligentia singula quæque gesta sunt flagitantes, eadem quæ apostolicæ sedis legati narraverant, scripris consonantibus convenire reperimus. Cognovimus enim, quod sancta & universalis & magna sexta synodus, quæ per Dei gratiam imperiali decreto in regia urbe nuper congregata est, eadem, quæ & universum concilium assidens huic sanctæ sedi apostolicæ, cujus ministerio fungimur, senserit, atque decreverit sub orthodoxæ fidei integritate, regulisque majorum; atque concorditer nobiscum confessa est, unum esse de sancta & inseparabili Trinitate Dominum nostrum Jesum Christum, ex duabus & in duabus naturis inconfuse, inseparabiliter, indivise consistentem: ut vere Deum perfectum, & hominem perfectum eumdem ipsum: salvaque proprietate uniuscujusque in eo convenientium naturarum, eumdem ipsum divina operatum ut Deum, & humana inseparabiliter operatum ut hominem, absque solo peccato: Et duas idcirco naturales voluntates, duasque naturales operationes eum habere veraciter prædicavit; per quæ principaliter & naturarum ejus veritas demonstratur, usque ad cognoscendam profecto differentiam, quarum sunt naturarum, ex quibus & in quibus unus idemque Dominus noster Jesus Christus consistit. Per quæ revera probavimus, hanc sanctam & laudabilem atque prædicabilem sextam synodum, per misericordiam Dei, qui Christianæ fidei veritatem suis fidelibus reserat, apostolicam prædicationem inoffenso pede fuisse secutam, sanctorumque & universalium quinque conciliorum definitionibus in omnibus consentientem, & horum regulas amplectentem, nihil super statuta orthodoxæ fidei augentem aut minuentem; sed regiam & evangelicam semitam rectissime gradientem, & in his atque per eos sacrorum dogmatum lima, & probabilium catholicæ Christi ecclesiæ patrum doctrina servata est, & regula-

Psal. 19.

[a] Pro, Inhabitat.

Prov. 20.

Vt in epistola ejusdem Leonis ad episcopos Hispaniæ.

ANNO CHRISTI 681.

[a] Latinus interpres legit, *exsultabit*

[b] Latinus interpres legit, *lætabit*

[c] Latinus interpres legit, *sicut & alia synodus*

[d] Latinus interpres legit, *utique ignominiæ*

ροϊκὸς

ANNO CHRISTI 681.

πιτικὰς διατάξεις ὁ θεῖος οἰκουμενικὸς οὗτος καὶ ἁγιώτατος τόπος· ἀλλὰ καὶ τοῦτο ὑπάρχει ἀληθῶς ἄξιον καὶ τῆς θείας βοηθείας, ὅτι ἡ ἀλήθεια τῶν ἀποστολικῶν κηρύγματος, ὅπως τὸν αὐτοκρατορικὸν διαφυλάττει κατάστασιν, καὶ τὴν βασιλικὴν φιλανθρωπίαν συνελάβετο, κατὰ τὸ ἐμφέρημα τῆς εὐσεβεστάτης βασιλείας σου τοῖς ὑπ' αὐτὴν ἔθνεσιν ἐπιδέχεται, καὶ καθάπερ ἀκτὶς ἡλίου τὰς πάντων περιεκάθηρε καρδίας· ὅτως μᾶλλον ἔγνωσαν τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἀποστολικοῦ τῆς βασιλείας ταμιεύματος, ὅτι βουλεύεται ἐπὶ πᾶσιν ὁμοίως αὐτοῖς παρεχέτεσθαι τῆς δικαίας οἰκονομίας τὴν κυβέρνησιν. Συνῳδὸν οὖν συνοδικῇ ἀποφάσει, καὶ ψήφῳ βασιλικοῦ ἐμφανίσματος, καθάπερ τῇ τοῦ πνεύματος ἀκμαίᾳ ῥομφαίᾳ, ἅμα τοῖς παλαιοῖς αἱρέσεσι καὶ ἡ πλάνη τῆς κακῆς φωνάσεως ἐξεκεντήθη, καὶ ἡ ἀρχηγὸς τοῦ ψεύδους σὺν τῇ ἑαυτοῦ βλασφημίᾳ ἐξουδένωται· οἱ πρὸς ἐπιχείρησιν σύντομα ἐρεσσόμενοι ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν τοῦ θεοῦ καὶ ὑπερφυᾶ ἑνωθέντα δύο φύσεσι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξ ὧν καὶ ἐν οἷς ἀδιαιρέτως καὶ ἀσυγχύτως συνέστη. Τοῦτον οὖν τὸν τῆς ἐκθέσεως καὶ ἀποστολικῆς παραδόσεως τὸν τύπον ἡ οἰκουμενικὴ αὕτη καὶ ἁγιωτάτη μετὰ τῆς ἡμῶν εὐσεβείας σύνοδος ἅμα τῇ πρέπουσῃ σπουδῇ ἐφύλαξε· καὶ τοῦτο τοῖς προκαθεσταῖσι ἐγγράφοις ἐν τῇ τῆς πόλεως ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγιωτάτου θείου θρόνου ἡμῶν τοῦ θείων κηρυγμάτων ἀποθήκην ἀνέθηκεν, ἀναδεικνύουσα καὶ βεβαιοῦσα τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς κανόσι, καὶ τοῖς ἐν ἁγίοις πατράσιν ἡμῶν ἐκτεθειμένοις ὁρισμοῖς, καὶ τοῖς ἐν ἁγίοις διδασκάλοις χρῶσα, ὅτινα τὸν πατέρα τὸν ἅγιον καὶ μακάριον τὸν κύριον σύνοδος ἡ ἁγιωτάτη ἡμῶν σύνοδος ἐδίδαξεν, καὶ ἐν ἅπασιν αὐτὸν σὺν ἡμῖν ἐφεπόμενον, μᾶς τῶν ἑλληνικῶν διδασκαλίων τὸ μακαρίου Πέτρου τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων ἐν αὐτῷ ὁμολογούσαν, καὶ σωτῆρα ἀποδεξαμένην ἐν αὐτῷ τοῦτον ὀρθοτομοῦντα. ἐν οἷς ἁγίοις οἰκουμενικοῖς καὶ μακάροις ἅπασι σύνοδος, ἣν ἐνθέοις Θεοῦ σπουδαῖς ἡ ὑμῶν φιλανθρωπία συνεκάλεσέ τε καὶ συνήγαγεν ἔσεσθαι τῆς εἰς Θεὸν ὑποσχέσεως, ἐν πᾶσι τῷ ἀποστολικῷ κανόνι καὶ τῇ διδασκαλίᾳ τῶν ἁγίων πατέρων ἀκολούθως. καὶ ἐπειδὴ, εἰς ὑποστάσεις, τῆς ἁγίας πίστεως τὸν λόγον πλάσας ἀκήρυξεν, ὅστις καὶ ὁ ἀποστολικὸς ὑφίστησι θρόνος τῷ μακαρίῳ Πέτρῳ τῷ ἀποστόλῳ, οὗτος τοῦ ἁγιωτάτου καὶ καθ' ἡμᾶς ὀρθοδόξου καὶ ἀποστολικοῦ θρόνου τὰς ὑποστάσεις ἐν ταὐτῷ δύο φύσεσι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξ ὧν καὶ ἐν οἷς ἀδιαιρέτως καὶ ἀσυγχύτως συνέστη. Τοῦτον οὖν τὸν τῆς ἐκθέσεως καὶ ἀποστολικῆς παραδόσεως τὸν τύπον ὁ προκάτοχος ἡμῶν τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας τῆς θείας Ῥώμης, ἀγαθὼν μνήμης πάπας ἅμα τῇ συνόδῳ ἀπήρυξε· καὶ τοῦτο τοῖς προκαθεσταῖσι ἐγγράφοις ἐν τῇ τῆς πόλεως ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγιωτάτου θείου θρόνου ἡμῶν τοῦ θείων κηρυγμάτων ἀποθήκην ἀνέθηκεν, ἀναδεικνύουσα καὶ βεβαιοῦσα τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς κανόσι, καὶ τοῖς ἐν ἁγίοις πατράσιν ἡμῶν ἐκτεθειμένοις ὁρισμοῖς, καὶ τοῖς ἐν ἁγίοις διδασκάλοις χρῶσα, ὅτινα τὸν πατέρα τὸν ἅγιον καὶ μακάριον τὸν κύριον σύνοδος ἡ ἁγιωτάτη ἡμῶν σύνοδος ἐδίδαξεν, καὶ ἐν ἅπασιν αὐτὸν σὺν ἡμῖν ἑ

ANNO CHRISTI 681.

cim ſancti Cyrilli capitula; cum epiſtola, quæ dicitur Ibæ, miſſa ad Marim Perſam: & una cum eis Jacobum, [a] Theodoſium, Gaïanum, Anthimum, Zoarum, Donatum, Novatum, Priſcillianum, Paulum, Photinum, Pelagium, [b] Fauſtum, Maximinum, quos ſancta catholica atque apoſtolica eccleſia de caralogo fidelium patrum, utpote zizania de area dominicæ eccleſiæ, gehennæ ſupplicio abdicanda, per ventilabrum divinæ diſcretionis abjecit. Pariterque anathematizamus novi erroris inventores, id eſt, Theodorum Pharanitanum epiſcopum, Cyrum Alexandrinum, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Petrum, Conſtantinopolitanæ eccleſiæ [c] ſucceſſores magis quam præſules, nec non & Honorium, qui hanc apoſtolicam eccleſiam non apoſtolicæ traditionis doctrina luſtravit, ſed profana proditione [d] immaculatam fidem ſubvertere conatus eſt. Et omnes, qui in ſuo errore defuncti ſunt. Similiter anathematizamus, & abominamur imitatores eorum & complices, qui dudum fuerunt, vel nunc uſque ſunt: id eſt, Macarium quondam fallaciſſimum Antiochiæ eccleſiæ deceptorem, cum ſui erroris diſcipulo, immo magiſtro Stephano: & cum eis Polychronium, novum, ut vere dictum eſt, Simonem: qui hæreticæ pravitatis deluſus phantaſmate, mortuos ſuſcitare pollicitus, dum vanam ejus præſumptionem effectus non ſequitur, fallax & in hoc omnibus comprobatus eſt: Et qui ſimilia eorum ſapuerunt, vel ſapiunt: qui unam videlicet voluntatem & unam operationem dicere præſumpſerunt, vel præſumunt in duabus naturis Domini noſtri Jeſu Chriſti: quos & ſancta univerſalis ſupra memorata ſexta ſynodus abdicavit: & Macarium quidem de præſulari dignitate dejecit, diſcipulumque ejus Stephanum, & Polychronium ſenem vaniſſimum, ſacerdotii honore fruſtravit: eorumque participes atque ſocios, qui noluerunt intelligere ut bene agerent, & iniquitatem meditati ſunt in cubilibus ſuis: qui ſuos, & præſertim Macarius, errores huc illucque diſſeminare conati ſunt. Et dum ſub ovili tegmine latens lupus appareret, & pro paſtore fur & latro compertus eſt, a vero paſtore ovium Chriſto, ut peſtifer ac devaſtator abjectus eſt: idcirco digne anathematis [e] ſtilo percuſſi ſunt; & æternis vinculis colligati, pœnitere nolendo, inſolubiliter tenentur obſtricti: ne rurſus in effrenatæ præſumptionis audaciam, concitati, ſuæ peſtiferæ doctrinæ contagio quemquam de ſimplicibus fœdarent: qui etiam nunc uſque in ſua obſtinatione pervicaciter perſeverare maluerunt, quam ad veritatis cognitionem, ut ſalvarentur pœnitendo converti. Obduravit enim cor eorum diuturna malitia: & omnibus clarueruntconſcientiæ magis quam ignorantiæ [f] labe proſtrati, ut ſponte rebelles apoſtolicæ veritatis, & ſuam magis quam Dei gloriam inquirentes: cum Deus moneat ad pœnitentiæ correctionem delinquentes exhortans: *Nolo mortem peccatoris, ſed ut convertatur, & vivat.* Nam quod per divalia ſcripta veſtra pietas noſtram exiguitatem commonere dignata eſt, ut ſalutari doctrina & orthodoxæ fidei dogmatibus imbuerentur, quatenus ad ſanæ fidei ſcientiam pervenirent; ut ægrotis & naufragantibus circa fidem, ſedulo eis manum ſpiritalis doctrinæ porreximus, ut ad portum veritatis pertingerent: & medicinalia monita ad cognoſcendam ſanæ ſcientiæ rectitudinem indefinenter contulimus: & quod ad noſtrum miniſterium congruit, admonitionis remedia non omiſimus cupientibus exhibere. Licet autem ſcripturæ ſtilus, pro ſtatu apoſtolicæ & evangelicæ fidei admiranda certamina veſtræ clementiæ & vigilantiam ſingularem

a *In Græco*, Theodorum.

b *In Græco additur*, Celeſtium, Julianum.

c *In Græco*, ſubſeſſores, *id eſt*, inſidiatores magis quam præſules.

d *In Græco*, immaculatam maculati pertinaciæ.

Pſalm. 35.

e *Pro*, telo

Ezech. 18.

f *Sive*, clade

διακοσίων τῶν ἁγιωτάτων Πατέρων μετὰ τῆς ὀρθοδόξου Κυρίλλου μετὰ τῆς ἐπιστολῆς τῆς λεγομένης Ἴβα τοῦ πρὸς Μάριν τὸν Πέρσην σταλείσης· ἅμα δὲ αὐτοῖς καὶ Ἰάκωβον, καὶ Θεόδωρον, καὶ Γαϊανὸν, Ἄνθιμον, Ζωΐλον, Δωνᾶτον, Ναβάτον, Πρισκιλλιανὸν, Παῦλον, Φωτεινὸν, Πελάγιον, Καλίστιον, Ἰουλιανὸν, Φαῦστον, καὶ Μαξιμῖνον· οὓς ἡ ἁγία καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία ὡς τὸν καθαίρου τοῦ πατρὸς πατέρων, ἅτε δὴ ζιζάνια τῆς διανοητικῆς ἄλωνος, λέγω δὴ τῆς ἀκληρίας, ἀπεκρυχθέντας, τῷ κολάσει τοῦ γεέννης τῷ υἱῷ τῆς θείας κρίσεως ἀπέβαλεν. ἃ ἀσπάσως ἀναθεματίζομεν εἰς ἐτύπωσιν τῆς τέως πλάνης· τοὺτέστι Θεόδωρον τὸν τῆς Φαρὰν ἐπίσκοπον, Κῦρον τὸν Ἀλεξανδρέως, Σέργιον, Πύῤῥον, Παῦλον, Πέτρον, εἰς τὸν ὀνόμασιν Κωνσταντίνου πόλεως ὑπαπαφὰς μᾶλλον ἤπερ καθηγητὰς. οὓς μετὰ καὶ Ὁνώριον, ὃς τοῦτον τὸν ἀποστολικὸν ἀκλησίαν τῇ ἐπηλύτῳ διδασκαλίᾳ ἀποστολικῆς παραδόσεως ἀγίαν, ἀλλὰ τῇ βεβήλῳ προδοσίᾳ μιανθῆναι τὸν ἄσπιλον παρεχώρησε· ἃ πάντας δὲ εἰς τὸ ἑαυτῶν πλάνον τελεσίπαντας· ἀσεβεῖς δὲ βδελυσσόμεθα καὶ ἀναθεματίζομεν εἰς τύπον μιασμοῦ καὶ σωρεύσεως, εἰς τὸ πάλαι ἔκπαλαι καὶ μέχρι τῆδε ἔσχε· τοὺτέστι Μακάριον τὸν ἡμέτερον ἀπατεῶνα τῆς Ἀντιοχέων ἐκκλησίας ἅμα τῷ σοῦ αὐτοῦ τῆς πλάνης μαθητῇ, μᾶλλον δὲ διδασκάλῳ Στεφάνῳ· καὶ σοῦ αὐτοῦς Πολυχρόνιον, τὸν νέον ὡς ἀληθῶς Σίμωνα· ὃς τῇ φαντασίᾳ πεπλάνηται τῆς αἱρετικῆς φαυλότητος ἐγείρειν νεκροὺς ἐπαγγείλατο. τῷ δὲ ἀποτελέσματος τῷ ματαίῳ αὐτοῦ καταπαλαίσας μὴ ἐπιτυχόν, ὡς πᾶσιν ἀπατεῶν ἐλέγχθη. ἐκ δὲ καὶ ὅσοι τὰ ἴσα αὐτοῦ φρονήσαντες, ἢ φρονοῦντες, ὅσοι ἀληθῶς ἐν ἀλλήλοις ἢ μᾶλλον ἀσεβῶς κατακαλύπτοντες, ἢ καταμερίζοντες, ἢ μᾶλλον καταπαλαίοντες τὸν τῆς δύο φύσεων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· οὓς ἀποβάλλει ἡ προμνημονευθεῖσα ἁγία ἢ οἰκουμενικὴ ἕκτη σύνοδος· ἢ τὸν Μακάριον μὲν τῆς τοῦ ἐπισκοπῆς ἀξιώματος ἀπεβάλετο, τὸν δὲ μαθητὴν αὐτοῦ Στέφανον, ἢ Πολυχρόνιον τὸν μακαριωτάτου γήροντα τῆς ἱερατικῆς ἐξέσεως τιμῆς· ὃς τε πάντας μετέχοντας ἢ ὑπάρχοντας, οἵ τινες ἐν εὐσυνήθειαν σωτηρίας τῇ ἀκαθέκτῳ ἐκλιπεῖν, ἀνιάτως δὲ ἐκείνοις ὑπὸ τῆς κοινῆς αὐτῶν· οἵ τινες τοῦ ἰδίας πλάνης πονηροῦ ἐπιχείρησιν καθαπτόμενοι, κατ' ἐξέμνησι ὁ Μακάριος. ἢ ὑπὸ τοῦ ἀκρῶν τῆς σοφίας τοῦ λογισμοῦ ἐπιστρέφθη λόγοι, ἢ ἀπὸ πικρίας πύρῳ κλύσεως καὶ λύσεις, ἀπερίφρακτον ὑπὸ τῆς ἀληθοῦς τῆς σοφίας τοῦ πυλῶν, τοὺτέστι τοῦ Χριστοῦ, ὡς πολυφρυκτὸς ἢ λαμπρόφορος. διὸ ἢ τοῦ τῆς ἀναθέματος δίκην ἀξίως ἐπάγουσι, ἢ αἰωνίοις σωιδέσμοις ἀδιαλύτοις, μὴ βουλόμενοι μετανοῆσαι [a] ἀνθελκύσαι ἀπαρεμβόλῳ κατέχονται· μόνοις πάλιν διανοίᾳ τοῦ μιασμοῦ τῆς οἰκείας λειμῶνος ἀδιαπαλίας τῇ ἀχαλινώτῳ αὐτοῦ πάλαι πρὸς τῆς ἀπουσίαν μολύνων· οἵ τινες καὶ μέχρι τοῦ παρόντος ὑβρίσαντες τῇ οἰκείᾳ αὐτοῦ ἀκμῇ σοφισμοῦ πλάνοις, [b] ὑπὲρ ἵνα ὀφθῶσιν τῆς ἀληθείας ὑποκρίσεως σωθῶν. τῇ γὰρ χρονίᾳ κακίᾳ ἐπλατύνθη ἡ καρδία αὐτοῦ· καὶ πρὸς πᾶσιν ἐφάνησαν σωτηρίᾳ μᾶλλον, ὑπὲρ ἀγνοίᾳ ἐξολισθήσεως, ὡς ἀνυσίοις ὑπομιμνήσκομεν τῇ ἀποστολικῇ ἀληθείᾳ· ἢ μᾶλλον τοῦ ἑαυτῶν, ὑπὲρ τοῦ τῶ Θεοῦ δόξαν ἐπιζητοῦντες. ὑπέτων ὁ κύριος ὑπομιμνήσκει τοῖς πλημμελοῦσιν ἀσεβέστατον ἀσεβῆ ἀφέσεως μετανοίας. οὐ γὰρ βούλεται τὸν θάνατον τῆ ἁμαρτωλοῦ, ἀλλ' ἵνα ἐπιστρέφῃ, ἢ ζήσωσι. ὅτε γὰρ ὑπομιμνήσκειν καταξίωσι ὁ ἡμέτερος δεσπότης ἀεὶ θείων αὐτῆς χαλκείων τοῦ ἡμετέρου σωτῆρος, ἵνα μανθάνωσι ἐν τοῖς δόγμασι τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἢ τῆς σωτηρίου διδασκαλίας, ὅπως φθάσωσι ἀσεβῆ τοῦ τῆς ὑγιοῦς πίστεως γνῶσιν· εἰς ἀλήθειαν ἢ ἐξ τὸν πίστ νοσηρὸν ὑγιοῦς χεῖρα πολυμαθοῦς διδασκαλίας ὑπομιμνήσκῃ σωτῆρος, ἵνα ἀσεβῆ τὸν τῆς ἀληθείας λιμένα ἀφίκωνται· καὶ ἀσεβῆ τὰ ὑγιαίνοντα τῆς ὑγιαινούσης πίστεως τοῦ ὀρθόδοξα ἀβλαβῶς ἰατρικὰ βοηθήματα παρεχόμενα κατὰ τὸ ἁρμόζον τῇ ἡμετέρᾳ ἐλαχιστίᾳ· οἱ παρελπίδος ὑπομνήσεως ἰατρῶν παρεσῶν τοῖς ἐθέλουσι. κἂν οἱ δὲ ἀσεβῆ τοῦ κατέχοντα τῆς ἀκαζήλου καὶ ἀπαθοῦς πίστως ὁ χαρακτὴρ τῆς γραφῆς ἐκ διαμελῶσιν ἀγῶνας τῆς ὑμετέρας φρενήσεως, καὶ τὸν

a *Sive*, ἀλλ-τον
b al. ὕπερ

ANNO CHRISTI 681.

μονεφυὲς ἀνεδοσαν αὐτῇ ἀρχιερέων τε καὶ ἀναρχῶν διηγήσασθαι· ἀλλ' οἱ ἀμφὶ Θεὸν τῆς ἀνδρείας ὑμῶν τὰ ἀξιάγαστα πανταχῇ παραπέμψαι τοῦ παντὸς κόσμου πανταχοῦ ὧδε βοάτω. ὦ ἁγία μῆτερ ἐκκλησία, ἀνάστηθι, ἔκδυσαι τὸ ἔνδυμα τῆς συγκύπτοντος, καὶ ἔνδυσαι τὴν στολὴν τῆς εὐφροσύνης σου. ἰδοὺ ὁ υἱός σου ὁ εὐσεβέστατος βασιλεύς, ὁ σὸς ἀρήτωρ καὶ βοηθὸς σός· μὴ ταράττου· ἀπεζώσατο γὰρ ῥομφαίαν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὃν ἀμφὶ διαιρεῖ τοὺς ἀπίστους ἀπὸ τῶν πιστῶν· ἐνεδύσατο πίστεως θώρακα, καὶ περικεφαλαίαν σωτηρίας ἐλπίδα. ἰδοὺ ὁ σὸς στρατομάχος ὁ υἱὸς Δαυίδ. μὴ φοβοῦ, θύγατερ· οὐ γὰρ ὁποῖος ὁ ἐκείνου τοῦ Ἰουδαίου ἦν ὁ βασιλεύς, ἀλλ' οἷος ὁ σὸς, ὁ τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ διαπρεπὴς βασιλεύς, πορφυρωθεὶς ἐν τῷ τοῦ Ναζωραίου αἵματι, τὸν σὸν πολέμιον τὸν μεγαλορρήμονα Γολιὰθ καταβαλὼν, ᾧ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν φάλαγγα πανταχοῦ διεσκόρπισε, καὶ ἐπάταξεν αὐτοῦ κατὰ κόρην λίθου τὸ μέτωπον, ὥστε σφαγὰς διηνεκὲς οὐκ ὑπῆρχε· καὶ τῆς κεφαλῆς ἀφαιρεθείσης αὐτοῦ τὸ μέλος ἰσχὺς οὐδεμία ἐφάνη· καὶ ἰδοὺ πανταχοῦ θρὶ θέρεται θριαμβεύεται. συναθροίσθητι οὖν ᾗ συνέλθετε, ὦ θεοσέβειαι πανταχοῦ τοῦ κόσμου λαοί, ἅμα τοῖς ἱερεῦσι τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιάσατε· ἅπερ μεγάλην τῇ φωνῇ λέγοντες· ἰδοὺ πάρεστιν ὁ υἱὸς Δαυὶδ, ὁ στρατομάχος τοῦ Αὐγούστου, οὐ μόνον ἐν χιλιάσι· οὐδὲ γὰρ τῶν καθολικῶν τόκων τοῦ διαχρίστου πεφύκασιν ἀνεπίστημοι τὰς ἀριθμητικὰς συμβεβλῆσθαι· ἀλλ' ἐν μὲν καὶ οὗτον τὸν ἀρχηγὸν καὶ πολέμιον καὶ ἀγωνάρχην καὶ ἐπήτειον πάντων τοῦ παντὸς καὶ τῆς πάσης τὸν ἀβάσιλευτον μετὰ τοῦ αὐτοῦ πλήθους καὶ τοῦ συμμάχου τοῦ ὅπλου τῆς ἀληθείας ἐνδυσάμενον καὶ ὑπολήψεως παρρησίας καὶ ἀκριβείας κατόπλισιν. διεγείρεσθω οὖν, ἁγία μῆτερ ἐκκλησία, ἀνίεσο ὑπέρχεσθαι τῆς τῆς ἐλευθερίας, ἣ πολλάκις καταπεπλήγασι, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξαπεπλήγασι· ἀνίσταται γὰρ ὁ σὸς ἀνίκητος βασιλεὺς ὁ Χριστὸς βασιλέα φιλόχριστον τὸν σὸν ὑπέρμαχον, τὸν σὸν διαγένηται ἢ * πεύχει· ὧ πῶς τοῦ σπουδάσματος τῆς ἐμφύτου πίστεως τὸν ἑαυτῆς ὑπερκόσμους καμφθόγγους ἦλον καθωμοίζει τὸν κόσμον· καὶ πάντες οἱ πανὸ ἀγαπητοὶ τοῦ Θεοῦ διαγενείας ἀκατάπαυστος, ὃς δὲ ἀπάντων ὁ λίτης καὶ ὁ καθ' ὅλους καταπαύων, καὶ σωτηρίᾳ· αἱ τῷ Θεοῦ ἐκκλησίαι ἀνθυπάτου ῥωδίνας λύει πάσῃ τῇ ἰδίᾳ εὐσεβείᾳ, καὶ τῆς βασιλικῆς εὐεδελφότητος δόξης, καὶ τῇ αἰωνοβασιλείᾳ ἐγκρίνῃ σωτηρίᾳ· ὡς πᾶν ᾗ ὁ εὐδοκιμώτατος ὑμῶν διοίκησις τῆς διαπρεπεῖς ῥήμασι τὸν Χριστὸν μυσταγωγῶν ἐπαγγελίαις· ἰδοὺ γὰρ μεθ' ὑμῶν εἰμι ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος· ἄκαιρο πίστεως Ἰησοῦ Χριστὲ, τῷ πνεῦ τῆς δεδόξασται πίστεως, ᾗ τῆς αἰωνίου βασιλείας καὶ ἀϊδιωτικῆς δόξης ἐν ἀπολαύσει ἡμῶν· καὶ καθολικῶς ἀπὸ πάσης τὸν οἰκουμένου τὸ κράτος αὐτῆς αἰωνιζόντως πλατύνοις. σὺ δὲ παμπόνων ἀναφαρεῖ ἐλάμψεν ἀπαμειβὸν Κωνσταντῖνον τὸν ὑποδιάκονον ᾗ μεγαυχέσιον ὕδνου τῷ ἀποστολικῷ θρόνου, τὸν ᾗ θεῷ μικροῦ μετὰ σοῦ λογαριάσεων τοῦ τῆς ἀποστολικῆς μετίμης τοῦ σεσηγμένου μετὰ παραβολῶν ἐν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ τῇ αὐτοῦ ἀποστολικῇ, τῇ αὐτοῦ φιλεσθρατίᾳ ᾗ ὑμετέρᾳ βασιλικῇ μεγαλοψυχίᾳ δέξασθαι καταξιώσῃ, καὶ τῆς ἀκαιρεσίας αὐτοῦ τὸ εἰς τῆς διάφορας ἀπολύσῃ, καὶ εἰς ἄμφωτον ἀξίως δέξησθαι. τὸ δοκοῦν τῇ θειοτάτῃ κράτος ᾗ οἰκείοις ἀμφιλαλήτῳ χάρις, καὶ πάντων σῴζει τοῖς αὐχένας ὑποτάξῃ.

* al. ὑποτάσσει.

A narrare non ſufficiat, non tamen ideo prætermittenda ſunt fortitudinis inſignia, dum ubique orbis univerſus ejus canit præconia. O ſancta mater eccleſia, exſurge, depone pallium mœroris, & induere ſtolam jucunditatis tuæ. Ecce filius tuus conſtantiſſimus principum, defenſor tuus, adjutor tuus, ne commoveatis: accinctus eſt gladium verbum Dei, quo dividit incredulos a fidelibus: induit ſe loricam fidei, & galeam ſalutis ſpem. En propugnator tuus, confide, ne metuas, novus David: non ille rex unius gentis Judaicæ, ſed hic tuus Chriſtianæ plebis piiſſimus princeps: Nazareni ſanguine purpuratus, dejecit Goliam magniloquum hoſtem tuum, & cunctum agmen ejus huc illuc eque diſperſit: percuſſit frontem ejus jactu lapidis, ubi non inerat ſignaculum pietatis, amputatum eſt caput ejus, & in membris ejus nullus vigor relictus eſt. En ubique triumphus portatur in pilo. Congregamini pariter, & venite, o religioſiſſimæ Chriſti eccleſiæ, cum ſacerdotibus plebes toto orbe diffuſæ, canite magna voce, & dicite: Vivit novus David * conſtantiſſimus Auguſtorum, non in millibus ſolum; nec enim generalem evangelicæ prædicationis victoriam numerorum vinculis quiſquam poterit comprehendere; ſed & ipſum principem, & hoſtem, & ducem, ac incentorem omnium malorum & errorem diabolum, cum ſuis legionibus atque fautoribus, per arma veræ atque orthodoxæ, & apoſtolicæ traditionis & confeſſionis extinxit. Exſulta nunc ſecura, ſancta mater eccleſia, de libertate tua ſæpius impugnata, ſed non derelicta. Suſcitavit rex tuus invictiſſimus Chriſtus principem piiſſimum propugnatorem tuum, benefactorem tuum atque opulentiſſimum largitorem, cujus ſtudio orthodoxa fides recollecto ſplendore toto orbe irradiat, fideles omnes gratiam referentes exſultant, infideles mœror atque dejectio comprimit & confundit, eccleſiæ Chriſti de cunctis oppreſſionibus liberatæ reſpirant, donis imperialibus confoventur, principali præſidio muniuntur: quibus dominicis verbis auguſta veſtra benignitas Chriſtum imitando pollicetur! *Ecce ego vobiscum ſum usque ad conſummationem ſæculi*: ut Dominus Jeſus Chriſtus, cujus exemplis utitur, & æterno ejus regno & perenni gloria potiatur, & in orbem terrarum generaliter atque perenniter ejus imperium dilatetur. Præſentis denique ſuggeſtionis exiguum portatorem Conſtantinum ſubdiaconum, regionarium hujus ſanctæ apoſtolicæ ſedis, qui & nuper cum legatis apoſtolicæ memoriæ prædeceſſoris mei interfuit ſanctæ ſynodo inibi celebratæ, clementia conſueta dignum exceptione cenſeat veſtra regalis magnanimitas; ejuſque ſuggeſtionibus aurem pietatis accommodet, ut autem miniſtrum dignanter ſuſcipiat. Piiſſimum domini imperium gratia ſuperna cuſtodiat, & ei omnium gentium colla ſubſternat. Data Nonis Maii, indictione decima.

* Alluſio ad nom. Latinum Conſtantini.

1. Reg. 17.

Matth. 28.

Anno 681. imo Leonis ejus Papæ.

ὁ σὸς ἀρήτωρ καὶ βοηθὸς σός· ἀπεζώσατο γὰρ ῥομφαίαν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὃν ἀμφὶ διαιρεῖ τοὺς ἀπίστους ἀπὸ τῶν πιστῶν· ἐνεδύσατο πίστεως θώρακα, καὶ περικεφαλαίαν σωτηρίας ἐλπίδα. ἰδοὺ ὁ σὸς στρατομάχος ὁ υἱὸς Δαυίδ. μὴ φοβοῦ, θύγατερ· οὐ γὰρ ὁποῖος ὁ ἐκείνου τοῦ Ἰουδαίου ἦν ὁ βασιλεύς, ἀλλ' οἷος ὁ σὸς, ὁ τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ διαπρεπὴς βασιλεύς, πορφυρωθεὶς ἐν τῷ τοῦ Ναζωραίου αἵματι, τὸν σὸν πολέμιον τὸν μεγαλορρήμονα Γολιὰθ καταβαλὼν, ᾧ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν φάλαγγα πανταχοῦ διεσκόρπισε, καὶ ἐπάταξεν αὐτοῦ κατὰ κόρην λίθου τὸ μέτωπον, ὥστε σφαγὰς διηνεκὲς οὐκ ὑπῆρχε· καὶ τῆς κεφαλῆς ἀφαιρεθείσης αὐτοῦ τὸ μέλος ἰσχὺς οὐδεμία ἐφάνη· καὶ ἰδοὺ πανταχοῦ θρὶ θέρεται θριαμβεύεται. συναθροίσθητι οὖν ᾗ συνέλθετε, ὦ θεοσέβειαι πανταχοῦ τοῦ κόσμου λαοί, ἅμα τοῖς ἱερεῦσι τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιάσατε· ἅπερ μεγάλην τῇ φωνῇ λέγοντες· ἰδοὺ πάρεστιν ὁ υἱὸς Δαυὶδ, ὁ στρατομάχος τοῦ Αὐγούστου, οὐ μόνον ἐν χιλιάσι· οὐδὲ γὰρ τῶν καθολικῶν τόκων τοῦ διαχρίστου πεφύκασιν ἀνεπίστημοι τὰς ἀριθμητικὰς συμβεβλῆσθαι· ἀλλ' ἐν μὲν καὶ οὗτον τὸν ἀρχηγὸν καὶ πολέμιον καὶ ἀγωνάρχην καὶ ἐπήτειον πάντων τοῦ παντὸς καὶ τῆς πάσης τὸν ἀβάσιλευτον μετὰ τοῦ αὐτοῦ πλήθους καὶ τοῦ συμμάχου τοῦ ὅπλου τῆς ἀληθείας ἐνδυσάμενον καὶ ὑπολήψεως παρρησίας καὶ ἀκριβείας κατόπλισιν. διεγείρεσθω οὖν, ἁγία μῆτερ ἐκκλησία, ἀνίεσο ὑπέρχεσθαι τῆς τῆς ἐλευθερίας, ἣ πολλάκις καταπεπλήγασι, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξαπεπλήγασι· ἀνίσταται γὰρ ὁ σὸς ἀνίκητος βασιλεὺς ὁ Χριστὸς βασιλέα φιλόχριστον τὸν σὸν ὑπέρμαχον, τὸν σὸν διαγένηται ἢ * πεύχει· ὧ πῶς τοῦ σπουδάσματος τῆς ἐμφύτου πίστεως τὸν ἑαυτῆς ὑπερκόσμους καμφθόγγους ἦλον καθωμοίζει τὸν κόσμον· καὶ πάντες οἱ πανὸ ἀγαπητοὶ τοῦ Θεοῦ διαγενείας ἀκατάπαυστος, ὃς δὲ ἀπάντων ὁ λίτης καὶ ὁ καθ' ὅλους καταπαύων, καὶ σωτηρίᾳ· αἱ τῷ Θεοῦ ἐκκλησίαι ἀνθυπάτου ῥωδίνας λύει πάσῃ τῇ ἰδίᾳ εὐσεβείᾳ, καὶ τῆς βασιλικῆς εὐεδελφότητος δόξης, καὶ τῇ αἰωνοβασιλείᾳ ἐγκρίνῃ σωτηρίᾳ· ὡς πᾶν ᾗ ὁ εὐδοκιμώτατος ὑμῶν διοίκησις τῆς διαπρεπεῖς ῥήμασι τὸν Χριστὸν μυσταγωγῶν ἐπαγγελίαις· ἰδοὺ γὰρ μεθ' ὑμῶν εἰμι ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος· ἄκαιρο πίστεως Ἰησοῦ Χριστὲ, τῷ πνεῦ τῆς δεδόξασται πίστεως, ᾗ τῆς αἰωνίου βασιλείας καὶ ἀϊδιωτικῆς δόξης ἐν ἀπολαύσει ἡμῶν· καὶ καθολικῶς ἀπὸ πάσης τὸν οἰκουμένου τὸ κράτος αὐτῆς αἰωνιζόντως πλατύνοις. σὺ δὲ παμπόνων ἀναφαρεῖ ἐλάμψεν ἀπαμειβὸν Κωνσταντῖνον τὸν ὑποδιάκονον ᾗ μεγαυχέσιον ὕδνου τῷ ἀποστολικῷ θρόνου, τὸν ᾗ θεῷ μικροῦ μετὰ σοῦ λογαριάσεων τοῦ τῆς ἀποστολικῆς μετίμης τοῦ σεσηγμένου μετὰ παραβολῶν ἐν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ τῇ αὐτοῦ ἀποστολικῇ, τῇ αὐτοῦ φιλεσθρατίᾳ ᾗ ὑμετέρᾳ βασιλικῇ μεγαλοψυχίᾳ δέξασθαι καταξιώσῃ, καὶ τῆς ἀκαιρεσίας αὐτοῦ τὸ εἰς τῆς διάφορας ἀπολύσῃ, καὶ εἰς ἄμφωτον ἀξίως δέξησθαι. τὸ δοκοῦν τῇ θειοτάτῃ κράτος ᾗ οἰκείοις ἀμφιλαλήτῳ χάρις, καὶ πάντων σῴζει τοῖς αὐχένας ὑποτάξῃ.

EXEMPLAR DIVINÆ JUSSIONIS JUSTINIANI AUGUSTI, in confirmationem ſextæ ſynodi Conſtantinopolitanæ.

In nomine Domini Dei & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, Imperator Cæſar Flavius Juſtinianus, fidelis in Jeſu Chriſto, pacificus, pius perpetuus Auguſtus, Joanni [b] vero ſanctiſſimo ac beatiſſimo archiepiſcopo antiquæ almæ urbis Romæ atque univerſali Papæ.

[b] Forte, viro

Omnia non exſtant: verba huc Latinitate eſſ. ex priore editione Regia.

MAgnam ſtudium, magnum ſolicitudinem nos habentes pro ſtabilitate immaculatæ Chriſtianorum fidei; dehinc namque clementiſſimum noſtrum Deum adjutorem, & ſuſceptorem noſtræ ſerenitatis eſſe confidimus, adverſus omnem inimicum Chriſto dilectæ noſtræ reipublicæ; dum cognitum eſt nobis, quia ſynodalia geſta, eorumque definitionem, quam & inſtituere noſcitur ſanctum ſextum concilium, quod congregatum eſt in tempore ſanctæ memoriæ noſtri patris, in hanc a Deo conſervandam regiam urbem, apud quoſdam noſtros judices remiſerunt. Neque enim

ANNO CHRISTI 681.

omnino prævidimus alterum aliquem apud ſe detinere ea, ſine noſtra piiſſima ſerenitate; eo quod nos [a] copioſos miſericordia noſter Deus cuſtodes conſtituit ejuſdem immaculatæ Chriſtianorum fidei: ſed mox duximus noſtros patres ſanctiſſimos ac beatiſſimos patriarchas cum veſtræ beatitudinis apocriſiario, & ſanctiſſimum ſenatum; verum etiam Deo amabiles metropolitas & epiſcopos, qui hic in regia urbe commorantur, & deinceps militantes incolas ſancti palatii, nec non & ex collegiis popularibus & ab excubitoribus; inſuper etiam quoſdam de Chriſto dilectis exercitibus, tam ab a Deo conſervando imperiali obſequio, quamque ab orientali [b] Thraciano, ſimiliter & ab Armeniano, etiam ab exercitu Italiæ, deinde ex Cabatiſianis & Septenſianis, ſeu de Sardinia atque de Africano exercitu, qui ad noſtram pietatem ingreſſi ſunt: & juſſimus præfatas ſynodalium geſtorum chartas in medium adduci, & coram ſupradictis omnibus lectionem eorum fieri: omnesque diligenter audientes ſignare ipſas fecimus: quorum auditorum univerſitas in noſtris manibus eas præbuit chartas, ut debeamus nos tenendo inviolatas conſervare ipſas: ut non licentia fuerit in quolibet tempore his, qui timorem Dei nolunt habere, aliquid corrumpere aut ſubmutare ab his, quæ inſerta ſunt in prænominatis ſynodalibus geſtis. Quas eotas chartas bene definitas in temporibus ſanctæ memoriæ noſtri patris, ex probabilibus ſanctis patribus qui propriæ linguæ & manuum fidem apud Dominum noſtrum Ielum Chriſtum verumque Deum exiſtentem, confirmaſſe dignoſcitur, & confitentes eam docuiſſe, nos ſperamus clementiſſimum noſtrum Deum, quia uſque dum noſter ſpiritus ſtaturus eſt ex Deo eſſe in nobis, ipſas chartas illibatas & incommutabiles ſemper conſervabimus. Ad inſinuandum itaque veſtræ paternæ beatitudini hujuſmodi capituli motiones, prævidimus & earum ſcientiam notam feciſſe beatitudini veſtræ. *Et manu* [a] *aiva*. Divinitas te ſervet per multos annos, ſanctiſſime ac beatiſſime pater. Data decimotertio Kalendas Martias, Conſtantinopoli in imperiali domo, piiſſimoque & perpetuo Auguſto Juſtiniano Imperatore, anno ſecundo, & poſt conſulatum ejus anno ſecundo, indictione decimaquinta.

ANNO CHRISTI 681.

[a] Pro. copioſa

[b] Forte deeſt Iuxpmilio &

[a] Sive, divinitas

Anno Chriſti 687.

In codice Bellovacenſi hæc ſubjiciuntur verba: Scriptus eſt codex temporibus domini Sergii [b] ſanctiſſimi beatiſſimi Papæ, & in patriarchio ſanctæ eccleſiæ Romæ recluditur. Deo gratias. Amen.

[b] Obiit anno 701.

CONCILII OECUMENICI VI.

VERSIO ALTERA

longe accuratior.

Ex vetuſto codice manuſcripto Bibliothecæ Collegii Pariſienſis Societatis JESU.

ACTA SANCTI CONCILII

quod fuit Conſtantinopoli adverſus eos qui impie docuerunt unam eſſe voluntatem & unam operationem in incarnata œconomia Domini noſtri Jeſu Chriſti, veri Dei noſtri, qui eſt unus ex ſanctæ & ejuſdem eſſentiæ Trinitate.

ACTIO PRIMA.

IN nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti, Dei & Servatoris noſtri; imperii divinitus coronatorum & ſereniſſimorum dominorum noſtrorum Flaviorum, Conſtantini quidem valde pii & a Deo electi magni Imperatoris ſemper auguſti anno viceſimo ſeptimo, & poſt conſulatum divinæ ejus clementiæ anno decimo tertio; Heraclii autem & Tiberii a Deo cuſtoditorum ejus fratrum, anno viceſimo ſecundo, ſeptimo menſis Novembris, indictione nona: præſidente eodem pio & Chriſti amante magno Imperatore Conſtantino in ſecreto divini palatii quod dicitur Trullus, & juſſu divinæ ejus ſerenitatis præſentibus & audientibus Niceta glorioſiſſimo exconſule patricio & magiſtro imperialium Officiorum, Theodoro glorioſiſſimo exconſule Patricio Comite Imperialis obſequii & ſubpræpoſito Thraciæ, Sergio glorioſiſſimo exconſule Patricio, Paulo glorioſiſſimo exconſule Patricio, Juliano glorioſiſſimo exconſule Patricio & militarium rationum præfecto, Conſtantino glorioſiſſimo exconſule Patricio & curatore imperialis domus Hormiſdæ, Anaſtaſio glorioſiſſimo exconſule Patricio & vicario Comitis excubiarum imperialium, Joanne glorioſiſſimo exconſule Patricio & Quæſtore, Polyeucto glorioſiſſimo exconſule, Thoma glorioſiſſimo exconſule, Paulo glorioſiſſimo exconſule & adminiſtratore provinciarum Orientalium, Petro glorioſiſſimo exconſule, Leontio glorioſiſſimo exconſule & domeſtico menſæ Imperatoriæ. Cum convenſſet ſancta & Oecumenica ſynodus, quæ juſſu Imperatoris congregata fuerat in hac Imperatoria quæ a Deo cuſtoditur civitate; nempe Theodorus & Georgius reverentiſſimi preſbyteri; & Joannes reverentiſſimus Diaconus vicem gerentes ſanctiſſimi veteris Romæ archiepiſcopi Agathonis; & Georgius ſanctiſſimus archiepiſcopus hujus inclytæ Conſtantinopolis novæ Romæ; & Petrus religioſus preſbyter monachus & legatus ſedis magnæ, Alexandrinæ civitatis: & Macarius ſanctiſſimus archiepiſcopus civitatis Antiochiæ: & Georgius reverentiſſimus preſbyter monachus & Apocriſiarius; & Theodorus ſanctiſſimus legatus ſedis Hieroſolymitanæ: Joannes epiſcopus civitatis Portuenſis, Abundantius epiſcopus civitatis Paternæ, Joannes epiſcopus civitatis Rheginæ, vicem gerentes ſanctæ centum & viginti quinque reverentiſſimorum epiſcoporum ſynodi, quæ habita fuit in Roma veteri: qui etiam propriis ſubſcriptionibus fuerunt declarati in relatione quæ ab ipſis facta eſt apud valde pium Imperatorem Conſtantinum: & Theodorus reverentiſſimus preſbyter, & legatus religioſiſſimi Ravennæ archiepiſcopi Theodori: Baſilius epiſcopus Gortynæ civitatis inſulæ Cretenſium, Theodorus Epheſi epiſcopus, Siſinius epiſcopus Heracleæ Thraciæ, Georgius epiſcopus Cyzici, Petrus epiſcopus Nicomediæ, Photius epiſcopus Nicææ, Joannes epiſcopus Chalcedonenſis, Theodorus epiſcopus Melitenæ, Siſinius epiſcopus Hierapolis Phrygiæ, Macrobius epiſcopus Seleuciæ Iauriæ, Georgius epiſcopus Bizyæ Thraciæ, Gregorius epiſcopus Myulenes, Sergius epiſcopus Selybriæ, Andreas epiſcopus Methymnes, Theognius epiſcopus Cii, Georgius epiſcopus Cabulianorum, Antonius epiſcopus Hypæporum, Geneſius epiſcopus Anaſtaſiopolis, Plato epiſcopus Cinnæ, Joannes epi-

ANNO CHRISTI 680.

ſcopus Daſcylei, Theodorus epiſcopus Juſtinianopolis Gordi, Theodorus epiſcopus Beritſæ, Stephanus epiſcopus Heracleæ Ponti, Longinus epiſcopus Tii, Domitius epiſcopus Pluſiadis, Solomon epiſcopus Clanei, Georgius epiſcopus Coi, Joannes epiſcopus Myndi, Gregorius epiſcopus Cantani, Joannes epiſcopus Lappæ, Eulalius epiſcopus Zenonopolis, Conſtantinus epiſcopus Palilandi, Theodorus epiſcopus Olbæ, Theophanes preſbyter & Præfectus religioſi in Sicilia monaſterii quod appellatur Baïarum, Georgius preſbyter & monachus monaſterii Renna, quod ſitum eſt in Roma veteri, Conon & Stephanus preſbyteri & monachi monaſterii ædis quæ dicitur Arſicia, quæ ſita eſt in Roma veteri: Anaſtaſius preſbyter & monachus oratoriorum religioſi Patriarchei quod eſt Conſtantinopoli; & Stephanus preſbyter & monachus, diſcipulus Macarii ſanctiſſimi archiepiſcopi divinæ civitatis Antiochiæ; Et ſediſſent glorioſiſſimi patricii & Conſules ex tranſverſo pii & Chriſti amantis Imperatoris noſtri Conſtantini: & a ſiniſtra quidem ejus parte ſediſſent ſanctiſſimi legati ſanctiſſimi archiepiſcopi Romæ veteris Agathonis, & religioſi epiſcopi qui vicem gerebant ſynodi quæ ab eo fuit habita: & Theodorus preſbyter & legatus religioſiſſimi archiepiſcopi Ravennæ, & Baſilius epiſcopus Gortynæ, & Georgius preſbyter monachus & Apocriſiarius, Theodorus ſanctiſſimus legatus ſedis Hieroſolymitanæ, & reliqui epiſcopi qui erant ſub ſede ſanctiſſimi Papæ Romæ veteris: A dextera autem parte ſediſſent ſimiliter, Georgius ſanctiſſimus archiepiſcopus Conſtantinopolis novæ Romæ; & Macarius ſanctiſſimus archiepiſcopus divinæ civitatis Antiochiæ, & Petrus religioſiſſimus preſbyter Monachus & legatus ſedis magnæ Alexandriæ civitatis, & Theodorus epiſcopus Epheſi, & ceteri religioſiſſimi epiſcopi qui erant ſub ſede ſanctiſſimi archiepiſcopi Conſtantinopolitani, & ſanctiſſimi archiepiſcopi divinæ civitatis Antiochiæ: In medio propoſitis ſanctis & intemeratis Chriſti Dei noſtri evangeliis, Theodorus & Georgius valde pii preſbyteri, & Joannes maxime pius diaconus, qui vicem gerebant ſanctiſſimi Papæ ſedis Apoſtolicæ veteris Romæ, Agathonis; & præterea qui vicem gerebant ab eo habitæ ſynodi, dixerunt: Optime Domine, ex ſacra quæ a divina veſtra potentia miſſa eſt ad ſanctiſſimum noſtrum Papam, ab eo miſſi ſumus ad pia veſtigia veſtræ a Deo fultæ ſerenitatis cum ejus relatione, & cum alia etiam ſynodica relatione quæ ſimiliter facta eſt ad veſtram a Deo munitam pietatem a ſanctiſſimis qui ei ſubſunt epiſcopis, quas etiam tradidimus veſtræ a Deo coronatæ potentiæ. Quoniam autem ante quadraginta plus minuſve annos, quaſdam vocum novitates adverſus fidem orthodoxam introduxerunt qui illis temporibus fuerunt præſules veſtræ hujus regiæ & a Deo cuſtoditæ civitatis, Sergius, inquam, Paulus, Pyrrhus & Petrus, Cyrus quoque qui fuit antiſtes civitatis Alexandriæ, & præterea Theodorus qui fuit epiſcopus civitatis; quæ dicitur Pharan, & quidam alii eos ſecuti, qui decreverunt & docuerunt unam eſſe voluntatem & unam operationem, in incarnata diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti qui eſt unus ex ſancta Trinitate; & cum quæ vobis ſervit noſtra ſedes apoſtolica de eo ſæpe admoniſſet, & deinde etiam rogaſſet, & non potuiſſet uſque in hodiernum diem ab hac reproba abducere ſententia; petimus a veſtra a Deo coronata potentia, ut qui ſunt ex partibus ſanctiſſimæ eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, dicant undenam inventa ſit ejuſmodi vocum novitas. Conſtantinus pius Imperator dixit: Qui audierunt, Georgius ſanctiſſimus archiepiſcopus hujus a Deo cuſtoditæ civitatis, & Macarius ſanctiſſimus archiepiſcopus Antiochiæ civitatis, & quæ ei ſubeſt ſynodus, ad ea quæ dicta ſunt ex parte Apoſtolicæ ſedis magnæ Romanorum civitatis, perſequantur ea quæ ſibi videntur. Macarius religioſiſſimus archiepiſcopus Antiochiæ civitatis, ſimul cum Stephano reverentiſſimo preſbytero & monacho ejus diſcipulo; & cum eis Petrus quoque religioſiſſimus metropolitanus Nicomediæ, & Solomon religioſiſſimus epiſcopus Clanii, verba facientes pro ſede ſanctiſſimæ quæ hic eſt eccleſiæ, & ſede Antiochiæ, dixerunt: Nos quidem non expoſuimus vocum novitates; ſed ſi quid accepimus tam ex ſanctis Oecumenicis ſynodis, quam ex ſanctis & electis patribus, & iis præterea qui fuerunt præſules hujus regiæ civitatis; Sergius, inquam Paulus, Pyrrhus & Petrus, & præterea Honorius qui fuit Papa Romæ veteris, & Cyrus qui fuit Papa Alexandriæ, nempe de voluntate & operatione, ita & credidimus & credimus & prædicamus, & parati ſumus ea quæ de eo dicuntur adducere.

Dixit Conſtantinus pius Imperator. Si vultis quæ de eo dicuntur nobis adducere, non aliter vos admittimus adducentes probationes, niſi ſicut dixiſtis, ex ſanctis & Oecumenicis ſynodis & ſanctis electis patribus.

Macarius religioſiſſimus archiepiſcopus Antiochiæ, & qui cum eo erant, dixerunt: Pie domine, jube per bibliothecarium ſanctiſſimæ quæ hic eſt magnæ eccleſiæ, libros ſanctarum ſynodorum in medium produci ex ſancto Patriarcheio.

Conſtantinus pius Imperator dixit: Jubemus acta ſanctarum & Oecumenicarum ſynodorum, ex ſancto Patriarcheio hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis illico in medium produci per competentem bibliothecarium, & legi. Et cum paruper exceſſiſſet Georgius religioſiſſimus diaconus & bibliothecarius, & acceſſiſſet in bibliothecam ſancti Patriarcheii, protulit libros ſanctarum & Oecumenicarum ſynodorum.

Conſtantinus pius Imperator dixit: Georgius reverentiſſimus diaconus & bibliothecarius, quos affert libros ſanctarum ſynodorum, tradat ad legendum.

Et cum accepiſſet Stephanus reverentiſſimus preſbyter & monachus diſcipulus Macarii ſanctiſſimi archiepiſcopi Antiocheni, primum librum actorum ſanctæ tertiæ Epheſinæ ſynodi prioris legit. Et cum veniſſet ad orationem compellatoriam, quæ a ſancto Cyrillo qui fuit antiſtes magnæ civitatis Alexandrinæ, habita eſt ad Theodoſium piæ memoriæ Imperatorem, cujus eſt initium: Gloriæ quidem quæ eſt in hominibus: Et paulo poſt: Veſtri autem religioſi imperii ſuſtentaculum eſt ipſe Dominus noſter Jeſus Chriſtus. Per ipſum enim Reges regnant, & potentes ſcribunt juſtitiam, ſicut ſcriptum eſt: eſt enim ejus omnipotens voluntas. Macarius ſanctiſſimus archiepiſcopus civitatis Antiochenæ, dixit: Ecce Domine, adduxi locum, qui dicit eſſe unam in Chriſto voluntatem. Sergenes autem qui vicem gerebant apoſtolicæ ſedis Romæ veteris, & quidam epiſcopi ſynodi Conſtantinopolitanæ, & glorioſiſſimi magiſtratus exclamaverunt dicentes: Superflue & præter id quod ſcriptum eſt, Macarius ſanctiſſimus epiſcopus civitatis Antiochenæ, ex dicto quod nunc lectum eſt, videtur affirmare unam eſſe voluntatem in duabus naturis unius Domini noſtri Jeſu Chriſti, hoc eſt, in ejus divinitate & humanitate. Hoc enim ſanctus Cyrillus in divina ipſius Domini noſtri Jeſu Chriſti & omnipotente natura accipiens ſcripſit, qui cum Patre & ſancto Spiritu communem & omnipotentem habet voluntatem. Et ideo eam omnipotentem vocat ſanctus Cyrillus; & alioqui ne numerative quidem poſuit unam ejuſmodi vo-

Actio II.

Anno Christi 680.

luntatem. Et cum lectus esset hic liber, dixit pius Imperator Constantinus: Legatur quoque alius liber sanctæ hujus tertiæ synodi. Quem cum cepisset Solomon religiosissimus diaconus & notarius sanctissimi Patriarchæ Constantinopolitani, legit a principio usque ad finem. Constantinus pius Imperator dixit: Sufficit quæ a nobis facta est hodierno die lectio, in qua finem acceperunt priora acta synodi Ephesinæ: altero autem die a nobis legentur acta synodi Chalcedonensis.

ACTIO SECUNDA.

IN nomine Domini Jesu Christi Dei & Servatoris nostri; imperii divinitus coronatorum & serenissimorum dominorum nostrorum Flaviorum; Constantini quidem pii & a Deo electi magni Imperatoris semper Augusti anno vicesimo septimo, & post consulatum divinæ ejus clementiæ anno decimo tertio; Heraclii autem & Tiberii a Deo custoditorum ejus fratrum, anno vicesimo secundo, decimo mensis Novembris, indictione nona.

Præsidente eodem pio & Christi amante magno Imperatore Constantino, in secreto divini palatii quod dicitur Trullus; & jussu ejus divinæ serenitatis, præsentibus & audientibus Niceta glorioſissimo exconsule Patricio & magistro imperialium officiorum, Theodoro glorioſissimo exconsule Patricio Comite imperialis obsequii, & subprætore Thraciæ; Sergio glorioſissimo exconsule Patricio, Paulo glorioſissimo exconsule Patricio, Juliano glorioſissimo exconsule Patricio & militarium rationum præfecto, Constantino glorioſissimo exconsule Patricio & Curatore imperialis domus Hormisdæ, Anastasio glorioſissimo exconsule Patricio & vicario Comitis imperialium excubiarum, Joanne glorioſissimo exconsule Patricio & Quæstore, Polyeucto glorioſissimo exconsule, Thoma glorioſissimo exconsule & administratore provinciarum Orientalium, Petro glorioſissimo exconsule, Leontio glorioſissimo exconsule & domestico mensæ regiæ.

Cum convenisset sancta & Oecumenica synodus quæ congregata fuerat jussu Imperatoris in hac a Deo custodita & regia civitate; videlicet Theodorus & Georgius reverentissimi presbyteri, & Joannes reverentissimus diaconus, qui vicem gerebant sanctissimi archiepiscopi veteris Romæ Agathonis: & Georgius sanctissimus archiepiscopus inclytæ hujus Constantinopolis novæ Romæ: & Petrus religiosus presbyter monachus & vicarius sedis magnæ Alexandriæ civitatis: & Macarius sanctissimus archiepiscopus divinæ civitatis Antiochiæ: & Georgius pius presbyter monachus & apocrisiarius: Theodorus sanctissimus legatus sedis Hierosolymitanæ: Joannes episcopus civitatis Portuensis, Abundantius episcopus civitatis Paterni, Joannes episcopus civitatis Rhegii, qui vicem gerebant sanctæ CXXV. reverentissimorum episcoporum synodi in veteri Roma habitæ, qui etiam per suas subscriptiones declarabantur in relatione quæ ab eis facta est ad pium Imperatorem Constantinum: & Theodorus reverentissimus presbyter & legatus religiosissimi archiepiscopi Ravennæ Theodori: Basilius episcopus civitatis Gortynæ Creetensium insulæ, Theodorus episcopus Ephesi, Sisinius episcopus Heracleæ Thraciæ, Georgius episcopus Cyzici, Petrus episcopus Nicomediæ, Photius episcopus Nicææ, Joannes episcopus Chalcedonis, Theodorus episcopus Meliten es, Sisinius episcopus Hierapolis Phrygiæ, Macrobius episcopus Seleuciæ Isauriæ, Georgius episcopus Bizyes Thraciæ, Gregorius episcopus Mitylenæ, Sergius episcopus Selybriæ, Andreas episcopus Methymnæ, Theognius episcopus Cii, Georgius episcopus Camulianorum, Antonius episcopus Hypæporum, Geneſius episcopus Anastasiopolis, Plato episcopus Cionum, Joannes episcopus Daseylii, Theodorus episcopus Justinianopolis Gordi, Theodorus episcopus Beriſſæ, Stephanus episcopus Heracleæ Ponti, Longinus episcopus Tii, Domitius episcopus Plusiadis, Solomon episcopus Clanei, Georgius episcopus Coi, Joannes episcopus Myndi, Gregorius episcopus Cantani, Joannes episcopus Lappæ, Eulalius episcopus Zenonopolis, Constantinus episcopus Dalisandi, Theodorus episcopus Olbæ, Theophanes presbyter & præfectus sancti in Sicilia monasterii quod dicitur Baiarum, Georgius Renna, quod situm est in Roma vetere, Conon & Stephanus presbyter & monachus monasterii quod dicitur ædes Arsicia sita in Roma veteri, Anastasius presbyter & monachus Oratoriorum sancti Patriarchii quod est Constantinopoli, & Stephanus presbyter & monachus, discipulus Macarii sanctissimi archiepiscopi divinæ civitatis Antiochiæ.

∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴

Desunt plurima.

∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴

Ecce fiat lectio. Et cum libros accepisset Petrus religiosissimus diaconus & notarius sanctissimi Patriarchæ Constantinopolis, legit. Et cum legeretur septima actio, inventi sunt in ea libelli duo, tamquam a sanctæ memoriæ Vigilio qui fuit Papa Romæ: unus quidem ad Justinianum, piæ memoriæ Imperatorem; alter autem ad Theodoram piæ memoriæ Augustam: in quibus sic continetur: Anathematizamus autem Theodorum quoque, qui fuit episcopus Mopsuestiæ, ut qui semper fuerit alienus ab ecclesiis, & contrarius sanctis Patribus: qui non confitetur incarnatum fuisse Deum Verbum, hoc est, Christum, & ejus esse unam hypostasim, unam personam, & unam operationem. Et rursus surgentes qui vicem gerebant apostolicæ sedis Romæ veteris, cum religiosis viris qui cum eis erant, exclamaverunt, & dixerunt: Absit, domine; Non dixit Vigilius unam operationem. Non sunt libelli Vigilii; falsatus fuit hic quoque liber, sicut proœmia primi libri sanctæ quintæ synodi. Nam si, domine, Vigilii dogma fuit hoc de una operatione, & admissum fuit a synodo, etiam in decreto hujus sanctæ synodi suscipienda fuit hæc vox de una operatione. Si legatur autem, o pie domine, hoc decretum, inveniet dominus omnem veritatem & seriem & ordinem, dicto libro lecto usque ad decretum. Lecto autem ipso quoque decreto usque ad finem, nequaquam inventum & aliquid insertum de una operatione in eo decreto.

In Graco hæc sunt ex Actorum synodi, supra, pag. 1050. B.

Theodorus & Georgius reverentissimi presbyteri, & Joannes reverentissimus diaconus, qui gerebant vicem sanctissimi Papæ apostolicæ sedis veteris Romæ, dixerunt: Petimus a divina vestra serenitate, ut dictus liber tempestive revocetur, ut quæ in eo facta fuit falsitas aperiatur.

Constantinus pius Imperator dixit: Quod est petitum, fiat altero die: præsens autem liber legatur usque ad finem. Et lectus fuit.

Constantinus pius Imperator dixit: Cum synodalium qui lecti sunt librorum cognitionem acceperit sancta synodus, & glorioſissimi magistratus; dicant an inventum sit definitum ab ipsis sanctis synodis, quod pollicitus est se ostensurum Macarius sanctissimus archiepiscopus Antiochenus, & qui cum eo sunt viri reverentissimi, unam esse voluntatem & operationem

ANNO CHRISTI 680.

in incarnata diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti.

Sancta ſynodus & glorioſiſſimi magiſtratus dixerunt: Ex lectis ſanctis ſynodis, ut ſcitis, reverentiſſimi, omnino non invenimus unam voluntatem & unam operationem in incarnata diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti qui eſt unus ex Trinitate. Conſtantinus pius Imperator dixit: Macarius ſanctiſſimus archiepiſcopus, & qui cum eo ſunt, dicant an ſicut ſunt polliciti, ſunt parati producere ſententias ſanctorum ſelectorum patrum, quæ debent oſtendere, ſicut ſunt polliciti, unam voluntatem & unam operationem in incarnata diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti: & eas proferant.

Macarius ſanctiſſimus archiepiſcopus Antiochenus, & qui cum eo erant, dixerunt: Convenienter iis quæ juſſit veſtra potentia, dato nobis certo termino, quas adducere promiſimus, ſanctorum patrum proferimus ſententias.

Conſtantinus pius Imperator dixit: Macarius ſanctiſſimus archiepiſcopus, & qui cum eo ſunt, altero die hoc agant.

Georgius ſanctiſſimus archiepiſcopus Conſtantinopolitanus, & quæ ſub eo erat ſynodus, dixerunt: Petimus a veſtra divina ſerenitate, ut quæ ad divinitus coronatam veſtram potentiam, ab Agathone ſanctiſſimo Papa apoſtolicæ ſedis veteris Romæ, & quæ ſub eo fuit ſynodo, miſſæ ſunt relationes, nobis audientibus legantur, ut nos accipiamus cognitionem eorum quæ in eis continentur.

Conſtantinus pius Imperator dixit: Quod a vobis eſt petitum, fiet altero die.

ACTIO TERTIA.

IN nomine Domini Jeſu Chriſti Dei & Servatoris noſtri; imperii divinitus coronatorum & ſereniſſimorum dominorum noſtrorum & maximorum benefactorum Flaviorum, Conſtantini quidem pii & a Deo electi magni Imperatoris ſuper Auguſti, anno viceſimo ſeptimo, & poſt conſulatum ejus divinæ clementiæ anno tertio decimo; Heraclii autem & Tiberii a Deo cuſtoditorum ejus fratrum, anno viceſimo ſeptimo, quinto decimo menſis Novembris, indictione nona, præſidente eodem pio & Chriſti amante Imperatore: Paulus magnificentiſſimus Imperatoris ſecretarius dixit: Meminit divina veſtra pietas, quod in præcedenti conventu, cum lecta eſſent acta ſanctæ quintæ ſynodi, Georgius ſanctiſſimus archiepiſcopus hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis, ſimul cum ſynodo quæ eſt ſub eo, petiit a pia veſtra potentia, ut legerentur relationes quæ factæ ſunt ab Agathone ſanctiſſimo Papa Romæ veteris; & ſynodo quæ eſt ſub eo: & dilulimus uſque ad diem præſentem.

Conſtantinus pius Imperator dixit: Legatur. Et prolata fuit ſcripta Græcis litteris dictarum relationum interpretatio, facta a magnificentiſſimo Diogene Imperatoris ſecretario: & lecta fuit ſic ad verbum.

Valde piis dominis & ſereniſſimis victoribus & triumphatoribus, filiis dilectiſſimis Domini noſtri Jeſu Chriſti, Conſtantino magno Imperatori, Heraclio & Tiberio Auguſtis, Agatho epiſcopus ſervus ſervorum Dei.

COnſideranti mihi humanæ vitæ diverſas moleſtias, & ad Deum ſolum verum cum vehementi mœrore ſuſpiranti, ut animam tempeſtatibus agitatam deſiderio divinæ miſericordiæ, impertiret conſolatione, & ex profundo afflictionum ſuæ dexteræ virtute ſublevaret; magnam & admirabilem, cum indeſinente gratiarum actione, fateor, ſereniſſimi domini & filii, conſolationis opportunitatem dignatus eſt exhibere, pium propoſitum veſtræ ſerenæ manſuetudinis; quod ad conſtituendam ac confirmandam ei divinitus creditam Chriſtianiſſimam rempublicam, ejus numen conceſſit; ut vis Imperatoria & benevolentia, de Deo per quem reges regnant, qui eſt Rex regum & Dominus dominantium, curam gerat & quærat, & a reprehenſione alienæ ejus fidei veritatem, ut tradita eſt ab Apoſtolis & Apoſtolicis patribus, vigilanter inquirat; & ut vera continet traditio ex inſtitutione, cupiat obſervari in omnibus eccleſiis: & ne aliquem ex iis qui audiunt tam pius lateat ſcopus, aut humana terreat ſuſpitio, conſiderando vos eſſe in ſumma poteſtate, voluit ut nos congregemur, & pleniſſima tranquillitate ad reſpondendum de prædicatione evangelicæ & Apoſtolicæ noſtræ fidei admoneamur. Divini enim apices ad Apoſtolicæ memoriæ dominum Pontificem, qui noſtram præceſſit mediocritatem, omnibus populis & gentibus per noſtrum miniſterium declararunt, & eos certiores reddiderunt. Quos quidem apices gratia ſancti Spiritus, calamo linguæ imperialis ex puro cordis theſauro dictavit; admonentes & non comprimentes; reſpondentes & non terrentes; non moleſtiam afferentes, ſed ad ea quæ ſunt Dei ſecundum Deum adhortantes. Nam ipſe quoque omnium creator & redemptor, cum poſſet mortales terrere majeſtate ſuæ divinitatis, manſuetudine potius quæ exprimi non poteſt benignitatis humiliter ad nos deſcendens, quos creavit dignatus eſt etiam redimere. Qui etiam ſpontaneam veræ in eum fidei a nobis ſuſcepit confeſſionem. Cujus beatus quoque Petrus Apoſtolorum ſummus nos admonet. *Paſcite qui eſt inter vos gregem Chriſti, non coacte, ſed ſponte, ſecundum Deum* adhortans. 1. Petr. 5.

His ergo divinis ſyllabis, manſuetiſſimi rerum domini, recreatus, & ad ſpem conſolationis ex profundiſſimis doloribus ſublevatus, cœpi majori paulatim fiducia quæ per ſacros manſuetudinis veſtræ apices juſſa erant exequi, prompteque & alacriter omnem adhibens operam, quænam perſonæ in hujus temporis imbecillitate, & in vobis ſervientis regionis qualitate poſſent inveniri, implendæ obedientiæ cauſa quæſivi, cum conſilio conſervorum meorum epiſcoporum, & ex ſynodo quæ ad hanc Apoſtolicam ſedem accedit, & ex ſervo veſtro clero qui diligit veſtram Chriſtianiſſimam potentiam, & conſequenter ex religioſiſſimis Dei ſervis; ut proficiſcerentur ad veſtigia piæ veſtræ ſerenitatis, ut ſincere exponerent ſententiam Apoſtolicorum præſulum qui præceſſerunt.

Quapropter ſuppliciter mente genu flectentes, rogamus veſtram benignitatem quæ ſemper reſpicit ad manſuetudinem, ut convenienter benignæ & venerandæ Imperatoriæ ſactæ promiſſioni, eos velit ſuſcipere veſtra quæ Chriſtum imitatur ſerenitas, & benignas aures dignetur præbere mediocribus noſtris relationibus. Sic omnipotentis Dei aures apertas ad audiendas veſtras ſupplicationes, inveniet veſtra pietas manſuetiſſima & illæſa circa rectitudinem Apoſtolicæ fidei, quæ corporum integritatem jubebit ſuis reſtituere. Sic ſuprema majeſtas, per fortiſſimos & invictos labores veſtræ a Deo ſtabilitæ benignitatis, ſub benignum diadema veſtri imperii, univerſam Chriſtianorum rempublicam, & fortiſſimis veſtris ſceptris ſubjiciet gentes quæ reſiſtunt. Ut ex hoc omnis anima & omnes gentes fiant certiores, quod id quod per venerandos apices, de non offendendo, & quod nulla in re gravarentur qui veniebant, Deo ei inſpirante pro-

ACTIO III.

Actio III.

mittere dignata est, in omnibus adimplevit. Neque enim eorum cognitio dedit fiduciam, ut audeamus eos mittere ad pia vestra vestigia. Sed Imperatoria vestra benignitas hoc benigne jubens est adhortata; & nostra parvitas id quod est imperatum implevit cum obedientia.

Ut autem vestræ Deo commendatæ pietati, quid continet Apostolica nostra fides, paucis aperiamus, quam etiam accepimus per Apostolicam traditionem, Apostolicorum pontificum & quinque sanctarum Oecumenicarum synodorum, per quas fundamenta catholicæ Christi ecclesiæ fundata sunt & stabilita: Hic est ergo status evangelicæ & Apostolicæ nostræ fidei; ut confitentes sanctam & inseparabilem Trinitatem, Patrem scilicet, Filium, & Spiritum sanctum, unius esse divinitatis, unius naturæ & essentiæ, eam prædicamus unius & naturalis voluntatis, potentiæ, operationis, dominationis, majestatis, potestatis & gloriæ: & si quid de eadem sancta Trinitate dicitur essentialiter, singulari numero tamquam ex una natura, tres ejusdem essentiæ personas Trinitatis comprehendimus, hoc edocti ratione canonica. Quando autem de uno ex his tribus personis ipsius sanctæ Trinitatis, Filio Dei Verbo; & de mysterio ejus adorandæ secundum carnem œconomiæ, confitemur; omnia duplicia unius & ejusdem Domini Servatoris nostri Jesu, ex traditione evangelica affirmamus; hoc est, duas ejus naturas prædicamus, divinam scilicet & humanam, ex quibus & in quibus consistit etiam post admirabilem & inseparabilem unionem; & unamquamque ejus naturam naturalem proprietatem habere confitemur: & divinam habere omnia quæ sunt divina, & humanam omnia quæ sunt humana absque ullo peccato; & utramque unius & ejusdem Dei Verbi incarnati, hoc est, qui homo factus est, inconfuse, inseparabiliter, immutabiliter esse agnoscimus: sola intelligentia quæ sunt unita discernentes, propter errorem scilicet confusionis: ex æquo enim est cavenda confusio ac divisio.

Et nisi quod longus ambitus regionum in quibus fuit synodus nostræ humilitatis, spatium temporis produxisset; jam olim, quod vix tandem nunc fieri potuit, diligentiæ implesset nostra obedientia. Sed quoniam ex diversis provinciis congregabatur vestris addicta servitiis quæ est nobiscum synodus; quoniam aliquas quidem personas ex clementissimæ vestræ potentiæ servitiis addicta urbe Roma, aut ex locis propinquis mittere studebamus; aliquas autem ex longe remotis provinciis, in quibus verbum Christianissimæ fidei ab Apostolicis qui meam parvitatem præcesserunt missi prædicabant, exspectabamus dum rediret, non parum effluxit temporis: ut corporales meas servi vestri imbecillitates silentio præteream; in quibus neque licet vivere, neque placet, laboranti crebris infirmitatibus. Et ideo, Christianissimi domini & filii, ex pio jussu vestræ a Deo defensæ mansuetudinis, obedientiæ causa quam debemus, non propter fiduciam scientiæ quæ in eis abundat, mittimus præsentes conservos nostros, Abundantium & Joannem reverentissimos fratres nostros & episcopos; Theodorum & Georgium, dilectos nostros filios, presbyteros, cum dilecto nostro filio Joanne diacono, & Constantino hypodiacono, quin etiam Theodoro presbytero legato sanctæ ecclesiæ Ravennæ; & religiosissimos Dei servos monachos; cum devotione cordis supplicis mittere curavimus.

Nam apud homines qui sunt in medio gentium, & ex labore corporis cum magna dubitatione victum quærunt, quomodo plene inveniri poterit scientia scripturarum? Nisi quod canonice ex sanctis qui præcesserunt, & sanctis quinque synodis, quæ sunt definita, simplicitate cordis & citra dubitationem, conservamus ex fide tradita a patribus; unum idque præcipuum perpetuum habere optantes & studentes, ut præter ea quæ sunt canonice definita, nihil diminuatur, nihil mutetur, aut adjiciatur; sed ea & verbis & sententiis illæsa conserventur. Quibus quidem lateribus, quosdam sanctorum quoque patrum sententias quos admisit hæc apostolica Christi ecclesia, cum ipsis libris tradidimus: Ut referendi facultatem ex benigna vestra & christiana potentia assecuti, ex his solis studiant respondere, cum vestra Imperatoria mansuetudo aliquid jusserit.

Anno Christi 680.

Hæc vestræ quæ a Deo regitur potentiæ mater spiritalis, Christi apostolica ecclesia credit & prædicat: non per mundanam facundiam, quæ nec privatis quidem hominibus fert opem; sed per sinceritatem fidei apostolicæ, in qua etiam a fasciis perpetuo educati, ei qui Christianissimam vestram regit potentiam Domino supplicamus, ut ei omnes serviamus & conservemur. Quamobrem eis dedimus auctoritatem, ad vestram serenam potentiam, cum vestra jusserit humanitas, absolute respondendi: dummodo hoc eis imponatur ut nihil temere audeant addere, vel diminuere, vel mutare; sed traditionem hujus apostolicæ sedis, ut sicut ∴

Desunt plurima.

∴ ∴

per veram confessionem Deo reconciliat; quæ Domino Christo commendat; quæ vestræ pietatis Christianissimam conservat potentiam; quæ a Domino cœli permultas victorias vestræ pietatis virtute conciliat; quæ in bellis simul proficiscitur, & oppugnat adversarios; quæ vestram quæ a Deo regitur potentiam semper protegit, tamquam murus inexpugnabilis: quæ in bellis simul procedens in hostes irruit, & ira divina ulciscitur: quæ in bellis, de evertis & subjugatis hostibus victoriæ bravia cælitus præbeat, & in pace ac tranquillitate curæ & sollicitudinis expertem vere vestram conservet fidelitatem. Hæc est veræ fidei regula, quam in rebus secundis & adversis acriter tenuit & defendit. Hæc est mater spiritalis vestræ serenæ potentiæ, apostolica Christi ecclesia; quæ per gratiam Dei omnipotentis, a via apostolicæ traditionis numquam ostenditur aberrasse, neque in hæreticorum novitates contorta incidit. Sed sicut accepit a principio fidei Christianorum, a suis auctoribus summis Christi apostolis, manet perpetuo illæsa, convenienter promissioni ipsius Domini Servatoris, quam suorum discipulorum principi fecit in evangeliis, dicens: *Petre, Petre, ecce quæsivit satanas ut vos cribraret sicut qui cribrat triticum: ego autem pro te rogavi, ne deficeret fides tua. Et tu aliquando conversus confirma fratres tuos.* Luc. 22.

Intelligat ergo vestra serena benignitas. Quoniam autem Dominus & Servator omnium, cujus est fides, qui fidem Petri non esse defecturam est pollicitus, eum admonuit ut suos confirmaret fratres: quod quidem apostolicos pontifices qui meam præcesserunt parvitatem, libere semper fecisse omnibus est notum. Quos quidem mea parvitas, etsi inæqualis & minima, tamen propter assumptum a divina gratia ministerium, sequi desiderat. Væ enim mihi, si Domini mei veritatem, quam ipsi sincere prædicarunt, neglexero prædicare. Væ mihi erit, si silentio texero veritatem, quæ mihi fuit commissa ut deponam apud argentarios: hoc est, ut Christianissimos populos initiem & docceam. Quid dicam in futuro Christi ipsius judicio, si hic, quod absit, ejus verborum veritatem prædicare erubuero?

ANNO CHRISTI 680.

buero? Quid pro me, quid pro mihi creditis animabus reſpondebo, ſi de accepto a me miniſterio inevitabilem exiget rationem?

Quis ergo, o benigniſſimi ac religioſiſſimi domini ac filii, quod horreo & ſpiritu concidens dico, illa in mentem non revocabit, quæ admirabiliter fidelibus eſt pollicitus dicens: *Qui me confeſſus fuerit coram hominibus, ego quoque eum confitebor coram Patre meo qui eſt in cœlis?* Et quem infidelium non terrebunt atroces illæ minæ, quæ cum ſuccenſere teſtantur & affirmant, dicentes: *Qui me negaverit coram hominibus, ego quoque eum negabo coram Patre meo qui eſt in cœlis?* Unde etiam beatus Paulus gentium apoſtolus admonet, & dicit: *Etiamſi angelus e cœlo evangelizet vobis præter id quod vobis evangelizavi, ſit anathema.* Cum ergo ejuſmodi pœna immineat iis qui detorquent vel ſilent veritatem, quomodo non eſt fugienda ſubtractio a veritate fidei dominicæ?

Unde etiam apoſtolicæ memoriæ antiſtites qui meam præceſſerunt mediocritatem, dominica doctrina inſtructi, ex qua novitatem hæreticam, in nulli reprehenſioni obnoxiam Chriſti eccleſiam, Conſtantinopolitanæ eccleſiæ præſules aggreſſi ſunt inducere; numquam eos neglexerunt adhortari, & rogantes admonere, ut a malo dogmate hæretici erroris vel tacentes abducerentur: ne principium diviſionis ex hoc facerent in unione eccleſiæ, aſſerentes unam eſſe voluntatem & unam operationem duarum naturarum in uno Domino noſtro Jeſu Chriſto. Quod quidem & Arriani & Apollinariſtæ, & Eutychianiſtæ, & Timotheani, & Acephali, Theodoſiani & Gaïanitæ, & univerſa denique hæretica inſania, tam eorum qui confundunt quam eorum qui dividunt myſterium humanitatis a Chriſto ſuſceptæ, docuit. Sanctæ quidem Incarnationis confundentes myſterium, quatenus divinitatis & humanitatis Chriſti, cum unam tamquam unius voluntatem & operationem perſonalem habere contendentes: Dividentes autem inſeparabilem unionem, duas naturas, quas agnoſcunt habere Servatorem, non per unionem quæ in hypoſtaſi cognoſcitur facta uniunt: ſed habitudinem voluntatis blaſphemantes, tamquam duas hypoſtaſes, hoc eſt, duos aliquos per concordiam conjungunt. Apoſtolica itaque Chriſti eccleſia, ſpiritalis mater veſtræ a Deo fundatæ potentiæ, & unum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum confitetur, qui eſt ex duabus & in duabus naturis; & duas ejus naturas, divinam ſcilicet & humanam, etiam poſt inſeparabilem unionem inconfuſe in eo eſſe docet: & ex naturalibus proprietatibus, unamquamque ipſarum Chriſti naturarum perfectam eſſe agnoſcit; & ſi quid pertinet ad proprietates naturarum, omnia duplicia confitetur: nempe quod ipſe Dominus noſter Jeſus Chriſtus eſt & Deus perfectus, & homo perfectus, ex duabus & in duabus naturis conſiſtens etiam poſt admirabilem ejus humanitatis ſuſceptionem. Neque ejus divinitas ſine humanitate, neque ejus humanitas ſine divinitate poteſt mente concipi.

Conſequenter ergo regulæ ſanctæ catholicæ & apoſtolicæ Chriſti eccleſiæ, & duas naturales in eo voluntates, & duas naturales eſſe operationes confitentur & prædicant. Si quis enim perſonalem intellexerit voluntatem, quatenus tres perſonæ dicuntur eſſe in ſancta Trinitate, neceſſe eſt ut tres quoque perſonales voluntates, & tres perſonales operationes, quod eſt maxime alienum & valde profanum, dicantur. Nam quod continet veritas Chriſtianiſſimæ fidei, cum una ſit voluntas ubi una natura dicitur; ſanctæ & inſeparabilis Trinitatis conſequenter una quoque voluntas naturalis & una naturalis operatio intelligitur. Quando autem in una perſona Domini noſtri Jeſu Chriſti intereeſſoris Dei & hominum, duas naturas, hoc eſt, divinam & humanam confitemur, in quibus eſt etiam poſt admirabilem unionem: & quemadmodum unius & ejuſdem duas naturas, ita etiam duas naturales voluntates, & duas naturales ejus operationes canonice confitemur. ACTIO III.

Ut autem veræ hujus confeſſionis intelligentia & divinitus inſpirata doctrina, ex veteri & novo teſtamento veſtræ pietatis mentibus illuceſcat: magis enim idque incomparabiliter poterit veſtra benignitas aſſequi intelligentiam ſanctarum ſcripturarum, ſi noſtra parvitas apertis verbis eas declaraverit: Ipſe Dominus noſter Jeſus Chriſtus eſt verus Deus & homo, ut in ſacris ſuis teſtatur evangeliis: in quibuſdam humana, in quibuſdam divina, & ſimul utraque in aliis de ipſo manifeſta faciens, ut ipſum verum Deum & verum hominem credere & prædicare fideles ſuos inſtrueret. Patrem ergo precatur tamquam homo, ut auferat calicem paſſionis, quoniam in ipſo noſtræ humanitatis natura præter ſolum peccatum eſt perfecta. *Pater*, dicens, *ſi poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte. Ceterum non ſicut ego volo, ſed ſicut tu vis.* Et alibi: *Non mea voluntas, ſed tua fiat.*

Cujus quidem teſtimonii ſententiam, a ſanctis & ſelectis patribus declaratam, ſi cupiamus agnoſcere, & quid *mea voluntas*, quid *tua* ſignificet, vere intelligere, beatus Ambroſius in ſecundo libro ad piæ memoriæ Gratianum Imperatorem, his verbis de hoc loco admonet intelligere, dicens: Suſcipit ergo voluntatem meam, ſuſcipit triſtitiam. Confidenter triſtitiam nomino, quia crucem prædico. Mea erat hæc voluntas, quam ſuam dixit: quia ut homo ſuſcepit triſtitiam meam, ut homo locutus eſt. Ideo ait, Non ſicut ego volo, ſed ſicut tu vis. Mea eſt enim triſtitia quam meo ſuſcepit affectu. Ecce pater, pii Imperatores, quod hic ſanctus Pater, hoc verbum quod Dominus orans protulit, nempe; *Non ſicut ego volo*, ad humanitatem ejus pertinere ſtatuit: per quam convenienter doctrinæ beati Pauli gentium apoſtoli, dicitur obediens uſque ad mortem, mortem autem crucis. Unde etiam ſignificatur eſſe ſubjectus parentibus. Neque obedientiam ejus voluntariam, ſecundum divinitatem, quæ omnium dominatur, pium eſt intelligere; ſed ſecundum humanitatem, per quam voluntarie fuit ſubjectus parentibus. Cujus quidem ſanctus quoque Lucas evangeliſta ſimiliter meminit, eumdem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum ſecundum humanitatem ad Patrem orantem introducens & affirmans: *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte. Ceterum non mea voluntas, ſed tua fiat.*

Quem quidem locum Chriſti confeſſor Athanaſius pontifex Alexandrinæ eccleſiæ, in libro quem ſcripſit adverſus Apollinarem hæreticum de Trinitate & humanitatis ſuſceptione, & dualem numerum apprehendens, ſic declarat: Et quando dicit: *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat iſte calix: ceterum non mea voluntas, ſed tua fiat: ſpiritus promptus eſt, caro vero infirma*: duas voluntates hic oſtendit; humanam quidem quæ eſt carnis; alteram vero divinam. Humana enim propter carnis imbecillitatem recuſat paſſionem; divina autem ejus voluntas eſt prompta. Qua quidem declaratione quid poteſt cognoſci verius? Quomodo enim non in eodem duæ voluntates, nempe divina & humana, fideliter agnoſcentur; in quo duæ naturæ etiam poſt inſeparabilem unionem, prædicatione ſynodica prædicantur.

Etenim Joannes quoque, qui ſupra pectus Domini recubuit dilectus diſcipulus, eamdem ſententiam declarat his verbis: *Deſcendi de cœlo, non ut faciam voluntatem meam: ſed voluntatem qui miſit me Patris.*

ACTIO III.

ANNO CHRISTI CC 680.

Et rurſus : *Hæc eſt voluntas ejus qui me miſit, ut totum quod dedit mihi non perdam ex eo quid quam ; ſed ſuſcitem ipſum in noviſſimo die.* Similiter eumdem Dominum inducit cum Judæis diſſentientem & dicentem cum reliquis : *Non quæro voluntatem meam, ſed voluntatem qui miſit me Patris.* Cujus divinæ orationis ſcopum intuens beatus Auguſtinus excellentiſſimus magiſter, advertus Maximum Arrianum ſic dicit :

Liber adverſus Maximinum Arrianum.

Ubi autem dixit Filius Patri, *Verum non quod ego volo ; ſed quod tu vis :* quid te adjuvat quod tua verba ſubjungis & dicis : Oſtendit vere voluntatem ſuam ſubjectam ſuo genitori ? Quaſi nos negemus hominis voluntatem voluntati Dei debere eſſe ſubjectam. Nam ex natura hominis hoc dixiſſe Deum, cito videt, qui locum ipſum ſancti evangelii paulo attentius inſpicit. Ibi enim dixit : *Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem.* Numquid ex natura Unigeniti poſſit hoc dici ? Sed homo, qui putas gemere naturam Spiritus ſancti : cur non etiam naturam Verbi Dei unigeniti triſtem dicas eſſe potuiſſe ? Ille tamen ne quid tale diceretur, non ait, Triſtis ſum ; quamvis etiamſi hoc dixiſſet, non niſi ex natura hominis oportuiſſet intelligi ; ſed ait : *Triſtis eſt anima mea* ; quam ſicut homo, utique habebat humanam. Quamquam & in hoc quod ait ; *Non quod ego volo*, aliud ſe oſtendit voluiſſe quam Pater ; quod niſi humano corde non poteſt ; cum infirmitatem noſtram in ſuum, non divinum, ſed humanum transfiguraret affectum. Homine quippe non aſſumpto, nullo modo Patri diceret unicum Verbum ; *Non quod ego volo.* Numquam enim poſſet immutabilis illa natura quidquam aliud velle quam Pater. Hæc ſi diſtingueretis, Arriani hæretici non eſſetis. Nam & illud quod dictum eſt : *Deſcendi de cælo, non ut faciam voluntatem meam ; ſed voluntatem ejus qui me miſit* ; poteſt quidem accipi etiam ſecundum id quod eſt unigenitum Verbum : ut ideo voluntatem ſuam non dixerit eſſe, ſed Patris, quoniam de Patre eſt quidquid eſt Filius ; non eſt autem de Filio quidquid eſt Pater &c. Per quam diſputationem venerandus Pater hic oſtendit, quod quando dicit Dominus propriam, ſuæ humanitatis ſignificat voluntatem ; & quando dicit non facere ſuam voluntatem, nos admonet ut non primam noſtram quæramus voluntatem ; ſed per obedientiam, noſtram voluntatem voluntati divinæ ſubjiciamus. Unde etiam aperte oſtendit, quod & humanam habuit voluntatem, quatenus obedivit : & nulli peccato affinem eamdem voluntatem, ut qui eſſet verus Deus & homo, in ſe habuit & oſtendit.

Quod etiam ſanctus Ambroſius declarans Lucam evangeliſtam ſic dicit : *Suam* ad hominem retulit ; *Patris*, ad divinitatem. Voluntas enim hominis temporalis, voluntas divinitatis æterna. Hæc admonens pater ſpiritalis, docet quoniam voluntatem ab æterno cum Patre & Spiritu ſancto naturaliter communem habet Filius, laborans temporaliter per aſſumptam humanitatem, quam ipſe ſuſcepit in perſona propria.

Quod etiam apoſtolicæ memoriæ ſanctus Leo in epiſtola ad Leonem Imperatorem declarat : & unicuique formæ, hoc eſt, naturæ quæ ſine in Chriſto diſtincta, quæ quidem in ſcripturis de eo referuntur, aperiens ; & eam quam propriam voluntatem dixit Dominus, ad humanitatem pertinere oſtendens, ſic dicit : Secundum formam ſervi non venit facere voluntatem ſuam, ſed voluntatem ejus qui miſit eam. Ecce enim hic pater apoſtolicus, de ſervi forma eamdem Domini orationem nos convenienter docuit intelligere.

Præterea ut pie poſſint intelligi diverſa in eodem ſanctarum ſcripturarum teſtimonia, quæ aliquando quidem ex natura humanitatis, aliquando autem ex divina unius & ejuſdem Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei & hominis confirmantur, in hoc quoque meminit ſcriptura : *Omnia quæcumque voluit Dominus, fecit in cælo & in terra.* Similiter : *Sicut Pater ſuſcitat mortuos & vivificat, ita etiam Filius quos vult vivificat.* Et leproſo dixit : *Volo mundus eſto.* Et : *Nemo poteſt cognoſcere Patrem niſi Filius, & cui vult Filius revelare.* Similiter de humana ejus natura quædam evangelii myſteria meminerunt, quando dicunt eum ſuper mare ambulantem velle tamquam verum hominem ſuos tranſmittere diſcipulos : & cum ipſe tranſiret per Galilæam cum diſcipulis, nolebat ut quiſquam cognoſceret ; & tamquam homo dicit : *Meus eſt cibus ut faciam voluntatem ejus qui me miſit : & Noluit ambulare per Judæam, quoniam Judæi quærebant eum interficere.* Et rurſus cum ſurrexiſſet, venit in fines Tyri, & ingreſſus domum volebat aliquem cognoſcere, ſed non potuit latere. Num ergo ipſe creator omnium & redemptor, de quo dictum eſt : *Omnia quæcumque voluit Dominus fecit in cælo & in terra :* cujus quidem velle eſt idem quod poſſe ; cujus nutui cæleſtes virtutes cum metu ſerviunt, volens in terra latere, non potuit : qui ſecundum divinam majeſtatem ab æterno cum Patre in cælis ineffabiliter dominans, & in manu ejus ſunt univerſi fines terræ ? Niſi hoc ad humanam ejus voluntatem referatur, quam temporaliter dignatus eſt aſſumere ; quanto eſt errore involutus, qui hæc non diſcernit : ut ſub una & eadem voluntate, & omnia in cælo & in terra quæcumque velit poſſit Dominus, & eadem rurſus voluntate in vili domo volens latere, non poſſit, ut teſtimonia dicunt evangelica ?

Sed ſi ad diſpenſationem ejus humanitatis, per quam humilitatem noſtram aſſumpſit referantur omnia, quæ ſunt ejus divina majeſtate inferiora ; pertinent ad cognoſcendam ejus humanitatem ; quam perfecte accepit abſque ullo peccato, ut eam ſervet perfecte. Quod enim eſt ab eo non aſſumptum, neque ſervatur ; ut nos docuit veritatis egregius præco Gregorius Nazianzi antiſtes. Si ergo ab eo humana voluntas ſicut natura aſſumpta eſt & ſervata : etiam quod ab eo quod aſſumpſit eſt ſervatum, non poterat eſſe ſibi contrarium (nihil enim ſibi contrarium creavit creator univerſorum) niſi per myſterium ſuſceptæ humanitatis.

Adſumpſit etiam pſalmodus David perſonam Domini noſtri Jeſu Chriſti in pſalmis dicens : *Ut facerem voluntatem tuam, Deus meus, volui.* Similiter : *Voluntarie ſacrificabo tibi.* Numquid ſecundum divinitatem alia eſt voluntas Patris a Filio, aut aliud vult Filius quam Pater ? Si ergo unum volunt, & nulla eſt differentia voluntatis in ſancta Trinitate, quomodo eſt intelligendum quod propheta teſtatur de ejus perſona : *Ut facerem voluntatem tuam, Deus meus, volui* ; niſi fideliter intelligatur dictum eſſe de inculpata voluntate ejus humanitatis ? Unde etiam ſequitur : *Et legem tuam in medio ventris mei :* Nemo enim dubitat quod hic pſalmus a propheta in perſonam Chriſti fuit prædicatus. *Pſal. 39. 9.* *Pſal. 39. 9.*

Quod quidem Paulus quoque apoſtolus in epiſtola ad Philippenſes annuntiat, ſi quis velit plena fide attendere, de ipſo Domino noſtro Jeſu Chriſto ſic dicens : *Qui cum in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt ſe eſſe æqualem Deo : ſed ſemetipſum exinanivit ſervi formam accipiens, in ſimilitudine hominum factus, & habitu inventus ut homo : Humiliavit ſeipſum factus obediens uſque ad mortem, mortem autem crucis.* Ecce hic præco veriſſimus, & formarum, hoc eſt, Chriſti naturarum docet differentiam ; & obedientiam uſque ad mortem, humanæ formæ ſapienter adſcribit. Quis enim a lumine veritatis ſe adeo ſeparavit, ut audeat dicere Dominum noſtrum Jeſum

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO III.

Christum voluntate suæ divinitatis Patri obediisse, cui est æqualis in omnibus, & vult ipse quoque in omnibus idem quod Pater? Quis revera non intellexerit obedientiam magis convenire humanæ voluntati, in qua nullum habuit omnino peccatum? Neque dicetur obediens usque ad mortem, nisi humanam voluntatem in seipso susceperit; quemadmodum incarnatus animam rationalem & carnem cum omnibus earum proprietatibus accepit.

Præterea ut evidenter ostendatur piæ vestræ benevolentiæ, quod humana voluntas est naturalis, & qui humanam voluntatem præter solum peccatum negat in Christo, nec ipsum quidem habere humanam animam confitetur; sapientissimus præco veritatis beatus Augustinus in quinto tomo disputationis adversus Julianum Pelagianum, quid sit voluntas definit his verbis: Motus animæ quid est, nisi motus naturæ? Anima enim absque dubio est natura. Quamobrem voluntas est motus naturæ, quoniam est motus animæ. Ecce ex sapientissimi hujus Patris definitione ostenditur quid sit humana voluntas, quoniam motus animæ est in ea similiter. Dicit autem veritas: Quatenus est voluntas, non potest separari a natura. Et rursus in eodem libro. Et unde est voluntas, & esse non reputatur? & an sit antiquum ejus genus, non est quærendum; quoniam voluntas non unde non sit; sed unde sit explanatum est. Ex illo enim est voluntas, cujus est voluntas. Ab Angelo scilicet voluntas Angeli: ab homine, hominis. Et si operatur Deus voluntatem bonam, in homine eam operatur, ut oriatur ex eo bona voluntas cujus est voluntas. Et rursus dicit. Cur ergo negas clausis oculis res manifestas, ex natura hominis enasci hominis voluntatem? Similiter idem animæ motus nullo cogente est voluntas. Et sic rursus: Non vere ergo, Juliane, ex homine voluntas hominis non enascitur, cum homo sit bonum Dei opus. Deinde si potuit non ascendere in cor tuum nasci, quidem ex homine voluntatem, sed non ex ejus libero arbitrio; dic ergo unde, si non a natura, hoc est, si non ab ipso homine?

Quibus quidem testimoniis apparet unamquamque earum naturarum, quas spiritalis Pater hic enumeravit, habere propriam naturalem & unicuique attribui debere voluntatem. Neque enim poterit Angelorum natura divinam habere voluntatem aut humanam; neque humana natura Dei voluntatem aut Angeli; sicut nec alterius præter id quod est, ullam habere poterit, aut motionem, nisi eam quæ est naturaliter aut est creata. Cum hæc ergo ita se habeant, patet apertissime, quod in Domino nostro Jesu Christo, duas, hoc est, Dei & hominis, naturas seu essentias confitentes, in unam ejus convenisse hypostasim seu personam; necesse est ut nos quoque duas in eo naturales confiteamur voluntates, divinam scilicet & humanam; quoniam neque ejus divinitatem, quod ad naturæ attinet rationem, humanam habuisse voluntatem dici potest; neque humanitatem divinam naturaliter habuisse voluntatem licet credere. Sed nec rursus ullam ex iisdem duabus Christi essentiis esse extra naturalem voluntatem confitetur; cum & humana per omnipotentem ejus divinitatem sint sublimia, & divina per humanitatem manifesta sint hominibus. Necesse est ego quæ sunt divina eidem tamquam Deo tribuere; quæ sunt humana, eidem tamquam homini; & utraque per unionem in hypostasi unius & ejusdem Domini nostri Jesu Christi vere agnoscere. Cujus quidem vera synodi Chalcedonensis definitio nos admonet, confirmans:

» Sanctos Patres sequentes, unum & eumdem confiteri Filium Dominum nostrum Jesum Christum concorditer omnes docemus, perfectum eumdem in divinitate, & perfectum eumdem in humanitate: Deum vere, & hominem vere eumdem ex anima rationali & corpore; ejusdem cujus Pater essentiæ secundum divinitatem, & eumdem ejusdem cujus nos essentiæ secundum humanitatem; in omnibus nobis similem præter peccatum; ante sæcula quidem ex Patre genitum secundum divinitatem, in novissimis autem diebus eumdem propter nos & propter nostram salutem ex Maria virgine Dei parente secundum humanitatem; Unum & eumdem Christum Jesum Filium unigenitum in duabus naturis, inconfuse, immutabiliter, citra divisionem & separationem agnitum: nequaquam naturarum differentia sublata propter unionem, servata autem potius proprietate utriusque naturæ, & concurrenter in unam personam & unam hypostasim: non in duas personas dispertitum aut divisum, sed unum & eumdem Filium unigenitum Deum Verbum Dominum Jesum Christum.

Idem etiam sancta synodus quæ a colendæ memoriæ Justiniano Imperatore Constantinopoli fuit congregata, in septimo capite decretorum prædicat, dicens: Si quis in duabus naturis, non tamquam in divinitate & humanitate unum Dominum nostrum Jesum Christum cognosci confitetur, ut per hoc significet differentiam naturarum ex quibus inconfuse facta est unio ineffabilis; neque transmutato Verbo in carnis naturam, neque carne traducta ad Verbi naturam; manet enim utrumque id quod est natura etiam unione facta per hypostasim: sed in divisione quæ fit per partes eam accepit vocem in mysterio quod est in Christo; aut numerum naturarum confitens in eodem uno Domino nostro Jesu Christo Deo Verbo incarnato, non sola contemplatione eorum accipit differentiam, ex quibus est compositus, non peremptam propter unionem; est enim unus ex ambobus, & per utrumque unum: sed ideo usus est numero, ut sint separatæ & per se consistentes naturæ: qui talis est, sit anathema.

Propter hæc, quorum nos fideliter admonent hæ venerandæ synodi, necesse est cavere ut naturarum differentiam nequaquam auferamus propter unionem; sed servata proprietate utriusque naturæ, unum Christum Deum verum & perfectum, & eumdem verum hominem & perfectum confiteamur. Quamobrem si nulla in re sublata est differentia naturarum Domini nostri Jesu Christi, necesse est ut in omnibus proprietatibus eamdem servemus differentiam. Qui enim in nullo tollendam docuit differentiam, admonuit debere eam servari in omnibus.

Cum autem unam voluntatem & operationem in eo esse dicitur ab hæreticis & qui eos sequuntur, quænam in ea cognoscitur differentia? Num servatur differentia convenienter huic sanctæ synodo? Cum autem unam esse in eo differentiam, quod est alienum, affirmatur; necesse est ut qui id asserunt, eam dicant aut divinam aut humanam, aut ex ambabus compositam, commistam & confusam; aut ut hæretici omnes affirmant, Christus unam voluntatem habet & operationem, tamquam ex una, ut ipsi dicunt, composita natura procedentem: & in eo citra ullam controversiam periit naturalis differentia; quam sanctæ synodi etiam post admirabilem unionem, in omnibus a nobis esse servandam decreverunt. Nam & unum Christum & unam ejus personam seu hypostasim, propter unionem scilicet naturarum quæ facta est in hypostasi, docuerunt: & tamen differentiam ipsarum naturarum quæ sunt in eo unitæ, post admirabilem & inseparabilem unionem, ad contemplationem usque & intelligentiam nos cognoscere, & prædicare debere tradiderunt. Si ergo proprietates naturarum in uno & eodem Domino nostro Jesu Christo propter differentiam com-

Actio III.

Anno Christe 680.

servantur, similiter etiam differentiam naturalium ejus voluntatum & naturalium ejus operationum nos convenit plena fide confiteri: ut eorum doctrinam in omnibus sequentes ostendamur, & hæreticæ novitatis nihil admittamus in Christi ecclesiam. Nam & si sunt alia innumerabilia sanctorum patrum opera, paucas tamen sententias ex libris Græcis in hac mea modica relatione adjecimus.

Sancti Gregorii theologi, ex secunda oratione de Filio. Septimum dicatur, e cælo descendisse Filium, non ut faciat suam voluntatem, sed ejus qui misit ipsum: Si hæc ergo non dicta essent ab eo ipso qui descendit, diceremus tamquam ab homine formari orationem, non eo qui intelligitur sicut Servator: Illius enim velle ne Deo quidem est contrarium, cum sit totum deificatum.

Sancti Gregorii Nysseni ex secundo libro adversus Eunomium: Quomodo Dominus mundum sibi reconcilians, anima & corpore divisit beneficium, quod ab eo fit hominibus: volens quidem per animam, tangens autem per corpus.

Ejusdem ex libro quem scripsit adversus Apollinarem: Hujus autem in verbo perplexæ dubitationis unum fuerit solatium, vera mysterii confessio: quod timore quidem affici ad passionem, est humanæ infirmitatis: sicut dicit etiam Dominus, dicens spiritum promptum, carnem vero infirmam. Suscipere autem passionem quæ est ex dispensatione, est divini consilii & potentiæ. Quoniam ergo alia est humana voluntas, & alia divina; loquitur quidem tamquam ex homine, id quod naturæ infirmitati convenit, qui affectiones nostras suas effecit. Subjungit autem vocem secundam, volens excelsam & Deo convenientem voluntatem, præter humanam, firmam esse ac validam pro salute hominum. Nam qui dixit: *Non mea*, humanam verbo significavit. Adjiciens autem: *Sed tua*, ostendit conjunctionem suæ divinitatis cum Patre; cujus nulla est differentia voluntatis propter naturæ communionem.

Sancti Joannis episcopi Constantinopolitani, ex sermone ad eos qui non convenerunt in synaxi, & de consubstantiali: Si ergo Patris & Filii est una voluntas, quomodo dicit hic, *Non sicut ego volo, sed sicut tu?* Nam si in divinitate quidem hoc dictum fuerit, fit quædam contraria oratio: & multa absurda ex eo oriuntur. Sed si in carne, habent rationem quæ dicta sunt, & nihil poterit reprehendi. Nam quod caro quidem nolit mori, non est condemnandum: est enim hoc naturæ: ipse autem ostendit omnia quæ sunt naturæ præter peccatum, idque tam abunde ut obstruxerit ora hæreticorum. Quando ergo dicit: *Si possibile est, transeat a me calix iste*: Et: *Non sicut ego volo, sed sicut tu*: nihil aliud ostendit, quam quod carnem vere induit, quæ mortem extimescit: mortem enim timere & recusare & anxium esse, est illius.

Sancti Cyrilli episcopi Alexandrini, ex thesauris. Quando ergo conspicitur timens mortem, & dicens: *Si possibile est, transeat a me calix iste*: rursus cogita quod caro mortem timens, quæ gestabatur a Deo Verbo, docebatur ne sic amplius afficeretur. Dicebat enim Patri, *Non sicut ego volo, sed sicut tu.* Non timebat enim ipse mortem quatenus est Verbum & Deus; sed studebat dispensationem ad finem deducere; hæc enim erat voluntas Patris. Habet etiam nolle mori, propterea quod caro recusat mortem naturaliter.

Ex iis veris testimoniis ostensum est, duas in uno & eodem Domino nostro Jesu Christo naturales voluntates, divinam scilicet & humanam, prædicasse hos venerandos patres: cum dicat etiam Gregorius Nazianzenus: Velle enim illius hominis qui intelligitur in Servatore, ostendit humanam Servatoris voluntatem, per ipsam cum Verbo unionem esse deificatam, & ideo non esse Deo contrariam. Similiter ostendit quod etiam humanam, etiamsi deificatam, habuit voluntatem: & hic ipse, sicut ostendit in consequentibus, habuit etiam divinam unam & eamdem cum Patre. Si ergo & divinam habuit & deificatam, duas omnino habuit voluntates. Nam quod natura est divinum, non admisit deificationem. Quod autem deificatur, non est natura scilicet divinum. Et quando dicit sanctus Gregorius magnus Nyssenus episcopus veram esse mysterii confessionem; alia intelligi debet humana voluntas: aliam divinam in Christo admonet intelligi, aliam dico voluntatem & aliam, si non duas aperte voluntates. Similiter quando sanctus Joannes eximius præceptor docet, unam quidem secundum divinitatem, Patris & Filii intelligi voluntatem. Et eumdem rursus Dominum Jesum Christum Filium Dei dicit velle ut hominem & secundum carnem; vere & sine offensione dictum debet intelligi, quod nolebat mori; quoniam quod sit humanæ naturæ, id est, volenti nulli affine reprehensioni: manifestum est quod ipse quoque in Christo duas naturales prædicat voluntates, divinam quæ est Patris & Filii; humanam, quæ vivendi naturaliter facit affectionem. Et quando orthodoxæ fidei præco beatus Cyrillus, dicit quod quatenus erat Verbum, non timebat mortem, sed volebat ad finem usque deducere dispensationem, quoniam hæc erat voluntas Patris, quæ erat etiam Filii secundum divinitatem: & habuisse hunc ipsum Dominum Jesum Christum, secundum humanitatem voluntatem non moriendi, hoc est, vitæ humanæ naturalem affectionem: ostendit ipsum duas, divinam scilicet & humanam, circa controversiam in se habere voluntates: unam quidem, qua volebat implere dispensationem; alteram autem, quæ dicebat carnem nolle mori naturaliter. Nihilo minus autem etiam de duabus naturalibus Christi operationibus datur intelligi, quando iidem venerandi Patres singulis Christi naturis suam propriam tribuerunt operationem.

Unde sanctus Hilarius veritatis defensor præstantissimus, in nono libro de fide adversus Arrianos sic nos erudiit: Natus igitur unigenitus Deus ex Virgine homo, & secundum plenitudinem temporum in semetipso provecturus in Deum hominem, hunc per omnia evangelici sermonis modum tenuit, ut se Filium Dei credi doceret, & hominis filium prædicari admoneret: locutus & gerens homo universa quæ Dei sunt: loquens deinde & gerens Deus, universa quæ hominis sunt: ita tamen ut in ipso utriusque generis sermone, numquam nisi cum significatione & hominis locutus & Dei sit.

Similiter ex eodem, paulo post: Videsne ita Deum & hominem prædicari, ut mors homini, Deo vero carnis excitatio deputetur? Non tamen, ut alius sit qui mortuus est, & alius sit, per quem mortuus resurgit. Spoliata enim caro Christus est mortuus. Et rursus: Christum a mortuis excitans, idem Christus est carne se spolians. Naturam Dei in virtute resurrectionis intellige: dispensationem hominis in morte cognosce. Et cum sint utraque suis gesta naturis, unum tamen Christum Jesum eum memento esse qui utrumque est. Numquid potuerit dubium existimari, quod hic pater manifestum reddit lumine veritatis; dum dicit, eumdem Dominum nostrum Jesum Christum & loqui & agere omnia quæ sunt Dei cum sit homo; & hunc ipsum rursus facere quæ sunt hominis cum sit Deus; & ostendere utrumque significare Deum & hominem: ut agnoscere volentibus, viam veritatis aperiat: quando quidem hic ipse dicens, Christus Deus

ANNO CHRISTI 680.

& homo, & divinæ operationis potentiam, & humanæ naturæ operationem cum habere oſtendit: & utraque inter ſe integra ac ſincera ſignificat, cum ea quæ Deum diſcernit diſcretione: & quod utrumque, tam quæ ſunt divinæ virtutis, quam quæ humanæ diſpenſationis, unum & eumdem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, qui eſt utrumque, ſuis naturis feciſſe indicat: qui & divinam unam ab æterno habet cum Patre operationem, & temporalem humanam operationem pro nobis homo factus in ſe ſuſcepit citra defectum: ut vere fieret utrumque, & ex naturis & operationibus ſuis cognoſceretur id quod erat.

Sanctus autem Athanaſius ſimiliter Chriſti confeſſor: in quarto libro adverſus Arrianos nos eadem docet. Nam ſicut Dominus corpore indutus factus eſt B homo, ita nos quoque homines ab ipſo Verbo ſumus deificati, aſſumpti per ejus carnem, & de cetero ſumus heredes vitæ æternæ. Hæc neceſſario prius examinavimus, ut ſi viderimus eum per ſui corporis inſtrumentum divine agere aut loqui, cognoſcamus quod Deus eſt qui hæc operatur. Et rurſus ſi viderimus eum humane loquentem aut patientem, non ignoremus quod carnem geſtans homo factus eſt, & ſic omnia facit & loquitur. Uniuſcujuſque enim id quod eſt proprium cognoſcentes, & utraque ab uno fieri videntes & intelligentes, recte credemus & numquam aberrabimus. Quam ſapienter hic dictus Pater, ex qualitatibus, naturarum quæ ſunt in Chriſto intelligi docet differentiam; & tamquam res ipſas ante oculos ſeparans, manum doctrinæ ſpiritalis oſtendit legentibus: quando dicit utraque ab uno fieri, hoc eſt, utraſque operationes, divinas ſcilicet & humanas, ab uno & eodem procedere: & admonet non poſſe errare, qui ſecundum hanc rectam credidit intelligentiam? Similiter quando dicit illud, Dicebat & ſimul faciebat; humana docet, quatenus humanæ in ſe operationis ſicut & locutionis habebat propriecatem. Nam ſi humane non eſt operatus, nec eſt locutus, licet quando etiam humane eſt locutus & operatus, ſimul etiam operabatur ut Deus.

Similiter ſanctus Dionyſius Areopagita epiſcopus Athenarum, in libro de divinis nominibus, capite ſecundo, docet ſimiliter: A bono autem conveniente D divina in nos operatione diſcretum, eſt quod ſicut nos ex nobis integre & vere eſſentiam acceperit Verbum quod eſt ſuper eſſentiam, & fecerit & paſſus ſit quæ ſunt ſecreta & ſeparata ab humana ejus Dei operatione: cum his enim Pater & Filius nullam habuerunt communionem. Niſi dixerit quiſpiam ſecundum bonum decentem & benignam voluntatem, & ſecundum omnem exſuperantem & ineffabilem Dei operationem, quam fecit etiam ſicut nos genitus qui ab alteratione eſt alienus Deus & Dei Verbum.

Sanctus Ambroſius ex ſecundo libro ad Gratianum Imperatorem: Æqualis ergo in Dei forma, minor in ſuſceptione carnis & hominis paſſione. Nam quomodo eadem poſſet minor eſſe æqualiſque natura? Quo- E modo autem ſi minor eſt, eadem ſimiliter facit quæ Pater facit? Nam quemadmodum eadem operatio diverſæ eſſet poteſtatis? Numquid ſic poteſt minor quemadmodum major operari: aut una operatio poteſt eſſe, ubi diverſa ſubſtantia eſt? Itaque accipe Chriſtum ſecundum divinitatem, minorem non poſſe dici.

Ex reſcripto Leonis Romanorum pontificis, ad ſanctum Flavianum epiſcopum & confeſſorem: Agit enim utraque forma cum alterius communione quod proprium eſt: Verbo quidem operante quod Verbi eſt, & corpore exſequente quod eſt corporis. Unum horum coruſcat miraculis, aliud ſuccumbit injuriis. Et ſicut Verbum ab æqualitate paternæ gloriæ non receſſit: A ita corpus naturam noſtri generis non reliquit.

Ejuſdem ex epiſtola miſſa ad Leonem Imperatorem: Licet ergo in uno Domino Jeſu Chriſto, vero Dei atque hominis Filio, Verbi & carnis una perſona ſit, quæ inſeparabiliter atque indiviſe communes habeat actiones; intelligendæ tamen ſunt ipſorum operum qualitates, & ſynceræ fidei contemplatione cernendum eſt, ad quæ provehatur humilitas carnis, & ad quæ inclinetur altitudo divinitatis: quid ſit quod caro ſine Verbo non agit, & quid ſit quod Verbum ſine carne non efficit. Sine Verbi enim potentia, nec conciperet Virgo nec pareret: & ſine veritate carnis obvoluta pannis infantia non jaceret.

Sanctus Gregorius epiſcopus Nyſſenus in quarto libro interpretationis beatitudinum: Cum enim manſiſſet jejunus quadraginta dies, eſuriit poſtea. Dedit enim, quia voluit, naturæ tempus ſua operandi.

Sancti Cyrilli Alexandrini, ex libro Theſaurorum, cap. XXIV. Quæ ergo divine dicta & facta ſunt, oſtendunt Servatorem & Deum: & rurſus quæ humane dicta & facta ſunt, oſtendunt vere hominem. Hæc eſt enim vis myſterii. Homo factus eſt Dei Verbum, non ut rurſus tamquam Deus ante humanitatis ſuſceptionem omnia faceret & loqueretur: ſed ut ſæpe etiam propter uſum diſpenſationis, quæ eſt cum carne, aliqua diceret ut homo. Cum hanc vim habeat myſterium, quomodo non eſt abſurdum offendi eos, qui audiunt eum nonnumquam loquentem humanius? Loquitur enim ut homo, loquitur autem etiam ut C Deus, habens in utriſque poteſtatem.

Paret horum quoque ſanctorum patrum ſcopus ſpiritali diſcretione videntibus, quod convenienter regulæ fidei catholicæ & apoſtolicæ eccleſiæ, duas in Chriſto operationes cognoſcunt divinam, ſcilicet & humanam. Cum ſanctus quidem Dionyſius dicat diſcretam eſſe Chriſti operationem, quæ ſicut nos eſt ex nobis, & ex eo integre & vere agnoſci Deum Verbum, qui homo factus eſt. Similiter quando dicit agere & pati quæ conveniunt humanæ ejus Dei operationi, etiamſi divine eveniunt; per quam Deus Pater & Spiritus ſanctus nullo modo habent cum eo communionem. Illic enim cognoſcitur eſſe diſtinctio, ubi aperte oſtenditur differentia. Si ergo ſecundum aliam operationem una eſt Patris & Filii & Spiritus ſancti operatio; & ſecundum aliam nulla ratione Pater & Spiritus ſanctus cum eo naturali ratione habent communionem; duæ ſine controverſia operationes in uno & eodem Domino noſtro Jeſu Chriſto Deo vero & perfecto, & homine vero & perfecto dicentur. Et cum oſtendat magnus doctor Ambroſius, non poſſe eſſe diverſæ facultatis unam operationem: neque poſſe minorem agere quæ ſunt majoris: neque ubi eſt diverſa eſſentia, poſſe unam intelligi operationem: aperte oſtendit non poſſe unam habere operationem divinitatem Chriſti & humanitatem, etiamſi cognoſcuntur eſſe unius perſonæ, & cum communione quæ eſt inter ſe invicem communiter operari. Cum ergo major dicatur & minor operatio; non de una ſignificatur, ſed de duabus naturalibus unius Chriſti operationibus. Et cum veritatis defenſor ſanctus Leo dixerit ad Chriſti confeſſorem Flavianum in tomo dogmatico: Operatur enim utraque forma cum alterius communione quod habuit proprium: cogitationis ratione diſcernit, Verbum id quod eſt Verbi operantem, & corpus id quod eſt corporis efficiens; & quæ unicuique naturæ conveniunt opera conſiderantur: Licet eas ab ea quæ eſt inter ſe communione non ſeparet, reipſa oſtendit eximius pontifex, immo vero univerſa cum eo ſanctæ ſynodi quæ Chalcedone convenerat communitas, quod & Chriſti divinitas naturalem opera-

ACTIO III.

ACTIO III. ANNO CHRISTI 680.

tionem inconfuſe conſervavit in unitate; & ejus humanitas ea effecit quæ conveniunt ad operationem humanæ eſſentiæ; & utraque ab uno proceſſerunt inconfuſe & inſeparabiliter, nempe Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui conſtat ex utriſque naturis, & in utriſque permanſit unus & idem. Et cum ad piæ memoriæ Leonem Imperatorem declarat ſymbolum veræ confeſſionis, & Verbi & carnis unam eſſe perſonam vere prædicat; aperit tamen viam cogitationis, ut ex qualitatibus ipſorum operum Chriſti, hoc eſt, ex naturali operatione, unaquæque earum quæ ex hypoſtaſi in Chriſto unitæ ſunt naturarum, agnoſcatur cujuſnam ſit eſſentiæ. Neque enim præco ille veritatis hic admiſit, ut humanam operationem quam temporaliter Dominus accepit cum humanitate, ejus æternæ attribueret eſſentiæ: aut divinæ ejus eſſentiæ humanæ operationis menſura adſcriberetur: ſed manente nihilo ſecius unione perſonæ, naturas quæ in Chriſto ex hypoſtaſi ſunt unitæ, agnovit ex propriis operationibus. Si ergo duæ ſunt naturæ quarum unio facta eſt in uno Chriſto: duæ ſcilicet ſunt etiam harum naturarum operationes; quæ quidem cum ſuis naturis inconfuſe & inſeparabiliter convenerunt in uno Domino Jeſu Chriſto. Similiter autem ſanctus quoque Gregorius Nyſſenus, dicens Servatorem Dominum dediſſe humanæ naturæ quam in ſe habuit, tempus operandi propria; apertius oſtendit quod etiam humana natura quæ eſt in Chriſto, habuit naturalem effectum ſuæ operationis. Ex quo eſt manifeſtum eum nihilo minus agnoviſſe duas naturales in Chriſto operationes. Etenim veritatis defenſor Cyrillus Alexandrinæ civitatis epiſcopus, colligens ex iis quæ divine dicta aut facta ſunt a Domino & Servatore, eum Deum probari; & ex iis quæ ab ipſo ſecundum hominem dicta aut facta ſunt, oſtendi ipſum vere eſſe hominem: eſt evidens quod ex naturalibus Chriſti operationibus, Chriſtum verum & perfectum Deum, & eumdem hominem verum & perfectum eſſe agnovit. Neque enim eſt alia aperta probatio, quæ poſſit oſtendere eumdem eſſe & Deum & hominem, præter naturales operationes. Quarum quidem ex qualitatibus, naturæ quoque ex quibus eſſentialiter proceſſerunt, perfecte in eo creduntur. Si ergo in duabus naturis etiam poſt inſeparabilem unionem eſſe cognoſcitur; ubi naturarum qualitas permanſit inconfuſe, nec confundi potuerunt ipſarum operationes; ſed ab eodem Domino noſtro Jeſu Chriſto proceſſerunt convenienter ſuis naturis.

Non deerunt autem aliorum quoque colendorum patrum probata teſtimonia, qui aperte dicunt duas eſſe naturales in Chriſto operationes. Ut ſilentio præteream ſanctum Cyrillum Hieroſolymitanum epiſcopum, ſanctum Joannem Conſtantinopolitanum, aut quicumque poſtea pro rectitudine venerandæ ſynodi Chalcedonenſis, & libro ſancti Leonis reſpondentes, laborioſa ſuſceperunt certamina adverſus hæreſes quæ confundunt, a quorum errore deſcendit etiam ſeries novi dogmatis: nempe beatæ memoriæ Joannes Scythopolis epiſcopus, Eulogius præſul Alexandriæ, Euphræmius & Anaſtaſius Theopolitanæ eccleſiæ magni & digni antiſtites: & qui ſuper omnes veritatis & apoſtolicæ fidei fuit æmulator, piæ memoriæ Juſtinianus Imperator: cujus quidem fidei rectitudo quantum pro ſincera confeſſione Deo placuit, tantum in altum Chriſtianiſſimam extulit rempublicam, & huc uſque ab omnibus gentibus pia ejus memoria cenſetur digna adoratione. Cujus fidei rectitudo per veneranda ejus edicta in toto mundo diffuſa laudatur: Ex quibus unum quod ad Zoïlum præſulem Alexandrinum miſſum fuit adverſus hæreſim Acephalorum, pro rectitudine fidei apoſtolicæ, quod ſufficit ad plene probandum, cum hac mediocri noſtra relatione, per præſentes labores offerimus.

Sed ne multorum verborum eſſe moleſta ac importuna cenſeretur allegatio, & maxime quibus totius mundi cura & adminiſtratio, tamquam valido fundamento eſt impoſita, pauca ex enumeratis in hac mediocri relatione ſanctis patribus inferere ſtuduimus. Nam hoc eſt plane maximum & incomparabile, ut totius Chriſtianiſſimæ reipublicæ cura parum intermiſſa, pro deſiderio & vera fide fervens, apoſtolicæ prædicationis doctrinam florentem agnoſcere cupiat veneranda & pia veſtra benignitas. Revera enim ex diverſis ſelectis patribus orthodoxæ fidei veritas apparuit, etiamſi paucis teſtimoniis: quoniam rem apertam & omnibus manifeſtam dicere, laudandi patres indicarunt eſſe ſupervacaneum. Quis enim, etiamſi ſit tardus ad intelligendum, non viderit quod patet omnibus: quod fieri non poteſt & eſt præter ordinem naturæ, ut poſſit eſſe natura, & non habeat operationem naturæ? Quod quidem nec ab hæreticis umquam dici probatum eſt, qui omnes humanas calliditates & perverſas quæſtiones adverſus rectitudinem fidei, & congregationes eorum fidei convenientes adinvenerunt. Quomodo ergo quod nec a ſanctis orthodoxis patribus umquam dictum eſt, nec profani hæretici id auſi ſunt invenire, poterit in præſentia temere affirmari; ut duarum Chriſti naturarum, divinæ ſcilicet & humanæ, quarum quidem proprietates cognoſcuntur eſſe integræ, in Chriſto unam eſſe operationem, quis umquam recte ſentiens poterit oſtendere? Nam ſi una eſt, dicant, dicetur ne temporalis an æterna, divina an humana, increata an creata; an eadem quæ & Patris, an alia a Patris operatione? Si ergo una eſt & eadem, una eſt etiam communis divinitatis & humanitatis Chriſti: quod eſt alienum dicere. Ergo cum Filius Dei idem ſit Deus & homo, humana in terra eſt operatus. Similiter cum eo Pater quæque operatus eſt naturaliter: quoniam quæ facit Pater, ea Filius quoque facit ſimiliter. Nam quod continet veritas, quatenus humana quædam Chriſtus eſt operatus, ad ſolam ejus perſonam tamquam Filium referuntur, quæ non ſunt eadem quæ Patris: ſecundum aliud ſcilicet & aliud Chriſtus eſt operatus: ut ſecundum divinitatem, quæ facit Pater, ea Filius quoque faciat: ſimiliter ſecundum humanitatem, quæ ſunt propria hominis, ipſe ſic facit ut homo: eſt enim verus Deus & homo. Unde etiam vere creditur, quod hic ipſe cum ſit unus, duas naturales habet operationes; divinam ſcilicet & humanam, increatam & creatam, tamquam verus & perfectus Deus, verus & perfectus homo, unus idem interceſſor Dei & hominum Dominus Jeſus Chriſtus. Quamobrem ſimiliter etiam ex qualitatibus operum, naturarum, quæ convenerunt in Chriſto per unionem ex hypoſtaſi, inoffenſa cognoſcitur differentia.

Ut autem Deo quoque inviſorum hæreticorum, quorum ſicut appellationes, ſimiliter verba quoque abominamur, ad ea ſolum oſtendendum quæ novi dogmatis inventores, unam in Chriſto eſſe dicentes voluntatem & operationem ſunt ſecuti, aliqua adducemus, pauca quædam ex ſceleratis eorum verbis adjunximus.

Apollinaris hæretici adverſus Diodorum, de eo quod eſt in edicto orthodoxæ fidei piæ memoriæ Juſtiniani Imperatoris. Inſtrumento & ei quod movet « natura inſitum eſt ut unam efficiat operationem. Quo- «
rum autem una eſt operatio, eorum una eſt eſſentia. «
Una eſt ergo eſſentia Verbi & carnis. «

Ejuſdem ex libro qui inſcribitur, de apparitione

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO III.

» humanæ naturæ ſuſceptionis Dei Verbi : Unus enim A
» Chriſtus divina ſola voluntate movetur : quandoqui-
» dem una quoque ſola eſt ejus operatio in diverſis mira-
» culis & affectionibus, procedens ex una ejus compo-
» ſita natura. Deus enim eſt incarnatus & creditur.

Severus hæreticus ex oratione quæ fuit habita in Daphne in martyrio ſanctæ Euphemiæ ſic dicit : Anathematizamus autem etiam ſynodum Chalcedonenſem, & librum Leonis qui præfuit Romanæ eccleſiæ : » & eos qui dicunt vel dixerunt, in duabus naturis unum » Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum poſt ineffabilem » & quæ mente comprehendi non poteſt unionem, & » earum conſequenter operationes vel proprietates. Similiter ejuſdem Severi ad Sergium grammaticum, » ubi dicit : Nam cum unus ſit operans, una quoque eſt B » ejus operatio & motus operativus : Similiter ex ſecundo libro Neſtorii anthropolatræ, quem ſcripſit de myſterio Epiphaniæ : Inconfuſas conſervamus naturas, » non ſecundum eſſentiam, ſed voluntate conjunctas. » Quare definimus etiam unam eorum voluntatem, operationem, & dominationem, dignitatis æqualitatem » oſtendentes. Deus enim Verbum cum ſuſcepiſſet hominem quem prædeſtinaverat, ab eo non fuit diſtinctus propter præcognitam ab eo affectionem.

Theodori hæretici Alexandrini, ex libro qui ab eo » ſcriptus fuit ad Theodoram Auguſtam : Ut de cetero » & una ſit divina utriuſque ſimul operatio. Nam & » unius & ejuſdem eſſe dicimus divina miracula, & omnes ejus naturales & quæ reprehendi non poſſunt affe- C » ctiones. Et paulo poſt. Et unam eſſe & eamdem unius » Domini noſtri Jeſu Chriſti Dei noſtri & divinam » ſapientiam, & univerſorum cognitionem & ſcientiam » in utroque ſimul, hoc eſt, ſecundum ejus divinitatem » & ſecundum ejus humanitatem. Nam & unam divi- » nam confitemur operationem, ut jam prius dictum eſt. » Et rurſus cum ſit divina una ejus operatio, neceſſe eſt » eam etiam eſſe individuam. Et rurſus : Quæ ſunt quidem ejus, hoc eſt, quæ carnis, tamquam propria » accommodans, & ei indens ſuæ naturæ operatio- » nem. Indens autem, quod per unionem cum Deo » Verbo ei abunde divinam ſuppeditarit operationem, » inconfuſe & immutabiliter unitam animatam ei car- » nem exhibet.

Ecce, pii domini & filii, ſanctorum patrum teſtimoniis tamquam ſpiritalibus radiis catholicæ & apoſtolicæ eccleſiæ declarata fuit & illuſtrata doctrina, & hæreticæ cæcitatis tenebræ, quas errorem ſuggerere iis qui imitantur planum factum eſt. Nunc neceſſe eſt ut novi dogmatis ſcopus quæratur quoſnam ſit ſecutus, & quorum doctorum nitatur auctoritate.

Cyrus Alexandrinus, in ſeptimo capite decretorum, in loco : Etiam unum & eumdem Chriſtum, & » unum Filium divina & humana operantem, una Θεαν- » δρικῇ, id eſt, Dei & hominis operatione, ſecundum » ſanctum Dionyſium.

Similiter Theodori qui fuit epiſcopus Pharan, ex » reſcripto ad Sergium epiſcopum Arſenoitem. Et ideo E » una eſt totius operatio, ſicut unius & ejuſdem Ser- » vatoris omnia ſunt eadem.

Similiter Sergii Conſtantinopolitani, ex reſcripto » ad Cyrum Alexandrinum. Dixiſtis ergo, (bonum enim » eſt iiſdem veſtris uti ſacris vocibus,) quod unum & » eumdem Chriſtum divina & humana operari, una ope- » ratione, & hæc pie & valde accurate expoſuiſtis. Et in doctrina expoſitionis & in aliis, unam voluntatem, & omnem divinam & humanam operationem habere Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum ſignificans, neque unam omnino, neque duas debere dici omnino permittit. Quod etiam in aliis cum mandato depoſitionis & excommunicationis affirmative aſſerit.

Pyrrhus in tomo dogmatico, & in confirmatione expoſitionis, unam confitetur voluntatem in Chriſto : & poſt hæc in libello fidei quem adduxit ad confeſſionem beati Petri principis Apoſtolorum, duas voluntates & duas naturales operationes confitetur in uno Domino noſtro Jeſu Chriſto : in quo etiam ſanctorum patrum teſtimoniis, ita ſe habere aſſerit veritatem orthodoxæ fidei.

Paulus ſimiliter ejus ſucceſſor, in epiſtola ad apoſtolicæ memoriæ Theodorum Papam, qui præceſſit noſtram mediocritatem, unam voluntatem Chriſtum habere confitetur. Et hic ipſe in confirmatione [a] formatæ, cum denuntiatione depoſitionis & excommunicationis, dicit neque unam, neque duas dici debere voluntates in Domino noſtro Jeſu Chriſto.

[a] Hæc oſt. Typi Conſtantis Imp.

Petrus hujus ſucceſſor, ſcribens ad Vitalianum Papam ſanctæ memoriæ, & unam & duas voluntates, & unam & duas operationes in diſpenſatione ſuſceptæ humanitatis magni Dei & Servatoris noſtri Jeſu Chriſti ſe ſentire confitetur.

Quis, quæſo, non compunctus fuerit, o mitiſſimi & benigniſſimi Imperatores, & humanæ vitæ ancipites laqueos extimeſcens non animadverterit, & cum ſuſpirio ex imo Deum qui eſt Pater miſericordiarum non ſupplex rogaverit, ut libereretur ab inſidiis diaboli, quæ ad humanæ mentis deceptionem ſunt undique circumpoſitæ : videns eos qui ſe ex ſumma cognitione reputabant aptos ad prædicandum, & laqueos exſcindendum hæretici erroris, nec in ipſo quidem errore eſſe ſtabiles, ſed ſemper inſtabiles ? Cum ergo Sergius quidem in aliis & aliis ſcriptis, unam voluntatem & unam operationem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum habere prædicet : & in expoſitione omnem divinam & omnem humanam operationem unius Chriſti pronunciet ; & conſequenter ex contrario affirmet unam operationem dictam eſſe a nonnullis patribus in Chriſto, duas autem a nullo operationes : attamen neque unam operationem, neque duas ſtatuit debere dici in uno Domino Jeſu Chriſto.

Similiter Pyrrhus in confirmatione formatæ, & in aliis defendens Cyrum Alexandrinum, oſtendit eum intelligere unam voluntatem & unam operationem. Scribens autem ad ſanctum Joannem Papam, unam D voluntatem & unam operationem Dominum Jeſum Chriſtum habere affirmat. Et hic ipſe in libello fidei, cum teſtimoniis ſanctorum Patrum duas naturales habere voluntates ſtatuit Servatorem Dominum.

Similiter Paulus ejus ſucceſſor, in epiſtola ad Theodorum apoſtolicæ memoriæ Papam, indicat Dominum unam habere voluntatem. Et hic ipſe in compoſitione formatæ, definiit neque unam neque duas voluntates dici debere aut operationes.

Petrus ſimiliter, & unam, & duas voluntates & operationes in diſpenſatione ſuſceptæ humanitatis Servatoris noſtri Jeſu Chriſti ſe ſentire proteſtatur : & unuſquiſque eorum aliter ſentientes condemnat, excommunicat, & ejicit ex catalogo eccleſiæ.

Attendat ergo a Deo commendatum culmen veſtræ benignitatis intimo oculo ſuæ diſcretionis, quem ad Chriſtianiſſimorum populorum adminiſtrationem, divina illuminante gratia dignatus eſt aſſumere ; quemnam horum doctorum ſequendum judicet populus Chriſtianus ; cujuſnam horum doctrinam debet amplecti ut poſſit eſſe ſalvus : qui & omnes & ſe invicem condemnant ſinguli, ſicut affirmant varia & inſtabilia eorum ſcriptis mandata decreta ; aliquando quidem unam voluntatem & unam operationem ; aliquando autem nec unam nec duas operationes ; aliquando autem unam voluntatem & unam operationem : & rurſus duas voluntates & duas operationes,

Actio III.

Similiter unam voluntatem & unam operationem; & deinde neque unam neque duas; & alius unam & duas.

Quis demens, rogo, pii domini, tantæ cæcitatis errores non abominatus fuerit & caverit: ſi videlicet cupiat eſſe ſalvus, & inculpatam ſuæ fidei rectitudinem venienti Domino offerre deſideret? Quamobrem redimatur, & toris viribus cum Dei auxilio liberabitur ſancta Dei eccleſia mater veſtræ Chriſtianiſſimæ potentiæ, ab errore hujuſmodi doctorum; ut evangelicam & apoſtolicam orthodoxæ fidei rectitudinem, quæ fundata eſt ſupra ſolidam petram hujus beatiſſimi apoſtolorum principis Petri eccleſiæ, quæ ejus gratia & ope ab omni errore permanet integra, omnis numerus præſulum & ſacerdotum hujus cleri & populi, uno animo, ad hoc ut Deo placeant, & ſerventur eorum animæ, formam apoſtolicæ traditionis nobiſcum confiteantur & prædicent.

Hæc autem inſerere curavimus mediocri noſtræ relationi, dolentes & aſſidue ſuſpirantes de tanto errore ſacerdotum eccleſiæ, ſeorſum potius quærentium preter fidei veritatem definire, & admonitionis fraternæ ſinceritatem ad ſui contemptum pertinere judicantium: non animo invidentes, ut Deus eſt teſtis; neque ſuperbiæ elatione, neque contradicendi contentione, neque eorum doctrinam temere reprehendere cupientes; neque quamcumque ſuſpicatus fuerit quiſpiam delectationis humanæ arrogantiam: ſed pro certitudine ipſius veritatis, in qua nos ſalvos fore confidimus, & pro regulis ipſius ſinceræ & evangelicæ confeſſionis, pro ſalute ſcilicet animarum, & conſtitutione Chriſtianæ reipublicæ, pro corroboratione eorum qui Romani imperii adminiſtrant gubernationem, meæ mediocritatis prædeceſſores apoſtolicos, admonuiſſe, rogaſſe, increpaſſe, ſuaſiſſe, arguiſſe, & omnem adhortationis rationem adhibuiſſe, ut curationem poſſet novum vulnus accipere. Qui neque poſt fœtidi erroris veruſtatem a motu ſiluerunt. Sed ſunt perpetuo adhortati & proteſtati: idque ex caritate fraterna, non ex improbitate, aut odii perſuaſione. Abſit a corde Chriſtianorum ut alterius lapſu lætetur, cum doceat omnium Dominus: *Nolo mortem peccatoris: ſed ut convertatur & vivat:* qui magis lætatur propter unum pœnitentem, quam propter nonaginta novem juſtos: qui ad liberandam ovem quæ perierat, ſuæ majeſtatis inclinata potentia, de cælo in terram deſcendit: & extenſis manibus ſpiritalibus orantes & ſupplicantes, ut eos ad orthodoxæ fidei confeſſionem revertentes amplectantur; & exſpectantes eorum converſionem ad ſanam rectitudinem orthodoxæ fidei: ut ex noſtro munere ſeu beati Petri apoſtoli, cujus etſi indigni fungimur miniſterio, prædicemus formam traditionis; ut ſe non reddant alienos, ſed concorditer nobiſcum immaculatam hoſtiam pro fortiſſimæ & ſereniſſimæ veſtræ potentiæ ſtatu offerentes, aſſidue precentur Chriſtum Dominum.

Credimus, pii rerum domini, dubitationis nullam remanſiſſe caliginem, quæ reſiſtere poſſit ad ſeparandum, iis qui ſequuntur inventores novi dogmatis. Etenim ſpiritalis bonus odor cognitionis unde ſpirant verba patrum, eſt poſitus ante oculos; & hæreticorum teter fetor a fidelibus omnibus eſt nihili factus. Et quoniam novi dogmatis inventores oſtenſi ſunt ſectatores hæreticorum, & non ſanctos Patres ſequentes, nec hoc remaneat incognitum. Quomodocumque velit quiſpiam ſuum errorem colorare, arguitur a luce veritatis, quomodo etiam docet apoſtolus gentium: *Omne quod manifeſtatur eſt lux*, quoniam veritas ſemper firma permanet & eadem. Falſum autem ſemper variatur: & dum variatur, manifeſtatur & arguitur eſſe ſibi contrarium. Ex eo enim quod ſibi ipſis dicunt contraria, oſtenſum eſt novi dogmatis inventores, noluiſſe eſſe ſectatores evangelicæ & apoſtolicæ fidei.

Anno Chriſti 680.

Quamobrem quoniam veritas apparuit circumſpectioni veſtræ divinitus inſpiratæ pietatis, & notatæ ſunt tenebræ, & quam merebantur appellationem ſunt aſſecutæ; reſtat ut benevolentiæ divinitus inſpiratæ veſtræ benignitatis victoriæ corona redimita veritas illuceſcat, & errore novitatis cum ſuis inventoribus & doctrinæ eorum ſectatoribus, ſuæ audaciæ luat pœnas; & ex medio orthodoxorum antiſtitum, pro novitate ſuæ hæreticæ improbitatis, expellantur; quam in medio ſanctæ catholicæ & apoſtolicæ Chriſti eccleſiæ aggreſſi ſunt introducere, & individuum & intemeratum corpus Chriſti eccleſiæ labe hæreticæ pravitatis inquinare. Neque enim eſt conſentaneum, ut noxii lædant innoxios, aut innocentes comprehendant aliorum peccata. Nam etiamſi in hoc mundo condemnatis fuerit condonatum, quemadmodum ii quibus condonatur nullum ſentiunt beneficium in Dei judicio: ita iis qui parcunt, non minimum pro non conveniente commiſeratione congeſtum eſt periculum.

Hæc propterea Deum omnipotentem noviſſimis temporibus veſtræ manſuetudini ad corrigendum reſervaſſe credimus, ut vicem & zelum ipſius Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui dignatus eſt veſtram coronare potentiam, in terra gerentes, pro evangelica & apoſtolica ejus veritate juſtum proferatis judicium. Qui cum humani generis redemptor & Servator, in hodiernum uſque diem contumelia affectus paſſus eſt, & veſtræ virtutis inſpiravit potentiæ, ut ejus fidei negotium, ut jus poſtulat, & ſanctorum patrum & ſacrarum Oecumenicarum quinque ſynodorum decrevit doctrina, ſequi velitis; & Redemptoris ac conregis in fide ejus contumeliam, ejus ope ac præſidio ab iis qui contempſerunt defendatis; propheticum illud eloquium cum Imperatoria benignitate magno & excelſo animo adimplentes, quod Rex & propheta David ad Deum loquitur, dicens: *Zelus domus tuæ comedit me.* Pſal. 68. 10.

Unde pro hoc qui Deo placuit zelo, beatam illam vocem dignatus eſt audire ab opifice univerſorum: *Inveni David virum ſecundum cor meum, qui faciet omnes voluntates meas.* Cui etiam promittit in pſalmis: *Inveni David ſervum meum, oleo ſancto meo unxi eum: manus enim mea defendet eum, & brachium meum corroborabit eum:* ut cujus negotium ferventi ſtudio Chriſtianiſſimi veſtri imperii pietas contendit efficere, is omnes actiones fortiſſimæ veſtræ potentiæ fauſtas reddat & felices, ut in ſuis ſanctis evangeliis promiſit dicens: *Quærite primum regnum Dei, & hæc omnia adjicientur vobis.* Omnes enim, ad quos divinorum veſtrorum apicum pervenit cognitio, & oſtenſus eſt hic bonus ſcopus venerandæ animi magnitudinis veſtræ manſuetudinis; innumerabiles gratiarum actiones & aſſiduas laudes, tantam miſericordiæ admirantes magnitudinem, fortiſſimæ veſtræ potentiæ directori reddiderunt.

Nam re vera, o maxime pii & juſtiſſimi Imperatores, quæ Dei ſunt cum Dei timore dignati eſtis efficere; promittentes nihil damni ac læſionis accepturas omnes vobis ſubjectas perſonas: & confidimus, quod quæ promiſit veſtra pia benevolentia, poſſit etiam effecta reddere: ut quod eſt Deo conſecratum pia benignitate a Chriſti amante veſtra potentia, nihilominus adjuvante ejus omnipotentia, & promiſſio impleatur. Unde & laus ab omnibus gentibus Chriſtianis, & æterna memoria, & continuæ preces abundabunt pro fortitudine danda triumphatoribus, & perfecta victoria a Domino Chriſto; cujus eſt etiam negotium: ut ſummæ majeſtatis metu perculſa genera gentium, ſceptris robuſtæ

veſtræ

Eph. 5. 11. — Eph. 5. 13. — 1. Reg. 13. 14. — Act. 13. 22. — Pſal. 88. 21. — Matth. 6. 33.

ANNO CHRISTI 680.

ACTIO III.

vestræ potentiæ humiliter sua colla submittant: ut vestri pii imperii corroboretur potentia, donec temporalem potestatem excipiat æterni regni æterna beatitudo. Neque enim poterit aliud simile inveniri, quod benignitatem vestræ invictæ fortitudinis divinæ commendet majestati, nisi ut expulsis iis qui erant a veritate regulæ evangelicæ & apostolicæ, nostræ fidei ubique manifestetur & prædicetur sinceritas.

Propterea, pii & a Deo docti domini & filii, si hanc sanctarum scripturarum nulli reprehensioni affinem, venerabilium synodorum, spiritalium patrum, apostolici dogmatis regulam, secundum evangelicam eorum sententiam, per quam veritatis formam Spiritu sancto revelante ostenderunt, ecclesiæ Constantinopolitanæ antistes nobiscum tenere & prædicare elegerit; fiet pax magna iis qui diligunt nomen Dei: & non remanebit aliquod scandalum dissensionis; & fiet id quod in Actibus Apostolorum, postquam per gratiam sancti Spiritus accesserit ad cognitionem Christianissimæ veritatis, nobis omnibus cor unum & anima una. Nam si, quod absit, quæ paulo ante ab aliis fuit introducta, novitatem volet attrahere, & alienis doctrinis a regula veritatis orthodoxæ & apostolicæ nostræ fidei seipsum implicare: (quam quidem tamquam animarum condemnationem declinare, ab iis qui nostram præcesserunt mediocritatem, assidue vitare admoniti, hucusque distulerunt;) ipse sciet quid de ejusmodi contempcu in divino Christi judicio respondebit apud omnium Judicem qui est in cælis: cui & nos & ipse pro suscepto ministerio, veræ prædicationis; aut contraria præsumptione, Christianissimæ fidei, quando ad judicandum accesserit, reddemus rationem. Et nobis quidem, quod oro & obsecro, adsit apostolicam & evangelicam veræ fidei regulam, sicut ab initio accepimus, inconcusse & libere cum simplici puritate, integram & illæsam conservare. Quamobrem venerandæ vestræ serenitati, pro amore & honore catholicæ & apostolicæ rectæ fidei, ab ipso correge Christianissimæ vestræ potentiæ Domino nostro Jesu Christo, cujus veram fidem intemeratam cupitis conservare, perfecta merces vestris piis tribuetur laboribus, quod nihil sit neglectum aut prætermissum a vestra a Deo coronata benevolentia, quod possit pertinere ad sinceritatem veræ fidei & ad ecclesiarum concordiam. Nam Judex omnium Deus requirit mentis propositum, & admittit studium pietatis; qui rerum eventus, sicut expedit, judicat & dispensat.

Rogo ergo, o pii & benigni Imperatores & Augusti, & simul cum mea parvitate omnis anima Christianorum genibus flexis rogat: ut omnibus Deo gratis bonis & admirabilibus regiisque beneficiis, quæ per vestrum Deo gratum studium Altissimi gratia humano generi dignata est largiri, hoc quoque addatis: nempe ut pietatis in integrum restitutionem, conregnanti Domino Christo acceptum sacrificium offerre jubeatis; impunitatem concedentes & liberam loquendi facultatem unicuique volenti, & reddendi rationem de fide quam credit & tenet. Ut ex omnibus aperte cognoscatur, quod nullo metu, nulla potentia, nullis minis, volens quispiam loqui pro veritate catholicæ & apostolicæ fidei, est prohibitus aut revocatus: ut omnes unanimes pro tanto & quod conjici non poterat bono, toto tempore vitæ suæ divinam majestatem glorificent: & pro incolumitate & prosperitate fortissimæ vestræ potentiæ assiduas Domino Christo preces unanimes effundant. *Subscriptio.* Valde piam dominorum potentiam, Altissimi conservet gratia, & ei subeantur colla omnium gentium.

Inscriptio synodalis relationis.

Piis dominis, & serenissimis victoribus & triumphatoribus, dilectis filiis Dei & Domini Jesu Christi Dei nostri, Constantino magno Imperatori, Heraclio & Tiberio Augustis, Agatho episcopus servus servorum Dei, cum omnibus synodis quæ pertinent ad synodum sedis apostolicæ.

OMnium bonorum spes esse cognoscitur, quando celsitudo Imperatoria, eum qui ipsam coronavit, & hominibus ad salutarem præfecit administrationem, agnoscens veram de eo confessionem, qui sola supra omnia bona delectatur, fideliter inquirit, & ardenti animo amplecti cupit. Hoc est Dei donum excellentissimum, a quo omne bonum donum procedit: ad quem referatur quod assumptum est ab ejus majestate: cujus quidem in mentis arcanis spiritu ædificante, & radii pii scopi spiritali ardore, in orbem omnia purgantur, & suavis odor a sacrificio cordis ascendit ad Dominum, qui id donum habet acceptum: unde & in rebus terrestribus dabit felicitatem, & omnes gentes subjiciet: qua provocantur ad confessionem veræ ejus agnitionis quæ sunt subjecta Christianæ potentiæ; ut felices faciat humiles redditos, quos misere extolli finit ad sui dejectionem.

Quoniam autem, o pii & fortissimi Imperatores, colendæ vestræ pietatis cum laude admiramur Deo gratum propositum, quod erga apostolicam nostram fidem habere dignati estis; Deo vobis mystice persuadente, non fluxis verbis, neque sermone deceptionis; sed divina sua gratia admonente, & omni sublata dubitatione cupitis agnoscere ea quæ continet veritas orthodoxæ & apostolicæ fidei: nos omnes minimi ecclesiarum Christi antistites, servi vestræ Christianissimæ potentiæ, in Occidentalibus partibus & Septentrionalibus, etiamsi pauci & simpliciores cognitione fidei, per Dei tamen gratiam firmi & stabiles, propter ea quæ fuerunt proposita per divinum apicem; agnoscentes eum qui vobiscum regnat & administrat, omnium creatorem & gubernatorem Deum; de hoc pio proposito exhilarati, cum fletibus ex imo corde profectis, cœpimus gratias agere, quod tam admirabile & salutare, adeo unice Deo super omnia terrena sacrificia acceptum opus, desiderare creditur vestra benignitas: quod a multis quidem pietate & justitia præstantibus Imperatoribus desiderabatur, a paucis tamen & raris ad Deo gratum effectum cum sinceritate fidei apostolicæ conservari potuisse est ostensum.

Credimus autem quod id in quod pauci & rari consenserunt, vestræ a Deo coronatæ potentiæ donabitur divinitus: ut per ipsius catholicam & apostolicam nostram fidem, tamquam lux clarissima luceat in cordibus omnium: quæ ex fonte veræ lucis, tamquam per radios vivifici splendoris, beatis ministris Petro & Paulo apostolorum summis, & eorum discipulis & successoribus apostolicis gradatim usque ad nostram parvitatem Dei ope est conservata, nulla hæretici erroris fœtidissimarum tenebrarum caligine, neque falsi nebulis aut nimbis erroris inquinata; neque admixtis hæreticorum pravitatibus tamquam nimbis obscuris adumbrata, pura & sincera & suis resplendens radiis.

In hoc enim sedes apostolica, & qui nostram præcessit mediocritatem, hucusque non sine periculo laboravit: In præsentia autem cum dogmatica cum apostolicis Pontificibus consultassent, nunc synodalis definitionis qui continentur veritatis canones mittunt; omnibus significantes, & æternos terminos quos nefas est transgredi, usque ad ipsius animæ exitum constituendo defendentes: non decepti blanditiis, neque

ACTIO III. — ANNO CHRISTI 680.

formidantes pericula: ut factis oſtendant illud Domini decretum in evangeliis, quod enuntiative docens profert: *Qui me confeſſus fuerit coram hominibus, ego quoque eum confitebor coram Patre meo qui eſt in cœlis*: & conſequente terret ſupplicio, quo acerbe minatur: *Qui me negaverit coram hominibus, ego quoque eum negabo coram Patre meo qui eſt in cœlis*. Averſatur enim ad temporum diverſitates variari vera pietatis confeſſio: ſicut nec ipſe admiſit varietatem, de quo eſt hæc vera confeſſio, dum dicit: *Ego ſum, & non mutor*.

Matth. 10. 32.

Malach. 3. 6.

Quoniam ergo ſerenæ veſtræ fortitudinis benevolentia juſſit mitti perſonas e numero epiſcoporum, præſtantes vita & ſcientia omnium ſcripturarum; de vitæ quidem puritate, etſi maxime quis pure vivat, tamen non auder confidere: perfecta autem ſcientia, ſi referatur ad veræ pietatis ſcientiam, ſola eſt veritatis agnitio: ſed ſi ad ſæcularem eloquentiam, non exiſtimamus poſſe aliquem noſtris inveniri temporibus, qui de ſumma ſcientia glorietur: cum in noſtris regionibus ebulliat furor diverſarum gentium, quæ aliquando quidem affligunt, aliquando autem incurſiones faciunt & diripiunt. Unde tota noſtra vita eſt plena ſolicitudinibus, quos circumdat manus gentium: & labore corporis nobis paratur alimentum: quandoquidem antiqua poſſeſſio eccleſiarum paulatim concidit diverſis deficiens calamitatibus: Et ſola ſubſtantia noſtra eſt fides noſtra: cum qua vivere eſt ſumma gloria: propter quam mori eſt lucrum æternum.

Hæc eſt perfecta noſtra ſcientia, ut catholicæ & apoſtolicæ fidei terminos, quos hucuſque ſedes Apoſtolica nobiſcum ſimul & tenuit & tradit, tota mente ſervemus: Credentes in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, & viſibilium omnium & inviſibilium: & in ejus Filium unigenitum, ante omnia ſæcula ex eo genitum: verum Deum ex Deo vero, lumen de lumine: genitum, non factum; conſubſtantialem, Patri: per quem omnia facta ſunt tam quæ ſunt in cælo quam quæ in terra: & in Spiritum ſanctum, Dominum & vivificantem: qui ex Patre procedit, cum Patre & Filio ſimul adoratur & glorificatur; Trinitatem in unitate: & unitatem in Trinitate: unitatem quidem naturæ, Trinitatem autem perſonarum ſeu hypoſtaſeon: Deum Patrem confitentes, Deum Filium, Deum Spiritum ſanctum: non tres Deos, ſed unum Deum, Patrem, Filium, & Spiritum ſanctum: non trium nominum hypoſtaſim, ſed trium hypoſtaſeon unam eſſentiam; quarum una eſſentia ſeu natura, hoc eſt, una divinitas, una æternitas, una potentia, una dominatio, una gloria, una adoratio, una eſſentialis ejuſdem ſanctæ & inſeparabilis Trinitatis voluntas & operatio, quæ quidem omnia creavit & continet.

Confitemur autem unum ejuſdem ſanctæ conſubſtantialis Trinitatis Deum Verbum, qui ante ſæcula eſt genitus ex Patre, noviſſimis autem ſæculis propter nos & propter ſalutem noſtram deſcendit de cælis; & incarnatus eſt de Spiritu ſancto, ex ſancta, impolluta, & ſemper virgine glorioſa Maria domina noſtra, vere & propie Deipara: ſecundum carnem ſcilicet ex ea natus, vere homo factus: eumdem Deum verum, & eumdem hominum verum: Deum quidem ex Deo Patre; hominem autem ex Virgine matre; incarnatum ex ipſa, carne, anima præditum rationali & intelligente: conſubſtantialem eumdem Deo & Patri ſecundum divinitatem, & eumdem conſubſtantialem nobis ſecundum humanitatem: in omnibus nobis ſimilem præter peccatum: crucifixum pro nobis ſub Pontio Pilato: qui paſſus eſt & ſepultus & reſurrexit, aſcendit in cælos, ſedet ad dexteram Patris, & iterum venturus eſt judicarum vivos & mortuos: cujus regni non erit finis. Unum ſcilicet & eumdem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium Dei unigenitum, ex duabus & in duabus eſſentiis, inconfuſe, immutabiliter, individue, inſeparabiliter conſiſtere cognoſcimus; naturarum differentia nequaquam ſublata propter unionem, ſed potius ſervata unione utriuſque naturæ, & concurrente in unam perſonam & unam hypoſtaſim: non in dualitatem perſonarum partitum aut diviſum, neque confuſum in unam compoſitam naturam; ſed unum & eumdem Filium unigenitum, Deum Verbum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum: neque alium in alio, neque alium & alium, ſed hunc eumdem in duabus naturis, hoc eſt, divinitate & humanitate, poſt hypoſtaticam unionem agnoſcimus. Nam nec Verbum mutatum fuit in naturam carnis: neque caro transformata fuit in naturam Verbi. Permanſit enim utrumque id quod erat naturaliter. Differentiam ſcilicet unitarum in eo naturarum diſcernimus ſola contemplatione: ex quibus inſeparabiliter, inconfuſe, immutabiliter etiam fuit compoſitus. Unus enim ex utriſque, & per unum utraque: quoniam ſimul ſunt, & magnitudo divinitatis & humilitas carnis: utraque natura etiam poſt unionem ſine defectu conſervante ſuam proprietatem: & utraque forma operante cum alterius ſocietate, id quod habuit proprium: Verbo quidem operante id quod eſt Verbi, exſequente autem corpore id quod eſt corporis: & illud quidem ſuis ſplendet miraculis: hoc autem eſt obnoxium contumeliis.

Unde conſequenter quatenus duas naturas ſeu eſſentias, nempe divinitatis & humanitatis, inconfuſe, individue, immutabiliter eum vere habere confitemur: ita ſimiliter etiam duas naturales voluntates habere, & duas naturales operationes, ut qui ſit perfectus Deus & perfectus homo, unum & eumdem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, docet regula pietatis: quoniam apoſtolica & evangelica traditio, & ſanctorum Patrum doctrina, quos ſancta catholica & apoſtolica eccleſia & venerabiles ſynodi ſuſcipiunt, oſtenduntur definire. Ex quorum doctrinis hæc excerpta paucis collegimus. Hoc enim credimus, quod ſecundum apoſtolicam accepimus traditionem, cujus auctoritatem ſequimur in omnibus: idem enim ſenſiſſe ſcimus eos qui ab ea ſunt conſtituti, qui noſtram præceſſerunt mediocritatem; quam perpetuo nobis conſervari, ſeu in vita, ſeu in morte, optamus.

Hanc ergo puræ, catholicæ, & apoſtolicæ confeſſionis regulam, quæ in hac Chriſtianiſſimæ veſtræ potentiæ ſervitiis addicta urbe Roma, ſub apoſtolicæ memoriæ Martino Papa ſynodice convenit ſynodus, prædicaſſe & conſtituendo defendiſſe, omnes nos, quicunque & undecunque eramus, minimi eccleſiarum Chriſti antiſtites, agnovimus: in qua etiam qui noſtram præceſſerunt parvitatem, convenientes, apoſtolicam confeſſionem, quam ab initio acceperunt, etiam ſynodica prædicatione prædicarunt, & ſine quocunque errore novitatis, ſine dubio definierunt. Zelo ergo pietatis & deſiderio apoſtolicæ confeſſionis, ad eam magis illuſtrandam mota benevolentia veſtræ ſerenitatis, ut Imperatorio fomento magis refulgeat, ſtudet laborare: cujus deſiderium, quoniam ex Deo eſt, a Deo effectum reddatur: ut veritas appareat iis qui ſunt adhuc in dubitatione; & iis qui eam ſincere amplectuntur addatur animus; & zizaniorum ſemina ſpirituali falce, tamquam offenſionis & deceptionis occaſio, exſcindantur e medio Chriſti eccleſiarum. Quorum ſunt auctores, Theodorus Pharanites, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, & Petrus, Conſtantinopolitani; qui novi erroris auctores, & perfectæ œconomiæ, in qua ſumus ſervati inimici, non

ANNO CHRISTI 680.

Actio III.

ſolum adverſi veræ confeſſioni, ſed aberrantes a via veritatis, docuerunt contraria, aliter & aliter ſua defendentes, & ſua invicem dogmata diſſolventes. Cum enim nulla ſit fundata veritas, neceſſe eſt ut varietur erroris conſequentia. Non poteſt enim mutari vera fides, aut aliquando quidem aliter, aliquando autem aliter poſtea prædicari: quoniam erit veſtrum, ut docet Apoſtolus, *ita ita, & non non: nam quod amplius eſt, a malo eſt.*

Jacob. 5. 12. Matth. 5. 37.

Ad hæc nobis minimis ſervis veſtris, benevolentiæ ſereniſſimorum noſtrorum dominorum eſt reſpondendum, de tarditate miſſarum a noſtra ſynodo perſonarum; quas per venerandum ſuum apicem mitti juſſit veſtra ſublimitas. Primum quidem quod immenſum patet ſpatium a noſtris regionibus uſque ad oceanum, quod ſynodum in longum tempus extendit. Deinde ſperabamus ex Britannia venturum Theodorum conſervum noſtrum & coëpiſcopum, magnæ Britanniæ inſulæ archiepiſcopum & philoſophum, cum aliis qui illic in loco degunt; & illinc eſſe uniendos noſtræ mediocritati, & diverſos hujus ſynodi epiſcopos qui erant in diverſis regionibus: ut ex tota communitate ſervitiis veſtris addictæ ſynodi noſtræ noſtra fieret relatio: ne ſi ex una parte ſolum cognoſceretur, partem lateret: & maxime quoniam in medio gentium, Longobardorum & Sclavorum, quin etiam Francorum, Gothorum & Britannorum plurimi ex conſervis noſtris eſſe cognoſcuntur, qui non ceſſant de eo curioſe inquirere, ut ſciant quid agatur in negotio fidei apoſtolicæ: qui quantum poterunt juvare, ſi in conſenſione noſtræ fidei ſtent nobiſcum, & nobiſcum conſentiant; tantum, quod abſit, ſi offenſionis aliquid in ſumma fidei ſuſtinuerint, inveniuntur inimici & adverſi.

Nos autem etſi minimi, totis tamen viribus confidentes, ut Chriſtianiſſimæ veſtræ potentiæ civitas, (in qua beati Petri apoſtolorum principis ſedes eſt fundata, cujus auctoritatem revera omnes Chriſtianorum gentes ſimul nobiſcum adorant & venerantur, in honorem beati Petri apoſtoli,) omnibus gentibus oſtendatur ſuperior; has perſonas a noſtra mediocritate eligendas eſſe rite cenſuimus: quæ ad pedes veſtræ a Deo cuſtoditæ fortitudinis deberent afferre primum noſtram relationem, hoc eſt, omnium epiſcoporum qui ſunt in Septentrionalibus & Occidentalibus regionibus, in qua etiam apoſtolicæ noſtræ fidei confeſſionem præpoſuimus. Sic tamen ut non tamquam de incertis contendant, ſed tamquam firma, ſtabilia ac illæſa brevi definitione offerant. Suppliciter rogamus, ut veſtra a Deo coronata annuente potentia, hæc ipſa omnibus prædicari, & apud omnes obſervari jubeatis: ut Deus qui veritatem diligit & juſtitiam, omnia fauſta & felicia concedat temporibus veſtræ ſereniſſimæ benevolentiæ, in quibus reſplendet veritas apoſtolicæ prædicationis & pietatis; bono & felici eventu concedens, ut potentia veſtræ ſerenitatis lætetur de ſubjectione hoſtium.

Dignemini ergo, o pii Imperatores, epiſcopos qui miſſi ſunt a noſtra mediocritate cum ceteris viris ordinis eccleſiaſtici, & reverentiſſimis Dei ſervis, excipere cum conſueta ſerenitatis veſtræ benevolentia; ut illorum teſtimonio, cum gratiarum actione ad ſuos revertentes, apud omnes gentes celebretur laus veſtræ benignitatis: ſicut magni illius Conſtantini, cujus quidem poſt mortem nihilominus fama viget laudabilis: cujus non ſolum poteſtas, ſed etiam pietas eſt inſignis: cum quo ſacratiſſima illa ſynodus trecentorum decem & octo antiſtitum Nicææ convenerunt, ad defenſionem Trinitatis conſubſtantialis. Et ſicut Theodoſii magni, cujus inter alias virtutes unica prædicatur pietas: a quo per gratiam divini Spiritus prædicata fuit ſententia centum quinquaginta patrum, quam ei inſpiravit Spiritus ſanctus, qui eſt ejuſdem eſſentiæ cum Patre & Filio. Et ſicut qui inſigniter amavit veritatem Marciani Imperatoris, qui & primam Epheſinam ſynodum, ut qui catholicam & apoſtolicam prædicaret fidem, a ſancta Chalcedonenſi ſynodo fieret ſuſcipi; & eos qui auxerunt novitates ex Dei eccleſia expulit; accipiens ſacratiſſimum illum tomum apoſtolici viri Papæ Leonis, quem beatus apoſtolus Petrus dictavit ſuis verbis. Et ſicut ultimi quidem, ſed omnium excellentiſſimi magni illius Juſtiniani; cujus ſicut virtus, ita etiam pietas in meliorem ordinem omnia redegit: Ad cujus ſimilitudinem imperium fortiſſimæ veſtræ benevolentiæ, virtutibus & conatibus munit Chriſtianam rempublicam, & in melius renovat ſtudiis pietatis, & cum catholica concurrit eccleſia: ut in unione veræ apoſtolicæ confeſſionis conjunganur perfectius, quam huc uſque nobiſcum ſervat ſancta Romanorum eccleſia: ut veræ pietatis myſterium tuba clarius prædicetur in toto mundo; & ubi hujus veræ confeſſionis ſinceritas piis ſtudiis veſtri imperii conſervabitur, ſimul laus & beneficium prædicabitur ſerenæ veſtræ potentiæ: ut cum pietatis laudibus, imperii quoque veſtri, Deo annuente, augeantur quæ ſunt præcipua: & quos adhortatur veræ pietatis confeſſio, virtus vincat imperatoria. Etenim nos etſi indigni, Dei clementiam ſuppliciter rogamus, ut ſine lapſu uſque ad ipſum vitæ terminum, nos immaculatam fidei confeſſionem ſervare & prædicare, & per ipſam coram ipſo glorificari concedat: quandoquidem mundanam ſapientiam & inanem deceptionem, ſicut dicit beatus Paulus apoſtolus, omnino ignoramus; regulam tamen veræ prædicationis ſimpliciſſima veritate docemus & defendimus: nam verborum pompas non habere cupimus, ut occupemur a contentionibus. Neque enim id uſuvenit, cum degamus in anguſtiis: ſed eos qui volunt converti ad veritatem rectæ noſtræ fidei, rite & ex ordine cum ſimplici corde & verborum lenitate adducimus: nam per veritatem apoſtolicæ confeſſionis cupimus conſervare animas nobis creditas a Dei gratia, potius quam per nugas audiores in errorem immittere.

Quamobrem quicumque ex ſacerdotibus, hæc quæ continentur in confeſſione noſtræ mediocritatis ſimul nobiſcum ſincere prædicare deſideraverint, tamquam apoſtolicæ noſtræ fidei conſentientes, tamquam conſacerdotes, tamquam comminiſtros, tamquam ejuſdem fidei: & ut ſemel dicamus, tamquam ſpirituales fratres noſtros & coëpiſcopos ſuſcipimus. Eos autem qui nolunt eadem nobiſcum confiteri, tamquam catholicæ & apoſtolicæ confeſſionis inimicos, obnoxios eſſe judicamus æternæ damnationi: eos autem qui ſunt ejuſmodi, in cœtum noſtræ mediocritatis, nunquam niſi correctos admitti ſuſtinebimus. Nec exiſtimet ex iis quiſpiam, nos ea tranſilire quæ accepimus ab iis qui nos præceſſerunt. Propterea magnum erit gaudium in cælo & in terra, ſi veſtro intercedente benevolo imperio, interceſſor qui vobiſcum conregnat Deus omnipotens, hæc ad finem deduxerit: ut cælum lætetur, & exſultet terra; multa pace facta iis qui diligunt veritatem, & non eſt eis ſcandalum: & auferetur a domo Dei abominatio ſcandali, quæ eſt in ruinam multorum inſtabilium & ſimpliciorum; & fiet una fides, unum os, & labium unum, & una apud omnes confeſſio apoſtolicæ prædicationis, dum omnes unanimes loquuntur Dei magnalia: quam temporibus veſtræ ſerenæ felicitatis miſericors Deus dignabitur concedere; donec quæ ſunt divulſa, ad eccleſiæ Dei ædificationem conſtruantur: quæ ſunt ſeparata, coëant ad

Actio III.

compagem veritatis : quæ ſunt disjuncta, conjungantur ad dilectionem fidei apoſtolicæ; quæ ſunt diſſipata, conveniant ad unionem apoſtolicæ quæ vires obtinet eccleſiæ : ut omnes una nobiſcum concorditer, Dei qui hoc bonum fecit valeant fideliter rogare majeſtatem, ut diuturna & perfecta felicitas divinitus concedatur potentiæ veſtræ fortitudinis : ut laboribus veſtræ invictæ manſuetudinis congregentur ex gentibus ad credendum nomini ſancto ejus, & glorificent in hymnis veram ejus confeſſionem, qui fecit admirabilia magna ſolus; qui fecit prodigia ſuper terram, qui bella aufert uſque ad fines terræ; qui diſperſa congregavit, etiam quæ ſunt congregata conſervet; qui pios reges ſuper populum ſuum regnare juber, quem quidem per vigilem pietatem & invictos labores Deo adjuvante conſervant.

SUBSCRIPTIONES.

j. Agatho epiſcopus ſanctæ Dei catholicæ & apoſtolicæ eccleſiæ urbis Romæ, in hac relatione ſimul cum communi totius ſynodi apoſtolicæ ſedis, quæ fuit propter rectitudinem apoſtolicæ confeſſionis, ut ſupertus continetur, ſentiens ſubſcripſi.

ij. Andreas Dei gratia epiſcopus eccleſiæ Oſtienſis, in hac relatione quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter compoſuimus, ſimiliter ſubſcripſi.

iij. Agnellus Dei gratia Terracinenſis eccleſiæ provinciæ Campaniæ epiſcopus, in hac relatione quam pro apoſtolica noſtra fide unanimiter compoſuimus, ſimiliter ſubſcripſi.

iv. Adeodatus Dei gratia epiſcopus ſanctæ Samienſis eccleſiæ, provinciæ Campaniæ, &c.

v. Petrus Dei gratia epiſcopus ſanctæ Cumanæ eccleſiæ, provinciæ Campaniæ, &c.

vj. Agnellus Dei gratia epiſcopus [a] Meſſanenſis eccleſiæ, provinciæ Campaniæ, &c.

[a] *Pro*, Miſenatis.

vij. Tauzius Dei gratia ſanctæ Puteolanenſis eccleſiæ, provinciæ Campaniæ epiſcopus, &c.

viij. Stephanus indignus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Lucritiæ, provinciæ Calabriæ, &c.

ix. Agnellus Dei miſericordia epiſcopus ſanctæ Neapolitanæ eccleſiæ, provinciæ Campaniæ, &c.

x. Aurelianus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Nolanæ, provinciæ Campaniæ, &c.

xj. Barbatus Dei gratia epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Beneventanæ, provinciæ Campaniæ, &c.

xij. Decoroſus gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Capuæ, provinciæ Campaniæ, &c.

xiij. Julianus indignus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Conſentinæ, &c.

xiv. Joannes Dei gratia epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Hydruntinæ, provinciæ Calabriæ, &c.

xv. Germanus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Tarentinæ, provinciæ Calabriæ, &c.

xvj. Theophanes minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Thuritanæ, provinciæ Calabriæ, &c.

xvij. Petrus minimus epiſcopus ſanctæ Cromonenſis eccleſiæ, Brutiorum provinciæ, &c.

xviij. Paulus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Scyllacinæ, Brutiorum provinciæ, &c.

xix. Georgius minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Taurianæ, provinciæ Calabriæ, &c.

xx. Theodorus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Tarpeïanæ, provinciæ Calabriæ, &c.

xxj. Abundantius minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Tempſanæ, Brutiorum provinciæ, &c.

xxij. Iacinthus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Syrenſis, provinciæ Campaniæ, &c.

xxiij. Placentius minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Bellicernenſis, &c.

A Juvenalis minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Albanæ, &c. *xxiv.*

Vitus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Albæ Silvæ, &c. *xxv.*

Paulus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Nomentanæ, &c. *xxvj.*

Joannes indignus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Pomenſis, &c. *xxvij.*

Stephanus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Prænestinæ, &c. *xxviij.*

Felix minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Spoletanæ, &c. *xxix.*

Honoratus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ, [a] huic relationi communiter a nobis omnibus factæ pro catholica noſtra fide, conſenſi & ſubſcripſi. *xxx.*

[a] *Deeſt*, Elenais.

B Felix minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Camerinæ, &c. *xxxj.*

Florus minimus epiſcopus ſanctæ [b] Fulignatenſis eccleſiæ, &c. *xxxij.*

[b] *Pro*, Fulginatenſis.

Decentinus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Fotiflamini, &c. *xxxiij.*

Joannes minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ [c] Noranæ, &c. *xxxiv.*

[c] *Pro*, Narnienſis.

Felix minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ [d] Claniorum, &c. *xxxv.*

[d] *Pro*, Aſculanenſis.

Adrianus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Reatinæ, &c. *xxxvj.*

Florus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Furconenſis, &c. *xxxvij.*

Clarentius minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ [e] Balbiſſæ, &c. *xxxviij.*

[e] *Supra*, pag. 1511. Barbatianæ.

C Creſcens minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Bibonenſis, provinciæ Calabriæ, &c. *xxxix.*

Theodoſius minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Syracuſanæ, quæ eſt in Sicilia, &c. *xl.*

Benedictus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Meſſanenſis, quæ eſt in Sicilia, &c. *xlj.*

Joannes minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Thermitanæ, &c. *xlij.*

Petrus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Tauromenitanæ, &c. *xliij.*

Julianus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Catanenſis, quæ eſt in Sicilia, &c. *xliv.*

Georgius minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Trocalitanæ, quæ eſt in Sicilia, &c. *xlv.*

D Georgius minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Agrigentinæ, quæ eſt in Sicilia, &c. *xlvj.*

Adeodatus in nomine Dei epiſcopus ſanctæ Lucanæ eccleſiæ, legatus venerabilis ſynodi quæ eſt in Gallia provincia, huic relationi quæ a nobis facta eſt ſynodaliter, conſentiens ſubſcripſi. *xlvij.*

Ulburhridus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ [f] Eunoſicæ Britanniæ inſulæ, legatus venerabilis ſynodi, quæ fuit in Britannia, &c. *xlviij.*

[f] *Supra*, pag. 1511. Ebotacenſis.

Mauricius minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Tiburtinæ, provinciæ Piceni, &c. *xlix.*

Felix minimus preſbyter ſanctæ eccleſiæ Arelatenſis, legatus venerabilis ſynodi, quæ fuit in Gallia, &c. *l.*

E Charinus indignus diaconus ſanctæ eccleſiæ Aquenſis, legatus venerabilis ſynodi quæ fuit in regione Gallorum, &c. *lj.*

Manſuetus Dei gratia epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Mediolanenſis, &c. *lij.*

Joannes Bergomenſis eccleſiæ epiſcopus, &c. *liij.*

Donatus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Laudenſis, &c. *liv.*

Anaſtaſius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Ticinenſis, &c. *lv.*

Valentinus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ, &c. *lvj.*

Deſiderius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Cremonenſis, &c. *lvij.*

Gratianus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Novarenſis, &c. *lviij.*

Deſiderius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Hipponenſis, &c. *lix.*

lx. Joannes epiſcopus ſanctæ catholicæ eccleſiæ, &c.
lxj. Deuſdedit epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Brixianæ, &c.
lxij. Audax epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Dertonenſis, &c.
lxiij. Benenatus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Aſtenſis, &c.
lxiv. Benedictus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ [a] Candenſis, &c.
[a] Sup. p. 1134. Valvenſis.
lxv. Bonus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Albinganenſis, &c.
lxvj. Theodorus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Vercellenſis, &c.
lxvij. Ruſticus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Taurinenſis, &c.
lxviij. Joannes minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Vintimillienſis, &c.
lxix. Severus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Lunenſis, &c.
lxx. Eleutherius minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Lucenſis, &c.
lxxj. Marianus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Senenſis, &c.
lxxij. Serenus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Populonienſis, &c.
lxxiij. Reparatus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Florentinæ, &c.
lxxiv. Valerianus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Ruſſelenſis, &c.
lxxv. Cyprianus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Aretinæ, &c.
lxxvj. Vitalianus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Senenſis, &c.
lxxvij. Marcianus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Volaterranæ, &c.
lxxviij. Mauricius minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Gemenſis, &c.
lxxix. Agnellus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Vulſinenſis, &c.
lxxx. Cuſtodius minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Caſtri Valentinæ, &c.
lxxxj. Theodorus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Cluſianæ, &c.
lxxxij. Vitalianus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Tuſciæ, &c.
lxxxiij. Mauricius minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Anagninæ, &c.
lxxxiv. Saturninus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Aletrinæ, &c.
lxxxv. Valerianus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ, &c.
lxxxvj. Gauziſcus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ in Roſanis, &c.
lxxxvij. Agatho minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Aquileïenſis, provinciæ Iſtriæ, &c.
lxxxviij. Quiriacus peccator indignus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Polenſis, provinciæ Iſtriæ, &c.
lxxxix. Aurelianus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Parentinæ, provinciæ Iſtriæ, &c.
xc. Urſinus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Cenſi, provinciæ Iſtriæ, &c.
xcj. Andreas minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Vaianæ, provinciæ Iſtriæ, &c.
xcij. Gaudentius minimus epiſcopus Tirgionæ, provinciæ Iſtriæ, &c.
xciij. Benenatus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Opitergināe, &c.
xciv. Urſinus epiſcopus minimus ſanctæ eccleſiæ Patavinæ, provinciæ Iſtriæ, &c.
xcv. Paulus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Altinenſis, provinciæ Iſtriæ, &c.
xcvj. Paulus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Ariminenſis, provinciæ Pentapolis, &c.
xcvij. Benenatus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Piſaurenſis, provinciæ Pentapolis, &c.
xcviij. Dominicus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ, [a] provinciæ Pentapolis, &c.
[a] Deeſt, Fanenſis.
xcix. Adrianus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Nomentanæ, provinciæ Pentapolis, &c.
c. Joannes minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Auximitanæ, provinciæ Pentapolis, &c.
ci. Joannes minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Anconitanæ, provinciæ Pentapolis, &c.
cij. Benenatus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Perſinæ, provinciæ Tuſciæ, &c.
ciij. Bonifacius minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ [b] Deritinæ, provinciæ Tuſciæ, &c.
[b] Sup. p. 1136. Todertinæ.
civ. Exhilaratus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Mantuiæ, provinciæ Tuſciæ, &c.
cv. Amator minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Volaterranæ, provinciæ Tuſciæ, &c.
cvj. Gratioſus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Sutrinæ, provinciæ Tuſciæ, &c.
cvij. Deodatus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Nepiſinæ, provinciæ Tuſciæ, &c.
cviij. Joannes epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Phalerinanæ, provinciæ Tuſciæ, &c.
cix. Theodorus indignus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ civitatis Amerinæ, provinciæ Tuſciæ, &c.
cx. Barbitianus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Polymartiæ, provinciæ Tuſciæ, &c.
cxj. Deuſdedit minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Narnienſis, provinciæ Tuſciæ, &c.
cxij. Theodorus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Ravennatis, &c.
cxiij. Stephanus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Ceſenatis, &c.
cxiv. Barbatus minimus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Corneliæ, &c.
cxv. Victor epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Bononienſis, &c.
cxvj. Florus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Ceſenanæ, &c.
cxvij. Vitalis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Faventinæ, &c.
cxviij. Juſtinus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Vico-Aventinæ, &c.
cxix. Vincentius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Livienſis, &c.
cxx. Placentius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Placentiæ, &c.
cxxj. Mauricius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Rheginæ, &c.
cxxij. Petrus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Mutinenſis, &c.
cxxiij. Gratioſus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Parmenſis, &c.
cxxiv. Magnus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ, &c.

Conſtantinus pius Imperator dixit: Sufficiunt quæ hodierno die lecta ſunt. Beatus autem ſanctiſſimus archiepiſcopus Antiochenus, & qui cum eo erant, altero die proferant ab eis promiſſas ſanctorum patrum ſententias.

ACTIO QUARTA.

TOMUS I.

[a] ſupra, pag. 1141. Actio quinta.

ANNO CHRISTI 681.

IN nomine Domini Jeſu Chriſti Dei & Servatoris noſtri; imperii divinitus coronatorum & ſereniſſimorum dominorum noſtrorum Flaviorum, Conſtantini quidem pii & a Deo electi magni Imperatoris ſemper Auguſti, anno viceſimo ſeptimo, & poſt conſulatum divinæ ejus manſuetudinis anno decimo tertio; Heraclii autem & Tiberii divinitus cuſtoditorum ejus fratrum, anno viceſimo ſecundo, ſeptimo menſis Decembris, indictione nona, præſidente eodem pio & Chriſti amante magno Imperatore, &c. Paulus magnificentiſſimus Imperatoris ſecretarius dixit: Scit divina & ſapiens veſtra pietas, quod in præcedenti conventu, ſecundum petitionem factam a Georgio ſanctiſſimo archiepiſcopo hujus regiæ civitatis, & quæ eſt ſub eo ſynodi, facta eſt lectio duarum relationum miſſarum ad a Deo munitam veſtram ſerenitatem, ab Agatho-

ACTIO IV.

ANNO CHRISTI 681

ne ſanctiſſimo Papa apoſtolicæ ſedis veteris Romæ & ejus ſynodi; & quomodo dictum eſt Macario ſanctiſſimo archiepiſcopo Antiochenæ civitatis, & iis qui ſunt cum eo, ut proferant jam promiſſas ab eis ſententias ſanctorum & electorum Patrum, quæ oſtendunt unam voluntatem & unam operationem in incarnata œconomia Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri: & diſtulimus in hoc tempus. Dixit pius Imperator Conſtantinus: Dicant Macarius religioſiſſimus archiepiſcopus, & qui ſunt cum eo religioſi, an ſicut ſunt polliciti, venerunt parati. Macarius religioſiſſimus archiepiſcopus, & qui cum eo erant dixerunt: Ita, domine, ecce afferimus duos codices, in quibus inſeruimus diverſas ſententias ſanctorum & electorum Patrum; & jubete eas legi. Pius Imperator Conſtantinus dixit: Dicti codices ſuſcipiantur, & ordine fiat eorum lectio. Cumque Antiochus reverentiſſimus lector & notarius ſanctiſſimi patriarchæ Conſtantinopolitani Georgii, duos codices accepiſſet, legit primum codicem qui ſic habebat in inſcriptione: Sententiæ ſanctorum patrum qui docent unam voluntatem Domini noſtri Jeſu Chriſti Filii Dei, quæ eſt Patris & Spiritus ſancti. Et legit deinceps omnes ſententias, quæ ſitæ erant in eo codice. Similiter etiam omnes quæ erant in ſecundo. Pius Imperator Conſtantinus dixit: Intelleximus ſententias quæ nunc ſunt prolatæ a religioſiſſimo archiepiſcopo Antiocheno, & iis qui ſunt cum eo: Sed ſi volunt alias proferre ſententias ad probandum quod eſt ab eis promiſſum, de una voluntate & una operatione in diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri, altero die eas producant.

ACTIO QUINTA.

See supra, pag. 1140. Actio ſexta

IN nomine Domini Jeſu Chriſti Dei & Servatoris noſtri; imperii divinitus coronatorum, & ſereniſſimorum dominorum noſtrorum Flaviorum, Conſtantini quidem pii & a Deo electi Imperatoris ſemper Auguſti, anno viceſimo ſeptimo, & poſt conſulatum ejuſdem divinæ manſuetudinis anno decimo tertio; Heraclii autem & Tiberii a Deo cuſtoditorum ejus fratrum, anno viceſimo ſecundo, duodecimo menſis Februarii, indictione nona. Præſidente eodem pio & Chriſti amante magno Imperatore Conſtantino, in ſecreto divini palatii quod dicitur Trullus; & juſſu ejus divinæ ſerenitatis, præſentibus & audientibus Niceta, &c. Et cum ſediſſent glorioſiſſimi Patricii & conſules, & omnes ſanctiſſimi & religioſiſſimi epiſcopi per ordinem in eodem Trulli ſecreto, in medio propoſitis ſanctis & intemeratis evangeliis, Paulus magnificentiſſimus Imperatoris ſecretarius dixit: Scit divina veſtra pietas, quod decimo menſis Decembris, dictum eſt ſanctiſſimo antiſtiti Antiochenæ civitatis, & iis qui cum eo ſunt, ut ſi habeant alias ſententias quæ ad quæſtionem propoſitam conferant, nempe de una voluntate & una operatione, eas offerant: & diſtulimus huc uſque.

Pius Imperator Conſtantinus dixit: Dicat Macarius religioſiſſimus archiepiſcopus Antiochenus, & qui ſunt cum eo, an convenienter iis quæ ipſis dicta ſunt, eo quod ſufficit parato, acceſſerunt.

Macarius ſanctiſſimus archiepiſcopus Antiochenus & qui cum eo erant, dixerunt: Ecce, domine, afferimus in manibus alterum codicem qui continet ſententias diverſorum ſanctorum patrum; quem jubentibus vobis præbemus legendum.

Cumque eum accepiſſet Antiochus reverentiſſimus lector, & notarius ſanctiſſimi patriarchæ Conſtantinopolitani, legit habentem in inſcriptione quæ ſequuntur; Sententiæ de voluntate; & legit a principio ad finem. Dixit pius Imperator Conſtantinus: Hæc quoque intelleximus: Si vult ergo pars Macarii religioſiſſimi archiepiſcopi Antiocheni aliquid aliud afferre ad confirmanda ea quæ ſunt ab eis promiſſa, dicat. Macarius ſanctiſſimus archiepiſcopus Antiochenus, & Stephanus preſbyter & monachus ejus diſcipulus, & qui cum eo erant, dixerunt: Sufficiunt, domine, quæ jam ſunt a nobis prolatæ ſententiæ ſanctorum & eximiorum patrum, nec volumus aliquid aliud proferre.

Dixit pius Imperator Conſtantinus: Libri tres qui fuerunt prolati a parte Macarii ſanctiſſimi archiepiſcopi, a glorioſiſſimis magiſtratibus, & ab iis qui ſunt ex parte apoſtolicæ ſedis veteris Romæ, & a ſede ſanctiſſimæ quæ hic eſt eccleſiæ, obſignentur. Et fuerunt obſignati.

Theodorus & Georgius religioſiſſimi preſbyteri, & Joannes religioſiſſimus diaconus, qui vicem gerebant ſanctiſſimi Papæ apoſtolicæ ſedis Romæ, & qui cum eis erant religioſiſſimi epiſcopi, & reverentiſſimi clerici & monachi dixerunt: Pie domine, adverte quod iis quæ dixerunt, de una voluntate & una operatione nihil probaverunt, Macarius religioſiſſimus archiepiſcopus Antiochenus, & Stephanus ejus diſcipulus, & Petrus reverentiſſimus epiſcopus Nicomediæ, & Salomon religioſiſſimus epiſcopus Clanii, in incarnata œconomia Domini noſtri Jeſu Chriſti, per allatas ab eis ſententias: ſed eas etiam quas produxerunt coram veſtra pietate & ſancta ſynodo amputarunt ſententias. Et ea quidem quæ pertinent ad Trinitatis de una voluntate rationem, adduxerunt in incarnata diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti: quæ autem proprie conveniunt in hac incarnata Domini noſtri Jeſu Chriſti Dei diſpenſatione, ſententias & verba circumciderunt. Unde petimus a pia veſtra potentia libros authenticos paternarum, quas adduxerunt, ſententiarum, proferri ex venerando patriarcheio hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis, & conferri cum traditis ab eis codicibus: & oſtendamus quæ ab ipſis in eis facta eſt adumbrationem. Ut in manibus autem habentes codicem qui continet plurimas ſententias ſanctorum & ſelectorum Patrum, quæ aperte oſtendunt duas naturales voluntates, & duas naturales operationes, inconfuſe & individue in incarnata diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri: quin etiam profanorum hæreticorum ſententias, quæ ſignificant unam voluntatem & unam operationem, conſentientes dogmati de una voluntate & una operatione, Macarii religioſiſſimi archiepiſcopi Antiocheni & eorum qui cum eo contradicunt; rogamus ut [illegible] legantur coram veſtra pietate. Conſtantinus pius Imperator dixit: Altero die fiat prolatio, & lectio.

ACTIO SEXTA.

TOMUS II.

See supra, pag. 1150. Actio ſeptima.

IN nomine Domini Jeſu Chriſti Dei & Servatoris noſtri; regni a Deo coronatorum & ſereniſſimorum dominorum noſtrorum Flaviorum, Conſtantini quidem pii & a Deo electi Imperatoris ſemper Auguſti anno decimo ſeptimo, & poſt conſulatum divinæ ejus manſuetudinis anno decimotertio; Heraclii autem & Tiberii a Deo cuſtoditorum ejus fratrum, anno viceſimo ſecundo, tertio decimo menſis Februarii, indictione nona, præſidente eodem pio & Chriſti amante Imperatore Conſtantino in ſecreto, &c. Et cum ſediſſent glorioſiſſimi Patricii & conſules, & omnes ſanctiſſimi & religioſiſſimi epiſcopi per ordinem in eodem Trulli ſecreto, propoſitis in medio ſanctis & intemeratis evangeliis, Paulus magnificentiſſimus Im-

ANNO CHRISTI 681.

peratoris ſecretarius dixit: Meminit divinum veſtrum imperium, quod heſterno die promiſerunt Theodorus & Georgius religioſiſſimi preſbyteri, qui vicem gerunt ſanctiſſimi Papæ ſedis apoſtolicæ veteris Romæ Agathonis, & Joannes religioſiſſimus diaconus, vicem gerentes ſanctiſſimi Papæ ſedis apoſtolicæ Romæ veteris, Agathonis; & qui ſunt cum eis religioſi epiſcopi & monachi, afferre ſententias ſanctorum & ſelectorum Patrum, quæ aperte dicunt duas voluntates naturales & duas naturales operationes in diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri: & præterea profanorum hæreticorum ſententias, quæ ſignificant unam voluntatem & unam operationem: & in hoc tempus eſt dilatum.

Dixit pius Imperator Conſtantinus: Proferant qui vicem gerunt Agathonis ſanctiſſimi Papæ Romani ſententias, de quibus meminerunt. Et protulerunt unum codicem, qui ita habebat in inſcriptione: Sententiæ ſanctorum & ſelectorum Patrum, quæ duas oſtendunt voluntates & duas operationes in Domino & Deo & Servatore noſtro Jeſu Chriſto. Quem cum accepiſſet Stephanus preſbyter & monachus monaſterii quod dicitur domus Arficia, qui erat unus ex parte apoſtolicæ ſedis Romæ veteris, legit ab initio ad finem, ſanctorum & electorum Patrum ſententias, & profanorum hæreticorum.

Pius Imperator Conſtantinus dixit: Cum prolatas & lectas a parte Agathonis ſanctiſſimi Papæ Romani ſententias intellexerimus; dicant, ſi velint alias proferre ſententias. Theodorus & Georgius religioſiſſimi preſbyteri, & Joannes religioſiſſimus diaconus dixerunt: Etiamſi plurimas alias poſſimus affatim adducere ſententias; tamen ne exhibeamus moleſtiam divinis veſtris auribus, hæ nobis ſatis ſunt ad probandam veritatem. Petimus autem a veſtra a Deo ſtabilita potentia, ut rogetur Georgius ſanctiſſimus archiepiſcopus hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ veſtræ civitatis, & quæ ſub eo eſt ſynodus; præterea & Macarius ſanctiſſimus archiepiſcopus Antiochenus, & qui ſunt ſub eo epiſcopi, an ſequantur ea quæ continentur duabus lectis relationibus, nempe ſanctiſſimi Papæ Agathonis apoſtolicæ ſedis veteris Romæ, & quæ ſub eo eſt ſynodi.

Georgius ſanctiſſimus archiepiſcopus Conſtantinopolitanus, & ſanctiſſimus archiepiſcopus Antiochenus, & qui erant cum eo dixerunt: Pie domine, petimus nobis dari exemplum dictarum relationum; legentes enim & conferentes quæ in eis ſitæ ſunt ſanctorum & ſelectorum Patrum ſententias cum libris venerandi hujus patriarchii, altero die dabimus quod decet reſponſum. Pius Imperator Conſtantinus dixit: Sine dilatione fiat quod eſt petitum. Codex autem prolatus ab iis qui vicem gerunt ſanctiſſimi Papæ Romani, ſic ſub ſigillo glorioſiſſimorum magiſtranum & ambarum partium, ad exemplum codicum qui fuerunt traditi a Macario religioſiſſimo epiſcopo Antiocheno.

ACTIO SEPTIMA.

TOMUS III.

IN nomine Domini Jeſu Chriſti Dei & Servatoris noſtri; imperii a Deo coronatorum & ſereniſſimorum dominorum noſtrorum Flaviorum, Conſtantini quidem pii & a Deo electi Imperatoris ſemper Auguſti, anno viceſimo ſeptimo, & poſt conſulatum divinæ ejus manſuetudinis, anno decimo tertio: Heraclii autem & Tiberii a Deo cuſtoditorum ejus fratrum, anno viceſimo ſecundo, ſeptimo menſis Martii, indictione nona: præſidente, &c. Et cum ſediſſent glorioſiſſimi Patricii & conſules, & omnes ſanctiſſimi & religioſiſſimi epiſcopi ſecundum ordinem in eodem Trulli ſecreto, in medio propoſitis ſanctis & intemeratis evangeliis, Paulus magnificentiſſimus Imperatoris ſecretarius dixit: Meminit veſtra a Deo coronata potentia, quod ſicut petierunt in præcedenti conventu, acceptis exemplis duarum relationum miſſarum ad a Deo ſtabilitam veſtram ſerenitatem, ab Agathone beatiſſimo & ſanctiſſimo Papa Romæ veteris & ejus ſynodi, Georgius ſanctiſſimus archiepiſcopus hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis, & Macarius ſanctiſſimus archiepiſcopus Antiochiæ, & qui cum eo ſunt religioſi epiſcopi, promiſerunt cum eos legiſſent, altero die convenientem præbere reſponſionem: & rejecimus in hodiernum diem.

ACTIO VII.

Dixit pius Imperator Conſtantinus: Dicat Georgius ſanctiſſimus archiepiſcopus hujus noſtræ a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis, & Macarius ſanctiſſimus archiepiſcopus Antiochenus, & quæ ſub eis eſt ſynodus, an ſequantur ea quæ continentur relationibus miſſis a ſanctiſſimo Papa Romæ veteris Agathone, & quæ eſt ſub eo ſynodo. Dixit Georgius ſanctiſſimus archiepiſcopus hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ noſtræ civitatis: Cum legiſſem, domine, relationes miſſas ad veſtram piam potentiam, ab Agathone ſanctiſſimo Papa Romæ veteris, & ejus ſynodo: & ſcrutatus eſſem libros ſanctorum & electorum Patrum ſitos in meo venerabili patriarcheio, inveni omnes quæ ſitæ ſunt in his relationibus ſanctorum & electorum Patrum ſententias convenientes, & nulla in re diſcrepantes a ſanctis & electis patribus: & eas ſequor, & ſic confiteor & credo.

Theodorus religioſiſſimus epiſcopus Epheſi dixit: Sic, domine, confiteor & ſic credo, ut habent relationes ſanctiſſimi Papæ Romæ veteris Agathonis; hoc eſt, duas naturas & duas voluntates naturales, & duas naturales operationes in uno ſanctæ Trinitatis Domino noſtro Jeſu Chriſto vero Deo noſtro.

Siſinius religioſiſſimus epiſcopus Heracleæ Thraciæ dixit: Auditis relationibus ſanctiſſimi Papæ Romæ Agathonis miſſis ad bonum noſtrum dominum, inveni eas nihil repugnare ſanctis patribus: & confiteor duas voluntates & duas operationes in uno ſanctæ Trinitatis Domino noſtro Jeſu Chriſto vero Deo noſtro.

Georgius religioſiſſimus epiſcopus Cyzici dixit: Lectis relationibus ſanctiſſimi Papæ Romani Agathonis, & quæ in eis ſitæ ſunt intellectis ſententiis de duabus voluntatibus & operationibus, ſequens omnia quæ in eis continentur, ſic ſentio, & ſic credo in uno ſanctæ Trinitatis Domino noſtro Jeſu Chriſto, vero Deo noſtro: ego enim his etiam lectis relationibus ſic credidi & credo.

Joannes religioſiſſimus Chalcedonenſis epiſcopus dixit: Ego ſic credo, & ſic confiteor, prout continent relationes miſſæ ab Agathone ſanctiſſimo Papa veteris Romæ ad pium & a Deo ſtabilitum noſtrum dominum & magnum victorem Imperatorem, quæ continent duas naturas & duas voluntates naturales, & duas operationes ſimiliter naturales in uno ſanctæ Trinitatis Domino noſtro Jeſu Chriſto vero Deo noſtro, inconfuſe & immutabiliter: & anathematizo eos qui dicunt unam voluntatem & unam operationem in diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri.

Siſinnius epiſcopus Hierapolis Phrygiæ dixit: Suſcipimus quæ ſunt relata ad dominum noſtrum bonum & magnum victorem Imperatorem ab Agathone ſanctiſſimo Papa Romæ veteris; & confiteor duas naturas in uno ſanctæ Trinitatis Domino noſtro Jeſu Chriſto, & duas voluntates naturales, & duas naturales operationes, individue, immutabiliter, inconfuſe: & anathematizo eos qui dicunt unam voluntatem &

ACTIO VII.

ANNO CHRISTI 681.

unam operationem in dispensatione unius sanctæ Trinitatis Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri.

Georgius religiosissimus episcopus Byziæ Thraciæ dixit: Confiteor duas naturales voluntates & duas operationes in uno sanctæ Trinitatis Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro. Suscipio autem relationes quoque missas ab Agathone sanctissimo Papa Romano ad pium & a Deo stabilitum dominum nostrum & magnum Imperatorem, quæ hoc ipsum dicunt, & eas sequor in omnibus.

Gregorius religiosissimus episcopus Mytilenæ dixit: Confiteor & sic credo duas naturas & duas voluntates naturales, & duas operationes similiter naturales in uno sanctæ Trinitatis Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro. Præterea autem sequor etiam relationes sanctissimi Papæ veteris Romæ missas ad pium nostrum dominum & magnum Imperatorem, & quidquid in eis continetur.

Dixit Andreas episcopus Methymnæ: Sequor relationes sanctissimi Papæ Romani Agathonis, & sententias sanctorum patrum quæ in eis sitæ sunt: & sic credo & sic confiteor duas naturas, duas voluntates, & duas operationes in uno sanctæ Trinitatis Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro.

Sergius episcopus Selybriæ dixit: Sequor relationes patris nostri Agathonis sanctissimi Papæ Romani, & ita eas suscipio & amplector sicut epistolam sancti Leonis qui præcessit ejus beatitudinem: & confiteor in Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro, duas voluntates naturales; similiter & duas earum operationes.

Domitius Plusiadis episcopus dixit: Relationes missas a patre nostro & archiepiscopo apostolicæ & summæ sedis veteris Romæ Agathonis, ad a Deo coronatum & mitissimum dominum nostrum & magnum victorem Imperatorem, tamquam per Spiritum sanctum dictatas per os sancti & summi apostolorum Petri, & scriptas per digitum prædicti beatissimi Papæ Agathonis, suscipio & amplector: & sic sentio duas naturas in uno sanctæ Trinitatis, Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro, & duas voluntates naturales, similiter & duas naturales operationes in una persona & una hypostasi, inseparabiliter & individue: & anathematizo eos qui dicunt unam voluntatem aut unam operationem post humanitatem susceptam a Domino nostro Jesu Christo, præterquam in sancta Trinitate & solum.

Genesius episcopus Anastasiopolis dixit: Convenienter iis quæ continent lectæ relationes sanctissimi Papæ Romani, sic credo & confiteor in incarnata dispensatione Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri duas naturas & duas naturales voluntates, & duas naturales operationes.

Theodorus episcopus Melitenæ ingressus in medium sanctæ & Oecumenicæ synodi dixit: Ego, domine, sum homo rusticus, & peto ut hæc charta legatur, quæ tradita lecta fuit per Joannem magnificentissimum Imperatoris secretarium, quæ sic habebat: Sancti & eximii Patres, quorum sententias utraque pars produxit ad defensionem sui dogmatis, floruerunt ante sanctam & Oecumenicam quintam synodum, & suas dogmaticas orationes conscripserunt: ex quibus, ut dictum est, utraque pars produxit sententias. Sed tamen nulla ex quatuor sanctis Oecumenicis synodis, nec similiter quæ eas secuta fuit sancta & Oecumenica quinta synodus, tradidit catholicæ sanctæ quæ est in toto mundo Dei ecclesiæ, de propositis dogmaticis quæstionibus numerum proferre aut tradere aut prædicare in Domini Jesu Christi veri Dei nostri humanæ naturæ susceptione, præter eas quæ A sunt in eo, immutabiliter, inconfuse & individue duas naturas in una hypostasi seu una persona. Cujus quidem unius Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri miracula & passiones confiteri ad verbum tradidit sancta & Oecumenica quinta synodus: & rogamus pium vestrum imperium, quod sanctarum quæ ubique sunt ecclesiarum curam gerit plurimam, ut quæ a sanctis quinque dictis synodis Oecumenicis recta & nulli reprehensioni obnoxia dogmata, per divina vestra scripris mandata jussa seu legem confirmetis; nullo habente potestatem transgrediendi aut transferendi æternos terminos, quos patres nostri fixerunt ad salutem omnium: in nullum eorum qui ante dormierunt nulla cadente reprehensione aut accusatione, sive unam B esse operationem & unam voluntatem, sive duas operationes aut duas voluntates esse decreverint: nisi sint ex hæreticis qui ejecti sunt a dictis quinque sanctis & Oecumenicis & reliquis orthodoxis selectis synodis, cum impiis eorum dogmatibus & scriptis; & a sancta catholica, ut semel dicam, ecclesia non admittendis & rejiciendis. Confitentes eumdem unum sanctæ consubstantialis & vivificæ Trinitatis perfectum in divinitate, & eumdem perfectum in humanitate; ex duabus naturis, nempe divinitate & humanitate; & in duabus naturis etiam post ineffabilem & indissolubilem unionem, convenienter ac congruenter [a] naturis, C eumdem unum Christum in una hypostasi seu in una persona consistentem, individue & inseparabiliter divina & humana operantem: in nullum, sicut prius diximus, ex iis qui sunt ex utrisque partibus, jussu vestræ pietatis cadente accusatione aut reprehensione ea de causa.

[a] Forte omiſit.

Dixit pius Imperator Constantinus: Dicat Theodorus religiosissimus episcopus Melitenes, quinam sunt qui simul cum eo fecerunt nobis ab eo traditam & nunc lectam chartam.

Theodorus religiosissimus episcopus Melitenes dixit: Petrus episcopus Nicomediæ, Solomon episcopus Clanei, Antonius episcopus Hypæporum, & quidam a secretis sanctissimi patriarchæ Constantinopolitani: videlicet Georgius diaconus & chartophylax seu bibliothecarius, Anastasius diaconus & notarius [b] Protecdicus, Stephanus diaconus & Cancellarius, Dionysius D diaconus & Cancellarius, Anastasius presbyter & monachus, & Georgius qui est patriarchæ Antiocheni.

[b] Id eſt, primus defenſor.

Constantinus pius Imperator dixit: Quis tibi tradidit hanc chartam quam, protulisti?

Theodorus religiosissimus episcopus Melitenes dixit: Hic Abbas Stephanus, qui est patriarchæ Antiocheni. Et ostendit eum stantem post sedem, in qua sedebat ipse sanctissimus Antiochiæ archiepiscopus Macarius.

Georgius episcopus Camulianorum dixit: Suscipio & sequor, domine, relationes missas ab Agathone Papa Romano: & sic sentio, & sic confiteor, in uno sanctæ Trinitatis Domino nostro Jesu Christo vero E Deo nostro, duas esse naturales voluntates & duas operationes.

Plato Cinnæ episcopus dixit: Auditis relationibus Agathonis sanctissimi Papæ Romani, sic credo, & quæ eis continentur sequor & credo: & sic confiteor duas naturas citra divisionem in uno sanctæ Trinitatis Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro.

Theodorus episcopus Berissæ Armeniæ dixit: Auditis relationibus missis ad bonum dominum nostrum a patre nostro Papa Romano Agathone, & intellectis sententiis quæ in eis insertæ sunt, credo ut credit ipse pater noster Papa veteris Romæ, in Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro, qui est unus sanctæ Trinitatis, duas naturas in una persona, &

duas

ANNO CHRISTI 681.

duas voluntates naturales, & ſimiliter duas naturales operationes.

Et ſurgentes reliqui omnes religioſi epiſcopi, qui ſunt ſub ſede Conſtantinopolis, clamaverunt, dicentes: Nos quoque, pie domine, intellecta relatione miſſa ad veſtram mitiſſimam potentiam ab Agathone ſanctiſſimo & beatiſſimo Papa Romæ veteris, & altera relatione quæ facta eſt a ſancta quæ ſub eo eſt ſynodo, ſequentes id quod in eis continetur, ſic ſentimus & confitemur & credimus in uno Domino noſtro Jeſu Chriſto vero Deo noſtro duas naturas, inconfuſe, immutabiliter, individue: & duas voluntates naturales, & duas operationes ſimiliter naturales; & omnes qui docuerunt & dicunt unam voluntatem & unam operationem in duabus naturis unius Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri, anathematizamus.

Dixit ſancta ſynodus: Si veſtræ pietati videatur, Theodorus religioſiſſimus epiſcopus Melitenes ſimul cum perſonis ab eo memoratis, nempe Petro religioſiſſimo Nicomediæ metropolitano, Solomone Clanii epiſcopo, & Antonio epiſcopo Hypæporum, Georgio diacono & bibliothecario ſanctiſſimæ quæ hic eſt eccleſiæ, Anaſtaſio diacono Plœcedico, Stephano diacono & Cancellario, Dionyſio diacono & Cancellario, Anaſtaſio preſbytero & monacho, Georgio monacho qui eſt cum Macario ſanctiſſimo archiepiſcopo Antiocheno, & Stephano preſbytero & monacho diſcipulo ejuſdem Macarii, ſurgens ſtet in medio: & ſine ulla dubitatione quod ſibi videtur cum eis reſpondeat.

Dixit pius Imperator Conſtantinus: Quod ſanctæ ſynodo viſum eſt, fiat. Et ſurgentes prædicti epiſcopi & clerici, & ſtantes in medio, præter Stephanum monachum, diſcipulum Macarii ſanctiſſimi archiepiſcopi divinæ civitatis Antiochiæ, dixerunt: Contra nos eſt mendax hic Theodorus epiſcopus Melitenes: neque enim nobis ſcientibus facta eſt charta, quæ bono noſtro domino ab eo eſt tradita: ſed & parati ſumus orthodoxam noſtram fidem confiteri.

Dixit pius Imperator Conſtantinus & ſancta ſynodus: Quoniam data eſt nobis adverſus vos ſuſpitio prætextu chartæ traditæ a Theodoro pio epiſcopo Melitenes, non alias nobis ſatisfiet, niſi altero die ſcriptos libellos fidei veſtræ attuleritis, debentes eos tradere ſuper ſancta & intemerata Dei eloquia.

Georgius ſanctiſſimus archiepiſcopus Conſtantinopolitanus accedens ad pium Imperatorem Conſtantinum, dixit: A Deo coronate domine, jube in ſanctarum eccleſiarum diptycha immitti nomen ſanctæ memoriæ Papæ Romani Vitaliani: propterea quod ex tarditate apocriſiariorum, qui miſſi fuerunt a ſanctiſſimo Papa veteris Romæ, eo qui tunc fuit, [a] uti oporteat apud mitiſſimam veſtram potentiam, tam partem ſanctiſſimæ meæ eccleſiæ, quam Macarium ſanctiſſimum Antiochenum, & eos qui illo tempore agebant in hac a Deo cuſtodita noſtra civitate ſanctiſſimos epiſcopos; eo quod prædictus ſanctæ memoriæ Vitalianus ejectus ſit e ſanctis diptychis: hujuſmodi autem preces nobis fuerint traditæ. Recta enim invenit divina veſtra ſerenitas eos qui communicant eccleſiæ catholicæ, aut etiam ſe ab ea abſcindunt propter perſonam. Dixit pius Imperator Conſtantinus: Fiat quod petitum eſt a Georgio ſanctiſſimo patriarcha hujus noſtræ a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis.

Exclamavit ſancta ſynodus: Conſtantino magno Imperatori multos annos. Orthodoxo Imperatori multos annos. Orthodoxæ fidei cuſtodi multos annos. Imperatori pacifico multos annos. Novo magno Conſtantino Imperatori multos annos. Novo Theodoſio Imperatori multos annos. Novo Juſtiniano Imperatori multos annos. Nos ſervi Imperatoris. Agathoni orthodoxo Papæ Romano multi anni. Georgio orthodoxo patriarchæ multi anni. Sanctæ ſynodo multi anni. Orthodoxo ſenatui multos annos.

ACTIO VII.

Dixit ſancta ſynodus: Si videtur pio domino, dicat Macarius ſanctiſſimus archiepiſcopus Antiochenus, quomodo credat de uno ſanctæ Trinitatis, Domino noſtro Jeſu Chriſto vero Deo noſtro: & an fateatur in ipſo eſſe duas naturales voluntates, & duas naturales operationes, inconfuſe & individue: & an ſequatur relationes miſſas ad divinam potentiam a Patre noſtræ pietatis Agathone ſanctiſſimo Papa Romæ veteris, & ſequatur paternas ſententias quæ in eis inſeruntur.

Conſtantinus pius Imperator dixit: Cum audierit Macarius ſanctiſſimus archiepiſcopus Antiochenus, ea quæ ab hac ſancta & œcumenica ſynodo dicta ſunt, reſpondeat quod ſibi videtur.

Macarius ſanctiſſimus archiepiſcopus Antiochenus dixit: Non dico duas voluntates aut duas operationes in incarnata œconomia Domini noſtri Jeſu Chriſti: ſed unam voluntatem; & theandricam, id eſt, divinam & humanam operationem.

Dixit ſancta ſynodus: Quando non aſſentitur orthodoxis relationibus, quæ miſſæ ſunt ab Agathone ſanctiſſimo Papa Romano, Macarius ſanctiſſimus, quæ etiam jam lectæ ſunt coram veſtra pietate, quibus omnes lubenter aſſenſi ſumus: ſtatuamus eum oportere ſurgere e ſede ſua, debentem reſpondere.

Surrexit autem Macrobius religioſiſſimus epiſcopus Seleuciæ Iſauriæ, ſimul cum Eulalio epiſcopo Zenonopolis, Conſtantino epiſcopo Daliſandi: & Theodoro epiſcopo Olbæ, qui erant ambo ex ſynodo ſedis Antiochenæ, qui dixit: Sic ſentio, & ſic credo, prout continent relationes miſſæ ad bonum dominum noſtrum & Imperatorem ab Agathone ſanctiſſimo Papa Romæ: & confiteor ſicut duas naturas, ita etiam duas naturales voluntates & duas naturales operationes, individue, immutabiliter, inconfuſe, in incarnata œconomia Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri.

Conſtantinus epiſcopus Daliſandi dixit: Confiteor duas naturas in Domino noſtro Jeſu Chriſto, inconfuſe & individue in una perſona & una hypoſtaſi; & duas voluntates naturales, & duas ſimiliter naturales operationes.

Theodorus epiſcopus Olbæ dixit: Sequor ſanctam & œcumenicam ſynodum Chalcedonenſem, & tomum beati Leonis qui fuit Papa Romæ veteris: & confiteor Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum unum ſanctæ Trinitatis, qui in duabus naturis & duabus naturalibus voluntatibus & operationibus, inconfuſe & individue cognoſcitur: & ſequor ſedem Conſtantinopolitanam & ſedem Romæ veteris, & relationes quæ ad bonum dominum noſtrum & magnum Imperatorem miſſæ ſunt ab Agathone ſanctiſſimo Papa Romano.

Eulalius epiſcopus Zenonopolis dixit: Sic credo duas naturas inconfuſe & individue, & duas voluntates & duas operationes in incarnata œconomia unius ex ſancta Trinitate Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri.

Conſtantinus pius Imperator dixit: Si videatur ſanctæ veſtræ ſynodo, qui jam dati ſunt codices ſententiarum a Macario ſanctiſſimo archiepiſcopo Antiocheno, qui etiam obſignati ſunt a vobis, producantur ut legantur: & conferantur cum libris authenticis, qui ſunt repoſiti in ſancto quod eſt hic patriarchio.

Dixit ſancta ſynodus: Fiat quod nunc juſſit veſtra

[a] *Obſerva hoc loco & viſioſa interpretatio. Vide ſupra, pag. 1163. D-1.*

ACTIO VII.

ANNO CHRISTI 681.

ſerenitas. Et prolati ſunt per Photinum magnificentiſſimum Imperatoris ſecretarium tres codices obſignati; quos quidem cum in manus ſumpſiſſet, & eos aſpexiſſet idem ſanctiſſimus Macarius, dixit: Sunt hi revera, & eos agnoſco.

Dixit Conſtantinus pius Imperator: Dicat Macarius ſanctiſſimus archiepiſcopus Antiochenus, & Stephanus reverentiſſimus preſbyter & monachus ejus diſcipulus, quid congerentes ſibi has ſepoſuerunt ſententias.

Dixit Macarius ſanctiſſimus archiepiſcopus: De una voluntate, quæ eſt Patris & Domini noſtri Jeſu Chriſti & ſancti Spiritus.

Conſtantinus pius Imperator dixit: De œconomia Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui eſt unus ex ſancta Trinitate, Deus Verbum, quomodo ſentitis?

Macarius ſanctiſſimus archiepiſcopus dixit: Confiteor Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum unum ſanctæ Trinitatis, eſſe etiam poſt incarnationem, in duabus perfectis naturis, inconfuſe & individue, in una perſona & una hypoſtaſi, naturarum differentia nequaquam ſublata per unionem, ſed ſervata potius proprietate utriuſque naturæ & concurrente in unam perſonam & unam hypoſtaſim. Quoniam ergo aliam perſonam etiam poſt ſuſceptam humanitatem, qui ex ſancta Trinitate unus eſt non accepit, ideo nec eum accepiſſe aliquid ex iis quæ dicuntur ex peccato. Nam abſque carnalibus voluntatibus, & humanis ratiocinationibus, in imagine novitatis, confitemur unum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. Nam qui unam habet voluntatem ad ſuſcipiendas has omnes affectiones, unam & eamdem habet poteſtatem ad eas omnes ſuſtinendas, ut eſt ſententia ſancti & eximii Auguſtini. De hoc enim fidei confeſſionem jam prius expoſuimus; & idem ſentimus quod ſanctæ quinque ſynodi, divinuſque Honorius, Sergius, Paulus, & Petrus, & reliqui, quorum ſententiarum fecimus mentionem in iis quas domino tradidimus; confitentes unam voluntatem hypoſtaticam in Domino noſtro Jeſu Chriſto, & ejus theandricam, id eſt, divinam & humanam operationem. Neque enim divina ſecundum Deum, neque humana ſecundum hominem; ſed cum homo factus eſſet Deus Verbum, quamdam novam, nempe divinam & humanam, exercuiſſe operationem confitemur, ſecundum ſanctum Dionyſium.

Conſtantinus pius Imperator dixit: Quæ memorata fuit nobis eſſe tradita a Macario ſanctiſſimo archiepiſcopo Antiocheno, ſuæ fidei confeſſio, ad legendum producatur: & producta fuit per Photinum Imperatoris ſecretarium: & lecta per Diogenem a ſecretis Imperatoris: & lecta eſt ſic ad verbum.

Confeſſio Macarii Ep. Antiocheni, quæ eſt Græce ſaperum. pegmat.

Pacis Dei quæ ſuperat omnem intelligentiam caput eſt pietas: per quam uno ore & uno corde Deo vivo & vero, Trinitati, ſervientes, tenemus confeſſionem: ut qui pace Dei contineamur. Hæc cum non ab hominibus, neque per hominem, ſed ex divina gratia, o fideliſſime Imperator, didiceris, aliis omnibus poſthabitis, ut divinam & ſacram decebat ſublimitatem, divinum zelum qui tibi aderat acuiſti: & eccleſiæ oculis excitatis, pontificibus, inquam; adhortaris unumquemque, ut quæ ſibi inſit lucem proferat orthodoxæ fidei, ut in mundo magis luceat. Concedat autem Deus temporibus pii tui imperii, perpetuam lucem Chriſtianiſſimæ prædicationis, & hæreticorum extinguantur adumbratæ novitates. Prompte itaque cedo veſtro quod Deo placet conſilio. Quis ergo, domine a Deo electe, qui ſum vilis & abjectus, obſcurus & humi repens: dico etiam indignus, qui ſiſterer ut ſervirem venerando tribunali? A vobis tamen rogatus facio confeſſionem fidei, quam Patres nobis Nicææ & deinceps pronuntiarunt; cum qua natus ſum educatus: in ea etiam excedam.

Credo ergo in unum Deum, Patrem omnipotentem, creatorem omnium viſibilium & inviſibilium. Et in unum Dominum Jeſum Chriſtum Filium ejus Unigenitum, ex ipſo genitum ante omnia ſecula; Deum verum de Deo vero, perfectum Filium perfecti Genitoris, Verbum efficax, ſapientiam conſiſtentem, & poteſtatem efficientem totius creaturæ. Et in Spiritum ſanctum, qui ex Patre procedit & per Filium apparuit, hominibus ſcilicet; vitam viventium cauſam, immortalem, ſanctitatem ſuppeditatricem omnis ſanctificationis; Trinitatem gloria perfectam & æternitate & regno & mente; quæ neque dividitur, neque alienatur, & eſt una divinitas & dominatio. Nihil enim ſervum & adventitium ſubit Trinitatem, ut quod prius quidem non eſſet, poſtea autem ſit ingreſſum. Neque enim defecit Filius Patri; neque Filio Spiritus: ſed ſemper immutabilis & conſubſtantialis eſt ſancta Trinitas Deus noſter. Deum autem cum dico, una lux & tres me circumfulgent; tres quidem ſecundum proprietates, ſcilicet divinitatis. Dividitur enim, ut ita dicam, individue; & diviſim conjungitur. Eſt enim unum in tribus divinitas, & tria unum in quibus eſt divinitas: vel ut accuratius dicam, quæ divinitas; & neque unio efficiens confuſionem, neque diviſio alienationem.

Ex æquo enim a nobis abſit & Sabellii confuſio, & Arii diviſio: quæ ſunt mala ex diametro contraria & impietate æqualia. Quid enim opus eſt Deum vel male confundere, vel dividere in inæqualia? Nobis autem eſt unus Deus Pater, ex quo omnia; & unus Dominus Jeſus Chriſtus, per quem omnia; & unus ſpiritus Sanctus, in quo omnia. Unus tria Deus, & tria unum, ſicut diximus. Confitemur autem unum ſanctæ Trinitatis Dominum Jeſum Chriſtum, Filium Dei Unigenitum, propter nos noviſſimis diebus deſcendiſſe de cælis, & incarnatum ex Spiritu ſancto & ſancta immaculata Domina noſtra Dei parente & ſemper virgine Maria, & factum eſſe hominem; hoc eſt, veram carnem ex ea ſumpſiſſe, animatam anima rationali & intelligenti: & eam nequaquam prius conſiſtentem admirabiliter in ſe conſtituiſſe, & unione œconomica eam ſuam feciſſe: non ex humano ſemine aut viri operatione conſiſtentem, neque ex voluntate viri, ſed operatione & voluntate virtutis Dei altiſſimi. Dixit enim Angelus omnibus laudibus celebrandæ & vetæ Dei parenti: *Spiritus ſanctus ſuperveniet in te, & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi: & ideo quod ex te naſcetur ſanctum, vocabitur Filius Dei.* Luc. 1.

Hac ratione & ſolum Dei parentem proprie & vere Dei Verbi virginem matrem ſentimus; quoniam qui prius erat, Deum admirabiliter ex ipſa incarnatum peperit: & ita fuit ſicut nos homo factus Deus Verbum, non eo quod erat amiſſo; ſed etſi fuit genitus aſſumpta carne & ſanguine, ſic quoque manens Deus, natura ſcilicet & veritate. Sed nec dicimus carnem eſſe mutatam in naturam divinitatis, nec ineffabilem Dei Verbi naturam deductam eſſe ad naturam carnis, ſicut Apollinaris, Euryches, & Severus impii deliranunt: nequaquam enim propter unionem evaneſcit naturarum differentia, immo vero ſervatur proprietas utriuſque naturæ in una perſona & una hypoſtaſi. Carne enim unitum per hypoſtaſim confitentes Verbum, unum eumdem adoramus Filium unigenitum Deum, verum Dominum Jeſum Chriſtum, qui in duabus naturis inconfuſe & citra diviſionem cognoſcitur: non per partes partientes ac definientes hominem & Deum; nec hunc quidem feciſſe miracula, illum autem paſſum eſſe humana, ſicut dicunt ii qui dividunt,

ANNO CHRISTI 681. ACTIO VII.

Theodorus & Neſtorius; ſed unum & eumdem confitemur Deum & hominem perfectum; ejuſdem cujus Pater eſſentiæ, quod ſpectat ad divinitatem: & eumdem ejuſdem cujus nos eſſentiæ, quod ſpectat ad humanitatem: duas generationes ejuſdem prædicantes; eam quæ eſt ante ſæcula ex Patre ſecundum divinitatem, & eam quæ fuit noviſſimis diebus ex Maria Virgine Dei parente ſecundum humanitatem. Ejuſdem miracula & paſſiones; & omnem, ut ſemel dicam, divinam & humanam operationem ex uno & eodem Chriſto Deo noſtro, novo & decenti modo procedere credimus. Non enim ſecundum Deum divina, neque rurſus ſecundum hominem humana: ſed homo factus Deus Verbum, novam quamdam & divinam ſimul & humanam operationem, eamque totam vivificam oſtendit: etiamſi hoc novum exiſtiment & perturbentur aures aliquorum, putantium nos eam proferre ad perimendas duas naturas, quæ in Chriſto Deo noſtro ſunt unitæ per hypoſtaſim; quod quidem non eſt ita, & abſit ut unquam ita fiat.

Unum ergo & eumdem dicimus eſſe operarum, hoc eſt, admirabiliter noſtram feciſſe ſalutem, & eumdem ſua carne paſſum eſſe, & vere ſuſtinuiſſe omnes ſalutares perpeſſiones. Idem autem eſt dicere etiam miracula, ut eſſe dicimus carnis quidem paſſionem, non ſeparatæ ſcilicet a divinitate, etiamſi non erat pati divinitatis; Dei autem operationem, etiamſi per ſuam humanitatem, hoc eſt, totam noſtram maſſam, eam implevit una & ſola voluntate; utpote quod non eſſet in eo alia voluntas, aut reſiſteret, & adverſaretur illi ejus divinæ & potenti voluntati. Neque enim fieri poteſt ut in uno & eodem Chriſto Deo noſtro duæ ſimul contrariæ aut etiam ſimiles conſiſtant voluntates. Salutaris autem divinorum Patrum doctrina evidenter docet, numquam intelligenter animatam Domini carnem, ſeparatim & ex ſua appetitione, adverſus nutum ſibi per hypoſtaſim uniti Dei Verbi ſuam naturalem feciſſe motionem, ſed quando & qualem & quantam ipſe Deus Verbum voluit & aperte dixit. Quomodo corpus noſtrum ducitur, regitur, & ordinatur ab intelligenti & rationali noſtra anima: ita etiam in Domino Chriſto univerſa ejus humana maſſa, ab ejus Verbi divinitate ſemper & in omnibus ducta a Deo movebatur, ut eſt ſententia Gregorii Nyſſeni, qui ſic dicit adverſus Eunomium. Quemadmodum Deus Filius eſt omnino impatibilis & ab interitu alienus: ſi qua autem paſſio de eo dicatur in evangelio, per humanitatem omnino quæ paſſionem ſuſcipit, id eſt operatus. Revera enim operatur divinitas, univerſi ſalutem per corpus quod eſt circa eam: ita ut ſint carnis quidem paſſiones; Dei autem operatio, per quam & ſervati ſumus: Et ad ſalutem non induximus diviſionem. Nam cum ſemel eſſet mortuus & multorum peccata ſuſtuliſſet, & ex ſe redemptionem & ſalutem nobis qui ſumus in peccatis inveniſſet, ſurrexit, & ſimul nos ſuſcitavit & vivificavit, æternam pacem largitus: & aſcendens in cælos, ſedit ad dexteram Patris ſui. Et rurſus venturus eſt cum gloria judicatum vivos & mortuos: cujus regni non erit finis. Exſpectamus enim omnes nos reſurrecturos, & ſiſtendos eſſe ante divinum tribunal: ut unuſquiſque ab eo recipiat juſtam quæ nullum finem habebit retributionem.

Neceſſario autem illud quoque adjiciemus: Annunciantes enim mortem ſecundum carnem, Unigeniti Filii Dei, hoc eſt, Jeſu Chriſti, & reſurrectionem ex mortuis & aſcenſionem in cælos confitentes, incruentum in eccleſiis peragimus miniſterium. Sic autem accedimus ad myſticas benedictiones & ſanctificamur, effecti participes ſanctæ carnis & pretioſi ſanguinis omnium noſtrum Servatoris Jeſu, & non tanquam carnem communem ſuſcipientes, abſit: neque tanquam viri ſanctificati & Verbo conjuncti ſecundum unitatem dignitatis, ſeu ut qui habuerit divinam habitationem; ſed tamquam vere vivificam & propriam ipſius Verbi. Nam cum eſſet vita ſecundum naturam ut Deus; quoniam factus fuit unum cum ſua carne, eam reddidit vivificam. Quare etiamſi dicat nobis, *Amen, amen dico vobis: Niſi comederitis carnem filii hominis & biberitis ejus ſanguinem*, non tamquam hominis qui eſt ſicut nos, eam eſſe reputabimus: Quomodo enim caro hominis erit vivifica ſecundum ſuam naturam? ſed tamquam vere propriam Filii Dei, qui propter nos filius hominis factus fuit & appellatus. Quæ autem in evangeliis ſunt Servatoris voces, neque duabus hypoſtaſibus, neque perſonis dividimus: ſed humanas & præterea divinas voces ab uno dictas eſſe ſtatuimus, recte ſentientes. Uni ergo perſonæ ſunt omnes voces tribuendæ quæ ſunt in evangeliis, nempe uni Verbi hypoſtaſi incarnatæ: eſt enim Dominus unus Jeſus Chriſtus ſecundum ſcripturas.

Hæc ſentire didicimus a ſanctis Apoſtolis & evangeliſtis, & ab omni divinitus inſpirata ſcriptura, & a beatorum Patrum vera confeſſione, qui erant & Niceæ & Conſtantinopoli, & qui Epheſi prius, & qui Chalcedone & Conſtantinopoli ſecundo, hoc eſt, a ſanctis & Oecumenicis quinque ſynodis. In quibus & epiſtolas ſanctorum Cyrilli & Leonis, & quæ prædicaverunt & ſuſceperunt ſuſcipimus & prædicamus: & quæ rejecerunt in hodiernum diem; præcipue Arium, Eunomium, Macedonium, & Apollinarem, Sabellium, Navatum & Sabbatium, Diodorum & Neſtorium, Eutychem & Dioſcorum, & Severum & Julianum, & Agnoëten Themiſtium, & nefariam omnem eorum catervam; Origenem & Didymum, & Evagrium, & fabuloſas ejus nugas. Præterea eos quoque anathematizamus, quos ſancta quinta ejecit ſynodus; Mopſueſtiæ, inquam, exſecrandum Theodorum, Maximi hæreſis & diviſionis magiſtrum: & impia ſcripta Theodoreti adverſus rectam fidem & duodecim capita ſancti Cyrilli: & epiſtolam quæ dicitur ſcripta eſſe ab Iba ad Marem Perſam: & poſt hos omnes hæreticos, cum qui nuper eſt exortus infauſtum Maximum cum impiis ejus diſcipulis: qui ſequi Manichæos & corpus Chriſti Dei noſtri abjicere, & impiam ejus diviſionem ut gentilis docuit: quod ante nos beatiſſimi noſtri patres repulerunt, Honorius, inquam, Sergius, Cyrus, & qui deinceps ſunt ſecuti duces eccleſiarum & antiſtites: Præterea autem piæ quoque memoriæ Heraclius veſter proavus orthodoxus: cujus prolem Deus amator fidei orthodoxæ in hoc pio imperio obſignavit. Ipſe enim alacriter cum ſanctis noſtris patribus hanc exortam Maximianorum hæreſim condemnavit. Quos ſecuta ſancta quæ hic fuit congregatio divino juſſu piæ memoriæ patris veſtri domini noſtri, Petruſque ſanctiſſimus patriarcha Oecumenicus, & qui meam humilitatem præceſſit beatiſſimus Macedonius, & Alexandrinæ ſedis legatus Theodorus: cum ſimul cum eis adeſſent ſanctiſſimi qui hic agebant epiſcopi, & ſacer Senatus, eis quæ ab eo ſcripeis mandata fuerant quæſitis, eum anathematizarunt & exterminarunt cum impiis ejus diſcipulis. Sed univerſos hæreticos cum anathematibus ſuis valere jubens, rurſus ad Deum revertor, & peto ut ab eo conſervetur veſtra pietas, quæ tenet ac confirmat orthodoxæ fidei rationem. Vos enim vel a majoribus eſtis lumina fidei. Lumina fidei, Domine, cuſtodi: Deus in altum extollet cornu veſtrum. Deus pacatum reddet veſtrum imperium, omne bellum vincens, & pacem profundam eccleſiis & mundo univerſo concilians.

Subſcripsit. Macarius Dei gratia epiſcopus divinæ

ACTIO VII.

civitatis Antiochenæ. Cum recitassem universum propositum orthodoxæ fidei contextum, secundum expositiones sanctarum & Oecumenicarum quinque synodorum, & sanctorum eximiorum Patrum qui a me nominatim sunt positi; qui exposuerunt, sicut ordine continentur, unam voluntatem in Domino nostro Jesu Christo Deo nostro; eumque theandricam, id est, divinam simul & humanam exercuisse nobis operationem; & quod impium est dicere in eodem Christo Deo nostro duas voluntates; eos sequens & confitens, & sic sentiens & docens; & exspectans sisti ante terribile Dei tribunal, cum hac mea fide orthodoxa, subsignavi.

Constantinus pius Imperator, & sancta synodus dixerunt: Quid contineat tradita a Macario religiosissimo Antiochiæ archiepiscopo suæ fidei confessio, intelleximus. Dicat autem idem religiosissimus Macarius, an sequatur ab eo traditas sententias. Dixit Macarius beatissimus archiepiscopus: Ita, domine.

Constantinus pius Imperator & sancta synodus dixerunt: Dicat idem religiosissimus Macarius, an confiteatur duas naturales voluntates, & duas naturales operationes in incarnata œconomia Christi Dei nostri.

Macarius sanctissimus archiepiscopus Antiochiæ dixit: Non dico duas naturales voluntates, aut duas naturales operationes in incarnata œconomia Domini nostri Jesu Christi, nec si membratim quidem secer, & in mare projiciar.

Constantinus pius Imperator & sancta synodus dixerunt: Ex nunc prolatis codicibus & agnitis a Macario religiosissimo archiepiscopo Antiocheno, primus ex eis Liber legatur, ut confetatur cum libris authenticis sanctorum & eximiorum patrum qui sunt repositi in venerando patriarcheio; ut petitum est ab iis qui sunt ex parte sedis Apostolicæ sanctissimi Papæ Romani, Agathonis. Georgius ergo religiosissimus diaconus & bibliothecarius sanctissimæ Dei magnæ, quæ hic est ecclesiæ, proferat hos sanctorum & eximiorum patrum libros ex venerando patriarcheio.

Et prolati sunt: & cum jussu pii nostri Imperatoris Constantini Pernus Consul clarissimus accepisset librum sancti Athanasii, cum eo contulit primum codicem, afferente eum codicem Diogene magnificentissimo Imperatoris secretario; quem legit sic ad verbum.

Sancti Athanasii ex secunda oratione adversus Apollinarem: Clarum est enim quod Deus Verbum, qui erat ante adventum in carne, non erat homo, sed erat Deus apud Deum invisibilis & impatibilis. Neque ergo hoc nomen *Christus* producitur sine carne; quoniam nomen sequitur passio & mors, scribente quidem Luca, *Si Christus est patibilis, si primus ex resurrectione mortuorum.* Paulo autem dicente, *Pascha nostrum pro nobis immolatus est Christus.* Et homo Christus Jesus qui tradidit seipsum pro nobis, non quod non Deus, sed quod etiam homo Christus. Quamobrem meminit Jesum Christum esse ex mortuis suscitatum ex semine David. Propterea scriptura profert utraque nomina ad ostendendam substantiam invisibiliter quidem Dei qui intelligitur, & est vere: visibiliter autem hominis qui contrectatur, & est vere: non in divisione personarum aut nominum, sed naturali generatione & indissolubili unione: ut cum in eo vere esse passionem sit extra controversiam, idem etiam intelligatur vere impatibilis.

Sunt autem ea etiam quæ sunt amputata a Macario & Stephano, quæ sunt ante post aliquantulum sententiæ. Sed dicitis quod si omnia accepit, omnino utique etiam accepit humanas cogitationes. Fieri autem non potest, ut in cogitationibus humanis non sit peccatum; & quomodo erit Christus sine peccato? Dicite ergo, si Deus est creator cogitationum, in quas cadit peccatum, Deo est adducendum suum opificium. Venit enim ut suum opus adduceret: sed erit rursus iniquum judicium condemnans eum qui peccavit. Si Deus enim creavit cogitationes in quas cadit peccatum; quomodo damnat eum qui peccavit? aut quomodo existimant hoc apud Deum fieri judicium? Si autem Adam quoque fuit obnoxius hujusmodi cogitationibus priusquam Dei mandatum esset transgressus: quomodo non cognoscebat bonum & malum, cum esset quidem natura ratione præditus, liber autem ab hujusmodi cogitationibus: cum non cognovisset mali experientiam, solum autem bonum nosset, & esset veluti unum tantum habens modum? Cum autem mandatum Dei esset transgressus, cecidit in hujusmodi cogitationes: non quod Deus creasset hujusmodi cogitationes, quæ in captivitatem rediguntur: sed quod diabolus fraude inseruisset rationali hominis naturæ, quæ fuit in transgressione, & a Deo fuit repulsa; adeo ut diabolus & legem peccati constituerit in natura hominis, & mortem regnantem per opus peccati. Propterea ergo venit Filius Dei, ut solveret opera diaboli. Sed dicitis, solvit cum non peccasset. Sed non est hæc solutio peccati. Non enim in illo operatus est diabolus peccatum, ut cum ipse veniisset in mundum & non peccasset, solveretur peccatum. Sed in rationali & intelligenti natura hominis fecit diabolus peccatum ab initio. Propterea fieri non potuit ut natura quæ erat rationalis & sua sponte peccaverat, aut etiam fuerat sub condemnatione mortis, seipsam revocaret ad libertatem, ut dicit Apostolus. *Impossibile enim Legis, in quo infirmabatur per carnem.* Ideo venit Filius Dei ut eam in suam naturam restitueret a novo principio & admirabili generatione: non eam quæ erat ab initio imperitus constitutionem, sed abolita ea quæ in ea seminata fuerat transgressione, sicut testatur propheta dicens: *Priusquam cognosceret puer bonum aut malum, ut non obediret improbitati, ad eligendum bonum.* Si autem in natura quæ peccavit non visa fuit non peccandi potestas, quomodo fuit peccatum in carne condemnatum; cum neque caro habeat agendi potestatem, neque peccatum cognoscat divinitas? Quomodo autem dicit etiam Apostolus: *Ubi abundavit peccatum, superabundavit gratia*; non locum describens, sed naturam subjiciens? *Ut quemadmodum*, inquit, *per unum hominem peccatum ingressum fuit in mundum, & per peccatum mors: ita etiam per unum hominem Jesum Christum gratia regnet per justitiam in vitam æternam.* Ut per quam naturam fuit peccati processus, per eam etiam esset ostensio justitiæ, & sic solverentur opera diaboli, liberata hominis natura a peccato; & Deus glorificaretur.

Collato autem hoc libro & iis quæ erant prætermissa & ante & in medio sententiæ, Constantinus pius Imperator & sancta synodus dixit: Dicat religiosissimus Macarius, quanam de causa hæc quæ erant opportuna amputavit ex sententia sancti & eximii Patris.

Dixit religiosissimus Macarius: Ego quas adduxi sententias, ut meo scopo conveniebant, adduxi.

Cum adhuc legeretur sententia, quæ post amputationem adducta fuerat a Macario & Stephano, quæ post nonnulla sic dicebat ad verbum: Propterea in Verbi divinitate conspecta servi forma, non subjecta necessitati, natura & potentia ostendit non peccandi potestatem, abrogato decreto necessitatis & lege peccati, & tyranno captivitatis redacto in captivitatem. Servi enim formam inimico Verbum opponens, victoriam peperit per eum qui aliquando fuit victus. Propterea omnem quoque tentationem confecit Jesus,

ANNO CHRISTI 681.

Rom. 8.

Isai. 7.

Rom. 5.

Confer allegata interpretationem, quæ supra, pag. 1171 E.

ANNO CHRISTI 681.

quoniam accepit omnia quæ tentationis habuerunt experientiam, per quam pro nobis victoriam eſt conſecutus, dicens: *Confidite, ego vici mundum*: non enim adverſus divinitatem quam ignoravit, bellum ſuſcepit diabolus: neque enim auſus eſſet. Propterea dicebat: *Si tu es Filius Dei*: ſed adverſus hominem quem olim potuerat decipere, & ab illo tempore in omnes homines extendit operationem ſuæ malitiæ. Cum autem Adami anima detineretur in condemnatione mortis, & aſſidue clamaret ad ſuum Dominum; & qui Deo placuerant & juſtificati erant in lege naturali, una cum Adamo detenti ſimul lugerent & clamarent; Deus miſertus hominis quem fecit, ſtatuit per myſterium novitatis manifeſtationis, efficere ſalutem generi hominum: & inimicum quidem perdere qui per invidiam deceperat; quæ ratione concipi non poteſt efficiens hominis in altum elationem, unione cum Altiſſimo & communione natura, & veritate. Propterea venit Verbum cum eſſet Deus & primi hominis creator, ut fieret homo; ad hominis quidem vivificationem, iniqui autem inimici perditionem. Et natus eſt ex muliere, cum ex prima fictione hominis formam ſibi excitaſſet in oſtenſione carnis abſque carnalibus voluntatibus & humanis rationibus in imagine novitatis. Voluntas enim ſolius divinitatis: quoniam univerſa quoque natura in oſtenſione formæ humanæ, cum videatur caro ſecundi Adami; non ex diviſione perſonarum, ſed in ſubſtantia divinitatis & humanitatis. Propterea enim acceſſit diabolus ad Jeſum tamquam ad hominem: cum in eo autem non inveniret veteris ſuæ fermentis indicium; neque ſui in præſentia conatus ſucceſſum, victus eſt erubeſcens. Victus autem & viribus defectus dicebat: *Quis eſt hic qui venit ex Edom*, hoc eſt, ex hominibus e tetra, *tranſiens cum virtute*. Quamobrem dicebat Chriſtus: *Venit princeps mundi hujus, & in me nihil invenit.*

Iſai. 63. Joan. 14.

Dixit ſancta ſynodus: Ecce, ſanctiſſime domine, rurſus etiam amputavit ſententiam. Quæ enim poſt ſententiam lecta ſunt juſſu veſtræ potentiæ, oſtendunt adumbratam ſuam expoſitionem, quæ quidem ſunt in his. Ea quæ fuerunt amputata a Macario & Stephano ex præſenti ſententia. Atqui & corpus & animam & totum primum ſecundum Adam inveni ſanctum. Si enim de ſubſtantia hominis fuiſſet illud *nihil*, quomodo inventum eſt corpus quod videbatur ejus qui dixit illud *nihil*. Sed non invenit in eo aliquid eorum quæ ipſe fecerat in primo Adamo. Et ſic diſſolutum fuit in Chriſto peccatum. Propterea teſtatur quoque ſcriptura: *Qui peccatum non fecit, nec inventus eſt dolus in ore ejus*; quomodo ergo dicitis fieri non poſſe, ut non ſit homo captivus, qui ſemel redactus fuit in captivitatem; ut quod fieri quidem non poteſt, Deo tribuatur; quod autem poteſt fieri, diabolo: indiſſolubile dicentes ejus peccatum in natura hominum, ſicut alii hæretici: & ideo veniſſe divinitatem quæ non redigitur in captivitatem in ſimilitudine carnis & animæ, ut ea maneat nequaquam redacta in captivitatem, & ſic videatur pura juſtitia. Quando autem non fuit pura juſtitia divinitatis? & quod in his eſt hominum beneficium, niſi & eadem ſubſtantia & novitate naturæ viſus ſit Dominus, quam nobis innovavit viam recentem & viventem, dicens: *Ego ſum via & veritas & vita?*

Iſai. 53. 1 Pet. 2.

Joan. 14.

Dixit ſancta ſynodus: Ecce hanc quoque ſententiam ſancti Patris ademiſti. Non convenit orthodoxis ſic circumciſas exponere voces ſanctorum patrum, immo vero hoc eſt proprium hæreticorum. Dixit Macarius ſanctiſſimus archiepiſcopus: Jam dixi quod cum vellem ſcopum meum confirmare, eam expoſui.

ACTIO VII.

Exclamavit ſancta ſynodus: Seipſum aperte oſtendit hæreticum. Novo Dioſcoro anathema. Qui eſt hujuſmodi, deponatur. Novum Dioſcorum ejice. Novo Apollinari malos annos. Ab epiſcopatu jure ſit alienus. Exuatur eo quo eſt amictus pallio. Qui cum eſſet exutus & ſtetiſſet in medio cum Stephano ſuo diſcipulo, Theophanes religioſiſſimus preſbyter & præfectus monaſterii Baïarum, rogavit eoſdem Macarium & Stephanum. Humanamne habebat voluntatem & peccato non obnoxiam Dominus noſter Jeſus Chriſtus?

Macarius & Stephanus dixerunt: Nos humanam voluntatem in Chriſto non dicimus; ſed divinam maxime. Nam ſine carnalibus voluntatibus & humanis cogitationibus, ſicut continet a nobis prius allata ſancta Athanaſii ſententia: Voluntas enim eſt ſolius divinitatis.

Dixit Theophanes religioſiſſimus preſbyter & præfectus: Quomodo accipitis carnales voluntates & humanas cogitationes?

Macarius & Stephanus dixerunt: Carnales voluntates & humanæ cogitationes ſunt hominum qui ſunt ſicut nos: Chriſtus autem nihil eorum habuit.

Dixit Theophanes religioſiſſimus preſbyter & præfectus: Si ſententiam quam circumcidiſtis poſuiſſetis integram, inveniſſetis quod carnales voluntates & humanas cogitationes, quæ ſunt ad peccandum propenſæ & ex voluptate, accepit ſanctus pater Athanaſius: quæ etiam humanam ſubierunt naturam ex ſatione diaboli, ſicut idem ſanctus pater dixit ſuperius. Ego autem dico non habere Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum verum Deum noſtrum ex diaboli ſatione carnalem voluntatem, aut cogitationes propenſas ad peccatum, abſit: ſed voluntatem naturalem, quam quidem qui Adamum eſt fabricatus, ipſe Deus ei indidit. Hoc quoque ex vobis quæro, habuitne Adam animam rationalem?

Macarius & Stephanus dixerunt: Maxime.

Theophanes religioſiſſimus preſbyter & præfectus dixit: Naturalem habuit voluntatem? Dixit Stephanus reverentiſſimus monachus: Liberam & eligendi arbitrio præditam. Etenim ante tranſgreſſionem, divinam habuit voluntatem, & erat Deo in voluntate ſocius.

Domitius religioſiſſimus epiſcopus Pluſiadis dixit: Ubi eſt tua abſurda blaſphemia? Nam ſi Adam erat Deo in voluntate ſocius, erat ergo ſimul cum eo creator.

Theodorus & Georgius religioſiſſimi preſbyteri, & Joannes religioſiſſimus diaconus, qui vicem gerebant Agathonis ſanctiſſimi Papæ Apoſtolicæ ſedis veteris Romæ, & legati ſynodi quæ apud eum fuerat habita, religioſi epiſcopi dixerunt: Si Adam ante tranſgreſſionem divinam habebat voluntatem, erat ergo ejuſdem cujus Deus eſſentiæ: & erat immutabilis & vivifica Adami voluntas. Et quomodo mutatus, tranſgreſſus eſt mandatum, & morti fuit ſubjectus? nam qui eſt ejuſdem voluntatis, omnino eſt etiam ejuſdem eſſentiæ. Neſcis ſanctum Cyrillum clamare: Sicut eſt ejuſdem eſſentiæ, ita eſt etiam ejuſdem voluntatis cujus parer: unius enim eſſentiæ eſt utique una voluntas?

Theophanes religioſiſſimus preſbyter & præfectus dixit: Quod ego jam vos rogavi, dicite: Naturalem voluntatem habuit Adam an non?

Macarius & Stephanus dixerunt: Jam diximus, liberam & eligendi arbitrio præditam.

Theophanes religioſiſſimus preſbyter & præfectus dixit: An aſſentimini quod naturalem habuit voluntatem, an inficiamini? Hoc quoque oſtendo ex ſanctis eximiis patribus. Cum diu ergo reſtitiſſent iidem Macarius & Stephanus, & neque aſſentiri vellent nec

Actio VII.

inficiari, Conſtantinus pius Imperator & ſancta ſynodus dixerunt: Producat Theophanes religioſiſſimus preſbyter & præfectus quas dixit ſententias ſanctorum & eximiorum patrum.

Qui produxit duas ſententias: unam quidem ſancti Athanaſii archiepiſcopi Alexandrini ex oratione de Verbi humanitatis ſuſceptione & adverſus Apollinarem, quæ ſic habet ad verbum. Quando Adamum finxit Deus ab initio, numquid congenitum ei dedit peccatum? Quid ergo peccato amplius erat opus? Quomodo autem eum damnavit, cum peccaſſet? Quomodo autem etiam ante tranſgreſſionem, non cognoſcebat bonum & malum Adam quem Deus finxit? Ad incorruptionem & imaginem ſuæ æternitatis fecit eum natura peccato non obnoxium, & voluntate liberum.

Alteram autem ſancti Auguſtini Hipponenſis epiſcopi ex libro quinto adverſus Julianum, quæ ſic continebat: Motus animæ quid eſt niſi motus naturæ? Anima enim ſine dubio eſt natura; quamobrem voluntas eſt motus naturæ, quoniam eſt motus animæ.

Dixit ſancta ſynodus: Perſpicue & vere oſtendit Theophanes religioſiſſimus preſbyter & diaconus per a ſe allatas ſanctorum & electorum patrum ſententias, eſſe naturalem voluntatem. Si ergo primus Adam naturalem habuit voluntatem; qui in omnibus factus eſt ei ſimilis præter peccatum, ſecundus Adam Dominus noſter Jeſus Chriſtus verus Deus noſter, quomodo non habuit in humana ſua natura naturalem voluntatem; Cum ergo & humanam peccato non obnoxiam voluntatem accepit Dominus noſter & Deus Jeſus Chriſtus humanæ ſuæ naturæ, & divinam ante ſæcula cum Patre & Filio & Spiritu ſancto habuit voluntatem, duas ſcilicet naturales voluntates in ipſo orthodoxos oportere confiteri inconfuſe & citra diviſionem, ſicut etiam ex plurimis patrum ſententiis duas naturales voluntates, in una perſona ſeu hypoſtaſi incarnatæ œconomiæ unius ex ſancta Trinitate Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri oſtenditur.

Rurſus lecta eſt ex eodem codice alia ſententia ſancti Ambroſii Mediolanenſis epiſcopi ex libro ad Gratianum Imperatorem: quæ ſic habet ad verbum? Eo uſque hominem quem in veritate corporis demonſtrabat æquabat affectu, ut diceret: *Sed tamen non ſicut* Matth. 26. *ego volo, ſed ſicut tu vis*; cum utique ſimiliter ſit Chriſti velle quod Pater vult.

Et poſt nonnulla propoſitæ ſententiæ, ſic inſeruerunt iidem Macarius & Stephanus: Vides quia non ſolum Filius voluntatem Patris, ſed etiam Pater Filii faciat voluntatem. Quid eſt autem vivificare niſi per Filii paſſionem? Paſſio autem Chriſti voluntas eſt Patris. Quos ergo Filius vivificat, per Patris vivificat voluntatem. Una igitur eſt voluntas. Quæ autem voluntas Patris, niſi ut veniret Jeſus in hunc mundum, & nos mundaret a vitiis? Audi leproſum dicentem. *Si vis, potes me mundare. Reſpondit Chriſtus, volo:* & ſtatim ſecutus eſt effectus ſanitatis. Vides quia Filius arbiter ſuæ voluntatis eſt, & Chriſti voluntas eadem quæ paterna eſt?

Quæ autem a Macario & Stephano ex eadem ſententia ſunt amputata, ſic habent: Quamquam cum Joan. 16. dixerit, *Omnia quæ Pater habet, mea ſunt*, ſine dubio nihil excipitur. Quam enim Pater habet, eandem habet & Filius voluntatem. Una ergo voluntas, ubi una operatio: in Deo enim una voluntatis ſeries, operationis effectus eſt. Sed alia voluntas hominis, alia Dei. Denique ut ſcias vitam in voluntate eſſe hominis, quia mortem timemus, paſſionem autem Chriſti in voluntate divina ut pateretur pro nobis: cum Petrus Dominum vellet a paſſione revocare, Dominus dixit: *Non ſapis ea quæ Dei ſunt, ſed quæ ſunt hominum.*

A Suſcipit ergo voluntatem meam, ſuſcipit triſtitiam. Confidenter triſtitiam nomino, quia crucem prædico. Mea eſt ergo hæc voluntas, quam ſuam dixit, quia ut homo ſuſcepit triſtitiam meam, ut homo locutus eſt. Ideo ait, *Non ſicut ego volo, ſed ſicut tu vis.* Mea eſt enim triſtitia, quam meo ſuſcepit affectu. Nemo enim morituris exultat. Mihi compatitur, mihi triſtis eſt, mihi dolet: Ergo pro me, & in me doluit, qui pro ſe nihil habuit quod doleret. Doles igitur, Domine Jeſu, non tua, ſed mea vulnera; non tuam mortem, ſed noſtram infirmitatem: ſed ſicut dixit prophe- Iſai. 53. ta, quia *pro nobis dolet, & nos, Domine, æſtimavimus te eſſe in laboribus.*

Prætetea lecta eſt ex eodem codice alia ſententia B ſancti Dionyſii epiſcopi Athenarum & martyris, ex libro de divinis nominibus: & collatus fuit ſimiliter textus ſententiæ qui ſic habebat: Diſtinctum eſt ab illa quæ bonum decet divina in nos operatione, quod ſicut nos, ex nobis integre & vere eſſentiam acceperit Verbum quod eſt ſuper eſſentiam, & fecerit & paſſus ſit quæ ſunt ejus humanæ Dei operationis egregia & eximia. Cum iis enim Pater & Spiritus ſanctus nulla ratione habuerunt communionem, niſi quis dixerit, ex illa quæ bonum decet benigna voluntate. Hæc fuerunt amputata ab iiſdem ex eadem ſententia: & ex omni exſuperante & ineffabili Dei operationem, quam fecit etiam ſicut nos factus, qui eſt immutabilis quatenus eſt Deus & Deus Verbum.

Prætetea lecta fuit ex eodem codice ſententia ſan- C cti Joannis Chryſoſtomi ex oratione habita in illud, *Pater ſi poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte:* cujus eſt principium; Profundam inciſionem. Et collata fuit ſimiliter cum libro qui erat in corpore bibliothecæ venerandi patriarcheii hujus regiæ civitatis, qui ſic habebat: Tot bona ex cruce profecta ſunt & proficiſcuntur, & non vult crucifigi? Et quis hoc dixerit? Si autem nolebat, quis eum coëgit, quis vim attulit? Quid vero præmiſit, qui nunciarent fore ut in crucem ageretur, cum non eſſet in crucem agendus, nec vellet hoc ſuſtinere? Quanam autem de cauſa calicem vocat crucem, ſi nolebat agi in crucem? Hoc enim eſt oſtendentis, quod ejus rei habet deſiderium. Nam D quemadmodum calix eſt jucundus ſitientibus, ita etiam ei agi in crucem: & ideo dicebat: *Deſiderio deſideravi hoc Paſcha comedere vobiſcum.* Non temere hoc dicens, ſed propter hanc cauſam quod poſt veſperam crux eum excipiebat. Cum ergo & eam rem vocaret gloriam, & diſcipulum argueret quod eum prohibuerit, & bonum paſtorem hic ex eo oſtenderet quod occiderentur pro ovibus, & eam rem deſiderio deſiderare ſe diceret, & lubens ad eam accederet, quomodo rogat ne hoc fiat? Si autem nolebat, quid erat difficile eos prohibere, qui ad hoc venichant? Nunc autem eum etiam vides ad eam rem currentem. Quando certe ad eum acceſſerunt, dicit: *Quem quæritis? Illi autem dicunt: Jeſum Nazarenum. Ille vero dixit:* E *Ego ſum: & abierunt retro-ſum, & humi ceciderunt.* Qui eos ergo ita mancos reddidit, & prius oſtendit ſe potuiſſe effugere, tunc ſe tradidit. Ut ſcias quod non neceſſitate, non vi, neque tyrannide eorum qui invaſerunt, hoc paſſus ſit: ſed ſua ſponte volenſque & eligens, & diu ante hæc certo conſilio diſpenſans. Propterea & præmiſſi ſunt prophetæ, & prædixerunt patriarchæ, verbiſque & factis crux præfigurabatur. Etenim Iſaac mactario crucem nobis ſignificabat. Et ideo dicebat: *Abraam pater veſter exſultavit* Joan. 8. *ut videret diem meum: & vidit, & gaviſus eſt.* Deinde patriarcha quidem lætatus eſt videns crucis imaginem: ipſe vero rem repudiabat? Porro autem Moſes quoque ſic ſuperavit Amalec, quoniam oſtendebat ſi-

ANNO CHRISTI 681.

ANNO CHRISTI 681.

» gutam crucis. Et innumerabilia licet videre facta in » veteri teſtamento quæ crucem prius deſignabant. Quanam ergo de cauſa ita fiebat, ſi is qui erat in crucem » agendus nolebat hoc fieri? Quod autem ſequitur eſt adhuc magis dubium. Nam cum dixiſſet, *Tranſeat a me calix iſte*, ſubjunxit: *Verum non ſicut ego volo, ſed ſicut tu.* Hinc enim, quod attinet ad dictionem, oſtenduntur duæ voluntates inter ſe contrariæ. Siquidem Pater quidem volebat eum agi in crucem, ipſe autem nolebat. Atqui videmus eum ſemper eadem velle quæ Pater. Etenim quando dicit: *Da eis ut ſicut ego & tu unum ſumus, & ipſi in nobis unum ſint*: nihil aliud dicit, niſi Patris & Filii unam eſſe ſententiam. Et quando dicit: *Verba quæ ego loquor, non loquor ego: Pater autem in me manens facit opera.* Hoc ipſum oſtenditur etiam, cum dicit: *A meipſo non loquor*: Et, *A meipſo non veni*. Et, *Non poſſum a me quidquam facere*, dicit: non hoc ſignificans, quod privatus ſit poteſtate vel loquendi vel faciendi, abſit: ſed accurate volens oſtendere convenire ſuam mentem ac ſententiam tam in verbis quam in factis & conſiliis cum Patre, & unam ejus eſſe eſſentiam, ſicut jam ſæpe oſtendimus. Illud enim, *A me ipſo non loquor*, non eſt ablatio poteſtatis, ſed oſtenſio conſenſionis.

Sunt autem ea quæ ſequuntur hujus orationis, quæ abſciſſa fuerant ex hac ſententia ab iiſdem Macario & Stephano: Quomodo ergo hic dicit: *Verum non ſicut ego volo, ſed ſicut tu?* Forte vobis magnum angorem injecimus, ſed erigamini: nam etſi multa ſunt quæ dicta ſunt, bene tamen ſcio eſſe juvenilem veſtrum animi alacritatem. Ad ipſam enim deinceps ſolutionem feſtinat oratio. Quanam ergo de cauſa ſic dictum ſit, attende diligenter. Ad admittendum longe difficillima erat ratio incarnationis: inſignis enim ejus benignitas, & hæc magnitudo ſuæ demiſſionis erat ſtupenda, & magna confirmatione opus habebat ad hoc ut admitteretur. Cogita enim cujuſmodi erat audire & diſcere, quod Deus qui eſt ineffabilis, inenarrabilis, incogitabilis, inviſibilis, incomprehenſibilis, cujus in manu ſunt fines terræ, qui aſpicit ſuper terram & facit eam tremere, qui tangit montes & fumigant, cujus in terram demiſſionis pondus ne cherubim quidem ferre potuerunt, ſed expanſis alis abſcondebant oculos: Hic qui omnem mentem ſuperat, & omnem movet cogitationem, præteritis Angelis, Archangelis, omnibus ſupernis poteſtatibus intelligentibus, voluit homo fieri, & carnem e terra & luto effictam ſuſcipere, & in Virginis uterum deſcendere, & tempore novem menſium in utero geſtari, & lacte nutriri, & humana omnia pati. Cum ergo eſſet adeo admirabile id quod erat futurum, ut etiam factum a multis non crederetur, primum quidem præmittit prophetas qui hoc annunciarent. Et patriarcha quidem hoc prædixit, dicens: *Aſcendiſti ex germine, Fili mi: cadens dormiiſti ut leo.* Eſaïas autem dicens: *Ecce virgo concipiet & pariet Filium, & vocabunt nomen ejus Emanuel.* Et rurſus alibi: *Vidimus eum tanquam puellum, tanquam radicem in terra ſitienti.* Terram ſitientem dicens uterum virginalem; propterea quod hominis ſemen non ſuſceperit, neque coitu uſa ſit, ſed eum ſine concubitu peperit. Et rurſus: *Puellus natus eſt nobis, Filius datus eſt nobis.* Et, *egredietur virga de radice Jeſſe, & flos ex radice aſcendet.* Et Hieremias, *Hic eſt Deus noſter, non reputabitur alius præter ipſum. Invenit omnem viam ſcientiæ, dedit eam Jacob Filio ſuo, & Iſraël dilecto ſuo. Poſt hæc in terra viſus eſt, & cum hominibus converſatus.* David quoque incarnatam ejus præſentiam ſignificans dicebat: *Deſcendet ſicut pluvia in vellus, tanquam gutta diſtillans ſuper terram*: quoniam ſine ſtrepitu & tumultu venit in uterum Virginis. Sed non ſuffecerunt hæc ſolum: ſed etiam cum acceſſiſſet, ne putaretur eſſe phantaſia quod fiebat, non ſolo aſpectu ejus rei fidem facit, ſed etiam longo tempore & quod humana omnia pervaſerit. Neque enim ſolum venit ad hominem perfectum & abſolutum, ſed ad uterum virginis: ita ut & in utero geſtari & in lucem edi & lacte nutriri & augeri ſuſtinuerit, & prolixitate temporis & ætatum omnium differentia id quod fiebat confirmaverit. Et nec hic ſolum ſtetit probatio: ſed etiam carnem circumferens, dimittit eam pati defectus naturæ, & eſurire, & ſitire, & dormire, & laborare. Tandem etiam ad crucem veniens, dimittit eam pati quæ ſunt carnis. Propterea ſudorum quoque rivi ex ea defluebant: & inventus eſt angelus eam corroborans; mœroreque & triſtitia afficitur. Etenim priuſquam hæc diceret, dicit: *Anima mea eſt turbata*: &, *Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem.* Si enim etiam cum hæc omnia facta ſint, improbum os diaboli, per Marcionem Ponticum, & Valentinum, & Manichæum Perſam, & complures alios hæreſiarchas, conatus eſt quantum in eis fuit, evertere rationem œconomiæ: & ſatanicam quamdam vocem emiſit, dicens: Non fuit incarnatus, neque carne tectus, ſed hoc erat viſio & phantaſia & ſcena & hypocriſis: licet clamantibus perſ.ſionibus, morte, ſepultura, fame: ſi nihil horum factum eſſet, quomodo non multo magis diabolus ſeminaſſet hæc mala dogmata impietatis? Propterea ſicut eſurit, ſicut laboravit, ſicut dormiit, ſicut comedit, ſicut bibit; ita etiam mortem recuſat oſtendens humanitatem, & naturæ infirmitatem, quæ non ſuſtinet impatibiliter ex hac vita erumpere. Si enim nihil horum dixiſſet, potuiſſent dicere; Si fuiſſet homo, oportuiſſet eum pati quæ ſunt hominis. Quænam autem ea ſunt? Cum eſſet in crucem agendus, timere & angore affici, & non impatibiliter ex hac vita erumpere. Natura enim ineſt amor in ea quæ ſunt præſentia. Propterea cum vellet oſtendere verum carnis indumentum, & probare œconomiam, cum magna demonſtratione proponit nudas affectiones.

Conſtantinus pius Imperator dixit: Sufficiunt quæ hodie acta ſunt. Reliqua autem hujus qui legitur codicis, legantur altero.

ACTIO VII.

ACTIO OCTAVA.

TOMUS IV.

Eſt actio nona ſequentis, pag. 1631.

IN nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti Dei & Servatoris noſtri; imperii a Deo coronatorum & ſereniſſimorum dominorum noſtrorum Flaviorum, Conſtantini quidem pii & a Deo electi Imperatoris ſemper Auguſti, anno vicelimo ſeptimo, & poſt conſulatum ejuſdem divinæ manſuetudinis anno decimo tertio; Heraclii autem & Tiberii a Deo cuſtoditorum ejus fratrum, anno viceſimo ſecundo, octavo menſis Martii, indictione nona, præſidente, &c. ſicut in prioribus actionibus, niſi quod inter nomina epiſcoporum non invenitur Macarius Antiochenus epiſcopus.

Conſtantinus pius archidiaconus ſanctiſſimæ Dei catholicæ & apoſtolicæ quæ hic eſt eccleſiæ, & primicerius religioſiſſimorum notariorum Georgii ſanctiſſimi archiepiſcopi Conſtantinopolitani, dixit: Meminit divinum veſtrum imperium, ſanctaque & œcumenica ſynodus, quod heſterno die collatæ ſunt cum libris venerandi patriarchii diverſæ ſententiæ ex codice tradito a Macario & Stephano: & pronunciatum fuit altero die legenda eſſe reliqua ejuſdem codicis.

Stant autem pro foribus Petrus epiſcopus Nicomediæ, Solomon epiſcopus Clanei, Antonius epiſcopus

Gen. 49. Iſai. 7. Iſai. 53. Baruch 3. Pſal. 71.

ACTIO VIII.

Hypæporum, Theodorus epiſcopus Melitenæ, Georgius diaconus & bibliothecarius, Anaſtaſius diaconus & notarius ὁ τοποτηρητὴς, Stephanus diaconus & Cancellarius, Dionyſius diaconus & Cancellarius, Georgius monachus in Macra, Anaſtaſius preſbyter & monachus, & Stephanus monachus diſcipulus Macarii: Videritne divinæ veſtræ potentiæ & ſanctæ ſynodo, ut ii ingrediantur, an differemus in præſentia?

Conſtantinus pius Imperator & ſancta ſynodus dixerunt: Memorati viri ingrediantur. Et ingreſſi ſunt.

Conſtantinus pius Imperator & ſancta ſynodus dixerunt: Legantur quæ jam acta ſunt. Et lecta ſunt.

Conſtantinus pius Imperator dixit: Proferatur codex ſententiarum traditus a Macario & Stephano, ad hoc ut reliqua legantur, & conferantur cum libris venerandi patriarchii.

Et fuit allatus: quem accipiens Diogenes magnificentiſſimus Imperatoris ſecretarius legit: ſic autem habebat. Sancti Athanaſii ex libro de Trinitate & Verbi incarnatione. Et quando dicit, *Deus Deus meus, ut quid me dereliquiſti?* dicit ex perſona noſtra. Et paulo poſt: Et quando dicit, *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat hic calix. Verum non mea fiat voluntas, ſed tua. Spiritus promptus eſt, caro autem infirma:* duas hic oſtendit voluntates: alteram quidem humanam, quæ eſt carnis; alteram vero divinam. Humana enim propter carnis imbecillitatem recuſat paſſionem. Divina autem ejus eſt prompta: ſicut etiam Petrus cum de paſſione audiviſſet, timuit & dixit: *Propitius eſto Domine.* Dominus autem cum increpans dicit: *Vade retro ſatana, es mihi ſcandalum, quoniam non ſapis quæ ſunt Dei, ſed quæ hominum.* Ita etiam hic intelligitur. Quæ autem ab hac ſententia ſunt amputata ex eadem ſententia ab iiſdem Macario & Stephano, ita habent: Cum enim factus eſſet in ſimilitudine hominum, paſſionem recuſat ut homo. Cum autem eſſet Deus, & quod ad divinam eſſentiam attinet, impatibilis, paſſionem & mortem ſuſcepit prompto & alacri animo.

* Superflua ſunt hæc verba, ex eadem ſententia.

Baſilius religioſus epiſcopus Gortynæ dixit: Ecce, pie domine, ii apud quos eſt una voluntas, quod eſt ab eis promiſſum non oſtenderunt; ſed etiam duas voluntates aperte probarunt ex hac lecta ſancti Athanaſii ſententia.

Stephanus monachus Macarii diſcipulus dixit: Sanctus Gregorius theologus in ſecunda oratione de Filio, aperte probat unam voluntatem in Domino noſtro Jeſu Chriſto, dicens: Illius enim velle nec Deo eſt contrarium, cum ſit totum deificatum.

Baſilius epiſcopus Gortynæ dixit: Quamnam voluntatem dicis deificatam? an humanam? Nam ſi divinam dixeris; quæ eſt divina, non eget deificatione: ſi autem humana, videlicet duas voluntates per hanc ſententiam vel invitus ſignificas.

Domitius religioſus epiſcopus Pluſiadis dixit: Rogo a Deo coronatam Domini potentiam & ſanctam ſynodum, ut veniat in medium Georgius religioſiſſimus monachus Stephani condiſcipulus, ut interrogetur an rectum ſit dogma Stephani.

Conſtantinus pius Imperator & ſancta ſynodus dixerunt: Dicat Georgius reverentiſſimus, an rectum ſit dogma monachi ſui condiſcipuli.

Dixit Georgius religioſiſſimus monachus: Loquitur omnino, domine, præter ſcopum ſanctorum patrum: pugnat cum patribus.

Præterea lecta fuit ex eodem codice alia ſancti Cyrilli ſententia, ex interpretatione evangelii ſecundum Matthæum oratione XII. & collata fuit cum libro chartaceo bibliothecæ hujus venerandi patriarchii, qui ſic habebat in contextu ſententiæ. Illud ergo, *Non ſicut ego volo, ſed ſicut tu*; pulchre ſignificat transformationem & tranſmutationem humanæ naturæ ex ignava timiditate ad ſpiritalem audaciam.

ANNO CHRISTI 681.

Sunt autem etiam quæ ante ſententiam idem Macarius & Stephanus maligne non adduxerunt hoc modo. Recuſat ergo calicem, eorum qui ipſum in crucem egerunt impietatem per hoc jam quodammodo accuſans: & ſubjicitur quidem timor patiendi in ipſo propter humanitatem; repente autem ſepitur virtute & fortitudine Verbi quod inhabitat. Vide enim quomodo in ipſo quidem oſtendit humanitatem recuſatio: protinus autem reſplenduit quæ flecti non poteſt Divinitas. Dixit enim Patri qui eſt in cælis: *Verum non ſicut ego volo, ſed ſicut tu.* Hoc autem humane dicit: Nam in hoc quidem quod eſt Deus, non eſt extra voluntatem Patris, ſed eſt potius ipſe voluntas Dei & Patris: ſiquidem in ſapientia eſt etiam velle Patris: Sapientia autem eſt Filius. Quod autem Patris voluntas nominatur Unigenitus, aperte declarat divinus pſalmographus, dicens. *Domine in voluntate tua præſtitiſti decori meo virtutem:* In Chriſto enim omnis datio cæleſtium bonorum eſt a Deo Patre. Et alioqui cum ſit una & ejuſdem eſſentiæ ſancta Trinitas, & una divinitas in ea intelligatur, quomodo non fuerit eadem voluntas Patris & Filii & Spiritus ſancti? Convenientiſſime ergo figuræ humilitatis, & tamquam homo ſenſim ſubveretur mortem quæ ingreſſa eſt præter naturam & ex exſecratione. Rurſus autem tamquam Deus eam deſpiciens, dicit illud: *Non ſicut ego vols, ſed ſicut tu.* Vide autem quemadmodum in Chriſto ad ſummam deinceps audaciam trasformabatur humana natura. Jam enim docebatur ne ipſam quidem deformem mortem extimeſcere, maxime ſi utiliter accedat propter Deum. In hoc enim eſt magna merces, quod id quod eſt ſic invifum & naturæ inimiciſſimum propter Chriſtum admittimus: noſtra natura diſcente in primo Chriſto viriliter ſe gerere, & quæ ſunt adeo gravia & ad reſiſtendum terribilia ſuperare.

Dixit ſancta ſynodus: Non modo unam quam affirmabatis voluntatem tu Stephanus, & tuus magiſter Macarius, non probavibus in incarnata œconomia Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri, per codicem a vobis traditum; ſed etiam duas voluntates in ſiris in eodem codice ſententiis aperte clamantem invenimus inclytum Athanaſium: licet per amputationem & vobis conſuetam adumbrationem, has ſententias interpretantes protuleritis. Decernimus ergo, quoniam aperte oſtenſum eſt vos in divinis dogmatibus evertendis ſtudium poſuiſſe, ſanctorumque & eximiorum Patrum doctrinam corrupiſſe, immo vero hæreticorum ſententiam ſuſcepiſſe, & eorum dogmata eſſe ſecutos in perniciem populi orthodoxi, vos eſſe alienos ab omni dignitate & ordine ſacerdotali; eos autem qui jam ducti ſunt pœnitentia, & reſipuerunt, epiſcopos & clericos, qui in præſentia ſtant in medio, & orthodoxe nobiſcum confitentur, in ſuis quidem locis ſedere permittimus: ab eis autem promiſſos fidei ſuæ juratos libellos altero die nobis præbete.

Sancta ſynodus exclamavit: Multos annos Imperatori. Orthodoxo Imperatori multos annos. Hæreticum ejice. Novo Eutychi malos annos. Hæreticum ejice. Et extruſus Stephanus Macarii diſcipulus fuit ejectus. Petrus religioſiſſimus epiſcopus Nicomediæ, Theodorus religioſiſſimus epiſcopus Melitenæ, Solomon epiſcopus Clanei, Antonius epiſcopus Hypæporum, Georgius religioſiſſimus diaconus & bibliothecarius, Anaſtaſius diaconus & notarius, Stephanus diaconus & Cancellarius, Dionyſius diaconus & Cancellarius, Anaſtaſius preſbyter & monachus, &

Georgius

ANNO CHRISTI 681.

Georgius monachus in Macra, dixerunt: Parati sumus altero die jurati tradere libellos nostræ orthodoxæ fidei.

Dixit sancta synodus: Fiat quod est ab eis petitum; & quoniam sufficiunt quæ hodierno die sunt agitata, altero die codex qui jam fuit traditus ab iis qui sunt ex parte sedis apostolicæ Romæ veteris, proferatur legendus & conferendus cum libris venerandi quod est hic patriarchii. Alios enim duos codices qui tunc fuerunt traditi a Macario & Stephano, & lecti, nolumus conferri: propterea quod sententiæ quæ eis inseruntur, nequaquam pertineant ad præsens argumentum de dogmatibus.

Et actio quæ superius dicitur decima decima, pag. 1301. D.

ACTIO NONA.

TOMUS IX.

IN nomine Domini, &c. Octavo mensis Martii, indictione nona, præsidente eodem, &c. Constantinus religiosissimus archidiaconus sanctissimæ Dei catholicæ & apostolicæ quæ hic est ecclesiæ, & primicerius religiosissimorum notariorum sanctissimi archiepiscopi Constantinopoleos Georgii, dixit: Meminit vestra pietas, & sancta & Oecumenica synodus, quod in præcedenti conventu facta est lectio sententiarum, quæ supererant in codice prolato a Macario & Stephano: & facta est eorum collatio cum libris sanctorum Patrum repositis in venerando patriarchio hujus regiæ civitatis. Et scitis quid contineant: & quod edictum fuerit a vestra sancta synodo altero die esse faciendam lectionem sententiarum jam traditarum ab iis qui sunt ex parte Apostolicæ sedis Romæ veteris, & eorum collationem cum libris reverendi quod est hic patriarchii. Promiserunt autem Petrus religiosissimus episcopus Nicomediæ, & Theodorus religiosissimus episcopus Meliteues, Solomon religiosissimus episcopus Clanei, & Antonius religiosissimus episcopus Hyparporum: quin etiam Georgius religiosissimus diaconus & bibliothecarius, Dionysius religiosissimus diaconus & Cancellarius, & Anastasius pius diaconus & notarius Protecdicus, & Anastasius presbyter & monachus, suæ sanctæ & orthodoxæ fidei jurati libellos tradere sanctæ vestræ & œcumenicæ synodo: & rejecimus in hunc diem.

Constantinus pius Imperatore, & sancta synodus dixerunt: Quæ jam acta sunt legantur. Et lecta sunt.

Constantinus pius Imperator & sancta synodus dixerunt: Auditis sententiis quæ traditæ fuerant a Macario & Stephano, cognovimus quæ ab eis facta fuit amputationem in hujusmodi sententiis, quæ adumbrat & confundit universam Domini Jesu Christi veri Dei nostri humanæ naturæ susceptæ œconomiam. Meminimus autem quod & Petrus religiosissimus episcopus Nicomediæ, & Solomon religiosissimus episcopus Clanei, & Antonius religiosissimus episcopus Hyparporum, & Theodorus religiosissimus episcopus Meliteues, & Georgius quoque religiosissimus diaconus & bibliothecarius, & Stephanus religiosissimus diaconus & Cancellarius, & Dionysius diaconus & Cancellarius, & Anastasius religiosissimus diaconus & Notarius ὁ *παράδοξος*, & Anastasius & Georgius religiosissimi monachi, promiserunt de nostra orthodoxa fide libellos tradere sequenti die huic sanctæ & œcumenicæ synodo. Sed fuit prius consequens codicem sententiarum Patrum, traditum ab iis qui sunt ex parte Apostolicæ sedis veteris Romæ, qui etiam fuit obsignatus, in medium produci ut legatur, & conferatur cum libris venerandi patriarchii hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis. Et productus fuit idem codex obsignatus.

Qui postquam fuit apertus, cum Petrus religiosissimus diaconus & notarius sanctissimi archiepiscopi Constantinopoli sumpsisset librum authenticum qui erat ex armario magnæ quæ hic est ecclesiæ, argento coopertus. Et Solomon religiosissimus diaconus & notarius ejusdem sanctissimi archiepiscopi Constantinopolitani, dictum codicem sententiarum legit. In inscriptione autem sic habebat ad verbum: Sententiæ sanctorum & eximiorum Patrum, quæ ostendunt duas voluntates & duas operationes in Domino & Deo & Servatore nostro Jesu Christo.

ACTIO IX.

Sancti Leonis Papæ Romani, ex secunda epistola ad Leonem Imperatorem, cujus est principium: *Premisisse me memini.* Quidquid ergo in tempore accipit Christus, secundum hominem accipit; cui quæ non habuit, conferrentur. Nam secundum potentiam deitatis indifferenter omnia quæ habet Pater, etiam Filius habet: & quæ in forma servi a Patre accepit, eadem in forma Dei etiam ipse donavit. Secundum formam enim Dei, *ipse & Pater unum sunt*: secundum formam autem servi, *non venit facere voluntatem suam, sed voluntatem ejus qui misit eum.* Secundum formam Dei, *sicut Pater habet vitam in semetipso, sic dedit & Filio vitam habere in semetipso*: secundum formam servi, *tristis est anima* ejus *usque ad mortem.* Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum superius dicto armarii libro: & convenit.

Similiter lecta fuit ex eodem codice sententia sancti Ambrosii episcopi Mediolanensis, ex libro secundo ad Gratianum Imperatorem, cujus est principium: *Satis, ut arbitror, libro superiore:* Suscipit voluntatem meam, suscipit tristitiam meam: confidenter tristitiam nomino, quia crucem prædico. Mea erat hæc voluntas, quam suam dixit: quia ut homo suscepit tristitiam meam, ut homo locutus est. Ideo ait, *Non sicut ego volo, sed sicut tu vis.* Mea est tristitia, quam meo suscepit affectu: nemo enim moriturus exsultat. Mihi comparitur, mihi tristis est, mihi dolet. Ergo pro me, & in me doluit, qui pro se nihil habuit quod doleret. Doles igitur, Domine Jesu, non mea, sed tua vulnera: non tuam mortem, sed nostram infirmitatem: sicut ait Propheta: *Quia pro nobis dolet: & nos, Domine, æstimavimus te esse in doloribus:* cum tu non pro te, sed pro me doleres. Et quid mirum, si pro omnibus doluit, qui pro uno flevit? quid mirum, si moriturus pro omnibus tædeat, qui Lazarum resuscitaturus illachrymat? Verum & ibi piæ sororis lacrymis commovetur, quia mentem humanam tangebat: & hic alto operatur effectu: ut sicut mors ejus mortem abstulit, livor ejus ulcera nostra curavit: ita etiam mœrorem nostrum mœror ejus aboleret. Ut homo ergo dubitat, ut homo turbatur: non turbatur enim virtus: non turbatur ejus divinitas, sed turbatur anima, turbatur secundum humanæ fragilitatis assumptionem. Et ideo quia suscepit animam passibilem, suscepit & animæ passiones. Non enim eo quod Deus erat, aut turbari aut mori posset. Denique: *Deus Deus*, inquit, *meus, quare me dereliquisti?* Ut homo ergo loquitur, meos circumferens metus; quod in periculis positi a Domino deseri nos putamus. Ut homo turbatur, ut homo flet, ut homo crucifigitur. Sic enim dixit apostolus, *quia Christi carnem crucifixerunt.* Et alibi apostolus Petrus ait: *Christo passo secundum carnem.* Caro igitur est passa: divinitas autem mortis libera, passioni corpus naturæ humanæ lege concessit. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro chartaceo vetustissimo bibliothecæ venerandi patriarchii hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia ejusdem sancti Ambrosii ex interpretatione evangelii secundum Lucam, quæ sic habet: Quod autem ait, *Non*

ACTIO IX. ANNO CHRISTI 681.

mea voluntas, ſed tua fiat: ſuam, ad hominem retulit: Patris, ad divinitatem. Voluntas enim hominis, temporalis: voluntas divinitatis, æterna. Quæ quidem ſententia fuit collata cum libro chartaceo Romanis litteris ſcripto, producto a parte eorum qui erant ſedis Apoſtolicæ Romæ veteris, interpretante Conſtantino religioſiſſimo preſbytero & defenſore hujus ſanctiſſimæ magnæ eccleſiæ & Grammatico Romano: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ſententia Joannis epiſcopi Conſtantinopolitani, ex oratione habita ad eos qui abfuerunt a ſynaxi, cujus eſt principium: *Rurſus equorum curricula.* Recordemini horum verborum: eſt enim rurſus utilis eorum recordatio iis qui orationem examinant. Dixit proditorem: Prædixit fugam omnium, & ejus mortem. *Percutiam enim,* inquit, *paſtorem.* Prædixit eum qui erat ipſum negaturus, & quando, & quoties: accurate omnia. Et poſt hæc omnia, cum ſuæ futurorum præſcientiæ ſufficientem dediſſet oſtenſionem, veniens in prædium, orat. Et illi quidem dicunt quod in divinitate; nos autem dicimus quod in œconomia. Judicate igitur, & ab ipſa Unigeniti gloria minime ſeparatam feratis ſententiam. Nam etſi nunc jure ago inter amicos, oro tamen & rogo, ut ſit incorruptum judicium, neque ad meam gratiam, neque ad illorum odium. Nam hinc quidem vel maxime patet non eſſe preces divinitatis. Dei enim eſt adorari, Dei preces ſuſcipere, non autem preces offerre. Sed tamen quoniam pudorem exuerunt, ex ipſis verbis orationis vobis aperte oſtendam univerſum eſſe œconomiæ, & ejus quæ eſt in carne infirmitatis. Quando enim aliquid humile Chriſtus loquitur, adeo humile & vile id loquitur, ut ſumma eorum quæ dicuntur humilitas, vel valde contentioſis poſſit perſuadere, quod verba longe abſunt ab illa ineffabili & quæ explicari non poteſt eſſentia. Veniamus ergo ad ipſa verba orationis: *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte: Verum non ſicut ego volo, ſed ſicut tu.* Et paulo poſt: Roga hæreticum: Deus timetne, & refugit, & dubitat, & moleſtia afficitur? Et ſi dixerit, Certe. Deinceps & eum deorſum amanda cum diabolo, immo vero illo inferius: neque enim ille hoc audebit dicere. Sed ſi dixerit nihil horum eſſe Deo dignum, dic: Ergo nec orat Deus: Nam abſque eo aliud quoque erit abſurdum, ſi Dei verba fuerint. Nam non ſolum eum eſſe anxium verba oſtendunt: ſed etiam duas voluntates, unam quidem Filii, alteram vero Patris, inter ſe contrarias. Dicere enim: *Non ſicut ego volo, ſed ſicut tu,* eſt hoc oſtendentis: hoc autem, nec illi quidem umquam conceſſerunt. Sed cum nos dicamus: *Ego & Pater unum ſumus,* in poteſtate; illi dicunt hoc dictum eſſe in voluntate, dicentes Patris & Filii unam eſſe voluntatem. Si ergo Patris & Filii eſt una voluntas, quomodo hic dicit: *Verum non ſicut ego volo, ſed ſicut tu?* Nam ſi hoc dictum ſit in divinitate, eſt quædam contradictio: & multa abſurda ex eo oriuntur. Sed ſi de carne dicantur quæ dicta ſunt, nihil poterit reprehendi. Non enim carnem nolle mori eſt damnandum: eſt enim hoc naturæ. Ipſe autem omnia quæ ſunt naturæ præter peccatum copioſiſſime oſtendit, ut ora hæreticorum obſtruat. Quando ego dicit: *Si poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte,* &c: *Non ſicut ego volo, ſed ſicut tu*: nihil aliud oſtendit niſi quod carne vere fuit tectus, quæ timebat mortem: timere enim mortem, refugere, & angi, eſt illius. Aliquando ergo eam quidem dimittit deſtitutam & nudam a propria operatione: ut cum oſtenderit ejus infirmitatem, ejus quoque naturæ fidem faciat: aliquando autem eam celat, ut ſciat eum non eſſe ſolum hominem. Quemadmodum enim ſi perfecit quæ ſunt divinitatis, non fuiſſet credita ratio œconomiæ: propterea variat etiam, & miſcet, & verba, & facta: ut neque Pauli Samoſateni, neque Marcionis & Manichæi morbo & inſaniæ præberet occaſionem. Propterea etiam Deus prædicit futurum, ut Deus: & rurſus refugit & reformidat, ut homo. Quæ quidem ſententia ſimiliter fuit collata cum libro qui erat in bibliotheca venerandi patriarchii hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis: & convenerunt.

Præterea lecta eſt ex eodem codice ſententia ejuſdem ſancti Joannis archiepiſcopi Conſtantinopolitani, ex interpretatione evangelii ſecundum Matthæum, in eum locum ubi dicit. *Et venit ad diſcipulos & invenit eos dormientes:* quæ ſic habet. Quemadmodum ii quorum corpori adhibetur medicina, dolorem ſuſtinent in curationibus, non tamquam jucundum, ſed tamquam neceſſarium, propter ſanitatem quæ ex ea paratur: eodem modo Servator quoque per ſe quidem fugiendam jam recuſabat mortem: toleranter autem eam ſuſtinuit, ut nos homines multis modis juvaret per hanc œconomiam. Non ſolum enim oblato pretio redemptionis, effecit ut eſſemus liberi ab omni peccato: ſed etiam cum corpore deſcendiſſet veluti quaſdam primitias reſurrectionis a mortuis, omnino communem confirmavit reſurrectionem. Forteſſe autem ſi non recuſaſſet, exiſtimarus eſſet inconſiderata quadam temeritate & audacia ſua ſponte ad mortem venire: nunc autem cum oratione eam ſit deprecatus, oſtendit inſigne ſcelus eorum qui ipſum interemerunt. Cum ergo dixiſſet, *Tranſeat calix iſte,* ſubjunxit: *Verum non ſicut ego volo, ſed ſicut tu.* Et ſe propriam quidem habere voluntatem evidenter oſtendit, ſemper autem præponit ſuæ paternam voluntatem, & in omnibus adjicit Patris voluntatem cum ſua concurrere, ſe quoque oſtendens conſentire cum illius conſilio. Quæ quidem ſententia ſimiliter fuit collata cum libro chartaceo bibliothecæ, quæ erat ſimiliter venerandi quod eſt hic patriarchii: & convenit.

Præterea lecta eſt ex eodem codice ſententia ſancti Athanaſii archiepiſcopi Alexandrini ex oratione de Trinitate & Verbi incarnatione: cujus eſt initium, *Qui malitioſe divinas ſcripturas:* quæ ſic habet. Et quando dicit: *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat calix iſte: Verumtamen non mea fiat voluntas, ſed tua. Spiritus promptus eſt, caro autem infirma:* duas hic oſtendit voluntates: unam quidem humanam, quæ eſt carnis, alteram vero divinam: humana enim propter carnis imbecillitatem recuſat paſſionem; divina autem eſt prompta & alacris. Quemadmodum Petrus quoque cum audiiſſet de paſſione, extimuit, & dixit: *Propitius eſto Domine:* cum autem increpans Dominus dixit: *Vade retro ſatana, es mihi ſcandalum: quoniam non ſentis quæ Dei ſunt, ſed quæ hominum.* Ita etiam hic intelligitur. Cum enim factus eſſet in ſimilitudine hominum, recuſat paſſionem, ut homo: cum autem eſſet Deus, quod ad divinam attinet eſſentiam exiſtens, impatibilis prompto & alacri animo ſuſcepit paſſionem & mortem: propterea quod fieri non poterat, ut ipſe detineretur a morte. Quæ quidem ſententia fuit ſimiliter collata cum libro in corporibus croceis bibliothecæ venerandi quod eſt hic patriarchii: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ſententia ſancti Gregorii epiſcopi Nyſſeni, ex oratione contradictoria adverſus Apollinarem hæreticum, cujus eſt initium, *Bonum fuerit proœmium*: quæ ſic habet: Sed conturbantur, inquit, infidelium in nos conturbatione. In nos uritur maledicto, conturbatos & infideles eos vocans, qui vocem evangelicam attendunt non citra examinationem, quæ dicit: *Pater, ſi poſſibile eſt,*

ANNO CHRISTI 681. ACTIO IX.

» *tranſeat a me calix iſte : Verum non mea fiat voluntas, ſed tua.* His autem ſuam propriam adjicit dictionem, quæ ſic habet. Et non meminerunt quod voluntas hæc propria dicta eſt, non hominis qui eſt e terra, ſicut ipſi exiſtimant; ſed Dei, qui deſcendit e cælo. Quid invenerit quiſpiam ejuſmodi quod dicat? Non dico quemquam ex iis qui ſunt damnati hæreſis: ſed nec ipſum puto partem impietatis & mendacii inventurum aliquid iis quæ dicta ſunt gravius ad blaſphemiam. Scitne quæ loquatur ſcriptor orationis? Deus qui de cælo deſcendit, divinitatis propriam circumſcribit voluntatem, & ad opus quod vult non vult venire? Patris ergo & Filii diviſæ ſunt voluntates? Et quonammodo fuerit communis voluntas in utriſque? Quomodo autem voluntatum diverſitate apparuerit eamdem eſſe naturam? Omnino enim neceſſe eſt ut concurrat natura cum voluntate, quemadmodum alicubi dicit Dominus: *Non poteſt arbor bona malos fructus facere: neque arbor mala bonos fructus facere.* Fructus autem naturæ fuerit propoſitum & electio, ita ut bonæ quidem ſit bona, malæ autem mala. Si ergo in Patre & Filio diverſus eſt fructus voluntatis, neceſſe eſt etiam fateri diverſam utriuſque naturam. Cur ergo oppugnatur Arrius? Cur ad Eunomium non transfugiunt? qui dividens Patris & Filii naturam, ſimul cum natura ſecat etiam voluntatem: & ideo maxime conſtituit alienam eſſentiam, eo quod ſubjicitur ei quod præſtat, divinitatis rationem ſimul diſſecans. Ruſſus autem ſumamus id quod ab eo dictum eſt. Et non meminerunt, quod voluntas hæc propria dicta eſt; non hominis qui eſt e terra ſicut ipſi exiſtimant, ſed Dei, qui deſcendit e cælo. Quamnam voluntatem dicit ſcriptor orationis, quam vult non fieri Dominus, dicens Patri, *Non mea voluntas, ſed tua fiat.* An non intelligit in cujuſmodi repugnantiam ei delapſa eſt oratio? Appropinquat paſſio, & mox aderit proditor cum multitudine, & tunc fit hæc oratio. Qui orat, homone, an Deus? Si Deum eſſe putat qui orat, in eo hominum imbecillitati parem videt infirmitatem. Quomodo ergo eſt Deus, qui ex ſe nihil habet boni, ſed ſuperno indiget auxilio? deinde quomodo ſuam voluntatem condemnat divinitas? Eratne bonum aut malum quod volebat? Nam ſi bonum quidem, cur non deducitur ad effectum? ſin autem malum, quænam eſt divinitati cum malo conjunctio? Sed ſicut dixi, non animadvertit ſe in contrarium convertere orationem. Si enim Unigeniti Dei vox eſt, quæ dicit: *Non mea fiat voluntas, ſed tua:* ipſa oratio ſemper circa ſeipſam vertitur per aliquam repugnantiam, & nequaquam habet ſtabilitatem. Qui enim non vult propriam fieri voluntatem, hoc ipſum vult omnino, non fieri id quod vult. Quomodo ergo ad effectum deducetur? Oratio ejus qui dicit, hoc volo ut quod volo non fiat, in contrarium convertetur omnino ejus quod petitur, & in utrolibet erit perplexus qui talem exaudit orationem. Quidquid enim fecerit, ad id quod non vult is qui orat, convertit eventum. Faciet ejus qui orat voluntatem? Sed ejus oratio eſt ne fiat id quod vult. Non faciet quod vult? Sed qui orat, vult ſibi fieri id quod non vult. Quamobrem modis omnibus quomodocumque ſumatur, non conſtabit ſenſus, ipſe ſibi repugnans & qui a ſeipſo perimitur. Hujus autem in ſermone perplexitatis, unum fuerit remedium vera myſterii confeſſio: quoniam timere quidem eſt affectio humanæ imbecillitatis: quemadmodum dicit etiam Dominus, ſpiritum quidem eſſe promptum, carnem vero infirmam: ſuſcipere autem affectionem quæ eſt ex œconomia, eſt divinæ potentiæ & conſilii. Quoniam ergo eſt alia humana voluntas, & alia divina; loquitur quidem tamquam ex homine, quod convenit naturæ imbecillitati qui ſibi noſtras accommodavit affectiones. Subjungit autem ſecundam vocem: excelſam & divinam voluntatem, magis quam humanam, volens ratam & firmam haberi ac comprobari pro hominum ſalute. Qui enim dixit: *Non mea*, verbo humanam ſignificavit: adjiciens autem *Tua*, oſtendit conjunctionem ſuæ divinitatis cum Patre, cujus nulla eſt voluntatis differentia propter naturæ communionem. Nam qui Patris dixit voluntatem, oſtendit etiam Filii. Ea autem eſt omnes homines velle ſalvos fieri, & venire ad agnitionem veritatis: quod quidem non poterat aliter fieri niſi morte condemnata, quæ vitæ afferebat impedimentum. Humilitatem autem humanæ timiditatis verbumque & affectionem accommodat ſibi Dominus, oſtendens veram eſſe noſtram in eo naturam, cujus fidem faciebat ex ſocietate affectionum. Quæ quidem ſententia fuit ſimiliter collata cum libro chartaceo bibliothecæ qui erat venerandi patriarchii: & convenit.

Præterea lecta eſt ex eodem codice ſententia ejuſdem ſancti Gregorii ex contemplatione de homine, capite quarto, quæ ſic habet: Nam anima quidem ex eo regnum oſtendit ſublimitatem, procul ſemota a privata humilitate, ex eo quod ipſa ſit ſine Domino & ſui juris, quæ ſua voluntate & auctoritate regitur.

Lecta eſt præterea ex eodem codice ſententia ejuſdem ſancti Gregorii, ex eorum quæ ſcripſit contra Eunomium, capite XXXV. cujus eſt principium: *Non erat ut videtur:* quæ ſic habet: Omnino neceſſe eſt naturæ quoque conveniens eſſe animi propoſitum. Et ſi ſecundum naturam diſſimiliter ſe habeant, diſſimiles quoque eſſe voluntates: cum autem in utriſque ſit ſufficiens poteſtas, neutrum erit imbecillum ad ſuam implendam voluntatem. Quæ quidem ſententia ſimiliter fuit collata cum libro chartaceo bibliothecæ, qui eſt venerandi quod eſt hic patriarchii; & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ſententia ſancti Joannis archiepiſcopi Conſtantinopolitani, ex oratione in illud: *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte*, cujus principium eſt: *Profundam inciſionem*, quæ ſic habet: Sed non ſuffecerunt hæc ſolum; ſed etiam cum acceſſiſſet, ne phantaſia putaretur quod fiebat, cujus ſolo aſpectu res probatur, ſed etiam quod longo tempore humana omnia pervaſiſſet. Non ſolum enim venit ad hominem perfectum, ſed ad uterum virginalem: adeo ut & in utero geſtari, & naſci & lacte nutriri, & augeri ſuſtinuerit, & temporis diuturnitate, & ætatum omnium diſcrimine, ejus quod fiebat fidem fecerit. Neque hic ſolum conſtitit probatio: ſed etiam carnem circumferens, ipſam finit naturæ defectus ſuſtinere, & eſurire, & ſitire, & dormire, & laborare. Tandem etiam in crucem veniens, finit eam pati quæ ſunt carnis. Propterea enim & ſudorum fontes ex ea deſcendebant, & inveniebatur angelus eam confirmans, triſtitiaque afficitur & angitur. Nam priuſquam hæc diceret, dicit: *Turbata eſt anima mea.* Et: *Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem.* Si enim etiam his omnibus factis, malignum os diaboli, per Marcionem Ponticum, & Valentinum, & Manichæum Perſam, & alios complures hæreſiarchas, potuit quantum in eis fuit, evertere rationem œconomiæ: & ſatanicam quamdam vocem emiſit, dicens neque incarnatum fuiſſe, neque carne tectum eſſe; ſed hoc fuiſſe viſionem & phantaſiam, & ſcenam & hypocriſim, licet clamarent perpeſſiones, mors, ſepultura, pœna. Si nihil horum factum eſſet, quomodo non multo magis ſeminaſſet dogmata impietatis? Propterea ſicut eſuriit, ſicut laboravit, ſicut dormiit, ſicut comedit, ſicut bibit; ita etiam recuſat mortem, oſtendens humanitatem, & naturæ im-

ACTIO IX. ANNO CHRISTI 681.

becillitatem, quæ non ſuſtinebat ut impatibiliter ex hac vita erumperet. Si enim nihil horum dixiſſet, potuiſſet dicere quod ſi homo fuiſſet, oportuiſſet eum pati quæ ſunt hominis. Quænam autem ea ſunt? Cum eſſet in crucem agendus timere, angique, & non impatibiliter ex hac vita erumpere. Natura enim ineſt amor in ea quæ ſunt præſentia: & ideo cum vellet oſtendere verum carnis indumentum, & copioſiſſime probare œconomiam, adjicit nudas perpeſſiones. Quæ quidem ſententia fuit ſimiliter collata cum libro bibliothecæ venerandi hujus patriarchii: & convenit.

Lecta eſt præterea ex eodem codice ſententia ejuſdem ſancti Joannis Chryſoſtomi ex interpretatione evangelii ſecundum Matthæum, oratione LXXXI, cujus eſt principium: *Tunc venit cum eis Jeſus*: quæ ſic habet: Et cum patum acceſſiſſet, oravit dicens: *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte: Verum non ſicut ego volo, ſed ſicut tu. Et venit ad eos, & invenit eos dormientes. Et dicit Petro: Non potuit una hora vigilare mecum? Vigilate & orate, ut non intretis in tentationem: ſpiritus quidem promptus eſt, caro autem infirma.* Non temere autem ad Petrum maxime ſe convertit, etiamſi alii dormiiſſent: ſed ex hoc eum inſectans propter eam quam prius dixi cauſam. Deinde quoniam etiam alii hoc dixerunt. Cum dixiſſet enim Petrus: *Etiamſi me oportuerit tecum mori, non te negabo. Similiter autem omnes quoque diſcipuli dixerunt.* Deinceps omnes alloquitur, arguens eorum imbecillitatem. Qui enim cum eo mori ſtatuebant, ne cum eo quidem triſtitia affecto tunc triſtitia ſimul affici potuerunt vigilantes; ſed eos invaſit ſomnus. Orat autem, ne ea res videretur eſſe ſimulatio: & manant ſudores propter eamdem rurſus cauſam, ne dicerent hæretici eum ſimulare ſe angi. Propterea & ſudores tamquam guttæ ſanguinis: & apparuit angelus eum confirmans, & innumerabilia indicia timoris, ne quis verba ficta eſſe diceret. Propterea etiam orario. Eo ergo quod dixit, *ſi poſſibile eſt*, oſtendit humanitatem: eo autem quod dixit: *Verum non ſicut ego volo, ſed ſicut tu*, oſtendit in eo fuiſſe virtutem & philoſophiam, quæ docebat etiam reſiliente natura Deum ſequi. Quoniam ergo non ſufficiebat inſipientibus perſonam ſolum oſtendere, verba etiam adjicit. Rurſus quoniam non ſufficiebant ſolum verba; ſed factis quoque erat opus: ea quoque verbis conjungit, ut credant etiam valde contentioſi quod & homo factus ſit, & ſit mortuus. Si enim etiam cum hæc ſint, ſunt nonnulli qui non credunt: hoc multo magis fieret, ſi hæc non eſſent. Quæ quidem ſententia ſimiliter fuit collata cum libro chartaceo bibliothecæ hujus venerandi patriarchii: & convenit.

Præterea lecta eſt ex eodem codice ejuſdem ſententia ex interpretatione orationis LXVI. ſecundi libri in evangelium ſecundum Joannem, cujus eſt principium: *Jucunda præſens vita*: quæ ſic habet: *Nunc turbata eſt anima mea. Et quid dicam? Pater, ſerva me ex hac hora.* Atqui hoc non eſt ejus qui adhortatur ad mortem venire. Ne enim dicerent: Ipſe quidem cum ſi extra dolores humanos, facile de morte philoſophatur, & nobis ſuadet extra periculum: oſtendit quod etſi angeretur, tamen propter utilitatem non recuſat. Hæc autem ſunt œconomiæ, non divinitatis. Propterea dicit: *Nunc anima mea turbata eſt.* Nam ſi non ita eſt, quænam eſt ejus quod dictum eſt conſequentia: *Pater, ſerva me ex hac hora?* & quod ſic fuit turbatus, ut etiam peteret liberationem, ſi quidem licebat etiam effugere omnes humanæ naturæ infirmitates? *Sed neſcio quid dicam*, inquit, petens liberationem. *Propterea enim*, inquit, *veni ad hanc horam*: quaſi diceret: Etiamſi turbemur, etiamſi moleſtia afficiamur, mortem non fugiamus; oportet enim ferre quod nos invadit. Non dico, *libera me ab hac hora*: ſed quid? *Pater, glorifica nomen tuum*, licet perturbatio cogat dicere huic contrarium. Dico: *Glorifica nomen tuum*, hoc eſt, de cetero tolle me in crucem. Rurſus valde oſtendit humanitatem, & naturam nolentem mori, ſed hanc vitam amplectentem: oſtendens ſe non eſſe extra humanas perpeſſiones. Quomodo enim non eſt reprehendendum eſurire, neque dormire; ita nec vitam præſentem deſiderare: Chriſtus autem habuit corpus mundum a peccatis, non liberum a naturalibus neceſſitatibus, quoniam nec erat corpus. Quæ quidem ſententia ſimiliter fuit collata cum libro qui eſt in bibliotheca hujus venerandi patriarchii: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ſententia ſancti Cyrilli archiepiſcopi Alexandrini, ex Theſauris, capite XXIV. cujus eſt principium: *Si ab aliquo*; quæ ſic habet. Sua morte mortem ceſſare fecit Servator. Quemadmodum ergo mors non ceſſaſſet, ſi ipſe non eſſet mortuus; ita in unaquaque affectione carnis. Si enim non timuiſſet, non fuiſſet natura libera a timore: ſi triſtitia non fuiſſet affectus, a triſtitia numquam fuiſſet libera: ſi non fuiſſet conturbata & perculſa, a terrore numquam fuiſſet remota. Et in unoquoque eorum quæ humanitus fiunt, eamdem accommodans rationem, invenies in Chriſto commotas carnis affectiones: non ut dominentur ſicut in nobis; ſed ut motæ aboleantur virtute Verbi quod inhabitavit, in id quod eſt melius tranſmutata natura. Quæ quidem ſententia ſimiliter fuit collata cum libro chartaceo bibliothecæ venerandi quod eſt hic patriarchii: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ſententia ejuſdem ex eadem oratione, quæ ſic habet: Homo factum eſt Dei Verbum, non ut rurſus ſicut Deus ante ſuſceptam humanitatem faceret & loqueretur; ſed ut ſæpe etiam propter uſum œconomiæ quæ eſt cum carne, etiam ut homo quædam loqueretur. Myſterio hanc habente virtutem, quomodo non eſt abſurdum offendi eos qui audiunt cum nonnumquam loqui humanius? Loquitur enim ut homo, loquitur autem etiam ut Deus, habens in utriſque poteſtatem. Nam humane quidem dicebat: *Nunc anima mea eſt turbata*: divine autem rurſus, *Poteſtatem habebo ponendi eam, & poteſtatem habeo rurſus accipiendi eam.* Atque conturbari quidem eſt propria carnis affectio; poteſtatem autem habere ponendi animam & eam rurſus recipiendi, eſt opus Verbi potentiæ. Quemadmodum ergo quando dicit aliquid divine, etſi homo appareat, non offendimur; ſed cogitamus Verbum quod in carne habitat: ita etiam quando loquitur ut homo, ne offendamur, cogitantes quod propter nos homo factus eſt, & ea loquitur quæ humanitati conveniunt. Quæ quidem ſententia ſimiliter fuit collata cum eodem libro: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ejuſdem ſancti Cyrilli ſententia, ex dogmatibus adverſus Julianum, libro tertio, ex oratione X. cujus eſt principium: *Tentat quidem adverſarius*: quæ ſic habet: Quoniam autem niſi id quod nolebat feciſſet voluntarium, nec omnino quidem eſſet paſſus, oſtendit quidem neceſſario, id quod nolebat, in patiendo fuiſſe ignominiam, ſicut dixi: id fuiſſe tamen ſuſceptum, propterea quod eſſet omnibus utile. Et quod nollet quidem, habet calicis recuſatio. Quod autem ſua ſponte lubenſque paſſus ſit, id quod dictum eſt Patri: *Verum non mea voluntas fiat, ſed tua.* Deo enim & Patre comprobante, & veluti annuente ſapientiſſimæ Filii œconomiæ, dicitur mortem ſuſtinuiſſe quæ eſt ſecundum

ANNO CHRISTI 681. carnem : ut cum ſurrexiſſet a mortuis, ceſſare faceret mortem, & everteret corruptionem, & juſtificaret eam quæ eſt ſub cælo. Et paulo poſt : Vide ergo quomodo propterea quod ſuſcitavit id quod ei datum eſt, nempe nos, id quod nolebat propter eas quæ in patiendo erant ignominias, ſua ſponte duxit ſuſcipiendum. Heb. xi. 2. Suſtinuit enim crucem, dedecore contempto, ut ſcribit divinus Paulus. Quod autem nolebat quidem paſſionem, quod attinet ad humanarum cogitationum imbecillitatem, & eamdem tamen licet multam haberet ignominiam, ſua ſponte ſuſceperit propter id quod Deo videtur ; videtur autem velle ut quidvis ſuſtineant qui ſunt ei germani ut multos ſervent ; pulchre perſpexerit quiſpiam in narrationibus evangelicis. Quæ quidem ſententia fuit ſimiliter collata cum libro bibliothecæ venerandi quod eſt hic patriarchii : & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ejuſdem ſententia, ex interpretationis evangelii ſecundum Matthæum, tomo undecimo, quæ ſic habet. Etſi enim id quod evenit non erat omni ratione ejuſmodi ut id vellet, ſed tamen propter omnium ſalutem & vitam, effecit ut voluntaria eſſet in cruce paſſio. Sciebat enim aperte, ſciebat quæ hic futuræ erant bonas & ex virtute actiones ; & quod naturam hominis erat renovaturus, & ſuo ſanguine Deo & Patri redditurus. Si enim non feciſſet ut pati eſſet voluntarium, & ſi ejuſmodi eſſet ut id nollet, quænam deinceps intelligeretur ut ipſe oraret occaſio, & diceret : *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte?* Ejuſdem ex tomo duodecimo : Et ſubjiciunt in ipſo metus patiendi propter humanitatem : protinus autem ſopitur Verbi inhabitantis robore & virtute. Vide enim quemadmodum in ipſo oſtendit quidem humanitatem recuſatio, divinitatis autem inflexibilitas ſtatim refulſit. Dixit enim Patri qui eſt in cælis : *Verum non ſicut ego volo, ſed ſicut tu.* Humanitati autem convenienter hoc quoque dicit. Nam quatenus quidem eſt Deus, non eſt extra voluntatem Patris : immo vero eſt voluntas Dei & Patris. Si quidem in ſapientia eſt etiam velle Patris, ſapientia autem Filius. Quod autem voluntas quoque nominetur Patris Unigenitus, declarabit divinus David dicens : *Domine, in voluntate tua præſtiſti decori meo virtutem.* In Chriſto enim omnis virtus cæleſtium bonorum eſt a Deo Patre : & alioqui, cum ſit una & ejuſdem eſſentiæ ſancta Trinitas, & una divinitas in ea intelligatur, quomodo non fuerit eadem voluntas Patris, & Filii, & Spiritus ſancti? Convenientiſſime ergo figuræ humilitatis, & tamquam homo paulatim extimeſcens mortem quæ ingreſſa fuerat præter naturam & ex exſecratione : rurſus autem reſpuens tamquam Deus, dicit illud : *Non ſicut ego volo, ſed ſicut tu.* Quæ quidem duæ ſententiæ ſimiliter fuerunt collatæ cum libro chartaceo bibliothecæ venerandi quod eſt hic patriarchii : & convenerunt.

Præterea lecta eſt ex eodem codice ſententia ejuſdem ſancti Cyrilli, ex interpretatione libri quarti evangelii ſecundum Joannem, cujus eſt principium : *Quod deſcendi de cælo* : quæ ſic habet : Nam maxime quidem non abſolute, nec in omni, ut ſemel dicam argumento, ſed nec in omni re, nec omnino, nec quovis modo, affirmavit Filius ſequi ſuam voluntatem. Servare quidem ſe dicit voluntatem Patris in re definita, propter tuas, quantum mihi licet intelligere, dicendi inventiones, providens noſtræ ſecuritati, ut Deus. Suſtinet autem quod nolebat, & id facit voluntarium propter nos : dico autem paſſionem in cruce ſcilicet, quæ etiam ſic placuit genitori, ſicut jam a nobis dictum eſt. Licet itaque videre ſtatim additam demonſtrationem, & evidenter adjectum argumentum : in quo ſicut ipſe dicit, a propriis deſtitit voluntatibus, adimplet autem voluntatem Patris : *Hæc eſt enim*, inquit, *voluntas Patris, ut omne quod dedit mihi Pater, non perdam ex eo quidquam ; ſed ſuſcitabo in noviſſimo die.* Et quod revera involuntaria quidem ſimul & voluntaria Unigenito cernatur paſſio, quæ fuit in cruce, jam quidem aperte dictum eſt. Tractabimus autem etiam deinceps, accuratiori perſcrutatione, iis qui legent, veritatem explicantes.

Ejuſdem ex eadem oratione : Nequaquam ergo offendaris, o homo, cum audieris dicentem : *Deſcendi de cælo, non ut faciam voluntatem meam ; ſed voluntatem ejus qui me miſit.* Quod enim ab initio diximus, hoc rurſus dicemus : de re definita & evidenti in hoc verba fecit Chriſtus. Docens enim, quod propterea quod pro omnibus mori vellet, propterea voluit divina natura, nollet autem propter eas quæ erant in cruce paſſiones : & quantum attinuit ad carnem quæ mortem recuſabat, hæc dicat, prolixa quidem jam a nobis prius conſumpta eſt oratio. Quod autem Servatori Chriſto, quatenus erat homo, involuntaria quodammodo mors cernatur quæ erat in cruce, vel ex ipſa rerum natura conſequens eſt videre. Dicimus ergo Judaïcæ opus fuiſſe amentiæ, quod fuerit Chriſtus omnino in crucem agendus, & quod ab eis id faciendum fuerit citra moram, ut qui non pœnitendam haberent audaciam, propter ea quæ jam fecerant in ſanctos prophetas & eos qui fuerunt ſancti illo tempore. Quoniam autem id quod in mortem ceciderat non aliter licebat ſuſcitare ad vitam, niſi homo factum eſſet Dei Verbum : oportebat autem omnino cum eſſet factum pati, fecit voluntarium quod erat involuntarium. Quæ quidem duæ ſententiæ fuerunt ſimiliter collatæ cum libro chartaceo bibliothecæ hujus venerandi patriarchii ; & convenerunt.

Lecta fuit præterea ex eodem codice ſententia ejuſdem ſancti Cyrilli, ex eadem interpretatione libri VIII. cujus eſt principium : *Maria ergo cum acceppiſſet libram unguenti* : quæ ſic habet : Vide autem rurſus in his humanæ quidem naturæ facilitatem ad perturbandum, & proclivitatem ad timorem : divinæ autem & ineffabilis ejus naturæ infractam & minime conquaſſandam in omnibus potentiam, quæ ad ſolam intuebatur fortitudinem ſibi convenientem. Nam mortis quidem quæ ſubierat memoria Jeſum conatur perturbare : potentia autem divinitatis affectionem motam ſtatim ſubigit, & ad incomparabilem audaciam ſtatim transformat id quod victum fuerat a timore. Exiſtimabimus enim in Servatore Chriſto humana fuiſſe commota propter duos modos neceſſarios. Oportebat enim, oportebat vel par hæc ipſa, non viſione & opinione, ſed naturaliter potius & vere hominem eſſe factum apparere, omnia humana ferentem præter ſolum peccatum. Metus autem & timiditas ſunt quidem in nobis naturales affectiones, ſed quæ non cadunt ſub peccatum. Præterea autem in Chriſto utiliter movebantur humana, non ut mota invaleſcant & ulterius progrediantur ſicut in nobis : ſed ut mota Verbi virtute reſcindantur, in meliorem quendam & diviniorem ſtatum natura transformata in primo Chriſto. Sic enim licebat, & non aliter, ad nos ipſos tranſire modum curationis. Ejuſdem ex eadem interpretatione libri X. cujus eſt principium : *Qui habet mandata mea & ea ſervat.* Quomodo eſt ejuſdem eſſentiæ, ita etiam ejuſdem voluntatis cujus ejus genitor. Unius enim eſſentiæ eſt utique una voluntas & unus ſcopus in omnibus, & nulla eſt diſcrepantia. Ejuſdem ex eadem interpretatione libri XII. cujus eſt principium : *Quod Filius eſt Deus ſecundum naturam.* Impleta in Chriſto omni impietate a Judæorum nefaria

ACTIO IX.

ACTIO IX. inhumanitate, cum de cetero nihil deficeret, quo minus videretur habere quæ dicendi facultatem superat crudelitatem. Postremo rursus caro aliquid sibi proprium patitur ac naturale : sitim enim suscipit multiplicibus ac variis tormentis excitata : erant enim graves labores ad cogendum sitire ; qui quadam innata, & quæ explicari non potest caliditate, qui erat in profundo humorem consumebant, & ardentibus quibusdam insultibus patientis viscera inflammabant. Nam erat quidem non difficile ei qui potest omnia Deo Verbo, a sua carne hoc quoque removere : sed sicut sua sponte permisit ut alia paterentur, hoc quoque patitur spontanea voluntate ; quærebat ergo bibere. Quæ quidem tres sententiæ similiter fuerunt collatæ cum chartaceis libris bibliothecæ venerandi hujus patriarchii : & convenerunt.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia sancti Epiphanii archiepiscopi Cypri, ex Panariis, ex oratione LXIX. adversus Arrianos, cujus est principium : *Hoi Meletianoi :* quæ sic habet. Procinus ergo prosilientes dictionum aucupatores, tamquam adversus inimicum inventa occasione, inferunt dicentes : Vides eum opus habuisse angelorum fortitudine. Ipsum enim corroboravit angelus ; ipse enim erat in agonia. Et nesciunt, quod si non habeat hæc omnia, & illud : *Non mea voluntas, sed tua :* & nisi in agonia fuerit ; nisi sudor ei emanet e corpore, visio erat Christi in carne adventus ; & a Manichæis & Marcionistis, de adventus in carne phantasia, & visione argumentum facile decantatur, licet non veriſſimum. Hæc autem omnia, nostram vitam muniens & securam reddens, tota suscepit : œconomice quasdam habens quæ hominum affectionibus conveniunt, narrationes : & non ironice, sed vere dixit illud : *Non mea voluntas, sed tua :* ut ostenderet veram carnis substantiam : & ut eos refelleret, qui dicunt eum mentem non habuisse humanam ; & refelleret eos, qui dicunt eum non habuisse carnem. Nam omnis divina oratio in medio filiorum tenebrarum, arguit quidem tenebras, illuminat autem filios veritatis. Vide enim quam multa sunt utilia in hac oratione. Ex incorporeis non manat sudor : eo autem quod hoc factum sit, ostendit veram carnem & non visionem ; ex carne conjuncta in divinitate, absque anima & mente non fit agonia. Cum ipse autem fuerit in agonia, ostendit animam & corpus & mentem simul gestasse, unde fit agonia. Et rursus dum dixit : *Non mea voluntas ; sed tua :* ostendit mentem vere humanam, sed peccato non obnoxiam. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro chartaceo bibliothecæ hujus venerandi patriarchii : & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia sancti Gregorii episcopi Nazianzeni, ex secunda oratione de Filio, cujus est principium : *Quoniam tibi :* quæ sic habet : Septimum dicatur, quod Filius e cælo descenderit, non ut faceret suam voluntatem ; sed ejus qui misit. Et si ea quidem non dicerentur ab eo qui descenderat, diceremus tamquam ab homine formatam esse orationem, qui non ita intelligebat ut Servator. Illius enim velle, nec Deo est contrarium, cum sit totum deificatum : sed nostræ, utpote humanæ, voluntatis, divinam non omnino sequentis, sed ut plurimum resistentis & reluctantis. Etenim illud sic intelleximus : *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste : Verum non sicut ego volo, tua autem valeat voluntas.* Neque enim sine possibile an non, illum ignorare est consentaneum, neque voluntati opponere voluntatem ; sed quoniam est oratio tamquam ab eo qui assumpsit, id enim quod descendit est ejus quod est assumptum, sic occurremus. Non tamquam sit propria voluntas Filii præter voluntatem Patris, sed tamquam non sit, id dicitur : ut sit ejusmodi quod colligitur ; non ☞ faciam voluntatem meam : non est enim mea a te separata ; sed communis mea & tua ; quorum sicut una divinitas, ita etiam voluntas. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro bibliothecæ venerandi hujus patriarchii, & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia sancti Cyrilli archiepiscopi Alexandrini, ex Thesaurorum oratione XXIV. cujus principium est : *Si ab aliquo*, quæ sic habet : Quando ergo visus fuerit mortem timens, & dicens : *Si possibile est, transeat a me calix iste :* cogita rursus quod caro mortem timens, docebatur, cum a Deo Verbo gestaretur, non hoc amplius pati. Dicebat enim Patri : *Non sicut ego volo, sed sicut tu.* Nam quatenus quidem est Verbum & Deus, non timebat ipse mortem, sed properabat exsoqui œconomiam : hæc enim erat voluntas Patris. Habebat autem etiam quod nollet mori, propterea quod caro recusaret mortem naturaliter. Docens ergo humanitatem non amplius ea sentire quæ ipsi aderant ; sed Dei quærere voluntatem, dicit tamquam homo : *Non sicut ego volo ; sed sicut tu.* Propterea enim videtur hoc etiam adjecisse : *Spiritus promptus est, caro autem infirma.* Quæ quidem sententia fuit collata cum libro chartaceo bibliothecæ hujus venerandi patriarchii : & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia ejusdem sancti Cyrilli ex interpretatione evangelii secundum Joannem, libro IV. cujus est principium : *Quod descendi de cælo :* quæ sic habet. Quod autem & involuntaria quidem est quodammodo Servatori Christo, quæ est in cruce passio ; voluntaria autem propter nos & propter placitum Patris, hinc intelliges. Ad eum enim ascensurus, Patrem alloquebatur, tamquam in figura scilicet orationis, dicens : *Pater, si possibile est, transeat a me calix iste : Verum non sicut ego volo ; sed sicut tu.* Nam quod Verbum quidem erat Deus immortalis & ab interitu alienus, & ipsa secundum naturam vita, poterat conculcare mortem, existimo esse omnibus manifestissimum. Permisit tamen carni, ut qui in carne esset natus, propria sustinere, & cum jam esset in foribus, vereri mortem, ut homo vere appareat. Propterea dicit : *Si possibile est, transeat a me calix iste. Si fieri potest,* inquit, *o Pater*, ut mortem non patiens, iis qui in ipsum credunt vitam parem. Si mors moritur, me non moriente secundum carnem scilicet, transeat, inquit, calix ; sed quoniam, inquit, non potest aliter fieri : *Non sicut ego volo, sed sicut tu.* Vides quomodo imbecilla quidem hominis natura, etiam in ipso Christo, quod ad se attinet, inveniatur. Per Verbum autem ei unitum, reducitur ad audaciam & confidentiam Deo convenientem, & eruditur ad juveniles suscipiendos spiritus ; ut non quod sibi videatur, permittat suis voluntatibus ; sed potius divinum sequatur institutum & scopum, & ad aliud contendat, ad quod nos vocat lex ejus qui creavit. Quod ea autem vere dicimus, discces ex eo quod est conjunctum : *Spiritus enim*, inquit, *promptus est, caro vero infirma.* Christus enim non ignoravit a Dei dignitate longe abesse timiditatem, quod videretur a morte superari ; propterea vehementissimam iis quæ dicta sunt attulit defensionem. Nam cum infirmam quidem dixerit esse carnem, propter id quod eam decet, & ejus ineſt naturæ ; spiritum autem nihilo minus esse promptum & alacrem ad patiendum, non est sibi conscius quod aliquid injuste faciat. Vides quemadmodum sit Christo mors involuntaria propter carnem & passionis ignominiam ; & tamen voluntaria, donec ad universo mundo salutem finem deductum fuerit placitum Patris,

ANNO CHRISTI 681.

ANNO CHRISTI 681. hoc est, salus & vita omnium. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro chartaceo, bibliothecæ venerandi hujus patriarchii : & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia sancti Athanasii archiepiscopi Alexandrini, ex oratione de humanæ naturæ a Verbo susceptione adversus Apollinaristas, cujus est principium : *Pii quidem modus :* quæ sic habet : Quando Deus Adam formavit ab initio, numquid dedit ei peccatum quod eum contaminaret ? Quidnam ergo erat ei adhuc opus mandato ? Quomodo autem eum condemnavit, cum peccasset ? Quomodo autem ante inobedientiam nesciebat bonum & malum Adam, quem finxit Deus ad incorruptionem & imaginem suæ æternitatis ? Finxit eum natura peccato non obnoxium & libera voluntate præditum. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro bibliothecæ hujus venerandi patriarchii : & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia sancti Augustini Hipponensis episcopi, ex libro quinto adversus Julianum Pelagianistam, quæ sic habet : Motus animæ quid est nisi motus naturæ ? Anima enim sine dubio est natura. Quamobrem voluntas est motus naturæ, quoniam est motus animæ. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro scripto litteris Romanis, interpretante Constantino pio presbytero, & defensore sanctissimæ hujus magnæ ecclesiæ, & grammatico Romano : & convenit.

Lecta est præterea ex eodem codice sententia de operationibus, sancti Leonis Papæ Romani, ex epistola ad Flavianum archiepiscopum Constantinopolitanum, cujus est principium : *Lectis dilectionis tuæ litteris :* quæ sic habet : Sicut enim Deus non mutatur miseratione, ita homo non consumitur dignitate. Agit enim utraque forma cum alterius communione quod proprium est : Verbo scilicet operante quod Verbi est, & corpore exsequente quod est corporis. Unum horum coruscat miraculis, aliud succumbit injuriis : & sicut Verbum ab æqualitate paternæ gloriæ non recessit, ita caro naturam nostri generis non reliquit : unus enim idemque est vere Dei Filius, & vere hominis filius. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro in argento ligato armarii hujus sanctissimæ magnæ ecclesiæ : & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia ejusdem sancti Leonis ex secunda epistola ad Leonem Imperatorem, cujus est principium : *Promisisse me memini :* quæ sic habet : Licet ergo in uno Domino Jesu Christo vero Dei atque hominis Filio Verbi & carnis una persona sit, quæ inseparabiliter atque indivise communes habeat actiones ; intelligendæ tamen sunt ipsorum operum qualitates : & sinceræ fidei contemplatione cernendum est, ad quæ provehatur humilitas carnis, & ad quæ inclinetur altitudo divinitatis. Et paulo post : Postremo sine Verbi potentia, non se Dominus Patri profiteretur æqualem, & sine veritate carnis non idem diceret Patrem esse majorem : cum catholica fides utrumque suscipiat, utrumque defendat ; quæ secundum confessionem beati apostoli Petri, unum Christum Dei vivi Filium & hominem credit & Verbum. Quamvis itaque ab illo initio, quo in utero Virginis Verbum caro factum est, nihil umquam inter utramque formam divisionis exstiterit ; & per omnia incrementa corporea, unius personæ fuerint totius temporis actiones ; ea ipsa tamen, quæ inseparabiliter facta sunt, nulla commixtione confundimus : sed quid cujus formæ sit ex operum qualitate sentimus. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum eodem libro in argento ligato armarii sanctissimæ magnæ quæ est hicce ecclesiæ : & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice sententia sancti A Justini philosophi martyris, ex fidei expositione quam fecit de recta confessione, cujus est principium : *Satis eorum quæ adversus Judæos & Græcos :* quæ sic habet : Quemadmodum luminis, quatenus est lumen unum, operationem non separaverit quispiam a corpore ipso quod est aptum ad id suscipiendum : sed si ratione diviserit, cognoverit naturam, cujus est propria operatio : ita etiam in uno Dei Filio, omnem quidem operationem non separaverit quispiam a Filii proprietate ; naturæ autem, cujus est id quod sit proprium, ratione cognoverit. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro chartaceo bibliothecæ venerandi hujus patriarchii ; & convenit. ACTIO IX.

Præterea lecta est ex eodem codice sententia sancti B Joannis archiepiscopi Constantinopolitani, ex oratione in Thomam apostolum adversus Arrianos, cujus est principium : *Ecclesiæ quidem legi parens :* quæ sic habet : Hæc cum audiissem, expurgavi mentem ab incredulitate : exui mentem dubiam : suscepi firmam certamque intelligentiam : corpus tetigi legans, & tremens cum digitis extendi quoque oculos animæ : & deinceps duas sensi operationes. Quæ quidem sententia similiter fuit collata cum libro prolato a parte sedis Apostolicæ Romæ veteris : & convenit.

Lecta fuit præterea ex eodem codice sententia sancti Gregorii episcopi Nysseni, ex eorum quæ scripsit adversus Eunomium tomo v. cujus est principium : *De voce autem Petri apostoli :* quæ sic habet : Permanet C inconfusa carnis & divinitatis proprietatum contemplatio, quamdiu unaquæque earum in seipsa consideratur : ut verbi causa, Verbum erat ante sæcula, caro autem facta est in novissimis temporibus : & non contra dixerit quispiam, eam aut esse ante sæcula, aut factam esse Verbum in temporibus novissimis. Caro est naturæ patibilis : Verbum autem activæ : & nec ipsa est eorum quæ sunt creatrix : nec divinitas habet potestatem patibilem. In principio apud Deum Verbum, in experientia mortis homo : & neque ex æterno humanum, neque divinum mortale : & cetera omnia eodem modo considerantur. Neque Lazarum vivificat humana natura, neque jacentem deflet natura impatibilis : sed hominis quidem propria est lacryma, vita autem ejus qui est vere vita. Non nutrit hominum millia humana imbecillitas, neque ad ficum currit potestas omnipotens. Quis est is qui est defessus ex itinere ? & quis est qui citra laborem totum mundum verbo constituit ? quis est splendor gloriæ ? quid est id quod configitur clavis ? quænam forma colaphis cæditur in passione ? & quænam ab æterno glorificatur ? Hæc enim sunt manifesta, etiamsi quis oratione non sit interpretatus : nempe quod plagæ quidem sunt servi in quo est Dominus, honores autem Domini circa quæ est servus : adeo ut duplex conjunctio & coalescentia utriusque utraque fuerint : cum & Dominus serviles vibices in se susceperit, & glorificaretur servus honore Domini.

Præterea lecta est ex eodem codice alia ejusdem E sententia, ex eodem tomo XII. cujus est principium : *Sed videamus & id quod ex affectatore :* quæ sic habet : Interim autem operæ pretium est scire, ab iis qui nobis voces ejusmodi proferunt, id quod ascendit, & id quod videtur, & id quod tactu cognoscitur, & præterea id quod hominibus per fraternitatem redditur familiare, divinæne an humanæ naturæ esse proprium existimant. Nam si palpabile quidem & aspectabile, & quod cibo & potu regitur, & est hominibus idem genere fraternum ; & quæcumque cernuntur in natura corporis, ea etiam cernunt in divinitate ; dicant de Dei Unigenito, & hæc & quæcumque volunt testimonio suo ei tribuunt, & ambulandi

ACTIO IX.

ANNO CHRISTI 681.

» operationem & e loco tranſitum; quod quidem eſt proprium eorum quæ ſunt circumſcripta corpore. Si autem ille quidem per Mariam loquitur cum fratribus; Unigenitus autem non habet fratres: quomodo enim in fratribus conſervari poſſet unigenitum? Et qui dixit: *Deus eſt Spiritus*, dicit ipſe ſuis diſcipulis; *Palpate me*: ut oſtendat quod humana quidem natura eſt palpabilis, divina autem tangi non poteſt. Et qui dixit, *Vado*, ſignificat tranſitum per locum: qui autem omnia cõmprehendit, *in quo*, ſicut dicit apoſtolus, *creata ſunt omnia, & in quo quæ ſunt conſiſtunt*, nihil in iis quæ ſunt extra ſe habet, in quod aliquo motu fiat tranſitus. Neque enim aliter fieri poteſt motus, niſi id quod tranſit, locum quidem in quo erat reliquerit, alterum autem loco ejus occuparit. Quod autem omnia pervadit, & eſt in omnibus, & omnia continet, & a nullo eorum quæ ſunt coërcetur, non habet quo tranſeat, quod nihil ſit vacuum divina plenitudine. Quæ quidem duæ ſententiæ collatæ ſunt cum libro bibliothecæ hujus venerandi patriarchii: & convenerunt.

Lecta eſt præterea ex eodem codice, ejuſdem ſententia ex epiſtola ad Euſtathium de ſancta Trinitate, cujus eſt principium: *Præterea quidem nobis quoque omnibus*: quæ ſic habet: Oſtendant ergo per quænam cognoverunt naturæ diverſitatem. Nam ſi fieri quidem poſſet ut ipſa divina natura in ſe cerneretur, & quod eſt ejus proprium & ab ea alienum, per ea quæ apparent inveniretur; non aliis omnino opus habuiſſemus verbis aut indiciis ad ejus quod quæritur comprehenſionem. Quoniam autem ea quidem eſt iis quæ quæruntur altior: ex quibuſdam autem ſignis de iis quæ noſtram effugiunt cognitionem per conjecturam ratiocinamur; neceſſe eſt omnino, ut nos per divinas operationes ad divinam naturam ſcrutandam deducamur. Si ergo viderimus a ſe invicem differentes operationes quæ fiunt a Patre & ſancto Spiritu, differentes quoque eſſe quæ operantur naturas ex operationum diverſitate conjicimus. Neque enim fieri poteſt ut quæ in naturæ ratione diſſident, in ſpecie operationum inter ſe conveniant: nec frigefacit ignis, nec calefacit glacies; ſed ſimul cum naturarum diverſitate, a ſe etiam invicem ſeparantur quæ ab eis fiunt operationes.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ſententia ejuſdem ex eadem oratione: Divina natura in omnibus quæ excogitatur nominibus, quatenus eſt, manet ejuſmodi ut non poſſit ſignificari, ſicut noſtra ratio. Etenim cum & benefactorem & judicem, bonumque & juſtum, & quæcumque alia hujuſcemodi didicerimus, operationum differentias didicimus: ejus autem qui operatur naturam nihilo magis poſſumus agnoſcere per operationum cogitationem. Quando enim reddiderit quiſpiam rationem uniuſcujuſque horum nominum, & ipſius naturæ circa quam nomina; non eamdem reddit amborum rationem. Quorum autem diverſa eſt ratio, eorum etiam ſunt diverſæ naturæ. Quæ quidem duæ ſententiæ collatæ ſunt cum libro bibliothecæ hujus venerandi patriarchii: & convenerunt.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ſententia ſancti Cyrilli archiepiſcopi Alexandrini, ex compellatoria ad pium Imperatorem Theodoſium de recta fide, cujus eſt principium: *Gloria quidem quæ eſt inter homines*: quæ ſic habet: Totum toti quæ eſt ſecundum nos humanitati dicimus unitum eſſe quod eſt ex Deo Verbum: non enim quod eſt in nobis præſtantius, nempe anima, in ulla habuiſſet exiſtimatione, ſi ſoli carni daret labores adventus. Per utrumque autem pulchre gerebat myſterium œconomiæ: nam ſua quidem A carne, tamquam inſtrumento uſus eſt, ad opera carnis & naturales infirmitates, & quæ ſunt procul a reprehenſione: rurſus autem anima ad humanas & quæ reprehenſioni affines non ſunt affectiones. Dicitur enim eſuriſſe, & labores ſuſtinuiſſe ſuſceptos ex longo itinere, metuſque & pavores, moleſtiamque & angorem, & quam in cruce ſubiit mortem. Quæ quidem ſententia fuit collata cum libro ſanctæ tertiæ prioris ſynodi Epheſinæ, qui eſt bibliothecæ venerandi hujus patriarchii, in quo habetur quæ dicta eſt compellatoria oratio: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ejuſdem ſententia ex Theſaurorum libro XXXII. quæ ſic habet: Non enim unam dabimus naturalem eſſe operationem B Dei & creaturæ: ut neque quod creatum eſt ad divinam attollamus eſſentiam, neque divinæ naturæ præſtantiam deducamus in locum qui convenit rebus genitis. Quibus enim operatio & poteſtas eſt una citra ullam differentiam, iis neceſſe eſt etiam conſervari formæ unitatem. Quæ quidem ſententia ſimiliter fuit collata cum libro characeo, bibliothecæ hujus venerandi patriarchii: & convenit.

Lecta eſt præterea ex eodem codice ſententia Juſtiniani pii Imperatoris, ex oratione adverſus Neſtorianos & Acephalos, cujus eſt principium: *Perfectum indicium via recta & non perverſa*: quæ ſic habet: Sed jam operæ pretium eſt dicere & quæ deinceps dicta ſunt a ſancto Cyrillo, & quæ ab eis dicta ſunt C per calumniam. Nam cum ipſe dixiſſet quod utraque forma operatur cum alterius ſocietate, id quod habuit proprium: Verbo quidem agente id quod eſt Verbi, corpore autem efficiente, id quod eſt corporis: & ex eis illud quidem reſplendet miraculis, hoc autem fuit obnoxium probris & contumeliis; ſtatim exſiliunt hæretici, dicentes non oportere dicere diverſas operationes divinitatis & humanitatis Chriſti, ſed unam eſſe operationem: hoc quoque rurſus blaſpheme affirmantes ex furore Apollinaris. Omnes enim ſancti patres, ſicut unius & ejuſdem perfectionem & impatibilitatem nos credere docuerunt: ita etiam diverſas unius & ejuſdem Domini noſtri Jeſu Chriſti operationes confiteri nos erudierunt. Sanctus certe Cyrillus eos alloquens qui dicunt unam eſſe operationem divinitatis D & humanitatis, hæc ſcribit in tricesima ſecunda oratione Theſauri: Neque unam dabimus naturalem eſſe operationem Dei & creaturæ, ut neque quod creatum eſt ad divinam attollamus eſſentiam, neque divinæ naturæ præſtantiam deducamus in locum qui convenit rebus genitis. Sanctus quoque Athanaſius in quarto libro adverſus Arrianos hæc ſcribit: Neceſſe eſt, ut prius examinavimus, ut ſi eum viderimus per inſtrumentum ſui corporis divine aliquid facere aut dicere, ſciamus quod cum ſit Deus, hæc operatur. Et rurſus, ſi eum viderimus humanitus loquentem aut patientem, non ignoremus quod carnem geſtans homo factus eſt, & ſic ea facit. Uniuſcujuſque enim opus cognoſcentes, E & utraque ab uno fieri aſpicientes, recte credemus & numquam aberrabimus. Ecce etiam per ea quæ nunc a nobis adducta ſunt e ſanctis patribus, aperte oſtenſum eſt diverſas eſſe operationes divinitatis & humanitatis unius Domini noſtri Jeſu Chriſti; idque convenienter omnibus qui ipſum præceſſerunt, ſanctum docuiſſe Leonem. Quæ quidem ſententia ſimiliter fuit collata, cum libro bibliothecæ venerandi hujus patriarchii: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice, ejuſdem ſancti Juſtiniani ſententia, ex dogmatica ad Zoïlum ſanctiſſimum Alexandriæ patriarcham epiſtola, cujus eſt principium: *Cum ſcripta legiſſemus*: quæ ſic habet: Unus eſt ergo Chriſtus, non ſublata naturarum differentia,

ANNO CHRISTI 681. ACTIO IX.

» rentia, qui propter ineffabilem unionem Verbum intelligitur, & homo conſideratur: neque enim unio effecit confuſionem; neque differentia earum quæ ſunt in ipſo eſſentiarum ſuſcipit ſectionem ſeu diviſionem. Aſpicientes enim Chriſti miracula, prædicamus ejus divinitatem; videntes ejus perpeſſiones, non negamus ejus humanitatem: neque vero miracula abſque carne, neque perpeſſiones abſque divinitate. Et eſt admirabile ac præter opinionem, quod idem eſt patiens & non patiens. Patiens quidem, quod proprium ejus corpus patiebatur, & in ipſo erat corpore; non patiens autem, quod cum Deus eſſet natura Verbum, erat impatibile. Et ipſe quidem incorporeus erat in corpore patibili; corpus autem in ſe habebat Verbum impatibile, quod infirmitates delet ipſius corporis. Operatur enim utraque forma cum alterius ſocietate quod habuit proprium: Verbo quidem faciente id quod eſt Verbi; corpore autem efficiente, id quod eſt corporis. Hoc enim ſanctus quoque docet Cyrillus in LXXII. libro Theſauri, interpretans epiſtolam ad Romanos. Neque unam dabimus eſſe naturalem operationem Dei & creaturæ: ut neque quod eſt creatum, ad divinam extollamus eſſentiam, neque divinæ naturæ præſtantiam deducamus ad locum qui convenit genitis. Idem autem ſanctus pater in iis quæ ſcribit ad Theodoſium, nos eadem docet, dicens: Totum toti unitum eſſe dicimus: ei quæ eſt ſecundum nos humanitati, quod eſt ex Deo Verbum. Non enim quod eſt in nobis præſtantius, nempe animam, in ulla habuiſſet exiſtimatione, ſi ſoli carni daret labores adventus: recte autem per utraque gerebat myſterium œconomiæ. Sua enim carne, tamquam inſtrumento, uſus eſt ad opera carnis & naturales infirmitates, & ut quæ procul eſſent a reprehenſione; anima autem ſua rurſus ad humanas & reprehenſioni non affines affectiones. Dicitur enim eſuriiſſe, & labores ſuſtinuiſſe ſuſceptos ex longis itineribus, metuſque & pavores, moleſtiamque & angorem, & mortem quam in cruce ſubiit. Nemine enim cogente, ſuam animam ex ſe pro nobis poſuit, ut mortuis & vivis dominaretur: ſuam quidem carnem pro carne omnium donum vere dignum exſolvens, animam autem animæ omnium redemptionis pretium ſtatuens, etiamſi rurſus revixerit; ut qui ſecundum naturam eſſet vita ut Deus. Neque enim fas eſt dicere a corruptione quidem poſſe umquam teneri carnem quæ Verbo fuit unita, ab inferis autem divinam umquam detentam fuiſſe animam. Non derelicta enim fuit in inferno, ſicut dicit divinus Petrus. Act. 2. 24. Neque enim licet dicere quod quæ omnino capi & morte conſumi non poteſt natura, nempe Unigeniti divinitas, a ſubterraneis redierit penetralibus. Neque enim res pro miraculo fuiſſet reputata, ſi apud inferos manſiſſet quod eſt ex Deo Verbum, quod divinitatis operatione & natura admirabiliter & ſupra rationem omnia implet & ad omnia advenit. Deinde oratione procedens hæc rurſus dicit: Humana quidem perpeſſio eſt mori, divina autem operatio revivificare: oſtendens ea quæ per utrumque cognoſcuntur, nempe & ſicut nos ſimul, & ſupra nos ut Deus. Vides quemadmodum hic venerandus pater duarum naturarum operationes tradit in una hypoſtaſi ſeu una perſona Chriſti Dei noſtri. Et paulo poſt: Deinde propter nos homo factus, aſpectabilis fuit & palpabilis: & per divinas & humanas operationes declaratus eſſe in divinitate & humanitate, dedit nobis ſciendum, quod in quibus eſt cognitus, ex iis etiam conſiſtit. Sic enim ſancti quoque patres utraſque voces confitentes, nempe in divinitate & humanitate, & ex divinitate & humanitate, per utramque earum tradunt confundi & dividi non poſſe œconomiam magni Dei & Servatoris noſtri Jeſu Chriſti. Quæ quidem duæ ſententiæ ſimiliter fuerunt collatæ cum libro bibliothecæ venerandi hujus patriarchii: & convenerunt.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ſententia ſancti Ephraimii archiepiſcopi Antiocheni, ex defenſione quam fecit pro ſynodo Chalcedonenſi, ex tomo ſancti Leonis, capite LVI. cujus eſt principium: *Quod non cura defectum ſervabat caro*: quæ ſic habet: Dic autem nobis, ſodes, ab omni contraria affectione animum ſervans integrum, fuitne umquam tempus ex quo ſuſcepta eſt humanitas, quo Deus Verbum incarnatum non habuit perfectam carnem ſuam animatam? Aut cum ſuper fluctus maris ingrediebatur pedibus, non ſervabant pedes humanæ naturæ proprietatem? Sed, o optime, in humana natura, quæ ſunt ſupra naturam faciebat Chriſtus Deus noſter, non ſublata aut deleta humana ſua carne. Quineriam ipſius quoque operationis ſpecies tibi perſuaſerit, ut confitearis carnem manſiſſe in ſua natura. Pedibus enim ingredi, niſi factum ſit per phantaſiam, manifeſtum eſt quod ſit operatio pedum noſtræ naturæ. Quamobrem ſpecies operationis, carnis clamat conſervationem in antiquis ſuis modis: & ejuſmodi ingreſſum dicunt omnes corporeum & vi ſentiendi præditum: ſuper mare autem pedibus ingredi, hoc fuit divinitatis per carnem humanam operantis. Atque ſi ſola quidem carne diceremus factam eſſe ejus quod factum eſt operationem, dubia ac perplexa eſſet cogitatio: quemadmodum ſi ſoli divinitati tribueremus ingreſſum, eam ambulare & pedibus ingredi confitentes. Nunc autem incarnatum Deum Verbum hanc operationem exercuiſſe confitentes, alia quidem facta eſſe dicimus conſequenter carnis naturæ, alia autem propter admirabilem naturam divinitatis. Quamobrem hic quoque ſunt duæ operationes. Non quoniam autem id quod Deum decebat habebat operatio, Deo Verbo indicante unionem in hypoſtaſi, ideo audendum eſt dicere, quod caro non erat abſque defectu in ſuis proprietatibus; ſed erat defecta & imperfecta; idem eſt autem dicere, deterior aut omnino carens eſſentia.

Lecta eſt præterea ex eodem codice ejuſdem ſententia, ex capite LXIV. quæ ſic habet: Adducit Grammaticus ex oratione de incarnata œconomia ſeu apparitione Dei Verbi, Athanaſium ex ſcripturæ probationibus ſic dicentem: Quando dicit: *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte: Ceterum non mea voluntas fiat, ſed tua. Spiritus quidem promptus eſt, caro autem infirma*: duas hic oſtendit voluntates: alteram quidem, humanam quæ eſt carnis; alteram vero divinam: & humana quidem propter infirmitatem carnis recuſat paſſionem, divina autem ejus eſt prompta. Reſponde ergo nobis, hocne dictum ſuſcipis, & admittis, ut quod recte habeat; & ſicut dixit, ex ipſa proceſſit veritate: an averſaris tamquam falſum & alienum? Sed non dixeris falſum dicere magnum Athanaſium. Et quomodo duas voluntates ſanctum admittens dicentem, adhuc dices tibi conſequentia, dicens eos qui duas dicunt naturas in una hypoſtaſi, diſſecare Emmanuelem? Clarum eſt enim quod ubi duæ voluntates, quarum altera quidem eſt prompta & alacris, altera vero infirma, unius quoque ſunt diverſæ naturæ. Unam enim naturam & eamdem, promptam fortemque ac infirmam dicique & eſſe uno & eodem tempore, nemo auſus fuerit dicere aut fingere. Neque enim ulla ratione fieri poteſt, ut contraria unam & eamdem naturam habeant ac poſſideant. Colligitur ergo, quod unus & idem, non ſecundum eamdem naturam eſt promptus, fortisque & infirmus: ſed ſecundum unam quidem apparebat fortitudo: ſecundum alteram autem arguebatur infirmitas. Quamobrem per

ACTIO IX. ANNO CHRISTI 681.

» omnia etiam ex iis quæ ipſe ſanctus pronunciavit, ſit manifeſtum duas naturas habere Chriſtum Dominum, in quibus conſiſtit & cognoſcitur. Quæ quidem ſententiæ fuerunt collatæ cum libro chartaceo, prolato ex parte eorum qui erant Apoſtolicæ ſedis Romæ veteris : & convenerunt.

Et ſurgens Theophanes religioſiſſimus preſbyter & monachus monaſterii Baïarum, dixit : Refero veſtræ pietati ſanctæque & œcumenicæ ſynodo, quod hic Ephræmius, cujus nuper lectæ ſunt ſententiæ, fuit patriarcha Antiochenus : refertur hic quoque in ſacra diptycha ſanctiſſimæ hujus magnæ eccleſiæ.

Dixit ſancta ſynodus : Vere ſcimus, hunc ſanctum Ephræmium referri in ſancta diptycha, cum ſanctis & eximiis patribus.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ſententia ſancti Anaſtaſii archiepiſcopi Antiocheni, ex defenſione quam fecit pro tomo ſancti Leonis, cap. IX. cujus eſt principium : *Si quis meminit eorum quæ nobis paulo ante:* quæ ſic habet : Si per ea per quæ ipſum Deum cognoſci oportebat, divine operabatur ; ea autem ex quibus neceſſe erat hominem vere aſpici, humane faciebat ; alia quidem eſt omnino divinæ naturæ operatio ; alia vero humanæ : & ſi eſt alia & alia, ſicut eſt revera, quanam de cauſa reprehenditur quiſpiam, ſi de altera & altera utramque dicit formam ? Neceſſe enim eſt, ut dicit Cyrillus, Deo reddere quæ Deo debentur, & ejus humanitati quæ ad eam pertinent. Non ſunt autem utraque eadem : quoniam non convenienter attribuuntur : at uni quidem certe omnino utraque præbentur : unus enim erat, & eſt, & diverſe operans per diverſas ſuas naturas. Quemadmodum autem non idem
Joan. 2. 3. eſt matrem increpare dicentem : *Vinum non habent :* & aquam in vinum mutare : ita non idem eſt humanitas quod divinitas, neque rurſus divinitas quod humanitas : neque rurſus ſunt eadem quæ ex eis procedunt : idem autem facit utraque cum ſit Deus ſimul & homo : non ad confuſionem admiſcens eſſentias, neque operationes quæ procedunt ex eſſentiis : Eſt enim utrumque ejuſmodi ut non poſſit fieri, & alienum a pia ſententia. Quomodo enim nutriri & augeri non divinitatis, ita ſuſcitare mortuos non humanitatis. Sunt tamen utraque ejuſdem qui cum divinitate contemperavit ea quæ decent humanitatem ; non per confuſionem aut unionem quæ poſſit confundi. Sunt ergo duæ quidem operationes, ſicut eſſentiæ : unus autem qui operatur, qui eſt idem Deus & homo. Quæ quidem ſententia ſimiliter fuit collata cum libro chartaceo, prolato ex parte eorum qui erant ſedis Apoſtolicæ veteris Romæ : & convenit.

Baſilius religioſiſſimus epiſcopus civitatis Gortynæ inſulæ Cretenſium, dixit : Admittit ſancta & œcumenica veſtra ſynodus hunc ſanctum Anaſtaſium, qui fuit archiepiſcopus Antiochenus : cujus quidem lecta fuit ſententia in præſentia, defendens tomum ſancti Leonis ?

Dixit ſancta ſynodus : Admittimus ſanctum Anaſtaſium, qui orthodoxe defendit tomum ſancti & inclyti Papæ Leonis. Theodorus religioſiſſimus epiſcopus Melitenes dixit : Sanctum vocat hunc ſanctæ memoriæ Anaſtaſium, qui fuit archiepiſcopus Antiochiæ tota Orientalis eccleſia ; & qui eum non admittit, Deus eum feriet anathemate. Et uno ore dixerunt omnes : Amen.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ſententia ſancti Joannis epiſcopi Scythopolitani, ex blaſphemiarum adverſus Severum oratione octava, quæ ſic habet. Rurſus
» autem videamus quid ſanctiſſimum Papam Leonem
» reprehendis. Inquit enim : Utraque forma cum alterius
» ſocietate, quod habuit proprium : Verbo quidem id quod eſt Verbi faciente, corpore autem efficiente ea quæ ſunt corporis. Quoniam autem tamquam abſurdam poſuiſti hanc ſacram vocem, ſarius eſt audire Julianum Halicarnaſſeum tibi reſiſtentem, & te & tua convellentem. Operatur enim Verbum incorruptionem : operata eſt autem caro, ut tua vult blaſphemia, corruptionem. Dic autem nobis, o vir optime, utrum Deum Verbum credis eſſentialiter eſſe unitum carni & animæ, cui eſt unitum ? Hunc autem qui eſt ſuper omnia Deum, præſtantia divinitatis apprehendiſſe cælum & terram & mare, ætheraque & aërem, angeloſque & archangelos ; & ut ſemel dicam, quæ in incorporea ſunt beatitudine, mille millium, & decies mille millium ſanctarum adminiſtratoriarumque & inviſibilium eſſentiarum continere eſſentiam ; & communiter providere omnibus viſibilibus, & inviſibilibus & ſeorſum unicuique ? Certe, ut puto, concedes, niſi ſis omnino emotæ mentis. Hanc autem providentiam non Dei vocabis operationem ? Et adverſus hoc non contradices, niſi nunc quoque vis aperte pugnare cum divinitate ; ſic ergo concedes Dei etiam incarnati perpetuam operationem. Animam autem intelligentem, quæ eſt ei unita in hypoſtaſi, cogitare, vel in eam non cadere cogitationem ? Sed ſi in eam quidem non cadere cogitationem, incidiſti in Apollinaris patris tui blaſphemiam, qui dixit mente non eſſe præditam Deo Verbo unitam humanitatem. Sin autem dixeris cogitare mentem, & non ſicut inanima aut rationis expertia carere cogitatione ; dabis omnino, ſi verbis quoque nunc velis uti conſequentibus, cogitationem eſſe mentis operationem : ut, verbi cauſa, ſcit ſe unitam eſſe divinitati, etiamſi ſit ejuſdem naturæ cujus homines, præter peccatum. Scit ſe ſuperaſſe omnem rem creatam, viſibilem & inviſibilem, & adorari a ſupernis virtutibus. Individua quæ univerſorum creatori Deo eſt unita anima, meminit generationis ſecundum carnem ex Virgine Dei parente, converſationis in terra, ſalutaris paſſionis, crucis, ſepulturæ, reſurrectionis, in cælum aſcenſionis. Cognoſcit omnem cælorum militiam, & circumfuſam & ſervientem, tamquam Dei animæ. Hanc autem cogitationem dixeris ipſe quoque, ut puto, operationem animæ cogitantis, quæ etiam citra diviſionem unita fuit divinitati. Vides quod unius & ejuſdem Domini noſtri Jeſu Chriſti duas videmus operationes : ejus divinitatis, & humanitatis, citra ullam diviſionem & mutationem ? Quæ quidem ſententia ſimiliter fuit collata cum libro chartaceo bibliothecæ hujus venerandi patriarchii : & convenit.

Præterea lectæ fuerunt ex eodem codice ſententiæ profanorum hæreticorum, qui unam voluntatem, & unam operationem dicunt eſſe in Domino noſtro Jeſu Chriſto.

Themiſtii hæretici, ex ſecundo ejus contradictorio adverſus tomum Theodoſii, capite III. Sed non
» ejuſdem, o tu, duas dicimus cognitiones aut duas
» operationes. Una eſt enim revera incarnati Verbi operatio & cognitio : & unius Chriſti ſcimus eſſe omnia. Et alia quidem divine cognoſcit & operatur per ſuam carnem ; alia autem humane. Non enim, quoniam ſacroſanctus Athanaſius dixit Chriſtum duas oſtendere voluntates tempore paſſionis, jam ei etiam duas attribuemus voluntates, idque inter ſe pugnantes ex his tuis ſyllogiſmis : ſed pie cognoſcemus unam tamquam unius Emmanuelis voluntatem, alicubi quidem humane moveri, alicubi vero divine. Quæ quidem ſententia ſimiliter fuit collata cum libro chartaceo, bibliothecæ hujus venerandi patriarchii : & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ſententia Anthimi hæretici, ex oratione ad Juſtinianum pium Im-

ANNO CHRISTI 681. ACTIO IX.

peratorem, cujus eſt principium : *Dei meminiſſe in omnibus argumentis eſt honeſtum* : quæ ſic habet : Nos autem glorificantes unam Dei Verbi naturam incarnatam & adoratam cum propria ſua carne, in hac una natura Dei Verbi incarnata, neque divinitatis ejus ignorantiam, neque animæ ejus rationalis & intelligentis, qua eſt animatum quod eſt ex nobis aſſumptum ejuſdem cujus nos eſſentiæ & eiſdem quibus nos affectionibus obnoxium corpus, in hypoſtaſi Deo Verbo unitum, ſuſtinemus dicere : abſit enim. Nam ſi eſt una hypoſtaſis, & una natura Dei Verbi incarnata, ſicut eſt abſque ulla controverſia ; una quoque voluntas, & una operatio ſcilicet & una ſapientia, & una cognitio eſt utriuſque ſimul.

Præterea lecta eſt ex eodem codice ſententia ejuſdem ex eadem oratione : Eis autem conſentanea docuit idem quoque ſanctiſſimus Pater, in quarto tomo diſputationis commentarii in evangelium ſecundum Joannem ſic dicens : Propterea etiam dum ſurgeret a mortuis, neque divinis juſſis operans Servator invenitur ; ſed veluti quamdam cooperatricem ad hoc maxime carnem accipere properabat ; ut oſtenderet eam poſſe vivificare, & jam unum cum eo eſſe factam. Cum itaque archiſynagogi ſuſcitavit puellam, dicens : *Puella, ſurge : manum ejus tenuit*, ſicut ſcriptum eſt : vivificans quidem, ut Deus, juſſu omnipotenti : vivificans autem etiam per contactum manus, unam & cognatam per utrumque oſtendens operationem. Cum ergo propriam intelligentis divinæ operationis univerſorum ſcimus cognitionem ; unam autem & eamdem utriuſque ſimul divinam didicimus eſſe operationem : quomodo non hinc confitebimur unam & eamdem eſſe univerſorum cognitionem unius Chriſti, ſecundum ejus divinitatem & ſecundum ejus humanitatem ? Quæ quidem duæ ſententiæ ſimiliter fuerunt collatæ cum libro chartaceo bibliothecæ hujus venerandi patriarchii : & convenerunt.

Marc. 5. 41.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ſententia Themiſtii hæreſiarchæ, ex primo ejus contradictorio, adverſus tomum Theodoſii capite v. quæ ſic habet : Sancti quidem patres abſolute unam dixerunt eſſe operationem : & non ſicut iſte, eam includunt divina ſolum, aut alteram humanam ſic contexunt ; ſed tamquam unius & ejuſdem Chriſti omnia operantis quæ ſunt in œconomia divina & humana, unam omnino, ut prius dixi, Chriſti dicimus eſſe operationem.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ejuſdem ſententia ex eodem contradictorio, cap. XXXIV. quæ ſic habet : Una enim eſt in Chriſto cognitio, ſicut & operatio : etenim unus eſt qui cognoſcit, ſicut certe eſt etiam qui operatur. Ejuſdem ex ſecundo contradictorio cap. XLII. Nos autem ſanæ mentis conſtituti, Deo autem propitio id dictum ſit, & rectam ſequentes doctrinam ; non duas eſſe naturas credimus Emmanuel, etiamſi ſit compoſitus ex duobus, neque in duabus naturis ; eſt enim utrumque dividens : ſed unam Dei Verbi naturam incarnatam, unam hypoſtaſim & perſonam unam, & conſequenter unius perſonæ unam etiam ſcimus operationem. Similiter autem unam quoque cognitionem, ſicut differenter diximus. Quæ quidem tres ſententiæ ſimiliter fuerunt collatæ cum libro chartaceo bibliothecæ hujus venerandi patriarchii : & convenerunt.

Lecta fuit præterea ex eodem codice, impii Severi ſententia, ex ſecunda ad Oecumenium Comitem epiſtola, cujus eſt principium : *Et nobis quoque ex divinitus inſpirata ſcriptura* : quæ ſic habet : Si ergo transmutavit Verbum quam ſibi per hypoſtaſim uniit humanitatem, non in ſuam naturam, manſit enim id quod erat : ſed in ſuam gloriam & operationem : & quæ erant propria carnis, facta ſunt Verbi propria : quomodo concedemus utramque formam operari propria ? Sunt ergo anathemate notandi qui in duabus naturis unum Chriſtum definiunt, & dicunt unamquamque naturam propria operari. Eorum enim quæ aguntur & fiunt ab uno Chriſto, magna eſt differentia. Nam alia quidem ſunt divina, alia vero humana. Ut verbi cauſa, corporaliter ingredi, ſuper terram ire & ambulare, confitemur ut humanum : iis autem quibus ſunt manca cruta, & qui omnino ſuper terram non poſſunt ingredi, ut recte ambulent largiri, eſt divinum. Sed unum Verbum incarnatum & hoc & illud eſt operatum : & non hoc quidem hujus, illud vero illius naturæ : neque quoniam ſunt diverſa quæ facta ſunt, propterea duas operantes naturas ſeu formas juſte ſtatuemus. Quæ quidem ſententia ſimiliter fuit collata cum libro chartaceo bibliothecæ hujus venerandi patriarchii : & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ſententia ejuſdem ex epiſtola ad Paulum hæreticum, cujus eſt principium : *Apoſtolum quidem Paulum* : quæ ſic habet : Nam cum extra controverſiam Emmanuelis ſit una hypoſtaſis ; conſequens eſt unam quoque confiteri naturam Dei Verbi incarnatam, eamque operantem divina & humana : & non convenienter tomo Leonis, ponere duas operantes naturas & formas, inter ſe conjunctas per relativam conjunctionem : Id enim vult illa blaſphemia eum, operari cum alterutrius conjunctione in utraque forma. Quæ quidem ſententia fuit ſimiliter collata cum libro allato a parte eorum qui erant ſedis Apoſtolicæ Romæ veteris : & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ſententia ejuſdem, ex ad Anthimum hæreticum ſcripto ſynodali, cujus eſt principium : *Eorum quæ ad tuam pietatem* : quæ ſic habet : Et divine divina ſigna fecit : humanaſque, & divinas voces eſt locutus : & alia quidem fecit divine, alia vero humane : & differentium operationum & vocum, miraculorumque, & perpeſſionum, poſt ineffabilem duarum naturarum unionem, non incidemus in diviſionem : & iis metiemur voces, & perpeſſiones & actiones : eumdem ſcientes & miracula facere & pati, divineque œconomice & humane ea loqui ; ita ut in ſcriptura ea dixerit, in quibus conſiſtit in Chriſtum fides & confeſſio. Quæ quidem ſententia fuit ſimiliter collata cum libro chartaceo, prolato ex parte eorum qui erant ſedis Apoſtolicæ veteris Romæ : & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ſententia ejuſdem ad Theodoſium : quæ ſic habet : His autem prædictis reprobis hominis adorationis inſtitutoribus adjungere oportet, & anathemate etiam notare impiam ſynodum Chalcedonenſem, & blaſphemum tomum Leonis qui Romanorum præfuit eccleſiæ, quem eadem ſynodus appellavit columnam orthodoxæ fidei, præter canones exponens decretum orthodoxæ fidei ; divinamque, & individuam, & immutabilem incarnationem declarans per naturarum dyadem poſt unionem, earumque operationibus, & proprietatibus, ſicut idem tomus aperte oſtendit legentibus ; veluti fuſe interpretans, quidnam dicat in duabus naturis cognoſci unum Dominum & Deum Jeſum Chriſtum poſt unionem ineffabilem. Admittimus autem & laudamus rectam confeſſionem ſcripti Unionis, quam ſereniſſimæ recordationis Imperator edidit Zeno. Quæ quidem ſententia fuit ſimiliter collata cum libro chartaceo, prolato ex parte eorum qui ſunt Apoſtolicæ ſedis Romæ veteris : & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ſententia Theodoſii hæreſiarchæ, ex oratione ad Theodoram Au-

ACTIO IX.

guſtam, cujus eſt principium: *Mihi quidem videbatur*: quæ ſic habet: Ut de cetero una ſit utriuſque ſimul divina operatio. Unius enim & ejuſdem eſſe dicimus divina miracula, omneſque naturales & quæ reprehenſioni affines non ſunt affectiones, quas ſua ſponte pro nobis ſua carne paſſus eſt. Et poſt alia: Nam unam quoque divinam confitemur operationem, ſicut jam prius dictum eſt.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ſententia ejuſdem ex eadem oratione: quæ ſic habet: Cum enim ſit divina una operatio, neceſſe eſt eam quoque eſſe individuam & inſectilem: & non alteram quidem ut egenam, & quæ opus habeat ut ad majus aſcendat, quod ad humanitatem attinet, accipere ſicut nos: alteram autem tamquam omni ex parte perfectam, & B cui nihil deſit confiteri quod attinet ad divinitatem: ne in animis pernicioſam & impiam Neſtorii ſententiam incidamus.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ejuſdem ſententia ex eadem oratione, quæ ſic habet: Ergo nos quoque unam & eamdem dicentes ſapientiam, & unam cognitionem Dei Verbi, & animæ intelligentis, qua fuit animatum ſanctiſſimum ejus corpus, maxime quidem ſanctorum patrum ſequimur doctrinam, ut aperte oſtenſum eſt. Apertius autem inconfuſæ quoque in hypoſtaſi unionis facimus demonſtrationem: & dyadis ſuſpicionem omni ex parte reprimimus. Niſi enim eamdem adjecerimus, conſequenter quoque nobis ſequentur, ut Severus dixit ſapientiſſimus, duæ naturæ, & duæ operationes, & duæ in Chriſto ſapientiæ. Hæc autem nata ſunt ex Theodoriti blaſphemia, & Judaïca quæ eſt illinc diviſione; & non ex nobis qui unum & eumdem Chriſtum colimus, & confitemur unam ejuſdem divinam cognitionem & operationem. Quæ quidem tres ſententiæ fuerunt ſimiliter collatæ, cum libro chartaceo bibliothecæ hujus venerandi patriarchii: & convenerunt.

Lecta fuit præterea Pauli ſententia ex eodem codice, ex epiſtola ad Jacobum, cujus eſt principium: *Omnia vobis, quæ ſunt veſtra ſanctitatis*: quæ ſic habet: Et ſcriptum unionis piæ memoriæ Zenonis, ad evertendam ſynodum Chalcedonenſem admittimus: quæ accepta occaſione ex amentia Eutychis, Neſtorianam hominis adorationem magno ſtudio invexit in eccleſias, in duabus naturis eſſe & cognoſci Chriſtum, ad fidem orthodoxam infirmandam, dogma ſtatuens: & naturas quidem conſequenter amentiæ Neſtorianæ ſervans in numero dyadis: relationem autem Filii, inquam, & auctoritatis abſolute uniens: & ſic deinceps eadem improbitate unum & eumdem Chriſtum Filium, & Dominum unigenitum, inconfuſe, individue, immutabiliter, & inſeparabiliter prædicans: & ad apertam inſtituti ſui interpretationem Leonis tomum admittens: & eum appellans columnam fidei orthodoxæ, qui manifeſte ſecat Chriſtum naturarum dyade poſt unionem; eiſque formas & operationes, voceſque & non deficientes proprietates blaſpheme diſtribuens. Quamobrem tamquam non probabiliter aggredientes dicere repellimus. Et paulo poſt: Hæc dicunt etiam, non ignorantes quod in iiſdem rebus eamdem vocem: quæ in illa civitate congregata fuit, quod utinam numquam, factum eſſet, ſynodus impoſuit: relationis conjunctionem unam appellans perſonam, & vocem, *& duo*, id eſt, *ex duobus*, tamquam inimicam repellens: quæ citra confuſionem & diviſionem oſtendit nobis Emmanuelem, ejuſdem eſſentiæ cum Patre & Spiritu ſancto, quod attinet ad divinitatem; & eumdem ejuſdem nobiſcum hominibus eſſentiæ, quod attinet ad humanitatem: & miracula facientem & patientem, divineque & humane loquentem: unamque ejus operationem tamquam unius docentem. Chriſtus enim Dei virtus, & Dei ſapientia, in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ & cognitionis abſconſi: etiamſi œconomice dicat ſe ignorare diem conſummationis. Quæ quidem ſententia fuit collata, cum libro chartaceo prolato ex parte eorum qui erant Apoſtolicæ ſedis veteris Romæ: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ſententia Theodori hæretici, ex dogmatica epiſtola ad Paulum hæreticum, cujus eſt principium: *Quando tempus quidem*: quæ ſic habet: Et præterea anathematizo ſynodum Chalcedonenſem, & tomum Leonis, & omnes qui dixerunt, vel dicunt in uno Chriſto duas naturas poſt ineffabilem unionem, aut in duabus naturis cum definiunt: & non ſentiunt ipſum eſſe unam perſonam & B unam hypoſtaſim & unam naturam Dei Verbi incarnatam, & unam ejus operationem, convenienter doctrinæ divinorum noſtrorum patrum. Hac itaque ratione ſuſcipio etiam ſcripeum Unionis piæ memoriæ Zenonis ad anathematiſmum dictæ ſynodi Chalcedonenſis, & tomi Leonis. Quæ quidem ſententia ſimiliter fuit collata cum libro chartaceo, prolato ex parte eorum qui erant ſedis Apoſtolicæ veteris Romæ: & convenit.

Præterea lecta fuit ex eodem codice ſententia Pauli hæretici, ex epiſtola ad dictum Theodorum, cujus eſt principium: *Non nunc primum: ſed multo retro tempore boni inimicus*: quæ ſic habet: Quando ergo curioſe indagamus modum ſuſceptæ humanitatis, duo C quæ inter ſe invicem non ſunt ejuſdem eſſentiæ, videt utique omnino noſtra intelligentia. Concurrens autem veræ unionis cogitatio, non amplius utique duos; ſed unum compoſitum pronuntiat Servatorem Chriſtum, qui eſt idem ejuſdem cujus Pater eſſentiæ, quod attinet ad divinitatem; & idem ejuſdem cujus nos homines eſſentiæ, quod attinet ad humanitatem: idem facit miracula & patitur, divine & humane loquitur, & unam ejus tamquam unius operationem. Et paulo poſt: Leonis itaque tomum vocat columnam orthodoxæ fidei, & ad fidem & declarationem eorum quæ ſibi videntur vult accipere, qui evidentiſſime Chriſtum ſecat poſt unionem dyade naturarum: earumque formas, voceſque & operationes & omni ex parte perfectas proprietates numero pares dividit. Nec ergo viros illos patiemur, quique non conſiſtunt, & valde indoctas ei afferunt defenſiones; & tantum abſunt, ab iis quæ in ipſa ſita ſunt, ut ex ipſa ipſam perimant. Quæ quidem duæ ſententiæ ſimiliter fuerunt collatæ cum libro chartaceo, prolato ex parte eorum qui ſunt ſedis Apoſtolicæ Romæ veteris: & convenerunt.

Theodorus & Georgius religioſiſſimi preſbyteri, & Joannes religioſiſſimus diaconus, qui vicem gerebant ſanctiſſimi Papæ Romæ veteris Agathonis, dixerunt: Petimus a veſtra pietate, ſanctaque & œcumenica ſynodo, ut legatur actiſque inſeratur Apollinaris quoque hæretici ſententia ex libro ejus dubitationum, ex libro hujus venerandi patriarchii, quæ a nobis non fuit inſerta in nunc lecto codice: quæ convenit ſententiæ Macarii & Stephani, de una voluntate & una operatione.

Conſtantinus pius Imperator, & ſancta ſynodus dixerunt: Quod a piis viris fuit petitum, fiat. Et prolatus fuit hic liber chartaceus bibliothecæ hujus venerandi patriarchii, cujus erat inſcriptio: *Dubitationum Apollinaris*: cujus erat principium: *Vita cauſa viventium*. Sic autem habet ſententia: Deus ſuſcepto inſtrumento, & Deus eſt quatenus operatur, & homo quod attinet ad inſtrumentum. Deus autem manens, non mutat. Inſtrumentum, & ei quod movet innatum eſt ut unam efficiat operationem. Si autem una

* *Lege*, non mutatur. Inſtrumentum, & ei.

ANNO CHRISTI 681.

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO IX.

est operatio, una est etiam essentia. Una est ergo essentia Verbi, & instrumenti.

Constantinus pius Imperator, & sancta synodus dixerunt: Superius memorati Petrus, & Theodorus, & Solomon, & Antonius, religiosi episcopi, Georgiusque & Dionysius, Anastasiusque & Stephanus, religiosi diaconi, & Anastasius & Georgius reverentissimi monachi, a se promissos suæ fidei libellos jurati tradant. Et super corporalia proposita intemerata Dei evangelia jusjurandum deponentes iidem religiosi episcopi, & reverentissimi clerici & monachi, tradiderunt ejusdem exempli libellos. Et lecti sunt, qui sic habebant ad verbum:

Sanctæ & œcumenicæ synodo, quæ jussu pii & a Deo electi domini nostri, & magni victoris Imperatoris Constantini, convenit nuper in hac a Deo custodita & regia civitate, in imperatorio secreto quod vocatur Trullus, libellus declarationis compositus & traditus a me Petro indigno episcopo Nicomediensium metropolis provinciæ Bithynorum. Quoniam quæsivit vestra a Deo inspirata & veneranda synodus, quid teneam de orthodoxa & inculpata nostra Christianorum fide, & de incarnata œconomia magni Dei & Servatoris nostri Jesu Christi, qui est unus sanctæ & consubstantialis ac vivificæ Trinitatis: ea de causa prælectam scriptis mandatam declarationem composui, quam trado sanctæ & œcumenicæ vestræ synodo, quæ sic habetur subjungitur:

Credo in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, visibiliumque omnium, & invisibilium. Et in unum Dominum Jesum Christum Filium Dei unigenitum, ex Patre genitum ante omnia sæcula. Eumdem in novissimis diebus, propter nos & propter nostram salutem descendisse de cælis, & incarnatum esse ex Spiritu sancto, ex sancta gloriosa Deipara & semper Virgine Maria: quam quidem proprie & vere confiteor Deiparam; ut quæ ipsum Dei Filium, & Verbum in novissimis temporibus secundum carnem genuerit, Deo & Patri consubstantialem secundum divinitatem, & eumdem nobis consubstantialem secundum humanitatem: & in omnibus nobis similem absque peccato, carne passibilem, divinitate impassibilem, perfectum in divinitate, & perfectum eumdem in humanitate: Deum vere, & hominem vere; eumdem ex anima rationali, & corpore: qui ex duabus naturis, divinitate & humanitate, & in duabus perfectis naturis, etiam post ineffabilem & inseparabilem unionem, inconfuse, immutabiliter, inseparabiliter, individue cognoscitur: nequaquam sublata naturarum differentia per unionem quæ est in hypostasi: immo vero servata proprietate utriusque, naturæ & concurrente in unam personam & unam hypostasim: qui non in duas personas scinditur, aut dividitur. Sed unum & eumdem Filium Unigenitum, Deum Verbum, Dominum Jesum Christum confiteor. Neque enim quartæ personæ additionem suscepit sancta Trinitas, etiam incarnato uno ex ea Deo Verbo: sed in virginali utero impolluteæ Deiparæ & semper Virginis Mariæ inhabitans, arcane ex ipsa in propria hypostasi carnem sibi est fabricatus, rationali & intelligenti anima animatam. Quamobrem & ejus duas confiteor generationes, unam quæ est ante sæcula ex Deo & Patre secundum divinitatem, & alteram ex eadem sancta Virgine & Deipara Maria secundum carnem, & recentem. Manens enim id quod erat, factus est citra mutationem id quod non erat; & sic unam ejus hypostasim compositam annuntio, neutra natura mutata propter unionem, neque rursus suscipiente sectionem hac ineffabili unione. Quæ enim per compositionem seu per hypostasim fit unio, & confusionem repellit & divisionem: & servat quidem utriusque naturæ proprietatem, unam autem personam Dei Verbi etiam cum carne ostendit. Unde etiam duas ejusdem unius Domini nostri Jesu Christi naturales voluntates, & duas naturales operationes confiteor, prout continent sententiæ sanctorum & eximiorum patrum, quæ sunt insertæ in relatione missa ad pium & a Deo stabilitum nostrum dominum, & magnum victorem Imperatorem, ab Agathone sanctissimo & beatissimo Papa Romæ veteris. Et ut semel dicam, consentio & sequor omnia capita, quæ continentur in dicta relatione ejusdem sanctissimi viri, & in altera relatione synodi quæ fuit apud ipsum. Præterea autem confiteor eumdem Dominum nostrum Jesum Christum verum Deum, qui est unus ex sancta consubstantiali & vivifica Trinitate, sua sponte pro nobis esse crucifixum sub Pontio Pilato, passumque esse & sepultum, & resurrexisse tertio die secundum scripturas, & in cælos ascendisse: & sedentem ad dexteram Patris, rursus venturum esse cum gloria judicatum vivos & mortuos, cujus regni non erit finis: exspecto resurrectionem mortuorum, & vitam futuri sæculi. Amen.

Suscipio autem, & amplector sanctas & œcumenicas quinque synodos: nempe Nicænam trecentorum decem & octo sanctorum patrum: & eam quæ in hac a Deo custodita & regia civitate est habita, centum & quinquaginta sanctorum & beatorum patrum: & priorem Ephesinam ducentorum sanctorum patrum: & Chalcedonensem sexcentorum triginta sanctorum patrum: & quæ tempore Justiniani piæ memoriæ Imperatoris rursus convenit in hac a Deo custodita & regia civitate sanctam quintam synodum. In omnibus autem servo, & amplector quæ sunt decreta & definita ab ipsis sanctis quinque synodis: & quos suscepit, suscipio, & quos condemnarunt & anathematizarunt rejicio & anathematizo. Præterea autem rejicio & anathematizo omnes eos etiam, qui unam operationem & unam voluntatem prædicarunt aut prædicant, aut sunt prædicaturi, in incarnata œconomia unius ex sancta Trinitate Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri. Hanc ergo piæ & orthodoxæ nostræ Christianorum fidei declarationem composui per alterum scriptam mense Martio, indictione nona. *Subscripsi:* Petrus indignus episcopus Nicomediensium metropolis provinciæ Bithynorum, consentio & persevero in omnibus quæ continentur in præsenti libello declarationis: & confitens ut ante dictum est, sicut duas naturas, ita etiam duas naturales voluntates, & duas naturales operationes in incarnata œconomia unius ex sancta Trinitate Domini nostri Jesu Christi veri Dei: & anathematizans omnes, qui dicunt unam voluntatem & unam operationem in ejus divinitate & humanitate, subscripsi, mense Martio, indictione nona. Et reliqui cum eo tradiderunt similiter.

Georgius religiosissimus presbyter & apocrisiarius Theodori sanctissimi legati sedis Hierosolymitanæ, dixit: Peto a vestra pietate, sanctaque & œcumenica synodo, synodales litteras Sophronii sanctæ memoriæ archiepiscopi Hierosolymitani, ab ipso quidem missas ad Sergium, qui tunc erat patriarcha hujus regiæ & a Deo custoditæ civitatis, ab eo autem non acceptas, quas habeo in manibus, legi; ut discernatur, an orthodoxe scriptæ sint, an non.

Constantinus pius Imperator, & sancta synodus dixerunt: Altero die fiat earum productio, & lectio.

ACTIO X. Vid. Addenda ſuperius inſerenda, pag. 1574.

ACTIO DECIMA.

TOMUS VI.

IN nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti Dei & Servatoris noſtri; imperii, &c. xx. menſis Martii, indictione IX. Præſidente, &c. Cum autem ſediſſent glorioſiſſimi Patricii & conſules; & omnes ſanctiſſimi & religioſiſſimi epiſcopi, per ordinem, in eodem Trulli ſecreto, in medio propoſitis ſanctis & intemeratis Chriſti Dei noſtri evangeliis:

Conſtantinus religioſiſſimus archidiaconus hujus ſanctiſſimæ & apoſtolicæ eccleſiæ, & primicerius religioſiſſimorum notariorum ſanctiſſimi patriarchæ hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis Georgii dixit:

Diſcernere ſoliti eos qui recta ſentiunt & prædicant dogmata, ab iis qui non recte confitentur quæ ſunt œconomiæ unius ex ſancta Trinitate Chriſti veri Dei noſtri, veſtra pia ſerenitas, & ſancta & œcumenica veſtra ſynodus, ſcit quod in præcedenti actione Georgius religioſiſſimus preſbyter monachus & apocriſiarius Theodori ſanctiſſimi legati ſedis Hieroſolymitanæ, accedens petit a veſtra pietate & ſancta veſtra ſynodo, ſynodales litteras Sophronii ſanctæ memoriæ archiepiſcopi Hieroſolymitani in medium proferri & legi, & vos earum accipere cognitionem & indicare an ſint orthodoxæ: & in hodiernum diem diſtulimus.

Conſtantinus pius Imperator & ſancta ſynodus dixerunt: Legantur quæ jam ſunt acta: & lecta ſunt. Conſtantinus pius Imperator & ſancta ſynodus dixerunt: Georgius reverentiſſimus preſbyter monachus & apocriſiarius ſanctiſſimi legati ſedis Hieroſolymitanæ, proferat, ſicut petiit, ſynodales litteras, quarum fecit mentionem, Sophronii qui fuit archiepiſcopus Hieroſolymitanus; & fiat earum lectio. Et prolatus fuit liber habens litteras ſynodales ejuſdem ſanctæ memoriæ Sophronii. Quem cum accepiſſet Agatho reverentiſſimus lector & notarius ſanctiſſimi archiepiſcopi hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis legit: ſic habens ad verbum:

Epiſtola ſynodica Sophronii Hieroſolym. Patriarchæ.

Domino omnium ſanctiſſimo & beatiſſimo fratri & comminiſtro Sergio archiepiſcopo & patriarchæ Conſtantinopolitano, Sophronius inutilis ſervus ſanctæ Chriſti Dei noſtri civitatis.

Papæ! Papæ! Beatiſſimi, quam eſt mihi nunc grata quies, & longe quam prius gratior, ex quo a quiete remota ab omnibus negotiis, veni ad turbam negotiorum, & quibuſdam terrenis fluctibus exhaurior! Papæ! Papæ, o venerandi, quam mihi nunc; vel minima voluptas priori eſt non parum jucundior, ex quo ex ſtercore & terra, ineffabilique & maxima humilitate, ad ſedem aſcendi pontificalem; & video multos fluctus adjunctos, & fluctus ſequens periculum! Non enim tam jucunde cernuntur quæ ſunt jucundiſſima ante injucundorum experientiam & cognitionem, ut quando apparent poſt experientiam & inſultum moleſtorum. Sic ſanitas eſt maxime deſiderabilis iis qui ægrotant poſt ſanitatem; ſic tranquillitas eſt jucunda iis qui poſt tranquillitatem agitantur tempeſtate; ſic divitiæ ſunt amabiles iis qui paupertate laborant poſt divitias. Et ſic videri poſſunt omnia, ipſa quidem eſſe & manere in naturali & eſſentiali qualitate, qualia apparebant ante experientiam contrariorum: fieri tamen ſpecioſiora poſt eorum cognitionem, & iis qui ea ſuſceperunt longe pretioſiora, & etiam magis deſiderabilia ac delectabilia. Atque in hoc nobis ſuffragabitur Job inclytus qui præclariſſime utraque eſt expertus: & qui rectam fert ſententiam, juſtus fuerit judex eorum quæ dicuntur, nos præ-

A cedens, inflexibileque & incorruptum proferens judicium. Quid ergo dicit Athleta ille indomitus, jucundorum paſſus mutationem, & obrutus moleſtiis? *Quis me poſuerit in menſe priorum dierum, quibus me Deus cuſtodiit? ut quando lucebat lucerna ejus ſuper caput meum, quando lumine ejus ambulabam in tenebris, quando eram plenus ovibus, quando Dominus faciebat viſitationem domus meæ, quando filvis valde abundabam, in circuitu autem filii: quando ſpargebantur via mea butyro, montes autem mei ſpargebantur lacte; quando ambulabam matutinus in civitate, in plateis autem ponebatur ſella mea? Videntes me adoleſcentes abſcondebantur: ſenes autem aſſurrexerunt, locupletes autem ceſſarunt loqui,* B *ori digitum imponentes: illi autem audientes me beatum dixerunt.* Merito ergo ego quoque, o beatiſſimi, cum Job athleta clamabo, bona quæ mihi aderant memoria repetens: Tranquilla vita & quieta hæc erant, & humilitas quæ nullum fluctum cognoſcebat. Quis me poſuerit in menſe priorum dierum, quibus me Deus ſervabat non afflictum; ut quando lucebat lucerna ejus ſuper caput meum, vitam agentis pacificam & nullis agitatam fluctibus, quando lumine ejus ambulabam in tenebris, quando quieris botros vindemiabam, quando tranquillitatis plenus eram fetibus, quando imperturbationis oblectabar germinibus, quando ſecuritatis exſultabam floribus, quando metus vacuitatis coronabar corollis, quando negotiorum vacuitatis C paſcebar gratiis, quando fruebar terrena paupertate, quando a periculo remoti ſterquilinii arabam ſulcos, quando fluctibus non agitatæ mendicitatis maria navigabam, quando humilis caſæ delectabar pulcritudine, quando vilis diætæ manna veſcebar melliſluo: alter quidam Iſrael ipſe & contemplans, & pacificis fruens ac cœleſtibus deliciis abſque murmuratione & ingrato animo.

Cum ergo hæc & his amplius, o ſapientiſſimi, in me infeliciſſimum magna neceſſitate & vi, religioſis clericis & reverentibus monachis & fidelibus laicis, & omnibus civibus ſanctæ Chriſti Dei noſtri civitatis me manu cogentibus & tyrannidem in me exercentibus, facta ſint, neſcio quibuſnam judiciis; vos ſacroſanctos rogo & oro, non ſolum ut puris ad Dominum precibus mihi opem feratis ſæculi agitato fluD ctibus & venienti in periculum, & confirmetis imbecillitate animi labaſcentem; ſed etiam a Deo inſpirata doctrina deducatis ad aggrediendum ea quæ ſunt agenda: partim quidem ut patres & qui me genuiſtis, partim autem ut fratres & conſanguinei. Vos ergo mihi paterne & fraterne date petitiones quæ ſunt juſtæ: & ego veſtris inſiſtam veſtigiis; & connexione vobiſcum conjunctus ingrediar, qua fides colligat eos qui idem ſentiunt: & ſpes collaudat eos qui recta ſentiunt: & caritas ſimul alligat eos, qui quæ Dei ſunt ſentiunt. Quorum funiculus unus eſt triplex, & ex his tribus divinis virtutibus contextus, nec ſcit ſolutionem; E neque ſubit fractionem, neque ſuſcipit ſeparationem: ſed eſt vere infractus, ad unam cogens pietatem eos qui divina diteſcunt connexione. Quoniam autem apoſtolica & vetus traditio obſervatur in omnibus eccleſiis quæ ſunt in univerſo orbe terrarum, ut qui deducuntur ad pontificatum, iis qui ante ipſos adminiſtrant pontificatus, omnino ſincere exponant, quomodo ſentiant & quæ ſit eorum fides, quam Paulus ſapientiſſimus eis admodum caute tradidit, ne in vanum ſint eorum curſus; inanis enim eſſet omnis eorum curſus, ſi fidei aliqua in re fieret injuria. Vix enim ille divinus qui Dei voces audivit, & ipſum cœlum habuit ludum in quo diſceret, & paradiſi fuit ſpectator ante tempus, & audivit verba hominibus aliis ineffabilia,

ANNO CHRISTI 681. Job 29.

ANNO CHRISTI 681. ACTIO X.

timebat & contremiſcebat; &, ut ipſe dicit, metuebat ne cum aliis prædicaſſet ſalutarem Chriſti prædicationem, ipſe fieret reprobus. Unde etiam Hieroſolyma aſcendit cæleſtis Chriſti diſcipulus, & divinis qui ipſum præcedebant ſe ſubmiſit diſcipulis: & evangelicam quam prædicabat doctrinam iis qui aliis videbantur præſtare ſignificavit, & eis communicavit: ſibi concilians ac procurans ſecuritatem dogmatis, & iis qui poſt ipſum doctrinam ejus ſuſcipiebant: & factus eſt omnibus exemplum ſalutis optimum iis, qui volunt ſequi ejus veſtigia.

Ergo nos quoque huic mori ſervientes, & pulcherrimam legem exiſtimantes quidquid a veteribus decenter factum eſt, apoſtolico maxime facto corroboratum; quænam ſit noſtra fides ſcribimus, & vobis in iis quæ ſunt Dei ſapientibus, mittimus ad probationem: ne videamur æternos terminos movere, quos poſuerunt patres noſtri: ut qui non ſolum ſciatis ab adulterinis probe diſcernere dogmata; ſed etiam ea quæ deſunt, ſupplere, per perfectam in Chriſto dilectionem optime poteſtis. Accedo ergo illa dicturus, quæ ab initio in ſancta & catholica eccleſia natus & educatus ſentienda accepi a teneris unguiculis, & quæ a vobis audivi divinitus inſpiratis.

Credo ergo, o beati, ſicut ab initio credidi, in unum Deum Patrem omnipotentem, omnino principii expertem & æternum, factorem omnium viſibilium & inviſibilium. Et in unum Dominum Jeſum Chriſtum, Filium Dei unigenitum, qui æterne & impatibiliter ex ipſo Deo genitus eſt & Patre, & non cognoſcit aliud principium quam Patrem; ſed nec aliunde quam ex Patre habet hypoſtaſim: qui eſt lumen de lumine conſubſtantialis, Deus verus, de Deo vero, coæternus. Et in unum Spiritum Sanctum, qui ex Patre procedit; qui lumen & Deus ipſe quoque cognoſcitur, & eſt Patri & Filio vere coæternus, conſubſtantialiſque & ejuſdem generis, ejuſdemque eſſentiæ, & naturæ ſimiliter & divinitatis: Trinitatem conſubſtancialem, honore & ſede parem, cognatamque & gloria æqualem, quæ ad unam in ſumma reducitur divinitatem, & cogitur in unam communem dominationem, abſque perſonali confuſione & extra hypoſtaticam contractionem. Nam Trinitatem credimus in unitate, & unitatem glorificamus in Trinitate: Trinitatem quidem tribus hypoſtaſibus, unitatem autem in eo quod ſit unica divinitas. Nam & ſancta Trinitas eſt numerabilis perſonalibus hypoſtaſibus, & ſanctiſſima unitas eſt extra omnem numerationem. Et ea quidem individuam habet diviſionem, & fert quæ confundi non poteſt conjunctionem. Nam numerabilibus diviſa hypoſtaſibus, & perſonalibus numerata diverſitatibus, unita eſt in eo quod ſit eadem eſſentia & natura: & perfectam admittit diviſionem, unitaſque eſt unica & non conjugata, & omnem effugit numerationem, quod attinet ad eſſentiam. Unus enim Deus nobis appoſite & convenienter creditur, quoniam una quoque divinitas dilucide prædicatur, etiamſi in Trinitate perſonarum cognoſcitur. Et unus Dominus nobis annunciatur; quoniam una quoque dominatio firmiter dignoſcitur, etiamſi oſtendatur in tribus hypoſtaſibus: neque Deus ille eſt unus Deus & una divinitas, diviſus & diſpertitus in tres Deos, aut ad tres redactus divinitates: neque quatenus unus Dominus eſt unus Dominus, eſt disjunctus & in tres dominos dilatatus, aut extenſus ad tres dominationes. Arrianorum eſt hæc impietas, in inæquales Deos Deum unum diſſecans, & in diſſimiles divinitates unam partiens divinitatem, & in tres diverſi generis dominationes unam ſcindens dominationem. Neque quatenus Trinitas unus Deus eſt & cognoſcitur, & tres hypoſtaſes prædicantur, & in tribus perſonis colitur, & Pater & Filius, & Spiritus ſanctus dicitur, contractus aut compoſitus aut confuſus, & in unam coaleſcens hypoſtaſim, & concreſcens in unam quæ non numeratur perſonam. Sabellianorum eſt hæc pravitas, tres hypoſtaſes in unam confundens hypoſtaſim, & in unam tres perſonas commiſcens. Ubi enim eſt Trinitas, o impii, ſi ad unum, ut vos vultis, deducatur Trinitas, & concurret ad unam confuſam hypoſtaſim? Aut ubi unitas, o inſaniſſimi, ſi ad tres eſſentias reducatur unitas, & ad tres extendatur naturas? Eſt enim utrumque impium apud orthodoxos, & omnino lapſum a pietate, & unitas in hypoſtaſi, & Trinitas in naturis: nam illud quidem ſtatim reducitur ad Judaiſmum, & eum qui id dicit ſecum ſimul abducit: hoc autem devolvitur ad errorem gentilium, & eum qui id dicit ſecum ſimul devoluit. Et vel omnino fit gentilis, qui hoc cum Arrio inſane loquitur: vel Judæus redditur, qui cum Sabellio illud impie admittit. Et ideo recte decretum eſt a theologis, ut nos quidem unitatem ſentiamus in una & unica divinitate, & in eo quod ſit unica eſſentialis & naturalis dominatio: Trinitatem autem in tribus inconfuſis hypoſtaſibus & differentia perſonalis, quæ eſt in ternario numero diverſitatis: ut neque unum maneat Sabellii quod omnino unum conſideratur, & omnem hypoſtaticam declinat multitudinem: neque tria extollant Arrium in Trinitate ſolummodo intellecta, & omnem unitatis vocem repellentia divinitatis & eſſentiæ & naturæ.

Quomodo ergo didicimus unum Deum ſentire, ita etiam accepimus unam confiteri divinitatem: & quomodo tres hypoſtaſes colere didicimus, ita etiam tres glorificare perſonas ſumus eruditi: non alium unum Deum cognoſcentes præter tres perſonas, neque tres Trinitatis conſubſtantiales perſonas, quæ ſunt Pater Filius & Spiritus ſanctus, alias præter unum Deum ſcientes: & propterea unum tres illas in quibus eſt divinitas prædicamus; & tres illas unum, quarum eſt divinitas, anunciamus: vel ut accuratius dicam & manifeſtius, quæ ſunt & cognoſcuntur divinitas. Idem enim & eſt unum, & tria creditur, & tria glorificatur: & unum vere annuntiatur; & neque unum, quatenus eſt unum, tria accipitur; neque tria, quatenus eſt Trinitas, unum audiuntur: quod eſt admirabile & revera plenum omni ſtupore. Idem enim eſt & numerabile, & effugit numerationem. Numerabile quidem trinis ſuis hypoſtaſibus; unitate autem divinitatis effugiens numerationem: ejus enim eſſentiæ & naturæ unitas non patitur omnino numerari: ne & tibi differentiam inferat divinitatis; & deinceps eſſentiæ & naturæ monarchiam efficiat deorum multiplicitatem. Omnis enim numerus ſecum cohabitantem habet differentiam: & omnis differentia & diſcretio ſimul quoque numerum inducit comitantem. Numeratur ergo beata Trinitas, non eſſentiis & naturis & diverſis divinitatibus, aut tribus dominationibus: abſit. Tamquam Arriani inſaniunt, qui novæ triplicis divinitatis rabie laborantes, tres exiſtimant eſſentias, & naturas tres, & tres dominationes, & ſimiliter tres nove dicunt divinitates: ſed hypoſtaſibus & proprietatibus intelligentibus perfectis per ſe conſiſtentibus, numero dividuis & non dividuis divinitate. Dividitur enim individue ſanctiſſima Trinitas, & diviſum rurſus conjungitur. Perſonis enim habens diviſionem, manet individua & inſectilis eſſentia & natura, ſimiliter autem etiam divinitate. Et propterea neque tres Deos dicimus: neque tres naturas glorificamus in Trinitate; neque tres eſſentias in ea prædicamus; neque tres confitemur divinitates, non ejuſdem non diverſæ eſſentiæ, non ejuſdem non diverſi generis:

Supra pag. 1061. E.

ACTIO X.

nec quæcumque monadice in ea prædicantur, ad multitudinem deducere ſinimus; aut aliqua ejus unitatem dividere concedimus. Sed neque tres aliquos Deos ſcimus, aut tres aliquas naturas, aut tres aliquas eſſentias, aut tres aliquas divinitates novimus: non unius generis non diverſi, non unius non diverſæ ſpeciei. Sed neque omnino Deos, aut naturas aut eſſentias aut divinitates cognovimus, aut cognoſcentes novimus: ſed eum qui habet, aut ſentit, aut cognoſcit, anathemate ſecimus. Nos enim unum principium, unam ſcimus divinitatem, unum regnum, unam poteſtatem, unam virtutem, unam operationem, unam voluntatem, unam dominationem, unam motionem, ſive omnium, quæ ſunt poſt ipſam creatricem, ſive eis providentem, ſive ea conſtituentem & conſervantem: unam æternitatem, & quæcumque unica & non conjugata, unius eſſentiæ & naturæ, ſunt in tribus perſonalibus hypoſtaſibus; neque confundentes hypoſtaſes & eas ad unam deducentes hypoſtaſim; neque unam partientes eſſentiam, & eam in tres eſſentias diſſecantes, & propterea unam dividentes divinitatem; ſed eſt unus Deus una divinitas relucens in tribus hypoſtaſibus, & tres hypoſtaſes & perſonæ, quæ cognoſcuntur in una divinitate.

Propterea perfectus Deus Pater, perfectus Deus Filius, perfectus Deus Spiritus ſanctus: quoniam eamdem & unam unaquæque perſona, individuam perfectamque & cui nihil deeſt, habet divinitatem. Et ut Deus quidem, idem conſtitit unaquæque per ſe conſiderata, mente ſeparante quæ ſunt inſeparabilia. Ut autem Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus, aliud, & aliud, & aliud dicitur: Et hinc ea ab iis quos Deus inſpiravit prædicantur, Deus, & Deus, & Deus: ſed tria unus Deus. Non enim alius Deus Pater, neque alius Deus Filius, neque alius rurſus Deus Spiritus ſanctus: quoniam neque alia natura Pater, neque alia natura Filius, neque alia rurſus natura Spiritus ſanctus. Hoc enim & multos & diverſos Deos machinatur, multaſque & diverſas parit divinitates. Sed Deus quidem Pater, Deus autem Filius, ſimiliter autem Deus quoque Spiritus ſanctus: utpote una individue & citra defectum tres perſonas implente divinitate, ut quæ ſit integre & perfecte in unaquaque. Divinitas enim non ſubit diviſionem, & eſt in tribus perſonis plene & perfecte; non diviſim ſeu ex parte implens perſonas, ſed in unaquaque exiſtens pleniſſime & una permanens, etiamſi in tribus perſonis appareat; & ad divinitatum non excurrens multitudinem, etiamſi ſit in tribus hypoſtaſibus; ne aliquam corpoream patiatur diviſionem quæ vere eſt impatibilis & incorporea, & neſciens pati quæ ſunt propria creaturæ.

Eſt ergo Pater cum eo quod eſt Deus, Pater, & neque Filius, neque Spiritus Sanctus. Sed eſt in eſſentia & ſecundum naturam quod Filius & Spiritus ſanctus. Et eſt Filius cum eo quod eſt Deus, Filius, & neque Pater, neque Spiritus ſanctus; ſed id quod Pater ſecundum naturam prædicatur, & cernitur in eſſentia id quod Spiritus ſanctus: & eſt Spiritus ſanctus cum eo quod eſt Deus, Spiritus ſanctus, & neque conſideratur ut Pater, neque accipitur ut Filius. Sed id quod Pater in eſſentia creditur, eſt eſſe id quod Filius exſultat ſecundum naturam: illud quidem propter naturam & eſſentiæ identitatem & cognationem exiſtentiæ, hoc autem propter diverſas trium proprietates, & quæ citra confuſionem unicuique perſonæ characterem tribuunt proprietatum diſſimilitudinem. Quomodo enim habet unuſquiſque quod eſt Deus, ita ut ab eo non poſſit excidere: ita etiam characteriſticam perſonæ proprietatem, immutabilem ſortitus eſt & immobilem, quæ adeſt ei ſoli & ab aliis perſonis eam diſcernit.

Credo etiam ejuſdem naturæ, honoreque & ſede parem conſubſtantialem Trinitatem, quæ confundi non poteſt. Eſt ergo Trinitas Trinitas, non ſolum perfecta divinitatis unius perfectione, ſed etiam ſupra modum perfecta & fere dixerim Deum ſuperans gloria & æternitate & regno; non diviſa, neque abalienata. Neque ergo creatum aliquid aut ſervum in Trinitate, neque introductitium, ut quod prius quidem non eſſet, poſtea autem ſubierit. Neque ergo Patri defecit Filius, neque Filio Spiritus; ſed eſt ſemper immutabilis & inalterabilis ipſa Trinitas.

Et de ſancta quidem, & conſubſtantiali, æternaque, & principali, & omnium creatrice & regina Trinitate quomodo ſentiam, eamque glorificem & colam, quam potui breviſſime & apertiſſime vobis expoſui. Neque enim de his plura conceſſit dicere ſynodalium litterarum brevitas. Quomodo autem de unius ex eadem omni ex parte veneranda Trinitate, Dei Verbi & Filii benigna & admirabili incarnatione, idem eſt autem dicere ſumma exinanitione, & ad nos in terra degentes divino & deifico deſcenſu, ſentiam, & prædicandum a ſanctis & a Deo ſicut vos inſpiratis patribus acceperim, tamquam coram ipſa Veritate quæ univerſa intuetur, has ſynodales litteras ſcribens, expono, & mitto ad veſtras aures ſapientiſſimas.

De ea ergo credo, o viri diviniſſimi, quod Deus Verbum, Patris unigenitus Filius, qui ante omnia ſæcula imparibiliter ab ipſo Deo & Patre eſt genitus, per ſuam clementiam miſertus humani noſtri lapſus, ſua ſponte & Dei Patris voluntate, & ſancti Spiritus divino aſſenſu, a ſinu Patris non ſeparatus, ad nos humiles & abjectos deſcendit. Eſt enim ſicut ejuſdem voluntatis, cujus Pater & Spiritus ſanctus, ita etiam infinitæ eſſentiæ & naturæ: circumſcriptionem minime ſuſtinens, aut a loco ad locum ſicut nos tranſitum, ſecundum naturam ſolitus divinam agere operationem: & concubitus expertem uterum, qui virginitatis reſplendebat caſtitate, Mariæ ſanctæ, honeſtæ ac divinæ, & ab omni inquinamento liberæ ingreſſus, tunc & corpore, & anima, & mente incarnatur qui erat expers carnis: & noſtram formam ſuſcipit, qui quod ad divinam attinet eſſentiam, nec figuram nec formam poteſt ſuſcipere: & fit ſicut nos corporatus, qui eſt incorporeus; & homo fit revera, qui Deus ſemper cognoſcitur; & alvo materna continetur, qui in ſinu æterni Patris oſtenditur; & qui eſt expers temporis, temporale principium ſuſcipit: non phantaſia & viſione hæc omnia factus, ut videtur deliris Manichæis & Valentinis; ſed revera totum ſeipſum exinaniens, paterna & propria voluntate: & totam noſtram maſſam aſſumens; carnem, inquam, ejuſdem cujus noſtra eſſentiæ, & animam ratione præditam ejuſdem generis cujus noſtræ animæ, & mentem menti noſtræ ſimilem; his enim homo eſt & cognoſcitur, & homo revera factus eſt ex ipſa ſumma in ſanctiſſima Virgine conceptione. Homo enim dici voluit, ut ſimili expurgaret ſimile, & cognato ſervaret cognatum, & congenito illuſtraret congenitum. Propterea ſancta Virgo ſumitur: & corpore & anima ſanctificatur: & ſic ſubſervit incarnationi Creatoris, ut pura, caſta, & immaculata.

Incarnatur ergo Verbum & Deus ſicut nos; non prius fictæ carni conjunctus, aut prius formato & ita prius exiſtenti corpori contextus, aut cum anima quæ prius exiſtebat compoſitus: ſed tunc ad ea accedens ut exiſteret, quando cum eis ipſe Verbum Deus compoſitus fuit naturaliter: habentia tempore æqualem cum exiſtentia unionem, & non ante veriſſimam cum Verbo congreſſionem per ſe umquam exiſtentia, & quæ non fuerunt omnino alicujus alterius hominis nobis ſimilis;

ANNO CHRISTI 684.

ANNO CHRISTI 681. ACTIO X.

similis : sed habuerunt concurrentem cum naturali Verbi congressione existentiam ; & nec ante illam quidem fuerunt vel uno jactu oculi, ut murmurat Paulus Samosatenus & Nestorius. Simul enim caro, simul Dei Verbi caro : simul caro animata rationalis, simul Dei Verbi caro animata rationalis. In ipso enim & non per se habuit existentiam. Nam simul cum Verbi conceptione hæc adducta sunt ad consistentiam, & ei unita sunt per hypostasim, simulatque adducta fuerunt ad consistentiam, quæ est vera & individua : neque patitur sectionem, neque admittit mutationem, nec confusionem : ab ipso producta, & in ipso consistentia, & cum eo composita, & nullo omnino tempore suæ constitutionis præcedentia inconfusam & insectilem cum eo compositionem.

Ex impollutis ergo & virginalibus sanguinibus sanctissimæ impollutæ Virginis Mariæ Verbum incarnatum, vere homo, & virginali gestatus utero, cum tempus implesset legitimæ in utero gestationis, in omnibus naturalibus & peccatum non ferentibus hominibus nobis assimilatus, & nostram affectionibus maxime obnoxiam non dedignans vilitatem, nascitur Deus humano corpore, similiter autem & figura, animam habente rationalem & incorpoream ; sicut ipse in seipso & non alius rationali animavit spiritu : & conservat virginem eam quæ ipsum genuit, & eam proprie & vere ostendit Dei parentem : etiamsi demens rumpatur Nestorius, & ejus Dei hostis exercitus lacrymetur, lugeat, & lamentetur, & cum illo rursus lanietur. Deus enim erat qui ex Virgine sancta Dei parente Maria nascebatur ; & secundam propter nos & temporalem susciebat generationem, post primam ejus & æternam, quæ est ex Patre, naturalem & ineffabilem generationem, etiamsi nascebatur incarnatus, propter eam quæ est cum nobis similitudinem, qui sumus carnales : totus Deus celebratus, idem totus homo exhibitus : perfectus Deus idem cognitus, & idem cognitus homo perfectus ; habebat enim unionem ex duabus naturis, divinitate & humanitate ; & cognoscebatur in duabus naturis, divinitate & humanitate. Neque enim unioni intercessit mutatio aliqua aut commixtio : neque differentiæ & dyadi formarum seu essentiarum, post unionem accessit divisio aut sectio : etiamsi hoc male habeat insanum Nestorium, illud autem cruciet malignum Eutychem. Quæ enim sunt inter se unita per hypostasim, neque mutationem admittunt, neque cognoscunt divisionem : neque norunt quæ sunt propria confusionis, neque signa accipiunt sectionis. Quod quidem, ut videtur, ignorans Eutyches & Nestorius, & nescientes quæ sit vis unionis per quam Verbum est incarnatum, & caro animata & mente prædita fuit conspecta : alter quidem jaculatur in mare confusionis, alter autem ruit præceps in barathrum divisionis ; & propterea alter quidem confitetur se fugere dyadem naturarum, alter autem confiteri unam Dei Verbi naturam incarnatam reformidat, aut etiam ejus unam ejus compositam dicere hypostasim metuit : timentes fugitivi, ubi non est metus.

Nos autem forti animo utriusque horum servam expellentes amentiam, & super pietatis petram stantes indomiti, & Verbi cum carne nostra per hypostasim, mente præditam & animatam prædicamus conjunctionem ; & unum Christum & Filium incarnatum Verbum colimus, & unam ejus hypostasim dicimus compositam, & cum dicimus in duabus naturis : & duas ejusdem Dei Verbi generationes credimus ; unam quidem ex Deo Patre, quam & temporis expertem & æternam scimus ; & secundam ex Deipara matre, quam & recentem scimus & temporalem : & unam Dei Verbi naturam in ipso incarnatum glorificamus : sed non ut Apollinaris, & Eutyches, & Dioscorus dicunt ; sed ut sapiens nobis tradidit Cyrillus. Et servari dicimus quæ sunt propria naturarum, & eorum quæ sunt unita annunciamus differentiam, quæ tamquam naturalis quidem dicitur & est qualitatis, in essentiali autem intelligitur & est qualitate. Et neque Nestorianam timemus divisionem, neque Eutychianam cavemus mutationem : quoniam neque ut stolide sentiens Nestorius, relativam unionem ea quæ dicitur honoris æqualitate, consiliorumque ac voluntatum pari inclinatione ac identitate nuganur conjunctionem ; neque ut furiosus Eutyches, per confusionem quamdam & alterationem Dei Verbi & carnis animatæ intelligenter, seu naturarum, & essentiarum, & formarum, inepte asserimus compositionem eorum, ex quibus facta est admirabilis in Christo conjunctio.

Regia itaque via & media ingredientes, & odimus confusionem, & abhorremus sectionem : solam autem amplectimur inconfusam, simul & individuam divinitatis & humanitatis unionem : quam solus potest agnoscere naturalis congressus per hypostasim. Sic enim inter se unitæ divinitas & humanitas habuerunt, ut neque sustineant mutationem, neque patiantur divisionem. Ratio enim unionis, naturalis inquam, & in hypostasi, (neque enim aliam in Christo præter hanc scio unionem,) non ignorat quidem differentiam, fugit autem omnino divisionem, & conservat immutabilia quæ concurrunt ad unionem, & eorum quæ sunt unita non suscipit divisionem : & ideo ex divinitate, & humanitate, & ex duabus naturis Christum nominantes, eumdem Deum & hominem, & secundum naturas duplicem prædicamus. Similiter autem etiam perfectum in divinitate, & eumdem scimus perfectum in humanitate. Et ideo dogmate statuimus cum & in duabus naturis, & ut Deum eum Patri consubstantialem describimus, & eumdem ut hominem matri nobisque consubstantialem dicimus : visibilem eumdem & invisibilem : creatum similiter, & increatum : corporeum eumdem & incorporeum : tactilem eumdem & intactilem : circumscriptilem eumdem, & incircumscripilem : terrenum eumdem & cælestem : eumdem carnem rationaliter animatam, & divinitatem : eumdem recentem & æternum : eumdem humilem & summum, & quæcumque individuæ duplicis inveniuntur naturæ. Et alterum quidem semper fuit, ut qui æternam haberet naturam ; alterum autem propter nos in novissimis temporibus factum est immutabiliter, ut qui naturam humanam assumpserit. Si unio enim erat immutabilis & individua, sicut etiam est immutabilis & individuus, manent etiam inalterabilia quæ significantur differentia, & individuæ resplendent diversitate. Naturæ hæc sunt & essentiæ & formæ, ex quibus facta est unio ineffabilis, & in quibus unus idem Christus conspicitur ; manet etiam unum id quod est unum ex ipsis effectum, non amplius bifariam divisum, & ea ex quibus est ostendens sine sectione & mutatione : id est, hypostasis & persona composita, ex inconfusa consistens commixtione & conjunctione quæ non novit divisionem, & quæ sortita est ut unum sit & unum maneat individuum : & neque duo est unum quatenus est unum : neque confundit & ad unam deducit unitatem naturalemque & essentialem identitatem ea ex quibus est compositus naturaliter, sed idem unum & duo cognoscitur : unum quidem ex hypostasi & persona ; duo autem ex naturis ipsis & naturalibus earum proprietatibus ; ex quibus etiam ut unum esset est sortitus, & conservavit ut maneret duplex natura. Unde idem manens, unus Christus, & Filius, & unigenitus, individuus cerni-

ACTIO X.

ANNO CHRISTI 681.

tur in utriſque naturis, & utriuſque naturalis eſſentiæ operabatur operationem, convenienter utrique eſſentiali, quæ aderat, qualitati, aut etiam naturali æternitati. Quod quidem ſi unicam & minime conjunctam habuiſſet naturam, ſicut hypoſtaſim & perſonam, non feciſſet; & non unus & idem eſſet operatus quæ ſunt utriuſque perfectæ naturæ. Quando enim divinitas expers corporis, corporis opera feciſſet naturaliter; aut quando corpus viduatum divinitate feciſſet actiones, quæ eſſentialiter cognoſcuntur divinitatis? Emmanuel autem cum eſſet unus, & ſimul utraque, nempe Deus & homo, utraque faciebat ex veritate naturæ: ex alio & alio faciens ea quæ fiebant; quatenus quidem Deus idem, divina; quatenus autem homo idem, humana: volens ſeipſum omnibus oſtendere, quod idem eſſet Deus & homo: & ideo idem divina ſimiliter facit & humana, dicitque & loquitur: & non alius quidem fecit miracula, & alius fecit quæ ſunt humana, & paſſiones paſſus eſt, ut vult Neſtorius: ſed unus & idem Chriſtus, & Filius, qui divina fecit & humana; ſed ex alio & alio; ut divinus affirmavit Cyrillus; quoniam in utriſque habuit poteſtatem inconfuſam & etiam individuam. Nam quatenus quidem idem erat Deus æternus, faciebat miracula: quatenus autem idem homo recens cognoſcebatur, faciebat humilia & humana. Quomodo enim in Chriſto utraque natura cui nihil deeſt, ſervat ſuam proprietatem: ita etiam operatur utraque forma cum alterius ſocietate, id quod habuit proprium: Verbo quidem id quod eſt Verbi agente, cum ſocietate ſcilicet corporis: corpore autem faciente quæ ſunt corporis, Verbo ſcilicet participe actionis: & hæc quidem in una cognoſcuntur hypoſtaſi, & in una perſona conſiderantur, & exſecrandam repellunt ſectionem. Neque enim diviſim propria operabantur, ut ſuſpicemur earum diviſionem.

Ne properea exſultet ſibi applaudens delirus Neſtorius, quod utraque forma in uno Chriſto & Filio cum alterius ſocietate agebat, id quod habuit proprium. Non enim duos ſimul Chriſtos & Filios operantes glorificamus: unum quidem & ſecundum naturam Filium & Chriſtum admirabilis, alterum autem ſecundum gratiam Filium & Chriſtum abjectiora: etiamſi duas communiter operantes formas dogmate ſtatuamus, unamquamque ſecundum ſuam naturalem proprietatem; ſed unum & eumdem Filium & Chriſtum, qui excelſa & abjecta operatus naturaliter, ex uniuſcujuſque duarum ſuarum naturarum naturali & eſſentiali qualitate, dicimus. Naturæ enim manentes immutabiles & inconfuſæ, & duæ perſpicuæ cognitæ, & non confuſe unitæ, non his omnino erant privatæ, & oſtendebantur in una hypoſtaſi.

Ne temere exſiliant Eutyches & Dioſcorus, qui produxerunt impiam quæ non eſt confuſionem: ſed cum alterius ſocietate agebat unaquæque natura quod erat ejus proprium; & fugiens diviſionem, & non cognoſcens mutationem, & ab altera cuſtodiens differentiam, inſectamque ac indiſſolubilem ſocietatem ſervans & compoſitionem. Hinc pie nos gerentes, & in orthodoxæ fidei finibus conſiſtentes, quomodo unum & eumdem Chriſtum & Filium utraque operari dicimus, quoniam idem eſt Deus & homo, & nullam cogitamus diviſionem: ita nec utramque formam cum alterius ſocietate propria operari dicentes, quoniam in uno & eodem Chriſto duæ ſunt formæ propria operantes naturaliter, ullam omnino intelligimus diviſionem; ut hinc quidem Eutyches, illinc autem nos volens calumniari Neſtorius, alter alteri ex adverſo ſtantes, & contra nos pios impium bellum partitis copiis ſuſcipientes. Quos nihili duxentes, unius-

que naturæ utramque ſcimus operationem, eſſentialem, inquam, & naturalem & convenientem, individue ex utraque procedentem eſſentia & natura; convenienter ei innatæ naturali & eſſenciali qualitati, & individuæ ſimul & inconfuſæ alterius eſſentiæ, quæ ſimul inducitur, cooperationi. Hoc enim & operationum in Chriſto facit differentiam, ſicut etiam differentias naturarum. Non idem eſt enim divinitas & humanitas, ſecundum uniuſcujuſque qualitatem, quæ adeſt naturaliter, etiamſi in unam hypoſtaſim ineffabiliter inter ſe concurrerint, & inconfuſe in unam compoſitæ ſint perſonam, & eumdem nobis unum Chriſtum & Filium effecerint, per mutuum in hypoſtaſi inter ſe concurſum & compoſitionem. Nam & Deus Verbum eſt Deus Verbum, & non caro, etiamſi carnem rationaliter animatam aſſumpſerit, & eam naturali unione & per hypoſtaſim unierit, & caro caro eſt animata rationaliter & non Verbum: etiamſi Dei Verbi caro conſpicitur. Et ideo neque eamdem inter ſe immutabiliter operationem, poſt unionem naturalem & inconfuſam, hoc eſt, veram & quæ eſt in hypoſtaſi; neque unam & ſolam earum dicimus operationem, aut eſſentialem, & naturalem, & omnino immutabilem; ne eo cogamur in unam eſſentiam & naturam, quæ per ludum dicitur ab Acephalis, & ipſis verbis impudenter affertur compoſita.

Quomodo ergo ex utraque eſſentia & natura, in Chriſto inconfuſe facta fuit unio, & unum Chriſtum effecit & Filium, totum Deum, totum eumdem credimus hominem: & utramque naturalem confitemur operationem, ne inconfuſe unitas confundamus naturas: ſiquidem vel ex ſolis operationibus, ut dicunt qui ſunt earum rerum periti, cognoſcuntur naturæ, & eſſentiarum differentia naturaliter ſemper comprehenditur ex differentia operationum: ita etiam omnem vocem & operationem, ſive ſit divina & cæleſtis, ſive humana & terreſtris, ex uno & eodem procedere Chriſto & Filio dogmate conſtituimus, & una ejus compoſita & unica hypoſtaſi, qui erat incarnatum Dei Verbum; qui etiam individue & inconfuſe utramque operationem, ſecundum ſuas naturas, ex ſe producebat naturaliter. Secundum divinam quidem, inquam, naturam, ſecundum quam erat etiam Patri conſubſtantialis, divinam & ineffabilem: ſecundum humanam autem, ſecundum quam nobis hominibus idem manſit conſubſtantialis, humanam & terreſtrem unicuique naturæ caram & convenientem: & non ſinens aliquem eorum qui vident offendi, tamquam non idem eſſet Deus & homo, qui hæc & illa operabatur naturaliter. Propterea quidem quod idem ipſe unus Chriſtus & Filius utraque operaretur, Neſtorii exſecrandam obſtruens amentiam: neque enim duos, ſicut ipſe, Chriſtos & Filios, ut diximus, qui hæc & illa operantur aſſerimus. Per hoc autem quod oſtendit quæ ſunt utriuſque naturæ propria, poſt unionem manere inconfuſa, & utramque earum ſimiliter proferre operationem, naturali ratione cognitis naturis, ſuam naturam naturaliter interpretantem, ex qua individue manabat & naturaliter, & germinabat eſſenciaLiter, declinamus Eutychis germen, quod delectatur confuſione.

Hinc ſicut nos natus lacte alitur & augetur, & corporeas pervadit ætates, donec pervenit ad humanæ ætatis perfectionem: noſtramque famem & ſitim ſuſcipit, & laborem ac defatigationem ſicut nos ſuſtinuit in itinere. Nam ſicut nos ambulandi etiam obibat operationem: quæ cum humano more exerceretur & convenienter humanæ procederet eſſentiæ, erat argumentum humanæ ejus naturæ. Unde etiam ſicut nos a loco in locum tranſibat: nam & revera homo erat,

ANNO CHRISTI 681. ACTIO X.

& naturam noſtram habebat incorruptam, & ſuſtinebat corporis circumſcriptionem, & figuram geſtabat nobis convenientem, nempe corporis formam. Forma autem corporis eſt per quam in utero conceptus fuit effictus, & quam ſemper conſervavit & conſervat in infinita ſæcula. Propterea eſuriens alebatur, propterea ſitiens potabatur & tamquam homo bibebat, propterea pueriliter geſtabatur, ulnis portatus virginalibus & recumbens in gremio matris, propterea deſeſſus ſedebat, & ſomno indigens dormiebat: ſed & verberatus dolebat, & flagris cæſus patiebatur, & labores ſuſtinebat corporis, manus & pedes in cruce transfixus. Dabat enim, quando volebat, humanæ naturæ tempus agendi & pariendi quæ erant ejus propria: ne quædam phantaſia & inanis viſio judicaretur ejus inclyta incarnatio.

Non enim hæc invitus aut coactus ſuſcipiebat, etiamſi ea naturaliter & humane admittebat, & humanis motionibus faciebat & agebat. Procul abſit hæc exſecranda cogitatio. Deus enim erat, qui hæc pati ſuſtinebat carnaliter, & nos ſervabat ſuis paſſionibus: & impatibilitatem per hæc nobis concilians, aliquando humane pati, agere, & operari ipſe voluit, & videntes juvare ſtatuit propter quos etiam homo revera factus eſt: & non quando naturales & carnales moriones volebant naturaliter moveri ad operationem; aut etiam inſidiantes impii inſidias audaciſſime implere deſiderabant. Corpus enim patibile, & mortale, & interitui obnoxium induerat, naturalibuſque & in quas non cadit reprehenſio obnoxium affectionibus: idque convenienter ſuæ naturæ pati & agere conceſſit uſque ad reſurrectionem ex mortuis. Illic enim & quod eſt noſtrum patibile mortaleque & interitui obnoxium diſſolvit, & ex iis nobis conceſſit libertatem. Atque ſic quidem abjecta & humana voluntatie ſimul & naturaliter agens, iis quoque Deus oſtendebatur. Erat enim ipſe ſibi promus ac diſpenſator humanarum paſſionum, & actionum: & non ſolum diſpenſator, ſed etiam rector & magiſter, etiamſi patibili natura incarnatus fuerat naturaliter. Et ideo ſupra hominem erant ejus humana: non quoniam natura erat non humana; ſed quoniam ſua ſponte homo factus eſt; & homo factus ea ſuſcepit voluntarie, & non tyrannice aut coacte nonnumquam, ſicut nos, & involuntarie: ſed quando, & quantum volebat ipſe concedere iis qui afferebant perpeſſiones, & affectionibus quæ fiebant ſecundum naturam, annuit. Divina autem præclara & ſumma, & quæ aperte noſtram ſuperant humilitatem, quæ quidem erant admirabilia, operumque quæ erant præter opinionem proceſſus: cujuſmodi erant abſque ſemine conceptio, Joannis in utero exſultatio, partus abſque corruptione, virginitas ante partum & in partu impolluta, & poſt partum inoffenſa; paſtorum cæleſtis initiatio, magorum a ſtella incitata tractio, & cum ea donorum oblatio & adoratio, litterarum abſque doctore cognitio: *Quomodo enim*, inquit, *novit iſte litteras, qui non didicit?* ignorantiæ amatorum malignum amorem aliqua ex parte arguens: ex aqua in vinum tranſmutatio, infirmorum ſanatio, cæcorum viſus redditio, mancorum ac mutilorum in priſtinum ſtatum reſtitutio, paralyticorum confirmatio ac corroboratio, claudorum recta ingredicus motio, leptoſorum præclariſſima mundatio, eſurientium abſque ullo labore repletio, eorum qui perſequebantur occœcatio, ventorum ſedatio, tranquillus maris ſtatus, ſuper aquas in corpore ingreſſus, immundorum ſpirituum fugatio, elementorum repentina perturbatio, monumentorum ſpontanea apertio, poſt triduum a mortuis ſuſcitatio, interitus quæ non deſinit diſſolutio, ſalvo lapide & ſepulcri ſignaculo abſque ullo impedimento egreſſus, oſtiis clauſis qui arceri non poterat ingreſſus, ad cælos e terra miraculis plenus & in corpore aſcenſus, & omnia his ſimilia, quæ & orationis naturam & vocis vires ſuperant, & omnem humanam vincunt cogitationem; quæ quidem omnia, facta ſupra humanam rationem & naturam, Dei Verbi divinæ eſſentiæ & naturæ erant certa indicia, etiamſi fiebant per carnem & corpus, & non agebantur abſque carne animata rationabiliter. Nec ideo Deum Verbum conjiciemus expertem carnis, aut ſtatuemus eum eſſe extra corpus, quoniam ea agebat quæ ſuperabant corpora. Verbum enim vere fuit incarnatum, & citra fallaciam incarnatum, fuit corpore præditum: & unus cognoſcebatur Filius, qui ex ſe omnem proferebat operationem, divinam & humanam, humilem & inhibentem; terreſtrem & cæleſtem; carnalem & incorpoream; viſibilem & inviſibilem, circumſcriptilem, & incircumſcriptilem, duabus ejus naturis reſpondentem, & ipſas per ſe tacite prædicantem, & aperte annunciantem.

Nam unus cum eſſet & idem in hypoſtaſi Filius individuus, & duæ naturæ idem cognitus, altera quidem divina faciebat miracula; altera vero ea admittebat quæ erant abjecta & humilia. Dicunt itaque theologi, qui pro Chriſto ſunt veris redimiti coronis, & eloquentiam divinitus acceperunt, nobis contexentes divinas laudationes: Quando de uno Filio diverſas voces audiveris, convenienter naturis divide quæ dicuntur: ſi magnum quidem quid & divinum, divinæ naturæ tribuens: ſi quid autem parvum & humanum, humanæ aſſignans. Sic enim & vocum effugies diſcrepantiam; unaquaque natura ea accipiente quæ ſunt ejus propria: & ante omnia ſæcula & recentem ſecundum ſanctas ſcripturas confiteberis. Sed ſic quoque in uno Filio, inquiunt, omnem quidem operationem non ſeparaverit quiſpiam ab una filiatione; cujus autem naturæ ſit proprium, id quod ſit, cognoverit ratione. Pulcherrime ergo ab eis eſt dogma conſtitutum, unum quidem fateri Emmanuelem. Sic enim Deus Verbum incarnatus nominatur: & eumdem omnia facere, & non alium & alium, excelſa & minima, extra omnem diſjunctionem ac ſeparationem. Quo fit ut ejus naturarum inconfuſa cognoſcatur duplicitas: & in duas hypoſtaſes & perſonas idem omnino non dividitur; ſed eſt unus & idem Filius, & Chriſtus individuus qui individue cognoſcitur in duabus naturis. Et ejuſdem Filii omnia affirmamus: & omnes ejus voces credimus & operationes. Et ex eis aliæ quidem ſunt divinæ, aliæ autem rurſus humanæ; aliæ autem medium quemdam locum tenent, ut quæ in ſe ſimul habeant divinitatem & humanitatem. Hujus autem poteſtatis eſſe dicimus communem & quæ θεανδρικὰ, id eſt, divina & humana dicitur, operationem: quæ quidem eſt una, ſed alterius generis & diverſa, quam Areopagita a divino Paulo divine captus dixit divinus Dionyſius; ut quæ ſimul in ſe habeat id quod eſt divinum & humanum; & per venuſtiſſimam & compoſitam appellationem, uniuſcujuſque eſſentiæ & naturæ perfecte unamquamque ſignificet operationem.

Deum ergo Verbum qui eſt ante ſæcula glorificantes, & Patri coæternum, aſſerimus eum ſuſtinuiſſe temporalem generationem: qua ex Virgine proprie & vere Deipara Maria incarnatus, natus eſt. Et ideo duas fuiſſe generationes a piis jure creditur: & cum idem eſſet perfectus in divinitate, perfectus idem erat in humanitate; neque eſſentiarum differentia divilus, neque hypoſtaſis & perſonæ identitate, naturas adducens ad identitatem eſſentialem: ſed ex quibus naturis apparuit in hypoſtaſi, in eis manſit individue; aperte

Joan. 7. 15

ACTIO X.

ANNO CHRISTI 684.

« & vere omnia opera noſtra ſubiens, & naturales affe-
« ctiones, reſque in quas non cadit reprehenſio, remo-
« tiſque a labe & vituperatione, & in quibus non inve-
« nitur veſtigium alicujus peccati. Peccatum enim non
« fecit, neque inventus eſt omnino dolus in ore ejus; &
« nobiſcum ſimul humane verſatus, ut qui perfectus ho-
« mo cognoſceretur, idem quoque erat Deus abſque in-
« termiſſione, & miracula faciens, ut conveniebat. Deus
« enim perfectus cognoſcebatur, & humana intelligen-
« ter animata carne erat contemperatus; ad paſſionem
« aſcendit voluntariam, & voluntarie proditur Judæis:
« immo vero ſeipſum ipſis prodit propter hominum ſa-
« lutem; vinciturque & colaphis afficitur, & conſpui-
« tur: & flagris cæditur, irrideturque & chlamyde pur-
« purea tamquam univerſorum rex induitur: & arundo
« tamquam ſceptrum regale in manus ejus regaliter tra-
« ditur, & Pilato judicante condemnatur, & tandem
« ligno affigitur, pedibus & manibus cruentatur cruci
« ſalutari affixus, & ſimul in altum ſuſtollitur cum la-
« tronibus, aceto que potatur & fel guſtat, & exclamans
« Patri tradit animam, & ei latus lancea ſauciatur,
« aquamque & ſanguinem ſalutarem profundit poſt
« mortem; & mortuus e cruce demittitur, juſtaque ei
« fiunt, & myrrha ungitur, & triduana ſepelitur ſe-
« pultura, & poſt triduum ſurgens procedit e ſepul-
« cro, & omnes ſecum mortuos facit ſurgere, a ſe-
« pulcro & interitu deducens ad vitam ſuam quæ non
« terminatur, per ſuam a mortuis reſurrectionem: diſ-
« cipulis quoque cum a mortuis ſurrexiſſet apparet, eſu-
« que & potu & manuum apoſtolicarum contrectatione
« fidem facit carnis ſuæ reſurrectionis, & eis præbet
« ſanctum Spiritum, ut qui ſit ei cognatus & ejuſdem
« generis. Et evehitur in cælos, immo vero tamquam
« cælis dominans aſcendit, & ſedet ad dexteram Patris,
« ſedem habens paternam regalemque & ſuprernam.
« Unde rurſus veniet, facturus judicium vivorum &
« mortuorum, & unicuique redditurus convenienter
« actionibus quas fecit unuſquiſque, ſive bonas quis
« actiones, ſive malas fecerit ac vituperabiles: quem
« cum Patre & Spiritu in univerſos regnum obtinere
« credimus, quod revera numquam deſinit, finemque
« & terminum non accipit.

« Atque de incarnata quidem œconomia, idem eſt, D
« autem dicere de Dei Verbi incarnatione, humilibuſ-
« que & abjectis nobis aſſimilatione, quomodo dicam
« & ſentiam, paucis ſignificavi. De mundi autem qui
« cernitur ab initio facta conſtitutione, & conſumma-
« tione, quam haud ita diu ab hinc eſt acceperunt, con-
« fiteor, o venerandi, quod omnia non ſolum viſibilia,
« ſed etiam inviſibilia Deus unus eſt fabricatus, Pater,
« Filius, & Spiritus ſanctus; æterna natura experſque
« principii, & ex nihilo ad hoc ut ſint deduxit: & cum
« prius non eſſent ea effecit, & eorum innumerabiles
« ſapienter produxit differentias. Omnia enim per uni-
« genitum Patet fecit in ſancto Spiritu: quæ etiam ſa-
« pienti continet providentia, ut Deus ſuorum operum
« curam gerens: & temporale principium omnibus con- E
« ſtituens, ſenſilia quidem fini ſubjecit temporali: in-
« telligibilia autem & inviſibilia ex his pluris æſtima-
« vit: & nequaquam quidem moriuntur & intereunt,
« ut ſenſilia quæ ſunt fluxa & facile tranſeuntia: non
« tamen ad immortalem pervenerunt naturam aut ad eſ-
« ſentiam ineffabilem; ſed eis largitus eſt gratiam, quæ
« ab interitu & morte ea arcet. Sic permanent homi-
« num animæ interitui nequaquam obnoxiæ, ſic ſunt
« angeli perpetuo immortales: non vere, ut diximus,
« naturam interitui non obnoxiam aut eſſentiam pro-
« prie habentes immortalem: ſed a Deo aſſecuti gra-
« tiam quæ eis ſuppeditat immortalitatem, & ab inte-
« ritu procurat remotionem. Sed non quoniam homi-

A num animæ Dei gratia, expulerunt interitum qui om-
« nibus creatis inſidet naturaliter, propterea eas eſſe an-
« te corpora ſuſpicabimur, aut ante viſibilis mundi
« productionem & conſtitutionem, in aliqua æterna vi-
« ta exiſtere cogitabimus & vitam cæleſtem habere di-
« cemus, carnis expertem & incorpoream agentes vi-
« tam in cælo quod nondum erat, ut vult deſipiens Ori-
« genes, & ejus ſymmyſtæ eademque ſentientes Didy-
« mus, & Evagrius, & eorum reliqua quæ ſolicite fa-
« bulas ſectatur turba; qui non hoc ſolum per errorem
« opinantur, in gentium dogmata incidentes, & Chri-
« ſtianam inquinantes ingenuitatem; ſed horum etiam
« quibus nunc induti ſumus corporum, amenter tollunt
« reſurrectionem, blaterantes innumerabilia impiis ſuis
B « & fabuloſis figmentis digna. Ad quos increpandos
« ſufficit, quod a Paulo dicitur ad Corinthios: *Si non* « 1. Cor. 15.
« *reſurgunt mortui, neque Chriſtus reſurrexit*, & ſic de
« cetero evaneſcunt in ipſis cogitationibus. Adjicietur
« ergo, *Vana eſt fides veſtra*. An non venerandæ veſtræ
« confeſſionis hæc quoque pars fuit, hujus carnis re-
« ſurrectio? A nobis enim exigitur, ut confiteamur re-
« ſurrectionem, cum ad ſalutarem baptiſmum accedi-
« mus. Propterea enim, quemadmodum contemplatus
« fuit quidam ſapiens, univerſa Unigeniti inſignis &
« præclara œconomia præclare fuit adminiſtrata, ut
« ſervaret imaginem, & carnem redderet immortalem.

« Non in hoc autem ſolum amentes errant, & a re-
« cta via declinant: eſſet enim, ut in malorum colla-
« tione, ferenda impietas; ſed alia etiam innumerabi-
C « lia præter apoſtolicam & paternam noſtram dicunt
« traditionem: paradiſi ejicientes plantationem, in carne
« fictum eſſe Adam non volentes, Evæ quæ ex ipſo fa-
« cta fuit vituperantes effictionem, vocem ſerpentis
« abrogantes, cæleſtium mentium ordines ſic quidem
« ab initio a Deo fuiſſe conditas prohibentes, ex con-
« demnatione autem quæ præceſſit & everſione eas ima-
« ginantes, tamquam in henade mentium, omnia pro-
« ducta fuiſſe rationalia, impie ſimul & fabuloſe ſom-
« niantes: ſupercæleſtium aquarum creationem vitupe-
« rantes, ſupplicii finem eſſe volentes: & omnium qui-
« dem ſenſilium perfectum interitum adducentes, om-
« nium autem rationalium, angelorum, dæmonum, ho-
« minum reſtitutionem affirmantes, & rurſus in fabulo-
« ſam henadem differentias eorum confundentes: quan-
« do etiam nihil a nobis differre Chriſtum, quem ipſi
« delire ſuo dogmate conſtituunt, non quem nos pie
« prædicamus, gloria, honore, aut regno, aut domi-
« natu dæmoniace affirmant: innumerabilia etiam alia
« proferentes ex diabolico & impio cordis ſui theſauro:
« non una ſolum turbida perverſione, ſed innumerabi-
« libus proximum potantes, & eorum animas morte af-
« ficientes infelices, pro quibus Chriſtus mori eſt digna-
« tus, & in pretium earum redemptionis divinum ſuum
« effudit ſanguinem, & donum quod omnem ſuperat
« æſtimationem, ſuam o beati, animam depoſuit. Nos
« autem qui rectæ inculpataque ac ſapientis fidei ratio-
« nali lætæ ſumus potati, ſincerumque ac bonum Dei
« Verbum guſtavimus, omnibus illorum obſcuris ex-
« pulſis dogmatibus, liberi ab omnibus nefariis eorum
« ineptiis, & patrum noſtrorum inſiſtentes veſtigiis, &
« hujus mundi dicimus conſummationem, & vitam il-
« lam quæ poſt Chriſti adventum futura eſt æternam
« credimus, & ſupplicium non eſſe terminandum certo
« tenemus: illam quidem ſine fine oblectantem eos qui
« bona egerunt, hanc autem perpetuo dolore cruciun-
« tem atque adeo caſtigantem eos qui hic fuerunt ama-
« tores improbitatis, & noluerunt duci pœnitentia priuſ-
« quam hinc excederent. *Vermis* enim *eorum non morie-* « Marc. 9. 47.
« *tur*, inquit Chriſtus judex, ipſa Veritas; *& ignis eo-*
« *rum non extinguetur*.

ANNO CHRISTI 681. ACTIO X.

Hæc cum ſentire & credere, o ſapientiſſimi, ex A apoſtolica, & ex prophetica, & legitima, ex patrumque & doctorum acceperimus prædicatione, vobiſque ſapientiſſimis ea manifeſta fecerimus, & vos nihil celaverimus, deinceps & conſequens & conſentaneum & traditioni veteri conveniens, ſanctorum patrum noſtrorum congregationum ſanctas ſynodos litteris facere manifeſtas; quas ut quæ animabus noſtris lumen præbeant colimus, & perpetuo eas habere optamus: ut per eas beatæ quoque ſimus vitæ participes, tamquam eorum ingenui filii & ſucceſſores. Quatuor ergo in divinis eccleſiæ dogmatibus, magnas ſanctas & œcumenicas ſynodos admittimus, quæ evangelicis decorantur ſplendoribus, & evangeliconum characterum quantitate illuſtrantur. Harum primum locum obiB nere dicimus, trecentorum decem & octo divinorum patrum qui Nicææ convenerunt concilium, quod divino nutu congregatum Arrianæ inſaniæ deſtruit abominationes. Poſt illud autem tempore, non gloria & gratia, congregatur ſecundus conventus, qui fuit congregatus in regia civitate: erant autem centum & quinquaginta divini patres, qui hunc divinitus congregatum implebant cœtum: qui Macedonii, Apollinarii, & Magni fulmineam extinguit impietatem; & a tam gravi incendio piorum cœtum liberat. Tertium poſt hoc ſolo tempore glorifico concilium, quod prius Epheſi divino conſedit conſilio. Dioſcori enim quod dicitur ſecundum, cum reproba Eutychis ſententia fuit deprehenſum congruere. Quod quidem primum C concilium fuit quidem cœtus ducentorum ſanctorum patrum: dejecit autem hominis adoratorem Neſtorium, & ejus omnem cum Chriſto pugnantem impietatem. Poſt tria tempore ſolum quartum congregatur concilium ſexcentorum ſimul & triginta celebrandorum patrum, & fidei luminarium: qui Chalcedone convenerunt divinitus, & habuerunt adjutricem Euphemiam martyrem; quæ etiam in hodiernum uſque diem pro eorum fidei decreto propugnat, inſigniſque & maxime eorum congregationis curam gerit perpetuam: profanum autem par interimit, Eutychem, inquam, & Dioſcorum, & eorum cum Deo pugnantem obſtruit malitiam, quæ ex Apollinario tamquam fonte promanabat, & implebat omnes rivos impietaD tis. Cum impia autem eorum hæreſi, per orthodoxa ſua pronunciata, ejicit etiam Neſtorii Dei hoſtis ſceleratam hæreſim. Nam adverſus eam ſic impudentia exſultantem fuerat congregata. Unde etiam eam plene afficit, & atriis expulit eccleſiaſticis.

Præter has autem magnas & œcumenicas honore pares ſanctorum patrum quatuor congregationes, quintam quoque aliam poſt has congregatam ſynodum œcumenicam admitto, quæ ipſa quoque fuit in urbe regia, Juſtiniano tunc adminiſtrante ſceptra Romani imperii; quæ congregata quidem fuerat ad confirmandam inclytam ſynodum Chalcedonenſem: tollit autem & ad exitum abjicit, primarie quidem Origenem inſipientem & omnes ejus ſomniis plenas elegantias, E & ſcripta plena multiplicis & variæ impietatis; cum eo autem Evagrii & Didymi doctrinam, & omnes eorum Græcas & prodigioſas & fabuloſas etiam nugas. Poſt quos Mopſueſtiæ evellit Theodorum, Neſtorii Dei hoſtis magiſtrum: & tamquam exterminandam cum blaſphemiis ejus ſcriptis ejicit zizaniam. Theodoreti autem quæ male adverſus pietatis propugnatorem Cyrillum impie ſcripta ſunt, & ea in quibus adverſus duodecim capita ejuſdem divini Cyrilli, primam ſanctam ſynodum Epheſinam & rectam noſtram fidem accuſavit, impio Neſtorio gratificans: & illa quæ eamdem participant condemnationem, quæ quidem ſcripſit defendens Diodorum & Theodorum. Cum quibus Ibæ quoque epiſtolam, quæ dicta eſt ſcripta eſſe ad Perſam qui dicitur Maris, expulit, non ſolum ut rectorum dogmatum adverſariam, ſed etiam plenam omni impietate. Illas ergo ſanctas & magnas & œcumenicas quatuor amplector ſynodos, & ut unum ſentientes ſuſcipio: & præter eas hanc quoque quintam colo & venero, & quæcumque ſunt eorum lubens admitto: tam quæ ſunt in dogmatibus & diverſis doctrinis, quam quæ in anathematiſmis & decretis adverſus hæreticos. Unde etiam lubenter admitto & ſuſcipio quos ſuſceperunt: & anathemate ferio & ejicior quos anathemati ſubjecerunt & putarunt ejiciendos a catholica & ſancta noſtra eccleſia.

Has ſanctas & beatas quinque ſequens ſynodos; unam ſolam ſcio fidei diſciplinam & unum ſymbolum, quod ſapientiſſima & beatiſſima trecentorum decem & octo divinorum patrum qui Nicææ convenerunt ex ſancto effata eſt Spiritu: quod etiam centum quinquaginta ſanctorum & a Deo inſpiratorum patrum, qui Conſtantinopoli congregati erant, conventus confirmavit; & Epheſina prima ducentorum patrum comprobavit ſynodus; & ſexcentorum & triginta ſanctorum patrum Chalcedone admiſit & corroboravit cœtus, illæſumque, infractum, & inviolabile aperte dixit eſſe ſervandum. Suſcipimus autem & iiſdem ulnis amplectimur omnia divini Cyrilli ſcripta divina ac ſapientia, tamquam plena omni rectitudine, & quæ deſtruunt omnem hæreticorum impietatem: præcipue autem duas ad Deo inviſum Neſtorium ſynodicas epiſtolas, ſecundam & tertiam: cui etiam conjuncta ſunt duodecim capita, quæ univerſam Neſtorii malignitatem ſanctorum apoſtolorum totidem exuſſerunt carbonibus. Cum his ſuſcipio etiam ad ſanctiſſimos Orientis præſules ſcriptam ſynodicam epiſtolam, in qua etiam ſacras vocavit eorum voces, & pacem cum eis confirmavit. Cum quibus connumeratâ etiam dicimus ipſa ſcripta præſulum apoſtolicorum, ut quæ ipſe divinus ſuſceperit Cyrillus, certiſque & non ambiguis vocibus teſtatus ſit eſſe orthodoxa. Similiter his ſacroſanctis ſapientiſſimi Cyrilli ſcriptis, tamquam ſacram & honore parem, & ipſius orthodoxæ ſententiæ genitricem, a Deoque datam & divinitus inſpiratam magni divinique Leonis, ſanctiſſimæ Romanorum eccleſiæ, vel univerſæ potius quæ eſt ſub ſole luminis, epiſtolam; quam ſancto plane motus Spiritu, adverſus male ſentientem Eutychem, & Neſtorium Deo inviſum & deſipientem, ſcripſit ad Flavianum inclytum antiſtitem regiæ civitatis; quam etiam appello & ſtatuo columnam rectæ fidei, ſanctos patres qui ſic ſtatuerunt ſequens; ut quæ nos quidem omnem doceat fidem orthodoxam, omnem autem improbam & hæreticam exterminet ſententiam, & a ſanctæ noſtræ catholicæ divinitus cuſtoditis expellat atriis. Cum quibus divinis litteris, omnes quoque ejus epiſtolas & dogmata, tamquam Petri apoſtolorum ſummi admitto, & exoſculor, & toto animo amplector.

Hæc, ſicut prius dixi, ſacroſancta & divina beatorum patrum quinque ſuſcipiens concilia, & omnia ſapientiſſimi Cyrilli ſcripta, & maxime quæ facta ſunt adverſus inſaniam Neſtorii: & orientalium antiſtitum ad ipſum diviniſſimum Cyrillum ſcriptam epiſtolam & ejus teſtimonio comprobatam orthodoxam: & quæcumque Leo ſanctiſſimæ Romanorum eccleſiæ ſcripſit paſtor ſanctiſſimus, & maxime quæ adverſus Eutychianam & Neſtorianam compoſuit abominationem: hæc quidem tamquam Petri, illa autem tamquam Marci agnoſco decreta; quinetiam omnia omnium catholicæ noſtræ eccleſiæ noſtræ eximiorum Myſtagogorum pia documenta, ſive in orationibus & aliis ſcriptis, ſive in aliquibus comprehen-

ACTIO X.

ANNO CHRISTI 681.

ſa ſint epiſtolis. Et, ut ſemel dicam, omnia ſuſcipio, & amplector quæ noſtra ſancta catholica admittit eccleſia; & anathematizo ac profana reputo; quæ ipſa abominatur ſapientiſſime, & ducit aliena a vera religione, non ſolum libellos & oratiunculas, Deoque repugnantia & ſurrepritia dogmata; ſed etiam hæreticas & male ſentientes, & quæ improbas induxerunt hæreſes, perſonas.

Et ut de eis plene reddantini certiores, ipſas ex primo perſonas quas anathematizo & condemno; non lingua ſolum & ore; ſed corde & ſpiritu; ut quæ ſemper aperte viſæ ſunt inſidiari ſanctæ noſtræ & catholicæ fidei. Sint ergo ſemper anathema & catathema a ſancta & conſubſtantiali & adoranda Trinitate, Patre, & Filio, & Spiritu ſancto, primum quidem Simon magnus, qui primus peſſime incepit peſſimas omnes hæreſes; cum quo etiam Cleobius, Menander, Philetus, Hermogenes, Alexander faber æratius, Doſitheus, Gorthæus, Saturninus, Maſbotheus, Adrianus, Baſilius, Iſidorus ejus filius & inſania ſuperior, Ebion, Carpocrates, Epiphanes, Prodicus, Cerinthus & Merinthus, Valentinus, Florinus, Blaſtus, Artemon, Secundus, Caſianus, Theodotus, Heracleon, Ptolemæus, Marcus, Colorbaſus, Ademis, Cariſtius, Theodotus coriarius, Theodotus alter, Euphrates Perſicus, Monoimus Arabs, Hermogenes, Tatianus Syrus, Severus, Aſclepiodotus, Bardeſanes, Harmonius ejus filius & ei par errore, Hermophilus, Cerdo, Sacerdo, Marcion Ponticus, Apelles, Apollonides, Potitus, Prepo, Pirhon, Synerus, Theodotus trapezita, Montanus, Priſcilla & Maximilla, inſanæ ejus diſcipulæ, Nepos, Elceſeus, Origenes, Origenes alter qui & Adamantius, Sabellius Libycus, Navatus, Paulus genere Samoſatenus, Cleomenes, Noëtus Smyrnæus, Manes, qui ab impia inſania cognomen eſt adeptus, Sabbatius, Arrius, Meletius, Aëtius, Eunomius, Afterius, Eudoxius, Donatus, Macedonius, qui cum ſancto Spiritu depugnavit, & πνευματομάχου, id eſt hoſtis Spiritus dignum accepit cognomen, Apolinarius Laodicenus, & ejus filius Apollinaris, Magnus, Polemon, Celeſtius, Pelagius, Julianus, qui pro eadem depugnant inſania: Theodorus Mopſueſtiæ, & Neſtorius exſecrandæ hominis adorationis exſecrandi præcones: Cyrus & Joannes Cilices, ejuſdem impietatis impii propugnatores: Dioſcorus Eutychis defenſor, & patronus Barſumas, Zoras, Timotheus qui dicitur Ælurus: Petrus Mongus, & Acacius qui [a] eranitivum fabricati ſunt Zenonis: Lampetius abominandus princeps [b] Marcioniſtarum hæreſis, Didymus, & Evagrius nugarum Origenis myſteriorum ſceleſtiſſimi duces: Petrus fullo qui hymno ter ſancto crucem auſus eſt adjungere: Petrus alter hiberica & mente barbara labes: Eſaïas hujus Petri ſodalis, qui aliam capite caſſam in Acephalis oſtenderunt hæreſim. Cum quibus omnibus, & ante omnes, & poſt omnes, & ſicut omnes, & ſuper omnes, ſit etiam anathema Severus horum diſcipulus inſaniſſimus, qui omnium Acephalorum tam novorum quam veterum fuit tyrannus crudeliſſimus, & ſanctæ catholicæ eccleſiæ inimicus infeſtiſſimus, & ſanctiſſimæ Antiochenæ eccleſiæ adulter iniquiſſimus & corruptor ſceleratiſſimus: Theodoſius Alexandrinus: & Anthimus Trapezuntius, Jacobus Syrus, Julianus Halicarnaſſeus, Feliciſſimus, Gaïanus Alexandrinus, a quibus Gaianiſtarum ſeu Julianiſtarum exorta eſt hæreſis: Dorotheus qui eandem impie defendit hæreſim, Paulus qui non ſolum dictus fuit ſed etiam fuit revera niger: Joannes Grammaticus, cognomine Philoponus vel potius Matæoponus, id eſt, laborans in rebus inanibus, Conon & Eugenius, tres ternæ divinitatis exſecrandi defenſores. Themiſtius ignorantiæ pater, genitor & ſator nefarius, qui dicebat Chriſtum verum Deum noſtrum ignorare ultimum diem judicii, ignorans quæ diceret ipſe furore correptus, & neſciens quæ ipſe ignotans loqueretur. Si enim eorum quæ dicebat vim minime ignoraſſet, non & perniciolam tunc introduxiſſet ignorantiam, & ignorantiæ piaculum acriter defendiſſet: ignorare Chriſtum, non quatenus erat Deus æternus, ſed quatenus revera fuit homo, diem conſummationis & judicii, eructans ex impiis præcordiis, eumque ſolum hominem faciens, & quædam hujuſmodi alia proferens Acephalorum, & unam Servatoris noſtri Jeſu Chriſti naturam imaginans compoſitam. Sit autem cum eo Petrus quoque Syrus a nathema, & Sergius Armenius, qui parvam ternam divinitatem inducebant; & ne ſic quidem inter ſe conſentiebant, & nec eadem ſimiliter inter ſe opinabantur. Damianus qui horum quidem erat inſigniter adverſarius, novus autem noſtris temporibus apparuit Sabellius: cum quibus eorum etiam impietatis ſucceſſores ſint anathema, & catathema: & Athanaſius Syrus, & ex Zygari Anaſtaſius, & qui non convenientem eorum convenientiam non convenienter indocteque admittunt, & jumentorum inſtar ratione carentium ab eis ducuntur: & inter ſe quidem, inquit, mutuo commiſcentur, a ſe autem invicem anathematiſmis inimice laucantur. Cum eis autem induantur & anathemate feriantur, Benjamin Alexandrinus, & Joannes, & Sergius, & Thomas, & Severus Syri, qui vitam adhuc degunt exſecrandam, & inſane oppugnant pietatem. Cum eis autem ſit horum quoque anathematiſmorum ſocius Menas Alexandrinus, propugnator & defenſor Gaïanitarum hæreſis, qui aperte bellum gerit adverſus prædicationem veritatis, omneſque ejus ſocii, & in impietate conjuncti. Paribus quoque feriantur anathematiſmis omnes hæreſes, quæ poſt Chriſti adventum viguerunt, & Chriſti eccleſiam auſæ ſunt oppugnare: nempe Nicolaïtarum, Euchitarum, Caianorum, Adamianorum, Marbilioranum, Borborianorum, Naſenorum, Stratioticorum, Ophianitarum, Pithianorum, Sophianorum, Oplitarum, Caïnorum, Antitactitarum, Peraticorum, Hydroparaſtatarum, Encratitarum, Marcioniſtarum, Phrygum, Pepuzianorum, Artotyritarum, Taſcodrugorum, Teſſareſcædecatitarum, Nazaræorum, Melchiſedecitarum, Antidicomarianitarum, Tathyrianorum, Marcianorum, Dulianorum, Anthropomorphitarum, Hieracitarum, Meſſalianorum, Eutychitarum, Acephalorum, Uriſunuphitarum, Eſaianorum, Agnoitarum, Jacobitarum, Tritheitarum, & quæcumque fuit præter has impia & inſana hæreſis. Omnes ergo prius recitatos hæreſiarchas, & quæ poſt eas nominatæ ſunt impie hæreſes, & ſchiſmata anathematizo, & catathematizo animo corde & ore, menteque oratione & verbis, & omnem alium exitioſum hæreſiarcham, & omnem aliam profanam hæreſim, & omne aliud inſanum ſchiſma, quoſcumque noſtra catholica anathematizat eccleſia. Anathematizo autem & catathematizo omnes quoque qui eadem quæ ipſi ſentiunt, qui æmulari ſunt eaſdem quas ipſi impietates, & abſque pœnitentia in eis deceſſerunt, & eos qui nunc quoque in eis perſeverant & bellum gerunt adverſus noſtram catholicam eccleſiam, prædicationem & fidem noſtram orthodoxam & intemeratam ferientes. Et anathematizo rurſus ſimiliter omnia eorum ſcripta cum Deo pugnantia, quæ compoſuerunt adverſus ſanctiſſimam noſtram catholicam eccleſiam, & conſcripſerunt adverſus rectam noſtram & intemeratam fidem: & cum ipſis profanis hæreſibus anathematizo etiam omnem aliam Deo odioſam & male ſentientem hæreſim quam ſancta ca-

[a] *Alluſio eſt ad Græcum nomen, Ἑνωτικὸν Unitivum.*

[b] *Pro Marcianiſtarum.*

ANNO CHRISTI 681. ACTIO X.

tholica noſtra eccleſia conſuevit anathematizare & condemnare, earumque authores & genitores, eanumque exſecrandos libellos & orationculas : ſola honorans tenens & colens dogmata ſanctæ catholicæ & apoſtolicæ noſtræ eccleſiæ, quæ vobis ſingillatim & paucis expoſui, per ſynodalium literarum, ut dixi, compendium; cum quibus etiam opto hinc diſcedere, quando Deus hoc fieri juſſerit. Unde etiam rogo veſtram paternam ſanctitatem, ut a mea humilitate more ſynodali ſuſcipiens litteras, paternis intueatur oculis, & eas fraterno aſpectu conſideret : & ſi quid offenſum eſt propter ignorantiam, aut prætermiſſum propter oblivionem, aut propter feſtinationem non animadverſum, aut propter brevitatem truncatum & non commemoratum, aut propter linguæ immobilitatem B ſilentio præteritum, aut propter linguæ tarditatem, & maximam vocis gracilitatem, aut propter agreſtiorum verborum imbecillitatem, vel non volentibus nobis eſt omiſſum, additionibus ſupplear, & ſermonibus ex paterna plenitudine procedentibus & correctionibus dirigat; & gratiſſimam tribuat firmitatem fraternis mecum ſtudiis & paternis irrigatam acceſſionibus : ne & in eis deficiens imperfectio ſemper appareat : nec infirmitas ſæpe aberrans ignorantia, perpetuo maneat imbecilla & per totam vitam ægrotans. Quod quidem ſi amice & ſincere a vobis fiat, me quidem ditaverit & ſanaverit; vobis autem beatiſſimis ſuo teſtimonio tribuerit commiſerationem & affectionem; idem eſt autem dicere, fratrum & filiorum amorem. Sic autem ego a vobis ditatus, & eo quo eram defectus repletus, & in eo quod erat infirmum curatus, & in eo quod erat claudicans erectus, firmitateque & paternis ac fraternis coronatus diviciis, quantam vobis habere gratiam & cum ea gaudium cenſebor, aut lætitiam decerpere, & [a] voluptatem quæ ſumma cognoſcenitur? Sed hoc quidem Deus ſolum ſciverit : ſciverint autem ego quoque, o venerabiles, qui tale lucrificio meritum & præclarum decerpo beneficium. Sciveritis autem fortaſſe vos quoque & didiceritis, ſi cordis mei fervorem ad picturam videritis, & magnam animæ dilectionem animæ oculis contemplati fueritis. De his ergo amplius a vobis verbis petere mittens : ſcio enim fore ut hæc omnino impleatis, etiam ante noſtras minimas petitiones fraternæ caritatis igne fucenſi, & paterno inflammati deſiderio : illud autem rogo & numquam rogare deſino, ut me veſtris ad Deum precibus & orationibus ferventiſſime protegatis, qui timeo & contremiſco, & non poſſum ferre onus jugi mihi impoſiti. Nec hoc ſolum; ſed ut etiam hunc Chriſti gregem mecum paſcatis, qui quidem mihi commiſſus eſt paſcendus : non poſſum autem, niſi vos opem feratis, cum paſcere divinis & utilibus germinibus, & illæſum ſervare & inoffenſum. Et propterea rogo & oro, ne ſi ex quodvis damnum patiantur propter meam ignorantiam & imperitiam & quæ ad nos paſcendum non ſufficit imbecillitatem, ſimiliter atque ipſæ læſus, in die judicii judicer, & eorum qui pretioſas Chriſti oves furantur occidunt & perdunt, interminatum ſubeam ſupplicium. Ad earum enim ſalutem & augmentum & optimis herbis ſummam conſtam pinguedinem, a Chriſto principe paſtorum plane ſcio & novi a me eſſe exigendam : ſed ſi quid, o venerandi, Deo concedente poſſitis nobis ferre auxilii, contendite, ne & ego ipſe & hæ Chriſti oves pretioſiſſimæ propter meam imbecillitatem capiantur a feris. Pariter autem ego quoque enixe vos rogo, ut intenſas & perpetuas fundatis ad Deum preces & ſupplicationes pro Chriſti amantibus & ſereniſſimis noſtris Imperatoribus, qui divinitus clavos ſortiti ſunt imperii : ut miſericors & clemens Deus, qui voluntati

[a] Forte, voluptatem.

patrem habet potentiam, veſtris gratis placatus precibus, eis quidem concedat magnam amicorum multitudinem, deteque maximas adverſus barbaros victorias & trophæa : & filiis filiorum eos coronet : & divina pace muniat, & ſceptra præbeat fortia & valida, quæ barbarorum quidem omnium, maximo autem Saracenorum ſupercilium deprimat, qui propter peccata noſtra inopinato in nos inſurrexerunt, crudeliſque & agreſti ſpiritu omnia depredantur, impiaque ac neſaria audacia. Quamobrem vobis, o beati, maximopere ſupplicamus, ut intenſiſſimas preces ad Chriſtum fundatis : ut eas benigne a vobis ſuſcipiens, eorum furorem cito deprimat, & frenis compeſcat : eoſque humiles & abjectos det ſcabellum pedum veſtrorum, ſicut prius a Deo datis noſtris Imperatoribus : ut ipſi quidem feliciter degant, qui in terra in nos regnum obtinent, a bellicis oſſiantes tumultibus : cum ipſis autem feliciter quoque degat univerſa eorum reſpublica, eorum ſceptris fortiter vallata, & pacifici per eos ſtatus lætitiæ parentes bonos decerpens. Merito autem rogo veſtram in fratres caritatem, ut Leontium religioſiſſimum diaconum ſanctæ Chriſti Dei noſtri Reſurrectionis, & venerandi veſtri ſecreti cancellarium & protonotarium, & religioſiſſimum fratrem noſtrum Polyeuctum, qui his noſtris ſynodicis literis deſerviunt, benigno vultu aſpiciatis, & ea qua par eſt ſubmiſſione excipiatis. Hoc enim vel maxime proprium eſt veſtrum ſignum, quo veſtri ſpectatores ſemper ſtupore C afficitis, ut qui in maxima ſitis altitudine & maxima induti ſitis humilitate. Sed & omnibus præclaris veſtris proprietatibus ſpiritaliter & hilariter ſuſcipite, eiſque ſpiritalia & præclara animæ dona largimini : & cito ad nos remittite lætantes & exſultantes, quod digneti ſint videre talem Byzantiorum antiſtitem, & lætitia afficientes noſtram humilitatem, dum veſtra nobis præclare narrant, a Deo datam animæ fortitudinem, & divinitus conceſſam corporis ſanitatem; & legunt deſideratas veſtras literas, quæ noſtram rectam fidem lætificant, & animæ mores candidos reddunt, & in paſtorali ſcientia nos eruditum, & audaces faciunt ad paſcendos qui hic ſunt Chriſti greges. Omnem cum vobis ſacratiſſimis religioſam alacremque D fraternitatem plurimum in Chriſto Deo ſaluramus, ego humilis & minimus, & omnes qui mecum ſunt fratres. Fortis in Domino ora pro me, ſanctiſſime frater.

Conſtantinus pius Imperator, & ſancta ſynodus dixerunt : Synodicas quæ nunc lectæ ſunt cognovimus literas. Dicant autem Theodorus, & Georgius religioſiſſimi preſbyteri, & Joannes religioſiſſimus diaconus, legati Agathonis ſanctiſſimi Papæ Romani, an rurſus aliquid novi velint referre.

Theodorus, & Georgius religioſiſſimi preſbyteri, & Joannes religioſiſſimus diaconus, ambo vicem gerentes ſanctiſſimi Papæ Apoſtolicæ ſedis Romæ veteris, dixerunt : Scit veſtra pietas, & ſancta & œcumenica veſtra ſynodus, quod per relationes, quæ miſſæ ſunt ad veſtram pietatem ab Agathone ſanctiſſimo noſtro Papa, omnis vis orthodoxæ & apoſtolicæ fidei declarata fuit per plurimas patrum ſententias in eis ſitas; ex abundanti autem, alias quoque dedimus ſententias in codice, quæ quidem fuerunt collatæ cum libris ſanctorum & eximiorum patrum. Et licet ſint nobis multæ aliæ ſententiæ ſanctorum & eximiorum patrum, his tamen contenti ſumus ad demonſtrationem orthodoxæ fidei. Tradidimus autem profanorum quoque hæreticorum ſententias in dicto codice, quæ ſanctis patribus contraria continent; nempe unam voluntatem & unam operationem in œconomia unius ex ſancta Trinitate Domini noſtri Jeſu Chriſti : quæ ipſe quoque ſimiliter collegi cum libris eorundem

Actio X.

profanorum hæreticorum : & omnibus evaſit manifeſta, & orthodoxorum patrum pia fides, & hæreticorum prava & perverſa ſententia. Quoniam autem a nobis eſt cognitum, quod quædam propria opera inventa ſunt, apud Macarium & Stephanum ejus diſcipulum, congruentia opinionibus profanorum hæreticorum, quæ etiam ab eis ablata ſunt, & ſunt in bibliotheca venerandi patriarchii hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis, ſi videtur ſapientiſſimo domino, & ſanctæ & œcumenicæ ſynodo, in medium veniant hæc opera, ut cognoſcatur vis eorum quæ in eis ſita ſunt.

Conſtantinus pius Imperator, & ſancta ſynodus, dixerunt : Dicat Georgius religioſiſſimus diaconus, & bibliothecarius hujus ſanctiſſimæ eccleſiæ, an ſicut dictum eſt ab iis qui ſunt ex parte ſanctiſſimi Papæ veteris Romæ Agathonis, opera Macarii & Stephani ſint in bibliotheca.

Georgius religioſiſſimus diaconus, bibliothecarius dixit : Ita, domine, ſicut docuerunt, qui ſunt ex parte ſedis Apoſtolicæ veteris Romæ, ſunt in bibliotheca opera Macarii & Stephani.

Conſtantinus religioſiſſimus Imperator, & ſancta ſynodus, dixerunt: Ea in medium proferantur. Cumque paululum egreſſus eſſet idem religioſiſſimus diaconus, & bibliothecarius, & veniſſet in ſuam bibliothecam, & mox eſſet reverſus, protulit duos libros, & unum chartaceum quaternionem.

Conſtantinus religioſiſſimus Imperator, & ſancta ſynodus dixerunt : Dicat Georgius religioſiſſimus diaconus, an duo libi prolati, & qui eſt cum eis chartaceus quaternio, ſint opera Macarii.

Georgius religioſiſſimus diaconus, & bibliothecarius dixit : Domine, hi duo libri, & qui eſt cum eis chartaceus quaternio, inventi ſunt in regia domo Philippi, in uno ..... quod pertinet ad monaſterium Chryſopolis, cum aliis diverſis libris. Qui quidem duo libri & qui eſt cum eis chartaceus quaternio, ex propria manu Stephani abbatis, & ex eorum inſcriptione dignoſcuntur ; ſuntque opera Macarii & ipſius Stephani.

Conſtantinus pius Imperator, & ſancta ſynodus, dixerunt : Fiat eorum lectio. Cumque Antiochus reverentiſſimus lector & notarius ſanctiſſimi archiepiſcopi hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis acceſſet quaternionem, eum legit; qui ſic habebat in inſcriptione :

Exemplum libelli traditi Conſtantino pio & magno Imperatori, a Macario ſanctiſſimo patriarcha Theopolis ſeu Antiochiæ, diœceſis orientalis, in palatio. Et cum legeretur hic quaternio, Conſtantinus pius Imperator, & ſancta ſynodus, dixerunt : Quæ in hoc libello continentur, in iis quæ jam acta ſunt accepimus : & ſupervacanea eſt eorum lectio. Interim autem legatur unus ex duobus libris. Cumque eum acceſſet idem reverentiſſimus lector & notarius Antiochus, legit ; ejus autem erat hæc inſcriptio :

« Oratio habita ad pium, & pacificum Imperatorem magnum Conſtantinum, a Macario epiſcopo « Theopolis. Lecta autem ejuſmodi inſcriptione, Theophanes religioſiſſimus preſbyter, & præfectus venerandi monaſterii Baïarum, dixit : Pie domine, præter ordinem fecit Macarius orationem, quæ dicitur & legitur tamquam voce habita. Quæ enim a ſacerdote fit ad Imperatorem voce habita oratio, ſive etiam hiſtorica, traditur in ſenatu, & legitur. Priuſquam autem hoc fecerit, & in Sardiniam & Romam, & ad alia loca, factis codicibus, eamdem voce habitam miſit orationem dictus Macarius : quod quidem fuit omnino adverſus ritum ſacerdotalem.

Conſtantinus pius Imperator dixit : Nos quidem A neſcimus accepiſſe a Macario orationem voce habitam : tradidit autem nobis quaſdam chartulas, quæcumque eæ ſint : quas nec hactenus legi. Eas autem altero die proferemus, cum debeat ſancta veſtra ſynodus eorum habere cognitionem. Fiat autem conſequens lectio orationis, quæ dicitur voce habita. Lecta eſt autem ea oratio referta omni improba opinione, & hæreticis in omnibus conſentiens, aperte dicens unam voluntatem, & unam operationem in incarnata œconomia unius ex ſancta Trinitate Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri.

Anno Christi 681.

Conſtantinus pius Imperator, & ſancta ſynodus dixerunt : Alter quoque liber legatur ſimiliter : Cumque eum acceſſiſſet idem religioſiſſimus lector & notarius Antiochus, legit eum librum ; cujus hæc erat inſcriptio :

« Oratio miſſa a Macario archiepiſcopo Theopolis « ad Lucam preſbyterum & monachum Africæ, qui « ſcripſit de nova hæreſi Maximianorum. Cumque hujus orationis diu facta eſſet lectio, dixit ſancta ſynodus : Lecto jam libello Macarii tradito pio & a Deo coronato noſtro domino & victori Imperatori : ſimiliter autem lecta quoque oratione, ut inſcriptio habet voce habita ad a Deo ſtabilitam ejus potentiam, & ea quidem completa; præterea autem legi cœpta hac quoque oratione ad Lucam quemdam monachum in Africa, quæ eſt quaſi contradictoria, & ſyllogiſmos habet Ariſtotelicos, & omnino diſcrepat a ſanctis œcumenicis quinque ſynodis, & a ſanctis & eximiis patribus qui nihil umquam tale admiſerunt : cenſemus amputandam eſſe lectionem hujus ad Lucam orationis ; utpote quod ſint nova & aliena a ſenſu eccleſiaſtico quæ in ea continentur, & ſibi & veritati omnino adverſentur. Legantur autem reliqua hujus libri. Et lecta fuit ex eodem libro tertia oratio ejuſdem Macarii de eodem argumento, cujus eſt principium : *Ac pro pietate quidem objectiones adverſus hoſtes.* Cumque multum procederet lectio, dixit ſancta ſynodus : Pulverem intempeſtivarum nugarum ſcriptorum Macarii, & Stephani ejus diſcipuli, præcipue autem tertiæ ejus quæ in præſentia lecta eſt orationis a nobis excutientes, & anathematiſmo jure ſubjicientes, cenſemus eſſe amputandam animæ exitioſam eorum lectionem. Ex his autem ſcriptis, ad oſtendendum inter ſe conſentire jam prolatas hæreticas ſententias ab iis qui ſunt ex parte ſedis apoſtolicæ veteris Romæ, manifeſtas ex his ſcriptis blaſphemias excerpi, & his actis inſeri oportet.

Conſtantinus pius Imperator dixit : Fiat, ut viſum eſt ſanctæ ſynodo. Et excerptæ ſunt ex dictis Macarii ſcriptis, ut conferrentur cum ſententiis profanorum & impiorum hæreticorum, & inſertæ fuerunt, quæ ſic habebant :

Macarii hæretici, ex libello traditio pio Imperatori Conſtantino, cujus eſt principium : *Pacis Dei quæ exſuperat omnem ſenſum, caput eſt pietas.* Uni & ſoli « divinæ voluntati : utpote quod in ipſo non ſit alia vo- « luntas, aut reſiſtat & adverſetur ejus divinæ & poten- « ti voluntati : fieri enim non poteſt ut in uno & eo- « dem Chriſto Deo noſtro duæ ſint ſimul contrariæ aut « etiam ſimiles voluntates. «

Themiſtii hæretici, ex ſecunda ejus contradictoria, adverſus librum Theodoſii, cap. XLI. Non enim quoniam ſanctus Athanaſius dixit Chriſtum duas oſtendiſſe voluntates in tempore paſſionis, jam etiam ei duas tribuemus voluntates, idque inter ſe pugnantes convenienter his ruis ſyllogiſmis : ſed ſcimus unam tamquam unius Emmanuelis voluntatem, alicubi quidem humane moveri, alicubi vero divine.

Macarii hæretici, ex oratione tertia, cujus eſt principium :

ANNO CHRISTI 681.

cipium : *Pro pietate quidem objectiones* : Unam enim personam Servatoris Christi, qui est unus ex sancta Trinitate, prædicamus : & ejus, ut qui sit unus, unam quoque esse voluntatem statuimus, sicut etiam aperte declararunt qui nos præcesserunt.

Ejusdem ex eadem oratione : Sic nos unam Christi voluntatem, eamque totam divinam convenienter nostris doctoribus prædicamus.

Apollinaris hæretici : Non recordantur, quod hæc voluntas dicta est propria, non hominis, qui est e terra, sicut ipsi existimant, sed Dei qui descendit e cælo.

Macarii hæretici, ex oratione quæ dicitur compellatoria ad pium Imperatorem, cujus est principium : *Admirabile quidpiam, o victoria insignis domine* : Eos qui ipsis contraria statuerunt, sanctos patres nostros condemnarunt & anathematizarunt, & omnes, ut semel dicam, qui unam Domini voluntatem senserunt : quorum unus est etiam Romanorum sedis episcopus Honorius, qui apertissime unam sensit esse voluntatem. Similiter autem eos quoque, qui unam dixerunt operationem, non admittentes, quæ a sanctis patribus agnoscitur una certa qualitate prædita operatio.

Anthimi hæretici, ex oratione ad Justinianum Imperatorem, cujus est principium : *Dei meminisse in omni argumento est pulcrum* : Si est enim una hypostasis, & una natura Dei Verbi incarnata, sicut est ; citra controversiam una quoque est voluntas & una operatio scilicet, & una sapientia, & una cognitio utriusque simul.

Macarii hæretici, ex oratione ab ipso missa ad Lucam presbyterum & monachum Africæ, cujus est principium : *Quale est iis qui in mari periclitantur* : Cujusmodi autem natura etiam in iis quæ sunt omnino separata, ut etiam rursus a vestra abducar stultitia, quando cum alia aliqua operatur natura, unam non efficit operationem ?

Apollinaris hæretici, ex dubitationibus : Instrumento & ei quod movet natura est insitum, ut unam efficiat operationem. Si autem una est operatio, una est etiam essentia. Una ergo fuit essentia Verbi & instrumenti.

Macarii hæretici, ex eadem oratione ad Lucam presbyterum & monachum : Quamobrem etiam ad singula eorum, quæ fiebant veluti quamdam cooperatricem ad hoc maxime sanctam suam carnem festinabat accipere, ut ostenderet posse vivificare, & tamquam unum jam cum eo factam esse : non secundum naturam scilicet ; sed secundum unionem œconomicam & potestatem vitæ indissolubilis, qua nobis ineffabilis illuxit humanitas. Itaque quando archisynagogi puellam excitavit, dicens : *Puella surge, tenuit manum* ; ipsam quidem vivificans, ut Deus, omnipotenti jussu ; rursus autem vivificans etiam per tactum sanctæ suæ carnis, utramque & cognatam per utrumque ostendens operationem. Vides quemadmodum cum dixisset operari utramque formam per eam quæ est cum altero societatem, pronuntiavit unam earum operationem : non enim ex eo quod veluti dixerit : Vivificans ut Deus, vivificans autem etiam per tactum ; jam etiam ut volunt hi novi dogmatistæ, duas vivificationes & duas operationes nos intelligere docuit.

Anthimi hæretici, ex oratione compellatoria ad Justinianum Imperatorem, cujus est principium : *Dei meminisse in omni argumento est honestum* : Quæ sunt autem his consentanea idem quoque docuit sanctissimus pater etiam in quarta parte evangelii secundum Joannem, sic dicens : Propterea etiam dum suscitaret mortuos, non dicens, neque divinis jussis operans invenitur Servator : sed veluti quamdam cooperatricem ad hoc maxime sanctam suam carnem properabat accipere : ut ostenderet posse vivificare, & tamquam unum jam cum eo factam esse. Itaque quando archisynagogi puellam suscitavit, dicens : *Puella surge : ejus manum tenuit*, sicut scriptum est : vivificans quidem, ut Deus, jussu omnipotenti ; rursus autem vivificans etiam per manus contactum, unam & cognatam per utrumque ostendens operationem. Quando ergo intelligentis divinæ operationis scimus esse proprium universorum cognitionem, unam autem & eamdem utriusque simul docti sumus esse operationem ; quomodo non hinc confitebimur unam & eamdem esse universorum cognitionem unius Christi, sicut diximus, tam quod attinet ad ejus divinitatem, quam quod ad ejus humanitatem ?

ACTIO XI.

Constantinus pius Imperator dixit : Sufficiunt quæ hodierno die a nobis acta sunt. Quoniam autem occupati sumus in negotiis nostræ Christiamantis reipublicæ, jubemus Constantinum & Anastasium gloriosissimos Patricios, Polyeuctumque & Petrum gloriosissimos exconsules, vice nostræ pietatis adesse sanctæ & œcumenicæ vestræ synodo in reliquis cœtibus hujus argumenti ; cum plurima & præcipua capita præsente nostra pietate jam sint acta.

ACTIO UNDECIMA.

Hæc actio quæ sequitur undecima nominatur, pag. 1505.

Tomus VII.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi Dei & Servatoris nostri ; imperii a Deo coronatorum & serenissimorum dominorum nostrorum Flaviorum, Constantini quidem pii & a Deo electi magni Imperatoris semper Augusti, anno vicesimo septimo, & post consulatum divinæ ejus mansuetudinis anno tertio decimo ; Heraclii autem & Tiberii a Deo custoditorum ejus fratrum, anno vicesimo secundo, XXII. mensis Martii, indictione nona, proposito maxime venerando sessu pii & Christi amantis Imperatoris Constantini, in secreto divini palatii quod appellatur Trullus ; & jussu ejusdem divinæ serenitatis, vice ejus præsentibus & audientibus Constantino glorioſissimo exconsule patricio, & curatore imperatoriæ domus Hormisdæ, Anastasio glorioſissimo exconsule patricio & vicario comitis imperialium excubiarum, Polyeucto glorioſissimo exconsule, & Petro glorioſissimo exconsule.

Cum convenisset sancta & œcumenica synodus, jussu imperatorio congregata in hac a Deo custodita & regia civitate : nempe Theodorus & Georgius reverentissimi presbyteri, & Joannes reverentissimus diaconus, legati sanctissimi Papæ Romæ veteris Agathonis : & Georgius sanctissimus archiepiscopus hujus inclytæ Constantinopolis novæ Romæ : & Petrus religiosissimus presbyter & monachus & legatus sedis magnæ Alexandrinæ civitatis : & Georgius reverentissimus presbyter, monachus & apocrisiarius Theodori sanctissimi legati sedis Hierosolymitanæ ; Joannes episcopus Portuensis, Abundantius episcopus civitatis Paterni, Joannes episcopus Rhegii, legati sanctæ synodi, quæ fuit in Roma vetere centum & viginti quinque religiosorum episcoporum, qui declarantur suis subscriptionibus in facta ab eis relatione ad pium Imperatorem Constantinum ; & Theodorus religiosissimus presbyter, & legatus religiosissimi episcopi Ravennæ Theodori, Joannes episcopus Thessalonicæ, Basilius episcopus Gortynæ Cretæ insulæ, Philalethes episcopus Cæsareæ Cappadociæ, Theodorus episcopus Ephesi, Sisinius episcopus Heracleæ Thraciæ, Plato episcopus Ancyræ Galatiæ, Georgius episcopus Cyzici, Marinus episcopus Sardicensis, Petrus episcopus Nicomediæ, Photius epi-

ACTIO XL.

ANNO CHRISTI 681.

ſcopus Niceæ, Joannes epiſcopus Chalcedonenſis, Joannes epiſcopus Sidæ, Theodorus epiſcopus Melitenes, Juſtinus epiſcopus Tyanenſis, Alypius epiſcopus Gangrenſis, Cyprianus epiſcopus Claudiopolis, Polyeuctus epiſcopus Myrorum Lyciæ, Theodorus epiſcopus Stauropolis Cariæ, Tiberius epiſcopus Laodiceæ Phrygiæ, Coſmas epiſcopus Synadum, Stephanus epiſcopus Antiochiæ Piſidiæ, Joannes epiſcopus Pergæ, Theopemptus epiſcopus Juſtinianopolis ſeu Mociſſi, Iſidorus epiſcopus Rhodi, Siſinius epiſcopus Hierapolis Phrygiæ, Theodorus epiſcopus Tarſi, Macrobius epiſcopus Seleuciæ Iſauriæ, Georgius epiſcopus Bizyes Thraciæ, Zacharias epiſcopus Leontopolis Iſauriæ, Gregorius epiſcopus Mitylenes, Georgius epiſcopus Mileti, Sergius epiſcopus Silybriæ, Andreas epiſcopus Methymnæ, Theognius epiſcopus Cii, Epiphanius epiſcopus Euchaïtarum, Petrus epiſcopus Meſembriæ, Petrus epiſcopus Sozopolis Thraciæ, Joannes epiſcopus Nyſſæ, Theodorus epiſcopus Thermarum imperialium, Georgius epiſcopus Camulianorum, Zoïtus epiſcopus Chriſtopolis Aſiæ, Patricius epiſcopus Magneſiæ, Antonius epiſcopus Hypæporum, Theodorus epiſcopus Pergami, Genethius epiſcopus Anaſtaſiopolis, Plato epiſcopus Cinnæ, Stephanus epiſcopus Verinopolis, Andreas epiſcopus Mnizi, Joannes epiſcopus Miletopolis, Joannes epiſcopus Philadelphiæ, Theodorus epiſcopus Prænæti, Joannes epiſcopus Daſcylii, Theodorus epiſcopus Juſtinianopolis Gordi, Menas epiſcopus Caraliæ Pamphyliæ, Callinicus epiſcopus Coloniæ Armeniæ, Theodorus epiſcopus Beriſſæ, Tiberius epiſcopus Amiſi, Sergius epiſcopus Sinopes, Georgius epiſcopus Iunopolis, Stephanus epiſcopus Heracleæ Ponti, Longinus epiſcopus Tii, Domitius epiſcopus Pluſiadis, Georgius epiſcopus Crateæ, Plato epiſcopus Adrianopolis, Solomon epiſcopus Clanei, Georgius epiſcopus Coï, Joannes epiſcopus Erizorum, Joannes epiſcopus Mindi, Patricius epiſcopus Iluzorum, Petrus epiſcopus Apiæ, Alexander epiſcopus Nacolis, Domitius epiſcopus Prymneſi, Conſtantinus epiſcopus Baratæ, Theodorus epiſcopus Piſibinorum, Paulus epiſcopus Sozopolis Piſidiæ, Pluſianus epiſcopus Syllei, Theodorus epiſcopus Nazianzenus, Demetrius epiſcopus Tii, Stephanus epiſcopus Pari, Gregorius epiſcopus Cantani, Joannes epiſcopus Lappæ, Eulalius epiſcopus Zenonopolis, Conſtantinus epiſcopus Daliſandi, Theodorus epiſcopus Olbæ, Theophanes religioſiſſimus preſbyter, & præfectus venerandi in Sicilia monaſterii quod appellatur Baïarum, Georgius preſbyter & monachus monaſterii Renæ, quod ſitum eſt in Roma veteri, Conon & Stephanus preſbyteri & monachi monaſterii, quod appellatur ædes Arſicia, quod ſimiliter ſitum eſt in Roma vetere. Cum ergo conſediſſent glorioſiſſimi patricii & conſules ex tranſverſo maxime venerandi ſeſſus pii & Chriſti amantis noſtri Imperatoris Conſtantini; omneſque ſanctiſſimi & religioſi epiſcopi ſimiliter ordine ſediſſent in ipſo Trulli ſecreto, in medio propoſitis ſanctis Chriſti Dei noſtri evangeliis:

Conſtantinus religioſiſſimus archidiaconus ſanctiſſimæ quæ hic eſt catholicæ & apoſtolicæ eccleſiæ, & primicerius religioſiſſimorum notariorum ſanctiſſimi archiepiſcopi Conſtantinopolis Georgius, dixit:

Quæ omnia citra defectum diligenterque & accurate conſiderat, quæ pertinent ad orthodoxam & nulli reprehenſioni affinem noſtram Chriſtianorum fidem, veſtra celſitudo, & ſancta & œcumenica veſtra ſynodus cognoſcit, quod cum in præcedenti conventu legeretur tamquam voce habita oratio a Macario ad pium & a Deo coronatum noſtrum dominum & magnum Imperatorem, effari dignata eſt divina ejus ſerenitas, chartulas quaſdam fuiſſe ſibi datas a Macario: ſe autem eas hactenus non legiſſe, ſed eas altero die ad ſanctam veſtram ſynodum prolaturum, ut quæ earum debeat habere cognitionem. Stat itaque ante velum Joannes glorioſiſſimus patricius & quæſtor, miſſus ab in primis pio & ſereniſſimo noſtro Imperatore, chartas quaſdam afferens: rejecimus autem hodiernum diem.

Glorioſiſſimi magiſtratus & ſancta ſynodus, tunc dixerunt: Fiat lectio eorum, quæ jam conſequenter acta ſunt. Et lecta ſunt.

Glorioſiſſimi magiſtratus & ſancta ſynodus, dixerunt: Ingrediatur Joannes glorioſiſſimus patricius, & quæſtor. Et ingreſſus eſt.

Glorioſiſſimi magiſtratus & ſancta ſynodus, dixerunt: Dicat Joannes glorioſiſſimus patricius, & quæſtor quanam de cauſa ad nos acceſſit.

Joannes glorioſiſſimus patricius, & quæſtor dixit: Optimus & a Deo ſtabilitus noſter dominus, & magnus victor Imperator, cum de chartis quas ſuperiori die ſibi a Macario fuiſſe traditas meminit, deſiderio Dei qui ipſum coronavit ungeretur; & ſcrutatus eſſet chartas & codicillos quos affero, eos mihi tradidit: jubens ea per me tradi veſtræ ſanctæ ſynodo, quæ ea debet examinare; & hoc volens per me vobis ſignificari, quod ea non legerit ejus a Deo munita manſuetudo in hoc uſque tempus, ſed nec eorum quidem inſcriptionem; ea autem invenerit intra præſentes codicillos. Quos quidem codicillos cum hujuſmodi chartis, ut videtis miſit omnes obſignatos.

Glorioſiſſimi magiſtratus & ſancta ſynodus, dixerunt: Chartæ & codicilli prolati a Joanne glorioſiſſimo patricio & quæſtore ſuſcipiantur. Et traditæ ſunt duæ chartæ cera obſignatæ, quæ exprimebant ſcripturam Conſtantini domini. Similiter autem prædicti quoque codicilli habentes idem ſignaculum. Glorioſiſſimi magiſtratus, & ſancta ſynodus dixerunt: Hic quidem glorioſiſſimus patricius & quæſtor, cum Imperatoris juſſui ſatisfecerit, ad ſua ſe negotia conferat. Dictæ autem chartæ legantur.

Cum itaque Antiochus reverentiſſimus lector & notarius ſanctiſſimi patriarchæ Conſtantinopoli accepiſſet unum ex dictis codicibus, qui ſic habebat in inſcriptione:

Oratio habita a Macario epiſcopo Theopolis ad pium & pacificum magnum Imperatorem Conſtantinum: Cumque ejus parumper facta eſſet lectio, glorioſiſſimi magiſtratus, & ſancta ſynodus, dixerunt: Quæ tamquam voce habita dicitur oratio, ſuperiori die, præſente pio & a Deo ſtabilito magno Imperatore noſtro, lecta fuit in alio libro, & ſupervacaneum eſt eam rurſus legi. Legatur autem charula, quæ fuit inventa cum eodem codicillo.

Cumque Antiochus reverentiſſimus lector & notarius eam ſumpſiſſet, legit: quæ ſic habebat. Subſignatio menſis Septembris XXII. indictione III. Zacharias epiſcopus Claudiopolis, & Georgius epiſcopus Adraſi Iſauriæ, & Tiberius diaconus & notarius, dixerunt: Miſit nos ſanctiſſimus patriarcha noſter ad ſanctiſſimum patriarcham Conſtantinopolitanum, afferentes litteras obſignatas, & excepit unus ex nobis Tiberius diaconus & notarius: & cum nos aſcendiſſemus ad patriarchium, exiit bibliothecarius, & diximus ei: Significa nos. Is vero dixit: Quidnam eſt negotii? Diximus ei: Volumus ingredi, ut adoremus veſtigia ejus.

Et cum fieret lectio, glorioſiſſimi magiſtratus & ſancta ſynodus, dixerunt: Quoniam quæ in hac charta continentur, nihil pertinent ad præſens argumen-

ANNO CHRISTI 681.

tum, nec ejus quidem lectionem cenſemus eſſe faciendam: legantur autem reliqua.

Acceptoita que altero codicillo, idem reverentiſſimus Antiochus, cum legit qui habebat exemplum epiſtolæ Sergii, qui fuit patriarcha Conſtantinopolitanus, ad Cyrum epiſcopum Phaſidis: quod ſic habebat ad verbum.

Epiſtola Sergii CP. Patriarchæ ad Cyrum epiſcopum Phaſidis.

Apparuit quidem nobis vel ex prima ſtatim experientia, prudentia & diligentia veſtræ pietatis; magnis autem nunc per ea quæ ſcripta ſunt, ejus & in laboribus ſuſcipiendis alacritatem & diſcendi ſtudium didicimus. Significans enim ſe legiſſe piam juſſionem ab optimo & a Deo ſtabilito Imperatore noſtro factam ad Arcadium Cypriorum inſulæ religioſiſſimum antiſtitem adverſus Paulum, qui eſt caput improbæ ſectæ Acephalorum; & inveniſſe dictam piam juſſionem, prohibentem dicere in Chriſto Deo noſtro duas operationes; ſuis nos rogavit ſcriptis, utrum oporteat nos duas aſſerere operationes, an unam Domini dicere operationem. Nos itaque ſimplici, & brevi utemur oratione, & dicemus quæ ſunt noſtræ cognitionis. Dicemus itaque, quod in ſanctis & œcumenicis ſynodis de eo nulla facta eſt mentio; nec de hac quæſtione poteſt inveniri ullum decretum editum ab ulla orthodoxa ſynodo. Ex eximiis autem patribus ſcimus aliquos, & præcipue ſanctiſſimum Cyrillum Alexandriæ archiepiſcopum, in nonnullis ſuis ſcriptis dixiſſe unam vivificam Chriſti Dei noſtri operationem. Quin etiam Menas quoque ſanctus archiepiſcopus hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis compoſuit orationem habitam ad Vigilium, qui fuit ſanctiſſimus Papa Romæ veteris: in qua ipſe quoque ſimiliter ſtatuit unam eſſe Chriſti voluntatem & unam vivificam operationem. Et ut prudentiſſima quidem veſtra diligentia legens cognoſcat vim eorum quæ in ea continentur, neceſſario curavimus ut dicta tranſcriberetur oratio, ei ſubjectis etiam diverſis ſententiis ad ſcopum propoſitum confirmandum: & juſſimus eam mitti cum noſtris litteris. Quoniam autem dicit veſtra pietas ſanctiſſimum Romanum Papam Leonem, per hoc quod dicit: Operatur utraque forma cum alterutrius ſocietate: duas operationes in Chriſto Deo noſtro tradere & prædicare: oportet eam ſcire, quod cum multi ex impia exſecrandi Severi, qui ſemper depugnant adverſus pia dogmata pietatis, latraverint adverſus omni ex parte celebrandi hujus patris epiſtolam, quæ revera eſt communis columna rectæ fidei; diverſi ex eximiis catholicæ eccleſiæ doctoribus, ſurrexerunt ad juſtam & veram hujus epiſtolæ defenſionem; nec ullum eorum ſcimus dixiſſe in dicto propoſito ſanctum Leonem dixiſſe duas operationes. Sed ne ſi omnes eos in medium adduxerimus, ſimus prolixiores, unius eorum qui in verorum dogmatum doctrina apud omnes laudem tulit, Eulogii inquam, ſanctæ memoriæ Alexandriæ paſtoris, qui pro dicta epiſtola integram ſcripſit orationem, ſententiam quæ pertinet ad propoſitum, cujus ſuperius mentio facta eſt orationi poſt ſententias patrum ſubjici curavimus. Neque ergo eos quos ſcimus ſæpius dictam defendiſſe epiſtolam, neque ullum alium ex divinitus inſpiratis eccleſiæ myſtagogis uſque in hodiernum diem invenimus dixiſſe duas operationes in Chriſto Deo noſtro. Si quis autem ex diligentioribus poſſit oſtendere aliquos ex eximiis & divinis noſtris patribus, quorum dogmata ſunt lex catholicæ eccleſiæ, duas operationes in Chriſto tradentes dicere, oportet omnino eos ſequi. Omnino enim neceſſe eſt, non ſolum in ſenſu ſequi dogmata ſanctorum patrum, ſed etiam uti iiſdem quibus illi vocibus, & nihil omnino innovare. Quæ ergo de propoſito capite ſcimus, hæc ſunt. Suſcipiens autem veſtra pietas, & deinceps quæ ad ipſam a nobis miſſa ſunt legens, utilitatem quidem Deo cognitionum, & harum orationum & operum donum patribus acceptum ferat; oret autem pro noſtra humilitate, & eorum quam primum ad nos mittat exemplaria.

« Actio XI.

Finita autem lectione hujus epiſtolæ, idem reverentiſſimus Antiochus legit ex eodem codicillo orationem tamquam Menæ patriarchæ Conſtantinopolitani ad Vigilium Papam Romæ.

Qua lecta, glorioſiſſimi magiſtratus & ſancta ſynodus dixerunt: Supervacanea fuit lectio hujus orationis, quoniam ficta eſt & falſa; quoniam nec in regiſtris ſitis in venerando patriarchio, epiſtolarum quæ factæ ſunt a Mena ſanctæ memoriæ antiſtite hujus regiæ civitatis, inventa eſt Menæ quæ dicitur oratio ad Vigilium. Sed & in hac prius ſita tertia actione, cum tunc legeretur primus liber actorum ſanctæ quintæ ſynodi, inventi ſunt adjecti falſi tres quaterniones, qui hanc referebant orationem. Legantur autem reliqua hujus codicilli.

Præterea legit idem reverentiſſimus Antiochus exempla ſeptimæ & octavæ actionis ſanctæ & œcumenicæ quintæ ſynodi, tranſcripta ex actis authenticis ſitis in venerando patriarchio.

Horum ergo facta lectione, glorioſiſſimi magiſtratus & ſancta ſynodus dixerunt: Jam etiam quæ adſunt actiones ſeptima & octava, in lectione quæ facta fuit ſanctæ quintæ ſynodi, nobis fuerunt declaratæ: Quinetiam in memoria habemus, quod tunc dixerunt, qui ſunt ex parte Apoſtolicæ ſedis veteris Romæ, fuiſſe falſatam prædictam ſeptimam actionem; quandoquidem non ſunt veri duo, qui in ea inſeruntur libelli, tamquam a Vigilio traditi Juſtiniano & Theodoræ piæ memoriæ: fuitque ſupervacanea duarum dictarum actionum lectio.

Rurſus ergo fuit traditus prædicto reverentiſſimo Antiocho alter codicillus, quem quidem legit ſic habentem: Exemplum epiſtolæ Sergii archiepiſcopi Conſtantinopolitani ad Honorium Papam Romæ.

Epiſtola Sergii CP. patriarchæ ad Honorium Papam.

Adeo vobis ſanctiſſimis integre & arcte in unitate conjungimur ſpiritus, ut vos omnium noſtrorum conſiliorum & actionum adjutores ſacratiſſimos habere ſtudeamus: & niſi magnum præberet obſtaculum locorum diſtantia, hoc quotidie faceremus, firme & valido venerandæ & unanimis veſtræ fraternitatis nos munientes conſilio. Quoniam tamen abſque labore oratio & ſcripeum nobis concedit id cujus ſtudio tenemur, jam ea narrabimus quorum cauſa ſcribimus. Ante aliquod tempus quando expeditionem contra Perſas faciebat victor præclarus & a Deo ſtabilitus noſter dominus & magnus Imperator, propter ſuſcepta ab eo certamina pro Chriſti amante ejus fidei commiſſa republica, & venit ad partes regionis Armeniorum; qui primas partes obtinebant in impia ſecta exſecrandi Severi, Paulus quidam nomine, in illis locis apparens, acceſſit ad ejus pietatem, pro falſa ſua hæreſi profitens orationem, eamque datam ſuo defendens patrocinio. Quamobrem ejus pia & regia ingenii magnitudo, (nam cum aliis Dei donis divinorum quoque dogmatum locupletem aſſecutus fuit cognitionem,) confutata & veluti in triumphum ducta ſceleratæ ejus impietate, loco profanorum & malorum ejus artificiorum, ſanctiſſimæ noſtræ eccleſiæ, tamquam verus ejus defenſor, recta & nulli reprehenſioni affinia introduxit dogmata, in quibus unius quoque Chriſti Dei noſtri operationis fecit mentionem. Poſt aliquod autem tempus idem a Deo ſtabilitus Imperator, cum in Lazorum veniſſet regionem, ejus quæ, ut dictum eſt, ab eo habita fuit adverſus hæreticum illum Paulum diſputationis meminit apud Cyrum ſan-

ACTIO XI. ANNO CHRISTI 681.

ctiſſimum, qui tunc quidem obtinebat ſedem metropolitanam Chriſti amantis Lazorum regionis, nunc autem magnam paſcit Alexandriam. Dictus autem vir ſanctiſſimus, his auditis, reſpondit ejus ſerenitati, ſe non recte ſcire, unamne an duas operationes Chriſti veri Dei noſtri oporteat ſentire. Itaque juſſu ejus pietatis, ſuis ſcriptis nos rogavit dictus vir ſanctiſſimus, utrum oporteat unam dicere operationem, an duas, in Servatore noſtro Chriſto; & an ſciamus aliquos ex ſanctis & divinis patribus, qui unam dixerunt operationem. Quamobrem nos ea quæ noſtræ erant cognitionis, ei ſignificavimus per noſtra exemplaria: mittentes etiam orationem Menæ ſanctiſſimi patriarchæ hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis, habitam & ab ipſo traditam hic præſenti ſancto Vigilio, qui veſtram præceſſit ſanctitatem; quæ quidem diverſas patrum habebat ſententias de una operatione & una voluntate Servatoris noſtri Chriſti veri Dei. Nihil autem omnino proprium in his noſtris pronuntiavimus exemplaribus: ut licet vobis ſacroſanctis cognoſcere, ſi eorum a nobis miſſa legatis exempla. Et ab illo quidem tempore fuit hoc caput ſilentio mandatum. Poſtquam autem parvo abhinc tempore, auxilio & gratia Dei, *qui vult omnes homines ſalvos fieri*, & pio zelo optimi & maximi noſtri Imperatoris incitatus Cyrus ſanctiſſimus patriarcha magnæ Alexandrinorum civitatis, communisque noſter frater & comminiſter, pie & moderate eſt adhortatus eos, qui in magna Alexandrinorum civitate, Eutychis, & Dioſcori, Severique, & Juliani Deo inviſorum morbo laborabant, ut ad catholicam accederent eccleſiam: & poſt multas diſputationes, & labores, quos cum maxima prudentia, & utiliſſima in eo negotio diſpenſatione ſuſcepit, id quod ſtudebat ſuperna effecit gratia; fuerunt inter utramque partem quædam capita dogmatica, in quibus omnes qui nuper quidem in diverſas partes erant divulſi, exſecrandos autem Dioſcorum & Severum ſibi parentes adſcribebant, uniti ſunt ſanctiſſimæ & ſoli catholicæ eccleſiæ, & uni gregi veri Dei noſtri: & univerſus Alexandrinorum populus Chriſti amans eſt effectus, & præter eos univerſa fere Ægyptus, & Thebaïs, & Libya, & reliquæ provinciæ diœceſis Ægyptiacæ; quos quidem licebat prius videre, ut diximus, diſperſos in innumerabilem hæreſum multitudinem; nunc autem Dei gratia, & Deo grato ſtudio dicti ſanctiſſimi pontificis Alexandrinæ civitatis, omnes unum facti ſunt, una voce & unitate ſpiritus, eccleſiæ recta confitentes dogmata. Eorum autem quæ dicta ſunt, & in quæ convenerunt, unum fuit caput de una Chriſti magni Dei & Servatoris noſtri operatione. Cum hæc ſic proceſſerint, Sophronius ſanctiſſimus monachus, qui nunc, ex ſola auditione accepimus, electus fuit antiſtes Hieroſolymitanorum: nondum enim ejus ſynodales de more hucuſque litteras accepimus: cum tunc fuiſſet in civitate Alexandrina, & cum dicto ſanctiſſimo Papa verſaretur, quando, ut dictum eſt, Dei gratia admirabilem cum iis qui nuper erant hæretici effecit unionem: & de eis capitibus ſimul cum eo conſideraret, adverſarius eſt, & repugnavit capiti de una operatione, volens omnino dogma conſtitui, duas eſſe Chriſti Dei noſtri operationes. Cum autem dictus ſanctiſſimus Papa, maxime quidem ei aliquas produxiſſet ſententias ſanctorum noſtrorum Patrum, qui ſparſim in nonnullis ſuis ſcripeis unam dixerunt operationem; deinde etiam ex abundanti diceret, quod ſæpenumero ſancti noſtri partes, ut plurium animarum ſalutem lucrifacerent, ejuſmodi exortis capitibus, Deo grata uſi videntur œconomia & ſui ad alios ſubmiſſione, adulterina eccleſiæ dogmata neequaquam accurate & rigide labefactantes; & diceret, quod oportet etiam in præſentia, tam innumerabilis populi ſalute propoſita, nihil de hoc capite litigioſe contendere; propterea quod, ut dictum eſt, & a quibuſdam divinis patribus hæc vox dicta ſit, & ex eo nihil lædatur ratio rectæ fidei; dictus religioſus & Dei amans Sophronius nequaquam hanc admiſit œconomiam. Poſtquam ergo ea de cauſa veniens cum litteris ejuſdem ſanctiſſimi noſtri comminiſtri, ad nos acceſſit, de eo quoque apud nos unam habuit orationem, inſtans ut ex ejuſmodi capitibus eximeretur, poſt factam unionem, vox unius operationis: quod nos durum exiſtimavimus. Quomodo enim non eſſet durum atque adeo graviſſimum, ut quod erat diſſoluturum & everſurum totam illam recte factam concordiam & unionem in Alexandrina civitate & omnibus quæ ei ſubſunt provinciis, quæ nullo tempore hucuſque vel ſolum nomen admiſerunt divini & inclyti Patris noſtri Leonis, aut mentionem fecerunt ſanctæ & œcumenicæ ſynodi Chalcedonenſis, nunc autem clara & magna voce eam in divinis myſteriis prædicant? Cum ergo multa verba de eo facta eſſent ad dictum ſanctiſſimum Sophronium, tandem eum adhortati ſumus ut nobis proferret ſententias ſanctorum & eximiorum patrum; illorum quidem certe, quos omnes communes confitemur doctores, & eorum dogmata legem Dei ſanctæ cognoſcunt eccleſiæ, qui aperte & iiſdem verbis duas in Chriſto tradunt operationes; ille autem hoc facere omnino dubitavit. Nos ergo cum quæ hinc cœpiſſet, nonnullis ex iis qui hic ſunt, dubitationem accendi animadverſiſſemus; & ſciremus quod ex hujuſmodi ſemper contentionibus exortæ ſunt hæreſum diſſenſiones: neceſſarium eſſe judicavimus omne ſtudium adhibere ad abolendam & exſcindendam hanc ſupervacaneam de verbis contentionem, & ad ſæpius dictum ſanctiſſimum Alexandriæ patriarcham ſcripſimus; ut cum ipſe Dei ope conciliavit unionem cum iis qui jamdiu fuerant ſeparati, nulli deinceps concedat unam aut duas operationes proferre in Chriſto Deo noſtro; ſed potius, ſicut ſanctæ & œcumenicæ tradiderunt ſynodi, unum & eumdem Filium unigenitum, Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum verum Deum confiteri operari divina & humana; & omnem divinam & humanam operationem procedere citra diviſionem ex uno & eodem incarnato Deo Verbo, & referri ad unum & eumdem: propterea quod vox quidem unius operationis, etiamſi dicta ſit a nonnullis ſanctis patribus, ſit tamen nova & aliena; & conturbentur aures aliquorum exiſtimantium eam proferri ad tollendas duas naturas, quæ in Chriſto Deo noſtro unitæ ſunt inconfuſe & in hypoſtaſi: quod quidem non ita eſt, & abſit ut ſit. Similiter autem duarum quoque operationum vox multos offendat, ut quæ dicta ſit a nullo divinorum & eximiorum eccleſiæ myſtagogorum: ſed etiam ſit ei conſequens, ut duas aſſerat voluntates inter ſe contrarias; tamquam Deus quidem Verbum velit ſalutarem impleri paſſionem, ejus autem humanitas eidem reſiſtat & repugnet voluntati, & hinc duo inducantur volentes contraria; quod quidem eſt impium. Fieri enim non poteſt, ut in uno & eodem ſubjecto duæ ſimul conſiſtant voluntates. Salutaris autem divinorum patrum doctrina evidenter docet, intelligenter animatam Domini carnem, ſeparatim & ex ſua appetitione, repugnanter Dei Verbi nutui quod eſt ei unitum in hypoſtaſi, ſuam naturalem numquam feciſſe motionem; ſed quando, & qualem, & quantam ipſe Deus Verbum voluit: &, ut aperte dicam, quomodo corpus noſtrum ducitur, regitur, & adminiſtratur ab intelligenti & ratione prædita noſtra anima; ita etiam in Domino Chriſto totam ejus humanam compoſitionem ab ipſius Verbi divinitate ſem-

ANNO CHRISTI 681. ACTIO XI.

» per in omnibus agi & moveri divinitus, ex ſententia Gregorii Nyſſeni, qui dicit adverſus Eunomium: Quandoquidem Deus Filius eſt omnino impatibilis, & alienus ab interitu: ſi qua autem perpeſſio de eo dicitur in evangelio, omnino per humanitatem, quæ hanc paſſionem ſuſcepit, id fecit. Vere enim operatur divinitas quod eſt circa eam corporis, ſalutem univerſi; adeo ut ſit paſſio quidem carnis, Dei autem operatio. Cum ergo vidiſſemus hanc quæ accendi cœperat contentionem, neceſſarium duximus uſitatas potius ſanctorum patrum voces & ſynodaliter definitas ſequi per omnia; neque quæ raro dicta ſunt ab aliquibus patribus, & nec eum habuerunt ſcopum, tamquam manifeſtam & non controverſam de iis exponere doctrinam, & omnino deducere ad regulam, & legem dogmaticam; cujuſmodi eſt etiam quod ab eis dictum eſt de una operatione: neque ea quæ nequaquam dicta ſunt ab eximiis patribus, ab aliquibus autem nunc proferuntur, duas inquam operationes, tamquam dogma proferre eccleſiaſticum. Tandem placuit & viſum eſt, ut dictus ſanctiſſimus Sophronius nullam deinceps moveret orationem de una aut duabus operationibus; ſed contentus eſſet prædicta tuta & trita ſanctorum patrum ſemita & doctrina. His ergo contentus ſæpius dictus vir ſanctiſſimus, cum ſe ea ſervaturum affirmaſſet, petiit a nobis ut per epiſtolam daremus de his ipſis reſponſionem; ut ipſe eam, ut ſemel dicam, epiſtolam iis oſtenderet, qui, ut eſt veriſimile, cum vellent interrogare de dicta quæſtione: quod quidem lubenter fecimus. Ille ergo poſt hæc hinc navigavit. Nuper autem pius & a Deo ſtabilitus noſter dominus, in Edeſſenorum verſans civitate, pios ad nos miſit apices, jubentes ut illas patrum emitteremus ſententias, quæ inferuntur in dogmatica de una operatione & una voluntate oratione, quæ facta fuit, ut dictum eſt a ſancto Mena ad ſanctum Vigilium, & eas mitteremus ad ſapientem ejus ſerenitatem: quod etiam fecimus. Nos autem eorum quæ jam mota ſunt recordantes, & qui ex hoc motu cœpit tumultum ſcientes, ad piam ejus ſerenitatem per mediocrem noſtram relationem, & litteras ad inſignem Imperatoris cancellarium de eo a nobis factas, retulimus minutatim omnem hujus capitis ſubtilitatem: & quod de hac quæſtione ſcrutari non oporteat; ſed manere in uſitata & quam omnes una voce confitentur paterna doctrina de hac quæſtione: & confiteri Unigenitum Filium Dei, qui eſt revera Deus ſimul & homo, eumdem operari divina, & humana: & ex uno & eodem incarnato Deo Verbo, ſicut prius diximus, procedere citra diviſionem, omnem divinam & humanam operationem. Hoc enim nos divinus docet Leo, aperte dicens: Operatur enim utraque forma cum alterutrius ſocietate id quod habuit proprium. Propter quæ accepimus piam juſſionem ejus mitiſſimæ potentiæ, quæ continet ea quæ conveniunt ejus quæ a Deo dirigitur ſerenitati. Cum ergo hæc omnia ſic retro ſint conſecuta, conſentaneum ſimul & neceſſarium eſſe duxi, eorum quæ ſunt ſigillatim commemorata præbere cognitionem veſtræ fraternæ & unanimi beatitudini, per noſtra exempla ad vos miſſa: rogamuſque vos ſacroſanctos hæc omnia legere; Deoque gratam & pleniſſimam quæ vobis ineſt nunc ſequentes caritatem, ſi quid forte inventum eſt deeſſe, hoc vobis data a Deo gratia ſupplicatis; & ſanctis veſtris litteris cum veſtra optanda ſalute, quæ vobis videntur de his ſignificetis.

Epiſtola Honorii Papæ ad Sergium ☞ CP. Patriarcham.

Præterea lecta fuit ex eodem codicillo exemplar epiſtolæ Honorii Papæ Romani ad eumdem Sergium, quæ ſic habebat:

» Accepimus quæ ſcripta ſunt a veſtra fraternitate, per quæ quaſdam contentiones, & novas vocum quæ-

A ſtiones cognovimus introductas a quodam Sophronio, tunc quidem monacho, nunc autem, ut audimus, epiſcopo Hieroſolymitanæ civitatis, adverſus Cyrum noſtrum fratrem, antiſtitem Alexandrinæ civitatis, qui unam Domini noſtri Jeſu Chriſti operationem prædicavit iis qui converſi erant ab hæreſibus. Qui quidem Sophronius, cum acceſſiſſet ad veſtram fraternitatem, & hanc detuliſſet querelam, multis modis eruditus, penit ut ea quæ voce a vobis acceperat ei ſcriptis declararentur: quarum quidem litterarum ad ipſum Sophronium miſſarum cum a vobis exempla acceperimus & legerimus, laudamus veſtram fraternitatem: quæ prudenter & conſiderate ſcribens, novum nomen auferat, quod poteſt ſimplicioribus afferre of-
B fenſionem. Oportet enim nos ambulare, ſicut accepimus. Deo enim præeunte acceſſimus ad menſuram rectæ fidei: quam quidem apoſtoli veritatis extenderunt lumine divinarum ſcripturarum, confitentes Dominum Jeſum Chriſtum, interceſſorem Dei & hominum, operari divina, intercedente humanitate quæ unita fuit ipſi Deo Verbo in hypoſtaſi; & eumdem operari humana ineffabiliter & unigenite aſſumpta carne, citra ullam omnino diviſionem mutationem & confuſionem divinitatis: & qui refulſit in carne miraculis & perfecta divinitate, is eſt qui etiam qui paſſionis opprobriis effecit carnis affectiones; perfectus Deus & homo: unus interceſſor Dei & hominum in utriſque
C naturis, Verbum caro factum: & habitavit in nobis ipſe Filius hominis qui deſcendit de cælo: unus & idem, ſicut ſcriptum eſt, crucifixus Dominus gloriæ: cum conſtet divinitatem nequaquam poſſe ſuſtinere humanas paſſiones. Nec ex cælo, ſed ex ſancta Dei parente aſſumpta fuit caro. Per ſe enim Veritas ſic dixit in evangeliis: *Nemo aſcendit in cælum, niſi qui de cælo deſcendit filius hominis, qui eſt in cælo*: nos ☞ Joan. 3. ſcilicet erudiens, quod divinitati unita fuit caro passibilis ineffabiliter & unigenite; adeo ut diſtincte & inconfuſe, ita etiam citra diviſionem videatur uniri: ut abſque dubio admirabili ratione intelligatur uniri, utriſque diverſis naturis manentibus. Cui quidem con-
D veniens Apoſtolus, ad Corinthios dixit: *Sapientiam* ☞ 1. Cor. 2. *loquimur inter perfectos: ſapientiam autem non hujus ſeculi, neque principum hujus ſeculi qui abolentur; ſed loquimur Dei ſapientiam in myſterio abſconditam, quam prædeſtinavit Deus ad gloriam noſtram, ante ſecula: quam nullus principum hujus mundi cognovit. Si enim cognoviſſent, Dominum gloriæ non crucifixiſſent.* Cum videlicet divinitas non poſſet pati, neque humanarum paſſionum ſuſcipere experientiam, propterea ſecundum utraque & Deus dicitur pati, & humanitas e cælo deſcendiſſe cum divinitate. Unde etiam unam confitemur voluntatem Domini noſtri Jeſu Chriſti, quoniam aperte a divinitate aſſumpta fuit noſtra natura, non peccatum. In illa ſcilicet eſt natura
E quæ creata fuit, non quæ corrupta fuit poſt tranſgreſſionem. Chriſtus enim Dominus accedens in ſimilitudine carnis peccati, mundi peccatum abſtulit, & ex plenitudine ejus omnes nos accepimus. Et ſervi forma ſuſcepta, habitu inventus eſt ut homo. Quoniam enim abſque peccato conceptus fuit ex Spiritu ſancto, propterea eſt etiam partus ſine peccato, qui ex ſancta & impolluta Virgine & Dei parente particeps fuit experientiæ naturæ quæ peccavit. Nomen enim carnis ☞ Confer pag. duobus modis per divina voco eloquia; & in malo eam 1310. E. accipi cognovimus, ſicut ſcriptum eſt: *Non permanſerit ſpiritus meus in his hominibus in æternum, quoniam caro ſunt.* Et Apoſtolus: *Caro & ſanguis regnum Dei non poſſidebunt.* Et rurſus: *Mente ſervio legi Dei, carne autem legi peccati. Video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ,*

ACTIO XI. ANNO CHRISTI 681.

» *& captivantem me legi peccati, quæ eſt in membris* A *meis.* Multaque hujuſmodi in malo abſolute ſolent » intelligi & dici. In bono autem ſic, Eſaïa propheta
Iſai. 66. » dicente: *Veniet omnis caro in Hieruſalem, & adorabunt*
Joh 19. » *coram me.* Et in Job: *In carne mea videbo*
Luc. 3. » *Deum.* Et alibi: *Videbit omnis caro ſalutare Dei.* Et » alia diverſa. Non aſſumpta ergo fuit, ſicut diximus, a » Servatore natura quæ peccavit, quæ repugnat legi » mentis; ſed *venit ut quæreret, & ſervaret quod pe-* » *rierat*, nempe humani generis naturam quæ peccavit. » Alia enim lex in membris, aut voluntas diverſa & con- » traria non fuit in Servatore, quoniam natus eſt etiam » ſupra legem humanæ naturæ. Etſi enim ſcriptum eſt:
Joan. 6. » *Non veni facere voluntatem meam; ſed ejus qui miſit*
Matt. 26. » *me Patris.* Et: *Non ſicut ego volo; ſed ſicut tu vis* B » *Pater:* & alia hujuſmodi, non ſunt hæc diverſæ vo- » luntatis; ſed œconomiæ ſuſceptæ humanitatis. Hæc » enim propter nos dicta ſunt, quibus dedit exemplum » ut ſequamur veſtigia ejus: pietatis doctor docens diſci- » pulos, ut non unuſquiſque noſtrum propriam, ſed Do- » mini potius in omnibus præferat voluntatem. Via er- » go regia incedentes, a dextera & ſiniſtra circumpoſi- » tos venatorum laqueos fugientes, ne podem noſtrum » offendamus ad lapidem; Idumæis, hoc eſt, terrenis hæ- » reticis ſua relinquentes, neque veſtigium pedis terræ, » hoc eſt, malam eorum doctrinam, ullo modo noſtræ » mentes attingant; ut poſſimus pervenire ad fines pa- » triæ, in ducum noſtrorum ingredientes ſemitis. Quod » ſi etiam nonnulli, ut ita dicamus, balbutientes, quæ- C » dam aggreſſi ſunt proferentes exponere, ſe ipſos for- » mantes inſtar doctorum, ut formare poſſint mentes » auditorum; non oportet ea convertere ad dogmata ec- » cleſiaſtica, quæ neque ſynodi examinarunt, neque ca- » nonicæ auctoritates vitæ ſunt declarare: ut unam aut » duas operationes audeat quis in Domino Jeſu Chriſto » prædicare; quas nec evangelica nec apoſtolica ſcripta, » neque ſynodica judicia cernuntur dehniſſe: niſi ſicut » prius diximus, quidam balbutientes quædam docue- » runt, ſe demittentes ad formandas mentes & cogita- » tiones eorum, qui ſunt adhuc infantes: quæ quidem » non expedit transferre ad dogmata eccleſiaſtica, quæ » unuſquiſque in ſua redundans ratiocinatione, tam- » quam ſuam profert ſententiam. Quod enim Dominus D » noſter Jeſus Chriſtus, Filius & Verbum Dei, per quem » omnia facta ſunt, eſt unus & idem operans divina & » humana, divinæ ſcripturæ perfecte & aperte demon- » ſtrant. Utrum autem propter opera divinitatis & hu- » manitatis, una aut duæ operationes debeant deductæ » dici aut intelligi, hæc ad nos non debent pertinere; ſed » ea relinquimus grammaticis aut artium ſcriptoribus, » qui ſolent pueris, dum faciunt derivationes, nomi- » na quæ apud eos inveniuntur vendere. Nos enim non » unam operationem aut duas Dominum noſtrum Jeſum » Chriſtum, & ejus Spiritum ſanctum a ſanctis ſcriptu- » ris accepimus; ſed cum multifariam operantem cogno- » vimus. Scriptum eſt enim: *Qui non habet ſpiritum Chri-*
Rom. 8. » *ſti, is non eſt ejus.* Et rurſus: *Nemo poteſt dicere, Do-*
1. Cor. 12. » *minus Jeſus, niſi in Spiritu ſancto. Diviſiones autem* E » *gratiarum ſunt, idem autem ſpiritus; & diviſiones mi-* » *niſteriorum ſunt, idem autem Dominus: & diviſiones* » *operationum ſunt, idem autem Deus, qui operatur om-* » *nia in omnibus.* Si enim diviſiones operationum mul- » tæ ſunt, & eas omnes Deus in omnibus membris ſuis » corporis impleti operatur; quanto magis in capite no- » ſtro Chriſto Domino poſſunt hæc pleniſſime conve- » nire? ut & caput & corpus unum fit perfectum: *ut* » *videlicet concurrat*, ut ſcriptum eſt, *in virum perfe-* » *ctum, ad menſuram ætatis plenitudinis Chriſti.* Si enim » in aliis, hoc eſt, in membris propriis, ſpiritus Chriſti » multis modis operatur, in quo vivunt & moventur & ſunt: quanto magis per ſe interceſſorem Dei & homi- num, pleniſſime & perfectiſſime, multiſque modis & ineffabiliter oportet nos ipſum confiteri operari communione utriuſque naturæ? Et nos quidem oportet ex oraculis divinorum eloquiorum ſentire & reſpirare, illa ſcilicet evertentes, quæ novitate vocis cognoſcuntur ſanctis Dei eccleſiis parere offenſiones: ne forte qui ſunt infantes, offendentes in appellatione duarum operationum, exiſtiment nos ſentire, id quod Neſtoriana inſania; aut ſi rurſus unam ſcilicet operationem Domini noſtri Jeſu Chriſti putemus eſſe confitendam, ne ſtultam Eutychianiſtarum non attonitis auribus amentium confiteri exiſtimemur; caventes, ne quorum vana & inania arma exuſta ſunt, eorum cineres renoventur ſuſcitatas faces flammiferarum quæſtionum: in ſimplicitate & veritate confitentes Dominum noſtrum Jeſum unum & eumdem operari in divina & humana natura: ſatius exiſtimantes, ut vani naturarum ponderatores, faſtum habentes & intumeſcentes in nos perſtrepant ranarum vocibus; quam ſimpliciores & humiles ſpiritu populi Chriſtianorum poſſint manere jejuni. Nullus enim ſeducet per philoſophiam & inanem deceptionem diſcipulos piſcatorum, qui ſequuntur eorum doctrinam; omne enim petricoſum & circumfluens argumentum vafri ſyllogiſmi, contritum fuit in horum retibus. Hæc vobiſcum noſtra prædicabit fraternitas, ſunt hæc quoque vobiſcum unanimiter prædicamus: vos rogantes ut introductam appellationem novæ vocis unius aut duarum operationum fugientes, unum nobiſcum Dominum Jeſum Chriſtum Filium Dei vivi, Deum verum in duabus naturis operantem quæ ſunt divinitatis & humanitatis, orthodoxa fide & catholica unitate prædiceris. *Subſcripſi:* Deus te cuſtodiat incolumem, dilecte & ſanctiſſime frater.

Glorioſiſſimi magiſtratus, & ſancta ſynodus dixerunt: Oportet ad nos afferri regiſtra & ſcripta dogmatica expoſita a Sergio, qui fuit patriarcha hujus regiæ civitatis, ſive ad Honorium, ſive ad Cyrum, aut Sophronium, aut ad alias etiam perſonas; aut etiam facta ab Honorio ad Sergium cauſa hujus dogmaticæ quæſtionis, & repoſita in bibliotheca hujus patriarchii: ad conferendum cum codicillis a Macario traditis pio Imperatori noſtro, & nunc lectis. Georgius ergo religioſiſſimus diaconus, & bibliothecarius hujus ſanctiſſimæ eccleſiæ, omni ſtudio abiens in bibliothecam venerandi patriarchii, afferat regiſtra & ſcripta.

Georgius religioſiſſimus diaconus, & bibliothecarius, dixit: Sicut juſſit veſtra amplitudo & ſancta & œcumenica veſtra ſynodus, vado protinus; & quæcumque invenire potero, mecum afferam.

Glorioſiſſimi præſides, & ſancta ſynodus, dixerunt: Quod promiſſum quidem eſt ab ipſo Georgio religioſiſſimo diacono & bibliothecario, ad finem perfectum deducatur. Hi vero accipientes quæ acta ſunt, in hac noſtra ſancta ſynodo, vadant ſimul cum Joanne religioſiſſimo epiſcopo Rhegii, Georgio religioſiſſimo epiſcopo Cyzici, & Domitio religioſiſſimo civitatis Pluſiadis, ad Macarium; & ei oſtendant duos libellos, & chartaceum cum eis quaternionem, & eum interrogent an hæc ſint revera opera Macarii. Similiter autem ei oſtendant etiam tres codicillos, & unam chartam quæ nunc lecta eſt coram nobis, an ipſe ea tradiderit pio noſtro domino & magno Imperatori: & datum ab eo ad hæc reſponſum ad nos afferant. Et cum parum egreſſi eſſent dicti religioſi epiſcopi, ſimul cum Paulo & Joanne magnificentiſſimis Imperatoris ſecretariis, & Agathone reverentiſſimo lectore, & notario ſanctiſſimi patriarchæ Conſtantinopolitani, & acceſſiſſent ad Macarium, & paulo poſt reverſi eſſent, dixerunt: Abeuntes juſſu veſtræ

ANNO CHRISTI 681.

amplitudinis & ſanctæ & œcumenicæ veſtræ ſynodi, aſcendimus in venerandum patriarchium: & ingreſſi unam cellulam, in qua eſt Macarius, ut juſſiſtis, eum interrogavimus, an agnoſcat duos libellos nomine ejus inſcriptos, & cum eis unum quaternionem chartacum; & an ſint ejus opera. Qui Macarius cum ea attuliſſet, & aperuiſſet, & direxiſſet, dixit: Ita domine, revera ſunt mea ſcripta, & agnoſco ea. Similiter autem ei quoque oſtenſi ſunt tres codicilli, & una chartula, quæ etiam hodierno die lecta ſunt, & cum ea quoque direxiſſet, dixit: Certe, domine, agnoſco ea. Anno enim ſuperiore ea tradidi domino, & vere ea agnoſco.

Georgius religioſiſſimus diaconus, & bibliothecarius, ingreſſus in medium ſanctæ ſynodi, dixit: Ut mihi juſſit veſtra amplitudo & ſancta & œcumenica B ſynodus, abiens in bibliothecam venerandi patriarchii, & quos potui invenire codicillos ſive regiſtra, affero vobis exhibiturus.

Glorioſiſſimi magiſtratus, & ſancta ſynodus, dixerunt: Tradat Georgius religioſiſſimus diaconus & bibliothecarius, ad lectionem ſeu collationem codicillorum a Macario traditorum pio noſtro Imperatori, quos affert codicillos ſeu regiſtra. Et cum accepiſſet Antiochus reverentiſſimus lector, & notarius Georgii ſanctiſſimi archiepiſcopi Conſtantinopolitani, legit epiſtolam ejuſdem Sergii ad Cyrum qui fuit epiſcopus Laziæ. Et collata fuit cum eo qui allatus fuerat codicillo per Joannem glorioſiſſimum Quæſtorem ſecundum Macarium: & convenit.

Præterea prolatus fuit alter codicillus ſeu regiſtrum lectum ſimiliter per eumdem reverentiſſimum Antiochum, habens epiſtolam Sergii quondam patriarchæ Conſtantinopolitani ad Honorium olim Papam Romanum, & collatus fuit cum codicillo a Macario tradito pio Imperatori: & convenit. Similiter prolata fuit a Georgio religioſiſſimo diacono & bibliothecario authentica epiſtola Romana Honorii quondam Papæ Romani, ad Sergium patriarcham Conſtantinopolitanum cum ejuſdem interpretatione: & collata fuit ejus Romana epiſtola per Joannem religioſiſſimum epiſcopum Portuenſem qui erat unus ex ſynodo veteris Romæ: & convenit.

Glorioſiſſimi magiſtratus dixerunt: Cum cognoverit ſancta & œcumenica veſtra ſynodus, ea quæ nunc lecta ſunt & collata, Sergii quondam patriarchæ hujus regiæ civitatis, & Honorii olim Papæ Romani, & præterea Sophronii olim patriarchæ Hieroſolymitani, dicat quæ ſibi videntur.

Dixit ſancta ſynodus: Convenienter iis quæ dicta ſunt a vobis glorioſiſſimis de iis quæ lecta ſunt, ex regiſtris epiſtolarum ſcriptarum a Sergio & authentica Romana Honorii epiſtola, deinde etiam de ſynodalibus Sophronii jam a nobis lectis litteris, accuratius de his conſiderantes, altero die vobis glorioſiſſimis dicemus, quæ oportet.

Glorioſiſſimi magiſtratus dixerunt: Hoc quidem faciat ſancta veſtra ſynodus. Pius autem & a Deo ſtabilitus noſter dominus & magnus Imperator, Deum qui ipſum coronavit clementia & benignitate in omnibus imitans, & converſionem exſpectans Macarii, per nos indignos ſuos famulos ſciſcitatur a veſtra ſancta & œcumenica ſynodo, an ſi is convertatur poſt ejus factam a ſancta veſtra ſynodo depoſitionem, reſtituatur in ſuam ſedem.

Dixit ſancta ſynodus: Macarium qui inveteravit in dogmatibus impietatis, & non ſolum qui in hac a Deo cuſtodita & regia civitate habitantem Chriſti amantem populum turbida potavit everſione, & falſavit ſententias ſanctorum & eximiorum patrum; & alias quidem amputavit, aliis vero adjecit; & prout ei A viſum fuit a via recti declinare pium & a Deo coronatum Imperatorem noſtrum, ab eo traditis codicillis: quin etiam ab ortu ſolis uſque ad occaſum, litteris ſuis & hominibus miſſis omnes conturbavit, & a vera fide abduxit, juſteque & canonice fuit exutus habitu pontificali; nequaquam admittia divina regula, ut deinceps ſedeat in ſede doctoris; ne ex eo ejus hæreſis magis ſuſcitetur ſenectus, & *fiant*, ſicut ſcriptum eſt, *Matth. 12.* *noviſſima illius hominis pejora prioribus*: & maxime cum in præſentia pii noſtri domini & magni Imperatoris, & totius noſtræ ſynodi interrogatus ſit, an ſequatur & confiteatur cum omnibus in Domino noſtro Jeſu Chriſto, ſicut duas naturas, ita etiam duas naturales voluntates, & duas naturales operationes; & omnino non admiſerit: ſed affirmaverit ea quæ jam impie ſunt ab eo definita: & his ipſis verbis dixerit: Si membratim ſecer & in mare projiciar, ego neque duas voluntates, neque duas operationes dicam in Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui eſt unus ſanctæ Trinitatis. Et ideo ſynodaliter, ut dictum eſt, depoſitum & anathemate notatum, nequaquam hunc Macarium, deinceps, ut ſuperius dictum eſt, ſancta noſtra ſynodus admittit ad ſedem pontificalem: ſed etiam rogamus ut exterminetur ex finibus hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis, cum iis qui eadem quæ ipſe ſentiunt.

Religioſiſſimi epiſcopi & reverentiſſimi clerici, qui erant ſub ſede civitatis Antiochenæ, accedentes ad C glorioſiſſimos magiſtratus, dixerunt: Petimus a veſtra amplitudine, ut referat ad pium & a Deo coronatum noſtrum dominum & magnum Imperatorem, ut alius loco Macarii, qui fuit noſter archiepiſcopus, provehatur ad ſedem pontificalem, ne ea ſedes ſit vidua.

Glorioſiſſimi magiſtratus dixerunt: Ut cenſuit ſancta & œcumenica veſtra ſynodus, & ut petitum fuit a religioſiſſimis epiſcopis & reverentiſſimis clericis, qui ſunt ſub ſede civitatis Antiochenæ faciemus, re ipſa implente veſtra ſancta ſynodo altero die, quæ promiſit de Sergio, Honorio, & Sophronio.

ACTIO XII.

ACTIO DUODECIMA.

TOMUS VIII.

Eſt ea quæ dicitur Cimiterria ſuperius appellatur, pag. 1217.

D IN nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti Dei & Servatoris noſtri; imperii a Deo coronatorum & ſereniſſimorum noſtrorum Imperatorum Flavionum, Conſtantini quidem pii & magni Imperatoris ſemper Auguſti, anno viceſimo ſeptimo, & poſt conſulatum ejus divinæ ſerenitatis decimo tertio; Heraclii autem & Tiberii a Deo cuſtoditorum ejus fratrum, anno viceſimo ſecundo, viceſimo octavo menſis Martii, indictione IX. propoſito venerando ſeſſu, &c.

Cumque ſediſſent glorioſiſſimi patricii & conſules, & omnes ſanctiſſimi & religioſi epiſcopi per ordinem in eodem Trulli ſecreto, in medio propoſitis ſanctis & intemeratis Chriſti Dei noſtri evangeliis, Conſtan- E tinus pius archidiaconus hujus ſanctiſſimæ Dei catholicæ & apoſtolicæ eccleſiæ, & primicerius religioſiſſimorum notariorum ſanctiſſimi patriarchæ hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis Georgii, dixit: Habet in memoria ſancta veſtra & œcumenia ſynodus, quod in præcedenti conventu ei dictum eſt a glorioſiſſimis magiſtratibus, ut ſuam pronuntiaret ſententiam de Sergio, Honorio, & Sophronio, qui fuerunt patriarchæ; & pollicita eſt ſe hoc facturam altero die: & quod poſtquam cenſuiſſet ſancta veſtra ſynodus procedere, rataque ac firma eſſe quæ facta erant in Macario, petierunt religioſiſſimi epiſcopi & reverentiſſimi clerici qui ſunt ſub ſede civitatis Antiochenæ, ut referrentur ad pium & ſereniſſimum noſtrum domi-

ACTIO XII.

ANNO CHRISTI 681.

num & magnum Imperatorem, ut alius promoveretur ad ſedem civitatis Antiochenæ : & rejecimus in hunc diem.

Glorioſiſſimi magiſtratus & ſancta ſynodus dixerunt : Legantur quæ jam ſunt acta : & lecta ſunt.

Glorioſiſſimi magiſtratus dixerunt : Dicat ſancta & œcumenica veſtra ſynodus ea quæ ipſa promiſit pridie. Dixit ſancta ſynodus : Conveniemet promiſſioni a nobis factæ veſtræ amplitudini, examinatis Sergii quondam patriarchæ hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis dogmaticis epiſtolis ſcriptis ad Cyrum qui tunc erat epiſcopus Phaſidis, & Honorium quondam Papam Romæ veteris : ſimiliter & illius, nempe Honorii, ad eumdem Sergium reſcripta epiſtola : cum eas invenitemus omnino alienas ab apoſtolicis doctrinis, & iis quæ ſunt decreta a ſanctis ſynodis & omnibus eximiis patribus, ſequentes autem falſas hæreticorum doctrinas; eas omnino rejicimus, & tamquam exitioſas animæ abominamur. Quorum autem, nempe eorumdem, impia averſamur dogmata, eorum etiam nomina ex ſancta Dei eccleſia ejicienda eſſe ſtatuimus : nempe Sergii quondam patriarchæ hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis, qui incepit ſcribere de hoc impio dogmate; Cyri Alexandriæ, Pyrrhi, Pauli, & Petri, qui ipſi quoque fuerunt antiſtites in ſede hujus a Deo cuſtoditæ civitatis, & fuerunt in eadem in qua illi ſententia. Deinde Theodori quoque, qui fuit epiſcopus Pharan: quarum omnium prius ſcriptarum perſonarum meminit, in relatione facta ad pium & a Deo ſtabilitum noſtrum dominum & magnum Imperatorem, Agatho ſanctiſſimus & beatiſſimus veteris Romæ Papa, & ejecit ut qui ſenſiſſent contra orthodoxam noſtram fidem; quos etiam decernimus ſubjici anathemati. Præter hos autem ex ſancta quoque Dei eccleſia ſimul ejici & anathemate feriri cenſemus Honorium, quondam Papam Romæ veteris; propterea quod nos invenimus per factas ab ipſo litteras ad Sergium, eum illius ſententiam eſſe ſecutum in omnibus, & ejus impia confirmaſſe dogmata. Conſideravimus autem ſynodales quoque litteras Sophronii ſanctæ memoriæ, patriarchæ ſanctæ Chriſti Dei noſtri civitatis Hieroſolymitanæ : cumque eas invenerimus congruere veræ fidei, & apoſtolicis ſanctorum & eximiorum patrum doctrinis convenire, tamquam orthodoxas judicavimus, & ut quæ ſunt apoſtolicæ & ſanctæ eccleſiæ utiles admiſimus, & nomen ejus inſeri in ſacris ſanctarum eccleſiarum dipeychis juſtum eſſe cenſuimus.

Glorioſiſſimi magiſtratus dixerunt : Cum ſatisfecerit ſancta & œcumenica veſtra ſynodus interrogationi factæ de perſonis, quæ a nobis fuerant propoſitæ: nempe Sergio, & Honorio quondam patriarchis, & præterea Sophronio ſanctæ memoriæ archiepiſcopo Hieroſolymitano : & dixerit etiam de Pyrrho, Paulo, & Petro, qui fuerunt antiſtites hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis : præterea autem de Cyro quoque, qui fuit Papa Alexandriæ, & de Theodoro qui fuit epiſcopus civitatis Pharan : jubeat Georgium religioſiſſimum diaconum, & bibliothecarium hujus ſanctiſſimæ Dei magnæ eccleſiæ, ut in medium proferat legendas, in venerando patriarchio repoſitas dictarum perſonarum ſynodales litteras, ut nos quoque eas comprehendamus. De petitione enim facta a religioſis epiſcopis, & reverentiſſimis clericis qui ſunt ſub ſede magnæ civitatis Antiochenæ, ut promoveretur antiſtes ad ſedem civitatis Antiochenæ, retulimus ad divinas aures optimi & a Deo cuſtoditi noſtri Imperatoris. Et juſſit ejus ſerenitas, fieri electionem ex ſolita conſequentia, ab iis qui ſunt ſub dicta ſede epiſcopis & clericis; eamque tradi ejus mitiſſimæ potentiæ.

Dixit ſancta ſynodus : Cum veſtra petierit amplitudo, ut Georgius religioſiſſimus diaconus, & bibliothecarius ſanctiſſimæ hujus magnæ eccleſiæ, litteras dogmaticas, & alia ſcripta dogmatica Pyrrhi, Petri, & Pauli, qui fuerunt patriarchæ hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis : præterea autem Cyri quoque qui fuit Papa Alexandriæ, & Theodori qui fuit epiſcopus civitatis Pharan, ut ea examinentur, exiſtimamus hoc eſſe ſupervacaneum; propterea quod illorum opinio ſit omnibus manifeſta de una voluntate, & una operatione; & præterea Agatho ſanctiſſimus antiſtes Romæ veteris, per ſuam relationem illorum ſcopum contrarium detexerit; immo vero aperte oſtenderit quod eadem ſenſerunt quæ Sergius, qui incepit novam vocem, ſeu potius malam & blaſphemam inducere doctrinam in eccleſiam catholicam. Quocirca eos cum ſuis ſcriptis ejecit dictus Papa ſanctiſſimus.

Glorioſiſſimi magiſtratus dixerunt : Etiamſi ſit in omnibus orthodoxa relatio ſanctiſſimi & beatiſſimi Papæ Agathonis, & congruit cum veritate : eſt tamen omnino neceſſarium prædictarum perſonarum ſcripta proferri in medium, convenienter iis quæ a nobis prius dicta ſunt, ut fiat manifeſtior harum perſonarum opinio.

Dixit ſancta ſynodus : Quoniam ut accuratius diſcernat ac dignoſcat dogmata Pyrrhi, Pauli, & Petri, & Cyri qui fuit Papa Alexandriæ, & Theodori qui fuit epiſcopus Pharan, inſtat veſtra amplitudo; Georgius religioſiſſimus diaconus, & bibliothecarius hujus ſanctiſſimæ eccleſiæ, in medium proferat quæ a dictis perſonis ſcripta ſunt dogmatice : ut omnes fiant certiores, quod ipſi quoque ſecuti ſunt in omnibus malam Sergii opinionem.

Georgius religioſiſſimus diaconus & bibliothecarius dixit: Sicut jam prius effata fuerat ſancta veſtra & œcumenica ſynodus, tunc ingrediens quæſivi quæ juſſiſtis. Et primo inveni in bibliotheca venerandi patriarchii, præter ea quæ jam ſunt a me prolata, epiſtolam Cyri tunc epiſcopi Phaſidis, miſſam ad Sergium, qui fuit patriarcha hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis quinquaginta abhinc annis, XIV. indictione præteriti cycli, ipſo per ipſam epiſtolam rogante dictum Sergium de quæſtione operationum. Similiter autem aliam quoque epiſtolam miſſam ab eodem Cyro ad dictum Sergium, poſtquam ipſe fuit tranſlatus ab epiſcopatu Phaſidis ad ſedem magnæ Alexandrinæ civitatis, quæ ſignificat factam unionem eorum qui dicuntur Theodoſiani; cum exemplo ſignificationis unionis, quæ præceſſerat inter eoſdem Theodoſianos, & dictum Cyrum : Similiter autem Theodori quoque qui fuit epiſcopus Pharan diverſos libellos, qui exprompti ſunt ex bibliotheca venerandi patriarchii : in quibus eſt etiam ejuſdem epiſtola ad Sergium epiſcopum Arſenoiten de una operatione. Similiter autem interpretationes quoque diverſarum ſententiarum patrum. Exprompti autem ex eadem bibliotheca alios quoque libellos, qui continebant ſcripta Pyrrhi, qui fuit poſt Sergium patriarcha hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis : quorum multi propria ejus manuſcripti ſunt, de voluntate & operatione & aliquibus aliis. Similiter autem exprompti ex bibliotheca dicti venerandi patriarchii regiſtrum diverſarum epiſtolarum Pauli, qui poſt eumdem Pyrrhum fuit patriarcha hujus regiæ civitatis, in quo habetur epiſtola ſcripta ab eodem Paulo ad ſanctum Theodorum, qui fuit Papa Romæ, de una voluntate : & voce habitos ejuſdem Pauli tres tomos ad ſanctæ memoriæ noſtrum Imperatorem, & patrem pii noſtri domini & magni Imperatoris, de una voluntate & operatione. Præterea autem Petri quoque, qui fuit ſimiliter patriarcha poſt eumdem

ANNO CHRISTI 681.

dem Paulum hujus regiæ civitatis, regiſtrum ſimiliter diverſarum epiſtolarum : in quo eſt epiſtola ejuſdem dogmatica, ſcripta ad Vitalianum ſanctæ memoriæ Papam Romæ : & utrumque affero, ut vobis exhibeatur.

Dixit ſancta ſynodus : Quas habet in manibus Georgius religioſiſſimus diaconus & bibliothecarius hujus ſanctiſſimæ eccleſiæ regiſtra & chartas, ea accipientes qui vos excipiunt legant ordine. Cumque Antiochus religioſiſſimus lector, & notarius accepiſſet ſcriptas a Cyro ad Sergium duas epiſtolas cum dicto exemplo ſignificationis, legit quæ ſic habebant ad verbum :

Epiſtola Cyri Alexandrini ad Sergium CP.

Ad colendum dominum, bonum principem paſtorum, patrem patrum, œcumenicum patriarcham, a Cyro minimo veſtro. Cum propoſitam relationem in animo habuiſſem dirigere ad colendum meum dominum, animum ſubierunt diverſæ cogitationes, & duabus ſententiis diſtrahebatur animus. Credamne, dicebam, ei qui dicit : *Altiora te ne quæſieris, & profundiora te ne ſcruteris :* & labris clauſtra imponens, utar ſilentio ? an audiam eum qui dicit : *Quærens quære, & apud me mane ?* Deinde cum me in eo ſatis examinaſſem, tunc auſus ſum ſcribere, quando mente accepi veſtram beatiſſimorum a Deo inſpiratam doctrinam ; perſuaſum habens quod duorum alterum, aut etiam utrumque ex hoc mihi acceſſerit. Aut enim, aiebam, admittar, aut corrigar in iis quæ referuntur, a *&c.*

Eccli. 3. 22.

a Hic interpres ſcripſit in margine adnotationem ipſam : Reliqua hujus epiſtolæ ſunt adeo corrupta, ut ex iis non poſſit elici ſenſus.

Alia ejuſdem epiſtola ſcripta Alexandriæ.

Domino ſuo colendiſſimo, & beatiſſimo patri patrum, œcumenico patriarchæ Sergio, Cyrus minimus veſter. Spiritali rurſus fertilitate, quæ colendi domini mei acceptarum precum cultura effecta eſt, doctrina & piis temporibus a Deo cuſtoditorum & vere Chriſti amantium dominorum noſtrorum eveniente, nunc quoque æquum cenſeo, ut beatiſſimo domino meo offeram primitias. Certiores enim facio, quod omnes qui ſunt dogmatis eorum qui dicuntur Theodoſiani in hac Chriſti amante Alexandrina civitate clerici, ſimul etiam cum iis qui dignitatibus reſplendent & militiis, & præterea cum iis qui ſunt ex populo, ad millia convenientes, tertio menſis Junii, uniti ſanctiſſimæ noſtræ Dei catholicæ eccleſiæ, intemeratorum Dei myſteriorum fuerunt nobiſcum participes : ad hoc aperte nos deducente Dei omnipotentis voluntate ; doctrina mihi ſuppeditata a benignis & præclaris victoribus noſtris dominis, & a domini mei divinitus inſpirata pietate ac religione : ut ex eo conſiſteret, ſicut ſcriptum

Pſal. 117.

eſt, *feſtum in condenſis, uſque ad cornua altaris.* Si verius autem dicendum eſt, non ſolum in condenſis, neque uſque ad cornua altaris ; ſed in univerſa Alexandrina Chriſti amante civitate & ejus finibus, uſque ad ipſas nubes & ultra eas uſque ad cæleſtes ordines lætantes pace ſanctarum eccleſiarum, & iis qui ad eam converturtur. Quemadmodum autem contecuta ſit hæc unio, minutim auſus ſum referre ad pias aures invictorum & ſereniſſimorum noſtrorum dominorum, per conſervum meum Joannem religioſiſſimum diaconum, qui omnibus quæ mota ſunt adfuit : & perſuaſum habeo quod in hoc quoque minimum ſuum ſervum acceptum habet ſanctiſſimus meus dominus. Rogo ergo beatiſſimum dominum, ut cum omnia cognoverit, ſi a me in hoc motu, ut eſt veriſimile, aliquid ſit prætermiſſum, aut per ejus quod oportet ignorantiam erratum, corrigat minimum ſuum ſervum. Hoc eſt enim opus veſtrum colendorum qui ornati eſtis divinis ſcripturis, & conſummati ſupernis virtutibus.

Subſcriptio. Cyrus minimus epiſcopus, orans pro bona ac proſpera vita beatiſſimi domini mei tenui.

ACTIO XII.

Exemplum ſignificationis unionis factæ inter Cyrum quondam Papam Alexandriæ, & eos qui erant partis Theodoſianorum.

Domino Chriſto vero Deo noſtro omnes illuminante, & omnes dirigente ad ſalutarem & veram ſuam fidem, & omnes ad unam & eamdem ſanctam ſuam convocante eccleſiam, præſentem fecimus ſignificationem de unione ſanctarum Dei eccleſiarum, menſe Martio, indictione VI.

Significatio facta a Cyro, Dei miſericordia epiſcopo, divino juſſu bonorum & præclarorum victorum noſtrorum dominorum obtinente locum Apoſtolicæ ſedis hujus Alexandrinæ Chriſti amantis civitatis.

B

Si quis non confitetur Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, Trinitatem conſubſtantialem, unam divinitatem in tribus hypoſtaſibus, anathema ſit. I.

Si quis non confitetur unum ſanctæ Trinitatis Deum Verbum, ante ſæcula ſine tempore ex Patre genitum, & deſcendiſſe de cælis, & incarnatum eſſe ex Spiritu ſancto, & domina noſtra ſancta glorioſa Deipara & ſancta Virgine Maria, & hominem factum, & paſſum eſſe carne propria, mortuumque eſſe & ſepulcrum, & reſurrexiſſe tertia die ſecundum ſcripturas ſit, anathema. II.

Si quis non confitetur, unius & ejuſdem Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei paſſiones, & miracula ; III.

C

ſed alterius, & alterius ; ſit anathema.

Si quis non confitetur, ex ipſa ſumma unione Deum Verbum in utero ſanctæ Deiparæ & ſemper Virginis Mariæ, per unionem carnem ſibi conſtituiſſe ex eadem ſancta Deipara, nobis conſubſtantialem, anima rationali, & intelligenti prædita, munione naturali, & per hypoſtaſim, & ſic ex ipſa proceſſiſſe unum inconfuſum, & individuum ; ſit anathema. IV.

Si quis non confitetur, ſanctam dominam noſtram & ſemper Virginem Mariam, proprie & vere eſſe Deiparam, ut quæ Deum Verbum incarnatum conceperit, & peperterit, ſit anathema. V.

Si quis non confitetur, ex duabus naturis, nempe divinitate & humanitate, unum Chriſtum, unum Filium, unam Dei Verbi naturam incarnatam, ſecundum ſanctum Cyrillum, inconfuſe, immutabiliter, inalterabiliter, ſeu unam hypoſtaſim compoſitam, qui eſt idem Dominus noſter Jeſus Chriſtus, qui eſt unus ſanctæ conſubſtantialis Trinitatis, is ſit anathema. VI.

D

Si quis dicens unum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum conſiderari in duabus naturis, non unum ſanctæ Trinitatis confitetur eumdem, qui æterne quidem ex Patre genitus eſt Deus Verbum, in noviſſimis autem ſæculi temporibus idem fuit incarnatus, & natus ex ſanctiſſima & impolluta domina noſtra Deipara & ſemper Virgine Maria ; ſed alterum eum novit & alterum, & non unum & eumdem, ſecundum ſapientiſſimum Cyrillum, in divinitate perfectum & in humanitate perfectum eumdem, & ea ratione & ſolum conſideratum in duabus naturis, eumdem patientem & non patientem, alia & alia ratione, ut ipſe dixit Cyrillus : patientem quidem humana carne, quatenus homo : manentem autem tamquam Deum impatibilem in ſuæ carnis paſſionibus : & eumdem unum Chriſtum & Filium, operantem divina & humana una theandrica, id eſt, divina ſimul & humana operatione ex ſententia ſancti Dionyſii : ſola contemplatione diſcernens ea ex quibus facta eſt unio, & ea mente conſiderans immutabilia & inconfuſa poſt eorum naturalem & in hypoſtaſi unionem, manentem etiamin his individue & inſeparabiliter unum & eumdem Chriſtum & Filium agnitum, quatenus VII.

E

ACTIO XIII.

duo quæ sunt inter se invicem inconfuse conjuncta mente aspicit, eorum non realem faciens contemplationem, sed falsa phantasia & inanibus mentis figmentis; sed nequaquam disjungentibus, ut jam sublata quæ fit in duo dissectione propter ineffabilem & quæ mente comprehendi non potest unionem: secundum sanctum Athanasium qui dicit: Simul enim caro, simul Dei Verbi caro: simul caro animata ratione prædita, simul Dei Verbi caro animata ratione prædita: sed ad eam quæ fit per partes divisionem hanc vocem accipit: sit anathema.

VIII. Si quis non anathematizat Arrium, Eunomium, Macedonium, Apollinarem hæreticum, Nestorium, & infaustum Eutychem, & Cyrum, & Joannem Ægeotas, & omnes qui quovis modo contradixerunt duodecim capitibus sanctissimi Cyrilli; & non moti sunt pœnitentia, sed in eo errore decesserunt; & eos qui eis similia censerunt aut sentiunt; sit anathema.

IX. Si quis non anathematizat scripta Theodoreti adversus rectam fidem Cyrilli, & Ibæ quæ dicitur epistolam, & Theodorum Mopsuestiæ & ejus scripta; & si quis non suscipit scripta sancti Cyrilli, & maxime adversus Theodorum, & Theodoretum, & Andream, & Nestorium, & eos qui eis similiter aut uni eorum senserunt aut sentiunt, sit anathema.

Præterea sumens idem reverentissimus Antiochus libellum Theodori qui fuit episcopus Pharan, legit ejusdem orationem ad Sergium qui fuit episcopus Arsenoitæ diœcesis Ægyptiacæ, in quo sic continetur: Quidquid Dominus narratur aut dixisse aut fecisse, per mentem & sensum & sensuum instrumenta & dixit & fecit; & sic ejus tamquam totius & unius una operatio Verbi, mentis, sentientis corporis & organici cuncta dicta fuerint.

Ejusdem ex eadem oratione:

Quoniam principaliter per quamdam divinam, & sapientissimam œconomiam, somnum, laborem, famemque & sitim admisit quando voluit, juste quoque cum qui est in eis motum & quietem, attribuimus omnipotenti & sapientissimæ Verbi operationi, & hinc unam ejusdem & unius Christi appellamus operationem.

Ejusdem ex eadem oratione:

Satis ut arbitror nobis ostendit oratio per examinationem, quod quæcumque narrata sunt de Domino Christo, sive Deo, sive anima, sive corpore, vel de utroque simul, anima inquam & corpore, unice simul, & individue agebantur; incipientia quidem, & ut ita dicam, scaturientia ex Verbi sapientia & bonitate & potestate, per medium autem animam intelligentem & corpus procedentia; & ideo una operatione totius, tamquam unius & ejusdem Servatoris nostri, hæc omnia & sunt & dicta sunt.

Ejusdem ex eadem oratione:

Ex his ergo aperte habemus quod opus Dei sunt omnia, quæ de Christo audimus & credimus, sive sint divinæ naturæ assimilia sive humanæ: & hac de causa hæc pie nominata sunt operatio divinitatis ejusdem & humanitatis.

Ejusdem ex eadem oratione:

Adeo ut sit ejus universa humanæ naturæ susceptio, a principio usque ad finem, & quæcumque sunt ejus parva & magna, vere una altissima & divina operatio.

Ejusdem ex oratione, quam fecit ad interpretationem sententiarum patrum.

Divina autem voluntas, quæ est ipsius Christi: ipsius enim voluntas est una eaque divina.

Ejusdem ex eadem oratione:

Per hæc ergo absque ulla dubitatione erudimur, quod omnia salutaris œconomiæ, sive divina, sive humana, quæ de Servatore nostro Christo narrata sunt; initialiter quidem, ut ita dicam, a divinitate suscipiebant indumentum & causam; per mediam autem intelligentem & ratione prædictam animam administrabantur & agebantur a corpore; sive miraculorum effectricem quamdam dixeris potentiam, sive naturalem quamdam hominis motionem, ut verbi gratia alimenti appetitionem, somnum, lassitudinem, & laborum susceptionem, ægrimudinem & tristitiam: quæ etiam affectiones seu passiones, ex nominum concessione appellantur a consuetudine; sunt autem proprie motus naturalis per animatum & sensu præditum animal: quinetiam ipsa quoque quæ sunt proprie & dicuntur passiones, crux, mors, vibices, vulneratio, clavorum affixio, sputa, alapæ, hæc omnia recte & jure vocentur una & ejusdem unius Christi operatio.

Ejusdem ex eadem oratione:

Ex his omnibus & similibus recte & juste admodum, una Dei operatio credantur & dicantur omnia propria humanæ naturæ susceptionis.

Ejusdem ex eadem oratione:

Nobis ergo omnino intelligantur omnia quæ sunt in Servatoris Christi humanæ naturæ susceptione, una divina & revera salutaris operatio.

Ejusdem ex eadem oratione:

Nam nostræ quidem animæ non est innatum ut sit tantæ potentiæ, ut naturales corporis proprietates ex ipso & a se expellat: sed neque ratione prædita anima visa est usque a Deo domina sui corporis, ut quæ in eo sunt & sunt ei congenita, magnitudinem, figuram, & colorem regat, & in ea dominatum obtineat, & ipsum extra ea umquam constituat. Quæ quidem omnia narrata sunt in œconomia Servatoris nostri Jesu Christi, & facta sunt in divino & vivifico corpore. Etenim sine magnitudine, & ut ita dicam sine corpore, absque divisione processit, ex utero, monumento, & ostiis; & tamquam super solum super mare ingreditur pedibus.

Ejusdem ex eadem oratione:

Cum ergo nos oporteat sic sentire & dicere, nos omnia quæ narrantur de humanæ naturæ susceptione Servatoris Christi, cognoscere esse unam operationem: hujus autem artificem & opificem Deum, instrumentum autem humanitatem: & quæ ergo ut divina & quæ ut humana de eo dicuntur, omnia sunt operatio Verbi divinitatis.

Præterea sumens idem reverentissimus Antiochus librum, qui sic habebat in inscriptione: *Pyrrhi minimi episcopi de voluntate & operatione*; legit ejusdem Pyrrhi dogmaticum tomum, in quo sic continetur:

Unum autem, ut dictum est, idque solum caput reprehendit Sophronius reverentissimus, ut quod divini doctoris Dionysii immutarit sententiam una voce mutata, in hoc quidem dicens probabilia & quæ magna uuntur cautione, ubi ille dicit: Sed cum Deus ad virilem perveniſſet ætatem, novam quamdam theandricam, id est, divinam & humanam nobis exercens operationem: *unam* enim pro *nova* charta revera continebat: non malitiose, absit, sed tamquam non aliam vim habere posset *nova* quam *una* quæ a sanctissimo Cyro fuit inserta: Extremorum enim negatione, unam dicit divinus doctor, affirmationem faciens; cumque eam singulariter sit elocutus, quid aliud quam unam confiteri operationem, tamquam unius Christi, quacumque ratione aperte tradidit?

Præterea lectum fuit ex registro diversarum epistolarum, exemplum epistolæ Pauli quondam antistitis hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis, scriptæ ad Theodorum olim Papam Romanum, cujus est prin-

ANNO CHRISTE 681.

* *Legis interpretes tribus.*

* *supra*, p. 1344. E.

ANNO CHRISTI 681. ACTIO XII.

cipium : *Ecce quid bonum aut quid jucundum aliud quam habitare fratres in unum?* Sic autem habet poſtea hæc epiſtola : Unius autem & ejuſdem Verbi incarnati miracula prædicamus, & paſſiones cognoſcimus, quas carne propter nos voluntarie ſuſtinuit. Unde & Deus dicitur paſſus, & Filius hominis de cælo deſcendiſſe, propter eam quæ ſuperat intelligentiam, & in hypoſtaſi divelli non poteſt, duarum naturarum unionem. Propterea unam etiam intelligimus Domini noſtri Jeſu Chriſti voluntatem, ne voluntatum repugnantiam, aut diverſitatem uni & eidem perſonæ Domini noſtri Jeſu Chriſti tribuamus; aut cum ſtatuamus ſibi ipſi repugnare, aut duos qui volunt introducamus : non omnino ad coalitionem, aut confuſionem duarum naturarum, quæ in ipſo conſiderantur, proferentes hanc B vocem unius voluntatis ; aut ad alteram perimendam, alteram eſſe affirmantes ; ſed hoc per hanc vocem ſignificantes, quod ejus rationaliter & intelligenter animata caro, ex ipſa ſumma unione ineffabiliter divinis locupletata, ejus qui ipſam ſibi uniit per hypoſtaſim poſſedit divinam & non diverſam voluntatem.

Lecta eſt præterea ex altero regiſtro epiſtola Petri, qui ipſe quoque fuit antiſtes hujus regiæ civitatis, ad Vitalianum ſanctæ memoriæ Papam Romanum : cujus eſt principium : *Spiritalis lætitia.* Et cum legeretur hæc epiſtola quæ habebat diverſas patrum ſententias, legati Agathonis ſanctiſſimi Papæ Romani, dixerunt : Docemus veſtram amplitudinem, quod quæ inſeruntur patrum ſententiæ, in hac quæ nunc legi- C tur epiſtola productæ, ſunt truncatæ ab eodem Petro, propterea quod vellet probare ſcopum ſuum de una voluntate & una operatione.

Dixerunt glorioſiſſimi magiſtratus : Pulchre cognovimus, ſicut a vobis Dei amantibus dictum eſt, quod ſententiæ quæ inſeruntur in hac epiſtola, inſertæ ſunt truncatæ. Et ſi videtur ſanctæ & œcumenicæ ſynodo, ne ulterius procedat lectio hujus epiſtolæ.

Dixit ſancta ſynodus : Ad ea quæ nuper dicta ſunt a veſtra celſitudine, ſufficit lectio hujus epiſtolæ. Ecce convenienter iis quæ a vobis glorioſiſſimis dicta ſeu quæſita ſunt, cum in medium productæ ſunt dogmaticæ epiſtolæ & ſcripta Pyrrhi, Pauli, & Petri, qui fuerunt patriarchæ hujus regiæ civitatis, & Theodori D epiſcopi Pharan, & Cyri qui fuit Papa Alexandriæ, lectæque ſint nobis audientibus & veſtra amplitudine ; & aperte oſtenderint, eos in incarnata Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri œconomia unam operationem & unam voluntatem impie ſtatuiſſe ; debuit omnino facta eſſe certior veſtra amplitudo, quod recte & juſte jam eos expulit Agatho ſanctiſſimus Papa Romæ veteris, per factam relationem ad pium & glorioſum victorem noſtrum Imperatorem. Ei autem convenienter, nos quoque eos, ut qui rectæ fidei contraria ſenſerint, ex ſacris diptychis ejici & anathemati ſubjici ſtatuimus : & eorum ſcripta tamquam plena impietate abominamur, & pronuntiamus ea debere aboleri.

Glorioſiſſimi magiſtratus dixerunt : Qui poſt Petrum fuerunt epiſcopi hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis, nempe Thomas, Joannes, & Conſtantinus, videntur ſeu epiſtolas ſcripſiſſe, ſeu orationes compoſuiſſe de nova voce nunc impie introducta in catholicam eccleſiam : eorum exempla ſeu regiſtra, aut etiam authentica in medium proferat Georgius religioſiſſimus diaconus, & bibliothecarius, ad hoc ut eorum cognitionem accipiens ſancta veſtra ſynodus, huic quod recte habet convenienter pronuntiet. Similiter & ſi apparet, aut ab epiſcopis, aut clericis, aut monachis, aut aliquibus aliis petiviſſe libellos eos qui fuerunt epiſcopi hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis, de una operatione & una voluntate ; cenſemus ut dictus religioſiſſimus diaconus & bibliothecarius Georgius in medium integre proferat, ad hoc ut ea quoque ſanctæ ſynodi judicio aboleantur.

Dixit Georgius religioſiſſimus diaconus & bibliothecarius : Codex, o domine, ſeu regiſtrum, quod continet exempla litterarum ſynodalium Thomæ, Joannis, & Conſtantini ſanctæ memoriæ patriarchatum hujus regiæ civitatis, ſunt hic apud me : præter ea etiam authenticæ ſynodales litteræ bullatæ a Thoma ſanctæ memoriæ patriarcha ad Vitalianum olim Papam Romanum : quas etiam cum vellet mittere, propter continuam impiorum, ut ſcitis, Sarracenorum incurſionem, etiamſi duos annos poſtea geſſit epiſcopatum, non potuit mittere : & eas ſtatim afferam vobis jubentibus. Quæſivi autem diligenter libellos factos a diverſis epiſcopis, & monachis, & clericis, & laïcis, de voluntate & operatione, & eos ſepoſui ; & ſunt in bibliotheca, ut vobis exhibeantur.

Glorioſiſſimi magiſtratus & ſancta ſynodus dixerunt : Quæ dixit Georgius religioſiſſimus diaconus & bibliothecarius ſe habere in manibus regiſtra ſynodalium litterarum Thomæ, Joannis, & Conſtantini ; qui fuerunt epiſcopi hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis ; deinde etiam authentica ſynodalia quæ dixit Thomam ſcripſiſſe ad Vitalianum ſanctæ memoriæ Papam Romanum, proferat in medium : & ea accipientes qui vos excipiunt, legant nobis omnibus audientibus. Sumenſque Agatho reverentiſſimus lector & notarius ſanctiſſimi patriarchæ Conſtantinopolitani, authenticum ſcriptum ſynodale ſanctæ memoriæ Thomæ bullatum ; bullaque quæ ei erat impoſita coram omnibus ablata, legit, ſic habens in inſcriptione : *Sanctiſſimo & beatiſſimo fratri, & comministro Vitaliano, Thomas indignus epiſcopus in Domino ſalutem :* cujus eſt principium : *Qui ex iis quæ non erant ad hoc ut eſſent cuncta produxit.* Quod quidem ſynodale fuit collatum cum regiſtro allato a Georgio religioſiſſimo diacono, & bibliothecario. Et convenit citra ullum defectum a principio uſque ad finem.

Præterea lecta fuerunt ex eodem codice ſeu regiſtro exempla ſynodalium Joannis ſanctæ memoriæ ſimiliter patriarchæ hujus regiæ civitatis, quæ ſic habebant in inſcriptione : *...antiſſimo fratri & comministro Macario, Joannes indignus epiſcopus :* Quorum eſt principium : *Quis loquetur potentias Domini?*

Præterea lecta ſunt ex eodem codice, ſeu regiſtro exempla ſynodalium Conſtantini ſanctæ memoriæ patriarchæ hujus regiæ civitatis, quæ ſic habebat in inſcriptione : *Sanctiſſimo fratri & comministro Macario, Conſtantinus indignus epiſcopus :* quorum eſt principium : *Alii quidem fortaſſe majori benignitate.* His ergo ab initio lectis uſque ad finem, dixit ſancta ſynodus : Auditis ſynodalibus epiſtolis ſcriptis a Thoma, Joanne, & Conſtantino patriarchis, hujus regiæ civitatis, cum invenerimus eos nihil ſenſiſſe aut ſcripſiſſe contrarium rectæ fidei, cenſemus ut religioſiſſimus diaconus & bibliothecarius ſanctiſſimæ hujus magnæ eccleſiæ, coram nobis propoſitis intemeratis Dei eloquiis, nos reddat certiores, quod ubique ſcrutatus non invenit libellos ſcriptos eſſe ab aliquibus, & traditos dictis tribus patriarchis, Thomæ, Joanni, & Conſtantino, qui ſignificarent unam voluntatem, & unam operationem in incarnata œconomia unius ex ſancta Trinitate Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri. Tangenſque propoſita ſancta Dei eloquia, Georgius religioſiſſimus diaconus & bibliothecarius, ſic juravit : Per has ſanctas ſcripturas, & Deum qui per ipſas eſt locutus, diligentiſſime ſcrutatus non inveni libellos ab ullis factos, & traditos dictis tribus

ACTIO XII.

ANNO CHRISTI 681.

ſanctiſſimis patriarchis, Thomæ, Joanni, & Conſtantino, de una voluntate & una operatione.

Dixit ſancta ſynodus: Cum corporalis oratio nobis audientibus, & una nobiſcum præſentibus glorioſiſſimis magiſtratibus depoſita ſit a Georgio religioſiſſimo diacono & bibliothecario hujus ſanctiſſimæ magnæ Dei eccleſiæ; & per hanc corporalem orationem nos certiores fecerit, quod hi ſanctæ memoriæ Thomas, Joannes, & Conſtantinus a nullis exegerunt libellos de una operatione & voluntate; hos tres viros ſanctæ memoriæ, nempe Thomam, Joannem, & Conſtantinum, cenſemus in eodem ſtatu manere oportere, & referri in ſacra diptycha ſanctiſſimarum eccleſiarum; ut qui inventi ſunt in omnibus inculpati & nulli affines reprehenſioni, circa noſtra orthodoxam Chriſtianorum fidem. Quos autem dixit Georgius religioſiſſimus diaconus & bibliothecarius libellos a diverſis perſonis ſcriptos tempore Sergii, Pyrrhi, Pauli, & Petri, ſtatim ad nos adducat; ut ii, ut par eſt, aboleantur. Cumque pauliſper exceſſiſſet Georgius religioſiſſimus diaconus & bibliothecarius, & paulo poſt reverſus eſſet, diverſas chartas afferens, dixit: Ut viſum eſt ſanctæ veſtræ ſynodo, omnes factos libellos & depoſitiones & alias chartas quæ pertinent ad præſentem dogmaticam motionem, & inventi ſunt in bibliotheca reverendi patriarchii, exprompſi; in quibus etiam altera Romana epiſtola Honorii olim Papæ Romani inventa eſt, præter eam quæ jam fuit allata, cum ejus interpretatione.

Præterea autem affero etiam librum qui habet exempla diverſarum dogmaticarum epiſtolarum, in quo ſita eſt etiam epiſtola dogmatica Pyrrhi, olim archiepiſcopi hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis, ſcripta ad Joannem ſanctæ memoriæ Papam Romanum: & omnia affero ut juſſiſtis.

Dixit ſancta ſynodus: Quos dixit Georgius religioſiſſimus diaconus & bibliothecarius ſanctiſſimæ hujus magnæ eccleſiæ libellos, & alias chartas quæ pertinent ad hanc præſentem dogmaticam motionem, afferat in medium: ut nos ea conſiderantes, ſi invenerimus orthodoxæ fidei contraria, ut par eſt aboleamus. Cum autem in præſentia a ſe inventam habere in manibus dixerit idem religioſiſſimus bibliothecarius Georgius, Romanam Honorii olim Papæ Romani epiſtolam cum ejus interpretatione; & ſimiliter librum in quo habetur epiſtola Pyrrhi ad Joannem qui fuit Papa Romanus; tradat legendam, ut eorum habeamus notitiam. Et prolata fuit ea Romana Honorii epiſtola cum ejus interpretatione; quæ hanc habet inſcriptionem: *Dilecto fratri Sergio Honorius:* cujus eſt principium: *Quæ ſcripta ſunt a dilecto filio noſtro Serico diacono.* Habet autem hæc epiſtola ſic nonnulla: Quinetiam ad Cyrum fratrem noſtrum Alexandrinæ civitatis antiſtitem: ut everteretur appellatio novæ inventionis unius vel duarum operationum: quod præclaræ prædicationi Deo eccleſiarum caligo adumbratarum contentionum non debet circumfundi ſeu aſpergi, ſed videlicet expelli appellatio recens introductæ unæ ſeu duplicis operationis, a prædicatione fidei. Qui enim hæc dicunt, quid aliud ſuſpicantur quam ad ſimilitudinem appellationis unius aut duarum naturarum Chriſti Dei noſtri, ita etiam unam aut duas operationes? De quo præclare dicit divina ſcriptura: Unius autem operationis aut duarum eſſe aut fuiſſe interceſſorem Dei & hominum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, intelligere aut proferre eſt plane vanum.

Habet autem etiam ſic hæc epiſtola ad finem: Et hæc quidem in ſanctiſſima veſtra fraternitate cenſemus per præſentes literas eſſe declaranda: ut inſtruatur & cognoſcant qui dubitarunt. De cetero autem quod attinet ad dogma eccleſiaſticum, & quænam debeant obſervari ſeu prædicari, propter hominum ſimplicitatem; & ut amputemus diverſos quæſtionum circuitus, ut ſuperius diximus, neque unam neque duas operationes in Dei & hominum interceſſore definire; ſed utraſque naturas in uno Chriſto naturali unitate unitas cum alterutrius ſocietate operantes & agentes confiteri debemus: & divinam quidem quæ Dei ſunt operantem, humanam autem quæ ſunt carnis efficientem: non diviſim neque confuſe: aut converſam Dei naturam in hominem, neque humanam mutatam in divinam docentes, ſed naturarum differentias confitentes integras. Unus enim & idem eſt humilis abjectuſque & excelſus, æqualis Patri, & minor Patre: idem qui eſt ante ſæcula, natus in tempore eſt factus: per quem facta ſunt ſæcula, factus eſt in ſæculo: & qui legem dedit, factus eſt ſub lege, ut eos qui erant ſub lege redimeret: idem fuit crucifixus, idem chirographum quod erat contra nos delens in cruce de principatibus & poteſtatibus triumphavit. Auferentes ergo, ut diximus, ſcandalum novæ inventionis, non oportet nos definire aut prædicare unam aut duas operationes; ſed pro una quam nonnulli dicunt operatione, oportet nos confiteri Chriſtum Dominum vere operari in utriſque naturis; & pro duabus operationibus, ſublata appellatione duplicis operationis, ipſas potius duas naturas nobiſcum prædicent: nempe divinitatis & carnis aſſumptæ in una perſona unigeniti Filii Patris, inconfuſe, individue, immutabiliter propria operantes. Et hæc quidem beatiſſimæ veſtræ fraternitati ſtatuimus ſignificare; ut propoſitione unius confeſſionis oſtendamus nos conſentire veſtræ ſanctitati; videlicet in uno ſpiritu pari doctrinæ conſentientes. Scribentes præterea ad communes fratres noſtros Cyrum & Sophronium epiſcopos, ne de cetero in nova voce, nempe in appellatione unius aut duplicis operationis inſiſtere aut perſeverare cernantur: ſed ſublata appellatione hujuſmodi novæ vocis, unum Chriſtum Dominum vobiſcum prædicent, operantem divina & humana in utriſque naturis. Licet cum eis quos prædictus frater & coëpiſcopus noſter miſit Sophronius egerimus, ne duarum operationum appellationem deinceps pergeret prædicare: quod quidem omnino promiſerunt prædictum virum eſſe facturum, ſi Cyrus frater noſter & coëpiſcopus deſinat dicere unam operationem.

Similiter traditus quoque fuit liber, in quo ſita erat epiſtola Pyrrhi olim antiſtitis hujus regiæ civitatis ad Joannem ſanctæ memoriæ Papam Romanum, cujus erat principium: *Dominus noſter & Deus Chriſtus in cælos aſcenſurus.* Poſt nonnulla autem ſic habet hæc epiſtola: Quis enim illorum videns vos tam minime affectos, & eos quibus obtigit ſacerdotium, probris ab iis appetitos quorum ſunt paſtores; non ludificabitur & noſtram condemnabit ſententiam, & ex noſtra inſolentia ſuæ impietatis capiet occaſionem? Nondum enim finitum eſt bellum de duabus naturis, & nobis alium inducimus tumultum.

Similiter producti & lecti fuerunt libelli & aliæ chartæ, de quibus ſuperius facta fuit mentio.

Dixit ſancta ſynodus: Productorum nobis a Georgio religioſiſſimo & bibliothecario hujus ſanctiſſimæ eccleſiæ, libellorum & chartarum & aliorum ſcriptorum habita notitia, cognovimus ea ad unam & eamdem ferri impietatem: & ſtatuimus ut ea tamquam profana & animæ perniciosa igne penitus aboleantur. Et exuſta fuerunt.

Glorioſiſſimi magiſtratus & ſancta ſynodus dixerunt: Sufficiunt quæ hodierno die acta ſunt.

ANNO CHRISTI 681.

Hæc quæ ſequentia appellata eſt actio decima quarta, pag. 1111.

ACTIO DECIMATERTIA.

TOMUS IX.

IN nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti Dei & Servatoris noſtri; imperii a Deo coronatorum & glorioſiſſimorum noſtrorum Imperatorum, Conſtantini quidem pii & a Deo electi Imperatoris ſemper Auguſti, anno viceſimo octavo, & poſt conſulatum divinæ ejus manſuetudinis, anno decimotertio: Heraclii autem & Tiberii a Deo cuſtoditorum ejus fratrum, viceſimo ſecundo, v. Aprilis, indictione IX. Propoſito venerando ſeſſu ejuſdem pii & Chriſti amantis Imperatoris Conſtantini in ſecreto divini palatii quod dicitur Trullus, & juſſu ejuſdem divinæ ſerenitatis ejus vice præſentibus aut audientibus, Conſtantino glorioſiſſimo exconſule, patricio & curatore regiæ domus Ormiſdæ, Anaſtaſio glorioſiſſimo exconſule patricio & vicario comitis imperialium excubiarum, Polyeucto glorioſiſſimo exconſule, & Petro glorioſiſſimo exconſule. Cum autem convenisſet ſancta quoque & œcumenica ſynodus juſſu Imperatoris congregata in hac a Deo cuſtodita & regia civitate, nempe Georgius & Theodotus, &c.

Cum autem conſediſſent glorioſiſſimi patricii, & conſules, & omnes ſanctiſſimi & religioſi epiſcopi, ordine in eodem Trulli ſecreto, propoſitis in medio ſanctis & intemeratis Chriſti Dei noſtri evangeliis, Conſtantinus religioſiſſimus archidiaconus ſanctiſſimæ hujus catholicæ & apoſtolicæ eccleſiæ, & primicerius religioſiſſimorum notariorum ſanctiſſimi patriarchæ hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis Georgii, dixit: Scit ſancta & œcumenica veſtra ſynodus, quod viceſimo octavo præteriti menſis Martii, producti ſunt a Georgio religioſiſſimo diacono & bibliothecario hujus ſanctiſſimæ & magnæ Dei eccleſiæ diverſi libelli, & alia dogmatica chartacea opera, & libri diverſi qui juſſu ſanctiſſimæ ſynodi fuerunt deleti. Meminit autem omnino veſtra amplitudo, & ſancta & œcumenica veſtra ſynodus, quod in iis quæ jam mota ſunt, prolati ſunt ex venerando patriarchio hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis duo libri ſanctæ quintæ ſynodi, poſt factam lectionem reliquarum ſynodorum. Et quod in primo libro in proœmio inventi ſunt tres quaterniones poſiti ſine inſcriptione, narrantes Menæ quæ dicitur orationem ad Vigilium, qui tunc erat Papa Romæ veteris: quam reprehenderunt qui erant partis Agathonis ſanctiſſimi Papæ Apoſtolicæ ſedis Romæ veteris, dicentes eſſe falſam: & quod poſt lectionem hujus libri, cum ſecundus quoque liber legeretur hujus ſanctæ quintæ ſynodi, inventi ſunt duo libelli qui dicuntur Vigilii ad Juſtinianum piæ memoriæ Imperatorem, & Theodoram Auguſtam. Quibus libellis offenſi ſunt qui ſunt ſedis Apoſtolicæ, dicentes hos quoque libellos eſſe falſos; & quod petierunt hos libros tempeſtive examinari; & rejecimus in hunc diem.

Glorioſiſſimi magiſtratus & ſancta ſynodus dixerunt: Fiat interim, ut par eſt, lectio eorum quæ jam ſunt acta. Et lecta ſunt.

Glorioſiſſimi magiſtratus & ſancta ſynodus dixerunt: Oportet duos libros quintæ ſanctæ ſynodi, qui etiam jam traditi ſunt a Georgio religioſiſſimo diacono & bibliothecario, rurſus ab ipſo in medium adduci, ut accuratius dijudicemus, an ut dixerunt legati ſanctiſſimi Papæ veteris Romæ Agathonis, ii ſint falſati. Similiter autem proferri quoque chartaceum authenticum volumen ſeptimæ actionis dictæ ſanctæ quintæ ſynodi, ut examinemus, & recte dijudicemus an in tegrum manſerit, & nullis violatum inſidiis. Prolatique ſunt ii duo libri, & chartaceum volumen ab eodem religioſiſſimo bibliothecario Georgio.

ACTIO XIII.

Glorioſiſſimi magiſtratus & ſancta ſynodus, dixerunt: Dicat Georgius religioſiſſimus diaconus & bibliothecarius hujus ſanctiſſimæ magnæ Dei eccleſiæ, an prolati duo libri & chartaceum volumen, ſunt ea ipſa quæ jam protulit.

Georgius religioſiſſimus diaconus, & bibliothecarius, dixit: Certe, domine, hi ſunt duo libri qui continent acta ſanctæ & œcumenicæ quintæ ſynodi, & particula ſeptimæ authenticæ actionis ejuſdem ſanctæ quintæ ſynodi, quomodo ea quoque jam protuli. Diligentius autem quærens in bibliotheca venerandi patriarchii, inveni etiam alium librum chartaceum ejuſdem ſanctæ quintæ ſynodi, quem etiam affero: & ſi videtur ſanctæ noſtræ ſynodo, jubete eum afferri.

Dixit ſancta ſynodus: Quem in manibus ſe habere chartaceum ſanctæ quintæ ſynodi librum dixit Georgius religioſiſſimus diaconus, & bibliothecarius hujus venerandi patriarchii, proferat; ut conferantur cum duobus jam allatis libris. Et fuerunt prolati.

Dixit ſancta ſynodus: Accedat in medium Georgius religioſiſſimus diaconus, & bibliothecarius: & tangens propoſita intemerata Dei noſtri evangelia, nos certiores reddat, an prædicti duo libri, & volumen eo modo quo ea invenit & accepit in bibliotheca venerandi patriarchii, ita etiam nunc ſunt. Et tactis propoſitis intemeratis Dei evangeliis, idem religioſiſſimus diaconus, & bibliothecarius Georgius, dixit: Per has ſanctas poteſtates, & Deum qui per eas eſt locutus, hi duo libri ſanctæ quintæ ſynodi, & volumen ſeptimæ actionis ejuſdem ſanctæ quintæ ſynodi, ſicut etiam jam producti & prolati fuerunt, ita etiam nunc ſunt, ſicut etiam eos inveni & accepi in bibliotheca venerandi patriarchii: & neque fuit a me aliquid adjectum nec ablatum, nec, quod ſciam, abullo penitus; ſed & qui a me fuit inventus in præſentia in eadem bibliotheca venerandi patriarchii liber chartaceus ejuſdem ſanctæ quintæ ſynodi, ita eſt ſicut illic inventus fuit ſitus. Surgenteſque ſanctæ ſynodi religioſiſſimi epiſcopi, cum in manus ſumpſiſſent duos dictos libros, & volumen chartaceum, & notata in eis loca diligenter conſideraſſent; & cum chartaceo libro ea contuliſſent qui in præſentia prolatus fuerat a Georgio religioſiſſimo diacono & bibliothecario, & etiam cum aliis antiquis libris chartaceis ejuſdem ſanctæ quintæ ſynodi, dixerunt: Cum duos libros prolatos a Georgio religioſiſſimo diacono, & bibliothecario ſanctæ Dei magnæ eccleſiæ hujus civitatis, & volumen chartaceum ſeptimæ actionis ſanctæ quintæ ſynodi diligenter conſideraverimus, ſicut petierunt legati ſanctiſſimi Papæ ſedis Apoſtolicæ veteris Romæ Agathonis, his collatis cum nuper prolato chartaceo ſynodali libro & aliis antiquis libris chartaceis, & invenerimus eoſdem duos libros & chartaceum volumen ſeptimæ actionis inter ſe quidem conſentientes; ſed eis eſſe additam quæ Menæ ad Vigilium dicitur orationem, & libellos a Vigilio, ſicut duo qui dicuntur facti ad Juſtinianum divinæ memoriæ Imperatorem, & ejus conſortem Theodoram: in quibus libellis apparuit eos & anathematizare Theodorum Mopſueſtiæ epiſcopum, & Ibæ quæ dicitur epiſtolam: & ſcripta Theodoreti adverſus duodecim capita ſancti Cyrilli Alexandrini epiſcopi, & dogmatice, ut videtur, in eis verbum ſic definire: Anathematizamus autem Theodorum quoque Mopſueſtiæ epiſcopum, ut qui fuerit ſemper alienus ab eccleſiis, & contrarius ſanctis patribus: qui non confitetur incarnatum fuiſſe Deum Verbum, nempe Chriſtum, unam eſſe hypoſtaſim, & unam perſonam, & unam operationem. Hæc cogno-

Actio XIII.

Anno Christi 681.

vimus, ſicut affirmaverunt legati Apoſtolicæ ſedis veteris Romæ, neque facta, neque ſcripta fuiſſe tempore dictæ ſanctæ quintæ ſynodi; ſed adjectos quidem fuiſſe tres quaterniones primi libri ſanctæ quintæ ſyodi, in quibus habetur oratio quæ dicitur Menæ. Deinde autem in ſecundo quoque libro in ſeptima actione mutatum quidem fuiſſe decimum quintum quaternionem: adjecta autem eſſe etiam quatuor folia ſine inſcriptione ante decimum ſextum quaternionem: in quo habentur duo libelli qui dicuntur fuiſſe Vigilii ad Juſtinianum & Theodoram divinæ memoriæ, qui ſunt ambo ſine inſcriptione. Eos autem qui duos dictos libros falſaverunt, & chartaceum volumen tamquam ex appellatione illorum adulterarunt, ea inſeruiſſe adverſus recta dogmata: quando quidem neque in nunc prolatis veteribus & incorruptis libris ſanctæ quintæ ſynodi, neque in chartaceo libro qui nunc fuit inventus in bibliotheca venerandi patriarchii, ſitæ ſunt hæ orationes Menæ ad Vigilium; & Vigilii ad Juſtinianum & Theodoram divinæ memoriæ. Sed cum hæc inverimus ficte eſſe inſerta ab iis qui ea falſarunt, ut quæ diabolicam participant operationem: chartaceum quidem falſarum volumen ſtatuimus expungi in locis, in quibus ſunt factæ additiones: libros autem ipſos quoque notari obeliſcis, in locis in quibus ſunt corrupti, & expungi. Eos autem qui ea falſarunt, anathemati ſubjici: & nominatim cum eis anathematizari Menæ quæ ad Vigilium dicitur orationem, & Vigilii ad Juſtinianum & Theodoram divinæ memoriæ duos veluti libellos.

Macrobius religioſiſſimus epiſcopus Seleuciæ Iſauriæ, dixit: Refero ad vos glorioſiſſimos ſanctamque & oecumenicam veſtram ſynodum, quod ad me venit liber ſanctæ quintæ ſynodi, qui mihi traditus fuit a quodam Philippo duce exercitus hujus imperialis, ὁμοίως. Quem cum legiſſem, inveni ipſum eſſe falſatum in ſeptima actione. Cumque rogaſſem eumdem Philippum, cuinam dediſſet librum? Dixit mihi ſe dediſſe Stephano Monacho diſcipulo Macarii. Litteræ autem in quibus facta fuit falſa ſuppoſitio Vigilii, factæ ſunt plane manu propria Georgii monachi, qui fuit tempore Macarii. Nam quando erat patriarcha meus dictus Macarius, intrabam in ædes ejus, & aſpiciebam ipſum Georgium monachum ſæpe ſcribentem: & recte ſcio ea eſſe ſcripta manu ejus. Peto ergo a veſtra amplitudine & ſancta ſynodo, ut in medium veniens idem Georgius monachus, de eo interrogetur.

Glorioſiſſimi magiſtratus & ſancta ſynodus, dixerunt: Georgius monachus, de quo facta eſt mentio, veniant in medium. Et ingreſſus eſt.

Glorioſiſſimi magiſtratus & ſancta ſynodus dixerunt: Georgio reverentiſſimo monacho ſtanti in medio, oſtendatur hic liber, ut ipſe agnoſcat an ejus manu ſcriptæ ſint litteræ, quæ ex additione ſunt in his duobus foliis. Georgius reverentiſſimus monachus, libro inſpecto, dixit: Hic liber, qui nunc fuit prolatus a Macrobio ſanctiſſimo metropolitano Seleuciæ, & mihi oſtenſus, fuit Philippi ducis exercitus imperialis, ὁμοίως. Ipſe autem Philippus erat vicinus patris Stephani, qui cecidit ſicut Macarius hæreticus. Quando ergo fuit quæſtio inter Theodorum, qui fuit patriarcha hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis, & dictum Macarium, de fide, acceperunt exempla, ut dicebant, a patriarcha, Macarius & Stephanus, libellorum, qui dicuntur Vigilii: & ſcripſimus in quaterniones: & ab eis fuerunt traditi pio noſtro Imperatori. Fiduciam ergo acceperunt Stephanus & Macarius, ut qui tradidiſſent domino quaterniones: & unicuique venienti eos oſtendebant. Ille ergo Philippus habens hunc librum, attulit eum videndum Stephano hæretico, dicens: Veniens ab occidente attuli hunc librum quintæ ſynodi: & vide an recte habeat. Hic autem liber non habebat libellos qui dicuntur Vigilii. Dixitque ei Stephanus hæreticus: Ut ſcias, eſt aliquid in eo prætermiſſum. Philippus ergo cum rogavit, dicens: Si ſcias aliquid quod ſit prætermiſſum, id imple. Ipſe ergo Stephanus juſſit me ſcribere ipſos libellos. Et ſcripſi ex dictis exemplis, & dedi ipſi Stephano. Revera hæc ſunt ſcripta manu mea, & ea agnoſco. Non ſolum autem in hoc libro fecerunt hanc additionem libellorum qui dicuntur Vigilii: ſed quicumque libri quintæ ſynodi ad eos pervenerunt, non habentes libellos qui dicuntur Vigilii, addiderunt iidem Macarius & Stephanus. In eorum quoque manus incidit alius liber Romanus quintæ ſynodi, quem dicebant ſe emiſſe ſex ſolidis ab uxore, quæ fuerat Innocentii patricii. Summam autem hujus libri Romani pulchre novit Conſtantinus religioſiſſimus preſbyter ſanctiſſimæ hujus magnæ eccleſiæ, & Romanus grammaticus.

Glorioſiſſimi magiſtratus, & ſancta ſynodus, dixerunt: Præſens Conſtantinus religioſiſſimus preſbyter & grammaticus Romanus, dicat an vera dixerit Georgius reverentiſſimus monachus de libro Romano, cujus fecit mentionem.

Conſtantinus religioſiſſimus preſbyter, & grammaticus Romanus, dixit: Scio, domine, quod tempore Pauli quondam patriarchæ, cum veniſſet Fortunius quondam Carthaginenſis archiepiſcopus; & eſſet ipſe celebraturus in ſanctiſſima magna eccleſia, quæſitum eſt quomodo deberet ſedere, an ante metropolitanos, qui hic degebant, an poſt eos. Quærente autem eodem Paulo quondam patriarcha librum quintæ ſynodi, ut ſciret quomodo deberent ſedere, forte fortuna etiam inventus fuit Romanus liber ejuſdem ſynodi: quem ſecutus idem Paulus, fecit eum ſedere ordine. Protulit autem eumdem librum Romanum ex bibliotheca, & dixit mihi: Vide an is ſit plenus & perfectus, ſicut chartaceum authenticum volumen ſanctæ quintæ ſynodi. Et inveni eumdem librum Romanum deficere in ſeptima actione, ſi conferatur cum volumine chartaceo. Dixit autem mihi idem Paulus patriarcha: Accipe eccum diaconum Sergium, qui dicitur Antipiſida, quoniam pulchre ſcribit; & oſtende ei quomodo oporteat ſcribere Romanas litteras, & adde ea quæ deſunt. Sunt autem quæ addidimus in eodem Romano libro in ſeptima actione, libelli qui dicuntur Vigilii quondam Papæ Romani: quos etiam verti Romane ex eodem volumine; & ut dixi, ſcripſit idem Sergius memoratus diaconus. Quæ autem ſcripta fuerant ab eodem Sergio diacono, qui dicebatur Antipiſida, in eumdem Romanum librum injecit Theodorus ſcriba, qui habebat officinam in ſancto Joanne Phoca. Hæc, domine, ſcio vere facta eſſe.

Glorioſiſſimi magiſtratus, & ſancta ſynodus, dixerunt: Præſens Sergius religioſiſſimus diaconus, cum audierit quæ dicta ſunt a Conſtantino religioſiſſimo preſbytero & grammatico Romano, quæ novit dicat cum omni veritate.

Sergius religioſiſſimus diaconus ſanctiſſimæ magnæ eccleſiæ dixit: Plurimis abhinc annis me accerſit Paulus olim patriarcha Conſtantinopolitanus, & dixit mihi: Vide quid vertat dominus Conſtantinus grammaticus Romanus ex volumine quintæ ſynodi, & id ſcribe Romanis litteris. Hæc cum audiiſſem, ut ſervus & ſubjectus obedii, & ſcripſi: & ea dedi ipſi domino Conſtantino preſbytero & grammatico.

Exclamavit ſancta ſynodus: Anathema Menæ orationi quæ dicitur ad Vigilium, & iis qui eam finxe-

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XI.

runt seu conscripserunt: Anathema libellis qui dicuntur facti esse a Vigilio ad Justinianum & Theodoram divinæ memoriæ, quos esse falsos fuit demonstratum: Anathema, ut semel dicamus, iis qui falsaverunt acta sanctæ & œcumenicæ quintæ synodi: Anathema iis qui docuerunt & exposuerunt, & docent aut docturi sunt unam voluntatem & unam operationem in incarnata œconomia Domini nostri Jesu Christi veri Dei, qui est unus ex sancta Trinitate. Sanctis quatuor synodis æterna memoria. Sanctæ quintæ synodo æterna memoria. Multi sint anni Imperatoris, Constantini magni Imperatoris multi anni. Pacifici Imperatoris multi anni. Rectæ fidei custodis multi anni. Fili Dei, ei vitam: Fili Dei, ei victorias.

Theodorus religiosissimus episcopus Trimithuntinus insulæ Cypriorum, vicem gerens Epiphanii sanctissimi archiepiscopi ejusdem insulæ Cypriorum, simul cum Stratonico religiosissimo episcopo Solorum, & Tychone religiosissimo episcopo Cyri, qui erant ambo synodi dictæ Christi amantis Cypriorum insulæ, dixerunt: Docemus vos gloriosissimos & sanctam & œcumenicam vestram synodum, quod afferimus sententias diversorum sanctorum & eximiorum patrum, quæ significant duas naturales voluntates & duas naturales operationes in incarnata œconomia Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri: inter quas sita est etiam sententia sancti Athanasii Alexandrini quondam archiepiscopi, ex oratione quæ inscripta est in dictum evangelii, quod dicit: *Nunc turbata est anima mea.* Est autem nobis in regione liber quoque ejusdem sancti Athanasii, qui habet integram hanc ejus orationem. Nobis autem huc nuper ingressis jussu pii & a Deo coronati magni nostri Imperatoris, cum quæsissemus libros sententiarum patrum quas afferimus, ut eas afferremus ad sanctam vestram synodum, invenimus librum chartaceum vetustissimum, qui habet diversas homelias ejusdem sancti Athanasii, in quibus hæc quoque scripta est oratio in illud, *Nunc turbata est anima mea.* Petimus ergo a vestra amplitudine, sanctaque & œcumenica vestra synodo, an ei placet ut hunc librum, qui est in nostris manibus, tradamus legendum.

Gloriosissimi magistratus, & sancta synodus, dixerunt: Quem dixerunt se habere in manibus librum sancti Athanasii, religiosi episcopi insulæ Cypriorum, cum suscipientes ii qui excipiunt acta præsentis synodi, nobis omnibus audientibus legant orationem quæ in ea continetur, in illud, *Nunc anima mea turbata est.* Cumque eum librum sumpsisset Agatho religiosissimus lector & notarius sanctissimi patriarchæ Constantinopolitani, legit orationem in eo scriptam sic ad verbum: *Athanasii archiepiscopi Alexandrini, in illud, Nunc turbata est anima mea.* Quod Dominus nobis similis factus sit, magna est utilitas: nam nos quoque ei efficimur similes. Nam si ipse non fuisset factus similis hominibus, non potuissent homines Deo fieri similes. Sed Deo facto homini similes fiunt homines: quoniam oportet eum qui descendit, ut nobis fiat similis, in hoc maxime fieri similem, in quo mutatione opus habebamus, nempe in affectionibus & passionibus, ut ea traduceret ad impatibilitatem. Nemo autem sit qui non credat de passionibus, existimans mutari divinitatem: sed cogitet a carnis & animæ motione ei fieri passionem & accedere & vinci. Propterea enim accessit, ut vincerentur: & ideo victa est, ut universa humana natura beneficio afficeretur propter humanam naturam. Illinc enim incipientes transformamur omnes, ex patientibus impatibiles & ex mortuis effecti viventes. Ne ergo conturbetur quisquam ex incredulitate, si dicit Dominus, cum sit Deus & homo, *Nunc anima mea turbata est.* Hoc enim factum est cedente quidem divinitate, excitata autem carne: cum posset divinitas prohibere turbationem; sed nolente, ne dissolveret similitudinem quæ ei nobiscum intercedit. Tale quid autem est intelligendum ex iis rebus quæ apud nos fiunt. Mel aqua contemperatum: mel nequaquam est mutatum, sed aqua abundavit. Quando est ergo motus carnis in Domino, hanc accipiamus similitudinem, tamquam aquæ in musto majorem abundantiam. Quando autem rursus apparet divinitas, & operatur virtutes, & ostendit potestatem, hanc accipiamus similitudinem tamquam melle aquam superante. Potest enim divinitas aliquando quidem carni cedere, ut plus abunde: aliquando autem ipsa vincere, tollens passionem & carnis imbecillitatem: signum est autem. Quadraginta totos dies abstinet ab alimento corporis, & non esurit corpus. *Post hæc* enim, sicut scriptum est, *esurit*: hic est carnis major abundantia; deinde esurit post tantum tempus, id quod est carnis magis abundavit; ut scilicet & inferretur tentatio, & qui tentat pudore afficeretur; & homo qui ab initio ceciderat propter cibum, resurgeret propter abstinentiam a cibo. Fert autem carnis quoque perturbationem accedens ad mortem: etenim quomodo futurus erat obediens, nostram pro nobis implens obedientiam, nisi & habuisset repugnantiam & eam superasset? Nobis cum ex carne aliqua facta fuerit repugnantia, si non obedierimus quidem jussui a carne victi, hoc modo peccatum accidit. Ergo in Domino quoque oportebat fieri repugnantiam a carne, vincere autem obedientiam. Si enim Deus quoque, sed in carne & secundum carnem implet obedientiam, & carnis voluntatem vincit voluntate divinitatis, sicut dixit: *Descendi de cælo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus, qui misit me, Patris*, propriam dicens voluntatem suam voluntatem carnis: nam caro quoque fuit ejus propria: non est enim divina voluntas Filii a Dei voluntate separata. Oportebat moveri voluntatem carnis, subjici autem divinæ voluntati: & sic solvuntur hominum inobedientiæ per hanc admirabilem inobedientiam, qua Christus pro nobis obediit. Vide autem facto motu carnis, quid dicit: *Et quid dicam? Pater, serva me ab hac hora. Sed propterea veni ad hanc horam. Pater glorifica nomen tuum.* Illud, *Quid dicam, Pater? Serva me ab hac hora*; locutus est secundum motum carnis, hoc, *Propterea veni in hanc horam*: propemodum carnali voluntati ne concedente quidem apparere divina voluntate. Illud enim, *Quid dicam?* est verbum veluti interrumpentis, ut nobis quidem clare appareat, quod caro quidem vera, caro autem subjecta, & quæ non potest sicut equus detrahere equitem, neque adeo manum deponere quæ regit. Quidnam autem reputat & considerat affectio? Non probrum, non dedecus, sed gloriam suam & Patris, & ad passionem magis contendit, quam eam aversatur. *Pater, glorifica nomen tuum.* Nulla erit, inquit, a me recusatio: sed veniet quod recusatur, & veniet id quod non recusat. Nam natura quidem carnis recusat mortem, idque erat in Christo, quoniam Verbum vere factum est caro; divina autem voluntas eligit mundi salutem, quam mors effecit. Deinde cernitur implere illud, *ut faciam voluntatem ejus, qui me misit.* Dicit Christus: *Pater, glorifica nomen tuum*: datumque fuit e cælo responsum: *Et glorificavi, & rursus glorificabo.* Ut videamus quod nulla sit disputatio, neque separatio Patris & Filii; vel potius ut lucrifaciamus nostram cum Deo conjunctionem, quæ facta est in Christo. Nam nullus quidem est ex hominibus, qui non se abduxerit a voluntate Dei in aliqua

Matth. 26.

Joan. 6.

Joan. 12.

ACTIO XIV.

parte, vel rei, vel temporis. In ſolo autem Chriſto A eſt ſervatum ut non ſepararetur a voluntate. Quem ſequentes lucrifaciamus cum Deo conjunctionem & ſalutarem unionem, ad ejus ſimilitudinem, ad ſimilitudinem divinæ unionis. Similiter dixit: *Ego & Pater unum ſumus: ſic hi quoque in nobis unum ſint.*

Dixit ſancta ſynodus: Aperte nunc in lecta oratione, duas naturales voluntates in incarnata œconomia unius ex ſancta Trinitate Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri, inclytus oſtendit Athanaſius.

Domitius religioſiſſimus epiſcopus Pluſiadis dixit: Refero ad veſtram amplitudinem, ſanctamque & œcumenicam veſtram ſynodum, quod quidam Polychronius preſbyter & monachus, idem ſentiens quod Macarius & Stephanus hæretici, & volens illorum impia B confirmare dogmata, non parum decipit ſimpliciores per impiam & falſam ſuam doctrinam. Si ergo videtur veſtræ amplitudini, ſanctæque & œcumenicæ veſtræ ſynodo, is ad vos accedat, & ſuam fidem exponat.

Glorioſiſſimi magiſtratus, & ſancta ſynodus, dixerunt: Sufficiunt quidem quæ hodierno die acta ſunt. Polychronius autem reverentiſſimus preſbyter & monachus altero die ad nos adducatur, ut de ſua fide interrogetur.

Eſt ea quæ ſupra appellata eſt Actio decimaquarta, pag. 1178. B.

ACTIO DECIMAQUARTA.

TOMUS X.

C IN nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti Dei & Servatoris; imperii a Deo coronatorum & ſereniſſimorum noſtrorum dominorum Flaviorum, Conſtantini quidem pii & a Deo electi Imperatoris ſemper Auguſti, anno viceſimo octavo; & poſt conſulatum ejus divinæ manſuetudinis, anno decimo tertio; Heraclii autem & Tiberii a Deo cuſtoditorum ejus fratrum, anno viceſimo ſecundo, viceſimo ſexto menſis Aprilis, indictione nona, propoſito venerando ſenſu pii & Chriſti amantis Imperatoris Conſtantini, in ſecreto divini palatii quod vocatur Trullus, cum juſſu ejus divinæ ſerenitatis vice ejus adeſſent & audirent Conſtantinus, &c. Et convenuſſet etiam ſancta & œcumenica ſynodus ejus juſſu congregata in hac a Deo D cuſtodita & regia civitate, nempe Theodorus & Georgius, &c. Cum autem conſediſſent glorioſiſſimi patricii & conſules, & omnes ſanctiſſimi & religioſi epiſcopi per ordinem in eodem ſecreto, propoſitis ſanctis & intemeratis Dei noſtri evangeliis:

Theodorus religioſiſſimus diaconus hujus ſanctiſſimæ magnæ Dei eccleſiæ, & primicerius religioſiſſimorum notariorum ſanctiſſimi archiepiſcopi hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis, dixit: Meminit omnia veſtra amplitudo & præſens ſancta & œcumenica ſynodus, quod in poſtremo conventu Domitius religioſiſſimus Pluſiadis epiſcopus docuit ſanctam veſtram ſynodum, Polychronium reverentiſſimum preſbyterum & monachum, defendentem dogmata impiorum Macarii & Stephani, pervertere quoſdam ex Chriſti amante populo per vanam ſuam doctrinam: & ut adduceretur ad ſanctum veſtram ſynodum interrogandus de veſtra fide: & quod tunc cenſuit veſtra amplitudo, ſanctaque & œcumenica veſtra ſynodus, ut dictus Polychronius altero die ad vos accederet. Ecce ergo ſtat pro velo in præſentia dictus reverentiſſimus Polychronius: & rejecimus uſque in hodiernum diem.

Glorioſiſſimi magiſtratus, & ſancta ſynodus, dixerunt: Ingrediatur Polychronius religioſiſſimus preſbyter & monachus. Et ingreſſus eſt.

Glorioſiſſimi magiſtratus, & ſancta ſynodus, dixerunt: Dicat Polychronius reverentiſſimus monachus fidem ſuam; & quomodo confitetur in incarnata œconomia unius ex ſancta Trinitate Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri.

ANNO CHRISTI 681.

Polychronius reverentiſſimus monachus dixit: Ego do fidei meæ expoſitionem re ipſa vel ſuper mortuum; de eo rogans Filium Dei, ut ipſum ſuſciret: ſin minus autem ſurrexerit, ecce ſynodus & Imperator faciant mihi quod voluerint.

Dixit ſancta ſynodus: Quam fidei expoſitionem vis ponere ſupra mortuum, ut relurgat, ſcire volumus.

Polychronius religioſiſſimus monachus dixit: Ego ponam expoſitionem meam ſuper mortuum, & tunc legite eam.

Dixit ſancta ſynodus: Ecce paratus eſt mortuus, profer fidei tuæ expoſitionem, quæ debet imponi mortuo & eum ſuſcitare. Et protulit idem reverentiſſimus Polychronius chartam bullatam, quæ exprimebat ſcripturam Polychronii confeſſoris, cujus hæc erat inſcriptio: Conſtantino a Deo coronato & ſapientiſſimo Imperatori, Polychronius. Et dixit: In hoc eſt fides mea, & ſic mihi ſignificavit Deus, & id ponam ſuper mortuum: & niſi ſuſcitetur, ecce, ſicut prius dixi, eſt Imperator & ſynodus; & ut jubent judicent.

Dixit ſancta ſynodus: Charta prolata a Polychronio reverentiſſimo monacho aperiatur & legatur. Cumque aperta fuiſſet ea charta, eam ſumens reverentiſſimus lector & notarius ſanctiſſimi patriarchæ Conſtantinopolitani, legit dictam chartam, quæ ſic habebat ad verbum:

Conſtantino clementiſſimo & a Deo coronato Imperatori, ego Polychronius tanquam præſens ſaluto & adoro, affirmans me vidiſſe multitudinem virorum albis veſtibus indutorum, & in medio virum cujus non poſſum narrare virtutem, dicentem mihi: Novam fidem conſtituis, feſtina, dic Imperatori Conſtantino. Ne feceris novam fidem, nec ſuſceperis. Cumque ego Heraclea veniſſem Chryſopolim, cumque ſtarem in heliaco, erat autem hora circiter ſeptima diei, vidi virum terribilem, veſte admodum alba indutum, & ſtetit ante me, dicens: Qui non confitetur unam voluntatem & theandricam, id eſt, divinam ſimul & humanam operationem, non eſt Chriſtianus. Ego autem, dixi: Hanc etiam definiit Conſtantinus ſapientiſſimus Imperator, unam voluntatem & theandricam operationem? Ille autem dixit: Pulchre admodum & pie.

Dixit ſancta ſynodus: Dicat Polychronius reverentiſſimus monachus, ſi litteræ quæ in hac charta continentur, ſunt ſcriptæ propria ejus manu; & an hæc ſit charta, quæ eſt imponenda mortuo, & eum ſuſcitaturum.

Dixit Polychronius reverentiſſimus monachus: Revera, domine, ſcripta ſunt manu mea propria: Et hæc eſt charta, quæ eſt a me imponenda mortuo, & eum ſuſcitatura.

E Glorioſiſſimi magiſtratus, & ſancta ſynodus, dixerunt: Cenſemus ut quæ lecta eſt charta, mortuo imponatur ab ipſo Polychronio, ſicut ipſe propoſuit, extra hoc divinum magnum palatium, in loco publico, nobis præſentibus & populo qui invenitur: ut certior reddatur Chriſti amans populus quomodo Deus oſtendit veritatem. Cumque egreſſi eſſent glorioſiſſimi magiſtratus, & ſancta ſynodus, & plurimus populus congregatus in medio atrio lavacri publici quod vocatur Zeuxippi, propoſito mortuo in grabbato deargentato, ſimiliter præſentibus glorioſiſſimis magiſtratibus & ſancta ſynodo, & plurimo Chriſtiamantiſſimo populo qui illic eſt inventus: accedens idem Polychronius

ANNO CHRISTI 681.

lychronius impoſuit mortuo hanc chartam ſuæ fidei: & cum manſiſſet horas plurimas, & ei inſuſurraſſet, & eorum quæ ab ipſo abſurde & blaſpheme promiſſa fuerant nihil potuiſſe facere, dixit idem Polychronius: Non poſſum ſuſcitare mortuum. Qui itaque præſens illic erat populus, exclamavit dicens: Novo Simoni anathema, Polychronio populi ſeductori anathema. Et rurſus ingreſſi glorioſiſſimi magiſtratus & ſancta ſynodus in ſecretum divini palatii, quod dicitur Trullus, præſente eodem reverentiſſimo preſbytero & monacho Polychronio, dixerunt: Dicat rurſus Polychronius an confiteatur duas naturales voluntates & duas naturales operationes in incarnata œconomia unius ex ſancta Trinitate, Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri. Polychronius reverentiſſimus monachus dixit: Sic ut habet chartula quam tradidi, & poſui ſupra mortuum, ita credo unam voluntatem & theandricam operationem: & nihil aliud dico.

Glorioſiſſimi magiſtratus & ſancta ſynodus dixerunt: Chartulam quam tradidiſti, quis ſcripſit? Dixit Polychronius: Scripta eſt manu mea.

Dixit ſancta ſynodus: Quando Polychronius monachus in ſua mala opinione perſeveravit uſque ad ſenectutem; nunc autem a nobis quoque rogatus quomodo ſentiret de humanæ naturæ ſuſceptione Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri, voluit tentare Spiritum ſanctum; & blaſphema charta compoſita, pudorem exuit, dicens ſe eam velle imponere mortuo; & ad confirmandam quæ in ea ſcripta erat blaſphemiam, ne dicamus fidem, eum ſuſcitare mortuum: nos dicto a ſancto Paulo anathemate jam eum in animo feriimus. Sed ut ſatisfieret Chriſti amantibus populis, quorum plurimos præcedentibus temporibus deceperunt, ipſe & qui ſunt ejuſdem cujus ipſe ſententiæ, conceſſimus ut hæc ejus arrogans & inſana propoſitio publice fieret. Cumque ab eo quæſitus mortuus in medium fuerit adductus, præſentibus nobis & glorioſiſſimis magiſtratibus & multitudine Chriſti amantis populi: & ſicut ille propoſuerat, hoc ejus impium opus impoſuerit, & longo tempore & quanto ipſe voluit propter mortuum ſteterit, & ea quæ ei viſum inſuſurraverit, donec ipſe dixerit ſe nihil poſſe: quomodo enim in Deum blaſphemans poſſet virtutes facere? Cenſemus ut is, utpote populi deceptor & impoſtor, & manifeſtus hæreticus, privetur omni ſacerdotali ordine & miniſterio. Eoque depoſito, ſancta ſynodus exclamavit: Polychronio hæretico, & qui eadem quæ ipſe ſentiunt, anathema. Macario, Stephano, & Polychronio, anathema; Trinitas tres depoſuit.

Glorioſiſſimi magiſtratus dixerunt: Sufficiunt quæ hodierno die acta ſunt.

ACTIO DECIMAQUINTA.

TOMUS XI.

IN nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti Dei & Servatoris noſtri; imperii a Deo coronatorum & ſereniſſimorum noſtrorum dominorum Flaviorum, Conſtantini quidem pii, & a Deo electi Imperatoris ſemper Auguſti, anno viceſimo octavo, & poſt conſulatum divinæ ejus clementiæ, anno tertio decimo; Heraclii autem & Tiberii a Deo cuſtoditorum ejus fratrum, anno XXIII. IX. Auguſti, propoſito venerando ſeſſu pii & Chriſti amantis Imperatoris Conſtantini, in ſecreto divini palatii quod dicitur Trullus; & juſſit ejus divinæ ſerenitatis, vice ejus præſentibus & audientibus Conſtantino, &c. Cum conveniſſet etiam ſancta & œcumenica ſynodus, edicto Imperatoris congregata in hac a Deo cuſtodita & regia civitate: nempe Theodorus, &c.

Ea quæ ſuperne Actio decima ſexta appellatur, pag. 1318. D.

A Cum autem conſediſſent glorioſiſſimi patricii & conſules, & omnes ſanctiſſimi & religioſi epiſcopi per ordinem in eodem Trulli ſecreto, in medio propoſitis ſanctis & intemeratis Chriſti Dei noſtri evangeliis, Theodorus religioſiſſimus diaconus hujus ſanctiſſimæ Dei catholicæ & apoſtolicæ eccleſiæ, & primicerius religioſiſſimorum notariorum, ſanctiſſimi archiepiſcopi hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis, Georgius dixit: Docemus vos glorioſiſſimos, ſanctamque & œcumenicam veſtram ſynodum, quod Conſtantinus qui dicit ſe eſſe preſbyterum ſanctiſſimæ Apameenſis eccleſiæ, quæ eſt ſecunda Syrorum provincia, ſtat ante velum; & rogat ut ei liceat ingredi, ut doceat ſanctam veſtram ſynodum nonnulla quæ pertinent ad B præſentem dogmaticam quæſtionem: & rejecimus in diem hodiernum.

Glorioſiſſimi magiſtratus, & ſancta ſynodus, dixerunt: Ingrediatur dictus reverentiſſimus preſbyter. Et ingreſſus eſt.

Dixit ſancta ſynodus: Qui adſtat reverentiſſimus Conſtantinus dicat ea quæ vult ſignificare, & cauſam propter quam acceſſit. Conſtantinus reverentiſſimus dixit: Dicor Conſtantinus, ſum preſbyter ſanctæ Dei eccleſiæ Apameenſis, ſecundæ Syrorum provinciæ, ordinatus ab Abramio Arethuſæ epiſcopo: veni ad veſtram ſanctam ſynodum, ut vos docerem quod ſi eſſem exauditus, quæ anno abhinc paſſi ſumus, paſſi non eſſemus, nempe quæ paſſi ſumus in bello Bulgariæ. Volui enim ab initio ingredi ad ſynodum, & hortari ut pax fieret, ut aliqua unio intercederet; & nec iſti nec illi opprimerentur; nempe & qui dicunt unam C voluntatem, & qui duas voluntates. Et ivi ad patricium Theodorum prætorem, & rogavi eum ut ipſe pro me alloqueretur ſynodum, ut caritas eſſet & pax: quoniam caritatem & pacem pluſquam omnia diligit Deus. Et nunc jubete, ut quod de fide mihi dedit Deus ſcribam Syriace, & interpretemini Græce.

Dixit ſancta ſynodus: Sicut quæ ſignificaſti nobis Græce expoſuiſti, ita etiam refer fidem tuam. Conſtantinus preſbyter dixit: Accipiam terminum ſex dierum, & ſcribam apud me fidem meam, & eam afferam ad ſanctam veſtram ſynodum.

Glorioſiſſimi magiſtratus & ſancta ſynodus dixerunt: Ex propoſito ad nos acceſſiſti dicturus fidem D tuam: eſt ergo neceſſarium ut ſtatim nobis dicas fidem tuam, & quonam modo dixiſti poſſe fieri unionem. Conſtantinus reverentiſſimus preſbyter dixit: Ego dico duas naturas, ſicut dictum eſt Chalcedone, & duas proprietates: neque quod attinet ad operationes, repugno, ſi eas diciris tamquam proprietates; voluntatem autem unam dico perſonæ Dei Verbi etiam poſt incarnationem. Pater enim & Filius & Spiritus ſanctus eſt una voluntas.

Glorioſiſſimi magiſtratus, & ſancta ſynodus dixerunt: In incarnata œconomia Domini noſtri Jeſu Chriſti, eſt una quam dicis voluntas divinæ ejus naturæ, an humanæ? Conſtantinus reverentiſſimus dixit: Divinitatis dico eſſe voluntatem. E

Glorioſiſſimi magiſtratus, & ſancta ſynodus dixerunt: Humana natura Domini noſtri Jeſu Chriſti, habeme voluntatem, an non? Conſtantinus reverentiſſimus dixit: Naturalem etenim eam habuit ab utero uſque ad crucem; & proprietatem dico eamdem, & eſt proprietas.

Glorioſiſſimi magiſtratus, & ſancta ſynodus, dixerunt: Quid ergo? a cruce dimiſit Chriſtus naturam humanam? Conſtantinus reverentiſſimus dixit: Non manſit cum eo humana voluntas; ſed manſit cum ſanguine & carne: quoniam non opus habet nec ut comedat, nec ut bibat, nec ut dormiat, nec ut ambulet.

ACTIO XV.

Glorioſiſſimi magiſtratus, & ſancta ſynodus, dixerunt : Prius dixiſti unam habere voluntatem perſonam Dei Verbi, & poſtea dixiſti ejus humanitatem habere voluntatem naturalem : unde ex tuis verbis unam habuit perſonalem voluntatem & unam naturalem : & quomodo tu unam voluntatem opinaris in Chriſto ? Conſtantinus reverentiſſimus dixit : Chriſtus dimiſit, & ipſam exuit cum ſanguine & carne.

Glorioſiſſimi magiſtratus, & ſancta ſynodus, dixerunt : Ubi autem manſit caro & ſanguis ? Conſtantinus reverentiſſimus dixit : Ipſam exuit.

Glorioſiſſimi magiſtratus, & ſancta ſynodus, dixerunt : Quis carnem exuit ? Conſtantinus reverentiſſimus dixit : Chriſtus.

Glorioſiſſimi magiſtratus, & ſancta ſynodus, dixerunt : Humanam quoque voluntatem ſimul cum carne exuit ? Conſtantinus reverentiſſimus dixit : Ita, domine, voluntatem illam.

Glorioſiſſimi magiſtratus, & ſancta ſynodus, dixerunt : Macarius qui fuit patriarcha Antiochiæ, ſic credidit ut tu dicis ? Conſtantinus reverentiſſimus dixit : Ita, domine, ſicut ego dico unam voluntatem, ita etiam dicebat Macarius : ex eo enim audivi.

Dixit ſancta ſynodus : Ita ſentis, & in ea ſententia perſeveras ? Dixit Conſtantinus : Ita, domine, ſentio, & ita credo, & non poteſt aliter fieri.

Exclamavit ſancta ſynodus : Hæc eſt opinio Manichæorum ; hæc eſt fides Apollinaris : anathema ſit ei cum ejus dogmatibus : novo Manichæo anathema : novo Apollinari anathema : expellatur Manichæus. Et poſtquam expulſus fuit ipſe Conſtantinus, Georgius ſanctiſſimus archiepiſcopus hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis dixit : Ego & pauci quidam ſanctiſſimi epiſcopi ex iis qui ſunt ſub mea ſede, certo conſilio & ex certa œconomica rogamus, ut ſi fieri poſſit ne nominatim in acclamationibus anathematizentur hæ perſonæ, nempe Sergius, Pyrrhus, Paulus, & Petrus.

Dixit ſancta ſynodus : Eos qui ſemel ſunt condemnati, & noſtra jam ſententia ex ſacris diptychis ejecti, oportet nominatim quoque anathematizari in acclamationibus.

Georgius ſanctiſſimus archiepiſcopus hujus regiæ civitatis, dixit : Quoniam multitudinis ſeu multorum ubique plus valet conſilium, neceſſe eſt ut dictæ perſonæ nominatim anathematizentur. Exclamaverunt omnes : Multi ſint anni Imperatoris : Conſtantini magni Imperatoris multi anni : orthodoxi Imperatoris multi anni : Conſtantini novi Juſtiniani Imperatoris multi anni : cuſtodis orthodoxæ fidei multi anni. Eccleſiarum firmamentum ſerva, Domine : cuſtodem fidei ſerva, Domine. Agathonis Papæ Romani multi anni : Georgii patriarchæ Conſtantinopolitani multi anni : Theophanis patriarchæ multi anni : orthodoxæ ſynodi multi anni. Theodoro hæretico Pharanitæ anathema : Sergio hæretico anathema : Cyro hæretico anathema : Honorio hæretico anathema : Paulo hæretico anathema : Petro hæretico anathema : Macario & Stephano & Polychronio hæreticis anathema : Sergio qui fuit epiſcopus Pergæ anathema : univerſis hæreticis anathema : omnibus qui defendunt hæreticos anathema. Augeatur fides Chriſtianorum. Orthodoxæ & œcumenicæ ſynodi multi anni.

Glorioſiſſimi magiſtratus dixerunt : Dicat ſancta & œcumenica ſynodus, an aliquid reſtet ex iis quæ pertinent ad accuratam comprehenſionem hujus quæſtionis, & an opus ſit ut veſtra ſanctitas amplius ſcrutetur aut quærat.

Dixit ſancta ſynodus : Sufficiunt quidem quæ huc uſque acta ſunt & decertata, & pertinent ad præſentem quæſtionem dogmaticam. Die autem ſequente inſpirante ſancto & vivifico Spiritu, ſynodice decernemus quæ conveniunt orthodoxæ fidei.

ANNO CHRISTI 631.

Eſt eo quod ſupra appellatur Actio decimo octava, p. 1130. B.

ACTIO DECIMASEXTA.

TOMUS XII.

IN nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti Dei & Servatoris noſtri, imperii a Deo coronatorum & ſereniſſimorum dominorum noſtrorum Flaviorum, Conſtantini quidem mitiſſimi & a Deo electi Imperatoris ſemper Auguſti, anno viceſimo octavo, & poſt conſulatum ejus divinæ ſerenitatis anno decimo tertio, Heraclii autem & Tiberii a Deo cuſtoditorum ejus fratrum, anno XXXIII. decimo ſexto menſis Septembris, indictione X. Præſidente eodem pio & Chriſti amante Imperatore Conſtantino, in ſecreto divini palatii quod appellatur Trullus, & juſſu ejus divinæ ſerenitatis præſentibus & audientibus Nicæta glorioſiſſimo conſule, patricio & magiſtro imperialium officiorum, Theodoro glorioſiſſimo conſule, patricio Comite imperialis obſequii, & ſubpræpoſito Thraciæ, Sergio glorioſiſſimo conſule patricio, Paulo glorioſiſſimo conſule patricio, Juliano glorioſiſſimo conſule patricio & militarium rationum ſuppoſitore, Conſtantino glorioſiſſimo conſule, patricio & curatore regiæ domus Hormiſdæ, Anaſtaſio glorioſiſſimo conſule, patricio & vicario comitis excubiarum imperialium, Joanne glorioſiſſimo conſule, patricio & quæſtore, Polyeucto glorioſiſſimo conſule, Thoma glorioſiſſimo conſule, Paulo glorioſiſſimo conſule & adminiſtratore provinciarum Orientalium, Petro glorioſiſſimo conſule, Leontio glorioſiſſimo conſule & domeſtico menſæ imperialis. Cum conveniſſet ſancta & œcumenica ſynodus Imperatoris edicto congregata in hac a Deo cuſtodita & regia civitate, nempe Theodorus & Georgius religioſiſſimi preſbyteri, & Joannes religioſiſſimus diaconus legati ſanctiſſimi Papæ ſedis Apoſtolicæ veteris Romæ Agathonis, &c. Cum autem ſediſſent glorioſiſſimi patricii & conſules, & omnes ſanctiſſimi metropolitani & epiſcopi per ordinem in eodem Trulli ſecreto, propoſitis in medio ſanctis intemeratis Chriſti Dei evangeliis :

Theodorus religioſiſſimus archidiaconus hujus ſanctiſſimæ Dei catholicæ & apoſtolicæ magnæ eccleſiæ, & primicerius religioſiſſimorum notariorum ſanctiſſimi patriarchæ Conſtantinopolitani Georgii, dixit. Magnæ pietatis eſt indicium, ■ ſereniſſime domine, in iis quæ ad divinum cultum pertinent præcipuam adhibere diligentiam : deinde quæ ad Chriſti amantem ſpectant rempublicam negotia recte dirigere. Quod quidem pulchre facis, o vir clementiſſime, depoſita quidem omni moleſtia negotiorum ſæcularium, rerum autem divinarum cura ſuſcepta & ſtudio gratia ſancti Spiritus. Hoc eſt veſtrum decus eximium, præ pietate adverſus diabolum cogere exercitum, & adverſus impiam ejus catervam ſacrum congregaſſe cœtum : hanc, inquam, ſanctam magnamque & œcumenicam ſynodum : quæ ut oportebat, magna multorum dierum diligentia & labore perfecit quod erat agendum de inculpata noſtra Chriſtianorum fide, præſidio freta veſtræ pietatis, & quomodocumque exortam in fide orthodoxa diſcordiam procul amandavit ; nixa quidem doctrina veritatis, confirmata autem beatiſſimorum patrum ab omni reprehenſione alienis & vere divinis traditionibus, ut licet conſiderare ex iis quæ acta ſunt in ſcriptis in unoquoque eorum quæ ſunt confecta. Cernum autem & ab errore alienum nunc edidit decretum, virtute divinarum ſcripturarum ornatum, & ſanctorum patrum doctrina utens, ad confirmanda quidem recta dogmata pietatis, gloriam

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XVI.

autem pii veſtri imperii : idque habemus in manibus legendum, ſi videatur.

Conſtantinus pius Imperator dixit : Legatur decretum, cujus facta eſt mentio. Et accipiens Agatho religioſiſſimus lector & notarius ſanctiſſimi archiepiſcopi hujus a Deo cuſtoditæ & regiæ civitatis Georgius, legit decretum, quod ſic habet ad verbum :

Sancta magna & œcumenica ſynodus, Dei gratia & pio pii & fidelis Imperatoris Conſtantini edicto congregata in hac a Deo cuſtodita & regia civitate Conſtantinopoli nova Roma, in ſecreto divini palatii, quod dicitur Trullus, definiit ea quæ ſunt [illegible] ſubjecta :

Dei Patris Unigenitus Filius & Sermo, nobis in omnibus abſque peccato homo factus, Chriſtus verus Deus noſter, aperte prædicavit in vocibus evangelicis : *Ego ſum lux mundi. Qui ſequitur me, non ambulabit in tenebris, ſed habebit lumen vitæ.* Et rurſus : *Pacem meam dimitto vobis, pacem meam do vobis.* Hanc divinam a Deo dictam ſequens doctrinam noſter mitiſſimus Imperator, defenſor quidem rectæ fidei, hoſtis autem malæ opinionis, congregata hac noſtra ſancta & œcumenica ſynodo, univerſum cœtum eccleſiæ uniit. Unde etiam noſtra ſancta & œcumenica ſynodus, aliquot annorum impietatis errore procul expulſo, ſanctorum & eximiorum patrum rectam ſemitam abſque errore ſecuta, ſanctis & œcumenicis ſynodis pie conſenſit : in omnibus nempe ea quæ fuit Nicææ, trecentorum, inquam, decem & octo ſanctorum patrum qui convenerunt adverſus inſanum Arium : & ei quæ ipſam ſecuta eſt Conſtantinopoli, centum quinquaginta divinorum patrum adverſus Macedonium hoſtem ſancti Spiritus, & impium Apollinarem : ſimiliter & eam quæ prius habita fuit Epheſi adverſus Neſtorium qui ſentiebat cum Judæis, congregatis ducentis divinis patribus : & ei quæ Chalcedone, ſexcentorum triginta divinitus inſpiratorum patrum adverſus Eutychem & Dioſcorum Deo inviſos: præter has harum quoque ultimæ ſanctæ quintæ ſynodo, quæ fuit hic congregata adverſus Theodorum Mopſueſtiæ, Origenem, Didymumque & Evagrium, & ſcripta Theodoreti contra duodecim capita inclyti Cyrilli, & Ibæ epiſtolam quæ dicitur ſcripta eſſe ad Marem Perſam: non temere innovanda in omnibus quidem renovans decreta pietatis, expellens autem profana dogmata impietatis, & quod a trecentis decem & octo patribus fuit expoſitum, & rurſus a centum quinquaginta patribus divine confirmatum, quod etiam reliquæ ſanctæ ſynodi, ad omnem animæ perniciosam hæreſim evertendam, lubenter admiſerunt & confirmarunt ſymbolum, noſtra ſancta & œcumenica a Deo inſpirata obſignavit ſynodus.

Expoſitio fidei ſanctorum & beatorum trecentorum decem & octo patrum, qui Nicææ convenerunt.

CRedimus in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem omnium viſibilium & inviſibilium. Et in unum Dominum Jeſum Chriſtum Filium Dei unigenitum, ex Patre genitum, hoc eſt, ex eſſentia Patris, Deum ex Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero : genitum, non factum, conſubſtantialem Patri, per quem omnia facta ſunt tam quæ ſunt in cælo, quam quæ in terra : qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit, & incarnatus & homo factus eſt; paſſus eſt & reſurrexit: Et aſcendit in cælos, & ſedet ad dexteram Patris, & venturus eſt judicare vivos & mortuos: Et in Spiritum ſanctum. Eos autem qui dicunt, erat quando non erat, & priuſquam genitus eſſet non erat; & ex iis quæ non erant factus eſt; aut ex alia ſubſtantia aut eſſentia eſſe dicunt, aut mutabilem aut alterabilem Filium Dei; eos anathematizat ſancta Dei catholica & apoſtolica eccleſia.

Expoſitio fidei centum & quinquaginta ſanctorum & beatorum patrum, qui erant Conſtantinopoli.

CRedimus in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, viſibiliumque omnium & inviſibilium. Et in unum Dominum Jeſum Chriſtum, Filium Dei unigenitum, qui genitus eſt ex Patre ante omnia ſæcula; lumen de lumine, Deus verus de Deo vero, genitus non factus : conſubſtantialis Patri : per quem omnia facta ſunt : qui propter nos homines & propter noſtram ſalutem deſcendit de cælis, & incarnatus eſt de Spiritu ſancto & beata virgine : & homo factus eſt, & crucifixus eſt pro nobis ſub Pontio Pilato, paſſuſque & ſepultus eſt, & reſurrexit tertio die ſecundum ſcripturas : Et aſcendit in cælos, & ſedet ad dexteram Patris, & rurſus venturus eſt cum gloria judicare vivos & mortuos, cujus regni non erit finis : Et in Spiritum ſanctum Dominum & vivificantem, qui ex Patre procedit, qui cum Patre & Filio ſimul adoratur & conglorificatur, qui locutus eſt per prophetas : Et in unam catholicam & apoſtolicam eccleſiam. Confitemur unum baptiſma in remiſſionem peccatorum; exſpectamus reſurrectionem mortuorum, & vitam venturi ſæculi. Amen.

Sancta & œcumenica ſynodus dixit : Sufficiebat quidem ad perfectam orthodoxæ fidei agnitionem & confirmationem, hoc pium & orthodoxum divinæ gratiæ ſymbolum. Sed quoniam non ceſſavit qui fuit ab initio vitii inventor, cum inveniſſet ſerpentem adjutorem, per ipſum humanæ naturæ mortem inferre venenatam : ita nunc quoque cum ſuæ voluntati apta inveniſſet inſtrumenta, Theodorum ſcilicet qui fuit epiſcopus Pharan, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Petrum, qui fuerunt antiſtites hujus regiæ civitatis, & præterea Honorium qui fuit Papa Romæ veteris, Cyrum qui fuit epiſcopus Alexandriæ, & Macarium qui fuit proxime antiſtes Antiochiæ, & Stephanum hujus diſcipulum, non ceſſavit per ipſos in cœtu eccleſiæ erroris ſuſcitare ſcandala, unius voluntatis & unius operationis in duabus naturis unius ex ſancta Trinitate Chriſti Dei noſtri: in orthodoxo populo nova voce ſeminans hæreſim Apollinaris : quæ cum impiorum Severi & Themiſtii animæ exitioſa conſentit opinione, & perfectionem humanæ naturæ ſuſceptionis ejuſdem unius Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri, fraudulenta quadam inventione ſtuduit perimere; ut quæ intelligenter animatam ejus carnem, ſine voluntate & operatione blaſpheme ex eo introduceret. Suſcitavit ergo Chriſtus Deus noſter fidelem Imperatorem, ut qui novum Davidem hominem ſecundum cor ſuum inveniſſet, qui ſicut ſcriptum eſt, *non dedit ſomnum oculis ſuis, nec palpebris ſuis dormitationem*, donec per hunc noſtrum a Deo congregatum & ſacroſanctum cœtum, invenit perfectam rectæ fidei prædicationem. Nam ſecundum a Deo dictam vocem, *ubi ſunt duo aut tres congregati in nomine meo, illic ſum in medio eorum.* Quæ quidem ſancta & œcumenica ſynodus, fideliter ſuſcipiens & ſupinis manibus amplectens ſanctiſſimi & beatiſſimi Papæ veteris Romæ Agathonis relationem ad maxime pium & fidelem noſtrum Imperatorem Conſtantinum; quæ nominatim ejicit eos qui prædicarunt & docuerunt, ut prius eſt oſtenſum, unam voluntatem

Joan. 8. 12.

Joan. 14. 27.

Pſal. 131.

Matth. 18. 20.

ACTIO XVI.

ANNO CHRISTI 681.

& unam operationem in incarnata œconomia Chriſti veri Dei noſtri; ſimiliter autem admittens etiam alteram ſynodalem relationem ſanctæ ſub eodem ſanctiſſimo Papa ſynodi centum & viginti quinque Dei amantium epiſcoporum ad divinam ejus ſerenitatem, ut quæ conſentiant cum ſancta ſynodo Chalcedonenſi, & epiſtola ſanctiſſimi & beatiſſimi Papæ ejuſdem veteris Romæ Leonis, miſſa ad ſanctum Flavianum, quam etiam rectæ fidei columnam vocavit hæc ſynodus; & cum ſynodalibus epiſtolis ſcriptis a beato Cyrillo adverſus impium Neſtorium ad epiſcopos Orientis; ſequaturque ſanctas & œcumenicas quinque ſynodos, ſanctoſque & eximios patres: & eis convenienter confiteri decernat Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum verum Deum noſtrum, qui eſt unus ſanctæ conſubſtantialis & vitæ principalis autoris Trinitatis, perfectum in divinitate & perfectum in humanitate, Deum vere, & hominem vere eumdem ex anima rationis compote & corpore: conſubſtantialem Patri ſecundum divinitatem, & conſubſtantialem nobis eumdem ſecundum humanitatem, & nobis in omnibus ſimilem abſque peccato: ante ſæcula quidem ex Patre genitum ſecundum divinitatem, in ultimis autem diebus eumdem propter nos & propter noſtram ſalutem, ex Spiritu ſancto & Maria Virgine proprie & revera Dei parente ſecundum humanitatem; unum & eumdem Chriſtum Dominum unigenitum: qui in duabus naturis, inconfuſe, immutabiliter, individue, inſeparabiliter cognoſcitur naturarum differentia, nequaquam ſublata propter unionem; ſed ſervata potius proprietate utriuſque naturæ, & concurrente in unam perſonam, & unam hypoſtaſim, nec diviſa in duas perſonas: ſed unum & eumdem Filium unigenitum Deum Verbum Dominum Jeſum Chriſtum: quemadmodum multis retro ſæculis prophetæ, & ipſe Jeſus Chriſtus nos docuit, & ſanctorum patrum nobis tradidit ſymbolum; & duas naturales voluntates in eodem, & duas naturales operationes individue, inſeparabiliter, immutabiliter, inconfuſe, ſecundum ſanctorum patrum doctrinam ſimiliter prædicamus. Et duas quidem naturales voluntates, non contrarias, abſit, ſicut impii dixerunt hæretici; ſed humanam ejus voluntatem ſequentem & non reſiſtentem aut reluctantem; immo vero ejus divinæ & omnipotenti ſubjectam voluntati. Oportebat enim carnis moveri voluntatem, ſubjici autem divinæ voluntati, ut ſapientiſſimus dicit Athanaſius. Sicut enim ejuſdem caro, Dei caro eſt & dicitur: ita etiam naturalis voluntas ejus carnis, Dei Verbi eſt & dicitur: ſicut ipſe dicit: *Deſcendi de cœlo, non ut faciam voluntatem meam, ſed voluntatem qui miſit me Patris*: propriam ſuam voluntatem, dicens voluntatem carnis. Nam caro quoque fuit ejus propria. Nam quemadmodum ſanctiſſima & inculpata caro ejus animata deificata non fuit ſublata, ſed in ſua definitione permanſit & ratione: ita etiam humana ejus voluntas deificata non fuit ſublata, immo vero conſervata, ut vult theologus Gregorius, qui dicit: *Illius enim velle, qui ut Servator intelligitur, ne Deo quidem eſt contrarium, ut quod ſit totum deificatum.* Duas autem naturales operationes individue, immutabiliter, inſeparabiliter, inconfuſe, in eodem Domino noſtro Jeſu Chriſto vero Deo noſtro ſentimus, nempe divinam operationem & humanam operationem, ut vult divinus Leo, qui dicit apertiſſime: *Operatur enim utraque forma cum alterutrius ſocietate id quod habuit proprium: Verbo quidem id quod eſt Verbi operante: corpore autem efficiente id quod eſt corporis.* Non enim utique unam dabimus naturalem operationem Dei & rei creatæ: ut neque quod eſt creatum ad divinam reducamus eſſentiam; neque quod eſt divinæ naturæ eximium, deducamus ad locum qui convenit genitis. Unius enim & ejuſdem miracula & paſſiones cognoſcimus, ſecundum aliud & aliud earum ex quibus eſt naturarum, & in quibus eſſe habet, ut divinus dixit Cyrillus. Inconfuſum ergo & individuum omni ex parte conſervantes, vocis compendio univerſum enuntiamus: unum ſanctæ Trinitatis Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum verum Deum noſtrum eſſe credentes, dicimus duas ejus naturas reſplendere in una hypoſtaſi: in qua miracula & paſſiones per totam œconomicam ejus converſationem, non ſecundum phantaſiam, [illegible] oſtendit: naturali in ipſa una hypoſtaſi differen[illegible]cognita, quod cum alterutrius ſocietate utraque natura velit & operetur propria. Qua quidem ratione duas quoque naturales voluntates & operationes convenienter concurrere opinamur ad ſalutem humani generis. His igitur cum omni cura & diligentia a nobis definitis, ſtatuimus nulli licere aliam fidem proferre ſeu conſcribere, aut componere, aut aliter docere. Eos autem qui audent aut componere aliam fidem, aut proferre, aut docere, aut tradere aliud ſymbolum iis qui volunt converti ad agnitionem veritatis ex paganiſmo, aut ex Judaïſmo, ſeu ex hæreſi qualibet; aut vocis novitatem ſeu dictionis inventionem introducere ad ea evertenda quæ nunc ſunt a nobis definita; eos, ſi ſint quidem epiſcopi aut clerici, epiſcopos eſſe alienos ab epiſcopatu, & clericos a clero: ſi ſint autem monachi aut laïci, anathematizari.

Joan. 4. 34.

SUBSCRIPTIONES.

Theodorus minimus preſbyter ſanctæ eccleſiæ Romanæ, & legatus Agathonis beatiſſimi & œcumenici Papæ urbis Romæ, ſubſcripſi.

Georgius minimus preſbyter ſanctæ eccleſiæ Romanæ, & legatus Agathonis beatiſſimi & œcumenici Papæ urbis Romæ, ſubſcripſi.

Joannes minimus diaconus ſanctæ eccleſiæ Romæ, & legatus Agathonis beatiſſimi & œcumenici Papæ urbis Romæ, ſubſcripſi.

Georgius Dei miſericordia epiſcopus Conſtantinopolis novæ Romæ decrevi, & ſubſcripſi.

Petrus preſbyter, & legatus Apoſtolicæ ſedis magnæ civitatis Alexandrinæ, ſubſcripſi.

Theophanes Dei miſericordia epiſcopus Theopolis, ſeu Antiochiæ, definii & ſubſcripſi.

Georgius minimus preſbyter, legatus Theodori religioſiſſimi preſbyteri, & legati Apoſtolicæ ſedis ſanctæ Chriſti Dei noſtri civitatis Hieroſolymitanæ, ſubſcripſi.

Joannes Dei miſericordia epiſcopus Theſſalonicenſis, & vicarius Apoſtolicæ ſedis Romæ & legatus, ſubſcripſi.

Theodorus Dei miſericordia epiſcopus Trimithuntinus inſulæ Cypriorum, & vicarius Epiphanii ſanctiſſimi archiepiſcopi, ſubſcripſi.

Theodorus minimus preſbyter & vicarius Theodori beatiſſimi archiepiſcopi Ravennatis, definii & ſubſcripſi.

Joannes indignus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Portuenſis, & legatus totius ſynodi ſanctæ & apoſtolicæ eccleſiæ Apoſtolicæ ſedis urbis Romæ, definii & ſubſcripſi.

Stephanus Dei miſericordia epiſcopus Corinthius, & legatus Apoſtolicæ ſedis Romæ, definii & ſubſcripſi.

Baſilius Dei miſericordia epiſcopus metropolis civitatis Gortynæ Cretenſium inſulæ, & legatus ſanctæ ſynodi Apoſtolicæ ſedis veteris Romæ, definii & ſubſcripſi.

Abundantius epiſcopus Tempſanæ, & apocriſiarius

ANNO CHRISTI 681.

totius ſynodi ſanctæ & Apoſtolicæ ſedis urbis Romæ, ſubſcripſi & definii.
Et ſic de aliis.

ACTIO XVI.

Subſcriptio pii & Chriſti amantis Imperatoris Conſtantini: Legimus & conſenſimus.

Conſtantinus pius Imperator dixit: Dicat ſancta & œcumenica ſynodus, an ex conſenſu omnium ſanctiſſimorum epiſcoporum, pronuntiatum fuit decretum, quod lectum eſt in præſentia.

Exclamavit ſancta ſynodus: Omnes ſic credimus: una fides: omnes ſic ſentimus, omnes conſenſimus & lubentes ſubſcripſimus, orthodoxe omnes credimus. Hæc eſt fides apoſtolorum, hæc eſt fides patrum, hæc eſt fides orthodoxorum. Multi ſint anni Imperatoris. Perfectiones duarum naturarum Chriſti Dei noſtri tu explicaſti. Lumen pacis cuſtodi, Domine. Marciano novo Conſtantino ſempiterna memoria: novo Juſtiniano Conſtantino ſempiterna memoria. Univerſos hæreticos tu fugaſti. Eum qui hæreticos deſtruxit cuſtodi, Domine. Eos qui dividunt & confundunt tu fugaſti. Abſit invidia a veſtro imperio. Deus conſervet veſtram potentiam. Deus pacatum veſtrum reddat imperium. Veſtra vita, vita orthodoxorum. Rex cæleſtis, terrenum regem cuſtodi. Per te œcumenica eccleſia in pace egit. Neſtorio, & Eutychi, & Dioſcoro, anathema. Apollinari, & Severo, anathema. Iis qui ea quæ ipſi ſentiunt, anathema. Theodoro Pharanitanæ epiſcopo anathema. Sergio & Honorio anathema. Pyrrho & Paulo anathema. Cyro & Petro anathema. Macario & Stephano & Polychronio anathema. Univerſis hæreticis anathema. Iis qui prædicarunt & prædicant, & docturi ſunt unam voluntatem & unam operationem in incarnata œconomia Chriſti Dei noſtri, anathema.

Conſtantinus pius Imperator dixit: Deum teſtamur ſanctæ & œcumenicæ veſtræ ſynodo, quod abſque ulla vel in hanc vel illam partem contraria affectione nos primum ineſſit deſiderium & zelus, ut nulli reprehenſioni affinis ſit noſtra Chriſtianorum fides, noſque eam firmam conſervemus & ſtabilem, in nomine Dei, ſecundum doctrinam & traditionem nobis traditam per evangelium & ſanctos apoſtolos, & per expoſitiones ſanctarum & œcumenicarum quinque ſynodorum & ſanctorum eximiorum patrum. Neque parum nos urgebat hujus rei deſiderium, ex quo juſſu Dei noſtri auctoritate ſuſcepimus ſedem noſtri imperii. Quando ergo viſum eſt Deo tempus præbere, adhortati ſumus ut veſtrum fieret congregatio: ad hoc ut vos ſequentes regulas ſanctarum ſcripturarum, omnem vocum novitatem aut innovationem, quæ nulli reprehenſioni affini noſtræ Chriſtianorum fidei his proximis temporibus, a quibuſdam male ſentientibus adjuncta fuerat, expelleretis; & eam nobis puriſſimam traderetis, ſicut prius dictum eſt, ad ſanctas & œcumenicas quinque ſynodos & expoſitiones ſanctorum patrum reſpicientes, ut nos eam uſque ad mortem conſervemus. Illic ergo vobiſcum in judicio contendam in terribili Dei tribunali, quando eſt judicaturus vivos & mortuos, ſi quid cognoſcitis prætermiſſum in decreto a vobis expoſito. Dicat ergo, ſi quis ex vobis velit, ut eſt conſentaneum, aliquid dicere; ut examinata quæ ab aliquo ex vobis afferetur oratione, omni ex parte perfectam, gratia & inſpiratione ſancti Spiritus, ſuſcipiamus ſanctam & nulli reprehenſioni noſtram affinem fidem, nobis traditam a ſanctis apoſtolis & diſcipulis Domini & Servatoris noſtri Jeſu Chriſti veri Dei noſtri, & deinceps inventis A eximiis patribus, & ſanctis quinque & œcumenicis ſynodis: ut in uno ore & uno corde, omnes Dei eccleſiæ in noſtro imperio hymnum emittant Deo multæ miſericordiæ, recte tractantes verbum ejus veritatis: extinguatur autem omnino omnis hæreticæ arrogantiæ fremitus ab ejus bonitate.

Exclamavit ſancta ſynodus: Multi anni Imperatoris. Chriſti amantis Imperatoris multi anni. Pium Chriſtianorum Imperatorem ſerva, Domine. Orthodoxam fidem tu confirmaſti. Decretum eſt orthodoxum. Ei qui decreto contradicit, anathema. Qui contradicit decreto, eſt hæreticus. Qui contradicit decreto, eſt diviſor. Qui decretum non ſuſcipit, eſt Apollinariſta. Qui decretum non ſuſcipit, eſt Eutychianiſta, B Neſtorianis anathema. Eutychianiſtis anathema. Apollinariſtis anathema. Omnibus quæ Chriſto repugnant hæreſibus, anathema. Sempiterna memoria Imperatori. Sempiternum permaneat veſtrum imperium.

Conſtantinus pius Imperator dixit: Etſi omnino veſtra ſanctitas & pietas eſt defeſſa ex longo itinere & diuturna hic mora; at meritas certe gratias, poſt eam quæ a ſuperis dabitur remunerationem, accipietis a noſtro imperio; quod cum multi erraſſent circa fidem orthodoxam, ſublata diſcordia in unam & eamdem confeſſionem concorditer convenimus, ſperantes veram & citiſſimam ſalutem a Deo munifico interceſſionibus ſanctæ & immaculatæ Dei parentis & veſtræ ſanctitatis, accipere.

C Dixit ſancta ſynodus: Pie domine & ſereniſſime, orationem compellatoriam ad colendam veſtram potentiam de more compoſuimus: & ſi videatur veſtræ pietati, jubete eam legi.

Conſtantinus pius Imperator dixit: Quæ a ſancta veſtra ſynodo compoſita fuit compellatoria oratio, tradatur & legatur. Quæ tradita fuit & lecta, ſic habens ad verbum:

Oratio compellatoria ſanctæ & œcumenicæ ſextæ ſynodi, ad pium & Chriſti amantem Imperatorem Conſtantinum.

D CUm a dextera quæ univerſum effecit & continet, imperatoriæ poteſtatis diadema merito acceperis, Chriſti amans Imperator: benignitate & manſuetudine & tibi congenita circa fidem pietate & rectitudine, Deum qui te conſtituit imperatorem cupis remunerari. Iis enim antidotis eum ſcis placare, quibus ſolet coli. Quænam autem Deo a vobis poteſt fieri magnificentior donorum oblatio, quam in eum caritatis & fidei ardens oſtenſio, & ſanctarum eccleſiarum pacifica per vos conſtitutio? Quamobrem longe plurima ſuſcepiſti certamina, eorum quæ diſſidebant & disjuncta erant procurans concordiam. Nam vos quidem per Chriſtum benigne regnatis: Chriſtus autem per nos ſuis eccleſiis lubens pacem conciliat. Ipſe & nunc veſtram ſuſcitavit ſerenitatem, movit ad zelum E fidei orthodoxæ, ut hanc œcumenicam ad ſe convocaret ſynodum: & nuper quidem exortæ hæreſis ſubverteret improbitatem, veritatis autem confirmaret prædicationem: ut eo procedente ſit firmus, nulliſque ſeditionibus exagitatus eccleſiæ cœtus. Neque enim ferendum eſſe duxiſti, o ſapientiſſime Imperator, ut in aliis quidem inter nos conveniamus & conſentiamus, in ipſa autem vitæ noſtræ ſumma diſſideamus & ſejungamur: idque cum ſimus invicem alter alterius membra, & unum Chriſti corpus conſtituamus per eamdem inter nos ſententiam & fidem.

Quid eſt autem Imperatori convenientius, quam ante omnia ſubditos ornare pietate, per quod in aliis quoque beata eſt reſpublica? Divinitſimis itaque veſtris

ACTIO XVI.

ANNO CHRISTI 684.

juſſis cedentes, & veteris Romæ apoſtolicæque arcis ſummus antiſtes, & nos minimi, Chriſti tamen ſacerdotes & miniſtri; ille quidem pro ſe litterarum imaginem, & qui vicem ejus gererent ſacerdotes conſtituit; nos autem cum eis & omnes ſimul colendam potentiæ tuæ ſedem corporaliter circumſtitimus. Atque ſi omnes quidem ſimpliciter & abſque calliditate retro ante evangelicam ſuſcepiſſent prædicationem, & contenti fuiſſent apoſtolicis conſtitutionibus, res recte & ut decet ſe habuiſſent: & nec inter hæreſiarchas & hierarchas, id eſt pontifices, conflati eſſent labores concertationum. Oportebat enim, oportebat, hos quidem quietos præbere ſalutem; illos autem ad pugnam non attrahi, & tempus tranquillitate non tumultibus diſtribui: ſed quiete philoſophari & cum Deo colloqui, & ſubjectis exemplum conſtitui bonarum actionum. Quoniam autem ſatanæ vis adverſa non ſinit quieſcere; ſed tamquam bellicis artibus inſtructos ſuos excitat miniſtros, erroris doctrinis tamquam occultis gladiis multorum mentes dolo interimentes: ea de cauſa Chriſtus quoque Deus noſter, Patris ſapientia & virtus, per quam univerſum conſtituit & continet, adverſus eos ſuos milites opportune excitat: qui accipiunt gladium ſpiritus ad eos exſcindendos & de medio tollendos qui manum extollunt adverſus peculiarem ſuum populum, & regiam eccleſiæ more latronum conantur expugnare, & quæ ſunt intus margaritas, divinissima, inquam, eloquia diripere & conculcandas præbere porcinis dogmatibus: adverſus quos rhomphæam quoque jubet acui: *Excitare rhomphæa adverſus lupos paſtores, & confice eos qui oves conturbant.* Zach. 13.

Sic ergo & univerſarum ſynodorum factæ ſunt congregationes, Imperatorum & majorum noſtrum propugnantium annatæ præſidiis. Surrexit Arrius diviſor & ſector Trinitatis: & protinus Conſtantinus ſemper Auguſtus, & Silveſter inſignis, magnam & ſuſpiciendam Nicææ ſynodum congregarunt: per quam Trinitas & fidei dictavit ſymbolum, & Arrianam condemnavit pravitatem: & juſta pœna eccleſiæ hoſtem, nempe Arrium, in turpibus, ſed quæ ei conveniebant, locis ultus eſt. Macedonius aſpernabatur & abrogabat divinitatem Spiritus, & id quod dominatur ſervum eſſe ſtatuebat: ſed maximus Imperator Theodoſius, & Damaſus fidei adamas, cujus infractus animus diverſæ improbæque ſententiæ inſultibus non fuit fauciatus, Gregoriuſque, & Nectarius, in hac regia civitate cœtum congregaverunt: & profanam quidem linguam a ſacerdotii munere abſciderunt, ut quæ nefariis blaſphemiis ſanctum Spiritum impeteret: fidei autem ſymbolum rurſus explicarunt, quod Spiritus ſit Deus confirmantes per ea quæ efficerunt apertius. Atque eos quidem qui Trinitatis ſolvebant unitatem, virtus diſſolvit Trinitatis. Porro autem varia quoque & multiplex fuit contradictio de œconomia Unigeniti: ſed quæ ſunt magis generalia perſequi feſtinat oratio. Rurſus Neſtorius, & rurſus Cæleſtinus & Cyrillus: ille quidem Chriſtum dividebat & diſcindebat: illi autem a Domino adjuti cum eo qui ſcepera tenebat, dejecerunt eum qui dividebat. Epheſus & eorum quæ illic acta ſunt tabulæ, voce ſcripta ſilentes, hæc loquuntur negotia. Deinde deliræ Eutychis amentiæ altera fabula, qui Servatoris omnino recuſabat humanæ naturæ ſuſceptionem, & prodigioſe narrabat quamdam ejus adumbratam nobiſcum ſimilitudinem. Oportebatne tacere, & non viros exſurgere ſpiritales, divinis de Deo ſermonibus falſiloquiis ſilentium imponentes? Et quomodo non ſuccenſuiſſet Deus maledictis appetitus, & non defenſus? Leonis itaque pagina tamquam vehemens rugitus Roma reſonuit: & quæ tunc erat archimandrita feram exterruit, & a grege monaſtico abegit: ejuſque phantaſiam & viſionem reprobavit & delevit. Hanc ergo a Deo ſcriptam paginam Marcianus Imperator divinissimus, & Anatolius antiſtes Conſtantinopolitanus, cum univerſo Chalcedone a Chriſto congregato conventu amplexi ſunt, manuque & lingua comprobarunt, & ei ſubſcripſerunt: eaque Dioſcori ſpiritus, qui cum Eutyche conſpirabat, aboleverunt. Sic poſtea cum pio Juſtiniano conſenſit Vigilius: & quintæ ſynodi conſtituit concilium, quæ deprehenſa fuerant & latuerant, quorumdam opera abominatione pleniſſima, anathematizans.

Hæc cum ſic habeant, fuit neceſſarium ut veſtra Chriſti amans manſuetudo hunc ſacroſanctum & celebertimum congregaret conventum: quod conferet ſe utraque recte facere: nempe & cauſam quidem excutere eccleſiarum diſſenſionis, quæ autem disjuncta erant reducere ad unionem. Non ferebas enim, o colende domine, diu intueri nuper contextam falſæ doctrinæ inventionem, orthodoxæ fidei tunicam diſcindentem: ſed tamquam per inſtrumenta, audemus dicere, ſancti Spiritus, per nos & nobiſcum quod diſciſſum erat retexuiſti, & integritati reſtituiſti. Et cum ſancti Spiritus inſpiratione conſpirantes, & inter nos omnes concordantes & congruentes, & cum Agathonis beatiſſimi Patris noſtri & ſummi Papæ dogmaticis ad veſtram potentiam litteris conſentientes, & ſanctæ quæ ſub eo fuit ſynodi centum vigintiquinque patrum relationi convenientes, unum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum ex ſancta Trinitate incarnatum glorificamus, qui in duabus perfectis naturis individue & inconfuſe laudatur. Nam ut Verbum quidem, eſt Deo & Patri conſubſtantialis & coæternus: ut qui autem carnem accepit ex impolluta virgine & Deipara Maria, eſt homo perfectus, nobis conſubſtantialis & factus ſub tempore.

Perfectum ergo in divinitate & perfectum eumdem in humanitate, ſecundum paternas retro ante traditiones, & divinum Chalcedonenſe decretum prædicamus: Et ſicut duas accepimus naturas, ita etiam duas naturales voluntates, & duas ejuſdem naturales operationes cognoſcimus. Neutram enim earum quæ ſunt in Chriſto naturarum, in ejus œconomia audebimus pronuntiare abſque voluntate aut operatione: ne ſi forte tollamus earum proprietates, naturas quoque, quarum ſunt proprietates, ſimul tollamus. Non enim negamus naturalem ejus humanitatis voluntatem, aut operationem quæ eſt ſecundum naturam: ne & noſtræ ſalutis diſpenſationis ſummam tollamus, & divinitati paſſiones tribuamus. Eo enim tendebant, qui nuper unam in eo voluntatem & unam operationem impie innovaverunt; Arriique, Apollinaris, & Eutychis, & Severi, pravam renovarunt opinionem. Si enim voluntatis & operationis expertem humanam Domini naturam ſinemus dicere; quomodonam fuit conſervata perfectio in humanitate? Nihil enim aliud conſtituit perfectionem humanæ eſſentiæ, niſi voluntas eſſentialis, per quam liberi arbitrii vis in nobis exprimitur; ita etiam ſe habet eſſentialis operatio. Quomodo enim rurſus dicimus eum perfectum in humanitate, qui nihil humanum paſſus eſt aut operatus? Quemadmodum ergo duarum naturarum concurſio, unam nobis inconfuſam & individuam conſervavit hypoſtaſim: ita etiam una hypoſtaſis in duabus reſplendens naturis, oſtendebat ea quæ erant utrique propria.

Duas ergo naturales in eo voluntates, & duas naturales operationes, quæ conjunctim & indivisibiliter adſunt, glorificamus. Inanes autem vocum novitates & earum inventores, ab eccleſiaſticis ambitibus procul

ANNO CHRISTI 681.

ACTIO XVI.

expellimus, & anathemati merito ſubjicimus: Theodorum inquam, Pharanitam, & Sergium, Paulum, Pyrrhum, & Petrum, qui fuerunt antiſtites Conſtantinopolitani: præterea autem Cyrum quoque qui fuit ſacerdos Alexandrinus: & cum eis Honorium, qui fuit antiſtes Romanus, ut qui illos in eis ſit ſecutus. Præter eos autem præcipua ratione anathematizamus, ut quem etiam depoſuerimus, Macarium, qui fuit epiſcopus Antiochenus, & Stephanum ejus diſcipulum, vel ut melius dicam præceptorem; qui, quæ ante eos fuit impietatem contenderunt defendere, & omnem, ut ſemel dicam, orbem terræ vaſtaverunt: & peſtilentibus quidem ſuis ubique ſcriptis, ſuis autem doloſis ſigillatim inſtitutionibus circumvenerunt multorum ſimplicitatem. Similiter autem Polychronium quoque, ſenſu puerilem & delirum ſenem, qui profitebatur ſe mortuos ſuſcitaturum: & omnes qui aſſerunt, aut aſſeruerunt, aut audent aſſerere unam voluntatem & unam operationem in Chriſti œconomia.

Neque vero aliqui forte accuſent ſanctiſſimi Papæ divinum zelum, & hunc præſentem conventum angelicum: nos enim & illius, & ante nos, & nobiſcum ille, apoſtolicas & paternas ſecuti ſumus traditiones; nihilque invenimus diſcrepans ab earum conſonantia: & alioqui inſurreximus adverſus eos qui inſurrexerant: non autem priores inſurreximus: neque nos priores certamen commiſimus, ſed armati ſumus adverſus eos qui priores cœperant. Quis ergo vidit res adeo admirabiles, & quæ opinionem ſuperant? Spirituale nobis nuper proponebatur ſtadium, & falſæ cognitionis propugnator ſe prior exuebat: neſciebat autem victoriæ coronam non eſſe laturum, ſed etiam ſacerdotii corona exuendum. Summus autem nobis opem ferebat & primus apoſtolus: illius enim imitatorem & cathedræ ſucceſſorem habuimus adhortantem & confirmantem, & theologiæ myſterium litteris apertantem. Tibi a Deo deſcriptam confeſſionem Roma vetus porrexit: lux dogmatum orta eſt ex occidente: charta & atramentum cernebatur, & Petrus loquebatur per Agathonem, & cum contegnanti omnipotente, tu a Deo electe Imperator, tuliſti ſuffragium. Simones adulterini abrogationis penna conciderunt: & everſæ ſunt eorum columnæ: ſtat dejectio & reſurgit fides; & populorum concordia decori ſuo reſtituitur.

Habac. 3. v. ou Græc. *In altum elatus eſt ſol, & luna ſteterit in loco ſuo*, ait propheta. In altum elatus eſt ſol, noſtra ſcilicet mens erecta eſt ad ſolem juſtitiæ, in puriſſimum pure intuens, & hinc ad nos amulit reconciliationem. *Et luna ſteterit in loco ſuo*, eccleſia, inquam, & Chriſti ſponſa ſua honeſtate induitur, & pietate tamquam virginitate amicitur: & certior facta de orthodoxæ fidei alacritate, mundo præbet lucem pacis perpetuæ.

Audite hæc omnes, tam qui terrenum exuiſtis tabernaculum, quam qui eſtis naſcituri: præſentes enim viſione, non auditione, redduntur certiores; & ſoli ſapienti & potenti Deo hymnum gratiarum actionis intenſe offerimus: Luc. 2. *Gloria in excelſis Deo, & in terra*, canentes benigno Chriſto, quod ei placuerit Chriſti amantem ſuſcitare Imperatorem, qui unionem procuravit eccleſiis. Sed, o boni & juſti amans domine, ei qui tibi largitus eſt potentiam, hanc redde gratiam: & iis quæ a nobis ſunt decreta præbe ſigillum: veſtram ſcriptis mandatam imperialem comprobationem, & per divina edicta & pias de more conſtitutiones, horum omnium confirmationem: ut nemo iis quæ acta ſunt contradicat, aut novam machinetur quæſtionem. Scias enim, o ſereniſſime Imperatore, quod nihil eorum quæ in univerſis ſynodis & ſanctis patribus decreta ſunt adulteravimus, immo vero confirmavimus. Et ecce omnes unanimes uno ore eloquimur: *Serva Domine noſtrum Imperatorem*, qui poſt te corroborat fidei fundamentum: benedic vitæ ejus, dirige greſſus conſiliorum ejus. Conculcet vires ſuorum inimicorum: & qui ei reſiſtunt, cadant protinus: quoniam fecit judicium & juſtitiam æternam: & periclitanti veritati manus præbuit, & populum tuum conſervavit, & deduxit ut eſſet ejuſdem ſententiæ.

Lætare, nova Roma Conſtantinopolis, glorificata nomine imperii. Ecce Imperator tuus fideliſſimus, quin etiam fortiſſimus, & accepit armaturam, nempe ſuam zelo motam virtutem; induit thoracem juſtitiam & ſanctitatem; impoſuit galeam prudentiam; virtutum tegumentum & clypeum accepit pietatem inexpugnabilem. His armatum te videat barbarus: & in Deum ſperamus fore, ut domini ſubjungatur imperio. Lætare civitas Sion, orbis terræ ſpecula & imperium. Conſtantinus te purpura ornavit, & fide prius coronavit: & Conſtantinus præter eum te utriſque coronavit: & portæ inferi non prævalebunt adverſus tuum orthodoxum imperium. Lætare & confide, Imperator ſpecioſiſſime: Dominus Deus tuus in te potens, accingens te virtute te ſervabit: inducet in te lætitiam & exſultationem: & augebitur tuum imperium, extollent brachium tuum: & te corroborabit adverſus omnem inimicam impietatem & inſurrectionem: & exſcindentur quidem hoſtes, lætabuntur autem ſubditi: quoniam ego ſum potens, dicit Dominus omnipotens.

SUBSCRIPTIONES SYNODI.

Theodorus minimus preſbyter ſanctæ eccleſiæ Romæ &c.

Dixit ſancta ſynodus: Petimus a pia & a Deo coronata domini potentia, ſicut etiam rogavimus per pio veſtro imperio oblatam compellatoriam orationem, ut per divinam veſtram ſubſignationem robur & auctoritas præbeatur ei quod eſt a nobis enuntiatum & ſubſcriptum, quod etiam nunc lectum eſt coram veſtra divina ſerenitate.

Conſtantinus pius Imperator dixit: Quod petimum eſt a ſancta & œcumenica veſtra ſynodo, ſtatim efficiemus. Quoniam autem ad eorum quæ ad veſtram pietatem referuntur, accuratam comprehenſionem facientes, nihil relinquere volumus non examinatum: cum Citonatus ſanctiſſimus archiepiſcopus inſulæ Sardiniæ fuerit accuſatus de quibuſdam capitibus, quæ eo ſpectabant quod adverſaretur noſtræ ſervituti & noſtræ Chriſti amanti reipublicæ, eaque falſa ſint demonſtrata; iſque vir ſanctiſſimus offenſus ſit innocens: rogamus ſanctam veſtram & œcumenicam ſynodum, ut eumdem ſanctiſſimum Citonatum ſuſcipiat: ut & eum inter vos annumeretis, & in orthodoxæ fidei a decreto ſancto Spiritu per ſanctam veſtram ſynodum enunciato faciatis eum ſubſcribere. Et poſtquam idem ſanctiſſimus Citonatus huic decreto ſubſcripſit, & Theodorus epiſcopus Aureliopolis; in manus ſummens idem pius Imperator quod in præſentia ſuæ ſerenitatis lectum fuerat ſubſcriptum ſanctæ ſynodi decretum, id ſua manu ſubſignavit, ut contineatur in ipſo prius ſito decreto in præſenti Actione.

Dixit ſancta ſynodus: Petimus a divina domini potentia, ad majorem orthodoxæ fidei ſecuritatem & confirmationem, ut ſubſcripta exempla decreti lecti in præſentia veſtræ ſereniſſimæ potentiæ, tradantur quinque ſedibus patriarchalibus cum pia veſtra ſubſignatione.

Conſtantinus pius Imperator dixit: Id quoque quod nunc eſt petitum a ſancta veſtra ſynodo, pie efficiemus.

Sciendum quod, ſicut effatus fuerat ſeu promiſerat

ACTIO XVI.

ANNO CHRISTI 680.

pius & Chriſti amans Imperator Conſtantinus, exempla decreti cum ſubſignatione mitiſſimæ ejus ſerenitatis præbuit quinque ſedibus patriarchalibus.

Apoſtolicæ ſedi ſancti & apoſtolorum principis Petri, ſeu Agathoni ſanctiſſimo Papæ Romæ veteris.

Sedi ſanctiſſimæ catholicæ & apoſtolicæ magnæ eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, ſeu Georgio ſanctiſſimo & beatiſſimo patriarchæ.

Apoſtolicæ ſedi ſancti evangeliſtæ Marci, qui honoratur in magna civitate Alexandrina, per Petrum religioſiſſimum preſbyterum & legatum.

Sedi Antiochenæ magnæ civitatis per Theophanem ſanctiſſimum patriarcham.

Sedi ſanctæ Chriſti Dei noſtri reſurrectionis, ſeu Hieroſolymorum, per venerandæ hujus ſedis vicarium Theodorum, qui fuit poſtea patriarcha Antiochenus.

EXEMPLUM

Litterarum miſſarum a ſancta & œcumenica ſexta ſynodo ad Agathonem ſanctiſſimum & beatiſſimum Papam Romæ veteris.

Sancta & œcumenica ſynodus, Dei gratia & pio juſſu pii & fideliſſimi Imperatoris Conſtantini congregata in hac a Deo cuſtodita & regia civitate Conſtantinopoli nova Roma, in ſecreto divini palatii quod appellatur Trullus, ſanctiſſimo & beatiſſimo Papæ veteris Romæ Agathoni, ſalutem in Domino.

MAximi morbi maximis indigent auxiliis, ut ſcitis, beatiſſimi: propterea Chriſtus verus Deus, qui eſt revera eorum quæ ſunt vis curatrix & providens, oſtendit ſapientem medicum, veſtram colendam ſanctitatem, quæ hæreticæ malignitatis morbum orthodoxæ fidei valide expellit medicamentis, & firmiſſimam ſanitatem membris largitur eccleſiæ. Unde etiam nos tibi, ut qui primam ſedem tenes eccleſiæ œcumenicæ, id quod eſt agendum commendamus, ſtanti ſupra firmam petram fidei, quæ continetur litteris veræ confeſſionis veſtræ paternæ beatitudinis ad pium Imperatorem: quas quidem theologice factas eſſe cognoſcimus, tamquam a ſummo vertice apoſtolorum: per quas etiam nuper exortæ hæreſis multiplici errore plenam opinionem fugavimus, præeunte nobis in dogmatibus Conſtantino, qui divine imperat & ſceptra tenet mitiſſime: cum quo impietatis errorem evertimus, hæreticorum impia obſidentes dogmata, & hinc funditus evellentes fundamenta exſecrandæ hæreſis, & cum armis ad ipſos deſcendentes ſpiritalibus & paternis, & linguas eorum appoſitis confundentes dictionibus, ab eis conditam impiæ hæreſis turrim diruimus: ipſos autem ut qui circa fidem percaverant, in matutinis extra caſtra atriorum Dei, ut cum David dicam, anathematibus interfecimus, ſecundum ſententiam quæ ſacris veſtris litteris fuerat in eos prius pronuntiata: Theodorum, inquam, Pharanitem, Sergium, Honorium, Cyrum, Paulum, Pyrrhum, & Petrum. Præter eos autem & poſt eos, hæreticorum anathematibus merito ſubjicimus eos quoque, qui inter vivos ſuſceperunt eorum impietatem; vel, ut apertius dicam, Deo inviſorum Apollinaris, Severi, & Themiſtii: Macarium, qui fuit epiſcopus magnæ civitatis Antiochenæ: quem etiam pedo paſtorali merito privavimus, propterea quod nulla ducereturpœnitentia, nec converteretur ad fidem orthodoxam: Stephanum ejus ad amentiam diſcipulum & doctorem ad impietatem; & qui eſt in hæreticis dogmatibus Polychronium, & eos qui eis ſimilia citra pœnitentiam opinantur, aut docent, aut ſentiunt, aut ſenſerunt dogmata.

Hactenus ergo fuit nobis dolor, triſtitia, & luctus. Non enim caſus proximorum irriſimus: neque de illorum inſania lætati exſultavimus, neque propterea valde elati fuimus: ut propterea magis inveheremur. Non ſic nos de his, o venerandum caput, didicimus, univerſorum Dominum Chriſtum habentes benignum & clementem ac ſumme bonum: qui etiam nos jubet, quoad ejus fieri poteſt, eſſe imitatores ejus pontificiæ, ut bonos decet, legiſlationis, & ſequi exemplum ejus paſtoralis gubernationis. Quin etiam ad converſionem ac pœnitentiam ſereniſſimus Imperator, & nos varie, eos adhortati ſumus: & cum omni cautione & religione omnia fecimus, nihil autem ad gratiam vel ex odio: ſicut vobis licebit cognoſcere ex iis quæ ſunt agitata in unoquoque eorum quæ ſunt conſecuta, & ſcriptorum monimentis ſunt mandata, & in præſentia miſſa ſunt ad veſtram beatitudinem. Deinde etiam per eos qui vicem geſſerunt veſtræ ſanctitatis, Theodorum religioſiſſimum preſbyterum, & Joannem in primis pium diaconum, & Conſtantinum reverentiſſimum hypodiaconum, veſtros filios ſpiritales & dilectos nobis fratres, & ſanctiſſimos epiſcopos a veſtra ſancta ſynodo miſſos, qui pulchre & recte, convenienter veſtræ inſtitutioni, in primo capite fidei nobiſcum decertarunt. Ita nos ſancto Spiritu illuſtrati, & a veſtra doctrina deducti, impietatis difficilia dogmata repulimus, rectiſſimam orthodoxæ fidei ſemitam complanantes, pio & ſereniſſimo noſtro Imperatore nos divine in omnibus fovente & gubernante: deinde etiam uno ex nobis, hujus regiæ Conſtantinopolis ſanctiſſimo antiſtite primo aſſentiente orthodoxæ fidei opuſculo ad pium Imperatorem a vobis miſſo; ut quod eximiis & divinis patribus & quinque ſanctis œcumenicis eſſet conſentiens: atque etiam Chriſto Deo nos omnes continente, id cujus ſtudio tenebamur facile perfecimus. Deus enim erat qui operabatur & coronabat concilium.

Hinc ergo in nos illuxit gratia ſancti Spiritus, per veſtras intenſiſſimas preces nobis poteſtatem concedens exſcindendi omnem zizaniam & lignum non faciens bonum fructum, & jubens id conſumere; & corde linguaque & manu conſentientes, certiſſimum & firmiſſimum adjuvante vivifico Spiritu decretum pronuntiavimus: non tranſmoventes æternos, ut dicitur, terminos; abſit: ſed in ſanctorum & eximiorum patrum ſententiis permanendo definientes: ut, quomodo ex duabus & in duabus naturis, divinitate & humanitate, compoſitus & exiſtens Chriſtus verus Deus noſter a nobis prædicatur & glorificatur inſeparabiliter, immutabiliter, & individue: ita etiam duas naturales voluntates in ipſo, & duas naturales operationes, individue, immutabiliter, inconfuſe & inſeparabiliter aſſerimus; ſicut etiam oſtenſum eſt in iis quæ ſunt a nobis definita ſynodaliter: quibus etiam Deum imitantis Imperatoris noſtri conſenſit potentia, & ea manu propria ſubſignavit: rejicientes, ſicut prius dictum eſt, impiam & phantaſticam de una voluntate & una operatione, in incarnata Chriſti veri Dei noſtri œconomia: & condemnantes hæreſim. Et hinc eorum qui confundunt & dividunt, turbam ſedavimus; & reliquarum hæreſum igneam tempeſtatem extinximus: orthodoxæ autem fidei illuſtrationem vobiſcum clare prædicavimus. Quam etiam rurſus per venerandum veſtrum reſcriptum ſignare, rogamus veſtram paternam ſanctitatem: per quam in Chriſtum ſperantes confidimus, miſericordem ejus bonitatem conceſſurum, ut ſibi ſit commendata Romana reſpublica, quam

Pſal. 100. 8.

ANNO CHRISTI 681.

quam commisit mitissimo nostro Imperatori, & diuturnis exornet victoriis serenissimam ejus manuetudinem. Vestram autem colendam sanctitatem, quæ & hic & in terribili illo suo tribunali sincere & vere fidem confessa est, sanosque conservat ac custodit orthodoxos greges suæ fidei creditos, & omnem quæ est cum vestra beatitudine in Christo fraternitatem, nos & ii qui sunt nobiscum, plurimum salutamus.

Georgius Dei misericordia episcopus Constantinopolis novæ Romæ, subsignavi.

Petrus Dei misericordia presbyter, & legatus Alexandrinæ magnæ civitatis, subsignavi. *Et deinceps ceteri.*

Edictum pii & Christi amantis Imperatoris Constantini, positum in tertio subsellio sanctissimæ magnæ ecclesiæ, prope id quod vocatur Dicymbalum.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi Servatoris nostri, Imperator pius pacificus Christi amans Constantinus, iis qui sunt totius Christi amantis populi qui habitat in hac nostra a Deo custodita & regia civitate. Christianissimæ reipublicæ nobis a Deo commissæ firmamentum & fundamentum est firma & inconcussa fides in Christum: super quam Christus Deus noster & tamquam suam propriam ædificavit ecclesiam, & tamquam omnium regi imperii nostri sedem posuit, & imperialis auctoritatis sceptra nobis tradidit. Nam tamquam excelsam & sublimem quamdam petram, & veluti in medio cæli & terræ sitam, ipsius cum Patre & Spiritu sancto mysticam confessionem nobis ostendit: ut per ipsam, tamquam per mediam scalam, ad cælestem deducamur civitatem: & divinioris imperii induamur potentia. Super hanc petram fiximus gressus cogitationis: in qua etiam firmiter stare jussi sumus, & cui constanter adhærere jubemus subditos: ne quis ex inadvertentia facilis ad movendum, a maligno & elato spiritu pulsus & præcipitatus, decidat in barathrum impietatis.

Semper enim hominum quidem hosti dæmoni est earum ac jucundum, a Deo separare eum qui factus est ad Dei imaginem, & variis fraudibus hominem labefacere. Sed nihil majori studio agit & contentione, quam ut expugnet pietatem, & ecclesiasticæ pacis statum exagitet. Quod & in proxime præcedentibus ostendit temporibus, & suggessit ecclesiis ut mutuum in se bellum susciperent, per instrumenta quæ invenit ad hoc opem ferentia: quæ sacerdotali quidem habitu & prætextu fraudulentam mentem adumbrabant; Christi autem amantibus populis perniciosam eructabant doctrinam. Unius enim voluntatis & unius operationis in Servatoris nostri humanæ naturæ susceptione, seu in duabus ejus naturis, divina, inquam, & humana, decretum innovarunt: ut hinc quoque vellent in Christo unam absurde inducere naturam, illius veteris & corruptæ confusionis recudentes hæresim, cum qua Apollinaris quidem interiit, nefarius autem Themistius fuit anathemate notatus: Eutycheisque & Dioscorus simul cum sua prava opinione fuerunt depositi: & hi omnes, & qui eorum quidem vestigia sunt secuti, viam autem veritati contrariam sunt ingressi, synodalibus & paternis fuerunt condemnati sententiis. Hoc deinceps morbo ecclesias impetierunt, & qui ante nostra tempora profani sacerdotes ecclesias perverse rexerunt. Hi autem sunt Theodorus qui fuit episcopus Pharan: Sergius, qui fuit antistes hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis, & præterea Honorius qui fuit Papa veteris Romæ, qui fuit confirmator hæretis, & ipse sibi ipsi repugnavit; & Cyrus qui fuit A quidem antistes Alexandrinæ ecclesiæ, magno autem studio studuit abrogare decreta orthodoxæ ecclesiæ. Similiter Pyrrhus, Paulus, & Petrus, qui in hujus regiæ nostræ civitatis patriarchali sede sibi invicem successerunt, & perversitatis argumentum alter ad alterum invicem transportarunt. Horum omnium defensores & cohæretici mali male insurrexerunt; Macarius, qui fuit antistes Antiochenus, & Stephanus ejus discipulus; & qui amentiam introducebat, Polychronius, qui longo tempore consenuit in canis hæresis: qui etiam eos quos secuti sunt improbo zelo adeo superarunt, & œstro impietatis adeo fuerunt inflammati, ut Christi invicem membra divellere & dissecare Christi amantibus persuaserint: ut non tantum in barB baros quantum in Christianos Christiani bellum gererent, ecclesiarum inter se perturbationem & seditionem laudi & lætitiæ esse sibi ducentes, cum eos potius lugere oporteret.

Sed nos eos qui antea pie ac religiose, cum ejusdem essent nominis, imperarunt, sequentes; rectoque & inculpato rectæ fidei zelo accensi, & ut sanctæ Dei ecclesiæ in statu pacifico degant nobis primo efficiendum statuentes, id ulterius propter damnum differre gravissimum duximus. Quamobrem hanc sacratissimam sextam synodum convocantes, ut quæ eam præcesserunt, sanctas sequens œcumenicas synodos, erroneorum dogmatum, id est autem dicere, novorum propositiones examinandas introduceret, statuimus. Quæ C quidem sancta synodus, singulis examinatis & dijudicatis, eos quidem qui rectæ sententiæ labefactabant prædicationem, & Christi gregi erant scandalo, a sacerdotali atrio exterminavit: divinitus autem constitutum fecit decretum, quod sanctas Dei ecclesias in unum conciliat, & quod evangelica quidem & apostolica sequitur eloquia, congruit autem cum dictis sanctis quinque œcumenicis synodis.

Quamobrem nos quoque quæ ab eis sunt, decreta comprobare & confirmare volentes, præsens pium edictum exponimus, quod veræ in Deum fidei confessionem recitat convenienter legibus ecclesiasticis. Credimus in Patrem & Filium & Spiritum; Trinitatem in unitate, & unitatem in Trinitate; unam essentiam in tribus hypostasibus: unitatem quidem, propter naturalem unitatem & dominationem: Trinitatem autem, propter perfectionem consistentem in tribus hypostasibus, & divitias admirabilis, & quæ naturam superant, bonitatis. Trinitas est enim revera unitas, quæ una fit divinitate: & unitas est revera Trinitas, quæ dividitur proprietatibus, & non dispertitur æternitate. Ipsaque est sibi coæterna, & eadem essentia: non est enim ævum quando non simul cum Patre erat Filius. Quomodo enim vocaretur Pater, qui non simul haberet Filium expertem principii? Neque fuit quando non erat simul cum utrisque Spiritus sanctus. Quæ tria sunt unus Deus simul inter se invicem mente considerata: sola ea quæ est in uno quoque differentia, E in communi essentiæ, individue dividente personam. Pater enim solus est Pater: Filius est solus Filius: Spiritus sanctus est solus Spiritus sanctus. His enim differentiis inter se non convertuntur, sed in his quidem individue dividuntur, communicant autem in unitate essentiæ. Trinitas simplex & individua & incomposita, ex tribus perfectis, ipsa per se perfecta & plusquam perfecta, quæ una natura & divinitate & una voluntate & una operatione glorificatur. Nam quorum est una natura, eorum est etiam voluntas una & una operatio, sicut nos docuit mundi lumen divinus Basilius.

Confitemur autem unum ex sancta Trinitate, Unigenitum Dei Filium & Deum nostrum, qui cum Patre & sancto Spiritu est expers principii & ejusdem

eſſentiæ, eumdem in noviſſimis & præfinitis temporibus, propter humani generis ſalutem & reformationem, deſcendiſſe de cælis, ſeu ad voluntariam & novam humilitatem in utero intemeratæ virginis & Deiparæ Mariæ, animo & corpore Spiritu ſancto præpurgatæ; & ex ſancta & immaculata ejus carne in ſua ſubſtantia carnem ſumpſiſſe ejuſdem cujus nos eſſentiæ, & per mediam animam rationis compotem & intelligentem eam ſibi compegiſſe & formaſſe: & natum eſſe ex ipſa Virgine matre ſupra rationem & cogitationem. Nam cum eſſet ſine ſemine, & quæ naturam ſuperabat conceptio; fuit quoque partus ineffabilis & inenarrabilis.

Editus eſt ergo ſicut nos, qui eſt ſupra nos Chriſtus & Dominus: omnia noſtra, ſicut nos, in ſe ferens eſſentialiter præter peccatum: totus homo factus, & manens totus Deus: idem terrenus & cæleſtis, inviſibilis & qui videbatur, mortalis & immortalis. Duæ enim naturæ ad unam convenientes individuam unionem, effecerunt quidem nobis unum Emmanuelem, perpetuo autem ſervantem proprietates naturarum ex quibus conſtitit. Nam cum Verbum ſit ſimplex, quod attinet ad divinam paternamque & æternam generationem, duplex prodiit; quod attinet ad maternam temporalemque & corporalem generationem. Quamobrem duas Chriſti Dei noſtri ſentientes generationes, affirmamus unam ejus hypoſtaſim, quæ quod ſit habet in duabus perfectis naturis. Nam cum ſit unus ex ſancta Trinitate, manſit etiam caro Verbum quod natum eſt perfectum in divinitate, & idem perfectum in humanitate: conſubſtantiale Deo & Patri ſecundum divinitatem, & idem nobis conſubſtantiale ſecundum humanitatem: carne patibile, divinitate impatibile.

Non alteri ergo miracula, alteri vero paſſiones tribuimus: ſed uni & eidem Domino noſtro Jeſu Chriſto tribuimus utriuſque oſtenſionem; ſecundum aliud quidem facienti miracula, ſecundum aliud patienti. Nam ſecundum divinam quidem ſuam naturam ſignorum proferebat virtutem: ſecundum humanam autem formam, quæ naturæ conveniunt, nulli autem ſunt reprehenſioni affines, admittebat affectiones, ut noſtram patibilitatem in ſe tranſmutaret in impatibilitatem: congruenter Apoſtolo qui dicit: *Oportet corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem.* Neque enim dedignatus fuit clemens ac benignus humanis & reprehenſioni non obnoxiis aſſueſcere affectionibus, idque cum eſſet Deus immortalis, & per mediam animam cum morte conjungi corporaliter: dicimus autem animam in omnibus perfectam & integram, & cui nihil deeſt ad humanam perfectionem. Humanæ autem perfectionis indicatio eſt mens: quatenus per eam & volumus & ratiocinamur, & ab animantibus ratione carentibus diſcernimur. Nihil enim quod mente caret, eſt voluntate præditum: quidquid autem eſt voluntate præditum, mentem habet & eſt intelligens. Ubi enim mens, illic eſt etiam omnino voluntas. Si ergo Servator factus eſt homo perfectus, in divina manens perfectione: neque carebat mente, neque erat ſine voluntate.

Qui autem humanæ Domini animæ, eam quæ eſt ſecundum naturam tollere conantur voluntatem, eam quidem mente carentem, ut qui ſint amentes, deſcribunt. Ad impatibilem autem naturam paſſiones & mortem reducunt: efficiunt autem ut nos non perfecte ſervemur; propterea quod, ut dicunt, Verbum deficientem noſtram ſuſcepit eſſentiam. Si enim totus toti humanæ naturæ non eſt unitus, nec totus quidem ut totus eſt homo ſervatus. Quod enim non fuit aſſumptum, curari non potuit. Quod autem Deo eſt unitum hoc ſervatur, ut dicit Gregorius qui a theologia accepit cognomentum. Sed iſti quidem aberrent ſuis viſionibus & phantaſiis: nos autem œconomiæ myſterium minime vilipendentes, non ſolum mente & voluntate præditam credimus eſſe ſanctiſſimam animam Servatoris; ſed eam quoque vere moveri naturalibus omnibus facultatibus, nobiſque ſimiles quæ peccato quidem carent, voluntarie ſibi vindicare affectiones, cum Verbum ei conceſſerit quærere & velle quæ ſunt ſua.

Sic etiam naturale alimentum, ut eſt conſentaneum, appetebat & deſiderabat; & moleſtia afficiebatur, & conturbabatur. Quando enim Servator ad paſſionem crucis venit ſua ſponte, cœpit triſtis eſſe & angi. Sunt autem hæ proprietates animæ intelligentis & voluntate præditæ: idque nobis perſuadeat inclytus pater Epiphanius, qui hæc dicit in oratione adverſus Arrianos. Ex carne, *inquit*, in divinitate unita, abſque anima & mente non fit anxietas. Quamobrem ipſe quoque Dominus dicebat: *Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem.* Deinde orat ut tranſeat calix. Nam ut homo quidem recuſabat mortem, habebat enim etiam quod nollet mori, quemadmodum dixit celebris Cyrillus: propterea quod caro recuſabat mortem naturaliter: idem autem, ut Deus, prompto & alacri animo feſtinabat ad mortem.

Horum autem eſt certus & qui decipi non poteſt teſtis egregius athleta & divinus pater noſter Athanaſius: hæc enim dicit in oratione de Trinitate & Incarnatione: Et quando dicit: *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte: Verum non mea fiat voluntas, ſed tua:* duas voluntates hic oſtendit; alteram quidem humanam quæ eſt carnis, alteram vero divinam. Et humana quidem propter carnis imbecillitatem recuſat paſſionem; divina autem ad eam prompta eſt & alacris. Nam unus quidem & idem in utraque natura loquens, aliquando quidem humane, aliquando autem divine vocem emittit. Habebat enim ſicut dicit omnibus laudibus ornatiſſimus Cyrillus in utriſque poteſtatem. Quando ergo dicit: *Non mea voluntas fiat: non mea*, hoc eſt humanæ naturæ, dicit: Nam ego quoque nunc loquor ut homo. Quando autem dicit, *tua*, communis, *inquit*, mea Verbi, & tua: Patris enim & Filii, quatenus eſt Verbum, eſt una voluntas, propterea quod una eſt eſſentia, ut dicit ſanctus Gregorius Nyſſenus, qui ſic dicit in oratione adverſus Apollinarem: Loquitur quidem tamquam ex homine, id quod convenit imbecillitati naturæ, ut qui noſtras affectiones ſibi tamquam proprias accommodarit. Subjungit autem alteram vocem, excelſam & divinam voluntatem magis ratam haberi & confirmari volens quam humanam pro ſalute hominum. Qui enim dixit, *Non mea*, humanam verbo ſignificabat: adjiciens autem, *Tua*, oſtendit conjunctionem ſuæ divinitatis cum Patre, cujus nulla eſt voluntatis differentia, propter naturæ communionem.

Si ergo, ut dicunt patres, naturam ſequitur voluntas: duæ autem ſunt in Chriſto naturæ: eis quoque omnino dabimus duas naturales voluntates. Idem enim, ſicut diximus, ſecundum utramque volens formam, volebat quidem ut Deus; volebat autem etiam ut homo, cum diverſitate naturarum, duarum quoque voluntatum ſimul oſtendens differentiam. Neque duas inducimus contrarias voluntates & inter ſe repugnantes. Servatoris enim humana voluntas non erat contraria divinæ; ſed in omnibus ſequebatur voluntatem Verbi, quod aſſumpſerat & deificaverat id quod deificatum & aſſumptum fuerat, ſicut dicit theologus Gregorius: Illius enim velle, qui in Servatore intelligitur, nempe hominis, nec Deo eſt contrarium, cum

1. Cor. 15.

ANNO CHRISTI 681.

sit totum deificatum. Atque de voluntatibus quidem sic paucis.

Age vero paucis quoque tractemus de operationibus, & rursus similibus utentes argumentis, duas operationes in Christo Deo nostro ostendamus naturaliter. Nam qui unam in Christo solam fantiunt operationem; aut dividunt naturas, aut commiscent, ac confundunt. Nam Nestorius quidem adorator hominis, & qui laborarunt eodem morbo desipientiæ, duas dicentes, cum eis personas quoque dividunt, & simul cum eis inducunt totidem hypostases, earum autem pronunciant esse unam relativam operationem. Relatio autem est omnino duorum aut etiam plurium particulatim & sepuratim consistentium conjunctio.

Qui ergo, ut dictum est, unum Christum in duos dissecant, unam, ut diximus, relativam statuunt operationem. Apollinaris autem & Themistius & Eutyches & Severus & eorum sectatores, repudiata illorum stultitia, duas naturas in Christo confundentes & commiscentes, affirmant unam ejus commixtam & phantasticam naturam: prodigiose autem referunt unam ejus operationem. Et hæc quidem isti. Nos autem utriusque fossæ tam divisionis quam contractionis declinantes periculum, & tamquam regia ingredientes semita, duas Christi naturas, & totidem naturales confitemur operationes, quæ citra divisionem in unam concurrunt hypostasim, quæ utrasque proprietates in communi congregavit. Non tamquam sit alia persona præter naturas: sed in Verbi hypostasi formata sit tota humana natura, & quæ sua sunt citra defectum operetur cum Verbo cum quo est in hypostasi, præter peccatum: sicut etiam Verbum quæ sua sunt perfecte operatur cum humana quam suscepit natura.

Et sic nobis pie credentibus, conservabitur, ut quod ait divinus Leo, utraque forma operetur cum alterius communione, id quod habuit proprium: Verbo quidem id quod est Verbi operante, corpore autem efficiente ea quæ sunt corporis. Nam quæ habebat quidem tamquam ejusdem cujus Pater essentiæ, ea divine operabatur: per humanam autem formam, quæ a nobis assumpserat, ea operabatur tamquam ejusdem cujus nos essentiæ humanæ: sed non tamquam qui esset solum homo, sed tamquam Deus homo factus. Nam » dicit in Thesauris celeberrimus Cyrillus: Licet in eo » utrumque simul videre. Deus enim erat verus in carne, » & caro vera in Deo. Per quæ ergo oportebat Deum cognosci, ea divine operatur: & ex quibus necesse erat hominem vere cerni, ea facit & dicit, mysterio dispensans veritatem. Nam corporeis quidem ingredi pedibus, & ambulare usque ad lassitudinem, & lingua loqui, erat opus humanæ naturæ: paralytici autem membra verbo sanare, & surdi linguam aptam reddere ad loquendum; & iis qui laborabant & onerati erant a multitudine peccatorum & morborum præbere remissionem & restitutionem, erant opera divinæ potestatis: sed neutrum factum est absque altero.

Et rursus proferatur in medium sanctissimus Leo qui in epistola ad Leonem Imperatorem hæc scripsit: In tantam unionem, in ipsa Virginis conceptione, simul conjuncta divinitate & humanitate, ut neque absque eo quod ipse esset homo, divina; neque absque eo quod esset Deus, humana fierent. Ecce aperte dixit Pater in personæ unitate, communiter & non sejunctim, nec confuse, utramque naturam operari id quod erat ei innatum & proprium: ut & Deus esse crederetur, & comprobaret carnis susceptæ œconomiam. Cum sit ergo unus Dominus Jesus Christus, perfectus in divinitate, & idem perfectus in humanitate, operatur quidem ut Deus, operatur autem etiam ut homo; duabus naturis duas quoque naturales implens operationes. Nam si quæ sunt diversi generis, sunt etiam diversæ naturæ, ut est sapientissimi Cyrilli sententia, eamdem operationem non dederit qui sapit: sed quemadmodum habent sejunctam essentiæ seu qualitatis rationem, ita etiam diversam reddent operationem, sicut etiam magnus ratiocinatur Basilius in oratione adversus Eunomium: quod eorum quæ sunt diversi generis non est una operatio.

Duas ergo naturales voluntates, & duas naturales operationes in incarnata œconomia unius ex sancta Trinitate Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri, orthodoxe affirmamus: & omnibus Christi amantibus ita sentire per hoc nostrum edictum jubemus. Suscipimus autem & colimus sanctas & œcumenicas quinque synodos. Nicænam, trecentorum decem & octo patrum, qui consederunt adversus Arrianam insaniam: qui etiam divino freti auxilio, fidei trinæ & unicæ divinitatis statuerunt symbolum, & eam quæ fuit in hac a Deo custodita & regia civitate, centum & quinquaginta patrum congregatorum adversus Macedonianam & sancto Spiritui inimicam sententiam, & Magni Apollinaristæ linguam: qui etiam sancto inspirante Spiritu, dictum magnum & venerandum interpretati sunt symbolum; quod Spiritus sanctus sit Deus, per ea quæ explicarunt confirmans. Et quæ Ephesi primo fuit congregata, cui præfuit Cœlestinus & Cyrillus, qui cum Domino Christo & individuo Deo nostro, divisorem Nestorium cum ejus profana & maligna condemnarunt sententia. Præter ea autem amplectimur, comprobamus, & confirmamus sanctam synodum Chalcedonensem sexcentorum numero & multitudine venerandorum patrum: quorum pietatis flagello percussi fuerunt Dioscorus & Eutyches, & cum capite impietatis eis etiam amputatum fuit sacerdotium. Susceptio autem & quæ tempore Justiniani divinæ memoriæ, in dicta nostra a Deo custodita & beatissima civitate congregata fuit synodus, adversus Origenem, Didymum, & Euagrium, Dei hostes, & ad eversionem eorum quæ a Theodoreto scripta fuerant adversus duodecim capita celeberrimi Cyrilli, & ejus quæ ab Iba ad Marim Persam scripta esse dicitur epistola.

Has sanctas & a Deo congregatas synodos, tamquam cœlestem quandam hæreditatem in delubris animæ reponentes, tamquam quæ intelligentia percipiuntur margaritas, eorum dogmata instar thesauri reponimus: & quos ejecerunt & anathematizarunt, ejecimus & anathematizavimus, & quos susceperunt suscipimus & patres nostros adscribimus. Anathematizamus autem omnem hæresim, quæ a Simone hucusque Dei subiit ecclesiam, & credentium turbavit pacem & ecclesiam. Præter hos autem omnes, anathematizamus quoque & ejicimus novorum dogmatum hæresiarchas & defensores: Theodorum, inquam, qui fuit episcopus Pharan: Sergium qui fuit antistes hujus a Deo custoditæ & regiæ civitatis, qui eadem quæ ipse sentit: præterea autem Honorium quoque Papam veteris Romæ, qui fuit cum eis in omnibus cohæreticus & concurrens & confirmator hæresis: & Cyrum qui fuit episcopus Alexandriæ: & similiter Pyrrhum, Paulum, & Petrum qui fuerunt antistites hujus regiæ civitatis, & præter eos Macarium qui fuit episcopus Antiochenus, & Stephanum ejus discipulum, & insipientem Polychronium: & omnes qui sentiunt aut sensuri sunt unam voluntatem & unam operationem in Servatore Domino nostro Jesu Christo.

Cum hæc omnia sic a sancta & œcumenica synodo fuerint constituta, sancimus ut nullus ex omnibus aliquid aliud faciat circa fidem, aut novam dogmatis

excogitet inventionem, aut omnino de una voluntate & una operatione docens pronunciet aut tractet. Omnes enim sacrosancti & eximii patres docent voluntates & operationes sequi naturas: & quemadmodum duas naturas in Christo credidimus; ita etiam duas naturales voluntates & duas naturales operationes sentimus. Hæc sunt veræ in Deum confessionis dogmata, hæc sunt quæ evangelicis & apostolicis vocibus prædicantur, hæc sunt quæ a sanctis synodis & eximiorum patrum linguis docentur, hæc fidei petra & vertex apostolorum custodiit minime adulterata. In hac fide vivimus & regnamus, & cum Deo simul regnante nos rursus simul regnaturos speramus. Nos simul cum ea hinc excedere optamus, & sisti ante Christi tribunal. Ad hanc confessionem nos omnes adhortamur, & ut Deum nobiscum adorent provocemus, super montem excelsum regni stantes prædicamus, & pacis ecclesiasticæ festum publicum annunciamus. Nam quæ fuit aliquando discordia Christianorum, versa est in concordiam: contrita sunt scandala hæreticorum, & suam dignitatem fides suis restituit ecclesiis Christo intercedente. Ipse est enim pax nostra qui sepis solvit maceriam: & quæ erant tempore disjuncta conciliavit in unionem. *Unus Dominus, una fides,* Eph. 4. 5. *unum baptisma*, & una est hodie in Deo ecclesia.

Si quis ergo Christi amans timet Dominum, & desiderat salutem quæ speratur, teneat hanc fidem orthodoxam. Non licet enim per aliam fidem salvos fieri. Si quis autem humanis quidem personis gratificatur, in Deum autem caritatem ex zelo non ostendit, & hoc nostrum pium circunscribit edictum; si est quidem episcopus aut clericus, aut monastico etiam habitu indutus, luet pœnas depositionis. Si est autem in gradu dignitatum constitutus, pœnam subibit publicationem & cinguli ablationem. Sin autem sit ex ordine privatorum, ex hac regia & omnibus nostris civitatibus exterminabitur; & præter hæc omnia, terribilis & incorrupti judicii non effugiet supplicium. Proponatur.

EXEMPLUM DIVINÆ SACRÆ pii & Christi amantis Constantini, ad Leonem sanctissimum & beatissimum Papam veteris Romæ, missa per eos, qui illinc missi fuerant synodales viros a sanctæ memoriæ Agathone.

Leoni sanctissimo & beatissimo archiepiscopo veteris & inclytæ urbis Romæ, & Papæ œcumenico.

Missa fuit mense Decembri, Indict. x.

INcomprehensibile regnum cælorum & beatitudinem expetentes, & ad spiritalem filiorum adoptionem pium nostrum scopum dirigentes, illa meditamur & agimus, quæ ad id cujus studio tenemur assequendum pertinent. Quid ergo pollicitus est Dominus in evangeliis? *Beati pacifici, quoniam filii Dei* Matth. 5. *vocabuntur.* Hujus autem promissionis quæ nos ad divinam deducit cognationem, & filiorum adoptionis concedit nobilitatem, compotes effici volentes, & qui nos coronavit Christum ipsum imitantes, & universum in se Deo reconciliavit, ad pacem & concordiam studemus deducere nostram Christi amantem rempublicam: præcipue autem curam gerimus moderationis & ordinis sanctarum Dei ecclesiarum, & ut fidei unionem omnino comparemus providemus.

Valde ergo succensemus & non leviter ferimus tantam quæ tempore aucta est disjunctionem, ut & infideles Christi amantes irrideant, & lætandum sibi ducant propter Christianorum mutuas inter se inimicitias. In illos enim aciem dirigere omittentes, in se invicem linguas tamquam novaculam acutam blasphemiis armabant, & cum dissensionibus fidem simul dividebant. Hæc quæ ante nostra tempora inceperant, & eo malitiæ processerant ut morbus videretur incurabilis, grave quidem erat sistere; non sistere autem gravius, & quod Deum quidem provocabat ad iram, provocabat autem nostram quoque mansuetudinem. Non ergo aliter morbum quo Dei tenebantur ecclesiæ curare decrevimus, quam si Dei quidem sacerdotes & ministros, horum autem medicos, ad visitandum adhortaremur. Sæpe enim ecclesia, hæreticis invadentibus, laboravit non sine magno periculo: sed non aliter accepit orthodoxæ fidei curationem, quam piorum & Christi amantium Imperatorum evocationibus, divinorum autem sacerdotum conventibus & congregationibus.

Quamobrem sancti quidem Papæ Agathonis beatitudinem per pios nostros apices rogavimus, ut mitteret aliquos, qui vicem suam gererent: reliquis autem sanctissimis antistitibus ediximus, ut convocatis unusquisque sanctissimis sacerdotibus, qui ei subsunt, omnes simul congregentur in hac nostra a Deo custodita, & regia civitate: ut putridi quidem aut quod offendit membri excindant id quod est inutile, maxime quando non vult admittere curationem: reliquum autem Christi corpus confirment & corroborent pietatis dogmatibus & caraplasmatibus. Expedit enim, ut dicam evangelice, ut unum membrum pereat, & servetur cœtus totius ecclesiæ.

Cum itaque nostra evocatione & jussu tam qui erant ex parte vestræ beatitudinis, quam qui cum ea post eam confidente sanctissimi patriarchæ & reliqui omnes sanctissimi episcopi, in nostram convenissent civitatem, & consedissent, agitavimus piam de fide quæstionem. Protinus igitur qui ad nostram potentiam sancti Papæ Agathonis relationem attulerant legati; Theodorus, inquam, & Georgius religiosissimi presbyteri, & Joannes religiosissimus archidiaconus, & Constantinus reverentissimus hypodiaconus: & Theodorus religiosissimus prelbyter ecclesiæ Ravennæ, & qui cum eo erant; eam obtulerunt nostræ serenitati: quam cum audientibus omnibus legi jussissemus, sanæ & non adulteratæ fidei characterem in ea aspeximus. Evangelicas enim & apostolicas voces dijudicantes, & quæ ex sanctis & œcumenicis synodis in ea producta fuerant conferentes, & quas continebat sententias cum patrum scriptis comparantes, & nullam invenientes discrepantiam; quæ deleri & adulterari non potest veræ confessionis rationem in ea animadvertimus: & tamquam ipsum chori apostolici principem, & qui primum jecit fundamentum Petrum intelligentiæ oculis aspeximus, totius œconomiæ divinum exponentem mysterium, & per litteras sic Christum alloquentem: *Tu es Christus filius Dei vivi.* Ipsum enim totum Christum sacrosanctæ ejus litteræ nobis descripserunt oratione; quas quidem nos omnes jucunde & sincere accepimus, & tamquam ipsum Petrum ulnis animæ complexi sumus.

Solus autem cum iis quos ad se attraxit defecit, falso nomine, nempe minime beatus Macarius, qui præfuit Antiochiæ; & a Christi quidem jugo ex adverso se subduxit; conventui autem sacerdotali insultavit litteris, tamquam adversus ipsum summum Petrum insaniens. Atque adhibita quidem ei fuit plurima admonitio, plurima adhortatio: omnes enim conversionis viam ei ostendimus: quid non dicentes quidem, quid non machinantes eorum quæ a sacerdotali quidem cœtu maxime separant? ejus enim curam gerebamus: quidni enim? & miserationibus nobis convel-

ANNO CHRISTI 681.

ANNO CHRISTI 681

lebantur viſcera, quod a Chriſti grege divellebatur : A ſed vultus meretricis ei fuit factus, & induit perſonam impudentiæ : & cum adhortatione repulit etiam impietatem ; non enim intellexit ut intelligeret, & ſanctam abhorruit orationem. Et quid fuſiori opus eſt narratione eorum quæ in actis ſingulatim narrantur : ex quibus ad vos miſſis omnium quæ fuerunt agitata vel minutiſſimam habebitis notitiam. Quoniam autem ſic obdurueràt, & ferreum nervum collum extenderat, & vultum æneum reddiderat, & aures ne audirent gravaverat, & cor inobediens poſuerat ut legem non audiret : *lex* enim *ex Sion proficiſcitur*, apoſtolici ſcilicet culminis dogmata : propterea ſancta & œcumenica ſynodus, eumdem mente captum Macarium cum ejus cohæreticis ſacerdotali quidem habitu exuit. Communiter autem eos per ſcriptis mandatam ſupplicationem noſtram orarunt ſerenitatem, ut eos tranſmitteremus ad veſtam beatitudinem. Hoc autem etiam fecimus, & illos ad vos miſimus, veſtro paterno judicio univerſum de eis permittentes.

Iſai. 2.

Divinum autem & venerandum decretum ſancta edidit ſynodus, cui nos quoque ſubſcripſimus, & piis noſtris edictis confirmavimus ; hortantes univerſum noſtrum Chriſti amantem populum, ut fidem in eis ſcriptam ſequantur, & nullam omnino hæreticam inveniant inventionem. Deo gloria, qui facit glorioſa, qui conſervavit in vobis fidem inviolabilem. Quomodo enim non eſſet conſervatum in ea petra, in qua fundavit eccleſiam, & prædixit fore ut a portis inferi, ab hæreticis, inquam, inſidiis minime expugnetur : ex qua tamquam ex cœleſtibus abſidibus eluxit ratio veræ confeſſionis ; & Chriſti amantium animas illuminavit ; & refrigeratum orthodoxam fidem ſuſcitavit ? Hæc convenienter noſtro ſcopo & inſtituto, Deo annuente peregimus, in unum gregem oves Chriſti coëgimus : quæ non amplius quidem decipiuntur a mercenariis, & qui non ſunt paſtores : & propterea non capiuntur a lupis, paſcuntur autem ab uno ſolo & bono paſtore ; cum quo vos quoque ut paſcereris poſiti eſtis, & animam pro ovibus ponere juſſi eſtis.

Eſto ergo fortis & ſtrenuus, & verbi rhomphæa accingere, & divino zelo eam acue, & ſta firmus ac validus propugnans pro pietate : & ad omnem hæreticam auditionem & inſtitutionem exſcindendam eſto prompto & alacri animo : ſicut etiam prius quoque Petrus Judaïci auditus ſenſum gladio percuſſum abſtulit ; legalem & ſervilem ſynagogam ſurdam fore prius deſcribens. Extende ſecurim ſpiritus, & omnem arborem quæ producit fructum hæreſis, vel catechiſmis tranſplanta, vel exſcinde canonicis increpationibus, & tranſmitte in ignem futuræ gehennæ : ut exciſis omnibus qui fidei aliquid nocumenti afferunt, validum & integrum ſit corpus eccleſiæ, pace ſpiritus conſtrictum & compactum : qua manente inconcuſſa, concutitur quidem hoſtium ſtatus & repugnantia ; petræ autem fidei innititur ſedes noſtræ ſerenitatis ; ad noſtræ autem potentiæ utilitatem dirigunturconſilia & motiones ; totius autem Romanæ reipublicæ ſtatus roboratur tranquillus una cum tranquillitate fidei.

Rogamus autem veſtram ſacratiſſimam celſitudinem, ut citra moram emittat ab ea conſtitutum apocriſiarium, ut is degens in hac a Deo cuſtodita & regia civitate, in iis quæ emergunt, ſeu dogmaticis ſeu canonicis, & omnibus eccleſiaſticis, ut ſemel dicam, negotiis repræſentet perſonam veſtræ ſanctitatis. Vale in Domino, beatiſſime, & exſurge ad orandum intenſius pro noſtra potentia.

SUBSCRIPTIO PII IMPERATORIS.

Deus te conſervet ad multos annos, ſanctiſſime & beatiſſime Pater.

EXEMPLUM DIVINÆ SACRÆ ejuſdem pii & Chriſti amantis Imperatoris Conſtantini ad ſynodum ſedis Apoſtolicæ Romæ, & miſſa per eoſdem ſynodales.

INSCRIPTIO.

Omnibus ſanctis quæ ubicumque ſunt ſynodis, pertinentibus ad ſynodum ſedis Apoſtolicæ. B

LÆtus eſt & ſuſpiciendus ſacroſanctus veſter cœtus, quem pro eccleſia congregavit Spiritus ſanctus, & pietatis armavit rationibus : per quas eos expugnaſtis qui inſidiantur fidei, duci veſtro opem ferentes pontifici & œcumenico patriarchæ ; cum quo & pacem agere & bellum ſimul gerere didiciſtis. *Tempus eſt enim omni rei*, ut videtur Solomoni. Nam bonum quidem erat apud omnes pacem agere, ſed in pietate conſentientes : melius autem bellare, quando pacem agere ad malum operatur conſenſum. Dominus quidem certe dicebat : *Non veni mittere pacem ſuper terram, ſed gladium*. Gladio autem utrimque acuto verbum fidei fuit aſſimilatum, dividens ac diſcernens fidelem & infidelem ; & cum impietate quidem cognationem & conventionem diſſecans, Deo autem applicans & conjungens per pacem & dilectionem quæ ei cum ipſo intercedit. Nihil enim ejus dilectione per fidem præſtantius. Non pater, non mater quæ dolores parit ſimul cum filiis, non fratres vincti naturæ neceſſitate & ſoluti animis ; non legitimæ affinitatis craſſa & perturbationum minime expers conjunctio, & alterius ſolutione ſimul ſolvens habitudinem ac relationem. Nihil enim horum nos reddit divinæ naturæ participes : ſed ſola in Deum fides & dilectio, ex quarum complexu regenerati ſumus & reformati, & cum formatore dignati conjunctione. Ipſe enim Servator dicebat : *Qui diligit patrem aut matrem pluſquam me, non eſt me dignus : & qui diligit filium aut filiam, pluſquam me, non eſt me dignus : & qui non tollit crucem ſuam, & ſequitur me, non eſt me dignus.*

Eccl. 3.

Luc. 12.

Matth. 10.

Matth. 16.

Si ergo qui volunt inſiſtere in veſtigiis ſemitæ evangelicæ, & ſortiti ſunt dignitatem apoſtolicæ hierarchiæ, omnia deſpiciunt, & patiuntur, ſi contingat, vel extremo mortis damnari ſupplicio propter ſuam in Deum amicitiam : quid non prompto & alacri animo fecerint & paſſi fuerint, quando fidem viderint oppugnari, per quam acquiritur in Deum amicitia : quando cernunt eccleſiam diripi inſultibus hæreticis : quando aſpiciunt veritatem a falſo impeti ; numquid mittentes bellare & defendere, reconciliabuntur inimicis, & obliviſcentur præcepti evangelici ? & quomodo eſt hoc eis impune abiturum ? Nequaquam. Accepta ergo armatura Spiritus, armantur adverſus eos, qui ſtant in acie.

Hoc ſacroſanctus oſtendit veſter conventus & propugnavit pro pietate, eo quod communi patri dederit auxilium, & adverſus hæreticam catervam ſe ſtrenue & fortiter geſſerit. Sed eorum quæ ſunt dicenda memoria contrahitur oratio, & ne ulterius procedat retardatur ; eſt enim lugubris tragœdia expoſitio eorum quo ſequuntur. Hæreſiarchæ enim facti ſunt hæreſiarchæ : & pro pace quidem litem populo acclamarunt, pro frumento autem zizania ſeminarunt in agris eccleſiaſticis : vinum aquæ miſcuerunt, & pro-

pinquum potaverunt turbulenta eversione : lupus egit agnum, & agnus tamquam lupus fuit reputatus : falsum veritas & veritas falsum fuit reputata : confusa fuerunt omnia ecclesiæ negotia. Cum autem hæc ita essent affecta, & pietatem depasceret impietas, ad id quod maxime decebat scopum nostrum dirigere proposuimus, & ad solum sapientem & eorum cognitorem Deum oculos tetendimus : & dubiorum solutionem frequentibus precibus illinc postulavimus. Quamobrem illius spiritu illuminati, ecclesiæ oculos, sacerdotes, inquam, ad veritatem considerandam convocare constituimus. Pro fide enim tantum laboramus & ad pietatem contendimus, & status ecclesiastici in primis curam gerimus, ut bellicis curis impliciti, & bellicis consiliis impediti, hanc sacrosanctam synodum congregare non gravati simus, ut procul expulsa ecclesiarum discordia pacis connectatur vinculum. Nam cum pace fidei pacem simul agere credimus Christi quoque amantem universam nostram Romanam rempublicam. Fuit itaque congregatum venerandum vestrum concilium. Nam vos quoque adfuistis cum œcumenico principe pastorum, simul cum eo theologiam explicantes & spiritu & litteris. Nam & quæ missæ sunt ab ejus beatitudine, & quæ a vestra sanctitate, accepimus litteras ; quæ allatæ & lectæ sunt, & verbum veritatis expresserunt ; orthodoxæ enim veritatis characterem graphice descripserunt. Omnia enim similia & nulla in re omnino discrepantia, tam synodalibus quam patrum protulerunt glorificationibus. Neque enim fuimus negligentes, sed ea diligenter contulimus : quamobrem omnes communiter & mente & lingua, illa quidem simul credidimus, hac autem confessi sumus, & tamquam ipsius divini Petri vocem, Agathonis epistolam admirati sumus : nullus enim dissensit nisi unus.

Nullus enim periit ex omnibus, nisi filius perditionis, pater inobedientiæ : qui ipse quoque cum suis discipulis abruptus fuit ab angelico & sacrosancto choro, quem opportune cum propheta miserum pronunciamus, quoniam ejus miserti sumus. Quomodo cecidisti ex cælo, ex celsitudine sacerdotii, lucifer : qui mane oriebaris, & lumine veræ cognitionis credentium animas ordine illustrabas ; qui nubibus, nempe levibus tuis dogmatibus superbiæ thronum erigere cogitabas, quomodo tot angelicorum sacerdotum fugisti cœtum, & pennis arrogantiæ ad gravissimum lapsum fusti sublatus ? Cur a mensa mystica aufugisti, & Judaicam imitatus es defectionem ? Quomodo non admisisti fratrum adhortationem, qui imperatorium & apostolicum cœtum congregaverant ? Quomodo recalcitrasti, o dilecte, adversus eos qui te diligebant & adhortabantur ad pœnitentiam ? Num qui cadit, non resurgit ? aut qui avertitur, non convertitur ? Cur impudenti aversus fuisti aversione, & in tuo hæretico perseverasti proposito, neque voluisti converti ad pietatem ? Te omnino puduit convictum esse eorum quæ male docebas. O amentiam simul & cœcitatem ! Utraque enim videntur esse idem. Nam hæc quidem incessum corporis, illa vero errare facit gressus animæ : & cum in errorem inducat, male docere non erubescit : erubescit autem recte discere. Hæc quidem, qui Antiochenæ sedis fuit antistes, infelix Macarius, & qui cum eo erant, qui a Christi ordine defecerunt : qui quidem œcumenici concilii sententia sacerdotali dignitate moti sunt, & ad sanctissimi Papæ probationem sunt transmissi.

Anno Christi 681.

Venerandum autem decretum fecit sancta synodus, sanctis synodis & eximiis patribus conveniens & consequens : cui etiam simul nostra subscripsit potentia, & piis nostris edictis id confirmavit ; per quod vestris precibus pacem egit universus cœtus ecclesiæ. Ubi sunt ergo qui contritæ hæresis scandalum sunt architectati ? Ubi sunt, qui fictam pietatem inducebant argumentum falsæ doctrinæ ? Ablata sunt personarum integumenta, eorum qui fucum faciebant deprehensa sunt figmenta : pellem lupus exuit, & lupus nudus traducitur ; & hoc quidem esse cernitur quod celabatur non apparens. Condemnata est hypocrisis, in civitate degit veritas : exterminatum est mendacium : seminator zizaniorum dogmatum est exsus. Frumentum, nempe populus Christi amans, importatum est in unum horreum Christi ecclesiæ. Exortum est lumen orthodoxæ fidei, occiderunt erroris tenebræ, exuta est tristitia, luctus in lætitiam, mœror in gaudium, omnia sunt denique transmutata in melius. Quamobrem nos quoque Dei ecclesiis quæ pacem acceperunt gratulantes, apostolice vos alloquimur : *Gaudete, gaudete, & rursus dico, gaudete.* Trinum enim gaudium vobis largita est Trinitas. Valete, sacratissimi præsides pietatis, & orate pro nostra potentia. Philip. 4.

EXEMPLUM RELATIONIS

missæ a Leone sanctissimo & beatissimo Papa veteris Romæ ad Constantinum pium & Christi amantem Imperatorem, confirmans & admittens ea quæ acta sunt & definita in sancta sexta synodo.

INSCRIPTIO.

Maxime pio & serenissimo domino, victori & triumphatori, filio dilecto Dei & Domini nostri Jesu Christi, Leo episcopus servus servorum Dei.

Deest in ms. ipsa relatio.

CONCILIUM IN TRULLO PALATII IMPERATORII.

Admonitio ad Lectorem.

Admon. de Canonibus Trullanis.

Περὶ τῶν λεγομένων τῆς ἕκτης συνόδου κανόνων, τῶν ἐντευξομένων.

Ἅγιοι καὶ οἰκουμενικὴ ἕκτη συνόδος ὅτι μὲν κανόνας οὐκ ἐξέθετο, Γραικοί τε καὶ Λατῖνοι συμφωνοῦσι πάντες. εἰ δέ τινι ἰσόμοιρα ταύτης ἀφετηρώμενα δύο φασὶ τῆς ἑκατὸν, οὗτοι ὅλως ὑπ' ἀκοὴν γεγόνασιν, οὔτε μὴν ἁπλῶς ἅπαντες ὁ πανταλκὴς ἐδημόσιεν Θρόνος, ἅτε δὴ μετὰ τὴν ἕκτην συνέδριον ὅλη τῷ χρόνῳ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμήτου, καθ' ὃν ἐμαρτύρησε Ταράσιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης κατὰ τὸν τετάρτην τῆς ἁγίας συνόδου συνέλευσιν, ἣ συνομαρτυροῦσιν αὐτῷ ἅπαντες οἱ συγγεγραφόμενοι ταῖς κανόσι διάφοροι ὑπὸ τῆς οἰκουμενικῆς ἕκτης Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα λέγοντος τοῦτο φάσκοντες, ἱεροὺς κανόνας ἀναγράψαι, ἐπειδὴ αἱ ἅγιαι ἢ οἰκουμενικαὶ δύο συνόδοι, αἱ μὲν ὑπὸ τῷ χρόνῳ Ἰουστινιανοῦ τοῦ μικροῦ, αἱ δὲ ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ πατρὸς Ἰουστινιανοῦ τοῦ B δεινάρου, τὰ περὶ πίστεως καταίσια ἐξηκριβώκασι μυστήρια, ἱεροὺς κανόνας οὐδαμῶς ἐξέθεντο. καθὸ ὁ δὴ ταύτην τὴν Γραικοὶ τινὲς συνόδον τινὲς ὑπὸ τῷ Ῥινοτμήτῳ αὐχοῦσι πλείους ἕκτην, ἀλλὰ πενθέκτην καταφαίζουσι, φασὶ Θεόδωρος ὁ Βαλσαμών, ὡς ἀναπληρώσασαν τῇ ἁπάσῃ τῶν κανόνων τὸ ἐνδέον τῶν δύο τῶν αὐτῆς συνόδων. ὅτι δὲ ἀπὸ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου μέχρι τῆς τῶν κανόνων ἁπάντων συγκρότησεν διετέλεσε χρόνος, ἐξ αὐτῶν ἔστιν ἰδεῖν τῶν πραγμάτων τῆς συνόδου· ἡ μὲν γὰρ οἰκουμενικὴ σύνοδος ἐνδικτιῶνος γέγονε ἐνάτης. ἡ δὲ τῶν κανόνων ἔκθεσις ἐν Τρούλλῳ παρελθούσης τῆς τετάρτης, ὡς ὁ τρίτος ἐξεπαιδεύσε κανών. ἔστιν δὲ οὖν τὸν ἐν Τρούλλῳ συνέλθοντα πενθέκτην συνόδον ἄνδρες σοφοί, ἐν οἷς καὶ τὸν τῆς Ῥινοτμήτου βίου ἀναγράψαντες, αὐτίκα φασὶ δὴ Σεργίου τῷ ἐν ἀρχιερεῦσι Ῥωμαίοις πρώτου τὸ δεύτερον ἔτους κληρουμένου οὐδενὸς ἧττον ἐπὶ πλείστοις ἔτεσιν πλὴν μόνοις ἕξ τῶν τε πάλαι, εἰ μὴ καὶ τὴν τῆς οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου σύλλογον ἀνατρέπων· ἀλλὰ μήτοι καθ' ὃν τοῖς παλαιοῖς ἀκριβοῦσθαι δέδοκται καὶ ὑπατίοις ὑπογραφαῖς, δέδοκται τὰ δὴ συνελθόντων πατέρων ἀριθμεῖσθαι· ἄγει τὸν μὲν οἰκουμενικὴν συνόδον ἑκατὸν ἑβδομήκοντα πατέρας ὑπάρχουσαν· πλὴν δὲ πενθέκτην, ὡς αὐτοί φασιν οἱ Γραικοί, ἐπεὶ καὶ ἄνωθεν τοῖς ἁγιωτάτοις συνεκρίνοντο, ὡς οἷς φαίνεται τὸ πλεῖστον αὐτῆς τὸ φρόνημα ἀνατρέπειν τῷ πάπᾳ. καίτοι οὐ μόνον τῇ ἀκλινοπαστῶν κανόνων, ἢ τῇ πατερικῶν παραδόσεων, ἀλλὰ ἢ τῇ ἴχνεσι αὐτοῦ ἀπλῶς ὅπως δέοντος, ἅπερ ἐν φανερώσεσι τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἱζηκολοῦθησε Βικτόρῳ φορτώνων ὁ ὑπατρικὸς τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, φάσκων· φορτώνων ἤτοι Διόσκορος τῷ κρίνῃ, ὅπερ ἐν ἀπίστοις· ἢ συνόδου ἐπὶ τοῦ πάπα βλητροπῆς δίκαι τῷ ἀποστολικῷ θρόνῳ, ὅπερ οὐδέ ποτε γέγονεν, οὐδὲ ἔξεστι γενέσθαι. ἐφ' ᾧ καὶ μόνῳ Διόσκορος μὴ ἔχων ἀντιπεῖν ἔλεγεν μὲν τῷ συνεδρίῳ, ἀναδιδοῦ δὲ ὡς ὑπόδικος ἐκ μέσου· ὧς δὲ σύμπαντα ἀπὸ τὰ κατὰ τὸν ἑβδόμην αἰῶνα ἡ οἰκουμενικὴ φερώνυμον συνόδου. ὁ γὰρ ἀναγράψας τὰ ἀναπόδεικτα τῷ ἔργῳ, ἐν ᾧ ψευδοσύνοδος τῇ Εἰκονομάχων ἐδόκησεν, ἀκόλουθον αὐτῷ ἐπιγεγράφεσθαι· ἔργα τῆς ἁγίας μεγάλης καὶ οἰκουμενικῆς ἑβδόμης συνόδου· ἀντιφάσεων πατεῖ ῥῆμα λέγ· τῶν μεγάλη καὶ οἰκουμενικῶ, ἵνα οὖν ἐδίξατο, οὔτε συναφώνησε οἱ τῇ λοιπῇ ἀκολουθεῖ φρονήσει, ἀλλ' ἀναθέματι ἔφυγεν παρέπεμψεν· ἐν ἔχῃ συμφωνεῖ τὸν πλεῖστον τῆς Ῥωμαίων πάπᾳ, ἢ τῇ τῇδε αὐτοῦ ἱερᾷ, οὔτε ἀμφ' ἑπτοῦν ἀπὸ, οὔτε

De iis, qui vocantur ſextæ * ſynodi canones.

* *Seu* quiniſextæ, πενθέκτης.

A

SAnctam & œcumenicam ſextam ſynodum nullos condidiſſe canones, tum Græci, tum Latini fatentur omnes. Qui vero ejus nomine circumferuntur duo illi ſupra centum, neque ab ipſa ſunt editi, neque omnes a ſede apoſtolica comprobati; utpote poſt ſextam conditi ſynodum ſub Juſtiniano Rhinotmeto, ut affirmat Taraſius Conſtantinopolitanus patriarcha actione quarta ſeptimæ ſynodi, & ipſimet epiſcopi teſtantur, qui illos ſcripſere canones, in prolphonetico ad Juſtinianum: cum dicant, ideo ſacros canones a ſe eſſe conſcriptos, quod ſancta & œcumenica duo concilia, alterum quidem ſub majore Juſtiniano, alterum vero ſub Conſtantino Juſtiniani ſecundi patre, fidei B myſteria pleniſſime explanantia, nequaquam ſacros canones edidiſſent: ex quo factum eſt, ut apud Græcos, conventus hic ſub Rhinotmeto non proprie ſexta ſynodus, ſed quiniſexta vocetur, inquit Theodorus Balſamon; quippe quæ condendis canonibus ſupplerit quod a duabus ante ſynodis fuerat prætermiſſum. Ceterum a ſancta ſexta œcumenica ſynodo ad hanc canonum editionem multos eſſe annos interlapſos, ex ipſius ſynodi actis videre licet. Nam ſynodus œcumenica celebrata eſt indictione nona. Editio vero canonum facta eſt in Trullo quarta indictione elapſa, ut habetur in tertio canone. Quam etiam viri docti ubi de Rhinotmeto agunt, ad Sergii tempora referunt hujus nominis primi Romani pontificis. In hoc præterea conventu non iidem interfuere epiſcopi, qui C & ſacro œcumenico ſexto concilio, ſed (exceptis tantum tribus & quadraginta) longe diverſæ ſunt & patriarcharum & epiſcoporum ſubſcriptiones, diverſus quoque numerus patrum: quandoquidem œcumenicam ſynodum centum ac ſeptuaginta epiſcopi celebrarunt: quiniſextum vero centum, ut Græci ipſi aſſerunt ducenti viginti ſeptem. In quibus nemo plane eſt, qui nomine Romani pontificis intereſſet. Cum tamen non ſolum eccleſiaſtici canones, & paternæ traditiones, ſed etiam exempla ipſa verum eſſe demonſtrent, quod in ipſo ſancti Chalcedonenſis concili exordio ſedis Apoſtolicæ legatus objecit Dioſcoro, cum ait: Perſonam judicis arripuit Dioſcorus, quam non ha- «
bebat: & ſynodum cogere auſus eſt, ſine auctoritate ſo- «
dis Apoſtolicæ, quod numquam factum eſt, nec fieri D «
licet. Nam hoc ſolo nomine Dioſcorus, cum nihil haberet quod reſponderet, ſurgens e conſeſſu, tamquam reus ſedit in medio. His rebus conſonum illud eſt, quod habetur actione ſexta ſeptimæ ſynodi. Etenim initio confutationis, qua definitio pſeudoſynodi Iconomachorum refellitur, ad titulum quem illi præfixerant: Definitio ſanctæ, magnæ, & univerſalis ſeptimæ ſy- «
nodi; reſpondetur his verbis: Quomodo magna & «
univerſalis, quam neque receperunt, neque concorda- «
verunt reliquarum præſules eccleſiarum, ſed anathe- «
mati hanc tranſmiſerunt? Non enim habuit auctorem «
illius temporis Romanorum Papam, vel eos qui circa «
ipſum ſunt ſacerdotes, nec etiam per vicarios ejus, ne- «

Admon. de Canonibus Trullanis.

que per encyclicam epistolam, ut lex dictat concilio-
rum. Quod vero ait Balsamon Italos ac Latinos ab hu-
jus synodi canonibus letaliter vulneratos, negare hanc
esse œcumenicam, & Papæ vicarios illi interfuisse, ut
multo potest sextam tempore congregatæ; se vero non
ferentem hæc audire, & respicientem potius ad pros-
phonetici textum, & curiosius attrectantem compe-
risse ex subscriptionibus, affuisse in illa Basilium Gor-
tynæ, & alium quemdam Ravennæ episcopum vicem
agentes universæ synodi ecclesiæ Romanæ; id certe
quod Balsamon asserit, cum historiis non congruit, in
quibus de hac synodo scribitur, Sergium pontificem
subscribere canonibus recusantem a Justiniano Impera-
tore deportari jussum Constantinopolim, per Zacha-
riam protospatharium; quem tamen re infecta fuisse
ab urbe depulsum. Et licet in actis sanctæ sextæ syno-
di actione decimaseptima & decimaoctava inseratur
Basilius legatis sive responsalibus concilii Romæ sub
Agathone habiti centum viginti quinque episcoporum;
a Romana tamen synodo una cum aliis legatis Basi-
lium non fuisse missum, liquido apparet. Nam nul-
lam illius mentionem fecit, sicut & aliorum omnium,
qui vice ipsius fungebantur, Romana synodus, in ea
quam scripsit ad Constantinum Imperatorem epistola;
neque Constantinus ipse ad Leonem Agathonis suc-
cessorem scribens, dum inde missos & legationis mu-
nere functos omnes enumerat. Præterea etsi demus Ba-
silium Romanæ tum synodi legatione functum; cum
tamen Trullanos canones subscribebat, nequaquam
potuit vices synodi gerere, quæ id temporis ad eum fi-
nem nulla erat celebrata. Quod vero Balsamon ait cum
Basilio Cretensi, & nec expresso illo Ravennate (qui
tamen, si aderat, nominatim erat exprimendus; cum
non sit satis inniti nudis subscriptionibus, quæ nomi-
na non exprimant) interfuisse etiam episcopis quini-
sextæ synodi Thessalonicensem, Dardaniensem, [a] Ho-
racliensem, Corinthium, eo tempore Papæ legatos,
quis non vehementer admireur? Si enim ad subscri-
ptionem satis est nudos eorum, qui subscribere debent,
subnotare titulos, quid non audeat quilibet affirmare?
Unus ibi reperitur Basilius Cretensis præsens ipse, &
subscribens: ceteris, ut infra dicetur, omnibus, etiam
ipsi Papæ vacuus ad subscribendum locus erat relictus.
Hi vero tametsi legati, sive legatarii vocabantur, &
speciale, ut ait Balsamon, jurisdictionis exercendæ jus
habebant; nusquam tamen videntur aut præsedisse in
synodis, aut subscripsisse primi, vel sibi auctoritatem
arrogasse; qualem in conciliorum gestis legimus vin-
dicasse sibi eos, qui ab urbe mittebantur, specialia se-
cum mandata gerentes, ad id spectantia, quod in sin-
gulis conciliis tractabatur, quæ etiam præterire nullo
modo fas erat. Quod sane plurimum ab eo jure distat,
quod Thessalonicensis & alii in Græcia legati, Ro-
mani pontificis nomine exercebant circa quælibet ec-
clesiastica in certis provinciis negotia, non circa fidei
quæstionem, aut canonum scriptionem: hujusmodi
legatum sive apocrisiarium petebat Constantinus Im-
perator in ea quam diximus epistola ad Leonem Pa-
pam scripta: ut in regiam mitteretur urbem, qui per-
sonam Pontificis ibi referret in omnibus canonicis &
ecclesiasticis, quæcumque emergerent, negotiis, jux-
ta traditum potestatis modum. Quare non est ulla ra-
tione credibile Basilium Cretensem in quinisexto Trul-
lano conventu subscriptione sua repræsentasse totum
Romanum concilium. Quæ cum non sint, conventus
ille numerari non potest inter œcumenicas synodos,
neque ejus canones tamquam generalis concilii reci-
piendi; ut docti & antiqui auctores ostendunt, etiam-

[a] *In Græco additur, sive Sardiniæ, forte pro* sive Sardicensem.

A δ' ἐκκλησίαν ὑπάρχειν, καθὼς κἀκεῖνος ἐν τοῖς συνοδικοῖς. ἃ δὲ
φησιν ὁ Βαλσαμών, ὡς Ἰταλοὶ ἢ Λατῖνοι ὑπὸ θεῖ κανόνων
τῆς ἁγίας συνόδου καιρίως πεπλήφθαι διείρηται μὲ ὅτι
ἔσται οἰκουμενική, μηδὲ ὑποπτεύειν τὸν πάπα Ῥώμης ἐν αὐ-
τῇ παρεναι, ὡς μετὰ χρόνους πολλοὺς ἡμιφθῆν μετὰ τὴν
ἔκτην· αὐτὸς δὲ μὴ ἀνεχόμενος τοῦτον ἀκούειν, ἢ μᾶλλον βλέ-
πειν τὸν ὑφὸν τῶ ὑποστώματος, ἢ σπουδαιότερον φιλαφη-
σας δίειν ἐν τῇ ὑποχαρῶ τὸν Γορτυνίας Βασίλειον, καὶ τι-
να Ῥαβέννης ἐπίσκοπον, τὸν τότον ἐπέχοντας πάσης τῆς συνό-
δου τῆς οἰκουμενικῆς Ῥώμης ἐκεῖ παρεῖναι· ἀνέμεσητον μὲν τῆς
ἱστορίας, ἐν αἷς ἡ ἁγία ταύτη σύνοδος γέγραπται· ἐκεῖ γὰρ τὸν Σέργιον τὸν Ῥώμης, καθυπεχόμενον τοῖς κανόσι συγκατατίθεσθαι,
Ἰουστινιανὸν ὁ βασιλεὺς ἀφῆλαι σπαθάριον εἰς Κωνσταντινού-
πολιν ἀφῆ Ζαχαρίου τῶ σπαθαρίου. τὸν δὲ μὴ ἀνατε-
θέντα ἀνατίθεσθαι τὸ κελεύσαι καιρὸς ὃν τῆς Ῥώμης ἀπομάξας.
ἀνέμεσητον δὲ ἴλως τοῖς παρεγκειμένοις ἐν τῇ ἁγίᾳ ἕκτῃ συ-
νόδῳ· ἐν ᾗ κατὰ δύο καὶ ἑξήκοντα πράξεις ιζ', ἢ ιη', παρεῖ-
ναι Βασίλειος τοῖς τὸν τότον ἐπέχουσι τῆς ἁγιωτάτης ἐκ Ῥώ-
μης συνόδου ὅτι Ἀγάθωνος ἑκατὸν ὅλων τότε ἐπισκόπων. καὶ
τοι οὐδὲ πόλις ἀνεφέρετο ἀμφοῖν ὑποφῆς. πῶς γὰρ ἐπιτρεπτὸν
γε ὄντως παρέλιπεν ἴλως μείων ποιήσαι, ἐν ᾗ χήραφι φησὶ
Κωνσταντῖνος τὸν βασιλέα ἐπιστολὴ ἐκ τῆς Ῥώμης συνόδος; ὅτε
μηδὲ Κωνσταντῖνος αὐτὸς λέγει ἐπέσταλκεν τῷ ἀδελφοθέῳ
Ἀγαθῶνι, τοῖς ἀπόντα ἀποστείλαι, ἢ ποῖας τοῖς λόγοις ἐ-
ποιήσατο ἀναπεφώνησας ἀκριβῶσας; ἄνευ δ' ἴλου, ὡς οὐ
καὶ δείκνυσι ἐπιστῆσαι βασίλειον τῇ ἐκ Ῥώμης τότε συνόδῳ,
ἀλλ' οὖν γε ὅτι τοῖς ἐν Τρούλλῳ κανόσιν ὑπεσημειοῦτο, πά-
σης ἐκ οἶδε τότε συνόδου ἀκαπλησοῦ, τοῖς οὐδαμῆ οὐδαμῶς
οὔσης, καὶ ἴλως δὲ τοῦτο πεπαῦται μὰ γεγενῆσθαι. κακῶτο
δὲ ὃ φησιν ὁ Βαλσαμών, ὡς κατὰ Βασιλείου τῶ Κρήτης καὶ
τῶ ἀνωτέρω τῶ Ῥαβέννης, ἐν ὤφελεν ἑαυτοῖς ἀνατίθεσθαι, ὄν-
γε πρῶτα, ἢ μὰ κενὰς χορὸς ἑαυτῶν ὑποχαρῶς ἐπιφό-
βοῦντες, παρόντων τῇ ἐν Τρούλλῳ συνόδῳ, ἐναλλὰ τῇ πεντέ-
κτῃ οἱ τότε ὄντες λεγάτοι τῶ πάπα, ὁ Θεσσαλονίκης, ὁ Δαρ-
δανίας, ἤτοι Σαρδινίας, ὁ Ἡρακλείας Θρᾴκης, ἢ ὁ Κορίν-
θου, πῶς ἐκ ἂν ὑπερθαυμάσειεν; οἱ γὰρ ἁπλοῖ τοῖς ὑποχα-
ρίοις τὸ, ψιλὰ ἐξαρκεῖν ἐπὶ μᾶλλον ὑποχάρῃ τὸ ἑαυ-
τοῦ, τί μὰ ἂν τις εἴποι καὶ ἐξαίσιόν ἐστιν ὑπολαβεῖν; μό-
νος οὖν Βασίλειος ὁ Κρήτης διείρηται αὐτὸς παρὼν ἢ ὑπο-
σημειούμενος, ὡς εἰρήκαμεν κατεπάνω· τοῖς δὲ λοιποῖς ἅπασι,
καὶ αὐτῷ τῷ πάπᾳ τινὸς οἷς ὑποχαρίοις ὑπελείφθη τόπος.
πλὴν ὅτι γε ἡμεῖς λέγομεν, ὅτι λεγατάριοι καλοῦνται, καὶ
μεγάλα, ὡς φασιν ὁ Βαλσαμών, δικαιώματα ἔχοντες, οὐδα-
μοῦ φαίνονται ἢ πρωτοκαθεζόμενοι τῆς συνόδου, ἢ πρῶτοι κα-
τυπογράφοντες, ἢ αὐθεντίαν ἑαυτοῖς πρεσβεύοντες, ἀφ' ἑαυτῶν
ἐν ταῖς πράξεσι τῶν συνόδων ὑπεξαιρούμενοι ἐκ τῆς Ῥώ-
μης κατὰ καιροὺς ἀποστολῆς, ἰδίαις πράξεις μὴ' ἑαυ-
τῶν ὑπερορώσης, ἅτε ἀποστόλου, ἐκεῖς ἀφ' ἑκάστη συνόδου
πρόεδρον ὑπόδικον πρόσωπον ἔχοντα, καὶ ἀπερίσπαστον τοῦ
ὑπηρετῶ διείροντα. πάντων δὲ ὧδε ἀπῆλ τῆς ὑποστη-
σάσης αὐτούς, ἀφ' ὁ Θεσσαλονίκης καὶ οἱ λοιποὶ ἐν τῇ Ἑλλάδι
λεγάτοι ἀποστόλου τῆ Ῥώμης ἀρχιερῶ, ἐκεῖ πάντα κατε-
γραφῶν ἀκλησιαστικὰ κεφάλαια ἐν ἑκατέραις ἐπαρχίαις,
εἰ ἐκεῖ τι ζήτημα πίστεως ἢ κανόνων ἀπαγορεύοι. εἰδὼν καὶ ὁ
βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁ Παγωνάτης ἐν τῇ πρὸς Λέοντα τὸν
πάπαν σύνοδο, ἵς ἐμνήσθημεν ἀνωτέρω, ἐσωτέρους ἐπιλέ-
ξασθαι ἐκ τῆς βασιλίδος πόλεως, ἐξαποστεῖλαι ἐφέλοντο
τὸ πρόσωπον τῶ πάπα ἐν πᾶσιν ἁπλῶς τοῖς ἐκκλησιαστι-
κοῖς καὶ ἀκλησιαστικῆς ὑποθέσεσι κατὰ τὸ δίδεσθαι
τῆς ἐξουσίας μέτρον. ὅτι ἀπῆλθον πάντως τὸ, βασίλειον τὸν
Κρήτης κατὰ τὴν πενθέκτην συνόδον ἀκπληροῦσαι τῇ ἁγίᾳ
ὑποχαρῇ τὸν τότον πάσης τῆς ἐν Ῥώμῃ συνόδου. οὐ γε μὰ
ὄντως, ἀλλ' ἐν τοῖς οἰκουμενικῆς ἑαυτὸν ἀπεγράψασθαι δυ-

B

C

D

E

τὰ τῆς ἁγίας ἕκτης συνόδου κανόνι βεβεκαιῶσθαι ὑπομν. καὶ δὴ πνες ἐκ ἀπαλῶν κανόνες καὶ τοῦς παν Ρώμης ἀρχιερέων, ἐκ τῆς ἁγίας ἑβδόμης συνόδου ἐκτεθέντες καὶ τῇ ἑκτῃ τῶν ἁγίων· ἅπ δὲ τῆς ἀποστολικῆς ἕκτης κατὰ τὸν κανόνα τὸν ἀπαγορεύοντα ἐπισκόπῳ ἢ πρεσβυτέρῳ ἢ διακόνῳ ἐπιβάλλειν ἀλλοτρίαις ἐκκλησίαις ἐπιβάλλει ὑπερορίοις· φησὶ δὲ ἐκεῖ τὸ κανὸν ἀτοπεῖν ἔδος εἰ τοὺς χρόνους παρέλθοντες· ἐκ πολλῷ ὕστερον ὑπὸ κανόνων ἐκδόντων τῶν ἁγιωτάτων φροντίδος ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἀκριβείας ἐπιμελουμένων τὰ ἀκριβέστατα· ἵνα δὲ ἕκτης ἐστὶν ἔχῃ, ἐκ ἰδίᾳ ἐξ ἀρχαιοτάτης βίβλου ἐν ᾗ νῦν ἀνέγνωμεν ἐν τῇ ἀποστολικῇ βιβλιοθήκῃ εἰς ἀκρίβειαν τῆς ἀληθείας. φέρεται γὰρ ἐν ἕκτῃ μετὰ τοὺς κανόνας δόξης ὑπογραφὴ Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως· καὶ τοῦ τῆς ἁγιωτάτης μετὰ τοὺς ἑκατὸν πάντας ὑπογράψαντος τὸν ὅρον τῆς ἁγίας ἕκτης συνόδου· ἐν ἕκτῃ πάντως ἐξακοσιοστῷ τῷ ἑκατοστῷ· ἅπερ κανὼν ὑπολείπει πάντως τῇ ὑπογραφῇ τῇ πάπα Ἀδριανοῦ ἑνιαύτης.

A si venerando sext synodi titulo sint insigniti: atque hinc factum est, ut nonnulli ex iis canones a quibusdam Romanis pontificibus, & a sancta septima synodo sub nomine sexti concilii fuerint prolati: quod juxta consuetudinem Græcorum vix obtinuisset hæc appellatio: & qui illos proferebant ad communem loquendi usum se conformarent, ut fieri solet in citandis scriptorum locis: quodque mulci in iis canones ad improbandam hæreticam pravitatem & stabiliendam ecclesiasticam disciplinam sint accommodati: qui certe canones non ex hujus auctoritate conventus; sed cum sint apostolicis & ecclesiasticis canonibus congruentes, aliunde vim suam nanciscuntur: quare ex eo, quod aliqui recepti sint, non sequitur omnes esse Trullanos canones approbatos. Hæc ita se habere constat ex vetustissimo codice, qui etiam nunc exstat in bibliotheca Vaticana, ad veritatis comprobationem. Siquidem in eo codice continenter post canones habetur Justiniani Imperatoris subscriptio, cum pater ejus Constantinus post omnes episcopos subscripserit definitioni sextæ synodi, idque non nisi rogantibus episcopis. Deinde vacuus relictus est locus subscriptioni Papæ cum hac annotatione:

Anastasius in præfatione in septimam synodum, Hormisdæ vertur Leonis XI. legatus.

Locus sanctissimi Papæ Romani.

Τόπος τῆς ἁγιωτάτου πάπα Ρώμης. B

Tum sequuntur subscriptiones patriarcharum, Pauli Constantinopolitani, Petri Alexandrini, Anastasii Hierosolymitani, Georgii Antiocheni, Joannis novæ Justinianopoleos. Quos proxime sequuntur Cyriacus episcopus Cæsareæ Cappadociæ, & Stephanus episcopus Cæsareæ Asianorum provinciæ. Deinceps locus vacuus ad subscribendum datus Heracleensi, Sardiensi, Ravennati, & Corinthio. Sequitur postea Basilii Cretensis subscriptio his verbis: Basilius episcopus Gortyniorum metropolis Christum amantis insulæ Cretæ, & locum tenens totius synodi sanctæ ecclesiæ Romanæ. Post hanc deinceps ducentorum & quinque subsunt episcoporum subscriptiones. Ex his vero omnibus tres soli & quadraginta reperiuntur, ut dictum est, qui antea quoque sanctæ œcumenicæ sextæ synodo interfuerant. Quocirca Theophanes monachus, non ignobilis historicus, in vita Pogonati hæc habet: Sciendum valde nugaciter eos garrire, qui post amnos quatuor factas asserunt penes ipsos pervulgatas sextæ synodi capitulares formas: penes, *inquit*, ipsos pervulgatas; non penes omnes Græcos, vel eos qui solam norunt præferre rebus omnibus veritatem. Sed & Manasses, & Glycas, & incertus auctor, ex elegantia tamen dictionis, & rerum delectu, quas recenset, non aspernandus, sextæ synodi sub Pogonato præclara mentione facta; hi, inquam, omnes sub Justiniano celebratam, quinisextam scilicet, silentio prætereunt; quæ certe prætereunda non erat, si œcumenica habebatur ab iis, qui res multo minoris momenti describunt accurata diligentia. Verum tacuisse videntur, quod ab omnibus non probabatur; nequaquam autem, quod fortasse quispiam dixerit, propterea quod quinisexta fuerit sextæ supplementum. Nam supplementum eadem est auctoritate faciendum, qua synodus principalis. Talis vero auctoritas in hoc conventu deficit, cum Romana ecclesia canones non approbarit, ut Balsamon ipse testatur, & Latini antiqui scriptores, qui fuse hoc tractant: non quidem omnes (quotquot enim apostolicis sive alias ecclesiasticis canonibus congruunt, suum aliunde robur, ut dictum est, obtinent:) sed eos in quibus antiqua innovantur, & apostolicæ traditiones labefactantur. Quale illud est quod in secundo canone octoginta quinque apostolorum canones expresse approbantur, cum inter illos sint, quos ecclesia non recipit: Quod sancti martyris Cypriani dogma de re-

Synodum fuisse receptam a quinque Patriarchis est Theodori Lectoris dictum, lib. 2. ejus.

Anastasius Bibliothecarius, locis citatis.

baptizandis hæreticis non reprobatur, cum ſit definitioni eccleſiæ catholicæ contrarium: Quod orientalium tantummodo patrum canones enumerantur, exceptis Carthaginenſibus: Romanorum vero pontificum & aliorum occidentalium patrum plane nulli; immo etiam animadvertitur in eos, qui alios præter ibidem enumeratos canones admittunt: Quod decimotertio canone, eccleſiæ Romanæ præcipitur, ut permittat conjugia ſacerdotum; quæ ibidem perfecta traditionis apoſtolicæ obſervatio dicitur: Quodtrigeſimoſexto canone definitur, ut ſedes Conſtantinopolitana iiſdem, quibus & Romana, fruatur privilegiis, juxta ſanctorum, inquiunt, ſecundi & quarti conciliorum ſtatuta: cum tamen ſynodus ſecunda clariſſimis verbis decreverit ſedem Conſtantinopolitanam honorandam eſſe poſt Romanam, non æque ut Romanam; Chalcedonenſis vero ſynodus ediderit canonem, non tamen omnium conſenſu epiſcoporum, ſed quibuſdam renuentibus, legatis vero pontificis apertiſſime contradicentibus: & ſynodo quidem Leonem Romanum pontificem obſecrante ut approbaret canonem, illo vero rejiciente, nec ullo modo admittente: Quod Romana reprehenditur eccleſia ob jejunium ſabbati tempore quadrageſimali, idque fieri dicitur præter traditam eccleſiaſticam obſervantiam. Hæc & alia quædam in iis contenta canonibus, & antiquis Apoſtolicæ ſedis adverſantia traditionibus, convincunt quiniſextam ſynodum œcumenicam plane non eſſe. Ne tamen aliquid prætermiſſum eſſe videatur, hic eos canones apponendos eſſe cenſuimus.

A ἀγνοεῖν βαπτιζόμενος αὖθις βαπτίζεσθαι, ἐναντίον ὂν τῇ ὑποθέσει τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. τὸ ἀνατολικῶν μόνων πατέρων κανόνας ἀπαριθμεῖσθαι, πλὴν τῶν ἐν Καρθαγένῃ· Ρωμαίων δὲ ἀρχιερέων, καὶ ἑτέρων ἄλλων πατέρων οὐδένας ὅλως ἐπιγίνεσθαι· ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπὶ τοῖς παραδιδομένοις, παρ' οἷς ὁ κανὼν ἀπαριθμεῖται, κανόνας ἑτέρους, ἐπιβάλλειν ἐπιτιμίους. τὸ ἐν τῷ ιγ'. κανόνι τῇ Ρωμαίων παροικίᾳ ἐκκλεισίᾳ νόμῳ τὸ γάμου τῶν ἱερέων. ἢ τὸ ἀπόστολικὴν ἀκρίβειαν ἢ τάξιν ἀποκαλεῖν τὸ τῶν ἱερῶν ἀνδρῶν σωφρόνισμα. τὸ ἐν τῷ λϛ'. κανόνι ἐκκλῆσαι, ὅτι τὴν Κωνσταντινουπολιτῶν ἁγίαν τῶν ἴσων πρεσβείων τῇ ἁγίᾳ τῶν πρεσβυτέρων Ρώμης ἀποκλείσαν κατὰ τὸ παραδεδομένον, φασὶ, τῇ β'. ἢ σ'. ἁγίᾳ συνόδῳ· καὶ τὸ τῆς δευτέρας συνόδου κλαίσαντα ἀποφάσεως, τὴν Κωνσταντινουπολιτῶν ἁγίαν B ἴσχειν τὰ πρεσβεῖα μετὰ τὴν Ρώμης, ἀλλ' οὐχὶ τὰ ἴσα πρεσβεῖα τῆς Ρώμης· τῆς δὲ πάντης ἀκριβείας κανόνα ἀφεῖναι τῇ πρεσβείων τῆς Κωνσταντινουπόλεως οὐ καιῷ φόρῳ τῇ ἐκτεθέντι, ἀλλὰ πάνυ μὲν ἀποτεταμένῳ, τῇ δὲ λαγάνῳ τῷ πάντα σοφίζεσθαι ἀπολιμένοντι· ἢ τῆς συνόδου μὲν λέγοντα τὴν Ρώμης ἀπλανεστέρας ὑπαρχούσης τὴν κανόνα, ἀκύρου δὲ πάνυ λαβόμενον π ἢ τὸ σύνολον μὴ παραδεχόμενον. τὸ ἐναλλὰ τῇ Ρωμαίων ἐκκλησίᾳ νῦν τῷ σαββάτου νηστεύειν τῇ ἀγίᾳ παρασκευῇ. καὶ τοῦτο γίνεσθαι λέγει παρὰ τὴν παραδοθεῖσαν ἐκκλησιαστικὴν ἀκολουθίαν. ταῦτα δὲ ἢ ἕτερα ἔστιν ἀκούειν τῶν κανόνι ἐναντιουμένων, ἢ τῶν ἀρχαίων τῆς ἀποστολικῆς ἕδρας παραδόσεων ἀντιρρήσεσιν, ἐλέγχει τὴν πανάγιον σύνοδον οὐκεμφανῶν ἔλεγχον μὴ οὖσαν. ἀλλὰ καὶ ἑταίστως εἶναι, ἵνα μή τι παρελελεῖφθαι δοκῇ, ἓν κανόνας ἐδόκιμα παραπλῆσιον ἔθεμεν.

ALLOCUTORIA ORATIO

Anno Christi 706.

Patrum, qui in Trullo Imperatorio palatio convenerunt, ad Juſtinianum pium Imperatorem

Piiſſimo & Chriſti amantiſſimo Imperatori Juſtiniano, ſancta & univerſalis ſynodus, divino piæ veſtræ potentiæ nutu & decreto congregata in hac a Deo cuſtodita & regia civitate.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

τῆς ἐν τῷ Τρούλλῳ * βασιλικῷ παλατίῳ συνελθόντων πατέρων ἐν Κωνσταντινουπόλει, πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Ἰουστινιανόν.

Mſ. Bibl. Cæſarea, apud Lambec. lib. 8. pag. 407. * βασιλικῷ Παλατίῳ, Trullo Palatii Imperatorii.

Τῷ θεοσεπτῷ ἢ φιλοχρίστῳ βασιλεῖ Ἰουστινιανῷ, ἡ ἁγία ἢ οἰκουμενικὴ σύνοδος, ἡ κατὰ τὸ θεῖον νεῦμα ἢ ψήφισμα τῆς θεοσεβείας ὑμῶν κράτους συναθροισθεῖσα κατὰ ταυτὸν τὴν θεοφύλακτον ἢ βασιλίδα πόλιν.

Interprete Ernesto Hermanno. Græca deſumpta ſunt ex mſ. cod. Bibl. Regis Chriſtianiſſimi.

CUm ineffabilis ac divina redemptoris & Servatoris noſtri Jeſu Chriſti gratia omnem terrarum orbem comprehenderit, & vivificum veritatis præconium ſit omnium auribus diſſeminatum; populus quidem ſedens in tenebris vidit magnam cognitionis lucem, & ab erroris vinculis liberatus eſt, cum regno cælorum antiqua ſervitute permutata: qui autem a primi ſplendoris pulcritudine propter elationem extruſus eſt primus draco, mens illa magna, Aſſyrius, a prius captivis capitur, & fit incarnati Verbi porentia ab omni fortitudine alienus, quemadmodum ſcriptum

Pſ. 9. eſt, quod *inimici rhomphæa defecerunt in finem*. Ubique enim rationabilis cultus & adoratio ſancita eſt; totus perfectuſque offertur: Deuſque qui ſacrificatur, & qui diſtribuitur, ad corporum ſimul & animarum acquiſitionem, eos qui fiunt ejus participes deificat. Quamobrem & dæmones fugantur, & lacer hominum qui congregatur cœtus in eccleſiis myſtice ſanctificatur: & deliciarum paradiſus omnibus apertus eſt: & tandem facta ſunt nova omnia. Sed quoniam homicida diabolus, qui ex adverſo præpotentis Dei præcipitatus eſt, & parturiit & peperit laborem defectionis, non ferens videre nos a tranſgreſſionis lapſu excitatos ad cælum evolaſſe per primitias noſtras, hoc eſt, Chriſtum, qui ſe dedit pro nobis redemptionis pretium: non deſtitit improbitatis tela torquere, & animi perturbationibus fideles fauciare, ut a data illis ſpiritus operatione honoreque ac gratia ſeparentur. Nec vero qui certaminum nobis præmia propoſuit, & eſt ſalutis noſtræ dux ac princeps Deus, au-

D Ης δίχα ἢ θείας χάριτος τῆ λυτρωτοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πᾶσαν οἰκουμένην τὸν γῆν· ἢ τῆ ζωοποιοῦ τῆς ἀληθείας κηρύγματος πᾶσι ἀκοαῖς ἀπαρίστως, ὁ μὲν λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει τὸν ἀγνοίας φῶς εἶδε μέγα τῆς ἀληθείας, ἢ τῆ τῶν πλάνης ἐλευθερίᾳ δεσμῶν, βασιλείαν οὐρανῶν ἀντὶ τῆς παλαιᾶς δουλείας ἀντηλλαξάμενος. ὁ δὲ τῆ κάλλους τῆς πρώτης λαμπρότητος δι' ὑπερβολὴν ἀνασεὶς, ὁ πρῶτος δράκων, ὁ νοῦς ὁ μέγας, ὁ Ἀσσύριος, ὑπὸ τῶ πρὸ αἰχμαλώτων ἁλίσκεται, ἢ κίνησι τῇ δυνάμει τῆ σαρκωθέντος λόγου πάσης ἰσχύος ἀλλότριος, παθὼς γέγραπται, ὅτι τῆ ἐχθροῦ ἐξέλιπον αἱ ῥομφαῖαι εἰς τέλος. πανταχοῦ γὰρ λατρεία λογικὴ προσφέρεται, ἢ ἁπάντων ἀναφέρεται, ἢ ὁ Θεὸς δυνάμως ἢ ἀμεταδότως τοῖς σωμάτων ἅμα ἢ ψυχῶν ἀφαιρέσεων δωρεᾶ τοὺς μετέχοντας. ὑφ' οὗ ἢ δαίμονες φυγαδεύονται, ἢ ἱερὸς τῶν ἐκδρόμων ἀδρομῆ πανήγυρις ἐν' ἐκκλησίαις μυστικῶς ἁγιάζεται· ἢ τρυφῆς ὁ παράδεισος πᾶσι πᾶσιν ἀνέῳκται· ἢ τέλος γέγονε τὰ πάντα καινά. ἀλ' ἐπεὶ ὁ ἀνθρωποκτόνος διάβολος ἄνωθεν κατάντικρυ πεπτωκότος πραγολιάσας, ἢ ἐδίνησε πόνον ἢ ὠδῖνας, μὴ φέρων ἡμᾶς ἐγηγέρσεως βλέπειν τῆ τῆς παραβάσεως πλήμμης, ἢ τὸ οἰκεῖον ἀφιλόπονος ἀφῆ ἢ ἀπαρχὰς ἡμῶν, ἤτοι Χριστὸν, τὸ ἑκόντος ἑαυτὸν λύτρον ὑπὲρ ἡμῶν, ἐκ ἀντὶ τῆ τῆς παλαιᾶς βέλη πανῦ, ἢ ἕως πτωμὰ παρώξυνε τῆς πίστεως, εἰς ἂν χαρεισθεῖεν τῆς ἐδίνησε αὐτῆς ἐνεργείας τῆ πόνημα, πῶς τε ἢ χάρις, οὐδὲ ἡ ἀγαθὸς ἐδιλοδίκης ἡμῶν ἢ τῆς σωτηρίας ἀρχηγὸς παρῆδε Θεὸς εἰρηνο-

ANNO CHRISTI 706.

Σπως ἡμᾶς, καθικέτου ἀντῶν ἡμῶν τοῦ ἐν τῇ βίῳ δύ- A
που σταδίῳ ἀφῆ τῇ ἑπτὰν αὐτῷ τῆς δικτύσεως παρεκτεμόν-
τες, ἐς τὸν σφῶν αὐτῶν σωσάμενος πόλεμον· οἱ τὰ τῆ πολέ-
μαρχος ἀπασπίζοντι μάχησιν, ὁ ὅτι ῥῆμα Θεοῦ, καὶ αὐτὸς
συμπαλαίστης τῷ σταυρῷ τὰ καθ' ἡμῶν πεφυτόδε κατά-
λυσιν, ὑδηγοὶ τῇ πεμπόντι ἡμῖν ῥηθέντι, ἐς τὰς ὁδοὺς κυρίου τῆς
λαοῦ ὀδηγίζοντες, ἵππος μὲ κατὰ κρημνῶν τῆς ἀνομίας ὑπ-
ολυσίας τῆ κρίθοντος αἰθῆλον καὶ διολισθήσειν. ἴδει γὰρ τὸν
τὸ ἡμῶν ἡμῶν χαμαπτόμενον, καὶ ὅσον τῷ μεγέθει συγκατα-
βάσεώς τε καὶ ταπεινώσεως τὸ ἡμέτερον ἦθος μεταπεποίηται,
καὶ σφῶς ἑαυτὸν μετακαλεσάμενον, καὶ ἀναβιβάσαντα, καὶ
τὰ εἰς τὸ ὄπιω ἡμῶν τελέσαι ἡμῶν ὑποδείξαι ἀφῆ τῆς τῶν ἀν-
θρώπων λαμπήνων καὶ διδασκάλων φωσφορημάτων τὰ κα-
τὰ Θεὸν ἡμῶν ἀβήματα, καὶ σφῶς τὸ διαγλύπτειν παρορ- B
μῆσαι· οἷς καὶ τὸ πολύπορον ὁ σωτὴρ ὑπάρχῃ, κατὰ τὸν
Θεῖον ἀπόστολον. ἴδιον καὶ τῶν ἡμῶν τὸν αἰτίως βίον διεξάγου-
σι ῥαθυμήσαντα, καὶ τῇ φθῇ λογισμῶν ἀρχία καθιέμενα· ὡς
ἐπιτιθεῖσθαι λῃστὰς τὸν ἀδοκήτως ἐχθρὸν, καὶ κατὰ μι-
κρὸν τῶν ἀρετῶν ὑποκλέψαντα τῶν παλαιὸν ἡμῶν ἀντενεστη-
κότα, ὁ τῶν μεγίστων ἑαυτῷ τῆ παρόντος κόσμου πολλοὺς ἐν
ἐλπίδι Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ τὸν σοφὸν ἡμῶν κυβερνήτην,
τὸν βασιλέα βασιλέα, σωφρόνιστον ἔντως ἀκόσμων αἰσχρολογιῶν-
των ἐν κρίσει, φυλάκοντα εἰς τὸν αἰῶνα ἀληθείαν,
πεπαίδευκε κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐν μέσῳ τῆς γῆς, ἐς ὁ ἐν
μέσῳ ὁδῷ πορεύόμενον· ὃν ὁ σοφὸς κυβερνήτης καὶ μαθόν-
τα, καὶ καλῶς πᾶς ἀρετῶν ἐνδρέψασα καὶ ἀσκήσασα, καὶ δίκαιον πληρώσασα πνεύματος, ὀφθαλμὸν αἰσυμφόρως
ἀνοίξειν τῇ τῆ τοῦ καθαρόντα καὶ λαμπρόντα διαγλύ-
ψαι ἀβεβαιοῦς τὸ ὑπήκοον· ᾧ τῶν ἑαυτῆς ἐκκλησίαν παρέδω-
κεν, καὶ τὸν τόμον αὐτῆς μελετᾶν πανὸς καὶ ἡμέρας ἐδίδα-
ξεν Θεὸς καταρτισμὸν καὶ οἰκοδομὴν τῆ τοῦ χριστοῦ λαοῦ.
ὃς τῆ δυνάμῃ τοῦ Θεοῦ Θεὸν πάθου τὸν ζηλωτὴν ὑπηβόλων
Φινεὲς, ἐς τῶν ἁμαρτίαν ἀκλινέστερος τῆ κράτει τῆς διανοίας
τε καὶ σοφίσεως, καὶ τὸ σπούσιον τῆς παλαιᾶς τε καὶ φθορᾶς
σωκξελίασθαι φορείλων. ἔσπερ γὰρ τὸν τῆ ἀδάμου μετὰ τῶν
ἄνω ῥοπὴν τοῦ ἀνθρωπίνου ἤθους ἀναληφθέντον, μὴ μόνον τὸ
καθ' ἑαυτὸν σκοπῆν, καὶ ὅπως ἂν αὐτῷ ὁ παλαιὸς διάδοκος-
τὸ βίος, ἀλλὰ ἐς πᾶν τὸ ἀφχέμενον ἀν πεπτωκότες ἀφεπίζειν,
ἐς τῆς πολλῆς τῆ πλανωμένων αὐλῆς, ἀναπαύοντων πάν-
τῶν τῆ πεθημένων τῆς πατρείας, καὶ τὸ σῶμα ἡμῶν ἀπέ- D
σωσάντων τῆς ἁμαρτίαν.

Βασιλὰ δὲ αἱ ἅγιαι ἐς οἰκουμενικαὶ δύο συνόδοι, αἱ κατὰ
ταύτου τῶν βασιλέα ἐς προύλαβον πάλιν σωσφρονίσεως· ἡ
μὲν, ὑπὸ τῆ χρόνον Ἰουστινιανοῦ τῆ τῆς θείας λήξεως· ἡ δὲ,
ὑπὸ τοῦ ἐν εἰρήνῃ τῆ μνήμῃ ἡμῶν βασιλέως Κων-
σταντίνου τῆ πατρὸς τῆς σῆς ἡμερότητος· τὸ σαφὲ τῆς πίστε-
ως πατρικῆς ἐξαγορεύσασαι μυστήριον, οὐδαμῶς ἱεροὺς κανόνας
ἐπίγραψαν, καθάπερ αἱ λοιπαὶ ἅγιαι τέσσαρες οἰκουμενικαὶ σύ-
νοδοι, δι' ὧν ἀποστάντες μὲν οἱ λαοὶ χείρονος ἐς πεπιστευ-
κότος ἀγωγῆς· ἵνα δὲ τὸν πρόσθεν ἐς ὑψηλότερον μεταβάντες
βίον. ἀνατθὲν τε τὸ ἔθνος ἅγιον, τὸ βασίλειον ἱεράτευμα, ὑπὲρ E
οὗ Χριστὸς ἀπέθανεν, ὑπὸ πολῶν ἐξ ἀπαξίας παθῶν ἀφε-
σπάσθαι ἐς ὑποταρόντα, ἐς κατὰ μικρὸν τῆς θείας παιδείας
ἀπορῥαφῆ ἐς ἀφεστηκέναι, ἐς τῇ ἀγνοίᾳ ἐς λήθῃ τῆ τῆς ἀρε-
τῆς καταβαλόντα ἀπολισθῆσαι, ἐς ἀποτελεῖσθαι αὐτὸν τὸν υἱὸν
τῆ Θεοῦ καταπατῆσαι, ἐς τὸ αἷμα τῆς διαθήκης, ἐν ᾧ ἡγιάσθη,
κοινὸν ἡγησάμενον, τὸν τῆ πνεύματος ὑβρίσαι χάριν· ὅθεν
λίαν εἰς ἀβεβαίωσιν καὶ ἀποσκαφῆν βουλῆς, μιμῆσαι τῆ
τὸ πλανώμενον σωβῆσαι ὑπὲ τὸ ἔρος ὑπερβάντος ποιμῆος Χρι-
στοῦ, ἐς τῇ αὐτοῦ ἀποστολικῆς αὐλῆ, ἐς πῶσι φυλάξαι τὰ
ἀνωλεῖ τε ἐς τὰ θεῖα σωτήρια· δι' ὧν τῆ πατρὸς ἀποτ-
χορεύσας ἔργων ζωοποιήσατε· πῶσί τε ἀβεβαίωσιν σωτηρίας
βεβαίωσιν, καὶ Θεὸν ἀληθινὸν κατὰ τὸ φάσκον ῥητὸν· ὁ ζη-

A xilii nos expertes dimiſit; in unaquaque generatione excitans, qui in hujus vitæ ſtadio, ejus cultus ac religionis armis inſtructi adverſus eum in acie ſtarent, & manus cum eo conſererent; qui ſtricto ſpiritus gladio, quod eſt verbum Dei, & ſic cum malo congreſſi, quam in nos exercebat tyrannidem diſſolverunt, gregum duces effecti, & vias Domino populis ſternentes ac præparantes: ne in iniquitatis præcipitia, propter ejus quod eſt melius ignorantiam, detrudantur ac prolabantur. Oportebat enim eum, qui ut eſſemus nobis largitus eſt, & tanta depreſſionis humilitatiſque magnitudine noſtrum ſibi genus vindicavit, & ad ſe evocavit atque evexit, nobis quoque ſemitam ut bene eſſemus, oſtendere per eccleſiæ luminaria ac doctores, qui noſtros B ſecundum Deum greſſus illuminantes dirigunt, & ad evangelium incitant, *quorum etiam converſatio in cœlis* Philip. 3. *eſt*, ut ait divinus Apoſtolus. Unde etiam nobis vitam nunc negligentius agentibus, ratiocinationis conſiderationiſque otio indormientibus; cum nobis incauti vitæ inſidiator inimicus ſe injecerit, & virtutem paulatim ſuffuratus, nobis ejus loco vitium ſuppoſuerit; qui maximam hanc præſentis mundi navem clavo affidens regit Chriſtus Deus noſter, te ſapientem nobis gubernatorem, pium Imperatorem, vere præſidem excitavit, diſpenſantem ſermones in judicio, in ſæculum veritatem ſervantem, facientem judicium & juſtitiam in medio terræ, & in via ab omni culpa ac repreenſione aliena procedentem; quem cum ſapientia conce- C piſſet, eique obſtetricis officium præſtitiſſet, pulcre virtutibus educatum & ornatum, divinoque Spiritu repletum, orbis terrarum oculum effecit, mentis puritate & ſplendore ſubjectos aperte illuminantem; cui ſuam commiſit eccleſiam, & legem ejus noctu diuque meditari docuit, ad populorum qui ſunt ſub ejus manibus perfectionem & ædificationem; qui tuo in Deum deſiderii ardore Phinees zelum ſuperas, & pietatis ac prudentiæ robore confoſſo peccato, gregem quoque a vitio ſubtrahere voluiſti. Oportebat enim eum qui poſt ſupernum momentum humani generis gubernaculum ſuſcepiſſet, non ſolum id quod ad ſe pertinet, conſiderare, & quomodo ſua a ſe vita dirigatur; ſed & omnes quibus imperat, ex maximis fluctibus ſervare, & a multa prolapſionum errorumque confuſione, undique obruentibus ventis improbitatis & humilitatis noſtræ corpus perturbantibus, eripere.

Quoniam autem ſanctæ & univerſales duæ ſynodi, in hac imperante & Dei obſervatrice civitate congregatæ; una quidem temporibus divæ recordationis Juſtiniani, altera vero ſub piæ memoriæ Imperatore Conſtantino tuæ manſuetudinis patre; ad paterne declarandum fidei myſterium ſacros canones nequaquam conſcripſerunt, ſicut reliquæ ſanctæ quatuor univerſales ſynodi: per quos populi quidem a deteriore & abjectiore vivendi ratione recedant, ad meliorem autem & altiorem vitam ſe traducant. Et ex hoc gens 1. Petr. 2. ſancta, regale ſacerdotium, pro quo Chriſtus mortuus eſt, a multis propter inordinatum ſtatum perturbationibus animi diſtractum ac divulſum, & a divino ſtabulo paulatim abruptum & abſciſſum, & propter ignorantiam ac oblivionem a bonis & ex virtute factis prolapſum; & Dei Filio, ut apoſtolice loquamur, conculcato, ſanguinem quoque teſtamenti, in Hebr. 10. quo eſt ſanctificatum, communem arbitratum, Spiritus gratiam contumelia affecit: Hanc, utpote peculiarem populum, reducere inſtar Chriſti, qui errantem in montibus ovem quærit; & ſuo ſtabulo reſtituere; & mandata, divinaque præcepta, per quæ a mortuis operibus recedentes vivificamur, ſervare valde cupiens, omnique ſalutis proviſione ac perpenſione cogitata, Deoque quæſito, ut vult id quod dicit; Quæ-

ANNO CHRISTI 706.

rentes Dominum invenient cognitionem cum juſtitia : qui autem ipſum recte quærunt, invenient pacem : ſanctam hanc & divinitus electam univerſalem ſynodum congregari decreviſti : ut multorum ſimul juncta voluntate unanimique conſenſione, id quod magno ſtudio contenditur, a te recte & ordine efficiatur. Sed & ſi quæ Judaïcæ vel Gentilis improbitatis reliquiæ maturo veritatis frumento immixtæ ſunt, radicitus tanquam lolium evellantur, & pura pietatis

Matth. 18. ſeges oſtendatur. *Ubi enim ſunt duo vel tres in nomine meo congregati, illic ſum in medio illorum*, inquit Dominus. Et rurſus per Jeremiam nobis exclamavit : *Que-*

Jerem. 29. *rite me in toto corde veſtro, & apparebo vobis.* Propterea ergo tuæ pietatis juſſu in hac Dei obſervatrice & imperante urbe congreſſi, ſacros canones ſcripſimus. Quamobrem tuam pietatem rogamus, eas quæ prius in hac a Deo ſervata civitate a congregatis ſub bonæ memoriæ Imperatore noſtro Theodoſio patribus editæ ſunt, voces tibi adducentes ; ut quemadmodum convocationis ſcriptis eccleſiam honoraſti, ſic & eorum, quæ decreta ſunt, pia ſubſignatione finem conſignes. Dominus autem imperium tuum ſtabiliat ac confirmet in pace ac juſtitia, & generationum generationibus tranſmittat, & terrenæ quoque potentiæ adjiciat ut etiam cæleſti regno fruaris.

CANON I.

ORdo eſt optimus ei, qui omnem orationem & rem incipit, & a Deo incipere, & in Deum deſinere, [a] ut dicit Theologus. Quocirca cum & pietas a nobis clare prædicetur, & eccleſia, in qua Chriſtus eſt fundamentum, aſſidue augeatur ac promoveatur, ut ea ſupra cedros Libani extollatur ; & nunc ſacros canones ordientes, ſtatuimus fidem a Verbi miniſtris, quique ipſum ſuis oculis viderunt, & a Deo electi ſunt, apoſtolis traditam, citra ullam innovationem immutabiliterque ac inviolabiliter eſſe ſervandam. Præterea autem & trecentorum decem & octo ſanctorum patrum qui Nicææ convenerunt ſub Conſtantino, qui fuit noſter Imperator, adverſus impium Arium, & gentilem ab eo dogmatizatam deitatis diverſitatem : vel deorum potius, ut aptius dicam, multitudinem, qui nobis unanimi fidei agnitione conſubſtantialitatem, in tribus divinæ naturæ conſiſtentibus perſonis, & revelarunt, & declararunt, hanc ſub ignorantiæ modio abſconſam eſſe non ſinentes ; ſed Patrem & Filium & Spiritum ſanctum una adoratione fideles adorare aperte docentes ; & inæqualium divinitatis graduum opinionem detrahentes ac divellentes ; & ab hæreticis ex arena conſtructa adverſus rectam opinionem puerilia ludibria dejicientes & ſubvertentes. Similiter & eam, quæ ſub Theodoſio majore, qui fuit noſter Imperator, a centum quinquaginta ſanctis patribus, qui in hac urbe imperante convenerunt, prædicata eſt, fidem confirmamus, de Spiritu ſancto voces quæ cum Deum eſſe ſtatuunt, amplectentes, & profanum Macedonium una cum prioribus veritatis inimicis expellentes ; ut qui cum qui dominatur, ſervum eſſe decernere auſus ſit ; & inflectilem unitatem ſecare prædonis more voluerit, ut non eſſet perfectum [b] fidei noſtræ myſterium : Una etiam cum iſto odioſo ac deteſtabili, quique adverſus veritatem fuit rabie pereitus, etiam Apollinarem ejuſdem iniquitatis myſten una condemnantes : qui Dominum corpus mente & anima non præditum ſumpſiſſe impie eructavit, hunc quoque & iſte imperfectam nobis factum ſalutem ratiocinans. Jam vero & quæ in Epheſiorum civitate a ducentis divinis patribus ſub Theodoſio Arcadii filio Imperatore noſtro expoſitæ ſunt, doctrinas tamquam infractum pietatis robur obſignamus, unum Chriſtum Filium Dei & incarnatum prædicantes ; & quæ ipſum

[a] Greg. Naz. Orat. apologet. 1. pro ſuis.

[b] In Greco ſpes.

τῶν τὸ κύριον δόξαν γνῶναι μετὰ δικαιοσύνης· οἱ δὲ ἐζητοῦντες αὐτὸν, εὑρήσουσιν εἰρήνην· τὴν ἁγίαν ταύτην καὶ διὰ πάντων ἐκλελεγμένην οἰκουμενικὴν ἀθροίσεως σύνοδον ἔκρινας, ἵνα τῷ πολλῶν ἅμα τὸ αὐτὸ συνδίκῳ τε καὶ συμφώνῳ καταρθωθῇ σοι τὸ σπουδαζόμενον. ἀλλὰ καὶ εἴ τι λοιπόν Ἑλληνικῆς ἢ Ἰουδαϊκῆς ἀκαθαρσίας τῇ τῆς ἀληθείας ἀκμῇ οὔπω εἰς καταμίξεως, ὅπως ἂν ῥίζης αὐτῆς ὡς ζιζάνιον ἐρθῇ, καὶ καθαρὸν διαδειχθῇ τῆς οἰκουμένης τὸ λήϊον. ὅπου γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι ἐν τῷ ἐμῷ ὀνόματι, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν, ἔφη τὸ κύριον ἡμῶν φωνή. καὶ πάλιν ἐβόα Ἱερεμίου ἡμῖν ἀνέκραγεν· ἀναζητήσατέ με ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ὑμῶν, καὶ εὑρεθήσομαι ὑμῖν. διὸ δὴ τοίνυν εἰκότως κατὰ κέλευσιν τῆς σῆς βασιλείας συνελθόντες κατὰ ταύτην τὴν θεοφύλακτον καὶ βασιλίδα πόλιν, παντὸς ἱεροῦ ἀντεχόμενοι. διὸ τῆς σῆς βασιλείας δείσθαι, τὰς περὶ ἡμῶν ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ πόλει διὰ τῆς ἐν βασιλεῖ τῇ μετὰ ἡμῶν βασιλίσσης Θεοδοσίου σωφρονεστάτης πατρίου φωνὰς συνεφόρτες, ἵνα ὥσπερ τῆς τῆς κλίσεως ἐπέθεσθε τῇ οἰκουμένῃ πόλεως, οὕτως ἐν τῷ δεξιῶσθαι δι' ἐκείνου περιοδικῆς ἐπιστροφῆς τὸ τέλος. ἐν δὲ πίστει τοιαύτῃ σου τῇ βασιλείᾳ ἐν εἰρήνῃ καὶ δικαιοσύνῃ, ἐν παραπέμψει ἡμᾶς ἡμῖν, ἐν θεοφιλῆ τῇ ὑπηκόῳ κράτει ἐν τῆς βασιλείας τῆς ἐν οὐρανοῖς τῷ δεσπότῃ.

ΚΑΝΩΝ α'.

ΤΑξις ἀρίστη πάντως ἀρχομένῳ, ἐν λόγῳ ἐν πράγματος, ἐκ Θεοῦ τε ἄρχεσθαι, ἐν εἰς Θεὸν ἀναπαύεσθαι, κατὰ τὸν θεολόγον φησίν. ἐπεὶ ἐν ἡ ἀνεξείας ὑπ' ἐμοῦ πᾶσι δέδοται παρρησίας, ἐν ἡ οἰκουμένης, ὅπως δὴ Χριστῷ πλημμέλητος, ἀδιαβλήτως αὐξανοίμεν, καὶ φερεκαρπίσαις, εἰς ὃν τῷ Λιβάνου κέδροι ὑπεραπίσωσιν· ἐν νῦν ἱερῶν κανόνας τοὺς ἱερὸν λόγον, χρέος ἦμιν ἐπέζωμεν, ἀκριβοῦντες τε ἐν ἀπερίτρωτον φυλάττειν τῶν παραδεδόσθαι πίστιν ἡμῖν ὑπὸ τοῦ αὐτοπτῶν ἐν ὑπηρετῶν τοῦ λόγου τοῦ διαφόρων λαοῦσιν. ἐπ δὲ ἐν τοῦ τριακοσίων δέκα ἐν ἑκατὸν ἁγίων ἐν μακαρίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ ἡμετέρου τότε βασιλέως κατὰ Ἀρείου τοῦ δυσσεβοῦς, καὶ τὸν παρ' αὐτοῦ δογματισθέντα ἐθνικῆς ὑποθέσεως, ἐν πολυθείας φημὶ πλῆθος ἀκολούθων· ἐν τῇ συγγραφικῇ τῆς πίστεως τὸ ὁμοούσιον ἡμῖν ἐπὶ τοῦ τριῶν τῆς διαφορᾶς φύσεως ὑποστάσεσιν ἀπεκάλυψαί τε ἐν διηρέθησαν, καὶ ἐπιδεῖξαι τοῦ μηδὲν τῆς ἀγνοίας ὕδατι παραχωρήσαντες· ἀλλὰ τὸν πατέρα, ἐν τὸν υἱόν, ἐν τὸ ἅγιον πνεῦμα θεότητι μιᾷ θεοπρεπεῖ ἐν πιστῇ ἀκαταιδέν ὑπολαβόντες· ἐν τῷ τε τοῦ αὐτοῦ βαπτίσματος τῆς πίστεως δόξαν καθολικῆς ἐν ἀμεταπέπτου, τά τε ὑπὸ τοῦ αἱρετικῶν κυκεῶνα ἐκ φάσματος κατὰ τῆς ὀρθοδόξου μισοχριστοῦ αὐθάδεσι παραβαλόντες ἐν ἀναπρόσφατος. ὁσιώτατος δὲ καὶ τοῦ ὅτι τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου τοῦ ἡμετέρου ἡμῶν βασιλέως, ὑπὸ τοῦ ἐν τούτῳ τῷ βασιλεῖ τῷ νῦν συναχθέντων ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίων πατέρων ἀκριβοῦσθαι πίστιν πρατεύσθαι, τοὺς λαλήσαντας τοῦ ἁγίου πνεύματος φανερὰ διαπεζώσθαι, ἐν τὸν βάσιλον Μακεδόνιον τῆς θεόπνου ἐκβρηῶς τῆς ἐκκλησίας συνεξελαύνοντας, ὡς δούλιον τὸ δεσπόζον αὐθαδῶς δόξασι βλασφήσαντα, καὶ χίσαι τοῦ ἄτμητον μονάδα ληστικῶς θρασύνοντα, ὡς ἂν μὴ ἀπαλὲς ἡμῖν τὸ τῆς ἑνώσεως οὖν μυστήριον· τῷ βδελυρῷ τούτῳ καὶ κατὰ τῆς ἀληθείας λυμῆναι, καὶ Ἀπολιναρίου τὸν τῆς καινῆς μύσεν συλλαμπρύναντας· ἐς ἄκακον ἐν ἄψογον τὸν κύριον ἀνειληφέναι σῶμα διανοοῦς ἐκφεύξασθαι, ὀπαδὸν ἐν οὗτος ἡμῖν ἀπολῦ τοῦ σωτηρίου ἡμῶν συλλογιζόμενος. ἀλλὰ μὴν ἐν τὰ παρὰ τῷ ἐν τῇ Ἐφεσίων πόλει τὸ θεόπνου συναχθέντων ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ υἱοῦ Ἀρκαδίου ἡμετέρου ἡμῶν βασιλέως, δόγματα διαρρίζοντα πίστεως ἀληθοῦς διδάγματα, ὡς κράνος ἀρίστης τῆς ἐκκλησίας ὑπερασπίζοντα, ἵνα Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ σαρκωθέντα κηρύττοντες, καὶ τὸν αὐτὸν

ANNO CHRISTI 706.

ἀπείρως παιδοτόκον ἄχραντον αἰπάρθενον, κυρίως ἢ κατὰ ἀλή-
θειαν θεοπάτορα δεξαμένους, ἢ τὴν λιτρόβη τῆ Νεστορίου ἀφέσεως
εἰς ἀσεμνοτεμιθέου ὕβρεως μοῖραν ἀποδιώκοντες, ἄνθρωπον ἰδί-
κῶς, ἢ Θεὸν ἰδικῶς τὸν ἕνα Χριστὸν δογματίζοντες, ἢ τὴν Ιου-
δαϊκὴν ἀσεβοσύνην ἀνανεούμενον διωσάμενοι. οἷς μὴν ἀλλὰ ἢ τὸν ἐν τῆ Χαλ-
κηδονίων συνόδῳ τῆ ὑπὲρ Μαρκιανοῦ ἢ ἐστὶ θρησκίου ἡμῶν
βασιλέως, τῆ ἑξακοσίων τεσσάρων δεκαπέντε θεοφόρων πατέρων συλ-
λεγομένῃ πάλαι ὀρθοδόξως ὁμολογούμενον ὑπὸ τὸν ἕνα Χριστὸν
τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἐκ δύο φυσέων ὑπὲρ φύσιν, ἢ ἐν δυσὶ ταῖς
αὐταῖς δεξαζούσαν φύσιν, μεγαλοφώνως τοῖς πέρασι τῆς γῆς
παραδίδωμι· ἢ Εὐτυχῆ τὸν μακαφέρετα, τὸν δυσσεβῆ τὸ μέγα
τῆς οἰκονομίας μυστήριον πανδήλως ἀποφαινόμενον, ὡς ἀποτρό-
παιόν τι ἢ μίασμα τῆ ἱερῶ τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας περιβόλῳ ἐξήλα-
σε· σὺν αὐτῆ δὲ ἢ Νεστόριον, ἢ Διόσκορον· τὸν μὲν τῆς διαιρέσεως, τὸν δὲ τῆς συγχύσεως ὑπερασπιστήν τε καὶ ἀθλοφόρον,
τοῖς ὁμοφρόνως ἢ δικαίως ἐπὶ ἀσεβοῦσι θεσῖς ἐν ἀκαταστάτοις ἀπωλείαις
καὶ ἀθεότητος βάραθρον. ἀλλά γε καὶ τοὺς δικαίως φωτὶ τῆ
ἑκατὸν ἑξήκοντα τῶν θεοφόρων πατέρων, τῆ κατὰ Θεῖον τὸν
βασιλέα συναγειρθέντων πόλει ὑπὸ Ιουστινιανοῦ τῆ τῆς θείας
λήξεως ἡμῶν βασιλέως, οἷς ὑπὸ τῆ πολυμερεῖ ἐξετηχήσεως χαίρομεν,
ἢ τοῖς μὲν ἡμᾶς διδάσκουσι· οἱ Θεόδωρον τὸν Μοψουεστίας τὸν Νεστορίου διδάσκαλον, Θεοφίλου τε,
Διδύμου, ἢ Εὐάγριον τοὺς τὰς Ἑλληνικὰς ἀναπλασμοφόρους μυθο-
ποιίας, ἢ σωμάτων πολὺ ἢ ψυχῶν ἡμῶν περόδους ἢ ἀλλοιώ-
σεις ἀναπεμπόντας τ' τῆ τοῦ παραφρονεῖν τε ἢ ὑπονοίᾳ, ἢ τοῖς τὸν θεῖ νεκρῶν ἀναστάσεως ἐμπαιγνίοντας ἀκούσιον· τῶ
τε χαρίεντα περὶ Θεοδωρήτου κατὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως, ἢ τῆ
δεκάτῃ κεφαλαίῳ τῶ μακαρίου Κυρίλλου, ἢ τοῦ λεγομένου
Ἴβα ἀποκλῆν σωμάτων ἀνεθεμάτισαν τε ἢ ἐξεκλίξαντο. ἢ τὸν
ὑπὲρ τῆς ἑναλίχε συναγορεύοντα κατὰ ταύτην τοῦ βασιλέως
πόλει ὑπὲρ τῆ ἐν Ῥήσῃ τῆ λήξει ἡμῶν βασιλέως Κων-
σταντίνου ἱερᾶς μνήμης σωσάντων πίστει· ἢ μηδένας τὸ παρὸν ἐδί-
ξαντο, ἀλ' ὧν ὁ δικαίως βασιλεὺς ὑφηγήσατο τοῖς ταύτης πίναξι
καταγραλέσαι, φεῦγε τὸν ἐν τῆ τοιοῦτῳ αἱρέσει ἀσεβήσαντα τ, ἢ αὐτὸς
ἀναθεματίζειν φυλάξαν ἀσπεζόμενον· ἢ δύο φυσικὰς θελήσεις,
ἤγουν θελήματα, ἢ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ὑπὲρ τῆς ἀσυγχύτου οἰκο-
νομίας τῶ ἑνὸς προσώπου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ τῶ ἀληθινοῦ Θεοῦ
δοξάζειν ἡμᾶς ὑποταλῶς διατάφρυσι· τοῖς τὰ δύο τῆς ἀληθείας
δόγματα παραχαράξασι, ἢ ἐν θέλημα, ἢ μίαν ἐνέργειαν ὑπὲρ
τῶ ἑνὸς προσώπου τῶ Θεοῦ ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ τοῖς λαοῖς ἀνεδι-
δάξασι τῆ τῆς εὐσεβείας ψήφῳ καταδικάσασι· φημὶ Θεόδωρον τὸν τῆς Φαρὰν, Κύρον τὸν Ἀλεξανδρείας, Ὀνώριον τὸν
Ῥώμης, Σέργιον, Πύῤῥον, Παῦλον, Πέτρον τοὺς ἐν ταύτῃ τῇ
θεοφυλάκτῳ θεοπρόσωπος πόλει· Μακάριον τὸν ἡμῶν πάπαν
τῆς Ἀντιοχέων ἐπίσκοπον, Στέφανον τὸν αὐτοῦ μαθητὴν, ἢ τὸν
ἄφρονα Πολυχρόνιον· ἀπαθῆ ἀκέραιον παρόσαν τὸ καθ' ἑαυτὸν σῶ-
μα Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. ἢ συνελόντα φάναι, πάντων τῶν ἐν
τῆ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ ἁγιοπρεπῶν κοσμημάτων, οἱ γεγόνασι φω-
στῆρες ἐν κόσμῳ λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, τῶν πίστει πραπίδι βε-
βαίᾳ, ἢ μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος ἀσάλευτον ἐχομένων ἡ-
συχάζειν, ἢ τὸ αὐτοῦ διατηρεῖσθαι συγκεκλιμένα τ ἢ δι-
δόμενα· πάντας ἀποδεχομένους τε ἢ ἀναθεματίζοντας, οἷς ἀπεβά-
λοντο ἢ ἀπεθεμάτισαν, οἷς τῆς ἀληθείας ἐχθροῖς, ἢ κατὰ Θεοῦ
φρυαξαμένοις κατά· ἢ ἐδόκουν οἷς ὕβρει ἀπομαλτίσαντας. εἰ δέ
τις τῶν ἀπάντων μὴ τὰ φρονοῦντα τῆς ἀληθείας δόγματα
κρατεῖ ἢ ἀσπάζεται, ἢ οὗτω δοξάζει τε ἢ κηρύττει, ἀλλ' ἐξ
ἀνοσίας ἴσως ταύτην διαγνῷ· ἔστω ἀνάθεμα κατὰ τὸν πρὸ
ὀφθαλμῶν ἤδη ὑπὸ τῶν θεοδιδάκτων αἰῶνι καὶ μακα-
ρίων πατέρων, ἢ τῆ χριστιανοῦ καθεξόντου οἷς ἀληθείας ἐκ-
βολὰ, ἢ ἀποπέμπου. ἡμεῖς γὰρ οὔτε θεσπίσαι τ, οὔτε μὴν
ὑφαιρεῖν κατὰ τὸ θεοσεβῶς πανταλῶς διηγόμεθα, ἢ κα-
θ' ὑπαγορεύσεων ἐδιδαχθήμεθα λόγον.

A sine semine peperit, impollutam semper virginem, proprie & vere Deiparam decernentes; & ineptam Nestorii divisionem, tamquam a divina sorte semotam persequentes, hominem separatim & Deum separatim unum Christum decernentis, & impietatem Judaïcam renovantis. Quin etiam eam, quæ in Chalcedonensium metropoli sub Marciano, qui fuit & ipse Imperator noster, a sexcentis triginta decem & quatuor patribus, fidem orthodoxe confirmamus: quæ unum Christum Filium Dei, ex duabus naturis compositum, & in duabus eisdem naturis credendum, magna ac sublimi voce terrarum finibus tradidit; & stulte ac inepte sentientem Eutychem, qui magnum œconomiæ mysterium B apparentia perfectum esse dicebat, tamquam avertendum aliquod portentum tetramque pestem, ex sacris ecclesiæ ambitibus exturbavit. Una autem cum eo etiam Nestorium & Dioscorum, quorum ille quidem divisionis, hic vero confusionis defensor erat & propugnator: Qui quidem ex impietatis diametro ad unum perditionis & abnegationis Dei barathrum decidérunt. Sed & centum sexaginta quinque divinorum patrum in hac civitate imperatrice congregatorum sub Justiniano piæ memoriæ, qui fuit Imperator noster, pias voces ut a Spiritu editas cognoscimus, & posteros nostros docemus: qui Theodorum Mopsuestiæ Nestorii magistrum, & Origenem, & Didymum, & Evagrium, qui gentiles fabulas rursus fictas revolvunt, & corporum quorumdam & animarum circuitiones & immutationes seu transmigrationes de integro ruminaverunt, suis quibusdam mentis deliriis ac somniis: & in mortuorum resurrectionem impie ac contumelioſe insultarunt: Et quæ a Theodorito scripta sunt adversus rectam fidem & duodecim beati Cyrilli capita, & eam quæ dicitur Ibæ epistolam, synodice anathematizarunt & exsecrati sunt. Porro sextæ quoque sanctæ synodi, quæ in hac civitate imperiali sub divæ memoriæ Imperatore nostro Constantino pridem congregata fuerat, fidem, quæ majorem ex eo firmitatem accepit, quod pius Imperator eam scripeam suo signaculo muniit, ad futuram in omnia sæcula securitatem, non movendam nec agitandam nos servare rursus profitemur; quæ duas naturales voluntates seu volitiones, duasque naturales operationes in incarnata unius Domini nostri Jesu Christi veri Dei œconomia nos pie opinati debere aperte docuit; iis qui rectum veritatis decretum adulteraverant, & unam voluntatem ac operationem in uno Domino nostro Jesu Christo populos docuerant, pia sententia condemnatis: Theodoro, inquimus, Pharan, Cyro Alexandriæ, Honorio Romæ, Sergio, Pyrrho, Paulo, Petro, qui in hac a Deo servata civitate præsederunt; Macario, qui fuit Antiochensium episcopus; Stephano ejus discipulo & insipiente Polychronio; hac ratione intacto & illibato communi corpore Domini nostri Jesu Christi ab eis servato. Atque, ut semel dicamus, omnium qui in E Dei ecclesia decora ornamentaque fuerunt, & luminaria in mundo, vitæ rationem obtinentia, firmam fidem valere, & usque ad sæculi consummationem inconcussam ac illabefactam permanere sancimus, eorumque scripta & decreta divinitus tradita: rejicientes omnes & anathematizantes, quos rejecerunt & anathematizarunt, ut veritatis inimicos, & qui adversus Deum inaniter fremuerunt, & iniquitatem in alium meditati sunt. Si quis autem ex omnibus prædicta pietatis decreta non tenet & amplectitur, sicque opinatur & prædicat, sed iis contra adversari conatur, sit anathema, secundum prius expositum declaratorum sanctorum & beatorum patrum decretum: a Christiano quoque catalogo ut alienus extrudatur & excidat. Nos enim juxta prius definita neque aliquid adjicere, neque quidquam adimere omnino statuimus, vel ullo modo ponimus.

Anno Christi 706.

II.

Hoc quoque huic ſanctæ ſynodo pulcherrime & honeſtiſſime placuit, ut ab hoc nunc tempore deinceps ad animatum medelam & perturbationum curationem firmi ſtabileſque maneant, qui a ſanctis patribus qui nos præceſſerunt, ſuſcepti ac confirmati ſunt, atque adeo nobis etiam traditi ſunt, ſanctorum & glorioſorum apoſtolorum nomine octoginta quinque canones. Quoniam autem in his nobis canonibus præceptum eſt, ut eorumdem ſanctorum apoſtolorum per Clementem conſtitutiones ſuſciperemus; quibus jam olim ab iis qui a fide aliena ſentiunt ad labem eccleſiæ aſpergendam, adulterina quædam & a pietate aliena introducta ſunt, quæ divinorum nobis decretorum elegantem ac decoram ſpeciem obſcurarunt; has conſtitutiones ad Chriſtianiſſimi gregis ædificationem ac ſecuritatem conducibiliter rejecimus, hæreticæ falſitatis fetus nequaquam admittentes, & germanæ ac integræ apoſtolorum doctrinæ inſerentes. Obſignamus etiam reliques omnes canones, qui a ſanctis & beatis noſtris patribus expoſiti ſunt; id eſt, a trecentis decem & octo ſanctis ac deiferis patribus, qui Nicææ convenerunt; iiſque qui Ancyræ; & iis etiam qui Neocæſareæ; ſimiliter & qui Gangris; præterea & iis qui in Antiochia Syriæ; atque iis etiam qui in Laodicea Phrygiæ: Præterea autem & centum quinquaginta patribus, qui in hac a Deo conſervanda & imperiali civitate convenerunt; & ducentis, qui in Epheſiorum metropoli prius coacti ſunt; & ſexcentis triginta ſanctis & beatis patribus, qui Chalcedone: ſimiliter & iis qui Sardicæ; & qui Carthagine; & qui rurſus in hac Dei cultrice & imperatrice urbe convenerunt ſub Nectario, qui imperanti huic civitati præfidebat; & Theophilo qui fuit Alexandriæ archiepiſcopus. Quin etiam canones Dionyſii, qui fuit archiepiſcopus magnæ Alexandrinorum civitatis: & Petri, qui fuit Alexandriæ archiepiſcopus & martyr: Gregorii Neocæſareæ epiſcopi Thaumaturgi: Athanaſii Alexandrini archiepiſcopi; Baſilii archiepiſcopi Cæſareæ Cappadociæ; Gregorii epiſcopi Nyſſæ, Gregorii theologi, Amphilochii Iconii, Timothei archiepiſcopi Alexandriæ, prioris: Theophili archiepiſcopi ejuſdem Alexandriæ: Cyrilli ejuſdem Alexandriæ archiepiſcopi; & Gennadii, qui fuit patriarcha hujus a Deo ſervandæ & imperantis civitatis. Præterea vero & a Cypriano, qui Afrorum regionis fuit archiepiſcopus & martyr, & ſynodo quæ ſub ipſo fuit, emiſſum canonem, qui in prædictorum præſulum locis ſolum, ſecundum traditam eis conſuetudinem ſervatus eſt. Et nulli licere prius declaratos canones adulterare, vel non admittere, vel alios præter hic propoſitos recipere canones, a quibuſdam falſa adjecta inſcriptione compoſitos, qui veritatem cauponari conati ſunt. Si quis autem, quod prædictorum canonum aliquem innovare vel ſubvertere conetur, convictus fuerit; reus erit ſecundum eum canonem, ut ipſe pronunciat canon, pœnam luens, & per ipſum in eo, in quo offendit, medelam ſuſcipiens.

Codex Canonum a vera fide extraneis excipiendus.

III.

Quoniam vero pius Chriſtique amator Imperator noſter, hanc ſanctam & univerſalem ſynodum allocutus eſt, ut eos qui in clerum relati ſunt, & aliis divina tranſmittunt, puros & a culpa ac reprehenſione alienos miniſtros efficiant; & quod intelligentia percipitur, magni Dei, qui eſt & ſacrificium & pontifex, ſacrificio dignos; & quæ ex nefariis nuptiis iis inuſta ſunt probra ac dedecora, repurgent: & præterea qui ſunt ſanctiſſimæ Romanorum eccleſiæ exactæ perfectionis canonem ſervandum proponant, qui vero ſub hoc a Deo conſervandæ & imperantis urbis thro-

A

Εδοξε και τοῦτο τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ συνόδῳ καλλιστα τε καὶ συμφερωτατα· ὥστε μένειν καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν ἀσφαλῆ καὶ ἀσφαλῶς ἐφ' ἡμῶν ἐλθόντα τὰ ἐκ τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων ἡμῶν ὑπὸ τῶν πρὸ ἡμῶν ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων δεχθέντα καὶ κυρωθέντα, ἀλλὰ μὴν καὶ παραδοθέντα ἡμῖν ὀνόματι τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων ἀποστόλων ὀγδοήκοντα πέντε κανόνας. ἐπειδὴ δὲ ἐν ταύταις τοῖς κανόσιν ἐπετάχθημεν δέχεσθαι ἡμᾶς τοὺς θείους ἀποστόλους διὰ Κλήμεντος διαταξεις, ἅς παρα πάλαι τινὲς τῶν ἑτεροδόξων ὑπὸ λύμην τῆς ἀκακούσης πίστεως καὶ ἐπὶ ξένα τῆς θεοπόλεως παραπέμψασαι, τὰ ἀνύποπτα πάλαι τῶν θείων δογμάτων ἡμῖν ἐμιαναν· τὰς τῶν εἰρημένων διαταξεις φθορεῖς ἀποβαλόμενοι παραπεμψαμεν φθορᾷ τῷ χριστοκτόνῳ πονηρίᾳ καὶ ἀσφάλειαν· ἀνθ' ἡμῶν εἰσφέροντες τὰ τῆς ἀληθοῦς φιλοσοφίας κτήματα, καὶ τῇ γνησίᾳ τῶν ἀποστόλων καὶ ἀψευδεῖ διδαχῇ παρεπόμενοι. ὑπογραφόμεθα δὲ καὶ ταῖς λοιπαῖς πάσαις ἁγίαις καὶ ἐνδόξοις τῶν ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων ἡμῶν ὑπαρξάσαις· τουτέστι τῶν ἐν Νικαίᾳ συναθροισθέντων τπ', θεοτόκων ἁγίων πατέρων· καὶ τῶν ἐν Ἀγκύρᾳ· ἔτι μὴν καὶ τῶν ἐν Νεοκαισαρείᾳ· ἀσαύτως καὶ τῶν ἐν Γάγγραις, ἔτι δὲ καὶ τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας· ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ τῆς Φρυγίας· ἔτι δὲ ρν', τῶν ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει συναθροισθέντων πάλιν· καὶ τῶν σξ' ἁγίων τῶν ἐν τῇ Ἐφεσίων μητροπόλει τὸ πρότερον συναχθησάντων· καὶ τῶν ἐν Χαλκηδόνι ἑξακοσίων τριάκοντα ἁγίων καὶ μακαρίων
C πατέρων· ἀσαύτως καὶ τῶν ἐν Σαρδικῇ· ἔτι μὴν καὶ τῶν ἐν Καρθαγένῃ· ἔτι δὲ καὶ αὖθις ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει συναθρόντων ἐπὶ Νεκταρίου τοῦ τῆς βασιλίδος ταύτης θεσπίσου· καὶ Θεοφίλου τοῦ μακαρίου Ἀλεξανδρείας ἀρχιεπισκόπου· ἀλλὰ μὴν ἔτι τοῦ Διονυσίου ἀρχιεπισκόπου μακαρίου τῆς Ἀλεξανδρείας μεγαλοπόλεως· καὶ Πέτρου μακαρίου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας καὶ μάρτυρος· Γρηγορίου θαυματουργοῦ μακαρίου Νεοκαισαρείας τῆς Θαυματουργοῦ· Ἀθανασίου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας· Βασιλείου ἀρχιεπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας· Γρηγορίου θεολόγου Νύσσης· Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου· Ἀμφιλοχίου Ἰκονίου· Τιμοθέου ἀρχιεπισκόπου μακαρίου Ἀλεξανδρείας τοῦ πρώτου· Θεοφίλου ἀρχιεπισκόπου τῆς αὐτῆς Ἀλεξανδρείας μεγαλοπόλεως· Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου τῆς αὐτῆς Ἀλεξανδρείας· Γεννα-
D δίου πατριάρχου μακαρίου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως· ἔτι μὴν καὶ τὸν ὑπὲρ Κυπριανοῦ τοῦ μακαρίου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἀφρων χώρας καὶ μάρτυρος. καὶ τὸν κατ' αὐτὸν συνόδου ἀποστάντα κανόνα, ἐν οἷς τῶν μνημονευομένων προέδρων τόπος καὶ μένει, κατὰ τὸ παραδοθὲν αὐτοῖς ἔθος, ἀκρίτου. καὶ μηδενὶ ἐξεῖναι ταῖς προδηλωθείσαις παραχαράττειν κανόσι, ἢ ἀθετεῖν, ἢ ἑτέρους παρὰ τοὺς προτεθέντας παραδέχεσθαι κανόνας, ψευδεπιγράφους ὑπό τινων συντεθέντας τῇ τοῦ ἀληθοῦς καπηλεύειν ὑποσχέσεσιν. εἰ δέ τις ἄλλο κανόνα παρὰ τοὺς εἰρημένους καταπεμφθῇ, ἢ ἀναγνῶναι ὑπάρξῃ, ὑπόδικον ἔσεσθαι παρὰ τὸν θεσπισθέντα κανόνα, εἰς αὐτὸν ἐξηγεῖσθαι, παρ' οὗπερ ἐλήφθη, παρὰ θεσπίσου δίκης· καὶ ὑπὲ
E ἐκείνου ἰᾶσθαι, παρ' οὗπερ ἥμαρτε, θεραπευόμενος.

γ'.

Επειδὴ δὲ ὁ θεοῖς καὶ φιλόχριστος ὑμῶν βασιλεὺς, τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ καὶ οἰκουμενικῇ θεοπρόπτῳ συνόδῳ· ὥστε ἐκ τῶν κλήρου καταλεγομένους, καὶ ἄλλοις τὰ θεῖα ἐξαγγέλλοντας, καθαροὺς ἀπεφῆναι ἐκ παντοίας μιάσμου, καὶ τῆς παρὰ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν ἀρχιερείας δυνάμεως ἀναπαδεχομένους τὰ τῶν ἀθέσμων γάμων ὕβρεις ἀποκαθαίρειν· ὅθεν δὴ καὶ τὰς παρὰ Ῥωμαίων ἀγνοουμένας ἀκριβείας τῶν τῆς ἀκριβοῦς παρθένου κανόνα θεσπίσθαι, ἐπὶ δὲ τοῦ τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως θρό-

ANNO CHRISTI 706.

τιν, ὑπὲρ τῆς φιλαδρωπίας, καὶ συμπαθείας, εἰς τὸ ἀμφότερα μίξαντες πανσεμνῶς ἅμα καὶ θεοφιλῶς, μήτε τὸ σκληρὸν ἐκνυπνοῦντες, μήτε τοῦτον τὸ αὐστηρὸν καταλείποντες· καὶ μάλιστα τῶν ἐξ ἀγνοίας πλήθους εἰς τὸ ἐπίγνωσιν ἀνήκοντες πολλοὺς διέποντες, συμπαθῶμεν· ὥστε τοὺς δυσὶ γάμοις ἐμπεπλεγμένους, καὶ μέχρι τῆς ιε'. τοῦ παρελθόντος Ἰανουαρίου μηνὸς τῆς παρελθούσης πεντάτης ἰνδικτιῶνος, ἕως ἑκκαιδεκαετοῦς ἀκριβοῦς ἀνατολικοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐνοχοποιοῦντας τῇ ἁμαρτίᾳ, καὶ μὴ ἀπὸ ταύτης τοὺς ἀποπλήκτους, καθαιρέσεως κανονικῆς ὑποβαλλόντων. τοὺς δὲ τῷ ἑνὶ μὲν τῆς δισγαμίας πάθει ἐμπεπλεγμένους, οὐδὲ δὲ τῆς ἱερᾶς ὑπηρεσίας ἐκπεπτώκοντας, καὶ τὸ καλὸν ἐξ ἑαυτοῦ ἀποκόψαντας, καὶ πόρρω τοῦ ξένου ζυγοῦ καὶ νόθου συμπλοκῆς ἀπελθόντας· ἢ καὶ οὓς αἱ κατὰ δεύτερον γάμον γυναῖκες ἤδη τετελευτήκασιν· ἢ καὶ αὐτοὶ οὗτοι ὑπηρετοῦντα ἤδη μετανοήσαντες τὸν σωφρονισμόν, καὶ ἅτε πρώην αὐτῆς ἐκκοπέντες τῆς ἕξεως ἤδη τετελεσμένην, ὅτε προεβύτερον, ἤτοι ἐξάρχοντα ὄντας τοῦ χοροῦ· τούτους τοίνυν πρὸ πάσης ἱερατικῆς λειτουργίας ἴσον ἀσεργείας, ἤδη δὲ καὶ χρόνον ὑποπεπτώκοντας· τοὺς δὲ πρὸς τῆς κατὰ τὸν καθαίρειν καὶ τόπον μετοχῆς, ἀφαιρουμένους τῇ ὑποστάσει, ἢ ὑποπεπτωκότας τῇ κτήσει συγχωρηθῆναι αὐτοῖς τὸ ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ἐκπόρισμα. δίκαιον γὰρ ὑπὲρ τὸν αὐτὸν πυκλῶν ἑφάπτεσθαι τραύματα, ἀναπόλυτον. τοὺς δὲ γαμετῇ μὲν μιᾷ συναφθέντας, οἱ χήρα ἡ προσληφθεῖσα ἐπέλαχεν. αὐτοὺς δὲ καὶ τοὺς μετὰ τὸν χρονικὸν γάμον ἐπὶ παρεκτόμῳ προσπελάσαντας, ὄντας προεβυτέρους καὶ ἁγιάτους καὶ ὑποδιακόνους, ἤδη δὲ βραχύν τινα χρόνον ἀρχιβύτας τῆς ἱερᾶς λειτουργίας καὶ διακονίας, οὕτως αὐτοὺς ἐν τοῖς οἰκείοις διακοσμεῖσθαι βαθμοῖς, μηδαμῶς ἐν ἑτέρῳ μείζονι προσπάντους βαθμῷ, προδήλους ἁγιαζόντας αὐτοὺς τῷ ἁγίῳ συστήματι. τοὺς δὲ ἤδη τῶν καταλαφθέντων μέχρι τῆς ιε'. εἰς ἄκρον, τῆ Ἰανουαρίου μηνὸς τῆς πεντάτης ἰνδικτιῶνος, ἐν τοῖς προδήλοις πάθεσι καὶ μόνον ἐφαλόντας ἐκπεπτωκότας· ἐκείνους τοὺς τοῦ παρόντος, καὶ ἀκατακρίτους τὸν καιρὸν τὸν ἐξηγορεύοντας, τὸν δυσὶ γάμοις συμπλακέντα μετὰ τὸ βάπτισμα, ἢ πολλοὺς κτησάμενον, μὴ διακόνους ὄντας ἤδη τότε, ἢ προεβύτερον, ἢ ἁγιάτους, ἢ ὅλως τῶν καταλόγου τῶν ἱερατικῶν· οἱονεὶ τοὺς καὶ τὸν χήρας λαβόντας, ἢ ἀκολουθήσαντας, ἢ ἑταίρας, ἢ αἰκίας, ἢ ἅπερ ἤδη τῶν εἰρημένων, μὴ διακόνους ὄντας ἤδη τότε ἢ προεβύτερον, ἢ ἁγιάτους, ἢ ὅλως τῶν καταλόγου τῶν ἱερατικῶν. D

ιβ'.

Εἴτις ἐπίσκοπος, ἢ προεβύτερος, ἢ ἁγιάτης, ἢ ὑποδιάκονος, ἢ ἀναγνώστης, ἢ ψάλτης, ἢ θυρωρὸς, γυναικὶ ἀφιερωμένῃ Θεῷ μιχθείη, καθαιρείσθω, ὡς τῷ τύμβῳ τῷ Χριστοῦ ἐμβρίθειαν· οἱ δὲ λαϊκοὶ, ἀφορίζεσθω.

ιγ'.

Μηδεὶς ἤδη ἐν ἱερατικῷ καταλόγῳ ἤδη ἐν τῇ κατὰ ἐκκλησίαν ἀφιερωμένων ἀνυπάντων ἐπιτρέπων ἑαυτῷ ἁγίῳ, γυναῖκα κατέχειν ἢ συνεισάκτους, ἢ ἀνεπιλύπους ἑαυτῷ ἐπιδέχεσθαι παρθ. εἰ δέ τις παραβαίη τι τῶν παρ' ἡμῶν ὁρισθέντων, καθαιρείσθω. τὸ αὐτὸ δὲ δεῖν καὶ εἰ διακόνῳ παραβαίνοιτο, ἢ ἁγιατῇ ἑαυτῆς ἐπιτρέπειν. παραβαίνοντες δὲ, εἰ μὲν κληρικοὶ εἶεν, καθαιρείσθωσαν· εἰ δὲ λαϊκοὶ, ἀφορίζεσθωσαν. E

ιδ'.

Ἐπειδὴ παρὰ τῶν ἀποστόλων κανόνι δέδοται, εἰς κλῆρον ἐκκλησιαστικὸν ἀγάμους μόνους ἀναγνώστας καὶ ψάλτας χειροτονεῖν· ἡμεῖς δὲ παραφυλάττοντες ἐκείνῳ νῦν τῷ νόμῳ, μανδαμοῦς ὑποδιάκονον, ἢ ἁγιάτην, ἢ προεβύτερον μετὰ τὸν ἐπ' ἀκατῇ ἐκκλησιαστικὴν χειροτονίαν ἔχειν ἄδειαν, γαμικὸν ἑαυτῇ συνοικέσιον συνοικίσαι. εἰ δέ τις δεῖν ἕληται πρᾶξαι, καθαιρείσθω. εἰ δὲ βούλοιτό τις ἤδη εἰς κλῆρον ἐκκλησιαστικὸν γάμου γάμῳ συνάπτεσθαι γυναικί, ἐκεῖ τῆς τῶ ἁγιάτου, ἢ ὑποδιακόνου, ἢ προεβυτέρου χειροτονίας δεῖν ἐκκλήτου.

A nos quod est humanitatis & misericordiæ; utrisque paterne & simul religiose mixtis, ut neque quod est mite ac mansuetum, dissolutum: neque quod est austerum, adstrictivum relinquamus; & maxime cum ex ignorantia lapsus in non exiguam hominum multitudinem pervadat: decernimus, ut qui duobus quidem matrimoniis implicati fuere, & usque ad decimumquintum præteriti mensis Januarii præteritæ quartæ indictionis, anni sexies millesimi centesimi nonagesimi noni, peccato servierunt, & non ab eo resipiscere voluerunt, depositioni canonicæ subjicere: eos autem, qui talis quidem bigamiæ probro ac dedecori implicati fuere, ante nostrum autem decretum id quod utile est agnoverunt, & malum a se abscederunt, & hanc adulterinam & alienam congressionem procul abegerunt; vel eos etiam, quorum uxores in secundis nuptiis jam mortuæ sunt; vel ipsi etiam ad conversionem respexerunt, & continentiam didicerunt, & priorum suorum iniquitatum obliti sunt, sive sint presbyteri, sive diaconi; eos ab omni quidem sacerdotali ministerio sive exercitio jam cessare, præfinito aliquo tempore punitos; honorem autem in cathedra & statione participare, prima sede contentos; & cum fletu a Domino postulantes, ut eis condonetur peccatum ignorantiæ. Neque enim convenit, ut is alteri benedicat, qui debet propria curare vulnera. Eos vero, qui uni quidem uxori copulati sunt, si vidua erat, quæ accepta est: similiter & eos, qui post ordinationem uni C matrimonio se applicarunt, hoc est, presbyteros, diaconos, & hypodiaconos, brevi aliquo tempore a sacro ministerio prohibitos, & punitos, rursus propriis gradibus restitui, ad alium gradum nequaquam promovendos, eis nefario videlicet dissoluto conjugio. Hæc autem in his qui deprehensi sunt usque ad decimumquintum, ut dictum est, mensis Januarii quartæ indictionis, in prius declaratis delictis, solum valere statuimus; abhinc definientes & renovantes canonem, qui dicit eum qui duobus matrimoniis post bapeisimum implicatus fuerit, vel concubinam haberit, non posse esse episcopum, vel presbyterum, vel diaconum, vel omnino ex sacerdotali catalogo. Similiter & qui viduam accepit, vel dimissam, vel meretricem, vel servam, vel scenicam, non posse esse episcopum, vel presbyterum vel diaconum, vel omnino ex sacerdotali catalogo. D

Anni Christi 706. Et sic condidit hi Canones mense Septembri vel Octobri ejusdem anni. Vide Theophanem, anno 11. Constantini Pogonati, & Alexium Aristenum.

Can. Apostol. 17. & 18.

IV.

Si quis episcopus, vel presbyter, vel diaconus, vel subdiaconus, vel lector, vel cantor, vel ostiarius, cum muliere Deo dicata coierit, deponatur, ut qui Christi sponsæ vitium attulerit. Sin autem laïcus, segregetur.

Conf. can. Apost. 25.

V.

Nullus eorum, qui in sacerdotali catalogo degunt, extra eas, quæ in canone recensentur, a suspicione alienas personas, mulierem possideat vel ancillam, se nulli reprehensioni affinem ex hoc servans. Si quis autem quæ a nobis definita sunt transilierit, deponatur. Hoc ipsum autem etiam eunuchi servent; ut a vituperatione alieni sint, providentes. Qui autem transgrediuntur, si sint quidem clerici, deponantur: si vero laïci, segregentur. E

Nicæn. 3.

VI.

Quoniam in apostolicis canonibus dictum est, eorum qui non ducta uxore in clerum promoventur, solos lectores & cantores uxorem posse ducere; & nos hoc servantes decernimus, ut deinceps nulli penitus hypodiacono, vel diacono, vel presbytero post sui ordinationem contrahere liceat. Si autem fuerit hoc ausus facere, deponatur. Si quis autem eorum, qui in clerum accedunt, velit lege matrimonii mulieri conjungi, antequam hypodiaconus, vel diaconus, vel presbyter ordinetur, hoc faciat.

Can. 26.

ANNO CHRISTI 706.

VII.

Quoniam in nonnullis eccleſiis diaconos officia eccleſiaſtica habere didicimus, & ex hoc nonnullos eorum arrogantia, & licentia freros ante preſbyteros ſedere: ſtatuimus ut diaconus, etiamſi in dignitate, id eſt, in quovis ſit officio eccleſiaſtico, ante preſbyterum ne ſedeat: præterquam ſi proprii patriarchæ vel metropolitani vicem gerens adſit in alia civitate ſuper aliquo capite: tunc enim ut locum illius implens honorabitur. Si quis autem tyrannica adductus audacia, tale quid efficere auſus fuerit, is ex proprio gradu dejectus ſit omnium ultimus ejus ordinis, in cujus eſt catalogo in ſua eccleſia: Domino noſtro admonente, ne primis ſedibus delectemur, ſecundum eam, quæ in ſancto evangeliſta Luca, ut ex Domino noſtro & Deo profecta, poſita eſt, doctrinam. Iis enim qui vocari erant, dicebat hanc parabolam: *Quando ab aliquo ad nuptias invitatus fueris, ne in primo loco accubueris: ne forte quiſpiam te honoratior ab eo invitatus fuerit: iſque qui te & ipſum invitavit, veniat & dicat: Da ei locum: & tunc incipies cum pudore ultimum locum tenere. Sed quando invitatus fueris, in ultimo loco accumbe, ut quando venerit qui te invitavit, dicat tibi: Amice, aſcende altius; tunc erit tibi gloria coram iis qui tecum accumbunt. Nam quiſquis ſe extollit, humiliabitur: & qui ſe humiliat, exaltabitur.* Hoc ipſum autem etiam ſervabitur in reliquis ſacris ordinibus; quandoquidem ſæcularibus dignitatibus ſpiritales præſtantiores eſſe ſcimus.

Nicæn. 17.

Luc. 14.

VIII.

In omnibus ea quæ a noſtris ſanctis patribus decreta ſunt nos quoque rata ac firma eſſe volentes, canonem quoque renovamus, qui juber, uniuſcujuſque provinciæ epiſcoporum quotannis fieri ſynodos, ubi metropolitanus epiſcopus ſatius eſſe duxerit. Quoniam autem propter barbarorum incurſiones, & quaſdam alias incidentes cauſas, non poſſunt qui eccleſiis præſident ſynodos bis in anno facere, viſum eſt ut omnino ſemel in anno propter eccleſiaſticas quæſtiones, ut conſentaneum eſt, emergentes, fiat prædictorum epiſcoporum ſynodus a ſancto Paſchæ feſto, & uſque ad Octobris menſis complementum, ſingulis annis, in loco, quem, ut prædictum eſt, metropolitanus epiſcopus aptiorem judicaverit. Ii autem qui non conveniunt epiſcopi, cum in ſuis civitatibus agant, & ſani ſint, & ab omni inevitabili & neceſſario negotio liberi, fraterne corripiantur.

Nicæn. 5. Chalced. 19. Can. Apoſt. 37. Antioch. 20.

IX.

Nulli licere clerico cauponariam habere tabernam. Si enim in cauponam ingredi non eſt permiſſum, quanto magis aliis in ea miniſtrare, & ea quæ non licet ipſi tractare? Si quid autem tale fecerit, vel ceſſet, vel deponatur.

Can. Apoſt. 54. Laodic. 24.

X.

Epiſcopus, preſbyter, vel diaconus, qui uſuras, vel quæ dicuntur centeſimas accipit, vel ceſſet, vel deponatur.

Can. Apoſt. 44. Nicæn. 17.

XI.

Nemo eorum, qui in ſacerdotali ordine enumerantur, vel laïcus, Judæorum azyma comedat, vel ullam cum eis familiaritatem ineat, vel in morbis accerſat, vel ab eis medicinas accipiat, vel una cum eis in balneis lavetur. Si quis autem hoc facere aggreſſus fuerit, ſi ſit quidem clericus, deponatur: ſi autem laïcus, ſegregetur.

Can. Apoſt. 69. Laod. 37. 38.

XII.

Porro hoc quoque ad noſtram cognitionem pervenit, quod in Africa & Libya & aliis locis quidam

Confer. Can. Apoſt. 5.

ζ'.

Ἐπειδὴ μαθήκαμεν ἔν τισι τῶν τῆς ἐκκλησίας ἁγιωτάτους πρεσβυτέρους ἐξουσίαν ἀκολουθοῦσαν ἔχοντας, ὑποδύντας τινας αὐτοῖς ἀναίδειαν καὶ αὐθάδειαν ἐπιτιμίων καὶ ἀποτομίας κληρικῶν κατὰ τῶν πρεσβυτέρων καθέζεσθαι· ἐπέκεινα ὧν τὸν διάκονον, κἂν ἐν ἀξιώματι ᾖ τοιούτῳ ἐφ' ᾧτινι ἐξουσίαν ἐπιφέρεται ἀκολουθοῦσαν πρεσβυτέρῳ, τὸν ἑαυτὸν μὴ ἐᾶν τῶν πρεσβυτέρων καθίζεσθαι, εἰκὸς εἰ μὴ τὸ ἐπέκεινα ἐπέχοι τῆς οἰκείου παροικίας, ἀ μητροπολίτου ἐν ἑτέρᾳ πόλει παρεῖται διὰ τινα καιρικήν· τότε γὰρ εἰς τὸν ἐκείνου τόπον ἀναπληρῶν τιμᾶται. εἰ δέ τις ἑαυτὸν τολμήσει τυραννικῇ χρώμενος ὁρμῇ ἀφαιρεῖσθαι, ὁ ἑαυτὸς ἐκ τοῦ οἰκείου καταβιβάσθω βαθμοῦ ἔσχατος πάντων γενέσθω τῶν ἐν τῷ κατ' αὐτὸν ἐκκλησίᾳ· ἵνα κύριον ἡμῶν παρεισάγοντος, μὴ χαίρειν τὰς πρωτοκλισίας κατὰ τὸν ἐν τῇ ἁγίᾳ διδασκαλίᾳ Λουκᾶ, εἰς ὃν αὐτὸ τὸ κυρίου ἡμῶν καὶ Θεοῦ κατάλληλον διδασκαλεῖον· ἔλεγε γάρ· ὅταν τοῦ κληθῆναί σε παραζωλῇ ἐπίσχῃς· (πᾶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξαίρετον λέγων ποιεῖς αἰτιᾷ·) ἵνα μήπως ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ καταλυθῇς εἰς τὸν πρωτοκλισίαν, μήποτε ἐπιλάμψας σου ὁ κεκληκὼς ὑπ' αὐτοῦ· ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι· δὸς τούτῳ τόπον· καὶ τότε ἄρξῃ μετ' αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. ἀλλ' ὅταν κληθῇς, ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς σε φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον τῶν συναναπειμένων σοι· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται· καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. τὸ δὲ αὐτὸ φυλαχθήσεται καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἱερῶν ταγμάτων· ἐπειδὴ καὶ τῆς κατὰ τὸν κόσμον ἀξιωμάτων πρέπουσα τὰ σκήπτρα διαπέμπεται.

η'.

Ἐν πᾶσι τοῖς ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν διαταχθεῖσι καὶ ἡμεῖς κρατεῖν βουλόμεθα, ἀναπεμπόμεν καὶ τὸν κανόνα τὸν διαγράφοντα, καθ' ἕκαστον ἔτος τῆς ἐν ἑκάστῃ ἐπαρχίᾳ συνόδους γίνεσθαι ὑπὸ πάντων, ἔνθα ἂν ὁ τῆς μητροπόλεως δοκιμάσῃ ὑπερέχειν. ἐπειδὴ δέ τινα καὶ τῆς βαρβάρων ἐπιδρομὰς, ἄλλά τε συμπτώσεις ἑτέρας αἰτίας, ἀδυνάτους εἶναι τοῖς ἐκκλησιαστικὰ προεστῶσιν ἔχειν δὶς τὸ ἐνιαυτοῦ τὰς συνόδους ποιεῖσθαι, ἔδοξεν ἅπαξ πρὸς ἅπασι τὸ ἐνιαυτοῦ πάλιν τῆς προκειμένου ὑπάρχειν, ἀφ' οὗ καὶ αἱ κατὰ τὰς ἀναφυόμενα ἐκκλησιαστικὰ πρόβλημα, ἐν ἑκάστῃ ἐπαρχίᾳ γένεσθαι συνόδον, κατὰ τὸν ἁγίου τοῦ πάσχα ἑορτὴν, καὶ μέχρι συμπληρώσεως τοῦ Οκτωβρίου μηνὸς ἑκάστου ἔτους, καὶ τὸν τόπον ὃν ὁ τῆς μητροπόλεως, καθὼς προεῖπται, δοκιμάσει ἁρμόττοντα. οἱ δὲ μὴ συνιόντες ἐπισκόπους, ἀδιωκήτους τῆς ἑαυτῶν πόλεως, καὶ ἑαυτοὺς ἐν ὑγιείᾳ ἀφίεντες, ἢ πάσης ἀπεχομένους ἢ ἀναγκαίας ἀσχολίας ἔντος ὑπάρχοντας, ἐπιπλήττεσθαι ἐκκλησιαστέον.

θ'.

Μηδενὶ ἐξέστω κληρικῷ καπηλεῖον ἐργαστήριον ἔχειν. εἰ γὰρ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐν καπηλείῳ ἐν ὀπτοφαγίᾳ, πόσῳ μᾶλλον ἄλλας ἐν τούτῳ ἀφαιρεῖσθαι, καὶ ἃ μὴ θέμις αὐτῷ ἐγχειρεῖν; εἰ δέ τι ἑαυτὸν ἀφαιρεῖται, ἢ παυέσθω, ἢ καθαιρείσθω.

ι'.

Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, τόκους ἢ τοὺς λεγομένους ἑκατοστὰς λαμβάνων, ἢ παυέσθω, ἢ καθαιρείσθω.

ια'.

Μηδεὶς τῶν ἐν ἱερατικῷ τάγματι, ἢ λαϊκὸς, τὰ παρὰ τῶν Ἰουδαίων ἄζυμα ἐσθίτω, ἢ ἑταιρίαν προσποιείσθω, καὶ ἰατρικὰς παρ' αὐτῶν λαμβανέτω, ἢ ἐν βαλανείῳ παντελῶς ἑαυτὸς συλυέτω. εἰ δέ τις τῶν προεῖπε ποιήσει ἁμαρτόν, εἰ μὲν κληρικὸς ἐστι, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφορίζεσθω.

ιβ'.

Καὶ τοῦτο δὲ εἰς γνῶσιν ἡμετέραν ἦλθεν, ὡς ἔν τε Ἀφρικῇ καὶ Λιβύῃ καὶ ἑτέροις τόποις, οἱ τῆς ἁγίας συνόδου

προέδρου

ANNO CHRISTI 706.

σεσίδρου σωναπῶν τῆς ἰδίας γαμετῆς, καὶ μετὰ τὴν ἐν αὐτῇ σεσταλεῖσαν χειροτονίαν οὐ συγκατοικῶσιν, σκάνδαλον τοῖς λαοῖς ἐντιθέντι πλάνης καὶ σκάνδαλον. τοιοῦτος οὖν ἡμῖν σοκεῖ ὅλος δεῖ μᾶλλον σκὸς ὠφέλειαν ἀλλ' ἐπὶ βλάβην ἀμφιβάλλεσθαι. ἴδωξεν δὲ μᾶλλον τὸ ἐκείνων λαὸ τὸ τῶν γονέων. ἔσω δὲ φαμὲν, ἵνα ἐν ἀδύτοις ἡ ἀναφορὰ τῆς ἀναιμάκτου σεσφερομένου· ἀλλὰ τῆς σωτηρίας καὶ σεσωπῆς τῆς ὅλη τὸ πρόσωπον τῆς λαοῦ σεσμαθούσης ἢ τὸ μὴ δύνασι μᾶλλον τινα κατὰ τῆς ἐκκλησίας καταστάσεως. φασὶ γὰρ ὁ θεῖος ἀπόσολος· πάντα σὺς δόξαν Θεοῦ ποιῶν· ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις καὶ Ἕλλησι, καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ, καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ σύμφορον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι· μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ. εἰ δέ τις φανερὸν ποιεῖ τὸ ἔναντι σεσφέρειν, καθαιρείσθω.

ιγ'.

Ἐπειδὴ ἐν τῇ Ρωμαίων ἐκκλησίᾳ ἐν ἔθει κανόνα παραδίδοσθαι διίσχυσεν, ὃν μέλοντας ἁγιάσθαι ἢ σροεδρεύειν ἀξιοῦσθαι χειροτονίας καθυποβάλλειν, ὡς αὐτὰ τὰς αὐτοῦ σκοπίσοντας γαμετάς· ἡμεῖς τὴν ἀρχαίαν ἀκριβοῦντες κανόνα τῆς ἀποστολικῆς ἀκριβείας ἢ ἔθους, τὸ δεῖν ἀρτίαν ἀνδρὸς κατὰ νόμους συνοίκησιν καὶ λύσιν τῶν ἐγγάμων βουλόμενοι· μηδεμιᾶς αὐτὸν τῷ σρὸς γαμετὴ συνόδους ἀφαιροῦντες, ἢ λειτουργοῦντες αὐτοὺς τῶν ἱερῶν ἀπλότητι κατὰ καιρὸν τὸν σροσήκοντα ὁμιλίας. ὅτε οὖν τις ἄξιος ἀφεθεὶς σρὸς χειροτονίαν ὑποδιακόνου ἢ διακόνου ἢ σρεσβυτέρου, οὕτως μηδεμιᾶς κωλύεσθαι θεσμὸν βαθμὸν ἀναβαίνεσθαι, γαμετῇ συνοικῶν νομίμῳ. μόνον μὲν ἐν τῇ τῆς χειροτονίας καιρῷ ἀπαγγείλαι ἐκεῖνον, ὡς λοιπὸν τῆς νομίμου σρὸς τὸν ἴδιον γαμετὸν ὁμιλίας· ἵνα μὴ ἀπόδοσι τὸν ὑπὸ Θεοῦ τοποθετηθέντα καὶ διευρυθέντα τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ γάμον καθοσίζειν ἀναβαίνοντες τῆς τοῦ διακονίου φωνῆς βοώσης· ἃ ὁ Θεὸς ἔζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω· καὶ τῷ λοιπὸν διδάσκοντος ἡμῶν τὸν γάμον, καὶ τὸν κοινὸν ἡμῶν. καὶ· δύδυσι γυναικί; μὴ ζήτει λύσιν. ἔσιν δὲ ἄκαιρος καὶ οἱ Καρθαγένη συνελθόντες τῆς ἐν βίῳ σωφροσύνης τῶν λειτουργῶν σκόπιμον ἔφασαν ἔχειν, ὅπως ὑποδιάκονοι τὰ ἱερὰ μυσήρια φαναφέροντες, ἢ οἱ διάκονοι καὶ σρεσβύτεροι κατὰ τοὺς ἰδίους ὅρους ἐν τῷ σωμεῖον ἐκκρατῶσιν, ἵνα καὶ τὸ ἀφ' ἑνὸς τῶν λοιπῶν σαρεμβῆναι, καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχαιότητος κρατυθὲν, καὶ ἡμεῖς ἐκεῖνο φυλάσσωμεν, καιρὸν ἔχοι σᾶσαν ὑποκλῖναι σερίψασιν, καὶ μᾶλλον νηστείᾳ καὶ σροσευχῇ. χρὴ γὰρ τοὺς τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ σροσεδρεύοντας ἐν τῷ καιρῷ τῆς τῶν ἁγίων μυσηρίων ἐκκρατεῖς εἶναι ἐν πᾶσιν, ἵνα δυνηθῶσιν οὗ σαρὰ Θεοῦ ἁπλῶς αἰτοῦσιν ἐπιτυχεῖν. εἴ τις οὖν ἁλῶναι σαρὰ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς κανόσι κληρικὸς, ἢ τῷ ἱερατείῳ, σρεσβύτερον φαμὲν, ἢ διάκονον, ἢ ὑποδιάκονον, λειτουργοῦντα τοῖς ἱεροῖς τόποις χωρὶς σωμασίας τινὸς καὶ κοινότητος, καθαιρείσθω. ὁμοίως καὶ εἴ τις σρεσβύτερος ἢ διάκονος τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν σεσφάνει διλεκτέαν ἀφαιρεῖται· ἀφοριζέσθω δὲ, καθαιρείσθω.

ιδ'.

Ἐπὶ ἀγίων διορίσαν κανόνων ἡμῶν σρεσβύτερον κανὸν ἢ ἐν ὄντι, ὅτι σροεδρεύειν σρὸ τοῦ λ. ἔτους μὴ χειροτονῆσθαι, κἂν πάνυ ἄξιος ἄξιος, ἀλλ' ἀναμένειν· ὁ γὰρ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τῷ λ. ἔτει ἐβαπτίσθη, καὶ ἤρξατο διδάσκειν. ἀκόλουθον μέντοι ἡμᾶς τοῦ τὸν σαντοκράτορα ἴσον, μέτρον ἡμετέρων. σρὸ τοῦ μ. χρόνου χειροτονεῖσθαι.

ιε'.

Ὑποδιάκονος μὴ ἔλαττον τοῦ κ. χρόνου χειροτονεῖσθω. εἰ δέ τις τοῦ ἐν αἰρομένῳ κανόνι ἐκκλησιαστικῷ σαρὰ τοὺς ἐκκειμένους χρόνους χείρισ, καθαιρείσθω.

ex iis, qui illic sunt, religiosissimi præsules cum propriis uxoribus, etiam postquam ad eos processit ordinatio, una habitare non recusant, ex eo populis offendiculum & scandalum afferentes. Cum itaque studium nostrum in eo magnopere laboret, ut omnia ad gregis in manus nostras traditi nobisque commissi utilitatem fiant, nobis visum est, ut nihil hujusmodi deinceps ullo modo fiat. Hoc autem dicimus, non ad ea abolenda & evertenda quæ apostolice antea constituta sunt: sed populorum salutis & ad meliora progressionis curam gerentes, & ne status ecclesiasticus ullo probro afficiatur. Dicit enim divinus apostolus: *Omnia ad Dei gloriam facite: sine offendiculo estote, & Judæis, & Græcis, & Dei ecclesiæ, quemadmodum & ego omnibus in omnibus placeo, non quærens meam utilitatem, sed multorum, ut salventur. Imitatores mei estote, sicut & ego Christi.* Si quis autem tale quid agere deprehensus fuerit, deponatur.

Can. Apost. 5.

1. Cor. 10.

XIII.

Quoniam Romanæ ecclesiæ pro canone traditum esse cognovimus, ut promovendi ad diaconatum, vel presbyteratum, profiteantur se non amplius suis uxoribus conjungendos; nos antiquum canonem Apostolicæ perfectionis ordinisque servantes, hominum qui sunt in sacris legitima conjugia deinceps quoque firma & stabilia esse volumus; nequaquam eorum cum uxoribus conjunctionem dissolventes, vel eos mutua tempore convenienti consuetudine privantes. Quamobrem si quis dignus inventus fuerit, qui hypodiaconus, vel diaconus, vel presbyter ordinetur, is ad talem gradum assumi nequaquam prohibeatur, si cum legitima uxore cohabitet. Sed neque ordinationis tempore ab eo postuletur, ut profiteatur se a legitima cum uxore consuetudine abstenturum: ne ex eo a Deo constitutas & sua præsentia benedictas nuptias injuria afficere cogamur, evangelica voce exclamante: *Quæ Deus conjunxit, homo non separet:* & Apostolo docente, *honorabiles nuptias & torum immaculatum*; & *Alligatus es uxori? ne quære solutionem.* Scimus autem, sicut & qui Carthagine convenerunt, & vitæ ministrorum honestatis curam gerentes dixerunt, ut subdiaconi, qui sacra mysteria contrectant, & diaconi, & presbyteri secundum proprios terminos a consortibus abstineant: ut & quod per apostolos traditum est, & ab ipsa usque antiquitate servatum, nos quoque similiter servemus, tempus in omni re scientes, & maxime in jejunio & oratione. Oportet enim eos, qui divino altari assident, in sanctorum tractandorum tempore esse omnino continentes, ut possint id quod a Deo simpliciter petunt obtinere. Si quis ergo fuerit ausus præter apostolicos canones incitatus aliquem eorum, qui sunt in sacris, presbyterorum, inquimus, vel diaconorum, vel hypodiaconorum, conjunctione cum legitima uxore & consuetudine privare, deponatur. Similiter & si quis presbyter vel diaconus suam uxorem pietatis prætextu ejecerit, segregetur: & si perseveret, deponatur.

Matth. 19.

Hebr. 13.

1. Cor. 7.

Conc. Carth. II. can. 2.

XIV.

Sanctorum divinorumque patrum nostrorum canon in his quoque valeat, ut presbyter ante triginta annos non ordinetur, etiam si sit homo valde dignus, sed reservetur. Dominus enim Jesus Christus tricesimo anno baptizatus est, & cœpit docere. Similiter nec diaconus ante viginti quinque annos, nec diaconissa ante quadraginta annos ordinetur.

Neocæs. can. 8. Chalced. 15.

XV.

Subdiaconus ne minor viginti annis ordinetur. Si quis autem in quovis sacerdotii gradu præter præfinita tempora ordinatus fuerit, deponatur.

ANNO CHRISTI 706.

XVI.

Act. 6. Neocæs. concil. can. 15.

Quoniam Actuum liber septem diaconos ab apostolis constitutos esse tradit, Neocæsareensis autem synodus sic in a se editis canonibus aperte disseruit; Quod septem debent esse diaconi ex canone, etiamsi sit valde magna civitas, ex libro autem Actuum persuadeberis: nos cum dicto apostolico patrum mentem adoptassemus, invenimus eos esse locutos non de viris, qui ministrant mysteriis, sed de ministerio quod in usu mensarum adhibebatur, cum liber Actuum sic habeat: *In diebus illis cum discipulorum multitudo cresceret, fuit Græcorum murmur adversus Hebræos, quod despiciebantur eorum viduæ in ministerio quotidiano. Duodecim ergo, accersita discipulorum multitudine, dixerunt: Non placet, ut verbo Dei relicto, mensis serviamus. Providete ergo, fratres, vires ex vobis, de quibus bonum sit testimonium, septem, Spiritu sancto & sapientia plenos, quos in hoc usu constituemus: nos autem in oratione & verbi ministerio fortiter perseverabimus. Et placuit sermo coram omni multitudine: & elegerunt Stephanum virum plenum fide & Spiritu sancto, Philippum, & Prochorum, & Nicanorem, & Timonem, & Parmenam, & Nicolaum proselytum Antiochenum, quos statuerunt coram apostolis.* Hæc interpretans ecclesiæ doctor Joannes Chrysostomus, sic prosequitur: Est operæ pretium admirari, quomodo non est scissa multitudo in virorum electione, quomodo non sunt ab ipsis rejecti ac reprobati apostoli. Quamnam autem habebant hi auctoritatem, & quam acceperunt ordinationem, scire est necessarium. Numquid diaconorum? Atqui hoc non est in ecclesiis. Sed est presbyterorum dispensatio? Atqui nullus adhuc erat episcopus, sed soli apostoli. Unde nec diaconorum, nec presbyterorum nomen existimo apertum esse ac manifestum. Propter hæc ergo nos quoque prædicamus, ut prædicti septem diaconi non de iis accipiantur, qui mysteriis serviunt, ut est prius exposita doctrina: sed eos esse quibus fuit concredita ac tradita dispensatio communi eorum usui, * qui tunc collecti fuerant: qui nobis in hoc quoque forma fuere humanitatis & studii, in eos qui indigent.

Homil. XIV. in Acta.

* Qui cum Apostolis congregati erant & crediderant, inquit Zonar.

XVII.

Chalced. can. 6. 10. 20.

Quoniam diversarum ecclesiarum clerici propriis, in quibus ordinati sunt, relictis ecclesiis, ad alios episcopos se contulerunt, & sine proprii episcopi sententia in alienis ecclesiis constituti sunt, & ex eo ipsos reddi insolentes ac inobedientes evenit: statuimus, ut a mense Januario præteritæ quartæ indictionis, nullus omnino clericus, in quocunque sit gradu, potestatem habeat sine proprii episcopi scripta dimissoria, in alienæ ecclesiæ catalogum referri. Qui hoc enim a præsenti nunc tempore non servaverit, sed quod in se est, eum qui illi manus imposuit, dedecore affecerit; deponatur & ipse, & qui eum præter rationem susceperit.

XVIII.

Eos qui barbaricæ incursionis prætextu, vel aliquo alio modo propter aliquam circumstantiam emigrarunt, clericos, postquam modus ille ac circumstantia cessarit, vel barbaricæ incursiones, propter quas recesserant, rursus in suas jubemus ecclesias reverti, nec eas diu absque ulla occasione relinquere. Si quis autem non, ut præsens vult canon, adierit, segregetur, donec ad suam ecclesiam redeat. Hoc ipsum autem etiam in eo fiat episcopo, qui illum detinet.

XIX.

Apost. can. 11.

Quod oportet eos, qui præsunt ecclesiis, in om-

ις'.

Act. 6. Neocæs. concil. can. 15.

Ἐπειδὴ ἡ τῶν πραξέων βίβλος ἑπτὰ διακόνους ἐκτὸς τῶν ἀποστόλων καταστῆναι παραδίδωσιν· οἱ δὲ τῆς κατὰ Νεοκαισάρειαν συνόδου οὕτως ἐν τοῖς ἐκτεθεῖσι παρ' αὐτῆς κανόσι σαφῶς διέξεισιν· ὅτι δέκατον ἑπτὰ ὀφείλουσιν εἶναι κατὰ τὸν κανόνα, κἂν πάνυ μεγάλη ἡ πόλις ᾖ, πειθόντων δὲ ἐκ τῆς βίβλου τῶν πράξεων· ἡμεῖς τῇ ἀποστολικῇ μετὰ τῶν τοῦτο ἐφαρμόσαντος τῶν πατέρων, θεωροῦμεν τὸν λόγον αὐτῆς οὐ περὶ τῶν μυστικὰς διακονούντων ἐλέγοντα ἀνδρῶν, ἀλλὰ περὶ τῆς ἐν τοῖς χρείαις τῆς τραπέζης ὑπουργίας, τῆς τῶν πράξεων βίβλου οὕτως ἐχούσης· ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν, ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπον· οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις. ἐπισκέψασθε οὖν, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτά, πλήρεις πνεύματος ἁγίου καὶ σοφίας, οὓς καταστήσωμεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης· ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν. καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους, καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχορον, καὶ Νικάνορα, καὶ Τίμωνα, καὶ Παρμενᾶν, καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα, οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων. ταῦτα διατυπούμενος ὁ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, οὕτω διέξεισι· θαυμάσαι ἄξιον, πῶς οὐ σχίζεται τὸ πλῆθος ἐπὶ τῇ αἱρέσει τῶν ἀνδρῶν, πῶς οὐκ ἀποδοκιμάζονται ὑπ' αὐτῶν οἱ ἀπόστολοι. ὁποῖον δὲ ἔχουσι τὸν ἔπαινον οὗτοι, ἢ ποίαν ἐδέξαντο χειροτονίαν, ἀναγκαῖον μαθεῖν. ἆρα τοῦ τῶν διακόνων; καὶ μὴν τοῦτο οὐ παρὰ τοῖς ἀποστόλοις οὐκ ἦν. ἀλλὰ τῶν πρεσβυτέρων ἡ οἰκονομία τοῦτο; καὶ πῶς οὐδεὶς τοιοῦτος ἐπίσκοπος ἦν, ἀλλ' οἱ ἀπόστολοι μόνοι. ὅθεν οὔτε διακόνων, οὔτε πρεσβυτέρων αἷμαι τὸ ὄνομα οἶμαι δῆλον ἢ φανερόν. τοῦτο δύνασθαι οὖν παρίστασθαι ἢ ἡμεῖς, ὅτι τοῖς προσηκόντως ἐπὶ διακόνους μὲν τοῦ τῶν μυστικῶν λειτουργιῶν καθιστᾶσθαι κατὰ τὴν προειρημένην διδασκαλίαν, ἀλλὰ τοῦ τὴν οἰκονομίαν τῆς κοινῆς χρείας τοῦ τῶν συμβαινόντων ἐγχειρισθῆναι τούτοις ὑπάρχειν, οἳ τότε ἡμῖν καὶ τούτου γενόμενοι τῆς αἰτίας τοῖς διαφόρως φιλανθρωπίας τε καὶ ἀπαιτοῦσι.

ιζ'.

Ἐπειδήπερ ἀφορίαν ἀκλησιῶν κλῆσιν τοῖς ἰδίοις, ἢ εἰς ἐχθροπαθείαν, ἀκλησίας καταλιπόντες, ἄκρις ἑτέρας παροικίαν ὑπεξέπεσον, καὶ χαίρειν ἔλεγε τῇ οἰκείᾳ ὑποπτίαν τε διαστάσεως καταπήγνυσι ἀκλησίαις· ἐν τούτῳ τι σωφέρειν ἀντιπαίκτως πάντῃ καταστῆναι· δεήσαν, ὅπερ νῦν τῇ Ἰανουαρίου μηνὸς τῆς παρελθούσης τετάρτης ἰνδικτίονος, μηδένα τῶν ἀκλήρων κλησικῶν κἂν ἐν οἱασδήποτε τυχούσῃ βαθμῷ, ἄδειαν ἔχειν ἀκρὶς τῆς τῇ οἰκείᾳ ὑποπτίου ἐγγεγράφου ἀναλογικῆς ἐν ἑτέρᾳ καταπέφευγε ἀκλησίᾳ. ἐπεὶ ὁ μὴ τοῦτο νῦν τοῦ τῶν παρεφοιτηθότων, ἀλλὰ καταμηνίων τὸ γε ἐπ' αὐτῷ τὸν τὴν χλοτονίαν αὐτῷ ὑποτιθέντα· καθαιρείσθω ἢ ἀβὶς, ἢ ὁ παρελθὼν αὐτὸν παραδεξάμενος.

ιη'.

Τοῦ παρόντος βαρβαρικῆς ἐπιδρομῆς. ἢ ἄλλου τινὸς ἐκ ἐκείνου μεταιτίας ἠναγκάσθησαν κληρικοὶ, οἵτινα ἂν ὁ τρόπος αὐτῶς ὑποπίπτοντας, ἢ αἱ τῆς βαρβαρικῆς ἐπιδρομαὶ, δι' ἃς τοῦ ἀναχώρησιν ἐποιήσαντο, αὖθις ἐν ταῖς οἰκείαις ἀκλησίαις παραγίνεσθαι ἐπιτρέπομεν, ἢ μὴ ἐπιτηδεῖ ἐστὶν ἀφορμὰς καταλιπεῖν. εἰ δέ τις μὴ κατὰ τὸν παρόντα ἡμῶν κανόνα, ἀφορίζεσθω μέχρις ἂν ἐπὶ τοῦ οἰκείαν ἀκλησίαν ἐπανέλθῃ. τὸ αὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ τῷ τῆς καθέδρας αὐτοῦ ἐπισκόπῳ γινέσθω.

ιθ'.

Οτι δεῖ τοὺς τῶν ἀκλησιῶν προεστῶτας ἐν πάσαις μὴ ἀπὸ

ANNO CHRISTI 706.

ἐχεις, ἐκαίρετος δὲ τῆς κυριακῆς, πάντα τὸν κλῆρον ἢ τὸν λαὸν διδάσκειν τοὺς τῆς ἀληθοῦς λόγους, ἐκ τῶν θείων γραφῶν ἀκριβολογεῖσθαι τὰ τῆς ἀληθείας νοήματά τε ἢ κρίματα, ἢ μὴ παρεκβαίνοντας τοὺς ὑπὸ πάντων ὁρισθέντας ἢ τῶν ἁγίων πατέρων παραδόσεις. ἀλλὰ κἂν αἱ χαριτόβρυτοι τῆς ἀποστολικῆς λόγος, μὴ ἄλλως τοῦτον ἐρμηνεύεσθαι, ἢ ὡς ἂν οἱ τῆς ἐκκλησίας φωστῆρες καὶ διδάσκαλοι ἐξ ἁγίων συγγεγραμμένων παρέδοσαν· ἢ μᾶλλον ἐκ τούτων διδασκέσθωσαν, ἢ λόγος αἰτίας συνιέντες· ἵνα μὴ ἴδωσί τι τοιοῦτον ἢ [a] λαϊκοὺς ἔχοντες ἀπαιτήσωσι τὸ προσῆκον. ἐξὸν γὰρ ἐκ τῶν προειρημένων πατέρων διδασκαλίας αἱ λαϊκαὶ ἐκ χειρὸς γνώμαι οὐδέν τι σκολιὸν ἢ αἱρετὸν, καὶ οὐδὲ ἀσυμφόρων καὶ ἀπελπίστων, τὸν βίον μεταῤῥυθμίζεσθαι τοῖς τὰ βέλτιστα, ἢ τῆς τῶν ἀγαθῶν ἐκ ἐλπίστους πέφυκε· ἀλλὰ φυσίκοντες διδασκαλίᾳ, ἑαυτοὺς τοῖς τὰ μὴ καλῶς πεπλεῖν παρεκδήσουσι· καὶ φόβῳ τῶν ἐπιτιμίων τιμωρεῖν τὰ σωτήρια ἑαυτοῖς ἐκπορίζοντας.

[a] Zonar. ἀπείρους: ne si ejus rei sint imperiti ac rudes.

ιά.

Μὴ ἐξεῖναι ἐπισκόπῳ εἰς ἑτέραν τινὰ μὴ αὐτῷ προσήκουσαν πόλιν δημοσίᾳ διδάσκειν. εἰ δέ τις φανερὸν ἔσται ποιῶν, τῆς ἐπισκοπῆς παυέσθω, τὰ δὲ τῆς πρεσβυτέρου ἐκτελείτω.

ιβ.

Οἱ δὲ ἐγκλήματα κανονικῶς ὑπόδικοι γινόμενοι, καὶ διὰ ταῦτα παυθέντες ἢ διὰ τελείας καθαιρέσεως ὑποβληθέντες ὑπὸ τῆς ἁγίας καθολικῆς ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, εἰ μὲν ἐκόντες τοῦ ὑπεροφλοῦς ἑαυτοὺς ἀπόπτωμα τῆς ἁμαρτίας, δι' ἣν τὰς χάριτος ἐκπεπτώκασι, ἢ ταῦτα τέλειον ἀλλοτρίους ἑαυτοὺς κατέστησε, τῆς τοῦ κλήρου περιόντων χόμης· εἰ δὲ μὴ ταῦτα αὐθαιρέτως αἱρόντας, καθάπερ οἱ λαϊκοὶ τῶν κόμας ἀποτρέπεσθαι· εἰς τὸν ὑπὲρ πάντων ἀναφορέα τῆς οἰκείας ζωῆς ἀποκλίνοντας.

[b] Vel damnant. Sic misit Deus Filium suum εἰς ὁμοίωμα τῆς ἁμαρτίας, in formula fidei anni 319. Eusebio & Hypatio Coss.

Chalced. can. 2.

κδ.

Τοὺς δὲ χρίσματα χειροτονοῦντας, ἤτοι ἐπισκόπους, ἢ πρεσβυτέρους, ἢ διακόνους κληρικοὺς, ἢ οἱ κατὰ διαφορὰν ἢ τὸ βίου αἱρεσιν, καθαιρεῖσθαι προστάττομεν, ἀλλὰ ἢ τοὺς χειροτονήσαντας.

κγ.

Περὶ τῶ μηδένα ἢτοι ἐπίσκοπον, ἢτοι πρεσβύτερον, ἢ ἄλλον τῶν ἐκ κλήρου μεταδιδόναι κοινωνίας, περὶ τῶ μετέχειν τοὺς εἰσερχόμενον τῆς θείας μεταλήψεως χάριν ἐζητεῖσθαι ἢ ἀδίδας τὸ εἰωθός. οὐδὲ γὰρ πωλεῖται ἡ χάρις, οὐδὲ χρήματα τὸν ἀγαθὸν τῶ πνεύματος μεταδίδωμι· ἀλλὰ τοῖς ἀξίοις τῶ ἄθρου ἐπιχορηγοῦντας μεταδοτέον. εἰ δέ φανείη τις ἢ ἐν κλήρῳ καθεστηκὼς ἢτοι λαϊκὸς, ἢ μεταδιδοὺς τῆς ἐκκλήτου κοινωνίας, τὸ εἰωθὸς ἄδος, καθαιρείσθω, ὡς τῆς Σίμωνος ζηλωτὴς ὑπάρχων ἢ πανοῦργος.

κδ.

Μὴ ἐξεῖναι τοῖς ἐν ἱερατικῷ καταλεγομένοις τάγματι, ἢ μοναχῶν, ἢ ἱππέων ἐρμαίοις ἁρμάτων, ἢ θυμελικῶν παιγνίων ἐπίχειρα. ἀλλ' εἰ καί τις κληρικὸς καλεῖται εἰς γάμον, ἐκέλευσε τοῖς ἐκόντων εἰσιέναι τοὺς χορούς, ἐξαναστὰς, ἢ οὕτως ἀναχωρεῖν, οὕτω τῶν ἐπὶ πατέρων ἡμῶν ἐκτεθειμένων διδασκαλίας. εἰ δέ τις ἐπὶ τούτῳ ἁλοὺς, ἢ παυέσθω, ἢ καθαιρείσθω.

κε.

Πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀναγκαῖον ἢ τὸν παλαιὸν τὸν ἐξηρημένον τε, καὶ καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν ἐκκλησιαστικὴ παροικίας, ἢ ἐγχωρίους, μόνον ἐπισκοπεῖσθαι παρὰ τῶν κατεχόντων αὐτὰς ἐπισκόπων· ἢ μάλιστα εἰ τριακονταετῆ χρόνον αὐτὰς ἀδιάπτως ἐφεξῆς κατεχόντες φαίνοιντο· εἰ δὲ ἐντὸς τῶν τριάκοντα ἐτῶν ἐγένετό τις, ἢ ἔστιν ἐξ αὐτῶν ἀμφισβήτησις, ἔξεστι τοῖς λέγουσιν ἀδικεῖσθαι ἐπὶ ἐνὸν τινῶν παρὰ τῇ συνόδῳ τῆς ἐπαρχίας.

κς.

Πρεσβύτερον τὸν κατὰ ἄγνοιαν ἀθέμιτῳ γάμῳ ἐμπεπλεγμένον

Basil. can. 27. Nicænor. can. 8. Apost. can. 17. & 18.

A nibus quidem diebus, sed præcipue dominicis, omnem clerum & populum docere pietatis & rectæ religionis eloquia, ex divina scriptura colligentes intelligentias & judicia veritatis: & non transgredientes jam positos terminos, vel divinorum patrum traditionem. Sed & si ad scripturam pertinens controversia aliqua excitata fuerit, ne eam aliter interpretentur, quam quomodo ecclesiæ luminaria & doctores suis scripeis exposuerunt: & majorem ex iis laudem assequantur, quam si quæ a se dicuntur componant, ne dum quandoque ad id hæsitant, ab eo quod convenit, excidant. Per prædictorum enim patrum doctrinam, populi ad eorum quæ sunt bona & experenda, & inutilia ac rejicienda, cognitionem venientes, vitam in melius componunt, nec in ignorantiæ vitium delabuntur: sed B doctrinæ mentem adhibentes, seipsos ad id, ne mali quid eis accidat, excitant; & imminentium suppliciorum metu sibi salutem operantur.

XX.

Ne liceat episcopo in alia, quæ ad se non pertinet, civitate publice docere. Si quis autem hoc facere deprehensus fuerit, ab episcopatu desistat, presbyteri autem munere fungatur.

Apost. can. 14. Antioch. can. 11.

XXI.

Qui canonice quorumdam criminum rei facti, & propterea perfectæ ac perpetuæ depositioni subjecti, in laïcorum locum detrusi sunt, siquidem ad conversionem sua sponte respicientes peccatum [a] delent, propter quod a gratia exciderunt, & ab eo se penitus alienos efficiunt, clerici habitu tondeantur. Sin autem non sua sponte hoc elegerint, comam sicut laïci nutriant, utpote qui mundanam conversationem vitæ cælesti præposuerint.

XXII.

Eos qui pecuniis ordinantur, sive episcopos, sive qualescumque clericos, & non per examinationem ac vitæ electionem, deponi jubemus: sed & eos etiam qui ordinaverunt.

XXIII.

Ut nullus sive episcopus, sive presbyter, sive diaconus, immaculatam præbens communionem, ab eo qui communicat, ejus participationis gratia obolos, vel quamvis aliam speciem exigat. Non est enim venalis gratia, nec pro pecuniis Spiritus sanctificationem impartiunt: sed ea iis qui digni sunt, absque ulla est calliditate communicanda. Si quis autem eorum, qui sunt in cleri catalogo, ab eo cui immaculatam impertit communionem, ullam speciem exigere visus fuerit, deponatur, ut Simoniaci erroris & maleficii æmulator.

Basilii præceptum ad sacerdotem de divina gratia.

XXIV.

Ne cui liceat eorum, qui in sacerdotali ordine enumerantur, vel monachorum, in equorum curriculis subsistere, vel scenicos ludos sustinere. Sed & si quis clericus ad nuptias vocetur, quando ad deceptionem comparata ludicra ingressa fuerint, surgat & discedat, patrum nostrorum sic jubente doctrina. Si quis autem E ejus rei convictus fuerit, vel cesset, vel deponatur.

Conc. Laodicen. can. 54.

XXV.

Præterea renovamus etiam canonem, qui dicit agrestes, & quæ sunt in provincia parochias, inconcussas manere apud episcopos, qui eas possident; maxime, si triginta annorum spatio eas sine vi possidentes administraverint. Si autem intra triginta annos fuit vel fuerit aliqua de iis controversia, licere iis, qui se injuria affectos dicunt, de eo actionem movere apud synodum provinciæ.

Chalced. can. 17.

XXVI.

Presbyterum, qui per ignorantiam illicitis nuptiis est implicatus, esse quidem cathedræ participem, se-

Basil. can. 27. Nicænor. can. 8. Apost. can. 17. & 18.

cundum ea quæ ſunt nobis a ſacro canone decreta : a reliquis autem operationibus abſtinere. Ei enim, qui eſt talis, ſatis eſt ſi venia detur. Ut is autem alii benedicat qui debet propria curare vulnera, non eſt conſentaneum. Benedictio enim eſt ſanctificationis impertitio : Qui autem id non habet propter delictum ex ignorantia, quomodo alteri impertiet ? Nec ergo publice, nec privatim benedicat, nec Chriſti corpus aliis diſtribuat, [nec aliquod aliud miniſterium obeat] ſed præſidentia contentus Domino deſicat, ut illi ex ignorantia peccatum remittatur. Manifeſtum enim eſt, quod nefarium conjugium diſſolvatur, nec vir cum ea ullo modo conſuetudinem habebit, propter quam ſacra operatione privatus eſt.

A καθάπερ μὴ μετέχειν καιρὸν τὸν ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων ἡμῖν παραδεδομένων, τῶν δὲ λοιπῶν ἐνεργειῶν ἀπέχεσθαι· ἀρκετὸν γὰρ τῷ τοιούτῳ ἡ συγγνώμη· βλαπτῶν δὲ ἕτερον τὸν τὰ οἰκεῖα παραλείποντα τραύματα, ἀκατάλογον· βλαπτὸν γὰρ ἀγαθοποιοῦ μαζίδιον· ὁ δὲ βαπτισμὸν μὴ ἔχων ἆρα τὸ τῆς ἁγιάσεως παρεχόμενον, πῶς ἑτέρῳ μεταδώσει; μήτε βάπτισμα διδοὺς μήτε ἱερὰν βλογήσει, μήτε τὸ κυρίου σῶμα διανεμήσει, ἀλλ' ἀρκούμενος τῇ φανερᾷ φρονηματίσει τοῦ κυρίου συγχωρήσαι αὐτῷ τὸ ἐκ τῆς ἀγνοίας ἁμάρτημα. φανέντος γὰρ ὡς ὁ βαπτισμὸς ἄθεσμος γάμος διαλυθήσεται, καὶ οὐδαμῶς ὁ ἀνὴρ μετουσίαν ἕξει πρὸς αὐτὸ, διὰ ἣν τῆς ἱερᾶς ἐνεργείας ἐστέρηται.

Anno 1. Vide can. 30. Synodi Laodicenæ.

Carthaginenſis ſynodi canon dicit, ut ſancta altaris non niſi a ſobriis hominibus peragantur, excepto uno die in anno, in quo cœna Domini peragitur ; nunc fortaſſe propter aliquas in iis locis occaſiones eccleſiæ utiles ſanctis illis patribus hac diſpenſatione uſis. Cum nihil ergo nos inducat, ut accuratam obſervationem relinquamus, ſtatuimus apoſtolicas ac paternas traditiones ſequentes, non oportere in quadrageſimæ poſtrema ſeptima quinta feria jejunium ſolvere, & totam quadrageſimam injuria afficere.

XXX.

Ad eccleſiæ ædificationem omnia facere volentes, etiam ſacerdotes, qui ſunt in barbaricis eccleſiis, complecti cura conſtituimus. Quare ſi apoſtolicum canonem de uxore non ejicienda pietatis ac religionis prætextu, ſe ſupergredi debere exiſtimant ; & ultra ea quæ ſunt conſtituta, facere : & ideo communi cum ſuis conſortibus conventione & conſenſu inito, a mutua conſuetudine abſtinent, ſtatuimus eos non amplius cum illis ullo modo cohabitare debere, ut ex eo nobis perfectam ſui promiſſi demonſtrationem præbeant. Hoc autem illis non propter aliud, quam propter eorum puſillanimitatem, extraneoſque, ac non ſatis firmos mores conceſſimus.

Can. Apoſt.

XXXI.

Clericos, qui in oratoriis, quæ ſunt intra domos, ſacra faciunt, vel baptizant ; hoc illius loci epiſcopi ſententia facere debere decernimus. Quare ſi quis clericus hoc non ſic ſervaverit, deponatur.

Laodic. can. 58.

XXXII.

Quoniam ad noſtram cognitionem pervenit quod in Armeniorum regione vinum tantum in ſacra menſa offerunt, aquam illi non miſcentes qui incruentum ſacrificium peragunt, adducentes eccleſiæ doctorem

B Μηδεὶς ἀφ' ἑαυτοῦ καταλογιζέσθω ἀκύρωτον ἐᾶσαι ἀμεριμνίᾳ, μήτε ἐν τόποις ἀβήτοις, μήτε ἐν οἴκῳ βαδίζων· ἀλλὰ πάσῃς προχείρου τῆς ὕλης τῆς ἐν κλήρῳ καταλεγομένης ἐπιμελείσθω. εἰ δέ τις ἀβρεχάσει τὸ βαπτίσμα, ἵνα ἐξομολογῆται μόνον ἀφοριζέσθω.

ιβ'.

Ἐπειδὴ ἐν ἀβρέχοις ἐκκλησίαις μεμαθήκαμεν σταφυλὰς ἐν τῷ διακονείῳ φυσιρομένας καὶ ἡ κρατοῦσα ἔθος, ἵνα λειτουργικὴ ταύτῃ τῇ ἀναιμάκτῳ τῆς θεοτρεφοῦς βύσσης συναύξωσιν, αὗται ἅμα τῇ λαῷ διανέμωνται ἀμφίστερα. συγχωροῦμεν, οἷς μηδὲν ἔθος τοιοῦτο ἦν ἐφυλάχθη πώποτε· ἀλλ' οἷς ζωοποιὸν καὶ ἀμαρτιῶν ἄφεσιν τῷ λαῷ τῆς θεοτρεφοῦς μύσεις C συγχορηγοῦσι· οἷς δὲ παρῆλθε τὰς σταφυλὰς λειτουργικὰς φανῆναι, ἰδιώτας ἔχειν ἡμᾶς βλογοῦντας τοῖς αὐτοῖς ταύτας μεταδιδόναι πρὸς τὸν τῶν δούλων τοῦ κυρίου βλάστησιν· δι' ὧν τὰ σώματα ἡμῶν κατὰ τὸν θεῖον λόγον αὔξει τε καὶ τρέφεται. ὅπως οὖν κανονικὸς πρὸς τὰ παραχθέντα τιθῆται, καθηκόντως.

ιγ'.

Ὁ δεῖ ἐν Καρθαγένῃ ἐξαγορεύειν κανών, ὅτι τὰ θεῖα ἁγίου βυσσείου οἱ μὴ ὑπὸ νηφόντων ἀνδρῶν μὴ θύεσθαι, ἐξαιρουμένης μιᾶς ἡμέρας ἐν ᾗ τὸ κυριακὸν δεῖπνον θύεται· ἴσως ποτὲ διά τινας καιροὺς ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις ὠφελείας τοῖς ἁγίοις πατράσι τῇ ἐκείνων χρησαμένοις οἰκονομίᾳ. μηδενὸς οὖν ἡμᾶς ἀναγόντος D καταλιπεῖν τὴν ἀκρίβειαν, ἐκείνῳ ἀποστολικῆς καὶ πατρικῆς ἐπιδόσει παραδόσεσι, μὴ δεῖν ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ τῇ ἑβδόμῃ πέμπτῃ λύειν, καὶ ὅλην τὴν τεσσαρακοστὴν ἀτιμάζειν.

ιδ'.

Πάντα σπεύδειν οἰκοδομεῖν τὰς ἁγιωτάτας βουλόμενοι ἐκκλησίας, καὶ ἐν ταῖς βαρβαρικαῖς ἁγιωτάταις ἐκείναις οἰκουμεῖν διηνεκέσιν· ὅθεν εἰ καὶ ἀποστολικὸν κανόνα τὴν θεοφόρον βιοτεύειν τὴν οἰκίαν γαμετὴν μὴ ἐκβάλλειν, ὑπεραίρειν οἴονται δεῖν, ἢ πλέον ἢ ἐκτίθεσθαι παῦσαι· ἢ ἐπὶ τούτοις μετὰ τῶν οἰκείων συμφωνίαν συμβάσει, τὰς σφῶν ἀλλήλοις ἀμίξεις ἀπέχοντας· ἐκείνους τούτοις μηκέτι ταύταις συναυλίζεσθαι πρόσωπα· ὡς ἂν ἡμῖν ἐντεῦθεν ἀπο- E λῆς τῆς ὑποψίας περίεστι τὴν ἀπόδειξιν. φεῖσθαι γὰρ δεῖ αὐτοῖς οἱ διὰ ἕλιττον τι, ἢ δι' ἀεὶ τὴν γνώμην μεροψίαν, ἢ τὸ τῶν νῦν ἀνεξικάκων ἢ ἀπειθῶν ἀνθιλκόμενον.

ιε'.

Τοὺς ἐν ἀκτήμοσι οἴκοις ἴσθι οἰκίας πολλαχοῦ λειτουργοῦντας ἢ βαπτίζοντας κινεῖσθαι, ὑπὸ γνώμης τοῦ παρόντος θεσπίσματος κανονικὸν ἐκείνῳ· ὅστις ἂν τις κινεῖσθαι μὴ τοῦτο οὕτω παραφυλάξῃ, καθαιρείσθω.

ις'.

Ἐπειδὴ εἰς γοῦν ἡμᾶς ἦλθεν, εἰς ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ χώρᾳ οἶνον μόνον ἐν τῇ ἱερᾷ τραπέζῃ προσφέρουσιν, ὕδωρ αὐτῷ μὴ μιγνύντες οἱ τὴν ἀναίμακτον θυσίαν ἐπιτελοῦντες, προ-

ANNO CHRISTI 706.

πλήρωσι τὸ τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλον Ἰακώβου τὸν Χρυσόστομον, φάσκοντα ἐξὸν τῆς εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον διαλήψεως ἐρωμένως ἔχειν· τίνος ἕνεκεν οὐχ ὕδωρ ἔπιεν ἀνεστὰς, ἀλλ' οἶνον; ἀλλ' ἄρτιον ποιεῖν σοφίζεται ἀκαιρίαν. ἐπειδὴ γάρ τινες ἐν τισὶ τῶν μυστηρίων ὕδατι κεχρήσθαι, δηλοῖ ὅτι ἡνίκα τὰ μυστήρια παρέδωκε, καὶ ἡνίκα ἀνεστὰς χρεὼν μυστηρίων ἦν φιλίαν τραπέζαν παρεθήκατο, οἶνον ἐχρῆτο, ἐκ τοῦ γενήματος, φησὶ, τῆς ἀμπέλου· ἄμπελος δὲ οἶνον οὐχ ὕδωρ γεννᾷ· ἐκ τούτου τι τὸν διδάσκαλον ἄτοπον ἀναπρέπειν τῷ ὕδατος ἐν τῇ ἱερᾷ θυσίᾳ συνεπιχεῖν· οἷς ἐκ μὲ λανθάνειν τὸ τῶν κατέχοντα τῇ ἀγνοίᾳ, πάλαι τὴν πατρῴαν ἐξήγησιν ὀρθοδόξως ἀποκαλύπτομεν. τῆς γὰρ πονηρᾶς τῶν Ὑδροπαραστατῶν αἱρέσεως παλαιᾶς ὑπαρχούσης, οἱ ἀντὶ οἴνου μόνου τοῦ ὕδατος ἐν τῇ ἱερᾷ θυσίᾳ κεχρημένοι, ἀναπολόγητον οὖσαν ὁ θεσπέσιος ἀνὴρ τὴν στυγητὴν τῶν τοιούτων αἱρέσεων ἐδίδαξε, καὶ δεικνὺς ὡς ἐξ ἀκοσμίας τῆς ἀποστολικῆς ἴσταται παραδόσεως, τὸν αἱρεθέντα καταπαύων λόγον. ὅπερ ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἐκκλησίᾳ, ἔνθα πάλαι πεφανερωμένην ἐσχήκασιν ἡγεμονίαν, ὕδωρ οἶνον μίγνυσθαι παρέδωκε, ἁγίαν τὴν ἀναίμακτον θυσίαν ἀποτελοῦσι δίκαιον, τὸν ἐκ τῆς πρώτης πλευρᾶς τῷ λυτρωτῇ ἡμῶν ἐκ σώτηρος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἐξ αἵματος καὶ ὕδατος κρᾶσιν παραδείκνυ· ὅπως εἰς ζωοποίησιν πάντες τὸ πάθος ἐξιχνιάσῃ ἐκ ἁμαρτιῶν ἀπολύτρωσιν· ἐκ κατὰ πᾶσαν δὲ ἐκκλησίαν, ἔνθα αἱ πνευματικαὶ φωστῆρες ἐξέλαμψαν, ἡ τάξις αὕτη ἔλαχε κράτος. ἐκ γὰρ ἐκ Ἰακώβου ὁ κατὰ σάρκα Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀδελφὸς, ἐκ τῆς Ἱεροσολυμιτῶν ἐκκλησίας θρόνος τὸν πρῶτον ἐκτετύχη· ἐκ Βασίλειος ὁ τῆς Καισαρέων ἀρχιεπίσκοπος, οὗ τὸ κλέος κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐξέπεσε, ἐγχείρισιν τὸν μυστικὸν ἡμῖν ἐν γράμμασι παραδιδόντος, οὕτω πιεῖσθαι ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ ἐξ ὕδατος τε ἐκ οἴνου τὸ ἱερὸν ποτήριον ἀπέδειξαν. καὶ οἱ ἐν Καρθαγένῃ συναχθέντες ὅσοι πατέρες οὕτω ῥητῶς ἐπεμαρτύραντο· ἵνα ἐν τοῖς ἁγίοις πλέον μηδὲν σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου θυσιαζόμενον, εἰς αὐτὸς ὁ κύριος παρέδωκε, τοῦτ' ἔστιν ἄρτου ἐκ οἴνου ὕδατι μεμιγμένου. ἐἴ τις οὖν ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος μὴ κατὰ τὴν παραδοθεῖσαν ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τάξιν ποιῇ, ἐκ ὕδωρ οἶνῳ μίγνυ, οὕτω τοῦ ἀχράντου θυσιάζῃ δώρου, καθαιρείσθω, ὡς ἁπλῶς τὸ μυστήριον ἀκατάλυτον, καὶ χωρίζων τοῦ παραδείγματος.

κγ'.

Ἰουδαῖος ἔγγαμος ἐν τῇ Ἀρμενίων χώρᾳ μόνος ἐν κλήρῳ τοῦ ἐκ γένους ἱερατικοῦ καταλέγεσθαι, Ἰουδαϊκοῖς ἔθεσιν ἐπομένων τῶν ὑπὸ ταῦτα παρόντων ἐπιχειρούντων, πολὺς δὲ αὐτῶν ἐκ μὲ λανθανόντως ἱερωμένων καὶ ἀκειρομένων τῷ θείῳ νόμῳ καθίστασθαι. σκοπήσαι δὲν ἐκεῖ τῶν μὲ ἔθεσιν τοῖς εἰς κλῆρον βουλομένοις προσάγειν πολὺ, εἰς τὸ γένος ἀποβλέπειν τῷ προχειζομένῳ· ἀλλὰ δοκιμάζοντας, εἰ ἄξιοι ὦν κατὰ τοὺς τεθέντας ἐν τοῖς ἱεροῖς κανόσιν ὅροις ἐν κλήρῳ καταλεγῆναι, ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστῶν προχειζέσθαι· ἀπὸ ἐκ ἐκ προόντων μεγάλων ἱερέων, ἀπὸ ἐκ μὴ· ἀλλὰ μηδὲ πᾶσι τοῖς ὑπὸ ἐκείνων συλλεγῆν ἐκ' ἄμεμπτος κατὰ τὸν ὑπὸ ἐν κλήρῳ καταλεγόμενον τάξιν, τοῖς θείοις τῷ λαῷ λόγοις ἐπιφοιτᾶν, εἰ μή τι ἐν ἐπιτομῇ μονοῖ χρόνου ἡ ξυρὸς ἐκ τὸν ἐπιτόμιον ὑπὸ τῷ αἰτίου παιδὸς κανονικῶς ὑποδέξηται. εἰ δέ τις φανεῖται παρὰ τὰ γεγραμμένα ποιῶν, ἀφορίζεσθω.

κδ'.

Καὶ ὕδατι δὲ τῷ ἱερατικῷ κανόνι σαφῶς ἀπηγορεύσαμεν, εἰς τὸ τῆς συνωμοσίας ἢ φρατρίας ὄνομα ἐκ ποτὲ ὑπ' ἐξουσίαν τινῶν πεσεῖν, ποιεῖ ἐκ μᾶλλον ἐν τῇ οἰκείᾳ ὕδατι χίνδυν ἀπαγορεῦσαι σοφόν· ἐκ ἴσασι φυλάττειν σπουδάζοντες, εἰς ἄν τινες κληρικοὶ ἢ μοναχοὶ ἀνατεῖν ἢ συνωμοσίαν, ἢ φρατρίαν, ἢ καθόλου πράττοντες ἀπρεπῆ ἢ συλλεγέντων, ἀποβάλλεσθαι τοῦτο τῷ οἰκείῳ βαθμῷ.

κε'.

Μὰ ἔξεστι τοῖς ἐν ταῖς μητροπόλεσιν πλουτοῦσιν ὑπὲρ

A Joannem Chryſoſtomum, hæc dicentem in interpretatione evangelii ſecundum Matthæum: Quamobrem non aquam bibit, cum ſurrexit, ſed vinum? Improbam ſane hæreſin radicitus exſtirpans. Quoniam enim nonnulli aqua in myſteriis uſi ſunt, oſtendens quod & quando myſteria tradidit, & quando poſtquam reſurrexiſſet, abſque myſteriis ſolam ac nudam menſam appoſuit, uſus eſt vino, *ex geminine*, inquit, *vitis*: vitis autem vinum, non aquam generat: Et ex eo aquæ in ſacro ſacrificio adjunctionem doctorem ſubvertere exiſtimant. Ut non ab hoc tempore in poſterum ignorantia teneantur, patris ſententiam orthodoxe aperimus. Cum enim improba Hydroparaſtarum, hoc eſt, eorum qui aquam offerebant, antiqua eſſet hæreſis, B qui loco vini ſola aqua in proprio ſacrificio uſi ſunt; refellens hic vir divinus deteſtabilem ejuſmodi hæreſis doctrinam, & oſtendens quod directe apoſtolicæ traditioni adverſatur, id quod jam dictum eſt affirmavit. Nam & ſuæ eccleſiæ, ubi eſt illi paſtoralis adminiſtratio tradita, aquam vino miſcendam tradidit, quando incruentum peragi ſacrificium oporteret; ex pretioſo Chriſti noſtri redemptoris latere ex ſanguine & aqua contemperationem oſtendens, quæ in totius mundi vivificationem effuſa eſt, & peccatorum redemptionem. Et in omni etiam eccleſia, ubi ſpiritalia lumina refulſerunt, hic ordo divinitus traditus ſervatur. Nam & Jacobus Chriſti Domini noſtri ſecundum carnem frater, cui Hieroſolymitanæ eccleſiæ thronus primum C eſt creditus: & Baſilius Cæſareenſium eccleſiæ archiepiſcopus, cujus gloria omnem terrarum orbem pervaſit, myſtico nobis in ſcriptis tradito ſacrificio, ita conſecrandum in divina Miſſa ex aqua & vino ſacrum calicem edulerunt. Et qui Carthagine convenerunt ſancti patres his verbis aperte & præciſe mentionem fecere: Ut in ſanctis nihil plus quam corpus & ſanguis Domini offeratur, ut ipſe Dominus tradidit, hoc eſt, panis & vinum aqua mixtum. Si quis ergo epiſcopus vel preſbyter non ſecundum traditum ab apoſtolis ordinem facit, & aquam vino miſcens, ſic immaculatum offert ſacrificium, deponatur, ut imperfecte myſterium enuntians, & quæ tradita ſunt innovans.

In Matth. cap. XXVI. homil. 1. pag. m. 10.

Concil. Carth. III. cap. 24. Cod. Eccl. Afric. c. 37.

XXXIII.

Quoniam cognovimus in Armeniorum regione eos ſolum in cleri ordinem referri qui ſunt ex genere ſacerdotali, iis qui hoc facere aggrediuntur, mores Judaïcos ſequentibus; nonnullos autem eorum, etiam non tonſos, ſacros cantores & divinæ legis lectores conſtitui: decernimus, ut deinceps non liceat iis, qui volunt aliquos ad clerum adducere, ad ejus cui manus imponitur, genus reſpicere: ſed examinantes an digni ſint juxta expoſita in ſacris canonibus decreta, in clerì catalogum referri, ut eos eccleſiaſtice promoveant; ſive ſint ex majoribus ſuis ſacerdotibus, ſive non. Sed etiam, ut nulli ex omnibus permittant, juxta ordinem eorum qui ſunt in clericorum ordinem relati, populo in ſuggeſtu divinas ſcripturas recitare, niſi is ſacerdotali tonſura uſus fuerit, & benedictionem a ſuo paſtore canonice ſuſceperit. Si quis autem præter hæc facere deprehenſus fuerit, ſegregetur.

Laodic. can. 13.

XXXIV.

Porro autem cum & hoc canon ſacerdotalis aperte edicat, quod conjurationis vel ſodalitatis crimen etiam ab externis legibus verum, multo autem magis hoc fieri in eccleſia prohibere oportet: nos quoque obſervare ſtudemus, ut ſi qui clerici aut monachi inventi ſint vel conjurantes, vel ſodalitates ineuntes, vel adverſus epiſcopos vel conclericos aliquid ſtruentes, a proprio gradu omnino excidant.

Conc. Chalced. c. 4.

XXXV.

Nulli omnium metropolitanorum liceat, mortuo

Chalced. can. 21.

epiſcopo, qui ejus throno ſubeſt, res ipſius, vel eccleſiæ ejus auferre, vel ſibi vindicare: ſed ſint ſub cuſtodia cleri eccleſiæ, cui defunctus præfuit, uſque ad alterius epiſcopi promotionem; præterquam ſi in eadem eccleſia non relicti ſint clerici. Tunc enim metropolitanus ea non diminuta ſervabit, ordinando epiſcopo omnia reddens.

XXXVI.

CP. can. 3. Chalced. can. 28.

Renovantes quæ a ſanctis centum quinquaginta patribus in hac a Deo conſervanda & regia urbe convenerunt, & ſexcentorum triginta qui Chalcedone convenere, conſtituta ſunt; decernimus, ut thronus Conſtantinopolitanus æqualia privilegia cum antiquæ Romæ throno obtineat, & in eccleſiaſticis ut ille rebus magnificat, ut qui ſit ſecundus poſt illum. Poſt quem magnæ Alexandrinorum civitatis numeretur thronus: deinde Antiochiæ, & poſt eum Hieroſolymitanæ civitatis.

XXXVII.

Antioch. can. 12.

Quoniam diverſis temporibus barbaricæ incurſiones fuere, & ex eo plurimæ civitates infidelibus ſubjugatæ fuere, ut ideo non poſſit ejus civitatis præſul, poſtquam ordinatus fuerit, ſuum thronum apprehendere, & in eo in ſacerdotali conſtitutione collocari, & ſic pro ea quæ invaluit conſuetudine ordinationes & omnia, quæ ad epiſcopum pertinent, agere & tractare: nos honorem ac venerationem ſacerdotio ſervantes, & gentilem injuriam nequaquam ad eccleſiaſticorum jurium perniciem exerceri volentes; eos qui ſic ordinati ſunt, & propter prædictam cauſam in ſuis thronis non ſunt conſtituti, ut abſque ullo ex ea re præjudicio conſerventur, decrevimus; ut & diverſorum clericorum ordinationes canonice faciant, & præſidentiæ auctoritate ſecundum proprium ſtatum utantur, & ſit firma ac legitima quæcumque ab eis procedit adminiſtratio. Non enim a tempore neceſſitatis exacta juris obſervatione circumſcripta, diſpenſationis terminus circumſcribetur.

XXXVIII.

Ant. Chalced. can. 17.

Canonem qui a patribus factus eſt, nos quoque obſervamus, qui ſic edicit: Si qua civitas ab imperiali poteſtate innovata eſt, vel rurſus innovata fuerit, civiles ac publicos typos eccleſiaſticarum quoque rerum ordo conſequatur.

XXXIX.

Cum frater & comminiſter noſter Joannes inſulæ Cypri præſul, una cum ſuo populo in Helleſponticam provinciam & propter barbaricas incurſiones, & ut a Gentilium ſervitute liberarentur, & Chriſtianiſſimæ potentiæ ſceptris pure ſubjicerentur, a prædicta inſula emigraverit, clementis Dei providentia & pii Deique amantis Imperatoris noſtri labore: conſtituimus, ut citra ullam innovationem ſervetur, quæ a divinis patribus, qui Epheſi primum convenerunt, prædicti viri throno privilegia conceſſa ſunt: ut nova Juſtinianopolis Conſtantinopoleos jus habeat, & qui in ea conſtituitur pius ac religioſiſſimus epiſcopus, præſit omnibus Helleſpontiorum provinciæ epiſcopis, & a ſuis epiſcopis eligatur ex antiqua conſuetudine. Mores enim, qui ſunt in unaquaque eccleſia, divini etiam noſtri patres ſervandos cenſuerunt, Cyzicenorum civitatis epiſcopo præſuli dictæ Juſtinianopoleos ſubjecto exiſtente, ad imitationem reliquorum omnium epiſcoporum, qui ſubſunt prædicto Dei amantiſſimo præſuli Joanni: a quo cum uſus poſtulaverit, etiam ipſius Cyzicenorum civitatis epiſcopus ordinabitur.

Con. Epheſi can. 8. In mſſ. Aquerbachii, & Conſtantinian civitas. Lege, Conſtantiæ. Ut ſit ſenſus, nova Juſtinianopolis conceſſa jura Conſtantiæ Cypri, quæ & Salamis eſt.

XL.

Baſil. can. 18. Chalced. can. 17.

Quoniam Deo hærere per ſeceſſum ex vitæ ſtrepi-

πάσου πλήθους ὑπὸ τὸν κατ' αὐτὸν θρόνον τὸ αὐτῷ πρόσ-
γμα, ἢ τῆς κατ' αὐτὸν ἐκκλησίας ἀφαιρῆσθαι, ἢ σκορπίζε-
σθαι· ἀλλ' ὑπὸ παραφυλακὴν εἶναι τοῦ κλήρου τῆς ἐκκλη-
σίας, ὃς ὁ τελευτήσας ἐπίσκοπος προέστη, μέχρι τῆς ἑτέρου
ἐπισκόπου παραχωρήσεως· εἰκὸς γὰρ καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ
αὐτῷ ὑπολήψονται. πανταπάσι γὰρ ὁ μητροπολίτης ἔσται πα-
ραφυλάξει ἀμείωτα, τῇ χειροτονουμένῳ ἐπισκόπῳ πάντα
ἀποδιδούς.

λε'.

Ἀναπεμφθήσονται τὰ παρὰ τῶν ρ'. ἁγίων πατέρων τῶν ἐν τῇ
θεοφυλάκτῳ ταύτῃ καὶ βασιλίδι πόλει συνελθόντων, καὶ τῶν
χλ'. τῶν ἐν Χαλκηδόνι συναθροισθέντων τιμιωτάτων, δείξαμεν,
ὅτι τὸν Κωνσταντινουπόλεως θρόνον τῶν ἴσων ἀπολαύειν πρε-
σβείων τῷ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης θρόνου, ἐν τοῖς ἐκκλη-
σιαστικοῖς οἷς ἐκεῖνον μεγαλύνεσθαι πράγμασι, δεύτερον μετ'
ἐκεῖνον ὑπάρχοντα· μεθ' ὃν ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπό-
λεως ἀριθμείσθω θρόνος· εἶτα ὁ τῆς Ἀντιοχέων· καὶ μετὰ τοῦ-
τον ὁ τῆς Ἱεροσολυμιτῶν πόλεως.

λζ'.

Ἐπειδή κατὰ βάρβαρον καιρικὰ βαρβαρικαὶ ἐπιδρομαὶ γεγόνασι πολ-
λαὶ, καὶ πόλεις ἀπεδόθησαν ὑποχείριοι τοῖς ἀνόμοις πολίταις,
ὡς ἀπεῖδόν μὴ δύνασθαι τὸν τῆς τοιαύτης πόλεως προέδρου μετὰ τὸν ἐπ' αὐτῇ χειροτονίαν τὸν οἰκεῖον θρόνον κα-
τέχειν, ἢ ἐν αὐτῇ ἱερατικὴν καθεστάναι ἐνδρυμάσθαι, ἢ πά-
ντα κατὰ τὸ κρατοῦν ἔθος, τὰς χειροτονίας, καὶ πάντα ἃ τῇ
θεσπίσιον ἀνήκει, περαίνειν τε καὶ μεταχειρίζεσθαι. ἡμεῖς τὸ
τίμιον ἢ σεβάσμιον τῇ πρωτοκλησίᾳ φυλάττοντες, καὶ μηδαμῶς
αὐτὴν λύειν τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαίων τοῦ ἰδίου ἐπάρχου
ἀπορρίπτειν βουλόμενοι, τοὺς οὕτω χειροτονηθέντας, καὶ ἐν τοῖ
τοιούτοις εἶναι ἐν τοῖς ἑαυτῶν μὴ κατισθῆναι θρόνοις, τὸ
ἀσφαλὲς πρόδηλον ποιούμεθα· ὥστε ἢ χειροτονίας κανε-
σθῆναι ἄβλαφον τοιούτους τυχεῖν, ἢ τῆς θεσπίσης αὐθεντίας
κατὰ τὸν ἴδιον ὅρον μηχθῆναι, καὶ βεβαίας καὶ νομιμωτάτας
ὅσας πάσας ὑπ' αὐτῆς θεσπίσθαι διαμένειν. τὸ γὰρ λυθὲν τῇ
τῆς ἀναγκαίας καιροῦ τῆς ἀκριβείας ἀφαιρέσεως, ὁ τῆς οἰκει-
ακῆς ὅρος ἀποκλεισθήσεται.

λη'.

Τὸν ὅσιον τῷ πατρὶ ἡμῶν τιθέντα κανόνα καὶ ἡμεῖς παραφυ-
λάξομεν, τὸν οὕτω διαγορεύοντα. εἴ τις ὑπὸ βασιλικῆς ἐξουσίας
ἀκριβῶς πόλις, ἢ αὖθις καινισθῇ, τῶν πολιτικῶν καὶ δημο-
σίων τύπων καὶ ἡ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τάξις ἀκο-
λουθήτω. λθ'.

Τοῦ ἀδελφοῦ ἢ συλλειτουργοῦ ἡμῶν Ἰωάννου τῆς τῆς Κυ-
πρίων νήσου προέδρου ἅμα τῷ αὐτῷ λαῷ ὑπὸ τὸν Ἑλλησπον-
τιον ἐπαρχίαν διά τε τὰς βαρβαρικὰς ἐφόδους, διά τε τὸ τῆς
ἐθνικῆς ἐλευθεροῦσθαι δουλείας, ἢ καθαρῶς τοῖς σεπτοῖς τῆ
Χριστιανικῶν κράτεσι ὑποζύγιον, τῆς αἰτηθείσης μεταστά-
σεως νέου, συνεπείᾳ τῆ φιλοχρίστου Θεοῦ, ἢ μόχθῳ τῆ φιλο-
χρίστου ἢ θεοδοξοῦ ἡμῶν βασιλέως, συνορᾶσθαι, ὥστε ἀκεραιοτά-
την φυλαχθῆναι τὰ παρὰ τῷ ἁγίῳ τοῦ Ἐφέσου συνελ-
θόντων θεοφόρων πατέρων τῷ Χρίστῳ τῷ προσκεκλημένου ἀνδρὶ
παρεκδίκησε προνόμια· ὥστε νέαν τὴν Ἰουστινιανούπολιν τὸ δί-
καιον ἔχειν τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ἢ τὸν ἐν αὐτῇ καθεσ-
τάμενον θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον πάντων τοποτηρητὴν εἶναι τῶν Ἑλλη-
σποντίων ἐπαρχιῶν, ἢ ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων τῶν οἰκείων χειρο-
τονεῖσθαι κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν. τὰ γὰρ ἐκείσε ἐκκλησιάσ-
ματα ἢ οἱ θεοφόροι ἡμῶν πατέρες παραφυλάξειν διεγνώκασι,
τῆ τῆς Κυζικηνῶν πόλεως ἐπισκόπῳ τῷ προέδρῳ
τῆς εἰρημένης Ἰουστινιανουπόλεως, ὑποκειμένης τῷ λεχθέντι ἁγιω-
τάτῳ ἐπισκόπῳ τῆς ὑπὸ τὸν λεχθέντα θεοφόρον Ἰωάν-
νου· ἐφ' ᾧ τῆς χρείας καλούσης καὶ ὁ τῆς αὐτῆς Κυζικηνῶν πό-
λεως ἐπίσκοπος χειροτονήσεται.

μ'.

Ἐπειδὴ τῷ Θεῷ καλῶς ἔδοξε τῆς ὁσίας τῆς τοῦ βίου ἀφέσεως

ANNO CHRISTI 692.

ἀναχωρήσεως λίαν ἐξ ἐπιπόνου, χρὴ μὴ ἀνεξετάστως ἡμᾶς παρὰ τῶν καμόντων τὸν μοναδικὸν βίον ἐπιτηδείως φερόντων· ἀλλὰ τὸν παραδεδομένον ἡμῖν παρὰ τῶν πατέρων ὅρον ἐν τούτοις φυλάττειν· ὥστε τὴν ὁμολογίαν τῆς κατὰ Θεὸν βίου τάξεως ἤδη, εἰς ἔδη βεβαίας, ἐν καιροῖς ἐν ὥραις γενομένην, μετὰ τὴν τοῦ λόγου συμπλήρωσιν. ἔστω δίκαιον ὁ μέλλων τὸν μοναχικὸν ὑπέρχεσθαι ζυγὸν οὐχ ἥττων ἢ δεκαετὴς· ἐν τῷ προκρίνειν καιρὸς ἐν τῇ δεῖ τούτῳ διακρίσεως, εἰ τὸν χρόνον αὐτοῦ αὐξηθῆναι λυσιτελέστερον ὑπολάβοι τὸν ἐν τῷ μονήρει βίῳ εἰσαγωγὴν ἐν κατάστασιν. εἰ γὰρ ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τοῖς ἱεροῖς αὐτοῦ κανόσι τοὺς ἑαυτοῦ ἐκουσίως ἑαυτὸν θεοπαραδόντας τῷ Θεῷ, ἐν τῇ παρθενίαν ἀσπαζομένους, τὸν ἐπιτηδείως ἔχοντα χρόνον τῆς δεῖ τελείων ἔτους ἀριθμεῖσθαι ταυτότητι· ἀλλ' οὖν τῷ αὐτῷ δεῖ χρόνῳ τὸ καὶ ἐξαετίαν τῶν παραδόντων ἑαυτοὺς εἰς τὸν σύμβιον βίον ἀναλόγως, τοῖς τὸν μονήρη βίον ἑλομένοις ἀφορίσαμεν. ἐν γὰρ τῷ ἁγίῳ ἀποστόλῳ γέγραπται, ἐξήκοντα ἐτῶν τὴν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καταλέγεσθαι χήραν· εἱ δὲ ἱεροὶ κανόνες τεσσαράκοντα ἐτῶν τὴν ἐξηκοντάδα χρονοθεσίᾳ παραδιδόασι τὴν διακόνισσαν τὴν ἐκκλησίᾳ κρατυτέραν ἡμῶν ἐκ τῆς θείας ἐνεργείας ἐπιδεικνύντες, καὶ δεῖ τὰ θεῖα βάτεσσιν ἐκρατύνειν, ἐν τὰ δεῖ πρῶτα ὥρας τὴν δεῖ τούτων ἐπιτελεῖν πάντων πλείων τι καὶ ἀσφαλές. ὅπερ καὶ ἡμεῖς ἄριστα κατανοήσαντες, ἀρτίως διορισάμεθα τὴν δίλογίαν τῆς χάριτος τῆς μέλλοντος δεῖ κατὰ Θεὸν ἀγῶνα ἀναίρεσθαι, ἅπερ καὶ παραδέδεκται χρόνῳ ἐπιτετριπλάσιον· ἐπειδὴν αὐτὸν ὥρας τὸ μὴ δεῖ πολὺ ἐκτὸς καὶ ἀναβλήδην θεοδιδόντος· μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ὥρας τὸν τῷ ἀγαθοῦ παρορμῶντος ὁλοχλεῖ ἐν καταπόνοις.

μά.

Τοὺς ἐν πόλεσι ἢ χωρίοις ἐν ἐπιτιμίοις βιοκαμῆσαι ἀναχωρῆσαι, ἐν ἑαυτοῖς καταμόνας θεοσέχειν, εὐσύνετον ἐν μοναστηρίῳ εἶναι δεῖ, καὶ τὸν ἀναχωρητὴν παιδευτεῖσθαι ἐξαγωγὴν, καὶ δεῖ τριετῆ χρόνον τῷ τῆς μονῆς ἐξάρχοντι ἐν φόβῳ Θεοῦ ὑποτάσσεσθαι, ἐν τὸν κατὰ πάντα εἰς θεοδόκον ἑαυτοῦ ἀσκητηρίου· ἐν οὕτως ὁμοζυγέντας αὖθις τῆς ἐν τῷ ἑαυτοῦ βίῳ σωφρόνως, ἐν εἰς ἕξιν καρδίας ἑαυτοῦς ἐκπαίζοντας, ὑπὸ τῶν κατὰ πάντα δικαιάζεσθαι σοφόν· ἐπ' οὕτως ἐφ' ἅπαν ἀναπνεῖν ἔξωθεν σοφοκαρπῶν τῆς ἐξωθήσεως, εἰς ἂν ὁ σκοπὸς αὐτῶν πλείονος φανερωθῇ. τηνικαῦτα γὰρ πληροφορίαν παρέξουσι, εἰς οὐ κενὸν δοξάζειν δόξαν, ἀλλὰ δι' αὐτὸ τὸ ὄντως καλὸν τῶν ἀνωχλεῖν ἑαυτῶν μετὰ δόκησιν. μετὰ δὲ τῶν ἑαυτοῦ χρόνου συμπλήρωσιν, εἰ τῇ αὐτῇ σοφαρίᾳ ἐμμένουσι, ἐγκλειόδθαι αὐτοῖς, ἐν κοινὸν ἑαυτοῖς ἔχειν, ὅτι ἐν βούλονται, τῆς ἑαυτῶν καθαιρεῖσθαι ἀξίωσιν· αὐτοὺς εἰ μὴ ἐξὸν πάντη λυσιτελεῖν ἐν ὠφέλειαν, ἢ ὑπέρα ἀναίκαν σφᾶς ἐκπέμπειν αὐτοὺς βιαζομένων σφᾶς ἑαυτοῦ ἕνεκα, ἐν οὕτω μετ' εὐλογίας τῶν κατὰ τὸν τόπον ἐπισκόπου. τῶν δὲ οἰκημάτων προφάσεσι δίκαι ἐξερήσεις ἀπὸ τῶν καθιερωμένων αὐτοῖς ἐξίστασι, σφετερίσασθαι μὴ, ἀλοτρίας αὐτοῖς καταμηνύειν ἐν τῷ οἰκημάτι ἐξιέναι· ἔτασις δὲ γενέσθαι ἐν ὑπέρας συλλειτουργίας αὐτοῖς διαπόνου, εἰδέναι κατὰ τὸ γεγραμμένον, ὡς οὐδεὶς βαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον, ἐν ἀφορᾷ εἰς τὰ ὀπίσω, εὔθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

μέ.

Τοὺς λεγομένους ἀγαμήτας, οἵ τινες μελανειμονοῦσι, ἐν τὰ κεφαλὰ κειρόντες ἀξιώσαμεν τοὺς τόπους, μεθ' ἑαυτῶν ἀνδρῶν λαϊκῶν ἐν γυναικῶν ἀναστρεφομένους, ἐν τὸ αὐτῶν ἐπάγγελμα παιδευομένους, ἐκέλευσε, εἰ μὲν αἱρούμενοι τοὺς τόπους ἐπιτηδεύμασι τὰ δεῖ λοιπῶν μοναχῶν ἀναδέξασθαι χρῆναι, ἑαυτοὺς ἐν μοναστηρίῳ ἐγκλείσασθαι, ἐν τοῖς ἀδελφοῖς ἐγκαταλέγεσθαι· εἰ δὲ μὴ δέοι σοφίζεσθαι, παιδίσκαν αὐτοῖς δεῖ τέλειον ἀπολαύειν, ἐν τοὺς ἑαυτοῦς ἐκείνη, ἢ ἐν καὶ τοὺς ἐπιτηδείους ἑαυτοῖς ἀναπαύσασθαι. μγ.

Ἐξὸν ὑπάρχῃ Χριστιανῷ τὸν ἀσκητικὸν ἐλέσθαι βίον, ἐν τὸν

tu ac perturbatione valde eſt ſalutare, oportet nos non ſine examinatione eos qui vitam monaſticam eligunt, non intempeſtive admittere; ſed nobis a patribus traditum terminum in eis quoque ſervare: ut vitæ ſecundum Deum profeſſionem jam firmam, & a ſcientia ac judicio factam tunc admittamus, poſt rationis complementum. Qui ergo monachicum jugum eſt ſubiturus, ne ſit minor quam decem annorum natus: ejus quoque rei examinatione in præſulis arbitrio ſita, an augeri tempus conducibilius exiſtimet ad introductionem & conſtitutionem in vita monaſtica. Erſi enim magnus Baſilius in ſactis ſuis canonibus eam, quæ ſe ſita ſponte Deo offert, & virginitatem complectitur, ſi ſeptimumdecimum annum compleverit, in virginum ordinem referendam eſſe ſtatuit: ſed tamen de viduis & diaconiſſis exemplum ſecuti, in dictum tempus, analogia & proportione habita, eos qui vitam monaſticam elegerunt, deduximus. In divino enim Apoſtolo ſcriptum eſt, ſexaginta annorum viduam in eccleſia eligendam: ſacri autem canones quadraginta annorum diaconiſſam ordinandam eſſe ſtatuerunt; cum Dei eccleſiam Dei gratia potentiorem ac robuſtiorem evaſiſſe, & ulterius procedere vidiſſent, fideliumque, ad divinorum mandatorum obſervationem, firmitatem ac ſtabilitatem. Quod quidem cum nos quoque optime intellexiſſemus, modo ſtatuimus benedictionem gratiæ ei, qui certamina ſecundum Deum aggreſſurus eſt, veluti quoddam ſignaculum celeriter imprimentes, hinc eum ad non diu cunctandum & tergiverſandum inducentes, vel potius etiam ad boni electionem & conſtitutionem incitantes.

Vide Baſilium Magnum, tom. II. epiſt. ad Amphilochium.

1. Tim. 5.

XLI.

Eos qui in urbibus vel vicis in clauſuras volunt ſecedere, & ſibi ipſis ſeparatim attendere, prius quidem in monaſterium ingredi oportet, & anachoreticam, hoc eſt, ab aliis ſeparatam ac ſemotam, vivendi rationem exercere, & ſpatio triennii ei, qui manſioni præeſt, in Dei timore parere; & obedientiam in omnibus, ut æquum eſt, implere; & ita hujus vitæ eligendæ inſtitutum profitentes, & quod eam ex toto corde ſua ſponte amplectuntur, ab ejus loci præſule examinari: deinde ſic alio anno extra clauſuram fortiter ſe gerere: ut ſcopus eorum evadat manifeſtior. Tunc enim plene ac perfecte ſignificabunt, quod non inanem gloriam captantes, ſed propter ipſum revera pulcrum ac honeſtum hoc otium perſequuntur. Poſtquam autem temporis complementum, ſi in eodem eligendæ vitæ inſtituto permanent, includi ipſos; & eis non amplius licere, quando voluerint, ex tali manſione egredi: præterquam ſi propter communem utilitatem, vel aliam neceſſitatem ad mortem urgentem, ad id trahantur; & ita cum benedictione ejus loci epiſcopi. Qui autem ſine his jam dictis cauſis ex ſuis habitaculis exire aggrediuntur, primo quidem vel invitos dicta clauſura coërceri, deinde jejuniis & aliis afflictionibus ipſos curare ſcientes, quemadmodum ſcriptum eſt, quod nemo qui manum aratro immiſit, & retro converſus eſt, eſt aptus regno cælorum.

Luc. 9.

XLII.

Eos qui dicuntur eremitæ, qui quidem nigris veſtibus induti, & capite comati urbes obeunt, & cum viris ſæcularibus ac mulieribus verſantur, & propriæ profeſſioni faciunt injuriam, ſtatuimus, ſi elegerint quidem tonſis comis reliquorum monachorum amicum ſuſcipere, eos in monaſterio conſtitui, & inter fratres referri. Quod ſi hoc non elegerint, ex urbibus expelli, & ſolitudines habitare, ex quibus ſibi etiam denominationes confinxere.

XLIII.

Licet omni Chriſtiano vitam exercitatiorem eligere,

& rerum ad vitam pertinentium depoſita tempeſtate, A monaſterium ingredi, & habitu monachi tonderi, in quacumque prolapſione deprehenſus fuerit. Salvator enim noſter Deus inquit: *Eum qui venit ad me, non ejiciam foras.* Tamquam ergo monachali vitæ agendæ inſtituto in pœnitentia nobis vitam deſcribente, ei, qui ad illud germane ac ſincere accedit, acquieſcimus ac favemus: nec ulli ei mores impedimentum afferent, quo minus propriam ſcopum adimpleat.

Joan. 6.

XLIV.

Baſil. can. 60. Monachus fornicationis convictus, vel qui ad matrimonii communionem vitæque ſocietatem uxorem duxit, fornicatorum pœnis ſecundum canones ſubjicietur.

XLV.

B Quoniam intelleximus, in nonnullis mulierum monaſteriis, mulieres, quæ ſacro illo amictu ſunt induendæ, prius fericis & omnis generis veſtibus, præterea autem & mundis auro & gemmis variatis ab iis, qui illas ducunt, exornari; & ſic ad altare accedentes, exui tanto opum apparatu, & ſtatim in illis fieri habitus benedictionem, illaſque nigro amictu indui; ſtatuimus ne hoc deinceps fiat. Neque enim fas eſt, ut quæ jam propria voluntate omnem vitæ jucunditatem depoſuit; & eam quæ eſt ſecundum Deum vitæ agendæ rationem amplexa eſt; firmiſque ac ſtabilibus rationibus eam confirmavit, & ita ad monaſterium acceſſit; per eum, qui interit ac fluit, mundum, quorum jam oblita erat memoriam revocet; & ex eo anxius reddatur, & ejus anima perturbetur inſtar exundantium fluctuum, hucque & illuc verſantium: ut nec nonnumquam lacrymam emittens, cordis per corpus compunctionem oſtendat; ſed & ſi exigua aliqua, ut eſt conſentaneum, lacryma exſilierit, non magis propter affectionem, quam habent propter exercitatorium certamen, quam propterea quod mundum & mundana relinquant, ea a videntibus profluxiſſe putentur.

XLVI.

Quæ vitam exercitatoriam eligunt, & in monaſteriis ſunt conſtituræ, ne omnino progrediantur. Si qua autem inexorabilis neceſſitas eas ad hoc trahit, cum benedictione & permiſſione ejus quæ præeſt, hoc agant: tuncque non ſolæ per ſe, ſed cum aliquibus vetulis, & quæ in monaſterio primæ ſint, cum manſuro ejus quæ præfecta eſt. Eis autem omnino extra cubare non licet. Sed & viri, qui vitam monaſticam perſequuntur, urgente neceſſitate & ipſi cum benedictione ejus, cui regimen creditum eſt, procedant. Quamobrem qui tranſgrediuntur id, quod eſt nunc a nobis decretum, ſive ſint viri, ſive mulieres, convenientibus pœnis ſubjiciantur.

XLVII.

Neque mulier in virorum monaſterio, neque vir in mulierum dormiat. Extra offendiculum enim & ſcandalum fideles eſſe oportet, & ad id quod decorum ac honeſtum, Denique gratum, vitam ſuam componere. Si quis autem hoc fecerit, ſive ſit clerius, ſive laïcus, ſegregetur.

E

XLVIII.

Uxor ejus, qui ad epiſcopalem dignitatem promovetur, communi ſui viri conſenſu prius ſeparata, poſtquam in epiſcopum ordinatus eſt ac conſecratus, monaſterium ingrediatur procul ab epiſcopi habitatione exſtructum, & epiſcopi providentia fruatur. Sin autem digna viſa fuerit, etiam ad diaconatus dignitatem provehetur.

XLIX.

Chalced. can. 14. Hunc ſacrum etiam canonem renovantes decernimus, ut quæ epiſcopali voluntate ſemel conſecrata

ANNO CHRISTI 704.

μδ'.

Μοναχὸς ἢ πορνείας ἁλούς, ἢ σὺν γάμου κοινωνίαν καὶ συμβίωσιν γυναῖκα ἀγαγόμενος, κατὰ τοὺς προϊόντας κανόνας ἐπιτιμίοις ὑποβληθήσεται.

μέ.

Σπουδὴ μεμαθήκαμεν ἔν τισι γυναικείοις μοναστηρίοις, καὶ μᾶλλον τὰ ἱερὰ ἀκάνθου καταξύεσθαι χίτωνας, σύντομον σκεπασμὸν καὶ πορπίαν ἐκλῆς. ἔνθα μὲν ἢ * κομψοὶ χιτῶνες καὶ πέπλοι πολυτελεῖς ὑπὸ τῶν ἀναγόντων αὐτὰς ἐπιτίθενται· καὶ οὕτω τῷ δυναστείῳ σχήματι ἐπιδείκνυσθαι τοὺς ὕλης ἀμφίασιν, πορφυρᾶ τε γνάθοις ἐπ' αὐτοῖς τοὺς τῷ χάσματος διαλείμμα ἀμφιέννυσθαι· ἀείζωλον, ὅτι μανίου κοὶ τῷ τοῦ θεοῦ γάνεσθαι. οὐδὲ γὰρ δίκαιος ὑπάρχει, τὸν ὕδατι ἀφῆ τῆς οἰκείας σεσαρώσεως λουτρῷ πῶσαι τοὺς τῷ βίου πρυτάνεσι, ἢ ἀπεσκεμμένον τοὺς κατὰ Θεὸν πολιτείαν, καὶ βιβαιώσεως ζώντι λογισμοῖς ἀμυνίαν, καὶ οὕτω τῷ μοναστηρίῳ σεσωλῆσθαι, πλὴν ὡς ἀνάγκαν ἀφῆ τῷ ζοὺν φθορικὸ τι καὶ ῥύπος πόρου ἐκλῆς· ἐν τοῦτο τι ἀμφίβολον καταστῶσι, ἢ τοὺς ψυχὰς ὑπεκχεῖσθαι ἄπαν τιμάτων ὑπολαζόντας, ἢ τῷδὶ κακίᾳ πλεονεκτοῦντας· ὡς μὲν δάκρυόν ἐστι ἐκ τοιῶν ἀφιέναι, τὸν ἐν τῇ καρδίᾳ ἀφῆ τῷ σώματος κατεντεκεκεντρισθαι. ἀλλ' οἱ ἢ βεκχεύω, ὡς οἶδε, ἀκτιδίνου δάκρυον, μᾶλλον τῶς ἀφῆ τὸν ἀγωνιῶν ἀγῶνα ἀφῆ δίκαιος χάριν, ἢ ἀφῆ τὸ τὸν πάθος ἢ τὸ ἐν πάθει καταλιπεῖν.

* Forte, πομφοὶ

μέ.

Αἱ τὸν ἀπονενοὶ αἱρούμεναι βίον, καὶ ἐν μοναστηρίῳ καταπεύθουσι, καθόλου μὰ προϊέναι. εἰ δέ τις ἀπορρήτως ἀνάγκη σφῶν ἔκλυσι, μετ' ἐπιτροπῆς καὶ εὐλογίας τῆς προεστώσης τοῦτο πραττέτωσαν. καὶ οὐκ ἐᾶ μόναι καθ' ἑαυτὰς, ἀλλὰ μετά τινων γεραιτέρων ἢ προβεβηκυιῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ μετ' ἀκριβείας τῆς καθηγουμένης. πορεύεσθαι δὲ αὐτὰς ἐξουσίαν οὐκ ἔχειν. ἀλλὰ ἢ ἄνδρες οἱ τὸν μοναχικὸν βίον μεταχειρίζεσθαι χρόνος ἐπιτρέπει ἢ αὐτοὶ μετ' ἐπιτροπῆς τῆς τοῦ ἡγουμένου ἐφεστηκυίας προΐτωσαν. ὅστις οἱ παραβαίνοντες τὸν τῶν ἐκειθέντων παρ' ἡμῶν ὅρον, εἴτε ἄνδρες εἶεν, εἴτε γυναῖκες, ἀναγόμενοι ἐπιτιμίοις ὑποβληθήσονται.

μζ'.

Μήτε ἐν ἀνδρῶν μοναστηρίῳ γυνὴ, μήτε ἐν γυναικείῳ ἀνὴρ καθεύδέτω. πανὸς γὰρ ἀφορμὴν καὶ σκανδάλου ἔξω δεῖ εἶναι καὶ πιστοὺς, καὶ ὡς τὸ δίκαιον ἢ εὐσχήμων καὶ κοινῇ τὸν ἑαυτοῦ βίον συνθέσθαι βίον. εἰ δέ τις τοῦτο ποιήσει, εἴτε κληρικὸς, εἴτε λαϊκὸς, ἀποχωριζέσθω.

μή.

Η τῷ ὡς ἐπὶ ἐπισκοπὴν προαγομένου γυνὴ κατὰ κοινὴν συμφωνίαν τῷ οἰκείου ἀνδρὸς προλαβοῦσα χωρὶς μετὰ τὸν ἐπὶ ἐπισκοπὴν χειροτονίαν εἰς μοναστήριον εἰσίτω πόρρω τῆς τῷ ἐπισκόπου κατοικίας ἱδρυμένον, καὶ τῆς τῷ ἐπισκόπου προνοίας ἀπολαυέτω. εἰ δὲ καὶ ἀξία φανεῖ, καὶ ὡς τὸ ἀξίωσιν διακόνισσα ἀναδεδεῖχθαι ἀξίωμα.

μθ'.

Ἀνανεούμενοι ἢ πᾶσι τὸν ἱερὸν κανόνα ὁρίζομεν, ὅστι τὰ ἅπαξ καθιερωθέντα μοναστήρια κατὰ γνώμην τῷ ἐπισκόπου,

μένειν

ANNO CHRISTI 706.

μένειν εἰς τὸ διηνεκὲς μοναστήρια, ἢ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῖς παρέχεσθαι τῷ μοναστηρίῳ, καὶ μηδὲν διοικεῖσθαι χίνδυνον αὐτὰ κοσμικὰ καταλοίπια· μήτε δὲ ὑπό τινος τῶν ἀπάντων κοσμικῶν ἀνδρῶν δίδοσθαι. εἰπὲ δὲ καὶ μέχρι τοῦ νῦν γέγονε τοῦτο, μηδαμῶς κρατεῖσθαι ἐνόμισεν. καὶ δὴ καὶ τοῖς παροῦσι παρεῖδεν τοῦτο διορθώσασθαι· ἐπιτιθεῖσι δὲ τοῖς καινὰ τοῦτο ἁμαρτάνουσι ἐπιτίμια.

ν'.

Μηδένα τῶν ἀπάντων, ἔτι λαϊκῶν, ἔτι κληρικῶν, κυβεύειν καὶ τὴν ἀρχήν. εἰ δέ τις τοῦτο φανερὸν παρείδεν, εἰ μὲν κληρικὸς ἂν, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφορίζεσθω.

να'.

Καθόλου ἀπαγορεύει ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος αὐτὰ τὰ λεγόμενα μίμους, ἢ τὰ τούτων θεάματα· εἴπέ γε μὴν ἢ τὰ τῶν κυνηγῶν * πάσεα, ἢ τὰς διὰ σκηνῆς ἐρχήστρας βαστάζειν. εἰ δέ τις τῶν παρόντος κανόνος καταφρονήσει, ἢ ὅστις ἑαυτὸν τῷ ἀνεγκλήτῳ βίῳ τούτων ἀνάξιον ποιήσει, εἰ μὲν κληρικὸς ἂν, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφορίζεσθω.

* In marg. ad marginem, ἄσκους, ἢγουν ἀσκούς.

νβ'.

Ἐν πάσαις ταῖς ἁγίαις πασεγκαινίοις τῆς νηστείας ἡμέραις, παρεκτὸς σαββάτου ἢ κυριακῆς, καὶ τῆς ἁγίας τῶν εὐαγγελισμοῦ ἡμέρας, γινέσθω ἐν τῇ πρωτοσπαθείου ἱερὰ λειτουργία.

νγ'.

Ἐπειδὴ μείζων ἐστὶ κατὰ πολλὰ οἰκειότης τῆς τῶν σωμάτων συναφείας· ἴσμεν δέ τινα τῶν ἐν τῇ ἁγίᾳ ἢ σωτηρίῳ βαπτίσματος τυγχάνοντα ἀναδεχομένων, καὶ μετὰ ταῦτα τῶν ἐκείνων μητέρων χαρίσασθαι γαμικὸν συναλλάσσοντας συναφείαν· ἐκέλευσεν ὑπὸ τῶν παρόντων μηδὲν τοιοῦτον παρεμβαίνειν. εἰ δέ τινες μετὰ τὸν παρόντα κανόνα φανερῶς τοῦτο τολμήσουσι, οἵτινες μὲν εἰσὶ κληρικοὶ τῶν ἁγίων, ἡμῶν ἐνόμισεν ἡ ἁγιωτάτη σύνοδος διὰ ἐν ἀφεστηκότες ἦσαν τοῦ παρεγκρίτου γάμου ὑποδεῖξαι. εἰπὲ δὲ τῷ τοιούτῳ σκοπῷ, καὶ τῇ αἰτίᾳ τῶν θείων λόγων ἀπορρέοντα ἐκτὸς φύσεως συνίχει· συνιδοῦσα γνωσόμενον τὸ ἀεὶ τοῦτο ἀκόλουθον, ἐκέλευσε διὰ τοῦ τὸν τῇ αἰτίᾳ ἐξαδέλφῃ τοιοῦτον γάμου συναναίαν συναπλῶσθαι· ἢ πατέρα καὶ υἱὸν μητρὶ ἢ θυγατρί· ἢ δύο ἀδελφοῖς ἀδελφῆς πατέρα καὶ υἱόν· ἢ ἀδελφοῖς δυσὶ μητέρα ἢ θυγατέρα· ἢ ἀδελφαῖς δύο δυσὶν ἀδελφοῖς, ὑπὸ τὸν τῆς ἑπταετίας πεσεῖν κανόνα, ἀφωρισμένων αὐτῶν τοσοῦτον τοῦ παρεγκρίτου συναπλοῦ.

νδ'.

Τὰς ἁγίας ἡμέρας τῶν σαρακοστῶν ἀνελλιπεστάτους χρεών· ἐν οὐδενὶ καιρῷ πάντα οἴκοθεν σαρκὸς ἀπολαύσαι ἀρχιερέα ἀνεῖ· ὁ Σταφίρος Βασίλειος πάντας τοὺς ἀπαγορευθέντας γάμους ἐν ταῖς ἁγίαις κανόσι ἀπαριθμήσατο, σιωπῇ τὰ πολλὰ παρελθεῖν, καὶ κατ' ἀμφότερα καταπαύσαντας ἡμῖν τὰ ἀφίλικτον. τὸ γὰρ τῆς αἰσχρᾶς ὀνομασίας πλῆθος παρεκτυπώμενος, εἰς ἃν μὴ τὸν λόγον καθυβρίσαιμεν τοῖς ἡμετέροις, ἡμῶν ἀνάγκασε τὰς ἀκαθαρσίας δίκαιον, δι' ὧν ἀφεστηκότες ἦμεν τοῦ παρεγκρίτου γάμου ὑποδεῖξαι. ἐπεὶ δὲ τῇ παύτῃ σιωπῇ, καὶ τῇ ἀγνοίᾳ τῶν τῆς ἀδίκου γάμου ἀπαγορεύσεως ἐκτὸς φύσεως συνίχει· συνιδοῦσα γνωσόμενον τὸ ἀεὶ τοῦτο ἀκόλουθον, ἐκέλευσε τοῦ τὸν τῇ αἰτίᾳ ἐξαδέλφῃ τοιοῦτον γάμου συναναίαν συναπλῶσθαι· ἢ πατέρα καὶ υἱὸν μητρὶ ἢ θυγατρί· ἢ δύο ἀδελφοῖς πατέρα καὶ υἱόν· ἢ ἀδελφοῖς δυσὶ μητέρα ἢ θυγατέρα· ἢ ἀδελφαῖς δύο δυσὶν ἀδελφοῖς, ὑπὸ τὸν τῆς ἑπταετίας πεσεῖν κανόνα, ἀφωρισμένων αὐτῶν τοσοῦτον τοῦ παρεγκρίτου συναπλοῦ.

νε'.

Ἐπειδὴ μεμαθήκαμεν ἐν τῇ Ῥωμαίων πόλει ἐν ταῖς ἁγίαις τῆς πασεγκαινίου τεσσαρακοστῆς ἡμέραις τὴν ἑβδόμην τεσσαρακοστὴν ἀκολουθεῖν, ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, ὥστε κρατεῖν καὶ ἐπὶ τῇ Ῥωμαίων ἐκκλησίᾳ ἀπαρεγκλίτως τὸν κανόνα τὸν λέγοντα· εἴ τις κληρικὸς εὑρεθείη τῇ ἁγίᾳ κυριακῇ τεσσαρακοστῇ ἢ τὸ σάββατον πλὴν τὸ ἕνὸς ἢ μόνου, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφοριζέσθω.

νς'.

Ὡσαύτως μεμαθήκαμεν ἔν τε τῇ Ἀρμενίων χώρᾳ, καὶ ἐν ἑτέροις τόποις, ἐν ταῖς σαββάτοις ἢ ἐν ταῖς κυριακαῖς τῆς ἁγίας πασεγκαινίου καὶ τυρὸν ἐσθίειν τινάς. ἔδοξε οὖνον καὶ τοῦτο, ὥστε πάντα κατὰ πάντων οἰκουμένην τὸ Θεοῦ ἐκκλησίαν μιᾶς ἀκολουθούσαν τάξεν τὸν τεσσαρακοστὸν φυλάττειν, καὶ ἀπέχεσθαι

A fuerint monasteria, semper monasteria maneant; & res quæ ad ipsa pertinent, monasterio serventur; & ea non possint esse amplius sæcularia habitacula, nec ab ullo ex omnibus sæcularibus tradi hominibus. Sed etiam si hoc hucusque factum est, hoc nequaquam servandum decernimus; eos autem, qui deinceps hoc facere aggrediuntur, canonum pœnis subjici.

L.

Nullum omnium, sive clericum, sive laïcum, ab hoc deinceps tempore alea ludere. Si quis autem hoc deinceps facere deprehensus fuerit, si sit quidem clericus, deponatur: si laïcus, segregetur. *Can. Apost. 42. & 43.*

LI.

B Omnino prohibet hæc sancta & universalis synodus, eos qui dicuntur mimos, & eorum spectacula; deinde venationum quoque spectationes, atque in scena saltationes fieri. Si quis autem præsentem canonem contempserit, & se alicui eorum quæ sunt vetita, dederit, si sit quidem clericus, deponatur: si vero laïcus, segregetur.

LII.

In omnibus sanctæ Quadragesimæ jejunii diebus, præterquam sabbato, & Dominica, & sancto Annuntiationis die, fiat sacrum præsanctificatorum ministerium. *Laod. 49.*

LIII.

C Quoniam spiritalis necessitudo seu affinitas, corporum conjunctione major est; in nonnullis autem locis cognovimus quosdam, qui ex sancto & salutari baptismate infantes suscipiunt, postea quoque cum matribus illorum viduis matrimonium contrahere, statuimus ut in posterum nihil fiat ejusmodi. Si qui autem post præsentem canonem hoc facere deprehensi fuerint, ii quidem primo ab hoc illicito matrimonio desistant, deinde & fornicatorum pœnis subjiciantur.

LIV.

D Cum divina scriptura nos aperte doceat: *Non ingredieris ad omnem consanguineam carnis tuæ ad revelandam ejus turpitudinem*: divinus Basilius nonnullas prohibitas nuptias in suis canonibus enumeravit, multis silentio præteritis, & his utrisque nobis utilitatem attulit. Turpium enim nominum multitudine evitata, ne verbis orationem pollueret, generalibus nominibus impuritates complexus est, per quas legibus vetitas nuptias nobis in summa ostendit. Quoniam autem propter ejusmodi silentium, & quod non discerni posset illicitarum prohibitio, scriptam naturæ confudit: nobis visum est ea paulo apertius exponere, ab hoc deinceps tempore decernentes, ut qui cum patrui sui filia matrimonii societatem inierit; vel pater & filius, qui cum matre & filia; vel cum duabus puellis sororibus, pater & filius; vel cum duobus fratribus mater & filia, vel fratres duo cum duabus sororibus, in septennii canonem incidant, iis procul dubio separatis a nefario concubernio. *Levit. 18. Can. 11. & 12. Vide Can. 19. Basilii ad Amphiloch.*

LV.

E Quoniam intelleximus in Romanorum civitate, in sanctis Quadragesimæ jejuniis, ejus sabbatis jejunare præter ecclesiasticam traditam observationem: sanctæ synodo visum est, ut in Romanorum quoque ecclesia inconcusse vires habeat canon qui dicit: Si quis clericus inventus fuerit in sancto die dominico vel sabbato jejunare, præter unum & solum, deponatur: sin laïcus, segregetur. *Can. Apost. 66.*

LVI.

Similiter accepimus & in Armeniorum regione, & in aliis locis, in sabbatis & dominicis sanctæ Quadragesimæ quosdam ova & caseum comedere. Visum est ergo & hoc, ut omnis Dei ecclesia, quæ est in universo terrarum urbe, unum ordinem sequens, jejuniam perficiat, & abstineat sicut ab omni macta-

fic ab ovis & caseo, quæ quidem sunt fructus & fetus eorum a quibus abstinemus. Si autem hoc non servaverint, si sint quidem clerici, deponantur : sin autem laïci, segregentur.

LVII.

Can. Apost. 3. Et codex Ecclesiæ Africanæ, 37.

Quod ad altare mel & lac offerre non oportet.

LVIII.

Nemo eorum, qui sunt in ordine laïcorum, divina sibi mysteria impertiat præsente episcopo vel presbytero vel diacono. Qui autem tale quid ausus fuerit, ut præter ea quæ sunt constituta faciens, una septimana segregetur; & ex eo doceatur non amplius sapere, quam sapere oportet.

LIX.

In æde oratoria, quæ est intra domum, baptismus nequaquam peragatur : sed qui illuminatione ab omnibus sordibus aliena digni habendi sunt, ad catholicas ecclesias accedant, & hoc illic munere perfruantur. Si quis autem quæ a nobis constituta sunt, non servare convictus fuerit, si sit quidem clericus, deponatur : si autem laïcus, segregetur.

LX.

1. Cor. 6.

Cum clamet apostolus, quod *qui Domino adhæret, unus est spiritus* ; clarum est, quod qui etiam cum contrario init familiaritatem ac consuetudinem, cum illo conjunctione unum fit. Eos ergo, qui se dæmone correptos esse simulant, & morum improbitate eorum figuram & habitum simulate præ se ferunt, visum est omnimodo puniri ; & ejusmodi afflictionibus laboribusque eos subjici oportere, quibus ii qui vere a dæmone correpti sunt, ut a dæmonis operatione liberentur, jure subjiciuntur.

LXI.

Ideogr. 14.

Qui vatibus seipsos tradiderunt, vel qui hecatontarchæ seu centuriones dicuntur, vel aliis ejusmodi, ut ab iis discant, si quid sibi revelari velint, convenienter iis, quæ de ipsis a patribus constituta sunt, * sexennii canoni subjiciantur. Ipsi autem eos quoque subjici oportet, qui ursas, vel ejusmodi animalia ad ludum & simpliciorum noxam circumferunt ; & fortunam ac fatum, & genealogiam, & quorumdam ejusmodi verborum multitudinem ex fallaciæ impostura magis proferunt : eosque qui nubium expulsores, & incantatores, & amuletorum præbitores, & vates appellantur. Eos autem, qui in iis persistunt, & non ab ejusmodi perniciosis gentilibusque studiis, avertuntur & aufugiunt, ecclesia omnino exturbandos decernimus, sicut & sacri canones dicunt. *Quæ enim est lucis cum tenebris communicatio ?* ut ait apostolus : *vel quæ templo Dei cum idolis consensio ? vel quæ fideli cum infideli pars est ? Quæ autem Christo est cum Belial concordia ac convenio ?*

* Expi sexennii subjici, est sexennio excommunicari : Sic Ancyr. 24. ἕως τὸν ἑξάνιον ἀποκηρυσσέσθωσαν.

2. Cor. 6.

LXII.

Deut. 22.

Kalendas quæ dicuntur, & vota, & brumalia quæ vocantur ; & qui in primo Martii mensis die fit conventum, ex fidelium universitate omnino tolli volumus : sed & publicas mulierum saltationes multam noxam exitiumque afferentes : quin etiam eas, quæ nomine eorum, qui falso apud Gentiles dii nominati sunt ; vel nomine virorum ac mulierum fiunt, saltationes ac mysteria, more antiquo & a vita Christianorum alieno, amandamus & expellimus ; statuentes, ut nullus vir deinceps muliebri veste induatur, vel mulier veste viro conveniente. Sed neque comicas, vel satyricas, vel tragicas personas induat ; neque exsecrandi Bacchi nomen, uvam in torcularibus exprimentes, invocent ; neque vinum in dolis effundentes, risum moveant ; ignorantia vel vanitate, ea quæ ab insaniæ impostura proceduut, exercentes. Eos ergo qui dein-

ἕκαστον ἐκποδὼν ποιοῦνται, οὕτω δὲ καὶ αὐτοὶ καὶ τοκεῖς, ἀ παιδὸς εἶεν ἢ θρέμματα ὧν ἀπεχόμεθα. εἰ δὲ μὴ ὧδε παρεφυλάττοντο, οἱ μὲν κληρικοὶ ὦεν, καθαιρείσθωσαν· εἰ δὲ λαϊκοί, ἀφοριζέσθωσαν.

ξ'.

Οὐ δεῖ καθ' ἑκάστας συναξεῖς μόλι καὶ γάλα προσφέρεσθαι.

ν'.

Μηδεὶς ἐξὸν ἐν λαϊκαῖς πεζομένοις ἑαυτῷ ἐξὸν θείων μυστηρίων μεταδίδοται παρόντος ἐπισκόπου, ἢ πρεσβυτέρου, ἢ διακόνου. ὁ δὲ τι ἄνευθεν τούτων, εἰς παρὰ τὰ ὡρισμένα ποιῶν, ἑβδομάδα μίαν ἀφορίζεσθω· ἐπιτίθει παιδαγωγούμενος μὴ φρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν.

νδ'.

Μηδαμοῦ ἐν δίκτυῳ οἴκῳ ἔνδον οἰκίας τελεῖσθαι βάπτισμα ἐπιτρέπομεν· ἀλλ' οἱ μέλλοντες ἀξιοῦσθαι τῶ ἁγίατου φωτίσματος τὰς καθολικὰς προσερχέσθωσαν ἐκκλησίας, κἀκεῖσε τῆς ἐνταῦθα τύχοις λειτουργήσουσι. εἰ δέ τις ἀλλ' τὰ παρ' ἡμῶν ἐκτεθέντα μὴ φυλάττοι, εἰ μὲν κληρικὸς ὦν, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκός, ἀφορίζεσθω.

ξ'.

Τοῦ λεπτόλου βαΐνης, ὃν ὁ παλαιὸς τῷ κυρίῳ ἐν πειρασμῷ ἔθυ· σφάλλεται, ὡς ἢ ὁ τῷ ἰσαὰκ ἑαυτὸν αἰτιωθεὶς ἐν χάριτος τῇ σφῷ αὐτὸν σωωφόρῳ. τοῦ δαίμονα δωμοῦσθαι ὑποκρινομένους, ἢ τρόπων φαυλότητα σχηματιζομένους τὰ ἐκείνου χαρακτήρισμα, ἴδιόξε τρόπων ἐπιτηδεύειν τοιαῦ, καὶ ἐκείνους αὐτοῖς συλλαμβάνειν καὶ τοὺς ὑποβάλλειν, ὡς ἂν οἱ ἀληθῶς δαιμονιώντες σφῷ ἀπαλλαγὴν τῆς τῶ δαίμονος ἐργασίας ἢ μᾶλλον ἐπιτροπῆς ἀξίως ὑποβάλλοντο.

ξα'.

Οἱ μάντιν ἑαυτοὺς παραδιδόντες, ἢ τῶν λεγομένων ἑκατοντάρχων, ἢ τῶν ἑτέρων, οὓς ἂν παρ' ἐκείνων μαθεῖν, ὅτι ἂν αὐτῶν ἀποκαλύπτεσθαι βούλωνται, κατὰ τὰ ὡρισμένα ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῖς ἑαυτὰ ἐκείσθω ὑπὸ τὸν κανόνα ποιεῖσθαι τῆς ἐξαετίας. τοῦ ἄρκτους δὲ ἔτι τοῦτο βλαπτικῶς καθυποβάλλεσθαι δεῖ καὶ ἕτερα τοιαῦτα ἄλογα ζῶα, ἀφ' οἷς παίγνιον καὶ βλάβαι τῶν ἀκεραίων· καὶ τύχην, καὶ γενεαλογίαν, ἢ γόητείαν, ἢ ἕτερόν τινὰ μωρίαν ἔχειν καὶ ἐπὶ τῆς τῶν πλάνης λήρους φαντάζεσθαι. ἐπὶ τε λεγομένους νεφελοκόκκυγας, καὶ γοητευτὰ, καὶ φυλακτηρίους, καὶ μάντεις. βλαβερώτατος δὲ ἔτι καὶ μᾶλλον καὶ καταβλητικὸς καὶ ἀποξένωσις τοῦ ἐκείνου ἔθνους καὶ ἑλληνικὰ ἐπιτηδεύματα, τοιαῦτα νομοθετεῖσθαι τοὺς ἐκκλησίας ἐκβάλλω, καθὰ ἢ οἱ ἱεροὶ κανόνες ἀφορίζονται. τίς γὰρ κατανὺξ φωτὶ πρὸς σκότος; ἢ τίς συμφώνησις τῷ Θεῷ μετὰ εἰδώλων; ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; τίς δὲ συμφώνησις Χριστοῦ πρὸς Βελίαλ;

ξε'.

Τοὺς τῶν λεγομένων καλάνδας, ἢ τὰ λεγόμενα βότα, ἢ τὰ καλούμενα βρουμάλια, ἢ τὴν ἐν τῇ πρώτῃ τῆ Μαρτίου μηνὸς ἡμέρᾳ πανοχλίαν πανήγυριν, καθάπαξ ἐκ τῆς τῶν πιστῶν ἀθροισμοῦ ἐλεῖν βουλόμεθα· ἀλλὰ μὴν ἢ τοὺς τῶν γυναίων δημοσίας ἐρχήστρας, πολλὴν λύμην ἢ βλάβην ἐμποιοῦν δυναμένας· ἔτι μὴν ἢ τὰ ὀνόματα τῶν παρ' ἕλλησι ψευδῶς νομιζομένων Θεῶν, ἢ δὲ ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν τελουμένας ἐρχήστρας ἢ πλάτας, κατά τι ἔθος πολιτικὸν καὶ ἀλλότριον τῆ τῶν Χριστιανῶν βίου καταστάσεως· ἐκβάλλοντες μηδένα ἄνδρα γυναικεῖα στολὴν ἐνδύσασθαι, ἢ γυναῖκα τοῖς ἀνδρείοις ἁρμόδιον· ἀλλὰ μήτε θεατρικὰ κωμικὰ, ἢ σατυρικὰ, ἢ τραγικὰ ὑποβάλλεσθαι· μήτε τὸν βλάπτικτον Διόνυσον ὕειν τοὺς σταφυλὰς πατοῦντας ἐν τοῖς ληνοῖς βοᾶσθαι· μηδὲ τὸν οἶνον ἐν τοῖς πίθοις ἐγχεόμενον αἰσχύνην τρέπειν ἢ μαίνεσθαι, τὰ τῆς μανιώδους πλάνης ἀπεργάζεται. ἐκ οὖν λοιπὸν τῶ τὸν π τῶ

ANNO CHRISTI 606.

σεσημειώμεθα βλητέον ἐξαίρεσιν, ἐν γάμοις τέκνων καὶ γαμ- A ceps aliquid eorum, quæ ſcripta ſunt, aggrediemur, ubi ad horum cognitionem pervenerint, ſi ſint quidem clerici, deponi jubemus: ſi vero laïci, ſegregari.

μένης, τέκνας οἱ μὲν κληρικοὶ ὦσι, καθαιρεῖσθαι προσέταξεν· οἱ δὲ λαϊκοὶ, ἀφορίζεσθαι.

ξγ'.

Τὰ ψευδῆ ὑπὸ τῶν αἱρετικῶν ἐγκωμιαζόντα μαρτυρολόγια, οἷς ἂν τοῖς τῶ Χριστοῦ μάρτυσιν ἐπαίξωσι, καὶ οὓς ἀπιστίαν ἐπάγειν τοῖς ἀκούουσι, μὴ δεῖ ἐκκλησίας δημοσιεύεσθαι προστάττομεν, ἀλλὰ βάπτεσθαι πυρὶ παραδίδοσθαι. τοῖς δὲ βάπτεσθαι παραιτουμένοις, ἢ οἷς ἀληθῆ πόθεν προσέχουσι, ἀναθεματίζομεν.

ξδ'.

Ὅτι οὐ χρὴ δημόσιον λαϊκὸν λόγον τινὰ ἢ διδάσκειν, ἀλλ' ἐξουσίαν ἑαυτοῦ διδασκαλικὴν ὑποδεῖξαι θεσπίζομεν· ἀλλ' ὑπεῖκον τῇ παραδοθείσῃ παρὰ τοῦ κυρίου τάξει, καὶ τοῖς ἐκ τῆς τοῦ χάριτος τοῦ διδασκαλικοῦ κλήρου λόγου διακόμῃ, καὶ παρ' αὐτοῦ ἀκριβῶς διδάσκεσθαι. ὁ γὰρ τῇ μιᾷ ἐκκλησίᾳ διάφορα μέλη τεθεικὼς ὁ Θεὸς κατὰ τὸν τοῦ Παύλου φωνὴν· ἐν ἐκκλησίᾳ πρώτους ἀποστόλους, δευτέρους προφήτας, τρίτους διδασκάλους. εἶτα δυνάμεις, εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. ἆρα πάντες ἀπόστολοι, ἢ πάντες προφῆται; ἢ πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάντες δυνάμεις, μὴ πάντες χαρίσματα ἰαμάτων ἔχουσιν; ἢ μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσιν; ἢ πάντες διερμηνεύουσιν; ἐξ ὧν πάντα· τί σεαυτὸν ποιεῖς πρῶτον, φύσαιτον ὤν; τί χύτρα κεφαλή, πρὸς πυγμαίου; τί σφαιρεῖς δίκελλαν, παιγνίοις ὢν σφαιρι- C στής; ἐξ ἑτέρου. τί σεαυτὸν δίκαιον ἀποφαίνεις· μὴ ἴσθι πολὺς ἐν λόγοις· μὴ συμπαίκτην σου πένητα ὢν πλούσιον, μηδὲ ζήτει τὴν σπουδὴ ὧν σοφώτερος. οἱ δέ τις ἀλλ' ὃν παρόντα καινὰ σπουδάσω, δεῖ ἡμέρας πεντήκοντα ἀφορίζεσθαι.

ξε'.

Τοὺς ἐν ταῖς νουμηνίαις ὑπό τινων ἐπὶ τῶν οἰκείων ἑστιατορίων καὶ οἴκων ἀναπτομένας πυρκαϊὰς, οἷς καὶ ὑπερπηδᾶν τινες κατὰ τὸ ἔθος ἀρχαῖον δοκοῦσιν, λοιπὸν τῶν παρόντων κανονιζόντων προστάττομεν. ἵνα οὖν διοῦσιν ἡ ἐφέξει, οἱ μὲν κληρικοὶ ὦσι, καθαιρείσθω· οἱ δὲ λαϊκοὶ, ἀφοριζέσθω. γέγραπται γὰρ ἐν τῇ δ'. τῶν Βασιλειῶν· καὶ ἐποίησεν Μανασσῆς διαπορεύεσθαι πάντα τὸν στρατιὰν τοῦ οὐρανοῦ ἐν ταῖς δυσὶν αὐλαῖς οἴκου κυρίου· καὶ ἐπύρωσε τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐν πυρὶ, καὶ ἐκλη- D δονίζετο ἢ οἰωνίζετο, καὶ ἐποίησε ἐγγαστριμύθους, καὶ γνώσεις ἐπλήθυνε, τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, τοῦ παροργίσαι αὐτόν.

ξς'.

Ἀπὸ τῆς ἁγίας ἀναστάσεως Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας μέχρι τῆς καινῆς κυριακῆς, τὰν ἅλων ἑβδομάδα ἐν ταῖς ἁγίαις ἐκκλησίαις χαλᾶσθαι δεῖ ἀπερισπάστως ὑπὸ πιστοῦ, ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς διεγειρομένους ἐν Χριστῷ καὶ ἑορτάζοντας, καὶ τῇ τῶν θείων γραφῶν ἀναγνώσει προσέχοντας, καὶ τῶν ἁγίων μυστηρίων καταπολαύοντας. συνθάπτει γὰρ αὐτῷ Χριστῷ συναγειρόμεθα τε καὶ συναγαλλόμεθα. μηδαμῶς οὖν ἐν ταῖς προειρημέναις ἡμέραις ἱπποδρομίαν ἢ ἑτέραν θεωρίαν ἐν δημοσίῳ ἄγεσθαι κωλύομεν.

ξζ'.

Ἡ θεία ἡμῶν γραφὴ ἀποτάσσεσθαι αἵματος, ἢ πνικτοῦ, καὶ πορνείας. τοὺς οὖν ἐξ ἐπὶ τῶν λίχνων γαστέρα αἷμα οἰουδήποτε ζώου τέχνῃ τινὶ καταβρύουσιν ἐδέσματα, καὶ οὕτω βόσκοντας, ἐπιτιμίοις ὑποπίπτειν. εἴ τις οὖν ἐπὶ τῷ αἵματι ζώου ἐσθίειν ὑπάρχοντι ὁποιῳδήποτε τρόπῳ, οἱ μὲν κληρικοὶ ὦσι, καθαιρείσθω· οἱ δὲ λαϊκοὶ, ἀφοριζέσθω.

ξη'.

Περὶ τῶν μὴ ἔχεσθαί τινι τῆς ἁπάντων βιβλίων τῆς παλαιᾶς ἢ καινῆς διαθήκης, ἐπὶ τῷ αἰρέσει καὶ ἀκρίτῳ ἡμῶν κρίσιν ἢ διδασκάλων ἀμφοτέρων ἢ καταπίπτειν, ἢ τῆς βιβλιοκα-

LXIII.

Quæ a veritatis hoſtibus falſo confictæ ſunt martyrum hiſtoriæ, ut Dei martyres ignominia afficerent; & qui eas audituri eſſent, ad infidelitatem deducerent; in eccleſia non publicari jubemus, ſed eas igni tradi. Qui eas autem admittunt, vel tamquam veris iis mentem adhibent, anathematizamus.

LXIV.

Quod non oporteat laïcum publice diſputare vel docere, docendi auctoritatem ex eo ſibi vendicantem, ſed ordini a Domino tradito cedere; & aurem iis, qui docendi gratiam acceperunt, aperire; & divina ab eis doceri. *In una enim eccleſia diverſa membra fecit Deus*, ut eſt vox Apoſtoli. Quam aperte interpretans Gregorius theologus, eum qui in iis eſt, ordinem commendat, dicens: Hunc ordinem revereamur, fratres, hunc ſervemus. Hic quidem ſit auris, ille vero lingua: hic autem manus, hic vero aliquid aliud: hic quidem doceat, ille vero diſcat. Et paulo poſt: Et diſcens in docilitate, & ſuppeditans in hilaritate, & miniſtrans in alacritate. Ne ſimus omnes lingua, quod eſt promptius: ne omnes apoſtoli, ne omnes prophetæ, ne omnes interpretemur. Et poſt quædam: Cur te paſtorem facis, cum ſis ovis? cur caput efficeris, cum ſis pes? cur Imperator eſſe conaris, cum relatus ſis in numerum militum? Et alibi: Jubet Sapientia, *Ne ſis velox in ſermonibus; ne cum ſis pauper, una cum divite extendaris; ne quæras ſapientibus eſſe ſapientior.* Si quis autem præſentem cananem labefactans deprehenſus fuerit, quadraginta diebus ſegregetur.

1. Cor. 12.

De ſervanda in diſputationibus moderatione, cap. 16.

Prov. 19.

LXV.

Qui in noviluniis a quibuſdam ante ſuas officinas & domos accenduntur rogos, ſupra quos etiam antiqua quadam conſuetudine ſalire inepte ac delire ſolent, jubemus deinceps ceſſare. Quiſquis ergo tale quid fecerit, ſi ſit quidem clericus, deponatur: ſin autem laïcus, ſegregetur. In quarto enim libro Regnorum ſcriptum eſt: *Et ædificavit Manaſſes altare univerſæ militiæ cæli in duobus atriis domus Dei, & filios ſuos traduxit per ignem, ſortibuſque & augurïis auſpiciſque uſus eſt, & fecit ventriloquos ſeu pythones, & divinatores multiplicavit, ut faceret malum coram Domino, ut eum ad iram provocaret.*

4. Reg. 21.

LXVI.

A ſancta Chriſti Dei noſtri reſurrectionis die uſque ad [a] novam dominicam, tota ſeptimana in eccleſiis vacare fideles jugiter oportet pſalmis, & hymnis, & ſpiritalibus canticis, in Chriſto gaudentes, feſtumque celebrantes, & divinarum ſcripturarum lectioni mentem adhibentes, & ſanctis myſteriis jucunde & laute fruentes. Sic enim cum Chriſto exaltabimur, & una reſurgemus. Nequaquam ergo prædictis diebus equorum curſus, vel aliquod publicum fiat ſpectaculum.

[a] *Dies nobis eſt Dominica in Actis.*

LXVII.

Divina nobis ſcriptura mandavit, a ſanguine, & ſuffocato, & fornicatione abſtinere. Eos ergo, qui propter lautum & delicatum ventrem cujuſcumque animalis ſanguinem arte aliqua eſculentum condiunt ac inſtruunt, atque ita illo veſcuntur, convenienter punimus. Si quis deinceps animalis ſanguinem quovis modo comedere aggrediatur, ſi ſit quidem clericus, deponatur: ſin autem laïcus, ſegregetur.

Genes. 9.

LXVIII.

Nulli ex omnibus licere veteris & novi teſtamenti librum, nec ſanctorum noſtrorum præconum ac doctorum corrumpere vel conſcindere, vel librorum cau-

ponatoribus, vel iis qui dicuntur unguentarii, vel alicui alii ex omnibus ad eum delendum tradere: niſi utique vel a tineis, vel ab aqua, vel ab aliquo alio modo redditus fuerit inutilis. Qui autem tale quid facere deinceps deprehenſus fuerit, anno uno ſegregetur. Similiter & qui libros emit, ſi eos quidem ipſe non ad ſuam utilitatem retineat, nec alteri ad ejus beneficium, & ut ii permaneant tradat, ſed eos corrumpere aggreſſus fuerit, ſegregetur.

A

LXIX.

Laodic. 19. Nulli omnium licet, qui quidem ſit in laïcorum numero, intra ſepta ſacri altaris ingredi: nequaquam tamen ab eo prohibita poteſtate & auctoritate imperiali, quando quidem voluerit creatori dona offerre, ex antiquiſſima traditione.

B

LXX.

1. Cor. 14. Ne liceat mulieribus in divini ſacrificii tempore loqui: ſed ut vox eſt apoſtoli Pauli, *ſileant: Non enim eis loqui permiſſum eſt, ſed ſubjici, ſicut dicit lex. Si quid autem volunt diſcere, domi proprios maritos interrogent.*

LXXI.

Eos, qui docentur leges civiles, gentilium moribus uti non oportere, & neque in theatrum induci, neque eas quæ dicuntur cyliſtras peragere, vel præter uſum communem ſibi veſtes induere, nec quo tempore diſciplinam aggrediuntur, vel ad finem ejus perveniunt, vel, ut in ſumma dicam, in ejus doctrinæ dimidio. Si quis autem deinceps hoc facere auſus fuerit, ſegregetur.

C

LXXII.

Laodic. 31. Non licere virum orthodoxum cum muliere hæretica conjungi, neque vero orthodoxam cum viro hæretico copulari. Sed & ſi quid ejuſmodi ab ullo ex omnibus factum apparuerit, irritas nuptias exiſtimare, & nefarium conjugium diſſolvi. Neque enim ea quæ non ſunt miſerenda miſeri, nec ovem cum lupo, nec peccatorum ſortem cum Chriſti parte conjungi oportet. Si quis autem ea, quæ a nobis decreta ſunt, tranſgreſſus fuerit, ſegregetur. Si autem aliqui qui adhuc ſunt infideles, & in orthodoxorum gregem nondum relati ſunt, ſunt inter ſe legitimo matrimonio conjuncti: deinde hic quidem eo quod eſt honeſtum electo, ad lucem veritatis accurrerit, ille vero erroris vinculo detentus fuerit, nolens divinos radios fixis oculis intueri; fideli vero homini placeat cum infideli cohabitare, vel e contra, ne a ſe invicem ſeparentur. Ex divini enim Pauli ſententia, *ſanctificatus eſt vir infidelis in muliere, & ſanctificata eſt mulier infidelis in viro.*

D

1. Cor. 7.

LXXIII.

Cum crux nobis vivifica ſalutare oſtenderit, nos omnem diligentiam adhibere oportet, ut ei, per quam ab antiquo lapſu ſalvati ſumus, cum quem par eſt honorem habeamus. Quamobrem & mente, & ſermone, & ſenſu adorationem ei [illegible]ucnes, crucis figuras, quæ a nonnullis in ſolo ac pavimento fiunt, omnino deleri jubemus, ne incedentium conculcatione victoriæ nobis trophæum injuria afficiatur. Eos itaque, qui deinceps crucis ſignum in ſolo conſtituant, ſegregari decernimus.

E

LXXIV.

Laod. 11. Quod non oportet in dominicis locis vel eccleſiis eas quæ dicuntur agapas, id eſt, caritates facere, & intus in æde comedere, & accubitus ſternere. Qui autem hoc auſi fuerint, vel ceſſent, vel ſegregentur.

LXXV.

Eos qui in eccleſis ad pſallendum accedunt, volumus nec inordinatis vociferationibus uti, & naturam ad clamorem urgere; nec aliquid eorum, quæ eccleſiæ non conveniunt, & apta ſunt, adiciſcere; ſed cum ma-

---

Ἀπὸ πάσης, ὃ τῶν λεγομένων μυρέψων, ἢ ἄλλῳ τινὶ ὁσῳδήποτε ἀφαιρεῖσθαι ἐκδίδοναι· εἰ μή τι ἄρα πάλιν ἐπὶ τοῦτῳ παρ' αὐτῶν, ἢ ὑδάτος, ἢ ἑτέρου τινὸς ἀχρηστεύσῃ. ὁ δέ τι τοιοῦτο παθὼν ἀλλαχόθεν ἢ τῶν, δεῖ ἀναπλῆσαι ἀφορίζεσθω· ὁμοίως καὶ ὁ τοὺς βιβλίους ἀνούμενος, εἰ μέν αὐτὸς βούλοιτο κατέχειν αὐτοὺς ἢ ἑτέρῳ τινὶ ὠφελίαν παρέχειν, μὴ ἑτέρου τινὸς διαφθορᾶς καὶ τὸ ἀξιωθῆναι λαβεῖν, ἀλλὰ βούλοιτο διαφθεῖραι τοὺς ἀφορίζεσθω.

ξθ'.

Μὴ ἐξεῖναι τοῖς ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν λαϊκῶν πλεῖόν τινος ἐντὸς ἱεροῦ εἰσιέναι βυματηρίου· μαθόντας δὲ καὶ τοῦτο τὸν βασιλικὸν ἀγχωμάτου ἐξουσίαν ἢ αὐθεντίαν, λείπεσθαι δὲ βουλομένῳ προσφέρειν δῶρα τῷ κτίστῃ, κατὰ τινα ἀρχαιοπάτητον παράδοσιν.

B

ο'.

Μὴ ἐξεῖναι ταῖς γυναιξὶν ἐν τῇ καιρῷ τῆς θείας λειτουργίας λαλεῖν, ἀλλὰ κατὰ τὸν φησὶν Παῦλον τὸν ἀπόστολον, σιγᾶτωσαν· οὐδὲ γὰρ ἐπιτετραπται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν.

οα'.

Τοὺς διδασκομένους τοὺς πολιτικοὺς νόμους μὴ δεῖν παῖς ἑλληνικαῖς ἔθεσι παχρῆσθαι, μήτε μὴν δεῖν θεάτρου ἀπάγεσθαι, ἢ τοὺς λεγομένους κυλίστρας ἐπιτελεῖν, ἢ παρὰ τὸν κανόνα χρῆσιν στολῆς ἑαυτοῖς περιτίθεσθαι, μήτε καθ' ὃν καιρὸν τῆς μαθήσεως ἀπάρχονται, ἢ ἄχρι τέλους αὐτῆς καταντῶσιν, ἢ καθόλου φάναι, ἕως μέσου τῆς διδασκαλίας· εἰ δέ τις τολμήσειε τῶν τοῦτο παρεξελθεῖν βουλόντων, ἀφορίζεσθω.

C

οβ'.

Μὴ ἐξεῖναι ἑτεροδόξῳ ἀνδρὶ αἱρετικῇ συνοικεῖσθαι γυναικί, μήτε μὴν αἱρετικῷ ἀνδρὶ γυναῖκα ὀρθόδοξον ζεύγνυσθαι· διὸ εἰ καὶ φανῇ τι ἑκάτερον τούτων τῶν μὴ ἐκκλησίαν γεγάμηκεν, ἄκυρον ἀγορεύειν τὸν γάμον, καὶ τὸ ἀθέμιτον διαλύεσθαι συνοικέσιον. οὐ γὰρ χρὴ τὰ ἄμικτα μιγνύναι, οὐδὲ τὴν φοβερὰν λύκῳ συναπτίζεσθαι, καὶ τὴν τῆ Χριστοῦ μοίρᾳ τὴν τῶν ἁμαρτωλῶν κλῆρον. εἰ δὲ παρεξῇ τις τὰ παρ' ἡμῶν ὁρισθέντα, ἀφορίζεσθω. εἰ δέ τινες ἐν τῇ ἀπιστίᾳ συζεύγνυνται, καὶ οὗτοι τῇ μὴ ἐγκεκλεῖσθαι ἐδοξάσθησαν πόμνα ἀλλόφυλος γάμῳ γαμίῳ ἐμφιάσασθαι· ὅπως ὁ μὲν τὸ καλὸν ἀκτενίζοντος τοῦ φωτὸς ἀπόληται θεσπίσματος· ὁ δὲ ὑπὸ τῆς πλάνης παραχθεὶς δόγματος, μὴ ποτὲ τοῦ θείου φωτὸς ἀκτῖνας ἐλάσωσι· δίκαιοι δὲ τῇ πίστει οἱ ἅπαξ συνοικοῦντες, ἢ τὸ ἡμιτελὲς ὁ ἅπαξ τῇ πίστει, μὴ χωρίζεσθαι κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον· ἡγίασται γὰρ ὁ ἄπιστος ἀνὴρ ἐν τῇ γυναικί, ἢ ἡγίασται ὁ ἄπιστος γυνὴ ἐν τῷ ἀνδρί.

D

ογ'.

Τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ δίκαιον ὑμᾶς τὸ σεπτόν, πάντα σπουδὴν ὑμᾶς πᾶσαν χρὴ, ὃ πολλοὶ πάλαι ἤδη ἀπολέσαντες τῷ, δι' οὗ σεσώμεθα τῷ παλαιῷ πλάσματι. ὅθεν καὶ τῇ ἢ λόγῳ καὶ αἰσθήσει πάλιν τὸν σωτήριον ἐκεῖνον ἀποτίνοντες, ἔοικε ἐν τῷ ἰδίῳ τῷ σταυρῷ τύπῳ ὑπὸ πόδας καταπατεῖσθαι ἐξαφανίζοντας ἡμᾶς σωτηρίαν. οἷς δὲ μὴ τῇ θεῖᾳ βαλτίζονται καταπατεῖν τὸ τῆς πίστεως ἡμῶν τρόπαιον ἐξουδένωσι. ἔοικε οὖν ὑπὸ τὸ τῶν τῷ σταυρῷ τύπον θεῖ τῷ ἰδίῳ καταπατοῦντας, ἐκβάλλειν ἀφορίζεσθαι.

E

οδ'.

Οὐ δεῖ ἐν ταῖς κυριακαῖς ἢ ἐν ταῖς ἁγιωτάταις τῆ λεγομένης ἑβδομάδι πάσῃ, καὶ ἔνδον ἐν τῇ οἴκῳ ἐσθίειν, καὶ ἀναπίπτειν χαμεύνοις. εἰ δέ τινες πάλιν ὀλιγῶσιν ἢ ποιοῖεν, ἢ ἀφορίζεσθωσαν.

οε'.

Τοὺς δεῖ τῇ ψάλλειν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις παρεμφωνίους βουλήσεσι, μήτε βοᾶς ἀδίκους κεχρῆσθαι, ἢ τὸν φύσιν σφᾶς πρωτίστως ἐκδικίζοντας, μήτε τι ἐπιλείπῃ δεῖ μὴ τῇ ἐκκλησίᾳ

ANNO CHRISTI 706.

ἐπιτρέπων τε καὶ αἰνίσσων· ἀλλὰ μετὰ πολλῆς εὐσυνοχῆς τε καὶ A κατανύξεως καὶ ψαλμῳδίας εὐσταλῶς τῷ θεῷ προσφέρειν ἐκέλευε Θεός· βλακὸς γὰρ ἔσεσθαι τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, τὸ ἱερὸν ἐδίδαξε λόγιον.

ος'.

Ὅτι οὐ χρὴ ἔνδον τῆς ἁγίας ἀναστάσεως καπηλεῖν, ἢ τὰ βρωμάτων εἴδη ἐκτιθέναι, ἢ ἑτέρας πράσεις ποιεῖσθαι, τὸ σεβάσμιον τῶν ἐκκλησιῶν φυλάττοντας. ὁ γὰρ σωτὴρ ἡμῶν καὶ Θεὸς ἡμῶν τῆς ἐν σαρκὶ πολιτείας παιδαγωγῶν ἡμᾶς, μὴ ποιεῖν τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐμπορίου οἶκον παρεκελεύσατο· ὃς καὶ τῶν κολλυβιστῶν τὰ κέρματα ἐξέχεε, καὶ τοὺς τὰ ἀρνία πωλοῦντας ἐκέλευσεν. ὅστις οὖν ἐν τῷ προειρημένῳ ἁμαρτήματι ἁλῷ, ἀφοριζέσθω.

B

ος'.

Ὅτι οὐ δεῖ ἱερατικοὺς, ἢ κληρικοὺς, ἢ ἀσκητὰς, ἐν βαλανείῳ μετὰ γυναικῶν λούεσθαι, μηδὲ πρῶτα Χριστιανὸν, ἢ λαϊκόν. αὕτη γὰρ ἀρχὴ κατάκρισις παρὰ τοῖς ἔθνεσιν. εἰ δέ τις δόξει τοῦτο ποιεῖν, εἰ μὲν κληρικὸς ὢν, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφοριζέσθω.

οα'.

Ὅτι δεῖ τοὺς φωτιζομένους τὴν πίστιν ἐκμανθάνειν, καὶ τῇ πέμπτῃ τῆς ἑβδομάδος ἀπαγγέλλειν τῷ ἐπισκόπῳ, ἢ τοῖς πρεσβυτέροις.

οβ'.

Ἀλόγιστον τὸν ἐκ τῆς παρθένου θεὸν λόγον ὁμολογοῦντας εἰς καὶ ἀπόρρητον μυστήριον, καὶ πανὶ τῷ σωμείῳ παρίστορας, τοὺς ἐξ ἀγνοίας ἁμαρτάνοντάς τι τῷ οἰκείῳ ὑποβάλλομεν. ἔθος γάρ τινας μετὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἡμῶν γενεσίου διέπουσαν σκοπεῖσθαι ἔθνεσι, καὶ ἑαυτῶν ἀπόλαυσιν μεταδιδόντας, φανῆναί τισιν ἄξιον λογίσαι τῆς ἀχράντου παρθενομήτορος, ἐκέλευσε μηδὲν ἑαυτοῖς ὑπὸ τῶν τοιούτων παρέπεσθαι. οὐ γὰρ τιμὴ γε τοῦτο τῇ παρθένῳ, τῷ ὑπὲρ νοῦν καὶ λόγον τὸν ἀχώρητον τεκούσῃ λόγον σαρκί, ἀλ' οὐδὲ τοιοῦτό τι ἐξ ἀνθ' ἡμῶν τοῦ κατὰ τὸν ἄφραστον αὐτῆς τόκον ἐφέλξον καὶ ὑπογράφον. ὅ τις οὖν καὶ τῶν τοῦτο ποιούντων ἑαυτὸν φανῆναι, εἰ μὲν κληρικὸς ὢν, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφοριζέσθω.

ογ'.

Εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὅλως τοῦ κανόνος καταλεγόμενος, ἢ λαϊκὸς, εἰ μεθύοντα ἐκβάλλειν βαρυτέραν ἔχει, ἢ ἀναγκαίαν ἀσχολίαν, ὥστε ἐπὶ πλεῖστον χρονίσαι τῆς ἰδίας ἐκκλησίας, ἀλλ' ἐν πόλει ἐξόντων τριῶν κυριακῶν ἡμερῶν ἐν ταύτῃ ἱεροπραξιῶν μὴ συνέρχεσθαι, εἰ μὲν κληρικὸς ὢν, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀποτεινέσθω τῆς κοινωνίας.

οδ'.

Ἐπειδήπερ ἔν τισι χώραις μυστικῶς ἐν τῷ σεπτῷ ὕμνῳ ἐν ἀναστάσεως μέρει ἀκροατῶν μετὰ τὸ, ἅγιος ἀθάνατος, ὁ, ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, ἐλέησον ἡμᾶς· ᾠδὴ δὲ ἐστὶ τῷ θείῳ παλαιῷ ἐξόντι πατέρων, εἰς τὸν διόπερον ἐλλόγιμον ἐν τῷ τοιούτῳ ἀποκεῖσθαι ὕμνου, καὶ τῷ τοῦ παιδὸς φωνῇ καταγομένου παρεμφαῖνον αἴρεσιν· καὶ ἡμεῖς παρόντες τὸ παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν περὶ διόπερον διατεθέντα, ἀναθεματίζομεν καὶ ἴσα τοῖς τὸν περὶ ὧν ἄρτι παραδεδεγμένοις τοῦ παιδὸς φωνῇ ἐπ' ἐκκλησίας, ἢ ἄλλως πως τῷ περιοχῇ ὕμνῳ συναίδουσι· καὶ εἰ μὲν ἱερατικός ἐστιν ὁ παραβαίνων τῷ ἱερατείῳ, καθαιρείσθω παρὰ τῶν ἱερατικῶν ἀξίας προπίπτων· εἰ δὲ λαϊκὸς, ἢ μοναχὸς, ἀφοριζέσθω.

οε'.

Ἐν τισι τῶν σεπτῶν εἰκόνων χαράξει ἀμνὸς διατίθεται ὑπὸ τοῦ προφήτου βαπτιστοῦ ἰχνηλατούμενος, ὃς εἰς τύπον παραλήφθη τῆς χάριτος, τὸν ἀληθινὸν ἡμῖν ἀμνὸν τὸν κατὰ τὸ νόμον ἀποδεικνύων ἡμῖν Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν. τοὺς οὖν παλαιοὺς τύπους ὡς τοὺς σκιὰς, εἰς τῆς ἀληθείας σύμβολά τε καὶ προχειρίσματα παραδε-

gna attentione & compunctione pſalmodias Deo, qui eſt occultorum inſpector, offerre. Pios enim & ſanctos fore filios Iſraël, ſacrum docuit oraculum.

LXXVI.

Quod non oportet intra ſanctos ambitus cauponariam officinam, vel ciborum ſpecies proponere, vel alias venditiones facere, ſuam venerationem eccleſis ſervantes. Salvator enim noſter, & Deus, per ſuam in carne vivendi rationem nos inſtituens, non facere domum Patris ſui domum negotiationis juſſit; qui etiam nummulariorum menſas effudit, & eos qui ſacrum commune faciunt, ejecit. Si quis ergo in prædicto delicto deprehenſus fuerit, ſegregetur. *Joan. 2. Matth. 21.*

LXXVII.

Quod non oportet ſacris initiatos, vel clericos, vel aſcetas, id eſt, exercitatores ſeu monachos, lavari cum mulieribus, nec omnem Chriſtianum laïcum. Hæc eſt enim prima condemnatio apud gentes. Si quis autem hac in re deprehenſus fuerit, ſi ſit quidem clericus, deponatur: ſin autem laïcus, ſegregetur. *Laodic. can. 30.*

LXXVIII.

Quod oportet eos qui illuminantur fidem diſcere, & quinta ſeptimanæ feria epiſcopo ſeu preſbyteris renuntiare. *Laodic. can. 46.*

LXXIX.

Abſque ullis ſecundis ex Virgine partum eſſe confitentes ut qui ſine ſemine conſtitutus ſit, idque toti gregi annuntiantes, eos qui propter ignorantiam aliquid faciunt quod non decet, correctioni ſubjicimus. Quare quoniam aliqui poſt ſanctæ Chriſti Dei noſtri nativitatis diem ſimilem coquere oſtenduntur, & eam ſibi invicem impertiri, honoris ſcilicet prætextu ſecundinarum impolluæ Virginis matris, ſtatuimus, ut deinceps nihil tale fiat a fidelibus. Neque enim hoc honor eſt Virginis, quæ ſupra mentem & ſermonem, quod comprehendi non poteſt Verbum peperit carne, ex communibus & iis quæ in nobis fiunt, inenarrabilem ejus partum definire, metiri, ac deſcribere. Si quis ergo deinceps hoc facere aggreſſus fuerit, ſi ſit quidem clericus, deponatur: ſi vero laïcus, ſegregetur.

LXXX.

Si quis epiſcopus, vel preſbyter, vel diaconus, vel eorum qui in clero enumerantur, vel laïcus nullam graviorem habet neceſſitatem, vel negotium difficile, ut a ſua eccleſia abſit diutiſſime: ſed in civitate agens, tribus diebus dominicis in tribus ſeptimanis una non conveniat, ſi ſit quidem clericus, deponatur; ſi vero laïcus, ſegregetur. *Sardic. 11.*

LXXXI.

Quoniam in nonnullis locis didicimus in hymno, quo ter *Sanctus* canitur, additamenti loco dici poſt illud, *Sanctus immortalis*, hoc, *Qui crucifixus es pro nobis, miſerere noſtri*: Id autem ab antiquis ſanctis patribus, ut a pietate alienum, ex hoc hymno ejectum eſt cum * ſcelerato hæretico, qui hanc vocem innovavit: nos quoque confirmantes ea, quæ a ſanctis noſtris patribus prius pie conſtituta ſunt, anathematizamus eos, qui poſt præſens decretum ejuſmodi vocem admittunt in eccleſis, vel aliquo alio modo ſanctiſſimo hymno adjungunt. Et ſi eſt quidem ſacerdotalis ordinis, qui tranſgreſſus eſt eum, ſacerdotali dignitate privari jubemus: ſin autem laïcus vel monachus, ſegregari. * *Petrus Iberus fuit Gnaphæus.*

LXXXII.

In nonnullis venerabilium imaginum picturis, agnus qui digito præcurſoris monſtratur, depingitur, qui ad gratiæ figuram aſſumptus eſt, verum nobis agnum per legem Chriſtum Deum noſtrum præmonſtrans. Antiquas ergo figuras & umbras, ut veritatis ſigna & cha-

tacteres eccleſiæ traditos, amplectentes, gratiam & veritatem præponimus, eam ut legis implementum ſuſcipientes. Ut ergo quod perfectum eſt, vel colorum expreſſionibus omnium oculis ſubjiciatur, ejus qui tollit peccata mundi, Chriſti Dei noſtri humana forma characterem etiam in imaginibus deinceps pro veteri agno erigi ac depingi jubemus: ut per ipſum Dei Verbi humiliationis cellitudinem mente comprehendentes, ad memoriam quoque ejus in carne converſationis, ejuſque paſſionis & ſalutaris mortis deducamur, ejuſque quæ ex eo facta eſt mundo redemptionis.

A ἀμώμοις τῇ ἀκακίᾳ καταπαιζόμενα, τὸν χάρακα προτιμῶμεν καὶ τὸν ἀληθῆ, ὡς πλήρωμα νόμου ἑαυτὸν ὑποδεξάμενοι. εἰς ἂν οὖν τὸ τέλειον καὶ ταῖς χαρακτηριζόμενα ἐν ταῖς εἰκόσιν ὄψεσι ὑποχάπτοντες, τὸν τῆ ἄφατος τοῦ ἁμαρτίαν τὸν αἴροντος ἀμνὸν Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν κατὰ τὸ ἀνθρώπινον χαρακτῆρα καὶ ἐν ταῖς εἰκόσιν ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ ἀμνοῦ ἀνατυποῦσθαι δεχόμεθα, δι' οὗτοῦ τὸ τῆς ταπεινώσεως ὕψος τῆ Θεοῦ λόγου καταβάσεως, καὶ οὐκ ἐλάττω τῆς ἐν σαρκὶ πολιτείας, τῆ τε παθεῖν αὐτὸν καὶ τὸ σωτήριον ἐκεῖθεν κατεργασάμενα, καὶ τῆς ἐντεῦθεν ἡμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου λυτρώσεως.

LXXXIII.

Nemo mortuorum corporibus euchariſtiam communicet; ſcriptum eſt enim: *Accipite & comedite.* Mortuorum autem corpora non poſſunt accipere, nec comedere.

Conſeq. 18. Matth. 10.

ϟγ'.

Μηδεὶς τῶν σώματα ἤδη τελευτήσαντα τῆς ἐνχαριστίας μεταδίδοτω· γέγραπται γάρ· λάβετε, φάγετε· τὰ δὲ τῶν νεκρῶν σώματα οὔτε λαβεῖν δύναται, οὔτε φαγεῖν.

B

LXXXIV.

Canonicos patrum ritus ſequentes, de infantibus quoque decernimus, quoties non inveniuntur firmi teſtes, qui eos abſque ulla dubitatione baptizatos eſſe dicant; nec ipſi propter ætatem de ſibi tradito myſterio apte reſpondere poſſint, debere abſque ulla offenſione baptizari: ne forte ejuſmodi dubitatio eos ejuſmodi purificationis ſanctificatione privet.

ϟδ'.

Τοῖς κανονικοῖς τῶν πατέρων θεσμοῖς κατακολουθοῦντες, ὁρίζομεν καὶ περὶ τῶν νηπίων ὁσάκις μὴ εὑρίσκονται βέβαιοι μάρτυρες, οἱ ἐξ ἀναμφιβόλου βαπτισθέντα εἶναι λέγοντες· καὶ αὐτὰ ἐξ ἰδίας τῆς τελετῆς περὶ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς μυσταγωγίας ἀπταίστως ἀποκρίνασθαι δυνάμενα ἔχειν· χρεὼν τοὺς προσιόντας ἀφίλητον ἐξιέναι τῆς βαπτίσεως· μήποτε ὁ τοιοῦτος διασμὸς ἀποστερήσῃ αὐτὸ τῆς τοιαύτης τῶν ἁγιασμῶν καθάρσεως.

LXXXV.

In duobus vel tribus teſtibus confirmati omne verbum, ex ſcriptura accepimus. Servos ergo, qui a ſuis dominis manumittuntur, ſub tribus teſtibus eo frui honore decernimus, qui præſentes libertati vires & firmitatem afferent; & ut iis, quæ ipſis teſtibus facta ſunt, fides habeatur, efficient.

Deut. 17.

ϟε'.

Ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων βεβαιοῦσθαι πᾶν ῥῆμα γραφικῶς παρειλήφαμεν. καὶ οἱ ὑπὸ τῶν ἰδίων δεσποτῶν ἐλευθερούμενοι δοῦλοι * δεῖ περὶ μάρτυσι τισὶν τιμᾶς ἀπολαύειν C διορίζεσθαι, οἵ τε παῤῥησίαν τῇ ἐλευθερίᾳ προσοίσουσι, καὶ τὸ πιστὸν δὲ αὐτοῖς τῶν γεγραμμένων παρέξουσι.

* *Ariſtenus in ſynopſi, titul. duod.*

LXXXVI.

Eos qui ad animarum lapſus meretrices cogunt & alunt, ſi ſint quidem clerici, ſegregari, ac deponi: ſi vero laïci, ſegregari.

ϟϛ'.

Τοὺς δὲ ψυχῶν ὀλέθρῳ πόρνας ὑποπεμπομένους καὶ διαφόρους, εἰ μὲν κληρικοί εἰσι, ἀφορίζεσθαι ἢ καθαιρεῖσθαι δεῖζομεν· εἰ δὲ λαϊκοί, ἀφορίζεσθαι.

LXXXVII.

Quæ maritum reliquit, eſt adultera, ſi venerit ad alium, ut vult facere & divinus Baſilius, qui ex Jeremia propheta hoc optime collegit: *Quod ſi alii viro uxor fuerit, ad maritum ſuum non convertetur, ſed polluta polluetur.* Et rurſus: *Qui autem detinet adulteram, eſt inſipiens & impius.* Si ergo præter rationem a marito receſſiſſe viſa ſit, ille quidem venia dignus eſt, hæc vero pœna. Illi autem venia dabitur, ut eccleſiæ communicet. Sed ei qui legitime ſibi datam uxorem relinquit, & aliam ducit, e Domini ſententia eſt adulterii judicio obnoxius. A patribus enim noſtris ſtatutum eſt, ut qui ſunt ejuſmodi, annum defleant, biennio audiant, triennio ſubſternantur, & ſeptimo cum fidelibus conſiſtant, & ſic oblatione digni habeantur.

Can. 8. & 11. Jerem. 3.

Prov. 17.

Matth. 5. Can. 47. Baſilii Magn.

ϟζ'.

Ἡ μὲν ἄνδρα καταλιποῦσα μοιχαλὶς ὄφη, εἰ ἐπ' ἄλλον ἔλθοι, καθὼς τὸν ἱερὸν καὶ θεῖον Βασίλειον, ἐκ τῆς Ἱερεμίου προφητείας ἄριστα ταῦτα ἀπολεξάμενον· ὅτι ἐὰν γένηται γυνὴ ἀνδρὶ ἑτέρῳ, οὐκ ἐπιστρέψει πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς, ἀλλὰ μιανθήσεται μιανθήσεται. καὶ πάλιν· ὁ ἔχων μοιχαλίδα, ἄφρων ἐστὶ καὶ ἀσεβής. εἰ οὖν φανῇ τῷ ἀνδρὶ ἐλάττως ἀπαχθήσεται, ὁ μὲν συγγνώμης ἂν εἴη ἄξιος, ἡ δὲ ἀποτμᾶται· ἐκεῖνος δὲ συγγνώμης τούτῳ μὲν πρὸς τὸ κοινωνεῖν τῇ ἐκκλησίᾳ δοθήσεται, ὁ μὲν τοι καταλιμπάνων τὸν γαμέτην αὐτοῦ σαφῶς γνώσεται, καὶ ἑτέραν ἐγήμας, κατὰ τὸν τοῦ κυρίου λόγον τῶν τῆς μοιχείας ὑπόδικος κρίσεως. καθαίρεσιν γὰρ παρὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, τοῖς τοιούτοις ἐπιτιθεῖσθαι προσέταξαν, ἐπὶ πέντε ἐπικρούσεσι, τρισὶν ὑποπίπτειν, καὶ τῷ ἑβδόμῳ συνίστασθαι τοῖς πιστοῖς, καὶ οὕτω τῆς προσφορᾶς καταξιοῦσθαι.

Matth. 5. Can. 47. Baſilii Magn.

LXXXVIII.

Nemo intra ædem ſacram quodvis jumentum introducat; niſi forte viator quiſpiam, maxima urgente neceſſitate, domunculæ vel diverſorii indigens in id templum diverterit. Nifi enim jumentum introductum fuerit, ipſum quidem nonnunquam peribit, hic vero propter jumenti amiſſionem, & facultatis ad iter peragendum ex eo profectam inopiam, mortis periculo tradetur. Sabbatum enim propter hominem factum eſſe docemur: quamobrem & per omnia præferendam eſſe exiſtimare hominis ſalutem & incolumitatem. Quocirca ſi quis deprehenſus fuerit ſine neceſſitate jumentum in templum introducens, ſi ſit quidem clericus, deponatur: ſi vero laïcus, ſegregetur.

Marc. 2.

ϟη'.

Μηδεὶς ἔνδον τοῦ ἱεροῦ ναοῦ κτῆνος τὸ οἱονοῦν εἰσαγέτω, ἐκτὸς εἰ μή τις ἰδιώτης μόνος καταλαβόμενος ἀναγκαίας οἰκήσεως καὶ καταγωγῆς δεόμενος ἐν τῷ τοιούτῳ καταλύσειε ναῷ. δεῖ γὰρ τῷ μὲν τὸ κτῆνος ἔνδον εἰσαχθῆναι, αὐτὸ μὲν ὅτε ὅτε ἀφανισθήσεται· ὁ δὲ τῇ τοῦ ὑποζυγίου ἀπωλείᾳ, καὶ τῆς ἐντεῦθεν δεήσεως ἔχῃ τῆς ὑπὲρ τῆς ἐδιωτείας ἐφόδου, ἐκινδύνου παραδοθήσεται. τὸ γὰρ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον γεγενῆσθαι διδασκόμεθα· ὅθεν δεῖ πάντως προτιμᾶσθαι τῆς ἀνθρώπου σωτηρίας τε καὶ διαμονῆς. εἰ δέ τις φανερὸς γενοίμενος ἀναίτιος, εἰς ἅπαντα, κτῆνος εἰσάγων εἰς τὸ ἱερὸν, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφοριζέσθω.

LXXXIX.

Dies ſalutiferæ paſſionis in jejunio & oratione & cordis compunctione peragentes fideles uſque ad mediam magni ſabbati noctem jejunare oportet; cum

Dionyſ. Alex. can. 1.

ϟθ'.

Τὰς τῶν σωτηρίων παθῶν ἡμέρας ἐν νηστείᾳ καὶ προσευχῇ καὶ κατανύξει καρδίας διανύοντας, χρὴ τοὺς πιστοὺς ἕως μέσης

ANNO CHRISTI 706.

τὰς ἁγίας τε καὶ μόνας σαββάτου νυκτὸς ἄρας ἀκουσίζοντας· τῆς A
θείων διαγγελιστῶν Ματθαίου καὶ Λουκᾶ, τὸ μὲν ὀψὲ τῆς τοῦ ὀψὲ
σαββάτου ῥήματος, τὸ δὲ ὄρθρου βαθέως, τὸν βεβαιότατον τῆς νυκτὸς ἡμῖν ὑποτυπούντων.

ξ'.

Τῶν κυριακῶν μὴ γόνυ κλίνειν ἐν τῇ ἀναστάσει ἡμῶν τιμῶντας κανονικῶς παραδεδώκαμεν, τὸν τῆς Χριστοῦ ἡμῶν ἀνάστασιν σεβόμενοι. ἵνα δὲ οὕτω μὴ ἀγνοῆται τὸ σαφὲς τῆς ἐθὰ ἕδρας παραστήσωμεν, ἅπασι τοῖς πιστοῖς καταδηλοῦμεν, ὅτι μετὰ τὸν ἐν τῷ σαββάτῳ ἑσπερινὸν τὸν ἱερατικὸν ὄχλον τὸ δυσσαπέρατον εἰσιόντα, καὶ τὸ κρηπῖδα ἔδος, μανθάνει γόνυ κλίνειν μέχρις τῆς ἑξῆς κατὰ τὴν κυριακὴν ἑσπέρας, καθ' ἣν μετὰ τὸν ἐν τῷ λυχνικῷ εἰσιτήριον αὖθις τὰ γόνατα κάμπτοντες, οὕτω τοῖς δεήσεσι τῷ κυρίῳ προσπίπτομεν. τὸν γὰρ τῆς ἡμῶν B ἐγέρσεως πρόδρομον τὸν μετὰ τὸ σάββατον νύκτα παραλαμβάνοντες, τὸν ὕμνον ἀπάρχονται καθαρωτέρως ἀπαρχόμενοι, εἰς φῶς ἐκ σκότους τὸν ἑορτὸν καταλήγοντες· εἰς ὃν ἀληθέστερον ἀπαύστου νυχθημέρου παννυχίζειν ἡμᾶς τὸν ἀναστάντα.

ξα'.

Τοὺς τὰ ἐμβλωθρίδια διδόντας φάρμακα, καὶ τοὺς δηχθέντας τὰ ἐμβρυοκτόνα δηλητήρια, τῇ τῶν φονίων ἐπιτιμίῳ καθυποβάλλομεν.

ξβ'.

Τοὺς ἁρπάζοντας γυναῖκας ὑπὲρ ἑνόματι συνοικεσίου, ἢ συναιρομένους, ἢ συναιρουμένους τοῖς ἁρπάζουσι, ὅμοιον ἡ αἰτία ποιοῦσι, εἰ μὲν κληρικοὶ εἶεν, ἐκπίπτειν τοῦ οἰκείου βαθμοῦ· εἰ δὲ λαϊκοί, ἀναθεματίζεσθαι. C

ξγ'.

Ἡ ἀναχωρήσαντος τοῦ ἀνδρὸς ἢ ἀφανοῦς ὄντος ἐφ' ᾧ πεπλάνῃ, αὐτὴ τὸ δοκοῦν αὐτῇ ἐπὶ τῷ συνοικεσίῳ, μοιχᾶται· ὁμοίως ἢ αἱ γυναῖκες, αἱ τῶν ἀνδρῶν ἀφανῶν ὄντων γαμηθεῖσαι, τῷ αὐτοῦ ὑποστάντος λόγῳ, ὅσῳ μᾶλλον αἱ ἐξ ἀνάγκης τῶν ἀνδρῶν μὴ ἀναμείνασαι τὴν ἐπάνοδον. πλὴν ἴσχει τινὰ συγγνώμην τὸ ἀφεῖσθαι ὑβρίζεσθαι ἐξ ἀνάγκης τὸ μᾶλλον ἐκ δόλου τοῦτο πεπονθέναι. ἡ δὲ τῷ καθεληλυθότι ἐκ πολέμου περὶ τῆς γυναικὸς κατὰ ἄγνοιαν γαμηθέντι, ἵνα ἀγαθοποιῶν ἐξ ἀνάγκης τὸ ἐπιτιμᾶσθαι ἐκ τοῦ ἀφανοῦς, μᾶλλον δὲ· χάριν οὐκ ἀρχόντων· πάλιν δέ, ἐὰν μείνῃ σῶσα. εἰ δέ γε ὁ φανεὶς ἐπιθυμοῦσι χρόνῳ τινί, τῷ τὴν γυναῖκα ἐξ ἀνάγκης τὸν ἔκτοπον λαβόντι ἑτέρῳ συναφθῆναι ἀν- D δρί, εἶτε οἱ στρατῶται, τὴν εἰκοῖαν αὐτῆς ἀπαλλαξάντων γυναῖκα, συζεύγνυμεν αὐτὴν ἐθὰ τῷ ἀγνοίᾳ διδαφθέντι, καὶ τῷ ἔνιτλον ἐπιπλοκάμῳ κατὰ δεύτερον γάμον ἀνδρί.

ξδ'.

Τοὺς ἀμύητους ἑρκτοὺς Ἑλληνικοὺς ὁ παλαιὸν ἔθος ἐπιτιμίους καθυποβάλλει· καὶ ἡμεῖς ὁύτως ἀφορισμοῦ ὑπείληφεν.

ξε'.

* Reg. cod. ἀφοριζομένους.

Τοὺς * ἀφοριζομένους τῇ ὀρθοδοξίᾳ καὶ τῇ μελλούσῃ τοὺς σωζομένους λύτρωσιν δεχομένῳ κατὰ τὸν ἐναπεζωμένον ἀκολουθίαν τε καὶ συνήθειαν· Ἀρειανοὺς μὲν καὶ Μακεδονιανοὺς καὶ Νοουατιανοὺς, τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς Καθαροὺς, καὶ Δεσπορικοὺς, καὶ Τετραπρωτοδεκατίτας, ἤγουν Τετραδίτας, καὶ Ἀπολιναριστὰς δεχόμενα, δίδοντας λιβέλλους καὶ ἀναθεματίζοντας πᾶσαν αἵρεσιν μὴ E φρονοῦσαν οὕτως ὡς ἁγία τοῦ Θεοῦ καθολικὴ ἐκκλησία· ἀφορίζοντες ὅσοι χριομένους αὐτοὺς τὸ ἅγιον μύρον τὸ μέτωπον, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ τοὺς μυκτῆρας, καὶ τὸ στόμα, καὶ τὰ ὦτα, καὶ ἀφορίζοντες αὐτοὺς λέγομεν, Σφραγὶς δωρεᾶς πνεύματος ἁγίου. τοὺς δὲ τῶν Παυλιανιστῶν τὸ καθολικὸν ἐκκλησίᾳ ὡς ἀπιόντας, ἀναβαπτίζεσθαι αὐτοὺς ἐξ ἅπαντος. Εὐνομιανοὺς μὲν τοὺς εἰς μίαν κατάδυσιν βαπτίζοντας, καὶ Μοντανιστὰς τοὺς ἐνθάδε λεγομένους Φρύγας· καὶ Σαβελλιανοὺς, τοὺς ἐμπεπλεγμένους τὰ ἴδια πολλὰ καὶ ἄλλα ἀθέμιτα, ἐπειδὴ πολλοί εἰσιν ἐνθάδε, μάλιστα οἱ ἀπὸ τῆς Γαλατῶν χώρας ἐληλυθότες, πάντας τοὺς ἀπ' αὐτῆς ἀλλοτρίως φρονοῦντας

divini evangeliſtæ Matthæus & Lucas, ille quidem per *veſpere ſabbati*, hic vero per id, *valde diluculo*, noctis nobis tanditatem deſcribant.

XC.

Dominicis genu non flectere a divinis noſtris patribus, Chriſti reſurrectionem honorantibus, canonice accepimus. Ne ergo hujus obſervationis evidentiam ignoremus, fidelibus manifeſtum facimus, quod poſt veſpertinum ſacerdotum ad altare ſabbato ingreſſum, ex conſuetudine quæ ſervatur, nemo genu flectat, uſque ad ſequentem veſperam in die dominico; in qua poſt ingreſſum in completorio, genua rurſus flectentes, Domino preces ſic offerimus. Salvatoris enim noſtri reſurrectionis præcurſorem noctem, quæ fuit poſt ſabbatum accipientes, hymnos ab ea ſpiritaliter incipimus, feſtum ex tenebris in lucem finientes; ut in perfecto & integro die ac nocte nos reſurrectionem celebremus. *Nicæn. can. 20. Petri Alex. can. 15.*

XCI.

Eas quæ dant abortionem facientia medicamenta, & quæ fœtus necantia venena accipiunt, homicidæ pœnis ſubjicimus. *AnCyr. 21. Baſil. can. 2. & 8.*

XCII.

Eos qui nomine matrimonii mulieres rapiunt, quique opera opeque ſua raptores adjuvant, ſtatuit ſancta ſynodus, ſi ſint quidem clerici, proprio gradu excidere: ſi vero laïci, anathemate percuti. *Baſil. can. 30. Chalced. 27.*

XCIII.

Uxor viri qui receſſit & non apparet, antequam de ejus morte certior facta ſit, alteri cohabitans, adulteratur. Similiter & militum uxores, quæ non apparentibus maritis nupſerunt, in eamdem rationem incidunt; quemadmodum & quæ propter mariti peregrinationem reditum non exſpectant. Sed res hic quidem aliquam veniam habet, quod ſit major ejus mortis ſuſpicio. Ea autem, quæ illi qui ad tempus erat ab uxore relictus, nupſit per ignorantiam, deinde dimiſſa eſt, quod prior ad ipſum redierit, eſt quidem fornicata, ſed per ignorantiam: a matrimonio ergo non arcebitur: rectius autem, ſi ſic manſerit. Sin autem miles aliquanto poſt tempore redierit, cujus uxor propter longam illius abſentiam alteri viro conjuncta eſt; is ſi velit, propriam uxorem recipiat, ipſi venia propter ignorantiam data, eique qui illam in ſecundis nuptiis domum duxit. *Ex Baſilii can. 41. pag. 48.*

XCIV.

Eos qui gentilium ſacramenta jurant canon pœnis ſubjicit, & nos iis quoque ſegregationem decernimus. *Baſil. can. 11.*

XCV.

Eos qui ex hæreticis ad rectam fidem accedunt, & parti eorum qui ſalvantur, ſubjecta conſequentia & conſuetudine recipientes, Arianos quidem & Macedonianos, & Novatianos, qui ſe Puros appellant, & Ariſteros, & Teſſarescaidecatitas ſeu Tetraditas, & Apollinariſtas, recipimus, dantes libellos, & omnem hæreſim anathematizantes, quæ non ſentit ut ſentit ſancta Dei univerſalis & apoſtolica eccleſia; ſancto primum chriſmate inungentes & frontem, & oculos, & nares, & os, & aures; conſignantes autem dicimus: Signaculum doni Spiritus ſancti. De Paulianis autem a catholica eccleſia ſtatutum eſt, ut omnino rebapticentur. Eunomianos quoque, qui in unam demerſionem baptizant, & Montaniſtas, qui hic dicuntur Phryges, & Sabellianos, qui Filium eumdem eſſe cum Patre exiſtimant, & alia quædam gravia faciunt, & omnes alias hæreſes, quoniam multi hic ſunt, & maxime qui ex Galatarum regione profecti ſunt, omnes ex iis qui ad rectam de fide ſententiam volunt ac-

cedere, ut gentiles recipimus: & primo quidem die A eos Christianos facimus, secundo autem catechumenos: deinde tertio adjuramus, simul etiam ter in faciem & aures inspirantes; & sic initiamus, & diu in ecclesia versari & scripturas audire facimus; & tunc ipsos baptizamus. Quin etiam Manichæos, & Valentinianos, & Marcionistas, & similes hæreticos oportet libellos facere, & hæresim suam anathematizare, & Nestorium, & Eutychem, & Dioscorum, & Severum, & reliquos talium hæreseon principes, & qui eadem quæ illi sentiunt, & omnes prædictas hæreses: & sic fieri sanctæ communionis participes.

τῇ ὀρθοδοξίᾳ, οὓς ἐπὶλύτους δεχόμεθα· ἢ πρῶτόν μὲν ὡς Ἕλληνας δεχόμεθα· ἢ τὸν δεύτερον κατηχουμένους· εἶτα τὸν τρίτον ἐξορκίζομεν αὐτούς, μετὰ τὸ ἐμφυσᾶν τρὶς εἰς τὸ πρόσωπον καὶ εἰς τὰ ὦτα· ἢ οὕτω κατηχοῦμεν αὐτούς, καὶ ποιοῦμεν χρονίζειν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἢ ἀκροᾶσθαι τῆς γραφῆς, καὶ τότε αὐτοὺς βαπτίζομεν. καὶ τοὺς Μανιχαίους δὲ, καὶ τοὺς Οὐαλεντίνους, καὶ Μαρκιωνιστὰς, ἢ τοὺς ὁποιουσοῦν αἱρέσεων χρὴ πάντων λιβέλλους, καὶ ἀναθεματίζειν τὴν αἵρεσιν, καὶ Νεστορίου, καὶ Εὐτυχοῦς, καὶ Διοσκόρου, καὶ Σεβήρου, ἢ τοὺς λοιποὺς ἀρχηγοὺς τῆς τοιαύτης αἱρέσεως, καὶ τοὺς φρονοῦντας τὰ αὐτὰ, καὶ πάντας τοὺς ὑποκειμένους αἱρέσεσι· ἢ οὕτω μεταλαμβάνειν τῆς ἁγίας κοινωνίας.

XCVI.

Qui Christum per baptismum induerunt, ejus in B carne vitæ agendæ rationem imitari professi sunt. Eos ergo, qui capillos ad videntium detrimentum, scite excogitatis nexibus adornant & componunt, & infirmis animis escam ea ratione objiciunt, convenienti supplicio paterne curamus; ipsos instituentes & temperanter vivere docentes, ut relicta fraude & vanitate, quæ ex materia oritur, ad exitio carentem beatamque vitam, mentem assidue traducant; & in timore puram & sanctam conversationem habeant; & Deo, quoad ejus fieri potest, appropinquent per vitæ puritatem; & internum magis quam externum hominem virtutibus & bonis inculpatisque moribus exorment; ut nullas in se ferant reliquias diabolicæ perversitatis. Si quis autem præter hunc canonem versatus fuerit, excommunicetur.

ϛ'.

Οἱ τὸν Χριστὸν διὰ τοῦ βαπτίσματος ἐνδυσάμενοι τὸν ἐν σαρκὶ αὐτοῦ πολιτείαν μιμεῖσθαι καταγγέλλουσιν. ὅσοι οὖν τοὺς ἐν τῇ κεφαλῇ τρίχας θεοῦ λαοῦ εἰς ἀφάντων ἐπιτηδείως ὑφαίνοντες, καὶ διαπλέκοντες, καὶ ἄλλαν σκηνὴν ἀνθρώπων ἀσθενῶν ταῖς ἀπειράτοις ψυχαῖς, πλησμὸν σκοπὸν πατρικῶς διορθούμεθα, παιδαγωγοῦντες αὐτοὺς καὶ σωφρόνως βιοῦν ἀναδιδάσκοντες, ὡς τὸ ἀέργητον τοῦ ἐκ τῆς ὕλης ἐπιόντος καὶ ματαιότητα, ὡς τοῦ ἀπαλλάττοι καὶ μακρὰν ζωὴν τὸν τοῦ μετὰ τέλους διώκειν, καὶ ἐν φόβῳ ἀγνὴν ἔχειν ἀναστροφὴν, ἢ Θεῷ πλησιάζειν κατὰ τὸ ἐφικτὸν ἀφ' ἧς ἐν βίῳ καθάπαξ, καὶ τὸν ἔνδον ἢ τὸν ἔξω ἄνθρωπον μᾶλλον κοσμῶν ἀρεταῖς καὶ χρηστοῖς ἢ ἀμώμοις τοῖς ἤθεσιν, ὥστε μηδὲν λείψανον φέρειν ἐν ἑαυτοῖς τῆς τοῦ ἐναντίου πλάνης. εἰ δέ τις παρὰ τὸν παρόντα κανόνα ἀφεστήκοι, ἀφοριζέσθω.

C

XCVII.

Eos qui vel cum uxore cohabitant, vel alioqui indiscriminatim sacra loca communia faciunt; & contemptim in eis afficiuntur, & sic in eis permanent; etiam ex iis, quæ sunt in venerabilibus templis, catechumenorum mansionibus extrudi jubemus. Si quis autem hæc non servaverit, si sit quidem clericus, deponatur: si vero laïcus, segregetur.

ζ'.

Τοὺς ἢ γαμετῇ συνοικοῦντας ἢ ἄλλως ἀδιακρίτως ἐν ἱεροῖς τόποις κοινοποιοῦντας, ἢ καταφρονητικῶς ἐπὶ αὐτοῖς ἴσχοντας, καὶ οὕτως ἐν αὐτοῖς καταμένοντας, ἢ ἐκ δὲ τῶν ἐν τοῖς σεβασμίοις ναοῖς * κατηχουμένων ἐξωθεῖσθαι φρενοῦμεν. εἰ δέ τις μὴ τοῦτο παραφυλάξει, εἰ μὲν κληρικὸς ὢν, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφορίζεσθω.

* Forte, κατηχουμενίων.

XCVIII.

Qui alteri desponsam mulierem eo adhuc vivo, cui desponsa est, in nuptiarum ducit societatem, adulterii crimini subjiciantur.

Basil. can. 11. & 12.

ζ'.

Ὁ ἑτέρου μνηστευθεῖσαν γυναῖκα, ἔτι τοῦ μνηστευσαμένου ζῶντος, εἰς γάμου κοινωνίαν ἀγάγῃς, τῇ τῆς μοιχείας ὑποπίπτειν ἐγκλήματι.

XCIX.

Porro hoc quoque in Armeniorum regione fieri didicimus, quod quidam intus in sacris altaribus carnium membra coquentes frusta offerunt sacerdotibus Judaïce distribuentes. Quocirca ecclesiam immaculatam servantes, statuimus nulli licere sacerdoti separata carnium membra ab offerentibus accipere; sed iis sint contenti, quæ offerenti visa fuerint, ejusmodi oblatione facta extra ecclesiam. Si quis autem hoc non fecerit, segregetur.

ζ'.

Καὶ ὧδε δὲ ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀρμενίων γινόμενα μεμάθηκαμεν, ὡς τινες ἔνδον ἐν τοῖς ἱεροῖς θυσιαστηρίοις μέλη κρεῶν ἑψοντες προσφέρουσι σφαγίσματα τοῖς ἐνδόξοις Ἰουδαϊκῶς διανέμοντες· ὅθεν τὴν τῆς ἐκκλησίας φυλάττοντες ἀμωμήτως, ὁρίζομεν, μηδενὶ ἐξεῖναι τῶν τοῦ ἱερέως ἀφαιρεμάτων κρεῶν μέλη παρὰ τῶν προσφερόντων λαμβάνειν· ἀλλ' οἷς ἀρκεῖ ὁ προσφέρων, τούτοις ἀρκεῖσθαι, ἔξω τῆς ἐκκλησίας τὴν τοιαύτην γινομένης προσαγωγῆς· εἰ δέ τις μὴ ὧδε οὕτω ποιῇ, ἀφοριζέσθω.

ρ'.

Οἱ ὀφθαλμοὶ σου ἐνώπιόν σου βλεπέτωσαν, ἢ πάσῃ φυλακῇ τήρει τὴν καρδίαν, ἐν παρὰ ἀμελείᾳ· ῥᾴδιος γὰρ τὰ ἑαυτῶν ὄμματα τοῦ ψυχοῦ αἱ τῶν σωμάτων αἰσθήσεις εἰσερχόμεναι. τὰς οὖν τοῦ ὁρᾶσθαι καταγνωστικὰς γραφὰς, ἔστι δὲ πίνακες, ἔστι ἄλλως πως ἀναπλάσματα, καὶ τὴν τοῦ ἀκροᾶσθαι ἡδυπάθειαν, ἢ πανοῦργος φεύγειν τὸ τοῦ αἰχμοῦ εἶδος ὑποκείμενα, οὐδαμῶς λοιπὸν τῷ τῶν εἰρημένων τρόπῳ φερομένῃ ἐξαφεῖναι. εἰ δέ τις ὧδε παρέλθοι ὅλιγάκις, ἀφορίζεσθω.

ρα'.

Σῶμα Χριστοῦ ἢ τὸν τὸν κατ' εἰκόνα Θεοῦ κτισθέντα ἄνθρωπον ἐμάθομεν ἡμεῖς ἢ πᾶσι κεκραγέναι Παῦλος μεγαλοφώνως ἐπιτρέπει. πάσης οὖν αἰσθητῆς κτίσεως ὑπεραίρων ὁ τῇ σωτηρίᾳ πάθει τὸ σεμνεῖον τυχὸν ἀξίωμα, ἐδέξατο ἢ πίνων Χριστὸν ἀφθάρτου ζωῆς ἐφικτὸς μεταποιεῖται τὸν δίαιτον, ἢ ψυχῇ ἢ σώματι μετέχῃ τῆς θείας ἁγιαζούσης χάριτος. ὅθεν ἤ τις τῶν ἁγιάτων σώματος μεθέξει ἐν τῇ τῶν σωτηρίων βουλευτηρίῳ τραπῇ, ἢ ἐμ-

C.

Prov. 4. *Oculi tui recta aspiciant, & omni custodia serva cor tuum*, jubet Sapientia. Corporis enim sensus sua facile in animam effundunt. Picturas ergo quæ oculos præstringunt, sive in tabulis, sive quovis alio modo fiant, & mentem corrumpunt, & ad turpium voluptatum movent incendia, nullo modo deinceps exprimi jubemus. Si quis autem hoc facere aggressus fuerit, deponatur.

CI.

Corpus Christi & templum, hominem ad imaginem Dei creatum, divinus magna voce appellat Apostolus. Omnem ergo sensibilem creaturam superans, is qui salutari passione cælestem dignitatem est assecutus, Christum bibens vel comedens æternæ vitæ adaptatur, animam & corpus divinæ gratiæ participatione sanctificans. Quare si quis immaculati corporis in synaxis tempore esse particeps voluerit, & offerre se ad

ANNO CHRISTI 706.

σεσθαι αὐτὸ τῇ μετουσίᾳ ἁγιάζειν, καὶ χεῖρας χαμαίζων εἰς τύπον σταυροῦ, οὕτω σεσθαι, καὶ ἀγιάζειν τὴν κοινωνίαν τῆς χάριτος. καὶ γὰρ ἐκ χρυσοῦ ἢ ἄλλης ὕλης ἐκεῖ χεῖρες τινὰς δοχεῖα καταπλάττοντες σεσθαι τοῦ τῶ θείου δόρου ὑποδοχὴν, καὶ δι' αὐτῶν τὴν ἀχράντου κοινωνίας ἐξουσθαι, οὐδαμῶς σεσπίμεθα, εἰς σεσπερῶντας τὴν τῶ Θεοῦ εἰκόνος τοῦ ἄνθρωπον ὕλαι ἢ ὑποχείριον. εἰ δέ τις αὖθ τῶν ἀχράντου κοινωνίας μεταδιδοὺς τοῖς ἑαυτῶν δοχεῖα σεσερίσοιτο, καὶ αὐτὸς ἀφοριζέσθω, καὶ ὁ ἑαυτῶν ὑποφήτης.

ιβ.

Δεῖ δὲ ἑκάστοις λύειν καὶ δεσμεῖν παρὰ Θεοῦ λαβόντας, σκοπεῖν τοῦ τῆς ἁμαρτίας πάθους, καὶ τοῦ τῶ ἁμαρτάνοντος σεσὶν ὑπερβολὴν ἐπιμέτρησιν, καὶ οὕτω καταλλαλεῖν τὸν διεφθαρμένον σεσὶν τῷ ἐξιατρεύματι· ἵνα μὴ τῇ ἀμετρίᾳ καθ' ἑκάτερον χρώμενος, ὑπερβολὴν σεσὶ τοῦ σωτηρίου τῶ πάσχοντος. οὐ γὰρ ἁπλοῦν τῆς ἁμαρτίας τὸ εἶδος, ἀλλὰ πολύτροπον καὶ πολυειδὲς, ἐξ οὗ πολλαὶ τῆς βλάβης αἱ παραφυάδες βλαστάνουσι· ἐξ ὧν τὸ κακὸν ὑπερπολὺ ἐξέχεται, καὶ σεσὶν βαίνει, μέχρις ἂν σὺν τῇ δυνάμει τῶ ἰατροῦντος· ὥστε τὸν τὸν ἰατρικὸν ἐν ψυχῇ κακὸν ὑπολαμβάνοντα, σεσθηναι χρὴ τοῦ τῶ ἁμαρτάνοντος ἐξέτασιν ὑποποιεῖσθαι· ἐξ ὧν σεσὶ τοῦ ὑγίειαν τρόπου, ἢ πάντοτόν, ἐξὸν σὺν εἰκόνι τρόπου σεσπαλῆναι καθ' ἑαυτὸ τὸ ἐξιάσιμα, ἐφοξῇ· ἔστιν τι τῇ ἐν τῇ μεταξὺ σεσπάσῃ ἀπαρσοῇ· καὶ εἰ μὲ τῇ πληγῇ ἀναπαλαίσῃ, καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ἕλκος ἐξὸ τῆς σὺν ὑπολήμμασι φαρμάκων αἰξάσῃ σεσπεχυῆς· καὶ οὕτω τὸν ἔλεον κατ' ἀξίαν ὑπουργῶν. πᾶς γὰρ λόγος Θεοῦ, ἐξ οὗ τοῦ ποιμαντικὴν ἐγκεκόσθαι ἐκκλησίαν, τὸ πλανώμενον σεσῶσαι ἐπιζητεῖν, ἐξ τρωθὲν ὑπὸ τῶ ὄφεως ἐξιάσασθαι· καὶ μέτε κατὰ κρατεῖν αἰσθῆναι τῆς ὀδυνώσης, μήτε τὸν χαλινὸν ὑπολῦσαι σεσὶ τοῦ βίου ἴλιγγόν τε καὶ καταφέρεσθαι· ἀλλ' ἐπὶ μὲ τρόπῳ πάσης, ὅτε ἐξὸ τῆς αὐτοπτοῦσι καὶ ἐυφόρου, ὅτε ἐξὸ τῆς ἀπελπισίας καὶ ὀκνοῦσι φαρμάκων κατὰ τῆς πόθος τέχνης, καὶ σεσὶ σωμάλωσι τῆς ἕλκους ἀντιγανακτῆσαι, ἐκ τῆς μετανοίας καρπὸς ἀναμένοντα, ἐξ οἰκονομοῦντα σοφῶς τὸν σεσὶ ἕκαστον λογικοσεσείας καλούμενον ἄνδρωπον. ἀμφότερα ἴσιον εἰδέναι ἡμᾶς χρὴ, ἐξ τὰ τῆς ἀκριβείας, ἐξ τὰ τῆς συγκλήσεως· ἑπόμενον δὲ ἐκεῖ τῇ μὲ καταδεξαμένῳ τοῦ ἀκράτου τῇ ἀναπαύσεως τύπῳ, καθὼς ὁ ἱερὸς ἡμῶν ἐκδιδάσκει Βασίλειος.

A communionem, manus in crucis formam figurans sic accedat, & gratiæ communionem accipiat. Eos enim qui ex auro, vel ex alia materia quædam loco manus receptacula efficiunt ad divini muneris susceptionem, & per ipsa immaculatam communionem recipiunt, minime admittimus, ut qui inanimatam subjectamque materiam Dei imagini præferant. Si quis autem deprehensus fuerit immaculatam communionem iis impertiens, qui ejusmodi receptacula affernant, & ipse segregetur, & is quis affert.

CII.

Oportet autem eos, qui solvendi & ligandi potestatem a Deo accepere, peccati qualitatem considerare, & ejus qui peccavit ad conversionem promptum studium, & sic morbo convenientem afferre medicinam; ne si in utroque immoderatione utatur, ab ejus, qui laborat, salute excidat. Non enim simplex est morbus peccati, sed varius & multiformis, & multas incommodi propagines germinans: ex quibus malum muleum diffunditur, & ulterius progreditur, donec viribus medentis consistat. Quare qui medicinæ scientiam in spiritu profitetur, oportet eum primum ejus qui peccavit, affectionem considerare, & sive vergit ad sanitatem, sive contra propriis moribus provocat in se morbum, aspicere; quomodo ejus quæ intercedit vitæ rationis conversionisque curam gerat: & si artifici non reluctatur, & ulcus animæ auget per impositorum medicamentorum adjectionem; & sic misericordiam prout dignus est, impertiri. Omnem enim rationem init Deus, isque cui pastoralis traditus est principatus, ut errantem ovem reducat; & ei, quod est a serpente vulneratum, medeatur; & neque per desperationis præcipitia impellat, nec ad vitæ dissolutionem, & contemptum frena relaxet: sed una quidem omnino ratione, sive per molliora & leniora medicamenta affectioni resistat, & ad ulceris obductionem annitatur, fructus pœnitentiæ examinans, & sapienter dispensans & gubernans hominem, qui ad superiorem illuminationem vocatur. Nos enim utraque scire oportet, & quæ sunt summi juris, & quæ sunt consuetudinis: in iis autem, qui extrema non admittant, sequi formam traditam, quemadmodum sanctus nos docet Basilius.

Basil. can. 3. 74. & 84. & Nyssen. 2.

ΤΠΟΓΡΑΦΑΙ.

Ὁ βασιλεὺς ἐν πορφύρᾳ.

Φλάβιος Ἰουστινιανὸς πιστὸς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Θεῷ βασιλεὺς Ῥωμαίων, συγκατατιθέμενος πᾶσι τοῖς ὡρισθεῖσι, καὶ ἀσπαζόμενος, ὑπέγραψα.

Τόπος τῆ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης.

Παῦλος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Πέτρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Ἀναστάσιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος νέας Ἰουστινιανουπόλεως, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Τόπος τῆ Θεσσαλονίκης.

Κυριακὸς ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῶν Καισαρέων μητροπόλεως τῆς ἐπαρχίας τῆ Καππαδόκων ὑπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Στέφανος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῶν Καισαρέων μητροπόλεως τῆς Ἀσιανῆ ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Τόπος τῆ Ἡρακλείας.

SUBSCRIPTIONES.

Imperator per cinnabarim.

Flavius Justinianus fidelis in Christo Jesu Deo Imperator Romanorum, consentiens omnibus, quæ definita sunt, & ea recipiens, subscripsi.

Locus sanctissimi Papæ Romani.

Paulus indignus episcopus Constantinopolis novæ Romæ, definiens subscripsi.

Petrus indignus episcopus Alexandriæ magnæ civitatis, definiens subscripsi.

Anastasius humilis episcopus sanctæ civitatis Jerusalem, definiens subscripsi.

Georgius humilis episcopus Antiochiæ, definiens subscripsi.

Joannes indignus episcopus novæ Justinianopolis, definiens subscripsi.

Locus Thessalonicensis.

Cyriacus indignus episcopus Cæsareensium metropolis primæ Cappadocum provinciæ, definiens subscripsi.

Stephanus indignus episcopus Cæsareensium metropolis Asianorum provinciæ, definiens subscripsi.

Locus Heracleensis.

Locus Sardinienſis.
Locus Ravennatis.
Locus Corinthii.

Τοῦ Σαρδινίας.
Τοῦ Ραβέννης.
Τοῦ Κορίνθου.

Baſilius epiſcopus Gortyniorum metropolis Chriſto amabilis Cretæ inſulæ, & locum tenens totius ſynodi ſanctæ eccleſiæ Romanæ, definiens ſubſcripſi.

Βασίλειος ἐπίσκοπος τῆς Γορτυνίων μητροπόλεως τῆς φιλοχρίστου Κρήτης νήσου, ϗ τὸν τόπον ἐπέχων πάσης τῆς συνόδου τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ρώμης, ὑπέγραψα.

Stephanus humilis epiſcopus Ancyræ Chriſto amabilis metropolis Galatarum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Στέφανος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Ἀγκυρανῶν φιλοχρίστου μητροπόλεως τῆς τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Siſinnius gratia Chriſti Dei noſtri epiſcopus Dyrrhachii metropolis, definiens ſubſcripſi.

Σισίννιος χάριτι Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπίσκοπος Δυῤῥαχηνῶν μητροπόλεως, ὑπέγραψα.

Petrus indignus epiſcopus Nicomedienſium metropolis Bithyniorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Πέτρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Νικομηδέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Georgius indignus epiſcopus Nicæenſium metropolis Bithyniorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Γεώργιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Νικαίων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Joannes indignus epiſcopus Chalcedonenſium metropolis Bithyniorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Χαλκηδόνων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Joannes indignus epiſcopus Sidorum metropolis Pamphyliorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Σιδῶν μητροπόλεως τῆς Παμφυλίων ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Leontius indignus epiſcopus Sebaſtiæ ſecundæ Armeniorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Λεόντιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Σεβαστείας τῆς δευτέρας τῶν Ἀρμενίων ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Joannes indignus epiſcopus Amaſeenſium metropolis Helleſpontiorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Ἀμασέων μητροπόλεως τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Joannes indignus epiſcopus Pompeiopolis Ciliciæ primæ provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος Πομπηιουπόλεως τῆς τῶν Κιλίκων πρώτης ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Iſidorus miſericordia Dei epiſcopus metropolis Anazarborum ſecundæ Ciliciæ provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Ἰσίδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος μητροπόλεως Ἀναζαρβῶν τῆς δευτέρας τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Macrobius humilis epiſcopus Seleuciorum Iſaurorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Μακρόβιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῶν Σελευκίων μητροπόλεως Ἰσαύρων ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Juſtinianus indignus epiſcopus Tyanenſium metropolis ſecundæ Cappadocum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Ἰουστινιανὸς ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Τυανέων μητροπόλεως δευτέρας τῶν Καππαδόκων ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Sergius humilis epiſcopus Gangrenſium provinciæ Paphlagoniæ, definiens ſubſcripſi.

Σέργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Γαγγρίτων ἐπαρχίας Παφλαγονίας, ὑπέγραψα.

Cyprianus graria Chriſti Dei epiſcopus Claudiopolis Honoreatarum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Κυπριανὸς χάριτι Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἐπίσκοπος Κλαυδιουπόλεως Ὁνωριατῶν ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Conſtantinus indignus epiſcopus Piſſinuntenſium ſecundæ Galatarum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Κωνσταντῖνος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Πεσσινουντίων τῆς δευτέρας τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Siſinnius humilis epiſcopus Stauropolitanorum metropolis Cariæ provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Σισίννιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Σταυροπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Καρῶν ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Elias humilis epiſcopus Iconienſium metropolis Lycaonum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Ἠλίας ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Ἰκονίων μητροπόλεως τῆς Λυκαόνων ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Stephanus miſericordia Dei epiſcopus Antiochenorum metropolis Piſidiæ, definiens ſubſcripſi.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχέων μητροπόλεως τῆς Πισιδίας, ὑπέγραψα.

Joannes humilis epiſcopus Pergæ Pamphyliorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος Πέργης Παμφυλίων ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Theopemptus humilis epiſcopus Juſtinianopolitanorum, vel Mociſſenorum, metropolis ſecundæ Cappadocum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Θεόπεμπτος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Ἰουστινιανουπολιτῶν, ἤτοι Μοψικρηνῶν, μητροπόλεως τῆς δευτέρας Καππαδόκων ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Theodorus indignus epiſcopus Phaſidi Lazorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Θεόδωρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Φασίδος Λαζῶν χώρας, ὑπέγραψα.

Tiberius indignus epiſcopus Trajanopolitanorum metropolis Phrygum Pacatianorum, definiens ſubſcripſi.

Τιβέριος ἀνάξιος Τραϊανουπολιτῶν μητροπόλεως Φρυγῶν Πακατιανῶν, ὑπέγραψα.

Elias humilis epiſcopus Daſimorum metropolis ſecundæ Juſtinianæ, definiens ſubſcripſi.

Ἠλίας ἐλάχιστος ἐπίσκοπος * Δασίμων μητροπόλεως τῆς δευτέρας Ἰουστινιανῆς, ὑπέγραψα.

* Forte, Σασίμων.

Georgius humilis epiſcopus Uzuſæ Thracum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος Οὐζούσης τῆς Θρᾳκῶν χώρας, ὑπέγραψα.

Theognoſtus indignus epiſcopus Pompeiopolis Paphlagonum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Θεόγνωστος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Πομπηιουπόλεως τῆς Παφλαγόνων ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Stephanus indignus epiſcopus Smyrnenſium metropolis Aſianorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Στέφανος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Σμυρναίων μητροπόλεως τῆς Ἀσιανῆς ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Zacharias miſericordia Dei epiſcopus Leontopolis Iſauriæ, definiens ſubſcripſi.

Ζαχαρίας ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Λεοντιουπόλεως Ἰσαυρίας, ὑπέγραψα.

Theopemptus epiſcopus Apamenſium urbis Bithyniorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Θεόπεμπτος ἐπίσκοπος τῆς Ἀπαμέων πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

ANNO CHRISTI 706.

Μωϋσῆς ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Θεοδωριάδων ἤτοι Γερμιατῶν τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Σισίννιος ταπεινὸς ἐπίσκοπος πόλεως Μιτυλήνης τῆς Λεσβίων νήσου, ὑπέγραψα.

Γεώργιος ταπεινὸς ἐπίσκοπος τῆς Σηλυβρίας πόλεως τῆς Εὐρωπαίων ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Γεώργιος ταπεινὸς ἐπίσκοπος τῆς Μιλησίων πόλεως Κάρων, ὑπέγραψα.

Θεοφύλακτος ταπεινὸς ἐπίσκοπος τῆς Μεθυμναίων, ὑπέγραψα.

Ἰωάννης χάριτι Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπίσκοπος τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

[a] Χερσῶν, in Zecchin. Γεώργιος ἀνάξιος [a] Χερσώνος τῆς Δόρυνος, ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Κοτραδῶν τῆς Ἰσαυρίων χώρας, ὑπέγραψα.

Ἐπιφάνιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Εὐχαϊτῶν Ἑλενουπόλεως, ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Αἰνῶν πόλεως Θρᾴκων χώρας, ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Καμουλιανῶν πόλεως, ὑπέγραψα.

Μάμαλος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Μεσεμβρίας πόλεως τῆς Αἱμιμοντίων, ὑπέγραψα.

[b] ρου Γερμιανῶν. Παῦλος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς [b] Τερμησσῶν πόλεως τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος Ἀβύδων τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Ἀνδρέας ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Μιλητουπολιτῶν Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Σταυράκιος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Ἀδριανῆς τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Ἀνδρέας ἁμαρτωλὸς ἐπίσκοπος Φιλίππων, ὑπέγραψα.

Σιλουανὸς ἁμαρτωλὸς ἐπίσκοπος πόλεως Λήμνου, ὑπέγραψα.

Ἀνδρέας ἁμαρτωλὸς ἐπίσκοπος Ἀμφιπόλεως, ὑπέγραψα.

Ἰσίδωρος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Ἐδεσσηνῶν πόλεως, ὑπέγραψα.

Μαργαρίτης ἁμαρτωλὸς ἐπίσκοπος Στόβων, ὑπέγραψα.

Παῦλος ἁμαρτωλὸς ἐπίσκοπος πόλεως Νύσσης τῆς δευτέρας τῆς Καππαδόκων ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Θερμῶν τῆς δευτέρας τῆς Καππαδόκων ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

[c] In Notitiis, Κισσοῦς. Πλάτων ταπεινὸς ἐπίσκοπος πόλεως [c] Κισσίσσης τῆς πρώτης τῆς Καππαδόκων ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἐπίσκοπος Καμάχων τῆς μεγάλης τῆς Ἀρμενίων χώρας, ὑπέγραψα.

Μάνας ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Τιβεριάδος, ὑπέγραψα.

Ζώϊτος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Χριστουπόλεως, ἤτοι Διὸς ἱεροῦ, τῆς Ἀσιανῆς ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

[d] ρου Πριανέων. Παῦλος ἀνάξιος ἐπίσκοπος [d] Πριήνων πόλεως τῆς Ἀσιανῆς ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Πατρίκιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Μαγνήτων Πρωτομιαιανδρουπόλεως τῆς Ἀσιανῆς ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Ἀντώνιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Ὑπαίπων τῆς Ἀσιανῆς ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος Ἀκῶν τῆς Ἀσιανῆς ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἐπίσκοπος τῆς Παλαιουπολιτῶν πόλεως τῆς Ἀσιανῆς ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

A Moyses indignus episcopus Theodoriatarum vel Germiatarum Bithyniorum provinciæ, definiens subscripsi.

Sisinnius humilis episcopus urbis Mitylenæ Lesbiorum insulæ, definiens subscripsi.

Georgius humilis episcopus Selymbriæ urbis Europæorum provinciæ, definiens subscripsi.

Georgius humilis episcopus Milesiorum urbis Carum, definiens subscripsi.

Theophylactus humilis episcopus Methymnensium, definiens subscripsi.

Joannes gratia Christi veri Dei nostri episcopus Bithynicnsium provinciæ, definiens subscripsi.

Georgius indignus Chersonis Doranis, definiens subscripsi.

B Theodorus indignus episcopus Cotradorum Isauriæ provinciæ, definiens subscripsi.

Epiphanius indignus episcopus Euchaitarum Helenopoleos, definiens subscripsi.

Georgius indignus episcopus civitatis Ænitarum provinciæ Thraciæ, definiens subscripsi.

Theodorus misericordia Dei episcopus Camulianorum civitatis, definiens subscripsi.

Mamalus indignus episcopus civitatis Mesembriensium Hæmimontiorum, definiens subscripsi.

Paulus indignus episcopus civitatis Termensium provinciæ Hellespontiorum, definiens subscripsi.

C Joannes indignus episcopus Abydi provinciæ Hellespontiorum, definiens subscripsi.

Andreas indignus episcopus Miletopolitarum provinciæ Hellespontiorum, definiens subscripsi.

Stauracius minimus Adraniæ episcopus provinciæ Hellespontiorum, definiens subscripsi.

Andreas peccator Philippi episcopus, definiens subscripsi.

Silvanus peccator episcopus civitatis Lemni, definiens subscripsi.

Andreas peccator episcopus Amphipolis, definiens subscripsi.

Isidorus minimus episcopus civitatis Edessenorum, definiens subscripsi.

D Margarites peccator episcopus Stoborum, definiens subscripsi.

Paulus peccator episcopus civitatis Nyssæ secundæ Cappadocum provinciæ, definiens subscripsi.

Theodorus indignus episcopus civitatis Thermarum secundæ Cappadocum provinciæ, definiens subscripsi.

Plato minimus episcopus civitatis Ciseissæ primæ Cappadocum provinciæ, definiens subscripsi.

Georgius episcopus Camaches magnæ Armeniorum provinciæ, definiens subscripsi.

Manas misericordia Dei episcopus Tiberiadis, definiens subscripsi.

E Zoëtus indignus episcopus Christopoleos, seu Dioshieri, provinciæ Asianorum, definiens subscripsi.

Paulus indignus episcopus civitatis Prineorum provinciæ Asianorum, definiens subscripsi.

Patricius indignus episcopus Magnetum primæ ad Mæandrum civitatis Asianæ provinciæ, definiens subscripsi.

Antonius indignus episcopus Hypæporum Asianorum provinciæ, definiens subscripsi.

Joannes indignus episcopus Aneorum Asianæ provinciæ, definiens subscripsi.

Georgius episcopus civitatis Palæopolitarum Asianæ provinciæ, definiens subscripsi.

Sisinius indignus episcopus civitatis Nyssenſium provinciæ Aſianorum, definiens ſubſcripſi.

Joannes indignus episcopus civitatis Phocenſium Aſianorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Joannes indignus episcopus civitatis Sion Aſianorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Zoricus indignus episcopus Baretorum provinciæ Aſianorum, definiens ſubſcripſi.

Myro minimus episcopus Tralleorum civitatis Aſianorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Gregorius indignus epiſcopus civitatis Calanteorum provinciæ Aſianorum, definiens ſubſcripſi.

Stephanus indignus episcopus Magneſiæ Æmilionum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Gregorius indignus episcopus civitatis Evazorum provinciæ Aſianorum, definiens ſubſcripſi.

Nicetas peccator episcopus civitatis Cydoniorum inſulæ Cretæ, definiens ſubſcripſi.

Siſinnius indignus episcopus Cherſoneſi Cretæ inſulæ, definiens ſubſcripſi.

Theopemptus indignus episcopus Ciſſami inſulæ Cretæ, definiens ſubſcripſi.

Gregorius episcopus civitatis Tabiæ primæ Galatarum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Joannes indignus episcopus Iliopoleos primæ Galatarum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Michael indignus episcopus civitatis Aſponæ primæ Galatarum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Andreas miſeratione Dei episcopus Mnizenorum civitatis primæ Galatarum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Stephanus indignus epiſcopus Verinopoleos primæ Galatarum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Joannes indignus epiſcopus civitatis Seſtorum Lydorum prouinciæ, definiens ſubſcripſi.

Anaſtaſius indignus epiſcopus Mæonitopoleos Lydorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Theodorus miſeratione Dei epiſcopus Aureliopoleos Lydorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Joannes indignus epiſcopus Dyſcoliæ civitatis Bithyniorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Siſinnius indignus epiſcopus Baſilinopoleos Bithyniorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Georgius indignus epiſcopus civitatis Cadoſeorum Bithyniorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Joannes minimus epiſcopus Helenopolitarum civitatis Bithyniorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Joannes indignus epiſcopus civitatis Neocæſareæ Bithyniorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Simeon indignus epiſcopus Theotocianorum civitatis Bithyniorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Coſmas indignus epiſcopus civitatis Prænetionum Bithyniorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Theodorus indignus epiſcopus civitatis novæ Juſtinianæ ſecundæ Bithyniorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Iſidorus indignus epiſcopus Gordoſervorum civitatis Bithyniorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Anaſtaſius epiſcopus Linoæ Bithyniorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Tates minimus epiſcopus civitatis Colybrali Pamphyliæ provinciæ, definiens ſubſcripſi.

[a] Pro Orymenſium.

Theodorus indignus epiſcopus civitatis [a] Erumnenſium Pamphyliorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Conon miſeratione divina epiſcopus Coraceſii Pamphyliorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

A Σισίνιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Νυσσέων πόλεως τῆς Ασιανῆς ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Φωκέων τῆς Ασιανῆς ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως [a] Σιὼν τῆς Ασιανῆς ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα. [a] pro Σιῶν.

Ζωρικὸς ἀνάξιος ἐπίσκοπος Βαρετῶν τῆς Ασιανῆς ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Μύρων ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Τραλλέων πόλεως Ασιανῆς ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Γρηγόριος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς [b] Καλαντῶν πόλεως [c] Ασιανῆς ἐπαρχίας, ὑπέγραψα. [b] Forte, Σαλαντῶν, in Hellesponto. [c] pro Σαλαν.

Στέφανος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Μαγνησίας [c] Αἰμιλίων ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

B

Γρηγόριος ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Εὐαζῶν τῆς Ασιανῆς ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Νικήτας ἁμαρτωλὸς ἐπίσκοπος τῆς Κυδωνίων πόλεως τῆς νήσου Κρήτης, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Σισίνιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Χερρονήσου τῆς Κρητῶν νήσου, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Θεόπεμπτος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Κισσάμου τῆς Κρητῶν νήσου, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Γρηγόριος ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Ταβίας τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος [d] Ἰλιουπόλεως τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα. [d] pro Ηλιουπόλεως

C Μιχαὴλ ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀσπώνος τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Ἀνδρέας ἐλάχιστος θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μιζηνῶν πόλεως πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Στέφανος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Βερινουπόλεως τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος [e] Σεστῶν πόλεως τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα. [e] pro Ξεστῶν.

Ἀναστάσιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς [f] Μαιονιτουπόλεως τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα. [f] pro Μαιονίτου πόλεως.

Θεόδωρος ἐλάχιστος θεοῦ ἐπίσκοπος Αὐρηλιουπόλεως τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως [g] Δυσκολίας τῆς Βιθυνῶν [g] pro Δυσκολίας.

D ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Σισίνιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Βασιλινουπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Καδοσέων τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Ελενουπολιτῶν πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος Νεοκαισαρείων πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Συμεὼν ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Θεοτοκιανῶν πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Κοσμᾶς ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Πρηνετίων πόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

E Θεόδωρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως νέας Ιουστινιανῆς δευτέρας τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Ἰσίδωρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Γορδοσέρβων τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Ἀναστάσιος ἐπίσκοπος Λινόης τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Τάτης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως Κολυβρασῶν τῆς Παμφύλων ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος ..... πόλεως τῆς Παμφύλων ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Κόνων ἐλάχιστος θεοῦ ἐπίσκοπος Κορακησίου τῆς Παμφύλων ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

ANNO CHRISTI 706.

Γεώργιος ἐλάχιστος Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως [a] Συδρέων τῆς Παμφύλων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

A Georgius minimus episcopus civitatis Sydreorum provinciæ Pamphyliorum, definiens subscripsi.

Καλλίνικος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Κολωνιατῶν πόλεως τῆς μεγάλης τῆς Ἀρμενίων χώρας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Callinicus Dei gratia episcopus Coloniatarum civitatis magnæ Armeniorum provinciæ, definiens subscripsi.

[a] Pro Συδρέων.

Φώτιος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Νικοπολιτῶν φιλοχρίστου πόλεως τῆς μεγάλης τῆς Ἀρμενίων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Photius Dei gratia episcopus Christi amantis Nicopolitarum civitatis magnæ Armeniorum provinciæ, definiens subscripsi.

Γρηγόριος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος [b] Ἰουταλίων πόλεως τῆς μεγάλης τῆς Ἀρμενίων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Gregorius Dei gratia episcopus Jutaleorum civitatis magnæ Armeniorum provinciæ, definiens subscripsi.

[b] Pro Ἰουταλίων.

Φώτιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Σεβαστουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Photius indignus episcopus Sebastopoleos, definiens subscripsi.

Θεόδωρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως τῆς Ἀμασέων τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus indignus episcopus Amaseorum civitatis Hellespontiorum provinciæ, definiens subscripsi.

B

Σέργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος Ἀνδραπῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Sergius minimus episcopus Andraporum, definiens subscripsi.

Φώτιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Ἰβώρων τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Photius indignus episcopus civitatis Iborensium Hellespontiorum provinciæ, definiens subscripsi.

Γεώργιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Ζηλῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Georgius indignus episcopus civitatis Zelorum, definiens subscripsi.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος πόλεως [c] Κορυκουντῶν τῆς Κιλίκων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Joannes episcopus civitatis [c] Curucutes Cilicum provinciæ, definiens subscripsi.

[c] Lege, Κορύκου, τῆς τῶν Ἕω.

Πέτρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως τῆς Ζεφυρίου τῆς πρώτης τῆς Κιλίκων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Petrus indignus episcopus Zephyrii civitatis primæ Cilicum provinciæ, definiens subscripsi.

Βασίλειος ἁμαρτωλὸς ἐπίσκοπος πόλεως Ἐπιφανείας τῆς δευτέρας τῆς Κιλίκων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Basilius peccator episcopus Epiphaniæ civitatis secundæ Cilicum provinciæ, definiens subscripsi.

Παῦλος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Εἰρηνουπόλεως τῆς δευτέρας τῆς Κιλίκων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Paulus indignus episcopus Irenopoleos secundæ Cilicum provinciæ, definiens subscripsi.

C

Θεόδωρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως τῆς [d] Κασουλῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus minimus episcopus civitatis [b] Casbulorum definiens subscripsi.

[d] Pro Κασουλῶν.

[b] Pro Casbalorum in Cilicia.

Σισίννιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος [e] Κιτιδιουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Sisinnius indignus episcopus Citidiopoleos, definiens subscripsi.

[e] Pro Κιτιδιουπόλεως in Isauria.

Θεόδωρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Ὀλβῶν τῶν Ἰσαύρων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus episcopus Olbæ civitatis Isaurorum provinciæ, definiens subscripsi.

Παῦλος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος ..... τῶν Ἰσαύρων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Paulus minimus episcopus ..... Isaurorum provinciæ, definiens subscripsi.

Σισίννιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως τῆς Σιλουανῶν τῶν Ἰσαύρων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Sisinnius minimus episcopus Silvanorum Isaurorum provinciæ, definiens subscripsi.

Κοσμᾶς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως Δαλισανδοῦ τῶν Ἰσαύρων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Cosmas minimus episcopus civitatis Dalisandi Isaurorum provinciæ, definiens subscripsi.

Γεώργιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Εἰρηνουπόλεως τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Georgius indignus episcopus Irenopoleos Isaurorum provinciæ, definiens subscripsi.

D

Ζαχαρίας ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀντιόχου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Zacharias minimus episcopus civitatis Antiochi, definiens subscripsi.

Στέφανος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀδραστοῦ τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Stephanus minimus episcopus civitatis Adrasi Isaurorum provinciæ, definiens subscripsi.

Πέτρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Κελενδέρεως τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Petrus indignus episcopus Celendereos Isaurorum provinciæ, definiens subscripsi.

Κοσμᾶς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Δομιτιουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Cosmas miseratione divina episcopus Domitiopoleos, definiens subscripsi.

Βασίλειος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ἰβιδίγης τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Basilius miseratione Dei episcopus Ibidinges Isaurorum provinciæ, definiens subscripsi.

Μάρκος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος [f] Ζηνουπόλεως τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Marcus minimus episcopus Zenopoleos Isaurorum provinciæ, definiens subscripsi.

[f] Pro Ζηνουπόλεως.

E

Δομίτιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος Τιτουπόλεως τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Domitius minimus episcopus Titopoleos Isaurorum provinciæ, definiens subscripsi.

Γεώργιος ἐπίσκοπος [g] Ἀβραμιασοῦ τῆς πρώτης Ἀρμενίων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Georgius episcopus Abramiasi primæ provinciæ Armeniorum, definiens subscripsi.

[g] Pro Ἀβραμιασοῦ Cliaro.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος Κουκουσοῦ τῆς πρώτης τῆς Ἀρμενίων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Joannes indignus episcopus Cucusi primæ provinciæ Armeniorum, definiens subscripsi.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος Φαυστινουπόλεως τῆς δευτέρας τῆς Καππαδόκων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Joannes indignus episcopus Faustinopoleos secundæ Cappadocum provinciæ, definiens subscripsi.

[h] Καππαδοκίας

Στέφανος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Σασίμων τῆς Καππαδίων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Stephanus indignus episcopus Sasimorum Cappadocum provinciæ, definiens subscripsi.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἱερεὺς τῆς ἁγίας ἐκκλησίας πόλεως

Georgius miseratione divina diaconus sanctæ ecclesiæ

civitatis Amastridis provinciæ Paphlagoniæ, & locum tenens Zoili sanctissimi mei episcopi, definiens subscripsi.

Georgius miseratione Dei episcopus Iunopoleos Paphlagonum provinciæ, definiens subscripsi.

Phocas indignus episcopus civitatis Dadybrorum, definiens subscripsi.

Joannes indignus episcopus civitatis Sororum provinciæ Paphlagoniæ, definiens subscripsi.

Georgius minimus episcopus Craniæ, definiens subscripsi.

Stephanus minimus episcopus Heracliæ civitatis Honoreatarum, definiens subscripsi.

Narses indignus episcopus Ceraiuntis, definiens subscripsi.

Domitius minimus episcopus civitatis Polemonii, definiens subscripsi.

Salomon indignus episcopus Celanii secundæ Galatarum provinciæ, definiens subscripsi.

Theodorus indignus episcopus Amorii secundæ Galatarum provinciæ, definiens subscripsi.

Theodorus minimus episcopus civitatis Trochnadarum secundæ Galatarum provinciæ, definiens subscripsi.

Segermas minimus episcopus Horcoseti secundæ Galatarum provinciæ, definiens subscripsi.

Georgius minimus episcopus civitatis Symadorum secundæ Galatarum provinciæ, definiens subscripsi.

Elpidius minimus episcopus Thermarum sancti Agapii secundæ Galatarum provinciæ, definiens subscripsi.

Zemarchus episcopus civitatis Sidymorum provinciæ Lycaoniæ, definiens subscripsi.

Georgius episcopus Hyniandi provinciæ Lyciæ, definiens subscripsi.

Theodorus episcopus civitatis Arazorum provinciæ, definiens subscripsi.

Joannes episcopus Tlatæ provinciæ Lyciæ, definiens subscripsi.

Zenas minimus episcopus civitatis Pinarii provinciæ Lyciæ, definiens subscripsi.

Georgius minimus episcopus Xanthi, definiens subscripsi.

Theopemptus episcopus civitatis Trotolyceæ provinciæ Cariæ, definiens subscripsi.

Georgius indignus episcopus civitatis Hylarimorum provinciæ, definiens subscripsi.

Georgius indignus episcopus civitatis Antiochiæ provinciæ Cariæ, definiens subscripsi.

Theodorus minimus episcopus civitatis Heracleæ Latmi Cariæ provinciæ, definiens subscripsi.

Magnus indignus episcopus civitatis Erizorum Carum provinciæ, definiens subscripsi.

Eugenius episcopus civitatis Trapezarum Pacatianæ, definiens subscripsi.

Andreas episcopus Æxygaporum Pacatianæ, definiens subscripsi.

Quiricus indignus episcopus civitatis Ancyræ Pacatianæ, definiens subscripsi.

Plato episcopus civitatis Sebastæ Pacatianæ, definiens subscripsi.

Philippus indignus episcopus civitatis Cadorum Pacatianæ, definiens subscripsi.

Theodorus episcopus civitatis Pemporum Pacatianæ, definiens subscripsi.

Basilius episcopus Coloniæ Pacatianæ, definiens subscripsi.

A Ἀμάστριδος ἐπαρχίας Παφλαγονίας, ἧς τὸν τόπον ἐπιτηρῶν Ζωΐλου τοῦ ἁγιωτάτου μου ἐπισκόπου, ὁρίσας ὑπέγραψα. ANNO CHRISTI 706.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ἰωνουπόλεως τῆς Παφλαγόνων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Φωκᾶς ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Δαδύβρων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Σωρῶν τῆς Παφλαγόνων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος Κρανίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Στέφανος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Ὁνωρατῶν πόλεως Ἡρακλείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Νάρσης ἀνάξιος ἐπίσκοπος Κεραιουντίων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

B Δομίτιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως Πολεμωνίου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Σολομὼν ἀνάξιος ἐπίσκοπος [a] Κελαινίου δευτέρας τῆς Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα. [a] Pro Κλαυίου, vel Κλωίου.

Θεόδωρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Ἀμωρίου τῆς δευτέρας τῆς Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος [b] Τροχαδῶν τῆς δευτέρας τῆς Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα. [b] Pro Τρῶκναδων, vel forte τῶν Τραμάδων.

Σεγερμᾶς ἐλάχιστος ἐπίσκοπος [c] Ὁρκοσηθῶν τῆς δευτέρας τῆς Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα. [c] Pro Ὁρκοσηθων.

Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως Συμάδων τῆς δευτέρας τῆς Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

C

Ἐλπίδιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς Θερμῶν τοῦ ἁγίου Ἀγαπίου τῆς δευτέρας τῆς Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ζήμαρχος ἐπίσκοπος πόλεως Σιδύμων ἐπαρχίας [d] Λυκαονίας, ὁρίσας ὑπέγραψα. [d] Pro Λυκαονίας.

Γεώργιος ἐπίσκοπος [e] Υνιανδοῦ ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα. [e] Pro Ουνιάδων.

Θεόδωρος ἐπίσκοπος πόλεως [f] Ἀραξῶν ἐπαρχίας Λυκίας, ὁρίσας ὑπέγραψα. [f] Pro Ἀραξων.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος [g] Τλάτης ἐπαρχίας Λυκίας, ὁρίσας ὑπέγραψα. [g] Pro Τάτλων, vel Τατλῶν.

Ζήνων ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως Πιναρέων ἐπαρχίας Λυκίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

D Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος Ξάνθου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόπεμπτος ἐπίσκοπος πόλεως [h] Τροπολυκίας ἐπαρχίας Καρίας, ὁρίσας ὑπέγραψα. [h] Pro Τροπωτικείας.

Γεώργιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Υλαρίμων ἐπαρχίας Καρίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γεώργιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀντιοχείας ἐπαρχίας Καρίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως Ἡρακλείας Λάτμου ἐπαρχίας Καρίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μάγνος ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Ἐριζῶν τῆς Καρῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εὐγένιος ἐπίσκοπος πόλεως Τραπεζοῦς Πακατιανῆς, ὁρίσας ὑπέγραψα.

E Ἀνδρέας ἐπίσκοπος [i] Αἰξυγαπῶν Πακατιανῆς, ὁρίσας ὑπέγραψα. [i] Pro Χαιρυτίων.

Κύριος ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀγκύρας Πακατιανῆς, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πλάτων ἐπίσκοπος πόλεως Σεβαστῆς Πακατιανῆς, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Φίλιππος ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Κάδων Πακατιανῆς, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐπίσκοπος πόλεως [k] Πέμπων Πακατιανῆς, ὁρίσας ὑπέγραψα. [k] Pro Πλατεῶν.

Βασίλειος ἐπίσκοπος Κολωνίας Πακατιανῆς, ὁρίσας ὑπέγραψα.

ANNO CHRISTI 706.

Ανασ́ασιος ἐλάχιστος Τιβεριουπόλεως Παλαιανῆς, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κοσμᾶς ἐλάχιστος πόλεως Κολασσαῆς Παλαιανῆς, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γρηγόριος ἀνάξιος ἐλάχιστος πόλεως [a] Αἰζανῶν Παλαιανῆς, ὁρίσας ὑπέγραψα.

[a] Pro Αἰζανῶν.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐλάχιστος [b] Σομβῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

[b] Pro Σομβῶν.

Ἰωάννης πρεσβύτερος τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας πόλεως τῶν Ἀνημορίου, ὁ καὶ τὸν τόπον ἐπέχων τοῦ ἁγιωτάτου μου ἐπισκόπου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Λεόντιος ἀνάξιος ἐλάχιστος πόλεως Δορυλαΐου τῶν Σαλουταρίων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀλέξανδρος ἀνάξιος ἐλάχιστος τῶν Ναικολέων πόλεως [c] Σαλουταρίων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πατρίκιος ἐλάχιστος ἐλάχιστος τῶν Πρυμνησσέων τῶν Φρυγῶν Σαλουταρίων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

[c] Pro Μιδανῶν.

Θεόδωρος ἐλάχιστος πόλεως [c] Μιδανοῦ Σαλουταρίων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀγαπητὸς ἐλάχιστος ἐλάχιστος πόλεως ..... τῶν Σαλουταρίων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης διάκονος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τῆς Κορυαίων πόλεως, τὸν τόπον ἐπέχων τοῦ ἁγιωτάτου μου ἐπισκόπου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κωνσταντῖνος ἐλάχιστος ἐλάχιστος πόλεως [d] Βαρίτης τῆς Λυκαονίας ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

[d] Pro Βαρέας, vel Βαρίτης.

Εὐστάθιος ἀνάξιος ἐλάχιστος πόλεως [e] Ἀμιλανδῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

[e] Pro Ἀμιλάνδων.

Κόνων ἀνάξιος ἐλάχιστος πόλεως [f] Ἀασσαδῶν ἐπαρχίας Λυκαονίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

[f] In Notitia, & apud Basilium, eadem. Οὐάσσαδα. Ubi Zonaras & Balsamon legunt Μασσάδα.

Θεοδόσιος ἐλάχιστος ἐλάχιστος [g] Βερινῶν πόλεως Λυκαόνων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

[g] Pro Βερινουπόλεως.

Λογγῖνος ἐλάχιστος ἐλάχιστος [h] Μιστιανῶν πόλεως Λυκαονίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

[h] In Notitiis M. Θια, & Μίσθια. Apud Basilium ibidem, Μόσθια.

Κύριος ἐλάχιστος ἐλάχιστος Δέρβης πόλεως τῆς Λυκαόνων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀλέξανδρος ἐλάχιστος ἐλάχιστος πόλεως [i] Σουμανδῶν τῆς Λυκαόνων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

[i] Pro Ὁμανδῶν.

Παῦλος ἐλάχιστος ἐλάχιστος τῆς Σωζοπολιτῶν πόλεως τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλάχιστος ἐλάχιστος πόλεως τῆς Βινδέων τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μαρῖνος ἐλάχιστος ἐλάχιστος πόλεως τῆς Φιλομηλίου τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Σισίννιος ἐλάχιστος ἐλάχιστος τῆς [k] Μανοπόλεως τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

[k] In Notitiis, Ανοπολις: in altera, Νιανολις.

Γεώργιος ἐλάχιστος ἐλάχιστος πόλεως [l] Γαλαοῦ τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

[l] Pro Ζαγαλασσοῦ.

Κωνσταντῖνος ἀνάξιος ἐλάχιστος τῆς [m] Μαμβιαδέων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

[m] Pro Τραβιάδων.

Κόνων ἐλάχιστος ἐλάχιστος Λαοδικείας τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐλάχιστος τῆς Ἀδαδέων πόλεως τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πατρίκιος ἐλάχιστος ἐλάχιστος πόλεως [n] Λυμναίων τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

[n] Pro Λιμνέων.

Κόνων ἐλάχιστος ἐλάχιστος πόλεως Σινιανδοῦ τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Στέφανος ἐλάχιστος ἐλάχιστος τῆς [o] Τυασέων πόλεως τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

[o] Pro Τυασέων, vel Τυασσέων.

Πέτρος ἐλάχιστος ἐλάχιστος Σελευκείας ..... ἐπαρχίας τῆς ..... ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πλάτων ἐλάχιστος ἐλάχιστος τῆς [p] Μανδέων πόλεως τῆς Παμφύλων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

[p] Pro Μανδέων.

Ζαχαρίας ἐλάχιστος ἐλάχιστος [q] πόλεως Λαγήνων τῆς Παμφύλων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

[q] pro πόλεως Σηλυμβρίας.

A Anaſtaſius epiſcopus Tiberiopoleos Pacatianæ, definiens ſubſcripſi.

Coſmas epiſcopus civitatis Coloſſæ Pacatianæ, definiens ſubſcripſi.

Gregorius indignus epiſcopus civitatis Æzianorum Pacatianæ, definiens ſubſcripſi.

Joannes indignus epiſcopus Sombi, definiens ſubſcripſi.

Joannes preſbyter ſanctæ Dei eccleſiæ civitatis Anemorii, & locum tenens Mamantis ſanctiſſimi mei epiſcopi, definiens ſubſcripſi.

Leontius indignus epiſcopus civitatis Dorylæi Salutariorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Alexander indignus epiſcopus Nacoleorum civitatis B Salutariorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Patricius minimus epiſcopus Prymneſſeorum Phrygum Salutariorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Theodorus epiſcopus civitatis Midani Salutariorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Agapetus minimus epiſcopus civitatis .... Salutariæ, definiens ſubſcripſi.

Joannes diaconus ſanctæ eccleſiæ Corryæenſis civitatis vicem gerens ſanctiſſimi mei epiſcopi, definiens ſubſcripſi.

Conſtantinus minimus epiſcopus civitatis Baritæ Lycaoniæ provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Euſtathius indignus epiſcopus civitatis Amilandenſium provinciæ Lycaoniæ, definiens ſubſcripſi. C

Conon indignus epiſcopus civitatis Aaſadarum provinciæ Lycaoniæ, definiens ſubſcripſi.

Theodoſius minimus epiſcopus civitatis Berenorum Lycaoniæ, definiens ſubſcripſi.

Longinus minimus epiſcopus Miſtianorum civitatis Lycaoniæ, definiens ſubſcripſi.

Quiricus minimus epiſcopus Derbæ civitatis Lycaoniæ provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Alexander minimus epiſcopus civitatis Sumandenſium Lycaoniorum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Paulus minimus epiſcopus Sozopolitarum civitatis provinciæ Piſidiæ, definiens ſubſcripſi.

Theodorus minimus epiſcopus civitatis Bindei Piſi- D darum provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Marinus minimus epiſcopus civitatis Philomelii provinciæ Piſidiæ, definiens ſubſcripſi.

Siſinnius minimus epiſcopus Manopoleos Piſidiæ provinciæ, definiens ſubſcripſi.

Georgius minimus epiſcopus civitatis Galai provinciæ Piſidiæ, definiens ſubſcripſi.

Conſtantinus indignus epiſcopus Mambiadenſium, definiens ſubſcripſi.

Conon minimus Laodiceæ epiſcopus provinciæ Piſidiæ, definiens ſubſcripſi.

Joannes miſeratione Dei epiſcopus civitatis Adadeo- E num provinciæ Piſidiæ, definiens ſubſcripſi.

Patricius minimus epiſcopus civitatis Lymnæorum provinciæ Piſidiæ, definiens ſubſcripſi.

Conon minimus epiſcopus civitatis Siniandi provinciæ Piſidiæ, definiens ſubſcripſi.

Stephanus minimus epiſcopus civitatis Tyaſeorum provinciæ Piſidarum, definiens ſubſcripſi.

Petrus minimus epiſcopus Seleuciæ ..... provinciæ ..... definiens ſubſcripſi.

Plato minimus epiſcopus civitatis Mandeorum provinciæ Pamphyliæ, definiens ſubſcripſi.

Zacharias minimus epiſcopus civitatis Lagenorum provinciæ Pamphyliæ, definiens ſubſcripſi.

Georgius minimus episcopus civitatis Codrylensium provinciæ Pamphyliæ, definiens subscripsi.

Paulus minimus episcopus civitatis Sylæi provinciæ Pamphyliæ, definiens subscripsi.

Constantinus minimus episcopus civitatis Eudociadis provinciæ Pamphyliæ, definiens subscripsi.

Joannes minimus episcopus civitatis Hadrianæ provinciæ Pamphyliæ, definiens subscripsi.

Theodorus minimus episcopus civitatis Doarenorum secundæ Cappadocum provinciæ, definiens subscripsi.

Conon minimus episcopus civitatis Coloniæ secundæ Cappadocum provinciæ, definiens subscripsi.

Eustathius minimus episcopus civitatis Parnassi secundæ Cappadocum provinciæ, definiens subscripsi.

Michaël indignus episcopus Nazianzi secundæ Cappadocum provinciæ, definiens subscripsi.

Faustinus indignus episcopus Giganorum provinciæ, definiens subscripsi.

Joannes indignus episcopus civitatis Petrarum provinciæ Lazorum, definiens subscripsi.

Stephanus indignus episcopus civitatis Parii, definiens subscripsi.

Georgius indignus episcopus Theorinæ, definiens subscripsi.

Isidorus minimus Sami episcopus, definiens subscripsi.

Joannes episcopus civitatis Mosyneorum Phrygiæ provinciæ, definiens subscripsi.

Stephanus minimus episcopus civitatis Attadi provinciæ Phrygiæ, definiens subscripsi.

Marianus indignus episcopus Citharizorum primæ Armeniorum provinciæ, definiens subscripsi.

A Γεώργιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος Κοδρυλέων πόλεως τῆς Παμφύλων ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Παῦλος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως τῆς Συλαίου τῆς Παμφύλων ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Κωνσταντῖνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως Εὐδοκιάδος τῆς Παμφυλίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀδριανῆς τῆς Παμφυλίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως Δωαρίων τῆς δευτέρας τῆς Καππαδόκων ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Κόνων ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως Καλωνείας τῆς δευτέρας τῆς Καππαδόκων ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

B Εὐστάθιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως Παρνάσσου τῆς δευτέρας τῆς Καππαδόκων ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Μιχαὴλ ἀνάξιος ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ τῆς δευτέρας τῆς Καππαδόκων ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Φαυστῖνος ἀνάξιος ἐπίσκοπος [b] Γιγανῶν χώρας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Πετρῶν τῆς Λαζῶν χώρας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Στέφανος ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Παρίου, ὡρίσας ὑπέγραψα.

C Γεώργιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος Θωρεινῆς, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Ἰσίδωρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος Σάμου, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος τῆς Μοσσυνέων πόλεως Φρυγῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Στέφανος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀτταδίου τῆς Φρυγῶν ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

Μαριανὸς ἀνάξιος ἐπίσκοπος [c] Κιθαρίζων τῆς πρώτης τῆς Ἀρμενίων ἐπαρχίας, ὡρίσας ὑπέγραψα.

ANNO CHRISTI 706.

[a] *Pro* Καρυ δήλων.

[b] In Notitiis, Ζυγάνων, vel Τζυγάνων, ex provincia Lazica.

[c] In Novella Justiniani 31. Κλιμαρίζων φρούριον.

CANONES NOVEM CONCILII VI. OECUMENICI.

Admittit P. Laur. Surii, Ord. Carthusianorum.

Hi novem sequentes canones falso adscribuntur sextæ synodo; sed quia pii cum primis esse videantur, noluimus curiosum lectorem eorum cognitione fraudare; itaque suo illos loco reliquimus, ex vetusto codice monasterii sancti Bavonis urbis Gandavensis Flandriæ desumptos. Erat autem codex ille ad instar decreti Gratiani distinctus quinque partialibus libris, quorum singuli tractabant singulas materias. Itaque capitula quæ subjunguntur, desumpta sunt ex ejusdem libro quarto, capite quinquagesimo tertio.

Titulus de canonibus Apostolorum, & de synodis principalibus.

APostolorum canones, qui per Clementem Romanum pontificem, sicut quidam asserunt, &c. Sexta in Constantinopoli centum quinquaginta patrum contra Macarium Antiochenum episcopum & socios ejus, qui unam voluntatem & operationem in Christo falsa suspicione adstruebant, temporibus Constantini principis, Agathonis Papæ Romani, Georgii Constantinopolitani, qui condemnata hæresi præfata, scripserunt novem capitula inferius annexa.

CAPITULA.

I.

Si quis presbyter inventus fuerit alicui clerico vel laïco munera dare, aut dedisse, ut ecclesiam alterius presbyteri subripiat, sciat se pro hac rapina & sua cupiditate, aut gradum amissurum, aut in carceris ærumna longo tempore pœnitentiam agendo detinendum.

II.

D Si parvulus ægrotans ad quemlibet presbyterum baptismi gratia de cujuslibet parochia allatus fuerit, ei baptismi sacramentum nullomodo denegetur. Si quis hoc munus petenti concedere detrectaverit, & ille parvulus absque baptismi gratia mortuus fuerit, noverit se ille, qui eum non baptizavit, pro ejus anima rationem redditurum.

III.

Nullus sacerdos aut clericus sive laïcus præsumat calicem, aut patenam, aut quælibet vasa sacra & divino cultui mancipata ad alios usus detorquere. Nam quicumque de calice sacrato, quo sanguis Christi accipitur, aliud bibit præter Christi sanguinem, & patenam ad aliud officium habet, quam ad altaris ministerium, deterrendus est exemplo Baltassar, qui dum E vasa Domini in usus communes assumpsit, vitam pariter cum regno amisit.

IV.

Si quis ex presbyteris voluerit nepotem suum aut aliquem consanguineum ad scholas mittere in ecclesiis sanctorum, aut in cœnobiis, quæ nobis ad regendum commissa sunt, licentiam id faciendi concedimus.

V.

Presbyteri per villas & vicos scholas habeant. Et si quislibet fidelium suos parvulos ad discendas litteras eis commendare vult, eos non renuant suscipere & docere; sed cum summa caritate eos doceant, attendentes illud quod scriptum est: *Qui autem docti* Dan. 12.
fuerint,

fuerint, fulgebunt quaſi ſplendor firmamenti: & qui ad juſtitiam erudiunt multos, fulgebunt quaſi ſtella in perpetuas æternitates. Cum ergo eos docent, nihil ab eis pretii exigant, nec aliquid ab eis accipiant; excepto, quod eis parentes eorum caritatis ſtudio ſua voluntate obtulerint.

VI.

Cum ergo omnium ſcripturarum ſanctarum paginæ inſtrumentis bonorum operum refertæ ſint, & in ſanctarum ſcripturarum campis poſſint inveniri arma, quibus vitia comptimantur, & virtutes nutriantur; libuit nobis, huic noſtro capitulari inſerere ſententiam cujuſdam patris de inſtrumentis bonorum operum: in qua, magna brevitate, quid agi, quidve vitari debeat, continetur: In primis Dominum Deum diligere ex toto corde, tota anima, tota virtute, deinde proximum tamquam ſeipſum: Deinde non occidere, non adulterari, non facere furtum, non concupiſcere, non falſum teſtimonium dicere: honorare omnes homines: & quod ſibi aliquis fieri non vult, alii ne faciat: abnegare ſemetipſum ſibi, ut ſequatur Chriſtum; corpus caſtigare, delicias ſpernere, juſtitiam amplecti, jejunium amare, pauperes recreare, nudum veſtire, infirmum viſitare, mortuum ſepelire, & in tribulatione ſubvenire, dolentem conſolari, a ſæculi actibus ſe facere alienum, nihil amori Chriſti præponere, iram non perficere, iracundiæ tempus non reſervare, dolum corde non tenere, pacem falſam non dare, caritatem non derelinquere: non jurare, ne forte perjures: veritatem ex corde & ore proferre, malum pro malo non reddere, injuriam non facere, ſed & ſibi factam patienter ferre: inimicos propter Deum diligere, maledicentes ſe non remaledicere, ſed magis benedicere, perſecutionem propter juſtitiam ſuſtinere: non eſſe ſuperbum, non vinolentum, non multum edacem, non ſomnolentum, non pigrum, non murmuroſum, non detractorem: bonum aliquid in ſe cum viderit, Deo applicet, non ſibi: ſpem ſuam Deo committere; malum ſemper a ſe factum ſciat, & ſibi reputet; diem judicii timere, gehennam expaveſcere, vitam æternam omni concupiſcentia ſpirituali deſiderare, mortem quotidie ante oculos ſuſpectam habere, actus vitæ omni hora cuſtodire, in omni loco Deum ſe reſpicere pro certo ſcire: cogitationes malas cordi ſuo advenientes mox ad petram Chriſtum allidere, & ſeniori ſpirituali patefacere: os ſuum a malo vel pravo eloquio cuſtodire, multum etiam loqui non amare, verba vana non loqui: riſum multum aut excelſum non amare; lectiones vero ſanctas libenter audire, orationi frequenter incumbere, mala ſua præterita & præſentia cum lacrymis & gemitu quotidie Deo in oratione confiteri, de ipſis malis de cetero ſe emendare, deſideria carnis non perficere, voluntatem propriam odire; præceptis ſacerdotis & præceptoris Dei in omnibus obedire, etiam ſi ipſe aliter (quod abſit) agat; memores illius dominici præcepti: *Quæ dicunt, facite: quæ autem faciunt, nolite facere.* Non velle dici ſanctum antequam ſit, ſed prius eſſe quod dicatur. Præcepta [a] vero dominica adimplere, caſtitatem amare, nullum odire, [b] zelum invidiam non habere, contentionem non amare, elationem fugere, & ſeniores venerari, juniores diligere in Chriſti amore, pro inimicis orare, cum diſcordantibus ante ſolis occaſum in pacem redire, & de Dei miſericordia numquam deſperare.

Matth. 23.

[a] *al.* Dei quotidie.

[b] *Lege*, zelum & invidiam.

Ecce hæc ſunt inſtrumenta artis ſpiritalis, quæ cum fuerint à nobis die noctuque inceſſabiliter adimpleta, in hoc præſenti ſæculo tranquillam faciunt ducere vitam, & in die judicii reconſignata illa mercès nobis a Domino recompenſabiliter retribuetur, dicens: *Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis aſcendit, quæ præparavit Deus his qui diligunt illum.* 1. Cor. 2.

VII.

Commonendi ſunt fideles omnes a minimo uſque ad maximum, ut orationem dominicam & ſymbolum diſcant: & dicendum eſt eis, quod his duabus ſententiis omne fidei Chriſtianæ fundamentum incumbit. Et niſi quis has duas ſententias & memoriter tenuerit, & ex toto corde crediderit, & in oratione ſæpiſſime frequentaverit, catholicus eſſe non poterit. Conſtitutum namque eſt a ſanctis patribus, ut nullus chriſmetur, neque baptizetur, neque a lavacro fontis alium ſuſcipiat, neque coram epiſcopo ad confirmandum quemlibet teneat, niſi ſymbolum & orationem dominicam memoriter tenuerit: exceptis his, quos ad loquendum ætas minime perdurit. Dicendum eſt illis, ut ſingulis diebus, qui amplius non poteſt, ſaltem duabus vicibus oret, mane ſcilicet & veſpere, dicens ſymbolum ſive orationem dominicam: Qui plaſmaſti me, miſerere mei; vel etiam: *Deus propitius eſto mihi peccatori:* & Deo gratias agat pro quotidianæ vitæ commeatibus, & quia ſe ad imaginem ſuam creare dignatus ſit, & a peccatoribus ſegregare. His actis & ſolo Deo creatore ſuo adorato, invocet ſanctos, ut pro ſe intercedere apud majeſtatem divinam dignentur. Hæc faciant, quibus baſilicæ locus eſt, in baſilica: qui vero in itinere, aut pro qualibet occaſione in ſilvis, aut agris eſt, ubicumque eum ipſa hora matutina, vel veſpertina invenerit, hic faciat: ſciens Deum ubique præſentem eſſe, dicente pſalmiſta: *In omni loco dominationis ejus benedic anima mea Domino.* Et: *Si aſcendero in cælum, tu illic es,* &c. *Luc. 18.* *Pſalm. 102.* *Pſalm. 138.*

VIII.

Diei vero dominici (quia in eo Deus lucem condidit, in eo manna in eremo pluit, in eo naſci dignatus eſt, in eo ſtella magis refulſit, in eo de quinque panibus & duobus piſcibus quinque millia hominum pavit, in eo baptiſmum in Jordane a Joanne ſuſcepit, in eo ipſe pius redemptor humani generis ſponte pro ſalute noſtra a mortuis reſurrexit, in eo Spiritum ſanctum ſuper diſcipulos infudit) tanta debet eſſe obſervantia, ut præter orationes & miſſarum ſolennia, & ea quæ ad veſcendum pertinent, nihil aliud fiat. Nam etſi neceſſitas fuerit navigandi ſive itinerandi, licentia datur: ita dumtaxat, ut hujus occaſione miſſæ & orationes non prætermittantur. Conveniendum eſt ſabbato die cum luminaribus cuilibet Chriſtiano ad eccleſiam; conveniendum eſt ad vigilias ſive ad officium matutinum. Concurrendum etiam eſt cum oblationibus ad miſſarum ſolennia; & dum ad eccleſiam convenitur, nulla cauſa dici debet vel audiri, nulla jurgia ſunt habenda, ſed tantummodo vacandum eſt orationi & celebrationi eleemoſynarum, in Dei laudibus cum amicis & proximis & peregrinis ſpiritualiter epulandum.

IX.

Admonendi ſunt omnes, ut hoſpitalitatem diligant, & nulli hoſpitium præbere detrectent. Et ſi cui forte hoſpitium præſtiterint, nullam ab eo mercedem accipiant; niſi forte illi qui recipiunt, ſponte ſua aliquid dent. Dicendum quoque eſt illis, qualiter multi per hoſpitalitatis officium Deo placuerunt, dicente apoſtolo: *Per hanc enim placuerunt quidam Deo, angelis hoſpitio ſuſceptis.* Et iterum: *Hoſpitales ſine murmuratione.* Et ipſe Dominus ad judicium veniens, dicturus eſt: *Hoſpes eram, & collegiſtis me.* Sciant quicumque hoſpitalitatem amant, Chriſtum ſe in hoſ- *Hebr. 13.* *1. Petr. 4.* *Matth. 25.*

pitibus recipere. Nam ille modus hoſpitalitatis non ſolum inhumanus, ſed etiam crudelis eſt, quo numquam in domum hoſpes ante recipitur, niſi prius A dandi hoſpitii merces compenſetur : & quod Dominus agere juſſit pro perceptione regni cæleſtis, pro acquiſitione terrenarum rerum agatur.

Anno Christi 681.

CONCILIUM TOLETANUM XII.

Anno Christi 681.

Anno primo Ervigii regis, era DCCXIX.

Ex collectione Iſidori, editione Garſiæ Louſa, & collectione mſ. Canonum, ex Biblioth. Collegii Pariſienſis Societ. Jesu.

Tituli Canonum.

I. *De agnita & confirmata prælectione faſtigii principalis.*
II. *De his, qui pœnitentiam non ſentientes accipiunt.*
III. *De culpatorum receptione, vel communione apud eccleſiam.*
IV. *Ut in locis, ubi epiſcopus non ſuit, nunquam epiſcopus ordinetur.*
V. *De quorumdam conſuetudine ſacerdotum fœdiſſima, qui oblatis Deo per ſe ſacrificiis non communicant.*
VI. *De conceſſa Toletano pontifici generalis ſynodi poteſtate : ut epiſcopi alterius provinciæ cum conniventia principum in urbe regia ordinentur.*
VII. *De recepto teſtimonio perſonarum, qua per legem, qua de prohibitione exercitus falſa eſt, teſtificandi licentiam perdiderunt.*
VIII. *De his, qui uxores ſuas divortio intercedente relinquunt.*
IX. *De confirmatione legum, quæ in Judæorum nequitiam promulgatæ ſunt, earumdemque legum præfixo ordine titulorum, qui in eodem canone adnumerantur.*
X. *De his, qui ad eccleſiam confugium faciunt.*
XI. *De cultoribus idolorum.*
XII. *De indicto temporis conſtituti, quo debeat concilium celebrari.*
XIII. *Concluſio definitionum, in qua & Deo grates referuntur, & pro principe exoratur.*

ANno primo orthodoxi atque ſereniſſimi domini noſtri Ervigii regis, cum ex glorioſo D prædicti principis juſſu in unum fuiſſemus aggregati conventum, & in baſilica ſanctorum Apoſtolorum debitis in ſedibus locaremur; adfuit coram nobis idem clementiſſimus princeps, [a] humilitatis gratia plenus, & claro pietatis cultu conſpicuus: qui noſtro ſe cœtui reclinem exhibens ac devotum, in primis omnium ſacerdotum ſe commiſit precibus adjuvandum : deinde grates multiplices omnipotenti Domino egit, de conventu concilii totius, ut ſuæ glorioſæ juſſionis cum in unum adeſſent impleverint votum, & alternæ viſionis [b] invocatione ſe refecerint gaudiorum. Deinde adjiciens, ſic eſt omne concilium allocutus : Non dubium eſt, ſanctiſſimi patres, quod optima concilio- E rum adjutoria ruenti mundo ſubveniunt, ſi officioſis, quæ corrigenda ſunt, ſtudiis peragantur. Et ideo quibus malis terra prematur, quibuſque plagis, proventu dierum ſuccedentium [c] feriatur, paternitati veſtræ non reor eſſe incognitum. [d] Ob id, quia certum apud nos gerimus, quod pro contemptu divinorum præceptorum, terra perniciem ſuſtineat preſſurarum, dicente Domino per Prophetam : *Propter hoc lugebit terra, & infirmabitur omnis qui habitat in ea*, ideo oportet ut quia ore Salvatoris noſtri Domini, ſal terræ eſſe probamini, per vos ſalvationis obtineat lucrum, per quos regenerationis percipit ſacramentum : ut diligentia [e] definitionis veſtræ ab omni emendata contagio, & ab infirmitatis peſte ſit liberata, & bonorum omnium ſit proventibus gratioſa. Jam nunc quidquid me ad hæc dicere opportuna ratio finit, quidquid etiam narrandum veſtris auribus convenit, aut memoriæ curarum intercapedo ſubducit, aut faſtidium prolixæ orationis intercipit, ecce in brevi complexa, vel exarata devotionis meæ negotia in hujus tomi complicatione agnoſcenda perlegite, perlecta diſcurite, diſcuſſa climatis ac decretis titulorum ſententiis definite : ut pura, & placens Deo veſtrarum definitionum valitura diſcretio regni noſtri primordia decoret [a] exundatione juſtitiæ, & errores plebium digna cohibeat ſeveritate cenſuræ. Scriptum eſt enim : *Juſtitia elevat gentem, miſeros facit populos peccatum.*

Tunc ſuſcepto a glorioſiſſimo principe tomo, pro tam ſalubri invitamento copioſas gratias retulimus Domino Jeſu Chriſto, & etiam benediximus principi C glorioſo. Poſt egreſſum igitur ejuſdem ſereniſſimi principis, hæc jam in dicto tomo ſcripta comperimus [b] probitatis.

In nomine Domini, Ervigius ſanctiſſimis patribus in ſynodo reſidentibus.

En reverentiſſimi patres, & honorabiles miniſteriorum cæleſtium ſacerdotes, ſoliditatem ſanctæ fidei veraciter tenens & ſincera cordis devotione amplectens, teſtimonium paternitatis veſtræ, fortiſſimum in ſalutis noſtræ advoco adjumentum : ut quia regnum fautore Deo ad ſalvationem terræ, & ſublevationem plebium ſuſcepiſſe nos credimus, ſanctitudinis veſtræ conſiliis adjuvemur. Unde licet ſublimationis noſtræ primordia paternitati veſtræ opinabili relatione non lateant : quibus clara divinorum judiciorum diſpoſitione prævenus, & regnandi conſcendetim ſedem, & ſacroſanctam regni perceperim unctionem ; nunc tamen melius id poteritis, & ſcriptorum relatione cognoſcere, & promulgationis veſtræ ſententiis publicare. Ut ſicut eadem regni noſtri primordia conventus veſtræ ſanctitudinis compererit divinitus ordinata, ita his & orationum ſolamen impendat, & ſalubrium conſiliorum nutrimenta impertiat : quo ſuſceptum regnum, ſicut jam veſtris aſſenſionibus teneo gratum, ita veſtrarum benedictionum perfruatur definitionibus conſecrandum ; ut innovatio quodammodo noſtri videatur imperii, hæc numeroſitas veſtri ordinis aggregati. Et ideo quia Dominus in evangelio præcepit dicens : *Amen dico vobis, ſi duo ex vobis conſenſerint ſuper terram de omni re, quamcumque petierint, fiet illis a Patre meo, qui in cælis eſt :* ob hoc venerabilem paternitatis veſtræ cœtum, cum lacrymarum effuſione convenio, ut zelo veſtri regiminis purgetur terra a contagio pravitatis. Exſurgite, quæſo, exſurgite, culpatorum ſolvite nodos, tranſgreſſorum mores corrigite inhoneſtos, & [e] exſerite zeli diſciplinam, ponderibus ſubvenite ; &, quod plus his omnibus eſt, Judæorum peſtem, quæ in novam ſemper recrudeſcit inſaniam, radicitus exſtirpate : legeſque, quæ in quorumdam Judæorum perfidiam a noſtra gloria noviter promulgatæ ſunt, omni examinationis probitate percurrite ; & tam eiſ-

[a] *Iſid.* humanitatis.

[b] *Iſid.* innovationem fecerunt.

[c] pereamus, *Iſid.*

[d] Obinde, *Iſid.*

Oſee 4.

Matth. 5.

[e] dignationis, *Iſid.*

Matth. 18.

[e] *Legendum ex Iſidoro, exercete, vel exſerite zeli diſciplinam in perfidos, ſuperborum mandatorum extinguite, oppreſſorum ponderibus ſubvenite.*

ANNO CHRISTI 681.

dem colorem inconvulſum adjicite, quam pro eorum- A dem perfidorum excellibus complexas in unum ſententias promulgare. Etenim valde nobis cavendum, ne tot antiquorum canonum regulæ, quæ pro eorum erroribus ſunt etiam cum anathemate promulgatæ, nos illorum [a] culpæ obnoxios reddant, ſi noſtri regni temporibus eorumdem canonum conſtrictio diſſoluta pertranſeat: præſertim ſi legis illius, quod abſit, ſerenitatis noſtræ in tempore illa claræ fidei inſtitutio ceſſet, ubi divæ memoriæ dominus atque præceſſor noſter Siſebutus rex omnes ſucceſſores ſuos ſub perpetua maledictionis cenſura obſtrinxit, quicumque regum mancipium Chriſtianum Judæo ſervire, vel famulari permiſerit. Poſt hæc illud veſtris Deo placitis infero ſenſibus corrigendum, quod deceſſoris noſtri præcepto B promulgata lege ſancivit, ut omnis aut in expeditione exercitus non progrediens, aut de exercitu fugiens, teſtimonio dignitatis ſuæ ſit irrevocabiliter carens. Cujus ſeveritatis inſtitutio, [b] dum per totos Hiſpaniæ fines ordinata decurrit, dimidiam fere partem populi ignobilitati perpetuæ ſubjugavit. Ita ut quia in quibuſdam villulis, vel territoriis, ſive vicis peſte hujus infamationis habitatores ipſorum locorum ſunt degeneres redditi, quia teſtificandi nullam habeant licentiam, veritatis ex toto videatur interiiſſe cenſura: ſicque gemino malo terra atteritur, dum & infami plebium notatur elogio, & reperiendæ veritatis deſtituitur adjumento. Unde licet eamdem legem noſtræ gloriæ manſuetudo temperare diſponat, veſtræ tamen paternitatis C ſententia hos, qui per illam titulum dignitatis amiſerant, reveſtiri iterum claro priſtinæ generoſitatis teſtimonio devotiſſime optat: qualiter nec noſtra gloria miniſterium crudelitati adhibeat, nec tam ſæva præceptio terram ſub diutino infamationis jugulo premat. Nam & hoc generaliter obſecro, ut quidquid in noſtræ [c] eccleſiæ legibus abſurdum, quidquid juſtitiæ videtur eſſe contrarium, [d] unanimitatis veſtræ judicio corrigatur. De ceteris autem cauſis atque negotiis, quæ novella competunt inſtitutione formari, evidentium ſententiarum titulis exaranda conſcribite: ut quia præſto ſunt religioſi provinciarum rectores, & clariſſimorum ordinum totius Hiſpaniæ duces, promulgationis veſtræ ſententias coram poſiti prænoſcentes, eo illas incommiſſa ſibi terrarum latitudine inoffenſibili exferant judiciorum inſtantia, quo præſentialiter aſſiſtentes perſpicua oris veſtri [e] conceperunt inſtituta. Omnes tamen in commune convenio, & vos patres ſanctiſſimos, & vos illuſtres aulæ regiæ viros, quos intereſſe huic ſancto concilio delegit noſtra ſublimitas, per divini nominis atteſtationem & terribilem cunctis futuri judicii diem: quia ſine perſonarum acceptione aliqua, vel favore; ſine aliquo quoque aut malignæ contentionis ſcrupulo, aut ſubvertendæ veritatis ſtudio, quæque ſe veſtris ſenſibus audienda ingeſſerint, ſana verborum examinatione diſcutite: ſaniori quoque judicio comprobate: ut collatarum habita prius deliberatione cauſarum, diſcreta veſtri ordinis condatur probitas titulorum: qualiter cum vos amor æquitatis in negotiorum acceleratione reddiderit fervidos, efficientia quoque juſtorum operum connectat Deo perenniter ſociandos: ut bonorum veſtrorum actibus lætabundus, & præſentis vitæ capiam lucrum, & æternarum perfruar vobiſcum gaudiis manſionum. Datum ſub die v. Idus Januarias, anno feliciter primo regni ſerenitatis noſtræ, & tranquillitatis noſtræ, in Dei nomine, Toleto.

Item ſubſcriptio prædicti principis, manu ſua exarata.

[a] culpæ, *Iſid.*

Concilii Toletani 16. cap. 5.

[b] *Apud Iſidorum, dum non per totos, nonnisi, ut videtur.*

[c] gloriæ. *Iſid.*

[d] *Iſidor.* humanitatis.

[e] *Iſid.* percepere.

CAPITULA.

ANNO CHRISTI 681.

I.

[a] In nomine glorioſi domini noſtri Ervigii regis, primi dici ſynodali exordio conſidentibus epiſcopis, atque ſenioribus palatii univerſis, habita primum eſt de ſancta Trinitate collatio: non quæ novello [b] exarationis ſtylo definita pateſceret, ſed quæ verbis ſimplicioribus ſeſe pigris ſenſibus patefacta monſtraret: ubi præmiſſa ſemper lectio præcederet, quod ſequens expoſitio aperiret: credentes pariter, & docentes de eadem ſanctæ fidei puritate, quidquid evangelica, & apoſtolica traditio ſancit, quiquid ſynodus Nicæna conſtituit, quidquid Conſtantinopolitana patrum aggregata collectio promulgavit, quidquid Epheſini cœtus definitio docuit, quidquid etiam Chalcedonenſis concilii promulgatio definivit, ſicut multorum aliorum patrum documentis id ſacramentum expoſitum, traditumque nobis accepimus; ſicut etiam in Miſſarum ſolemniis, patulis confeſſionum vocibus proclamamus:

Credimus in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, viſibilium, & inviſibilium conditorem: & in unum Dominum Jeſum Chriſtum Filium Dei unigenitum, ex Patre natum ante omnia ſæcula, Deum ex Deo, lumen ex lumine, Deum verum ex Deo vero, natum, non factum: homouſion Patri, hoc eſt, ejuſdem cum Patre ſubſtantiæ: per quem omnia facta ſunt, quæ in cælo & quæ in terra: qui propter nos, & propter noſtram ſalutem deſcendit, & incarnatus eſt de Spiritu ſancto, ex Maria virgine homo factus: paſſus ſub Pontio Pilato, & ſepultus; tertia die reſurrexit: aſcendit in cælos: ſedet ad dexteram Patris, iterum venturus in gloria judicare vivos & mortuos, cujus regni non erit finis. Credimus & in Spiritum ſanctum Dominum, & vivificatorem, ex Patre & Filio procedentem, cum Patre & Filio adorandum & glorificandum: qui locutus eſt per prophetas: [c] in unam catholicam atque apoſtolicam eccleſiam. Confitemur unum baptiſma in remiſſionem peccatorum, exſpectamus reſurrectionem mortuorum, & vitam futuri ſæculi. Amen.

D Poſt pacifica igitur hujus ſanctæ fidei collationum ſtudia, illa ſe primum noſtris ſenſibus ſalutaris cognitio agnoſcendam invexit, quæ tanto corda omnium ardore caritatis adſtringit, quanto ſe eadem ipſa cognitio in conventu generalis concilii prænoſcendam exhibuit. Etenim ſub qua pace vel ordine ſereniſſimus Ervigius princeps regni conſcenderit culmen, regnandique per ſacroſanctam unctionem ſuſceperit poteſtatem, oſtenſa nos ſcripturarum evidentia edocet: in quibus & præcedentis Wambæ principis pœnitentiæ ſuſceptio noſcitur, & tranſitus regni honor in hujus noſtri principis nomine derivatur. Idem enim Wamba dum inevitabilis neceſſitudinis tenetur eventu, ſuſcepto religionis debito cultu, & venerabili tonſuræ E factæ ſignaculo, mox per ſcripturam definitionis ſuæ, hunc inclytum dominum noſtrum Ervigium, poſt ſe prælegit regnaturum, & ſacerdotali benedictione ungendum. Vidimus enim, & pariter patulo alternæ viſionis intuitu prælucente perſpeximus hujus præmiſſi ordinis ſcripturas: id eſt, notitiam manu ſeniorum palatii roboratam: coram quibus antecedens princeps, & religionis cultum, & tonſuræ ſacræ adeptus eſt venerabile ſignum: ſcripturam quoque definitionis ab eodem editam, ubi glorioſum dominum noſtrum Ervigium poſt ſe fieri regem exoptat: aliam quoque informationem jam dicti viri, in nomine honorabilis & ſanctiſſimi fratris Juliani Toletanæ ſedis epiſcopi: ubi eum ſeparavit pariter, & inſtruxit: ut ſub omni

[a] *Non ſunt hæc verba, in nomine glorioſi domini noſtri Ervigii regis, apud Iſidorum: ſed ab his verbis incipit:* Primo die ſynodalis exordii, conſidentibus epiſcopis, &c.

[b] exaſtionis. *Iſid.*

[c] *Iſid.* unam, tantum, ſine ſanctam adjicit.

ANNO CHRISTI 681.

diligentiæ ordine jam dictum dominum noſtrum Ervigium in regno ungere deberet, & ſub omni diligentia, unctionis ipſius celebritas fieret. In qua ſcriptura & ſubſcriptio nobis ejuſdem Wambæ principis claruit, & omnis evidentia confirmationis earumdem ſcripturarum ſeſe manifeſte monſtravit. Quibus omnibus approbatis, atque perlectis, dignum ſatis noſtro cœtui viſum eſt, ut prædictis definitionibus ſcripturarum noſtrorum omnium confirmatio apponatur: ut qui ante tempora in [a] occultis Dei judiciis præſcitus eſt regnaturus, nunc manifeſto in tempore generaliter omnium ſacerdotum habeatur definitionibus conſecratus. Et ideo ſoluta manus populi ab omni vinculo juramenti, quæ prædicto viro Wambæ, dum regnum adhuc teneret, alligata [b] permanſit, hunc ſolum ſereniſſimum Ervigium principem [c] obſequenda grato ſervitii famulatu ſequatur & [d] libera: quem & divinum judicium in regno prælegit, & deceſſor princeps ſucceſſorem ſibi inſtituit, & quod ſupereſt, quem totius populi amabilitas exquiſivit. Unde his prænotatis atque præſcitis, ſerviendum eſt ſub Deo cæli prædicto principi noſtro Ervigio regi, cum pia devotione: obſequendum etiam promptiſſima voluntate: agendum & enitendum quidquid ejus ſaluti proficiat, quidquid genti vel utilitatibus patriæ ſuæ conſuluerit. Unde non erit jam deinceps, aut ab anathematis ſententia alienus, aut a divinæ animadverſionis ultione ſecurus, quiſquis [e] ſuperne contra ſalutem deinceps, aut erexerit vocem, aut commoverit cædem, aut quamcumque exquiſierit lædendi [f] occaſionem.

[a] occultis judiciis, *Iſid.*

[b] eſt, hunc ſolum qui permanſit ſereniſſimum, *Iſid.*

[c] obſecutura, *Iſid.*

[d] al. libero.

[e] *Apud Iſidorum eſt ex vestigio.* ſuperne.

[f] ſuſpicionem, *Iſid.*

II.

Plerumque hi, quibus miſeratio Domini etiam nolentibus ſubvenit, beneficiis Dei videntur eſſe ingrati; & abuti gratia largitoris, qua bene uſi poterant conſequi abolitionem facinoris: impugnant ſæpe quod honorare debuerant, & profanis quæſtibus indultæ gratiæ munus a ſe rejiciunt, [g] cum ſummis votis amplecti debuerant. Etenim multos ſæpe conſpeximus, & in ſalute poſitos, ultimum deſiderantes pœnitentiæ fructum; & rurſus nimietate ægritudinis, ita loquendi, & ſentiendi perdidiſſe naturale officium, ut nulla illis cura ſalutis ſuæ videretur ineſſe, nullo etiam priſtinæ devotionis noſcerentur deſiderio anhelare: quorum tamen caſibus fraternitas condolens, ita talium neceſſitates in fide ſua ſuſceperit, ut ultimum illis tribuatur viaticum: quod ſcilicet ſine fructu pœnitentiæ non videantur tranſire e ſæculo, ſi forſitan reſpiciente Deo ſaluti priſtinæ reformentur, agunt cautionibus vanis, & oppoſitionibus exſecrandis, qualiter a ſe tonſuræ venerabile ſignum expellant, atque habitum religionis abjiciant; impudentiſſime aſſerentes, ideo ſe nullis regulis eccleſiaſticæ diſciplinæ ſub hoc voto teneri, quia pœnitentiam nec ipſi petierint, nec ſcientes acceperint. Quorum impudentia procax, & obſtinata procacitas, nequaquam talia diceret, qualiter ad vitam per ſacroſancti lavacri gratiam venerit meminiſſet. Etenim parvulorum infantium vita originali peccato obnoxia, quæ nulli per ætatem diſcernendi vel experiendi ſenſui aptior judicatur, niſi ſponſione fidelium baptiſmi accipiant ſacramentum, nullo ſenſu, nulla etiam diſcretionis induſtria id appetere poſſunt. Unde ſicut baptiſmum, quod neſcientibus parvulis, ſine ulla contentione in fide tantum proximorum accipitur: ita & pœnitentiæ donum, quod neſcientibus illabitur, abſque ulla [h] repugnantia inviolabiliter hi, qui illud exceperint, obſervabunt. Si autem quolibet modo pœnitentiam accipiens, hoc ſynodale violaverit inſtitutum, ut vere tranſgreſſor, paternis regulis ferietur. Neque enim iſta inſtituentes ſacerdotes quoſque, ut paſſim & licenter donum pœ-

[g] Forte, quam ſummis.

Ita decretum Concilii Toletani XI. cap. 10.

Hæc eadem fere ſunt in concilio Toletano VIII. c. 7.

[h] repugnantia violationis, *Iſid.*

A nitentiæ non [a] petentibus audeant prorogare, abſolvimus: ſed hos, qui qualibet ſorte pœnitentiam ſuſceperint, ne ulterius ad militare cingulum redeant, religamus. Sacerdos tamen, qui non ſentienti, neque [b] petenti, auſu temerario pœnitentiam dederit, neque ſe exhortatu ejus, qui pœnitentiam accipit, manuum indiciis, vel quibuſlibet aliis evidentibus ſignificationibus invitatum fuiſſe probaverit, unius anni excommunicationis ſententiæ ſubjacebit.

[a] pœnitentibus, *Iſid.*

[b] pœnitenti, *Iſid.*

III.

Vidimus quoſdam & flevimus ex numero culpatorum receptos in gratiam principum, extorres exſtitiſſe a collegio ſacerdotum. Quod denotabile malum illa res agit, quia licentia principalis in quo ſe ſolvi licentius curat, ibi alios alligat; & quos in ſuam communionem videtur ſuſcipere, a communione & pace eccleſiæ eligit ſeparare: ut qui cum illo [c] converſantur, ſola ſacerdotum communione priventur. Et ideo quia remiſſio talium, qui contra regem, gentem, vel patriam agunt, per definitiones canonum antiquorum, [d] in poteſtate ſolum regia ponitur, cui & peccaſſe noſcuntur, [e] adeo nulla ſe deinceps a talibus abſtinebit ſacerdotum communio. Sed quos regia poteſtas, aut in gratiam benignitatis receperit, aut participes menſæ ſuæ effecerit, hos etiam ſacerdotum & populorum conventus ſuſcipere in eccleſiaſticam communionem debebit: ut quod jam principalis pietas habet acceptum, neque a ſacerdotibus Dei habeatur extraneum.

[c] *Iſidor.* converſentur.

[d] *Iſid.* poteſtate ſolum regia punitur.

[e] ab eis nulla ſe deinceps abſtinebit, *Iſid.*

IV.

Majorum inſtitutionibus contraire, & ſanctorum patrum decreta convellere, quid aliud eſt, quam vinculum ſocietatis Chriſti abrumpere, & uſurpatæ præſumptionis licentia ſtatum totius eccleſiæ diſſipare? Proſequente igitur venerabili & ſanctiſſimo viro fratre noſtro Stephano Emeritenſis ſedis epiſcopo, res nobis novellæ præſumptionis uſurpatione ſeſe intulit pertractanda; tanto communionis noſtræ judicio [f] evellenda, quanto & privatis noſcitur auſibus perpetrata. Dixit enim violentia principali ſe impulſum fuiſſe, ut in monaſterio villulæ Aquis, in qua venerabile corpus ſanctiſſimi Pimenii confeſſoris debito quieſcit honore, novam epiſcopalis honoris ordinationem efficeret. Et ideo quia indiſcreto & facillimo aſſenſu, injuſtis Wambæ principis juſſionibus parens, novam & injuſtam illic pontificalis ſedis prælectionem induxit, ubi canonica inſtitutio id fieri omnimoda ratione refellit: prædictus idem vir proſtratus humo, medicamine noſtri præcepti, & ſibi dari veniam petiit, & quid potiſſimum oportet fieri de perſona ejus, qui illic ordinatus fuerat, noſtri oris ſententia decernendum popoſcit. Sed quia veraciter, immo communiter noveramus prædictum principem conſilio levitatis agentem, non ſolum præcepiſſe, ut in prædicto loco Aquis epiſcopus fieret, ſed etiam ita cum conſuetis obſtinationibus definiſſe, ut hic in ſuburbio Toletano in eccleſia Prætorienſi ſanctorum Petri & Pauli, epiſcopum ordinaret: nec non & in aliis vicis, vel villulis ſimiliter faceret: ideo pro tam inſolenti hujuſmodi [g] diſturbationis licentia, quid de hac re haberent canonum inſtituta perlecta ſunt: in primis ex epiſtola Pauli, ubi Tito diſcipulo, ut epiſcopos per civitates conſtituere debeat, præcepit: item ex concilio Nicæno titulo octavo, ubi inter cetera præcipitur, ut in civitate non videantur duo epiſcopi eſſe: item ex concilio Laodiceno, titulo quinquageſimo ſeptimo ubi dicit: Non oportet in vicis, & villulis epiſcopos ordinari, &c. Item ex concilio Africæ ſecundo, titulo quinto, ubi dicit: ut diœceſis quæ epiſcopum numquam habuit, non habeat. Felix epiſcopus Silenſitanus dixit

[f] *Iſid.* convellenda.

S. Aſſentio Pimenio vico Dumienſis epiſcopo in Conc. Toletano IV.

[g] exſtirpationis, *Iſid.*

Eſt ſententia eorum conciliorum Sardicenſis. Laod. 57. Carthag. II. Can. 5.

ANNO CHRISTI 681.

» etiam : Si hoc placet ſanctitati veſtræ, inſinuo, ut
» diœceſes, quæ numquam epiſcopos habuerunt, non
» habeant : vel illa diœceſis, quæ aliquando habuit, ha-
» beat proprium. Secundum autem hanc proſecutionem
» ſanctitatis veſtræ eſt æſtimare, quid fieri debeat. Ge-
» nerlius epiſcopus dixit : Si placet inſinuatio fratris, &
» coëpiſcopi noſtri Felicis, ab omnibus confirmetur.
» Ab univerſis epiſcopis dictum eſt : Placet. Item ex con-
Cod. Eccl. Afric. can. 35. » cilio Africæ tertio, titulo quadrageſimo ſecundo, ubi
» dicitur, ut non accipiat alium epiſcopum plebs, quæ
» in diœceſi ſemper ſubjacuit. Epigonius enim epiſco-
» pus inter cetera ſic dixit : Hoc dico, non debere re-
» ctorem accipere eam plebem quæ in diœceſi ſemper
» ſubjacuit, nec umquam proprium epiſcopum habuit.
» Quapropter ſi univerſo ſanctiſſimo cœtui placet, hoc,
» quod proſecutus ſum, confirmetur. Aurelius epiſco-
» pus dixit : Fratris & conſacerdotis noſtri proſecutio-
» ni non obſiſto : ſed hoc me & feciſſe, & facturum
» eſſe profiteor. Item ex concilio Sardicenſi, ubi inter
Sardic. can. 16. » cetera præcipitur : Licentia danda paſſim non eſt. Si
» enim ſubito, aut vicus aliquis, aut modica civitas, cui
» ſatis eſt unus preſbyter, voluerit ſibi epiſcopum ordi-
» nari, ad hoc ut vile ſcat nomen epiſcopi, & auctori-
» tas, non debent illi ex alia provincia invitati facere
» epiſcopum. Item de ſententia eorum, qui hujuſmo-
» di ordinationes faciunt, vel de his, qui contra hæc in-
» ſtituta canonum ordinantur, ex concilio Tauritano ti-
» tulo ſecundo, ubi dixit : Geſtorum quoque ſeriem
» conſcribi placuit ad perpetem diſciplinam, quod cir-
» ca Octavium, Urſionem, Remigium, & Triſerium
» epiſcopos ſynodus ſancta decrevit : qui in uſurpatione
» quadam de ordinatione ſacerdotum ad invidiam vo-
» cabantur. Quod eat nus his videtur indultum, ut de
» cetero hac auctoritate commoniti nihil uſurpare co-
» nentur ; ſiquidem ea ſe ab hac cauſa excuſatione de-
» fenderint, qua dicerent prius ſe non eſſe conventos.
» Proinde judicavit ſynodus, ut ſi quis ex hoc fecerit
» contra inſtituta majorum, ſciat is qui ordinatus fue-
» rit, ſacerdotii ſe honore privandum : & ille qui ordi-
» naverit, auctoritatem ſe in ordinationibus, vel in con-
» ciliis minime retenturum. Non ſolum autem circa me-
» moratos epiſcopos hæc ſententia prævalebit, ſed etiam
» circa omnes, qui ſimili errore decepti hujuſmodi or-
» dinationes perpetrarunt. His igitur fortiſſimis regulis
» effectum pii operis apponentes, id communi definitione elegimus, ut in loco villulæ ſupradictæ Aquis deinceps ſedis epiſcopalis non maneat, neque epiſco-
» pus illic ultra conſtituendus exiſtat. Hic tamen [b] Cu-
[b] al. Convil-dus. » niuldus, qui contra majorum decreta illic videtur in-
» ſtitutus fuiſſe epiſcopus, nullis canonum erit ad con-
» demnationem ſui ſententiis ulciſcendus : quia non am-
» bitione, ſed principis impulſione illic conſtitit ordina-
» tus. Et ideo hoc illi remedium humanitatis concedi-
» mus, ut in ſede alia decedentis cujuſlibet epiſcopi tranſ-
» ducatur, & prædictus locus ſub monaſtica deinceps
» inſtitutione manſurus, non epiſcopali ultra privilegio
» fretus, ſed ſub abbatis regimine, ſicut hucuſque fuit,
» erit modis omnibus mancipandus. Jam vero de cetero
» generale ponentes edictum, ſi quis contra hæc apoſto-
» lica juſſa, ſi quis contra hæc canonum interdicta ve-
[c] ſed conatus fuerit. » nire [c] conaverit, ut in locis illis epiſcopum eligat fieri,
» ubi epiſcopus numquam fuit, ſit in conſpectu omni-
» potentis Dei anathema : & inſuper tam ordinans,
» quam ordinatus gradum ſui ordinis perdat : quia non
» ſolum antiquorum patrum decreta, ſed & apoſtolica
» auſus eſt convellere inſtituta.

V.

XI. De conſec. Diſt. 1. Relatum eſt nobis. Relatum nobis eſt quoſdam de ſacerdotibus, non tot vicibus communionis ſanctæ gratiam ſumere, quot ſacrificia in uno die videntur offerre ; ſed in uno die, ſi plurima per ſe Deo offerant ſacrificia, in omnibus ſe oblationibus a communicando ſuſpendunt, & in ſola tantum extremi ſacrificii oblatione communionis ſanctæ gratiam ſumunt : quaſi non ſit toties reus [a] illius veri, & ſingularis ſacrificii, quoties participator corporis & ſanguinis Domini noſtri Jeſu Chriſti eſſe deſiterit. Nam ecce apoſtolus dicit : *Nonne qui edunt hoſtias, participes ſunt altaris?* Si ergo qui edunt hoſtias participes ſunt altaris, certum eſt, quod hi qui ſacrificantes non edunt, rei ſunt dominici ſacramenti. Quicumque ergo ſacerdotum deinceps divino altario ſacrificium oblaturus acceſſerit, & ſe a communione ſuſpenderit, ab ipſa, qua ſe indecenter privabit gratia communionis, anno uno repulſum ſe noverit. Nam quale erit illud ſacrificium, cui nec ipſe ſacrificans participaſſe cognoſcitur ? Ergo hoc modis omnibus eſt tenendum, ut quotieſcumque ſacrificans, corpus & ſanguinem Jeſu Chriſti Domini noſtri in altario immolat, toties perceptionis corporis & ſanguinis Chriſti ſe participem præbeat.

ANNO CHRISTI 681.

[a] Ille vero & ſingulari ſacrificio participandum, quoties corporis & ſanguinis Domini noſtri Jeſu Chriſti immolatio facta conſtiterit, *ibid. & mſ. 1. Cor. 10.*

VI.

Illud quoque collatione mutua decernendum nobis occurrit, quod in quibuſdam civitatibus, decedentibus epiſcopis propriis, dum differtur diu ordinatio ſucceſſoris, non minima creatur & officiorum divinorum offenſio, & eccleſiaſticarum rerum naſcitur perditio. Nam dum longe lateque diffuſo tractu terrarum, commeantium impeditur celeritas nuntiorum, quo aut non queat regis auditibus decedentis præſulis tranſitus innoteſci, aut de ſucceſſore morientis epiſcopi libera principis electio præſtolari ; naſcitur ſemper, & noſtro ordini de relatione talium difficultas ; & regiæ poteſtati, dum conſultum noſtrum pro ſubrogandis pontificibus ſuſtinet, injuriosa neceſſitas. Unde placuit omnibus pontificibus Hiſpaniæ atque Galliciæ, ut ſalvo privilegio uniuſcujuſque provinciæ, licitum maneat deinceps Toletano pontifici, quoſcumque regalis poteſtas elegerit, & jam dicti Toletani epiſcopi judicio dignos eſſe probaverit, in quibuſlibet provinciis, in præcedentium ſedibus præficere præſules, & decedentibus epiſcopis eligere ſucceſſores. Ita tamen, ut quiſquis ille fuerit ordinatus, poſt ordinationis ſuæ tempus, infra trium menſium ſpatium, proprii metropolitani præſentiam viſurus accedat : qualiter ejus auctoritate, vel diſciplina inſtructus, condigne ſuſceptæ ſedis gubernacula teneat. Quod ſi per deſidiam, aut neglectum, quilibet conſtituti temporis metas exceſſerit, quibus metropolitani ſui nequeat obtutibus præſentari, excommunicatum ſe per omnia noverit : excepto ſi regia juſſione impeditum ſe eſſe probaverit. Hanc quoque definitionis formulam, ſicut de epiſcopis, ita & de ceteris eccleſiarum rectoribus placuit obſervandam.

XI. Diſt. 63. Cum longe Lateque.

VII.

Omnis diſciplina ſic ſubjectos debet arguere, ut ſpem veniæ non videatur offerre ; nec funditus curvationis inducere jugum, ſed temperantiæ ſemper adhibere conſultum. Et ideo quia legem illam a domino Wambane principe editam, quæ de [b] progreſſione eſt exercitus annotata, hujus principis noſtri & domini Ervigii manſuetudo temperare diſpoſuit ; ideo annuente nobis glorioſo & religioſiſſimo Ervigio principe noſtro, neceſſarium hoc ſanctum concilium definivit, ut hi, qui [c] ſuper prædictam legem teſtificandi dignitatem perdiderant, recepto teſtimonio priſtinæ dignitatis, cauſas exſequi poſſint debitæ actionis ; qualiter nobilitatis ſolitæ titulum reportantes, & quæque de præteritis legitime teſtificare voluerint, licentiæ obtineant votum, & a judicibus nullis prohibitionibus arceantur : hoc videlicet adjicientes, ut ſi quid in præte-

Lib. 2. legum Viſigoth. tit. 2. lib. 2.

[b] prodilione eſt annotata, *ibid.*

[c] per ſuperiorem, *ibid.*

ANNO CHRISTI 681.

ritis teſtificari voluerunt, ſi pro ſola rei infamatione rejecti ſunt, teſtimonio ſuo nupet conquirant, quod in præteritis conquirere potuerant: tantum ſi illo tempore, quo in præteritis ad teſtimonium dicendum vocati ſunt, & ſupradictæ legis inſtitutionibus reprobati, aut aliam criminis notam eos tunc non habuiſſe patuerit, aut tricennium tunc effluxiſſe, cum ad teſtimonium fuerant prolati, hi qui eos reprobaverant manifeſte convicerint.

VIII.

Matth. 5. & 19. *v. XXXII. Quæſt. 1.* Præceptum Domini eſt.

Præceptum Domini eſt, ut excepta cauſa fornicationis, uxor a viro dimitti non debeat. Et ideo quicumque citra culpam criminis prædicti, uxorem ſuam quacumque occaſione reliquerit, quia quod Deus jungit, ille ſeparare diſpoſuit, tamdiu ab eccleſiaſtica communicatione privatus, & a cœtu omnium Chriſtianorum maneat alienus; quamdiu, & ad ſocietatem relictæ conjugis redeat, & partem ſui corporis honeſta lege conjugii ſinceriter amplectatur & foveat. Hi tamen, qui jam admoniti a ſacerdote ſemel & bis terque ut corrigantur, ad tori ſui conjugii noluerint redire conſortium, ipſi ſe ſuis meritis, & a palatinæ dignitatis officio ſeparabunt, & inſuper generoſæ dignitatis teſtimonium, quamdiu in culpa fuerint, amiſſuri ſunt; quia carnem ſuam diſcidii jugulo tradiderunt.

IX.

De Judæorum autem exſecranda perfidia, diſcretis titulorum ſententiis editas noviter a glorioſo principe [a] leges vigilanti ſenſuum intentione perlegimus, diſtricto etiam gravitatis pondere earum inſtituta probavimus: & quia debitæ rationis judicio editæ ſynodali [b] indagatione probatæ ſunt, irrevocabili deinceps judiciorum ordine, pro eorum exceſſibus tenebuntur: id eſt, leges de commemoratione priſcarum legum, quæ in Judæorum tranſgreſſionibus promulgatæ ſunt, atque de novella confirmatione [c] earum. Item ne Judæi, aut ſe, aut ſuos filios, vel famulos a [d] baptiſmo ſubtrahant. Item ne Judæi more ſuo celebrent paſcha, vel carnis circumciſiones exerceant, ac ne Chriſtianum quemquam [e] fide Chriſti dimoveant. Item ne Judæi ſabbata, ceteraſque feſtivitates ritus ſui celebrare præſumant. Item ut omnis Judæus diebus dominicis, & in prænotatis diebus ab opere ceſſet. Item ne Judæi more ſuo dijudicent eſcas. Item ne Judæi ex propinquitate ſui ſanguinis connubia ducant. Item ne Judæi religioni noſtræ inſultantes, ſectam ſuam defendere audeant: ac ne a fide refugientes alibi ſe tranſducant: & ne quilibet refugientes alibi ſuſcipiat. Item ne Chriſtianus a Judæo quodcumque munus contra fidem Chriſti accipiat. Item ne Judæi libros illos legere audeant, quos Chriſtiana fides repudiat. Item ne Judæis mancipia deſerviant vel adhæreant Chriſtiana. Item ſi Judæus Chriſtianum eſſe teſtatur, & ob hoc non velit a ſe rejicere mancipium Chriſtianum. Item profeſſio Judæorum, quomodo unuſquiſque ad finem veniens, indiculum profeſſionis ſuæ conſcribere debet. Item conditiones Judæorum, ad quas jurare debeant hi, qui ex eis ad fidem venientes, profeſſiones ſuas dederint. Item de Chriſtianis mancipiis Judæorum, quæ ſe non prodiderunt Chriſtiana, ſive de publicatoribus eorum. Item ne Judæi, a quolibet poteſtate accepta, extra regiam ordinationem Chriſtianum quemquam impetere, plectere, vel diſtringere audeant. Item ut ſi Judæorum ſervi, necdum adhuc converſi ad Chriſti gratiam convolaverint, libertati donentur. Item ne Judæi adminiſtratorio uſu ſub ordine villicorum, atque actorum Chriſtianam familiam regere audeant: & de damnis eorum, qui iis talia ordinanda injunxerint. Item ut Judæus ex aliis provinciis, vel territoriis ad regni noſtri ditionem pertinentibus veniens, epiſcopo loci, vel ſacerdoti ſe præſentare non differat: [a] vel quid huic in toto obſervari conveniat. Item qualiter concurſus Judæorum diebus inſtitutis ab epiſcopo fieri debeant. Item, ut quicumque Judæum ſecum [b] obſequentem habuerit, expetente ſacerdote eum apud ſe retinere non audeat. Item ut cura omnis [c] diſtinguendi Judæos, ſolis ſacerdotibus debeatur. Item de damnis ſacerdotum, vel judicum, qui in Judæis inſtituta legum adimplere diſtulerint. Item ne judices quidquam de Judæorum exceſſibus extra ſacerdotum conniventiam judicare præſumant. Item ut [d] epiſcopi immunes habeantur a damnis, cum eorum preſbyteri, ea, quæ ipſi non correxerint, ad eos non remiſerint corrigenda. Item de reſervata principibus miſerendi poteſtate, in his, qui converſi ad fidem Chriſti veraciter fuerint. Item ut epiſcopi omnes Judæis ad ſe pertinentibus libellum de ſuis editum erroribus tradant: & ut profeſſiones eorum, vel conditiones in ſcriniis eccleſiæ condant. Quarum omnium legum promulgatio gravida, ſicut ſynodali judicio comprobata, ita generali omnium noſtrorum definitione in eorum erit deinceps exceſſibus [e] excernenda.

X.

17. XVII. Quæſt. 4. Diſtinxit ſuperbia.

Pro his qui quolibet metu, vel terrore eccleſiam appetunt, conſentiente pariter & jubente glorioſiſſimo domino noſtro Ervigio rege, hoc ſanctum concilium definivit, ut nullus audeat confugientes ad eccleſiam, vel reſidentes inde abſtrahere, aut quodcumque nocibilitatis, vel damni, ſeu ſpolii reſidentibus in loco ſancto inferre: ſed eſſe potius his ipſis, qui eccleſiam petunt, per omnia licitum in triginta [f] paſſibus ab eccleſiæ januis progredi: in quibus triginta paſſibus, uniuſcujuſque eccleſiæ, in toto circuitu reverentia defendetur: ſic tamen, ut hi, qui ad eam confugiunt, in extraneis, vel longe ſeparatis ab eccleſia domibus nullo modo [g] obcellentur. Sed in hoc triginta paſſuum numero, abſque domorum extrancarum receptaculis, [h] progrediendi aditum obtinebunt: qualiter, & requiſitæ naturæ uſum debitis expleant locis: & nullo teneantur eventu neceſſitudinis, qui dominicis ſe defendendos commiſerint clauſtris. Si quis autem hoc decretum violare tentaverit, & eccleſiaſticæ excommunicationi ſubjaceat, & ſeveritatis regiæ feriatur ſententia. Ipſos tamen, qui ad eccleſiam refugium fecerint, ſi juxta priſcorum canonum inſtituta, hi qui eos repetunt ſacramenta reddiderint, & ſacerdos eccleſiæ ipſius ab eccleſiæ foribus non abſtraxerit; aut fuga talium ſi evenerit, ſacerdoti quærenda eſt; aut damnorum ſententia, ſecundum electionem principis, hujuſmodi ſacerdotibus irroganda.

XI.

Præcepta Domini ſunt dicentis: *Non facies tibi ſculptile, neque omnem ſimilitudinem, quæ eſt in cælo deſuper, & quæ in terra deorſum, nec eorum quæ ſunt in aquis ſub terra: non adorabis ea, neque coles.* Item: *Qui immolat diis, occidetur, præterquam Domino ſol.* Item: *Vir, aut mulier, qui faciunt malum in conſpectu Domini Dei tui, & tranſgrediuntur pactum illius, ut vadant, & ſerviant diis alienis, & adorent eos, ſolem & lunam, & omnem militiam cæli, quæ non præcepi, & hoc tibi fuerit nuntiatum, audienſque inquiſieris diligenter, & verum eſſe repereris, & abominatio facta eſt in Iſraël: educes virum, ac mulierem, qui rem ſceleratiſſimam perpetrarunt, ad portas civitatis tuæ, & lapidibus obruentur.* Præcepta hæc Domini non in ultione, ſed in terrore delinquentium apponentes, non mortis per hæc ſententiam promulgamus; ſed cultores idolorum, veneratores lapidum, accenſores ſacularum, & excolentes ſacra fon-

Exod. xx.

Exod. xx.

Deut. xv.

[a] *Habemus annot. hæ leges lib. Legum Viſigothorum, tit. 2. l. 1.*

[b] *diligentiora, Iſid.*

[c] *earum. Item de blaſphemoratoribus ſanctæ Trinitatis. Item. Iſid.*

[d] *baptiſmi gratia, Iſid.*

[e] *dimoveant, Iſidor.*

[f] *Iſid. paſſus.*

[g] *obſecdant, al obcelentur, Iſid.*

[h] *progrediendi, Iſid.*

17. Diſtinct. 54. Lib Judæorum ſervi.

ANNO CHRISTI 681.

Concilium Toletanum XVII. cap. 7. Apoc. 6.

tium vel arborum; admonemus, ut agnoſcant, quod ipſi ſe ſpontaneæ morti ſubjiciunt, qui diabolo ſacrificare videntur: mortis enim nomine diabolus appellatur; ſicut de eo ſcriptum eſt: *Et erat illi nomen mors.* Ac proinde omne ſacrilegium idololatriæ, vel quidquid illud eſt contra ſanctam fidem, in quo inſipientes homines captivati diabolicis culturis inſerviunt, ſacerdotis vel judicis inſtantia [a] inventa hæc ſacrilegia eradantur, & exterminata truncentur. Eos vero qui ad talem errorem concurrunt, & verberibus coërceant, & onuſtos ferro ſuis dominis tradant. Si tamen domini eorum per jurisjurandi atteſtationem promittant, ſe eos tam ſolicite cuſtodire, ut ultra illis non liceat tale nefas committere. Quod ſi domini eorum nolunt hujuſmodi reos in fide ſua ſuſcipere; tunc ab eis, a quibus coërciti ſunt, regis conſpectibus præſententur: ut principalis auctoritas liberam ſe talibus donandi poteſtatem obtineat. Domini tamen eorum, qui nuntiatos ſibi talium ſervorum errores ulciſci [b] diſtulerint, excommunicationis ſententiam perferant; & jura ſervi illius, quem coërcere nolunt, ſe amiſiſſe cognoſcant. Quod ſi ingenuorum perſonæ his erroribus fuerint implicatæ, & perpetua excommunicationis ſententia feriantur, & arctiori exſilio ulciſcantur.

[a] *Ibid.* Inventum, ut ſacrilegia, *&c.*

[b] nolentes, *Ibid.*

XII.

Placuit huic [c] venerando concilio, ut juxta [d] priorum canonum inſtituta, epiſcopi ſingularum provinciarum annis ſingulis in unaquaque provincia Kalendis Novembribus concilium celebraturi conveniant. Quiſquis autem in prædictis Kalendis Novembribus pro celebratione ſynodi venire diſtulerit, excommunicationi debitæ ſubjacebit.

[c] ſancto, *Ibid.*

[d] priorum canonum inſtituta, epiſcopi ſingularum provinciarum annis ſingulis pro Venerabili concilio inſtituta, annis *Ibid.*

XIII.

Præmiſſis his omnibus ſynodalibus geſtis, quæ honeſto decretorum fine complevimus, perpetuum his robur per manuum noſtrarum ſubſcriptionem annectimus, dantes [e] in his gloriam & honorem immortali Deo & Domino noſtro: quo inſpirante & determinationis noſtræ ſententia viguit, & probitas cauſarum honeſto fine complevit. [f] Cujus ſanctæ Trinitatis poſcimus inenarrabile numen & glorioſam ineffabilis potentiæ majeſtatem, ut det amatori Chriſti ſereniſſimo domino noſtro atque amantiſſimo Ervigio principi, cujus juſſu ad hunc meruimus advocari conventum, imperare clementer, regnare feliciter, habere de clementia fructum, obtinere de juſtitia præmium, de pietate trophæum: quo & hic invictus victor hoſtium ſemper appareat, & poſt diuturna hujus ævi curricula, ad regnum æternæ vitæ cum ſuis omnibus coronandus perveniat: præſtante Deo & Salvatore Jeſu Chriſto Domino, qui cum Deo Patre & Spiritu ſancto unus in Trinitate vivit & glorificatur Deus in ſæcula ſæculorum. Amen.

[e] pro *Ibid.*

[f] unde, *Ibid.*

Conſummatum eſt hoc ſanctum concilium die octava Kalendarum Februariarum, anno feliciter primo ſereniſſimi atque clementiſſimi domini noſtri Ervigii regis, æra DCCXIX.

Interfuerunt huic ſancto Toletano XII. concilio pontifices numero triginta quinque.

SUBSCRIPTIONES.

Epiſcopi.

Ego Julianus indignus urbis regiæ Toletanæ ſedis epiſcopus, hæc ſynodica inſtituta a nobis edita ſubſcripſi.

Ego Julianus Dei gratia Spalenſis eccleſiæ ſedis epiſcopus, hæc ſynodica inſtituta a nobis edita, ſubſcripſi.

Ego Liuba Bracarenſis ſedis eccleſiæ epiſcopus, ſimiliter.

Ego Stephanus Emeritenſis ſedis epiſcopus, &c.

Ego Aſphalius [a] Abelenſis eccleſiæ epiſcopus, &c.

[a] Forte, Abuſalenſis

Ego Leander eccleſiæ Illicitanæ epiſcopus, &c.

Ego Palmarius eccleſiæ Urcitanæ epiſcopus, &c.

Ego Concordius Palentinæ ſedis epiſcopus, &c.

Ego [b] Recilla indignus Accitanæ eccleſiæ epiſcopus, &c.

[b] *Ibid.* Riccila.

Ego Simpronius indignus Segobrienſis eccleſiæ epiſcopus, &c.

Ego Speraindeo Italicenſis ſedis epiſcopus, ſimiliter ſubſcripſi.

Ego Geta Eliplenſis eccleſiæ epiſcopus, &c.

Ego Memorius Arcavicenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Ego Tructemundus Elborenſis ſedis epiſcopus, &c.

Ego Iſidorus Setabitanæ eccleſiæ epiſcopus, &c.

Ego Gaudentius Valerienſis eccleſiæ epiſcopus, ſimiliter.

Ego Deodatus Segobienſis eccleſiæ epiſcopus, &c.

Ego Genetus Tudenſis eccleſiæ epiſcopus, &c.

Ego Froaricus Portucalenſis eccleſiæ epiſcopus, &c.

Ego Felix Irienſis eccleſiæ epiſcopus, ſimiliter.

Ego [c] Antonianus Baſitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſimiliter.

[c] al. Antonius

Ego Proculus Bigaſtrenſis eccleſiæ epiſcopus, ſimiliter.

Ego [d] Acula Caurienſis eccleſiæ epiſcopus, ſimiliter.

[d] al. Aula

Ego [e] Reparatus Veſenſis eccleſiæ epiſcopus, ſimiliter.

[e] al. Separatus

Ego Providentius Salmanticenſis eccleſiæ epiſcopus, ſimiliter.

Ego Siſebaldo Tuccitanæ eccleſiæ ſedis epiſcopus, ſimiliter.

Ego [f] Argibudo Eliberitanæ eccleſiæ ſedis epiſcopus, ſimiliter.

[f] al. Argibodo

Ego Ella Segontienſis eccleſiæ epiſcopus, ſimiliter.

Ego Siberitanus Oxomenſis eccleſiæ epiſcopus, ſimiliter.

Ego Joannes Pacenſis eccleſiæ epiſcopus, &c.

Ego Theodulfus Aſtigitanæ eccleſiæ epiſcopus, &c.

Ego Samuel Malacitanæ eccleſiæ epiſcopus, &c.

Ego Gundulfus Lameconſis eccleſiæ epiſcopus, ſimiliter.

Ego Euphraſius Lucenſis eccleſiæ epiſcopus, &c.

Ego [g] Theudetacus Aſſidonenſis eccleſiæ epiſcopus, &c.

[g] al. Theodemus

Abbates.

Valdreudus abbas.

Florentius abbas.

Gratinus abbas.

Fauſtinus abbas.

Vicarii epiſcoporum.

Ego Annibonius preſbyter, [h] agens vicem domini & pontificis mei Gildemeri epiſcopi Complutenſis eccleſiæ, ſubſcripſi.

[h] al. tenens

Ego Vincentius preſbyter, agens vicem domini & pontificis mei Felicis epiſcopi Danienſis eccleſiæ, ſubſcripſi.

Aſturius diaconus, agens vicem domini & pontificis mei Hoſpitalis epiſcopi Valentinæ eccleſiæ, ſubſcripſi.

Viri illuſtres officii palatini.

Ego Seſullus hæc ſtatuta, quibus interfui, annuens ſubſcripſi.

Ego Reccaredus ſimiliter ſubſcripſi.

Ego Witiſſa ſimiliter ſubſcripſi.

Ego Wimar ſimiliter ſubſcripſi.

ANNO CHRISTI 681.

Ego Theudila ſimiliter ſubſcripſi.
Ego Oſtrulphus ſimiliter ſubſcripſi.
Ego Salamirus ſimiliter ſubſcripſi.
Ego Theudefredus ſimiliter ſubſcripſi.
Ego Egiſeberinus ſimiliter ſubſcripſi.
Ego Theudulphus ſimiliter ſubſcripſi.
Ego Ildigiſus ſimiliter ſubſcripſi.
Ego Vitulus ſimiliter ſubſcripſi.
Ego Ella ſimiliter ſubſcripſi.
Ego Adilegus ſimiliter ſubſcripſi.
Ego Atanefus ſimiliter ſubſcripſi.

Edita lex in confirmatione concilii Toletani ſub die VIII. Kalendas Februarii, anno feliciter primo gloriæ noſtræ.

In nomine domini Flavius Ervigius rex.

[a] ac regni, *ibid.*

MAgna ſalus populi gentiſque noſtræ [a] regno conquiritur, ſi hæc ſynodalium decreta geſtorum, ſicut pio devotionis noſtræ ſtudio acta ſunt, ita inconvulſibilis noſtræ legis valido oraculo confirmentur; ut quod ſereniſſimo noſtræ celſitudinis juſſu, a venerandis patribus, & clariſſimis palatii noſtri ſeniоribus, diſcreta titulorum exaratione eſt editum, præſentis legis hujus noſtræ edicto ab æmulis defendatur. Eſt enim hæc ipſa definitio canonum ſub iſto notata ordine titulorum; id eſt, de agnita & confirmata prælectione faſtigii principalis in nomine noſtræ ſerenitatis. Item de his qui pœnitentiam non ſentientes accipiunt. Item de culpatorum receptione, vel communione apud eccleſiam. Item ut in locis ubi epiſcopus non fuit, numquam epiſcopus ordinetur. Item de quorumdam conſuetudine ſacerdotum ferdiſſima, qui oblatis Deo per ſe ſacrificiis non communicant. Item de conceſſa Toletano pontifici generalis ſynodi poteſtate. Ut epiſcopus alterius provinciæ, cum conniventia principum, in urbe regia ordinetur. Item de recepto teſtimonio perſonarum, quæ per legem, quæ de promotione exercitus facta eſt, teſtificandi licentiam A perdiderunt. Item de his, qui uxores ſuas divortio intercedente relinquunt. Item de confirmatione legum, quæ in Judæorum nequitiam promulgatæ ſunt, juxta earumdem legum præfixum ordinem titulorum, qui in eorum canone annumerantur. Item de his, qui ad eccleſiam confugium faciunt. Item de cultoribus idolorum. Item de indicto temporis conſtituti, quo debeat concilium celebrari. Item concluſio definitionum, in qua & Deo gratiæ referuntur, & pro principe exoratur.

ANNO CHRISTI 681.

Quibus omnibus ſynodalibus geſtis decretis atque peractis, & debitam reverentiam honoris impendimus, & patulum auctoritatis noſtræ vigorem his innectere [a] procuramus. Ideoque præmiſſas has conſtitutiones ſynodicas a præſenti die, vel tempore, id eſt, ab octavo Kalendas Februarii, anno primo regni noſtri, nullus audeat contemnere; nullus etiam præterire; nemo earumdem conſtitutionum audeat jura convellere; nullus temerator hæc decreta [b] ſubvertet, nemo illicitator, vel contemptor vigorem his inſtitutionibus ſubtraher; ſed generaliter per cunctas regni noſtri provincias, hæc canonum inſtituta noſtræ gloriæ temporibus acta, & auctoritatis debitæ faſtigio præpollebunt; & irrevocabili judiciorum exercitio, prout conſtitutæ ſunt, in omnibus regni noſtri provinciis celebres habebuntur. Si quis autem hæc inſtituta contemnat, contemptorum ſe noverit damnari ſententia: id eſt, ut juxta voluntatem noſtræ gloriæ, & excommunicatus a cœtu noſtro reſiliat, & inſuper decimam partem [c] rei ſuæ fiſci partibus ſociandam amittat. Quod ſi nihil habuerit facultatis, unde prædictam compoſitionem perſolvere poſſit, abſque [d] aliquo infamio ſui, quinquaginta eum oportebit ictibus [e] verberari. Edita lex in confirmatione concilii [f] Toleto, ſub die VIII. Kalendarum Februariarum, anno feliciter primo regni gloriæ noſtræ.

In nomine Domini Flavius Ervigius rex, hoc legis noſtræ edictum in confirmatione hujus concilii promulgatum, ſubſcripſi.

[a] properamus, *ibid.*

[b] ſubvertere, *ibid.*

[c] facultatis, *ibid.*

[d] aliqua infamia, *ibid.*

[e] verberari, ut ſemper infamis permaneat. *ibid.*

[f] Toletani, *ibid.*

CONCILIUM ROTOMAGENSE,

In quo monaſterii Fontanellenſis inter cetera editum eſt privilegium.

ANNO CHRISTI 682.

Sirmondus poſuit annum 681. Labbeus emendat 692. rectiusque in ipſo Actu legendum 691. pro 681. Indict. V pro X annum Theoderici XIII. pro XVI & Anſberti an. I. pro V. Ang. Godeau, O. Simondi ann. 695.

IN hac ſynodo multa eccleſiæ utilia conſtituta fuiſſe teſtatur Aigradus monachus in vita ſancti D *Anſberti epiſcopi, Rotomagenſis, qui ſynodo præfuit, & primus ſubſcripſit privilegio Fontanellenſi: cujus nempe privilegii occaſione, ſynodi meminit Aigradus in hac verba:* Facta eſt, *inquit*, hæc privilegii auctoritas ſub anno dominicæ incarnationis DCXXCII. indictione X. qui erat annus præfati glorioſi regis Theoderici XVI. & præfati venerandi præſulis V. in ſynodo generali Rotomago urbe, ubi plurima Deo accepta, & ſanctæ eccleſiæ utilitatibus profutura diſputata ſunt. Adfuerunt quoque & ſancti pontifices, aliique venerabiles viri, ab ipſo præſule evocati, quorum ſubter tenentur nomina aſcripta. Anſbertus epiſcopus urbis Rotomagenſis huic concilio præfuit & ſubſcripſit. Ratbertus epiſcopus, Regulus epiſcopus, Airardus epiſcopus Carnotenæ urbis, Anſoaldus epiſcopus Pictavenſis urbis, Aquilinus epiſcopus [a] Ebroïcæ urbis, Cadoënus epiſcopus, [b] Harmonius epiſcopus, Salvius epiſcopus, Deſiderius epiſcopus, Fulcrannus epiſcopus, Joannes epiſcopus, Willebertus epiſcopus, Gerebaldus epiſcopus Bajocaſſinæ urbis, Taurinus epiſcopus, Aunobertus epiſcopus Sagienſis urbis. Celſus abba, Audomarus abba, [c] Secladio abba, Boſochindus abba. Gerardus [d] glorioſus vicedominus antefati magni pontificis. Ermentrannus, Ferrocinctus & [e] Fortianus archidiaconi venerandi. Aderat quoque preſbyterorum & diaconorum circumadſtantium magnus numerus. Ragnomirus lector hujus ſancti concilii geſta, & hujus privilegii auctoritatem, ipſo ſancto pontifice jubente, recognovit & ſubſcripſit. [f] *Quodnam autem ejuſmodi privilegium eſſet, idem auctor paulo ſuperius his verbis ſignificat:* Privilegii ſui auctoritatem eidem edidit, ut per ſuccedentia tempora (ſecundum ſancti patris [g] Benedicti regulam, & ut præcedentium regum, Clodovei videlicet & Clotharii, ſimulque Childerici & Theoderici privilegiorum auctoritates docent) ex ſemetipſis ſibi perennibus temporibus abbatem eligerent. In qua etiam juſtæ alligationis verbo præſentes futuroſque, qui ibidem domino militaturi erant, conſtringit, ut ſicuti ſub ejus regimine, ita & deinceps & ipſi & poſteri eorum ſecundum regulam ſancti patris Benedicti fideliter Chriſto deſervirent. Quod ſi aliquando, peccatis

[a] al. Ebroïcinæ.

[b] al. Arnoïnus, ſive Arnoldus al. mſ. Arnonius.

[c] al. Scaldio.

[d] al. Genardus.

[e] al. Fortunatus.

[f] Hæremus Sirmondum: quæ ſequuntur, ex Binio excerpſa

[g] Reg. S. Bened. cap. 64.

peccatis exigentibus, aut negligentia paſtorali a via rectitudinis & obſervatione regulæ ſancti Benedicti in futuro deviare conarentur, aut cogerentur: tunc convocatio ſanctorum ſacerdotum, reliquorumque militum Chriſti unanimiter fieret, eorumque per con- A ſilium in priſtinum reducerentur ſtatum. Si vero hac pontificali auctoritate poſtpoſita, qualibet cavillatione ſiniſtram elegiſſent vitam ac converſationem tenere, ſub vinculo anathematis æternaliter ſe damnandos ſcirent.

LEONIS II. PAPÆ EPISTOLÆ.

I.

AD CONSTANTINUM IMPERATOREM.

Exemplar relationis miſſæ a Leone ſanctiſſimo & beatiſſimo Papa ſenioris Romæ ad Conſtantinum piiſſimum & Chriſti amatorem Imperatorem, confirmantis & approbantis quæ in ſancto & univerſali ſexto concilio geſta ſunt & definita.

Piiſſimo & tranquilliſſimo domino victori & triumphatori, filio dilecto Dei & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti Conſtantino Imperatori, Leo epiſcopus ſervus ſervorum Dei.

REgi regum, in cujus poteſtate ſunt regna mundi, pulilli cum magnis gratias agimus, qui ita in vobis terrenum contulit regnum, ut cæleſtia vos magis ambire concederet. Plus eſt enim, &c. *Exſtat ſupra ad calcem ſexta ſynodi Conſtantinopolitanæ actione 18. ſupra, pag. 1470. B.*

II.

AD EPISCOPOS HISPANIÆ.

Sexti generalis concilii actâ narrat, in quo damnatis hæreticis, Catholica fidei definitio de duabus in Chriſto voluntatibus & operationibus promulgata fuit, quam tranſ- D mittit omnibus manifeſtandam, cuique ipſi epiſcopi ſubſcribere debeant.

Dilectiſſimis fratribus univerſis eccleſiarum Chriſti præſulibus per Hiſpaniam conſtitutis, Leo.

Reminiſcuntur autem etiam hanc epiſtolam cum aliis ſeptuaginta ſynodi patres miſſi.

CUm diverſa ſint hominum ſtudia, quibus humana diſpenſari creditur vita, unum eſt tamen pietatis officium, quod poteſt ad æternæ vitæ perducere quæſtum & meritum; in quo omnem conſortem fidei Chriſtianæ æquum eſt ſtudere: cui nempe Spiritus ſancti dignatio ſuæ gratiæ inſpirat affectum: & inoffenſum demonſtrat operum bonorum effectum, quia *Spiritus* (ut Dominus docet) *ubi vult ſpirat, & vocem ejus audis:* & quia ejus eſt incomprehenſibilis gratia, connectit & perhibet, *& neſcis unde veniat.* Scientes igitur ac ſatisfacti, quia eſt in vobis Chriſtianæ religionis flagrans ſtudium, ulniſque ſpiritualibus amplectimini ſemina cæleſtis doctrinæ, & evangelicæ atque apoſtolicæ traditionis in vobis fructificat fervor & putitas, pro qua hæc ſancta eccleſiarum omnium mater apoſtolica ſedes uſque ad victimam defudavit ſemper & defudat; & prius (ſi hoc divina majeſtas cenſuit) animam a corpore temporaliter deligit ſequeſtrari, quam proditione ſacrilega ſe a confeſſione veridica pro temporali delectatione vel afflictione ſejungi. Quia citra hanc ſicut æternæ beatitudinis præmium, quam ſanctis ſuis Dominus præparavit, adipiſci non ſuppetit; ita, quod lugubriter

Joan. 3.

B ejulandum eſt, a Deo vivo & vero per errorem falſidici dogmatis factum extorrem æternis cruciatibus evenit mancipari. Sed quia nunc per gratiam Dei Chriſtianiſſimo filio noſtro Conſtantino Imperatore regnante (quem ad hoc pietatis officium elegit atque prælegit ſuperna clementia) rectæ confeſſionis atque apoſtolicæ traditionis fulgor hæreticæ praviratis expulſa caligine per totum orbem terrarum veluti clarum jubar effulſit: & pax atque concordia veritatis inter cunctos eccleſiarum Chriſti præſules regnat de pacifica in Chriſtum confeſſione deſcendens, qui pax vera & ſalutaris eſt, per quem reconciliamur ad Deum. Sciat veſtra ſincericas, & Chriſtianis omnibus innoteſcant Dei omnipotentis mira magnalia: quia C in Conſtantinopolitana urbe clementiſſimus noſter, immo beati Petri apoſtoli filius Imperator, armatus zelo Dei, ac deſiderio pietatis accenſus, epiſcopis ex totius mundi partibus aggregatis, quod ex multo tempore fideliter cupiebam, dum cenſuit majeſtas ſuperna, per nuper elapſam nonam indictionem explevit. Univerſale itaque ſanctum ſextum concilium celebratum eſt: ad quod celebrandum ex prædeceſſoris noſtri apoſtolicæ memoriæ domini Agathonis Papæ perſona preſbyteri diaconique directi ſunt. De diverſis autem conciliis huic ſanctæ apoſtolicæ ſedis, cujus miniſterio fungimur, ſubjacentibus, archiepiſcopi ſunt a nobis deſtinati: qui cum pio principe ſimul & omnibus qui ejus mandato convenerunt eccleſiarum præſulibus præſidentes ac conſidentes, primum quidem ſancta quinque univerſalia concilia, & venerabiles eccleſiæ Patres, quorum libri ac teſtimonia hinc fuerant deſtinata, cum tomo dogmatico apoſtolicæ memoriæ noſtri deceſſoris domini Agathonis Papæ atque pontificis, & reſponſis totius noſtræ ſynodi, pro confirmatione duarum naturalium voluntatum & operationum in uno Domino noſtro Jeſu Chriſto, & condemnatione eorum qui aliter docuerunt vel crediderunt: & hæc ſingula relegerunt ac retractarunt. Et quia quæ Dei ſunt cum ejus timore atque amore ſcrutati ſunt, ejus nutu [a] vere per eos confeſſionis ſin- [a] *Lege, veræ.* ceritas demonſtrata ac confirmata eſt: erga quod ſynodalis definitio dictis apoſtolicorum virorum conſona proteſtatur; ex quibus veſtram ſatisfieri dilectionem confidimus. Qui vero adverſum apoſtolicæ traditionis puritatem perduelliones exſtiterant, abeuntes quidem æterna condemnatione mulctati ſunt: id eſt, Theodorus Pharanitanus, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, Petrus Conſtantinopolitani, cum Honorio, qui flammam hæretici dogmatis, non ut decuit apoſtolicam auctoritatem, incipientem extinxit, ſed negligendo confovit. Qui vero ſuperſtites ad veritatis confeſſionem per medelam pœnitentiæ converti noluerunt, de præſulari ac ſacerdotali gradu dejecti ſunt: id eſt, Macarius ex Antiocheno præſule, cum Stephano ex abba preſbytero ejus diſcipulo, immo erroris hæretici incentore; & quodam ſene Polychronio ex abba preſbytero, novo Simone: qui merito de eccleſiis Chriſti, ut mercenarii infideles

expulsi, quorum noxii successores & perversores exstiterant, & huc exsules deportati sunt; ut reatus sui & blasphemiarum in Deum opprobria recognoscant, sub contemptum ac denotationem fidelium omnium constituti. Et quia quæque in Constantinopolitana urbe universali concilio currente celebrato gesta sunt, propter linguæ diversitatem, in Græco quippe conscripta sunt, & necdum in nostrum eloquium examinate translata; definitionem interim ejusdem sancti sexti concilii & acclamationem, quod prosphoneticus dicitur, totius concilii factam ad piissimum principem, pariterque edictum clementissimi Imperatoris ad omnium cognitionem ubique directum, in Latinum de Græco translatum, per latorem præsentium Petrum notarium regionarium sanctæ nostræ ecclesiæ, vestræ dilectioni direximus; etiam acta totius venerandi concilii directuri, dum fuerint climate transfusa, si hoc & vestra bonis studiis fervens caritas delectatur. Hortamur proinde vestram divinis ministeriis mancipatam in fidei veritate concordiam, ut summam sedulitatem atque operam præbeatis, patribusque laboribus accingamini pro amore atque timore Dei, Christianæque profectu religionis, & apostolicæ prædicationis puritate: ut per universos vestræ provinciæ præsules, sacerdotes, & plebes, per religiosum vestrum studium innotescat, ac salubriter divulgetur, & ab omnibus reverendis episcopis una vobiscum subscriptiones in eadem definitione venerandi concilii subnectantur. Ac sic profecto in libro vitæ properans unusquisque Christi ecclesiarum antistes suum nomen adscribere, ut in unius evangelicæ atque apostolicæ fidei consonantia nobiscum & cum universali sancta synodo per suæ subscriptionis confessionem tamquam præsens spiritu conveniat: quatenus Domino nostro Jesu Christo, cum in glorioso ac terribili potentatu ad judicandum advenerit, cum titulo orthodoxæ confessionis occurrens consortem se traditionis apostolicæ per manus suæ demonstret signaculum. [a] Ut dum apostolorum Christi quoque confessionem zelo veræ pietatis amplectitur, beato consortio perfruatur: revolvens semper in cordis arcanis sententiam Domini prædicantis: *Qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor eum coram Patre meo, qui in cælis est.* Quia & nos, qui licet imperes, vicem tamen Apostolorum principis fungimur, dum [b] vestrarum subscriptionum paginas cum Dei præsidio per latorem præsentium suscepimus, has apud beati Petri apostolorum principis confessionem deponimus: ut eo mediante atque intercedente, a quo Christianæ fidei descendit vera traditio, offeratur Domino Jesu Christo, ad testimonium & gloriam ejus mysterium fideliter confitentium ac subscribentium; qui veræ de se confessionis præconium, quod per tot temporum lapsus hæreticis opprimebatur insidiis, ex inperato per sedulum pii principis studium, claræ veritatis radiis ubique concessit fulgescere. Oblata itaque salutis opportunitate, ut vere divinum munus efficaci sedulitate fructuosum vos hortamur ostendere, ut gloria vobis ante Deum accrescat de conscientiæ puritate. Deus vos incolumes custodiat, dilectissimi fratres.

[a] *Cardin. de Aguirre legit ex mſ.* Ut cum Apostolorum Principibus, quorum confessionem, &c. *Matth. 10.*

[b] *Card. de Aguirre, ex mſ.* vestras subscriptiones in paginis.

III.

AD QUIRICUM EPISCOPUM.

Petrum a se cum epistola fuisse destinatum scribit, qui synodi definitionem & quædam munera defert.

Dilectissimo fratri Quirico, Leo.

AD cognitionem vestræ dilectionis deducimus, quod latorem præsentium Petrum, notarium regionarium sanctæ nostræ ecclesiæ, illic properavimus destinare cum tractoria ad omnes una nobiscum Christi ecclesiarum antistites; simul etiam ad præcellentissimum atque Christianissimum regem filium nostrum, [a] ad gloriosum comitem, contradictaque facientes eidem responsa circa definitionem venerabilis synodi, quæ per nonam nuper elapsam indictionem in Constantinopolitana urbe cum Dei præsidio pro stabilitate orthodoxæ nostræ fidei celebrata est: acclamationem quoque reverendissimorum episcoporum in ea conventientium, & edictum piissimi filii nostri atque clementissimi Imperatoris: cui pro Dei ministerio, quod suscepimus, & rectitudine apostolicæ fidei, (per quam salvari tam nos, quam commissas nobis animas præstolamur) providentiam atque concursum omnem exhibeat vestra in Christo dilectio, ut pro flagrantibus studiis evangelicæ atque apostolicæ fidei, æternæ beatitudinis cum beatis Christi apostolorum principibus habere consortium mereamini. Deus te incolumem custodiat, dilectissime frater. Benedictionis itaque gratia crucem, clavem habentem de sacris vinculis auctoris nostri beati Petri apostoli, tuæ dilectioni direximus: ut præsulare meritum Dei & proximi caritas vinciat: & per vexillum salutiferæ [b] crucis, Christo, qui in ea suspensus est, totius corporis membra clavis divinorum mandatorum obstringat: [c] ut signaculo communitum, reseratis jannis regni cælestis, apostolorum princeps ad secum perfruendum beatitudine æterna suscipiat.

Nullus est Quirinus inter episcopos Concilii Tolet. XII. anno 681. vel XIII. anno 683.

[a] *Cardin. de Aguirre, ex mſ. sic emendat:* ad gloriosumque Comitem: conterendi quoque facientes, &c.

[b] *Cardin. de Aguirre, ex mſ.* crucis Christi.

[c] *Cardin. de Aguirre, ex mſ.* ut tali signaculo.

IV.

AD SIMPLICIUM COMITEM.

Narrat acta concilii: definitionem transmittit, cui episcopi subscribant: petens, ut ea in sua ditione omnibus innotescere curet.

Domino glorioso filio Simplicio comiti, Leo episcopus servus servorum Dei.

CUm sit vestræ salutis remedium vera in Deum confessio ex apostolica traditione descendens, cum qua beati martyres temporalia detestantes, & æternæ vitæ præmia meruerunt: pro qua probatissimi sanctæ ecclesiæ patres atque doctores diversa certamina & immensas afflictiones perpessi animam tradere, quam fidem veram prodere, delegerunt: ex quorum regulari doctrina, quam nunc usque hæc sancta Christi ecclesia ab ejus apostolorum principe constructa atque præstructa prædicare cognoscitur, & per apostolicos successores Salvatoris institutio per Dei gratiam ad nos usque perrigit, sed & præcessorum nostrorum pro ejus stabilitate nimium desudavit instantia. Verum post tot certamina & afflictiones innumeras diversis temporibus a veræ fidei infestis effectas, tandem superna clementia cor imperiale cælesti gratia præservans, & fervore suæ gratiæ ad indicandam veræ pietatis integritatem accedens, de diversis mundi partibus nuper concilium universale congregari disposuit: in quo etiam legati hujus sanctæ apo-

Hujus nomen non invenitur inter comites concilio Toletano XIII. subscripsisse.

ſtolicæ eccleſiæ (quam divina dignatione diſpenſandam ſuſcepimus) [a] & conciliorum & eidem ſubjacentium reſponſales, una cum ſereniſſimo filio noſtro Imperatore pietatis inſignibus & infulis redimito, in eodem ſacro concilio convenientes, ex ſcriptis pontificalibus ſanctorum patrum teſtimoniis roboratis, apoſtolicæ traditionis regulam hanc ſanctam eccleſiam divino ſubnixam auxilio integre prædicare atque ſervare totis [b] niſibus probaverunt. Tomus enim domini Agathonis apoſtolicæ memoriæ magni pontificis, noſtrique deceſſoris, quem ad tranquilliſſimum Imperatorem direxerat, ita erat ex ſanctorum conciliorum definitionibus, beatorum patrum teſtimoniis & aſſertionibus veritatis inſtructus; ut & integritatem apoſtolicæ fidei lucidiſſime patefaceret, & erroris hæretici latebras revelaret; & ex ejus inexpugnabilibus dictis per gratiam Dei de hominum cordibus hæretici dogmatis ſublata caligine lumen veræ confeſſionis effulſit. In quo manſuetiſſimi principis labor pro rectæ fidei pietate præclaruit, in ſæculis omnibus collaudandus; ut eo favente cum Dei præſidio veritas apoſtolicæ fidei bravium victoriæ ſumeret, divinituſque conceſſum imperium pietatis inſignibus decoraret. Ideoque & vos, glorioſiſſimi Chriſti eccleſiæ filii, in quibus pietatis deſiderium pollet, evangelicæ atque apoſtolicæ prædicationi manum ſuffragando porrigite: ut & veſtras Chriſtianiſſimas regiones ſinceræ fidei, quam diligitis, fulgor irradiet: ut apoſtolicæ prædicationi faventes atque collaborantes, conſortium fidelium apud Deum habere mereamini, ad quem rediguntur de eo veræ confeſſionis integritas. Quod enim ad noſtrum officium, quibus animarum diſpenſatio commiſſa eſt, competebat; definitionem ſancti ſexti concilii per nonam indictionem in Conſtantinopolitana urbe celebrati; & acclamationem univerſorum reverendiſſimorum epiſcoporum, quæ & Proſphonecticus dicitur; ſed & edictum fidei a piiſſimo Auguſto noſtro ſereniſſimo filio huc deſtinatum veſtris quoque provinciis innoteſcere per latorem præſentium Petrum, notarium regionarium ſanctæ noſtræ eccleſiæ, illuc dirigere affectu paterno maturavimus: ut de profectu evangelicæ atque apoſtolicæ prædicationis & merito fidei veræ conſortes nobiſcum unanimiter lætemini. Hortati autem ſumus reverendiſſimos eccleſiarum omnium præſules, ut ſubſcriptiones ſuas eidem apoſtolicæ ſynodali definitioni ſubnectant: & utpote pro filiis atque cum filiis patres ſua nomina in hujuſmodi libro vitæ deſcribant, ad laudem fideliter concurrentium & Chriſti evangelium collaborantium, & commendationem ad Deum: quem tunc meremur habere propitium, dum ejus fidem immutilatam fine tenus conſervamus incolumem. Gloriam veſtram gratia ſuperna cuſtodiat. Ad perpetuam proinde veſtræ glorioſæ Chriſtianitatis protectionem, venerabilem crucem, & clavem habentem de ſalutaribus vinculis auctoris noſtri Petri Chriſti apoſtolorum principis, per præſentem gerulum direximus: ut cujus ſinceram dilectionem geritis, & luminaribus fideliter providetis, traditioniſque rectitudinem veraciter amplectimini, ejus jugiter apoſtolica tuitione ſalvemini.

[a] *Pand. de Agatho, ex mſ. & concilio eidem.*

[b] *mſ. viribus.*

V.

Hæc epiſtola tribuitur etiam Benedicto Leonis ſucceſſori, ſub hoc titulo: Benedictus gratia Dei presbyter, & electus ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, domino excellentiſſimo filio Ervigio.

AD ERVIGIUM REGEM HISPANIÆ.

Ejuſdem argumenti cum ſuperiore.

Domino excellentiſſimo filio Ervigio regi, Leo.

CUm unus exiſtat rex omnium Deus, qui cuncta creavit ex nihilo; quæ vero creavit, regit & continet; quia vere Rex regum eſt, & Dominus dominantium, idem incomprehenſibilis, providentiæ ſuæ libramine, tam temporaliter quamque localiter diverſos in terris regnare diſponit. Quorum etſi diviſa ſunt regna, æqualiter tamen de ſingulis rationem diſpenſationis expetit, unamque de eis [a] vere de ſe confeſſionis hoſtiam laudis exſpectat. Et hoc ſolum munere circa hominum genus complacatur ejus majeſtatis immenſitas; dum a cunctis vera de eo confeſſio prædicatur: ut etſi diſpoſitionum temporalium videtur eſſe diverſitas, circa ejus fidei rectitudinem unitatis conſonantia teneatur. Hoc etiam & in ſanctis ſuis diſcipulis Salvator mundi Dei Filius eſſe conſtituit: qui beatum Petrum ſui vice diſcipulorum ſuorum inſtituit principem: cujus ſalutari prædicatione atque traditione ab hac ſancta apoſtolica Chriſti eccleſia, velut a fonte prædicationis progrediente, cunctæ regiones, quibus etiam veſtrum faſtigium præſidet, ad cognitionem veritatis & viam vitæ perductæ ſunt, regnique veſtri culmen [b] illuſtrat: & dum per gratiam Dei pietate regnatis, de temporali regno æternæ beatitudinis regnum acquiritis. Ad quod perfectius obtinendum, ſicut inſtanter oramus, dum Dei dignatione patrum ordine fungimur; & beati Petri apoſtolorum principis, licet impares, pro commiſſo divina ope miniſterio locum implemus; ita prædicando atque commonendo ad beatæ vitæ meritum curamus provehere. Initium quippe æternæ beatitudinis obtinendæ, rectæ apoſtolicæ prædicationis eſt regula: quam etſi labefactare olim quidam moliti ſunt, hæreticos in eccleſiam Chriſti intromittere enitentes errores; ſed evangelica veritas vincit: [c] pro ejus ſubtilitate & immutabilitate ſervanda diverſas afflictionum inſidias, hæc apoſtolica Chriſti eccleſia ſuſtinuit ſemper & ſuſtinet, & ſuperne gratia ſuffragante illæſa perſiſtit. Nunc autem (quod cum gratiarum actione in Deum exſultantes effamur) per nonam nuper elapſam indictionem, piiſſimus atque Chriſtianiſſimus noſter, immo Dei eccleſiæ filius Imperator, ad apoſtolicæ memoriæ noſtrum deceſſorem Agathonem Papam atque pontificem ſcripta imperialia dirigens, affatim hortatus eſt, ut ab ſancta Apoſtolicæ ſedis eccleſia de omnibus adjacentibus ei reverendis conciliis legatos, tam de eccleſiarum præſulibus, quamque de aliis ordinibus eccleſiaſticis, cum dogmaticis litteris venerabiliumque patrum libris ac teſtimoniis inſtructos, in regiam Conſtantinopolitanam urbem dirigeret: quod Dei nutu effectum atque perfectum eſt. Quibus illuc ab hoc adventantibus, concilium ex diverſis partibus ejus pietas congregavit, & commiſſæ reipublicæ curis parumper ſepoſitis, in venerando epiſcoporum fratrum concilio reſidens, veritatem apoſtolicæ traditionis, & rectitudinem fidei per ſanctas ſynodos, venerabiliumque patrum teſtimonia, & aſſertiones prædictorum noſtrorum apoſtolicorum pontificum ſubtiliter atque attente examinari fecit, & veræ fidei ſinceritatem a legatis hujus ſanctæ Apoſtolicæ ſedis monſtrari. Quod per Dei gratiam, imperii [d] admittente præſidio, inceptum atque peractum eſt: & perfectiſſime claruit veræ fidei noſtræ veracitas juxta veneranda concilia, & probabilium patrum doctrinas: ut in uno Domino noſtro Jeſu Chriſto Filio Dei, eodemque Deo vero atque perfecto, & eodem homine vero atque perfecto, ſicut duas inſeparabiliter & inconfuſe confitemur naturas, id eſt, divinam & humanam, ita & duas naturales voluntates, & duas naturales operationes eum omnes habere prædicemus, ſecundum qualitates & proprietates in eo concurrentium naturarum. Quia etſi eum unum Chriſtum unamque perſonam ſanctæ Trinitatis eſſe credamus, ac & divinam & humanam na-

[a] *Forte, vera.*

[b] *Lege ex mſ. Cardinal. de Aguirre, illuſtratum.*

[c] *Lege ex mſ. Card. de Aguirre, pro cæteris.*

Hic locus evidenter arguit impoſituram epiſtolæ: nam de convocando œcumenico concilio ſcripſit Imp. non ad Agathonem, ſed ad Dominum Papam: deditque eandem non indictione nona, ſed ſexta, ut videre eſt ex eadem Sarra Imp. ad Dominum data, quæ exſtat ſupra inter præambula ſexti ſynodi, inquit Baron. num. 21.

[d] *Lege, admittente.*

turam & harum naturarum proprietates inconfuſe, indiviſe, & indiminute eum habere prædicemus. Verum piiſſimus Imperator gratia ſancti Spiritus animatus, & laborem pro Chriſtianæ fidei puritate ſponte perpeſſus, eccleſiam Dei catholicam ab erroris hæretici macula ſummis nitibus purificare molitus eſt: & quidquid offenſionem Chriſtianis populis poterat generare, de medio Dei eccleſiæ fecit auferri: omneſque hæreticæ aſſertionis auctores, venerando cenſente concilio condemnati, de catholicæ eccleſiæ adunatione projecti ſunt: id eſt, Theodorus Pharanitanus epiſcopus, Cyrus Alexandrinus; Sergius, Paulus, Pyrrhus, & Petrus, quondam Conſtantinopolitani præſules: & una cum eis Honorius Romanus, qui immaculatam apoſtolicæ traditionis regulam, quam a prædeceſſoribus ſuis accepit, maculari conſenſit; ſed & Macarium Antiochenum cum Stephano ejus diſcipulo, immo hæreticæ pravitatis magiſtro, & Polychronio quodam inſano ſene [a] noviſſimo, [b] qui nuper per hæreticæ prædicationis fiduciam pollicebatur implere, neque rurſus ad viam veræ confeſſionis ſaltem [c] confuſus converti, æterna condemnatione multatus eſt: & omnes hi cum Arrio, Apollinario, Neſtorio, Eutyche, Severo, Theodoſio, [d] Themeſio, in deitate atque humanitate Domini noſtri Jeſu Chriſti unam voluntatem unamque operationem prædicantes doctrinam hæreticam impudenter defendere conabantur. Neque enim, ut ſacerdotes Dei oportuerat, ſanctarum ſcripturarum & patrum teſtimoniis hoc demonſtrabant, ſed mundanis ſophiſmatibus evangelium Chriſti callide machinabantur pervertere. Quos omnes cum ſuis erroribus divina cenſura de ſancta ſua projecit eccleſia. Et nunc, ſuperno favente præſidio, in unam veræ fidei conſonantiam omnes Dei eccleſiæ præſules ubique concordant: & factum eſt unum os, & labium unum, unuſque grex, & unus paſtor Chriſtus Filius Dei, qui unanimiter a cunctis ejus ſacerdotibus atque ſinceriter prædicatur. Ideirco & veſtri Chriſtiani regni faſtigium ſtudium pietatis aſſumat: quatenus hæc omnibus Dei eccleſiis, præſulibus, ſacerdotibus, clericis & populis, ad laudem Dei, pro veſtri quoque regni ſtabilitate atque ſalute omnium prædicetur: ut Deus omnipotens ab omnibus populis unanimiter glorificetur ac collaudetur. Definitionem proinde ſancti concilii, & acclamationem reverentiſſimorum epiſcoporum (quod Proſphoneticus dicitur) ad piiſſimum Imperatorem, & edictum clementiſſimi Imperatoris pro veræ fidei confeſſione conſtructum, & ubique mandatum per latorem præſentium Petrum, notarium regionarium ſanctæ noſtræ eccleſiæ, illuc providimus deſtinare: ut in eadem ſacræ ſynodi definitione, tamquam pro ſpiritualibus filiis patres, omnes veſtri religioſiſſimi regni eccleſiarum antiſtites, juxta tenorem a nobis illuc deſtinatum, ſubſcriptiones ſuas ſicut in libro vitæ per ſuæ confeſſionis ſignaculum adſcribendus unuſquiſque ſubjungat: ut pax & concordia in eccleſiis Dei, veſtri ſublimis regni temporibus, Deo concedente, veſtraque Chriſtianitate favente crebreſcat, & maneat: ut qui veſtrum culmen regnare diſpoſuit, ſuæ fidei ſtabilitate ſubnixum, concedat per plurima tempora proſpere ac ſibi placite commiſſum populum diſpenſari. Incolumem excellentiam veſtram gratia ſuperna cuſtodiat.

[a] *Leg.* novo Simone, ut jugatur Epiſt. [b] *Carol. de Aguirre ex vet. Legat.* qui ſalſitatis [illegible] hæreticæ &c [c] *al.* confuſus voluit converti. [d] Pro Themiſtio.

ANNO CHRISTI 683. *Eſt in collectione Iſidori.*

CONCILIUM TOLETANUM XIII.

ANNO CHRISTI 683.

Quadraginta & octo epiſcoporum, actum anno quarto Ervigii regis, æra DCCXXI.

ILlibatæ caritatis inſtinctu alternis viſionum obtutibus redditi, & in unum cœtum [a] fautore Deo pariter aggregati, in eccleſia videlicet ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli, anno regni quarto ſereniſſimi Ervigii principis, ſub die pridie Nonas Novembris, æra DCCXXI. Cum unuſquiſque noſtrorum debitis locaretur in ſedibus, adfuit idem princeps, pleno fidei ardore ſubnixus, & humilitatis gratia decoratus: qui ſynodico cœtui deliberationis ſuæ vota commendans, & ut pro ſe Deum inſtantiſſime deprecarentur expoſtulans, hoc præſertim eſt allocutus ſufficienti exhortatione concilium; ut eccleſiaſticæ diſciplinæ quæ congruunt, & corrigendis moribus quæ conveniunt, tractatus noſtri evidentia ſancirentur. Deinde religioſa vota ſuæ clementiæ, quibus ſubveniendum miſeris definivit, ſynodali conventui confirmanda commiſit; offerens videlicet ſacris pontificibus tomum, obſecrans pariter & obteſtans; ut quidquid illic venuſtioris calami reſperſione congeſtum, ſynodalis potentiæ conderetur ordine titulorum. Tunc nos pro ſuſcepto a principe tomo gloriam dedimus Deo, & eidem principi benediximus glorioſo. Idem tamen princeps poſtquam votorum ſuorum [b] inſinuationem peregit, a conventu concilii gratioſus exivit. Tunc poſt præſentiæ principalis abceſſum, hoc in tomi ipſius allegatione [c] pervenimus exaratum.

[a] *Iſid.* fautore, *forte*, auctore.

[b] actionem, *Iſid.*

[c] reperimus, *Iſid.*

In nomine Domini, Flavius Ervigius rex, ſanctiſſimis patribus in hac ſancta ſynodo reſidentibus.

ECce, ſanctiſſimi, religioſa pietate excolendi pontifices, & divini cultus inſtantiſſimi ſectatores, coram cœtus veſtri reverentia humilis devotuſque proſternor, [a] reclivis aſſiſto, promptus adſtipulor: primum de conventus veſtri aggregatione Patri luminum gratiarum copiam ſolvens; deinde votorum meorum ſtudia veſtris judiciis dirimenda committens. Nec enim fas eſt quemquam, etiam ſi bonum ſit opus, ſine conſilio agere: [b] cum tamen multum proſit bona cum conſilio bonorum exegiſſe. Unde, ut brevi exhortatione perorem, vota mea, quibus remedia pietatum exerceri delector, ſenſibus paternitatis veſtræ agnoſcenda inſinuo: quæ tamen, ne oblitu quodam memoriam fugiant, & relationi propriæ curarum ea intercapedo ſubducat, in hujus tomi complicatione accipite [c] renotata. Illud primum volenti mihi miſeris parcere convenit intimare, quod divulſam per tyrannidem noſtri corporis partem in ſocietatis noſtræ gremium conamur reducere. Etenim retroactis divæ memoriæ prædeceſſoris noſtri Wambæ regis temporibus, quæ in profanatoribus patriæ, qui cum Paulo quondam tyrannidem aſſumpſerant, illata ſit ſententia ultionum; quo per judicii univerſalis edictum, amiſſo teſtimonio, rebuſque propriis caruerunt, cuncta hæc veſtræ ſanctitudini nota ſunt. Quos tamen, & in collegio ſocietatis noſtræ recipere, & rebus, quibus fas fuerit, devovimus reveſtire. Nam & de accuſatis modum volumus ponere juſtiſſimæ perquiſitionis: quo ſive de religioſis, ſive de laïcis quiſquam accuſationis cujuſque ſtudio propulſatus, non occultis fraudibus vel violentiis comprimatur, nec clam ad dandam profeſſionem violenter arceatur, ſed in communi omnium examine judicetur; quo ſecundum publicæ profeſſionis

[a] *al.* reclinis.

[b] cum multa tantum permiſit Deus bona cum conſilio. *Iſid.*

[c] annotata, *Iſid.*

ANNO CHRISTI 683.

suæ tenorem, aut offensibilis debitas damnationis pœnas excipiat, aut innocens ex judicio omnium comprobatus clarescat. Nam quid jam de tributorum fiscalium exactionibus referam? Quorum redhibitiones tantis debitorum cumulis increverunt, ut si exigi penitus jubeantur, & status subruatur funditus populorum, & fragmine collisionis eorum ultimum terra sentiat propriæ prolapsionis excidium. Unde his etiam talibus privatis seu etiam fiscalibus servis remedia pietatis præoptans nostra gloria affluenter impendere, omnes tributorum exactiones, quæ apud illos de retroactis temporibus adjacent, usque ad primum annum celsitudinis nostræ mansuetudo nostra illis omittendas laxavit, & stilo propriæ auctoritatis remittendas instituit. Quas etiam auctoritates sacrosancto cœtui vestro relegendas elegit. Illud quoque adjiciens loquar, quod votis nostris horribile & animis exsecrabile semper est: cum nobilitate conditio libertorum vel servorum etiam adæquata, gentis nostræ stirpum degenerat. Ob quam rem, id gloriæ nostræ animus placet, ut exceptis servis fiscalibus, vel libertis, abrasa deinceps hujus malæ præsumptionis licentia, nullus, qui ex servitute quorumlibet servus sit, vel libertus, ad palatina officia transeat: quod si fecerit, illic servitutum procul dubio reducendum se noverit, ex quo aut conditionis propriæ originem sumpsit, aut libertatis titulum reportavit. His votorum meorum insinuationibus allegatis, quæso, ut fortia paternitatis vestræ adjutoria præroguetis. Luce enim clarius constat, quod aggregatio sacrosancta pontificum, quidquid censuerit observandum, per sancti Spiritus donum omni maneat æternitate [a] perfixum. Et ideo universitatem paternitatis vestræ, atque sublimium virorum nobilitatem, qui ex aulæ regalis officio in hac sancta synodo nobiscum sessuri præelecti sunt, obtestor pariter & conjuro, atque per ineffabile illud sanctissimæ Trinitatis sacramentum convenio; ut quid in medio vestri se judicandum vel retractandum invexerit, tam quæ per nos dicta, quam etiam cetera quæ vestris auditibus se ingesserint audienda, communi vigore justitiæ & temperamento misericordiæ dirimere procuretis: quo cum omni reverentia patrum præcedentium regulis subdita torius unanimitatis vestræ sententia non aliunde quam ex veritatis fonte procedat: sicque & his quæ præmissa sunt solidum deliberationis stilum promptissime apponatis; & reliqua adhuc quæ necessaria sunt in peragendis ecclesiasticæ regulæ disciplinis, & dirimenda tractetis, & dirempta religiosioribus diligenter conscribatis. Qualiter dum doctrinam [b] respergitis salutarem in populis, Christum Dominum [c] in emolumento justitiæ capiatis: ut & vobis prædicantibus, & nobis implentibus quæ divinis oculis [d] complacent, sit utrisque partibus & in hoc sæculo de lucro animarum ineffabile gaudium, & in futuro de perventione æternitatis præmium inconvulsum. Datum sub die pridie Nonas Novembris, anno feliciter quarto regni gloriæ nostræ, in Dei nomine, Toleto.

Perlecto igitur præcunctis tomi [e] necessario institutionum exortu, prius de fide sanctæ Trinitatis sermocinationis nostræ cœpit esse principium: profitentes pariter, & credentes ea quæ de hac sancta Trinitate & evangelia tradunt, & apostolorum sanctiones instituunt; sicut Nicæna synodus hoc pietatis sacramentum exposuit; sicut Constantinopolitana definitio sanxit; vel primi Ephesini cœtus, atque Chalcedonensis evidens doctrina constituit; juxta quod etiam sacrosancti symboli elucubrata professio claret, quæ in missarum solemnitatibus patula cunctorum acclamatur fidelium voce.

[a] *Ital. perfixum.*

[b] *dispergida, Ibid.*

[c] *in cumulando justitiæ fructu, Ibid.*

[d] *complaceant, & quæ nobis prodesse semper agere valeamus. Sit utrisque parentibus in hoc sæculo. Ibid.*

[e] *necessariæ institutiones. Ibid.*

Symbolum Nicæni concilii.

ANNO CHRISTI 683.

Recitatur hoc Symbolum ad verbum in officio Ildefonsiano Mozarabum & XII. cent. Tolet. & VIII.

CRedimus in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ; visibilium omnium, & invisibilium conditorem: & in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum; ex Patre natum ante omnia sæcula; Deum ex Deo, lumen ex lumine; Deum verum ex Deo vero; natum, non factum; homousion Patri, id est, ejusdem cum Patre substantiæ; per quem omnia facta sunt, quæ in cælo, & quæ in terra. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit; & incarnatus est de Spiritu sancto, ex Maria virgine, homo factus; passus sub Pontio Pilato: sepultus, tertia die resurrexit: ascendit in cælos; sedet ad dexteram Patris; iterum venturus in gloria judicare vivos & mortuos; cujus regni non erit finis. Credimus & in Spiritum sanctum, Dominum, & vivificatorem; ex Patre & Filio procedentem; cum Patre & Filio adorandum & glorificandum; qui locutus est per prophetas: [a] in unam catholicam atque apostolicam ecclesiam. Confitemur unum baptisma, in remissionem peccatorum; & exspectamus resurrectionem mortuorum, & vitam futuri sæculi. Amen.

[a] *Apud Isidorum non est particula, in.*

Post hujus sanctæ fidei dispositam structuram, quasi super solidissimam petram, ceterorum negotiorum sequentium construximus fabricam; [b] ut eo firmitate inconvulsibili durent, quo super fundamentum veræ fidei fuerint constructa perenne. Unde & has in commune sententias, quas principis hortatu construendas accepimus, communi voto edidimus, quas etiam æterno reverentiæ vigore observandas fore censemus.

[b] *Isidor. ut firmitate inconvulsibili durent, quæ super &c.*

TITULI CAPITULORUM.

Hic desinit collectio conciliorum Isidori Mercatoris, in editione Merlini.

1. *De reddito testimonio dignitatis eorum, quos profanatio infidelitatis cum Paulo traxit in societate tyrannidis.*
2. *De accusatis sacerdotibus, seu etiam optimatibus palatii, atque gardingis, sub qua eos justitia cautela examinari conveniat.*
3. *De tributorum principali relaxatione in plebe.*
4. *De munitione prolis regiæ.*
5. *Ne defuncto principe relictam ejus conjugem aut in conjugio sibi quisquam aut in adulterio audeat copulare.*
6. *Ut exceptis servis vel libertis fiscalibus, nullus de servitute quorumlibet aut libertis deinceps ad palatinum officium, quocumque tempore transeat.*
7. *De his qui pro accidentia jurgiorum alta ia mutare præsumunt, vel luminaria ecclesia subtrahunt.*
8. *Ne admonente metropolitano quisquam ex confinitimis ad locum ubi invitatur venire contemnat.*
9. *De confirmatione concilii Toletani duodecimi, quod factum est anno primo glorioſissimi Ervigii regis.*
10. *Utrum audeant ministrare bi qui pœnitentiam accipiunt in sacerdotio constituti.*
11. *Ne quis alienum clericum vel monachum suscipiat fugientem.*
12. *De non excommunicandis a proprio episcopo personis illis, qui ad metropolitanum suum negotia sua gesturi accesserint.*
13. *De relatione gratiarum, qua post per actionem concilii Deo & principi persolvuntur.*

CAPITULA.

I.

Præconabile signum est, illis semper negotiis interesse, quæ & a pietate incipiunt, & per pietatis viscera temperantur: *Pietas enim*, ut ait apostolus, *ad* 1. Tim. 4.

ANNO CHRISTI 683.

omnia utilis eſt. Cujus virtutis admirabili dono cor glorioſi atque religioſiſſimi principis noſtri divino igne ſuccenſum decrevit pariter, & elegit, ut in unum cœtum omnes Hiſpaniæ aggregati pontifices, illa decernerent, quæ & gravedines preſſurarum removeant, & ſublevationis opem dejectis opulenter impendant. Primo igitur negotiorum exorſum, horrante pariter & jubente religioſiſſimo domino noſtro Ervigio rege, decernendum nobis occurrit, ut omnes, quos ſceleratа quondam contra gentem & patriam conjuratio Pauli in perfidiam traxit, & titulo teſtimonii honeſtioris abjecit, ad ſtatum dignitatis priſtinæ redeant: & nulla deinceps illis ob hoc catena judicialis obſiſtat: ſed omnes ita generoſæ ſtirpis ac nobilitatis propriæ ſubeant decus, ut præteritæ infidelitatis nullum perferant dedecus. Quod etiam & de filiis eorum decernimus obſervandum, qui poſt admiſſum parentum præmemoratæ profanationis ſcelus nati eſſe produntur, ſive de ceteris omnibus qui ex tempore divæ memoriæ Chintilani regis ſimili hucuſque infamationis nota reſperſi ſunt. Et quia incaſſum a ſervitute exuitur, qui ſpoliis premitur; hoc etiam adjiciendum præcelſi principis noſtri clementia juſſit, ut aggregati cœtus noſtri ſententia definiret, quo cum recepto teſtimonio dignitatis, congruis alerentur ſubſtantiis. Unde conſonam votis ejus ſententiam præfirmantes elegimus, ut ea quæ de rebus eorum nulli donata, neque in ſtipendiis data, ſed tantum fiſci ſunt juribus applicata, unuſquiſque quod cuique proprium fuerit incunctanter per auctoritates regias poſſidendum recipiat, & receptum proprii arbitrii libertate diſponat. Illa vero quæ de eorum bonis largitione principali cuilibet donata, vel in ſtipendio data ſunt, in eorum jure, quibus conceſſa ſunt, perpetim tenebuntur. Hujus ergo pietatis ſententiam, quam ordinante prædicto glorioſo principe noſtro formavimus, ſi quis immutandam elegerit, & tantæ miſericordiæ fabricam ſubruere tentaverit, per judicium omnipotentis Dei anathema ſit.

II.

Secundæ collationis objectu res noſtro cœtui lacrymanda occurrit, quæ tanto eſt ſynodalis judicii pondere abigenda, quanto immenſam ſtragem populis affert pariter & ruinam. Etenim decurſis retro temporibus vidimus multos, & flevimus, ex palatini ordinis officio cecidiſſe: quos & violenta profeſſio ab honore dejecit, & trabale regum ſanctione judicum aut morti aut ignominiæ perpetuæ ſubjugavit. Quod importabile malum & impietatis facinus exhorrendum religioſi principis noſtri animus abolere intendens, generali omnium pontificum arbitrio retractandum invexit, & ultrici ſynodalis potentiæ auctoritate cohibendum inſtituit. Unde congruam devotionis ejus ſententiam decernentes, hoc in commune decrevimus, ut nullus deinceps ex palatini ordinis gradu, vel religionis ſanctæ conventu, regiæ ſubtilitatis aſtu, vel profanæ poteſtatis inſtinctu, ſive quorumlibet hominum malitioſæ voluntatis obnixu, citra manifeſtum & evidens culpæ ſuæ indicium, ab honore ſui ordinis, vel ſervitio domus regiæ arceatur: non antea vinculorum nexibus illigetur: non quæſtioni ſubdatur: non quibuſlibet tormentorum vel flagellorum generibus maceretur: non rebus privetur: non etiam carceralibus cuſtodiis mancipetur: neque adhibitis hinc inde injuſtis occaſionibus abdicetur, per quod illi violentia occulta vel fraudulenta profeſſio extrahatur: ſed is qui accuſatur, gradum ordinis ſui tenens, & nihil ante de ſupradictorum capitulorum nobilitate perſentiens, in publica ſacerdotum, ſeniorum, atque etiam *gardingorum diſcuſſione reductus, & juſtiſſime perquiſitus; aut obnoxius reatui derectæ culpæ legum pœnas excipiat, aut innoxius judicio omnium comprobatus appareat. Illos tamen, quos in locis talibus manere conſtiterit, unde nocibilis perfugii ſuſpicio ſit; aut eos, quos pro conturbatione terræ diligentius oporteat cuſtodiri, hos ſine aliquo vinculorum vel injuriæ damno, ſub libera cuſtodia conſiſtere oportebit. Sic tamen repulſo omni terrore, ſub circumſpecta & diligenti cuſtodia habeantur; ut tempus, quo judicari eos oporteat, nullo modo ſub fraudulentia dilatetur, quo ab uxoribus vel propinquis atque etiam rebus ſuis diutiſſime ſeparati, profeſſionem ſuam videantur dediſſe inviti: quæ tamen, ſi data fuerit, modis omnibus non valebit: ſed juxta ſuperiorem ordinem, illud tantum pro vero accipietur, quod ex ore ejus agnitum generali fuerit judicio comprobatum. Nam de ceterorum ingenuorum perſonis, qui palatinis officiis non hæſerunt, & tamen ingenuæ dignitatis titulum reportare videntur, ſimilis ordo ſervabitur: qui, etiamſi pro culpis minimis (ut aſſolet) flagellorum ictibus a principe verberentur, non tamen ex hoc aut teſtimonium amiſſuri ſunt, aut rebus ſibi debitis privabuntur. Quod ſi de infidelitatis crimine quidquam eis objicitur, ſimili, ut ſuperius præmiſſum eſt, ordine judicandi ſunt. Quod ſynodale decretum, divino, ut confidimus, ſpiritu promulgatum, ſi quis regum deinceps aut temeranter cuſtodire neglexerit, aut malitioſe præterire prælegerit; quo quiſquam de perſonis taxatis aliter quam præmiſſum eſt prædamnetur, aut aſtu congeſtæ malitiæ perimatur, vel dejectus ſui ordinis loco privetur; ſit cum omnibus qui ei ex delectatione conſenſerint, in conſpectu altiſſimi Dei Patris, & unigeniti Filii ejus, atque Spiritus ſancti, perenni anathemate ultus, & divinis vel æternis addicetur ardoribus concremandus. Et inſuper quidquid contra hanc regulam ſententiæ noſtræ, aut in perſona cujuſcumque fuerit actum, aut de rebus accuſatæ perſonæ exſtiterit judicatum, nullo vigore ſubſiſtat; quo perſona ipſa aliter quam decernimus judicata, aut teſtimonii ſui dignitatem amittat, aut quæſtu rei propriæ careat. Nec enim hæc & talia promentes, principibus domeſticæ correctionis poteſtas adimitur. Nam ſpecialiter de laïcis illis, quos non culpa infidelitatis adſtrinxit; ſed aut ſervitii ſui officio torpentes, aut in commiſſis ſibi actibus reperiuntur eſſe mordaces, vel potius negligentes, erit principi licitum hujuſmodi perſonas, abſque aliquo eorum infamio, vel rei propriæ damno, & ſervitii mutatione corrigere, & in commiſſos talium alios qui placeant tranſmutare.

III.

Tertii ordinis glorioſæ inſinuationis occurſu liberalitas principalis longe lateque diffuſa, noſtro ſe invexit cœtui agnoſcenda: quæ, ſicut ex puro fonte regiæ proviſionis proceſſit, ita ſynodalis conventus debet ſanctione præſtringi. Et ideo religioſi principis noſtri Ervigii regis affectus in toto gentis ſuæ ambitu uſquequaque porrectus, de virtute in virtutem quodammodo gradiens, & quaſi quibuſdam paſſibus ad meliora conſcendens, hoc per ſtilum regiæ auctoritatis decrevit, ut omne tributum præteritorum annorum, uſque in anno primo regni ſui, quod in privatis, ſive in fiſcalibus populis reluceт, abſolutionis perpetuæ debeat ſanctione laxari: & tamen de ipſis tributis præcipiens theſauris publicis exhiberi, quæ exacta & non illata fuiſſe conſtiterint. Quod pietatis beneficium admirantes, non ſolum vigorem gloriæ definitioni ejus apponimus; ſed & perpetuæ excommunicationi eum, qui contra hæc venerit, ſubjiciendum eſſe ſancimus.

ANNO CHRISTI 683.

Vide Lucam Tudenſem in chron.

* Vide Gloſſarium Du Cange, voce Gardingi.

ANNO CHRISTI 683.

IV.

Pridianæ diei exercitia glorioſa, quibus per trium capitulorum adnotationem pietas principalis ſe monſtravit eximia, cogunt cœtus noſtri reverentiam aliquid promulgare, [a] quo valeat & pietati regiæ vicem beneficentiæ reddere, & principali ſoboli ad futurum prodeſſe. Providentia enim ſalutaris ſemper eſt utilis; imano ſemper eſt utile, quod ad veram pertinet ſalutem. Et ideo piæ ſolicitudinis cura extenti, defenſionis decretum promulgare [b] prælegimus in regiam prolem, & tuitionis in futurum obtendere pietatem, qui paternis beneficiis nequivimus reddere vicem. De hoc ſane principe noſtro Ervigio rege id nos definiſſe conveniat, cujus provida fide pacato imperio regimur, affectu fovemur, præmiis fruimur: qui profanatoribus perditum libertatis decus reſtituit: qui de accuſatis modum, quo juſtiſſime examinentur, decrevit: qui terram gentis propriæ & illæſam ab hoſte ſervavit, & multiplici tributorum relaxatione erexit. Et ideo, qui tot erga gentis ſuæ populos ejus beneficia perſentimus, dignum eſt, ut ſaltem ejus filiis fortia tuitionis ad futurum adminicula prorogemus. Conteſtamur ergo omnes præſentes, & abſentes, ſeu etiam futuris temporibus ſubſequentes ſacerdotes, vel principes, ſeu cujuſcumque honoris aut ordinis homines, coram Deo & ſanctis angelis ejus, ut nullus ad futurum poſteritati ejus, vel glorioſæ conjugis ſuæ Liubigotoni reginæ, atque his qui gloriæ ſuæ filiis vel filiabus conjuncti eſſe noſcuntur, ſeu etiam qui adhuc conjuncti non ſunt, ſed protinus conjungendi ſunt, injuſtas lædendi occaſiones exquirat: nullus occulte vel publice, per quæ abdicentur, malitiæ ſuæ contra eos vota extendat: non eos gladio vel qualibet perniciosa factione interimat: nullus conſilium vel opus, quibus injuſte dejiciantur vel nudentur rebus, exhibeat: nullus his injuſte violentum tonſuræ ſignaculum imprimat: nullus veſtem, contra ordinem glorioſæ conjugis ejus, vel filiabus ſuis, atque [c] muris mutare præſumat: nullus etiam, extra evidentis culpæ indicium, aut exiliis eos relegandos inducat, aut eorum corporibus quarumlibet detruncationum vel flagellorum inferat detrimenta: quo cum præmemoratis omnibus, omnis ejus in tota ad futurum glorioſa poſteritas, nec læſionis injuſtam perferat notam, nec rerum ſentiat detrimenta. Si quis autem hominum, cujuſlibet ſit ordinis aut honoris, huic noſtræ ſententiæ non acquieſcens, filios filiaſve gloriæ ſuæ, una cum ſereniſſima conjuge ſua Liubigotone regina, vel ſupradictis omnibus amodo vel quandoque ſine juſto partis ſuæ negotio, aut lædendos imperierit, aut dejiciendos elegerit; vel ex propria deliberatione conſenſerit, quo aut de rebus ſibi debitis injuſte exſpoliari nudentur, aut dolo vel machinamento quolibet dejiciantur; ſit æterno anathemate ultus, & futuri examinis judicio condemnatus.

[a] *Forte, quod.*

[b] *Forte, prælegimus.*

V.

Exſecrabile facinus, & aſſuetæ admodum iniquitatis eſt opus, defunctis regibus ſuperſtitis ejus conjugis regale [d] torum appetere, & horrendis pollutionum maculis ſordidare. Quis enim Chriſtianorum æquanimiter ferat, defuncti regis conjugem alieno poſtmodum connubio uti? aut ſecuturi principis libidini ſubjugari? Et quæ fuit domina gentis, ſit poſtmodum proſtibulum ſordidatis? Et quæ toris exſtitit regalibus honoris regii ſublimitate conjuncta, ſtupris eorum vel conjugiis, quibus pridem dominata eſt, abdicetur ut reproba? Quid ergo ſi moriuntur principes, numquid inhonorandas relinquunt ſui corporis partes? aut quia ad gaudia cœleſtia Chriſtiani tranſeunt reges, propterea ad contumeliam in ſæculo eorum devocandæ ſunt conjuges? Nuſquam ergo inhonorum eſſe oportet, quod honorandum convenit opportune haberi. Nulli ergo licebit ſuperſtitem reginam ſibi in conjugio ducere, non ſordidis contractibus maculare. Non hoc ſecuturis regibus licitum, non cuiquam hominum licebit eſſe permiſſum. Quod ſi facere tale aliquid quiſquam præſumpſerit, quo aut ſuperſtitem reginam, poſt decedentis principis mortem, ſibi in connubio copulet, aut adulterina pollutione contaminet, ſive ſit rex, ſive quilibet hominum, qui hujus noſtræ ſanctionis ſententiam violare præſumpſerit, ſit ab omni Chriſtianorum communione ſeclusus, & ſulphureis cum diabolo contradatur ignibus exurendus. Quicumque igitur hujus conſtitutionis noſtræ præſumpſerit convellere vel abradere ſanctionem, ſit nomen ejus abraſum & deletum de libro vitæ, ut tartareas judicii pœnas excipiat, qui hæc decreta honeſtatis devoverit violanda.

[d] *Sic ſupra habitum & libellum, pro habitus & libellus.*

VI.

Sæpe offuſcat nobilium genus ſuberectum ſervitutis importabile dedecus; quod & generoſos adæquatum infamat, & dominis plerumque notam proditionis importat. Multos enim ex ſervis vel libertis plurimum ex regio juſſu novimus ad palatinum fuiſſe pertractos officium, qui tamen affectare cupientes ſublimitatem honoris, quam illis ſubtrahebat natio offuſcatæ originis; dum æquales dominis per ſuſceptum palatinum officium facti ſunt, in necem dominorum ſuorum vehementius graſſaverunt. Et, quod nefas eſt dicere, etiam hi qui a dominis ſuis libertatis beneficio potiuntur, ipſi quoque dominis ſuis regio juſſu tortores exſiſtunt. Nam quid jam, ſi præcedentium & antiquorum hiſtorica narratione memoremus excidia, in qua obſcena ſervitutis conditio dominorum ſæpe ſuorum caſum operiens, & regnum pariter labefactare fecit, & dominos? Ac proinde hortante pariter ac jubente prædicto glorioſiſſimo principe, hoc noſtri cœtus aggregatio obſervandum inſtituit; ut exceptis ſervis, vel libertis fiſcalibus, nullus ſervorum, atque etiam libertorum quorumlibet, deinceps ad palatinum quandoque tranſire permittatur officium: nec etiam locorum fiſcalium, atque etiam proprietatis regiæ adminiculatores vel actores fieri quolibet tempore admittantur: ſed conditionis ſuæ uſum deinceps unuſquiſque ſervorum vel libertorum veraciter reminiſcens, ita ſibi ab ordine palatino extorris proficiat, ut dominis ſuis, vel dominorum ſuorum poſteritati, nec noceat, nec æqualis exſiſtat. Quod ſi deinceps, quorumcumque ſit libertus, ſeu etiam ſervus, vel omnis eorum adfutura progenies, qui poſt hujus ſanctionis noſtræ ſententiam ad officia prætiſſa accedat, illic quolibet tempore aut ſerviturus aut obſequendus modis omnibus conradatur, ex quo aut ſervitutis originem duxit, aut libertatis decus ſubire promeruit.

VII.

Va his qui faciunt opus Domini fraudulenter & deſidioſe, propheticus ſermo annuntiat. Et ſi illi væ incurrunt, qui negligenter opus Domini faciunt: quod ſupplicium merebuntur, qui divinæ ſervitutis cultum, malitia intercedente, ab altaribus Chriſti ſubducunt? Illos dicimus, qui obſtinatæ mentis doloſitate [a] confuſi, cum aliqua eos moleſtia fraternorum jurgiorum pupugerit, inſana illico temeritate abrepti, altaria nudantes ſacratis veſtibus exuunt, luminaria ſuberahunt; ac divinorum ſacrificiorum cultum, malitia intercedente, ſubducunt. Et quod in hominibus ſe vindicare non poſſunt, injuriam Deo (quod pejus eſt) inferunt. Unde ſi hujuſmodi pro fraterno odio homicidæ reatu adſtringitur, pro contemptu divino quid pœnæ merebitur? Etenim juxta quod divinus ſermo incree-

Jerem. 48. 10. partim ex Vulg. partim ex Græco.

[a] *Forte, confuſi.*

Anno Christi 683.

1. Reg. 2.

cf. XXVI. Concil. 1. Quicumque sacerdotum.

pat : *Si peccaverit vir in virum, placari ei potest Deus : si quis autem peccaverit in Deum, quis pro eo rogaturus est?* Facile ergo talium sacerdotum excessibus illa Domini sententia coaptabitur, qua malitia percutitur sacerdotum. Dicit enim : *Honorificantes me honorificabo ; qui autem contemnunt me, erunt ignobiles.* Quicumque ergo sacerdotum, vel ministrorum, deinceps caula cujuslibet doloris vel amaritudinis permotus, aut altare divinum, vel vestibus sacratis exuere præsumpserit, aut qualibet alia lugubri veste [a] accingi, seu etiam si consueta luminariorum sacrorum obsequia de templo Dei subtraxerit, vel extingui præceperit, aut quodcumque lugubritatis in templo Dei induxerit ; atque (quod pejus est) occasionem nutrierit, unde de templis Domini aut officia consueta desint, aut oblatio singularis sacrificii videatur in aliquo defraudari ; si cum antea veræ pœnitudinis coram metropolitano satisfactio non purgaverit, ignobilitati perpetuæ manciparus, juxta superiorem sententiam Domini, & loci sui dignitate se noverit & [b] hoc honore privari. Illis procul dubio personis ab hac ultionis sententia separatis, quæ aut contaminationem sacrorum ordinum, vel subversionem sanctæ fidei metuentes, aut hostilitatem, vel obsidionem præferentes, seu etiam divinorum judiciorum sententiam metuentes, tale feciſſe contigerit : in quorum facto plus humilitas, qua Deus placetur, quam interni laboris dolositas declaratur.

[a] Forte, accinxerit ;

[b] Delendum hoc videtur.

VIII.

Matth. 5.

Si generaliter obediendum omni fratri in tantum a Christo præcipitur, ut non solum si angariati fuerimus passibus mille, obedientiæ vota paremus, sed etiam gemino id caritatis officio petagamus ; jam quomodo

Hebr. 13.

obediendum est præeminenti ? Quibus apostolus ita obedire præcepit, ne de inobedientia fratris videantur ullo modo contristari. Accelit enim multoties, ut causa salutis alicujus, vel collationis necessariæ, evocati a principe vel metropolitano confinitimi sacerdotes, venire differant ; & diversis excusationibus agant, quibus implere quæ jubentur omittant : hac de re nascitur & difficultas ordinibus, & contemptus majoribus. Et ideo si quis episcoporum a principe, vel metropolitano suo admonitus, designato sibi dierum rationabili ad veniendum spatio, sive pro festivitatibus summis, Pascha scilicet, Pentecoste, & Nativitate Domini celebrandis, sive pro causarum negotiis, seu pro pontificibus consecrandis, vel pro quibuslibet ordinationibus principis, excepta inevitabili necessitate infirmitatis, quæ testibus possit comprobari idoneis, ad constitutum diem venire distulerit, contemptorum se noverit excommunicatione multari ; [c] si tamen exceptis supra taxatis capitulis, aut fluminum, aut æstum procellosa immensitas, ad præfinitum diem aditum ei subduxerit properandi : quod tamen & hoc ipsum convinci idoneis testibus oportebit. Hanc etiam & illi ex pontificibus sententiam merebuntur excipere, qui exortos contra se clamores negotiorum admoniti a metropolitano distulerint emendare atque compescere : aut si admoniti, ut ad judicium primæ sedis accedant, aut per se noluerint properare, aut vades suos neglexerint legaliter informatos dirigere.

Vide Idatium Barcinonensis urbis Toletum pro celebrando publicæ rei venerationis, ut testatur Johannes Toletanus, in præmio Prognostici.

[c] Forte, nisi tamen.

IX.

Licet unanimi consensionis nostræ judicio gesta synodalia Toletani concilii duodecimi acta sunt atque dispolita, quæ anno primo glorioſi principis Ervigii in hac urbe regia celebrata sunt : nunc tamen, iterato inconvulsibilis nostræ definitionis assensu, ea ipsa gesta, prout gesta sunt vel conscripta, omni temporum æternitate valitura decernimus, & omnimodæ soliditatis vigore firmamus, juxta ordinem capitulorum, A qui in eisdem gestis conscriptus esse probatur ; id est : De agnita, & confirmata prælectione fastigii principalis in nomine glorioſi domini nostri Ervigii regis. Item de his qui pœnitentiam non scientes accipiunt. Item de culpatorum receptione, vel communione apud ecclesiam. Item ut in locis, ubi episcopus non fuit, numquam episcopus ordinetur. Item de quorumdam consuetudine sacerdotum fœdissima, qui oblatis Deo per se sacrificiis non communicant. Item de concessa Toletano pontifici generalis synodi potestate : ut episcopi alterius provinciæ cum conniventia principum in urbe regia ordinentur. Item de recepto testimonio personarum, qui per legem, quæ de promotione exercitus facta est, testificandi licentiam perdiderunt. Item de his qui uxores suas, divortio intercedente, relinquunt. Item de confirmatione legum, quæ in Judæorum nequitiam promulgatæ sunt, juxta earumdem legum præfixum ordinem titulorum, qui in eodem canone adnumerantur. Item de his qui ad ecclesiam confugium faciunt. Item de cultoribus idolorum. Item de interdicto temporis constituti, quo debeat concilium celebrari. Item conclusio definitionum, in qua & Deo gratiæ referuntur, & pro principe exoratur ; statuentes videlicet, ut qui contra suprædictorum capitulorum decreta venire præsumpserit, & ecclesiasticæ excommunicationis sententia feriatur, & ad legem glorioſi principis, quæ in confirmatione ejusdem concilii facta est, teneatur obnoxius.

X.

Tertii diei necessario collationis eventu, visum nobis est antiquorum patrum indagare de pœnitentium regulis institutum. Etenim digno nobis venerandus honore sanctissimus frater noster Gaudentius, Valeriensis sedis episcopus, per vicarium personæ suæ ad concilium destinatum, congressus est nostri reverentiam cœtus ; insinuans sacrosancto synodali conventui, quod incommodæ valetudinis nimietate præventus, per manus impositionem subactus fuisse pœnitentiæ legibus. Sed utrum accepta pœnitentia, liceret sibi præcepta sui ordinis contrectare mysteria, vel Missarum solita explere officia, per synodalia institutionis se maluit certificari responsa. Tunc collatis in unum de hujusmodi canonicis instrumentis, hoc sancta synodus definivit, ut reconciliatione præmissa, soliti ordinis retentet officia. Si enim regulæ præcedentium patrum, eos qui pœnitentiam in discrimine mortis accipiunt, & nulla de se manifesta scelera confitentur, (si adsit tamen in his & talibus probitas morum,) ad ecclesiasticos gradus pervenire permittunt : quanto magis, ut hi qui in ipso sacerdotio constituti pœnitentiam accipiunt, a sui ordinis officio retrahantur ? tantum si se ipsi mortalium criminum professione propria non notarunt. Cum enim omnis sacerdos tunc sibi licitum sacrificare sciat, quando a malis actibus vacat, qua ratione, qui pœnitentiæ remedium suscipit, quod datur in remissionem peccati, a sacrificiis divinis se abigit ? Pœnitentia enim ad hoc suscipitur, ut peccatum diluat, & peccati sordes hominem iterare non sinat. Qui ergo confidit per susceptam pœnitentiam dimissa sibi peccata, cur confidenter ad altare Domini non accedat ? Vel cur ordinis sui non audeat retentare officia, cum hoc alteri non liceat, nisi ei qui se a peccatis abstineat ? Etenim cum pœnitentiam accipimus, ad similitudinem conditoris nos reformare conamur. Reformatio igitur ipsa medicamentum est, quo delentur piacula. Si enim medicamentum istud assumitur recte, creatori suo anima reformatur : recte etiam sacrificandi Deo cultus assumitur ; quia in eo similitudo conditoris agnoscitur. Si autem pœnitentiæ medicamentum subtrahitur, quod in remissionem peccatorum

Anno Christi 683.

ANNO CHRISTI 683.

rum accipitur, ad ſimilitudinem factoris uſpiam non venitur. Etenim pœnitentia (ut dictum eſt) in remedium peccati accipitur; ſacerdotium vero propter munditiam retentatur: ut hoc ſacerdotis & vita, ita fructu bonorum operum floreat; quo & in ſe delicti paſſiones extinguat, & prædicamento ſuo in aliis peccati regnum potenzialiter deſtruat. Huic igitur taliter, ut præmiſimus, ſacerdoti viventi quid oberit, ſi poſt acceptas pœnitentiæ leges divinis altaribus propoſitionis offerat panes? Aut numquid pœnitentiæ donum, quod in remedium ſit peccati, in prohibitione devocandum eſt ſacramenti? Nuſquam ergo pœnitentiæ præcepta privabunt jura cæleſtia. Pœnitens enim abſtinere a peccatis pariter & negotiorum ſæcularibus tumultibus debet; non ab iis quæ ſancta videntur & ſumma ſe abſtrahere, quæ operantem plus expiant, quam commaculando deturpant. Scriptum eſt enim: *Sacerdos ad hominem mortuum non accedat*; id eſt, mortalium criminum ſe implicatione non polluat. Non enim dicit Deus, ut ſacerdos ad ſacra quæque non auderet accedere, de quibus præceperat, ut nullo modo ſacerdos de ſanctis exiret; ſed ut mortis opera non auderet contingere. Ergo abigenda ſunt ab omni ſacerdote quæ maculant, exercenda quæ mundant. His ergo rationabili ſanctione præmiſſis, hoc ſancta ſynodus definivit: ut ſtante priſcorum canonum ſanctione, quicumque pontificum, vel ſacerdotum, deinceps per manus impoſitionem pœnitentiæ donum exceperint, nec ſe mortalium criminum profeſſione notaverint, timorem retentandi regiminis non omittant: ſed per metropolitanum, reconciliatione pœnitentium more ſuſcepta, ſolita compleant ordinis ſui officia, vel cetera myſteriorum ſibi credita ſacramenta. Hoc tantum eſt obſervandum, ut ſi aut ante acceptionem pœnitentiæ adjudicatus, nec reconciliatus reperitur pro culpis, aut ſi ipſa perceptione pœnitentiæ reconciliatus implicatum ſe dixerit mortalibus factis; juxta æſtimationem metropolitani abſtinere hujuſmodi oportet a præmiſſis officiis. Ceterum, ſi (ut dictum eſt) ſub pœnitentiæ perceptione conſiſtens, nihil mortalis criminis ſe admiſiſſe prædixerit; attamen, quod fateri hominibus erubeſcit, abſconſum intra clauſtra ſui pectoris deliteſcit; noverit ipſe ſibi de ſe poteſtatem eſſe conceſſam, ut juxta conſcientiæ ſuæ fiduciam, utrum audeat, aut non audeat ſacrificare Deo, ex ſui potius arbitrii poteſtate, quam ex noſtri judicii permiſſione procedat.

Levit. 21. ubi legitur ad eum mortuum. Sic interpretatur hunc locum Hoſchius in Levit. cap. 21.

XI.

Multæ ſuper hoc capitulum patrum præcedentium ſententiæ manaverunt, quod multiplici prohibitione ſancitum eſt, ut alterius clericum nemo ſollicitare, nemo fugientem recipere, nemo etiam aut obcelare, aut ordinare auderet. Sed quia, abundante iniquitate, & refrigeſcente caritate, nec honeſtas attenditur, nec cupiditas inhibetur, agendum eſt, ut quos impunis admonitio non emendat, evidens ſententia damnationis coërceat. Placuit ergo, ut nullus alienum preſbyterum, abbatem, miniſtrum, ſubdiaconum, vel quemlibet clericum, ſeu etiam monachum fugientem, vagumque ſuſcipiat: non ad fugam ſuadeat, non fugæ latibulum præbeat, non apud ſe habito vel retento humanitatem impendat; non occaſiones, quibus quaſi ſe neſciente alibi lateat, turpi oppoſitione confingat: nam horum omnium caſibus non ſolum turpatur honeſtas, ſed frequenti dolorum acerbitate confoditur fraternitas. Eterum ſi dicat quis ſimplici animo alterius clericum ſuſcepiſſe, nec noſſe eum fugitivum exiſtere; tunc evidens innocentiæ ſuæ puritas approbanda eſt: quando eum, quem ſuſcepit, & infra octo dies juxta legum ſanctionem judici præſentaverit, & infra tempus legibus conſtitutum, illuc fugitivum reduxerit, unde per fugam vagabundus exivit. Quicumque ergo ex pontificibus, ſeu ſacerdotibus, vel miniſtris, ceteriſque religioſis, hujus inſtitutionis noſtræ violaverit ſanctionem; ſi hujuſmodi ſuſceptor epiſcopus eſt, & eum quem ſuſcepit, cum his quæ habere potuit, [a] & ei, a quo evagatus eſt, ſine dilatione reſtituet; & inſuper, ut vere ſacrilegus, & tranſgreſſor inſtitutionis paternæ, tanto tempore excommunicatum, & remotum ſe a ſuis officiis noverit eſſe, quanto eum qui fugit ſub ſua poteſtate contigerit remoraſſe. Si autem hujus conſtitutionis noſtræ prævaricator preſbyter, diaconus, vel quilibet ex religioſis videatur haberi, reddito eo, cum rebus ſibi debitis, quem ſuſcepit, ipſe ſolus apud eum anno integro ſub pœnitentiæ cenſura deputatus tenebitur, cujus fugitivum ſuſcepiſſe monſtratur. Quicumque tamen talibus humanitatem impendunt, eadem & ſimili cenſura legum exquirendos & obſtringendos ſe noverint, qua ſuſceptores fugitivorum legum ſanctione prænonentur adſtringi. Illi autem qui prædeceſſorum ſuorum id actum eſſe temeritate contendunt, tunc immunes ab hujus ultionis ſententia habebuntur, ſi a tempore ordinationis ſuæ, infra duorum menſium ſpatium, ejus, qui apud ſe eſt, & latebram publicaverint, & perſonam domino fugitivi reduxerint. His ſane, qui de confinitimis epiſcopis, ceteriſque eccleſiarum rectoribus ad metropolitanum ſuum pro cauſarum ſuarum neceſſitate confugiunt, ſicut licentia talibus perfugii datur; ita hi, qui eos ſuſceperint, damnari, utpote receptores fugitivorum non poterunt: præſertim ſi & publice illos apud ſe habeant, & eos, cum quibus actiones habuerint, ad repoſcentis vocem conventuros admoneant.

[a] *Forte reducendum illud &.*

Legibus Viſigoth. lib. 9. tit. 8. integro.

XII.

Quicumque ex clericis vel monachis, cauſam contra proprium epiſcopum habens, ad metropolitanum ſuum cauſaturus acceſſerit, non ante debet a proprio epiſcopo excommunicationis ſententia prædamnari, quam per judicium metropolitani ſui, utrum dignus excommunicatione habeatur, poſſit agnoſci. Quod ſi ante judicium quis epiſcoporum in talium perſonas excommunicationis ſententiam præmiſerit, illis penitus, quos ligaverint, abſolutis, in ſe illam noverit retorqueri ſententiam. Quod etiam & inter metropolitanos convenit obſervari; ſi prægravatus quis a metropolitano proprio, ad alterius provinciæ metropolitanum moleſtiam preſſuræ ſuæ agnoſcendam detulerit: aut ſi inauditus a duobus metropolitanis, ad regios auditus negotia ſua perlaturus acceſſerit; & ob hoc excommunicationis jugulum a proprio epiſcopo illi videatur infigi; hoc tantum eſt obſervandum; ut, ſi prius unumquemque excommunicationem contigerit ſuſcepiſſe, antequam a proprio epiſcopo ad alium pertranſiret, tamdiu excommunicatus apud eum, cujus judicium petiit, habeatur, quamdiu excommunicatoris ſui objectibus, utrum juſte an injuſte alligatus ſit, agnoſcatur.

XIII.

His ergo ſynodicis inſtitutis ſubſcriptionis noſtræ robur [*] apponimus, & ſub tenore divino, perenni ea quæ decrevimus memoriæ conſecramus: dantes immortali Deo noſtro gloriam pariter & honorem, cujus inſpiratione aguntur omnia quæ ſalubriter exercentur. Invictiſſimo quoque atque religioſiſſimo principi Ervigio regi multiplicem gratiarum exhibitionem perſolvimus, cujus clementiſſimo juſſu in unum cœtum aggregandi convenimus. Sit illi pax optabilis & beata: ducat quoque tempora pro curſu longioris ævi felicia; & poſt imperialia terreni regni ſceptra coronandus perveniat ad cæleſtia regna: præſtante Jeſu Chri-

[*] *al. apponatur.*

sto Domino Deo & Salvatore nostro, qui cum Patre, & sancto Spiritu, unus in Trinitate vivit & gloriatur Deus in sæcula sæculorum. Amen.

ANNO CHRISTI 683.

SUBSCRIPTIONES.

Episcopi.

Egō Julianus indignus sanctæ ecclesiæ Toletanæ metropolitanus episcopus, instituta a nobis definita subscripsi.

Liuba Bracarensis metropolitanus episcopus.
Stephanus Emeritensis metropolitanus episcopus.
Florentinus Hispalensis metropolitanus episcopus.
Leander Illicitanæ sedis episcopus.
Palmatius Urcitanus episcopus.
Concordius Palentinæ sedis episcopus.
[a] Mumulus Cordubensis episcopus. [a] *al.* Mommolus.
Antonianus Bastitanus episcopus.
Theuderacius Assidonensis episcopus.
Stercorius Aucensis episcopus.
Geta Elpensis episcopus.
[b] Monosonsus Egitanicnsis episcopus. [b] *al.* Monesonsus.
Froaricus Portucalensis episcopus.
Gregorius [c] Orcxanus episcopus. [c] *al.* Orcxanæ sedis.
Agricius Complutensis episcopus.
Proculus Bigastrensis episcopus.
Miro Conimbriensis episcopus.
[d] Crescitarus Biterrensis episcopus. [d] *al.* Crescinsus
Cicilius Dertosanus episcopus.
Ella Segontiensis episcopus.
Sonna Oxomensis episcopus.
Simpronius Arcavicensis episcopus.
Reparatus Vesensis episcopus.
Cunildus Italicensis episcopus.
Hilarius Aurensis episcopus.
Gundulfus Lamecensis episcopus.
Felix Iriensis episcopus.
[e] Atula Caurensis episcopus. [e] *Forte*, Avila
Bellitus Ossobonensis episcopus.
Eufrasius Lucensis episcopus.
Joannes Pacensis episcopus.
Oppa Tudensis episcopus.
Asturius Setabitanus episcopus.
Deodatus Segobiensis episcopus.
Truchemundus Elborensis episcopus.
Sisebaldo Tuccitanus episcopus.
Vincentius Magalonensis episcopus.
[f] Unigirus Abelensis episcopus. [f] *al.* Unigisus
Theodulfus Astigitanus episcopus.
Gratinus Egabrensis episcopus.
Sarmata Valentinus episcopus.
Brandila Laniobrensis episcopus.
Holemundus Salmanticensis episcopus.
Florus Mentesanus episcopus.
Olipa Segobriensis episcopus.
[g] Eusendus Ilerdensis episcopus. [g] *al.* Iustedus
Ara Olysipponensis.

Abbates.

Absalius abbas.
Faustinus abbas.
Gerontius abbas.
[h] Gastorius abbas. [h] *al.* Castorius
Sisebertus abbas.
Felix archipresbyter.
Visandus archidiaconus.
Vincentius primicerius.

Vicarii episcoporum.

Pacatus [i] abbas, agens vicem Sunifredi episcopi Narbonensis. [i] *al.* Indignus abbas

[a] Spasandus archidiaconus, agens vicem Cypriani episcopi Tarraconensis. ANNO CHRISTI 683.
Laulfus diaconus, agens vicem Idalii episcopi Barcinonensis.
Gilibertus diaconus, agens vicem Ansemundi episcopi [b] Lotocbensis. [b] *al.* de Tucela. Lotocensis
Freidebadus abbas, agens vicem Valderedi episcopi Cæsaraugustani.
Verenundus abbas, agens vicem Clari episcopi Elenensis.
[c] Gratinus presbyter, agens vicem Argebadoni episcopi Eliberitani. [c] *al.* Gratianus presbyter, Joannis Egarensis episcopi, & mox Sisaldus abbas, Stephani Carcassensis episcopi: ita ut duo episcopi omittantur. Qui hic est Claramundus, is est Catramundus in Epigr. tom. 7. Spicil. pag. 559.
Samuel presbyter, agens vicem Joannis episcopi Egarensis.
B Sesuldus agens vicem Felicis episcopi Dianiensis.
Citruninus abbas, agens vicem Stephani episcopi Carcassensis.
Audericus presbyter, agens vicem Eufrasii episcopi Calagurritanensis.
Audericus presbyter, agens vicem Rogati episcopi Beatiensis.
Dexter diaconus, agens vicem Primi episcopi Agathensis.
[d] Unicomalus diaconus, agens vicem Atilani episcopi Pampilonensis. [d] *Forte*, Vincomalus.
Andebertus abbas, agens vicem [e] Gadiscaldi episcopi Oscensis. [e] *al.* Gadiscli
Leopardus abbas, agens vicem Potentini episcopi Uticensis.
C Tuentius presbyter, agens vicem Riccilani episcopi Accitanensis.
[f] Florentius agens vicem Leuberici episcopi Urgelitanensis. [f] *al.* Florentianus presbyter Leuberici Urgelitani episcopi.
Vincentius abbas, agens vicem Gaudentii episcopi Valeriensis.
Segarius abbas, agens vicem Gundilani episcopi Impuritani.
Stabilius abbas, agens vicem Jacobi episcopi Gerundensis.
Baromellus diaconus, agens vicem Austerii episcopi Tyrassonensis.
Calumniosus diaconus, agens vicem Samuelis episcopi Malacitani.
D [g] Cicxa presbyter, agens vicem Wisefredi episcopi Ausonensis. [g] *al.* Cikra.
Joannes abbas, agens vicem Reginci episcopi Aucensis.
Leopardus abbas, agens vicem Aurelii episcopi Asturicensis.
Habitus diaconus, agens vicem Potentini episcopi Verocensis.

Viri illustres officii palatini.

Osulfus comes hæc instituta, ubi interfui, annuens subscripsi.
Ubadamirus [a] comes scanciarum & dux, similiter. [a] *Galli vocant* Echanson. *Vide Du Cange in Gloss. verbo* Scancio.
E Reccaredus comes scanciarum & dux, similiter.
Argeminus comes cubiculi & dux, similiter.
Egica comes scanciarum & dux, similiter.
Isidorus comes thesaurorum, similiter.
Sisebutus comes scanciarum & dux, similiter.
Valdericus comes civitatis Toletanæ, similiter.
Vitulus comes patrimonii, similiter.
Cixila comes notariorum, similiter.
Suniefredus comes scanciarum & dux, similiter.
Giselamundus comes stabuli, similiter.
Guiliangus spatharius & comes, similiter.
Altericus spatharius & comes, similiter.
Adeliabus comes scanciarum, similiter.
Theudila procer, similiter.

ANNO CHRISTI 683.

Salamirus comes ſcanciarum, ſimiliter.
Arnulfus comes cubiculariorum, ſimiliter.
Nilacus ſpatharius & comes, ſimiliter.
Severinus comes ſpatariotum, ſimiliter.
Trafericus ſpatharius & comes, ſimiliter.
Audemundus procer, ſimiliter.
Siſimirus ſpatharius comes & dux, ſimiliter.
Traſimirus procer, ſimiliter.
Terrefarius comes ſpatarius, ſimiliter.
Recaulfus procer, ſimiliter.

In nomine Domini, Flavius Ervigius rex, omnibus privatis ſive fiſcalibus populis.

MAgnum pietatis eſt præmium, quo removentur gravedines preſſuratum: quia illud ſemper ante Dei oculos perfectæ miſerationis ſacrificium approbatur, quo fit relevatio miſerorum. Ex hoc ſalvatio inducitur terræ, per quod preſſuræ ſubvenitur humanæ. Judicium eſt quippe ſalutare in populis, quando ſic commiſſa reguntur, ut nec incauta exactio populos gravet, nec indiſcreta remiſſio ſtatum gentis faciat deperire. Tempora ergo noſtræ gloriæ miſericordiæ beneficiis condienda ſunt; ut, parcente nobis Deo, ipſi quoque populis parcere videamur. Votivum igitur omnipotenti Deo meo cordis ſacrificium delibare præoptans, in nomine divino omnibus populis regni noſtri, tam privatis, quam etiam fiſcalibus ſervis, viris, ſeu etiam feminis, ſub tributali exactione in provinciam Galliæ, atque in omnes provincias Hiſpaniæ conſiſtentibus, hoc decretum beneficium in Dei nomine protegamus: ut quidquid in præteritis annis de ratione tributi, uſque ad primum noſtræ clementiæ annum, theſauris publicis redhibere videmini, totum vobis ex integro noveritis eſſe conceſſum; qualiter uſque ad prædictum primum noſtræ gloriæ annum, quidquid de ratione tributorum apud vos relucet, ſic totum donatum vobis a ſerenitate noſtra habeatis, ut nullam ex hoc abinceps de præteritis annis exactionem publicam pertimeſcatis: ea tamen ratione ſervata, ut ea quæ in præteritis exacta ſunt, & fiſco noſtro illata non ſunt, ab his qui ea exegerunt in publicis inferantur. Quod ſi diſtulerint, & in hoc confeſtim inferre neglexerint, in quadruplum una cum ſatisfactione diſciplinæ, juxta quod noſtra manſuetudo decreverit, id ipſum theſauris publicis perſolvebunt. Certe ſi quiſquis ille dux, comes, tiuphadus, numerarius, villicus, aut quicumque curam publicam agens, tributa exacto ſibi commiſſo, annis ſingulis plenario numero non exegerit, aut exacta apud ſe retinuerit, & ea ſtatim theſauris publicis inferre neglexerit, duplata tributa ipſa de propriis rebus ſuis, modis omnibus in publico inferibit. Hoc tamen ſpeciali & evidenti ſerenitatis noſtræ ſententia definimus, ut nullus de ſupradictis comitibus, tiuphadis, vicariis, numerariis, ſeu quibuſcumque curam publicam agentibus, quaſcumque exactiones pro hoc negotio pietatis, cuilibet ex vobis, quibus & relaxatio manſuetudinis noſtræ conceditur, quicumque exigere præſumpſerit, aut quiſpiam eorum vobis pro tali cauſa aliquid abſtulerit, aut ab aliis ablata ſibi acceperit, & pro his cauſis quibuſlibet modis aliquid mutilare præſumpſerit, in quadruplum de quidquid acceperit, cui noſtra clementia elegerit univerſa reſtituat. De terris vero, vel vineis, quas pro eodem tributo quicumque ſupradictorum curam publicam agentium vobis privatis, vel fiſcalibus populis abſtulit, vel accepit fruges atidas, & liquidas exinde in præteritis annis unuſquiſque exactor collegit in rationem ipſius tributi, hoc ſibi imputet; & terras ipſas, vel vineas vobis, de quorum jure ablatæ ſunt, reſtituere non differat. Sic enim dignum eſt, ut quod pietatis noſtræ ſinceritate deprimitur, ita a cunctis ſine cujuſquam exactionis ſtimulo peragatur. Datum ſub die Kalendarum Novembris, anno feliciter quarto regni noſtri, Toleto.

ANNO CHRISTI 683.

Lex in confirmatione concilii edita.

In nomine Domini, Flavius Ervigius rex.

EXimia ſynodalis auctoritas & veneranda eſt pariter & tremenda, quæ in tantum per donum ſancti Spiritus agit, ut ex diverſitate multorum animorum & cordium unum cor unamque animam feciſſe monſtretur; dum numeroſitas aggregata pontificum, non per ſententiam diſcrepat, non per ſtimulum diverſa objectat, nec per judicium aliud unus quam univerſitas formet. Et ideo reverendum mihi conventum ſynodalis concilii, in cujus medio præſentia ſancti Spiritus ſe habitare promiſit, devote venerans, inſtanterque honorans ea, quæ illorum ore noſtræque gloriæ hortatu digeſta ſunt, in notitiam deducamus ſingulorum: illa dicimus ſynodalis concilii geſta, quæ anno quarto regni noſtri in Toletana urbe noſcuntur eſſe confecta: quarum inſtitutionum evidentia ut ſine cunctatione omnibus innoteſcant, hic ea [a] prælegimus ſpecialiter renotanda. Eſt igitur primus canon de reddito teſtimonio dignitatis eorum, quos profanatio infidelitatis cum Paulo traxit in ſocietatem tyrannidis: quos celſitudo noſtra una cum filiis, per hujus noſtræ legis edictum, & teſtimonio nobilitatis priſtinæ, uti & rebus, quas per auctoritatis noſtræ vigorem perceperint, decernimus reveſtiri. Item ſecundus eſt titulus de accuſatis ſacerdotibus, ſeu etiam optimatibus palatii, atque gardingis; ſub qua eos juſtitiæ cautela examinari conveniat, quos gloriæ noſtræ manſuetudo, juxta ipſius canonis inſtituta, nullis tormentorum generibus ante publicam diſcuſſionem ſubjici cenſuit, ſed omnes qui deinceps fuerint accuſati, juxta ſanctionem prædicti concilii extunc procul dubio judicandi. Unde id ſpecialiter obſervandum fore cenſemus, ut quidquid contra hanc regulam ſententiæ noſtræ, vel prædicti canonis inſtitutionem, aut in perſonam cujuſquam fuerit actum, aut de rebus accuſatæ perſonæ exſtiterit judicatum, juxta prædicti canonis inſtituta, nullo vigore ſubſiſtat; quod perſona ipſa aliter quam decernimus udicata, aut teſtimonii ſui dignitatem amittat, aut quæſtu rei propriæ careat. Tertius quoque canon eſt de tributorum principali relaxatione in plebe: ubi noſtræ gloriæ auctoritate ſimul & exhortatione ſancitum eſt, ut omne tributum præteritorum annorum, uſque in anno primo regni noſtri, quod in privatis, ſive in fiſcalibus populis ſubjacet, abſolutionis perpetuæ debeat ſanctione laxari; ea tantum præcipiens theſauris publicis exhiberi, quæ exacta & non illata fuiſſe conſtiterit. Quartus poſt hæc ſequitur canon de munitione prolis, quem prompta voluntatis anniſu omnis conventus ſacerdotum, atque etiam ſeniorum condere [b] prælegerunt. Quintus canon ſequitur, ne defuncto principe relictam ejus conjugem quiſquam ſibi, aut in conjugio, aut in adulterio, audeat copulare. Sextus deinde ſequitur canon, ut, exceptis ſervis, vel libertis fiſcalibus, nullus de ſervitute quotumlibet, aut libertis deinceps ad palatinum officium tranſeat. Quod ſi fecerint, præſentis legis noſtræ edicto ad propriæ ſervitutis jugum modis omnibus reducendi ſunt; qualiter a dominis ſuis, ſi ſuperſtites ſunt, aut eorum propinquis, quibus decedentium ſucceſſio ex lege debetur,

[a] Forte, prælegimus.

[b] Pro prælegerunt, ut ſupra.

ANNO CHRISTI 683.

ſervituti tradantur. Poſt hunc ſeptimus eſt canon, de his qui pro accidentia jurgiorum altaria nudare præſumunt, vel luminaria eccleſiæ ſubtrahunt. Octavus quoque canon ſequitur, ne admonente metropolitano quiſquam ex confinitimis ad locum ubi invitatur venire contemnat. Nonus quoque canon ſequitur de confirmatione concilii Toletani duodecimi, quod factum eſt anno primo gloriæ noſtræ. Decimus huic canon adjungitur, ubi ſpeciali ſententia definitur, utrum audeant miniſtrare hi qui pœnitentiam in ſacerdotio conſtituti accipiunt. Undecimus quoque canon habetur, ne quis alienum clericum vel monachum ſuſcipiat fugientem. Duodecimus poſt hæc canon ſcribitur de non excommunicandis a proprio epiſcopo perſonis illis, quæ ad metropolitanum ſuum negotia ſua ſuggeſturæ acceſſerint. Ultimus & tertius decimus poſt hunc canon ſubſequitur de relatione gratiarum, quæ poſt peractionem concilii Deo & principi perſolvuntur. Quæ omnia præmiſſa ſynodalia inſtitutionum decreta a præſenti die vel tempore omni cura omnique diligentia per cunctas regni noſtri provincias decernimus obſervanda: qualiter & perſpicuum auctoritatis validæ faſtigium ſubeant, & perpetuo vigoris ordine ſolidata perſiſtant. Quamobrem ſacræ hujus legis oraculo omnibus generaliter religioſis, atque etiam laïcis ſub regni noſtri ditione manentibus, interdicimus pariter & jubemus, ut prædicta ſynodalia geſta nullus contemnat, nullus etiam præterire aut convellere audeat, nemo notus harum conſtitutionum jura reſolvat, nemo incognitus neſcientiæ ſuæ objectibus excuſare ſe conjiciat: nam a prænemorato ſuperius die & tempore, & auctoritatis debitæ vigore pollebunt, & inſtitutionum ſuarum regulis cunctorum univerſitas adſtringetur. Si quis autem hujus noſtræ legis violator exſtiterit, ac non potius ea quæ præmiſſa ſunt cuſtodierit, & diutinam eccleſiaſticæ diſciplinæ excommunicationem excipiat, & decimam partem rei ſuæ fiſci partibus ſociandam amittat. Quod ſi nihil habuerit facultatis, unde prædictam compoſitionem perſolvere poſſit, abſque aliquo infamio ſui, quinquaginta eum oportebit ictibus verberari. Hujus igitur legis noſtræ decretum, quod in confirmatione hujus ſacri concilii noſcitur promulgatum, glorioſæ manus noſtræ exaratione ſubſcripſimus, & ad perennem memoriam valorem ei perpetuum innodamus. Edita lex in confirmatione concilii, Toleto, ſub die Idus Novembris, æra DCCXXI. anno quoque feliciter quarto regni gloriæ noſtræ, in Dei nomine, Ervigius rex.

BENEDICTI II. PAPÆ EPISTOLÆ.

I.

AD PETRUM NOTARIUM REGIONARIUM.

Monet illum ut acta ſynodalia ſexti concilii (quorum gratia a Leone II. in Hiſpanias miſſus erat) epiſcoporum Hiſpaniæ ſubſcriptione muniri curet.

Hanc epiſtolam ex ſequentem ſparium eſſe cenſet Card. Baronius.

Benedictus preſbyter, & in Dei nomine electus ſanctæ ſedis apoſtolicæ, Petro notario regionario.

JUxta quod tuam ſtrenuitatem apoſtolicæ memoriæ dominus Leo papa Hiſpaniam provinciam ire diſpoſuit ad præcellentiſſimum & Chriſtianiſſimum regem, & ſanctiſſimos archiepiſcopos, & eccleſiarum omnium præſules ibidem conſtitutos, ſimul & glorioſum comitem, pro innoteſcenda venerabilis ſextæ ſynodi definitione; acclamatione quoque, quæ & proſphoneticum dicitur, reverentiſſimorum epiſcoporum, qui in eodem a Deo congregato concilio convenerunt, ad clementiſſimum principem; & edicto ejuſdem piiſſimi principis ubique generaliter deſtinato; pro apoſtolicæ noſtræ fidei firmitate, cum ſummo pietatis ſtudio commiſſum miniſterium perage. Subſcriptiones quoque reverentiſſimorum epiſcoporum poſt eandem ſynodicam definitionem cum ſumma ſedulitate atque vigilantia procura ſubjungi: ut & iidem reverentiſſimi epiſcopi, omniſque per eos religioſa provincia, conſortes nobiſcum catholicæ atque apoſtolicæ traditionis & fidei comprobentur; & apud Deum, ad cujus gloriam laus & ſtabilitas fidei Chriſtianæ redigitur, commendatio eis atque ſuſceptio ad ſalutem animarum proveniat. Officium perinde pietatis aſſumptum, vigilantia atque ſolertia condecorans, feſtina perficere; quia & tibimet ipſi theſaurizas boni operis fructum, & ſuſcipientibus provides cæleſtis regni beatitudinem, per rectæ atque apoſtolicæ fidei confeſſionem, adipiſci.

II.

AD ERVIGIUM REGEM.

Significat ſe Petrum notarium regionarium mittere, qui ſecum ferret ſexta ſynodi definitionem, ſimulque Conſtantini Imperatoris edictum, atque libellum acclamatorium ejuſdem ſynodi ad eumdem Imperatorem.

Exſtat ſupra pag. 1733. E. 7. ſub nomine Leonis II. ordine quinta. Incipit ſic: Cum unus exſtet rex omnium Deus, &c.

CONCILIUM TOLETANUM XIV.

ANNO CHRISTI 684.

Æra DCCXXII. anno quinto Ervigii regis.

TITULI CAPITULORUM.

I. *De prænemoratione aggregati concilii, & relatione principalis edicti, quo jussum est synodum agitari.*
II. *De initio relationis, quo concilium cœpit gestorum synodalium & epistola Romani pontificis facere mentionem.*
III. *De adversitate duplici, qua non potuit generale concilium fieri.*
IV. *De responsis partis nostræ.*
V. *De iterata discussione prænemorati concilii.*
VI. *De prænemorati concilii honore collato.*
VII. *De loco vel ordine, quo jam dictum concilium collocari oporteat.*
VIII. *Allocutio ad totius compagem ecclesiæ de duabus Christi naturis inseparabilibus & perfectis.*
IX. *De duarum naturarum Christi voluntatibus & operibus.*
X. *De hæreticorum contentionibus evitandis; & ut non discutiantur quæ summa sunt, sed credantur.*
XI. *De communi omnium judicio, quo responsa partis nostræ firmata sunt.*
XII. *De relatione gratiarum ad Deum pro peracto concilio.*

CAPITULA.

In nomine Patris, & Filii, & sancti Spiritus. Incipiunt gesta synodalia, quæ acta sunt a præsulibus Carthaginis provinciæ, assistentibus etiam vicariis.

I.

CUm serenissimus & perspicuus princeps Ervigius, glorioſus amator veræ fidei, immo amabilis filius ecclesiæ Christi, promissionis suæ non immemor, ob confutandum Apollinaris dogma pestiferum, de quo sibi a Romano præsule fuerat nuntiatum, strenuo & invicto suæ celsitudinis jussu nos omnes præciperet aggregari in unum, hoc dedit speciale edictum; ut quia, sicut oportebat, pro tantæ rei negotio pertractando generale concilium fieri varia adversitatum incursio non sineret, saltem adunata per provincias concilia fierent; & si quidem hic primum a nobis in urbe regia synodus ageretur, deinde in singulis quibusque provinciis singulare haberetur concilium: quo quidquid hic actum per Toletanam synodum reliqui primarum sedium præsules, suorum vicariorum relatibus comperissent, id etiam in postmodum ipsi per discreta provinciarum suarum concilia observarent: sicque hæc nostri concilii gesta essent illis omnibus in toto communia; utpote ab ipsis edita, atque ipsis coram positis roborata, quæ utique per legatos suos confirmanda decreverant: quo ex hoc unum & indivisibile fieret cunctorum Hispanorum præsulum per totam Hispaniam vel Galliam synodale edictum, ex quo omnium metropolitanorum fuisset & assensibus promulgatum. Nos proinde Carthaginis provinciæ præsules, anno quo supra, sub die decimo octavo Kalendas Decembris, in prænemorata ecclesia debitis ordinibus confidentes, causæ hujus ordinem, & totius rei negotia retexentes, quibus Romanæ sedis fueramus litteris invitati, sic patula & communi sumus voce exorsi.

In XVII. Toletano dicitur concilium in ecclesia sanctorum Apostolorum Petri & Pauli.

II.

Clara omnes notio populos Hispaniæ implet, quod decurrentis evoluti temporis serie per Romani præsulis bajulum gesta synodalia societati nostræ advecta sunt: quibus Constantinopolim, Constantino pio & religioso principe mediante, magna & sublimi copia aggregata pontificum, [a] Apollinaris dogma comperimus fuisse destructum. Cum quibus etiam gestis, Leonis [b] quoque antiquæ Romæ pontificis invitatorio epistolaris gratiæ consulta suscepimus: per quæ omnis ordo gestorum, gestaque ordinum dilucide, ut acta sunt, nostris sensibus patuerunt. In cujus etiam gratioso epistolæ tractu ad hoc omnes præsules Hispaniæ invitati sunt: ut prædicta synodalia instituta, quæ miserat, nostri etiam vigoris manerent auctoritate suffulta, omnibusque per nos sub regno Hispaniæ consistentibus patescerent divulganda.

[a] *Id est. Monothelitarum.*

[b] *Leo secundus anno 684. obisse ponitur inconsulto Pelo.*

III.

Et hæc siquidem totius allegationis illatio exhibita nobis est, temporis infesti urgente pressura, quo non solum tellus omnis hiemali stricta gelu, glaciali nivium immensitate duruerat, sed & tunc, quando ex generali concilio nos absolutos jam esse constabat. Quo gemino obsistentis causæ obice præpediri, generaliter iterato tunc non quivimus aggregari; quos & vicina concilii absolutio propriis sedibus reddiderat imminutos, & procelloſi temporis adversitas non sinebat iterum adunari dispersos. Sed licet in unum generaliter colligi per idem tempus Hispanorum omnium præsulum societas nequivisset; sparsis tamen sedibus atque locis, præfatas gestorum regulas pertractandas suscepimus, susceptas perlegimus: approbantes in his de utrarumque Jesu Christi Filii Dei differentia naturarum, quo gemina in eo voluntas, & operatio prædicatur, recti dogmatis sensum, inculpandæ disputationis edictum, apostolicæ traditionis stilum.

Anno III. exorsi.

IV.

Placuit proinde illo tunc tempore, apologeticæ defensionis nostræ responsis satisfacientes Romano Pontifici, ea ipsa gesta firmare, nostræque fidei sensum purissima verborum emodatione depromere. Et quia illic de hac gemina voluntate & operatione Jesu Christi Filii Dei copioſe & dilucide insigniuntur quæ vera sunt, quæ jam utique Romanis partibus per legatos Hispaniæ destinata sunt; nunc nobis id operis restat, ut juxta canonum speciale decretum, quo concilium generale pro fidei causis aggregari præcipitur, utraque operum gesta, & synodico dirimantur examine, & discreta conciliorum fulciantur auctoritate: quo juxta edictum prænemorati principis glorioſi, adunato per singulas quasque provincias regni ejus conciliorum conventu, synodica iterum examinatione decocta, vel communi omnium conciliorum judicio comprobata, per singula Hispaniæ provinciarum concilia prænemorata synodi gesta, seu etiam eadem partis nostræ responsa omnium notionem attingant, salubri etiam divulgatione in agnitionem plebium tranſeant.

V.

Communi proinde jam omnium judicio placet, ut quia generaliter in unum omnes Hispaniæ præsules aggregari non quivimus, saltem discretis provinciis con-

ANNO CHRISTI 634.

ANNO CHRISTI 634.

ctus celebremus: quo prædicta synodi gesta, vel nostræ partis responsa, & digno probitatis demum decoretur judicio, & synodico laudabili illustrentur titulo. Ideo nos primum omnes Carthaginis provinciæ pontifices pari animorum judicio prædicta gesta cum antiquis conciliis conferentes, assistentibus quoque nobis vicariis reverentissimorum sublimiumque primarum sedium episcoporum, id est, Tarraconensis provinciæ Cypriani, Narbonensis Sunifredi, Emeritensis Stephani, Bracarensis Juliani, Hispalensis Floresindi, iterato ea ipsa gesta probavimus, decretis quidem illis synodalibus, & præcipuis in omnibus consona: & Nicænæ quidem, Constantinopolitanæ, vel Ephesinæ fidei concordantia, Chalcedonensis vero tam esse unita, utpote ipsis verbis edita, vel libata; quippe [a] quibus sumpta videtur pene omnis ipsius stili præcurrentis materia.

[a] Forte, ex quibus.

VI.

Et ideo supradicti acta concilii in tantum a nobis veneranda sunt, & recipienda constabunt, in quantum a præmissis conciliis non discedunt; immo in quantum cum illis concordare videntur. Habebunt ergo sui ordinis locum, quæ sublimationis habent & meritum. Unde his conciliis ea ipsa subnectenda decernimus, quorum & auctoritate fulta probamus.

VII.

Post Chalcedonense igitur concilium, hæc debito honore, loco & ordine collocanda sunt: ut cujus glorioso themate fulgent, ei & loci & ordinis coaptentur honore.

VIII.

Isa. 40. At nunc nos, quibus loqui ad cor Jerusalem divina voce præcipitur, id nobis deputatum gregem Christi monemus, id etiam omnibus ad æternæ vitæ portum festinantibus prædicamus; brevi admodum definitione collecta; ut in una enim Christi Filii Dei persona duarum naturarum individuas proprietates agnoscant; sicut indivisas atque inseparabiles, ita inconfusas & inconvertibiles permanere; unam deitatis, alteram hominis; unam, qua ex Deo Patre est genitus; alteram, qua ex Maria virgine generatus. Utraque ergo ei generatio plena, utraque perfecta, nihil minus ex deitate habens, nihil imperfectum ex humanitate suscipiens: non naturarum geminatione divisus, non persona geminatus; sed plenus Deus, plenusque homo, absque omni peccato, in singularitate personæ unus est Christus. Unus igitur in utraque natura consistens, & divinitatis signis effulget, & humanitatis passionibus subjacet. Nec enim alter ex Patre, alter ex matre est genitus. Cum tamen aliter de Patre, aliter de matre sit natus; ipse tamen in utroque naturarum genere non divisus, sed unus idemque & Dei & hominis filius: ipse vivit moriens, ipse moritur vivens: ipse impassibilis patiens, ipse passioni non subjacens: nec deitati succumbens, nec humanitate passioni se subtrahens: habens ex deitatis natura non posse mori; habens ex humanitatis substantia, nolle & posse mori: ex una immortalis habetur, ex altera mortalium conditione resolvitur: habens in æterna divinitatis voluntate, quo susceptum hominem sumeret; habens in susceptæ hominis voluntate, ut humana voluntas Deo subdita esset. Unde & ipse dicit ad Patrem: *Pater, non mea voluntas, sed tua fiat*: alteram, videlicet ostendens voluntatem, qua susceptus est homo; alteram hominis, qua obediendum est Deo.

Vide epistolam Agathonis ad Caesarem, & sextam Constantinopolitanam III. can. 4.

Matth. 26.

IX.

Et ideo secundum harum duarum differentiam naturarum, duarum quoque inseparabilium proprietates prædicandæ sunt voluntatum & operum.

X.

Scientes igitur hanc solam esse fidei confessionem, quæ vincat infernum, quæ exsuperet tartarum, (de hac enim fide a Domino dictum est: *Porta inferni non prævalebant adversum eam:*) ideo omnibus dicimus, omnibus inclamamus, ut caveamus hæreticorum muscipulas, effugiamus dogmatis cancerosi venena: verbis illis quibus dispensatio humanitatis Christi adstruitur, non nobis inanium quæstionum tendicula præparemus, quibus inanis gloriæ cupidi discutere audeamus quæ summa sunt. Neque enim quæ sunt divina, discutienda sunt, sed credenda. Non enim se Deus discutere jubet, sed credere. Credamus ergo non sensibus nostris, sed indubitatis conciliorum priscorum dogmatibus jam præmissis. Si quis igitur Jesu Christo Dei Filio, ex utero Mariæ virginis nato, aliquid aut divinitatis imminuit, aut de susceptæ humanitate subducit, excepta sola lege peccati; & non eum verum Deum, hominemque perfectum in una persona subsistentem sinceriſſime credit, anathema sit.

Matth. 16.

XI.

Illa igitur apologetica defensionis nostræ responsa, quæ ob illorum confirmationem sunt edita, pro multorum institutione, & utilitate ecclesiasticæ disciplinæ, simili honoris & reverentiæ vigore firmamus, atque ad vicem decretalium epistolarum ea permanenda sancimus.

XII.

Dantes in his gloriam soli Deo omnipotenti, vivo & vero, in Trinitate regnanti, Patri & Filio, & Spiritui sancto: cujus dono mutuis præsentiæ repræsentati aspectibus & fraternis visibus hilares, & votorum spiritualium effecti sumus opulentius efficaces; cujus gloriæ immensitatem exposcimus, ut glorioso principi nostro Ervigio regi, sub cujus pace pax servatur ecclesiæ, florentis regni diuturnitate temporis spatia præbeat: quo post hæc præsentia ad regnum futuræ gloriæ nobiscum conregnandus accedat: præstante Deo nostro, cujus regnum manet in sæcula sæculorum. Amen.

Peractum concilium die Dominico, sub die XII. Kalendas Decembris, anno quo supra.

SUBSCRIPTIONES.

Episcopi.

Julianus urbis regiæ metropolitanus episcopus.
Leander Illicitanæ sedis episcopus.
Palmatius Urcitanæ sedis episcopus.
Recilla Accitanæ sedis episcopus.
Gaudentius Valerianensis sedis episcopus.
Rogatus Biarensis sedis episcopus.
Deodatus Segobiensis sedis episcopus.
Antonianus Bastitanæ sedis episcopus.
Sempronianus Arcavicensis sedis episcopus.
Ella Segontiensis sedis episcopus.
Gregorius Oretanæ sedis episcopus.
Agricius Complutensis sedis episcopus.
Proculus Bigastrensis sedis episcopus.
Florus Mentesanæ sedis episcopus.
Sona Oxomensis sedis episcopus.
Marcianus Dianiensis sedis episcopus.
Olipa Segobriensis sedis episcopus.

Abbates.

[a] Asfalius Dei nutu abbas, hæc gesta synodica a nobis definita, subscripsi. [a] al. Asfalius.
Felix archipresbyter, similiter.
Geronticus abbas, similiter.
Gabriel abbas, similiter.

ANNO CHRISTI 684.

Ciſtorius abbas, ſimiliter.
Siſeberrus abbas, ſimiliter.

Vicarii epiſcoporum.

Vitalianus preſbyter, agens vicem domini mei Cypriani epiſcopi eccleſiæ Tarraconenſis, hæc geſta ſynodica a nobis definita ſubſcripſi.
Argebudus abbas, agens vicem domini mei Cypriani epiſcopi eccleſiæ Tarraconenſis, ſimiliter.
Joannes abbas, agens vicem domini mei Sunifredi epiſcopi Narbonenſis eccleſiæ, ſimiliter.
Valdemarus diaconus, vicem agens domini mei Sunifredi epiſcopi Narbonenſis eccleſiæ, ſimiliter.
Maximus abbas, agens vicem domini mei Stephani Emeritenſis eccleſiæ, ſimiliter.
Boniba abbas, agens vicem domini mei Liubani epiſcopi Bracarenſis eccleſiæ, ſimiliter.
Recciſundus abbas, agens vicem domini mei Liubanii epiſcopi Bracarenſis, ſimiliter.
Gaudentius abbas, agens vicem domini mei Floreſindi epiſcopi Hiſpalenſis eccleſiæ, ſimiliter.
Gravidius diaconus, agens vicem domini mei Concordii epiſcopi Palentinæ eccleſiæ, ſimiliter.
Joannes diaconus cognomento Involatus, agens vicem domini mei Sarmatani epiſcopi Valentinæ eccleſiæ, ſimiliter.

ANNO CHRISTI 684.

CONCILIUM CANTUARIENSIS PROVINCIÆ

anno DCLXXXV. celebratum.

Ex Monaſtici Anglicani tomo I. pag. 19. & 46.

IN nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, Amen. Anno Dominicæ Incarnationis DCLXXXV. congregata ſynodo juxta fluvium Alne, in loco qui dicitur Twiford, cui Theodorus archiepiſcopus Doroverneníis præſidebat, cum Cuthberthus multis legatariisque litteris ad ſe præmiſſis, nequaquam ſua inſula poſſet erui: tandem ego Egfridus rex Northumbrorum, cum antiſtite Trumwino, & aliis religioſis viris, inſulam navigavi, & invitum ad ſynodum pertraxi, ubi omnium juſſione epiſcopatus officium ſuſcipere compellitur: cui & omnibus ſucceſſoribus ejus, cum conſilio Theodori archiepiſcopi & Tromwini, & totius concilii, pro ſalute animæ meæ & ſucceſſorum meorum, donavi villam quæ vocatur Creec, & tria milliaria in circuitu ipſius villæ. Donavi etiam civitatem quæ vocatur Lugubalia, & in circuitu ejus quindecim milliaria: ut hæc tam ipſe, quam ſucceſſores ſui, ad Dei ſervitium in perpetuum habeant, ita ſicut ego habui, libera & quieta, & ſecundum ſuam voluntatem diſponenda.
Ego Theodorus archiepiſcopus Doroverneníis, ſubſcripſi.
Ego Boſa epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Cedde Orientalium Saxonum epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Sexulf Merciorum epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Eata Hagulſtaldenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Trumwin Pictorum epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Ceadda Lychefeldenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Eadbed Lyndiſſi epiſcopus, ſubſcripſi.
Hæc donatio ſcripta eſt tempore Agathonis papæ, anno ætatis regis Egfridi, XL. regni vero ejus XV.

Si tempore Agathonis: ergo ante annum Chriſti 683.

CONCILIUM IN VILLA REGIA,

in quo epiſcopi aliquot gradu dejecti, ſanctus Leodegarius Auguſtodunenſis capitali ſententia, Ebroini factione, a Theodorico rege damnatus eſt, anno Chriſti DCXXCV.

ANNO CHRISTI 685. *aut potius 684. inquit P. Philippus Labbe S. Societatis Jesu.*

Ex P. Jacobo Sirmondo, Societatis Jesu.

VETUS *auctor, qui ſancti Leodegarii epiſcopi vitam ſcripſit ad Fromenarium ejus ſucceſſorem, inter epiſcopos qui in hac ſynodo damnati fuerunt, nominatim deſignat Deſideratum cognomento Didonem, epiſcopum Cabillonenſem. Leodegarium vero, tametſi eo accitu fuerat, ut a ſynodo damnaretur, ſynodum tamen ingreſſum non fuiſſe docet, ſed ſeorſim a rege auditum, * mortique addictum. Scribit autem in hunc ferme ſententiam.* Cum jam per biennium fere Leodegarius in Fiſcanenſi cœnobio ſub cuſtodia reſediſſet, Theodericus rex & Ebroinus ſynodum in quadam villa regia convocantes, multam epiſcoporum turbam adeſſe fecerunt. Ibique inter ceteros Didonem, qui Leodegarium cum Vaymero expulit de ſuo epiſcopatu, condemnatum ab ipſa ſynodo, calvaria accepta in capite expulſum ſegregant a ſancta congregatione. Deinde exſilio condemnatus, morteque ſecuta poena capitis exſolvit quidquid doli in ſanctum virum exercuit. Alii porro epiſcopi C tunc a rege per Ebroinum in ipſa ſynodo pœnam ſimilem ſortiti, perpetuo exſilio ſunt deportati. Ebroinus vero ſanctum Leodegarium reduci præcepit ad palatium, ut in epiſcoporum concilio ejus diſſumperet veſtimentum; quatenus ob hoc ei eſſet interdictum, ut ultra offerre non præſumeret ſacrificium. Tunc ergo ipſum ad eamdem ſynodum accerſierunt: non tamen infra concilium confirmatur fuiſſe, ſed ſeorſim eo tempore cum rege collocutus dicitur, & ei multa futura prædixiſſe, quæ eveniſſe certum eſt. Et cum ab eo diu percontati, ut de Childerici morte ſe conſcium fuiſſe fateretur, aliud non valuiſſent elicere; ejus tunicam conſciderunt a capite, eumque Chrodoberto, qui tunc comes erat palatii, juſſit tyrannus impius tradi, & præſentem vitam gladii percuſſione auferri.

* *Interfectus eſt die 2. Octobris, ut habet Martyrologium Romanum.*

CONCILIUM TOLETANUM XV.

Edidit Garsias Loaisa, ex conf. M Spalens. & alii.

In nomine Domini Jeſu Chriſti incipit ſynodus Toletana XV. ſexaginta unius epiſcoporum, acta anno primo ſereniſſimi & orthodoxi Egicanis principis, ſub die v. Iduum Maiarum, æra DCCXXVI.

APud urbem Toletanam, in eccleſia Prætorienſi ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli, omnes Hiſpaniæ Galliæque pontifices aggregati, dum cunctis reſidentibus in aſpectu ſingulorum ſeſe in alterutrum caritas diffuſa monſtraret, alterniſque vocibus relatio gratiarum Deo reddita ſonuiſſet; adfuit idem ſereniſſimus Egica princeps, placida devotionis arce ſublimis, & ſtrenua culminis reclinatione laudabilis: quique in medio pontificum poſitus, humoque proſtratus ſacerdotum Dei ſe commendat orationibus. Deinde ſurgens, & ſufficienti exhortatione concilium alloquens, innexa tomo ſui culminis vota Dei ſacerdotibus tradidit relegenda.

Ecce, inquiens, beatiſſimi patres, omne quod loqui me vobis aut circumlocutio oneroſa cohibuit, aut communis ſermo forſitan explicare non ſinit, hic brevi ſtilo complicui, hic liquida renotationis inſinuatione conjeci: his, quæſo, attendite, hæc pertractate, his deliberationis ferte inconvulſibilem ſanctionem. Tunc nos oblatum a rege tomum ſuſcepimus, & dantes Deo gloriam, eidem principi benediximus: quo diſcedente hæc jam dicti tomi complicatione reperimus.

In nomine Domini, Flavius rex reverentiſſimis patribus in hac ſancta ſynodo reſidentibus.

ECce ſublimi patres & cæleſti jure honorandi mihi pontifices, [a] ſpecioſi veſtri ordinis adiens cœtum, illa plus efferor potentia gaudiorum, quo in medio veſtri poſitum non ambigo Dominum Jeſum Chriſtum. Ejus quippe ſermonibus fidem accommodans, quibus ait: *Ubicunque fuerint duo vel tres in nomine meo collecti, ibi ero in medio eorum*, tanta ſpei hujus fiducia ferot, ut quidquid veſtra fuerit ſententia cautum, non niſi eo dictante credam exorſum. Non ergo pudebit me illic cordis pandere ſinum, ex quo ubertim manant rivuli ſanitatum. Attendite jam jamque unde cor ſerenitatis noſtræ exæſtuet, vel quibus ex cauſis mœſti pectoris anguſtetur dolore. Illud mihi primo in loco dicendum occurrit, quod divi patris noſtri & ſoceri regale ſortientes faſtigium, gemino me ſentio juramenti rete implicitum; ita ut ſi unum ex his obſervantiæ cautela conſervem, ex alio nihilominus in perjurii crimen videar recidiſſe. Egit enim idem divus prædeceſſor noſter Ervigius princeps, inter cetera, quibus me incauto, & inevitabili conditionum ſacramento adſtrinxit, cum adhuc mihi glorioſam filiam ſuam conjungendam eligeret, ut omnimoda ſacramenti me taxatione conſtringerer; quo pro omni negotio filiorum ſuorum ita me ipſum opponendo ſollicitus eſſem, qualiter eorum cauſæ ad victoriam pervenirent, & qudquid me pro quibuſlibet cauſis imperaſſet, in omnibus juſſa ejus implerem. Hæc, inquam, jam dicto principi ſub juramenti cautione promittens, aliud e contra me tempore mortis ſuæ impegit, aliud agere impulit; ſcilicet ut non ante regnum aditem, niſi primum ſtrictis me juramentorum vinculis alligarem, ut juſtitiam commiſſis populis non negarem. Acta ſunt iſta, & ſpecialibus conditionum probantur nexibus illigata. Quarum etiam duarum conditionum inevitabilem, & ſibi contrariam ſeriem; & illarum quas ob protectionem filiorum ſuorum mihi exegit, & iſtarum, quas ob prælectionem regni mei exigendas inſtituit, paternitatis veſtræ pertractandas conſultibus deſtinavi: petens ut & benedictionibus veſtris regno confirmatus inhærcam, & ſanctionis veſtræ regulis viam, qua diſcreto calle perjurii gradiar, informatus agnoſcam. Non enim potero perjurii effugere notam, ſi aut jam dicti principis contra juſtitiam defendendo prolem, non reddidero populis veritatem; aut propter veritatem populorum zelans negotia, erga filios ejus promiſſionis meæ non implevero vota. Additur ſuper hoc (ut fertur) preſſurarum ejus in pleroſque acerbitas, quos indebite rebus & honore privavit: quos de nobili ſtatu in ſervitutem ſui juris implicuit; quos tormentis ſubegit; quos etiam violentis judiciis preſſit; pro quibus omnibus hæc adhuc inſuper vox in querimoniam venit, quod omnem populum regni ſui ob tuitionem filiorum ſuorum jurare compulerit, & ex hoc cunctis quaſi aditum reclamandi obſtruxerit. His omnibus preſſurarum vocibus tabido anxietatis ſtrepitu occupatus, cupiens periclitationis hujus elaqueari periculo, fiducia illa qua vobis vicinum eſſe Deum non ambigo, veſtris hæc pertractanda ſenſibus, veſtriſque judiciis dirimenda committo. Nam & ceteras cauſarum voces, reliquaſque jurgantium actiones quæ veſtro ſe cœtui dirimendæ ingeſſerint, veſtris opto judiciis conſopiri; conteſtantes generaliter omnes, & vos ſacroſanctos cæleſti jure pontifices, & vos regalis aulæ viros nobiles & illuſtres, per ineffabile illud ſanctæ Trinitatis ſacramentum, & per Domini noſtri Jeſu Chriſti ſanguinem pretioſum, ac diem futuri judicii pertremendum: ut in his omnibus commemoratis negotiorum capitulis, repulſa omni acceptione muneris vel favoris, fideli conſcientiæ oculo intendatis: quo in elucubrandis vocibus, & negotiis univerſis ita operam detis, ne a juſtitiæ tramite ullo modo decidatis: ut dum inflexibili æquitatis culmine, judicia veſtra ſeſe in conſpectu Domini placitura direxerint, & mihi de admonitione lucrum, & vobis pro æmulatione juſtorum judiciorum proveniat gaudium exoptatum. Datum ſub die [a] agnita.

Igitur hujus tomi ſerie perlecta, primum nobis ille ordine conſequenti occurrit, quo primitias noſtri ſpiritus Domino conſecrantes, collationis noſtræ primordia a ſanctæ fidei ſoliditate inciperent ordienda. Sanctam igitur & definitam a patribus fidem pia confeſſione fatentes, ſicut eam Nicæna ſynodus ſanxit, Conſtantinopolitana patrum aggregatio edidit, vel Epheſini cœtus Cyrillo præſidente traditio proculit, atque etiam Chalcedonenſe concilium declaravit, ſic etiam eam [b] tremendam omnibus prædicamus: ſicut & per traditum a patribus ſymbolum profitemur ac dicimus:

Credimus in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ; viſibilium omnium & inviſibilium conditorem: & in unum Dominum Jeſum Chriſtum, Filium Dei unigenitum; & ex Patre natum ante omnia ſæcula; Deum ex Deo, lumen ex lumine; Deum verum ex Deo vero; natum, non factum; homouſion Patri, hoc eſt, ejuſdem cum Patre ſubſtantiæ: per quem omnia facta ſunt, quæ in cælo,

[a] al. ſpecioſum.

Matth. 18.

[a] *V. Idus Maiarum, ut in indelegitur.*

[b] *Forte, tremendam.*

Hæc idem ſymbolum eſt in XII. concil. & XIII. Toletanis: & habetur ad verbum in miſſali Mozarabum, ſive Iſidorianum.

ANNO CHRISTI 688.

cælo, & quæ in terra : qui propter nos, & propter nostram salutem descendit, & incarnatus est de Spiritu sancto, ex Maria virgine homo factus; passus sub Pontio Pilato; sepultus, tertia die resurrexit; ascendit in cælos; sedet ad dexteram Patris : iterum venturus in gloria judicare vivos & mortuos : cujus regni non erit finis. Credimus & in Spiritum sanctum, Dominum, & vivificatorem; ex Patre & Filio procedentem; cum Patre & Filio adorandum & glorificandum : qui locutus est per prophetas : in unam catholicam, atque apostolicam ecclesiam. Confitemur unum baptisma in remissionem peccatorum, exspectamus resurrectionem mortuorum, vitam [a] venturi sæculi. Amen.

[a] al. futuri.

Post hujus igitur piæ confessionis prolatam devotis B vocibus regulam, ad illa nos illico convertimus contexenda capitula, pro quibus muniendis ante hoc biennium beatæ memoriæ Romanus Papa Benedictus nos litterarum suarum significatione monuerat. Quæ tamen non in scriptis suis adnotare curavit, sed homini nostro verbo renotanda injunxit; ad quod illi jam eodem anno sufficienter congrueque responsum est. Nos tamen nunc eamdem renotationem hominis nostri studiosius relegentes invenimus, quod in libro illo responsionis fidei nostræ, quem per Petrum regionarium Romanæ ecclesiæ miseramus, id primum capitulum jam dicto Papæ incaute visum fuisset a nobis positum, ubi nos secundum divinam essentiam diximus : Voluntas genuit voluntatem, sicut & sapientia sapien- C tiam : quod vir ille incuriosa lectionis transcursione præteriens existimavit hæc ipsa nomina, juxta relativum, aut secundum comparationem humanæ mentis nos posuisse. Et ideo ipsa renotatione sua ita nos admonere jussus est, dicens : Naturali ordine cognoscimus, quia verbum ex mente originem ducit, sicut ratio, & voluntas : & converti non possunt, ut dicatur: quia sicut verbum & voluntas de mente procedit, ita & mens de verbo, aut voluntate : & ex illa comparatione visum est Romano pontifici voluntatem ex voluntate non posse dici. Nos autem non secundum hanc comparationem humanæ mentis, nec secundum relativum, sed secundum essentiam diximus : Voluntas ex voluntate, sicut & sapientia ex sapientia : hoc enim D est Deo esse, quod velle; hoc velle, quod sapere. Quod tamen de homine dici non potest. Aliud quippe est homini id quod est sine velle, & aliud velle etiam sine sapere. In Deo autem non est ita, quia simplex ita natura est, & ideo hoc est illi esse quod velle, quod sapere. Quapropter qui potest capere voluntatem ex voluntate secundum essentiam nos dixisse, non de hujusmodi laborabit proposita quæstione : quod etiam in jam dicto responsionis & fidei nostro opusculo solicite legentibus & intelligentibus claret. Ubi & apposita illic beati Athanasii sententia idipsum nos debere sentire pronuntiat, dicens : Hanc de Deo religiosæ opinationis sententiam retinemus, ut non aliud ejus voluntatem, aliud credamus esse naturam. E Si enim secundum quod hic doctor dicit, id debemus sentire, ut non aliud Dei voluntatem, aliud credamus ejus esse naturam; hoc ergo est ejus voluntas quod & natura, hoc natura quod substantia vel essentia. Filius igitur Dei de essentia Patris natus est, essentia de essentia, sicut natura de natura, & substantia de substantia : & tamen nec duæ essentiæ, nec duæ naturæ, nec duæ substantiæ possunt dici, sed una essentia, natura, atque substantia : sicut & lumen de lumine, non duo lumina, sed unum lumen; sicut essentia de essentia, non duæ essentiæ, sed una essentia; sicut natura de natura, non duæ naturæ, sed una natura : sic & voluntas de voluntate, non duæ voluntates, sed una voluntas : quia non est aliud Dei voluntas, aliud ejus natura, quod jam superius, Athanasio doctore, firmatum est. Ac proinde quidquid de Deo, secundum essentiam dicitur, communiter in singulis personis convenire videtur; sicut sapientia, & fortitudo, vel cetera : quia & Pater sapientia, & Filius sapientia potest dici : Fortitudo quoque & Pater potest & Filius appellari. Quod secundum illam comparationem humanæ mentis nullo modo potest dici : quia, verbi gratia, mens si in persona Patris ponatur, Verbum jam [a] ex mente prodiens, Filius intelligitur; & voluntas procedens ex mente & verbo, Spiritus significatur. Nec tamen recurrit, ut possit dici, ut aut mens, quæ in significatione Patris est posita, Filio vel Spiritui sancto conveniat; aut Verbum, quod solum Filius intelligitur, Patri vel Spiritui sancto comparetur; aut voluntas, quæ in persona Spiritus sancti accipitur, aut Patris, aut Filii personæ convenire dicatur : sed sic singula singulis, secundum comparationem humanæ mentis conveniunt, ut unumquodque quod ex eis unus dicitur, alius penitus non dicatur : sicut & relativo vocabulo Pater nominatus, non est ipse qui Filius : vel Filius cum dicitur, non est ipse qui Spiritus sanctus : nec Spiritus sanctus ipse est qui Pater aut Filius. Ac per hoc illa nomina, quæ comparative assumuntur, ideo secundum comparationem humanæ mentis dicuntur, ut quoquo modo ad contuendum illud divinæ Trinitatis ineffabile sacramentum humana infirmitas excitetur. Secundum hanc igitur comparationem putati sumus dixisse: Voluntas ex voluntate : quod utique dici, vel sentiri absurdissimum est. Ac proinde longe alia est regula, qua de Deo aliquid secundum essentiam dicitur: aliud, cum secundum comparationem humanæ mentis aliquid de illo pronuntiatur. Nos proinde consentientes, & sequentes doctoris egregii Augustini sententiam, diximus secundum divinæ Trinitatis essentiam : Voluntas de voluntate : sicut & ipse in quintodecimo libro Trinitatis Dei pronuntiat, ita dicens : Melius quantum existimo, dicitur consilium de consilio, & voluntas de voluntate; sicut substantia de substantia, sapientia de sapientia. Hic jam quisquis sapiens manifeste intelligit non nos hic errasse, sed illos forsitan incuriosæ lectionis intuitu fefellisse : quia quod a nobis est secundum essentiam dictum, illi secundum comparationem humanæ mentis positum putaverunt.

[a] al. quasi ex.

[a] Cap. 10. Qui apud Magistr. Sent. lib. 1. dist. 6.

Ad secundum quoque retractandum capitulum transeuntes, quo idem Papa incaute nos dixisse putavit, tres substantias in Christo Dei Filio profiteri : sicut nos non pudebit quæ sunt vera defendere, ita forsitan quosdam pudebit quæ vera sunt ignorare. Quis enim nesciat unumquemque hominem duabus constare substantiis, animæ scilicet & corporis? De quibus apostolus specialiter loquitur, dicens : *Et si exterior homo noster corrumpitur, sed interior renovatur de die in diem* : sicut & ille sitiens Deum clamabat in psalmo : *Sitivit in te*, inquit, *anima mea, quam multipliciter & caro mea.* Nec non & alia multa, quæ hominem duabus substantiis constare pronuntiant. Contra quam regulam invenimus item in scripturis, aut carne plerumque nominata, totum hominem posse intelligi, aut anima sola interdum nominata totius hominis perfectionem agnosci. Quapropter natura divina humanæ sociata naturæ, possunt & tres propriæ, & duæ propriæ appellari substantiæ. Sed aliud est, cum per proprietatem totus homo exprimitur, aliud cum a parte totus intelligitur. Est enim quidam modus locutionis, qui frequenter in scripturis divinis positus invenitur, quo significatur a parte totum : hic etiam tropus apud grammaticos synecdoche dicitur. Scribitur enim in libro Geneseos secundum istam tropicam

2. Cor. 4.

Psalm. 62.

Secundi hujus capitis totidem est ac codices adi: De tribus substantiis in Christo manentibus. D. Juliani assertio manifesta.

ANNO CHRISTI 688.

locutionem ſignificantem a parte totum : *Factus eſt homo in animam viventem* ; cum homo non ſolum ex anima, ſed ex carne conſter. Item ſimiliter a parte totum, ubi omiſſa ſubſtantia animæ, ſola carnis ſubſtantia nominatur : ſicut in pſalmo ſcribitur : *Ad te omnis caro veniet* : cum omnis homo non ſolum ex carne, ſed ex anima conſtet ; & tamen ſola carne nominata totus homo intelligitur : ſicut & ſola anima nominata totus homo accipitur. Nam in Exodo volens ſimiliter ſcriptura homines a parte totum intelligi, ſic dicit : *Septuaginta animæ ingreſſæ ſunt cum Jacob in Ægyptum* : cum ipſæ ſeptuaginta animæ non ſine ſuis corporibus illic ingreſſæ fuiſſent. Ex carnis quoque nomine totum hominem intelligi voluit qui dixit : *Et in carne mea videbo Deum* : cum non ſine animabus ſuis reſurgenda ſint corpora. Ecce per conſuetudinem ſcripturæ ſacræ probavimus, & proprie hominem ipſis quibus conſtat ſubſtantiis appellari, & tropice a parte totum hominem poſſe intelligi. Si quæras culpam, nec ille erraſſe dicendus eſt, qui hominem a parte totum nominavit ; nec iſte culpandus eſt, qui totum hominem carne & anima nominata expreſſit : quia utrumque inculpabiliter dici ſcriptura divina convincit. Et tamen cum jam probatum teneamus, nec illam nec iſtam partem eſſe culpandam, quærendum eſt quæ pars plus poſſit eſſe ad totum hominem intelligendum facilior, atque etiam repulſa omni obſcuritate lucidior : utrum ea quæ ſolum carnem nominans, & animam tacite ibi vult intelligi ; an ea quæ & animam & carnem exprimens, totum dicit. Quod ut manifeſtius innoteſcat, quædam exempla ponenda ſunt. Ecce juxta ſuperiorem tropicæ locutionis modum, qui ſynecdoche dicitur, quo aut pars a toto, aut totum a parte intelligitur, ſcriptum inverimus de flagellatione Ægypti in pſalmis : *Immiſit in eis muſcam caninam* : nec non & illud : *Dixit, & venit locuſta & bruchus* ; volens ſcriptura iſto genere locutionis non ſingularitatem, ſed pluralitatem muſcarum & locuſtarum intelligi. Non enim [a] muſca, & locuſta, ſed multitudo muſcarum & locuſtarum repleverunt Ægyptum. At nunc ſi aliquis noſtrorum modo dicat : Miſit Deus in Ægyptum muſcas, & locuſtas, & bruchos, pluralem numerum proferens, quod & utique verum eſt ; numquid in parte iſta, quæ pluralitatem confitetur, poteſt calumnia cadere ; ut dicatur non eſſe verum, quod utique verum eſt, de multitudine locuſtarum quæ repleverunt Ægyptum ? Tale quippe illud eſt, ubi populus ad Moyſem clamavit dicens : *Ora ad Dominum, ut auferat a nobis ſerpentem* ; cum non unius ſerpentis, ſed multorum ſerpentium moleſtias ille populus pateretur. Hoc etiam more & apoſtolus loquitur in illo loco ubi ait : *Quoniam ex operibus legis non juſtificabitur omnis caro* : ac ſi diceret, omnis homo ; a parte carnis totum hominem intelligi volens. Sic ergo & de Domino noſtro Jeſu Chriſto, cum ſcriptum ſit de illo in evangelio : *Verbum caro factum eſt, & habitavit in nobis*, caro ſola eſt nominata, ut illic tacite intelligeretur & anima ; ſecundum ſupradictum locutionis modum, quo homo a parte totus accipitur. Quæ locutionis regula plerumque & a patribus eſt ſervata.

Sic enim ex hoc beatus Cyrillus in libro qui vocatur Scholia, dicit : Quomodo igitur Verbum caro ſit factum, videre neceſſe eſt. Primum quidem divina ſcriptura carnem plerumque nominat : & quaſi ex parte, animalis totius ſignificationem facit : necnon etiam a ſola anima, interdum tanundem agit. Scriptum eſt enim, quod *videbit omnis caro ſalutare Dei*. Et ipſe divinus Paulus : *Non conſenſi*, inquit, *carni & ſanguini*. Alloquius eſt autem eos qui ſunt ex Iſraël ponA tifex Moyſes : *In ſeptuaginta quinque animabus deſcenderunt patres tui in Ægyptum*. Sed non idcirco dixeris, quod nudæ, & ſine carne animæ in Ægyptum deſcenderunt : nec porro, quod inanibus corporibus, & ſolis carnibus ſalutare ſuum Deus indulſerit. Quotiens igitur audimus carnem factum eſſe Verbum, hominem intelligitur ex anima & corpore factum.

Item & ſanctus Auguſtinus in libro quæſtionum contra Apollinariſtas ſic dicit : Si ubicumque caro fuerit nominata, & anima tacita, ſic intelligendum eſt, ut anima [a] ibi non eſſe credatur, nec illi habeant animam, de quibus dictum eſt : *Et videbit omnis caro ſalutare Dei* : & illud in pſalmo : *Exaudi preces meas, ad te omnis caro veniet* : & illud in evangelio : *Sicut dediſti ei poteſtatem omnis carnis : ut omne quod dediſti ei, non pereat, ſed habeat vitam æternam*. Unde & intelligitur ſolere homines per nominationem ſolius carnis ſignificari ; ut ſecundum hanc locutionem etiam illud poſſit intelligi ; ut quod dictum eſt : *Verbum caro factum eſt*, nihil dictum ſit, niſi, Verbum homo factum eſt. Sicut enim a parte totum plerumque, nominata ſola anima, homo intelligitur : (ſicut eſt illud : *Tot animæ deſcenderunt in Ægyptum* :) ſic rurſus a parte totum, etiam nominata ſola [b] carne, homo intelligitur.

Item ipſe in libro Enchiridion dicit : *Verbum caro factum eſt* : a divinitate carne ſuſcepta : non in carnem divinitate mutata. Carnem quippe hic hominem debemus accipere ; a parte totum ſignificante locutione, ſicut dictum eſt : *Quoniam ex operibus legis non juſtificabitur omnis caro* ; id eſt, omnis homo. [c] Qualiter hæc eſt patrum plena, ſcripturarum more, libata ſententia ; ut cum a parte totum una quælibet hominis aſſumpti in Chriſto ſubſtantia nominatur, illic ſtatim & altera intelligatur. Nam ſi una, ſecundum hunc tropum taceatur, & alia dicatur, duæ tamen nihilominus intelliguntur. Nemo ergo jam dicat, cum audit totum hominem a parte poſſe intelligi, non debere tres in Chriſto ſubſtantias profiteri, cum iſto genere locutionis aliud ex altero cogatur intelligi. Nihil ergo diverſitatis eſt, ſive tropice una, ſive propria gemina hominis nominata ſubſtantia ; cum utraque locutio hominem a Deo aſſumptum, non niſi in duabus ſubſtantiis nos intelligere, & confiteri permittat. Ac per hoc tres in Chriſto ſubſtantias profiteri ille non dubitabit, qui [d] hac ratione plena cognitione didicerit. Ceterum ubi non tropice, ſed proprie hi patres hominem totum a Chriſto ſuſceptum eſſe fatentur, ſic in ſuis tractatibus poſuerunt.

Beatus enim Cyrillus in ſuperiori libro, qui vocatur Scholia, dicit, ubi veritatem trium ſubſtantiarum Chriſti figura veteris teſtimonii aperte convincit, ſic enim ait : Quod adunato Deo Verbo vere humanitati, inconfuſæ tamen ſubſtantiæ permanſerunt, erectum eſt ſecundum Dei voluntatem ſanctum tabernaculum per deſertum, & in eo multis modis formabatur Emmanuël. Ait igitur Deus omnipotens ad divinum Moyſem : *Et facies arcam teſtimonii ex lignis imputribilibus, duorum cubitorum & dimidii longitudinem, & cubiti & dimidii latitudinem, & cubiti & dimidii altitudinem, & inaurabis eam auro puro ; extra & intra inaurabis eam*. Sed lignum quidem imputribile ſit figura corporis incorrupti : imputribilis enim cedrus : aurum vero, quaſi materies aliis pretioſior, divinæ nobis indicat ſubſtantiæ majeſtatem. Attendite igitur cum arca tota inaurata ſit auro puro extra & intra, adunatum quidem fuerit ſanctæ carni Deus Verbum : & id eſt (ut opinor) aream fuiſſe extra inauratam. Quod vero animam rationalem, quæ

Pſal. 64.
Exod. 1.
Joh 9.
Pſal. 104.
Pſal. 77.
[a] al. muſca una, & locuſta.
Num. 21.
Rom. 3.
Joan. 1.
Luc. 3.
Galat. 1.
Pſal. 64.
Joan. 17.
Joan. 1.
Geneſ. 46.
Exod. 1.
Deut. 10.
[b] al. carne.
Enchir. cap. 54.
Rom. 4.
[c] al. Qualiter propter.
[d] al. hanc rationem.

ANNO CHRISTI 688.

corpori inerat, propriam fecerit, ex hoc apparet quod & intra præceperit inaurari. Quod autem naturæ sive substantiæ inconfusæ manserint, hinc scimus; aurum enim superpositum ligno manlit id quod erat, & ornabatur quidem lignum auri decore, tamen lignum esse non desiit.

Item sanctus Augustinus in libro Trinitatis Dei
m idipsum exprimens dicit: Sic Deo conjungi potuit
m humana natura, & ut ex duabus substantiis fieret una
m persona, ac per hoc jam ex tribus, Deo, anima, &
m carne.

Hæc igitur sanctis patribus nos docentibus, & utramque locutionis regulam nobis insinuantibus, videant jam tandem & sentiant, qui sine favore patrum judicant, quæ pars plus potest esse tutissima, licet in neutram partem possit cadere culpa: utrumne illa quæ in Christo Dei Filio unam Verbi, alteram hominis a parte totum substantiam profitetur; an ista quæ proprie totum hominem in duabus substantiis Verbo Dei adunatum fuisse fatetur. In illa enim parte, quæ a parte totum hominem intelligi volet, potest hæreticorum dolus latere, ut unam quamlibet ex his substantiam nominans, aliam supprimat; sicque quod ore non profitetur, nec corde confiteatur: sicut Apollinaris, qui negat Dominum Jesum humanam animam habuisse, vel Manichæus negans in Christo assumpti corporis veritatem: in hac vero nostra professione, ubi præmissa Verbi substantia, specialiter duas hominis in una Christi persona substantias profitemur, nullus potest accidere vel suspicari fraudulentiæ dolus, quando evidenter in Deo assumptus prædicetur homo totus. Tutior ergo pars est, quæ totum dicit, quam quæ aliquid supprimit: & plus claret quod proprie dicitur, quam quod arcta tropice locutione * firmatur.

* al. formatur.

Sed forte nos soli hoc dicimus, quod majorum sententia non probamus. Judicem jam ergo Augustinum (si complacet) advocemus, ut quam partem contra hæreticos munitiorem esse pronuntiet, audiamus. Sic enim in tractatu symboli dicit: Temporali dispensationi dominicæ multis modis insidiantur hæretici: sed quisquis tenuerit catholicam fidem, ut totum hominem credat a Verbo Dei esse susceptum, id est, corpus, animam, & spiritum, satis contra illos munitus est. Ecce spirituales spiritualiter utraque consideramus: judicium protulit, sententiam fixit, munitiorem & tutiorem partem illam esse pronuntians, quæ contra hæreticos totum hominem a Verbo Dei susceptum in duabus substantiis, carnis animæque defendent.

Sed forte aliquis dicat, jam hic tria quædam hominis nominata, id est, corpus, anima, & spiritus. Tria quidem dicuntur, sed duo sunt: sicut ab eodem doctore in prædicto symboli tractatu convincitur. Tria sunt (ait) quibus homo constat, spiritus, anima, & corpus: quæ rursus duo dicuntur, quia sæpe anima simul cum spiritu nominatur; pars enim quædam ejusdem rationalis, qua carent bestiæ, spiritus dicitur. Quod etiam in epistola ad Petrum dilucida manifestatione exsequitur: quod spiritus, & anima utrumque sint unum, & unius esse substantiæ sentiantur. Dicit enim, duo quædam esse animam & spiritum, secundum id quod scriptum est: *Absolviſti a ſpiritu meo animam meam*: & utrumque ad naturam hominis pertinere, ut totus homo sit spiritus, anima, & corpus: sed aliquando duo illa simul nomine nuncupari animæ, quale est illud: *Et factus eſt homo in animam viventem*; ubi quippe & spiritus intelligitur. Itemque aliquando utrumque nomine spiritus dici, sicuti est: *Et inclinato capite tradidit ſpiritum*: ubi & anima necesse est intelligatur, & utrumque unum, & unius esse substantiæ: ac per hoc anima, & spiritus, & anima, & corpus, duæ speciales hominis substantiæ sunt, quæ & diversæ dicuntur.

ANNO CHRISTI 688.

Nos proinde in jam dicto fidei nostræ opusculo Apollinaristarum hæresi respondentes, tres in Christo substantias diximus, quod & majores nostros docuisse monstravimus, honorantes videlicet & sequentes sententiam doctoris egregii Hispalensis sedis episcopi, quam in libris suis, de differentia naturæ Christi vel nostræ disseruit, ubi ait: Nos ex duabus subsistimus substantiis, corporis videlicet, atque animæ: inde est, quod perfectus homo, perfectus prædicatur & Deus.

Iſidor. lib. diff. 1. & 6.

Hæc igitur perpauca de patribus exempla libavimus: ut in brevi ea quæ competunt monstraremus. Ceterum, qui hæc adhuc intentius legendo quæsierit, plurima colligere poterit. Jam vero si impudorata quis fronte, ne his patribus cedat, & unde ea libaverint, insolens scrutator exquirat; evangelicis saltem vocibus credat, quibus has tres substantias sibi inesse Christus pronuntiat. Interrogatus enim a Judæis: *Tu quis es?* Respondit: *Principium, qui & loquor vobis*: ecce habes unam substantiam deitatis. Restant duæ substantiæ hominis: ut enim veram carnem hominis suscepisse monstraret, palpandum se discipulis præbuit, dicens: *Palpate & videte, quia ſpiritus carnem & oſſa non * habent, ſicut me videtis habere.* Ecce expressa est substantia carnis humanæ. Item ut animæ humanæ substantiam suscepisse monstraret, dicit: *Poteſtatem habeo ponendi animam meam, & poteſtatem iterum ſumendi eam.* Ecce tres in una Christi persona substantias inconfuse & inseparabiliter adunatas, deitatis videlicet atque humanitatis, evangelicis oraculis approbantes, omnes uno ore fatemur, & præfixa sententia prædicamus; confitentes videlicet, secundum Chalcedonense concilium, eumdem Dominum nostrum Jesum Christum, perfectum in divinitate, perfectum eumdem in humanitate; Deum verum, & hominem verum eumdem ex anima rationali & corpore; secundum humanitatem, unius cum Patre naturæ; secundum humanitatem, unius naturæ nobiscum; per omnia similem nobis, absque peccato: ante sæcula quidem ex Patre natum secundum divinitatem; in novissimis diebus vero eumdem propter nos & propter nostram salutem ex Maria virgine, Dei genitrice, secundum humanitatem: unum eumdemque Christum Filium Dei unigenitum in duas naturas inconfuse, immutabiliter, indivise & inseparabiliter cognoscendum: in nullo naturarum differentias, propter unitatem perimendas: magis autem, salva utriusque naturæ proprietate, & in una coeunte persona, unoque statu concurrente: non in duabus personis partiendum vel dividendum, sed unum eumdemque Filium unigenitum, Deum Verbum, Dominum Jesum Christum. Jam vero ‖ quis contra hæc ulterius non instruendum, sed contrarium se huic redditæ rationi præbuerit, damnationem præfati concilii sustinebit.

Luc. 24.

* al. habet.

Joan. 10.

Habentur hæc verba in expoſitione ſymboli act. 7. Concilii Chalcedonenſis.

Tertium sane quartumque capitulum contuentes, non solum sensum, sed & ipsa pæne verba ex libris beatorum Ambrosii atque Fulgentii nos prælibasse monstravimus, quibus ea prædictos viros dogmatizasse scimus. Quos quia celebres in toto orbe doctores feriata ecclesiarum Dei vota percensent, non illis est succensendum, sed potius succumbendum: quia omne quod contra illos sapitur, a rectæ fidei regula abhorrere sentitur. Has sane quatuor specialitates capitulorum, quæ ut a nobis solida efficerentur horrati sunt, quid a quo fuerit doctore prolatum, congesto in uno responsionis nostræ libro, catholicorum dogmate patrum ante hoc biennium parti illi porreximus dignoscendum. Jam vero si post hæc, & ab ipsis dogmatibus patrum, quibus hæc prolata sunt, in quo-

Augustinus de fide ad Petrum. Iſidor. lib. 1. diff. cap. 16. deſcriptio ponit inter ſpiritum & animam.

Gen. 2.

Joan. 19.

ANNO CHRISTI 688.

cumque diſſentiant, non jam cum illis eſt amplius contendendum; ſed majorum directo calle inhærentes veſtigiis, erit per divinum judicium amatoribus veritatis reſponſio noſtra ſublimis, etiamſi ab ignorantibus æmulis cenſeatur indocilis.

a al. explicitis

His itaque ſuper ſanctæ fidei profeſſionem [a] explicatis, ad contuendum illarum ſeriem conditionum nos vertimus, quarum [b] nexibus ſe illigatum prædictus princeps fuerat proteſtatus. Etenim tempore, quo divæ memoriæ Ervigius princeps hunc præſentem dominum noſtrum Egicanem regem ad copulam filiæ ſuſtinuit, his eum primum ligaminibus implicavit. Clara igitur pronuntiantis voce, earumdem conditionum nobis textu præcognito, invenimus illic tam impoſſibilia vincula quædam juramenti innexa, ut difficulter mens jurantis ab earum illigatione ſit libera: etiamſi eſſet a regni curis, & ſolicitudinibus aliena. Quarum textrinii evidens ligatura, inter cetera connexionum capitula, his verbis habebatur expreſſa. Circa cognatos meos, filios veſtros, quos de glorioſa conjuge veſtra, domina mea Leubigitone regina, progenitos habere videmini, tam earum me amicum in ſincera mentis dilectione ſine fraudulenta calliditate exhibere, & eſſe polliceor; & ita cum eis in affectu dulcedinis & caritatis omnibus diebus vitæ meæ vivere ſpondeo; ut nec ipſos, nec partem eorum pro quibuſlibet capitulis, aut ordinibus, vel occaſionibus, quoquolibet tempore inquietari, aut ſtimulari debeam. Nec ullam dolorem, ullamque malitiam in corde, vel animo meo contra eos amodo & deinceps quandoque retinebo, aut excogitabo: neque aliquam occaſionem, aut argumentum enutribo, per quod, aut præfata ancilla veſtra, ſponſa mea, ſive jam nominati filii veſtri, qui de totiens dicta clementiſſima conjuge veſtra, domina mea Leubigitone regina progeniti ſunt, aut in maximum, aut in modicum conturbentur vel ſtimulentur: excepto propter juſtiſſimas cauſas, unde legalis mihi veritas patuerit: quas ut cum caritatis affectu ad eoſdem cognatos meos quærere debeam, mihi licentiam reſervo: & tam de promptiſſima dilectione & caritate eorum numquam recedam: nam & pro cauſis eorum, quas aut ipſi contra quaſlibet perſonas habuerint, aut quicumque contra eos pro quibuſdam rebus intenderint, ita uſque quoad vixero in eorumdem filiorum veſtrorum adjutorium, cum omni mentis meæ intentione, inquantum valuero, & Deus mihi dederit poſſe, exſurgebo & intendebo, veluti ſi pro cauſa propria mea: ut nec illi damnum, aut perditionem quamcumque ſuſtineant, & negotia eorum cum Dei auxilio, me intendente, agente, & proſequente, celerem ad effectum perveniant.

b al. nexibus illigatus prædictus princeps fuerat.

Perlectis igitur his conditionibus quæ divæ memoriæ Ervigius princeps præſenti principi noſtro ob ſuorum tantum filiorum vindicationem extorſerat; aliæ iterum conditiones ex communi voto ſeſe nobis retractandæ objiciunt, ad quas præfatus princeps Egica in regno adſcitus juramentorum ſuorum Deo reddidit vota, cum ſe juſtitiam populis redditurum promiſit; ac ne quemquam contra juſtitiam læderet, jurisjurandi atteſtatione devovit. Prima igitur conditionum illa ſeries [c] pertractata, multis his ſecundis conditionibus videtur eſſe contraria. Quomodo enim pro cognatis cauſaturus exurgens decertantibus contra eos dabit juſtitiæ palmam, ſi ipſe contra eos ſententiam ſuam defendat? aut ſi ipſe, ſicut juravit, negotii ſit objector? Quis exſpectabitur judicii terminator, aut quomodo data in populis juramenta ſervabit, ut nullum, ſicut eſt pollicitus, contra juſtitiam gravet; ſi in tantum cognatis protectionis adminicula præſtet, quamdiu negotia eorum ſe proſequente ad effectum videantur pertingere? Sic enim, ſicut jam ſuperius dictum eſt, juraſſe præfatum principem conſtat; ut negotia eorum, ſe intendente, & proſequente, ad effectum perveniant. Illiganum itaque principem utriuſque partis vinculis contuentes; perpendimus, quia utraque promiſſio ſimul ab eodem inculpabiliter impleri non poſſit. Quamquam ſi bene res conſiderata tractetur, tunc ab illis primis conditionibus abſolutus oſtenſus eſt, quando ad ſecundas has conditiones populorum jurare coactus eſt: quia uno eodemque compulſionis auctore, utrumque conteſtatus eſt. Quapropter perpenſis utrarumque conditionum allegationibus, atque communi omnium collatione tractatis, [d] pervenimus in illis conditionibus, ad quas primum hic princeps noſter ſocero juraſſe dignoſcitur, ſola illi proprii juris commoda cogitata; in his autem conditionibus honeſtatis vota pollicita: illic ante regnum unius tuendæ domus [e] fides exacta; hic poſt regnum inoffenſa regendarum plebium vota pollicita: illic privatus amor, ob defenſionem filiorum protenditur: hic generalis patriæ, & gentis affectio pollicetur: juratio illa offenſis forſitan plurimis uni tantum domui portabit effectum, hæc vero generale æquitatis ſervans in ſingulis compromiſſum, nulli parti dabit veritatis excidium. [f] Quod igitur ex utroque juſto diſputationis fine conficitur, numquid paucorum ſalus erit extinctio plurimorum? aut numquid tantum valere debet privatæ rei commodum, quantum generalis relevatio populorum? abſit. Quia ergo in illa juratione acceptio privatarum cogitata eſt perſonarum, in hac autem generalis protectio plebium: quæ ex his duabus ſit potius obſervanda, divina nobis pandat ſententia.

d al. invenimus.

e al. fidem exactam.

f al. Quia.

Scriptum eſt enim in Proverbiis Salomonis: *Cognoſcere perſonam in judicio non eſt bonum.* Chriſtus quoque in evangelio: *Nolite judicare ſecundum faciem, ſed juſtum judicium judicate:* Paulo præſertim apoſtolo [g] ſpecialiter præſtruente, *ut non quæramus quod nobis utile eſt, ſed quod multis, ut ſalvi fiant.* Jam ergo in promptu eſt, quid ex his duobus ſalubri pietate præponderetur: & ideo intemerata plus erunt quæ patriæ ſunt ſalubri pollicitatione jurata, quam illa quæ ob unius tantum domus ſunt utilitatem pollicita. Nec hoc quidem ſic dicimus, ut illa, quæ quidem pro cognatis jurata ſunt, penitus deſtruantur: ſed potius ut unus idemque affectus populis cognatiſque ſervetur; unum quid ex duobus unitatis gratiam redolens, neutrum dividat, ſed componat. Non enim poſſunt utraque ſejuncta æqua obſervantiæ lance ſervari: quia ſi promiſſa cognatis fides ſervetur, populis quæ promiſſa ſunt deperibunt: & iterum, ſi data populis intemerata Deo ſacramenta ſervantur, cognatis procul dubio promiſſa beneficia negabuntur: nec unius partis præſtatio ſine alterius partis poteſt eſſe diſpendio. Quid ergo? numquid ob hoc utraque juramentorum promiſſa ſolvenda [h] ſunt, quia ſingula invicem ſine culpa agi non poſſunt? Abſit. Transfundendum ergo unum in alterum, & ad unam regulam redigendum: ita ut minoris partis vota potioribus ſint conjuncta: & affectus protectionis, qui privatim ſocero promiſſus eſt & cognatis, transfuſus generaliter ſervetur in populis; non quo, ut aut hinc aut inde promiſſa fides patiatur diſpendium, ſed conjuncta, atque in alterutrum transfuſa commune defenſionis ſentiat lucrum. Dicimus ergo per ſpiritum Dei, & [i] proximam ſententiam ponimus, eo in nobis loquente, qui ſe in ſuo nomine aggregatis medium adeſſe promiſit. Sic ergo ab illis vinculis juramenti, quibus ſocero ante juravit, principem no-

Prov. 24.

Jacob. 2. cf. Deut. 1.

g al. pro his ſpecialiter. 1. Cor. 10.

h Forte, non ſunt.

i al. præfixam Matth. 18.

a al. pertractanda.

ANNO CHRISTI 688.

ſtrum Egicanem regem ſancta ſynodus abſolvendum elegit; ut aut cognatos ad populorum regulam dirigat, aut populos in cognatorum juſtam defenſionem aſſumat ut quaſi unius patris: germiniſque filios utrumque uno devocans in affectu, nec in cognatorum juſtis negotiis favorem populorum obtendat, nec rurſus in populorum queſtibus cognatis favere pertentet: ut tam in populorum, quam in cognatorum negotiis, una eademque illi fides ſervanda ſit: nec alio affectu tractandos eligat cognatos, quam populos: quo in adeptum cælitus regnum directo æquitatis gradiens calle, nec profanationis in utrumque ſubeat notam, nec pietatis claudat utriſque partibus viſcera.

Secunda poſt hæc noſtro cœtui retractanda ſe collatio intulit, pro conditionibus ſcilicet illis, quas jam dictus princeps Ervigius ob tuitionem filiorum ſuorum, totius regni ſui populos jurare coëgit. Quibus inſpectis, & diutiſſime retractatis, nihil illic invenimus, quod æquitati ſit obvium, nihil quod pietati adverſum: occaſiones tantum malitiæ [a] amputantur, nam juſtorum negotiorum aditus non excluditur. Hoc enim ſingulariter illic ſervandum promittitur, quod generaliter a domino omni Chriſtiano jubetur; ſcilicet, ut malitia [b] cavetur, innocentia illibata ſervetur, fruſtretur nocendi propoſitum, admittatur negotioſum juſtumque judicium. Hoc enim ſi communi omnium lege ſervetur, & illæſum ſemen regium a nocibilitate ſervabitur, & veritas populis ſine perjurii profanatione reddetur. Nec enim illic juramentum eſt, ut aut cauſantes contra filios ſuos nemo juvaret, aut nullus [c] ſuper æquitatis judicium promeret: ubi jam dictus princeps non ſolum in ſingulis negotia ſua judicialiter proponendi aditum tribuit, ſed & ſcelera filiorum ſuorum, ſi qua acciderint, legibus ulciſcenda permiſit. Quod ergo illic non eſt juramentum, & tamen juramentum fuiſſe impudenter aſſeritur, non devocabit populos in perjurii crimen, quia nec alligatum cernitur in conditionum ſerie: nec enim in nobis eſt cohibendum, quod in illis conditionibus non invenimus eſſe cohibitum. Recedendum tamen eſt a malitia, & [e] exercenda ſunt negotia opportuna. Neque enim quorundam incauta illa dicacitas attenditur, quæ impudenter adſtruere nititur, illos tantum innoxios eſſe a perjurii crimine, qui negotia ſua tantum viſi fuerint objeciſſe: illos autem, qui vel talia negotia judicanda ſuſceperint, vel hujuſmodi pro æquitate adjuverint, inexpiabili profanationis crimine irretiri. Hæc quippe dicunt contentioſe magis quam rationabili ſtrepitu obſtrepentes; neſcientes videlicet, quia ſi negatus fuiſſet illic aditus jurandi, negaretur & proponendi. Sed qui admiſit juſtæ propoſitionis negotium, non voluit prolatæ æquitatis amputare judicium: nec qui proponentem admiſit, poteſtatem juſte judicandi judicibus abſtulit. Magna ergo ſtultitiæ vox eſt, hæc ſentire, vel proloqui. Nam e contra, ecce per totam divinæ ſeriem ſcripturæ plus judicibus præcipitur judicare juſtitiam, quam populis ſua objectare negotia. Dicit enim ſcriptura: *juſte judicate, filii hominum:* nec addit: Juſte proponite cauſas veſtras, filii hominum: numquid, quia judices juſte judicare admonet, ideo populis proponendi ſua negotia interdixit, [d] in eo quod de negotiis proponendis nihil protulit? Numquid ſuper eo judicii formula [e] rejicitur, quia mutum & abſque propoſitione ſentitur? Non ergo aut judicia ſine objectis, aut objecta ſine judicibus eſſe poſſunt; quo aut judex deſit cauſanti, aut cauſans deſit nullo modo judici. Quapropter conditiones ipſæ, in quibus nec veritas eſt præciſa, nec pietatis amputata ſunt viſcera,

[a] al. illic amputatur.

[b] al. capiatur.

[c] Forte, ſuper his æquitatis.

[d] al. ideo quod.

[e] al. rejicitur, qui mutus & abſque.

Levit. 17.

non tenebunt aut juſte proponentes ad perjurii ſacrilegium, aut juſte judicantes ad profanationis reatum. Hac igitur reddita ratione conficitur, ut ad prædictarum ſeriem conditionum nullus teneatur obnoxius, quiſquis [a] repulſa a malitia, contra jam dicti principis partem, aut negotia ſibi debita judicibus judicanda objecerit, aut qui talium mandata ſuſceperit, aut teſtis judex, qui advocatus teſtimonium dixerit; aut judices ipſi, qui hujuſmodi juſte negotia terminaverint; vel hi etiam, qui parti juſtitiam habenti ſimpliciter fautores exſtiterint, ad relevationem potius miſerorum currentes, quam parti cuiquam delectantes eſſe nocibiles. Scriptum eſt etenim: *Pietas ad omnia utilis eſt.* [b] Neque enim ceſſandum eſt a miſericordiæ opere, quod illo non interdictum eſt fodere. Quia ergo illic juſtitiæ aditus non negatur, conſequens eſt, ut nec pietas abnegetur. Non enim plene juſtitiam diligit, qui pietatem proximo non impendit; ſic enim inconfuſe pietatis ſervantes affectum, illud apoſtolicum prælegimus obſervandum, [b] quam manifeſte præcipitur: *Invicem onera veſtra portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti.* Hac igitur ratione præmiſſa, abſolutis & diſcretis perſonis, atque vocibus ſingulorum negotia ipſa, quæ contra partem dicti piæ memoriæ Ervigii principis, vel filiorum ejus habebantur proponenda, admiſimus: definientes, ut legibus canonibuſque deſignata juſtitia, inter opponentes & reſpondentes a judicibus inconcuſſa ſervetur. His itaque excuſſis, quæ placitæ diſpoſitionis fine concluſa ſunt, damus ſoli Deo gloriam & honorem: poſcentes ejus profuſiſſimam pietatem, ut ejus virtus atque potentia, & noſtrarum ſolvat mentium ligaturam; & glorioſo amatori Chriſti Egicani, principi noſtro, tribuat felicem retentaſſe ſceptrum, felicioris vitæ reducere curſum, ac diuturnum cum pace in populis tenere imperium: eo præſtante qui eſt rex omnium regum, & cujus regnum manet in ſæcula ſæculorum. Amen.

ANNO CHRISTI 688.

[a] Lege, repulſa malitia.

[b] Tim. 4.

[b] al. quo, ab quem. Galat. 6.

SUBSCRIPTIONES.

Julianus urbis regiæ metropolitanus epiſcopus, hæc canonum ſtatuta, ſubſcripſi.

Suniefredus Narbonenſis metropolitanus epiſcopus, ſubſcripſi.

Floreſindus Hiſpalenſis metropolitanus epiſcopus, ſubſcripſi.

Fauſtinus Bracarenſis metropolitanus epiſcopus, ſubſcripſi.

Maximus Emeritenſis metropolitanus epiſcopus, ſubſcripſi.

Idalius Barcinonenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Concordius Palentinus epiſcopus, ſubſcripſi.

Mumulus Cordubenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Recila Accitanæ ſedis epiſcopus, ſubſcripſi.

Gaudentius Valerienſis epiſcopus, ſubſcripſi.

[c] Cicilius Dertoſanæ epiſcopus, ſubſcripſi.

[c] Forte, Cæcilius.

Deodatus Segobienſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Ervigius Calabrienſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Moneſonſis Egitanæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Gregorius Oretanæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Proculus Bigaſtrenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Sonna Oxomenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Sarmata Valentinæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Marcianus Dianienſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Joannes Abelenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Gabinius Arcavicenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Samuel Malacitanenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Froaricus Portucalenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Ubiſefredus Auſonenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Emila Elicitanæ, qui & Dotanæ ſedis epiſcopus, ſubſcripſi.

ANNO CHRISTI 688.

Felix Irienſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Euphraſius Lucenſius ſedis epiſcopus, ſubſcripſi.
Theuderacius Aſtidonenſis ſedis epiſcopus, ſubſcripſi.
[a] Villiedus Calagurritanæ epiſcopus, ſubſcripſi. [a] al. Ubiledus.
Nepotianus Tyraſſonenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Cumuldus Italicenſis ſedis epiſcopus, ſubſcripſi.
Geta Eliplenſis ſedis epiſcopus, ſubſcripſi.
Stercorius Aucenſis ſedis epiſcopus, ſubſcripſi.
[b] Baſilius [b] Baſtenſis ſedis epiſcopus, ſubſcripſi. [b] al. Baſilienſis, al. Baſilicatus
Gaudila Empuritanæ ſedis epiſcopus, ſubſcripſi.
Euſendus Ilerdenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Pacotaſis Biterrenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Aurelius Aſturicenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
[c] Holemundus Salmanticenſis epiſcopus, ſubſcripſi. [c] al. Polemundus
Spaſandus Complutenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Gundericus Segontienſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Joannes Eliberitanæ ſedis epiſcopus, ſubſcripſi.
Habitus Urcenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Villiefonſius Vicenſis ſedis epiſcopus, ſubſcripſi.
Sabaricus Gerundenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
[d] Fructuoſus [d] Aurelinæ ſedis epiſcopus, ſubſcripſi. [d] al. Antienſis
Anterius Segobrienſis ſedis epiſcopus, ſubſcripſi.
Rogatus Beatienſis ſedis epiſcopus, ſubſcripſi.
Valderedus Cæſarauguſtanæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Adelphius [e] Tudenſinæ ſedis epiſcopus, ſubſcripſi. [e] al. Tudenſis
Truſtemundus Elborenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Siſebaldo Tuccitanæ ſedis epiſcopus, ſubſcripſi.
Atula Caurienſis ſedis epiſcopus, ſubſcripſi.
Joannes Egarenſis ſedis epiſcopus, ſubſcripſi.
Iſidorus Setabienſis ſedis epiſcopus, ſubſcripſi.
Landericus Olyſipponenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Miro Conimbrenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Vincentius Dumienſis ſedis epiſcopus, ſubſcripſi.
Frontius Lamecenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Joannes Pacenſis epiſcopus, ſubſcripſi.
Conſtantinus Egabrenſis epiſcopus, ſubſcripſi.

Abbates.

Abſalius abbas, ſubſcripſi.
Felix archipreſbyter, ſubſcripſi.
Geroncius abbas, ſubſcripſi.
Gabriel abbas, ſubſcripſi.
Caſtorius abbas, ſubſcripſi.
Siſebertus abbas, ſubſcripſi.
Eulalius abbas, ſubſcripſi.
Involatus abbas, ſubſcripſi.
Adeodatus abbas, ſubſcripſi.
Ubilandus archidiaconus, ſubſcripſi.
A Muſantius primicerius, ſubſcripſi.

Vicarii epiſcoporum.

Seſaldus indignus archipreſbyter & abbas, agens vicem domini mei & pontificis Cypriani Tarraconenſis epiſcopi, ſubſcripſi.
[a] Florentinus preſbyter, agens vicem domini mei & pontificis Leuberici [b] Urgelletanenſis epiſcopi, ſubſcripſi. [a] al. Florentius [b] al. Urgellitanus
Daniel preſbyter, agens vicem domini mei & pontificis mei Agripii Oſſonobenſis epiſcopi, ſubſcripſi.
Suniulfus abbas, agens vicem domini & pontificis Flori Menteſani epiſcopi, ſubſcripſi.
B Deſiderius preſbyter, agens vicem domini & pontificis mei [c] Nalidarbi Aſtigitanæ ſedis epiſcopi, ſubſcripſi. [c] al. Nuridarbi, al. Naldauri

Viri illuſtres officii palatini.

[d] Oſtulfus comes, ſimiliter. [d] al. Oſtulfus
Ubimar comes, ſimiliter.
Vitulus comes, ſimiliter.
Tranſemundus comes, ſimiliter.
Valdericus comes, ſimiliter.
Nauſti comes, ſimiliter.
Cixila comes, ſimiliter.
C [e] Giſclamundus comes, ſimiliter. [e] al. Giſdamundus
Siſaldus comes, ſimiliter.
Theudila comes, ſimiliter.
Severinus comes, ſimiliter.
Sonna comes, ſimiliter.
Ata comes, ſimiliter.
Traſericus comes, ſimiliter.
Ega comes, ſimiliter.
Suniemirus comes, ſimiliter.
Audemundus comes, ſimiliter.
Data lex in confirmatione concilii generalis, ſub anno primo regni glorioſi Egicani principis noſtri.
[f] Decretis & eximiis temporis noſtri geſtis ſynoda- [f] al. Diſcretis
D libus præſavemes, quibus & doctrinæ ſacroſanctæ fidei [g] audivimus copiam, & indiſſolubilis juramenti novimus confractam eſſe catenam; id lege promulgata decernimus, ut ea ipſa, quæ inconvulſo canonum vigore decreta ſunt, ab omnibus cautiſſima, & diligenti obſervatione ſerventur. Si quis autem his ipſis definitionibus contraire voluerit, decima ſuarum rerum parte mulctabitur, excommunicationis inſuper ſententia feriatur. [g] al. hanelmus

---

Ex Spicilegii Dacher. Tomo IX.

THEODORI CANTUARIENSIS ARCHIEPISCOPI CAPITULA.

I. IN ordinatione epiſcopi vel preſbyteri, ſive diaconi vel ſubdiaconi, oportet epiſcopum Miſſam agere; ſimiliter Græci faciunt quando abbatem aut abbatiſſam eligunt.

II. In monachorum ordinationibus abbas debet Miſſam agere, & tres orationes complere ſuper caput ejus: & ſeptem dies velet caput ſuum cuculla ſua, & ſeptimo die abbas tollat velamen de capite monachorum. Sicut in baptiſmo preſbyter ſeptimo die velamen infantium abſtulit; ita & abbas debet monacho: quia ſecundum baptiſma eſt juxta judicium patrum, & omnia peccata diminuntur ſicut in baptiſmo. Preſbyter poteſt abbatiſſam conſecrare cum Miſſæ celebratione.

III. In ordinatione epiſcopus debet Miſſam agere, & eum benedicere inclinato capite, cum duobus teſtibus vel tribus de fratribus ſuis, & dat baculum & pedules. Sanctæmoniales & baſilicæ cum Miſſa ſemper debent conſecrari. Græci ſimul benedicunt viduam & virginem, & utramque abbatiſſam eligunt. Romani non velant viduam, ſed virginem tantum. E

IV. Nullum perfectum credimus in baptiſmo ſine confirmatione epiſcopi: tamen non deſperamus.

V. Sacrificium non accipiendum de manu ſacerdotis, qui orationem vel lectiones ſecundum ritum implere non poteſt. Cum Græcis non frangunt panem ſanctum, nec collectionem dicunt vel *Dominus vobiſcum* diacones, nec completa.

VI. Qui bis baptizati ſunt ignorantes, non indigent pœnitentia: niſi quod ſecundum canones non poſſunt

ordinari, nisi pro magna necessitate. Qui vero non ignorant, quasi iterum Christum crucifixerunt, pœniteant septem annis, quarta feria & sexta feria, & tribus quadragesimis.

VII. De operibus diei Dominicæ. Græci & Romani in die Dominica non navigant, nec equitant; panem non faciunt, nec in curru ambulant, nisi ad ecclesiam tantum; nec balneant se. Græci non scribunt publice, tamen pro necessitate seorsum in domo scribunt. Qui operantur in die Dominico, Græci prima vice arguunt, secunda tollunt aliquid, tertia vice terciam partem de rebus, & vapulant, vel septem diebus pœniteant.

VIII. Græci & Romani dant servis suis vestimenta, & laborant excepto Dominico die. Græcorum monachi servos non habent, Romani habent.

IX. Ligna ecclesiæ non habent ad aliquid opus, nisi ad ecclesiam aliam, si necesse est; vel igni comburenda, vel ad profectum in monasterio fratribus; in laicalia vero opera non debent procedere. Ecclesiam licet ponere in alio loco, si necesse sit: & tunc debet iterum sacrificari, nec tantum aqua sancta aspergi.

X. Græci carnem morticinam non dant porcis suis. Pelles vero morticinorum ad calceamenta & lanam & cornua licent accipi, sed non ad sanctum aliquid. Tamen si casu porci comedant carnem morticinorum, aut sanguinem hominis, non abjiciendos credimus, nec gallinas æquali modo. Animalia quæ a lupis sive canibus consumuntur, non comedenda, nisi porcis projiciantur & canibus: nec cervus nec aper, si mortui inventi fuerint. Pisces autem licent, quia alterius naturæ sunt. Aves & animalia cetera, si in retibus strangulantur, non sunt comedenda. Paulus enim ait: *Abstinere vos a suffocato sanguine, & ab idolothytis.* Similiter ab accipitre mortua. Equum non prohibent: tamen consuetudo non est comedere.

Act. xv. 29.

XI. De peste mortalitatis. Græci & Romani dicunt ipsos infirmos visitari debere, sicut cæteros infirmos, sicut Dominus præcipit.

XII. Græci omni Dominica die communicant sive clerici sive laïci: & qui tribus Dominicis non communicaverit, excommunicetur. Romani similiter communicant qui volunt: qui autem noluerint, non excommunicantur. Pœnitentes vero secundum canones non debent communicare ante consummationem pœnitentiæ. Theodorus dicit: Nos vero per misericordiam post annum vel sex menses licentiam damus. Una pœnitentia est viduæ & puellæ; majorem meruit, quæ virum habet, si fornicationis crimen commiserit.

XIII. Si quis gentilis dimiserit uxorem gentilem, in potestate ejus erit post baptismum habere eam, vel non habere. In tertia [a] provicinitate provinciæ carnis, secundum Græcos licet nubere, sicut in lege scriptum est; in quinta secundum Romanos. Tamen in quarta non solvunt conjugium post [b] factum fuerit. In tertia [c] provincia non licet uxorem alterius post obitum ejus habere.

[a] *Forsitan Petis ex suo ms. legit.* In tertia propinquitate carnis.

[b] *Forte*, postquam.

[c] *Petitur*, propinquitate.

XIV. Digamus pœniteat primo anno, quarta feria & sexta feria; & in Quadragesimis tribus abstineat se a carnibus, & separetur.

XV. Monachus si fornicatus fuerit, sex annis pœniteat.

XVI. In primo conjugio, debet presbyter Missam agere, & benedicere ambos: & postea abstineant se ab ecclesia triginta diebus; quibus peractis pœniteant [a] v. diebus, & vacent orationi, & postea communicent cum oblatione.

XVII. Ingenuus cum ingenua conjungi debet.

XVIII. Si quis maritus votum Domino [d] habet virginitatis, adjungitur uxori, postea non dimittat uxorem, sed pœniteat tribus annis. Vota stulta frangenda sunt & importabilia. Mulier non debet votum vovere sine licentia viri sui, sed si voverit dimitti potest.

[d] *Forte*, habens.

XIX. Pro defuncto monacho Missa agitur in die sepulturæ ejus, tertia die, & postea quamdiu voluerit abbas: pro laïco bono tres vel septem post jejunium; pro pœnitente trigesima die vel septima, & propinquos ejus oportet jejunare quinta die & oblationem offerre ad altare, sicut in Jesu filio Sirach legitur, & pro Saül filii Israël jejunaverunt: postea quamdiu voluerit presbyter.

XX. Secundum Græcos presbytero liceat virginem sancto velamine consecrare, & reconciliare pœnitentem, & facere oleum exorcizatum, & infirmis chrisma, si necesse sit: secundum Romanos, non nisi episcopis solis.

XXI. Mulieres menstruo tempore non intrent ecclesiam, neque communicent, nec sanctæmoniales, nec laïcæ: si præsumant, tribus hebdomadibus pœniteant. Similiter pœniteant quæ intrant ecclesiam ante mundum sanguinem post partum, id est, quadraginta diebus.

XXII. Infans pro infante potest dari ad monasterium Deo, quamvis alium noviſſet, & tamen melius est votum implere. Similiter & pecora, si necesse est, pro eo æquali.

XXIII. Lavacrum capitis potest esse in Dominica die, & in [a] liusiva pedes lavare.

[a] *P. ver.* lusiva.

XXIV. Presbyter decimas dare non cogetur.

XXV. Reliquiæ sanctorum venerandæ sunt; si potest fieri, candela ardeat per singulas noctes: si vero paupertas loci non sinit, non nocet eis. In cœna vero Domini incenditur, in natale sanctorum pro reverentia dici: quia ipsi sicut lilia dederunt odorem suavitatis, & asperserunt ecclesiam Dei sicut incensu aspergitur ecclesia primitus juxta altare.

XXVI. Inventio in via accipienda: si invenit possessorem, reddet ei.

XXVII. Laïcus in ecclesia non debet recitare lectionem, nec alleluia dicere, sed psalmos tantum & responsoria sine alleluia.

XXVIII. Mulier potest oblationes facere secundum Græcos, non secundum Romanos.

XXIX. In illa die ante natale Domini, hora nona expleta, id est, vigilia Domini, manducant Romani, Græci dicto vespere Missam cantant.

XXX. Tributum ecclesiæ sit, sicut consuetudo est provinciæ; tamen ne pauperes in decimis vim patiantur.

XXXI. Animalia coitu hominibus commixta occidantur, & carnes earum projiciantur: & ubi dubium est, non comedenda.

XXXII. In uno altari duas facere Missas concedimus: & ille qui prius manducare probatur, ad osculum non permittitur.

XXXIII. Vir abstineat se ab uxore sua quadraginta dies ante Pascha, & in prima hebdomada post Pascha: post Pentecosten una hebdomada.

XXXIV. Infantes monasterii quatuordecim annis carnem manducant.

XXXV. Confessio Deo soli, si necesse est, agi licet.

XXXVI. Gentiles mortui de locis sanctorum ejiciendi sunt.

XXXVII. Missas sæcularium mortuorum ter in annum, tertia die, & nona die, & trigesima die, debet [b] agere, quia resurrexit Dominus tertia die, & nona hora emisit spiritum, & triginta diebus Moysen filii Israël planxerunt.

[b] *Addit*, frequentius.

[a] *Tollitur à aliquibus.*

XXXVIII. Lavandi pedes laïcorum [a] nisi in A cœna Domini.

XXXIX. Promissio cito implenda est, quia mors non tardat.

XL. Qui cum sorore fornicatur, quatuordecim annis pœniteat.

XLI. Sacerdos tangendo mulierem coinquinatus, quadraginta diebus pœniteat.

XLII. Clericis nullatenus pugnare licet, nisi in multitudine, aut consilio servorum Dei.

[b] *Forte, indicare.*

XLIII. Non licet diacono alicui [b] judicare pœnitentiam, sed episcopis aut presbyteris.

XLIV. Maritus non debet uxorem suam nudam videre. Infirmis liceat omni hora potum cibumque sumere quando desiderant.

B

XLV. Cujus uxor infidelis & gentilis, & non potest eam convertere, dimittit eam.

XLVI. Abbati non licet monasterium suum alteri dare in potestatem; nec post obitum ejus, nec eo vivente sine voluntate monachorum, nec propinquo, nec alieno: sed ipsi eligant sibi abbatem. Si prior obierit, aut discesserit, simili modo. Abbas potest pro humilitate, cum permissione episcopi, locum suum derelinquere. Tamen fratres eligant sibi abbatem de ipsis, si habent; sin autem, de extraneis. Nec episcopus debet [c] violenter in loco suo. Congregatio debet sibi eligere abbatem post mortem ejus: aut eo vivente, si discesserit, vel peccaverit. Ipse non debet ordinare de suis propinquis, neque de alienis, [d] nec alio abbati dare si non voluerint fratres.

[c] *Petitus ex mss. legit, violenter et retinere Abbatem in loco suo.*
[d] *Petitus, ex mss. legit: nec alium abbatem dare sine voluntate fratrum.*

C

XLVII. Si peccaverit abbas, nec episcopo liceat tollere possessionem monasterii, quamvis peccaverit abbas, sed mittat eum in aliud monasterium in potestate alterius.

XLVIII. Abbati non licet nec episcopis terram ecclesiæ [e] vendere ad aliam, quamvis in potestate ejus sint ambæ. Si mutare vult terram ecclesiæ, cum consensu amborum faciat. Si quis vult monasterium suum in alio loco ponere, faciat cum consilio episcopi & fratrum suorum, & dimittat in priore loco presbyterum ad ministerium ecclesiæ.

[e] *Petitus ex mss. convertere.*

XLIX. [f] Presbytero liceat soli Missam facere: si necesse est, & populum benedicere, in Parasceven & crucem sanctificare.

D

L. Qui acceperit sacrificium post cibum, septem diebus [g] in judicio episcoporum.

LI. Qui occiderit monachum vel clericum, arma relinquat, & Domino serviat, vel septem annis pœniteat.

LII. Qui episcopum vel presbyterum occiderit, regi dimittendus est ad judicium.

LIII. Si laïcus alterum odii meditatione occiderit, si non vult arma relinquere, pœniteat septem annis sine carne: si per iram subitam, tribus annis: si autem casu vel eventu, uno anno.

LIV. Pecunia ecclesiæ furata, sive rapta, reddatur quadruplum: populari, dupliciter.

E

LV. Si quis fornicaverit cum virgine, uno anno pœniteat: si cum maritata, tribus annis; unum integrum, duos alios quadraginta dies pœniteat.

LVI. Blasphemias Domino agit, qui Missas Domino offert pro malo homine. Augustinus dicit omnibus Christianis esse faciendum quod vel ei proficit, aut offerenti, aut viventes consolatur.

Vide Rudimenta, cap. 10.

LVII. Mulier quæ se fornicationis amore ad alteram conjunxerit, septem annis pœniteat. Sic & alia quæ semen viri sui miscens cibo, ut inde plus ejus amorem suscipiat.

LVIII. Sacrata virgo fornicans, septem annis pœniteat.

[f] *Petitus legit: Presbytero soli liceat Missam facere, & populum benedicere in Parasceve, & crucem sanctificare.*
[g] *Adde, pœniteat.*

LIX. Qui homicidium vel furtum commiserit, & non composuit illis quibus nocuit, quando confessus fuerit episcopis vel presbytero peccata sua, debet illis aut propria reddere, vel componere: si vero non habuerit substantiam unde componere potest, vel nescierit quibus nocuit, pœnitentia plus augetur.

LX. Qui cibum immolatum comederit, deinde confessus fuerit: sacerdos consideret personam, in qua ætate contigit, & ita auctoritas sacerdotalis circa infirmum moderetur.

LXI. Mulier quæ sobolem necaverit, septem annis pœniteat.

LXII. Laïcus si de monasterio monachorum furtim discesserit, aut intret monasterium Domino servire, aut humanum subeat: *Deest hic aliquid.*

LXIII. Qui se ipsum occiderit propria voluntate, Missas pro eo facere non licet; sed tantum orare, & eleemosynas largiri.

LXIV. Si quis subita tentatione mente sua excesserit, vel insania se ipsum occiderit, quidam Missas faciunt.

LXV. Qui per jussionem domini sui occiderit hominem, dies quadraginta jejunet.

LXVI. Ante natalem Domini nostri Jesu Christi, Græci sera, & Latini nona hora Missas celebrant.

LXVII. Quicumque dubitat de baptismo, iterum baptizetur.

LXVIII. In ecclesia sanctificata nulli mortui sepeliuntur: si autem ibi mortui, antequam fuerit sanctificata, sepulti sunt, non sanctificetur. Si inde mutata fuerit in altero loco, vel laventur tabulæ; quæcumque etiam ecclesia mutata fuerit in alio loco, iterum sanctificetur: si vero in ipso loco, & ei mutata fuerit, aqua aspergetur sancta.

LXIX. Multi dicunt, non licet pro infantibus ante septem annos Missam agere. Sed tamen licet.

LXX. Qui pecuniam in prædam duxerit, tertiam partem eroget, & quadraginta dies jejunet.

LXXI. Si servus sit, & ancilla domini servum illum liberum non vult cum illa nubere, dimitte accipere, si illa non posuerit ad eum.

LXXII. Muliere mortua, liceat viro post mensem alteram accipere; mortuo vero viro, post annum liceat mulieri virum alterum accipere.

LXXIII. Qui dimiserit uxorem suam, alteri conjungens, septem annis pœniteat.

LXXIV. Si prægnantem mulierem comparat aliquis pecus liberam, liber est; qui generatus est, servus est.

LXXV. Patri & filio matrem & filiam licet in matrimonio habere.

LXXVI. Vir & mulier in matrimonio, si ille voluerit servire Domino, & illa noluerit, aut illa voluerit, & ille noluerit, ille infirmatus, si illa infirmata omnino, consensu amborum separentur.

LXXVII. Qui pro homine mortuo jejunat, ipsum adjuvat in Dei solius notitia.

LXXVIII. Mulier sponte perdens partum suum, si ante quadraginta dies conceptionis, annum unum pœniteat; si vero post, tres annos pœniteat.

LXXIX. Pater filium necessitate coactus in servitium sine voluntate filii tradet.

LXXX. Qui ordinati sunt a Scotorum aut Britonum episcopis, qui in Pascha & tonsura adunati ecclesiæ catholicæ non sunt, iterum ab episcopo catholico manus impositione confirmentur, & aliqua collectione similiter ecclesiæ. Similiter quæ ab ipsis supradictis consecrantur, aqua exorcizata aspergantur, & aliqua collectione confirmentur.

[h] *Petitus legit: Qui ordinati sunt ... episcopi.*

LXXXI.

[a] Supple, fit.

LXXXI. Desponsata mulier viro, [a] deinde non vult habitare cum ea : reddat pecuniam quæ ipsi datur, & tertiam partem substantiæ addat.

LXXXII. Pater filiam suam usque ad quindecim annos potestatem habet dare cui voluerit: post decimum quintum annum sine voluntate sua non licet.

LXXXIII. Qui manducat morticinum, quadraginta dies jejunet; si ejus necessitas egerit, nihil est.

LXXXIV. In quinta generatione conjungentur ; quarta si inventi fuerint conjuncti, non separentur ; tertia, separentur.

LXXXV. Mulier post partum in purgatione sit quadraginta dies, sive masculus, sive femina sit.

LXXXVI. Non licet baptizatis cum catechumenis manducare communiter.

LXXXVII. Licentiam non habemus Britonibus petentibus chrisma vel eucharistiam dare, nisi ante confessi fuerint se nobiscum esse in unitate ecclesiæ: cum compertus fuerit non esse baptizatus, & baptizetur iterum, & confirmetur.

LXXXVIII. Presbyter si viam ambulaverit, & occurrens mulier rogans cum filium suum infirmum baptizari, & ipse pro itineris sui festinatione neglexerit ; quicumque etiam præsumpserit in provincia sua propria, aut aliena, vel ubicumque inventa fuerit, qui commendatum sibi infirmum non vult baptizare, & sic sine baptismo morietur, deponatur. Similiter autem si hominem occiderit, aut fornicationem fecerit, deponatur.

LXXXIX. Episcopus & abbas hominem sceleratum servum possunt habere, si pretium redimendi non habet.

XC. Mos est apud Romanam ecclesiam, monachos vel homines religiosos defunctos in ecclesiam portare, & cum chrismate ungere pectora, ibique Missas pro eis celebrare ; deinde cum cantatione ad sepulturas : & cum positi fuerint in sepulcro, tunc pro eis funditur oratio ; deinde humo vel petra operiuntur corpora. Prima, & tertia, & nona, & trigesima die pro eis Missa agitur ; [b] inde post annum, si voluerint, observatur.

[b] Forte, Item.

XCI. Qui duxerit viduam in uxorem sibi, vel post baptismum, sive ante baptismum, non potest esse presbyter.

XCII. Non communicet vir cum uxore sua adultera, similiter & uxor cum adultero viro non ineat pacem communicationis.

XCIII. Si quis episcopus, vel presbyter, sanctam Paschæ diem ante æquinoctium celebravit, deponatur.

[c] al. facta, ex Can. 1 Ap.

XCIV. Si quis episcopus vel presbyter [c] fracta oblatione non communicaverit, dicat rationabilem causam : sin aliud, deponatur.

XCV. Omnes fideles qui ingrediuntur ecclesiam, ac sanctam oblationem non præsumunt, nec percipiunt sacrificium, convenit privari communione.

XCVI. Episcopus non exeat ad aliam parochiam, & suam relinquat : nisi episcoporum multorum judicio, & maxima supplicatione, [d] perficiat.

[d] Forte, proficiat.

XCVII. Eunuchus si per insidias hominum factus est, vel si in persecutione ejus amputata sunt virilia ; vel si ita natus est, & est dignus; efficiatur episcopus. Si quis amputaverit sibimet ipsi virilia, omnino non potest esse clericus. Si quis post gradum amputaverit virilia, omnino damnetur. Si quis semetipsum abscinderit, tribus annis communione privetur.

XCVIII. Episcopus aut presbyter, aut diaconus, qui in fornicatione, aut in perjurio, aut in furto captus est, deponatur : non ita tamen communione privetur. Dicit scriptura : *Non vindicat Dominus bis in unum.* Nahum 1. 9. ex Græco.

XCIX. Nullus per pecuniam obtineat gradum : sin vero, & ipse, & ordinator ejus, omnibus modis a communione projicientur.

C. Bis in uno anno concilia ab episcopis fiant : id est, quinta septimana post Pentecosten : secundo, duodecimo mensis Hyperberetæi, id est, octavo idus Octobris, juxta Romanos.

CI. Qui carnes immundas manducaverint, & olera quæ cum carne coquuntur, cessare oportet a ministerio.

CII. Desponsatam puellam non licet parentibus tradere alicui : tamen ad monasterium, licet.

CIII. Ex aqua benedicta domus aspergendæ sunt.

CIV. Mulier incantatione cantans, vel anno, vel tribus quadragesimis pœniteat.

CV. Sanguinem sine voluntate edentibus non esse peccatum.

CVI. Episcopus, presbyter, diaconus, confiteri debet peccatum suum. Confessio Deo soli, si necesse est, agi licet.

CVII. Dæmonium sustinenti licet petras & olera habere sine incantatione.

CVIII. Perjures tribus annis pœniteant. Sodomitæ septem annis ; molles, uno anno.

CIX. Jejunia legitima sunt tria in Quadragesimis ; in primo decimæ reddendæ sunt.

[a] Forte, fulam.

CX. Qui evangelium tantum legit, [a] culpam super humerum ponit : non sic in cæteris lectionibus.

CXI. Ulciscendo qui occidit, ita pœniteat, ut homicidia sponte commissa.

CXII. In generatione tertia secundum Græcos licet nubere : non licet separari sine consilio amborum, sed alter alteri potest licentiam dare.

CXIII. Laïcus a quo recessit mulier, cum consensu episcopi post septem annos aliam accipiat. Si in captivitatem per vim ducta est, post annum aliam accipere potest.

CXIV. Stando orandum pro reverentia Dei.

CXV. Pueros monasterii ante viginti quinque annos non licet ordinare.

CXVI. Cujus uxor fornicatur, licet eam dimittere, & aliam accipere. Mulieri non licet fornicare, & alium accipere pecunia.

CXVII. Servo pecuniam per laborem comparatam nulli licet auferre.

CXVIII. Puer quindecim annorum potest se monachum facere ; puella sexdecim vel septemdecim, quæ in potestate parentum est. Monachum non licet votum vovere sine licentia abbatis sui : si voverit, dimittat, nisi jusserit Abbas.

CXIX. Aves & animalia cetera, si in retibus strangulentur, non sunt comedenda : similiter ab accipitre mortua. Apostolus etiam ait : *Similiter abstinete vos a suffocato sanguine, & ab idolatria.* Act. 15.

CXX. Presbytero non licet peccatum episcopi prodere[e], quod super eum est.

Basilius judicavit pueris licentiam nubere ante sexdecim annos, si abstinere non potuerint, quamvis monachi fuissent.

Expliciunt judicia Theodori Græci & episcopi Saxonum.

ANNO CHRISTI 692.

agnoſcant. Sed quia ita ſpeciali modo ſancta decrevit ſynodus, ut ſi ipſi liberti infra anni ſpatium ſuperveniente ſuo pontifici chartulas libertatis ſuæ præſentare neglexerint, protinus eos in priſtinam ſervitutis redigant conditionem; [a] & licet illis congruentius ſatiſque luculentius retractatum fuerat, hoc tamen a nobis conſpicuum perpenditur, quo non ſolum & prædia eccleſiarum debita auctoritate diſponimus, ſed etiam & oppreſſis pium ſuffragium porrigimus: per quod & cupiditas ſacerdotalis fruſtretur, & imbecillitas pauperum ſublevetur. Quia ergo comperimus quoſdam pontifices potius lucra ſua ampliare ſtudentes, quam de mercedis opere Domino placentes; [b] liberos, quos ex familia eccleſiæ a ſuis prædeceſſoribus inveniunt, pro eo quod chartulas libertatis ſuæ infra conſulrum tempus non repræſentent, ſtatim eos in propriam ſervitutem redigere; unde hoc pietatis ſtudio generali modo ſubrogamus beneficium, ut ſi iidem liberti forſitan ignoraverint ordinem canonum, aut certe (ut aſſolet fieri) ad præſentandas libertates ſuas tepuerint, ipſius pontificis ſolicitudo, mox in ſedem ſibi creditam ſucceſſerit, per clerum aut domeſticos perquirere procurabit, quos decedentes epiſcopi de familiis eccleſiæ maramiſſionis [c] gratulaverunt: ut, eoſdem pontifice prænonente, ipſi liberi chartulas ſuæ libertatis repræſentent; qualiter nec liberti eccleſiæ de inſtitutione canonum ignorantes ſe eſſe perhibeant, nec ſacerdotis callida voluntas pateſcat, unde contra ordinem reducantur manumiſſi ad originem ſervitutis. Quos ſi pontifice prænonente contempſerint infra anni ſpatium ſuas libertates propriæ ſedi epiſcopo pandere, licitum ſit ei ſecundum canonum ſanctiones in jure eccleſiæ ſuæ reducere ſervituros.

[a] al. ut licet illic.

[b] Forte, liberos.

[c] al. violaverunt.

V.

Concilium Toletanum XIII. cap. 1.

Licet planiſſime in concilio Toletano de principum relictis inſtitutum fuiſſet, ut nulli licitum eſſet ſuperſtitem reginam in conjugio ducere, aut ſordidis contactibus maculare, neque ſecuturis regibus, nec cuilibet hominum eſſet permiſſum: tamen noſtri ordinis cauſa eſt, ut crebriſſime ad hoc aciem mentis noſtræ condirigamus, quæ animæ inneſcunt exhibere profectum. Unde quia præteritis temporibus multas ſcimus atque cognovimus principum relictas, poſt eorum vocationem, pro apice regni, [d] quem regendo in cunctis tenuerunt, nullam reverentiam honoris eis adhiberi a populis: ſed paſſim (unicuique probatum eſt) diverſas aſſumentes occaſiones, non ſolum latenter in eorum contrarietate inſidias moliuntur, verum etiam (quod veritati contrarium eſt) procaciter verba contumelioſa in conventu multorum eas afficiunt: &, quod omni religioni abominandum atque horrendum eſt, de iis detrahere non ſinunt, quas in caterva populi cernunt commorari. Proinde paterna pietate commoti, atque condigna circa tanto culmine providentes, per hujus decreti noſtri paginam, non ſolum quæ in prædicto concilio exarata ſunt de conjuge principum perenniter cuſtodire, atque firma ſtabilitate decernimus permanere; ſed etiam ea quæ ſunt conſpicua honeſtati neceſſaria modo advertere procuramus: [a] ut ſervatas in omnibus ſanctiones canonum totius Toletani concilii, quæ de principum relictis promulgatæ atque definitæ eſſe noſcuntur, deinceps relicta principis ſuperiorem ſententiam illibato animo pudice ſervans, ſtatim arceſſito ab hoc ſæculo principe, veſtem ſæcularem deponat, & alacri curioſitate religionis habitum aſſumat. Quam etiam & confeſtim in cœnobio virginum mancipandam eſſe cenſemus: & ut ab omni turbine mundi remota, nequaquam cuilibet locus attribuatur, per quod aut contumelia tantæ poteſtati in publico ingeratur, aut ſubdita plebi eſſe hæſiſſe pateſcat, quorum ante dudum agnoſcitur domina fuiſſe; ſed infra clauſtra monaſterii jugi ſedulitate perſiſtens, atque ſanctimonialem vitam peragens, de regno temporali, opitulatione divina ad regnum æternitatis meretur pervenire. Quicumque igitur ſuperiores conſtitutiones, quæ ſalubri conſilio a nobis definitæ eſſe noſcuntur, violaverit, vel exſecrari quacumque factione pertentaverit aut permiſerit; noverit ſe excommunicationis percepturum ſententiam, atque etiam exſilii damnationis diuturno tempore incurrere jacturam.

[a] al. ut ſervatis in omnibus ſanctionibus.

Peractis quoque a nobis quæ congrua fuerunt de ordinibus eccleſiaſticis, in primis immenſas laudes omnipotenti Deo Patri & Filio & Spiritui ſancto, cui cura eſt pacem & unitatem eccleſiæ ſuæ ſanctæ catholicæ providere, deferimus. Deinde orthodoxo & ſereniſſimo domino noſtro Egicani regi; cujus inſtinctu, & devotiſſimo inſtitutu in hoc coadunari meruimus ſynodali conventu, multiplices gratiarum actiones perſolvimus: qui non ſolum noſtrorum animos ad corrigendos ordines eccleſiaſticos excitavit; ſed etiam & populum per oracula, regni ſui voto gratioſo, ab impenſione tributi reddidit abſolutum. Pro quo beneficii ſtudio, qui plebi ſuæ tanta largitus eſt dona, Dominum Jeſum Chriſtum, qui nos potentia virtutis ſuæ decoravit pretioſa, ac [b] pretioſa effuſione ſanguinis ſui redemit, exoramus, ut ipſe regnum ejus in pace ſub multimoda annorum curricula ſolidet, gentemque & univerſam patriam ejus in tranquillitate conſervet, & contra hoſtem adverſum victrix Chriſti dextera victorem efficiat ſemper: atque expletis hujus [c] extenſis vitæ temporibus, ad æternæ beatitudinis præmium pervenire mereatur illæſus: præſtante Domino noſtro Jeſu Chriſto, cui eſt honor, ſumma virtus & poteſtas in ſæcula ſæculorum. Amen.

[b] al. propria.

[c] al. exilii.

LEGES ECCLESIASTICÆ

CIRCA ANNUM CHRISTI 692.

Inæ regis occiduorum Saxonum ſeu Gerviſorum in re eccleſiæ latæ, ex aliis ſuis legibus Saxonicis deeerptæ.

TITULI LEGUM ECCLESIASTICARUM INÆ REGIS.

I. *De regula vivendi miniſtrorum Dei. Et de nuptiis & de judiciis conſervandis.* ll. cap. 1.
II. *De infantibus baptizandis.* ll. cap. 2.
III. *De opere in die Solis.* ll. cap. 3.
IV. *De cenſu eccleſiæ quando ſit reddendus.* ll. cap. 4.
V. *De immunitate eccleſiarum.* ll. cap. 5.
VI. *De pugna in eccleſia (inter alia.)* ll. cap. 6.
VII. *De eis qui falſum teſtimonium ferunt coram epiſcopo.* ll. cap. 12.
VIII. *De alienigena occiſo, (re ad abbatem vel abbatiſſam ſpectante.)* ll. cap. 22.
IX. *De pace violata in opido epiſcopi (inter alia.)* ll. cap. 62.
X. *De cenſu eccleſiæ unde ſit reddendus.* ll. cap. 6.
XI. *De cade ſuſceptoris vel ſuſcepti ad ſacrum fontem.* ll. cap. 75.

LEGES INÆ.

Perſonæ Legislatoris Præfatio.

EGo Inas Dei beneficio occiduorum Saxonum rex, ſuaſu & inſtituto Cenredi patris mei, Heddæ & Erkenvaldi epiſcoporum meorum, omnium ſenatorum meorum, & natu majorum ſapientum populi mei, in magna ſervorum Dei frequentia religioſe ſtudebam tum animorum noſtrorum ſaluti, tum communi regni noſtri conſervationi: ut legitima nuptiarum fœdera, juſtaque judicia per omnem ditionem noſtram fundata ſtabilitaque ſint: atque ut nulli liceat in poſterum ſenatori, ſive alteri cuivis in ditione noſtra degenti, hæc noſtra antiquare judicia.

I.

In primis præcipimus, Dei ut miniſtri conſtitutam vivendi formulam curent, & obſervent: deinde volumus in omni populo noſtro leges & judicia ita ſe habeant.

II.

Infans intra triginta dies poſtquam in lucem prodierit, baptizator. Id ſi non fiat, terdenis ſolidis culpa penſator. Sin prius vitam cum morte commutarit, quam ſacro tingatur baptiſmate, rebus ſuis omnibus mulctator.

III.

Servus, ſi quid operis patrarit die Dominico, ex præcepto domini ſui, liber eſto: dominus triginta ſolidos dependito. Verum ſi id operis injuſſu domini ſui aggreſſus fuerit, verberibus cæditor, aut ſaltem virgarum metum pretio redimito. Liber, ſi die hoc operetur injuſſu domini ſui, aut ſervituti addicitor, aut ſexaginta ſolidos dependito. Sacerdos, ſi in hanc partem deliquerit, pœna in duplum augetor.

IV.

Primitiæ ſeminum ad celebre divi Martini feſtum reddantor: qui tum non ſolverit, quadraginta ſolidis mulctator, & ipſas præterea primitias duodecies perſolvito.

V.

Si quis rei capitalis reus ad templum confugerit, vita potitor, & ſecundum jus faſque compenſato. Si quis verbera promeritus fani ſuffugium implorarit, ei verbera remittantor.

VI.

Si quis in regia pugnarit, rebus ſuis omnibus mulctator: & ſine morte etiam plectendus, regis arbitrium, & jus eſto. Qui in templo pugnaverit, centum & viginti ſolidis noxam ſarcito. Qui in domo ſenatoris, aut alterius ſapientis honorati pugnam dederit, ſexaginta ſolidis mulctator. Si quis in tecto villici cenſum pendentis annuum, aut coloni cujuſcumque pugnarit, triginta ſolidorum pœna eſto, & villico ſolidos ſenos numerato. Si quis in campo dimicarit patenti, centum & viginti ſolidis mulctator. Si inter convivas rixatum fuerit, & eorum alii convicia patienter ſuſtinuerint, alii triginta ſolidis mulctantor.

VII.

Si quis coram epiſcopo teſtimonium aut pignus falſo produxerit, centum & viginti ſolidis compenſato.

VIII.

Peregrino ſi quis mortem obtulerit, rex æſtimationis vitæ ſuæ partes duas habeto, tertiam proles, vel cognati. Cognatos ſi non habuerit, eſto quidem regi dimidium; quod reliquum fuerit, ſocius habeto. Eodem modo abbas, vel abbatiſſa (eorum ſi interſit) cum rege partiuntor. Wallus cenſum pendens annuum, centum & viginti ſolidorum æſtimatur, filius ejus centum. Servus alias ſexaginta, alias quinquaginta ſolidis valere putatur. Wallus virgarum metum duodecim ſolidis redimito. Wallus quinque terræ hydas poſſidens, ſexcentis ſolidis æſtimandus eſt.

IX.

Pacis in oppido regis vel archiepiſcopi violatæ pœna centum viginti ſolidorum eſt: in opido ſenatoris ruptæ pacis pœna octoginta ſolidorum æſtimator. In oppido miniſtri regii ſexaginta penduntur ſolidi. In oppido denique cuſtodis pagani cujuſcumque prædia poſſidentis, pacis turbatæ mulcta triginta quinque ſolidorum cenſeatur. Atque eadem habetor criminis purgandi ratio.

X.

Primitias ſeminum quiſque ex eo dato domicilio, in quo ipſo Natali die Domini commoratur.

XI.

Sive quis alterius ad ſacrum fontem ſuſceptorem, ſuſceptamve interfecerit, tantumdem ſolvat occiſi cognatis, quantum ad cædem compenſandam domino debetur. Atque hæc ſolutio pro ratione æſtimationis interfecti augenda erit, & minuenda, perinde atque ſolutio ipſa domino pro ſervo interfecto præſtanda foret. Sin occiſum rex ad ſacrum fontem ſuſceperat, perinde ei atque cognatis ſatisfiat. Verum ſi ei a cognato erepta eſt vita, de pecunia ſuſceptori eroganda ſubtrahendum eſt, quomodo fieri ſolet ubi nummus domino pro cæde ſervi numerandus eſt. Epiſcopi filius ſi occidatur, dimidio minuatur mulcta.

Aliud exemplar.

LEGES ECCLESIASTICÆ

Inæ regis occiduorum Saxonum, ad rem eccleſiæ pertinentes, e civilibus ſuis aliis decerptæ.

Juxta regii codicis & Jornalenſis exemplaria.

EGo Ine Dei gratia Weſtſaxonum rex, exhortatione & doctrina Cenredes patris mei, & Heddes epiſcopi mei, & Erchenwoldes epiſcopi mei, & omnium Aldermannorum meorum & ſeniorum, & ſapientum regni mei, multaque congregatione ſervorum Dei, ſolicitus de ſalute animarum noſtrarum, & ſtatu regni mei, conſtitui rectum conjugium, & juſta judicia pro ſtabilitate & confirmatione populi mei, benigna ſedulitate celebrari: & nulli Aldermanno, vel alicui de noto regimine noſtro conſcripta liceat abolere judicia.

I.

In primis præcipimus ut miniſtri Domini rectam diſciplinæ ſanctæ regulam juſte cuſtodiant.

Poſtea volumus ut totius populi conjugia ſint & judicia devote conſervata.

II.

Puer infra triginta noctes baptizetur: ſi non ſit, triginta ſolis emendetur. Si moriatur ſine baptiſmo, emendetur tota pecunia.

ANNO CHRISTI 692.

III.

Si servus operetur [a] die Dominica per præceptum domini sui, sit liber: & dominus emendet triginta solidis ad witam. Si servus sine testimonio domini sui operetur, corium perdat (*id est vapulet.*) Si liber operetur ipsâ die sine jussu domini sui, perdat libertatem suam.

Cyrisceatta (*id est, census ecclesiæ*) reddita sint in festo sancti Martini. Si quis hos non compleat, reus sit sexaginta solidorum, & duodecuplo reddat ipsum Cyrisceattum.

[a] *festo Sept. in die Solis.*

V.

Si quis sit mortis reus, & ad ecclesiam confugiat, vitam habeat, & emendet sicut [b] consulet. Si quis corium suum forisfaciat, & ad ecclesiam incurrat, sit ei verberatio condonata.

[b] *aliter codex manuscriptus, sicut testium consilium est.*

VI.

Si quis pugnet in domo regis, totius pecuniæ suæ reus sit: & sit in arbitrio regis, utrum vitam habeat, vel non habeat. Si quis in ecclesia pugnet, centum viginti solidis [c] emendet, &c.

[c] *al. singulas emendet pro vita.*

VII.

Si coram episcopo testimonium suum & vadium mentiatur, centum viginti solidos emendet. *Sic codex A regius Jurnalensis*, triginta solidos.

VIII.

Si homo alienigena occidatur, habeat rex duas partes weræ suæ, tertiam partem habeant filii vel parentes sui. Si parentes non habeat, dimidiam rex, dimidiam consocii. Si autem abbas vel abbatissa interfit, dividant eodem modo cum rege.

[a] *consocii regis, Jurnal.*

IX.

Murgi fractura debet emendari centum viginti solidis. Regis & episcopi ubi [b] sedes ejus est. Aldermanni (*id est, comitis*) octoginta solidos. Taini regis (*id est, baronis*) sexaginta solidos, &c.

[b] *alius manuscriptus, ubi forum ritus est id est, sedes cathedralis vel domicilia.*

X.

Cyrisceattum debet homo reddere a culmine & mansione ubi residens erit in Natali.

XI.

Si quis alterius filiolum occidat vel patrinum, sit simile cognationi, & crescat emendatio secundum [c] weram, sicut manbota facit erga dominum. Si sit filiolus regis, emendet secundum weram ejus regi sicut cognationi. Si de parentela ipsius qui occidit eum, tunc excedat emendatio patrini, sicut manbota domini. Si episcopi sit filius, sit dimidium hoc.

[c] *weram ejus regi, &c. Jurnal.*

CONCILIUM TOLETANUM XVI.

ANNO CHRISTI 693.

TITULI CAPITULORUM.

I. *De Judæorum perfidia.*
II. *De idolorum cultoribus.*
III. *De* [a] *stupris.*
IV. *De desperantibus.*
V. *De reparatione* [b] *ecclesiarum.*
VI. *De integra oblata, & ex studio preparata, in sacrificio offerenda.*
VII. *De publicatione concilii.*
VIII. *De nutrimine prolis regiæ.*
IX. *De Sisberto episcopo.*
X. *De his qui juramenti sui profanatores exstitisse noscuntur.*
XI. *De gratiarum actione.*
XII. *Decretum judicii ab universis editum.*
XIII. *Lex edita in confirmatione concilii.*

[a] *al. de Sodomitis.*

[b] *al. ecclesiarum, vel diversis, aliis emendis.*

In nomine Domini. Incipit synodus Toletana sexta decima, quinquaginta novem episcoporum.

DUm anno sexto inclyti & orthodoxi domini & principis nostri Egicanis, sub die sexto Nonarum Maiarum, æra DCCXXXI. unanimitatis nostræ conventus in Prætoriensi basilica, sanctorum videlicet Petri & Pauli, aggregatus consisteret; atque unusquisque nostronum ex more secundum ordinationis suæ tempus in locis debitis resideret: rerum prius omnium Domino devotissima gratiarum jura persolvimus, pro eo quod nos & alternæ visionis contuitu solari permisit, & alternæ pacis osculo confovendos statuit; diffusis cordibus, simulque & vocibus ei precum murmura effundentes: ut sicut nos alternorum osculorum impensione lætificos effecit, ita serenissimum ac religiosissimum prædictum Egicanem principem, cujus jussu fraternitatis nostræ cœtus est adunatus, fidei suæ conversatione stabiliat, prorogatione justitiæ muniat, pacem locupletem reddat, impensione misericordiæ fulciat, virium fortitudine roboret: quo longævitatis munus fruens, commissa sibi regni gubernacula discreto moderamine teneat, & commissos sibi populos benigne regat, æque disponat, & jussu pietatis modificet. His devotione promptissima actis, cœpit unionis nostræ numerositas de rebus spiritualibus mutua collationis inter se orsa diffundere, atque eventum rei exspectatione mansuetissima præstolare. Igitur cum ea attentius agerentur, sic idem excellentissimus princeps sanctæ intentionis munimine frenus, religione plenissimus, & elucubrationis summæ titulo inclytus, nostro sese cœtui insulit, ac glorioso capitis verticem cernuo voto reclinans, nostris sese Domino precatibus commendari percensuit; propriis manibus tomum nobis deferens referendum: in quo suæ devotionis vota, & deliberationis piæ desideria fiebant, stilo gravissimo exarata, omnes in communi sui oris dulcifluis exhortans oraculis ait:

En divini cultus, reverentissimi sacerdotes, quidquid proprii oris effamine vestris sacris sensibus debui intimare, quidquid innormis poterat diffusæ elocutionis affatus exprimere, sicut hic breviter summatimque calamo currenti digessi. Unde vos ea solicitius prælibantes, gliscentibus animis pertractate: & tam ea quæ hic sunt insita, quam etiam alia quæque se reverentissimo vestro cœtui ingesserint audienda, æquissimis judiciorum vestrorum definitionibus terminate, & firmissimo sententiarum vestrarum stilo esse permansura decernite.

Quem tomum ab eo unanimitas nostra suscipiens, eidem principi benediximus: eoque e nostri medio discedente, ejusdem tomi seriem reseravimus, cujus dictorum textus subter annexa serie declaratur.

In nomine Domini, Flavius Egica rex, sanctissimis patribus in hac sancta synodo residentibus.

NOvit, beatissimi patres, serenitatis nostræ gloriosa sublimitas, synodicæ advocationis studia mutantis sæculi obstare ruinæ, & fidelibus populis congruam salutaris vitæ impendere disciplinam. Quapropter orthodoxæ fidei religione permotus, vestrique

ANNO CHRISTI 693.

cœtus optabili conventu jucundior redditus, cælorum regi grates laudumque vota persolvo, quoniam præstolata aggregationis vestræ concursio præceptionis nostræ oraculis devotissime paruit, & alternæ visionis exoptata gaudia commodavit. Igitur vobis coram positus, vestris precibus supernam mihi clementiam suffragari efflagitans, universitatem sanctitudinis vestræ Christiana mentis devotione convenio; ut quia ecclesiæ sanctæ catholicæ digna speculatione præstatis, votis meis fautores sitis: vestrique pontificatus meritis, in regendis populis præstantiora mihi subsidia præparetis, & consiliorum nutrimenta salubria afferatis: quo valeam sanctimoniæ vestræ adminiculo fultus, & regnandi gressus in pace perficere, & gentem mihi subditam pio ac discreto moderamine regere. Nam & tales vos in hoc sancto concilio adesse præopto, quo gratia Spiritus sancti corda vestra irradians, in medio sit vestrorum: ut ipso docente, id teneatis atque servetis, unde & mihi, qui præ omnibus multis sum criminibus deditus, & cuncto populo reguminis mei, respectio divina semper opituletur. Quantis denique malis indignante Deo terra quotidie vapulet, quantisque plagis, vel perfidorum sceletibus contabescat, paternitati vestræ non reor esse incognita. Sed quia indubie credimus, quod transgressione mandatorum Dei digna factis recipimus, dicente Domino per prophetam: *Propter hoc lugebit terra, & infirmabitur omnis qui habitat in ea*: opportunum satis est, ut per vos, qui divinæ vocis præconio sal terræ estis, salvationis obtineat opem. Unde venerabilem sanctitatis vestræ [a] universitatem exhortor, ut in primis almæ fidei rectitudo, quæ per veram credulitatem in omni terrarum orbe diffusa expenditur, vestræ collationis eloquiis præconetur, prædicata veraciter teneatur, retenta in arcano vestri pectoris illibata serventur. Deinde quia comperimus, quod multæ Dei basilicæ in dispersis locis vestrarum parochiarum constitutæ, dum ad unius respiciunt ordinationem presbyteri, nec assidua in eis sacrificia Domino delibantur, & destitutæ remanent, atque sine tectis, vel semirutæ fore noscuntur, specialiter in canonibus annotetis, unaquæque ecclesia, quamvis pauperrima, quæ vel decem mancipia habere potest, sui debeat cura gubernari cultoris: ceterum, si minus habuerit, ad alterius ecclesiæ presbyterum pertinebit. Nam dum ex omnibus plurimæ basilicæ, ut præmisimus, unius solicitudine rediguntur, solum est, quia & viduatæ persistunt, & difficile sacris cultibus ordo debitus exhibetur. Quod non tantum sacerdotibus Dei in culpa est, verum etiam & infidelibus Judæis ridiculum affert: qui dicunt nihil præstitisse interdictas sibi ac destructas fuisse synagogas, cum cernant pejores Christianorum effectas esse basilicas. Pro quarum etiam reparatione a vestra universitate censendum est, ut eas unusquisque episcopus de tertiis parochialium basilicarum canonice restaurandas invigilet. [b] Qui si tertias ipsas consequi noluerit, cura sui gerendum est, ut presbyter destructæ ecclesiæ exinde commissam sibi basilicam reparet; evidentem censuræ modum apponentes in canone, qualiter debet incuriosus quisque episcopus condemnari, si præscriptum pro renovandis Dei templis ordinem neglexerit adimplere. Nam & hoc honorificentia vestra promulgare curabit, ut nemo episcoporum, pro regiis inquisitionibus exhibendis parochialium ecclesiarum jura contingat: nec quascumque exinde inquisitiones aut evectiones exigere audeat: sed de prædiis suarum sedium, regio culmini solita perquisitionum obsequia deferat, nihilque de rebus earumdem parochiarum ecclesiarum causa stipendii cujuspiam dare præsumat. Quod si fecerit, duorum mensium spatio excommunicari se noverit.

Osee 4.

Matth. 5.

[a] al. unitatem

[b] al. Col. si tertias ipsas consequi voluerit, cura sui gerenda est.

Interea id præcipue a vobis procurandum est, ut ubicumque idololatriam, vel diversos diabolicæ superstitionis errores repereritis, aut qualibet relatione cognoveritis, ad destruendum tale facinus, ut vere Christi cultores, cum judicibus quantocius insurgatis: & quæque ad eadem idola a rusticis, vel quibuscumque personis deferri [a] perveneritis, tota vicinis conferenda inibi ecclesiis conferatis. Pro quo etiam exstirpando scelere edictum tale in regulis apponatis, ut quicumque antistes hujusmodi nefas agi permiserit, vel peractum in sua diœcesi protinus abolere distulerit, a loci sui officio pulsus, unius anni excursu sub pœnitentiæ maneat religatus lamento: alio tamen principali electione ibidem constituto, qui possit hujus institutionis ordinem servare, & populo Christiano bonæ conversationis pandere tramitem, postmodum ad sedis suæ ordinem reversurus. Sed & [c], quod his potius est, zelo Dei zelantes, abrogandam Judæorum utriusque sexus perfidiam radicitus demite: ut & legum nostrarum sententias, quæ ob perfidiam eorum & in præteritis editæ, & hodierno sunt tempore conditæ, omni valeant robore subnixæ, & accessus nequitiæ ipsorum earumdem legum dispereant sanctione. Sic quoque, ut juxta novellæ legis nostræ edictum, nemo ex eisdem Judæis in perfidiam dutantibus ad [b] catablum, pro quibusliber negotiis peragendis accedat, nec quodcumque cum Christianis commercium agere audeat: quo merito cum propheta dicatis: *Nonne qui te oderunt, Domine, oderam illos, & super inimicos tuos tabescebam?* Ex quibus igitur Hebræis, vel uxoribus, ac filiis eorum, si quis deinceps ad catholicæ fidei regulam integerrima devotione conversus exstiterit, abnegans ex toto genuinæ prævaricationis errores, vel cærimonias, omnesque parentalium rituum sectas, ab omni exutus jugo maneat functionis, quam pridem in errore præstitutus publicis utilitatibus exsolvere consuevit. Sic quoque & in ceteris incredulis ejus redunderur functio pensionis, quos adhuc nefanda retinuerit obstinatio parentalis. Inter cetera tamen, obscenum crimen illud de concubitoribus masculorum exstirpandum decernite: quorum horrenda actio, & honestæ vitæ gratiam maculat, & iram cælitus superni judicis provocat. Et quia plerique perfidorum cothurno superbiæ dediti, non ex Deo regale fastigium, sed solo jactantiæ tumore appetere dignoscuntur; quicumque amodo ex palatinis, cujuslibet sit ordinis vel honoris persona, in necem regiam, vel excidium gentis ac patriæ Gothorum fuerit conatus intendere, aut quodcumque conturbium intra fines Hispaniæ tentaverit excitare; tam ipse, quam ejus omnis posteritas ab omni palatino expulsa officio, sub tributali impensione fisco debeant perpetim inservire: amissis insuper cunctis facultatibus propriis, quas, cui voluerit, liceneet conferat clementia principalis. Cuncta vero, quæ in canonibus, vel legum edictis depravata consistunt, aut ex superfluo, vel indebito conjecta fore patescunt, accommodante serenitatis nostræ consensu, in meridiem lucidæ veritatis reducite; illis procul dubio legum sententiis reservatis, quæ ex tempore divæ memoriæ prædecessoris nostri domini Cindasvinthi regis usque in tempus domini Wambanis principis, ex ratione deprompæ, ad sinceram justitiam, vel negotiorum sufficientiam, pertinere noscuntur. Varia quoque populorum negotia, ceteraque sceleratorum hominum gesta, fidei sanctæ contraria, ita vestri examinatione judicii canonice ac legaliter finiantur; ut nec justitia prætereat, nec severitas legum ex omnibus intercurrat: qualiter, dum in his omnibus vos amor Christi reddiderit fervidos, & æquitatis catena constrinxerit nexos; non solum in hoc sæculo sanctitatis dono per-

[a] Pro, inveneritis, sic in Conc. XIII. initio, & XV. Tolet.

De his vide concil. Tolet. IV. cap. 65. & VI. cap. 17. & 18. concil. Tolet. X. cap. 8.

ANNO CHRISTI 693.

ANNO CHRISTI 693.

ſpicui maneatis, ſed & æternis præmiis in perpetuum floreatis: quia tunc me a Domino cum plebe mihi credita a peccatis elui credo, cum diſcuſſio judicii veſtri in examinandis cauſis talis præceſſerit, quæ in nullo tramite veritatis aberret. Hoc ſolum vos, honorabiles Dei ſacerdotes, cunctoſque illuſtres aulæ regiæ ſeniores, quos in hoc concilio noſtræ ſerenitatis præceptio, vel opportuna ineſſe fecit occaſio, per inſeparabilem omnipotentis Dei potentiam adjuramus, quia in privatis dirimendis negotiis, quæ ſe veſtro cœtui audienda emerſerunt, nulla perſonarum vel muneris acceptio intercurrat, nullus ſe favor interſerat; nulliuſque tepiditatis incuria promulgare juſtitiam, quæ Deus eſt, obſtrepat: ſed puro examinationis libramine cauſarum jurgia terminantes, & juſta Dei judicia vobis præ oculis apponentes, unicuique parti æquitatem pandere procuretis: quatenus ex hoc noſtræ manſuetudini præſtolatæ a Deo mercedis præmia conquiratis; & rectitudine veſtri judicii coram nobis honorabiles ſitis, atque ante Deum ſemper bonorum operum gratia polleatis. Datum ſub die ſeptimo Kalendarum Maïarum, anno feliciter ſexto regni manſuetudinis noſtræ, Toleto.

Reſerato tomo igitur, & quæque ejus ſeries retentabat, diligenti indagatione perluſtrantes, immenſi mole gaudii cordium noſtrorum arcana exæſtuant. Proinde ferventioribus animis in laudem Dei noſtri hymnorum libet cantica reboare: quod religioſiſſimi & orthodoxi principis noſtri intimo igne ſui amoris ita reddiderit fervidum, ut totius noſtræ adunationis collegium prudentiſſimis ac ſalutaribus ſui oris affatibus crediderit exhortandum: perbenigne nos admonens, ut dignorum ſpeculatorum more eccleſiæ Dei navem, quam diſpenſatione ſuperna in vaſti hujus ſalis gurgitibus gubernandam ſuſcepimus, ſalutarium remigiorum gubernaculis ad conſummatæ ſalutis portum incolumem perducamus, & in defenſione ejus quotidianis lucubrationibus operam demus, vigilantes & cuſtodientes vigilias noctis ſuper nobis creditos greges: ita nempe ut verborum ſpiritualium concrepantibus tubis, & ſanis membrorum compagibus, nec ſecuritatis torpore depreſſa diverſorum lapſuum incurrant decipula, ſalutaria ſine intermiſſione miniſtremus munimina, & infirmis artubus, diverſis utpote ægrimoniorum vulneribus fauciatis, congrua medicamina apponamus: quo facilius queant & veternoſa ulcera radicitus evelli, & remedia exoptatæ ſalutis nanciſci. At nunc quoniam ad hæc implenda nullum noſtrorum ſine adjumento omnipotentiſſimæ Trinitatis cernimus eſſe idoneum; ideo conſpicuum ſatis & neceſſarium perpendimus, ut, quia *corde creditur ad juſtitiam, oris autem confeſſio fit ad ſalutem*, ipſius ſanctæ Triniratis myſterium, qui eſt unus Deus; a quo nos expetere convenit, ut digni eccleſiæ ſuæ paſtores exſiſtere mereamur, proprii oris confeſſione promamus; &, utpote mortali ore, quantum ipſe juſſerit prælargiri, laudum inſignia præcinamus: quatenus univerſæ definitiones, quæ noſtro effectu exſtiterint editæ, ſuperpoſitæ fundamento firmiſſimo, inconvulſæ perſiſtant, & juſtitiæ robore ſubnixæ ſæculis infinitis perdurent.

Rom. 10.

Credimus & confitemur omnium creaturarum, quæ trinis rerum machinis continentur, auctricem, atque conſervatricem individuam Trinitatem: id eſt, Patrem, qui eſt totius fons & origo divinitatis; Filium, qui eſt plena imago Dei, propter expreſſam in ſe paternæ claritudinis unionem ante omnium ſæculorum eventum ex Patris intimo ineffabiliter genitus; Spiritum vero ſanctum ex Patre Filioque abſque aliquo initio procedentem. Qui tres, quanquam perſonarum ſecernuntur diſtinctione, numquam tamen ſeparantur potentiæ majeſtate: inſeparabilis nempe æqualitatis eorum inſinuatur divinitas. Et tamen quamvis Pater genuerit Filium; nec ideo Filius ſit idem qui Pater, neque Pater ſit ipſe qui Filius; ſed nec Spiritus ſanctus Pater ſit, Filiuſque; ſed tantum Patris Filiique Spiritus; & idem Patri & Filio etiam ipſe coæqualis; nequaquam in hac ſancta Trinitate, quidquam creatum, ſervum, famulumque convenit credi: neque adventitium, vel ſubintroductum, tamquam ei aliquando acciderit, quod conſtet eam aliquando minime habuiſſe, condecet autumari. Unde catholice confitemur, Patrem Deum eſſe omnipotentem, Filium ſimiliter Deum omnipotentem, nec non & Spiritum ſanctum Deum omnipotentem: non tamen tres deos credimus, aut tres omnipotentes; ſed unum tantummodo Deum ſumus inconcuſſa fidei veritate credentes; unius naturæ, unius eſſentiæ, unius omnipotentiæ, unius majeſtatis, uniuſque virtutis. Quarum tamen perſonarum quamvis in hoc, quod ad ſe ſunt, nulla poſſit ſeparabilitas inveniri; in hoc vero quod ad diſtinctionem attinet, ſunt quædam quæ ſpecialius unicuique poſſint pertinere perſonæ; ſcilicet quod Pater a nullo originem ſumpſit, Filius Patre generante exſiſtit, Spiritus quoque ſanctus ex Patris Filiique unione procedit. Sed numquid quia Filius ex Patris eſt omnipotentia genera-tus, aut Spiritus ſanctus ex Patre Filioque procedens, putandus eſt aliquando Pater fuiſſe ſine Filio, aut genitor genituſque ſine ſancti Spiritus exſtitiſſe ſubſtantia? Abſit. Sed ſicut Pater ſine initio creditur, ita Filius veneratur, ita etiam ſanctus Spiritus veridice profitetur. Nec tamen ſicut Pater creditur a quolibet nequaquam exſiſtendi originem ducere, ita Filius, aut Spiritus ſanctus autumandi ſunt ex ſemetipſis exſiſtere: ſed Filius Deus de Patre Deo, non Deus Pater a Filio Deo, neque Pater aut Filius ab Spiritu ſancto, abſque noxa, ſumpſiſſe putabuntur originem; cum ipſe a Patre & Filio ſine cujuſquam infidelitatis nævo credatur ſine initio proceſſiſſe. Et ideo in hujus ſanctæ Trinitatis ſacramento nihil anternus poſteriuſve credendum eſt: quia numquam fuit tempus, quando Pater ſine Filio aut Spiritu ſancto ſubſiſteret, neque Filius ſine Spiritu ſancto ſubſiſteret, neque Filius ſine ſancto Spiritu cum Patre aliquando regnaret. Et iſta dicentes, non perſonarum confundimus proprietates, nec unionem ſubſtantiæ ſeparamus. Nihil etiam in eadem ſancta Trinitate majus aut minus credere oportet, nihilque etiam imperfectum atque mutabile. Nam perfectus Pater, perfectus Filius, perfectus Spiritus ſanctus: immutabilis Pater, immutabilis Filius, immutabilis Spiritus ſanctus. Nam de immutabili & perfecto Patre mutabilem imperfectumque Filium nec decuit naſci, nec convenit credere. Idcirco ſunt quædam quæ in hac ſancta Trinitate indiſcrete oporteat confiteri. In hoc etenim, quod ad ſe eſt Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus, indiſcrete unus Deus credendus eſt Pater cum Filio & Spiritu ſancto: quod vero ad relativum attinet, diſcrete perſonarum trium eſt prædicanda proprietas, evangeliſta prædicante: *Ite, docete omnes gentes, baptizantes in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*: relativum etenim dicitur, quod una ad aliam perſonam referatur. Nam quando dicitur Pater, Filii nihilominus perſona ſignatur; & cum dicitur Filius, Patrei ſine dubio ineſſe monſtratur. At nunc quoniam Spiritus ſancti vocabulum, quo non tota Trinitas ſignificatur, ſed tertia quæ eſt in Trinitate perſona, quomodo ſecundum relativum ad Patris Filiique referatur perſonam, nequaquam apertiſſime pateat; pro eo ſcilicet, quia ſicut dicimus Spiritum ſanctum Patris, non conſequenter dicimus Pa-

Matth. 28.

ANNO CHRISTI 693.

trem Spiritus, ne Filius Spiritus ſanctus intelligatur: in aliis tamen vocabulis, quibus ejuſdem Spiritus ſancti ſignatur perſona, ad relativum pertinere dignoſcitur. Igitur donum ſpecialiter Spiritum ſanctum accepimus, qui in ſancta prænoſcitur Trinitate tertia eſſe perſona; pro eo quod a Patre Filioque, cum quibus unius eſſentiæ per omnia creditur, fidelibus condonetur. Quapropter cum dicitur donum donatoris, & donator doni, relativum haud dubie declaratur: quod etiam de ipſo vocabulo Spiritus ſancti inculpabiliter eſt credendum.

Denique quia ſanctæ Trinitatis, etſi non ut debuit, tamen quantum ipſe donavit, hucuſque myſterium confitendo digeſſimus; exinde quæ de ipſa Trinitate perſona ſuſceperit carnem, pie & orthodoxe ſubſequiva ſerie pandimus. Unde licet inſeparabilia ſint opera Trinitatis, tamen fideliter profitemur, non tantum fide cordis, ſed & oris profeſſione, quod non tota Trinitas ſuſceperit carnem, ſed ſolus Filius Dei, qui eſt ante ſæcula ex Dei Patris ſubſtantia genitus, in fine ſæculorum de Virgine Maria evangelio teſte enixus: qui ait: *Verbum caro factum eſt, & habitavit in nobis.* Nam Gabriel archangelus ad Mariam virginem cælitus miſſus ait: *Ave Maria gratia plena, Dominus tecum: benedicta tu inter mulieres. Ecce in utero concipies, & paries Filium, & vocabitur nomen ejus Emmanuel.* Cui cum Maria, ut ait ſanctus Ambroſius, non fidem [a] renuens, nonofficium recuſans, ſed potius accommodans [b] effectum, ſpondens obſequium; neque de effectu dubitans, ſed qualitatem ipſius quærens effectus, dixiſſet: *Quomodo fiet iſtud, quoniam virum non cognovi?* ab angelo illi reſponſum eſt: *Spiritus ſanctus ſuperveniet in te, & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi. Propterea quod naſcetur ex te ſanctum, vocabitur Filius Dei.* Cujus nempe angeli oraculum, dum Spiritum ſanctum ſuperventurum in ea dicit; & virtutem Altiſſimi, qui eſt Dei Patris Filius, obumbraturum eam præmonuit; ejuſdem Filii carni totam Trinitatem cooperatricem eſſe monſtravit. Quæ ſcilicet virgo ſicut ante conceptionem obtinuit virginitatis pudorem, ita poſt partum nullam ſenſit integritatis corruptionem; nam virgo concepit, virgo peperit, & poſt partum incorruptelæ pudorem ſine intercepcione obtinuit. Cujus videlicet conceptionis aut partus myſterium, quia ſecundum prophetale vaticinium, *Novum creatum eſt ſuper terram*, ut femina illa ſingulariter, abſque virili coitu, circumdaret virum, nulla poteſt ratione comprehendi, nullius oris affatu valet enuntiari. Ob hoc etenim Joannes Baptiſta cernue profitetur: *Ecce poſt me venturus eſt, qui ante me factus eſt; cujus non ſum dignus ut ſolvam corrigiam calceamenti.* Ac ſi diceret, corrigiam calceamenti divinitatis calceatæ, quæ eſt ligatura myſterii, nequeo ſolvere: quia quomodo in virginali utero corporatum eſt Verbum, quomodo etiam idem Verbum caro factum animatum exiſtat, nequaquam inveſtigare ſufficio. Pro qua re præcellentiſſimus faſſus eſt Auguſtinus: Hic [illegible] ratio quæritur, non eſt mirabile: ſi exemplum poſcitur, non eſt ſingulare. Ipſe vero Dei Filius ab ingenito Patre genitus, a vero verus, a perfecto perfectus, ab uno unus, a toto totus, Deus ſine initio, perfectum hominem de ſancta & inviolata Maria ſemper virgine aſſumpſiſſe eſt manifeſtus. Cui etiam homini ſicut perfectionem adſcribimus, ita duas ei voluntates ineſſe; unam divinitatis ſuæ, aliam humanitatis noſtræ, nihilo minus credimus. Quod etiam per quatuor evangeliſtarum oracula, ejuidem redemptoris noſtri affatu evidentiſſime declaratur. Sic enim faſſus eſt, dicens: *Mi Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte: verumtamen non ſicut ego volo, ſed ſicut tu vis.* Et iterum: *Non veni voluntatem meam facere, ſed voluntatem ejus qui miſit me*, & reliqua: quæ ſi de omnibus ſanctarum ſcripturarum codicibus maluerimus colligere, enormis voluminis telam noſtri oris videbimur compaginare textrinio. Quibus etiam allocutionibus demonſtrat ſuam voluntatem ad hominem retuliſſe ſe aſſumptum; *Patris* ad divinitatem, in qua eſt idem unus & æqualis cum Patre: quippe quantum ad divinitatis attinet unitatem, non eſt alia voluntas Patris, alia Filii: una eſt enim voluntas, ubi una perſiſtit divinitas: quantum ad hominis naturam aſſumpti, alia eſt voluntas deitatis ſuæ, alia etiam humanitatis noſtræ. Proinde in hoc quod ait: *Non ſicut ego volo, ſed ſicut tu*; parule oſtendit, non velle id fieri quod voluntatis humanæ loquebatur affectus, ſed propter quod ad terras paterna voluntate deſcenderet. Cujus tamen Patris voluntas nequaquam contraria Filii voluntati exiſtit: quia quibus eſt divinitas una, non poteſt eſſe voluntas diverſa: & ubi in natura nihil poteſt diverſitatis accidere, ibi nihilo minus enumerantur generaliter aliqua numeroſa. Igitur hujus voluntatis ſanctæ vocabulum, quamvis per comparativam ſimilitudinem Trinitatis, qua dicitur memoria, intelligentia, & voluntas, ad perſonam ſancti referatur Spiritus: ſecundum hoc autem quod ad ſe dicitur, ſubſtantialiter prædicatur. Nam voluntas Pater, voluntas Filius, voluntas Spiritus ſanctus: quemadmodum Deus eſt Pater, Deus eſt Filius, Deus eſt Spiritus ſanctus: & multa alia ſimilia quæ ſecundum ſubſtantiam dici ab his qui catholicæ fidei cultores exiſtunt, nulla ratione ambigitur. Et ſicut eſt catholicum dici, Deum de Deo, lumen de lumine, lucem de luce: ita veræfidei eſt proba aſſertio, voluntatem dici de voluntate, ſicut ſapientiam de ſapientia, eſſentiam de eſſentia: & veluti Deus Pater genuit Filium Deum, ita Pater voluntas genuit Filium voluntatem. Itaque quamquam ſecundum eſſentiam, Pater voluntas, Filius voluntas, & Spiritus ſanctus voluntas, non tamen ſecundum relativum unus eſſe credendus eſt: quoniam alius eſt Pater, qui refertur ad Filium; alius Filius, qui refertur ad Patrem; alius Spiritus ſanctus, qui pro eo quod de Patre Filioque procedit, ad Patrem Filiumque refertur: non aliud, ſed alius: quia quibus eſt unum eſſe in deitatis natura, his eſt in perſonarum diſtinctione ſpecialis proprietas. Quocirca idem Dei Filius, qui dum eſſet dives, *ſemetipſum exinanivit, formam ſervi accipiens*: in impaſſibilitate deitatis conſiſtente natura, ſponte in hominis ſuſcepti eſt paſſus ſubſtantia, & pro nobis primæ mortis ſuſtinuit dura exitia: & qui nullius peccati noxæ obnoxius manſit, pro noſtris peccatis crucis patibulum ſponte moriturus aſcendit: quique carnis & ſanguinis nullum contagium habuit, in carne ſua flagra pro nobis, colaphos, ſputamenta, coronamque ſpineam ſuſtulit, & effuſione ſui cruoris totum mundum a pædoribus abluit: ac ne poteſtatem mors ſecunda in Dei haberet electis, eam uſquequaque impaſſibilis divinitatis ſuæ jaculo perculit ac peremit: dicente prophera: *O mors, ero mors tua*: tartara penetravit in anima, & ſanctorum animas, quas illic hoſtis vinctas tenebat, morſu potentiæ ſuæ exemit: ut prophetale vaticinium inquit: *O inferne, ero morſus tuus*: qui etiam tertii diei diluculo ejuſdem carnis, qua occubuerat, veritate reſumpta, diſcipulorum obtutibus claruit, eorumque corda nimio pavore concuſſa præſentiæ ſuæ exhibitione [b] ſolavit, & coram angelorum credentiumque frequentia ſedem patriam repetivit: in qua nunc ſicut in veritate ſurrexit a mortuis, ad ejus dexteram ſedens, ſic exinde in fine ſæculi venturus eſt, judiciariæ poteſtatis diremptione a peccatoribus juſtos ſecernere; ſanctis reſtituens

[a] al. reſurgens, [b] al. affectum

Jerem. 31. Joan. 1. Matth. 26. Philipp. 2. Oſee 13. Ibidem. Supra in Concil. XV. Tolet.

[b] al. ſolabatur.

ANNO CHRISTI 693.

ſtituens pro bene geſtis coronam, iniquis vero infinitæ damnationis [a] ignivomam pœnam : exemplum nobis ſua reſurrectione impendens; [b] ſicut ille vivificans nos poſt duos dies die tertia vivus reſurrexit a mortuis, ſic nos etiam in hujus ſæculi fine reſurrecturos uſquequaque credamus; non in aerea vel in phantaſticæ viſionis umbra, ut quorumdam improbanda opinio perſtruit, ſed in veridicæ carnis ſubſtantia, in qua nunc ſumus, & vivimus. Ac tempore judicii coram Chriſto & ſanctis angelis ſuis unuſquiſque referet corporis ſui propria, prout geſſit, ſive bonum, ſive malum; recepturus ab eo aut pro piis actibus interminabilis beatitudinis regnum, aut pro ſuis ſceleribus perpetuæ damnationis interitum.

Hujus etenim fidei eccleſia ſancta catholica baptiſmatis aqua abluta, Chriſti ſanguine pretioſo redempta, quæ neque in fide habet rugam, neque maculoli perfert operis notam, inſignibus pollet, virtutibus claret, ſanctique Spiritus donis referta coruſcat : quæ etiam cum Jeſu Chriſto Domino noſtro capite ſuo, cujus corpus eſſe nequaquam ambigitur, eſt perenniter regnatura. Atque omnes, qui tunc in ea minime conſiſtunt, ſive conſtiterint, aut ab ea receſſerunt, ſeu receſſerint, aut peccata in ea relaxari diffidentiæ malo negaverint, niſi pœnitudinis ope ad eam redierint; & quæque Nicæna ſynodus ſervanda decrevit, Conſtantinopolitanus conventus venerari inſtituit, Epheſini primi concilii amplecti auctoritas ſanxit, atque Chalcedone ſanctorum unanimitas, vel reliquorum conciliorum, ſive etiam omnium venerabilium patrum in fide ſana recte viventium edicta cuſtodire præcipiunt, abſque aliquo dubietatis nævo non credideris, perpetuæ damnationis ſententia ulciſcetur, atque in fine ſæculi cum diabolo ejuſque ſociis ignivomis rogis cremabitur.

Sanctæ etenim fidei myſterium oris noſtri confeſſione pandentes, ad capitula, quæ ob diſciplinam eccleſiaſticam, moreſque male errantium componendos neceſſaria ſunt, unanimitatis noſtræ articulum flectamus, & quæ opportuna ſunt, decretis capitulis definiamus.

[a] al. ignominioſam

[b] Forte, ut & nos ille.

CAPITULA.

I.

Licet in condemnatione perfidiæ Judæorum numeroſæ antiquorum patrum ſententiæ ac leges promulgatæ niteſcant : tamen quia, ut prophetale vaticinium propter eorum duritiam narrat, peccatum Judæ ſcriptum eſt ſtilo ferreo in ungue adamantino; ſuper petram duriores effecti, in obſtinationis ſuæ cæcitate perdurant, ſatis eſt conſpicuum ut catholicæ eccleſiæ machinis murus infidelitatis eorum crebrius proteratur : quo aut tandem corrigantur inviti, aut [c] valide in ſtilo atterantur, ex Domini in æternum judicio periturі. Nam peritorum medicorum eſt conſuetudo laudabilis, ut ægris diverſarum ægrimoniarum incommodis laborantibus ſtudioſius medendi arte occurrant, quoaduſque ſalutis medelam recipiant. Quin immo quoniam glorioſiſſimi & amatoris Chriſti Egicani principis noſtri fervens intentio & prompta devotio hujus admirabilis medelæ peritiam his adhibere contendit, quatenus aut convertantur ad fidem, aut in perfidia perdurantes, acrioribus ſedule mulctentur ſtimulis; proinde [d] exhortante pariter & jubente delegit noſtræ unanimitatis conventus, ut quidquid eorum ſententiæ vel leges, qui nos in fide catholica præceſſerunt, ad obterendam eorum perfidiam continere noſcuntur, ab omnibus ſacerdotibus, cunctiſque judiciariam curam habentibus, ſtudioſius in eis nihilo minus compleantur; & ea quæ nunc a nobis inſtituuntur, votis ferventioribus conſerventur. Ita nempe, ut quique eorum ad Chriſtum plena mentis intentione ſe converterint, & fidem catholicam abſque aliquo infidelitatis fuco ſervaverint, ab omni exactione, quam ſacratiſſimo fiſco perſolvere conſueti ſunt, cum his quæ habere poterint ſecuri [a] extorreſque perſiſtant. Eamdem impenſionem hi qui in infidelitate ſua perſtiterint publicis utilitatibus in integritate perſolvant. Ipſi vero, qui ab errore ſuo converſi exſtiterint, ſuis tantum utilitatibus, ut ceteri ingenui vacent : & negotia ſua agentes, quidquid pro publicis indictionibus a principe eis fuerit imperatum, ut veri Chriſticolæ expediant : nam id æquitatis ordo depoſcit, ut qui fide Chriſti decorantur, coram [b] hominibus nobiles atque honorabiles habeantur. Legem ſane illam, quæ præfatis capitulis ad eorumdem proterendam duritiam a domino noſtro Egicane principe nuper eſt edita, firmamus, & per hujus conſtitutionis noſtræ decretum inconvulſibile robur eam obtinere cenſemus.

[a] Forte, exſorteſque

[b] al. omnibus

II.

Manifeſtiſſime liquet, quod hoſtis humani generis, ut apoſtolus narrat, per mundum rugiens currat, quærens quem devoret : nam diverſo tergiverſationis ſuæ aſtu quamplurimos inſipientium decipiens, ſuis eos diſcipulis irretire non ceſſat : & cum Dominus præcipiat : *Non faciet tibi ſculptile, neque omnem ſimilitudinem, quæ eſt in cielo deſuper, & quæ in terra deorſum :* & reliqua. Et iterum : *Non facietis vobis idolum & ſculptile, nec titulos erigetis, nec inſignem lapidem ponetis in terra veſtra, ut adoretis eum.* Rurſumque : *Dominum Deum tuum adorabis, & ipſi ſoli ſervies* : illi diverſis ſuadelis decepti, cultores idolorum efficiuntur, [c] veneratores lapidum, accenſores facularum, excolentes ſacra fontium vel arborum, auguratores quoque, ſeu præcantores, multaque alia, quæ longum eſt narrare. Et quia ille nec conditor eorum eſt, nec Dominus ac redemptor; ſummopere rectoribus eccleſiarum Dei convenit ſtudere, ut quos maligna perſuaſione per diverſa ſacrilegia ſibi hoſtis idem ſubjecerat, de ejus jure tollentes, ſuo eos reſtituant creatori. De quibus videlicet ſacrilegiis exſtirpandis, quoniam multimoda ſanctorum patrum in diverſis conciliis clarent edicta, [d] vigilaci ſenſuum indagatione perluſtravimus, ac diſcreto gravitatis pondere horum inſtituta perpendimus. Et quia debitæ rationis plenitudine nitent, cum conſenſu ac ferventiſſimo juſſu religioſiſſimi domini noſtri Egicani regis, inſtituentes decernimus : ut omnes epiſcopi, ſeu preſbyteri, vel hi qui judicandis cauſarum negotiis præſunt, ſolerti cura invigilent : & in cujuſcumque loca præmiſſa ſacrilegia, vel quælibet alia, quæ divina lege prohibentur, vel ſanctorum patrum cohibent inſtituta, venerantes quoque, aut facientes repererint, cujuſcumque ſint generis, aut conditionis, ſtatim ſecundum prædictarum ſententiarum ſeriem emendare & exſtirpare non differant : & inſuper ea quæ in eodem loco [e] ſacrilego oblata fuerint, in convicinis eccleſiis coram ipſis, qui hoc voto ſacrilego dedicanda crediderant, habenda perpetim [f] auferantur. Quod ſi forſitan epiſcopus, aut preſbyter, ſeu etiam judex, ad quem locus ille pertinuerit, manifeſtiſſimum ac probatiſſimum cujuſpiam ſacrilegii facinus prænoſcens, hoc ardenti voto emendare neglexerit; loci ſui dignitate privatus, anni unius ſpatio erit ſub pœnitentia conſtitutus, loco ſuo in poſtmodum rediturus : ſcilicet, ut in eodem tempore, quo ille a loci ſui propulſus fuerit officio, ſpecialiter a principe eligatur, qui timore Domini plenus, & ut Phinees ſpeciali zelo accenſus, cum judicibus ſibimet, ut diximus, injunctis, & ſacrilegium, quod invenerint, omnimode exſtirpent, & ab omni populo iram Dei arceant. Si qui vero pro talium de-

[a] Tolet. III. cap. 21. Tolet. IV. can. 59. 66. & Tolet. XII. cap. 1. Jerem. 31.

[b] al. vallide ſic averantur.

[c] al. eo erante

[d] Conc. Eliberit. cap. 5. & 40. Nicænum can. 11. Tolet. XII. cap. 11.

[e] al. ea vigilaci

[f] al. ſacrilegii al. ſacrilegium.

[g] al. officiantur.

ANNO CHRISTI 693.

fensione obstiterint sacerdotibus, aut judicibus, ut ea nec emendent ut debent, nec exstirpent ut condecet; & non potius cum eis exquisitores, ultores, seu exstirpatores tanti criminis exstiterint; sint anathema in conspectu individuæ Trinitatis: & insuper, si nobilis persona fuerit, auri libras tres sacratissimo fisco exsolvat: si inferior, centenis verberibus flagellabitur, ac turpiter decalvabitur, & medietas rerum suarum fisci viribus applicabitur.

III.

Sicut cordis corporisque munditia homines Deo proximos facit, ita incentivæ pollutionis actio a Deo alienos statuit: & sicut Sodomiticos populos horrenda nimiumque detestanda patratio igni cælitus confluenti exurendos in [a] peccatis tradidit; ita talibus immunditiis homines deditos æternæ damnationis rogus consumet, loquente Domino per prophetam: *Vestimentum mixtum sanguine erit in combustionem & cibus ignis.* At nunc quoniam hæc functa actio, & Sodomiticæ operationis malum multos sauciasse perpenditur; adeo nos ob hujus fœdissimæ causæ exstirpandam consuetudinem, zelo Domini ardentes, omnes in commune sancimus, ut quicumque hujus nefariæ actionis patratores exstiterint, quique in his turpitudinibus se se implicari permiserint, & contra naturam masculi in masculos hanc turpitudinem operaverint; siquidem episcopus, presbyter, aut diaconus fuerit, de proprii honoris gradu dejectus, perpetui exilii manebit damnatione perculsus. Sin vero cujusvibet ordinis, gradus, vel personæ, & talibus colluvionis noxiis reperti fuerint implicati; illius legis, quæ de talibus est edita, nihilo minus feriantur sententia, atque ab omni Christianorum sint alieni caterva; & insuper centenis verberibus correpti, ac turpiter decalvati, exsilio mancipentur perpetuo. Ita nihil tam eos qui religionis cultum turpasse visi fuerint, quam etiam alios (ut diximus) cujuscumque ordinis homines digna satisfactio pœnitentiæ accipere corpus & sanguinem Christi in fine permiserit, aut Christicolarum societati reddiderit, nec in exitus sui diem, secundum canonum instituta, communionis perceptione se noverint relevari, nec catholicorum cœtui aggregari.

[a] al. præteritis

Isa. 9.

Tol. 3. hujus Visigoth. lib. 4.

IV.

Ad hoc sacerdotalis institutio debet sine dubio promulgari, & ut vitia inolita austerissima falce pœnitentiæ desecet; & ulcus, quod dudum in membrorum compagibus exortum saviat ac serpit, rigidæ [b] inventionis conatu usquequaque detruncet. Quorundam etenim hominum tam grave inolevit desperationis contagium, ut dum fuerint pro qualibet negligentia aut disciplinæ censura multati, aut pro sui purgatione sceleris sub pœnitentiæ satisfactione custodiæ mancipati; incumbente desperationis incommodo, seipsos malunt aut laqueo suspendio enecare, aut ferro vel aliis mortiferis casibus interimere: & nisi præventi cujuslibet rei occasione, suam nihilo minus diabolus in eis perficit voluntatem. Proinde huic nequissimæ suadelæ cupientes ponere finem, & malagmam congruam tali ægrimoniæ providere; cœtus nostri decernit sacratissima unio, ut quicumque talibus decipulis irretitus, interemptionis evaserit casus, duorum mensium spatio, & a catholicorum collegio, & a corpore ac Christi sanguine sacro manebit omnimodo alienus: quia oportet ut per pœnitentiæ censuram pristinæ reddatur spei atque saluti, qui animam suam per desperationem conabatur diabolo sociare.

[b] al. inanitionis

Conc. Brac. I. cap. 10.

V.

Quamquam in præteritis sanctorum patrum de diversis causis sententiæ enitescant; sed & nunc quæ tempori ordinique congruant ordinato jure instituenda sunt. Nam sicut antiquitas de causis ingruentibus edicta multimoda edidit, ita nunc nostri temporis ætas de his quæ occurrunt ut faciat convenit. Quapropter in medio cœtus nostri deducta est quorumdam consuetudo inordinata sacerdotum, qui parochias suas ultra modum diversis exactionibus vel angariis comprimunt, vel quod quamplures ecclesiæ destitutæ persistunt. Idcirco unio nostræ adunationis decernit atque instituit; ut tertias, quas antiqui canones de parochiis suis habendas episcopis censuerunt, si eas exigendas credideriut, ab ipsis episcopis diruptæ ecclesiæ reparentur: si vero eas maluerint reddere, ab earumdem ecclesiarum cultoribus, sub cura & solicitudine sui pontificis reparatio eisdem adhibenda est basilicis. Quod si omnes ecclesiæ, aut incolumes fuerint, aut quæ diruptæ erant reparatæ exstiterint; secundum antiquorum canonum instituta, tertias sibi debitas unusquisque episcopus assequi si voluerit, facultas illi omnimoda erit: ita videlicet, ut citra ipsas tertias, nullus episcoporum quidpiam pro regis inquisitionibus a parochitanis ecclesiis exigat, nihilque de prædiis ipsarum ecclesiarum cuiquam aliquid causa stipendii dare præsumat. Sed & hoc necessario instituendum delegimus, ut plures ecclesiæ uni nequaquam committantur presbytero: quia solus per totas ecclesias nec officium valet persolvere, nec populis sacerdotali jure occurrere, sed nec rebus earum necessariam curam impendere: ea scilicet ratione, ut ecclesia, quæ usque ad decem habuerit mancipia, super se habeat sacerdotem: quæ vero minus decem mancipia habuerit, aliis conjungatur ecclesiis. Si quis sane episcoporum hanc nostram institutionem parvipenderit, & quidpiam exinde temerandum crediderit, duorum mensium spatiis se noverit excommunicatione multari: [a] ita nempe, ut postquam ab hoc excommunicationis interdicto ad ordinis sui remeaverit locum, cunctas hujus canonis sanctiones modis omnibus studeat adimplere.

ANNO CHRISTI 693.

5. X. Quæst. 5. Unio nostræ congregationis.

[a] Omnia hæc usque ad calcem capitis desunt in Gratiano, ut nota Gregoriana animadvertit.

VI.

Licet multæ sanctorum patrum, in fide sancta nobis præcedentium, de rebus necessariis sententiæ promanaverint: tamen quia & nunc usque numerosæ ultra quam oportet fieri prænoscuntur, ideo necessarium duximus illicitis ausibus ponere terminum. Ad conventus etenim nostri agnitionem delatum est, eo quod in quibusdam Hispaniarum partibus quidam sacerdotum, partim nescientia impliciti, partim temerario ausu provocati, non panes mundos, & studio præparatos supra mensam Domini in sacrificio offerant; sed passim, quomodo unumquemque aut necessitas impulerit, aut voluntas coëgerit, de panibus suis usibus præparatis crustulam in rotunditatem auferant, eamque super altare cum vino & aqua pro sacro libamine offerant. Quod factum nequaquam in sacræ auctoritatis historia uspiam gestum perpenditur. Nempe etenim per Matthæum evangelica veritas inquit: *Cœnantibus autem eis, accepit Jesus panem, & benedixit, ac fregit.* Item per Marcum: *Et manducantibus illis, accepit Jesus panem, & benedicens fregit & dedit eis.* Rursumque per Lucam: *Accepto pane, gratias egit, & fregit, & dedit eis.* Item apostolus: *Dominus Jesus in qua nocte tradebatur, accepit panem, & gratias agens, fregit, & dixit: Accipite, & manducate: Hoc est corpus meum.* Denique quid aliud innuitur, nisi quia panem integrum accipiens, & benedicendo confringens, particulatim unicuique discipulorum sumendum contradidit? Quod & nos in postmodum facturos edocuit: haud dubie significans, quod omnis buccella panis, non omnis panis buccella. Unde & in sequentibus ait, dum suum traditorem mallet significari: *Cui buccellam panis porrexero, ipse est.* Ac proinde, quia

Matth. 26.

Marc. 14.

Luc. 22.

1. Cor. 11.

Joan. 13.

Carthag. Tarac. cap. 8. Brac. II. cap. 2. Eugen. cap. 14.

ANNO CHRISTI 693.

& redemptoris verba teſtantur, quod panem integrum [a] accipiens, non buccellam, quem poſt benedictionem confrangens ſuis particulatim diſcipulis dederit; & Paulus apoſtolus ſimiliter nihilo minus narrat, quod panem acceperit, & gratias agens confregerit: nec non & illud, quod Chriſtus de quinque panibus confractis turbam refecerit: quid aliud inſtituit nos, niſi ut panem integrum ſumentes, ſuper altaris ejus menſam benedicendum ponamus: non particulam panis: quod caput noſtrum nequaquam feciſſe perpendimus? Nam ſi homo ſuæ vitæ diligentiam ſtudioſius adhibere procurat, quanto magis ſacris Dei [b] cultibus nitorem debitum exhibere ſummopere debet? Unde temeritatis hujus, aut neſcientiæ cupientes terminum ponere, id unanimitatis noſtræ delegit conventus: ut non aliter panis in altari Domini ſacerdotali benedictione ſanctificandus proponatur, niſi integer & nitidus, qui ex ſtudio fuerit præparatus: neque grande aliquid, ſed modica tantum oblata, ſecundum quod eccleſiaſtica conſuetudo retentat: cujus reliquiæ, aut ad conſervandum modico loculo, abſque aliqua injuria facilius conſerventur: aut ſi ad conſumendum fuerit neceſſarium, non ventrem illius qui ſumpſerit gravis farciminis onere premat, nec quod in digeſtionem vadat, ſed animam alimonia ſpirituali reficiat: ita nempe, ut ab his qui ea ſumpſerint priſcorum canonum inſtituta ſerventur. Igitur quicumque hoc decretum noſtrum temerandum crediderit, animadverſioni divini judicii ſubjacebit, & anni unius ſpatio a communione alienus manebit.

[a] al. accepe-rit.

[b] al. cultoribus

VII.

Grandis populo datur emendationis correctio, ſi geſta ſynodalia, dum quandoque peraguntur, relatione pontificum in ſuis parochiis publicantur. Et ideo plena decernimus unanimitate connexi, ut dum in qualibet provincia concilium [c] agitatur, unuſquiſque epiſcoporum admonitionibus ſuis infra ſex menſium ſpatium, omnes abbates, preſbyteros, diaconos, atque clericos, ſeu etiam omnem conventum civitatis ipſius, ubi præeſſe dignoſcitur; nec non & cunctam diœceſis ſuæ plebem aggregare nequaquam moretur: quatenus coram eis [d] publice omnia referata, de his quæ eodem anno in concilio acta vel definita exſtiterint pleniſſime notiores efficiantur. Profecto etenim pravorum ſeveritas exſtirpatur, dum canonica inſtituta ad agnitionem eorum obſervanda modis omnibus deducuntur. Ita ſcilicet, ut quæ ſunt, aut in præteritis geſtis, aut in præſentibus conſtitutis, nullus his contradicere audeat, nullus ea reverberare præſumat, nullus non implere contendat. Quod ſi quiſpiam ea aut parvipendenda crediderit, aut contemnenda delegerit, aut contra hæc inobedientia tumidus, ſuſurratione plenus, invidia incenſus, & lacerarione perfunctus, nec non potius earumdem [e] definitionum exſtiterit fautor benevolus, ſententia excommunicationis duorum menſium curriculo perſiſtet uſquequaque multatus.

Tit. Diſtinctus. Decernimus.

[c] al. agitur.

[d] al. pleniſſime omnia referri quæ eodem anno in concilio acta vel definita eſſe noſcuntur.

[e] al. inſtitutionum

VIII.

Dum ſanctæ actionis ſtudia, ac fervidæ intentionis vota longe lateque diffuſa, principali exhibitione cunctis patule liquent, eccleſiæ ſanctæ catholicæ obtutibus luce clarius eniteſcunt; cogunt adunationis noſtræ conventum quidpiam ſalutari promiſſione depromere, & cauſa retributionis proli ejus aliquid congruum aut expedibile promulgare: quo & parentali exhibitione pro bene geſtis videamur aliquantulam opem beneficentiæ reddere, & ſobolem ejus piæ deſenſionis ac tuitionis neceſſario munimine præmunire. Glorioſiſſimus etenim ac ſereniſſimus dominus noſter Egica rex, ferventiſſimi amatoris Chriſti igne ſuccenſus, & ſanctæ actionis ope perfunctus, inimicorum Chriſti perfidiam, illud prophetale vaticinium ſequens: *Nonne qui oderant te, Deus, oderam illos; & ſuper inimicos tuos tabeſcebam?* utpote verus Chriſticola obnoxios proterere decernit, eccleſiæ Dei ſtatum vigilaci inſtantia roborare diſponit, ſanctis Dei baſilicis ſe munificum exhibet, tributorum impenſiones populis moderamine diſcreto remittit; maligna contra ſe obſtinatione agentibus, animi liberalitate gratiſſima, ac piæ miſerationis inſtantia, ignoſcere conſuevit: multos quoque qui confracti ſunt, liberos, ſecundum prophetam, omne onus diſrumpendo, in ingenuitatis ſtatu reformat, atque in diverſis ſanctæ vitæ ſtudiis ſeſe exercendo præpoller. Quocirca, quoniam pro tot tantiſque beneficiis, quæ multimoda devotio eccleſiæ Dei, vel gentis ſuæ populis protogare ſtudet, quid aliud illi unanimitas noſtra condigne reſpondeat, invenire non prævalet: id ſalutari providentia, quæ ſemper eſt utilis (immo ſemper eſt utile, quod veram pertinet ad ſalutem) decernit, atque inſtituit; ut ejus filiis, ut præmiſimus, fortia tuitionis ad futurum adminicula promulgemus: conteſtantes per nomen illud, cui cuncta cæleſtia & terreſtria genuflectunt, omnes præſentes & abſentes, ſeu etiam futuris temporibus ſubſequentes ſacerdotes, vel principes, ſeu cujuſcumque honoris, aut ordinis homines: ut nullus ad futurum poſteritati ejus, atque his qui gloriæ ſuæ filiis vel filiabus conjuncti non ſunt, ſed forte ſunt conjungendi, injuſtas lædendi occaſiones exquirat; nullus occulte vel publice, per quæ abdicentur, contra eos malitiæ vota extendat; non eos gladio, vel qualibet pernicioſa factione interimat; nullus conſilium vel opus, quibus injuſte dejicianter, vel nudentur rebus, exhibeat: nullus his injuſtæ violentum tonſuræ ſignaculum imprimat; nullus veſtem contra ordinem filiabus ſuis atque nuris mutare præſumat; nullus etiam extra evidentis culpæ indicium, aut ex illis eos relegandos inducat, aut eorum corporibus quarumlibet truncationum vel flagellorum inferat detrimentum. Denique licet hæc quæ præmiſſa ſunt æquiſſime digeſta exiſtant; tamen quia ejuſdem glorioſi noſtri domini tantum emicat devotio prompta, ut ea ipſa nequeant ei ad complementum vicem patientiæ reddere debitam, ob hoc noſtram univerſitatem adjicere ſaluberrime convenit, ut tam per omnes civitates, vel loca, in quibus ſedes epiſcoporum eſſe noſcuntur, ad regni ejus ditionem pertinentes; quam etiam per eorumdem epiſcoporum diœceſes; excepto Paſſionis Dominicæ die, quando altaria denudata perſiſtunt, nec cuiquam in eodem die Miſſarum licet ſolemnia celebrare: cunctis aliis diebus, quibus iiſdem Dominus noſter in hac vita ſuperſtes exſtiterit, pro eo, vel pro cunctis ejus filiis, vel filiabus, aut pro his qui jam matrimoniali ſunt jure conjuncti, adhucque ſunt conjungendi, ſeu pro nepotibus, vel ſuis omnibus, ſacrificiorum Domino libamina dedicentur, piæ orationis vota ſolvantur, ac cum gratiarum actione ſuperno numini commendetur: quia ſi deſideria in eis bona quoridie multiplicentur, adverſantium eorum conamina virtute ſuæ dexteræ confringantur, indulgentia & gratia eis a ſua miſericordia conferatur: ut ſuæ potentiæ defenſione protecti, antiqui hoſtis decipula evadant, & caritate ac vitæ longævitate pollentes, adire mereantur poſt tranſitum ſidereas manſiones.

Supra, Concil. VIII. cap. 3. & VI. c. 11.

[f] al. filiabus conjunctis eſſe noſcuntur, ſeu qui adhuc conjuncti non ſunt.

IX.

Sicut ſummum bonum eſt, valdeque conſpicuum, ſuperno numini amanter fideliterque inhærere, ejuſque præceptioni patientiam votis gliſcentibus exhibere: ita conſequens bonum eſt, poſt Deum regibus, utpote jure vicario ab eo præelectis, fidem promiſ-

ANNO CHRISTI 693.

ſam quemque inviolabili cordis intentione ſervare, & nulla contra eum occaſione quidquam nocibilitatis excogitare, nihilque nequius definire: dicente Domino: *Nolite tangere chriſtos meos:* & iterum David: *Quis enim extendit manum ſuam in chriſtum Domini, & innocens eris?* Item ipſe cuidam comminans: *Quare non timuiſti manum tuam mittere, ut occideres chriſtum Domini?* Unde opportunum ſatis eſt, ut ſponſio principibus compromiſſa abſque aliquo fraudis nævo cuſtodiatur, & fides eis reddita nullis factionibus nulliſque etiam nequitiæ machinationibus temeretur. Nam ſi nuda tantum verbi pollicitatio qualibet occaſione violetur, criminis denotatione cenſetur; quanto magis ſi fides regibus ſub jurisjurandi atteſtatione promiſſa nequaquam profanare pertimeſcatur? Eſt enim quorumdam ſæcularium, & (quod pejus eſt) ſacerdotum improbanda ſatis obſtinatio animorum: [a] & fidem ſuis principibus ſub juramento promiſſam obſervare contemnunt, & verborum fuco juramenti obnubilant promiſſionem, dum in arcano pectoris retentent infidelitatis perverſitatem. Et dum ſcriptum ſit: *Non aſſumes nomen Domini Dei tui in vanum: nec enim habebit inſontem Dominus eum, qui aſſumpſerit nomen Domini Dei ſui fruſtra:* & iterum: *Non perjurabis in nomine meo, nec pollues nomen Domini Dei tui: ego Dominus:* rurſumque: *Maledictus omnis qui jurat in nomine Domini ſui mendaciter:* illi jurantes fidem promiſſam temerare non metuunt, & juramenti ſui pollicitationem prævaricare nullatenus pertimeſcunt. Unde Siſbertus Toletanæ ſedis epiſcopus talibus machinationibus denotatus repertus eſt: pro eo quod ſereniſſimum dominum noſtrum Egicanem regem non tantum regno privare, ſed & morte cum Flogello, Theodomiro, Liubilane, Liubigithone quoque, Thecla, & ceteris interimere definivit, atque genti ejus vel patriæ inferre conturbium & excidium cogitavit: qui etiam per decreti noſtri definitionem jam & loco & honore privatus exſiſtit. Ideo noſtrum in commune per hujus canonicæ ſanctionis decernit collegium; ut hoc ipſum unionis noſtræ decretum, quod etiam his ſynodicis definitionibus innectendum decrevimus, omni ſubſiſtat valore ſubnixum, atque in perpetuum obtineat inconvulſibile robur. Ipſe vero Siſbertus pro ſui juramenti tranſgreſſione, facinoriſque tanti machinatione, ſecundum antiquorum canonum inſtitutionem, qua præcipitur, ut quiſquis inventus fuerit talia feciſſe, & vivente principe in alium attendiſſe pro futura regni ſpe, a conventu catholicorum excommunicationis ſententia repellatur, honore ſimul & loco depulſus, omnibuſque rebus exutus, quibuſque in poteſtate prædicti principis redactis, perpetui exſilii ergaſtulo maneat relegatus: ita nempe ut ſecundum eorumdem antiquorum canonum decreta, in fine vitæ ſuæ tantum communionem accipiat: excepto ſi regia eum pietas ante abſolvendum crediderit. Simili quoque & ceteri de religioſis, cujuſlibet ſint ordinis aut honoris, qui deinceps talia contra principem egiſſe vel definiſſe reperti exſtiterint, cenſura multandi ſunt.

[a] Forte, qui & fidem.

Rmd. 10.

Levit. 19.

De eo vide Rodericum Toletanum.

Concil. Toletan. IV. cap. 75. & concil. Toletan. V. cap. 2. & concil. Toletan. VI. cap. 17. & concil. Toletan. X. cap. 1.

X.

Sicut ulcus, quod [b] graviter ſerpit in corpore, non niſi gravioribus medicaminibus, aut ferro curatur; ita perfidorum obſtinatio, quæ nullatenus cohibetur, durioribus ſententiis neceſſe eſt ut multetur. Nam quamquam dominica ſanctio proteſtetur: *Non morietur pater pro filiis, nec filii pro parentibus, ſed unuſquiſque pro peccato ſuo morietur:* & iterum: *Filius non portabit iniquitatem patris, & pater non portabit iniquitatem filii:* tamen, quia & jurisjurandi tranſgreſſio valide inolevit, & machinandi contra principes noſtros conſuetudo ſæva percrebuit; quo aut nece diverſa princeps interimatur, aut regni dignitate privetur, (quod nequaquam cohiberi poteſt, niſi ſeverioti cenſura:) ideo per hujus inſtitutionis noſtræ decretum ſancimus; ut quicumque deinceps, cujuſlibet ſit honoris perſona vel ordinis, in necem vel dejectionem regiam quidpiam machinaverit, eumque qualibet nocibilitate impendendum crediderit; aut gentem ejus, vel patriam quibuſlibet factionibus vel machinationibus diſturbare contenderit; tam ipſe, quam omnis ejus poſteritas, ab omni palatini ordinis dignitate privati, fiſci viribus ſub perpetua ſervitute maneant religati; poteſtate tantum glorioſo principi noſtro Egicani ſervata, ut ſi aut eos qui jam pro ſuæ infidelitatis perfidia canonice legaliterque dijudicati ſunt, aut eos qui deinceps a fidei ſuæ juramento aborbitaverint, & adverſus prædictum principem noſtrum aliquid nocibilitatis agere aut machinate ſtuduerint; ſi eos, ut diximus, piæ indulgentiæ voto quandoque relevare maluerit, licentia illi uſquequaque manebit. Et quia res eorum juſto ac legali modo in ejuſdem domini noſtri dominio pervenerunt: ex quibus etiam quædam ejuſdem principis collatione, tam eccleſiæ Dei, quam proles ejuſdem domini noſtri, ſeu etiam alii plures, pro ſui ſervitii merito accipere meruerunt; provide inſtituentes decernimus, ut nullo umquam tempore eorum filii, qui juramenti ſui profanatores exſtitiſſe noſcuntur, ſeu exſtiterint, vel ſubſequens eorum poſteritas, in nocibilitate eorum intendere audeant, nec ipſas res eis auferre quoquo pacto ſtudeant. Ideo denique, ut præmiſimus, ſeveriſſimam hanc decreti noſtri curabimus promulgare ſententiam; ut qui ſuum non formidat exitium, ſaltim filiorum cunctæque ſuæ poſteritatis pertimeſcat interitum. Si quis ſane regum ſuccedentium cunctas hujus conſtitutionis noſtræ definitiones cuſtodire aut implere diſtulerit, omnis linea generationis ejus perpetim condemnata depereat; & inſuper divino judicio rebus omnibus & honore præſenti in ſæculo careat; atque Chriſto judicante, cum diabolo ejuſque ſociis ad interitum gehennæ perveniat. Cui noſtræ definitioni, ex antiquo canone quædam neceſſaria innectimus, & omnes in commune ipſis verbis, quibus (ut diximus) hoc deprompſit antiquitas, proclamamus, dicentes: Quicumque igitur a nobis, vel totius eccleſiæ populis, qualibet conjuratione vel ſtudio ſacramentum fidei ſuæ, quod pro patriæ gentiſque Gothorum ſtatu, vel conſervatione regiæ ſalutis pollicitus eſt, temeraverit; aut glorioſum principem noſtrum Egicanem, vel ſubſequentes principes nece attrectare voluerit, aut poteſtate regni exuere tentaverit; aut præſumptione tyrannica regni faſtigium uſurpare delegerit; anathema ſit in conſpectu Dei Patris & angelorum, atque ab eccleſia catholica, quam perjurio profanaverit, efficiatur extraneus, & ab omni cœtu Chriſtianorum alienus, cum omnibus impietatis ſuæ ſociis: quia & oportet ut una pœna teneat obnoxios, quos ſimilis error invenerit implicatos.

Concil. Tolet. I. cap. 15.

Quod iterum ſecundo replicamus, dicentes: Quicumque amodo ex nobis, vel cunctis Hiſpaniæ populis quolibet tractatu vel ſtudio, ſacramentum fidei ſuæ, quod pro patriæ gentiſque Gothorum ſtatu, vel conſervatione regiæ ſalutis pollicitus eſt, violaverit; aut prædictum principem noſtrum, vel ſubſequentes principes nece attrectare voluerit, aut poteſtate regni exuere tentaverit, aut præſumptione tyrannica regni faſtigium uſurpare delegerit; anathema ſit in Chriſti conſpectu, & apoſtolorum ejus; atque ab eccleſia catholica, quam perjurio profanaverit, efficiatur extraneus, & ab omni conſortio Chriſtianorum alienus; &

[b] al. granditer

Deut. 24. & Paralip. 25. alii legunt: Non occidentur patres pro filiis.

ANNO CHRISTI 693.

damnatus in futuro judicio habeatur, cum participibus ſuis: quia dignum eſt, ut qui talibus ſociantur, ipſi etiam damnationis eorum participatione obnoxii teneantur.

Hoc etiam tertio clamamus, dicentes: Quicumque amodo ex nobis, vel cunctis Hiſpaniæ populis, qualibet meditatione vel ſtudio ſacramentum fidei ſuæ, quod pro patriæ ſalute, gentiſque Gothorum ſtatu, vel incolumitate regiæ poteſtatis pollicitus eſt, violaverit; aut totiens dictum principem noſtrum, vel ſubſequentes principes nece attrectare voluerit, aut poteſtate regni exuere tentaverit, aut præſumptione tyrannica regni faſtigium uſurpare delegerit; anathema ſit in conſpectu Spiritus ſancti, & martyrum Chriſti; atque ab eccleſia catholica, quam perjurio profanaverit, efficiatur extraneus, & ab omni communione Chriſtianorum alienus: neque partem juſtorum habeat, ſed cum diabolo & angelis ejus æternis ſuppliciis condemnetur, una cum eis qui eadem conjuratione niruntur: ut par pœna conſtringat, quos in pernicie prava ſocietas copulat. Et ideo, ſi placet omnibus qui adeſtis, hæc tertio iterata ſententia, veſtræ vocis eam conſenſu firmate. Ab univerſis Dei ſacerdotibus, palatii ſenioribus, clero, vel omni populo dictum eſt: Qui contra hanc veſtram definitionem venire præſumpſerit, ſit anathema, maranatha, hoc eſt, perditio in adventu Domini, & cum Juda Iſcarioth partem habeant & ipſi & ſocii eorum.

XI.

Finitis conſummatiſque omnibus quæ ob diſciplinam eccleſiaſticam neceſſaria fuere definienda, vel reliqua quæ noſtro cœtui ob directionem exſtitere delata, omnipotentiſſimæ & indiviſibili Trinitati ineffabilium gratiarum jura dependimus, laudum vota perſolvimus, ac tota mentis intentione gloriæ ejus inſignia prædicamus; pro eo quod nos ejus diſpoſitione mirabili non ſolum ad hunc ſanctæ congregationis cœtum meruimus adunari, atque alternæ viſionis intuitu conſoveri; ſed ex ſe nobis dicere contulit, & in ſe dicta complevit: obnixius ejus imprecantes clementiam, ut ſicuti nos alterutræ pacis oſculo dulciſſuos reddidit, & diffinitionum noſtrarum primordia lineavit, [a] ac conſummatione ſublimi perficiendo concluſit; ita ſereniſſimum ac piiſſimum dominum noſtrum Egicanum regem, cujus juſſu atque hortatu, ſicut hic adunati ſumus, ſalutiferæ defenſionis clypeo protegat, vexillo fidei muniat, atque cum gente & patria ſibi credita per viam voluntatis ſuæ deducat; quatenus protelatis præſentis ævi curriculis feliciter polleat; & poſt hujus vitæ excurſus numeroſitate piæ actionis opimus, cum his quibus nunc principatur, ad Chriſtum perveniat laureandus.

[a] al. hanc conſummationem ſubl. rei perficiendo concludit.

XII.

Actum apoſtolorum probata ſatis & veneranda narrat hiſtoria, quod Juda crimine proditionis damnato, nequaquam Spiritus ſanctus ſuper reliquos undecim illapſu cælico eſt defuſus, quoaduſque Matthias ab omnibus eſt prælectus in loco ejuſdem apoſtolus: inde ſcilicet, quia undenarius numerus tranſgreſſionem ſignificat mandatorum. Et quia Siſbertus Toletanæ ſedis epiſcopus ſuo facinore denotatus, noſtro ex corpore conſtat abſciſſus; ob id ſummopere numeroſitatem noſtram convenit ſtudere, ut in loco ejus alio ſubrogato, perfectioni debitæ corpus noſtrum reddatur, ſicut per Matthiam perfectus numerus noſcitur fuiſſe completus. Et quia idem, legationem ſuperni numinis fungentes, apoſtoli ſunt proteſtati, dicentes: *Chriſti bonus odor ſumus Deo, in his qui ſalvi fiunt, & in his qui pereunt; aliis quidem odor mortis in mortem, aliis autem odor vitæ in vitam:* illis videlicet odor vitæ in vitam, qui præceptis eorum exhibere patientiam curaverunt; illis vero odor mortis in mortem, qui eorum nihilominus monita contempſerunt: Proinde quia prædictus Siſbertus, Toletanæ ſedis epiſcopus, eorum ſalutaribus monitis nequaquam maluit ex humilitate dependere obſequelam, quo eccleſiam Dei ordine debito regeret, humilitate inſtrueret, & exemplis ſalutaribus ad regna ſiderea provocaret; ſed bicipiti ſe percellens mucrone, ſuperbiæ videlicet atque perjurii, glorioſum dominum noſtrum Egicanem regem, non ſolum regno voluit privare, ſed & mortis impenſione perimere: ideo non congruit nos prius concilium inchoare, niſi illo prius canonica ac legali cenſura multato, in loco ejus alius fuerit ſubrogatus, Toletanæ ſedis cathedram retenturus. Idcirco nobis omnibus in unum collectis, idem Siſbertus epiſcopus noſtro cœtui præſentatus, atque infidelitatis ſuæ machinationem patuli oris eſt affatu profeſſus. Unde nos per hujus decreti noſtri formulam, ſæpedictum Siſbertum, ſecundum edictum priſcum ſynodicæ ſanctionis, ac decretum de talibus promulgatæ legis, ab epiſcopali ordine & honore dejicimus, a perceptione corporis & ſanguinis Chriſti excommunicatum in exſilio perpetuo manere cenſemus, in fine tantum communionem per omnia percepturum: excepto ſi eum principalis pietas cum ſacerdotali conniventia delegerit abſolvendum. Igitur quoniam favente Domino concilium eſt quocitius inchoandum, ſecundum prælectionem atque auctoritatem totiens dicti noſtri domini, per quam in præteritis juſſit venerabilem fratrem noſtrum Felicem, Hiſpalenſis ſedis epiſcopum, de prædicta ſede Toletana jure debito cutam ferre; noſtro eum in poſtmodum reſervans ibidem decreto firmandum: ob id nos cum conſenſu cleri populi, ad ſæpe dictam Toletanam ſedem pertinentis, prædictum venerabilem fratrem noſtram Felicem epiſcopum de Hiſpalenſi ſede, quam uſque hactenus rexit, in Toletanam ſedem canonice tranſducimus: & in eadem Hiſpalenſi cathedra fratrem noſtrum Fauſtinum Bracarenſis ſedis epiſcopus, nec non & Felicem Portucalenſis eccleſiæ antiſtitem in præfata Bracarenſi ſede, ſimiliter pontifices ſubrogamus: ac perpetua ſanctione unumquemque eorum in privatis ſedibus confirmamus: quatenus uterque eaſdem, quas ſuſcipiunt eccleſias, pia prædicatione inſtruant, moribus ſanctis exorent, ac beatæ vitæ exemplis ædificent: ut unanimitate mirabili in unum collecti, unum corpus effecti, cis nobiſcum in ſynodali conventu pariter reſidentibus, illapſum ſancti Spiritus, ut duodecim apoſtoli, mereamur: quo ejus igne ſuccenſi, & doctrina imbuti, quæ ad diſciplinam eccleſiaſticam pertinent, & ad compeſcendos pravorum hominum mores, æquiſſime promulgemus, & laudes Altiſſimo devotis mentibus præcimus. Quod videlicet collegii noſtri decretum geſtis ſynodalibus, a nobis in concilio forte definiendis, ſociandum decernimus, & locum illic debitum ut obtineat definimus.

XIII.

Synodalis conventus, & numeroſa adunatio ſacerdotum, eo venerabilior cunctis perpenditur, eo nihilo minus terribilis cernitur, quod in medio cœtus eorum præſentia individuæ Trinitatis adeſſe nequaquam ambigitur, ſancto proteſtante evangelio: *Ubicunque fuerint duo vel tres in nomine meo collecti, ibi ſum & ego in medio eorum.* Quocirca, quia ſe in eorum medio ſuperni omnipotentia numinis adeſſe innotuit, quid aliud niſi quidquid eorum ore depromitur, inſpiramine eſt ejus affectum, qui ſe inter eos eſt faſſus habitaturum? Unde glorioſa ſerenitas noſtra ea quæ unanimitatis eorum deprompſit, immo quæ per

Act. 1.

2. Cor. 2.

Matth. 18.

ANNO CHRISTI 693.

ora illorum Spiritus ſanctus promulgavit, venerabiliter ſuſcipit, amanter amplectitur, & per hujus legis noſtræ decretum firma in perpetuum manere decernit, inconvulſibili conſiſtere auctoritate inſtituit, & omnimodum robur obtinere decernit: ſcilicet, ut a præſentis diei temporiſque articulo, omni vigilantia, omni ſolicitudine; omni etiam cura, quæque ſunt pro diſciplina vel utilitate eccleſiſtica in hac ſynodo definita, quæque pro corrigendis pravorum moribus edi- ■, per cunctas regni noſtri provincias ab omnibus cuſtodiantur, & abſque aliqua ſcrupuloſitate vel controverſiæ oppoſitione ſerventur. Et quia ingruente inguinalis plagæ vaſtatione, qui ad Narbonenſem ſedem pertinent epiſcopi, nequaquam ſunt in hac ſancte ſynodo aggregati, ideo per hanc noſtræ manſuetudinis legem inſtituentes jubemus. ut omnes ad ejuſdem cathedræ diœceſim pertinentes epiſcopi, in eadem urbe Narbona cum ſuo metropolitano adunentur; & cunctis hujus concilii capitulis vigilaci ab eis indagatione perlectis, accedant ordinibus debitis ſubſcriptores. Si quis igitur earumdem definitionum conſtitutiones temerare præſumpſerit, detrahere viſus fuerit, & miſerabili auſu eis contraire tentaverit; excommunicationis ſententia ferietur, & rerum ſuarum [a] quinta parte multabitur.

[a] al. quarta

In nomine Domini, Flavius Egica rex, omnibus ſanctiſſimis patribus in hac ſancta ſynodo reſidentibus.

Eſt hæc epiſtola in codice Lucenſi, & in utroque Toletano: in aliis deeſt.

ECce, ſanctiſſimi patres in Chriſto, & apoſtolico dogmate fideles populi ductores, ſynodicæ aggregationis veſtræ unionem illo fiducialiter hortatu convenio, quo religioſum nobis veſtræ ſanctitudinis præbeatis ſuffragium, veſtræ que promulgationis conſultum porrigatis omnimode præſtolatum. Promptiſſime etenim ſæpe glorioſæ noſtræ ſerenitatis fervet devotio, ac puræ voluntaris flagrat devotiſſima plenitudo, illis cum plebe mihi credita affectibus vivere, pietatibus inhærere, ac miſericordiæ incremento ſtudium regendi ſervare, quibus tempora noſtra nullis adverſitatum ſtimulis commota, nullis civilibus vel externis excitationibus præpedita, pacis munere floreant: ac miſerationis noſtræ beneficio cumulata perſiſtant: & quos forſitan pravæ infidelitatis implicat actio, reſpectu clementiæ noſtræ, ſi fas eſt, pietatis releventur ex brachio; ut parcendo illis ſupernam mihi clementiam fautorem efficiam, & ſtatus gentis meæ ac patriæ nullis amplius, quod abſit, ruinæ lapſibus concidat. Sed quantum culparum noxam remittere procuramus, tantum profanatorum tranſgreſſio molitur, & crebris perfidiæ auſibus præpedita ſubruitur. Unde ſi culpis indulgentiam, ſi condigna factis reſtituam, anceps noſtræ tranquillitatis animus æſtuat, in eo quod plerumque ipſa culparum remiſſio increbreſcenti nequitia in contrarium vertitur; cum nec tamdem vitia reprimuntur, quæ facili emendationis conamine perduci ad terminum debuerunt. Ipſi autem in hoc ſancto concilio liquide perpendatis, jam jamque antea plurimorum caſus relatu opinabili didiciſtis, quibus perfidorum, quantiſque æmulorum nefandis conatibus deceptionis meæ quotidie excidium ſentiam, vel quanta patriæ fuerint inſolenter conturbia excitata. Quorum denique ſceleratorum, qui & in præteritis, & nunc perfidaſſe detecti ſunt, prævaricatione compellimur cœtus veſtri in univerſitatem conſulere; ut quod de talium exceſſibus, qui in præteritis, vel nunc uſque mihimet deliquiſſe noſcuntur, agere ſerenitatem noſtram conveniat: utrum condignis ſententiis canonice ac legaliter feriantur; an parcendo illis, noxarum A debita impunita ſerventur; ſalubertima unanimitatis veſtræ promulgatione attentius decernatur: illa noſtræ gloriæ, vel ſucceſſorum noſtrorum principum licentia modis omnibus ſervata, ut ſi deinceps quiſquam contra regiam poteſtatem, gentem ac patriam noſtram agere conatus exſtiterit, juxta canonicam ſententiam tempore præceſſoris noſtri domini Siſenandi principis de talibus perſonis in concilio editam, vel legis ſententiam, ejus debeat pravitas acriter coërceri. Tantum eſt, ut ſicut præmiſimus, quo emendationis ſtudio errantium mihi tranſgreſſio emendetur, ſalutaris veſtra reſponſio noſtris clareſcat in ſenſibus: nam & hoc decreti veſtri condecet ſtilo conſendum. Et quia præceſſor noſter dignæ memoriæ dominus Wamba B rex in ipſius regnandi primordiis Theudemundum ſpatharium noſtrum contra generis vel ordinis ſui uſum, Feſti quondam incitatione Emeritenſis epiſcopi, ſolius tantum regiæ poteſtatis impulſu, in eadem Emeritenſi urbe Numerariæ officium agere inſtituit, (quod etiam unius anni excurſu contra rationem noſcitur peregiſſe:) immo quia nec valuit imperio gentis obſiſtere, veſtri edicto concilii ab eodem Theodemundo, ſua que omni poſteritate, talis actionis officium ſuſpendatis: quo nullo ulterius tempore, tam ipſe, quam omnis ejus progenies; uſque in finem ſæculi, ob hanc cauſam videantur aliquatenus moleſtari. Datum ſub die Kalendas Maias, anno feliciter ſexto regni noſtri, in Dei nomine, ſedis noſtræ To- C leto.

ANNO CHRISTI 693.

Concil. IV. Toled. cap. 75.

SUBSCRIPTIONES.

Epiſcopi.

Ego Felix indignus urbis regiæ epiſcopus, hæc decreta ſynodica a nobis edita ſubſcripſi.

Ego Fauſtinus indignus Hiſpalenſis ſedis epiſcopus, hæc decreta ſynodica a nobis edita ſubſcripſi.

Maximus indignus ſanctæ eccleſiæ Emeritenſis epiſcopus, hæc decreta ſynodica a nobis edita ſubſcripſi.

Ego Vera indignus Tarraconenſis ſedis epiſcopus, hæc decreta ſynodalia a nobis edita ſubſcripſi.

D Ego Felix in Dei nomine Bracarenſis atque Portucalenſis ſedium epiſcopus, hæc decreta ſynodalia a nobis edita ſubſcripſi.

Gaudentius Valerienſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Florus Menteſanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Ervigius Beterrenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Guadila Empuritanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Bonifacius Caurienſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

[a] Arcontius Elborenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi. [a] al. Aedoncius

Auredus Ilerdenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Gondericus Segontinæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

SpaſſandusComplutenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Bernaldus Palentinæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Marianus Oretanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

E Vitiſclus Valentinæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Sonna Oxomenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Gabinus Arcabricæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Zaccæus [b] Cordubenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi. [b] al. Zacchæus

∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴

Anterius Segobrienſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Honorius Malacitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Arvidius Aſtigitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Pappulus Eliplenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Decentius Segobienſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Habitus Urcitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Felix [c] Calagurritanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi. [c] al. Calahorritanus

Conſtantinus Aucenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

Audebertus Oſcenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

ANNO CHRISTI 693.

Adelphius Tudenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Nepotianus Tyraſſonenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Suniaguiſidus Laniobrenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Potentius Lucenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Eppa Illicitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Joannes Egarenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Holemundus Salmanticenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Valdefredus Cæſarauguſtanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Involatus Dertoſanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Arceſindus Egabrienſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Iſidorus Setabitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Joannes Abelenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Theudiſclus Beatienſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Cuniuldus Italicenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Wiſefredus Auſonenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Laulfus Barcinonenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Emilla Conimbrenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Leubericus Urgelitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Siſebado Tuccitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
[a] Gerontius Aſſidonenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Baſilius Baſtitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
[b] Fioniſius Lamecenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Mirus Gerundenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Landericus Olyſipponenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Joannes Pacenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Centurius Eliberitanæ eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Theudefredus Viſenſis ſedis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.
Aurelius Aſturicenſis eccleſiæ epiſcopus, ſubſcripſi.

[a] al. Hieronimus
[b] al. Fionius, al. Fionius

Abbates.

Gabriel miſericordia Dei abbas hæc decreta ſynodalia a nobis edita, ſubſcripſi.
Eulalius abbas, ſubſcripſi.
Nervatius abbas, ſubſcripſi.
Braulio abbas, ſubſcripſi.
Eugenius abbas, ſubſcripſi.

Vicarii epiſcoporum.

Vitulus diaconus, agens vicem domini mei Marciani Danienſis eccleſiæ epiſcopi, ſubſcripſi.
Vincomalus diaconus agens vicem domini mei Marciani Pampilonenſis ſedis epiſcopi, ſubſcripſi.
Chriſtes preſbyter, agens vicem Agrippii Oſſonobenſis ſedis, ſubſcripſi.

Comites viri illuſtres.

Vitulus vir illuſtris comes patrimonii & dux, hæc decreta ſynodalia edita ſubſcripſi.
Wimar comes, ſubſcripſi.
Theudultus comes, ſubſcripſi.
Paulus comes, ſubſcripſi.
Theudefredus comes, ſubſcripſi.
David comes, ſubſcripſi.
Requiſindus comes, ſubſcripſi.
Siſemundus comes, ſubſcripſi.
Ella comes, ſubſcripſi.
Theodehitus comes, ſubſcripſi.
Regeſvindus comes, ſubſcripſi.
Ega comes, ſubſcripſi.
Afrila comes, ſubſcripſi.
Danila comes, ſubſcripſi.
Audemundus, ſubſcripſi.
Theudemundus, ſubſcripſi.

ANNO CHRISTI 694.

CONCILIUM BECANCELDÆ

Ex mſ. Cantuarenſi.

anno Chriſti DCXCIV. celebratum, præſidente Withredo rege Cantii, nec non Bertwaldo archiepiſcopo Britanniæ, cum Tobia epiſcopo Roffenſi, abbatibus, abbatiſſis, preſbyteris, diaconibus, ducibus, ſatrapis, *&c.* In quo eccleſiæ liberæ fiunt ab omni tributo & exactione ſæculari, earumque res a laïcorum jure & injuria eximuntur.

IN nomine Domini Dei noſtri & Salvatoris Jeſu Chriſti congregatum eſt magnum concilium in loco qui nominatur Becancelde. Præſidente autem in eodem concilio [a] Withredo clementiſſimo rege Cantuariorum, nec non [b] Bertwaldo reverentiſſimo archiepiſcopo Britanniæ, ſimulque [c] Tobia epiſcopo Roffenſis eccleſiæ, ceteriſque abbatibus, abbatiſſis, preſbyteris, diaconibus, ducibus, ſatrapis, in unum glomeratis: pariter tractantes, anxie examinantes de ſtatu eccleſiarum Dei vel monaſteriorum intra Cantiam, quæ a fidelibus regibus prædeceſſoribus meis & propinquis Deo omnipotenti in propriam hereditatem condonata fuerunt, quomodo vel qualiter ſecundum normam æquitatis ſtare, quidve ſervare amodo & uſque finem ſæculi, conſtituimus.

Ideo ego [d] Withredus rex terrenus a rege regum compunctus, zelo rectitudinis accenſus, ex antiqua traditione ſanctorum patrum, & mandatis didici non eſſe licitum alicui ex laïco habitu ſibi ipſi uſurpare, vel ad ſe trahere, quaſi ſuam propriam poſſeſſionem, quod antea fuerat Domino conceſſum, & cruce Chriſti firmatum atque dedicatum: quia ſcimus & veraciter exſtat, ut ſi quid ſemel acceperit homo de manu alterius in propriam poteſtatem, nullatenus ſine ira & ultione illud dimiſerit impunitus.

Ideo horrendum eſt hominibus exſpoliare Deum vivum, & ſcindere tunicam ejus, & hereditatem ejus, quotquot ex aliquo conceſſum ei fuerat de terrenis ſubſtantiis ad id, ut eo facilius promereri valeant æternam retributionem percipere in cælis: quia manifeſte declaratur, quanto incautius applicaverit ſe homo ſæcularis in hereditatem regis æterni, quæ ad ejus imperium trahere deſiderat, tanto diſtrictius ab eodem Deo in igne inextinguibili puniatur.

Pro hac re firmiter ſtatuimus atque decrevimus, & in nomine omnipotentis Dei omniumque ſanctorum præcipimus omnibus ſucceſſoribus noſtris, regibus, principibus, vel omnibus qui in habitu laïco conſtituti ſunt, ut nullus umquam habeat licentiam accipere alicujus eccleſiæ vel familiæ [a] monaſterii dominium, quæ a meipſo vel anteceſſoribus meis priſcis temporibus tradita erant in perpetuam hereditatem Jeſu Chriſto & ſanctis apoſtolis, etiamque Mariæ virgini matri Domini noſtri ſacrata. Sed magis (ſicut decet, & in canonibus præcipitur) ſervandum eſt, quando quis evenerit ex numero [b] dominorum [c] obire de ſæculo abbas vel abbatiſſa: propterea propriæ parochiæ epiſcopus, & cum ejus conſilio vel conſenſu, quiſquis dignus inveniatur, & [d] ejus vita atque munditia ab epiſcopo examinatur, talis eligatur, & ab epiſcopo

[a] al. Mohmedio al. Vvithred
[b] al. Bertwaldo
[c] al. Tobie
[d] al. Mothedus

Locus parum integer.

[a] al. monaſteriis
[b] *ſcilicet* monaſteriis præfectorum
[c] al. obigere
[d] Forte, cujus

ANNO CHRISTI 694.

benedicatur, & ſanctificetur dominus ſpirituali gradui, Dei [a] ſervitio & tonſuræ, [b] ſeu ſacro velaminis mancipatus: & nullo modo ſine conſultu & licentia archiepiſcopi in dioceſi ſua abbas vel abbatiſſa eligatur.

[a] al. ſervitute
[b] al. ſeu velamine

Si quis per inſipientiam aliter faciet, pro nihilo habeatur, citiuſque [c] abjiciatur, neque de hac re aliquid pertineat ad regis ſæcularis imperium: quia illius [d] perſonæ eſt, principes præfectos, ſeu duces ſæculares ſtatuere: metropolitani epiſcopi eſt eccleſias Dei regere, gubernare, atque abbates, abbatiſſas, preſbyteros, diaconos eligere, ſtatuere & ſanctificare, firmare & amovere, ne quis ovis de ovibus æterni paſtoris erret.

[c] al. abiciatur
[d] al. perſonæ

Hoc præceptum ſtatuimus his monaſteriis, quorum nomina hæc ſunt annotata. [e] Primum, primi apoſtolorum principis Petri, id eſt, Upmynſter, Raculf, Sudmynſter, Doſras, Folcanſtan, Hymming, Stepeis & Hor. Hæc omnia interdicimus (ſicut ante diximus) ut nullus habitus ex numero laïcorum ad ſe pertrahat vel ſuſcipiat nullum monaſterium de his prænominatis.

[e] al. Primum

Hæc lex ſuprædicta per eum completa permaneat. Adhuc addimus majorem libertatem.

In primis [f] Chriſti eccleſia cum omnibus agris ad eam pertinentibus: ſimiliter Roffenſis [g] eccleſia cum ſuis ceteriſque prædictis omnibus eccleſiis, Dei juri ſubjiciantur pro ſalute animæ meæ, meorumque prædeceſſorum, & pro ſpe cæleſtis regni: ex hac die & deinceps concedimus & donamus ab omnibus difficultatibus ſæcularis ſervitutis, a paſtu regis, principum, comitum, nec non ab operibus, majoribus minoribuſque gravitatibus: & ab omni debito vel pulſione regum cenſuris liberos eſſe perpetua libertate ſtatuimus: niſi ſua ſpontanea voluntate, ex largitate beneficiorum quid facere velint: tamen hoc in poſterum non ſervetur, nec habeatur in malam conſuetudinem: ſed magis ſecuri poſſint pro nobis Deo omnipotenti hoſtias dignas offerre, & immaculatis muneribus noſtra abluere peccata, ut per eorum interceſſiones mereamur audire felicem ſententiam: *Venite benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis paratum eſt ab origine mundi.*

[f] id eſt, in civitate Dorobernia.
[g] al. eccleſiæ

Si quis autem rex unquam poſt nos elevatus in regnum, aut epiſcopus, aut abbas, vel comes, vel ulla poteſtas hominum contradicat huic chartulæ, aut infringere tentaverit, ſciat ſe ſequeſtratum a corpore & ſanguine Domini noſtri Jeſu Chriſti; ſeu etiam ſic excommunicatum, ſicut qui non habet remiſſionem neque in hoc ſæculo, neque in futuro, niſi ante pleniter emendaverit judicio epiſcopi; manente tum [a] hæc chartula, irrefragabilis ſua firmitate muniatur, ſervetur, & habeatur ſemper ad eccleſiam Salvatoris quæ ſita eſt in civitate Dorobernia, (ubi metropolitanum caput habetur) ad exemplum atque defenſionem omnibus eccleſiis Dei quæ in hac Cantia morantur.

[a] al. hæc

Hæc lex inviolabilis uſque ad conſummationem ſæculi permaneat: quia nulli homini terreno data ſunt, ſed hæc omnia in manus Dei omnipotentis ſanctiſque ejus concedimus & donamus.

ANNO CHRISTI 694.

Matth. 18.

SUBSCRIPTIONES.

Ego [b] Withredus auxilio Chriſti his legibus conſtitutis pro me & Werburga regina, itemque pro filio noſtro Alirico, ſubſcripſi.

[b] al. Murhtredus

Ego Berthwald gratia Dei archiepiſcopus his legibus a nobis [c] conſtitutis, ſubſcripſi.

[c] al. ſanctis.

Signum manus Tobiæ epiſcopi.
Signum manus Mildredæ abbatiſſæ.
Signum manus Etheldridæ abbatiſſæ.
Signum manus Æte abbatiſſæ.
Signum manus Wilnodæ abbatiſſæ.
Signum manus Herelwidæ abbatiſſæ.
Signum manus Redempti preſbyteri.
Signum manus Eaſtwaldi preſbyteri.
Signum manus Botredi epiſcopi.
Signum manus Byſſan preſbyteri.
Signum manus Kynheri preſbyteri.
Signum manus Aldulfi preſbyteri.
Signum manus Walh preſbyteri.
Signum manus Bonnæ preſbyteri.

Aliud exemplar Becanceldenſis iſtius Concilii e tribus aliis manuſcriptis codicibus ſumptum.

ANno dominicæ incarnationis DCXCIV. Withredus glorioſus rex Cantiæ, cum reverentiſſimo archiepiſcopo Brithwald, præcepit congregari concilium in loco qui nominatur Bacanceld, præſidente eidem concilio jam nominato clementiſſimo rege Cantuariorum Withredo, & eodem venerando patre & primate totius Britanniæ, ſimulque Tobia epiſcopo Roffenſis eccleſiæ; cum abbatibus, abbatiſſis, preſbyteris, diaconibus, ducibus, ſatrapis, pariter tractantes de ſtatu eccleſiarum Dei in Anglia, & de his quæ a fidelibus regibus, prædeceſſoribus ejus & propinquis, [a] Athelberto videlicet poſteriſque ejus Deo omnipotenti in propriam hereditatem data fuerunt, qualiter ſecundum veram juſtitiam ſtare & permanere valeant, vel quomodo ea ſervare oporteat amodo, & uſque in finem ſæculi conſtituentes.

[a] al. Ethelberto

Ego, *inquit*, Withredus rex terrenus, a rege regum compunctus, zelo rectitudinis accenſus, ex antiqua traditione ſanctorum patrum didici non licitum eſſe alicui homini in laïco habitu conſtituto uſurpare ſibi quaſi propriam poſſeſſionem quæ ante fuerat Domino conceſſa..... & cruce Chriſti [b] confirmatum..... Scimus etenim & veraciter conſtat, quia quod ſemel acceperit homo donatione alterius in propriam poteſtatem, nullatenus ſine injuria illud iterum dimittet.

[b] al. firmatum

Horrendum eſt itaque hominibus Deum vivum exſpoliare, unicamque ejus & hereditatem ſcindere. Cum ergo Deo aliquid oblatum fuerit de terrenis ſubſtantiis, ad hoc ut facilius promereri valeant offerentes æternam retributionem percipere in cælis, manifeſte declaratur, quod quanto incautius homo ſæcularis applicuerit ſe in [a] hereditate regis æterni, tanto diſtrictius a Deo punitur.

[a] al. hereditatem

Pro qua re firmiter decernimus, & in nomine omnipotentis Dei omniumque ſanctorum præcipimus omnibus ſucceſſoribus noſtris, regibus, principibus, & omnibus in laïco habitu conſtitutis, ut nulli unquam liceat alicujus eccleſiæ vel monaſterii dominium habere, quæ a me vel anteceſſoribus meis, priſcis temporibus [b] tradita ſunt Deo in perpetuam hereditatem & ſanctis ejus.

[b] al. Deo traditæ ſunt.

Magis autem, ſicut in canonibus præcipitur, [c] ſervandum eſt, ut quando aliquis de prælatis defungitur, epiſcopus, abbas, vel abbatiſſa, intimetur archiepiſcopo propriæ parochiæ, & cum ejus conſilio & conſenſu, vita & munditia ejus examinata, qui dignus invenitur eligatur, & nullo modo ſine conſenſu & [d] conſulto archiepiſcopi promoveatur. Neque enim de hac re aliquid pertinet ad decretum vel imperium regis. Illius autem eſt comites, duces, optimates, principes,

[c] al. obſervandum
[d] al. conſulto.

ANNO CHRISTI 694.

principes, præfectos, judices, sæculareſque ſtatuere. Metropolitani vero archiepiſcopi eſt, eccleſias Dei regere, gubernare: epiſcopos, abbates, abbatiſſas, ceteroſque præſatos eligere, ſtatuere, firmare; admonere, ne quis de [a] civibus Chriſti, ſcilicet æterni paſtoris, aberret.

[a] al. ovibus

Hæc lex per eum in regno noſtro in perpetuum permaneat omnibus eccleſiis Dei noſtri pro ſalute animæ meæ, meorumque prædeceſſorum, proque ſpe cæleſtis regni.

Igitur ex hac die & deinceps concedimus & donamus eccleſiis regni noſtri liberas eſſe perpetua libertate ab omnibus difficultatibus ſæcularis ſervitutis, ab omni debito vel [b] pulſione regalium tributorum, ut poſſint pro nobis Deo omnipotenti hoſtias dignas offerre, noſtraque peccata abluere immaculatis muneribus.

[b] Forte, pensione.

Si quis autem rex poſt nos levatus in regnum, aut epiſcopus, aut abbas, ſeu aliqua alia perſona contradixerit huic concilio, vel ſcripto judicio concilii facto, ſciat ſe a corpore & ſanguine Domini ſequeſtratum, & ſic excommunicatum: ſicut ille qui non habebit remiſſionem, neque in hoc ſæculo, neque in futuro, niſi ante mortem ſecundum judicium archiepiſcopi emendaverit.

ANNO CHRISTI 694.

Hoc ſcriptum irrefragabile ſua firmitate muniatur, ſervetur, & ſemper habeatur in eccleſia Salvatoris, quæ ſita eſt in civitate Dorobernia, ubi primas habetur, ad exemplum omnium eccleſiarum atque defenſionem quæ in Anglia habentur.

B SUBSCRIPTIONES.

Ego Withredus auxilio Chriſti rex, his legibus conſtitutis, pro me & Warburga regina, itemque filio noſtro Alrico, ſubſcripſi.

Ego Brithwaldus gratia Dei archiepiſcopus, his legibus conſtitutis ſubſcripſi.

CONCILIUM TOLETANUM XVII.

TITULI CAPITULORUM.

I. *De tribus diebus, quibus in initio concilii nihil aliud agendum jubemur, niſi tantum de fide ac de aliis rebus ſpiritualibus, nullo ſacularium interpoſito.*

[c] al. obſervandis. II. *De [c] ſervandis oſtiis baptiſterii in initio quadrageſimæ.*

III. *De ablutione pedum in cœna Domini facienda.*

IV. *De ſacris miniſteriis vel ornamentis eccleſiarum.*

V. *De his qui Miſſam defunctorum pro vivis audent malevole celebrare.*

VI. *De diebus litaniarum per totos duodecim menſes celebrandis.*

VII. *De nutritione conjugis atque prolis regia.*

VIII. *De Judæorum damnatione.*

D In nomine Domini. Incipit ſynodus Toletana decima ſeptima regula ſanctæ fidei, decurrente imperii anno religioſiſſimi ac ſereniſſimi domini noſtri Egicani regis VII. ſub die quinto Idus Novembris, æra DCCXXXII.

DUm in eccleſia glorioſæ virginis & confeſſoris Chriſti ſanctæ Leocadiæ, quæ eſt in ſuburbio Toletano, ubi ſanctum ejus corpus requieſcit, plerique Hiſpaniarum & Galliarum pontifices conveniſſemus, debitis nobis in locis reſidentibus, adfuit idem glorioſiſſimus princeps fervore ſanctæ devotionis accenſus, ſanctique Spiritus munere plenus: & in medio noſtri conſiſtens, inclytum caput reclinans, ſeſe a nobis benedici popoſcit, & orationum noſtrarum effuſione Domino commendari optavit. His itaque (ut moris eſt) actis, tomum manu propria nobis obtulit, inquiens: Ecce, ſanctiſſimum ac reverendiſſimum eccleſiæ catholicæ ſacerdotale collegium, & divini cultus honorabile ſacerdotium, ſeu etiam vos illuſtre aulæ regiæ decus, ac magnificorum virorum numeroſus convertus, quos huic venerabili cœtui noſtra intereſſe celſitudo præcepit, quia ſatis longum eſt, ea quæ regni noſtri utilitatibus, ſeu genti, & patriæ noſtræ neceſſaria ſunt, vobis proprii oris noſtri alloquio enarrare, ideo hunc tomum, quia univerſa, quæ noſtra manſuetudo ad peragendum veſtris ſenſibus debuit intimare, dignoſcitur continere, contrado; præcipiens pariter & exhortans vos, per eum qui dixit: *Ubicumque fuerint duo vel tres congregati in nomine meo, & ego* C *ero in medio eorum*: quia ea quæ tomus iſte continet, vel alia quæ ad eccleſiaſticam diſciplinam pertinent, ſeu diverſarum cauſarum negotia, quæ ſe venerabili cœtui noſtro ingeſſerint audienda, gravi ac maturato conſilio pertractetis, atque judiciorum veſtrorum edictis juſtiſſime ac firmiſſime termineris. Qua ſacrificio ſui oratione finita, e medio noſtri, benedictione percepta, abceſſit. Tunc unuſquiſque noſtrorum reſidens ſuo in loco tomum ipſum referari præcepimus: & quæ neceſſaria erant, alterna collatione pertractare curavimus.

Matth. 18.

In nomine Domini, Flavius Egica rex, ſanctiſſimis patribus in hac ſancta ſynodo reſidentibus.

D

QUo mentis ardore, quantiſque facibus ſerenitatis noſtræ ſublimitas religionis ſancto amore ſuccenſa æſtuet, nec verborum prolixa poteſt ratione depromi, nec litterarum apicibus annotari. Quia in quantum fides Chriſtiana ſpiritualium virtutum lumine ineffabili comparatione coruſcat, tantum ſenſus noſtri brevitas necdum valet ejus enarrare myſteria. At nunc quanquam profunditatis ipſius abyſſum nequeamus pertingere, magna tamen devotione clementiæ noſtræ animos ad exhortandam veſtram ſanctitudinem cognoſcat: qualiter vos in hac ſancta ſynodo reſidentes, E in primis de ejus myſterio edictis ſpiritualibus diſputetis, & apoſtolici veſtri ordinis dogma promulgetis: quo fidelium corda incomparabili fidere perluſtrata, infidelium quoque pectora mentis greſſibus a tenebris ad lumen converſa pertranſeant. Pro nefandis denique Judæis infra fines regni noſtri degentibus, ita præmittimus; quod etiam abſque non minimo mœrore proferimus: quia ab initio proprium rituum errore decepti, Chriſti nomen incredibili pravitate negaverunt, nefariiſque hactenus argumentis eamdem almæ fidei ſectam deluſerunt. Certum namque eſt verumque præconium, in cuncto pæne terrarum orbe relatione perſpicua exſtitiſſe vulgatum, quod fidei plenitudine fines ſemper Hiſpaniæ floruerunt. Unde noſtram gloriam ſumma ratio cogit valida illis intentione reſiſtere, cum in aliquibus mundi partibus, alios dicatur contra ſuos Chriſtianos principes reſultaſſe: pleroſque vero juſto Dei judicio a Chriſticolis regibus interemptos

ANNO CHRISTI 694.

fuisse? præsertim quia nuper manifestis confessionibus indubie pervenimus, hos in transmarinis partibus Hebræos alios consuluisse, ut unanimiter contra genus Christianum agerent, præstolantes perditionis suæ tempus, qualiter ipsius Christianæ fidei regulam depravarent. Quod & per easdem professiones, quæ vestris auribus sunt referandæ, patebit. Nam & a primordio nostri regiminis, tanta fuit pro eorum conversione mansuetudinis nostræ intentio, ut non solum diversis suasionibus eos ad fidem Christi pertrahere conaremur; verum etiam & mancipia Christiana, quæ pridem ob suam perfidiam per legis ordinem caruerant, ex tranquillitatis nostræ decreto reciperent: solummodo, ut per veræ conversionis propositum, expulsa procul cordis perfidia, eos matris sinus ecclesiæ adoptivos exciperet. Sed & per cautionis seriem juris jurandi attestatione subnixa spondentes, nec tamdem promissa compleverunt, sed ritus & cærimonias solitas procul dubio egisse perventi sunt. Et quia divinæ voluntatis imperio reservati sunt regni nostri tempore corrigendi; necessarium fore nostra perpendit tranquillitas, ut vestro nostrorumque optimatum generali conventu eorum nequitia quantocius refrenetur: quo, cooperante Christo, exstirpata ipsorum confestim nequitia, Christianum nomen polleat, & Christi fides infinite clarescat: ne tunc videatur tantæ perfidiæ obviari, quando ecclesiam catholicam eorum dignoscatur adversitas impugnare. Ut ergo tam dira incredulitatis perversitas victa dispereat, aut synodali emendatione a parentali refrenentur errore; aut, si placet, uniformi vestra sententia falce maneant justitiæ desecati; sic quoque, ut quid de illis cunctisque rebus ipsorum agere conveniat, canonica vestri cœtus sententia patenti stilo constituat: quod nostræ legis censura perpetim stabile manere decernat: illis tantumdem Hebræis ad præsens reservatis, qui Galliæ provinciæ videlicet intra clausuras noscuntur habitatores exsistere, vel ad ducatum regionis ipsius pertinere; ut quia delictis ingruentibus, & externæ gentis incursu, & plagæ inguinalis interitu pars ipsa ab hominibus desolata dignoscitur, cum omnibus rebus suis in suffragio ducis terræ ipsius exsistant, & publicis utilitatibus profectum incunctanter exhibeant: ita ut secundum sanctæ fidei regulam, ut vere Christicolæ, vitam suam corrigant, & omnem genuinæ incredulitatis errorem a suis cordibus pellant. Quod si amodo vel in modico detecti fuerint sanctæ fidei depravatores exsistere, illico de terra ipsa promoti, eadem, qua & prædicti parentes eorum, censura erunt modis omnibus feriendi. Nam & quorumdam sacerdotum non finit veritas silere insaniam, qui ante sacrosanctum altare Dei pro superstitibus hominibus Missas audeant dicere de defunctis: & cum aliis nocere intendunt, ipsi sibimet potius interfectores exsistunt, & suarum incurrunt excidium animarum, in eo quod scriptum est: *Os quod mentitur occidit animam:* & dum quodam invidiæ vel malitiæ livore tam nefaria gerunt, unum est, quia & Deo mentiuntur, & in arcum perversum sacerdotalem ordinem vertunt. Quod si Domino mendacium hujusmodi sacrificio offerre non metuunt, quid de cetero falsitatis loqui pavescunt? Petrum denique apostolum dixisse legimus Ananiæ mentito: *Ut quid satanas implevit cor tuum mentiri te Spiritui sancto? quia non es hominibus mentitus, sed Deo.* Tanti quippe facinoris admissum vestro concilio committimus exstirpandum: quo & illos qui talia egisse detecti sunt, & eos a quibus ob hoc nefas perpetrandum scisciti sunt, ac deinceps in tali errore quosque delapsos regula decernatis canonica feriendos: ut illatam in semetipsos sentientes correptionem, & male actorum poniteat, & ne ab aliis ulterius fiant, sententia vestra speciale prohibitionis exemplum ostendat. His igitur præmissis causis, populorum negotia vestris auribus intimata cum Dei timore prudentiæ vestræ committimus dirimenda; ut, quia multitudo sapientium sanitas est orbis terrarum, nulla sit occasio quæ vestræ mentis aciem ad promulgandam justitiam possit obtundere: nullus favoris sic locus interferat lumen veritatis abscondere: quatenus ipsa vestrorum judiciorum emissio luce clareat æquitatis, justitiam proroget debitam populis, & ad cumulum nobis pertineat copiosæ mercedis. Sed & illud vestris precibus sedari obnixius a Domino præoptamus, ut quia hostis humani generis quosdam nostrorum inhians non definit ad perditionem subripere, ex quo proprio culpæ cernuntur facinore, non (quod absit) nostræ potestatis gravedine cornui; tribus diebus, hoc peracto concilio, speciales obinde litanias contrito cordis arcano celebrare curetis: ita ut usque hujus anni sparium per singulos menses, eodemque modo triduana jejunia peragatis: ut quia neminem de his quos ditioni nostræ superna pietas subdidit usquam perire volumus, nec amplius quempiam perdere quærimus, sed de gentis nostræ, vel patriæ statu lætari affatim delectamur; precatu saltem vestræ beatitudinis insidiantium stimula, quæ contra nostram gloriam præparant, a suis cordibus auferant, & erga nostram servitutem pura fidei sinceritate persistant: ut a priorum lapsu se erectos esse congaudeant, & nostra gloria ex hoc cum eis pacis & caritatis munere cumulata, Christo Domino indefessa gratiarum vota persolvat.

ANNO CHRISTI 694.

Vide leges Wisigoth. lib. II. & concilium Toletanum XII.

Sap. 1.

Act. 5.

DE REGULA SANCTÆ FIDEI.

NEcessarius ordo deposcit, ut secundum Pauli vasis electionis edictum, ante initium quarumcumque causarum, regnum Dei quæratur; quatenus ea quæ sequenter agenda sunt, justissime opitulante Domino terminentur. Ac proinde opportunum fore perspeximus, fidei sanctæ mysterium, quod est salutis nostræ inconvulsibile fundamentum, ore proprio pandere, & ructatione cordis patule enarrare. Idcirco credentes & confitentes ea quæ in omnibus sanctis conciliis sanctorumque patrum oraculis gloriosa confessio protulit, symboli etiam seriem, quæ totius sanctæ fidei continet sacramenta, oris nostri confessione proferimus. *Matt. 6.*

Credimus in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, visibilium omnium & invisibilium conditorem: & in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum, & ex Patre natum ante omnia sæcula; Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum ex Deo vero: natum, non factum; homousion Patri, hoc est, ejusdem cum Patre substantiæ: per quem omnia facta sunt, quæ in cælo, & quæ in terra: qui propter nos, & propter nostram salutem descendit, & incarnatus est de Spiritu sancto, ex Maria virgine homo factus est: passus sub Pontio Pilato, & sepultus, tertia die resurrexit: ascendit [a] in cælos, sedet ad dexteram Patris: inde venturus in gloria judicare vivos & mortuos; cujus regni non erit finis. Credimus & in Spiritum sanctum Dominum & vivificatorem, ex Patre & Filio procedentem, cum Patre & Filio adorandum & glorificandum: qui locutus est per prophetas: in unam catholicam atque apostolicam ecclesiam. Confitemur unum baptisma in remissionem peccatorum: exspectamus resurrectionem mortuorum, & vitam futuri sæculi. Amen. *Sic ad ordinem in VIII & XII. Toletanum.* [a] *usf. ad.*

Qua nostra credulitate, ut sanctorum patrum adunatio edidit, reservata atque finita, ad ea quæ sunt subsequenter agenda definitionis nostræ articulum vertimus.

ANNO CHRISTI 694.

CAPITULA.

I.

Ternarius numerus, in eo quod initium medium-que finemque ſortitur, Trinitatis ſpeciem ſignare videtur: ac proinde quia numeroſitas ſacerdotum in nomine ſanctæ Trinitatis, pro ſynodo agenda ſolet congregari, opportune inſtituendum credimus in initio totius adunationis, ut trium dierum ſpatiis percurrente jejunio, de myſterio ſanctæ Trinitatis, aliiſque ſpiritualibus, ſive pro moribus ſacerdotum corrigendis, nullo ſæcularium aſſiſtente, inter eos habeatur collatio: ita nempe, ut dum ſcriptis cauſis, ſub nominis divini timore, per triduum habita fuerit altercatio, ejuſdem ſanctæ Trinitatis juvamine ceterarum cauſarum negotia inoffenſibili peragantur inſtantia.

II.

Licet in initio quadrageſimæ baptizandi generaliter claudatur myſterium, tamen eccleſiaſticæ conſuetudinis ordo depoſcit, & neceſſe eſt ut oſtia baptiſterii in eodem die pontificali manu annulo aſſignata claudantur, & uſque in Cœnæ Domini ſolemnitatem nullatenus reſerentur: ob id videlicet, ut & per ſignaculum pontificum (excepto graviſſimæ neceſſitatis obventu) in his diebus monſtretur, per totum orbem non licere fieri baptiſmum, & ſanctificationem: iterum epiſcopali ad eam obſervatione reſerata, ſignetur dominicæ patere myſterium reſurrectionis, in quo ad vitam factus eſt aditus homini: ut quia per baptiſmum conſepultus eſt in morte Chriſti, reſurgat cum eo in gloria Dei. Quod quia in aliquibus eccleſiis minime hæc ſancta conſuetudo ab epiſcopis cuſtoditur atque peragitur, ideo per hanc noſtram ſententiam ſancimus atque decernimus, ut ita a totius Hiſpaniæ & Galliarum pontificibus cuſtodiatur, quatenus in prædicto die, initii videlicet quadrageſimæ, & oſtia ſancti baptiſterii cum laudum conſummatione claudantur, & ab epiſcopis ſuorum ſignaculo obſignentur: ita ut niſi in Cœnæ Domini celebritate, quando more ſolito altaria debent deveſtiri, eadem debeant oſtia reſerari. Inconveniens etenim res eſt, ut illic in præmemoratis quadrageſimæ diebus cunctis aditus pareat adeundi, ubi non licet debitum myſterium exerceri.

III.

Cyprianus de unctione chriſmatis.

Joan. 12.

Joan. 13.

Matth. 15.

Cœlibe ſaris ratumque Deo cernitur myſterium, ſi ejus exempla ſequentes, imitatores ipſius eſſe ſtudeant Chriſticolæ mentes, dicente Domino: *Qui mihi miniſtrat, me ſequatur.* Quocirca ſi Dominus redemptorque noſter diſcipulorum non dedignatus eſt ablutione aquæ abluere pedes, proteſtante evangeliſta: *Surgens Jeſus a cœna, & ponens veſtimenta ſua, cœpit lavare pedes diſcipulorum, dicens: Si ego lavi pedes veſtros Dominus & magiſter veſter, & vos debetis alter alterius lavare pedes*; cur non piæ actionis exhibitione imbuti, exemplorum ejus non ſimus devotiſſimi ſectatores? Denique coruſcante ſanctæ operationis exemplo, partim delidia, partim conſuetudine, in quibuſdam eccleſiis in cœna Domini ablutione pedes fratrum a ſacerdotibus non lavantur: nihil aliud obtendentes, niſi ſolam traditionis conſuetudinem: cum Veritas objurgans dicat: *Quare vos tranſgredimini mandatum Dei propter traditionem veſtram?* Itemque præcellentiſſimus martyr Cyprianus proſequens ait: Fruſtra qui ratione vincuntur, conſuetudinem nobis opponunt: quaſi conſuetudo major ſit veritate; aut non id ſit ſpiritualibus ſequendum, quod in melius fuerit a ſancto Spiritu revelatum. Ideoque dum veritatis exemplum luce clarius eniteſcat, & objurgationis ejus terribilia edicta præfulgeant, noſque etiam doctoris præcipui A ſententia inſtituat, majorem eſſe veritate conſuetudinem, inceſſum nobis conſuetudinem ſine ratione objiciunt. Nam licet eadem ablutio pedum omni tempore ut fiat [a] expedibile habeatur; neceſſe eſt ut ſpecialius in eodem die, quo a Chriſto geſtum eſt, omnimode obſervetur. Proinde hæc ſancta ſynodus decernit atque inſtituit, ut deinceps non aliter per totius Hiſpaniæ & Galliarum eccleſias eadem ſolennitas celebretur, niſi pedes unuſquiſque pontificum, ſeu ſacerdotum, ſecundum hoc ſacroſanctum exemplum, ſuorum lavare ſtudeat ſubditorum. Quod ſi quiſquam ſacerdotum hoc noſtrum diſtulerit adimplere decretum, duorum menſium ſpatiis ſeſe noverit a ſanctæ communionis perceptione fruſtratum.

[a] Forte, capabile.

IV.

Sacerdotum quorumdam improbanda voluntas, & infauſta temeritas, ſacroſancta ſibi commiſſa altaris miniſteria, atque cetera eccleſiæ ornamenta, non ſolum quia aliis tradunt pro ſuis nequiſſimis actis abutenda, ſed (quod pejus eſt) ſuis ea non pertimeſcunt uſibus adjungere inſumenda. Unde licet antiquorum patrum ſententia de talibus perſonis, quæ vaſa ſolummodo ſacra diſperdunt voluntate ſacrilega, fuerit jam in præteritis promulgata; tamen in commune deinceps ſtatuit coadunatio noſtra, ut non tantum de ſacris miniſteriis, ſed etiam & de univerſis eccleſiæ ornamentis, nihil unuſquiſque ſacerdotum pro ſuis uſibus, vel voluntatibus confringere, vendere, aut naufragare pereneret. Si quis vero ſacerdotum hoc noſtrum violare tentaverit ſtatutum, ſecundum priſca canonum inſtituta, honoris proprii ordinem amittat: ut ſacrilegus perenni infamia denotatus, a ſacræ communionis perceptione (excepto in ſupremo temporis curſu) omnibus diebus vitæ ſuæ maneat alienus. Atque inſuper ſi ejuſdem temeratoris exſtiterit propriæ rei ambitio; quidquid de eiſdem ſacris miniſteriis vel ornamentis eccleſiæ viſus eſt naufragaſſe, aut ipſe, aut pars ejus, compellatur parti ejuſdem eccleſiæ ex integro reformare.

Vide concil. Toletan. III. cap. 1. & Conſtant. Vit. c. 1.

V.

Dum ſanctus Spiritus per os ſanctorum ſuorum humano generi ſtatuit omnibus modis mendacium præcavere, dicente Salomone: [a] *Noli narrare mendacium adversus fratrem tuum; neque amico ſimiliter facias.* Et iterum: *Os quod mentitur, occidit animam:* plerique ſacerdotum, qui prædicatores veritatis exſiſtere debuerunt, & ex quorum ore univerſitas plebium legem veritatis debet exquirere, ſecundum [b] Salomonem, qui dicit: *Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem exquirunt de ore ejus; quia angelus Domini eſt:* ita præpediente delicto, atque fauciati inimicitiæ dolo, non ſolum hominibus fallaciter loqui minime pertimeſcunt, ſed & in ſanctis baſilicis ſupra altare Domini, coram Deo idem nequaquam perpetrare horreſcunt. Nam Miſſam pro requie defunctorum promulgatam fallaci voto pro vivis ſtudent celebrare hominibus: non ob aliud, niſi ut is, pro quo idipſum offertur ſacrificium, ipſius ſacroſancti libaminis interventu, mortis ac perditionis incurrat periculum: & quod cunctis datum eſt in ſalutis remedium, illi hoc perverſo inſtinctu quibuſdam eſſe expetunt in interitum. Obinde noſtræ elegit unanimitatis conventus, ut ſi quis ſacerdotum deinceps talia perpetraſſe fuerit detectus, a proprio deponatur gradu; & tam ipſe ſacerdos, quam etiam ille qui ad talia peragenda incitaſſe perpenditur, exſilii perpetui ergaſtulo [c] religati, excepto in ſupremo vitæ curriculo, cunctis vitæ ſuæ diebus ſacræ communionis eis denegetur perceptio, quam Deo ſe crediderunt fraudulento deliraſſe ſtudio.

[a] *Exod. 7.*

[b] *Sap. 1.*

[b] *Pro, Malachiam: eſt enim ſecut Malach. 2.*

De eadem habes apud Gratianum, c. XXVI. Qu. 5. Quicumque ſacerdotum: *meca medium.* [c] *al.* religatis.

ANNO CHRISTI 694.

VI.

Quamquam priſcorum patrum inſtitutio, per totum annum, per ſingulorum menſium curſum, litaniarum vota decreverit perſolvendum, nec tamen ſpecialiter ſanxerit pro quibus cauſis idipſum ſit peragendum: tamen, quia cooperante humani generis adverſario, multa inolevit oberrandi conſuetudo, & jurisjurandi tranſgreſſio; ideo ſecundum evangeliſtam, qui ait: *Vigilate & orate, ne intretis in tentationem*: in commune ſtatuentes decernimus, ut deinceps per totum annum, in cunctis duodecim menſibus, per univerſas Hiſpaniæ & Galliarum provincias, pro ſtatu eccleſiæ Dei, pro incolumitate principis noſtri, atque ſalvatione populi, & indulgentia totius peccati, & a cunctorum fidelium cordibus expulſione diaboli, exhomologeſes votis gliſcentibus celebrentur: quatenus dum generalem omnipotens Dominus afflictionem perſpexerit, & delictis omnibus miſeratus indulgeat, & ſævientis diaboli incitamenta ab animis omnium procul efficiat.

Matth. 26.

VII.

Præeminentium exercitium, ac devotionis ſanctæ ſtudium dum ſeſe per diverſa operationis geſta diffundit, & emolumentum ſibimet conquirit virtutis, & bene operandi adhibet incentivum ſubjectis; ita nempe [a] & pro eo quod bene geſſit recipiat a Deo mercedem, & pro eo quod ad bonum alios incitavit, ſtatim recepiſſe gaudeat retributionis vicem. Quapropter dum principalis ſublimitas talia agit, perſpicuum eſt ut a ſancta eccleſia prorogetur ei neceſſitudo mercedis, cur eumdem eccleſia ſtudeat exornare operibus juſtis; quatenus & ille ad bene agendum promptior magis magiſque efficiatur, & ſubditorum animus gratuita invitatione amplius roboretur. Ac proinde quia religioſus ac glorioſiſſimus princeps noſter Egica rex, zelo zelans pro Domino Deo exercituum, inimicos veræ fidei, qui diverſa actione maluerunt catholicæ credulitatis ſtatum evertere, & jurisjurandi profanationem (dum cærimoniarum ſuarum ritus contra ſuam pollicitationem maluerunt ſervare) viſi ſunt incurriſſe, ita recto judicii tramite, digna cernitur ultione percutere: quatenus & injuriam crucis Chriſti vindicaret, & ſtatum totius ſanctæ eccleſiæ conſervaret, atque genti ac patriæ ſuæ defenſionis munimina neceſſaria provideret. Ideo nos pro tot & tantis beneficiis, quibus tam ſanctæ eccleſiæ, quam genti ac patriæ ſuæ prorogare intendit, cupientes in aliquo eidem principi retributionem rependere; per hujus definitionis noſtræ ſanctionem depromimus, & per individuæ Trinitatis inviolabile ſacramentum, cunctos tam nunc conſiſtentes, quam futuris temporibus cujuſlibet ordinis vel generis homines ſuccedentes, convenimus & conteſtamur: ut ſi quandoque contigerit quod glorioſa domina Cixilo regina, diutinis & felicioribus ſereniſſimi noſtri principis Egicani annis tranſactis, religioſe exiſtat in viduitate ſuperſtes, atque ex eo habuerit dulciſſimas proles; nulla mordacitate invidiæ pulſi, nullo odii ſtimulo acti, nullo diabolicæ fraudis inſtinctu permoti, contra eos quiſquam conetur aſſurgere; nullus, citra evidentium culparum indicium, per quaſcumque ſubtiliſſimas indagationes nocibilitatis adverſus eos perquirat occaſiones; nullis eorum vita cujuslibet inſtantia obteratur injuſtiſſimis tædiis, nullis macceretur inediis: nullus quoque filiis ac filiabus eorum, contra eorum voluntatem, religionis habitum imponat, aut exſilii ergaſtulis mancipandos ſtatuat, neque flagellorum verberibus crucier, per quod & dignitate priventur, & extra debitum juſtitiæ ordinem, rerum ſuarum eis ambitio auferatur: ſed quietis ac tranquillitatis ope fulciti, tam quod eis de parentali facultate debita ſucceſſio dederit, quam etiam quod per auctoritatum oracula idem clementiſſimus Dominus noſter illis conferre maluerit, vel quæ ab illis juſte conquiſita exſtiterint, imperturbato jure poſſideant, & de rebus ipſis judicare quod voluerint incunctatam licentiam habeant. Neceſſarium enim unicuique debet videri, ut ſacerdotalibus præmuniantur oraculis, & eorum edictis reddantur per omnia liberales. Quod ſi quandoque exſtiterint deſtituti, ſecundum canonici vigorem edicti ſacerdotum manebunt defenſionibus contuendi. Si quis igitur hoc pietatis edictum violandum delegerit, infirmandum crediderit, aut quoquo pacto temerare intenderit, ſit perpetui anathematis ultione damnatus, a pagina cæleſti abraſus, atque cum diabolo ejuſque ſocus actioribus ſuppliciis alligatus.

[a] Legi, ut & pro eo.

VIII.

Sicut fidelium probitas magno debet donationis præmio munerari, ita infidelium pravitas fortiſſimo congruit judicantium mucrone percelli. Æquum etenim eſt, ut & domeſtici fidei copioſius ſublimentur, & adverſarii ejus durius condemnentur; quatenus & illi magiſque Domino ſuffragante proficiant, & iſti Deo obtinente deficiant. Et ideo quia plebs Judæorum nequiſſima ſacrilegii nota reſperſa, & effuſione ſanguinis Chriſti cruenta, ac multoties jurisjurandi profanatione noſcitur maculoſa; ut copioſa ſunt eorum ſcelera, ſic neceſſe eſt ut gravem ſeſe incurriſſe lugeant animadverſionis jacturam, qui per alia ſua ſcelera non ſolum ſtatum eccleſiæ perturbare maluerunt, verum etiam auſu tyrannico inferre conati ſunt ruinam patriæ ac populo univerſo: ita nempe ut ſuum quaſi tempus inveniſſe gaudentes, diverſas in catholicis exercerent ſtrages: unde crudelis & ſtupenda præſumptio crudeliori debet exſtirpari ſupplicio; & ita in eis ordinatum debet ſævire judicium, quatenus uſquequaque puniatur, quod nequiter definitum prænoſcitur. Qua de cauſa dum in hac ſancta ſynodo per aliarum cauſarum ſemitas dirigeremus cautiſſime greſſus, extemplo eorumdem infidorum conſpiratio ad unionis noſtræ pervenit auditus: eo quod non ſolum contra ſuam pollicitationem, ſuorum rituum obſervatione, tunicam fidei, qua eos per undam ſacri baptiſmatis induit ſancta mater eccleſia, maculaverint; ſed & regni faſtigium, ſibi (ut præmiſſum eſt) per conſpirationem uſurpare maluerint. Quod infauſtum facinus dum ex ipſorum profeſſionibus noſter pleniſſime noſſet conventus, hujus decreti noſtri ſententia eos decernimus irrevocabili feriri cenſura; ſcilicet ut ex juſſione piiſſimi & religioſiſſimi principis noſtri Egicani qui zelo Domini accenſus, & ſanctæ fidei ardore compulſus, non ſolum injuriam crucis Chriſti vindicare vult, ſed & gentis ſuæ ac patriæ exitium, quod fore illi inferendum [a] ſævius decrevere, acrius exſtirpare intendit; ſuis omnibus rebus nudati, & ipſæ reſculæ fiſci viribus ſociatæ, tam eorumdem perfidorum, vel reliquæ poſteritatis, a locis propriis exſolutæ, per cunctas Hiſpaniæ provincias perpetuæ ſubjectæ ſervituti, his quibus eos juſſerit ſervituros largitæ, maneant uſquequaque diſperſæ. Nec quoquo pacto eis in infidelitatis ſuæ obſtinatione durantibus, ad ingenuitatis ſtatum detur quandoque occaſio revertendi, quos numeroſa examuſſim facinorum ſuorum macula denotavit. Sic tamen decernimus, ut ſecundum electionem principis noſtri, aliqui ex ſervis Chriſtianis eorumdem Judæorum eligantur, qui de proprietatis eorum peculio, quantum illis ſæpefatus dominus noſter per auctoritatum ſeriem, aut ſcripturas libertatis conferri elegerit, accipiant. Et quidquid functionis in rationem publicam ipſi Judæi viſi ſunt hactenus perſolviſſe, prædicti illorum ſervi, quos idem princeps no-

[a] al. ſæpius

De Judæorum perfidia multa ſunt decreta, præſertim anno 9 noſ. Concil. XV. T. Lit. cap. 1. ubi fere eadem quæ hic.

ANNO CHRISTI 694.

ſter elegerit, ſine qualibet excuſatione, in omni debeant integritate perſolvere. Illi denique qui eoſdem Judæos ex largitione ſæpefati domini noſtri donatos perceperint, tale placitum in nomine ſuæ gloriæ conferibant; quatenus in nullo eos permittant rituum ſuorum cærimonias celebrare, aut colere, vel quaſcumque parentalis perfidiæ ſemitas imitari. Sed & filios eorum utriuſque ſexus decernimus, ut a ſeptimo anno eorum nullam cum parentibus ſuis habitationem aut ſocietatem habentes, ipſi eorum domini, qui eos acceperint, per fideliſſimos Chriſtianos eos nutriendos contradant; ea ſcilicet ratione, ut & maſculos Chriſtianis feminis in conjugio copulent, & feminas Chriſtianis ſimiliter viris maritali ſocietate adjungant. Et neque parentibus, ſicut diximus, neque filiis ſit penitus licentia quoquo pacto Judaïcæ ſuperſtitionis cærimonias cuſtodire, neque infidelitatis ſuæ ſemitas quibuſlibet occaſionibus iterare.

De gratiarum actione.

CUnctis denique ad ſacræ inſtitutionis, vel aliorum negotiorum ordinem pertinentibus, Deo favente, conſummatis atque finitis, eidem regi omnium Domino, & inæſtimabiliter glorioſo, grates ineffabiles pandimus, concentus melodicos inſonamus, & hymnorum vota continua jubilatione præcinimus, pro eo quod univerſitatem noſtram, ſub ſui nominis timore in unum collegit, & viciſſim nos nobis viſione alternatra præſentaneos reddidit; hujus obnixius omnipotentiam precibus indefeſſis orantes, ut orthodoxo ac religioſiſſimo principi noſtro Egicano longævitatem felicium temporum largiatur; per ſuæ voluntatis itinera ejus dirigat greſſus; tribuens ei ſibi creditarum plebium phalangas pie regere, moderamine diſcreto diſponere, ac miſerationis ore fulcire: quo poſt innormes temporum curſus, de temporali regno ad regnum æternum geſtis piiſſimis opulentum eum A transferre dignetur, uſquequaque cælicolis ſociandum, cujus juſſu atque imperio ad hunc pacis conventum congregati fuiſſe dignoſcimur.

ANNO CHRISTI 694.

Lex in confirmatione concilii edita.

COngruum ſatis genti ac patriæ noſtræ, atque expedibile perpenditur omni eccleſiæ, ſi ea quæ ſynodali definiuntur conventu, principali confirmentur ſtilo. Ideirco per hujus legis decretum ſerenitatis noſtræ manſuetudo decernit, ut omnium capitulorum ſententiæ, quæ in hac ſancta ſynodo promulgata noſcuntur, firmiſſimæ ſtabilitatis obtineant robur: id eſt:

Tituli capitulorum præmittuntur.

I. De tribus diebus, quibus in initio concilii nihil aliud agendum jubetur, niſi tantum de fide, ac de aliis rebus ſpiritualibus, nullo ſæcularium interpoſito.

II. De obſervandis oſtiis baptiſterii in initio quadrageſimæ,

III. De ablutione pedum in Cœna Domini facienda.

IV. De ſactis miniſteriis, vel ornamentis eccleſiarum.

V. De his qui Miſſas defunctorum pro vivis audent malevole celebrare.

VI. De diebus litaniarum per totos duodecim menſes celebrandis.

VII. De munitione conjugis ac prolis regiæ.

VIII. De Judæorum damnatione.

Quarum omnium conſtitutionum decreta quicumque temeranda crediderint, obſervare noluerint, venerari neglexerint, cujuſlibet ſint generis perſonæ, vel ordinis, ſecundum præcedentium conciliorum leges, quæ in confirmatione eorum ſunt promulgatæ, ſive excommunicatione, ſeu etiam damno maneant uſquequaque damnati.

CONCILIUM BERGHAMSTEDÆ

ANNO CHRISTI 697.

anno quinto Withredi regis Cantii, id eſt, Chriſti DCXCVII. ſub Bertwaldo Cantuarienſi archiepiſcopo celebratum, præſentibus Gybmundo epiſcopo Roffenſi, & omnibus ordinibus illius gentis, cum viris quibuſdam militaribus, in quo de moribus cavetur ad eccleſiæ cognitionem plerumque pertinentibus.

Appellantur autem iſta conſtitutiones in Saxonico codice manuſcripto, Judicia Withredi: & ſunt ut ſequuntur.

Hæc ſunt judicia Withredi regis Cantuariorum.

PRÆFATIO.

ANno quinto mitiſſimi regis Cantuariorum Withredi, indictione prima, in loco qui vocatur Berghamſtede, die ſexto menſis ..... congregati ſunt ſacri ordines: ſcilicet Birtwaldus ſummus Britanniæ pontifex, & regi intimus a conſiliis: Gybmundus etiam Hroffenſis epiſcopus, nec non ceteri ordines eccleſiaſtici illius gentis: qui cum viris utique militaribus, humaniſſime & communi omnium aſſenſu, has leges decrevere, Cantuariorumque juribus & conſuetudinibus prout ſequitur addendas edixere.

CANONES.

I.

Libera ſit eccleſia, fruaturque ſuis judiciis, & reditibus, ſeu penſionibus. Pro rege preces fiant, mandatiſque ejus, non cogente neceſſitate, ſed ex ſponte obediunto.

II.

Pacis eccleſiæ (quod Mundburgum vocant) quinquaginta ſolidorum eſto compenſatio. Tantumdem ſicuti & regis.

III.

Adulteri ad vitæ probitatem per pœnitentiam reducantor a peccatis, vel a cœtu eccleſiaſtico arceantor.

IV.

Alienigenæ vero, qui hac ſpurcitie contaminati fuerint, & nolunt reſipiſcere, terra exeant, peccata ſua unacum ſuis facultatibus deportantes, quemadmodum in aliis gentibus ab eccleſiaſtica communione depelluntur.

V.

Si acciderit virum militarem, (qui *Sithcundman* ap-

ANNO CHRISTI 697.

pellatur) finito hoc concilio, in adulterio (ſpreto regis, epiſcopi, librique judicialis ſententia) deprehendi, domino ſuo centum ſolidos dependito.

VI.

Si villicus fuerit aut paganus, quinquaginta ſolidis mulctator, etiamſi peccatum demiſerit reſipiſcens.

VII.

Si ſacerdos adulterium dereliquerit, baptiſmumque nequiter non diſtulerit, nec ebrietati deditus fuerit, ſuum retineat miniſterium, habeatque ſui privilegium.

VIII.

Si tonſuratus regulam ſuam non cuſtodierit, tranſeat alias in hoſpitium, ſi eum quiſpiam voluerit accipere: nec hoc tamen fiat, niſi licentia concedatur ipſum diutius ſuſtentandi.

IX.

Si quis ſervum ſuum ad altare manumiſerit, liber eſto, & habilis ſit ad gaudendum hereditate & wirgildo, & fas ſit ei ubi volet ſine limite verſari.

X.

Si in veſpera præcedente diem Solis, poſtquam ſol occubuit, aut in veſpera præcedente diem lunæ poſt occaſum ſolis ſervus ex mandato domini ſui opus aliquod ſervile egerit, dominus factum octoginta ſolidis luito.

XI.

Si ſervus biſce diebus itineraverit, domino pendat ſex ſolidos, aut flagello cædatur.

XII.

Si liber homo [id faciat] tempore vetito, ſit reus colliſtrigii mulctæ: & qui eum detulerit, dimidium habeat tam mulctæ quam wirgildi.

XIII.

Si paganus uxore ſua neſcia diabolo quid obtulerit, omnibus fortunis ſuis plectitor & colliſtrigio. Sin & ambo pariter itidem fecerint, omnium bonorum ſuorum amiſſione ipſa etiam luat & colliſtrigio.

XIV.

Si ſervus diabolo offerat, ſex dependat ſolidos, aut flagro vapulet.

XV.

Si quis ſervo ſuo carnem in jejunio dederit comedendam, ſervus liber exeat.

XVI.

Si ſervus ex ſponte ſua eam ederit, aut ſex ſolidis, aut flagello.

XVII.

Epiſcopi & regis verbum, ſeu affirmatio, ſine juramento ſit irrefragabile.

XVIII.

Præpoſitus monaſterio ſuam faciat profeſſionem, ut ſacerdos. Sacerdos vero ſemet purgato juxta ſimplicem veritatem in ſanctitate regulæ ſuæ coram altari, dicendo in hunc modum: *Veritatem dico in Chriſto, non mentior.* Sic & diaconus ſemet purget.

XIX.

Clericus adhibitis ſibi quatuor aliquibus compurgatoribus, ſe purgato; demiſſo autem capite, & una manu ad altare, altera ad juramentum patata.

XX.

Advena ſui ſolius juramento ſuper altare ſemet purgato. Similiter & thanus regis.

XXI.

Paganus cum quatuor compurgatoribus, capite ſuo ad altare inclinato, ſemet eximat: & in hunc modum rata ſint omnia juramenta.

XXII.

Ad eccleſiæ pertinet cognitionem, ſi quis aliquem e clientela epiſcopi accuſaverit, vel eum a cognitione regis ad pagi vel loci præpoſitum deduxerit: vel ſi præpoſitus eum purgaverit, vel cædendum tradiderit.

ANNO CHRISTI 697.

XXIII.

Si quis Dei mancipium in conventu ſuo accuſaverit, dominus ejus eum ſimplici ſuo juramento purgabit, ſi euchariſtiam ſuſceperit. Ad euchariſtiam autem ſi nunquam venerit, habeat in juramento fidejuſſorem bonum, vel ſolvat, vel ſe tradat flagellandum.

XXIV.

Si ſervus viri popularis ſervum viri eccleſiaſtici accuſaverit, vel ſervus eccleſiaſtici ſervum viri popularis, dominus ejus ſingulari ſuo juramento eum expurgabit.

XXV.

Si homo ſæcularis latronem occiderit, ſine wirgildo jaceat interfectus.

Hoc eſt, ſine compoſitione a cognatis interfecti reddenda.

XXVI.

Si quis hominem liberum latrocinium ſeu rem furatam ſecum deferentem comprehenderit, unum e tribus rex elegerit, an reum interficiet, vel trans mare ablegaverit, vel wirgildum ejus maluerit. Ille vero qui eum vicit & comprehendit, dimidium habeto: ſed ſi eum occiderit, ſeptuaginta ſolidis eluito.

XXVII.

Si ſervus furatus fuerit, & paſſus quiſpiam eſt eum aufugere, ſolvat ſeptuaginta ſolidos, vel ..... utrum rex voluerit. Si quis eum occiderit, domino ejus dimidium pendito.

XXVIII.

Si alienigena vel peregrinus aliquis devius vagetur, & nec ore vociferaverit, nec cornu inſonuerit, pro fure comprobandus eſt, & vel occidendus, vel relegandus.

Poſt Withredi regis ſuperiores conſtitutiones quæ proxima pagina edita ſunt in eodem codice manuſcripto pluribus jequuntur interpoſitis, nulli auctori deſignato vel tempori.

Quomodo damna & injuriæ ſacris ordinibus illata ſunt compenſanda.

I.

SEptem ſunt dona Spiritus ſancti, ſeptem etiam gradus ordinis eccleſiaſtici, & ſacræ functionis. Septies inſuper quotidie laudare debent in eccleſia Deum famuli ejus, pro populo Chriſtiano inſtantius orantes; & amicos Dei debite excitantes, ut eccleſiam ejus diligant & honorent, famuloſque pace & concordia tueantur. Damnum igitur quod verbo vel facto quiſpiam ei intulerit ſeptena compenſato retributione: & hoc alacrius, tam is qui damnum intulit, quam is qui exinde commodum retulit; ſi tanti fuerint ejus facultates, ſacris ut canonibus plenarie ſatisfactum ſit & ordinibus.

II.

Sanctificetur domus Dei, & ob divinum intuitum enixius honoretur. Compenſationes ſacris ordinibus debitæ ſingulis juxta graduum & perſonarum ſuarum qualitatem, uti par eſt, exhibentor. Primo gradui ſimplex libra: & cum pia & religioſa compenſatione & ab intimo corde veniam petat delinquens.

III.

Compenſationem ſacris ordinibus debitam, juxta vitæ cujuſlibet æſtimationem reddito: ſecundo *ſcilicet* gradui, duas libras, cum religioſa confeſſione.

IV.

Ad ſacros ordines compenſandos plenum pretium juxta violationis æſtimationem dependito: tertio gradui tres libras, cum pia ſimul confeſſione.

ANNO CHRISTI 697.

V.

Sacris ordinibus violatis plenam exhibeto emendationem : quarto gradui quatuor libras.

VI.

Ad ſacros ordines compenſandos integram redde violationis æſtimationem ; quinto gradui quinque libras, adhibita ſimul confeſſione.

VII.

Ad ſacros ordines compenſandos plenum violationis pretium redde, cuique *ſcilicet* juxta veram capitis ſui æſtimationem : ſexto gradui ſex libras, cum pia ſimul confeſſione.

VIII.

Ad ſacros ordines compenſandos plenum violationis pretium redde, cuique *ſcilicet* juxta veram capitis ſui æſtimationem : ſeptimo gradui ſeptem libras, cum pia ſimul confeſſione.

IX.

Ad ſacri ordinis compenſationem, is dignam pacis emendationem reddat, a quo violatio perpetrata eſt. Juſtum eſt coram Deo & hominibus, ut poſt illatam injuriam compenſatio fiat plena menſura & benigne.

X.

Compenſationis ſacris ordinibus tributæ pars una cedit epiſcopo, altari altera, & tertia [a] fraternitati.

[a] vel contubernio.

ANNO CHRISTI 701.

CONCILIUM

ſub Alfrido rege Nordanhymbrorum, & Berthwaldo archiepiſcopo Cantuariæ habitum : in quo Wilfrido archiepiſcopo Eboracenſi novæ ſtruuntur machinationes. Ille denuo appellans ad Joannem Papam, inimicos opprimit.

Ex Guillelmo Malmesburiensi, lib. 3 de gestis Pontif. Angl.

JAm Egfridus in bello Pictorum occubuerat, jam Theodorus in mortem vergebat, qui de peccato in Wilfridum commiſſo ſaucians conſcientiam, ipſum & Erkenwaldum epiſcopum evocavit Londoniam : ipſis omnia peccata confeſſus, illo ſe potiſſimum permoveri ſcrupulo dixit, quod in ſanctum commiſiſſet, paſſus eum contra regulas ſpoliari, vel aperta inſtantia, vel occulta patientia. Et quia, *inquit*, finis mihi futuro anno imminet, ſicut Deo prænuntiante cognovi, & frequens [a] ægritudo : rogo te, ſanctiſſime pontifex, ut benignus mihi commiſſum indulgeas, & ſedem archiepiſcopatus mei ſubeas : quippe qui ſis omnium Anglorum in Romanis legibus peritiſſimus ; ego Deo donante conabor, ut veteres offenſas recenti officiorum ſedulitate deleam, reges & auctoritate & precibus amicos facturus. Placide ad hæc, & ut virum ſanctum decebat, reſpondit Wilfridus : ſed ut archiepiſcopatum ſine majoris definitione concilii ſuſciperet, non [b] conſentit. Totis ergo viribus Theodorus exſurrexit, ut Wilfridus epiſcopatum reciperet ; miſſis legatis & ſcriptis ad Alfridum regem Northumbrorum, qui Egfrido ſucceſſerat, & ſororem ejus Elfledam abbatiſſam de *Streneshald*, ut ſimultatibus retropoſitis incunctanter caritatem ejus complecterentur. Cujus ſtudii ut fervor pateſcat, epiſtolam, quam regi Marciorum Ethelredo direxit, hic ponam.

[a] al. ægritudo admonuit, &c.

[b] al. conſentit.

Glorioſiſſimo & excellentiſſimo regi Merciorum, Theodorus Dei gratia archiepiſcopus, in Domino perennem ſalutem.

COgnoſcat, fili dilectiſſime, tua miranda ſanctitas pacem me habere cum venerando epiſcopo Wilfrido : & ideo, cariſſime, te admoneo, & in Chriſti caritate præcipio tibi, ut ejus ſanctæ devotioni, quantum vires ſuppetunt, patrocinium, ſicut ſemper feciſti, quamdiu vivas indulgeas ; quia longo tempore propriis orbatus ſubſtantiis, multum inter paganos in Domino laboravit. Et idcirco ego Theodorus humilis epiſcopus decrepita ætate hoc tuæ beatitudini ſuggero : quia apoſtolica hoc, ſicut ſcis, commendat auctoritas ; & vir ille ſanctiſſimus in patientia ſua poſſedit animam ſuam, & injuriarum ſibi irrogatarum mitis & humilis, caput ſuum ſequens, medicinam exſpectavit ; &, ſi inveni gratiam in conſpectu tuo, licet tibi pro longinquitate itineris grave videatur, oculi mei jucundam faciem tuam videant, & benedicat tibi anima mea antequam moriar. Age ergo, fili mi, taliter de illo præfato ſanctiſſimo, ſicut te deprecatus ſum. Quod ſi patri tuo non longe de hoc ſæculo receſſuro obedieris, multum tibi proficiet ad ſalutem. Vale.

Venienti ergo ad reges cum epiſtolis archiepiſcopi Wilfrido, ſalutatio impertita, indultus favor. Alfridus, qui eum quondam probe noſſet, ad ſe ſponte invitato prius cœnobium *Hengſteldeim*, hinc definitione concilii Eboracenſem epiſcopatum, & Ripis monaſterium liberaliter indulſit. Steterat hæc amicitia inter eos vix annis quinque : quoad viroſa conſilia, in finibus quorumdam conſota, eruperunt in publicum ; quibus prævenus rex Alfridus, monaſterium Ripenſe poſſeſſionibus propriis mutilans epiſcopatum ibi conſtituere meditabatur : aſſerens decretis Theodori archiepiſcopi conſentiendum non primo & ultimo tempore prolatis ; ſed illis quæ mediis diebus edicta diſcordia agitare noſcuntur. Quibus infenſus Wilfridus, ad regem Merciorum Ethelredum amicum ſuum diſceſſit. Sub eo plurimo convaluſus tempore, Sexwlfo Licetfeldenſi epiſcopo defuncto, epiſcopatum illum rexit, omnibus provincialibus amandus juxta & reverendus ; plurima machinamenta rege Alfrido & Berthwaldo archiepiſcopo, qui Theodoro ſucceſſerat, in Wilfridum ſtruentibus & deterentibus.

Hoc tandem ſedit, ut cum ſpe pacis prætenta vocarent ad concilium : ibi vel blandimentis ad libitum ſuum inflecterent, vel, ſi non conſentiret, opprimerent. Ille doli neſcius, & alios ex rectitudine animi ſui metiens, ad concilium perrexit : ſed longe aliud, quam ſperaverat, expertus eſt. Siquidem cum eum convitiis & falſis objectionibus criminum diu fatigaſſent, ad ultimum cum interrogarunt, ſi Theodori archiepiſcopi decretis obedire vellet. Quorum ille nequitiam perſentiens, callido reſponſo fruſtratus eſt : dicens ſe libenter illis Theodori definitionibus obediturum, quæ ſanctis canonibus conſonarent. Deinde longa diſputatione in ipſos invectus, acriter & vere quod jam per viginti duos annos præceptis trium Apoſtolicorum, Agathonis, Benedicti, Sergii, incredulí, Theodori archiepiſcopi decreta per diſſenſionem acta diligerent, quievit. Et jam Alfrido ſurgebant criſtæ, adeo ut archiepiſcopo diceret : Si præcipis, pater, opprimam eum per violentiam. Quod cum etiam inimicis diſplicuiſſet, ut tanti nominis vir, & qui eorum fiducia captus ad concilium veniſſet, ſuſtineret op-

Alia hujus concilii.

ANNO CHRISTI 701.

preſſionis præjudicium, alio itinere gradiendum putarunt. Itaque quaſi pacifice ſuadere adorſi ſunt, ut quia frequentiſſime diſſenſiones in eccleſia Dei ejus cauſa pullulabant, ipſe voluntate ſua poſſeſſionibus & epiſcopatu cederet, & hanc renuntiationem ſcripto firmaret; hoc ejus commendaret famam, hoc accumularet gloriam, ſi privatus mallet ſub quiete degere, quam pro ſuo pontificatu, vel per ſe vel per alios procellas ſeditionum movere.

[a] al. minis.

Senſit pater in his [a] minis implicitum negotium: & reſpondit, nihil æque ad cumulum infamiæ homini valere, quam ſi ſe ſua damnaret voce. Se primum fuiſſe, qui verum Paſcha in Northanimbria Scotis ejectis docuerit, qui cantus eccleſiaſticos antiphonatim inſtituerit, qui ſanctiſſimi Benedicti regulam a monachis obſervari juſſerit; pro quibus omnibus nunc ſenem & ſeptuaginta fere annorum pontificem hoc in munere recipere, ut cogatur ſeipſum ſcripto damnare. Noſſent ergo ſe illud non facturum, quod eſſet ſibi dedecus, calamitas ſubjectis, incommodum cunctis: quin potius ſedem apoſtolicam appellare; & ſi quis eorum eccleſiaſticum conflictum præſumeret, eo provocare.

Jam ſeptuagenarius iterum labores, iterum Romam meditatur. Nec diu moratus mare tranſiit, viamque permenſus urbem introiit, ſuſtinuitque aliquantis diebus accuſatores, dum venirent. Qui, cum veniſſent, illi cauſam ſuam epiſtolis; ipſe quod ad ſe attinebat, hoc allegavit modo:

Domino beatiſſimo univerſali Papæ Joanni, Wilfridus ſupplex & humilis ſervus ſervorum Dei epiſcopus.

Appellatio Wilfridi ad Joannem Papam.

COgnoſcat ſanctitas veſtra, quod perturbationibus nuper in Britannia ortis, ex parte eorum qui contra decreta beatiſſimi Agathonis Papæ illiuſque ſucceſſorum venerabilium patrum, ſibimet epiſcopatum, & monaſteria, terraſque cum omnibus facultatibus meis uſurpabant, compulſus hanc ſactoſanctam apoſtolicam ſedem appellavi: conteſtans eos per omnipotentem Dominum, & beatum Petrum apoſtolum, ut ſi quis aliquam accuſationem contra me haberet, ad veſtram præſentiam veniret, ſicut beatiſſimi Sergii prædeceſſoris veſtri ſcripta decernebant. Et ideo petitionem humilitatis meæ glorioſæ præſentiæ veſtræ offerendam curavi: ut vos largiflua pietatis benevolentia confirmare dignemini, quæ a beatiſſimis anteceſſoribus veſtris erga meam parvitatem decreta ſunt; & ſi quis contra me accuſator advenerit, per veſtram juſſionem productus in medium, quod voluerit objiciat: & ſi quidlibet vel minimum objectum non probabiliter caſſavero, paratus ſum ſeveritatem canonum experiri. Deinde rogo, ut litteras commendatorias de veſtra celſitudine ad Ethelredum regem Merciorum adipiſcar, ut omnia monaſteria mea, quæ in ejus ſunt provincia, quietem habeant; ad [b] Alfridum regem Northanimbrorum epiſtolam habeam, ut omnia mea mihi reddat. Quod ſi forte ſibi grave videbitur, ut epiſcopatum Eboracenſem habeam, prævideat apoſtolica ſedes, quis ibi habeatur epiſcopus: ego tamen monaſteria duo in ea provincia poſita, Ripis & Haguſtaldeiæ, quæ fundavi, non amittam. In fine quoque ſpondeo me omnibus decretis Brethwaldi archiepiſcopi paritурum, quæ contra prædeceſſorum veſtrorum fundatiſſima decreta erga meam parvitatem non fuerint.

[b] al. Alfridum.

[a] al. Berthwaldi.

His cum accuſatores a Berthwaldo archiepiſcopo miſſi reſpondere juſſi eſſent, hoc primum dixerunt: Eſſe crimen capitale, quod in concilio in Britannia congregato decretis Brithwaldi archiepiſcopi ſe non obedituruм Wilfridus contumaciter dixiſſet. De hoc ſtans in medio pontifex ſe expurgavit, ut diceret ſe ſic non indefinite reſpondiſſe, ſed his tantummodo paritурum, quæ contra canonum decreta non eſſent: eſſe autem contra regulas, ut ipſe ſe ſine ullo criminis objectu adjudicaret.

Hæc tam probabilis & facilis reſponſio cum lætum plauſum Romanis excitaſſet, juſſi ſunt accuſatores domum redire: dicentibus epiſcopis, quod quamvis canonibus cautum eſſet, ut accuſator primo accuſationis capitulo decidens, ulterius ad aliorum tentamentum non aſſurgeret, ſe tamen pro reverentia Brithwaldi archiepiſcopi non defuturos, quin omnia per ordinem diſcuterent; factumque eſt ut quatuor menſibus ſeptuaginta conciliabula coacta, vel propter hoc ſolum vel hoc præcipuum, finem glorioſum Wilfridó, ignominioſum accuſatoribus habuerint: Romanis maxima impenſa mirantibus illorum impudentiam, illius eloquentiam: dum quidquid accuſationum objeciſſent, ille nullo excogitato reſponſo, ſed Dei & veritatis fultus auxilio, quaſi caſſes aranearum primo motu labiorum diſcuteret & ſubrueret. Hoc pronius epiſcopi mirabantur cauſidicorum audaciam, quomodo eccleſiaſticorum graduum immunes (niſi quod unus eorum diaconus eſſet) præſumerent accuſare venerandum ſenem ſeptuaginta annorum pontificem, torrentem eloquentiæ. Inter ſe ergo multum diuque græcizantes, tandem ad noſtra verba converſi, damnarunt miſſos dignos carcere, miſſorem arguerunt ſtultitiæ, Wilfridum pronunciarunt exſortem ab omni crimine.

Hic ſubjicerem quantum emolumenti cauſæ illius attulerit ſynodus Agathonis Papæ lecta: ſed & illud, quod in Meldis civitate Franciæ ab oriente Pariſii poſita, cum domum rediret infirmitate preſſus, viſione ſanatus ſit angelica; niſi Beda venerabilis hiſtoricus dignus pro ſermonum ſobrietate cui debeat credi, narrationem prævertiſſet. Nos ab ipſo omiſſa ſcripturæ perſtricte inſerimus. Quamvis igitur antiſtes rem obtinuiſſet, ambiebat tamen Romæ remanere, ſenilem ſpiritum ſub dominorum Apoſtolicorum pedibus effuſurus. Reſtitit pio voto pontificis Joannis ratio, qua diceret eum Angliæ neceſſarium: ideoque juſſit, ut quod ſupererat ævi non in peregrinis auris conſumeret, ſed patriæ commodis impenderet, &c.

SYNODUS MERCIANA

ſub hac tempeſtate circa annum DCCV. celebrata. In qua Aldhelmo abbati monaſterii Mailduiurbis, (id eſt, *Malmeſburia*) præceptum eſt, ut librum ſcribat adverſus errorem Britonum in paſchate celebrando.

Beda hiſt. eccl. lib. 5. cap. 18.

Hac ſynodo nullam ſolummodo mentionem facit Beda, cum Hedda epiſcopi occidentalium Saxonum interitum retulerit. Quo, *inquit*, defuncto, epiſcopatus provinciæ illius in duas parochias divitus eſt: una data eſt Danieli, quam uſque hodie regit: altera Aldhelmo, cui annis quatuor ſtrenuiſſime præfuit: ambo in rebus eccleſiaſticis & in ſcientia ſcripturarum ſufficienter inſtructi. Denique Aldhelmus, cum eſſet adhuc preſbyter & abbas monaſterii [a] quod Mailduiurbem nominant, ſcripſit jubente ſynodo ſuæ gentis librum egregium adverſus errorem Britonum; quod vel paſcha non ſuo tempore celebrant, vel alia perplura eccleſiaſticæ caſtitati, & paci contraria gerunt, multoſque eorum qui occidentalibus Saxonibus ſubditi erant Britones ad catholicam Dominici Paſchæ celebrationem hujus lectione perduxit, &c.

[a] al. Maildulfi urbem.

CONCILIUM

ANNO CHRISTI 705.

CONCILIUM AD FLUVIUM NIDDE

ANNO CHRISTI 705.

in Northumbria, ab Oſredo ibidem rege, & Bertwaldo archiepiſcopo Cantuariæ: in quo accepta Joannis Papæ epiſtola, Wilfridus demum in archiepiſcopatu ſuo Eboracenſi confirmatur.

Malmesbur. de geſtis pontifi. cum Angl. lib. 3.

POſtquam *quæ retulimus de concilio ſub Alfrido rege, & Berthwaldo archiepiſcopo, anno gratiæ* DCCI. *peroraſſet Malmeſburius, ad Niddenſe hoc concilium tranſitum, ita verbatur:* Rediit igitur (Wilfridus) & apoſtolicas epiſtolas regi Merciorum jam monacho Ethelredo attulit. Humiliter ille & genuflexo dignationem ſalutationis apoſtolicæ ſuſcepit: & perlectis chartis quod tenor earum jubebat a Kenredo filio fratris Wlfarii, quem ſibi regem ſuffecerat, complen non gravate obtinuit. Erat enim & ille timore Dei plenus, ſicut poſt quadriennium voluntaria regni abrenuntiatione mundo approbatum eſt: nec ſegnius Brithwaldus archiepiſcopus pacem non aſperanter ambiens in unanimitatem fraternæ concordiæ accurrit. Exterritum nimis Apoſtolicæ ſedis anum, legatis damnationem ſuam gravibus querimoniis aggerentibus, quamvis Wilfridus eos jam adjudicatos exemiſſet.

Solus Alfrithus rex Northanimbrorum obſtinatioris animi [a] ſententiam terens, pervicaciam tenuit. Nuntiis enim ad ſe ex parte Wilfridi directis ſerenum primo reſponſum retulit: ſed depravatus, ut creditur, malevolorum conſiliis, quibus extra ſuam dignitatem nimis indulgebat, reducentes ad ſe die condicto tali ſententia contriſtavit: ſe quidem legatorum perſonis, quod eſſent & vita graves, & aſpectu honorabiles, honorem ut parentibus deferre: ceterum aſſenſum legationi omnino abnuere, quod eſſet contra rationem hominis jam bis a toto Anglorum concilio damnato propter quælibet apoſtolica ſcripta communicare. Sed nec ipſe multo poſt in hac vita moratus eſt tempore. Statim enim, illis abeuntibus, acerba correptus valetudine, ad mortem exercebatur. Amaritudo tormenti rationem olim in animo regali ſoptam ejecit: & ſecundum prophetam, *vexatio dedit intellectum auditui.* Intelligens enim ſe merito inobedientiæ plexum, promiſit omnem emendationem facti Wilfrido exhibiturum, ſi ſibi viventi adduci potuiſſet. Nec ceſſavit, quantum ante præcluſam vocem loqui potuit, idem promittere; & ſi ipſe voti effectu careret, hæredem ſuum ut faceret adjurare. Et ille quidem mature defunctus, apoſtolicas literas ſe ſpreviſſe ſero indoluit, quarum minas effugere non meruit: quas, quia crebro commemoravi, hic abbreviatas ponere ſere animus: ut palam ſit quanta miſeria involvat mortales, quod illi viri, quos ſanctiſſimos celebrat antiquitas, Theodorus, Berthwaldus, Joannes Boſa, nec non & Hilda abbatiſſa diabolicis telis impetierint Wilfridum, Deo, ut ex ante dictis probatur, acceptiſſimum.

a al. ſenium.

Iſai. 28.

EPISTOLA JOANNIS PAPÆ VII. ad Ethelredum regem Merciorum, & Alfridum regem Deirorum, &c.

Berthwaldum archiepiſcopum Cantuariæ commonet ut ſynodum convocet, Wilfridumque & adverſarios ſuos aut convenire faciat, aut Romam accurrere.

Dominis eminentiſſimis, Ethelredo regi Merciorum, & Alfrido regi Deirorum & Bernicionum, Joannes Papa.

DE veſtræ quidem religionis acceſſibus gratia Dei cooperante gaudemus, fervorem fidei cernentes in vobis, quam ex prædicatione Principis apoſtolorum Deo veſtros animos illuminante percepiſtis, & efficaciter tenetis; & utinam gaudium noſtrum meliorum exceſſus amplificet. Inextricabilis vero quorumdam diſſenſio noſtros animos afficit, quam oportet corrigi, ne apoſtolicorum præceptorum prævaricatores, ſed cuſtodes eſſe inveniamini. Dudum enim ſub apoſtolicæ memoriæ Agathone papa, cum Wilfridus epiſcopus, pro ſua cauſa ſedem hanc appellaſſet; & accuſatores a Theodoro ſanctæ Cantuariorum eccleſiæ archiepiſcopo hinc illuc mandato, & ab Hilda religioſæ memoriæ abbatiſſa miſſi veniſſent, epiſcopi tunc hic de diverſis patribus congregati, rem regulariter quæſierunt, & definierunt, eamdemque ſententiam ſucceſſores ejuſdem pontificis prædeceſſoris noſtri tenuerunt; ſed neque Theodorus archiepiſcopus obviaſſe cognoſcitur, qui numquam poſtmodum aliquam huc accuſationem demandavit. Nunc quoque eorum accuſationes, qui contra Wilfridum epiſcopum huc de Britannia advenerunt, & ejus excuſationes apud conventum reverentiſſimorum epiſcoporum qui hic inventi ſunt, per dies aliquot fieri procuravimus, tam de epiſtolis anterioribus & modernis, quam quæ verbialiter partes detulerunt, dum principales perſonæ, de quibus contentio omnis exorta eſt, hic non affuerint: quas neceſſe eſt, ut contentio finem accipiat, advenire.

Idcirco commonemus Berthwaldum archiepiſcopum fratrem noſtrum, ut ſynodum convocet una cum Wilfrido: & Boſam atque Joannem in ſynodum faciat convenire, voceſque partium audiat, & conſideret quid ſibi invicem partes valeant approbare: & ſiquidem apud illam ſynodum potuerit rem determinare, gratum erit nobis. Sin autem moneat eos ad ſedem apoſtolicam accurrere; ut majori concilio decidatur, quod hactenus terminari non potuit. Sciat autem quod quicumque venire contempſerit, ſeipſum dejectioni ſubmittit, nec hic, nec ibi pro epiſcopo amplius ſuſcipiendus. Veſtra proinde regalis ſublimitas faciat concurſum, ut ea, quæ Chriſto aſpirante perſpeximus, perveniant ad effectum; quicumque autem cujuſlibet perſonæ audaci temeritate contempſerit, non erit a Deo impunitus, neque ſine damno cælitus alligatus evadet.

Defuncto ergo Alfrido, Edulfus quidam tyrannidem meditatus, furorem quoque maleſanæ mentis in Wilfridum evomuit, quaſi in vecordiam Alfridi juratus eſſet. Cum enim eum pontifex quondam recordatus amicum eſſe, non inconſultum æſtimaret adire, adeo ſtultus efferbuit, ut eum continuo de regno ſuo exire juberet, ni omnibus ſuis exſpoliatus cum dedecore ejici vellet. Sed enim poſt duos menſes vita & regno privatus captivo diademate moribundus humum pulſavit, proceribus regni filium Alfredi Oſredum ſolio reſtituentibus: quorum & maximus fide & auctoritate Berthfridus ſummonitus a Berthwaldo archiepiſcopo concilium ■ Northanimbria fieri conſenſit, ut tandem juſta Wilfredi cauſa placabilem terminum acciperet. Ibi ex præceptis apoſtolicis data eſt optio epiſcopis, ut aut Wilfrido in ſua epiſcoparus ſede cederent, aut Romam pro ſua defenſanda cauſa pergerent: qui his reſultandum putaret, exſors a communione fieret. Epiſcopis ſuo more obtemperantibus, beatiſſima virgo Elfleda ſoror Alfridi abbatiſſa poſt Hildam de *Streneſhalh*, terminum negotio fixit, dicens: Dimiſſis ambagibus teſtamentum fratris mei, cui præſens interfui, profero: Quod ſi convaleſceret, juſſa ſe Apoſtolicæ ſedis incunctanter facturum promiſiſſe; vel quod morte interveniente facere nequiret, hæredi ſuo faciendum tranſmiſiſſe cognoſcitur. Tum [a] Berfridus verbis virginis conglutinans ſua: Ego juſſionibus Papæ obediendum cenſeo, inquit: præſertim cum eorum robori accedat & regis noſtri juſſio, & noſtræ neceſſitatis

[a] *al.* Berthfridus.

ſponſio. Namque dum nos poſt mortem ejus inimicis A dam pauperibus: tertiam cœnobiorum præpoſitis de-
Anno Christi 705. urgentibus in *Ebbaburh* incluſi eſſemus, in obſeſſionis anguſto, in vicæ periculo, vovimus Deo impleturos nos juſſionem Papæ, ſi potuiſſemus evadere. Vix votum finieramus, & fatebor, ſacratiſſime archipræſul, ſtatim certant obſequela, omnis in noſtrum aſſenſum occurrit provincia. Puer regius ▪ regem levatus, hoſtis abactus, tyrannus extinctus. Eſt igitur regiæ voluntatis, ut epiſcopus Wilfridus reveſtiatur. His dictis emotæ diſſenſionum nebulæ, ſerenitas pacis infuſa: cucurrit epiſcopalis gravitas in amplexum, & concordibus animis quantum ſuperfuit ævi exegit.

Dimiſſis Wilfrido duobus cœnobiis, Ripis & Hengeſteldein; ille inconcuſſa pace potitus poſt quatuor reditus annos, ut Michaël archangelus prædixerat, tentatus eſt eadem infirmitate, qua quondam in Meldis, tam valide, ut ſubito ſenſu & voce careret. Sed ſuis ad eum orantibus ut ſaltem ad diviſionem rerum ſuarum loquelam mereretur, reſumpſit ingenia, ut & loqueretur continuo, & poſt dies ſalutis vigore reſuſo cuncta loca ſua * obiret. Tum pro frequentibus morbis vicinæ mortis non dubius; quidquid ante in aliquibus bonis tepidius feciſſe videbatur, ſupplevit: præpoſitos omnibus cœnobiis ordinavit: gazas in quatuor diviſit: unam & eam optimam portionem Romanæ dandam eccleſiæ, cujus auctoritate cunctis ſemper injuriis exemptus & honoribus reſtitutus fuerit: quod & per ſe implere quamvis annis gravis meditaretur, niſi ferrea quies cogitantem anticiparet: ſecun-

* al. exhiberet.

Anno Christi 705.

reditus fuerat admonitus, apud inſulam Inundalum languore irruente agitatus, extremum diem ſibi ſenſit adeſſe: pauciſque, quantum vires ſuppetebant alloquutus B filios, ſacramque benedictionem impertiens, omnis ut videbantur expers angoris, finem inivit: recenſito jam a monachis pſalterio uſque ad illum verſum: *Emitte ſpiritum tuum, & creabuntur*, &c. exceſſit Pſalm. 103. anno ætatis LXXVI. XLVI. epiſcopatus: vir pro juſtitiæ merito multis jactatus periculis: quique in ipſis exſiliis non otio deditus, ſed cœnobiis & epiſcopatibus fundandis induſtrius eſſet: egregie factus ad promerendam gratiam principum apud quos exſularet, idemque pro rigore juſtitiæ compatriotis regibus odioſus. Reliquit cœnobia, quot nullus: quæ ſolus aggregaverat, multis dividens heredibus. Corpus ejus in Ripis portatum, & multa reverentia conditum. *Hæc & hucuſque Malmeſburius.*

Eruditum Collectorem.

SYNODUS

ſub Ina rege occidentalium Saxonum habita loco incerto. In qua epiſcopatus occidentalium Saxonum in duas dividitur parochias.

Beda lib. 5. cap. 19.

QUibus (Daniele & Aldhelmo) epiſcopatum adminiſtrantibus, ſtatutum eſt ſynodali decreto, ut provincia C Auſtralium Saxonum, quæ eatenus ad civitatis Ventanæ (cui tunc Daniel præerat) parochiam pertinebat, & ipſa ſedem epiſcopalem & proprium haberet epiſcopum. Conſecratuſque eſt eis primus antiſtes Eadbertus, qui erat abbas in monaſterio beatæ memoriæ Wilfridi epiſcopi, quod dicitur Seleſeu. Quo defuncto Ceolla ſuſcepit officium pontificatus. Ipſo autem ante aliquot annos ex hac luce ſubtracto epiſcopatus uſque hodie ceſſavit.

Alii Saxonibus dicunt.

Anno Christi 709.

EPISTOLA CONSTANTINI PAPÆ

AD BRITHWALDUM ARCHIEPISCOPUM CANTUARIENSEM.

De viſione Egwini: de concilio habendo: de cœnobio inſtituendo.

Ex tom. 1. Coll. Arcus Conciliorum Britannic.

Conſtantinus epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Brithwaldo Britanniarum eccleſiæ primati, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

VEnerabilem virum Egwinum epiſcopum, quem bis tua fraternitas ad apoſtolicam ſedem miſit, etiam nunc ſecundo manipulis juſtitiæ refertum tibi mittimus: monentes, quatenus ſic ſuos affectus adjuvando proſequaris, ſicuti illum a Deo incepiſſe, & in via Dei cucurriſſe cognoviſti.

Porro de viſione illa, immo aperta oſtenſione, qua ſe beata virgo Maria ei manifeſtavit, æque ita certum E eſſe tenemus, quemadmodum de viri bonitate non dubitamus. Denique vigilantiam tuam admonemus, quatenus illis in partibus, in quibus manifeſtatio habita fuiſſe refertur, concilium totius * Angliæ rogas, epiſcopos, ſactique ordinis religioſas perſonas illuc convenire facias, optimateſque regni cum proceribus ſuis adeſſe præcipias. Quibus in nomine Domini congregatis denuntiamus, quod duo reges Angliæ, Kenredus & Offa, cum quibus jam dictus epiſcopus ad limina Apoſtolorum in loco oſtenſæ viſionis plurima de D ſuis beneficiis in præſentia noſtra regia libertate donata, & apoſtolica auctoritate * confirmitate .·. contulerunt, quatenus ibidem congregatio monachorum ſecundum regulam memorandi patris Benedicti, quæ minus in illis partibus adhuc habetur, poſſit inſtaurari, & indefinenter Chriſto famulari. Ipſas autem donationes & beneficia præfati regis in ipſorum privilegio nominatim determinaverunt, & a nobis corroborari fecerunt.

* Lege. Angliæ, regis.

* Lege confirmatas.

Igitur, frater dilecte, quoquo modo Chriſtus annuntietur, lucrum Chriſti inquire, opus Chriſti exerce: promulgatiſque in concilio undique ſententiis, tum a Deo oſtenſæ viſionis, tum apoſtolicæ auctoritatis, tum regiæ libertatis & donationis, tum tui ipſius, clerique & populi aſſenſus & favoris, conſtitute ovile Chriſto divinitus oſtenſum, apoſtolica auctoritate fultum, regia libertate donatum, cleri & populi benedictione ſancitum. Tibi autem & ſucceſſoribus tuis, memorato epiſcopo Egwino aſſentiente, curam animarum ejuſdem eccleſiæ præcipue injungimus: ut ſi,

quod abſit, diaboli impulſu quiſquam pervaſor aut tyrannus ſacrum locum impugnare præſumpſerit, tibi a Deo conceſſæ poteſtatis ſententia, & anathematis perculſus verbere, complere non audeat. Si quid vero ſiniſtræ partis inibi compertum fuerit oriri, auribus ſummi pontificis potius deferatur, quam per alicujus occultam ſententiam ſanctus locus injuſte depravetur. Ipſum ergo locum, quem regia poteſtas regiæ libertati donavit, & nos auctoritate Dei, & ſanctorum apoſtolorum, & noſtra donamus, ut nullus cujuſcumque ordinis homo hoc quod conſtituimus depravare aut minuere præſumat. Qui hoc deſtruxerit, aut male contaminaverit, ſit ille maledictus: qui vero ſervaverit & adauxerit, benedictionibus repleatur.

CHARTA KENREDI ET OFFÆ REGUM.

De terris in quibus beata Maria virgo Egwino epiſcopo apparuiſſe dicitur, cum aliis plurimis cœnobio Eveshamia collatis in eccleſia Lateranenſi, Conſtantino Papa omnia confirmante.

In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Amen.

Ex eadem Collatione.

QUoniam tranſeuntis quidem mundi viciſſitudo quotidie per incrementa temporum creſcendo decreſcit, & ampliando minuitur; creſcentibuſque repentinis incurſuum ruinis finis eſſe cunctis in proximo cernitur; ideo vanis ac tranſibilibus manſura cæleſtis patriæ præmia mercanda ſunt.

Quapropter ego Kenredus, Dei dono rex Merciorum, & ego Offa divina permiſſione orientalium [a] Anglorum gubernator, pro redemptione animarum noſtrarum, ac prædeceſſorum & ſubſequentium noſtrorum ſalute, donamus, concedimus in loco in quo beata Maria ſe venerabili viro Egwino epiſcopo manifeſtavit in Homme, & præſenti libello confirmamus, ad honorem & reverentiam ejuſdem Dei genitricis, ſexaginta ſex manſas ex duabus partibus fluminis quod vocitatur Avena: III. ſcilicet quæ ſunt in Homme, in Leuhcuuic, I. in Nortona, VII. in Offeham, I. in Litlinthona, XIII. in Adinthona, I. in Baddeſeia, VI. & dimidiam in Bretfortona, XII. in Hombare, II. & dimidiam in Willereſeia, VII. in Wikewane, III. in Benigrith, & in Hampton IX. Et ex mera liberalitate, ſicut dignum eſt, regali munificentia, prænominatas manſas, ubi manifeſtatio habita fuiſſe refertur, cum ceteris partibus præaſſignatis, regiæ liberalitati donamus, ac omnipotenti Deo, & beatis apoſtolis ejus Petro & Paulo, in perpetuum liberas donamus: quatenus ibidem congregatio monachorum, ſecundum regulam ſancti Benedicti, poſſit inſtaurari & indeſinenter Chriſto famulari.

Ad majorem autem firmitudinem donationis noſtræ, in notitiam, tam præſentium, quam in poſterum ſuccedentium, venire volumus, quibus limitibus ſacer locus, quem regiæ liberalitati donatum Deo contulimus circumſeptus includitur. In primis a Twyforde ex parte auſtrali uſque in Cronchomme juxta decurſum fluminis ambitus loci protrahitur: ac inde juxta aquam, uſque ad diviſionem terræ de Fledenburgh quæ Merdic appellatur: & ſic in directum per aſcenſum montis, per medium Caldegaran ad Ealdanſwinhagan, ab Ealdanſwinhagan ad Beolagaſete, a Beolagaſete in Nordevol: ex quo per Leuchdune uſque ad diviſiones terrarum de Leuth, & de Herevertona in Wenemecumbe, inde per Fulanbroc uſque in Harmeville, ab Harmeville in Carkeforde, ac deinde in Calkeville: & ſic in longum rivuli uſque in Smalemorſibee, ac inde in Avenam, & ſic in Offepol, ab Offepol in Pickereshomme, a Pickereshomme in Burchlinches, a Lincheon in Oldendune, ab Oldendune in Ealdemixam: ex quo in Buggildeſtrete, a Buggildeſtrete in Semaſſond, ac inde in Chirchluge, in Flirendegaren, & ſic in Blakenpyte: a parte orientali non longe a Blakenpyte in Merchirnan, a Merchirnan in Humburnan: ex quo per Northamnere in Eaſthammot: inde in circuitu prati de Poddeho, dehinc in Poddehommore, & ſic Herianchale: iterum in Humburnan, in longum rivuli uſque ad Siamthanford, iterum in Buggildeſtrete verſus Scenendune, ac inde in Meadebroc: a Meadebroc in Merdic, & ſic in Winburnan: a Winburna in Lealleſthorn, a Lealleſthorn in Laverkebeorh, a Laverkebeorh in Poddeſthomme a Poddeſthomme in Polthorn, a Polthorn in Merebroc, & ſic in Stamthanhilleſſiche, a Siche in Burghwillon, a Burghwillone in Burhwalles, ac inde in Ealdegare, quod indigenæ Navemanneſſond vocant, ſecus Buggildeſtrete: ex quo a parte occidentali uſque ad Beorges; a Beorges in Picheſtan, a Picheſtan in Cademynſter, a Cademynſter in Blechemere, a Blechemere in Bracedeſtan, a Bracedeſtan in Ealdegaran, in Willeriſeie, a Willeriſeie in Sandbroc, ex quo in Hegweye, & ſic in Northomme: a Northomme in Bretthirnan; dehinc in Heeauhege, a Heeauhege in Badeſwillon, a Wille in Litlethyrnan, a Thyrnan per Piceedesho in Preſtmeade; ac inde in Merethorn, a Merethorn in Brademere, a Brademere in Eſtmereſlewe: inde in Pottycote, a Pottycote in Thirniacre, & ſic in Riggewere, a Riggewere in Meredic, per Meredic in Wadberge, a Berge in Lithmeade. Iterum per Meredic in Elanburnan, ab Elanburnan iterum in Meredic; deinde in Wrethmeade, & ſic in Merebroc, per Merebroc uſque ad Dominpol: ex quo in Alleſbeorg, ab Alleſbeord in Merwillon, a Mervillone iterum in Avenam.

Volumus inſuper ac decernimus in nomine Domini, terram quinque Caſſatorum, quæ Morton nuncupatur, eadem libertate in perpetuum gaudere: quam quidem terram ego Kenredus rex Merciorum, anno dominicæ incarnationis DCCIX. cum jam una cum venerabili viro Egwino apoſtolorum limina viſitare diſponerem, inter quædam alia donaria, ad fabricam monaſterii conſtruendi in Homme, conceſſi eidem, & ſub teſtimonio plurium potentum meorum ſcripto confirmavi.

Statuimus igitur in nomine Domini, & in virtute Dei ſummi præcipimus, tam viventibus, quam Domini prædeſtinatione nobis in poſterum ſuccedentibus, ut hujus donationis ſtatuta ad irritum deducere minime quiſpiam audeat. Si quis autem hoc noſtræ munificentiæ donum depravare vel minuere attentaverit, deleatur nomen ejus de libro vitæ. Acta ſunt hæc anno dominicæ incarnationis DCCIX. in eccleſia Salvatoris Lateranenſi, confirmante pontifice Romanæ ſedis Conſtantino, aſſtantibus regibus Angliæ Kenredo & Offa, rogante venerabili viro Egwino epiſcopo, cum pluribus archiepiſcopis, & epiſcopis, principibus, ac nobilibus diverſarum provinciarum, cunctis clamantibus & dicentibus: Nos hanc voluntatem & regiam liberalitatem laudamus, donationibus ac libertati conſentimus.

SUBSCRIPTIONES.

Ego Conſtantinus Romanæ ſedis epiſcopus, per hoc ſignum ſanctæ crucis has donationes & libertatem confirmavi.

Ego Egwinus humilis epiſcopus, confirmavi.

[a] *Alii* Saxonum *dicunt.*

Ego rex Kenredus corroboravi.
Ego rex Offa conſenſi.

CHARTA EGWINI EPISCOPI WIGORNENSIUM.

Meminit de ſuis viſionibus, & de fundatione dotatioque monaſterii ſui Eveshamia in agro Wigornenſi.

Ex eadem Collectione.

EGo Egwinus Wiccionum humilis epiſcopus, volo manifeſtare omnibus fidelibus Chriſti, qualiter per ſancti Spiritus inſpirationem, & per labores multarum & magnarum viſionum, oſtenſum eſt mihi, quod ego primum unum locum ædificare deberem ad laudem & gloriam omnipotentis Dei, & ſanctæ Mariæ, omniumque electorum Chriſti, & etiam ad æternam retributionem. Cum igitur maxime floterem in diebus Ethelredi regis, expetii ab eo locum qui Erhomme nuncupatur: in quo loco ſancta & perpetua virgo Maria, primum cuidam paſtori gregum, Eoves nuncupato, dehinc etiam mihi cum duabus virginibus librum in manibus tenens apparuit. Mundavi itaque locum, opuſque inceptum, Dei opitulante gratia, ad finem perduxi.

Volo igitur oſtendere omni ſequenti generationi quas poſſeſſiones ſupradicto loco acquiſivi, & ipſas terras ab omni exactione poteſtatum omnium acquietavi, ipſamque acquietationem applicitis auctoritatibus, & privilegiis, nec non regalibus edictis confirmari feci; ut fratres ſecundum regulam ſancti Benedicti inibi Deo ſervientes ſine perturbatione vitam agerent. Nomina etiam villarum volo manifeſtare, quas omnes liberas & juſte acquiſitas Deo & ſanctæ Mariæ obtuli. Itaque ab Ethelredo rege quoddam cœnobium quod Flendaburch nominatur obtinui: quod poſtea pro alio cœnobio quod Streatforda nominatur mutavi. Poſt parvum vero tempus a prædicti regis fratre Oſwardo viginti manſas, in loco qui Tuiforda appellatur, acquiſivi. Poſtea vero ſuccedente in regnum Kenredo conceſſit & ipſe mihi octoginta quatuor manſas ſuper utraſque partes illius fluminis quod Avena vocitatur. Quidam autem adoleſcens Athericus nomine octo manſas mihi conceſſit, & Walterus venerandus ſacerdos alias octo mihi manſas donavit. Sicque Deo propitio brevi tempore centum & viginti manſas prædictæ Chriſti eccleſiæ acquiſivi: ſicut ſcriptum eſt & confirmatum in chartis eccleſiæ, & in libro manifeſtatur terra & termini ejus, quem ſcripſit Brithwaldus archiepiſcopus, & dictavit præcepto Romani pontificis, cum conſenſu principum totius Angliæ. Hæc vero ſunt nomina villarum, quas, ut ſupradictum eſt, acquiſivi: Lovesham, Benjucgurthe, Hautun, Baddeſeye, Wicque, Humburne, Brotfortun, Willerſey, Vitheleia, Samburne, Kiveuvarton, Saltforde, major & minor, Ambreſloy, Ulbeorge, Mortun, Buchtun, Meleigareſbyri, Titleſtrop, Suella major, Mayeldeſbeordi, Sildeſuicoque. Has omnes terras, ut præfatus ſum, liberas ab omni calumnia acquiſivi, & ſanctæ Dei eccleſiæ obtuli.

Qui ergo locum, quem apoſtolica dignitas & regia poteſtas regiæ libertati dotavit, & nos auctoritate Dei & ſanctorum apoſtolorum donamus, depravare aut minuere vel contaminare præſumpſerit, judicetur ante tribunal Chriſti; & numquam in Chriſti veniat memoriam, niſi in hac vita pœnitens emendet, qui vero ſervaverit & adauxerit, benedictionibus repleatur. Fiat. Amen.

Scripta eſt hæc charta anno dominicæ incarnationis DCCXIV.

SUBSCRIPTIONES.

Ego Egwinus, per ſignum ſanctæ crucis [*confirmavi.*]
Ego Kenredus rex, ſubſcripſi.
Egp Offa, per ſignum crucis confiamavi.
Ego Brithwaldus archiepiſcopus, ſubſcripſi.
Ego Oſwardus frater regis, confirmavi.

SYNODUS ANGLICA GENERALIS,

ANNO CHRISTI 709.

IN LOCO QUI ALNE DICITUR,

Sub Berthwaldo Cantuarienſi, & Wilfrido Eboracenſi celebrata: in qua confirmantur donationes naſcenti jam monaſterio Eveshamiæ collatæ.

Brithwaldus Glaſtonienſis in vita ſancti Egwini apud Gudwinum, p. 101.

EGwinus regali ortus proſapia, Wigornenſis patria, temporibus Adelredi & Kenredi regum Merciorum, fit Wigornenſis epiſcopus, (*anno Domini* DCXCIII.) Unde paulo poſt ejectus eſt. Romam profectus, a Papa (coram quo miſſas ſolenniter celebravit) epiſcopatui reſtituitur. *Tum pauca interjectis*: Poſt reditum (*inquit*) a Roma, impetravit locum qui Æthamne dicitur, & poſtea Eovesham, a nomine cujuſdam bubulci (Eoves) beati Egwini, qui in ſilva quadam porcam perditam, & ſeptenum ſetum parituram, invenit. Ab illo igitur omine, locus Eovesham dicitur, & monaſterium nomen inde tulit. Sed primo Ethelredus rex dedit ei antiquum monaſterium dictum Fledamburch, quod Egwinus dedit ſub regulo provinciæ Huicces pro alio cœnobio quod Stratford dicitur. Paulo poſt ab Oſwardo regis fratre alias Egwinus terras obtinuit, ſcilicet triginta manſas apud Twiford. Poſt Kenredus affinis Egwini dedit ei quadraginta octo alias manſas in ambitu loci qui Cotham dicitur. Deinde Romam proficiſcitur cum Offa & Kenredo, ad impetranda pro monaſterio ſuo privilegia.

Quibus impetratis, ad Angliam rediernnt, & congregata ſynodo generali in loco qui Alne dicitur, cui interfuerunt Berthwaldus Cantuarienſis & Wilfridus Eboracenſis, donationes illæ omnes confirmatæ ſunt, miſſo Wilfrido ad locum conſecrandum. Quo facto, Egwinus ibi Benedictinos monachos conſtituit. Poſtea obiit III. Kalendas Januarii.

ANNO CHRISTI 712.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

τῆ τὴν παροῦσαν βίβλον ἰδιοχείρως ὑπογραψαμένου· ἐν ᾧ καὶ περὶ τοῦ υἱοῦ Βαρδάνου τοῦ τυράννου καὶ ἀθεμίστου, κατὰ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου τετολμημένων.

Edidit etiam Combefisius, Orat. Paradis. in hiſtoria Monothelitarum

Ὁ ἁμαρτωλὸς ἐγὼ, καὶ πάντων ἐλάχιστος Ἀγάθων διάκονος ὤν τε καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, ἔτι τε διάκρισις πατριαρχικοῦ σεκρέτου πρωτονοτάριος καὶ καγκελλάριος δεύτερος, ὢν τῶν ἤδη τριάκοντα δύο μησὶ πλέον ἢ ἔλασσον χρόνων, ἔτι νέος ὢν τὴν ἡλικίαν, εἰς τὸν τῶ ἀναγνώστου βαθμὸν καταριθμηθείς· εἶτ' ἐν ἀκριβοῖ τάξει κανονικὸς, καθυπουργῶν τῆ ἁγίᾳ ταύτῃ καὶ οἰκουμενικῆ ἕκτῃ συνόδῳ, πᾶσι τοῖς ἐν αὐτῇ γενομένοις παραπαλουσιακὸς ἐφεξῆς, ἅμα Παύλῳ τῷ ἐν ἁγίοις ἀρχιεπισκόπῳ τῆσδε τῶν πόλεων καὶ πατριάρχῃ, ἐν λαϊκοῖς ὢν τότε, ἐν βασιλικοῖς ἀπορρήτοις τυγχάνοντι, σὺν ἑτέροις τισίν. ἅπαντας δὲ τοὺς ἐν αὐτῇ πεπραγμένους ὑπ' ἐμοῦ ἐν πατρικοῖς δ' ἀπλανεστάτοις χαρακτῆρσι γράψαντος αὐτοὺς ἔχειν χρεών. οἵτινες καὶ ἐν τῷ βασιλικῷ παλατίῳ σπουδῆς προχειρίσεως καταπαλισθέντες καὶ ἀποκείμενοι, σὺν καὶ τῷ ἀκριβοῖ ὑπογράψαι τῆς πίστεως ὅρον ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἁγίας συνόδου. ἀλλὰ μοὶ ἐν θεοῦ ἀνεδόθησαν τῶν τότε πατριαρχικῶν δρόμων ἐντολαῖς ἐν ἀκριβοῖ τῷ αὐτοῦ ὅρου τύπου, κατὰ τὸν ἴσιον τρόπον ἔχειν, παιδευθεὶς οὕτω παρὰ τῶ ἐν ἁγίοις τῷ μόνῳ Κωνσταντίνου τῶ βασιλέως, ὑφ' οὗ σπουδῇ ἔστιν ἡμῖν, ἐξ ὧ τὸ ἀκριβοῦν τῆς ὀρθοδοξίας, ἀνέδυσάν τε ἐν χρόνοις. τῶ δὲ φιλανθρώπου, ἐν μόνου ἀγαθοῦ, καὶ ἐλεήμονος Θεοῦ παραχωρήσαντος ἐκ τοῦ ἐμοὶ τῆ ἁπλῆ καὶ ἀχρήῳ, ἐν τὸ ζῆν χαρισαμένου, καὶ συγχρόνοντος μέχρι νῦν, ἀκόπως ἐν τῶν παροῦσαν βίβλον ἰδιοχείρως γράψαι προσδιωρίσθαι τε καὶ συνῶδον· καὶ μάλιστα ἐξ ὧν ἐξῆς πληθυσάντων φρίττω, τῆς εἰρήνης τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν καὶ ὁμονοίας αὐτῶν, ἐν τῆς οἰκουμενικῆς καταπαύσεως ἐν τοῖς ὑπ' ἐμοῦ χρόνοις ὑπομενούσης, καὶ μαθημασῖ ἐν αὐτοῖς ἀναφυέντος ἀνωμαλίας καὶ ἔριδος, ἐν ἀγχόνης, καὶ ἀνατάσεως, ὧν βλέπειν μὲ φέρων ὁ πατρὸς ἐν ἀρχίατρος ἀμέρων ἐξέβαλε, σεφθεὶς ἐμηχανήσατο ἐν ἔκδημον ἐξίστη τῆς οἰκείας αὐτοῦ καταδουλίας τε καὶ σκαιότητος.

EPILOGUS

A ejus qui hunc librum ſcripſit manu propria: in quo etiam continetur de iis quæ inſanus tyrannus Barda auſus eſt adverſus ſanctam & œcumenicam ſextam ſynodum.

ANNO CHRISTI 712.

Edidit etiam Combefiſius, Orat. Paradiſ. in hiſtoria Monothelitarum

EGo peccator & omnium minimus, Agatho, indignus diaconus & bibliothecarius ſanctiſſimæ hujus magnæ eccleſiæ; & venerandi ſecreti patriarchalis protonotarius, & cancellarius ſecundus, triginta duobus plus minus annis cum eſſem adhuc ætate juvenis in lectoris gradum connumeratus & inutilis notarius, fui adminiſter huic ſanctæ & œcumenicæ ſextæ ſynodo, omnia quæ in ea acta ſunt ordine perſecutus; ſimul cum Paulo qui fuit ſanctus hujus civitatis archiepiſcopus & patriarcha, cum eſſet adhuc laïcus & a ſecretis Imperatoris & quibuſdam aliis. Omnes autem actorum tomos litteris eccleſiaſticis pure & nitide propria manu ſcripſi: qui etiam in palatio Imperatoris obſignari tuto fuerunt repoſiti cum fidei decreto, quod in ſcriptis fuit editum ab ipſa ſancta ſynodo. Quin etiam quinque patriarchalibus ſedibus tradita exempla hujus decreti ſcripſi ſimiliter, ſic juſſus a piæ memoriæ Imperatore Conſtantino: qui hoc imperavit ſic fieri, ut puritas & ſinceritas orthodoxæ fidei nullis appeteretur inſidiis. Cum autem benignus & ſolus bonus & miſericors Deus mei humilis & inutilis eſſet miſertus, & hucuſque vivere conceſſiſſet, merito hunc quoque librum propria manu ſcribere volui & conſtitui: & maxime cum propter modum qui deinceps eſt dicendus, pax ſanctarum Dei eccleſiarum, earumque concordia, & orbis terrarum ſtatus tot annis permaneret, & nulla in eis apparuiſſet contradictio, diſſenſio, aut repugnantia. Hoc cum videre ferre non poſſet malignus & auctor mali diabolus, machinatus fuit occaſionem, & eam invenit dignam malo ſuo conſilio & pravitate.

Nam cum ex noſtris peccatis in prioribus annis multa gravia accidiſſent; reſque crebro moverentur, quæ non ſolum in communi Chriſti amantis reipublicæ fecerant diminutionem & maximam diſſolutionem, ſed jam etiam pervenerant ad ipſum culmen imperii; ut frequentibus eorum qui ipſum tenebant murationibus & ex tyrannide inſurrectionibus, omnino contemneretur, & nihili fieret: eo maxime quod qui huic imperio ſucceſſerat, poſt mortem patris Conſtantini, Juſtinianus, non ſolum ſemel propter ejus ab initio peſſimum & ſceleratiſſimum vitæ inſtitutum excidiſſet ab imperio: ſed cum bis quoque poſt Leontium & Tiberium, qui interjecti imperium obtinuerunt, hoc paſſus, poſtremo etiam in Damatico loco qui dicitur, Bithynorum provinciæ, capite fuiſſet truncatus: utpote quod in diverſis ordinibus per mare ab eo miſſus plurimus exercitus ad excidium civitatis eademque habitantis in ea populi illinc in eum inſurrexiſſet, & in eum irruiſſet; ſtatimque temere & abſque ulla legitima approbatione & electione Imperatorem creaſſet & renunciaſſet eum, qui propter affectatam tyrannidem illinc tunc fuerat exterminatus, Bardanem nomine, qui fuit filius Nicephori genere Pergameni.

ANNO CHRISTI 712.

Qui cum ſe Philippicum mutato, ut videbatur, nomine appellaſſet, illinc præter exſpectationem repente accedens ad hanc imperialem civitatem, cum navi advectis quæ eum ſequebantur & concurrebant armatis militaribus copiis eorum qui ipſum creaverant Imperatorem; jam olim habens innatam, non ſolum ex præcedente parentum, ut ipſe dicebat, doctrina & traditione, ſed etiam per introductam falſam quamdam doctrinam, huic ſanctæ & œcumenicæ ſextæ ſynodo contrariam profaniſſimam hæreſim: ut qui ab ineunte ætate fuiſſet diſcipulus Stephani abbatis, diſcipuli Macarii: uſus protinus auctoritate & poteſtate imperatoria ante ſuum ingreſſum, quæ multis quidem ante annis jam poſita fuerat, ejuſdem ſanctæ ſynodi imaginem, inter quartam & ſextam ſcholam, in veſtibulo imperialis palatii juſſit dejici: dicens ſe non alias in animum inducturum, ut in regiam, quæ ſua non erat, ingrederetur, niſi hoc factum eſſet. Hoc quoque pro imperio decernens, ut appellatio Sergii & Honorii, & reliquorum qui cum eis ejecti fuerant & anathematizati a ſancta & œcumenica ſynodo, in ſacris ſanctarum eccleſiarum diptychis recitaretur, & eorum in locum ſuum reponerentur imagines. Breviſſimo autem poſt tempore cum eos quoque, quos diximus, inveniſſet in imperiali palatio repoſitos, mea manu ſcriptos, ejuſdem ſanctæ & œcumenicæ ſextæ ſynodi actorum tomos; eos ejiciens & in publicum proferens in ſecreto igni tradidit & abolevit, cum plurimos & orthodoxos patres fuiſſet perſecutus, & quoſdam ex eis miſiſſet in exſilium; & maxime eos qui noluerant ejus juſſu compoſito & pronunciato de fide veluti tomo ab abolendam hanc ſanctam & œcumenicam ſextam ſynodum ſubſcribere.

Cum hæc duobus annis, ſic ab ipſo cum iis qui ipſum ſequebantur, & qui eadem quæ ipſe ſentiebant, violenter fierent, cum divina puniit & evertit juſtitia: & maxime propter ea quæ nefarie & turpiter ipſe perpetravit, & ejus adminiſtri, in mulierum monaſteriis: & plurimam eo nomine factam diſſipationem & diminutionem earum quæ a Juſtiniano congregatæ fuerant pecuniarum repoſitarum in palatio. Die enim ſabbati ſanctæ Pentecoſtes, indictione XI. repente circa crepuſculum in eum facta inſurrectione, præter exſpectationem, ab exercitu qui in Thracia fuerat congregatus; propter irruptionem vicinæ gentis Hungarorum Bulgarorum, cum magna cæde & ſtrage Chriſtianorum qui manebant in Thracia, ejus culpa factam, quod pactis conventis non ſteterat; captus ipſe barbarus tyrannus, imperioque motus & ejectus repente orbatur oculis, in tenebris deinceps inſipientis ſui cordis tempore vitæ ſuæ ambulans, ut dicit pſalmorum eloquium.

Sequenti autem die proclamatur ipſo die ſanctæ Pentecoſtes, inſpiratione & gratia ſanctiſſimi & vivifici Spiritus Imperator, pius & orthodoxus nomine [a] Philartemius, qui etiam mutato nomine poſtea vocatus fuit Anaſtaſius, qui prius fuerat in numero ſcholæ [b] a ſecretioribus: ſententia & ſuffragiis ſacroſancti ſenatus, & totius catalogi ſacerdotalis, & Chriſti amantium qui illic agebant exercituum, & univerſi populi civitatis, primum renunciatus in ſanctiſſima Dei catholica & apoſtolica eccleſia, & coronatus a pontifice & patriarcha Joanne ad ſanctum & venerandum altare: cum eo aperte quoque proclamata & renunciata ab omnibus ſanctiſſimis qui ibi agebant pontificibus & pio clero dicta ſancta & œcumenica ſexta ſynodo. Qui quidem maximam curam gerebant pacis

[a] al. Flavius Artemius.

[b] al. eorum qui a ſecretis.

ANNO CHRISTI 712.

Ὅσα ἐαυτὸν Φιλιππικὸν τῷ ὀνόματι μετεσκεύασεν, ὀφθεὶς ἀπροσδοκήτως αἰφνίδιον ἔπεσι τῇ βασιλίδι ταύτῃ πόλει, μετὰ πλοίων τῶν ἑπομένων αὐτῷ καὶ στρατιωτικοῦ τραπέντος αὐτῶν ὁμοίως τοῖς αὐτὸν εἰς βασιλέα προκεκριμένοις, ἔμφυτον ἔχοντα πλάνης πάντοθεν, οὐ μόνον ἐκ προγενεστέρου γονικῆς, ὡς ἔλεγε, διδαχῆς τε καὶ παιδεύσεως, ἀλλὰ καὶ δόξης τινὸς ἐπισάκτου κακοδιδασκαλίας, τὴν ἁγιωτάτην ταύτης τῆς ἁγίας ἑβδόμης οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου πραγδίκτως ἅπασαν, εἰς ὃν μανθάνουσι καὶ φρονοῦσι παιδόθεν κατὰ χαρακτῆρα Στεφάνου τοῦ αὐτοῦ μαθητοῦ Μακαρίου. διὸ ἐξ ἀπροσχήμονα βασιλικῶν ἀξιωμάτων καὶ αὐξητικὰ χρυσάφιον, ἐπὶ τῆς αὐτοῦ εἰσόδου, πλησμονὴν μὲν χρόνων οὐδὲν ἀπαντῶσαν εἰσάπαξ τῆς αὐτῆς ἁγίας ἕκτης συνόδου, πλησίον καὶ μεταξὺ τῆς πύρτης ἑβδόμης χαλκῆς ἐν τοῖς προαυλίοις τοῦ βασιλικοῦ παλατίου, καταιχθῆναι προσέταξε· μὴ ἄλλως, φησὶ, ἐν τοῖς ἐκ οὗπερ αὐτοῦ βασιλεύσας, εἰσέρχεσθαι καταδέχεσθαι, πρὶν ἂ μὴ τοῦτο ἡμῖν πρότερον· διατάσσεσθαι ἐξυπακούεσθαι καὶ τοῦτο, ὅτι πρὸ προσκυνήσεως Στεφάνου τε καὶ Ὁνωρίου, ἢ ὅτι λοιπὸν σὺν αὐτοῖς ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου ἀκλησιάστων καὶ ἀναθεματισθέντων, ἐν τοῖς ἱεροῖς τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν διπτύχοις ἀναγνώσεσθαι, καὶ τοὺς αὐτῶν ἀναστηλοῦσθαι κατὰ τόπον εἰκόνας. μετὰ δὲ χρόνον ἐκεχρίσθαι, δίμηνον καὶ ἓξ ἡμέρας, καὶ ἐν τῷ βασιλικῷ παλατίῳ ἀποκεκλεισμένος ἰδιοχείρως μου τόμους τῶν προκειμένων τῆς αὐτῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου, ὕστερα ἀκλησιῶν καὶ ἀκυρωθέντας ὑπὸ πάντων ἐκείνου τε καὶ ἑτέρων· πλείστων δὲ καὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν διωγμὸν ποιησάμενος, καὶ πολὺ πλεῖστα παρανομήσας ἐν ὀλίγῳ· ἢ μᾶλλον, ὅσα μὰ ἐλπίδος ἐν τῷ κατ' ὀπτικὸν αὐτοῦ σωματῶδες καὶ ὑπερφυῶδες, οὗτε πίστως ὄντος καὶ οὐσιοῦ τόμου ἐκ' ἀδιστάκτου τῆς αὐτῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου, καθυποχάλα.

Τούτων δὲ οὕτως ὑπ' αὐτοῦ ὑπὸ διπτῶ χρόνου ὅμοια θεοστυγῶν καὶ ἀνοσιουργημάτων τῇ ἀκόλουθα κακοδοξίᾳ πλουμένων βιαίως, ἔπεσον αὐτὸν ἐπεξίως θεῖ φερεπόμενον ἡ δίκη μετὰλα καὶ καταφέρατο· μάλιστα καὶ ἀφ' ὧν ἐξ αὐτοῦ γυναῖκας μετὰ πάσης ἀναιχυσίας ὑπευχοῦ ἐν τοῖς διαφόροις γυναικείοις μοναστηρίοις, καὶ ἑτέρας θεῖ καθυποτεταγότων αὐτῷ σεσυτόντων ἀδικήτως ἐξ ἁρπαγῆς, πλοῦτον ὑπὲρ ὕσους καὶ ἄφατον συσσωρεύσαντα τε καὶ μείναντα θεῖ ὑπὸ τοῦ ἐπιχθέντος ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ, ἐν ἀποκειμένου ἐν τῷ παλατίῳ χρημάτων πλήθους. καὶ γὰρ τῶν ἡμέραν τῆ ἐκκλέσου τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς ἰνδικτίονος ια'. ἄφνω ἐφὶ ἀπλετὸν ἐξαίφνης ἐπανάστασις αὐτῷ ἡμέρας ἀποσκιάσης ἐκ τῆ ὑπερβαλλόντος ἐν τῇ Θρᾴκῃ στρατοῦ· ἀφ' ὧν τῶν συνηγμένων πάντων, ἐν ἐξ αὐτῶν καὶ παρὰ βασιλέως θεῖ ἐκπεμφθέντων πάντων, γεγενῆσθαι ἔφοδον τῶ χριστιάζοντος ἔθνους θεῖ Οὐννογούρων Βουλγάρων, μετὰ πλήθους αἰχμαλωσίας τε καὶ σφαγῆς θεῖ ἐν τῇ Θρᾴκῃ καταμενόντων Χριστιανῶν. συλληφθεὶς ὁ αὐτὸς μιξοβάρβαρος τύραννος, καὶ τῆς βασιλείας ἐκπεσὼν καὶ ἐκβληθεὶς, παραυτὰ παραχρῆμα τυφλὸς, ἐν σκότει τὸ λοιπὸν τῆς ἑαυτοῦ ἀνοήτου καρδίας τὸν χρόνον τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς κατὰ τὸ ψαλμικὸν ἐξαπορβάλλοντος λόγον.

Ἀνακηρύττεται δὲ τῇ ἑξῆς κατ' αὐτὸν τὸν ἡμέραν τῆς ἁγίας πεντηκοστῆς, τῇ ὑποφοίτου καὶ χάριτι τῆς ὑπεραγίου καὶ ζωοποιοῦ πνεύματος, βασιλεὺς εὐσεβὴς ἐν ὀρθόδοξος Φιλαρτήμιος τὸνομα, ὁ ἐν μετακληθεὶς Ἀναστάσιος, τῆς θεῖ ἀποκρίσεων χαρτῶν σεβάσμου ἡμῶν ἀκριβεστάτου, ὕστερον πρὸ ἐν δυνάμεσι τῆσδε ἱερᾶς συγκλήτου, ἐν παντὸς τῆ ἱερατικοῦ καταλόγου, σὺν τῶ ὑπερτιμωτάτων φιλοχρίστων ὑπερατικῶν, ἐν τῶ πολιτικοῦ ὅλου πλήθους, ἀναγορεύεσθαι πρῶτον ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ τῆ Θεοῦ καθολικῆ ἐν ἀποστολικῆ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ἐν στεφθεὶς ὑπὸ τῆ ἀρχιερέως καὶ πατριάρχου Ἰωάννου ἐν τῷ ἁγίῳ ἐν πανσέπτῳ θυσιαστηρίῳ, συναπανευχθέντος αὐτοῦ ἐν συναπαγορεύθέντος ἀναφανδὸν ἐν ὑφ' ὑπάντων τῶν ὑπερτιμωτάτων ἱεραρχῶν ἀρχιερέων, ἐν τῶ ὁσιωτάτου κλήρου, τῆς εὐσεβοῦς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου, τῆς εἰρήνης ἐν

[b] Pro βασιλέως lege βάσεως.

[c] Ἐπὶ τῆς εἰσόδου Constantini, hoc eſt.

ANNO CHRISTI 712.

ἰσηγείας τῆ ἀποστολικῆ τῶ Θεοῦ ἐκκλησία φρονή- A & concordiæ ſanctiſſimarum, quæ ubique ſunt, ec-
δη ἡ σεβάσμια μεγάλην πεποιῆται. οὗτω τὰ μετὰ βραχὺ πα- cleſiarum. Sicque paulo poſt cum ei ita viſum eſſet &
ρὰ τοῦδε τοῦ σεβασμίου πάπα Ρώμης, ἡ σωτηριώτατος παρουσία, ἡ θεόπεμ- conſenſiſſet, factæ ſunt literæ defenſionis a ſanctiſſi-
πτος ἐκ μήκιστον ἀποδούσης ὀπτασίας ἐχέμυθα χάσματα ὑπὸ mo hujus civitatis pontifice Joanne ad Conſtantinum
τῆ θεῖα αὐτοῦ ἀγιωτάτου ἀρχιερέως Ἰωάννου πρὸς Κωνσταντῖ- ſanctiſſimum & beatiſſimum Papam Romæ veteris.
νον τὸν ἁγιώτατον καὶ μακαριώτατον πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Quæ quidem cum ſynodalibus de more miſſæ ſunt
Ρώμης· ἅπερ καὶ μετὰ θεῖα ἴδιας συνοδικῶν γραμμάτων literis. Quæ de omnibus prius ſcriptis, ut par erat,
ἐξαπεστάλησαν, πρὸ φρίκτου καθιστάντος πληροφορίαν περὶ eum reddebant certiorem.
τῶν προγεγραμμένων ἁπάντων ἐμφανίζοντα.

Ἐπειδὴ δὲ μετὰ τὸν καθαίρεσιν τῆς ἀνωτέρω δηλουμένης συνοδικῆς πλάσεως εἰκόνος, ὁ ταύτην εἰσηνέγκας κατηγέσθαι Βαρδάνης ὁ ἀνόσιος ἡ παράφορος, ἐν τῆ οὕτω λεγομένη τοῦ Μηλίου καμάρᾳ, τοῦ ἁγίου ἡ οἰκουμενικῆς τῶν συνόδου ἡ μέσου, δηλ τῆς εἰκόνος ἀναπλασθῆναι προσέταξεν ἑαυτὸν ἐν τῆ μέσῳ ταύτης ἅμα τῶ Σεργίῳ τελοχαράκτοις ἐρίσασι, ἀναγκαίως πάνυ ἡ ἄγαν ἀριφδίως, δηλ ἀπὸν δίο φρονίμου ἐξ ἀνάγκης καταλειφθέντων· ἐν τῆς αὐτῆς ἁγίας ἡ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου ἀναγραφέντων, σὺν τοῖς ἄλλοις πάσι γνησίοις καὶ ὀρθοῖς ἡ ὀρθροπαίοις ἡ πολιμαπαῖς ἐν Χριστῶ ἀγαλλιάσεως πασῆ χαρᾶς τῆ τῆς ἁγίας ἐκκλησίας φιλοθέου πληρώματι, δηλ τῆ καταστάσει ἡ εἰρήνη τῆ ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν.

Πρὸς μέντοι βεβαιότερον τῆ ὑπ' ἐμοῦ ἐξαῦθις προγεγραμμένων πίστιν καὶ ἀσφάλειαν, καὶ τῆ διηνεκεστέρου μᾶλλόν τοῦ παρόντος βίβλου πληροφορίαν τε καὶ βεβαίωσιν, τὸ ἰσότυπον ἀπεφηλάπτους τῆς ἀνωτέρω δηλουμένης, ἡ θεῖς τὸν ἁγιώτατον πάπαν Ρώμης Κωνσταντῖνον ἀπεμφήνισεν δηλ τῆ παρόντος δέλτου παρὰ τῆ ἁγιωτάτου τῆ ἐξαῦθις πατριάρχου Ἰωάννου, τῆ παρόντι βίβλω συνῆψαι καθυποτάξαι· καὶ παρακαλῶ ἕκαστον πάντας τοὺς ἀναγινώσκειν μέλλοντας ἐν αὐτῆ, τὸν μόνον βιβλεύλακτον ἡ φιλόθρονον ἐλεήσαι καὶ καθικετεύσαι Θεόν· ὑπὲρ ἐμοῦ, τοῦ οἰκτίλου καὶ ἐλαχίστου καὶ πάσης ἀπολογίας ἐστερημένου ἰκανοῦ τε καὶ ἄγαν τῆ πολλῆ ἀνοικείου μου ἀναιδείᾳ πεφεισμένου, ἐν τῆ μεγάλη ἡ φοβερᾶ τῆς ἀντίσεως παρουσίας αὐτοῦ τῆ μονογενοῦς υἱοῦ τῆ Θεοῦ, κυρίου δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡμέρᾳ, καὶ τῆς ἀναξίας τῆ ἐκείνου βεβεμφθέντων ἀστοπόδους.

Quoniam autem poſt dejectionem ſuperius dictæ ſynodalis imaginis, qui eam nefarie dejici juſſerat ſceleratus & demens Bardanes, in Melii quæ dicitur fornice, ſanctas & œcumenicas quinque ſynodos, & ſolum in imagine ſe poni juſſit, in ejus medio ſe cum B Sergio erectum ſtatuens; neceſſario omnino & valde convenienter his duabus perſonis ex illa dejectis, ejuſdem ſanctæ & œcumenicæ ſextæ ſynodi cum aliis quinque fit in columna deſcriptio. Communi feſto & lætitia & ſpiritali in Domino exſultatione exorta univerſo Dei amantis eccleſiæ cœtui, ob conſtitutionem & pacem ſanctiſſimarum eccleſiarum.

Ad eorum autem quæ prius a me ſcripta ſunt majorem fidem; & eorum qui hunc librum diligentius ſunt lecturi ſecuritatem & confirmationem, exemplum ſuperius dictæ ad ſanctiſſimum Papam Romanum miſſæ epiſtolæ a ſanctiſſimo hujus ſedis patriarcha Joanne, citra ullum defectum huic libro ſubjicere ſtatui. Rogo autem & peto ab omnibus qui eam lecturi ſunt, ut ſoli benigno, clementi, & miſericordi Deo ſupplicent, primum quidem ut ſanctarum ſuarum eccleſiarum pacem & concordiam perpetuo cuſtodiat firmam & omnino immobilem. Et deinde ut mihi quoque peccatori & minimo, & qui ſine omni ſum defectus excuſatione, det propitiationem multorum & quæ explicari non poſſunt delictorum, in magno & terribili die ſecundi adventus ipſius unigeniti Filii Dei, Domini autem noſtri Jeſu Chriſti, & juſtæ redditionis eorum quæ unuſquiſque geſſit in vita.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ D EPISTOLA

τῆ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννου πρὸς Κωνσταντῖνον τὸν ἁγιώτατον πάπαν Ρώμης, ἀπολογητικὴ ἕνεκεν τῆ ἐπὶ τῆ χρόνου τῆς τυραννίδος [b] Βαρδάνε κακοπραγέντων, κατὰ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου.

[b] Pro Bardâne.

sanctiſſimi archiepiſcopi Conſtantinopolitani Joannis, ad Conſtantinum ſanctiſſimum Papam Romanum, apologetica, propter ea quæ tempore tyrannidis [a] Bardæ mota ſunt adverſus ſanctam & œcumenicam ſextam ſynodum.

[a] al. Bardanis

Τῷ τῶ πάντα ἁγιωτάτῳ καὶ μακαρίῳ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ κυρῷ Κωνσταντίνῳ, Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐν κυρίῳ χαίρειν.

Sanctiſſimo & beatiſſimo fratri & comminiſtro domino Conſtantino, Joannes indignus epiſcopus, in Domino ſalutem.

Edidit etiam Combefiſius, Incertum.

Ὅτις ἰσοῦ δόσεως καὶ δυνάμεως μείζονα, τῶν ἐν τοῖς ὑφηλοῖς μεγαλουργῶν πεποιήκασι Θεός, κατάρτισε ἐν τῆ πανσόφῳ τῆς αἰσθητῆς κτίσεως, τῆ ἡμετέρῳ φαμὶ πλασυργήματι, τὰ τῆς οἰκείας δόξης τε καὶ σοφίας ἐνδείξεται. καθὸ δὴ καὶ προφητικῶς ἐξ ἰσοῦ τῶν θείων γνῶναι ὁ θεσπέσιος ἐβόησεν. αὐτὸς ὁ τῆς φύσεως ἡμῶν δημιουργὸς, τῶ ἴδιου σώματος θεοδιδάκτως φιλοτεχνήσας τὸν κεφαλὴν, ἐν αὐτῆ τὰ χαρακτήματα τῆ αἰσθητηρίου ἐνέθηκεν, πᾶσαν ἐκείθεν τῶν τῆ λοιπῶν μελῶν πάντων καὶ ἑρπόντων, γνῶσιν τε καὶ σωτηρίαν πορίσειν· κἂν τι δύσοι θεσπεσίως συμβαίη, ἡ ἄλλως πῆς κακοῦσθαι, ἐν ἀναγκαίοντο τὸν δύσιν ἀλγηδόνιον πάσχειν· ἀλλὰ καὶ σοὶς τὰ ἔσχατα μέλη ἔχειν τῶν φυσικὴν ἀίσθησιν ἐνσπείσαι, ἥς τῆς τῆ χεῖρὸς

Eadem vero ex mſ. codice Bibliothecæ Pariſienſis Societatis Jeſu. ad calcem ſextæ ſynodi apponit.

Qui ſuæ divinitatis & poteſtatis indicium, eorum quæ videntur magnificentiam architectatus eſt Deus, præcipue in pretioſiſſimo creaturarum rerum ſenſilium, noſtro inquam figmento, ſuam oſtendit gloriam & ſapientiam: qua quidem ratione ex ipſo quoque admirabilem eſſe factam divinam cognitionem prophera exclamavit. Ipſe naturæ noſtræ opifex cum ſuo artificio curaſſet ut caput toti corpori præficeretur, in eo collocaris præcipuis ſenſuum inſtrumentis, omnem reliquorum membrorum motionem & perfectionem illinc oriri fecit & conſervari: & ſi contigerit aliquod eorum offendi aut aliquo incommodo affici, non levem eorum curam a ſe gerendam eſſe ſtatuit; ſed etiam adverſus ultima membra naturalem oſtendens affectionem & conſenſionem, per manuum

ANNO CHRISTI 712.

ministerium ductu oculorum curat quod laborabat. His vestrum quoque apostolicum pontificatum comparare possumus, o sanctissimi & Christiani sacerdotii caput vos canonice reputantes, merito per vos quærimus, ægritudinis quæ ecclesiastico nostro accidit corpori a pestilenti & exitiosa animis tyrannica potestate, accipere solatium. Omnino enim vos quoque, ut est proprium capitis, nos involuntarie laborantes minime despicietis, neque a congenita ac coalita conjunctione nos amandabitis: sed propter nostra potius vulnera dolentes, (*uno enim membro patiente, omnia quoque membra simul pati* est consentaneum, convenienter voci apostolicæ:) nunc sanitatis nostræ recuperationi jure gratulabimini: & maxime quando morbus a culpa corporis non est profectus, sed extrinsecus a violenta & inopinata calamitate fuit effectus. De qua ut vos certiores redderemus, necessario misimus has litteras, per eas vobis veluti aperientes & indicantes gravitatem vulneris. Quamobrem huc usque prohibiti fumus synodalem scripcionem de more ad vos mittere, ut qui tyrannice detineremur; neque enim nobis alioqui licebat ad vos scribere, pure & non turbide exponentes dogmata pietatis. Cum enim hanc a Deo custoditam occupasset civitatem cum externa potentia, neque enim vere dixerim, imperio, qui instar latronis & veluti ex insidiis vulnus nobis attulit, iis quas novit rationibus universorum gubernatrix providentia: non est enim nostrum scrutari profundum divinorum judiciorum: vim & non leges jaciens fundamentum potentiæ, dejecit quidem vel ante suum ingressum, in atriis regiæ positum imaginem sanctæ sextæ synodi.

1. Cor. 12.

Cum autem in sede pontificatus vellet hominem collocare qui non erat ex nostro cœtu ecclesiastico, sed qui idem cum ejus perversa sentiebat sententia; nostri tamen cleri assiduitate & contentione coactus, nos non exspectantes, non volentes, & non sine dolore ægreque ac gravate hoc sustinentes provexit ad pontificatus dignitatem & fastigium. Quis enim navigandi omnino impetitus navem conscendat, & freta transmittere audeat? est autem majus, quando quis [a] per æstum maris est peregre profecturus, ei soli committatur clavus navis onerariæ sui & rectorum gubernandorum curam suscipienti. Quod quidem in nobis quoque quilibet intuens (numquam enim meditati sumus quæ inter pontifices conveniunt, in dignitatibus ecclesiasticis splendorem affecuti, soli mysteriorum ministerio vacantes:) non incredibile enim existimabit quod dicimus id nostra voluntate non esse factum ipsum nostræ conscientiæ testimonium, quod sui gloriatione divinus apostolus definit, nobis Deo producentibus ad probandam veritatem eorum quæ dicuntur. Iste ergo qui suum decus esse ducebat dedecus ac probrum ecclesiæ, parturiebat quidem & studebat impietatis edere basiliscum, malorum auctoris serpentis fetum, ut publice in ecclesia & in episcoporum confessionibus anathemati subjiceretur dicta sancta sexta synodus, & apostolicæ & venerandæ vestræ sedis majores qui venerandum dogma pietatis tenuerunt: communiter autem confiterenur absurdis dictionibus, & quæ nullam habent cognationem cum notionibus quæ significant perfectionem ejus quod est in Christo mysterii: ipsum autem Verbi humanitatis susceptionis mysterium procul abesset; immo vero quidam jam murmurarent ipsam sanctam Chalcedonensem synodum abrogandam, utpote quod ab illa penderet quod ad dogmatum attinet convenientiam, & eam ut ita dicam haberet radicem & confirmationem dicta sancta sexta synodus.

[a] al. per vastum mare, ex ἀγρυπνίᾳ Synodi.

2. Cor. 1.

ANNO CHRISTI 712.

Ἀνιστορίας, τῇ ἰδιᾳ τῆ ἐφηλικοῦ διεφθορότι τὸ πτωμάτος, ἐκ ἐπιμέλειαν ἢ ἀπονηπτηρίαν ἢ ὕστερον ἐπιτρέψαι εἰς ἄκεσιν. ὕστερος δὲ τὸ κατὰ τὸν ὑμέτερον ἀποστολικὸν προεδρίαν ἐγκριθῆναι μεχρέλλομεν, ἀγαθίζεται, ἢ καιρὸν τῆς κατὰ Χριστὸν ἱερατείας τοιοῦτος καιρὸς ὑμᾶς λογιζώμεθα, οἰκτίρας δ' ὑμῶν ὀδυνηρότατα ἢ ὑπερμεγέθης ἀθυμία τῆ κατ' ὑμᾶς ἀπιλπιστικῆ σύγκρασις ἐκ τῆς λειμμάτος ἢ τοιαύτης φθορᾶς ψυχῶν τοσαύτης ὀξύτητος, παρεκβάσεως πρόσεξ. πάντως γὰρ ἢ ὑμεῖς, τῆ τῆς κεφαλῆς ἰδιώματι, ἀδιαλείπτως πονούσης ὑμᾶς τὸ σφέλεσθαι, οὐδὲ τῆς ἑαυτῆ συμφυΐας ὑμᾶς ἀποτάξεσθε. ἀλλὰ μᾶλλον τῆς ἡμετέρας ὑμῶν ὀδυνηρίζοντες· πάσχοντος γὰρ ἑνὸς μέλους, συμπάσχει οἷς πᾶσι τὰ μέλη, κατὰ τὴν τῆ ἀποστόλου φωνήν· τοῦτο τῆ σφῷ τὸ ὑγιὲς ἐπιπροσθοῦσῃ, ἢ ὡς τὸ ἀρτίον ἀπολαβεῖν ὑμῶν, συγχαρήσεσθε δικαίως· ἢ μᾶλλον, ἐπεὶπερ τὸ αἰρέσιμον, ἐκ ἀφ' ἧς τῆς αἰτίας τὸ σύμπαν τὸν σῶμα ἅλωσιν, ἀλλ' ἔξωθεν βιαιοπαθήσας ἢ ἀδοκήτου συμφορᾶς γέγονε λοιπόν· ἀφὸ ἧς ἀναλήψεσθε ὑμᾶς, ἀδελφοὶ θεοτίμητοι, τὸ παρὸν ἢ πικροτοκίας ἀποτέλεσμα χρῆσιμα, ἀλλ' ἀπερχομένης ὑμῶν δι' αὐτῆ, ἢ ἀμείνονος τὸ τῆς πληγῆς ἀνοχλήσει. διὸ ἢ μάχρι τῆ νῦν, ὡς πρὸ ὑμῶν ἀγνοοῦντα τῆ σωτῆρ τῆς σωτηρίας προσφυόντος καταπόνων διαπαλίσθαι περιττῶς κατηχήσαμεν. οὐ γὰρ ἄλλως τὸ ὑμᾶς ὡς ὑμᾶς χρέος καθῆκεν τι ἢ ἀναπολλώτους ἀκαθαρσίας τῆς βιαίους δόγματος. καταλαβὼν γὰρ τὸν θεοφύλακτον ἔθνος πόλιν μετὰ τῆς ἰδίου βασιλείας· οὐ γὰρ ἂν φαίην ἀληθῶς βασιλείαν· ὁ τὸ ἴλιος ὑμῶν λυμεῶνας, καθ' ὃν ἐξ οὐδέτερος ἐπιχωρίου καθ' ὃ οὐδὲ λόγος κυβερνητικὸ θεόπεμπτον ἀπαντῶν. ἢ γὰρ αὖ ὑμῶν ἔδει θεῖον κρίματον τὸν βυθὸν ἐρευνᾶν. δικαίου ἢ ἐπιβλητέον τῆ κρίσις, τὸ βίαιον ἢ ἐν ἔτεσιν θεοβασιλεύμενος· καθόλα μὴ, ἢ ὡς τῆς ἑαυτῆ εἰσάπαξ τὸν ἀκατάσβεστον ἐν τοῖς θεσπεσίοις τῆ βασιλέως εἰκόνα τῆς ἁγίας ἕκτης συνόδου.

Ἐξαπατῶσιν δὲ βουλαῖς εἰς τὸν τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον, ἄνδρα, ἐν ὃν τῆ ἀποστασικοῦ ὑμῶν συλλόγου τοξάσεται· ἢ δὲ ὑμᾶς ἐν ἀμφιρρόπου γνώμης ἀμφορεῖ· ὅμως τῆ τῆ κατ' ἐ-

μᾶς διαγορᾶ κλῆρον ὑμᾶς ἢ ἀνάκτορ βασιλεῖς, προτίμησθε ὑμᾶς οἱ θεοδοξάσαντες, οἱ βουλομένης, ἐν ἀπλᾶς τι ἢ ἀδιαφορᾶς ἢ δίχα πανὸς ἀδυσωπῆ τὸ ἑαυτῶν ὑπομένοντας, ὡς τὸν τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίαν ἢ πρυτάνι· ὡς γὰρ ἀναπλέοντες ἔχον πανὶ τῆ πλοίῳ ἢ βάλασσαν, τοὺς ὑπεῖκοντ, ἢ πόθεν ἀξιοπρεσβεύτως ἀνάγοντ; πολὺ γὰρ ἀπεῖν, τὸν ἀξιῶ μακρᾶ πλάγος εἰναλίσαι λοιπόν· αὐτὸς μᾶλλον μόνος τῆς ἁλκαίας ἐξηλεύθεται ἐκ ὑμᾶς, ἑαυτῆ τι ἢ τῆ συμπλόντων ἀναδεχόμενος τὸν κυβερνήτην. ὅπερ ἢ ἐφ' ὑμῶν πᾶς τις καθορᾶ· οὐ γὰρ τῆ ἐν ἡσυχίᾳ πρεπωδεστάτην ἢ ἀρεσθῆναι ἐν μελέτᾳ ὑμῶν τοῦ. ἢ τὸ πεφυκὸς ἐν τῆ ἀποστασικῆς ὑπεροψίαν ἀξίας, μόνῳ τῆ ὑπερόπτου τῆ μυστικῶν ἀξιωμάτων χολάζοντος. ἐν ἄπαντι ἡγήσατο τὸ περὶ θεῖον τῆς ἡμετέρας γνώμης ἀξίωσιν, αὐτὸ τὸ κορυφαῖον τῆς σωτηρίους ὑμῶν, ὑπερ παύχημα ἑαυτῆ ὁ θεῖος λόγος διαρέπτο, προβαλλομένων ὑμῶν εἰς παρρησίαν ἀληθείας τῆ ἐξ ὑμῶν λειφθέντ. ὅπως δεῖπνο ὁ πάντων αὐτὸν τὸν ἀποστόλων τῆς ἀπλανοῦς ἀθλήσεως· ἄθλησ μὲν ἢ ἑαυτοῦζε τῆ ἀποζόντος ἀποστολικὸν βασιλεῖον τὸν τῆ ἀρχιερέως ὄρους ἥψατο· ὅτε ἀναίμακτ ἐκ' ἀποβολᾶς ἢ ἐν πᾶς ἱερουργίας τῆ θεοτέκνου, ἀναθήματι ὑποβαλλόμενος τὸν ἁγιώτατον ἄγιον ἕκτης σύνοδον, ἢ ὃς τῆ κατ' ὑμᾶς ἀποστολικοῦ καὶ σεβασμίου θρόνου ἀποστάσεως, ὅτε τὸ διαρῆς τῆς ἀποθέσεως ἀναφαίνοντος δόγματ· αὐτῆ δὲ συμπαλαιοῦσθαι λέξεσιν ἀπερφανούσαις, ἢ μακρὰν ἐχούσαις συζυγίαν ὡς τῆς γνησιότητ τῆς πλήσεως τῆ κατὰ Χριστὸν μυστικοῦ ἑνώσεως. αὐτὸ δὲ τὸ θεῖον τῆ ἐνανθρωπήσεως τῆ λόγου μυστικοῦ. ὡς οὐ πάρα τοξάσῃ, μᾶλλον δὲ ἴδῃ πᾶς ἢ ὑπ' ἀδίκους χεῖρ, τῆ ἐφ' αὐτὸν πᾶν εἶναι ἐν Χαλκηδόνι συνόδῳ ἀθανάτῳ, ὡς ἀκίνητ συμπεφυκὸς κατὰ τὸν τῆ δογμάτων εὐκόσμου, ἢ οἷον εἰπεῖν, αὐτὸν ἐχούσης ῥίζαν τι ἢ βεβαίωσιν τῆς ἁγιωτάτης ἁγίας ἕκτης συνόδου.

Εσ γδ

ANNO CHRISTI 712.

Εἰ γὰρ λέγω ὅσας ἡμῖν ἐχλύσατε εἰς ὕβριν τῆς ἀληθείας A συνήγαγε, σοὶς τὸ χάλλιστον ἡμᾶς χρέπεσθαι κατὰ τὸν τῆς ἀκόνου παρανίας σκοπὸν, σοὶς τὸν ὑμετέρου ἀδελφικὸν μακαρίσπατε· σοὶς ἔοικε, ὅταν ἡμεῖς τῷ κατ' αἰτιαμένων ἐχθοπάλλῃ λόγῳ, ὅτι δίκαιον ἐσπάσθαι μὴ τὸν πρωτεῖον καὶ ἀνίσσον ἔνεμεν. σοὶς τὸ μετριώτερον δὲ, τὸ τῆς ἀκοσίας σκοπῶμεν· τὸν ὡς ἐν κακοῖς δίκαιον οἰόπερ οὐ πάντ' ἀπόβλητον, ὅτι μὰ αὐτὸ τὸ καλὸν καθαρῶς κατὰ σκοπὸν ἔνεστ πᾶξιν πρακτὸν, αὐτὸ ἡμῖν μαρτυρέτ ὁ θεὸς ἐν καρδίᾳ βουλεύματον ἔφορος ἀνάκτως· ᾗ ἐν ἀσφάτοις δὲ, ὁ τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίας καθόλου ἀνδρῶν ἀνθοῦν ἐσθῶν. ἴσφελὲς ἀπορριπάσεως· ἐν ᾧ αὐτῇ τῇ ἀκμῇ τὸ κακοῦ, ἀναφάτως μετὰ τῆς ἀληθείας ἐκπροφερόμενοι, καθέχειν ἀσπᾷ τὸν ἐνσπέρχουσαν ἡμῖν σοὶ τὸν ἐρθόδοξον δόξαν φανερόντες. οἴδατε γὰρ ᾗ ὑμεῖς τῇ B πάντ' ἐπαρὲς μαθηταὶ, ἀγάπατοι, ὡς οὐ λίαν *ἀκατάπτως ᾗ σκληρὸς ἴχλι σοὶς τὸν τῆς ἐξουσίας ἐνοίκειον ἐν τοῖς ἔσωθεν ἔσθι τινὸς πίχεως ᾗ σθένους καθέσεων ἀλυσίς. ἐπεὶ ᾗ Νάθαν ὁ σοφάτης, ἐν ἀνθρακάλυπτον τὸν ἴλεξον τὸν σοὶ τῆς μοιχείας τὸ καὶ τὸ φόνου σοσπάσας τῷ Δαβίδ. κρίνει ᾗ αὐτὸ τὸ Δαβὶδ προφητικῷ πνεύματι χαρίσματι. κατὰ δὲ τὸ καὶ ἡμεῖς, ὅπερ φασὶν ὁ μέγας Βασίλειος, ἀνδέσιον μικρὸν τῷ ὕδι τὸ ἀνδρὸς καταδέξάμενα· ὅσι τὸν ἐν τοῖς χρείοις τῆς πίστως ἀκριβείας, εἰ ᾗ μὴ λέξαν, ἀλλά γε τοῖς ἐντολαῖς φυλάξθαι ἀσκεχέσαμεν. οὐ γὰρ ἐν λέξασι ἡμῖν, ἀλλ' ἐν σκοπήμασιν ᾗ ἀλήθεια, ὁ Χῖτος Γρηγόριος θεοῦ ᾗ υἱὸς, ἐκασθῆς ἄπαντ καὶ λίαν αἰχρὸν ἀνοείζειν, τὸ σοὶ τὸν ἴχλι σκληροκαρδίας· καὶ ὁ Διονύσιος Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, ἄλλοτ ἐκοῦ καὶ ἐκαὸν ἀπορρίπτας, τὸ μὰ τῇ δικαίᾳ τοῦ σκοποῦ σοσπάσθ, ἀλλὰ τοῖς λέξασ· καὶ ὅσπ οὐκ ὀξὺ σοὶ τὸ λίαν τῶν ἐξηλάστων ἴδιον, φασὶν, ἀλλὰ σοὶ ἴχλις ψιλοῖς καταδιχομένοι· καὶ ὅσπες ἄχρι σοὶ ἄπαν ἀξιόβατος ἔχουσι σκοπὸν, καὶ τὰ ἐξηλάστων οἰδέναι, τὸ μὲν ᾗ ὅλοὺ λέξις σημαίνει· πᾶς δὲ ὅσπ ὅλου χρὴ καὶ δ' ἑνὸς ἐκκλησιάσαν καὶ ἀκροατικῶν λέξαν ἀξιοπρᾶσαι. ὅσπ δὲ λέγομ, οὐχ ὡς ἀναιρέσαν βουλόμενοι καὶ ὕδη σκοπὸν ἐκκλησίας φανοῖ, ᾗ σοὶς πάσας τῆς τῆ Θεοῦ ἐκκλησίας, ὅτι σχεῖν ὅπαν ἐκκλησιάσας τὸν χρέον· σκόπει, τὸ λέγ ὅτι σοῦ τὸ καὶ Χεσὸν τῆς σκριάσας μυστρίου, καὶ σοὶ ὅλοὺ π καὶ πᾶς ἁγίας σκριᾶν χοίεμεν ἴσκασ, ὅλο φασὶ Σκλήματα, καὶ ὅλο φασὶ ἐκργείας· ἀλλὰ σοὶς μόλιν ἑράσης τῷ περίσσου τοῦ σκριαλίου, ὡς ὁ Χάλλος ἐκμάζει, ᾗ τὸ ὅσπον ὅλ ὅλασας ὡς τὸ ἐκασὸν ἀξιοκρασίας, ὁσπ μὰ ἀλλοσια ἄλγκατα ἀκαφανῶς ἐκκοκρίζειν τῇ ἐκκλασίᾳ, καὶ τὸ λοιπὸν ἀβεκαλλόλλειν τὰ καλὰς κκυγόσα ᾗ ἀκράλλοτα μέτρασα σοῖς τὸ σοσκαμῆσον τῆς ἀκτοῖας Σκκίσματα. ᾗ ἅμα μέγα πλόθοι, τὸ καὶ σκρὶ σῖς σκαμῶν τῆς ἀκτομαλόσας ἀρίας σκαλῶν, τὸν κατ' ἔκκασα αὐτῆς ἀκολογῆδην ἀλλακαλέσαι. ὅλο μὰ ἀκαφανῶν, ἀλλὰ βεβαίσαν μᾶλλον ἐκάσας σκφοῖς ἀκαλλάκτως σκρὶ γε τῆς ὑγιῆς καὶ ἀσφαλοῦς τῆς σῖς σκρεχμάτων κατασόσας ἐφάλμῳ τὸ ὅλασ ἀλίαν ἀκοπῆν, σκὰ δὲ τὸ κατὰ τῆς σκαλῶν τοῦ σκρίσσου καφυφῆναι· τὸ γὰρ Σκλήματ τὸ καὶ ἐκργείας καθ' ἑκάτερα φόσιν λέγ τὸν Χεσὸν, σοῖς ἔκφν ὅλο, ᾗ δὲο φασὶ Σκλήματα, καὶ δὲο φασὶ ἐκργείας, τοῦτ. κατὰ ὅσπον γὰρ ἐκ τῆς ὅλασας τοῦ ὅλασας τοῖς φασὶ, ὁ τοῦ ἀκφασπάσθ σκρ' αὐτῆς ἔφν θεσπέσιος, ᾗ ὁ τῷ καθ' ἡμᾶς μεγαλσπόλει Ρώμῃ σκαχθὲς σκάλαι ἐκρὶ ὅλ τοῦ τῆς σεβασίας μνήμης Μαρτίνου, τὸ τῆς ἐμσίσχε σοσκρίσσαντος ἐκκλασίας· ὡς ἀπάντ σκφοῖς ᾗ ὅλ ἡμῶν σῖς ἀμαρτωλοῖς ᾗ ἐλαχίσοις, τοῦ τοῦ Θεοῦ σοφὸν οἰκονομῆσαι, τοῦ ἀφανισμὸν σῖς σκφοῖς ὁ τῇ μαυρίᾳ αὐτοῦ, ὅπερ ὁ Σκλήνος Γρηγόριος ὁ τοῦ ὡς τὸν μέγαν Βασίλειον σῖσαν ἐπαινῶν λέγω, ὅτῳ ἀπάντ αὐτοῖς συμβόλῳ τοῦ Σκὶν Δαβὶδ πεχρῆσθ ᾗ αἰνιγμάτων ἔοι λέγοις αὐτὸ ὁ κρίσ· σκρανεχέσαι μὴ τοῦ

Mitto dicere quantas nobis re vera exhibuit moleſtias, ut ad veſtram fraternam beatitudinem litteras dirigeremus convenienter ſcopo illius amentiæ. Ad hæc quomodo nos & quo conſilio ita geſſerimus, ut depelleremus quidem ejus vim tyrannicam & protervam; ad id autem quod eſt paulo moderatius deduceremus inſolentiam: ſcientes ut in malis non eſſe omnino rejiciendam indifferentiam, quando non ipſum bonum licet primo loco obtinere: nobis teſtimonium feret ipſa poteſtas quæ cordium conſilia intuetur: quin etiam inter homines, ſanctiſſimæ veſtræ ſedis religioſus apocriſiarius qui hic agit: cui nos, hunc maxime urgente tempeſtate, dato jurejurando ſatisfecimus, et puram quæ nobis inerat in orthodoxam fidem affectionem aperientes. Etenim vos quoque ſcitis, ut qui experientia aperte didiceritis, o ſanctiſſimi, quod nimis aſpere & præfracte ſe gerere adverſus poteſtatis neceſſitatem in rebus ejuſmodi abſque aliqua arte & ingenii ſolertia, nequaquam fuit facile. Etenim Nathan quoque propheta non aperta in Davidem uſus eſt reprehenſione de admiſſo adulterio & cæde; ſed cum eam coloraſſet probabili quadam narratione, ex illius ſententia in eum protulit judicium, licet ipſe quoque David eſſet ornatus ſpiritu propheticæ. Propterea nos quoque, ſicut magnus dicit Baſilius, viri moribus parumper cedendum eſſe cenſuimus: ut in iis quæ ſunt præcipua, ſi non verbis, at ſententiis, inviolata fide ſervaretur confeſſio. Non enim in verbis, ſed in rebus eſt nobis veritas, clamat Gregorius theologus: & rurſum definit eſſe valde abſurdum & turpe de ſono vocis exiliter diſſerere. Apoſtolicus quoque Dionyſius Areopagita eſſe a ratione alienum & ineptum pronunciat, vim ſcopi & inſtituti non attendere, ſed dictiones: idque, inquit, non eſt eorum proprium qui volunt intelligentia divina percipere; ſed eorum qui ſolos ſonos admittunt, eoſque ad aures uſque ulterius permeare non valentes extrinſecus continent; & nolunt ſcire quid hæc quidem dictio ſignificat, quomodo autem eam explicare oporteat per alias quæ tantum valent & evidentius exprimunt. Hæc autem dicimus, non ut qui velimus evertere voces jam ſynodice definitas, quaſque univerſa Dei eccleſia longo jam tempore eſt confeſſa. Nempe dicere in myſterio Chriſti incarnationis, ex pia & ſanctis patribus cognita intelligentia duas naturales voluntates & duas naturales operationes: ſed intuentes ad ſolam tyranni perſuaſionem, ut nominat apoſtolus; & ut ea ſolerti excogitatione verterentur in contrarium: ne aliena dogmata aperte introducerentur in eccleſiam & penitus labefactarentur de re propoſita pietatis decreta, quæ firma manſerant & inconcuſſa: ſimul quoque magnum ducentes, uti etiam a nominatæ ſanctæ ſynodi inimicis ex ſententia per confeſſionem admitteretur ejus doctrina; ut non everſionem, ſed illius potius confirmationem aperte oſtenderent: apud eos quidem certe qui ſano & inflexibili oculo rerum contemplationis hæc ſciunt conſiderare, ea quæ tyrannus adverſus ſynodum eſt machinatus. Volendi enim & operandi poteſtate præditum in altera natura dicere eſſe Chriſtum, nihil eſt aliud quam intelligere duas naturales voluntates & duas naturales operationes. Expreſſe enim hoc ſenſu has intelligi voces in edicta a ſe decreto prius decrevit in veſtra magna civitate Romana congregata ſynodus a venerandæ memoriæ Martino qui veſtræ præfuit eccleſiæ. Ut illa aperte per nos quoque peccatores & minimos diſpenſante Dei ſapientia, *Qui comprehendit ſapientes in aſtutia eorum*, quæ Gregorius theologus ponit in funebri oratione in magnum Baſilium, ubi illum inducit uſum conſilio Davidis diſpenſando verba ſua in judicio: ſilentio quidem præ-

ANNO CHRISTI 712.

1. Reg. 11.

Oratione 20. in Baſilium: ubi corruptio ſalus, non ἀλήθεια veritas legitur.

Pſal. 111.

ANNO CHRISTI 712.

terüſſe principalem vocem in ſancto Spiritu, aliis autem quæ idem valerent vocibus corroboraſſe piam fidei prædicationem. Quamquam quanta ſit differentia utriuſque argumenti; ejus, inquam, quod verſatum circa fidem & confeſſionem divinitatis, & de divina incarnatione, ut idem dicit ſanctus Gregorius theologus, meditationum; quas ſubtilis neceſſario exquirit contemplatio, ad indicandam perfectionem [a] in utraque natura ſeu vivifica Trinitate tractationes & dogmata excellentiam habeant & præſtantiam. Sic enim & quæ ab eodem ſapienti theologo in oratione de theologia adverſus Eunomianos dicta ſunt; ubi hæc dicit: Philoſophare de mundo, de materia, de anima, de rationis compotibus naturis tam præſtantioribus quam deterioribus, de reſurrectione, judicio, remuneratione, Chriſti paſſionibus: in his enim & aſſequi non inutile, & peccare vacat periculo. Non enim ea ſimpliciter & abſolute poſuit doctor; ſed quod illa conferret cum iis quæ dicuntur & decernuntur, de divina Trinitate. Hæc itaque diſpenſationis ratione & conſilio cetera quoque eorum quæ facta ſunt proceſſiſſe credentes, o ſanctiſſimi, ne velitis propterea eam in nos conferre culpam cui non poſſit ignoſci. Sed & ſi quis exiſtimet id quod eſt accuratum & perfectum nos non eſſe aſſecutos, comparatione eorum qui ex ſanctis patribus œconomice proceſſerunt abſolvamur a culpa & omni condemnatione. Nam Cyrillus quoque ſapientiſſimus non expreſſe jubet abdicari Theodorum Mopſueſtiæ epiſcopum, certo conſilio gratificans iis qui adhuc infirmius in eum erant affecti: etſi illum ſciret auctorem & patrem perverſi Neſtorii ſententiæ. Idque indicant quæ ab ipſo de eo ſcripta ſunt ad ſanctum Proclum, qui noſtræ ſanctiſſimæ præfuit eccleſiæ. Et ſuperius quidem dictus fidei tyrannus, ſuam *conſcientiam habens cauteriatam*, ſicut dicit ſanctiſſimus Paulus, auſus eſt comburere tomos actorum nominatæ ſanctæ ſextæ ſynodi, repoſitos in palatio: exiſtimans, ut ſibi videbatur, ſimul quoque cum iis verbum delere veritatis. Nos autem eum ſinentes ſua decipi opinione, & tamquam præclaro aliquo facinore ſuo glorïari dedecore, diligenter cuſtodiimus apud nos repoſitos actorum tomos nominatæ ſanctæ ſextæ ſynodi: in quibus etiam omnium quæ in hanc ſanctam ſextam ſynodum convenerunt, epiſcoporum ſubſcriptiones cum imperiali ſubſignatione, in decreto ab eis edicto continentur. Porro autem aliter noſtro tempore, ut conſervarentur nec interirent acta ejuſdem ſanctæ ſynodi, diligentius curatum eſt. Quandoquidem liber quoque ſcriptus propria manu Pauli ſanctæ memoriæ, qui fuit antiſtes noſtræ ſanctiſſimæ eccleſiæ, Dei gratia apud nos ſervaretur: qui cum eſſet a ſecretis, in hac ſancta ſynodo inſerviit. Adeo ut ex hoc apud poſteros quoque cautum ſit Dei eccleſiæ, ne quiſquam malignitate aliqua, ut multa inter homines ſolet tempus innovare, audeat adulterare ea, quæ ut prius dictum eſt, continenter acta ſunt a ſancta ſexta ſynodo, aut perverſe aliis ea poſſit tradere. Germana enim & quæ circumſcribi non poteſt veritas, vel ex hoc libro omnibus oſtendetur apertius. Quandoquidem verus noſter præſes & ſervator Dominus Jeſus Chriſtus, in his diutius tolerandis non ſuſtinuit indormiſcere. Sed ſurgens ſua bonitate & potentia, nunc quoque increpavit fluctum, non aquæ, ſed nefarii conatus: & ſedavit quidem hiemem eccleſiarum tempeſtatis; donavit autem nobis magnam rerum tranquillitatem, pium imperatorem & omni ex parte virtute præditum: qui imperiali celſitudini reſpondentem habet zelum orthodoxæ fidei, morum ho-

[a] *Lege*, In utraque natura neminem puto ignorare: cum de divina natura ſeu vivifica Trinitate &c.

Orationem 27.

1. Tim. 4.

ANNO CHRISTI 712.

A κυρίαν δὲ τὸ ἁγίου πνεύματος φωνὴν, ἑτέρως δὲ φωνὰς ἑαυτὸν δυναμένης τὸ διπλοῦς κρατύνειν τῆς πίστεως κήρυγμα· εἰ καὶ τὸ διάφορον ἔσον ἀπαιτήσεις ὑπενθύνους, τῆς τε περὶ αὐτοῦ φησὶ τοῦ τῆς θεότητος πάντ᾽ τε καὶ ἐνεργείας, καὶ τῆς περὶ τῆς θείας οἰκονομίας, ὡς ὁ αὐτὸς ὁ ἁγίος θεολόγος Γρηγόριος, φροντιστικώτατον, ὅπερ ὁ λεπτομυὴς ἀναζητήσεις θεολογικὴ θεωρία, φῶς ἔνδειξιν τῆς καθ᾽ ἑκατέραν φύσιν τελειότητος, οὐδένα ἂν αἴτιον ἐγκλῆ, * οὐχ ὡς περὶ τῆς θείας φύσεως, ἤγουν τῆς ζωοποιοῦ τελειάδος λέγων τὸ καὶ δυνάμενον, μᾶλλον τὸ φυσικὸν ἐχόντων, ὑπερτελοῦς τε καὶ ὑπερουσίου. οὕτω γὰρ καὶ τὸ κατ᾽ Εὐνομιανῶν περὶ θεολογίας λόγῳ εἰρημένα τοῦ αὐτοῦ σοφοῦ θεολόγου ἀναδέξασθε, ἐν οἷς περὶ φυσικῆς φιλοσοφίας μοι περὶ κόσμου, περὶ ὕλης, περὶ ψυχῆς, περὶ λογικῶν φύσεων βελτίονων τε καὶ χειρόνων, περὶ ἀναστάσεως, κρίσεως, ἀνταποδόσεως, Χριστοῦ παθημάτων. ἐν τούτοις γὰρ, καὶ τὸ ὑπερβαλέσθαι, ἐν ἄσκησιν· καὶ τὸ ἁμαρτάνειν, ἀνάδεκτον. οὐχ ἁπλῶς γὰρ εἶπεν ὁ πάνσοφος πάτερ ὁ διδάσκαλος, ἀπὸ τοῦ κατὰ ἀντιπαράθεσιν λόγῳ, φεύγειν τὰ περὶ τῆς θείας φύσεως λεγόμενά τε καὶ δογματιζόμενα. καὶ τοῦτο δὲ τὸν τῆς οἰκονομικῆς καὶ κατὰ συγκατάβασιν τρόπον, καὶ τὰ κατὰ τὴν χαριτωθέντων θεοποιΐαν παιδίων, ἀγνοῆσαι, μὴ ἀκύρωτον ἡμῖν τὸ ὅτι τοῦτο ἔξεστιν θεοπρεπῶς καταδέξασθαι. ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς ἀκριβείας ἡμῖν ἁμαρτήσεσθαι ὑπονοῆσαι, τὸ παραδεῖναι τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν οἰκουμενικοῦ θεοδώρου, λοιμικὸν ἀσθένημα, καὶ πάσης ἐλλύσεως κατακρίτους. ἐπεὶ καὶ Κύριλλος ὁ σοφώτατος, μὰ ῥητῶς ἀναφωνήσαι τὸν Μοψουεστίας Θεόδωρον παραγκῶ δ᾽ οἰκουμένης, χαριζόμενος τοῖς ἔτι ἀσθενέστερον περὶ τοῦτο διακειμένοις, τρόπον ἀρχηγὸν καὶ πατέρα τῆς Νεστορίου κακοδοξίας αὐτὸν αὐδᾶν. καὶ τοῦτο δηλοῖ τὰ περὶ τούτου γεγραμμένα παρ᾽ αὐτοῦ πρὸς τὸν ὅσιον Πρόκλον, τὸν τῆς καθ᾽ ἡμᾶς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας προεδρεύσαντα. καὶ ὁ μὲν ἀνωτέρω δηλωθεὶς τῆς πίστεως τύραννος, τετυφωμένην ἔχων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, καθάπερ φησὶν ὁ ἱερώτατος Παῦλος, κατακαῦσαι τόμους τοὺς περὶ αὐτὸν ἀναγραφέντας τῆς δεκτικῆς ἁγίας ἕκτης συνόδου ἐν τῷ βασιλικῷ ὑπομνήσαντος ἐν τῷ παρ᾽ αὐτῆς ἀναθέντι ἔφη ἐμφάτνῃ. ἡμεῖς δὲ, ὡς τῷ καθ᾽ ἡμᾶς χρόνῳ, τὰ ἀδιάπτωτα φυλαχθῆναι τὰ πραχθέντα τῆς αὐτῆς ἁγίας συνόδου φιλοτιμούμενοι διακωλύσαι· καθὸ καὶ βούλεται ἰδιόχειρον Παύλου τοῦ τῆς ἁγίας μνήμης σοφίδρου γεγονότος τῆς καθ᾽ ἡμᾶς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, χάριτι Θεοῦ σώζεσθαι παρ᾽ ἡμῖν· ὃς ἀπορρήτως ὑπῆρχεν, ἐν τῇ αὐτῇ συνόδῳ καθυπουργήσαντι. εἰς οὗ τόπου τὸ ἀσφαλὲς καὶ ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα τῷ τῆς Θεοῦ ἐκκλησίας θεσπίσαι, τὸ μή τινα ἐξ αὐτῶν παρανοίᾳ τινὶ, ἀλλ᾽ σαφεῖ κηρυσσομένῳ ἔκθεσθαι ἐν τοῖς ἀκριβέσιν ὁ χρόνος, ὑποτολμῶν λυμαίνεσθαι τὰ, εἰς σαφήνειαν, σαφῶς πεφρασμένα τῆς ἁγίας ἕκτης συνόδου, ὁ παντοφόρος ἐτέρως τὰ ἑαυτῶν ἐπιφημίζειν διώκειν. τὸ γὰρ ἀνεπίσκοπον τε καὶ χρῖσον τῆς ἀληθείας, καὶ ἐν τοῦ ἑαυτοῦ βιβλίου πᾶσι δηλούμενος φανερώτερον. ἐπειδὴ ὁ ἀληθὴς ἡμῶν βασιλεὺς καὶ σωτὴρ ὁ πάσης ἰσχύος Χριστὸς ὁ θεὸς τοῦ τῶν ἐθνῶν ἀνοχῇ ὑπομένων τὰ ἐπίκαιρα· διανεστὰς, τῇ οἰκείᾳ ἀγαθότητι καὶ δυνάμει, ἐπιτιμᾷ καὶ τῶν τοῦ κλύδωνος, εἰπὲ τοῦ ἀδήπου ἰσχύσαντος· καὶ τὸν μὲν χειμῶνα τῆς θεοῦ ἐκκλησίας ζάλης κατέπαυσεν. εὐδιότητα δὲ ἡμῖν τοῦ μεγάλου θεοῦ σωτῆρος χαρίζεται, βίου τε βασιλέα ἔχειν καὶ κατὰ πάντα ἀνάγκη, ἐφάμιλλόν τε καὶ ἄξιον τοῦ ὕψους τῆς βασιλείας, πεπληρῶσθαι τῆς ὀρθοδοξίας τὸν ζῆλον, καὶ θεοῦ σώζοντος

B

C

D

E

* *Delendum ipſum* οὐχ.

ANNO CHRISTI 712.

τὸ κάμνον, θεραπείας ἀκαίρατον ἡμῖν τὴν ἀκληρικτικὴν αἰ-
ρέσιν τε καὶ ἀνόσιον· τυποῦσθαι δὲ τῷ ζωτικῷ ἡμῶν χαρα-
κτῆρι, ὅτι καὶ τῆς τοιαύτης ἀρχιερωσύνης πάλαι ἀπῃλλάγη-
μεν ὑπὸ τοῦ θεοῦ τάχα.

Ὑμεῖς οὖν, ὦ ἱερὰ κεφαλή, τῇ ἐν ὑμῖν διαπρεπεστάτῳ
δωρήματι τοῦ πνεύματος, τὴν χρῖσιν τῆς ἀληθοῦς ἡμῶν ἀκτίνη-
τος ὁπτικίνους σφραγῖδι ἐπαφῇ διαπέμψαν χαρισμάτων κατὰ
τὴν ἀκκλησιαστικὴν δεξιάν, ἤγουν τῷ τῆς ἀποστολικῆς λόγου χάριτι,
τὸ τῆς ἀγάπης προσήκοντος φάρμακον, τὸ λυποῦν ἐν
ὑμῖν ἐν ὑπουζῶν, θεραπεύειν σπουδάσατε. οὐ γὰρ ὅτι ποτὲ ἄνεσις τῇ
ψυχῇ, ἢ τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑπόπτωσιν ὕπνος, ἢ ἀναπαυσις τοῖς
κροτάφοις, ἢ τοῖς βλεφάροις ἡμῶν νυσταγμὸς, ἕως ἂν τὸν κα-
θόλου θεσπέσιον τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν, πάλι ἑνότητα τοῦ πνεύ-
ματος ἐν αὐτῇ ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης ἐφυπόζωσιν. ἐν
γὰρ ἐκείνου ὕπνῳ μαθηταὶ καὶ ἐξέδρα, τῷ πατρὶ τῷ κυρίου
ἐκείνου· Σίμων, Σίμων· ἰδοὺ ὁ σατανᾶς ἐξῃτήσατο ὑμᾶς
τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον. ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σου, ἵνα μὴ ἐκλείπῃ
ἡ πίστις σου· καὶ σὺ ποτὲ ἐπιστρέψας, στήριξον τοὺς ἀδελ-
φούς σου· ἐφικτὴ ἔστι, δεσπότης, τοῖς μὲν, τοῖς ἐπιτρέ-
ψασι συνήθειά τις ἐπίχρῃ ἐπιτιμήσεως· τοῖς δὲ, τοῖς ἐπιτρέ-
ψασι τοιαύτῃ ἐπιτιμήσεως χαρίζεσθαι. ἐπεὶ καὶ τὸν κορυφαῖον
αὐτὸν, ἐν τῷ καθ' ἑαυτὸν σκοπεῖσθε ὁ κύριος, σκανδάλου μὴ
τῆς σαρκὸς τοῦ ἀδελφοῦ· ἕως δὲ καθ' ἑαυτὸν ἐφ' ἑνὸς,
ἐλάθου φησὶν ὑπομιμήσασθε, καθὼ δὲ πέπονθεν καὶ αὐτὸς ἐν
τῷ τοῦ σωτηρίου πάθους καιρῷ, μὴ ἀπογνῶναι τῆς κατ' ἐπιτρέ-
ψασιν σφῶν τοῦ σωτῆρος ἀπόλεσιν ἀποστολικούς.

Καὶ τοῦτο δὲ, τὸν ἱερὸν ὑμῶν μετίοντα μὴ λήθεσθαι, ὡς
τινες δὴ καθελόντων τὸν αὐτοῦ βίον τοῦτο τοῦ τῆς ἁγίας
μνήμης Φλαβιανοῦ, ἐν τῇ μακαρίᾳ ταύτῃ δὴ Διοσκόρου ἐν Ἐφέ-
σῳ συνόδῳ, τὸν ἀθέσμως κατακριθέντα ἀνατρόπωσιν, τοῦ ἁ-
γιωτάτου ἐπιτρόπου Φλαβιανοῦ τῆς μακαριωτάτης κατακρί-
σεως· καὶ ὑμεῖς ἐν τῇ κατὰ Χαλκηδόνα ἁγίᾳ συνόδῳ ἅπαντα
ταύτης ἕως τοῦδε πλέον ἀνατρέπειν τοῦ εἰπόντος ἐ τῆς ὑμοῦ
ὑμολογίας σωθέντος. καὶ οὐ πολλὰ οἶδε ταύτῃ ἰδίαιτο τῶνδε
καὶ λόγων. οὐδὲ γὰρ ἀδελφικὰ τυγχάνει, μὴ ὅτι πολὺ ἀκαδόκητον
τοῦ ἕως τοῦ πάλαι ἕως καὶ μειλίχου. ταῦτα γὰρ πᾶς ἐν
αὐτῇ τῇ ἐν Χαλκηδόνι συνελεγμένης πατρῶν λίαν ὁ ἀγιώ-
τατος διοικήσας, ὁ τῆς καθ' ὑμᾶς ἀποστολικῆς καθέδρας,
μᾶλλον δὲ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης φανότατος λαμπτὴρ, πολλὰ
γνησιώτερον ἀνθ' ὅτου πολλὰ συμβάσῃ πολλάκις τὰ ἀνοίκεια
μετοίσειν ὑμπιῶν, καὶ ὁ ἴλεως τῷ Θεοῦ τοιοῦ τῷ ἀναγινώσκο-
ντων τὰ πλημμελήματα· ἀρκεῖ ταῦτα τὰ τῆς πρωτείας ἐν ἀκαρ-
ποῦ καθέσεως, ὅπως ἂν χώρεσιν ἔχῃ ἡ διόρθωσις ἀναβολή.
ἔκ μὲν ἡ Πουλχερίᾳ τῇ τῆς ἀειπόλου λύχνου χάριτι ἐν ὑπο-
πτῇ, ὡς ἡ ἀρχὴ· πάλι διορθῶ τῆς ὑμετέρας φιλοχρονίας
φροντίδα, διὸ τῇ καθολικῇ πίστει ἐξαίρετον λύπημα· ὑμεῖς
φασὶν ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῶν Λίσσης τοῦδε· καθάπερ γὰρ ἐκ ἀρχῆς
ταύτης τῆς ὑποθέσεως συγκέκραται χάρμα, ταύτῃ μεταξὺ
τῷ τε ἀληθοῦς ἐξουσίᾳ, ἢ τῷ σεμνῶν ζηλοτυπίᾳ πάλι
ὑπόπτως βούλεται φυλαχθῆναι· ὅτε τῷ μὲν πλέονι τῆς πί-
στεως μηδὲν ἀξίαν φορτίζειν, μήτε μὴν ἀφαιρεῖσθαι· τοῖς
δὲ ἕως πάλι ἑνότητα ἢ πάλι εἰρήνης ἐκκλησίαν, τὰ τῆς συγκλή-
τους ἴσως παρεμβάλλειν· ἐπειδὴ τότε τὰ ἔργα τῇ ἀληθείᾳ
ἀληθοῦς καθαιρεῖται, ὅταν ἕως πάλι τῷ Θεοῦ καὶ τῷ
πλησίον αἰσθῶσι ἀκαταλλήλως καρδίας.

Αὐτὸ δὲ τοῦτο πάλι ἕως καὶ Κύριλλος ὁ ἀκριβὴς ἐκεῖ
τὰ θεῖα πανσοφίας διείσεται ὅτι τῷ ἕως ἀκαταλλήλῳ ὄντι-
σιν ἕως αὐτὸν ἀνιέναι τι ἢ ἀγαπᾶν. λυπεῖσθαι γὰρ κα-
τακρίνας ἀκόπως βουλομένοι τὸν Νεστόριον, καὶ πάλι ἐπ' αὐ-
τῷ ἔμενον ἀκατόκλητον καταδίκης, οὐ φορτὰ πεπλημμέλημα, ἀλ-
λὰ μέγιστον ἐγκλήματος πλημμέλημα. αὐτὸν γὰρ τὸν μακάριον
Κύριλλον, καὶ πάλι κατ' αὐτὸν ἀνεθεμάτισαν σύνοδον. ἀπὸ
κείνου ταχέως καὶ ἐκ ἐρημίᾳ ἕως ἀνάγκην πάλι ἀνάκτη-
σιν· αὐτὸ μέντοι τὸ σωθῆναι αὐτοῖς τοῖς συνοδικοῖς διδομέ-

Concil. Tom. III.

nestatem & moderationem: quique convenienter ejus nomini, nempe Anastasii, surgere fecit ecclesiasticam pacem & concordiam. Confidimus etiam in eo qui eam nobis donavit, quod reipublicæ [a] quoque electionem, ut fert appellatio nominis, exordiatur.

[a] Lege, ordinationem.

Vos ergo, o sacrum caput, perspicacissima quæ est in vobis virtute spiritus, benignæ invocationis nobis manum porrigentes miti contactu mutuarum litterarum ex more ecclesiastico, [b] antisynodicorum scilicet apostolorum, caritatis adhibeas medicamentum, quod est in nobis molestum & palpitans studete medicari. Numquam enim erit nostra relaxatio, aut oculis somnus ascendet & requies temporibus & palpebris nostris dormitatio, donec universam Dei ecclesiam aspexerimus, rursus conservare unitatem spiritus in vinculo pacis. Etenim cum sitis illius discipuli & successores, qui audiit a Domino: *Simon, Simon, ecce satanas expetivit vos, ut cribraret tamquam triticum. Ego autem rogavi pro te, ut non deficeret fides tua, & tu aliquando conversus confirma fratres tuos*: debetis quidem diligenter inducere, quæ fulciunt & stabiliunt ad correctionem: promptius etiam donare quæ sunt clementis animi & misericordis. Nam ipsum summum apostolorum, ex eo quod ipsi accidit, adhortatur Dominus agnoscere quidem carnis infirmitatem: eos autem qui insultu rerum externarum lapsi sunt, ut ipsi quoque usu venit tempore salutaris passionis, non impediri quominus per correctionem restituantur priori impatibilitati.

[b] Lege, antisynodicorum, (hoc est, vitiosum synodicorum) scilicet missionis, caritatis adhibentes medicamentum.

Luc. 22.

Jam vero hoc quoque vestram sacrosanctam non fugiat memoriam, quod quidam ex iis qui impium Eutychen deposuerant tempore Flaviani sanctæ memoriæ, cum in synodo quæ Ephesi postea celebrata est a Dioscoro eum qui juste fuerat condemnatus justum pronunciassent, beatissimum Flavianum iniquissime condemnarunt: in sancta tamen Chalcedonensi synodo eis suffecit ad perfectam criminis depulsionem sanctæ confessionis depositio: nec de eo multo eis labore & verbis fuit opus. Scit enim fraterna dilectio non diu differre benignitatem & clementiam in proximum. Sanctis enim patribus qui Chalcedone fuerant congregati hæc scripsit Leo clarissimus, vestræ sedis Apostolicæ, immo vero totius orbis terræ lumen clarissimum: *Sed quoniam multa sæpe accidunt quæ possunt adducere ad pœnitentiam: & Dei misericordia vincit delicta peccantium: propterea suspenditur supplicium, ut possit locum habere correctio.* Præterea ad Pulcheriam quoque scribens piæ memoriæ, in epistola cujus est principium: *Piam vestræ benignitatis curam quam perpetuo gerit fidei catholicæ*, hæc dicit Leonis mens præstantissima: *Quemadmodum enim ab initio hujus argumenti scripsi frequentissime, inter dissentientes mentes & carnales mentes hanc volo servari moderationem, ut fidei quidem perfectioni nihil liceat addere nec conferre: iis autem qui revertuntur ad unitatem & pacem, præbeatur mundata venia: quoniam opera diaboli tunc validius destruuntur, quando caritatem in Deum & proximum hominum corda revocant.*

Epist. 87.

Epist. 81.

Hoc ipsum autem multo ante Cyrillus quoque divinarum rerum peritissimus fecisse invenitur in episcoporum orientalium in ipsum invectione & decertatione. Illi enim a condemnatione volentes absolvere Nestorium, & in ipsum latam infirmare sententiam contendentes, ausi sunt non tolerabilia, sed maximum delictum admiserunt. Ipsum enim beatum Cyrillum & synodum ejus anathematizarunt. Sed ille quoque celerem & non operosam adhibuit reparationem. Nempe hoc solum, ut consentirent iis quæ synodice

ANNO CHRISTI 712.

fuerant conſtituta ac pie definita, & comprobarem impii damnationem; illas poſt hæc omni lætitia plenas voces exclamante ipſo divino patre, quas ſuſpicetur quiſpiam dictas eſſe, quaſi ipſe potius ſui lapſus accepiſſet condonationem, non autem ipſe lapſum condonaſſet. *Lætentur* enim, inquit, *cæli & exſultet terra; ſoluta eſt enim macheria ſepis, & omnis diſſenſionis modus eſt ſublatus, cum omnium noſtrum ſervator Chriſtus ſuis eccleſiis pacem conciliaris.*

Habetis ergo vos, o viri divinitus inſpirati, delicti per alterius vim & injuriam admiſſi validam & legitimam defenſionem, & quæ nequaquam convelli ac labefactari poteſt putam & liberam orthodoxæ fidei confeſſionem. Ne ſiris ergo, o beati, pigri & tardi in id quod eſt vobis conjunctum & individuum in ſpiritali conſpiratione & concordia: neque attendentes ea quæ per vim facta ſunt, nos quibus vis eſt allata expellatis a veſtra caritate: neque tamquam inimicos exiſtimetis, ut dicit divinus apoſtolus; *ſed conſolemini ut fratres*, oſtendentes Dei imitationem.

1. Theſſ. 3.

Omnino enim conſiderabitis, o ſanctiſſimi, ex ſcripturæ hiſtoria de Aaron ſancto Domini, ſicut eum divinus appellavit Spiritus, quod ea quæ per vim & non ex intrinſeca animi malitia fiunt, ſequitur juſta condonatio, excepta perfecta verbi abnegatione, & ad perfectam impietatem abductione. Aaron enim ille cum priſci populi ceſſiſſet impetui, & ad idolum fabricandum eis fuiſſet adminiſter, a fratre quidem fuit reprehenſus: ſed cum ſe id per vim coactum feciſſe in ſua aſſereret defenſione, nullam a Deo accipit increpationem, neque privatur dignitate pontificatus: omnino ad internum germanum in Deum cultum aſpiciente eo *qui ſigillatim finxit corda noſtra*, ut dicit magnus David, & non ad externam temeritatem. Oſtenſa ergo noſtræ in rectum verbum ſententiæ ſanitate & conſenſione, ex eo quod citra morem quidem ſimus parati condemnare quidem ita quæ abſurde facta ſunt, comprobare autem & confirmare dogmata pietatis dictæ ſanctæ ſextæ ſynodi; nos complectimini, o fratres venerandi. *Alter alterius enim onera portate, & ſic implete legem Chriſti*, voce maxima nobis clamat divinus apoſtolus: ut unanimes in uno ſpiritu glorificemus Deum & Patrem Domini noſtri Jeſu Chriſti.

Exod. 32.

Pſal. 72.

Gal. 6.

SUBSCRIPTIO.

Fortis in Domino, ora pro nobis, ſanctiſſime & beatiſſime frater.

ANNO CHRISTI 712.

ἐκτενῶς, ἡ δικαίᾳ διεκρίθην, καὶ τὸ ἀσεβὲς κηρύσσειν τὸν κακοῦργον, ἀκούσαι δὲ βίπτε τοῦ πάντα εὐχαριστίας ὑπομένοντος φωνὰς ἐκβοώσαντος τοῦ ἁγίου Πνεύματος πατρὸς, αἱ ἐπετράπησάν τις ἐρῆσθαι ὡς ἀσεβῆ μᾶλλον πλήρωμα συγχώρησιν δέξασθαι τοῦ, ἢ τὸ τῆς πλήρους συγχωρήσεως· διηγκυλώσατο γάρ, φησὶν, οἱ ὀφθαλμοὶ, ἡ ἀκμὴ τοῦ ξύλου γὰρ τὸ μακάριον τῆς ἀγνοίας, ἡ ἀγνοίας ἀπάσης ἀκίνητος πρέσις, τὸ πάντων ἡμῶν σωτῆρος Χριστοῦ τοῖς ἑαυτοῦ ἁγιωτάτοις τὴν εἰρήνην βεβαίωσαντος.

Ἔχετε δίκαιοι καὶ ὑμεῖς, ὦ θεόπνευστοι, τὸν ἀκαταγνώστον τῶν κατ' ἐπίνοιαν σφάλματος, ἀπολογίαν ἰσχυρὰν ἡ ἔντιμον, ἡ οὐδαμῶς ἀνατρέπειν παρακρουόμενοι, τὸν καθαρὸν καὶ παρρησιαστικὸν τῆς ὀρθοδοξίας ὁμολογίαν. μὴ οὖν βραδεῖς τι καὶ ὀκνηροὶ ὦμεν τὸ συναφεστηκὸς ἡμῖν ἡ ἀδιάκριτον ἐν πνευματικῇ συμπνοίᾳ καὶ ὁμονοίᾳ ἡθικῇ, οἱ μακάριοι· μήτε τῶν κατὰ βίαν γεγενημένων ἐνθυμούμενοι, καὶ βιαζόντας ὑμᾶς τῶν ἰδίων ἀγαθῶν ἀπώσασθαι· μηδὲ ὡς ἐχθροὺς ἡγεῖσθε, ὡς φησιν ὁ θεῖος ἀπόστολος, ἀλλὰ παρακαλεῖτε ὡς ἀδελφοὺς, τὸ θεομίμητον ἐνδεικνύμενοι.

Πάντως γὰρ λογιεῖσθε, ἀγαπητοὶ, ἐκ τῆς κατὰ τὸν Ἀαρὼν τὸν ἅγιον κυρίου, ὡς τὸ θεῖον αὐτὸν ἀπεφήνατο πνεῦμα, χρηστικῆς ἐπείας, ὑπεξαιρουμένης τῆς τοιαύτης ἀρνήσεως λόγου, ἡ τῆς ἐκ τοῦ πλήρους ἀθέσεως ὑποστάσεως· ὡς τῶν βεβιασμένων καὶ οὐ κατὰ γνώμης ἐκβιάσεσι πονηρίας γενομένων, ἔσεσθαί τις συγχώρησιν ἔνδικος. ὁ γὰρ Ἀαρὼν ἐκεῖνος, τῇ ὁρμῇ τοῦ πάλαι λαοῦ παθυφοὺς, ἡ ὑπουργὸς αὐτῆς ἐκ τῆς εἰδωλοποιΐας πλάνων, ἀπαλλάττει μὲν ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ τὸν δὲ ἀναίτιον βίαν ἐν ἀπολογίᾳ ἐκβαλλόμενος, οὐδὲ μέχρι παρὰ Θεοῦ ἐδέξατο ἔγκλημα· οὐδὲ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀπέπεσεν χάριτος ἀξιώματος· ἐπείπερ ἐκ τοῦ ἐν ἀγνοίᾳ σφάλματος τὸ θεῖον εἶδας γνῶναι ἀποκλίσματος τὸ πλάνητος κατεμάνη τοῖς καρδίαις ὑμῶν, ὡς φησιν ὁ μέγας Δαβίδ, ἡ οὐ ἐκ τοῦ ἴξωλες ἀφεστήκασι. δηκτικῶς δέκομαι τῆς ἐκεῖ τοῦ ἁγίου λόγου τὸ ἡμέτερον φρονήματος ὑγιὲς τε ἡ συμφώνες, τὸ ἀνυπόβλητον ὑπομένον τῇ παζεπῆναι μὴ τὰ ἀνάπαυσις χειμαῤῥοῦς· αὐτοὺς δὲ τῇ βεβαιοῦν τῆς ὑμνήσης ἀγίας ἕκτης συνόδου τῆς δικαίας τὰ δόγματα, ἀσπαζόμενοι ὑμᾶς, ἀδελφοὶ τιμιώτατοι. ἀπάντων γὰρ τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσετε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ, μεγαλοφρονέστατα ὑμῶν ἀκούσῃ ὁ θεῖος λόγος· ὡς δὲ ὑμνωδεῖν ἐν ἐτι πλέονι δεξάζειν τὸν Θεὸν ἡ πατέρα τοῦ κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΤΠΟΓΡΑΦΗ.

Ἐβιωφέρε ἐν κυρίῳ, ὑπερεύχου ὑμῶν, ἁγιώτατε ἡ μακαριώτατε ἀδελφέ.

CONCILIUM
OMNIUM EPISCOPORUM ET PRINCIPUM, PROCERUM, COMITUM

& omnium ſapientum, ſeniorum, & populorum totius regni, per præceptum regis Inæ habitum, cum jam Gualam filiam Cadwaladri regis Britonum in uxorem cepiſſet, unaque Cambriam totam & coronam Cadwaladri adeptus eſſet: in quo de mutuis connubiis habendis inter Anglo-ſaxones, Britones & Scotos, tum ad delendam fornicationem & immunditiam, tum ad concordiam publicam promovendam, ſtatuitur.

ANNO CHRISTI

Vid. Ed. conf. cap. 11. in Addit.

REx Ina cepit in uxorem ſuam Gualam nomine, propter quam vocata eſt Wallia illa terra, quæ quondam vocabatur Cambria; bigamus enim fuit. Cepit autem cum ultima uxore ſua Cambriam, & Cornubiam, & coronam benedictam Britanniæ, quæ fuerat ultimo Cadwaladro regi Britanniæ. Et univerſi Angli qui tunc temporis exſtiterunt, uxores ſuas ceperunt de Britonum genere: & Britones uxores ſuas de illuſtri ſanguine & genere Anglorum, hoc eſt, de genere Saxonum. Hoc enim factum fuit per commune concilium & aſſenſum omnium epiſcoporum & principum, procerum, comitum, & omnium ſapientum,

ANNO CHRISTI

ſeniorum & populorum totius regni, & per præceptum regis Inæ prædicti. Multi vero Angli ceperunt uxores ſuas de ſanguine & genere Anglorum Germaniæ, & quidam Angli ceperunt uxores ſuas de ſanguine & genere Scotorum: proceres vero Scotorum, & Scoti fere omnes ceperunt uxores ſuas de optimo genere & ſanguine Anglorum Germaniæ: & ita fuerunt tunc temporis per univerſum regnum Britanniæ duo in carne una: & taliter conſtituit rectum conjugium (& delevit fornicationem & immunditiam a regno) & recta judicia pro ſtabilitate regni, & confirmatione populorum, benigna ſedulitate; & tali modo effecti fuerunt gens una, & populus unus per univerſum regnum Britanniæ, miſeratione divina.

Deinde univerſi vocaverunt regnum Anglorum, quod antea vocatum fuit regnum Britanniæ. Univerſi prædicti ſemper poſtea pro communi utilitate coronæ regni, inſimul & in unum circiter contra Danos & Norvegienſes ſemper ſteterunt: & atrociſſime unanimi voluntate contra inimicos pugnaverunt, & bella atrociſſima geſſerunt. Erat enim prædictus rex Ina optimus, largus, ſapiens, prudens, moderatus, ſtrenuus, juſtus, animoſus, & bellicoſus pro loco & tempore: & in divinis legibus, & in ſæcularibus inſtitutus, ſcripeis, & bonorum operum exhibitionibus, irradiavit glorioſus; rexitque regnum, conſœderavit & conſolidavit, & in unum pacificavit ſapientia & prudentia magna; &, ubi locus adfuit, vi & manu armata.

EPISTOLA CEOLFRIDI ABBATIS ad Naitanum regem Pictorum, pro catholico paſcha & Romana tonſura.

ANNO CHRISTI 714.

PRÆFATIO BEDÆ.

Bed. lib. 5. cap. 21.

EO tempore Naitanus rex Pictorum, qui ſeptentrionales Britanniæ plagas inhabitant, admonitus eccleſiaſticarum frequenti meditatione ſcripturarum, abrenuntiavit errori, quo eatenus in obſervatione paſchæ cum ſua gente tenebatur, & ſe ſuoſque omnes ad catholicam obſervantiam dominicæ reſurrectionis tempus celebrandum perduxit. Quod ut facilius & majori auctoritate perficeret, quæſivit auxilium de gente Anglorum, quos jamdudum ad exemplum ſanctæ Romanæ & apoſtolicæ eccleſiæ ſuam religionem inſtituiſſe cognovit. Siquidem miſit legatarios ad virum venerabilem Ceolfridum abbatem monaſterii beatorum apoſtolorum Petri & Pauli, quod eſt ad oſtium Wyri amnis, & juxta amnem Tinam, in loco qui vocatur Ingrivum: cui ipſe poſt Benedictum, de quo ſupra diximus, glorioſiſſime præfuit: poſtulans ut exhortatorias ſibi litteras mitteret, quibus potentius confutare poſſet eos, qui paſcha non ſuo tempore obſervare præſumerent; ſimul & de tonſuræ modo vel ratione, qua clericos inſigniri deceret. Excepto quod etiam ipſe in his non parva ex parte eſſet imbutus. Et architectos ſibi mitti petiit, qui juxta morem Romanorum eccleſiam de lapide in gente ipſius facerent, promittens hanc in honorem beati apoſtolorum principis dedicandam: ſe quoque ipſum cum ſuis omnibus morem ſanctæ Romanæ & apoſtolicæ eccleſiæ ſemper imitaturum, in quantum dumtaxat tam longe a Romanorum loquela & natione ſegregati hunc ediſcere poſſent. Cujus religioſis votis ac precibus favens reverentiſſimus abbas Ceolfridus, miſit architectos quos petebat, & litteras ſcriptas in hunc modum:

EPISTOLA CEOLFRIDI ABBATIS.

Domino excellentiſſimo & glorioſiſſimo regi Naitano, Ceolfridus abbas, in Domino ſalutem.

Ex editione P. Petri Franc. Chiffletii, Societatis JESU.

CAtholicam ſancti paſchæ obſervantiam, quam a nobis, rex Deo devote, religioſo ſtudio quæſiſti, promptiſſime ac libentiſſime tuo deſiderio, juxta quod ab apoſtolica ſede didicimus, patefacere ſatagimus. Scimus namque cælitus ſanctæ eccleſiæ donatum, quoties ipſi rerum domini diſcendæ, docendæ, cuſtodiendæ veritati operam impendunt. Nam & vere omnino dixit quidam ſæcularium ſcriptorum, quod feliciſſimo mundus ſtatu regeretur, ſi vel reges philoſopharentur, vel regnarent philoſophi. Quod ſi de philoſophia hujus mundi, vere intelligere, id eſt, de ſtatu hujus mundi, merito dicere potuit homo mortalis hujus mundi: quanto magis civibus patriæ cæleſtis in hoc mundo peregrinantibus opeandum eſt, & toeis animi viribus ſupplicandum, ut quo plus in mundo quique valent, eo amplius ejus qui ſuper omnia eſt judicis mandatis auſcultare contendant; atque ad hæc obſervanda ſecum eos quoque qui ſibi commiſſi ſunt, & exemplis ſimul & auctoritate inſtituant?

Tres ſunt ergo regulæ ſacris inditæ litteris, quibus paſchæ celebrandi tempus nobis præfinitum nulla prorſus humana licet auctoritate mutari: e quibus duæ in lege Moyſi divinitus ſtatutæ, tertia in evangelio per effectum dominicæ paſſionis & reſurrectionis adjuncta eſt. Præcepit enim lex, ut paſcha primo menſe anni, & tertia ejuſdem menſis ſeptimana, id eſt, a quintadecima die uſque ad viceſimam primam fieri deberet. Additumque eſt per inſtitutionem apoſtolicam ex evangelio, ut in ipſa tertia ſeptimana diem dominicam exſpectare, atque in ea temporis paſchalis initium tenere debeamus. Quam videlicet regulam triformem ſi quis rite cuſtoderit, numquam in annotatione feſti paſchalis errabit. Verum ſi de his ſingulis enucleatius ac latius audire deſideras, ſcriptum eſt in Exodo, ubi liberandus de Ægypto populus Iſrael, primum paſcha facere jubetur: quia dixerit Dominus ad Moyſen & Aaron: *Menſis iſte vobis principium menſium: primus erit in menſibus anni. Loquimini ad univerſum cœtum filiorum Iſrael, & dicite eis: Decima die menſis hujus tollat unuſquiſque agnum per familias & domos ſuas.* Et paulo poſt: *Et ſervabitis eum uſque ad quartamdecimam diem menſis hujus. Immolabitque eum univerſa multitudo filiorum Iſrael ad veſperam.* Quibus verbis manifeſtiſſime conſtat, quod ita in obſervatione paſchali mentio fit diei quartædecimæ, ut non tamen ipſa die quartadecima paſcha fieri præcipiatur; ſed adveniente tandem veſpera diei quartædecimæ, id eſt, quintadecima luna, quæ initium tertiæ ſeptimanæ faciat, in cæli faciem prodeunte, agnus immolari jubeatur. Et quod ipſa ſit nox quintædecimæ lunæ, in qua percuſſis Ægyptiis Iſrael eſt a longa ſervitute redemptus: *Septem*, inquit, *diebus azyma comedetis.* Quibus iterum verbis tota tertia ſeptimana ejuſdem primi menſis decernitur ſolennis eſſe debere. Sed ne putaremus eaſdem ſeptem dies a decimaquarta uſque ad vigeſimam eſſe computandas, continuo ſubjecit: *In die primo non erit fermentum in domibus veſtris: quicumque comederit fermentatum in domibus veſtris, peribit anima illa de Iſrael. A die primo uſque ad diem ſeptimum.* &c. uſque dum ait: *In eadem enim ipſa die eduxi exercitum veſtrum de terra Ægypti.* Primum ergo diem azymorum appellat eum, in quo exercitum eorum eſſet eductura de Ægypto. Conſtat autem, quia non decimaquarta die, in cujus veſpera agnus eſt immolatus, & quæ propric paſcha ſive phaſe dicitur,

Exod. 12.
Ibidem.
Ibidem.
Ibidem.
Ibidem.

ſed decimaquinta ſunt educti ex Ægypto, ſicut in li-
Num. 33. bro Numerorum apertiſſime ſcribitur: *Profecti igitur de Rameſſe quintadecima die menſis primi, altera die fecerunt phaſe filii Iſrael in manu excelſa.* Septem ergo dies azymorum, in quarum prima eductus eſt populus Domini ex Ægypto, ab initio (ut diximus) tertiæ ſeptimanæ, hoc eſt, a quintadecima die menſis primi uſque ad viceſimam primam ejuſdem menſis diem completam computari oportet. Porro dies quartusdecimus extra hunc numerum ſeparatim ſub paſchæ titulo prænotatur, ſicut Exodi ſequentia patenter edo-
Exod. 12. cent: Ubi cum dictum eſſet: *In eadem enim ipſa die educam exercitum veſtrum de terra Ægypti*; protinus additum eſt: *Et cuſtodietis diem iſtum in generationes veſtras ritu perpetuo. Primo menſe quartadecima die menſis comedetis azyma uſque ad diem viceſimam primam ejuſdem menſis ad veſperam. Septem diebus fermentatum non invenietur in domibus veſtris.* Quis enim non videat a quartadecima uſque ad viceſimamprimam non ſeptem ſolummodo, ſed octo potius eſſe dies, ſi & ipſa quartadecima annumeretur? Sin autem, ut diligentius explorata ſcripturæ veritas docet, a veſpera diei quartædecimæ uſque ad veſperam viceſimæ primæ computaverimus, videbimus profecto, quod ita dies quartadecima veſperam ſuam in feſti paſchalis initium porrigat, ut non amplius tota ſacra ſolemnitas quam ſeptem tantummodo noctes cum totidem diebus comprehendat. Unde vera eſſe probatur noſtra diffinitio, qua tempus paſchale primo menſe anni, & tertia ejus hebdomada celebrandum eſſe diximus. Veraciter enim tertia agitur hebdomada, quod a veſpera decimæquatæ diei incipit, & in veſpera vigeſimæ primæ completur.

Poſtquam vero paſcha noſtrum immolatus eſt Chriſtus, diemque nobis dominicam, quæ apud antiquos una vel prima ſabbati ſive ſabbatorum vocatur, gaudio ſuæ reſurrectionis fecit eſſe ſolemnem; ita hanc nunc apoſtolica traditio feſtis paſchalibus inſeruit, ut nihil omnino tempore paſchæ legalis præoccupandum, nihil minuendum eſſe decerneret: quin potius ſtatuit ut exſpectaretur juxta præceptum legis idem primus anni menſis, exſpectaretur quartadecima dies illius, exſpectaretur veſpera ejuſdem. Et cum hæc dies in ſabba-
Ibidem. tum forte incideret, *tolleret unuſquiſque agnum per familias & domos ſuas, & immolarent eum ad veſperam:* id eſt, præpararent omnes eccleſiæ per orbem, quæ unam catholicam faciunt, panem & vinum in myſterium carnis & ſanguinis agni immaculati, qui abſtulit peccata mundi; & præcedente congrua lectionum, orationum, & cærimoniarum paſchalium ſolemnitate, offerent hæc Domino in ſpem futuræ ſuæ redemptionis. Ipſa eſt enim eadem nox, in qua de Ægypto per ſanguinem agni Iſraelitica plebs erepta eſt: ipſa eſt in qua per reſurrectionem Chriſti liberatus eſt a morte æterna omnis Dei populus. Mane autem illuceſcente die dominica, primam paſchalis feſti diem celebrarent. Ipſa eſt enim dies, in qua reſurrectionis ſuæ gloriam Dominus multifario piæ revelationis gaudio diſcipulis patefecit. Ipſa prima dies azymorum, de qua multum diſtincte in Levitico ſcriptum eſt: *Menſe primo, quartadecima die menſis hujus ad veſperam phaſe Domini eſt: & quintadecima die menſis hujus ſolemnitas azymorum Domini eſt. Septem diebus azyma comedetis: dies primus erit celeberrimus ſanctuſque.* Si ergo fieri poſſet, ut ſemper in diem quintumdecimum primi menſis, id eſt, in lunam quintamdecimam, dominica dies incurreret; uno ſemper eodemque tempore cum antiquo Dei populo, quanquam ſacramentorum genere diſcreto, ſicut una eademque fide, paſcha celebrare poſſemus. Quia vero
Levit. 23.

dies ſeptimanæ non æquali cum luna tramite procurrit, decrevit apoſtolica traditio, quæ per beatum Petrum Romæ prædicata, per Marcum evangeliſtam & interpretem ipſius Alexandriæ confirmata eſt; ut adveniente primo menſe, adveniente in eo veſpera diei quartædecimæ, exſpectetur etiam dies dominica a quintadecima uſque ad viceſimam primam diem ejuſdem menſis. In quacumque enim harum inventa fuerit, merito in ea paſcha celebrabitur: quia nimirum hæc ad numerum pertinet illarum ſeptem dierum, quibus azyma celebrari jubetur. Itaque fit ut numquam paſcha noſtrum a ſeptimana menſis primi tertia in utramvis partem declinet: ſed vel totam eam, id eſt, omnes ſeptem legalium azymorum dies, vel certe aliquos de illis teneat. Nam etſi ſaltem unum ex eis, hoc eſt, ipſum ſeptimum apprehenderit, quem tam excellenter ſcriptura commendat: *Dies autem*, inquiens, *ſeptimus* Ibidem. *eris celebrior & ſanctior, nullumque ſervile opus fiet in eo:* nullus arguere nos poterit, quod non recte dominicum paſchæ diem, quem de evangelio ſuſcepimus, in ipſa quam lex ſtatuit tertia primi menſis hebdomada celebremus.

Cujus obſervantiæ catholica ratione patefacta, patet contrario error irrationabilis eorum, qui præfixos in lege terminos nulla cogente neceſſitate vel anticipare vel tranſcendere præſumunt. Namque ſine ratione neceſſitatis alicujus anticipant illi tempus in lege præſcriptum, qui dominicum paſchæ diem a quartadecima menſis primi uſque ad viceſimam putant lunam eſſe ſervandum. Cum enim a veſpera diei tertiædecimæ vigilias ſanctæ noctis celebrare incipiunt, claret quod illum in exordio ſui paſchæ diem ſtatuunt, cujus nullam omnino mentionem in decreto legis inveniunt. Et cum viceſimaprima die menſis paſcha dominicum celebrare refugiunt, patet profecto quod illam per omnia diem a ſua ſolemnitate ſecernunt, quam lex majore præ ceteris feſtivitate memorabilem ſæpenumero commendat: ſicque diem paſchæ ordine perverſo, & aliquando in ſecunda hebdomada totum compleant, & numquam in hebdomadæ tertiæ die ſeptimo ponant.

Rurſumque qui a ſextadecima die menſis ſæpedicti uſque ad viceſimamſecundam paſcha celebrandum magis autumant, non minore utique errore (tametſi altero latere) a recto veritatis tramite divertunt: & veluti naufragia Scyllæ fugientes, in Charybdis voraginem ſubmergendi decidunt. Nam cum a luna decimaſexta primi menſis oriente, id eſt, a veſpera diei quintædecimæ paſcha incipiendum doceant; nimirum conſtat, quod quartamdecimam diem menſis ejuſdem, quam lex primitus & præcipue commendat, a ſua prorſus ſolemnitate ſecludunt: ita ut quintædecimæ, in qua populus Dei ab Ægyptiaca ſervitute redemptus eſt, & in qua Dominus ſuo mundum ſanguine a peccatorum tenebris liberavit, in qua etiam ſepultus ſpem nobis poſt mortem beatæ quietis tribuit, vix veſperam tangant. Idemque pœnam erroris ſui in ſemetipſos recipientes, cum in viceſimaſecunda die menſis paſchæ diem ſtatuunt dominicum, legitimos utique terminos paſchæ aperta tranſgreſſione violant: utpote qui ab illius diei veſpera paſcha incipiunt, in qua hoc lex conſummari & perfici debere decrevit: illam in paſcha diem aſſignent primam, cujus in lege mentio nulla uſquam reperitur, id eſt, quartæ primam ſeptimanæ. Qui utrique non ſolum in diffinitione & computo lunaris ætatis, ſed & in menſis primi nonnumquam inventione falluntur. Quæ diſputatio major eſt quam epiſtola hac vel valeat comprehendi, vel debeat.

Tantum hoc dicam, quod per æquinoctium vernale ſemper inerrabiliter poſſet inveniri, qui menſis

juxta computum lunæ primus anni, qui esse debeat ultimus. Æquinoctium autem juxta sententiam omnium orientalium, & maxime Ægyptiorum, qui præ ceteris doctoribus calculandi palmam tenent, duodecimo Kalendarum Aprilium die provenire consuevit, & etiam ipsi horologica inspectione probavimus. Quæcumque ergo luna ante æquinoctium plena est, quartadecima videlicet vel quintadecima existens, hæc ad præcedentis anni novissimum pertinet mensem, ideoque paschæ celebrando habilis non est. Quæ vero post æquinoctium, vel in ipso æquinoctio suum plenilunium habet, in hac absque ulla dubietate, quia primi mensis est, & antiquos pascha celebrare solitos, & nos, ubi dominica dies advenerit, celebrare debere noscendum est. Quod ita fieri oportere illa nimirum ratio cogit, quia in Genesi scriptum est, quod *Deus fecit duo magna luminaria: luminare majus ut præesset diei, & luminare minus ut præesset nocti.* Vel, sicut alia dicit editio, *luminare majus in inchoationem diei, & luminare minus in inchoationem noctis.* Sicut ergo prius sol a medio procedens orientis æquinoctium vernale suo præfixit exortu; deinde luna sole ad vesperam occidente, & ipsa plena a medio secuta est orientis; ita omnibus annis idem primus lunæ mensis eodem necesse est ordine servari, ut non ante æquinoctium, sed vel ipso æquinoctii die, (sicut in principio factum est) vel eo transcenso plenilunium habere debeat. At si uno saltem die plenilunium tempus æquinoctii præcesserit, non hanc primo mense anni incipientis, sed ultimo potius præteriti, lunam esse adscribendam, & ideo festis paschalibus inhabilem, memorata ratio probat.

Genes. 1.

Quod si mysticam quoque vos in his rationem audire delectat, primo mense anni, qui etiam mensis novorum dictus est, pascha facere jubemur: quia renovato ad amorem cælestium spiritu mentis nostræ, sacramenta Dominicæ resurrectionis & ereptionis nostræ celebrare debemus. Tertia ejusdem mensis septimana facere præcipimur, quia ante legem & sub lege promissus, tertio tempore sæculi cum gratia venit ipse, qui pascha nostrum immolaretur Christus: quia tertia post immolationem suæ passionis die resurgens a mortuis, hanc dominicam vocari, & in ea nos annuatim paschalia ejusdem resurrectionis voluit festa celebrare. Quia nos quoque ita solum veraciter ejus solemnia celebramus, si per fidem & caritatem pascha, id est, transitum de hoc mundo, ad Patrem cum illo facere curamus. Post æquinoctium veris, plenilunium mensis præcipimur observare paschalis; ut videlicet primo sol longiorem nocte faciat diem, deinde luna plenum suæ lucis orbem mundo præsentet: quia primo quidem sol justitiæ, in cujus pennis est sanitas, id est, Dominus Jesus, per resurrectionis suæ triumphum cunctas mortis tenebras superavit: ac sic ascendens in cælos, misso desuper Spiritu, ecclesiam suam, quæ sæpe lunæ vocabulo designetur, internæ gratiæ luce replevit. Quem videlicet ordinem nostræ salutis propheta contemplatus aiebat: *Elevatus est sol, & luna stetit in ordine suo.* Qui ergo plenitudinem lunæ paschalis ante æquinoctium provenire posse contenderit, talis in mysteriorum celebratione maximorum a sanctarum quidem scripturarum doctrina discordat, concordat autem eis qui sine præveniente gratia Christi se salvari posse confidunt: quia etsi vera lux tenebras mundi moriendo ac resurgendo numquam vicisset, perfectam se habere posse justitiam dogmatizare præsumunt. Itaque per æquinoctialem solis exortum post plenilunium primi mensis hunc ex ordine subsequens, id est, post completam diem ejusdem mensis quartamdecimam, quæ cuncta ex lege observanda accepimus, exspectamus adhuc, monente evangelio, in ipsa hebdomada tertia tempus diei dominicæ, & sic demum votiva paschæ nostri fest acelebramus: ut indicemus nos non antiquis excussum Ægyptiæ servitutis jugum venerari; sed redemptionem totius mundi, quæ in antiqui Dei populi liberatione præfigurata, in Christi autem resurrectione completa est, devota fide ac dilectione colere, atque resurrectionis etiam nostræ, quam eadem die dominica futuram credimus, spe nos certissima gaudere signemus.

Mal. 4.

Habac. 3. ex Græco.

Hic autem, quem vobis sequendum monstramus, computus paschæ decemnovennali circulo continetur: qui dudum quidem, hoc est, ipsis apostolorum temporibus, jam servari in ecclesia cœpit, maxime Romæ & Ægypti, ut supra jam diximus. Sed per industriam Eusebii, qui a beato martyre Pamphilo cognomen habet, distinctius in ordinem compositus est: ut quod eatenus per Alexandriæ pontificem singulis annis per omnes ecclesias mandari consueverat, jam deinde congesta in ordinem serie lunæ quartædecimæ, facillime posset ab omnibus sciri. Cujus computum paschalis Theophilus Alexandriæ præsul in centum annorum tempus Theodosio Imperatori composuit. Item successor ejus Cyrillus seriem nonaginta & quinque annorum in quinque decemnovennalibus circulis comprehendit. Post quem Dionysius Exiguus totidem alios ex ordine pari schemate subnexuit, qui ad nostra usque tempora pertingebant. Quibus termino appropinquantibus tanta hodie calculatorum exuberat copia, ut etiam in nostris per Britanniam ecclesiis plures sint, qui mandatis memoriæ veteribus illis Ægyptiorum argumentis facillime possint in quodlibet spatia temporum paschales protendere circulos, etiamsi ad quingentos usque & triginta duos voluerint annos. Quibus expletis, omnia quæ ad solis & lunæ, mensis & septimanæ consequentiam spectant, eodem quo prius ordine recurrunt. Ideo autem circulos eosdem temporum instantium vobis mittere supersedimus, quia de ratione tantum temporis paschalis instrui quærentes, ipsos vobis circulos paschæ catholicos abundare probastis.

Verum his de pascha succincte, ut petistis, strictimque commemoratis, tonsuram quoque (de qua pariter vobis litteras fieri voluistis) hortor ut ecclesiasticam & Christianæ fidei congruam habere curetis. Et quidem scimus quia neque apostoli omnes uno eodemque sunt modo attonsi, neque nunc ecclesia catholica, sicut una fide, spe, & caritate in Deum consentit, ita & jam una atque indissimili totum per orbem tonsuræ sibi forma congruit. Denique ut superiora, id est, patriarcharum tempora respicianus, Job exemplar patientiæ, dum ingruente tribulationum articulo caput totondit, probavit utique, quia tempore felicitatis capillos nutrire consueverat. At Joseph & ipse castitatis, humilitatis, pietatis, ceterarumque virtutum exsecutor ac doctor eximius, cum esset servitio absolvendus, attonsus esse legitur. Patet profecto, quia tempore servitutis intonsis in carcere crinibus manere solebat. Ecce uterque vir Dei diversum ab altero vultus habitum fotis præmonstrabat, quorum tamen intus conscientia in parili virtutum sibi gratia concordabat. Verum si profiteri nobis liberum est, quia tonsuræ discrimen non noceat, quibus puta in Deum fides & caritas in proximum sincera est: maxime cum numquam patribus catholicis, sicut de paschæ vel fidei diversitate conflictus, ita etiam de tonsuræ differentia legatur aliqua fuisse controversia; inter omnes tamen, quas in ecclesia vel in universo hominum genere reperimus tonsuras, nullam magis sequendam nobis amplectendamque jure dixerim, ea quam in capite suo gestabat ille

Matth. 16. cui ſe confitenti Dominus ait : *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam : & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam, & tibi dabo claves regni cælorum.* Nullam vero magis abominandam deteſtandamque merito cunctis fidelibus crediderim, ea quam habebat ille, cui gratiam ſancti Spiritus comparare volenti dicit idem Petrus : *Pecunia tua tecum ſit in perditionem : quoniam donum Dei exiſtimaſti pecunia poſſideri. Non enim eſt tibi pars neque ſors in ſermone hoc.* Neque vero ob id tantum in coronam attondimur, quia Petrus ita atque attonſus eſt : ſed quia Petrus in memoriam Dominicæ paſſionis ita attonſus eſt, idcirco & nos, qui per eamdem paſſionem ſalvari deſideramus, ipſius paſſionis ſignum cum illo in vertice, ſumma videlicet corporis noſtri parte, geſtamus. Sicut enim omnis eccleſia, quæ per mortem ſui vivificatoris eccleſia facta eſt, ſignum ſanctæ crucis ejus in fronte portare conſuevit : ut crebro vexilli hujus munimine a malignorum ſpirituum defendatur incurſibus ; crebra hujus admonitione doceatur, ſe quoque carnem ſuam cum vitiis & concupiſcentiis crucifigere debere : ita etiam oportet eos qui vel monachi votum, vel gradum clericatus habentes, artioribus ſe neceſſe habent pro Domino continentiæ frenis adſtringere : formam quoque coronæ, quam ipſe in paſſione ſua ſpineam portavit in capite, ut ſpinas ac tribulos peccatorum noſtrorum portaret, id eſt, exportaret & auferret a nobis, ſuo quemque in capite per tonſuram præferre : ne ſe etiam irriſiones & opprobria pro illo libenter ac prompto animo ſufferre ipſo etiam frontiſpicio doceant : ut coronam vitæ æternæ, quam repromiſit Deus diligentibus ſe, ſe ſemper exſpectare, proque hujus perceptione & adverſa ſe mundi & proſpera contemnere deſignent. Cæterum tonſuram eam quam magnum ferunt habuiſſe Simonem, quis rogo fidelium non ſtatim cum ipſa magia primo deteſtetur & merito exſufflet? Quæ aſpectu in frontis quidem ſuperficie coronæ videtur ſpeciem præferre, ſed ubi ad cervicem conſiderando perveneris, decurtatam eam quam te videre putabas invenies coronam. Ut merito talem Simoniacis & non Chriſtianis habitum convenire cognoſcas, qui in præſenti quidem vita a deceptis hominibus putabantur digni perpetuæ gloriæ coronæ ; ſed in ea quæ hanc ſequitur vitam, non ſolum omni ſpe coronæ privati, ſed æterna inſuper ſunt pœna damnati. Neque vero me hæc ita proferentem æſtimes, quaſi eos qui hanc tonſuram habent condemnandos judicem, ſi fide & operibus unitati catholicæ faverunt : immo confidenter profiteor plurimos ex eis ſanctos, ac Deo dignos exſtitiſſe. Ex quibus eſt Adamnanus abbas & ſacerdos Columbienſium egregius : qui cum legatus ſuæ gentis ad Aldfridum regem miſſus, noſtrum quoque monaſterium videre voluiſſet, miramque in moribus ac verbis prudentiam, humilitatem, religionem oſtenderet, dixi illi inter alia colloquens : Obſecro, ſancte frater, qui ad coronam te vitæ quæ terminum neſciat tendere credis, quid contrario tuæ fidei habitu terminatam in capite coronæ imaginem portas : Et ſi conſortium beati Petri quæris, cur ejus quem ille anathematizavit tonſuræ imaginem imitaris : & non potius ejus cum quo in æternum beatus vivere cupis, etiam nunc habitum te, quantum potes, diligere monſtras ? Reſpondit ille : Scias pro certo, frater mi dilecte, quia etſi Simonis tonſuram ex conſuetudine patriæ habeam, ſimoniacam tamen perfidiam tota mente deteſtor ac reſpuo : beatiſſimi autem Apoſtolorum principis, quantum mea parvitas ſufficit, veſtigia ſequi deſidero. At ego : Credo, inquam, vere quod ita ſit : ſed tamen indicio ſit, quod ea quæ apoſtoli ſunt Petri in abdito cordis amplectimini, ſi quæ ejus eſſe noſtis, etiam in facie tenetis. Namque prudentiam tuam facillime dijudicare reor, quod aptius multo ſit ejus, quem toto corde abominaris, cujuſque horrendam faciem videre refugis, habitum vultus a tuo vultu Deo jam dicato ſeparare : & e contra ejus, quem apud Deum habere patronum quæris, ſicut facta vel monita cupis ſequi, ſic etiam morem habitus te imitari deceret. Hæc tunc Adamnano dixi : qui quidem quantum conſpectis eccleſiarum noſtrarum ſtatutis profeciſſet, probavit ; cum reverſus ad Scotiam multas poſtea gentis ejuſdem turbas ad catholicam temporis paſchalis obſervantiam ſua prædicatione correxit. Tametſi eos qui in Hii inſula morabantur monachos, quibuſque ſpeciali rectoris jure præerat, necdum ad viam ſtatuti melioris reducere valebat. Tonſuram quoque, ſi tantum ſibi auctoritatis ſubeſſet, emendare meminiſſet.

Sed & nunc tuam prudentiam, rex, admoneo, ut ea quæ unitati catholicæ & apoſtolicæ eccleſiæ concinunt, una cum gente, cui te Rex regum & Dominus dominorum præfecit, in omnibus ſervare contendas. Sic enim fit ut poſt acceptam temporalis regni potentiam ipſe beatiſſimus apoſtolorum princeps cæleſtis quoque regni tibi tuiſque cum ceteris electis libens pandat introitum. Gratia te regis æterni longiori tempore regnantem ad noſtram omnium pacem cuſtodiat incolumem, dilectiſſime in Chriſto fili.

DECRETUM REGIS NAITANI pro catholico paſcha, & Romana tonſura.

Edita Beda. HÆc epiſtola cum præſente rege Naitano multiſque viris doctioribus eſſet lecta, ac diligenter ab his qui intelligere poterant in linguam ejus propriam interpretata, multum de ejus exhortatione gaviſus eſſe perhibetur : ita ut ſurgens de medio optimatum ſuorum conſeſſu genua flecteret in terram, Deo gratias agens, quod tale munuſculum de terra Anglorum mereretur accipere. Et quidem & antea novi, inquit, quia hæc erat vera paſchæ celebratio : ſed in tantum modo rationem hujus temporis obſervandam cognoſco, ut parum mihi omnino videar de his antea intellexiſſe. Unde palam profiteor, vobiſque qui aſſidetis præſidentibus proteſtor, quia hoc obſervare tempus paſchæ cum univerſa mea gente perpetuo volo : & hanc accipere debere tonſuram, quam plenam eſſe rationis audivimus, omnes qui in regno meo ſunt clericos decerno. Nec mora, quæ dixerat regia auctoritate perfecit. Statim namque juſſu publico mittebantur ad tranſcribendum, diſcendum, obſervandum per univerſas Pictorum provincias circuli paſchæ decemnovennales, obliteratis per omnia erroneis octoginta & quatuor annorum circulis. Attondebantur omnes in coronam miniſtri altaris ac monachi : & quaſi novo ſe diſcipulatui beatiſſimi apoſtolorum principis Petri ſubditam, ejuſque tutandam patrocinio, gens correcta gaudebat.

GREGORII

GREGORII II. PAPÆ EPISTOLÆ.

I.

AD BONIFACIUM PRESBYTERUM.

Poteſtatem illi facit, ut fidei myſterium incredulis gentibus annuntiet.

Gregorius ſervus ſervorum Dei, Bonifacio religioſo preſbytero.

Ex Carol. Baronio, ad an. 719.

EXigit manifeſtata nobis religioſi propoſiti tui pie in Chriſto flagrantis intentio, & approbata ſinceriſſimæ fidei tuæ perlata relatio, ut ad diſpenſationem verbi divini, cujus per gratiam Dei curam gerimus, te comminiſtro utamur. Experientes proinde te ab infantia ſacras litteras didiciſſe, profectuſque indolem ad augmentum crediti cælitus talenti proſpectu divini amoris extendere: videlicet gratiam cognitionis cæleſtis oraculi in laborem ſalutiferæ prædicationis, ad innoteſcendum gentibus incredulis myſterium fidei, inſtanti conatu expendere; collætamur fidei tuæ, & adjutores effici cupimus gratiæ prærogatæ. Igitur quia præmiſſi conatus pium affectum, uſque ad Apoſtolicæ ſedis modeſta prævisione perduxiſti conſultum; ut membrum ex membro proprii corporis caput requirens, motum mentis probares; capitiſque arbitrio te humiliter ſubmittens, & ejus directione juſto tramite properans ſolidari, compaginis plenitudo exſiſtas: Ideo in nomine indiviſibilis Trinitatis, per inconcuſſam auctoritatem beati Petri apoſtolorum principis, cujus doctrinæ magiſterii diſpenſatione fungimur, & locum ſacræ ſedis adminiſtramus; modeſtiam tuæ religionis inſtituimus, atque præcipimus, ut in verbo Dei, quo igne ſalutifero, quem Dominus mittere venit in terram, emittere videris, ad gentes quaſcumque infidelitatis errore detentas properare Deo annuente poſueris, myſterium regni Dei per inſinuationem nominis Chriſti Domini Dei noſtri veritatis ſuaſione deſignes: & per ſpiritum virtutis, & dilectionis, ac ſobrietatis, prædicationem utriuſque teſtamenti mentibus indoctis conſona ratione transfundas. Diſciplinam denique ſacramenti, quam ad initiandos Deo prævio creditуros tenere ſtudes, ex formula officiorum ſanctæ noſtræ ſedis Apoſtolicæ, inſtructionis tuæ gratia prælibata, volumus ut intendas. Quod vero actioni ſuſceptæ tibi deeſſe perſpexeris, nobis, ut volueris, intimare curabis. Bene vale. Data Idibus Maii, imperante domino piiſſimo Auguſto Leone a Deo coronato magno Imperatore, anno tertio imperii ejus, indictione ſecunda.

Anno Chriſti 719.

Indiculus ſacramenti quod Bonifacius Romæ, cum Epiſcopus ordinaretur, edidit, & manu ſua ſcriptum obtulit.

Edidit Simondus ex mſ. Remenſi & Pith. a Joanne Bonifacii Vita ab Othlono ſcripta, anno VIII. Act. in mſ. Rem. & Pith. anno VI.

IN nomine Domini Dei & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti. Imperante domino Leone a Deo coronato magno Imperatore [a] anno V I. poſt conſulatum ejus anno V I. ſed & Conſtantino magno Imperatore ejus filio, anno I V. indictione V I. Promitto ego Bonifacius, Dei gratia epiſcopus, tibi beato Petro apoſtolorum principi, vicarioque tuo beato Gregorio Papæ, & ſucceſſoribus ejus, per Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, Trinitatem inſeparabilem, & hoc ſacratiſſimum corpus tuum, me omnem fidem & puritatem ſanctæ fidei catholicæ exhibere, & in unitate ejuſdem fidei Deo operante perſiſtere, in qua omnis Chriſtianorum ſalus ſine dubio eſſe comprobatur: nullo modo me contra unitatem communis & univerſalis eccleſiæ ſuadente quopiam conſentire; ſed, ut dixi, fidem & puritatem meam atque concurſum tibi & utilitatibus eccleſiæ tuæ, cui a Domino Deo poteſtas ligandi ſolvendique data eſt, & prædicto vicario tuo, atque ſucceſſoribus ejus per omnia exhibere. Sed & ſi cognovero antiſtites contra inſtituta antiqua ſanctorum patrum converſari, cum eis nullam habere communionem aut conjunctionem, ſed magis, ſi valuero prohibere, prohibebo: ſin minus, fideliter ſtatim domno meo Apoſtolico renuntiabo. Quod ſi, quod abſit, contra hujus promiſſionis meæ ſeriem aliquid facere quolibet modo, ſeu ingenio vel occaſione tentavero, reus inveniar in æterno judicio; ultionem Ananiæ & Sapphiræ incurram, qui vobis etiam de rebus propriis fraudem facere, vel falſum dicere præſumpſerunt. Hunc autem indiculum ſacramenti ego Bonifacius exiguus epiſcopus manu propria ſcripſi, atque ponens ſupra ſacratiſſimum corpus beati Petri, ita, ut præſcriptum eſt, Deo teſte & judice præſtiti ſacramentum, quod & ſervare promitto.

II.

AD BONIFACIUM EPISCOPUM.

Reſpondet ad varias ejus interrogationes & conſulta.

Reverentiſſimo ac ſanctiſſimo fratri Bonifacio coëpiſcopo, Gregorius ſervus ſervorum Dei.

Ex Carol. Baronio, ad annum 726.

DEſiderabilem mihi a te miſſus Denval religioſus preſbyter attulit nuntium, cum te ſoſpitem narravit, & in miniſterio, pro quo miſſus es, favente Deo proficere nuntiavit. Detulit etiam a te miſſas litteras: ubi indicaſti, quod ager dominicus, qui incultus jacebat, & ſpinarum aculeis ex infidelitate riguerat, vomere tuæ doctrinæ exarante, ſemen verbi ſuſcepit, & fertilem meſſem protulit fidelitatis. In iiſdem litteris quædam ſubnexuiſti capitula, ſciſcitando qualiter teneat vel doceat hæc ſancta apoſtolica Romana eccleſia. Bene ſatis, quia beatus Petrus apoſtolus & apoſtolatus & epiſcoparus principium exſtitit, & conſulenti tibi de ſtatu eccleſiæ, non ex nobis quaſi ex nobis, ſed ejus gratia, qui aperit os mutorum, & linguas infantium facit diſertas, qualiter tenere debeas apoſtolici vigoris doctrinam dicimus.

I.

Igitur in primis legebatur, in quota progenie propinquorum matrimonium copulatur. Dicimus quod oportuerat quidem, quamdiu ſe agnoſcunt affinitate propinquos, ad hujus copulæ non accedere ſocietatem. Sed quia temperantia magis, & præſertim in tam barbara gente, plus placet, quam diſtrictio cenſuræ, concedendum eſt ut poſt quartam generationem jungantur.

II.

Nam quod propoſuiſti, quod ſi mulier infirmitate correpta non valuerit debitum viro reddere, quid ejus faciat jugalis? Bonum eſſet ſi ſic permaneret, ut abſtinentiæ vacaret. Sed quia hoc magnorum eſt, ille qui ſe non poterit continere, nubat magis: non tamen ſubſidii opem ſubtrahat ab illa, quam infirmitas

v. XXXII. Quæſt. 7. Quod propoſuiſti.

præpedit, & non deteſtabilis culpa excludit.

III.

2. Quæſt. 1. Presbyter, vel quilibet. De preſbytero vero, ſi quilibet ſacerdos a populo fuerit accuſatus, ſi certi non fuerint teſtes, qui criminis illati approbent veritatem, jusjurandum erit in medio, & illum teſtem proferat de innocentiæ ſuæ puritate, cui nuda & aperta ſunt omnia: ſicque maneat in proprio gradu. *Hincm. Rem. epiſt. VII.*

IV.

De conſecr. diſt. 1. De homine q.d. Nam de homine qui a pontifice confirmatus fuerit, denuo illi talis reiteratio prohibenda eſt.

V.

In Miſſarum ſolemniis illud obſervandum eſt, quod Dominus noſter Jeſus Chriſtus ſanctis ſuis tribuit diſcipulis. Accepit namque calicem dicens: *Hic eſt calix novi teſtamenti in meo ſanguine: hoc facite quotieſcumque ſumetis.* Unde congruum non eſt duos vel tres calices in altario ponere, cum Miſſarum ſolemnia celebrantur. *Luc. 22. 1. Cor. 11.*

VI.

De immolatitiis autem eſcis conſuluiſti, ſi a fidelibus ſuperductum fuerit vivificæ crucis ſignum, edi liceret, an non. Illud ſufficit reſpondere, quod beatus Paulus apoſtolus dicit: *Si quis dixerit quia hoc immolatitium eſt, nolite edere propter eum qui indicavit, & propter conſcientiam.* *1. Cor. 10.*

VII.

20. Quæſt. 1. Addidiſti. Addidiſti adhuc, quod ſi pater vel mater filium vel filiam intra ſepta monaſterii in infantiæ annis ſub regulari tradiderint diſciplina; utrum liceat eis, poſtquam ubertatis impleverint annos, egredi, & matrimonio copulari. Hoc omnino devitamus, quia nefas eſt, ut oblatis a parentibus Deo filiis voluptatis frena laxentur.

VIII.

Enimvero quoſdam abſque interrogatione ſymboli ab adulteris & indignis preſbyteris faſſus es baptizatos. In his tua dilectio teneat antiquum morem eccleſiæ: quia quiſquis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti baptizatus eſt, rebaptizari eum minime licet. Non enim in nomine baptizantis, ſed in nomine Trinitatis, hujus gratiæ donum percipitur. Et teneatur quod apoſtolus ait: *Unus Deus, una fides, unum baptiſma.* Doctrinam vero ſpiritualem talibus ſtudioſius ut impertias demandamus. *Epheſ. 4.*

IX.

De conſecr. diſt. 4. Parvulos qui. De parvulis vero qui a parentibus ſubtracti ſunt, & an baptizati ſint an non ignorant, quia interrogaſti; hos ut baptizare debeas, ſecundum patrum traditionem, ſi non fuerit qui teſtificetur, ratio poſcit.

X.

Leproſis autem, ſi fideles Chriſtiani fuerint, dominici corporis & ſanguinis participatio tribuatur; cum ſanis autem convivia celebrare prohibeantur.

XI.

Adjeciſti etiam, quod ſi peſtifer morbus, aut mortalitas in eccleſia vel monaſteriis irrepſerit, hi quos nondum tetigit an debeant a loco fugere, evitantes periculum. Quod valde ſanum videtur: non enim valet quiſquam Dei effugere manus.

XII.

In fine epiſtola continebat, quod ſunt quidam preſbyteri, ſeu epiſcopi, multis vitiis irretiti, quorum vita in ſeipſis ſacerdotium maculat; ſi tibi liceret cum eis edere aut loqui, niſi coërciti fuerint. Dicimus ut hos ex apoſtolica auctoritate redarguendo admoneas, & ad munditiam eccleſiaſticæ diſciplinæ reducas. Et ſi quidem obedierint, ſalvabunt animas ſuas, & ipſe mercedem lucratus es. Verumtamen collocutionem & menſam communem cum eis agere non recuſes. Plerumque enim contingit, ut quos correctio diſciplinæ tardos facit ad percipiendam veritatis normam, conviviorum ſedulitas & admonitio blanda ad viam perducat juſtitiæ. Idipſum autem & in illis proceribus, qui tibi adjutorium præſtant obſervare debebis. Hæc ergo, frater cariſſime, ex Apoſtolicæ ſedis vigore ſcripta ſufficiant. De reliquo, Dei imploramus clementiam, ut qui te illis in regionibus vice noſtra ex apoſtolica auctoritate pergere fecit, & in opacam ſilvam lumina veritatis per os tuum micare prædeſtinavit, opitulationis ſuæ miſericordiſſimum tribuat incrementum; quatenus de fructu operis & ipſe valeas præmia percipere, & veniam peccatorum invenire. Deus te incolumem cuſtodiat, reverentiſſime frater. Data decimo Kalendas Decembris, imperante domino piiſſimo Auguſto Leone a Deo coronato magno Imperatore, anno decimo imperii ejus: ſed & Conſtantino magno Imperatore, regni ejus anno ſeptimo, indictione decima. *Anno Chriſti 726.*

Hanc epiſtolam Gratianus Gregorio tertio attribuit, quotieſcumque illius teſtimonio utitur, ut 2. quæſt. 5. *Preſbyter*, 32. quæſt. 7. *Quod propoſuiſti.* De conſecrat diſtinctione 4. *Parvulos*, & diſtinctione 5. *De homine.* Idemque ſentire videntur Hincmarus epiſtola 7. capite 15. & 18. & Ivo parte 8. capite 78. cum Gregorio juniori adſcribunt. Hoc enim nomine Gregorium tertium intelligere ſolebant. Sed quo minus huic tribui poſſit, reclamant in epiſtolæ ſubſcriptione annus decimus Leonis & indictio 2. quæ congruunt anno Chriſti 726. quo anno pontifex erat Gregorius II. & non III. qui ante annum 731. ſedem non obtinuit. Quare Gregorio II. aſſerenda eſt. *Admonitio P. Jacobi Sirmondi e Societate Jesu.*

CAPITULARE GREGORII PAPÆ II.

datum Martiniano episcopo, Georgio presbytero, &c. in Bavariam ablegatis.

In nomine Domini. Incipit capitulare a Gregorio Papa urbis Romæ, datum reverentissimo fratri nostro [a] Martiniano episcopo, [b] seu Georgio presbytero sanctæ sedis Apostolicæ, atque Dorotheo subdiacono prædictæ sedis, euntibus cum Domini auxilio in Baioariam.

[a] *Candido Romano anno 721. subscripsit Martianus episcopus Gabinus sive Sabinat, & Georgius presbyter pro sancta Romana ecclesia tunis sanctorum sanctorum & Pauli.*

[b] *ibid. & Georgio*

Capitula.

I.

Ut datis nostris scripeis, ita ut cum duce provinciæ delibereris, quatenus conventus aggregetur sacerdotum, & judicum, atque universorum gentis ejusdem primariorum, [c] & ex quæsitis sacerdotibus, atque ministris, quorum canonicam approbaveritis exstitisse promotionem, ac rectæ fidei tenere aut recipere rationem, his sacrificandi, & ministrandi, sive etiam psallendi ex figura & traditione sanctæ apostolicæ & Romanæ sedis ecclesiæ ordine [d] tradetis potestatem. Quorum vero non claruerit recta fides credulitatis, aut approbata solemnitas canonicæ ordinationis, illis per omnia prohibeatur licentia ministrationis, ut subrogentur canonice probabiles successores.

[c] *lege*, exquisitis.

[d] *lege*, tradatis

II.

Ut [e] loco singularum ecclesiarum [f] prævidentes, quomodo unusquisque sacerdos, seu minister, erga ecclesiam debeat conservare, vel qualiter sacra Missarum solemnia, sive cetera diurnarum atque nocturnarum horarum officia, sive etiam lectionem sacrorum novi atque veteris testamenti ordinabilia prædicamenta studeat observare secundum traditum Apostolicæ sedis antiquitatis ordinem [g] disponetis.

[e] *lege*, loca
[f] *lege* providentes

[g] *lege*, disponatis

III.

Ut consideratis locorum spatiis, juxta gehennationem uniuscujusque ducis episcopia disponatis, & subjacentia singulis sedibus terminetis. Et si tres, aut quatuor, vel majoris numeri visæ fuerint constitutæ sedes, reservato præcipuæ sedis loco pro archiepiscopo residendo, adhibito trium episcoporum conventu, probabiles fide, ac boni testimonii, & eruditos sana doctrina viros ordineris antistites ex auctoritate beati Petri apostoli; & in subsequentis vigoris tradita dispensatione locis [h] eos creditis collocantes.

[h] *lege*, eis

IV.

Ut prævisо [i] PP. archiepiscopum loco si talem reperire poteritis virum, qui possit doctrinis salutiferis & operum exemplis instruere sibi subditos sacerdotes, ac regere prudentissime clerum, ac plebem, & amplificare congrue creditas oves; aut datis litteris vestris eum ad nos dirigatis, aut nobiscum venire faciatis. Si certe talem invenire non poteritis, hoc aut per vos aut per vestras litteras innotescatis; quatenus de hac sacra præmissa sede [k] prævidentes, utilem cum Dei auxilio dirigamus.

[i] *lege*, progeat

[k] *lege*, providentes,

V.

Ut ordinatis episcopis unicuique illorum hoc detis ex figura [l] nec ordines in mandatis, ne unquam ordinationes præsumat illicitas: ne digamum, aut qui virginem non est fortius uxorem, neque illiteratum, vel in qualibet parte corporis vitiatum aut expœnitentem, vel cuilibet conditioni obnoxium, atque notatum, ad sacros ordines permittat accedere. Sed si quos hujusmodi forte reperit, non audeat promovere. Afros passim ad ecclesiasticos ordines prætendentes nulla ratione suscipiat: quia plerique illorum Manichæi [m] rebaptizati sæpius sunt probati. Ministeria atque ornatum ecclesiæ, vel quidquid est vel fuerit in patrimonium ejusdem, non minuere studeat, sed augere. De reditu vero ecclesiæ, vel oblationibus fidelium, quatuor faciat portiones: quarum unam sibi retineat, alteram clericis pro suorum officiorum sedulitate distribuat, tertiam pauperibus & peregrinis, quartam ecclesiasticis fabricis noverit reservandam, de quibus divino erit reddituris judicio rationem. Ordinationes vero presbyterorum, seu diaconorum, non nisi quarti, septimi, & decimi mensium jejuniis, [n] sed in ingressu quadragesimali, atque vespere sabbati noverit celebrandas. Sacrosancti autem baptismi sacramentum non nisi in paschali festivitate & Pentecoste noverit esse præbendum: exceptis his quibus mortis urgente periculo, ne in æternum pereant, talibus oportet remediis subvenire. Cui de reliquo sedis Apostolicæ præmissæ [o] Romani præcepta servanti cuncta subjacet religio, & universa generalitas populorum Christiani nominis [p] renotata signaculo, ad obsequendum commoneatur, corde promptissimo, ut irreprehensibile placitum fiat corpus ecclesiæ per Christum Dominum nostrum.

[l] *lege*, nostræ ordinationis norma in mandatis.

[m] *lege*, rebaptizati

[n] *lege*, & in

[o] *lege*, Romanæ

[p] *lege*, renovata

VI.

Ut ita nubentibus vel nupturis ordinem ex auctoritate apostolica detis, ut nec continentiæ causa [q] indicentibus damnabilis [r] copulæ nuptialis, nec per licentiam nubendi præsumatur occasio fornicandi. Sed sicut masculum & feminam Deus in ipso exordio mundi præcepit conjungi, ut sint duo in carne una; ita, juxta doctrinam apostolicam, *Unusquisque vir suam uxorem habeat*. Et non [s] licere ininvicem fraudare, nisi ex consensu ad tempus, ut vacent orationi, dicente de hoc ipso apostolo: *Alligatus es uxori? noli quærere solutionem*; id est, superstite conjuge, ad [t] alteram feminе concupitam non velle transire, quia eodem doctore gentium adstruente: *Qui fornicatur, in corpus suum peccat*, hoc est, in [u] uxore propria, cum qua unum corpus est; cui fraudando per amplexus illicitos semetipsum sub peccati reatu [x] objurgat. Unde, nec reputandum est recte conjugium, quod duorum excesserit numerum, quia nisi in duobus non geritur jugum. Ipsum quoque unius viri & uxoris conjugium doceatur in proximitate sanguinis non esse penitus præsumendum: id est, ne quis uxorem patris, aut patrui, aut fratris, sive sororem suam, aut sororem patris vel matris, sive filiam sororis suæ, seu etiam filiam [y] patris aut matris audeat sibi conjugio copulare, aut in adulterio sociare. Quod si quis aut per conjugalem [z] copiam, aut adulterandi temerantiam ausus fuerit perpetrare, noverit se incesti facinoris contaminatione obnoxium esse, atque ob hoc indignum fieri sacra communione corporis & sanguinis Domini nostri Jesu Christi: sine cujus perceptione nemo poterit salvari. Nuptiis quoque ipsis præferenda fidelium virginum & continentium doceatur integritas.

[q] *lege*, judicentur

[r] *lege*, copula

Genes. 2.

1. Cor. 7.

[s] *lege*, licere

Ibidem.

[t] *lege*, alterius feminæ concubitum

1. Cor. 6.

[u] *lege*, uxorem

[x] *lege*, objurgio.

[y] *lege*, sororis patris.

[z] *lege*, copulam

VII.

Ut nihil in perceptione ciborum judicetur immundum, nisi quod fuerit idolis immolatum: quia juxta

quod magiſterio apoſtolico docetur: *Omnis creatura Dei bona: & nihil rejiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur.* 1. Tim. 4.

VIII.

Ut ſomnia, & auguria, quia, juxta divina oracula, vana ſunt, non attendenda penitus doceantur.

IX.

Ut incantationes, & faſtidiationes, ſive diverſæ obſervationes dierum Kalendarum, quas error tradidit paganorum, prohibeantur, ſicut maleficia, & magorum præſtigia, ſeu etiam ſortilegium, ac divinantium obſervatio exſecranda.

[a] *Hoc eſt, Epiphaniæ.*

X.

Ut dominicis diebus doceantur non licere omnino jejunare, propter reſurrectionis dominicæ ſacramentum, neque in feſtivitatibus Dominicis Nativitatis, aut Apparitionis, [a] ſive Aſcenſionis.

[a] *Hoc eſt, & Aſcenſionis.*

XI.

In omnibus ita Chriſti caritas teneatur, quatenus, ſecundum ſtatuta ſacrorum canonum, oblationes diſſidentium, priuſquam reconcilientur, nullo modo in eccleſia recipiantur.

XII.

Ut pœnitentiæ remediis nemo ſe non egere putet, pro quotidianis humanæ fragilitatis exceſſibus, ſine quibus in hac vita eſſe non poſſumus.

XIII.

Ut de ſpe reſurrectionis futuræ ita inſtituantur, ut eodem ordine, eademque forma, qua ipſe Dominus reſurrexit a mortuis, omnes homines reſurrecturos eſſe non dubitent in eodem corpore in quo ſumus & vivimus; non naturam aut ſexum mutantes, ſed tantum fragilitatem & vitia deponentes. Ipſum quoque ſatanam, cum angelis ſuis: atque cultoribus, æterno incendio concremandum: neque, ſecundum quorumdam ſacrilegam diſputationem, ad priſtinam, id eſt, angelicam dignitatem, unde decidit, reducendum: juxta quod Dominus in evangelio ſe prædixit dicturum reprobis ſtantibus a ſiniſtris in futuro judicio: *Diſcedite a me maledicti in ignem æternum, qui præparatus eſt diabolo & angelis ejus.* Bene valete. Datum Idibus Martii, imperante domino Auguſto Anaſtaſio a Deo coronato magno Imperatore, [a] anno tertio pontificatus ejus, &c. Matth. 25.

[a] *lege*, anno primo, aut anno ſecundo imperii ejus, *filii patriciatus ejus; Gregorius enim non pontificatum ſed imperii annos adſcribere conſueverat, teſte ut P. Labbeo.*

ANNO CHRISTI 721.

CONCILIUM ROMANUM

Epiſcoporum triginta duorum ſub Gregorio II. adverſus illicita conjugia habitum, anno Domini DCCXXI. ipſis Nonis Aprilis.

In mſſ. pleriſque titulus eſt: Incipiunt decreta Gregorii minoris *In Collectione gemina mſ. Dionyſii Exigui, quæ eſt in Bibliotheca Collegii Pariſienſis Societatis* JESU: Conſtituta Papæ Gregorii junioris, numero XVII.

TITULI CAPITULORUM.

I. *Ut nullus audeat preſbyteram in conjugium ducere.*
II. *Item de diacona.*
III. *Item de monacha, quam Dei ancillam appellant.*
IV. *Item de commatre ſpirituali.*
V. *Item de fratris uxore.*
VI. *Item de nepte.*
VII. *Item de noverca aut nuru.*
VIII. *Item de conſobrina.*
IX. *Item de propria cognatione, vel quam cognatus habuit.*
X. *Ut viduam nemo furetur in uxorem.*
XI. *Item ut virginem nemo furetur in uxorem.*
XII. *De aruſpicibus, vel incantatoribus, ſeu phylacteriis.*
XIII. *De præceptis eccleſiæ obſervandis.*
XIV. *De Hadriano filio Exhilarati.*
XV. *De Epiphania diacona.*
XVI. *Ut nullus audeat aſſenſum eis tribuere.*
XVII. *De coma clerici non relaxanda.*

PRÆFATIO.

Variæ lectiones ex mſſ. jamdudum edidit P. Ferrandus Diaconus Societatis Jeſu.

IN nomine Domini Salvatoris Dei noſtri Jeſu Chriſti, imperante domino piiſſimo Auguſto Leone a Deo coronato magno & pacifico Imperatore anno VI. poſt conſulatum vero ejus anno [a] XVII. ſed & Conſtantino novo Imperatore ejus filio, anno II. menſe Aprili, indictione IV. præſidente ſanctiſſimo ac beatiſſimo Gregorio apoſtolico Papa in baſilica beati Petri Apoſtolorum principis, ante confeſſionem: conſidentibus etiam ſanctiſſimis epiſcopis, Agnello Ferentinati, Agnello Sutrino, Joanne Velitremenſi, Tribunitio Phalaritano, Vitale Aletrino, Anaſtaſio Tiburtino, Opportuno [b] Maturanenſi, Joanne Blerano, Martiano [c] Gabinati, Wiliarit Narnienſi, Georgio Portuenſi, Sergio Prænestino, Tiberio Silvæ candidæ, Petro Amerino, Gregorio Anagniæ, Sinderedo archiepiſcopo Hiſpaniæ, Georgio Nepeſino, Sedulio epiſcopo Britanniæ, Joanne Signino, Fergullo epiſcopo Scotiæ, Andrea Albanenſi, & Majorino Polimartii: ſeu venerabilibus preſbyteris, Siſinnio, Joanne, item Joanne, Euſtraſio, Georgio, Thalaſſio, Marino, Conſtantino, Gregorio, Joanne, & Joanne: adſtantibus quoque diaconibus, Petro archidiacono: Gregorio, Muſco, ſeu Benedicto, vel cuncto clero, Gregorius ſanctiſſimus ac beatiſſimus Papa, ante corpus beatiſſimi Petri in ſynodo reſidens, dixit:

[a] *mſ.* VI.

[b] *mſ.* Mutinenſi.

[c] *mſ.* Gabienſi.

Cum ſimus dominicæ plebis ſuperna miſeratione rectores, ſtudioſius nos convenit [b] pro eorum ſæpe rogitare ſalute, ne de creditis fruſtratiſque (quod abſit) animabus, inſidiis antiqui hoſtis, ante paſtorem omnium (niſi ſuccedat præveniendo de offenſis correctio) diſtrictam [c] cogamus ſolvere rationem. Dumque perpendo, vel ad animum reduco, quanta circumſpectione nos oporteat invigilando contra ſui cujuſque ſceleris nequitiam obviare, & (ſi quando inſilierit ad perturbandas fidelium mentes) adjutorio ſuperno ictui ejus reſiſtere; valde concutior atque [d] nimis tabeſco, ne ſerpentina calliditate (quod abſit) leviores quoſque decipiat. Deo vero favente, ſolicitudine nimia, animæquiore mente, divino juvamine freti, pro ſalute omnium ſtudere debemus, ut inconfuſo vultu, non de fraude cujuſquam perculſi aſſiſtere æterno judici mereamur, & vocem audire inquientem: *Euge ſerve bone & fidelis, quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituam: intra in gaudium Domini tui.* Hinc namque eſt, quod ingemiſcens dico, quia populi Chriſtiani aliquos per provinciam Italiam commorantes, audio temere contra catholicam fidem & patrum ſtatuta patrare: ita ut Deo ſacratas feminas ducere præſumant mulieres, & propinquas in conjugio ſocient. Quod opportunum eſt ſpiritali amputari mucrone, atque, ſi veſtræ placeat ſanctitati, radicitus evelli: ne ſeges boni agricolæ, zizaniorum mixta hortentibus fruteris ſordeſcat. Matth. 25.

[b] *mſ. addit,* Dic præſidiatu.

[c] *mſ.* cogamur

[d] *mſ.* animi.

ANNO CHRISTI 721.

Eadem plane legas in Conc. Rom. ſub Zacharia, anno 743.

Sanctiſſimi epiſcopi ſeu venerabiles preſbyteri reſponderunt : Vere cognoſcimus gratia Spiritus ſancti cor apoſtolatus veſtri ſuccenſum : & ut radicitus tantæ miſeriæ ſqualores a fidelium mentibus detergantur, & quaſi vulnus corpori infixum, aditu talis miſeriæ obſerato, ſalutari antidoto curetur (ſicut bene proviſum eſt) interdictione anathematis, ne deinuo hoc quiſquam Romanus, Longobardus, vel cujuſcumque ſit gentis, ſacrique baptiſmatis unda lotus, attentet : ut non tanti piaculi mole oppreſſus [a] præcipitationem incidat, aut voragine merganur iniquitatis, vitari debeat, atque radicitus evellatur. Poſt hanc omnium conſonam reſponſionem, Gregorius apoſtolicus Papa ante corpus memoratum venerabilis Chriſti apoſtolorum principis, inferendo ſententiam dixit :

[a] *mſ.* in præcipitium

CAPITULA.

Ex gemina Colleſtino Dionyſii Exigui ante laudata.

I.

Si quis preſbyteram duxerit in conjugium, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio : Anathema ſit.

II.

Si quis diaconam in conjugium duxerit, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio : Anathema ſit.

III.

Si quis monachum, quam Dei ancillam appellamus, in conjugium duxerit, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio : Anathema ſit.

IV.

Si quis commatrem ſpiritalem duxerit in conjugium, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio : Anathema ſit.

V.

Si quis fratris uxorem duxerit in conjugium, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio : Anathema ſit.

VI.

Si quis neptem duxerit in conjugium, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio : Anathema ſit.

VII.

Si quis novercam aut nurum ſuam duxerit in conjugium, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio : Anathema ſit.

VIII.

Si quis conſobrinam duxerit in conjugium, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio : Anathema ſit.

IX.

Si quis de propria cognatione, vel quam cognatus habuit, [b] duxerit in uxorem, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio : Anathema ſit.

[b] *mſ.* indecentia.

X.

Si quis viduam rapuerit vel furatus fuerit in uxorem, [c] cum ſibi conſentientibus, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio : Anathema ſit.

[c] *mſ.* vel conſentienti ei.

XI.

Si quis virginem, quam ſibi non deſponſaverit, rapuerit, vel furatus fuerit in uxorem, vel conſentiens ei, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio : Anathema ſit.

XII.

c. XXVI. Quæſt. 5. Si quis hariolos

Si quis hariolos, aruſpices, [d] incantatores obſervaverit, aut phylacteriis uſus fuerit, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio : Anathema ſit.

[d] *mſ.* vel incantatores.

XIII.

[e] *mſ.* in rerum penuria.

Si quis [e] in quamlibet partem præcepta ante emiſſa apoſtolicæ eccleſiæ de oliveris & locis diverſis temeraverit, & non in omnibus obſervaverit, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio : Anathema ſit.

ANNO CHRISTI 721.

XIV.

[a] Hadrianus filius Exhilarati, qui poſt præſtitum ſacramentum in apoſtolica confeſſione Epiphaniam diaconam illicito auſu in uxorem habet, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio : Anathema ſit.

[a] *mſ.* Hadriano filio.

XV.

Epiphania diacona, quæ poſt præſtitum ſacramentum cum Hadriano Exhilarati filio fuga lapſa eſt, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio : Anathema ſit.

XVI.

Si quis ei [b] in tam crudeli actu [c] conſenſum præbuit, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio : Anathema ſit.

[b] *mſ.* eis.
[c] *mſ.* aſſenſum præbentis.

XVII.

Si quis ex clericis [d] relaxaverit comam, anathema ſit. Et reſponderunt omnes tertio : Anathema ſit.

[d] *mſ.* laxaverit.

SUBSCRIPTIONES.

Epiſcopi.

Et hæ ſubſcriptiones ſunt in colleſtione mſ. Dionyſii Exigui.

Gregorius epiſcopus ſanctæ catholicæ atque apoſtolicæ eccleſiæ Romanæ, huic conſtituto a nobis promulgato ſubſcripſi.

Agnellus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Ferentinenſis, huic conſtituto a nobis promulgato ſubſcripſi.

Joannes humilis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Veliternenſis, huic conſtituto a nobis promulgato ſubſcripſi.

Ego Vitalis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Aletrinæ, huic conſtituto a nobis promulgato ſubſcripſi.

Opportunus gratia Dei epiſcopus eccleſiæ Maturanenſis, huic conſtituto a nobis promulgato ſubſcripſi.

Martinianus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Sabinatis, huic conſtituto a nobis promulgato ſubſcripſi.

Georgius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Portuenſis, huic conſtituto a nobis promulgato ſubſcripſi.

Tiberius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Silvæ candidæ, huic conſtituto a nobis promulgato ſubſcripſi.

Georgius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Anagninæ, huic conſtituto a nobis promulgato ſubſcripſi.

Ego Gregorius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Nepeſinæ, huic conſtituto a nobis promulgato ſubſcripſi.

Joannes indignus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Signinæ, huic conſtituto a nobis promulgato ſubſcripſi.

Andreas epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Albanenſis, huic conſtituto a nobis promulgato ſubſcripſi.

Agnellus peccator epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Sutrinæ, huic conſtituto a nobis promulgato ſubſcripſi.

[e] Tribunitius indignus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Phalaritanæ, huic conſtituto a nobis promulgato ſubſcripſi.

[e] *mſ.* Tribunacius.

Anaſtaſius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Tiburtinæ, huic conſtituto a nobis promulgato ſubſcripſi.

Joannes epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Bleranæ, huic conſtituto a nobis promulgato ſubſcripſi.

[f] Wilarsi epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Narnienſis, huic conſtituto a nobis promulgato ſubſcripſi.

[f] *mſ.* Vrillari.

Sergius gratia Dei epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Prænestinæ, huic conſtituto a nobis promulgato ſubſcripſi.

Petrus humilis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Ametinæ, huic conſtituto a nobis promulgato ſubſcripſi.

Majorinus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Polimartii, huic conſtituto a nobis promulgato ſubſcripſi.

Sinderedus epiſcopus ex Spania, huic conſtituto a nobis promulgato ſubſcripſi.

Sedulius epiſcopus de genere Scotorum, huic conſtituto a nobis promulgato ſubſcripſi.

Ferguſius epiſcopus Pictus, huic conſtituto a nobis promulgato ſubſcripſi.

ANNO CHRISTI 721.

Item de Presbyteris.

Sisinnius humilis presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sancti Laurentii, qui appellatur Lucinæ, huic constituto a nobis promulgato subscripsi.

Joannes presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sanctæ Cæciliæ, huic constituto a nobis promulgato subscripsi.

Sisinnius presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sancti Sixti, huic constituto a nobis promulgato subscripsi.

Joannes presbyter tituli sancti Marcelli, huic constituto a nobis promulgato subscripsi.

Joannes humilis presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ, huic constituto a nobis promulgato subscripsi.

Eustrasius presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sanctæ Anastasiæ, huic constituto a nobis promulgato subscripsi. B

Gregorius immeritus presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sanctorum Joannis & Pauli, huic constituto a nobis promulgato subscripsi.

Thalassius presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sanctæ Dei genitricis, quæ appellatur Callisti trans Tiberim, huic constituto a nobis promulgato subscripsi.

Marinus presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sanctæ Sabinæ, huic constituto a nobis promulgato subscripsi.

Constantinus presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sancti Cyriaci, huic constituto a nobis promulgato subscripsi.

A Gregorius humilis presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sancti Clementis, huic constituto a nobis promulgato subscripsi.

ANNO CHRISTI 721.

Epiphanius presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sancti Laurentii, huic constituto a nobis promulgato subscripsi.

Marinus indignus presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sanctorum apostolorum, huic constituto a nobis promulgato subscripsi.

Joannes presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sanctæ Priscæ, huic constituto a nobis promulgato subscripsi..

Subscriptio Diaconorum.

Petrus indignus archidiaconus sanctæ sedis Apostolicæ, huic constituto a nobis promulgato subscripsi.

Gregorius indignus & humilis archidiaconus sanctæ sedis Apostolicæ, huic constituto a nobis promulgato subscripsi.

Muscus humilis diaconus sanctæ sedis Apostolicæ, huic constituto a nobis promulgato subscripsi.

Benedictus indignus diaconus sanctæ sedis Apostolicæ, huic constituto a nobis promulgato subscripsi.

Die Nonarum Aprilium, imperante domino piissimo Augusto Leone, a Deo coronato magno Imperatore anno sexto, post consulatum vero ejus anno sexto, sed & Constantino novo Imperatore ejus filio anno secundo, indictione quarta.

GREGORII III. PAPÆ EPISTOLÆ.

I.

AD BONIFACIUM ARCHIEPISC.

Mittit illi pallium archiepiscopale, docetque quomodo uti eo debeat. Potestatem facit novos episcopatus instituendi. De quodam presbytero, & de diversis ejus interrogationibus respondet.

Reverentissimo ac sanctissimo fratri Bonifacio coëpiscopo ad illuminationem gentis Germaniæ, vel circumquaque in umbra mortis morantibus gentibus in errore constitutis ab hac Apostolica sede directo, Gregorius servus servorum Dei.

MAgna nos habuit gratulatio lectis sanctissimæ fraternitatis tuæ litteris, cum in eis, relecta serie, fuisset repertum, Domini nostri Jesu Christi gratia plurimos te a gentilitate & errore ad veræ fidei agnitionem convertisse. Quod quia divina institutione docemur in parabolis, cui quinque talenta credita fuerant, alia quinque fuisse lucratum, in talis commercii lucro cum tota plaudimus ecclesia. Hinc jure tibi sacri pallii direximus munus, quod beati Petri apostoli auctoritate suscipiens induaris, atque inter archiepiscopos unus, Deo auctore, præcipimus ut censearis. Qualiter autem eo utaris, ex mandato apostolico informatus agnosce. Itaque dum Missarum solemnia agis, vel episcopum te contigerit consecrare, illo tantummodo tempore eo utaris. Quia vero turbas Domini gratia in iisdem partibus ad rectam fidem asseris esse conversas, ideoque nequire te occurrere omnibus, & quæ saluris sunt impendere vel intimare, cum jam longe lateque gratia Christi ejus fides in illis *Matth. 25.* propagetur: præcipimus ut juxta sacrorum canonum C statuta, ubi multitudo excrevit fidelium, ex vigore Apostolicæ sedis debeas ordinare episcopos: pia tamen contemplatione, ut non vilescat dignitas episcopatus. Presbyterum namque, quem præterito asseruisti anno ad nos venisse, nostroque judicio fuisse a suis nefariis absolutum actionibus, credas neque nobis confessionem aliquam fecisse, nec a nobis ut suos expleat libitus absolutum fuisse. Sed si eum errori deditum repereris, hunc Apostolicæ sedis vigore ut juxta sanctorum canonum censuram corrigas & emendes præcipimus: vel si quos forsan tales inveneris. Ille enim veniens, Presbyter sum, ait: & commendatitias ad D filium nostrum Carolum litteras expetiit. Nullam illi aliam concessimus licentiam: quem vitari, si prave conversatur, cum reliquis volumus.

Ex. XVI. Quæst. 1. Præcipimus ut juxta.

I.

Eosdemque, quos a paganis baptizatos esse asseruisti, si ita habetur, ut denuo baptizes in nomine sanctæ Trinitatis mandamus.

Ex. De consecr. dist. 4. Quos a paganis.

II.

Inter cetera agrestem caballum aliquantos comedere adjunxisti, plerosque & domesticum. Hoc nequaquam fieri deinceps, sanctissime frater, sinas: sed quibus potueris Christo juvante modis per omnia com- E pesce, & dignam eis impone pœnitentiam: immundum est enim atque exsecrabile.

III.

Pro obeuntibus quoque consuluisti si liceat offerre. Sancta sic tenet ecclesia, ut quisque pro suis mortuis vere Christianis offerat oblationes, atque eorum memoriam faciat presbyter. Et quamvis omnes peccatis subjaceamus, congruit tamen ut sacerdos non nisi pro

Ex. XVIII. Quæst. 1. Pro obeuntibus.

mortuis catholicis memoriam faciat & intercedat. Non enim pro impiis, quamvis Christiani fuerint, tale quid agere licebit.

IV.

Eos etiam qui se dubitant fuisse baptizatos, vel qui a presbytero Jovi mactante, & carnes immolatitias vescente, baptizati sunt, ut rebaptizentur præcipimus.

V.

Progeniem vero suam unumquemque usque ad septimam generationem observare decrevimus.

VI.

Et si valueris, devitandum doce, ne cui uxor obierit, amplius quam duabus debeat copulari.

VII.

De his vero qui patrem, matrem, fratrem, aut sororem occiderint, dicimus ut toto vitæ tempore corpus dominicum non suscipiant, nisi in suo exitu pro viatico. Abstineant etiam se a carnis comestione, & potu vini, donec advixerint: jejunent secunda, quarta, & sexta feria, ut sic possint deflentes diluere commissum scelus.

VIII.

Hoc quoque inter alia crimina agi in partibus illis dixisti, quod quidam ex fidelibus ad immolandum paganis sua venumdent mancipia. Quod ut magnopere corrigere debeas, frater, commonemus, nec sinas fieri ultra: scelus est enim, & impietas. Eis ergo qui hæc perpetraverunt, similem homicidæ indices pœnitentiam.

IX.

At quoties episcopum consecraveris, duo vel tres conveniant tecum episcopi, ut Deo sit gratum quod geritur, & eis convenientibus, ipsisque præsentibus consecres. Hæc te, frater carissime, diligenter observare volumus, & studio pietatis cœptum negotium salutis exsequi; ut de lucro apportato valeas a Domino Deo nostro mercedem percipere in æterna retributione. Privilegium vero juxta quod petisti faciemus, his junctum direximus; optantes te Domini Dei nostri præsidio de conversione errantium Christo Domino plenissimum apportare lucrum. Deus te incolumem custodiat, reverentissime frater.

Adnotatio P. Jacobi Sirmondi Societatis Jesu.

Hanc epistolam Gratianus idem 16. quæst. 1 *Præcipimus*, Gregorio juniori attribuit. Quo nomine licet Gregorium III. designare interdum solerent, ut dixi; hunc tamen a Gratiano non intelligi eo liquet, quod eamdem epistolam Gregorio II. diserte tribuat 13. quæst. 1 *Pro abominabilibus*, & de consecrat. dist. 4 *Quos a paganis*. Et Gratiano favet, quod in quibusdam manuscriptis in hujus epistolæ fine legitur: *Hucusque Gregorius a primo secundus, hinc Gregorius a secundo junior*, id est, tertius. Quibus verbis Gregorio II. perspicue adscribitur. Ceterum Gregorii III. epistolam esse, vel missi ad Bonifacium pallii mentio declarat. Missum quippe a Gregorio III. tradit auctor vitæ Bonifacii lib. 1. cap. 31. Huic ergo rectius in eadem vita tribuitur, & apud Ivonem parte 10 cap. 179.

EXCERPTUM
a beato Gregorio Papa III. editum ex patrum dictis canonumque sententiis.

PRÆFATIO.

Ex editione Labbeana.

CErnimus in ecclesia, quod nos valde solicitat, quoniam ita confusa sunt judicia pœnitentium in presbyterorum nostrorum opusculis, atque ita diversa & inter se discrepantia, & nullius auctoritate suffulta; ut vix propter dissonantiam possint discerni. Unde fit ut concurrentes ad remedium pœnitentiæ, tam pro librorum confusione, quam etiam pro ingenii tarditate, nullatenus eis valeant subvenire. Quapropter ex multis allegoriarum floribus, & de magnorum tractatibus prolatisque sermonibus, patrum dictis, canonumque sententiis, id est, Isidori, Augustini, Gregorii, Bedæ, Gelasii, Innocentii, Theodori, Cassiani, Egberti, vel ceterorum, ad opus consacerdotum nostrorum excerpere, atque insimul colligere hunc libellum pœnitentialem studuimus. Et merito pœnitentialis dicitur, eo quod sit pœnitentiæ conveniens. Pœnitentia autem dicta est a pœnitendo, quod scilicet aliquis corde pœniteat, & se peccasse coram Deo erubescat: quia Deo donante nihil potest contra nos diabolus in sua proficere nequitia, si puram volumus agere pœnitentiam: id est, ut vulnera vulneribus non superadjiciamus, & sanata nostra sauciemus, quia posteriora vulnera pejora sunt prioribus. Et hoc animadvertendum est, quod si carnales medici, contra infirmitates corporum diversa constituunt medicamina, quanto magis sacerdotes Dei contra illicitos operæ carnis fructus innumerabilia medendi debeant recompensare solatia? Cum ingenti timore dicimus, quia sunt nonnulli nostri similes, tantæ tarditatis ignavia pressi, qui nec sui nec subditorum errata valent ad purum deducere, & per medicamentum pœnitentiæ minime lapsos sciunt solatiari. Ut arbitramur, de talibus scriptum est: *Canes muti non valentes latrare.* Et si indocti ad sacerdotium provehuntur, considerandum est quid de gregibus agatur, quando lupi pastores fiunt. Et sunt nonnulli, qui sarcinam sacerdotalem non propter Deum, sed (quod nefas est dicere) magis propter terrenum ambiunt lucrum. Cœci divinæ sapientiæ! De talibus quidam doctor veridicus ait: Timeo, inquit, quod canes assequuntur pastorale officium. Post hæc necessarium censuimus, ut in hoc libello pœnitentiali discretiones personarum, sive culparum, vel temporum prolixitudine, promulgare studeremus, quomodo unusquisque aut qualiter vel quamdiu cum omni sagacitate [a] in discernenda judicia unanimes haberemus. Et maxime providendum, ut unicuique peccanti Domini adhibeatur misericordia: quia scriptum est: *Fili, in justificando esto misericors.* Unde & apostolus: *Judicium sine misericordia erit illi, qui non fecit misericordiam.* Ideoque mensuram temporis in agenda pœnitentia non satis attente præfigunt canones pro unoquoque crimine, sed magis in arbitrio antistitis vel presbyterorum relinquendum statuunt, propter misericordiam: quia apud Deum non tam valet mensura temporis, quam doloris: nec abstinentia tantum ciborum, sed mortificato potius vitiorum; propterquod tempora pœnitentiæ fide & conversione pœnitentium abbrevianda præcipiunt. Hanc epistolam commatico sermone perstrinximus, ut ejus breviatio lectori nocivum demat fastidium, & cordis ejus proficuum levet & aperiat intellectum. Brevis etenim lectio avidius legitur, citius intelligitur, & memoriæ facilius commendatur, & firmiter retinetur. Necesse est ergo ut hæc medicinalis exceptio frequenter a fidelibus legatur sacerdotibus: & ipsis sapienter, assidue, humiliterque recitetur: quia ibi invenitur sanitas cordis, & animæ medicina reperitur. Constat enim in hoc libello consolatio magna lugentium, spes beata justorum, sanitas infirmorum, fortitudo & refugium perclitantium. Ergo cor pœnitens compungitur, & proficuus ab eo lacrymarum imber roratur: remissio peccatorum in eo concedi promittitur, & laborantibus refectio cum gloria perpetua feliciter præparatur. Est enim in eo thesaurus sapientiæ & scientiæ absconditus, qui vitam æternam fidelibus ministrat pœnitentibus, & sine defectu lugentibus ad aperiendum perpetuus. Nolumus, fratres, accensam in nobis sub modio ponere lucernam, sed præcelso eam superponere

[a] *Forte*, in discernendo

Psal. 16.

Tob. 4.

Jacob. 2.

candelabro, ut luceat omnibus qui in domo Dei ſunt fratribus. Hujus laboris atque operis illius gratia nobis ſuperveniat, qui duobus diſcipulis euntibus tertium ſe ſocium addidit in via, & aperuit illis ſenſus ut ſanctas intelligerent ſcripturas. Spiritus paracletus omni virtute & doctrina perfecta cum caritatis ſcientia illuſtret pectora noſtra, benigniſſimi fratres. Domine Deus rex cæleſtis, qui nos indignos famulos tuos ſanctæ tuæ eccleſiæ præferri voluiſti, ut congruo pœnitentes atque lugentes conſolaremur medicamine: da propitius, ut hic diuina corporis & animæ ſoſpitate valeamus potiri, & denuo præmiis regni cæleſtis feliciter participari: ut per ſalubria medicamina a prædeceſſoribus inculcata populus inſtanter gaudeat; & ipſi, cui ſervit totus concentus cæli, una nobiſcum gratificas laudes in æternum lætus decantet. Hæc autem epiſtola nulli vileſcat: ſed ſciat, a majoribus noſtris ex ſanctorum ſententiis eſſe collectam a nobis quidem excerpeam, ne nimia prolixitate negligentibus lectoribus faſtidium generaret.

Incipiunt judicia congrua pœnitentibus.

I.

Ex Caſſiano aliud excerptum. Coll. 20. c. 8. & ex aliis.

Prima itaque eſt remiſſio, qua baptizamur in aqua: ſecunda, caritatis effectus: tertia, eleemoſynarum fructus: quarta, perfuſio lacrymarum: quinta, afflictio cordis & corporis: ſexta, emendatio morum, hoc eſt abrenuntiatio vitiorum: ſeptima, intercеſſio ſanctorum: octava, miſericordiæ & fidei meritum: nona, converſio & ſalus aliorum: decima, indulgentia & remiſſio noſtra: undecima, paſſio martyrii, ſpes unica ſalutis indulgentiæ, & latroni cruento reſpondente Domino:

Luc. 23. *Amen dico tibi: Hodie mecum eris in paradiſo.*

II.

Sacrilegium, id eſt, ſacrarum rerum furtum, & hoc maximum eſt peccatum. Sacrilegus dicitur qui ſacra violat, vel qui ſacra furatur. Placuit ſecundum humaniorem definitionem, qui in hoc vitio corruunt, ſi epiſcopus fuerit, duodecim annos pœniteat; preſbyter, decem; diaconus, ſeptem; ſubdiaconus, quinque; clerici & laïci, quatuor. Sed valde conſiderandum eſt, & Domini miſericordia adhibenda, ut ipſe beatus adjecit Gregorius. Ex perſona namque furis penſandum eſt qualiter valeat corrigi. Sunt enim quidam, qui habent ſubſidia, & furtum perpetrant: & ſunt qui in hac re ex inopia delinquunt. Unde neceſſe eſt ut quidam damnis, quidam autem verberibus, quidam diſtrictius, ut judicatum eſt, quidam autem levius corrigantur: & cum paulo diſtrictius agitur, ex caritate agendum eſt, & non cum furore: quia ipſi hoc præſtatur qui corrigitur, ne gehennæ ignibus tradatur.

III.

Qui occiderit epiſcopum aut preſbyterum vel diaconum, regi dimittendum eſt ad judicandum. Qui occiderit minoris ordinis clericum, in judicio epiſcopi eſt judicandus, ut arma relinquat, & in monaſterio Deo ſerviat, vel ſeptem annos cum luctu pœniteat. Si quis clericus homicidium fecerit, decem annos pœniteat, & ex his ſeptem exſul fiat. Qui patrem vel matrem, ſororem aut fratrem occiderit, ſecundum humaniorem diffinitionem quatuordecim annos pœniteat, & ex his ſeptem exſul fiat. Si laïcus occiderit alium laïcum, quadraginta dies abſtineat ſe ab eccleſia, & ſecundum antiquam diffinitionem quinque annos pœniteat: ſi odii meditatione, quatuor: ſi per iram, tres: pro vindicta fratris, duos: ſi caſu, unum: qui in prælio &c. Si qua femina furore zeli accenſa flagris verberaverit ancillam ſuam, ita ut intra tertium diem animam cum cruciatu effundat; ſi voluntate, ſeptem annos pœniteat; ſi caſu, quinque: quod ſi infra tempora conſtituta fuerit infirmata, accipiet communionem.

IV.

Adulterium dicitur, cum quis alterius violat uxorem, vel ſanctimonialem. Adulter vocatur violator maritalis pudoris, eo quod alterius torum polluit. Si epiſcopus adulterium commiſerit, duodecim annos pœniteat; preſbyter, decem; diaconus, ſeptem; ſubdiaconus, quinque; clerici & laïci, tres. Si autem in conſcientia populi devenerit, extra eccleſiam fiant, & inter laïcos pœniteant quamdiu vivunt. Si qua femina cum conſcientia mariti fuerit adulterata, & ipſe conſenſerit habitare cum ea, placuit nec in finem dandam eis communionem. Si vero eam reliquerit, poſt quintum annum accipiat communionem. Et ſi quis vir, vel ſi femina, uſque in finem mortis ſuæ cum aliena femina, vel ipſa cum altero viro, fuerint adulterati, placuit nec in finem percipere communionem.

V.

Si quis pontifex faciens fornicationem, ſecundum humaniorem diffinitionem ſeptem annos pœniteat; preſbyter, quinque; diaconus, quatuor; ſubdiaconus, tres; clerici & laïci, duos. Si cum ſanctimoniali intelligant ſe adulterium perpetraſſe, ſecundum antiquam conſtitutionem plus addatur jejunium: epiſcopus decem annos pœniteat: preſbyter, ſeptem; diaconus, quinque; ſubdiaconus, quatuor; clerici & laïci, tres. Qui ſæpe faciunt fornicationem, ſive clerici, ſive laïci, ſive feminæ, primus canon judicavit ut ſeptem annos pœniteat. Sed ſi paruerint, humanius definierunt ut tres annos eorum pœnitentia ſit.

VI.

In canone Neocæſarienſe ita habetur: Placuit ut ſi quis concupiſcens mulierem, etiamſi ejus concupiſcentia deſiderium habeat, non autem ſubſequuntur effectus, manifeſtum eſt hunc fuiſſe per divinam gratiam liberatum. Ridiculoſum eſt, ut pro tactu vel oſculo & amplexu mulierum quis damnatus inveniatur.

VII.

Si quis in altare ubi reliquiæ habentur, vel in evangelio, perjurium incurrerit, ſecundum antiquam diffinitionem ſeptem annos pœniteat. Qui alium in perjurium ignorantem inducit, & ipſe ſimiliter ſeptem annos pœniteat. Qui autem deductus eſt ignorans, & poſtea recognoſcit, duos annos pœniteat. Qui vero ſuſpicatur quod in perjurium deducatur, tamen jurat per conſenſum, & ipſe ſimiliter duos annos pœniteat. Si quis coactus, pro qualibet culpa cauſa neceſſitatis, tres annos pœniteat. Si quis vero in manu epiſcopi, vel preſbyteri, vel in cruce conſecrata, ſecundum antiquam diffinitionem tres annos pœniteat. Humanius unum annum diffinierunt.

VIII.

Placuit, ſecundum antiquam diffinitionem, ſi quis epiſcopus, preſbyter, aut diaconus, in conſuetudinem habuerit vitium ebrietatis; aut deſinat, aut deponatur. Sed humanius diffinierunt, ut epiſcopus, preſbyter, aut diaconus, per ebrietatem vomitum facientes quadraginta dies pœniteant: clerici & laïci facientes, ſeptem dies. Si preſbyter aut diaconus pro infirmitate, aut quia longo tempore ſe abſtinuerunt, & in conſuetudine non erit ejus multum manducare & bibere, & præ gaudio Natalis Domini aut Paſchæ, ſaltem pro alicujus ſanctorum commemoratione hoc fecerunt, & tamen plus non acceperunt quam decretum eſt a ſenioribus, nihil eis nocuit. Prorſus quicumque taliter inebriatur, ut ſtatum mentis mutet, & lingua balbutiet, & oculi turbentur, & ventris diſtenſione dolor inſequatur, & tunc evomuerit euchariſtiam, epiſcopus

ſcopus nonaginta dies pœniteat; preſbyter, ſeptuaginta; diaconus, quadraginta; ſubdiaconus, viginti; clerici & laïci, decem. Et ſi canes comedant tale vomitum, centum dies pœniteant; ſi non ſciunt, quadraginta. Si infirmitas id agere compulerit, in Domini pendeat arbitrio. Qui cogit aliquem humanitatis gratia ut inebrietur, ut ebrius pœniteat: ſi per odium aut pro aliqua nequitia, judicio ſacerdotis pœniteat, hoc eſt, quadraginta dies.

IX.

Si quis furtum capitale commiſerit, id eſt, aurum, argentum, quadrupedes, vel domos effregerit; ſi poteſt reddere quod injuſte abſtulit, multum breviavit pœnitentiam ejus: ſin autem, quinque annos pœniteat. Quod ſi ſæpe illud fecerit, ſeptem annos pœniteat. Humanius tres annos diffinierunt. Si puer amplius decem annorum fecerit furtum, quadraginta vel viginti dies pœniteat, prout ætas eſt & qualitas eruditionis. Pro modico furto, viginti dies pœniteat. Puer decem annorum, aliquid furti faciens, ſeptem dies pœniteat.

X.

Prohiberi placuit ut cum rationes ſuas accipiunt poſſeſſores, quidquid ad idolum datum fuerit accepto non ferant: ſi poſt interdictum fecerint, per quinquennii ſpatia temporum a communione eſſe arcendos.

XI.

Inceſti dicuntur, qui proprie illicitam commixtionem perpetrant. Vocati inceſti quaſi incaſti. Inceſti namque tales dicti ſunt, ſi filius cum matre, ſi frater cum ſorore; ſi quis novercam duxerit, aut cognatam; ſi quis conſobrinus conſobrinam, aut ſororis filiam; ſi quis relictæ avunculi miſceatur aut patrui, vel privignæ concubitu polluatur, vel qui duas ſorores, aut illa quæ duos fratres. Si quis filius cum matre tam funeſtum atque nefarium vitium perpetraverit; ſecundum antiquam diffinitionem, inermis quindecim annos cum fletu & luctu [a] pœnitentiæ, & uxorem numquam accipiat: & ex his ſeptem annos extra metas ipſius terræ exſul fiat, & non communicet niſi urgente mortis periculo. Si cum filia & ſorore, ſimili ſententiæ ſubjaceat. Si cum nepte vel cum matre, vel quæ ſuperius nominatæ ſunt, ſecundum paternam diffinitionem, duodecim annos ſe pœnitentiæ ſubdat, & uxorem numquam accipiat: & ille vir arma relinquat & exſul fiat; nec communicet, niſi imminente diei mortis periculo. Si qua mulier duos fratres, aut ſi quis vir duas ſorores habuerit, a communione abſtineantur uſque ad mortem: in mortem autem eis detur communio pro miſericordia. Si vero ſupervixerint communione accepta, & de infirmitate convaluerint, agant plenam pœnitentiam tempore conſtituto in eodem concilio. Si quis poſt obitum uxoris ſuæ ſororem duxerit, & ipſa fuerit fidelis, quinquennium a communione placuit abſtineri, niſi forte dari pacem velocius neceſſitas coëgerit infirmitatis.

[a] Pœn. pœniteat.

Concil. Eliberit. can. 61.

XII.

Delator dictus, eo quod detegit quod latebat. Si quis delator exſtiterit fidelis, & per delationem ejus aliquis fuerit [b] præſcriptus vel interfectus, placuit nec in finem percipere communionem. Si levior cauſa fuerit, intra quinquennium accipere poterit communionem. Sed ſic humanius definierunt, poſt tres annos percipere communionem.

Concil. Eliberit. can. 73.

[b] Lege, proſcriptus.

XIII.

Falſus teſtis, prout eſt crimen, abſtinebitur: ſi tamen non fuerit mortale quod objicit, & probare nequiverit crimen quod impegit, biennii tempore abſtinebitur: ſi autem probaverit, convento clero placuit per quinquennium abſtineri.

Concil. Eliberit. can. 74.

XIV.

Si quis epiſcopum, vel preſbyterum, vel diaconum falſis criminibus appetierit, & probare nequiverit, nec in finem dandam eis eſſe communionem cenſuimus.

Concil. Eliberit. can. 75.

XV.

Odium pax pellit. Quicumque fratrem ſuum oderit, neceſſe eſt ei ut reconcilietur. Sciat ſe unuſquiſque, quamdiu in corde tenuerit odium, tamdiu in pane & aqua pœnitentiæ ſubdi. Quia ſi *homo homini ſervat iram, a Deo non poteſt quærere medelam*: dicente Domino: *Diligite inimicos veſtros, benefacite his qui oderunt vos.*

Eccli. 28. 3.

Luc. 6.

XVI.

Augures dicuntur, qui in volatus avium vel voces intendunt. Harioli ſunt, qui circa aras idolorum ſacrificant. Auſpicia ſunt quæ ab itinerantibus obſervantur. Si quis auguria, auſpicia, divinationes, vel qui votum voverit præter eccleſiam, vel qui divinationes faciunt in incantationibus ſuis, quod omnino diabolicum eſt, tres annos pœniteant. Humanius, duos, vel unum, aut dimidium, juxta qualitatem peccantium.

Bede, de remediis peccatorum, tit. de augurio. Burchard. lib. 10. cap. 3.

XVII.

Si qua mulier fornicaverit, & infantem occiderit qui exinde fuerit natus; & quæ fluduerit abortum facere, & quod conceptum eſt necare; aut certe ut non concipiat elaborate, ſive ex adulterio, ſive ex legitimo conjugio; has tales mulieres in morte recipere communionem priores canones decreverunt: nos tamen pro miſericordia, ſive tales mulieres, ſive conſcias ſcelerum ipſarum, decem annos agere pœnitentiam judicamus. Si mulier paupercula occiderit filium ſuum, in canone ſeptem annos dicit pœnitentiam ejus. Mulier quæ concipit & occidit filium aut filiam in utero ante quadraginta dies, unum annum pœniteat: ſi poſt quadraginta dies, homicida pœniteat. Si per culpam ſine baptiſmo, tres annos pœniteat: ſine culpa, tres quadrageſimas. Illæ namque quæ infantes ſuos opprimunt negligenter, ut homicidæ pœniteant: ſin aliter, in judicio pendeat ſacerdotis.

XVIII.

Si quis virginem corruperit, nec eum poſtea ſibi uxorem acceperit, aut in ſponſam alterius tale facinus attentaverit, ſecundum antiquam diffinitionem quinque annos pœniteat. Humanius autem tres annos diffinierunt. Si quis ſponſæ alterius hominis [a] ſorori ejus forſitan intulerit, eique inhæſerit tamquam ſuæ, & ſibi expetendam ſe copulaverit, hanc autem deceptam poſtea uxorem duxerit deſponſatam: illa vero quæ vitium paſſa eſt, ſi forſitan necem ſibi intulerit, omnes hi qui hujus facti conſcii, decem annos pœniteant ſecundum canonum inſtitutionem: ſed nonnulli ſeptem annos diffinierunt.

[a] Sic eſt in prima editione Regia, & in Labbeana. Forte legendum, & ſorori ejus ſuprium intulerit, &c.

XIX.

De his qui in prævaricatione rebaptizati ſine aliqua neceſſitate; placuit ut circa eos illa Nicæni ſtatuti ſerventur: id eſt, ut ſeptem annos inter catechumenos, & duos inter laïcos, & poſtea moderatione & clementia fidelibus in oblatione & euchariſtia communicent.

XX.

Si quis clericus aut laïcus in demoliendis ſepulcris deprehenſus fuerit, quia facinus hoc pro ſacrilegio legibus publicis ſanguineum dicitur, oportet in tali ſcelere proditum a clericatus ordine ſubmoveri, & pœnitentiæ triennio deputari.

XXI.

Si quis ordinatus in ſcelere ſodomitico coinquinatus fuerit: quod in tantum coram Deo abominabile deſcribitur vitium, ut etiam igne & ſulphure eorumdem civitates legantur ſubverſæ: decem annos ſecun-

dum antiquam conſtitutionem pœniteat. Quidam humanius ſeptem annos diffinierunt. Illi autem qui neſciunt vim hujus flagitii, tres annos præfixerunt ut pœniteant. Pueri vero qui illud exercere ſcunt, oportet ut emendare feſtinent, videlicet quinquaginta dies pœniteant, inſuper & verberibus afficiantur: quia neceſſe eſt ut ſeges, quæ male pullulat, reſecetur.

XXII.

Si quis autem poſt viceſimum annum habens uxorem in hoc fœdiſſimo vitio corruerit; ſi cum bucula, decem annos pœniteat: & lac ejus nec caro manducetur, ſed canibus tradatur. Cum ceteris vero animalibus ſecundum humaniorem diffinitionem, juniores ætates minuſque capaces ſeptem annos pœniteant, aut tres, aut unum.

XXIII.

Maleficia dicuntur, quæ malefacte vel credite auctores ſuos excruciant, & ad ima demergunt, niſi pœnituerint. Si quis maleficus aut malefica filium ſuum aut filiam ſupra tectum aut in fornace pro ſanitate febrium poſuerit, vel quando luna obſcuratur; vel clamoribus ſuis, vel maleficiis ſacrilego uſu ſe defenſare poſſe confidunt, vel * ut frater in honore Jovis vel Beli aut Jani, ſecundum paganam conſuetudinem, honorare præſumpſerit, placuit ſecundum antiquam conſtitutionem ſex annos pœniteant. Humanius tres annos judicaverunt.

Burchard. lib. 19. cap. 34.

* Forte, ut faciat.

XXIV.

Si quis per impugnationem mentis violenter coinquinatus eſt, ſeptem dies pœniteat, vel quouſque cogitatio vincatur. Qui in ſomnis voluntate pollutus eſt, ſurgat, cantetque genua flectendo ſeptem pſalmos pœnitentiales: id eſt, *Domine ne in furore*, & ceteros; & in mane triginta pſalmos cantet. Volens autem in ſomnis peccare, ſi pollutus ſit ſine voluntate, duodecim pſalmos cantet. Peccans non pollutus tredecim pſalmos cantet. In ſomno peccans, ſi ex cogitatione pollutus, viginti duos pſalmos cantet: ſi in ſomno peccans ſine cogitatione, duodecim pſalmos cantet. Si ſemen fuderit in eccleſia dormiens, cantet pſalterium, vel tres dies pœniteat: ſi voluntarie ſemen fuderit in eccleſia mala cogitatione, ſi clericus eſt, quatuordecim dies; diaconus, viginti duos; preſbyter, quadraginta; epiſcopus, quinquaginta. Sed eſt in eadem illuſione valde neceſſaria diſcretio, quæ ſubtiliter penſari debeat: ex qua re accidit menti dormientis: aliquando ex crapula, aliquando ex naturæ ſuperfluitate, aliquando ex neceſſitate, aliquando ex infirmitate. Omni modo hæc illuſio non eſt timenda, quia hanc animus neſciens pertulit.

Beda, de remediis peccatorum.

XXV.

Vir ad mulierem menſtruo tempore non accedat: quod ſi fecerit, quadraginta dies pœniteat. Mulieres menſtruo tempore in eccleſiam non intrent: quod ſi præſumpſerint, ut tres hebdomadas pœniteant, nonnulli patres ita definierunt. Si qua mulier conſuetudine menſtrua patitur, prohiberi in eccleſiam intrare non debet, quia naturæ ſuperfluitas ei in culpa non valet reputari: & per hoc quod invita patitur, juſtum non eſt ut ab ingreſſu eccleſiæ privetur. Novimus namque quod mulier quæ fluxum patiebatur ſanguinis, poſt tergum Domini humiliter veniens, veſtimenti ejus fimbriam tetigit, atque ab ea ſtatim ſua infirmitas receſſit. Si ergo in fluxu ſanguinis poſita laudabiliter potuit Domini veſtimenta tangere, cur quæ menſtrua patitur ſanguine, ei non liceat Domini eccleſiam intrare? Si igitur bene præſumpſit, quæ veſtimentum Domini in languore poſita tetigit; quod uni ex perſona infirmitatis conceditur, cur non concedatur cunctis mulieribus quæ naturæ ſuæ vitio infirmantur? Sanctæ autem communionis myſterium in eiſdem diebus percipere non debent prohiberi. Si autem ex veneratione magna accipere non præſumit, laudanda eſt; ſed ſi ſuſceperit, non dijudicanda. Menſtrua enim conſuetudo mulieribus non aliqua culpa eſt, videlicet quia naturaliter accidit.

XXVI.

Qui immolat dæmonibus in minimis cauſis, id eſt, ad fontes, vel arbores, unum annum pœniteat. Qui in machinis dæmonibus immolaverit, ſecundum canonicam inſtitutionem decem annos pœniteat. Sed humanius ſeptem annos diffinierunt. Ut arbitror, dæmoniis in machinis immolare, eſt ſuis turpiſſimis imaginationibus credere; vel cum per quaſdam quas ſanctorum ſortes falſo vocant, divinationis ſcientiam profitentur, ſive in præcantationibus, ſive in characteribus, vel in quibuſcumque rebus ſuſpendendis atque ligandis: in quibus omnibus ars dæmonum ex quadam peſtifera ſocietate hominum & angelorum malorum exorta. Unde vitanda ſunt a Chriſtianis, & omni penitus exſecratione repudianda atque damnanda.

XXVII.

Si quis fidelis homo habens uxorem, cum Judæa vel gentili fuerit mœchatus, a communione arceatur. Quod ſi eum alius detexerit, poſt quinquennium, acta legitima pœnitentia, poterit dominicæ ſociari communioni.

Concil. Eliberit. can. 71.

XXVIII.

Si quis euchariſtiam, id eſt, ſacrificium, cauſa negligentiæ perdiderit, unum annum vel tres quadrageſimas pœniteat. Quod ſi in terram cauſa negligentiæ ceciderit, quinquaginta pſalmos cantet. Qui negligit ſacrificium, ita ut vermes in eo inveniantur, aut colorem ſaporemque perdiderit, triginta vel viginti dies pœniteat: & in ignem accendatur. Qui fundit calicem in finem Miſſæ ſolemnitatis, quadraginta dies pœniteat. Si ſuper altare ſtillaverit calix, forbeat miniſter ſtillam, & tribus diebus pœniteat: & linteamina quæ tetigerit ſtilla per tres abluantur vices, calice ſubterpoſito; aqua ablutionis in ignem projiciatur.

Inter capitula Theodori Cantuar. cap. 17.

XXIX.

Suffocatum dicimus quod ſine ſanguinis effuſione perimitur, vel quod in laqueo necatur. Si quis a lupo vel a cane aut in laqueo ſuffocatum invenerit, nullatenus manducetur: nec ſanguinem alicujus beſtiæ quis manducare aut bibere præſumat. Quod ſi quis fecerit, quadraginta dies pœniteat.

XXX.

Si quis autem per temeritatem baptizavit non ordinatus, abjiciendus eſt & ab eccleſia, & numquam ordinarus ſit. Si quis pœnitentiam vel baptiſmum negaverit epiſcopus & preſbyter, reus erit animarum, dicente Domino: *In quacumque die peccator converſus fuerit, vita vivet & non morietur.* Confeſſionem ſuam unicuique ſoli Deo, ſi neceſſe eſt, licet facere. Si quis abrenuntiaverit ſæculo, & poſtea reverſus fuerit in ſæcularem habitum, ſecundum antiquam diffinitionem ſeptem annos pœniteat. Si quis contempſerit indictum jejunium contra decreta ſeniorum, quadraginta dies pœniteat: ſi vero in quadrageſima hoc fecerit, annum integrum. Si quis contempſerit Nicænum concilium, & fecerit paſcha cum Judæis decimaquarta luna, exterminabitur ab omni eccleſia in mortem ſuam, niſi pœnitentiam egerit. Si quis in die dominico per negligentiam jejunaverit, totam hebdomadam abſtinere debet. Si illud iteraverit, quadraginta dies pœniteat. Si qua mulier cum altera coitum fecerit, quatuor quadrageſimas pœniteat. Molles unum annum pœniteant. Si quis vir cum uxore ſua retro nupſerit, corripiendus eſt ne faciat, & in ſeipſo pœniteat. Si qua mulier ante

Ezech. 33.

mundum ſanguinem eccleſiam intraverit, quia nec in uſu habetur, quadraginta dies pœniteat. Si his temporibus nupſerit, viginti dies pœniteat. Qui nupſerit die dominico, petat a Deo indulgentiam, & unum vel tres dies pœniteat. Qui cauſa invidiæ detrahit fratrem ſuum, vel libenter audit detrahentem, ſeptem dies pœniteat. Si quis clericus venationes exercuerit, unum annum pœniteat, diaconus duos, preſbyter tres. Si quis per iram alium percuſſerit, aut debilitaverit, quadraginta dies pœniteat. Si quis aream aut domum cujuſcumque voluntarie igne cremaverit, ſecundum antiquam diffinitionem tres annos pœniteat. Si quis cujuſlibet hominis voluntarie membrum truncaverit, tres annos pœniteat: humanius unum annum diffinierunt. Qui morticinia comederit inſcius, viginti dies pœniteat; ſciens, quadraginta. Quicumque furtivum comederit, & ſcit, ſi pauper eſt vel hebes, ſeptem dies pœniteat; ſani qui ſciunt, quadraginta; qui ſæpe hoc faciunt, tres quadrageſimas. Qui comederit vel biberit ſordidatum a cane vel a mure, quinquaginta pſalmos cantet; ſæcularis tres dies pœniteat. [a] Qui dederit alicui liquorem, in quo mus vel muſtela mortua inveniuntur, ſeptem dies pœniteat: qui poſtea noverit quod talem potum biberit, pſalterium cantet; ſæcularis tres dies pœniteat. Si in farina, aut in aliquo ſicco cibo, aut in melle, in oleo, aut in lacte coagulato, mus vel muſtela mortuæ inveniuntur, quod circa corpora eorum eſt projiciatur; reliqua aqua ſancta conſperſa, ſana ſumantur mente. Si piſcis in piſcina mortuus fuerit inventus, nullatenus manducetur: & ſi quis manducaverit, ſeptem dies pœniteat.

[a] *Apud Burchardum, lib. 19. cap. 105.*

XXXI.

Si caſu, dum ad eum ſacerdos invitatus veniet, oppreſſus infirmitate obmutuerit, vel in phreneſi inventus fuerit, dent teſtimonium hi qui eum audierant, & ſic accipiat pœnitentiam: & ſi continuo creditur moriturus, infundatur ori ejus euchariſtia, & in Domini pendeat arbitrio. Si ſupervixerit, commoneatur a ſupradictis teſtibus petitioni ſuæ ſatisfactum, & ſubdatur pœnitentiæ tempus.

Apud Burchardum, lib. 18. cap. 10.

XXXII.

Item placuit, ut hi qui ſibiipſis aut per ferrum, aut per venenum, aut per præcipitium, aut ſuſpendium, aut quolibet modo violentiam inferunt mortis, nullus in oblatione commemorationem faciat eorum, neque cum pſalmis eorum corpora ad ſepulturam deportentur. Multi enim hoc ſibi per ignorantiam uſurparunt. Similiter & de his placuit qui pro ſuis ſceleribus puniuntur.

Apud Burchardum, lib. 19. cap. 130.

XXXIII.

Epiſcopus, preſbyter, aut diaconus, ſi gradu ſuo injuſte dejectus, in ſecunda ſynodo innocens reperiatur, non poteſt eſſe quod fuerat, niſi gradus amiſſos recipiat. Quod ſi epiſcopus fuerit, recipiat coram altare de manibus epiſcoporum orarium & baculum; ſi preſbyter, orarium & planetam; ſi diaconus, orarium & albam; ſubdiaconus patenam & calicem. Sic & reliqui gradus ad reparationem ſui ſuſcipiant, quæ cum ordinarentur perceperant.

ZACHARIÆ PAPÆ EPISTOLÆ.

EPSTOLA BONIFACII EPISCOPI ad Zachariam Papam.

I. *Quod tres epiſcopatus in Germania inſtituerit.*
II. *Quod Carlomannus ſynodum in regno Francia congregari cupiat.*
III. *Quid ſtatuendum de epiſcopis, preſbyteris, diaconibus, qui fornicarii vel ſanguinarii fuerint deprehenſi.*
IV. *De eligendo ſibi ſucceſſore.*
V. *De inceſtis nuptiis laici cujuſdam viri primarii.*
VI. *De paganis ritibus, qui Roma obſervari dicebantur.*
VII. *De indignis epiſcopis & preſbyteris, qui conceſſam ſibi a ſede Apoſtolica miniſtrandi facultatem obtendunt.*

Domino cariſſimo, ſummi pontificatus infula prædito, viro apoſtolico Zachariæ, Bonifacius ſervus ſervorum Dei.

Apud Bonifacium epiſtola 74. inter. xxii.

CONfitemur, domine pater, quia poſtquam per nuntios referentes audivimus, quod venerandæ memoriæ apoſtolatus veſtri prædeceſſor Gregorius, pontifex Apoſtolicæ ſedis, ergaſtulo corporis abſolutus ad Dominum migravit, majorem lætitiam, & majus gaudium nobis non audivimus, & ſuſpenſis ad æthera palmis Deo gratias egimus, quam quod clementem paternitatem veſtram altiſſimus arbiter canonica jura regere, & Apoſtolicæ ſedis gubernacula tenere conceſſit. Ergo non aliter quam ut ante veſtigia veſtra geniculantes imimis ſubnixe flagitamus precibus, ut ſicut prædeceſſorum veſtrorum pro auctoritate ſancti Petri ſervi devoti, & ſubditi diſcipuli fuimus, ſic & veſtræ pietatis ſervi obedientes ſubditi ſub jure canonico fieri mereamur: optantes catholicam fidem & unitatem Romanæ eccleſiæ ſervando, dilatare, & quantoſcumque audientes vel diſcipulos in iſta legatione mihi Deus donaverit, ad obedientiam Apoſtolicæ ſedis invitare & inclinare.

I.

Neceſſe quoque habemus indicare paternitati veſtræ, quia per Dei gratiam Germaniæ populis aliquantulum percuſſis vel correctis, tres ordinavimus epiſcopos, & provinciam in tres parochias diſcrevimus: & illa tria oppida ſive urbes, in quibus conſtituti & ordinati ſunt, ſcriptis auctoritatis veſtræ confirmari & ſtabiliri precantes deſideramus. Unam eſſe ſedem epiſcopatus decrevimus in caſtello quod dicitur Wirtzburg; & alteram in oppido quod nominatur Buraburg; tertiam in loco qui dicitur Erphesfurt, qui fuit jam olim urbs paganorum ruſticorum. Hæc tria loca propria auctoritate & charta apoſtolatus veſtri roborari & confirmari diligenter poſtulamus; ut, ſi Dominus voluerit, per auctoritatem & præceptum ſancti Petri juſſionibus apoſtolicis fundatæ & ſtabilitæ ſint tres in Germania epiſcopales ſedes; & ut præſentes & futuræ generationes non præſumant vel parochias corrumpere, vel violare præceptum ſedis Apoſtolicæ.

II.

Notum ſimiliter ſit paternitati veſtræ, quod Carlomannus dux Francorum me accerſitum ad ſe rogavit in parte regni Francorum, quæ in ſua eſt poteſtate, ſynodum incipere congregare: & promiſit ſe de eccleſiaſtica religione, quæ jam longo tempore, id eſt, non minus quam per XX. vel XXX. annos calcata & diſſi-

pata fuit, aliquid corrigere & emendare velle. Quapropter ſi hoc, Deo inſpirante, veraciter implere voluerit, conſilium & præceptum ſanctæ veſtræ auctoritatis, id eſt, Apoſtolicæ ſedis, habere & ſapere debeo. Franci enim, ut ſeniores dicunt, pluſquam per tempus octoginta annorum ſynodum non fecerunt, nec archiepiſcopum habuerunt, nec eccleſiæ canonica jura alicubi fundabant vel renovabant. Modo autem maxima ex parte per civitates, epiſcopales ſedes traditæ ſunt laïcis cupidis ad poſſidendum, vel adulteratis clericis, ſcortatoribus & publicanis ſæculariter ad perfruendum. Nam ſi per verbum veſtrum hoc negotium, duce rogante ſupradicto, movere & incipere debeo, præceptum & judicium Apoſtolicæ ſedis cum canonibus eccleſiaſticis præſto habere cupio.

III.

Si invenero inter illos diacones quos nominant, qui a pueritia ſua ſemper in ſtupris, ſemper in adulteriis, & in omnibus ſemper ſpurcitiis vitam ducentes, ſub tali teſtimonio venerunt ad diaconatum; & modo in diaconatu concubinas quatuor, vel quinque, vel plures noctu in lectulo habentes, evangelium tamen legere, & diaconos ſe nominari nec erubeſcunt nec metuunt; & ſic in talibus inceſtis ad ordinem preſbyteratus venientes, in eiſdem peccatis perdurantes, & peccata peccatis adjicientes, preſbyteratus officio fungentes, dicunt ſe pro populo poſſe intercedere, & ſacras oblationes offerre; ac noviſſime, quod pejus eſt, ſub talibus teſtimoniis per gradus ſingulos aſcendentes ordinantur epiſcopi: ut habeant præceptum & conſcriptum auctoritatis veſtræ, quid de talibus definiatis, & per reſponſum Apoſtolicum convincantur & arguantur peccatores. Et inveniuntur quidam inter eos epiſcopi, qui licet dicant ſe fornicarios vel adulteros non eſſe, ſunt tamen ebrioſi & injurioſi, vel venatores: & qui pugnant in exercitu armati, & effundunt propria manu ſanguinem hominum, ſive paganorum, ſive Chriſtianorum. Et quia ſervus & legatus Apoſtolicæ ſedis eſſe dignoſcor, unum ſit verbum & meum hic, & veſtrum ibi, ſi contingat ad judicium auctoritatis veſtræ ut pariter miſſos dirigamus.

IV.

Præterea de una re & conſilium quærere, & licentiam petere neceſſe habeo; eo quod venerandæ memoriæ prædeceſſor veſter, ſicut audiſtis, in præſentia veſtra mihi præcepit, ut preſbyterum poſt obitum meum, Deo volente, in eccleſiaſtico miniſterio heredem & ſucceſſorem conſtituere deberem. Et hoc mihi, ſi Dei voluntas eſt, placet: ſed modo dubito, & neſcio ſi fieri poſſit; quia poſtea frater illius avunculum ducis Francorum occidit: & adhuc ignoramus qualiter iſta diſcordia pacificari & finiri valeat. Obſecro itaque, ut cum conſilio ſervorum Dei de iſta electione faciam quod nobis in commune, pro Deo & pro utilitate eccleſiæ, vel fructu ſpiritali & defenſione religionis, optimum eſſe videatur: ut conſenſum veſtrum habeam de hoc facere quod optimum eſſe videatur: & mihi inſpirare dignetur Deus: quia hoc non videtur poſſe fieri, ſi contrarius princeps fuerit.

V.

Præterea quærere & interrogare paternitatis veſtræ conſilium debeo de quadam confuſione & ſcandalo prædicationis, quæ nuper ad nos veniens mentem noſtram conturbavit, & ſacerdotibus eccleſiarum verecundiam incuſſit. Quia laïcus quidam magnæ perſonæ ad nos veniens, dicebat ipſi ab Apoſtolicæ ſedis pontifice ſanctæ memoriæ Gregorio datam fuiſſe licentiam, ut in matrimonium acciperet viduam avunculi ſui, quæ & ipſa fuit uxor conſobrini ſui; & ipſa, illo vivente, diſceſſit ab eo; & iſti viro, qui nunc eam accipere deſiderans affirmat ſibi licentiam datam, in tertio geniculo propinqua eſſe dignoſcitur; & votum vovit Deo caſtitatis, & velata fuit, & iterum objecto velamine maritata. Tale enim matrimonium ſupradictus homo ab Apoſtolica ſede ſibi affirmat eſſe conceſſum. Quod non æſtimamus verum; quia ſynodus & eccleſia, in qua natus & nutritus fui, id eſt,[a] in tranſmarina Saxonia Lundunenſis ſynodus, quæ in primis a diſcipulis ſancti Gregorii, id eſt Auguſtino, Laurentio, Juſto, Mellito archiepiſcopis, conſtituta & ordinata fuit, talem copulam & matrimonium, maximum ſcelus & inceſtum, & horribile flagitium, & damnabile piaculum eſſe ex auctoritate ſanctæ ſcripturæ judicabant. Quapropter paternitas veſtra hujus rei veritatem nobis indicare non dedignetur: ut eccleſiæ ſacerdotibus vel populo Chriſtiano inde ſcandala, vel ſchiſmata, vel novi errores non oriantur, vel concreſcant: quia carnales homines idiotæ, Alamanni, vel Bajuarii, vel Franci, ſi juxta Romanam urbem aliquid fieri viderint ex his peccatis quæ nos prohibemus, licitum & conceſſum a ſacerdotibus eſſe putant: & dum nobis improperium deputant, ſibi ſcandalum vitæ accipiunt.

[a] Id eſt, in Anglia.

VI.

Sicut affirmant ſe vidiſſe annis ſingulis in Romana urbe, & juxta eccleſiam ſancti Petri, in die vel nocte quando Kalendæ Januarii intrant, paganorum conſuetudine choros ducere per plateas, & acclamationes ritu gentilium, & cantationes ſacrilegas celebrare, & menſas illa die vel nocte dapibus onerare, & nullum de domo ſua vel ignem, vel ferramentum, vel aliquid commodi vicino ſuo præſtare velle. Dicunt quoque ſe ibi vidiſſe mulieres pagano ritu phylacteria & ligaturas in brachiis & in cruribus ligatas habere, & publice ad vendendum venales [b] ad comparandum aliis offerre. Quæ omnia eo quod ibi a carnalibus & inſipientibus videntur, nobis hic improperium & impedimentum prædicationis ■ doctrinæ faciunt. De talibus ait apoſtolus increpans: *Dies obſervatis & tempora: timeo ne ſine cauſa laboraverim in vobis.* Et ſanctus Auguſtinus dixit: Nam qui prædictis malis, id eſt, caragis, & divinis, & aruſpicibus, vel phylacteriis, & aliis quibuſlibet auguriis crediderit, etſi jejunet, etſi oret, etſi jugiter ad eccleſias currat, etſi largas eleemoſynas faciat, etſi corpuſculum ſuum in omni afflictione cruciaverit, nihil illi proderit, quamdiu ſacrilegia illa non reliquerit. Nam ſi iſtas paganias paternitas veſtra ibi in Romana urbe, prohibuerit; & ſibi mercedem, & nobis maximum profectum in doctrina eccleſiaſtica perficiet.

[b] Ea vox, ad contextum ſenſum, non eſt apud Latinos.

Gal. 4.

Serm. de tempore 140.

VII.

Epiſcopi quoque & preſbyteri generis Francorum, qui fuerunt adulteri vel fornicatores acerrimi; quos in gradu epiſcoparus vel preſbyterii fornicationum filii nati arguunt; revenientes ab Apoſtolica ſede, dicunt ſibi Romanum pontificem licentiam dediſſe miniſterium epiſcopale in eccleſia miniſtrare. Quos contra contendimus, quia Apoſtolicam ſedem nequaquam contra decreta canonum audivimus judicaſſe. Hæc omnia, domine cariſſime, propterea vobis nota facimus, ut veſtræ auctoritatis reſponſum talibus dare poſſimus, ut per cautelam veſtræ doctrinæ oves eccleſiæ non ſeducantur, & lupi rapaces convicti & ſuperati pereant. Interea munuſcula parva vobis direximus; non quia ſint digna paternitate veſtra, ſed pro indicio caritatis, & obedientiæ devotionis: id eſt, villoſam unam, & argenti & auri tantillum. Dextera Domini protegente incolumem valere, & in Chriſto proficere beatitudinem veſtram in longitudine dierum optamus.

I.

EPISTOLA ZACHARIÆ PAPÆ ad Bonifacium archiepiſcopum.

Reſpondet ad ſingula capita epiſtolæ præcedentis.

I. *Probari ſibi epiſcopatus in Germania inſtitutos.*
II. *Item ut ſynodus in Francia regno celebretur.*
III. *Interim ut fornicarios & ſanguinarios ſacerdotio fungi non permittas.*
IV. *Ut ſibi ſucceſſorem, niſi inſtante morte, non deſignet.*
V. *Non credendum illi, qui ſibi inceſtas nuptias conceſſas fuiſſe aiebat.*
VI. *Paganicos ritus, qui Roma erant, interdictos in poſterum fuiſſe.*
VII. *Fides ne habeatur ſacerdotibus illis, qui ſibi a ſede Apoſtolica indultum jactabant.*

Reverentiſſimo & ſanctiſſimo fratri Bonifacio epiſcopo, Zacharias ſervus ſervorum Dei.

Conc. ad ann. 742. can. 1.

SUſceptis ſanctiſſimæ fraternitatis tuæ litteris per Deneardum religioſum preſbyterum tuum, quia ſoſpitem te, ut ſemper cupimus, eſſe cognovimus, omnipotenti ac miſericordiſſimo Deo noſtro magnas retulimus gratias, qui tibi in omnibus bonis proſperari dignatur. Magnam enim in cordibus noſtris infundis lætitiam, quoties nobis ſanctitatis tuæ ſcripta mittuntur, quando reperimus quæ ad ſalutem reſpiciunt animarum : dum quotidie in gremio ſanctæ matris eccleſiæ per tuam prædicationem novi populi adduntur.

I.

Ubi & tres epiſcopos per loca ſingula ſecundum ſeriem ſyllabarum tuarum te ordinaſſe cognovimus : qui eidem populo, quem ſibi Dominus Deus noſter per tuam ſanctitatem aggregare dignatus eſt, præeſſe debeant : & petiſti ut per auctoritatem noſtræ ſedis epiſcopales ibidem ſedes firmentur. Sed tua ſancta fraternitas mature pertractet, & ſubtili conſideratione diſcernat, ſi expedit, aut ſi loca vel populorum turbæ talia eſſe probantur, ut epiſcopos habere mereantur. Meminiſti enim, cariſſime, quid in ſacris canonibus præcipimur obſervare : ut minime in villulas, vel in modicas civitates epiſcopos ordinemus, ne vileſcat nomen epiſcopi. Sed nos tuis ſinceriſſimis atque a nobis dilectis ſyllabis provocati, quæ poposciſti abſque mora concedi patimur : & ſtatuimus per apoſtolicam auctoritatem epiſcopales illic eſſe ſedes, quæ per ſucceſſionem epiſcopos mereantur, & populis præſint, atque in quibus prædicationis verbum ſubjectis inſinuetur : id eſt, in caſtello quod dicitur Wirtzburg, & alterum in oppido quod nominatur Buraburg, tertium in loco qui dicitur Erphesfurt : ita ut nulli poſthæc liceat cuiquam hæc quæ a nobis ſancita ſunt quoquomodo violare, quæ auctoritate beati Petri apoſtoli firma eſſe decrevimus.

II.

De eo autem quod nobis intimaſti, quod te Carlomannus filius noſter ad ſe rogavit accedere, ut in urbe regni Francorum, in ſua ditione ſive poteſtate conſtituta, ſynodum celebrare debeas : eo quod omnis eccleſiaſtica regula, ſive diſciplina ab eadem provincia funditus eſt abolita, quod nimis mœrendum eſt : quod per ſparia temporum ibidem ſynodus ſacerdotum minime celebrata ſit : & hoc libenter concedimus, & fieri præcipimus. Neque enim quid ſit ſacerdotium, A neque quid fiat ab eis qui ſe ſacerdotes nominant, cognoſcitur.

III.

Sed dum, juvante Deo, quæ a præfato filio noſtro promiſſa ſunt, ad effectum perducta fuerint, tuaque fraternitas in memorato concilio confederit cum eodem excellentiſſimo viro ; ſi quos reperierit epiſcopos, preſbyteros, aut diaconos, contra canones vel ſtatuta patrum exceſſiſſe : id eſt, ſi in adulterio vel fornicatione inventi fuerint, vel ſi plures uxores habuerunt, aut ſi ſanguinem Chriſtianorum, ſive paganorum effuderunt, vel etiam aliis capitulum canonum obviaſſe eos repererit tua ſanctitas ; nulla ratione apoſtolica auctoritate permittat ſacerdotio fungi, quia tales a ſuo pro- B ptio ore falſi nominantur ſacerdotes, & pejores ac deteriores ſæcularibus eſſe noſcuntur, qui ſe neque a fornicationibus, neque a nefariis matrimoniis abſtinent, neque ab hominum ſanguinis effuſione manus ſervant innoxias. Quales ſe eſſe ſacerdotes exiſtiment, aut quid inde ſentiant, dicente Deo : *Sacerdotes mei ſemel nubant ?* Et apoſtolus : *Unius uxoris virum*, &c. Et hoc ante ſuſceptum ſacerdotium uti licitum eſt. Nam a die ſuſcepti ſacerdotii etiam ab ipſo proprio conjugio prohibendi ſunt. Quomodo ſacerdotio fungi deſiderant, qui talibus ſceleribus involuti eſſe monſtrantur, ut neque ſæculares fideles his facinoribus obvolutos opetemus ? Quomodo non pertimeſcunt divina myſteria contingere ? aut quomodo ad orandum pro peccatis accedere præſumunt, dum ſacri canones neque C purum clericum, cui ſacerdotium non eſt, ſecundis copulari nuptiis præcipiunt ? Iſti enim e contrario non ſolum poſt ſuſceptum ſacerdotium ſe abſtinere ab una uxore nolunt ; immo luxuria obvoluti pejora ſæcularium ſcelera committunt : ut plures uxores habere præſumant, quibus neque unam conceſſum eſt poſt ſuſceptum miniſterium attrectare. Sed iſta parvipendentes, atque Deum ad iracundiam provocantes, majora committunt facinora, dum propriis manibus Chriſtianos atque paganos homines necant. Et fit, ut quibus in remiſſionem peccatorum debuerunt lavacrum regenerationis impendere, atque Chriſti ſacramenta donare, ne in æternum perirent, eorumdem ſacrilegis manibus ipſi extinguantur. Quis enim ſapiens habens cor eos æſtimet ſacerdotes, qui neque a fornicationibus abſtinent, neque ab effuſione ſanguinum manus ſervant innoxias ? Quiſve eorum ſacrificiis Deum credit eſſe placatum, dicente Propheta : *Virum ſanguinum & doloſum abominabitur Dominus ?* Iſti namque, ut præmiſi, ne ſacerdotio fungantur, neque divina contingant myſteria, commonemus. Quidquid vero aliud, ut dictum eſt, eos contra eccleſiaſticam regulam exceſſiſſe repereris, canones ſive inſtituta patrum præ manibus habeto, & juxta quod in eis edoctus fueris diſcerne.

Pſal. 5.

IV.

De eo autem quod tibi ſucceſſorem conſtitui velle dixiſti, ut te vivente in loco tuo eligatur epiſcopus, E hoc nulla ratione concedi patimur : quia contra omnem eccleſiaſticam regulam, vel inſtituta patrum eſſe monſtratur. Sed volumus ut tibi miniſtret, & ſit in evangelio Chriſti adjutor, dicente apoſtolo : *Si quis bene miniſtraverit, bonum ſibi gradum acquirit.* Nimis enim reprehenſibile eſſe manifeſtum eſt, ut te vivente tibi alium ſubſtituamus. Sed hoc commonemus, ut quamdiu te divina juſſerit clementia ſupereſſe, ſine intermiſſione ores, ut tibi Deus illum ſucceſſorem concedat, qui ei poſſit eſſe placabilis ; & populum, quem ad ſuam gratiam per tuæ ſanctitatis induſtriam vocare voluit, irreprehenſibiliter regere valeat, atque ad viam vitæ elaboret perducere. Nam quomodo hæc

n. VII. Greg. 1. Perinſt. §. De eo autem.

1. Tim. 3.

Ibid. §. Nimis enim reprob.

quæ poposcisti, [a] si & voluerimus, concedere possumus; dum nos fragiles homines exsistentes, & sub conditione mortis constituti, ignorantes quid superventura dies pariat, non valemus investigare quis de nobis prior de præsenti sæculo migret? Sin autem & eumdem divina voluerit clementia post tui diem transitus superesse, si eum aptum esse cognoveris, & in tua voluntate fuerit definitum, ea hora qua te de præsenti sæculo migraturum cognoveris, præsentibus cunctis tibi successorem designa, ut huc veniat ordinandus. Hoc nulli alii concedi patimur, quod tibi caritate cogente largiri censuimus.

[a] Recen. Et etiam voluerimus.

V.

De illo namque qui viduam avunculi sui, quæ & ipsa fuit uxor consobrini sui, & sacrum velamen habere monstrata est, & a beatæ memoriæ prædecessore nostro sibi licentiam concessam esse divulgavit, ut eam in pernicioso matrimonio assumere debuisset, absit ut hoc prædecessor noster ita credatur præcepisse. Nec enim ab hac Apostolica sede illa diriguntur, quæ contraria esse patrum sive canonum institutis inveniantur. Ergo admonere, hortari, increpare eos, frater, ne cessis, quatenus a tali scelesti recedant matrimonio, ut non in æternum pereant. Reminiscantur enim se Christi sanguine redemptos esse: & non spopte se contradant (nisi ab ipso recesserint incesto matrimonio) diaboli potestati: sed magis ipsi Deo, & Christo filio ejus, & Spiritui sancto, in cujus nomine ab illius antiqui hostis erepti sunt potestate. Elabora namque, sanctissime frater, in eis: quia scriptum cognoscis: *Qui converti fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, salvabit animam ejus a morte, & fœnum operit multitudinem peccatorum.* Nam & nos pro hoc commonitoria scripta direximus.

Jac. 5.

VI.

De Kalendis vero Januariis, vel ceteris auguriis, vel phylacteriis, & incantationibus, vel aliis diversis observationibus, quæ gentili more observari dixisti apud beatum Petrum apostolum, vel in urbe Roma; hoc & nobis, & omnibus Christianis detestabile & pernicioſum esse judicamus, dicente Deo: *Non augurabimini, nec observabitis somnia.* Et iterum: *Non est augurium in Israël, nec observatio in domo Jacob.* Ita & a nobis cavendum esse censemus, ut nullis auguriis vel observationibus attendamus, quia omnia hæc abscisa esse a patribus sumus edocti. Et quia per instigationem diaboli iterum pullulabant, a die qua nos jussit divina clementia (quamquam immeriti exsistamus) Apostoli vicem gerere, illico omnia hæc amputavimus. Pari etenim modo volumus tuam sanctitatem populis sibi subditis prædicare, atque ad viam æternæ perducere vitæ. Nam & sanctæ recordationis prædecessoris atque nutritoris nostri domni Gregorii Papæ constitutione omnia hæc pie ac fideliter amputata sunt, & alia diversa quamplura, quæ diabolo suggerente pullulabant in Christi ovili: cujus instar pro illius populi salute dirigere maturavimus.

Levit. 19. Num. 23.

VII.

Nam & de sacerdotibus illis qui falsa opinantur, qui etiam adulteri & fornicatores probantur, & sibi ab Apostolica sede indultum esse testantur, & e contrario licentiam sibi prædicationis concessam esse; hoc nulla ratione credat tua sancta fraternitas; sed similiter in eis canonicam exercere vindictam, quemadmodum de his de quibus superius a nobis edoctus monstraris. Non enim aliud te agere volumus, præterquam quæ sacri præcipiunt canones, vel etiam ab hac Apostolica sede instructus esse dignoscaris. Secundum tuæ namque sanctitatis petitionem, & tribus episcopis tuis singulas confirmationis epistolas misimus, quas per tuæ sanctitatis manus eis largiri volumus: & de Carlomanno filio nostro alia scripta direximus, ut quæ tibi promisit adimplere festinet, atque adminicula præstet. Sed hæc, frater carissime, de omnibus superius comprehensis capitulis, ut Dominus donavit respondimus, ad amputanda omnia diabolicæ fraudis scandala. Tua vero sancta fraternitas, si quid de cetero evenerit; ut sacri docent canones, studeat emendare in plebibus sibi a Deo commissis. Non enim aliud nobis convenit prædicare, præter quod a sanctis patribus sumus edocti. Si vero novi aliquid inimici astutia agente acciderit, quod tua sancta fraternitas minime per canonum instituta discernere possit, hoc nobis non pigeat te insinuare: quatenus Deo juvante quæcumque ad emendationem novæ plebis esse possunt, tibi absque tarditate respondere maturemus. Cognoscat enim, frater carissime, tua sancta fraternitas, ita dilectionem tuam nos habere in nostris præcordiis, ut te præsentialiter videre quotidie desideremus, & ita te in nostro consortio habeamus, ut certe ministrum Dei, & dispensatorem ecclesiarum Christi. De cetero namque confortare in Domino, frater carissime, & esto robustus: & elabora in opus, ad quod te divina voluit vocare clementia. Magna enim te spes remunerationis exspectat, quam promisit Deus diligentibus se. Et nos licet peccatores existamus, tamen Dei nostri non cessamus absque intermissione immensam exorare clementiam, ut qui cœpit in vobis, perficiat opus bonum usque adhuc. Et beatus apostolorum princeps Petrus cooperetur tibi in omnibus bonis, quæ ei parere desideras. Deus te incolumem custodiat, reverentissime & sanctissime frater. Data Kalendas Aprilis, imperante domino piissimo Augusto Constantino a Deo coronato magno Imperatore, anno XXIV. imperii ejus anno secundo, indictione XI. *Anno Christi 741.*

II.

AD BURCHARDUM EPISCOPUM Wirtziburgensem.

[a] *In Collectione epistolarum summorum Pontificum, legitur, Dilectissimo nobis Virtzæ, sanctæ ecclesiæ Barbarenæ, Zacharias Papa.*

Confirmat ejus sedem episcopalem a Bonifacio archiepiscopo institutam.

[a] Dilectissimo nobis Burchardo sanctæ ecclesiæ Wirtziburgensis episcopo, Zacharias Papa.

DOmino cooperante, & sermonem confirmante, ad dilatandam Christianitatis legem, & orthodoxæ fidei tramitem, ad docendum juxta quod prædicat sancta hæc Romana, cui Deo auctore præsidemus, ecclesia, innotuit nobis sanctissimus ac reverentissimus frater & coëpiscopus noster Bonifacius, nuper se discessisse & ordinasse in Germaniæ partibus episcopales sedes, ubi præest vestra dilectio, & provinciam in tres divisisse parochias. Quo cognito, cum magna exsultatione extensis ad sidera palmis, illuminatori & datori omnium bonorum Domino Deo & Salvatori nostro Jesu Christo gratias egimus, qui facit utraque unum. Flagitavit autem a nobis per suas syllabas jam dictus sanctissimus vir, per apostolicam auctoritatem vestras confirmari sedes. Pro quo & nos ardenti animo, & divino juvamine, ac auctoritate beati Petri apostolorum principis, cui data est a Deo & Salvatore nostro Jesu Christo ligandi solvendique potestas peccata hominum in cælo & in terra, confirmamus, atque solidas permanere vestras episcopales sedes sancimus. Interdicentes ipsius principis apostolorum auctoritate omnibus præsentibus & futuris generationibus, ut nullus audeat contra eamdem vestram

Baronius, ad annum 742. num. 18.

venire ordinationem, quæ dignante Deo ex noſtra præceptione in vobis facta eſt. Et hoc interdicentes, ut nullus audeat, juxta ſanctorum canonum traditionem, ex alio epiſcopatu ibidem tranſlatari, aut ordinare epiſcopum, poſt veſtram de hoc ſæculo evocationem, niſi is qui Apoſtolicæ noſtræ ſedis in illis partibus præſentaverit vicem. Sed nec quiſquam alterius parochias invadere, aut eccleſias ſubtrahere præſumat. Nam, quod non credimus, ſi quis ille fuerit, qui contra hanc noſtram præceptionem temerario auſu venire tentaverit, ſciat ſe æterno Dei judicio anathematis vinculo eſſe innodatum. Si quis vero apoſtolica ſervaverit præcepta, & normam rectæ & orthodoxæ fidei fuerit aſſecutus, benedictionis gratiam conſequatur. De cetero petimus divinam clementiam, ut confirmet & corroboret hoc quod operatus eſt Dominus in vobis. Et caritas Dei & pax atque gratia ſit cum ſpiritu veſtro, ſanctiſſimi & dilectiſſimi nobis. Toto conamine elaborate pro fide Chriſti, & ad miniſterium ejus perficiendum decertate, ut cum egregio apoſtolo mereamini dicere: *Bonum certamen certavi, curſum conſummavi, fidem ſervavi. De reliquo repoſita eſt mihi corona juſtitiæ, quam reddet mihi Dominus in illum diem juſtus judex.* Salutantes vos in Domino valere optamus. Bene valete. Data Kalendas Aprilis, imperante domino Conſtantino magno Imperatore anno XXIV. imperii ejus anno II. indictione XI.

a 2 Tim. 4.

Anno Chriſti 743.

III.

AD FRANCOS ET GALLOS.

REferente nobis Bonifacio, *&c. Exſtat infra poſt Concilium Liptinenſe.*

IV.

AD BONIFACIUM ARCHIEPISCOPUM.

Mittit pallia pro tribus metropolitanis: & de duobus pſeudoprophetis in Francia deprehenſis.

Reverentiſſimo & ſanctiſſimo fratri Bonifacio coëpiſcopo, Zacharias ſervus ſervorum Dei.

Baronius ad annum 745. num. 4. Alber. 13.

LEgimus in libro Actuum Apoſtolorum Spiritum ſanctum apoſtolis præcepiſſe: *Separate mihi Barnabam & Paulum in opus quo aſſumpſi eos:* id eſt, ut per prædicationem Chriſtianæ religionis, & ejuſdem Spiritus ſancti gratiam, mundum illuminarent univerſum. Quorum illuminatione prædicationis atque doctrinæ Chriſti præſidio manſit & manet catholica Dei eccleſia præfulgens, horum & beati apoſtolorum principis Petri illuminata doctrinis: & eorum ſequipedem ex inſpiratione divina tuam ſanctiſſimam fraternitatem in partibus illis credimus eſſe deſtinatam: ut etiam inſtar eorum idem Spiritus ſanctus in eodem te aſſumpſit opere ad illuminationem gentium illarum. Unde nimis exſultamus in Domino, & ejus omnipotentiæ immenſas referimus laudes. Dum vero & ſeries ſyllabarum tuarum nobis panderetur per ſingula, multo amplius lætati ſumus in Domino, qui tibi ſuam gratiam ita largiri dignatus eſt, ut ſic duræ gentis corda lenires; quatenus libenti animo inclinarentur ad obediendum fidei, & divinis obtemperarent præceptis. Indicaſti etenim nobis, quomodo & qualiter tetigiſſet Deus corda excellentiſſimorum filiorum noſtrorum Pippini & Carlomanni, ut tibi in prædicatione ſocii & adjutores eſſe niterentur ex inſpiratione divina: quorum merces copioſa manet in cœlis: quoniam benedictus homo per quem benedicitur A Deus. De epiſcopis vero metropolitanis, id eſt Grimone, quem nos jam compertum habemus, a & de Abel & Artberto, quos per unamquamque metropolim per provincias conſtituiſti, hoc per tuum teſtimonium confirmamus, & pallia dirigimus ad eorum firmiſſimam ſtabilitatem, & eccleſiæ Dei augmentum, ut in meliori proficiant ſtatu. Qualiter enim mos pallii ſit, vel quomodo fidem ſuam exponere debeant hi qui pallio uti conceduntur, eis direximus: informantes eos, ut ſciant quod ſit pallii uſus, ut ſubjectis viam prædicent ſalutis, & ut eccleſiaſtica diſciplina in eccleſiis eorum ſervetur, & maneat inconcuſſa: & ut ſacerdotium, quod in eis fuerit, non pollutum, ut antea fuit, ſed mundum & acceptum Deo eſſe poſſit, B quantum humana conditio valet: ita ut nullus inveniatur eorum a ſacris deviare canonibus, & ſacrificium eorum mundum Deo immoletur: ita ut Dominus eorum placeatur muneribus, & populus Dei purificatis mentibus, ex omni vitiorum ſqualore ſincerum valeat Deo ſervitium exhibere. Retuliſti etiam nobis, cariſſime frater, quod duos pſeudoprophetas in eadem Francorum provincia inveniſſes, quos non pſeudoprophetas, ſed magis pſeudochriſtianos appellare debemus. Ex quibus unum quidem novum b Simonem juxta tenorem tuarum ſyllabarum repetimus; qui & ſacerdotium ſibi vindicabat, & a luxuria minime ſe continebat, ſeducens populum, & inania prædicans: non ſolum ſuam animam juri diaboli tradens, C ſed & populorum corda in interitum demergens, & ab eccleſia Dei eos ſeductionibus ſuis abſtrahens, & cruces in campis ſtatuens, & oratoriola ad ſeducendum populum inſtituens, publicaſque & antiquas eccleſias relinquens, & ſanctitatis nomine ſe vocari faciens, & in ſuo nomine eccleſias conſecrans; nomina etiam angelorum, immo magis dæmoniorum ſe ſcire affirmans. b Alium vero ita luxuriæ deditum, ut concubinam haberet, & duos ex ea filios procrearet: & tamen ſacerdotium ſibimet vindicabat, affirmans hoc juſtum eſſe juxta traditionem veteris teſtamenti, ut defuncti fratris ſuperſtes frater ducat uxorem: & quia Chriſtus reſurgens ab inferis nullum ibi reliquiſſet, ſed omnes inde abſtraxiſſet: quæ omnia hæc deteſtabilia & ſcelesta judicamus. Bene enim tua fraterna ſanctitas juxta eccleſiaſticam regulam eos damnavit, & in cuſtodiam recluſit, & optime vocavit antichriſti miniſtros & præcurſores. De cetero decerta, cariſſime, & viriliter age, & pervigil permane in miniſterio Chriſti; ut amplius Chriſti grex augeatur, & tibi præmium æternæ retributionis maneat copioſum, & cum ſanctis & electis Dei, ut credimus, habeas conſortium. Deus te incolumem cuſtodiat, reverentiſſime frater. Data X. Kalendas Julias, imperante domno c Artavaſdo a Deo coronato magno Imperatore d anno III. poſt conſulatum ejus anno III. ſed & Nicephoro magno Imperatore anno III. indictione XII.

a *Barronius legit*, Abel *ſive* Albetio.

b *De Circumcelliones loquitur.*

c *Artavaſdum cum filiis excæcatum fuiſſe meminit Nicephorus Patriarch. in hiſt. ſua, anno Chriſti 743. etiam Theophanes & Zonaras. Card. Baronius ad an. 743. Indictionem in his epiſtolis corrigendam putat.*

d *Anno Chriſti 744.*

E D

VII.

AD PIPPINUM MAJOREM DOMUS, itemque ad epiſcopos, abbates, & proceres Francorum.

Reſpondet de diverſis capitulis a Pippino per Ardobanium miſſis.

I. *De honore metropolitanorum.*
II. *De damnatis epiſcopis, preſbyteris, & diaconis.*
III. *De preſbyteris ſuperbientibus.*
IV. *De preſbyteris agrorum.*
V. *De monachis ancillis Dei.*
VI. *De viduis non velandis.*
VII. *De laico pellente ſuam conjugem.*
VIII. *De preſbyteris & diaconis qui ſeorſum colle-Etas faciunt.*
IX. *De clericis & monachis non manentibus in ſuo propoſito.*
X. *De clericis qui ſunt in parochiis, monaſteriis, & martyriis.*
XI. *Qui clerici ab uxoribus abſtinere debeant.*
XII. *De iis qui uxores aut viros dimiſerunt.*
XIII. *De monachis qui clerici ſiunt.*
XIV. *De preſbyteris & diaconis in crimen prolapſis.*
XV. *De eccleſiis, quas laici in ſuis proprietatibus conſtruunt.*
XVI. *De clericis qui ſuas eccleſias relinquunt.*
XVII. *De epiſcopis qui aliorum clericos ſuſcipiunt.*
XVIII *Qui clerici uxores ducere poſſint.*
XIX. *Ut preſbyteri & diaconi ſine commendatitiis non ſuſcipiantur.*
XX. *De virginibus velatis, ſi deviaverint.*
XXI. *De non velatis virginibus, ſi deviaverint.*
XXII. *De his quæ duobus fratribus nupſerint, vel qui duas ſorores uxores acceperint.*
XXIII. *De his qui homicidium ſponte perpetrant.*
XXIV. *De his qui homicidium non ſponte perpetrant.*
XXV. *De his qui adulteras habent uxores, vel ipſi ſunt adulteri.*
XXVI. *De monachis & virginibus propoſitum non ſervantibus.*
XXVII. *De his quæ ſuſcepto virginitatis propoſito nubunt.*

Domino excellentiſſimo atque Chriſtianiſſimo Pippino Majori domus, ſeu dilectiſſimis nobis univerſis epiſcopis eccleſiarum, & religioſis abbatibus, atque cunctis Deum timentibus principibus in regione Francorum conſtitutis, Zacharias epiſcopus ſanctæ Dei eccleſiæ catholicæ & apoſtolicæ Romanæ, in Domino ſalutem. Gratia vobis & pax a Deo Patre omnipotente, & Domino Jeſu Chriſto unico Filio ejus, & Spiritu ſancto, miniſtretur.

GAudio magno gaudemus in Domino, addiſcentes per relationem ſubtiliſſimi atque a Deo ſervati prædilecti filii noſtri Pippini veſtram omnium bonam converſationem : & quod ut in bonis & Deo placitis diſpoſitionibus unanimes atque cooperatores eſtis, ita & eccleſiæ Dei venerabilia loca per univerſam veſtram provinciam ſita, atque eorum præſules, ſacerdotes, & religioſos abbates, ut condecet, in ſancto habitu & converſatione ſacerdotali conſervetis; vacantes orationibus, inſiſtentes precibus ad implorandam divinam potentiam, & cælitus victoriam tribuendam adverſus paganas & infideles gentes propugnatoribus veſtris. Etenim vobis in vera confeſſione & ſimplici corde ad Deum accedentibus, ſicut Moyſes ille amicus Dei orando pugnabat, & Jeſu Nave cum populo Iſraël bella Domini præliando vincebat, ita & vos agere oportet, cariſſimi mihi, ut ſitis adjutores populo veſtro orando, & bonis actibus inhærendo, declinantes a curis & negotiis ſæcularibus. Scriptum eſt enim : *Vacate & videte, quoniam ſuavis eſt Dominus* : Et iterum : *Accedite ad eum, & illuminamini: & vultus veſtri non erubeſcent.* Principes & ſæculares homines, atque bellatores, convenit curam habere & ſolicitudinem contra inimicorum aſtutiam, & provinciæ defenſionem. Præſulibus vero, ſacerdotibus, atque Dei ſervis, pertinet ſalutaribus conſiliis & orationibus vacare; ut vobis orantibus, & illis bellantibus, Deo præſtante, provincia ſalva perſiſtat, fiatque vobis in ſalutem, laudem, & mercedem perpetuam. Ex hoc quippe præſulatus veſter apparebit in ſanctitate: & principatus dilecti filii noſtri Pippini approbabitur per ſubjectorum poteſtatem, & bonum diſpoſitum. Ieaque ut flagitavit a nobis cum veſtro conſultu ſuperius effatus filius noſter Pippinus, ut de omnibus capitulis quibus innotuit reſponſum demus, inquantum in Domino valemus; de unoquoque capitulo inferius conſcriptum, juxta quod a ſanctis patribus traditum habemus, & ſacrorum canonum ſanxit auctoritas; etiam nos, quod Deo inſpirante apoſtolica auctoritate decernere potuimus, mandavimus in reſponſis.

Exod. 17. *Pſal. 33.* *Pſal. 33.*

I.

Quomodo honorari debeat metropolitanus epiſcopus coram epiſcopis & parochialibus preſbyteris, in canone ſanctorum apoſtolorum XXXV. ſcriptum eſt : Epiſcopos gentium ſingularum ſcire convenit, qui inter eos primus habeatur, quem velut caput exiſtiment : & nihil amplius præter ejus conſcientiam gerant, quam illa ſola ſinguli, quæ parochiæ propriæ, & villis quæ ſub ea ſunt, competant : ſed nec ille præter omnium conſcientiam faciat aliquid. Sic enim unanimitas erit, & glorificabitur Deus per Chriſtum in Spiritu ſancto. Item in canone concilii Antiocheni, capitulo IX. continetur ita : Per ſingulas regiones epiſcopos convenit noſſe metropolitanum epiſcopum totius provinciæ ſolicitudinem gerere; propter quod ad metropolim omnes undique, qui negotia videntur habere, concurrent. Unde placuit eum & honore præcellere, & nihil amplius præter eum ceteros epiſcopos agere, ſecundum antiquam a patribus regulam conſtitutam, niſi ea tantum quæ ad ſuam diœceſim pertinent poſſeſſioneſque ſubjectas. Unuſquiſque enim epiſcopus habeat ſuæ parochiæ poteſtatem, ut regat juxta reverentiam ſingulis competentem, & providentiam gerat omnis poſſeſſionis quæ ſub ejus eſt poteſtate. Ita ut preſbyteros & diaconos ordinet, & ſingula ſuo judicio comprehendat. Amplius autem nihil agere tentet præter antiſtitem metropolitanum; nec metropolitanus aliquid gerat ſine ceterorum ſacerdotum conſilio. Item ex libro decretorum beati Leonis, capitulo XXXII. continetur : Igitur ſecundum ſanctorum patrum canones ſpiritu Dei conditos, & totius mundi reverentia conſecratos, metropolitanos ſingularum provinciarum epiſcopos, quibus ex delegatione noſtra fraternitatis tuæ cura prætenditur, jus traditæ ſibi antiquitus dignitatis intemeratum habere decernimus: ita ut a regulis præſtitutis nulla aut negligentia aut præſumptione diſcedant; aut in habitu, aut inceſſu ſanctitatis. Nam & nos ab apoſtolica auctoritate ſubjungimus, ut epiſcopus juxta dignitatem ſuam indumentis utatur. Simili modo & preſbyteri cardinales, & qui in monaſtica vita velle habeant vivendi, plebi quidem ſibi ſubjectæ præclariori veſte induti debitum prædicationis perſolvant, & in ſecreto propoſitum

« *Vide Collectionem Canonum Eccleſiæ Romanæ a Franc. Pithœo edit. cum Opp. Regin. abbat. pag. 18.*

ſervent ſui cordis, ut qui videt in abſcondito Deus reddat illis in palam. Scriptum quippe eſt: *Quæ dicitis in cordibus veſtris, & in cubilibus veſtris compungimini.* Non enim nos honor commendat veſtium, ſed ſplendor animarum. Monachi vero lanea indumenta, juxta normam & regulam monaſticæ diſciplinæ, atque traditionem ſanctorum probabilium patrum, ſine intermiſſione utantur. Si enim abrenuntiantes ea quæ ſæculi ſunt, tota ſe Deo intentione contulerunt, de omnibus illicitis debent abſtinere: ut quantum corpore ſuo ſuſtinuerint laborem, tantum remunerationis præmium a Deo percipere mereantur. Apoſtolis quippe divinum datum eſt mandatum duas tunicas non habendi. Tunicas dixit Chriſtus, utique laneas, non lineas. Qui ergo obedierit dominico præcepto, bonis actibus inhærens, habebit vitam æternam. Item ex canone Antiocheni concilii, capitulo x. de his qui vocantur chorepiſcopi decretum eſt: Qui in vicis vel poſſeſſionibus chorepiſcopi nominantur, quamvis manus impoſitionem epiſcoporum percepterint, & ut epiſcopi conſecrati ſint; tamen ſanctæ ſynodo placuit, ut modum proprium recognoſcant, & gubernent ſubjectas ſibi eccleſias, earumque moderamine curaque contenti ſint. Ordinent etiam lectores, & ſubdiaconos, atque exorciſtas, quibus promotiones iſtæ ſufficiant. Nec preſbyterum vero, nec diaconum audeant ordinare præter civitatis epiſcopum, cui ipſe cum poſſeſſione ſubjectus eſt. Si quis autem tranſgredi ſtatuta tentaverit, depoſitus, quo utebatur, honore privetur. Chorepiſcopum vero civitatis epiſcopus ordinet, cui ille ſubjectus eſt.

Pſalm. 4.

Matth. 10.

Vide Codicem ſuprædictum, pag. 18.

II.

De epiſcopis, preſbyteris, & diaconis damnatis, quod priſtinum officium uſurpare non debeant, ex libro canonum ſanctorum Apoſtolorum, capitulo XXIX. dictum eſt: Si quis epiſcopus, aut preſbyter, aut diaconus depoſitus juſte ſuper certis criminibus, auſus fuerit attrectare miniſterium dudum ſibi commiſſum, hic ab eccleſia penitus abſcindatur.

Vide Codicem ſuprædictum, pag. 11.

III.

De preſbyteris ſuperbientibus, ex concilio Carthaginenſi, capitulo [a] IX. Si quis preſbyter contra epiſcopum ſuum inflatus ſchiſma fecerit, anathema ſit. Ab univerſis epiſcopis dictum eſt: Si quis preſbyter a præpoſito ſuo correptus fuerit, debet utique apud vicinos epiſcopos conqueri, ut ab ipſis ejus cauſa poſſit audiri, ac per ipſos ſuo epiſcopo reconciliari. Quod niſi fecerit, ſed ſuperbia, quod abſit, inflatus, ſecernendo ſe ab epiſcopi ſui communione ſubduxerit, ac ſeparatim cum aliquibus faciens ſacrificium Deo obtulerit, anathema habeatur, & locum amittat. Si querimoniam juſtam adverſus epiſcopum non habuerit, inquirendum erit.

[a] Tom. XI. Vide Codicem ſuprædictum, pag. 119.

IV.

De preſbyteris agrorum, quam obedientiam debeant exhibere epiſcopis, & preſbyteris cardinalibus, ex concilio Neocæſarienſi, capitulo XIII. ita continetur: Preſbyteri ruris in eccleſia civitatis, epiſcopo præſente, vel preſbyteris urbis ipſius, offerre non poſſunt, nec panem ſanctificatum dare, calicemque porrigere. Si vero abſentes hi fuerint, & ad dandam orationem vocentur, ſoli dare debebunt. Chorepiſcopi quoque ad exemplum quidem & formam ſeptuaginta videntur eſſe; [a] ut cum miniſtraverint, propter ſtudium quod erga pauperes exhibent, honorentur.

Vide collectum ſuprædictum, pag. 17.

[a] Ex Dionyſio Exiguo lege, ut commeminiſſeri mereatur.

V.

De monachis, id eſt, ancillis Dei, de quibus flagitatum, ſi liceat eas ad Miſſarum ſolemnia, aut ſabbato ſancto publice lectiones legere, & ad Miſſas pſallere, aut alleluia, vel reſponſorium: de his in libro decretorum beati Gelaſii Papæ, capitulo XXVI. deſtinatum eſt, quod nefas ſit feminas ſacris altaribus miniſtrare, vel aliquid ex his quæ virorum ſunt officiis deputata præſumere. Nihilo minus impatienter audivimus tantum ſacrarum rerum ſubiiſſe deſpectum, ut feminæ ſacris altaribus miniſtrare feranur; & cuncta, quæ non niſi virorum famulatui deputata ſunt, ſexum cui non competit exhibere: niſi quod omnium delictorum, quæ ſingillatim perſtrinximus, noxiorum reatus omnis & crimen eos reſpicit ſacerdotes, qui vel iſta committunt, vel committentes minime publicando, pravis exceſſibus ſe favere ſignificant.

Vide Codicem ſuprædictum, pag. 170.

VI.

De viduis, ſi poſſint in propriis habitaculis ſuis ſalvare animas, item ex eodem libro capitulo XXI. ita continetur: Ut viduæ non velentur a pontificibus; & ſi profeſſam continentiam, propoſito mutato, calcaverint, ipſæ pro ſe rationem Deo pro ſuis ſint actibus reddituræ. Nam de viduis ſub nulla benedictione velandis, ſuperius latius duximus diſſerendum: quæ ſi propria voluntate profeſſam conjugii caſtitatem mutabili mente calcaverint, periculi earum interierit, quali Deum debeant ſatisfactione placare. Sicut enim, ſi ſe forſitan continere non poterant, ſecundum Apoſtolum nullatenus nubere vetabantur: ſic habita ſecum deliberatione promiſſam Deo pudicitiæ fidem debuerunt cuſtodire. Nos autem nullum talibus laqueum debemus injicere, ſed ſolam adhortationem præmii ſempiterni, pœnaſque proponere divini judicii; ut noſtra ſit abſoluta conſcientia, & illarum pro ſe rationem Deo reddat intentio.

Vide Codicem ſuprædictum, pag. 170.

1. Tim. 5.

VII.

De laïco pellente ſuam conjugem ex canone ſanctorum Apoſtolorum, capitulo XLVIII. Si quis laïcus uxorem propriam pellens, alteram vel ab alio dimiſſam duxerit, communione privetur.

Vide Codicem ſuprædictum, pag. 14.

VIII.

De preſbyteris & diaconibus, qui ſe a miniſterio eccleſiaſtico ſubtrahunt, & ſeorſum collectas faciunt, ex canone Antiocheni concilii, capitulo V. promulgatum eſt: Si quis preſbyter, aut diaconus, epiſcopum proprium contemnens, ſe ab eccleſia ſequeſtraverit, & ſeorſum colligens altare conſtituit, & commonenti epiſcopo non acquieverit, nec conſentire vel obedire voluerit ſemel & iterum vocanti; hic damnetur omni modo, nec ultra remedium conſequatur, quia ſuam recipere non poteſt dignitatem. Quod ſi eccleſiam turbare & ſolicitare perſiſtit, tamquam ſeditioſus per poteſtates exteras opprimatur.

Vide Codicem ſuprædictum, pag. 67.

IX.

De clericis & monachis non manentibus in ſuo propoſito quod interrogatum eſt, in canone Chalcedonenſi, capitulo VII. decretum eſt: Qui ſemel in clero deputati ſunt, aut monachorum vitam experiverunt, ſtatuimus neque ad militiam, neque ad dignitatem aliquam venire mundanam: ſed hoc tentantes, & non agentes pœnitentiam, quo minus redeant ad id quod propter Deum primitus elegerant, anathematizari.

Vide Codicem ſuprædictum, pag. 100.

X.

De clericis qui ſunt in ptochiis, monaſteriis, atque martyriis, ex canone Chalcedonenſis concilii, capitulo [a] VIIII. ita decretum eſt: Clerici qui præfiniuntur pochiis, vel qui ordinantur in monaſteriis, & baſilicis martyrum, ſub epiſcoporum, qui in unaquaque civitate ſunt, ſecundum ſanctorum patrum traditiones, poteſtate permaneant, nec per contumaciam ab epiſcopo ſuo deſiliant. Qui vero audent evertere hujuſmodi formam quocumque modo, nec proprio ſubjiciuntur epiſcopo, ſi quidem clerici ſunt, canonum

[a] Leg. VIVI. Vide Codicem ſuprædictum, pag. 100.

correptionibus subjacebunt; si vero laïci vel monachi fuerint, communione priventur.

XI.

Qui clerici etiam ab uxoribus abstinere debeant, ex concilio Africano, capitulo XXXVII. ita continetur: Præterea cum de quorumdam clericorum (quamvis erga proprias uxores) incontinentia referretur, placuit episcopos, & presbyteros, seu diaconos, secundum propria statuta, etiam ab uxoribus continere: quod nisi fecerint, ab ecclesiastico officio removeantur. Ceteros autem clericos ad id non cogi, sed secundum uniuscujusque ecclesiæ consuetudinem observari debere.

Vide codicem supradictum, pag. 184.

XII.

De his qui uxores aut viros dimittunt, ut sic maneant, ex concilio suprascripto Africano, capitulo XXIX. ita continetur: Placuit ut secundum evangelicam & apostolicam disciplinam, neque dimissus ab uxore, neque dimissa a marito, alteri conjungantur; sed ita maneant, aut sibi invicem reconcilientur: Quod si contempserint, ad pœnitentiam redigantur.

Vide Codicem supradictum, pag. 184.

XIII.

Quod inquisitum est, monachus si clericus factus fuerit, quid agi debeat, ex decreto beati Innocentii Papæ, capitulo XVII. continetur: De monachis, qui diu morantur in monasteriis, & postea ad clericatus ordinem pervenerint, non debere eos a proprio proposito deviare. Aut enim sicut in monasterio fuit, & quod diu servavit, in meliori gradu positus amittere non debet: aut si corruptus postea baptizatus, & in monasterio sedens ad clericatus ordinem accedere voluerit, uxorem omnino habere non potest, quia nec benedici cum sponsa potest jam antea corruptus. Quæ forma servatur in clericis: maxime cum vetus regula hoc habeat, ut quisque corruptus baptizatus clericus esse voluisset, sponderet se uxorem omnino non ducere.

Vide Codicem supradictum, pag. 191.

XIV.

Quod presbyteri, aut diaconi, si in aliquo crimine prolapsi fuerint, non possint per manus impositionem pœnitentiæ remedium consequi, in decreto beati Leonis Papæ capitulo XVI. decretum est ita: Alienum est a consuetudine ecclesiastica, ut qui in presbyterali honore, aut diaconi gradu fuerint consecrati, hi pro crimine aliquo suo per manus impositionem remedium accipiant pœnitendi. Quod sine dubio ex apostolicæ traditione descendit, secundum quod scriptum est: *Sacerdos si peccaverit, quis orabit pro illo?* Unde hujusmodi lapsis ad promerendam misericordiam Dei secreta est experenda secessio, ubi illis satisfactio fuerit digna, & etiam fructuosa.

Vide codicem supradictum, pag. 189.

1. Reg. 2.

XV.

Pro eo quod interrogatum est de laïcis qui ecclesias in suis proprietatibus constituunt, quis ipsas debeat regere, aut gubernare; a sanctis patribus ita statutum est, & in præceptis Apostolicis sic continetur, juxta petitoris imploratum, ut si in quolibet fundo cujuscumque juris oratorium sive basilica fuerit constructa, pro ejus devotione in honorem cujuscunque sancti, in cujus episcopi parochia fuerit fundatum oratorium, percepta primitus donatione legitima, id est, præstante tot, gestisque municipalibus alligata, prædictum oratorium absque missis publicis solemniter consecrabit: ita ut in eodem loco, nec futuris temporibus baptisteria construantur, nec presbyter constituatur cardinalis: sed & si Missas ibi facere maluerit, ab episcopo noverit presbyterum postulandum: quatenus nihil a quolibet alio sacerdote ullatenus præsumatur, nisi ab episcopo fuerit ordinatum.

Gregorius I. l. 7. part. 1. epist. 71. ad Possessorem.

XVI.

De clericis qui proprias ecclesias relinquunt, quid A de eis agi debeat, ex canone sanctorum Apostolorum, capitulo XV. ita continetur. Si quis presbyter, aut diaconus, aut quilibet de numero clericorum, relinquens propriam parochiam pergat ad alienam, & omnino demigrans præter episcopi sui conscientiam in aliena parochia commoretur, hunc ulterius ministrare non patimur: præcipue si vocatus ab episcopo redire contempserit, in sua inquietudine perseverans. Verumtamen tamquam laïcus ibi communicet.

Vide codicem supradictum, pag. 11.

XVII.

Item pro episcopis qui alterius clericos susceperint, ut excommunicentur, in eodem canone, capitulo XVI. continetur: Episcopus vero, apud quem [a] memoratos esse constiterit, si contra eos decretam cessationem pro nihilo reputans, tamquam clericos forte susceperit, velut magister inquietudinis communione privetur.

Vide Codicem supradictum, pag. 11.

[a] *al.* memoratos.

XVIII.

Qui clerici uxores sortiri debeat, in XXVII. capite canonum sanctorum Apostolorum decretum est: Innuptis autem, qui ad clerum provecti sunt, præcipimus, ut si voluerint uxores accipiant, sed lectores cantoresque tantummodo.

Vide Codicem supradictum, pag. 11.

XIX.

Ut nullus presbyter, aut diaconus, sine commendatitiis epistolis suscipiatur, in eodem canone sanctorum apostolorum continetur: Nullus episcoporum peregrinorum, aut presbyterorum, seu diaconorum, sine commendatitiis suscipiatur epistolis: & cum scripta detulerint, discutiantur attentius, & ita suscipiantur, si prædicatores pietatis exstiterint: sin minus, neque necessaria subministrentur eis; & ad communionem nullatenus admittantur, quia a surreptione multa proveniunt.

Cap. xxxiv. Vide Codicem supradictum pag. 11. C. 13.

XX.

De virginibus velatis, si deviaverint, quid de illis agendum sit, in libro decretorum beati Innocentii Papæ capitulo XIX. assertum est; Quæ Christo spiritaliter nubunt, & a sacerdote velantur, si postea vel publice nupserint, vel se clanculo corruperint, non eas admittendas esse ad agendam pœnitentiam, nisi is, cui se junxerant, de mundo recesserit. Si enim de hominibus hæc ratio custoditur, ut quæcumque vivente viro alteri nupserit habeatur adultera, nec eis agendæ pœnitentiæ licentia concedatur, nisi unus ex his fuerit defunctus: quanto magis de illa tenenda est, quæ ante immortali se sponso conjunxerat, & postea ad humanas nuptias transmigravit?

Vide Codicem supradictum, pag. 189.

XXI.

Item de non velatis virginibus, si deviaverint, in eodem libro, XX. capite continetur: Hæ vero quæ necdum sacro velamine tectæ, tamen in proposito virginali semper se simulaverunt permanere, licet velatæ non fuerint; si forte nupserint, his agenda aliquanto tempore pœnitentia est, quia sponsio earum a Domino tenebatur. Si enim inter homines solet bonæ fidei contractus nulla ratione dissolvi: quanto magis ista pollicitatio, quam cum Deo pepigit, solvi sine vindicta non poterit? Nam si apostolus Paulus, quæ a proposito viduitatis discesserant, dixit eas habere damnationem, quæ primam fidem irritam fecerunt: quanto potius virgines, quæ prioris promissionis fidem frangere sunt conatæ?

Vide Codicem supradictum, pag. 189.

XXII.

De his quæ duobus fratribus nupserunt, vel qui duas sorores acceperint, in concilio Neocæsariensi, capitulo II. continetur: Mulier si duobus fratribus nupserit, abjiciatur usque ad mortem. Verumtamen in exitu, propter misericordiam, si promiserit, quod facta incolumis hujus conjunctionis vincula dissolvat, fructum pœnitentiæ consequatur. Quod si defecerit

Vide Codicem supradictum, pag. 11.

mulier aut vir in talibus nuptiis, difficilis erit pœnitentia in vita permanenti. Nos autem, gratia divina suffragante, juxta prædecessorum & antecessorum pontificum decreta, multo amplius confirmantes dicimus, ut dum usque sese generatio cognoverit, juxta ritum & normam Christianitatis & religionis Romanorum, non copuletur conjugiis. Sed nec spiritualem, id est, commatrem, aut filiam, quod absit, quis ducat temerario ausu uxorem. Est namque nefas, & pernicioſum peccatum coram Deo & angelis ejus. In tantum enim grave est, ut nullus sanctorum patrum, neque sanctarum synodorum assertione, vel etiam in imperialibus legibus quispiam judicatus sit; sed terribile judicium Dei metuentes siluerunt sententiam dare.

XXIII.

De his qui homicidium sponte perpetraverunt in XXI. capitulo Ancyrani concilii continetur: Qui voluntarie homicidium fecerunt, pœnitentiæ jugiter se submittant; perfectionem vero circa vitæ exitum consequantur.

Vide Codicem supradictum, pag. 51.

XXIV.

De his qui homicidium non sponte perpetraverunt, in eodem canone, XXII. capitulo continetur: De homicidiis non sponte commissis, prior quidem definitio post septem annorum pœnitentiam perfectionem consequi præcepit, secunda vero quinquennii tempus explere.

Vide Codicem supradictum, ibidem.

XXV.

De his qui adulteras habent uxores, vel ipsi adulteri comprobantur, in concilio Ancyrano, capitulo XIX. continetur: Si cujus uxor adulterata fuerit, vel si ipse adulterium commiserit, septem annorum pœnitentia oportet eum perfectionem consequi secundum pristinos gradus.

Ibidem.

XXVI.

De monachis & virginibus propositum non servantibus, in libro decretorum beati Siricii Papæ, capitulo VI. continetur: Præterea monachorum quosdam, atque monacharum, abjecto proposito sanctitatis, in tantam protestatis demersos esse lasciviam, ut prius clanculo vel sub monasteriorum prætextu illicita ac sacrilega se contagione miscuerint, postea vero in abruptum conscientiæ desperatione perducti, de illicitis complexibus libere filios procrearint: quod & publicæ leges, & ecclesiastica jura condemnant. Has igitur impudicas detestabilesque personas a monasteriorum cœtu clericorumque conventibus eliminandas esse; quatenus rettusæ in suis ergastulis, tantum facinus continua lamentatione deflentes, purificato possint pœnitudinis igne decoquere, ut eis vel ad mortem saltem, solius misericordiæ intuitu, per communionis gratiam possit indulgentia subvenire.

XXVII.

De his quæ non coacte, sed propria voluntate virginitatis propositum susceperunt, quod delinquant cum nupserint, etsi nondum fuerint consecratæ, in libro decretorum beati Leonis Papæ, capite XXVII. continetur: Puellæ, quæ non coactæ parentum imperio, sed spontaneo judicio, virginitatis propositum atque habitum susceperunt, si postea nuptias eligunt, prævaricantur, etiamsi nondum eis gratia consecrationis accessit: cujus utique non fraudarentur munere, si in proposito permanerent.

Vide eundem supradictum, pag. 140.

Hæc itaque, carissimi nobis & dilectissimi, quæ superius annexa sunt, in quantum miserante Deo valumus, inter cetera capita deflorantes, tam sanctorum apostolorum, quam etiam beatorum patrum sanctiones, seu etiam probabilium beatissimorum pontificum decreta, ut uniuscujusque capituli sententia continet, in brevi eloquio perstringentes, ad vestri præsulatus notitiam & prædicationem, atque populi vobis a Deo crediti ædificationem, mandavimus ministranda atque perficienda: hortantes vestram omnium prudentissimam sanctitatem, & procerum dilectionem, ut omnimoda ratione non declinantes a dextris aut sinistris, sed viam regiam incedentes, constantissime observetis apostolica mandata. Ceterum hæc, amantissimi nobis, dedimus vobis in mandatis, ut nec nos coram Deo de taciturnitate judicemur, nec vos de neglectu coram eo cogamini reddere rationem, sicut scriptum est in dominico præcepto: *Si non venissem, & locutus fuissem eis, peccatum non haberent.* Itaque nihil excusationis adhibentes, omnium rationabilium animarum salutem procuretis; ita currentes in agone, ut non vituperetur ministerium vestrum, sed magis de palma victoriæ bravium accipiatis, juxta egregii apostoli dictum: habentes bonis actibus inhærendo repositam coronam justitiæ in siderea mansione: quam vobis reddat in illum diem justus judex Dominus Deus & Salvator noster Jesus Christus, qui vivit in unitate cum Deo Patre omnipotente & Spiritu sancto per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Joan. 15.

VIII.

AD BONIFACIUM ARCHIEPISC.

Ut recitentur in concilio qua ad Pippini capitula rescripsit, discutianturque iterum Aldebertus, Godolsatius, & Clemens.

Reverentissimo & sanctissimo fratri Bonifacio coëpiscopo, Zacharias servus servorum Dei.

EGregie nos admonet beatus apostolus Paulus in eo quod ait: *Imitatores mei estote, sicut & ego Christi.* Hinc est ergo, ut per speciale caritatis vinculum, etsi corpore absentes, spiritu vero semper sanctæ fraternitati tuæ simus præsentes: ita ut in nostris visceribus te habentes carissimum fratrem & consacerdotem, licet peccatores, tamen spe divina freti, assidue in nostris orationibus memoriam tui agere non desistimus: petentes immensam Christi Dei nostri divinitatem, ut in peragendum suum te confirmet ministerium: quatenus in diem adventus ejus illam placabilem mereasimilem exprimere vocem: *Ecce ego, & pueri quos dedisti mihi, non perdidi ex eis quemquam.* Ut continuo altisona & desiderabilis vox inter illos, qui ab initio mundi ei placuere, consonanter te illorum invitatione submittas, in qua dictum est: *Venite benedicti Patris mei, percipite vobis paratum regnum ab origine mundi.* His ita se agentibus agnoscas, carissime, flagitasse a nobis Pippinum excellentissimum majorem domus gentis Francorum per suum hominem, nomine Ardobanium, religiosum presbyterum, aliquanta capitula de sacerdotali ordine, & quæ ad animarum salutem pertinent; simul etiam & pro illicita copula, qualiter sese debeant custodire juxta ritum Christianæ religionis, & sacrorum canonum instituta. Et quamquam de hoc jam experta sit tua fraterna sanctitas quæ a nobis sunt decreta; illius tamen votis aurem accommodantes, in brevi eloquio conscripta apostolica documenta direximus. Pro quibus ut in sacerdotali collegio lectione pandantur, & tuam fraternam sanctitatem inibi evocari dedimus in mandatis: & dum pro hac re fuerit aggregatum concilium, ad medium deducantur sacrilegi illi & contumaces, Aldebertus, & Godolsatius, & Clemens exepiscopi, ut eorum denuo subtili indagatione cribraretur causa. Quos si deviantes a rectitudinis tramite usquequaque repereritis,

1. Cor. 11.

Isa. 8.

Matth. 25.

& convicti fuerint inclinati ad viam converti rectitudinis, ut bonum atque placitum in oculis vestris paruerit, cum principe provinciæ disponite secundum sacrorum canonum sancita. Sin autem in superbia perstiterint, contumaciter proclamantes reos se non esse; tunc cum probatissimis atque prudentissimis sacerdotibus, duobus vel tribus, prædictos ad nos dirigatis viros, ut profunda inquisitione coram sede Apostolica eorum inquiratur causa, & juxta quod meruerint finem suscipiant. Age itaque, dilectissime frater, in ministerio tibi commisso, ab omnipotente Deo mercedis præmium recipiens, æternam vitam consequi mereariss. Deus te incolumem custodiat, reverentissime frater. Data Nonis Januarii, imperante domno nostro piissimo Augusto Constantino a Deo coronato magno Imperatore, [a] anno XXVIII. imperii ejus anno VI. indictione XV.

[a] *Labbeus in Chronologia: decit ſcribendum eſſe, anno* XXVII. *& eſſe annum Chriſti* 747.

IX.

AD BONIFACIUM ARCHIEPISC.

Reſcribit ad ternas ejus litteras: inter alia de cenſu annuo duodecim denariorum eccleſiis pendendo a ſingulis conjugiis ſervorum: de actis in ſynodo Romana contra Aldebertum & Clementem: & de metropolitana ſede Colonia Agrippina conſtituenda.

Reverentissimo & sanctissimo fratri Bonifacio coëpiscopo, Zacharias servus servorum Dei.

CUm nobis sanctissimæ fraternitatis tuæ syllabæ delatæ fuissent, atque per singula relegi feciſſemus; & reperissemus in earumdem litterarum tuarum serie, quod peccatis nostris facientibus, dum dominici tritici semina quæreres elaborare ad augendam segetem spiritalem, subito inimici superseminant zizania, ut sanctitatem tuam in bono opere impediant; indoluimus. Sed tua sancta fraternitas elaborare non desinat, & incessanter orationi cum fratribus qui tecum sunt intendat; & spiritales sarculos construens, & zizania eradicans deportet ad comburendum, ut ait beatus Gregorius Papa: Bonum enim, inquit, vobis opus sit in voluntate: nam ex divino adjutorio erit in perfectione. His ita se habentibus, carissime frater, confortare in Domino, & ipse erit adjutor tuus. De incursione autem gentium, quæ in tuis plebibus facta est, mœrendum nobis est. Sed hæc adversitas nullatenus tuam fraternitatem conturbet: quia & Romana civitas ex accidentibus facinoribus sæpius est depopulata: & tamen omnipotentia sua Dominus ex supernis dignatus est eam consolari. Sic etenim credimus, quia & vos consolabitur. Populo ergo tibi commisso, reverentissime frater, prædica jejunium, & supplicationes ad Deum litaniarum: & supereminens ejus clementia adjuvabit vos. Te autem, ut prædiximus, nullatenus adversa perturbent: sed in bono opere quod cœpisti nullomodo deficias. Nos vero, licet immeriti & peccatores, nostris precibus, vel consacerdotum nostrorum, in quantum possumus, adjuvabimus. De synodo autem congregata apud Francorum provinciam, mediantibus Pippino & Carlomanno excellentissimis filiis nostris, juxta nostrarum syllabarum commonitionem, peragente nostras vices tua sanctitate, qualiter egeris cognovimus: & omnipotenti Deo nostro gratias egimus, qui eorum corda confirmavit, ut in hoc pio opere adjutores tui exsisterent: & omnia optime & canonice peregisti, tam de falsis episcopis, & fornicariis, & schismaticis, quam etiam & in reliquis nomine sacerdotibus, contra canonum statuta agentibus, vel contra catholicam Dei & apostolicam ecclesiam: de quibus secundum tuam relationem per singula respondemus. De eo namque quod suggessisti, quod elegerunt civitatem unam omnes Francorum principes, contingentem usque ad paganorum fines, & partes Germanicarum gentium, ubi ante prædicasti, quatenus ibi sedem metropolitanam perpetuo tempore habere debeas, ut inde ceteros episcopos ad viam instruas rectitudinis, & post te tui successores perpetuo jure possideant; hoc quod decreverunt læto nos suscipimus animo, eo quod ex Dei nutu constat esse factum. Quod vero quidam falsi sacerdotes & schismatici hoc impedire conati sunt, eorum vanum agonem Dominus dissipabit; & illa facier stabilita, quæ sanctorum patrum statutis conveniunt concordare. Et quia tibi ipsi principes Francorum in hoc etiam adjutores exstiterunt, retribuat illis omnipotens Deus vicissitudinis præmium, & innumera largiatur bona. Nam similiter de illo falso episcopo, quem dixisti adulterati clerici & homicidæ filium, ac in adulterio natum, & absque disciplina nutritum, & cetera mala horribilia quæ per singula enarrasti, ac per hoc & sui similes sacerdotes consecravit; de hoc meminit tua reverenda fraternitas, quot vicibus jam tibi scripsimus, ut nullus homicida, nullus adulter, nullus fornicator sacrum ministerium debeat attrectare: sed neque pœnitens, aut talis, qualem sacri canones prohibent esse sacerdotem. De baptizatis vero ab illo, seu ecclesiis consecratis, requirat tua fraternitas, si aut ecclesias in nomine sanctæ Trinitatis consecravit, aut parvulos similiter baptizavit, dum sacerdotio fungebatur: & sic & consecratio ecclesiarum & parvulorum baptisma sint confirmata. Et hoc pariter suggessisti, quod illi qui a te projecti sunt sacerdotes, a nobis se absolutos apud Francorum provinciam divulgent: quod tua sanctitas nullo modo credat: quia, quod impossibile est, si hoc feciſſemus, tuæ caritati per nostras indicassemus litteras. Sed hoc quod impossibile est, nullo modo credas: quia non aliud prædicamus, & aliud agimus, aut dirigimus, ut illi garriunt: sed, auxiliante Deo, illud quod prædicamus sine terus observandum censemus. Hoc autem sanctitatem tuam firmissime ut teneas hortamur, ut sanctorum patrum institutis, & consultis sacrorum canonum omnino obsequi debeas: quia nos nullatenus aliud prædicamus, & aliud agimus. Nam & de eo quod obsecrasti, ut Francorum principibus vel ceteris Francis scriberemus; ut petisti, eis per singula scripsimus, ut tibi & amici sint, & adjutores in dominico opere exsistant. De censu vero experendo, eo quod impetrare a Francis ad reddendum ecclesiis vel monasteriis non potuisti aliud, quam ut vertente anno ab unoquoque conjugio servorum XII. denarii reddantur; & hoc gratias Deo quia potuisti impetrare; & dum Dominus donaverit quietem, augeantur & luminaria sanctorum, pro eo quod nunc tribulatio accidit Saracenorum, Saxonum vel Frisonum, sicut tu ipse nobis innotuisti. De eo namque quod interrogasti, quod illi qui depositi sunt pro capitalibus peccatis de gradu sacerdotali, dum eos reperisses adulteros aut homicidas, ut nec sacerdotes nec clerici esse possint, nec sub pœnitentia monachi esse volunt; sed pergentes apud palatium regis Francorum, rogant ut eis loca tribuat ecclesiarum vel monasteriorum, ut laïca vita vivant, & dispergant loca sanctorum: sed & de hoc pariter qualiter fieri debeat, Francorum principibus commonentes direximus.

Two part. c. cap. 11 a. Gregorio III. hoc tribuit.

Gregor. II. ep. 1. ad Bonifac. Moguc.

In alia quippe tua epistola repetimus contineri omnia, quæ contra te egerunt falsi & schismatici episcopi Aldebertus & Clemens, per quæ omnia acta ipsorum & impiissimum errorem indicasti. Nos vero con-

gregatis fratribus & conſacerdotibus noſtris, eorumdem pravorum ſceleratiſſima acta in eorum præſentia relegi fecimus: & dum nobis coram omni concilio relecta fuiſſent, pio ſtudio omnes eadem ſchiſmatica dogmata ipſorum, atque iniquiſſimas traditiones, ſeu ſceleratiſſimam vitam, quam ſibi Aldebertus conſcribere fecit, damnaverunt, & una voce exclamaverunt, ut igne crematentur. Sed nos hoc non rectum judicavimus, pro eo quod ad reſervandum, ſive in æternum eos condemnandum, in ſcrinio ſanctæ eccleſiæ reſervanda mandavimus, conſcribentes ipſi dignam ſententiam: cujus inſtar actionis ad tuam direximus, frater, ſanctitatem: ut relecta ea in provincia Francorum, omnis ſchiſmaticus audiens taliter a ſancta Dei catholica & apoſtolica eccleſia judicatum, a ſenſus ſui pravitate reſipiſcat.

In tertia quoque tua epiſtola intimaſti nobis de alio ſeductore, nomine Geolebo, qui antea falſo epiſcopi nomine & honore fungebatur. Sed quia ſine cujuſcumque licentia & conſultu ad nos properat, dum advenerit, ut Domino placuerit, ita fiet. Tua autem reverentia, ut Domino auxiliante cœpit, vice noſtra volumus ut omni anno apto tempore in Francorum provincia concilium debeat celebrare: ut frequentia ſacerdotum, ſive inſtitutis ſacrorum canonum mediantibus, illic quid adverſum nullo modo audeat pullulare: ſed magis eccleſiæ Dei unitate, & diſciplina eccleſiaſtica atque apoſtolica ubique in illis partibus dilatata, cunctæ populorum turbæ etiam in occiduis partibus veri catholici eſſe poſſint, & non amplius per falſos ſacerdotes erroribus involuti demergantur in interitum. Dum vero concilium aggregaveris, ſic tua fraternitas conflictum habeat cum metropolitanis quos confirmavimus, de eo quod dixiſti, ut nullus ſine commendatitiis epiſtolis ſuſcipiatur. Tamen & pro hoc ipſo, & pro omnibus utilitatibus ſanctæ eccleſiæ, Francorum principibus commonitionis direximus litteras, ut jam ſuperius fati ſumus. De civitate namque illa, quæ nuper Agrippina vocabatur, nunc vero Colonia, juxta petitionem Francorum, per noſtræ auctoritatis præceptum nomini tuo metropolim confirmavimus, & tuæ ſanctitati direximus pro futuris temporibus ejuſdem metropolitanæ eccleſiæ ſtabilitatem. Deus te incolumem cuſtodiat, reverentiſſime & cariſſime frater. Data pridie Kalendas Novembris, imperante domno piiſſimo Auguſto Conſtantino a Deo coronato magno Imperatore, anno [a] XXVII. imperii ejus anno V. indictione XIV.

[a] *Sirmondus emendat*, XXVI. *Labbeus in Chronologia, ſic emendat*, anno XXVI. *imperii ejus anno* V. *indictione* XIII. *& ait eſſe annum Chriſti* 745.

X.

AD BONIFACIUM ARCHIEPISC.

Reſpondet ad litteras quas Burchardus epiſcopus attulerat, præcipue de forma & miniſtro baptiſmi, de vagis quibuſdam epiſcopis & preſbyteris, de Samſonis preſbyteri Scoti hæreſi circa baptiſmum, de Virgilio item preſbytero, ejuſque alio errore. De ſede metropolitana non Colonia, ſed Moguntia deſigna. Permittit denique, ut ſibi deligat ſucceſſorem.

Reverentiſſimo & ſanctiſſimo fratri Bonifacio coëpiſcopo, Zacharias ſervus ſervorum Dei.

SAcris liminibus beati apoſtolorum principis Petri, & noſtris obtutibus præſentatus præſens Burchardus, dilectus nobis epiſcopus, fraternæ ſanctitatis tuæ nobis attulit affatus: per quorum ſcriptum tenorem agnovimus magnum habere certamen, & ſtudioſe elaborare fraternitatem tuam in prædicatione evangelii Chriſti Dei noſtri, & exhortatione ſanctæ catholicæ & orthodoxæ rectæ fidei: quam a redemptore noſtro Deo & Domino Jeſu Chriſto, per inſtitutum a ſe beatum principem apoſtolorum Petrum, & vas electionis Paulum, omneſque apoſtolos traditam ſuſcepimus. Quibus agnitis, etſi peccatores extenſis ad æthera palmis omnipotenti Deo immenſas egimus gratias; petentes ejus ineffabilem divinitatem, ut multo amplius confirmet atque corroboret cor fraternitatis tuæ, & ſoſpitem atque robuſtum corpore annuat permanere, uſquequo ejus divinitas te ſuperſtitem in hac juſſerit eſſe vita, ad perficiendum miniſterium tibi impoſitum, & ad portandum lucrum animarum inſidiis Chriſti Jeſu: ut illam merearis audire vocem deſiderabilem, quam dicturus eſt Dominus diligentibus ſe: *Venite benedicti Patris mei, percipite regnum paratum vobis ab origine mundi.* Matth. 25. Erant autem inſerta in eiſdem tuis affatibus diverſa capitula, de quibus judicium & conſilium atque ſolatium ſedis Apoſtolicæ tibi dirigi flagitaſti. Primum capitulum pro ſynodo provinciæ, in qua natus & nutritus es, quam & in gentem Anglorum & Saxonum in Britannia inſula primi prædicatores ab Apoſtolica ſede miſſi, Auguſtinus, Laurentius, Juſtus, & Honorius, & noviſſime tuis temporibus Theodorus ex Græco Latinus ante philoſophus, & Athenis eruditus, Romæ ordinatus, pallio ſublimatus, ad præfatam Britanniam tranſmiſſus, judicabat & gubernabat. In illa tale decretum & judicium firmiſſime præceptum, & diligenter demonſtratum eſſe dignoſcitur: ut quicumque ſine invocatione Trinitatis lotus fuiſſet, ſacramentum regenerationis non haberet. Quod omnino verum eſt, quia ſi merſus in fonte baptiſmatis quis fuit ſine invocatione Trinitatis, perfectus non eſt, niſi fuerit in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti baptizatus. De illo autem quod per quoſdam affirmati ſcripſiſti, ut ſi evangelicis quis verbis, invocata Trinitate, juxta regulam a Domino poſitam, quicumque merſus eſſet in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, quod ſacramentum ſine dubio haberet: & ita fortiter verbis evangelicis fuiſſet conſecratum baptiſma: ut quamvis ſceleratiſſimus quiſque hæreticus, vel ſchiſmaticus, aut latro, aut fur, ſive adulter, hoc homini petenti miniſtraret, tamen Chriſti eſſet baptiſma verbis evangelicis conſecratum: & e contra, licet miniſter juſtus fuerit, ſi Trinitatem juxta regulam a Domino poſitam in lavacro non dixiſſet, verum baptiſma non eſſet quod dedit. De illis itaque immundis & incertis viris hæreticis atque ſchiſmaticis, qui in nomine Trinitatis petentes baptizant; ſed & de his qui ſine invocatione Trinitatis mergunt in fonte baptiſmatis, fraternitati tuæ notum eſt, quid de illis ſacrorum canonum ſeries continet, quod & tenere te firmiter hortamur. Scriptum quippe eſt dicente Domino: *Sancti eſtote, quoniam & ego ſanctus ſum.* Levit. 11. Quod ſuſcepiſti, frater, a prædeceſſore noſtro ſanctæ recordationis Gregorio, hujus Apoſtolicæ ſedis pontifice, in eo permane, & ab evangelica & apoſtolica, ſeu ſanctorum patrum tradita doctrina nullo modo declines: ſed indutus loricam fidei & galeam ſalutis, viriliter contra nequitiam diabolicæ fraudis apoſtolicam præſentando vicem reſiſte. Scriptum namque eſt: *Ecce dedi faciem tuam potentem adverſus faciem eorum, & conſtantiam tuam confortabo adverſus contentiones eorum, & eris fortior petra conſtantia tua.* Ezech. 3. Pro ſacrilegis itaque preſbyteris, ut ſcripſiſti, qui tauros & hircos diis paganorum immolabant, manducantes ſacrificia mortuorum, habentes & pollutum miniſterium, ipſique adulteri eſſe inventi ſunt & defuncti; modo vero incognitum eſſe, utrum baptizantes Trinitatem dixiſſent, an non; & timent illi qui vivi ſunt,

[31] *De conſecr. diſt.* 4. c. 14. *In ſynodo Anglorum.*

Cap. relatum 5. Hoc quoque.

quod in tali miniſterio non ſint baptizati : quibus reſ- A
pondens, juſſiſti omnes baptizare. Hoc quoque ob-
ſervaſſe in dicta ſynodo ſacerdotes, ut qui vel unam
de Trinitate perſonam in baptiſmo non nominaret,
illud baptiſma verum eſſe non poſſet : quod pro cer-
to verum eſt, quia qui unam ex ſancta Trinitate con-
feſſus non fuerit, perfectus Chriſtianus eſſe non po-
teſt. Qui enim confitetur Patrem & Filium, ſi con-
feſſus non fuerit Spiritum ſanctum, nec Patrem ha-
bet, nec Filium : & qui confeſſus fuerit Patrem &
Spiritum ſanctum, & Filium non fuerit confeſſus ;
nec Patrem habet, nec Spiritum ſanctum, ſed vacuus
eſt a gratia divina. Eos autem quos reperiſſe affata eſt
fraternitas tua pſeudoſacerdotes, multo majoris nu-
meri quam catholicos, erroneos ſimulatores ſub no- B
mine epiſcoporum vel preſbyterorum, qui numquam
ab epiſcopis catholicis fuerunt ordinati; illudentes po-
pulo, & miniſteria eccleſiæ confundentes & conturbantes ; falſos, gyrovagos, adulteros, homicidas, mol-
les, maſculorum concubitores, ſacrilegos, hypocri-
tas, & multos ſervos tonſuratos, qui fugerunt domi-
nos ſuos, ſervos diaboli transfigurantes ſe in mini-
ſtros Chriſti; qui ſine epiſcopis proprio arbitrio viven-
tes, populares defenſores habentes contra epiſcopos,
ut ſceleratos mores eorum non confringant ; ſeorſum
populum conſentaneum congregant, & illud erro-
neum miniſterium non in eccleſia catholica, ſed per
agreſtia loca, per cellas ruſticorum, ubi eorum im-
perita ſtultitia celari epiſcopis poſſit, perpetrant : nec C
fidem catholicam paganis prædicant, nec ipſi fidem
rectam habent : ſed nec ipſa verba ſolemnia, quæ de-
bet unuſquiſque catechumenus, ſi talis ætatis eſt ut
jam intellectum habeat, ſenſu cordis ſui percipere &
intelligere, nec vocant, nec quærunt ab eis quos ba-
ptizare debent : id eſt, *Abrenuntiare ſatanæ*, &c. Sed
neque ſignaculo Chriſti eos muniunt : quæ præcedere
debent baptiſmum : ſed nec aliquam credulitatem
unius deitatis, & ſanctæ Trinitatis docent : neque ab
eis quærunt ut corde credant ad juſtitiam, & oris con-
feſſio fiat illis in ſalutem. Hos itaque miniſtros ſata-
næ, & non Chriſti, ubicumque repereris, cariſſime
nobis, aggregato provinciali & ſacerdotali collegio
omni modo devita : & ſacerdotali honore privatos ſub D
regula monachica & pœnitentia ſummiſſos, vitam fi-
nire ordinabis : ut carne afflicti quandoque ad viam
rectitudinis redeant ; & ſi corde crediderint, oris eo-
rum vera confeſſio illis fiat in ſalutem. Si vero non
fuerint converſi, tua prædicantis non periet juſtitia.
Habebis enim ſolatiantem te contra nequitiam mali-
gnantium, ſanctorum apoſtolorum & cetrorum pro-
balium patrum canonicam ſanctionem. Confortare
itaque, reverentiſſime mihi, & prævale in lege, & in
evangelio Chriſti, & prædicatione catholicæ ac or-
thodoxæ fidei, quia ipſa glorificabit te. Tribulatio
enim corporis noſtri temporalis eſt, & finem habet ;
Rom. 5. probatio autem, ſpem : *Spes vero non confundit*, ut
ait Apoſtolus : *quia caritas Dei diffuſa eſt in cordibus* E
Ibidem. *noſtris per Spiritum ſanctum qui datus eſt nobis. Quis namque nos ſeparabit a caritate Chriſti? tribulatio, an angustia?* & cetera. Et ſi dejicimur, frater, non peri-
mus : confecramus autem mortem Jeſu in corpore no-
ſtro, ut vita Jeſu in die adventus ſui fiat in corpore
noſtro manifeſta, ſicut per ejus divinam edocti ſumus
Matth. 5. vocem : *Beati qui perſecutionem patiuntur propter juſtitiam, quoniam eorum eſt regnum cœlorum.* Confortа
itaque & dilectiſſimos nobis omnes orthodoxos epi-
ſcopos, & ſacerdores atque levitas, vel clericos, vel
religioſos abbates, & monachos, ſeu glorioſiſſimos du-
ces, cunctoſque optimates Chriſtianæ legis ſervatores :
ut nobis ſint adjutores contra adverſarios orthodoxæ
fidei, omneſque hæreticos & ſchiſmaticos : quatenus
& ipſi de fructu boni operis gaudere mereantur in cæ-
leſtibus regnis, ſicut ſcriptum eſt : *Qui vicerit, faciam* *Apoc. 3.*
illum columnam in templo meo, & ſcribam ſuper illum nomen meum.

Inter ea ſcripſit reverenda fraternitas tua, repo-
riſſe quemdam preſbyterum genere Scotum, nomi-
ne Samſon, errantem a via veritatis, dicentem &
affirmantem, ſine myſtica invocatione, aut lavacro re-
generationis, poſſe fieri catholicum Chriſtianum per
epiſcopalis manus impoſitionem. Hic autem qui dicit
hoc, vacuus eſt Spiritu ſancto, & alienus a gratia
Chriſti, atque a conſortio ſacerdotali abjiciendus.
Quis enim niſi baptizetur, juxta præceptum Domini,
in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, & ſic
per manus impoſitionem conſecretur, poteſt eſſe ca-
tholicus ? Hunc nequiſſimum virum talia prædican-
tem ab eccleſia ſancta Dei condemnatum expelle. Il-
los autem viros qui ab hæreticis baptizati ſunt, & du-
bietas tenet quod in nomine Patris, & Filii, & Spiritus
ſancti non ſint baptizati ; inquiſita rei veritate, ſi ab
erroneis ſacerdotibus baptizati ſunt, hos ſine dubio,
juxta prædeceſſoris noſtri bonæ memoriæ Gregorii Pa-
pæ & ſacrorum canonum traditum tibi mandatum,
implere non omittas, ne in æternum pereant, ſed po-
tius evangelica conſecratione ſalventur.

Intuiti autem ſumus & volumen a te directum uni-
verſis epiſcopis, preſbyteris, diaconibus, vel ceteris reli-
gioſam vitam degentibus, de unitate fidei catholicæ &
doctrina apoſtolica ſcriptum : & valde nobis acceptabi-
le eſſe cognoſcas, quoniam per Spiritus Sancti gratiam
in te diffulam, cariſſime, hoc operari ſtuduiſti. Interea
per alia ſcripta fraternitatis tuæ petiſti, ut ſacerdos a no-
bis dirigatur in partibus Franciæ & Galliæ ad concilia
celebranda. Sed dum, Deo propitio, tua ſanctitas ſu-
perſtes exiſtit, quæ ſedis Apoſtolicæ & noſtram illic
præſentat vicem, alium illic dirigere neceſſarium non
eſt. Quos autem repereris, amantiſſime frater, haben-
tes ſcientiam ſacræ doctrinæ, & ſanctam tenentes le-
gem, atque orthodoxam ſine dubio defendentes fidem ;
hos mittere ſtude, in quibus prævideris locis, ad præ-
dicandum verbum ſalutis. Concilia vero aggregatis
epiſcopis provincialibus, ut tibi & ubi rectum videtur,
celebranda procura : & quos deviantes inveneris, con-
funde facies eorum ignominia, ut ſint coram hominibus ſine honore. Dominus enim Deus noſter erit tecum.

Suſcepimus vero & chartam conſcriptam veræ at-
que orthodoxæ profeſſionis & catholicæ unitatis,
quam cum dilectiſſimis nobis epiſcopis partis Franco-
rum tua direxit reverenda fraternitas : quam reſeran-
tes nimio gaudio ſumus repleti, innumerabiles gratias
agentes Deo Patri omnipotenti, quia unanimitatem
eorum ad ſocietatem noſtram revocare dignatus eſt, ut
ſpiritualis eorum mater ſancta lætetur eccleſia. Noſtra
autem vice, cariſſime, omnes in oſculo pacis Chriſti
ſaluta : quia & nos dilectioni eorum gratias agentes
apoſtolicas miſimus litteras. Nam & hoc intimatum
eſt a tua fraterna ſanctitate, quod Virgilius ille, neſci-
mus ſi dicatur preſbyter, malignatur adverſum te, pro
eo quod confundebatur a te erroneum ſe eſſe a catho-
lica doctrina, immiſſiones faciens Otiloni duci Baïoa-
riorum, ut odium inter te & illum ſeminaret : aiens
quod & a nobis eſſet abſolutus, ut unius defuncti ex
quatuor illis epiſcopis, quos tua illic ordinavit frater-
nitas, diœceſim obineret : quod nequaquam verum
eſt, quia mentita eſt iniquitas ſibi. De perverſa autem
& iniqua doctrina ejus, qui contra Deum & animam
ſuam locutus eſt, ſi clarificatum fuerit ita eum confi-
teri, quod alius mundus, & alii homines ſub terra ſint,
ſeu ſol & luna, hunc habito conſilio ab eccleſia pelle,

ſacerdotii honore privatum. Attamen & nos ſcribentes præfato duci, evocatorias prænominato Virgilio mittimus litteras, ut nobis præſentatus, & ſubtili indagatione requiſitus, ſi erroneus fuerit inventus, canonicis ſanctionibus condemnetur. Qui enim ſeminant dolores, ipſi metunt eos. Sic enim ſcriptum eſt:

Sap. 1. *Perverſa cogitationes ſeparant a Deo: probata autem virtus corripit inſipientes.* Pro Sidonio autem ſupradicto & Virgilio preſbyteris quod ſcripſit ſanctitas tua cognovimus. Illis quidem, ut condecebat, ſcripſimus comminando: tuæ autem fraternitati plus credulitas quam illis admittitur. Si autem placuerit Domino, vita comite, ſedi Apoſtolicæ eos miſſis apoſtolicis litteris, ut prælatum eſt, evocamus. Docuiſti enim eos, & non ſuſceperunt: & factum in illis ſicut ſcriptum

Eccli. 22. eſt: *Sapientiam qui docet fatuum, quaſi qui conglutinat teſtam. Arenam, & ſalem, & maſſam ferri facilius eſt portare, quam hominem imprudentem, & fatuum, & impium:* quoniam *qui minoratur corde, cogitat inania: & vir imprudens & errans cogitat ſtulta.* Non ergo ad iracundiam provocetur cor tuum, frater: ſed in patientia tua ubi tales repereris admone, obſecra, argue, increpa, ut convertantur ab errore ad viam veritatis: & ſi converſi fuerint, ſalvaſti animam eorum; ſi vero in duritia permanſerint, mercedem miniſterii tui non perdes. Illos autem juxta vocem Apo-

2. Tim. 3. ſtoli devita. Alia denique ſcriptura tuæ fraternitatis continebat quod jam olim de Agrippina civitate ſcripſiſti, quod Franci non perſeveraverunt in verbo quod promiſerunt, & nunc moratur tua fraternitas in civitate Moguntina.

17. Pſ. Qu. 1. *Petiſti autem cum.* Petiſti autem ut cum noſtro conſultu ſuperveniente tibi ſenectute, & plena dierum ætate, atque imbecillitate corporis, ſi invenire poteris alium, in eamdem ſedem, in qua præes, pro tui perſona debeas collocare. Tu vero, cariſſime, legatus & miſſus es, ut fuiſti, ſedis Apoſtolicæ. Nos vero, adjutore Deo, conſilium præbemus tuæ reverendæ ſanctitati, ut pro ſalute animarum rationabilium factore

Matth. 10. Chriſto, ſedem quam obtines ſanctæ Moguntinæ eccleſiæ nequaquam relinquas: ut impleatur dominicum in te præceptum: *Qui perſeveraverit uſque in finem, hic ſalvus erit.* Sin vero, ſi Dominus dederit juxta tuam petitionem hominem perfectum, qui poſſit ſolicitudinem habere & curam pro ſalute animarum, pro tui perſona illum ordinabis epiſcopum: eritque in evangelio tibi credito, & miniſterio Chriſti portando, in omni loco requirens & confortans eccleſiam Dei. Oramus itaque Dominum & redemptorem noſtrum, ut ſacris interventionibus ſanctæ ſuæ genitricis ſemper virginis Mariæ dominæ noſtræ, & beatorum principum apoſtolorum Petri & Pauli, orantem pro nobis fraternam ſanctitatem tuam ſoſpitem & incolumem conſervare dignetur. Deus te incolumem cuſtodiat, reverentiſſime & ſanctiſſime frater. Data Kalendis Maii, imperante domino piiſſimo Auguſto Conſtantino a Deo coronato magno pacifico

Anno Chriſti 741. Imperatore, anno XXIX. poſt conſulatum ejus anno VII. indictione I.

XI.

AD DIVERSOS EPISCOPOS Galliæ & Germaniæ.

Laudat illorum inter ſe, & cum eccleſia Romana conjunctionem: hortaturque ut miniſteriis ſuis conſtanter inſiſtant cum Bonifacio archiepiſcopo, ſedis Apoſtolicæ vicario.

Dilectiſſimo nobis Reginfrido Rotomagenſi epiſcopo, Raimberto Ambianenſi epiſcopo, Deodato Bellovacenſi epiſcopo, Eliſeo Noviomenſi epiſcopo, Fulcario Tungrenſi epiſcopo, David Spironenſi epiſcopo, Ætherio Tarvanenſi epiſcopo, Trewardo Cameracenſi epiſcopo, Burchardo Wirtzburgenſi epiſcopo, Genebaudo Laudunenſi epiſcopo, Romano Meldenſi epiſcopo, Agilulfo Colonienſi epiſcopo, Heddo Stratſburgenſi epiſcopo, & ceteris amantiſſimis coëpiſcopis: preſbyteris etiam & diaconis, cunctiſque orthodoxis eccleſiarum Dei clericis apoſtolicam doctrinam tenentibus: Zacharias divina gratia præditus, Apoſtolicæ ſedis pontifex, ſervus autem ſervorum Dei, in Domino ſalutem dicit.

GRatias ago Deo Patri omnipotenti, & Domino Jeſu Chriſto unico Filio ejus, & Spiritui ſancto, qui veſtra omnium corda inflammare dignatus eſt per infuſam a ſe gratiam, ut in unitate fidei, & vinculo pacis ambuletis, & ſit ſplendor Domini Dei noſtri ſuper vos, dilectiſſimi mihi, & abundans gratia pacis & caritatis; ut ſitis unum corpus ſpiritalis matris veſtræ ſanctæ catholicæ & apoſtolicæ Dei eccleſiæ: in qua Deo auctore, quamvis tanto faſtigio viribus longe impares præſumus, implentes illud propheticum dictum:

Pſal. 132. *Ecce quam bonum & quam jucundum, habitare fratres in unum.* Etenim & ſi pro itineris longitudine, corpore ſimus abſentes, in ſpiritu tamen dilectionis ſemper ſumus vobis præſentes, habentes vos in viſceribus noſtris: & aſſidue orantes, ut Deus & Dominus noſter Jeſus Chriſtus multo amplius confirmet corda veſtra, & corroboret in exhortatione evangelii, in miniſterio quo fungimini: ut credita vobis plebs veſtris admonitionibus, adjutore Deo, a diabolica fraude liberata ſalva perſiſtat, voſque mercamini de eorum animabus in diem Chriſti apportare lucrum. Scriptum

Eccli. 3. quippe eſt: *Filii ſapientia eccleſia juſtorum, & natio eorum obedientia & caritas. Obſecro ergo vos,* cariſſimi mihi, *ut digne ambuletis vocatione qua vocati eſtis, ut decet ſanctos, cum multa patientia, ſupportantes invicem in caritate, ſolliciti ſervare unitatem ſpiritus in vinculo pacis & caritatis:* quia *finis præcepti caritas* *1. Tim. 1.* *eſt, de corde puro, & conſcientia bona, & fide non ficta.* Gaudeo in vobis, cariſſimi, quoniam fides veſtra, & unitas erga nos pretioſa eſt & manifeſta, non ſolum coram Deo, ſed etiam coram omnibus hominibus: dum ad fautorem & magiſtrum veſtrum a Deo conſtitutum beatum apoſtolorum principem Petrum benigniſſima voluntate converſi eſtis. Laudabilis fides veſtra & bona fama, quoniam idipſum ſapitis quod oportet ſapere. Et nunc Deo cooperante eſt aggregata ſanctitas veſtra noſtræ ſocietati in uno paſtorali ovili: & eſt nobis unus paſtor, qui a paſtore paſtorum Domino Deo & ſalvatore noſtro Jeſu Chriſto princeps apoſtolorum, & noſter doctor eſt inſtitutus. Habetis itaque noſtra vice ad confirmandam dilectionem veſtram, & collaborandum vobis in evangelium Chriſti, ſanctiſſimum ac reverentiſſimum Bonifacium fratrem noſtrum archiepiſcopum, Apoſtolicæ ſedis legatum, & noſtram præſentantem vicem. Sit ergo conſtantia

ſtantia veſtra adverſus contentiones eorum qui adverſa ſapiunt, & non quæ Dei ſunt: & erit fortior petra conſtantia veſtra, ſicut eſt ſcriptum: *Ne timueritis ex eis, neque terreamini a facie eorum qui corpus occidunt, animam vero non poſſunt occidere. Quod autem in aure auditis, prædicate in lumine: illum timentes, qui poteſt animam & corpus occidere & mittere in gehennam. Fratres mei, in carne ambulantes non ſecundum carnem militemus. Arma enim militiæ noſtræ non carnalia, ſed potentia ſunt Deo, ad deſtructionem munitionum inimici conſilia ſalubria impendentes: & omnem impietatem extollentem ſe adverſus ſcientiam Dei deſtruentes: & in captivitatem redigentes omnem intellectum, & omnem cogitationem in obſequium Chriſto perducentes. De cetero fratres, confortamini in Domino, & in potentia virtutis ejus.* Pax vobis multa, & gratia a Deo & Domino noſtro Jeſu Chriſto miniſtretur. Amplectimur & oſculamur, ac ſi præſentes, caritatem veſtram in unitate ſpiritus, in vinculo pacis & caritatis Chriſti. Deus vos incolumes cuſtodiat, dilectiſſimi nobis.

Matth. 10.

2. Cor. 10.

Ephes. 6.

Adnotatio P. Jacobi Sirmondi, Societatis Jesu.

Nulla eſt hujus epiſtolæ ſubſcriptio, quæ annum doceat. Sed cum in manuſcriptis poſtponatur concilio Romano, & ex Ragenfredi Rotomagenſis epiſcopi nomine conſtet, aliquanto poſt obitum Grimonis, de quo in ſuperioribus epiſtolis actum eſt, ſcriptam fuiſſe, facile aſſentior Baronio, qui anno Chriſti DCCXVIII. ſcriptam putat, cum altera Zachariæ ad Bonifacium per Burchardum miſſa. Quare eo potius transferenda eſt.

David Spironenſis. A Spita Nemetum, quæ Spiracia ab eodem Zacharia dicitur in epiſtola XIII. Male autem *Corſepironſis* legebatur, & mox *Æthelrio Canomanenſi*, pro *Tarnanenſi*, ſeu Morinenſi.

XII.

AD BONIFACIUM ARCHIEPISC.

Reſpondet ad epiſtolam Bonifacii, & ad varias ejus quæſtiones, quas per Lullum propoſuerat.

Reverentiſſimo & ſanctiſſimo fratri Bonifacio coëpiſcopo, Zacharias ſervus ſervorum Dei.

BEnedictus Deus Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui diſperſa congregat, & congregata conſervat, augetque fidem & fiduciam ſervis ſui ad prædicandum verbum evangelii Jeſu Chriſti Domini noſtri, cum eodem Patre, in unitate Spiritus ſancti per omnia ſæcula ſæculorum; ipſi gloria & laus, qui adjutor & protector eſt in ſe credentibus. Ipſe enim dixit: *Qui credit in me, vita vivet, & non morietur:* quoniam *ego ſum via, veritas, & vita.* Laudamus & ſuperexaltamus ſanctum nomen ejus, læti & gaudentes per horum gerulos, & ſanctæ fraternitatis tuæ litteris allatis, ſuperſtitem in hac vita & in Domino te valere cognoſcentes, petentes immenſam Dei noſtri divinitatem, ut ad prædicandum multo amplius evangelii atque ſanctæ fidei ejus ſacramentum, longævum te ſervet, ſuaque protectione te muniat, & ab adverſantium inſidiis pie miſerando cuſtodiat. Suggeſſit itaque ſancta fraternitas tua in ſuis apicibus, quod prædeceſſor noſter beatæ memoriæ Gregorius, hujus ſanctæ ſedis Apoſtolicæ præſul, dum ad prædicandum verbum evangelii tuam miſiſſet fraternitatem in Germaniæ partibus, & gentibus illis paganis, ab eo te eſſe commonitum; ita ut orthodoxos epiſcopos, preſbyteros, vel quoſcumque reperire potuiſſes in verbo exhortationis perfectos, amplius confirmares, & eis communicares; quod & factum eſt: ſi quos vero ſeductores epiſcopos, aut pſeudopreſbyteros, vel quoſcumque a recto fidei tramite deviantes reperiſſes, nulla tibi cum eis eſſet communio; quod te Deo ſolatiante uſque ad præſens ſpiritaliter ſervaſſe confeſſus es: vel ſi omnino, propter principalem & humanum favorem gentis Francorum, dum ad eos acceſſiſſes, corporaliter abſtinere non valuiſti, cogente neceſſitate eccleſiarum Dei; attamen in eorum concilio & conſenſu communionis anima tua non eſt coinquinata. Itaque propter hoc quod cum eis converſatus es, non conſentiens iniquitati eorum, nullum tibi eſt detrimentum coram Deo. Te enim prædicante ſi obedirent, ſalvi eſſent: ſin autem in iniquitate ſua permanerent, ipſi perirent: *Tu autem*, juxta prophetæ dictum, *ſalvaſti animam tuam.* De epiſcopis autem & palliis Francorum ſcripſiſti, quod juxta promiſſionem ſuam nondum quod dixerant impleverunt. Qui ſi impleverint juxta verbum ſuum, habebunt ex eo laudem: ſin vero aliter egerint, ipſi videbunt. Nos enim, divina gratia largiente, quod gratis accepimus gratis damus. Tua quidem propter hoc benigna voluntas a nobis ſuſcepta eſt.

Ezech. 33.

Igitur & hoc petiſti, monaſterium in vaſtiſſima ſolitudine, & in medio gentium quibus prædicas conſtitutum & a te fundatum, atque in honore Salvatoris Dei noſtri dedicatum, ubi etiam & monachos ſub regula beati Benedicti degere ordinaſti; hoc, inquam, venerabile monaſterium petiſti privilegio ſedis Apoſtolicæ muniri. Quod votis tuis acquieſcentes ordinavimus juxta petitionem & deſiderium tuum. Congruit enim divini miniſterii prædicatorem, optimumque miniſtrum ad deſiderata pertingere, & cœptum bonum opus in finem uſque perducere, ſicut ſcriptum in dominico præcepto: *Qui perſeveraverit uſque in finem, hic ſalvus erit.* Et: *Beatus ſervus ille, quem cum venerit Dominus, invenerit ſic facientem: etenim ſuper omnia bona ſua conſtituet eum.*

Matth. 10. Idem. 24.

Interea prædictus tuus gerulus Lul, cum ceteris ſuis concomitibus, quæ injuncta fuerunt a tua ſancta fraternitate, tam in verbo quam in ſcripto, omnia liquidius ſuggerentes innotuerunt: de quibus tam in verbo quam in ſcripto reſponſum dantes, tuæ remiſimus fraternitati. Continebant enim capitula in pitacio ab eis porrecto, quæ inferius annexa ſunt, de quibus flagitaſti a nobis quæ recipienda, vel quæ reſpuenda ſunt. In primis de volatilibus, id eſt graculis, & corniculis, atque ciconiis, quæ omnino cavendæ ſunt ab eſu Chriſtianorum: etiam & fibri, atque lepores, & equi ſilvatici multo amplius evitandi. Attamen, ſanctiſſime frater, de omnibus e ſcripturis ſacris bene compertus es. De igne autem paſchali quod inquiſiſti, a ſanctis priſcis patribus, ex quo per Dei & Domini noſtri Jeſu Chriſti gratiam, & pretioſo ſanguine ejus eccleſia dedicata eſt, quinta feria paſchæ, dum ſacrum chriſma conficeratur, tres lampades magnæ capacitatis, ex diverſis candelis eccleſiæ oleo collecto, in ſecretiori eccleſiæ loco ad figuram interioris tabernaculi inſiſtente, indeficienter cum multa diligentia ardebunt, ita ut oleum ipſum ſufficere poſſit uſque ad tertium diem. De quibus candelis ſabbato ſancto pro ſacri fontis baptiſmate ſumptus ignis per ſacerdotem renovabitur. De cryſtallis autem, ut aſſeriiſti, nullam habemus traditionem. De his qui regio morbo vexantur inquiſiſti, ſive homines, ſive equi ſint, quid faciendum ſit de illis. Si homines ex nativitate, aut ex genere, hujus morbi ſunt, hi extra civitatem commanere debebunt: ad eleemoſynam vero accipiendam a populo non devitari. Si autem contigerit magnum vel parvum non nativitate, ſed ſuperveniente ægritudine vexari, non eſt projiciendus, ſed ſi poſſibile eſt curandus. Attamen in eccleſia, dum ad communionem venerit, poſt omnium implectionem erit ingreſſurus ad participandum

Dist. XI. Qu. 1. Quod prædecessor.

murus. Equi vero, qui præfato morbo fuerint inquinati, ſi curari non valuerint, in puteis & foveis projiciendi ſunt, ne ejuſdem morbi contagione ceteri coinquinentur. De animalibus autem, quæ a furentibus, id eſt, rabidis lupis & canibus fuerint lacerata, oportet ea a ceteris ſeparari, ne per furentes & mordentes cetera coinquinentur. Quod ſi pauca ſunt, ut ſupra diximus, in foveas projicienda ſunt.

Nam & hoc inquiſivit fraternitas tua, ſi liceat ſanctimonialibus feminis, quemadmodum viris, ſibi invicem pedes abluere, tam in cœna Domini, quamque in aliis diebus. Hoc dominicum præceptum eſt: quod qui per fidem impleverit, habebit ex eo laudem. Etenim viri & mulieres unum Dominum habemus qui in cælis eſt.

Pro benedictionibus autem quas faciunt Galli, ut noſti, frater, multis vitiis variantur. Nam non ex apoſtolica traditione hoc faciunt, ſed per vanam gloriam hoc operantur, ſibi ipſis damnationem adhibentes: dum ſcriptum eſt: *Si quis vobis evangelizaverit prater id quod evangelizatum eſt, anathema ſit.* Regulam catholicæ traditionis ſuſcepiſti, frater amantiſſime: ſic omnibus prædica, omneſque doce, ſicut a ſancta Romana, cui Deo auctore deſervimus, accepiſti eccleſia.

Gal. 1.

3. Diſtinct. 72. Si triginta annorum.

Inquiſiſti etiam & hoc, ſi ante tricesimum annum liceat ſacerdotem ordinari. Bonum & congruum eſt, cariſſime frater, ſi fieri & inveniri poteſt, ut provectæ ætatis & boni teſtimonii viri, juxta ſacrorum canonum inſtituta, ordinentur ſacerdotes. Si autem minime reperiuntur, & neceſſitas expoſcit, a viginti quinque annis, & ſupra, levitæ & ſacerdotes ordinentur, quemadmodum in lege Domini continetur.

De Milone autem, & ſimilibus ejuſmodi, qui eccleſiis Dei plurimum nocent, ut a tali opere nefario recedant, juxta Apoſtoli vocem, *opportune, importune prædica.* Si acquieverint admonitionibus tuis, ſalvabunt animas ſuas. Sin vero, ipſi peribunt, obvoluti in peccatis ſuis; tu autem, qui recte prædicas, non perdes mercedem tuam.

2. Tim. 4.

Nam & hoc inquiſiſti, poſt quantum temporis debet lardum comedi. Nobis a patribus conſtitutum pro hoc non eſt. Tibi autem petenti conſilium præbemus, quod non oporteat illud mandi, priuſquam fumo ſiccetur, aut igne coquatur. Si vero libet ut incoctum manducetur, poſt paſchalem feſtivitatem erit manducandum.

Epiſcopus autem condemnatus, de quo inquiſiſti, qui pugnator & fornicator exiſtit, atque res eccleſiæ poſt degradationem ſibi vendicare nititur, hic omnino ac detestabiliter reſpuendus eſt. *Qua enim portio fideli cum infideli, aut qua communio Chriſti ad Belial?* Hunc & ſanctorum patrum traditiones, & ſanctorum canonum inſtituta condemnaverunt.

6. Can. 17.

De ordinatione etiam preſbyterorum & diaconorum, cogente neceſſitate & paupertate rogantium non legitimis temporibus & diebus a te promoveri, te offenſionem incurriſſe inſinuaſti. Dicimus autem tibi, frater, ut bene noſti, quod ſacri canones docent aptis temporibus ſacerdotes ordinandos. Attamen in eo quod a te propter zelum fidei actum eſt, a Domino Deo noſtro indulgentiam poſtulamus. De cenſu autem eccleſiarum, id eſt, ſolidum de caſata ſuſcipe, & nullam habeas hæſitationem, dum ex eo poteris eleemoſynam tribuere, ac in Chriſti pauperes partiri, & opus perficere ſanctarum eccleſiarum juxta canonum inſtituta.

Si quis vero preſbyteros, qui de laïcis promoti fuerint, & antea criminalibus cauſis obvoluti, celantes peccatum ſuum ordinati ſunt, poſtmodum vero manifeſtata eſt eorum iniqua actio; hos ſacerdotali habitu privatos pœnitentiæ ſubmitte. Non enim odit Deus peccantem & confitentem, ſed peccantem & negantem.

Nam & hoc flagitaſti a nobis, ſi liceat perſecutionem paganorum fugere, an non. Et pro hoc, frater, ſalutare conſilium damus. Si fieri poteſt, & locum inveneris, inſta ad prædicandum illis: ſi autem ſupportare non valueris eorum perſecutionem, habes præceptum dominicum, ut in aliam ingrediaris civitatem.

Matth. 10.

Nam & hoc inquiſiſti, quid fiendum ſit de excommunicato epiſcopo, & apoſtolicam auctoritatem negligente. Hic detestabilis eſt coram Deo & hominibus, cui condemnato incondemnatus non communicabit. Ipſi enim condemnabuntur in die iræ & revelationis Domini & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, cum ſederit ad judicandum genus humanum, ſicut ſcriptum eſt: *Superbis ego reſiſtam, dicit Dominus.*

Jacob. 4.

Etenim de Sclavis Chriſtianorum terram inhabitantibus, ſi oporteat cenſum accipere, interrogaſti. Hoc quidem conſilio non indiget, dum rei cauſa eſt manifeſta. Si enim ſine tributo ſederint, ipſam quandoque propriam ſibi vindicabunt terram. Si vero tributum dederint, norunt dominatorem ipſam terram habere.

Nam & hoc flagitaſti a nobis, ſanctiſſime frater, in ſacri canonis celebratione quot in locis cruces fieri debeant, ut tuæ ſignificemus ſanctitati. Votis autem tuis clementer inclinati, in rotulo dato Lul religioſo preſbytero tuo, per loca ſigna ſanctæ crucis quanta fieri debeant infiximus. His autem ita ſe habentibus, Domini deprecamur clementiam, licet peccatores, ut ſuo te muniat & confortet auxilio; noſque annuat proſperitatis tuæ ſemper læta ſuſcipere nuntia. Deus te incolumem cuſtodiat, reverentiſſime frater. Data 11. Nonas Novembris, imperante domino piiſſimo Auguſto Conſtantino, a Deo coronato magno Imperatore, anno XXII. poſt conſulatum ejus anno XI. indictione V.

Anno Chriſti 741.

Milo is eſt cui pulſo ſancto Rigoberto epiſcopatum Rhemenſem conceſſerat Martellus. Flodoardus lib. II. cap. 2. *Carolus Rigobertum epiſcopatu deturbavit, & cuidam Miloni ſolæ tonſuræ clerico, qui ſecum proceſſerat ad bellum, dedit epiſcopatum.* De eodem Milone iterum agens inferius, hæc ipſa etiam Zachariæ verba commemorat.

Admonitio P. Sirmondi de Synodo Jesu.

ANNO CHRISTI 742.

CONCILIUM APUD CLOVESHO,

celebratum anno Domini DCCXLII. præſidente eidem Æthelbaldo rege Merciorum, cum Cuthberto archiepiſcopo Doroberniæ, ceteriſque epiſcopis ſimul aſſidentibus: in quo inclytum Withredi privilegium de libertate eccleſiarum Cantii, ab Æthelbaldo confirmatur, per regnum Merciorum obſervandum.

Ex Joannis Oldenburgi Mſ.

ANno dominicæ incarnationis DCCXLII. congregatum eſt magnum concilium apud Cloveſho, præſidente eidem concilio Æthelbaldo rege Merciorum, cum Cuthberto archiepiſcopo Doroberniæ, ceteriſque epiſcopis ſimul aſſidentibus, diligenter examinantes circa neceſſaria totius religionis, & de ſymbolo ex antiquis ſanctorum patrum inſtitutionibus tradito, ſtudioſeque perquirentes qualiter in primordio naſcentis eccleſiæ hic in Anglia jubebatur haberi, aut ubi honor cœnobiorum ſecundum normam æquitatis.

Hæc & his ſimilia anxius inquirentes, antiquaque privilegia recitantes, tandem pervenit ad manus li-

ANNO CHRISTI 741.

bertas ecclesiarum, & institutio vel præceptum Withredi glorioſi regis, de electione & auctoritate cœnobiorum in regno Cantiæ, quomodo & qualiter ſecundum imperium & electionem Cantuarienſis metropolitani fieri & ſtare præcipitur. Ex præcepto itaque Æthelbaldi lectum eſt coram omnibus privilegium præfati Withredi glorioſi regis, & placuit cunctis hoc audientibus, pariterque dixerunt; Nullum aliud tam nobile tamquam prudenter conſtitutum decretum inveniri potuiſſe ſecundum eccleſiaſticam diſciplinam: & ideo hoc ab omnibus firmari ſanxerunt.

Igitur ego Æthelbaldus rex Merciorum, pro ſalute animæ meæ, & ſtabilitate regni mei, proque reverentia venerabilis archiepiſcopi Cuthberti, propria manu mea munifica ſubſcribens confirmo: ut per omnia libertas, honor, auctoritas, & ſecuritas Chriſti eccleſiæ a nulla perſona denegetur; ſed ſit libera ab omnibus A ſæcularibus ſervitiis, & omnes terræ ad illam pertinentes, exceptis expeditione, pontis & arcis conſtructione. Et ſicut ipſe præfatus rex Withredus pro ſe ſuiſque conſtituit ſervandum, ita per omnia infragabiliter & immutabiliter perdurare præcipimus.

ANNO CHRISTI 742.

Si quis autem regum ſucceſſorum noſtrorum, ſeu epiſcoporum, ſeu principum, hoc ſalubre decretum infringere tentaverit, reddat rationem Deo omnipotenti in die tremendo.

Si autem comes, preſbyter, diaconus, clericus, vel monachus, huic conſtitutioni reſtiterit, ſit ſuo gradu privatus, & a participatione corporis & ſanguinis Domini ſeparatus, & alienus a regno Dei: niſi ante placita ſatisfactione emendaverit, quod malo ſuperbiæ inique geſſit. Scriptum eſt enim: *Quæcumque ligaveris ſuper terram, erunt ligata & in cælo: & quæcumque ſolveris ſuper terram, erunt ſoluta & in cælo.* Matth. 16.

ANNO CHRISTI 742.

CONCILIUM GERMANICUM,

auctoritate ſancti Bonifacii celebratum XI. Kalendas Maii, anno Domini DCCXLII. ſub Carlomanno Majore domus regiæ.

Hujus concilii ac ſequentis Lipſienſis habentur deſcripti tantum in veteriſſimo codice Palatino bibliothecæ Vaticanæ antiquo characteri Francico exarato, unde nonnulla adnotavit Holſtenius mox ſubjuncenda ad eram tantummodo.

Item in vita ſancti Bonifacii auctore Othlono.

TITULI CAPITULORUM.

I. *De epiſcopis in Germania conſtituis, & de ſynodo ſingulis annis congreganda.*

II. *Ut clerici arma non tractent, neque ad exercitum pergant, præter eos qui ſacrorum cauſa electi fuerint. Item ut a venationibus abſtineant.*

III. *Ut preſbyteri parochiarum epiſcopo ſuo ſint ſubjecti, & miniſterii ſui rationem illi reddant; paratique ſint ad illum in viſitatione ſuſcipiendum: ab illo chriſma novum accipiant: illum caſtitatis, vitæ, fidei, & doctrinæ ſuæ teſtem habeant.*

IV. *Ut ignoti epiſcopi ac preſbyteri ſine probatione ad miniſterium non admittantur.*

V. *Ut epiſcopus cum comite provideat, ne populus paganas obſervationes faciat.*

VI. *De pœna clericorum, vel manicherum, aut monialium, quæ in fornicationem inciderint.*

VII. *Ut preſbyteri & diaconi ſagis non utantur ſed caſulis; & ut in domo ſua mulieres non habeant. Item, ut monachi & monialis juxta ſancti Benedicti regulam vivere ſtudeant.*

PRÆFATIO.

[a] al. Karolomannus.

IN nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti. Ego [a] Carlomannus dux & princeps Francorum, anno ab incarnatione Domini DCCXLII. XI. videlicet Kalendas Maii, cum conſilio ſervorum Dei, & optimatum meorum, epiſcopos qui in regno meo ſunt, cum preſbyteris ad concilium & ſynodum pro timore Chriſti congregavi, id eſt Bonifacium archiepiſcopum, & [b] Burchardum, & Regenfridum, [c] Wintanum, & [d] Wirbaldum, & Dadanum, & [e] Eddanum, ac reliquos epiſcopos, cum preſbyteris eorum, ut mihi conſilium dediſſent, quomodo lex Dei, & eccleſiaſtica religio recuperetur, quæ in diebus præteritorum principum diſſipata corruit; & qualiter populus Chriſtianus ad ſalutem animæ pervenire poſſit, & per falſos ſacerdotes deceptus non pereat.

[b] al. Burghardum
[c] al. Vrintanum
[d] al. Veilibaldum
[e] al. Addanum

CANONES.

I.

Canon iſte inſcribitur Lipſienſis.

Itaque per conſilium ſacerdotum, religioſorum, & optimatum meorum, ordinavimus per civitates epiſcopos, & conſtituimus ſuper eos archiepiſcopum Bonifacium, qui eſt Miſſus ſancti Petri. Statuimuſque per annos ſingulos ſynodum congregari; ut nobis præſentibus canonum decreta & eccleſiæ jura reſtaurentur, & religio Chriſtiana emendetur. Et fraudatas pecunias eccleſiarum eccleſiis reſtituimus [a]: falſos vero preſbyteros [b], vel fornicatores diaconos & clericos, de pecuniis eccleſiarum abſtulimus, & degradavimus, & ad pœnitentiam coëgimus.

nunſi ſynodo apud Hiſtamum epiſt. & in epiſt. Attinianenſi ſynodi ad Ludicium Germaniæ regionibus data anno 742.

[a] al. & reſtituimus:
[b] al. & adulteros,

II.

Servis Dei per omnia armaturam portare, vel pugnare, aut in exercitum & in hoſtem pergere omnino prohibuimus: niſi illis tantum, qui propter divinum myſterium, Miſſarum ſcilicet ſolemnia adimplenda, & ſanctorum patrocinia portanda, ad hoc electi ſunt: id eſt, unum vel duos epiſcopos, cum capellanis & preſbyteris eorum princeps ſecum habeat: & unuſquiſque præfectus unum preſbyterum, qui hominibus peccata confitentibus judicare, & indicare pœnitentiam poſſit. Nec non & illas venationes, & ſilvaticas vagationes cum canibus, omnibus ſervis Dei interdiximus: & ut accipitres & falcones non habeant.

III.

Decrevimus quoque juxta ſanctorum canones, ut unuſquiſque preſbyter in parochia habitans ſubjectus ſit illi epiſcopo in cujus parochia habitat; & ſemper in quadrageſima rationem & ordinem miniſterii ſui, ſive de baptiſmo, ſive de fide catholica, ſive de precibus & ordine Miſſarum, ipſi epiſcopo reddat & oſtendat. Et quandocumque jure canonico epiſcopus circumierit parochiam ad confirmandos populos, preſbyter ſemper paratus ſit ad ſuſcipiendum epiſcopum, cum collectione & adjutorio populi qui ibi confirmari debet. Et in cœna Domini ſemper novum chriſma accipiat ab epiſcopo. Et ut epiſcopus teſtis ſit caſtitatis, & vitæ, & fidei, & doctrinæ illius.

IV.

Statuimus etiam ut ſecundum canonicam cautelam, omnes undecumque [c] venientes ignotos epiſcopos, vel preſbyteros, ante probationem ſynodalem in eccleſiaſticum miniſterium non admitteremus.

[c] al ſupervenientes

V.

Decrevimus quoque, ut ſecundum canones unuſquiſque epiſcopus in ſua parochia ſolicitudinem gerat, adjuvante [d] gravione, qui defenſor eccleſiæ ejus

[d] Edoſt. Comit.

ANNO CHRISTI 743.

est, ut populus Dei paganias non faciat, sed [a] omnes spurcitias abjiciat & respuat; sive profana sacrificia mortuorum, sive sortilegos, vel divinos, sive phylacteria & auguria, sive incantationes, sive hostias immolaticias, quas stulti homines juxta ecclesias ritu pagano faciunt, sub nomine sanctorum martyrum vel confessorum, Deum & sanctos suos ad iracundiam provocantes: sive illos sacrilegos ignes, quos [b] Nedfratres vocant; sive omnes, quæcumque sunt, paganorum observationes diligenter prohibeant.

[a] al. ut

[b] Niedfyr, habet cod. Pal. & in adjun. Paulo de pegan. superst. fimbetur Nudfyr. p. 1141. C.

VI.

Statuimus similiter, ut post hanc synodum, quæ fuit XI. Kalendas Maii, quisquis servorum Dei, vel ancillarum Christi, in crimen fornicationis lapsus fuerit, in carcere pœnitentiam faciat in pane & aqua. Et si ordinatus presbyter sit, duos annos in carcere permaneat; & antea flagellatus & scorticatus videatur, & post episcopus adaugeat. Si autem clericus vel monachus in hoc peccatum inciderit, post tertiam verberationem in carcerem missus, vertente anno ibi pœnitentiam agat. Similiter & Nonnæ velatæ eadem pœnitentia contineantur: & radantur omnes capilli capitis ejus.

ANNO CHRISTI 742.

VII.

Decrevimus quoque, ut presbyteri vel diaconi non sagis, laïcorum more, sed casulis utantur, ritu servorum Dei: & nullus in sua domo mulieres habitare permittat. Et ut monachi, & ancillæ Dei monasteriales, juxta regulam sancti Benedicti, cœnobia vel xenodochia sua ordinare, gubernare, vivere studeant: & vitam propriam degere secundum prædicti patris ordinationem non negligant.

ANNO CHRISTI 743.

CONCILIUM LIPTINENSE,

in quo approbantur superioris synodi Germanicæ decreta, novaque sanciuntur, sub Carlomanno majore domus regiæ celebratum, Kalendis Martiis anni DCCXLIII.

TITULI CANONUM.

Ex editione P. Jacobi Sirmondi, Societatis Jesu.

I. *De prioris synodi canonibus communi consensu receptis & approbatis.*
II. *De pecunia ecclesiastica sub precario & censu in subsidium exercitus præstanda.*
III. *De incestis matrimoniis, & ut mancipia Christiana paganis non tradantur.*
IV. *Ut qui paganas observationes in aliqua re fecerit, quindecim solidis mulctetur.*

CANONES.

I.

Liptinæ in diœcesi Camaracensi, ubi nunc est Lobiense monasterium, Ord. Benedict.

MOdo autem in hoc synodali conventu, qui congregatus est ad Kalendas Martias, in loco qui dicitur Liptinas, omnes venerabiles sacerdotes Dei, & comites, & præfecti, prioris synodi decreta consentientes firmaverunt, seque ea implere velle & observare promiserunt. Et omnis ecclesiastici ordinis clerus, episcopi, & presbyteri, & diaconi, cum reliquis clericis, suscipientes antiquorum patrum canones, promiserunt se velle ecclesiastica jura moribus, & doctrinis, & ministerio recuperare. Abbates vero & monachi receperunt regulam sancti patris Benedicti, ad restaurandam normam regularis vitæ. Fornicatores autem & adulteros, qui sancta loca vel monasteria ante tenentes coinquinaverunt, præcepimus inde tollere, & ad pœnitentiam redigere. Et si post hanc definitionem in crimen fornicationis vel adulterii ceciderint, prioris synodi judicium sustineant. Similiter & monachi & nonnæ.

II.

Statuimus quoque, cum consilio servorum Dei & populi Christiani, propter imminentia bella, & persecutiones ceterarum gentium, quæ in circuitu nostro sunt, ut sub precario & censu aliquam partem ecclesialis pecuniæ in adjutorium exercitus nostri, cum indulgentia Dei, aliquanto tempore retineamus: ea conditione, ut annis singulis de unaquaque casata solidus, id est, duodecim denarii, ad ecclesiam vel monasterium reddantur: eo modo ut si moriatur ille cui pecunia commodata fuit, ecclesia cum propria pecunia revestita sit. Et iterum, si necessitas coget, aut princeps jubeat, precarium renovetur, & rescribatur novum. Et omnino observetur, ut ecclesiæ vel monasteria penuriam paupertatemque non patiantur, quorum pecunia in precario præstita sit: & si paupertas cogat, ecclesiæ vel domni Dei integra reddatur possessio.

III.

Similiter præcipimus, ut juxta canonum decreta, adulteria & incesta matrimonia, quæ non sunt legitima, prohibeantur & emendentur episcoporum judicio. Et ut mancipia Christiana paganis non tradantur.

IV.

Decrevimus quoque, quod & pater meus ante præcipiebat, ut qui paganas observationes in aliqua re fecerit, multetur & damnetur XV. solidis.

Admonuit P. Philippus Labbe Societatis Jesu.

In antiquissima collectione canonum cod. MS. Palat. 142. annorum amplius nongentorum, ut refertur in Monumentis Paderbornensibus, pag. 336. post Concilium ad Liptinas habitum a Carlomanno duce, subjungitur abrenuntiatio diaboli operumque ejus veteri lingua Theotisca, cum indiculo superstitionum paganicarum, a quibus populum episcoporum sollicitudine revocandum Concilium illud statuit part. 1. can. 5. Indiculum proxime sequitur, teste Luca Holstenio, gemina allocutio ad plebem de incestis matrimoniis fugiendis, quæ idem Concilium part. 2. can. 3. ab episcopis prohiberi præcipit. Itaque ad Concilium illius acta pertinere hæc omnino videntur.

I. Abrenuntiatio diaboli operumque ejus & superstitionum.

FOrsachistu diobolae? *Et Respons.* Ec forsacho diobolae. End allum diobol gelde? *Resp.* End ei forsacho allum diobol galde. End allum dioboles wercum? *Resp.* End ec forsacho allum dioboles wercum, und wordum thuma eren de woden ende saxnote, ende albem them unholdum, the hira genotas sint. Gelobistu in got almehtigan fadaer. *Resp.* Ec gelobo in got almehtigan fadaer. Gelobistu in Crist godes suno? *Resp.* Ec gelobo in Crist gotes suno. Gelobistu in halogan gast? *Resp.* Ec gelobo in halogan gait.

II. Indiculus superstitionum & paganiarum.

De sacrilegio ad sepulcra mortuorum.
De sacrilegio super defunctos. 1. dadisas.
De [a] spurcalibus in Februario.
De casulis, id est, sanis.
De sacrilegiis per ecclesias.
De sactis silvarum, quæ Nimidas vocant.

[a] Forte. Lupercalibus.

De his quæ faciunt ſuper petras.
De ſacris Mercurii vel Jovis.
De ſacrificio quod alicui ſanctorum.
De phylacteriis & ligaturis.
De fontibus ſacrificiorum.
De incantationibus.
De auguriis, vel avium, vel equorum, vel boum ſtercoribus, vel ſternutationes.
De divinis vel ſortilegis.
De igne fricato de ligno, id eſt, Nodfyr.
De cerebro animalium.
De obſervatione pagana, vel in inchoatione rei alicujus.
De incertis locis quæ colunt pro ſanctis.
De petendo quod boni vocant ſanctæ Mariæ.
De feriis quæ faciunt Jovi vel Mercurio.
De lunæ defectione, quod dicunt vinceluna.
De tempeſtatibus, & cornibus, & cochleis.
De ſulcis circa villas.
De pagano curſu, quem Ytias nominant ſciſſis pannis vel calceis.
De eo quod ſibi ſanctos fingunt quoſlibet mortuos.
De ſimulacro de conſparſa farina.
De ſimulacris de pannis factis.
De ſimulacro quod per campos portant.
De ligneis pedibus vel manibus pagano ritu.
De eo quod credunt quia feminæ lunam comedant, quod poſſint corda hominum tollere juxta paganos.

III. Allocutio ſacerdotum de conjugiis inliciis ad plebem.

Ezech. 3. *Fili hominis, ſpeculatorem poſui te in populo meo: audiens ergo ex ore meo ſermonem annuntiabis eis ex me, non ex te. Si me dicente ad impium: Impie, morte morieris; non fueris locutus ut ſe cuſtodiat impius a via ſua, ipſe impius in iniquitate ſua morietur: ſanguinem autem ejus de manu tua requiram. Si autem annuntiaveris impio, & ille non fuerit converſus ab impietate ſua & via ſua impia, ipſe quidem in iniquitate ſua morietur; tu autem animam tuam lucri feciſti. Sed & ſi converſus juſtus a juſtitia ſua fecerit iniquitatem, ponam offendiculum coram eo, ipſe morietur; quia non annuntiaſti ei, in peccato ſuo morietur: & non erunt in memoria juſtitiæ ejus quas fecit: ſanguinem vero ejus de manu tua requiram. Si autem tu annuntiaveris juſto, ut non peccet juſtus, & ille non peccaverit, vivens vivet, quia annuntiaſti ei, & tu animam tuam liberaſti.*

Videte, filii cariſſimi, quale nobis incumbit periculum, ſi tacemus. Abſit, abſit, ut noſtrum ſilentium veſtrum fiat exitium: ſi vos amamus, prodere debemus quod lædit, ne veniat quod occidit. Ergo diligenter advertite voces Dei noſtri, quibus vos vetat a conjugiis criminalibus, ut vivatis æternis ejus muneribus. Clamat ecce Deus noſter, & humanæ libidinis inlicitam rabiem prævidens conteſtatur: ne quis polluatur cum matre, non cum noverca, non cum ſorore ex patre nata; non cum ſorore ex matre nata; ſive intus ſive foris nata ſit. Non cum filia filiæ, non cum nepte ex filia nata, non cum filia novercæ, non cum ſorore patris, non cum ſorore matris. Non cum uxore patrui, non cum nuru, non cum uxore fratris. Non cum filia uxoris. Non cum filia filii uxoris tuæ, non cum filia filiæ ejus. Non cum ſorore uxoris tuæ; non cum menſtruata muliere, non cum uxore proximi, non cum duabus ſimul mulieribus, ſive ancillæ ſint, ſive liberæ; ſeu libera & ancilla: Non cum maſculo coïtu femineo, non cum pecore aliquo: non cum ſocru tua. Non mulier ſuccumbat jumento; non vir cum A filia & matre: Non cum uxore avunculi tui. Dicit etiam de ſacerdote futuro: Non cum repudiata a marito, non cum ſcorto, non cum vidua, ſed virgine. Ecce, cariſſimi, qualem ad vos legationem perferimus, non cujuſcumque, qui pretio poſſit redimi; ſed cujus ſanguini pro vobis fuſo eſtis obnoxii. Ammonemus ſanctitatem veſtram, vivite cum conjugibus licitis: vivite continenter. Nemo ſe ulterius inlicitis maculet. Nemo talibus ſociatus ante pœnitentiæ dignum ſervitium ad tanti Domini corpus accedat: ne non remedium, ſed vulnus accipiat. Quia quod indigne ſumitur, pœna eſt, non medela. Cariſſimi, homines ſumus pleni ſqualoribus: & tamen nolumus ab inquinatis membra noſtra contingi: & credimus quod Unigenitus Dei B Filius noſtrorum criminum ſordes in ſuum corpus libenter excipiat? Fratres, ecce rex noſter, qui nos dignos hac legatione credidit, poſt nos continuo ſequitur: paremus ei mundas domus noſtras, ſi eum in ipſis corporibus noſtris volumus habitare.

IV. Alia allocutio.

Rogamus vos, cariſſimi filii, rogamus vos viſcera ſanctæ matris eccleſiæ, ut qui ſoletis leges ſæculi formidare, legem Dei noſtri audire patienter dignemini. Ille eſt qui ad vos per linguæ noſtræ ſervitium loquitur: cujus paulo ante paſchalia beneficia celebraſtis. Qui Unigenito ſuo inter manus perſequentium parcere noluit, ut nos in hereditatem adſcriberet filiorum. C Si agnoviſtis quantum nobis munus in paſſione ejus [a] præſtitum, celerius ipſius audite præceptum: ne dum juſſionibus ejus inobedientes exſiſtimus, ingrati beneficiis judicemur. Non eſt dubium, filii cariſſimi, eſſe quoſdam, atque utinam paucos, qui de noſtra negligentia conquerantur, quare tardius ſalutis veſtræ remedia prædicamus: quorum tamen [b] juſtus dolor eſt, ſi vel modo voluerint facile percipere medicinam. Nam qui nec tardius curari ſe patitur, de medici tarditate quid queritur? Immo quanto longior præceſſit infirmitas, tanto major ſuccedere debet humilitas. Nam quis ferat ægrotum ſuperbum, qui & incurriſſe ſe cauſatur in ægritudinem, & non vult recipere ſanitatem? Quam multos invenimus, filii cariſſimi, qui D cum turpiter vivant, tamen calumniantur, dicentes, quare tardius Chriſtus advenerit: quare tot millia hominum ante incarnationem ſuam perire perpeſſus ſit. Horum ſi querelam recipimus, etiam poſt tanti munus medici neceſſe eſt ægrotemus. Quid accuſas, homo, ſolem juſtitiæ quod tardius ortus ſit; qui poſt ortum quoque ejus in tenebris ambulas? An quia frequenter nubes diutius occupant cælum, non debemus gaudere rediſſe tranquillum? Quid fluctuaris, frater, quid fluctuaris inaniter? Ecce jam licet ad ſerenitatis quietem reverti, quid iterum ſcopuloſa deſideras? Nemo te in tempeſtate periturum retinere voluit, quia tardius portus occurrit.

[a] *Forte*, ſit præſtitum.

[b] *Forte*, injuſtus.

V. De Sabbato.

E Magnificentiſſimi patres noſtri apud Laudiciam Phrygiæ congregati, memores ſalutis noſtræ, multa conſuerunt, quæ nos obſervare convenit. Inter cetera, filii cariſſimi, de Chriſtianis qui ſabbatizare, vel juxta quemdam modum judaïzare noſcuntur. Quia ſub anathemate decreverunt, qui eos imitari noſcuntur. Nam & nos vobis de eo inſinuare curamus. Qui baptizati & regenerati eſtis in Chriſto, ecce facti eſtis membra Chriſti. Ammonemus vos, timemus vos, non tantum a paganis, non tantum ab hæreticis, ſed etiam a perfidis Judæis, qui vos cupiunt judaïzare & otiari in ſabbato; ut nomen Chriſti, quod accepiſtis, in vobis maculetur. Sed ita agendum eſt ſecundum patrum de-

finitionem, qui nobis jubent operati in ſabbato; ſecundum Domini ſententiam, qui in evangelio ait:
Matt. 12. *Sabbatum propter hominem factum eſt; non homo propter ſabbatum: itaque Dominus eſt Filius hominis etiam ſabbati. Et cum in ſynagoga obſervaſſent eum Judæi, ſi in ſabbato curaret, ut accuſarent eum, ait homini habenti manum aridam; Surge in medium, & dicit eis: Licet ſabbatis bene facere an male? animam ſalvam facere, an perdere? At illi tacebant. Et circumſpiciens eos cum ira, contriſtatus ſuper cæcitatem cordis eorum, dicit homini: Extende manum tuam: & extendit: & reſtituta eſt manus illius.* Item ſecundum Lucam evangeliſtam, erat Jeſus docens in ſynagoga eorum ſabbatis, & curavit ibi mulierem, quæ habebat ſpiritum infirmitatis annis decem & octo. Dum ergo indigne ferrent Judæi, ait eis: *Hypocrita, unuſquiſque veſtrum ſabbato non ſolvet bovem ſuum, aut aſinum a præſepi, & ducis adaquare? hanc autem filiam Abrahæ non oportuit ſolvi a vinculo iſto die ſabbati?* Etiam pro hoc erubeſcant Judæi. Videtis, cariſſimi nobis, quia Dominus pro hoc ſabbatis operabatur, quia nos qui Chriſtiani ſumus, ſecundum litteram ſabbatum obſervare non debemus. Chriſtiani enim ſabbatum obſervare ita debemus: abſtinete nos a rapinis, a fraudibus, a perjuriis, a blaſphemiis, ab inlicitis rebus, a munere accipiendo ſuper innocentes, a jurgiis. Fornicationes enim ſic timeamus, ſicut mortem; quæ non animam ſolvit a corpore, ſed ubi anima ſemper ardet cum corpore. Obſecro vos per nomen quod ſuper vos invocatum eſt; per ſacramenta, quæ accepiſtis, ut eos imitemini, quos in populo Dei bene agere videbitis; ut illius ſacramentum maneat in vobis, qui de ligno deſcendere noluit, ſed de ſepulcro reſurgere dignatus eſt. Qui vivit & regnat cum Patre & Spiritu ſancto, in ſæcula ſæculorum.
Luc. 6.
Luc. 13.

DE CANONIBUS ET STATUTIS SYNODI

a Bonifacio juſſu Pontificis Romani, & rogatu principum Francorum & Gallorum, celebratæ. Excerptum ex ejuſdem Bonifacii epiſtola centeſima quinta ad Cudbertum archiepiſcopum.

Eccli. 25. SCriptum eſt in libro Salomonis: *Beatus homo qui invenit amicum.* Poſt alia: Major enim nobis ſollicitudo eccleſiarum, & cura populorum propter pallia credita & recepta; quam ceteris epiſcopis, qui proprias tantum procurant parochias, incumbit. Propterea, cariſſime, non quia veſtræ prudentiæ opus ſit ruſticitatis noſtræ ſtatuta audire vel legere: ſed propter bonam & humilem & ſanctam voluntatem veſtram, putamus vos libentius ſcire velle, quam neſcire, quæ hic ſacerdotes nobiſcum ſervanda decreverunt vobis emendanda & corrigenda deſtinamus.

Decrevimus autem in noſtro ſynodali conventu, & confeſſi ſumus fidem catholicam, & unitatem, & ſubjectionem Romanæ eccleſiæ, fine tenus vitæ noſtræ velle ſervare ſancto Petro, & vicario ejus velle ſubjici, ſynodum per omnes annos congregare, metropolitanos pallia ab illa ſede quærere, & per omnia præcepta Petri canonice ſequi deſiderare, ut inter oves ſibi commendatas numeremur. Et iſti confeſſioni univerſi conſenſimus, & ſubſcripſimus, & ad corpus ſancti Petri principis Apoſtolorum direximus: quod gratulando clerus & pontifex Romanus ſuſcepit.

Statuimus ut per annos ſingulos canonum decreta, & eccleſiæ jura, & norma regularis vitæ in ſynodo legantur & recuperentur.

Decrevit, ut metropolitanus, qui ſit pallio ſublimatus, hortetur ceteros, & admoneat, & inveſtiget quis ſit inter eos curioſus de ſalute populi, quiſve negligens ſervus Dei.

Venationes & ſilvaticas vagationes cum canibus, & ne accipitres & falcones habeant, prohibuimus.

Statuimus ut per annos ſingulos unuſquiſque preſbyter epiſcopo ſuo in quadrageſima rationem miniſterii ſui reddat, ſive de fide catholica, ſive de baptiſmo, ſive de omni ordine miniſterii ſui.

Statuimus ut ſingulis annis unuſquiſque epiſcopus parochiam ſuam circumeat, populum confirmare, & plebem docere, & inveſtigare, & prohibere paganas obſervationes, vel omnes ſpurcitias Gentilium.

Interdiximus ſervis Dei, ne pompato habitu, vel ſagis, vel armis utantur.

Statuimus quod proprium ſit metropolitano, juxta canonum ſtatuta, ſubjectorum ſibi epiſcoporum inveſtigare mores, & ſolicitudinem circa populos, quales ſint. Et moneat, ut epiſcopi a ſynodo venientes, in propria parochia cum preſbyteris & abbatibus conventus habentes, præcepta ſynodi ſervare inſinuando præcipiant: & unuſquiſque epiſcopus, ſi quid in ſua diœceſi corrigere vel emendare nequiverit, ibidem in ſynodo coram archiepiſcopo, & palam omnibus ad corrigendum inſinuet: eodem modo quo Romana eccleſia nos ordinatos cum ſacramento conſtrinxit, ut ſi ſacerdotes vel plebes a lege Dei deviaſſe viderim, & corrigere non potuerim, fideliter ſemper ſedi Apoſtolicæ & vicario ſancti Petri ad emendandum indicaverim. Sic enim, ni fallor, omnes epiſcopi debent metropolitano, & ipſe Romano pontifici, ſi quid de corrigendis populis apud eos impoſſibile eſt, notum facere: & ſic alieni fient a ſanguine animarum perditarum.

EPISTOLA ZACHARIÆ PAPÆ ad Francos & Gallos.

Laudat illos ob ea quæ in ſynodo recte fuerant conſtituta, hortaturque ut Bonifacii monitis obtemperare pergant.

Zacharias Papa univerſis epiſcopis, preſbyteris, diaconibus, abbatibus, cunctis etiam ducibus, comitibus, omnibuſque Deum timentibus, per Gallias & Francorum provincias conſtitutis.

Capitul. 1. lib. 6. cap. 1. REferente nobis Bonifacio reverentiſſimo atque ſanctiſſimo fratre noſtro epiſcopo, quod dum ſynodus aggregata eſſet in provincia veſtra, juxta noſtram commonitionem, mediantibus filiis noſtris Pippino & Carlomanno principibus veſtris, peragente etiam vicem noſtram præfato Bonifacio, Dominus inclinaſſet corda veſtra cum principibus veſtris in prædicationem ejus, ut omnibus commotionibus ejus obediretis, & falſos, & ſchiſmaticos, & homicidas, & fornicarios a vobis expelleretis ſacerdotes; omnipotenti Deo noſtro gratias egimus, & pro vobis inceſſanter ſumus orantes, ut qui cœpit in vobis opus bonum, per-

ANNO CHRISTI 743.

ficiat uſque in finem. Obſecro enim vos omnes coram Deo, ut ejus commonitionibus firmiter obediatis. Ipſum enim vice noſtra in partibus illis ad prædicandum conſtitutum habemus, ut vos Deo propitio ad viam perducat rectitudinis, & a cunctis facinoribus ſalvi eſſe poſſitis. Habuiſtis enim peccatis facientibus nuncuſque falſos & erroneos ſacerdotes: unde & cunctæ paganæ gentes vobis pugnantibus prævalebant, quia non erat differentia inter laïcos & ſacerdotes, quibus pugnare licitum non eſt. Qualis enim victoria dari poteſt, ubi ſacerdotes una hora dominica pertractant myſteria, & Chriſtianis corpus dominicum porrigunt pro ſuarum animarum redemptione: & poſtea Chriſtianos, quibus hoc miniſtrare debuerant, aut paganos, quibus Chriſtum prædicare, propriis ſacrilegiſque manibus necant? Et ſit ſecum Domini verbum: *Vos eſtis ſal terræ; quod ſi ſal evanuerit, in quo condietur? ad nihilum valet ultra, niſi ut mittatur foras, & conculcetur ab hominibus.* Et dum hæc ita ſint, & tales in vobis fuerint ſacerdotes, quomodo victores contra inimicos veſtros eſſe poteritis? Nam ſi mundos & caſtos ab omni fornicatione & homicidio liberos habueritis ſacerdotes, ut ſacri præci- A piunt canones, & noſtra vice prædicat præfatus Bonifacius frater noſter; & ei in omnibus obedientes exſtiteritis; nulla gens ante veſtrum conſpectum poterit ſtare, ſed corruent ante faciem veſtram omnes paganæ gentes, & eritis victores; inſuper & bene agentes vitam æternam poſſidebitis. Vos autem, fratres cariſſimi, qui eſtis veri ſacerdotes, vel ſub regulari diſciplina conſtituti, ſic voſmetipſos exhibete, ut certe miniſtros Dei, & diſpenſatores myſteriorum Dei: ut non vituperetur miniſterium noſtrum: ne fiat in vobis, ſicut ſcriptum eſt: *Erit ſicut populus ſic ſacerdos.* Et ſi *Iſai. 24.* hoc fuerit, qualis vobis erit ab hominibus laus, aut B qualis a Deo exſpectatur retributio? Sed ſic vos corrigite, ut veri ſacerdotes: & tales ad ſacerdotium perducite, ut & vobis & illis teſtimonium maneat bonum ab his qui foris ſunt: quatenus ab hominibus vobis acquiratis laudem, & Deo mercedis præmium in æterna beatitudine percipere mereamini: eo quod per vos ad Chriſti rectam fidem perducti multi ſunt, innoxios habentes ſacerdotes. Ad ſynodum namque omni anno convenite ad pertractandum de unitate eccleſiæ, ut ſi quid adverſi acciderit, radicitus amputetur, & Dei eccleſia maneat inconcuſſa. Bene valete.

Matth. 5.

743.

Prodit ex Bibloth. Patr. & alii, teſte Baronio, anno 743. num. 11. Ab eo emendatus in margine textus ſuppletur.

CONCILIUM ROMANUM I.

congregatum a Zacharia Papa.

ZAcharias ſanctiſſimus ac beatiſſimus epiſcopus ſedis Apoſtolicæ, cum omnibus epiſcopis, preſbyteris, & diaconibus, Domino volente & auxiliante ita decrevit, qualiter ſingulis capitulis nunc ſubter declaratur: C

CAPITULA.

I.

Ut epiſcopi cum mulieribus omnino non habitent, ne antiqui hoſtis fraude decipiantur: *ut*, juxta apoſtolicam vocem, *non vituperetur miniſterium noſtrum,* quia ſcriptum eſt: *Si quis templum Dei violaverit, diſperdet illum Deus.* Cavere nos oportet, fratres mei, ab illicitis, ut mundas valeamus ad Deum levare manus. Scriptum eſt enim: *Sancti eſtote, quoniam ego ſanctus ſum, dicit Dominus.* D

2. Cor. 6.
1. Cor. 3.
Levit. 11.

II.

Ut preſbyteri vel diaconi ſubintroductas mulieres nullo modo ſecum audeant [a] habitare, niſi forſitan matrem ſuam aut proximitatem [b] generis ſibi habentes, quæ ſuſpiciones effugiant, ſicut in ſynodo Nicæna continetur. Si quis vero præſumpſerit præter ſtatuta agere, ſacerdotii ſui privetur honore.

[a] *al.* habere
[b] *al.* generationis.

III.

Ut epiſcopus, preſbyter, & diaconus ſæculari indumento minime utantur, niſi ut deceret tunica ſacerdotali; ſed nec dum ambulaverit in civitate, aut in E via, aut in plateis, ſine operimento præſumat ambulare, præter ſi in itinere longo ambulaverit. Quia ſicut *mulier orans in eccleſia non velato capite, deturpat caput ſuum*, juxta Apoſtoli vocem, ita ſacerdos ſine operimento deturpat ſuum ſacerdotium. Nam ſi temere præſumpſerit contra ſtatuta agere, communione privetur, donec quæ ſtatuta ſunt adimplere maturet.

Conc. Carth. XXI. can. 2. & Epiſcopi. cap. 3.
1. Cor. 11.

IV.

Ut juxta ſanctorum patrum & canonum ſtatuta, omnes epiſcopi, qui hujus Apoſtolicæ ſedis ordinationi ſubjacebunt, qui propinqui ſunt, annue Idibus menſis Maii ſanctorum principum apoſtolorum Petri & Pauli liminibus præſententur, omni occaſione ſepoſita. Qui vero de longinquo, juxta chirographum ſuum impleant. Nam qui hujus conſtitutionis contemptor exſtiterit, præter ſi ægritudine valida fuerit detentus, ſciat ſe canonibus ſubjacere.

4. Diſtinct. 21. Juxta ſanctorum.

V.

Ut preſbyteram, diaconam, nonnam, aut manacham, vel etiam ſpiritualem commatrem, nullus ſibi præſumat nefario conjugio copulare. Nam qui hujuſmodi opus [a] penetraverit, ſciat ſe anathematis vinculo eſſe obligatum, & Dei judicio condemnatum, atque a ſacro corpore & ſanguine Domini noſtri Jeſu Chriſti alienum. Statuentes apoſtolica cenſura, ut quicumque ſacerdotum eos communicare præſumpſerit, eorum conſortio condemnatus ſacerdotii ſui honore privetur. Si autem ſic qui conjuncti ſunt admoniti declinaverint, & ab alterutro fuerint diviſi, pœnitentiæ ſubmittantur, ut ſacerdos loci providerit.

Vide Concilium Gregorii II.
[a] *al.* perpetraverit.

VI.

Ut conſobrinam, neptem, novercam, fratris uxorem, vel etiam de propria cognatione, nullus præſumat in conjugio copulare: quia ſcriptum eſt in lege Domini: *Turpitudinem uxoris patris, uxoris fratris, atque ſororis tuæ non revelabis: turpitudo enim tua eſt.* Et ſi ab Hebraïco populo ante incarnationem unigeniti Filii ſui hæc ſervanda mandavit; quanto amplius nos, qui Chriſtianæ religionis documenta tenemus, ab illicitis connubiis [b] obſervare debemus: ne demerſi in voragine, ignis æterni concrememur incendio. Si quis vero in hoc nefario conjugio convenerit, & in eo permanſerit, ſciat ſe auctoritate apoſtolica anathematis [c] vinculo eſſe innodatum. Et nullus ſacerdos illi tribuat communionem, ut in ſuperiori capitulo continentur. Et ſi inclinatus diviſuſque fuerit ab illicita copula, pœnitentiæ ſubdatur, ut ſacerdos loci conſideraverit.

Levit. 18.
[b] *al.* abſtinere
[c] *al.* vinculis

VII.

Si quis temerario auſu præſumpſerit virginem aut viduam furari in uxorem, præter ſi deſponſatam habuerit, anathema ſit.

Concil. Gregor. II.

ANNO CHRISTI 743.

VIII.

Ut nullus clericus aut monachus comam laxare præſumat. Si quis clericus aut monachus comam laxare præſumpſerit, anathema ſit.

Ibidem.

IX.

Cc. XXVI. Queſt. 7. Si quis Kalendas.

Ut nullus Kalendas Januarias & brotna colere præſumpſerit, aut menſas cum dapibus in domibus præparare, aut per vicos & plateas cantationes & choros ducere, quod maxima iniquitas eſt coram Deo: anathema ſit.

X.

Si quis Chriſtianus filiam ſuam Judæo in conjugio copulare præſumpſerit, niſi perfecte crediderit Chriſto, & baptizatus fuerit; vel ſervum aut ancillam eidem Judæo Chriſtianus venumdare præſumpſerit; & B ſi vidua Chriſtiana Judæum duxerit virum, vel conſentientibus ei; anathema ſit.

XI.

Latium eſt canonis 66. Concilii Carthag. III.

In multis conciliis hoc ſtatutum eſt, etiam & nunc confirmatum a veſtra prudentia, ſanctiſſimi fratres, ut primi, quarti, ſeptimi, & decimi menſis horum ſacerdotum debeant fieri ordinationes. Aliqui enim ex noſtris per incuriam, ignorantes annorum ſeriem, illicitam fecerunt ordinationem. Sed dum noſtris inſonuiſſet auribus, canonicam ſuſceperunt diſciplinam, pro quo omnibus apoſtolica auctoritate interdico. [a] At qui norunt canonum ſeriem, obſervent; & qui neſciunt, meditentur: ne dum fuerint lapſi, canonicæ ſuccumbant ſententiæ. Sed & hoc interdicimus, ut nullus epiſcoporum audeat, juxta ſanctorum canonum inſtituta, quemlibet clericum bigamum, aut qui viduam duxerit uxorem, ad ſacros ordines promovere: aut alterius civitatis clericum ſine dimiſſoriis ſui epiſcopi ſuſcipere, vel ordinare: neque eum uſurpet, niſi epiſcopus ejus precibus exoratus concedere voluerit: quia hoc ſancti patres ſtatuerunt. Si quis vero præſumpſerit, canonicas damnationes ſentiat.

[a] Et qui

XII.

De preſbyteris, diaconibus, ſeu clericis, qui inter ſe cauſam habuerint, nullo modo præſumat publicis auctoribus interpellationem facere, niſi ſuo epiſcopo. Et ſi forſitan [b] epiſcopus contra eum habuerit, ad vicinum epiſcopum confugium faciat, juxta canonum D ſtatum: & ſi minime convenerit ut decidatur inter eos intentio, apud Apoſtolicam veniat ſedem. Si quis præter ſtatuta agere præſumpſerit, gradus ſui honore privetur, & ab eccleſia pellatur [c] domuſque cauſa ſuſceperit finem.

[b] al. epiſcopum comitatûs.

[c] al. dum oſque

XIII.

[g]. De conſecr. D. 3. c. 1. cap. Mulier.

Ut nullus epiſcopus, preſbyter, aut diaconus, ad celebrandum Miſſarum ſolemnia præſumat cum baculo introire; aut velato capite altario Dei aſſiſtere: quoniam & Apoſtolus prohibet viro, velato capite orare in eccleſia: & ſi temere præſumpſerit, communione privetur.

XIV.

Ut epiſcopus aut preſbyter, dum ingreſſus fuerit E ad Miſſarum ſolemnia celebranda, nullo modo audeat [d] data oratione recedere, ut ab alio epiſcopo aut preſbytero ſuppleantur Miſſarum ſolemnia: ſed qui initium ponit, ſuppleat uſque ad finem; quia ſcriptum eſt: *Qui perſeveraverit uſque in finem, hic ſalvus erit.* Si quis vero præſumpſerit præter quod poſuimus agere, a ſacro corpore & ſanguine Domini noſtri Jeſu Chriſti ſit ſuſpenſus.

[d] al. dicta

Matth. 10.

XV.

Scripſimus de gradibus cognationum, vel quomodo debeant quilibet amodo & deinceps legitimo conjugio copulari. Et quia divina clementia nos congregavit in unum, ut ea quæ neceſſaria ſunt pro ſalute A animarum [a], capitula vobis ea, quæ ſæpius ſcripta ſunt, enarrare ſtudui; ad memoriam vobis quippe reducens, quod beatæ memoriæ præceſſor noſter Gregorius, hujus Apoſtolicæ ſedis junior Papa, propter aliquas illicitas conjunctiones, quæ fiebant per hanc Italiam, ſeu Longobardorum provinciam, vel in aliis locis, aggregato ſacerdotali collegio promulgata ſententia, anathematis vinculo obligavit. Sed dum cerno adhuc populos in eodem errore perſiſtere (quod ingemiſcens dico) quoniam Chriſtianorum animæ dum diabolica fraude decipiuntur; timeo ne nos qui rectores animarum vocamur, ſi earum ſalutem providere negleximus, [b] juſto judice pro illis torqueamur. Sed neque hoc ſilendum eſt, quod in Germaniæ partibus ita B diu vulgatum eſt, quod quidem in archivo noſtræ ſanctæ eccleſiæ ſcriptum minime reperimus, ipſis tamen aſſerentibus hominibus de Germaniæ partibus didicimus: quod beatæ recordationis ſanctus Gregorius Papa, dum eos ad religionem Chriſtianitatis divina gratia illuſtraret, licentiam illis dediſſet in quarta ſe copulare generatione, [c] *quod quidem Chriſtianis licitum non eſt, dum uſque ſe cognoverint.* Sed dum rudes erant & invitandi ad fidem, quamquam minime ſcriptum, ut dictum eſt, reperimus, credere non ambigimus: Deo autem largiente, *qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum*, præteritis annis litteras miſerunt archiepiſcopi & reges provinciæ illius, petentes apoſtolica præcepta, qualiter li- C ceat eis conjugia copulare, & quomodo debeant obſervare. Quibus quantum Dominus dare dignatus eſt, admonitionis præcepta direximus. Sed neque hoc ſilendum eſt, pervenuiſſe ad nos (quod cum grandi triſtitia animi dico) per diverſa loca hujus Italiæ, & Longobardorum partes, ſacerdotes cum ſanctimonialibus feminis, id eſt, monachis, habitare. Quod nefarium eſt dicere vel audire contra canones [d] eſſe ſancita. Ubi enim talis fuerit commorantium habitatio, antiqui hoſtis ſtimuli non deſunt: unde omnino cavendum & vitandum eſt, fratres mei, ne fallant, & impleatur in eis prophetæ dictum: *Sacerdotes ejus contaminant ſancta, & reprobant legem.* Quod & alius propheta increpat dicens: *Vos ſacerdotes qui fallitis nomen meum, & dixiſtis: In qua re fefellimus nomen tuum?* Quibus [e] reſpondendum eſt: *Offerentes ad altare meum panem pollutum. Non eſt mihi voluntas in vobis, dicit Dominus omnipotens: & ſacrificium non accipiam de manibus veſtris.* Pro quo timeo, dilecti mei, ne nobis in capite poſitis, ſi neglexerimus, illud contingat quod Dominus per prophetam dicit: *Ideo paſtores audite verbum Domini. Ecce lac devoratis, & lanis earum cooperitis vos, & quod craſſum eſt jugulaſtis, & oves meas diſperſiſtis. Quod infirmum erat non confirmaſtis, in eo quod male habebat non curaſtis, & contritum non alligaſtis, & quod errabat non convertiſtis, & quod perierat non requiſiſtis: & diſperſa ſunt oves meæ, eo quod non ſint paſtores: & facta ſunt in devorationem omnibus beſtiis agri, nec erat qui requireret, neque qui revocaret.* Propterea oportet nos ſolicitos eſſe, ut de credito miniſterio, cum venerit Dominus, qui talentum nobis ad tempus credidit, duplum illi apportemus lucrum, & ut ipſe in bonis ſuis nos reſpiciat: quia ſcriptum eſt: *Beatus ſervus ille, quem, cum venerit dominus, invenerit ſic facientem.*

ANNO CHRISTI 743.

[a] *decreſſerit, decreverat-mus.*

[b] *Forte, a juſto.*

[c] *Hæc deſunt in originali: ſunt in Collectione Iconis, inde notanda ad marginem.*

Item c. 1.

[d] *al. & decreta*

Eſech. 34.

Malach. 1.

[e] *al. reſpondiſſum eſt:*

Matth. 24.

Hucuſque Zachariæ Papæ capitula ſive decreta, vel dicteris canones, quos congregatæ ad hoc ſynodo cognoſcendos obtulit: de qua ſynodo iſta leguntur, ſed mendoſiſſime in omnibus quæ exſtant exemplaribus:

Cardinalis Baronius hanc adnumerat eſt. anno 745. num. 14.

PRæſidente ſanctiſſimo ac ter beatiſſimo Zacharia Papa in baſilica beati apoſtolorum principis Petri, ante confeſſionem, pro ſupra memoratis capitulis declarandis

ANNO CHRISTI 743.

decl arandis una cum episcopis sanctissimis, quorum nomina subter annectimus, ad hæc capitula pertractanda considentibus, sicut dictum est, sanctissimis episcopis, Joanne Segnensi, Sabatio Alatrensi, [a] Haudensio Petusino, Arcadio Clusino, Mauricio Hortano, Joanne Fallaritano, Thoma Florentino, Gaudioso Bladero, Petro Esino, [b] Hirtioso Suttrino, Andrea Pisaurensi, Marco [c] Lucerino, Lando Conselino, Pelagio Consentino, Aufredo Tarentino, Munualdo ..... Niceta Gabinate, Vitaliano Auximensi, [d] Theophanio Silvæ candidæ, Martino Verulano, [e] Venantio Prænestino, Agnello Ariminensi, [f] Armato Faventi, Joanne Polimartiensi, Benedicto Numentano, Joanne Nepesino, Griso Trebiano, Anderamo Bisuntiano, Cæsareo Beneventano, Ambrosio Anagnino, Theodoro Capuano, Amantio [g] Niciano, Theodoto Ostiæ, Gregorio Orbevetano, Grosso Senensi, [h] Isso Sabinensi, Tiburtino Albano, Gratioso [i] Vulleterno Anconitano, Gregorio Portuensi, Tudertino ..... & venerabilibus presbyteris, Joanne archipresbytero, Gregorio, Stephano, alio Stephano, Dominico, Theodoro, Anastasio, Andrea, Petro, Jordane, Leone, item Leone, Gregorio, Eustachio, Anastasio, Georgio, Joanne, Sergio, Theophanio, Procopio, Gaudentio, Epiphanio. Adstantibus quoque Theophylacto, Arcidio, Gemmulo, Theodoro, Stephano, & Paulo diaconibus, vel cuncto clero ecclesiæ sanctæ.

Zacharias sanctissimus ac beatissimus Papa dixit: Sanctorum probabilium patrum exempla nos provocant, quæ ad firmitatem orthodoxæ fidei & status sanctæ catholicæ atque apostolicæ Dei ecclesiæ, seu Christianæ religionis, decreverunt documenta prosequi, & ut vere speculatores animarum a Deo constituti curam dominici gregis habere: ut jam & a torpentibus & illicitis causis, juxta egregii Apostoli vocem, monendo, arguendo, & increpando, subjectorum animas, a fauce deceptoris; & antiqui hostis humani generis servatas, valeamus revelata facie gloriam Dei speculari ac dicere: Ecce nos & pueri quos dedisti nobis, non perdidimus ex eis quemquam: ita ut & nos unusquisque mereamur audire desiderabilem Domini vocem dicentis: *Euge serve bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam: intra in gaudium Domini tui.* Sanctissimi episcopi & venerabiles presbyteri & diaconi omnes respondentes: Spiritus sancti gratia diffusa cor apostolatus vestri succensum est, ut nostratum simul & subjectorum animarum divino ardore & zelo constantiæ provideat; [a] quæ quantum assiduæ magistræ & dominæ nostræ Apostolicæ sedis præsentamur, [b] tantum amplius docemur nobis a Deo creditis esse plebibus quæ necessaria sunt ad regendam plebem Dei educatis. Animarum lucra sectemur: & quia a pia consideratione bene provisum est, quæ a vestro sancto apostolatu decreta sunt capitula cum præmissis, nobis lectione pandantur: ut antidoto salutari morbus a grege Domini [c] compellatur, ne deinceps quisque Romanus aut Longobardus vel cujuscumque gentis qui [d] in te baptizati sunt attentare præsumat, ut non [e] ante iniquitatis pondere oppressus cum diabolo & angelis ejus pereat. Placeat potius ut illicita vitentur, & funditus evellantur: *sicque recitata sunt superius scripta capitula atque probata: in fine autem ista leguntur:* Factum est hoc concilium anno secundo [f] Artabasdi Imperatoris, nec non & Luithprandi regis anno trigesimo secundo, indictione duodecima. Feliciter.

ANNO CHRISTI 743.

2. Tim. 4.

Hebr. 2.

Matth. 25.

Ex Concil. Greg. II. anni 721.

[a] al. quia quanto

[b] al. cum eo

[c] al. expellatur

[d] al. inter baptizatos

[e] al. cum eo

[f] XI. Kal. April. ex epistola 17. Zachariæ Papæ ad Anfridebertum epis. Pictav.

[a] Forte, Candenio

[b] Forte, Gratioso

[c] al. Lucrio

[d] al. Epiphanio

[e] al. Valencio

[f] al. Amato

[g] al. Nucerino,

[h] al. Torisso

[i] Forte, Velliterno, Anconitano,

ANNO CHRISTI 744.

CONCILIUM SUESSIONENSE

SUB PIPPINO MAJORE DOMUS REGIÆ,

ab episcopis XXIII. celebratum [1] VI. Nonas Martias, anno Christi DCCXLIV. anno secundo [2] Childerici regis.

[1] Vide infra notas Sirm. p. 1314.

TITULI CAPITULORUM.

I. *De fide Nicæna, & canonibus antiquis toto regno promulgandis.*

II. *De synodo singulis annis congreganda: & de Adalberto hæretico in synodo damnato.*

III. *De episcopis per civitates ordinatis sub archiepiscopis Abele & Ardoberto. De monachis, & ut abbates in hostem ipsi non eant, sed mittant: & clerici a fornicatione, habitu Laico, & venatione abstineant.*

IV. *Ut laïci fornicationem omnem, perjuria, falsa testimonia devitent, ecclesiamque tuentur: & ut presbyteri parochiarum episcopo suo sint subjecti.*

V. *Ut ignoti episcopi vel presbyteri ad ministerium sine probatione non admittantur.*

VI. *Ut episcopi provideant ne populus paganismum faciat, & ut legitima per civitates mensura sint.*

VII. *Ut Adalberti cruciculæ igni tradantur.*

VIII. *Ut clerici extraneas mulieres domi non habeant.*

IX. *Ut sacratam feminam, vel propinquam nemo uxorem ducat: neque uxor viro superstite alteram accipiat.*

X. *De transgressoribus horum canonum.*

PRÆFATIO.

IN Dei nomine & Trinitatis. Anno DCCXLIV. ab incarnatione Christi, sub die V. Nonas Martii, & luna XIV. in anno secundo Childerici regis Francorum, ego Pippinus dux & princeps Francorum. Dum plurimis non habetur incognitum, qualiter nos in Dei nomine, una cum consensu episcoporum, sive sacerdotum, vel servorum Dei consilio, sive comitum & optimatum Francorum colloquio, apud Suessionis civitatem synodum vel concilium facere decrevimus, quod ita in Dei nomine & fecimus.

Edidit Simundus ex mss. Bellovac. Silvanct. & Flandr.

CANONES.

I.

In primis constituimus fidem catholicam, quam constituerunt CCCXVIII. episcopi in Nicæno concilio, ut denuntiaretur per universam regionem nostram: & judicia canonica aliorum sanctorum, quæ constituerunt in synodis suis: quo modo lex Dei, & ecclesiastica regula recuperetur, quæ in diebus priorum principum dissipata corruit.

II.

Propterea nos una cum consensu episcoporum, sive sacerdotum, seu servorum Dei & optimatum, eorum consilio decrevimus, ut annis singulis synodum

ANNO CHRISTI 744.

renovare debeamus, qualiter populus Chriſtianus ad ſalutem animarum pervenire poſſit: & ut hæreſis amplius in populo non reſurgat, ſicut invenimus in Adalberto hæreſim; quem publicitus una voce condemnaverunt XXIII. epiſcopi, & alii multi ſacerdotes, cum conſenſu principis & populi; ita condemnaverunt ipſum Adalbertum, ut amplius populus per falſos ſacerdotes deceptus non pereat.

III.

Idcirco conſtituimus per conſilium ſacerdotum & optimatum eorum, & ordinavimus per civitates legitimos epiſcopos; & idcirco conſtituimus ſuper eos archiepiſcopos, Abel & Ardoberum: ut ad judicia eorum de omni neceſſitate eccleſiaſtica recurrant tam epiſcopi, quam alius populus; ut ordo monachorum vel ancillarum Dei ſecundum regulam ſanctam ſtabilis permaneat, & de rebus eccleſiaſticis * ſuberactis monachis vel ancillis Dei conſolentur, uſque dum illorum neceſſitati ſatisfaciant; ſ & quod ſuperaverit, cenſus levetur; & abbates legitimi hoſtem non faciant, niſi tantum homines eorum tranſmittant. Et omnes clerici fornicationem non faciant, nec habitum laïcorum portent, nec apud canes venationes faciant, ſ nec accipitres portent.

* al. ſubtrahi. tus monachi vel ancillæ Dei conſolentur, ex ind. Vat.

IV.

Similiter decrevimus, ut laïci homines legitime vivant, & diverſas fornicationes non faciant, & perjuria in eccleſia non conſentiant, & falſa teſtimonia non dicant, & eccleſiam Dei in omni neceſſitate conſervent. Et unuſquiſque preſbyter qui in parochia eſt, epiſcopo obediens & ſubjectus ſit: & ſemper in cœna Domini rationem & ordinem miniſterii ſui epiſcopo reddat, & chriſma & oleum petat: & quando jure canonico epiſcopus circumit parochiam ad confirmandum populum, abbates & preſbyteri parati ſint ad ſuſcipiendum epiſcopum in adjutorium neceſſitatis.

Nota P. Jacobi Sirmondi, Societatis Jesu.

V.

Et ſtatuimus, ut ſupervenientes epiſcopi vel preſbyteri de aliis regionibus non ſuſcipiantur in miniſterium eccleſiæ, niſi prius fuerint probati ab epiſcopo, cujus parochia eſt.

VI.

Et omnino decrevimus, ut unuſquiſque epiſcopus, in ſua parochia ſolicitudinem habeat, ut populus Chriſtianus paganiſmum non faciat: & per omnes civitates legitimus forus & menſura ſiat, ſecundum abundantiam temporis.

VII.

Similiter conſtituimus, ut ? illas cruciculas, quas Adalbertus per parochiam plantaverat, omnes igne conſumantur.

ANNO CHRISTI 744.

VIII.

Similiter diximus, ut neque clericus mulierem habeat in domo ſua, quæ cum illo habitet, niſi matrem, aut ſororem, aut neptem ſuam.

IX.

Similiter conſtituimus, ut nullus laïcus homo Deo ſacratam feminam ad mulierem habeat, nec ſuam parentem: nec marito vivente ſuam mulierem alius accipiat, nec mulier vivente ſuo viro alium accipiat: quia maritus mulierem ſuam non debet dimittere, excepto cauſa fornicationis deprehenſæ.

X.

Si quis contra hoc decretum, quod XXIII. epiſcopi cum aliis ſacerdotibus vel ſervis Dei, una cum conſenſu principis Pippini, vel optimatum Francorum conſilio conſtituerunt, tranſgredi, vel legem irrumpere voluerit, vel deſperserit, judicandus ſit ab ipſo principe, vel epiſcopis, vel comitibus: & componat ſecundum quod in lege ſcriptum eſt, unuſquiſque juxta ordinem ſuum. Et ſi hæc omnia obſervaverimus quæ ſuperius ſcripta ſunt, Chriſti miſericordiam invenire poterimus in ſæcula ſæculorum. Amen.

† Signum illuſtris viri Pippini Majoris domus.
Signum Radbodi.
Signum Ariberti.
Signum Helmigaudi.

1. Ita & vetus exemplar Metenſe, & alterum Flandricum. In Bellovacenſi tamen legitur *V. Nonas*, quod magis fortaſſe cohæret cum luna XIV. quam numerabant.

2. Poſtremi Merovingorum regis, qui poſt aliquot annorum interregnum, quibus rerum potitum eſſe diximus Carolum Martellum, illo mortuo rex tandem ab ejus filiis renuntiatus eſt. Qui a Martello ipſo renuntiatum volunt, non animadvertunt Childerici regis, ſi ſuperſtite Martello regnum iniiſſet, cum is anno Chriſti DCCXII. vivere deſierit, annum hunc fore non ſecundum, ſed tertium.

3. Vulgati *Adalberto*: item codex Bellovacenſis cum Flandrico. Nos Metenſem hoc loco, ut in ceteris, ſecuti ſumus. Idem Aldebertus vocatur in epiſtola Bonifacii ad Zachariam, & in ſynodo Romana.

4. Alterum Remorum, alterum Senonum, ut eſt in epiſtola v Zachariæ ad Bonifacium, ubi poſterior Arthertus appellatur.

5. Metenſis codex, *ſi quid ſuperaverit*. De hoc vero caſu cautum fuerat in ſynodo Liptinenſi, Can. 2.

6. Bellovacenſis, *acceptores*, quod idem eſt, ut in lege Salica cap. VII. *Si quis acceptorum de arbore fuerverit.*

7. Ita Metenſis & Flandricus. In Bellovacenſi vero *crucilias*, ſicut in vulgatis Sed cruciculas idem habet Bonifacius, de iiſdem agens in epiſtola ad Zachariam.

8 Hæ ſubſcriptiones aberant a vulgatis: exſtant autem in tribus manuſcriptis, Metenſi, Bellovacenſi, & Flandrico.

Nota P. Jacobi Sirmondi, Societatis Jesu.

ANNO CHRISTI 745.

CONCILIUM GERMANICUM III.

auctoritate ſancti Bonifacii Romanæ ſedis legati congregatum anno Domini DCCXLV. In quo Aldebertus & Clemens hæretici damnantur: & poſt Gervilionem Moguntiæ epiſcopum ob crimen homicidii depoſitum, ſanctus Bonifacius factus eſt primus archiepiſcopus Moguntinus.

Extat apud Serar. lib. 3. cap. 24. hiſt. Mogunt. alteriusve editionis.

CUm ita, Carlomanno jubente, & Bonifacio conſulente, ſynodus haberetur, multi illi non ſolum clerici quilibet hæretica pravitate infecti extra eccleſiæ communionem pellebantur, ſed etiam epiſcopi capitalium criminum maculis infames deponebantur. Totius autem erroris qui tum in Germania graſſabatur, præcipui auctores duo fuere hæretici, Clemens & Aldebertus: de quibus poſtea cum epiſtolas ad Zachariam pontificem datas protulerimus, opportunius dicetur. In iis enim illorum hæreſis exitialis commemoratur. Depoſitus eſt etiam tunc Gervilio Moguntinæ ſedis antiſtes; cujus quidem depoſitionis cauſa fuit hæc.

Ea tempeſtate Saxonibus Thuringiam vaſtantibus, ejus provinciæ homines Carlomanni opem implorabant. Ille mox exercitum mittit, & cum eo Geroldum Moguntinum epiſcopum Gervilionis patrem. In ipſo autem conflictu Geroldus cum pleriſque aliis cæſus eſt. Gervilio vero filius ejus, qui tum adhuc laïcus in palatio verſabatur, in clerum adſciſcitur leniendi doloris cauſa, quem ex patris morte conceperat; eidem-

Anno Christi 745.

que in Moguntino pontificatu ſubrogatur. Non diu poſt Carlomannus rurſus colligit militem, proficiſcitur contra Saxones, Gervilionem ſecum ducit. Exercitu utroque ultra citraque ripam fluminis Viſurgis (*auctor vocat Wiſarahum*) conſidente, Gervilio jubet puerum ſuum ire ad hoſtium caſtra, diligenter illic inquirere nomen ejus qui patrem ipſius interfecerat. Abit puer, diſcit ex quodam non longe abeſſe eum quem quæreret: rogat ut ad domini ſui colloquium properare velit. Venit ille, & adventu ejus denuntiato, paratis equis, epiſcopus Gervilio ei procedit obviam, & cum in medio flumine inter ſe colloquerentur, Gervilio clam ferens gladium, hominem confodit, ita dicens: *Accipe jam ferrum, quo patrem vindico carum.* Ille mox ex equo corruens, in flumine exhalat ſpiritum. Repente autem ejus comperta cæde, ſublato clamore utrimque ad arma concurritur. Fit pugna atrox, Saxonibus victis, Carlomannus ad ſua ſe recipit, nemine eum id quod Gervilio fecerat pro homicidio ei imputante. Itaque reverſus domum, perrexit ſolito more epiſcopi munia obire.

Anno Christi 745.

At ſanctus præſul Bonifacius inter cetera hoc etiam in ſynodo pronuntiavit: Neminem qui hominis cæde pollutus ſit, ſacerdotio fungi poſſe. Tum etiam objecit ei, ſuis ſe conſpexiſſe oculis illum cum avibus & canibus ludentem, quod epiſcopo fas non eſſet. Gervilio his auditis, ſentiens ſe nullo pacto contra ſtimulum vel ſæcularis potentiæ, vel canonicæ auctoritatis, quæ per ſanctum Bonifacium in præſentes omnes proferebatur, calcitrare poſſe; omnium de ſe calculis ſubſcripſit, & exauctoratus eſt. Eo autem depoſito, ſanctus Bonifacius a Carlomanno & Pippino fratre ejus Moguntinæ ſedi præficitur. Et ut ejus dignitas eſſet eminentior, ſtatuerunt iidem principes eccleſiam Moguntinam, quæ tum alteri ſubjecta erat, in totius Germaniæ metropolim provehere: miſſaque mox legatione a Romano pontifice id impetrarunt.

745.

CONCILIUM ROMANUM II.

de hæreticis Aldeberto & Clemente, quos Bonifacius in Franciæ ſynodo condemnarat, in patriarchio Lateranenſi a Zacharia Papa celebratum menſe Octobri, indictione XIV. hoc eſt, anno Chriſti DCCXLV.

ACTIO PRIMA.

Ex T. Sanctæ Sermonis apographo, & editione Gretſeriana epiſtolarum S. Bonifacii.

IN nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti. Imperante domno piiſſimo Auguſto Conſtantino Imperatore anno XXVI. poſt conſulatum ejus anno V. menſe Octobri, die XIV. indictione XIV. præſidente ſanctiſſimo ac beatiſſimo domno Zacharia Papa, in patriarchio Lateranenſi, in baſilica quæ appellatur Theodori. Conſidentibus etiam cum eo ſanctiſſimis epiſcopis, Epiphanio de Silva candida, Benedicto Nomento, Venantio Prænеſte, Gregorio Portuenſe, Nicera Gabiis, Theodoro Oſtienſe, Gratioſo Velitris: ſeu venerabilibus preſbyteris, id eſt, Joanne archipreſbytero, Gregorio, Stephano, item Stephano, Dominico, Theodoro, Anaſtaſio, Georgio, Sergio, Jordane, Leone, item Leone, Gregorio, Stephano, Euſtachio, Procopio, atque Theophanio. Propoſitis in medio ſacroſanctis evangeliis: adſtantibus quoque diaconibus, vel cuncto clero. Gregorius notarius regionarius & nomenculator dixit: Deneardus religioſus preſbyter, legatus Bonifacii ſanctiſſimi archiepiſcopi provinciæ Germaniæ, directus apud veſtrum apoſtolatum, præ velo eſt, & petit ſe ingredi: quid præcipitis? Dictum eſt: Ingrediatur. Cumque ingreſſus fuiſſet, Zacharias ſanctiſſimus ac beatiſſimus Papa ſanctæ Dei catholicæ atque apoſtolicæ urbis Romæ dixit: Ante hos dies ſyllabas reverentiſſimi atque ſanctiſſimi fratris noſtri Bonifacii archiepiſcopi nobis renuiſti, per quas nobis quæ opportune ei vita ſunt indicavit: quid ergo denuo ſecretaria noſtra te ingredi poſtulaſti? Deneardus religioſus preſbyter dixit: Domine mi, dum juxta ſancti apoſtolatus veſtri præceptionem dominus meus Bonifacius epiſcopus, famulus pietatis veſtræ, in provincia Francorum ſynodum aggregaſſet, & reperiſſet illic falſos ſacerdotes, hæreticos & ſchiſmaticos: id eſt, Aldebertum & Clementem; eos ſacerdotio privans una cum principibus Francorum retrudi fecit in cuſtodiam. Illi autem impœnitentes permanent contra quod judicatum eſt, & adhuc populum ſeducunt. Pro qua re hanc epiſtolam præfati domini mei, quam in manibus gero, veſtro ſancto apoſtolatui miſſus offero, ut eam coram ſacroſancto concilio relegi faciatis. Dictum eſt: Suſcipiatur epiſtola, & coram noſtra præſentia relegatur. Et accipiens Theophanius notarius regionarius & ſacellarius relegit in his ſermonibus:

EPISTOLA BONIFACII ad Zachariam Papam.

Excellentiſſimo patri, atque apoſtolico pontifici, & ex auctoritate ſancti Petri principis Apoſtolorum magiſterio freto, Zachariæ Papæ, Bonifacius exiguus ſervus ſervorum Dei optabilem in Chriſto caritatis ſalutem.

POſtquam me ante annos prope XXX. ſub familiaritate & ſervitio Apoſtolicæ ſedis, annuente & jubente venerandæ memoriæ antiſtite apoſtolico Gregorio, anteriore voto conſtrinxi; quidquid mihi lætitiæ vel triſtitiæ acciderat, apoſtolico pontifici ſolebam indicare, ut in lætis ſimul laudaremus Deum, & in triſtibus ejus conſilio roborarer. Et ſicut tunc, ita & nunc mihi liceat, pietati veſtræ ſupplico, ſicut ſcriptum eſt: *Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi: ſeniores tuos, & dicent tibi.* Notum enim ſit paternitati veſtræ, quia poſtquam indigno mihi mandaſtis in provincia Francorum, ſicut & ipſi rogaverunt ſacerdotes, concilio ſynodali & conventui præeſſe, multas injurias & perſecutiones paſſus ſum, maxime a falſis ſacerdotibus, ab adulteratis diaconibus, & fornicariis clericis. Maximus tamen mihi labor fuit contra duos hæreticos peſſimos & publicos, & blaſphemos contra Deum, & contra catholicam fidem. Unus eorum, qui dicitur Aldebertus, natione generis Gallus eſt; alter qui dicitur Clemens, genere Scotus eſt: ſpecie erroris diverſi, ſed pondere peccatorum pares. Contra iſtos obſecro apoſtolicam auctoritatem veſtram, quo meam mediocritatem defendere & adjuvare, & per ſcripta veſtra populum Francorum & Gallorum corrigere ſtudeatis: ut hæreticorum fabulas, & vana prodigia, & ſigna præcurſoris antichriſti non ſectentur: ſed ad canonica jura, & ad viam veræ doctrinæ convertantur. Et ut per verbum veſtrum Deut. 32.

ANNO CHRISTI 745.

isti duo hæretici mittantur in carcerem, si vobis justum esse videatur, cum vitam & doctrinam illorum vobis intimavero: & nemo cum eis loquatur, vel communionem habeat; ne forte fermento doctrinæ illorum fermentatus aliquis pereat: sed segregati vivant, & juxta dictum apostoli hujusmodi traditi satanæ in interitum carnis sint, ut spiritus salvus sit in die Domini: & juxta evangelicum præceptum, dum ecclesiam non audierint, sint nobis sicut ethnici & publicani, donec discant non blasphemare, nec scindere tunicam Christi. Propter istos enim, persecutiones & inimicitias & maledictiones multorum populorum patior, & ecclesia Christi impedimentum fidei & doctrinæ sanctæ sustinet. Dicunt enim de Aldeberto, quod eis sanctissimum apostolum abstulerim, patronum & oratorem, & virtutum factorem, & signorum ostensorem abstraxerim. Sed pietas vestra audiens vitam ejus, judicet ex fructu operum, utrum vestimentis ovium indutus, intus autem lupus rapax sit, an non. In primæva enim ætate hypocrita fuit, dicens quod sibi angelus Domini in specie hominis de extremis finibus mundi miræ & tamen incertæ sanctitatis reliquias attulerit, & exinde posset omnia quæcumque a Deo posceret impetrare: & tunc demum per illam simulationem, sicut Paulus apostolus prædixit, domos multorum penetravit, & captivas post se mulierculas duxit oneratas peccatis, quæ ducebantur variis desideriis: & multitudinem rusticorum seduxit, dicentium quod ipse esset vir apostolicæ sanctitatis, & signa atque prodigia faceret. Deinde conduxit episcopos indoctos, qui se contra præcepta canonum absolute ordinarunt. Tumque demum in tantam superbiam elatus est, ut se æquipararet apostolis Christi. Et dedignabatur in alicujus honore apostolorum vel martyrum ecclesiam consecrare; improperans hominibus etiam cur tantopere studerent sanctorum apostolorum limina visitare. Postea, quod absurdum est, in proprii nominis honore dedicavit oratoria; vel, ut verius dicam, sordidavit. Fecit quoque cruciculas & oratoriola in campis, & fontes, vel ubicumque sibi visum fuit: & jussit ibi publicas orationes celebrari, donec multitudines populorum, spretis ceteris episcopis, & dimissis antiquis ecclesiis, in talibus locis conventus celebrarent, dicentes: Merita sancti Aldeberti adjuvabunt nos. Ungulas quoque & capillos suos dedit ad honorificandum, & portandum cum reliquiis sancti Petri principis apostolorum. Tum demum, quod maximum scelus, & blasphemia contra Deum esse videbatur, fecit. Venienti enim populo & prostrato ante pedes ejus, & cupienti confiteri peccata sua, dixit: Scio omnia peccata vestra, quia mihi cognita sunt omnia occulta. Non est opus confiteri, sed dimissa sunt peccata vestra præterita: securi & absoluti redite ad domos vestras cum pace. Et omnia quæcumque sanctum evangelium hypocritas fecisse testatur, suo habitu, & incessu, & moribus imitatus est. Alter autem hæreticus, qui dicitur Clemens, contra catholicam contendit ecclesiam, & canones ecclesiarum Christi abnegat & refutat: tractatus & sermones sanctorum patrum, Hieronymi, Augustini, Gregorii recusat. Synodalia jura supernens, proprio sensu affirmat, se post duos filios sibi in adulterio natos sub nomine episcopi esse posse Christianæ legis episcopum. Judaismum inducens judicat justum esse Christiano, ut si voluerit viduam fratris defuncti accipiat uxorem. Contra fidem quoque sanctorum patrum contendit, dicens quod Christus Filius Dei descendens ad inferos, omnes quos inferni carcer detinuit inde liberavit, credulos & incredulos, laudatores Dei simul & cultores idolorum: & multa alia horribilia de prædestinatione Dei contraria fidei catholicæ affir-

1. Cor. 5. Matth. 18.

2. Tim. 3.

A mat. Quapropter de hoc quoque hæretico precor, ut per litteras vestras mandare curetis duci Carlomanno, ut mittatur in custodiam; quatenus semina satanæ latius non seminet, & ne forte ovis morbida totum gregem contaminet. Valere sanctitatem vestram, & prosperis provectibus gaudere in longitudine dierum optamus.

ANNO CHRISTI 745.

Cumque relecta esset, Zacharias sanctissimus ac beatissimus Papa dixit: Audistis, fratres carissimi, quid in ista epistola relectum sit ex sacrilegis illis, qui se ad suam condemnationem apostolis prætulerunt. Sanctissimi episcopi & venerabiles presbyteri responderunt: Audivimus certe per omnia, non apostolos, sed ministros Satanæ, & præcursores Antichristi. Quis enim B aliquando apostolorum, aut quilibet sanctorum, ex capillis suis, aut ungulis, sanctuaria populis exhibuerunt, ut iste sacrilegus & perniciosus Aldebertus? Sed hoc scelus a vestro sancto apostolatu est resecandum, tam de illo, quam etiam de illo transgressore Clemente, qui sacros canones spernit, atque expositiones sanctorum patrum, & dicta sanctorum: ut pro transgressionibus suis dignam suscipiant sententiam. Sanctissimus ac beatissimus Papa Zacharias dixit: Quia hodie jam tardior hora est, venturo secretario, relectis iterum vita eorum & actibus, communi consensu, mediante Deo, quid fieri debeat pertractandum est.

ACTIO SECUNDA.

C In nomine Domini Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi, imperante domino piissimo Augusto Constantino magno Imperatore anno XXVI. post consulatum ejus anno V. mense Octobris, die XXV. indictione XVI. præsidente sanctissimo ac beatissimo Zacharia Papa in patriarchio Lateranensi, in basilica quæ appellatur Theodori: considentibus etiam cum eo sanctissimis episcopis Epiphanio Silvæ candidæ, Benedicto Nomento, Venantio Prænestæ, Gregorio Portuensi, Niceta Gabiis, Theodoro Ostiensi, Gratioso Velitris: D seu venerabilibus presbyteris, id est, Joanne archipresbytero, Gregorio, Stephano, item Stephano, Dominico, Theodoro, Anastasio, Gregorio, Sergio, Jordane, Leone, item Leone, Gregorio, Stephano, Eustachio, Procopio, atque Theophanio. Propositis in medio sacrosanctis evangeliis: adstantibus quoque diaconibus, vel cuncto clero, Gregorius notarius regionarius & nomenculator dixit: Juxta vestri sancti apostolatus præceptionem, quam in præterito jussistis, Deneardus religiosus presbyter adest præ velo: quid præcipitis? Dictum est: Ingrediatur. Cumque ingressus esset, Zacharias sanctissimus ac beatissimus Papa dixit: Actus illius nefandissimi Aldeberti, sive cetera quæ de eo sunt scripta, quæ præterito secretario præ manibus gerebas, coram præsente concilio porrige legenda. Et accipiens Theophanius notarius regionarius & sacellarius relegit vitam illius, cujus initium tale est:

E

In nomine Domini nostri Jesu Christi. Incipit vita sancti & beati Dei famuli, & præclari atque per totum specioſi, ex electione Dei nati, sancti Aldeberti episcopi.

DE simplicibus parentibus fuit procreatus, & de gratia Dei est coronatus: quia dum in utero matris esset, ibi gratiam Dei accepit: & antequam perveniſſet beatissima nativitas ejus, vidit genitrix ejus, quasi per visionem, egredientem vitulum de dextero latere suo: qui vitulus designabat gratiam illam, quam ab angelo acceperat, antequam exiret de vulva.

ANNO CHRISTI 745.

Cumque hic libellus uſque ad finem lectus fuiſſet, Zacharias ſanctiſſimus ac beatiſſimus Papa dixit: Quid ad hæc blaſphema reſpondetis, ſanctiſſimi fratres? Epiphanius ſanctiſſimus epiſcopus Silvæ candidæ dixit: Certe, Apoſtolice domine, ex divina inſpiratione motum eſt cor ſancti veſtri apoſtolatus, ut prædictum Bonifacium ſanctiſſimum fratrem noſtrum epiſcopum, atque Francorum principes commoneretis; quatenus in partibus illis poſt longa tempora concilium aggregaretur ſacerdotum, ut hæc ſchiſmata & blaſphemiæ uſquequaque ſancto veſtro apoſtolatui minime celarentur. Zacharias ſanctiſſimus ac beatiſſimus Papa dixit: Si quid adhuc habet Deneardus religioſus preſbyter nobis porrigere relegendum, porrigat. Deneardus religioſus preſbyter reſpondit: Ecce, domine, epiſtolam qua utebatur, & divulgabat eam eſſe Jeſu, & de cælo cecidiſſe. Et accipiens Theophanius notarius regionarius & ſacellarius relegit: cujus initium tale eſt:

In Dei nomine incipit epiſtola Domini noſtri Jeſu Chriſti Filii Dei, quæ in Hieroſolyma cecidit, & per Michaël archangelum inventa eſt ad portam Ephrem: & per manus ſacerdotis nomine Leoræ epiſtola iſta relecta fuit, & exemplata: & tranſmiſit eam ad Hieremiam civitatem ad alium ſacerdotem nomine Talaſium; & ipſe Talaſius tranſmiſit eamdem ad Arabiam civitatem, ad alium ſacerdotem Leobanium; & ipſe Leobanius tranſmiſit epiſtolam illam ad Verſaviam civitatem: quam recepit Macherius ſacerdos Dei, & tranſmiſit in montem ſancti Michaël archangeli. Et ipſa epiſtola per manus angeli Domini pervenit ad Romanam civitatem ad locum ſepulcri ſancti Petri, ubi claves regni cælorum conſtitutæ ſunt: & duodecim Papati, qui ſunt in Romana civitate, triduanas fecerunt vigilias, & in jejuniis & orationibus permanſerunt diebus ac noctibus: & cætera uſque ad finem perlecta.

Zacharias ſanctiſſimus ac beatiſſimus Papa dixit: Pro certo, fratres cariſſimi, iſte Aldebertus in inſaniam eſt converſus: & omnes qui hæc utuntur ſceleratæ epiſtolæ, more parvulorum, abſque memoria mentium ſunt, & muliebribus ſenſibus inſaniunt. Sed ne leviores adhuc amplius decipiantur, indiſcuſſam & abſque ſententia cauſam hanc in eum relinquere minime poſſumus. Sanctiſſimi epiſcopi & venerabiles preſbyteri reſponderunt: Ex divina illuſtratione cognoſcimus, cor veſtri ſancti apoſtolatus illuminatum, & quæ a vobis dicta ſunt ex adminiſtratione ſancti Spiritus emanarunt. Et ideirco, ut a vobis præviſum fuerit, in utroſque ſententia promulgetur. Zacharias ſanctiſſimus ac beatiſſimus Papa dixit: Non ut nobis ſolum viſum fuerit, ſed pariter cum ſanctitate veſtra eſt pertractandum: ſed ſi Domino placuerit, in futuro ſecretario, quod rectum viſum fuerit, & Dominus ſuis famulis adminiſtraverit, ex omnibus ejus actis promulgabitur ſententia.

ACTIO TERTIA.

In nomine Domini Dei noſtri Salvatoris Jeſu Chriſti, imperante domino piiſſimo Auguſto Conſtantino magno Imperatore anno XXVI. poſt conſulatum ejus anno V. menſe Octobris, die XXV. indictione XIV. præſidente ſanctiſſimo ac beatiſſimo domino Zacharia Papa in patriarchio Lateranenſi, in baſilica quæ appellatur Theodori: conſidentibus etiam cum eo ſanctiſſimis epiſcopis Epiphanio de Silva candida, Benedicto Nomentano, Venantio Prænеſte, Gregorio Portuenſe, Niceta Gabiis, Theodoro Oſtienſe, Gratioſo Velitris: atque venerabilibus preſbyteris, Joanne archipreſbytero, Gregorio, Stephano, item Stephano, A Dominico, Theodoro, Anaſtaſio, Georgio, Sergio, Jordane, Leone, item Leone, Gregorio, Stephano, Euſtachio, Procopio, Theophanio. Propoſitis in medio ſanctis evangeliis, adſtantibus quoque diaconibus, vel cuncto clero. Gregorius notarius regionarius & nomenculator dixit: Secundum quod a veſtro ſancto apoſtolatu præceptum eſt in præterito ſecretario, ut Deneardus religioſus preſbyter hodie ſe veſtris obtutibus præſentaret, præſto eſt pro foribus, quid præcipitis? Dictum eſt: Ingrediatur. Cumque ingreſſus fuiſſet, Zacharias ſanctiſſimus ac beatiſſimus Papa dixit: Habes adhuc ex ſacrilegorum illorum conſcripto quod coram hoc ſancto concilio porrigas ad relegendum? Deneardus religioſus preſbyter reſpondit: B Etiam, domine mi, habeo orationem quam ſibi Aldebertus componere niſus eſt. Et ecce præ manibus eam gero, jubete eam ſuſcipi. Et accipiens eam Theophanius notarius relegit coram omnibus, cujus initium tale eſt:

Domine Deus omnipotens, Chriſti Filii Dei Domini noſtri Jeſu Chriſti Pater, & A, & Ω, qui ſedes ſuper ſeptimum thronum, & ſuper cherubim & ſeraphim, tu pietas magna, & dulcedinis eſt tibi ſatis. Pater ſanctorum angelorum, qui feciſti cælum & terram, mare & omnia quæ in eis ſunt, te invoco & reclamo, & invito te ſuper me miſerrimum, quia tu dignatus fuiſti dicere: Quodcumque petieritis a Patre in nomine meo, hoc faciam. *Ergo ego te peto, quia in te confidit anima mea.* Cumque per ordinem legeretur, ventum eſt C ad locum ubi dicebat: *Precor vos, & conjuro vos, & ſupplico me ad vos, angele Uriel, angele Raguel, angele Tubuel, angele Michaël, angele* [a] *Inias, angele Tubuas, angele Sabaoc, angele Simiel.*

Dum vero hæc oratio ſacrilega uſque in finem perlecta fuiſſet, Zacharias ſanctiſſimus ac beatiſſimus Papa dixit: Quid ad hæc, ſanctiſſimi fratres, reſpondetis? Sanctiſſimi epiſcopi & venerabiles preſbyteri reſponderunt: Quid aliud agendum eſt, niſi ut omnia quæ nobis relecta ſunt igni concrementur, auctores vero eorum anathematis vinculo percellantur? Non enim nomina angelorum, præter nomen Michaëlis, ſed nomina dæmonum ſunt, quæ in ſuis orationibus invocavit ad præſtandum auxilium ſibi. Nos autem, ut a veſtro ſancto apoſtolatu edocemur, & divina tradit auctoritas, non plus quam trium angelorum nomina cognoſcimus, id eſt, Michaël, Gabriël, Raphaël: alioqui de myſterio, ſub obtentu angelorum, dæmonum nomina introduxit. Zacharias ſanctiſſimus ac beatiſſimus Papa dixit: Optime proviſum eſt a veſtra ſanctitate, ut ſcripta illius omnia igne crementur. Sed opportunum eſt, ut in ſcrinio noſtro ad reprobationem & ad perpetuam confuſionem ejus reſerventur. Nunc vero, quia omnia perfecta ſunt, de utrorumque ſententia, quorum ſuperius mentio facta eſt, pertractandum eſt. Univerſum concilium dixit: Aldebertus, cujus nobis actus & nefaria commenta relecta ſunt, quia ſe apoſtolum cenſuit nominare, & capillos atque ungulas ſuas populis pro ſanctuario exhibuit, ſeducens populum diverſis erroribus: & quoniam ſub obtentu angelorum in ſuo auxilio dæmones invocavit, ab omni officio ſacerdotali deponatur, agens pœnitentiam pro commiſſis, & amplius jam populum minime ſeducat. Sin autem in his erroribus perſeveraverit, & populum amplius ſeduxerit, ſit ei anathema, & æterno Dei judicio condemnetur; omniſque qui ei conſenſerit, vel ejus ſecutus fuerit doctrinam, aut adjunctus illi fuerit. Similiter autem ■ Clemens, qui per ſuam ſtultitiam ſanctorum patrum ſcripta reſpuit, vel omnia ſynodalia acta parvipendit, inferens etiam Chriſtianis Judaïſmum, dum prædicat fratris defuncti uxo-

[a] *In editione Graſeniana, eſt* Adinus: *Sirmondi,* Iniael.

ANNO CHRISTI 745.

rem posse in matrimonio jungi, insuper & Dominum Jesum Christum descendentem ad inferos pios & impios simul inde abstraxisse; ab omni etiam sacerdotali officio deponatur, & anathematis vinculo obligetur: atque nisi resipuerit, æterno Dei judicio condemnetur, vel etiam omnes qui ejus sacrilegis consenserint prædicationibus.

SUBSCRIPTIONES.

Zacharias episcopus sanctæ Dei catholicæ atque apostolicæ urbis Romæ, his gestis atque sententiæ a nobis promulgatis subscripsi.

Epiphanius episcopus sanctæ ecclesiæ Silvæ candidæ, his gestis atque sententiæ a nobis promulgatis subscripsi.

Benedictus episcopus sanctæ ecclesiæ Nomentanæ, his gestis atque sententiæ a nobis promulgatis subscripsi.

Venantius episcopus sanctæ ecclesiæ Prænestinæ, his gestis atque sententiæ a nobis promulgatis subscripsi.

Gregorius episcopus sanctæ ecclesiæ Portuensis, his gestis atque sententiæ a nobis promulgatis subscripsi.

Nicetas episcopus sanctæ ecclesiæ Gabinatis, his gestis atque sententiæ a nobis promulgatis subscripsi.

Theodorus episcopus sanctæ ecclesiæ Ostiensis, his gestis atque sententiæ a nobis promulgatis subscripsi.

Gratiosus episcopus sanctæ ecclesiæ Velitrensis, his gestis atque sententiæ a nobis promulgatis subscripsi.

Joannes archipresbyter tituli sanctæ Susannæ, his gestis atque sententiæ a nobis promulgatis subscripsi.

Gregorius humilis presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sancti Clementis, his gestis atque sententiæ a nobis promulgatis subscripsi.

Stephanus Dei gratia presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sancti Marci, his gestis atque sententiæ a nobis promulgatis subscripsi.

Stephanus indignus presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sancti Eusebii, his gestis atque sententiæ a nobis promulgatis subscripsi.

Dominicus humilis presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sanctæ Priscæ, his gestis atque sententiæ a nobis promulgatis subscripsi.

Theodorus humilis presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sancti Laurentii, his gestis atque sententiæ a nobis promulgatis subscripsi.

Anastasius indignus presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sanctæ Mariæ, his gestis atque sententiæ a nobis promulgatis subscripsi.

Georgius humilis presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sanctorum Joannis & Pauli, his gestis atque sententiæ a nobis promulgatis subscripsi.

Sergius humilis presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sanctæ Potentianæ, his gestis atque sententiæ a nobis promulgatis subscripsi.

Jordanes indignus presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sanctæ Sabinæ, his gestis atque sententiæ a nobis promulgatis subscripsi.

Theophanius humilis presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sanctorum quatuor Coronatorum, his gestis atque sententiæ a nobis promulgatis subscripsi.

Leo indignus presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sanctæ Anastasiæ, his gestis atque sententia a nobis promulgatis subscripsi.

Leo humilis presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli Damasi, his gestis atque sententiæ a nobis promulgatis subscripsi.

Gregorius indignus presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sanctæ Balbinæ, his gestis atque sententiæ a nobis promulgatis subscripsi.

Stephanus presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sancti Chrysogoni, his gestis atque sententiæ a nobis promulgatis subscripsi.

Eustachius humilis presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ, his gestis atque sententiæ a nobis promulgatis subscripsi.

Procopius indignus presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sancti Cyriaci, his gestis atque sententiæ a nobis promulgatis subscripsi.

B Huic anno congruit indictio XIV. mense Octobri. Constantini autem annorum duplex epocha memoratur. Prior ex quo cum Leone Isauro patre regnare cœperat, XII. Kalendas Maias, anno DCCXX. altera annorum, quibus post patris obitum solus imperabat, ex die XIV. Kalendas Julias, indictione IX. id est, anno Christi DCCXII. Quamquam enim hoc loco non imperii annos computat, sed post consulatum, res eodem recidit: quia Constantinus paucis diebus post imperii natale consulatum dedisse videtur, sicut de patre dictum est. Quare ad hanc normam exigendæ & castigandæ sunt reliquarum quoque epistolarum subscriptiones. *Adeutatio P. Synodi Sacerdotii Sacerdotii Jesu.*

EPISTOLA GEMMULI DIACONI ECCLESIÆ ROMANÆ ad Bonifacium archiepiscopum.

C *De actis in synodo Romana contra Aldebertum & Clementem.*

Domino sanctissimo apostolorumque meritis decorato Bonifacio archiepiscopo, Gemmulus indignus diaconus sanctæ sedis Apostolicæ.

Apud Rom. ann. 745. num. 44.

SUmmis & Deo amabilibus apicibus, cum magno & omni quo condecet honore & veneratione relegi. Et quia post tot tempora merui ex vestris syllabis vilitari, omnipotenti Deo nostro gratias egi, qui me indignum famulum suum etiam de vestra lætificavit incolumitate. Igitur omnia, quæ nobis per nunc directas litteras præcepistis, ut Dominus vires donare dignatus est, adimplemus. Sed & ea quæ Domino Apostolico suggessistis, per nos sunt suscepta & annuntiata atque relecta; & vos ea pertractantes omnia scripta, quæ vobis ab eo directa sunt, a nobis esse dictata juxta vestram voluntatem cognoscite. Sed & quod vos non sperabatis fieri, suggessimus: & facta est synodus sacerdotum, præsidente Domino Apostolico: & relecta est sacrilega illius Aldeberti nefandissimi vita, & omnia opuscula illius coram synodo, pariter & epistola sanctissimæ paternitatis vestræ, ubi de illo, & de Clementis dementia suggessistis: & sic gestis peractis sententia anathematis in eos promulgata est, vel in omnes, qui eorum nefandam secuti sunt sectam: cujus instar vobis a Domino Apostolico directum est. Et hæc coram præsentia præsentis patris nostri Deneardi venerabilis presbyteri acta sunt: & ipse vobis ore proprio poterit enarrare, quod omnia ista per nos acta sunt. Nam pro certo cognoscite, sanctissime pater, quia in omnibus paratum me offero vestris obtemperaturum præceptis. Scio enim quia vestris orationibus adjutus erutus sum a tentationibus inimici, & misertus Dominus suo famulo medelam tribuit: & diversis infirmitatibus circumdatus, quamquam indignus, illud Apostoli sequor consolationis donum, quo ait: *Dum infirmor, tunc potens sum. Et libenter gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me* per vestras sanctas preces *virtus Christi*. Venerandas namque sorores nostras, & Dei ancillas, quæ apud limina san- *2. Cor. 12.*

ctorum principum apoſtolorum properaverunt, quas etiam nobis veſtra ſancta paternitas commendare juſſit, in quantum Dominus vires donare dignatus fuerit, curam earum habemus propter veſtram ſanctam præceptionem. Benedictionem etenim, quam nobis direxiſtis, ſuſcepimus; id eſt, poculum argenteum, & ſindonem unam, quam in duplici ſuſcepimus benedictione, eo quod a tanto patre meruimus viſitari. Et licet tribuere non valeamus, tamen ad vicem caritatis, cum magna reverentia direximus cinnamomum uncias quatuor, coſtum uncias quatuor, piper libras undecim, cozumbrem libram unam. Quæ peto ut abſque injuria ſuſcipere jubeatis, & ut pro nobis orare dignemini omnino depoſco. Incolumem ſanctiſſimam paternitatem veſtram divina conſervet majeſtas orantem pro nobis, Domine, & meritis Apoſtolorum decorate pater.

STATUTA QUÆDAM S. BONIFACII archiepiſcopi Moguntini & martyris.

Ex tomo nono Spicilegii Dacherii.

COmpellimur quoque ſtatutum canonum in hoc obſervare.

I. Ut nullus preſbyter creditam ſibi eccleſiam ſine conſenſu epiſcopi derelinquat, & laïcorum ſuaſione ad aliam tranſeat.

II. Ut nullus preſbyter ſacra myſteria, niſi in locis conſecratis, pro contemptu eccleſiæ agere præſumat.

III. Ut nullus preſbyter in eccleſia conſecrata aliud altare erigat, niſi quod ab epiſcopo ſanctificatum eſt: ut ſit diſcretio inter ſacratum & non ſacratum.

IV. Ut preſbyteri ſine ſacro chriſmate, & oleo benedicto, & ſalubri euchariſtia, alicubi non proficiſcantur. Sed ubicumque vel fortuitu requiſiti fuerint, ad officium ſuum ſtatim inveniantur parati in reddendo debito.

V. Ut preſbyteri ſub ſigillo cuſtodiant chriſma, & nulli ſub prætextu medicinæ vel cujſlibet rei donare præſumant. Genus enim ſacramenti eſt: non ab aliis niſi a ſacerdotibus contingi debet: quod ſi fecerint, honore priventur.

VI. Ut laïci preſbyteros non ejiciant de eccleſiis, nec mittere præſumant, ſine conſenſu epiſcoporum ſuorum.

VII. Ut laïci omnino non audeant munera exigere a preſbyteris, propter commendationem eccleſiæ cuique preſbytero.

VIII. Ut preſbyteri bene vivere ſtudeant, & ita populum doceant.

IX. Ut unuſquiſque epiſcopus ſua in parochia preſbyteros diligenter inquirat unde ſint: & ſi quem fugitivum invenerit, ad ſuum epiſcopum redire faciat.

X. Qui relicto ſuo epiſcopo ad alium convolat, degradetur.

XI. Ut abbates vel abbatiſſæ ſic caſte vivant, ut [a] ſubjectos ſubjectaſque illorum vel illarum exemplum oſtendant ſanctæ converſationis. Quod ſi non fecerint, ab epiſcopo corrigantur. Si autem epiſcopum minime audierint, epiſcopus Imperatori indicare faciat.

[a] Forte, apud ſubjectos.

XII. Ut diligenter unuſquiſque epiſcopus in ſua parochia prævideat, & ubi monaſterium monachorum fuerit, ſi regulariter vivant, & monachice: ubi autem canonica vita fuerit, bene & canonice vivant.

XIII. Ut epiſcopi, puellarum monaſteria diligentiſſime perſcrutentur: quomodo primum ipſa abbatiſſa [b] ſic ſe contineat, aut caſte vivat: deinde ſeu diligenter diſcutiantur Nonanes, ne adulterium & fornications faciant. Et hoc a præpoſitis monaſteriorum ſummopere inquiratur.

[b] Forte, & ſi.

XIV. De monaſteriis puellarum. Ut preſbyteris opportuno tempore ad Miſſarum ſolemnia liceat illic advenire, & iterum ad proprias eccleſias redire.

XV. Ut plus non mittantur in monaſterio canonicorum atque monachorum, ſeu puellarum, quam ſufficere poſſint.

XVI. Ut unuſquiſque epiſcopus in ſua parochia diligenter diſcutiat ſuos preſbyteros, & faciat ut illorum ſignacula, & baptiſteria bene faciant: & edoceant preſbyteros, quid in illo baptiſterio unumquodque verbum vel ſententia per ſe ſignificet.

XVII. Ut unuſquiſque preſbyter a ſuo epiſcopo diſcutiatur diligenter de ſua vita, & converſatione: ne omnino feminas ſecum habeat in domo ſua habitantes.

XVIII. Si quis egredietur e corpore, ultimo & neceſſario viatico minime privetur.

XIX. Non licet mortuum ſuper mortuum mitti.

XX. Non licet mortuis euchariſtiam nec oſculum tradi; nec de velis vel palliis corpora eorum involui.

XXI. Non licet in eccleſia choros ſæcularium vel puellarum cantica exercere, nec convivia in eccleſia præparare: quia ſcriptum eſt: *Domus mea, domus orationis vocabitur.*

XXII. Ut viri cum mulieribus balneum non celebrent.

XXIII. Non licet in illo altario ubi epiſcopus Miſſam dixerit, ut preſbyter poſtea illa die Miſſam dicat.

XXIV. Non licet vigilia Paſchæ ante horam ſecundam noctis vigilias perexpedire, quia in ipſa nocte non licet poſt mediam noctem bibere: nec Natale Domini, nec in reliquis ſolemnitatibus.

XXV. Admuncient etiam preſbyteri omnibus fidelibus ſibi ſubjectis, ſymbolum & orationem dominicam memoriæ commendare: ut fide & oratione ſancto Spiritu illuſtrante ſalventur.

XXVI. Admuncient preſbyteri, ut neque viri neque feminæ de ſacro fonte filiolos, vel filiolas ſuſcipiant, ſi non memoriter ſymbolum & orationem dominicam tenuerint.

XXVII. Nullus ſit preſbyter qui in ipſa lingua qua nati ſunt, baptizandos, abrenunciationes vel confeſſiones aperte interrogare non ſtudeat: ut intelligant quibus abrenunciant, vel quæ confitentur: & qui taliter agere dedignantur, [a] ſed cedat in parochia.

[a] Forte, ſtudeat de parochia.

XXVIII. Si de aliquibus dubium eſt utrum ſint baptizati, abſque ullo ſcrupulo baptizentur: his tamen verbis præmiſſis: Non te rebapizo: ſed ſi nondum es baptizatus, baptizo te in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.

XXIX. Omnes preſbyteri oleum infirmorum ab epiſcopo expetant, ſecumque habeant: & admoneant fideles infirmos illud exquirere, ut eodem oleo peruncti, a preſbyteris ſanentur: quia *oratio fidei ſalvabit infirmos.* *Jacob. 5. 15.*

XXX. Doceant etiam preſbyteri populum, quatuor legitima temporum jejunia obſervare: hoc eſt, in menſe Martio, Junio, Septembrio, & Decembrio, quando ſacri ordines juxta ſtatuta canonum agantur.

XXXI. Et quia varia neceſſitate præpedimur, canonum ſtatuta de reconciliandis pœnitentibus pleniter obſervare: propterea omnino non dimittatur. Curet unuſquiſque preſbyter ſtatim poſt acceptam confeſſionem pœnitentium, ſingulos data oratione reconciliari. Morientibus vero ſine cunctamine communio & reconciliatio præbeatur.

XXXII. Qui pœnitentiam in infirmitate petit,

& caſu, dum ad eum ſacerdos invitatus venit, oppreſſus infirmitate obmutuerit, vel in phreneſim verſus fuerit : dent teſtimonium qui eum audierint, & accipiat pœnitentiam : & ſi continuo creditur moriturus, reconcilietur per manus impoſitionem, & infundatur ori ejus euchariſtia. Si ſupervixerit, admoneatur a ſupradictis teſtibus petitioni ſuæ ſatisfactum, & ſubdatur ſtatutis pœnitentiæ, quamdiu ſacerdos, qui pœnitentiam dedit, probaverit.

XXXIII. Si quis preſbyter aut clericus auguria, vel divinationes, aut ſomnia, ſive ſortes, ſeu phylacteria, id eſt, ſcripturas, obſervaverit : ſciat ſe canonum ſubjacere vindictis.

XXXIV. Et hoc notum facient preſbyteri omni populo, ut ſabbato Pentecoſtes, ſicut ſabbato ſancto Paſchæ, omnes jejunent : & ad eccleſiam hora nona conveniant, quando ſicut veſperaſcente ſabbato ſancto Paſchæ celebratur : & ipſum diem Pentecoſtes ſimiliter celeberrimum habeant, ut ſanctum Paſchæ.

XXXV. Admoneat etiam unuſquiſque preſbyterorum publice plebem, ab inlicitis connubiis abſtinere : & ſecundum Domini mandatum, legitimum conjugium nequaquam poſſe ulla occaſione ſeparari, excepta cauſa fornicationis, niſi cum conſenſu ambo- A rum : & hoc propter ſervitium Dei.

XXXVI. Admuncient preſbyteri diebus Dominicis per annum ſabbatizandum.

Primo modo.

In Natale Domini, VIII. Kalend. Januarias, dies quatuor.
In Circumciſione Domini, Kal. Januar. diem unum.
In Epiphania, VIII. Idus Januar. diem unum.
In Purificatione ſanctæ Mariæ, IV. Non. Februar. diem unum.
In Paſcha Domini, poſt Dominicam, dies tres.
In Aſcenſione Domini, diem unum.
In Natale ſancti Joannis Baptiſtæ, VIII. Kalendas Julias, diem unum.
In Paſſione ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli, III. Kal. Julias, diem unum.
In Aſſumptione ſanctæ Mariæ, XVIII. Kal. Septemb. diem unum.
In Nativitate ſanctæ Mariæ, VI. Idus Septemb. diem unum.
In Paſſione ſancti Andreæ Apoſtoli, pridie Kalendas Decembris, diem unum.

ANNO CHRISTI 747.

CONCILIUM CLOVESHOVIÆ II.

habitum ſub Cuthberto Doroberniæ archiepiſcopo, præſente Ædilbaldo rege Merciorum anno Domini DCCXLVII. regni ejuſdem Ædilbaldi XXXII. In quo decernitur de unitate eccleſiæ, de ſtatu Chriſtianæ religionis, & de concordia & de pace promovendis.

EPISTOLA
ſancti Bonifacii ad Cuthbertum archiepiſcopum Cantii.

De corrigendis vitiis Anglorum, & ſynodo convocanda.

Ex Editione Greſſeniana epiſt. Lucum S. Bonifatii Moguntini, & ex editione Labbeana.

Spiritalis affinitatis neceſſitudine copulando fratri, archipontificatus infula ſublimato coëpiſcopo Cuthberto, Bonifacius legatus Germanicus catholicæ & apoſtolicæ Romanæ eccleſiæ, optabilem in Chriſto intimæ caritatis ſalutem.

Eccli. 25. 12.

SCriptum enim eſt in libro Salomonis : *Beatus homo qui invenit amicum*, cum quo loqui poſſit quaſi cum ſemetipſo. Cum muneribus munificentiæ veſtræ dulciſſimas litteras veſtras fraterna caritate [a] interlatas, magnas Deo & vobis gratias agentes, filio veſtro diacono Cynebertho offerente ſuſcepimus. Vivæ vocis quoque melliflua colloquia veſtra de fraternis conſiliis per illum nobis caritas veſtra mandavit : quæ conſiliorum ſpiritalia colloquia optamus ut Deo volente, quamdiu in hac mortali vita vivemus, inter nos jugiter inſinuentur ; illo præſtante, a quo ſolo ſancta deſideria, recta conſilia, & juſta ſunt opera : vos melius & plenius, quibus Deus in multis donavit, & prudentius noſſe, & melius & plenius poſſe : nos quaſi in paucis fideles, tamen & devoti ſtudeamus inſtrui ; aureo cæleſtis amoris vinculo, quod rumpi non poteſt, invicem catenati. Nam labor noſtri miniſterii unius & ejuſdem cauſæ eſſe dignoſcitur : & æqualis ſpeculatio in curis eccleſiarum ſive populorum nobis credita eſt, ſive in docendo, ſive in hortando & monendo, ſive in defendendo canonicos gradus vel plebeios. Idcirco humillima prece depoſco, ut dum vobis ſalubre conſilium Deus inſpiraverit, vel ſuo ſpiritu, vel colloquio C ſynodalium conſultorum, nobis inſinuare non pigeat : & nos ſimiliter, ſi parvitati noſtræ Deus aliquid tale vobis quod neceſſarium vel amabile inſinuaverit, ſimilia faciemus. Major enim nobis ſolicitudo eccleſiarum, & cura populorum propter pallia credita & recepta, quam ceteris epiſcopis, qui proprias tantum procurant parochias, incumbit. Propterea, cariſſimi, non quia veſtræ prudentiæ opus ſit ruſticitatis noſtræ ſtatuta audire vel legere ; ſed propter bonam & humilem & ſanctam voluntatem veſtram, putamus vos libentius ſcire quam neſcire, quæ hic ſacerdotes nobiſcum ſervanda decreverunt, & vobis emendanda & corrigenda deſtinamus.

D Decrevimus hæc in noſtro ſynodali conventu, & confeſſi ſumus fidem catholicam, & unitatem, & ſubjectionem Romanæ eccleſiæ, ſine tenus vitæ noſtræ velle ſervare ſancto Petro, & vicario ejus velle ſubjici : Synodum per omnes annos congregare : metropolitanos pallia ab illa ſede quærere, & per omnia præcepta ſancti Petri canonice ſequi deſiderare, ut inter oves ſibi commendatas numerentur. Et iſti confeſſioni univerſi conſenſimus, & ſubſcripſimus, & ad corpus ſancti Petri principis Apoſtolorum direximus : quod gratulando clerus Romanus & pontifex ſuſcepit.

E Statuimus ut per annos ſingulos canonum decreta, & eccleſiæ jura, & norma regularis vitæ in ſynodo legantur & recuperentur.

Decrevimus ut metropolitanus, qui ſit pallio ſublimatus, hortetur ceteros & admoneat, & inveſtiget quis ſit inter eos curioſus de ſalute populi, quiſve negligens ſervus Dei.

Venationes & ſilvaticas vagationes cum canibus ; & ut accipitres, falcones habeant prohibuimus.

Statuimus ut per annos ſingulos unuſquiſque preſbyter epiſcopo ſuo in quadrageſima tationem miniſterii

[a] Forte, interlitas.

ANNO CHRISTI 747.

ſterii ſui reddat, ſive de fide catholica, ſive de baptiſmo, ſive de omni ordine miniſterii ſui.

Statuimus ut ſingulis annis unuſquiſque epiſcopus parochiam ſuam ſolicite circumeat, populum confirmare, & plebes docere, & inveſtigare, & prohibere paganas obſervationes, divinos vel ſortilegos, auguria, phylacteria, incantationes vel omnes ſpurcitias Gentilium.

a al. ne.

Interdiximus ſervis Dei, [a] ut pomparo habitu, vel ſago, vel armis utantur.

Statuimus quod proprium ſit metropolitano, juxta canonum ſtatuta, ſubjectorum ſibi epiſcoporum inveſtigare mores, & ſolicitudinem circa populos, [b] qualis ſit, & moneat.

b al. quales ſint. Et monere ut epiſcopi, &c.

Ut epiſcopi a ſynodo venientes in propria parochia cum preſbyteris & abbatibus conventus habentes, præcepta ſynodi ſervare inſinuando præcipiant: & unuſquiſque epiſcopus, ſi quid in ſua diœceſi corrigere vel emendare nequiverit, idem in ſynodo coram archiepiſcopo, & palam omnibus ad corrigendum inſinuet: eodem modo quo Romana eccleſia nos ordinatos cum ſacramento conſtrinxit; ut ſi ſacerdotes vel plebes a lege Dei deviaſſe viderim, & corrigere non potuerim, fideliter ſemper ſedi Apoſtolicæ & vicario ſancti Petri ad emendandum indicaverim. Sic enim, niſi fallor, omnes epiſcopi debent metropolitano, & ipſe Romano pontifici, ſi quid de corrigendis populis apud eos impoſſibile eſt, notum facere: & ſic alieni fient a ſanguine animarum perditarum.

De cetero, frater cariſſime, quia nobis æqualis labor, & majus periculum imminet, quam ceteris ſacerdotibus; quia canones antiqui præcipiunt ut omnes ſciant, metropolitanum ſolicitudinem totius provinciæ gerere: &, ut verbi gratia dicam, ſicut timeo, navem gubernandam inter fluctus feri maris ſuſcepimus, quam nec caute regere, nec ſine peccato dimittere valeamus; quia, ut quidam ſapientium dicit, ſi periculoſum eſt navem inter fluctus caute non regere, quanto periculoſius eſt eam undis intumeſcentibus fluctuantem in tempeſtate relinquere. Et ideirco eccleſia quæ velut navis magna per mare mundi hujus enavigat, quæ diverſis tentationum fluctibus in hac vita tunditur, non eſt tamen relinquenda, ſed regenda: cujus rei in exemplo priores patres habemus Clementem & Cornelium, & ceteros complures in urbe Romana, Cyprianum in Carthagine, Athanaſium in Alexandria, qui ſub paganis Imperatoribus navem Chriſti, immo cariſſimam ſponſam ejus, eccleſiam ſcilicet, docendo, defendendo, laborando, & patiendo, uſque ad ſanguinis effuſionem gubernabant. Poſſum enim de memetipſo pro certo juxta vocem Cantici canticorum dicere: *Filii matris meæ pugnaverunt contra me, posuerunt me custodem in vineis, vineam meam non custodivi.* *Vineæ* enim ſecundum propheram, *Domini ſabaoth, domus Iſraël eſt*: nunc videlicet eccleſia catholica eſſe comprobatur, cujus ſynodum congregandam & hortandam juſſu pontificis Romani, & rogatu principum Francorum & Gallorum, ſub ſpe reſtaurandæ legis Chriſti: Suſcepi, circumfodi, cophinum ſtercoris apportavi, ſed non cuſtodivi: *quia cum exſpectarem ut faceret uvas, fecit labruſcas*: & juxta alium prophetam: *Mentietur opus oliva, & campi non facient eſcas.* Sed, proh dolor! officium laboris mei rerum collatione ſimillimum eſſe videtur cani latranti, & videnti fures & latrones frangere & ſubfodere & vaſtare domum Domini ſui; & quia defenſionis auxiliatores non habeat, ſubmutmurans ingemiſcat & lugeat. Nunc hoc quod mihi in tali periculo poſito juſtum & cautum eſſe videtur, ſalubre conſilium veſtrum quærens & ſcire deſiderans, infimo libertatem præ-

Cant. 1.

Iſai. 5. 7.

Iſa. 5.

Habakuc. 3.

dicandi: dico, ut in Actibus apoſtolorum Paulus apoſtolus ſacerdotibus intimavit, dicens: *Conteſtor vos hodierna die, quia mundus ſum ab omnium ſanguine. Non enim ſubterfugi quo minus annuntiarem vobis omne conſilium Dei. Attendite vobis & univerſo gregi, in quo vos Spiritus ſanctus poſuit epiſcopos, regere eccleſiam Dei, quam acquiſivit ſanguine ſuo.* Regnum, inquit, Dei inter vos ambulans prædicavi, ut me alienum ab omnium perditione ſervarem. Nam apoſtolus epiſcopum, propheta ſpeculatorem, Salvator mundi paſtorem eccleſiæ, ſacerdotem appellat: & omnes tacentem peccata populi doctorem reum ſanguinis animarum perditarum ſub ſilentio eſſe comprobant.

ANNO CHRISTI 747. Act. 20.

Propter hoc horribilis & maxima neceſſitas cogit, ut juxta dictum apoſtoli nos formam debeamus exhibere fidelibus: hoc eſt, niſi me fallat opinio, ita juſte vivendum eſt ſacerdoti, ne dicta ſua repugnantibus factis evacuet, & ne cum ſibi de proprio caute vivat, tacens alieno damnetur peccato: quia ad hoc eſt eccleſiæ Dei præpoſitus, ut non ſolum bene vivendo alios exemplo inſtituat; ſed etiam fiducialiter prædicando, ſingulos ante oculos conſtituat: & quæ pœna maneat duros, quæ gloria obedientes, oſtendat; quia, juxta verbum Domini ad Ezechielem, cui diſpenſatio verbi commiſſa eſt, etiamſi ſancte vivat, & tamen perdite viventes arguere aut erubeſcat aut metuat, cum omnibus qui eo tacente perierint, perit: & quid ei proderit non puniri ſuo, qui puniendus eſt alieno peccato? Taciturnitatem quidem ſacerdotis Dominus ad Ezechielem loquens terribiliter prohibet, & ſpeculatorem ſacerdotem appellat: & ſicut ſpeculatoris eſt de loco editiori plus omnibus contemplari, ita ſacerdos debet eſſe meritorum ſublimitate celſior, & majoris ſcientiæ habere gratiam, qua poſſit ceteros inſtruere. *Audies* inquit divinus ſermo, *ſermonem, & annuntiabis eis ex me*, indicat ut hoc dicat ſacerdos quod ex divina lectione didicerit, quod illi Deus inſpiraverit, non quod humani ſenſus invenerint. *Annuntiabis eis*, inquit, *ex me: ex me*, non ex te, mea verba loqueris. Non eſt quod ex his tamquam de tuis inflaris: *ex me*, inquit, *eis annuntiabis. Si me dicente ad impium: Impie, morte morieris, non fueris locutus, ut ſe cuſtodiat impius a via ſua; ipſe impius in iniquitate ſua morietur, ſanguinem vero ejus de manu tua requiram.* Ac ſi aperte dixiſſet, ſi ei peccata ſua non annuntiaveris, & ſi eum non argueris, ut convertatur & vivat; & te, qui non increpaſti, & ipſum, qui tacente te peccavit, flammis perennibus tradam. Non ſimus tam ſaxei vel tam ferrei pectoris, ut nos iſta verba non terreant: non ſimus tam alienati a fide, ut his verbis Domini non credamus; ſed excitemus & exhortemur fratres noſtros verbis venerandis ſancti Petri apoſtoli: *Sobrii eſtote, & vigilate, & exercemini, quia adverſarius veſter diabolus tamquam leo rugiens circuit, quærens quem devoret: cui reſiſtite fortiter in fide, ſcientes eandem paſſionem, quæ in mundo eſt, veſtræ fraternitati fieri.* Et epiſcopos [a] ſynodis noſtris ſubjectos, adjuratione ſancti Pauli apoſtoli admoneamus Timotheo dicentis: *Teſtificor coram Deo & Chriſto Jeſu, qui judicaturus eſt vivos ac mortuos, per adventum ipſius, & regnum ejus, prædica verbum, inſta opportune, importune, argue, obſecra, increpa, in omni patientia & doctrina.* Eſt enim jam prædictum ab Apoſtolo *tempus, cum ſanam doctrinam non ſuſtinebunt, ſed ad ſua deſideria coacervabunt ſibi magiſtros, &c.* Clamemus in fortitudine, juxta dictum prophetæ, qui annuntiamus pacem in terris hominibus bonæ voluntatis. Ille namque in fortitudine clamat, quem nec metus, nec verecundia

1. Petr. 5.

a al. ſynodi noſtræ ſubjectionis.

2. Tim. 4.

Ibidem.

Iſai. 52.

ANNO CHRISTI 747.

prædicare verbum vitæ impedit. Contendamus, auxiliante Domino, ut non simus inter illos falsos pastores ovium quos propheta accusat, dicens: *Hæc dicit Dominus Deus: Væ pastoribus Israel, qui pascebant semetipsos: nonne greges pascuntur a pastoribus? lac comedebatis, & lanis operiebamini: quod crassum erat occidebatis: gregem meum non pascebatis. Quod infirmum fuit, non consolidastis: & quod ægrotum, non sanastis: quod fractum est, non alligastis: & quod abjectum est, non reduxistis: & quod perierat, non quæsistis: sed cum austeritate imperabatis eis & cum potentia. Et dispersæ sunt oves meæ, eo quod non esset pastor: & factæ sunt in devorationem omnium bestiarum agri.*

Ezech. 34.

Væ, quod propheta dicit, pro maledicto posuit: per pastores, episcopos significat: greges Domini, id est, [a] fidelis populus ad pascendum *sed semetipsos pascunt*: quasi diceret, non populi salutem, sed suas voluntates attendunt: lac & lanam ovium Christi oblationibus quotidianis ac decimis fidelium suscipiunt, & curam gregis Domini deponunt. Non sanant spirituali consilio infirmum peccatis, non solidant sacerdotali ope diversis tribulationibus fractum, non revocant erroneum ad viam salutis, non requirunt solicitudine pastorali veniæ desperatione perditum; nec afflictos contra violentiam potentum, qui in eos ferarum more desæviunt, defendunt; nec divites peccantes vel potentes non solum non arguunt, sed etiam venerantur; & ideo minaciter superbiam talium sermo divinus contundit, dicens: *Væ pastoribus Israel:* & iterum: *Propterea pastores, audite verbum Domini. Hæc dicit Dominus: Ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum, & cessare eos faciam, ut ultra non pascant greges, nec pascant amplius semetipsos.* Quod quid est aliud, quam pastores, qui semetipsos, non greges pascunt, de sublimitate honoris, inter reprobos & inter maledictos projiciam? Ad hæc omnia quis non tremiscat, nisi qui [b] furata sunt, non credit. Sed omnia quæ Deus voluit observari, tam aperte posuit, & sui nominis auctoritate firmavit, ut eo facilius, quod dictu quoque nefas est, contemnamus, quam nos non intelligere tam aperta & divina mentientes fingamus. Quando audimus: *Hæc dicit Deus*; quis futurum esse non credat quod dicit Deus, nisi qui Deo non credit? Horum & his similium consideratione perterritus sum, & timor & tremor venerunt super me, & pæne contexerunt me peccatorum meorum tenebræ: & semel susceptum gubernaculum navis ecclesiæ libuisset [c] si licuisset mihi omnino demittere: si valerem vel exempla patrum, vel scripturas sacras consentaneas invenire.

Ibidem.

Idcirco, frater carissime, quia hæc omnia ita se habent, & veritas [d] vatigare potest, vinci autem & falli non potest: fatigata mens nostra confugiat ad illum qui per Salomonem dicit: *Habe fiduciam in Domino ex toto corde tuo, & ne innitaris prudentiæ tuæ. In omnibus viis tuis cogita illum, & ipse diriget gressus tuos*: & alibi dixit: *Turris fortissima nomen Domini, ad ipsum confugit justus, & salvabitur*: Stemus in justitia: & præparemus animas nostras ad tentationem, ut sustineamus sustentationem Dei, & dicamus ei: *Domine refugium factus es nobis a generatione & progenie.* Confidamus in eum qui nobis onus imposuit. Quod portare non possumus, portemus per illum qui est omnipotens, qui dicit: *Jugum enim meum suave est, & onus meum leve.* Stemus in prælio in die Domini, quia dies tribulationis & angustiæ venerunt super nos. Moriamur, si Deus voluerit, pro sanctis legibus patrum nostrorum, ut hereditatem cum illis æternam consequi mereamur. Non simus canes muti, A non simus taciti speculatores, non simus mercenarii lupum fugientes: sed pastores solicite vigilantes super gregem Christi, prædicantes majori & minori, diviti & pauperi omne consilium Dei, omnibus gradibus vel ætatibus, in quantum Deus donaverit posse, opportune, importune, eo modo quo sanctus Gregorius in libro pastorali conscripsit. Propterea non taceo caricati vestræ, quia omnibus servis Dei qui hic vel in scriptura, vel in timore Dei probatissimi videntur, quod bonum consilium & [a] honestas & pudicitiæ vestræ aliquod velamentum turpitudinis sit; si prohiberet synodus & principes vestri mulieribus & velatis feminis illud iter & frequentiam, quam ad Romanam civitatem veniendo & redeundo faciunt: quia magna B ex parte pereunt, paucis remanentibus integris. Perpaucæ enim sunt civitates in Longobardia, vel in Francia, aut in Gallia, in [b] qua non sit adultera vel meretrix generis Anglorum: quod scandalum est & turpitudo totius ecclesiæ vestræ.

[a] al. honestati.

[b] al. quibus.

[c] Illud hoc, quod laïcus homo, vel Imperator, vel rex, aut aliquis præfectorum vel comitum in sæculari potestate fultus, sibi per violentiam rapiat monasterium de potestate episcopi, vel abbatis aut [d] abbatissæ; & incipiat ipse vice abbatis regere, & habere sub se monachos, & pecuniam possidere quæ fuit Christi sanguine comparata; talem hominem antiqui patres nominabant raptorem & sacrilegum, homicidam pauperum, & lupum diaboli, intrantem in ovile C Christi, & maximo anathematis vinculo damnandum ante tribunal Christi. De talibus memorare sancti Pauli Apostoli ad Timotheum dicentis: *Divitibus hujus sæculi præcipe non sublime sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Domino*, qui præstat omnia. Talibus, si ecclesiæ correptionem non recipiant; quia ethnici & publicani sunt, nec vivis nec mortuis communicat ecclesia Dei. Talibus, quia hic & ibi reperiuntur, cum tuba Dei clangamus, ne tacentes damnemur.

[c] al. Ille autem qui.

[d] al. abbas.

1. Tim. 6.

Supervacuum autem & Deo odibilem vestimentorum superstitionem omni intentione prohibere stude, quia illa ornamenta vestium, ut illis videtur, quod ab aliis turpitudo dicitur, latissimis clavis & vermium [e] imaginibus clavata adventum Antichristi ab illo transmissa præcurrunt: illius calliditate, per ministros suos introducere intra claustra monasteriorum fornicationem & luxuriam clavatorum juvenum, & ferda consortia, & tædium lectionis & orationis, & perditionem animarum. Hæc indumenta nuditatem animæ significantia, signa in se ostendunt arrogantiæ, & superbiæ, & luxuriæ, & vanitatis; de quibus Sapientia dicit: *Arrogantiam, & superbiam, & viam pravam, & os bilingue detestor.*

[e] al. magistrabus. al. sive magistratibus.

Prov. 8.

Fertur quoque in parochiis vestris ebrietatis malum nimis affectum esse, ut non solum episcopi quidam non prohibeant, sed etiam ipsi nimis bibentes inebrientur, & alios porrectis poculis majoribus cogant ut inebrientur: quod absque dubio nefas est omni servo Dei facere vel fecisse; quod canones patrum ebrium episcopum vel presbyterum aut cessare, aut degradare jubent: & ipsa Veritas dixit: *Attendite ne graventur corda vestra in crapula & ebrietate.* Et Paulus apostolus: *Nolite inebriari vino, in quo est luxuria.* Et Isaïas propheta: *Væ vobis qui potentes estis ad bibendum vinum, & viri fortes ad miscendam ebrietatem*: hoc enim malum speciale est paganorum, & nostræ gentis: hoc nec Franci, nec Galli, nec Longobardi, nec Græci faciunt. Et hoc scelus similiter synodali decreto, & interdictu scripturarum compescamus, si possumus: sin autem, vitantes & interdicentes, absolvamus animas nostras a sanguine perditorum.

Luc. 21.

Ephes. 5.

Isai. 5.

ANNO CHRISTI 747.

De violenta quoque monachorum ſervitute, operibus & ædificiis regalibus, quæ in toto mundo Chriſtianorum non audiuntur facta, niſi tantum in gente Anglorum; quod ſacerdotibus Dei non tacendum nec conſentiendum eſt, quod auditum malum eſt præteritis ſæculis. Venerandam fraternitatis veſtræ dilectionem contra omnia adverſa illæſam pro nobis intercedentem dextra Dei cuſtodire dignetur.

TITULI CAPITULORUM.

Proœmium, in quo littera Zacharia pontificis Romani prælegunturs, & præſules ſeſe mutuo exhortantur.

I. *Ut epiſcopi curam ſuam paſtoralem & canonicas inſtitutiones, non negotia ſecularia proſequantur.*
II. *De unitate pacis.*
III. *Ut omni anno epiſcopi parochias peragrent.*
IV. *Ut epiſcopi abbates & abbatiſſas moneant regulariter vivere.*
V. *De monaſteriis ſecularium.*
VI. *De examinatione eorum qui ordinandi ſunt.*
VII. *De lectionis ſtudio per ſingula monaſteria.*
VIII. *Ut preſbyteri diligenter conſiderent officium ſuum.*
IX. *Ut preſbyteri baptizent, & in ſuos evangelii officium diligenter exerceant.*
X. *Ut preſbyteri quoque ſymbolum & Miſſarum verba in ſua lingua diſcant ſcire.*
XI. *Ut omnes preſbyteri uno modo ſua miniſteria peragant.*
XII. *Item ut preſbyteri ſimplici voce & modeſta ſancta canant in eccleſiis.*
XIII. *Ut uno eodemque tempore ubique feſtivitates dominicæ, ſeu martyrum nativitates peragantur.*
XIV. *De honore & obſervatione Dominici diei.*
XV. *De ſeptem canonicis horis.*
XVI. *De diebus litaniarum.*
XVII. *De feſtivitate colenda ſancti Gregorii & Auguſtini.*
XVIII. *De jejunio quarti, ſeptimi, & decimi menſis.*
XIX. *De moribus & habitu monaſterialium.*
XX. *De honeſtate eorumdem.*
XXI. *De fugiendo ebrietatis malum.*
XXII. *De communione corporis & ſanguinis Chriſti monaſterialibus.*
XXIII. *Item de communione laïcorum.*
XXIV. *Ut ſeculares prius probentur, & ſic ſancta converſationis tonſuram accipiant.*
XXV. *Ut epiſcopi ſynodi præcepta per parochias ſuas omnes ſcire faciant.*
XXVI. *De eleemoſynis.*
XXVII. *De ſancta pſalmodia utilitate.*
XXVIII. *Ut nemo ſuſcipiat majorem congregationem quam ſuſtentare poſſit.*
XXIX. *Ut nullus ſervorum Dei inter laïcos habitet.*
XXX. *De modo cohibendi ſimultatem inter eccleſiaſticos & laïcos, & de orando pro regibus, &c.*

ALIA CAPITULORUM ENARRATIO.

CUm igitur (inquit Malmeſburius de geſtis pontificum lib. 1. in Cuthberto) ex diverſis Britanniæ provinciis facti ordinis præfati præſules cum minoris ordinis dignitatibus convenissent; & recitata eſſent ſcripta in duabus chartis venerandi Papæ Zachariæ, quibus admonebat Anglos ut caſtigatius viverent, & contemnentes excommunicare minabatur; decreverunt capitulo

I. *Ut epiſcopi ſolicitius amodo viverent, & ſolicitius ſubditos admonerent.*

II. *Ut pacifico animo viverent, quamvis locis diſcreti degerent.*
III. *Ut omni anno parochias ſuas ſinguli circumirent.*
IV. *Ut quiſque in ſua diœceſi abbates & monachos moneat regulariter vivere, & prælatos ſubjectos ſuos non opprimere, ſed diligere.*
V. *Ut etiam monaſteria, quæ ſæculares homines pervaſerant, nec tunc ab eis auferre poterant, docerent regulariter vivere.*
VI. *Ne aliquis ordinetur, niſi prius ejus vita examinetur.*
VII. *Ut per monaſteria, lectio ſacrarum ſcripturarum frequentetur.*
VIII. *Ut preſbyteri non ſint negotiorum ſæcularium diſpoſitores.*
IX. *Ut ipſi preſbyteri non accipiant pretium pro baptizandis pueris.*
X. *Ut dominicam orationem & ſymbolum Anglice diſcant & doceant.*
XI. *Ut omnes uno eodemque modo ſua miniſteria peragant.*
XII. *Ut modeſta voce ſacra in eccleſiis canant.*
XIII. *Ut uno eodemque tempore, ubique Dominica feſtivitates, & ſanctorum natalitia celebrentur.*
XIV. *Ut honorabiliter obſervetur Dominicus dies.*
XV. *Ut ſeptem canonica hora diebus ſingulis obſerventur.*
XVI. *Ut rogationum dies, & minorum, & majorum non omittantur.*
XVII. *Ut feſtivitas ſancti Gregorii & Auguſtini patris noſtri obſervetur.*
XVIII. *Ut jejunia quatuor temporum obſerventur.*
XIX. *Ut monachi & ſanctimoniales regulariter veſtiantur.*
XX. *Ut epiſcopi obſervent, ne iſta decreta negligantur.*
XXI. *Ne eccleſiaſticus ordo inebrietur.*
XXII. *Ut communio ab eccleſiaſticis non negligatur.*
XXIII. *Ut idem a laïcis pro temporibus obſervetur.*
XXIV. *Ut prius probentur laïci, quam monachentur.*
XXV. *Ut eleemoſynæ non negligantur.*
XXVI. *Ut hæc præcepta ſingulis epiſcopi ſubjectis notificent.*
XXVII. *De utilitate eleemoſynæ diſputatum eſt.*
XXVIII. *De utilitate pſalmodiæ.*
XXIX. *Ut congregatio pro modo facultatum conſtituatur.*
XXX. *Ut monachi inter laïcos non habitent.*
XXXI. *Ut pro regibus & principibus publice oretur.*

Cujus ſynodi actionem (nam capitula tantum retigimus) Cuthbertus archiepiſcopus ſtatim per Kinebertum diaconum ſuum, Bonifacio Moguntino archipræſuli miſit; ipſe congratulans elegantes reſcripſit, ſicut ſuo loco lector inveniet.

SYNODUS CUTHBERTI ARCHIEPISCOPI.

PRÆFATIO.

REgnante in perpetuum Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cuncta patris imperio, ac pariter ſancti Spiritus gratia vivificante diſponit, hæc quæ ſubter habentur ſynodalia geſta Septembris menſis initio, prope loca quæ vocantur[a] Clobeshoas peracta ſunt: præſentibus his Deo dilectis præſulibus eccleſiarum Chriſti: hoc eſt, honorabili archiepiſcopo Cuthberto, & venerabili Roffenſis eccleſiæ antiſtite Dunno, atque reverentiſſimis epiſcopis Merciorum Totta & Huita, ac Podda; ſed & probatiſſimis præſulibus oc-

Ex Codice vetuſtiſſimo manuſcripto littera Saxonica.

[a] *Vulgo* Clyff.

ANNO CHRISTI 747.

cidentalium, Hunferdo & Herewaldo, venerabilibusque ſacerdotibus, Heardulfo orientalium Anglorum, atque Ecgulfo orientalium Saxonum, & Milredo Huiccionum; ſed & honorabilibus quoque epiſcopis Alwtho Lindiſſæ provinciæ, atque Sicga Auſtralium Saxonum. Anno dominicæ incarnationis DCCXLVII. indictione XV. Anno hoc regni [a] Ædilbardi regis Merciorum (qui tunc aderat cum ſuis principibus ac ducibus) [b] XXXII.

[a] Ethelbaldus dicitur in epiſt. 10. & 11. Bonifacii Mog. Edilbaldus apud Bedam. libro 5. cap. ultimo.

[b] Malmesb. lib. 1. de geſtis Pontif. Angl. fol. XXXIII.

Cum igitur ex diverſis Britanniæ provinciis ſacri ordinis præfati præſules, cum plurimis ſacerdotibus Domini, & minoribus quoque eccleſiaſtici gradus dignitatibus, ad locum ſynodalem cum prædicto venerabili archiepiſcopo Cuthberto convenerunt: & de unitate eccleſiæ, ac ſtatu Chriſtianæ religionis, & concordia pacis tractanda confirmandaque pariter conſederunt; tum etenim poſt devotam ad invicem ſalutationem, in primis a præſidente præfato metropolitano ſcripta toto orbe venerandi pontificis domni Apoſtolici Papæ Zachariæ in duabus chartis in medium prolata ſunt: & cum magna diligentia, juxta quod ipſe Apoſtolica ſua auctoritate præcepit, & manifeſte recitata, & in noſtra quoque lingua apertius interpretata ſunt. Quibus namque ſcriptis iſdem præclarus pontifex Zacharias Britanniæ hujus inſulæ noſtri generis accolas, diverſæ videlicet dignitatis & conditionis gradus familiariter præmonebat, & veraciter conveniebat, ac poſtremo amabiliter exorabat; & hæc omnia contemnentibus, atque in ſua pertinaci malitia permanentibus, anathematis inter cetera ſententiam procul dubio proferendam inſinuabat, uti in eis legentibus liquido clareſcit. Unde nimirum poſt illarum recitationem, & [c] tenendæ invectionis admonitionem, ipſi præſules, qui ceteris magiſterii loco a Deo prælati ſunt, ad ſeipſos verba mutuæ exhortationis verterunt: ac ſeſe ſuumque officium, quo ceteri ad Dei famulatum inſtrui quotidie debent, in homiliis quoque beati patris Gregorii, & ſanctorum patrum canonicis decretis, quaſi in ſpecula ſplendidiua conſiderantes.

[c] Forte, tremendæ

CANONES.

I.

Atque deinde primo ſuorum loco decretorum, hoc rata ſanctione condixerunt: Ut unuſquiſque epiſcoporum curam ſibi paſtoralem creditam, canonicaſque Chriſti eccleſiæ inſtitutiones, ſummo conamine, contra diverſa ac prava tentamenta, Deo patrocinante & adjuvante, defendere ſit promptus: nec ullatenus deinceps negligenter vivendo, ſegniter docendo, negotiis ſæcularibus plus quam Dei ſervitiis, quod abſit, ſubditus exiſtat: ſed bonis utique moribus, abſtinentiæ virtutibus, juſtitiæ operibus, doctrinæ ſtudiis adornatus: ut, ſecundum Apoſtolum, populum Dei ſuis exemplis bene corrigere, & ſanæ quoque doctrinæ ſermonibus inſtruere prævaleat.

II.

Secundo loco, ſub teſtificatione quadam confirmaverunt, ut pacis intimæ & ſinceræ caritatis devotio ubique inter eos perpetuo permaneat: atque ut una ſit omnium concordia in omnibus viris eccleſiaſticæ religionis; in ſermone, in opere, in judicio, ſine cujuſquam adulatione perſonæ; utpote unius Domini miniſtri, uniuſque miniſterii conſervi; ut licet ſedibus ſint diviſi per diverſa loca, tamen mentibus conjuncti in uno ſpiritu, Deo in fide, & ſpe, & caritate deſerviant, orantes diligenter pro invicem, ut ſui certaminis curſum fideliter unuſquiſque conſummare poſſit.

III.

Tertio ſanxerunt loco, ut ſingulis annis unuſquiſque epiſcopus parochiam ſuam pertranſeundo, & circumeundo, ſpeculandoque viſitare non [a] præſideat: populumque diverſæ conditionis ac ſexus per competentia ad ſe convocet loca, aperteque doceat, utpote eos qui raro audiunt verbum Dei: prohibens & inter cetera peccamina paganas obſervationes, id eſt, divinos, ſortilegos, auguria, auſpicia, phylacteria, incantationes, ſive omnes ſpurcitias impiorum, gentiliumque errata.

[a] Forte, prætermittat.

IV.

Quarto definierunt condicto, ut epiſcopi in ſuis parochiis abbates atque abbatiſſas moneant, quatenus ſeipſos primo ponant exemplum bene vivendi, deinde ſubjectos ſibi ut regulariter converſentur diligenti cura exerceant; ita tamen ut familias ſuas meminerint digne in Domino diligere, & non in vice ſervorum, ſed in vice filiorum habere: & neceſſaria eis ſecundum morem monaſticæ vitæ, prout poſſibilitas rerum ſubminiſtrat, ſtudeant impendere: & ut præpoſiti præpoſitæque monaſteriorum curam ſibi injunctam in rebus monaſterii fideliter diſpenſent, caveantque omnimodo ne [b] aliqua ſubripiat illos.

[b] al. aliquis ſurripiat illas.

V.

Quinto diſputatum eſt loco, ut epiſcopi monaſteria, ſi tamen ea fas eſt ita nominare, quæ utique, quamvis temporibus iſtis propter vim tyrannicæ quædam avaritiæ, ad religionis Chriſtianæ ſtatum nullatenus immutari poſſint, id eſt, quæ a ſæcularibus, non divinæ ſcilicet legis ordinatione, ſed humanæ adinventionis præſumptione, utcumque tenentur; tamen pro ſalute animarum in eiſdem commorantium adire debeant, ſit neceſſe: & ut inter cetera exhortamenta prævideant, ne ſine ſacerdotis miniſterio aliquod illorum deinceps debilitatum periclitetur, juvantibus ad hoc eorum poſſeſſoribus.

VI.

Sexto ſtatuitur decreto, ut epiſcopi nullum de clericis ſeu monachis ad ſacrum preſbyterii gradum ordinent, niſi prius ejus vitam qualis exſtiterit, vel tunc quæ morum probitas ac ſcientia fidei exſiſtat, manifeſte perquirant. Qua namque poteſt ratione aliis integritatem fidei prædicare, ſermonis ſcientiam conferre, peccantibus diſcretionem pœnitentiæ indicare, niſi prius vigilanti intentione, hæc pro viribus ingenioli ſui ſtudeat ediſcere, ut juxta apoſtolum, *Potens ſit exhortare in doctrina ſana?* Tit. 1.

VII.

Septimo decreverunt condicto, ut epiſcopi[a], abbates atque abbatiſſæ ..... ſtudeant, & diligenti cura provideant, ut per familias ſuas lectionis ſtudium indeſinenter in plurimorum pectoribus verſetur, & ad lucrum animarum laudemque regis æterni multorum vocibus innoteſcat. Nam dictu dolendum eſt, quod his temporibus perpauci inveniantur, qui ex intimo corde ſacræ ſcientiæ rapiantur amore, & vix aliquid elaborare in diſcendo voluerint: quin potius a juvenili ætate vanitatibus diverſis, & inanis gloriæ cupiditatibus occupantur: atque præſentis vitæ inſtabilitatem pluſquam ſacrarum ſcripturarum aſſiduitatem vagabunda mente ſequuntur. Proinde coërceantur & exerceantur in ſcholis pueri ad dilectionem ſacræ ſcientiæ: ut per hoc bene eruditi inveniri poſſint ad omnimodam eccleſiæ Dei utilitatem: nec ſint rectores terrenæ tam avidi operationis, ut domus Dei deſolatione ſpiritalis ornaturæ vileſcat.

VIII.

Octavo monuerunt capitulo, ut preſbyteri indeſinenter reminiſcant, ad quod divina ordinatione præ ceteris promoti ſint; quod Dei videlicet miniſtri & diſpenſatores myſteriorum Chriſti vocantur: & tunc

ANNO CHRISTI 747. *quæritur inter diſpenſatores, ut fidelis quis inveniatur.* Unde ſciant ſe neceſſario pro Dei intuitu debere a ſæcularibus negotiis cauſiſque, in quantum prævaleant, vacare; altaris officium divinique cultus obſequium ſumma intentione perſolvere: oratorii domum, & cuncta ad cultum ipſius pertinentia ſub ſua cura conſervare; lectioni, orationi, Miſſarum celebrationi, pſalmiſque canendis invigilare: abbatibuſque ſuis ſive abbatiſſis diligenter ac fideliter ubicumque opus fuerit, auxilium præbere, pro injuncto ſcilicet ſibi divinitus officio reminiſcant: id eſt, in admonendo, & corripiendo, atque exhortando ſubjectos: ut pariter & exemplis & hortamentis illorum alii, ut decet, ad Dei famulatum ſemper incitentur.

IX.

Nono conſequenter addiderunt capitulo, ut preſbyteri per loca & regiones laïcorum, quæ ſibi ab epiſcopis provinciæ inſinuata & juncta ſunt, evangelicæ atque apoſtolicæ prædicationis officium in baptizando, & docendo, ac viſitando, ſub legitimo ritu ac diligenti cura ſtudeant explere: ut ſecundum Apoſtolum, *duplici honore digni habeantur*: caveantque omnino, ut decet Dei miniſtros, ne aliqua contemnendæ ac pravæ converſationis exempla de ſe ſæcularibus ſive monaſterialibus præbeant: id eſt (ut cetera taceantur) vel in ebrioſitate, vel turpis lucri gratia, ſeu turpi eloquio, & his ſimilibus.

1. Tim. 5.

X.

Ut dominicam orationem & ſymbolum Anglice diſcant & doceant, *ut Malmesb.*

Decimo docuerunt decreto, ut preſbyteri omne ſui gradus officium legitimo ritu per omnia diſcant exhibere noſſe: deinde ut ſymbolum fidei ac dominicam orationem, ſed & ſacroſancta quoque verba quæ in Miſſæ celebratione & officio baptiſmi ſolemniter dicuntur, interpretari atque exponere poſſe propria lingua qui neſciant, diſcant; nec non & ipſa ſacramenta quæ in Miſſa ac baptiſmate, vel in aliis eccleſiaſticis officiis viſibiliter conficiuntur, quid ſpiritaliter ſignificent,[a] & diſcere ſtudeant. Ne vel in ipſis interceſſionibus, quibus pro populi delictis Deum exorare noſcuntur, vel miniſterii ſui officiis, inveniantur quaſi muti & ignari, ſi non intelligant nec verborum ſuorum ſenſum, nec ſacramenta quibus per eos alii ad æternam proficiunt ſalutem.

[a] Forte diſcere.

XI.

Undecimo proſecuti ſunt mandato, ut cuncti preſbyteri omne ſacerdotale ſuum miniſterium uno eodemque modo ac ratione in baptizando, & docendo, ac judicando, ubique ſtudeant agere: &, quod primum eſt, de fide ſacræ Trinitatis recte ac ſincere ſapiant, omneſque ad ſe venientes, de ſua vita conſulentibus, hanc primitus doceant: quia *ſine fide impoſſibile eſt placere Deo.* Symbolum quoque eis diligenter inſinuent, ut intelligant quid credere, quid ſperare debeant: infantibuſque illud, vel eis qui eos in baptiſmate ſuſcipere voluerint, tradant: abrenuntiationemque doceant diabolicis pompis atque auguriis divinationibuſque dicere: & poſt hæc legitimas profeſſiones profiteri ſolerter inſtruant.

Hebr. 11.

XII.

Duodecimo adjunxerunt edicto, ut preſbyteri ſæcularium poëtarum modo in eccleſia non garriant, ne tragico ſono ſacrorum verborum compoſitionem ac diſtinctionem corrumpant vel confundant: ſed ſimplicem ſanctamque melodiam ſecundum morem eccleſiæ ſectentur: qui vero id non eſt idoneus aſſequi, pronuntiantis modo ſimpliciter legendo, dicat atque recitet quidquid inſtantis temporis ratio poſcit; [b] & qui epiſcopi ſunt, non præſumant. Interea quoque preſbyteri, de his quæ propria ſunt epiſcoporum in quibuſdam eccleſiaſticis officiis, nihil omnino tentent & præſumant agere.

[b] Lege, & qui.

XIII.

Tertiodecimo definitur decreto, ut uno eodemque modo Dominicæ diſpenſationis in carne ſacroſanctæ feſtivitates, in omnibus ad eas rite competentibus rebus, id eſt, in baptiſmi officio, in miſſarum celebratione, in cantilenæ modo celebrentur, juxta exemplar videlicet quod ſcriptum de Romana habemus eccleſia. Itemque ut per gyrum totius anni natalitia ſanctorum uno eodemque die, juxta martyrologium ejuſdem Romanæ eccleſiæ, cum ſua ſibi convenienti pſalmodia ſeu cantilena venerentur.

ANNO CHRISTI 747.

XIV.

Quartodecimo ſtatuitur loco, ut Dominicus dies legitima veneratione a cunctis celebretur: ſuque divino tantum cultui dedicatus: omneſque abbates ac preſbyteri iſto ſacratiſſimo die in ſuis monaſteriis atque eccleſiis maneant, miſſarumque ſolemnia agant: omiſſiſque exterioribus negotiis, ac ſæcularium convenientibus, atque itineribus, niſi inexcuſabilis quælibet cauſa urgeat, religioſæ converſationis ac bene vivendi normulam de ſacræ ſcripturæ eloquiis ſubjectis famulis prædicando inſinuent. Sed & hoc quoque decernitur, quod eo die, ſive per alias feſtivitates majores, populus per ſacerdotes Dei ad eccleſiam ſæpius invitatus, ad audiendum verbum Dei conveniat; miſſarumque ſacramentis, ac doctrinæ ſermonibus frequentius adſit.

XV.

Quintodecimo definierunt capitulo, ut ſeptem canonicæ orationum diei & noctis horæ diligenti cura cum pſalmodia & cantilena ſibimet convenienti obſerventur; & ut eamdem monaſterialis pſalmodiæ paritatem ubique ſectentur: nihilque quod communis uſus non admittit, præſumant cantare aut legere; ſed tantum quod ex ſacrarum ſcripturarum auctoritate deſcendit, & quod Romanæ eccleſiæ conſuetudo permittit, cantent vel legant; quatenus unanimes uno ore laudent Deum. Sed & hoc quoque condixerunt, ut non ſolum pro ſe eccleſiaſtici ſive monaſteriales, ſed etiam pro regibus, & totius populi Chriſtiani incolumitate divinæ pietatis clementiam exorare, per competentes orationum reminiſcant horas.

XVI.

Sextodecimo condixerunt capitulo, ut litaniæ, id eſt, rogationes, a clero omnique populo his diebus cum magna reverentia agantur: id eſt, die ſeptimo Kalendarum Maiarum, juxta ritum Romanæ eccleſiæ: quæ & litania major apud eam vocatur. Et item quoque, ſecundum morem priorum noſtrorum, dies ante aſcenſionem Domini in cælos cum jejunio uſque ad horam nonam, & miſſarum celebratione venerentur; non admixtis vanitatibus, uti mos eſt plurimis, vel negligentibus, vel imperitis: id eſt, in ludis, & equorum curſibus, & epulis majoribus: ſed magis cum timore & tremore, ſigno paſſionis Chriſti, noſtræque æternæ redemptionis, & reliquiis ſanctorum ejus coram portatis, omnis populus genu flectendo divinam pro delictis humiliter exorat indulgentiam.

XVII.

Septimodecimo conſtitutum eſt præcepto, ut dies natalitius beati Papæ Gregorii, & dies quoque depoſitionis, qui eſt VII. Kalendas Junii, ſancti Auguſtini archiepiſcopi atque confeſſoris; qui genti Anglorum miſſus a præfato Papa & patre noſtro Gregorio, ſcientiam fidei, baptiſmi ſacramentum, & cæleſtis patriæ notitiam primus attulit; ab omnibus, ſicut decet, honorifice venerentur. Ita ut uterque dies ab eccleſiaſticis & monaſterialibus feriatus habeatur: nomenque ejuſdem beati patris & doctoris noſtri Auguſtini in litaniæ decantatione, poſt ſancti Gre-

gorii vocationem, ſemper dicatur.

ANNO CHRISTI 747.

XVIII.

Octavodecimo ſtatutum eſt mandato, ut jejuniorum tempora, id eſt, quarti, ſeptimi, & decimi menſis nullus negligere præſumat: ſed ante horum initia per ſingulos annos admoneatur plebs, quatenus legitima univerſalis eccleſiæ ſciat atque obſervet jejunia: concorditerque univerſi id faciant, nec ullatenus in ejuſmodi diſcrepent obſervatione: ſed ſecundum exemplar, quod juxta ritum Romanæ eccleſiæ deſcriptum habemus, ſtudeant celebrare.

XIX.

Nonodecimo præceptum eſt loco, ut monachi ſeu nunnones ſuo majori regulariter conſtituto humiliter ſubjecti ſint, & quietam ac regularem vitam agant: & ſine diſſenſionibus, quæ habitus ſui propoſito competent, firmiter conſervent; nec pomparicis, & quæ ad inanem gloriam more ſæcularium pertineant, utantur indumentis; ſed ſimplici propoſitoque congruenti eorum veſtiantur habitu.

XX.

Viceſimo ſancitur decreto, ut provideant vigilanti perſpectione epiſcopi in ſuis parochiis, ut ſint monaſteria juxta vocabulum nominis ſui, id eſt, honeſta ſilentium, quietorum, atque pro Deo laborantium, habitacula: & non ſint ludicrarum artium receptacula, hoc eſt, poëtarum, cithariſtarum, muſicorum, ſcurrarum: ſed orantium, legentium, Deumque laudantium habitationes: & ut non habeant ſæculares quique vagandi licentiam, per inconvenientia ſibi loca, vel diſcurſus per interiora monaſterii domuncula: ne materiam aliquando reprehendendi inde ſumant, ſi aliquid intra clauſtra monaſterii aliter quam decet videant vel audiant. Nam ſatis nociva atque vitioſa conſuetudo eſt illa laïcorum familiaritas, & maxime in nunnorum minus regulariter converſantium monaſteriis: quia ob hoc ſæpius diverſarum ſive nefandarum ſuſpicionum cauſæ non ſolum oriuntur, ſed & perpetrantur ac diffamantur, ad infamiam profeſſionis noſtræ. Unde (*non*) ſint ſanctimonialium domicilia turpium confabulationum, comeſſationum, ebrietatum, luxuriantiumque cubilia; ſed continentium ſobriique viventium, ac legentium, pſallentiumque habitacula: magiſque legendis libris, vel canendis pſalmis, quam texendis vario colore inanis gloriæ veſtibus, ſtudeant operam dare.

XXI.

Viceſimo primo conſtituitur loco, ut monaſteriales, ſive eccleſiaſtici, ebrietatis malum non ſectentur aut expetant, ſed velut mortiferum vitent venenum: Apoſtolo denuntiante, quod *ebrioſi regnum Dei non poſſident*: & alibi: *Nolite inebriari vino, in quo eſt luxuria.* Sed neque alios cogant intemperanter bibere; ſed pura ac ſobria ſint eorum convivia, non luxurioſa, neque deliciis vel ſcurrilitatibus mixta; ne habitus ſui reverentia contemptibilis apud ſæculares habeatur, & inter eos merito valde infametur; & ut ſi nulla neceſſitas infirmitatis cogat, ante canonicam horam, id eſt, dici tertiam completam, potationibus ebrioſorum more non ſerviant.

1. Cor. 6. Epheſ. 5.

XXII.

Viceſimo ſecundo decretum eſt capitulo, ut monaſteriales quique, ſive eccleſiaſtici, admoneantur ſacroſanctæ communioni Corporis & Sanguinis Domini, dignos ſe indeſinenter præparare: & ut ipſi rectores diligenti circumſpectione conſiderent, ne aliquis de ſubditis tam negligenter tamque perdite vivat, ut culpis exigentibus, nec altaris participatione ſocietur, nec ſua curet confiteri & emendare vitia. Quod ſi aliquis talis inveniatur, acrius corripiatur.

XXIII.

ANNO CHRISTI 747.

Vigeſimotertio adjunctum eſt loco, quod laïc ipueri ſimiliter hortandi ſint, qui necdum videlicet laſcivientis ætatis corruptela ſint vitiati, ut ſæpius communicent; nec non & provectioris quoque ætatis, ſeu cœlibes, ſeu etiam conjugati, qui peccare deſinunt, ad hoc ipſum admonendi ſint, quatenus frequentius communicent, ne ſalutaris cibi potuſque inopia deficiant: dicente Domino: *Niſi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ſanguinem ejus, non habebitis vitam in vobis manentem.* Joan. 6.

XXIV.

Viceſimoquarto ſancitum eſt capitulo, ut ſi quis ſæcularium ſanctæ profeſſionis famulatum ſubire deſiderat, non antea tonſuræ habitum ſuſcipiat, quam illius converſatio ac morum qualitas ſecundum monaſticæ regulæ definitionem manifeſtius probetur, juxta apoſtolicum præceptum: *Probate*, inquiens, *ſpiritus ſit ex Deo ſint*, niſi aliqua rationabilis cauſa, ut antea ſuſcipiatur in congregationem, rite perſuadeat. Ceterum ſciant epiſcopi eccleſiarum, ſive rectores monaſteriorum, eo diligentius unumquemque, ante cœnobialem converſationem, adhuc in laïco habitu conſtitutum, tentare ac perſcrutare ſe debere, quo (poſt ſuſceptionem ſi *diſpliceat, & indoctus exſiſteret) eum talem tolerare, qualem antea tentaverat ac docuerit vel docet: nec ullo modo eum ſtatim abjicere qualibet ex cauſa, ut per laïcorum domunculas ad infamiam neceſſariæ converſationis criminoſe vagetur: niſi talis quædam exſiſtat cauſa, qualis ſynodali decreto ſi contingat, definitum eſt eum dimittere, & anathematizatum eſſe ab omnibus in omni loco, niſi ad ſatisfactionem redeat. 1. Cor. 14. * Forte, diſpliceret.

XXV.

Viceſimoquinto definitum eſt capitulo, ut epiſcopi a ſynodo venientes in propria parochia cum preſbyteris, & abbatibus & præpoſitis conventum habentes, præcepta ſynodi ſervare inſinuando præcipiant: & unuſquiſque epiſcoporum, ſi quid in ſua diœceſi corrigere & emendare nequiverit, item in ſynodo coram archiepiſcopo, & palam omnibus ad corrigendum inſinuet.

XXVI.

Vigeſimoſexto loco de utilitate eleemoſynæ patrum ſententiæ prolatæ ſunt; quod eleemoſynæ neceſſario ad hoc quotidie fidelibus eſſent agendæ, ut delinquentibus, ac dein per debitum jejunium pœnitentiam agentibus, peccata præterita citius ac plenius a Deo, quem offenderunt, remittantur: & ne eadem iterentur, vel alia ſimilia inſuper agantur, divinæ per eas adipiſcendum protectionis patrocinium. Sed & religioſe quoque viventibus, ut pro temporalium rerum largitione in terris, & conſervata hic in præſenti clementius a Deo puritate innocentiæ illarum, & in futuro æternarum rerum remuneratio recompenſetur in cœlis. Et non ad hoc ſine dubio dandæ, ut quælibet vel minima ſaltem peccata eo licentius cuiquam agere liceat, quo vel ipſe vel alius quilibet pro eo eleemoſynas faciat, ſed eo videlicet quo prædictum eſt modo. Eleemoſyna quippe nomen & opus eſt miſericordiæ. Unde [b]quiſque animæ ſuæ jam veraciter miſereri deſiderat; non ſit eleemoſyna illius ex injuſta alionum rapina, ſed ex propria ac probe acquiſita facultate, quia ſi ex crudelitate, vel violenter ab aliquo expetita prorogatur, per hanc magis offenditur quam placatur divina juſtitia; quia juxta ſcripturam *eleemoſyna quæ fit ex ſubſtantia pauperum, quaſi qui mactat filium in conſpectu patris ſui.* Non ſit quoque eleemoſyna illius ad hoc eſurienti data, ut ut ſeipſum comeſſationibus, ebrietatibuſque illicitis [b] Pro quiſquis. Eccli. 34.

ANNO CHRISTI 747.

ſupra modum ingurgitet; ne per hoc quod venalem Dei juſtitiam ponat, ab eadem non ſolum acrius, ſed citius juxta merita illius judicetur. Non ſint item, ut generaliter dicatur, eleemoſynæ quorumlibet quotidie pro Deo ad hoc datæ, ut eo magis quaſi impune ſuas eis quaſlibet corporis voluptates liceat perficere: quia fruſtra ſuas tantum eleemoſynas, & non intermixta flagitia ſupernum penſare judicem cœco ſuo libitu volunt & optant. Hoc enim modo facientes ſive æſtimantes [a] ſua Deo dare videntur, ſeipſos diabolo per flagitia dare non dubitantur.

[a] Forte, dum ſua.

Poſtremo igitur (ſicuti nova adinventio, juxta placitum ſcilicet propriæ voluntatis ſuæ, nunc plurimis periculoſa conſuetudo eſt) non ſit eleemoſyna porrecta ad ad minuendam vel ad mutandam ſatisfactionem per jejunium, & reliqua expiationis opera, a ſacerdote Dei pro ſuis criminibus jure canonico indictam: ſed magis ad augmentandam emendationem ſuam, ut eo citius placeatur divinæ indignationis ira, quam ſuis provocavit ſibi propriis meritis. Et inter hæc ſciat, quod quanto magis [b] inclyta perpetravit, tanto magis a licitis ſe abſtinere debet: & quanto majora mala fecit, tanto majores fructus bonorum operum exhibere Deo debet, & non alia per alia quælibet amittere vel imminuere bona debet. Nam bonum eſt omnino pſalmodiæ inſiſtere; bonum eſt genua ſæpius veraci flectere intentione; bonum eſt eleemoſynas quotidie dare: ſed pro his non eſt abſtinentia remittenda, non eſt jejunium poſitum ſenel juxta eccleſiæ regulam, ſine qua non remittuntur ulla peccata, relaxandum. Sed & hæc & his ſimilia fiant argumenta ad majorem expiationem peccatorum: quia neceſſe eſt, ut caro quæ nos læta per incontinentiam traxit ad culpam, afflicta per jejunium reducat ad veniam. Feſtinanter etenim, quibuſcumque prævalent plus actibus, homini expianda ſunt talia piacula, quæ videlicet regnum Dei claudere, ſi non corrigantur, aperte deſcribuntur; quia indubitanter latet quid ei pariet ſuperventura dies, atque quanto tempore ei liceat pro malis ſuis actibus bona quælibet agere: quia qui veniam peccanti ſpopondit, craſtinum diem non promiſit.

[b] Leg. haud dubie, inlicita.

XXVII.

Viceſimoſeptimo, multa de his, qui ſive ſanctam pſalmorum ac ſpiritalem cantilenam utiliter, ſive de his qui negligenter præſumunt agere, multa diſſerentes in hunc modum: *Pſalmodia* (inquiunt) *opus divinum ſpiritu & mente agentibus, magnum eſt ac multiplex animarum medicamentum ſuarum.* Voce hanc ſine ſenſu cordis canentibus, ſonitum ad cuivis rei facere ſimillimum eſt: unde quamvis pſallendo Latina quis neſciat verba, ſuas tamen cordis intentiones ad ea quæ in præſenti poſcenda ſunt a Deo ſuppliciter referre, ac pro viribus detinere debet. Nam pſalmi, ſancto Spiritu jam olim ad ſolatium generi humano per os Prophetæ prolati, cum intima intentione cordis & corporis congrua humiliatione, ad hoc canendi ſunt: quatenus per divinæ laudis oracula, & noſtræ ſalutis ſacramenta, & humillimam quoque confeſſionem delictorum, ſive eorumdem ſuppliciter implorata remiſſionem, de quacumque re digna, divinæ pietatis exorantes pulſaverunt aures, eo digniores exaudiri mereantur, quo ipſi Deo appropinquare vel placare geſtiunt; per ea quæ præduxi tam ſacroſancti ac divini ſpecialiter famulatus officii ſervitium, ſive dum pro ſe ut faciant in illa ſancta modulatione, Deum multiplici modo & laudant & orant: ſive etiam [c] præ aliis viventibus ſeu mortuis cum expleta quantalibet pſalmodia, genu flectentes in orationem, & lingua Latina, vel qui eam non didicerunt ſua Saxonica di-

[c] Lege, pro.

cunt: *Domine miſerere illi, & parce peccatis illius, & converte illum ut faciat voluntatem tuam:* Sive id pro mortuis: *Domine ſecundum magnam miſericordiam tuam, da requiem animæ illius: atque ei pro tua immenſa pietate, gaudia lucis æterna donare cum tuis ſanctis dignare.* At vero petitores pro ſe pſalmodiæ fidem, cum magna reverentia adhibeant ſibi magnopere eam juxta prædictum modum prodeſſe; ſi tamen ipſi in exſpectatione debita ſuorum facinorum, & non in paſſione conſiſtunt adhuc vitiorum: hoc eſt, ut per orationes & interceſſiones Deo digne pſallentium atque orantium, facilius ac citius pervenire mereantur ad divinæ reconciliationis gratiam, ſive ut ad meliora proficiant, ſive ad ea quæ inpræſentiarum juſte petantur obtinenda. Non ſcilicet, non ut eo licentius, ac quaſi liberius, vel ad momentum peccare, vel bona aliqua præterire, vel jejunium pro peccatis indictum relaxare, vel eleemoſynas minus largire, ullo modo [a] licet, quo pro ipſis alios pſalmos cantari putant, vel jejunare. Quia ſine dubio ſciat unuſquiſque, quod ipſa illius caro quæ illicita ad nefanda contraxit desideria, ipſam a licitis [b] quod abſtinere debet: ipſamque hic in præſenti punire juxta modum reatus ſui debet, ſi non vult in futuro ab æterno judice eſſe puniram.

[a] Forte, licere.

[b] Forte, quæque.

Ipſe in primis cum gemitu cordis pro ſui reſtauratione divinam inceſſanter exorare clementiam debet: & deinde quoque quoſcumque poteſt fideles famulos Dei, ut pro ſe communiter cum eo Deum exorent, adhibere. Nam ſi aliter inter eos quam prædictum eſt vel promittitur, vel creditur, ſive agitur, hinc non minuunt, ſed addunt peccata peccatis: quia per hoc (inſuper alia) ſuperni judicis iracundiam provocant; quod ejus quotidie juſtitiam inter ſe quaſi venalem ſtatuere, [c] immenſa adulationis atque illecebro ſe ex luxurioſæ converſationis audent. De hoc prolixius ideo diſputandum eſt, quia nuper quidam dives ſecundum hoc ſæculum, petens reconciliationem pro magno quodam facinore ſuo citius ſibi dari; affirmans in ſuis litteris [d] idem nefas juxta multorum promiſſa in tantum eſſe expiatum, ut ſi deinceps vivere poſſit trecentorum annorum, pro eo plene jejunium ſatisfactionum modis, per aliorum ſcilicet pſalmodiam, & jejunium, & eleemoſynas perſolutum eſſet, excepto illius jejunio, & quamvis ipſe [e] utrumque vel parum jejunaret. Ergo ſi ita placari per alios poteſt divina juſtitia, cur divites, o ſtulti promiſſores! qui pro ſuis flagitiis aliorum innumera ſuis poſſunt præmiis jejunia redimere; *difficilius* (voce Veritatis) *regnum intrare cælorum, quam per foramen camelum tranſire* dicuntur? [f] Utinam vos ſoli pietatis per ſuas ſortes peccatorum & nomine portarum inferni merito vocati, antequam plures veſtra errabunda adulatione implicantur ſive deducantur ad perniciem perpetuæ indignationis Dei. Homo ſe non fallat, Deus neminem fallit, dicendo per Apoſtolum ſuum: *Omnes enim ſtabimus ante tribunal Chriſti*, & reliqua.

[c] Forte, Immenſæ adulationis atque illecebroſæ luxuriæ converſationes audent.

[d] al. eadem

[e] al. utrumque

Matth. 19.

[f] Forte: Utinam vos ſoli peteatis per orationis peccatorum.

Rom. 14.

XXVIII.

Viceſimooctavo præceperunt mandato, ut nemo ſuſcipiat majorem congregationem quam ſuſtentare poſſit, & eis neceſſaria præſtare. Si quis hoc vel ſi qua [g] ante hoc incaute ſuſciperet, minus proinde operis ab eis violenter exigeret, antequam illis victum ac veſtimentum juxta habitum profeſſionis ſuæ poſſit concedere. Et ut inter alias regularis vitæ obſervantias, veſtibus conſuetis, juxta formam videlicet priorum, ſive clerici, ſive monachi deinceps utantur: nec imitentur ſæculares in veſtitu crurum per faſciolas, nec per oculas in circumdatione capitis, modo pallii laïcorum, contra morem eccleſiæ.

[g] Forte, In ante.

Similiter quod non debeant ſanctimoniales a ſa-

ANNO CHRISTI 747.

cerdote velatæ poſt ſuſceptum ſanctæ profeſſionis habitum iterum habere indumenta ſæcularia, & ornatis ac nitidis veſtibus incedere, quibus laïcæ puellæ uti ſolent; ſed ſtudeant accepta pudicitiæ veſtimenta, humilitatem videlicet cordis, & contemptum mundi ſignificantia, jugiter conſervare, ne aſpectu illarum, aliorum corda polluantur, & ipſæ illius pariter contaminationis ex prædictis rebus reæ coram Deo inveniantur.

XXIX.

Viceſimo nono decreverunt regulari edicto, quod poſt hanc ſynodum non liceat clericos, vel monachos, vel ſanctimoniales ulterius apud laïcos habitare in domibus ſæcularium, ſed repetant monaſteria ubi primitus habitum ſanctæ profeſſionis ſumpſerant; de quibus, ſive voluntate propria exierint, ſive aliorum violentia diſturbati eſſent, ut in plurimis locis factum eſſe conſtat, nec eis redeuntibus pro qualibet culpa jam ante perpetrata, aditus introeundi denegetur. Si autem aliqui vel aliquæ non ſub maledicto, ſed accepta licentia & benedictione, poſtea ab aliis pacifice aſſumpti fuerunt in conſortium familiaritatis; ſed inde tamen poſt paululum recedentes inter laïcos, huc illucque diſcurrunt ſemper vagi, & numquam ſtabiles; quorum ſiquidem imperata & prædicata reverſio non pertinet ad locum unde regulariter egreſſi ſunt, ſed ad eum locum ubi ex convenientia amborum licenter ſuſcepti ſunt in contubernium familiaritatis.

XXX.

Tricesimo capitulo, termo diutius inter ſacerdotes Dei atque minoris gradus dignitates in medium prolatus eſt, quærentes quomodo ſub ſtatu præſentis temporis, quorumdam de ſe malam ſuſpicionem, vel malæ ſuſpicioni ſimilia verba, ſedare funditus prævalerent: cum ſibi internus arbiter ſecretorum teſtis eſſet, talem de ſe fruſtra ac falſo æſtimare opinionem: A hoc eſt, quod reges cum ducibus & principibus ſuis, ac deinde minoris poteſtatis perſuaſi plurimi de eis dicere ſoleant; quod non tantum ſincero eos non diligant affectu, ſed inſuper eorum bonis præſentibus, ac proſperitatibus quibuſque felicioribus magis invideant, animo nimis infeſto quam devoto ſatis congaudeant corde, eorumque converſationis ſtatum odibili quadam detractione dilacerare non deſinant. Hæc etenim & his ſimilia pro nonnullis caufis ſatis indignum de ſe æſtimare vel dicere quemlibet potioris vitæ ac dignitatis virum dijudicabant: quia non ſolum hoc propoſito habitus ſui, ſed etiam evangelicæ atque apoſtolicæ (quam generaliter cunctis prædicare debuerant) ſatis doctrinæ contrarium eſſet: B hoc eſt, ut prædicator pacis & caritatis in Deum & homines, qui ad imaginem Dei conditi ſunt, fomitem in ſe odii vel invidiæ aliquando præſumeret, vel ad momentum ſuſcipere. Ut igitur immunes eos per omnia ab hoc deteſtando vitio, non ſolum coram Deo, ſed etiam coram hominibus, certius ipſi accuſatores agnoſcerent; ſtatuerunt ut deinceps per canonicas orationum horas non ſolum pro ſe eccleſiaſtici ſive monaſteriales, ſed etiam pro regibus ac ducibus, totiuſque populi Chriſtiani incolumitate, divinam inceſſanter exorent clementiam; quatenus quietam ac C tranquillam vitam ſub eorum pia defenſione mereantur agere: & ut ita poſt hæc unanimes exiſterent in Deum, fide, ſpe, & caritate: & ſeipſos invicem diligerent: ut etiam poſt hujus peregrinationis curricula ad ſupernam pervenire pariter mereantur patriam: & pro illis quicumque nunc pium frequentius patrocinium Chriſti protenderint eccleſiis diligentius: & ut pro viventibus divina precaretur clementia, & pro mortuis piæ placationis celebratio ſæpius pro illarum requie animarum per plurimorum officia ſacerdotum Chriſti ageretur: ſi tamen ipſi hoc munere dignos viventes præparare meminerint.

EXCERPTIONES EGBERTI

EBORACENSIS ARCHIEPISCOPI,

E dictis & canonibus ſanctorum patrum concinnatæ, & ad eccleſiaſticæ politiæ inſtitutionem conducentes.

PRÆFATIO DE CANONIBUS.

CANONES dicimus regulas quas ſancti patres conſtituerunt, in quibus ſcriptum eſt quomodo canonici, id eſt, regulares clerici, vivere debent.

Auguſtinus Aurelius epiſcopus dicit: Ut nulli ſacerdotum ſui liceat canones ignorare, nec quidquam facere quod patrum poſſit regulis obviare. Et ne excuſatio de ignoratione naſcatur, vel per oblivionem aliquid negligatur, frequenter in hoc libello quaſi in ſpeculo proſpiciant, quod canonum eſt regulis definitum. Verumtamen non omnes clerici judicia canonicæ conſtitutionis uſurpare aut legere debent, ſed ſolummodo preſbyteri. Sicut enim ſacrificium offerre non debent E niſi epiſcopi & preſbyteri, ſic nec judicia iſta alii uſurpare debent.

EXCERPTIONES DOMINI EGBERTI Archiepiſcopi Eboracæ civitatis, de ſacerdotali jure.

1. *Item jus ſacerdotale.*

In Oxonienſi manuſcripto primus iſte

UNuſquiſque ſacerdos eccleſiam ſuam cum omni diligentia ædificet, & reliquias ſanctorum cum ſummo ſtudio vigiliarum noctis & [a] divinis officiis D conſervet.

aut. excerptiones aut lib. præcedentem Egberti enſis monachi ſibi attribuit: Hæc ſunt pœna ſacerdotum quæ tenere debent.

[a] *Lege*, diurnis.

II. *Item.*

Ut omnes ſacerdotes horis competentibus dici & noctis, ſuarum ſonent eccleſiarum ſigna, & ſacra tunc Deo celebrent officia; & populos erudiant, quomodo aut quibus Deus adorandus eſt horis.

III. *Item.*

Ut omnibus feſtis & diebus dominicis unuſquiſque ſacerdos evangelium Chriſti prædicet populo.

IV. *Item.*

Ut unuſquiſque ſacerdos cunctos ſibi pertinentes erudiat, ut ſciant qualiter decimas totius facultatis eccleſiis divinis debite offerant.

V. *Item.*

Ut ipſi ſacerdotes a populis ſuſcipiant decimas, & nomina eorum quicumque dederint ſcripta habeant: & ſecundum auctoritatem canonicam coram timentibus dividant, & ad ornamentum eccleſiæ primam eligant partem, ſecundam autem ad uſum pauperum atque peregrinorum per eorum manus miſericorditer cum omni humilitate diſpenſent, tertiam vero ſibimetipſis ſacerdotes reſervent.

VI. *Item.*

VI. *Item.*

Synod. Cabilon. cap. 11.

Ut unuſquiſque ſacerdos orationem dominicam & ſymbolum populo ſibi commiſſo curioſe inſinuet; ac totius religionis ſtudium, & Chriſtianitatis cultum eorum mentibus oſtendat.

VII. *Item.*

Ut cuncti ſacerdotes precibus aſſiduis pro vita & imperio domini Imperatoris, & filiorum ac filiarum ſalute orent.

VIII. *Item.*

Ut unuſquiſque ſacerdos quotidianis aſſiſtat orationibus pro pontifice, cujus gubernatur regimine.

IX. *Item.*

Ut nullus ſacerdos in domibus vel aliis locis, niſi in eccleſiis dedicatis celebrare Miſſas audeat.

X. *Item.*

Ut a cunctis ſacerdotibus jus & tempus baptiſmatis temporibus congruis ſecundum canonicam inſtitutionem cautiſſime obſervetur.

XI. *Item.*

Ut omnes ſacerdotes, quibuſcumque horis, omnibus indigentibus baptiſmum, infirmitatis cauſa diligentiſſime tribuant.

XII. *Item.*

Ut nullus preſbyter ſacrum officium, ſive baptiſmatis ſacramentum, aut aliquid donorum ſpiritalium pro aliquo pretioſo vendere præſumat; ne vendentes & ementes in templo columbas imitetur: & pro his quæ adepti ſunt per gratiam divinam, non pretia concupiſcant terrena, ſed ſolam regni cæleſtis glotiam promereantur accipere.

XIII. *Item.*

Ut nullus preſbyter a ſede propria ſanctæ eccleſiæ ſub cujus titulo ordinatus fuerit, admonitionis cauſa, ad alienam pergat eccleſiam, ſed ibidem devotus uſque ad vitæ permaneat exitum.

XIV. *Item.*

Ut nullus ex ſacerdotum numero ebrietatis vitium nutriat, nec alios cogat per ſuam juſſionem inebriari.

XV. *Item.*

Ut nullus ſacerdos extranearum mulierum habeat familiaritatem, nec in ſua domo in qua ipſe habitat ullam mulierem umquam permittat habitare.

XVI. *Item.*

Ut nulli ſacerdotum liceat fidejuſſorem eſſe, neque relicta propria lege ad ſæcularia judicia accedere [a].

[a] al. addit, præſumat.

XVII. *Item.*

Ut nemo ſacerdotum ex numero arma pugnantium umquam portet; nec litem contra proximum ullam excitet.

XVIII. *Item.*

Ut nullus preſbyter edendi aut bibendi cauſa gradiatur in tabernas.

XIX. *Item.*

Ut nullus ſacerdos quicumque cum juramento juret, ſed ſimpliciter cum puritate & veritate omnia dicat.

XX. *Item.*

Ut cuncti ſacerdotes omnibus illis confitentibus eorum crimina dignam pœnitentiam cum ſumma vigilantia ipſis indicent: & omnibus infirmis ante exitum vitæ viaticum & communionem corporis Chriſti miſericorditer tribuant.

XXI. *Item.*

Ut ſecundum definitionem ſanctorum patrum, ſi quis infirmatur, a ſacerdotibus oleo ſanctificato cum orationibus diligenter ungatur.

XXII. *Item.*

Ut preſbyter euchariſtiam habeat ſemper paratam ad infirmos, ne ſine communione moriantur.

XXIII. *Item.*

Ut ſine auctoritate vel conſenſu epiſcoporum preſbyteri in quibuſlibet eccleſiis nec conſtituantur, nec expellantur.

XXIV. *Item.*

Ut eccleſiæ antiquitus conſtitutæ, nec decimis, nec alia ulla poſſeſſione priventur, ita ut novis oratoriis tribuantur.

XXV. *Item.*

Unicuique eccleſiæ vel una manſa integra abſque alio ſervitio attribuatur: & preſbyteri in eis conſtituti non de decimis, neque de oblationibus fidelium, nec de domibus, neque de arriis vel hortis juxta eccleſiam poſitis, neque de præſcripta manſa aliquod ſervitium faciant præter eccleſiaſticum: & ſi aliquod amplius habuerint, inde ſenioribus ſuis ſecundum patriæ morem debitum ſervitium impendant.

XXVI. *Item.*

Ut epiſcopi & preſbyteri non longe ab eccleſia hoſpitiolum habeant.

XXVII. *Item.*

Ut epiſcopus in eccleſia conſenſu preſbyterorum ſublimior ſedeat, intra domum vero collegam ſe preſbyterorum eſſe cognoſcat.

XXVIII. *Item.*

Unuſquiſque epiſcopus in ſua parochia diligenter provideat, ut eccleſiæ Dei bene conſtructæ, & reſtauratæ, & ornatæ fiant, tam in officio, & luminaribus, quamque in reliqua reſtauratione: & ut ſervi Dei regulariter vivant, unuſquiſque ſecundum ſui ordinis gradum, maxime epiſcopus curam habeat: ſed & canonicas horas ut tempore ſtatuto ſimul celebrent ipſe præcaveat.

Septem igitur ſynaxes ſancti patres canendas conſtituerunt, quas omni die clerus ſingulis horis canere debet; quarum prima eſt nocturnalis ſynaxis, ſecunda prima hora diei, tertia ipſa hora eſt quam terciam vocamus, quarta vero ſexta hora eſt, quinta nona hora eſt, ſexta autem ſynaxis veſpera hora eſt: ſeptimam namque ſynaxim completorium vocitamus. Has ergo ſeptem ſynaxes omni die debemus ſolicite reddere Deo pro nobis & pro omni populo Chriſtiano, ſicut Pſalmiſta teſtatur, dicens: *Septies in die laudem dixi tibi ſuper judicia juſtitiæ tuæ.* Et inſuper Miſſas non omittere: ſicut fecerunt ſancti patres, quos confeſſores nuncupavimus, id eſt, epiſcopi & preſbyteri qui in caſtitate ſervierunt Deo. Pſal. CXVIII.

XXIX. *De epiſcopis Paulus dicit.*

Oportet enim epiſcopum per omnia irreprehenſibilem eſſe, ſicut Dei diſpenſatorem, non ſuperbum, non iracundum: non vinolentum, non percuſſorem, non turpis lucri cupidum, ſed hoſpitalem, benignum, ſobrium, ſanctum, &c. 1. Timoth. 3.

XXX. *Item Apoſtolus.*

Oportet igitur epiſcopum teſtimonium habere ab his qui foris ſunt, ut doctrinam Dei noſtri ordinet in omnibus. Ibidem.

XXXI. *De magna ſynodo.*
De ſubintroductis mulieribus.
Ex Concilio Nicæno.

Interdicit per omnia magna ſynodus, non epiſcopo, non preſbytero, non diacono, nec alicui omnino qui in clero eſt, licere ſubintroductam mulierem habere.

XXXII. *Et item.*

Canones quoque docent, ut ſi quis acceperit viduam aut dimiſſam mulierem, aut qui bis duxerit uxorem, numquam fiat diaconus, numquam ſacerdos.

XXXIII. *Itemque.*

Epiſcopus, preſbyter, aut diaconus, qui in fornicationem

catione, aut perjurio, aut furtis, aut homicidio captus A est, deponatur.

XXXIV. *Inſtitutiones ſanctorum patrum.*

Obſervandum itaque eſt epiſcopis, ut in caritate radicati & fundati, veram pacem & concordiam integram invicem habeant, ita ut ſic in omnibus quaſi cor unum & anima una, & in ore omnium veræ fidei integra doctrina.

∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴

XXXV.

Neſcio quid hic deſit in manuſcripto codice, numerus autem non adjecimus, ac ſi nihil deſideretur eſſet, quæque ſequuntur Conſtitutum Silvestri etiam.

Non oportet aliquid ponere in eccleſia, niſi quæ ad miniſteria eccleſiaſtica pertinent. In Deuteronomio ſcriptum eſt: *Non plantabis lucum nec ſtatuam juxta ſanctuarium Domini.*

XXXVI. *Incipit de ſabbato.*

Deut. 16.

Deus creator omnium creavit hominem in ſexta feria, & in ſabbato requievit ab operibus ſuis, & ſanctificavit ſabbatum propter futuram ſignificationem paſſionis Chriſti, & quietis in ſepulchro. Non ideo requievit quia laſſus eſſet, qui omnia ſine labore fecit, cujus omnipotentia non poteſt laſſari: & ſic requievit ab operibus ſuis, ut non alias creaturas quam antea fecerat, poſtea feciſſet. Non fecit alias creaturas poſtea, ſed ipſas quaſcumque fecit, omni anno uſque in finem ſæculi facit. Homines creat in animabus & corporibus, & animalia & beſtias ſine animabus. Omnis anima hominis a Deo datur, & ipſe renovat creaturas

Joan. 5.

ſuas, ſicut Chriſtus in evangelio ait: *Pater meus uſque modo operatur, & ego operor.* Chriſtus pro nobis paſſus eſt in ſexta ætate mundi, in ſexta feria; & C reformavit perditum hominem paſſione ſua: & operatis miraculis ſuis, requievit in ſepulchro per ſabbatum: & ſanctificavit dominicam diem reſurrectione ſua. Nam dominica dies prima dies ſæculi eſt, & dies reſurrectionis Chriſti, & dies Pentecoſtes: & ideo ſancta eſt: & nos ipſi debemus eſſe ſpiritaliter ſabbatum ſabbatizantes, id eſt, vacantes ab operibus ſervitutis,

1. Joan. 3.

id eſt, peccatis: quia, *Qui facit peccatum, ſervus eſt peccati.* Sed quia non poſſumus eſſe ſine peccatis, caveamus inquantum poſſumus, & emendemus quidquid peccaverimus. Demus bona exempla ſubditis nobis, & corrigamus noſmetipſos & ſubditos, & exhortemur ad meliora jugiter. Amen.

XXXVII. *Item ſanctorum Patrum.*

Paſcha certis temporibus celebrare omnibus generaliter ſatagendum, id eſt, poſt XIV. lunam primi menſis.

XXXVIII. *Synodus Agathenſis.*

Sæculares qui in Natale Domini, Paſcha & Pentecoſte non communicaverint, catholici non credantur.

XXXIX. *Canon Africanenſis.*

Vide epiſtola Theodori Cant. T. 3 ſpicil. p. 411. ed. ii.

Pœnitentes ſecundum canones non debent communicare ante conſummationem pœnitentiæ: nos autem pro miſericordia miſerantis Dei, poſt annum, vel duos, vel tres, aliquibus licentiam damus.

XL. *Item ſanctorum Patrum.*

Baptiſmatis ſacramenta indifferenter preſbyteri indigentibus tribuant, & pœnitentiam quærentibus citiſſime ſuccurrant, nullum exinde pretium requirentes: niſi aut parentes eorum, ſeu elemoſynarii, ſponte aliquid dederint.

Si quis vero his inſtitutionibus contraire tentaverit, aut excommunicationis ſentiet pœnam, aut carceris ærumnam diu ſuſtinebit.

XLI. *Canon Patrum.*

Placuit de infantibus, quoties non inveniuntur certiſſimi teſtes qui eos baptizatos eſſe teſtentur, neque ipſi ſunt per ætatem idonei de traditis ſibi ſacramentis reſpondere; abſque ullo ſcrupulo hos eſſe baptizandos, ne iſta trepidatio eos faciat ſacramentorum purgatione privari.

XLII. *Item.*

Sunt quidam qui miſcent vinum cum aqua baptiſmatis, non recte: & Chriſtus non juſſit baptizari vino, ſed aqua.

XLIII. *Canon Apoſtolorum.*

Si quis epiſcopus aut preſbyter aut diaconus per pecunias hanc obtinuerit dignitatem, dejiciatur & ipſe & ordinator ejus; a & communione modis omnibus abſcindatur, ſicut Simon magus a Petro.

XLIV. *Canon Aſricanenſis.*

Epiſcopus abſque concilio preſbyterorum clericos non ordinet.

XLV. *Canon.*

Epiſcopus nullius cauſam audiat abſque præſentia clericorum ſuorum, excepta cauſa confeſſionis.

XLVI. *Canon Carthaginenſis.*

Nihil rector ſine fratrum ſuorum conſilio faciat: ſcriptum eſt enim: *Omnia fac cum conſilio, & poſt factum non pœnitebis.* *Eccli. 14.*

XLVII. *Canon.*

Firmum decretum eſſe non poteſt, quod non plurimorum videbitur habuiſſe conſenſum.

XLVIII. *Canon Romanus.*

Si in qualibet provincia ortæ fuerint quæſtiones, ad majorem ſedem vel ſynodum, ſeu etiam ad Apoſtolicam ſedem Romæ referantur.

XLIX. *Canon epiſcoporum.*

Non temere quemquam communione privet epiſcopus, ne juſto judicio & quem alius epiſcopus ab eccleſia expulerit, ſive clericum ſive laïcum, ſuſcipiat alius.

L. *Canon Nicænus.*

Nemo eum qui ad alium pertinet ſubripiens in ſua eccleſia ordinet, abſque conſenſu illius ad quem pertinet.

LI. *Canon Chalcedonenſis.*

Ut nullus abſolute ordinetur & ſine pronuntiatione loci ad quem ordinandus.

Altaria niſi lapidea chriſmatis unguine non conſecrentur.

LII. *Canon Epaonenſis.*

D Non oportet in domibus non dedicatis oblationes celebrari ab epiſcopis vel preſbyteris.

LIII. *Canon ſanctorum.*

Nemo in precibus vel Patrem pro Filio, vel Filium pro Patre nominet; ſed cum altari aſſiſtitur, ſemper ad Patrem dirigatur oratio.

LIV. *Canon. Item.*

Et ſufficit ſacerdoti unam Miſſam in una die celebrare, quia Chriſtus ſemel paſſus eſt, & totum mundum redemit: in Levitico quoque ſcriptum eſt, non debere Aaron ingredi aſſidue interius in Sancta.

LV. *Canon Aurelianenſis.*

Epiſcopus pauperibus & infirmis, qui debilitate faE ciente non poſſunt ſuis manibus laborare, victum & veſtimentum, in quantum poſſibilitas fuerit, largiatur.

LVI. *Theodorus dicit:*

Statutum eſt ut ſine auctoritate vel conſenſu epiſcoporum preſbyteri in quibuſlibet eccleſiis non conſtituantur, nec inde expellantur: & ſi quis hoc facere tentaverit, ſynodali ſententia feriatur.

LVII. *Canon epiſcoporum.*

Epiſcopi nullatenus ſæcularibus negotiis, pluſquam Dei ſervitiis, (quod abſit) ſubditi exiſtant: ſed maxime curam animarum habeant: ut ſecundum Apoſtolum populum Dei exemplis bene corrigant, & ſanæ quoque doctrinæ ſermonibus inſtruant.

LVIII. *Canon.*

Clerici omne ſubjectione epiſcopis ſubjecti illis debitam præbeant obedientiam, & nullo jactantiæ ſuæ ſtudio ſemetipſos attollant.

LIX. *Canon Chalcedonenſis.*

Si qui ergo clerici vel monachi reperti fuerint conjurantes, aut conſpirantes, aut inſidias ponentes epiſcopis, gradu proprio penitus abjiciantur.

LX. *Canon Nicænus.*

Si quis alicujus epiſcopi clericum vel monachum ſuſceperit abſque conſenſu illius, ſacrilegus judicetur, & a communione ſuſpendatur, quoadusque clericum vel monachum proprio epiſcopo reſtituat: [a]quod etſi clericus contumax redire voluerit, anathema ſit.

[a] Leg. Quod & ſi clericus ... noluerit.

LXI. *Canon Hibernenſis.*

Qui levaverit manum cum haſta aut gladio ad percutiendum aliquem juxta epiſcopum, redimat manum, vel perdat; quod & ſi vulneraverit, tondet caput cum barba, & Deo ſerviat: primo tamen epiſcopo & cui læſit ſatisfaciat. Si quis autem clericum vulneraverit, vel alicui ex eccleſiaſtico ordine nocuerit, ſecundum ordinis quantitatem ſeptempliciter emendet: & ſecundum ordinis dignitatem pœniteat, aut exterris propria patria exſulet: Dominus enim per prophetam dicit: *Nolite tangere chriſtos meos*, &c.

Pſal. 104.

LXII. *Canon Aurelianenſis.*

Abbates pro humilitatis religione in epiſcoporum poteſtate conſiſtant: & ſi quid extra regulam fecerint, ab epiſcopis corrigantur; qui ſemel in anno, in loco ubi epiſcopus elegerit, accepta convocatione conveniant. Monachi autem abbatibus omni ſe obedientiæ devotione ſubjiciant. Quod ſi quis per contumaciam exſtiterit indevotus, aut per loca aliqua evagari, aut peculiare aliquid habere præſumpſerit, omnia quæ acquiſierit ab abbatibus auferantur, ſecundum regulam monaſterio [b]profutura. Ipſi autem qui fuerint pervagati, cum auxilio epiſcopi tamquam fugaces ſub cuſtodia revocentur: & reum ſe ille abbati futurum eſſe cognoſcat, qui hujuſmodi perſonas non regulari animadverſione diſtrinxerit, vel etiam qui monachum ſuſceperit alienum.

[b] Leg. profutura.

LXIII. *Canon Aurelianenſis.*

Si quis autem abbas cautus in regimine, & humilis, caſtus, ſobriuſque, miſericors, & diſcretus non fuerit, ac divina præcepta verbis & exemplis oſtenderit; ab epiſcopo, in cujus conſiſtit territorio, & a vicinis abbatibus, & cæteris Domini timentibus, a ſuo arceatur honore, etiamſi omnis congregatio vitiis ſuis conſentiens abbatem eum habere voluerit.

LXIV. *Canon Apoſtolorum.*

Si exſtiterit abbas divinis juſſionibus prævaricator, regulæque ſanctæ contemptor, ab epiſcopo civitatis cum conſenſu abbatum, aliorumque monachorum timentium Deum, honore abbatis privetur: convenit enim epiſcopum civitatis, ut ſancta & magna ſynodus Chalcedonenſis decrevit, competentem monaſteriorum providentiam gerere.

LXV. *Leo Papa dicit:*

Propoſitum monachi deſeri non poteſt aliquo pacto: quod enim quis vovit Deo, reddere debet. Pſalmiſta namque dicit: *Vovete, & reddite Domino Deo veſtro.*

Pſal. 75.

LXVI. *Theodorus dicit:*

Monachi non migrent de loco ad locum, ſed in ea permaneant obedientia quam tempore ſuæ converſionis promiſerunt.

LXVII. *Fruſtuoſus dicit:*

Monachus ſanctæ regulæ violator ſive contemptor, vel parvulorum inceſtuoſe aut adoleſcentium conſectator, publice verberetur: coronam capitis quam geſtat amittat, decalvatuſque turpiter opprobria patiatur, vel vinculis arctatus ferreis carcerali anguſtia maceretur.

LXVIII. *Canon Agathenſis.*

Si quis monachus adulterium aut furtum fecerit, quod potius ſacrilegium dici poteſt, id cenſuimus ordinando, ut virgis cæſus tanti criminis reus, numquam officium clericatus excipiat. Si vero jam clericus in id facinus fuerit deprehenſus, nominis ipſius dignitate privetur.

LXIX. [a]*Aurelienſis epiſcopus dicit:*

[a] Leg. Aurelianenſis.

Carnes in cibo monachi numquam ſumant: pulli vero vel altilia cuncta in congregatione non miniſtrentur; infirmis tantum provideantur, & accipere liceat.

LXX. *Iſidorus epiſcopus dicit:*

Abbati vel monacho, monaſterii ſervum non licet facere liberum. *Impium eſt, ut qui res eccleſiæ non contulerit, damnum inferat.*

LXXI. *Canon.*

Si quis epiſcoporum, aut preſbyterorum, vel miniſtrorum, ex rebus eccleſiæ quæ in quibuſcumque locis a fidelibus largiuntur, aliquid auferat; & male rapta cum confuſione reſtituat, & excommunicationis annuæ ſententiam ſubibit.

LXXII. *Canon Hibernenſis.*

Pecunia eccleſiaſtica furata ſive rapta reddatur quadruplum, popularia dupliciter.

LXXIII. *Item Canon Hibernenſis.*

Si quis furatus fuerit pecuniam ab eccleſia, mittatur ſors, ut aut illius manus abſcindatur, aut in carcerem mittatur, die jejunans & gemens; & reddat integrum quod abſtulit: aut peregrinus abjiciatur, & reſtituat duplum: & ſi in patria permanſerit, quadruplum reſtituat: & ſemper pœniteat.

LXXIV. *Canon Toletanus.*

Si clericus in demoliendis ſepulcris fuerit deprehenſus, a clericatus ordine pro ſacrilegio ſubmovcatur. Si quis ſepulcrum violaverit, VII. annos pœniteat; tres ex his in pane & aqua.

LXXV. *Canon* [a]*Hibritanenſis.*

[a] leg. Hibernenſis.

Eos qui ad eccleſiam confugerint trahi non oportet, ſed eos domini ſui promiſſa interceſſione perſuadeant. Quod ſi ab eccleſia exeuntibus pœnale aliquid dominus inſulerit, ut eccleſiæ inimicus habeatur excommunicatus. Si quis alicui aliqua ratione nocuerit ſub confugio eccleſiaſtico, vel ſub aliquo ſanctimonii ſignaculo, ſeptempliciter emendet, reddat, & reſtituat: ſed & VII. annos in dura pœnitentia permaneat: ſin aliter, excommunicandus eſt, ab omni eccleſia catholica.

LXXVI. *Hieronymus dicit:*

Eccleſia defendit quos in ſinu ſuo recepit, more gallinæ, quæ pullos proprios & alienos nutrit & defendit; ita & eccleſia cunctos fugientes in ſe defendere debet.

LXXVII. *Canon Hibernenſis.*

Qui occiderit hominem intra ſepes monaſterii, exſulcum damnatione exeat: vel projectis armis, raſo capite & barba, reliquum vitæ ſuæ tempus Deo ſerviet, primo tamen Deo & parentibus ſatisfaciens.

LXXVIII. *Hieronymus dicit:*

Qui peccant in loco ſancto, in eodem quoque occidendi ſunt: in loco caſtrorum Phinees interfecit virum & meretricem: Mathathias Judæum qui immolabat ſimulacro. Quicumque enim maculaverit ſanctum, ſancta non defendent eum. Chriſtus maleficientes in templo flagris compeſcuit.

LXXIX. *Hieronymus dicit:*

Qui percuſſerit malos, eo quod mali ſunt, miniſter Domini eſt.

LXXX. *Item Hieronymus dicit :*

Homicidas & ſacrilegos punire, non eſt effuſio ſanguinis, ſed legum [a]myſterium ; noceat itaque bonis, qui parcit malis.

[a] *Lege, miniſterium.*

LXXXI. *Canon Araufican enſis.*

Amentibus quæcumque pietatis ſunt conferenda.

LXXXII. *Canon Carthaginenſis.*

Omni die exorciſtæ energumenis manus imponant.

LXXXIII. *Canon Araufican enſis.*

Qui palam aliquando arrepti ſunt, non ſolum non aſſumendi ad ullum ordinem clericatus; ſed ſi jam aliqui ordinati ſunt, ab impoſito officio repellendi.

LXXXIV. *Canon Carthaginenſis.*

Sacerdote verbum in eccleſia faciente, qui egreſſus de auditorio fuerit, excommunicetur.

LXXXV. *Canon Carthaginenſis.*

Laïcus præſentibus clericis, niſi ipſis provocandis, docere non audeat.

LXXXVI. *Iſidorus dicit :*

Omnis mundialis ſapiens, ſi ſapiens ſit, non judicet judicia eccleſiæ.

LXXXVII. *Canon Carthaginenſis.*

Mulier quamvis docta & ſancta ſit, viros in conventu docere non audeat.

LXXXVIII. *Canon Carthaginenſis.*

Sponſus & ſponſa cum benedicendi ſunt a ſacerdote, a parentibus aut paranymphis offerantur : qui cum benedictionem acceperint, eadem nocte reverentia ipſius benedictionis in virginitate permanent.

LXXXIX. *Canon dicit.*

Preſbyterum convivio ſecundarum nuptiarum intereſſe non debere, maxime cum petatur ſecundis nuptiis pœnitentiam tribuere.

XC. *Gelaſius Papa.*

Devotis Deo virginibus, vel viduis, niſi aut in Epiphania aut in Albis paſchalibus, aut in Apoſtolorum natalitiis ſacrum minime velamen imponant: niſi forſitan, ſicut de baptiſmate dictum, gravi languore correptis, ne ſine hoc munere de ſæculo tranſeant, implorantibus non negetur.

XCI. *Canon Carthaginenſis.*

Placuit ut ante annos XXV. ætatis, nec diaconus ordinetur, nec virgines conſecrentur, niſi rationabili neceſſitate cogente.

XCII. *Baſilii epiſcopi.*

Oportet tam infantes cum voluntate & conſenſu parentum, immo ab ipſis parentibus oblatos ſub teſtimonio plurimorum ſuſcipi.

XCIII. *Iſidori.*

Quicumque a parentibus propriis in monaſterio fuerit deligatus, noverit ſe ibi perpetuo manſurum. Nam Anna Samuël puerum natum & ablactatum Deo obtulit, qui in miniſterio templi permanſit.

XCIV. *Canon Romanorum & Francorum.*

Parvulus uſque annos XV. pro delicto corporali diſciplina caſtigetur, poſt hanc vero ætatem quidquid deliquerit, vel ſi furatur, rettribuat, ſeu etiam ſecundum legem exſolvat.

XCV. *Canon Neocæſarienſis.*

Ut nullatenus preſbyter ordinetur ante tricesimum ætatis annum, niſi rationabili neceſſitate cogente: quia Dominus Jeſus non prædicavit ante trigeſimum ætatis annum.

XCVI. *Canon Nicænus.*

Ut epiſcopus, ſi fieri poteſt, a totius provinciæ epiſcopis ordinetur : & ſi hoc difficile eſt, certe non minus a tribus. Epiſcoporum ordinationes fieri oportet dominicis diebus, non in agris vel in villulis, ſed in urbibus præcipuis, pro tanti nominis dignitate.

XCVII.

Preſbyterorum vero & diaconorum, in quatuor temporum ſabbatis ſcilicet: ut dum hæc ordinatio coram populo agitur, ſub omnium teſtificatione electorum ordinatorumque opinio diſcutiatur.

XCVIII. *Canon ſanctorum.*

Sacerdotes Dei diligenter ſemper procurent, ut panis, & vinum, & aqua, ſine quibus nequaquam Miſſæ celebrantur, pura & munda fiant : quia ſi aliter agatur, cum his qui acetum cum felle mixtum Domino obtulerint, niſi vera pœnitentia ſubvenerit, punientur.

XCIX. *De decimis.*

In lege Domini ſcripeum eſt : *Decimas & primitias non tardabis offerre.* Et in Levitico : *Omnes decima terræ, ſive de frugibus, ſive de pomis arborum, Domini ſunt : boves & oves, & capreæ, quæ ſub paſtoris virga tranſeunt, quidquid decimum venerit, ſanctificabitur Domino. Non eligitur nec bonum nec malum, nec* [a] *alterum commutabitur.* Exod. 22. Levit. 27.

[a] *Pro altero.*

C. *Auguſtinus dicit :*

Decimæ igitur tributa ſunt eccleſiarum & egentium animarum. O homo, inde Dominus decimas experit, unde vivis. De militia, de negotio, de artificio redde decimas : non enim eget Dominus notter, non præmia poſtulat, ſed honorem. Ibidem.

CI. *Item.*

Cum meſſueris ſegetem terræ tuæ non tondebis uſque ad ſolum ſuperficiem terræ, nec remanentes ſpicas colliges : neque in vinea tua racemos & grana decidentia congregabis : ſed pauperibus & peregrinis carpenda dimittes. Levit. 19.

CII. *Et in lege.*

Si intraveris in ſegetem amici tui, frange ſpicas, & in manu contere, falce autem non metas. Hoc & diſcipuli Salvatoris fecerunt, ſpicas videlicet manibus fricantes & manducantes ſabbatis, ut evangelium dicit. Ibidem.

CIII. *Item in lege.*

Ingreſſus itaque vineam proximi tui, comedes uvas quantum tibi placuerit, foras autem ne feras tecum. Ibidem.

CIV. *Inſtitutio patrum.*

Die dominico nihil aliud agendum eſt, niſi Deo vacandum in hymnis, & pſalmis, & canticis ſpiritualibus: dies quoque paſchalis hebdomadæ omnes æquali religione colendi ſunt.

CV *Canon Aurelianenſis.*

Id etiam miſerationis intuitu æquum duximus cuſtodire, ut qui pro quibuſcumque culpis carceribus deputantur, ab archidiacono ſeu a præpoſito eccleſiæ ſingulis dominicis diebus requirantur : ut neceſſitas vinctorum ſecundum præceptum divinum miſericorditer ſublevetur, atque a pontifice competens victus de domo eccleſiæ tribuatur.

CVI. *Item.*

Qui dominica nocte rapſerit, VII. dies pœniteat.
Qui quarta vel ſexta feria, III. dies pœniteat.
Qui in quadrageſima ante paſcha, unum annum pœniteat.

CVII. *Item.*

Indicta jejunia nullus præſumat infringere vel violare, ne iram Dei incurrat.

CVIII. *Ex Concilio Bracarenſ.*

Non oportet homines religioſos ante horam diei tertiam cibum ſumere, nec convivia inire, neque clericos aliquando, niſi hymno dicto, edere panem, ... poſt cibos gratias auctori referre.

CIX. *Canon ſanctorum.*

Qui in matrimonio ſunt, abſtineant ſe tres noctes antequam communicent, & unam poſtquam communicaverint. Inde ait Apoſtolus : *Nolite fraudare in-*

vicem, niſi ex conſenſu, ut vacetis orationi ad tempus.

CX. *Gregorius dicit:*

Si quis conjugem ſuam, ſi fieri poteſt, non cupidine voluptatis, ſed ſolummodo creandorum liberorum gratia utitur, iſte profecto ſive de ingreſſu eccleſiæ, ſeu de ſumendo dominici corporis ſanguiniſque myſterio, ſuo eſt relinquendus judicio: quia a nobis prohiberi non debet; cum ei, juxta præfinitam ſententiam, etiam eccleſiam licuerit intrare: verumtamen quia ipſa licita admixtio conjugis ſine voluptate carnis fieri non poteſt, ideo aliquando a ſacri loci ingreſſu abſtinendum eſt, quia voluntas ipſa eſſe ſine culpa nullatenus poteſt.

CXI. *De conjugio ſcriptum eſt in lege.*

Exod. 22. *Si ſeduxerit quis virginem necdum deſponſatam, dormieritque cum ea, dotabit eam, & habebit eam uxorem.*

CXII. *Auguſtinus dicit:*

Qui uxorem optat accipere, ſicut illam virginem invenire deſiderat, ita & ipſe uſque ad nuptias virginitatem cuſtodiat.

CXIII. *Synodus Romana dicit:*

Filii cum ad annos pubertatis venerint, cogantur aut uxores ducere, aut continentiam profiteri. Sic & filiæ eadem ætate debent eamdem legem ſervare.

CXIV. *Paulus apoſtolus dicit:*

1. Cor. 7. *Propter fornicationem unuſquiſque ſuam propriam uxorem habeat, & unaquæque virum ſuum.* Legitimum quoque conjugium nullus ſeparare præſumat: *Quod ergo Deus conjunxit, homo non ſeparet.*

CXV. *Paulus dicit:*

1. Cor. 11. *Mulier ſui corporis poteſtatem non habet ſed vir: ſimiliter & vir ſui corporis poteſtatem non habet, ſed mulier.*

CXVI. *Synodus dixit:*

Mulier mortua, licet viro poſt menſem accipere alteram: poſt annum vero licet mulieri accipere alterum virum.

CXVII. *Paulus apoſtolus dicit:*

1. Cor. 7. *Mulier alligata eſt legi, quanto tempore vivit vir ejus. Quod ſi dormierit vir ejus, liberata eſt: cui vult nubat: tantum in Domino. Beatior autem erit, ſi ſic permanſerit.*

CXVIII. *Item Canon Africanenſis.*

Legitimum igitur conjugium non licet ſeparari ſine conſenſu amborum: poteſt tamen alter alteri cum conſilio epiſcopi licentiam dare ad ſervituтem Dei accedere. Quidam etiam dicunt: Si vir ſive mulier ex conſenſu religionem ceperit, licet alterum accipere novum conjugium, ſed puellam vel puerum, ſi continens eſſe non poterit. Quod non laudo. Sed ſi quis vult conjugatus converti ad monaſterium, non eſt recipiendus, niſi prius a conjuge caſtimoniam profitente fuerit abſolutus. Nam ſi, illo vivente, per incontinentiam alteri nupſerit, procul dubio adultera erit: & qui eam dimiſit, particeps erit peccati illius.

CXIX. *Item de legitimo conjugio.*

Legitimum enim conjugium nullus ſeparare præſumat, niſi ex amborum conſenſu, & propter amorem Chriſti, qui ait: *Qui reliquerit uxorem,* & reliqua, Matth. 19. *centuplum accipiet, & vitam æternam poſſidebit.* Et nemo aliter uxorem dimittat niſi propter fornicationem, quia *Phariſæi tentantes Dominum Jeſum Chriſtum, interrogaverunt eum, ſi licet hominem dimittere uxorem ſuam pro quacunque cauſa. Reſpondit Jeſus, & ait eis: Non legiſtis quia qui fecit ab initio, maſculum & feminam fecit eos? & dixit: Propter hoc relinquet homo patrem & matrem, & adhærebit uxori ſuæ, & erunt duo in carne una. Itaque jam non ſunt duo, ſed una caro. Quod ergo Deus conjunxit, homo non ſeparet. Dicunt illi: Quid ergo Moyſes mandavit dare libellum repudii, & dimittere? Ait illis: Quoniam Moyſes ad duritiam cordis veſtri permiſit vobis dimittere uxores veſtras, ab initio autem non fuit ſic. Dico autem vobis, quia quicumque dimiſerit uxorem ſuam, niſi ob cauſam fornicationis, & aliam duxerit, mœchatur.* Unde & apoſtolus dicit: *Præcipio, non ego,* 1. Cor. 7. *ſed Dominus, uxorem a viro non diſcedere:* & iterum: *Alligatus es uxori? noli quærere ſolutionem: ſoluta es* Ibidem. *ab uxore? ne quæſieris uxorem.* Alibi namque de adulterio vel fornicatione ſcriptum eſt: *Qui adulteram te-* Prov. 18. *net, ſtultus & impius eſt:* de filiis quoque adulterarum ejiciendis cum matribus ſuis, & Ezechiel dicens: *Ejicite matrem fornicariam & filios fornicationis,* & reliqua. Et Auguſtinus dicit: Si mulier fornicata fuerit, relinquenda eſt: ſed illa vivente altera non eſt ducenda. Ubicumque igitur eſt fornicatio, & fornicationis vera ſuſpicio, libere uxor dimittitur: aliter ergo, etiamſi ſterilis eſt, ſi deformis, ſi fœtida, ſi temulenta, ſi iracunda, ſi malis moribus, ſi luxuriosa, ſi fatua, ſi guloſa, ſi vaga, ſi nugatrix, ſi maledica, tenenda erit velis nolis, & qualiſcumque accepta eſt, habenda erit: Apoſtolus enim dicit: *Cum enim eras* 1. Cor. 9. *liber, ſponte ſervituti te ſubjeciſti.*

CXX. *Canon Africanenſis.*

Secundum evangelicam diſciplinam, nec uxor a viro dimiſſa alium accipiat virum, vivente viro ſuo; nec vir aliam accipiat uxorem, vivente uxore priore; ſed ita maneant, aut ſibimet reconcilientur.

CXXI. *Auguſtinus dicit:*

Si mulier fornicata fuerit, relinquenda eſt, ſed illa vivente, altera non eſt ducenda.

CXXII. *Canon dicit:*

Si mulier diſceſſerit a viro ſuo, deſpiciens eum, nolens revertere & reconciliari viro; poſt quinque vel ſeptem annos, cum conſenſu epiſcopi, ipſe aliam accipiat uxorem, ſi continens eſſe non poterit, & pœniteat tres annos, vel etiam quamdiu vixerit: quia juxta ſententiam Domini mœchus comprobatur.

CXXIII. *Item.*

Si cujus uxor in captivitatem ducta fuerit, & ea redimi non poterit, poſt annum ſeptimum alteram accipiat: & ſi poſtea propria, id eſt, prior mulier, de captivitate reverſa fuerit, accipiat eam, poſteriorem-que dimittat. Similiter autem & illa, ſicut ſuperius diximus, ſi viro talia contigerint, faciat.

CXXIV. *De matrimonio ſervulorum.*

Si ſervum & ancillam Dominus amborum in matrimonio conjunxerit, poſtea liberato ſervo vel ancilla, ſi non poteſt redimi qui in ſervitio eſt, libero licet (ſicut quibuſdam placet) ingenuo conjungere; ſed tamen, juxta ſententiam Domini, mœchus probatur. Qui vero taliter egerit, id eſt, ut propter primam uxorem ſervitium humanum dimittat, & poſtea liberam ducat uxorem, tres annos pœniteat, unum in pane & aqua; ſed & quamdiucumque vixerit, ſemper aliquid pœniteat. Similiter quoque & mulier pœniteat, ſi taliter fecerit. Si quis liber ancillam aut ſuam aut alterius in matrimonio acceperit, non habet licentiam dimittere eam, ſi ante cum conſenſu amborum conjuncti ſint; ſi vero dimiſerit eam, & aliam ducit uxorem, ſive ancillam, ſive liberam, ut ſupra ſcriptum eſt, pœniteat.

CXXV. *De concubinis.*

Auguſtinus dicit: Quale eſt quod multi virorum ante nuptias concubinas ſibi adhibere non erubeſcunt, quas poſt annos dimittant: & ſic poſtea legitimas uxores accipiant: Unde coram Domino & coram angelis ejus teſtor atque denuntio, Deum iſta conjugia

semper prohibuisse, & numquam placuisse, & prae- A cipue temporibus Christianis: concubinas habere numquam licuit, numquam licet, numquam licebit.

CXXVI. *Item in lege:*

Levit. 18. Nemo incestis conjunctionibus se inquinet, quia in Levitico scriptum est: *Omnis homo ad proximum sanguinis sui non accedat, ut revelet turpitudinem ejus.* Et iterum: *Anima quae fecerit quidpiam ex istis, peribit de medio populi sui.* Sane quibus conjunctio illicita interdicitur, habebunt incundi melioris conjugii libertatem.

CXXVII. *Synodus dicit:*

Quicumque illicito matrimonio fuerint commixti, post poenitentiam non debent fieri in una domu, ne se invicem causa amoris copulent.

CXXVIII. *Item synodus de toro fratris defuncti.*

Gen. 2. Audi decreta synodi: Superstes frater torum defuncti fratris non ascendat, Domino dicente: *Erunt duo in carne una.* Ergo uxor fratris tui soror tua est.

CXXIX. *Gregorius dicit:*

Si quis monacham, vel commatrem spiritalem, vel fratris uxorem, vel neptem, vel novercam, vel consobrinam, vel de propria cognatione, vel quam cognatus habuit, duxerit uxorem, anathema sit.

CXXX. *Item de consanguineis, Gregorius interrogationibus Augustini ita respondit:*

De Responsione ad Interrogationes 6. Quaedam terrena lex in Romana republica permittit, ut sive frater & soror, seu duorum fratrum germanorum, vel duarum sororum filius & filia misceantur: sed experimento didicimus ex tali conjugio sobolem non posse succrescere: & sacra lex Mosaïca prohibet cognationis turpitudinem revelare: unde necesse est: ut jam tertia vel quarta generatio fidelium licenter jungi debeat; nam secunda, quam praediximus, a se omnimodo abstinere debet.

CXXXI. *Item de rationabili causa.*

Regist. lib. 12. epist. 32. Regist. Gregorii ad sexta interrogationem Augustini inclusum. Vere post multum temporis a Felice Messanae Siciliae praesule requisitus Gregorius, utrum Augustino scripsisset, ut Anglorum quarta generatione contracta matrimonia minime solverentur; humillimus pater inter cetera talem reddidit rationem: Quod scripsi Augustino Anglorum gentis episcopo, nostro alumno, videlicet de consanguinitatis conjunctione, ipsi & Anglorum genti quae nuper ad fidem venerat, ne a bono quod coeperat, metuendo austeriora, recederet, specialiter, & non generaliter ceteris, me scripsisse cognoscas: unde & mihi omnis Romana civitas testis exsistit. Nec ea intentione haec illis scripsi mandavi, ut postquam firma radice in fide fuerint solidati, si infra propriam consanguinitatem inventi fuerint, non separentur, aut infra affinitatis lineam, id est, usque ad septimam generationem conjungantur. Sed adhuc illos neophytos exsistentes, coepisse eos prius illicita docere, & verbis & exemplis instruere: & quae post de talibus egerint, rationabiliter & fideliter excludere oportet. Nam juxta Apostolum, qui ait: *Lac vobis potum dedi, non escam*; ista illis modo, non posteris, ut praefixum est, temporibus tenenda indulsimus: ne bonum quod infirma adhuc radice plantatum erat, everteretur, sed aliquantulum firmaretur, & usque ad perfectionem custoditetur.

1. Cor. 3.

CXXXII. *Canon Romanus.*

Laïcus maculans se cum ancilla Dei, vel cum spiritali commatre, vel cum propinqua, aut forte cum illa quam antea cognatus habuit, primitus anathematizetur, postea annos VII. poeniteat, III. in pane & aqua. Similiter & illa poeniteat: quia Christiana religio fornicationem in utroque sexu pari ratione condemnat.

CXXXIII. *Item.*

Gregorius Apostolicus Papa ante corpus beatissimi Petri in synodo residens, dixit: Si quis presbyteram duxerit in conjugium, anathema sit.

CXXXIV. *Item.*

Si quis monacham, quam Dei ancillam appellant, duxerit in conjugium, anathema sit.

CXXXV. *Item.*

Si quis de propria cognatione, vel quam cognatus habuit, duxerit uxorem, anathema sit, ac respondentes omnes dixerunt, Amen.

CXXXVI. *Item.*

Regist. lib. 10. indict. 7. epist. 31. Si quis cum duabus cognatis fornicationem fecerit, primitus anathematizetur, deinde VII. vel X. B annos poeniteat.

CXXXVII. *Item Gregorius Felici episcopo.*

Progeniem suam unumquemque usque ad septimam servare decernimus generationem: & quamdiu se agnoscunt affinitate propinquos, in conjugium ducere nulli profecto Christianorum licet vel licebit: & nolumus nos in hac re a vobis sive a ceteris fidelibus reprehendi, quia in his Anglorum genti indulsimus; non formam dando: sed considerationem, ne Christianitatis bonum quod receperant imperfectum dimitterent, egimus.

CXXXVIII. *De stemmatibus.*

Stemmata dicuntur ramusculi in genere, cum gradus cognationum partiuntur: ut puta ille filius, ille pater, ille avus, ille agnatus, & ceteri quorum figurae in subsequentibus apparent. Et haec consanguinitas, dum se paulatim propaginum ordinibus dirimens usque ad ultimum gradum subtraxerit, & propinquitas esse defierit, eam rursus lex matrimonii vinculo repetit, & quodammodo revocat fugientem. Ideo autem usque ad sextum generis gradum consanguinitas constituta est, ut sicut sex aetatibus mundi generatio, & hominis status finitur, ita & propinquitas generis tot gradibus terminaretur. Inter hos itaque propinquitatis gradus, ad conjugalem copulam nemini accedere convenit; nec eam quam aliquis ex propria consanguinitate conjugem habuit, in conjugem ducere nulli profecto Christianorum licet vel licebit: quia incestuosus talis coïtus abominabilis est Deo. Incestuosos & nullo [a]conjugis nomine deputandos a sanctis patribus dudum statutum esse legimus.

[a] Forte, conjugii.

CXXXIX. *Vigilius Papa.*

Si motum fuerit altare, denuo consecretur ecclesia. Si parietes tantum mutantur, & non altare, sale & aqua exoretur. Si homicidio vel adulterio fuerit violata, diligentissime expurgetur, & denuo consecretur.

CXL. *Vigilius Papa. Ex Concilio Carthaginensi, Gregorius.*

Quis, cum ad judicium venerit, si noluerit clericus, & necesse fuerit, induciae ei petenti a patribus constituae absque impedimento concedantur, & judices selecti tribuantur, ... Si ibi vim aliquam temerariae multitudinis metuerit, locum is congruum eligat, quo absque timere suos, si necesse fuerit, testes habere, & absque impedimento suam canonice sententiam finire valeat: quia multa pro surreptione evenire solent, sententiam fratris, ... misericordiam vetat; non solum tenere: sed & audire refugire, quia potior est omnibus holocaustis, misericordia. Non ita agendum in ecclesiasticis negotiis, sicut in saecularibus: nam in saecularibus, priusquam qui legibus est coactus venerit & decantaverit, & responsum dederit, ante peractam causam non potest recedere. In ecclesiasticis vero dicta causa licet recedere, si necesse fuerit, aut si se praegravari viderit.

CXLI. *In Nicena ſynodo.*

Statutum eſt quod judices alii non ſynodo deberent eſſe, niſi quos ipſe qui impetitur elegerit, aut quos conſenſu ſuo ejus primates auctoritate hujus ſacræ ſedis conſtituerint; quia indignum eſt ut ab externis judicetur, qui provinciales & a ſe electos debet habere judices.

Irrita erit donatio epiſcopi, vel venditio, vel commutatio rei eccleſiaſticæ, abſque collaudatione & ſubſcriptione cleticorum.

CXLII. *Romanum Concilium.*

Tempore Conſtantini Auguſti, congregavit Silveſter Papa ſynodum Romæ cum LXXIII. epiſcopis, quorum conſenſu & ſuperſcriptione conſtitutum eſt: Ut nullus laïcus clerico cuiquam audeat inferre teſtimonium: ergo laïci adverſus clericum non recipiantur. Accuſatores, conſanguinei, nec familiares, nec domo prodeuntes, adverſus extraneos teſtimonium non dicant: nec accuſatores, nec teſtes ſuſpecti recipiantur, quia propinquitatis, ac dominationis, ac familiaritatis affectus, plerumque veritatem impedire ſolet: ſed, ſi noluerint, & invicem conſenſerint inter ſe parantes, teſtificentur, non in alios: amor enim carnalis atque timor, & amaritudo, plerumque ſenſus hebetant humanos, & pervertunt opiniones.

CXLIII.

Nullus monachorum præſumat judicare, nec accuſationem ſæcularem in clericum audeat accipere. Quod ſi quis probatur admittere, velut exactor fenoris, aut uſurarum poſſeſſor, ſecundum ſtatuta patrum ſe ſentiat degradandum. In gravibus peccatis quis poſitus, dum ſuis premitur, aliena non diluit.

CXLIV. *De conjugio antiquo.*

Satis igitur manifeſtum eſt non poſſe filios Adam in primordio ſæculi uxores accepiſſe, niſi proprias ſorores aut propinquas conſanguineas; ſed ſemper erat illicitum ab initio uxorem aut concubinam patris violare. Unde Jacob patriarcha dixit filio ſuo Ruben: *Effuſus es ſicut aqua: non creſcas, quia aſcendiſti cubile patris tui, & maculaſti ſtratum ejus.* Unde & Paulus Apoſtolus doctor gentium de tali ſacrilegio ſcripſit dicens: *Auditur inter vos fornicatio, & talis fornicatio qualis nec inter gentes, ita ut uxorem patris aliquis habeat: & vos inflati eſtis, & non magis luctum habuiſtis, ut tolleretur de medio veſtrum qui hoc opus fecit.* Ecce Apoſtolus [a] indicavit de medio Chriſtianorum auferri, qui novercam violare præſumpſit, dicens: *Nec inter gentes*, id eſt, paganos, *tale ſcelus fieri.* Verum itaque eſt, & ſatis late patet, Deum omnipotentem in lege Moyſi prohibuiſſe uxorem patris, & fratris, & proximi accipere, aut cum ea concumbere; ſed & hoc quod in Deuteronomio ſcriptum eſt, ut *frater ſcilicet accipiat uxorem defuncti fratris, & ſuſcitet ſemen fratri ſuo*, non carnaliter intelligendum eſt, ſed ſpiritaliter tenendum. Et valde cæcus doctor eſt, qui neſcit diſcretionem inter vetus teſtamentum & novum, ſed adhuc erat cæcatus umbra antiquæ caliginis, neſciens veritatem gratiæ Chriſti: & neſcit legem & prophetas uſque ad Joannem Baptiſtam prophetaſſe. Nam ipſe Dominus ait: *Lex & prophetæ uſque ad Joannem; a diebus Joannis Baptiſtæ uſque nunc regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Et quicumque cæcatus corde adhuc ſolam literam ſequitur cum Judæis, ſine ſpiritu vivificante & gratia Chriſti perdurat, manducans cruſtas panis, & non micas internas.

Magna diſtantia eſt inter literam occidentem & ſpiritum vivificantem; & valde ignarus, & ignavus, & inſipiens doctor eſt, qui poſt tot annos & poſt tot tractatores, qui libros de lege Moyſi tractaverunt a Deo inſpirati, adhuc judaïzare vult, contemnendo Chriſtum & omnes ſanctos doctores. In Deuteronomio enim legimus: *Ut quando habitaverint fratres ſimul, & unus ex eis abſque liberis mortuus fuerit, uxor defuncti non nubet alteri, ſed accipiat eam frater ejus, & ſuſcitabit ſemen fratris ſui: & primogenitum ex ea filium nomine ejus appellabit, ut non deleatur nomen ejus ex Iſrael. Sin autem noluerit accipere uxorem fratris ſui, quæ ei lege debetur, perget mulier ad portam civitatis, & interpellabit majores natu, & dicet: Non vult frater viri mei ſuſcitare nomen fratris ſui in Iſrael, nec me in conjugium ſumere; & ſtatim accerſiri eum facient, & interrogabunt eum. Si reſponderit: Nolo eam uxorem accipere; accedet mulier ad eum coram ſenioribus, & tollet calceamentum de pede ejus, ſpuetque in faciem ejus, & dicet: Sic fiet homini qui non edificat domum fratris ſui, & vocabitur nomen ejus in Iſraël, domus diſcalceati.*

Deut. 25.

De hoc enim quod in Deuteronomio ſcriptum eſt, & in evangelio: *Quod frater accepit uxorem defuncti fratris, ut ſuſcitaret ſemen fratri ſuo*: non eſt Chriſtianis tenendum carnaliter, ſed ſpiritaliter. Chriſtus aït in evangelio: *Omnes autem vos fratres eſtis, & unus eſt Pater veſter qui in cælis eſt.* Et cum habitaverint fratres ſpirituales ſimul, & ille frater qui præeſt eccleſiæ Dei tranſierit de ſæculo ad Chriſtum, accipiat tum frater ejus eccleſiam Dei regendam, & ſuſciter ſpiritales filios Deo: ne deficiente uno doctore, mortali conditione, ſterilis fiat ſponſa Chriſti, quæ eſt mater omnium noſtrum. Et ſi quiſpiam doctor non vult regere eccleſiam, poſt obitum alterius doctoris, non curans de ſalute aliorum, ſed de ſua propria, erit tunc diſcalceatus, & contra hoc quod Paulus dixit: *Et calceati pedes in præparatione evangelizantium pacem, evangelizantium bona.* Si non vult verbum Dei ſeminare, etſi poteſt, ſed talentum Chriſti in ſudario, hoc eſt, torpore ignaviæ ſuæ, abſcondere, erit conſputus ab eccleſia in facie, confuſione dignus, *projectus in tenebras exteriores, ubi erit fletus & ſtridor dentium.* Sed accipiat ſemper doctor poſt doctorem eccleſiam Dei regendam uſque in finem ſæculi, ut ſuſcitentur ſpiritales filii Chriſto de ſponſa ſua virgine, ſicut ipſe inſtituit; quia *qui non vult laborare pro Deo, non eſt dignus mercede.*

Matt. 28.

Ephes. 6. Rom. 10.

Matt. 8.

CXLV. *Canon Laodicenſis.*

Ut nullus Chriſtianus judaïzare præſumat, ſed nec conviviis eorum participare.

EX EJUSDEM POENITENIALIS EGBERTI libro ſecundo.

In publica bibliotheca Oxonienſi, ſub titulo:
Abbine diverſa ex diverſis exceſſibus judicia.

I.

SI quis tardius vel tepidius orationis debitum perſolvit, fletibus, dolotibus, orationibuſque redimatur.

II.

Si quis in oratione proſtratus dormitaverit, hanc culpam triplicatis orationibus, cum triplicata decantatione pſalmi quinquageſimi, proſtratus terræ expurget.

III.

Si quis tempore orationis ludere, fabuliſque vacare præſumpſerit, quod nequiſſimum eſt, vigiliis, fletibus, orationibus expietur. Si in conſuetudinem habuerit, majore pœnitentia expietur.

[a] *al.* judicavit

IV.

Si quis decantans pſalmum vel modicum titubaverit, proſtratus orationi pavimento indulgentiam a Domino expoſcat.

V.

Si quis clericus aut monachus corporis ſanitate conſiſtens vigiliis & quotidianis officiis defuerit, perdat communionem.

VI.

Si quis clericus abſque corpuſculi ſui inæqualitate vigiliis deeſt, ſtipendio privatus excommunicetur.

VII.

Si quis clericus dato ſigno non ſtatim ad eccleſiam properaverit, correptionibus ſubjacebit.

VIII.

Si quis tempore orationis & pſalmorum, vagationis tædiique cauſa hac illacque diſcurrerit, vel in ipſo officio vagis obtutibus aberraverit, juxta arbitrium Prioris pœniteat.

IX.

Clericum, quem ebrium fuiſſe conſtiterit, ut ordo patitur, triginta dierum ſpatio a communione ſtatuimus ſubmovendum, aut corporali dandum ſupplicio.

X.

Si quis clericus aut monachus ebrioſus fuerit, tribus menſibus in pane & aqua pœniteat.

XI.

Si quis clericus laſcivus, petulans, ſubſannator, turpiloquus, ridiculoſus, inconſtans, iracundus, tumidus, obſtinatus, juxta Prioris arbitrium triduo pœniteat.

XII.

Si quis clericus per creaturas juraverit, acerrime objurgetur: ſi perſtiterit in vitio, excommunicetur.

XIII.

Clericus abſque Prioris ſui juſſu ſi per plateas civitatis inutiles decurſus peragat, pœnitentiam agat.

XIV.

* *id eſt*, populi conflucntias.

Clericus per plateas & * andronas, niſi certa & maximi officii ſui neceſſitate, non ambulet.

XV.

Si quis clericus ſolus cum ſola abſque teſtibus duobus aut tribus loqui præſumpſerit, quod antiqua canonum ſtatuta prohibent, acerrime corripiatur, & ſecundum modum peccati publicam agat pœnitentiam. Hoc ſancti patres Auguſtinus, Hieronymus, Baſilius, Gregorius, & ceteri quam multi edictis ſuis prohibuerunt.

XVI.

Si quis cogitaverit aliquid quod ſecundum mandatum Domini eſt, & non fecerit, ut mendax & contemptor a Domino condemnabitur, niſi pœnitentiam in hac egerit vita.

XVII.

Si quis definierit aliqua agere quæ Domino non placent, juxta modum peccati pœnitentiam agat: & hoc quod temere & injuſte definivit, irritum revocetur.

XVIII.

Si quis hoſpitibus & peregrinis cum gaudio & alacritate juxta poſſibilitatem ſuam neceſſaria non præbuerit obſequia, ſi laïcus eſt, ad arbitrium ſacerdotis pœnitentiam agat, & de cetero emendetur, ne a Domino audiat: *Hoſpes fui, & non recepiſtis me.* Si autem in aliquo gradu eccleſiaſtico præfixus fuerit, ſecundum conſecrationis ſuæ ſublimitatem, ampliorem lacrymis & orationibus agat pœnitentiam, & poſtmodum emendetur.

Matth. 25.

XIX.

Si quis cogitationes malas & inutiles corde volutat, A mox ſuo manifeſtet ſacerdoti: & ſecundum ejus conſilium, jejuniis, eleemoſynis, fletibus & orationibus divinum expoſcat adjutorium, quoaduſque recedat hujuſmodi paſſio.

XX.

Si quis in clero conſtitutus alicui damnum parviſſimæ rei intulerit, reddat aliena, & triduo pœniteat: laïcus biduo.

XXI.

Si quis verbo in aliquem hominem peccaverit, ſi ſtatim reminiſcens, ad veniam poſcendam fuerit inclinatus, percipiat ab eo indulgentiam cui cognoſcitur feciſſe injuriam. Qui autem aut non petit, aut non ex animo poſtulat, juxta exceſſum injuriæ, congruæ B ſubjaceat pœnitentiæ.

XXII.

Si quis non acquieſcit, ut ſatisfaciat cui intulit injuriam, admoneatur ut ſatisfactionem ei exhibeat. *Si autem non audierit, ſit nobis ſicut Gentilis & Publicanus.* *Matth. 18.*

XXIII.

Si quis contriſtatus noluerit reconciliari, ſatisfaciente eo qui contriſtavit, acerrimis macereturinediis, uſquedum grata animo recipiat ſatisfactionem.

XXIV.

Qui ſibimet invicem convicia objiciunt, ſi invicem ſibi celeriter laxanda cognoſcunt, hi jam ab alio judicandi non ſunt, quia pariter ſibi veniam dare feſtinaverint; ſi tamen excedere frequentius in ſemetipſis C non præſumunt.

XXV.

Si quis clericus ſuperbire præſumpſerit, ſæpius proprio excommunicetur cibo. Laſcivus item ſimili ſubjacebit ſententiæ.

XXVI.

Si quis in aliquo eccleſiaſtico gradu ſacratus, percuſſor exſtiterit, (quod eſſe non debet) corripiatur eccleſiaſticis ſatisfactionibus acerrime: ſi non emendaverit, tribus menſibus ſtudioſiſſime ſubjectus fletibus pœniteat tantummodo in pane & aqua.

XXVII.

Si quis preſbyter, diaconus, aut monachus, otioſitatem, ſtulciloquium, ſcurrilitatem, garrulitatem, D ſomnum, pigritiam, torporem, & his ſimilia dilexerit, triduo pœniteat.

XXVIII.

Si quis monachus ſanctionem regulæ violaverit, & contra uſum veterum veſci carnibus præſumpſerit, per ſex menſium ſpatium retruſioni & pœnitentiæ ſubjacebit.

XXIX.

Qui detrahit, aut libenter audit detrahentem, triduo pœniteat: ſi autem prælato, ſeptem diebus pœniteat.

XXX.

Qui detrahit de fratre, aut audit detrahentem, & patitur, excommunicari debet. Quod ſi de eo qui præ- E eſt, amplius excommunicetur.

XXXI.

Si quis non vult reconciliari fratri ſuo quem odio habet, tamdiu in pane & aqua pœniteat, uſquedum reconcilietur ei.

XXXII.

Si quis excitatur & contriſtatur, & iraſcitur adverſus eum qui ad orationem illum excitavit, * excommunicari debet, & non manducare, quoadusque compunctus agnoſcat ſtultitiam ſuam, & ita converſus recipiat indulgentiam.

* *al.* propter excommunicetur cibo, *ut ſupra cap.* 25.

XXXIII.

Si quis Chriſtianus mendax reperitur, quod eſſe non

non debet, quia Christus Dominus noster, a quo nomen accepit, Veritas est ; secundum qualitatem quantitatemque mendacii pœnitentiam agat. Scriptum est
Psal. 5. enim : *Perdes omnes qui loquuntur mendacium.* Et, *omne mendacium a diabolo est.*

XXXIV.

Si qui Christianus fabulis otiosis, stultiloquiis, verbis jocularibus, risumque moventibus studuerit, quod secundum Domini definitionem, & sancti Pauli Apostoli ejus, peccatum esse dignoscitur ; sacerdoti suo manifestet, & secundum arbitrium ejus modumque delicti pœniteat. Nemo Christianus parum pendat aut negligat sua etiam minima peccata, quæ fieri solent in vanis & ventosis cogitationibus, in locutionibus superfluis & otiosis, in operibus absque necessi- B tate peractis : sicut est appetitus ciborum, immoderatus risus, superfluus somnus, & innumerabilia talia : sed potius pro his ante tribunal districti judicis assistere rationem reddituros pertimescat. Scriptum est
Matth. 12. enim : *De omni verbo otioso quod locuti fuerint homines, reddent rationem Deo in die judicii.* Et item scriptura : *Nihil impunitum derelinquet Deus.* Et ideo pro his aliisque peccatis pœnitentiam agat.

XXXV.

Si quis est contentiosus vel contradictor sanctis imperiis, aut mendax aut inobediens, aut in locutione clamosus, aut iracundus, aut subsannator, aut plus joco quam honestum est deditus, aut dure respondens, & omnino quidquid contra scripturarum sacrarum C auctoritatem est ; secundum mensuram opusque peccati, ad sacerdotis arbitrium pœniteat.

EJUSDEM EGBERTI DIALOGUS per interrogationes & responsiones de institutione ecclesiastica[a].

[a] *Dublinii editus a Joanne Vsserio Armacano episc.*

PRima fronte præsentis paginæ, tuam venerabilem petimus sanctitatem, ut ea quæ sacrorum apicum attestatione, ad pontificalem providentiam, nobis directa sunt, grato animo cum caritate suscipias : caritas enim ædificat : & si qua in eis acceptione videntur digna, fraternitatis tuæ chirographo firmentur ; si qua vero minus apte prolata noscuntur, tu D quasi subtilissimus interpres utiliora interserere non dedigneris : & post informationem eorum quæ ad te missa sunt verborum, beatitudinis tuæ consilia nobis litterarum characteribus insinuare cupimus ; quatenus vicissim membranis discurrentibus, unum atque idipsum sentiamus vinculis caritatis innexi. Ut autem fraternitas tua certius de supradictis judicare possit ; proponimus utraque simul, consulta videlicet & responsa.

I. Interrogatio.

Si necessitas coëgerit, in quantum valet juramentum episcopi, presbyteri, vel diaconi, vel monachi ?

Responsio.

Ordines supradicti secundum gradus promotionis habeant potestatem protestandi : Presbyter secundum numerum 120. tributationum ; diaconus vero juxta numerum 60. manentium ; monachus vero secundum numerum 30. tributariorum. Sed hoc in criminali causa. Ceterum si de terminis agrorum oritur altercatio, presbytero liceat juramenti sui attestatione terram videlicet unius tributarii, in jus transferre ecclesiæ. Duobus quoque diaconis idipsum conceditur. Testificatio vero trium monachorum in idipsum sufficiat.

II. Interrogatio.

Presbyter, diaconus, si possunt testes fieri verborum novissimorum, quæ a morientibus fiunt de rebus suis ?

Responsio.

Adsumat etiam secum unum vel duos : ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum : ne forte sub prætextu avaritiæ propinqui defunctorum his contradicant quæ ab ecclesiasticis dicuntur, solo presbytero vel diacono perhibente testimonium.

III. Interrogatio.

Presbyter, diaconus, sive monachus, si in nefandis accusantur facinoribus, nullo existente evidenti argumento : qua ratione si inculpabiles sunt, possunt expiari ?

Responsio.

Dum constat fidele testimonium esse in ore duorum vel trium testium ; nos ne forte videamur angusto judicio cum qui sine peccato est opprimere, & facta testium difficultate obruatur innocentia : liceat accusato sub regula constituto cuilibet ex his tribus gradibus, presbyteri scilicet, diaconi, vel monachi, testes producere ad purificandum se. Sat enim satis est, exinde duos vel tres quos poterit secum educere ad defensionem sui. Cui vero desunt excusatores, vel propter terrorem accusantium, ipse solus sibi sufficiat in defensione innocentiæ suæ, quem nec visus testium, nec filii procreati produnt culpabilem. Inhonestum est enim, ut aut per negligentiam sacerdotum iniquitas cumuletur, aut per inopiam [a]jurium opprimatur pu- [a] *Forte, vitium.*
ritas. Pro idcirco sancimus, cum cui crimen impingitur, ut ponat super caput suum crucem Domini, & testetur per viventem in sæcula, cujus patibulum est crux, se immunem esse a peccato hujusmodi ; & sic omnia dimittenda sunt judicio Dei.

IV. Interrogatio.

Presbyter vel diaconus, si examinati corrupti inveniuntur, qua vigilantia pastorum præcavendum est, ne ab officio quidem remoti in alia diœcesi præsentent ministrare, ac per hoc nonnulli scandalizentur ?

Responsio.

Presbyter vel diaconus, si clarescentibus culpis a proprio episcopo ejectus in ecclesia alia ministrare pertentaverit : mox ut cognitum fuerit, ab episcopo cujus est diœcesis expellatur ; & sic per omnes sedes ecclesiarum numquam stabilis, semper vagus & profugus versetur : donec longa afflictione humiliatus redeat ad sustinenda jura ecclesiastica.

V. Interrogatio.

Quid habemus de sacris ministeriis, quæ ante damnationem presbyter corruptus peregit, vel quæ postea damnatus inconsulte usurpavit.

Responsio.

Ministeria vero quæ usurpato nomine sacerdotis, non dicatus, ignorante populo peregit, minime credimus abjicienda : nam male bona ministrando ipse sibi reus, aliis non nocuit. Scienti autem causas minime detersas, & qui tamen particeps factus est damnati, quomodo tribuitur ei perfectio quæ in dante non erat ? E
[b] quam ipse accipere potest damnationem : utique qui per quod habuit per prava officia dedit, ut ejus particeps similem sortiatur excommunicationis sententiam. Sed hoc de baptismo accipi fas non est, quod iterari non debeat : reliqua vero ministeria per indignum data, minus firma videntur. [b] *Aliquid hic deesse videtur.*

VI. Interrogatio.

Presbyter, diaconus, sine nutu prioris sui transiliens in alia, si liceat diœcesi ministrare ?

Responsio.

Desertorem vero propriæ ecclesiæ interdictum habemus in alia ministrare ; ministrantem vero taliter a suo submoveri officio, donec reconcilietur ecclesiæ suæ.

VII. Interrogatio.

Si quis cujuscumque dignitatis transfugam clericum vel monachum ausu improbo sub se habere præsumpserit; quid de his, carissimi, decernitis?

Responsio.

Quisquis vero fratrum, contra interdicta venerabilium canonum, transfugam clericum vel monachum sine litteris pacificis susceperit, & conventus in hac obstinatione perduraverit; reddat quod statutum est, XXX. quidem siclos, XV. vero episcopo loci, XV. abbati, cujus monachum sine nutu prioris sui susceperat; & fugitivum dimittat, aut amplius excommunicatus periclitetur. Quicumque vero ex laïcis, qui monasteriis præesse noscuntur, taliter aliquem ad se minime pertinentem susceperit; reddat debitum statutum: regi quidem X. siclos, X. vero abbati cujus domesticum sine consensu ecclesiæ susceperat: & desertorem relinquat, aut tantam adhuc reddat pecuniam, quantam & ante dedisse cognoscitur. Jam postea excommunicetur usque ad satisfactionem: quatenus obstinati quique, qui Deum minime timentes censuram excommunicationis omnino spernunt, saltem amissione rerum suarum ex parte damnati minime præsumant statutis contraria. Hæc autem definitio maneat erga monasteria virginum, quæ sub regula esse probantur.

VIII. Interrogatio.

Si quis monachorum sacrilega se contagione miscuerit, vindicta quidem sceleris [a] si pertinet ad laïcos qui sunt eorum propinqui, nunc persequamini.

[a] *id est, utrum pertineat.*

Responsio.

De his qui intra ecclesiam in gravibus vel in levibus commissis delinquunt, nihil vindictæ pertinet ad eos qui foris sunt: maxime cum apostolus dicat, omnes causas ecclesiæ debere apud sacerdotes dijudicari. Si qui vero ecclesiastici crimen aliquod inter laïcos perpetraverint, homicidium, vel fornicationem, vel furtum agentes: hos placuit a sæcularibus, in quos peccaverunt, omnimodo occupari; nisi animo fuerit ecclesiæ pro talibus satisfacere. Laïci vero, qui sacrilega se contagione miscuerint velaris, non eodem modo lex quo publica fornicarios puniri percensuit: sed duplicata XXX. siclorum pecunia: hoc est, LX. argenteos volumus dare ecclesiæ adulterantes: quia graves causæ graviores & acriores quærunt curas.

IX. Interrogatio.

Si permittendum est presbyteris, sive peregrinis, sive nostri generis, passim ministrare absque conscientia episcopi loci, in cujus diœcesi interim demorantur, maxime sub laïcis, nusquam stabilis, nec loco, nec auctoritate pontificali primitus fundati?

Responsio.

Presbyteros peregrinos, vel absolute ordinatos, sine litteris commendatitiis circumeuntes provincias, nusquam eos ministrare patimur, vel sacramenta tradere absque consensu episcopi loci. Quæ vero necessaria sunt, placuit eos administrare: ad ministeria tamen sacrorum tales nolumus admitti, sine grandi discretione.

X. Interrogatio.

Si quis frater vel soror aliqua ad se pertinentia, ut æstimat, non ita repetit, ut judicantibus ecclesiarum præsulibus ei pacifice restituantur: sed contempto proprio episcopo irrationabiliter [b] rerum properat obtinere ea quæ sibi juste vel injuste vindicat: quid ad hæc dicitis?

[b] *Hic aliquid deesse videtur.*

Responsio.

Quicumque frater vel soror rem aliquam ad se (ut æstimat) pertinentem non ita repetit, ut judicantibus ecclesiarum sacerdotibus, sed per exteras potestates, A vim faciens obtineat; etiam hoc quod violentus evicit omnino perdat, aut ab ecclesia expellatur. Nec tamen ecclesiæ suæ præjudicium imponimus: sed post obitum anathematizati integris omnibus in statu suo manentibus, partibusque in medio collocatis, quid antiquitas aut veritas habeat diligenter requiratur; & sic dimittendum est judicio episcoporum.

XI. Interrogatio.

Quid ad hæc dicitis? quoniam quidem nonnulli propria habentes monasteria, ita ea inconsulte disponunt, ut post obitum illorum, duo simul utriusque sexus unum possideant monasterium aut æquali sorte dividant, [a] si interesse non convenerint?

[a] *Lege, si interesse.*

Responsio.

B Venerabilis congregatio unum ex duobus eligat, quem sibi præesse desiderat: & hic cum consilio episcopi loci constituatur abbas. Eo vero defuncto qui prælatus est, iste secundus qui numeratus est initio heres, accipiat regimen totius monasterii, quod ante non ex toto sed ex parte sibi concessum gaudebat: si tamen dignus inveniatur, suo episcopo judicante. Quod si aliter factum fuerit, hujusmodi votum ineficax atque irritum judicetur: sitque faciens, vel consentiens, accipiensque, anathema.

XII. Interrogatio.

Quod si quis ex laïcis clericum vel monachum occiderit, utrum pretium sanguinis, secundum legem natalium parentum, propinquis ejus reddendum sit, an C ampliori pecunia senioribus suis satisfaciendum sit, vestra unanimitas sanciat.

Responsio.

Quicumque vero ex laïcis occiderit episcopum, presbyterum, vel diaconum, aut monachum, agat pœnitentiam secundum gradus pœnitentiæ constitutos; & reddat pretium ecclesiæ suæ episcopo [b] secundum universalis concilii, pro presbytero octingentos siclos, pro diacono sexingentos, pro monacho vero quadringentos argenteos: nisi aut dignitas natalium, vel nobilitas generis majus reposcat pretium. Non enim justum est, ut servitium sanctæ professionis in meliore gradu perdat, quod exterior vita sub laïco habitu habuisse jure parentum dignoscitur. Cui vero non est D substantia ut redimat se a perpetrato homicidio, regi dimittendus est ad puniendum: ne interfectores servorum Dei se putent impune posse peccare. Hæc vero vindicta, quam de homicidiis presbyterorum percensuimus, maneat erga abbates qui sunt sine ordine: nisi aliquem ex his synodale collegium altiori consilio aut superiorem aut inferiorem judicaverit.

[b] *Lege, secundum decretum universalis, &c.*

XIII. Interrogatio.

Quod si ex convenientia amborum legitimum dissolvitur conjugium, propter infirmitatem viri vel uxoris, si liceat sano incontinenti secundum inire connubium infirmo consensum præbente, & promittente se continentiam in perpetuo servaturum: vestra sanctitas quid de hoc judicat?

Responsio.

E Nemo contra evangelium, nemo contra apostolum sine vindicta facit: idcirco consensum minime præbemus adulteris. Onera tamen quæ sine periculo portari non possunt, nemini imponimus: ea vero quæ Dei sunt mandata confidenter indicimus. Quem autem infirmitas implendi præpedit, uno profecto multum reservamus judicio Dei. Igitur ne forte videamur silentio fovere adulteros, aut diabolus qui decipit adulteros de adulteris exsultet, [c] ultoribus audi, *Quod Deus conjunxit, homo non separet*: & item, *Qui potest capere capiat*. Sæpe namque temporum permutatione, necessitas legem frangit. Quid enim fecit David, quando esuriit? & tamen sine peccato est. Ergo in ambi-

[c] *Forte, ultoribus.*

guis non est ferenda sententia. Sed consilia necesse est periclitari pro salute aliorum; hac condutione interposita, ut ei qui se continentiæ devovit nullo modo concedatur secundas inire nuptias, vivente priore.

XIV. Interrogatio.

Quid ad hæc dicimus; si quis de laïcis clericum vel monachum obnoxium esse pronunciat pro causis aliquibus, jampridem sub laïco habitu perpetratis, sed necdum finitis: sive quia minime prævaluit, sive quod ante dissimulando tacuit usque nunc, & modo ecclesiæ molestus & importunus insistit?

Responsio.

Quisquis vero sæcularis servitium sanctæ professionis subire desiderat; si interrogatus respondeat, conditionis servilis sese non esse obnoxium, nec homicidium palam perpetrasse inemendatum, neque res alieni juris modo sub se habere dicat: iste profecto nemini quidquam debeat, nisi Deo, cujus est servus, propter offensam peccati. Quod si fefellit ecclesiam Dei, & crimen suum dolose celaverit: placuit ecclesiam habere potestatem dimittendi eum, vel satisfacere pro eo si voluerit. Eos vero qui tales inveniuntur, ab ecclesiæ limine per vim nolumus abstrahi, neque a die conventionis tempus ecclesiæ concedi reos deinceps ad occultandos; sed ut Deo agatur reverentia, absque ulla læsione veriusque relinquendi sunt: quod ecclesia domus propitiationis est, nec spelunca latronum. Lege dedicationem templi Salomonis. Res vero si quas ecclesiæ obtulerat, eas sacerdos reddat, ut habeat unde se redimat.

XV. Interrogatio.

Pro quibus criminibus nullus sacerdos potest fieri; vel pro quibus jampridem ordinatus deponitur?

Responsio.

Hujusmodi tunc ordinatio episcopi, presbyteri, vel diaconi, rata esse dicetur: si nullo gravi facinore probatur infectus; si secundam non habuit uxorem, nec a marito relictam; si pœnitentiam publicam non gessit, nec ulla corporis parte viriatus apparet; si servilis aut ex origine non est conditionis obnoxius; si curiæ probatur nexibus absolutus; si adsecutus est litteras: hunc elegimus ad sacerdotium promoveri. Pro his vero criminibus nullum licet ordinari; sed promotos quosque dicimus deponendos. Idola scilicet adorantes; per aruspices & divinos atque incantatores captivos se diabolo tradentes; fidem suam falso testimonio expugnantes; homicidiis, vel fornicationibus contaminatos; furta perpetrantes; sacrum veritatis nomen perjurii temeritate violantes. Eos tamen nisi per pœnitentiam publicam non oportet admitti ad promerendam communionis gratiam; non ad recuperandum pristinæ dignitatis honorem. Alienum est enim ab ecclesia, pœnitentes sacrosancta ministrare, qui dudum vasa fuerant vitiorum.

XVI. Interrogatio de jejunio quatuor temporum.

Legitima jejunia mensis primi, quarti, septimi, & decimi, utrum initio ipsorum mensium, an aliter celebranda sint; & quo auctore, aut quomodo, aut pro quibus causis instituta; consona sententia exponite; [a] uniformiter ab omnibus celebrentur, per universas dilectionis vestræ sedes, & Anglorum ecclesias?

[a] *Lege*, an uniformiter.

Responsio.

Quia igitur mundus quatuor plagis continetur, Orientis, Occidentis, Meridiei, & Aquilonis; & homo quatuor elementis constat, id est, igne, aëre, aqua, & terra; & interior sensus ex quatuor continetur virtutibus, prudentia, temperantia, fortitudine, atque justitia; & quatuor flumina Paradisi ad irrigandam universam terram, in typo quatuor evangeliorum profluunt; & quatuor temporibus annus, vere, æstate, autumno, & hieme convertitur: & ex omni parte quadratus numerus perfectus dignoscitur; idcirco autem quatuor temporum jejunia veteres Patres instituerunt, secundum Dei legem, & nunc in novo Testamento sancti viri atque apostolici doctores.

I. De primo mense Dominus ait ad Moysen: *Mensis iste vobis principium mensium, primus erit in mensibus anni.* Exod. 12. 2. Et iterum Dominus ad Moysen: *Observate mensem novarum frugum, quando egressi estis de terra Ægypti, legitimum in generationibus vestris.* Deut. 16. 1. Quod jejunium sancti Patres in prima hebdomada mensis primi statuerunt, quarta & sexta feria, & sabbato, exceptis diebus quadragesimalibus. Nos autem in ecclesia Anglorum idem primi mensis jejunium, (ut noster didascalus beatus Gregorius, in suo antiphonario & missali libro, per pædagogum nostrum beatum Augustinum transmisit ordinarum & rescriptum) indifferenter de prima hebdomada quadragesimæ servamus.

II. Secundum jejunium quarti mensis a veteri lege exortum est, quando lex data est Moysi in monte Sinaï: & præceptum est a Domino, ut sit populus paratus ad audiendam vocem in diem tertium, & ne appropinquent uxoribus suis. Et iterum Dominus ad Moysen: *Tolleris de cunctis frugibus vestris primitias, & offeretis ea Domino Deo vestro.* Deut. 26. 2. Quod & in novo Testamento constitutum est, juxta id quod Dominus ait: *Non possunt filii sponsi jejunare, quamdiu cum illis est sponsus:* & reliqua. Quod juxta congruentiam temporum post ascensionem Domini ad cælos, præsentia corporali subtracta, tunc inductum est jejunium quarti mensis, secundo sabbato. Hoc autem jejunium idem beatus Gregorius per præfatum legatum, in antiphonario suo & missali, in plena hebdomada post Pentecosten, Anglorum ecclesiæ celebrandum destinavit. Quod non solum nostra testantur antiphonaria; sed & ipsa quæ cum missalibus suis conspeximus apud Apostolorum Petri & Pauli limina. Matth. 9. 15.

III. Tertium jejunium septimi mensis, a Domino per Moysen præcipitur dicentem: *Loquere filiis Israël, & dices ad eos; Decimus dies mensis septimi vocabitur sanctus, humiliabitis animas vestras in jejunio. Omnis anima quæ afflicta non fuerit die hoc, peribit de populo suo.* Levit. 23. 7. Idcirco autem in ecclesia hoc jejunium celebratur secundum antiquam consuetudinem, vel quia decrescunt dies, & nox augetur: quia ad defectum solis, & noctis augmentum, vita nostra deficere adveniente morte ostenditur; quæ mors in judicio Dei & resurrectione reparabitur ad vitam: & si vitæ nostræ terminus, defectione dierum exprimitur, mortisque adventus in augmento noctis; necessarium duximus ut ob memoriam & recordationem tanti mysterii, omni anno humiliemus animas nostras, ut filios Israël hoc in tempore fecisse legimus, in jejunio & afflictione, non solum a cibis, sed ab omnibus vitiorum contagiis: attendentes sermonem evangelii; *Ambulate, dum lucem habetis, ut non tenebræ vos comprehendant: veniet autem nox quando nemo potest operari.* Joan. 12. 35. Hoc Anglorum ecclesia in plena hebdomada ante æquinoctium, neglecta tertiæ hebdomadæ computatione, solet celebrare.

IV. Quartum jejunium mense Novembrio a veteribus colebatur, juxta præceptum Domini ad Jeremiam dicentis; *Tolle volumen libri, & scribe in eo omnia verba quæ locutus sum adversus Israel & Judam. Et factum est in mense nono pradicaverunt jejunium in conspectu Domini omni populo in Jerusalem.* Jerem. 36. 2. Hac ergo auctoritate divinarum scripturarum, ecclesia Catholica morem obtinet, & jejunium atque observationem mense celebrat decimo, sabbato quarto,

propter advenientem venerabilem ſolemnitatem Domini noſtri Jeſu Chriſti : ubi ante plures dies & continentia carnis & jejunia exhibenda ſunt, ut unuſquiſque fidelis præpareat ſe ad communionem Corporis & Sanguinis Chriſti, cum devotione ſumendam. Quod & gens Anglorum ſemper in plena hebdomada ante natale Domini conſuevit, non ſolum quarta & ſexta feria, & ſabbato; ſed & juges XII. dies in jejuniis, & vigiliis & orationibus, eleemoſynarum largitionibus, & in monaſteriis & plebibus, ante natale Domini quaſi legitimum jejunium exercuiſſe perhibetur. Nam hæc, Deo gratias, a temporibus Vitaliani Papæ & Theodori Dorobernenſis archiepiſcopi inolevit in eccleſia Anglorum conſuetudo, & quaſi legitima tenebatur : ut non ſolum clerici in monaſteriis, ſed etiam laïci cum conjugibus & familiis ſuis ad confeſſores ſuos pervenirent, & ſe fletibus a carnalis concupiſcentiæ conſortio his duodecim diebus cum eleemoſynarum largitione mundarent ; quatenus puriores dominicæ communionis perceptionem in natale Domini perciperent. Præter hæc namque conſtituta jejunia, quarta & ſexta feria, propter paſſionem Chriſti, & ſabbato, propter quod ipſo die jacuit in ſepulcro, plerique jejunaverunt.

Primus edidit P. Jacobus Sirmondus Societate Jesu, ex mſ. Lauduno.

RESPONSA STEPHANI PAPÆ II.

Quæ cum in Francia eſſet in Cariſiaco villa, [a] Brittaniaco monaſterio, dedit ad varia conſulta, de quibus fuerat interrogatus, anno Chriſti DCCLIV.

[a] Ipſi monaſterio dioceſis Noviom.

I. *De eo qui abjecta ancilla uxorem ingenuam duxit.*
II. *Si alter conjugum debitum reddere non poſſit.*
III. *De eo qui uxorem habet in patria, & in alia regione verſatur.*
IV. *Si quis commatrem de baptiſmo vel confirmatione duxerit.*
V. *An liceat viro qui uxorem repudiavit, aliam ducere.*
VI. *De virginibus non velatis, ſi nupſerint.*
VII. *De monachis & nonnis, ſi nuptias ineant.*
VIII. *De vidua quæ ſuſcepto velo poſtea nubit.*
IX. *Si ſanus vir leproſam duxerit uxorem.*
X. *De eo qui neſciens a quo ſit ordinatus, miſſas fecit & baptizavit; tum poſtea dimiſſo officio uxorem duxit.*
XI. *De preſbytero, qui cum deeſſet aqua, periclitantem infantem vino baptizavit.*
XII. *An liceat aqua concha vel manibus infuſa baptizare.*
XIII. *De preſbytero qui baptizaverit neſciens ſymbolum, nec orationem dominicam, nec pſalmos, & an ipſe ordinatus eſſet.*
XIV. *De preſbytero qui baptiſmi formula quadam adjecit; & neſcit utrum epiſcopus fuerit, qui eum ordinavit.*
XV. *De epiſcopis accuſatis & condemnatis.*
XVI. *De preſbyteris & diaconis accuſatis.*
XVII. *De preſbytero cujus crimen, quod ante ordinationem admiſerat, innotuit.*
XVIII. *De coma clericis aut monachis non laxanda.*
XIX. *De femina quæ alteri nupſerat, cum ejus vir in aliena provincia falſo mortuus putaretur.*

I.

cc. XXXII. Quæſt. 1. Ancillam.

IN epiſtola Leonis Papæ ad Ruſticum Narbonenſem epiſcopum cap. 5. ita continetur : Ancillam a toro abjicere, & uxorem certæ ingenuitatis accipere, non duplicatio conjugii, ſed profectus eſt honeſtatis.

II.

Si quis ſe in conjugio copulaverit, & uni eorum contigerit, ut debitum reddere non poſſit; non liceat eos ſeparare : nec pro alia infirmitate, excepto ſi dæmonii infirmitas, aut lepræ macula ſupervenerit : ceterum ſi ab his duabus infirmitatibus liberi fuerint invicem conjuncti, unus alteri ſervitium exhibeat.

III.

Si quis in aliena patria ancillam duxerit in conſortium, poſtea in propriam reverſus, ingenuam accepe-

rit; & iterum contigerit, ut ad ipſam qua inanea fuerat patriam revertatur, & illa ancilla quam prius habuit, alii viro ſociata fuerat; hic talis poteſt aliam accipere; tamen non illa vivente ingenua, quam in patria propria habuit.

IV.

Ut nullus habeat commatrem ſuam ſpiritalem, tam de fonte ſacro, quam de confirmatione, neque ſibi clam in neutra parte conjugio ſociatam. Quod ſi conjuncti fuerint, ſeparentur.

V.

Si uxor a viro repudiata fuerit, utrum liceat viro illa vivente aliam ducere, in epiſtola domni Innocentii Papæ directa ad Exuperium Toloſanum epiſcopum continetur : Qui interveniente repudio alii ſe matrimonio copularunt, quos in utraque parte adulteros eſſe manifeſtum eſt : qui vero vel uxore vivente, quamvis deſociari videantur eſſe a conjugio, ad aliam copulam feſtinarunt, neque poſſunt adulteri non videri : in tantum ut etiam eæ perſonæ, quibus tales conjuncti ſunt, etiam ipſæ adulterium commiſiſſe videantur, ſecundum illud quod legimus in evangelio : *Qui dimiſerit uxorem ſuam, & aliam duxerit, mœchatur.* Et ideo omnes a communione abſtinendos.

Matth. 19.

VI.

De his qui promiſſam virginitatem tranſgredientes matrimonium inierunt, in epiſtola beati Innocentii Papæ directa Victricio Rotomagenſi epiſcopo cap. XV. ita continetur. Eæ vero, quæ necdum ſacro velamine ſunt rectæ, tamen in propoſito virginali ſemper vivere ſe promiſerant, licet velatæ non ſint, ſi forte nupſerint, his agenda aliquanto tempore pœnitentia, quia ſponſio earum a Domino tenebatur. Si enim inter homines ſolet bonæ fidei contractus nulla ratione diſſolvi, quanto magis iſta pollicitatio, quam cum Deo pepigit, ſolvi ſine vindicta non debet? Nam ſi Apoſtolus Paulus quæ a propoſito viduitatis diſceſſerunt, dixerit eas habere damnationem, quia primam fidem irritam fecerint: quanto magis virgines, quæ paſtionis ſuæ fidem minime ſervaverunt?

c. XXVII. Quæſt. 1. Hæ vero

1. Tim. 5.

VII.

De monachis & nonnis de monaſterio fugientibus; in concilio Chalcedonenſi cap. XVI. ita continetur. Virginem quæ ſe Deo conſecraverit, ſimiliter & monachum, non licere nuptialia jura contrahere. Quod ſi hoc inventi fuerint perpetrantes, excommunicentur. Confitentibus autem decrevimus, ut habeat auctoritatem ejuſdem loci epiſcopus humanitatem miſericordia mque largiri.

cc. XXVII. Quæſt. 1. Si quis virgo.

VIII.

De muliere quæ poſt mortem viri ſui velata fuerit aliquantum temporis, & poſtea virum accipit, in epiſtola Siricii Papæ ad epiſcopum Himerium Tarraconenſem directa cap. v. ita continetur: De his vero qui acta pœnitentia, tamquam canes ac ſues ad vomitus priſtinos & volutabra redeuntes, & militiæ cingulum, & ludicras voluptates, & nova conjugia, & illicitos denuo appetiere concubitus; quorum profeſſam incontinentiam genetati poſt abſolutionem filii prodiderunt. De quibus, quia jam ſuffugium non habent pœnitendi, id diximus decernendum, ut ſola in eccleſia fidelibus oratione jungantur: ſacræ myſteriorum celebritati, quamvis non mereantur, interſint: a dominicæ autem menſæ convivio ſegregentur; ut hac ſaltim diſtrictione correpti, & ipſi ſe caſtigent, & alii a talibus retrahantur. Quos tamen, quoniam carnali fragilitate ceciderunt, viatico munere, cum ad Deum cœperint proficiſci, per communionis gratiam volumus ſublevari. Quam formam & circa mulieres, quæ ſe poſt pœnitentiam talibus pollutionibus devinxerint, ſervandam eſſe cenſemus. Qua de re juxta hujus venerabilis viri ſententiam, eandem mulierem, quæ tali nefario conjugio abjecto monaſtico habitu copulata eſt, & in id quod Deo promiſit non perduravit, decernimus in monaſterium ſine mora mittendam, ut illic in ſua pœnitentia finiat vitam.

Extat. XXVII. Quæſt. 1. De his vero non incongrue.

IX.

Si ſanus vir leproſam duxerit uxorem, [a] ut poſtmodum ei ſuperveniat lepra, poſtpoſita negligentia tales ſeparentur, ne concepti filii lepræ macula polluantur. Fas namque eſt, ut mundus ad mundam jungatur.

[a] *Forte, aut*

X.

De illo preſbytero, qui dicit ſe neſcire qui eum benedixit, & tamen aliquantum temporis Miſſas fecit, & baptizavit; poſtea autem ipſum officium dimittens uxorem duxit. Hunc vero preſbyterum quis ambigat omnino culpabilem, qui ſacrilego auſu quod ſibi collatum ignorabat uti minime debuit? Pro quo omni modo abjiciendus eſt, & in monaſterium mittendus, ut illic ſub digna pœnitentia ſuam lugendo finiat vitam. Infantes vero illi, quos baptizavit, ſi in nomine ſanctæ Trinitatis ſunt baptizati, omnimodo probantur baptizati: pro eo quod & laïcis, ſi neceſſitas urget, ut non illi qui baptizandi ſunt in æternum pereant, licentia data eſt in hoc ſuccurrere. Mulier vero illa, quam in uxorem ſacrilegus ille pſeudopreſbyter accepit, ſi cognovit quia officium preſbyteri fungebatur, & ita cum eo juncta eſt; & illa in monaſterio pœnitentiæ ſubmittatur. Si vero ignoranter hoc egit, nulla ei adſcribitur culpa.

XI.

Si in vino quis, propterea quod aquam non inveniebat, omnino periclitantem infantem baptizavit, nulla ei exinde adſcribitur culpa. [b] Infantes ſic permaneant in ipſo bapeiſmo. Nam ſi aqua adfuit præſens, ille preſbyter excommunicetur, & pœnitentiæ ſubmittatur, quia contra canonum ſententiam agere præſumpſit.

[b] *Hanc ſententiam, Infantes ſic permanere in ipſo baptiſmo, P. Labbeus ait eſſe gloſſema, aut e vetere ut in textum temere eſſe intruſum.*

XII.

Si licet per neceſſitatem cum concha, aut cum manibus, infanti in infirmitate poſito aquam ſuper caput fundere, & ſic baptizare. Hoc bapeiſma, ſi in nomine ſanctæ Trinitatis peractum fuerit, firmiter permanebit: præſertim cum & neceſſitas expoſcit, ut ille qui ægritudine detentus eſt, hoc modo renatus particeps Dei regni efficiatur.

XIII.

De illo preſbytero qui baptizavit, tamen nec ſymbolum, nec orationem dominicam, nec pſalmos tenet, nec ſcit ſi epiſcopus eum benedixit. Hic primum omnium dignitatem, qua illicita uti præſumpſit, amittens, ſub diſtricta pœnitentia, & in monaſterium mittatur, & omnibus diebus vitæ ſuæ plangens quod incongrue egit, degat vita monaſtica. Infantes vero, quos baptizavit, ſi in nomine ſanctæ Trinitatis baptizati ſunt, in hoc baptiſmo permaneant.

XIV.

De illo preſbytero qui baptizavit iſto modo ſic ruſtice: In nomine Patris mergo, & Filii mergo, & Spiritus ſancti mergo; & ipſe preſbyter neſcit ſi epiſcopus fuit qui eum benedixit. Hic qui ordinationem ſuam ignorat, omnino abjiciendus eſt, & ſub arta pœnitentia in monaſterio mittendus; ut omnibus diebus vitæ ſuæ in luctu & fletu ſub monaſtico habitu converſetur. Infantes vero illi quos baptizavit, licet ruſtice, quia in nomine ſanctæ Trinitatis ſunt baptizati, in eo permaneant bapeiſmo.

XV.

De epiſcopo accuſato, in concilio Antiocheno cap. xv. ita continetur: Si quis epiſcopus de certis criminibus accuſatus condemnetur ab omnibus epiſcopis ejuſdem provinciæ, cunctique conſonanter eamdem contra eum formam decreti protulerint; hunc apud alios nullo modo judicari, ſed firmam concordantium epiſcoporum provinciæ manere ſententiam.

c. 17 Qu. 4. Si quis epiſcopus.

XVI.

De preſbyteris vel diaconibus accuſatis, in concilio Carthaginenſi cap. xx. ita continetur: Si autem preſbyteri aut diaconi fuerint accuſati, adjuncto ſibi ex vicinis locis cum proprio epiſcopo legitimo numero collegarum, quos ab eodem accuſati petierint; id eſt, una ſecum in preſbyteri nomine ſex, in diaconi tres, ipſorum cauſam diſcutiant, eadem dierum & dilationum, & diſcuſſionis perſonarum inter accuſatores, & eos qui accuſantur, forma ſervata: reliquorum autem clericorum cauſas etiam ſolus epiſcopus loci cognoſcat & finiat.

c. 17. Quæſt. 7. Si autem preſbyteri.

XVII.

De preſbytero qui in culpam criminalem incidit, & peccatum ejus publicatum eſt, in concilio Neocæſarienſi cap. ix. ita continetur: Preſbyter ſi præoccupatus corporali peccato provehatur, & confeſſus fuerit de ſe quod ante ordinationem deliquerit; oblata non conficeret, manens in reliquis officiis propter ſtudium bonum. Nam peccata reliqua plerique dixerunt per manus impoſitionem dimitti. Quod ſi de ſe non fuerit confeſſus, & argui manifeſte nequiverit, poteſtatis ſuæ judicio relinquatur.

c. XV. Qu. 6. Qui admiſit.

XVIII.

Ut nullus clericus aut monachus comam laxare præſumat, aut anathema ſit.

XIX.

De ſeparata a marito, ſi vir ejus in aliena provincia vivere putabatur, in epiſtola beati Leonis Papæ directa ad Nicetam Aquileienſem epiſcopum ita continetur: Cum ergo per bellicam cladem, & per graviſſimos hoſtilitatis incurſus, ita quædam dicatis diviſa eſſe conjugia, ut abductis in captivitatem viris feminæ eorum remanſerint deſtitutæ, quæ viros proprios, aut interemptos putarint, aut numquam a dominatione crediderint liberandos, ſit ad alienum conjugium [a] ſollicitudine cogente tranſierint. Cumque nunc ſtatu rerum, auxiliante Domino, in meliora converſo, nonnulli eorum qui putabantur periiſſe remeaverint: merito caritas tua videtur ambigere, quid de mulieribus, quæ aliis junctæ ſunt viris, a nobis debeat ordinari. Sed quia novimus ſcriptum, quod a Deo jungitur mulier viro: & iterum præceptum agnovimus, ut quod Deus junxit, homo non ſeparet: neceſſe eſt ut legitimarum

c. XXXIV. Quæſt. 1. Cum per bellicam.

[a] *ad ſollicitudinem*

Prov. 19.

Matth. 19.

» fœdera nuptiarum redintegranda credamus; & remo-
» tis malis, quæ hostilitas inculit, unicuique id quod le-
» gitime habuit, reformetur: omnique studio procuran-
» dum est, ut recipiat unusquisque quod proprium est.
» Nec tamen culpabilis judicetur, & tamquam alieni
» juris pervasor habeatur, qui personam ejus mariti, qui
» jam non esse existimabatur, assumpsit. Sic enim mul-
» ta, quæ ad eos qui in captivitatem ducti sunt pertine-
» bant, in jus alienum transire potuerunt: & tamen ple-
» num justitiæ est, ut iisdem reversis propria reformen-
» tur. Quod si in mancipiis, vel in agris, aut etiam in
» domibus ac possessionibus rite servatur: quanto ma-
» gis in conjugiorum redintegratione faciendum est, ut
» quod bellica necessitate turbatum est, pacis remedio
» reformetur? Et ideo si viri post longam captivitatem
» reversi, ita in dilectione suarum conjugum perseve-
» rant, ut eas cupiant in suum redire consortium, omit-
» tendum est; & inculpabile judicandum quod necessi-
» tas inculit, & restituendum est quod fides poscit. Si
» autem aliquæ mulieres ita posteriorum virorum amo-
» re sunt captæ, ut malint his cohærere, quam ad legi-
A timum redire consortium, merito sunt notandæ: ita
ut etiam ecclesiastica communione priventur, quæ de
re excusabili contaminationem criminis elegerint;
ostendentes sibimet pro sua incontinentia placuisse,
quod justa remissio potuit expiare. Redeant ergo ad
suum statum voluntaria redintegratione conjugia: ne-
que ullo modo ad opprobrium malæ voluntatis tra-
hant, quod conditio necessitatis extorsit: quia sicut
hæ mulieres, quæ reverti ad viros suos nolunt, impiæ
sunt habendæ; ita illæ, quæ in affectum ex Deo mi-
tum redeunt, merito sunt laudabiles judicandæ.

B Codex Laudunensis in fine sic habet: *Explicunt quæ dominus Papa Stephanus in Carisiaco villa Brittaniaco monasterio ad interrogata dedit responsa.* Brittaniacensibus ergo monachis privatim apud Carisiacum data intelligimus. Carisiaci villæ, ubi regium erat palatium ad Isaram fluvium, mentio facta est in Analtasii narratione de Stephani Papæ adventu in Franciam. Brittaniaci vero monasterii situm docet Hincmarus in examine Willeberti episcopi Catalaunensis *Denuntiatus esse omnibus locus ordinationis ejus in monasterio quod Brittemacus dicitur, in parochia Noviomagensi.*

Admonitio P. Jacobi Sirmondi, societatis Jesu.

ANNO CHRISTI 752.

CONCILIUM VERMERIENSE,

quod apud Vermeriam palatium celebratum est, anno Christi DCCXLII. ut videtur.

Primus edidit Sirmondus ex mss. cod. sancti Vincentii Metensis. Vermeria est in diœcesi Suessionensi, Verberies.

TITULI CANONUM.

C

I. *De conjugiis in tertio & quarto gradu.*
II. *De eo qui cum uxoris suæ filia carnale commercium habuit.*
III. *Quod relictam sacerdotis uxorem ducere non liceat.*
IV. *De feminis sponte, vel invito, vel sine virorum consensu velatis.*
V. *De eo cui mortem uxor cum aliis machinata est.*
VI. *De ingenuo qui ancillam duxit pro ingenua, quæ servo nupsit pro ingenuo.*
VII. *De servo qui ancillam suam concubinam habuit, & illa relicta domini ancillam vult ducere.*
VIII. *Servus a domino libertate donatus, si postea cum ejus ancilla mœchatur, cogi potest ut uxorem illam habeat.*
IX. *De muliere quæ virum suum in alio pago sequi non vult.*
X. *De filio qui cum noverca mœchatus est.*
XI. *De eo qui cum privigna vel cum uxoris sorore mœchatur.*
XII. *De eo qui cum duabus sororibus dormierit.*
XIII. *Qui ancillam volens uxorem duxit, cum ea permaneat.*
XIV. *Ut ab episcopis vagis presbyteri non ordinentur.*
XV. *Presbyter degradatus potest in necessitate baptizare.*
XVI. *Ne clerici arma gerant.*
XVII. *De muliere quæ viri impotentiam causatur.*
XVIII. *De eo qui cum uxoris suæ consobrina mœchatur.*
XIX. *De servo & ancilla, si per venditionem separentur.*
XX. *Ut chartularius qui cum ancilla fornicatur, eam libertate donatam uxorem habere cogatur.*
XXI. *Qui uxorem velari permisit, aliam ne ducat.*

CANONES.

I.

IN tertio [a] genu conjuncti separantur, & post pœnitentiam actam, si ita voluerint, licentiam habent aliis se conjungere. In quarta autem conjunctione si inventi fuerint, eos non separamus, sed pœnitentiam eis [b] judicamus: attamen si factum non fuerit, nullam facultatem conjungendi in quarta generatione damus.

[a] *In mss. geniculo.*
[b] *al.* indicimus

II.

Si aliquis cum filiastra sua manet, nec matrem, nec filiam ipsius potest habere; nec ille, nec illa aliis se poterunt conjungere ullo umquam tempore. Attamen uxor ejus, si ita voluerit, si se continere non potest, si D postea quam cognovit quod cum filia sua vir ejus fuit in adulterio, carnale commercium cum eo non habet, nisi voluntate [c] abstinet, potest [d] alio nubere.

[c] *al.* ab illo se
[d] *al.* alii

III.

Si quis presbyter [e] neptem suam uxorem habuerit, ipsam dimittat, & gradum perdat. Si alius eam acceperit, & ipsam a se rejiciat: si se continere non potest, aliam accipiat: quia reprehensibile est, ut relictam sacerdotis alius homo habeat.

[e] *al.* ordinatus leg. in cod. Pal. Var. a quo absunt hæc verba, neptem suam, & matrito. Nam ingenere loquitur de quacumque uxore.

IV.

Ut quolibet modo femina velum acceperit, in hoc permaneat, nisi se invitam aut reclamantem velaverit aliquis. Tamen prædicandum est ut cum velo suo permaneat, si voluerit. Quod si presbyter eam invitam reE clamantemque velaverit, gradum suum pro hac causa perdat. Quod si contigerit ut mulier sine [f] convenientia viri sui se velare præsumat, in potestate viri ejus erit, ut in hoc permaneat aut non.

[f] *al.* consilio venia

V.

Si qua mulier mortem viri sui cum aliis hominibus consiliavit, & ipse vir ipsius hominem se defendendo occiderit, & hoc probare potest; ille vir potest ipsam uxorem dimittere, & si voluerit aliam accipiat.

c. XXXI. Quæst. 1. Si qua mulier.

VI.

Si quis ingenuus homo ancillam uxorem acceperit pro ingenua, si ipsa femina postea fuerit infervita, si

c. XXIX. Quæst. 1. Si quis ingenuus.

ANNO CHRISTI 752.

redimi non poteſt, ſi ita voluerit, liceat ei aliam accipere. Similiter & mulier ingenua ſi ſervum accipiat pro ingenuo, & poſtea pro qualicumque cauſa inſervitus fuerit, niſi pro inopia fame cogente ſe vendiderit, & ipſa hoc conſenſerit, & de pretio viri ſui a fame liberata fuerit; ſi voluerit, poteſt eum dimittere, &, ſi ſe continere non poteſt, alium ducere. Similiter & de muliere, ſi ſe vendiderit, & vir ejus ita conſenſerit, taliter poteſt ſtare, ſi ſe ſeparaverint. Pœnitentia tamen amborum neceſſaria eſt. Nam qui de pretio paris ſui de tali neceſſitate liberatus fuerit, in tali conjugio debet permanere, & non ſeparari.

VII.

Si ſervus ſuam ancillam concubinam habuerit, ſi ita placet, poteſt, illa dimiſſa, comparem ſuam ancillam domini ſui accipere: ſed melius eſt ſuam ancillam tenere.

VIII.

Si quis ſervus libertate a domino ſuo accepta poſtea cum ancilla ejus adulterium perpetraverit, ſi dominus ejus vult, velit nolit ipſam ad uxorem habebit. Quod ſi ipſam dimiſerit, & aliam duxerit, cogatur omnino ut poſteriorem dimittat; & ipſam, cum qua prius adulterium fecit, recipiat; aut illa vivente nullam aliam habeat.

IX.

4. XXXIV. Quæſt. 1. & 2. Si quis neceſſitate.

Si quis neceſſitate inevitabili cogente in alium ducatum ſeu provinciam fugerit, aut ſeniorem ſuum cui fidem mentiri non poterat, ſecutus fuerit; & uxor ejus, cum valet & poteſt, amore parentum aut rerum ſuarum, eum ſequi noluerit: ipſa omni tempore, quamdiu vir ejus, quem ſecuta non fuit, vivit, ſemper inupta permaneat[a]. Nam ille vir ejus, qui neceſſitate cogente in alium locum fugit, ſi ſe abſtinere non poteſt, aliam uxorem cum pœnitentia poteſt accipere.

a Nic. deſcendit Ivo & Gratianus: ſed Burchardus omnia refert, libro IX. cap. 14.

X.

Si filius cum noverca ſua uxore patris ſui dormierit, nec ille nec illa poſſunt ad conjugium pervenire. Sed ille vir, ſi vult, poteſt aliam uxorem habere; ſed melius eſt abſtinere.

XI.

Si quis cum filiaſtra ſua dormierit, ſimili ſententia ſtare poteſt: & cum ſorore uxoris ſuæ, ſimili modo ſtare poteſt.

XII.

10. XXXII. Quæſt. 1. Qui dormierit, ex Concilio Moguntinenſi.

Qui dormierit cum duabus ſororibus, & una ex illis antea uxor fuerit, nullam ex illis habeat: nec illa adultera ſoror, nec ille vir qui cum illa adulteravit, alios umquam accipiant.

ANNO CHRISTI 752.

XIII.

Qui ſcit uxorem ſuam ancillam eſſe, & accepit eam voluntarie, ſemper poſtea permaneat cum ea.

XIV.

Ut ab epiſcopis ambulantibus per patrias ordinatio preſbyterorum non fiat: ſi autem boni ſunt illi preſbyteri, iterum conſecrentur.

XV.

Preſbyter degradatus, certa neceſſitate cogente pro periculo mortis, ſi alius non adeſt, poteſt infirmum baptizare.

XVI.

Ut arma clerici non portent.

XVII.

Si qua mulier ſe reclamaverit, quod vir ſuus numquam cum ea manſiſſet, exeant inde ad crucem: & ſi verum fuerit, ſeparentur, & illa faciat quod vult.

XVIII.

Qui cum conſobrina uxoris ſuæ manet, ſua careat, & nullam aliam habeat: illa mulier quam habuit, faciat quod vult. Hoc eccleſia non recipit.

XIX.

Si ſervus aut ancilla per venditionis cauſam ſeparati fuerint, prædicandi ſunt ut ſic maneant, ſi eos rejungere non poſſumus.

XX.

Ut ille chartellarius qui cum ancilla manſerit, cum eam juxta legem libertate a domino ſuo accepta dimiſerit, aliam accipiens poſteriorem dimittat.

XXI.

Qui uxorem ſuam dimiſerit velare, aliam non accipiat.

Adnotatio P. Jacobi Sirmondi, Societatis Jeſu.

1. Citant ſubinde ejus ſynodi canones Burchardus, Ivo, & Gratianus appellantque *Concilium apud Wermeriam, cui interfuit Pippinus*, vel *temporibus regis* Citatur & in decretalibus cap. 1. De divortiis, & cap. 2 De eo qui cognovit conſanguineam uxoris, &c. Sed ibi *ex concilio apud Wermaciam*, & *ex concilio apud Metiam* ſcriptum eſt, pro *apud Vermeriam*: qui locus Verberia nunc dicitur in pago [a] Silvanectenſi.

[a] Sueſſionenſi, ut infra et poſtea agnovit Sirmondus. Can. 1.

2. *In tertio genu.* Tertio gradu propinquitatis. Dicebant & geniculum. Lex Ripualia, tit 56 De alodibus: *Uſque ad quintum geniculum, qui prox mus fuerit in hereditatem ſuccedat*: & in Longobardicis lib. 2. tit. 14. *Omnis parentela uſque in ſeptimum geniculum numeretur.*

Can. 21.

3. Qui per epiſtolam liber fiebat, chartularius dicebatur, ſicut denarialis, qui jactato denario. In capitularibus regum lib. 6 cap. 208. *Homo chartularius.*

SYNODUS METENSIS,

ANNO CHRISTI 756.

ſub domno rege Pippino facta.

Ex mſ. S. Vincentii Metenſis.

TITULI CAPITULORUM.

I. *De inceſtis.*
II. *De eccleſiaſticis viris.*
III. *De preſbyteris & clericis, ut eos archidiaconus convocet ad ſynodum.*
IV. *De teloneis, unde exigi non debeant.*
V. *De moneta.*
VI. *De immunitatibus conſervandis.*
VII. *De juſtitia faciendi.*
VIII. *De eccleſiaſticis viris, qui ſe reclamare ad palatium veniunt.*

CAPITULA.

I.

Capitular. lib. 5. cap. 3.

SI homo inceſtum commiſerit de iſtis cauſis, de Deo ſacrata, aut commatre ſua, aut cum matrina ſpirituali de fonte & confirmatione epiſcopi, aut cum matre & filia, aut duabus ſororibus, aut cum fratris filia, aut ſororis filia, aut nepte, aut cum conſobrina atque ſobrina, aut cum amita vel matertera: de his criminibus pecuniam ſuam perdat, ſi habet; & ſi emendare ſe noluerit, nullus eum recipiat, nec cibum ei donet; & ſi hoc fecerit, ſexaginta ſolidos domno regi componat, uſque dum ſe ipſe homo correxerit. Et ſi pecuniam non habet, ſi liber eſt, mittatur in carcerem uſque ad ſatisfactionem: ſi ſervus aut libertus eſt, vapuletur plagis multis: & ſi dominus ſuus permiſerit cum amplius in tale ſcelus cadere, ipſos ſexaginta ſolidos domno regi componat.

II.

Lib. 5. cap. 6.

De eccleſiaſticis vero, qui ſupradicta facinora commiſerint, ſi bona perſona fuerit, perdat honorem ſuum: minores vero vapulentur, aut in carcerem recludantur.

ANNO CHRISTI 753.

III.

De presbyteris & clericis sic ordinamus, ut archidiaconus episcopi eos ad synodum commoneat una cum comite: & si quis contempserit, comes eum distringere faciat, ut ipse presbyter, aut defensor suus sexaginta solidos componat, & ad synodum eat: & episcopus suum presbyterum, vel clericum, juxta canonicam auctoritatem dijudicari faciat. Solidi vero sexaginta de ipsa causa in sacellum regis veniant. Et si aliquis per violentiam presbyterum, aut clericum, aut incestuosum contradixerit; tunc comes ipsam personam per fidejussores positam ante regem faciat una cum missu episcopi venire: & domnus rex distringat, ut ceteri emendentur [a].

IV.

De teloneis vero sic ordinamus, ut nullus de [b] victualio & carris, quæ absque negotio sunt, teloneum reprehendat. De saumis similiter ubicumque vadunt, & de peregrinis similiter constituimus, [c] qui propter Deum ad Romam vel alicubi vadunt, ut ipsos per nullam occasionem ad pontes [d] & ad exclusas, aut navigio detineatis: nec propter scrippa sua ullo peregrino calumniam faciatis, nec ullum teloneum eis tollatis: & si aliquis hoc fecerit, qualiscumque homo hoc comprobaverit, nos de sexaginta solidis triginta illi concedimus, & illi alii [e] in [f] sacellum regis veniant.

V.

De moneta constituimus, ut amplius non habeat in libra pensante nisi viginti duos solidos: & de ipsis viginti duobus solidis monetarius accipiat solidum unum, & illos alios domino cujus sunt reddat.

VI.

Ut emunitates conservatæ sint.

VII.

Ut omnes justitias faciant, tam publici quam ecclesiastici. Et si aliquis homo ad palatium venerit pro causa sua, & antea comiti non innotuerit in mallo ante [a] rachemburgios; aut si causa sua ante comitem in mallo fuit ante rachemburgios, & hoc sustinere noluerit, quod ipsi ei legitime judicaverint; si pro istis causis ad palatium venerit, vapuletur: & si major persona fuerit, regis arbitrium erit. Et si reclamaverit quod legem ei non judicassent, tunc licentiam habeat ad palatium venire pro ipsa causa. Et si ipsos convincere potuerit, quod legem ei non judicassent, secundum legem contra ipsum emendare faciat. Et si [b] comes & rachemburgii ei convincere potuerint, quod legem ei judicassent, & ipse hoc recipere noluerit, hoc contra ipsos emendare faciat.

VIII.

Similiter de ecclesiasticis, si ad palatium venerint de eorum causa se reclamare super eorum seniore, vapulentur, nisi senior pro sua causa transmiserit.

ANNO CHRISTI 753.

Lib. 1. cap. 9.

Ibid. c. 10.

[a] Hæc usque ad. Pal. Vat. trahunt consilio Comprodecessi: sequentia autem capitula quinque usque ad c. Vernensi anno 755. de Haristallio.

[b] al. victualia & carrucha.

[c] al. ut quando.

[d] al. aut sclusas.

[e] al triginta

[f] Vere. sacellum.

Lib. 1. c. 14.

[a] al rachinburgos, sive rachimburgios

[b] al. omnes & racinburgi cum

Ibid. cap. 15.

ANNO CHRISTI 755.

CONCILIUM VERNENSE

Pippini regis auctoritate in Verno palatio celebratum, sub die v. Idus Julias, anno Christi DCCLV. Pippini ejusdem regis IV.

Edidit Simondus ex msſ. Bellovac. & Metensi.

TITULI CANONUM.

I. *Ut unaquæque civitas suum habeat episcopum.*
II. *De episcopis metropolitanorum vice constituendis.*
III. *Ut episcopus in sua parochia omnium corrigendorum habeat potestatem.*
IV. *De duabus synodis per singulos annos convocandis.*
V. *Qua ratione sint emendandi, qui virorum aut puellarum monasteriis præsunt.*
VI. *Ne abbatissa duobus præsit monasteriis, nec extra monasterium, nisi rex vocet, licentiam habeat exeundi. De monialibus item, ne exeant, & ut lapsæ in monasterio ipso pœnitentiam agant. Ut per alios ipsarum necessitates regi vel synodo suggerantur: & de probatione earum quæ regulariter vivere nolunt.*
VII. *Ut publicum baptisterium nisi jussu episcopi nullum constituatur.*
VIII. *Ut omnes presbyteri episcopo subsint, nec sine illius jussione baptizent, nec Missas faciant.*
IX. *Excommunicari eos qui cum excommunicatis communicant. Quæ lex sit excommunicatis: & de iis qui adversus excommunicationem reclamant, vel eam parvipendunt.*
X. *Ut monachi Romam, vel ad alia loca non vagentur. Et si quis ob negligentiam abbatis ad aliud monasterium migrare velit, cum episcopi consensu liceat.*
XI. *Ut clerici omnes sub manu vivant episcopi, vel in monasterio sub ordine regulari.*
XII. *Ut clerici ab ecclesiis suis ad alias non migrent: & ut alterius ecclesiæ clericum nemo suscipiat.*
XIII. *De episcopis vagantibus, ut neque ministrent, neque ordinationem ullam faciant, sine licentia episcopi cujus parochia est.*
XIV. *Die dominico quid operis facere liceat, aut non liceat.*
XV. *Ut nuptiæ omnes publice fiant.*
XVI. *Ut clerici sæcularibus negotiis non implicentur.*
XVII. *Ut mortuo episcopo eccl. sia supra tres menses sine pastore non relinquatur.*
XVIII. *Ut clerici publica judicia sine jussu episcopi non petant.*
XIX. *Ut ecclesiarum immunitates illibatæ serventur.*
XX. *De ratiociniis monasteriorum, quæ regi vel episcopo debentur.*
XXI. *Ut episcopi singuli presbyteratus sibi competentes obtineant.*
XXII. *De teloniis, ut a peregrinis non exigantur, neque ab iis locis ubi esse non debent.*
XXIII. *Ut judices viduarum & orphanorum atque ecclesiæ causas primo audiant loco.*
XXIV. *Ut nullus per pecunias ad honores ecclesiasticos accedat.*
XXV. *Ut episcopi, & alii judices, pro justitia faciendæ sportulas non accipiant.*

PRÆFATIO.

SUfficerant quidem priscorum patrum regulæ sanctæ ecclesiæ catholicæ, rectissimæque normæ ad mortalium correctionem prolatæ, si earum sanctissima jura perseverassent illæsa. Sed quia emergentibus causis quibusdam [a] congruis; temporeque inquieto superveniente, contigit nonnulla ex hac negligentia faciente fuisse intermissa; ideoque glorioſissimus atque Deo religiosus, illuster vir Pippinus rex Francorum, universos pæne Galliarum episcopos aggregari fecit ad concilium Verno palatio publico, recuperare aliquantisper cupiens instituta canonica. Et quia facultas modo non suppetit ad integrum; tamen aliqua ex parte vult esse

[a] Non intersunt codices Vat. Palatini.

Anno Christi 755.

esse correctum, quod ecclesiæ Dei valde cognoscitur esse contrarium. Et si tempora serena spatiaque tranquilla divinitus fuerint ei collata, cupit ad plenum secundum sanctos canones, plenius opitulante divina gratia, melius, perfectius, integreque inantea conservare. Et cum ita factum fuerit, essent hæc quæ necessitate cogente ex sacris canonibus remissius sunt excerpta; maneantque præfata jura canonica firma, integra, atque intemerata. Tamen interim quod melius possumus, hæc inconvulsa atque inviolata esse cupimus. Ipsarum enim rerum, quæ pro emendatione nostra communiter sunt prolata, per distincta capitula subter tenentur inserta. Datum v. Idus Julii, anno xv. suprascripti gloriosissimi Pippini regis.

CANONES.

I.

Ut episcopi debeant per singulas civitates esse.

II.

Episcopos quos modo in vicem metropolitanorum constituimus, ut ceteri episcopi ipsis in omnibus secundum canonicam institutionem obediant, interim quod *secundum canonicam institutionem hoc plenius emendamus.

*al. antea addit. in Pal. cod. & una Vat. alii autem id non agnoscunt.

III.

Ut unusquisque episcoporum potestatem habeat in sua parochia, tam de clero, quam de regularibus, ad corrigendum & emendandum secundum ordinem canonicum spiritalem, ut sic vivant qualiter Deo placere possint.

IV.

Ut bis in anno synodus fiat. Prima synodus mense primo, quod est Martiis Kalendis, ubicumque domnus rex jusserit, in ejus præsentia. Secunda synodus Kalendis Octobris, aut ad Sucssiones, aut alibi, uti in Martiis Kalendis inter ipsos episcopos convenit. Et illi episcopi ibidem conveniant, quos modo vice metropolitanorum constituimus: & alii episcopi, vel abbates, seu presbyteri, quos ipsi metropolitani apud se venire jusserint, ibidem in ipsa secunda synodo convenire faciant.

V.

Ut monasteria tam virorum quam puellarum, secundum ordinem regulariter vivant: & si hoc facere contempserint, episcopus, in cujus parochia esse videntur, hoc emendare debet. Quod si non poterit hoc emendare, illi quem metropolitanum constituimus hoc innotescat, & ipse hoc emendari faciat. Quod si hoc nec ipse emendare poterit, ad synodum publicam exinde veniant, & ibidem canonicam sententiam accipiant. Et si publicam synodum contempserint, aut honorem suum perdant, aut excommunicentur ab omnibus episcopis: & tales in eorum loco in ipsa synodo constituantur per verbum & voluntatem domni regis, vel consensu servorum Dei, qui secundum ordinem sanctum ipsum gregem regant.

VI.

Constituimus ut nulla abbatissa duo monasteria præsumat habere, nec extra monasterium licentiam habeat exire, nisi hostilitate cogente. Sed domnus rex, quando aliquam de ipsis abbatissis ad se venire jusserit, semel in anno, per consensum episcopi, in cujus parochia est, ut tunc ad eum aliqua veniat ex sua jussione, si necessitas fuerit: & alibi omnino non debeat, nec per villas, nec per alia loca demorari, nisi tantum quam celerius potuerit ambulare & reverti. Et ante non moveat de suo monasterio, quam suum missum ad domnum regem transmittat: & si jusserit rex venire, veniat; sin autem, in monasterio permaneat. Interim quod inantea hoc plenius secundum canones emendaverit. Similiter nec illæ monachæ extra monasterium exire debeant. Quod si aliqua in aliquem lapsum ceciderit, infra monasterium per consilium episcopi pœnitentiam agat. Et si necesse est de earum necessitate ad domnum regem, vel ad synodum aliquid suggerere; earum præpositi, vel missi, hoc debeant facere: & qualia munera ad palatium dare voluerint, per missos suos ea dirigant. Et si aliqua monasteria sunt, quæ earum ordinem propter paupertatem adimplere non possunt, hoc ille episcopus de veritate prævideat, & hoc domno regi innotescat, ut in sua eleemosyna hoc emendari faciat. Et si tales feminæ velatæ ad præsens ibi congregatæ inveniuntur, quæ regulariter vivere non velint; nec ad hoc dignæ sunt, ut cum illis aliis habitent; episcopus vel abbatissa prævideant locum aptum, ubi separatim cum custodia in pulsatorio habitare debeant, vel operari manibus quod ipsa abbatissa eis jusserit, interim quod probatæ dignæ sint ut in congregatione recipiantur.

VII.

Ut publicum baptisterium in nulla parochia esse debeat, nisi ubi episcopus constituerit, cujus parochia est: nisi tantum necessitas venerit pro infirmitate, aut pro aliqua necessitate, illi presbyteri, quos episcopus in sua parochia constituerit, in qualicumque loco evenerit, licentiam habeant baptizandi, ut omnino sine baptismo non moriantur.

VIII.

Ut omnes presbyteri, qui in parochia sunt, sub potestate episcopi esse debeant: & de eorum ordine nullus presbyter præsumat in illa parochia baptizare, nec missas celebrare sine jussione episcopi in cujus parochia est. Et omnes presbyteri ad concilium episcopi sui conveniant. Et si hoc quod superius comprehensum est facere contempserint, secundum canonicam institutionem judicentur, tam ipsi, quam defensores eorum.

IX.

*Si quis presbyter ab episcopo suo degradatus fuerit, & ipse per contemptum postea aliquid de suo officio sine commeatu facere præsumpserit, & postea ab episcopo suo correptus & excommunicatus fuerit; qui cum ipso communicaverit scienter, sciat se esse excommunicatum. Similiter quicumque clericus, aut laïcus, vel femina, incestum commiserit, & ab episcopo suo correptus se emendare noluerit, & ab episcopo suo excommunicatus fuerit; si quis cum ipso communicaverit scienter, sciat se excommunicatum esse. Et ut sciaris qualis sit modus istius excommunicationis; in ecclesiam non debet intrare, nec cum ullo Christiano cibum vel potum sumere, nec ejus munera quisquam accipere debet, vel osculum porrigere, nec in oratione se jungere, nec salutare, antequam ab episcopo suo fuerit reconciliatus. Quod si aliquis se reclamaverit quod injuste sit excommunicatus, licentiam habeat ad metropolitanum episcopum venire, & ibidem secundum canonicam institutionem dijudicetur: interim suam excommunicationem custodiat. Quod si aliquis ista omnia contempserit, & episcopus emendare minime potuerit, regis judicio exsilio condemnetur.

*Capitular. lib. 5. cap. 47. * In mss. præcedit titulus ista: De modis excommunicationis, tam de clericis quam de laïcis.

X.

Ut monachi, qui veraciter regulariter vivunt, ad Romanam sedem, vel aliubi vagari non permittantur, nisi obedientiam abbatis sui exerceant. Et si talis causa evenerit, quod absit, quod ille abbas sic remissus vel negligens inveniatur, ut in manus laïcorum ipsum monasterium veniat, & hoc episcopus emendare non potuerit; & aliqui tales monachi ibidem fue-

ANNO CHRISTI 755.

rint, qui propter Deum de ipso monasterio in alterum migrare velint, propter eorum animas salvandas, hi per consensum episcopi licentiam habeant, qualiter eorum animæ possint salvari.

XI.

De illis hominibus qui dicunt quod se propter Deum tonsurassent; & modo res eorum vel pecunias habent, & nec sub manu episcopi sunt, nec in monasterio regulariter vivunt; placuit ut in monasterio sint sub ordine [a] regulari, aut sub manu episcopi sub ordine canonico. Et si aliter fecerint, & correpti ab episcopo suo se emendare noluerint, excommunicentur. Et de ancillis Dei velatis eadem forma servetur.

[a] al. regula

XII.

Clericos in ecclesia militantes, sicut jam constitutum est, non licere in alterius civitatis ecclesia, vel in potestate laïcorum militare, sed ibidem permanere, in qua principio ministrare meruerunt; extra eos qui amissa patria ad aliam ecclesiam pro necessitate venerint. Qui vero episcoporum, aut laïcorum, post hoc constitutum, alterius ecclesiæ clericum susceperit, nisi ad excusandum rationabiliter; placuit a communione suspendi, & cum qui suscepit, & cum qui susceptus est, quousque clericum qui translatus est fecerit ad suam reverti ecclesiam [b].

4 Distinct. 71. Clericos. Et Conc. Chalced. Can. 10.

[b] *additur in cod. Pal. Vatic. eodem ordine qualiter fuit.*

XIII.

De episcopis [c] vagantibus, qui parochias non habent, nec scimus ordinationem eorum qualiter fuit; placuit juxta instituta sanctorum patrum, ut in alterius parochia ministrare, nec ullam ordinationem facere debeant sine jussione episcopi cujus parochia est. Et si hoc facere præsumpserint, ab officio suspendantur, interim quod ad synodum exinde venerint, & ibidem secundum canonicam institutionem accipiant sententiam; nisi tantum pro itineris causa. Et si ullus clericus aut laïcus talem episcopum aut presbyterum defensaverit sine commeatu episcopi cujus parochia est, excommunicetur usque ad emendationem.

[c] al. vacantibus

XIV.

Quia persuasum est populis de die dominico agi cum caballis, sive bubus & vehiculis, itinera non debere; neque ullam rem ad victum præparari, vel ad nitorem domus vel hominis pertinentem ullatenus exercori, (quæ res ad Judaïcam magis, quam ad Christianam observationem pertinere probatur:) id statuimus, ut die dominico, quod antea fieri licuit, liceat. De opera tamen rurali, arato, aut vineæ sectione, excussione, vel sepe, censuimus abstinendum, quo facilius ad ecclesiam venientes orationis gratia vacent. Quod si inventus fuerit quis in operibus suprascriptis quæ interdicta sunt exercere, qualiter emendari debeat, non in laïcorum districtione, sed in sacerdotis castigatione consistat.

Conc. Aurel. III. cap. 28.

XV.

Ut omnes homines laïci publicas nuptias faciant, tam nobiles, quam ignobiles.

XVI.

Ut clerici conductores non sint: hoc est, ut non habeant actiones sæculares, nisi pro causa ecclesiarum, orphanorum, vel viduarum, ordinante episcopo suo, vel abbate.

Conc. Chalced. cap. 7.

ANNO CHRISTI 755.

XVII.

Ut post mortem episcopi non liceat episcopatum esse sine pastore supra menses tres; nisi talis necessitas grandis evenerit, ut hoc nullo modo aliter fieri possit. Præcipue ad proximam synodum, cum evenerit, episcopus ordinetur.

Conc. Chalced. cap. 21.

XVIII.

Ut nullus clericus ad judicia laïcorum publica veniat, nisi per jussionem episcopi sui, vel abbatis, juxta canones Carthaginenses cap. IX. ubi scriptum est: Qui relicto ecclesiastico judicio publicis judiciis se purgare voluerit, etiamsi pro illo prolata fuerit sententia, locum suum amittat. Hoc in criminali judicio. In civili vero perdat quod evicit, si locum suum obtinere voluerit. Cui enim ad eligendos judices undique ecclesiæ patet auctoritas, ipse se indignum fraterno consortio judicat, qui de universa ecclesia male sentiendo, de judicio sæculari poscit auxilium; cum privatorum Christianorum causas Apostolus ad ecclesiam deferri, atque ibidem terminari præcipiat: & maxime ne in talibus causis inquietudinem domno regi faciat.

Conc. Carthag. III. cap. 9.

XIX.

Ut omnes immunitates in universis ecclesiis conservatæ sint.

XX.

In alia synodo nobis perdonastis, ut illa monasteria, ubi regulariter monachi vel monachæ vixerunt, hoc quod eis de illis rebus dimittebatis unde vivere potuissent, exinde, si regalis erat, ad domnum regem faciant rationes abbas vel abbatissa; & si episcopalis, ad illum episcopum. Similiter & de illis vicis.

XXI.

Ut illos presbyteratus, qui ad illum episcopatum legibus obtingunt, ille episcopus ipsos debeat habere, sicut [a] in alia synodo perdonavit domnus.

[a] al. antea in alia synodo dixistis.

XXII.

De peregrinis qui propter Deum vadunt, ut de eis [b] telonios non tollant: & de illis aliis teloniis, [c] quos domnus rex antea perdonavit, sic fiat, ut ubi legitime non debent esse, donati non sint.

[b] al. teloneum vel teloneas.

[c] al. sicut vos perdonastis ita fiat, ubi legitime donati non fuerunt, transeant

XXIII.

Ut comites, vel judices, ad eorum placita primo viduarum, orphanorum, vel ecclesiarum causas audiant & definiant, in eleemosyna domni regis; & postea alias causas cum justitia rationabiliter judicent.

XXIV.

Ut nullus per pecunias ad honorem vel gradum ecclesiasticum accedere debeat, quia hæresis simoniaca esse videtur.

XXV.

Ut nec episcopus, nec abbas, nec ullus laïcus, pro justitia facienda sportulas [d] contradictas accipiat: quia ubi dona intercurrunt, justitia evacuatur.

[d] *διάβολα, vetitas;*

In mſ. cod. Palatino Vat. ſubjunguntur quædam de teloneis, de moneta & de juſtitia, quæ ſupra habentur nomine Concilii Metenſis *diſtincta in quinque capitula.*

PAULI PAPÆ CONSTITUTUM,

de eccleſia ac monaſteriis a ſe erectis in paternis ædibus, ſub titulo ſanctorum Stephani Papæ & martyris & Silveſtri Papæ & confeſſoris.

* al. Leontio

Paulus epiſcopus ſervus ſervorum Dei * Icontio religioſo preſbytero & abbati venerabilis monaſterii ſanctorum Stephani martyris atque Silveſtri confeſſoris Chriſti, & aliorum innumerabilium martyrum & confeſſorum Dei in eodem ſancto monaſterio a nobis annuente Deo fundato quieſcentium, & cum eo ipſi venerabili monaſterio in perpetuum.

Ex Cardinale Baronio, ad annum 761. num. 1.

INter diverſa ſtudiorum examina, & varias humanæ inconſtantiæ operationes, quæ nimirum in hac temporali vita pertractantur: illa præſertim toto mentis nisu perficienda ſunt, quæ ad laudem Domini Dei noſtri, & ſanctorum ejus celeberrimum reſpiciunt honorem. Et profecto omnia ſequuntur proſpera, ſi primitus quæ Deo ſunt glorioſa, & ſanctis ejus præfulgida, procuramus. Ob hoc nempe, dum divina Redemptoris noſtri ineffabilis potentiæ gratia in meam reſpicere dignata eſt exiguitatem, magna cura inſiſtere, & anhelante fere dilectionis affectu diuturna ejus benignitate ac miſericordia procuramus laudes, & meorum ipſi offerre majeſtati deſideria vororum. Atque ex hoc divinæ illuſtrationis compunctus inſpiratione, vehementer, licet immeritus, procurare ſtudui ea quæ ad cultum Dei, & dignam ſanctorum pertineant venerationem, & maxima roborationis cenſura confirmare.

Quoniam valde me fateor optimis beneficiorum eorumdem ſanctorum ſuffragiis apud divinam adjutum miſericordiam, pro eo quod nullis virtutum profectibus me reor inſtitutum, ſcilicet gravi peccatorum mole prægravatum, adeo magnum & terribile Apoſtolicæ ſedis officium proſequi, niſi eorum præſidia divina me prævenerit dignatio. Verumtamen in hoc omnipotentiæ ſuæ cunctorum præſcius conditor & redemptor Dominus noſter Jeſus Chriſtus demonſtrat indicia; quod ea quæ apud eos ipſos deſpecta ſunt, nobis ad ſpem profectus potentiæ ſuæ gratia illuſtrante, perducit, quod in me nimirum cernitur eveniſſe. Idcirco ingenti gratulationis lætitia refectus, laudem Domini loquitur os meum, cor & lingua benedicit ſanctum nomen ejus, atque intra cordis affectum, ejus magnæ pietatis clementiæ congruenter confero vota.

Igitur cum per evoluta annorum ſpatia, diverſa ſanctorum Chriſti martyrum atque confeſſorum ejus foras muros hujus Romanæ urbis ſita antiquitus cœmeteria, neglecta ſatis manerent diruta, contigit poſtmodum ab impia Longobardorum gentium impugnatione funditus eſſe demolita. Qui etiam & aliquanta ipſorum effodientes martyrum ſepulcra, & impie devaſtantes, quorumdam ſanctorum deprædari, auferentes ſecum deportaverunt corpora. Et ex eo tempore omnino deſidioſe atque negligenter eis debitus venerationis exhibebatur honor. Nam & (quod dici nefas eſt) etiam & diverſa animalia in aliquantis eiſdem ſanctorum cœmeteriis aditum habentia: illic etenim eorum exiſtebant ſepta animalium, in quibus fœtoris egerebant ſqualorem.

Unde conſpecta eorumdem ſanctorum locorum deſidioſa incuria, & ex hoc valde ingemiſcens, atque plurima doloris attritus mœſtitia, aptum proſpexi, Deo annuente, eoſdem ſanctos martyres & confeſſores Chriſti, & virgines ex iiſdem diutis auferre locis. Quos & cum hymnis & canticis ſpiritalibus in hanc Romanam introduximus urbem, & in eccleſiam, quam noviter a fundamentis in eorum honorem conſtruxi (intra mœnia ſcilicet, in domo quæ mihi parentali ſucceſſione obvenit, in qua me natum conſtat atque nutritum) eorum ſanctiſſima collocans condidi corpora. Ubi congregationem conſtitui monachorum ſpeciali cenſura in honorem & in nomine beatorum Stephani Papæ & martyris atque Silveſtri Papæ & confeſſoris Chriſti. In quo veneranda eorum quieſcunt corpora, monaſterium virorum monachorum eſſe cenſui: ſcilicet ad modulationis exercendam pſalmodiam, in perpetuum eſſe decrevi, conſtituens ſedulas ibidem Domino Deo redemptori noſtro referri laudes, & æternam eorumdem ſanctorum illic quieſcentium venerationis memoriam ad gloriam divinæ potentiæ celebrari; atque pro dilatione atque ſtabilitate reipublicæ, nec non & ſalute omnium fidelium Chriſtianorum, & ob meorum veniam delictorum quotidianas fundi preces, & debitum & condecentem eiſdem omnibus Dei ſanctis exhiberi honorem.

Quoniam dum ipſi martyres Chriſti, contemptis humanæ gloriæ blandimentis, atque diverſa tormentorum ſupplicia perpeſſi, pro Chriſti ſunt nomine capite truncari, & amici Dei effecti: omnino congruit, ut ſicut eorum animæ in cæleſtibus regnis cum angelis triumphant, ita & in terris quoque eorum ſacratiſſima corpora lucidiſſimis habitaculis collocata optime ab omnibus venerentur Chriſtianis; dum nimirum impenſius pro ſuis cultoribus divinam non deſiſtunt implorare omnipotentiam. Ipſorum quippe me ſanctorum confero præſidiis, confidens eorum me ſuffragiis a peccatorum, qua premor, exui mole.

[a] Et ecce, propitiante Domino, idem a nobis in eorum honorem fundatum monaſterium diverſis prædiis atque rebus & poſſeſſionibus urbanis vel ruſticis, & cunctis neceſſariis utenſilibus optime ditantes, omnia quæ ad concinnationem luminarium, & ſedulam ſacrificiorum oblationem, vel ea quæ ad uſus illic conſiſtentium monachorum ſufficiunt, conceſſimus: id eſt, maſſas, fundos, caſales, colonias, vineas etiam atque hortos, & oliveta, ſeu domos & hoſpitia, ſalinas, & aquimolas, vel piſcarias, & reliqua poſſeſſionum prædia in diverſis locis & civitatibus ſita, ſimulque & ſervorum famulantium ſecum peculia. Addentes etiam, & ſub jure & ditione ipſius noſtri monaſterii confirmantes aliqua monaſteria & venerabilia loca cum univerſis poſſeſſionibus & omnibus eis generaliter & in integro pertinentibus.

[a] al. ſed & propitiante, &c.

Hæc nempe omnia loca, poſſeſſiones vel prædia urbana vel ruſtica, cum univerſis generaliter & in integro eis pertinentibus, ubi, & quocumque loco & civitate conſiſtunt, & a nobis jam præfato noſtro monaſterio conceſſa ſunt, vel in poſterum fuerint largienda, per præcepta pontificalia & ceteras monitiones ibidem ſint vel fuerint confirmata, præſidente ſacerdotali concilio, ſtatuentes ſancimus apoſtolica cenſura, & ſub divini judicii obteſtatione a noſtris ſuccaſſoribus pontificibus ſervanda decernimus; ut in eo-

dem venerabili monasterio perenniter permaneant, atque in ejus usu pro quotidiana sacrificii oblatione, in luminarium concinnatione, atque sustentatione illic existentium monachorum sempiterno jure proficiant.

Unde & sub terribili & tremenda futura cavemus die adventus magni Domini nostri Jesu Christi, in qua judicaturus est vivos & mortuos & sæculum per ignem, etiam & maximis sub anathematis interdictionibus Domini nostri Jesu Christi, & beati Petri principis Apostolorum auctoritate decernimus: nulli quoque modo nostrorum successorum pontificum licere, vel alicui magnæ parvæque personæ, cujuscumque sit honoris prædita dignitate, qualibet exquisitione ingenii aute dissolvere hæc quæ a nobis pio intuitu ad laudem Redemptoris nostri, & honorem sanctorum ejus constituta sunt. Nec penitus ex iisdem locis vel possessionibus atque rebus & facultatibus, familiis etiam & peculiis, vel quidquid ad idem venerabile monasterium pertinere dignoscitur, auferre, neque quoquo modo alienare: potius autem omnia, ut prælatum est, in eodem sancto loco perenniter in integro permaneant. Sed nec abbas, qui pro tempore curam ipsius monasterii gesserit, quoquo modo præsumat quemlibet locum, qui in usu existit monasterii, cuiquam locare, aut venumdare, nec quidquam ex rebus ei pertinentibus usurpare ac fraudare.

Statuentes interea & hoc decernimus, ut cuncta congregatio monachorum in eodem sancto consistentium monasterio sepries in die Domino Deo nostro referant laudes, & debitum illic quiescentibus martyribus atque confessoribus Christi persolvant honorem: sed etiam ei, qui vires * subvenit, amplissimas omnium Redemptori nostro studeant referre laudes; quoniam scriptum est: *Et exaltetur super omnem laudem tuam.* Nam & hoc promulgantes sancimus, & per omnipotentis Dei nostri virtutem, sub terribili anathematis obligatione, omnes obestantes decernimus, nullum umquam præsumere quamlibet contrarietatem aut malitiam in eodem nostro monasterio, vel pertinentibus eis causis inferre; sed magis pro Dei timore & maximo sanctorum ejus honore, cuncti juvamina & auxilii opem ipsi vel pertinentibus ei causis atque utilitatibus ingerant; ut participes & ipsi hujus boni efficiantur operis, & mercedis præmia hujuiermodi beneficio ab omnipotenti Deo consequantur.

Hæc vero omnia a nobis ad laudem Redemptoris nostri promulgata, & ab universo sacerdotali concilio confirmata, & maximis obligationibus corroborata Deo vivo & vero decernimus perenniter conservanda. Si quis autem ex nostris successoribus pontificibus, aut ex quocumque homine potente vel inferiore, magna scilicet parvaque persona, cujuscumque sit honoris præditus & dignitatis, præsumpserit quocumque argumento vel exquisita occasione hæc quæ a nobis ad cultum Dei statuta sunt destruere aut dissolvere, vel quoquo modo temerare, aut etiam frangere, & (quod non optamus) quemlibet locum aut possessionem, vel quidquid prædicto venerabili monasterio pertinere dignoscitur, auferre aut alienare ex eodem sancto loco conatus fuerit: sciat se Domini nostri Jesu Christi, atque beati Petri principis Apostolorum auctoritate, insolubili anathematis vinculo innodatum esse, & a regno Dei alienatum, contrarios sibi sentiens omnes eosdem sanctos martyres, & confessores, & virgines Christi, & cum ipsis ante tribunal Dei omnipotentis in tremenda examinis die judicii debeat cum eisdem sanctis facere rationes.

Ipsum enim judicem peto, qui est retributor omnium, pro cujus laude hæc nos constituisse dignoscimur; ut iram suæ potentiæ, omnibus hujus nostri apostolici constituti transgressoribus inferat, & insanabili ultionis vulnere percutiat cunctos qui prædictum nostrum monasterium lædere, vel contrariam mentem in causis pertinentibus ei exhibere tentaverint, vel quidquam ex omnibus ei pertinentibus [a] abstollere præsumpserint: ut sit vita eorum laboriosa & pessima, nimisque lugubris, atque languentes deficiant: & suorum minime consequantur, nisi respuerint, veniam delictorum; sententiam sumentes Ananiæ & Sapphiræ, qui mendacii noxa [b] infecti ante pedes apostolorum exspiraverunt. Contingatque eis sicut Dathan & Abiron, quos aperiens terra os suum vivos deglutivit. Et cum diabolo ejusque atrocissimis & deterrimis pompis, atque cum Juda traditore Domini nostri Salvatoris Jesu Christi, & omnibus impiis deputari in tartareo igne, & inextinguibili incendio, & in voragine chaos demersi crementur in æternum.

Porro qui inventi fuerint monasterium nostrum defendere, quod ad laudem Dei, & honorem sanctorum ejus c[onst]ituimus, & omnia quæ in hoc apostolico continentur Constituto, annexa custodientes, integra mentis sinceritate observaverint, a dextris Dei inveniantur in loco lucis constituti, & omnes sanctos Dei martyres, confessores; & virgines Christi, qui in eodem venerabili monasterio quiescunt, firmos habeant protectores; eorumque suffragiis & in præsenti vita adjuvenur, & in futura beatitudine cælestis regni gaudere cum angelis Dei & omnibus sanctis & electis per infinita consequantur.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

Paulus episcopus sanctæ catholicæ & apostolicæ Romanæ ecclesiæ, huic constituto a nobis facto subscripsi.

Joannes humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Nepesinæ, huic constituto a nobis facto interfui & subscripsi.

Joannes humilis episcopus ecclesiæ Tiburtinæ, huic constituto a nobis facto interfui & subscripsi.

Gratianus humilis episcopus Velitrensis ecclesiæ, huic constituto a nobis facto interfui & subscripsi.

Petrus humilis episcopus ecclesiæ Labicanensis, huic constituto a nobis interfui & subscripsi.

Parvus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ in Tribus tabernis, huic constituto a nobis facto interfui & subscripsi.

Bonifacius humilis episcopus ecclesiæ Tiburnæ, *&c. ut supra.*

Domnus humilis episcopus ecclesiæ [c] Maturanensis, *&c. ut supra.*

Epiphanius peccator episcopus ecclesiæ Perusinæ, *&c. ut supra.*

Constantinus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Anagninæ, *&c. ut supra.*

Anastasius humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Senogallicnsis, *&c. ut supra.*

Leo humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Salernitanæ, *&c. ut supra.*

Petrus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Cerensis, *&c. ut supra.*

Leo humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Albanensis, *&c. ut supra.*

Gregorius humilis episcopus ecclesiæ Prænestinæ, *&c. ut supra.*

Jordanus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Senensis, *&c. ut supra.*

Adam humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Hortanæ, *&c. ut supra.*

Rodulphus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ [d] Cellensis, *&c. ut supra.*

* al. subjecit

Psal. 70.

[a] al. abstrahere

[b] Forte, infecta

[c] al. Maturanensis

[d] Calpiensis, vel Vercellensis,

Gregorius humilis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Silvæ Candidæ, *&c. ut ſupra.*

Sunalbus humilis epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Amerinæ, *&c. ut ſupra*, & alii ceteri qui capere non poſſumus. *Ita ibi.*

Subſcriptiones Cardinalium.

Gregorius archipreſbyter ſanctæ Romanæ eccleſiæ, tituli ſanctæ Balbinæ.

Philippus humilis preſbyter ſanctæ Romanæ eccleſiæ, tituli ſancti Marci.

Gregorius ſanctæ Romanæ eccleſiæ humilis preſbyter, tituli ſanctæ Anaſtaſiæ.

Theophilus ſanctæ Romanæ eccleſiæ humilis preſbyter, tituli ſanctæ Sabinæ.

Euſtochius humilis preſbyter ſanctæ Romanæ eccleſiæ, tituli.....

Stephanus humilis preſbyter ſanctæ Romanæ eccleſiæ, tituli ſanctæ Cæciliæ.

Conſtantinus humilis preſbyter ſanctæ Romanæ eccleſiæ, tituli ſanctorum quatuor Coronatorum.

Marinus humilis preſbyter ſanctæ Romanæ eccleſiæ, tituli ſancti Laurentii qui vocatur Damaſi.

Subſcriptio trium epiſcoporum qui reſidui erant, ſed defectu chartæ abſque ſubſcriptione præterierant.

Sathinius epiſcopus Trancenſis eccleſiæ.
Leontius epiſcopus Amiterninæ eccleſiæ.
Stephanus epiſcopus Ferentinatis eccleſiæ.

Subſcriptio reliquorum Cardinalium.

Theopemptus preſbyter ſanctæ Romanæ eccleſiæ, tituli ſancti Euſebii.

Leontius preſbyter ſanctæ Romanæ eccleſiæ, tituli ſanctæ Suſannæ.

Euſebius preſbyter ſanctæ Romanæ eccleſiæ, tituli Laurentii in Lucina.

Benedictus preſbyter ſanctæ Romanæ eccleſiæ, tituli ſancti Marcelli.

Clemens preſbyter ſanctæ Romanæ eccleſiæ, tituli ſanctæ Anaſtaſiæ.

Chriſtophorus preſbyter ſanctæ Romanæ eccleſiæ, tituli ſancti Vitalis.

Donatus preſbyter ſanctæ Romanæ eccleſiæ, tituli ſancti Sixti.

Andreas preſbyter ſanctæ Romanæ, tituli ſanctæ Mariæ in Calliſto.

Saxolus preſbyter ſanctæ Romanæ eccleſiæ, tituli ſancti Cyriaci.

Hermogenes preſbyter ſanctæ Romanæ eccleſiæ, tituli ſanctæ Priſcæ.

Petrus humilis archidiaconus ſanctæ ſedis Apoſtolicæ.

Datum quarto Nonas Junii, imperante domino Conſtantino Auguſto a Deo coronato magno Imperatore, anno quadrageſimo primo, ex quo cum patre regnare cœpit: & poſt conſulatum ejus anno vigeſimo primo, indictione decima quarta. *Anno Chriſti 741.*

Porro in eadem membrana Pauli Papæ verbis hæc addita reperiuntur:

Menſe Julii die decimanona introduximus in hoc oraculum corpus beati Silveſtri epiſcopi & confeſſoris Chriſti. Menſe Auguſti die ſeptimadecima introduximus corpus beati Stephani martyris atque pontificis, tempore Conſtantini & Leonis Auguſtorum, & Pippini excellentiſſimi regis Francorum & defenſoris Romani, indictione quartadecima.

ANNO

CONCILIUM COMPENDIENSE, CHRISTI 756.

quod apud Compendium palatium publicum in generali populi conventu celebratum eſt.

TITULI CANONUM.

Primus edidit P. Jacobus Sirmondus ex mſ. cod. S. Vinc. Metenſis.

I. *Quod conjuges in quarto conſanguinitatis gradu non ſeparentur: in tertio autem, vel ex tertio & quarto mixti ſeparentur.*

II. *Quod in tertio affinitatis gradu, vel in tertio & quarto conjuncti ſeparentur.*

III. *Si uxor ſine viri ſui conſenſu velata eſt, repetere illam vir poteſt, ſi velit.*

IV. *Privigna libera, ſi a vitrico contra ſuam & ſuorum voluntatem viro data eſt, poteſt illo relicto alteri nubere.*

V. *De conjugibus, quorum alter ſervilis eſt conditionis.*

VI. *De vaſſallo, qui relicta uxore, quam in alterius beneficio duxerat, alteri apud ſeniorem ſuum conjungitur.*

VII. *Si quis uxorem, quam virgo duxit, corruptam inveniens, alteram ducat, & hæc item ob eandem cauſam relicta, tertiam accipiat.*

VIII. *De eo cujus uxor cum ipſius fratre mœchata eſt.*

IX. *De eo qui a preſbytero non baptizato baptizatus eſt.*

X. *De patre qui filii ſui ſponſam oppreſſit, & poſtea filius ipſam accepit.*

XI. *Ut quoquomodo mulier velum ſponſæ acceperit, non dimittat.*

XII. *De eo qui filiaſtrum vel filiaſtram ante epiſcopum tenuerit.*

XIII. *Si quis conjugem dimiſerit, & monaſterium ingredi, aut velari permiſerit.*

XIV. *De illo qui cum matre & filia mœchatus eſt.*

XV. *De eo qui cum una ſororum mœchatus alteram in uxorem ducit.*

XVI. *Si conjugum alter ſit leproſus, poteſt alter, cum illius conſenſu, aliud inire conjugium.*

XVII. *Quando uxor negat ſibi fuiſſe cum marito commercium, & maritus contra fuiſſe affirmat.*

XVIII. *Qui propter inimicitias in aliam regionem dimiſſa uxore fugit, aliam non ducat.*

CANONES.

I.

SI in quarta progenie reperti fuerint conjuncti, non ſeparamus: in tertia vero ſi reperti fuerint, ſeparentur. Et eos qui unus in quarta, alius in tertia ſibi pertinent, & conjuncti inveniuntur, ſeparamus.

II.

Si duo in tertio loco ſibi pertinent, ſive vir, ſive femina; aut unus in tertio, & alter in quarto; uno mortuo, non licet accipere uxorem ejus: & ſi inventi fuerint, ſeparentur. Una lex eſt de viris & de feminis.

ANNO CHRISTI 756.

III.

Mulier si sine commeatu viri sui velum in caput miserit, si viro placuerit, recipiat eam iterum ad conjugium.

17. Quæst. 1. Mulier si sine.

IV.

Si quis francam filiastram suam contra voluntatem ipsius, & matris, & parentum, dederit viro ingenuo, aut servo, vel ecclesiastico, & illa noluerit habere ipsius, & reliquerit eum; potestatem habent parentes ipsius dare ei alium: & si ipsa alium habet, quem postea accepit, non separentur.

V.

5. XXIX. Quæst. 1. Si femina ingenua, ex Vermeriensi Concilio.

Si francus homo accepit mulier, & sperat quod ingenua sit, & postea invenit quod non est ingenua, dimittat eam si vult, & accipiat aliam. Similiter si femina ingenua accepit servum, & sciebat tunc quod servus erat, habeat interim quo vivit. Una lex est de viris & feminis.

VI.

Homo francus accepit beneficium de seniore suo, & duxit secum suum vassallum; & postea fuit ibi mortuus ipse senior, & dimisit ibi ipsum vassallum: & post hoc accepit alius homo ipsum beneficium; & pro hoc ut melius potuisset habere illum vassallum, dedit ei mulierem de ipso beneficio, & habuit ipsam aliquo tempore: & dimissa illa reversus est ad parentes senioris sui mortui, & accepit ibi uxorem, & modo habet eam. Diffinitum est, quod illam quam postea accepit ipsam habeat.

VII.

Si quis uxore accepta invenit eam a fratre suo contaminatam, ipsam dimittens accepit aliam, ipsamque contaminatam invenit; uxor illius legitima est, propterea quia nec ipse virgo fuit illo tempore. Quod si tertiam postea acceperit, revertat ad medianam; & ipsa posterior potestatem habeat alio viro se conjungere.

VIII.

Si quis homo habet mulierem legitimam, & frater ejus adulteravit cum ea, ille frater, vel illa femina, qui adulterium perpetraverunt, interim quo vivunt numquam habeant conjugium. Ille cujus uxor fuit, si vult, potestatem habet accipere aliam.

IX.

40. 1. Quæst. Si presbyter. & cap. 1. & 7. de presbytero non baptizato.

Si quis baptizatus est a presbytero non baptizato, & sancta Trinitas in ipso baptismo invocata fuerit, baptizatus est, sicut Sergius Papa dixit. Impositione tamen manuum episcopi indiget. [a] Georgius episcopus Romanus, & Joannes sacellarius sic senserunt.

[a] *Deest additio hæc in qui busd. codicibus.*

X.

Si pater sponsam filii sui oppressit, & postea filius ipsam acceperit, pater ejus postea non habeat uxorem, & ipsa femina non habeat virum, quia non dixit quod pater ejus cum ipsa mansisset: filius vero ejus, qui nesciens fecit, accipiat mulierem legitimam.

XI.

In qualicumque modo mulier velum acceperit, in eo permaneat, nec dimittat. Consenserunt [b] Georgius episcopus Romanus, & Joannes sacellarius.

[b] *al. Leolas*

XII.

2. XXX. Qu. 1. Si quis filiastrum.

Si quis filiastrum aut filiastram ante episcopum ad confirmationem tenuerit, separetur ab uxore sua, & alteram non accipiat. Georgius consensit.

Citat hæc capita Fulbertus Carnotensis epist. 55. ex Concilio Ripuarensi sub Zacharia Papa, sub Pipino & Carolomanno.

XIII.

Si quis vir mulierem suam dimiserit, & dederit commeatum pro religionis causa infra monasterium deservire; aut foras monasterium dederit licentiam velare, sicut diximus, propter Deum; vir illius accipiat mulierem legitimam: similiter & mulier faciat. Georgius consensit.

XIV.

ANNO CHRISTI 756.

5. XXIX. Quæst. 1. Si quis cum matre. Extra universi Concilio.

Si quis cum matre & filia in adulterio mansit, nesciente matre quod cum filia sua esset; postea ille vir si acceperit mulierem, dimittat: usque in diem mortis suæ non habeat uxorem: & illa mulier, quam reliquerit, accipiat virum; & illa matre & filia, cum quibus in adulterio mansit, ambabus nescientibus quod cum matre & filia mansisset, habeant viros. Nam si in notitiam illarum venerit hoc scelus, dimittant maritos, & agant poenitentiam: & illarum mariti posteriores accipiant mulieres.

XV.

Similiter & de duabus sororibus, qui cum una in adulterio mansit, & alteram in publico accepit, non habeat mulierem usque in diem mortis; & illæ duæ sorores, si nescierunt, habeant maritos: & si in notitiam eis venit, superiorem formam servent.

XVI.

Si vir leprosus mulierem habeat sanam, si vult ei donare commeatum ut accipiat virum, ipsa femina si vult accipiat. Similiter & vir.

XVII.

5. XXXII. Quæst. 1. Si quis accepta uxorem.

Si quis accepit mulierem, & habuit ipsam aliquo tempore, & ipsa femina dicit quod non mansisset cum ea, & ille vir dicit quod sic fecit; in veritate viri consistat, quia caput est mulieris. De muliere quæ dicit quod vir suus ei commercium maritale non reddidit, Georgius consensit.

XVIII.

Si qui propter faidam fugiunt in aliam patriam, & dimittunt uxores suas; nec illi viri, nec illæ feminæ accipiant conjugium.

1 *Anno Christi* DCCLVII] Huic anno ut concilium Compendiense adscriberem, fecit Eginhartus in chronico, & alii qui Pippinum regem in Compendio villa generalem populi conventum hoc anno habuisse tradunt. Nam in codice manuscripto nulla est temporis nota, & simplex titulus: *Decretum quod factum fuit apud Compendium palatium publicum.* Ceterum Gratianus 31 q. 1. *Si quis*: Ivo item, & Burchardus, concilium apud Compendium habitum vocant. *Nota P. Jacobi Sirmondi, Societatis Jesu.*

2 *Si femina ingenua.*] Hoc membrum canonis hujus, & canonem rursus 211. ac 214. Concilio apud Vermeriam tribuit Gratianus 29. quæst. 2. *Si femina.* 30. quæst. 1. *Si quis filiastrum.* & 35. quæst. 2. *Si quis cum matre.* Tribuunt etiam Burchardus & Ivo: mendose omnes. Quare omnino corrigendi sunt. *Can. 5.*

3 *Si quis baptizatus.*] Relatus est hic canon a Benedicto Levita cum aliquot aliis conciliis hujus in librum v. Capitularium cap. 4. § 6. & cap. 16. 17. 18. 19. Quibus locis, qui Gregorius episcopus in vulgata editione appellatur, Georgius scribi debuit, atque ita prorsus scribitur in antiquis exemplaribus. Georgii porro episcopi, & Joannis sacellarii, legatorum Stephani Papæ ad Pippinum, Stephanus ipse meminit in epist. VIII. codicis Carolini, quem Grenserus noster edidit. *Can. 9.*

4 *Si qui propter faidam.*] Hic rursum post hunc canonem subjiciebantur in codice sancti Vincentii, aliqua quatuor capitula, nempe: [a] *Si homo incestum fecerit, De ecclesiasticis vero, & De presbyteris & clericis*: quæ tria supernus primo loco posita in capitulis synodi Metensis: & quartum, *Quia perfusum est populis*: qui fuit canon 21v. synodi Vernensis. *Can. 11.*

[a] *Eadem forme habet codex Palatinus in Bibl. Vaticana.*

Poterat æquo jure Sirmondus noster Compendiense illud, sive decretum voces, sive concilium, revocare ad annum 756. proxime præcedentem, atque ad præsentem 757. cum certissimis atque extra omnem controversiam positis constet indiciis synodum fuisse in Compendio palatio anno 756 celebratam. Eidem omni exceptione majorem facit diploma Chrodogangi Metensis antistitis, eo loci firmatum subscriptionibus episcoporum in confirmationem privilegii Gorziensis abbatiæ ab eo fundatæ. Illud debebis, lector, humanitati R. P. Alexandri Wilhelmii Societatis nostræ viri eruditissimi, qui ad me ante aliquot annos, Luciliburgo misit cum diplomate fundationis nobilissimæ Prumiensis sancti Salvatoris abbatiæ concessio die 13. Aug. anno 21 regnante eodem Pipino gloriosissimo rege: aliisque quamplurimis. *Observatio P. Philippi Labbe, Societatis Jesu.*

ANNO CHRISTI 716.

CHRODEGANGI ARCHIEPISCOPI PRIVILEGIUM.

Ex chartulario monaſt. Gorziensis in dioc. Metensi.

In Dei nomine Chrodegangus ac ſi peccator Metenſis urbis epiſcopus, dum in voluminibus divinarum ſcripturarum juxta poſſibilitatem ex mediocritate mei ſenſus, attentis auribus, & ſedula conſideratione inſpicerem; quid Dei filius diceret, audiens: *Date & dabitur vobis*; & alibi: *Date eleemoſynam, & ecce omnia munda ſunt vobis*: idcirco cœpi mœſtus conquirere quid pro animæ remedio, quid pro abluendis ponderibus peccatorum facerem; vel in quibus imitarer exempla priſcorum patrum, epiſcoporum meorum anteceſſorum in operibus, quibus credimus Deo placuiſſe. Hinc per Dei adjutorium una cum comoxatu & voluntate domini noſtri piiſſimi ac glorioſiſſimi regis Pippini Francorum, atque conſenſu fratrum noſtrorum canonicorum, ſpiritualium & Deum timentium laïcorum fidelium ſancti Stephani, ædificavi monaſterium in loco qui dicitur Gorzia in pago Scarponinſe, in honorem beatiſſimorum Apoſtolorum Petri & Pauli, nec non & ſancti Stephani ſeu & ceterorum ſanctorum: & fundans atque dotans ipſum monaſterium de rebus, & terris quæ propter venditiones [a] commutationes, mihi legibus obvenerant: ea ſcilicet conditione, ut in monaſterio monachi ſecundum ordinem & regulam ſancti patris noſtri Benedicti abbatis a modo & ſemper perpetuis temporibus vivant; & ſicut ibi ſcriptum eſt, nihil penitus proprium habentes; ſed ſint illis communia omnia in omnibus: qualiter & pro ſe, & pro aliis valeant exorare. Igitur compulit nos affectio caritatis atque dilectionis fratrum ipſorum, pro eorum quiete & ordine, qualiter Deo juvante valeant implere regulam & ordinem ſuum: & quod nobis ſucceſſoribuſque noſtris maneat ad mercedem: & a recto tramite inconvulſo limite terminare, quod perennem deinceps propitiante Deo obtineat firmitatem: ne quis nobis detrahendo æſtimet in id nova decernere, dum antiquitus juxta conſiderationem pontificum videant cetera ſibi ſubjecta monaſteria in omnibus eſſe conſervata atque ſecura. Ideoque pro divino intuitu vel pro animæ noſtræ remedio ſeu ſucceſſorum noſtrorum pontificum, una cum commeatu & voluntate piiſſimi & glorioſiſſimi Pipini regis, & conſenſu fratrum noſtrorum, convenit [b] nobis illis conſervare pro eorum quiete, & tranquillitate, [c] & neque a nobis neque ab archidiacono noſtro, neque a ceteris ordinatoribus ſancti Stephani, a quolibet homine inquietati nec condemnati, vel de rebus eorum exſpoliati contra rationis ordinem eſſe non debeant: ſed inſpecta eorum inſtrumenta, juxta conſtitutionem, quam eis inſtituimus, quieto ordine ipſas res teneant atque poſſideant: & de hoc quod nos ad ipſum monaſterium dedimus atque formavimus, [d] vel ad Deum timentibus hominibus donatum eſt atque firmatum, aut aliquid munere tranſmiſſum vel in altario offertum, aut ſacris voluminibus ſeu quibuſcumque ſpeciebus quod ad ornatum divini cultus pertinet ad præſens collata vel deinceps collatura fuerunt, non auferamus: & ſupplici poſtulatione exoro, & poſtulo dominis & ſucceſſoribus meis epiſcopis, & ceteris ordinatoribus ſancti Stephani propter nomen ſanctæ Trinitatis, quod ſuperius intimatum eſt perpetuis temporibus pro eorum mercede agenda, ipſis fratribus qui in ipſo monaſterio eſſe videntur conſervent: & ſit ipſum monaſterium ſubjectum ſub [e] mandeburde & defenſione ſancti Stephani eccleſiæ Metenſis, ſicut in illo inſtrumento continetur, quod de ipſo monaſterio ad eccleſiam ſancti Stephani fecimus: ut liceat eis pro vita & incolumitate regis & ſtabilitate regni Francorum, & pro pontificibus ſuis ſuiſque ſubjectis Domini miſericordiam exorare. Et juxta diſpenſationem divinam cum abbas de ipſo monaſterio ad Dominum migraverit; quem unanimiter omnis illa monachorum congregatio optimæ regulæ compertum & vitæ meritis congruentem elegerint, una cum conſenſu & voluntate ujus epiſcopi, ipſum ſibi habeant abbatem. Et ſi in ipſam congregationem, quod abſit, non potuerint talem invenire, qui eos regulariter regat; tum ipſe pontifex cum conſenſu & voluntate eorum de alio monaſterio eligat abbatem, ſicut ſuperius diximus, qui eis regulariter, & ſecundum ordinem præſit. Et memoratus pontifex in ipſo monaſterio per nullum ingenium nullamque occaſionem ad cupiditatem quemlibet abbatem mittat, niſi qui eos ſecundum ordinem regat. Et ſi ipſe pontifex, aut quælibet alia poteſtas aliter fecerit, in divino diſtricto judicio ante Dei oculos cum beatiſſimo Petro principe Apoſtolorum & ſancto protomartyre Stephano exinde reddet rationem. Et ſi præfatus pontifex [a] lucranda oratione aut viſitatione fratrum, quando ei placuerit, in ipſo monaſterio venerit, vel aliquam moram pro lucrandis animalibus fecerit, cum exinde in Dei nomine vult habere regreſſum, abſque nullo munere terreno requiſito revertatur: qualiter monachi, qui ſolitarii nuncupantur, de perfecta quiete, vel ſecuritate valeant Domino protegente per longa tempora exſultare, & ſub ſancta regula viventes pro profectu eccleſiæ & ſalute regis vel patriæ valeant plenius Domini miſericordiam & attentius deprecari. Et ſi, quod abſit, ipſi monachi de eorum regula aut religione tepidi, aut negligentes reperti fuerint, ſecundum eorum regulam ab abbate ſuo corrigentur. Sin autem ipſe abbas non prævalet, tunc præfatus pontifex coërcere debeat: quia nihil de canonica auctoritate convellitur, quidquid [b] de pontificibus fidei pro quiete tranquillitatis tributetur. [c] Ut ob hoc firmius ſubſiſtat vigoribus, & nos & patres noſtri domini epiſcopi in ſynodo ſubſcriptionem manibus noſtris decrevimus roborare, & fratres noſtri de congregatione ſancti Stephani fideles ipſius conſentientes ſubſcripſerunt.

Chrodegangus peccator epiſcopus, hanc firmitatem a me factam relegi & ſubſcripſi.

Adalfridus peccator epiſcopus ſubſcripſi.

Lupus peccator epiſcopus audiens ſubſcripſi.

Ego Fulcharius vocatus indignus epiſcopus ſubſcripſi Rothingo advocato.

Wlfrannus vocatus epiſcopus in Chriſti nomine ſubſcripſi.

Herineus epiſcopus ſubſcripſi Segimodo.

Ego Mangaudus epiſcopus ſubſcripſi.

Memorianus Chorchidianus ſubſcripſi.

Deotmarus ac ſi peccator epiſcopus ſubſcripſi.

Rabigandus abbas ſubſcripſi.

Jacob peccator epiſcopus ſubſcripſi.

Menſebius peccator epiſcopus ſubſcripſi.

Audo peccator epiſcopus ſubſcripſi.

Chardobachius quamvis peccator epiſcopus ſubſcripſi.

Lendenaus epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Lupus quamvis indignus epiſcopus ſubſcripſi in Chriſti nomine.

Tedechasius peccator epiſcopus ſubſcripſi.

Fortunus peccator epiſcopus ſubſcripſi.

Sedonius ac ſi peccator epiſcopus ſubſcripſi.

Deofridus epiſcopus ſubſcripſi.

Sadrius epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Angiltrannus ſubſcripſi.

Sadebertus ac ſi indignus epiſcopus ſubſcripſi.

[a] *Forte, & commutationes.*

[b] *Forte, nobis & illis.*

[c] *Forte, ut neque.*

[d] *Forte, vel Deum.*

[e] *Vide Du-Cangium in Gloſſario, verbo, Mandiburdus.*

[a] *Forte, pro luctanda, ut mox legitur, pro lucrandis.*

[b] *Forte, a pontificibus.*

[c] *Forte, ut antea hoc.*

ANNO CHRISTI 756.

Rotelinus ſubſcripſi, Gontelmus, Brandomus, Sigilbertus, Zacharias, Rachinnatus, Ego Gonterius, Abbo, Adelelinus, Angelelinus, Sadrius.

Ego Richerus ſive Waſco ac ſi indignus diaconus juſſus hanc confirmationem relegi & ſubſcripſi.

Actum in Compendio palatio publice in ſynodo congregata, anno ab Incarnatione Dominii DCCLVI. ind. IX. epac. XV. conc. IV. anno VI. regni Pippini glorioſi regis ſub die X. Kal. Junii.

ANNO CHRISTI 756.

761.

CONVENTUS IN VILLA DURIA.

Ex P. Jacobo Sirmondo, Societatis Jesu.

De hoc conventu & ſynodo regali, quæ de more hoc anno habita eſt in villa Duria pagi Ripuarienſis, paucis ita ſcriptum legimus in chronico ſancti Arnulphi: Anno Dominicæ Incarnationis DCCLXI. Pippinus rex conventum Francorum habuit in Duria villa publica, & de utilitate regni tractans ſuos ibi optimates adunavit. *Et libro* VI. *collectionis hiſtoricæ, quæ apud Henricum Canſium edita eſt, tomo II. antiquæ lectionis* Rex Pippinus, *inquit*, anno decimo regni ipſius, omnes optimates Francorum ad Duram, in pago Ripuarienſi, ad componendum pro ſalute patriæ, & utilitate Francorum tractanda, placito inſtituto, ad ſe venire præcepit. *Regno abbas ſynodum vocat, regique, cum in ea verſaretur, de Waifarii iterata defectione, miſſoque in Burgundiam exercitu nuntiatum ſcribit: quam ob rem a Pippino ſuſcepta eſt altera in Aquitaniam expeditio: in qua Bituricæ Arvernique pagi aliquot caſtra & oppida everſa vel incenſa, & Blandinus urbis Arvernicæ comes captus eſt.*

763.

CONVENTUS NIVERNENSIS.

Ex P. Jacobo Sirmondo, Societatis Jesu.

Huic placito, præter Francos interfuiſſe Taſſilonem Bajoariorum ducem, auctor eſt, qui chronicum ſancti Arnulphi conſcripſit. Anno, *inquit*, DCCLXIII. Pippinus rex habuit placitum generale Francorum in Nivernis. Inde ob infidelitatem Waifarii perfidi ducis, quartum iter in Aquitaniam direxit. In eodem placito Taſſilonem ducem Baioariorum habuit. Qui poſtmodum de eadem expeditione, poſtpoſitis ſacramentis & juxjurando, quod quondam regi Pippino avunculo ſuo promiſerat, ſine licentia ejus ſe ſubducens, ad uſque Baioariam fugit: & numquam amplius faciem regis videre meruit.

764.

CONVENTUS WORMATIENSIS.

Ex eodem.

Quid præcipue in hoc conventu actum ſit, explicant annales Fuldenſes. Anno DCCLXIV: rex Pippinus diſtracto in diverſa animo propter duo bella, Aquitanicum jam olim ſuſceptum, & Baioaricum propter Taſſilonis ducis defectionem ſuſcipiendum, populi ſui generalem conventum habuit in Wormatia civitate: d latoque in futurum expeditione, illo anno domi ſe continuit. *Regino autem abbas in chronico.* DCCLXIV. Rex Pippinus habuit placitum ſuum in Wormatia, & cauſam diligenter pertractavit inter Waifacium & Taſſilonem. *Vetus aliud breve chronicum ſæculi ejuſdem, quod exſtat in codice Tiliano, aſſignatos a Pippino filios in hac ſynodo comitatus ionnere videtur. Sic enim habet ad annum* DCCLXIV. Quando domnus Pippinus placitum habuit in Wormatia, deditque comitatus dilectis filiis ſuis; *Carolo videlicet & Carlomanno.*

765.

CONVENTUS ATTINIACENSIS.

Ex eodem.

Conventus hoc anno apud Attiniacum villam habiti meminerunt plerique, ſed in eo quid actum ſit nemo prodit. Regino abbas: DCCLXV. Rex placitum ſuum habuit apud Attiniacum, & eodem anno, ſicut ſuperiore, nuſquam profectus eſt. *Quamquam autem bellum hoc anno Pippinus per ſe nullum geſſit, non nullo tamen loco a Francis certatum cum Aquitanis fuiſſe conſtat ex chronico ſancti Arnulfi, & aliis. Nam & Mancionem Waifarii conſobrinum ab Auſtralde & Calmanno comitibus: & Hilpiognum comitem Arvernorum ab Adalarde comite Cabilonenſi, aut vulſos in Burgundia caſtroque commemorant; & Amanugum comitem apud Turones a Wilfardi quoque abbatis ſancti Martini hominibus interfectum.*

Acta quædam conventus Attiniacenſis habiti ſub Pippino rege, anno ejus XIV. Chriſti DCCLXV.

Ex ſchedis Lucæ Holſtenii ad P. Philippi Labbe Inſtitutum Card. Francisci Barberini miſſis a Petro Poſſino.

Nomina epiſcoporum ſeu abbatum, qui apud villam publicam Attiniacum pro cauſſa religionis ac ſalute animarum congregati ſynodali conventu, inter cetera ſalubriter ſapienterque definita, hoc quoque communi cunctorum decreto ſtatuerunt; ut unuſquiſque illorum, quorum nomina in hoc indiculo ſubter ſcripta reperiuntur, quando quiſlibet de hoc ſæculo migraverit, centum pſalteria, & preſbyteri ejus ſpeciales miſſas centum cantent. Ipſe autem epiſcopus per ſe XXX. Miſſas implcat, niſi infirmitate, aut aliquo impedimento prohibeatur: tunc roget alterum epiſcopum pro ſe cantare. Abbates vero qui non ſunt epiſcopi, rogent epiſcopos, ut vice illorum ipſas XXX. Miſſas expleant: & preſbyteri eorum centum Miſſas, & monachi centum pſalteria pſallere meminerint.

Hrodegandus epiſcopus civitatis Mettis.
Eddo epiſcopus civitatis Stradburgi.
Lullo epiſcopus civitatis Maguntiaci.
Lupus epiſcopus civitatis Senonis.
Baldebertus epiſcopus civitatis Baſlæ.
Wulframnus epiſcopus civitatis Meldis.
Remedius vocatus epiſcopus civitatis Rodomæ.
Maurinus epiſcopus civitatis Eboracas.
Genbaudus epiſcopus civitatis Lauduno.
Hildigungus epiſcopus civitatis Sueſſonis.
Achalfridus epiſcopus civitatis Noviomis.
Megingozus epiſcopus civitatis Wirziaburgo.
Willibarius epiſcopus de monaſterio ſancti Mauricii.
Folcricus epiſcopus civitatis Tungris.
Theodulphus epiſcopus de monaſterio Laubias.
Hiddo epiſcopus civitatis Auguſtoduno.
Hippolytus de monaſterio [a] Logendi.
Jacob epiſcopus de monaſterio Gamundias.
Gaucelinus epiſcopus civitatis Colmanis.
Joannes epiſcopus civitatis Conſtantia.
Willibaldus epiſcopus de monaſterio Achiſtadi.
Madalfeus epiſcopus civitatis Wirdunis.
Hariſcus epiſcopus civitatis Biſentionis.

[a] Fu Logendi.

Leodenin-

ANNO CHRISTI 765.

Leodeningus epiſcopus civitatis Baiogas.
Euſebius epiſcopus civitatis Toronis.
Tello epiſcopus civitatis Coïtadiddo.
Mauriolus epiſcopus civitatis Andecavis.
† Fulradus abbas de monaſterio ſancti Dionyſii.
Lantfridus abbas de ſancto Germano.
Joannes abbas de ſancto Flodoaldo.
Druthgungus abbas de Gemetico.
Withlecus abbas de Funtanellas.
Witmarus abbas de Centula.
Leodharius abbas de Corbeia.
A* Manaſe abbas de Flaviniaco.
Aſinarius abbas de Novalicio.
Waldo abbas de ſancto Joanne.
Fabigaudus abbas de Buſbrunno.
Godobertus abbas de Ruſbacis.
Athalbertus abbas de Fabarias.
Widradus abbas de ſancta Columba.
Ebarſindus abbas de Aldaha.
Geraus abbas de Nivella.
Ragingarius abbas de Utico.

ANNO CHRISTI 765. * Pro Manaſſe.

765.

CONVENTUS AURELIANENSIS

Ex P. Sirmondo.

PLACITUM *hoc belli Aquitanici cauſa celebratum fuiſſe docent annales Fuldenſes. Idem confirmat chronicum ſancti Arnulfi his verbis :* Anno Dominicæ incarnationis DCCLXVI. Cerdens Waifarius quod nulla civitas, nec ulla munitio Pippino regi & Francis reſiſtere poſſet, civitates quas habuit munitiſſimas in Aquitania deſtruere juſſit. Hoc Pippinus rex audiens, conventum Francorum in Aurelianis civitate adunavit: pergensque in Aquitaniam, civitates & caſtella, quæ Waifarius deſtruxerat, reædificare præcepit : in quibus cuſtodes poſuit, qui Waifario reſiſtere poſſent.

767.

CONCILIUM GENTILIACENSE.

De cultu ſanctarum imaginum, & de ſanctiſſima Trinitate, in agri Pariſiacenſis villa Gentiliaco, præſente Pippino rege celebratum, anno Chriſti DCCLXVII. Pippini ejuſdem regis XVI.

Ex Annal. Metenſibus, dicitur habita ſynodus iſta Salmontiaci, qui eſt in agro Laudunenſi pagus. Sammarth.

Ex eodem.

QUÆ *de re in hac ſynodo diſceptatum ſit, Adonis Viennenſis in chronico verba declarant.* Facta eſt, *inquit*, ſynodus anno Incarnationis Domini DCCLXVII. & quæſtio ventilata inter Græcos & Romanos de Trinitate : & utrum Spiritus ſanctus, ſicut procedit a Patre, ita procedat a Filio : & de ſanctorum imaginibus, utrumne ſingendæ, aut pingendæ eranr in eccleſiis. *De eadem ſcribit etiam Regino. Abbas & locum deſignat. Pippinum enim teſtatus illius anni paſcha in Gentiliaco celebraſſe, atque in eadem villa ſynodum magnam habuiſſe inter Romanos & Græcos, de ſancta Trinitate, & de ſanctorum imaginibus. Romanos autem interpretor Pauli Papæ legatos, qui una cum Pippini legatis Conſtantinopoli cum Græci Imperatoris legatis reverſi apud Pippinum regem tunc erant, tantiſper ab eo detenti, dum ſynodus iſta cogeretur.* De hac quippe ipſa ſynodo accipienda videtur, quæ Paulus Papa Pippino rescribit epiſtola XXVI. *inter Carolinas :* Direxit, *inquit*, nobis excellentiæ veſtræ Chriſtianitas, ſignificans de miſſis noſtris, veſtriſque, atque Græcorum, qui a regia urbe reverſi ſunt, eos apud vos eſſe detentos: interim quod aggregatis veſtris ſacerdotibus, atque optimatibus, conjicere ſeu perpetrare valeatis, quid de his quæ vobis directa ſunt reſpondendum ſit. Et quidem nobis de hac re aliter confidendum non eſt a vobis reſpondeti, niſi quæ ad exaltationem ſactoſanctæ ſpiritalis matris veſtræ Romanæ eccleſiæ, atque orthodoxæ fidei pertinere noſcuntur. *Duo namrum Græcorum legationis erant capita ; unum de reſtituendis Italiæ regionibus a Pippino eccleſiæ Romanæ attributis; alterum de quæſtionibus ſuprascriptis : in quorum altero ſedis Apoſtolicæ dignitas & amplitudo, in altero fidei catholicæ ſinceritas petebatur.*

Egihartus in chronico DCCLXVII. *Orta*, inquit, *quæſtione de ſancta Trinitate, & de ſanctorum imaginibus, inter Orientalem & Occidentalem eccleſiam, id eſt Romanos & Græcos, rex Pippinus conventu in Gentiliaco villa congregato ſynodum de ipſa quæſtione habuit.*

Adnotatio P. Jacobi Sirmondi, Societatis Jeſu.

768.

CONVENTUS APUD S. DIONYSIUM,

in quo Pippinus rex paulo ante mortem regnum Francorum diviſit inter filios ſuos Carolum & Carolomannum.

Ex eodem.

DE *hoc conventu, & diviſione regni cum epiſcoporum procerumque aſſenſu conſtituta, illuſtris eſt locus in collectione hiſtorica, quam edidit Henricus Canſius libro VI. extremo : ubi narrat auctor, quiſquis eſt, Pippinum regem, cum in poſtrema expeditione Aquitanica febre vexari apud Santonas cœpiſſet, per Pictavum Turones, deinde cum Bertrada regina & filiis ſuis Carolo & Carolomanno Pariſios uſque ad monaſterium beati Dionyſii martyris veniſſe.* Ibi moratus, *inquit*, aliquandiu, cernensque quod vitæ periculum evadere non poſſet; omnes, proceres ſuos, duces & comites, tam epiſcopos, quam ſacerdotes, ad ſe venire præcepit. Ibique una cum conſenſu Francorum, & procerum ſuorum, ſeu & epiſcoporum, regnum Francorum, quod ipſe tenuerat, æquali ſorte inter prædictos D filios ſuos Carolum & Carolomannum, dum adhuc ipſe viveret, inter eos diviſit. Id eſt, Auſtraſiorum regnum Carolo ſeniori filio regnum inſtituit : Carolomanno vero juniori filio regnum Burgundiæ & Provinciæ, Aleſans & Alamaniam tradidit. Aquitaniam, quam ipſe rex acquiſierat, inter eos diviſit. *Hæc porro geſtit, ut idem aliique ſcriptores tradunt, Pippinus poſt paucos dies vitæ ceſſit VIII. Kalendas Octobres. At filii ejus reges ex optimatum ſuorum conſilio uno die pariter, Carolus apud Noviomum urbem, Carolomannus apud Sueſſionas, a ſacerdotibus conſecrati ſunt, VII. Idus Octobris.*

ANNO CHRISTI 769.

CONCILIUM ROMANUM,

de electione Pontificis & cultu ſacrarum imaginum : in quo ſelecti e Gallia epiſcopi duodecim adfuerunt : a Stephano III. Papa in baſilica Lateranenſi celebratum, indictione VII. anno Chriſti DCCLXIX.

Ex P. Jacobo Sirmondo, Societatis Jeſu.

IN *hac ſynodo, ut Anaſtaſius in Stephani III. vita refert, diſcuſſa primum ac reſciſſa Conſtantini pſeudopapæ acta fuerunt, deinde ſacrarum imaginum veneratio ex antiqua eccleſiæ uſu confirmata. Hadrianus Papa in defenſione ſynodi VII. ad Carolum Magnum, capite* V. Porro, *inquit*, & prædeceſſor noſter ſanctæ recordationis quondam dominus Stephanus Papa, ſimiliter cum epiſcopis partium Franciæ atque Italiæ præſidens in baſilica Salvatoris Domini noſtri Jeſu Chriſti, quæ appellatur Conſtantiniana, prædeceſſoris ſui venerabile concilium confirmans atque amplectens, magis magiſque & ipſa una cum omnibus epiſcopis præſidentibus ſanctorum patrum teſtimoniis adhærens, adorare atque venerari ſacras imagines ſtatuerunt. *De Francia autem epiſcopi ad concilium hoc Romanum a Stephano vocati, Anaſtaſius idem auctor eſt his verbis* : In exordio, *inquit*, ordinationis ſuæ, quando iſdem ſanctiſſimus præſul pontificatus apicem aſſumpſit, direxit in Franciæ partes ad excellentes viros Pippinum, Carolum, & Carolomannum reges Francorum, & patricios Romanorum, Sergium ſecundicerium & nomenclatorem in illo tempore exiſtentem, deprecans atque adhortans eorum excellentiam per ſuas apoſtolicas literas, ut aliquantos epiſcopos gnaros, & in omnibus divinis ſcripturis atque ſanctorum canonum inſtitutionibus eruditos ac peritiſſimos, dirigeret, ad faciendum in hac Romana urbe concilium. Et properante antedicto Sergio ad Francorum regiones, jam invenit de hac luce migraſſe Chriſtianiſſimum Pippinum regem. Et cœptum gradiens iter, pervenit ad ejus filios Carolum & Carolomannum germanos fratres, reges Francorum & patricios Romanorum. Quibus apoſtolicas tribuens litteras, benigne ab eis ſuſceptus eſt : & dignam illi impendentes humanitatem, cuncta nihilo minus, pro quibus miſſus eſt, ab eorum excellentia imperavit : dirigentes ipſi Chriſtianiſſimi reges duodecim epiſcopos ex eiſdem Francorum regionibus, nimis divinis ſcripturis & ſanctorum canonum cærimoniis doctos & probatiſſimos viros, ſcilicet : (*hoc loco expreſſa erant nomina epiſcoporum.*) Eiſque in hanc Romanam urbem conjungentibus menſe Aprilis, indictione VII. protinus antedictus Stephanus ſanctiſſimus Papa aggregavit diverſos epiſcopos Tuſciæ atque Campaniæ, & aliquantos iſtius Italiæ provinciæ. Quibus omnibus congregatis, concilium peractum eſt in baſilica Salvatoris Domini noſtri Jeſu Chriſti juxta Lateranenſe palatium. Et præſidente eodem beatiſſimo Papa, conſidentibus eriam pariter cum eo eiſdem omnibus epiſcopis, deductus eſt in medium Conſtantinus Apoſtolicæ ſedis invaſor, &c. Tunc allatis ſacratiſſimis canonibus, eiſque liquido perſcrutatis, prolata eſt ſententia ab eodem ſacerdotali concilio ſub anathematis interdicto, ne ullus umquam laicorum, neque ex alio ordine, niſi per diſtinctos gradus aſcendens, diaconus aut preſbyter cardinalis factus fuerit, ad ſacrum pontificatus honorem poſſit promoveri. Et alia plura quæ canonica indigebant correctione in eodem concilio ſtatuerunt emendanda. *Mox :*

Hæc vero omnia promulgata, continuo & diverſa ſanctorum patrum teſtimonia de ſacris imaginibus in eodem allata ſunt concilio : & ſubtilius cuncta perindagantes ſtatuerunt magno honoris affectu ab omnibus Chriſtianis ipſas ſacras venerari imagines, &c. *quæ apud Card. Baronium tomo* IX. *an.* DCCLXIX. *fuſius exponuntur. Epiſcopi Franciæ ad concilium hoc miſſi, quorum nomina in Anaſtaſii codicibus exciderunt, quantum ex ſchedis Pantoniani, quibus olim uſi ſumus, colligere licuit, hi fuerunt :* Wilicarius Senonenſis, Lullus Moguntinus, Gavienus Turonenſis, Addo Lugdunenſis, Herminardus Bituricenſis, Daniel Narbonenſis, Tilpinus Remenſis, Herulfus Lingonenſis. *Item* Herembertus, Babulfus, Giſelbertus, & Joſeph, *quorum ſedes non ſatis aperte deſignabantur.*

Edidit Roma Lucas Holſtenius.

DECRETUM SYNODALE
STEPHANI PAPÆ IV.

Ex concilio Lateranenſi, anno Chriſti DCCLXIX. contra ſedis Apoſtolicæ invaſores, & Iconomachos, habito.

Ex ſynodo Romana Stephani Papæ IV.
Anſelmus lib. VI. cap. 24. & ſequentibus.

EX ACTIONE III.

De electione & conſecratione Pontificis.

HEſterno die prolata eſt ſententia, quemadmodum Conſtantinus Apoſtolicæ ſedis invaſor ſub pœnitentiæ correptione ſubſiſtere debeat.

Diſtinct. 79. cap. 1.

Item infra. Oportebat ut hæc ſacroſancta domina noſtra Romana eccleſia, juxta quod a beato Petro & & ejus ſucceſſoribus inſtitutum eſt, rite ordinaretur ; & in apoſtolatus culmen unus de cardinalibus preſbyteris aut diaconibus conſecraretur.

Item. Sed & hoc ſub anathematis interdictionibus decernimus, ut nulli umquam laïcorum, ſive ex manu armata, vel ex aliis ordinibus præſumant inveniri in electione pontificis : ſed a ſacerdotibus atque proceribus eccleſiæ & cuncto clero ipſa pontificalis electio proveniat. Et priuſquam pontifex electus fuerit & in patriarchium deductus, omnes optimates militiæ, vel cunctus exercitus & cives honeſti, atque univerſa generalitas populi hujus Romanæ urbis ad ſalutandum eum, ſicut omnium dominum, properare debeat. Et ita more ſolito decretum facientes, & in eo cuncti pariter concordantes ſubſcribere debent. Hoc itaque & in eccleſiis ſub divini judicii obteſtatione & anathematis interdictione decernimus obſervandum.

De caſtris autem Tuſciæ vel Campaniæ vel de aliis locis nullus audeat Romam ingredi, nec a quopiam inveniatur, aut infra civitatem introducatur. Sed nec quiſquam ex ſervis tam cleri quam militiæ in eadem electione inveniatur ; nec ullus penitus cum armis & fuſtibus.

EX ACTIONE IV.

De veneratione ſacrarum imaginum.

SI ad ſanctorum conſortium venire optamus ; profecto hic omnia in honore ſanctorum, ſive reliquias non ſolum corporum, ſed & veſtimentorum, ſive baſilicas nominibus eorum memoratas, ſeu etiam imagines & vultus illorum, in quolibet loco depictas celeberrimo honore venerari debemus.

ITEM. Pavendum eſt ne ſub iconum occaſione ad peiora ſeſe ſtatus malæ aſſertionis erigat, & corpora ſanctorum & reliquias martyrum adorari tamquam membra Domini ac venerari prohibeat.

Inter opera Athanaſii quæſt. 28.

Item. Interrogatio Antiochi ad ſanctum Athanaſium. Quomodo vos facitis imagines, & adoratis eas? Reſponſio. Non ſicut Deos imagines adoramus nos fideles, abſit, ſicut pagani: ſed tantummodo affectum & caritatis animæ noſtræ ad vultum faciei imaginis aptamus. Unde & multoties vultu delecto, ſicut lignum purum atque commune jam, quod dudum fuerat imago, comburimus.

Item Crucem pro crucifixo in ea Chriſto adoramus & amplectimur fideliter.

Item Si quis ſanctas imagines Domini noſtri Jeſu Chriſti, & ejus genitricis, atque omnium ſanctorum ſecundum ſanctorum patrum ſtatuta venerari noluerit, anathema ſit.

Quinquaginta Canones Apoſtolorum ſuſcipiendos.

Item. Non amplius ſuſcipiantur Apoſtolorum canonum prolata per ſanctum Clementem, niſi quinquaginta capita, quæ ſuſcipit ſancta Dei catholica Romana eccleſia.

Statuta contra vim & ambitum.

Diſtinct. 79. cap. 1.

Item. Si quis ex epiſcopis vel preſbyteris vel monachis, aut ex laïcis contra canonum & ſanctorum patrum ſtatuta prorumpens in gradum majorum ſanctæ Romanæ eccleſiæ, id eſt, preſbyterorum cardinalium, & diaconorum ire præſumpſerit; & hanc Apoſtolicam ſedem invadere quilibet ex ſupradictis tentaverit, & ad ſummum pontificalem honorem aſcendere voluerit; ipſi & ſibi faventibus ſiat perpetuum anathema.

Item. Si quis cum armis in electione pontificis vel aliorum ſacerdotum inventus fuerit, anathema ſit.

Item. Si quis juvare aut introducere in hanc civitatem Romanæ præſumpſerit quemquam de quacumque civitate aut caſtro vel loco pontificis prius diſceſſum, quouſque in ſede beati Petri pontifex ordinatus fuerit, anathema ſit.

Item. Si quis reſiſtere præſumpſerit ſacerdotibus atque primatibus eccleſiæ vel cuncto clero ad eligendum ſibi pontificem, ſecundum hanc canonicam traditionem, anathema ſit.

Sequentia duo capitula ſtatutorum hujus concilii refert Anaſtaſius bibliothecarius in vita ejuſdem Stephani Papæ IV.

DE epiſcopis vero atque preſbyteris & diaconibus, quos ipſe Conſtantinus conſecraverat, ita in eodem concilio promulgatum eſt: ut epiſcopi illi, ſi aliquis eorum prius preſbyteri aut diacones fuerint, in priſtinum honoris ſui gradum reverterentur: & ſi placibiles fuiſſent coram populo civitatis ſuæ, denuo facto decreto electionis more ſolito cum clero, & plebe, ad apoſtolicam veniſſent ſedem, & ab eodem ſanctiſſimo Stephano Papa benedictionis ſuſcepiſſent conſecrationem. Preſbyteri vero illi ac diaconi ab eodem Conſtantino conſecrati, ſimili modo in eo quo prius exſiſtebant habitu reverterentur. Et poſtmodum ſi qui eorum placibiles exſtitiſſent, antefatus beatiſſimus pontifex preſbyteros eos aut diaconos conſecraſſet. Statuentes, ut hi qui ex eis conſecraturi erant, noquaquam ad fortiorem honorem aſcenderent: ſcilicet ne ad pontificatus promoverentur culmen, ne talis impius novitatis error in eccleſia Dei pullularet.

De laïcis vero qui ab eodem Conſtantino preſbyteri aut diaconi conſecrati ſunt, ita promulgatum eſt, ut in religioſi habitu cunctis diebus vitæ eorum ſive in propriis domibus, vel ubi voluiſſent, permanere deberent.

Stephano Papæ alia duo capitula adſcribit Gratianus: quorum prius ex Anaſtaſii pontificali deſumptum: alterum vero alicui ex ſucceſſoribus potius tribuendum videtur.

Nullus umquam laïcorum neque ex alio ordine præſumat, niſi per diſtinctos gradus aſcendens diaconus aut preſbyter factus fuerit cardinalis, ad ſacrum pontificatus honorem promoveri. Diſtinct. 79. cap. 4.

Quia ſancta Romana eccleſia, cui auctore Deo præſidemus, a pluribus patitur violencias, pontifice obeunte; quæ ob hoc inferuntur, quia abſque imperiali notitia pontificis ſit conſecratio; nec canonico ritu & conſuetudine ab Imperatore directi interſunt nuntii, qui ſcandala fieri vetent: volumus, ut cum inſtituendus eſt pontifex, convenientibus epiſcopis & univerſo clero, eligatur præſente ſenatu & populo, qui ordinandus eſt; & ſic ab omnibus electus præſentibus legatis imperialibus conſecretur. Nulluſque ſine periculo ſui juramenta vel promiſſiones aliquas nova adinventione audeat extorquere, niſi quæ antiqua exigit conſuetudo; ne vel eccleſia ſcandalizetur, & imperialis honorificentia minuatur.

EX CONCILIO DOMNI STEPHANI III. PAPÆ, ACTIONE III.

Ex epiſt. 2. Roberti ep. Pictav. Tom. 2. Spicilegii.

Poſthæc vero ſanctiſſimi epiſcopi dixerunt: Quoniam hæc omnia, Deo annuente, quæ ad ſalutem omnium errantium pertinent, tractata noſcuntur atque decreta; nunc reſtat ut de ordinatione epiſcoporum, preſbyterorum vel diaconorum, quam prædictus Conſtantinus Apoſtolicæ ſedis invaſor peregit, id quod communi conſenſu tractavimus coram omnibus declaremus.

Primum omnium decernimus, ut epiſcopi quos conſecravit, ſiquidem preſbyteri prius fuerunt aut diaconi, in eodem priſtino honore reverentur: & poſtmodum facto more ſolito decreto electionis eorum ad ſedem Apoſtolicam cum plebe atque decreto ad conſecrandum eveniant, & conſecrationem a noſtro Apoſtolico ſuſcipiant, ac ſi prius fuiſſent minime ordinati. Sed & quæ alia in ſacris officiis idem Conſtantinus peregit, præter tantummodo baptiſmum, omnia iterentur. At vero preſbyteri illi vel diaconi, quos in hac ſancta Romana eccleſia ordinavit, in priſtino ſubdiaconatus ordine, vel alio quo fungebantur officio, revertantur. Cum & poſtmodum in veſtræ ſanctiſſimæ almitatis poteſtate ſive eos ordinandi, ſive, ut vobis voluerit diſponendi: laïci vero illi, qui ab eo tonſurati ſunt atque conſecrati decernentes ſtatuimus, ut aut in monaſterio detrudantur, aut in propriis domibus reſidentes ſpiritalem atque religioſam vitam degant.

Anno Christi 770.

CONCILIUM WORMATIENSE.

Anno Christi 770.

Ex P. Jacobo Sirmondo, Societatis Jesu.

SYNODI regalis a Carolo Magno apud Wormatiam habita anno Christi DCCLXX. certa est mentio in vita ipsius Caroli, & in annal. bus Francorum. Quid autem in ea statutum atlumve sit, memoria proditum non est. Exstant quidem libro VI. & libro VII. Capitularium capitula quadam, Ne episcopi aut presbyteri ad bella pergant: quæ ex capitulis Caroli Wormatia generaliter decretis, & pro loco tradita, deprompta dicuntur. Verum illa non ad hanc, sed ad aliam aliquam posteriorem synodum Wormatiensem pertinere dubium non est, idque ex iis quæ alio loco exponentur liquido constabit. Hæc porro, in quæ versamur, in chronico sancti Arnulfi colloquium appellatur: Carolus, inquit, præcellentissimus rex habuit colloquium vel synodum in Wormatia civitate.

771.

CONCILIUM APUD VALENTIANAS.

NON dissimilis est synodi hujus ratio ac superioris. Habitum enim anno DCCLXXI. a Carolo Magno synodum ad Valentianas scriptores omnes commemorant: quid in ea gestum decretumve sit, nemo docet.

HADRIANI PAPÆ EPISTOLÆ QUÆDAM.

I.

AD CAROLUM MAGNUM.

Præmissis mutuæ benevolentiæ argumentis, respondet se annuiti, ne Longobardorum episcopi alter alterius diœceses invadant; & de consecrat onibus episcoporum, per Italiam & Tusciam, sedulo cavere, ut secundum canones fiant. Suadet denique, ut qui ultro citroque ad regem vel ad pontificem commeant, sine regis & pontificis epistolis non eant.

Domno excellentissimo filio, nostroque spirituali compatri, Carolo regi Francorum & Langobardorum, atque patricio Romanorum, Hadrianus Papa.

Codex Carolinus II. Ex editione P. Jacobi Sirmondi, Societatis Jesu.

QUanto amoris annisu pro vestro a Deo promoto & ampliato regno ferveſcimus, tantum in ejus prætulgida regali dulcedine, & firma stabilitatis constantia permanemus. Quanta enim jocunditatis lætitia erga vestram triumphis regalem potentiam cor nostrum exsultat, si sermonibus promere voluerimus, nulla ut opinor scripturæ propagata sufficere valebit series; neque ullus sermo explicare potest, qualiter de vestris immensis victoriis, atque sospitate crebro præstolantes nuntios, die noctuque penitus divinam pro vestra regali præcellentia exoramus clementiam. Quatenus regales nectareosque vestros per fidelissimos missos suscipientes affatus, scilicet reverentissimum & sanctissimum Benneradum episcopum, nec non Radonem dilectissimum protonotarium vestrum atque abbatem; reperimus in eis, ut vestræ præcelsæ memoriæ, pariterque filiæ nostræ domnæ reginæ, vestræ nobilissimæ prolis, simulque omnis populi vobis a Deo commissi, in nostris memineri mus orationibus. Freta prorsus quippe exsistat vestra a Deo promota regalis præcellentia, quia immensas pro vobis in confessione beati Petri fautoris vestri jugiter totis viribus nostris apostolicis suffragiis ingementes fundimus preces: ut ubique ipse princeps Apostolorum vos comitans, omnium adversantium colla sub vestris prosternat pedibus. De nostra vero prosperitate, quia promittis gratissimam atque ineffabilem habere lætitiam, sanctæque spiritalis matris vestræ, Romanæ ecclesiæ statu- super vos redundat: (nam si aliter, quod absit, evenerit, sine vestra difficile est manere tristitia): nempe in his certi sumus, quia amat anima amantem se, & dilectio compaginat nos: nec dirimere eam quispiam valebit, eo quod in vestra prosperitate nostra exsistit lætitia, & nostram sospitatem vestram credimus esse in ævum jocunditatem. Et dum iniqui ac procaces, qui adversus matrem vestram, sanctam Romanam ecclesiam, perversa moliebantur perpetrare, Domino cooperante, cælorumque clavigero suffragante, per laboriosa certamina demoliti ad nihilum redacti sunt: in veritate comperimus, quia ut vestra regalis potentia deprompsit, illæsa cum felicitatis gaudio permanens relevata exsultat. Scriptum quippe est; *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.* De cunctis vero, quæ per legatos & epistolas vestra cognovit excellentia, & ex parte per nostros respondit missos, quibus ore fari prædixit, liquidius nobis omnia innotescentes; solito more benigne atque amabiliter eos audientes accommodavimus aures, & singillatim reddidimus congruum aptumque responsum. Reperimus quippe in ipsis regalibus apicibus vestris, nil pro deminutione sanctæ Romanæ ecclesiæ ac apostolatus nostri, sed magis pro exaltatione & honore, ministeriique nostri servanda rectitudine, vestram illaborate excellentiam; ac petere, ut nullatenus iniquo ori ad ejus mendacium præberemus assensum; quia nec terrenarum facultatum ambitio, vel quælibet seductio hominum, vos aliquando ab iis, quæ beato Petro Apostolo polliciti estis, separare poterit; sed neque a nostra caritate, vel firma dilectione. Cum procul dubio sciamus, quod vestra regalis potentia non pro deminoratione, sed semper pro exaltatione spiritalis matris vestræ sanctæ Romanæ ecclesiæ decertavit; fama in omnem gentem fine tenus divulgata, dedita atque exaltata manebit. Potius autem nos quæsumus, ut nullatenus subdolo & homini mendaci, sicut fertis, præbeatis assensum. Qui si talia adversus nos mentiens inventus fuerit, nostris apostolicis obtutibus una cum misso vestro dirigere dignemini; & si mendax apparuerit, secundum sua perversa merita puniatur. Sicut polliciti estis claviculario regni cælorum beato Petro, ita persistere dignemini: quia nostra promis- Matth. xx. 22.

ſio immutilata atque inconcuſſa ſine quolibet manebit dolo.

Illud autem, quod fertis in noſtris apicibus repetiſſe, quod diœceſes Langobardorum epiſcopi alter alterius invadentes, ac illicite tenentes, in priſtino permanerent errore; omnino ſicut vobis placabile eſt, ſecundum canonum inſtituta emendare conamur: quia alterius arripere anhelantes parochias, in perjurii reatum occurrunt. Langobardorum regum terminos atque cenſuram non ſervantes, procul ab obſervatione canonum in eorum tranſgreſſionem labentes, & jurgia atque diſcordias gignentes, in molem incidunt errorum. Idcirco apoſtolica prævidimus auctoritate, ut ſicut canonice in eorum decretis conſtituunt, & quando a nobis ordinantur, olitana conſuetudo proclamatur; Clerus & plebs conſiſtens eccleſiæ civitatis illius elegerunt ſibi epiſcopum illum: ſic parochiam ejuſdem civitatis præ manibus teneant: & ſi in eorum decretis, atque noſtræ apoſtolicæ ordinationis ſcriptis canonice promitur atque ſtatuitur, cur non in ejuſdem civitatis territorio, ubi ordinatus eſt, habeat in integro parochiam ſuam? Sed qui terminos antiquorum patrum tranſgredientes, ſuam conantur immoderationem atque imperitam adimplere voluntatem, indictum ſibi canonum committunt.

De filia vero Ermenaldi, quæ veſte mutata iterum poſt tergum reverta, illicitum ſortita eſt matrimonium; noſtris directa, ut perhibuiſtis, obtutibus canonice judicanda, prorſus minime ad nos properavit.

Nos omnium eccleſiarum paſtoralem curam habentes, divina prædicare præcepta non ſinimus de conſecrationis vitio, quod in partibus Italiæ & Tuſciæ per hæreſim Simoniacam fit. Attamen multis locis non finitur: immo & in Ravennatium eccleſia civitatis, ſicut miſſi veſtri, ut fertis, vobis retulerunt, aſſolet fieri. Unde multæ pecuniæ per talem, nefandam dationem alienatæ eſſe cernuntur; ut aurum & argentum jam non habentes, etiam ipſæ res eccleſiarum per emphyteuſes manu conſcriptas exſiſtant alienatæ, & per nefandam dationem afflictæ & depopulatæ eſſe cernuntur. Abſit enim a nobis, ut ſuper tales viros, veritate comperta, manus conſecrationis imponeremus; ſed nec ad audiendum aures inclinaremus, etiamſi quælibet nobis poteſtas tales acanonicos viros popoſciſſet conferari. Quia numquam nos in qualibet electione inveninus, nec invenire habemus: ſed neque veſtram excellentiam optamus talem rem incumbere. Sed qualis a clero & plebe cunctoque populo electus canonice fuerit, & nihil ſit quod ſacro obſit ordini; ſolita traditione illum ordinamus. Nos quippe cum ſubſcriptione decreti a cuncto populo roborati electum ſuſcipientes, & ne videatur viduata morari eccleſia a proprio rectore, ſicut canonum inſtituta conſtituerunt, noſtris apoſtolicis præſentatus, ipſum deducentes electum, enucleatius cum de ſingulis indagantes capitulis ſingillatim orthodoxæ fidei, atque divinorum voluminum, interrogamus an habeat peritiam. Et poſtquam nobis fidelem reſponſionem edixerit, & a ceteris olitanis capitulis, quæ a ſacerdotibus cavenda ſunt, mundum ſe eſſe perhibuerit, maxime hæreſi Simoniaca; obteſtantes ſciſcitamur, an aliquam promiſſionem cuiquam aut dationem fecerit, quia Simoniacum & contra canones eſt: & dum coram omnibus a nobis interrogatur, reſpondet, Abſit: & nos dicimus, Tu videris: & ſi conſcii ſunt, capiti eorum reſpiciat periculum. Unde ſimili modo ſub juſjurando in ſcriptis reſpondent, Numquam aliquid accepturos de manus impoſitione. Quanta enim auctoritas beato Petro Apoſtolorum principi, ejuſque ſacratiſſimæ ſedi conceſſa eſt, cuiquam non ambigimus ignorari: utpote quæ de omnibus eccleſiis fas habeat judicandi, neque cuiquam liceat de ejus judicare judicio. Quorumlibet ſententiis ligata Pontificum, ſedes beati Petri Apoſtoli jus habebit ſolvendi: per quos ad unam Petri ſedem univerſalis eccleſiæ cura confluit: & nihil umquam a ſuo capite diſſidet.

Interea reperimus in ipſis regalibus apicibus veſtris exaratum, ſicut præterito anno vobis direximus, pro hominibus Ravennatibus & Pentapolenſibus, de quibus ſcripſimus, ut eos nobis dirigeretis, ſicut Beneventanos duci feciſtis: & ut fertis, de parte apoſtolatus noſtri nihil mali, ſed magis quæ bona ſunt, retulerunt. Sed neque eis, neque cuilibet homini nullatenus in noſtra adverſitate præbereris conſenſum: ſed ſtatim ſi tales reperiſſetis, & hominem & cauſam ad noſtrum judicium mitteretis. Nos ab initio, & uſque in finem, talem erga veſtram regalem excellentiam habemus fiduciam, quod pro nullo terreno homine ab amore & caritate beati Petri Apoſtolorum principis, noſtraque dilectione, ut polliciti eſtis, recedetis: quia & nos in ea, quam vobis pollicti ſumus, fide uſque in finem permanebimus.

Ipſi vero Ravennani & Pentapolenſes, ceterique homines, qui ſine noſtra abſolutione ad vos veniunt, faſtu ſuperbiæ elati, noſtra ad juſtitias faciendas contemnunt mandata, & nullam ditionem, ſicut a vobis beato Petro Apoſtolo & nobis conceſſa eſt, tribuere dignantur. Tamen fideliſſimi veſtri præfati miſſi viderunt ipſos Ravennanos, quos vobis præſentaverunt, qualiter nobis in ſuperbia exſiterunt. Sed quæſumus veſtram regalem potentiam, nullam novitatem in holocauſtum, quod beato Petro ſanctæ recordationis genitor veſter obtulit, & veſtra excellentia amplius confirmavit, imponere ſatagat: quia ut fati eſtis, honor [a] patriciatus veſtri a nobis irrefragabiliter conſervatur, etiam & plus amplius honorifice honoratur. Simili modo ipſe [b] patriciatus beati Petri fautoris veſtri, tum a ſanctæ recordationis domno Pippino magno rege genitore veſtro in ſcriptis in integro conceſſus, & a vobis amplius confirmatus, irretragabili jure permaneat. Sicut enim veſtra regalis excellentia in ſuis tulit apicibus, minime ei contrarium videretur, quicumque de epiſcopis, aut comitibus, ſeu ceteris hominibus, partibus veſtris, aut veſtram juſſionem complendi, ſive propria voluntate, ad nos venire voluerint: ſed nec noſtræ paternitati diſplicere rectum eſt, qualitcumque ex noſtris, aut pro ſalutationis cauſa, aut quærendi juſtitiam, ad vos properaverit: nihil durius vobis exinde apparet. Sed ſicut veſtri homines ſine veſtra abſolutione ad limina apoſtolorum, neque ad nos conjungunt; ita & noſtri homines, qui ad vos venire cupiunt, cum noſtra abſolutione & epiſtola veniant. Quia ſicut nos ſemper veſtros homines ſuſcipientes commonemus, ut in vera fide atque puritate cordis totis eorum viribus in veſtro maneant ſervitio: ita & vos ſimili modo, quicumque ex noſtris hominibus ad vos venerint, eos omnino obteſtari atque commonere veſtram regalem prudentiam quæſumus; ut ſicut genitor veſter ſanctæ recordationis domus Pippinus magnus rex eos beato Petro, ejuſque vicario conceſſit, & demum excellentia veſtra confirmavit, ſic admonere atque obteſtari jubeamini; ut nullo modo audeant ſe in ſuperbiam elationis efferre, quando ad vos properaverunt; ſed potius ſubjecti atque humiles in ſervitio beati Petri, & noſtræ præceptionis, maneant ſubjecti: & hortamini eos, Quia omnino in ſervitio & ditione beati Petri Apoſtoli uſque in finem ſæculi permanebimus;

[a] al. exarchatus

[b] al. exarchatus

qui ſi tales non reperti fuerint, a veſtra excellentia, ſimulque a nobis maneant correpti. Et hoc pariter poſcimus veſtram a Deo protectam regalem potentiam, & fideliſſimos noſtros miſſos, ſimulque veſtros, pro amore Dei & beati Petri Apoſtolorum principis, noſtræque dilectionis, eos ultro citroque fovere atque commendatos habere dignemini. Quia nimis erga præſidiatorem & protectorem veſtrum beatum Petrum Apoſtolorum principem, & nos, fideles eos reperimus: & ideo petimus, ut amplius per veſtrum regale adminiculum, nobis poſcentibus, elevati atque exaltati pro noſtro amore in veſtro præfulgido regno exſiſtant. Quia quantum caput totius mundi, ſanctam Romanam[a], ejuſque rectorem ſimulque antiſtitem amplectens, honorabilis terque glorificanda veſtra divinitus præordinata ſumma excellentia diligit; tantum eam beatus Petrus Apoſtolorum princeps, una cum domna filia noſtra excellentiſſima regina, veſtraque nobiliſſima ſobole, & hic longiori ævo regni gubernaculo perfrui, & in futuro inconcuſſa faciet ſoliditate victrice gaudere. Incolumem excellentiam veſtram gratia ſuperna cuſtodiat.

[a] *Forte addendum*, ecclesiam.

PRIVILEGIUM MONASTERIO SANCTI DIONYSII ab Hadriano Papa I. conceſſum.

Ut proprium ei liceat habere epiſcopum.

Hadrianus epiſcopus ſervus ſervorum Dei, Maginario religioſo abbati venerabilis monaſterii ſancti Chriſti martyris Dionyſii, ſiti in Pariſiaco, ubi venerabile ſancti corpus quieſcit, & per eum eidem venerabili monaſterio in perpetuum.

Ex editione P. Jacobi Sirmondi.

TUm ſummæ Apoſtolicæ dignitatis apex in hoc divini proſpectus nitore dignoſcitur præfulgere, cum in exercendis Dei laudibus ſui impenſius ſtudebit laboris exhibere certamen. Ob hoc debita nos ejuſdem Apoſtolicæ paſtoralis compulit ſolicitudinis cura, quæque ad ſtabilitatem piorum pertinere dignoſcitur locorum, ubertim promulgari; atque olitanam conſuetudinem eiſdem venerabilibus locis apoſtolicæ inſtitutionis cenſura confirmari. Igitur quia poſtulaſtis a nobis, quatenus privilegium, quod prædeceſſoris noſtri ſanctæ recordationis domni Stephani juniotis Papæ in prædicto monaſterio veſtro apoſtolica ejus ſanxit auctoritas, demum confirmaremus: idcirco veſtris annuentes votis, prælati prædeceſſoris noſtri inſtitutionis decretum prorſus apoſtolicis infulis ſancimus, ſimulque eadem roboramus apoſtolica in ævo ſerie. Quapropter auctoritate beati Petri Apoſtolorum principis fulti, in jam dicto venerabili monaſterio ſtatuentes promulgamus, ut penitus liceat ibidem habere epiſcopum, ſicut a priſcis temporibus, & uſque hactenus fuit; per cujus prædicationem populus, qui a diverſis regionibus devota mente quotidie ad ſancta ejuſdem martyris Chriſti monaſterii limina convenerit, remedium conſequi mereatur animarum. Et quando epiſcopus præfati ſancti loci de hoc ſæculo migraverit, & alius ab abbate & monachis dignus electus fuerit; ſine qualibet controverſia pro longitudine itineris, a vicinis epiſcopis, ſicut mox exſtitit, conſecretur. Quod ſi pro qualibet occaſione, aut invidia ordinandi ſe diſtulerint; tunc licentiam tribuimus, ut ad ſedem Apoſtolicam, cum teſtimonio abbatis & monachorum, propriis eorum manibus ſimul decretum ſubſcriptum ferens, conſecrationis cauſa adveniat, & conſecrationem accipiat: quia nolumus, ut lumen, quod ibidem hactenus tanto tempore per epiſcoporum prædicationem claruit, noſtris temporibus extinguatur. Et nemo epiſcoporum parochianis in præfato monaſterio, in cellis, eccleſiis, vel titulis, ſeu oraculis, ſub ditione ipſius conſtitutis, ordinationes facere, ſive pro chriſmate conficiendo, aut quacumque exquiſita re, agere, aut diſtringere, vel ad ſe preſbyteros convocare præſumat. Sed per hanc auctoritatem apoſtolici privilegii noſtri, epiſcopus ex ipſo venerabili monaſterio canonice curam paſtoralem ſolicitudinis miniſterii ſui, [a] in prælatis adjacentibus vel ſubjacentibus locis habeat; & quæque emendanda & corrigenda ſunt, cum conſenſu abbatis ſui, canonica inſtitutione, & ſecundum ordinem cuncta peragat. Si vero quælibet diſcordia inter vicinos epiſcopos, ſeu epiſcopum prædicti monaſterii, quod non optamus, orta fuerit; nullus audeat, abbate minime annuente, ſæpius nominati monaſterii epiſcopum diſtringere, vel in qualibet judicare parte. Quod ſi abbas ejuſdem monaſterii ullo modo voluerit inter eos declamari, noſtris apoſtolicis eveniant obtutibus concordia reformandi. Statuentes apoſtolica cenſura ſub divini judicii obteſtatione, & anathematis interpoſitionibus, ut nullus unquam noſtrorum ſucceſſorum pontificum, aut qualibet dignitatis præditus poteſtate, vel alia quæcumque magna parvaque perſona, præſumat contra hoc noſtrum apoſtolici privilegii præceptum agere: potius autem firmum, atque ſtabile noſtris temporibus illud decernimus permanendum. Si quis autem quolibet tempore, quod nullo modo credimus, hujus decretum privilegii, apoſtolica auctoritate firmatum, in totum vel in parte temerare tentaverit, ſuamque præſumptionem digna emendatione minus correxerit, ſciat ſe auctoritate domini mei beati Apoſtolorum principis Petri anathematis vinculo eſſe innodatum, & a regno Dei alienum, atque cum diabolo, & ejus atrociſſimis pompis, æterni incendii ſupplicio deputatum, & perpetuæ condemnationi ſummiſſum. At vero qui obſervator & cuſtos hujus noſtri apoſtolici privilegii exſtiterit, benedictionis gratiam, vitamque æternam a miſericordiſſimo Domino Deo noſtro conſequi mereatur. Scriptum per manum Chriſtophori notarii & ſcriniarii ſedis noſtræ, in menſe Junio, indictione IX. Bene valete. Datum Kalendas Julias per manum Anaſtaſii primicerii, regnante Domino Deo & Salvatore Jeſu Chriſto, cum Deo Patre omnipotente, & Spiritu ſancto, per infinita ſæcula. Anno, Deo propitio, pontificatus domini noſtri in apoſtolica ſacratiſſima beati Petri ſede XV. indictione IX.

[a] *Forte*, præſunt.

Anno Chriſti 774.

II.

AD CAROLUM MAGNUM.

Pallii uſum concedit Ermemberto archiepiſcopo Bituricenſi.

Domno excellentiſſimo filio, noſtro ſpiritali compatri, Carolo regi Francorum & Langobardorum, atque patricio Romanorum, Hadrianus Papa.

Codic. Carnot. 17. Ex editione P. Jacobi Sirmondi.

DIrectus a regali potentia veſtra reverentiſſimus & ſanctiſſimus vir, ſcilicet Ermembertus epiſcopus, noſtriſque adpræſentatus apoſtolicis aſpectibus, obtulit nobis præceliſæ excellentiæ veſtræ ſagaciſſimos atque honorabiles regales affatus: quos cum nimio amplectentes amore, regi regum, in cujus poteſtate ſunt omnia regna mundi, gratias egimus, qui nos de veſtra inclyta ſoſpitate lætos crebro efficit: eo quod vos per hujus mundi regna, cæleſtia magis ambire atque hereditare concedit, per beatum Petrum Apoſtolorum principem de ſævitia adverſariorum

triumphantes. Reperimus quippe in ipſis regalib usaf- A ficibus, neque a ſanctæ recordationis præcellentiſſimo
fatibus veſtris, ut prælato Ermemberto epiſcopo pal- genitore veſtro, domno Pippino magno rege, neque a
lium ſacerdotibus infulis decoratum ex apoſtolica au- veſtra in triumphis regali victoria, miſſum ad electio-
ctoritate concederemus: quia civitas metropolis in nem Ravennæ directum eſſe, tam in electione Joan-
Aquitania videtur eſſe patria, quæ Bituricas nuncu- nis archiepiſcopi, quam in electione Gratioſi archie-
patur, ubi nunc præfatus venerabilis vir præeſſe di- piſcopi ejuſdem. Sed dum de hac luce contigiſſet mi-
gnoſcitur, curamque paſtoralem devotus exercere vi- grare archiepiſcopum, olitana traditione clerus &
detur. Quatenus ignorantes, ſi canonice in provinciæ plebs conſiſtens, ſedis Apoſtolicæ petebant immuti-
partibus illis jam ordinatus tam a prædeceſſoribus no- latam doctrinam: quatenus una concordia, una ea-
ſtris, quamque a nobis fuiſſet, enucleatius eum inda- demque voluntate, unoque conſilio conglobati, apo-
gari curavimus, ne uſurpationis locus aliquis ſacerdo- ſtolicam ſuſcipientes admonitionem, talem ſibi eli-
tibus in alterius jure concedatur. Qui præfatus ſanctiſ- gerent paſtorem, qui nec a ſacris canonibus reſpuere-
ſimus vir nobis confeſſus eſt, ut ſub nullius archiepi- retur, nec ullo extra capitulo poſſet obſiſtere. Qui
ſcopi juriſdictione eſſe videretur. Quapropter pro ni- cum jocunditate decreti omnium manuum ſubſcri-
mio veſtro regali ex intimo cordis amore, prædicto B ptione roborati ad noſtram Apoſtolicam ſedem occur-
Ermemberto a noſtra apoſtolica ſacratiſſima ſede at- rebant, proprium ſibi antiſtitem conſecrandum, ſicut
que auctoritate archiepiſcopo conſtituto in metropoli- & nunc canonice factum eſt, petentes. Itaque his om-
tanam civitatem, quæ Bituricas cognominatur, ſicut nibus veſtram ſuadentes regalem excellentiam, quæ-
dudum mos exſtitit, ſub jure ſanctæ Romanæ eccle- ſumus ut linguas doloſas, quæ adverſus ſanctam Ro-
ſiæ degenti, uſum pallii conceſſimus fruendi. Et ideo manam catholicam & apoſtolicam eccleſiam garrire
quæſumus, ut per veſtrum præcelſum regale adminis- ſimulant, procul dubio longe a vobis reſpuatis, &
culum, miniſterium ſibi commiſſum digne ſibi valeat nullo modo iis iniquis & doloſis credere jubeatis:
& canonice diſpenſare, ſacerdotali moderamine ſuſci- quia ſicut in commonitorio illo referebatur, pro ho-
piente affectum: ut dum plebs ſibi conceſſa ab inſi- nore veſtri patriciatus, nullus homo eſſe videtur in
diatoribus inconvulſa atque intacta permanſerit, ſi- mundo, qui plus pro veſtræ regalis excellentiæ decer-
mulque a veſtro regali culmine tuta fuerit, ab ipſo cla- tare moliatur exaltatione, quam noſtra apoſtolica aſ-
vigero regni cælorum beato Petro apoſtolo dignam ſidua deprecatio. Et ſicut in noſtris præcordiis, niſibus
mercamini ſuſcipere retributionem: ut una cum excel- totis, ubique ſuper omnes vos honoravimus, & ho-
lentiſſima & ſpirituali filia domna regina, veſtraque C noramus; ita amplius ac amplius honorem regni ve-
præcelſa ſobole, redemptor omnium Deus, longo ac ſtri præcellere omnibus, qui in mundo eſſe noſcun-
proſpero ſenio amplius exaltet regni gubernacula fa- tur, optamus. Verumtamen & de ipſa benivolentia,
ciat perfrui, & vitam æternam pariter vobis tribuat quam in veſtrum gerimus culmen honoris, in univer-
poſſidendam. Incolumem excellentiam veſtram gratia ſo intonuit mundo: ſicut nempe omnibus patet, quia
ſuperna cuſtodiat. die noctuque in confeſſione fautoris veſtri beati Petri
non intermittimus fundere preces: ut una cum domna
regina, veſtraque præcelſa prole, ævis temporibuſ-
que in hoc mundo victores regnantes, in vita æterna
ſine fine regnare mercamini. Incolumem excellentiam
veſtram gratia ſuperna cuſtodiat.

III. *

AD CAROLUM MAGNUM.

Reſpondet de Ravennatum epiſcoporum electionibus, quod ſine regiorum miſſorum interventu, a clero & plebe, ſuſcepta pontificis Romani admonitione, ſecundum canones fieri ſolita ſint.

Domno excellentiſſimo filio, noſtroque ſpirituali compatri, Carolo regi Francorum & Langobardorum, atque patricio Romanorum, Hadrianus Papa.

Codic. Carolin. 71. Ex tabulario adhuc. P. Jacobi Sirmondi.

DIrectus a veſtra inſigni regali præcellentia, videlicet Ermembertus religioſus preſbyter, inter reſponſionis ſuæ verba, obtulit nobis commemoratorium, ut aſſerebat, veſtræ excellentiæ exaratum, ſcilicet de electione epiſcoporum Ravennatis eccleſiæ: quia quando Sergius archiepiſcopus obiit, in electione Leonis archiepiſcopi fuerunt miſſi veſtri, Hucbaldus vel pares ſui. In hoc enim omnino valde veſtram excellentiam meminiſſe credimus, quia quando prædictus Sergius archiepiſcopus obiit, per ſuam arrogantiam Michaëlius præſumptor invadere auſus fuit eccleſiam Ravennatem, & per auxilium Deſiderii ſæviſſimi regis ipſam enormiter invadens eccleſiam diu detinebat: & a ſuo proprio rectore deſtituta atque viduata manebat. Tunc ad deceſſorem noſtrum, ſanctæ recordationis domnum Stephanum Papam, prædictus Hucbaldus, a veſtra directus regali excellentia pro ceteris cauſis, ab eodem præfato domno Stephano Papa, per veſtrum a Deo roboratum regale adminiculum, Ravennam miſſus eſt, ut eumdem præfatum Michaëlium invaſorem ex ipſa Ravennate eccleſia expelleret, & huc Romam, tamquam tranſgreſſorem ſacrorum canonum, deferret. Nam nos nullo modo meminimus, neque a prædeceſſoribus noſtris ſanctis pontifi-

CONSTITUTIO CAROLI MAGNI REGIS, D ſeu epiſtola generalis, de ſcholis per ſingula epiſcopia & monaſteria inſtituendis.

Admonitio D. Jacobi Sirmondi. Sententiæ Juris.

Laboraſſe Carolum magnum, ut inſtaurarentur in Galliis ſtudia literarum, & ſcholæ publicæ conſtituerentur, teſtantur, ut de aliis nihil dicam, concilium Cabilonenſe II. cap. 3. Pariſienſe ſub Ludovico Pio, libro 3. cap 12. Quicejus vitam ſcripſit, monachus Engoliſmenſis, auctor eſt in eam maxime curam incubuiſſe poſt tertium iter Romanum, cum ab urbe grammaticos adduxiſſet, anno, ut dictum eſt, 787. Nec dubium, quin multæ Caroli hac de re fuerint leges atque capitula. Epiſtola hæc de numero eſt illarum, quæ generales dicebantur; quod uno exemplo, paucis mutatis, ad diverſos mitterentur, metropolitanos, epiſcopos, abbates, & alios, ut res poſtulabat. Sed in hac noſtra, quæ ad Baugulfum Fuldæ abbatem miſſa eſt, ſcriniarii oſcitantia obrepſit, ut nonnulla ſub finem hæſerint, quæ mutari oportebat, ut quæ metropolitano conveniant, non abb. t.. Sic enim habet in codice ſancti Arnulfi Metenſis, ex quo deprompta eſt.

Carolus gratia Dei rex Francorum & Langobardorum, ac patricius Romanorum, Baugulfo [a] abbati, & omni congregationi, tibi etiam commiſſis fidelibus oratoribus noſtris, in omnipotentis Dei nomine amabilem direximus ſalutem. [a] *Fuldenſ.*

Ex mſ. S. Arnulphi Metenſis.

NOtum igitur ſit Deo placitæ devotioni veſtræ, quia nos una cum fidelibus noſtris conſideravimus, utile eſſe, ut epiſcopia & monaſteria, nobis Chriſto propitio ad gubernandum commiſſa, præter

regularis vitæ ordinem, atque ſanctæ religionis converſationem, etiam in litterarum meditationibus, eis qui donante Domino diſcere poſſunt, ſecundum uniuſcujuſque capacitatem, docendi ſtudium debeant impendere: qualiter ſicut regularis norma honeſtatem morum, ita quoque docendi & diſcendi inſtantia ordinet & ornet ſeriem verborum; ut qui Deo placere appetunt recte vivendo, ei etiam placere non negligant recte loquendo. Scriptum eſt enim: *Matth. 12.* *Aut ex verbis tuis juſtificaberis, aut ex verbis tuis condemnaberis.* Quamvis enim melius ſit bene facere quam noſſe, prius tamen eſt noſſe quam facere. Debet ergo quiſque diſcere quod optat implere; ut tanto uberius quid agere debeat intelligat anima, quanto in omnipotentis Dei laudibus ſine mendaciorum offendiculis cucurrerit lingua. Nam cum omnibus hominibus vitanda ſint mendacia; quanto magis illi ſecundum poſſibilitatem declinare debent, qui ad hoc ſolummodo probantur electi, ut ſervire ſpecialiter debeant veritati? Nam cum nobis in his annis a nonnullis monaſteriis ſæpius ſcripta dirigerentur, in quibus quod pro nobis fratres ibidem commorantes in ſacris & piis orationibus decertarent, ſignificaretur: cognovimus in pleriſque præfatis conſcriptionibus, eorumdem & ſenſus rectos, & ſermones incultos: quia quod pia devotio interius fideliter dictabat, hoc exterius, propter negligentiam diſcendi, lingua inerudita exprimere ſine reprehenſione non valebat. Unde factum eſt, ut timere inciperemus, ne forte, ſicut minor erat in ſcribendo prudentia, ita quoque & multo minor eſſet, quam recte eſſe debuiſſet, in ſanctarum ſcripturarum ad intelligendum ſapientia. Et bene novimus omnes, quia quamvis periculoſi ſint errores verborum, multo periculoſiores ſunt errores ſenſuum. Quamobrem hortamur vos, litterarum ſtudia non ſolum non negligere, verum etiam humillima & Deo placita intentione ad hoc certatim diſcere, ut facilius & rectius divinarum ſcripturarum myſteria valeatis penetrare. Cum autem in ſacris paginis ſchemata, tropi, & cetera his ſimilia inſerta inveniantur, nulli dubium eſt, quod ea unuſquiſque legens tanto citius ſpiritualiter intelligit, quanto prius in litterarum magiſterio plenius inſtructus fuerit. Tales vero ad hoc opus viri eligantur, qui & voluntatem & poſſibilitatem diſcendi, & deſiderium habeant alios inſtruendi. Et hoc tantum ea intentione agatur, qua devotione a nobis præcipitur. Optamus enim vos, ſicut decet eccleſia milites, & interius devotos, & exterius doctos, caſtoſque bene vivendo, & ſcholaſticos bene loquendo: ut quicumque vos, propter nomen Domini, & ſanctæ converſationis nobilitatem, ad videndum expetierit; ſicut de aſpectu veſtro ædificatur viſus, ita quoque de ſapientia veſtra, quam in legendo ſeu cantando perceperit, inſtructus, omnipotenti Domino gratias agendo gaudens redeat. Hujus itaque epiſtolæ exemplaria ad omnes ſuffraganeos, tuoſque [a] coëpiſcopos, & per univerſa monaſteria dirigi non negligas, ſi gratiam noſtram habere vis: & nullus monachus foris monaſterio judiciaria teneat, nec per mallos & publica placita pergat. Legens valeat.

[a] *Forte, coabbates*

DECRETALE PRECUM QUORUMDAM EPISCOPORUM.

Anno Chriſti 779.

Quas famis, bellique tempore, pro rege & exercitu Francorum fieri decreverunt.

Capitular. lib. 5. cap. 156.

CApitulare qualiter inſtitutum eſt in hoc epiſcoporum conventu. Id eſt, ut unuſquiſque epiſcopus tres Miſſas & pſalteria cantent; unum pro domno rege, alterum pro exercitu Francorum, tertium pro præſenti tribulatione. Preſbyteri vero, unuſquiſque Miſſas tres: monachi & monachæ, & canonici, unuſquiſque pſalteria tria. Et biduanam omnes faciant, tam epiſcopi, monachi, & monachæ, atque eorum infra, caſati homines, vel qui poterites ſunt. Et unuſquiſque epiſcopus, abbas, & abbatiſſa, qui hoc facere poteſt, libram donet de argento, aut valentem, in eleemoſynam: mediocres vero, dimidiam libram: minores vero, ſolidos quinque. Epiſcopi, abbates, & abbatiſſæ, pauperes famelicos quatuor pro iſta ſtrictitate nutrice debeant uſque tempore meſſium: & qui tantum non poſſunt, juxta quod poſſibilitas eſt, aut tres, aut duos, aut unum. Comites fortiores libram unam de argento, aut valentem donent in eleemoſynam: mediocres, mediam libram. Vaſſus dominicus de caſatis ducentis mediam libram, de caſatis centum ſolidos quinque, de caſatis quinquaginta aut triginta, unciam unam. Et faciant biduanas, atque eorum homines in eorum caſatis, vel qui hoc facere poſſunt. Et qui redimere ipſas biduanas voluerit, fortiores comites uncias tres: mediocres, unciam & dimidiam: minores, denarios triginta. Et de pauperibus famelicis, ſicut ſupraſcriptum eſt, & ipſi faciant. Hæc omnia, ſi Domino placuerit, pro domno rege, & pro exercitu Francorum, & præſente tribulatione, Miſſa ſancti Joannis ſint completa.

Decretale precum. Collocandum fuit anno Chriſti DCC LXXIX. primum quia fame graſſante factum conſtat, illo autem anno, ut notat chronicum ſancti Galli non editum fames fuit magna & mortalitas in Francia, deinde quia in codice ſancti Vincentii reipſa conjungitur cum capitulari anni 21. Caroli regis, ho eſt, Chriſti DCCLXXIX. *Adventius P. Jacobi Sirmondi, Societatis Jesu.*

✻ IV.

HADRIANI PAPÆ EPISTOLA ad Tilpinum Archiepiſcopum Remenſem.

Confirmat novo privilegio antiqua jura eccleſiæ Remenſis: & de Lullo epiſcopo Moguntino inveſtigari, & ad ſe referri jubet.

Hadrianus epiſcopus ſervus ſervorum Dei, reverentiſſimo & ſanctiſſimo confratri noſtro Tilpino, eccleſiæ Remenſis archiepiſcopo.

QUia ad petitionem ſpiritalis filii noſtri & glorioſi regis Francorum Caroli, præbente tibi bonum teſtimonium de ſanctitate & doctrina Fulrado amabiliſſimo abbate, Franciæ archipreſbytero, pallium ſecundum conſuetudinem tibi tranſmiſiſſe nos, cum privilegio, ut metropolis eccleſia Remenſis in ſuo ſtatu maneret, bene memoramus. Tua vero fraternitas nobis retulit, quia faciente diſcordia inter Francos, archiepiſcopus Remenſis, nomine Rigobernus, a ſede contra canones dejectus & expulſus fuit ſine ullo crimine, & ſine ullo Apoſtolicæ Sedis conſenſu vel interrogatione; ſed ſolummodo quod antea non conſenſit in parte illius, qui poſtea partem illam de regno in ſua poteſtate accepit, in qua parte Remenſis civitas eſt: & donatus, atque magis uſurpatus, contra Deum & ejus auctoritatem, fuit ille epiſcopatus, ſimul cum alio epiſcopatu, & aliis eccleſiis, a ſæcularibus poteſtatibus, Miloni cuidam ſola tonſura clerico, nihil ſapienti de ordine eccleſiaſtico; & alii epiſcopatus de ipſa diœceſi Remenſi diverſo modo eſſent diviſi: & aliqui ex magna parte ſine epiſcopis conſiſtentes, & ad alios metropolitanos epiſcopi & clerici ordinationes aliquando accipientes erant, & re-

Ex Flodoardo lib. 2. cap. 17.

& refugia indebita habebant, & a ſuis epiſcopis judicari & diſtringi non ſuſtinebant; & clerici, & ſacerdotes, & monachi, & ſanctimoniales, ſine lege eccleſiaſtica pro voluntate & licentia vivebant. Deinde ſanctæ memoriæ Bonifacius archiepiſcopus, & legatus ſanctæ Romanæ eccleſiæ, & præfatus amabiliſſimus Fulradus Franciæ archipreſbyter, tempore anteceſſorum noſtrorum Zachariæ, & Stephani ſucceſſoris illius, multum laboraverunt, ut bonæ memoriæ prædeceſſor noſter domnus Zacharias pallium archiepiſcopo Remenſi, Abel nomine, per deprecationem ſupraſcripti Bonifacii tranſmitteret. Qui ab illo conſtitutus fuit, ſed ibi permanere permiſſus non fuit; ſed magis contra Deum ejectus eſt: & Remenſis eccleſia per multa tempora, & per multos annos ſine epiſcopo fuit: & res eccleſiæ de illo epiſcopatu ſunt ablatæ, & per laïcos diviſæ ſunt, ſicut & de aliis epiſcopatibus, maxime autem de Remenſi metropolitana civitate. Et tua fraternitas jam ex magna parte res ipſas apud glorioſum filium noſtrum Carolum, & ante ad Carolomannum glorioſiſſimum fratrem ejus, impetratas habes: & ordinem ex aliqua parte, & in epiſcopis, & in aliis, ſecundum canonicam & ſanctæ ſedis Romanæ auctoritatem directum habes. Propterea petiſti a nobis tibi & eccleſiæ tuæ fieri privilegium ex auctoritate beati Petri principis Apoſtolorum, & ſanctæ ſedis Romanæ, ac noſtra: ut quod perfectum habes inante valeat permanere; & quod adhuc perfectum non habes, per noſtram auctoritatem poſſis, auxiliante Deo & beato Petro Apoſtolo, ad perfectionem perducere. Pro quo & nos ardenti animo, & divino juvamine, apoſtolicaque fulti auctoritate, non ſolum vetera ſecundum ſacros canones, & apoſtolicæ hujus ſanctæ ſedis decreta ſtatuimus; ſed & nova tibi pro tuo bono ſtudio concedimus; atque auctoritate beati Petri principis Apoſtolorum, cui data eſt a Deo & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto ligandi ſolvendique poteſtas peccata hominum in cælo & in terra, confirmamus atque ſolidamus. Remenſem eccleſiam, ſicut & antiquitus fuit, metropolim permanſuram, & primam ſuæ diœceſeos ſedem eſſe; & te, qui in eadem ſede cooperante Deo ordinatus es, primatem ipſius diœceſis eſſe, cum omnibus civitatibus, quæ ab antiquo tempore Remenſi metropoli eccleſiæ ſubjectæ fuerunt: atque etiam perpetuis temporibus tibi, & ſucceſſoribus tuis, ſit confirmatum. Et hoc interdicentes, ut nullus audeat, juxta ſanctorum canonum traditionem, ex alio epiſcopatu ibidem tranſlatare, aut conſtituere epiſcopum, poſt tuam de hoc ſæculo evocationem. Neque aliquis tuas parochias, aut eccleſias, vel civitates ſubtrahere, neque diœceſim Remenſem ullo umquam tempore dividere: ſed integra maneat, ſicut antiquitus fuit, & ſacri canones, & prædeceſſorum noſtrorum firmavit & noſtra firmat auctoritas. Et te, aut futuris temporibus Remenſem epiſcopum, & primatem illius diœceſis, non præſumat neque valeat umquam aliquis de epiſcopatu dejicere ſine canonico judicio: & neque ullo judicio ſine conſenſu Romanis pontificis, ſi ad hanc ſanctam ſedem Romanam, quæ caput eſſe dignoſcitur orbis terræ, appellaverit in ipſo judicio. Sed in ſola ſubjectione Romani pontificis permanens. diœceſim & parochiam Remenſem, adjuvante Domino, & noſtra atque beati Petri fultus in iſta ſancta ſede auctoritate, ſecundum ſanctos canones, & hujus ſanctæ ſedis præceptiones, tibi ſubjectas ita certes & ſtudeas gubernare, ut illam deſiderabilem vocem Domini noſtri Jeſu Chriſti valeas cum electis ejus audire: *Euge ſerve bone & fidelis: quia in pauca fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituam, intra in gaudium* Matth. 25.

Concil. Tom. III.

A *domini tui.* Et quod ad noſtram notitiam perduxiſti, quia ad alios epiſcopos de ipſa diœceſi Remenſi quidam accipiebant ordinationes, & habebant indebita refugia: & hoc per omnia prohibemus: ſed ſicut ſacra docet auctoritas, & ſynodis comprovincialibus convocandis & faciendis, & in ordinationibus ac dijudicationibus, Remenſis eccleſia, & archiepiſcopus qui in ea conſtitutus fuerit, talem habeat auctoritatem, ſicut ſacri canones, & hujus ſanctæ eccleſiæ conſtitutiones docent. Et nullus per ullum umquam tempus tibi, vel Remenſi eccleſiæ, de rebus ad illam debite pertinentibus diviſionem vel violentiam, ſicut antea factum fuit, facere præſumat. Nam ſi, quod non credimus, ſi quis ille fuerit, qui contra hanc noſtram B præceptionem temerario auſu venire tentaverit, niſi ſe cito, & maxime poſt commonitionem correxerit, ſciat ſe æterno Dei judicio anathematis vinculo eſſe innodatum. Si quis vero apoſtolica ſervaverit præcepta, & normam rectæ & orthodoxæ fidei fuerit aſſecutus, benedictionis gratiam conſequatur. Hæc a nobis definita per hujus noſtræ confirmationis paginam in tua eccleſia perpetuis temporibus pro ſui confirmatione conſervanda eſſe mandamus. Injunximus etiam fraternitati tuæ, ut quia de ordinatione epiſcopi, nomine Lulli, ſanctæ Moguntinæ eccleſiæ, ad nos quædam pervenerunt, aſſumptis tecum * Viomago & Poſſeſſore epiſcopis, & miſſis glorioſi ac ſpiritalis filii noſtri Caroli Francorum regis, diligenter inquiC ras omnia de illius ordinatione; & fidem ac doctrinam illius, atque converſationem, & mores ac vitam inveſtiges: ut ſi aptus fuerit, & dignus ad epiſcopalem cathedram gubernandam; expoſitam & conſcriptam, & manu ſua propria ſubſcriptam, catholicam & orthodoxam fidem per miſſos ſuos cum litteris ac teſtimonio tuo, ſeu aliorum epiſcoporum, quos tecum eſſe mandavimus, ad nos dirigat; ut pallium illi ſecundum conſuetudinem tranſmittamus, & ordinationem illius firmam judicemus, & in eadem ſancta eccleſia Maguntina archiepiſcopum conſtitutum eſſe faciamus. Bene vale.

* *al.* Vviomadu. *epiſcopo Treverenſi.*

V.

AD BERTHERIUM Viennenſem epiſcopum Metropolitanum.

De eccleſiarum ſtatu, ac honore tum epiſcoporum, tum Metropolitanorum, pridem in Gallia neglecto.

Hadrianus ſervus ſervorum Dei, Bertherio Viennenſi epiſcopo ſalutem.

D Ilectus & illuſtris ac religioſus filius noſter Karolus rex, patricius Romanorum, Romam venit, & Paſcha Domini apud ſanctum Petrum nobiſcum egit, ubi inter alia cum monuimus de metropolitanorum honore, & de civitatibus quæ laïcis hominibus traditæ erant; & quia epiſcopalis dignitas fere per LXXX. annos eſſet conculcata. Cum hæc & alia ſimilia glorioſus rex audiſſet: promiſit ante corpus beati Petri Apoſtoli, quod omnia ad emendationem noſtram venirent. Unde placuit nobis, ut omnibus archiepiſcopis & epiſcopis, auctoritatem noſtrarum litterarum mitteremus: ut ſicut antiquis privilegiis ſingulæ metropolitanæ urbes fundatæ ſunt, ita maneant: ut habeat unaquæque metropolis civitates ſibi ſubditas, quas beatus Leo, & alii prædeceſſores ac ſucceſſores ipſius, poſt Chalcedonenſem ſynodum ſingulis metropolitis diſtinxerunt. Nec propterea ulla metropolis præjudicium patiatur, ſi alicui ſuffraganeorum, aut nos, aut prædeceſſor noſter, rogantibus piis Fran-

Rex fuæ lenitatis Commonitorium Gaſlar. D. Petri de la Lande.

corum ducibus, pallium largiti ſumus. Nec debet ecclesia ullum damnum ſui ordinis inde ſuſtinere, ſi per ſexaginta aut octoginta, & eo amplius annos, incuria quorumque præſulum, & vaſtatione barbarorum, dignitatem antiquam, & Romanorum antiſtitum firmitate roboratam, perdidit & amiſit: quando innumeris pæne annis illa, ſpiritu Dei diſponente, uſa fuerit. Auctoritate igitur beati Petri principis Apoſtolorum, ſingulis metropolitis antiquo more poteſtatem ſuam reddidimus: & filium noſtrum glorioſum & inclytum regem Karolum ante corpus beati Petri inde rogavimus, ut antiquam dignitatem omnis metropolis haberet. Ideo hanc epiſtolam auctoritatis noſtræ omnibus miſimus: quam & tu, ut haberes, voluimus: & ut tu noſceres eccleſiæ tuæ privilegium, quod a tempore beati Papæ Leonis habuit, eſſe integre reformatum. Datum Kalendis Januarii, imperante piiſſimo Auguſto Conſtantino, annuente Deo coronato piiſſimo rege Karolo, anno primo patriciatus ejus.

Patricius a Stephano Papa factus dicitur, infra, pag. 2040. C

ANNO CHRISTI 772.

CONCILIUM WORMATIENSE II.

Quod a Carolo magno iterum apud Wormatiam celebratum eſt, priuſquam bellum Saxonicum iniret, anno Chriſti DCCLXXII. Caroli ejuſdem regis IV.

Ex P. Jacobo Sirmondo, Societatis Jesu.

HUJUS *ſynodi meminere tum cæteri omnes, tum auctor chronici ſancti Arnulfi his verbis*: Anno Dominicæ Incarnationis DCCLXXII. Carolus rex ſynodum tenuit in Wormatia, & inde perrexit in Saxoniam prima vice. *Quænam vero, vel an ulla omnino in hac ſynodo edita ſint capitula, ignoratur. Nam quod perſuaſum eſt nonnullis, hujus concilii ſuiſſe decretum*, De purgatione ſacerdotum, *quod exſtat libro 7. Capitularium cap. 201. & Wormatia in generali conventu ſancitum dicitur, id a vero alienum eſt: & Capituli ipſius verbis, in quibus Ricolfi epiſcopi Moguntini fit mentio, aperte refellitur. Ricolfus enim Moguntinam ſedem non ante annum* DCCXCVI. *adeptus eſt. Quare decretum illud ad aliam poſteriorem ſynodum referri neceſſe eſt.*

772.

M. Velſerus primus in lucem emiſit.

CONCILIUM BAVARICUM

APUD *DINGOLVINGAM,

XXII. anno Taſſilonis ducis Bavariæ celebratum, anno Chriſti DCCLXXII.

** Dingelfing, ad Iſaram amnem in Bavaria.*

HÆc ſunt decreta quæ conſtituit ſancta ſynodus in loco qui dicitur Dingolvingam, domino [a] Taſſilo mediante.

a Pro, Taſſilone

I.

De die Dominico ita conſtitutum eſt, ut tali honore habeatur, ſicut in lege ſcriptum eſt, & in decretis canonum. Et ſi [b] quid præſumpſerit frangere contra legem aut decreta canonum, tali pœna ſubjaceat ſicut ibi ſcriptum eſt.

b Pro, quis

II.

De hereditate quæ tradita eſt ad eccleſiam, ita conſtituit, ut quiſquis hereditatem ſuam ad eccleſiam ante donaverat, aut poſtea donaverit, ſi quid mutare voluerit, chartam ſuam habeat ita ſcriptam, ut locum, tempus & perſonam habeat, aut tribus teſtibus fidelibus & nobilibus teſtificetur. Si ſacerdos non habeat chartam nec teſtem, ut prædiximus, tunc ſicut in lege Bajoariorum & judex judicat, ſic defendat.

III.

De eo quod epiſcopi juxta canones, & abbates monaſteriorum juxta regulam [c] viventes, ita conſtituit.

c Forte, vivant, aut viventes ſint

IV.

d Pro, De ſanctimonialibus

[d] De eo quod ſanctimoniales quæ in ſervitio Dei ſunt, ita conſtituit, ut nullus auſus ſit in conjugium & matrimonium ducere; aut ſi quis auſus fuerit contra decretum canonum, ita componat ſicut canones decreverunt.

V.

De eo quod jus ad legem quam habuerunt in diebus patris ſui, nobiles & liberi ſervi ejus, ita donaverunt ut firma fieret.

VI.

e Forte, vellent ad

De eo quod ut ſi qui de nobili genere de hereditate ſua dare [e] ad ſanctuarium Dei, in ſua poteſtate eſſet, nemo prohibuiſſet, nec mutaret in perpetuum.

VII.

De eo quod ut ſervi principis qui dicuntur Adelſchalche [a] ut ſuam habeant Weregeldam, juxta morem quem habuerunt ſub parentibus, & ceteri minores Weregeldi juxta legem ſuam, ita conſtituit.

a abundat ut

VIII.

De eo quod parentes principis quodcumque præſtitum fuiſſet nobilibus intra Bajoarios, hoc conſtituit, ut permaneret, & eſſet ſub poteſtate uniuſcujuſque relinquendum poſteris, quamdiu ſtabiles fœdere ſervaſſent apud principem ad ſerviendum ſibi, & hæc firma permaneret, ita conſtituit.

IX.

De eo ut nullus hereditate ſua privetur, niſi per tres cauſas, [b] quas in pacto ſcribentur: Propter homicidium, hoc eſt, ut quiſquis hominem principis ſibi dilectum occiderit, ob injuriam principis, & ad calumniam, hominem componat ſecundum legem, tunc privetur hereditate ſua.

b Pro, quæ

X.

De eo quiſquis [c] mulierem nobilem acceperit in conjugium, & non præſcivit, ita conſtituit, ut iterum libera eſſet, dimittat ſervum, & poſtea non redigatur in ſervitium, ſed eſſet libera.

c videtur deeſſe ſervum

XI.

De eo quod & ſi quis de quocumque reatu accuſatus ab aliquo poteſtatem accipiat cum accuſatore ſuo pacificare, ſi voluerit, antequam [d] pugnam quæ Wedahinc vocatur, permittat.

d Forte, pugna ... permittatur.

XII.

De eo quiſquis de nobili genere deprehenſus fuerit de illis IV. cauſis de [e] qua ſupra diximus, [f] ſi ille hereditate ſua portionem pro illius criminis reatu perdeat, uxor autem illius ſuo jure non privetur, ita conſtituit.

e Pro, quibus
f Forte, de hereditate ſua.

ANNO CHRISTI 772.

XIII.

De collaudatione quam epiſcopi & abbates in Bajoaria inter ſe fecerunt, pro defunctis fratribus.

In Chriſti nomine: Notitia qualem convenientiam gentis Bajoariorum epiſcopi & abbates inter ſe fecerunt, quorum nomina infra perarare ſtilo decrevimus.

Id eſt, Manno Nuvenpurgenſis civitatis epiſcopus, Alim, [a]Vigilius, Wiſerich, Sintpreth, Heres, epiſcopi; Oportunus, Wolfpreht, Adalpreht, Ato, Uto, Lantfrit, Albune, Ruothart, Erneſt, Reginpreht, Volchanhart, Perchtkoch, Sigido, abbates.

[a] al. Virgilius

XIV.

Ut eorum quis de hac luce migraret, unuſquiſque ſuperſtitum epiſcoporum vel abbatum pro defuncto B in domo ſua epiſcopali vel cœnobio centum Miſſas ſpeciales & eodem numero [b]pſalterio cantare faciat. Ipſe vero de propria perſona ſua XXX. ſpeciales Miſſas compleat, vel a religioſis ſibimet ſubjectis implere omnino præmotatum faciet numerum preſbyteris ſive monachis, cum de hoc ſæculo migraverint epiſcopus ſeu abbas, uno preſbytero vel monacho XXX. Miſſas ſpeciales, totidem pſalteria faciant celebrari.

[b] Pro, pſalteria

Poſt hæc mox iſta ſubjiciuntur eodem, ut vides, ordine.

De concilio quod dux Taſſilo apud Dingolvingam celebravit.

Regnante in perpetuum Domino noſtro Jeſu Chriſto, in anno vero XXII. regni glorioſiſſimi ducis Taſſilonis gentis Bajoariorum ſub die [c]conſulem, quod erat II. Idus Octobris, atque anno ab Incarnatione Dominica DCCLXXII. indictione X. divina præflatus inſpiratione, ut omne regni Dei præmotatus princeps collegium procerum coadunaret in villam publicam Dingolvingam nuncupatam, ut ibi tam regulare moderaretur in ſancto habitu cœnobium virorum & puellarum, quam epiſcopales moderaretur obſequias; inſuper gentis ſuæ inſtitutiones legum per [d]primatos imperitos univerſa conſentiente multitudine, quæ reperit [e]diuturna vitiata, & quæ videbantur abſtrahendo evellere, & quæ decretis placerent componendo inſtituerentur. Inter tot vero collegia ſacerdotum, devolutis epiſcoporum & abbatum in præſentia paginis, regularis ordines vitæ atque canonum normas vel decreta patrum nullis comprobare quiverant teſtimoniis; ut monachis parochiæ commendari deberent vel publica baptiſmatis obſequia, niſi forte pro periculo mortis, & nihil eorum implerent commorandi negotio, [f]excepto viciſſitudinis villarum propriarum ſingulis annis obedientialibus curis commiſſo ab abbate proprio fuerit determinata. Unde ab univerſis abbatibus facta profeſſio, ut minime titulis popularibus ſe ingerere depellerentur: & hæc omnia cui commiſſæ ſunt plebes, ſub poteſtate epiſcoporum permanerent, ſicut in ſanctis ſynodis vel E decretis priſcorum patrum perarata comprobat conſcriptio: ab epiſcopis vero ſimili modo. Et nihilominus [g]prælatis ponderaverunt ſententiis, ut erga eos caritatis gererentur curæ; ita ut canonica auctoritas confirmat, & ſpiritualis concordia declarat. Hoc peracto concilio, & ab univerſis uno ore confirmato, ut ſi quis de eadem inſtitutione deviare præſumpſerit, a collegio eorum alienetur, uſque iterato examine, id eſt, publica ſynodo.

[c] Forte, Calliſti, invidia enim præd. Kal. Octobris.

[d] Pro, primates & peritos, [e] Forte, diuturna vitiata

[f] Forte, excepto ſi.

[g] Pro, prælatis

DE POPULARIBUS LEGIBUS.

I.

Præmotatus deinceps univerſo concordante colle-

ANNO CHRISTI 772.

Agio, [a]hic conſtituit, ut nullus a provinciæ ſuæ [b]mancipium limine venundare vel proprium vel fugitivum præſumpſerit: & ſi quis hoc decretum non obſervaverit, Weregeldo ſuo culpabilis permaneret.

[a] Forte, ſic

[b] Forte, limine mancipium.

II.

Ut nullus furtivam rem, tam in equis & aliis quadrupedibus, quam in reliqua ſupellectili, extra finem Bajoariorum venumdare, vel machinis diabolicis extra mittendi, inſidiis tegi: ut ſi quis hoc præſumpſerit, XL. ſolidis componant in publicum. Ut ſi quis domum tam liber quam ſervus [c]altius effoderit, & ibi occiſus fuerit, ſine compoſitione in ſua damnatione permaneat. Si autem ſupellectilia abſtulerit de eadem domo, & eo fugiente in curtem vel extra curtem, hic cui damnum intulit conſequitur & interfecerit, pari ſubjaceat ſententiæ. Similiter qui liberum vel mancipium ſinum furaverit, & cum comprehendere minime quiverit, & ibidem interfecerit reum, ſuperior permaneat ſententia. Sed tamen ea genera trium homicidiorum, debita ſigna vicinis ſuis, & his qui aſſiſtunt, inſignet.

[c] Pro, alterius

III.

De pugna duorum, quod Wenda hinc vocetur, ut prius inſortiantur quam parati ſunt, ne forte carminibus, vel machinis diabolicis, vel magicis artibus inſidiantur.

IV.

Qui ſupradictæ pugnæ, quod Chamfaric dicimus, C peracto judicio, ſe ſimuli vindicta erigere contra querentem præſumpſerit, ſacramentum quod Atheia dicitur, juret in eccleſia, cum tribus nominatis ſacramentalibus.

V.

De eo quod Bajoarii Staffaken dicunt, in verbis quibus ex veteſta conſuetudine paganorum idololatriam reperimus, ut deinceps non aliter niſi [d]indicat qui quærit debitum; Hæc mihi injuſte abſtuliſti, quæ reddere [e]debet: Reus vero contradicat: Nec hoc abſtuli, nec componere debeo. Iterata voce requiſito debito dicat: Extendamus dextras noſtras ad juſtum judicium Dei: & tunc manus dexteras uterque ad cælum extendat.

[d] Forte, ita dicat

[e] Pro, debet

VI.

Ut nullus furtivam rem ſuſcipere vel intra terminum abſcondere præſumat: qui hoc fecerit, XL. ſolidis componat. D

VII.

Ut hi qui Cucali manu liberi dimiſſi ſunt, ad eadem cogantur judicia quæ Bajoarii Urtella dicunt.

VIII.

Ut hi in eccleſia libertatem conquirebant, deinceps tam ipſi quam eorum poſteritas in ſecura libertate permaneant: niſi forte ipſe ſibimet inſolubile damnum inferant, quod componere minime quiverint.

IX.

Qui ex eis occidentur, pretium eorum his ſolvatur eccleſiis, ubi liberi dimiſſi ſunt. Liberi qui ad eccleſiam dimiſſi ſunt liberi, vel per chartam acceperunt libertatem a rege, ſi occidantur, LXXX. ſolidis componantur eccleſiæ vel filiis eorum, in dominico XL. ſolidis componantur. Si ancilla libera dimiſſa fuerit per chartam aut in eccleſia, & poſt hæc ſervo nupſerit, eccleſiæ ancilla permaneat. Si autem libera Bajoaria ſervo eccleſiæ nupſerit, & ſervile opus ancilla contradixerit, abſcedat: ſi autem ibi filios & filias generavit, ipſi ſervi & ancillæ permaneant, poteſtatem [f]exinde non habeant: illa autem mater eorum quando exire voluerit, ante annos III. liberam habeat poteſtatem: ſi autem III. annos induraverit

[f] Forte, exinde

ANNO CHRISTI 772.

opus ancillæ, & parentes ejus non exadomaverunt eam ut libera fuiſſet, nec ante comitem, nec ante ducem, nec ante regem, nec in publico mallo, tranſactis tribus Kalendis [a] Martis, poſt hæc ancilla permaneat in perpetuum, & quicumque ex ea nati fuerint, ſervi & ancillæ ſunt.

[a] al. Martiis

X.

Qui furtivam, quod Zougenzunt dicitur, ſuper furem comprobare nequiverit, furtivo componat more.

XI.

Qui reſiſterit domum ſuam, quod ſeliſuchen dicunt, qualem rem quærenti reſiſtebat, talem componat. In publico XL. ſolidis.

XII.

Qui mannum immiſſionem reſiſterit, quod hantelod dicunt, XL. ſolidos ſolvat in publico, & ipſam rem quærenti reddat.

XIII.

De his qui ſupradictis [b] homiciis debita morte in furto [c] repertis, ut ſi quis hujus interfecti parentelæ eum qui ſuo ſcelere captus eſt, vindicare tentaverit, a propria alode alienus efficiatur.

[b] Forte, homicidiis.
[c] Prout pertinet.

XIV.

Et ſi quis ſignum quod eſt ſigillum inhonoraverit, vel hujuſcemodi injuncta minime impleverit, prima vice arguetur, ſecunda XL. ſolidis componat, III. ſuum Weregeldum, IV. exterminetur abacto officio.

ANNO CHRISTI 772.

XV.

Ut ſi quis judicium furti in bina vel terna reprehenſione non damnaverit, & eum diabolico lucro dimiſerit, ut per eum quaſi particeps, ſpoliis pauperum [a] ditaretur, tot [b] ſceleris quod commiſerit ante oculos Dei & angelorum [c] efficiatur, nihilominus cui fraudem fecerit, quaſi proprium componat debitum. Ut ſi quis in virtute conjunctus, a conjuge propria adulterina ſeparatus fuerit, ejuſque ex cognatione conjugis propter eamdem dimiſſionem [d] qui eum perſequi tentaverit, a proprio alienantur patrimonio.

[a] Per. ditarentur
[b] Per. ſcelerum
[c] Forte, reus efficiatur.
[d] Per. quis

XVI.

Ut nullus poſt tonſuram capillos uſu populari nutrire præſumat, nec velata relicto velo ſæcularem habitum ſumat: ut ſi quis vel qua in hoc vitio reperti fuerint, aut corripiantur, aut excommunicentur.

773. Gemmæ, in Italia.

CONCILIUM GENAVENSE,

quod apud Genavam civitatem a Carolo magno, cum ad Italicam expeditionem pergeret, celebratum eſt, anno Chriſti DCCLXXIII.

De P. Jacobo Sirmondo, Societatis Jesu, Annales Metenſes dicuntur, tomo III. Hiſt. Francorum.

IN *hac ſynodo diviſum in duas partes fuiſſe Francorum exercitum, ut in Italiam diverſis itineribus penetraret, docet auctor vitæ Caroli: cui affinia ſunt, quæ in chronico* [d] *ſimilis Annalis legantur his verbis.* Cum hiemaret, *inquit*, rex Carolus in villa quæ dicitur Theodonis, ibi venit ad eum miſſus domni Hadriani Papæ, nomine Petrus, obnixe poſtulans, ut ad defendendam eccleſiam Romanam feſtinaret, & ut populum Romanum de manibus ſuperbi regis Deſiderii liberaret. Adjungens quod ipſe legitimus tutor ac defenſor eſſet ipſius eccleſiæ, quoniam illum prædeceſſor ſuus beatæ memoriæ Stephanus Papa unctione ſacra liniens, in regem, ac patricium Romanorum ordinavit. Carolus ergo rex, per conſilium optimatum ſuorum, voluntatem domini Papæ ſe adimpleturum eſſe cum Dei auxilio devota mente ſpopondit. Eodemque anno ſynodum tenuit in Janua civitate. In quo conventu exercitum diviſit, partem ſecum retinens, ut per Cinisium montem tranſiret; partem vero reliquam, cui præfecit avunculum ſuum Bernardum, cum ceteris fidelibus ſuis, per Jovis montem [illegible] Italiam intrare præcepit.

[d] *Annales Metenſes dicuntur, tomo III. Hiſt. Francorum.*

EPITOME CANONUM,

quam Hadrianus ſummus Pontifex hoc nomine primus Carolo magno Romæ obtulit, anno Domini DCCLXXIV.

Compendioſa traditio canonum Orientalium, ſive Africanorum, quos beatus Hadrianus Papa in uno volumine cum ſuperioribus conciliis ad diſpoſitionem Occidentalium eccleſiarum Carolo Romæ poſito dedit regi Francorum & Langobardorum, ac patricio Romanorum. In primis de canonibus Apoſtolorum ſub numero quinquaginta capitulorum.

Eccleſiaſticæ regulæ ſanctorum patrum, Apoſtolorum, prolatæ per Clementem Romanum pontificem: quæ ex Græcis exemplaribus in primo ordine ponuntur.

I.

EPiſcopus a duobus, vel tribus ordinetur.

II.

Preſbyter, & reliqui clerici ab uno epiſcopo ordinentur.

III.

Ne mel, & aliud in ſacrificio offeratur, niſi quod Dominus ſtatuit.

IV.

Novas ſpicas, uvas, oleum, & incenſum, ad altare licet offerri ad benedicendum.

V.

Reliqua omnia ad domum epiſcopi & preſbyteri.

VI.

Ut preſbyter uxorem ſuam a gubernatione ſua non abjiciat, ſed caſte regat.

VII.

Ordinati, ſæcularibus curis dediti, dejiciantur.

VIII.

Ut Paſcha ante æquinoctium vernale non celebretur.

IX.

Ut miniſtri altaris facta oblatione communicent.

X.

Ut & laïci eccleſiam ingreſſi communicent.

XI.

[illegible] quis cum excommunicato ſalutem in domo oraverit, excommunicetur.

XII.

Si quis cum damnato clerico, veluti cum clerico, oraverit, damnetur.

XIII.

Ut nullus præter commendatitias litteras ſuſcipiatur.

XIV.

Ne epiſcopi alienam parochiam invadant.

XV.

Ne clerici ſuam eccleſiam relinquant, præter epiſcopi licentiam.

XVI.

Ut epiſcopus fugitivum alterius epiſcopi clericum retinens excommunicetur.

XVII.

Ne bigamus, vel concubinam habens ordinetur.

XVIII.

Ne corruptarum mariti ordinentur.

XIX.

Ut duabus ſororibus, vel filiæ fratris corrupt..... ad clerum non admittatur.

XX.

Clericus fidejuſſor abjiciatur.

XXI.

Per vim eunuchizatus poſſit fieri epiſcopus.
Et qui eunuchizaverit, non ordinetur.
Si clericus ſe eunuchizaverit, deponatur.

XXII.

Laïcus ſemetipſum abſcindens, tribus annis excommunicetur.

XXIII.

Epiſcopus, vel preſbyter, vel diaconus in fornicatione perjurio, vel furto capti, deponantur: non tamen excommunicentur.

XXIV.

Similiter reliqui clerici judicentur.

XXV.

Quod lectoribus tantum liceat matrimonium contrahere. Quod epiſcopus, preſbyter, diaconus, peccantes fideles verberare non debeant.

XXVI.

Ut damnati priſtinum officium uſurpantes, de eccleſia penitus abſcindantur.

XXVII.

Epiſcopus, preſbyter, diaconus, per pecuniam ordinatus, cum ordinatore ſuo deponatur, & excommunicetur, ut Simon magus a Petro.

XXVIII.

Ut epiſcopus per ſæculares poteſtates eccleſiam obtinens, deponatur.

XXIX.

Ut preſbyter qui contempto epiſcopo ſuo ſeorſum conventus fecerit, deponatur.

XXX.

Quod clerici ab epiſcopo ſuo damnati, ab aliis non debeant recipi.

XXXI.

Epiſcopi, preſbyteri, diaconi, peregrini, [a] per commendatitias litteras ſuſcipiantur hoſpitio, non ad communionem.

XXXII.

Ut epiſcopi ſine primate ſuo, primas abſque ſuis ſuffraganeis, nil diſponant, [b] nec in propriis parochiis.

XXXIII.

Ut epiſcopus, qui in aliena parochia clericos neſciente eorum epiſcopo ordinaverit, deponatur cum his quos ordinavit.

XXXIV.

Ut epiſcopus curam populi ſuſcipere nolens, excommunicetur. Item clerici, ſi populum non erudierint, ut legitimo epiſcopo obediant, ſi ad illos venire noluerint: & bis in anno concilia epiſcoporum celebrentur.

XXXV.

Ut epiſcopus omnes eccleſiaſticas res diſponat, nec inde aliquid ſuis parentibus non pauperibus ſubminiſtrari patiatur.

XXXVI.

Ut preſbyteri, & diacones præter epiſcopum nihil agant: ſin autem ab invicem ſeparatæ res eccleſiaſticæ, & res epiſcopi propriæ, quas ille dare poſſit quibus voluerit; ne eo moriente, propinqui ejus proſcribantur ſub obtentu eccleſiæ.

XXXVII.

Omnes res eccleſiæ in poteſtate ſint epiſcopi ad diſpenſationem pauperum. Epiſcopus, preſbyter, diaconus, aleator aut ebrioſus, aut deſinat, aut damnetur: delinquentes clerici, ſive laïci eadem facientes, excommunicentur.

XXXVIII.

Epiſcopus, preſbyter, diaconus, uſurarii, aut deſinant, aut damnentur.

XXXIX.

Epiſcopus, preſbyter, diaconus, cum hæreticis tantum orantes, excommunicentur.

XL.

Si vero eos ad clericale officium hortati fuerint, damnentur.

XLI.

Epiſcopus, preſbyter, baptiſma hæreticorum, non in nomine Trinitatis baptizandum, ſuſcipiens, damnetur.

XLII.

Epiſcopus, preſbyter, qui recte baptizatum rebaptizaverit, vel non recte baptizatum non baptizaverit, deponatur.

XLIII.

Si laïcus uxorem ſuam pellens, alteram vel ab alio dimiſſam duxerit, excommunicetur.

XLIV.

Si quis epiſcopus vel preſbyter non baptizaverit in nomine ſanctæ Trinitatis, abjiciatur.

XLV.

Si quis epiſcopus vel preſbyter non per trinam merſionem baptizaverit, deponatur.

Regula Ancyrani concilii numero XXIV. *Priores quidem ſunt Nicænis: ſed ideo Nicænis iſta poſtponuntur, propter ſancti & magni concilii auctoritatem Nicæa congregati.*

I.

UT preſbyteri, qui immolaverunt inviti, & poſtea paganis reluctati ſunt, depoſito quidem officio, honorem propriæ ſedis retineant.

II.

Item de diaconibus fiat, ſi ſimiliter peccaverint; ſic ut digne pœnitentibus parcere poſſint.

III.

Ut hi qui ad ſacrificandum idolis violenter attracti ſunt, a communione non ſeparentur: qui in arbitrio tamen epiſcoporum ordinari poſſunt.

IV.

Ut hi qui paganorum ritus inviti fecerunt, tam diu ſe pœniteant, quam diu ſe paganizaverunt.

V.

Ut hi qui non tormentis ſummis ſacrificare coacti ſunt, inter audientes uſque ad magnum diem cœnæ Domini ſuſcipiantur, deinde ſex annis pœniteant.

VI.

Ut hi qui in locis idolorum proprios cibos manducaverunt, biennio pœniteant.

VII.

Ut qui frequenter coacti ſunt ſacrificare, ſeptennio pœniteant.

[a] Lege, præter, ut ſupra, cap. 6.

[b] Lege, niſi in propriis, ut infra, pag. 2040. can. 9. & 11.

VIII.

Ut qui & alios ſacrificare compulerunt, decennio pœniteant.

IX.

Ut diaconi incontinentes deponantur.

X.

Ut ſponſæ a raptoribus, licet etiam corruptæ, ſponſis ſuis reſtituantur.

XI.

Quod ordinandis non noceat, quod ante baptiſmum ſacrificaverunt.

XII.

Ut chorepiſcopi preſbyterum, vel diaconum non ordinent, nec preſbyter aliquid agat in parochia ſine præceptó epiſcopi.

XIII.

Ut clerici eſum carnium abominantes, deponantur.

XIV.

Et eccleſiæ reſtituatur quidquid preſbyteri de rebus eccleſiaſticis abſque epiſcopo vendiderunt.

XV.

Ut maſculorum & pecorum concubitores, nondum vicennes, poſt XV. annos in pœnitentia exactos, orationum communionem recipiant. Deinde poſt quinquennium, communionem altaris percipiant. Quibus etiam prolixius tempus ad agendam pœnitentiam imponendum eſt, ſi tale ſcelus frequentaverint. Qui autem jam vicennarii, & uxorati, ita peccaverint, XXVI. annis pœnitentia exactis tandem in oratione communicent, deinde poſt quinquennium oblationis ſacramenta percipiant. Qui vero quinquagenarii, & uxorati, ita peccaverunt, tandem ad exitum vitæ communionem recipiant.

XVI.

Ut maſculorum, vel pecorum concubitores, inter dæmoniacos tantum orent.

XVII.

Si epiſcopi ordinati, nec recepti, aliis epiſcopis vim ſeditionis inferant, abjiciantur.

XVIII.

Ut virginalis propoſiti prævaricatores, inter bigamos computentur: & ne virgines, habitent cum aliquibus, quaſi ſorores.

XIX.

Si cujus uxor adultera fuerit, vel, ſi vir adulterium commiſerit, ſeptennio pœniteat.

XX.

Ut feminæ, quæ partus ſuos ex fornicatione necant, decennio pœniteant.

XXI.

Ut ſpontanei homicidæ poſt jugem pœnitentiam in exitu vitæ communionem recipiant.

XXII.

Ut non ſpontaneum homicidium ſeptennio, vel quinquennio emendetur.

XXIII.

Qui divinationes expetunt, more gentilium, quinque annis pœniteant.

XXIV.

Quidam ſponſæ ſuæ ſororem ingravidavit. Deinde ſponſa, ab eo in uxorem ducta, ſoror ejus corrupta, laqueo ſe ſuſpendit. Hi qui fuerunt conſcii, decennio pœniteant.

Et ſubſcripſerunt XVIII. epiſcopi: Vitalis Antiochenus, Marcellus Ancyranus, Agricolaus Cæſarienſis, & reliqui XV. epiſcopi.

Regulæ in Neocæſarienſi ſynodo prolatæ, Ancyranis quidem, vel Cæſarienſibus temporibus poſteriores: ſed Nicænis anteriores.

I.

PReſbyter, ſi uxorem duxerit, deponatur; ſi vero in fornicatione, vel adulterio peccaverit, ad acriorem pœnitentiam compellatur.

II.

Ut mulier duobus fratribus nupta, uſque ad mortem abjiciatur.

III.

Verum in exitu ſuſcipiatur: ſi promiſerit ſe talem copulam non iteraturam, ſi vita concedatur.

IV.

Quod multinubi pœnitere debeant.

V.

Ut gratiæ divinæ *non imputetur, ſi deſiderata libido non perficitur.

VI.

Ut catechumenus expellatur, ſi poſt admonitionem peccans juſſa prævaricatur.

VII.

Ut gravida catechumena baptizetur.

VIII.

Ne preſbyteri nuptiis bigami interſint, quia bigamia eget pœnitentia.

IX.

Ut laïcus, cujus uxor adulterata eſt, non ordinetur.

Et clericus cum adultera uxore vivens dejiciatur.

X.

Preſbyter confeſſus ſe ante ordinem crimen perpetraſſe, oblata non conſecret, in reliquis manens officiis. Non confeſſus autem, ſi convinci non poterit, ſuo judicio relinquatur.

XI.

Diaconus ſimili modo lapſus deponatur.

XII.

Preſbyter ante XXX. annos non ordinetur.

XIII.

Ut in ægritudine baptizatus preſbyter non fiat, niſi neceſſitate.

XIV.

Ne preſbyteri ruris in civitate coram epiſcopo, vel preſbyteris urbis offerant, niſi forte illis abſentibus advocentur.

XV.

Ut in civitate VII. ſint diaconi, ſicut Actuum Apoſtolorum liber præcipit.

Et ſubſcripſerunt: Vitalis Salaminius, Amphion, & reliqui, qui in *Cæſarea convenerunt XIX. epiſcopi.

Vigini canones Gangrenſis concilii, poſt Nicænum concilium expoſiti.

I.

SI quis conjugium pro crimine deteſtatur, anathema ſit.

II.

Si quis religioſe carnes edentem exſecratur, anathema ſit.

III.

Si quis ſervum pro religione dominum ſuum contemnere docet, anathema ſit.

IV.

Si quis ſpernit preſbyterum, eo quod legitime conjugatus fuerit, anathema ſit.

*Legendum, Neocæſarea.

V.

Si quis domum Dei contemptibilem docet, anathema ſit.

VI.

Si quis eccleſiaſtica miniſteria extra eccleſiam temere uſurpaverit, anathema ſit.

VII.

Ut nullus oblationes eccleſiæ extra eccleſiam, præter conſcientiam epiſcopi, vel vicarii ejus ſuſcipiat.

VIII.

Ut nullus accipiat, vel diſtribuat oblationes paupertibus præter epiſcopum, vel ejus vicarium.

IX.

Ut nullus pro virginitate exſecretur nuptias.

X.

Ut nullus virginitatem cuſtodiens adverſus conjugatos ſuperbiat.

XI.

Ut nullus exſecretur agapas, id eſt, convivia pauperibus exhibita.

XII.

Ut nullus virorum in ſignum continentiæ, pallio utatur, deſpiciens eos qui ſolitis veſtibus utuntur.

XIII.

Ut nulla femina virilem habitum ſumat, quaſi pro continentia.

XIV.

Ut nulla femina virum relinquat, pro exſecratione nuptiarum.

XV.

Ut nullus filios ſuos negligat per occaſionem continentiæ.

XVI.

Ne filii parentes occaſione Chriſtianitatis deſpiciant.

XVII.

Ne mulieres quaſi pro divino cultu attondeantur.

XVIII.

Ne quis in die Dominica quaſi pro continentia jejunet.

XIX.

Ut nullus eccleſiaſtica jejunia abſque neceſſitate diſſolvat.

XX.

Ut nullus collectas exſecretur, quæ ſunt in commemoratione martyrum.

Et ſubſcripſerunt, Elianus, Euſebius, Baſilius, Oſius, Gregorius, & reliqui epiſcopi numero x.

Viginti quinque regulæ apud Antiochiam in encæniis expoſitæ.

I.

QUicumque cum Judæis contra ſtatuta Nicæni concilii paſcha celebraverit, excommunicetur. Et damnatus clericus omni quoque honore extrinſecus, quem ſancta regula, vel ſacerdotium promeruit, privetur.

II.

Ut quicumque ſe a ſancta communione, pro quadam intemperantia ſuſpendit, vel qui excommunicato communicaverit, excommunicetur.

III.

Ut clericus, qui ad propriam parochiam redire contempſerit, degradetur.

IV.

Ut epiſcopus, preſbyter, diaconus damnatus, ſi priſtinum officium uſurpaverit, numquam reſtituatur, & omnes ei poſt damnationem ſcienter excommunicantes, excommunicentur.

V.

Si clericus proprium epiſcopum contemnens ſeorſim colligit, irrevocabiliter damnetur. Idem ‖ eccleſiam turbare non deſinit, per ceteras poteſtates opprimatur.

VI.

Ut excommunicatus a ſuo epiſcopo non recipiatur.

VII.

Ut peregrini ſine commendatitiis litteris non ſuſcipiantur ab alio.

VIII.

Preſbyteri agrorum non poſſunt dare canonicas epiſtolas, ſed chorepiſcopi.

IX.

Ut metropolitanus, licet comprovincialibus epiſcopis præſatus, nil tamen præter illos, niſi in propria parochia diſpenſet.

X.

Quod chorepiſcopi ordines inferiores uſque ad ſubdiaconatum dare non poſſunt. Et clericus, qui præter litteras comprovincialium epiſcoporum, pro querimoniis adierit Imperatorem, honore & communione privetur.

XI.

Ut clerici damnati, ſi Imperatorem adierint, numquam reſtituantur.

XII.

Ut irritum ſit quidquid epiſcopus non rogatus in aliena parochia ordinaverit.

XIII.

Si in damnatione epiſcopi provinciales epiſcopi diſſenſerint a metropolitano, vicinis epiſcopis advocatis, cauſa terminetur.

XIV.

Si omnes provinciales epiſcopi in damnatione unius conſenſerint, hunc apud alios judicare non oportebit.

XV.

Deſideratur.

XVI.

Ut epiſcopus vacantis eccleſiæ invaſor abjiciatur.

XVII.

Si quis ſuſceptum epiſcopatum adire & gubernare contempſerit, excommunicetur.

XVIII.

Si quis ſuſceptum epiſcopatum non ſuo, ſed aliorum vitio devitaverit; honorem ſuum retinere debebit.

XIX.

Ut metropolitanus non niſi cum pluribus epiſcopis ordinet epiſcopos.

XX.

Ut in provincia epiſcoporum concilia bis in anno fiant.

XXI.

Ut epiſcopus de ſua parochia in alienam nullo modo tranſmigret.

XXII.

Quod irrita ſit ordinatio, quam epiſcopus in aliena parochia in alienis clericis uſurpaverit.

XXIII.

Ut irritum ſit, ſi epiſcopus ſibi ſucceſſorem elegerit.

XXIV.

Ut res eccleſiæ judicio epiſcopi diſpenſentur, ſeparatæ quidem ab ejus propriis rebus, quas ille dare poſſit quibus voluerit: ne eo moriente, invadantur res ejus propriæ, cum rebus eccleſiæ.

XXV.

Quod epiſcopus eccleſiaſticas res ſibi & aliis diſ-

penſare poſſit, non tamen ad ſuperfluitatem, ſed ad indigentium neceſſitatem. A

Et ſubſcripſerunt XXX. Euſebius Palæſtinenſis, Theodorus Meſopotamienſis, Theodorus Iſaurienſis, & reliqui.

[a] *al.* Pacatiana. *Sancta ſynodus quæ apud Laodicenam* [a] *Pacatia Phrygiæ convenit, regulas* LIX. *expoſuis ſubter annexas.*

I.

[b] *Lege*, poſtquæ. SI qui ſecundo legitime nupſerunt,[b] poſt qui parvo tempore tranſacto orationibus vacaverint, ad communionem recipiantur. B

II.

Ut perfecte pœnitentibus communio concedatur.

III.

Ut noviter baptizati non fiant clerici.

IV.

Ne ordinationes fiant ſub conſpectu audientium, id eſt, catechumenorum.

V.

Ne clerici aliquo modo ſint uſurarii.

VI.

Ne permanentes in hæreſi permittantur intrare domum Dei.

VII.

[c] *Forte*, Phoeiniani Ut Novatiani & Teſſareſcædecatitæ, [c] & Sotiani ad eccleſiam redeuntes, poſt abjurationem hæreſis, per unctionem chriſmatis reconcilientur. C

VIII.

Ut ex hæreſi Cataphrygarum converſi baptizentur.

IX.

Ut catholici ad hæreticorum cœmeteria oratum euntes excommunicentur.

X.

Ne catholici cum hæreticis indifferenter conjugium ineant.

XI.

Ut illæ, quæ dicuntur preſbyteræ, præſidentes in eccleſiis non ordinentur.

XII.

Ut epiſcopi cum judicio metropolitani & aliorum epiſcoporum provehantur. D

XIII.

Ne judicio multitudinis ordinationes fiant.

XIV.

Ne eulogiæ, id eſt, oblatæ, ad alias parochias deſtinentur.

XV.

Ut nullus præter regulares cantores in pulpito cantet.

XVI.

Ut in ſabbato evangelia cum aliis ſcripturis legantur.

XVII.

Ne in eccleſia pſalmi continuentur, ſed per ſingulos pſalmos lectiones recenſeantur. E

XVIII.

Ut idipſum officium precum, & nona, & veſpera celebrentur.

XIX.

Ut poſt prædicationem epiſcoporum, fiat oratio ſuper catechumenos: quibus egreſſis, oratio fiat ſuper pœnitentes, tunc ad manum ſacerdotis accedentes. His diſcedentibus conſummantur tres orationes fidelium. Prima quidem ſub ſilentio: ſecunda vero, & tertia per ſolitas exclamationes. Et pace data, celebretur oblatio. Solis autem ſacris miniſtris juxta altare liceat communicare.

XX.

Ne diaconi coram preſbytero ſedeant, niſi eo jubente. Similiter diaconi ab inferioribus honorentur.

XXI.

Ut ſubdiaconi remoti ſint a diaconio, id eſt, ſecrecretario, nec dominica vaſa contingant.

XXII.

Ne ſubdiaconus orario utatur, nec oſtia relinquat.

XXIII.

Ne lectores, vel cantores cum orariis legant, vel pſallant.

XXIV.

Ne clerici, vel continentes, vel monachi comedant in tabernis.

XXV.

Ne ſubdiaconi panem dent, vel calicem benedicant.

XXVI.

Quod nuſquam exorcizare poſſint hi, qui ab epiſcopo ad hoc non ſunt ordinati.

XXVII.

Ne clerici ad agapen vocati partes eccleſiarum accipiant.

XXVIII.

Quod non liceat in eccleſiis agapen fieri, vel manducari, vel accubitus ſterni.

XXIX.

Ut nullus in in ſabbato Judaïzando otietur.

XXX.

Ut viri cum mulieribus non laventur.

XXXI.

Ne catholici filios ſuos, vel filias hæreticis dent in conjugium, ſed magis accipiant, ſi tamen illi ſe catholicos fieri promittant.

XXXII.

Ne quis eulogias ab hæreticis ſuſcipiat, quæ non benedictiones ſunt, ſed maledictiones.

XXXIII.

Ne quis cum hæreticis vel ſchiſmaticis oret.

XXXIV.

Quod anathema ſint, quicumque ad hæreticorum martyres acceſſerint.

XXXV.

Ut anathema ſit, quicumque relicta eccleſia, angelos colere, vel congregationes facere præſumpſerit.

XXXVI.

Ut clerici incantationibus vel phylacteriis utentes excommunicentur.

XXXVII.

Ne quis a Judæis, vel ab hæreticis, dona feſtivitatis eorum ſuſcipiat.

XXXVIII.

Ne quis azyma ſuſcipiat a Judæis.

XXXIX.

Ne quis cum gentilibus feſta celebret.

XL.

Ne epiſcopi vocati ad ſynodum venire contemnant.

XLI.

Ne quis clericus ſine canonicis litteris, id eſt, formatis proficiſcatur.

XLII.

Ne ſubdiaconi vel paululum januas eccleſiæ deſerant.

XLIII.

Ne clerici ſine juſſione epiſcopi proficiſcantur.

XLIV.

Ne feminæ ingrediantur ad altare.

XLV.

Ut nullus poſt duas quadrageſimæ hebdomadas baptizetur.

XLVI.

XLVI.

Ut baptizandi ſymbolum diſcant, quod in quinta feria majoris ſeptimanæ epiſcopo vel preſbytero reddant.

XLVII.

Ut in ægritudine baptizati fidem poſtea addiſcant.

XLVIII.

Ut baptizati chriſmate confirmentur.

XLIX.

Ut panis benedictionis in quadrageſima non offeratur, niſi in ſabbato, vel dominica.

L.

Ut nullus in cœna Domini jejunium quadrageſimale ſolvat.

LI.

Ne natalia martyrum in quadrageſima celebrentur, ſed eorum commemoratio in ſabbatis, vel dominicis fiat.

LII.

Ne nuptiæ, vel hominum natalia celebrentur in quadrageſima.

LIII.

Ne Chriſtiani in nuptiis plaudant, vel ſaltent, ſed venerabiliter cœnent.

LIV.

Ne clerici ludicris ſpectaculis interſint in cœnis, vel nuptiis; ſed ante diſcedant, quam thymelici veniant.

LV.

Ut nullus ex [a] ..... vel comiſſationibus convivia celebret.

[a] collatis vel commeſſa'iis (hoc eſt ex ſymbolis.)

LVI.

Ne preſbyteri ante epiſcopum intrent ſacrarium, & ſedeant; ſed cum ipſo.

LVII.

Ut in villis, vel in agris, non epiſcopi, ſed viſitatores conſtituantur.

LVIII.

Ut in domibus oblatio non celebretur ab epiſcopo, vel preſbytero.

LIX.

Ne plebeii pſalmi in eccleſia cantentur: nec alii libri, niſi novi, & veteris teſtamenti tantum, in eccleſia legantur. Et ſubſcripſerunt XXII. Patres.

Præfatio canonum [b] Sardicenſium ſive Africanorum.

[b] *al.* Sardic. concilium.

SUnt etiam viginti regulæ, quæ per Oſium Cordubenſem epiſcopum currunt, quæ titulantur, tamquam [c] XL. epiſcoporum apud Serdicam: quæ tamen non apud Græcos, ſed magis apud Latinos inveniuntur. Sciendum eſt autem hunc Oſium inter CCCXVIII. patres Nicæni concilii honorabilem fuiſſe, atque ab Apoſtolica ſede cum Victore & Vincentio preſbyteris deſtinatum: qui & Hiſpanus uſque ad tempus Conſtantii principis in corpore legitur permanſiſſe. Hic tamen in extremis ſuis ſatis pueriliter deſipuit, ut Severus Sulpicius in chronicis ſuis teſtatur: aſſerens quod Conſtantius Imperator numeroſiſſimum Ariminenſe concilium, ab eo contra catholicam fidem congregatum, Arianæ hæreſi ſubſcribere compuliſſet. Unde etiam placuit, ut miſſa apoſtolica legatione, a prædicto Oſio perquireretur, an Nicæna ſynodus, cui ille interfuit, Filium Patri ὁμοούσιον, id eſt, conſubſtantialem, quod catholicorum eſt, an ὁμοιούσιον, id eſt, conſimilem tantum, quod Ariani dicunt, decreviſſet confitendum. Sed ille, aut pro longa ætate deſipiens aut aſſentatione principis verum diſſimulans, reſpondiſſe perhibetur, utramque partem recte confiteri, ſive ὁμοούσιον, ſive ὁμοιούσιον. Quod reſponſum tam a catholicis quam ab Arianis

[c] Lege, LX ut infra, pag. 2045. B.

A uno ore irriſum eſt atque refutatum. Denique poſt hoc reſponſum, in civitate ſua Corduba, in qua epiſcopus fuit, nomen inter catholicos epiſcopos minime recitatum eſt.

Sunt etiam eccleſiaſticæ regulæ, quæ in Africanis regionibus frequentiſſime ſynodali concilio conſcriptæ ſunt. Sed in his omnibus illa ſequi debemus, quæcumque a Nicæno concilio, & a ſancta atque apoſtolica eccleſia Romana non diſcrepare videmus.

Canones Sardicenſis concilii, numero XXII.

I.

Ut epiſcopus laïca communione privetur, ſi de ſua civitate in aliam tranſmigraverit.

II.

Ut epiſcopus nec laïcam communionem in fine recipiat, ſi ſedem mutaverit per ambitionem.

III.

Ut inter diſcordes epiſcopos comprovinciales epiſcopi audiant. Quod ſi damnatus appellaverit Romanum pontificem, id obſervandum eſt quod ipſe cenſuerit.

IV.

Ut nullus appellantis epiſcopi ſedem uſurpare præſumat.

V.

Ut in provincia, ubi unus tantum epiſcopus remanſerit, nec comprovincialem ſibi epiſcopum ordinare voluerit, epiſcopi alterius provinciæ a preſbyteris vocati ordinent epiſcopum, etiamſi ille ſolus qui remanſit poſt admonitionem eis cooperari noluerit.

VI.

Ne epiſcopus ordinetur in vicis, vel in modicis civitatibus.

VII.

Quod provincialis ſynodus per vicarios Romani pontificis tractari poſſit, ſi ipſe ita decreverit.

VIII.

Ut epiſcopi ad comitatum non vadant, niſi ab Imperatore vocati, aut neceſſitatibus oppreſſorum ſubventuri.

IX.

Ut epiſcopi diaconos ſuos ad comitatum dirigant.

X.

Ut Papa diaconos Romam ad comitatum venientes, ſolicite diſcutiat, ſi juſtam cauſam veniendi habeant.

XI.

Ut epiſcopi epiſcopos ad comitatum tranſeuntes, ſolicite diſcutiant, ne pro ambitione vadant.

XII.

Ut epiſcopi ab aliis inſtruantur, ſi nondum ſynodica ſtatuta noverunt.

XIII.

Ut ex laïcis non fiant epiſcopi, [a] preſbyteri, vel diaconi, utpote per inferiores.

[a] Supplendum e Græci canonis ſenſu, nili per gradus preſbyteri, &c.

XIV.

Ne epiſcopi ultra tres ſeptimanas in aliena civitate moretur, quoniam laïci tanto tempore conventum eccleſiæ negligentes ſunt excommunicandi.

XV.

Ne epiſcopus a ſua eccleſia plus quam duas hebdomadas abſit.

XVI.

Ut clericus a ſuo epiſcopo excommunicatus non recipiatur ab alio.

XVII.

Ut clericum ſive juſte, ſive injuſte ab epiſcopo ſuo excommunicatum finitimi epiſcopi audiant; ſi ante excommunicationem nullo modo excommunicent tam diu morari [b].

[b] Locus obſcurus. Vide can. 17. in ipſo Sardicenſi concilio.

XVIII.

Ut nullus episcopus alienum clericum in parochia sua ordinet.

XIX.

Ut ordinatio alieni clerici sine consensu proprii episcopi irrita sit.

XX.

Ut presbyteri extra suam parochiam non plus quam tres septimanas demorentur.

XXI.

Ut episcopi a sede sua expulsi non prohibeantur in aliena civitate.

Omnis synodus dixit: Universa, quæ constituta sunt, catholica ecclesia in toto orbe custodiat.

Et subscripserunt episcopi diversarum provinciarum numero LX.

Osius a Spania, Cordubensis.

Vincentius de Capua, legatus sanctæ Romanæ ecclesiæ.

Januarius de Benevento, legatus sanctæ Romanæ ecclesiæ.

Calipodius Neapolitanus, legatus sanctæ Romanæ ecclesiæ.

Athanasius de Alexandria.

Marcellus a Macedonia, de Ancyra.

Protogenes de Achaia, de Sardica.

Gaudentius ex Dacia, de Naisso.

Similiter & reliqui multi.

Canones Carthaginensis concilii.

POst consulatum Honorii & Theodosii Augustorum, VIII. Kalendas Junias, Carthagine, in secretario basilicæ Fausti, cum Aurelius Papa una cum legatis Romanæ ecclesiæ, Faustino episcopo ecclesiæ Potentinæ provinciæ Italiæ Picени, & Philippo & Asello presbyteris; nec non cum Augustinus Hipponensis episcopus, & reliqui CCXVII. episcopi consedissent; primum recitato commonitorio, quod Zosimus Papa ad prædictos legatos direxit; deinde etiam XX. capitulis Nicæni concilii recitatis, ut [a] superius descripta inveniuntur, communi decreto statuerunt capita XXXVII. quæ subsequuntur.

[a] *Non exstant in hac epitome: hæc videsis mutila.*

I.

Ut statuta Nicæni concilii omnimodis conserventur.

II.

Ut sancta Trinitas populo Dei prædicetur.

III.

Ut altaris ministri se omnino contineant juxta apostolorum doctrinam.

IV.

Uti a propriis uxoribus se abstineant ministri altaris.

V.

Ut a clericis penitus avaritia vitetur, nec fœnus de qualibet re accipiatur.

VI.

Ne chrismatis confectio, vel puellarum consecratio, vel publica pœnitentium reconciliatio ullo modo fiat a presbytero.

VII.

Quod in periculo positi a presbytero possint reconciliari, si tamen præceperit episcopus.

VIII.

Quod criminosi nequeant accusare episcopos, neque majores natu.

IX.

Ut episcopus, vel presbyter excommunicetur, si alterius episcopi excommunicatum in communionem recepit.

X.

Ut presbyter, si contra episcopum suum inflatus schisma fecerit, anathema sit.

XI.

Ut episcopus absque synodi tempore in crimine detentus, [a] .....

[a] *Adde ex codice Can. Eccl. Afric. a duodecim episcopis audiatur.*

XII.

Ut episcopus non a paucioribus quam tribus ordinetur.

XIII.

Si quis contra professionem suam, vel subscriptionem venerit, ipse se [b] honore episcopus audiatur.

[b] *Verba mendosa.*

XIV.

Ut apud Tripolim presbyter a quinque audiatur episcopis, & diaconus a tribus propter inopiam provinciæ.

XV.

Ut clerici apud ecclesiam incriminati ecclesiasticum judicium non abnuant. Et ut judicibus ecclesiasticis nil obsit, si eorum sententia solvatur, cum ab illis, ad alios ecclesiasticos judices majoris auctoritatis provocatum fuerit: si tamen convinci non poterint, quod alia cupiditate depravati ita judicassent. Item ut a judicibus consensu partium electis non provocetur. Item ne filii sacerdotum exhibeant sæcularia spectacula vel [c] exspectent, ut ubi blasphemiæ sunt non accedant.

[c] *Forte, spectent.*

XVI.

Ne clerici sint conductores vel procuratores, nec ullo turpi negotio victum quærant. Item ut lectores aut cogantur ducere uxores, aut profiteantur continentiam. Item ut clericus commodans pecuniam tantum recipiat quantum dedit. Item ut ante vigesimum quintum annum nec diaconi ordinentur, nec virgines consecrentur.

XVII.

Ut unaquæque provincia propter longinquitatem [d] primatum habeat proprium.

[d] *Forte, primatem*

XVIII.

Ut clericis ab ordinatoribus suis canones inculcentur.

XIX.

Ut mortuis nec eucharistia nec baptismus detur.

Sub hoc numero XIX continentur tituli quatuor, quod aliquis quis oportuit, ut essent capita XXXVII. quæ in præfatione promittuntur. pag. 2048. C.

Ut annuatim concilium celebretur, ad quod singularum provinciarum legati dirigantur. Ut nec accusatus episcopus, nec accusator ejus a communione suspendatur, nisi ad causam suam dicendam electorum [e] judicium die statuta occurrere noluerit. Ut episcopus non communicans nec in sua ecclesia communicet. Ut persona accusatoris, si culpabilis videtur, ad arguendum non admittatur, nisi propias causas, non tamen ecclesiasticas, asserere voluerit.

[e] *Lege, judicium.*

XX.

Ut accusatus presbyter, vel diaconus, discutiantur ab episcopo, adjunctis septem in presbyteri nomine, & tribus in diaconi nomine, quos ipsi petierunt. Reliquorum clericorum causas solus episcopus loci cognoscat & finiat.

XXI.

Ut filii clericorum paganis hæreticis vel schismaticis in matrimonio non jungantur.

XXII.

Ut clerici in eos qui catholici non sunt, nihil per donationes rerum suarum conferant.

XXIII.

Ut episcopi non transeant mare nisi consulto eorum primate.

XXIV.

Ut nihil in ecclesia legatur sub nomine divinarum scripturarum [f] testatum.

[f] *Verba mendosa.*

XXV.

Ut ſubdiaconi, diaconi, preſbyteri, epiſcopi ab uxoribus continent: quod niſi fecerint, deponantur. Ceteros autem clericos ad hoc non cogi, niſi maturiori ætate.

XXVI.

Si quis epiſcopus res eccleſiæ ſuæ ſine conſilio finitimorum epiſcoporum vendiderit, deponatur.

XXVII.

Ut preſbyteri, vel diaconi in graviori culpa convicti, manus impoſitionem non ſuſcipiant tamquam laici. Ne rebaptizati, clerici fiant.

XXVIII.

Ut clerici qui ad tranſmarinos, non ad primates ſuos appellaverint, in communionem non recipiantur.

XXIX.

Si quis clericus excommunicatus ante audientiam communicare præſumpſerit, ipſe in ſe damnationem protulit.

XXX.

Ut accuſatus, vel accuſator in loco, unde eſt ille qui accuſatus eſt, ſi metuit aliquam vim multitudinis, locum ſibi eligat proximum.

XXXI.

Ut clerici, ſi epiſcopis ſuis volentibus eos pro eccleſiarum neceſſitate ad majorem honorem promovere, non obedierint, nec ibi in gradu ſuo miniſtrent unde recedere noluerunt.

XXXII.

Ut clerici res eccleſiæ, quas de rebus conquiſierint (eccleſiaſticis,) eccleſiæ relinquant.

XXXIII.

Ut preſbyteri rem eccleſiæ ſuæ non vendant, nec epiſcopus rem tituli matricis eccleſiæ uſurpet.

Et ſubſcripſerunt:

Aurelius epiſcopus huic ſchedæ a nobis relectæ ſubſcripſi.

*Forte, Potentinum. Fauſtinus epiſcopus eccleſiæ *Potentiæ provinciæ Italiæ Piceni, legatus eccleſiæ Romanæ huic ſchedæ ſubſcripſi.

Philippus & Aſellus preſbyteri Romanæ eccleſiæ legati, his geſtis ſubſcripſimus per nos relectis & directis.

†Per Augustinum. †Auguſtus epiſcopus Hipponis Regii legatus concilii Numidiæ, huic chartulæ pro me & eodem concilio ſubſcripſi.

Et reliqui epiſcopi CCXIII. diverſarum provinciarum ſubſcripſerunt: qui in Carthaginenſi concilio convenerunt.

Canones diverſorum conciliorum Africana provincia, numero CV.

I.

QUod nihil de Hipponenſi concilio primo ſit emendandum.

II.

Ut clerici filios ſuos a ſua poteſtate non dimittant, niſi ea ætate qua ad ipſos propria peccata pertineant.

III.

Ut clerici non ordinentur priuſquam omnes ſuos fecerint catholicos.

IV.

Ut nihil, niſi panis, & vinum aqua miſtum, in ſacramentis offeratur.

V.

Ne clerici, vel continentes, aut viduas, vel virgines accedant, niſi juſſu vel permiſſu epiſcoporum: nec tunc ſoli, ſed coram probatis perſonis accedant.

VI.

Ut primæ ſedis epiſcopus non vocetur princeps ſacerdotum, vel ſummus ſacerdos: ſed tantum primæ ſedis epiſcopus.

VII.

Ne clerici in tabernis edant, vel bibant, niſi peregrinatio hoc cogat.

VIII.

Ut ſacramenta altaris non niſi a jejunis celebrentur.

IX.

Ut clerici in eccleſia non conviventur niſi neceſſitate.

X.

Ut epiſcopus pœnitentiam pœnitentibus imponat juxta differentiam peccatorum: Nec preſbyter reconciliet pœnitentes inconſulto epiſcopo: Ut publicæ pœnitentibus manus ante abſidam imponat.

XI.

Ne epiſcopus vel preſbyter virgines ſacras paſſim vagari permittat.

XII.

Ut infirmi obmutescentes baptizentur, ſi teſtimonium ſuæ voluntatis habuerint. Ut ſcenicis, & hiſtrionibus, & aliis hujuſmodi perſonis reconciliatio non negetur.

XIII.

Liceat legi paſſiones martyrum, cum eorum anniverſarii dies celebrantur.

XIV.

Ut ab Apoſtolica ſede inquiratur, ſi poſſint ordinari qui apud hæreticos in infantia ſunt baptizati.

XV.

Ne fiant rebaptizationes, reordinationes, & translationes epiſcoporum. Ut epiſcopus alieni epiſcopatus invaſor judiciaria auctoritate excludatur, ſi ſacerdotalia monita contempſerit.

XVI.

Ut epiſcopus non a pauciotibus, quam tribus ordinetur.

XVII.

Ut ordinandus epiſcopus, ſi ei contradicitur, non jam a tribus, ſed a pluribus expurgatus ordinetur.

XVIII.

Ut de eccleſia Carthaginenſi dies paſchæ Africanis eccleſiis nuntietur epiſcopis, & diſcutiatur. Interlocutio Honorati, & Urbani epiſcoporum ſit.....Mauritaniæ le.....

XIX.

Ut dioeceſes propriis epiſcopis carentes epiſcopos non accipiant, niſi ex conſenſu epiſcopi qui illas eatenus non ſuperbe retinuit. Nam ſi ſuperbe retinuerit, & plebibus incubare affectans coëpiſcopos ſuos deſpexerit, non ſolum a retentis dioeceſibus, ſed a propria eccleſia auctoritate judiciaria propellendus eſt.

XX.

Ne quis epiſcopus alienum clericum ſibi vindicet, niſi concedente ejus epiſcopo.

XXI.

Quod Carthaginenſi epiſcopo liceat ex qualibet eccleſia ordinare præpoſitos, preſbyteros, vel epiſcopos ad alias eccleſias.

XXII.

Ut epiſcopus nullam dioeceſim ſibi vindicet, niſi ad quam ordinatus eſt.

XXIII.

Quod parvuli a Donatiſtis baptizati, a catholica ad clerum ordinari poſſint.

XXIV.

Ut idolorum reliquiæ, vel templa, deſtruantur.

XXV.

Petendum ab Imperatore, ut ſtatuatur, ne clerici de judicii ſui [a] cognatione cogantur in publico teſtimonium dicere.

[a] *Forte*, cognitione

XXVI.

Petendum ab Imperatore, ut paganorum comitia faciat auferri.

XXVII.

Petendum ab Imperatore, ut prohibeat ſpectacula theatrorum in diebus dominicis, & aliis ſanctorum feſtis.

XXVIII.

Petendum ab Imperatore, ut interpoſita pœna damni pecuniæ ſtatuat, ne quis damnatum clericum defendat.

XXIX.

Petendum ab Imperatore, ne permittat hiſtriones poſt converſionem ad priſtinum ludum ab aliquo compelli.

XXX.

Petendum ab Imperatore, ut manumiſſiones in eccleſia celebrentur.

XXXI.

Ut Equitius damnatus quomodocumque expelleretur, ne ſtatum eccleſiæ inquietaret.

XXXII.

Ut cum Donatiſtis [b] levius agatur, ut in manſuetudine correpti reſipiſcant a laqueis diaboli.

[b] *Lege*, lenius.

XXXIII.

Ut judices ſæculares communem matrem ſanctam eccleſiam in hoc adjuvent, in quo epiſcopi auctoritas contemnitur.

XXXIV.

Ut clerici Donatiſtarum in catholicam recipiantur cum ordine pro tempore & neceſſitate.

XXXV.

Ut ad Donatiſtas cauſa componendæ pacis [c] legatio ..... in continentes.

[c] *Lege*, legatio dirigatur. *Deeſt ala in ni-hil; quærit* xxxvi. *In lacunam tres.*

XXXVI.

Ut epiſcopi, preſbyteri, diaconi deponantur, ſi vel cum uxoribus inveniantur.

XXXVII.

Ne epiſcopus diu abſit a ſua principali cathedra.

XXXVIII.

Ut infantes baptizentur, de quorum baptiſmo dubitatur.

XXXIX.

Ut dies paſchæ, & concilii, omnibus denuntietur.

XL.

Ne intercеſſor epiſcopus cathedram defuncti epiſcopi diu retineat, ſed infra annum eidem cathedræ epiſcopum provideat.

XLI.

Ut defenſores eccleſiarum ab Imperatoribus poſtulentur.

XLII.

Ut epiſcopi ad concilium veniant, niſi aliqua gravi neceſſitate impediantur.

XLIII.

Ut epiſcopus invaſor alieni epiſcopatus damnetur, ſi vocatus ad ſynodum venire contempſerit; aliuſque ordinetur.

XLIV.

Quod diſſidentes populi impedire non debeant, quin epiſcopus eis .....

XLV.

Ut clericus, ſi poſt excommunicationem ſuam infra annum cauſam ſuam purgare contempſerit, penitus deinceps non audiatur.

XLVI.

Si quis epiſcopus de alio monaſterio ſuſceptum ſuæ eccleſiæ præpoſitum, vel clericum ordinaverit, excommunicetur: nec ille clericus, vel præpoſitus perſeveret.

XLVII.

Si quis epiſcopus hæreticos, vel paganos eccleſiæ prætulerit, vel poſt mortem anathematizetur, nec nomen ejus inter Dei ſacerdotes recitetur.

XLVIII.

Ut altaria ab epiſcopis evertantur, ubi nullius ſancti corpus, aut reliquiæ conditæ probantur.

XLIX.

Ut ab epiſcopo Carthaginenſi, cum opus fuerit, omnium epiſcoporum nomina dictentur, ſubſcribantur litteris in concilio dictatis.

In manuſcripto codice deſunt numeri, a XLIX. *uſque ad* LX.

LX.

Ut epiſcopi qui poſterius ordinati ſunt, prioribus ſe non audeant anteferre.

LXI.

Ne accuſato epiſcopo epiſcopatus adimatur, priuſquam cauſa ejus diffiniatur.

LXII.

Ut depoſito epiſcopo libere ſucceſſor requiratur.

LXIII.

Ut epiſcopi qui ordinantur, ab ordinatoribus ſuis epiſtolas accipiant, quæ dicm & conſulem præferant, ne deinceps de poſterioribus, vel anterioribus altercatio fiat.

LXIV.

Ut quicumque in eccleſia vel ſemel legerit, ab alia eccleſia ad clericatum non teneatur.

LXV.

Ut Donatiſtæ in ſingulis civitatibus ab epiſcopis conveniantur utrimque.

LXVI.

[a] Ne quæſtio, quæ Donatiſtas & catholicos ab invicem ſeparavit, pacifice tractetur.

[a] *Forte*, Ut

LXVII.

Ut Donatiſtæ, qui pacifica præmonitione contempta, catholicos infeſtare non ceſſant, militari auxilio ſubmoveantur, ſicut & Apoſtolus factioſorum conſpirationem ſubmovit.

LXVIII.

Ne epiſcopi ad tranſmarina facile proficiſcantur, ſi accipiant .....

LXIX.

Ut univerſale concilium non fiat niſi pro neceſſitate communium cauſarum: ut cauſæ, quæ communes non ſunt, in ſuis provinciis judicentur.

LXX.

Si provocatum fuerit, eligat qui provocatur contra eum qui provocat judices, a quibus deinceps provocare non licet.

LXXI.

Ut ab Imperatore poſtuletur advocatorum defenſio pro cauſis eccleſiæ.

LXXII.

Ut plebes quæ epiſcopum numquam habuerunt, non accipiant epiſcopum, niſi deſtinatum ex plenario concilio provinciarum, & primatis conſenſu epiſcopi, ad cujus diœceſim pertinuit.

LXXIII.

Ut plebes a Donatiſtis converſæ etiam inconſulto concilii epiſcopum [b] erant.

[b] *Forte*, creent

LXXIV.

Quod vocati ad ſynodum, ſi venire contempſerint, damnari poſſint ut contumaces.

LXXV.

Placuit ut Romana & Alexandrina eccleſia invicem pacificentur.

LXXVI.

Ut deſertores uxorum, vel deſertrices maritorum, aut ita permaneant, aut ſibi reconcilientur.

LXXVII.

Ut illæ tantum preces, præfationes, commendationes, vel manus impoſitiones ab omnibus celebrentur, quas probaverit concilium.

LXXVIII.

Ut qui publicorum judiciorum cognitionem ab Imperatore poſtulaverit, honore privetur. Nil autem obſit, ſi quis epiſcopale judicium ab Imperatore petierit.

LXXIX.

Si clericus excommunicatus in Africa communicaverit apud tranſmarinos, a clero dejiciatur.

LXXX.

Ut pergentes ad comitatum cauſam ſuam vel Carthaginenſi vel Romano pontifici inſinuent.

LXXXI.

Ut unus epiſcopus non niſi vindicet cognitionem.

Honorio & Theodoſio Imperatoribus, contra Pelagium, & Cæleſtium.

Ollo capita quæ ſequuntur in Carthaginenſi concilio ſub anathemate ſtatuta ſunt.

LXXXII.

Quod Adam non neceſſitate naturæ; ſed pro peccati merito moreretur.

LXXXIII.

Quod parvuli in remiſſionem peccatorum baptizentur.

LXXXIV.

Quod gratia Dei non ſolum tribuit remiſſionem peccatorum, ſed etiam præſtat adjutorium ne peccetur.

LXXXV.

Quod gratia Chriſti non ſolum ſcientiam tribuit quid agamus, ſed etiam dilectionem nobis inſpirat, ut quod ſcimus implere valeamus.

LXXXVI.

Quod ſine gratia Dei nihil boni implere poſſimus.

LXXXVII.

Quod ſancti cum ſancto Joanne non ſolum pro humilitate, ſed etiam pro veritate .....

LXXXVIII.

Quod in oratione Dominica ſancti pro ſe dicant, *Dimitte nobis debita noſtra.*

LXXXIX.

Quod veraciter dicatur a ſanctis, *Dimitte nobis debita noſtra.*

XC.

Ut Catholici & Donatiſtæ in una diœceſi manentes, [a] ſi adverſus cathedras pertinentes poſt converſionem Donatiſtarum, ad illam cathedram ſimul pertinent, ad quam catholici jam ante pertinebant.

[a] Forte, & ad diverſas.

XCI.

Ut Catholici epiſcopi & ex Donatiſtis converſi, diœceſes illas æqualiter dividant, in quibus tam Donatiſtæ quam Catholici jam ante commanſerant.

XCII.

Ut nullus epiſcopus diœceſim repetat, quam alius epiſcopus ab hæreſi liberans jam triennio abſque lite poſſederat.

XCIII.

Ne epiſcopi plebes, quas ad ſe pertinere putant, inconſultis epiſcopis, a quibus detinentur, irruant.

XCIV.

Si epiſcopus ſex menſes, poſt admonitionem memor [b] epiſcoporum, neglexerit catholicas efficere plebes ad ſuam cathedram pertinentes, quamlibet eos obtineat, qui illas ab hæreſi liberaverit.

[b] Forte eiusdem.

XCV.

Ut epiſcopus a judicibus communiter electis provocaſſe detectus, contumaciter eis nolens obtemperare, excommunicetur a primate, uſque dum illis obtemperet.

XCVI.

Ut epiſcopus ſuam diœceſin ab hæreſi liberare nolens, & negligens, excommunicetur.

XCVII.

Ut epiſcopi Donatiſtas ſibi communicaſſe mentiti deponantur.

XCVIII.

Ut clerici non ad Africana concilia, ſed ad tranſmarina provocantes, ab Africanis in communionem non recipiantur, (niſi) neceſſitas [b] ..... coëgerit.

[b] Forte, ad hoc

XCIX.

Quod virgines etiam ante XXV. annos velari poſſint, ſi ..... aliqua jam non admittant.

C.

Ut ex ſingulis provinciis terni judices ſeligantur, ne diutius in concilio omnes epiſcopi teneantur.

CI.

Quod excommunicati ad accuſationem non ſunt admittendi.

CII.

Ut nullus ſervus vel libertus, vel infamis, vel hæreticus, vel paganus, vel Judæus, vel illi quos publicæ leges non admittunt, ad accuſationem admittantur; quibus tamen omnibus in propriis cauſis licentia accuſandi non negatur.

CIII.

Ut accuſatores clericis plurima crimina objicientes, ſi hoc quod primum objecerint probare non valuerint, ad reliqua ut ad teſtimonium non admittantur. Qui nec accuſare permittuntur; vel illi, quos accuſator de domo ſua produxerit.

CIV.

Nullus ad teſtimonium exhibeatur intra ſextum annum ætatis ſuæ.

CV.

Ut ſi epiſcopus aliquem ſibi ſoli crimen confeſſum fuiſſe dixerit; [c] ille negaverit: non indignetur epiſcopus, ſi ſibi ſoli non creditur.

[c] Forte, & ille

Ut quamdiu epiſcopus aliquem ſibi ſoli crimen confeſſum pro excommunicato vitaverit: tamdiu eidem epiſcopo ab aliis non communicetur epiſcopis. Et hoc ideo epiſcopus caveat, ne in quemquam dicat, quod aliis documentis probare nequeat.

Et ſubſcripſerunt;

Aurelius epiſcopus, his geſtis ſtatutorum apud nos habitis ſubſcripſi.

[d] Auguſtinus epiſcopus eccleſiæ Potentiæ provinciæ Italiæ Piceni, legatus eccleſiæ Romanæ, his geſtis ſubſcripſi.

[d] Pro. Fauſtinus

Philippus & Aſellus preſbyteri, Romanæ eccleſiæ legati, his geſtis ſubſcripſimus, quæ per nos Romam directa ſunt.

Auguſtinus epiſcopus Hipponenſis, legatus provinciæ Numidiæ, his geſtis ſubſcripſi.

Item & reliqui CCX. epiſcopi ſubſcripſerunt.

Quod prædicta ſynodus Africana CCVII. epiſcoporum per Fauſtinum epiſcopum, & Philippum & Aſellum preſbyteros ejuſdem concilii ſtatuta Bonifacio Papæ confirmanda direxerit, & quod per eumdem Papam ſibi exemplaria Nicæni concilii ex Orientalibus epiſcopis mutuari petierit.

Quod ſanctus Cyrillus patriarcha Alexandrinus epiſcopis Africanæ ſynodi authentica Nicæni concilii exemplaria direxerit.

Quod & Atticus Conſtantinopolitanus epiſcopus Africanis epiſcopis authentica Nicæni concilii exemplaria direxerit.

Quod exemplaria Nicæni concilii poſt conſulatum Honorii & Theodoſii Auguſtorum, VI. Kalendas Decembris, ad Bonifacium Papam ſub XX. capitibus pervenerint, ſicut per omnia in ſuperioribus ſunt.

Quod Africanum concilium miſſis litteris Cæleſtinum Papam rogaverit, ut excommunicatos ex Africa fugientes nullatenus in communionem ſuſciperet.

a *Epitome canonum.* Non ſolum epitomen conſtat oblatam A fuiſſe Carolo magno, ſed integram collectionem tum canonum, ex quibus epitome illa deinceps conflata eſt, tum decretorum etiam pontificum, a Siricio ad Gregorium juniorem: denique illum ipſum Carolo datum eſſe librum, qui *Codex canonum* a Nicolao Papa dicitur diſt. 19. cap. *Si Romanorum*: quique Moguntiæ primum excuſus anno 1525. in editione poſtea Pariſienſi inſcriptus eſt, *Codex canonum vetus eccleſiæ Romanæ*. Hoc enim declarant plurima, quæ in bibliothecis Galliæ viſuntur, collectionis hujus exemplaria: quorum in fronte, velut oblati muneris dedicatio præfixa eſt, Hadriani ad Carolum epiſtola, quæ primis ſingulorum verſuum litteris hanc titulum reddit. DOMNO EXCELL. FILIO CAROLO REGI HADRIANUS PAPA. Epiſtola autem ipſa ſic habet, tum in aliis paſſim, ut dixi, tum in veruſtiſſimo ſancti Germani codice, Caroli ipſius Magni temporibus exarato, anno regni ejus 37. id eſt, Chriſti 805.

Admonitio P. Jo. Sirmondi, Societatis JESU.

EPISTOLA HADRIANI PAPÆ
AD CAROLUM MAGNUM REGEM,
quæ in antiquis exemplaribus ejus Codici canonum præponitur.

D DIVINA fulgens doctrina ſceptra præcellit regni.
O Origo regum felix, ſemper genitura beata,
M Molem perſpicimus legis gratiam laudis habere.
I Juſto gignitur rege eccleſiæ almæ defenſor.
N Numquam enim vinci poteſt diſciplina cæleſtis,
O Olim jam ſumens paterni triumphans regni
S Exemplum, quo devoto fides victoria gaudet,
C Chriſto juvante, ac beato clavigero Petro,
O Cunctas adverſas gentes regalibus ſubdit plantis.
S En radix beata inſtar comulit prole,
I Læta Deum colere, legem ſemper amare divinam,
T Laudabilem ſervare fidem, ſanctamque defendere vitam,
S Fautorem prorſus habens janitorem in triumphis cæli.
I Ipſius freta virtute victrice perſiſtit ſemper.
T Lumen ſequens doctrinæ fidei Apoſtolicæ ſedis,
I In hanc ſanctam ſedem magnus rex Carulus ſplendet.
O Omnibus per eum dicata bonis triumphat ubique,
C Cæleſte ſemper in his habere meruit regnum.
A Arma ſumens divina gentes calcavit ſuperbas.
R Reddidit priſca dona eccleſiæ matri ſuæ,
C Urbeſque magnas, fines ſimul & caſtra diverſa.
I Langobardam ac Etulam virtute divina proſtravit gentem.
O Ovans amplectitur fidem, quam ſuſcepit ab avis.
M Magna proſapia hæc in toto rutilat mundo:
A Alus, nobilis, nitens, regit diverſa regna.
G Gaudens celer ad limina venit Apoſtolorum ſoſpes.
N Nimis laudibus hymniſque populo celebratur ab omni.
O Obnixe pro ſe ſummum orare antiſtitem poſcit,
R Redimi ſibi noxas a juventute commiſſas.
E Exutus ſuffragiis almis ſpondebat lingua magiſtro
G Genium ſervare ſanctæ eccleſiæ in ævo Romanæ.
I Juſtitias almi Petri ſui protectoris tueri
I Habilem ut ſuper donans in ejus confeſſione libavit.
A Adhæc Hadrianus præſul Chriſti prædixit triumphos,
D Dextera protegi diu divina Petro comitante Pauloque.
R Rompheam victoriæ donantes, atque pro te dimicantes,
I Illæſus cum tuis victor manebis, nempe per ipſos
A Auditum petunt urbis Papiæ te ingredi victorem.

Z Nefa perfidi regis calcabis Deſiderii colla,
A Vires ejus proſternens merges barathro profundi.
S Septus Langobardorum regno, munus reddes tuum,
D Pollicita ſacra dona clavigeri aulæ Petri,
> Amplius donans tibi victoriam, ſimulque honorem.
D Per ſæcla regnare cum tuis hic, in futuroque ſoboli.
> A lege numquam diſcede, hæc obſervans ſtatuta.

CONCILIUM IN VILLA *DURIA.

ANNO CHRISTI 775.

Ex P. Jacobo Sirmondo, Societatis Jesu.

SYNODUM hanc, ſive conventum, anno DCCLXXV. tunc habuit Carolus cum adverſus Saxones expeditionem alteram A ſuſcepit, eoſque diverſis locis tripli prælio victos ſubegit. *Vita Caroli magni, in geſtis ejus anni:* Celebravit gloriolus rex Carolus Natale & Paſcha in Carifiaco. Tunc habuit ſynodum in villa Duria: & inde abiens ad partes Saxoniæ, Sigiburgum caſtrum cepit, & Ereſburgum reædificavit, &c. *De actis autem, vel de capitulis ſynodi Durienſis, ſi qua fuerunt, nulla uſquam eſt mentio.*

* Eſt Macedonium, vulgo Duria, in Ducatu Beneventano, inter Colonianum & Aquiſgranum.

776.

CONCILIUM WORMATIENSE III.

Ex eodem.

SYNODI *hujus occaſio fuit rebellio Saxonum, qui opportunitatem ex Caroli regis abſentia nacti, cum ille adverſus Rotgandum ducem, Italiæ regno inhiantem, in Italia pugnaret, Francorum imperium exturbare conabantur. Quo cognito, rex publicum Wormatiæ conventum egit, tertioque in Saxoniam profectus, & velut ingens tempeſtas, ut Rhegino loquitur, omnia proſterneret, non ſolum ad deditionem iterum Saxones compulit, verum etiam ut Chriſtianam fidem & baptiſmum ſuſciperent auctor fuit. Vita Caroli Magni:* Cum autem, inquit, in Wormatia domnus rex Carolus hæc aud ſſet, tenuit ibi ſynodum & publicum placitum: & concilio habito, introivit cum ſumma feſtinatione, Deo adjuvante, in Saxoniam. Et perreriti Saxones, omnes ad locum ubi Lippia conſurgit venerunt B ex omni parte, & domno regi Carolo per wadium manibus ſuis reddiderunt patriam, & ſpoponderunt ſe eſſe Chriſtianos: & iterum ſubditi ſunt ditioni domni regis Caroli. Dominus autem rex Carolus reædificavit Ereſburgum caſtrum, & fecerunt aliud caſtrum ſuper Lippiam, ubi venientes Saxones una cum uxoribus & infantibus, innumerabilis multitudo baptizati ſunt in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti: & obſides dederunt domno regi Carolo, ſicut voluit. Diſponensque dominus rex Francos per caſtella Saxoniæ, reverſus eſt in Franciam.

779.

*CAROLI MAGNI REGIS CAPITULARE,

anno regni ejus undecimo in ſynodali conventu editum.

* In Remigiano: Incipit Decretum Karoli prælati regis Francorum.

Anno feliciter undecimo regni domni noſtri Caroli glorioſiſſimi regis, in menſe Martio capitulare factum, qualiter congregatis in unum ſynodali concilio epiſcopis, abbatibus, vitiſque illuſtribus comitibus, una cum piiſſimo domino noſtro, ſecundum Dei voluntatem pro cauſis opportunis conſenſerunt. [b]

b *mſſ. addunt,* decretum.

TITULI CAPITULORUM.

C

I. *Ut ſuffraganei epiſcopi ſubjecti ſint metropolitanis.*
II. *Ut epiſcopi ordinentur ubi non ſunt.*
III. *Ut monaſteria regularia regulam cuſtodiant.*
IV. *De poteſtate epiſcoporum ſuper preſbyteros & clericos.*
V. *Ut epiſcopi inceſtuoſos emendent, & viduas.*
VI. *De alterius clerico epiſcopi non recipiendo, nec ordinando.*
VII. *De decimis dandis, & per juſſionem epiſcopi diſpenſandis.*
VIII. *De iis qui mori debent, ut ab eccleſia non defraudentur.*
IX. *Qualiter de latronibus faciendum ſit.*
X. *De perjuris.*
XI. *De latronibus in cuſtodiam miſſis.*
XII. *De latronibus juſte peremptis, & de hominibus injuſte punitis.*
XIII. *Ut ea conſerventur, quæ in placitis & ſynodis Pippinus rex conſtituit.*
XIV. *De nonis & decimis, vel cenſu eccleſiarum.*
XV. *De truſte non facienda.*
XVI. *De tributariis eccleſiarum.*
XVII. *Ut ſacramentum pro Gildonia non fiat.*
XVIII. *Ut itinerantibus nullus impedimentum faciat.*
XIX. *De teloneis forbannitis.*
XX. *Ut mancipia non ſine teſtibus vendantur.*
XXI. *De lorica extra regnum non vendendis.*
XXII. *Qualiter de comitibus vel vaſſis dominicis juſtitias non facientibus agendum ſit.*
XXIII. *De his qui pretium pro faida recipere, & juſtitiam facere nolunt.*
XXIV. *De latronibus bis per membra, & tertio per vitam puniendis.*

CAPITULA.

I.

D DE metropolitanis, ut ſuffraganei epiſcopi eis ſecundum canones ſubjecti ſint; & ea quæ erga miniſterium illorum emendanda cognoſcunt, libenti animo emendent atque corrigant. *Addit. IV. cap. 17.*

II.

De epiſcopis, ut ubi [c] in præſens ordinati non ſunt, ſine tarditate ordinentur. *Ibid. cap. 17.*

c *al.* præſentes

III.

De monaſteriis quæ regularia fuerunt, ut ſecundum regulam vivant; nec non & monaſteria puellarum ordinem ſanctum cuſtodiant; & unaquæque abbatiſſa *Ibid. cap. 19.*

ANNO CHRISTI 779.

ſine intermiſſione in ſuo monaſterio reſideat; & duo monaſteria non habeat.

IV.

Ibid. cap. 90. Ut epiſcopi de preſbyteris & clericis infra illorum parochiam poteſtatem habeant ſecundum canones.

V.

Lib. v. cap. 151. Ut epiſcopi de inceſtuoſis hominibus licentiam habeant emendandi: & ſi aliquis eos defendat, ut non adpræſententur, cum ſua lege emendet: ſeu & de viduis infra ſuam parochiam poteſtatem habeant ad corrigendum.

VI.

Addit. vi. cap. 31. Ut nemini liceat alterius clericum recipere, nec ordinare in aliquo gradu, ſine commeatu epiſcopi.

VII.

Lib. v. cap. 153. De decimis, ut unuſquiſque ſuam decimam donet, atque per juſſionem epiſcopi diſpenſentur.

VIII.

Ibid. cap. 111. Ut homicidæ, & ceteri rei, qui legibus mori debent, ſi ad eccleſiam confugerint, non excuſentur, neque eis ibidem victus detur.

IX.

Ibid. cap. 119. Ut latrones de infra emunitatem illi judices ad comitum placita præſentent; & qui hoc non fecerit, beneficium & honorem perdat: ſimiliter & vaſſi noſtri, ſi hoc non adimpleverint, beneficium & honorem perdant: & qui beneficium non habuerit, bannum ſolvat.

X.

Ibid. cap. 115. De eo qui perjurium fecerit, ut nullam redemptionem det, ſed manum perdat. Quod ſi accuſator contendere voluerit de ipſo perjurio, ſtent ad crucem; & ſi jurator vicerit, legem ſuam accuſator emendet. Hoc vero de minoribus cauſis obſervandum. De majoribus vero rebus, aut de ſtatu ingenuitatis, ſecundum legem cuſtodiant.

XI.

De latronibus qui in cuſtodiam miſſi ſunt, ut nullus judex publicus pretium pendat; & ſi hoc fecerit, honorem ſuum perdat: & qui eccleſiam infregerit, moriatur.

XII.

Lib. v. c. 106. De vindicta & judicio juſto in latrones facto teſtimonio epiſcoporum, abſque peccato comites eſſe dicuntur: ita tamen ut abſque invidia, aut occaſione mala, nihil aliud ibi interponatur, niſi vera juſtitia ad perficiendum. Ille vero qui per odium, aut per malum ingenium, niſi pro juſtitia facienda, hominem diffecerit, honorem ſuum perdat; & legibus contra quem injuſte fecerit, ſecundum pœnam quam intulit, emendet.

XIII.

Ibid. cap. 113. Capitula vero, quæ bonæ memoriæ genitor noſter in ſuis placitis conſtituit, & in ſynodis, conſervare volumus.

XIV.

Ibid. cap. 117. De rebus eccleſiarum, unde nunc cenſus exeunt, decima & nona cum ipſo cenſu ſit ſoluta, & unde antea non exierunt, ſimiliter decima & nona cum ipſo cenſu ſit ſoluta. Atque de caſatis quinquaginta ſolidus unus, & de caſatis triginta dimidius ſolidus, & de viginti tremiſſis unus. Et precariæ, ubi modo, ſunt renoventur: & ubi non ſunt, ſcribantur. Et ſit diſcretio inter precarias de verbo noſtro factas, & inter eas quas ſpontanea voluntate de ipſis rebus eccleſiarum faciunt.

ANNO CHRISTI 779.

XV.

De truſte facienda nemo præſumat.

XVI.

De cerariis, & tabulariis, atque chartellariis, ſicuta longo tempore fuit, obſervetur. *Lib. v. c. 118.*

XVII.

De ſacramentis pro Gildonia invicem conjurantibus, ut nemo facere præſumat. Alio vero modo de eorum eleemoſynis, aut de incendio, aut de naufragio, quamvis convenientiam faciant, nemo in hoc jurare præſumat. *Ibid. cap. 119.*

XVIII.

De iterantibus, qui ad placitum, aut aliubi pergunt, ut eos cum collecta nemo ſit auſus adſallire, & nemo alterius herbam defenſionis tempore tollere præſumat, niſi in hoſtem pergat, aut miſſus noſter ſit. Et qui aliter facere præſumpſerit, emendet. *Ibid. cap. 130.*

XIX.

De teloneis qui jam antea forbanniti fuerunt, nemo tollat, niſi ubi antiquo tempore fuerunt. *Ibid. cap. 121.*

XX.

De mancipiis quæ venduntur, ut in præſentia epiſcopi, vel comitis ſit, aut in præſentia archidiaconi, aut centenarii, aut in præſentia vice-domini, aut judicis comitis, aut ante bene nota teſtimonia. Et foras marcham nemo mancipium vendat. Qui fecerit, tantis vicibus bannos ſolvat, quanta mancipia vendidit. Et ſi non habet pretium, [a] in wadio pro ſervo ſe metipſum donet comiti, uſque dum ipſos bannos ſolvat. *Ibid. cap. 132.*

[a] *Ita mſſ. deſunt duo illa verba in wadio.*

XXI.

De bruniis, ut nullus foras noſtro regno vendere præſumat. *Addit. vi. cap. 32.*

XXII.

Si comes in ſuo miniſterio juſtitias non fecerit, miſſos noſtros in ſua caſa ſoniare faciat, uſque dum juſtitiæ ibidem factæ fuerint. Et ſi vaſſus juſtitias non fecerit, tunc & comes & miſſus ad ipſius caſam ſedeant, & de ſuo vivant, quouſque juſtitias faciant. *Lib. v. c. 122.*

XXIII.

Si quis pro faida pretium recipere non vult, tunc ad nos ſit tranſmiſſus, & nos eum dirigemus ubi damnum minime facere poſſit. Simili modo & qui pro faida pretium ſolvere noluerit, nec juſtitiam exinde facere; in tali loco eum mittere volumus, ut pro eodem majus damnum non creſcat. *Ibid. cap. 126.*

XXIV.

De latronibus ita præcipimus obſervandum, ut pro prima culpa non moriantur, ſed oculum perdant: de ſecunda vero culpa naſus ipſius latronis capuleur; de tertia vero, ſi ſe non emendaverint, moriantur. *Ibid. cap. 127.*

SYNODUS

SYNODUS ANTIOCHENA.

Anno Christi circiter 781.

De sacris Imaginibus.

Hujus ſynodi nihil aliud exſtat, præter fragmentum unum & alterum, quod deſcribitur a Theodoro Studita : Prius quidem, libro 2. epiſt. 194. pag. 700. his verbis :

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου ὑπὲρ Θεοδωρήτου Πατριάρχου.

Οὐχ οἷος ἕτερον τῷ μορφῇ, ἀλλ' οἷος αὐτὸν ἕνα κύριον ἐν μιᾷ μορφῇ ὄντα· καθ' ἣν καὶ χαρακτὴρ ἦν πατρικὸς τῆς ἐκ πατρὸς ὑποστάσεως, καὶ πρὸ σαρκὸς ἀσώματος ἦν ὁ μονογενὴς, καὶ ἐν σαρκὶ ἦν ὁ αὐτός· ἡ δὲ εἰκὼν ἡ αὐτὴ καὶ ὑπάρχει· μιᾷ δοξασθεὶς εἰς δύο χαρακτῆρας, οὐδὲ εἰς δύο δόξας, ἀλλ' εἰς μίαν συναχθείς. Καὶ μετ' ὀλίγα· ἀλλ' ὥσπερ αὐτὸς ἦν ἐκ δύο ἐναντίων, ἓν εἰς τὸ συνάγων πρόσωπον· οὕτω καὶ ἡ εἰκὼν αὐτοῦ μία τῇ θεᾷ, καὶ τῷ αὐτῷ ἑνὶ Χριστῷ· καὶ οὐχ ἕτερον χαρακτῆρα ἐμφαίνει τὸν κατὰ σάρκα ὑπερφανέντα ἡμῖν, ἢ ἕτερον τὸν κατ' εἰκόνα χαραχθέντα τῇ ἁγίᾳ μορφῇ αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν ἕνα. ἐπεὶ μέτι καθὸ σῶμα ὁ χαρακτὴρ ἔφατο, ἀλλὰ καθὸ ἀσώματον. Καὶ δεῦρο μᾶλλον ἐξ τοῦ θείου Χρυσοστόμου διδαχθησόμεθα τὸν χαρακτῆρα οὐράνιον λέγοντος, ἑνότητα δὲ αὐτοῦ, οὐ καθὸ σῶμα, ἀλλὰ καθὸ ἀσώματον, ὁ μονογενὴς Θεὸς καταβὰς ἐκ τῶν οὐρανῶν ἐσαρκώθη, καὶ ἐνεφάνη σώματι τῷ ἡμετέρῳ. Καὶ μετ' ὀλίγα· Οὐκοῦν ἐπεὶ καὶ ἀκαρῆ αὐτὸν δίκαιον τὸν χαρακτῆρα, αὐτὸν Χριστὸν προσκυνοῦμεν, καὶ οὐ τὴν ὕλην τεχνικῶς χαραχθεῖσαν ἐν τῇ εἰκόνι.

Ἀλλὰ ἡ Θεοδώρου ὁ Ἀντιοχείας ἀρχιεπίσκοπος, ἐν τῇ κατ' αὐτὸν συνόδῳ, καὶ αὐτὰ φθέγγεται. Πρὸς δὲ τοὺς αἱρετικῶς ἀντιξαγομένους, ἢ λέγοντας εἰς οὐ δεῖ προσκυνεῖν τὰς εἰκόνας χειροποίητους οὔσας· εἴδωλά τε αὐτὰς, μᾶλλον δὲ δαιμόνας, ἀποκαλοῦντας. Ἴσασιν οἱ ταῦτα, εἰς τὰ Χερουβὶμ, ἢ τὸ ἱλαστήριον, ἡ κιβωτὸς τε ἢ ἡ ῥάβδος, ἢ ἡ τράπεζα, ἃ Μωσῆς ὁ θεσπέσιος κατεσκεύασε, χειροποίητα ὄντα, καὶ προσκυνούμενα. Καταγνῶσι δὲ ἡ θεία γραφὴ τῶν προσκυνούντων τοὺς γλυπτούς.

Synodi Antiochenæ ſub Theodorito Patriarcha.

NOn ut alterum forma, ſed ut ipſum unum Dominum in una forma exiſtentem : quatenus & character unus Patris ſubſtantiæ natus, & ante carnem incorporeus unus erat, & in carne unus eſt : & in imagine idem unus eſt : non diviſus in duos characteres, nec in duas ſciſſus glorias ; ſed in unam coaleſcens. *Et poſt alia.* Sed quemadmodum ipſe unus eſt ex duobus contrariis, & in unam coaleſcit perſonam : ſic etiam ipſius imago & una eſt & ejuſdem unius Chriſti : neque alterum characterem ſecundum carnem apparuiſſe nobis dicimus, & alterum in imagine efformatum characterem juxta ſpeciem formæ ipſius: ſed eumdem unum : quoniam neque character dictus eſt quatenus corpus, ſed quatenus incorporeus. Et hoc clarius per divinum Chryſoſtomum explicabitur, qui characterem cæleſtem dicit : quippe qui e cælo, non quatenus corpus, ſed quatenus incorporeus, unigenitus Deus deſcendens de cælis incarnatus eſt, & apparuit corpore noſtro indutus. *Et poſt pauca.* Ergo quia per relationem ipſum oſtendit characterem, ipſum Chriſtum adoramus, & non materiam arte figuratam in imagine.

Alter locus eſt in Antirrhetico ſecundo, pag. 124. ubi Theodorum appellat eum, quem ſuperius Theodoretum vocavit.

Quin etiam Theodorus Antiochiæ archiepiſcopus in ſynodico ſuo eadem affirmat : Adverſus eos qui hæretico more obluctantur, dicuntque ſanctorum imagines, quæ manu factæ ſint, adorari non debere, atque idola illas imperite aut impie potius appellant. Sciant iſti, & Cherubinos, & propitiatorium, arcam, & virgam, & menſam, quæ Moyſes divinus fabricatus eſt, manufacta fuiſſe, quæ nihilominus adorabantur : Reprehendi autem a divina ſcriptura eos dumtaxat, qui ſculptilibus adorationem tribuunt.

Admonitio P. Jacobi Sirmondi, Societatis JESU, *de ſequentibus capitulis.*

QUi ſequuntur Hadriani Papæ canones, & decreta, ſeu ſententiæ (nam & his quoque nominibus appellari ſolent) in poſtrema editione, quæ Antonii Auguſtini notis illuſtrata eſt, ita diſtinctæ atque diſtributæ ſunt, ut LXXII. capitulis comprehendantur. Ceterum octoginta numero fuiſſe conſtat. Hoc enim & priores editiones titulo ſuo teſtantur, & Gratianus, aliique canonum collectores cum horum canonum teſtimonio A utuntur, eumdem numerum agnoſcunt. Quare quoniam in exemplaribus quoque noſtris confuſi, & ſine numerorum notis erant, priſtinum numerum, id eſt, octogenarium, ex conjectura reddidimus. Singulis etiam canonibus ſingula regum noſtrorum capitula, quæ his Hadriani ſententiis reſpondent, apponenda curavimus.

ANNO CHRISTI 785.

HADRIANI PAPÆ CAPITULA,

quæ ex Græcis & Latinis canonibus, & ſynodis Romanis, atque decretis præſulum ac principum Romanorum ſparſim collecta ſunt, & Ingilramno Mediomatricæ urbis epiſcopo Romæ a beato Hadriano Papa, tradita ſub die XIII. Kalendas Octobres, indictione IX. quando pro ſui negotii cauſa agebatur.

TITULI CAPITULORUM.

I. *Quod qui epiſcopum accuſat, Dei ordinationem accuſat.*
II. *Qui negotium habet cum epiſcopo, prius ad illum privatim recurrat.*
III. *De primatu ſedis Apoſtolicæ, & de legitima epiſcopi vocatione.*
IV. *De diſcutienda accuſatoris perſona.*
V. *Qualiter epiſcopus ad ſynodum convocetur, & qualiter in ea de illo agatur.*
VI. *Ut ſi quis metropolitanum ſuſpectum habuerit, apud primatem audiatur.*
VII. *De canonica accuſationis ordine.*
VIII. *Ut accuſatio clericorum intra provinciam fiat, & ut pulſatis appellare liceat.*
IX. *Salvo ſedis Apoſtolicæ primatu, res provinciæ cujuſque ſynodus provinciæ diſpenſet.*
X. *Omnis accuſatio intra provinciam audienda.*
XI. *Quæ ſeculi leges non admittunt, a clericorum cauſis repellenda.*
XII. *Cauſa, ubi orta ſunt, finienda, ſalva appellatione.*
XIII. *Epiſcopi ejecti & ſpoliati ante accuſationem redintegrandi.*
XIV. *Ut metropolitanus epiſcopi cauſam ſine comprovincialibus, & epiſcopus preſbyteri cauſam ſine clericis ſuis non audiat.*
XV. *Accuſantium perſonam ante omnia diſcutiendam.*
XVI. *Ut hi quorum libertas neſcitur, nequaquam accuſent ſacerdotes.*
XVII. *Ut criminoſus accuſandi vocem non habeat.*
XVIII. *Nullus epiſcopus alterius parochiamm retineat, ordinet, vel judicet.*
XIX. *De peregrinis judiciis non recipiendis.*
XX. *Ut epiſcopus extra provinciam ad judicium non vocetur: eique provocare liceat, ſi judicet ſuſpectus habeat.*
XXI. *Quales perſonæ ad accuſationem non admittantur.*
XXII. *Ut accuſatores præſentes adſint, & accuſatis ſpatium detur ad abluenda crimina.*
XXIII. *De epiſcopis qui ad Romanum appellant Pontificem.*
XXIV. *Qui clericum accuſat, ſi probare non poteſt, infamiæ jacturam ſubeat.*
XXV. *De primatum & metropolitanorum differentia.*
XXVI. *Judici omnia patienter audienda quæ proponentur, priuſquam ſententiam ferat.*
XXVII. *De iis qui indiſcuſſos poteſtate tyrannica damnant: & quod epiſcopi vel preſbyteri non debeant ab aliis judicari, niſi & a quibus ordinati.*
B XXVIII. *Ubi judicari debeant qui adverſus epiſcopum vel metropolitanum cauſam habent.*
XXIX. *Ut epiſcopus accuſatus ab omnibus comprovincialibus audiatur.*
XXX. *De epiſcopo qui alterius parochiamm ordinat, vel judicat.*
XXXI. *Ut eorum in accuſatione vel teſtimonio vox obſtruatur, qui divinis vocibus muti ſunt.*
XXXII. *De non neganda appellatione accuſato.*
XXXIII. *Quod reis, qui de ſe confeſſi ſunt, ſuper alios non ſit credendum.*
XXXIV. *Ut qui judices ſuſpectos habuerint, vocem appellationis exhibeant.*
C XXXV. *Quod omnibus qui lite pulſati ſunt, non alibi quam in proprio foro ſurgandum ſit.*
XXXVI. *Ut appellantes nulla arceantur detentione.*
XXXVII. *Quod etiam in cauſis criminalibus appellare liceat.*
XXXVIII. *In cauſis capitalibus abſens accuſare non poteſt, nec accuſatus per alium defendi.*
XXXIX. *De conſtitutionibus contra canones & decreta, vel contra bonos mores conditis.*
XL. *Ut non conſtringat clericum ſententia non a ſuo judice dicta.*
XLI. *De his qui falſa aliis inrogant.*
D XLII. *De provinciali ſynodo retractanda per vicarias urbis Romæ epiſcopi.*
XLIII. *De iis qui majores natu accuſant.*
XLIV. *Quod in cauſa capitali, vel in cauſa ſtatus, non per advocatos, ſed per ipſos agendum ſit.*
XLV. *Ut liceat majores judices appellare, quoties neceſſitas ingruerit.*
XLVI. *Ut metropolitani epiſcoporum cauſas, niſi præſentes omnes fuerint epiſcopi comprovinciales, audire non præſumant.*
XLVII. *Quæ in laïcis arguuntur, a clericis reſpuantur.*
XLVIII. *De contemptoribus canonum, laïcis vel clericis.*
E XLIX. *Delatores qui ſint, & qua pœna multandi.*
L. *De iis qui in alterius famam, ſcripturam aut verba contumelioſa conſinxerint.*
LI. *De eo qui iratus crimen objecit, & poſtea retractat.*
LII. *Qui crimen objicit, probare debet: & ut cauſa ibi agatur, ubi crimen admiſſum eſt.*
LIII. *Ne judices cauſam abſentis perſonæ ſua ſententia præſumant.*
LIV. *De eo qui frequenter litigat, ut non ſuſcipiatur abſque examine.*

LV. *Quod epiſcopi inter ſe corrigere, ſi quid fuerit, debent.*
LVI. *Summus præſul a nemine judicatur.*
LVII. *Ut judex non ante reum condemnet, quam ipſe confiteatur, aut per teſtes revincatur.*
LVIII. *Injuſta epiſcoporum damnatio a ſynodo retractanda.*
LIX. *Quod eccleſiam ſuam relinquere nullus debeat.*
LX. *Ante judicem non ſuum pulſatus taceat, ſi velit: & ut appellanti induciæ dentur.*
LXI. *De eo qui contra ſuam ſubſcriptionem venit.*
LXII. *Falſum crimen adverſus epiſcopum, preſbyterum, diaconum objicienti, nec in fine danda communio.*
LXIII. *De libellis famoſis.*
LXIV. *Ut diebus dominicis cauſa ab epiſcopo non audiantur.*
LXV. *De potente, ſi quem exſpoliaverit, ut ab epiſcopo excommunicetur.*
LXVI. *Ut nullus clericus a ſuo recedat epiſcopo.*
LXVII. *Ut criminibus implicati ad accuſationem aut teſtimonium non admittantur.*
LXVIII. *Criminoſi accuſatio periculoſa eſt, & admitti non debet.*
LXIX. *Miſerorum ruinis qui ſuccurrit, Dei a ſe removet vindictam.*
LXX. *De periculo judicantium, & providentia eorum.*
LXXI. *De accuſatione adverſus doctorem ſubmovenda.*
LXXII. *De preſbyteris, diaconibus, & reliquis clericis, ex decreto ſancti Silveſtri, & LXXXIV. epiſcoporum.*
LXXIII. *Laici teſtimonium adverſus clericum ſuſcipi non debet.*
LXXIV. *Clericus in publico examinandus non eſt, ſed in eccleſia.*
LXXV. *De epiſcopis damnare volentibus eum a quo ſunt conſecrati.*
LXXVI. *Ut nullus contra religionem faciat.*
LXXVII. *De apoſtolicis & canonicis decretis minime violandis.*
LXXVIII. *De injuſto judicio principis metu vel juſſu terminato, ceſſando.*
LXXIX. *Quod hi qui contra patres armantur, Deo exiſtant odioſi.*
LXXX. *Ut nullus regum hujus canonis conſeramur in aliquo violare præſumat.*

CAPITULA.

I.

Capitular. lib. vi. cap. 180. 8. VI. Quæſt. 1. Sacerdotes. §. Dei ergo. 1. Paral. 16.

DEi ordinationem accuſat, in qua conſtituuntur, qui epiſcopos accuſat vel condemnat, dum minus ſpiritualia quam terrena ſectatur. Unde & propheta ait: *Nolite tangere chriſtos meos, & in prophetis meis nolite malignari.*

II.

Lib. VI. cap. 187.

Placuit, ut quæcumque perſona contra epiſcopum, vel actores eccleſiæ, ſe proprium crediderit habere negotium, prius ad eum recurrat caritatis ſtudio; ut familiari colloquio commonitus, ea ſanare debeat, quæ in querimonium deducuntur. Quam rem ſi [a] differre voluerit, ſententiam ſuſcipiat excommunicationis.

[a] al. deferre

III.

Addit. VI. cap. 12.

Nullus epiſcopus, niſi canonice vocatus, & in legitima ſynodo ſuo tempore Apoſtolica auctoritate convocata, (cui juſſione Domini, & meritis beati Petri Apoſtoli, ſingularis congregandorum conciliorum auctoritas, & ſanctorum canonum ac venerandorum patrum decretis multipliciter privata tradita eſt poteſtas) ſuper quibuſlibet criminibus pulſatus audiatur vel impetratur. Si aliter præſumptum a quibuſlibet fuerit, in vanum deducatur quod egerint. Nec inter eccleſiaſtica ullo modo reputabitur, nec ullas habebit vires, quidquid [a] obviaverit. Quoniam eadem ſedes teſtante Veritatis voce primatum obtinuit; nec prima diceretur, ſi aliam ſuper ſe haberet. Quæ etiam caput eſt omnium eccleſiarum, a qua omnes ſumpſere originem. Primatum enim non ſynodalibus, aut aliquibus commentis meruit inſtitutis: ſed Domino largiente, qui ait: *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam*; & reliqua talia, & his ſimilia. Quibus ſi aliquis ſuperbo ſpiritu obviaverit, præceptionibus non exeat impunitus, ſed gradus ſui periculo ſubjacebit.

[a] al. ei

Matth. 16.

IV.

Addit. ex cap. 11.

Placuit ut ſemper primo in accuſatione clericorum fides & vita blaſphemantium perſcrutentur. Nam fides omnes actus hominis debet præcedere, quia dubius in fide infidelis eſt. Nec eis omnino eſſe credendum, qui veritatis fidem ignorant, aut non rectæ converſationis vitam ducunt: quoniam tales facile & indifferenter lacerant & criminantur recte & pie viventes & credentes. Ideo ſuſpicio eorum diſcutienda eſt primo, & corrigenda.

V.

Addit. ex cap. 11.

Sancta ſynodus Romana dixit: Hæc ſunt quæ deinceps propter malorum hominum inſidias, qui in eccleſiam & eccleſiaſticos indifferenter ſæviunt viros, conſervari firmiſſime volumus in ſæcula. Si quis epiſcopus ab illis accuſatoribus qui recipiendi ſunt, fuerit accuſatus, poſtquam ipſe ab eis caritative conventus fuerit, ut ipſam cauſam emendare debeat; & eam corrigere noluerit: non olim, ſed tunc ad ſummos primates cauſa ejus canonice deferatur. Qui congruo in loco, intra ipſam provinciam, tempore a canonibus præfixo Nicænis, concilium canonice convocare debebunt, ita ut ab omnibus ejuſdem provinciæ epiſcopis [b] in eo audiatur. In quo & ipſe canonice convocatus, ſi eum aut infirmitas, aut alia gravis neceſſitas non detinuerit, adeſſe debebit: quia ultra provinciæ terminos accuſandi ante licentia non eſt, quam audientia rogetur. Nam ſi ſuis fuerit rebus exſpoliatus, aut, quod abſit, quod alienum ab omnibus debet eſſe fidelibus, a ſede propria ejectus, aut in detentione aliqua a ſuis ovibus fuerit ſequeſtratus; tunc canonice, antequam in priſtinum reſtituatur honorem, & ſua omnia, quæ inſidiis inimicorum ſuorum ei ablata fuerant, redintegrentur, nec convocari, nec judicari poterit: niſi ipſe pro ſua neceſſitate, minime tamen judicandus, advenire ſponte elegerit. Nec omnino a quoquam reſpondere cogatur, antequam omnia integerrime, quæ per ſuggeſtiones inimicorum ſuorum amiſerat, poteſtati ejus ab honorabili concilio redintegrentur, & præſul prius ſtatui priſtino reſtituatur: & ipſe diſpoſitis ordinatiſque libere ac ſecure ſuis, tunc canonice convocatus, ad tempus ſynodo in legitima & canonica veniat ad cauſam; & ſi ita juſte videtur, accuſatorium propoſitionibus reſpondeat. Nam hoc ſummopere providendum eſt, ne antequam hæc omnia fiant coactus reſpondeat: quia contentio ſemper vitanda eſt. Adimi namque epiſcopo epiſcopatum, antequam cauſæ ejus exitus appareat, nulli Chriſtiano videri jure poteſt. Quod ſi ægrotans fuerit epiſcopus, aut aliqua eum gravis neceſſitas detinuerit, pro ſe legatum ad ſynodum mittat: nec a communione ſuſpendatur, cui crimen intenditur, ni ad cauſam ſuam dicendam electorum judicum die ſtatuta litteris evocatus minime occurrerit: hoc eſt, niſi alia præoccupaverit neceſſitas, infra

[b] al. ea

1. V. Quæſt. 3. ſi ægrotaverit.

duorum vel trium menſium ſpatium, & eo amplius, A premat cauſa dictaverit. Quod ſi ex utraque parte ad cauſam dicendam veniatur, quia unus abſque altero audiri non debet, quærendum eſt in judicio, cujus ſint converſationis & fidei atque ſuſpicionis accuſatores, aut qua intentione hoc faciant: quia ad hoc admitti non debent, niſi bonæ converſationis & rectæ fidei viri: & ii qui omni ſuſpicione careant, et bona vita clareant, neque infames exiſtant. Quod ſi accuſatorum perſonæ in judicio epiſcoporum culpabiles apparuerint, ad arguendum non admittantur; niſi proprias habuerint cauſas, non tamen criminales vel eccleſiaſticas. Infamis enim perſona nec procurator poteſt eſſe, nec cognitor. Abſente vero adverſario non audiatur accuſator; nec ſententia abſente parte alia B a judice dicta ullam obtinebit firmitatem. Neque abſens per alium accuſare, aut accuſari poteſt. Nec affinis teſtis admittatur. Neminem ergo exhiberi de provincia ad provinciam, vel ad comitatum oportet, niſi ad relationem judicis ad quem fuerit appellatum; id eſt, ut actor ſemper rei forum ſequatur. Si quis autem judicem adverſum ſibi ſenſerit, vocem appellationis exhibeat, quam nulli oportet negari.

VI.

Addit. tit. cap. 15. Si quis autem putaverit ſe a proprio metropolitano gravari; apud primatem diœceſeos, aut apud Conſtantinopolitanæ civitatis ſedem, agat judicium, & reliqua.

VII.

Lib. tit. c. 31. Accuſationis ordinem dudum canonicis inſtitutum decretis ſervari jubemus. Ut ſi quis clericorum in accuſatione pulſatus fuerit, non [a] ſtatim reus æſtimetur qui accuſari potuit, ne ſubjectam innocentiam faciamus. Sed [a] quiſque ille eſt qui crimen intendit, in judicium veniat, nomen rei indicet, vinculum inſcriptionis arripiat, [b] cuſtodiæ ſimilitudinem, habita tamen dignitatis æſtimatione, [c] patiatur; nec ſibi fore noverit licentiam mentiendi, cum calumniantes ad vindictam poſcat ſimilitudo ſupplicii.

[a] *al.* quiſquis

[b] *al.* cuſtodiat

[c] *al.* patiamur

VIII.

III. Quæſt. 6. Si quis clericus Addit. tit. cap. 9. Si quis clericus ſuper quibuſlibet criminibus pulſatus fuerit, in provincia, in qua conſiſtit ille qui pulſatur, ſuas exferat actiones: nec æſtimet eum accuſatorem ſuus alibi, aut longius pertrahendum ad judicium. Illi vero qui pulſatus fuerit, ſi judicem ſuſpectum habuerit, liceat appellare. D

IX.

Lib. tit. c. 287. Salvo Romanæ eccleſiæ in omnibus primatu, manifeſtum eſt, quod illa quæ ſunt per unamquamque provinciam, ipſius provinciæ ſynodus diſponiet, ſicut in Nicæno conſtat decretum eſſe concilio.

X.

Ibidem. Ultra provinciæ terminos accuſandi licentia non progrediatur. Omnis acculatio intra provinciam audiatur, & a comprovincialibus terminetur.

XI.

Lib. tit. c. 11. Accuſationes & accuſatores, atque ea negotia quæ E ſæculares non adſciſcunt leges, divina ac ſynodica funditus a clericis repelli auctoritate cenſemus; quia indignum eſt ſuperiores pati ab inferioribus, quæ inferiores ab eis pati deſpiciunt.

XII.

Lib. tit. c. 287. Prudentiſſime juſtiſſimeque Nicæna, ſive Africana decreta definierunt, quæcumque negotia in ſuis locis ubi orta fuerint, finienda: maxime quia unicuique conceſſum eſt, ſi judicio offenſus fuerit cognitorum, ad concilium ſuæ provinciæ, vel etiam univerſale provocare.

XIII.

Ibidem. Placuit epiſcopos ejectos, atque ſuis rebus exſpoliatos, eccleſias proprias primo recipere, & ſua omnia eis reddi; & poſtea ſi quis eos accuſare vellet, æquo periculo facere. Judices eſſe decernentes epiſcopos recta ſapientes, in eccleſiam convenientes, ubi teſtes eſſent ſingulorum qui oppreſſi videbantur.

XIV.

Nullus metropolitanus epiſcopus, abſque ceterorum omnium compro vincialium epiſcoporum inſtantia, aliquorum audiat cauſas eorum: quia irrita erunt; immo etiam cauſam in ſynodo pro facto dabit. Nec reliquorum aliquis epiſcoporum ſuorum ſacerdotum cauſas audiat abſque præſentia clericorum ſuorum: quia irrita erit ſententia epiſcopi, niſi præſentia clericorum confirmetur. *Addit. tit. 15. cap. 10.*

XV.

Primo ſemper vita & perſona accuſantium diligenter inquiratur, & poſtea quæ objiciuntur, fideliter pertractentur: quia nihil aliter fieri debet, niſi impetitorum prius vita diſcutiatur. *Lib. v. cap. 190.*

XVI.

Ii qui non ſunt bonæ converſationis, vel quorum fides, & vitæ libertas neſcitur, non poſſunt ſacerdotes accuſare: nec viles perſonæ in accuſationem eorum admittantur. *Lib. vi. cap. 276. 278.*

XVII.

Ii qui in aliquibus criminibus irretiti ſunt, vel qui ſunt ſuſpicioſi, vocem adverſus majores natu non habeant accuſandi, ſed ii qui omni ſuſpicione careant. *Lib. tit. c. 69.*

C

[a] XVIII.

Nullus epiſcopus alterius parochianum præſumat retinere, aut ordinare, abſque ejus voluntate, vel judicare: quia ſicut irrita erit ejus ordinatio, ita & [b] publicatio: quoniam cenſemus nullum alterius judicis, niſi ſui ſententia teneri. Nam qui eum ordinare non potuit, nec judicare ullatenus poterit. *[a] XVI. capitul. ſecundum Africanam Eccleſiam. [b] Lib. VII. cap. 179.*

[b] *al.* dijudicatio

[c] XIX.

Peregrina judicia generali ſanctione prohibemus: quia indignum eſt, ut ab externis judicetur, qui provinciales & a ſe electos debet habere judices. *[c] XVII. Ant. Aug. Lib. d. cap. 176.*

[d] XX.

Nullus epiſcopus extra ſuam provinciam ad judicium devocetur; ſed vocato eo canonice, in loco omnibus congruo, tempore ſynodali ab omnibus comprovincialibus epiſcopis audiatur; qui concordem ſuper eum, canonicamque proferre debent ſententiam. Quia ſi hoc minoribus tam clericis, quam locis conceſſum eſt, quanto magis de epiſcopis ſervari convenit? Nam ſi ipſe metropolitanum, aut judices ſuſpectos habuerit, aut infeſtos ſenſerit, apud primatem diœceſeos, aut apud Romanæ ſedis pontificem judicetur. *[d] XVIII. Ant. Aug. Lib. VII. cap. 174.*

[e] XXI.

Placuit ut nullus ſervus, nullus libertus, nulla infamis perſona ſacerdotem accuſet. Omnes vero infames eſſe dicimus, quos leges ſæculi infames appellant, & omnes qui culpis exigentibus ad ſacerdotium non poſſunt provehi. Indignum eſt enim, ut illi eos accuſent, qui eſſe non poſſunt quod ipſi ſunt: quoniam ſicut majores a minoribus non judicantur, ita nec criminari poſſunt. *[e] XVII. 2. 27. Qu. 1. Omnes vero infames. Lib. VII. c. 76.*

[f] XXII.

Placuit ut nullus epiſcopus quemquam clericorum judicare, aut damnare præſumat, niſi accuſatus legitimos accuſatores præſentes habeat, locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina. *[f] XX. Lib. VII. cap. 150.*

[g] XXIII.

Placuit, ſi epiſcopus accuſatus appellaverit Romanum pontificem, id ſtatuendum quod ipſe cenſuerit. *[g] XXII. Ibid. cap. 178.*

[h] XXIV.

Si quis epiſcopus, preſbyter, aut diaconus, vel qui- *[h] XXIII. Ibid. cap. 240.*

libet clerici, apud episcopos, quia alibi non oportet, A a qualibet persona fuerint accusati, quicumque fuerit ille, sive sublimis vir honoris, sive ullius alterius dignitatis, qui hoc genus illaudabilis intentionis arripuerit, noverit docenda probationibus, monstranda documentis se debere inferre. Si quis vero circa hujusmodi personas non probanda detulerit, auctoritate hujus sanctionis intelligat se jacturam infamiæ propriæ sustinere; ut damno pudoris, existimationis dispendio, discat sibi alienæ verecundiæ impune insidiati saltem de cetero non licere; sed qualem fratri paraverat damnationem, talem in se suscipiat.

[a] XXXIII. Lib. VII. cap. 146.

[a] XXV.

Nullus archiepiscoporum, nisi qui primas sedes tenent, appelletur primas, aut princeps sacerdotum, B aut summus sacerdos, vel aliquid hujusmodi: sed tantum ille qui in metropoli sedet, aut metropolitanus, aut archiepiscopus vocetur, & finum in canonibus præfixum non excedens teneat cum humilitate modum. Et ille qui primam sedem retinet, tantummodo primæ sedis appelletur episcopus: salva semper in omnibus auctoritate beati Petri Apostoli.

[b] XXIV. Lib. V. c. 146.

[b] XXVI.

Judicantem oportet cuncta rimari, & ordinem rerum plena inquisitione discutere, interrogandi ac proponendi, adjiciendique patientia præbita ab eo, ut ibi actio partium limitata sit plenius; nec prius litigantibus sua velit sententia obviare, nisi quando ipsi peractis omnibus jam nihil habuerint in quæstione C quod proponant: & tam din actio ventiletur, quousque ad rei veritatem perveniatur. Frequenter ergo interrogari oportet, ne aliquid forte prætermissum remaneat, quod annecti conveniat.

[c] XXV. Lib. VII. cap. 148.

[c] XXVII.

Sunt nonnulli, qui indiscussos potestate tyrannica non canonica auctoritate damnant; & sicut nonnullos gratia favoris sublimant, ita quosdam odio invidiaque premori humiliant, & levi opinionis aura condemnant, quorum crimina non adprobant. Ideoque communi decreto censemus, ut quandocumque aliquis episcoporum criminatur, congregatis omnibus ejusdem provinciæ episcopis causa ejus audiatur, ut non occulte judicetur vel condemnetur: [d]qui ab aliis prius judicari non potest, nisi ab iis a quibus ordinari potuit. Quod si aliter factum fuerit, nullas vires habebit.

[d] al. quia

[e] XXVI. Ibid. cap. 147.

[e] XXVIII.

Si clericus, vel laïcus habuerit causam adversus episcopum propriam, vel adversus alterum, aut episcopus adversus quemquam, apud synodum provinciæ judicetur. Quod si adversus ejusdem provinciæ metropolitanum episcopus, vel clericus habuerit querelam, petat primatem diœceseos, ut apud ipsum judicetur, aut apud sedem Apostolicam.

[f] XXVII. Ibid. cap. 79.

[f] XXIX.

Si quis episcopus super certis accusatur criminibus, ab omnibus audiatur, vel judicetur, qui sunt in provincia episcopis. E

[g] XXVIII.

[g] XXX.

Si quis episcopus judicaverit vel ordinaverit alterius parochianum sine consilio & voluntate episcopi sui, oportet eum non sine increpatione in communi concilio admitti, ita ut ecclesiasticum ultra non solvat canonem.

[h] XXIX. 33. II. Qu. 7. Placuit eorum. Lib. VII. cap. 241.

[h] XXXI.

Placuit eorum accusandi sacerdotes, & testificandi in eos, vocem obstruere, quos non humanis, sed divinis vocibus mortuos esse scimus: quia vocem funestam potius [i] intercidi, quam audiri oportet.

[i] al. inutilici

[a] XXX. Ibid. cap. 149.

[a] XXXII.

Placuit ut accusato, si judicem suspectum habuerit, liceat appellare: quia non oportet [b]negare audientiam roganti.

[b] al. negari

[c] XXXI. 3. III. Qu. 8. Non est credendum. Lib. VII. cap. 146.

[c] XXXIII.

Non est credendum contra alios eorum confessioni, qui criminibus implicantur, nisi se prius probaverint innocentes: quia periculosa est, & admitti non debet rei adversus quemcumque confessio.

[d] XXXII. Lib. VII. cap. 170.

[d] XXXIV.

Si quis judicem adversum sibi senserit, vocem appellationis exhibeat: ut cum ei concessum fuerit, integro negotio apud alium judicem amotis dilationibus possit audiri.

[e] XXXIII. 96. XI. Qu. 3. Clericus, live. Lib. VII. cap. 151.

[e] XXXV.

Clericus, sive laïcus, si crimine aut lite pulsatus fuerit, non aliubi quam in foro suo provocatus audiatur.

[f] XXXIV. Ibid. cap. 152.

[f] XXXVI.

Appellantem non debet afflictio ulla, aut carceris, aut detentionis injuriare custodia, [g]si liceat appellatori vitiatam causam appellationis remedio sublevare.

[g] & liceat.

[h] XXXV.

[h] XXXVII.

Liceat etiam in causis criminalibus appellare: nec appellandi vox denegetur ei, quem in supplicium sententia destinavit.

XXXVIII. 2. V. Quæst. 5. In criminalibus. Lib. VII. c. 171.

XXXVIII.

In criminalibus causis nec accusator nisi per se alium accusare potest, nec accusatus per aliam personam se defensare permittitur.

[i] XXXVI. Lib. VII. cap. 165.

[i] XXXIX.

Constitutiones contra canones & decreta præsulum Romanorum, vel bonos mores, nullius sunt momenti.

[k] XXXVII. 40. XI. Qu. 1. In clericorum. Lib. VII. c. 168. [l] al. a non suo

[k] XL.

In clericorum causa hujusmodi forma servetur, ut ne quemquam eorum sententia [l] non a suo judice dicta constringat.

[m] XXXVIII. 1. V. Quæst. 6. Omnis qui aliis falsa. Lib. VI. cap. 177.

[m] XLI.

Omnis qui falsa aliis intulerit, puniatur, & pro falsitate ferat infamiam.

[n] XXXIX. Lib. VIII. cap. 267. [o] al. ubi Roma

[n] XLII.

Ut provincialis synodus retractetur per vicarios [o] Romani pontificis, si ipse decreverit.

[p] XL. [q] XLI. 40. II. Qu. 6. Si quando. Lib. VII. cap. 174.

[p] XLIII.

De iis qui in accusationem majoris natu veniunt: & ut episcopum nulli criminoso liceat accusare.

[q] XLIV.

Si quando in causa capitali, vel in causa status interpellatum fuerit, non per procuratores, sed per ipsos est agendum.

[r] XLII. Lib. V. c. 150.

[r] XLV.

Placuit ut a quibuscumque judicibus ecclesiasticis ad alios judices ecclesiasticos, ubi major est auctoritas, fuerit provocatum, audientia non negetur.

[s] XLIII. Lib. VII. cap. 215.

[s] XLVI.

Si quis metropolitanus episcopus, nisi quod ad suam pertinet propriam solummodo parochiam, sine consilio & voluntate omnium comprovincialium episcoporum extra aliquid agere tentaverit, gradus sui periculo subjacebit; & quod egerit, irritum habeatur & vacuum. Sed quidquid de provincialium coëpiscoporum causis, suarumque ecclesiarum & clericorum, atque sæcularium necessitatibus, agere aut disponere necesse fuerit, hoc cum omnium consensu comprovincialium agatur pontificum: non aliquo dominationis fastu, sed humillima & concordi omnium administratione, sicut Dominus ait: *Non veni ministrari, sed ministrare*, & alibi: *Qui major est vestrum, erit minister vester*, & reliqua. Similiter & ip- Matth. 20. Matth. 23.

si comprovinciales episcopi cum ejus consilio, nisi quantum ad proprias pertinet parochias, agant, juxta sanctorum constituta patrum: ut uno animo, uno ore concorditer sancta glorificetur Trinitas in sæcula.

[a] XLVII.

Quod in laïcis reprehenditur, id multo magis debet in clericis prædamnari.

a XLVI. Lib. VII. cap. 276.

XLVIII.

Ut laïci contemptores canonum excommunicentur; clerici vero honore priventur.

[b] XLIX.

Delatori aut lingua capuletur, aut convicio caput amputetur. Delatores autem sunt, qui invidia produnt alios.

b XLV. Lib. VII. cap. 277.

[c] L.

Qui in alterius famam in publico scripturam, aut verba contumeliosa confinxerit, & repertus scripta non probaverit, flagelletur: & qui ea prius invenerit, rumpat, si non vult auctoris facti causam incurrere.

c XLVI. Ibid. cap. 278.

[d] LI.

Si quis iratus crimen aliquod cuilibet temere objecerit, convicium non est pro accusatione habendum: sed permisso tractandi studio, id quod iratus dixit, per scripturam se probaturum esse fateatur: aut si forte resipiscens post iracundiam, quæ dixit iterare aut scribere noluerit, non ut reus criminis [e] habeatur.

d XLVII. Ibid. cap. 281.

e al. teneatur.

[f] LII.

Qui crimen objicit, scribat se probaturum revera: & ibi causa agatur, ubi crimen admittitur: ut *qui non probaverit quod objecit, pœnam quam intulerit ipse patiatur.

f XLVIII. II. Qu. 6. Qui crimen. Ibid. cap. 282. * II. Qu. 6. Qui non probaverit.

[g] LIII.

Caveant judices ecclesiæ, ne absente eo cujus causa ventilatur, sententiam proferant: quia irrita erit, immo & causam in synodo pro facto dabunt.

g XLIX. Lib. VII. c. 279.

[h] LIV.

Ejus qui frequenter litigat, & ad accusandum est facilis, accusationem nemo absque grandi examine recipiat.

h L. Lib. V. c. 245.

[i] LV.

De accusationibus episcoporum Constantinus Imperator inter cetera sic ait: Vestræ, [k] inquit, accusationes tempus habebunt proprium, id est, diem magni judicii: judicem vero illum, qui tunc futurus est omnibus judicare. Mihi ergo homini constituto de hujusmodi rebus non licet habere auditorium, sacerdotum scilicet accusantium simul & accusatorum. Quos minime convenit tales debere monstrari, qui judicentur ab aliis, cum ab ipso Domino magis sint ipsi judicandi; de quibus ait propheta: *Deus stetit in synagoga deorum: in medio autem Deus discernit.* Neque possunt humano condemnari examine, quos Deus suo reservavit judicio. Et reliqua talia, & his similia.

i LI. Lib. VII. cap. 301. k al. quidem Psal. 81.

[l] LVI.

Neque præsul summus a quoquam judicabitur: quia dicente Domino, *Non est discipulus super magistrum.*

l LII. Luc. 6.

[m] LVII.

Judex criminosum discutiens non ante sententiam proferat capitalem, quam aut reum se ipse confiteatur, aut per innocentes testes convincatur.

m LIII. Lib. V. c. 256.

[n] LVIII.

Irritam esse injustam episcoporum damnationem: idcirco a synodo retractandam.

n LIV. XI. Qu. 3. Irritam esse

[o] LIX.

Ut ne quis, dum in ea durare poterit, qualibet necessitate suam relinquat ecclesiam.

o LV. Lib. VII. cap. 266.

[p] LX.

Pulsatus ante suum judicem causam dicat; & non ante suum judicem pulsatus, si voluerit taceat: & ut pulsatis, quoties appellaverint, induciæ detur.

p LVI. Lib. VII. cap. 283.

[q] LXI.

Si quis contra suam professionem vel conscriptionem venerit, si clericus fuerit, deponatur; si laïcus, anathematizetur.

q LVII. Lib. VI. c. 232.

[r] LXII.

Si quis episcopum, aut presbyterum, aut diaconem falsis criminibus appetierit, & probare non potuerit, [s] nec in fine dandam ei esse communionem.

r LVIII. s al. nisi in fine dandam ei non esse.

[t] LXIII.

Si qui inventi fuerint libros famosos legere vel cantare, excommunicentur.

t LIX. Lib. VII. cap. 285.

[u] LXIV.

Ut nullus episcopus, vel infra positus, die dominico causas judicare præsumat.

u LX. Nullus episcopus Lib. IV. cap. 205.

[x] LXV.

Ut si quis potentum quemlibet exspoliaverit, & admonente episcopo non reddiderit, excommunicetur.

x LXI. Simil. cap. 196.

[y] LXVI.

Ut nullus clericus ab episcopo suo recedat, & ad alium se transferat.

y LXII. Ibid. cap. 287.

[z] LXVII.

Homicidæ, malefici, fures, sacrilegi, raptores, venefici, adulteri, & qui raptum fecerint, vel falsum testimonium dixerint, seu qui ad sortilegos magosque cucurrerint, nullatenus ad accusationem vel ad testimonium erunt admittendi.

z LXIII. Lib. VII. c. 298.

[a] LXVIII.

Qui crimen intendit, agnoscendum est, si ipse ante non fuit criminosus: quia periculosa est, & admitti non debet, rei adversus quemcunque professio.

a LXIV. V. Qu. 4. Qui crimen in C. fuit.

[b] LXIX.

Occurrere quisque fidelium ruinis miserorum debet subsidio quo valet, & ex relevatione alienæ vindictæ a se Dei removere vindictam. Libat enim Domino prospera, qui ab afflictis pellit adversa.

b LXV. Lib. VII. c. 250. I. Dist. 88. Ecclesiæ cathedrales §. Et libat

[c] LXX.

Majus periculum est judicantis, quam ejus qui judicatur: unde unicuique providendum est, ne aliquem injuste judicet, aut puniat.

c LXVI. Lib. VII. cap. 287.

[d] LXXI.

Accusationes adversus doctorem nemo suscipiat: quia non potest humano condemnari examine, quem Deus suo judicio reservavit.

d LXVII. Ibid. cap. 288.

[e] LXXII.

Presbyter non adversus episcopum, non diaconus adversus presbyterum, aut subdiaconus adversus diaconum, non acolytus adversus subdiaconum, non exorcista adversus acolytum, non lector adversus exorcistam, non ostiarius adversus lectorem det accusationem aliquam. Et non damnabitur præsul, nisi in LXXII. testibus. Neque præsul summus a quoquam judicabitur, quoniam scriptum est: *Non est discipulus super magistrum.* Presbyter autem in cardine constitutus, non nisi LXIV. testibus damnabitur. Diaconus cardinarius constitutus urbis Romæ, nisi in XXVI. non condemnabitur. Subdiaconus, acolytus, exorcista, lector, nisi sicut scriptum est, in VII. testibus non condemnabitur. Testes autem sine aliqua sint infamia, uxores & filios habentes, & omnino Christum prædicantes.

e LXVIII. Lib. V. cap. 256. Luc. 6.

LXXIII.

Testimonium laïci adversus clericum nemo suscipiat.

LXXIV.

Nemo enim clericum quemlibet in publico examinare præsumat, nisi in ecclesia; & reliqua.

[f] LXXV.

Episcopi pontifici, a quo consecrati probantur, præjudicium inferre nullum possunt. Quod si præ-

f LXIX. Lib. V. c. 253.

sumptum fuerit, viribus carere non dubium est, nec posse inter ecclesiastica ullo modo statuta censeri.

[a] LXXVI.

Non licet Imperatori, vel cuipiam pietatem custodienti, aliquid contra mandata divina præsumere.

LXXVII.

Providendum est, ne in aliquo apostolica aut canonica decreta violentur.

LXXVIII.

Injustum judicium, & definitio injusta, regio motu vel jussu a judicibus ordinata, non valeat.

[b] LXXIX.

Sic odit Deus eos qui adversus patres armantur, ut patrum invasores, qui in omni mundo infamia notantur.

[c] LXXX.

Item generali decreto constituimus, ut exsecrandum anathema [d], & velut prævaricator catholicæ fidei, apud Deum reus existat, quicumque regum vel potentum deinceps canonum censuram in quocumque crediderit, vel permiserit violandam.

a LXXV. Lib. v. cap. 441.

Lib. VII. cap. 90.

Lib. v. cap. 251.

b LXXIX. Lib. VII. cap. 227.

c LXXX. 2. XXV. Quæst. Generali decreto.

Lib. VI. cap. 249.

d al. fin.

1 *Hadriani Papæ capitula.* Quanti hæc olim habita fuerint in Gallia, ex eo intelligi licet, quod omnia in libros Capitularium regum transfusa sint. Videntur etiam nonnumquam episcopi eadem sibi, & ecclesiis suis, pro lege observanda proposuisse, ut Hincmarus Laudunensis, cujus in codice sanctæ Mariæ Virdunensis, post hæc Hadriani capitula, ultrusmodi exstat professio: † *Hincmarus Dei misericordia ecclesiæ Laudunensis episcopus, his sanctorum Apostolicæ sedis patrum decretis obtemperandum subscripsi. Quæ quoque mihi eodem auctore commissa sunt, & in his similiter sentimus, si licuit servare unitatem spiritus in vinculo pacis, hac meorum pace potiantur. Si vero aliqui secus valentes fieri socii hujus disciplinæ, non habeantur participes communionis nostræ. Actum Laudunо, VIII. Idus julias.* At horum contra auctoritatem, tamquam a sacris canonibus discrepantium, elevare atque infringere conatur Hincmarus Remensis adversus nepotem scribens cap. 24. qui & hanc ejus subscriptionem vellicat capite 36.

Admonitio P. Jacobi Sirmondi, Societatis Jesu.

CONCILIUM WORMATIENSE IV.

ANNO CHRISTI 786.

In quo Brittonum principes Carolo regi supplices oblati sunt, anno Christi DCCXXCVI.

Ex P. Jacobo Sirmondo, Societatis Jesu.

HOC *anno, ut Regino abbas scribit, Carolus rex misit exercitum in partes Britannia, cui præfecit Audulfum virum illustrem senescalcum. Qui vecte Brittonibus totam illam regionem Francorum dicioni subjecerunt, principesque Brittonum secum adducentes, apud Warmatiam regis obtutibus præsentarunt. Vita Caroli auctor eos in synodo Carolo repræsentatos tejatur. Quid vero in hac synodo præterea gestum sit, ignoramus.*

787.

CONCILIUM *CALCHUTHENSE,

*Calchuth alii putant in Northumbria, alii in regno Mercicorum.

a Gregorio Ostiensi & Theophylacto Tudertino episcopis & legatis Hadriani Papæ I. anno gratiæ DCCLXXXVII. Calchuthæ celebratum. In quo decernitur de fide primitus susceptæ retinenda, aliisque ad ecclesiæ regimen pertinentibus: & de conferenda parte archiepiscopatus Cantuariæ ad ecclesiam Lichefeldensem jam in archiepiscopatum promovendam.

TITULI CAPITULORUM.

I. *Ut fides Nicena teneatur, & de ea presbyteri annue examinentur: omnes etiam teneant sex universales synodos.*

II. *Baptizandum juxta canones: quid susceptoris sit officium.*

III. *Ut episcopus bis in anno synodum cogat, & parochiam suam semel circumeat, peccata corripiens, & cohibens.*

IV. *Ut vita & habitus canonicorum, &c. sint de more orientalium, & juxta canones & decreta pontificum Romanorum.*

V. *Ut præfecti monasteriorum eligantur vita probata.*

VI. *De presbyterorum & diaconorum ordinatione.*

VII. *De cursus fiat in honoris canonicis.*

VIII. *Ut privilegia a pontifice Romano concessa observentur.*

IX. *Ut ecclesiasticus cibum in secreto non sumat.*

X. *Ut in Missa, crura nuda, crusta panis, cornu bovis non admittantur: nec in synodis sæcularia. Orandum pro ecclesia.*

XI. *De officio regum, & excellentia sacerdotum.*

XII. *De ordinatione & honore regum.*

XIII. *De judiciis juste ferendis.*

XIV. *De cohibendis fraude, rapina, & tributis ecclesia injuste impositis.*

XV. *De iniquis & incestuosis conjugiis prohibendis.*

XVI. *Ut spurii & proles illegitima non succedant in hereditatem.*

XVII. *Ut decimæ juste solvantur. Usura, iniqua pondera & mensuræ, prohibentur.*

XVIII. *Ut vota fideliter reddantur.*

XIX. *Ut reliquias paganorum rituum quisque abjiciat.*

XX. *De conversione, pœnitentia & confessione. Rescriptio ad Hadrianum Papam.*

PRÆFATIO.

NOS, faventibus sanctis orationibus vestris, hilari vultu vestris jussionibus obtemperantes perreximus: sed impedivit nos is, qui tentat vento contrario; ille vero qui mirificat fluctus, exaudita vestra deprecatione, mitificavit cærulea freta, & transvexit nos ad portum salutis: ac licet multis periculis afflictos, tamen illæsos Anglorum appulit oris. Igitur susceptí primum ab archiepiscopo Iaenbarcho sanctæ Dorovernensis ecclesiæ, quæ alio vocabulo Cantia vocitatur, ubi sanctus Augustinus in corpore requiescit: inibi residentes admonuimus ea quæ necessaria erant. Inde peragrantes pervenimus ad aulam Offæ regis Merciorum. At ille cum ingenti gaudio, ob reverentiam beati Petri, & vestri Apostolatus, honore suscepit tam nos quam sacros apices a summa sede delatos.

Tunc convenerunt in unum consilium Offa rex Merciorum, Chuniulphus West-Saxonum: cui etiam tradidimus vestra syngrammata sancta; ac illi continuo promiserunt, se de his vitiis corrigendos. Tunc inito consilio cum prædictis regibus, pontificibus & senioribus terræ, perpendentes quod angulus ille lon-

ANNO CHRISTI 787.

ge lateque protenditur : permiſimus Theophylactum venerabilem epiſcopum, regem Merciorum & Britanniæ partes adire. Ego autem aſſumpto mecum adjutore, quem filius veſter excellentiſſimus rex Carolus ob reverentiam veſtri apoſtolatus nobiſcum miſit, virum probatæ fidei Wighodum abbatem preſbyterum, perrexi in regionem Northanymbrorum ad Oſwaldum regem, & archiepiſcopum ſanctæ eccleſiæ Eboracæ civitatis Eambaldum. Sed quia præfatus rex longe in Borealibus commorabatur, miſit jam dictus archiepiſcopus miſſos ſuos ad regem, qui continuo omni gaudio ſtatuit diem concilii, ad quem convenerunt omnes principes regionis, tam eccleſiaſtici, quam ſæculares. Sed audientibus nobis relatum eſt, quod reliqua vitia non minima ibi neceſſaria erant ad corrigendum. Quia, ut ſcitis, a tempore ſancti Auguſtini pontificis, Romanus nullus illuc miſſus eſt, niſi nos.

Scripſimus namque capitulare de ſingulis rebus, & per ordinem cuncta diſſerentes, auribus illorum pertulimus : qui cum omni humilitatis ſubjectione, & clara voluntate, tam admonitionem veſtram quam parvitatem noſtram amplexantes, ſpoponderunt ſe in omnibus obedire. Tunc nos epiſtolas veſtras eis tradidimus perlegendas, conteſtantes eos, tam in ſe quam in ſubditis ſacrata decreta cuſtodire. Hæc namque ſunt capitula, quæ illis pertulimus conſervanda eſſe.

CAPITULA.

I.

Primo omnium admonentes, ut ſancta & inviolata fides Nicæni concilii ab omnibus qui ſacro cultui mancipantur, fideliter & firmiter teneantur : & omni anno in ſynodalibus conventibus, ab epiſcopis ſingularum eccleſiarum preſbyteri qui populum erudire debent, de ipſa fide diligentiſſime examinentur: ita ut Apoſtolicam fidem & univerſalem ſex ſynodorum per Spiritum ſanctum probatam, ſicut tradita eſt nobis a ſancta Romana eccleſia, per omnia confiteantur, teneant & prædicent : & ſi opportunum venerit, pro ea mori non pertimeſcant : & quoſcumque ſancta univerſalia concilia ſuſceperunt, ſuſcipiant ; & quos illi damnaverunt, eos & corde rejiciant, & condemnent.

II.

Secundo capitulo docuimus, ut baptiſmus ſecundum canonica ſtatuta exerceatur, & non alio tempore, niſi pro magna neceſſitate : & ut omnes generaliter ſymbolum & orationem dominicam ſciant ; & illi qui parvulos de ſacro fonte ſuſcipiunt, & pro non loquentibus reſpondent, ob renuntiationem ſatanæ, & operum & pomparum ejus, ſeu fidei credulitatem, ſciant ſe fidejuſſores ipſorum eſſe ad Dominum pro ipſa ſponſione : ut dum ad perfectionem ætatis pervenerint, doceant eos prædictam orationem dominicam & ſymbolum : quia niſi fecerint, diſtricte ab eis exigetur, quod pro non loquentibus Deo promittitur. Ideo generaliter omni vulgo præcipimus, hoc memoriæ mandari.

III.

Tertio ſermone perſtrinximus, omni anno ſecundum canonicas inſtitutiones, duo concilia : ut, ſicut boni agricultores, furculos, naſcentes ſpinas de cordibus delinquentium radicitus amputare valeant : & unuſquiſque epiſcopus parochiam ſuam omni anno ſemel circumeat, diligenter conventicula per loca congrua conſtituendo, quo cuncti convenire poſſint ad audiendum verbum Dei : ne aliquis per incuriam paſtoris per devia cujuſlibet ignorantiæ errans, rugientis leonis morſibus invadatur : & vigilanti cura gregem ſibi commiſſum prædicet, confirmet, inceſtuoſos ſeparet : augures, aruſpices, & incantatores, divinos, veneficos, ſacrilegos coërceat, & cuncta vitia demat. Et ne quis turpis lucri gratia, ſed ſpe mercedis æternæ gregem ſibi commiſſum paſcere quærat : & quod gratis accepit, omnibus gratis præſtare ſtudeat : ut Apoſtolus proteſtatur, dicens : *Teſtificor coram Domino & Chriſto Jeſu, qui judicaturus eſt vivos & mortuos, & per adventum ipſius, & regnum ejus, prædica verbum, inſta opportune, importune, argue, obſecra, increpa, in omni patientia & doctrina* : ſicut propheta dicit : *Super montem excelſum aſcende tu, qui evangelizas Sion* : ſcilicet ut ita præemineat merito, ſicut & gradu. Et ne forte debeat a docendi timore reſtringi, audiat : *Exalta in fortitudine vocem tuam, & noli timere.* Jeremias quoque dicit : *Accinge lumbos tuos, & ſurge, & loquere ad eos ; ne formidet a facie eorum : nec enim timere te faciam vultum eorum.* Heu proh dolor, & nimis flenda tepiditas, quod multi æſtimantes dicunt, quid vel amore rerum ſæcularium implicemini, vel aliquo facinore territi verbum veritatis aperire confundemini. Si præſules eccleſiarum ſilent propter timorem, aut amicitiam ſæcularem, & peccantes non arguunt, ut pravi paſtores non habentes curam de ovibus, & videntes lupum, fugiunt : cur magis non pertimeſcunt principem principum, regem regum, dominum dominantium, qui per prophetam paſtores increpat, dicens : *Non aſcendiſtis ex adverſo, neque oppoſuiſtis murum, ut ſtaretis in prælio in die Domini?* Denique ſicut pervigil paſtor contra beſtiam oves cuſtodire ſolet : ita Dei ſacerdos ſuper gregem Chriſti ſolicitus eſſe debet, ne inimicus vaſtet, ne perſecutor inſiſter, ne potentioris cujuſque cupiditas vitam pauperum inquietet, dicente propheta : *Si non annuntiaveris impio iniquitatem ſuam, ſanguinem ejus de manu tua requiram : ſi autem annuntiaveris, & non egeris pœnitentiam, tuam animam liberaſti, ipſe in peccato ſuo morietur. Paſtor namque bonus animam ſuam dat pro ovibus ſuis.* Hæc namque recolentes, patres mei & fratres, operam date, ne de vobis dicatur, ut paſtoribus Iſraël, *qui paſcunt ſemetipſos*, &c. ſed audire mereamini : *Euge bone ſerve & fidelis, intra in gaudium Domini.*

IV.

Quartus ſermo : Ut epiſcopi diligenti cura provideant, quo omnes canonici ſui canonice vivant, & monachi ſeu monachæ regulariter converſentur tam in cibis quam in veſtibus : ut diſcretio ſit inter canonicum & monachum vel ſæcularem : & illo habitu vivant, quo orientales monachi degunt : & canonici exemplo orientalium, & non tinctus Indiæ coloribus, aut veſte pretioſa : ſed epiſcopi, abbates & abbatiſſæ, ſubjectis ſibi in omnibus exemplum bonum præbeant, ut Petrus ait : *Eſtote forma facti gregis, ſecundum Dominum*, &c. Qua de re ſuademus, ut ſynodalia edicta univerſalium ſex conciliorum cum decretis pontificum Romanorum ſæpius lectitentur, obſerventur, & juxta eorum exemplar eccleſiæ ſtatus corrigatur : ut ne quid novi ab aliquibus introduci permittatur, ne ſit ſchiſma in eccleſia Dei.

V.

Quintum caput admonet : Ut ſi (quod ſæpe evenire ſolet) abbas aut abbatiſſa de hac luce migraverint, tunc cum conſilio epiſcopi, cujus in parochia ipſum monaſterium ſitum eſt, probatæ vitæ, & religioſi ſecundum Dominum ; ex ipſis eligantur paſtores, qui ſolicite animarum ſibi commiſſarum curam gerant : ſin autem in cœnobio illo talis vir minime reperitur, de alio eis cœnobio talis mittatur, qui eos

ſecun-

ANNO CHRISTI 787.

ſecundum Dominum gubernare queat: ut votum quod Deo voverunt, in omni humilitate & obedientia die noctuque implere ſatagant; *parati ſemper præcinctis lumbis, ardentibuſque lucernis patremfamilias exſpectantes, ut dum vigilantes invenerit, faciat eos æterni convivii eſſe participes.*

VI.

Sextum decretum: Ut nullus epiſcoporum preſbyterum aut diaconum ordinare præſumat, niſi probatæ vitæ fuerint, & officium ſuum recte implere poſſint: & in illo titulo perſeverent ad quem conſecrati ſunt: ita ut nullus de alterius titulo preſbyterum aut diaconum ſuſcipere præſumat, abſque cauſa rationabili & litteris commendatitiis.

VII.

Septimo capitulo: Ut omnes eccleſiæ publicæ canonicis horis curſum ſuum cum reverentia habeant.

VIII.

Octavo ſtatuto: Ut privilegia antiqua a ſancta Romana ſede delata eccleſiis omnibus conſerventur. Si qua autem propter aſſenſum pravorum hominum contra canonica inſtituta conſcripta ſunt, avellantur.

IX.

Nono capite: Ut nullus ex eccleſiaſticis cibum in ſecreto ſumere audeat, niſi præ nimia infirmitate: quia hypocriſis [a]& Sarracenorum eſt. Ideo [b]hortantur, *ut non ſimus forinſecus ſepulcra dealbata, intus autem pleni cadaveribus mortuorum*: maxime cum Salvator dicit: *Attendite ne juſtitiam veſtram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis: alioquin mercedem non habebitis apud Patrem veſtrum qui in cælis eſt.* Unde intueri libet, ſi bona in abſconditis fieri jubentur, ut pro cujus nomine hæc facimus, ab ipſo remuneremur: quid pertinet ad rem, ut coram hominibus jejunantes aut abſtinentes ſimulemur, in ſecretis vero noſtris bovem aut equum glutiamus?

[a] Forte, hæc Matth. 6.
[b] Forte, hortamur. Matth. 23.

X.

Decimo capitulo: Ut ne quiſlibet ex miniſtris altaris, nudis cruribus ad Miſſam celebrandam accedere audeat, ne turpitudo ejus appareat, & offendatur Deus: ſcientes, quod ſi hoc in lege prohibitum eſt, nunc in ſacramento Chriſti diligentius obſervari debet. Oblationes quoque fidelium tales fiant, ut panis ſit, non cruſta. Vetuimus etiam ne de cornu bovis calix aut patina fieret, ad [c]ſacrificandum quod de ſanguine ſunt. Vidimus etiam ibi epiſcopos in conciliis ſuis ſæcularia judicare, prohibuimuſque eos voce apoſtolica: *Nemo militans Deo implicet ſe negotiis ſæcularibus, ut ei militet cui ſe probavit.* Obſecravimus etiam ut aſſidue preces fierent pro eccleſia Dei: ut Deus & Dominus noſter Jeſus Chriſtus exaltet, corroboret, protegat, defendat & conſervet immaculatum ad laudem & gloriam nominis ſui in omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

[c] al. ad ſacrificandum Deo ſanguinem.
2. Tim. 2.

XI.

Undecimus ſermo fuit ad reges & principes: Ut regimen ſuum cum magna cautela & diſciplina peragant, & cum juſtitia judicent, ut ſcriptum eſt: *Apprehendite diſciplinam, ne quando irascatur Dominus, & pereatis, &c.* Denique ſicut ſuperius epiſcopis intimavimus, auctoritate divina fiducialiter & veraciter abſque ullo timore vel adulatione loqui verbum Dei regibus, principibus, omnibuſque dignitatibus, numquam veritatem ſubterfugere, nulli parcere, neminem injuſte damnare, neminem ſine cauſa excommunicare, omnibus viam ſalutis tam verbis quam exemplis demonſtrare. Ita quoque reges & principes admonuimus, ut obediant ex corde cum magna humilitate ſuis epiſcopis: quia illis cla-

Pſalm. 2.

ves cæli datæ ſunt, & habent poteſtatem ligandi atque ſolvendi, ut ſcriptum eſt: *Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi; preſbyteros tuos, & dicent tibi.* Et alibi Apoſtolus: *Obedite præpoſitis veſtris tamquam Domino: ipſi enim vigilant pro vobis, quaſi pro animabus veſtris rationem reddituri.* Dominus ipſe doctoribus ait: *Qui vos audit me audit: qui autem vos ſpernit, non ſpernit vos, ſed eum qui miſit vos.* Item per prophetam: *Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem requirunt ex ore ejus, quia angelus Domini exercituum eſt.* Igitur ſi angeli ſacerdotes appellantur, a ſæcularibus judicari non poſſunt, ut Apoſtolus ait: *Mihi autem pro minimo eſt, ut a vobis judicer, aut ab humano die: qui autem me judicat, Dominus eſt.* Item per pſalmiſtam: *Et corripuit pro eis reges*, ita dicens: *Nolite tangere chriſtos meos, & in prophetis meis nolite malignari.* Item Apoſtolus: *Neſcitis quoniam angelos judicabimus? quanto magis ſæcularia?* Quia ſicut reges omnibus dignitatibus præſunt, ita & epiſcopi in his quæ ad Deum attinent.

1. Cor. 4.
Pſal. 104.
1. Cor. 6.

Ideo omni niſu hortamur: Ut eccleſiam Dei, quæ eſt ſponſa Chriſti, omnes honorent in facto, nec injuſtum ſervitutis jugum ei imponant, nec ſuperbiant in ſæculari potentia, nec alios vi opprimant, ut ſcriptum eſt: *Et honor regis judicium diligit.* Perpendat unuſquiſque, qualiter a ſuis ſubjectis ſponſam ſuam honorari vellet: & in hoc terreno exemplo conſideret, quantum cæleſtis regis ſponſam oporteat venerari: ne, quod abſit, de eis dicatur: *Ipſi regnaverunt, ſed non ex me: principes exſtiterunt, & non cognovi.* Sed audire metuantur: *Inveni virum ſecundum cor meum, qui facit omnes voluntates meas. Ideo poſui adjutorium ſuper potentem, & edentes eos in fugam convertam, ut longævitatem facilitatemque regni ſibi ſuiſque nepotibus diſtribuat*, & æternam futuri regni gloriam concedat. Habeantque reges conſiliarios prudentes, Dominum timentes, moribus honeſtos: ut populus bonis exemplis regum & principum eruditis & conformatus, proficiat in laudem & gloriam omnipotentis Dei.

Pſal. 98.
Oſee 8.

XII.

Duodecimo ſermone ſanximus: Ut in ordinatione regum nullus permittat pravorum prævalere aſſenſum: ſed legitime reges a ſacerdotibus & ſenioribus populi eligantur, & non de adulterio vel inceſtu procreati: quia ſicut noſtris temporibus ad ſacerdotium ſecundum canones adulter pervenire non poteſt: ſic nec chriſtus Domini eſſe valet, & rex totius regni, & heres patriæ, qui ex legitimo non fuerit connubio generatus, dicente Propheta: *Scitote quia Dominus dominator eſt in regno hominum, & ipſius eſt regnum, & cuicumque voluerit, dabit illud.* Ideo omnes generaliter admonuimus, ut conſona voce & corde Dominum rogent, ut qui eum eligit in regnum, ipſe ei tribuat regimen diſciplinæ ſanctæ ſuæ, ad regendam plebem ſuam. Honor quoque eis ab omnibus impendatur, dicente Apoſtolo: *Regem honorificate*: & alibi: *Sive regi quaſi præcellenti, ſive ducibus tamquam ab eo miſſis ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorum.* Item Apoſtolus: *Omnis anima ſublimioribus poteſtatibus ſubdita ſit: quia non eſt poteſtas data, niſi a Deo. Quæ autem ſunt, a Deo ordinata ſunt. Igitur qui reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit: qui autem reſiſtunt, ipſi ſibi damnationem acquirunt.* Nullus regi detrahat, dicente Salomone: *In ore tuo ne detraxeris regi, & in corde tuo ne maledixeris principi: quia aves cæli portant illud, & qui habet pennas, annunciabit verbum.* In necem regis nemo communicare audeat, quia chriſtus Domini eſt: & ſi quis

1. Pet. 2.
Ibidem.
Rom. 13.
Eccleſ. 10.

Anno Christi 787.

tali ſcelerì adhæſerit, ſi epiſcopus eſt, aut ullus ex ſacerdotali gradu, ex ipſo denudatur, & a ſancta hereditate dejiciatur, ſicut Judas ab apoſtolico gradu ejectus eſt: & omnis quiſquis tali ſacrilegio conſenſerit, æterno anathematis vinculo interibit; & Judæ traditori ſociatus, ſempiternis cremabitur incendiis: ut ſcriptum eſt: *Non ſolum qui faciunt, ſed & qui conſentiunt facientibus, judicium Dei non effugiunt.* Duo namque eunuchi Aſſuerum regem interficere cupientes, in patibulum ſuſpenſi ſunt. Animadvertite quid fecerit David præfecto, cum ei Dominus dixerit: *Ego tradam Saul in manus tuas:* dum invenit dormientem, & hortatus a milite ut occideret eum, dixit: *Abſit a me hoc peccatum, ut extendam manum meam in chriſtum Domini.* Illum autem militem qui poſt mortem ejus venit ad eum, proteſtans quod ipſe occiderat Saul, capite truncavit: & reputatum eſt illi ad juſtitiam, & ſemini ejus poſt eum. Exemplis namque apud vos ſæpe probatum eſt, quod quicumque interneccionis dominorum fuere [a], in ſpatio vitam finierunt, & utroque jure caruerunt.

1. Reg. 24.

Ibidem.

a Deeſt nocuerunt, vel aliquid ſimile.

XIII.

Decima tertia admonitio fuit. Ut potentes & divites juſta judicia ſtatuant, nec perſonam divitis accipiant, nec pauperes contemnant, neque a rectitudine judiciorum devient, nec munera ſuper innocentes accipiant: [b]ſed in veritate & juſtitia, dicente Propheta: *Juſte judicate filii hominum.* Item alibi: *Non facies quod iniquum eſt, nec injuſte judicabis: non ſtabis contra ſanguinem proximi tui.* Item ut Iſaïas: *Quærite judicium, ſubvenite oppreſſo, judicate pupillo, defendite viduam: & venite & arguite me, dicit Dominus: Si fuerint peccata veſtra ut coccinum, quaſi nive dealbabuntur: & ſi fuerint rubra quaſi vermiculus, ut lana alba erunt.* Item alibi: *Solve omnem nodum iniquitatis, ſolve faſciculos deprimentes: dimitte eos qui confracti ſunt, liberos: & omne onus diſrumpe. Tunc erumpet quaſi mane lumen tuum, & ſanitas tua citius orietur.* Dicente Domino in evangelio: *In quo enim judicio judicaveritis, judicabimini: menſura qua menſi fueritis, metietur vobis.* Nec vi alicui rapietis, quod ſuum eſt: ut dictum eſt: *Non concupiſces rem proximi tui, nec deſiderabis uxorem ejus, non villam, non bovem, non ovem, non agrum, nec omnia quæ illius ſunt.* Propheta namque comminatur, dicens: *Væ qui conjungitis domum ad domum, & agrum ad agrum copulatis, uſque ad terminum loci: numquid ſoli vos habitabitis in medio terræ? in auribus meis ſunt hæc, dicit Dominus exercituum.* Rurſum clamat Propheta, dicens: *Eripite pauperem, & egenum de manu peccatoris liberate.* Mementote quid mereatur, qui ſcandalizaverit unum de puſillis: qui autem ſuſceperit unum de his, Chriſtum ſuſcipit: a quo in judicio mereamini audire: *Venite, benedicti, poſſidete paratum vobis regnum ab origine mundi.*

b Forte ſol judicent.

Pſal. 57.

Levit. 19.

Iſa. 1.

Iſa. 58.

Matth. 27.

Exod. 20.

Iſa. 5.

Pſal. 11.

Matth. 25.

XIV.

Decimum quartum caput. Fraus, violentia & rapina [c]vereatur: & ne injuſta vel majora tributa eccleſiis Dei imponantur, quam lex Romana & antiqua conſuetudo priorum Imperatorum, regum & principum, habeat: omninoque qui ſanctæ Romanæ eccleſiæ & beato Petro principi Apoſtolorum communicare cupit, ab hoc vitio violentiæ immunem ſe ſervare ſtudeat. Sit concordia ubique & unanimitas, inter reges & epiſcopos, eccleſiaſticos & laïcos, omnemque populum Chriſtianum: ut ſit unitas ubique eccleſiarum Dei, & pax in una eccleſia, in una fide, ſpe, & caritate permanens; unum caput habens, quod eſt Chriſtus: cujus membra ſe invicem adjuvare, mutuaque caritate diligere debeant, ſicut ipſe dixit: *In hoc cognoſcent omnes quia mei diſcipuli eſtis, ſi dilectionem habueritis ad invicem.*

c Forte, vereantur.

Joan. 13.

XV.

Decimum quintum caput. Interdicuntur omnibus injuſta connubia & inceſtuoſa, tam cum ancillis Dei, vel aliis illicitis perſonis, quam cum propinquis & conſanguineis, vel alienigenis uxoribus: & omnino anathematis mucrone perfoditur, qui talia agit: niſi correctus reſipiſcat a tam nefanda præſumptione, & ſuo epiſcopo obtemperans, ſeipſum ad æquitatis normam corrigat & revocet.

Anno Christi 787.

XVI.

Decimum ſextum caput. Decreto abdicitur filiis meretricum legitima hereditas. Adulterinos namque filios, ac ſanctimonialium, auctoritate apoſtolica ſpurios & adulteros judicamus. Virginem namque quæ ſe Deo voverit, & ad inſtar ſanctæ Mariæ veſtem induerit, ſponſam Chriſti vocitare non dubitamus. Ideo manifeſtum eſt, ſive in cæleſtibus rebus, ſive terreſtribus, quia non potentiorem ſe ſponſam tulerit, & ſuo ſibi eam matrimonio copulaverit, numquam impunitus evadet. Unde & Apoſtolus ait: *Si quis templum Dei violaverit, diſperdet illum Dominus. Templum enim Dei ſanctum eſt*, &c. Et idem Apoſtolus: *Hoc namque ſcitote, intelligentes, quod omnis fornicator, aut immundus, aut adulter, aut avarus, non habet hereditatem in regno Chriſti & Dei.* Perpendite namque, ſi ab Apoſtolo hereditas ſæculi ſecluditur, dicente ſcriptura: *Non enim heres erit filius ancillæ cum filio liberæ.* Sed dicet aliquis adulterinus: Meretrix mea non eſt ſerva, ſed libera. His auctoritate apoſtolica reſpondemus. *Neſcitis, quia cui vos ſervos exhibuiſtis ad obediendum, ſervi ejus eſtis cui obediſtis, ſive peccati ad mortem, ſive juſtitiæ ad ſanctificationem?* Idcireco imperavimus apoſtolicis verbis, ut *propter fornicationem fugiendam, unuſquiſque* laïcus *ſuam uxorem legitimam habeat, & unaquæque ſuum virum habeat:* ut ſecundum Dominum inde heredes legitimos habeat, fiantque heredes Dei, coheredes autem Chriſti. Ceterum ſicut in canone, vel in evangelica doctrina, & decretis apoſtolicorum dogmatum, de legitimis matrimoniis, vel ſtatuto tempore nubendi vel abſtinendi, ſcriptum eſt, his decretis nihil addere præſumimus, aut demere: *Si quis videtur contentioſus eſſe, nos talem conſuetudinem non habemus, neque eccleſia Dei.*

a Forte, quia quæ potuerunt. Id.

1. Cor. 5.

Ephes. 5.

Gener. 21.

Rom. 6.

1. Cor. 7.

1. Cor. 11.

XVII.

Decimum ſeptimum caput. De decimis dandis, ſicut in lege ſcriptum eſt: *Decimam partem ex omnibus fructibus tuis* [b]*ſi primitias deferas in domum Domini Dei tui.* Rurſum per prophetam: *Afferte*, inquit, *omnem decimam in horreum, ut ſit cibus in domo mea: & probate me ſuper hoc, ſi non aperuero vobis cataractas cæli, & effudero benedictionem uſque ad abundantiam: & increpabo pro vobis devorantem, qui comedit & corrumpit fructum terræ veſtræ: & non erit ultra vinea ſterilis in agro, dicit Dominus.* Sicut Sapiens ait: *Nemo juſtam eleemoſynam de his quæ poſſidet facere valet, niſi prius ſeparaverit Domino, quod a primordio ipſe ſibi reddere delegavit.* Ac per hoc plerumque contingit, ut qui decimam non tribuit, ad decimam revertatur. Unde etiam cum obteſtatione præcipimus, ut omnes ſtudeant de omnibus quæ poſſident decimas dare, quia ſpeciale Domini Dei eſt: & de novem partibus ſibi vivat, & eleemoſynas tribuat: & magis eas in abſconditis facere ſuaſimus, quia ſcriptum eſt: *Cum facis eleemoſynam, noli tuba canere ante te.*

b Forte, ſive.

Mal. 3.

Matth. 6.

Uſuras quoque prohibuimus, dicente Domino ad David, *dignum fore habitatorem tabernaculi ſui, qui*

Pſalm. 14.

ANNO CHRISTI 787.

pecuniam ſuam non dederit ad uſuram. Auguſtinus quoque aït : *qui habet injuſtum lucrum* ſine juſto damno. Ubi lucrum, ibi damnum : lucrum in arca, damnum in conſcientia.

Prov. 20. Statuimus etiam, ut menſuras æquas & pondera æqualia ſtatuant omnibus, dicente Salomone : *Pondus & pondus, menſuram & menſuram odit Deus :* id eſt, ne alio quis vendat pondere, vel menſura alia emat : quia *ubique Deus juſtitiam diligit, & æquitatem videt vultus ejus.*

XVIII.

Decimum octavum caput. De voto Chriſtianorum, ut impleant illud. Antiqui namque patriarchæ & prophetæ per hoc placuerunt Domino. Abel namque juſtus votum fideli animo obtulit de adipibus ſuis : & grata magis erant Domino, quam illius parricidæ. Idcirco divino igne Deus abſumpſit holocaulta accepta : non bono autem animo oblata contempſit. Et idcirco cum maledictione damnatus, iram meruit : junior autem felici martyrio coronatus eſt. Recordamini Enoch, qui votum vovit & reddidit, & vivens in corpore tranſlatus eſt. Noë namque juſtus votum vovit & reddidit : & ſolus omnium hominum, cum ſeptem ſibi conjunctis, de diluvio mundi liberatus eſt. Quid loquar de Abraham, qui cetera vota vovit & reddidit, & decimas ſacerdoti Melchiſedec dedit ? de hoſtibus namque triumphavit : ideo meruit Dominum in Trinitate non ſolum adorare, verum etiam in hoſpicium ſuſcipere, & promiſſionis filium de nonagenaria habere : & quem promiſſionis filium ſuſcipere meruit (maxime dicente Gen. 21. Domino : *In Iſaac vocabitur tibi ſemen :* &, *in ſemine tuo benedicentur omnes gentes terræ*) ipſum promiſſionis filium mactare non renuit, quem proculdubio tamen victurum non diffidebat. Ideo fides cooperabatur operibus illius, & reputatum eſt illi ad juJacob. 2. 22. ſtitiam, & amicus Dei appellatus eſt. Jacob namque votum vovit, & reddidit. Recordamini Manoë de filia ſua, & memoria illius in ſempiternum erit. David propheta implens votum, nobis præcipit, dicens :

Pſalm 75. *Vovete & reddite Domino Deo veſtro, omnes qui in circuitu ejus ſunt : offerte munera terribili, & ei qui auferet ſpiritum principum, terribili apud omnes reges terræ.* Salomon quoque aït : *Cum feceris votum, feEccl. 5. ſtina reddere illud, ne forte Dominus iraſcatur tibi.* Ibidem. Item ſcriptura : *Melius eſt non vovere, quam votum non reddere.* Unde obſecramus, ut unuſquiſque ad mentem ſuam revocet quidquid in proſperitate & anguſtia Deo vovit, ne tardet reddere illud, ne forte rerum in anguſtiis implicati audire mereamini : *Quod dudum pollicitus eſt mihi, mentitus eſt : ad ſervandam duritiam tuam & cor impœnitens, theſaurizaſti tibi iram in die iræ, & revelationis juſti judicii Dei. Ideo in interitu veſtro ridebo, & ſubſannabo, cum vobis quod timebatis advenerit.* Nihil namque damus nec promittimus, niſi quod prius nobis dedit. Unde Pſal. 115. propheta compunctus aït : *Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi ?* Si quis autem voverit, & reddere diſtulerit, veremur ne umquam illæſus evadat, ut dictum eſt : Hebr. 10. *Horrendum eſt incidere in manus Dominis viventis, &c.*

XIX.

Decimum nonum caput. Annexuimus, ut unuſquiſque fidelis Chriſtianus a catholicis viris exemplum accipiat : & ſi quid ex ritu paganorum remanſit, avellatur, contemnatur, abjiciatur. Deus enim formavit hominem pulcrum in decore & ſpecie : pagani vero diabolico inſtinctu cicatrices teterrimas ſuperinduxerunt, dicente Prudentio :

[a] *Tinxit & innocuam maculis ſordentibus humum.*

[a] *Apud Prudentium in Enchiridio, verſu 2. legitur :* Tinxit & innocuum maculis ſordentibus Adam.

A Domino enim videtur facere injuriam, qui creaturam fœdat & deturpat.

Certe ſi pro Deo aliquis hanc tincturæ injuriam ſuſtineret, magnam inde remunerationem acciperet. Sed quiſquis ex ſuperſtitione gentilium id agit, non ei proficit ad ſalutem, ſicut nec Judæis circumciſio corporis ſine credulitate cordis.

Veſtimenta etiam veſtra, more gentilium, quos, Deo opitulante, patres veſtri de orbe armis expulerunt, induitis. Miranda res, & nimis ſtupenda ; ut quorum vitam ſemper odiſtis, exempla imitemini.

Equos etiam veſtros turpi conſuetudine detruncatis, nares finditis, aures copulatis, verum etiam & ſurdas redditis ; caudas amputatis : & quia illos illæſos habere poteſtis, hoc nolentes cunctis odibiles reB ditis.

Audivimus etiam, quod dum inter vos litigium verſatur, ſortes more gentilium mittitis : quod omnino ſacrilegium iſtis temporibus reputatur.

Equos etiam plerique in vobis comedunt, quod nullus Chriſtianorum in Orientalibus facit : quod etiam evitate. Contendite ut omnia veſtra honeſta & ſecundum Dominum fiant.

XX.

Vigeſimum caput. Omnibus generaliter intimavimus, ut juxta propheticam vocem agere deceret, Joël 2. quæ aït : *Nolite tardare converti ad Dominum, nec differatis de die in diem.* Et alibi : *Convertimini ad* C *me in toto corde veſtro, in jejunio, & fletu & planctu.* Item : *Convertimini ad me, & ego convertar ad* Mal. 3. *vos.* Et juxta Apoſtolum : *Confitemini alter alteri* Jacob. 5. *peccata veſtra, & orate pro invicem, ut ſalvemini :* ne ullum (quod abſit) ſubitanea mors imparatum inveniat. Et juxta judicium ſacerdotum, & modum culpæ, euchariſtiam ſumite, & fructus dignos pœnitentiæ facite. Fructuoſa namque pœnitentia eſt, admiſſa deflere, & fleta in poſtmodum non admittere.

Si quis autem, quod abſit, ſine pœnitentia aut confeſſione de hac luce diſceſſit, pro eo minime orandum eſt. Nullus enim noſtrum abſque peccato eſt, nec in1. Joan. 1. fans unius diei, dicente Apoſtolo : *Si dixerimus quia peccatum non habemus, ipſi nos ſeducimus, & veritas in nobis non eſt.* Pœnitemini igitur & convertimini, quia mors non tardat : ut deleantur veſtra peccata, & illa vita ſine fine manſura cum angelis ſanctis perfrui mereamini, per eum qui vivit & regnat in ſæcula ſæculorum.

Hæc decreta, beatiſſime Papa Hadriane, in concilio publico coram rege Ælfwalo, & archiepiſcopo Eanbaldo, & omnibus epiſcopis & abbatibus regionis, ſeu ſenatoribus, & ducibus, & populo terræ, propoſuimus ; & illi, ut ſuperius fati ſumus, cum omni devotione mentis juxta poſſibilitatem virium ſuarum, adjuvante ſuperna clementia, ſe in omnibus cuſtodire devoverunt : & ſigno ſanctæ crucis in vice veſtra, in manu noſtra confirmaverunt : ut poſtea ſtilo diligenti in charta hujus paginæ exaraverunt, ſignum E ſanctæ crucis infigentes.

SUBSCRIPTIONES.

Ego [a] Ælfwaldus Transhumbranæ gentis rex, conſentiens ſigno ſanctæ crucis ſubſcripſi. [a] *al.* Alfwol-dus

Ego [b] Dilberchus Auguſtadenſis eccleſiæ præſul, gaudens ſigno ſanctæ crucis ſubſcripſi. [b] *al.* Tilberus

Ego Eanbaldus gratia Dei archiepiſcopus Eboracenſis eccleſiæ, hujus chartulæ piæ & catholicæ taxationi, ſigno ſanctæ crucis ſubſcripſi.

Ego [c] Hygwaldus Lindisfarnenſis eccleſiæ epiſcopus obediens, ſigno ſanctæ crucis ſubſcripſi. [c] *al.* Higbaldus.

Ego [d] Ædilberchus Candenſis caſæ epiſcopus ſup- [d] *al.* Æthelbertus.

ANNO CHRISTI 787.

plex, ſigno ſanctæ crucis ſubſcripſi.
Ego Adulphus Myenſis eccleſiæ epiſcopus, devota voluntate ſubſcripſi.
Ego Æthilwinus epiſcopus per legatos ſubſcripſi.
Goſigha patricius, ſigno ſanctæ crucis placido animo ſubſcripſi.
His quoque ſaluberrimis admonitionibus, preſbyteri, diaconi eccleſiarum, & abbates monaſteriorum, judices, optimates, & nobiles, unopere, uno ore conſentimus & ſubſcripſimus.
Ego Alrich dux, ſigno ſanctæ crucis ſubſcripſi.
Ego Sigulphus dux, ſigno ſanctæ crucis ſubſcripſi.
Ego Aldberich abbas, ſigno ſanctæ crucis ſubſcripſi.
Ego Erhart abbas, ſigno ſanctæ crucis ſubſcripſi.

His peractis, & data benedictione, pertexímus, aſſumptis nobiſcum viris illuſtribus, legatis regis & archiepiſcopi, Maluinum videlicet & Pyttel lectores: qui una nobiſcum pergentes, & ipſa decreta ſecum deferentes in concilium Merciorum, ubi glorioſus rex Offa cum ſenatoribus terræ, una cum archiepiſcopo Iaenberchto ſanctæ eccleſiæ Dorovernenſis, & ceteris epiſcopis regionum, convenerat. Et in conſpectu concilii clara voce ſingula capitula perlecta ſunt: & tum Latine quam Teutonice, quo omnes intelligere poſſent, dilucide referata ſunt. Qui omnes conſona voce, alacri animo gratias referentes, apoſtolatus veſtri admonitionibus promiſerunt, ſe divino adminiculante favore, juxta qualitatem virium, promptiſſima voluntate, in omnibus hæc ſtatuta cuſtodire. Quin etiam, ut ſupra taxavimus, tam rex, quam principes A ſui, archiepiſcopus cum ſociis ſuis, in manu noſtra, in vice dominii veſtri, ſignum ſanctæ crucis firmaverunt, & rurſum præſentem chartulam ſacrato ſigno roboraverunt.

ANNO CHRISTI 787.

SUBSCRIPTIONES.

Ego Iaenberchtus [a] archiepiſcopus ſanctæ Dorovernenſis eccleſiæ, ſupplex ſigno ſanctæ crucis ſubſcripſi.
Ego Offa rex Merciorum, conſentiens his ſtatutis, prompta voluntate ſigno crucis ſubſcripſi.
Hugilberchtus [b] epiſcopus Lichtenfelſæ eccleſiæ, ſigno ſanctæ crucis ſubſcripſi.
Edculfus [c] Lindenſis, Faronenſis epiſcopus ſubſcripſi.
[d] Ununona Legorenſis epiſcopus ſubſcripſi.
Alchardus epiſcopus ſubſcripſi.
Fadberchus epiſcopus ſubſcripſi.
Chumberchus epiſcopus ſubſcripſi.
Harchelus epiſcopus ſubſcripſi.
Æine epiſcopus ſubſcripſi.
Tora epiſcopus ſubſcripſi.
Waremundus epiſcopus ſubſcripſi.
Adalmundus epiſcopus ſubſcripſi.
Adoredus epiſcopus ſubſcripſi.
Edrabodus abbas, Alemundus abbas, Bodwinus abbas, Uttel abbas.
Brorda dux, ſigno ſanctæ crucis ſubſcripſi.
Facwaldus dux ſubſcripſi.
Bercoaldus dux ſubſcripſi.
Orthbaldus comes ſubſcripſi.

[a] *al.* Iambertus, Lambertus, & Lambrithus.

[b] *Forte*, Higebertus epiſcopus Lichtelfelde

[c] *Forte*, Eadulphus epiſcopus Lindisfarnenſis.

[d] *al.* Unuvona Legorenſis.

IN

IN TOMO TERTIO CONCILIORUM

Errata, omissa, addenda.

Pag. 6. B. 6. calcerat, *lege*, calcaret.
Pag. 12. D. *in margine*, *Pro* Domnus : *hoc dele.*
Pag. 16. D. 11. Paphlagoniæ. *Adde in margine : Legendum* Pelagoniæ, *ut infernè monuimus*, *pag.* 201. E.
Pag. 20. D. 12. *Marcionissa*, lege, *Marcionista.*
Pag. 22. B. 9 *metitus*, lege, *meritus.*
Pag. 26. E. *in margine*, *Actio* 10. lege, Act. 10.
Pag. 30. B. 6. & unum. *Adde in margine*, *Forte*, & nudum.
Pag. 34. E. 11. *bellum*, lege, *bello.*
Pag. 51. A. 1. episcopes, *lege*, episcopii.
Pag. 95. A. 13. declamet. *In margine adde*, *Al* adclamet.
Pag. 133. C. 7. *Antenius*, lege, *Antonius.*
Pag. 135. E. 9. *Eunomii*, lege, *Eunomii.*
Pag. 175. versu 21. totum, *lege*, totam.
Pag. 183. E. 9. *vicariam*, lege, *vicarium.*
Pag. 186. E. 10 *cœtes*, lege, *cœlestes.*
Pag. 188. B. 7. Magno Deo &c. *Sententia hujus synodica pars ista prior exstat Græce in codice Regio mss.* 2951. *primo* 1026. *olim autem* 936. *his verbis.*

Τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν ἑπτακοσίων καὶ τῶν ἐν πόλει τῶν Θεοδώρου Μοψουεστίας.

Ἁγία συνόδῳ τῶν. Τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ τὸν ἐν Νικαίᾳ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν ὅρον τὸν ἱκανὸν ἀριθμὸν τῶν τριακοσίων δεκαπέντε, καὶ τὴν ἐγκειμένην βίβλον ὑπὸ τοῦ ἁγιωτάτου καὶ θεοφιλεστάτου ἡμῶν ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ Μαξίμου ἐπισκόπου τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας τῆς Ἀντιοχέων τῆς μητροπόλεως τῆς Συρίας τῆς πρώτης, ἐφ' ᾗ καὶ ἐσφράγισται καὶ ἐπικεῖται τὸ σεπτὸν ἡμῶν ἐπισκοπικὸν σφράγισμα μόνον μεῖζον, καὶ φοβερὰ πρόσωπα ἐπιγεγραμμένα ἐπὶ τοῦ ἐπ' ἐσχάτων ἀπολύσαντος, ἀλλὰ καὶ ἑτέρους συνοδικὰς καὶ ἀρχαίας πόλεις τῆς Θρᾴκης, ὅτι μέγα περὶ πίστεως ἐλέγχου ἐποίησε, οὐ μόνον ἐν ἀνδράσι ἐκκλησιαστικοῖς, ἀλλὰ καὶ ἐν ἀνδράσι καὶ πολίταις τῶν ἀνέξωθεν, ἀμελείᾳ δὲ περὶ τὴν τῆς ἰσότητος ἀκρίβειαν καὶ ἁπλότητα παραδόντες τὸν ἀναγκαῖον τοῦ κανόνος, ἀλλὰ ἐσπούδασαν τὸν ἑκατέρου τὸν ἀποκεκριμένον τοῖς ἁγίοις κανόσι τὸ κριθὲν τῶν πίστεως ἀπορρήτων ἀποφήνασθαι· ἀποδείκνυται τὸ κριθὲν τῶν πίστεως ἀπόρρητον ἀλήθειαν τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν, ἀκολούθως τῷ ἁγίῳ Πνεύματι τῶν τε ἀποστολικῶν καὶ πατρικῶν ἐξηγήσεων.

Pag. 204. A. 5. Æmorum. *Adde in margine*, *Forte pro*, Æni.
Pag. 214. E. 8. *in margine : superius supposito* : lege, *superius posito.*
Pag. 219. A. 9. prælatio. *Adde in margine : Verius*, prolatio.
Pag. 227. C. aurecta non esse dogmata continere. *Adde in margine*, *Recte Cotelerius legendum admonuit*, aut recta nosse dogmata concinere.
Pag. 228. D. 9. *tali errori*. Adde in margine : Cotelerius legit, *terrori.*
Pag. 243. A. 6. non scribunt. *Adde in margine : Recte Cotelerius emendat*, conscribunt.
Pag. 252. A. 7. *ŭ*, *lege*, *ũ.*
Pag. 301. A. 12. *vo ꝯ*, *lege*, *vocꝫ.*
Pag. 336. B. Sinidius. *Adde in margine : Forte qui* Quinidius *in Conc. Arelatensi V. supra*, *pag.* 330.
Pag. 342. A. 11. *fuit*, lege, *fuit.*
Pag. 354. *in titulo Concilii Santonensis*, DLIII. *lege*, DLXIII.
Pag. 365 A. 2. bitus, *lege*, binis.
Ibidem, D. 8. canonum, *lege*, canonum.
Pag. 387. A. 9. ecclesias, *lege*, per ecclesias.
Ibid. A. 13. magnus, *lege*, magus.
Pag. 405. E. *ante Concilium Parisiense, adde ex Sirmondo, qui primus edidit : EPISTOLA S. GERMANI Episcopi Parisiorum ad Brunechildem reginam.*

Dominæ clementissimæ atque præcellentissimæ, & nobis semper pissimæ dominæ, & in Christo sanctæ ecclesiæ filiæ, Brunechildi reginæ, Germanus peccator. Quia caritas congaudet veritati, & omnia sustinet, & nunquam excidit ; propterea ex contribulato corde, & ex intima animi dilectione audemus vobis suggerere. Quia eo tempore, quando minor erat numerus populi Christiani, & cum Dei auxilio licebat residere quietum, cum Apostolis dicebam : *Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis.* Nunc e contrario tam funestos & luctuosos ante oculos habemus dies, flenter dicimus : Ecce dies tribulationis & perditionis nostræ adveniunt. Væ nobis, quia peccavimus. Si nos istæ non conterruissent amaritudines & tribulationes, & corpori exhibuissent infirmitatem, per nosmetipsos veritæ debuimus occurrere pietati. Quia si fas dici est, singulariter & vestri dilectionem in nostro gestamus pectore, & unice de vestra præsentia spirituli desiderio flentes, sicut cultores & peculiares filii Dei, ambientissime vos vivere atque proficere in omnibus pie optamus. Sed quicumque hominem in anima dilige, si minus oculis carnalibus cum valet inveri, quæ ad animæ & corporis prosperitatem pertinent & salutem, omnimodis litterario officio revicere non debet. Vulgi verba iterantes, quæ nos maxime terrent, vestræ pietati in notitiam deponimus, quæ ita disseminata loquentium ore detrahunt, quasi vestro voto, consilio & intligatione dominus gloriosissimus Sigeberrus rex tam arduæ hanc velit perdere regionem. Non propterea hæc dicimus, quasi a nobis credatur : sed supplicamus, ut nulla occasio tribuatur dicendi, unde vobis tam maximum & periculosum generetur blasphemium. Licet hæc regio jam caruisse felicitatem, & perditionis nostræ concludamus terminum : sed de misericordia non desperabamus divina, adhuc ultionis suspendi manum, dum emendationem exspectatur remedium, si non dominaretur iniquitas, quæ mortem operatur ; cupiditas, quæ radix est omnium malorum ; iracundia, quæ sensum aufert prudentiæ. Salvator noster perspiciens suæ passionis imminere tempus, dixit : *Væ homini per quem scandalum venit.* Quod ore proprio detestatus est, impune non posse manere credimus ; omnibus clamamus : omnes conscientiæ suæ cogitationes & actiones considerent ; & cavent ne cum Juda proditore hujus condemnationis sortiantur judicium. Deo sufficit nosse, optabam aut pro ipsis mori, ut illi viverent ; aut ante eorum interitum quocumque casu vitam finire, ut nec eorum, nec regionis cernerem interitum. Sed alter ab alterutro excusatione utitur, & nullus ex ipsis ante oculos Dei ponit judicium : neque aliquid Dei reservat potestati judicandum, nec credunt se jam sub Dei esse notitia. Quia a nulla auditi metuntur, vobis & ideo supplicamus : quia si illi regnum perdiderint, nec vos, nec filii vestri magnum possidebitis triumphum. Ad hoc vos hæc ego suscepisse gratulemur, ut per vos salutem, non interitum, percipere videatur. In hoc populi refringantis verba, si mitigatis furorem, si Dei faciris exspectare judicium. In veritate suggero, si meam humilem despicitis supplicationem, adhuc de vocorum vestrorum gaudemus plenitudine. Propterea hæc dolens scribo, quia video qualiter præcipitantur & reges & populi, ut Dei incurrant offensam. Ita legimus : Quicumque in brachii tui fortitudine speravit, antea confusionem quam victoriam promeruit. Qui cumque adminiculo gentis sibi adjuvari posse confidit, antea periculum mortis quam salutem promeruit. Quicumque propter copiam auri & argenti elevatur in superbiam, antea desolationis opprobrium sustinebit, quam suæ cupiditatis consuluisse aviduati. Ipse judex æternus nunc judicat, perpetuam judiciatim possidet potestatem : non corrumpitur præmiis, aut adspicit ad vota impiorum, sed considerat cogitationes cordium, & reddet unicuique secundum opera sua. Inhonesta victoria est fratrem vincere, domesticas domos humiliare, & possessionem a parentibus constructam evertere. Contra semetipsos pugnant, suamque felicitatem exterminant ; de sua perditione gaudet accelerans inimicus. Qua fide, & ex quo animo, qua devotione hæc scribimus, Deo sufficit nosse, ut vobis bona futura præparetis, & nos cum Deo absolutos esse vel paululum sentiamus. Sed quia sacerdotibus præceptum est, *Ut tuba exalta vocem tuam, & annuntia populo meo opera eorum* : ergo pissima domina intelligite mysterium, & cavete exemplum. In principio duobus fratribus commissus erat mundus. Unus ex ipsis Cain fratricidium perpetravit, & usque sepulcrum punitionis sententiam suscepit. Joseph fratres sui per invidiam vendiderunt, & postea servituti ipsius subjungati sunt. Saül sanctum David per invidiam nitebatur occidere, ipse postea in eum misericordiam exercuit. Absalom fratrem interfecit, patrem e regno voluit removere ; & qualem susceperit interitum, nulli habetur incognitum. Præcipue quoque David prophera dicente : *Quoniam qui malignor agunt, exterminabuntur : qui vero exspectant Dominum, ipsi hæreditabunt terram.* Apostolus clamat : *Qui odit fratrem suum, homicida est, & in tenebris ambulat, & nescit quo vadat.* Salvator denunciat : *Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur. Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis.* Ubi est pax & caritas, ibidem est Dei pietas. Legimus per Esther reginam populo

Isai. 58.
Matth. 18.
1. Con. 6.
Psalm. 36.
1. Joan. 3.
Joan. 14.

fuisse concessam salutem. In hac parte & vestram ostendite prudentiam, & fidei vestræ salubritatem atque perfectionem; ut dominum regem a Dei revocetis offensa, & populum a parte sua vivere liceat quietum, donec judex æternus consuetam discernat justitiam. Quia evidentissime omnibus patet, * quia caritatem fraternam postponit, despicit consortium, non acquiescit veritati, omnes prophetæ contra ipsum loquuntur, omnes Apostoli ipsum detestantur, & Deus omnipotens ipse quod constituit, judicabit. Præmisso salutationis obsequio supplicamus, ut latorem præsentium servum vestrum Gundulfum commendatum habeatis, & quæ per eumdem verbo mandamus, absque hæsitatione credentes recipiatis, & implere non despiciatis, & elaboretis qualiter de vestra salute nobis gaudia præparetis. Illud petimus, ut per vestræ pietatis rescriptum ex omnibus jocundari mereamur.

* Forte, quia qui.

Pag. 406. D. 10. & 11. peccator reverenter, saluto, *lege*, peccator, reverenter saluto, *vel* salutare præsumo.

Pag. 450. A. 5. *anno*, lege, *annum*.

Pag. 454. D. 7. Yficius. *Adde in margine*, *Lugd. codex*, Esychius.

Pag. 455. A. 6. *Adde in margine : Corrigas in Annalibus, ad annum* 583. *num.* XII. *putat Indictionem istam additamentum esse recentioris alicujus, cum annos Franci tunc non distinguerent per Indictiones.*

Pag. 457. D. 3. Ragnaoldus, *lege*, Ragnoaldus.

Pag. 492. A. Saukiacum, *lege*, Sauriciacum.

Pag. 498. A. 3. Antissiodorensis, *lege*, Autissiodorensis.

Pag. 507. C. 9. ut antecessæ, *adde*, vitæ.

Pag. 523. D. 12. Elipensis. *Adde in margine*, *al.* Ilipensis.

Pag. 533. B. 11. acceptam. *Adde in margine : Forte*, accepta denuo benedictione.

Pag. 534. B. fide, *lege*, fidei.

Pag. 545. E. 10. Protegenes, *lege*, Protogenes, *ut vide pag.* 485.

Pag. 558. in titulo, *Bencarrensis*, adde, *synodus*.

Ibidem. B. 4. Fulgentium, Astigitanum, *lege*, Fulgentium Astigitanum.

Pag. 562. C. 2. qui ante, *lege*, qua ante.

Pag. 575. *ante Concilium Toletanum*, adde : Concilium Clipiacense. *Hujus Concilii mentio superest in schedis Sirmondi, ex charta Dagoberti regis; his verbis :* Nos in Dei nomine palatio nostro Clipiaco in synodo generali residentes pertractavimus, una cum venerabilibus episcopis, abbatibus, comitibus, ac ceteris fidelibus nostris, de fugitivis & asylo sancti Dionysii. Landericus obtulit. Dagobertus rex subscripsit, Laudemerus episcopus consensit & subscripsit. Chrodobertus episcopus consensit & subscripsit. Asterius episcopus peccator subscripsit. In Christi nomine Landericus ac si peccator episcopus subscripsit. In Christi nomine Eligius episcopus subscripsit. Rannemundus episcopus subscripsit. In Christi nomine Silvinus episcopus. Dado episcopus Rotomagensis ecclesiæ consensit & subscripsit. Palladius peccator episcopus. Loradio episcopus consensit. Mauricius episcopus consensit. Æginatus subscripsit clarus in Dei nomine subscripsit. Ermentarius vir illuster subscripsit. Hubertus consentiens subscripsit. Dado peccator consensit. Data sub die VII. Kalend. Junias, anno V. regni domni Dagoberti regis. Clepaco.

Pag. 591. C. 6. infidelibus viris, *lege*, fidelibus viris.

Pag. 596. A. 5 *in margine*, Elocensis, *lege*, Elocensis.

Pag. 597. *ante Concilium Toletanum, adde ex codice Meissacensi :* DAGOBERTI REGIS *ad Sulpicium Bituricensem epistola.* Domino sancto & Apostolico domno patri Sulpitio, Dagobertus rex. Deo & sanctitati vestræ credimus esse compertum, qualiter fidelis noster, vere illustris, Desiderius thesaurarius, nobis adolescentiæ tempore fideliter deservivit. Nos devotissimam ac monasticam conversationem ejus habemus bene compertam. Ideo nos cognoscite taliter decrevisse, ut in civitate Caturca, ubi germanus ejus domnus Rusticus præivit, in locum ipsius, honorem episcopatus in Dei nomine debeat accipere : quia divina inspirante potentia talis nostra devotio manet, ut eos, quos moribus ornatos & sanctis operibus deditos perspicimus, sicut est iste fidelissimus Dei & noster Desiderius, hos ad episcopale culmen provehere debeamus : quia sic decet regiam celsitudinem, ut quos cognoscit in Dei timore conversari, & fidem catholicam integre custodire, vel evangelica præcepta, omnimodis ad Pontificale officium studeat promovere. Proinde cum vos metropolitani locum scimus tenere, præsentes apices cum debito salutationis officio sanctitati vestræ studuimus destinare : petentes ut ad eum benedictendum properare debeatis ; & literas ad comprovinciales fratres vestros dirigatis, ut & illi adesse debeant ; & ut canonice & juxta Apostolicam institutionem sub vestri præsentia in sancto Paschali solemnitate, Pontificali benedictione deberet esse consecratus. Illud etiam ante omnia supplicamus, ut nos in sanctis ac Deo placitis orationibus vestris Domino commendetis, & ad explendum hoc negotium nullam moram faciatis. Quod vero indicimus, manus nostræ subscriptione, ut mos est, decrevimus roborare. Data octavo (*Forte decimo*, anno) Dagoberti regis. Dagobertus rex subscripsit.

Pag. 597. A. 7. Anno Christi 638. *lege*, 636.

Ibidem, B. 10. *ut regnum*, lege, *ut regnum*.

Ibid. E. 11. *flagelli*, lege, *flagellati*.

Pag. 601. *ante Concilium Toletanum adde :* Concilium Parisiense. *Hujus Concilii mentio exstat solummodo in literis Dagoberti regis, unde hæc excerpta in schedis Sirmondi reperta fuerunt :* Aigulfus abbas supplicavit, ut quod ante hos dies Compendio in generali nostro placito tractavimus, nunc in universali nostra synodo Parisius congregata, immunitatem loci sancti Dionysii, & eorum qui se sanctæ basilicæ tradere voluerunt, denuo confirmemus. Itaque eximit omnes ab aliis judicibus, & basilicæ bona ubicumque sita. Dagobertus rex subscripsit. Palladius episcopus. Taurinus episcopus. Eligius episcopus. Silvius episcopus. Ordo episcopus. Clarus episcopus. Condoënus comes. Dado obtulit. Joannes episcopus. Richoaldus episcopus. Atherius episcopus. Mommolus præfectus. Data IV. Kalend. Aug. anno I. regni nostri. Parisius in Dei nomine feliciter.

Pag. 605. C. 7. de familis, *lege*, de familiis.

Pag. 612. A. 8. id est, in carne mea, *scribe ista Italico charactere.*

Pag. 613. A. 10. & Erochanæ. *Adde in margine : In Tolet. XI.* Elocanæ.

Pag. 614. D. 11. Asturiensis. *Adde in margine : Verius*, Asturicensis, *ut pag.* 967.

Pag. 616. A. 3. relamptantium. *Adde in margine*, *Forte*, relampantium.

Pag. 639. D. 7. *ad tollendam omnem kaxisim.* Scribenda hæc sunt Romano (ut vocant) charactere.

Pag. 654. C. 13 Sopronii, *lege*, Sophronii.

Pag. 662. E. *ult. delecto*, lege, *dilecto*.

Pag. 708. C. 6. Θεραπευτὰ, *lege*, Θεραπευτὰι.

Pag. 711. E. 3. *capiti. Et oculis*, lege, *capiti, & oculis*.

Pag. 725. C. *venerandæ* lege, *venerandæ*.

Pag. 730. B. *in margine : In Græco :* lege, *Ex Græco :* ut pag. 758. & 759.

Pag. 739. E. 7. *Tamatemi*, lege, *Tamazemi*.

Ibid. E. 8. *Antentensis*, lege, *Amentensis*.

Pag. 746. B. 2. *Manichæi*, lege, *Manichæus*.

Pag. 756. B. *ult. παρὰ τινι. Adde in margine : Cotelerius recte admonuit, παραστῆναι legi oportere, non παρά τινι.*

Pag. 763. E. 6. Pharaniæ, *lege*, Pharanitæ.

Pag. 774. E. judicio. *Adde in margine* : Græce, *in judicio*.

Pag. 781. D. mente, *lege*, monte.

Pag. 807. A. 12. erat, *lege*, errat.

Pag. 822. D. *in margine, Prov.* 17. lege, 2. *Cor.* 4.

Pag. 830. C *ult.* Domini, *lege*, Domini.

Pag. 839. B. 5. *Trinita*, lege, *Trinitatis*.

Pag. 863. A. 9. p. *lege*, cap.

Ibidem. E. 3 *& voluntarie.* Adde in margine : Ex Græco lege, *aut voluntarie*.

Pag. 874. C. 22. electa, *lege*, electa.

Ibid. D. 5. *Prevenies*, lege, *Preveniens*.

Pag. 882. A. 10. *Verbo*, lege, *verbo*.

Pag 899. C. 3. infidum. *Adde in margine : Hoc est*, infidelitatem, *ἀπιστίαν, quamvis Græcus interpres aliter legit aut intellexit.*

Pag. 910. C. 9. Nam Theologus. *Adde in margine :* Gregorius Nazianzenus.

Pag. 915. C. 6. *Adde in margine, Jerem.* V. 24.

Pag. 925. B. *adnotationem quæ est in margine pone e regione canonis* XI.

Pag. 933. B. 6. Pyrrhi, *adde*, & Pauli.

Pag. 955. E. 9. cum e nostro, *lege*, cum nostro.

Pag. 959. B. *ult.* vindictam ? *lege*, vindictam :

Ibid. D. 6. incaute, *lege*, incautæ.

Pag. 971. C. *ult. quartam partem*, lege, *quantam partem*.

Pag. 981. A. 3. *convictus, quod.* Adde in margine : *Lege ex Vulg. quæ hic describitur*, convictus noxæ.

Pag. 986. B. 3. *in margine*, Ubitericus, *lege*, Ubiricus.

Ibid. C. *ult.* Uritanæ, *lege*, Urcitanæ.

Pag. 994. A. *ult.* Streneshalch. *Adde in margine : Beda, lib. 4. cap. 26.* Streaneshalch. *In versione Saxonica*, Streonesheallh.

Pag. 999. B. Spirum, *lege*, Spirirum.

Pag. 1016. D. *penult.* Ut episcopi monachi. *Adde in margi-*

ne, Forte verius, ut in vita Theodori Cantuar. ſæculo II. Benedict. pag. 1034. Ut ipſi monachi.

Pag. 1021. D. dicimus non. *Adde in margine: Ita libri, ſed verius legas*, dicimus nos.

Pag. 1074. B. *ult.* Baïs, *lege*, Baïas.

Pag. 1079. B. 3. Et utranſque, *lege*, Et utraſque.

Ibid. E. *ult.* ſynodi doctrinam, *lege*, ſynodi fideliter ample-ctentes, in cunctis ſecutæ ſunt, omneſque venerabiles pa-tres Apoſtolicam ejus doctrinam &c.

Pag. 1080. E. 12. σπλαγεία .. .. ς αι καθολικαι, *lege punctis ſublatis, & conjunctim, nihil enim deeſt*; σπλαγεια, ς αι καθολικαι, &c.

Pag. 1090. D. 8. *adde in margine: Libro quinto contra Julianum, cap.* 40. 41. *& ſeqq.*

Pag. 1112. E. 6. ιματιον. *Adde in margine: Lege ex primigenio fonte Latino*, ὁμοφώριον.

Pag. 1135. D. 10. Saturnus, *lege*, Saturninus.

Pag. 1174. A. 4. circa, *lege*, citra.

Pag. 1182. D. 3. Marius, *lege*, Macarius.

Pag. 1210. B. 8. *tua ſit*, lege, *tua ſint?*

Pag. 1211. D. 10. Verbum, *lege*, verbum.

Pag. 1217. C. 6. Verbo, *lege*, verbo.

Pag. 1230. A. *ult.* Verborum, *lege*, verbotum.

Pag. 1258. D. 8. *abſtondebatur*, lege, *abſcondebatur.*

Pag. 1263. B. 7. tritheitæ, *lege*, tritheïtæ.

Pag. 1270. D. *in margine: Citatur*, lege, *Citantur.*

Pag. 1291. A. 12. Sophianorum, Ophitarum. *Adde in margine: Forte*, Ophianorum, ſive Ophitarum: *& in Græco*, ὁ Οφιανῶν ὁ Οφιτῶν.

Ibidem, B. 3. Pſathyrianorum, Cyrtianorum, &c. *Adde in margine: Legendum videtur*, Pſathyrianorum Cyrtiano-rum, Pſathyrianorum Dullanorum: *& in Græco*: ὁ Ψαθ-ψανῶν ὁ Κυρτιανῶν, ὁ Δουλλανῶν, *ut Theodoreto, lib.* IV. *hæretic. fabul. cap.* 11.

Pag. 1307. D. 4. ſuperflum, *lege*, ſuperfluum.

Pag. 1311. B. 8. Jandudum, *lege*, Jamdudum.

Pag. 1338. B. 11. *Adde in margine, Iſai.* XXI, 11. *ex Græco.*

Pag. 1370. C. 8. *ita & in nobis*, lege, *ita & hi in nobis.*

Pag. 1375. E. 5. Polycronio, *lege*, Polychronio.

Pag. 1418. D. *ult.* Eccleſiæ aulas. *Adde in margine: Forte verius*, caulas: *quamvis ſit in Græco ſatis ma.*

Pag. 1420. B. *ult.* καταπαρ, *lege*, καθαπερ.

Pag. 1433. A. 5. τῆς Τυάνων. *Adde in margine, Lege*, Μιλεσίων. *& in Latino*, civitatis Miſthianorum, *ex Trullana ſynodo, infra*, pag. 1709. C. 6.

Ibid. A. 12. Τεφρικιανῶν. *Adde in margine: Lege*, Τετραδίτων, *ut in Trullana ſynodo, infra*, pag. 1709. D. 9.

Pag. 1435. B. 6. miſericordii, *lege*, miſericordia.

Pag. 1438. D. 13. Pythum, *lege*, Pyrrhum.

Pag. 1451. C. *ult.* recuſabat &, *lege*, recuſabat mortem: nam habebat &c.

Pag. 1477. E. Magnam ſtudiom, magnum, *lege*, Magnum ſtudium, magnam.

Pag. 1647. A. multo poteſt, *lege*, multo poſt.

Pag. 1655. C. 6. Verbi, *lege*, verbi:

Pag. 1667. A. 8. adoptaſſemus, *lege*, adaptaſſemus.

Pag. 1687. D. 9. ſalutate, *lege*, ſalutare.

Pag. 1699. D. 11. Phaſci Lazorum. *Adde in margine, Pro*, Phaſidis, *& in Græco*, Φασιδος.

Pag. 1703 A. 1. Siſinius, *lege*, Siſinnius.

Pag. 710. E. 10. *in margine, Pro*, Μασαλιοτ, *lege, Pro*, Μαχειοτ.

Pag. 1714. B. 5. didbus, *lege*, diebus.

Pag. 1716. C. 6. miniſteriorum. *Adde in margine, Forte*, myſteriorum.

Pag. 1716. B. 7. Genetius. *Adde in margine: Ita Lauſſa: verius tamen eſt* Geneſius, *ut Cardinalis de Aguirre ſcripſit.*

Pag. 1732. B. regen, *lege*, regem.

Pag. 1747. C. 10. Atula. *Adde in margine: In Tolet. XII.* Acula.

Ibid. C. 11. Oſſobonenſis, *lege*, Oſſonobenſis.

Pag. 1762. E. 7. propriæ. *Adde in margine, Forte*, propric, *bis.*

Pag. 1771. A. 2. Lucenſius. *lege*, Lucenſis.

Ibid. E. *ult* In ordinatione, *lege*, In abbatis ordinatione.

Pag. 1774. B. 10. noviſſet, *lege*, voviſſet.

Pag. 1782. E. 4. *epido*, lege, *eppido.*

Pag. 1785. D. 7. noſtris, *lege*, noſtri.

Pag. 1792. B. 3. deſcenderet. *Adde in margine: Forte*, deſcen-deret.

Pag. 1795. D. 11. ferro, *lege*, ferro.

Pag. 1805. B. 9. Siſebado. *Adde in margine, Forte*, Siſebaldo, *ut in Tolet. XIII. & XV.*

Pag. 1806. A. 10. Danienſis. *Adde in margine, al.* Dianienſis.

Pag. 1809. C. 12. *De nutritione*, lege, *De mutitione.*

Pag. 1814. D. *Noli narrare. Adde in margine: In Vulg. legitur*, Noli arare.

Pag. 1816. C. 7. Adde in margine: *Deinceps hæc verba ſunt Malmeſburienſis.*

Pag. 1817. E. 5. in margine: *Lege*, Anglia, reges: *adde; vel potius*, cogas.

Pag. 1818 E. 5. conſtitute, *lege*, conſtitue.

Pag. 1831. C. 9. confiarmavi, *lege*, confirmavi.

Pag. 1859. C. 3. ubertatis, *lege*, pubertatis.

Pag. 1863. *in titulo Concilii Romani*: triginta duorum, *lege*, viginti duorum.

Pag. 1866. E. Willacſi, *lege*, Willaris.

Pag. 1887. A. 7. *Bajana*, lege, *Bajoaria.*

Pag. 1925. B. *Adde in margine: Epiſtola integra habetur infra, pag.* 1945. D.

Pag. 1925. D. 5. Decrevit, *lege*, Decrevimus.

Pag. 1928. C. 7. manacham, *lege*, monacham.

Pag. 1933. C. *in margine: Nota* &c. *hæc dele.*

Pag. 1937. E. 4. ſuperoens, *lege*, ſpernens.

Pag. 1944. E. perunctis, a preſbyteris ſanentur: *lege*, per-unctis a preſbyteris, ſanentur.

Pag. 1946. C. 6. *in margine, Greſſiana*: lege, *P. Nicolai Severi, Societatis JESU.*

Pag. 1954. D. 4. *exhortare. Adde in margine*: Sic mſ. pro *exhortari.*

Pag. 1971. A. 11. voluptate, *lege*, voluntate.

Pag. 1971. E. 5. arborum, *lege*, amborum.

Pag. 1993. *ad tit.* Concilium Vernense, *adde in margine: Hodie* Vernolium *eſſe creditur, ad Iſaram fluvium, Vernueil ſur Poiſe.*

Pag. 2001. A. 13. mulier, *lege*, mulierem.

Pag. 2010. A. 2. DCCVI. *lege*, DCCVI.

Pag. 2015. E. *ult.* conſecraturi. *Adde in margine: Pro* con-ſecrandi.

Pag. 2020. E. domus, *lege*, domnus.

Pag. 2030. E. 8. perdeat, *lege*, perdat.

PARISIIS,
EX TYPOGRAPHIA REGIA,
Curante CLAUDIO RIGAUD, Typographiæ Regiæ Præfecto.

M D C C X.I V.

Digitized by Google

Digitized by Google

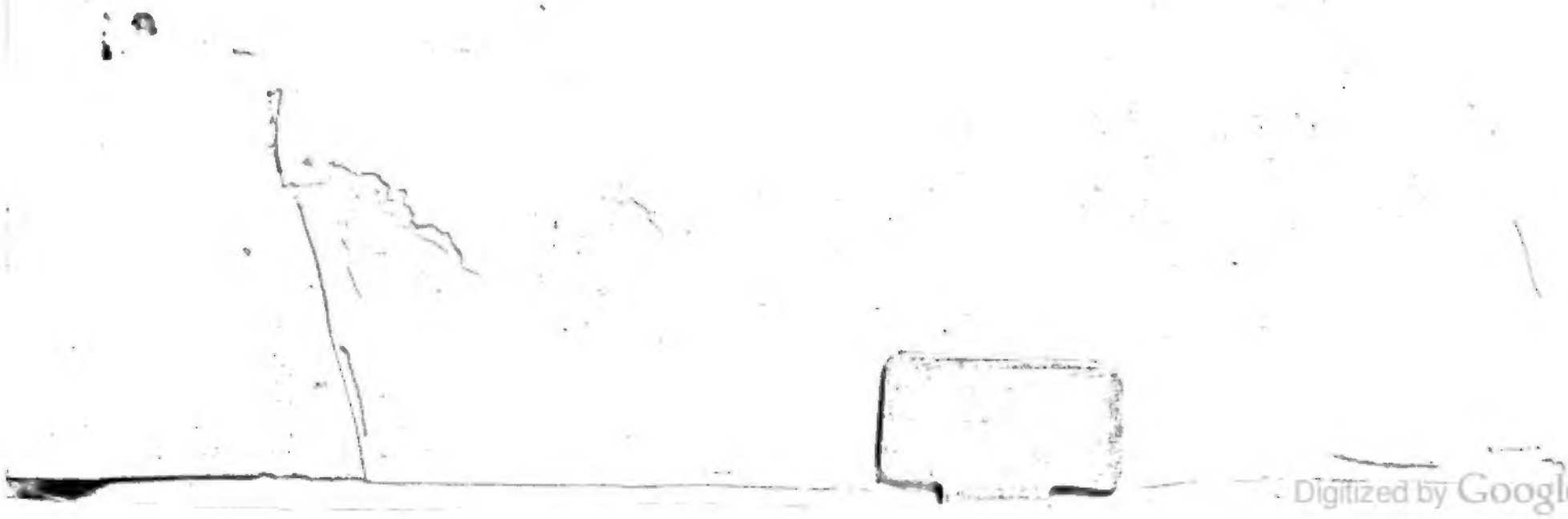

Digitized by Google

Digitized by Google